Digitized by Google

12
17 R

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
55
10G
13

12
2
C
18

70 71
8 f
24 6

Digitized by Google

Articella

Nouiſſime per excelletiſſimũ Doctorem dñm Hieronymum de ſalijs Fauentinuʒ recognita ⁊ expurgata:pluribuſqʒ tralationibus ⁊ additionibus hincinde inſertis ornata:que in ceteris impreſſionib⁹ non habẽtur:vt in ſequenti pagina ſub hoc indice ☞ videri licet.

Hec ſunt que in hoc volumine continentur. vз.

¶ Joannitij Liber grece, Iſagoge appellatus. pag. 2.
¶ Philareti de pulſibus Libellus. pag. 4 15
¶ Theophili de vrinis Libellus. pag. 5
¶ Hippocratis aforiſmi in ordinem collecti. pag. 1.
¶ Eiuſdem etiam aforiſmi cum quadruplici traductione. vз. antiqua.
☞ ¶ Nicolai Leoniceni, Laurētij laurētiani, ac Theodori: in qbus multos reperies aforiſmos, qui in antiqua interpretatione deſiderabantur.
¶ Cōmentum etiam Gal. in eoſdem Hippo. aforiſmos cum triplici interpretatione. ſ. antiqua et
☞ ¶ Leoniceni ac Laurentiani.
¶ Hippocratis pnoſticoꝝ Liber, cū cōmento Gal. ſm tralationē antiquā. pag. 141.
☞ ¶ Eiuſdem pronoſticoꝝ Liber, cum cōmento Gal. a Laurentiano in latinum conuerſus, qui ab eo Predictiones Hippocratis appellatur.
¶ Eiuſdem regiminis acutorum Liber, cum cōmento Gal.
☞ ¶ Galeni Liber q ſic iſcribit, Quos medicamētis purgari opз, ⁊ quos nō.
¶ Hippo. Liber epidimiarum, cum cōmento Alexandrini.
¶ Eiuſdem Liber de natura fetus.
☞ ¶ Prefatio Nicolai leoniceni in Librum techni Gal.
¶ Gal. Liber qui techni inſcribitur, cū quadruplici īterpretatione. vз. arabica, latina antiqua et
☞ ¶ Leoniceni, ac Laurentiani, — Cum cōmento Haly.
¶ Gentilis de Fulgineo Libellus, de diuiſione ⁊ ordine librorum Gal.
¶ Libellus de lege qui iuſiurandum dicitur.
☞ ¶ Liber ſecretorum.
☞ ¶ Pronoſtica ſm lunam.
¶ Capſula eburnea. ☜
Hippo. ¶ De humana natura. ☜
☞ ¶ De aere ⁊ aqua ⁊ regionibus.
☞ ¶ De pharmacijs.
☞ ¶ De inſomnijs.
¶ Nicolai Leoniceni Queſtio de trib[9] doctrinis ordinarijs ſm ſniam Gal.

Oia nouiſſime ſūma cū diligētia reuiſa: ⁊ caſtigatiſſime impſſa.

¶ Incipiunt iſagoge Joānitij ad thegni Galeni. Primus liber medicine.

MEdicina diuidit̄ in duas ptes: in theoricā & practicā: quarū theorica diuiditur in tria.ſ.in ɔtēplationē rez nālium & nō nāliū: & eaꝝ q̄ ſunt ɔ nām: ex qb⁹ egritudīs & ſanitatꝭ & neutralitatꝭ & ſuaꝝ cāꝝ: & ſignificationū ſcia pcedit: qn̄ ex curſuz nālē humores q̄tuor excreſcunt: ex qua occaſiōe vel ex q̄ ſignificatiōe egritudo habeat̄.

¶ De rebus naturalibus.

REs ꝟo nāles ſunt ſeptē.ſ. elemēta cōmixtiones: cōpoſitiōes: mēbra: virtutes: opatiōes & ſpirit⁹. Et alij addiderūt his alia q̄tuor.ſ. etates: colores figuras: & diſtātiā iter maſculū & feminam. ¶ De quattuor elementis.

ELementa ſunt q̄tuor: ignis: aer: aqua: & terra: ignis calidus & ſicc⁹: aer calidus & humidus: aqua frigida & humida: terra frigida & ſicca.

¶ De commixtionibus.

COmmixtiōes ſunt nouē: octo ineq̄les: & vna eq̄lis: de ineq̄lib⁹ ꝟo 4ᵒʳ ſunt ſimplices: h̄ eſt calidū: frigidū: hūidū: & ſiccū: & 4ᵒʳ ex his cōpoſite.ſ.ca.& hu.ca.& ſic.fri.& hu.fri.& ſiccū: eq̄lis ꝟo ē qn̄ cū moderatiōe corp⁹ in incolume ducit̄. ¶ De humoribus.

COmpoſitiōes ſūt 4ᵒʳ.ſ. ſanguis: flegma co.ru. & co.ni. ſanguis ē ca.& hu. flegma fridū & hūidū: chola rubea calida & ſicca: chola ni. fri. & ſicca. ¶ De flegmate.

FLegmatis aūt q̄nq3 ſunt modi. Eſt autē flegma ſalſuz calid⁹.& ſiccius ceteris: ifectū humore cholerico. Et eſt flegma dulce ptinens ad caliditatē & hūectatiōne: ifectū ſanguineo: eſt & acre ptinēs ad friditatē & ſic.ifectū melancholico. Eſt et flā vitreū qd naſcit̄ ex magna friditate & coagulatiōe: ſic̄ in ſenib⁹ nāli calore deſtitutis & ē aliō fridū & hūidū.illō ꝟo ſaporē nō hȝ: ſȝ ppriā retinet friditatē & hūiditatē. ¶ De cholera rubea.

CHolera rubea q̄nq3 modis cōſtat. Eſt chola rubea clara vel pura nāliter: & ſubalr calida: cui⁹ origo eſt ab epate: ē citrina: cui⁹ exordiū eſt ex cōpoſitiōe aquoſi flegmatis & cholere rubee pure. īdq3 ē min⁹ calida: & ē chola ſilis vitellis ouo pq̄ naſcit̄ ex cōmixtiōe flegmatis coagulati & cholere rubee clare q̄ eſt min⁹ ca. Quarto mō eſt chola viridis queādmodū praſſiū: cui⁹ origo magis ē a ſtomacho q̄ ab epate. eſt aūt cholera viridis queādmodū viridis eris herugo: & vrit in modaz venenī: naſcit̄ ex nimia aduſtione: q̄ ppriū hȝ colorē ppriāq3 maliciam.

¶ De cholera nigra.

CHolera nigra duob⁹ modis cōſtat. Uno mō eſt nālis in modū fecis ſanguinis & eiuſdē pturbatiōis & cognoſcit̄ eē a colorib⁹ nigris cū inferi⁹ vl ſupius ex manat: & iſte modus ē veraciter fridus & ſicc⁹. eſt & alt⁹ modus ex nālē curſuz: & origo ei⁹ eſt de vſtiōe cholice cōmixtionis: & hic veraciter appellat̄ niger: & eſt calidior & levior a ſuperi mō hn̄s in ſe impetū pnecabilē & qualitatē pernicioſam.

¶ De modis membrorum.

MEmbroꝝ modi ſunt q̄tuor. Eoꝝ.n.ſunt q̄dā pncipalia.& ſunt q̄ſi mā & fundamēta.ſ. cerebrū: cor epar: & teſticuli.& ſunt alia q̄dā q̄ pdictis pncipalib⁹ deſeruiūt vt ſunt nerui q cerebro miniſtrāt: arterie q̄ deſeruiūt cordi: vene que deſeruiūt epati: & vaſa ſpmatica q̄ teſticulis ſpermā miniſtrāt. Sūt ꝟo de mēbris alia ppriā v̄tutē hn̄tia. vn̄ eadē mēbra regunt̄ & eoꝝ q̄litas ɔſtat: vt ſunt oſſa & cartilagies: & mēbrane q̄ ſunt iter coriū & carnez: & muſculi: & piguedo & caro. Alia ſunt q̄ ppria v̄tute cuiſ ..ttū p̄n⁹ hn̄t & vigorē a pncipalib⁹ fundamētis: vt eſt ſtomach⁹: renes: īteſtina: oēſq3 lacerti. hec.n. ſua v̄tute ppria appetūt cibū & mutāt: & opant̄ ſuos act⁹ ſm nāz. Habēt & alias pprias virtutes decurrētes a pncipalibus fundamētis: de q bus principalibus cōſtat ſenſus & vita cū volūtario motu.

¶ De numero virtutum & diuiſione.

VIrtutis itaq3 trina fit ptitio. Eſt virt⁹ aīalis, eſt ſpūalis: eſt & nālis. Uirt⁹ ſiqdē nālis vna eſt q̄ miſtrat: altera cui miſtrat̄. Sȝ nālis virtus cui miniſtrat̄ mō generat: mō nutrit: mō paſcit. Uirtus autē que miniſtrat & nō miniſtrat̄ ei: mō appetit: retinet: digerit: & expellit: q̄ deſeruiūt paſcēti virtuti queādmodū paſcēs virtus nutribili: & generanti virtuti deſeruiūt alie due. vna que imutat cibuz. altera que informat: que a ſe differūt. Nam prior virtus imutat cibuz: & miniſtrat virtuti generanti ſine informatione. Scd̄a ꝟo ɔ imutat & miniſtrat generanti virtuti cuz informatione: ſed informatiue virtutis operationes ſunt quinq3. aſſimilatiua cōcaua: pforabilis: aſpera: & lenis.

¶ De virtute ſpirituali.

DE virtute ſpūali duo pcedūt. vnū opatiuū: & alīud ab h̄ opatū. Opatiua v̄tus eſt q̄ cor dilatat & arterias.& itez ɔſtringit. ab opata ꝟo hec naſcūtur: ira: indignatio: victoria: dn̄atio: aſtutia.& ſollicitudo. ¶ De virtute aīali.

ANimalis virtus tria cōplectit̄. eſt vna virtus aīalis q̄ ordinat & cōponit & diſcernit. Scd̄a que mouet volūtario motu: tertia que ſenſibilis vocat̄. De ordinatiua & diſcretiua & cōpoſitiua v̄tute hec pcedūt: phātaſia in frōte. cogitatio vel ratio in cerebro: memoria in occipitio. Uirtus ꝟo volūtarie mobilis lacertos quibus cetera mēbra mouent̄ mouet: que voluntario motu mouentur. Uirtus itaq3 ſenſibilis cōſtat viſu: auditu: guſtu: odoratu: & tactu.

¶ De operationibus.

OPeratiōes duob⁹ modis ſunt. Sūt opatiōes quaꝝ vnaqueq3 ſingulariter qd ſuū ē pficit: vt eſt cibi appetit⁹ p caliditatē & ſiccitatē. digeſtio p caliditatē & humectatiōnē: retētio p frigiditatē & ſiccitatē: expulſio per illō qd eſt frigidū & humidū. Sūt & cōpoſite que a duabus cōponūtur: vt eſt deſideriū & depoꝛtatio. nā deſiderium virtute duplici cōponit̄. quarū vna eſt que appetit. altera q̄ ſentit: ſtomachus enim ſuā inanitionē ſentit: depoꝛtatio ꝟo duplici virtute vel amplius cōponit̄: vna que expellit: altera que attrahit vel ſentit. altera que appetit.

¶ De ſpiritibus.

SPiritus igit̄ ſunt tres. p̄m⁹ nālis q ſumit p̄n⁹ ab epate. ſcd̄s vitalis a corde. tertius aīalis a cerebro. Hoꝝ p̄mus ab epate p venas q̄ nō hn̄t pulſuz in totum corpus diffundit̄. ſcd̄s a corde per arterias in totū corpus dirigit̄. tertius ꝟo per neruos in totū corpus a cerebro dirigit̄: q̄ in ſeptima nāliū rerum parte.ſ. in ſpiritu cognoſcuntur.

¶ De numero etatum.

Quattuoꝛ ſunt etates.ſ.adoleſcētia:iuuētus:ſenectus:ꝛ ſeniū. Adoleſcētia cōplōnis:videlꝫ calide ꝛ hūide eſt in q̄ creſcit ꝛ augeṫ corpus vſqꝫ ad.25.vel.30. ꝑueniēs annū: hāc iuuēt⁹ ſequiṫ q̄ ca.eſt.ꝛ ſic.ꝑfectū ſine diminutiōe viriū corpus ꝯſeruās q̄.35.vł.40.anno finiṫ. hinc ſuccedit ſenect⁹ fri.ꝛ ſic.in qua qdē minui ꝛ decreſcē corp⁹ icipit: tn̄ vtus nō deficit:qnq̄geſimoqnto anno vł ſexageſimo ꝑſiſtēs huic ſuccedit ſeniū collectiōe flatici humoꝛis fri.ꝛ hu.in quo vtutis appet defect⁹ qꝺ ſuos annos vite termino metitur.

¶ De coloꝛe cutis ꝛ diuiſione.

Coloꝛ cutis duob⁹ modis fit.aut.n. hūc iterioꝛa ſubminiſtrāt.aut exterioꝛa deducunt. Ab iterioꝛib⁹ aūt duob⁹ modis accidit:vł ex abūdātia:ſeu ab eq̄litate hūoꝛꝫ.Ab eq̄litate eſt ille q eſt cōpoſit⁹ ex albedie ꝛ ruboꝛe.Ab ineq̄litate vo ꝓcedūt niger:citrin⁹:rubeus:glaucus: ꝛ alb⁹ coloꝛ.Coloꝛ nāqꝫ rube⁹ ꝛ niger ꝛ citrinus ſignificāt coloꝛē coꝛpoꝛi dn̄antē.citrin⁹ vo ſolus ſignificat cholerā ru. niger vo ſolus cholerā nigrā:rubeus ſolus abūdātiā ſanguinis.Alb⁹ nāqꝫ ꝛ glaucus abūdātē frigiditatē coꝛpoꝛi dn̄antē:ſꝫ glauc⁹ ex melācholia:alb⁹ ex flegmate ſui cām habere ſignificat.Ab exterioꝛib⁹ nēpe coloꝛes adueniūt: ſicut ex frigoꝛe ſcotis ex caloꝛe ethiopib⁹: ꝛ ex alijs multis accidētib⁹.Sunt ꝛ alij ſpāles vł ſpūales coloꝛes:aut ex timoꝛe:aut ex ira:aut ex triſticia: vł alijs animi motibus.

¶ De coloꝛibus capilloꝝ.

Capilloꝝ coloꝛes ſūt q̄tuoꝛ:niger:rube⁹:glaucus:ꝛ canicies. Niger fit ex abūdātia cholice incēſi vł cōbuſtiōe mīta ſanguis:rube⁹ a nimietate caloꝛis nō aduſti:vn̄ ſemꝑ ſūt rubei capilli:glauc⁹ ex abūdātia melācholie:canicies vo fit ex nimia defectiōe caloꝛis naturalis ꝛ ex effectu putridi flegmatis:hoc plurimum fit in ſenibus.

¶ De tunicis oculoꝝ.

Oculoꝝ tunice ſunt ſeptē: ꝛ hūoꝛes tres. Pꝛia tunica di rhetina.ſcda ſecūdina.tertia ſcliros. q̄rta tela aranee.qnta vuea.ſexta cornea.ſeptima ꝯiūctiua.hūoꝝ ꝑm⁹ eſt vitre⁹.ſcds cryſtallin⁹.eſt terti⁹ albugine⁹:q eſt an̄ vueā tunicā.

¶ De coloꝛibus oculoꝝ.

Oculoꝝ coloꝛes ſunt q̄tuoꝛ:niger:ſubalbidus: vari⁹:ꝛ glauc⁹. Nigredo fit ex defectu viſibilis ſpūs vł ex ꝑturbatiōe ipſius:aut ex penuria cryſtallini hūoꝛis:vel qꝛ plurimū reſedit interi⁹ ipſe cryſtallin⁹ hu.aut ex hu.abūdātia qui eſt ſil'is albugini oui:aut ex ꝑturbatiōe ipſius: aut ex abūdātia q̄litatis vuei hu. Subalbedo fit ex ſepē rebus ſupioꝛibus ꝯtrarijs.ſ.ex abūdātia ſpūs viſibilis vł claritate ipſi⁹:aut ex magnitudie cryſtallini hu. ꝛ eminētia ipſius: aut ex mioꝛātia albuginei hu.ꝛ claritate ipſi⁹:ꝛ defectiōe q̄litati vuei hu. Vari⁹ vo coloꝛ ꝛ glauc⁹ fit ſi ꝯueniūt cū rebus q̄ accidūt nigredini ꝛ ſubalbedini. Vari⁹ vo coloꝛ ſignificat ſpūm viſibilē magis abūdare ꝛ clareſcē i ſua varietate. Glauc⁹ vo coloꝛ ſignificat ſpūm viſibilē min⁹ abūdare ꝛ ſubnigreſcere in ſua glaucedine.

¶ De modis qualitatum coꝛpoꝛis.

Modi q̄litatis coꝛpis qnqꝫ ſunt : craſſitudo nimia:ꝛ extenuata macies:ſynthefis: ſq̄liditas: ꝛ eq̄litas.Craſſitudis due ſunt ſpēs.ſ. abūdātia carnis ꝛ pinguedo.Abūdātia carnis fit ex abūdantia caloꝛis ꝛ hūoꝛis. Pinguedo fit ex fri.ꝛ hu. intenſa. Pinguedinis diminutio vel extenuata macies fit ex ca.ꝛ ſic. intenſa. Synthefis fit ex fri. ꝛ ſic. intenſa. Sq̄liditas nēpe fit ex fri. ꝛ intenſa humiditate:aut ſimul vtriſqꝫ intēſis.Equalitas itaqꝫ fit ex humoꝛum equalitate:coꝛpoꝛis hec ſunt foꝛme.

¶ De diſtātia iter maſculū ꝛ feminā.

Maſculus a femina differt in eo qꝺ hic calidioꝛ ꝛ ſiccioꝛ eſt:illa econtrario frigidioꝛ ꝛ humidioꝛ.

¶ Incipit tractatus rerū non naturaliū: ꝛ pꝛimo de mutatione aeris.

Aeris mutatio fit qnqꝫ modis: aut eni fit ex anni tempoꝛibus : ꝛ ex oꝛtu ſtellarum:ꝛ occaſu:ventis:terris: ꝛ earū fumoſitatibus.

¶ De tempoꝛibus anni.

Anni tp̄a ſunt q̄tuoꝛ:ver eq̄le calidū ꝛ hūidū: eſtas ca.ꝛ ſi.autūn⁹ fri.ꝛ ſic.ꝛ hiems.fri.ꝛ hu.

¶ Ex ſtellis imutaṫ aeris nā : nā cū appꝛopinq̄uerit ſol ſtellis vel ipſe illi : calidioꝛ fit aer:ꝛ hec quidem his a ſe ſeparatis frigiditas aeris minuitur vel augetur.

¶ De numero ventoꝛum ꝛ eoꝛum qualitatibus.

Venti q̄tuoꝛ ſunt:ſubſolanus: fauonius:ſeptētrio:ꝛ auſter.quoꝝ vn⁹ hꝫ vtutē fri.ꝛ ſic.alter ca.ꝛ hu.ceteri vo duo eq̄lis vtutis ſunt quoꝝ vni.ſ.ſubſolano caliditas ꝛ ſiccitas . alteri vo.ſ.fauonio fridatas ꝛ hūiditas attribuuṫ: ꝛ auſter paulo calidioꝛ ꝛ hūidioꝛ : ſeptētrio vo fridioꝛ ꝛ ſiccioꝛ.

¶ De modis terrarū ꝛ earū q̄litatibus.

Terraꝝ modi ſūt q̄tuoꝛ:altitudo: ꝓfunditas: vicinitas mōtiū ꝛ maris: eq̄litas terrarū ſeu locoꝝ qbus terre a ſe differūt:altitudie ꝛ ꝓfunditate:qm̄ altitudo fridatatē:pꝛofunditas huic ꝯtriū reddit: ꝓpiqtate mōtiū eueniūt hꝫ qm̄ ſi ipſi fuerint a parte meridiana terra erit frigida:nā calidis mōtes meridiani obſtāt vētis: ſeptētrionales vēti fridis eā exponūt flatibus. Si vo ſeptētrio mōtes habuerit ſupioꝛi terre ꝯtria erit vicinitate maris : qm̄ meridies ca.ꝛ ſic.ſeptētrio fri.ꝛ ſic.terrā ꝑhet. Pꝛeterea terre ſui nā iter ſe differūt.nā ſi fuerit terra petroſa:fri. ꝛ ſic.ſi vo pinguis ꝛ craſſa:ca.ꝛ hu.lutea autē fri. ꝛ hu.erit. Immutaṫ quoqꝫ aer fumoſitate videlicet paludꝫ ſiue putredinis alicuius:vn̄ ſiūt moꝛbi ac peſtes in hominibus.

¶ De exercitio coꝛpoꝛis.

Exercitiū immutat coꝛp⁹:qꝛ qm̄ eq̄le eſt eq̄lē ꝑſtat caloꝛē:cū vo ampli⁹ fit magis calefacit: ſꝫ poſtea ifridat ꝛ deſiccat. Ocioſitate coꝛp⁹ imutaṫ:qꝛ ſi ieq̄lis eſt:ꝛ frigiditatē facit ꝛ humectationē ineq̄lem.ſi vo equalis:equaliter.

¶ De diuiſione balnei.

Balnea autē ſunt dulcis aque:aut nō dulcis:ſꝫ dulci aq̄ balneū remollit : calidū calefacit:ꝛ frigidū ifrigidat. Nō dulcis vo aq̄ balneum deſiccat coꝛpus:qꝺ ſi ex aqua ſalſa vł amara ſiue ſulphurea fuerit:calefaċ ꝛ deſiccat:ſi vo de aluminoſa ꝛ gipſea infrigidat ꝛ deſiccat.

¶ De modis ciboꝛum.

Modi ciboꝝ ſunt duo. Eſt.n.cibus q bonū gignit hu.eſt malus q malū gignit hu. Bonum aūt gignit q bonū ſanguinē creat: ꝛ eq̄lē i cōmixtione ꝛ ope:vt eſt panis mundus recēs ꝛ fermētat⁹:ꝛ caro aiaṫ agni ꝛ hedulina. Malus aūt ꝯtria opaṫ: vt eſt panis opyrus nō recēs:ꝛ bouina ꝛ hyrcina caro vetuſta. Pꝛeterea bonū malūqꝫ humoꝛē creātiū ciboꝝ duo ſūt modi:grauis:atqꝫ leuis.Grauis ē caro poꝛcia ꝛ bouia:leuis pulloꝝ:vł piſciū:caro mediocriū magis mobiliū ꝛ min⁹ pinguiū ꝛ ſq̄moſoꝝ. Eſt ꝛ olerū gen⁹ qꝺ malū gn̄at hu.ſ.cho.ru.vt eſt naſturciū ſynapis ꝛ alleū.Sūt ꝛ q̄ gn̄ant melācholiā ſic lens : caules:capꝛia

caro vet⁹ ꝛ bubulia: ꝛ ſunt q̄ gñant flegma: vt ē caro porcellorū ꝛ agnorū portulaca ꝛ atriplex. Preterea grauis cib⁹ gignit ſ.la ꝛ cho.ni. cib⁹ leuis cho.ru. ꝛ vterqȝ malus.

℄ De modis potationum.

Modi potationū tres ſunt. Eſt pot⁹ q nihil aliō eſt q̄ȝ pot⁹ vt aq̄: ꝛ eſt pot⁹ q pot⁹ eſt ꝛ cibus vt vinū. Et eſt ali⁹ pot⁹ duob⁹ ꝑtinēs ſuꝑioribus: vt potio q̄ daſ ꝯ morbi vitiū aliqō vt mellicratū vl' muſſa vl' ꝯditū. Cib⁹ vō huius vtilitatis eſt: q: reparat itegritatē corꝑis recto ordie: pot⁹ vō hāc vtilitatē pſtat: q: reportat cibos ꝑ corp⁹: ſȝ illi potus vtilitas quē potiōi diximꝰ ꝑtinē corꝑis nām ad ſe cōuertit.

℄ De ſomno.

Somn⁹ corꝑis imutat nām: ꝑ̄ᵐ q: ifrigidat exteri⁹ ꝛ calefacit iteri⁹: q ſi plꝰ fuerit ifrigidat ꝛ hūectat. Uigilie quoqȝ imutaſ corpus: q: extriſec⁹ calefaciūt. itriſec⁹ aūt ifrigidāt ꝛ deſiccāt.

℄ De coitu.

Coit⁹ ꝟ ꝑſtat corꝑi: dſiccat corp⁹ ꝛ minuit nālē virtutē: ſōqȝ infrigidat: multotiens vō ex multa concuſſione corpus calefacit.

℄ De accidentibus anime.

Sunt q̄dā accñtia aie q̄ faciūt ifra corp⁹ aliqō ſicut q̄ cōmouēt nālem calorē ab iteriori ꝑte ad ſuꝑficiē cutis: aut īpetuoſe: vt ira: aut leuitꝰ cū ſuauitate: vt delitie ꝛ gaudiū. Sūt aūt que ad ſe caliditatē ꝯtrahūt ꝛ celāt: aut īpetuoſe vt terror vel timor: aut leuiter vt anguſtia: ꝛ ſunt que cōmouēt naturalem virtutem intus ꝛ extra: vt eſt triſtitia.

℄ Incipit tractatus rerū cōtra nām: ꝛ ꝑ̊ de diuiſiōe earū.

℄ Tria ergo cōtra naturā ſunt: morbus: morbi cā: ꝛ accñtia morbū ſeq̄ntia. Morb⁹ eſt q ꝑ̄ncipalr corpori nocet nullo mediatore q cū aduenerit vt calor in febre ſuccedēte.

℄ De febribus.

Febris eſt calor inālis: curſuȝ ſuꝑgrediēs nāe ꝓcedens a corde in arterias: ſuoqȝ ledēs effectu: cui⁹ ſunt tria gña. vnū in aia ꝛ dī effimera. aliō de hūorib⁹ q putreſcūt ꝛ putrida nūcupatur. tertiū ledit mēbra ſolida: ꝛ ipſa ē ethica: q̄rū effimera naſciſ ab accñti occaſiōe: putrida quoqȝ a putridis reb⁹. cui⁹ ſunt ſimplices atqȝ ſingulares ꝛ ſunt 4.^or. Prim⁹ eſt modus q fit de putredie ſanguis cōburēs vtrāqȝ ꝑtē iteriorē ꝛ exteriorē: vt eſt ſynoch⁹. Scōs q fit de putredie cho.ru. vt eſt trithe⁹. Terti⁹ fit ex putredie flegmatis: vt eſt quotidian⁹. Quartus vō q fit ex putredie mel.icholie q itermiſſis duob⁹ dieb⁹ affligit īfirmū: ꝛ dī q̄tan⁹.

℄ De modis ꝛ ſpēb⁹ febriū.

Modi preterea febriū ex putredie accñtiū tres ſunt. Eſt febris q̄ q̄tidie minuiſ vt paugmaſtic⁹. i. decreſcēs. Eſt q̄ augeſ vt augmaſtic⁹ donec recedat. Eſt q̄ in eodeȝ ſtatu ꝑmanet donec itex recedat vt omoten⁹ Cōtinua febris de putredie venaꝝ fit: declināis q̄dē ex venas in aliquib⁹ corꝑis ꝑtib⁹. Dorripilatio fit in febrib⁹ ex īfuſione putredis in ſenſibilib⁹ mēbris mordēs ꝛ īfrigidās. Jōqȝ horripilatio fit in febribus illis q̄ habent aneſim. i. interpolationem: q: putredines extra venas ſunt.

℄ De modis apoſtematum.

Apoſtematū autē q̄tuor modi ſunt ſimplices. aut eni fiūt ex ſanguie: ꝛ dr̄ flegmōes. aut ex chole. rubeis ꝛ dr̄ heriſipile. aut ex flegmate qō eſt coagulatū: ꝛ dr̄ vndimie vl' cimie. i. tumor: aut ex cho. nig. ꝛ dr̄ cācri flegmonuȝ. Ex ſanguie ſigna ſunt hec: rubor duritia: pulſus: dolor: calor: ꝛ tumor: ex cho.ru. flegmonū ſigna ſunt hec: calor: rubor: mixt⁹ citrino colori magnitudo doloris cū pūctione: ꝛ velox augmētatio. Ex flegmate flegmōis ſigna hec ſūt albedo: mollicies: vt ſi digitū impſſeris q̄ſi ſignū faſ foraminis: ꝛ eſt ſine dolore. Dec ſunt quoqȝ flegmonis ſigna ex cho. ni. ingens duritia cum nigredine abſqȝ ſenſu.

℄ De re naturali in humano corpore.

In humano corꝑe vnaqueqȝ res nālis ſi ꝓpriā nām retinuerit facit ſanitatē: ſi vō eā dimiſerit: aut facit egritudinē: aut neutrum.

℄ De generibus egritudinum.

Genera egritudinū tria ſunt: cōſilē: officiale: ꝛ vlē. Eſt q̄dē egritudo ꝯſilis ſilib⁹ mēbris ꝯtīgēs q̄ ſilia ſortiunſ vocabula cū eadē paſſione: vt ē caput dolēs. Et ē officialis egritudo q̄ accidit officialib⁹ mēbris: ſicˉ ſūt pedes: manus: ligua: dētes: ꝛc̄. q̄ noia ſibi ſumūt ex ſibi accñte infirmitate: vt podagra pedū: ꝛ ciragra manuū: vl' que noia ſumūt ex mēbris qb⁹ accidūt: vt ciragra ꝛ podagra. Et eſt deniqȝ vlis egritudo q̄ naſciſ ſupradictis duab⁹: vt ē mēbrorū ſciſſio.

℄ De egritudinib⁹ ſimilibus.

Egritudies q̄ q̄ priū hñt ſilitudinē. viij. ſūt q̄tuor ſimplices: ꝛ q̄tuor cōpoſite. Simplices ſūt: aut ex ſola caliditate: aut ex hūiditate: aut fri. aut ſic. Ex his iter ſe iūctis ſunt 4.^or cōpoſite. fri. ꝛ hu. fri. ꝛ ſi. ca. ꝛ hu. ca. ꝛ ſic. Daꝝ octo ꝑ ſinglas duo modi ſūt egritudis: aut. n. fit ex q̄litate ſimplici: aut ex hūoris alteri⁹ cōmixtiōe. Ex ſimplici vō q̄litate ꝯtigit ſilis īfirmitas q̄ ſolidis accidit mēbris: q̄ grece ethica dī: egritudo calida q̄ ex hūore accidit eſt febris ex putredie vt ſuꝑius dictū ē: egritudo frida q̄ ſine aliq̄ humore accidit eſt vt algor ex nimia friditate aeris ſeu niuis: ꝛ ē egritudo q̄ cū aliq̄ hūore frido accidit: vt paralyſis que fit in toto corꝑe aut in ꝑte. Modus hūecti morbi eſt qui fit ꝓprie vt nō idigeat alteri⁹ hūoris admixtiōe: vt eſt fridū vuln⁹ vl' vacuū vl' fetidiſſimū cū tabiditate corꝑis: q̄ēadmodū inflata caro hydropicoꝝ vacuo ſq̄lore torpēs. Morb⁹ vō hūidus ē alios trahēs ad ſe humores vt hydropiſis. morb⁹ ſicc⁹ ē ſine hūore: vt ſpaſmus q fit ex inanitiōe. morb⁹ ſicc⁹ ē cū hūore: vt cācer durus ꝛ ſiccus.

℄ De morbo in officiali membro.

Morbi in officialib⁹ mēbris accñtes q̄tuor ſūt: ipſi ſūt q accidūt in plaſmatiōe. i. forā creature: ꝛ in q̄titate mēbroꝝ ꝛ i nālis niſi ſuꝑfluitate: ꝛ i mēbroꝝ pōne.

℄ Morbi officialiū in forā hois. v. modis fiūt mēbroꝝ icōuenientia: vt eſt feda capitis lōgitudo. In cōcauitatib⁹: vt ſi manuū pedūqȝ ꝯcauitas carne repleſ in poris: vt coꝝ ſtrictura aut largitas. In aſꝑitate: vt gutturis aut pulmōis cānaliū aſꝑitas. In lenitate: veluti mīcia lenitas vl' ſtōchi.

℄ De morbo in quātitate membrorum.

Morbi in q̄titate mēbroꝝ fiūt ex abūdātia ſpmatis cū mēbra creſcūt ampli⁹ q̄ȝ decet: ſicˉ videm⁹ fieri in magno capite ꝛ in lingua groſſa. aut vitia ꝑuitate ꝛ idecētia: vt paruū caput: ſtomach⁹: ꝛ epar. Morbi in nūo mēbrorū fiunt aut ex augmēto: aut ex diminutiōe ſȝ augmētū q̄dē: aut ex curſu nāe vt ſuꝑflu⁹ digit⁹: aut ex̄ curſu: vt lūbrici aſcarides verruce ꝛ acrocordies. i. magne carnis additōes: vl' verruce magis late: vel pori. ſȝ diminutionē vō aut vlr: vt omniū abſciſio digitorū: aut ꝑticulariter vt eſt vnius.

℄ De morbo in ſitu membrorum.

In pōne mēbrorū fiunt morbi. aut ꝑ mēbri motionē de loco ſuo. aut ex diſpōne vicini mēbri vt ſunt digiti ꝛ labia q̄ cōglutinanſ vl' adherēt ꝛ nō ſeparāſ. aut q̄ ſeparanſ ꝛ nō ꝯglutināſ. Sȝ ſeꝑatio adherētis mēbri vlr fit aut

in mēbꝛis ꝯſimilib⁹ aut in officialib⁹. Cōſilib⁹ mēbꝛis: vt oſſib⁹: neruis carne: venis: lacertꝭ ⁊ cute: q̄ ſi acciderit oſſi fractura dr̄: ſic carni ex recēti tp̄e: plaga dr̄: ſi ꝟo ex veterinō tm̄ plaga: ſʒ putrida plaga nūcupat̄: q̄ ſi venis neruis vł arterijs acciderit: alio atq; alio noīe nūcupat̄. Si aūt euenerit medijs lacertꝭ: ꝯtuſio ſiue ꝯtritio nūcupat̄: ſi ꝟo in cute: excoꝛiatio dr̄: q̄ ſi inueterauerit putrida plaga nūcupat̄. In officialib⁹ ꝟo mēbꝛis ꝑpetua fit ſeparatio: vt ē manus vel pedis abſciſio.

¶ De qualitatibus coꝛpoꝛum.

Coꝛpoꝛis q̄litates ſunt tres: ſanitas: egritudo: ⁊ neutralitas. Sanitas ē tēperamētū ꝯficiēs vel cuſtodiēs res nāles ſʒ curſuʒ nāe. Infirmitas ē ītēperātia ex̄ curſuʒ nāe nām ledēs vñ fit leſiōis effect⁹ ſenſibilis. Neutrū q̄dē ē qd̄ nec ſanū nec īfirmū eſt. Sʒ neutralis q̄litas trib⁹ modis ꝯſtat vt ſi in vno coꝛꝑe ſil' ꝯuenīāt īfirmitas ⁊ ſanitas in diuerſis mēbꝛis: vt ē in coꝛꝑe ceci ⁊ claudi: ſiue ī coꝛꝑe ſenis: cui nec vnū mēbꝛū remanet qd̄ nō malū fiat ⁊ peiꝰ: ⁊ ſi coꝛp⁹ hoīs aliq̄b⁹ hoꝛis ſanū fuerit: alijs ꝟo infirmū: vt coꝝ q̄ eſtate īfirmant̄: hieme ſani ſunt: q̄ aūt frigidioꝛis nāe fuerint: hieme īfirmant̄: eſtate ſani ſunt: ⁊ qui hūidā nām hūerit: in pueritia īfirmant̄: in iuuentute ⁊ in ſenectute ſanant̄: q̄ ꝟo ſiccā in pueritia ſani ſunt: in iuuētute aūt ⁊ ſenectute īfirmant̄. ¶ In trib⁹ īuenit̄ reb⁹ ſanitas ⁊ īfirmitas ⁊ neutrū aut in coꝛꝑe in quo triū q̄litatuʒ vnaqueq; reperitur: aut in cā faciente illas ⁊ regēte ⁊ cōſeruante: aut in ſignificationibus eas ſignificantibus.

¶ De modis occaſionum.

Occaſiones ꝟo duo ſunt gñā: vnuʒ eſt nāle: ⁊ eſt aliud ex̄ curſuʒ nāe. Occaſiōes aūt nāles: aut faciūt ſanitatē: aut cōſeruāt. Occaſiōes ꝯſeruātes ꝑtinēt ad ſanitatē: faciētes ꝟo ꝑtinēt ad īfirmitatē expellēdā. Occaſiōes nō nāles aut q̄ vltra nām ꝓcedunt: alie ꝑtinēt ad infirmitatē: alie ad neutralitatē. Sed egre occaſiones faciūt infirmitatē: ⁊ ſunt eaſdē infirmitates ꝯſeruātes. Ille ꝟo que ꝑtinēt nec ad ſanitatē nec ad infirmitatem conſtituunt neutrum atq; conſeruant.

¶ De occaſionibus ſanitatis ⁊ infirmitatis.

Omniū occaſionū ſocietatē hñtiū cū ſanitate ⁊ infirmitate ſex modi ſunt: quoꝝ vnus eſt aer: q̄ hūanū coꝛpus circūdat: cib⁹ ⁊ pot⁹: mot⁹ ⁊ q̄es: ſomn⁹ ⁊ vigilie: inanitio ⁊ repletio: ⁊ accītia aīe: que oīa ſi cū moderatiōe decēti fuerit: ⁊ in q̄ītate: q̄litate: tp̄e: oꝑe: ⁊ oꝛdie: cuſtodiūt ſanitatē ab accīt̄ib⁹: q̄ ſi ꝯ̄ h̄ aliq̄d ſcā fuerit accidūt īfirmitates ⁊ ꝑmanēt. ¶ Modi occaſionū īfirmitatē faciētiū tres ſunt. Nā alie ſunt q̄ vocant̄ ꝑmitiue q̄ exterius accidūt coꝛpi vt calor ⁊ frigus. Sūt ⁊ accītia q̄ admonent̄ īntrinſec⁹ in coꝛꝑe: vt repletio ⁊ inanitio. Sūt ⁊ alie q̄ vocant̄ ꝯiūcte: q̄ dū adſunt adeſt infirmitas: ⁊ abeūtib⁹ his: īfirmitas abeſt: vt putredo in febꝛibus.

¶ De diuerſitate egritudinum.

Egritudinū ſm̄ aliā diuiſionē modi ſunt duo: cōiter: aut ꝓꝑie. Que cōiter accidūt: aut accidētalr̄: aut nocio ſiūt: accītalr̄ ꝟo vt ꝑcuſſio: cōbuſtio: moꝛſus: decerptio: ⁊ cetere res nocitue: nocio: vt alia ſupius memoꝛata: q̄ vt dictū eſt ſunt ſocia ſanitati ⁊ īfirmitati. Que ꝟo ꝓꝑie ſunt egritudines: aut ſunt in cōſimilibus membꝛis ⁊ ꝯſeruāt egritudinē: aut officialibus: aut in cōtinua diuiſione.

¶ De modis moꝛboꝛum ex calore procedentium.

Modi moꝛboꝝ ex caliditate ꝓcedētiū quinq; ſūt. Prim⁹ fit ex cōmotōe ſpūs: aut ex cōmotiōe coꝛpis: ex cōmotōe ſpūs vt ira: coꝛpis: vt labor vel ſupbia. Scd̄s: vt ē ꝯcurſus viſibil' caliditatꝭ cū effectu vt hypātaſis. i. expoſitio ad ſolē. Terti⁹ ex caliditatē coꝛpi aduenietē cuꝫ ꝑtēr q̄ſi recipit cal'itatē ex eſu acruminū. Quart⁹ fit ex īterclūſiōe poꝛoꝝ vt ex friditate hiemis. Quint⁹ fit ex putredīe hūoꝛum vt in febꝛibus.

¶ De cauſis frigidoꝛum moꝛboꝛum.

Occaſiōes fridoꝝ moꝛboꝝ octo ſunt. Pria occaſio ē occurſus frigoꝛis viſibil' cū effectu vt friditas niuis. Scd̄a vt friditas opij adueniēs foꝛtiter hūano coꝛpi. Tertia ex abūdātia ciboꝛū coꝛpi adueniēte atq; replēte ⁊ extinguente nālē caloꝛē. Quarta ex ꝑuitate ciboꝝ: vñ calor nālis extinguit̄. Quīta ꝟo ex abūdātia frigoꝛis vł hūoꝛis frigidi poros obturāt: vñ nālis calor minuit̄. Sexta ex diſſolutiōe ⁊ apꝛtione coꝛpis ad diſſoluēdū ⁊ euacuandū nālē caloꝛē. Septīa ex cōmotiōe ⁊ exercitio nimio: vñ fit multa diſſolutio humoꝝ ⁊ euacuatio ⁊ ſudoꝛ: vñ attenuat̄ coꝛpus. Octaua ꝟo fit ex requie ⁊ ocioſitate multa.

¶ De cauſis ſiccoꝛum moꝛboꝛum.

Siccoꝝ moꝛboꝝ occaſiōes ſunt q̄tuoꝛ. Pria occaſio eſt occurſus aliene ſiccitatis viſibilis ac manifeſte cum effectu vt veneni ſiccitas. Scd̄a ꝟo ex aduētu ſicce rei in coꝛꝑe cū foꝛtitudine: vt acetū: ſal: ſynapis. Tertia ꝑuitas cibi ⁊ potus. Quarta cōmotio nimia ⁊ exercitium.

¶ De cauſis moꝛboꝛum humidoꝛum.

Occaſiōes moꝛboꝝ hūidoꝝ q̄tuoꝛ ſunt. Pria vt occurſus rei afferētis hūoꝛē cū effectu: vt balneū. Scd̄a vt igreſſio rei afferētis hūoꝛē cū ꝟtute ī coꝛꝑe: vt recētes piſces. Tertia ē vt nimietas cibi ⁊ potus. Quarta ſic reges ⁊ ocium.

¶ De modis moꝛboꝝ ex innaturali malitia.

Modi moꝛboꝝ ex innāli malitia cū aliquo humoꝛe decurrentiū ad infirma loca q̄tuoꝛ ſunt. Primus eſt virtus mēbꝛi īpellētis: ⁊ debilitas mēbꝛi ſuſtinētis. Scd̄s multitudo hūoꝛis. Tertius debilitas ꝟtutis nutriētis. Quart⁹ largitas vie poꝛoꝝ.

¶ De malitia egritudinis.

Malitia egritudinis igredit̄ ⁊ ſupuenit in ꝯſil'e mēbꝛū nāle q̄nq; modis: aut cōtigit in vtero mřis: aut in tp̄e natiuitatis aut cū cōſtringit̄ faſcia: aut ex malo nutrimēto ſiue ex aliq̄ infirmitate adueniēte in ꝑdict tp̄ib⁹ vł poſtea. Si tp̄e cōceptionis in vtero debilitat̄ aliqd̄ cōſimile mēbꝛū fit ex abūdātia ſpermatis: aut ex paruitate ⁊ indigētia cōueniētis qualitatis ſpermatis vt ſi fuerit groſſum ⁊ pingue: vel aquoſuʒ ⁊ tenue. Qñ ꝟo naſcit̄ īfans debilitatur aliqd̄ in eo mēbꝛū ſi egreſſus fuerit non equa ſʒ mala egreſſione: vt ſupinus aut ſup genua incuruus. Cū igit̄ faſcia cōſtringit̄ incōueniēti cōſtrictione duplicatus debilitatur. Quādo aūt nutrit̄ male ⁊ incōueniēter lac ſugēdo vel accipiēdo debilitat̄. His ꝟo tēpoꝛibus vł poſtea infirmitate accidēte egritudinis malitia cōſimili mēbꝛo ſupuenit ex cuiuſlibet nerui iciſiōe. Et ſi paſſus fuerit ex aliquo accītī ſiue debilitatē ſeu vulnus vel apoſtema.

¶ De egritudine membꝛoꝛum conſimilium.

Ingredit̄ egritudo cōſimile membꝛum nāle ſeptē modis: aut ex obſtetrice ſi culpā habuerit cum tenet infantē: vel ſi permiſerit ambulare ante congruuʒ tēpus: vł ex medico ſi cōfracta ⁊ colliſa mēbꝛa ignoꝛāter conſtituerit ⁊ conſtrinxerit: ex infirmo ſi ea cōmouerit a medico cōpoſita anteq̄ ſolidentur ⁊ firma ſint: ex fractura vt ſi ſup muſculum vertebꝛi qd̄ in femoꝛe eſt contoꝛqueatur coxa: aut ex concuſſione: vt ſi compꝛimatur naſus ⁊ accidet vt fiat ſymmus: aut ex malo hu. qui accidit lepꝛoſi ſiue ex paruitate hu. accidente ꝑtiſicis.

¶ De modis

¶ De modis conſtrictionis pororum.

Conſtrictio pororꝫ ſit trib⁹ modis: vł occaſionib⁹. aut ex ꝯſtrictiõe attenuatoria. aut ex carnoſitate ſiue ex coartatiõe. Cõſtrictio võ fit. aut ex nimietate vĩutis retinẽtis. aut ex debilitate vĩutis expellẽtis. aut ex abũdãtia frigoris. aut ex abũdãti cõſtrictiõe cõprimẽte aliquã ptẽ loci: vt ſepe fit ex ligatura cõſtricta. aut ex abũdãtia ſiccitat. Ex carnoſitate võ cõſtringunᷓ pori: vt ſi acciderit aliqͦd apẽ ⁊ fiat carnoſitas. aut ſi põs euenerit aliqͦd vulnus. ex coartatiõe võ cũ deciderit aliqd in poris vt hũor ſiue lapis ſeu coagulatus ſanguis. aut aliqͦd latitãs in eis vt ſuperflua caro ⁊ ſcabies. ¶ Largitas quoqꝫ pororꝫ q̃tuor fit modis. aut ex multa cõmotiõe ĩpellẽtis vĩutis. aut ex debilitate retinẽtis. aut ex abũdãtia caloris ⁊ humorꝫ defectu. aut ex medicamẽti apiẽtib⁹. ¶ Leuitas accidit duobus modis: videlicet deint⁹ ⁊ deforis: ſꝫ intus ex hu. viſcoſo liq̃facto. foris võ ex cera liq̃facta cũ vnguẽto. ¶ Aſpitas autẽ duobus modis fit: deintus: ⁊ foris: intus nãqꝫ ex ſuperfluo ⁊ acuto humore. foris võ ex fumo ⁊ puluere.

¶ De ſuperfluitate membrorum in numero.

Superfluitas mẽbrorꝫ in numero accidit duobus modis. Nã ſupfluitas ſi fuerit nãlis erit ex ſupfluo hũore nãli: ⁊ bono: vel ex abũdãtia vĩutis iformatiue: q̃ ſi fuerit extra curſum naturalẽ erit ex humore nõ naturali ⁊ inconuenienti. aut ex abundantia virtutis vel debilitate.

¶ De diminutione membrorum.

Diminutio mẽbrorꝫ in numero duob⁹ ſilr fit modis. aut iterius. aut exterius. Interius pp diminutionẽ humorũ. Exterĩ⁹ ex cõbuſtione ignis aut ex frigore: ſiue putredie: ſiue iciſione. Putredo aũt accidit. aut ex potiõe mortificãte. aut putredie faciẽte. aut ex ꝯſtrictiõe ⁊ retẽtiõe illius hũoris q ſoluiᷓ.

¶ De magnitudie mẽbrorũ.

Magnitudo mẽbrorꝫ trib⁹ modis fit. aut ex multitudie humorũ. aut ex abũdãtia vĩutis. aut ex cõmixtiõe vtrorũqꝫ. Paruitas fit trib⁹ modis ſilr. aut ex debilitate vĩutis. aut ex minoratiõe humoris. aut ex infirmitate exteriori: vt ex inciſione vel combuſtione ignis ſiue ex frigore niuis.

¶ De commotione membri.

Commotio mẽbri de ſuo loco duob⁹ modis fit. aut ex cõmotiõe volũtaria. aut ex hũore vicino egrãti diſſoluẽti mẽbrũ: ⁊ lubricũ faciẽti. Mẽbrũ vel os egrediᷓ a ſua iũctura ⁊ mutaᷓ duob⁹ modis ſilr. aut ex iũctura in q̃ nõ ꝯuenit ſeparatio. aut ex ſeparatione vbi nõ conuenit iunctura. Si ex cõiunctione hoc fuerit ſine ſeparatione, aut erit ex hũore acuto patiẽtis. aut ex accidẽti vulnẽ. aut ex ſpaſmo. Si võ fuerit ex ſepatõe vbi nõ ꝯuenit ꝯiũctio. aut ex groſſo hũore. aut ex accidẽti vulnẽ. aut ex ſpaſmo.

¶ De ſeparatione iuncture.

Separatio iũcturarꝫ duob⁹ modis fit. aut intrinſec⁹. aut extriſec⁹. Intriſec⁹ võ fit. aut ex hũore acuto ⁊ iciděti. aut ex vẽtoſitate pigui. diſtẽdẽte vł diſſipãte. Extriſec⁹ võ fit. aut cũ ſciſſura. aut fractiõe. aut exercitio nimio. aut inciſione vt enſis. aut qͦd diſtẽdit vt funis. aut qͦd contũdit vt lapis.

¶ De modis ⁊ numero ſignificationũ.

Genera ſignificationũ ſunt tria. alia enĩ ſignificãt ſanitatẽ. alia egritudinẽ. alia neutralitatẽ. q̃rũ ſignificationũ vnũqͦdqꝫ gen⁹ in duo partiᷓ. ſunt enĩ q̃ ſignificãt de officialib⁹ mẽbris: ⁊ ſunt q̃ ſignificãt de ꝯſilib⁹ mẽbris. Cõſimiliũ ꝑtiũ ſignificationũ duo ſũt modi. alie.n. ſunt ſubſtãtiales alie accñtales. Subales võ vt ẽ calor: friditas: ſiccitas: ⁊ hũectatio. Accñtales aũt q̃dã ſignificãt. aut per tactũ: vt durũ molle: q̃dã ꝑ viſuꝫ vt coloratũ: q̃dã ꝑ ꝑfectionẽ virtutũ vt ſunt operationes plene ⁊ perfecte.

¶ De ſignis officialium membrorum.

Significationũ egritudinis mẽbrorũ officialiũ duo ſunt modi ſilr: ſubales: ⁊ accñtales. Subales ſignificatiões q̃tuor ſunt: ars: modus: numerus: ⁊ poſitio. Accñtales ſignificatiões ſilr quatuor ſunt: bonũ: malũ: ꝑfectũ: ⁊ impfectũ. Genera ſignificationũ ꝑficiẽtiũ ſuũ genus tria ſunt: q̃dã ſunt q̃ ſignificãt preteritã rẽ q̃ iã abit ⁊ dicit cognitiua vel agnitiua: vt videtes corpus humidũ agnoſcimus: q꞉ ſudor ꝑceſſit. Alia ſignificãt pñtia ⁊ agnoſcunᷓ per ſignificatiões: veluti cũ inueniᷓ pulſus magnus ⁊ citat⁹ itelligimus ꝙ ſignificat calorẽ ſuperantẽ. Sunt ⁊ alia que ſignificãt futurũ ⁊ antecedit agnitio: vt cũ viderim⁹ labiũ iferius citari ꝑcipim⁹ vomitũ accidere qui poſtq̃ʒ acciderit vocaᷓ ꝑceſſio ſignificatiua. Sed inter ſignificationes ⁊ accidẽtia diſtat: qm eſt diuiſio cũ augmẽto inter eas: ꝙ ſi vnãquãqꝫ diuiſionum harũ ſcrutari volueris vnã habet habitudinẽ: ſꝫ infirmo hic ſunt accidentia: medico autem ſignificationes.

¶ De ſignis accidentium ⁊ numero.

Accidẽtia ergo ſignificatiua tria ſunt. Aliͦd.n. opatiue vĩus mutata ſicut idigeſtio. aliͦd aũt corpis q̃litas mutata vt icteritia: aliud exiẽs a corpe vt nigra vrina. Uirt⁹ opatiua mutata triplex ẽ. aut.n. ex toto ẽ ſicᷓ indigeſtio. aut ex pte ſicᷓ oculorꝫ obſcuritas vł tarda viſiõ. aut de qualitate in q̃litatẽ: velut de bona in fumoſeꝫ vł acidã: q̃ſi ſicᷓ muſca vł ligna ocul⁹ appẽtia. aut ex pte viſus obſcuritas.

¶ De modis mutationis qualitatis.

Qualitatis mutate corpis ſignificatio q̃tuor modis fit. aut.n. ꝑ viſuꝫ ſicᷓ icteritia vel morphea ⁊ nigredo lingue ⁊ ſĩlia. aut ꝑ odoratũ vt anhelit⁹ fetidus: vł ſudor vł polippus: vel hircus ⁊ ſĩlia: aut ꝑ guſtũ vt ſalſuꝫ amarũ vł acidũ. aut ꝑ tactũ vt molle ⁊ durũ: exiẽs a corpe bipartita eſt ſignificatio: vna cũ ſonitu: altera ſine ſonitu. cũ ſonitu: vt oris: ruct⁹: vł iteſtinorꝫ rugit⁹: vł ꝑ anũ vẽtus. Eius võ que ẽ ſine ſonitu innãli triplr habeᷓ. alia q̃titate vt lienteria. alia q̃litate vt vrĩa nigra. alia vtraqꝫ vt ſanguis flux⁹.

¶ De mutatione membrorum.

Membrorꝫ mutatorꝫ ſignificatio bifariã diuidiᷓ: itrinſecus videlicet: ⁊ extrinſecus. Intrinſecus modi ſunt ſex. alia.n. a mutatiõe opatiue vĩutis in mẽbro. alia ob exeũtib⁹ a corpe. alia ex dolore in mẽbro vicino ptinenti. alia ex ꝓprio loco. alia ex inaturali ſemotiõe de loco. alia ex patiẽtis iudicio. Extriſecus fit tribus modis. aut ꝑ viſuꝫ vt albũ vel nigrũ. aut ꝑ tactũ vt durũ ⁊ molle: calidꝫ ⁊ frigidũ. aut ꝑ vtrũqꝫ vt magnũ vł paruũ: plus vł min⁹.

¶ De occaſionibus egritudinum.

Occaſiones egritudinũ tres ſunt: nature mutatio. officialis membri inconueniens habitudo. iuncture ſeparatio.

¶ De operatione medicine.

Operatio medicine hꝫ triplicẽ effectũ. aut enĩ cuſtodit ſanitatẽ ſcdm multitudinẽ ſuaꝫ. aut ex infirmitate facit ſanitatẽ. aut ecõtrario. Regẽdorꝫ ſanorꝫ triplex modus eſt egrotare paratis: icipiẽtes infirmari: ⁊ defecti. Infirmari paratos ſupradictorũ ſex cõpetẽti moderatiõe regimis. Incipiẽtib⁹ ifirmari duplicẽ curã adhibem⁹. aut.n. cibũ ſupabũdãtiã trahim⁹. aut nãe defectionẽ reparãdo ꝑdictorꝫ ſex q̃ neccĩa ſunt adhiberi ꝑcipim⁹. Defectorꝫ alij in

ſanctealiꝫ ſene ealiꝫ ex infirmitate cõualeſcẽtes. Omnis
medicina: aut eſt vniuerſalis aut particularis. Uniuerſalis eſt ſex rerũ nõ naturaliũ procedẽ-
diũ recta ordinatio. Particularis per 3eiũ ſit triplex. alia
eni in cõſimilib⁹ mẽbris. alia in officialib⁹ mẽbris. alia in
ſolutione cõtinuitatis. Aſſimilatiua mẽbra mutata reddim⁹
ſimilitudini. ⁊ in ſua q̃litate ſtare colligãdo cõpeſcimus.
Cõcaua ſi preter modũ ampliata fuerint ad ſui modũ con-
ſtringimus ⁊ quietẽ inducimus: ſi minus cõtrariũ. In lar-
gis aũt ſimiliter addito cõtrario caue: vnde vitiũ acci-
derit: foramina ſtrictiora ſuo mõ. Si defectu contentiue
virtutis cõtigerit fomẽtis ⁊ cataplaſmate mollimus. Et ſi
de expulſiue eſt defectu diaforeticis ⁊ confortatiuis: ſi de
ſtiptica cũ mollificatione: ſi de ſicca humectatiõe: ſi de cõ-
ſtrictione ſolutione. Ea vo q̃ nãli depoſitiõe fuerint mu-
tata ſuo loco reſtituimus: ſi de apoſtemate: apoſtema ma-
turãdo ſanamus. ſi de nãli ſiũcturã: eã aut aperitiuo medi-
camine aut chirurgia diſiũgim⁹: ſi de q̃libet naſcẽtia ipſaꝫ
delemus. ſi de aſperitate: lenitate. ſi de lenitate: aſperitate.

De ablatione ſuperfluitatis.

Superfluitatẽ in numero aut tollimus ex parte
vt ſcrophulas: aut ex toto vt cancrũ: ſeparatio-
nẽ in numero ſanamus ſi ex abũdãtia ſangui-
nis ſit: in oĩ etate tollim⁹: ſi ex ſpmate in pue-
ritia tm̃ ſanamus: parũtatẽ mẽbroꝝ motib⁹ ⁊
fomẽtis admodũ augmẽtamus. magnitudinẽ vo cõpri-
mẽdo gerere mutamus ⁊ minuimus. Mutationẽ membri
de loco ſuo reddim⁹ loco ꝓprio duob⁹ modis: aut eni ſe-
paratũ ſiũgimus: aut ſiũctũ ſeparamus. Neceſſaria ad ſe-
paratõꝝ ſiũcturã q̃tuor ſunt: ſeparata ſiũgere: ſiunctum cu-
ſtodire ne reſcindat: defendere: naturã loci cuſtodire.

De ſufficientia ⁊ diuiſione medicine.

Omnis aũt medicina eſt aut coꝝ ſex que ſu-
pra diximus temperata exhibitio: aut potio:
aut chirurgia. Operatio medicine hꝫ triplicem
effectũ: itus vt ea que ore aut narib⁹: aurib⁹:
ſiue ano: ſiue vulua intromittam⁹. foris vt epi-
thima: cataplaſma: emplaſtra: ⁊ ſimilia que foris operant.
Medicine interioris operatio in tria diuidit: aut eniꝫ ſoluit
vt pharmacia: aut cõprimit: vt coctana: aut mutat q̃lita-
tẽ vt aq̃ frigida in febrib⁹. Eius aũt effect⁹ q̃druplex eſt:
aut. n. minuit abũdãtiã vt pharmacia: aut replẽt inopiã:
vt carnẽ vel ſanguinẽ: aut cõſtringit ſolutum vt ſtipticis:
aut mutat qualitatem vt frigida aqua in febribus.

De chirurgia.

Chirurgia duplex eſt: in carne: ⁊ in oſſe: in car-
ne vt incidere ſuere coquere: in oſſe vt ſoli-
dare aut innectere aut reddere. Specierum
cognitio quinque modis fit: qualitatis: quãti-
tatis: tẽporis: ordinis: boni: malitie diſcretio.

Incipit liber pulſuum Philareti.

Intentionẽ

habemus in p̃nti cõ-
ſcriptione de pulſuũ
negocio cõpẽdioſaꝫ exponere traditionẽ:
⁊ dicere primuꝫ qd ſit pulſus: ⁊ q̃ vtilitas
pulſus: ⁊ qd eſt arteria: ⁊ q̃re dicat arte-
ria: ⁊ vñ exordit. Incipiendũ eſt ergo a
primo quid eſt pulſus. Pulſus eſt motio
cordis ⁊ arteriarũ que ſm diaſtolẽ ⁊ ſyſtolẽ fit ad infrigi-
dationẽ caloris innati: ⁊ egeſtionẽ vel electionẽ fumoſaꝝ
ſuperfluitatũ. Quot ſunt efficiẽtia pulſuũ: tria: vĩ⁹ faciẽs
motionẽ. vtilitas inducens: ⁊ inſtrm̃ obediens. Quid
eſt arteria: Arteria eſt corpus oblongũ rotũdũ ad inſtar
canalis duab⁹ tunicis cõſiſtẽs a corde incipiẽs ⁊ in oẽ cor-
pus diuiſuꝫ: aerẽ ⁊ ſpiritũ vitalẽ cõtinẽs. Unde dr̃ arteria:
a parstopyr. i. ſeruare aerẽ vitalẽ: vñ exit arteria. hec vo
a ſiniſtra auricula cordis q̃ dĩ adorti exorit que ſcindit
dupl'r. Et hec qdẽ fertur deorſuꝫ per interiora: ⁊ diuidit
in dextra ⁊ ſiniſtra ad coxas ⁊ vſqꝫ ad pedes ⁊ digitos.
Altera vo rurſuꝫ fert ſurſum: ⁊ diuidit ſilr in dextra ⁊ in
ſiniſtra. in manus ⁊ caput: ⁊ que qdẽ ad caput fertur facit
arterias que dicuntur parotide: que vo in dextram ⁊ ſini-
ſtrã interinſec⁹ fert ⁊ tẽdit ad brachia ⁊ cubitos ⁊ vſqꝫ ad
extremos manuũ digitos. Intẽtionẽ vo hꝫ p̃ſens cõ-
ſcriptio ad pulſuũ motionẽ ⁊ cognitiones ⁊ cauſas expo-
nere. Quotiẽs mutat pulſus: tripliciter. ab his. n. que
ſm nãm ⁊ que cõtra naturã: ⁊ que nõ natura: velut craſi-
bus virorũ ⁊ mulierũ: ⁊ etatibus ⁊ alijs cõiugatis. Homi-
nũ. n. hi quidẽ mares: hi vo femine: ⁊ horũ ipſorũ: hi qdẽ
calidiores ſm craſim: hi vo frigidiores: ⁊ hi qdẽ graciles
natura: hi vo pingues ⁊ carnoſi. Et viri qdẽ mulieribus
oĩno calidiores ⁊ fortiores ſm naturã ſunt. Merito igit
pulſus in eis velociores ⁊ vehemẽtiores ſunt: mulierũ vo
frigidarũ tardiores ⁊ leniores. In vtriſqꝫ vo hominibꝫ: dico
autẽ viris ⁊ mulieribus intẽſa craſi intendit ⁊ pulſus: in
calidiori qdẽ maiores ⁊ velociores ſunt: calidũ eni velo-
citer mobile. in frigidiori vo minores ⁊ tardiores: fridũ
vo tarde mobile. Habitudines vo in vtriſqꝫ inueniunt:
velut gracile ⁊ carnoſuꝫ. In gracilioribus eni multũ ſub-
iacẽt tactui pulſus: in pinguib⁹ vo ⁊ carnoſis humiliores.
Cõſiderãdũ ergo ⁊ ad cõiugata vel vt regiones: ⁊ tẽ-
pora ⁊ etates particulares cõſtitutiones ⁊ eſt dicere in tẽ-
poribus anni q̃tuor qdẽ exiſtẽtib⁹: vere: eſtate: autũno: ⁊
hieme: horũ duo bene ſunt tẽperata: ver ⁊ autũnus. diſtẽ-
perata vo hiems ⁊ eſtas. Merito ergo vere ⁊ autumno
pulſus ſunt magni ⁊ fortes valde ꝓpter tẽperamẽtũ q̃li-
tatis: manifeſtũ q2 ſm etates ꝓportionantur. In eſtate
vo velociores ⁊ ſpiſſiores ſunt ſm vnãquãqꝫ etatẽ neceſ-
ſitatẽ inducẽte propter cõtinentis nos exterius caliditã-
tem aeris. in hieme vo rariores ⁊ tardiores pulſus fiunt
propter aeris cõtinentis frigiditatẽ ac ſtrictionem. Silr
autẽ ⁊ in vnaquaqꝫ regione ſm illius craſiꝫ ⁊ pulſus cõ-
mutant: calidior ſiquidẽ magnos ⁊ veloces facit pulſus:
frigidior econtrario. Dicamus aũt ⁊ de etatibus. Si
igit etates differẽtes ſunt ⁊ pulſus earũ differẽtes moue-
bunt: puerorũ ſiqdẽ pulſus veloces ſunt ⁊ lenes ⁊ ſpiſſi:
ſm vo magnitudinẽ ⁊ fortitudinẽ medij. veloces qdem
q2 ſm ſubſtantiam abundat in eis naturalis calor: ſpiſſi
propter abundantẽ in eis ſm quantitatem caliditatẽ: le-
nes vo q2 imperfecte ſunt in eis virtutes. dicimus eniꝫ
q2 lenes ex imbecillitate virtutuꝫ fiunt. Senũ vo ecõ-
trario tardiores ⁊ rariores quantum ad pueros propter
imbecillitatem ⁊ frigiditatem que ineſt. Augmaſticorũ
vo magni ⁊ fortiſſimi eo q2 fortes in eis magis virtutes
ſunt. Similiter autem ⁊ ſm temporis qualitates cõ-
mutantur craſes ⁊ pulſus: ſicut enim predictum eſt cõti-
nens mutat contentum ad propriam eius craſim. In
pregnantibus vo mulieribus ſunt parui ſpiſſi ⁊ veloces.
parui vo eo q2 grauetur virtus ex fetu. ſpiſſi vo ⁊ velo-
ces propter inducẽtem neceſſitatem pregnantis ⁊ fetus.
In ſomno vo ſunt pulſus minores ⁊ leniores, manife-
ſtum eſt q2 fit naturali calore ingrediente profundum.
In ſuperuenientibus vo craſibus ad ſuperuenientia
mutantur ⁊ pulſus. Similiter autẽ ⁊ in gracilibus: vt q2
ſm naturam virtus patitur: aut ſm ſubſtantiaꝫ alicuius
principalis partis: aut ab aliquo faciente vel grauãte eã.
Ueniamus igitur ad ea que non nature. hec vo ſunt
gignaſia: balnea: cibi: multi vini potatio: ⁊ aque multe po-
tatio. Similiter in his que preter naturã: hoc eſt cau-
ſis egritudinibus: ⁊ accidentibus ſimiliter ſm predicta
conſiderare oportet. Sciendum eniꝫ q2 ſi que ſunt ſm
naturam: ⁊ que non nature: ſi immoderate fiant in id qd
preter naturam eſt vertuntur pulſus.

¶ Quot ſunt obſeruanda in cognitione pulſus.

Cum ergo ad egrotū ingredieris quē nunq̄ vidiſti: attēde ꝑus q̄dē ſi maſculus eſt aut femina: ⁊ ſi maſculus: ꝯſidera pulſum maſculi: ſi ꝟo femina: femine. deinde nām laborantis ⁊ etatem eius: ⁊ poſt hoc tempus anni ⁊ regionem: ⁊ comparās oīa: ⁊ ꝯiectās qualē pulſuꝫ laborantem oportuit hīe qn̄ ſanus erat: tunc cognoſces diligēter magnitudinē ꝑter nām facte ꝯuerſionis pulſus. ¶ Quot ſūt gn̄a pulſuū: decē. Ecce primū genus pulſuū ſm̄ q̄ntitatē dimēſionū triū ꝯſideraꝭ. i. ſm̄ lōgitudinē: latitudinē: ⁊ ꝓfunditatē. Cōuenienter igiꝭ iſte augmētatus ſm̄ tres dimēſiones trāſcēdēs modū dī magnus pulſus. ¶ Scḋm genus pulſuū eſt ſm̄ q̄litatē motionis arterie diaſtolem: ⁊ ſyſtolē: in q̄ ꝯſideraꝭ velox: tardus ⁊ mediocris. ¶ Tertiū genus pulſuū ſm̄ gen⁹ v̄tutis in quo ꝯſideraꝭ fortis ⁊ debilis ⁊ mediocris: frequētia. n. accipiēs magnitudinem facit validū: qn̄ ꝟo dominaꝭ virtus cauſaꝝ: tūc magis fit validus ⁊ ecōtrario. ¶ Quartū genus pulſuū ſm̄ conſiſtentiā arterie corporis. dico aūt arterie corꝑis in quo cōſideraꝭ durus mollis ⁊ mediocris. ¶ Quintū genus pulſuū ſm̄ q̄litatē quietis in quo ſpiſſus ⁊ rarus conſideraꝭ. Breue. n. tp̄s q̄etis ſignat ſpiſſuꝫ: lōgū ꝟo rarū. ¶ Sextū gen⁹ pulſuū ꝑꝑ eq̄litatē ⁊ ineq̄litatē que ꝯſideraꝭ in vno pulſu vel in plib⁹: in vno q̄dē vt in caprizāte: que ꝟo i pluribus fit dī ꝯſiſtēs ineq̄litas: vbi ꝟo ineq̄litas: ibi fit inordinatio vt in oīb⁹: aut. n. occidit vna ꝑcuſſio aut incidit ⁊ hoc fit grauata ⁊ afflicta v̄tute aliq̄ cauſa. ¶ Septimum genus ſm̄ plenā ordinationē ⁊ inordinationem eſt: incipiens ab eq̄li pulſu facit ineq̄lē: ⁊ ineq̄lis ſm̄ ꝑiodos inordinatus fit: ⁊ iſte rurſus ꝯſideraꝭ ſm̄ vnā ꝑcuſſionem ⁊ ſm̄ plēs redditiones. ¶ Octauū gen⁹ pulſuū ſm̄ plenū ⁊ vacuū hoc eſt ſm̄ arterie figurā. oē. n. vas aut plenū aut vacuū. ¶ Nonū gen⁹ pulſuū ſm̄ cōcordiā in quo mēſuraꝭ ꝓportio tp̄is ad tp̄s vn̄ cognoſcunꝭ deficiētes ⁊ incidētes. ¶ Decimū gen⁹ pulſuū ꝯſideraꝭ ſꝫ calorē q̄ reddiꝭ ꝑ totum corp⁹ arterie in quo ꝯſideraꝭ qualitas ſuppoſite materie corporis per tactum veluti diſtēperata ⁊ mordax.

¶ De cauſis ⁊ differentijs pulſuum.

Dictis ergo decē generib⁹ pulſuū dicamus breuiter paucas cās ⁊ dr̄ias eoꝝ. Si q̄s. n. ad diligendā eoꝝ ꝑuenire voluerit: ſciat q̄ . xvj. libri ſunt de pulſuum negocio. Ego ꝟo lōgitudini ꝑcēs in paucis caplis paucas quaſdā dr̄ias ⁊ cās pulſuū in breui dicā. Propter quā cām pulſant arterie vt fiat moderatus ſm̄ nāꝫ calor cordi ⁊ oīb⁹ ꝑtibus. ¶ Quid differt ſaltus a pulſu: qn̄ q̄dē ꝑꝑ icidētē ſpūꝫ fit ſaltus in oī corꝑe: pulſus ꝟo in opatiōe v̄tutis moueꝭ ⁊ in ſolis arterijs. ¶ Quid differt pulſus magn⁹ a valido: qn̄ q̄dē ſꝫ tres dimēſiones magn⁹ ꝯſideraꝭ: validus ꝟo ſm̄ motionē. tenorē. n. v̄tutꝫ ſig̃t. ¶ Quid dr̄t pulſus ſpiſſus a veloce: ſꝫ ꝯtinuū ⁊ diſcretū. ſpiſſuꝫ. n. ꝯtinuū dicim⁹: velocē ꝟo diſcretū veluti ſi currat aliqs veloci⁹ ⁊ ſtet. ¶ Quid dr̄t rar⁹ pulſus a tardo: qn̄ rar⁹ ex īfirmiore magis v̄tute ſit: rari. n. pulſus difficilior eſt: tardus ex ſolo defectu fieri ꝑt caloris. rar⁹ aūt maiorē ſig̃t defectū v̄tutis. ¶ Quot dr̄ie pulſus ſiūt i diaſtole: octo: magnitudo: ꝑuitas: validitudo: debilitas: velocitas: tarditas: duritia: ⁊ mollicies. ¶ Quot ſūt idicatiua pulſus: duo: intell'us ⁊ ſenſus. ſenſus q̄dē idicat ꝑn̄tia: intell's facta ⁊ futura. ¶ Quot ſūt efficiētes cāe pulſus: due. v̄t⁹ faciēs ⁊ mouēs corp⁹ vaſis: ⁊ vtilitas ꝑꝑ quā moueꝭ q̄ḋ moueꝭ. ¶ Quot modis ꝯſideratur moderat⁹ ⁊ imoderat⁹ pulſus: q̄drupl'r: ſm̄ magnitudinē: ſm̄ velocitatē: ſm̄ validitudinē: ⁊ ſm̄ ſpiſſitudinē. ¶ Quid differt ineq̄lis ab inordinato: qn̄ ineq̄le q̄dē in vno pulſu ꝯſideraꝭ ⁊ i plib⁹. aut. n. ſꝫ vnā diaſtolē ⁊ ſyſtolē: aut ſm̄ plēs ꝯgregata que dī ꝯſiſtēs ineq̄litas in multitudine pulſuū ꝯſiderata. imoderat⁹ ꝟo fit ſm̄ ritbinon. i. nūm: ⁊ vt ſi poſt tres magnos ⁊ vnum paruum ſequanꭎ duo magni. ¶ Quid differūt deficiētes ab icidētib⁹: q̄ deficiētes ex infirmiori magis v̄tute ſiūt: aggrauata. n. ⁊ deficiēte deficiūt. incidētes ꝟo pugnāte ⁊ reſiſtēte. ꝯtinet. n. ſeipſaꝫ virtus excitās volēs repellere ꝯᷓria: ⁊ videnꭎ eē ꝯᷓꝝ deficientes icidētib⁹. ¶ Quid differt ſpaſmoſus a ramoſo: qn̄ in ſpaſmo q̄dē tēdiꭎ arteria ad inſtar corde tenſe. in ramoſo ꝟo trāfferꭎ dextera ⁊ ſiniſtra. ¶ Quō ſiūt fluctuātes pulſus ex abūdātia ꝯtēti magis humoris infundētis corp⁹ arterie: ſicut in hypoſarca hydropiꭎ. ¶ Quid differt caprizās a biſpulſante: ſm̄ q̄ caprizon q̄dē in vna diaſtole differēter motiones facit vt capra ſurſuꝫ faliens bis ſaltat pedibus in aere: hic ꝟo fit coacta v̄tute ⁊ grauata ab aliq̄ cā tribulāte eā: bis ꝟo pulſans bis: ⁊ ſm̄ idē pulſat ꝑcuſſionez: hic ꝟo fit ꝓpter duritiē corporis arterie. repcutiēte enim ⁊ rurſus currēte violēter ſpiritu in ſcḋam venit ꝑcuſſionē: vt in incude malle⁹. ¶ Quid differt vermiculoſus a formicāte: qn̄ vermiculoſus q̄dē plurimū conuertiꭎ ⁊ venit ad melius ⁊ manifeſtā magis hꝫ ineq̄litatē. formicās ꝟo non cōtēta iā virtute ſed diſſoluta ⁊ deleta fit ⁊ mortez ſignificat. Et hec vobis de pulſu ad ꝑſens ſufficiant.

¶ Incipit liber vrinarum Theophili.

De vrinarum dr̄ia negociū multi veterū medicorum aggreſſi ſunt ſcribere. Quoꝝ primus omnium fuit Hip. chous cuius libris inſecuimus. Poſt hūc ꝟo tēpore Galen⁹ mirabilis medic⁹ aggreſſus eſt ⁊ ſcripſit: dehinc poſt hūc magn⁹ medic⁹ ſophiſta. Hi ergo viri laudibus digni ſunt: q̄ primi ſtuduerūt aliq̄d valde inuenire in vita. nullus tn̄ hoꝝ viroꝝ ꝑfectā ⁊ nō diminutā doctrinā fecit. Nā Hip. chous de vrinis exponēs: aliud alibi in ſuis tractatib⁹ ſparſim tangens gn̄a ⁊ ſpēs ⁊ dr̄ias vrinaꝝ: ⁊ ex eis cognitiones in futuris partiuꝫ diſpōnib⁹ ꝑter nām ⁊ in ſanis corporib⁹: ⁊ in acutis egritudinib⁹ minus briē doctrinā relinq̄t. Et ſilr̄ ēt poſt eū Gal. in tractatu ſuo perycriſeon cōponēs: ⁊ docēs valde multa ⁊ indeterminata ⁊ obſcura relinq̄t ſm̄ gn̄a: ⁊ ſpēs: ⁊ dr̄ias. Conſequēter hic ſupueniēs magnus medicus rōne: ineptus ꝟo rem aggreſſus: ⁊ ipſe de his artē ⁊ ſm̄ diuiſionez incipiens: ⁊ dr̄ias eaꝝ ⁊ ſpēs cōſcriberet: ⁊ ꝓnoſtica ſigna que ex eis ſiūt: aut futura ſūt fieri multa ꝑtermittēs iꝑfectā ⁊ ipſe diſciplinā tradidit vt multa querant ab his qui poſtea facti ſunt medici: ⁊ nullomodo ſolonē valētes inuenire querere coguꭎ aliā doctrinā ⁊ nō vane: q̄ ex his que didicerūt diſcernūt obſeruare ⁊ eſtimare vꝉ conijcere ex ipſis manifeſtis obſcuras res ⁊ intell's. nā vrinarum apta inſpectio manifeſta facta nō apparentes ⁊ patiētes locos cognoſcit: ⁊ qūo diſpoſiti ſunt: ⁊ ſm̄ q̄lē craſim eoꝝ ſingulorum: aut ſm̄ nām diſpoſiti ſint: aut ꝑter nām ꝯſtituti ſint: aut diſpoſiti ex̄ nām: ⁊ ſm̄ q̄lē craſim eoꝝ ſingulū. Eius eni que ſan. opaꭎ v̄tutis qūolibet ſm̄ ꝓpus ꝓpriū ipedimētū⁹ nō fallax vrinaꝝ diligēs iſpectio nata eſt eē. ¶ Igitur optimū nobis eſt de vrinis volētib⁹ tractare inuocare ꝓmū veꝝ deū nr̄m adiutorē fieri ⁊ ducez in hꝫ doctrina: vt mereamur nō diminutā ⁊ indefraudatā hanc ꝑficere. Opꝫ igiꭎ nos diffinire q̄d eſt ipſa vrina. deide manifeſtare locū in quo naſciꭎ. dehinc locū in quo diſcerniꭎ: ⁊ deinde ſic incipere doctrinā ſm̄ gn̄a. ⁊ ſpēs ⁊ dr̄ias earum.

¶ Diffinitio vrine.

Urina ergo eſt colamentū ſanguinis ⁊ alioꝝ humoꝝ. Hāc aūt alij ſuperfluitatē ſero ſimilē vocauerūt. alij aquoſam. alij putredinez ſang. De nominibus ergo nulla ſit contētio. ¶ Naſcitur

igiť vrina in ramoſa vena circa cimam epatis expãſa in qua ſang. virtus faciens opus ſuũ perficit. Eſt aũt gñatio eius talis ſanguine formato ⁊ perturbatione facta in eo. Quodcũqȝ quidē leue eſt ⁊ ſuperiora petens qḋ ex cholera rubea ſuperfluitas natũ eſt eſſe accipit illud ſuſceptrix ciſtis fellis ꝑ ſuũ meatũ poſita ꝓpe epar. terrenũ aũt eſt velut fecē ſanguinis trahit ſplen per ſuũ meatũ: relinquitur ergo aquoſa ſuperfluitas cũ ſanguine: hanc accipiētes renes per mediã chilim. i. ꝓfundam venam formãt illud in vrine cõſtitutionē. dicit aũt aliquis ⁊ merito: vt qd fellis receptaculo: ⁊ ſplene ex cimis epatis recipiētibus ſanguinis ſuperfluitates nõ ⁊ lumbi ꝓpe poſiti acceperũt aquoſã ſuperfluitatē: ⁊ dicimus ꝓpter magnã neceſſitatē. Hoc natura retinuit. nam ramoſa vena que ſanguinē operatr̃ in cima epatis poſita cõfert per ramos ſuos chili vene in ꝓta curuaturas epatis explicate per quoſdã meatus anguſtos ⁊ rotũdos. Sanguine ergo ſm cõſtitutionem pingui exiſtēte: ⁊ non valēte anguſtas ſine impedimēto vias pertranſire: opus fuit adeſſe cum ea aquoſã ſuperfluitatem: vt ſubtilitate aquoſe ſuperfluitatis facile cum ea trãſiret ſanguis ad chilim venã: quoniã dum impelliť aquoſa ſuperfluitas ad ramum chilis vene que adiacet ſpine dorſi a ſurſum vſqȝ deorſum: ⁊ per ipſum ⁊ per meatus lumborũ: ⁊ dexter ⁊ ſiniſter ſm laudã literã grecorũ poſiti in poſitione ſua trahunt per ipſos meatus a chili vena lumbi huius ſuperfluitatē. Deinde ſic formantes illam ⁊ in vrine eſſentiã tranſmutantes per vrinales meatus trãſmittunt ad vrine ſuſceptricem ciſtim. Et ſiquidem ſynceras ⁊ purus ſanguis ⁊ perfectus fuerit manifeſtũ eſt qm̃ ⁊ eius ſuperfluitas talis erit. Si ṽo ſm aliquã cauſã ſanguinis operans virtus impedita fuerit opus ſuũ perficere: huiuſmodi fit aquoſa ſuperfluitas quã ⁊ vrinã vocamus: ꝓpter hoc ergo aliquãdo quidē ſubtiles vrine ⁊ albe apparent: aliq̃ aũt pingues ⁊ albe crudiore ſanguine facto: ⁊ imperfecta ſanguinē operante digeſtione facta ⁊ velud crudiore. alia autē ⁊ ſuper incenſo ⁊ velut feruente ſanguine talis ⁊ eius ſuperfluitas fiat. Itaqȝ ꝓpter huiuſ cauſas ⁊ vrine ſm ſpecies immutantur.

¶ Hic ponit notificationem naturalis vrine.

Dicamus igitur de ea que eſt ſm nãm vrina: que eſt ex perfecta creatione ſanguinis facta qualem oportet eſſe ⁊ diffiniamus bonã vrinam que ⁊ ſm naturam exiſtēs nominať: vt excedentem hanc aut minus habentē nõ ſm naturã ſed preter nãm reputemus. ¶ Eſt ergo eius diffinitio talis: que eſt ſm naturam. vrina bona eſt ſicut dixit Hippo. Albam ⁊ planam ⁊ equalē hypoſtaſim habens. Manifeſtum quidē eſt quoniã cõſequente ſubſtãtia moderata ⁊ colore opportuno: ꝑ ſit diffinitio diffiniens ꝑfecta. Urina eſt bona ſubſtãtia quidē moderata. hypoſtaſi ṽo alba ⁊ plana ⁊ eq̃li. colore ṽo ruffa aut ſubruffa: ⁊ ruboris paulatim participãs ꝓpter limpitudinē ⁊ tempus ſimilr̃ cõſequens. Gal. qdem ſubruffam ⁊ ſubrubeã bonã eſſe dixit. Magnus ṽo ruffam: ⁊ ſubruffam. Nos aũt ex contēperantia vtrorũqȝ fecimus. quecũqȝ autē ſm aliqḋ iſtorũ quattuor: aut abũdat aut minus habet: hanc ſm naturã dicimus nõ eſſe. De coloribus ergo ⁊ hypoſtaſibus nõ preſentis eſt dicere tēporis: ꝓcedēs enim ſermo docebit. ¶ Scdm ṽo preſens tēpus dicam⁹ de effuſione: q̄ꝛ omnis vrina ſm ſubſtantiã ipſa effuſio eſt. ſubſtãtia enim vrine humiditas eſt: hãc humiditatē multi ſapientum medicorum effuſionē vocauerũt: q̄ꝛ qḋ in mẽbris effuſum eſt in ea inſpiciť vel ꝑcipiť. Huiꝰ aũt effuſionis differentie prime due ſunt: ſubtilitas: ⁊ pinguedo ⁊ ex his mixtis eſt cõtēperantia: ipſa aũt cõtēperantia que ſm naturã eſt nõ diuidiť. Subtilis igiť aut mingitur tenuis ⁊ manet tenuis: aut mingiť tenuis ⁊ fit luculēta ⁊ pinguis: ⁊ eſt prior qdem indigeſta vltime: luculēta ṽo facta ⁊ in pinguedinem tranſmutata digeſtionis principium ſignificat accipere. Similr̃ aũt ⁊ pinguis diuidiť dupliciter. aut mingiť pinguis ⁊ manet talis. aut mingiť quidē pinguis: reſidēs ṽo fit tenuis ⁊ mõſtrat quidē prior perturbatione in corpore factã validã humorũ: ſecũdario turbatione quidem determinari: ſanguinis ṽo operationis digeſtionē reſurgere. ¶ Iungamus igiť colori ſubſtantiã ⁊ determinemus ea que ex ipſis fiũt cõplexionib⁹ ſigna ⁊ in ſanis hoib⁹: ⁊ quomodolibet egrotantibus: ⁊ qm̃ albus color precedit alios colores: ⁊ tenuis effuſio precedit alias in effuſione qualitate: cõponamus prius tenuē ⁊ albã ſubem.

¶ De tenui ⁊ alba vrina: vel de vrina cum tenui ſubſtãtia ⁊ albo colore.

Tenuis ergo ⁊ alba ſubſtantia vrine multa ſignificat. ¶ Urina enim veniēs multũ tenuis ⁊ alba in ſanis hominibus multã potationem ſignificat cum largo cibo: ⁊ maxime ſi eſt vinũ exile ⁊ leue. ¶ Urina ṽo talis in pueris mala: nam vrine aquoſe in pueris peſſime ſunt. ¶ Urina talis veniens ſignificat debilitatē virtutis: vt in ſenectute que eſt ſm naturã: ſignificat ẽt debilitatē ex diuturna egritudine que appellata eſt a ſapiētibus medicorum ex egritudine ſenectus. ¶ Urina tenuis ⁊ alba ⁊ multũ mincta ⁊ ſimilis diabetē ſignificat: qḋ ſapientes medicorũ ſamidam vocauerũt: ⁊ quidã eorũ ſapiētũ maximus in vrinis diariã vocauit. Alij aũt dypſaton. nõ ſm naturã hñte ſe homine ſed ꝑter nãm diſpoſitio apparet ſm calidã diſtēperantiã lumborũ: infinita ergo attractione lumborũ ꝑter naturam diſpoſitorũ talis vrina venit. ¶ Urina tenuis ⁊ alba multum mincta in febrib⁹ effimeris deficientē fe. ſignificat ꝑ hõ hu. Et in ea que ſm nãm frigiditatis tēperãtia epatis tenues vrine ⁊ albe minguntr̃ ⁊ ꝓpter enfraſim veniũt ſimiles vt in nefreticis: ⁊ vt in q̃rtanis in ꝑncipijs. ¶ Urina tenuis ⁊ alba in hydropicis venit ꝓpter abundantem cauſã. ¶ Urina tenuis ⁊ alba in leſis collũ ⁊ caput ⁊ humeros grauatis: ſcotoſim ⁊ lypothomiã ſignificat. Significare autē in futuro tpe hypo. ⁊ in ꝑterito ſicut dicit vult. Sudor malus ex ſomno ſine manifeſta cã factus ſignat qm̃ corp⁹ plurimo cibo vtiť. ¶ Urina multa in feb. acutis ⁊ al. veniēs quietem ſignificat. ¶ Urina tenuis: ⁊ alba veniēs pauca in fine earum que valde acuuntr̃ febrium diſceſſum fore ſignificat in eas que ſunt ſub frenibus partes. ¶ Urina ſilr̃ veniēs in cauſon fe. ſignificat freneſim: nam cauſon fe. a multitudine rubei fellis facta: vrina non colorata ſupius lata fellea ſuꝑfluitate exiſte excelſum locum capitis occupauit: ⁊ ſi qdē in anteriore cerebri loco flegmonē faciens in his que ſũ eo ſunt miringis freneſim facit: ⁊ ſi qdē freneſis genuerit ꝓpter aliquã cauſam: vt in fluxu ſanguinis ꝑ nares: aut ꝓpter ſudorē multũ in capite factũ vrina ſubtili ⁊ alba veniēte quietē ſignificat. Si eni talis exiſt vrina adeſt ⁊ freneſis permanet: ita diſpoſitus moritur. Tempus igiť eſt enarrare de colorũ differentia: ⁊ dicere quot ſunt ⁊ quales: ⁊ cum quali effuſione poſſunt complicari: aut omnes: aut quidam.

¶ Iſti colores ſignificant indigeſtionem.

Eſt igitur de coloribus primus albus: ⁊ huius latitudo in eo cõtenta eſt. cryſtallus eni ⁊ nix ⁊ calx ⁊ aqua puriſſima quidem alba: ſed non in ſũmo vero ola. ¶ Imꝑfectior aũt hu⁹ coloris lacteus qualis eſt ex ipſa denominatione. Deinde remiſſior hoc glaucus: vt cornu lucidum aut leidones. i. cornee tunice oculorũ. Deinde hoc glauco adremiſſior karopos: eſt aũt karopos q̃lis camelorũ vellera ſubalbida: aut vt lapis onichinus. Hi ergo colores albi

ſm quãtitatē ⁊ ſm magis ⁊ min⁹ ſunt alb. ❡ Si vo̍ infe-
ctionē aliquã recipiat fellis alba vrina: ſm primam quidem
rōnem ſubpal. fit: vt decoctio ſemicrude carnis. ❡ Si vo̍
ꝑmaneat tēpore aliquo decoctio infectionem maiorē fa-
ciēs perficit colorē palidū ſignificās abūdantius fel prio-
re aquoſam vrinã ſuſcepiſſe. ❡ Poſt hūc aūt ponit ſub-
ruffus ſilis auro a cretica vel celtica venienti. Deinde vo̍
ruffus: vt eſt ſm vitarē curiçon aurū. Deinde ſubruffus
ſimile graco. Deinde rubens q aſſimilat vo̍ croco. Dein-
de ipenitheron factū ab ipſo aquoſo ſanguine vt ex al. co.
ſplēdore adueniente quē tinctores ſiāmeū noiant: qui vo̍
ſm Gal. finicon dicit. Supponere enī vel preponere ſub
hãc ꝓpōnē in oīb⁹ colorib⁹ nō oēs ꝯſueuerāt ſilr arbitra-
ri. Aliȷ enim preponūt: aliȷ ſupponūt. ❡ Eridon vo̍ ſicut
ipſe ſanguis purus ⁊ ſine dolo: nā intēſior hoc ⁊ remiſſior
nō eſt ſanus ſed nothus. ❡ Inopos aūt vt vinū nigrum:
aut ꝓfundior vt purpure⁹ ſanguis: ſicut eſt color epatis.
❡ Chianō vt putrefact⁹ ſanguis ex felle rubeo: ⁊ ſupadu
ſtus ⁊ in colore vt garus ⁊ vt ictericoꝝ vrine. Regula aūt
chianon talis eſt. Colori ſm Gal. albo ſplēdidū adueniēs
⁊ in nigrū plurimum incidēs chianon facit. ❡ Fuſcus vo̍
ex albo ⁊ nigro ꝯiūctis inuicē fit ſicut roſſgadia. ❡ Clarō
vo̍ vl' cloron vt caulis virens ⁊ vt gramen: latitudo aūt in
eo ꝯſideraẽ. nā violace⁹ ⁊ ſmaragdin⁹ ⁊ iſatbodis oīa ſūt
viridia ſm magis ⁊ min⁹: hec oīa a calore plurimo facta
ſunt. ❡ Pelithinon vo̍ ꝓfundius eſt fuſco vt plūbū: ⁊ q
ſunt ex accidētib⁹ plagis corpori: ⁊ q ex caſſationibus ni-
grātes colores: hic autē aut a frigore fiūt aut a plaga. poſt
hūc aūt magis indicās aliqñ quidē frigiditatē aliqñ calorē.
ſi enim ex viridi ꝓcedētem calorē. ſi vo̍ ex liuido frigidi-
tatē. ❡ Eſt aūt nigredo ſup illa gñā oīuȝ coloꝝ: ⁊ nigredo
latitudinē multā hñs ſm magis ⁊ min⁹: multa enī nigra
aliȷs intēſiora ⁊ diſſimilia ſunt. ❡ Et de colorib⁹ quidē ſuf-
ficēs doctrina eſt collecta a diſciplinis antiquoꝝ phoꝝ ⁊
medicoꝝ. hoꝝ vo̍ coloꝝ q poſſunt cōiūgi cū pingui effu-
ſione ⁊ tenui: ⁊ que ex his ſignata ſiue in ſanis corporibus
ſiue in egrotātibus ꝓcedēs ſermo docebit. Qm̄ aūt de co-
loribus docētes prediximus ab albo mundiſſimo diſtan
tiam: ⁊ lacteū ⁊ glaucum: ⁊ charopos: nō vt aliquē colorū
inconiugatum preteꝛmittamus cum tenui effuſione con-
iungamus: ⁊ ea quid ſignificāt exponamus.

❡ Tenuis lactea ⁊ al. ⁊ pauca vrina.

In principijs feb. huiuſmodi veniens mala: quoniam chronicitatē febrium ſeu egritudinum ſignificat: in declinationibus vo̍ ſi multa: ſolutionem ſignificat.

❡ Tenuis glauca ⁊ charopos vrina.

Quoniam igitur tenuis ſubſtantia ⁊ alba indigeſta eſt: manifeſtū eſt ex his q ante nos fuerunt ſapientibus. colores aūt hi cōuenientes ei qui proximi ſunt albo ⁊ ipſi indigeſtionē ſignificant: nō enī colorati ſunt ab aliq̃ imbecillitate naturalis caloris: igitur tenuis cū his coloribus conſiſtens: indigeſtionem ſignificat.

❡ Tenuis ſubpal. tenuis palli. vrina.

Principium digeſtionis huiꝰ vrine ſignificāt: nā ſubſtātiā quaſi difficiliorē naturalis cal. nō potuit denſare: col. vo̍ quaſi faciliorem in principio digeſtionis mutauit.

❡ Tenuis ſubruffa ⁊ tenuis ruffa vrina.

Hec melior eſt priori: ſignificat enī huiuſmodi vrina naturalem calorem conualuiſſe eo q plurimū colorē vrine cōceſſit: quoniā nō potuit materiam denſare. vocamus ⁊ hanc indigeſtam: ⁊ vrina talis veniens in hydropicis periculoſa eſt quemadmodum aquoſa vtilis.

❡ Tenuis hypoxantos ⁊ xantos vrina.

Sto tenuis q vt ponebat ſed hypoxantos aut xātos. hec tales ſm ſubſtantiā quidē indigeſte. ſm colores nō ſolū extra naturā exiſtentiū: ⁊ materiei indigētiā demōſtrāt. abſtinēte enī aliquo adoleſcēte ſm nãm ⁊ ſm etatē ꝓpter indigētiam materie vrine apparent hypoxante ⁊ xante: eo q abūdet in ꝓfundo: calor quidē ꝓter nãm abundātiā fellis gñans: qm̄ multo calore in fel mutat ſanguis, ⁊ maxime ꝓlōgat cauſa in tēpore eſtiuo in quo ⁊ tertiane plurimū ſupueniūt: etenim coꝝ vrine xante ſunt ꝓpter has cauſas ⁊ vigilie ⁊ ſollicitudo ⁊ labor rubeas oſtēdūt. ❡ Et de cōplexionibus quidē tenuis ſubſtātie cū quib⁹ coloribus poſſit cōponi ſufficiāt que dicta ſunt. Reliquum eſt vt in deſcriptione ꝓpter manifeſtationē eas exponamus ſic. Tenuis enim alba: tenuis lactea: tenuis glauca: tenuis caropos: tenuis hypoxantos: tenuis xantos: tenuis palida: tenuis ſubpalida: tenuis ruffa: tenuis ſubruffa.

❡ Hic facit trāſitū de ſubtili ſubſtātia vrine ad groſſam.

Quoniam autem omnes cōplexiones tenuis ſubſtātie cū quibus poſſunt cōiungi colorib⁹ ſufficienter fecimus: ⁊ quid ſignificēt diximꝰ: ⁊ in deſcriptione eas expoſuimꝰ: tranſeamus ad complexiones pinguis ſubſtantie: ⁊ dicamus cum quibus coloribus poſſunt coniungi.

❡ Pinguis alba vrina.

Talis cōplexio ꝯſtat ⁊ mōſtrat crudū hu. plurimū abūdare in vaſis ⁊ diuerſas diſpoſitiones: vt eſt vitreū flegma ⁊ ſalſū: ⁊ ſine eq̃litate hꝰ vrina pinguis multa ⁊ alba veniēs in egritudinibus acutis liberat apata in articulis nata. his q dolebūt eos: ⁊ his q quodāmō in egritudie laborioſa erāt: ⁊ his q oīa fuerāt in multitudine pinguiū humoꝝ.

❡ Pinguis lactea vrina.

Et huiuſmodi conſtat: ⁊ ſi in fine febris talis venit ⁊ pauca libiaſim veſice aut renū ſignificat.

❡ Pinguis charopos: ⁊ glauca vrina.

Hec cōplexio conſtat: ⁊ ſi inturbata manet demonſtrat tales humores multos in corpore eſſe: ſi vo̍ turbate hꝰ vrine fuerint quales ſubiugaliū demōſtrāt capitis dolorē aut preſentem aut futurū. quomodo aūt apparēt. ſi turbate iam ſunt ⁊ clare reſidētes manifeſtant exteriori igne ꝓbate: calefacte enī ampullas in ſupficie demōſtrabūt. Aliter autē pinguis exiſtens eadem ſubſtantia ſi accidit feb. trumbos eſſe hanc ſequens multitudo: vrine tenuis ſolutionem feb. ſignificat.

❡ Pinguis ſubrubea vrina.

Talis conſtat. ⁊ ſi eſt hypoſ. huiuſmodi diuturniorem egritudinem declarat ⁊ laudabilem vel ſanabilem.

❡ Pinguis rubea.

Talis ꝯſtat ⁊ declarat multū humorē ſanguineū eſſe in corpore: quēadmodū in ſynochis ⁊ in acutis fe. talis paulatim mincta periculū ſignificat. Silr aūt huiꝰ vrina in talib⁹ fe. ſi turbulēta mincta ē cū ſurditate ⁊ capitꝭ ⁊ colli: ⁊ hypocūdriaꝝ dolore ictericū fore aū. vij. dies ſignat.

❡ Pinguis inopos.

Et huiuſmodi conſtat: ⁊ ſi euenerit in fe. cauſon capite dolente ⁊ circumdolente fit criſis ⁊ fert criſim.

❡ Pinguis chianos.

Talis ꝯſtat: ⁊ in ſanis ſupueniens ſignificat laborem vie: aut curſum multū ſignifica: factū eſſe. ſenioribus vo̍ ſuperueniens quibus ex multo

tempore tales ſiunt a malis humoribus imutari veſicam vt in pluribꝰ ſignificat. in fine vero ſi tales facte in libiaſim conſtituuntur: ſtranguriam ſignificat futuram.

¶ Pinguis viridis.

Talis conſtat. ⁊ in fine fe. huiuſmodi veniens icteritiam ſignificat.

¶ Pinguis liuida.

Talis vrina in feb. ⁊ non reſidens ꝑcruſticū .i. mēte alienatū ſignificat. ſignificat aūt ⁊ aliud in fe. nam in cauſon talis vrina apparēs: ſtranguriam futuram ſignificat.

¶ Pinguis nigra.

Et ea ꝯſtat ⁊ declarat purgationē melīci hu. vt in declinatiōe q̄rtanarij: ⁊ ſolone melīe: ⁊ ꝑꝑ frigiditatē veniūt tales: ⁊ ꝓpter exuſtionē ſanguis. a talibꝰ vero cauſis dēſata ſuba ſignificat tales colores cū denſitate ſube fieri: qm̄ vero vera eſt rō ꝙ tres diſe nigre vrine pinguiores ſūt ea que ſm nām eſt vrina ſm ſubāz: ⁊ hinc manifeſtuz eſt ꝙ quartanario ſoluto ⁊ melīco hu. ꝑ vrinas exeūte vrine pingues apparēt ⁊ nigre. ſilr ⁊ dū egritudo melīca ſoluit̄: ⁊ ꝑ vrinas exit eā que fecerat melīaz: qm̄ vero melīcus hu. terreꝰ ⁊ pinguis ⁊ niger eſt ꝑꝑ hoc ⁊ vrinas facit ⁊ nigras ⁊ pingues. Simlr ⁊ que ex aduſtione ſan. facte nigre ſūt queadmodū ꝑdictū eſt dēſitatē poſſederūt ſube eo ꝙ eā que i vaſis eſt humiditatē exhaurit aduſtio ⁊ frigidas manifeſte dēſat mām rōne ꝯſtrictionis. Significāt aūt tales vrine in fe. ſpaſmū ex ſiccitate. ſignt aūt tales ⁊ aliō. in fe. enim ꝑacutis tales veniētes cū ſudore capitꝭ ⁊ colli ⁊ dorſi ⁊ cū ſuſpirio male ſunt ꝑꝑ exuſtionē. Significāt autem ⁊ aliud: talis .n. veniēs in fe. acutis cū fetore nihil mali habēte veſica mortē ſignat. ¶ De cōplonibꝰ ḡ tenuis ſube cū qbꝰ coloribꝰ poſt ꝯſtare ꝑſcripſimus: ⁊ ſigña eaꝝ diximus: ⁊ cās ꝑꝑ q̄s facta ſūt manifeſtauimꝰ: ⁊ in deſcriptione eas expoſuimꝰ h̄ mō: ⁊ in pingui ſuba cōponētes ⁊ cōiūgētes eos q cū ea poſt colores ꝯuenire ꝯueniēter ſcripſimus: ⁊ ſigña eoꝝ diligētiꝰ inq̄ſiuimꝰ: ⁊ cās eoꝝ enarrauimus. Reliquū vero eſt vt ꝑ deſcriptionē eas exponamus.

¶ Pinguis al. pinguis lactea: pinguis glauca ⁊ heropos pinguis ſubru. pinguis ru. pinguis viridis: pinguis liuida: pinguis nigra: pinguis heianos.

Relinquit̄ ergo de mediocri ſuba dicere ⁊ manifeſtare cū qbꝰ coloribꝰ poſſit ꝯuenire: ea .n. eſt ſm nām ſuba. cū hac igit̄ ſuba vt Gal. dic̄ in pyrriſcon ſubrubeū ⁊ ſubruffuz ꝯſtitūt: magnus vero ruffum ⁊ ſubruffum. nos autē viros tātos ⁊ tales reprehēdere veremur: tñ ab vtriſqꝫ ꝑtermiſſa cōplebimꝰ: ꝯueniētēqꝫ mixtionē mediocri ſubſtātie cōiungētes cōmiſceamus ita: qm̄ cū mediocri ſuba non pōt aliqs coloꝝ ꝯuenire exceptis ſubruffo ⁊ ſubrubeo in medio hn̄tibꝰ ruffum. Iſti ergo colores ſunt mediocris ſubſtātie .ſ. ſubrubeꝰ ruffus ſubrubicūdus. Et vt ſit manifeſta ratio reliquū eſt: vt in deſcriptione exponamus hoc ita.

¶ Pinguis albus. pinguis lacteus: pinguis charopos: pinguis ſubrubeus: pinguis inopos: pinguis chianos: pinguis viridis: pinguis liuidus.

Cum hic ḡ ꝯueniēter expoſuerimꝰ: ⁊ ꝯuenientē ordinē in his que ſcripta ſūt ſeruauerimus: ⁊ in deſcriptione ea manifeſtauerimus: ⁊ clara oībꝰ diſcētibꝰ fecerimꝰ de hypoſtaſibꝰ diſputemꝰ oñdētes: que bona hypoſtaſis: ⁊ que eſt ab hac ſiue itēſa ſiue remiſſa: ⁊ q̄ ex ea aut ex eis poſt ꝑficꝭ: ⁊ q̄ ꝑiculoſe ⁊ minores haꝝ: ⁊ q̄ ad ſanitatē ꝯuenientes hic cōpoſituri ⁊ hypoſtaſiꝫ ⁊ ſube ⁊ coloribꝰ mixtas: vt ꝑfectū terminū aſſignemꝰ inuocemus chriſtū verū deū noſtrū ducē fieri: vt huiꝰ cōmixtionis nihil ꝑtermittamus.

¶ Hic determinat de hypoſ. in generali.

Incipiamꝰ igit̄ bone hypoſtaſeos expoſitione: meliꝰ aūt a ſapientiſſimo Hip. hāc dicē: ⁊ neqꝫ adiectionē neqꝫ ablationez aliquā faciamus. appō enīz ⁊ defectus nō ſm nām. Eſt ḡ dicto ſapiētis Hip. de ea que ſm naturā hypoſtaſi.

¶ Hic determinat de hypoſ. in ſpeciali.

Vrina aūt bona eſt qñ ⁊ al. hypoſtaſis fuerit ⁊ lenis ⁊ eq̄lis ſm oē tpꝰ: ⁊ ita vir ſapiēs ⁊ amicus breuitatꝭ extitꝭ ex ꝯlēto diffōnē ꝑtulit ꝯtinēs ſubaz ⁊ col. q̄ſi ꝑticularia. Nos aūt ab eo ꝑtermiſſa apponamꝰ vt oēs appropinquātes liē nō q̄lecūqꝫ hēant gaudiū. multoꝝ .n. intellꝰ nō ꝑfectā diffinitionē audiētes: ⁊ q̄ſi inſipiētē ſūmū expoſitorē opinant̄. Eſt ergo ꝑfecta diffinitio eiꝰ ſm nām vrine talis.

¶ Hic ponit diffōnē cōpletā hypoſ. ⁊ hypoſ. al. leni ⁊ eq̄li.

Vrina bona eſt ⁊ laudabilis cū al. hypoſtaſis fuerit ⁊ lenis ⁊ eq̄lis ꝑ oē tpꝰ: ſꝫ ſubaz vō moderatā ⁊ colore ruffo ⁊ ſubruffo ⁊ parū aliqd ꝑticipās ruboris: ⁊ qꝛ diffō ita ſignauit: ſipiōt opꝫ i vria hec q̄tuor: hypoſtaſiꝫ: colorē: ſubaz: ⁊ tpꝰ. Dicamꝰ aūt vnūqōqꝫ in vnoquoqꝫ eoꝝ q̄le oꝫ eſſe.

¶ Hic declarat hypoſtaſim nālē penes ſuas cōditiones.

Que qdē ḡ ſꝫ nāz hypoſtaſ hꝫ al. co. ⁊ iferiorē locū ⁊ eſt lenis ⁊ idiuiſa ⁊ eq̄lis i multas dies talis ꝑmanēs: h̄ .n. eſt eq̄le i tpe ſuari: q̄cūqꝫ ḡ ex his q̄tuor hꝫ qdē q̄ ſm nāz ſedimis ꝯuertunt̄ i ꝯriū. ſiue vnū ſiue duo h̄ tale nō ſꝫ nāz queadmodū ań cōpōnē ſupiꝰ de ſubqs ⁊ coloribꝰ fecimꝰ ⁊ ſic nūc oīa cū hypoſtaſi cōponētes exordiri hēamꝰ. Cōuertamꝰ aūt ex his q̄ obſuant̄ in hypoſtaſi: oiuꝫ vltimū qdē eſt eq̄le: ⁊ tribꝰ ſm nām manētibꝰ inequale ſit q̄rtū.

¶ Quid ſignificat al. hypoſ. ⁊ continua ⁊ inequalis.

Huiuſmodi ifirmitatē virtutis digeſtiue ſignat. nō .n. oīno potuit digerere nāꝫ: ſꝫ relinqt vnūꝫ indigeſtū eo ꝙ oībꝰ diebꝰ digeſtio nō fit: ſꝫ aliqñ qdē digeſtū ſedimen: aliqñ vero indigeſtū.

¶ Rurſus igit̄ ꝯuertamꝰ ⁊ ꝯtinuū vt ſint cōuerſa illa duo .ſ. vt nō ſit hypoſtaſis ꝯtinua: neqꝫ equalis.

¶ Quid ſigt al. hypoſ. ⁊ nō ꝯtinua ⁊ nō eq̄l.

Hec poſt minꝰ digeſta vt deficiētibꝰ ſꝫ digōnē duobꝰ: nō ſolū .n. eq̄le amiſit: ſꝫ ⁊ lene: vt non ſit ꝯtinua: ſꝫ diſcreta: icidit aūt ꝯtinuū ſedimē ſpūs icidēs pīguis ⁊ nō dimitēs illō eē eq̄le. ꝑꝑ has igit̄ cās reliquū ſedimē ab his duobꝰ minꝰ digeſtū vno eſt. Uertamꝰ aūt rurſus in ꝑncipio qō ꝯceſſum eſt.

¶ Quid ſignat al. hypoſ. nō cōtinua ⁊ eq̄lis.

Iſto ſedimen non lene ſꝫ diuulſum: eq̄le vero hoc tale malū eo ꝙ multus ſpūs ſit ⁊ nō poſſit a nā diaforeſim habere vt ſit digeſtus.

¶ Quid ſignat al. hypoſ. nō ꝯtinua ⁊ ineq̄lis.

Rurſus aūt eſto vrina nō ꝯtinua ⁊ ineq̄lis: hic melior priore: nō enim quotidie diſſipat̄ queadmodūꝫ equalis: aliqñ eā diſꝑgit̄: aliqñ vero nō: ⁊ ꝓpterea declarat minorē eē ſpiritūꝫ diuellentē cōtinuitatem: hoc aūt oſtēdamus in exēplo deficientis pulſus. ſi enim deficiēs pulſus vſqꝫ ad multos dies idem permanet maius malū eſt q̄ꝫ quotidie permutari. hoc enim eſt inequale: igitur melius eſt diuulſum inequale diuulſo equali: ⁊ ꝙ ſtupor eſt audiētibus: ⁊ de hac quidem complexione tanta ſufficiant.

¶ Quid ſignificat cōtinuum eneorima.

Si igit̄ ſedimē al. qdē extrā ſmutet̄ aūt a loco ſuo vt ſit in medio qō vocat̄ eneorima a poto yenorme qō eſt pēdere. eſto vō ⁊ ꝯtinuū ⁊ eq̄le h̄ mediocriter indigeſtuꝫ. non valuit .n. nā digerere vt infe-

rioꝛē acciperet locū:hoc eniꝫ eſt digeſtū:ſꝫ ꝑticipatione alicuiꝰ ſpūs incidētis eleuat̄ illud circa mediā regionem.

℄ Quid ſignificat al. nubes ⁊ continua ⁊ equalis.

SI ꝟo multus ſpūs fuerit ipellit̄ ſedimē ⁊ ſup mediā fert̄ regionē occupās ſupioꝛē ſuperficiē:⁊ vocat̄ nubes quaſi a metaphoꝛa nubiuꝫ ea nubes que ſupioꝛē locū occupat al. ꝑ̄rīs in fe. acutis ſpumoſos cholicos hu. ſigt̄. Et alr̄ ſi in fe. ꝯtinua in fine al. vrina nubes ſpumoſas rubeas hn̄s malū valde:ſigt̄. n. deꝑ̄tras hypocū. dolere. ℄ Si i fe. cauſon nigras nubes hꝫ in quartanariū trāſmutari ſigt̄. ſi ꝟo nō oīno fuerit ſpūs ac inferioꝛē accipit locū ⁊ demōſtrat pfectā digōnē que eſt ſm̄ nām hopoſ. itaqꝫ ⁊ quecūqꝫ de hypoſtaſi dicta ſunt eadē de eneoꝛimate ⁊ de nube dicta opꝫ arbitrari:hꝫ. n. pōne ſola tm̄ dr̄ias:itaqꝫ manifeſtū eſt qm̄ ex loco amplꝰ nihil dicemꝰ ꝙ̄ mēſurā ſignatoꝝ ⁊ ſignificatoꝝ. ꝑmutet̄ igit̄ al. cho. ex hypoſtaſi ⁊ fit niger.

¶ Quid ſigt̄ al. hypoſ. nō ꝯtinua ⁊ eq̄lis:h docet cogn̄e malā hypoſ. ſꝫ magis ⁊ minꝰ.

HOc tale malū ſꝫ ſi fuerit gddā in nube nigrū minus malū:ſi ꝟo in eneoꝛimate maiꝰ malū:ſi ꝟo in hypoſtaſi perfecte malum.

℄ Quid ſigt̄ al. nubes nō cōtinua ⁊ ineq̄lis.

SImilr̄ ⁊ in al. ſi eniꝫ al. ⁊ ꝯtinuū ⁊ eq̄le fuerit hypoſtaſis bonū. ſi ꝟo nubes minus bonum. ſi ꝟo eneoꝛima manifeſtuꝫ ⁊ meliꝰ bonum:⁊ de triuꝫ quidē poſitione ſufficiēter dictū eſt.

℄ Notificatio hypoſtaſis a parte coloꝛis.

QUoniaꝫ aūt diximꝰ de tp̄e ⁊ ſuba ⁊ loco:reliquū apponamus de col. erat aūt ſm̄ naturaꝫ col. ſedimīnis al. hoc igit̄ non fit al. ſed ni. aut liui. aut palidū:aut ſubru. aut ru. aut viride.

℄ Quid ſignificat ru. aut ſubru. ſedimen.

SUbrubeū ergo ab aquoſo ſanguine fit vt ſuperius dictū eſt:⁊ ſigſat indigōnē:ſꝫ nō moꝛtē. rubeū ꝟo factū a ſincero ſanguine ſignificat digōnē:⁊ ſigdeꝫ fuerit moderatum:neqꝫ abūdātiā hn̄s neqꝫ indigentiā ſine ꝑiculo eſt maxime:qm̄ igit̄ neqꝫ ſubrubeuꝫ adducit periculū māe familiare eſt:ꝓpriū ꝟo māe aquoſi ſanguis ꝓximū ex ſīo ſanguini:vt amicū coꝛpi nō adducit ꝑiculū:qm̄ ꝟo indigeſtionē ſigt̄ ꝓꝑ hoc ⁊ tp̄s expectare opꝫ:ex hoc manifeſtuꝫ eſt ꝙ ſeq̄t̄ tp̄s. Humoꝝ hi gdē ſanguine ſūt pꝛius vt fleAl's yquoꝛ gma ⁊ liquoꝛ:hi ꝟo poſt ſang. vt col. ru. ⁊ melancholicus hu. ſyncerus ꝟo ſan. in medio amboꝝ eſt: qm̄ igit̄ ſubru. appet vrina ſigt̄ ab aquoſo ſan. hr̄e coloꝛem. aquoſus ꝟo ſan. pꝛioꝛ eſt ſyncero ſan. ⁊ ꝓꝑ h̄ indigōnē ſigt̄:nō eni pfectū appoſuit nā aquoſa coloꝛē. manifeſtuꝫ eſt igit̄ qm̄ nequaꝙ̄ digeſtus eſt. indiget ḡ tp̄e nā ad digōnē aquoſi ſan. Rubeū ꝟo ſedimen ⁊ criſim futurā in. vij. die ſignificat. ſi enim in quarta die. ſupius nubē hꝫ vrina ru. ⁊ alia digeſtionis ſigna. vij. die manifeſtū eſt qm̄ egritudo iudicabitur:gd ergo ſignificat ſubru. ⁊ ru. dictum eſt.

℄ Quid ſignificat ſedimen liuidum.

FRigiditateꝫ ⁊ moꝛtificationē manifeſtat virtutis. eſt aūt dicere ⁊ aliter. in acutis enim fe. vrina liuidaꝫ hypoſtaſim habens in ſuperuenienti die non ſine periculo.

℄ Quid ſignificat ſedimen viride.

VIride ꝟo ſignificat caloꝛē plurimuꝫ:⁊ chachoeticum egritudinis.

℄ Quid ſignificat ſedimen ſubnigrum.

SUbnigra vrina deficit a perfecta nigra. in fe. eni cauſon vrina ſubnigra eneoꝛimata hn̄s exceſſa inſaniā ſignificat:⁊ omnes fluxus ſanguinis plurimum ſuperuenientes criſis cuꝫ rigoꝛe ⁊ ſudoꝛe.

℄ Quid ſignificat ſedimen nigrum.

NIgrum aliqn̄ gdē indicat frigiditatē:aliqn̄ ꝟo caloꝛē determinemus illō ita ſi quidē ꝓceſſerit liuidū:deinde ſic factū eſt nigrū frigidā hꝫ ſigſationē. ſi ꝟo viride ꝓceſſerit:ſecundum aūt eſt nigrū:manifeſtū qm̄ a caloꝛe factum.

℄ Hic docet medicum quandam cautelam.

QUoniam aūt al. col. bone hypoſ. creditur eſſe ſignū:noſce opꝫ:qm̄ al. col. multotiēs deludit artificē quaſi al. hypoſ. bona ſit cum nō ſit:ſed ⁊ crudus humoꝛ albus in ſedimine apparet ⁊ poſt albū decipit artificaꝫ q̄ſi hypoſta. bona: ſed hoc gdem odoꝛe diſcernitur:fetidū enim eſt. ℄ Sed ⁊ lumbis vlceratis ⁊ veſica aut epate aut aliqua particula per vrinas euātis pus emittit̄ quēadmodū dicit Hip. Si ſanguinē mingit ꝑ̄eat pus lumboꝝ aut renū aut veſice vlcerationē ſignificat. Et rurſum gbuſcūqꝫ in vrinali virga puſtule naſcunt̄ his ſanie facta ⁊ erupta ſolutio fit.

℄ De ſedimine crudi humoꝛis.

MAnifeſtum qm̄ ſanies per eādē viā euāta eſt: crudus ꝟo hu. ex ineq̄li ſuba determinat̄ ſedimīnis:nō enim eſt ꝯtinuū ipſuꝫ ſedimē crudi hu. ſed velut diſſolutū in minima velut harena. Hec quidē dicta ſunt vt nō decipiatur medicus coloꝛe:ſed diſcernat hypoſta. ⁊ a ſanie ⁊ a crudo hu. Si eniꝫ ſanguinē ⁊ pus mingat ⁊ ſquamas ⁊ odoꝛ grauis eſt:aut lūboꝝ aut veſice vlcerationē ſignificat. hoc gdem diximꝰ:vt nō decipiat̄ artifex. Sed ⁊ harenoſa i vrinis ſedimina ⁊ diuturna:veſicā aut lūbos litiaſim habere ſignificat. Et aliter ſi ſanguineꝫ mingat:lumboꝝ ⁊ veſice vlcerationē ſignificat. hoc gdē diximus vt nō decipiatur artifex inſpectione ſedimīnis facti ⁊ a ſanie ⁊ a crudo hu.

℄ Et quatuoꝛ gdē dr̄ias ſedimīnis expoſuimus:⁊ coloꝛē:⁊ locum:⁊ ſubſtantiam:⁊ tempus:reliquuꝫ eſt vt hoc ſm̄ partes quatuoꝛ demonſtremus in deſcriptione ſic.

℄ Al. hypoſ. ꝯtinua equalis:al. hypoſ. cōtinua ineq̄lis:alb. hypoſ. nō cōtinua eq̄lis:al. hypoſ. nō continua inequalis.

HEc ſunt q̄tuoꝛ dr̄e deſcriptiōis ſedimīs. Qm̄ aūt ſedimē tres diximꝰ hr̄e locos:⁊ ſigta eoꝝ diximꝰ:⁊ i deſcriptōe eiꝰ quēadmodū ⁊ apparēs rō manifeſtat:aut enim iferioꝛē locū hꝫ ⁊ hypoſ. noiat̄:aut mediū ⁊ eneoꝛima dr̄:aut ſuperioꝛē ⁊ nephilis vocabit̄:⁊ cāſ oīuꝫ ꝓꝑ q̄s acceperūt locos ⁊ ſigna vl̄ ſignificata eoꝝ diximꝰ:⁊ in deſcriptione eiꝰ que iferioꝛē locū accipit hypoſ. dr̄ias expoſuimꝰ ad eūdeꝫ moduꝫ ⁊ in media hypoſ. que eneoꝛima vocat̄ faciamꝰ ⁊ eiuſdē dr̄ias in deſcriptiones dicamꝰ ita. Al. eneoꝛima cōtinuū equale:al. eneoꝛima cōtinuū ineq̄le:al. eneoꝛima nō cōtinuū inequale:al. eneoꝛima nō cōtinuum equale.

ISte ergo eneoꝛimatis dr̄e ſunt quas ⁊ in deſcriptione expoſuimꝰ:ꝓcedens ſmo docebit ſignificata vniuſcuiuſqꝫ dr̄e gd ſignificēt. Sm̄ ꝟo tertiā dr̄iaꝫ ſedimīnis ſupioꝛē locuꝫ tenētis q̄ ⁊ nubes noiat̄:⁊ huiꝰ dr̄ia i deſcriptione exponamus:⁊ gd ſignificēt ſub ſequēti rōne dicemus: ⁊ ſignificata huiꝰ non ꝓtermittamus. Eſt igit̄ ⁊ eiꝰ deſcriptio ſic. Alba nubes non cōtinua equalis. alba nubes non cōtinua ⁊ inequalis:al. nubes continua equalis:⁊ alba nubes continua inequalis.

ET de complexionibus quidem differentiarum trium hypoſtaſeon diximus nihil pretermittentes ⁊ in deſcriptione expoſuimus.

℄ Diuerſitas vrine a parte coꝛpoꝛis.

QUoniā humanū coꝛpꝰ ex tribꝰ ꝯſiſtit. ſ. ex ſpiritibus humoꝛibꝰ:⁊ ex tertiis. ſ. firmis ꝑtibꝰ:hūida ꝟo coꝛpꝰ ꝯtinētia ſūt humoꝛes ⁊ eoꝝ ſupfluita

tes.quecūq; q̄dem ex putrefactis bꝫ.per vꝛinas exeunt ſufficiēter expoſuimus. Dicamus igitur nūc que ex ipſis partibus firmis corporis mingunt vt pfecta: ⁊ nō minus hīs de vꝛinis doctrina fiat: etenim eaꝝ firmarū partium molliores quedā ſūt ⁊ liq̄facte in olei ſubāz: aut in aliquā aliā formā aſſimilant: qm̄ ḡ pinguedo ⁊ caro molliora firmarū partiū ſunt ⁊ humidiora. primū q̄dē reſoluit ſe. pinguedinē vt oīuꝫ firmarū partiū ſolubiliorē: deinde carnē. pinguedinē ḡ liquefactā i olei ſubāz trāſmutat calꝫ: ⁊ qm̄ eadē nō ſimul reſoluit: ſꝫ hꝫ quoddā principiū reſolutionis ⁊ aſcēſuꝫ ⁊ ſtatū: tēpoꝝ eius cognitionē dicamus.

Quid ſigt̄ vꝛīa oleaginoſa: ⁊ de diꝭs oleaginaꝝ vꝛinaꝝ.

Principiū q̄dē oleaginarū vꝛinaꝝ eſt cuꝫ olei colorē hñtes: augmētū vo apparētes vt oleū: ſtatus vo eſt: q2 ſunt oleagine: ḡ olei colorem hñtes pncipiū liquefactionis declarantes q̄ſi aquoſe apparēt. q̄ vo appent vt oleū ipſis augmēto facte mixtionē pfectiorē olei ad vꝛinā hñt oleaginē vo facte que in ſtatu ſunt vꝛine tote oīno: ⁊ in col. ⁊ in ſubā velut oleū ſunt: vꝛina in fe. oleagina ſub nigra veniēs incēſionē ex ſpaſmo ⁊ mortē ſignificat: qm̄ aūt pinguedo vlīs eſt ſm pl̄es diuidit partes: aut. n. ſm lumbos ⁊ circūuoluit: ⁊ quaſi opit. i. cooperit eos: aut ſm oēs corporis partes circa lumbos pinguedine reſoluta ⁊ p vꝛinas exeūte magis ſimul exit͛ fiet q̄ ea que in toto corpore eſt pinguedine: ex q hec q̄dem ppe vꝛinales meatus ſit. hec vo lōge ab hīs. Hippo. aūt diſcrete ꝯſiderās ſcripſit ita i afoꝛiſmis. Quibuſcūq; pingue ſedimen ⁊ multū hīs nefreticam ſigt̄at. manifeſtū aūt qm̄ lumboꝝ pinguedine reſoluta ⁊ al'r vꝛina in cauſon pinguē hypoſ. hñs mortē ſignificat. ſine fe. vo ſenib' hoc tale factū peraplīgiaꝫ ſigt̄at. i. ſolutionem partis. Et de oleaginis quideꝫ vꝛinis ex liquefactione pinguedinis factis ſufficiant que dicta ſunt.

Quid ſigt̄ petaloydes vꝛine: ⁊ de petaloyde hypoſteſi.

Quoniam igit̄ ſolide corpīs ptes hñt in ſeipſis ex longitudine: ⁊ latitudine ⁊ pfunditate: quecūq; q̄dē in latitudine dilacerant̄ vel in ſupfi cie radunt̄: q̄ſi quedā petula in vꝛinis apparētia: veſice vitij talia ſunt demōſtratiua: denominationeꝫ auteꝫ hñt ex hīs que ſunt ſilia petalis: que ex detritis triticis ſunt. ſm vo ſupradictū moduꝫ ⁊ ex lūbis determinant̄. Si. n. fuerit fe. ⁊ vꝛina petaloydes ſubās habens totū patit̄ corp'. ſi vo nō ſit fe. veſice paſſio eſt. hec per indigōnē ⁊ digōnē terminant̄: ſi eniꝫ cū indigeſtione totius corporis malū eſt. ſi vo digeſtio ſit veſica malum.

Quid ſigt̄ant furfuree hypoſtaſes vꝛine.

Quando vo fe. occupat ſm pfunda vaſorum hypoſtaſes furfuree fiūt ⁊ groſſiores de petaloydib' ſūt: ⁊ tales igit̄ vꝛīe pdictis hypoſtaſib' ſꝫ eūdē modū ſigt̄atiue: ⁊ veſice paſſionē eē ⁊ toti' corpīs. ſi. n. aſſit fe. toti' corpīs malū: ſi vo nō veſice ⁊ ſi q̄d idigeſtū ſit toti'. ſi vo digeſtū veſice: ſic Hip. dic̄. q̄buſcūq; i pīgui vꝛina furfurea ꝯueniūt hīs veſice ſcabit.

Quid ſignificent crinoydes vꝛine.

Si vo occupet fe. ſm tres dimēſiones corpīs. ſ. lō. la. ⁊ pfun. hꝫ furfureis groſſiores fiunt ⁊ vocant̄ crinoydes. ſcias aūt hoc tale fieri. ſi aliq̄s ſubleuās molā tritici molētem in groſſiores partes tritici operat̄: tales groſſiores partes tritici crinoydes nominātur. ex hīs igitur ⁊ que in vꝛina apparent denominationem acceperunt. Fiunt autem huiꝰ crinoydes vꝛine aut pp liquefactionē ſolidoꝝ vehementē: aut pp exuſtionē ſanguis. Sed q̄dē al. fuerint ſolidoꝝ eſt paſſio. ſi vo rubee ſan. Quēadmodū dic̄ Hippo. in feb. acutis vꝛina cholerica crinoydes al. hy. hñs malū. Et al'r in feb. diuturnis vꝛina crinoydē rubeā hypoſtaſim hñs alīqo ſalutarib' exiſtib' diſceſſuꝫ ſignificat. Urina in feb. encorima crinoydē hñs: diuturnā ſignificat egritudineꝫ. Et de groſſioribus quidem hypoſtaſibus que in vꝛinis ſunt ⁊ apparent ſufficiant premiſſa.

Quid ſignificēt diuerſe vꝛine: ⁊ fetida vꝛīa q̄d ſignificet.

Fetida vo vꝛina diſas ſigt̄at: vꝛīa mali odoris ⁊ mordax: humoꝝ putredineꝫ ſignificat. Et rurſum in feb. aquoſa: ⁊ al. vꝛina cum al. encorimatib' fetida paracopim ſedat. Et aliter vꝛina in acutis feb. pinguis nigra ⁊ fetida veſica nihil mali hñte mortē ſigt̄. Et aliter vꝛina odorē hñs graue liquefactionē ſigt̄at: ſignificat vo putredinem ⁊ mortificationē nāe: ⁊ de hꝫ q̄dē vꝛīs ſufficiēt q̄ dicta ſūt.

De ſedimnibus ⁊ coloꝛib' atq; ſubſtātijs ſil' cōiunctis.

Quoniā aūt prius ⁊ ſube tenuis ⁊ pinguis cum coloꝛib' cōplōnes fecim': nūc ꝯiūgamus effuſionē ⁊ ſedimen cū cōpetētibus coloꝛib': ⁊ q̄d ſignificet hoꝝ ſingulum apponamus. Et qm̄ ſedimen ſꝫ ſubēꝫ ē pīgue. manifeſtū aūt qm̄ digōne tale factū eſt aut ex abūdātia pinguiū ⁊ cruditateꝫ hu. ceterū: hoc cū tenui ſubā ſedimen cōuenire nō poteſt.

Iūgam' igit̄ ipſiꝫ effuſionē pinguē cū hypoſtaſi ⁊ cū cho. ru. ⁊ cū ſubru. in cōplexionib' enim hīs indigeſtionē ſignificātes colores conuenire non poſſunt. Incipiamus ergo cōplōnē facere cū ſubru. ⁊ rub. cho. qm̄ hic ab aquoſo ſan. fit. hic vo ex pfecto. opꝫ aūt cognoſcere qm̄ q̄dam cho. cōiūcti in ſubſtātijs effuſionis ipſi ēt in hypoſ. non tñ pfecti: q̄dā in ſubſtātijs fluūt ſꝫ in hypoſtaſib' imperfecti.

Sedimē pīgue ⁊ ſubru. cū pīgui ſuba vꝛīe.

Hec cōplō ꝯſtat quēadmodū ſupius dictū: ⁊ ſignificat lōgitudinē egritudinis. vel vt ſi ſit vꝛina ſubru. ⁊ hypoſta. ſubru. ⁊ ꝯtinua ⁊ eq̄lis ſedimen pingue ⁊ rub. cū pingui ſuba vꝛine.

Sedimē pīgue nigrū cū pīgui ſuba vꝛīe ⁊ nig.

Et ea cōplexio conſtat: ⁊ ſignificat multitudinē ſan. ⁊ ex ſubſtantia ⁊ ex ſedimine.

De ſedimīne nigro ⁊ pingui cū ſuba pingui.

Et hec cōplexio ꝯſtat ⁊ mōſtrat aduſtioneꝫ ⁊ ſm ſubſtantiā ⁊ ſedimen. ſil'r aūt ⁊ cū coloꝛibus ꝯtingētibus ꝯiungi ſube ⁊ ſedimini eadē ſignificata declarant̄ ſupfluitatis ⁊ indigētie. excepta mediocritate vtroꝛūq; ſubſtātie ⁊ ſediminis: cū ſm nāꝫ coloꝛib'. ſ. ſubru. ⁊ cū ruffo: etenīꝫ hec ſignificāt pfectā digeſtionem: ⁊ in ſuba: ⁊ in ſedimine: ⁊ in colore. Et de vꝛinarū quidē diſciplina: ⁊ ſm genera ⁊ ſpecies ⁊ differentias conuenienter expoſuimus.

Explicit liber vꝛinarum Theophili.

Quoniā ordo i ſcibilib' eſt cā facilis memorie eoꝝ: teſtāte Ari. in li. ſuo de memoria ⁊ reminiſcētia: igr̄ cupiēs apō ſtudētes i ſcia medicie afoꝛ. ſcibiliū Hi. facilē eē memoriā ppoſui hypocraticos afoꝛ. in ordinē dirigē vt redigē ita ꝯta poſſe: auſus tñ h̄ cū q̄dā temeritate pficere: cū prudēs Hip. agricola nō tētauerit ſup h̄: vt iſinuare vl i cōmēto illi' afoꝛiſmi q̄nte pticle. Queccūq; fri. ⁊ dēſas mātices habēt ⁊c. ⁊ cū ps medicie theoꝛica ſam. pti practice pponat̄ tā q̄ ordiata i ſinē ipſi ſini: i ordinādo ipos afoꝛ. i vnaq̄q; pticula pti theoꝛice ptinētes pponā: poſtea pti pctice ptinētes ſbiūgā. Uita breuis ars ⁊c. Afoꝛiſmi Hip. pticle p' iter q̄s pmiſſo phemio eſt ſolū vn' afoꝛ. pti theoꝛice ptinēs. i. 12. Paroxiſmos ⁊ ꝯſiſtētias. nā Hip. tradēs regimē egroꝝ corpoꝝ p dietā per q̄ maxime indicat redit' paroxiſmoꝝ: ⁊ per tēpoꝛa morbi vlīa: voluit pus illa in pſato afoꝛiſmo p ſigna apparētia ⁊ poſt apparētia docē cognoſcere. Nota nūs pcedēs eſt caplo ꝝ: ſequēs vo chartarū.

¶ Afoꝛiſmi p̄me ꝑticule ꝑti practice ꝑtinētes ſūt d̄ regimine coꝛpis hūani ꝑ dietaꝫ ⁊ euonē. ⁊ p̄ ꝑ dietā ꝯſiderādo diete quantitatē q̄tū ad reꝫ oēm de illa iudicātē.
4 Tenues ⁊ certe diete. 5
5 In tenuib⁹ diet peccāt. 6
6 Ad vltimas egritudies. 6
7 Ubi ꝺo ſm acumen. 6
8 Qn̄ in ſtatu ē egritudo. 7
10 Quib⁹ ḡ ꝯtinuus ē ſta. 8
11 In ꝑoxiſmis ſbtrahē oꝫ. 8
19 Dis ḡ i circuitib⁹ exa. 19
9 Cōtēplari igit̄ opꝫ. 8
13 Senes facillie ferūt. 12
14 Qui creſcūt pli᷑ hn̄t. 13
15 Uētres hyeme ⁊ ꝟe ca. 15
18 Eſtate ⁊ autūno. 18
16 Hūide diete oīb⁹ feb. 17
17 Quib⁹ ſemel aut bis. 17
20 Ea quoꝝ criſis fit. 19
¶ De regimine coꝛpis hūani ꝑ euationē. ⁊ p̄mo in vlī.
2 In ꝑturbatioīb⁹ vētris. 3
3 In exercitātib⁹ ad ſū. 4
21 Que ducere opoꝛtet. 19
25 Si q̄lia opꝫ purgari. 21
22 Digeſta medicari mo. 20
23 Que egeruntur. 20
24 In pacatis paſſionib⁹. 21
¶ Afoꝛ^mi 2^e ꝑticule ꝑti theoꝛice ꝑtinētes vlr ſūt de ꝓnoſticatiōe: ⁊ qbuſdā cāis egritudinū. ⁊ p̄ de pronoſticatione in ſanis coꝛpoꝛibus.
39 Senes iuuēib⁹ plerūq̄. 38
20 Quibuſcūq̄ iuuenib⁹. 29
53 Quicūq̄ vētres hn̄t. 42
44 Craſſi valde ſꝫ nāꝫ. 40
54 In magnitudie ꝺo. 42
¶ De ꝓnoſticatiōe i coꝛpib⁹ neutris: ⁊ p̄mo de coꝛpoꝛib⁹ neutris decidentis.
5 Laboꝛes ſpontanei. 23
3 Somnus ⁊ vigilia. 23
¶ De ꝓnoſticatiōe i coꝛpib⁹ neutris conualeſcentis.
7 Quecūq̄ multo tp̄e. 23
31 Ex egritudine ꝺo hn̄. 35
8 Si ex egritudine. 24
32 Plerūq̄ omnes. 36
¶ De ꝓnoſticatiōe i coꝛpib⁹ egris. ⁊ p̄ de pronoſticatione in cōmuni in illis.
34 In moꝛbis min⁹ ꝑiclit. 36
27 Nō ſꝫ rōnē alleuiat. 34
¶ De ꝓnoſti. ꝓpa in coꝛpib⁹ egris. ⁊ p̄ ꝓnoſticatione ꝑ ſigna ſumpta ab actiōe leſa.
33 In oī egritudie ꝯſor. 36
1 In q̄ moꝛbo ſomnus. 22
26 Febꝛem in ſpaſmo. 33
2 Ubi ſōn⁹ d̄ſipiētia fe. 22
6 Quicūq̄ dolētes ali. 23
41 Quicūq̄ exolount. 38
¶ De ꝓnoſti. ꝓpꝛia ꝑ ſigna ſumpta a mutato exeunte.
14 In vētris fluxib⁹. 25
43 Strāgulatoꝝ ⁊ dil. 39
¶ De ꝓnoſticatiōe ꝓpꝛia ꝑ ſigna ſumpta a mutata qualitate ⁊ exeunte ſimul.
15 Ubi fauces egrotāt. 25
¶ De ꝓnoſti. ꝓpa ꝑ ſig^a ſumpta a mutata q̄litate ſolum.
35 In oīb⁹ moꝛbis ea q̄. 37
28 Febꝛicitantib⁹ non. 34
¶ De ꝓnoſticatiōe magis ꝓpꝛia in egris coꝛpoꝛib⁹.
19 Acutoꝝ moꝛboꝝ. 29
23 Acute egritudines. 32
24 Septime quarta. 33
13 Quibuſcūq̄ criſis fit. 25
12 Que relinquuntur. 25
47 Circa gn̄atiōnē ſa. 40
42 Apoplexiā ſoluere. 38
40 Branci ⁊ coꝛize. 38
25 Eſtiue ꝺo quartane. 33
¶ De qbuſdā cāis egritudi^m
4 Non plenitudo. 23
17 Ubicūq̄ cib⁹ p̄ter. 26
¶ Afoꝛ^mi 2^e ꝑticule ꝑti p̄ctice ꝑtinētes ſūt d̄ regimie coꝛpoꝝ. ⁊ p̄ d̄ regimie ſanoꝝ q̄tū ad ea q̄ miniſtrari d̄bēt.
38 Parū deterioꝛ cibus. 38
48 In oī motiōe coꝛpis. 41
49 Aſſueti aſſuetos ferre. 41
50 Ex multo tp̄e ꝯſueta. 41
¶ De regi. ſanoꝝ cōpoꝝ q̄t^m ad ea q̄ d̄bēt ab eis ꝓhiberi.
36 Sana hn̄tes cōpa ꝑh. 37
37 Sana hn̄tes coꝛpoꝛa. 37
16 Ubi idigētia nō oꝫ la. 26
¶ De regimie egroꝝ cōpoꝝ ⁊ p̄ vlī cū p̄mittit̄ cōis canō in curatione attēdendus.
22 Ex plenitudie q̄cūq̄. 31
9 Coꝛpoꝛa vbi qs. 24
10 Non pura coꝛpoꝛa. 24
52 Oia ſm rōnē facientī. 42
51 Scōm multū ⁊ repē. 41
29 Incboantib⁹ moꝛbis. 35
30 Circa p̄ncipia ⁊ fines. 35
¶ De regimine acutoꝝ particulari egrozuꝫ.
45 Epilepticoꝝ iuuēib⁹. 40
21 Poſ⁹ idigentiā ſoluit. 30
46 Quoꝝ doloꝝ ꝗ ſi. 40
¶ De regimie ꝯualeſcentiuꝫ.
11 Facili⁹ ē repleri cibo. 24
18 Eoꝝ que nutriunt. 28
¶ Afoꝛ^mi 3^e ꝑticule ꝑti theoꝛice ꝑtinētes ſūt d̄ cāis egritudinū q̄ ſūt aer ſiue tp̄s āni: ⁊ etas: ⁊ d̄ ꝓnoſticatiōe i eiſdē ꝑ p̄dictas cā. ⁊ p̄mo in vlī.
1 Mutatōes tēpoꝝ ge. 43
20 Egritudines q̄dē oēs. 53
8 In ſiccis tēpoꝛibus. 45
10 In autūno ſiūt egri. 45
17 Egritudines ꝺo in. 50
18 Quotidiane ꝺo ꝯſtō. 52
6 Auſtrini flatus. 44
¶ De cā egritu^m q̄ ē tp̄s āni i particulari. ⁊ p̄ ꝯſiderādo tēpoꝛa ſeoꝛſum ⁊ ſingulariter.
21 Uere ſiq̄dē manie ⁊. 53
22 Eſtate ꝺo quedam. 54
23 Autūno ꝺo ⁊ eſtiuoꝝ. 54
11 Autūn⁹ ꝑtiſicis ma. 46
24 Hyeme pleuretide. 55
¶ De cā egritudinū q̄ eſt tp̄s anni conſiderādo tēpoꝛa anni vt inuicē combinantur.
12 De tp̄ib⁹ ſiq̄dem. 46
15 Si ꝺo autūn⁹ boꝛeal. 49
13 Si ꝺo auſtria fuerit. 47
14 Si ꝺo eſtas ſicca. 48
¶ De cā egritudinū q̄ ē etas qūocūq̄ diuerſificata.
25 In etatibus ꝺo. 55
26 Cū ꝺo dētes ꝑducūt. 56
27 Senioꝛib⁹ ꝺo factis. 56
28 Senioꝛib⁹ ꝺo ⁊ ad iu. 57
30 Adoleſcentibus ꝺo. 58
31 Ultra ꝺo hāc etatem. 58
32 Senioꝛibus diſnie. 59
¶ De ꝓnoſticatiōe egritudinū per tēpoꝛa anni in vlī.
16 Cōſtōnes ꝺo anni. 50
5 In boꝛī q̄n eadē die. 44
9 In moderatis tp̄ib⁹. 45
¶ De ꝓnoſticatiōe egritudinū ꝑ tēpoꝛa āni in ꝑticulari.
7 Cum eſtas ſit veri. 45
¶ De pronoſticatione egritudinum per etates.
29 Plurime ꝺo pueris. 57
¶ Afoꝛ^mi 3^e ꝑticule ꝑti p̄ctice ꝑtinētes ſūt de regimie coꝛpoꝝ. ſ. tēpoꝛa anni. ⁊ p̄ in vlī penes complexiones etates: ⁊ conſuetudines.
2 Nārū he quidē ad. 43
4 Etates q̄dā ad regio. 43
3 Egritudinum alie. 43
¶ De regimine p̄dicto penes quandam etatem.
19 Scōꝫ hoꝛā q̄dē veris. 52
¶ Afoꝛ^mi 4^e ꝑticule ꝑti theoꝛice ꝑtinētes ſūt de ꝓnoſticatiōe ſeu ſignatione. ⁊ p̄mo in vniuꝛſī quātuꝫ ad locū eius.
17 Nō febꝛicitantib⁹. 65
18 Supꝛa diaphꝛagma. 65
20 Nō febꝛicitantibus. 65
¶ De ꝓnoſticatiōe i ꝑticulari. ⁊ p̄mo per ſigna ſumpta a moꝛbo ⁊ motu eius.
55 In bubonibus. 75
51 In febꝛib⁹ aq̄ua nō ſo. 75
59 Tertiana vera in. 76
43 Febꝛes q̄cūq̄ nō d̄ſī. 73
44 Quibuſcūq̄ feb. 73
45 Quibuſcūq̄ ex feb. 74
61 Que iudicant̄ i ꝑib⁹. 77
57 A ſpaſmo ⁊ thetano. 76
¶ De ꝓnoſti. ꝑ ſigna ſumpta ab accīte. ⁊ p̄ ꝑ ſigna ſūpta ab actione mutata vel leſa.
11 Quibuſcūq̄ toꝛſiōes. 63
31 Laboꝛioſe in febꝛib⁹. 69
32 Quibuſcūq̄ reſurgē. 69
33 Si ꝺo ⁊ p̄us voluerit. 69
34 Si a feb. habito m. 70
35 Si a feb. habito coll. 71
62 Quibuſcūq̄ in febꝛi. 77
46 Si rigoꝛ inciderit. 74
29 Quibuſcūq̄ in fe. vi. 68
58 A cauſone hito rigoꝛe. 76
30 Quibuſcūq̄ exacer. 68
48 In nō deficiētib⁹ fe. 74
50 Ubi in febꝛe nō d̄fici. 75
54 Quibus plerūq̄. 75
66 In febꝛib⁹ ex ſomnis. 78
67 In febꝛibus ſpūs. 78
68 In febꝛibus acutis. 78
73 Quibus hypocūdria. 81
¶ De ꝓnoſtica. ꝑ ſigna ſumpta a mutato exeunte. ⁊ p̄ a mutato egrediente per totū coꝛpus vt ſudoꝛe.
36 Febꝛicitanti ſi ce. 71
56 Febꝛicitāti ſudoꝛ. 76
37 Frigidi ſudoꝛes cū fe. 72
38 Et vbi in coꝛꝑe ſudoꝛ. 72
41 Sudoꝛ mult⁹ ex ſōno. 73
42 Sudoꝛ mult⁹ fridus. 73
¶ De ꝓnoſtica. ꝑ ſigna ſūpta a mutato exeunte per ꝑtem coꝛpis egrediente. ⁊ p̄ per ſigna ſumpta ab egeſtione.
21 Egeſtiones nigre. 66
22 Egritudīb⁹ qbuſcūq̄. 66
23 Quibuſcūq̄ ex egri. 67
24 Diſſinteria ſi a felle ni. 67
25 Sanguis ſurſum. 67
26 Nigre egōnes ſi a di. 68
60 Quibuſcunq̄ au. 77
28 Quibuſcunq̄ fel. 68
¶ De pronoſticatione ſigna ſumpta a ſputo.
47 Excreationes ſi. 74
¶ De ꝓnoſticatiōe ſūpta ab oculiſq̄ ⁊ a lachꝛymis.
52 Quibuſcunq̄ in. 75
¶ De ꝓnoſticatione ſumpta ab vꝛina omnimodo.
69 Quibus vꝛine gr. 79
70 Quibus vꝛine in. 79
71 Quibus in ſeptima. 80
72 Quibus vꝛine limpi. 80
74 Quibus ſpes ad. 81
75 Si ſāguinē aut pus. 82
76 Quib⁹ in vꝛina groſ. 82
77 Quib⁹ in vꝛina pin. 83
78 Quicunq̄ ſan. 83
79 Quibuſcunq̄ in vꝛi. 83
80 Si ſanguinē mingūt. 83
81 Si ſan. aut pus min. 84
82 Quibus in vꝛinali. 84
83 Urina multa fa. 84
¶ De ꝓnoſti. per ſigna ſumpta a mutata qualitate.
39 Et vbi in coꝛpoꝛe ca. 72
40 Et vbi in toto coꝛ. 73

Tabula afoꝛiſmoꝝ

49 Jn nõ deficiẽti. 75
63 Quibuſcũqꝫ l. 77
27 Quibuſcũqꝫ l. 68
64 Quibuſcũꝫ ĩ fe. 77
65 Jn febrib⁹ cir. 78
53 Quib⁹ in vẽtri. 75
¶ Afoꝛ^mi 4^e pticle pti practice ptinẽtes tractãt ꝓſerũ õ cũone a cauſa qb⁹ gdã canõ ĩ curatiõe moꝛboꝝ ꝑ acutoꝝ excequẽdus ꝓmittĩ: ſed poſtponitur debit⁹ modus in purgatione.
10 Medicari l. 63
9 Melicos. 63
2 Jn pharmacijs. 61
12 Quib⁹ vẽtres. 64
3 Si qlia oꝫ pur. 62
4 Purgare gdẽ. 62
5 Sub cane. 62
6 Gracilles ꝛ faci. 62
7 Difficile ꝯo. 63
8 Puſicos. 63
13 Ad ellebo. 64
14 Cũ biberit qs. 64
15 Cũ volueris. 65
16 Elleboꝛus pe. 65
19 Quicũꝫ ĩ phar. 65
1 Pregnãtes ſi. 60
¶ Afoꝛ^mi 5^e pticule pti theoꝛice ptinẽtes ſũt õ pnoſti. ꝛ qbuſdã cãis moꝛboꝝ gignitis aboꝛſũ: ꝛ cuiuſdã accñs qõ ẽ ſterilitas. ꝛ ꝓ ĩ vlĩ ꝑ ſig⁹ oĩs modi. ꝛ ꝓ ꝑ ſig⁹ ſumpta a moꝛbo.
7 Epilepſie qb⁹. 86
10 Quicũqꝫ ſq. 87
9 Ptiſis fit. 87
11 Qui a ptiſi. 87
54 Quecũqꝫ ĩ vte. 97
69 A qrtanis. 104
¶ De pno. vlĩ. ꝛ ꝓ ꝑ ſigna ſumpta ab accñte. ꝛ ꝓmo ab act. mu.
1 Spaſm⁹ ex el. 84
2 Jn vulne. ſpaſ. 85
3 Sãguie mul. 85
4 Spaſm⁹ inat⁹. 85
5 Si inebꝛiatus. 85
6 Quicũqꝫ a the. 86
66 Laxa gdẽ. 103
65 Si vulnerib⁹. 103
68 Rigoꝛes mu. 104
¶ De pno. ꝑ ſigna ſũpta a mutato excũte
12 Quibuſcũꝫ pti. 87
13 Quicũqꝫ ſan. 87
14 Ptiſi hito vi. 88
15 Quicũqꝫ ex pl. 88
¶ De pnoſt. ꝑ ſig⁹ ſũpta a qlitate mutata.
70 Quib⁹ circũ. 104
71 Jctericis ſi va. 104
¶ De pno. ĩ pticlari ꝑ ſigna ſũpta ĩ mulierib⁹ apparẽtia. ꝛ ꝓ ꝑ ſigna apparẽtia in mulierib⁹ ꝓgnantibus.
37 Mulieri in vtero habẽti. 93
36 Mulieri in vtero hñti ſi ſubito. 93
33 Mulieri ĩ vte. 92
41 Mulierem ſi. 94
50 Mulieri ĩ vte. 99
42 Si mulieri ꝓ. 95
43 Que ꝓter nãs. 95
44 Quecũqꝫ coꝛ. 95
47 Fet⁹ maris q. 96
50 Mulier in vtero habenti. 92
52 Quecũqꝫ coꝛ. 96
8 Quicũqꝫ pleu. 83
29 Mulieri ĩ vte. 92
60 Si mulieri. 99
51 Mulieri in. 96
30 Quecũqꝫ in vtero hñt hĩs ꝯcludit. 96
¶ De pnoſt. ꝑ ſig⁹ apparẽtia in mulierib⁹ nõ ꝓgnãtibus. ꝛ ꝓ per ſigna ſignãtia fecũditatẽ vel ſterilitatẽ.
58 Mulier ſi nõ. 99
40 Mlierẽ ſi vis. 94
45 Quecũqꝫ epi. 95
¶ De pno. ꝑ ſigna apparẽtia ĩ mulierib⁹ ñ ꝓgnantib⁹ ꝛ ſignãtia alia a predictis.
39 Mlierib⁹ qb⁹. 94
31 Mlieri ſi. vo. 92
32 Mulieri men. 92
34 Mulieri q̃ a. 92
35 Mulieri mẽſt. 93
38 Si mlier q̃ ne. 94
53 Quibuſcũqꝫ ol. 97
55 Jn fluxu mu. 98
56 Mẽſtruis plu. 98
57 Jn ano ſleg. 98.
¶ De qbuſdã cãis moꝛboꝝ gignitis ꝛ accñs cuiuſdã qõ ẽ ſterilitas ꝛ ẽt aboꝛſus: ꝛ ꝓ de qbuſdã cãis moꝛboꝝ.
16 Calidũ nocet. 88
17 Fridũ ꝯo ſpaſ. 88
18 Frigidũ inimi. 89
20 Ulcerib⁹ fridũ. 89
22 Calidũ ſaniẽ. 89
24 Frida velut. 90
¶ Cã ꝓdictoꝝ docet Hippo. laudabilem aquã cognoſcere.
26 Aq̃ q̃ cito ca. 91
¶ De cauſis generationis ſterilitatis.
61 Quecũqꝫ fri. 99
62 Silr in mari. 101
¶ De cauſis generationis aboꝛſus.
26 Mulier in vte. 34
59 Mlieri ĩ v. hñ. 99
¶ Afoꝛ. 5^e pti^e pti practice ptinẽtes ꝓſerti õ curatiõe tacta. ꝛ ꝓ de ea q̃ ꝑ altercãtia pficiẽ
19 Quecũqꝫ ĩ fri. 89
23 Jn his ꝯo oꝫ. 90
21 Eſt aũt vbi. 89
25 Jn articul do. 91
¶ De cura^ne q̃ ꝑ euacuantia vl̃ ꝯſtrigẽtia pſi.
28 Mliebꝛia ed. 91
48 Ad mẽſes pci. 96
67 Poſteriõs ca. 104
49 Mulieris mẽ. 96
¶ De cura^ne q̃ ꝑ altercãtia ſil̃ euãtia pſi.
63 Lac dare ca. 102
64 Quib⁹ tumo. 103
46 Si mlĩx ĩ ver. 95
27 Quibuſcũqꝫ hi. 91
¶ Afoꝛ. 6^e pticule pti theo^ce ptinẽtes ſũt õ pno. ꝛ cãis q̃rudã paſſionũ ſiue accñtiuꝫ: ꝛ ꝓ de pnoſticatiõe ꝑ ſig⁹ apparẽtia in coꝛpib⁹ neutris accidentie.
2 qb⁹ nares hu. 106
41 Quibuſcũqꝫ ſa. 117
¶ De pnoſti. ꝑ ſig⁹ apparẽtia ĩ coꝛpib⁹ egris. ꝛ ꝓmo per ſigna ſumpta a loco paſſionis.
18 Ueſicã iciſaꝫ. 109
19 Qñ iciſuꝫ fue. 110
25 Heriſipilã ex. 111
24 Jnteſtinoꝝ ſi. 111
37 Sgnãte hito. 115
51 qbuſcũqꝫ ſa. 121
47 Doloẽs ꝛ tũo. 108
¶ De pno. ꝑ ſig⁹ ſumpta a paſſiõe ſiue mõ.
21 Maniacis he. 111
28 Eunuchi nõ. 112
40 Quibuſcũ. do. 117
46 Quibuſcũqꝫ gi. 118
59 Quibuſcũqꝫ a. 123
60 Quibuſcũqꝫ a. 123
34 Quicũqꝫ cal. 115
8 Hydropicis. 108
45 Uulnera q̃cũꝫ. 116
11 Melicis ꝛ. 108
49 Quibuſcũꝫ m. 120
50 Quibuſcũ. ce. 120
57 Apoplectici. 122
¶ De pno. ꝑ ſig⁹ ſũpta ab accñte. ꝛ ꝓ per ſig̃ ſũpta ab actiõe muta.
1 Jn diuturnis li. 105
3 Jn diuturnis. 106
6 Nefretici ꝛ cir. 107
9 Late puſtule. 108
13 A ſingultu ha. 109
23 Sꝫ timoꝛ. 111
26 Quibuſcũqꝫ l. 111
33 Acidũ ructuã. 114
35 Hydropicis ul. 115
52 Jntẽdẽ opoꝛ. 121
53 Deſipiẽtie. 121
54 Jn acutis paſ. 122
55 Podagrica ꝫ 122
44 Quibuſcũꝫ ex. 117
¶ De pno. ꝑ ſig⁹ ſumpta a mutato excũte.
10 Capud dolẽti. 108
17 Jn oculis pati. 109
27 Quicũqꝫ ẽpi. 111
16 A pleuretide. 109
15 A diaria hito. 109
32 Trauli a diar. 114
14 Ab hydrope. 109
20 Si in ventrẽ. 110
43 Quicũqꝫ ſple. 117
48 Spleneticis. 120
58 Si omẽtũ eru. 123
56 Jn melãch. eg. 122
29 Mlier nõ po. 112
30 Puer nõ poda. 113
¶ De pno. ꝑ ſig⁹ ſumpta a mutata q̃litate.
4 Circũfluẽ⁹ vlc. 107
42 Jctericĩ ſi epar. 117
¶ De cauſis quoꝛũdã accidentiuꝫ ſiue quarũdam paſſionum.
39 Spaſm⁹ fit. 116
¶ Afoꝛiſmi ſexte particule pti practice ptinentes que dicitur preſeruatiua.
47 Quibuſcunqꝫ flobothomia aux ec. 119
¶ Et parti practice ptinentes que dicĩ curatiua de qua ꝓmittitur vnus canon in cura quarũdã paſſionũ attendendum.
5 Doloẽs ĩ late. 107
22 Quibuſcũꝫ do. 111
31 Doloꝛes ocu. 113
38 Quibuſcũꝫ ab. 116
12 Hemoꝛroidas. 108
36 Diſſuriã flo. 115
¶ Afoꝛiſmi 7^e particule parti theoꝛice ptinentes ſunt de pnoſti. ꝛ de cauſis accñs cuiuſdã. ſ. ſternutationis. ꝛ ꝓmo de pno. ꝑ ſigna a moꝛbo.
5 Jn mania. 124
11 Jn pleuretide. 115
38 Catarri ĩ ſupio. 131
12 Jn ꝑipleumõia. 125
19 Jn oſſis ẽnu. 127
50 Quicũqꝫ ſpa. 133
57 Quibuſcũꝫ ce. 136
52 Quicũqꝫ cir. 134
¶ De pno. per ſigna ſũpta ab actiõe mutata.
3 Jn võitu ſing. 124
10 Jn ileon vomi. 125
47 Hydropic⁹ ſi. 133
4 Jn ſudoꝛ rigõ. 124
7 Ex mlta pota. 124
9 Jn ſãguis flu. 125
28 Quibuſcũꝫ ol. 128
13 Jn cautmatib⁹. 125
14 Jn ꝑcuſſiõe ĩ. 126
17 Jn flegmone. 126
18 Jn vigilia ſpaſ. 126
21 Jn litargico. 127
24 Jn oſſis frac. 127
25 Jn pharmacie. 128
36 Quibuſcũꝫ ne. 130
40 Si ligua ĩ tẽ. 131
41 Si ſuppurgat. 131
43 Mulier vtraſ. 132
¶ De pno. ꝑ ſig⁹ ſumpta tñ a muta. excũ.
15 Jn ſãguis ſpu. 126
16 Jn ſaniei ſpu. 126
20 Jn heriſipila. 127
21 Jn foꝛti pul. 127
22 Jn doloꝛe di. 127
23 Jn cholico ſe. 127
29 Si ab albo ph. 128
30 Quibuſcũꝫ ſp. 128
31 Quibuſcũqꝫ l. 129
32 Quibuſcũꝫ co. 129
33 Quibuſcũꝫ vri. 129
34 Quibuſcũꝫ in. 129
35 Quibuſcũꝫ pi. 130
37 Quicũqꝫ ſan. 130
39 Si ſanguiēꝫ ꝛ. 131
44 Quicũqꝫ ẽpi. 132
45 Quicũꝫ ĩ epa. 132
55 Quibuſcũꝫ ep. 135
57 Quibuſcunqꝫ. 136
49 A ſgnãte ha. 133
¶ De pnoſtica per ſigna ſumpta tñ a mutato excunte ab actione mutata.
6 Jn egritudie. 124
8 Ex ſpaſ in mſ. 125
¶ De pno. ꝑ ſig⁹ ſumpta a q̃litate mutata.
1 Jn acutis moꝛ. 124
2 Jn oĩe egrot. 124
26 Jn doloꝛe foꝛ. 128
27 Jn vtero hñti. 128
¶ De cauſis cuiuſdam accñs. ſ. ſternutatõis.
51 Sternutatio. 134
¶ Afoꝛiſmi ſeptie pticule parti practice ptinentes.
48 Strãguriam. 133
54 Quibuſcũqꝫ ĩ. 135
42 Si febꝛis nõ. 131
46 Oculoꝝ do. 133
56 Aliees oſci. 136
58 Coꝛpoꝛib⁹ hu. 137

FINIS.

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Galeni in aſoꝛiſmos Hippocratis Liber pꝛimus: ſm antiquã Conſtantini africani tranſlationem.

℄ Aſoꝛiſmus. I.

Vita breuis: ars vero lõga: tp̃s aũt acutuꝫ: expimẽtum fallax: iudiciũ aũt difficile. Opꝫ autẽ nõ ſolum ſeipm̃ pbere faciẽteꝫ: que opoꝛtet: ſed etiaꝫ egrotãteꝫ ⁊ pñtes: ⁊ ea que extrinſecus ſunt.

TRADVC. LAVRENTIA.

℄ Galeni in ſententias Hippocratis Liber pꝛimus interpꝛete Laurẽtio Laurentiano Floꝛentino.

℄ Aſoꝛiſmus. I.

Vita breuis: ars lõga: occaſio pceps: experimentuꝫ fallax: iudiciũ difficile eſt. Nec ſolum ſeipſum officio fungenteꝫ exhibere opoꝛtet: ſed etiam egrum ⁊ aſſidentes ⁊ exterioꝛa.

VERSIO LEONICENI.

℄ Galeni in aſoꝛiſmos Hippocratis Liber pꝛimus interpꝛete Nicolao Leoniceno Vicentino.

℄ Aſoꝛiſmus. I.

Vita breuis: ars vero longa: occaſio aũt preceps: expimẽtũ piculoſum: iudiciuꝫ difficile. Nec ſolum ſeipſuꝫ preſtare opoꝛtet oppoꝛtuna faciẽtem: ſed ⁊ egrum: ⁊ aſſidentes: ⁊ exterioꝛa.

THEODori traductio.

℄ Uita breuis. Ars longa. Occaſio precеps. Experimentum fallax. Iudiciũ difficile eſt. Nec ſolũ ſeipm̃ officio fungẽtẽ exhibere opꝫ: ſed etiã egrum ⁊ aſſidentes ⁊ exterioꝛa.

Plurimi interpꝛetes huius libꝛi in hoc maxime ſunt concoꝛdati: hic ſiue vnus ſit afoꝛiſmus ſiue plures ſint afoꝛiſmi totius eſſe quaſi pꝛohemiũ ſubſequẽtis operis: in quibus cõuenit inueſtigare que Hippocr. intentio fuerit: qđ foꝛſan enucleabitur: ſi verba ſua ſingula conſiderentur. ℄ Uitam ergo dixit breueꝫ: ad immenſe pꝛolixeq̃ huius artis comparationem. ℄ Artem longam: q̃a tempus in quo particulariter eſt operandũ ſtrictum videtur eſſe atq̃ paruum: quã ſiq̃s velit capere: longis exercitijs ⁊ longo vſu capi eſt neceſſe. Cum enim quis artem quãlibet ad actum ducere velit: duobus vti neceſſe eſt inſtrumẽtis: experimẽto. ſ. ⁊ ratione: rem pꝛobandam iudicante: quoꝛuꝫ pꝛimum timoꝛoſum: ſcðm vero difficillimum. ℄ Tempus vero ſtrictum eſt pꝑter ſubiectum in quo elaboꝛandum eſt. Hoc autem humanum coꝛpus eſſe patet: qđ cuꝫ per ſe facile moueatur: quanto magis rebus extrinſecis accidentibus. ℄ Experimentum vero timoꝛoſum pꝛopter ſubiecti nobilitatem: non pꝛopter motionis ſue velocitateꝫ: que ad tempoꝛis attinet ſtrictionem. ℄ Iudicium autem ſm rationales intellectus patet eſſe difficile: cum diſcoꝛdentur in eo oẽs vſq̃ hodie. Siq̃s aũt ſm methoꝛicos hoc intelligẽ velit: vt iudiciũ ſit rei pꝛobate ⁊ que iam inuenit. ⁊ hoc conſtat q̃ difficile ſit: cuꝫ vix etiã pfectiſſimuꝫ adipiſci poſſit. Sed cum Hippo. de rõnalibus ſit ſnĩa ſua pˀ tenenda eſt. ℄ Hic pꝛima finitur huius afoꝛiſmi pars. Subſequẽs vero nõ eſt iſta pꝛedicere: id eſt exponere: ſed faciẽtem qđ faciẽduꝫ ſit inſtruere. [Opoꝛtet] (inquit) non ſolum ſeipſum pꝛebere facientem ⁊c. ac ſi diceret. Opoꝛtet lectoꝛẽ

Uide Gale. 6ᵒ de ſimplicibus. c. 1.

Ars quelibꝫ ad actũ experimẽto ⁊ rõne ducitur.

Uide Gal. 1. de dieb° creticis. c. 11°.

Sententiaꝫ hãc eſſe totius opis exoꝛdium ſeu ſimplex ſeu duplex ſit: ↄſenſu ferme olim īterpꝛetuꝫ credit. Quid aũt velit ſibi Hip. vſus tali pfatiõe impſpectũ inexploꝛatũq̃ eſt. Sꝫ mox plura de h quiꝫ mẽbꝛatim ꝑpẽſio decurret. Igit̃ ↄuenit: vt putet vitã eẽ breueꝫ medice rei cõparatione. Et itẽ ↄſtat: vt artẽ phibeat lõgaꝫ: q̃ppe occaſio in ſingl̃is functiõibꝰ paucis tẽpoꝝ ipẽdijs amoꝛit̃ ⁊ ↄſileſcit. Et ob eã rem pcipi ac recogñci difficiliꝰ põtita vt eã iteruoſcẽs vſuꝫ atq̃ expiẽtiã deſideret diuturnioꝛẽ. Nã cum gemina ſint opificia qbꝰ artiuꝫ ſollertia puеſtigat̃: vtpote expimẽtũ: ⁊ itẽ iudicatio quã ſinxit rõnis examen. Alterũ fallax cẽſet̃. Alteꝝ nõ obuiũ ⁊ pculcatũ: ſꝫ aliud q̃ppiaꝫ difficile/remotũ/ſpceptũ. Quinetiã occaſio pceps eſt: ꝑpea q̃ mã quã aggredit̃ modẽdi facultas labans fluibũdaq̃ eſt. Nec ob diu ↄſtat: ſꝫ obiter diffluit: ⁊ diſpẽdiũ aſſidue facit. Etei ꝫ coꝛpus nr̃m nõ ſolũ ab extimis cauſis facile mutat̃: verũetiã ſpõte atq̃ ex ſuo arbitrio puta lapſuꝫ ⁊ fluens ↄuariat/flectit̃: neq̃ vno ſtatu ↄſiſtit. Experimẽtũ pterea fallax itelligit̃ ob mãe pſtãtiã dignitatẽq̃. Nõ. n. q2 alteret̃ ꝑpẽſius nec vnq̃ maneat: neq̃ fluere deſinat ita obtingit: id q̃ppe citatioꝛe tpis curſu pntum citiũq̃ pterit. At vero iudiciũ ſiq̃s vt ego ſentio rõnẽ inaudiat: dilucet ea in re difficultas ad hoc vſq̃ eui ambigua ⁊ ↄtrouerſia. Sin (vt q̃dã vſu pitioꝛes tradũt) eoꝝ que expimẽto eueniũt rõnẽ: adeoque pſpicuũ eſt: vt in illis conatꝰ q̃maxime irritꝰ facillime a ſuis finibus ↄcidat. Uerũ vt nobiliſſimi medici iuſſa rõnabilia hẽant vniuerſis cõmẽtarijs indicabitur. Ac pars exoꝛdij pnceps hactenꝰ. Mox altera poſtꝰ

Hanc oꝛonem ſiue vnus ſit afoꝛiſmꝰ/ſiue plures: eẽ pꝛhemiũ totius opis: pꝛo cõfeſſo habet̃ apud omnes fere eius expoſitoꝛes. Quid vero ſibi Hippoc. volens tali vtẽdũ pꝛhemio cẽſuerit: nõ parũ ſnĩe ambigunt. Foꝛte vero id ipm̃ inueniemus: ſi ſingulas oꝛonis partes pꝛius diligẽtius ↄſideraueꝛimus. Qđ q̃deꝫ igit̃ vitã dixerit breuem: artis cõparatiõe: oĩbus libꝛi expoſitoꝛibꝰ eſt manifeſtũ. Artem vero ipſam hac rõne arbitroꝛ lõgã exiſtimare. Qm̃ oĩum fere opationum occaſionẽ habeat momẽtaneam: ⁊ ob id difficulter cõpꝛehẽſibilẽ: vt nemo eã poſſit agnoſcẽ niſi qui diu in h fuerit exercitatus. Et cuꝫ duo ſint inſtrũ ad artes inueniendas neccĩa. Alteꝝ. ſ. expimẽtum: piculoſum eſt. Alteꝝ vero: ex rõne iudiciuꝫ: haudq̃q̃ facile exiſtit: imo ſicuti aliqđ aliud: maximaꝫ habet difficultatem. Eſt igit̃ occaſio pceps: q2 mã circa quã vſat̃ ars: cõtinue fluit: coꝛpus ſiq̃dẽ nr̃m mutationibus obnoxiuꝫ eſt: neq̃ a cauſis extrinſecis tñ: ſed etiaꝫ ab intrinſecis facilr̃ alterat̃. [Expimẽtuꝫ vero piculoſum.] ꝑpter mãe dignitatẽ: nõ ꝑꝑ trãſmutatiõis facilitatẽ: hec. n. in momẽtanea occaſione ↄtinet̃. [Iudiciũ vero difficile] ſiquis/vt ego aſſero: pꝛo rõne audiat: liquet ipſaꝫ eẽ difficillimã: cuꝫ ad hoc vſq̃ eui ambigua pmãſerit. Si vero vt nõnulli qui ſe ab expientia empiricos nolant: opinantur: per iudiciũ itelligat: eoꝝ que ex experiẽtia eueniũt diiudicationẽ: ſic q̃ꝫ nõ eſt obſcura eiꝰ rectitudis difficultas. Sꝫ auctoꝛeꝫ libꝛi eẽ dogmaticũ: in tota oñdit̃ cõmẽtatione. Pꝛima itaq̃ pꝛhemij particula ad hunc vſq̃ locuꝫ terminat̃. ℄ 2ᵃᵐ aũt ſcribit nõ pnũciãri ſiliis: ſꝫ ↄſulẽti. [Nec ſolum ſeipm̃ pſtare opꝫ oppoꝛtuna faciẽtẽ:

Duo ſunt inſtrumenta ad artes inueniẽdas.

TRANSLA. ANTIQVA

lectorem huius mei libri ſi que ſcri/
pſerim hec tētare ⁊ certificari velit:
vt cū iam medicus factus fuerit:ne
tm̄ his que oportet facere contētus
ſit:ſed etiā ordinet res infirmo ⁊ aſ/
ſiſtentes ſibi : ⁊ que extrinſecus ſunt
ſm̄ ꝙ oportet. Q̄d enim in primis di
xit ad vitam breuē:⁊ ad artem lō/
gam attinuit. Que vero hec ſequitur:
vitā breuem ⁊ artē longā fatent̄ eē:
ſubſequēs quaſi ſtatuit pactū inter
Hippo. ipm̄ ⁊ lecturū ipm̄ librum.

Opiniones varie.

❡ Sed his ad horā pretermiſſis:
oportet ea a capite repeti:quare vi/
tam breuem quantum ad artem lō/
gam dixerit. Hec enim prima inten
tio fuit nobis. Quidā ergo eum in/
tendiſſe dicūt tm̄ ad aſſiduas huius
artis lectiones lecturos inſtigare.
Quidam confirmant ad hoc eū la/
boraſſe: vt eos remoueret ab hac ar/
te. Alij eum voluiſſe diſcernere qui
ad hanc artem eſſent promptiores:
quive tardiores. Quidā vero vt oſtē
deret quare libros de medicina fie/
ri neceſſe eſſet. Plerique teſtant̄ eum
intendiſſe breues de hac arte libros
fieri debere : vnde ⁊ Aforiſmos eū
intitulaſſe dicunt. Sunt ⁊ alij clamā
tes eum voluiſſe nullum ad ꝑfectio/
nem huius artis poſſe pertingere:ſ;
vnumquēqꝫ pro poſſe ſuo aſpirare
ad eam. Alij quidem ꝙ monſtret ma/
gnam culpā medici fore:cum q̄d in/
tendit ⁊ velit explere non poſſit.

Cōtra illas opiones.

❡ Quos omnes fere remotos eē pu/
to a ſua intentione. Non eſt enim ſa/
pientis vtpote Hippoc̄. libros face/
re:⁊ lecturis dicere dicta ſua non cō
plere poſſe:⁊ ita eos a ſe repellēbaꝫ
horum repugnet dictis cum dixerit.
[Oportet non ſolum ſeipſum prebe/
re que oportet facientem.] Quibus
ex verbis certificauit omnia poſſe ex/
pleri que ipſe precepit. Non enim
quenqꝫ in locis multis dixit pecca/
re : ⁊ ad perfectionē peruenire non
poſſe. Q̄d ſi diceret non ſubinferret.
Oportet. Sed poſtqꝫ vitam breuē
dixerat ⁊c. medicus in infirmo pec/
cat:⁊ infirmus in ſe:⁊ aſſiſtentes ſibi
peccant dicendum erat. Non ergo
ſunt laudandi dicentes ipſum dixiſ/
ſe:vitam breuem: vt diſcētes a ſe re/
pelleret. Magna enim amentia eēt
eū libros facere:⁊ poſtea velle eos
a ſe dimittere : ⁊ cum lecturos debe/
ret attentos facere:ſatageret eos a ſe
repellere. ❡ Qui autē dicunt:ꝙ di
ſcipulos inſtiget:ac ſi diceret. Pro/
pter vite breuitatem ⁊ artis prolixi/
tatem oportet eos laborare multū:
poteſt eſſe verū:ſed hoc dicere neqꝫ
ſenſui neqꝫ intentioni Hippoc̄. neqꝫ
dictis

TRADVC. LAVRENTIA.

ra poti⁹ admonet:haudquaqꝫ ſanci/
nec tanqꝫ lata ſniā decernit:nec ſolū
ſeipm̄ officio fungētē exhibē opꝫ:ve
rūetiā egrū ⁊ aſſidētes ⁊ exteriora.
Politate dicēs:vt ſi pueſtigare ⁊ ve
lut appēdere liceat q̄ vera ſint harꝫ
cōmētationū ꝯſulta:nō ſolū ſeſe me
dicus exhibeat:opꝫ in opando faciē
doqꝫ officio:ſ; ēt eger ⁊ admiſtrato/
res:⁊ itē exteriora quoqꝫ rōne optia
adhibeant̄ cōueniet. Atqꝫ ita effecta
eſt pre ꝑpēſionis ꝑmaria ſūma talis
[Vita breuis ars longa eſt.] Porro
ſeq̄ns tractat⁹ ois medice rei ſciſcita
tionē lōgā eē ꝯfirmat. Tū aūt ꝑpla
ꝑpēſio velud pactū ſpōſionēqꝫ exhi
bet adiiſuꝫ eos q̄ tales cōmētatiōes
reuolūt ⁊ trāſire inſtituūt. Sꝫ quā ob
rē iter initia primus admonuit:etatē
eē breuē iuxta medice rei ꝑlixitatē.
Nā eius ꝑpēſionis puadē latibula ⁊
penetrare ſinus et receſſus oēs ſpo/
pōdimus. Eſt.n. diſceptatio hec mul
tiiuge et ſinuoſe q̄ōnis : multaqꝫ an/
xia cura ⁊ circūſpiciētia indigēs. De
cui⁹ aſſertione iter auctores lata diſ/
ſenſio eſt. Igit̄ ſanxerūt nōnulli hūc
in modū exorſū Hippo ei⁹ deliniē
di inhortādiqꝫ voto:qui medēdi ſol
lertiā exercē cogitat q̄d dignū ꝑſam
ſit:ꝯ aliū abſterrēdi dehortādiqꝫ ſtu
dio:alij ꝑinde q̄ſi ab experimēto q̄dā
⁊ interſtinctione eoꝝ q̄ ſint medicine
facultateꝫ exercituri q̄d ſit enarratu
dignū ab his q̄ nihil iſtiuſmodi ſint
ꝑſecuturi. Pars annotari credūt q̄ ex
re medendi facultas vaga atqꝫ arbi
traria habeat̄:q̄dā aūt quā ob cām
medicoꝝ mollitiōes vtpote errabi/
les:nec rate ad irritū recidāt. Verū
hi prius (vt a ſupmis exordiar) rem
ad hui⁹ libri inſtitutū nihil ꝑtinētē ꝑſi
miūt:⁊ q̄ ſic abſurda eſt:vt vtilitatē
loci ſcurrilis excedat:⁊ ſine argumē/
tationis patrocinio ſtruat̄. Nā quo
pacto ſapiētis.ſ. phebeqꝫ ꝯſcij munus
atqꝫ officiū itelligit̄ : ſtatim iter initia
admonē medēdi ſollertiā hūi ꝯiectu/
ralē atqꝫ ambagioſam:aut intercidē
medicoꝝ geſtiones. Cuius rei culpā
aut medice rei ꝑfeſſus aut imodicus
artis modus obtineat. Quinetiā ad/
iecta verba [Nec ſolū ſeipm̄ officio
fungētē exhibē opꝫ:verūetiā egrū ⁊
aſſidētes ⁊ exteriora] ꝯtrarium ex toto
demōſtrant:ſiquidē ꝯuenit ita ſcribē eū
qui veriſſima harꝫ cōmētationū ſcita
denūciet:poti⁹qꝫ vt multis de cauſis
a fine aberrare et digredi cōprobet.
Non.n. dixiſſet:nec ſolū opꝫ:ſ; ſimul
atqꝫ tradidit. Vita breuis:ars lōga:
occaſio p̄ceps:experimētū fallax:iudi
ciū difficile eſt:ꝯſis fuerat ſic dicere.
Et itē medicus oberrat atqꝫ etiam
eger:

VERSIO LEONICENI.

faciētem:ſed ⁊ egrum:⁊ aſſidentes:⁊
exteriora.] Quorū verboꝝ vis talis
exiſtit:ſi debes exquirere:⁊ eoꝝ que
in hoc libro ſcribunt̄:examinare ve/
ritatem. Nō modo ſeipm̄ medicum
oportet oīa que cōuenit agere:ſed et
egrum:atqꝫ miniſtros:⁊ preterea exte
riora oīa in nullo delinquē. ❡ Pri/
ma itaqꝫ pars orationis hoc vnum
caput cōplectitur. [Vita breuis ars
vero lōga.] Nam reliqua que ſequū/
tur:artem eſſe lōgam demonſtrant.
Poſt hanc ſecunda pars quoddam
veluti cōſiliū affert:vel pactū:ad
eos qui librū lecturi ſunt ac diiudi/
caturi.

Opiniōes ꝑpter q̄d dixerit vitam breuem.

❡ Sed q̄d nam ſibi vult:ſta
tim in libri ꝑncipio hoc ſcribēs:bre/
uem eſſe vitam:ſi ad artis magnitu/
dinem ꝯferatur : Nam ⁊ hoc ipſum
indagare ab initio propoſueramus.
Sūt ergo nōnulli qui volūt:id egiſ/
ſe Hippocratem:exhortandi homi/
nes gratia ad artem nauiter exercē/
dā. Nōnulli contra dehortādi cau/
ſa. Quidam vero ad hūc finem vt ex/
perirent̄:atqꝫ diſcerneret eos qui na/
uiter:⁊ eos qui ſecus:artē eēnt exer/
citaturi. Alij autem ⁊ in hoc volunt
ipſum cauſam attuliſſe:ob quā opor
tuit ſcribere cōmentationes. Quidā
adijciunt aforiſticas. Quidam vero ⁊
hoc ſermone volūt ipſum cauſas aſ/
ſignaſſe:propter quas hec ars ſit cō/
iecturalis. Alij autē ex quot cauſis
cōtingat medicos ſuo fine fruſtrari.

Cōtra illos.

❡ Hic igit̄ : vt a poſtremis incipiā:
mihi oino videntur nihil conſonum
dicere. Qui enim hoc eēt ſapiens in/
uētum:aut dignū Hippocratis ſen/
tentia : ſtatim circa initia operis do/
cere: vel q̄d ars quedam ꝯiecturalis
ſit medicina : vel ꝙ eius fruſtamur
fine:ſiue hoc fiat ex nobis ipſis:ſiue
ex magnitudine artis: Sed ⁊ verba
illa. [Nec ſolū oportet preſtare ſe/
ipm̄ opportuna faciētem:ſ; ⁊ egrū:
⁊ aſſidentes:⁊ exteriora] contrariū
oino demōſtrant. Hec enim omnia
illi magis ſcribere cōuenit:qui profi
teatur omnia que in libro continent̄
eſſe vera:quam qui fatentur ob plu/
rimas cauſas non ſortiri finē. Neqꝫ
enim dixiſſet. Oportet aūt:ſed poſt
illa verba. Vita breuis:ars vero lon/
ga:occaſio preceps : experimētum vero
periculoſum:iudiciū autem diffici/
le:hec alia ſubiunxiſſet. Et medicus
ipſe etiam delinquit:⁊ eger:⁊ eorum
miniſtri. ❡ Sed neqꝫ illi qui aiunt
voluiſſe ipſū auertere a ſtudio me/
dicine:cum dicat. Vitam eſſe breuē:
artem vero lōgam: videntur mihi cō/
uenientia dicere. Nam extrema fo/
ret dementia ſimul ſcribere cōmen/
tationes

TRANSLA. ANTIQVA

dictis huius libꝛi compet. ¶ Dicē
tes eum quoqz voluiſſe diſcipulos
tentare: dicentes artem duram ⁊ lō-
gam eſſe: hi poſſunt verum dicere.
Plato enim ad tentandum volunta
tem diſcipuli cuiz in qualibet arte de-
beat introduci perſuadet: vt ars lon-
ga ⁊ dura dicatur: vt animetur ma-
gis lectore. Sed cum ozdtenus de-
beat perſuaderi: non hoc apponen-
dus erat pꝛohemio huius libꝛi: quia
pꝛologus ſuis ſubſequentibus ſem-
Opio Gal. per eſt adaptandus. ¶ Uoluit ergo
forſan Hippocr. omnium libꝛoꝛum
ſuoꝛum afoꝛiſmos eſſe pꝛimos: ideo
in capite eoꝛum poſuit: qḋ omnibus
vniuerſale eſt monſtrās hanc artem
non poſſe capi ad plenum niſi adſit
multum exercitium: ⁊ tempus lon-
gum: ſm tamen ꝙ nature expetunt
diſcentium. Credentes ⁊ Hippocra.
hunc pꝛologum feciſſe omnibus li-
bꝛis ſuis vniuerſalem: non obuiant
dicentibus hunc voluiſſe oſtendere:
quare de medicia fuit neceſſe libꝛos
facere. Sed cum iſte idem fecerit li-
bꝛum: quem introductoꝛium medi-
cine intitulauit: cui ⁊ pꝛologum vni-
uerſalē huius artis adhibuit: qui eſt
ad intelligenduz vniuerſaliter viam
⁊ ſignificationes totius medicine ar
tis: ſic ⁊ nos docebimus cuz cum ex-
planauerimus. Abſurduz eſſe vide-
tur vt hic de quo agimus vniuerſa-
Laudat du-as opiones. lis eſſe dicatur. ¶ Utriqz ergo illi
laudandi ſunt plus alijs: et qui aſſe-
runt huius pꝛologi fuiſſe intentionē:
ſcilicet afoꝛiſmaticam ſuoꝛū ſermo-
num monſtrare auctoꝛitatem: ⁊ con-
firmantes velle eum oſtendere: qua-
re de medicina libꝛos fieri fuit ne-
ceſſe. Pꝛimi: qa cum afoꝛiſmi ſit bre
uiter ſententiam auctoꝛis exponere:
magnum iuuamentum tribuitur lō-
gam artem breui tēpoꝛe diſcere vo-
lētibus. Alij ſunt laudabiles qui ne-
ceſſitatem faciendi libꝛos huius ar-
tis ſunt confirmantes: quia cum vita
vniuſcuiuſqz hominis ad longitudi-
nem artis breuis ſit: nullus ad perfe-
ctionem huius artis poteſt perueni-
re: niſi antea legerit ⁊ ad plenum in-
tellexerit libꝛos illoꝛuz qui antea ar-
tem illam experimentis didicere: et
cum ipſe expertus ſit actualiter ex-
perta in libꝛis alijs tradere non de-
neget: quouſqz ars tota omnino red-
datur cōpleta. Intentio vtriuſqz cō-
firmanda eſt hoc modo. Cuz inquit
vita humana ad longitudinem artis
ſit breuiſſima: īpoſſibile eſt vt qs eā
ad plenum capiat: niſi pꝛioꝛes expe-
rientia ſua libꝛos fecerint: ⁊ ſucceſſi-
ue experti alia addiderint quouſqz
ad vtrouūqz

TRADVC. LAVRENTIA.

eger: necnō adminiculatoꝛes qppiaz
admittūt: ⁊ a recto itinerꝫ vigoꝛe ex-
oꝛbitāt. ¶ Nec vo q rent reijci abi-
giqz auditoꝛes: duz īgt vita breuis:
ars lōga eſt: recte ducit. Nihil.n. ſpe
rit⁹ ſtultiuſqz eſt ſiḣ ⁊ ſcriptitare cō-
mētatiōes qs in poſteros moꝛtales
velut vtile qppiā trāſfundas: ⁊ ſiḣ p-
tinus ab initio auerſare ⁊ abalienare
ſectatoꝛes nō mō ab eoꝝ notitia di-
ſciplinaue: que ſunt his cōmētatōib⁹
ꝓdita: veruetiā ab vniuſa medendi
ſollertia quā docē pmittit. At vo qui
pellici ſuaderiqz voluīt ad eam artez
grauiter cogſcēdaz ⁊ capeſcēdā: qp-
pe quaz nō queas breui ediſcē vtpo-
te lōgā: hi tācti veri viſunt: attamē
exoꝛdiū neqꝗ ꝯſtituīt. Seria ⁊ ma-
gna nobiliſſimi medici ſnia dignuz:
nec his que ſunt in cōmētatiōib⁹ me
moꝛata: quo in crimine reuincunt hi
q ſniam pſcripſiſſe Hippo. autumāt
ꝓtētaturū illos qui ad hāc artē ſe cō-
ferūt. Nā vijſſime dī: vt etiaz Plato
admonuit ꝓtentari poſſe eos qui ex
delectu optioneqz ad artez quālibet
ſe applicēt: ſi lōgā fuſam ambagio-
ſam: difficilē indices. Uerū cōmēta-
tiōib⁹ ꝓcul vbis tenus ⁊ collogo vl-
tro citroqz cōmeante agēduz: poꝛro
ꝯſtat vt his cōmētatōib⁹ haudquaꝗ
ꝯcinat. Nā exoꝛdiū opi itimū genui-
nūqz ⁊ germanū itellr: niſi qſpiā ve-
lit oium ꝑmitias cōmētationuz ꝑla-
tas ſnias augureē: atqz iſta anticipa-
tione ꝑſumat ꝑmiſcuū indiſcretūqz
vniuſe artis p exoꝛdiū feciſſe tracta-
tū: qui eo ſpectet: vt indicet nō cuiuſ-
tiis eē adire ad medēdi facultatē: ſed
ei⁹ qui hēat ꝑfectū ⁊ ſufficiēs tpe na-
turāqz paratioꝛē. At vo ſi pbabile ⁊
ꝯſentiēs videat toti⁹ medice artis fe
ciſſe ꝑfatōez. ¶ Neutiqz ſuſpitio vr̄
ingrata ⁊ ignaua eoꝝ q ꝗobrē cōmē
taria equo iure ꝑſcribanē indicari cō
tēdūt. Uer lī κατιατρειον Hipp.
oiuz lectionū ꝑmiſcuū indiſcrimina-
tūqz exoꝛdiū pepit: quēadmoduz in
enarrādo eo ope docuim⁹. ¶ Ita cū
ſit vt qui doctrine foꝛmulā aut in to
tū vtilitatē quā ex cōmētationib⁹ ca-
pies explicari voluīt: hi recti⁹ ꝗ cete-
ri ſuſpicant. Nā ſniarie doctionis ge
nus qḋ rem oēz ꝯſectatioꝛe intellectu
atqz breuiſſimis cōpēdijs ediſſerit:
e re potiſſimū ſit cui diutinā artē do
cere libeat ſpatio tēpoꝛis citatioꝛe.
Quocirca vita quēadmoduz ꝓhe p-
ſcribit breuis euadet ad vſum medi-
cinalis artis ꝓlixitatē. Etenim nemo
qſꝗ ꝯdere tractareqz excolere atqz
abſolué medēdi ſollertiā queat. Sz
ſatis habeas ſi que multi ante nos ſe-
culis ꝯdita incōpte ⁊ velut ſine vul-
tu atqz

VERSIO LEONICENI.

tationes: ⁊ tradere poſteritati ad vi-
te vtilitatem: ⁊ ſimul ab initio: nō ſo-
lum a legendo: atqz diſcendo ea que
ſcripſeris dehoꝛtari: ſed ab arte vni-
uerſa cuius doctrinam ꝓfiteris: ab-
alienare. ¶ Qui vo aiunt voluiſſe
ipm hoies ad artem impenſioꝛi ſtu-
dio capeſcēdaz excitare (neqz enim
aliter poteſt tota tempoꝛe breui: cuz
ſit lōga: perdiſci.) Hi ⁊ ſi aliquid ve-
ri dicunt: non tamen mihi videntur:
vel viri ſentētia dignuz: vel his que
in li° ſcribūtur: ꝓhemium congruēs
ſatis oſtēdere. Sicuti neqz quicūqz
arbitrātur hoc genus ſermonis fuiſ-
ſe ab Hippocrate vſurpatum: tētan
di gratia illos: qui ad artē accedunt.
Ueruz enim eſt: qḋ etiam a Plato-
ne dicitur: hac maxime via periculū
fieri illoꝛum animi: qui ꝗuis artem
ſunt percepturi: ſi magnā: atqz diffi
cilem eſſe eius perceptionem oſten-
damus: at hoc haudquaꝗ per libꝛū:
ſz per mutuos ſermones agiē. Neqz
mihi cōgruens videtur ꝑſenti cōmē
tationi: ſiquidem pꝛohemiū: opoꝛtet
his que ſunt in libꝛo ſcribenda cohe-
rere. Niſi foꝛte quis ſentiat: omniuz
libꝛoꝛum pꝛimos eſſe legendos afo-
riſmos: atqz ideo in ꝓhemio cōmen-
tationis: cōmunem feciſſe de vniuer
ſa arte ſermonem: per hunc volentē
oſtēdere: non poſſe vnumquēqz pꝛo
ſuo arbitrio artem diſcere medicina
lem: que longa ſit: ſed illos tm̄ qbus
ſuppetat tēpus ad diſcēdum: ⁊ ſit na
tura ad hoc aptioꝛ. Et ſi omnino p-
babile appareat: hāc totius artis cō-
munem eſſe ꝑfationem. ¶ Neqz il-
li ſunt repꝛehēdēdi qui aiūt Hippo.
cauſam aſſignaſſe: ob quā cōmenta-
tiones ſcribere opoꝛteat. Fecit autez
⁊ in libꝛo qui κατιατρειον inſcribi
tur: omniū lectionum cōmune ꝓhe-
mium: quēadmodum in eiuſdē libꝛi
expoſitione fuit a nobis oſtenſum.
Opio Gal. ¶ Quicūqz igitur vel doctrine mo-
dē: vel oia cōmentationum neceſſita
tis: voluīt cauſam in ꝓhemio aſſigna
ri: mihi videtur eoꝝ ſnia preferēda.
Nam foꝛma doctrine afoꝛiſtice: que
oēs rei pꝛopꝛietates ꝗbreuiſſimis
vbis circūſcribit: eſt illis vtiliſſima:
qui volunt breui tempoꝛe artem do
cere lōgam. Atqz hoc oino: videlicet
ſcribere cōmentationes: ob id qḋ vi-
ta ſit breuis: ſi ad artis magnitudinē
cōferatur: ſummaz habet pꝛe oibus
alijs rationem. Nemo enim noſtruz
ſufficiat: ad artem ſimul ⁊ conſtituē-
dam: ⁊ abſoluēdam: ſed ſatis videri
debet: ſi que multoꝝ annoꝛuz ſpatio
pꝛioꝛes inuenerint: poſteri accipien-
tes: atqz his addentes aliquid: illam aliqd

TRANSLA. ANTIQVA

ad vtroꝛiqꝫ experimentoꝝ perfe/
ctionem deueniet ars iſta. Sequen/
tia poſt addidit: vt confirmaret lon/
gitudinem artis: ac ſi dixerit. Uita
breuis: ⁊ ars lõga: quia tempus acu/
tum eſt ⁊ ſtrictum ⁊ experimentum
eſt timoroſum: difficile ꝟo iudiciuꝫ.
Ars ꝟo longa eſt: quia tempus ope/
randi eam ſtrictum eſt: cum ſicut di
ximus artem hanc ſine duobus his
inſtrumẽtis operari nequeamus: ra/
tionis: ſcilicet adiuuamento: ⁊ opan/
darum rerum experimento: quoꝝ
experimentum eſt timoroſum: iudi/
Recapitulatio cium ꝟo difficile. ¶ Non ſum vitu/
perandus neqꝫ tedio lectoꝛ eſt affi/
ciendus: ſi breuiter ⁊ quaſi ſub epilo
go recapitulem oĩa ſupradicta. Tẽ/
pus ergo ſtrictum propter ſubiectũ:
ſcilicet corpus humanuꝫ: qđ eſt me/
dicandum: hoc enim ſubito ex tẽpo/
re mouetur paruo. Timoꝛem expe/
rimenti nobilitas facit eiuſdeꝫ ſubie
cti: qđ nõ alijs aſſimilatur ſubiectis:
cum in eo medicinam operemur: in
lapide enim ⁊ corio ⁊ ligno ⁊ ſimili/
bus: in quibus artificialiter labora/
mus: nulla fere corruptio ſubſequit̃
ſi in eis facta nõ bene ſucceſſerint ar
tificia: ſed maximus probandi eſt ti/
moꝛ: ſi circa corpus humanum ma/
le ceciderit experimentis: quia ipſuꝫ
ſubiectuꝫ deſtruitur: ⁊ quaſi eius ſit
interitus. Judiciuꝫ ſcilicet ratio diffi
cilis videtur: quia cuꝫ per ipſam cõ/
prehendãtur experimentanda: teſta/
tur hoc eſſe graue multitudo diſcoꝛ/
dantiuꝫ in ea adipiſcẽda: que ratio ſi
facile inuẽta eẽt: non tñ in ea diſcoꝛ/
dari oporteret. Alij ꝟo dicunt Yp.
intendiſſe iudiciuꝫ non rationẽ eſſe:
ſed potius determinationem rei ex/
perimentande: qđ patet ꝙ ſit diffici/
le. Siquis enim diuerſis medicami/
nibus medicinatur: ſi quolibꝫ diuer/
ſoꝛuꝫ iuuetur ſiue diſturbetur: quod
eoꝛum iuuerit ſiue nocuerit non eſt
facile videri. verbi gratia. ſi ſuauiter
infirmus doꝛmierit et poſt ſomnum
epithimate ſe inunxerit: deinde cata/
plaſmauerit ſeu clyſterizauerit: ⁊ poſt
hoc quale quid comederit: ⁊ ex hoc
ſpontanea ſolutio euenerit: nõ facile
eſt videri qđ eoꝛũ iuuerit ſeu nocue/
rit. Unde vniuerſaliter ars lõga eſt
ad vite ſingulorum hominum com/
paratione. Libri ergo neceſſario in/
de erant faciendi ⁊ poſteris dimittẽ/
di: maxime afoꝛiſtice abbreuiari ne
ſuperuacuum videatur pleno mana
re de pectore. Qđ ſubintulit. [Opoꝛ/
tet autem non ſolum ſeipſum prebe/
re ⁊c̃.] taliter precedentibus cõtinua/
ri conuenit: ſed ſi hec ⁊ dicenda certifi/
care:

TRADVC. LAVRENTIA.

tu atqꝫ ineffigiata poſteri ibinde tra
ctẽt/ fingãt/ cõforment/ expoliãt/ ⁊ ꝙſi
ponãt oris ⁊ vult⁹ liniamẽta. naꝫ aut
ob alteruꝫ: aut vtrũqꝫ eſt hũc in mo
dũ iter initia pſatum: velut ſi hunc in
modũ dixiſſet quũ medice rei ꝓlixi/
tudo ſupra humane vite curſuꝫ cen/
ſeat̃: ita vt nemo ꝙ̃ lubet patientiſſi/
mus ⁊ cupientiſſimus laboris queat
inchoatã ⁊ rudem atqꝫ ineffigiatã ꝑ/
fectaꝫ elimatãqꝫ reddẽ cõſequit̃ fore
optimuꝫ exqꝫ vſu moꝛtalis gñis qđ
quiſqꝫ meditatuꝫ exploratũqꝫ habeat
trãſmittat in poſteros commẽtarijs
publicatis qbus explicitã rerũ vim
⁊ naꝫ ſollertius preciſiuſqꝫ ⁊ aptius
eloquat̃ porro ꝙ̃ ꝓlixus artis mo
dus habeat̃ ex his que deinceps ſint
ꝓdita facile intelligit̃. Tẽpus pceps:
expimẽtum fallacioſum: iudiciũ dif/
ficile eſt: nam ob eã rem medẽdi fa/
cultas lõgiſſima putatur: quia rebus
cogitandis adminiſtrãdiſqꝫ ⁊ diſpẽ/
ſandis in ea ipſa tẽpus pceps ⁊ ver/
gens eſt: id eſt arctiſſimũ anguſtiſſi/
mũqꝫ. Cũqꝫ geminũ ſit machinamẽ
tuꝫ: tum rõnis examẽ: tum etiã expi/
mẽti ſollertia. Expimẽtum fallax: ra
tionis examẽ oppido ꝙ̃ difficile eſt:
id eſt haud facile cognitu alterutrũ.
¶ Ceteruꝫ ꝙ̃ veriſſima ſingula intel/
ligãtur facillime indicabit̃. Occaſio
preceps exiſtimat̃ ob materie inge/
niuꝫ: fluxiſſimũ: intelligo aũt corpus
defluum ⁊ cõmutationib⁹ obligatuꝫ
obiectuꝫqꝫ puncto tpis ⁊ ad momen/
tum cõuariãs. Expimẽtuꝫ fallax etiã
ob pcellẽtẽ medice rei materiaꝫ que
adeque eſt nõ lateres/ cementum/ mace/
ries/ ſcãdule/ imbrices/ tegule/ pelles
vt ceteraꝝ artiũ: que qdẽ multifariã
adire quimus et meditari: multaqꝫ
id genus artis ſpeculamẽta ſuſpicari
ſciſcitariqꝫ ⁊ cõgerere atqꝫ euigilare:
quẽadmodũ fabri ſtructoꝛes: expoli/
toꝛes: eteniꝫ in totuꝫ opifices ſellula/
rij varie ⁊ vtlibet cõformãt/ mutãt/
diſſecant. Nã ⁊ lignũ ꝙ̃ꝙ̃ impro/
ba mollitione: ſed certe ſine vllo diſ/
crimine ⁊ ſine vlla anxia cura ꝑfrin/
gitur. At in corpe humano cõmoli/
ri quicꝙ̃ ⁊ cõfabricare medice ſoller
tie inſoꝛtẽ ⁊ carẽtẽ cum piculo eſt: qꝛ
prauum ⁊ iniquũ expimẽtuꝫ animã/
tiuꝫ importat abolitionẽ. Nec ſecus
iudiciũ id ratio intelligit̃. Ex qua qđ
ſit agendũ perpẽdas inexpeditũ eſt
atqꝫ inuẽtu difficile. Patet id ex co/
pia ſuſpitionuꝫ: qbus diuerſe a ſe in/
uicem in medicina familie ſuffragan/
tur. Nã ſi veritas facile pueſtiget̃ in
tam ꝯrias ⁊ cõpugnãtes opiones eã
ipſam querẽtes: ⁊ qdẽ minime cõtẽ/
pti medici qui diuertiſſent. Ceterum
qui vſu

VERSIO LEONICENI.

aliquando cõpleant: atqꝫ perficiant.
Uel enim propter iſtoꝛum alteruꝫ:
vel propter vtrũqꝫ: mihi videtur ta
li eſſe vſus ꝓhemio: ac ſi ita ſcripſiſ/
ſet. Quoniam artis magnitudo vitã
excedit hominis: adeo ꝙ ab homine
quantũuis diligenti: ac laborioſo: nõ
poſſit: ⁊ inchoari: ⁊ ad finem vſqꝫ ꝑ/
duci: propterea opeprecium eſt: que
quiſqꝫ cognouit: ea mandare litteris
⁊ tradere poſteritati cõmẽtationes:
que rerum docẽdarum naturã oẽm
diligẽter: ac cito: ⁊ ſermone dilucido
interpretentur. Cur ꝟo ars longa ſit:
verba hec que ſubſequunt̃ oſtẽdũt.
[Occaſio preceps: experimẽtuꝫ ꝟo
periculoſum: iudiciuꝫ aũt difficile.]
Quaſi ita dixerit. Uita breuis: ars
ꝟo longa: quoniã occaſio preceps: et
experimẽtum piculoſum: ⁊ iudiciuꝫ
difficile. Propter hoc enim ⁊ ars lõ
ga: quoniaꝫ occaſio agendoꝝ in ipſa
eſt admodum preceps: hoc eſt angu
ſtiſſima: ⁊ fere momẽtanea. Et prete
rea cuꝫ ſint duo inſtrumẽta per que
remedia inueniuntur: ratio. ⁊ expe/
riẽtia: hec quidem eſt periculoſa: ra/
tio ꝟo difficilis: hoc eſt non facilioꝛ
altera cognitu. ¶ Uera aũt eſſe que
dicuntur: non eſt difficile paucis oſtẽ
dere. Occaſio enim preceps eſt: pro/
pter materie fluxum: dico autẽ coꝛ/
pus: qđ continue fluit: ⁊ momento tẽ
poꝛis tranſmutatur. Experimẽtum
autem: ⁊ ipſuꝫ periculoſum: materie
ratione: neqꝫ enim lateres/ lutum/ li/
gna/ lapides/ tegule/ ⁊ coria: ita artis
medicinalis: ſicuti aliarum materia
ſunt: in quibus multis modis impu/
ne: licet expiri: ⁊ circa mãm exercita
ri: ⁊ in omni theoꝛematũ meditatio/
ne ꝟſari. Qđ in lignis fabri lignarij
faciunt: in corijs coriarij: ligna enim
⁊ coriuꝫ: ſi male tractando deſtruxe/
ris: nullum exinde periculũ. Jn coꝛ/
poꝛe autem humano illa expiri que
non ſunt experiẽtia comprobata: nõ
eſt citra periculum: cum mala expe/
rientia ad totius aĩalis interitum ter
minetur. Et qdem iudicium (eſt aũt
ratio ipſa iudicium: quoniã per eam
que ſunt faciẽda indicantur) difficile
eſt: ⁊ verum iudicium: ſeu vera ratio
nõ facile inuenitur: qđ multitudo he
reſeum in arte oſtendũt medicinali.
Neqꝫ enim ſi veritas eſſet inuẽtu fa
cilis: tot/ ac tanti viri qui illã perqui/
ſierunt vnꝙ̃ fuiſſent in taꝫ ꝯtrarias
ſectas diſpartiti. Empiricis ꝟo non
videt̃ ratio dici iudicium: ſed ea que
fit: illoꝛũ que per experiẽtiam inuen
ta fuere: auxilioꝛuꝫ diiudicatio. Naꝫ
vt verum fateamur: ⁊ hec difficilis
eſt: ⁊ non facilis exploratu: quando
multa

TRANSLA.ANTIQVA

care velis: non ſolum oportet facien
da ex parte tui fieri: ſed etiã tibi in-
firmum obedire: neq3 in aliquo de-
cet eum obuiare tibi. Oportet mini-
ſtrantes quoq3 ſtudioſos ⁊ gratos ſi-
bi eſſe: immo omnia extrinſecus ad
velle infirmi: vt oportet apparent
in quibus competentibus medicina
ludificatur ⁊ ſanitati obuiatur. Per
extrinſecus mãſio nocens ſiue iuuãs
intelligitur: vel nũtius nũtians queq3
iracunda: vel anguſtioſa: vel etiã mi
nus leta: ⁊ ſtrepitus quilibet ſomnũ
ſibi probibens: immo alia plurima
que fere ſunt innumerabilia. Hec oĩa
ſi fiũt ſicut oportet: nihil incõueniẽs
me ſcripſiſſe inuenies.

*Que extrinſecus ſunt ingrata obuiant ſanitati.

TRADVC.LAVRENTIA.

qui vſu callent pnegãt appellari de-
bere iudiciũ rõnis indaginez: ſ3 pre-
ſidioꝝ iudicationem que experimẽ-
to explorata perſpectaq3 ſint: id qđ
nihilominus difficile et cõpertu ar-
duum viſitur. Age cõfingamus mul
ta adhiberi medicamẽta: quis enim
forte quadã in ſoporaz incidit quie-
tem quẽ obtinctito dein emplaſtito:
tum aũt perluo deorſum: quo de re
vel etiaz ſuapte ſponte reddãtur ex-
cremẽta ad vltimũ cibatum eſui tra
do. Nõ facile dixeris: quid naz hoꝝ
iuuerit offenderitue: ergo ob eã rem
iudiciũ difficile eſt. ❡ S3 pſtringa-
mus breui ſumma lõgis poſtpoſitis
anfractibus: que nobis hactenus ef-
fecta ſunt ars lõgula eſt: iuxta ſingu-
laris hoĩs etatez eſtimata. Edere ĥo
cõmentationes expediet: ſed potiſſi-
muz ſummatim decurſas ⁊ ſentẽtia-
rias: vt principio cõſulta medicoꝝ
prõptius diſcas. Tum aũt in animo
melius diſtincta referues demuz fa-
cile recorderis: cuius te repens forte
obliuio tenuerit: ⁊ facile tibi inuentu
deprõptuq3 ſit: cum vſus cuiuſpiaz
reminiſcẽdi obuenerit. Argumento
ſunt ea que inferũtur. Hec enim oĩa
eo tendũt: vt cuz intimare ſcita inſti-
tuerit ꝓpoſito exordio mox ſuggeſ-
ſit. [Nec ſolum ſeipſum officio fun-
gẽtem exhibere oportet: verũetiam
egrum ⁊ aſſidentes ⁊ exteriora.] Si
quiſq3 ait eſtimare atq3 arbitrari cõ
ſtituat rata iuſtaq3 talium cõmenta
tionum conſulto: nõ ſolum ſeipſum
exhibere oportet officio fungẽtem:
nec quiſq3 omittẽtem qđ ad egri ſo-
ſpitatem ducat: ſed etiam morigerũ
⁊ obſequibilẽ eſſe egrum neceſſe eſt:
qui nec cõtẽnat derelictuiq3 habeat
iuſſa medicoꝝ: ſed morez gerat me-
lioribꝰ ⁊ pareat cedatq3 libenter his
qui imperant: ⁊ item obfrenet gule
titillationez: nec ſibi expediarum le-
nocinijs blãdiatur: quinetiaz ꝓmini-
ſtri curatoreſq3 opportunioreſq3 aſ-
ſideant ⁊ famulitiuz omne prõptuz
intentũq3 ⁊ idoneum conueniet: nam
ob eam rem ſepenumero preſagitio
curatione turbatur viciaturq3: ⁊ itez
vtrũq3 eſt quãdo fraudatur atq3 in-
tercipitur. Porro exteriora inaudiã
tur: domicilium ⁊ que in eo verſanť:
tuz iucũda voluptuariaq3: tum etiã
ſeua ⁊ aſpera: ⁊ itẽ que internũtianť
que iram ſuggerũt: aut clemẽtiã ſua-
dent qbus eger ob iraſciť moeret et
demuz innumerabilia que ſomnũ no-
ctu rũpunt ⁊ territant. Ut ſi hec oĩa
ſcite et ſalubriter geſta ſunt ꝺiſſima
monita: nec vlla mẽdacitatis conta-
gione interpellata agnoſces.

VERSIO LEONICENI.

multa remedia adhibita fuerunt e-
grotanti: ⁊ aliquod illorum in cauſa
fuiſſe dicať: vt eger vel melius ſe ha
beat: vel deterius: quem ſi forte con-
tigerit vel dormiſſe: deinde vnctum
fuiſſe: ⁊ poſtea emplaſtruz adhibuiſ-
ſe: deinde clyſterem: vel ſpontaneaz
habuiſſe vẽtris deiectionem: ⁊ dein-
de comediſſe: ⁊ tales aſſumpſiſſe ci-
bos: ⁊ poſt hec omnia: ſenſiſſe iuua-
men: vel detrimentuz: non facile di-
ctu eſt: qđnam eox que circa ipſum
facta ſunt: aut iuuerit: aut nocuerit.
His igitur ex cauſis omnibus: iudi-
cium perdifficile eſt. ❡ Jam enim
ſermonem totuz vno capite colliga-
mus. [Ars quidem longa] ſit: ſi eam
vnius hominis vita metiamur. Ex-
pedit autez relinquere poſterius cõ-
mentationes: precipue compendio
ſas: atq3 afoziſticas. Nam talis do-
ctrine modus: ⁊ ad primam diſcipli-
nam: ⁊ ad illa que didicerimus me-
moria retinenda: vel ſi forte obliuio
interciderit: ad memoriam reuocan
da: vtiliſſimus eſt. Conſonant autem
his: ⁊ verba ſequentia: nam vt qui p-
hemium fecerit ad cõmentationez:
⁊ ad ea que in ipſa ſcribenda erant:
cõuenienter ſubinferens: hec protu-
lit verba. [Non ſolum oportet ꝓſta-
re ſeipſuz opportuna facientem: ſed
⁊ egrũ: ⁊ aſſidentes: ⁊ exteriora.] Si-
quis inquit aliquãdo diiudicaturus
eſt: que in hoc libro ſcribuntur quã-
tum habeant veritatis: non ſoluz ſe-
ipſum preſtare debet opportuna fa-
cientem: ⁊ nihil qđ egro poſſit cõdu-
cere pretermittentez: ſed ⁊ ipſe eger
parere medico: ⁊ in nullo ꝑpriẽ in-
dulgere voluptati: miniſtri etiã ido-
nei aſſidant oportet: et vt exteriora
omnia adſint apparata. Nam ꝑpter
illa plerũq3: vel precognitionez: vel
curationem interrũpi contingit. Ex-
teriora autez ſunt habitationes ido-
nee: vel turbarũ plene: vel omni tur-
ba vacantes: ⁊ preterea que nuntian
tur: aut aguntur: que iram / triſtitiam:
aut aliquem alium affectũ infligunt
egrotanti. Sicuti ⁊ illa que ſoporem
nocturnum abrumpunt aliquando:
que milia ſuper milia poſſunt cõtin-
gere. Si igitur inquit hec omnia be-
ne ⁊ recte ſe habuerint: nihil eorum
que in hoc libro ſcribuntur: falſum
eſſe inuenietur.

Vide 6ᵒ cōd. c.1.chor.113. col.3. Ex pro ſeqnti aforᵒ.

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Aforiſmus. II.

℄ In ꝑturbationibꝰ vētris ⁊ vomitibꝰ qui ſpōte fiūt: ſiq̄dez qualia opꝫ purgari purgent̄: ⁊ ꝯfert ⁊ bn̄ ferūt. Si ṽo nō: ꝯtrariū. ℄ Sic ⁊ inanitio ſiq̄dem qualē opꝫ fieri fiat: ⁊ cōfert ⁊ bn̄ ferunt. Si ṽo nō: ꝯtrariū. ℄ Cōtēplari igit̄ oportet ⁊ tēpus: ⁊ regionez: ⁊ etates: ⁊ egritudines in q̄bus opꝫ: aut nō.

℄ In his ſuis verbis non quātitatez purgationis: ſed qualitatem ſolūmodo reſpexit: qꝺ manifeſtat̄ ex eo qꝺ [qualia oportet] dicitur. A naturalibus autem incepit: cum [qui ſponte fiunt] dixerit ⁊ artificialē tetigit: cū3 Sic ⁊ inanitio [⁊ reliq̄ ſubintulit. Qꝫ ſi de vtraq̄ quantitate tractare voluiſſet: in ſpontanea quantaꝫ: ⁊ in artificialia tantā dixiſſet. ℄ Hic multi imperiti expoſitores peccant: nec verba: nec verborum ſuorum intentionem intendentes: quoꝝ error deprehenditur. vbi dicitur. [Sic ⁊ inanitio.] Alij enim fatentur eum intellexiſſe cibi abſtinentiam: alij flobotomiā: qꝺ fit ideo quoniaꝫ Hippo. omnem purgationem ſolet inanitionez vocare. Sed hic ſicut dixi de ſola qualitate intellexit: ſcilꝫ vbi dixit. Sic ⁊ inanitio. quaſi dicat. ſicut natura facit ⁊ artifex facit. Quia aūt ſemper iuſſit medicuꝫ actionem nature debere ſequi in his. Ideo qui ſponte fiunt: premiſit. Qualia ergo oportet purgari purgētur: vbi nociua tm̄ ꝑpendantur. Sic enim confert ⁊ bene ferunt. Si ṽo aliquorum alioꝝ euacuatio facta fuerit ⁊ non triſtantium nocitiuoꝝ contrarium: ſcilꝫ neq̄ cōfert et difficulter ferunt laborantes. Similiter ⁊ in artificiali purgatiōe: oportet nociuum purgare ſicut alibi iuſſit ipſe. Oportet inq̄t nociuos chimos non alios purgari. Si eniꝫ flegma dominet̄: oportet quibus medicinis purgari decet purget̄. Et ſi cholera vel melācholia dominetur: purgari flegma dimittatur: ⁊ in his euacuandis ratione intendatur. Idem ⁊ de ſanguine ītelligatur. ℄ Dominātes autez chimi a qualitate corporis poſſunt intelligi: niſi ꝙ chimi interiores non idem ſunt qꝺ chimi exteriores. Hippoc̄. alibi teſtante. Color inq̄t corporis humorū dominātiam oſtendit: ſi non in ꝓfunditate corporis accubuerint: qui cum non vbiq̄ ſunt equales: vnde cum ꝑori inueſtigatione

TRADVC. LAVRENTIA.

℄ Aforiſmus. II.

℄ In ꝑturbationibꝰ vētris ⁊ vomitibus ſpontiuis ſi tale purgatur quale oportet res bn̄ cedit ⁊ facile fert̄: ſin minus ꝯtra. Itidem ꝯceptaculoꝝ inanitio ſi talis fiat qualis oportet res bn̄ cedit ⁊ facile fertur: ſin minus contra. Igit̄ ⁊ tēpus ⁊ terrā ⁊ etatē ⁊ gn̄a morboꝝ in q̄bus opꝫ necne ꝯſpicari officiū eſt.

℄ Non de modo mēſurate ſucci vacuādi: quēadmodū aliqui voluerūt. Sed tm̄modo de q̄litate remonuit: vt perſpicue ſignat alterutruꝫ nomē quale ⁊ q̄lis etenim de vacuationibꝰ, ſiue ſpontis ꝓnᵒ dixit. Si tale purgat̄ quale opꝫ: tuꝫ aūt de his quas medicus cōmolit̄. Si talis fiat q̄lis oportet res bn̄ cedit ⁊ facile fert̄. At qui dicere quit. Si purgat̄ quātū ⁊ quouſq̄ opꝫ: rurſumq̄ ſi fiat q̄multa et qua fini opꝫ. Patet etiā id ex verbo purgat̄: nō.n. ſimplici abſolutaq̄ rōne ꝓhibuit: ſi tale vacuat̄. Sed ſi tale purgat̄ at: porro purgatio vacuatio ſucci eſt qui incōmodet atq̄ affligat noxia q̄lꝛᵉ. ℄ Sed pleriq̄ interpretes hallucinant̄ qui ṽboꝝ negligētia relapſi: nec voculas neq̄ monita penetraliaq̄ vetuſtiſſimi medici: nec rerū ipſarū pōdera introſpiciūt: veꝝ grauius culpādi ſunt preſſiuſq̄ taxādi: q̄ſq̄dez nōnulli ridiculoſius abſurdiuſq̄ ꝯceptaculoꝝ inanitiōez de inedia q̄dā de venulaꝝ ſolutione inaudiūt: quoꝝ facile ſupplodet̄ opinio: naꝫ Hippo. oēm vacuationē appellitat ꝯceptaculoꝝ inanitionez ab eo qꝺ euenit: qꝛ per oēm vacuationē conceptacula patētia ⁊ vene hiantes atq̄ inanes reddunt̄. Sed h̄ in loca adſtruxit cuiuſmodi ⁊ qualē ſuccuꝫ vacuari ꝯueniat: nō quātū ⁊ quē aduſq̄ modū exauri debeat. Igit̄ quēadmodū aſſidue docuit: que ꝓbe ⁊ ſalubriter nā machinatur eaſꝺ medicus imitet̄: opꝫ id qꝺ hac in ꝑte efficit ꝓferēs tractatuꝫ de vacuationibꝰ ſpontaneis quas medice rei artifex hauſit alo: ⁊ ad quas directa mentis acie velut de certo exēplari vacuationis ſimulacrū atq̄ imaginez trāſferat: q̄ppe per eas ſi quale oportet vacuat̄ .i. nociuus ſuccus: res bn̄ cedit ⁊ facile fertur. Sin alius cuiuſq̄ vacuatio fiat: qui nequaq̄ affligat vice verſa res non bn̄ cedit: itēq̄ egri cōflictant̄ ac triſtius exigūt. Pari modo ſi medicus vacuatiōe vtat̄ nocui ſucci

VERSIO LEONICENI.

℄ Aforiſmus. II.

℄ In ꝑturbationibꝰ vētris ⁊ vomitibus ſpontinis: ſi talia purgent̄ q̄lia purgari oportet: cōfert: ⁊ leuiter ferunt: ſi minus: contra. Sic ⁊ vaſoꝝ inanitio: ſi talis fiat q̄lis fieri debet: cōfert: ⁊ bene tolerāt: ſin minus contra. Inſpicere itaq̄ oportet: ⁊ regionez: ⁊ tēpus: ⁊ etatē: ⁊ morbos: in q̄bus cōueniat: aut non.

℄ Non de quantitate eoꝝ que euacuātur ſermo ipſi eſt: vt nōnulli ſunt arbitrati: ſed de q̄litate tm̄: vt manifeſtant duo verba: qualia. ſ. ⁊ qualis. Naꝫ in his que ſponte fiunt euacuatiōibus: ita dixit. [Si qualia oportet purgari purgentur confert: ⁊ leuiter ferūt.] In alijs ṽo que a medico. Si qualis fieri debet: ita fiat: atq̄ potuiſſet dicere: ſi quantum purgari oportet purget̄: ⁊ rurſus: ſi tanta fiat quāta debet fieri. Hoc idem oſtenditur: ⁊ ex verbo purgari: neq̄ enim ſimpliciter dixit: ſi qualia opꝫ euacuarē: ſꝫ ſi qualia oportet purgari. Eſt aūt purgatio: humoꝝ qui ſua qualitate moleſtāt euacuatio. ℄ In his itaq̄ multi delinquūt expoſitores: q neq̄ verba: neq̄ hominis mentem recte percipiunt: adhuc autem magis peccant circum vaſorum inanitionem: alij pro inedia accipiūt: alij pro vene ſectione: Hippocrates ſiquidem euacuationem ſolet: ab euentu nominare vaſorum inanitionem: quoniaꝫ in oībus euacuationibus contingit vaſa inaniri. Sermo quidem nunc ipſi eſt de qualitate eorum que euacuantur. Sicuti autem ſemper adhortat̄: vt que recte a natura fiunt: etiam in artis operibꝰ medicus imitetur: ſic ⁊ nunc idem egit a ſpontinis euacuationibus: ſuam exorſus orationez: in q̄bus ſi qualia oportet purgari purgent̄ (h̄ eſt ea que corpus infeſtant) confert: ⁊ leuiter ferūt. Qꝫ ſi aliorum fiat euacuatio: ⁊ non eorum que corpora noſtra moleſtant: contrarium euenit: neq̄ enim confert: ⁊ grauiter ferunt egrotantes. Eodē pariter modo: ſi medicus moliatur aliquam facere euacuationem eorum eſto que corpora noſtra moleſtant: quemadmodum ⁊ in alijs locis humorez noxium precipit euacuari: neq̄ alteruꝫ illi in euacuatiōe preferri. Si igitur pituita ſuperabundet: hanc omnino oportet euacuari: flaua autem bile: vel atra infeſtante: abſtinendum eſt a pituita:

THEODORI traductio.

℄ In perturbatiōibꝰ vētriſ et vomitibus ſpōtiuis: ſi tale purgat̄ q̄le purgari opꝫ res bn̄ cedit ⁊ facile fertur. Sin minꝰ ꝯ. Sic ⁊ mō cōceptaculoꝝ inanitio ſi fiat q̄lis fieri opꝫ: res bn̄ cedit ⁊ facile fertur. Sin minꝰ ꝯ. Igit̄ ⁊ tpē ⁊ terrā ⁊ etatē ⁊ gn̄a morborū in q̄bꝰ opꝫ necne ꝯſpicari officiū eſt.

Purgatio quid ſit.

TRANSLA. ANTIQVA

gatione tempus/regionez/etatem/et morbum inueſtigari oportet. Cum enim quilibet humoꝝ dominetur propria ſigna hic dignoſcitur: quod poſt plenius exequemur. ¶ In primis ergo queritur de tempore: poſt de regione: etate quoqꝫ: ⁊ īfirmitate: vt ſi cholera rub. dominari ſe in corpore oſtenderit: ⁊ tp̄s cognoſci oportet: ſcilꝫ ſi eſtas fuerit. deinde regionem ſi calida ſit: et ſi infirmus ſit in
Vñ morbi inueſtigãde perfectione iuuentutis. Similiter in flegmaticis: ſi hyems ſit ⁊ regio frigida: ⁊ ſi infirmus ſenex. His exploratis de natura morbi eſt inueſtigare: quia terciane ſunt de natura cholera rub. quartane de cholera nigra: quotidiane de flegmate: ⁊ cancer de melãcholia: heriſipila de cholera rubea: vnde morbi ſingulariter erunt inueſtigandi: quia ſi bene perquirantur vtilitatem ⁊ rationem purgãdorum cognoſcemus. ¶ Palam ergo eſt ſic eos male interp̄tari: qui Hippocra. putauerunt dixiſſe monitionē ſolam cibi abſtinentiaꝫ in febribus: cum nunq̄ febres nominauerit: ſed potius vniuerſaliter que fiunt extra naturaꝫ tetigerit. Oſtendit ſe quoqꝫ purgandi qualitatem non quantitatem voluiſſe: cum in ſequentibus dicturus ſit de quantitate. Tēpora curandorum morboꝝ ⁊ modum curandi ego dicturus ſuꝫ alibi: quomodo vel quando debeant purgari ſiue curari. Non enim hic neceſſitate aliqua compellor id proſequi: cuꝫ ſi hoc in hoc loco tangere non melius Hippocꝰ. tacente dicerem: ⁊ non tangenda tangerē: ⁊ ſermonez non protelandum protelarem.

TRADVC. LAVRENTIA.

ſucci ea eſto: quēadmoduꝫ alio loco iſinuauit vt nocens ſuccus non alius q̄ſq̄ ante eū excutiat̄. Igit̄ ſi pituita exupat pituita vacuanda eſt: ſi flaua bilis aut atra affligit: tēperādū q̄dez pituita eſt atqꝫ excutiendus ſuccus infeſtus: nec ſecus ſi ſanguis incōmodat eliciēdus ſanguis: atqꝫ etiaꝫ ſanguinis pars dilutior: vbi ea officit et laceſſit. Ceteꝝ colore arbitrens licebit exupantē ſuccum niſi ſe in corpis ꝓfundū iſinuet. Color. n. in ſuccis ꝓinde atqꝫ floꝝ gradib⁹ itelligit̄ ſi neq̄q̄ abſorbent̄: itaqꝫ ꝑ eos qui reſidēt potiſſimum nec in corpus vniuerſuꝫ adeque exūdāt: iſuꝑ/⁊ terrā/⁊ tp̄s/⁊ gn̄a morboꝝ ꝯſpicari oſſm̄ eſt in q̄b⁹ opꝫ necne. i. in q̄bus opꝫ huī⁹ an illius ſucci cōmoliri vacuationē: naꝫ vaciſq̄ q̄ſqꝫ ſuccus in corpe ꝓpa ⁊ ſua indicia obtinet: de quibus poſt vberiore facto tractatu diſſeremus. Porro ad ꝑfectā cumulatāqꝫ interſtinctionē coꝝ ſcrutari ꝯueniet inſtātē anni ꝑtē ⁊ terraꝫ in qua eger egrotat atqꝫ etatē: ⁊ itē genera morborū: vt ſi forte ꝯueniat caſu aliquo ipotetur flaue bilis ſuperātis indicia in corpe cōparere: cōſiderādū ꝑpendēdūqꝫ erit: ſi tēpus eſtiuuꝫ: ſi terra caleſi eger viget per etatē. Eodē modo pituite indicia cēſentur: ſi hyems fuerit: ſi tellus algida et glacialis: ſi ſenex ſit qui morbo vexat̄: ⁊ itē qualinam ⁊ cuiuſmodi morbo detineat̄ explorari ꝯueniet. Vbi gr̄a. vt ſuccendat̄ terciana febris: ſi flaua bilis exuperat: q̄rtana ſi atri fellis ſuccus infeſtat: quotidiana ſi pituita affligit: atqꝫ etiā in ceteris morboꝝ gn̄ib⁹ ita agēdum: vt enim cancer ex atra bile ita ſacer ignis ex flaua ꝯſiſtit: etenim hec oia vbi nō indiligēter interſtinguant̄ firmior ⁊ deliberatior infeſti ſucci vacuatio cēſet̄: ceterū ꝓdigioſi atqꝫ excordes interp̄tes ſunt abhorrētē atqꝫ incōcinnā ſuſpitionē cōmēti: qui de media per febres tm̄modo agere Hippocratē ꝓhibēt: neqꝫ eniꝫ febres vſpiam cognominauit: ⁊ iteꝫ de oībus affectib⁹ ꝑter naturā admonet indicās itētiones q̄bus ꝑſpectis dilucebit qualem vacuationē nō ad quē vſqꝫ modū fieri cōueniat. Naꝫ ꝓxima ſentētia quo nā vſqꝫ vacuāduꝫ ſit indicabit. ¶ Ceterū quo tp̄e egrotationis moliri liceat vacuationē ⁊ quo pacto deinceps reliq̄s ſentētijs explicabit̄: ita ꝯſit vt nequaq̄ neceſſe habeam de eis docere ne lōgior faciat ſermo faſtidiū: nam ita forem nimis ridiculus ad immodicā ꝓlixitatis moduꝫ protellens proferenſqꝫ cōmentationes.

VERSIO LEONICENI.

a pituita: ⁊ bilem infeſtātem euacuādum. Sic ⁊ ſi humor ſanguineus in corpore modum excelſerit: ſanguinē euacuari oportet: ſicuti ⁊ ſeroſam ei⁹ partem: ſi hec fuerit ſuperabūdans. Humorem autem ſuperabūdanteꝫ ex colore debemus ꝯiectari: niſi aliq̄ forte in profundum receſſerint. Color enim ſimilis eſfloreſcit humoribus: ſi nō regurgitauerint. In his ergo precipue: qui retroceſſerunt: ⁊ nō ſunt equa portione per totuꝫ corpus diffuſi: oportet inſpicere regioneꝫ: et anni tempus: ⁊ etatem: ⁊ morbos: in quibus conueniat: aut non: hoc eſt in quibus ꝯueniat: aut non talis vel talis humoris facere euacuationē. Habet eniꝫ ⁊ vnuſquiſqꝫ humor in corpore ſuperexcedēs indicia propria: de q̄bus deinceps plenius dicemus: perfecte tamē gratia cognitionis: inſpicere oportet tēpus anni qḋ ꝑſens eſt ⁊ regioneꝫ in qua degunt egrotātes: ⁊ coꝝ etatem: ⁊ ſpeciem egritudīnis. Sint enim ſi ita contigerit: flaue bilis in corpore abūdātis indicia: ſimul cum ipſis inſpiciēdum erit: ſi tēpus eſtiuum: ⁊ ſi eger in etatis vigore conſiſtit. Eodem modo ⁊ in pituita conſiderandum: ſi adſit hyems: ſi regio frigida: ſi homo ſenex. Et preter hec omnia ipſam morbi ſpeciem inſpicere oportet. Veluti q̄ tertiana (ſi ita contigerit) fit a flaua bile modum excedente: q̄rtana ab atra: quotidiana a pituita: cancer ab atra bile heriſipelas a flaua: atqꝫ ſingule alie morboꝝ ſpecies. Si enim hec oia diſtinxerimus: firmius atqꝫ ſtabili⁹ ad noxij humoris euacuationē ꝑueniemus. ¶ Illi aūt expoſitores pre alijs (veluti abſurda dicentes) repudiandi: qui putant ipſum de ſola inedia (que adhibetur in febribus) ſermonem habere: cum tamen febres non nominauerit: ⁊ ſermo fiat de oībus que ſunt preter naturam: quorū nos docet intentiones: ad quas reſpiciētes: nos oportet inuenire: nō quātitatem: ſed qualitateꝫ euacuationis: nam de quātitate ſequēs diſerit aforiſmus. ¶ Quo aūt morbi tempore aggredi oporteat euacuatiōeꝫ: ⁊ quo modo ipſa ſit facienda: in alijs deinceps dicet afor[mus]. Quare neqꝫ nunc mihi de his dicere eſt neceſſariū: ſic enim noſtra doctrina nō foret ſapiētior: ⁊ noſtre cōmentationes: ad immodicam: ⁊ minime neceſſariam ꝓlixitatem peruenirent.

Humor ſuꝑabūdās ex colore corporis ꝯiectatur.

Vbi vnuſq̄ſq̄ excedēs in corpore hꝫ indicia ꝓpria.

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. III.

In exercitatib⁹ ad ſūmmū bone habitudines ſunt fallaces: ſi in vltimo fuerint: non enim pn̄t manere in eodem: neqꝫ quieſcere. Qui xͦo non quieſcūt: nequaq̄ poſſunt in melius addere. Relinquitur igit̄ ad peius. Hoꝝ igit̄ cauſa bonaꝫ habitudinē ſoluere ꝯfert: ⁊ non tarde: vt rurſus principiū nutrimēti accipiat corpus. Neqꝫ compreſſiones ad vltimū ducere: fallaces enim ſunt. Sꝫ qualis nã būtis fuerit ſuſtinere ad hoc ducere. Siliť ⁊ inanitiones: ad vltimū ducētes: ſunt fallaces. Et iteꝝ reſumptiones in vltimo exiſtes fallaces.

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. III.

Habitus athletaruꝫ admodum tuti nō ſunt: ſi ad ſummum deuenerint: non enim in eodem ſubſiſtere queunt aut quieſcere: ꝙ ſi non quieſcunt nihil proficere in melius poſſunt. Reſtat igitur his de cauſis: vt in deterius labātur. Quāobrem ſoluere habitum expedit ſine mora: vt denuo refici corp⁹ incipiat. Nec xͦo extenuatiões in extremum ducende ſunt. Sed pro ei⁹ qui corrigit̄ natura ducenduꝫ vt toleret oīno euacuationes in extremū deducte cum periculo ſunt. Rurſuſqꝫ recreatiões extreme ad periculum agunt.

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. III.

Habit⁹ exercitatoꝝ q ad ſūmū bonitatis attingūt ꝑiculoſi: ſi in extremo cōſtiterint: neqꝫ enim pn̄t in eodē ꝑmanere: neqꝫ quieſcē: cū xͦo nō quieſcāt: neqꝫ pn̄t ꝓficere in melius. Reliquuꝫ eſt igit̄ vt decidāt in deterius. His de cauſis bonū habitum ſtatim ſoluē expedit: vt corpus rurſus nutriri incipiat: neqꝫ cōpreſſiones ad extremū ducēde: ꝑiculoſuꝫ enim. Sꝫ qualis nã fuerit eius qui dꝫ perferre: ad hoc ducere ꝯuenit. Sic ⁊ eũones que ad extremuꝫ deducūt periculoſe. Et rurſus refectiones: cū extreme fuerint periculoſe.

THEOdori traductio.

Habitus athletaruꝫ ad moduꝫ boni tuti nō ſunt: ſi ad ſūmū deuenerint. Nō enim in eodē ſubſiſtere pn̄t aut quieſcē. Nō ſi nō quieſcūt nihil ꝓficere in meli⁹ poſſunt. Reſtat igitur his de cauſis vt ī deterius labāt̄. Quãobreꝫ ſoluē habituꝫ expedit ſine mora: vt denuo refici corp⁹ īcipiat. Nec idcirco compreſſiões in extremum ducēde ſunt. Haud .n. tutuꝫ hoc eſt: ſꝫ pro ei⁹ q corrigit̄ nã ducēdum: vt toleret. Omnino eũones in extremū deducte cum ꝑiculo ſunt. Rurſuſqꝫ recreatiões extreme ad periculuꝫ agunt.

Vide Gal. in li° de exercitio ſiue de bona habitudine.

In aforiſmo precedenti de qualitate purgandoꝝ intētionem Hippocratis fuiſſe diximus. In iſto ⁊ etiaꝫ in ſubſequenti ad quantitatem intendit purgationis. Incipit autem de plenitudinis vltimitate ⁊ de eiuſdeꝫ inanitiõe: quibus in dictis ſicut ſumus mos eſt introduxit quandam ſimilitudinem que ſimilitudo in corporibus ſe exercitantibus eſt craſſitudo: hanc autem intellexit artificialem: ⁊ vt ita dicam inſtrumētalem. In hac enim athlete dies ſuos finiunt ⁊ paleſtrite. Craſſities autem abſolute in gbuſdaꝫ ſe exercitantibus ſicut aratoribus et ſimilibus eſt laudabilis: quia non in eorum plenitudine vltima eſt neqꝫ adeo eſt moleſta: ſed ad ſimilitudineꝫ introducta eſt illaudabiliſſima: cuius intentio vſi eſt corporis magnificatio: in qua procul dubio augmentantur chimi ad nutriendum membra totius corporis. His enim non magnificatis impoſſibile eſt corpora vltra moduꝫ magnificari. Et huiuſmodi craſſities fallax et moleſta eſt. Si enim vaſa vltra modum impleantur: timendum eſt ne forte crepent vel calor naturalis ſuffocetur: vnde multi morte ſubitanea ſunt extincti: corporibus pertingentibus in vltimitatem plenitudinis. Sed craſſities naturalis in aratoribus eſt laudabilis cum non ad vltimitateꝫ plenitudinis peruenit. Unde non ſicut priorem neceſſe eſt minui hanc propter ſuſpitionem moleſtationis: quam neceſſitatem priorem minorandi Hippocrates tetigit: cuꝫ

Proxima ſnīa qualis ſuccus exauri debeat indicauit. Hac parte docet ad quē nam vſqꝫ modū vacuari cõueniat: atqꝫ exorditur ex imodica repletione vacuationeqꝫ velut ſupra ſubiiciēs exēpluꝫ ad cuius imitationē tractatū ſequēteꝫ tanq̄ imagineꝫ ⁊ ſimulacruꝫ fingat. Exēplū autē eſt habit⁹ athletarū. Habitū athletaruꝫ itelligi volo quē gerūt hi qui tali miniſterio incūbunt quoad viuūt: dum luctādi certamine demoliēdi cuiuſpiam voto cõtēdunt: quēadmodum athlete. Naꝫ bonus ſimplici abſolutaqꝫ rõne habit⁹ noīe queꝫ coloni gdaꝫ obtinēt laboris in ꝓcolēdo rure patiētiā tolerātes ad imodicū expletionis: exaturationiſqꝫ: ⁊ ſagine modꝫ mēſuraqꝫ nequaq̄ meat. At bonus athletarū habit⁹ admodū nocet atqꝫ incõmodat obducto corpori luxuriāti atqꝫ īſolito ſagine inuolucro. Itēqꝫ ſucco ſtipato exuperātibus. ſ. qui alimētū cõciliēt: vt enim ſine eis acriter itēteqꝫ ꝯfectis corpus in molem plus equo grādiorem adcreſcat fieri qui põt: q̄obrem talis affectio cū ꝑiculo accidat neceſſe eſt: quippe facta cõceptacula potione cibatuue dehiſcūt: aut xͣnaculis atqꝫ intimus calor ꝓfocat̄ abūdātia atqꝫ extinguitur ⁊ cõſileſcit: quēadmodū exceſſerūt iam gdā athlete derepēte qui ad imodicaꝫ ſagine mēſurā itanerāt. At xͦo bonus habitus ad munera ⁊ officia nature ducēs nullū tale diſcrimē ſibi adiūctuꝫ atqꝫ interitū obtinet: vt qui nunq̄ ad ſummū ſagine faſtidiū cacita fit: vt non neceſſe habeas ſoluere

Illuꝫ qui antecedit ſmonē eſſe: de coꝝ que euant̄ qualitate, docuimus. In h̄ aūt ⁊ ſequētibus vult de quātitate docere: ⁊ ab imoderata repletione: atqꝫ eūone initiū ſumit: in hoc q̄ꝫ aforiſmo ꝓpoſito: ſicuti in alio ꝑcedēte: quoddā exēpluꝫ ſupponēs: ⁊ ad hoc vt ꝯuenit: ſuuꝫ ſermonē dirigēs. Exēplū aūt ipſi eſt: exercitatoꝝ bonus habit⁹. Uocat aūt bonuꝫ habituꝫ exercitatoꝝ: illoꝝ. ſ. quoꝝ hoc eſt totius vite inſtitutū aſſidue operā dare exercitationib⁹: vt alios deiiciant: more athletaꝝ. Qui enim ſimpliciter bonus habitus noīat̄: quem plurimi agricole habēt: in fodienda terra: metēdis ſegetib⁹: et aliis ruralibus laborib⁹ occupati: ad immodicam repletionē nō attingit. Athletaruꝫ autēꝫ bonus habitus: nō mediocrem hāc culpā habet: ꝙ ſtudent tumoris molem corpi adiicere: ⁊ vt liquere põt: humoꝝ multitudineꝫ. Hi enim apparat⁹ gdaꝫ ſunt totius corporis nutritiõis. Et niſi ipſi ꝑſto ſint: fieri nō poteſt: vt corpora ad tumoreꝫ immodicū nō ꝑducāt̄ur. Quare neceſſariuꝫ eſt huiuſcemodi diſpoſitionē eſſe ꝑiculoſam. Cum enim vaſa cibis: ac potibus fuerint ſupra moduꝫ repleta: periculū eſt: ne diſrūpātur: aut calor natiuus ſtranguleť: aut extinguat̄. Sicuti ⁊ nõnulli athlete qui ad immodicā venerūt repletioneꝫ: eadē ex cauſa ſubita morte interierūt. Qui aūt ad nature opa vtilis eſt bonus corporis habitus: nulli tali periculo obnoxius eſt: quia nunq̄ ad extremaꝫ peruenit repletionem: quare

TRANSLA. ANTIQVA

gicam non poſſe manere in eodez:
neqꝫ quieſcere dixerit. Natura enim
vincens ſuper cibuz cum ſemper ci-
bum digerat mittit in loca ſibi deſti
nata: epar quoqꝫ in ſanguinem mu-
tat: ꝛ in totius coꝛpoꝛis membꝛa de-
leget: membꝛa vero ſue ſimilitudi-
ni adaptent. Coꝛpoꝛe ad hoc deue-
niente vt non poſſit plus capere: et
in venis locus non ſit vacuus vbi
chimi capiantur: neceſſe eſt venas
rumpi: aut ſubita moꝛte intercipi:
quia caloꝛ naturalis extinguitur vt-
pote in lampade videmus: que cum
oleo non redundet quaſi quodam
ſuo recreatur pabulo: ꝙ ſi modum
exceſſerit: neceſſe eſt eam extingui.
Ad hanc ergo vltimitatem minuen-
dam eſt feſtinandum: vt ad recipien-
dum ſui nutrimentum coꝛpus com-
petens habeat ſpatium: neqꝫ tamen
ad vltimum minuendum eſt. Vlti-
mitas enim facilioꝛ eſt in plenitudi-
ne ꝙ̄ in inanitione. Neqꝫ ſola quan-
titas in purgando eſt conſideranda:
ſed virtus coꝛpoꝛum ꝛ natura: quia
diuerſitas coꝛpoꝛum in quantita-
te toleranda diſcoꝛdat purgatione.
¶ Hanc exercitantium craſſitiem
ad quandam Hippocrates: vt dixi-
mus introduxit ſimilitudinem: qua-
tenus per hoc ſimile precedentia cō
tinuentur ſubſequētibus: vbi addit.
Similr̄ ꝛ euacuationes ad vltimuz
ducentes ſunt fallaces: et iterum re-
ſumptiones in vltimo exiſtentes fal-
laces: quibus ex verbis innuitur: ꝙ
neqꝫ plenitudinem: neqꝫ inanitionez
vltimemus. Craſſities ꝟo in exerci-
tantibus ſi chimi temperati: ꝛ virtus
foꝛtis ꝛ idonea ſit laudatur plenitu-
dine: ergo in vltimitate exiſtēte ina-
nitionem opoꝛtet feſtinare: que cum
in his vltimari non debeat vt in ara-
toꝛibus: neqꝫ in alijs etiam erit vlti-
māda. In omni ergo purgatione vir
tus conſideret̄: ꝛ ſic tandem pꝛo ſuo
Virtute deficiente purgatio eſt cohibēda. — poſſe abūdantia purgetur. Si enim
virtus deficiat: purgatio eſt cohiben
da: ꝛ ſi non tota exierit abundantia.
¶ Qꝺ dixit. Reſumptiones in vlti-
mo exiſtentes fallaces. Si continua-
re velis ſuperioꝛi: intelligas de bonū
coꝛpoꝛuꝫ vltimate plenitudinis: po-
teſt quidem ſm̄ hunc intellectuꝫ ac-
cipi. Si autem ſm̄ quoſdam idem
repetat diuerſis tn̄ vocabulis: cum
ſimiliter omnes euacuationes ad vl-
timum ducentes fallaces dixerit: in-
tētos nos reddere voluit ne euacua-
tionez vltimaremus: quia fallax eſt.
Refectio nimia poſt euacuationem fugiēda. — Jsidem ꝛ de refectione nimia fugiē-
da ſubintulit: quia refectio fallit ni-
mia ſuccedēs nimie euacuationi: cuꝫ
virtus

TRADVC. LAVRENTIA.

tere euꝫ: quēadmodū habitū athle-
taꝝ vbi in ſummā expletionē deue-
niat. Hūc eiꝫ ſoluere ꝯuenit ſine mo-
ra: ſꝫ ſcilꝫ occurrit̄ ꝑiculo: obuiāqꝫ ire
opꝫ non manere opiriqꝫ. Ceterū ꝙ̄
obrē exerti opoꝛteat adſtruxit hūc
in modū. Nō enim in eodē ſubſiſtē-
que it aut quieſcē: quꝫ enim nā aſſi-
due ꝛ ſine intermiſſione tpis cōmolia
tur ꝯcoctionē diductionē / ſanguifica
tionem / agnationē / coaugmētationē /
aſſilationezꝫ: ſi nec coaugmētari atqꝫ
agglutinari qcꝙ̄ ſolidioꝛib⁹ mēbꝛis
ꝯueniet: neqꝫ vene pꝛeterea hīt ceu pa-
toꝛez ꝛ amplitudinē cōdēde ꝛ hoſpi
tāde alimonie delegatā magno cum
ꝑiculo vel ꝯceptaculoꝝ aliqꝺ ſatiſcit
ꝛ reſcindit̄: vl̄ repētina interitio ob-
uenit. Qua de re vt coꝛp⁹ vacuefacto
loco aliqꝺ reſumi ꝛ recreari queat ex-
oneratū grauātib⁹ ſoluere habitū ſi-
ne vlla cūctatiōe expediet. Solutio
poꝛro vacuatio eſt: verū eā ipſaꝫ ne-
quaꝙ̄ fieri ſupꝛa modū: opꝫ id qꝑpe
nihilominus ꝑiculoſum: atqꝫ imodi-
cus replonis modus cēſetur. Poꝛro
ꝓpoſitū equi iuſtiqꝫ modi vacuatio-
nis nō vacās ſuccus tm̄modo: verū
etiā nā. i. vacuati hoīs facultas intel-
ligit̄ nāqꝫ alij vacuationes ſuſtinere
aliter aſſolēt. ¶ Hec de bono athle-
taꝝ habitu libata ſintꝝ: qbus vtili-
tatē capiāt licebit: cum qui iſtiuſmo-
di artē exercēt cogitācium etiā medi
ce rei ꝓfeſſi: qꝑpe qbus ꝓponit̄ ve-
lut exēplū habit⁹ athletarū: vnde fa-
cilius itelligat̄ inſequēs ſermo ꝓdi-
tus ad hunc modū. Oīno euātiones
in extremū deducte cuꝫ ꝑiculo ſunt.
Rurſuſqꝫ recreationes extreme ad
ꝑiculū agunt: vniuerſa ꝯpēſione ad-
monēs: vt neqꝫ explere neqꝫ vacua-
re ſupꝛa modū ꝯueniat id qꝺ diſcas
licebit potiſſimū ex habitu athleta-
rū quē nō queas in ceteris crimina-
ri: puta immunez omni succoꝝ labe:
naꝫ ꝓbis ꝛ ſalubꝛioꝛib⁹ ſuccis ꝓditi
ſunt quinquertiones ꝛ vires obtinēt
validioꝛes: attamē idipſuꝫ maximo
cū ꝑiculo intelligit̄: vbi ad imodicū
expletionis modū agat̄: ꝛ veruꝫ ro-
bur imodica ſagina emētiatur: quo-
circa deſubito ſolui cōueniet. Poꝛro
quēadmodum boni nō eſt deduci in
ſummā repletionē: ita nec alios am-
plius equo vacuari cōgruet qui quā
licebit vacuationē regrāt. Atqꝫ vt in
vniuerſum dixerim in omni vacua-
tione: ratio ꝛ ꝓſpect⁹ viriuꝫ habēdus
eſt atqꝫ excutiendus nocuus ſuccus
quēdā aduſqꝫ modū: ꝛ quoad vires
obſiſtant. Sed vbi ſoluūtur ꝛ flac-
cent ꝙ̄ꝙ̄ ſuperet excremēti quppiā
temperare vacuatione ius faſqꝫ eſt.
¶ Ceteꝝ

VERSIO LEONICENI.

quare neqꝫ ipſum ſoluere opoꝛtet: ſi-
cuti alteruꝫ athletarū: cum ad extre-
muꝫ ꝑuenit. Hūc enim ſoluere opoꝛ-
tet: haudquaꝙ̄ moꝛantes: ſed antici-
pantes ſolutione periculuꝫ. Cauſam
ꝟo ob quā ſoluere opoꝛteat talē ipſe
ſubiecit dicens. Neqꝫ enim poſſunt
in eodez permanere: neqꝫ quieſcere.
Nā cum ſemꝑ natura coctionez: ali-
menti diſtributionē: ſanguis gñatio-
nez / adiectionē / agglutinatione: atqꝫ
aſſimilatiōez opet̄: quādo nihil adij-
ci ſolidis coꝛpis partibus pōt: neqꝫ
vene amplius habēt ꝯceptaculuꝫ in
qꝺ alimētum diſtributū recipiatur:
tūc periculū imminet: aut diſruptio-
nis: aut moꝛtis repētine. Vt igit̄ coꝛ-
pus rurſus habeat locuꝫ quo nutria-
tur: bonum habitū opoꝛtet ſine mo-
ra ſoluere. Eius autē ſolutio eſt eua-
cuatio: vt liquet. Et hāc quoqꝫ opoꝛ-
tet nō vltra moduꝫ facere: cū ſit im-
modica euacuatio: nō minus imode
rata repletione periculoſa. Intentio
Intētio euacuationis in ꝙ̄titate humorē ſupabūdātem reſpicere debet ꝛ vires eius qui euacuat. — autē quātitatis euacuationis: nō ſo-
lum humorē reſpicit ſuperabūdan-
tem: ſed ꝛ vires hoīs qui debet eua-
cuari. Alij eniꝫ minus: alij magis ꝑ-
ferūt euacuatiōes. ¶ Hec quidē ab
ipſo de bono habitu athletarū dicta
fuere: que ipſa per ſeipſa poſſunt cō
ducere: his qui tale vite iſtitutuꝫ ele-
gerunt: ꝛ ſunt medicis veluti exēplū
ſermonis: poſtea ſubiūgēdi. Inquit
enim ſic. Et euacuationes que ad ex-
tremum deducūt periculoſe. Et rur-
ſus refectiones: cuꝫ extreme fuerintꝫ
ꝑiculoſe. In quo ſermone toto ſum-
ma ſentētie hec eſt: qꝺ neqꝫ euacua-
re: neqꝫ replere ſupꝛa moduꝫ opoꝛ-
tet: cuius rei documēto eſſe poteſt:
bonus habitus athletarū: qui alioqn
inculpabilis exiſtēs (vt qui et bonis
abūdet humoꝛibus: ꝛ vires habeat
robuſtas) hoc ſoluꝫ malum perma-
ximuꝫ gerit: ꝙ ad extremā venit re-
pletionem. Quapꝛopter ſtatim euꝫ
ſoluere opoꝛtet: et ſicuti rurſus qui
ſunt tali natura pꝛediti: non ſunt ad
extremam euacuationē perducēdi.
Sic ꝛ qui alia quauis egent euacua-
tione: nō ſunt ſupꝛa modū euacuādi.
Nam vt in vniuerſuꝫ diximus: in
omni euacuatiōe vires egroti opoꝛ-
tet attendere: et donec tolerat: ꝛ nō-
dum laboꝛat: tentādum eſt humorē
exuperātez educere: cum ꝟo diſſol-
uuntur: etiā ſi reſtent ſupfluitates: ca
uere opoꝛtet earuꝫ euātionē. ¶ Qꝺ
autē ait: ꝛ rurſus refectiones ſi in ex-
tremo ꝯſtiterint periculoſe. Siquis
debeat ſermonez hunc ad exēplum
retribuere: ne ſit decurtatus: in vlti-
ma dictus repletione videbitur: quā
iubeat

TRANSLA. ANTIQVA

ſius euacuari defecerit: neqꝫ cibum ſm ꝙ oportet poſſit mutare: et mēbris eum aſſimilare. Et ſi ſic intelligetur: duę partes ſententię Hippo. euacuantur vltimitatis: ſcilicet plenitudinis et graſſities in athletis. Sed ꝙ dixit. Et iterum innuit id priori eſſe diuerſum.

¶ Aforiſmus. IIII.

¶ Tenues et certę diete i diuturnis ſemper paſſiõibus et in acutis egritudinibus quibus nõ cõueniunt difficiles. Ad vltimū tenuitatis: que adducuntur diete difficiles. Et iterū reſumptiones in vltimo exiſtentes difficiles.

¶ In precedentib' Hippoc. intendit de vltimitate omnimode euacuationis et reſumptionis: in hoc vo de ordinanda dieta infirmorū ſua eſt intentio. In diuturna ergo egritudine: ſemp dieta tenuis eſt ſallax: in acuta vo non ſemper conuenit. Cum enim in pluribus egritudinib' acutis: opoꝛtet vt ſubtilis dieta detur: in quibuſdam autē acutis danda eſt vltimitas tenuitatis: erit autē dieta vltime tenuis: ſicut cum totus cibus auferi: ſolum tamen mellicratū vſqꝫ in creticam diem dabitur. Subtilis autē dieta nõ in vltimitate in cibi eſt paruitate: aut in raro cibo: vtpote ptiſano parum nutriente. Danda eſt autē dieta ſubtilis cauſa defectionis virtutis ad quam ſuſtentādam precipimus dari aliquantulum. ¶ Sanis autem dieta daſ duobus modis: aut vt cuſtodiantur ſicut eorū fuit vſus: aut vt augmententur et virtus eorū cõfortet. Groſſius ergo cibus augmētabit: moderat' cuſtodiet: ſubtilis minuet vīrtutē: et ideo cauēdus eſt ſanis. ¶ In

Sanoꝝ ſrus cuſtodienda: aut augmētāda: infirmoꝝ vo vſus: aut cuſtodienda: aut paruꝫ nutriēda.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Ceteꝝ qđ ſcribit rurſuſqꝫ recreationes extreme ad ꝑiculū agūt: ſi reſpiciat qdē ꝑpenſio exēplū ne mutilus ac debilis tractatus euadat. Cōſtat vt de ſūma replōne inſinuet docēs eam cuſtādā eē: nec couſqꝫ ducēdas corpoꝝ recreatiōes: dū ad imodicā ſagine modū ꝑueptēt. Sin in dictionis formula alium attendas atqꝫ intētionē adhibeas: vt qdaꝫ enarratores vt ſup eadeꝫ re bis ediſſerat putabis alr atqꝫ alr: quiꝫ.n. dicat oīno euōnes in extremū deducte cū ꝑiculo ſunt ob eā rem ꝓhibēs imodicas vacuationes: eqꝫ recreationes tute nō ſunt: quippe ꝙ facultas que valētiā amiſit cōcoquere abūde diducereue: aut aſſilare nō queat. Sꝫ ſiqs ita recipiat cōſit vt alteꝝ diſſertatōis mēbrū qđ eſt de extrema replōne ꝑſpicue diſſilleſ: et itē vt athletaꝝ habitū temere icōſiderateqꝫ referat: gnetiā vbū rurſus: vniuſa diſpu' ꝑſcriptū: meo qdē aīo adſidicte enarratōi pdcinaſ: atꝫ dicat rurſuſqꝫ recreatiōes exime ad ꝑiculū agūt. Nā ꝑinde ꝗſi doceat ſup aliena re dixit rurſuſqꝫ.

¶ Aforiſmus. IIII.

¶ Tenuis exqſitaqꝫ vict' ratio in affectib': tum diuturnis oib': tum etiaꝫ acutis qbus nō cōpetit: grauis: moleſtaqꝫ eſt. Iteqꝫ victus qui in extremū tenuitatis deducif: grauis eſt. Nam ſatietas in ſummū acta moleſta eſt.

¶ Supiore ſnia docuit de omni imodica vacuatiōe atqꝫ repletione: h loco de victu egrotātium agit iubēs in affectib' diuturnis oībus declinādā eē tenuem vict' rōnē: in acutis nō oībus ita agēdū. Cōſtat.n. vt pleriqꝫ eoꝝ rōne vict' tenuem qdā extreme tenuem reqrāt. Vict' ratio extreme tenuis intelligif: que aut ex inedia ſoluꝫ: aut ex mulſo adulqꝫ iudicationē ſtatīt. Tenuis autē habef: aut ex cibatu puſillo: aut ex cibatu qui paruꝫ nutriat: cuiuſmodi ptiſane ſuccus eē ſeſ. Porro limes eius exiſtit virium exolutio: quaꝫ ſtudio alimoniā cōciliamus. ¶ Igiſ in beneualentib' oībus facultatis robur ſeruef aut adcreſcat et roboretur haudquaqꝫ exoluaf opꝫ. Adolet cibatus plenioꝛ: obſeruat modicus: exoluit tenuis. Hūc igiſ in oībus defugē et reſpuere cōuenit ac reliquoꝝ vtrocūqꝫ pñs egeat affectus codeꝫ vti neceſſe eſt. At vo in egris facultatē reddere validiorē paucies et rarēter curamus in diuinis ꝑpe diperim cuſtodire eā ſtudemus

VERSIO LEONICENI.

iubeat caueri: et non vſqꝫ adeo reſici corpa: vt ad extremas veniāt replōnē. Si vo ſmonis figuraꝫ attēderis: vt nōnulli expoſitores fecere: de eadem re bis ipm dicere: ſꝫ aliter atqꝫ aliter cogitabis. Cuꝫ igiſ ita dixerit: ſic et euōnes: que ad extremū perducūt: ꝑiculoſe: h ſolū putabis: ꝑcipe fugiēdas eē imodicas euōnes: qꝛ ſint admodū ꝑiculoſe. Cuꝫ vo ſubiūgēs dixerit: et rurſus refectiones: cū in extremo ꝯſtiterint ꝑiculoſe: ob h vetare imodicas euōnes: qꝛ et refectōes in ipſis: haudquaqꝫ ſecure exiſtūt: cū ſit nā iaꝫ facta imbecillis: et neqꝫ iaꝫ poſſit ſufficiēter coquere: neqꝫ diſtribuere alimētū: neqꝫ aſſilare. Veruꝫ ſiqs ita ſmonē accepit: altera doctrine pars: de ſupflua replōne relinquetur: et fruſtra exēplū de bono exercitatoꝝ habitu erit allatuꝫ. Quid: ꝙ et hoc ipm vbū rurſum: in tota adiectū oīone: ſniaꝫ quā diximus vī manifeſtare: cuꝫ ita dicat. Et rurſus refectiones: cū in extremo ꝯſtiterint ꝑiculoſe. Ut eniꝫ qui de altera re ſmonē faciat: ita verbū rurſus appoſuit.

¶ Aforiſmus. IIII.

¶ Vict' tenuis: atqꝫ exqſit': in morbis qdē longis ſemꝑ: in acutis vo, in qbus nō ꝯuenit: ꝑiculoſus. Et rurſus qui ad extremū deuenit tenuitatis: grauis eſt. Naꝫ et repletiones: que ad extremuꝫ deueniunt graues ſunt.

¶ Cum in ſupiori aforiſmo de qualibet imodica repletione: atqꝫ euacuatione locut' fuerit: in hoc de egrotantiū victu: ſermonē habet: ꝑcipiēs nobis: in morbis longis ſemꝑ victū cauere tenuem: in acutis vo non ſemꝑ. Plurimi enim hoꝝ victum tenuem exigere videnſ: quidam vo eoꝝ: et illum qui ad extremuꝫ tenuitatis deuenit. Eſſet autē victus tenuis in extremo: qui per ſolaꝫ inediā: vel mellicratum: vſqꝫ ad criſim: ſiue iudicationeꝫ procedit. Tenuis vo: qui per pauca: aut paꝝ nutriētia edulia: quale eſt ptiſane ſuccus: eius autē terminus eſt: viriū exolutio: quaꝝ gr̄a nutrimus. ¶ In ſanis qdeꝫ corpibus: ſemꝑ opꝫ robur ſeruare nature: vel augere alimētis: nō demoliri. Et eſt qdē augere potēs alimētū: qđ plenū vocaſ: ꝯſeruās vo qđ modicum exiſtit: qđ vo cōminuit tenue. Hūc igiſ ſemꝑ fugere opꝫ: alijs vo vt ꝑſentia exigūt: vti. In egrotātibus autē raro accidit: vt robur corpis maius reddere: ꝗ accepimus ſtudeam'. Magna vo

THEOdori traductio.

¶ Tenuis ex quiſitaqꝫ victus rō in affectib': tū diuturnis oībus: tum et acutis qbus non cōpetit: grauis moleſtaqꝫ eſt. Iteqꝫ vict' q in extremū ſeruitatis deuenerit: grauis eſt. Nā ſatietas quoqꝫ in extremū acta moleſta eſt.

Dieta tenuis in extremo et tenuis abſoluta.

Robur in ſanis ſemp ſeruare vl' augē debem': in egrotantib' vo raro augē debemus.

TRANSLA. ANTIQVA

Uide.25.par. ca.p°.cher. 502.col.4.

℄ In infirmis non dꝫ ſtatus augmētari: ſꝫ ſicut inueniũtur cuſtodiri: ſicut in paſſionibus diuturnis: aut nō multum minui vt in acutis: in q̄bus acutis ſi augeatur vel cuſtodiatur morbus augmentabitur. In qua autem acuta egritudine tenuiſſima et certa dieta: ⁊ vbi tenuis dãda ſit Hippoč. in περιτιονεξομα τον innuit: quod tunc melius dicemus cum librũ illum exponemus: hoc enim breuiter ⁊ parum dicere propoſuimus. Uirtute inquã infirmi exiſtente forti in ſtatu morbi: ſi morbus in die quarta vł antea determinari debeat: omnis cibus auferatur qḋ tenuiſſima ⁊ certa dieta dicitur. Si autẽ in ſtatu bene ſe habeat: ⁊ terminus ſeptimũ diem non tranſeat: dandum eſt ſolũ mellicratũ: qḋ ſubtilis eſt dieta: non tamen in vltimitate. Si ꝟo virtuti nō ꝯfidimus ptiſana colata damus: que ſubtilis eſt dieta: ſed non in vltimitate. Ptiſanum ꝟo non colatum: neqꝫ ſubtilis eſt dieta: niſi parũ data: neqꝫ groſſa ſicut ius tritici / oua / piſces ⁊ ſimilia. Qḋ dixit: in acutis egritudinibus quibus non conueniunt. de peracutis intellexit: de quibus etiã poſtea dicet / cum Ubi ꝟo ſm̄ acumen egritudo: ſubinfert.

TRADVC. LAVRENTIA.

mus vel modice lãguẽtem ſuſtẽtare vt ſalua ſit in acutis: nam ſi vel tueri qualē ſuſcepimus per eos vel augere ſtudemus per affluẽtiã ⁊ vbertatē cibarioꝝ egrotationē augebimus cumulabimuſqꝫ. Sꝫ quã acut⁹ morbus deſideret ad ſũmũ modũ rõnẽ vict⁹ tenuiſſimã q̄: tenuiſſimã q̄dē: nō tñ ad ſummũ modũ: ⁊ itẽ qui tenuem poſtulet vict⁹ rõnẽ li⁹ de victu acutoꝝ egrotationũ diligẽti⁹ curioſiuſqꝫ indicauit: ac nos ꝑſcriptis in eum librũ cõmẽtarijs vniuerſam ꝓpēſionē abſoluimus atqꝫ vberiore facto tractatu excoluim⁹: idcirco reſidebimus impñtiaꝝ in his rebus orōnē occupare. ℄ Sꝫ nũc illḋ p̄fuiſſe ⁊ admonuiſſe ſufficiet: vt ꝑ morbos q̄bus ꝯſiſtẽdi vigores indicationeſqꝫ ꝓmis quaternis dieb⁹ eueniant ſi vires ſupſunt p̄ſus q̄tridui inediã impãmus. Et ſi ꝓmis ſeptenis accidãt ſi ꝑ vires liceat melle tãmodo vti ſufficiet. Atqꝫ hec vict⁹ rõ: tenuiſſima q̄dē: ſed nō ad ſũmũ modũ tenuiſſima eſt. At ꝟo ſi virib⁹ paruꝫ fidimus ptiſane ſucco vtemur eaqꝫ tenuis admodũ vict⁹ ratio intelligit̃: ꝓinde vt q̄ ex ptiſana ordeacea abliguriũt̃: necdũ tamē exq̄ſita rõne tenuis niſi perq̄ exigua arripitur: nec ꝟo largioꝛ ſluẽtioꝛqꝫ velut oua / alica / piſciculi / ⁊ alia iſtiuſmodi: ingeſta ceteꝝ ꝟbũ vbi nō cõpetit cõſiderationi ⁊ reputatiõi que eſt de morbis acutis adiectũ ob ꝑacutos nequãq̄ relatũ eſt: nam de his poſt ediſſeret hũc in modũ. Ubi morb⁹ ꝑacut⁹ eſt ſtatim ⁊ labores ſummi fatigãt ⁊ tenuiſſimo victu vti neceſſe eſt.

VERSIO LEONICENI.

gna ꝟo ex ꝑte ꝑperamus: in lõgis q̄dē morbis fouere vires: in acutis ꝟo paruꝫ debilitatas ꝯſeruare. Nam ſi eas tales: quales accepimus: ꝑperemus in iſtis ſeruare: vel etiã augere: ſemꝑ addemus ad morbuꝫ. ℄ Qui ꝟo ſint morbi acuti qui victũ exigãt tenuiſſimuꝫ: in extremo: ⁊ qui tenuiſſimum quidẽ: nō tñ in extremo: qui etiã tenuem: in libro de victu acutoruꝫ (qui de ptiſana a nõnullis inſcribit̃) plenius Hippoč. docuit. Et nos in noſtris in eũdem librũ expoſitionibus: totum ſermonẽ abſoluimus. ℄ Nũc ꝟo tñ dixiſſe ſufficiat: ꝙ in oĩbus morbis: quibus maximus vigor: ⁊ indicatio primis quatuoꝛ diebus futura ſit: modo natura ſit foꝛtioꝛ: integrã inediam ſeruare debemus. In q̄bus ꝟo nō vltra primam ſeptimanã protrahãtur: forti exiſtente natura: ſolo vtẽdum eſt mellicrato: ſolus autē ⁊ hic ipſe victus tenuiſſimus eſſet: nō tamē in extremo. Et ſi nature roboꝛi non ſatis fidamus: ptiſane vtemur ſucco. Rationabiliter autē huiuſcemodi victus tenuis diceretur: ſicuti qui per ptiſanaꝫ oꝛdeaceaꝫ: nō eſt quidē tenuis exquiſite: niſi omnino pauca aſſumpta fuerit: non tamē propterea plenus: qualis qui ſit per oua: ⁊ alicam: ⁊ piſces: atqꝫ alia huiuſcemodi. ℄ Qḋ igitur adiectũ eſt ſermoni de acutis: in q̄bus non cõuenit: haudquaq̄ dicitur propter peracutos: de his enim ipſe inquiet. Ubi igitur morbus peracutus eſt: ſtatim et extremos labores habet: victu etiaꝫ in extremo tenuiſſimo vtendum eſt.

℄ Aforiſmus. V.

℄ In tenuibus dietis peccãt egrotantes: ⁊ ideo magis leduntur. ℄ Omne enim peccatum quantumcũqꝫ ſit magnum ſit magis in tenuibus dietis: q̄ groſſioꝛib⁹. Propter hoc ⁊ in ſanis fallaces ſunt valde ⁊ certe ⁊ conſtitute diete: quoniã peccantia difficilius ferunt. Propter hoc igit̃ tenues ⁊ certe diete fallaces ſunt amplius paruꝫ ſolidioꝛibus.

℄ Multi interpretes taliter hũc afoꝛiſmum intelligunt ꝙ peccare egrotantium non a ſemetipſis ſit: ſed inſtituat eis a medicis: cum initijs precipiant: vt ſubtilem teneant dietam: vnde magis leduntur: q̄ ſi ita tenui dieta

℄ Aforiſmus. V.

℄ In tenui vict⁹ ratione egri peccãt: quo ſit vt maioꝛe afficiant̃ detrimẽto. ℄ Quicquid enim cõmittit̃ grauius obuenit q̄ in aliquãtulũ pleniore: hic igit̃ ⁊ ſanis tuta nō eſt illa admoduꝫ tenuis diligẽs: exq̄ſitaqꝫ vict⁹ ratio: ob eã rem ꝙ difficilius erroreꝫ qui cõmittit̃ ferũt. Ita ſit vt tenuis ⁊ diligẽs victus ꝑiculoſioꝛ maxima ex ꝑte ſit: eo quí paulo plenioꝛ ꝑcipiat̃.

℄ Scribit̃ etiaꝫ aliter hui⁹ ſñie initiũ hũc ĩ modũ. In tenui vict⁹ rõne egri peccãt bifariã maioꝛe afficiunt̃ detrimẽto: nec deſunt qui ſcriptionē hanc poti⁹ q̄ alterã ſciſcãt ⁊ cõprobēt: rati velle eã reꝫ docē Hippo. vt in tenui victus

℄ Aforiſmus. V.

℄ In tenui victu egri delinquunt: quo ſit vt magis ledãtur. ℄ Quicũqꝫ enim error cõmittitur magnus: maioꝛ in hoc ſit: q̄ in paulo pleniori victu: ꝓpterea etiaꝫ ſanis periculoſus exiſtit valde exquiſitus victus: ⁊ cõſtitutus: quoniã erroꝛes grauius ferũt. Ob hoc igitur tenuis victus: atqꝫ admodum exq̄ſit⁹: eo qui ſit paulo plenioꝛ: magis periculoſus.

℄ Huius initium afoꝛiſmi etiam aliter ſcriptuꝫ inuenitur: hoc modo: ſcilicet. In tenui victu magna ex parte duo peccant qui egrotant: quo ſit vt magis ledantur: ⁊ hanc ſcripturam plerique magis altera probãt: hoc putãtes

THEOdori traductio.

℄ In tenui vict⁹ rõe egri peccant: q̄ ſit vt maioꝛe afficiant detrimento: q̄q̄d enĩ cõmittit̃ grau⁹ obuenit q̄ in aliq̄ntulũ pleniore. Hĩs igit̃ ⁊ ſanis tuta nō eſt illa admoduꝫ tenuis diligens exq̄ſitaqꝫ ratio vict⁹ ob eã rem ꝙ difficili⁹ erroꝛē qui cõmittitur ferũt. Ita ſit vt tenuis ⁊ diligēs vict⁹ ꝑiculoſioꝛ maxie ex parte ſit eo q̄ paulo plenioꝛ ꝑcipiat.

TRANSLA. ANTIQVA

dicta non vterentur: cum inuiti cogā-tur: qđ cum ſit virtus eoꝝ nimia ab-ſtinentia deficit. Alij abſolute ponūt qui inde magis laudandi ſunt: quia abſolutiorem: id eſt vniuerſaliorem dant intellectum cum voluntarios ⁊ coactos intelligi faciant: ac ſi dicat Hippoč. Omne peccatum in ſubtili dicta ſiue per ſe ſiue per aliud fiat: multum neceſſe eſt vt ledatur per abſtinentiam virtus deficiat: ⁊ quia ꝯſuetudo eorum non talem dietam expoſtulat. Hic ſenſus manifeſtatur ex ſubſequētibus: ſcilicet per hoc ꝙ ingt: ꝓpter hoc ⁊ ſanis fallaces ſunt valde certe ⁊ cōſtitute diete: cogit .n. eos peccare aſſiduitas ſbtilis diete. Aforiſmus ſequens eſt apertus.

Aforiſmus. VI.

Vide .25. pti. cap. 8°. cher. 509. col. 3. Ad vltimas egritudines vltime curationes ad pfectionem ſunt potentes.

Vltimas egritudinesītellexit nullas habentes vltimitates poſt ſe: vnde precipit ſubtiliſſimam dietam dari que cum ſit acuta ipa eſt quā peracutam vocat: propter quam ⁊ ſubiungit Hippoč. hic.

Aforiſmus. VII.

Vbi xo ſm acumē egritudo ꝯtinuos ⁊ vltios labores habet: vltia ⁊ tenuiſſima dieta nečīn eē vti. Vbi āt nō: nō: ſʒ ꝯuenit groſſius reficē. Et tātū ſbcōdeſcēdē ꝙtū egritudo mollior fuerit vltis.

Vide Gal. 1. de dieb° creticis. c. 13. ⁊ 2° ca. 11. Sicut ſuperius vltimaꝫ egritudinē intellexit: quā nulla alia excedere poſſit: ita ⁊ ħ labores vltimos poſuit: vltra quos nulli alij ſunt vlterio res. Hos autem acceſſiones febriū ⁊ cetera intendit accidentia earum: quia peracute febres continue vltimos labores habēt: id eſt in primis diebus quartū precedētibus: vnde

Statuˀ qđ ſit. ⁊ ſtatus ilico in his ſubſequitur. Status enim nihil aliud eſt niſi cū labores ⁊ eorum accidentia vltimantur.

Peracutˀ

TRADVC. LAVRENTIA.

victˀ rōne egri oberrēt: bifariāʒ maiore afficiunt detrimēto: nāqʒ alij coguntͬ clāculū ſpretis ⁊ calcatis medicoꝝ de cibo ꝯſultis: qꝫ tenuem victˀ rōnē ſperāt: quo fit vt maiore afficiātur detrimento: ꝙ ſi ſlnentior ⁊ vberior victˀ ratio incorā ꝑcipeͬ: ⁊ item delinquūt .ſ. viribus defectiorībˀ: vt que per inedias inopie atqʒ egeſtatis mala ꝑpeſſe ꝓlāguerint iacuerintqʒ fame excruciate. Sʒ ſanior iuſtiorqʒ ꝓnceps ſcriptura eſt quippe hanc cōprehēdit: ⁊ itēʒ dictionē fuſiorē ac latiorē fingit. Quicqd .n. admittiͬ per tenueʒ victˀ rōnē id grauiſſimū accidit: inqͬtū vires redduntͬ inualide ex tali victˀ rōne: atqʒ in eam infrequens migratio atqʒ inſolens abitio eſt. Porro ſupiori lectioni ſuffragatur que de ſanis ſunt memorata: nāʒ tutā nō eſſe docuit illā admoduʒ tenuem / diligētē: exqſitāqʒ victˀ rōnē: ob eāʒ rem ꝙ difficillime errorē qui admittiͬ ferunt: nō qa ob tenueʒ victus rōnem clādeſtino cibarioꝝ vſu et occultius peccare ſubacti conſtrictiqʒ noxāʒ impio cōpellētis admittant. Ceterū reſidua per ſniam ꝑpēſio tradita ipſa per ſeſe euidens eſt atqʒ in aperto ac late pateſcit.

Aforiſmus. VI.

Summis morbis ſumma diligentiſſime remedia adhibenda ſunt.

Sūmos morbos appellitat ꝙmaxime vehemētes ⁊ rapidos vltra ꝗs alij nequaꝗ̄ intelligantͬ. Igiͬ admonet curationē in eis oēʒ eē diligētiſſimā ac tenuiſſimā victus rōneʒ. Atqʒ ea prorſus erūt pacute: ꝗobreʒ ꝓximam inferēs ſniam dicet.

Aforiſmus. VII.

Vbi morbus peracutˀ eſt ⁊ labores ſummi fatigant: ⁊ tenuiſſimo victu vti neceſſe eſt. At vbi non ita eſt tantuʒ indulgendum eſt cibo: quanto morbus ipſe ſit ſummo leuior.

Sūmos labores vocitat vehemētiſſimos quēadmodū ſupius ſūmos morbos vehemētiſſimos nominauit. Labores aūt aut acceſſiōes aut ſimplici abſolutaqʒ rōne oīa accītia dicitat. Nā ⁊ acceſſiōes ⁊ accītia oīa in vniūſuꝫ exhibet pacutˀ morbˀ ꝙ̄ maxime vehemētia et violēta ꝑmis diebˀ ꝓtinˀ ab egrotaͭᶜ ꝙppe qbˀ ſociatͬ ac necūͬ cōſiſtēdi vigor: q nihil qꝗ̄ i morbis niſi ſupma accītiū vehemētia itelliͬ. Quinetiā morbus ꝑacutus

VERSIO LEONICENI.

tētes Hippocratem voluiſſe dicere: ꝙ in tenui victu bifariam egri delinquentes magis ledūtur: nam inſcijs medicis ob hocipſum cogūtur cibari: quoniaꝫ tenui victu ab ipſis regūtur: ⁊ hinc maius detrimentum ſuſcipiant: ꝙ̄ ſi victu tenuiore nō regerētur. Adhuc autēʒ delinquunt: ſcilicet ⁊ iam natura exiſtente imbecilli: vt que antea alimenti inopia laborauerit. Mihi autem videtur prior ſcriptura melior: vt que hanc quoqʒ cōplectiͬ: ⁊ ſermonem facit generaliorem: cum de omni delicto doceat / ſiue volentibus / ſiue inuitis egrotātibus accidat: adeo vt talis ſit ſermo. Quicūqʒ error accidit egrotātibus: qui tenui victu regūtur: hic maximū affert periculum: ⁊ quia natura a tali victu debilitatur: ⁊ quia ad eum trāſitus eſt inſuetus. Cōfirmāt antea dictam ſcripturam: ea que de ſanis dicuntur: in quibus tenuem ait victuꝫ eſſe periculoſum: quoniam errores grauius ferunt: non quia propter victus tenuitatem cogantur delinquere. Que vo de aforiſmo ſequūtͬ ſunt manifeſta.

Aforiſmus. VI.

Extremis morbis: extrema exquiſite remedia optima ſunt.

Extremos morbos nolauit Hipp. ſūmos vltra ꝗs non ſunt alij. Quare ꝓcipit in ipſis fieri exqſitiſſimaꝫ curationē: ⁊ victuꝫ pariter adhiberi tenuiſſimuꝫ. Eſſent autem oīno morbi huiuſcemodi pacuti. Unde ſequēteʒ ſubiūgens aforiſmum qit.

Aforiſmus. VII.

Vbi morbˀ pacutˀ eſt: ſtatim extremos habʒ labores: ⁊ extreme tenuiſſimo victu vtēdū ē. Vbi xo ñ, nō: ſʒ pleniorēʒ victū ꝯtingit adhibē: tātū cibi indulgēdū eſt: ꝙtō morbˀ extremis eſt mollior.

Sicuti extremos morbos ſūmos nominauit: ita ⁊ nūc extremos labores ſummos appellat: labores autē: vel acceſſiones vel ſimpliciter caſus vniuerſos. Etenim acceſſiones: atqʒ omnes ſimpliciter caſus maximos poſſidet morbus peracutˀ: ſtatim in primis morbi diebus: nam in ipſos ſtatim morbi incidit vigor: qui nihil aliud eſt: ꝙ̄ morbi in caſibus ſūmū. Et quidem morbus ille eſt peracutˀ qui ſtatim in ſūmo vigore conſiſtit. Morbus pacutus.

Statim

THEODORI TRADVCTIO.

Summis morbis ſūma diligētiſſime remedia adhibēda ſunt.

THEODORI TRADVCTIO.

Vbi morbˀ pacutˀ eſt: ſtatim ⁊ labores ſūmi fatigāt ⁊ tenuiſſimo victu vti neceē eſt. Vbi nō ita eſt: ſed plenīˀ agēͬ licet. Tātū indulgēduʒ eſt cibo: quanto morbˀ ipſe ſit ſūmo leuior.

TRANSLA. ANTIQVA

Morbus peracutus.

¶ Peracutus ergo morbus eſt: cuꝫ
ſtatus ꝯtinuus eſt qui in p̄mis quar-
tis itelligitur: aut in cuiuſlibet quar-
te dici ſubſequẽtibus in pacuti mor-
bi acumine vltimam ⁊ tenuiſſimam
dictam oportet dare: cum ſubtiliſſi-
ma dieta in ſtatu ſit neceſſaria: ſicut
ipſe in libro de egritudine acuta di-
xit: dubius ſtatus ꝯtinuus eſt in quar-
tis diebus ſufficiat de hac re hic tñ
dixiſſe. ¶ Siquis autem in peracu-
tis egritudinibus cibuꝫ dare timeat
propter apoſtematum incenſiones:
ſiue febrium continuitates: tunc ⁊ in
ſtatu magis neceſſe eſt vt caueat̃: quia
omnia apoſtemata ⁊ incẽſiones ⁊ fe
briuꝫ continuitates in hoc tempore
in ſui ſunt vltimitate: ſicut Hippoc.
in περι τιθυοξομα τον quidem de ca-
lido apoſtemate dixit particulariter
de caloris omnis epatis vltimitate: ⁊
febriuꝫ incenſione vniuerſaliter de-
dit intelligi: ſic enim antiqui ponere
ſunt ſoliti. De quocũqꝫ bonum intel-
ligatur bonus ⁊ certus eſt intellect⁹.
Bonum eſt vt natura in bonum ſta-
tu operari permittatur: neqꝫ cibo vł
aliqua re impediatur. Oportet ergo
in ſtatu vt tenuis dicta vltimetur.
¶ Si autem ſtatus alicuius morbi
poſt p̄dictos dies quatuor venerit:
non ſtatim vtendum eſt tenuiſſimis
dictis: ne forte infirmus ante ſtatum
moriat̃. In illo ergo cuius ſtatus eſt
in prima quarta die bonum eſt ilico
vltimam dictam dare: cum natura
eius poſſit pati incibationeꝫ. Si vero
non ſolum mellicratum vel parum
ptiſane ſufficit: hec autẽ in tenuitatis
vltimitate ſunt: ptiſana vero que Hip.
groſſum cibuꝫ vocat debent dari in
ſtatu poſt diem quartam cui ſubiun
git. Ut deſcendat quantocũqꝫ mor-
bus moliatur. verbi gratia. ſi ſtatus
aliquãtulum eſt vicinus detur cibus
paruꝫ groſſus: ſi vero remotior detur
parum groſſior. Sic enim ordinan-
da dicta eſt vtilis.

In morbis peracutis ⁊ in ſtatu egritudinũ modeꝫ modo [illegible].

TRADVC. LAVRENTIA.

acut⁹ is cẽſet̃: q ſtatim ſuo vigore ꝯſi
ſtit. Statuꝫ itelligi volo: ſi p̄mis 4.ᵒʳ
dieb⁹: aut ẽt poſt minimuꝫ obuenit.
Ceteꝝ vict⁹ rõ iperanda eſt ſũme te-
nuis ea rõne q̄ p ꝯſiſtẽdi vigoreꝫ te-
nuiſſima vict⁹ rõ adhibenda eſt: quo
li⁹ qui eſt de victu acutaꝝ egrota͞ᵒⁿᵘ;
itẽqꝫ hac ſnia adſtruxit. At vero ꝯſiſtẽ
di vigor ꝯtinuo p̄marqꝫ dieb⁹ icidit.
Porro vt rõ vict⁹ p ꝯſiſtẽdi vigoreꝫ
q̃maxime tenuis p̄cipiat̃: alio loco
enodat⁹ fuſiuſqꝫ a nob explanatũ id
eſt. nũc cõpẽdia ſectãtes id ſolũ mo-
nebimus: vt ſiqs ob iflamina ſeu flã
mulẽta: aut inſepabiles acutoꝝ mor
boꝝ febres formidet cõciliare ciba-
tũ cõmẽtatione dignũ: in hũc modũ
agere ⁊ gerere ſub ipo ꝯſiſtẽdi vigo-
re ſeu viuacitate admodum cõpaue
ſcet. Etenĩ per illũ tp̄s caliditas op-
pido q̃ vehemẽs ⁊ rapida habet̃: ⁊
ob eã rem impẽdio afficit atqꝫ infe-
ſtat: quẽadmodum volumine qđ eſt
de ꝯuictu acutaꝝ egrota͞ᵒⁿᵘ nobiliſſi
mus medicus inſinuauit. Porro aũt
iflamĩa ſeu flãmulẽta itelligi inaudi-
riqꝫ volumus ad alterutrã formulã:
ſeu nominitare libeat expreſſius mũ
diuſqꝫ ⁊ exqſiti⁹ appellatas ab oib⁹
iflãmatõẽs: ſiue vocitare ad hũc mo
dũ placeat nõ ſolũ iflãmationes: ve-
rũetiã cõprehẽdi ⁊ ꝯiũgi cũ eis fe-
briculoſos morbos: iuxͣ ꝯſue͞ᵗᵘ dictio
nis: quã qdẽ veteres ad vnũ oẽs te-
nuerũt. Ceteꝝ lõge ſaluberrimũ du-
cimus: exqꝫ vſu admo͞ᵘ hoĩs egrotã-
tis plectare ⁊ aduocare nãꝫ p ꝯſiſtẽ-
di vigorẽ in ipam ꝯcoctionẽ egrota-
tiõis: haudq̃q̃ auocare ⁊ abalienare
ad recẽs arrepti igeſtiqꝫ ⁊ deuorati
cibi ꝯfectionẽ. Ergo ob eã rẽ p ꝯſiſtẽ
di vigoreꝫ tenuiſſima vict⁹ rõne vtẽ-
dũ eſt. Ita vel ipſe Hip. poſt paulũ
dicet in hũc modũ. Quuꝫ morb⁹ ꝯſi-
ſtit ſuo vigore: tũc ⁊ tenuiſſimo victu
vti neceſ eſt. Hiis igit̃ aliq̃ ex pte tra-
ctatis atqꝫ aſſertis tractatũ ad ſeqñtia
trãſſeramus. In ceteris morbis q inc̃qꝫ
vigeant aliquãto poſt ⁊ cõſiſtãt: fieri
minime põt: vt tenuiſſima victus rõ
ad ſũmũ modũ ſtatim iter initia p̄ci
piat̃. Nãqꝫ ita p̄ducet̃ hõ ad aboli-
tionẽ anteq̃ p̄ueniet ad ꝯſiſtẽdi vigo-
rẽ vſqꝫ egrotatiõis. At vero q̃tiẽs ꝯſi-
ſtẽdi viuacitas ſeu vigor ꝯtinuo hoc
eſt intra q̃rti diei tractũ futurus eſt:
fieri inc̃qꝫ poterit vt rõ vict⁹ ad ſũmũ
modũ tenuiſſima adhibeatur: vbi li-
ceat p vires oĩno ſpata media q̃rti
diei: atqꝫ ẽt vnĩ⁹ mulſi ſorbitio. Neqꝫ
nõ ptiſane ſuccus pexiguus. Hec
igit̃ vict⁹ rõ tenuiſſima qdẽ hiꝫ que ẽt
minus ea tenuis exiſtat: quã vocauit
nobiliſſim⁹ medicus pleniorẽ largio
reqꝫ

VERSIO LEONICENI.

Statim autem eſt intelligendũ: cir-
ca primos quatuor dies: vel paulo
vlterius. Idcirco autem extreme te-
nuiter victuꝫ adhibẽ conuenit: quo-
niam vict⁹ tenuiſſimus morbis iam
cõſiſtentibus eſt neceſſarius: quẽad-
moduꝫ docuit in libro de victu acu-
torum: ⁊ in hocipſo afoꝛiſmo. Conſi-
ſtit auteꝫ morbus peracutus ſtatim
in primis diebus. Ca auteꝫ ſit ratio-
ni conſonũ in morbi vigore tenuiſ-
ſimo vti victu: alibi eſt a nobis ple-
nius oſtenſum. ¶ Nũc id tñ dixiſ-
ſe ſat erit: qđ ſiquis propter inflam-
mationes: vel febres que a morbis
acutis ſunt inſeparabiles: quiſpiam
vereatur eſſatu dignum afferre alimẽ
tum: hocipſuꝫ (morbo in ſuo vigore
conſiſtente) magis verebitur facere.
Tunc enim flegmaſie maxime exi-
ſtunt: vt ipſe inquit in libro de victu
acutorum: ſiue quis per flegmaſias
velit intelligere illas que proprie di-
cuntur inflammationes: ſiue etiaꝫ li-
beat febres vna complecti: ſm anti-
quam vocabuli acceptionem. Acce-
dit ad hec q̄ melius eſt naturaꝫ per-
mittere vacare circa morbi coctio-
nem: morbo in ſuo vigore conſiſten-
te: neqꝫ diſtrahere ipſaꝫ ad cibos re-
center aſſumptos conficiendos: hac
quidem ratione cum morbus conſi-
ſtit victu tenuiſſimo opꝫ vti. ¶ Hoc
ergo ſuppoſito: in alijs morbis qui
ſuum vigorem ſunt poſterius acce-
ptur: non licet afferre ſtatim ab ini-
tio tenuiſſimum victuꝫ. Nam prius
homo moritur q̃ morbus in vigo-
re conſiſtat. In quibus vero morbi vi
gor ſtatim futurus eſt: hoc eſt in pri-
mis quatuor dieb⁹: in his poſſumus
victu extreme tenuiſſimo vti: cuꝫ vo
etiam vires tolerent inediam omni-
modam: ⁊ ſoli⁹ mellicrati exhibitio-
nem: ⁊ ptiſane ſuccũ: paucum omni-
no: licet adhibere. Talis qdeꝫ eſt te-
nuiſſimus vict⁹. Qui vero hoc minus
tenuis exiſtit: quem etiam plenioreꝫ
nominauit: illis conuenit morbiſ qui
poſterius in ſuo debent vigore con-
ſiſtere: in quibus precipit tantũ a vi-
ctus tenuitate declinare: quãtuꝫ mor
bus ab extremis recedit: hoc eſt a vi
gore ſummo. Hoc enim proximo exi-
ſtente: paulo pleniorem victum affe
remus: longius vero diſtante plus et
quanto tardiorem fore ſũmuꝫ mor-
bi vigoreꝫ expectabimus: tãtum vi-
ctus figuram commutabimus.

Morbis cõſiſtentibus victus tenuiſſimus ẽ neceſſarius.

TRANSLA. ANTIQVA | TRADVC. LAVRENTIA. | VERSIO LEONICENI.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. VIII.

¶ Quādo in ſtatu eſt egritudo: tunc tenuiſſima dieta neceſſarium eſt vti.

¶ Hunc aforiſmum alij ſicut et noſ ipſi ſeiungunt a ſuperiori. Alij volūt continuari. Uerūtamen quomodocūqʒ continuetur ſemper erit vnus ſenſus. In ſtatu enim morbi ſubtiliſſima iubetur dari dieta: cum tunc multa ſuccedant accidentia et morbum digerentia. Non ergo impediē da eſt natura in humoribus digerendis qui ſunt materia morbi: cum tūc tota illi ſoli rei intēdat: vixqʒ ſuperſit hora quin humores vincant. Natura ergo non impediatur in cibis digerendis qd in libris noſtris de dietetica prohibuimus. Hec oia Hippocratica ſtatui cui ſuccedit declinatio ſunt attinentia. Morituri enim ſolis pronoſticis ſunt dimittendi: in quibus futura pronūtiantur. In premiſſis perpenditur qualis dieta ſm tempora morbi detur: in ſubſequentibus ſm virtutē infirmi danda dieta diffinietur.

Nā in digerēda mā morbi non eſt ipediēda cibo.

¶ Cōtēplari

TRADVC. LAVRENTIA.

rēqʒ egrotationibꝰ illis tribuit ⁊ conſignat: que poſt aliquātum conſiſtāt ⁊ vigeant in qbus docet et cōmonet tātopere eē indulgēdum cibo: quāto morbus ipe habeatur ſummo: id eſt conſiſtēdi vigore ⁊ inſtantia lenior. Etenim quoties ꝯſiſtēdi vigor vicinior ppiorqʒ extitit: paulo vberius largiuſqʒ agemus. Ubi remotior ac ſegnior multo fluēcius liberaliuſqʒ: ⁊ inquātum remotiorē minuſqʒ applicitum ⁊ iunctū exordio initioqʒ egrotationis vigorem ⁊ inſtātiā fore augurabimur: intātum victus formulam demutabimus.

¶ Aforiſmus. VIII.

¶ Cū morbus conſiſtit ſuo vigore: tūc tenuiſſimo victu vti neceſſe eſt.

¶ Perpēſio quam hoc in loco docet Hippo. pars vniuerſe diſceptatiōis cēſet. Qua de victꝰ rōne diſſerit. Eā aūt nōnulli ſcriptitāt ſeparatim diuiſimqʒ p eā ipſam que nūc tradita eſt dictionē. Quidā vō īſerūt atqʒ adiūgūt ſupiori diſputatiōi: eo q̄ eſt pſcripta modo. At vō ſententiola q̄uis mō ſcribat admonet adſtruit q̄ ſub ipſo ꝯſiſtēdi vigore ⁊ viuacitate victꝰ rōnē q̄maxime tenuē adhiberi oportē. Lpp accītiū vehemētiā atqʒ ēt egrotatōis ꝯcoctionē: q̄ñqdē haudquaq̄ ꝯuenit repellē atqʒ abſterrē nām ad aliā recentiorē ꝯcoctionē. Quippe q̄ tantiſp ex ſūma vi ꝯficiat ⁊ ꝯcoquat ſuccū: qui indē egrotationē ꝯcinnat: ⁊ que ſit poſt paululū plene: ⁊ ad integrū ſubactura ⁊ tanq̄ in ſeruitiū redactura. Ceterū h̄ diximus ꝯfectatiore tractatu atqʒ tumultuario libatimꝰ itellectu. Sʒ in cōmētatiōibꝰ quas fecimus de diebꝰ decretorijs ppenſione facta vberiore fuſioreqʒ: ⁊ vniuerſa diſputatiōe ample atqʒ egregie exornata ⁊ ꝯuenuſtata docuimus: in qbꝰ nā· morboꝝ gſſibꝰ oīno: tū victꝰ rōnē: tū etiā curationis ſalubritatē cōmolimur. Hi ſunt in qbꝰ ꝯſiſtēdi vigorē viuacitatēqʒ inclinatio excipit. At vō ſi qbꝰ accidit abolitio p ꝯſiſtēdi vigorē in his vtimur ea ſollertia que pcurrit in vidēdo atqʒ intelligēdo puētꝰ futuros: queqʒ puida ſuſpicat ⁊ pſpicit vēturā ſortem pdicētes euēta rerū ac poſt futurū exitū: quominus abolitiōis dāno poſtulemur. Sʒ eoꝝ que iminēt crimine īſontes careamus: haudquaq̄ retici in culpa maleficioqʒ. Hec eſt igiē vna ab egrotationis tpe indicatura ad victꝰ formulā acta. Moꝝ altera ducitur ⁊ trahitē ex viribꝰ quā ſubſequēs ſentētiola Hippocratis indicabit.

¶ Eſtimādū

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. VIII.

¶ Quādo morbus in ſuo vigore cōſtiterit: tunc victu tenuiſſimo vtendum eſt.

¶ Hic pariter ſermo pars quedam eſt artis: que docet victum conuenientem adhibere: qui a nōnullis ſeorſuʒ ſcribitur per verba nuper dicta: ab alijs vō antecedenti annectitur aforiſmo: eo modo quo antea ſcriptus eſt. Docet autem nos: vtcūqʒ ſcribatur: vnam ⁊ eandem victus rationeʒ antiquo magiſtro precipiente. Ubi morbus in ſuo vigore conſiſtit: victu tenuiſſimo vtendum eſt: tum ꝓpter caſuuʒ magnitudinem: tum propter morbi coctioneʒ. Neqʒ enim diſtrahere oportet naturam ad alteraʒ nouam coctioneʒ: cum eo tempore vni humorum noxiorum coctioni fortiter vacet: ⁊ haud ita multo poſt ipſos ſit euictura. Sic eniʒ oſtēdimus ⁊ in tractatione de criſibus. Nūc vō de his tm̄ morbis ſermo tranſigitur: in quibus omnino: ⁊ curationem: et victus intendimus rationem. Hi vō ſunt in quibus poſt vigoreʒ ſequitur declinatio. Nam quorum ſummum vigorem excipit mors: in his parte artis vtimur: que prognoſtica nominatur: id qd̄ futurum ſit prenunciantes: ne euentus rerum noſtro adſcribatur errori. Hec igitur tibi ſit vna indicatio ſumpta ex morbi temporibus ad victus rationem: altera vō a viribus egrotantis: quam in ſequenti docet aforiſmo.

¶ Cōiectari

THEOdori traductio.

¶ Cum vō morbus cōſiſtit ſuo vigore: tūc tenuiſſimo victo vti neceſſe eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. IX.

¶ Contemplari igitur opor-tet egrotantē ſi ſufficiat dieta ad ſtatum egritudinis: ⁊ vtrum ille deficiat prius: ⁊ nō ſufficiat dieta aut egritudo deficiat ⁊ obtundatur.

...de ſta.ſ⁹ ...: ſtatus epi ...⁹ morbi vlt ...us.ca.vlt⁹.

¶ Quia ſuperius ſm morbi ſtatum continuum vel remotum condeſcē-dit in dieta: hic diffinit quomodo ſƺ virtutem patientium ſit ordinanda: vt enim virtus ⁊ nō morbus nutria-tur: infirmus dietatur. ¶ Hec duo ſi bene cōſiderentur: ſcilicet dieta ſm longitudinem ⁊ breuitatem ſtatus: ⁊ virtus infirmi perpendatur vtiliter noſtrum operari ſubſequit̄. Si enim virtus defecerit ⁊ non ſuſtinuerit: ci-bi ex qualitate ⁊ quantitate dentur ſm ꝙ expetit. Cib⁹ ergo in ſtatu ali-quando ilico dandus eſt accidentibus virtutem deſoluentibus. Quia autē in dieta maxima debet eſſe medici cautela Hippoč. ideo precedēti ſub-ſequentem aforiſmum continuo ſub-iungēdum putauit. Si tres iſtos afo-riſmos aliquis vnum vel pro vno tm̄ intellexit: non peccabit. Ego in tres diuiſi aforiſmos: vt melius expone-rem ſigillatim.

Duo in dieta ...nt ꝯſideran-...a: ſtat⁹ egri-...udinis ⁊ in-...firmi: ſƺ vir-...us ꝑpendit.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. IX.

¶ Eſtimādū ē̄t colligēdūqƺ ē: an eger poſſit eo victu quē ꝑcepis obdurare ad ꝯſiſtēdi vigorē vſqƺ egrotātōis: ⁊ ille ne poti⁹ deficiat: nec durare poſſit ea ip̄a vict⁹ rōe: an mor-b⁹ añ d̄ficiat atqƺ hebeteſcat.

¶ Cum ſupiore adſtruxerit ſnia ⁊ cō monuerit tāti eſſe indulgēdum cibo: quāto morbus ipſe habeat ſummo hoc eſt cōſiſtēdi vigore ⁊ inſtātia le-uior. Hoc in loco alterā adiecit intē-tionē ſeu ꝓpoſitū (ita enim σκοπον appellauerim) quo puideas et inco-gnoſcas quātum ſit cibo indulgitā-dum exculcius ſubtiliuſqƺ ⁊ exqſitius licebit. At ꝟo intētio ſeu ꝓpoſitū fa-cultas hois habet: cuius ſtudio cupi-dineqƺ alimoniā ꝯciliamus. Etenim haudquaq̄ egrotātōis voto atqƺ of-ficio ꝑſtamus alimoniam. Quocirca vbi vires egroti hois fortiores ⁊ va-lidiores habētur: atqƺ adeo valent ⁊ ſupſunt: vt ꝯfidē queas obdurare cū toto tp̄is tractu ad ꝯſiſtēdi vigorem vſqƺ egrotatiōis ex tali vict⁹ formu-la modum mēſuramqƺ exqſitiore mū-dioreqƺ rōne induipiſcemur. Et ſi de-fectiores ⁊ debiliores cōparēt cōſar-cinādū atqƺ addēdū eſt quippiā vi-ctui atqƺ vberius ⁊ ꝓfluēnius libera-liuſqƺ tātope agēdū inquātū virium inualentia ⁊ debilitas admonet. Ita efficit̄ vt ſi qñ ſupueniat accidēs: qđ inquā vires egrotātis hois cōuellat atqƺ obſtirpet alimoniā adhibē per ꝯſiſtēdi vigorē viuacitatēqƺ egrota-tionis cogemur. Ceterū talis ſenten-tiola mēbrū totius alimētarie ꝑpen-ſionis intelligit̄. Et ob eam rem ſiqs cū ea ſociare ⁊ iūgere antelatā itēqƺ ſequētem: vt ex his ꝑfecta ⁊ abſoluta cumulataqƺ ſingularis ſanctionis cō-ſtet itegritas: haudquaq̄ a recto iti-neris vigore exorbitans oberrabit. At ꝟo ipſe ſententiolas iſtiuſmodi Hippocrati perſcriptas cōcerpſi in mēbra: ſeorſumqƺ in plures diſtra-xi perpēſiones: pro viribus enarrās diſcipline cupidine officioqƺ nobi-lioris atqƺ illuſtrioris.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. IX.

¶ Coniectari autem oportet: an eger cum victu ſufficiat ꝑ-durare donec morbus cōſi-ſtat: ⁊ nūquid prius ille de-ficiat: nec poſſit cum victu ꝑ-durare: vel morb⁹ antea de-ficiat: atqƺ hebeteſcat.

¶ Quia in ſupiori aforiſmo tm̄ iuſſit ab eo: qui extreme tenuis victus no-minatur declinare: quanto morbus mollior extiterit: ꝙ ſit eius vigor. Nunc in hoc loco alteram adijcit in-tentionem: vt quantitatem declina-tionis exquiſite noſcamus. Eſt autē hec intentio vis ipſa egrotātis: cuius gratia nutrimus: neqƺ enim morbi cauſa. Cum enim vis ita robuſta fue-rit: vt ſperemus ipſam poſſe perdu-rare totum tēpus intermedium: vſqƺ ad ſummum morbi vigorem: cum tali victus forma: tunc exquiſitam habebimus declinationis: quam di-ximus: quantitatem. Et ſi imbecil-lior extiterit: adijciēdum aliquid vi-ctui: ⁊ plenior eſt adhibēdus: tātum ſcilƺ: quātum natura imbecillior ex-poſtulat. Quocirca aliquando in ip̄o morbi vigore: vbi caſus aliquis iter-uenerit: robur nature diſſoluens: nu-trire cogimur. Eſſet autem hic ſermo pars totius offerēdi alimenti ratio-nis. Unde ſiquis: ⁊ hunc: ⁊ priorem: atqƺ ſequentem aforiſmum vnum fe-cerit: non aberrabit. Ego ꝟo in par-tes ſecans expono: quoad fieri pōt: doctrine gratia clarioris.

Aliquādo in morbi vigo-re cogamur nutrire.

THEO dori tradu ctio.

¶ Colligen-dū etiā eſt an eger poſſit eo victu quem ꝑ-cepis durare ad ꝯſiſtēdi vi-gorem vſqƺ e-grotatiōis: ⁊ ille ne potius deficiat: nec durare poſſit ea ip̄a victus rōne: an mor-bus ante defi-ciat atqƺ hebe-teſcat.

¶ Aforiſmus. X.

¶ Quib⁹ ergo continuus eſt ſtatus: continuo ⁊ tenuiter reficere oportet. Quib⁹ ꝟo poſterior ſtatus ad id ⁊ ante id paruum auferendū. Prius ꝟo vberius reficiendum: vt ſufficiat egrotans.

¶ Hic

¶ Aforiſmus. X.

¶ Quib⁹ igr̄ ꝯſiſtētia iuxͣ eſt: his tenuis vict⁹ iuxta ꝑcipiē-dus eſt: qb⁹ āt ꝯſiſtēdi vigor poſtea futur⁹ eſt: his i eo ip̄o vigore ⁊ pauloañ ſubtrahē-dū eſt. Tp̄e ꝟo ſupiore vbe-rius agēdū: vt eger ſufficiat.

¶ Hec

¶ Aforiſmus. X.

¶ Quib⁹ igr̄ ſtatim morb⁹ ꝯſi-ſtit: his ſtatim tenuis victus adhibēdus ē: qb⁹ ꝟo poſte-ri⁹ dƺ ꝯſiſtē: his ⁊ in ip̄o ꝯſi-ſtēdi tp̄e: ⁊ parū añ illō cib⁹ ſubtrahēdus. Pri⁹ ꝟo vbe-rius agēdū: vt eger ſufficiat.

¶ Hic pariter

THEO-dori tradu-ctio.

¶ Quib⁹ igr̄ ꝯſiſtentia iuxͣ eſt: his tenuis vict⁹ iuxta ꝑ-cipiēdus eſt. Quib⁹ aūt cō-ſiſtendi vigor poſtea futur⁹ ē. his i eo ip̄o vigore ⁊ pau-lo añ cibo ſb-trahēdum eſt. Tp̄e ꝟo ſupe-riore vberius agēdum eſt: vt eger ſufficiat.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Dic aforiſmus vt dixim⁹ eſt ſupioribus iūgēdus: ſ3 tñ poꝛib⁹ eſt vlioꝛ. In pcedētibus ab initio ꝛ ꝯtinuo in moꝛbis pacutꝫ tenuiſſime iuſſit dietari: in h aūt abſo^te in ſtatu oīs moꝛbi ꝯtinuo parūpoſt initium tenuiter dare iuſſit: qd ēt in ſbſequētib⁹ innuit. ¶ Cōſtātin⁹. Sūt.n.egri^tes tā acute vt ſit ſtatum a pn⁹ die putenť: in his aūt dicta tenuis ꝯtinuo deť: qb⁹ īngeſtat⁹ pdiť: eos in ſtatu ꝛ parū ante ſtatū abſtineť expedit. Interiꝫ aūt dū pcul ſūt a ſtatu: reficianť vt ad ſtatū ꝑuenire ſufficiāt: i ſtatu ꝟo abſtineāt vt ad dimicādū nā ſit pata: ꝛ non oīno digōni cibi īcēta. Opꝫ ḡ igt in exacerbationib⁹.i.in ipi⁹ egri^tis ipetu ꝛ acceſſione ſbtrahe cibū: ledit.n.cib⁹: qꝛ crudus ꝛ īdigeſt⁹: crudos ꝛ īdigeſtos augmētāt humores: ꝛ moꝛbos.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Dec etiam perpenſio vicina qdeꝫ ꝛ germana eidem ſententie eſt. Sed aliquanto tamen fuſius ꝙ ſuperioꝛ tradita: quippe antea in moꝛbis ꝑacutis inſinuauit: vt ratio victus ꝙ maxime tenuis adhibeatur. Nunc ꝟo ſimplici abſolutaqꝫ rōne adſeruit de omnibus moꝛbis: quoꝛum cōſiſtendi vigoꝛ iuxta eſt: id eſt non lōge a pꝛima pꝛehēſione egrotationis admonens: vt per eiuſmodi moꝛboꝛum genera ratio victus tenuis pꝛecipiať. Cetera vtpote eideꝫ intelligētie cōtigua ꝛ attinētia dilucent.

VERSIO LEONICENI.

¶ Dic pariter ſermo eandem ſententiā habet cum pꝛioꝛe: niſi ꝙ eſt vniuerſalioꝛ. Pꝛius enim in peracutis moꝛbis dicebat: ꝙ ſtatim in ipſis tenuiſſimo victu vti opoꝛteret. Dic ꝟo ſimpliciter de omnib⁹ moꝛbis pronunciat: quibus ſtatim cōſiſtendi tēpus futurum eſt: hoc eſt non multo poſt pꝛimam acceſſionem: iubēs ob id tenuem adhibere victū. Que ꝟo ſequuntur manifeſta: que eidem hereant ſententie.

¶ Aforiſmus. XI.

¶ In paroxiſmis ſubtrahere opoꝛtet: apponē enim leſio. Et queeūqꝫ ſm circuit⁹ exacuūtur: in exacerbationibus ſubtrahere opoꝛtet.

¶ Omnis dieta in ſingulis moꝛbis eſt dupliciter oꝛdinanda: vel ex longinquitate ꝛ vicinitate ſtatus: vel ex virtute infirmi: ſed quomodo in ſingulis diebus ſm ꝙ expedit dietenť hic inſinuatur. Indixit nobis non dari cibuꝫ in hoꝛa acceſſionis febꝛis: nec anteꝙ dies ſua veniat: quod melius explanauit in li⁹ de egritudine acuta cuꝫ ſic inquit. Non opoꝛtet dietare in hoꝛa acceſſiōis febꝛis: neqꝫ anteꝙ dies ſua venerit: ſ3 cum iam declinauerit: quieuit.

¶ Aforiſmus. XI.

¶ In acceſſionib⁹ abſtinēdū eſt: aſſumere enim cibuꝫ nocuuꝫ eſt: ꝛ qbus per circuitū veniūt acceſſiones: in ipſa acceſſione abſtinēdum eſt.

¶ Foꝛmula totius vict⁹ vt ſupꝛa adſtruxit ex duplici ducit īntētione in ſingulis moꝛbis: tuꝫ ex futuro vniuſi moꝛbi vigoꝛe: tuꝫ ēt ex virib⁹ egri. Sed quo nā modo qs cibi ſingulas ſoꝛbitiones aptiſſime ꝓbeat nūc admonet iubēs caueri defugiqꝫ opoꝛtē acceſſiones. S3 apꝛius ligdiuſqꝫ inſtruimur li⁹ de victu acutaꝝ egrotationū: vt neqꝫ iaꝫ īſtātib⁹ neqꝫ paulopoſt futuris acceſſionib⁹ cōciliemus alimētū. Sed ꝯſtat vt ſit adhibēdū inclināťibus ꝛ velut conſeneſcētibus moꝛiētibuſqꝫ ſenio ꝛ ſedatis.

¶ Aforiſmus. XI.

¶ In acceſſiōibus abſtinere opꝫ: nam cibū dare nocuuꝫ eſt: ꝛ qbus per circuitū fiūt acceſſiones: in ipſa acceſſione abſtinere opoꝛtet.

¶ Totius quidem victus rationem in vnoquoqꝫ moꝛbo a duabus intētionibus iuſſit aſſumere: ex ſummo totius moꝛbi vigoꝛe: ꝛ ex virib⁹ egrotātis. Quomodo ꝟo quiſpiam particulatim cibum offerrat conuenienter: in hoc docet ſermone: caueri iubens moꝛboꝛuꝫ acceſſiones: ipſe ꝟo manifeſtius in libꝛo de victu acutoꝛum dixit. Quod neqꝫ cum iam adſunt: neqꝫ haud ita multo poſt affuture ſunt acceſſiones: cibus dandus eſt: ſed cum declināt aut ceſſant.

THEODORI TRADUCTIO.

¶ In acceſſionib⁹ abſtinēdū eſt. aſſumere.n. cibū nocuū eſt: ꝛ qb⁹ ꝑ circuituꝫ veniūt acceſſiones: in ipſa acceſſione abſtinendum eſt.

¶ Aforiſmus. XII.

¶ Paroxiſmos ꝟo ꝛ conſiſtētias declarāt egritudines ꝛ tempoꝛa anni ꝛ circuituū adinuicem incrementa: ſiue quotidie: ſiue pꝛeter dieꝫ: ſiue peramplius tempus fiāt. Sed ex poſt apparentibus quemadmodum in pleuretico ſputum ſubrubeum ſi continuo appareat: incboantem quidem abbꝛeuiat. Si ꝟo poſterius appareat pꝛolongat. Et vrine: ꝛ egeſtiones: ꝛ ſudoꝛes: ꝛ deſcritas: ꝛ eueritas longas ꝛ bꝛeues egritudines apparentia declarant.

Vide 4⁹ ꝯti. c.3. char. 87. col.3. ꝛ char. 92. colū.3. et 86. c.1. char. 322. col.3.

¶ Aforiſmus. XII.

¶ Acceſſiones ꝟo conditioneſqꝫ indicant moꝛbi ꝛ anni tpa: atqꝫ ēt ſucceſſiua circuituū incremēta: ſiue quotidie ſiue vno iterpoſito die: ſiue etiā per interualla amplioꝛa eueniāt: necnō ex his que ſuperueniūt indiciū accipi poteſt. Verbi grā. In moꝛbo coſtali ſi ſcreatio purulenta ſtatim iter initia extitit: egritudinē ꝯbit. Sin poſtea puruit: extendit. Quinetiā vrina aluus ſudoꝛ moꝛbos: aut difficile: aut facile: aut nullo pacto iudicari poſſe: aut longos: aut bꝛeues foꝛe ſignt.

¶ Aforiſmus. XII.

¶ Acceſſiones ꝟo: ꝛ cōſtitutiones: moꝛbi indicabunt: ꝛ anni tpa ꝛ circuituū ſucceſſiua incremēta: ſiue quotidie: ſiue alterius dieb⁹: ſiue per maioꝛa interualla fiāt. Sed ex his que mox apparēt indicia ſumunť: quēadmodū in moꝛbo laterali: ſi circa initia ſtatim ſputū appareat: moꝛbuꝫ bꝛeuiat: ſi ꝟo poſtea appareat: ꝓducit. Et vrine: ꝛ alui excrementa: ꝛ ſudoꝛes: ꝗcūqꝫ apparuerint: vel bonā moꝛboꝝ indicationē: vel malaꝫ: vel bꝛeues: aut lōgos foꝛe moꝛbos oſtēdunt.

THEODORI TRADUCTIO.

¶ Acceſſiones ꝟo conditioneſqꝫ indicant a moꝛbis et anni tpib⁹: atqꝫ etiā circuituū ſucceſſiua incrementa: ſiue quotidie: ſiue vno interpoſito die: ſiue etiā per interualla amplioꝛa eueniūt: necnon ex his q̄ ſuperueniūt iudi^m accipi poteſt. Verbi grā in moꝛbo coſtali ſi ſcreatio purulēta ſtatim iter initia eruꝫ: bꝛeuem egritudinē foꝛe oſtēdit. Sin poſtea paruit lōgaꝫ. Quinetiam vrina ꝛ aluus: ſudoꝛ: moꝛbos: aut difficile: aut facile: aut nullo pacto iudicari finire poſſe: aut bꝛeues: aut lōgos foꝛe ſigāt ꝛc.

¶ Et ſi

¶ Si que

¶ Si q̄ pus

TRANSLA. ANTIQVA

Vide Gal. 1. de criſi. c. 4°/ 5°/ 6°.

¶ Et ſi de ordinanda dieta ante dixe/
rim: iſte tamẽ locus maiorez inde tra/
ctatum expetit. Cum enim ſuperius
virtutem infirmi ⁊ tempora morbi
in dieta conſideraui: hic quaſi ter/
tium quoddam ſubintroducit: intel/
ligendum ſcilꝫ eſſentiam morbi acu/
ti ⁊ peracuti ſiue diuturni: ex quibus
quotidiana dieta ſm circuitus ſuaꝝ
accesſionum ordinanda eſt. ¶ Sic

Penes tria diete ordinatio eſt attẽdẽda.

ergo ordinatio diete videtur eſſe tri/
plex: ex virtute videlicet infirmi: eſ/
ſentia morbi: ⁊ iterpolatione cuiuſli/
bet particularis morbi. Virtus qui/
dem facile poteſt intelligi in prima
viſitatione infirmi in pulſibus ⁊ ce/
teris in pronoſticis: mõſtratis ſigni/
ficationibus. Unde nullus poteſt di/
cere realiter nullatenus virtutez in/
firmi ſe poſſe cognoſcere: cum medi
cus ad hoc quaſi ſit diſpoſitus: ſꝫ nõ
naturaliter: tamen artificialr. Mor/
bos ⁊ interpolationes eorum medi/
ci arbitrantur non poſſe cognoſcere:
niſi cum iam adſint: quibus Hippo.
eſt contrarius. Jidem enim hec co/
gnoſcuntur: ſicut ⁊c. que in medicina
habẽtur: aliquando tamen certe: ali/
quando arbitrio veritati vicinanti.
Quibus preuidẽdus eſt ſtatus mor/
bi: et interpolatio future febris. hec
iaꝫ in epidimia ⁊ in pronoſticis per/
fecte monſtrauit Hippo. Qđ autez

Capitulis 4° 5° ⁊ 6°.

hic dicitur in prima parte libri cri/
ſeos pfecte expoſuimus: in qua etiaꝫ
anteqꝫ morbi ſit ſtatus: vel quando
erit vel qualiter cognoſcatur oſten/
dimus: qđ Hippo. breuiter mõſtra/
re hic ſatagit: ⁊ nos in exponẽdo pro
poſſe breuitatem ſtudeamus imita/
ri: ſi cui autem hec non ſufficiant li/
brum noſtrū criſeos inueſtiget pro
poſſe. ¶ Dico ergo egritudines de/
clarare exacerbationes et conſiſten/
tias. Triteus enim ſe breuẽ eẽ mon/
ſtrat ⁊ periodicam criſimqꝫ ſuaꝫ vi/
cinam: amphimerina longam: quar/
tana ſe longiorem et diuturnam in/
nuit. Cõtinue ⁊ cauſon febres ſe acu/
tas eſſe ſignificant: febris alipiados
⁊ emitriteus medie inter has haben
tur. Que qualr ab initio poſſint in/
telligi in ſecunda pticula criſeos ex/
planauimus. hic ergo dicere nolu/
mus: ne in diuerſis libris idem repe/
tere videremur. Sꝫ ſi triteus ab ini/
tio poſſet intelligi breuitas ſua: ⁊ ve/
locitas ſue criſis debꝫ annotari: ⁊ in/
terpolatio ſua vnaquaqꝫ die tertia
eſt futura: hoc eſt qđ Hippoč. dixit.
Exacerbationes et conſiſtentias de/
clarant egritudines: multotiẽs enim
quartanas ab initio notaui: vnde nõ
neceſſe fuit ſecũdam ſuam acceſſio/
nem

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Si que ſup̃ ſunt pdita de vict⁹ rõ/
ne reuocent in aiūm ꝯſpectioꝛ pſtis
ſanctioꝛis vtilitas cõparebit. Prodi/
ta aũt hec ſunt: vt rõ vict⁹ in vniuſuꝫ
gdẽ pcipiat geminis ppẽſis explora
tiſqꝫ ppoſit ⁊ itẽtionib⁹: ita. n. qđ ſco/
pos dĩ appellarim. Jd autẽ eſt quo
ſtudiuꝫ mẽtis tenet collimatqꝫ: ⁊ cui
ꝯſpectio ⁊ appetitio ibitꝫ: egri fa
cultatẽ ẽt morbi cõditionẽ. Eteniꝫ p/
acutus ne an acut⁹ an lõgus fore de/
beat morb⁹: atqꝫ ẽt quo nã tpe potiſ/
ſimũ ꝯſiſtet ſuo vigore morbi eſt ꝯſi
derare ꝯditionẽ. Sigillatiꝫ aũt adhi/
beri poterit vict⁹ rõ ſinglis acceſſio/
nib⁹ ꝓſpect meditatiſqꝫ. ¶ Jtaqꝫ cũ
trip͛ tradat ppo͞ ad itegrã cumula/
tiſqꝫ vict⁹ rõnẽ pbẽdã egri facultas: ⁊
itẽ morbi ꝯditio: nec nõ ſingule acceſ/
ſiones. Facultatẽ inqꝫ fieri põt: vt ſil
ad egrũ iuit medicus iterũſ ere: cõti/
nuo iternoſcat ex arterie percuſſu ac
ceteris indicijs: que Hip. alio loco ſu/
ſius explicauit. Porro viriũ moduꝫ
mẽſuraqꝫ nemo glõꝫ eãt inficias: vt
iternoſci queat. Omis. n. cõgſite ne/
quaqꝫ pueſtigari poſſint: attñ vt arti/
ficij ꝯiectura nec inertia: aut iſipida ad
eaꝫ rem ꝓxime accedamus ꝯſentit.
Morbi pterea ꝯditonẽ qualiſnam
futura ſit: ⁊ itẽ ſingulas acceſſiones
conſtat: vt pleriqꝫ medice rei pfeſſi
dinotari nequaqꝫ poſſe crediderint.
Secus Hippo. qui tã fallere qꝫ falli
neſcius hac in re: queãdmoduꝫ in re/
ligs magna ex parte excultius ſubti
liuſqꝫ: ⁊ vt ita dixerim pite ⁊ ſciẽter
interdũ vaga ⁊ arbitraria ꝯiectatio/
nemqꝫ pcul a ſpecie ꝯiuratã: ſꝫ arti/
ficioſa ſollertia velut ſcie fundo ꝯce/
pta collimamus: ⁊ quaſi calcez ſimi/
mus futuruꝫ vigorẽ pſentiẽtes: atqꝫ
etiã emulas acceſſionũ recurſiones.
Verũ hec oia in pdictiõib⁹ atqꝫ epi/
demijs (q̊s appellarim morbos vul/
garios: dũ melius nomen inuenero)
lati⁹ edifferet: noſqꝫ vetuſtiſſimi me/
dici placitis niſi ſil cuꝫ idonea enar/
rationis luce p̊ volumine de iudica/
tionibus ſuggeſſimus dictiones illu/
ſtrioꝛes: nũc ꝯo vniuſitatez ſtrictim
breuiterqꝫ decurrem⁹: ſꝫ qui tumul/
tuario nõ ſit ꝯtẽt⁹ intellectu: ſꝫ rem al
tius indagari inſtituat: et ſũma cura
magnaqꝫ diligẽtia meare ꝓfundos
ppẽſionis receſſus: is ad librũ quez
fecimus de indicationib⁹ remittat.
Morbi igit̃ acceſſionũ cõpetẽtiam
indicabũt: ⁊ itẽ ſuas cõditiones: exẽ/
pli grã: ex itermitẽtibus vt tertiana
cito indicet vt q̃tidiana diutina ſit:
vt quartana diuturnioꝛ. Jn cõtinuis
aũt ita itelligi debẽt ꝯditiones: quip/
pe ardores acuti cẽſent lõgiores ty/
phodes

VERSIO LEONICENI.

¶ Si que ꝑus dicta fuerunt ab eo de
vict⁹ rõne ad memoriã reuocemus:
eoꝝ que nũc dicunt̃: vtilitas fiet no/
bis maniſeſtioꝛ. Que aũt prius dicta
fuerũt: hec ſunt. Totius victus figu/
ram ad duas reſpiciẽs intẽtiones fa/
ciebat: quaꝝ altera erat vis egrotan
tis: ⁊ ꝯſtitutio morbi. Nã ſi morbus
ſit acut⁹: vel pacutus: vel lõgus: ⁊ qñ
maxime in vigore ꝯſiſtet: nihil aliud
eſt niſi morbi ꝯſtõnẽ ꝯſiderare: par/
ticulares autez ciboꝝ oblationes ex
acceſſionibus ꝯiecturabat̃. ¶ Cum
igit̃ tres ẽẽnt intẽtiones ad pfectã: et

Ad pfectaꝫ ⁊ indeficiẽtẽ vict⁹ rõnẽ intẽtiões tres habẽde ſunt.

indeficiẽtez victus rõnez: ꝓma gdez
ſumpta eſt ex virib⁹ egrotantis: ſcda
ex morbi ꝯſtõne: ⁊ tertia pter has ex
pticularibus acceſſionib⁹. Vires q̃/
dem ſub ꝓmo ſtatim ingreſſu cõpre
hẽdere medicus põt ex pulſibus. ſ⁊
alijs: que ipſe in li⁹ ꝓgnoſtico latius
ſcripſerat: q̃uis forte qs dixerit vi/
rium magnitudinẽ eſſe incõprehẽſi/
bilẽ. At ſi nõ poſſumus eaꝝ quãtita/
tez exqſite cognoſcẽ: poſſe nos tñ ar/
tificioſa quadã ꝯiectura ad veritatẽ
ꝓxime accedẽ: nemo inficiabit̃. Sꝫ
morbi ꝯſtõnẽ qualiſnam ſit: ⁊ pticu/
lares acceſſiones: multi medici exi/
ſtimarũt: nõ poſſe dignoſci: nõ tamẽ
idẽ ſenſit Hippo. ſꝫ ⁊ in hac pte ſicu/
ti ⁊ in alijs ſepe qdez exquiſite: ⁊ vt
quiſpiam dixerit/perite atqꝫ ſciẽter:
ſepe ꝯo ꝯiecturalr: nõ tñ inartificio/
ſe: neqꝫ lõge a veritate: ſed ꝓpe: atqꝫ
ꝓximius puenienius ad cogſcendũ
futurũ ꝯſiſtẽdi tẽpus: ⁊ acceſſionum
ſucceſſiuas reciprocationes. Veruꝫ
hec oia latinus in libris qui ꝓgnoſti
ci: ⁊ in alteris: qui epidemie iſcribũ/
tur Hippo. docuit: ⁊ nos iuxta antiq
magiſtri ſniam ipſius ꝯba cum de/
cẽti expoſitiõe appoſuimus in libro
ꝓmo de criſibus: in quo oſtendimus
qũo quiſpiam futuri morbi vigorẽ
poſſit ꝓcognoſcere. Nũc ꝯo oia ſunt
ab Hipp. per capita tradita. At nos
qꝫ breuiſſime fieri poterit ipſa dilu/
cidabimus. Quibus ꝯo cure eſt oẽs
de his diſciplinas diligẽter ꝓdiſcere:
ad librũ de criſibus a nobis ſcriptũ:
legẽduꝫ accedat. Jpſi quoqꝫ morbi:
⁊ acceſſionũ ſiſcos ꝓportiones: ⁊ ſuas
etiã ꝯſtitutiones nihilominus oſten/
dẽt: veluti in intermitẽtibus: qđ ter/
tiana cito terminat̃: quotidiana ꝯo
lõga eſt: quartana autẽ etiam hac lõ/
gioꝛ exiſtit. Jn cõtinuis ꝯo: incendẽ/
tes qdem acute ſunt: que ꝯo typho/
des: id eſt ſuccẽdẽtes noiant̃, longio/
res: medie ꝯo iter has ſemitertiane.
Qũo ꝯo quiſpiaꝫ has oẽs febres ſta/
tim inuadentes dignoſcat: ſcdo libro
de criſib⁹ plenius edocuimus. Qua/
re nos

TRANSLA. ANTIQVA

nem expectari. Sic ergo ordinaui-
mus dietam a principio ſicut ordi-
nãda erat in longo morbo. Simili-
ter fecimus in amphimerinis ⁊ ter-
tianis ſm longitudinem et breuita-
tem ſui ſtatus. Quod autē de febri-
bus diximus: idem de omni morbo
intelligatur. Pleureſis enim ⁊ peri-
pleumonia ⁊ freneſis ſicut acute fe-
bres intelligantur: ſquinantia diaria
ſpaſmus ſicut peracute accipiantur:
hydropiſis mania ⁊ empima vētris
fluxus: ⁊ ptiſis id eſt vulnus pulmo-
nis aſſimulantur diuturnis. In pleu-
reſi ergo ⁊ freneſi plurimum in ter-
tijs diebus interpolatio erit vulne-
rati in ſtomacho cum epimate: ſiue
in epate ſeu pulmone interpolantur
omni die: ⁊ maxime in nocte. Sple-
netici vel melancholici de quarta fe
bricitant in quartanam: aut vna die fe-
bricitant alia non. ¶ Quod tempo-
ra anni nominauerit prioribus con-
tinuauit: hec enim declarant egritu-
dines ⁊ earum interpolationes. Nõ
enim in quartanis ordinare dietam
ſm longitudinem egritudinis ſuffi-
cit: niſi etiam intelligatur: ſi cum fe-
bris inceperit hyems eſtas autum-
nus: ſiue ver fuerit. Eſtiua enim quar
tana breuis: autũnalis ꝟo longa: ma
xime ſi vicinetur hyemi: quod mon-
ſtrabitur in aforiſmis ſequentibus.
Tertiana velox ⁊ breuis ⁊ vicinam
facit criſim: in eſtate tamen breuior:
in hyeme lõgior: ſicq; morbos eſtas
breuiat: hyems prolongat. Interpo-
lationes febrium in eſtate tritei plu-
rimi: in autumno tetratei: in hyeme
amphimerine. ¶ Complexiões q̃z
corporum deſignant egritudines ſi-
cut ⁊ tempora anni: quarum diuerſi-
tates quia multis in locis Hippocr.
tetigit hic eas reticuit: quia ex alijs
libris palã putauit fieri. Quod ergo
eſtas innuit idem complexio calida
⁊ ſicca protendit. Si etas quoq; in-
firmi perfecta iuuentus ſit: ⁊ ſi regio
calida etiam ⁊ ſicca fuerit: ⁊ ars ⁊ cõ
ſuetudo deſignant egritudines ſimi-
li modo: itidem ⁊ aer quo infirmus
circũtegitur quod poſt mõſtrabitur
idem de alijs egritudinibus in cete-
ris iudicetur temporibus. Conſiſtē-
tia morbi monſtrabit: ſi acutus mor
bus ⁊ peracutus ſit ſiue diuturnus:
quod neceſſe eſt noſci ad diſcernen-
dum ſtatū morbi. Interpolationes
quotidianas oſtendunt et tertianas
⁊ quartanas ⁊ quota diei ſiue noctis
hora incipiant. ¶ Quod addit poſt.
Et circuitum adinuicem incremen
ta: ſiue quotidie: ſiue preter diem: ſi-
ue per amplius tempus fiãt: oportet
ſcrutari:

Vide.17.pti. cap.5°.char. 356.col.p°.

TRADVC. LAVRENTIA.

phodes lucte ⁊ iactatiõis argu° ita co
gnominate: inter vtraſq; medie ſite
ſunt ſemitertiane. Ceterũ quo pacto
quiſpiã has oẽs febres deſubito ꝓ-
ſpectas meditatãſq; habeat ꝑhēdē-
tes z° li° qui eſt de iudicationib' cu-
mulatiſſime explanatũ iã eſt. Igitẽ
vt extēdere caueamus iuſto plꝰ ꝑius
volumē cõpēdia lõgis anfractibus
anteponētes: que alijs cõmētatiõib'
ſint iſerta ꝓtermittamus: ne eadē ſe-
penumero temere incõſiderateq; re-
petãtur. Atq; admonuiſſe illud tñ-
modo conueniet: vt ſi recogſci queat.
prehēdēs febris ꝓrinus ab initio: ita
colligas licebit: acuta igitẽ eſt ac die
tertij repetēt acceſſiones: idq; eſt qꝺ
Hippo. ait. [Acceſſiones ꝟo cõditio-
neſq; indicãt morbi.] Quartanã igĩ
febrim ſtatim iter initia incognoſcē-
tes: ꝑſepe nihil hrites nec ĩuz explo-
rare reduces ⁊ alternas acceſſiones
victus formulã iſtituimus ab initio
ſm morbum: cuius ꝯſiſtēdi vigor ſit
poſt aliquã multũ tpis preparatus: ⁊
itē tertianã quotidianãq; ꝑcipiētes
ꝯtinuo vict' rõnē adhibuimus iuxta
ꝓpriã futuri vigoris legē. Ceterum
quēadmodũ per febres: ita ⁊ in cete
ris morboꝝ gñib' agēdũ eſt. Coſta-
lis.n. atq; pulmonia ⁊ deliriũ acuti
morbi putanẽ. Angina aũt ⁊ bilaris
neruoꝝq; diſtētio ꝑacuti ſunt. Por-
ro aqua inter cutē ⁊ atra bilis ⁊ vo-
mica et tabes diutini intelliguntur.
Quinetiã ꝑ coſtalē atq; deliriũ ꝑte
pl'ima die tertij redeunt acceſſiones:
per vomicas ꝟo que in vētre vel in
iecore ſatigēt: ⁊ itē per tabes q̃tidie
ſꝫ noctu potiſſimũ recurrũt: ꝑ lienē
⁊ in totũ atrã bilē quartis diebus re-
meant. ¶ At ꝟo qꝺ eſt poſtea ꝓdi-
tũ ⁊ anni tpa ad antelata referri dꝫ.
Etenim morbi cõditionem acceſſio-
neſq; anni tpa ſimul cũ morbo indi-
cabũt. Nõ.n. ſufficiet ꝑſpectũ medi-
tatũq; hic: vt quartana tali die ꝑhē-
dit tñmodo quo ex ꝑſagitione inter
initia facta vict' formulã ad morbũ
diutinũ ꝟſus ꝑcipias: verũetiã ꝯſpi-
cari ꝯueniet: hyeme ne an vere: num
eſtate an autũno morbi initiũ ⁊ ori-
go extiterit: non ignari q̃rtanas eſti-
uas breues eſſe magna ex ꝑte: autũ-
nales lõgas ꝑſertim que hyemē atti-
gerint. Hec enĩ vel ipſe poſt indica-
bit. Quinetiã tertiana aliogn breuis
eſtate multo citiꝰ q̃ꝫ hyeme finitur.
Nec ſecus ceteri oẽs morbi ita iudi-
canẽ: nam eſtas incitationē: pigritiã
hyems ĩportat. Itidē acceſſiões ma-
gna ex ꝑte die tertij redeũt ꝑ eſtatē:
die quarti ꝑ autũnũ: ſingulis dieb'
noctibuſue per hyemē. ¶ Pari mõ
in tpib'

VERSIO LEONICENI.

re nõ opꝫ ad hũc trãſferre ſermonē
quecũq; hñ dicere in alijs anticipa-
uimus: neq; ſepius eadē in pluribus
libris ſunt repetēda: ſed ſolũ ad me-
moriã reuocandũ: ſi poſſibile fuerit
tertianã inuadētem ſtatim ab initio
cognoſcẽ: ex ea cõprehēdẽ quimus:
ꝙ cito terminabit: et ꝙ per 3[m] diem
fient acceſſiones: ⁊ h̃ eſt ꝙ ab Hip.
dicitẽ. [Acceſſiones autē: ⁊ ꝯſtõnes:
morbi indicabũt.] nos qdē cum ſta-
tim p° die febriũ quartanariũ initia
ſepe cognouiſſemus nõ expectata z°
acceſſione: formã victus ab initio cõ
ſtituimus: tanq̃ꝫ ad morbũ qui lõgo
poſt tpe ad ſuum vigorē foret ꝑuen
turus: ſic in quotidiana: ⁊ tertiana fe-
cimus: tpe futuri vigoris in vtriſq;
ſm ꝓpriũ terminũ metiētes. Sicu-
ti aũt in febrib' itidem in alijs mor-
bis eſt faciēdũ. Morbi: enim late-
ralis: ⁊ qui peripneumonia: ⁊ phreni
tis a grecis noiantẽ: morbi acuti ſunt.
Angina autē: ſuxtangina: ⁊ cholera: ⁊
diſtētio neruoꝝ: ⁊ ꝑacuti. Aqua iter
cutem: atra bilis: ⁊ ſuppuratio: et ta-
bes: diutini. Et morbo qdem latera-
li: ⁊ phrenitidi magna ex ꝑte per 3[m]
acceſſiones fiunt: ſuppurationib' aũt
que ventri eueniunt: aut epati: ⁊ tabi:
quotidie: ⁊ magis ad noctē: qui ꝟo
ex liene laborant: ⁊ oĩno ex atra bile:
per 4[m]. ¶ Qꝺ autē ſubinde di de
anni tēporib': ad ea que antea dicta
ſunt habet relationē: nã ⁊ morbi cõ
ſtitutiones: et acceſſiones: ꝑrit ab an-
ni tpibus vna cum morbo indicari:
neq;.n. ſufficit hoc tñ ſcyſſe: ꝙ quar-
tana inuaſit hoc die: vt ab initio pre-
cognoſcamus inſtituendã eſſe victus
rõnem: vt ad morbũ futurum diuti-
num: ſed etiã ſi hyeme: aut vere: vel
eſtate: vel autũno: ſuũ fecit initium:
ꝓſpicere oportet: id cognoſcētes q̃
eſtate quartane magna ex parte bre
ues ſunt: autũnales longe: ⁊ que ma-
gis hyemem attingũt: nam hec eadē
ipſe nos in ſequētibus edocebit: ⁊ q̃-
dē tertiana febris: cum aliogn cito
terminetẽ: citius tñ eſtate q̃ꝫ hyeme:
⁊ alijs pariter ſingulis morbis eſtas
addit celeritatē: hyems ꝟo tardita-
tē. Sed ⁊ acceſſiones: per 3[m] qdem
magna ex ꝑte eſtate fiunt: per 4[m] ꝟo
autũno: ſingulis ꝟo diebus aut nocti-
bus hyeme. ¶ Sicuti aũt in anni tē
poribus: ſic ⁊ in tēperaturis ex ꝓpor
tione ſe habet: de qbus ⁊ ipſe Hippo
crates ſepe diſſeruit: non tñ hic qdq̃ꝫ
dixit: vt qui ex vno alia nob ad me-
moriã reuocãda reliquerit. Que.n.
tēpus eſtiuum: eadē ⁊ egri tēperatu
ra: ſi fuerit calidior: et ſiccior: ⁊ etas:
ſi in ſuo vigore conſtiterit: ⁊ locus: ſi
calidus:

TRANSLA. ANTIQVA

ſcrutari: ſi per hec ſupradicta poſſunt intelligi. Per circuituū enim adinuicem incrementa febrium circuientium augmenta: morbi interpolationes: ⁊ ſtat⁹ ſignanꝰ. Per incrementa q̄z interpolationū in febribus augmētū morbi: ⁊ lōgitudo ſtatus: ⁊ ꝓpinquitas ſignantur: ſicut in pñti monſtrabitur. Augmentum enim ſecundū accesſionis tribus monſtraꝰ modis: vel ex incipiente tempore: vel ex longitudine: vel ex magnitudine. Magnitudo enim ſiue fortitudo dicatur ſiue magnitudo: vna eademq̄z eſt intentio. Cum enim dicant medici: hec febris maior ſiue fortior eſt priori: idem tamen innuitur debere intelligi. Febris autem hec / ſiue maior / ſiue fortior: aliquando prius incipit q̄ ſoleat: aliquando diutius perſeuerat: aliquando manet vel incipit ſicut ſolebat: qđ neq̄z attinet magnitudini: neq̄z fortitudini: ſed breuitati potius vel longitudini. Hec ꝑiodus quam inter initium ⁊ ſtatum eſſe dico ceteris criſibus eſt moleſtior: hec periodus in declinatione eſt melior. Feſtināś anteq̄ ſoleat: ⁊ diutius durans q̄ ſoleat: ⁊ maior ſeu fortior / ſiue quotidiana ſit / ſiue tertiana / ſiue quartana morbum faciunt longum / ſiue breuem: ſic in pleureticis. Ratione ergo iſta incremēta morbi ſunt perſpicienda. Si ergo interpolatio febris anteq̄ in prima die inceperit pluſq̄ morans magis ſe confortauerit: augmētatio eſt fortior: criſis velocior: et ſtatus propinquior. Non enim cōuenit vt augmentum ſit fortius ⁊ ſtatus remotior. q̄ ſi interpolatio ſcḋm predictos gradus minoretur ſtatus remotior perpēditur: vnde planum redditur quando ſtatus veniat: ⁊ quando acceſſio morbi redit. Primo cognito principio ſcitur ⁊ diete ordinatio in toto morbo: ⁊ acceſſione cognita ſcitur qua hora cuilibet dieta ſit danda. Exquo autem Hippo. dictam ordinare incepit cuilibet egrotāti: ad hoc intēdit vt ſciatur quanta et quando debeat dari. Procuidubio nihil aliud incrementa circuituum vocauit: niſi reditum morbi ad id quod fuerat. ¶ De aūt ex poſt apparentibus dixit interpolationes febris ⁊ eſſentiaꝫ morbi: innuit intelligi ſiue illa apparentia ſignificationes vocentur / ſiue accidentia: que cum ſint cum morbo vel ſequantur: alia criſim: alia coctionem ſignificant: alia eiuſdem ablationeꝫ: alia ſignificant perditionem. Apparentia ergo cum morbo incipiūt cuꝫ ipſo. Sequentia cuꝫ morbo aliquādo apparēt:

Augmētū ſcḋ accesſiōis tribus monſtratur modis.

TRADVC. LAVRENTIA.

in tpibus anni: atq̄z etiā tēpuſculis cōſiderādū qđ ꝓportione reſideat. Que inq̄ Hippo. ſepenumero adſtruxit. Verū h̄ in loco enucleare atq̄z excudere ſupſedit ratus nō eſſe neceſſariā eaꝝ admonitionē: ꝓpterea q̄ vno expoſito cetera q̄z inaudiri ꝯueniat. Qđ enim tp̄s eſtiuū indicabit: h̄ egri vis ⁊ nā ſi calidior ac ſiccior ſit atq̄z etas ꝯſiſtēs ſuo vigore: ⁊ itē ſedes calida ⁊ ſicca in qua diuerſaꝰ: atq̄z etiā artificia ⁊ mores ſilr hītes inſtāſq̄z circūfuſi aeris cōditio ſeu habit⁹: de qbus poſtea indicabit. Pari modo que ex autūno ad morbi conditionē atq̄z obuerſarias acceſſiōes ducunꝰ: eaipſa ab egri etate ⁊ nā ſtudijſq̄z et iſtitutis atq̄z etiā tellure in qua egrotaꝰ: ⁊ itē circūflui aeris ꝑuulgato tēperaculo trahas licebit. Ex his igiꝰ clareſcit: vt morbi ꝯditionē ⁊ acceſſionū viciſſitudines internoſcamus. Cōditionē gdē num pacut⁹ an lōgus futurus ſit morbus id qđ ad vigoris ꝑlagia necēaꝫ duciꝰ. Acceſſiones aūt verū 3° quoq̄z die quartoue: an ſingulis dieb⁹ aut noctib⁹ prehēdāt. ¶ Ceterum qđ eſt in fine ſnie memoratū poſt pergremus: an eaipa que docuimus obfirmet. Dicit enim Hippoc. atq̄z etiā ſucceſſiua circuituū incremēta / ſiue q̄tidie / ſiue vno iterpoſito die / ſiue etiā per iteruallla ampliora eueniāt. Itaq̄z ꝯſtat vt circuituū incremēta vocitet auctiones acceſſionū: que vt augeſcēns morbi moduꝫ: itēq̄z futuri vigoris tp̄s oſtēdāt hinc diſcas ꝯueniet. Incremētuꝫ ſequētis acceſſionis aduſus ꝑlatā his tribus: vtpote acceſſionis tp̄e ⁊ ꝓlixitate ac magnitudine ꝯſideraꝰ: nec q̄cq̄ intereſt magnitudinē an vehementiā nomines. Quippe alterutrū nomen in ꝯſuetudine eſt atq̄z in medio loq̄ndi vſu medicine ꝓfeſſis: vt qui de eadē re ſepenūo afferētes vocabulū interduꝫ maiorē fuiſſe q̄ que ꝑceſſit: interduꝫ vehemētiorē ꝯfirmant. Ea q̄cq̄ vehemētior ſit: tum pariles horas ꝑ acceſſionē occupare pauciores q̄: tuꝫ etiaꝫ plures queat que inquā nō magnitudo ſeu vehemētia: ſꝫ acceſſiōis ꝓlixitudo itelligaꝰ. Porro acceſſionē volumus inaudiri ꝑtē vniuſe circuitionis nocentiorē que ſtatim a p̄a prehēſione cepit ad ꝯſiſtēdi vigoreꝫ vſq̄z extētā eque q̄ ad ſubſiduū inclinatiōis alleuiatiōiſq̄z indulgētiorē atq̄z placidiorē. Cuꝫ igiꝰ acceſſio ſiue tertijs diebus ſiue quartis ſeu ſingulis remeet ſuſcipit cōpetētiā: ſuſcipietq̄ lōgiore tp̄is tractu extendiꝰ: ac pariter vehemētius laceſſit ꝯſpicuū iam morbi crementū intelligiꝰ: quātope ſingula

VERSIO LEONICENI.

calidus: ⁊ ſiccus: vna indicabūt. Liquet autē q̄ ⁊ induſtria vite: ⁊ aſſuetudo eodem modo ſe hñs: ⁊ preſens aeris nos ambiētis ꝯſtitutio: de quibus poſtea docebit. Sic ⁊ quecūq̄z de tēpore autūnali ad morbi cōſtitutionē: ⁊ acceſſionum reciprocationē aſſumebantur: hec eadem ⁊ de etate egrotātis: at que natura: ⁊ vite induſtria: et aſſuetudinibus: ⁊ regione in qua egrotat: ⁊ aeris ambientis (que tūc vagaꝰ) tēpatura: aſſumere licet. Ex his gdem iam conſtare pōt q̄ ⁊ morbi ꝯſtitutioneꝫ: ⁊ acceſſiones cognoſcemus. Cōſtitutionem gdem: ſi morbus fuerit peracutus: vel diutinus: qđ ad cōſiſtendi tēpus agnoſcēdū eſt neceſſariū. Acceſſiones vero: an per 3m: vel per 4m: vel ſingulis diebus / ſiue qua hora diei: aut noctꝭ ſint inuaſure. ¶ Qđ vo circa finem aforiſmi ſcribit: deinceps videamus: ſi ad eoꝝ que nos diximus faciunt declarationē: ſic enim Hippocrates inquit. Et circuituū ſucceſſiua incremēta / ſiue quotidie / ſiue alternis dieb⁹ / ſiue per maiora interualla fiant. Clarum eſt aūt ipſuꝫ intelligere per circuituū incremēta: acceſſionū augmēta: que in ipſis eueniūt: ex qbus oſtēdi: ⁊ morbi augmētum: ⁊ futuri vigoris tēpus ꝑfinitum: hinc diſcere poſſis. Secūde acceſſionis ad p̄maꝫ accremētum in hiſce tribus ꝯſpicitur: in hora qua fit acceſſio: in longitudine acceſſionis: ⁊ in magnitudine: nihil auteꝫ differt ſi etiam in vehemētia dixeris: q̄ hec duo nomina ſunt apud medicos vſitata: et ſepius ea de re eadem ꝓnūtiantur: cum aliqñ dicūt maiorem fuiſſe febrem ea que ꝑceſſit: aliquādo vehemētiorem. Cōtingit aūt hanc febrem vehemētem: vel equales horas cum ꝑcedēte obtinere: vel pauciores: vel plures: q̄ ad magnitudinem nō ꝑtinet ſiue vehemētiam acceſſionis: ſed ꝓlixitatē. Per acceſſioneꝫ aūt te oportet intelligere deterius tēpus totius circuit⁹: qđ eſt a p̄mo inſultu vſq̄z ad tēpus ꝯſiſtēdi: ſicuti reliquum tp̄s declinationis eſt melius. Cuꝫ itaq̄z acceſſio / ſiue per 3m / ſiue per quartū / ſiue quotidie fiat: ſi illem anticipauerit ꝓportioneꝫ: atq̄z ita anticipādo ad lōgius extēdiꝰ tēpus: atq̄z inſup vehementius afflixerit: tūc manifeſtū eſt morbi augmētum: quātum aūt augeatur vnū ex dictis ſua quātitate monſtrabit. Siqdem acceſſio pluri tp̄e anticipans: ⁊ lōgius: atq̄z etiam vehemētius affligens: eſſatu dignum indicabit augmētum: ⁊ velocem eſſe morbi motuꝫ. Atq̄z haud ita multo poſt

Circuituū ſiue acceſſionū incremēta / ſiue augmenta in tribus cōſiderantur.

TRANSLA. ANTIQVA

do apparent: aliquando poſt aliquã-
do cũ neutro: cũ non ſint morbi inſe-
parabilia accidẽtia: neqȝ ſubſtantia-
liter inherentia: ſed ſunt quedã qua-
litates ſeparabiliter accidẽtes. Hec
autem accidentia criſim ſignificãtia
cum non cum morbo in ſui certo in-
cipiant initio: in ſui tamen apparent
initio ſecunda ⁊ tertia conſideratio-
ne: quod poſt hoc explanare contin-
git. Aliquando accidentia eadem nõ
in initio morbi: ſed in augmento vel
ſtatu ſunt apparentia. Signa autem
huius coctionis non apparent certis
initijs: ſed in ſecũdo ⁊ tertio conſide-
rabis. Signa ablate digeſtionis ali-
quando cum morbo in ſui initio in-
cipiunt: aliquando vero poſt: ⁊ ſimili-
ter mortis ſignificationes ſunt appa-
rentes poſt. In initio morbi apparẽ-
tes: vt ego explanaui in lib° Criſeos.
Initiũ morbi triplr dr̃. Dicit̃ morbi incipientis initium: cu-
ius tempus eſt indiuiduum. Dicitur
etiam initium pars totius temporis
morbi: ſicut cum morbus diuiditur
habet initium augmentum, ſtatum,
et declinationem. Dicitur etiam ini-
tium qd̓ eſt inter initium ⁊ tres dies
tranſeuntes. In eodem libro mon-
ſtrauimus virtutem omniũ accidẽ-
tiũ que diximus: in quo multa Hip-
pocratica inſeruimus huic operi ne-
ceſſaria: ⁊ multa de virtutibus bre-
uiter: que qui intelligere voluerit: ad
eum librum tranſuolet. ¶ Cum aũt
per poſt apparentiã eſſentiam mor-
bi ſignificare volueris: pleureſim ad
ſimilitudinem introduxit ſicut in pleu-
reticis. Si enim in pleureſi ſputum
continuo ſubrubeum apparuerit: fit
morbus breuis: ſi poſterius prolon-
gatur. Hoc planius intelliges: ſi hic
ponatur qd̓ in tertio epidimie Hip-
pocra. dixit. Anpius inquit de ciuita-
De anrio pleuretico. te fuit Amadia vel Andrie vicinus
porte Borochie regioni oppoſite: q
ↄtinua laborans febre in dextro do-
luit latere tuſſiens ſicce: ⁊ neqȝ in pn̄-
cipio morbi ſcreans aliquid ſitiens
⁊ vigilias patiens: vrina autem in co-
lore laudabilis multa fuit: ⁊ ſubtilis.
Die 6ª alienationem ſuſtinuit. Cũqȝ
multotiens calefieret: non tamen al-
leuiatus eſt dolor: ſȝ potius die ſepti-
ma fuit dolor maior ſebre augmen-
tata: neqȝ dolore minuente: ſed tuſſi
quoqȝ multum impediente ⁊ anhe-
litum anguſtiãte octaua die de interio-
ri pte bracchij flobothomauit: ⁊ ſm̄
ꝙ oportuit multum minuit ſangui-
nis: vnde dolore alleuiante: tamen
tuſſis ſicca remãſit. In. xj. die cum in
capite parum ſudauerit mollior fuit
tuſſis atqȝ febris: et ſcreatus humi-
dior fuit

TRADVC. LAVRENTIA.

ſingula q̃ ſunt tradita adcreſcũt mo-
dũ mẽſuraqȝ indicãt. Que. n. ampli⁹
tp̄is occupat diutiuſqȝ incitat̃: atqȝ
ipẽdio vehemẽtius inſigneȝ indicat
auctionẽ pnam citãqȝ morbi cõmo-
tionẽ: ⁊ itẽ de primo fore ↄſiſtẽdi vi-
goreȝ. Nã fieri nequaq̃ põt oppido
q̃ auctis acceſſionib⁹: vt ↄſiſtẽdi vi-
gor pigritet: cũctetur qȝ. Sȝ vicinior
⁊ ppior eſt magiſqȝ applicit⁹ initio ⁊
tanq̃ pñs atqȝ in manibus poſitus.
Contra acceſſio ſi exigua extitit. vȝ.
ſingulis que diximus augeſcẽs quã-
tuȝ in ea eſt ↄſiſtẽdi vigorẽ pigriorẽ
fore denũtiabit. Id igit̃ ex acceſſio-
num incremẽtis diſcere queas: eo ꝙ
arbitreris licebit q̃diu poſt erit ↄſi-
ſtẽdi vigor atqȝ etiaȝ exiguũ prebẽ-
dẽtis acceſſionis tp̄s. E qbus p̄ᵐ con-
ducit ad ↄſtituẽdã vniuerſi vict⁹ for-
mulã: alteꝝ ad explorãda tp̄a qbus
ſigillatim pcipias alimoniã: cuius p-
poſita p̄n° docere iſtituit. Circuitio-
nẽ p̄terea noiari ſileȝ in idem ambi-
tionis recurſum: duȝ velut ad caput
⁊ originẽ circũactionis alteri⁹ reuer-
tat̃: atqȝ ad p̄teritã redeat cõditionẽ
nemo eſt quin ſciat. ¶ Quinetiaȝ ex
his que ſupueniũt indiciũ accipi põt
acceſſionis: tũqȝ ↄditionis toti⁹ mor-
bi. Veruȝ ſiue libeat noiare accñtia
ſeu indicia ſupuenientia: nequaq̃ re-
fert illud expoſuiſſe atqȝ admonuiſ-
ſe de oib⁹ indicijs ſeu accñtib⁹ expe-
dit: vt quedã affectionaria ſint: alia
ↄiũcta: alia decretoria: alia que ↄco-
ctionẽ aut cruditatem abolitionẽue
indicẽt. Affectionaria igit̃ cũ morbo
pariter naſcẽtia prebẽdũt. Cõiuncta
q̃ñq̃ ſimul prebẽdũt: īterdũ etiã ſu-
perueniũt: interdũ nullo pacto acce-
dant. Nõ. n. ĩſeparabilia ſunt a mor-
bo: neqȝ tanq̃ ſubaȝ eius ↄficiũt: ſed
p̄p̄a ⁊ ſua diſcernicula retinent. De-
cretoria autẽ ab Hippocrate noiata
p̄ncipio et origine morbi exquiſitim
p̄maria cõprehẽdere nã phibuit: ſȝ
religs duob⁹ initijs inuadere dedit:
de qbus poſt paulũ docebo. Porro
nec his tp̄ibus ſepe exiſtũt: ſȝ per cõ-
ſiſtẽdi vigorẽ atqȝ inclinationẽ ſup-
ueniũt. At vero ↄcoctiõis ſigna nunq̃
prebẽdũt cum p̄ncipe morbi princi-
pio: ſȝ vniuerſi originẽ atqȝ exordiũ
morbi quaſi preȝ circũſcribũt. Cru-
ditatis p̄terea ſigna prebẽdũt priore
morbi initio: atqȝ eſt qñ poſtea com-
parẽt qũo ſigna abolitionis. Nam ⁊
hoꝝ genitura poſt caput p̄ncipiũqȝ
morbi ↄtingit. Ceteruȝ morbi p̄nᵐ et
origo triſida intelligit̃: quẽadmodũ
in cõmẽtarijs de diebus decretorijs
docuimus: tuȝ qui ſine lato eſt acceſ-
ſus: quẽ mihi liceat illatabilẽ noiare
originẽ

VERSIO LEONICENI.

in ſuo vigore futurũ. Neqȝ eniȝ fieri
põt: vt magna incremẽta ſuſcipiẽti-
bus acceſſionib⁹ non prima ſit mor-
bi conſiſtẽtia. Cõtraria aũt exceſſio:
que. ſ. parua faciat incremẽta omniũ
eoꝝ que diximus: quãtũ ad hoc atti-
net: lõgius diſtare futuruȝ morbi vi-
gorẽ oſtendit. Hoc igit̃ ip̄m per cir-
cuituuȝ incremẽta diſcemus: piccur-
ra. ſ. aſſeq põt quãtũ tp̄s morbus in
ſuo vigore ↄſiſtet: ac p̄terea horã p̄ſi-
nitã qua acceſſio inuaſura ſit. Cõdu-
cit autẽ p̄ᵃ cognitio ad formã totius
vict⁹ ↄſtituẽdaȝ. Scd̓a vero ad tẽpoꝝ
p̄ticulariũ cognitionẽ: in qbus cibus
eſt dandus: quoꝝ intẽtiones ipſe ab
initio docere pꝓpoſuit. Ex aũt circui-
tuȝ vocet ſilem ad idẽ reditũ: nemi-
neȝ puto dubitare. ¶ Sed ⁊ ex his
que mox apparẽt aũt ↄiecturãdũ eẽ
de acceſſione: ⁊ totius morbi ↄſtitu-
tione. Siue aũt caſus, ſiue ſigna: ve-
lit quiſpiã illa que mox apparẽt no-
minare: nihil retulerit. Illud aũt de
oĩbus caſibus ſigniſue eſt cogñẽdũ:
ꝙ nõnulla qdeȝ eoꝝ ſignãt paſſio-
nem: aliqua aſſidẽt: aliqua decernũt:
ac indicãt: aliqua coctioneȝ: aliq̃ cru-
ditatẽ: aliqua ſalutẽ: aliqua pniciem
oſtendunt. Paſſionis ſignatiua ſunt
que vna cum morbo inuadũt. Que
vero aſſidẽt: aliqñ ſimul inuadũt: ali-
qñ ſupueniunt: nõnunq̃ vero neqȝ oĩ-
no veniũt. Neqȝ. n. ſunt a morbo in-
ſeparabilia: neqȝ eoꝝ ſbãm ↄſtituũt:
ſed p̄prias faciunt dr̃ias. Que vero ab
Hippo. decernẽtia, ſiue indicãtia vo-
cant: cum p̄mo exiſte morboꝝ p̄n-
cipio: nõ ſunt apta nã inuadere. Cuȝ
duobus alijs aũt apta nã ſunt. De q-
bus paulo poſtea dicemus. Aliquã-
do vero neqȝ in his: ſȝ cum morbi au-
gentur: aut iam ↄſiſtũt apparẽt. Si-
gna vero coctionis inuadũt qdẽ: ⁊ iſta
nunq̃ in primo ſtatim morbi princi-
pio. Terminãt autẽ illud p̄nᵐ ꝙ eſt
pars totius morbi. Signa vero crudi-
tatis cuȝ p̄mo morbi p̄ncipio ſtatim
inuadũt: ⁊ nõnunq̃ poſterius appa-
rẽt: ſicuti ⁊ mortis ſigna. Naȝ ⁊ hoꝝ
gñatio morbi p̄nᵐ ſubſequit̃. Mor-
bi autẽ p̄nᵐ intelligi volumus: vt in Prin.ᵐ morbi dr̃ triplr.
cõmẽtarijs de criſibus manifeſtaui-
mus: ⁊ p̄ᵐ eius inſultũ: ꝙ nullam hẽ
latitudineȝ dr̃: ⁊ id qd̓ eſt ſicuti pars
totius morbi: qñ in p̄ncipiuȝ diuidit̃:
augmẽtuȝ: ⁊ tẽpus ↄſiſtendi: ⁊ decli-
nationẽ: ⁊ aliud: qd̓ vſqȝ ad 3ᵐ exten-
dit̃ diem. Sed ⁊ in eadẽ tractatione
docuimus: oĩum caſuum p̄ſtãtes: ⁊ ſi-
mul que expõne indigere videbant̃
vba Hippo. ad hoc p̄tinentia expo-
ſuimus. Sed ⁊ nũc per modũ cõpẽ-
dij de ip̄is a nobis dicet̃: qui vero vo-
luerit

TRANSLA. ANTIQVA

dioꝛ fuit: decimaſeptima die cepit di geſtibilius ſcreare: ſic alleuiante dolore vigeſimo die ſudauit criſi veniēte: febre ceſſante: ſed tamen ſitim patiebatur: ſed illaudabilis fuit ſcreatus: vnde et febris .xxvij. die redijt: ſiccaqꝫ tuſſiuit et mulum ⁊ digeſtum ſcreauit. Humoꝛ reſidēs in vrina apparuit multus ⁊ albus: ſitis ceſſauit et doꝛmiuit: trigeſimoquarto die toto coꝛpe ſudauit: perfecta igitur criſi febris quieuit. Moꝛbꝰ huius anxij fuit in p̄mis pleureſis: ⁊ quia ab initio moꝛbi ſcreare non potuit: vſqꝫ in octauum diem eſt pꝛolongata tuſſis: vnde ⁊ moꝛbus vſqꝫ ad trigeſimūquartum diem eſt pꝛolongatus. Cum tamē plurima pleureſis: quartūdecimum diem non excedat: quaꝫ ſi exceſſerit: ad vigeſimū pꝛotendiť. Sed ſi pleureticus ſcreaſſet die tertia pꝛo certo veniſſet criſis die ſeptima: vel nona: vel ad plurimū vndecima. Si ergo iſte tertia die ſcreaſſet: moꝛbus decimumquartum non tranſiſſet: qa ſicut in apoſtemate diſcooperto: ⁊ non ſub cute celato ſolet eruginoſus apparē ſudoꝛ: hic quoqꝫ ſubtilis eſt ſudoꝛ in p̄ncipio: ſed cuꝫ incipiat digeri mollioꝛ eſt ⁊ groſſioꝛ p̄oꝛi: ſic iſte ſcreatus in coctione eſt diuerſus. Alius enim plus alius minus decoquitur: hoc autem manifeſtatur in apoſtematibꝰ in oꝛe vel in oculis naſcentibus in cute ⁊ ſub cute manentibus. Si enim cutis per inciſionem perfoꝛetur: effluit inde ſudoꝛ multus ſicut diximus. Si ͬo non pfoꝛetur erugo illa cōtinetur: qua dureſcente apoſtema tarde digeritur. Idem intelligendum eſt de pleuretico cum iſte moꝛbus de apoſtematuꝫ genere eſſe dignoſcatur: opoꝛtet ergo vt maturationes ſue conſiderētur. Si enim nulla ſcreauerit: moꝛbus in vltimitate eſt cruditatis: qui gradus p̄mus eſt in pleuretico: ſi parum ⁊ ſubtiliter moꝛbus non in vltimitate cruditatis eſt et ſm gradum facit: ſꝫ ſi ſcreatus fuit magis ingroſſatus: tunc non iam moꝛbus crudus erit. Et iſte gradus eſt tertiꝰ in pleureſi: ꝙ ſi ſcreatus finaliter ⁊ complete ingroſſatꝰ eſt erit quartus gradus in pleureſi: in qua ſi ſputum groſſius eſt ꝙꝫ fuerit: ⁊ eſt perfecte coctum: et in die tertia vel quarta apparuerit: impoſſibile erit moꝛbum ſeptimum diem tranſire. Lōgitudo ergo ⁊ breuitas moꝛbi ſm apparentiaꝫ coctionis ſunt. Sicut enim in ſputo apparēte albo omnibus diebus egritudinis coctionis finalis perfectio ſignificatť: ſic ablatiōe ſputi ablatio ſignificabit

Maturatio in pleureſi penes ſputi accidētia: ⁊ in ea ſunt gradus. Uide. 18. xi. caꝑ. 6°. cōter. 378. col. 4°.

Lōgitudo et breuitas moꝛbi ſm apparētiaꝫ coctionis ſunt.

TRADVC. LAVRENTIA.

oꝛiginem atqꝫ pars vniuerſi moꝛbi p̄nceps quotiēs per exoꝛdiū ⁊ aſcenſum vigoꝛēqꝫ ⁊ deſcēſuꝫ diſcriminatur: tum etiaꝫ id p̄nᵐ qꝺ tractu tridui pferť atqꝫ extēditur. Poꝛro docuimus dictoꝝ accīdiū oīum vim naturāqꝫ per eas cōmētationes ꝗs adhibito enarrationis ſplēdoꝛe fecimus illuſtrioꝛes. Nūc ͬo ſectabimur cōpēdia breuiter curſimqꝫ reꝫ oēm pſtringētes. Cui aūt liberat artē Hippocratis ediſcere plene ⁊ ad integrū: is ad eas cōmētatiōes relegeť. Itaqꝫ ex his que ſuperueniūt eſtimari admonuit opoꝛtē moꝛbi totius ꝯditionez: moꝝ vnū eoꝝ noians ait. Ubi. ꝗ. In moꝛbo coſtali ſi ſcreatio purulēta ſtatim iter initia extitit: ibit moꝛbuſ: ſin poſtea paruit extēdiť. At ͬo incognoſcas licebit monita Hippo. ſi que ſup Anaxione coſtali moꝛbo detēto 3° ſunt volumie de vulgarīꝫ moꝛbis memoꝛata pſcribā: quem p̊ quoqꝫ libꝛo qui eſt de iudicationibꝰ aſtruxi. Dictio ſe habet in hunc modum. In abdera oppido Anaxionez apud thracias poꝛtas diuſantez acuta febꝛis excepit: dextriqꝫ lateris doloꝛ ꝯtinēs ⁊ arida tuſſis. Sitibūdus/ inſomnis/ vrina decoloꝛ/ largioꝛ/ tenuis/ 6° die mente exceſſit. Caloꝛ nequaꝗ̄ deſtitit. Septimo doloꝛ: ⁊ iteꝫ febꝛis icreuit. Doloꝛ haudquaꝗ̄ collapſus ē. Tuſſis vrgebat ſpirabatqꝫ difficilius. Octauo cubitum ſecui copia ſanguis fluxit qualiſqꝫ opoꝛtuit doloꝛ conceſſit. Sed tuſſis arida aderat. Undecimo febꝛis collapſa eſt exigua circa caput ſudauit. Tuſſis necnō ex pulmone humoꝛ ibat. Septimodecimo cepit expuē incertioꝛa quepiam. Uigeſimo inſudauit: febꝛiſqꝫ ex iudicatiōe receſſit. Uex ſitibundus erat: de pulmone ſcreatio nō pba pueniebat. Septimo ⁊ vigeſimo recidit in febꝛim: tuſſis repetit: ꝯcocte mā̄e copiā reuecit: in vrina ſubſidet plimuꝫ cādidūqꝫ ſitis emoꝛiť: obdoꝛmit 4° ⁊ 30° pncipit ex toto ſudoꝛe: ſedata febꝛi reualuit. ¶ Hic igiť Anaxio iter initia coſtali detinebať: non tñ deſpuebat ſtatim ab initio moꝛbi: ſed 8° die tuſſis adhuc affligebat quꝫ Hippo. indicauit: quoꝛ circa moꝛbꝰ vniuerſus extenťin 4ᵐ ⁊ trigeſimū diem abſceſſit quū moꝛbus coſtalis ppe diximus limitē iudicationis quartūdecimum habeat. Aut ſi talem terminū trāſcēdit oīno vigeſimo iudicať. Cꝫ ſi itra 3ᵐ diem quippiā ſcreet eger circa 7ᵐ nonūue aut vndecimū ſanitati reſtituiť: itēqꝫ ſi 3° die deſpuat: quartūdecimū trāſmeare minime queat. Accidit. n. per inflāmatiōes

VERSIO LEONICENI.

luerit totam Hippocratis artē circa iſta pdiſcere ad illā vadat tractationem. Ex apparētibus igiť totam iubet moꝛbi ꝯſtitutionē ꝯiectari: deinde quādam moꝛbi ſpēm: in mediūꝫ addūcēs ita inquit: veluti in laterali moꝛbo: ſi circa initia ſtatim ſputum appareat: moꝛbū inchoāteꝫ breuiat: ſi ͬo poſtea appareat pꝛoducit. Qꝺ autē ſcribit poſſis diſcere manifeſte: ſi tibi appoſuerim ex 3° libꝛo epidimiarū: que ipſe de Anaxione ſcribit: moꝛbum laterale patiēte: quem etiā egrotū ego in p̄mo libꝛo de criſibus mea expoſitione pateſeci: verba aūt Hippocr. hec ſunt. In abderis Anaxiona qui iuxta poꝛtas Thracias habitabat: febꝛis acuta inuaſit: lateris dextri doloꝛ continuus: tuſſis ſicca: neqꝫ primis diebus expuebat aliqꝺ: ſitibūdus/ peruigil/ vrine hñ coloꝛate/ multe/ tenues. Sexta die delirauit: neqꝫ calefaciētia aliqꝺ pficiebāť. Septima die magis laboꝛabat: qa febꝛis intēdebatur: neqꝫ doloꝛes cōminuebanť: ⁊ tuſſes infeſtabāt: ⁊ difficulter ſpirabat. Octaua venam in cubito ſecui: ſanguis plurimꝰ fluxit: ⁊ qualem opoꝛtuit: doloꝛes aliqua ex parte ceſſarūt: veruꝫ tuſſes ſicce ſubſequebantur. Undecima die febꝛes decreuerūt: parum circa caput ſudauit: tuſſes ⁊ que a pulmone humidioꝛa. Die decimoſeptimo cepit paucū qꝺ coctuꝫ expuere. Uigeſimo die ſudauit: et deſijt febꝛicitare. Poſt criſim leuatus eſt: ⁊ ſiti pmebať: ⁊ que ex pulmone purgationes: non erant admodum bone. Uigeſimoſeptimo die febꝛis redijt/ tuſſijt/ multa concocta educebat: vrinis plurimum ſedimen album: ſitis ceſſauit: ⁊ hñ ſpirabat. Trigeſimoq̄rto die ſudauit totus: ⁊ poſt criſim oīno ex febꝛe cōualuit. ¶ Hic igitur Anaxion ab initio moꝛbum lateralē patiebať: nō tñ ab initio expuebat: ſed et 8° die adhuc tuſſes ſicce ſubſequebanť: vt inquit Hippocr. Quare rōnabiliter totius moꝛbi ſolutio ad trigeſimūquartuꝫ diem extēta eſt: cuꝫ tamē magna ex parte lateralis moꝛbus terminū ſue iudicationis habeat quartūdecimū: ⁊ ſi nō hūc ſaltem oīno vigeſimum. Cꝫ ſi ante 3ᵐ diem expuiſſet: vel circa ſeptimū: vel nonū: vel vndecimū diem iudicatio eſſet ſubſecuta: ⁊ ſi in ipſo die 3° ſpuere cepiſſet quartūdecimū diem nō trāſcediſſet. Hoc enīꝫ accidit in oībus inflāmationibꝰ: que non tegunť operculo denſioꝛe: vti in his que exterioꝛem occupāt cutem: quādā ſaniem reſudare ab initio teneꝫ: poſtea ͬo ſi coctionē accipiāt: ⁊ ad

De Anaxione pleuretico

TRANSLA. ANTIQVA

ficabitur totius coctionis. Qꝫ ſi ſpu/
tum paruum ⁊ ſubtile ſit: parua co/
ctio ſignificabiť. Sed ſi ſputum fue/
rit purum: vel parū ruffum/rubeū/
vel citrinū: non ſunt laudanda. Eru/
ginoſum/liuidum/ſeu nigrum/perdi
tionis ſunt ſigna. ℂ Bona igitur et
laudabilis ſignificatio erit coctiõis:
que procuidubio morbum finiendū
velociter innuit: et econtra peſſima
perditionem infirmi velociter por/
tendit. Ablatio coctionis non perdi/
tionem vel ſalutē: ſed morbi ſignat
longitudinem: virtute tamen infir/
mi bene perſpecta: bene poterit nū/
tiari ſalus futura. ℂ Sunt ⁊ alia ge/
nera ſignorū que Hippocꝛ. vocauit
cretica: vtpote ſignificātia criſim ſi/
cut ſunt fluxus ſanguinis/ſudor/⁊ ri/
gor/ſolutio nimia vētris: nimius vo/
mitus: vrina nimia: dolor capitis nō
precedente cauſa: thetinatio ſub dia/
phragmate: ſimiliter vigilie/aliena/
tiones/lāguores/rigores nocturni ſi/
ne cauſa: feſtine febriū acceſſiones:
lachꝛyme ſubite ſine oculorum ma/
cula: rubor faciei: iectigatio labiorū
inferiorū: viſio nigredinis vel ſplen
doris ante ſe ſubita: rubor maxilla/
rum ſiue narium: apoſtema ſub au/
ricularis vel in quibuſlibet locis. Hec
omnia ⁊ conſimilia ſibi pertinentiū
locorum appellantur accidētia pro/
pria: ⁊ quaſi ſubſtantialia ⁊ cretica: ⁊
citum ⁊ velocem motum ſignifican/
tia. Sunt etiā duobus modis rei fu
ture nūtiatiua. Si enim poſt coctio/
nem morbi apparēt cretica ſignifi/
cātia ſunt certe ſalutis. Si ante mor/
bi coctionē ſunt illaudabilia/perdi/
tionem vel morbi lōgitudinem por/
tendentia. ℂ Criſis autem ſigna nō
ſignis coctionis ſunt ſimilia: teſtan/
te Hippocꝛ. in prima particula epi/
dimie. Coctio inquit velocē criſim
⁊ fidem ſalutis portendit. Sed non
ſimiliter cruditas: maxime ſi futura
male ſunt proceſſura. ℂ Joānicius.
Male proceſſura intēdit de apoſte/
matibus cuiuſlibꝫ loci corporis que
duobus modis fiunt: vel enim de to
to corpore procedūt: vel de exterio/
ribus ad interiora: vnde fiūt apoſte/
mata mala vel non criſim ſignificā
tia: vel malam: vel longitudinē mor
bi: vel morbi recidiuationem ſignifi
cantia. ℂ Coctionem taliter lauda/
uit hic Hippocꝛ. vniuerſaliter: ſed in
pronoſticis particulariter ſic. Urina
in qua hypoſtaſis eſt alba ⁊ equalis
vſqꝫ in diem creticā laudabilior eſt:
cum ſecuritatem ⁊ morbi breuitatē
ſignificet: ⁊ taliter laudauit vrine co/
ctionem in vaſis. Coctio laudať ſto/
macbi

Vide. 16. ꝯtl. ca. hᵒ. char. 322, col. 3ᵃ.

Signa cretica ſiue criſim ſignantia.

Signa criſis differunt a ſignis coctiõis.

TRADVC. LAVRENTIA.

inflāmationes oēs que nō conduntur
operculo deſiore: vt que extraria cute
iſeſtāt reſudare ſaniē quādā: pͥnᵒ qdē
tenuiorē: tū aūt ſi ꝯcoquať agaturqꝫ
in meliꝰ craſſiorē ⁊ magis aut minus
ꝯcoctā. Id per iflāmationes oris cō/
ueniri cōuenit: ⁊ q̄uis alia pte ſi ſimul
cū vniuerſe cutis diductione qd inti/
mū iflāmatione vexať: nā per talia
vulnera ſanies qualē docui refluit:
itaqꝫ ſi iflāmatio tam multa laceſſit
anguſtia vt foras: neqꝫ effundi bilū
ſit ⁊ cōcoctu difficilis ⁊ diutina red/
datur opꝫ. Itidem in morbo coſtali
(nāqꝫ hic morbꝰ ſub iflāmatiōis gñe
collocať) ꝯſiderari ſigna ꝯcoctionis
neceſſe eſt. Ac pͥnᵒ qdē crudiſſimus
cēſeť ſi nihil mãe pꝛius expuiť mox
ſi tenuior eliciť ſanies: dein ſi craſſi/
or excutiť: demū ſi integre ⁊ in plenū
maturuit: verū hec vbi 3ᵒ aut 4ᵒ die
viſunť intra 7ᵐ finiť morbus: atqꝫ in
ceteris pro mō cōcoctionis morbus
modo citius mō lēnius abſoluiť defi
nitqꝫ. Ergo queādmodum abſolute
cumulateqꝫ ꝯcoctionis indicium eſt
ſcreatio/ſi candida/ſi leuis/ſi parilis/
nō madēs ampliꝰ iuſto neqꝫ corpu/
lēta: ita cruditatē oīmodam indicat
priuatio ⁊ abſentia ſcreationis. Qꝫ ſi
ſcreatio: ꝓuenit qdē ſed tenuis inſup
incertior ꝯcoctio ſignať. Itēqꝫ ſi ſin/
cera flaua aut ruffa nō boni accidit:
nec ſecus ſi liuens: ſi virulēta ſi atra
deſpuitur: mali obueniēs exitiū indi/
cat. ℂ Igiť ꝑlibatis aſſertiſqꝫ ꝑ diui
ſionū gradus: tū cruditatis: tū etiā
abolitionis indicijs admonendi ſu/
mus: vt ꝯcoctionis qdē ſigna aſſidue
boni puteť citatioreqꝫ morbi ſolo/
nē ſignificēt. Queādmodū ꝯtra exi/
tioſa ꝓpe īterminionē egri ſore ꝑmon
ſtrant. Porro cruditatis indicia diu/
tinā nečio ſignant egrotationē. Sed
aut abolitū: aut ꝯualitū iri egrū quā/
tū in ſemetipſis agiť nequaq̄ demō
ſtrant: verū ſi eſtimes arbitreriſqꝫ vi/
riū firmitatē: tūc ſciam futuri ꝑfeſſi
ꝑſagire in futurū ꝯueniet. ℂ Aliud
ꝑterea genus habeť decretorium ſi/
gnoꝝ noīe queādmoᵐ. Sudor fluor
ſanguinis/rigor/aluus admodū reſo/
luta iſignis vomitio: dolor capitis ſa
bitariꝰ: ſpirationis difficultas magis
q̄ ratio poſtulet vehemēs: vētriculi
dolor: ilia citra dolorem ꝯtēta: vehe/
mēs iſomnia/deliriū/nox plus equo
grauis moleſtaqꝫ: acceſſio pregreſſa
pariter ⁊ nolētiū lachꝛyme ingratis
ꝓuenientes: quas nec oculoꝝ affectio
nec meſtitia exprimat: rubra facies:
infernū labrū intermiſcēs: obſcura
quepiā: aut illuſtriora que ob os ſta/
re obuerſariqꝫ videanť maxilla/na/
ſus rubicūdus

VERSIO LEONICENI.

⁊ ad melius ꝑficiāť/craſſiorem: ⁊ ex
hac ipſa craſſiore aliquam eē magis
ꝯcoctā: aliquā vᵒ minus. Hoc idem
in oībus inflāmationibꝰ: que vel os:
vel oculos īfeſtāt licet intueri: nec mi/
nus in quacūqꝫ alia corpis parte qñ
pars aliq̄ interior ſimul cū cutis di/
uiſione patiť inflāmationē. Nam ex
huiuſcemodi vlceribꝰ ſanies ꝑfluit
talis: qualē ego dixi. Qñ igiť aliqua
fuerit inflāmatio cum tāta meatuū
anguſtatione: vt nihil exť effundatur
neceſſe eſt illā eſſe ⁊ coctu difficilē: ⁊
longo tpe ꝑdurare. Hac igiť rōne ⁊
in morbo laterali (qui ⁊ ipſe eſt ex ge
nere inflāmationū) attēdē opꝫ ſigna
coctionis. Nā crudiſſimus morbus
eſt: in quo nihil oīno expuiť. Scdm
ordinē obtinet ille: in quo ſanies te/
nuis eſt. Tertium: in quo craſſior. Et
4ᵐ: in quo ꝑfectam habet coctionē.
Uerū ſi hec circa 3ᵐ: vel 4ᵐ diē ap
paruerit: nō ꝯtingit morbum trāſcē/
dere 7ᵐ diem: in alijs vᵒ ſingulis ne/
ceſſe eſt: vt pro coctionis modo: mē/
ſura tpis ꝯſequať. Sicuti igiť ſputū
ꝑfecte coctionis eſt ſignū: qñ album
fuerit: ⁊ lene: ⁊ equale cōſiſtētia: neqꝫ
nimis humidū: neqꝫ nimis craſſum:
eodē modo itegrā cruditatē oſtēdit:
qđ nullo modo expuiť. Qꝫ ſi expua/
tur: ⁊ tenue adhuc fuerit: debilis co/
ctionis eſt ſignum. Qꝫ ſi impmixtū
fuerit: vel flauum: vel ruffum: haud/
quaq̄ bonū. Qꝫ ſi liuidū fuerit: aut
erugini ſile: aut nigrū: ꝑnicioſiſſimū
exiſtit. ℂ Cū itaqꝫ a nobis diſtincta
ſint ſigna coctionis: ⁊ cruditatis: ⁊ ꝑ/
terea 3ᵐ genus exitialium: illud ſcire
opꝫ: q̄ ſigna coctionis ſemꝑ ſunt bo/
na: vt que morbi ſolutionē: haud ita
multo poſt futurā oñdūt: ſicuti ⁊ ge/
nus ſignoꝝ exitialiū mortē egri citā
ꝑnūtiant. At vᵒ ſigna cruditatis: diu/
tinū qdē ex neceſſitate morbū ſigni/
ficāt: ſed quātū in ipſis eſt: neqꝫ mo/
rituri: neqꝫ euaſuri e morbo hoiem
oſtendūt. Tibi vᵒ ꝑus ratiocinādū: ⁊
egroti vires expēdēti: ēt ex his licet
ꝑcognoſcere. ℂ Aliud eſt ſignoꝝ ge
nus que criſima .i. iudicatoria ab ipo
nolanť. Sunt autē hec/ſudores/ſan/
guinis fluxus/⁊ rigores/multū alui
ꝓfluuiū ⁊ ſilis vomitꝰ: dolor capitis
repēte inuadēs: difficultas ſpirandi
preter rōnē ⁊ vehemēs: vel cordis
morſus: ilia citra dolorē extēta: vigi/
lie plurime/deliriū: ⁊ nox abſqꝫ rō/
ne moleſta: ⁊ acceſſio anticipās: ⁊ la/
chꝛyme inuolūtarie nihil patiētibus
oculis: neqꝫ ex triſtitia prouenientes:
rubor faciei: ⁊ labrū iferius agitatū/
lucida: vel obſcura: ⁊ tenebroſa que/
dā ante oculos obuerſantia: ⁊ alluci/
nationes

Signa coctionis ſemꝑ ſūt bona.

Signa cretica.

TRANSLA. ANTIQVA

machi cum dixerit: digeſtio ingt laudatur cocta ⁊ tenera: eodem exiens tempore quo ſolita fuerat in ſanitate cuius eſt quantitas: ſm ꝙ infirmus accipit. Coctio in ſpiritus inſtrumentis landaẽ cum dixerit in pulmonis (ingt) ⁊ coſtarum doloribus ſputuꝫ velox facile mixtũ cum rubore egreditur / bonuꝫ. Omnes enim ſignificationes coctionis ſunt laudabiles: ſed non criſim ſignificãtia: omnia ſigna ſunt laudabilia: ſicut idem Hippoc. ſignificat. In criſis eniꝫ tempore apparentia: ſi criſis nõ fuerit: in preſenti mortem / vel creticam moleſtationem ſunt innuentia. Quod Hippoc. monſtrauit cum dixit. Bone criſis non apparent ſubito ſigna: ſed ſigna coctionis quandocũqꝫ apparent bona ſunt: cum proculdubio bonum ſignificent. Ubi ergo dixit. Ex apparentibus quemadmodum in pleureticis ſputuꝫ ſi continuo appareat: inchoantem quidem abbreuiat ⁊c. contrariuꝫ non fuit his que modo dixit. Bonaꝫ criſim ſignificantia: nõ oportet eſſe ſubita: cum aliquando mala ſint ſigna criſis: coctionis ꝟo ſigna nunqꝫ que ſi cito appareant: velocitatem coctionis monſtrant. Sufficit his locis breuitas hui⁹ expoſitionis: qa in libro criſeos perfectiſſime explanaui. ℂ Sed quia ſuperius diuiſionem feci: quã ſemiplenaꝫ exponẽdo eſſe volui: explanande ſunt cum ſuis differentijs ſignificationes cum morbo exiſtentes ⁊ morbum concomitantes: cum pleureſi ergo febris eſt acuta: anguſtie ſpiritus / tuſſis / dolor lateris cum punctura. he ſunt ſignificationes pleureſis ſubſtãtiales. Signa pleureſis morbuꝫ ſequentia ſunt dolores deſcendẽtes in diaphragmate vel aſcendentes in furculas. ℂ Joãnicius. Horuꝫ duorum locorum dolores: pleureſim futurã ſunt cõfirmantes: ſimiliter ⁊ ſi infirmus in infirmo melius iacebat latere ꝙ in ſano. Praxagoras epiſtiagẽſis de ſignis ſequentibus morbos: duos libros compoſuit. vnuꝫ de poſt apparentibus de quibus hec Hippoc. Si poſt inquit appareãt eucritam: ⁊ diſcritam monſtrant ⁊ longitudinem: ⁊ breuitatem morbi. Neqꝫ ſoluꝫ ſputum hoc faciet: ſed vrina egeſtiones ⁊ ſudores: que oĩa ad faciẽdam ſimilitudinem introduxit: vt recordaremur qḋ dixi in pronoſticis. Nos aũt in criſeos libris ⁊ in pnoſticis expluimus ſm ꝙ oportuerat.

ℂ Senes

Significationes morbũ cõcomitãtes ⁊ ipſũ ſequẽtes.

TRADVC. LAVRENTIA.

ſus rubicũdus derepente parotides abſceſſus: eo ꝙ ſm auriculas erumpant: ita cognĩnati: ⁊ in totuꝫ abſceſſus qui in articulos decũbant. Itaqꝫ hec oĩa: ⁊ iteꝫ pleraqꝫ alia ſuapte vi ⁊ nã vocanẽ accritia. Sꝫ inquãtuꝫ pnicitatem cõmutationis ⁊ incõſtãtẽ trãſducibiliẽqꝫ ⁊ nutãtẽ ꝯditionẽ indicant decretoria noiant. Porro ſigna cognominata vtpote pmiſcua ⁊ trãſlaticia gemina admonitiõe nos iſtruũt. Nã ſi a ꝯcoctione morbi exiſtũt de proximo fore ſoſpitatẽ denũtiant: ſin a cruditate cõparẽt indicationẽ nõ pbaꝫ indicãt: ſꝫ abolitionẽ aut morbi plixitatem. ℂ Ceterũ vt alia ſit nã decretoꝝ ſignoꝝ alia ꝯcoctiõis dehinc cogĩcas licebit: quẽadmodũ ꝑ li⁹ de morbis vulgarijs admonuit. Cõcoctio ꝯcitatioreꝫ indicationẽ ſecurã ſanitatẽ pmittit. Cruditas atqꝫ incoctio in diutinum euerſa abſceſſuꝫ dolorẽ pigritiãqꝫ exitiũ et recidiuas. Ita morbi concoctionẽ ex toto cõmẽdat in ꝑdictionib⁹ aliq̃ ex pte pariter ei⁹ edißerẽs indicia pbatiſſima vrina eſt / ſi ſedimẽtũ leue / ſi cãdidũ / ſi equabile viſitur tãdiu duꝫ morbus indiceẽ: morbi. n. ſecuritatẽ citationẽqꝫ pmonet. Ita rurſum cõmẽdat vrinã in gñe venuſtiore docẽs ꝯcoctionẽ. Rurſuſqꝫ dicẽs ſaluberrimũ excremẽtũ molle figuratũ ꝯſtãſqꝫ: ⁊ eo tpe deiectũ: quo ꝫ⁹ valitudine aſſueuit indicia ꝯcoctionis in aluo cõmẽdat pariter ac docet. Indẽ ꝯcoctionẽ in machinis ſpiritalib⁹ cõmẽdãs atqꝫ indicãs ait. Screatio in quouis dolore qui in pulmone affligat ⁊ coſtis ppere ppẽſeqꝫ expuratꝰ: opꝫ ⁊ itẽ flaue bilis copia pmixta ⁊ confuſa ſcreatione cõpareat: ꝙ obrẽ ꝯcoctionis indicia aſſidue boni ſunt. Decretoria malo interdũ ſunt: nam ita dixit decretoria niſi indicãt / ptim exitiũ / ptim indicationẽ difficilẽ indicãt. Quinctiaꝫ qḋ ingt: que in meli⁹ iudicant nõ ſtatim cõparẽt eã ipſam iniaꝫ indicat. Cõcoctionis. n. ſigna quouis tpe ſupueniãt boni euenũt: nãqꝫ tale indicioꝝ genus nunqꝫ nõ bonũ ⁊ ſalutare eẽſet. Itaqꝫ vt in morbo coſtali ſtatiꝫ iter initia ſcreatio purulẽta eueniat neqꝫ aduerſaẽ ei qḋ eſt ꝓdituꝫ nõ ſtatim cõparere que in meli⁹ iudicãt. Hec. n. iter ſeſe pugnãtia ⁊ oppoſita nõ ſunt: nã decretoria ſigna nõnunqꝫ mali accidunt cõcoctionis indicia nunqꝫ mali eueniunt. Sed aſſidue vbi vis bono exiſtũt: atqꝫ eo citi⁹ reualituꝝ hoieꝫ indicãt quo citius ſupueniãt. Sꝫ hec breuiter h in loco docuiſſe ⁊ admonuiſſe ſufficiet. Cõſulta ꝟo nobiliſſimi medici

VERSIO LEONICENI.

nationes quedaꝫ: ⁊ malle: vel naſus repẽte rubeſcẽtes / parotides aut olno mãe alicuius in articulũ decũbẽtis gñatio. Hec igiẽ oĩa ⁊ preter hec alia multa huiuſcemodi ſm ꝓpriaꝫ coꝝ ſubam caſus noiata: q̃tenus ꝟo ſubitaꝫ mutationẽ oſtẽdũt ſigna criſima. i. iudicatoria appellata: duplicẽꝫ tibi ꝑſtabũt ꝑcognitionẽ. Sigdẽ morbo iam cocto ſupuenerit: futurã ſtatim ſanitatẽ denũtiãt. Si ꝟo crudo adhuc morbo: indicationẽ nõ bonã: que. ſ. aut ad pniciem agat: aut in lõguꝫ tps morbũ pducat. ℂ Qꝫ ꝟo alia ſit nã boꝝ ſignoꝝ que criſima. i. iudicatoria noianẽ: alia ꝟo coꝝ que coctionẽ ſignãt: hinc diſcere poſſis. In ꝑ libro epidemiaꝝ ingt Hippo. Coctiones: iudicationis celeritatẽ: ſecuritatẽ ſalubreꝫ ſignãt. Cruda ꝟo et incocta: ⁊ que in abſceſſus malos ꝯuertunẽ: iudicationũ carẽtias / dolores / vel tẽpora / vel mortes / vel recidiuas oñdũt. Sigdẽ in vniuſuꝫ collaudauit morbi coctioneꝫ. In li⁹ aũt qui ꝓgnoſtica iſcribiẽ: ꝑticulatim in hũc modũ ſimul docẽs ipſi⁹ indicia. Urina aũt optima qñ ſedimẽtuꝫ albũ / leue / ⁊ eq̃le fuerit: in tẽpus omne donec morb⁹ termineẽ. Sigñat. n. ſalubrẽ ſecuritatẽ: ⁊ morbũ pauco tpe duraturuꝫ. Sic rurſus laudauit vrinã mõſtrãtẽ coctionẽ in venoſo gñe. Rurſus aũt cuꝫ dicit alui excremẽtũ optimũ eẽ: qḋ molle / ꝯſiſtẽs: ⁊ hora excretũ: qua ſolet: cum ſanitas adeſt: indicia coctionũ vẽtris ſimul collaudat: ⁊ docet. Sic ⁊ eam: que fit in mẽbris reſpirationi ſeruiẽtib⁹ coctionẽ ſimul collaudãs: ac docẽs: in hũc modũ ſcribit. Sputũ opꝫ in oĩb⁹ doloribus: qui pulmonẽ ⁊ coſtas iſeſtãt: celeriter / ac facile expui: flauiteꝫ fortiter ſputo cõmixtã apparẽ. Coctionis igiẽ ſigna ſemꝑ bona ſunt: iudicationis ꝟo ſigna nõ ſemꝑ. Sic ḡ ingt: ſigna criſima. i. indicatoria non iudicãtia: aliqua mortẽ: aliqua difficilem indicationẽ portẽdũt. Et qdẽ cũ ait: que ad melius indicãt nõ confeſtim apparẽ: per hec ꝟba eãdẽ ꝓfert ſentẽtiã. Nã coctionis ſigna quo tpe apparẽt / bona ſunt: ſemꝑ eniꝫ coꝝ vniuerſum genus optimũ exiſtit. Nõ ḡ repugnat illud qḋ nũc dictum eſt: in morbo laterali ſputuꝫ ſtatim apparere: illi alteri qḋ dẽ ſigna iudicantia ad meli⁹ nõ ſtatim apparẽ: naꝫ ſigna indicatoria nõnunqꝫ mala fiũt: ſignũ ꝟo coctionis nullũ vnqꝫ prauũ fuit: ſed oĩa optima ſemper: ⁊ tãto citius egrum ſanitatẽ recuꝑaturũ oſtẽdũt: quãto citius apparuerint. Hec dixiſſe ſufficiat per modũ cõpẽdij: quãtũ

Signoꝝ criticoꝝ nã alia eſt a nã ſignorũ coctionis.

ad pñtẽ

TRANSLA. ANTIQVA

Uide. 25. p̈t. ca. p°. cbar. 503. col. 4°.

¶ Aforiſmus. XIII.

¶ Senes facillime ferũt ieiunium: ſcđo ꝯſiſtẽtes: minus ꝟo pueri: hoꝝ ꝟo omnium maxime infantes: horũ ꝟo ipſoꝝ quicũqꝫ ſunt animoſiores exiſtentes.

¶ Diuerſitates etatũ itellecte in dieta ordinanda ſunt iuuatiue. Abſtinẽtia enim cibi ſenibus eſt facilis: dura ꝟo pueris. Facilitatem enim dixitaum neqꝫ ſint famelici: neqꝫ noceat eis in aliquo eſurities: durities econtra intelligenda eſt in pueris. Pueri enim citius eſuriunt: et citius famis nocumentum ſubeunt a cibis lõgo tẽpore abſtinẽtes: citius inquã ꝙ̃ ſecũdo cõſiſtentes qui medij ſunt inter pueros ⁊ ſenes. Secundum vicinitatem autem extremitatum etatum facilitas ⁊ durities abſtinẽtie in etatibus intelligẽde ſunt: quod Hippocr. monſtrauit in afoꝛiſmo hoc et ſequenti: qui inquit. Qui creſcũt plurimum habent innatum caloꝛem.

¶ Joãnicius.

TRAD VC. LAVRENTIA.

mi medici in cõmẽtatioib⁹: que ſunt de iudicationibus latius docuimus. ¶ Ceterũ vt tractat⁹ cumulatioꝛ et abſolutioꝛ euadat pãdẽdum eſt quo pacto diſcrepent a ſe inuicẽ affectionaria ſigna ⁊ adiũcta noiata ſumpta pꝛo exẽplo ſingulari affectiõe eaipa quã Hippo. memoꝛauit: igiẽ per coſtalẽ acuta febꝛis vna cũ ſpirationis difficultate ⁊ tuſſedine: ⁊ item doloꝛe lateris in moduꝫ pũctionis affectionaria ſigna cẽſent. Sꝫ vt ad ilia aut iugale decũbat doloꝛ adiũcta putantur: quẽadmodũ vt inoffenſius faciliuſqꝫ in lat⁹ ꝯpreſſũ alterũue nõ affectũ cubitet. Praxagoras duo volumina fecit ad Nicãdruꝫ qbus de notis adiũctis docuit: ⁊ item adiecit 3ᵐ de his ediſſerẽs indicijs que ſupueniant. Nã ita cõmẽtationũ eaꝝ titulus legiẽ de ſupuenientib⁹ ſeu ſupgredientibus accedẽtibuſqꝫ. Hec igiẽ ſi ſupuenĩũt inqꝫ Hippoc. nullo pacto iudicari poſſe, aut facile, aut difficile aut lõgas, aut breues foꝛe egritudines ſignant: cõmeminit poꝛro nõ modo ſcreationẽ: ſed etiaꝫ vꝛinam ⁊ aluũ ⁊ ſudoꝛẽ. ſ. vice exẽpli qb⁹ daret itelligi oia ea que ſunt in pꝛdictionib⁹ tradita: nos ea diſſimulabimus hoc loco: ne ſupuacaneo tractatu ſpatia lõgioꝛis voluminis extẽdamus. De his eniꝫ in cõmẽtarijs de indicationibus ſeu decretis: itẽqꝫ in pꝛedictionibus perpẽſum iam eſt: vbi ſuper ea re vetuſtiſſimi medici placita curioſius docuimus.

¶ Afoꝛiſmus. XIII.

¶ Senes facillime ieiunium ſuſtinẽt: moꝝ qui firma etate ſunt: minus adoleſcentes: omnium minime pueri eorũqꝫ ipſoꝛũ qui animo ſunt pꝛopenſioꝛes.

¶ Etatum diſcrimen etiã nõ nihil ad victus rationeꝫ cõducit. Nam ſenes facile inedia exigunt: pueri difficile. Facile intelligi volo: ꝙ abſit edũdi appetitio ⁊ fames non obſit: difficile ꝯtra. Nam pueri per inedias lõgas ⁊ auent cibũ impẽſiuſqꝫ offenduntur: etates ꝟo que ſunt inter ſenectuꝫ pueritiãqꝫ iniecte atqꝫ interſite: quãto magis alteri earuꝫ ꝓximant: tãto magis aut minus infeſtãtur atqꝫ offendũtur per inedias lõgioꝛes. Poꝛro huius ſentẽtie cauſam ꝓxima ſententia docet hũc in modum: qui augẽtur plurimũ caloꝛis innati obtinent: quobꝛeꝫ ſi cui placeat ꝯiungere ⁊ cõtinuare eam ſequẽti: cũqꝫ particula enim cõplexua ꝑmixte copulatoqꝫ exꝑromere

VERSIO LEONICENI.

ad pñtem attinet locũ. Toti ꝟo de iſtis antiqui magiſtri ſniam in libꝛo de criſib⁹ expoſuimus. ¶ Ut ꝟo ex me ſermo quem nuper dixi ſm diuiſionem ꝑfectus habeaẽ quõ a dictis differant: ⁊ que paſſiones ſignificatiua: ⁊ que aſſidẽtia dicũtur ſigna: iam volo trãſigere: vnaꝫ in medio adducẽs pꝛo exẽplo paſſionem: hãc ipſaꝫ videlicet: quaꝫ Hippoc. nominauit. In moꝛbo igitur laterali: acuta quidẽꝫ febꝛis: vna cum ſpirãdi difficultate: ⁊ tuſſi: ⁊ doloꝛe lateris pungenti ſimili: ſigna paſſionis ſignificatiua nominantur. Sꝫ autem doloꝛ: aut ad ilia: aut ad clauim perueniat: aſſidentia dicũtur: ſicuti ꝙ facilius in latus patiens: ꝙ̃ in alterum decũbat eger: ad idem genus aſſidentium attinet. Scripſit autem et Nicandro Praxagoꝛas duo volumina de aſſidentibus ſignis. De his que autem ſupueniũt alteruꝫ: ſicuti ſi de moꝝ apparẽtibus inſcriberet. Hec igiẽ moꝝ apparẽtia inquit Hippo. ⁊ bonaꝫ moꝛbi iudicationeꝫ: ⁊ malam, moꝛbũqꝫ, vel lõgum, vel breuem futuruꝫ oſtẽdere. Meminit autẽ non ſolum ſputoꝝ: ſed ⁊ vꝛinarum: ⁊ excrementoꝝ alui: ⁊ ſudoꝛuꝫ: ea ſcilꝫ que ſunt in libꝛo pꝛognoſtico ſcripta: nobis exemplo ſubijciẽs: que ad hunc locũ trãſferre ſit ſuperuacuum. Nam de his in libꝛo de criſibus diximus: ⁊ in cõmentarijs in pꝛognoſtica: in quibus adhuc magis magiſtri antiqui ſentẽtiam explanauimus.

¶ Afoꝛiſmus. XIII.

¶ Senes facillime ieiunium ferunt: ſcđo loco qui etatem ꝯſiſtẽteꝫ habẽt: minus adoleſcẽtes: oium minime pueri: pꝛeſertim qui inter ipſos ſunt viuidioꝛes.

¶ Differentia etiam etatum confert: aliquid ad capiendam victus rationem. Senes ſiquidem facile ferunt inediam: pueri difficulter. Eſt auteꝫ facilitas in nõ appetendo: ⁊ nihil inde mali ſuſtinendo. Difficultas autẽ ex ꝯtrarijs oritur. Etenim pueri magis appetunt: ⁊ plus offenduntur in longis inedijs. Medie ꝟo etates inter ſenes ⁊ pueros: quãto alteri ipſorum pꝛoximioꝛes exiſtunt: tanto minus, aut magis moleſtantur: atqꝫ offenduntur ex longis inedijs. Huius auteꝫ afoꝛiſmi cauſam ipſe in ſequẽte docet: qui ita incipit. Que augentur coꝛpoꝛa plurimum caloꝛis innati habent. Ita ꝙ ſiquis velit ipſum pꝛioꝛi adiungere: ⁊ cum, enim, ꝯiunctione

THEOdori traductio.

Senes facillime ieiunium tolerant moꝝ q firma etate ſũt min⁹ adoleſcẽtes: oiuꝫ minime pueri: eoꝛũqꝫ ipſoꝛuꝫ qui alacriores ſunt ꝓpenſiores.

Difficultas ex ꝯtrarijs oritur.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Ioánicius. Qr plurimum dixerit calorem innatum: dupliciter poteſt intelligi: vel plurimum hīt ad aliarum etatum: vel ad aliorum hominum comparationem. Siquis hos duos aforiſmos vnū fecerit nō anathema ſit. Poteſt quidem fieri ſic. Senes facillime ferunt ieiuniū: ſecundo ꝯſiſtentes facilius: minus vero pueri: omnium vero horum maxime infantes: horū vero ipſorum quicūqꝫ ſunt animoſiores exiſtes. Qui enim creſcunt plurimum habent innatū calorem. ¶ Secundo conſiſtentes intelliguntur: quorū etas inter perfectam iuuētutem ꝛ ſenectutem mediatur: vtpote qui cum iuuentutē ꝑfectaꝫ trāſeunt: nōdum tñ ſenes fiūt: quos Theophilus 2° ꝯſiſtentes appellat: inter quos et pueros alia eſt etas harū duarū media: que ſicut eſt media: ita mediocriter neceſſe eſt vt abſtineat: vt neqꝫ ieiuniū dure ſicut pueri: neqꝫ facile ſicut ſenes ferant: ſed medij ſunt impatiētes. Hāc etatem pretermiſit Hippocr. vt lector eam per ſe intelligat. Qḋ autē infantes animoſiores: minus dixit eſſe pacientes: naturalem oſtendit diuerſitatem: cum animoſiores maiorē habeant calorem naturalē: vnde multum nocet eis ſi vltra modum abſtinuerint. Nota autē ꝙ dixit. Senes non ſeniores: quia ſi vtroſqꝫ in ſenibus denotaſſet: tunc ieiuniū nō ferrent facile: neqꝫ cibo paruo contentos eſſe dixiſſet: cum decrepiti nō facile ieiuniū ferant: neqꝫ etiam ciborum multam quantitatem capiant: qa natura eorum eſt ſicut lucerna ad extinguendum parata: que cum fere extinguatur: querit vt paucum oleum adminiſtretur: quoniā ſi plus nimio abundauerit citiſſime eam extinguit. Itidem huiuſmodi etas paruum cibum ſibi expetit: neqꝫ multum tēpus ad accipiendum indicat: quod cur euenerit cauſas incipit reddere dicendo.

¶ Qui creſcūt

TRADVC. LAVRENTIA.

exprimere: ſingularis ꝑpenſio pariter ac ꝯſpicua euadet ad hūc modū. Senes facillime ieiunium ſuſtinent: mox qui firma etate ſunt: minꝰ adoleſcētes: minime pueri. Qui eniꝫ augent̄: plurimū caloris inati obtinēt. ¶ Ceterū firma etate eſſe eos dictitat qui mediam ꝯſiſtētie ſeu vigoris etatē ꝛ ſenectutis agūt. Cum iam creſcēdi etas ꝛ tēpus exceſſit. Nōdum tamē ſenſus vllus ſenectutis notabilis ꝛ aſpectatus cōpareat. Ita Thucidides inquit: qui firma etate ſunt. Porro inter hāc atqꝫ adoleſcētium etatulaꝫ alia intercerit: que vt ordinatione interiacet: ita facultate ꝛ difficultate iniacēs intercidit interponiturqꝫ: vt nō queat facile tolerare eſuritionem: ꝑinde vt etas firma ac ſenectus: neqꝫ difficile: queadmodum adoleſcētes puerique. Verū eam cōmeminiſſe ſuperſedit Hippocrates tanq̄ dictu facilē ꝛ cognitu obuiā: ex hꝫbus aiūt eoꝝ ipſorū qui animo ſunt ꝑpenſiores. Ita nāqꝫ differētias docuit nāles. Nam puerilia corpora vt que ſint calore admoduꝫ ꝓdita cibo adhibito delectantur: imminuto aut denegato dolēt: ꝓpterea recreanda ſunt nimio cibo ne cōſumant̄ dānis egeſtiōis puerilia ꝛ tenera corpora. At vero Hippocrates perpenſio quo inſtructior ꝛ deliberatior euadat adminiculanda ſentētia eſt: atqꝫ breui quadam adiūctione fulta referenda. De his eniꝫ qui primordia vite ſenilis traducāt recte eſt proditum. Senes facillime ieiunium ſuſtinēt. De his vero qui in extimaꝫ etatē ſummāqꝫ ſenectā deuenerint homo inſup probe eſt traditum ea rōne ꝙ illi diutine inedie diſpēdiū nequaq̄ ferunt: ꝛ ob eam rem hāc ſentētiā adiectiūcula feriaꝫ facere poſſumus: poſtq̄ diximus. Senes facillime ieiuniū ſuſtinēt. Extra q̄ ſummi ſenes mox qui firma etate ſunt. Attamen ſummi ſenes et qui ꝓcipiti ꝛ occidua ſenectute ſunt: q̄q̄ nō ferunt inediam exiguū cibum ſane deſiderāt. Nam ſimilē recipiūt cōditionem atqꝫ deficiētes interqꝫ morientes lucernarū flammule que ſuffectionis ſubſtitioniſqꝫ: cōtinentioris quidē indigētiſſime multaꝫ atqꝫ vniuerſam ſubrogationem ſumminiſtrationēqꝫ: vbi exaggeratam coaceruatāqꝫ ꝛ ſuperfuſam imodice cumulaueris ꝛ congeſſeris reſpuunt. Quinetiā vniuerſitatē omneꝫ his adhiberi exiguam congruit: atqꝫ eaipſa puſilla alimonia in partes compluſes diducenda diſcriminandaqꝫ eſt: nec inedia vlla diuturna precipienda.

¶ Qui augent̄

VERSIO LEONICENI.

ctione proferre: tūc ſermo vnus fieret: ꝛ manifeſtus: in hunc modum ſe habens. Senes facillime ieiunium ferunt: ſecundo loco qui etatem conſiſtentem habent: minus adoleſcentes: minime vero pueri: que enim augentur corpora plurimuꝫ caloris innati habent. ¶ Dicit autem etatem habentes ꝯſiſtenteꝫ: eos qui mediaꝫ etatē habent inter iuuenes ac ſenes: ita ꝙ ab etate vigente recedunt: nōdum tamen ſenſum habent ſenecte manifeſtum. Sic ꝛ Thucidides dixit quoſdam in etate cōſiſtente eſſe. Verum inter hanc etatem: et adoleſcentiuꝫ: altera quedam eſt: que ſicuti medium etatuꝫ obtinet ordinem: ita etiā facilitatis ꝛ difficultatis. Ita ꝙ neqꝫ ita facile ferre inediam poteſt: ſicuti qui in etate ſunt conſiſtente: atqꝫ ſenili. Neqꝫ difficulter: ſicuti adoleſcentes: ꝛ pueri. Eius tamē nō meminit Hippocrates: vt quaꝫ poſſit vnuſquiſqꝫ ex illis quas dixit intelligere. Nam cum inquit: preſertim qui ſunt inter ipſos viuidiores: naturarum differentias manifeſtat. Qui enim pueri calorem innatū plurimuꝫ habent: promptiores ſunt ad cibos aſſumēdos ꝛ ipſos magis poſſunt concoquere: ꝛ ſi non aſſumpſerint/plus offenduntur. Talis eſt ſermo Hippocraticus: indiget ꝛ quadā parua additione ad perfectionē. In his quidem qui ſunt in principio ſenilis etatis: recte dictum eſt. Senes facillime ieiuniuꝫ ferunt. In his vero qui ad extremam ꝑuenerūt/non recte: quia neqꝫ hi poſſunt tolerare longas inedias. Vel igitur addere oportet aforiſmo breue aliquid: ꝛ h̄ modo ipſum pronuntiare. Senes facillime ieiunium ferunt: preter eos qui ad extremā ſenectam peruenerunt: ſecūdo loco qui etatem conſiſtenteꝫ habent. Vel verbū/ieiuniuꝫ/in paucos cibos tranſponēdum: atqꝫ ita dicenduꝫ. Senes ciboꝝ tolerant paucitatem: ſecūdo loco qui etatem conſiſtentem habent. Nam ꝛ qui ad extremaꝫ ſenectam attingunt inueniētur: ꝛ ſi non poſſint longam inediam tolerare: paucis tamen cibis indigere. Tale enim quid patiuntur: quale lucernis pene extinctis accidit: que continuam exigunt olei ſuffectioneꝫ: multam autem ꝛ ſubitam ſimul: nequeunt ſuſtinere. Sic ꝛ his exhibere oportet vniuerſaꝫ multitudinē paucam: ꝛ hanc ipſam cibi paucitateꝫ in multas partiri portiones. Neqꝫ vna illis lōga inedia eſt iniungēda.

Etas ꝯſiſtens que ſit.

¶ Qui creſcūt

TRNSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XIIII.

Uide Gal. in introductorio pul. cō. 5. Et pᵒ de cōplexionibus. c. 7 et 2ᵒ de cōplexionibus ca. 2ᵒ. Et 5ᵒ de ſimplicibus diſſictione 2ᵒ. ca. 5ᵒ.

¶ Qui creſcunt plurimū hñt innatū calorē: plurimo igit̃ indigent nutrimēto. Si vo non: ꝯſumitur corpus. Senibꝰ vo paruus calor ineſt: ꝓpter hoc igit̃ paucis fomētis indigēt: a multis eniꝫ extinguit̃ cibis calor. Propter hoc igitur: ⁊ febres ſenibus nō ſimiliter acute fiunt: frigidum enim corpus habēt.

Calorē iuuenum gdā credūt eē maiorē calore iſantiū: gdā cō.

¶ In libro noſtro de cōplexionibus mōſtrauimus ꝙ calor a quibuſdam medicis in iuuētute perfecta maior eē dicatur calore infantiū. Aliꝫ intelligūt infantes maiorem habere calorem: ꝙ̄ iuuenes: qꝛ calor in iuuenibꝰ: lꝫ acutior ⁊ fortior ſm eos videatur eſſe: ſm tamē ſubiectū in infantibus vbi eſt calor eſt abūdantius. Neceſſitas ergo inſequit̃: vt ꝙ̄uis hic multuꝫ poſſemus dicere de hac re: tamē breuiter dicamus: aliquādo hic calorem ꝓprie intelligūt ſolam qualitatem: aliquādo ſubiectuꝫ qd ſm eam quale denoīatiue dicitur: qd conſuetudinariuꝫ fuit omnibus: ⁊ maxime antiquioribus. Theophraſtus vo in quodaꝫ ſuo libro quem fecit de calido ⁊ frigido ingt. Corpus cōtrarias qualitates diuerſis ſuſcipiēs tēporibus: cum calorē calidū: cum frigus ſuſcipit frigidum appellat̃. ¶ Dicimus autem calorem multum ⁊ paucum eſſe ex ſubiecti cum ſuſcipiētis cōſideratione. Suſcipit̃ autem calor maior: vel minor vel cum confuſione ſubſtantie: vel non cōfuſione. In non cōfuſa ſubſtantia veluti: ſi duo vaſa inequalia impleta calida aqua in quantitate caloris non erūt paria: dicentes ergo alterū altero calidius eſſe: de maiori vaſe hoc itelligere debemus. In confuſa ſubſtātia maior ⁊ minor vocabitur eſſe calor: velut ſi duo vaſa equalia vino et aqua mixti ſint plena: ſed tamen ex cōmixtione inequali dicimus. In hoc vaſe plus vinuꝫ abūdat: in altero vo aqua. Et ſiſr ſi vtrūꝗ in vtroꝗ vaſe equaliter miſceat̃. Aliquādo vo nō quantitas: ſed ſola in his intelligit̃ qualitas. Dicimus ergo calor in hoc vaſe maior eſt: in illo vo minor: duobus quoꝗ vaſis in quātitate equalibus: ſi in vno calida eſt: in altero calidior habeatur: dicimus in hoc vaſe calor maior eſt: in illo vo minor: qd tamē eſt abuſiuum cum fortior ⁊ debilior dicere deberemus: que qualitatiua ſunt nō

Calor aliquādo ſumit̃ pro q̄litate: aliqñ pro ſubto ab ea denoīato.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Qui augent̃ plurimuꝫ caloris innati obtinēt. Itaꝗ cibo plurimo egent: alioquin corpus abſumitur. Senibꝰ vo paruꝫ caloris ineſt: ⁊ ob eam rem paucis egent fomitibus: qppe qui a multis oppreſſi extinguant̃. Hinc etiaꝫ febres non eque acute ſenibꝰ accidunt: corpus enim eorū frigidum eſt.

¶ Latiꝰ atꝗ vberiꝰ in libroꝝ ꝗ ſcribunt̃ de tēpamētis 2ᵒ expoſuimus: ꝗ pacto medicoꝝ aliqui calidiores eē ꝯſiſtētes ex etatis vigore aliꝗ pueros ꝯſtituerint. Ut n. caliditatē acriorē: illi plenioreꝫ obtinēt. Uerū hꝫ in loco ea dixiſſe monendi grā ſufficiet que ad pñtē inſtōnes ꝯducit: quo licebit cōpendio lōgiores ꝑpēſiones breuiter colligētes. ¶ Itaꝗ vbuꝫ calor interduꝫ refert̃ ad q̄litatē que ꝓprius ⁊ cōmodiꝰ caliditas noīat̃: interdū agnominatione q̄litatis vniuſum corpus calor appellat̃: quēadmodū Theophraſtus liᵒ qui eſt de calore ⁊ frigore indicauit. Cuꝫ n. corpus obuerſas ⁊ cōpugnātes q̄litates viciſſim recipiat: tuꝫ caliditatē: tuꝫ etiā frigiditatē: caloris inꝗ ſubam ineē corpi phibemus: modo plenioreꝫ modo incertiorē ſube modū mēſurāꝗ ꝑpēdētes: idꝗ bifariam ſancimus ſemel in ſubꝗs ſimplicioribꝰ atꝗ ītemparatis: iterū in īplicitis inſinceriſꝗ. In ſimplicioribus gdem ⁊ ſinceris nec vlla aliene māe ꝯtagione iterpellatis veluti geminis ꝯceptaculis diſparibus ⁊ inigs calidā ꝯtinētibus: alterū pleniorē caloreꝫ cui grādius vaſum tribuit̃ obtinē: incertiorē: alteruꝫ ꝯtēdimus. In ſimplicibꝰ vo impmixtiſꝗ pinde vt parilis capacitatis pcurata ſint vaſa: ſed diſparili ⁊ iniqua mēſura ꝯfuſa ex aqua vinoꝗ vini plus alterum: alter aquatilis māe plus hīe dicemus quē in moduꝫ. Si ipaia ⁊ iniqua ꝯceptacula: ſed eadē tēperata ꝓportiōe ſubyciamus. At vo eſt qñ nō ad māe copiaꝫ exupantiāꝗ ſube nomē referētes: ſed ad qualitatē duntaxat huic inꝗ ineē calorē plenioreꝫ illi incertiorē ꝯuincimus tanꝗ duobus vaſis: paribus gdē exgſitiſſime molem caliditatis cōparatis caloris copiam pleniorē frigoris incertiorē obtinere: aſſueueramus etiā hꝫ in loco noīa rudius ⁊ obſoletius afferentes: nā rectius incorruptiuſꝗ dixeris: ita vt magis minuſue caleat: ⁊ aut vehementius

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Qui creſcunt plurimū habent calidi innati. Plurimo igitur egent alimēto: alioqn corpus abſumitur. Senibꝰ vo paruꝫ calidi innati ineſt: paucis propterea fomitibus egent: qꝛ a multis extinguuntur. Hanc etiam ob cauſam febres ſenibus non ſimiliter acute fiunt: frigidū enim eorum corpus.

¶ Dictū eſt a nobis plenius: etiam in cōmētariꝗs de tēpaturis: quō nōnullis medicis viſuꝫ eſt: eos qui in iuuēte vigore ꝯſiſtunt: nōnullos vo pueros eē calidiores. Dixit enim: hi qdeꝫ calorē acutiorē hi vo abūdātiorem. Nūc vo etiā necēium eſt dicere: quātuꝫ ad pñtem locū cōducit: ſmones quoad fieri poteſt in pauca conyciētes. ¶ Hoc igit̃ vbū ipm calidum: aliqñ trāſſerimus ad qualitateꝫ: cuiꝰ ꝓpriuꝫ nomē eſt caliditas: aliqñ vo denoīatiue totū corpus dicimus calidum: a caliditate: cuius modi loquēdi: vel plurimus in omni vita viſus eſt: qui etiaꝫ fuit apud antiquos: veluti Theophraſtus oſtendit: in eo liᵒ qui de calido ⁊ frigido ſcribit̃. Naꝫ cuꝫ ſubſtātia corpea ꝯtrarias qualitates caliditatē frigiditatē humiditatem ſiccitatē viciſſim recipiat: ſm ſubam qdē recipiētē: cum corpus calidū noīamus multū: vel paucū dicimus eſſe calidum: ad quātitatē ſube referentes. Et hꝫ dupl'r facimus: vno qdē modo in ſubſtātꝗs impmixtis: alio autē in mixtis. In impmixtis quideꝫ: veluti ſi duo hērent aquā equalr calidaꝫ in duobus inequalibꝰ labris ꝯtētam: alteruꝫ diceremus plus hīe calidi qui maius labruꝫ poſſideret: alterū vo minus. In mixtis vo: veluti ſi eēnt equalia labra: ſed inequali menſura ex vino: ⁊ aqua tēperata: alterū ipſoꝝ plus vini ꝯtinere: alterꝝ vo plus aque diceremus. Cui modo etiā ille eſſet perſilis: ſi duo labra inequalia ſupponeremus: equa ꝓportione tēperari. Nōnunꝗ vo non ad ſube multitudinē ſermoneꝫ referentes: ſed ad qualitatē ſolā: huic quidē alicui dicimus plus calidi ineē: huic vo minus ſicuti ſi ex duobus labris parem hñtibus ad vngueꝫ magnitudinem: alterū quidē calidius: plus habere calidi diceremus: frigidius vo minus. Non tamē ꝓpe verbo plus vtētes in hoc loco: cum melius ſit dicere: vel magis: vel minus: vl' vehementiꝰ: atꝗ

THEOdori traductio.

¶ Qui increſcunt plm caloris inati obtinēt: itaꝗ plimo cibo indigēt: alioquin corpꝰ aſſumitur. Senibus vo parū caloris ineſt: ⁊ ob eā reꝫ paucis egent fomitibus: qppe q a multꝗ oppſſi extinguātur ⁊ hinc etiam febres nō eque acute ſenibus accidunt: corpus eniꝫ eoꝝ frigidū eſt.

Calidū aliqñ pro qualitate ſumit̃: aliqñ do pro ſbto.

TRANSLA. ANTIQVA

Medici enim abutunť q̃titate pro qualitate ⁊ econtra: ⁊ ſꝫ intẽtio dicẽtis eſt cõſideranda.

ſunt nõ quãtitatiua: quantitas enim ſola ſubſtãtie ſeruatur: qua abuſione non ſolum vulgus: ſed etiam medici vtunť: dicentes morbū maiorē vel minorem cum morbus nõ ſubſtantia ſit: ſiliter febrem maiorē vel minorem. Itidem de epilepſia maiorẽ ⁊ minorẽ: ⁊ pleureſi: ⁊ ceteris. In qua nominū equiuocatione intẽtionem dicentis oportet cõſiderare: ne ſiquis infamet dicẽtē diuerſa: potius ſit dignus infamia: non bene perpẽdens ſua dicta. Unde qdam Hippocrã. hic obuiãt in calore dicẽtes eum intellexiſſe qualitatē ſolam: cum ipſe per calorem calidam intellexerit ſubſtãtiā.

Subm̃ caloris nãlis.

Subiectū enim caloris naturalis ſm̃ ſubſtãtiã aeream ⁊ aquoſam eſt videri: ſicut ſperma videmus: in quo ſubſtãtiã terreſtrem inuenimus paruam cum plurimū habeat caliditatem ⁊ humiditatē: ſicut diximus in libro noſtro de ſpermate ⁊ ſanguine menſtruo: ex quibus cõficitur humanum corpus. Sanguis enim mẽſtruus naturalr̃ eſt calidus et humidus.

alr humana

alr augmẽtari

Cum autē corpora humida naturaliter mutẽtur in terreſtria: ſicut in infãtis videmus augmẽtandi: vnde ⁊ ſi calidiſſimum ſit nature ignee erit: itidē ⁊ in his calor nãlis neceſſe eſt q̃ paruus ſit. Et ſi non eſſet calor naturalis in febribus multus foret: ſed cum nõ ſit in ipſis qualis ante fuit: quomodo ergo maior erit. Calor enim nãlis tẽperate cõplexionis eſt: ignee vͦ accidentalis. Nõ autē de corpibus accidẽtali calore diſſoluitur fumo igneo calidū ⁊ ſiccum eē pbatur: fumus enim caloris naturalis tẽperat' eſt ⁊ ſuauis: quod tactus etiā teſtať. Calor enim in ſanis ſuauis ⁊ gratus tactui: neq̃ nocumẽtū: neq̃ pũcturam ingerit: ſed in febricitãtibus ⁊ maxime in ſolidis ardoribus calor qui eſt de humoribus putreſcẽtibus horribilis eſt: ⁊ acutus: ⁊ tactui pungitiuus. Qualitas autem caloris naturalis ſanorū in infantibus certa ⁊ perfecta inuenitur: perfectio autē iuuentutis calorem habet pũgitiuū ⁊ nõ humectatiuū: neq̃ iſta mirabilis eſt natura: quicquid enim de qualibet re diſſoluitur: ei vnde diſſoluiť neceſſe eſt vt aſſimileť. Si ergo infantis ſubſtantia: vnde fumus diſſoluiť aerea eſt ⁊ humida: ⁊ diſſolutum ſuaue erit ⁊ humidū: q̃ ſi ſubſtantia terreſtris eſt ⁊ ſicca: ⁊ diſſolutum fumum habebit acutum ⁊ ſiccū: ſicut in experiorib' videmus q̃ fumus de aqua dulci diſſolut' ſuauis eſt ⁊ grauis ⁊ humectãs. Siccoꝝ autem corpoꝝ calor cum incẽdatur ſiccus eſt ⁊ acutus.

TRADVC. LAVRENTIA.

mẽtius aut imbecillius: nãq̃ ea noĩa qualitatib' pſcripta mãdataq̃ ſunt: pleniorē aūt aut incertiorē hĩ dicimus calorē: quē de ſubſtãtie modo ⁊ mole diſſerimus: cui talia vͥba deputata deſtinataq̃ ſunt: verū nõ hic ſolū tales vocabuloꝝ iproprationes offendas. Sed etiā in pleriſq̃ alijs nobis potiſſimū que ad medẽdi facultatē attineãt: oēm igiť morbū pleniorē appellitãt velut ſtuporē attonituq̃ pleniorē atq̃ incertiorē. Itẽq̃ coſtalē inſaniãq̃ ⁊ pulmoniã: quoꝝ nullus ſuba eſt. Ob eam rem ppẽdẽda eſt omonymia ac cõſiderãdū qdnã dictiones vbiq̃ deſignẽt: nã ſi cuiꝫ is de alia afferat ſignificantia nomen: nos vͦ ſecus recipiẽtes alioꝛſum dirigimus ppenſionē nõ auctorē ipm vere in culpa ⁊ mendacio reuincimus: ſed noſtrã obaudiſtionē atq̃ inſcitiã ⁊ admiſſū pdimus: quēadmodū ſane faciunt nõnulli Hippocratis aduerſarij ⁊ obtrectatores ſtudio ⁊ cupidine captãdi vel itandiq̃: caloris enim nũcupamẽtum refundentes in qualitatē indicare eam eē incõſiſtẽtibus validiorē enituť: ſed Hippocrates pñti tractatu nõ ad eã: ſed ad ſubſtãtiã caloris refert nomẽclaturã: quippe caloris intimi ⁊ vͥnaculi ſubſtãtia aeria habeť: quã ex ſemine genitali eſtimes atq̃ arbitreris licebit: qđ inquã terrene materie perq̃ exigue compos eſt: circūfuſi aeris: ⁊ itē caloris atq̃ humoris ipenſe particeps: vt in cõmentarijs de ſemine genitali ppẽſum iam eſt. Nec ſecus alteꝝ noſtre geniture exordiū: vtpote mẽſtruū excremẽtū humẽs proſus nã putať: ita fit vt quoties in habitū terracioꝛē vertiť corpus aſantiū: vertiť aūt quotidie adcreſcẽs id tẽpus tãetſi admodū calet ⁊ feruet: attamē natiui caloris ſatis q̃ inops eſt alioqui febricitantes comprobes oportebit caloris natiui atq̃ ingenuiti plurimū obtinere: qui adeo natiui caloris amplius nõ habẽt: vt ne pariles qdē pnio gerãt. Itaq̃ ſubſtãtia natiui ac genuini caloris modice cõſtat aduẽticij ⁊ pegrini flamida itelligiť. Quinetiã effluẽtie ex toto corpore fumide ſubeunt atq̃ aride per aduẽticiū calorē: per natiuū vaporoſe ſuaueſq̃ ⁊ mollificate aſcẽdūt. Id interſtinguas cõueniet vbi corpus attretes: naꝫ hñ valẽtiū calor vaporificus iucũduſq̃ ⁊ familiaris viſitur haudq̃q̃ triſtificus aut edax: febricitãtiū vͦ ſꝫ potiſſimū q̃s ectica febris detinet: ita a firmitate habitus noĩata: aut q̃s putres ſucci fecerunt calor acer ⁊ inſuauis cõtingẽdi ſenſū mordet atq̃

VERSIO LEONICENI.

mẽtius: atq̃ debilius: ⁊ ſilia vocabula: que nos ſolemus qualitatibus accõmodare. Nam paucū: ⁊ multū in ſola decet ſbſtãtie quãtitate ſeruare. Uerū nõ in hoc tñ hõ ſiunt noĩum abuſiones: ſed in pluribus alijs: que per vitam ſermone vſurpamus: qđ maxime fit in ipſa arte medicinali. Omnes ſiqdē morbos magnos: aut paruos nominãt: q̃uis ſubſtãtie nõ ſint: febrem magnã: febrem paruã: apoplexiam magnã: apoplexiã paruam. Sic ⁊ pleuritidē, phreniticē, peripneumoniā: ⁊ oēs itidem alios morbos. Aduertē igiť oportet equiuocationes: ⁊ cõſiderare quid ſibi velit ſemper vnaqueq̃ dictio, dicẽtis. Si enim in altero ſignificato nomē ptulerit: nos vͦ in alio accipientes: ſermonē redarguimus: non illū qui ptulit (ſi verum fateri velimus) ſed nrãꝫ potius exiſtimationē redarguimus. Qđ nõnulli: videlꝫ agunt: hoc loco: qui Hippocrati ſtudent cõtradicere. Nam ad qualitatē nomen calidi trãſſerẽtes: conãtur oſtẽdere: hãc eſſe vehemẽtiorem: his qui in etatis vigore cõſiſtunt. Uerū Hippocrates nõ ad hãc ſcilꝫ qualitatē: ſed ad ſubſtãtiam: in pñti ſermone refert id nomē. Nam ſubſtãtia innati caloris aerea eſt: ⁊ aquea: ſicuti ex ſemine licet cõiectari: qđ paucã oĩno terrenam ſubſtãtiam participat: plurimū aūt aeris calidi: humidiq̃: in ſe ipſo cõtinet: quēadmoduꝫ in cõmentarijs noſtris de ſemine oſtẽdimus. Et quidem alterū noſtre generationis principiū ſanguis menſtruus: videlicet: humidū natura eſt. Cū igiť magis terreſtre efficiť animalis corpus: tale aūt quotidie efficiť: dū augetur: tunc lꝫ valde vehementer calidum exiſtat: ⁊ igneum: ſubſtãtiam tamē innati caloris pauciſſimã habet. Alioqn febricitantes diceremus plurimū habere calorem innatum: qui ne dum plus: neq̃ priori habẽt equalē. Bene enim tẽperata eſt caloris innati ſubſtantia. Ignea autem aduenticij. Et qui caloris aduenticij ſunt per totum corpus effluxus, fumei, fuliginoſi, aridiq̃, ⁊ acres. Contra ſuaues: ⁊ bene temperati caloris natiui. Et tu hec potes tactu diſcernere. Nam ſanorum calor vaporoſus eſt: atq̃ ſuauis: ⁊ tactu cõueniẽs: nihil triſte: nihil aſperum: nihil mordax preſeferens. Eorum vͦ qui febricitant: ⁊ precipue ecticas febres: aut eas que ex putredine humorum ortum habent: acris eſt: et inſuauis: ac mordax: ⁊ noſtrum corrodens tactum. Salubris vͦ eius qualitas in pueris

Subſa innati caloris aerea eſt ⁊ aquea.

Subſa caloris innati tẽperata eſt. Aduenticij vͦ caloris ſꝫ eſt ignea.

TRNSLA. ANTIQVA

⁊ acutus. Calor autē corpis duobus
modis ſe habet: aut eſt ſuauis ⁊ gra-
tus: aut acutꝰ ⁊ ingratus: ſuauis ⁊ gra
tus plurimus eſt in īfantibus: ingra-
tus ⁊ acutus in iuuenibus. Et ſi per-
ſpiciatur phyſice planꝰ erit videre.
Uideamus ergo elīta in qbus pro
poſſe nr̄o: hec reddent plana. Elemē
ta enim ex qbus oīa corpa ꝯficiūtur
terra, aqua, aer, ⁊ ignis eſſe videntur:
ſubſtātia aūt infantium ex parte ma
terie eſt parū terreſtris: maxime aūt
aerea eſt ⁊ aquoſa: iuuētus perfecta
his eſt ꝯtraria: qꝛ ſi ſm 4ᵐ elemētuꝫ
calorē vtriuſqꝫ dixerimus eſſe equa
lem: nō tn̄ eſt poſſibile ſubſtātiaꝫ ca
lidam in his equalē eſſe. Subſtātia
enim calida in infantibus eſt humi-
da: in iuuenibus eſt ſicca. ¶ Joāni-
cius. Hippoč. hic intēdit ſuauitateꝫ
eſſe in infantibus: cōtrariā vo in iu-
uenibus. Quicqd vo dixit ad quan-
titatem reſpexit corpis. ¶ Subſtā-
tia enim humida dignius calori nāli
ſubijciatur: cum corpa noſtra de ſuba
humida conficiant. Subſtātia ſicca
calore extra mutuato eſt calida. Si
ergo pueri ſūt plus aerei ⁊ calidi ne-
ceſſe eſt plus abundare calore natu-
rali. Juuenes quāto magꝭ terreſtres
ſunt ⁊ minus abūdant humoꝛe: tāto
minus calore nāli neceſſe eſt abūda-
re. Quicquid aūt de ſubſtātia humi-
da diſſoluit: multo magis eſt ꝙ qd
de ſicca: et ſi in calore ſint pari: qd
etiā videt in exterioꝛibus corpibus.
Si enim corpus humiduꝫ ⁊ corpus
ſiccuꝫ equaliter calefiet: proculdubio
multo plus diſſoluitur de humido:
oleo eniꝫ ⁊ aqua equaliter calefactis
ex aqua plus conſtat diſſolui: vbi vo
calor paucus: ⁊ cibus experitur pau-
cus. Si enim paucis carbonibꝰ mul-
ta ligna aggregentur: neceſſe eſt vt
ignis extinguatur. Quod aūt dixit ſe-
nibus nō acutas febres eſſe ſicut iu-
uenibus, ſine dubio eoꝝ corpa oſten
dit eſſe frigidiora. Si eniꝫ febris ni-
hil aliud eſt ꝙ calor nālis in igneuꝫ
mutatus: conſtat hunc tn̄ nō muta-
ri in ſenibus: ſicut in iuuenibus in q-
bus multitudo caloris facile ad viti
mitatem deuenit: nō ergo ſenes tātū
febriunt quātum iuuenes: qꝛ ſi acute
febrium ſunt ſigna ꝑditionis ex ma-
gnitudine ſui ⁊ ex debilitate ſbiecti:
hec Hippocratica capere volētibus
⁊ nō ꝯtra cum cauillātibus hec pau-
ca ſufficiant que diximus. Luce con
tra Hippocř. cauillanti ſatis in qua-
dam epiſtola reſpondi: quaꝫ ita inti-
tulaui: Hippocratē nō peccaſſe: vbi
dicit. Qui creſcunt calorem habent
innatum plurimum.

¶ Uentres

> Qd de ſuba h̄uida diſſol-uit multo plꝰ ē ꝙ quod ex ſicca.

> Febres in ſe-nibꝰ acute: ſūt ſigna ꝑditio-nis.

TRADVC. LAVRENTIA.

det atqꝫ decodit: ceterum ſalubris ⁊
mulcebris qualitas exigſite puerulis
recēs editis ſſlat: ꝯſiſtētiuꝫ. n. plures
ꝯtingas: qrū calor mordax: cōparēs
nequaq̄ conciliet tactui voluptateꝫ:
neqꝫ id mirū videri oꝫ: ſiqdē effluē-
tia ſilis euadat ſubſite et ſubte māe
opꝫ: ſi. n. madēs atqꝫ aeria ſba ſubij-
cit vapor māſuetꝰ blanduſqꝫ effluit.
Sin lapidoſa atqꝫ arida ſubſternit:
tantiſper tanq̄ de lucernula fumus
ſe agreſtis ⁊ nocuꝰ effert: quēadmo-
duꝫ per extraria corpa euenire ꝓſpi-
cit. Nā de aqua potulētioꝛe calidio-
reqꝫ ꝓbioꝛa ac vaporoſioꝛa exhalāt:
de corpibus vo ſolidis ⁊ glebulētis
crematis acria ⁊ agreſtia fumigant:
cuꝫ igit gemina ſuba ſit: hec qdē par
ticeps iucūdi caloris qui tactuꝫ mul-
ceat ⁊ q̄ſi delitias tactionis ꝓſiteat:
illa infeſti ꝯſoꝛs alterā pleníoꝛē pue-
rilia ⁊ tenera corpa: alterā ꝯſiſtentia
vigoꝛe ⁊ viuacitate vite obtinēt. ſ. ad
corpis molē ꝯſus eſtimata. Ceteruꝫ
vt diſputatio ipendio nālis ⁊ genui-
na euadat remittētes ad oꝛigies atqꝫ
elīta: ⁊ velut ſemina rerū oēs receſ-
ſus ⁊ ſinus ꝑpēſionis meantes cūcta
ſūma cura mētis ⁊ diligētioꝛe inda-
gine pagrabimus: cū elīta quatuoꝛ
nūo ſint: duo inq̄ leuarioꝛa: totidem
ponderoſioꝛa: ex qbus oīa corpa tē-
perant pueri minimuꝫ terrene māe
plurimū aerie ⁊ aqne participāt: cō-
ſiſtētes ſuo vigoꝛe viceuerſa ſiccita-
tis referti ſane aqne atqꝫ aerie iſolē-
tes: velut ſi 4ᵐ elementuꝫ igniuꝫ in
vtriſqꝫ ꝯſtituamus parile ex equato
calore: attn̄ abſiſteꝫ in ambobꝰ ſbam
hūi ꝯuincimus. Siqdeꝫ puerile cor-
pus humectū: ꝯſiſtēs ⁊ vigēs ariduꝫ
cēſet. Quippe calor itimus ⁊ verna-
culus potiſſimū humoꝛe finit. Ea ra-
tione qꝛ ex humoꝛe creamur: aduen
ticius ariditate deſcribitur: ita ſit vt
recens parti puerulí mā calida atqꝫ
aeria: ⁊ itē aq̄ ſe admodū ꝑditi: natiui
caloris plurimū obtineāt: ꝯtra ꝯſiſtē-
tes ſuo vigore: ⁊ itē inclinātes inq̄tū
talis mā abolet atqꝫ exupat terre-
na: intātum incertioꝛē caloris natiui
ſbaꝫ hñt. ¶ At vo vt de humētioꝛe
aerulētioꝛeqꝫ mā plus effluat ꝙ de
terrena: ꝙq̄ vtraqꝫ caleat adeque ꝑ
qualitatē: nemo eſt qn videat. Patet
id in extimis corpibꝰ: ex qbus pari-
ter calefactis diſpar ⁊ iniqua moles
elabitur ⁊ aduolat: atqꝫ ex aridis in-
certioꝛ: ex humidis plenioꝛ exauit.
Igit ex aqua ⁊ oleo modice calētibꝰ
plurimuꝫ tenuate in aerem māe va-
neſcit: de ferro ereqꝫ ⁊ lapide mini-
mū diffluit. Quobreꝫ ſicuti libeat po
nere in ſolē caliſſimā aquā: itēq̄ fer-

rum

VERSIO LEONICENI.

pueris exigſita habetur. Sicuti plu-
res eoꝛuꝫ qui in etatis vigoꝛe conſi-
ſtunt inuenire contingit: calorem ha-
bētes mordacem: ⁊ nō amplius hu-
midum ac vaporoſum neqꝫ aereuꝫ.
Neqꝫ mirū videri debet. Opꝫ enim
ſilem eſſe defluxuꝫ ſubiecte ſube: vt
quādo humida: atqꝫ aerea ſuba exi-
ſtit: tūc qd ab ea defluit: vaporoſum
eſt: atqꝫ ſuaue. Cum vo terreſtris:
atqꝫ arida: tunc ⁊ qd effluit: fuligino-
ſuꝫ eſt: ⁊ acre: quod ⁊ in exterioꝛibus
euenit. Nam que ex aqua dulci: ⁊ ca-
lida euapoꝛant: optima ſunt: ⁊ vapo-
roſa: que vo ex aliquo corpe ſolido
exuſto: fumea ſunt: ⁊ acria. Cum igit
due ſubſtātie ſint: ⁊ hec qdem ſuauē
habeat caliditatem: hec vo triſtem:
alteraꝫ qdem plurimā habēt pueri:
alteraꝫ vo hi qui in etatis vigoꝛe cō-
ſiſtunt: vt ad totius: videlꝫ corpis ꝓ-
poꝛtionem. Ut aūt ſermo ſit natura-
lioꝛ totum ad elemēta trāſferens: in
hūc moduꝫ trāſigam. Cum quatuoꝛ
ſint elemēta: ex qbus oīa corpa ſunt
tēperata. Puerile qdeꝫ corpus mul-
tum in ſeipo ꝯtinet aereę: atqꝫ aquo-
ſe ſubſtātie: minimuꝫ terreſtris. Cō-
tra vo eoꝝ qui in etatis vigoꝛe cōſi-
ſtunt: a terreſtri ſiccitate obtinentur:
deficit aūt aquoſa atqꝫ aerea ſubſtā-
tia. Adeo vt ſi 4ᵐ in vtriſqꝫ elemen-
tuꝫ ignem: ſcilꝫ pari poꝛtione poſue-
rimus: atqꝫ equaliter calida corpo-
ra eſſe voluerimus: nō tamen ſimilē
ſubſtātiaꝫ calidā in ipſis eſſe dixeri-
mus: cum pueroꝝ quidem ſubſtātia
humida ſit. Eoꝝ vo qui in etatis vi-
goꝛe ꝯſiſtūt, ſicca. Humida ſiquideꝫ
eſt maxime innati caloris affinis: ga
ex humido noſtra eſt gňatio. Sicca
vo aduenticij caloris eſt ꝓpria. Sic
quidē infantes recenter nati ſubſtā-
tiam calidā aquoſam plurimaꝫ par-
ticipātes: plurimuꝫ dicerent habere
calorem innatū. Qui vo etate vigēt:
⁊ iam declināt: quātum iſte deficiūt:
terreſtris vo ſuperabūdat: tāntuꝫ ha-
bere minorem ſubſtātiam natiui ca-
loris: ⁊ ipſi putarētur. ¶ Qd vo ex
aquoſa: ⁊ aerea ſbſtātia plus defluē-
re ſit neceſſariū: ꝙ terreſtri: etiam ſi
ambe ſint equaliter calide: ſm qua-
litatem: nemineꝫ arbitroꝛ dubitare.
Hoc tibi etiaꝫ in exterioꝛibus liqui-
do licet intueri. Nā ex corpibus que
ad ſilem ꝑueniūt caliditatē: nō equa
poꝛtio videtur defluere: ſed ex ſiccis
qdem minimū: ex humidis vo plu-
rimuꝫ. Statim igit aqua: ⁊ oleo me-
diocriter calefactis: plurimū defluit:
atqꝫ diſſoluitur. Ex ferro vo ⁊ ere:
atqꝫ lapidibus: minimuꝫ. Adeo qꝛ ſi
tibi libuerit exponere ad ſoleꝫ ardē-

tē aquā

> Qd ex ſuba aerea ⁊ aquo ſa dſluit plus ē ꝙ quod ex terreſtri pari-ter calid ⁊c.

TRADVCTIO LAVRENTIANI.

rum cõponderãs equa lance: nec vlla ex parte claudicã te bilã: demũ pacto die pẽſitet vtrũqz ferrũ pariliter: ⁊ ad pꝛiſtinũ molis eqlibriũ: aquã admodũ incertiorẽ offendet bilãce libra: cũ examẽ paria hinc ⁊ hinc põdera equauerãt laborãte deuergẽteqz altrinſec⁹. Nec ſecus ſi placeat oleũ aduerſuz eſ ferrũqz ⁊ lapidẽ ꝯtẽdẽ: h inqꝫ abſumptũ: illa pari ſibiſiſtere mole ꝯpẽdẽs: hinc pede collato cerã/picẽ/bitumẽ/reſinã/cetaqz que humẽtis copiã mãe pticipant pſpicies in ſole mirũ admodũ attenuata collabi: lapidẽ erificiuz ferrũqz: ⁊ itẽ cetera hũc in modũ ſolidiora atqz arẽna icerti⁹ minui. Quocirca ſiqdẽ alimonie vſus eſt repletio coꝝ que de corpe eliciunt: in q̃rũ abſcedẽtium locũ alimonia ſubrogat̃ atqz ex humẽti corpe ⁊ aerio maioꝛ moles abducit̃: nimio cibo corpus reſumat̃ puerile opꝫ. At puerile corp⁹ tale cẽſet̃ madẽtis ⁊ aeriſice mãe ipẽſe particeps: queãdmo ꝯſiſtẽs inclinãſqz ⁊ ſenex aride ac terracee cõpos eſt. Uex Hip. qꝛ h iſtituit loco breui q̃dã cõpẽdio gcqꝫ decurrẽ nõ tam fuſe ⁊ ample edĩſſerẽs tractatũ excoluit: ſꝫ pro eo qḋ eſt qui increſcũt: q̃ꝫ q̃ꝫ ſibaꝫ calidã ⁊ igneã pinde vt ꝯſiſtẽtes obtineãt: ſꝫ aq̃lẽ ⁊ aeriã pleniorẽ poſſidẽt qui increſcũt ait natiui caloris plĩmũ obtinẽ: atqz oẽꝫ diſpu vboꝝ parcus rerũ fecũdus abſoluit cõmemorãs eius vim ⁊ nãꝫ: ac pariter indicãs id qḋ explanãdũ apiẽdũqz ꝯſtimerat. Cũꝫ .n. mãꝫ pre ſe calidã ⁊ humectã gerant adoleſcẽtes: idcirco plĩmũ excutiat̃ opꝫ: cibo nimio recreãda puerilia corpa ſanciẽs ne ꝯſumant̃ dãnis egõnis: plib⁹ .n. decedẽtib⁹ labẽtibuſqz: paucioꝛib⁹ ỽo inuicẽ inqꝫ coꝝ locũ ſubeũtib⁹ ac ſuccedẽtib⁹ ſibdita corpis ſuppellex delet̃ opꝫ. Itaqꝫ reparent̃ pro cõpetẽti mõ egõnis detrimẽta neceſſe eſt:

¶ Senib⁹ ỽo paꝝ caloris ineſt: in qbus ex vtroqꝫ noie ſignato calor icertioꝛ hĩ/ſiue q̃litati/ſiue mãe caloris vbũ adſcribas ⁊ deſtines: q̃litas .n. debilis ſiẽqꝫ mã perq̃exigua viſitur: vt ex antelatꝫ pſpicue dilucet: ⁊ ob eã reꝫ ingt paucis egẽt fomitib⁹. Fomitẽ aũt alimoniã noiauit iuxta decretũ a ſe ſanctũ cui ꝓpe oẽs nobiles phi ſuffragant̃: qui inq̃ elmtoꝝ aiantia cõponẽtiũ vitã q̃maxime calori tribuũt: ⁊ vt lucernaꝝ flãmule que oleo velut cibo veſcũtur. Anſi ſiqs ꝯgeſſit cumulauitqꝫ ſioletẽr ⁊ coacernauit oppſſe extinguunt̃ haudquaq̃ alunt̃. Pari mõ calor ſenibus fomitẽ ⁊ incitabulũ cibatũ obtinet: qui ſi cũctim nimioq̃ꝫ cibo iterato exaggeratoqꝫ ſtrãgulet̃ amorit̃: quẽadmodũ ſcintillula puſilla cui copia lignoꝝ vuilſim geminata coaceruet̃. ¶ Cetex qꝫ iſert̃. hinc etiã febres nõ eque acute ſenib⁹ accidũt inditio eſt vt ſenile corpus inalgeat: ⁊ itẽ vt euerſo natiuo calore ad ignitũ febris ꝯſiſtat. Uerũ taꝫ iſigniter ꝯuariare calorẽ in ſenecta: vt ꝯſpicuã nouelle etatis cõmutationeꝫ pſequat̃ non ſatis fieri põt: qppe plus caloris facile minus difficile incalmina faſtigiat̃: ſed violẽta ⁊ rapida cã opus eſt. Ita efficit̃ vt etate ꝓuectioꝛes nequaq̃ febriãt eque q̃ iuuenes (ꝓpe dixerim) moꝛbos febriculoſos: qꝫ ſi qñ q̃q̃ rarenter qualis in minoꝛibus natu febris accẽdit̃: ea ꝓſus ꝯcinnat abolitionẽ: quippe inſignẽ febrifice cauſe magnitudinẽ indicat. ¶ Atqꝫ hec ſatis abũdeqꝫ erũt his q oĩs igenue eruditionis vices pagrauerint. Porro qui nõ recte culpant ⁊ criminant̃ Hippocratẽ: vt lucas integruꝫ aduerſus tales Hippocratis carptores eſt a me volumẽ pſcriptum: vt nequaq̃ mẽtita ſit ſentẽtiola incipiẽs ad hũc modum qui augent̃ natiui caloris plurimũ obtinẽt. Talẽ igit̃ appoſui dictionẽ quaꝫ huic proꝛſus cõmẽtario indidiſſem ſi libri copia fuiſſet id tpis cum hec dictarẽ. Porro ſeorſum dicato ope ppurgaui calũnias: quas illi inficiatores maleuoli ſubtiliſſimo medicine artifici obiecerũt.

¶ Uẽtres

VERSIO LEONICENI.

tem aquã: ſi ita ꝯtigerit: ⁊ ferrũ equa mẽſura: deide trãſacto die ambo ꝓpẽdere: aquã qdeꝫ inuenies multo ſeipſa minoꝛem effectã: ferrum ỽo equale. Sic ⁊ ſi velis oleuꝫ cũ ⁊ ferro: ⁊ lapidi cõparare: illud qdem abſumptuꝫ inuenies: hoc ỽo equalem ſubſtãtie molem retinẽs. Hinc ỽo ad ceram: ⁊ picem bitumẽqꝫ ⁊ reſinam trãſcendẽs: ⁊ quecũqꝫ alia plurimaꝫ ſubam humidã obtinẽt: videbis ⁊ hec ſub ſole calente multo magis abſumi: atqꝫ defluere: q̃ lapidem/es/⁊ ferruꝫ: ⁊ alia admodũ ſicca. Quare ſi neceſſariũ eſt alimẽtum: vt qḋ effluxit ex corpe ſuppleatur: ex humidioꝛib⁹ ỽo: ⁊ plus aeris participãtibus: multo plus effluit: fit vt hui⁹ corpoꝛa pluri egeant alimẽto. Pueroꝝ ỽo corpus tale exiſtit: plus humide: ⁊ aeree ſubſtãtie obtinens: nõ ſicuti iuuenum: ⁊ declinãtiuꝫ: ac ſenuꝫ ſicce: atqꝫ terreſtris. Hippoc. igit̃ cum hoc in libro ꝓpoſuiſſet cõpendioſam: atqꝫ afoꝛiſticaꝫ doctrinã facere: nõ ita ſermonẽ ampliauit: queãdmodũ ego nũc: ſed loco illoꝝ hoꝝ. Que augent̃ corpa: ⁊ ſi equaleꝫ habeant ſubſtãtiam calidã: atqꝫ igneam: cum his qui in etatis vigore ꝯſiſtũt. Aquoſe tñ: atqꝫ aeree ſube: plus hñt: que augent̃/ dixit. Plurimuꝫ hñt innatũ calorẽ: ſimul memoꝛie ſubijciens ipſoꝝ ſubam: ⁊ ſimul etiam ꝓpoſitum demõſtrãs. Quia enim humidam: ⁊ calidã hñt ſubam: que augẽtur: idcirco plurimum ab ipſis defluere fit neceſſariũ: plurimo aũt egent alimento: alioqñ corpus/ingt/abſumit: ⁊ recte inquit. Ubi enim id qḋ defluit plurimũ eſt: quod ỽo influit paucum: hic neceſſe eſt ſubiectaꝫ corrũpi ſubam.

¶ Senibus ỽo paucuꝫ ineſt calidũ/ſiue qs ad qualitateꝫ ſermonẽ referat/ſiue ad ſubam. Nam ⁊ qualitas debilis: ⁊ ſuba minima eſt: ſiqdeꝫ eoꝝ meminimus: que ſupra diximus. Ob hoc igitur ingt: qꝫ paucis fomẽtis indigent. Nam fomenta alimenta noiauit: ſuo ⁊ alioꝝ nobiliſſimoꝝ phoꝝ dogmati conſentanee: qui eoꝝ que aialia ꝯſtituunt elemẽtoꝝ: ignem maxime vite eſſe cauſam exiſtimarũt. Sicuti .n. lucernarũ flãme: quarũ tñ oleum eſt alimentũ: ſiqs id totũ ſimul ſupinfundat: extinguunt̃ potius q̃ nutriant̃. Eodeꝫ modo: ⁊ in ſenibus calidũ ſui: fomẽtuꝫ qdẽ habet alimẽta: ſi ỽo multis ⁊ toti ſimul opprimat̃: ac q̃dãmodo ſtrãgulet̃ piculuꝫ eſt ne extinguat̃. Sicuti ⁊ ſi parue ſcintille ignis lignoꝝ multitudinẽ ſuꝑaccrues. ¶ Qḋ autẽ ſubinfert̃ Et ꝓpterea febres ſenib⁹ nõ ſitr acute ſunt: ſignũ eſt ⁊ hoc ipm: qꝫ corpa ſenum frigida ſunt: ⁊ qꝫ ob innati caloris maxime conuerſionẽ ad igneam nãm accẽdit̃ febris. Uerũ tãtaꝫ euenire ſenibus ꝯuerſioneꝫ: vt equa ſit ei que iunioꝛibus accidit: vix fieri põt. Multũ .n. calidũ prõpte in imẽſum attollit̃: paucuꝫ ỽo non facile: ſed maximã exigit cãm: que cogat ad hoc. Ob hãc igit̃ cauſam: neqꝫ ſenes magna ex pte febricitãt acutas febres: ſicuti iunioꝛes: ⁊ ſi qñ/rarẽter talis his accidit febris: qualis iuuenibus: oĩno hec ad interitũ egrotãtis terminat̃. Indicio enim eſt imẽſam quãdã eſſe cauſe febrem faciẽtis magnitudinẽ. ¶ Hec ſufficere poſſunt: his qui ſm nãm ſe hñt ad intellectionẽ: ⁊ fideꝫ eoꝝ que ſcripſit Hippocrates. Ad eos ỽo qui per calũniaꝫ Hippocratẽ rephenderũt: e quoꝝ numero vnus fuit Lycus: nos vnuꝫ integrũ volumen ſcripſimus: aduerſus ea que cõtra afoꝛiſmuꝫ perperã obijciũtur. Huic autẽ talem titulum fecimus. Ad Lycum: qꝫ nihil erratũ ſit in afoꝛiſmo: cui principiũ. Que augẽtur plurimũ habẽt innatuꝫ calorẽ. Datus aũt eſt mihi Lyci liber: poſt ſcriptos a me cõmentarios: vnde ego poſtmodũ his hec verba ſubiũxi: que nõ ſunt in his: que prius edideram. Seoꝛſum aũt in alio volumine defendi Hippocrateꝫ: in his in quibus fuerat a Lyco repꝛehenſus.

Febris acuta ſenib⁹ eſt ad interitũ.

Cõtra Lycũ rephẽdẽtem Hip. librum cõpoſuit.

¶ Uẽtres

TRANSLA. ANTIQVA

❡ Afoꝛiſmus. XV.

Vide.17.xi. cap.6.char. 357.col.1.ad fi.ᵐ ⁊ col.3.

❡ Ventres hyeme ⁊ vere calidiſſimi ſunt natura: ⁊ ſomni longiſſimi. In his ergo tempoꝛibꝰ oblationes plures dāde ſunt. Etenim innatꝰ caloꝛ eſt multus: nutrimēto igitur amplioꝛi indiget. Signū ⁊ etates ⁊ athlete.

Vide Gale. vbi ſupra.

❡ Tempoꝛa anni multū dant adiutoꝛium in oꝛdinanda dieta cibi. Nam in hyeme maioꝛem ciboꝝ videmus appetitum ⁊ maioꝛem digeſtionem: in eſtate vero ꝯtrariū qḋ bene diffiniuit cū ventres calidiſſimos natura hyeme ⁊ vere dixit: hoc autē quare ſit ſubiungēdo expoſuit. Etenim innatus caloꝛ multus: multo ergo indiget nutrimēto: neqꝫ caloꝛem abſolute dixit: ſed innatū .i. naturalē determinādo appoſuit. Naturam caloꝛis naturalis in precedētibus dixit. Cur autē accreſcat in hyeme: innuit alibi ab Hippocrate: caloꝛ inqt in hyeme interioꝛa ingreditur: ⁊ ibidē adunatur: in eſtate autē ſue ſimilitudini gaudens ⁊ exterioꝛa petens diſſoluitur: ⁊ in coꝛpoꝛe minoꝛat. Quia ergo in hyeme digerit multum: ⁊ multus cibus erit appetendus. ❡ Sequit ergo ⁊ ſomni lōgiſſimi: ꝓpter lōgitudinem noctis. Somno autem quātum natura iuuetur bonum eſt perpēdere. Oꝛ ⁊ etates ⁊ athlete ſignum eſſe ſubinnuit in fine: multū caloꝛē oſtēdit: multo nutrimēto indigere. Pueri enim qa ſunt multi caloꝛis: multo indigent nutrimento. Et ſiliter etiā athlete ex nimietate ſui exercitij caloꝛ augmētatur naturalis: ⁊ hi ergo multo indigent nutrimēto. ❡ Sed nō vliter hoc in oībus intelligēdum aialibus. Sūt enim excipiēda in cauernis hyeme accubātia: que nō tūc multo indigent nutrimēto. Si enim tantūdem comederēt hoc tēpoꝛe nō poſſent illud digerere. Hoc aūt idē patiuntur quidam homines debilis nature cum lauantur frigida aqua. Oꝛ ſi homines qui coꝛpoꝛe deficiūt in frigida aqua balneentur coꝛpoꝛa infrigidantur ⁊ nocet eis: vnde ⁊ male patiuntur: foꝛtes tamen coꝛpibus ꝑmo accipiūt caloꝛē in interioꝛibus: poſt vero plus calefiunt caloꝛe ad exterioꝛa redeunte. Hoc autem ſimiliter in animalibus frigide nature cōſiderandum eſt quoꝛum caloꝛ hyemis frigiditate ſupatur: vnde ⁊ quaſi moꝛtua inueniuntur ⁊ in cauernis accubātia ⁊ quaſi inſenſibilia ⁊ nullū motum habētia: quedam vero ibidem

Afoꝛiſmꝰ nō verificat in oībus aialibus.

TRADVC. LAVRENTIA.

❡ Afoꝛiſmus. XV.

❡ Ventres hyeme ⁊ vere nā calidiſſimi ſunt ⁊ ſomni longiſſimi. Itaqꝫ per ea tēpoꝛa cibi dari copioſius debent. Caloꝛis .n. natiui copia magna ineſt: vt cibus ꝓinde plenioꝛ requiratur. Argumēto ſunt etates ⁊ athlete.

❡ Anni tpa ad rōnē victꝰ eximie ducūt. Nam hyeme cibū auemus pleniorē cūqꝫ cōcoquimus facilius: eſtate ꝯtra. Cuiꝰ rei cām reddidit Hippoč. dicēs: Vētres hyeme ⁊ vere calidiſſimi ſunt. Sꝫ qḋ vbū nā ſignet: ⁊ vt ſit haud temere inconſiderateqꝫ additū per ſniam poſt paulū memorauit hūc in modū. Caloꝛis .n. natiui copia magna ineſt vt cibus ꝓinde plenioꝛ reqraṫ. Qͦobrē vētres hyeme ⁊ vere calidiſſimi non ſimplici abſolutaqꝫ rōne: ſed natiuo caloꝛe calidiſſimi ſunt: cuius nām ⁊ vim ſupius indicauit. Poꝛro vt his hyeme adcreſcat: Ariſtoteles quoqꝫ iſinuauit: ſubterfugit .n. pre frigoꝛe extrinſecus circūfuſo: retroꝛſumqꝫ eſtate ad ꝯfinē ꝯſanguineūqꝫ ⁊ ꝯſentaneū aerē aduolat. Ita efficiṫ vt poꝛrectus ⁊ q̄ſi patefactꝰ diffleṫ atqꝫ diſꝑgaṫ eſtate: hyeme ꝯfuſus ⁊ ꝯſectatioꝛ cocat atqꝫ ſtipeṫ: ⁊ itē in ꝓfundū puadat inectoꝝ. Quocirca ꝯcoctio ⁊ ſanguificatio ꝑ ea tpa pꝛobioꝛ ⁊ ſalubꝛioꝛ reddiṫ. Ceterū aliū ꝯſcripſit caſum: vtpote ſomnos hīi lōgioꝛes .ſ. ob ꝓlixioꝛē noctiū tractum id qḋ ad officia nālia admodū ꝯfert. ❡ Poꝛro qḋ eſt ſūma ſnie ſiniꝑditū: argūᵗᵒ etates ſunt ⁊ athlete: ſignuat vt cibꝰ reqraṫ dignus cōmentatione ſi caloꝛ exupat. Pueri .n. q2 caloꝛis plimū obtinēt maioꝛē cibi copiam deſiderātes ſubigūt ⁊ velut in ſucciū redigūt. Luctatoꝛes vero q2 in ꝯnquertio adolēt ⁊ amplāt vernaculū atqꝫ intimū caloꝛē: idcirco ſruiſci cibaria copioſius ꝑlit. Ac ſnie enarratio hactenus: reliq̄ videamꝰ. ❡ Si quis ſnie vitatē arbitreṫ per oīa animātiū gēa tractatū nō extēdito: ſed abiūgito que certis ſe tpibꝰ in ſpecus ſubitāt ⁊ recōdunt. Hec .n. cibū nequaq̄ reqrūt pleniorem: q̄diu latebꝛis delitecūt: ſiqdē ex toto ſine pabulo obdurāt: q̄ ſi cibū abliguriant vt ante latibulū perperā cōcoquūt. Qḋ enim balneis refrigerātibus accidit hoībꝰ id aiātibꝰ hyeme obuenit. Accidit aūt his qui frigida pluūtur ſi becillū coꝛpus eſt: vt inalgeant atqꝫ offendanṫ. Sin validum: vt caloꝛ tātiſper coactꝰ adſtructuſqꝫ ſe in ꝓfundū

VERSIO LEONICENI.

❡ Afoꝛiſmus. XV.

❡ Ventres hyeme ⁊ vere nā calidiſſimi ſunt ⁊ ſomni longiſſimi: quare per ea tēpoꝛa alimēta copioſioꝛa ſunt exhibēda. Etenī tūc caloꝛ innatus plurimꝰ eſt: vnde ⁊ pluribus egent alimentis: inditio ſunt etates: ⁊ athlete.

❡ Nō parū etiā tēpoꝛa anni ꝯducūt ad victꝰ rōnē inueniēdā. Nā hyberno tpe plus appetunt hoīes ⁊ cibū facilius cōcoquūt. Cōtra in eſtate: cuius rei cām ipſe Hippoč. reddidit ingens. Vētres hyeme ⁊ vere calidiſſimos eē. Quid autē ſit vbū [nā] dixit: ⁊ ꝙ nō fruſtra id vbū adiecerit in h̄ afoꝛiſmo: ipſe paulo poſt explanauit: inquiens. Etenim caloꝛ innatus multꝰ. Plurimo igiṫ indiget alimento. Vētres itaqꝫ hyeme ⁊ vere calidiſſimi ſunt: nō ſimplr: ſꝫ calido nāli: cuius ſubam antea oſtēdi. Cauſā vero ob quam hic idem caloꝛ hyeme augeaṫ: etiā Ariſtoteles dixit: refugit enim ꝓpter circūſtātem extrinſecus frigiditatē: ſicuti rurſus eſtate ad ſibi affinē ꝓtēdiṫ. Atqꝫ ita ꝯtingit diſſolui qdem: ac diſſipari eius ſubam tēpoꝛe eſtiuo: cōtineri: ac cohiberi: ⁊ in ꝓfundū ſecedere hyemali. Ob h̄ igiṫ ⁊ coctiones: ⁊ ſanguificationes: ⁊ nutritiones: hiſce tēpoꝛibꝰ ſunt melioꝛes. Addidit autē ⁊ aliud ipſis ꝯtingēs: ꝙ videlꝫ ſomni lōgiſſimi ſunt: ob noctiū: videlꝫ lōgitudinē: qḋ neqꝫ ipm parum cōfert ad nature opera. ❡ Qḋ vero in fine adijcitur. Inditio ſunt etates: ⁊ athlete: pro argumento poniṫ: ꝙ plurimū alimētū ſit neceſſariū: vbi calidū ſupabūdat. Pueri ſiqdē q2 calidū plurimū hñt: idcirco ⁊ pluribus indigēt: ⁊ plura concoquūt. Athlete vero q2 exercitijs augēt caloꝛē natiuū: ob id multis frui ꝑnt alimentis. Que igiṫ per afoꝛiſmū dicunṫ: ſufficiēter expoſuimus. ❡ Si quis vero de ipſis veritatē diligētius examinet: nō ad oīa aialia ſermonē extēdat: ſꝫ ea excipiat que in latibulis degūt. Hec enim cum ſe recōdūt: nō egent plurimo alimēto: ſiqdem ⁊ ſine cibo poſſunt ꝑdurare. Et ſi ſuppoſuerimus ea tāto vti cibo: quanto anteq̄ recōderenṫ: male ipſū cōcoquerēt. Qḋ enim hoībus cōtingit: ex aqua frigida lotis: id etiam aialibus accidit hyeme. Cōtingit aūt hoībus: qui aqua frigida perluūtur: ſi debile coꝛpus habuerint: refrigerari: atqꝫ offendi. Si vero robuſtū: pꝛimū quidē innatū caloꝛem ad interioꝛa refugere: ⁊

Afoꝛiſmꝰ nō extēditur ad oīa aialia.

THEODORI TRADVCTIO.

❡ Ventres hyeme ⁊ vere natura calidiſſimi ſunt ⁊ ſomni longiſſimi. Itaqꝫ per ea tpa cibi dari copioſiꝰ debent. Caloꝛis enī natiui copia magna ī eſt: vt cibꝰ ꝓinde plenioꝛ requiraṫ. Argumento etates ſunt ⁊ athlete.

TRANSLA. ANTIQVA

dem perſeuerantia. Sed calidiora ſanguine abundantia patiuntur hyeme idez qd̄ humana corpora que fortiora ſunt cum lauantur frigida aqua: in quibus calor petit interiora. Caro vero corticꝫ videatur minorari dum balneantur: non tamen cum calore interiora dicenda eſt petere: ſed potius intro vadunt calor ⁊ ſanguis: que cauſa ſunt carnis. Cum autem humana corpora ſpiritu ſubſiſtant ⁊ ſanguine ſpermatis quoqꝫ humectatione: ſicut in libro nr̄o monſtrauimus de ſpermate: in quo ſperma diximus ſubſtantialem cauſam membrorum corporis fore: ⁊ ex ipſo corpus augmentari et nutriri: manifeſtum eſt meliorem digeſtionē fieri: ſi ſanguis ⁊ ſpūs in interioribus corporis cõgregentur: qd̄ nõ ſoluꝫ Hippo. teſtatur: ſed etiam in his duobus tēporibus multuꝫ nutrimētum dãdum profitetur. Quibus in tēporibus ſi pauca diſſoluunt: nõ multus cibus dandus eſt: cum cibus ad diſſoluta recuperanda ſit neceſſarius. Unde ex ipſo ſenſu verū dixiſſe Hippo. cõprobatur: nõ ſolū enim his tēporibus ſi non bene digeritur: ſed ſi etiam parum comedūt corpora infrigidantur ⁊ maxime impediuntur. Si autem vltra modum comedunt: non id patiunt qd̄ multum comedentes alijs tēporibus. In qbus dictis non ſolum Hippo. redarguit: ſed etiam oēs facientes idem repellunt. Nullus enim eſt qui non fateatur corpus humanum diſſolui: lꝫ incõprehenſibili ſenſu: ſolo tamē intellectu qd̄ oſtēdit neceſſitas reficiēdi: ſi enim in eodem ſtatu permaneret: nec de corpore diſſolueretur nõ ſibi eſſet neceſſarius cibus. Perpēdis ne o impugnator Hippo. nullam obiectionez tuam: nulla reſpõſione Hippocra. vel ſuoruꝫ diſcipulorum eſſe dignam: cum enim Hippo. nihil incõſultuꝫ dimiſerit: ergo vice ſui nõ dubitabo tibi refragari. Quicquid ingt animal ab initio ſui cõficit complet quoqꝫ atqꝫ regit: nõ eſt niſi calor naturalis: qui cuꝫ ſit cauſa ois actionis maxime in hyeme neceſſario appetitum augmentat: ⁊ digeſtionem cõfortat: ſanguinem auget in corpe diſſoluta a corpore ſuperfluitate reſtaurat purgatiõe: diſſoluit a corpore ſuperfluitatē: ⁊ ideo multus cibus detur. Exterior vero calor non ſoluꝫ diſſoluit ſuperfluitatem corporis: ſed etiam rem naturalez que corpus cuſtodit: ſed diſſolutio que occulta vocatur a medicis a ſolo calore nãli fit: qui ſolus naturalis eſt animalis: ſicut Hippocrates dixit: ⁊ nos oſtendimus in libro

Humana corpora ſpū ſanguine ⁊ ſpermate ſubſiſtũt.

Propter diſſolutionē exhibitio cibi menſuranda eſt.

Calor nãlis ois actiõis eſt cauſa.

TRADVC. LAVRENTIA.

pfũdū iſeratꝫ: mox in extera remeãs lõge copioſior euadat. Itē aīantium que ex nã frigēt: calor ĩnꝯ euincitur brumali frigore: ita vt ppe modū extinguatur: ⁊ ob eã rem pleraqꝫ cõperiri liceat exanimis ſimiliaqꝫ in latebris vi duata ſenſu motuqꝫ iacerẽ. Quedaꝫ iſtiuſmodi affectu prorſus exaiant. Veꝝ aīantia ſãguinolētiora calidioraqꝫ hyeme pinde ꝗſi corpa refrigerãtib' lauacris afficiunt. Quippe eorũ calor in pfũdo collr̃ cõuētu frequētiore. Et Hercules nõ carũcule eo ĩmigrãt ſuã queqꝫ ſedē deſerētes. Sꝫ ſanguis vna cũ ſpũ introrſum pcedit. ¶ Porro tria corpora nĩo ſunt: que fabricã pncipē in nob abſoluũt: tum ſpũs ⁊ ſanguis: tuꝫ ēt aeri' humor: ex ꝙ pᵐ (vt in cõmētarijs de ſemine genitali adſtruxim') ſolidiora aīantuꝫ mēbra extedificant: mox adoleſcunt atqꝫ i finē enutriunt. Ceteꝝ vt meli' cõcoquamus p hyemē ſanguine ſpirituqꝫ introuerſus ſe imitētib' cuius pſpicuũ eſt. Igit nõ id ſolũ Hipp. expromit: ſꝫ vt paſtum arripe largiorē cõducat. Nã per ea tpa ait .i. hyeme ⁊ vere cib' dari abũdãter dꝫ. At qui ſi minimuꝫ mãe reſtat hyeme foraſqꝫ recutit: corpora alimonie copiaꝫ nequaꝙ regrũt. Ex ſaturatio .n. egõnis aliſio ē. Cibi igit modũ menſurare diſflationis pportionē opꝫ. Sꝫ vt gdã nõ modo pbius cõcoquãt p hyemeꝫ: verũetiã parcius guſtãtes cibũ: refrigerent pindeqꝫ afficiant detrimento: abliguriētes aũt largius nullo vexent morbo: rerũ vſus pſpicue indicat. Porro cauſe inquiſitionez voluimus in cõe pponi: qꝛ hēns incõmodũ nõ taꝫ Hipp. ppugit ꝙ alios. Nemo enim eat iſicias diſflari corpora aīantiuꝫ ſpiratione ceca ⁊ latēti. Patet enim qꝛ diſflent. Idcirco ſubire alimēti neceſſitateꝫ: ita vt ſi nihil effluat mãe: ſꝫ ſubinde antiqꝫ corpis ſuppelleꝫ ſalua ſit nequaꝙ alimētũ deſideret. Itaqꝫ ſcrutare ſit ne tractat' religs oibus dubiis inexplicabiliſqꝫ. Cõtra pſpicimus atqꝫ admoduꝫ cõſiſtēs Hipp. necnõ his qui illi' patrocinio ſe tuent. Nõ .n. aliud gdã eſt aīantia pᵐ creans cõdēſqꝫ quõ nec rurſus auxit aut ad finē vſqꝫ cõtegetat ꝙ calor itimus qui velut diſpenſator ⁊ dñs fabrice eſt: in cuius dñio ſumus: ⁊ cui' tutela ⁊ pudētia intēpamur: de quo nũc Hippo. agit. His igit oium functionũ nãliũ cauſa intelligit: qui qm exupat brumali tēpore cõtēdit ad petitionē cõcoctioneqꝫ auctat ⁊ ampli' ſanguinis colligit atqꝫ etiã opimat corpus: ⁊ itē excrementis eliciēdis cautiſſime pſpicit. Nã

VERSIO LEONICENI.

gere: ⁊ ſeipm colligere: poſtea vero ad exteriora remeãs: m multo ꝙ prius erat: fieri fortiorē. Sic ⁊ aīaliuꝫ quecũqꝫ ſunt nã frigidiora: his calor innatus a frigore hyberno ſupat: adeo vt fere extinguat: ꝗre pluima ipoꝝ ſilia mortuis apparent: cum ſine ſenſu ac motu in latibulis iacēt: ꝗdaꝫ vero oino: ⁊ in hoc ipſo affectu moriunt. Que aũt pliimo ſanguine abũdant: atqꝫ calore: tale gd hyeme patiunt: ꝗle accidit corpib' fortib' aqua frigida lotis: nam calor eoꝝ ad īteriora ſe colligit (nõ per iouez carnib' ad hoc: pᵉ ſede derelicta: refugientib') ſꝫ ſpiritu vna cũ ſanguine. ¶ Tria aũt erãt corpa: que pᵉ nr̃e nature ſubaꝫ cõpleuerũt, ſpũs, ſanguis, et aerea humiditas: ex qua in pᵒ ortu: veluti in libris de ſemine diximus: ſiunt ptes aīalis ſolidiores: mox vero augmētũ in iſtis pficit. Qd̄ igr̃ meli' hyeme cibũ cõcoquimus: ſãguine: ac ſpiritu ad pfondũ corpis retrocedentib': vnicuiqꝫ eſt manifeſtum. Non modo igit hocipm dicit Hippo. ſꝫ ꝙ plura accipe cõfert. His ee eniꝫ tpib' ingt: hoc eſt hyeme: ⁊ vere: plures cibi dãdi ſunt. At qui ſi parũ defluit ac diſflat hyberno tpe ad exteriora: plurimũ alimētum nõ eſt corpib' neciium: ſiqdē nutritio eſt ei' qd̄ euacuat repletio. Opꝫ igit alimēti quãtitatē eē: eius qd̄ diſflat quãtitati, pportionalē. Verũ igit eē: ꝙ gdã hyeme nõ modo meli' cõcoquunt cibũ: ſꝫ etiã ꝙ pauca aſſumētes refrigerantur: atqꝫ ideo offendunt: ſi vero plura aſſumpſerint: in nullos plethoricos incidũt morbos: ipe euēt' oſtēdit manifeſte. Cãe vero inqſitio in cõe pponat: neqꝫ .n. adeo Hippo. quãtũ oēs alios: hꝰ ingſitio fatigat. Nemo itaqꝫ eſt: qui nõ cõſentiat: diſflari corpora aīaliũ: ea que fit p ſenſui occulta foramina diſflatione. Idcirco eaꝫ ad hoc deueniũt: vt egeãt alimēto: qm euãnt. Qz ſi nihil a corpibus nr̃is effluerent: ſꝫ ſemp equa moles ſubſeruaret: nulla foret alimēti neceſſitas. Tu vero aiaduerte: ſi hac in pte: alijs gdē oib' ratio eſt inexplicabilis: ſoli vero Hippocꝛ. atqꝫ eius ſectatorib' eſt explicabilis. Neqꝫ .n. aliud gcꝙ aial ab initio afformauit: ſicuti neqꝫ rurſus adauxerit vſqꝫ ad mortez enutriuit: pterꝙ iſte calor innat': de quo nũc habet ſermo. Hic enim eſt oiuꝫ operũ nãliũ cã. Quia vero plimus eſt hyberno tpe: idcirco cibi appetētiaꝫ ſcēdit: coctiones auget: ⁊ plus ſanguinis cumulat: ⁊ craſſi' efficit corpus: ⁊ vt ſupfluitates excernant pudētiaꝫ habet. At calor circũfuſus: nõ modo ſupfluitates: ſed oia euacuat equaliter: mãꝫ

Tria corpora compleuerũt ſbaꝫ nr̃e nãe pᵉ .ſ. ſanguis ſpũs et aerea humiditas.

Diſflatio occulta ſenſui ē cã neceſſitatꝭ alimēti.

Calor innatus ē oiuꝫ operꝝ nãliũ cauſa.

TRANSLA. ANTIQVA

libro de virtute naturali hic non ſo
lum appetitum facit conuenibilem
digeſtionem quoqꝫ ⁊ cuilibet mem
bro aſſimilationē: ſed etiam cibi ex
pellit ſuperfluitatem. Cum ergo ca
lor naturalis fit fortior: diſſolutio ſu
perfluitatis tertie digeſtionis fit ſen
ſui occultior: vñ Diophoꝛus dixit.
Sudor enim extra nām fit: ſi enim
curſus corpis ſm curſum nature fit
⁊ natura cibo dominans ipſum vice
rit non ad cutem ſupfluitas cibi mā
datur ſenſibiliter. Sudor enim in la
borantibus: vel nimis exercitantib⁹:
vel etiam in eſtiuis extra naturaꝫ fit
fatigantibus. Curſus etiam corporis
in hyeme ⁊ vere eſt conuenibilis: ſi
inquam temperatus fit: ſinautē ecō
trario contrarius. Hippocr. enim in
fine huius libri hec tēpora blaſphe
mat: ſi non ſint temperata. Uirtus
autē actionis caloris naturalis ſi ci
bum in ſtomacho bene vigerit teſta
tur in hyeme corpus ſm naturalem
curſuꝫ bene ſe habere: quia hoc tem
pore calor naturalis augmētatur in
interiori corpore: ſomnus fit longiſ
ſimus: ſuperfluitas tertie digeſtiōis
diſſoluitur vel expellitur: ſꝫ non ſen
tiatur: fumoſa quoqꝫ cum anhelitu:
groſſa cum vrina egrediuntur. Hy
poſtaſis ergo vrine feculētior eſt in
hyeme ꝙ̄ in eſtate: ⁊ quātitas maio
ratur vrine: vnde corpus magis nu
tritur: caro augmentatꝰ: ſanguis mul
tiplicatur ordinatione modum non
excedente. Si enim hec turbenꝰ oīa
cōtraria ꝯſequunꝰ. ⁋ Joānicius.

Nā quatuor modis dicitꝰ a medicis.

Nam intelligitur res regens ⁊ cuſto
diens corpus. Que a medicis qua
tuor dicitꝰ modis. vna eſt virtus re
gens corpus. altera forma ⁊ compo
ſitio corporis. tertia complexio ſui.
quarta aūt ꝯſuetudo nature. ⁋ Gal.
ſi qualitas inquit vel quantitas cor
poris inquiratur in multitudine ſan
guinis ⁊ carnis ex multa comeſtione
fit ⁊ ex digeſtione equali non ſolum
ſtomachi: ſed etiam venarum corpo
ris et membrorum totius corporis:
qḋ vulgus in rei veritate expertum
eſt purgans ſanguineꝫ in fine veris:
⁊ ante initiuꝫ eſtatis: eſtate enim ſu

Purgatio ſā guinis in fine veris ē valde għuſdam.

perueniente calidiſſima: maximum
periculum ſe ſubire eſtimant: ſi non
ſe purgauerint cum calor eſtatis ſan
guinem diſſoluat et chimos ſemper
ſparſim ebullire faciat. Uene autē
incalcantur: ſꝫ antea ſibi conuenien
tes eſſe videantur: vnde aut crepant
aut putreſiunt: aut ad membra debi
liora humores malos mittunt: ghus
flegmones heriſipile: aliqꝫ morbi
fiunt ſm naturam ipoꝛum humoꝝ.
Que

TRADVC. LAVRENTIA.

cit. Nam tepor circūfuſus nō excre
mēta ſolū: verūetiā ꝗcqꝫ pariter ex
cutit diſijciēdo cū ſedimēns adeque
nāles aiantiū ſuccos expiratiōe que
nō in ꝓ̄ptu fit: ⁊ viſibilis quā ver
naculus atqꝫ intimus calor efficit: quē
decreto Hippo. nā cenſetꝰ. Ceterū li⁹
qui eſt de virib⁹ nālib⁹ adſtruximus
vt non ſolū appetat cibū ꝯficiatqꝫ: ⁊
itē ꝯſarcinet ⁊ coaugmentet ſingulis
mēbris alimoniā: ſꝫ ēt vt talia diſcu
tiat excremēta. Et itē quo valentior
fuerit calor intimus: eo magis ſpira
tio effugit ob tutū ac velut latēs ⁊ ta
citū: nequaꝙ̄ patitꝰ viſuꝫ. Et ob eam
rem ſudores Diocles ꝑter nāꝫ eē ꝑ
hibuitqꝫ: recte ⁊ ſalubriter re corpo
ris admiſtrata ciboqꝫ a nā deuicto:
neutiqꝫ ſecret⁹ per cuteꝫ humor viſi
bus vſurpatur. Quippe que in bal
neis: aut exercitatione validiore: aut
ob eſtiuū tēporē deſudamus: violē
te cauſe aliūna ſunt. Igitꝰ rectiſſime ꝑ
hyemeꝫ ꝗcqꝫ regitꝰ ⁊ diſpēſatꝰ in ani
māntib⁹. ſ. q̄tēs modice ꝯſtat. Nāqꝫ
imodicas eius itēpias vel ipſe Hip.
poſtea crimiatꝰ. ⁋ Porro idicio eſt:
⁊ quidē clariſſimo: vt res oīs aiantiuꝫ
ꝓbe geratꝰ per hyemē nāliuꝫ geſtio
nū vigor. Cibi. n. in vētriculo ſubigū
turqꝫ: calor natiuus exſuperat. Itēqꝫ
ſomno ꝓlixiore ꝓpurgantꝰ corpis re
cremēta: per cutē inquā: ſi exgſitiſſi
me tenuantur: latēter aduolāt vane
ſcūtqꝫ ⁊ ſilo corpis tenuiore aciē no
ſtri moris ſtilitate fruſtrantꝰ: vapo
rulentiora expirādo reſlantꝰ. Porro
quēadmodū corpulēta ſunt ꝑ vrinā
ꝓdeūt. Nāqꝫ impēdio plenior mā
eſtate ſtiſidet ⁊ humili⁹ meat: vt vri
ne ḋꝫ copia hyeme admodū creſcat.
Quinetiā corpa magis aluntꝰ hyeme
⁊ carneſcūt. Itēqꝫ ſanguis copia ꝓ
biotis colligitꝰ: mō vict⁹ ratio nō ex
toto a recto ducat viaqꝫ exorbitet.
Si. n. cōſideres vt ſanguis perꝙ̄exi
gui cōpos ⁊ gracilētū corpus ⁊ male
habitū autūno ſubſequēs bruma bo
nis ꝓditū ſuccis corpulētūqꝫ ⁊ obeſa
pinguitie ſaginatuꝫ ⁊ bñ habitū red
dat: facile vt arbitror exploratuꝫ ꝑ
ſpectūqꝫ habebis ꝙ̄multū facultas
nutricula ⁊ patrona cōuegetationis
valeat: que inꝙ̄ natiu⁹ calor hī. Ue
rū niſi cibū large fruiſcitꝰ: ꝓ̄n⁹ quidem
euincitꝰ ex obducti aeris algore: qui
extrinſecus incidit atqꝫ iſpirādo ac
cipitꝰ. Porro ſimul lāguet ⁊ cōflace
ſcit ꝯcoctio cibarioꝝ ꝓbioriſqꝫ ſan
guinis genitura: nec nō aliis mēbro
rū atqꝫ excremētoꝝ vacatio. At ſi
qḋ ſubigꝫ pōt alimonie abūde arri
pit ſtatim adcreſcit: ⁊ oīa corpis mu
nia ſalubriter abſoluuntur. At ꝟo ob
alimētū

VERSIO LEONICENI.

terrānū inutilē: ⁊ ea etiā que in cor
pore ſm nāꝫ ꝯtinentꝰ vna diſſoluēs:
per eā que a medicis occulta diffla
tio nominatꝰ: quā calor innatus opatꝰ.
Neqꝫ enim aliud ꝗcꝙ̄ eſt nā aialiū:
ꝑter ħ calidū: ſm Hippo. opinionē.

Nā aialiū nā qcꝙ̄ eſt aliḋ ꝑter calidum nāle.

Oſtēſum aūt a nobis eſt in cōmēta
rÿs de virib⁹ nālibus: nō ſolū appe
tēs: atqꝫ ꝯficiēs: agglutināſqꝫ: ſingu
lis ptib⁹ ꝓpriū nā alimētuꝫ: ſꝫ ⁊ hui⁹
diſſoluēs ſupfluitates: ⁊ quāto forti⁹
extiterit calidum innatū: tāto magis
diſflatio effugit ſenſum. Et ob hanc
cām Diocles ingꝫ ſudores eē preter
nām: qm oīb⁹ que ad corpus attinēt
recte adminiſtratis: ⁊ alimento a nā
ſubacto: nunꝙ̄ ſenſibilis humor per
cuteꝫ excerneretꝰ. Quecūqꝫ. n. in bal
neis: vel vehementib⁹ exercitÿs: vel
ꝓpter eſtiuū calorē: exſudant hoīes:
ex cauſis violētis originē habēt. Bñ
igitꝰ oīa tpe. hyberno in corpe aialis
adminiſtrantꝰ: qñ hyems mediocri
tatē ſeruauerit. Nā imoderatas intē
peraturas: ⁊ ipſe Hippo. in ſequēti
bus dānat. ⁋ Qḋ aūt oīa bñ hyber
no tpe in corpe aialis adminiſtrentꝰ:
indicio ſunt nature opa fortiora: naꝫ
cibi in vētriculo cōcoquuntꝰ: qm ca
lor innat⁹ plurimus eſt: ⁊ in ſomnis
lōgioribus ſupfluitates expurgantꝰ.
Que quidē exꝗſite extenuantꝰ: per cu
tem. Que ꝟo in vapores ꝯuertuntꝰ:
per expirationē. Que ꝟo ſufficientē
hñt craſſitudinē: per vrinas. In his

In ſōnis lōgioribus ſupfluitates expurgantur: ⁊ quibus vÿs.

eniꝫ plus eſt ſedimēti: ꝙ̄ per eſtatē:
ꝑter id qḋ etiā tota vrinaꝝ multitu
do hyeme ſufficiēter augetꝰ: ⁊ quidem
nutriuntꝰ: ⁊ ſm carneꝫ augentꝰ corpa
hyeme magis: ⁊ plus optimi ſangui
nis cumulāt: niſi malo oino vtantur
victu. Nam ſi ꝯſideraueris ꝙ corpa
nřa paucū hñtia ſanguinē autūni tē
pore: atqꝫ extenuata: ſuſcipiēs hyēs
bonis implet humorib⁹: et craſſiora
efficit: hinc (vt puto) ꝑcipies: nos gu
bernātis robur facultatis: que eſt ca
lor innat⁹. Uerū niſi hic abūdās ha
beat: quo fruatꝰ: alimētū: ꝓ̄mus ipſe a

Calor innatus i hyeme ſi nō ſufficiens alimētū habuerit a frigore vincetꝰ.

circūſtāte frigore ſupabitꝰ: taꝫ ab eo
qui extrinſecus ingruit: ꝙ̄ ab illo qui
per inſpirationē attrahitꝰ. Cum ipſo
ꝟo: ⁊ coctio ciborum debilitabitur: ⁊
optimi ſanguis ꝗ̄atio: ⁊ ꝓtiuꝫ aialis
enutritio: ⁊ ſupfluitatū expulſio. Si
ꝟo tātū habuerit alimētū: quātum
pōt ꝑuincere: hoc copioſe ꝑfructꝰ: et
ipſe magis augebitꝰ: atqꝫ oīa que an
tea diximus circa corpus aialis ꝑfi
ciet. Uerum ꝙ ex plurimo alimēto
oblato: qḋ nō ſolum bñ in vētriculo
ꝯficiatꝰ: ſed etiā in venis: ⁊ toto aialis
corpe: vnūqḋqꝫ aial carnoſius red
datꝰ: ⁊ plus ſanguine abūdet: habent
hoīes

TRANSLA.ANTIQVA

Que omnia atteſtatur in hoc aforiſmo Hippocr. in his inquit horis nõ ſolũ corpus plus vigerit: ſed ⁊ multo plus ciborum dandum eſt ſibi: q: cibus ad comparationem caloris naturalis expetitur ſi non ſubeat calor extraneus ſicut diximus quo humoribus gſtatis cibus minuat. ℂ Hippocr. non idem hic tractauit de vere ſicut de eſtate: quod tamen ego intactum relinquere nolo. Dico ergo ꝙ initium veris ſimilius eſt hyemi q̃ eſtati. ecõtra ꝟo finis. Aliquãdo ver totũ eſt frigidũ: ſicut hyems aliquãdo calidũ ſicut eſtas. Unde ⁊ in initio veris: oportet cibum ordinari ſicut in hyeme ordinandum erat: ſed tamen ſi totuz frigerit ver velut in hyeme ordinãdus eſt. In veris fine ⁊ totius caloris ordinanda eſt dieta ſicut in eſtate ſi mediocre fuerit mediocritas diete tenenda eſt: que oĩa ſanis ſunt ordinanda vel obſeruanda poſt enim infirmorum ſubinferetur dieta.

Initiũ veris ſili⁹ eſt hyemi q̃ eſtati: finis ꝟo ecõtra.

TRADVC.LAVRENTIA.

alimẽti copiam plenioꝛẽ melioꝛẽq; ꝯfectionẽ: tuz in vẽtriculo ⁊ venulis: tuz etiã in quauis aialiũ pte fieri admodũ carnulẽtiora ⁊ ſanguinolẽtiora ꝑſpicuo admonemur exẽplo: non mõ i nobiſmetipis: verũetiã in multis ⁊ rõne carẽtib⁹ aialib⁹. Etenĩz dũ ver Agẽs ꝑcepiſq; it ad eſtatẽ: venez nobĩ pariter atq; iumentis ſoluimus: noſcitabũdi quot morboꝝ gñia inſeſtẽt: quoties eſtas derepẽte calida ꝓdit. Ea.n. ſãguinẽ fundit: ⁊ velut quẽdam feruoꝛẽ rebullitionẽq; ꝯcinnat: vt venule ꝑterea ꝯcipe imodicũ ſucci modũ nõ queant: ſed debiſcãt, aut excſis, ſanguine aliq̃ decũbente: quo debilitas ꝑtiũ trapit, aut inflãmationem, aut ſacruz ignẽ cõmittit: multo eiz plures grauioꝛeſq; exaturatiõis morbi porrectis atq; extentis ſuccis ꝯſiſtũt. Itaq; hec oĩa ſnie perſcripte ſuffragant. Itẽq; vt nõ mõ cibus id tpe cõcoq poſſit vberioꝛ: ſz ẽt vt maioꝛ cibi copia deſideret. Cibus.n. natiui caloris copie ꝓpoꝛ^{te} rũdeat neceſſe eſt: niſi interdũ (vt docui) vis a caloꝛe circũflui aeris iminuta abſtinendũ precipiat. Ceterũ q: de vere Hippo. indefinic⁹ atq; inexculti⁹ docuit: ipe tractatũ abſolutã faciãq; cultioꝛẽ atq; inſtructioꝛẽ. Principio gdẽ: qꝛ iter initia ſilẽ tẽpamẽtũ hyemis eſt poti⁹ q̃ eſtatis: ſũma fini cõtra: tuz aũt q: ꝑſepe ſilr atq; hyems friget: qñq; ꝑinde vt eſtas caletob eã rem ineunte vere: ſi algoꝛ eſt ſilis hyemali vict⁹ ratio ĩperãda eſt: moꝛ eſtiue ſimilis ꝑcipiẽda. Qz ſi medio ambigit tẽpamẽto: vict⁹ q̃ ratio tẽperationis emula ⁊ obuerſaria adhiberi debet. Atq; hec oĩa de benevalẽtiũ victu libata ſunt: ſeries eſt vt de victu egrotãtium diſputemus.

VERSIO LEONICENI.

hoĩes ſatis ipſa expiẽtia cõpertũ: nõ in ſcipis tñ: ſz ẽt in iumẽtis. Nã ante eſtatis initiũ: circa vlt^{as} veris ptem: ⁊ ſibi ⁊ illis ſanguinẽ detrahũt: qñ ad memoriã reuocãt: qb⁹ capiant morbis: qñ repẽte calor eſtiuus ſupuenerit: h.n. ampli⁹ ſanguinẽ extẽdit: atq; diffundit: ⁊ quodãmodo efferuere facit: adeo vt ꝙ hactenus modicũ fuerat: nõ poſſit ampli⁹ in venis ꝯtineri: ſz vel diſrũpat ipas, vel excdat: ⁊ qñ impetũ fecerit ad aliquã corpis ptẽ: alijs debilioꝛez, vel in ipa iſlãmationem, vel heriſipelas, vel aliqð aliud morbi gen⁹ opet. Nã multo plures: ac grauioꝛes morbi qbus plenitudo dedit occaſionem: ex humoꝝ fiũt fuſione. Hec igit oĩa alijs adſtipulant: q̃cũq; in pꝛĩti afoꝛiſmo Hippoč. docuit: ⁊ hoc q̃z ꝓbãt: nõ ſolũ poſſe per id tpo multos coquere cibos: ſz etiaz multis indigẽ. Semp.n. opʒ alimẽta eẽ inati caloris multitudini ꝓpoꝛtionalia: niſi forte aliqñ ex aeris ambiẽtis qualitate fuſio adueniens (vt dixi) cogat ſubtrahẽ. Quare cũz de vere Hippocrates ſermonẽ fecerit indiſtinctũ: ego diſtinguam. Primũ ꝙ ſuũ habeat initiuz hyemi ſilẽ: magis q̃ eſtati: ⁊ finẽ cõtra. Deinde ꝙ nõnunq̃ talẽ habeat frigiditatẽ: qualẽ tẽpus hybernũ. Aliqñ talẽ qualez tẽpus eſtiuuz caliditatẽ. In pmis igit ꝑtibus eius: ⁊ ſi qñ frigidũ fuerit, hyberne, ſimilẽ rõnẽ victus adhibebimus. In poſterioꝛib⁹ aũt: ⁊ ſi quãdo fuerit calidius, eſtiue ſilez. Qz ſi mediam ſeruauerit tẽperaturaz: illi victum ꝓpoꝛtionalẽ inſtituemus. Hec quidez oĩa de victus ratione quã ſanis: oportet adhibere dicũtur. Deinceps autez de illa que egrotis conuenit ſermonem faciemus.

Alimenta calori naturali ꝓpoꝛtionalia eſſe debẽt.

THEOdori traductio.

ℂ Afoꝛiſmus. XVI.

ℂ Humide diete omnibus febricitantibus conferunt: maxime vero pueris ⁊ alijs ſic aſſuetis refici.

ℂ Precedens afoꝛiſmus de quãtitate cibi: ſubſequens de qualitate tractat: in quo multa iuuamenta ſub breuitate induxit Hippoč. Primo quomodo febricitantes oporteat nutrire dixit. Secundo qualiter nutriantur ſani. Res enim extra naturã per ꝯtrarium ducenda ad ſuam ꝓpꝛiam naturaz operari econtrario inſtruit: naturalia vo ſm ſimilitudinem ſunt conſeruanda: in febribus enim quia febris eſt moꝛbus calidus et ſiccus: cum febris nihil aliud ſit q̃ calor naturalis mutatus in igneum humida dieta dabit: in natura enim exiſtente ex etate

Galie. 16. ꝯtẽ caꝑ. 2°. cbar. 41. col. ꝑ°. Ex. 25. c. ꝑ°. parte. 498. col. 2. 32°.

Alia ſm ſimilia ſunt cõſeruanda extra ꝯ̃z: ſunt per ꝯ̃ria ad ꝓpꝛiã ꝯ̃z ducẽda.

ℂ Afoꝛiſmus. XVI.

ℂ Uictus oibus febricitantibus humidus ꝓficit: ſed precipue pueris ⁊ his qui ita viuere conſueuerunt.

ℂ Preclaris ſentẽtijs de vict⁹ modo ⁊ mẽſura diſſeruit: h loco de q̃litate ꝓſequit: ſanciẽs plura ex vña medicinalis artis ꝑcepta: ac pmuz decernit quo nã modo viuere prebẽſos febri cõueniat: tum aũt vt indicia ſalubris victus ita ducant: vt affect⁹ ꝑter nãz obuerſis ⁊ cõpugnantib⁹ medicamẽtis expauiẽdus ſit: nãe ꝟo habit⁹ finitimis ⁊ domeſticis cuſtodiẽdus. Febri.n. q: calidus ſiccuſq; affectus eſt (natiui eniz caloris cõmutatio eſt ad igniũ flãmatiũq;) vict⁹ rõnẽ humẽtioꝛẽ adhiberi cõmonet. Porro nãe madẽtioꝛi ſiue ꝓpter etatẽ, ſeu ꝙ ita victitare

ℂ Afoꝛiſmus. XVI.

ℂ Uictus humidus febricitãtibus oibus cõfert: maxime ꝟo pueris: ⁊ alijs qui tali victu vti conſueuerunt.

ℂ In ꝑcedentib⁹ afoꝛiſmis de victus quãtitate doctrinam nobis tradidit: nũc ꝟo de qualitate tranſigit: multa ſane que in arte cõducũt breuiſſimo ſermone docẽs. Primuz qdem qualis ſit adhibẽdus victus febricitantibus. Deinde ꝙ victuũ ſanoꝝ indicationes: in his quidẽ que ꝑter naturã ſunt, ꝯtrarias: in his aũt que ſunt ſm naturaz, ſiles, facere oportet. Febris enim: quoniã calida ⁊ ſicca paſſio eſt (eſt enim cõuerſio natiue caliditatis ad igneam) victum humidũ cõfalit. Humidioꝛib⁹ ꝟo naturis, ſiue ꝓpter etatẽ, ſiue ꝓpter ꝯſuetudinẽ: nõ

ℂ Uictus oĩa febricitantib⁹ humidus ꝓſicit: ſz ꝑcipue pueris: ⁊ his qui ita viuere ꝯſueuerit.

Febris qd ſit.

Helene

TRANSLA. ANTIQVA

ex etate vel cõſuetudine humida nõ ſm contrarium: ſed ſm ſimilitudinem dieta eſt danda. Oportet enim naturam corporum cuſtodire ⁊ non minuere nec mutare: ſicut in morbis facere eſt. ℂQui vero in hydropicis cum febribus repugnare Hippocr. arbitrantur ꝙ non humidis: ſed ſiccis dictantur in ordinanda maxime dieta deſipierunt que multū hoc loco neceſſaria eſt: ſed in microtechni hec a nobis apertiꝰ explanata ſunt: vbi ſinguli morbi ſimplices ſimplici medicamine medicabuntur compoſiti compoſitis: vel equalibus: vel vno magis altero minus: hydropici vero cum febribus ſic medicandi ſunt ſicut pleuretici ſanguinem ſcreãtes: quibus ſcilicet pleureticis dãda eſt ſicca dieta: ꝓ ſiccis humida. hi enim duo morbi qui ſunt contrarij contrarijs indigent medicaminibus. In his cõtrarijs duobꝰ oportet vt fortior medicetur prius: alter vero non negligatur: ſic etiã hydropici cum febribus contrarijs: neceſſe eſt medicẽtur ſicut in compoſitis ſic infirmitatibus. Hippoc. autem hꝫ reprehenſus: hoc tamẽ nõ neglexit ſed hic ponit partem pro toto: ⁊ aliquando econuerſo poſuit ſicut in aforiſmo etatem et conſuetudinem ponere. Complexionem tamen intellexit naturalem tẽpus quoqꝫ ⁊ regionem ibidem et in alijs locis faciendum: neqꝫ Hippo. obuiandum: ſi ergo corpus naturã exierit medicãdū eſt cõtrarijs et reducẽdum ſanitati. ſi vero naturam ſeruauerit in ſanitate cuſtodienda cum ſimilibus ad laborandū erit: ſic enim auctoriſauit Hippo. de quibus plenius in microtechni diximus.

ℂAforiſmus. XVII.

ℂQuibus ſemel, aut bis, aut amplius, aut minus, aut ſm partem excogitandum. Dãdum vero eſt aliquid tempori, ⁊ hore, ⁊ regioni, ⁊ etati, ⁊ conſuetudini.

ℂCū ſupˀ

Vide. ⁊. cõti. cap. 2ᵒ. char. 855. col. pᵒ.

In duobus morbis contrarijs: oportet vt fortior medicetur prius: altero mõ neglecto.

Vide. 25. cõti. ca. pᵒ. char. 438. col. pᵒ.

TRADVC. LAVRENTIA.

victitare cõſueuit. nõ obuerſuꝫ victui: ſꝫ familiarẽ nec abſileꝫ pꝛeberi imperat. Seruet̃ n. cõſueto cognitoqꝫ ⁊ ſiſtẽ cibatu nãꝫ: haudquaqꝫ deleatur velut morbꝰ oꝝ. ℂAt vero q putãt labefactatqꝫ euertẽ ſnĩam: ꝓpterea ꝙ dedẽri aq̃ inter cutẽꝫ vna cũ febri victꝰ rõnẽ nõ humidã: ſꝫ aridã poſtulãt: hi ignorãt ſanctionẽ incurandi via ⁊ rõne nimirũ nec ciaꝫ: nobꝫ ꝓdictꝫ cõmẽtarijs ꝓditi. Affectũ quẽuis ſimplicẽ ſincerũqꝫ ꝓpriam ⁊ ſuã curationẽ deſiderare. Plexis aũt ⁊ copulaẽ inter ſe morbis eodẽ quo iplicant̃ modo: ꝓmiſcuũ ⁊ variũ curatõis genꝰ deſignet̃. Aut n. pugnamꝰ cũ eo qui magis ſollicitat ⁊ viget ꝑſſius altero nõ ex toto neglecto derelictoqꝫ habito: aut oĩbꝰ pariter opitulamur. Ceteꝝ qui in patrociniũ ſibi aduocãt aquam inter cuteꝫ cuꝫ febri: ⁊ de ea ꝓbõnẽ mutuant̃: ꝓinde eſt vt ſi ꝑ coſtalẽ deſpui ſanguinẽ memorẽt. Talis n. certꝰ ⁊ ꝯciliatus morboꝝ puta ſanguis ſcreatio ⁊ coſtalis recurationes ſane obuiſas reqrũt. Veꝝ ſiqs ſ̃tineat ei q magis nocet atqꝫ incõmodet nõ oĩno negligat ⁊ aſpnet̃: alteꝝ indulgẽtioreꝫ neceſſe eſt. Ita efficit̃: vt ſiqs febri pariter ⁊ aqua inter cuteꝫ laboret: vtriuſqꝫ affectiõis rõne habita obuiſa pugnãtiqꝫ adhibita curatiõe vtrãqꝫ ꝯdne atqꝫ vnifici curatiõe diſcutimus: quẽadmodũ in ceteris oĩbꝰ morbis qui ita coeant ⁊ cõponant̃. Nos igit̃ ita diſſitemur: vt nõ id dicamus: neqꝫ alteri dictẽi accedamus. Et int̃ ſi qd non eſt ab Hippo. effectu ꝓditũ ꝑ ſnĩam: id pꝛẽte traditũ eẽ cẽſendũ eſt ꝙppe qḋ ſub eodẽ gñe collocet̃. Nãqꝫ etatis cõmeminit: ⁊ itẽ ꝯſuetudinis. Tu vero nãlis tẽpationis, tẽporis, telluris mẽtioneꝫ habeas optima rõne licebit. Que inqꝫ ipſe Hippo. iterdũ adſcripſit: aliqꝫ vnuꝫ: ⁊ itẽ alteꝝ cõmemorãs reliqua in ſerieꝫ eãdẽ intextaomiſit. Ceteꝝ trahunt̃ ab his indicãtẽ: quẽadmodũ ſupˀ ab etate morboqꝫ latuꝫ eſt. nãqꝫ affectiones ſalubres adſciſcimus ⁊ tuemur victu ſiſtẽ tẽpatum: ꝯtra vitioſas ⁊ noxias obuerſo ⁊ repugnãti deducimus amoliamurqꝫ. Sed de indicatuiis oĩbus libro de curãdi via ⁊ rõne vberiore tractatu facto remonuimus.

ℂAforiſmus. XVII.

ℂEt quibus nam ſemel aut bis aſſumendum ſit: ⁊ plura ne, an pauciora particulatim animaduertẽduꝫ. Tempori etiam ⁊ etati ⁊ conſuetudini impartienduꝫ aliquid eſt.

ℂCū obˀ

VERSIO LEONICENI.

ꝯtrariam: ſed magis affinẽ ſeruãdaꝫ ſtatuit: oportet enim nãm eoꝝ fouere per humida: nõ eodem quo morbos mõ demoliri. ℂQui vero aquaꝫ inter cutem (cui febris adiũgitur) in mediũ adducẽtes: ſermonẽ Hippo. ſtudent per cauillũ reprehẽdere: quĩ hic morbus nõ humidum exigit victũ: ſed magis ſiccum: ignorãt hi artis curatiue caput: in ꝓmis neceſſariũ: qḋ nos vberiꝰ in illa tractatione tranſegimus. Qḋ vnaqueqꝫ ſimplex egritudo: ſimplici eget curatione. Si vero inuiceꝫ copulent̃: tãtũ habebũt cõeꝫ curationis indicationẽ: quãtũ copulabuntur: nobis ſcilꝫ ad id qḋ magis viget obuiãtibus: nõ tñ alterius cura oĩno poſt habita: cum etiaꝫ aliqñ omnibꝰ pari ſtudio auxiliemur. Qḋ aũt de aqua intercute: ⁊ ſimul febre laborãtibus meminere, nõ eſt abſilẽ morbo laterali: in quo ſãguis expuitur. Naꝫ ⁊ in his ꝯrias exigũt morbi curationes: eductio ſanguinis: ⁊ paſſio lateralis: que vbi cuipiam ſimul ꝯtigere: ad id qḋ magis viget obuiare opꝫ: nõ oĩno poſt habita etiã alterius curatione. Sic itaqꝫ ſiqs ſimul febricitauerit: et ea laboret diſpõne que aqua intercutem noiat̃: ad ambos affectus reſpiciẽtes: qui ꝯtrariaꝫ exigũt curationẽ: vtriqꝫ eoꝝ ꝓbe reſiſtimus. Sicuti ⁊ alijs omnibꝰ pari modo copulatis. Neqꝫ igit̃ ipſi tale qcqꝫ diximus: neqꝫ alterũ talia dicẽtem admiſerimus. Verũ ſi qd per verba ſua Hippocrates in aforiſmo nõ dixit: qḋ tñ idem habeat indiciuꝫ cum his que ab ipo dicunt̃: hꝰ quoqꝫ fuiſſe dictũ potẽtia: debemus exiſtimare. Nã ⁊ etatis meminit: ⁊ ꝯſuetudinis. Tu vero ⁊ nãlis tẽpature: ⁊ tpis anni: ⁊ regiõis nõ abſqꝫ rõne meminerisque ⁊ ipſe Hipp. adijcit aliqñ. Nõnunqꝫ vero vnius aut duoꝝ mentione facta: reliq̃ que ſunt eiuſdeꝫ nature: atqꝫ ordis ꝑtermiſit. Fiũt aũt ⁊ ab his indicationes: quẽadmoduꝫ ſupra: ⁊ ab etate: et a morbo fieri diximus: ſeruãtibꝰ nobis: quecũqꝫ ꝓbari merent̃ per ſſilem victũ tẽpature. Quecũqꝫ vero improbanda ſunt: per ꝯria corrigẽtibus. Diximus aũt plenius de oĩbus indicationibꝰ in libris quibus ars curatiua docetur.

ℂAforiſmus. XVII.

ℂEt quibus ſemel aut bis ⁊ quibus plura ne, an pauciora particulatim oporteat afferre, conſiderãdum. Cõdonãdum autem aliqd, tẽpori, etati, ⁊ conſuetudini.

ℂQui de

Obiectio contra Hippoc.

Solutio. Canõ in curatiõe egritudinũ cõpoſitaꝝ

THEC

doxi traductio.

ℂ Et quib…

dũ ſel/aut…

aſſumẽdũ…

⁊ plura ne/…

pauciora p…

cularis aiad…

tẽduꝫ. Tpi…

etati ⁊ ꝯſue…

dini ipartie…

dũ aliqd eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Cum ſuperius de quātitate ⁊ qua-
litate ciboꝝ ſufficiēter diſputauerit:
ordinem quoqꝫ dādi reticere hic no
luit. Nō enim ſatis eſt hoc ſolum ſci-
re infirmo cibum multū/ſiue paruꝫ
ſiccatiuum/ſiue humectatiuū eē dā-
duꝫ: niſi ħ ſcias cui ſemel/aut bis/aut
amplius/ſiue minus dādū ſit: qđ in-
telliges ex etate tpe aut cōſuetudine
⁊ regione: ſicut ſuperius diximus eē
ſm quātitateꝫ ⁊ qualitatē vnde ſub-
intulit. [Dāduꝫ ꝟo eſt aliqđ tpi/ho-
re/⁊ regioni] vbi mōſtrauit ſimul to
tiens vel paulatim: vel nō etiam dā-
dum ſit. ¶ Quibus etiā diſponēdis
qualitas morbi: virtus quoqꝫ īfirmi
in primis ꝯſideranda eſt: deinde tē-
pus/etas/cōſuetudo/⁊ ſiſia: que quō
ſiant in prīci dicam. Si virtus infir-
mi ſit debilis ⁊ quātitas corpis cor-
rupta ſit vel minorata ſit: paruꝫ cibi
⁊ multotiens dādum erit. Paruitas
ga virtus eſt defecta: que ſemel non
multum cibum ſuſtinet. Multotiēs
dandus erit: quia corpus minoratuꝫ
multam refectionē expectat vt cre-
ſcat. Corruptioni eniꝫ neceſſaria eſt
reſtauratio: ⁊ cum tēperamento. Or
ſi virtus ſit defecta: corpore nō exte-
nuato vel minorato: ⁊ chimis natu-
ralibus non corruptis: vel etiaꝫ abū-
dātibus: oportet vt paulatim detur
⁊ parum. Similiter virtute exiſten-
te forti: chimis ꝟo multis ⁊ tēpera-
tis idem erit faciendꝫ. Uirtute aūt
forti exiſtente: ⁊ corpe corrupto vel
tenui multus cibus ⁊ multotiēs erit
dandus: multa enim refectione indi-
get corpus: quia virtutis ſue fortitu-
do digerere eaꝫ poteſt. Or ſi nobilis
interpolatio febris obuiauerit neqꝫ
multotiens cibus dandus erit: neqꝫ
multum: ſed ipſuꝫ cibum debemus
dare paulatim. Si ergo fortis vtus
⁊ morbus ex abundantia fuerit par-
uus: detur cibus ⁊ paulatim: lꝫ enim
digeſtiua virtus fortis ſit: tñ propter
abūdantē morbum parum damus.
Cibus ergo dabitur ſm qualitatem
morbi: ⁊ virtuteꝫ infirmi: ſm tēpus
quoqꝫ/⁊ etatem/⁊ ꝯſuetudineꝫ/⁊ re-
gioneꝫ/⁊ ſimilia: his ciboꝝ erit quā-
titas ordinādā. In eſtate enim cibus
multotiens dādus eſt ⁊ paucus. mul
totiens qdē: qꝛ indiget ꝑpter ſepiſſi-
mā reſolutionē: parum ꝑpter vtutis
defectuꝫ. In hyeme multus ⁊ paula-
tim dandus eſt: multus ꝑpter vtutis
fortitudinē: paulatim qꝛ non indiget
ſepiſſima refectione cuꝫ nō poſſit di
gerere. Sanos autem iam diximus
hyeme melius poſſe digerere ꝑpter
caloreꝫ in interioribus latētem: vere
medio ꝟo ⁊ appropinquāte iaꝫ eſta-
te parū

In perdēdo cibū vt' infirmi in ꝑmis ē conſiderādas dande alia.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Cū cibꝰ cuiꝰ ⁊ q̄m multꝰ dari debeat
ꝑpēſum iam ſit: ſupeſt vt quonā mō
adhiberi ꝯueniat ordaē. Nō. n. ſuffi-
ciet incognoſcere vt huic plus minuſue
cibi adhibēdū ſit/aut vt arido humi
doue vtēdū: ſed ſcilꝫ ne/an ſepiꝰ q̄tidie
recta rōne dari debeāt cibaria ꝯſide
rādū. Id cōmode fieri pōt ducto ex
etate ⁊ ꝯſue^ne indicio: quo mō iaꝫ ſu-
pradictū eſt: cū doceremus cuiꝰ cibꝰ
dari ⁊ q̄tenꝰ ꝑgredi ꝯueniat. Qñqdē
itētiōes ad eā reꝫ īprimis valide: tuꝫ
morbꝰ ipe: tuꝫ etiā egri vires cēſent.
Ideqꝫ etas ⁊ tps: atqꝫ ēt ꝯſue^do: necnō
cetera que ꝑpor^ne ſuppetāt. Quocir-
ca Hippo. ipe adiecit[tpi ēt ⁊ etati ⁊
ꝯſue^ni ipartiēdū aliqđ eſt] ſliqdo ad-
ſtruens ea vocula: impartiēdū aliqđ
eſt: vt non ex toto neqꝫ pre plima in-
dicia ab eis effluāt. Eteꝫ ſepe ne/an
rarēter/an in vniuerſum cibari egrū
oporteat de morbo facultateqꝫ pnci
pe itētiōc: eaqꝫ opda trahiṫ: moꝫ ex
etate tpeqꝫ ⁊ reliqs que ad ideꝫ gēꝰ
releguntur. Itaqꝫ ſi vis egri lāguet ⁊
flaccet: atqꝫ in corpe affectio/aut la-
be/aut inopia īfeſtat: cibus qdē incer
tior: ſꝫ ſepenūo dādus eſt. Incertior
qdē ea rōne: qꝛ vis inualida ſcilꝫ vni-
uerſaꝫ cibi copiā ſuſtinē nō queat: ſe-
penūo aūt: qꝛ affectꝰ pleniorē deſide
rat. Eteꝫ inopia adiectōe eget: labes
aūt eo cibo qui modū tēperieqꝫ affe-
rat. Sin lāguēte facultate/nec īdigē-
tia cibi cruciat neqꝫ labes: ſucci ꝟo
aut īmodice ꝯſtāt/aut exuperāt raro
deſectior dari dꝫ: ſed potiſſimū ſi vi-
res vna cuꝫ ſuccoꝝ copia ſupſint. At
ꝟo ſi cū amiſſio ⁊ indigētia cibi/aut
labes affligāt: vires valeāt: plus cibi
ꝑſepe ita affectꝰ iperādū eſt. Quippe
affectꝰ deſideret auctiora: ⁊ vires ſi-
bi in eo ſbigēdo ſupeſſe queāt. Or ſi
id fieri minus liceat ꝑ acceſſiōes: vt
que ſepenūo adhiberi cibaria vetēt:
rarēter plus cibi dari ꝯueniat: raren-
ter aūt minꝰ cibi: ſi vires valide cū ſa
tietatis affectu exiſtāt: q̄uis eniꝫ ꝯſi
ciēs calor firmior ſit: attñ affectu ne-
quaq̄ plenioris īdigētiſſimo cibi mi
nus adhiberi ratio eſt. Ita ex viribꝰ
morboqꝫ indicia ducēda ſūt: tuꝫ aūt
de tpe etateqꝫ ⁊ adſuetu^ne. ¶ Et iteꝫ
aliis que ꝑpor^ne rīdeant hūc in mo-
dū. Per eſtatē quātū in ipſūmet tps
agiṫ ſepe ⁊ multū cibi adhiberi ꝯue-
nit: corꝑa. n. febri detēta regrūt adie-
ctioneꝫ acceſſionēqꝫ pleniorē: qppe
que diſſlent: ⁊ qm vires ob inualētiā
iacēt: hyeme ꝟo multū cibi pre viriū
valētis ⁊ viuacitate: ſꝫ non ſepe dari
cōgruit. Nō. n. additionē egri admo
dū poſtulāt: ſiqdē nō multū diſſlan-
tur. Naꝫ biualētes vt ſupra adſtru-
ximus

VERSIO LEONICENI.

¶ Qm̄ de q̄titate: ⁊ q̄litate coꝝ que
offeruntṙ ſmonē habuit: mox docere
ꝑponit modū eorūdē. Neqꝫ. n. ſuffi-
cit ħ ſolū cognoſce: qꝺ huic plus vel mi
nus ſit offerēduꝫ: vel qꝺ victu exiccā
te: vel humectāte vtēdū ſit: ſꝫ nunqđ
ſemel/aut ſepiꝰ q̄libet nocte/vel die
cibū offerre oporteat: nec̄tiuꝫ eſt ꝯſi-
derare: ⁊ ad hec ipa/a tpe/ab etate/a
ꝯſuetudine/ſumere indicatōeꝫ: ſicut
in q̄litate ⁊ q̄titate ſumebaṫ. Naꝫ ⁊
ad hec pꝰ erāt itētiones: ⁊ morbi ipſe:
⁊ vires egrotant/⁊ pterea etas/⁊ tps/
⁊ ꝯſuetudo/⁊ quecūqꝫ his ſunt ꝑpor
tionalia: ⁊ ꝑpea ipſe Hippocratēs ad-
iunxit. [Cōdonādū aūt aliqđ] ſliqdo
oſdēs per vbū ꝯdonādū: qꝺ neqꝫ to-
tū/neqꝫ maximū a talibꝰ accipit. Nā
ſi ſepius/aut raro/ſiue oino nutrire
oporteat: ab egritudine: ⁊ viribus pꝰ^m
maxime accipiṫ: poſt ħ aūt: ⁊ ab an-
ni tpe: ⁊ ab etate: ⁊ talibꝰ. Si. n. vires
laborātis debiles fuerint: ⁊ ea que in
corpe eſt diſpoſitio ſit ex corruptiōe
humoꝝ: vel defectu/parū alimēti/et
ſepius talibꝰ afferemus. Parū qdeꝫ
qꝛ viriū imbecillitas nō pōt totā ſiſſ
multi^nꝫ alimēti ſuſtineṙ. Sepius aūt
qm multiꝭ indiget diſpoſitio. Defectꝰ
ſiqdē exigit adiectionē: corruptio ꝟo
ꝯtēꝑamētū. Si ꝟo cū viriū debilita-
te: neqꝫ defectus aliqs affuerit: neqꝫ
corruptio: humores aūt nāles ſe mo
dice habuerint: vel etiam ſupabūda
uerint: his raro ⁊ pauca afferemus: ⁊
multo magis iſtud agemus: ſi cū na-
ture robore humores ſupabundaue
rint. Si ꝟo cuꝫ humoꝝ defectu/vel
corruptiōe: vires valide fuerint: tūc
multos cibos: atqꝫ multotiens his
qui ita laborauerint dabimꝰ: vtpote
multos exigente diſpōne: ⁊ nā robu-
ſta potēte illos ꝯcoq̄re. Si ꝟo acceſ-
ſiones non ꝑmiſerint: neqꝫ multi ali-
menti offerēdi occaſiones ꝑſtiterint:
raro plura exhibebimus. At ſi vires
valide fuerint cuꝫ plethorica diſpō-
ne: raro pauca afferemus. Nā ⁊ ſi id
qđ cibum dꝫ ꝯcoq̄re robuſtū habea
mus: qꝛ tñ diſpoſitio multis nō indi-
get: rōnabile eſt vt pauca afferamꝰ:
ſic qdem opꝫ: ⁊ a morbo: ⁊ a viribus
egrotātis ad ea que ꝑpoſuimꝰ ſume-
re indicationes. ¶ A tpe autē/⁊ eta-
te/⁊ aliis: que his ſunt ꝑportionalia:
ħ mō. Eſtiuo qdē tpe: quātū ad tpis
rōnē attinet: ſepius pauca dāda ſunt:
qm ⁊ pluri egēt adiectōe: vt qui ſunt
diſſoluti: ⁊ vires habeāt imbecilles.
Hyberno ꝟo tpe: multa qdeꝫ ꝑꝑ ro-
bur viriū: ſꝫ raro: qꝛ nō valde multa
indigēt adiectione laborātes: vt qbꝰ
nō multa fiat euātio. Nā ſanos qdē
antea oſtendimus ſufficiēter hyeme

Indicationes cibationū multū aut paucaꝫ a morbo ⁊ vtute poſſibiliter ſumuntur.

Indicationes ſumpte a tpe in cibatiōibꝰ.

euāri: qm

TRANSLA. ANTIQVA

te parū cibi magis: et lōgis debemus dare interuallis. Hoc enim tēpus. ſ. ver morbo de plenitudine aſſilatur: q͛ᷓ chimi in hyeme coaduṅati diſſoluuntur effluētes per totum corpus. Idē qḋ diximus de tpe in morbo faciēdū de plenitudine. Parū enim cibi ſi ṽtus ſit fortis longis damus interuallis. Silr̄ etiaꝫ in vere faciēdū eſt maxime febricitātibus: de qbus Hippocr. in hoc loco ſermocinatur: de ſanorū enim dictis iam diximus. Autūnus morbo de humorūꝫ corruptione aſſimilatur: vnde ꝛ febricitātes laudabili cibo h̄ tpe ꝛ ſepiſſima indigēt refectione: in ṽtute forti multus cibus ꝛ multotiēs erit dandus: ꝛ in defectu multotiens ꝛ paruus. Secūdum hoc etiā etatem, ꝛ regionē, et cōſuetudinem, ꝛ ꝯſimilia cōſiderare oportet. Scḋm qualitatē inquā morbi et ṽtutem infirmi cum hec virtutes augmētent ꝛ ꝯfortēt vel minuāt ꝛ debilitēt: qualitates quoqꝫ ꝛ materiam morbi augent vel minuūt: vel in malas qualitates ꝯuertunt.

Ver morbo de plenitudine ſilatur.

Autūnꝰ morbo de humorū corruptione ſimulaṫ.

Aforiſmus. XVIII.

Eſtate ꝛ autūno cibos grauiſſime ferūt. Hyeme ṽo facile. Vere ṽo ſecūdo.

Quia de ſanis eſt locutus: de egris loquitur. Eſtate ꝛ autūno: quoniam tunc calor ad exteriora egrediṫ. Autūno ṽo, quia tūc idem calor in qualitate temporis diſſoluitur. Hyeme ṽo concluditur. Vere diuiſus eſt calor intus in nobis ꝛ foris: ꝛ grauiter ferunt propter apertionem pororū. Hec verba nō vt qdam putant ſunt duplicata. Quidam enim: quia dixit ventres hyeme et vere calidiſſimos natura eſſe: hic ṽo eſtate et autūno cibos grauiſſime ferunt: putant verba eē duplicata: ſed non eſt ita. Cum autem ſuperius per tempora anni quantitatem ꝛ ordinationeꝫ dicte in infirmis ꝛ ſanis eſſe intellexerit: hic neceſſe fuit dicere multum cibuꝫ ſemel datum: ſcilicet hyeme non nocere: quia ferunt facillime: in eſtate ṽo difficillime: cum extra corpus calor naturalis exeat: et virtus digeſtiua defecta ſit: vnde caueatur ne multus ſubito detur cibus. De aliꝫ ṽo temporibus: ſcilicet vere et autūno: dico ꝙ autumnus in natura ſui aſſimilatur eſtati: ver ṽo hyemi: quod poteſt intelligi: quia in autūno corpus incipit refrigerari: et pori claudi: vere quoqꝫ diſſolui et rarefieri pori. Hec autem ſatis innuit Hippocras: non ergo eadem duplicauit. Item quod prius ſuperius dixit: in ſanis

TRADVC. LAVRENTIA.

ximus abūde diſcutiunṫ hyeme detrimentis cōgnitis: eo ꝙ natiui caloris plimuꝫ obtinēt. Porro medio vere maximeqꝫ ſi eſtas ꝓpinquet incertiora multaqꝫ iterfluxa tpis itercapedine ꝯaliamꝰ. Fere. n. eſt vt id tpē exſaturatiōis expletioniſqꝫ vitiū oppmat: ꝓpea ꝙ ſtipati ꝑ hyemē ſucci fundūtur ꝛ diſſipanṫ. Igiṫ vt per affectꝰ ſacietatis, ſi vires pollēt alimonie parꝫ atqꝫ multa tpis intercapedine ꝓberi ius eſt. Ita vere agēdū: ſꝫ potiſſimū in febriētibꝰ: de qbꝰ h̄ loco Hip. remonet, naꝫ bñualētiū victū ante adſtruxit. Autūnꝰ ꝑterea morbos emulaṫ qui labe affligūt. Quobrē febricitantes tātiſper ꝓbioris cibi ſalubrioriſqꝫ coaugmēta regrunt. Et ſi vires ſupant: libaliꝰ ꝛ ſepiꝰ agēdū: ſi deſunt, ꝑcius crebriuſqꝫ. Pari modo indicia ex etate ꝯſuetudineqꝫ ꝛ ſuccis ducūtur: qbuſqꝫ in gemina actis ꝓpoſita ea que ꝓmaria poſuimus. Naꝫ qḋqꝫ ex antelatis vires aut minuit aut augeṫ: necnon exſaturat corpus, aut vacuat, aut bonos ꝯcōcinnat ſuccos.

Aforiſmus. XVIII.

Cibos eſtate: ꝛ autumno difficillime ferūt: hyeme facillime: mox vere.

Nō iterat ꝛ congeminat perpēſionem Hippo. eam que ſupra eſt ꝓdita ad hunc modum. Vētres hyeme ꝛ vere natura calidiſſimi ſunt: ſed cū ex modo menſuraqꝫ victus atqꝫ adbibendi cibi formula: tum in ſanis: tum etiam egris de tēpore trahatur indiciū: merito anni ꝑtes ſemel atqꝫ iteruꝫ memorauit: inibi quidē oſtendens vt hyeme cibi dari copioſius debeant: quia caloris copia id tēpus magna exiſtens cibatum amplioreꝫ deſiderat. Nunc autem remonēs vt cibi copia maior citra offenſam adhiberi queat: facile enim ſemel cibi copiam hyeme, eſtate difficile ferūt. Et ob eam rem hyeme: rarētr quidem: ſed pleniorem cibum dari congruit: eſtate quia triſtius tolerant cibaria (concoquēs enim ꝛ ꝯficiēs calor exiguus eſt) vniuerſim adhibere cibū oino vitādum eſt: atqꝫ incertior dādus eſt: ꝯtinētius ſepiuſqꝫ. Corpis eniꝫ affectꝰ finitimus his morbis qui inopia affligant adiectiūculas requiritac hyemis ꝛ eſtatis tēpora ita tractanṫ. Porro e reliqs duobus: autūnus qdem ꝓxime ab eſtate: ver autē ab hyeme diſponiṫ. Cuius rei cauſa dilucet. Nāqꝫ corpora autūno refrigerari: contrahiqꝫ ꝛ denſari. Contra dilatari, fundi, porrigi vere incipiūt. Quapropter haudquaqꝫ geminauit tractatū

VERSIO LEONICENI.

eūari: qm̄ plus habeāt inati caloris. Vere aūt adhuc medio exiſtēte: atqꝫ adhuc magis eſtati ꝓxio, paucis: et ex lōgo iteruallo nutriemus. Nā tps id ꝑiclitaṫ: ne ꝓxie accedat ad plethoricā diſpōnē ꝑꝑ humoꝝ: qui hyberno tpis frigore ꝯcreuēt, fuſioneꝫ: quēadmoduꝫ ꝗ in plethoricis diſpōnibꝰ: ſi vires valide fuerint, paucū cibū: ꝛ ex lōgo tpis iteruallo damus. Sic ꝛ vere faciēdū ꝓſertiꝫ in febricitātibꝰ: de qbꝰ nūc ſmo hī ab Hip. Sanoꝝ. n. victū antea docuit. Autūnꝰ ṽo morbis qui ex corruptione fiunt aſſilaṫ. Quapꝑ qui eo febricitāt tpe cōtinua optimi indigēt adiectiōe. Et ſi vires valide fuerint ſepe: ꝛ multa. Si ṽo ībecilles pauca: et ſepius afferimus. Sili mō qſpiā ꝛ ab etatibꝰ: ꝛ a ꝯſuetudine: ꝛ a regionibꝰ ſumeret indicationes ad duas ꝓmas redigēs ītētiones. Singula. n. que diximus, aut fortes, aut debiles vires efficiunt: ꝛ corpus reddūt: aut ſuperabūdās bonis humoribus: aut ſufficiētibus carens: aut vitio humoꝝ deprauatuꝫ.

Aforiſmus. XVIII.

Eſtate ꝛ autūno cibos difficillime ferūt: hyeme facillime: ſcḋm locū ver habet.

Nō bis: vt forte qſpiā exiſtimauerit de eiſdē diſſeruit Hippo. Nā cū ſupius illū ſcripſiſſet afoꝛiſmū cuius ꝓnᵐ eſt. Ventres hyeme ꝛ vere calidiſſimi ſunt nā. Nūc auteꝫ rurſus ꝙ eſtate ꝛ autūno cibos difficillime ferunt hyeme facillime: ꝛ ver 2ᵐ hꝫ locū. Veꝝ qm̄: ꝛ ad q̄ntitatē victꝰ: ꝛ ad vſus ciboꝝ tam in ſanis ꝙ̄ egris modū: quādā accipit a tpibꝰ indicatōeꝫ: nō abſqꝫ rōne eoꝝ in vtriſqꝫ cōmeminit. Illic qdē oñdēs cibos plures ſanis dari hyeme oportere: qm̄ plus ineſt inati caloris quem nutriri opꝫ. Nūc aūt: ꝙ ſi ſel ēt multū illis ciborū attuleris: haudquaqꝫ nocebis: facile eniꝫ oēs ferūt ciboꝝ multitūēꝫ hyeme: difficulter ṽo eſtate. Quapꝑ hyeme qdē raro: ꝛ plimū cibi afferri cōcedēdū: eſtate ṽo q͛ cibos ferūt difficulter: ſiqdē is cui eos coquendi: ac ꝯficiēdi offiı̄ nā tribuit: calor innatꝰ: ſcilꝫ exiguꝰ eſt: cauēdū oino eſt: ne totū ſil' cibū exhibeamus. Sꝫ ſtudere opꝫ: vt freq̄ntiꝰ pauca afferamus: nā corpis diſpō ſilis his qui ex humoꝝ defectu morbis ꝯſiſtunt: exigit adiectionē. Hyēs qdē atqꝫ eſtas talē naꝫ hñt: reliq̄ ṽo duo tpa: autūnus qdeꝫ eſtatē ſubſequiṫ: ver aūt hyemē: ꝛ cā apta ē. Nā refrigerari ꝛ cogi in vnū: atqꝫ dēſari corpa autūno: laxari ṽo ꝛ rara fieri ṽno tpe icipiūt. Ob hāc igitur

THEODORI traductio.

Cibos eſtate ꝛ autumno difficillime ferūt: hyeme facillime: mox vere.

Hyeme multū ꝛ raro: eſtate parūꝫ ꝛ ſepe de cibo dandum.

TRANSLA. ANTIQVA

ſanis dedit intelligi: hoc autem accinet infirmis.

℄ Aforiſmus. XIX.

℄ His qui in circuitibus exacuuntur: nihil dare: neqꝫ cogere: ſed auferri ex appoſitis ante criſim.

Ordinatio diete eſt triplex.

℄ Omnis ordinatio diete vniuerſaliter triplex eſt in quantitate: in qualitate: ⁊ quãdo debes dare in duobus precedentibus in febriuꝫ interpolationibus nulla auctoritas datur ab Hippocr. Tertium / id eſt quãdo debeas dare multũ in his adiuuat nos. Unde ⁊ in circuitibus: id eſt interpolationibus ab Hippoc. dicitur. Portendunt inquit interpolationes quo tempore cibus dari debeat. Si eniꝫ interpolate febres vnuꝫ tempus cuſtodiant: ⁊ ipſum interpolent: tũc aliquid erit dandum. Sed ſi vnum tẽpus non obſeruauerint: tempora cibum dandi: ſm ꝙ oportet non poſſunt certificari. vnde Hippo. his qui in circuitibus exacuuntur nihil dari precipit. Precipit ergo nobis: neqꝫ incipiẽtibus: neqꝫ preſentibus: neqꝫ ad capiendum appropinquantibus morbis cibuꝫ dari debere. ℄ Quod dixit. Ante criſim / vel ante horaꝫ acceſſionis / vel ante ſtatuꝫ / vel ante verã criſim intelligi debet. Quodcũqꝫ autem horũ intelligas ſatis eſſe conſtat: ſed intentio ſua fuit non ante acceſſionem aliqd dari. Superius enim de ſtatu dixit: cũ quo nec ante criſim reticuit: hic autem de acceſſione ſolũ intellexit Hippocrates.

TRADVC. LAVRENTIA.

tractatum qui eſt de tẽporibus: atqꝫ etiam ea ratione ꝙ per illam ſententiam de ſanis adſtruxit.

℄ Aforiſmus. XIX.

℄ Qui ꝑ circuitꝰ acceſſionuꝫ exacuũt: his nihil ẽ dãdũ: nec aſſumẽ qcq̃ꝫ cogẽdũ: ſꝫ additõi ſbtrahẽdũ ẽ añ iudicatões.

℄ Sãctiones tris nũo tradidit Hip. alimẽtarias: cuꝫ cibi modũ ⁊ q̃litatẽ: tuꝫ etiã eius adhibẽdi formulã: q̃rũ ꝓmis duabus ꝓpẽdẽdis acceſſiones haudqcq̃ꝫ ꝯducit. Tertie autẽ viſi ſunt. Merito igiẽ Hip. duꝫ 3m caput ſanxit eaꝝ cõmeminit. Nã tpa abliguriendi ſigillatim cibi acceſſiones potiſſimũ docent: ſi in morbis ꝑ circuitionẽ. i. ꝑ ordinẽ repetũt: ⁊ ob eaꝫ reꝫ Hipp. ait: qui ꝑ circuitꝰ acceſſionem exacuunẽ: haud iſcius alios eſſe qui in morbis: nõ tñ per circuitꝰ. i. ex ordine exacuunẽ. Quapp in illis necq̃ꝫ fieri põt vt in geſti tps alimẽti exq̃ſite ꝓueſtigeẽ: per eos vo qui certas fixaſqꝫ ⁊ ſtabiles exhibẽt acceſſiones: eaꝝ initia exordiaqꝫ vitãda ſunt: q̃minus aut iam iſtãtibꝰ / aut poſt paulũ futuris cibatuꝫ ꝯciliemꝰ. ℄ Ceterũ qd̃ ſcribiẽ ante iudicationes / aut ante acceſſiones oẽs ſimpliciter abſolutaqꝫ rõne / aut ante iudicationes mũdius eruditiuſqꝫ vocatas inaudiẽdũ eſt: vel ante ꝯſiſtẽdi vigoreꝫ. Nã qͦqꝫ ex dictis veritatis ſpem habet: ſed magis ꝯgruit ad pñtẽ tractatuꝫ ante acceſſiões. De ꝯſiſtẽdi. n. vigore ſupius eſt ꝓdituꝫ. Et ſi de eo ꝓpẽſuꝫ eſt. ſ. de iudicatione q̃ꝫ aſſertum: ſiqdẽ ꝓpe dixerim per ꝯſiſtẽdi vigorẽ iudicationes obtingũt.

VERSIO LEONICENI.

igiẽ rõnẽ nõ idẽꝫ bis de tpibus enũtiauit: vel ob illam etiaꝫ: q: in altero aforiſmo de ſanis ſermo habebaẽ.

℄ Aforiſmus. XIX.

℄ His qui ꝑ circuitꝰ acceſſioneꝫ hñt nihil dare opꝫ: neqꝫ cogere: ſed ſubtrahere adiectioni ante iudicationes.

℄ Cuꝫ tria ſint capita qbꝰ victꝰ rõ cõprehẽdiẽ: ⁊ qd̃ attinet ad quãtitatẽ: ⁊ qd̃ ad q̃litatẽ: ⁊ 3m qd̃ ad vſus modũ: ad duo qdeꝫ ꝓora capita ex acceſſionibꝰ nullã hẽmus vtilitatẽ: ad 3m vo ex illis aliqd ꝓficẽ poſſumus. Quare nõ temere Hip. eaꝝ in 3o capite meminit. Nã tpa cõmoda ciboꝝ ꝑticularium ꝓcipue docẽt acceſſiones. In morbis tñ in qbus ordinatim obueniũt: h̃ eſt ꝑ circuitꝰ: atqꝫ ideo Hipp. inqt. His qui per circuitꝰ acceſſiones hñt nihil dare opꝫ: vt qui nõ ignoraret alios eẽ qbꝰ fierẽt in morbis acceſſiones: nõ tñ ꝑ circuitꝰ: h̃ eſt nõ ordinatim. In hiſce igiẽ rõ exq̃ſita inueniẽdi tpis quo cibꝰ offeraẽ: hĩi neqt. In qbꝰ vo acceſſionuꝫ ordo ſeruaẽ: ꝑnꝰ eaꝝ opꝫ obſuare: h̃ eſt ne eis iaꝫ factis: vł nõ multo poſt futuris nutriamus. ℄ Qd̃ aũt dĩ. [Ante iudicationes] vel añ acceſſiões q̃ſcũqꝫ ſimpr: vel ante morbi vigores: vel añ illas que ꝓꝑe iudicatiões noiaẽ / eſt itelligẽdũ. Naꝫ hic triplex intellꝰ verus eſt. Primus aũt magis vł ad ꝓpoſitũ ꝑtinere: ſi. vꝫ. ante acceſſiones itelligamus: nã de morbi vigore ꝯſiſtẽtis retro dictũ eſt. Et ſi de h̃ itelligatur: etiã de iudicatione itelligeẽ: qm̃ magna ex parte morbo in ſuo vigore ꝯſiſtẽte fiunt iudicationes.

THEODORI traductio.

℄ Qui ꝑ circuitꝰ acceſſionũ exacuunt: hos nihil ẽ dandũ: nec aſſumere qcq̃ꝫ cogẽdũ: ſꝫ adiectiõi ſbtrahẽdũ eſt ante iudicationem.

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Aforiſmus. XX

Vide. 19. particular. 391. com. li. 3. cõſequẽ. ii aforꝭmo.

℄ Ea quorũ criſis fit: ⁊ quorũ facta eſt equaliter nõ mouere: neqꝫ nouũ facere: neqꝫ pharmaciis: neqꝫ aliis ꝓuocationibus vti: ſed ſinere.

℄ Poſtq̃ꝫ de ordinatiõe diete expleuit: vnde natura debeat dimitti operari oſtẽdere incipit: vt faciat ſm ꝙ oportet infirmis. Obteſtatur autem ne aliquod adiutorium preoccupantes feſtinemus: niſi ſolum diete ordinationibus: etiã oſtendit quando natura nõ permittatur operari: ſed potius debeat adiuuari. ℄ Dicit igiẽ. Ea quorum criſis fit ⁊ quoruꝫ facta eſt equaliter nature ſunt permittenda: vt ſm ꝙ opꝫ facere faciat: neqꝫ nos de ea intromittamus impediendo: ſꝫ ſi natura moueatur ad criſim nõ perfecte neqꝫ complete: oportet nos qd̃

Criſim dimittẽ debemꝰ compleẽ ⁊ in afoꝛ. 22.

TRADVC. LAVRENTIA.

℄ Aforiſmus. XX.

℄ Que iudicãtur aut iudicata ſunt integre: non mouere: neqꝫ nouare: vel medicamẽtis: vel aliis incitamẽtis: ſed ſinere debes.

℄ Tractatũ de victus rõne abſoluẽs aliud ꝓſeqẽ iuſſum: quo admonet qñ ꝓmittendũ nãe ſit qcqꝫ gerere circa egrũ: nihil aliud nobꝭ q̃ꝫ victꝰ rõnẽ ꝑcipiẽtibꝰ. Et itẽ qñ nõ qcq̃ꝫ nãe agere mãdãdũ eſt: ſꝫ ꝯpplã nos q̃ꝫ moliri ꝯuenit. Ubi igiẽ ait ꝯfecta eſt integra iudicatio: vel ꝯficiẽ morbi curationẽ remitti ad nãꝫ: nec qcq̃ꝫ nouare ꝯgruit. Ubi vo imꝑfecte iudicaẽ qd̃ ſupeſt nos expedire neceſſe eſt. Id explicuit liꝰ qui eſt de ſuccis hũc in modum. Que indicanẽ cumulate nõ mouere neqꝫ nouare / vel medicamẽtis: vel aliis incitamẽtis ⁊ ſuſcitabulis debes.

VERSIO LEONICENI.

℄ Aforiſmus. XX.

℄ Que iudicãtur: ⁊ iudicata ſunt integre: neqꝫ mouere: neqꝫ nouare aliqd, ſiue medicamentis, ſiue aliter irritãdo: ſed ſinere.

℄ Iaꝫ ꝑfecto de victus rõne ſmone: ad alteꝝ caput trãſcendit: in q̃ docet qñ ſit totũ ipſi nãe ꝓmittẽdũ: qd̃ ad regimen ꝑtinet egrotãtis: nihil aliud nobꝭ agẽtibꝰ niſi victũ ꝯuenientẽ inſtituẽtibꝰ: qñ etiã nõ ſit totũ nãe ꝓmittẽdũ: ſed ⁊ aliqd nos opꝫ opari. Ubi igiẽ inquit: vel itegra iudicatio facta eſt: vł adhuc fit: totũ nãe ꝓmitẽ ⁊ nihil nos nouare opꝫ: vbi vo nõ itegre iudicaẽ: id qd̃ deficit ſuppleẽ nos cõuenit. Hoc aũt ⁊ ipſe dicebat in liꝰ de humoribꝰ per hec vba. Que ꝑfecte iudicanẽ non mouere: neqꝫ medicamentis: neqꝫ aliter irritando nouare quicq̃ꝫ.

THEODORI traductio.

℄ Que iudicanẽ aut iudicata ſunt integre: nõ mouẽ neqꝫ nouare: vł medicamẽtis / vł aliis incitamẽtis: ſed ſinere debes.

TRANSLA.ANTIQVA

nos quod de moꝛtui minuit̃ complere. Unde idẽ in libꝛo de chimis quo in libꝛo ad idem intendit. ¶ Criſis inquit perfecta eſt vbi natura currat ſm ꝙ opoꝛtet: neq̃ꝫ de numero ſignificationum laudabilis criſis aliquid mutet. Quaruꝫ pꝛima hec eſt. Criſis melioꝛ eſt cũ purgatione ꝙ̃ apoſtemate. Secũda. chimos purgans nociuos qui ſunt cauſa moꝛbi: ⁊ dominantes coꝛpoꝛi: melioꝛ autem eſt aliqua ſibi oppoſita. Tertia. ſignificatio criſis eſt que cũ purgatione neceſſaria recta ſit: id eſt procedens de loco moꝛbi: que melioꝛ eſt contraria ſibi. Quarta. criſis que eſt cum leuitate ⁊ quiete coꝛpoꝛis: ⁊ hec eſt melioꝛ ſibi oppoſita. Quita eſt poſt apparitionẽ coctionis que melioꝛ eſt ſibi oppoſita. Sexta. in die cretica que laudabilioꝛ eſt ſua oppoſita: q̃s omnes in criſi perfecta eſſe opoꝛtet. Si enim minus ſit vna vel altera vel plures, ſiue criſis curſum excedat: neq̃ꝫ perfecta criſis eſſe creditur: neq̃ꝫ certa.

Criſis laudabilis ſignificationes.

¶ Afoꝛiſmus. XXI.

¶ Que ducẽ opꝫ vndecunq̃ꝫ maxime nã repit: inde ducere per ꝯuenientes regiones.

¶ In his itelligit̃ nob̃ inuit purgationẽ humoꝝ qui mã ſunt moꝛbi: qb⁹ aut criſis eſt ipſecta, aut ipſecta ſutura eſt. Et ẽt monſtrat ꝑ que loca purgari opoꝛteat: ex q̃ duo ſigñata monſtrauit: vnũ. ſ. nãꝫ mẽbꝛi ꝑ qḋ purgatio debeat fieri: alterũ quo humoꝛes fluere debeãt. Dicit ergo. Undecũq̃ꝫ maxĩe nã repit. ¶ Loca ꝟo ꝑ que apte fiũt purgatiões ſunt h̃ ſtõchus, inteſtina, et veſica, vulua. matrix cutis: itẽ fauces ⁊ nares. Cũ. n. cerebꝛũ debeat purgari purgabit̃ fluxu ſanguinis q ex narib⁹ fit maxĩe moꝛbo oppoſit: ꝙ ſi nõ, ꝯrie. Currẽ chimos ad loca ſibi nõ ꝯuenientia eſt: vt cum ad mẽbꝛũ qḋ nobili⁹ ſit ⁊ ſenſibili⁹: ⁊ ad patiẽdũ ſuſpecti⁹. qḋ ſi ꝑ h̃ purgare velim⁹: maius dãnũ ꝙ̃ ſi criſis abſit incurremus, vbi. g. Si in epate ſint chimi

Loca purgationib⁹ apt.

TRADVC.LAVRENTIA.

bulis debes. qḋ enim αρτιοσ. i. integre eo li⁰ cõmutãs απαρτι. i. cumulate cognominauit. Porro ꝟbuꝫ illud etiam apud alios veteres ſcriptoꝛes ita deſignat ꝑfecte cumulateq̃ꝫ ⁊ ad itegrũ: quẽadmodũ hoc quoq̃ꝫ loco ſignat. Nõ. n. parib⁹ ſignat dieb⁹. Id enĩ apꝛtũ ⁊ puulgatũ mẽdaciũ viſum: vt ſi parib⁹ dieb⁹, aut indicar⁹ eſt moꝛbus, aut indicat̃: nihil ꝑterea nouare ꝯuenit. Porro neq̃ꝫ pauloante indicat hac dictione: pꝫ id ex eo qḋ ſ̃ſert̃. Nõ. n. ſimpl̃r ait que iudicant̃ integre: ſꝫ que indicant̃ aut iudicata ſunt. E qb⁹ que indicata ſunt pauloante ꝯtinere videbunt̃. Sed que iudicant̃ qui cõgruãt. Quinetiã ex ipſa reruꝫ ꝟitate: ita eẽ dilucet. Nõ enim ſi pauloante indicat⁹ eſt: idcirco nouãdũ nõ eſt: ſed ſi plene ⁊ per oĩa ꝑfecta indicatio extitit. Sin imꝑfecta quadãtenus qḋ ſupat explere neceſſe eſt. Nã que per moꝛbos relinquũtur faciũt recidiuas. Sꝫ quenaꝫ plene ⁊ ad itegrũ ꝑfecta ⁊ ſolida indicatio eſt. Profecto per quã rectiſſime oĩa adminiſtrant̃: nec vllũ deſit decretoꝛiũ nũo nũm. Pꝛincipio gdem ꝓbioꝛ cẽſet̃: ſi accidit vacuatione nõ abſceſſit: deinde ſi nocuus ⁊ affluens ſuccus nõ alius glibet egerit̃: poſtea ſi per itionẽ euenit: ita enim Hip. appellat ſucci vacuatõeꝫ qui rectũ iter vie ſerpit. Demum ſi cum facilitate fiat: ſi a ꝯcoctiõe aut decretoꝛijs obuenit. Hec. n. oĩa adſint itegre illibateq̃ꝫ indicatõi opꝫ. Sꝫ ſi qḋ vnũ pluraue ex his abſunt: nec exqſita: neq̃ꝫ itegra ⁊ ſufficiẽs indicatio erit.

¶ Afoꝛiſmus. XXI.

¶ Que euacuãda ſunt eo duci debent: qua maxime natura cõmode tendit.

¶ Que naꝫ euacuanda ſunt: ſcilꝫ que neq̃ꝫ iudicant̃: neq̃ꝫ iudicata ſunt integre. Hec igitur qua duci debeant adſtruit gemina intẽtione: tum ipſius membꝛi: tum etiam ſucci momento. Qua enim ait maxime natura cõducenter ⁊ cõmode tendit: eo duci debent. At ꝟo ſedes euacuatiõi cõmode oppoꝛtuneq̃ꝫ ſunt īteſtina, aluus, veſica, matrix, vniuerſa cutis: itẽq̃ꝫ palatum, naſus, ſi cerebꝛuꝫ expurgetur, aut fluoꝛe ſanguis iudicatio fiat: ſed potiſſimum: ſi ex itione, id eſt ad rectuꝫ vigoꝛem geritur. Contra: vbi ſanguis feratur mali obuenit. Porro ſucci ifeſti incõmode inepteq̃ꝫ tẽdunt: ſi mẽbꝛum ex natura pꝛinceps eſt: ſi grãdis offenſa: ſi nulla via pertium vacationes ingenio loci pꝛohibeantur. Exempli grã. In iecoꝛe ſucci affligũt

VERSIO LEONICENI.

quicq̃. Nã ꝙ in afoꝛiſmis αρτιοσ, id eſt integre dixit: hoc in illo libꝛo απαρτι. i. ꝑfecte noĩauit. Eſt autem huius noĩs απαρτι apud antiquos ſigñatuꝫ pꝛo ꝑfecte ⁊ cumulate: atq̃ꝫ ſufficiẽter: que oĩa etiaꝫ hoc loco per αρτιοσ. i. itegre debemus accipere: neq̃ꝫ eniꝫ per id ꝟbũ dies pares opꝫ itelligi. Eſt enim in ꝓpatulo falſum ſigs in diebus paribus: vel indicat⁹ eſt: vel indicat̃: nihil in his nouãduꝫ eẽ: neq̃ꝫ etiã hec dictio αρτιοσ h̃ in loco ſignat nuꝑ: qḋ maxime oſtẽdũt ꝟba ſequentia. Neq̃ꝫ. n. ſimpl̃r dixit nuper indicata: ſꝫ que iudicant̃: ⁊ iudicata ſunt: quoꝛum alteri: ſcilꝫ indicata: aduerbium nuper poſſit ꝯuenire: alteri ꝟo iudicãtur: nullo modo: ſed ⁊ hoc ipſa reruꝫ euidẽtia demõſtrat. Neq̃ꝫ enim ſi gd paulo antea ſit indicatũ hoc nouari nõ debet: ſed ſi ꝑfecte, ⁊ indeficiẽter, ⁊ integre: tũc verum qḋ dicit̃. Si ꝟo quicq̃ deficiat: id qḋ deficit opoꝛtet adiungere. Naꝫ que poſt indicationẽ relinquũtur faciũt recidiuas. Quenaꝫ igit̃ eſt perfecta: ⁊ indeficiens indicatio: an que. ſ. per oĩa bene ſit: ⁊ cui nullus numerus deficit indicatoꝛius: Pꝛimũ enim melioꝛ eſt indicatio que ſit per euãtionẽ iſerioꝛeꝫ: q̃ que per abſceſſum: deinde per quã humoꝛ noxius: q̃ per quã alter euacuat̃: 3⁰ loco que recto ſit tramite: ⁊ poſt has que facile toleraſ: deinde que cum coctione: ⁊ in decretoꝛio die. Hec oĩa adeſſe cõuenit ꝑfecte indicationi: cui ſiquid deſit, vel plura: neq̃ꝫ exquiſita: neq̃ꝫ integra fuerit indicatio.

Conditiones itegre ⁊ perfecte indicationis ſiue criſis

¶ Afoꝛiſmus. XXI.

¶ Que ducere opꝫ: quo maxime natura vergit per loca cõferentia: eo ducere.

¶ Que nã vnq̃ illa fuerint que ducẽ opoꝛteat: que. vꝫ. neq̃ꝫ iudicent̃: neq̃ꝫ itegre ſunt iudicata. Hec igit̃ ꝑ quaꝫ ꝑtẽ ſint euanda, docet: duplicẽ nobis dans intẽtionẽ: ⁊ ipſaꝫ ꝑtis nãꝫ: ⁊ humoꝛis motũ. Ad queꝫ. n. locũ ex ꝯferẽtibus ꝟgit: eo ducẽ ꝯuenit: ſunt aũt euãonib⁹ ꝯferẽtia loca, īteſtina, vẽter: atq̃ꝫ veſica, vterus, ⁊ cutis vniuerſa. Ad hec, ⁊ palatuꝫ, ⁊ nares: qñ. vꝫ. vel cerebꝛũ expurgamus: vel per ꝓfluuiuꝫ ſanguis ſit excretio: ꝑcipue ꝟo ſi recto tramite: h̃ eſt per directũ ad locũ patiẽteꝫ. Nam que ꝯtra fiũt ꝓfluuia ſanguinis, mala. Mot⁹ ꝟo humoꝛis noxij ad loca inutilia ſunt: ſi qñ. vꝫ. hec ipſa loca aliquem habuerint ſuapte nã ꝑncipatuꝫ: ⁊ maius ex ipſis dãnuꝫ eſt ſubſecuturũ: q̃ moꝛbus qui iudicat̃, expoſtulet: vel nullã habeãt

THEODORI tradu ctio.

¶ Que euacuanda ſunt eo duci debent: qua maxime natura cõmode tẽdit.

TRANSLA. ANTIQVA

ſint chimi morborũ gñatiui q̃s purgare neceſſe ſit:cõueniens locus erit ſtomachus τ iferiora ipſius meliora ſunt cum egeſtionib⁹ q̃ ſupiora cum vomitu/vel renes/vł veſica:q̄ ſi chimi ſupius ad pectus concurrerint:et ad pulmonem ſiue ad cor peruenerint:non ſignum laudabile erit. Unde et medicum inueſtigare oportet: vbi natura humoris deſtinare velit: q̄ ſi ad apta loca miſerit ꝑparet viã ipſis: τ ſuccurrat eis. Si autem aliter quocunq; modo repugnet eis: τ ad apta loca mittat.

¶ Aforiſmus. XXII.

¶ Digeſta medicari: τ mouere non cruda:neq; in principijs:niſi ſint furioſa:multa vero non ſunt furioſa.

Vide Gal.1. de criſi.ca.8. ¶ Cum medicari dicat:cõſueuit intelligere laxatiua:ſed qđ dixit[Furioſa] abuſiue poſuit:cum ab aialibus mutuatus furioſis humoribus hoc tribuat. Cum enim aialia ad coitum furiant:in loco vno ſtare nõ pñt ꝓpter nimiã ſui cõcupiſcẽtiam:que mouet ea τ facit furioſa nocens eis. Jtidem τ humores aliqñ ſe mouent: τ infirmo nocent de mẽbro ad mẽbrũ currentes:neq; egrum ꝑmittẽtes quieſcere:actionem nature diſturbantes. Qui ſi ſint huiuſmodi: op; eos purgari. Si autẽ quieſcãt τ in quibuſdã mẽbris abundãtes ſe non moueant: neq; medicamentis mouendi ſunt quouſq; maturati fuerint:quib⁹ maturatis natura nos magis adiuuat in illis expurgandis:aliquãdo enim natura poſt morbum maturatum diuidit humores: eorũ; expellit ſupfluitates:que ſunt nociue τ morbi cauſe: quo in tempore criſis ſolet euenire. Cum tamen natura perfecte ad criſim moueatur nõ indiget medicaminibus. Si aũt impfecte oportet nos eam magis adiuuare:τ minorationẽ ſue virtutis explere:vt criſim faciat perfectã cum vtroq; .i. natura τ medicamine. ¶ Nos autẽ in libro de virtutibus nãlibus naturam cuiuſlibet mẽbri quatuor virtutes habere monſtrauimus:appetitiuam videlz allicientem τ elicientem ſibi cõuenientia:alteram contẽtiuam circũdantem τ cõtinẽtem ea:digeſtiuam decoquẽtem τ immutãtem digerenda:expulſiuam expellẽtem nociua a ſe. Jtem mõſtrauimus q̄ quelibet medicina laxatiua attrahit ſibi ſimilia. Ubene autẽ nos Hippoč.adiuuat cum multa non furioſa eſſe dixerit:quod patet experimentis:raro eniz eſt de membro in mẽbrũ currere humores maxime

Criſim diminuti medic⁹ iuuare d; τ in afo.20.

Quolibet mẽbrũ quatuor h; virtutes.

TRADVC. LAVRENTIA.

ci affligunt cõmode tendent: ſi per ventrem eliciant:ĩcõmodius inquã ex inferno q̃ ſuperno reiecti. Porro apte vergunt ad renes veſicãq;:contra incommodus et indecens nimis impetuſq; in pulmonem/thoracem/ cor. Quocirca medicus nature diſcrimina obſeruet/oportet: τ ſi quid apte conducenterq; fiat: adminiculare atq; opitulari obſeruireq; τ ancillari. Sin incommode accidat:cohibere pariter transferreq; τ auocare debet.

¶ Aforiſmus. XXII.

¶ Cõcocta medicamẽtis vacuare mouereq; non cruda op;:nec in principio niſi turgẽt:ſ; magna ex pte ñ turgẽt.

¶ Medicamẽtis vacuare dicĩ Hippocr̃.aſſolet: pro eo q̄ eſt purgantibus vti medicamẽtis. Porro turgere mutuaticia vſurpatiõe eſt ab aialibus ad ſuccos trãſlatum. Ut enim illa fluere nõ deſinunt:nec vnq̃ manent: ſed accẽſa libidine ferociũt:ita ſucci ſepenumero incerta τ inſtabili ſede deflui maximos τ violẽtos motus ciẽtes nimio inordinatoq; fluxu totũ corpus actuſq; eius ois violẽta cõpaſſione turbulentãt:ac motabiles τ regentis inſcij nutu ſuo τ velut pro arbitrio corpora agitant τ laceſſunt. Hos igiĩ vacuari cõuenit.i.qui precipiti τ inordinata iactatione agũt motus incongruos:viceuerſa q̄ ſedatiores interquieſcũt:atq; imobiles pſeuerant: eos nullo incitabulo agitare expedit anteq̃ matureſcãt:ſiqdẽ nã id tẽpus vacuationi ſubueniĩ. Nam cõſtat vt a cõcoctione ſuccos interſtinguens nocuos egerat. Uerũ ſi ea plene τ ad integrũ mouet:nihil opus eſt medicamẽtis. Sin moderati⁹ ac becillius ſuo munere fungiĩ: qđ reſtat ſuffragio medice rei abſolui:oportet vacuariq; medicamẽtis:vt adminiculo melioris valẽtioriſq; opis ſuccus nocuus vacueĩ:nã qdez excutiẽte trahẽteq; medicamẽto. Porro in cõmẽtarijs de viribus nãlib⁹ docuimus:vt ſingule ptes nature pediſſequis quaternis viribus vtanĩ attractoria proprij τ ſui alimẽti eiuſdẽq; retẽtiora:necnõ imutatoria. Et item aliene materie ſecretoria. Porro medicamẽtũ qđq; ſuccũ genuinũ τ domeſticũ attrahit familiarẽq;. ¶ Ceterũ ſcite cõſiderateq; ppẽſioni adiecit:ſed magna ex pte nõ turgẽt id qđ rerũ vſus plane oſtẽdit. Succi eniz raro aliorſum trãſmeant:ſ; pte plurima ſtabiles refrenabileſq; τ quieti cũctanĩ

VERSIO LEONICENI.

lam habeant effluxionẽ. Exẽpli grã. Ubi epar humores iſeſtãt:q̃s oporteat eũari:due ſunt cõmode ipſorũ motiones. Prima per ventrem: τ ex hac ipſa illa que fit per aluũ iferiorem:altera que fit per vomitũ:melior exiſtit. Scđa per renes:atq; veſicã: nõ tamẽ qui ad pulmonẽ:atq; thoracẽ τ cor:mot⁹ eſt bonus. Oportet itaq; medicũ nature motũ aiaduertere: τ ſiqdẽ idoneus fuerit:ei cõuenit adminiculari. Si vero contrarius τ nocius:hũc ꝓhibere transferre:atq; diuertere oportet.

¶ Aforiſmus. XXII.

¶ Concocta medicari: atq; mouere non cruda: modo non turgeant:plurima vero non turgent.

¶ Cõſueuit Hippocrates dicere/medicari:pro vti medicamẽto purgante. Uerbum aũt/turgere/trãſlatũ eſt ab aialibus ad humores: nam ſicuti illa ſtare loco nõ poſſunt quodãmodo titillãtia:atq; impulſa:cõcitataq; a paſſione:ſic τ humores plerũq; in motu vehemẽtiore:atq; tranſfluxu: ab vna parte ad aliam:in morbi principio:hominẽ infeſtant mouẽtes/faſtidientes/titillantes: τ quieſcere non permittẽtes:cum et ipſi pariter moueantur: τ trãſfluant: τ tãto motu de loco ad locum/egrũ moleſtent. Tales itaq; humores euacuare cõuenit: hoc eſt qui agitanĩ: τ de loco ad locũ mouentur:ac trãſfluunt: eos vero qui ſunt in aliqua corpis parte firmati neq; alio auxilio mouere op;: neq; medicari ante coctionẽ. Tũc enim τ nãm ipſam habemus eũationi adminiculantẽ:videĩ ſiquidẽ τ ipſa poſt coctiones/humores diſcernẽ: et ſupfluitates expellẽ:quo in tpe fiunt iudicationes. Sed cũ pfecte ipſa moueĩ:medicamẽto opus non eſt:ſi vero mediocrius/atq; imbecilli⁹ agat: id qđ deficit op; ſupplere:vt ex vtroq; noxij humoris fiat eũatio:nã quidez expellẽte:medicamẽto vero attrahente. Oſtenſum enim eſt a nobis in cõmẽtarijs de potentijs nãlibus:nãm vniuſcuiuſq; pticule quatuor vti potentijs: τ attractiua proprij alimenti: τ eiuſdẽ retẽtiua: τ preterea cõcoctiua: τ quarta alienorũ expulſiua. Singula vero medicamẽta propriũ ſibi attrahũt humorez. ¶ Bene aũt ſermoni addidit:plurima vero nõ turgent: τ diſcere oportet hoc ab experiẽtia:q̄ videlicet humorũ tranſfluxus ab vna parte ad aliam raro cõtingit:ſed frequẽtius quietez habẽt: τ in vna aliqua parte cõſiſtũt:in qua etiam

THEODORI traductio. ¶ Concocta cuare moueręq; non cruda: op; nec i pri⁹ niſi turgent. Sz magna ex parte nõ turgent.

Succi .i. huors

Supplẽdum ẽ arte vbi deficit natura in eũatione.

TRNSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Qui creſcunt plurimũ hñt innatũ calorem: plurimo igiť indigent nutrimẽto. Si vo non: ꝯſumitur corpus. Senib⁹ vo paruus calor ineſt: ꝓpter hoc igiť paucis fomẽtis indigẽt: a multis eniȝ extinguiť ꝯbis calor. Propter hoc igitur: ⁊ febres ſenibus nõ ſimiliter acute fiunt: frigidum enim corpus habẽt.

Vide Gal. in introductorio pul. cõ. 5. Et p° de cõplexionibus. c. 7 et 2° de cõplexionibus ca. 2°. Et 5° de ſimplicibus deſiccatione 2°. ca. 5°.

¶ In libro noſtro de cõplexionibus mõſtrauimus ꝙ calor a quibuſdam medicis in iuuẽtute perfecta maior eẽ dicatur calore infantiũ. Alij intelligũt infantes maiorem habere calorem: ꝙ̃ iuuenes: qꝛ calor in iuuenib⁹: lȝ acutior ⁊ fortior ſm eos videatur eſſe: ſm tamẽ ſubiectũ in infantibus vbi eſt calor: eſt abũdantius. Neceſſitas ergo inſequiť: vt ꝙ̃uis hic multa poſſemus dicere de hac re: tamẽ breuiter dicamus: aliquãdo hic calorem ꝓprie intelligũt ſolam qualitatem: aliquãdo ſubiectũ qḋ ſm eam qualẽ denoiatiue dicitur: qḋ conſuetudinarium fuit omnibus: ⁊ maxime antiquioribus. Theophraſtus vo in quodaȝ ſuo libro quem fecit de calido ⁊ frigido ingt. Corpus cõtrarias qualitates diuerſis ſuſcipiẽs tẽporibus: cum calorẽ calidũ: cum frigus ſuſcipit frigidum appellať. ¶ Dicimus autem calorem multum ⁊ paucum eſſe ex ſubiecti cum ſuſcipiẽtis cõſideratione. Suſcipiť autem calor maior: vel minor vel cum confuſione ſubſtantie: vel non cõfuſione. In non cõfuſa ſubſtantia veluti: ſi duo vaſa inequalia impleta calida aqua in quantitate caloris non erũt paria: dicentes ergo alterũ altero calidius eſſe: de maiori vaſe hoc itelligere debemus. In confuſa ſubſtãtia maior ⁊ minor vocabitur eſſe calor: velut ſi duo vaſa equalia vino et aqua mixta ſint plena: ſed tamen ex cõmixtione inequali dicimus. In hoc vaſe plus vinum abũdat: in altero vo aqua. Et ſiſr ſi vtrũqȝ in vtroqȝ vaſe equaliter miſceať. Aliquãdo vo nõ quantitas: ſed ſola in his intelligiť qualitas. Dicimus ergo calor in hoc vaſe maior eſt: in illo vo minor: duobus quoqȝ vaſis in quãtitate equalibus: ſi in vno calida eſt: in altero calidior habeatur: dicimus in hoc vaſe calor maior eſt: in illo vo minor: qḋ tamẽ eſt abuſiuum cum fortior ⁊ debilior dicere deberemus: que qualitatiua ſunt nõ

Calorẽ iuuenum qdã credũt eẽ maiorẽ calore īfantiũ: qdã eȝ.

Calor aliquãdo ſumiť pro q̃litate: aliqñ pro ſubiecto ab ea denoiato.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Qui augenť plurimuȝ caloris innati obtinẽt. Itaqȝ cibo plurimo egent: alioquin corpus abſumitur. Senib⁹ vo paruȝ caloris ineſt: ⁊ ob eam rem paucis egent fomitibus: qppe qui a multis oppreſſi extinguanť. Hinc etiaȝ febres non eque acute ſenib⁹ accidunt: corpus enim eoꝝ frigidum eſt.

¶ Lati⁹ atqȝ vberi⁹ in libroꝝ q ſcribunť de tẽpamẽtis 2° expoſuimus: q̃ pacto medicoꝝ aliqui calidiores eẽ ꝯſiſtẽtes ex etatis vigore: alij pueros ꝯſtituerint. Ví. n. caliditatẽ acriorem: illi pleniorẽ obtinẽt. Verũ h in loco ea dixiſſe monendi grã ſufficiet que ad pñtẽ inſtõnem ꝯducãt: quo licebit cõpendio lõgiores ꝓpẽſiones breuiter colligẽtes. ¶ Itaqȝ vbuȝ calor interduȝ referť ad q̃litatẽ que ꝓ̃pus ⁊ cõmodi⁹ calitas noiať: interdũ agnominatione q̃litatis vniuſum corpus calor appellať: queadmodũ Theophraſtus li° qui eſt de calore ⁊ frigore indicauit. Cuȝ. n. corpus obuerſas ⁊ cõpugnãtes q̃litates viciſſim recipiat: tuȝ caliditatẽ: tuȝ etiã frigiditatẽ: caloris inq̃ ſubam ineẽ corpi ꝓhibemus: modo pleniorẽ modo incertiorem ſube modũ mẽſurãqȝ ꝓpẽdẽtes: idqȝ biſariam ſancimus ſemel in ſubijs ſimplicioib⁹ atqȝ itẽ paris: itez in iplicitis inſincerisqȝ. In ſimplicioribus qdem ⁊ ſinceris nec vlla aliene mãe ꝯtagione iterpellatis velut geminis ꝯceptaculis diſparibus ⁊ inigs calidã ꝯtinẽtibus: alterũ pleniorẽ calorem cui grãdius vaſum tribuiť obtinẽ incertiorẽ: alterum ꝯtẽdimus. In ſimplicib⁹ vo impmixtisqȝ pinde vt parilis capacitatis parata ſint vaſa: ſed diſparili ⁊ iniqua mẽſura ꝯfuſa ex aqua vinoqȝ vini plus alterum: alter aquarilis mãe plus hic dicemus quẽ in modum. Si iparia ⁊ iniqua ꝯceptacula: ſed eadẽ tẽperata ꝓportiõe ſubijciamus. At vo eſt qñ nõ ad mãe copiam exuperantiãqȝ ſube nomẽ referẽtes: ſed ad qualitatẽ duntaxat huic inq̃ ineẽ calorẽ pleniorem illi incertiorẽ ꝯuincimus tanq̃ duobus vaſis: paribus qdẽ exq̃ſitiſſime molem caliditatis cõparatis caloris copiam pleniorẽ frigoris incertiorẽ obtinere: aſſeueramus etiã h in loco noia rudius ⁊ obſoletius afferentes: nã rectius incorruptiuſqȝ dixeris: ita vt magis minuſue caleat: ⁊ aut vehementius

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Qui creſcunt plurimũ habent calidi innati. Plurimo igitur egent alimẽto: aliogn corpus abſumitur. Senib⁹ vo paruȝ calidi innati ineſt: paucis propterea fomitibus egent: qꝛ a multis extinguuntur. Hanc etiam ob cauſam febres ſenibus non ſimiliter acute fiunt: frigidũ enim eorum corpus.

¶ Dictũ eſt a nobis plenius: etiam in cõmẽtarijs de tẽpaturis: q̃uo nõnullis medicis viſuȝ eſt: eos qui in iuuẽte vigore ꝯſiſtunt: nõnullos vo pueros eẽ calidiores. Dixit enim: hi qdeȝ calorẽ acutiorẽ hi vo abũdãtiorem. Nũc vo etiã neccũm eſt dicere: quatuȝ ad pñtem locũ cõducit: ſmones quoad fieri poteſt in pauca ꝯcludẽtes. ¶ Hoc igiť vbũ ipm / calidum: aliqñ trãſſerimus ad qualitatem: cui⁹ ꝓprium nomẽ eſt caliditas: aliqñ vo denoiatiue totũ corpus dicimus calidum: a caliditate: cuius modi loquẽdi: vel plurimus in omni vita viſus eſt: qui etiaȝ fuit apud antiquos: veluti Theophraſtus oſtendit: in eo li° qui de calido ⁊ frigido ſcribiť. Naȝ cuȝ ſubſtãtia corpea ꝯtrarias qualitates / caliditatẽ / frigiditatẽ / humiditatem / ſiccitatẽ / viciſſim recipiat: ſm ſubam qdẽ recipiẽtẽ: cum corpus calidum noiamus / multũ: vel paucũ dicimus eſſe calidum: ad quãtitatẽ ſube referentes. Et h dupl̃r facimus: vno qdẽ modo in ſubſtãtijs impmixtis: alio autẽ in mixtis. In impmixtis qdez: veluti ſi duo hẽent aquã equal̃r calidaȝ in duobus inequalib⁹ labris ꝯtẽtam: alterum diceremus plus hẽe calidi qui maius labrum poſſideret: alterũ vo minus. In mixtis vo: veluti ſi eẽnt equalia labra: ſed inequali menſura ex vino: ⁊ aqua tẽperata: alterũ ipſoꝝ plus vini ꝯtinere: alteꝝ vo plus aque diceremus. Cui modo etiã ille eſſet perſilis: ſi duo labra inequalia ſupponeremus: equa ꝓportione tẽperari. Nõnunq̃ vo non ad ſube multitudinẽ ſermonem referentes: ſed ad qualitatẽ ſolã: huic quidẽ aliczi dicimus plus calidi ineẽ: huic vo minus ſicuti ſi ex duobus labris parem hñtibus ad vngueȝ magnitudinem: alterũ quidẽ calidius: plus habere calidi diceremus: frigidius vo / minus. Non tamẽ ꝓpe verbo / plus: vtẽtes in hoc loco: cum melius ſit dicere: vel magis: vel minus: vl̃ vehemẽti⁹: atqȝ

THEOdori traductio.

¶ Qui increſcunt plim caloris inati obtinẽt: itaqȝ plimo cibo indigẽt: alioquin corp⁹ aſſumitur. Senibus vo parũ caloris ineſt: ⁊ ob eã rem paucis egent fomitibus: qppe q a multis oppſſi extinguãtur: hinc etiam febres nõ eque acute ſenibus accidunt: corpus eniȝ eoꝝ frigidũ eſt.

Calidũ aliqñ pro qualitate ſumiť: aliquãdo pro ſbo.

TRANSLA. ANTIQVA

Medici etiã abutunt̃ q̃litate pro quãtitate: ⁊ econtra: ſ3 intẽtio dicẽtis eſt cõſiderãda.

ſunt nõ quãtitatiua: quantitas enim ſoli ſubſtãtie ſeruatur: qua abuſione non ſolum vulgus: ſed etiam medici vtunt̃: dicentes morbũ maiorez vel minorem cum morbus nõ ſubſtantia ſit: ſiliter febrem maiorẽ vel minorem. Jtidem de epilepſia maiori ⁊ minori: ⁊ pleureſi: ⁊ ceteris. Jn qua nominuz equiuocatione intẽtionem dicentis oportet ↄſiderare: ne ſiquis infamet dicẽtez diuerſa: potius ſit dignus infamia: non bene perpẽdens ſua dicta. Unde qdam Hippocr̃. hic obuiãt in calore dicẽtes eum intellexiſſe qualitatez ſolam: cum ipſe per calorem calidam intellexerit ſubſtãtiaz.

Subm caloris nãlis.

Subiectũ enim caloris naturalis ſm ſubſtãtiã aeream ⁊ aquoſam eſt videri: ſicut ſperma videmus: in quo ſubſtãtiã terreſtrem inuenimus paruam cum plurimuz habeat caliditatem ⁊ humiditatẽ: ſicut diximus in libro noſtro de ſpermate ⁊ ſanguine menſtruo: ex quibus cõficitur humanum corpus. Sanguis enim mẽſtruus naturalr̃ eſt calidus et humidus.

alr humana

Cum autẽ corpora humida naturaliter mutẽtur in terreſtria: ſicut in iuueys videmus augmẽtandi: vnde ⁊ ſi calidiſſimum ſit nature ignee erit: itidez ⁊ in his calor nãlis neceſſe eſt q̃ paruus ſit.

alr augmẽtari

Et ſi non eſſet calor naturalis in febribus multus foret: ſed cum nõ ſit in ipſis qualis ante fuit: quomodo ergo maior erit. Calor enim nãlis tẽperate cõplexionis eſt: ignee vero accidentalis. Qd̃ autez de corpibus accidẽtali calore diſſoluitur fumo igneo calidũ ⁊ ſiccum eẽ pbatur: fumus enim caloris naturalis tẽperat⁹ eſt ⁊ ſuauis: quod tactus etiaz teſtat̃. Calor enim in ſanis ſuauis ⁊ gratus tactui: neqꝫ nocumẽtuz: neqꝫ pũcturam ingerit: ſed in febricitãtibus ⁊ maxime in ſolidis artubus calor qui eſt de humoribus putreſcẽtibus horribilis eſt: ⁊ acutus: ⁊ tactui pungitiuus. Qualitas autem caloris naturalis ſanorũ in infantibus certa ⁊ perfecta inuenitur: perfectio autez iuuentutis calorem habet pũgitiuz ⁊ nõ humectatiuũ: neqꝫ iſta mirabilis eſt natura: quicquid eniz de qualibet re diſſoluitur: ei vnde diſſoluit̃ neceſſe eſt vt aſſimilet̃. Si ergo infantis ſubſtantia: vnde fumus diſſoluit̃ aerea eſt ⁊ humida: ⁊ diſſolutum ſuaue erit ⁊ humidũ: q̃ ſi ſubſtantia terreſtris eſt ⁊ ſicca: ⁊ diſſolutum fumum habebit acutum ⁊ ſiccuz: ſicut in exterioꝛib⁹ videmus q̃ fumus de aqua dulci diſſolut⁹ ſuauis eſt ⁊ grauis ⁊ humectãs. Siccoꝝ autem corpoꝝ calor cum incẽdatur ſiccus eſt ⁊ acutus.

TRADVC. LAVRENTIA.

mẽtius aut imbecillius: nãqꝫ ea noĩa qualitatib⁹ p̃ſcripta mãdataqꝫ ſunt: pleniorẽ aũt aut incertiorez hñi dicimus calorez: quo de ſubſtãtie modo ⁊ mole diſſerimus: cui talia v̱ba deputata deſtinataqꝫ ſunt: verũ nõ hic ſoluz tales vocabuloꝝ iproꝑationes offendas. Sed etiaz in pleriſqꝫ alijs noĩbus potiſſimũ que ad medẽdi facultatẽ attineãt: oẽm igit̃ morbũ pleniorez appellitãt velut ſtuporẽ attonituz pleniorẽ atqꝫ incertiorẽ. Jtẽqꝫ coſtalẽ inſaniãqꝫ ⁊ pulmoniã: quoꝝ nullus ſubſtã eſt. Quobrem ꝑpẽdẽda eſt omonymia ac ↄſiderãduz qñã dictiones vbiqꝫ deſignẽt: nã ſi cuz is de alia afferat ſignificantia nomen: nos v̱o ſecus recipiẽtes alioꝛſum dirigemus ꝑpenſionẽ nõ auctorẽ ipm̃ vere in culpa ⁊ mendacio reuincimus: ſed noſtrã obauditionẽ atqꝫ inſcitiã ⁊ admiſſaz ꝑdimus: queadmodũ ſane faciunt nõnulli Hippocratis aduerſarij ⁊ obtrectatores ſtudio ⁊ cupidine captãdi vel itandiqꝫ: caloris enim nũcupamẽtum refundentes in qualitatẽ indicare eam eẽ incõſiſtẽtibus validiorẽ enitunt̃: ſed Hippocrates priũ tractatu nõ ad eã: ſed ad ſubſtãtiaz caloris refert nomẽclaturaz: quippe caloris intimi ⁊ v̱naculi ſubſtãtia aeria habet̃: quo ex ſemine genitali eſtimes atqꝫ arbitreris licebit: qd̃ inquã terrene materie perq̃ exigue compos eſt: circũfuſi aeris: ⁊ itẽ caloris atqꝫ humoris ꝑpenſe particeps: vt in cõmentarijs ſoc ſemine genitali ꝑpẽſum iam eſt. Nec ſecus alteꝝ noſtre geniture exoꝛdiũ: vtpote mẽſtruũ excremẽtũ humẽs proꝛſus nã putat̃: ita ſit vt quoties in habitũ terraciorez vertit̃ corpus alantiũ: vertit̃ aũt quotidie adcreſcẽs id tẽpus tãetſi admodũ calet ⁊ feruet: attamẽ natiui caloris ſatis q̃ inops eſt alioqui febricitantes comprobes oportebit caloris natiui atqꝫ ingeniti plurimũ obtinere: qui adeo natiui caloris amplius nõ habẽt: vt ne pariliez qdẽ ꝑuio gerãt. Jtaqꝫ ſubſtãtia natiui ac genuini caloris modice cõſtat aduẽticij ⁊ ꝑegrini flamida itelligit̃. Quinetiã effluẽtie ex toto corpore fumide ſubeunt atqꝫ aride per aduẽticiũ calorẽ: per natiuũ vapoꝛoſe ſuaueſqꝫ ⁊ mollificate aſcẽdũt. Jd interſtinguas ↄuenict vbi corpus attrectes: naz hñ valẽtiũ calor vaporificus iucũduſqꝫ ⁊ familiaris viſitur haudq̃q̃ triſtificus aut edax: febricitãtiũ v̱o ſ3 potiſſimũ q̃s ectica febris detinet: ita a firmitate habitus noiata: aut q̃s putres ſucci fecerunt calor acer ⁊ inſuauis ↄtingẽdi ſenſuz mordet atqꝫ

VERSIO LEONICENI.

mẽtius atqꝫ debilius: ⁊ ſilia vocabula: que nos ſolemus qualitatibus accõmodare. Nam paucũ: ⁊ multũ in ſola decet ſbſtãtie quãtitate ſeruare. Ueruz nõ in hoc tm̃ hꝫ fiunt nolum abuſiones: ſed in pluribus alijs: que per vitam ſermone vſurpamus: qd̃ maxime fit in ipſa arte medicinali. Omnes ſiqdẽ morbos magnos: aut paruos nominãt: q̃uis ſubſtãtie nõ ſint: febrem magnã: febrem paruaz: apoplexiam magnã: apoplexiã paruam. Sic ⁊ pleuritidez, phrenitidez, peripneumoniaz: ⁊ oẽs itidem alios morbos. Aduertẽ igit̃ oportet equiuocationes: ⁊ ↄſiderare quid ſibi velit ſemper vnaqueqꝫ dictio, dicẽtis. Si enim in altero ſignificato nomẽ ꝓtulerit: nos v̱o in alio accipientes: ſermonẽ redarguimus: non illuz qui ꝓtulit (ſi verum fateri velimus) ſed nr̃az potius exiſtimationẽ redarguimus. Qd̃ nõnulli: videlꝫ agunt: hoc loco: qui Hippocrati ſtudent ↄtradicere. Nam ad qualitatẽ nomen calidi trãſſerẽtes: conãtur oſtẽdere: hãc eſſe vehemẽtiorem: his qui in etatis vigore cõſiſtunt. Ueruz Hippocrates nõ ad hãc ſcilꝫ qualitatez: ſed ad ſubſtãtiam: in p̃ſenti ſermone refert id nomẽ. Nam ſubſtãtia innati caloris aerea eſt; ⁊ aquea: ſicuti ex ſemine licet cõiectari: qd̃ paucã oĩno terrenam ſubſtãtiam participat: plurimũ aũt aeris calidi: humidiqꝫ: in ſe ipſo cõtinet: queadmoduz in cõmentarijs noſtris de ſemine oſtẽdimus. Et quidem alteruz noſtre generationis principiũ ſanguis menſtruus: videlicet: humidũ natura eſt. Cuz igit̃ magis terreſtre efficit̃ animalis corpus: tale aũt quotidie efficit̃: duz augetur: tunc lꝫ valde vehementer calidum exiſtat: ⁊ igneum: ſubſtãtiam tamẽ innati caloris pauciſſimaz habet. Alioqn febricitantes diceremus plurimuz habere calorem innatum: qui ne dum plus: neqꝫ priori habẽt equalez. Bene enim tẽperata eſt caloris innati ſubſtantia. Jgnea autem aduenticij. Et qui caloris aduenticij ſunt per totum corpus effluxus, fumei, fuliginoſi, aridiqꝫ, ⁊ acres. Contra ſuaues: ⁊ bene temperati caloris natiui. Et tu hec potes tactu diſcernere. Nam ſanorum calor vaporoſus eſt: atqꝫ ſuauis: ⁊ tactu cõueniẽs: nihil triſte: nihil aſperum: nihil mordax preſeferens. Eorum v̱o qui febricitant: ⁊ precipue ecticas febres: aut eas que ex putredine humorum ortum habent: acris eſt: et inſuauis: ac mordax: ⁊ noſtrum corrodens tactum. Salubris v̱o eius qualitas in pueris

Subſtã innati caloris aerea eſt ⁊ aquea.

Subſtã calorꝫ innati tẽperata eſt. Aduenticij v̱o caloris ſp̃ eſt ignea.

TRNSLA. ANTIQVA

⁊ acutus. Calor aūt corꝑis duobus modis ſe habet: aut eſt ſuauis ⁊ gratus: aut acutꝰ ⁊ ingratus: ſuauis ⁊ gratus plurimus eſt in īfantibus: ingratus ⁊ acutus in iuuenibus. Et ſi perſpiciatur phyſice planꝰ erit videre. Uideamus ergo elīta in qbus propoſſe nr̄o: hec reddent plana. Elemēta enim ex qbus oīa corꝑa ꝯficiūtur terra/aqua/aer/⁊ ignis eſſe videntur: ſubſtātia aūt infantium ex parte materie eſt parū terreſtris: maxime aūt aerea eſt ⁊ aquoſa: iuuētus perfecta his eſt ꝯtraria: ꝙ ſi ſm 4m elemētuꝫ calorē vtriuſqꝫ dixerimus eſſe equalem: nō tñ eſt poſſibile ſubſtātiaꝫ calidam in his equalē eſſe. Subſtātia enim calida in infantibus eſt humida: in iuuenibus eſt ſicca. ⁋ Joānitius. Hippoc. hic intēdit ſuauitatē eſſe in infantibus: cōtrariā vo in iuuenibus. Quicqd vo dixit ad quantitatem reſpexit corꝑis. ⁋ Subſtātia enim humida dignius calori nālī ſubycitur: cum corꝑa noſtra de ſuba humida conficiant. Subſtātia ſicca calore extra mutuato eſt calida. Si ergo pueri ſūt plus aerei ⁊ calidi neceſſe eſt plus abundare calore naturali. Iuuenes quāto magis terreſtres ſunt ⁊ minus abūdant humorꝫ: tāto minus calore nālī neceſſe eſt abūdare. Quicquid aūt de ſubſtātia humida diſſoluit: multo magis eſt ꝙ qđ de ſicca: et ſi in calore ſint paria: qđ etiā videt in exterioribus corꝑibus. Si enim corpus humiduꝫ ⁊ corpus ſiccuꝫ equaliter caleſiet: ꝓculdubio multo plus diſſoluitur de humido: oleo eniꝫ ⁊ aqua equaliter calefactis ex aqua plus conſtat diſſolui: vbi vo calor paucus: ⁊ cibus experitur paucus. Si enim paucis carbonibꝰ multa ligna aggregentur: neceſſe eſt vt ignis extinguatur. Quod aūt dixit ſenibus nō acutas febres eſſe ſicut iuuenibus/ſine dubio eoꝝ corꝑa oſtendit eſſe frigidiora. Si eniꝫ febris nihil aliud eſt ꝙ calor nālis in igneuꝫ mutatus: conſtat hunc tñ nō mutari in ſenibus: ſicut in iuuenibus in qbus multitudo caloris facile ad vitiſitatem deuenit: nō ergo ſenes tātū febriunt quātum iuuenes: ꝙ ſi acute febriunt ſunt ſigna ꝑditionis ex magnitudine ſui ⁊ ex debilitate ſubiecti: hec Hippocratica capere volētibus ⁊ nō ꝯtra cum cauillantibus hec pauca ſufficiant que diximus. Luce contra Hippocr. cauillanti ſatis in quadam epiſtola reſpondi: quaꝫ ita intitulaui: Hippocratē nō peccaſſe: vbi dicit. Qui creſcunt calorem habent innatum plurimum.

Qđ de ſuba humida diſſoluit multo plꝰ ē ꝙ quod ex ſicca.

Febres in ſenibꝰ acute: ſūt ſigna ꝑditionis.

⁋ Uentres

TRADVC. LAVRENTIA.

det atqꝫ derodit: ceterum ſalubris ⁊ mulcebris qualitas exqſite puerulis recēs editis ſitaē: ꝯſiſtētiuꝫ.n. plures ꝯtingas: quorū calor mordax cōparēs nequaꝙ conciliet tactui voluptateꝫ: neqꝫ id mirū videri dꝫ: ſiqdē effluētia ſiſis euadat ſubſite et ſubtre māc opꝫ: ſi.n. madēs atqꝫ aeria ſbā ſubycit vapor māſuetꝰ blanduſqꝫ effluit. Sin lapidoſa atqꝫ arida ſubſternit: tantiſper tanꝙ de lucernula fumus ſe agreſtis ⁊ nocuꝰ effert: quēadmodū per extraria corꝑa euenire ꝓſpicit. Nā de aqua potulētiore calidiore ꝓbiora ac vaporoſiora exhalāt: de corꝑibus vo ſolidis ⁊ glebulētis crematis acria ⁊ agreſtia fumigant: cuꝫ igit gemina ſuba ſit: hec qdē particeps iucūdi caloris qui tactuꝫ mulceat ⁊ qſi delitias tactionis ꝯficeat: illa infeſti ꝯſors alterā pleniorē puerilia ⁊ tenera corꝑa: alterā ꝯſiſtentia vigore ⁊ viuacitate vite obtinēt. ſ. ad corꝑis molē ꝯſūs eſtimata. Ceteruꝫ vt diſputatio ꝓpendio nālis ⁊ genuina euadat remittētes ad origies atqꝫ elīta: ⁊ velut ſemina rerū oēs receſſus ⁊ ſinus ꝑpēſionis meantes cūcta ſumma cura mētis ⁊ diligētiore indagine ꝑagrabimus: cuꝫ elīta quatuor nūo ſint: duo inꝙ leuatiora: totidem ponderoſiora: ex qbus oīa corꝑa tēperant pueri minimuꝫ terrene māe plurimū aerie ⁊ aque participāt: cōſiſtētes ſuo vigore viceuerſa ſiccitatis referti ſane aque atqꝫ aerie iſolētes: velut ſi 4m elementuꝫ igniuꝫ in vtriſqꝫ ꝯſtituamus parile ex equato calore: attñ abſiſteꝫ in ambobꝰ ſbam hii ꝯuincimus. Sigdeꝫ puerile corpus humectū: ꝯſiſtēs ⁊ vigēs aridaꝫ cēſet. Quippe calor itimus ⁊ vernaculus potiſſimū humore finit. Ea ratione ꝙ ex humore creamur: aduenticius ariditate deſcribitur: ita ſit vt recens parti puerulī mā calida atqꝫ aeria: ⁊ itē aq ſa admodū ꝑdit: natiuū caloris plurimū obtineāt: ꝯtra ꝯſiſtētes ſuo vigore: ⁊ itē inclinātes inqꝫtū talis mā aboletur atqꝫ exupat terrena: intātum incertiorē caloris natiui ſbaꝫ hāt. ⁋ At vo vt de humētiore aerulētioreqꝫ mā plus effluat ꝙ de terrena: ꝙꝙ vtraqꝫ calcat adeque ꝑ qualitatē: nemo eſt qn videat. Patet id in extimis corꝑibꝰ: ex qbus pariter calefactis diſpar ⁊ iniqua moles elabitur ⁊ aduolat: atqꝫ ex aridis incertior: ex humidis plenior exurit. Igit ex aqua ⁊ oleo modice calētibꝰ plurimuꝫ tenuate in aerem māe vaneſcit: de ferro ereqꝫ ⁊ lapide minimū diffluit. Q̄obreꝫ ſicuti libeat ponere in ſolē caliſſimā aquā: itēꝙ ferrum

VERSIO LEONICENI.

pueris exqſita habeatur. Sicuti plures eoruꝫ qui in etatis vigore conſiſtunt inuenire contingit: calorem habētes mordacem: ⁊ nō amplius humidum ac vaporoſum neqꝫ aereuꝫ. Neqꝫ mirū videri debet. Opꝫ enim ſilem eſſe defluxuꝫ ſubiecte ſube: vt quādo humida: atqꝫ aerea ſuba exiſtit: tūc qđ ab ea defluit: vaporoſum eſt: atqꝫ ſuaue. Cum vo terreſtris atqꝫ arida: tunc ⁊ qđ effluit: fuliginoſuꝫ eſt: ⁊ acre: quod ⁊ in exterioribus euenit. Nam que ex aqua dulci: ⁊ calida euaporant: optima ſunt: ⁊ vaporoſa: que vo ex aliquo corꝑe ſolido exuſto: fumea ſunt: ⁊ acria. Cum igit due ſubſtātie ſint: ⁊ hec qdem ſuauē habeat caliditatem: hec vo triſtem: alteraꝫ qdem plurimā habēt pueri: alteraꝫ vo hi qui in etatis vigore cōſiſtunt: vt ad totius: videlꝫ corꝑis ꝓportionem. Ut aūt ſermo ſit naturalior totum ad elemēta trāſferens: in hūc moduꝫ trāſigam. Cum quatuor ſint elemēta: ex qbus oīa corꝑa ſunt tēperata. Puerile qdeꝫ corpus multum in ſeipſo ꝯtinet aeree: atqꝫ aquoſe ſubſtāne: minimuꝫ terreſtris. Cōtra vo eoꝝ qui in etatis vigore cōſiſtunt: a terreſtri ſiccitate obtinentur: deficit aūt aquoſa atqꝫ aerea ſubſtātia. Adeo vt ſi 4m in vtriſqꝫ elementuꝫ ignem: ſcilꝫ pari portione poſuerimus: atqꝫ equaliter calida corꝑora eſſe voluerimus: nō tamen ſimilē ſubſtātiaꝫ calidā in ipſis eſſe dixerimus: cum pueroꝝ quidem ſubſtātia humida ſit. Eoꝝ vo qui in etatis vigore ꝯſiſtūt/ſicca. Humida ſiquideꝫ eſt maxime innati caloris affinis: qa ex humido noſtra eſt gn̄atio. Sicca vo aduenticiꝫ caloris eſt ꝓpria. Sic quidē infantes recenter nati ſubſtātiam calidā aquoſam plurimaꝫ participātes: plurimuꝫ dicerent habere calorem innatū. Qui vo etate vigēt: ⁊ iam declināt: quātum iſte deficiūt: terreſtris vo ſuperabūdat: tātuꝫ habere minorem ſubſtātiam natiui caloris: ⁊ ipſi putarētur. ⁋ Qđ vo ex aquoſa: ⁊ aerea ſbſtātia plus defluere ſit neceſſariū: ꝙ terreſtri: etiam ſi ambe ſint equaliter calide: ſm qualitatem: neminē arbitror dubitare. Hoc tibi etiaꝫ in exterioribus liquido licet intueri. Nā ex corꝑibus que ad ſilem ꝑueniūt caliditatē: nō equa portio videtur defluere: ſed ex ſiccis qdem minimū: ex humidis vo plurimuꝫ. Statim igit aqua: ⁊ oleo mediocriter calefactis: plurimū defluit: atqꝫ diſſoluitur. Ex ferro vo ⁊ ere: atqꝫ lapidibus: minimuꝫ. Adeo ꝙ ſi tibi libuerit exponere ad ſoleꝫ ardētē aquā

Qđ ex ſuba aerea ⁊ aquoſa ꝺfluit plus ē ꝙ quod ex terreſtri pariter calido ⁊c.

TRADVCTIO LAVRENTIANI.

rum cōponderās equa lance:nec vlla ex parte claudicā/
te bilā:demū pacto die pēſiter vtrūq; ferrū pariſſe:ꝛ ad
pſtinū molis eq̄libriū:aquā admodū incertiorē offendes
bilāce libra:cui⁹ examē paria hinc ꝛ hinc pōdera equane
rīt laborāte:deuergēteq; altrinſec⁹. Nec ſecus ſi placeat
oleū aduerſus eſ ferrūq; ꝛ lapidē ɔtēdē: h inq̄ abſum/
ptū:illa pari ſibiſiſtere mole depbēdes:hinc pede collato
cerā/picē/bitumē/reſinā/cetaq; que humētis copiā māe
pticipant pſpicies in ſole mirū admodū attenuata colla/
bi:lapidē criſtiu; ferrūq;:ꝛ itē cetera huc in modū ſoli/
diora atq; arētia icerti⁹ minui.Quocirca ſiqdē alimonie
vſus eſt repletio eoꝝ que de corpe eliciunt:in q̄rū abſce/
dētium locū alimonia ſubrogat atq; ex humēti corpe ꝛ
aerio maior moles abducit:nimio cibo corpus reſumat
puerile op;.At puerile corp⁹ tale eē ſcit madētis ꝛ aerifi/
ce māe ſpēſe particeps:quēadmo^m ɔ ɔſiſtēs inclināſq; ꝛ
ſenex aride ac terracee cōpos eſt.Uex Hip.q̄ h iſtituit
loco breui q̄dā cōpēdio gcq; decurrit nō tam fuſe ꝛ am/
ple ediſſerēs tractatū excoluit:ſ; pro eo qđ eſt qui incre/
ſcūt:q̄q̄ ſibi; calidā ꝛ igneā pinde vt ɔſiſtētes obtineāt:
ſ; aq̄ale ꝛ aeriā pleniorē poſſidēt qui increſcūt aūt natiui
caloris plimū obtinēt:atq; oēz diſpu^{ne;} vboꝝ parcus re/
rū fecūdus abſoluit cōmemorās eius vim ꝛ nāz:ac pari/
ter indicās id qđ explanādū apiēdūq; ɔſtituerat.Cu;.n.
mā; pre ſe calidā ꝛ humectā gerant adoleſcētes:idcirco
plimū exauriat op;:cibo nimio recreāda puerilia corpa
ſanciēs ne ɔſumant dānis egōnis:plib⁹.n.decedētib⁹ ia/
bētibuſq;:paucioib⁹ vo inuicē inq; eoꝝ locū ſubeūtib⁹
ac ſuccedētib⁹ ſbdita corpis ſuppellex deleat op;. Itaq;
reparent pro cōpetēti mō egōnis detrimēta neceſſe eſt:
⁋ Senib⁹ vo paꝝ caloris ineſt:in qbus ex vtroq; nois
ſigāto calor icertior hi/ſiue q̄litati/ſiue māe caloris vbū
adſcribas ꝛ deſtines:q̄litas.n.debilis itēq; mā perq̄exi/
gua viſitur:vt ex antelat pſpicue dilucet:ꝛ ob eā rez ingt
paucis egēt fomitib⁹. Fomitē aūt alimoniā noiauit iuxta
decretū a ſe ſanctū cui ppe oēs nobiles Phi ſuffragant:
qui inq̄ elītoꝝ aiantia cōponētiū vitā q̄maxime calori
tribuūt:ꝛ vt lucernaꝝ flāmule que oleo velut cibo veſcū
tur.Atq̄ ſiqs ɔgeſſit cumulauitq; īſolēter ꝛ coacervauit
oppſſe extinguunt haudquaq̄ alunt. Pari mō calor ſe/
nilis fomitē ꝛ incitabulū cibatū obtinet:qui ſi cūctim ni/
mioq; cibo iterato exaggeratoq; ſtrāgulet amorit:quē/
admodū ſcintillula puſilla cui copia lignoꝝ vniſſim ge/
minata coacervet. ⁋ Cetex q̄ īfert .hinc etiā febres nō
eque acute ſenib⁹ accidūt indicio eſt vt ſenile corpus inal
geat:ꝛ itē vt euerſo natiuo calore ad ignitū febris ɔſiſtat.
Uerū ta; īſigniter ɔuariare calorē in ſenecta:vt ɔſpicuā
nouelle etatis cōmutationez pſequat non ſatis fieri pōt:
qppe plus caloris facile minus difficile inculmina faſti/
giat:ſed violēta ꝛ rapida eā opus eſt. Ita efficit vt etate
puectiores nequaq̄ febriāt eque q̄ iuuenes(ppe dixe/
rim)morbos febriculoſos:q̄ ſi qñ q̄q̄ rarenter qualis
in minoribus nam febris accēdit:ea pſus ɔcinnat abo/
litionē:quippe inſignē febrifice cauſe magnitudinē indi/
cat. ⁋ Atq; hec ſatis abūdeq; erūt his q̄ ois īgenue eru/
ditionis vices pagrauerint. Porro qui nō recte culpant
ꝛ criminant Hippocratē:vt lucus integru; aduerſus ta/
les Hippocratis carptores eſt a me volumē pſcriptum:
vt nequaq̄ mērita ſit ſentētiola incipiēs ad hūc modum
qui augent natiui caloris plurimū obtinēt. Talē igit ap/
poſui dictionē qua; huic prorſus cōmētario indidiſſem
ſi libri copia fuiſſet id tpis cum hec dictaui. Porro ſeor/
ſum dicato ope ppurgaui calūnias:quas illi inficiatores
maleuoli ſubtiliſſimo medicine artifici obiecerūt.

⁋ Uētres

VERSIO LEONICENI.

tem aquā:ſi ita ɔtigerit:ꝛ ferrū equa mēſura:deide trāſa
cto die ambo ppēdere:aquā qdē; inuenies multo ſeipſa
minorem effectā:ferrum vo equale. Sic ꝛ ſi velis oleū
q̄ri:ꝛ ferro:ꝛ lapidi cōparare:illud qdem abſumptu; in/
uenies:hec vo equalem ſubſtātie molem retinētia. Hinc
vo ad ceram:ꝛ picem bitumēq; ꝛ reſinam trāſcendēs:ꝛ
queeūq; alia plurima; ſubam humidā obtinēt:videbis
ꝛ hec ſub ſole calente multo magis abſumi: atq; defluc/
re:q̄ lapidem/es/ꝛ ferru;:ꝛ alia admodū ſicca. Quare ſi
neceſſariū eſt alimētum:vt qđ effluxit ex corpe ſupplea/
tur:ex humidiorib⁹ vo:ꝛ plus aeris participātibus:mul/
to plus effluit:fit vt hui⁹ corpora pluri egeant alimēto.
Pueroꝝ vo corpus tale exiſtit:plus humide:ꝛ aeree ſb/
ſtātie obtinens:nō ſicuti iuuenum:ꝛ declināntiu;:ac ſenu;
ſicce:atq; terreſtris. Hippoc.igit cum hoc in libro ppo/
ſuiſſet cōpendioſam:atq; afoiſticaz doctrinā facere:nō
ita ſermonē ampliauit:quēadmodū ego nūc:ſed loco il/
loꝝ vboꝝ. Que augent corpa:ꝛ ſi equale; habeant ſub/
ſtātiam calidā:atq; igneam:cum his qui in etatis vigore
ɔſiſtūt. Aquoſe tñ:atq; aeree ſube:plus hñt:que augent/
dixit. Plurimu; hñt innatū calorē:ſimul memorie ſuby/
ciens ipſoꝝ ſubam:ꝛ ſimul etiam ppoſitum demōſtrās.
Quia enim humidam:ꝛ calidā hñt ſubam:que augētur:
idcirco plurimum ab ipſis defluere fit neceſſariū:pluri/
mo aūt egent alimento:aliogn corpus/ingt/abſumi:ꝛ re/
cte inquit. Ubi enim id qđ defluit plurimū eſt:quod vo
influit paucum:hic neceſſe eſt ſubiecta; corrūpi ſubam.
⁋ Senibus vo paucu; ineſt calidū/ſiue qs ad qualita/
te; ſermonē referat/ſiue ad ſubam. Nam ꝛ qualitas de/
bilis:ꝛ ſuba minima eſt:ſiqde; eoꝝ meminimus:que ſu/
pra diximus. Ob hoc igitur ingt:q̄ paucis fomētis indi/
gent. Nam fomenta alimenta noiauit:ſuo ꝛ alioꝝ nobi/
liſſimoꝝ Phoꝝ dogmati conſentanee:qui eoꝝ que aia/
lia ɔſtituunt elemētoꝝ:ignem maxime vite eſſe cauſam
exiſtimarūt. Sicuti.n.lucernarū flāme:quarū tñ oleum
eſt alimentū:ſiqs id totū ſimul ſupinfundat:extinguunt
potius q̄ nutriant. Eodez modo:ꝛ in ſenibus calidū ſui:
fomētū qdē habet alimēta:ſi vo multis ꝛ toti ſimul op
primat:ac q̄dāmodo ſtrāgulet:piculu; eſt ne extinguat.
Sicuti ꝛ ſi parue ſcintille ignis lignoꝝ multitudinē ſup/
acervet. ⁋ Qđ autē ſubinfert. Et ppterea febres ſenib⁹
nō ſitr acute ſunt:ſignū eſt ꝛ hoc ipm:q̄ corpa ſenum fri/
gida ſunt:ꝛ q̄ ob innati caloris maxime conuerſionē ad
igneam nām accēdit febris. Uerū tāta; euenire ſenibus
ɔuerſione;:vt equa ſit ei que iunioribus accidit:vix fieri
pōt. Multū.n.calidū prōpte in imēſum attollit:paucu;
vo non facile:ſed maximā exigit cām:que cogat ad hoc.
Ob hāc igit cauſam:neq; ſenes magna ex pte febricitāt
acutas febres:ſicuti iuniores:ꝛ ſi qñ/rarēter talis his ac/
cidit febris:qualis iuuenibus:oino hec ad interitū egrotā/
tis terminat. Indicio enim eſt imēſam quādā eē cauſe
febrem faciētis magnitudinē. ⁋ Hec ſufficere poſſunt:
his qui ſm nām ſe hñt:ad intellectionē: ꝛ fide; eoꝝ que
ſcripſit Hippocrates. Ad eos vo qui per calūnias Hip/
pocratē repbenderūt:e quoꝝ numero vnus fuit Lycus:
nos vnu; integrū volumen ſcripſimus:aduerſus ea que
cōtra afoiſmu; perperā obyciūtur. Huic autē talem ti/
tulum fecimus. Ad Lycum:q̄ nihil erratū ſit in afoiſ/
mo:cui principiū. Que augētur plurimū habēt innatu;
calorē. Datus aūt eſt mihi Lyci liber:poſt ſcriptos a me
cōmentarios:vnde ego poſtmodū his hec verba ſubiū/
xi:que nō ſunt in his:que prius edideram. Seorſum aūt
in alio volumine defendi Hippocratez:in his in quibus
fuerat a Lyco reprehenſus.

Febris acuta ſenib⁹ eſt ad interitu;.

Cōtra Lycū repbēdētem Hip. librum cōpoſuit.

⁋ Uētres

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XV.

Vide. 17. ſe. cap. 6. char. 357. col. 1. ad fi^m. & col. 3. ¶ Uētres hyeme & vere calidiſſimi ſunt natura: & ſomni longiſſimi. In his ergo tempori^9 oblationes plures dāde ſunt. Etenim innat^9 calor eſt multus: nutrimēto igitur ampliori indiget. Signū & etates & athlete.

Vide Gale. vbi ſupra. ¶ Tempora anni multū dant adiutorium in ordināda dieta cibi. Nam in hyeme maiorem ciboꝝ videmus appetitum & maiorem digeſtionem: in eſtate vero ꝯtrariū qḋ bene diffiniuit cū ventres calidiſſimos natura hyeme & vere dixit: hoc autē quare ſit ſubiungēdo expoſuit. Etenim innatus calor multus: multo ergo indiget nutrimēto: neq; calorem abſolute dixit: ſed innatū. i. naturalē determinādo appoſuit. Naturam caloris naturalis in precedētibus dixit. Cur autē accreſcat in hyeme: innuit̄ alibi ab Hippocrate: calor īgt in hyeme interiora ingreditur: & ibidē adunatur: in eſtate autē ſue ſilitudini gaudens & exteriora petens diſſoluitur: & in corpore minoratur. Quia ergo in hyeme digerit̄ multum: & multus cibus erit appetendus. ¶ Sequit̄ ergo & ſomni lōgiſſimi: ꝑpter lōgitudinem noctis. Somno autem quātum

Aforiſm^9 nō verificat̄ in oibus aialibus. natura iuuetur bonum eſt perpēdere. Qr & etates & athlete ſignum eſſe ſubīnuit in fine: multū calorē oſtēdit: multo nutrimēto indigere. Pueri enim qa ſunt multi caloris: multo indigent nutrimento. Et ſiliter etiā athlete ex nimietate ſui exercitij calor augmētatur naturalis: & hi ergo multo indigent nutrimēto. ¶ Sed nō vliter hoc in oibus intelligēdum aialibus. Sūt enim excipiēda in cauernis hyeme accubātia: que nō tūc multo indigent nutrimēto. Si enim tantūdem comederēt hoc tēpore nō poſſent illud digerere. Hoc aūt idē patiuntur quidam homines debiles nature cum lauantur frigida aqua. Qr ſi homines qui corpore deficiūt in frigida aqua balneentur corpora infrigidantur & nocet eis: vnde & male patiuntur: fortes tamen corpibus ꝑmo accipiūt calorē in interioribus: poſt vero plus calefiunt calore ad exteriora redeunte. Hoc autem ſimiliter in animalibus frigide nature cōſiderandum eſt quorum calor hyemis frigiditate ſuperatur: vnde & quaſi mortua inueniuntur & in cauernis accubātia & quaſi inſenſibilia & nullū motum habētia: quedam vero ibidem

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XV.

¶ Ventres hyeme & vere nā calidiſſimi ſunt & ſomni longiſſimi. Itaq; per ea tēpora cibi dari copioſius debent. Caloris. n. natiui copia magna ineſt: vt cibus ꝑinde plenior requiratur. Argumēto ſunt etates & athlete.

¶ Anni tpa ad rōnē vict^9 eximie ducūt. Nam hyeme cibū auemus pleniorē eūq; cōcoquimus facilius: eſtate ꝯtra. Cui^9 rei cām reddidit Hippoč. dicēs: Uētres hyeme & vere calidiſſimi ſunt. Sꝫ qḋ verbū nā ſignet: & vt ſit haud temere inconſiderateq; additū per ſniam poſt paulū memorauit hūc in modū. Caloris. n. natiui copia magna ineſt vt cibus ꝑinde plenior reqrat̄. Quobrē vētres hyeme & vere calidiſſimi non ſimplici abſolutaq; rōne: ſed natiuo calore calidiſſimi ſunt: cuius nām & vim ſupius indicauit. Porro vt his hyeme adcreſcat: Ari^{les} quoq; inſinuauit: ſubterfugit. n. pre frigore extrinſecus circūfuſo: retrorſumq; eſtate ad ꝯfinē ꝯſanguineūq; & ꝯſentaneū aerē: aduolat. Ita efficit̄ vt porrectus & qſi ꝑpatefact^9 diffleč atq; diſꝑgat̄ eſtate: hyeme ꝯfuſus & ꝯſectatior cocat atq; ſtipet̄: & itē in ꝑfundū ꝑuadat mectq;. Quo circa ꝯcoctio & ſanguificatio ꝑ ea tpa probior & ſalubrior reddit̄. Ceterū aliū ꝯſcripſit caſum: vtpote ſomnos hiῑ lōgiores. ſ. ob ꝓlixiorē noctiū tractum id qḋ ad officia nālia admodū ꝯfert. ¶ Porro qḋ eſt ſūma ſnie fini ꝓditū: arg^{tū} etates ſunt & athlete: inſinuat vt cib^9 reqrat̄ dignus cōmentatione ſi calor exupat. Pueri. n. qr caloris plimū obtinēt maiorē cibi copiam deſiderātes ſubigūt & velut in ſuūiū redigūt. Luctatores vero qr in ꝯquertio adolēt & ampliāt vernaculū atq; intimū calorē: idcirco frui ſci cibaria copioſius pñt. Ac ſnie enarratio hactenus: reliq̄ videam^9. ¶ Si quis ſnie vitatē arbitret̄ per oia animātiū gña tractatū nō extēdito: ſed abiūgito que certis ſe tpib^9 in ſpecus ſubitāt & recōdunt. Hec. n. cibū nequaq̄ reqrūt pleniorem: q̄diu latebris delitēſcūt: ſiqdē ex toto ſine pabulo obdurāt: qꝫ ſi cibū abligurriant vt ante latibulū perperā cōcoquūt. Qḋ enim balneis refrigerātibus accidit hoib^9 id aiantib^9 hyeme obuenit. Accidit aūt his qui frigida pluūtur ſi decillū corpus eſt: vt inalgeant atq; offendant̄. Sin validum: vt calor tāſper coact^9 adſtructuſq; ſe in ꝑfundū

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XV.

¶ Ventres hyeme & vere nā calidiſſimi ſunt & ſomni longiſſimi: quare per ea tēpora alimēta copioſiora ſunt exhibēda. Etenī tūc calor innatus plurim^9 eſt: vnde & pluribus egent alimentis: indicio ſunt etates: & athlete.

¶ Nō parū etiā tēpora anni ꝯducūt ad victus rōnē inueniēdā. Nā hyberno tpe plus appetunt hoies & cibū facilius cōcoquūt. Cōtra in eſtate: cuius rei cām ipſe Hippoč. reddidit ingens. Uētres hyeme & vere calidiſſimos eē. Quid autē ſit: qḋ [nā] dā: & ꝙ nō fruſtra id verbū adiecerit in h aforiſmo: ipſe paulo poſt explanauit: inquiens. Etenim calor innatus mult^9. Plurimo igit̄ indiget alimento. Uētres itaq; hyeme & vere calidiſſimi ſunt: nō ſimplr: ſꝫ calido nāli: cuius ſubām antea oſtēdi. Cauſā vero ob quam hic idem calor hyeme augeat̄: etiā Ari^{les} dixit: refugit enim ꝓpter circūſtātem extrinſecus frigiditatē: ſicuti rurſus eſtate ad ſibi affinē ꝓtēdit̄. Atq; ita ꝯtingit diſſolui qdem: ac diſſipari eius ſubām tēpore eſtiuo, cōtineri: ac cohiberi: & in ꝓfundū ſecedere hyemali. Ob h igit̄ & coctiones: & ſanguificationes: & nutritiones: hiſce tēporib^9 ſunt meliores. Addidit autē & aliud ipſis ꝯtingēs: ꝙ videlꝫ ſomni lōgiſſimi ſiunt: ob noctiū videlꝫ lōgitudinē: qḋ neq; ipm parum cōfert ad nature opera. ¶ Qḋ vero in fine adijcitur. Indicio ſunt etates: & athlete: pro argumento ponit̄: ꝙ plurimū alimētū ſit neceſſariū: vbi calidū ſupabūdat. Pueri ſiqdē qr calidū plurimū hñt: idcirco & pluribus indigēt: & plura concoquūt. Athlete vero qr exercitijs augēt calorē natiuū: ob id multis frui pñt alimentis. Que igit̄ per aforiſmū dicunt̄: ſufficiēter expoſuimus. ¶ Si quis vero de ipſis veritatē diligētius examinet: nō ad oia aialia ſermonē extēdat: ſꝫ ea excipiat que in latibulis degūt. Hec enim cum ſe recōdūt: nō egent plurimo alimēto: ſiqdem & ſine cibo poſſunt ꝑdurare. Et ſi ſuppoſuerimus ea tāto vti cibo: quanto anteq̄ recōderent̄: male ipſū cōcoquerēt. Qḋ enim hoibus cōtingit: ex aqua frigida lotis: id etiam aialibus accidit hyeme. Cōtingit aūt hoibus: qui aqua frigida perluūtur: ſi debile corpus habuerint / refrigerari; atq; offendi. Si vero robuſtū: primū quidē innatū calorem ad interiora refugere: & Aforiſm^9 nō extēditur ad oia aialia.

THEOdori traductio.

¶ Uentres hyeme & vere natura caliſſimi ſunt & ſomni longiſſimi. Itaq; per ea tpa cibi dari copioſi^9 debent. Caloris eni^ꝫ natiui copia magna īeſt: vt cib^9 ꝑinde plenior requirat̄. Argumento etates ſunt & athlete.

TRANSLA. ANTIQVA

dem pereuntia. Sed calidioꝛa ſanguine abundantia patiuntur hyeme idez qḋ humana corpoꝛa que foꝛtioꝛa ſunt cum lauātur frigida aqua: in quibus caloꝛ petit iterioꝛa. Caro ℞o coꝛũ: lʒ videatur minorari dum balneantur: non tamen cum caloꝛe interioꝛa dicenda eſt petere: ſed potius intro vadũt caloꝛ ⁊ ſanguis: que cauſa ſunt carnis. Cum autem humana corpoꝛa ſpiritu ſubſiſtant ⁊ ſanguine ſpermatis quoqꝫ humectatiõe: ſicut in libꝛo nr̃o monſtrauimus de ſpermate: in quo ſperma diximus ſubſtātialem cauſam membroꝝ corpoꝛis ſore: ⁊ ex ipſo corpus augmentari et nutriri: manifeſtum eſt melioꝛem digeſtioné fieri: ſi ſanguis ⁊ ſpũs in interioꝛibus corpoꝛis cõgregentur: qḋ nõ ſoluꝫ Hippo. teſtat̃: ſed etiam in his duobus tẽpoꝛibus multuꝫ nutrimẽtum dādum profitetur. Quibus in tẽpoꝛibus ſi pauca diſſoluunt̃: nõ multus cibus dandus eſt: eũ cibus ad diſſoluta recuperanda ſit neceſſarius. Unde ex ipſo ſenſu verũ dixiſſe Hippo. cõpꝛobatur: nõ ſolũ enim his tẽpoꝛibus ſi non bene digeriũt: ſed ſi etiam parum comedũt corpoꝛa infrigidātur ⁊ maxime impediũtur. Si autem vltra modum comedunt: non id patiunt̃ qḋ multum comedentes alijs tẽpoꝛibus. In quibus dictis non ſolum Hippo. redarguit̃: ſed etiam oẽs facientes idem repellunt̃. Nullus enim eſt qui non fateatur corpus humanum diſſolui: lʒ incõpꝛehenſibili ſenſu: ſolo tamẽ intellectu qḋ oſtẽdit neceſſitas reficiẽdi: ſi enim in eodem ſtatu permaneret: nec de corpoꝛe diſſolueretur nõ ſibi eſſet neceſſarius cibus. Perpẽdis ne o impugnatoꝛ Hippo. nullam obiectionez tuam: nulla reſpõſione Hippocra. vel ſuoꝛuꝫ diſcipuloꝝ eſſe dignam: cum enim Hippo. nihil incõcuſſuꝫ dimiſerit: ergo vice ſui nõ dubitabo tibi refragari. Quicquid ingꝛt animal ab initio ſui cõficit complet quoqꝫ atqꝫ regit: nõ eſt niſi caloꝛ naturalis: qui cũ ſit cauſa oĩs actionis maxime in hyeme neceſſario appetitum augmentat: ⁊ digeſtionem cõfoꝛtat: ſanguinem auget in corꝑe diſſoluta a corpoꝛe ſuꝑfluitate reſtaurat purgatiõe: diſſoluit a corpoꝛe ſuperfluitatẽ: ⁊ ideo multus cibus detur. Exterioꝛ ℞o caloꝛ non ſoluꝫ diſſoluit ſuperfluitatem corpoꝛis: ſed etiam rem naturalez que corpus cuſtodit: ſed diſſolutio que occulta vocare a medicis a ſolo caloꝛe nãli fit: qui ſolus naturalis eſt animalis: ſicut Hippocr̃. dixit: ⁊ nos oſtendimus in libꝛo

Humana corpora ſpũ ſanguine ⁊ ſpermate ſtabilia.

Pro diſſolutioné exteriꝰ cibi mẽſurãdus eſt.

Calor nãlis oĩs actiõis eſt cauſa.

TRADVC. LAVRENTIA.

pfũdũ iſerat: moꝝ in extera remeãs lõge copioſioꝛ euadat. Itẽ aiantium que ex nã frigẽt: caloꝛ inq̃ euincitur hyẽnali frigoꝛe: ita vt ꝓpe modũ extinguat̃: ⁊ ob eã rem pleraqꝫ ↄſpiceri liceat exanimis ſilliaqꝫ in latebꝛis vi durata ſenſu motuqꝫ iaceãt. Quedaꝫ iſtiuſmodi affectu pꝛoꝛſus exaiant̃. Uerꝫ aiantia ſãguinolẽtioꝛa calidioraqꝫ hyeme ꝑinde q̃ſi corꝑa refrigerãtibꝰ lauacris afficiunt̃. Quippe eoꝛũ caloꝛ in pfũdo collr̃ ↄuẽtu frequẽtioꝛe. Et Herculeſ nõ carũcule eo imigrãt ſuã queqꝫ ſedẽ deſerẽtes. Sꝫ ſanguis vna cũ ſpũ intrꝛoꝛſum ꝑuadit. ⸿ Poꝛro tria corpoꝛa nũo ſunt: que fabricã ꝑncipẽ in nobꝫ abſoluũt: tum ſpũs ⁊ ſanguis: tũ et aeriꝰ humoꝛ: ex q̃ ꝑꝰ (vt in cõmẽtarijs de ſemine genitali adſtruximꝰ) ſolidioꝛa aiantiuꝫ mẽbꝛa exedificant̃: moꝝ adoleſcunt atqꝫ i ſinẽ enutriunt̃. Ceterꝫ vt meliꝰ ↄcoquamus ꝑ hyemẽ ſanguine ſpirituqꝫ introuerſus ſe imittẽtibꝰ cuius ꝑſpicuũ eſt. Igit̃ nõ id ſolũ Hipp. expꝛomit: ſꝫ vt paſtum arripe largioꝛẽ ↄducat. Nã per ea tꝑa ait. i. hyeme ⁊ vere cibꝰ dari abũdãter oꝫ. At qui ſi minimuꝫ mãe reſtat̃ hyeme foꝛaſqꝫ recurit̃: corpoꝛa alimonie copiaꝫ nequaq̃ regrũt. Exſaturatio. n. egõnis aliſio ẽ. Cibi igit̃ modũ: ↄmẽſure diſflationis ꝓpoꝛtionet̃ opꝫ. Sꝫ vt q̃dã nõ modo ꝓbius ↄcoquãt ꝑ hyemeꝫ: verũetiã parcius guſtãtes cibũ: refrigerent̃ ꝑindeqꝫ afficiant̃ detrimento: abligurientes aũt largius nullo vexent̃ moꝛbo: rerũ vſus ꝑſpicue indicat. Poꝛro cauſe inquiſitionez voluimus in cõe ꝓponi: q2 ꝑlenis incõmodũ nõ taꝫ Hipp. ꝓpugit q̃ alios. Nemo enim eat iſicias diſflari corpoꝛa aiantiuꝫ ſpiratione ceca ⁊ latẽti. Patet enim q2 diſflent̃. Idcirco ſubire alimẽti neceſſitateꝫ: ita vt ſi nihil efſluat mãe: ſꝫ ſubinde antiquoꝛ corꝑis ſuppellex ſalua ſit nequaq̃ alimẽtũ deſideret̃. Itaqꝫ ſcrutare ſit ne tractarꝰ reliq̃s oĩbus dubiuſ inexplicabiliſqꝫ. Cõtra ꝑſpicuus atqꝫ admoduꝫ ↄſiſtẽs Hipp. necnõ hĩs qui illiꝰ patrocinio ſe tuent̃. Nõ. n. aliud q̃dã eſt aiantia ꝑꝰ creans ↄdẽſqꝫ quo nec rurſus auxitaut ad finẽ vſqꝫ cõtegerat q̃ caloꝛ itimus qui veluti diſpenſatoꝛ ⁊ dñs fabꝛice eſt: in cuius dñio ſumus: ⁊ cuiꝰ tutela ⁊ ꝓuidẽtia intẽpamur: de quo nũc Hippo. agit. His igit̃ oĩum functionũ nãliuꝫ cauſa intelligit̃: qui q̃ñ exuꝑat hyẽnali tẽpoꝛe ↄtẽdit ad ꝑfitionẽ cõcoctioneqꝫ auctat ⁊ ampliꝰ ſanguinis colligit: atqꝫ etiã opimat corpus: ⁊ itẽ excrementis eliciẽdis cautiſſime ꝓſpicit. Nã

VERSIO LEONICENI.

gere: ⁊ ſeipm colligere: poſtea ℞o ad exterioꝛa remeãs: m: multo q̃ prius erat: fieri foꝛtioꝛẽ. Sic ⁊ aialiuꝫ quecũqꝫ ſunt nã frigidioꝛa: his caloꝛ inatus a frigoꝛe hyberno ſupat̃: adeo vt fere extinguat̃: q̃re plima ipoꝝ ſilia moꝛtuis apparent: cum ſine ſenſu: ac motu: in latibulis iacẽt: q̃daꝫ ℞o oĩno: ⁊ in h ipſo affectu moꝛiunt̃. Que aũt pliimo ſanguine abũdant: atqꝫ caloꝛe: tale q̃d hyeme patiunt̃: q̃le accidit corꝑibꝰ foꝛtibꝰ aqua frigida lotis: nam caloꝛ eoꝝ ad iterioꝛa ſe colligit (nõ per iouez carnibꝰ ad hoc: ꝑꝰ ſede derelicta: refugientibꝰ) ſꝫ ſpiritus vna cũ ſanguine. ⸿ Tria aũt erãt corꝑa: que ꝑꝰ nr̃e nature ſubaꝫ cõpleuerũt, ſpũs, ſanguis, et aerea humiditas: ex qua in ꝑ oꝛtu: veluti in libꝛis de ſemine diximus: ſiunt ꝑtes aialis ſolidioꝛes: moꝝ ℞o augmẽtũ in iſtis ꝑficit̃. Qḋ igr̃ meliꝰ hyeme cibũ ↄcoquimus: ſãguine: ac ſpiritu ad ꝓfondũ corꝑis retrocedentibꝰ: vnicuiqꝫ eſt manifeſtum. Non modo igit̃ hoc ipm dicit Hippo. ſꝫ q2 plura accipe ↄfert. His ce eniꝫ tꝑibꝰ inq̃t: h eſt hyeme: ⁊ vere: plures cibi dãdi ſunt. At qui ſi parũ defluit: ac diſſlat hyberno tꝑe ad exterioꝛa: plurimũ alimẽtum nõ eſt corꝑibꝰ neceũm: ſiq̃dẽ nutritio eſt eiꝰ qḋ euacuat̃ repletio. Opꝫ igit̃ alimẽti q̃ntitatẽ eẽ: eius qḋ diſſlat quãtitati ꝓpoꝛtionalẽ. Uerũ igit̃ eẽ: q2 q̃dã hyeme nõ modo meliꝰ ↄcoquunt cibũ: ſꝫ etiã q2 pauca aſſumẽtes refrigerantur: atqꝫ ideo offendunt̃: ſi ℞o plura aſſumpſerint: in nullos plethoꝛicos incidũt moꝛbos: ipe euẽtꝰ oſtẽdit manifeſte. Cãe ℞o inq̃ſitio in cõe ꝓponat̃: neqꝫ. n. adeo Hippo. q̃ntũ oẽs alios: hẽ inq̃ſitio fatigat. Nemo itaqꝫ eſt: qui nõ ↄſentiat: diſſlari corpoꝛa aialiũ: ea que ſit ꝑ ſenſui occulta foꝛamina diſſlatione. Idcirco eiꝫ ad h deueniũt: vt egeãt alimẽto: q̃n euãt̃. Q2 ſi nihil a corꝑibus nr̃is efflueret: ſꝫ ſemꝑ equa moles ſube ſeruaret̃: nulla foꝛet alimẽti neceſſitas. Tu ℞o aiaduerte: ſi hac in pte: alijs q̃dẽ oĩbꝰ ratio eſt inexplicabilis: ſoli ℞o Hippoc. atqꝫ eius ſectatoꝛibꝰ eſt explicabilis. Neqꝫ. n. aliud q̃cq̃ aial ab initio affoꝛmauit: ſicuti neqꝫ rurſus adauxit: aut vſqꝫ ad moꝛtez enutriuit: ꝑter q̃ iſte caloꝛ innatꝰ: de quo nũc habet̃ ſermo. Hic enim eſt oĩuꝫ operũ nãliũ cã. Quia ℞o pliimus eſt hyberno tꝑe: idcirco cibi appetẽtiaꝫ ſcẽdit: coctiones auget: ⁊ plus ſanguinis cumulat: ⁊ craſſiꝰ efficit corpus: ⁊ vt ſuꝑfluitates excernant̃ ꝓuidẽtiaꝫ habet. At caloꝛ circũfuſus: nõ modo ſuꝑfluitates: ſed oĩa euacuat equaliter: m̃aꝫ

Tria corpora compleuerũt ſbaꝫ nr̃e nãe ꝑꝰ. ſ. ſanguis ſpũs et aerea humiditas.

Diſflatio occulta ſenſui ẽ cã neceſſitatĩ alimẽti.

Calor innatus ẽ oĩuz opeꝝ nãliũ cauſa.

TRANSLA. ANTIQVA

libro de virtute naturali hic non ſo
lum appetitum facit conuenibilem
digeſtionem quoqꝫ ⁊ cuilibet mem
bro aſſimilationē: ſed etiam cibi ex
pellit ſuperfluitatem. Cum ergo ca
lor naturalis fit fortior: diſſolutio ſu
perfluitatis tertie digeſtionis fit ſen
ſui occultior: vñ Diophorus dixit.
Sudor enim extra nām fit: ſi enim
curſus corpis ſm curſum nature fit
⁊ natura cibo dominans ipſum vice
rit non ad cutem ſupfluitas cibi mā
datur ſenſibiliter. Sudor enim in la
borantibus: vel nimis exercitantib⁹:
vel etiam in eſtiuis extra naturaꝫ fit
fatigantibus. Curſus etiam corporis
in hyeme ⁊ vere eſt conuenibilis: ſi
inquam temperatus fit: ſinautē ecō
trario contrarius. Hippocꝛ. enim in
fine huius libri hec tēpora blaſphe
mat: ſi non ſint temperata. Virtus
autēꝫ actionis caloris naturalis ſi ci
bum in ſtomacho bene digerit teſta
tur in hyeme corpus ſm naturalem
curſuꝫ bene ſe habere: quia hoc tem
pore calor naturalis augmētatur in
interiori corpore: ſomnus fit longiſ
ſimus: ſuperfluitas tertie digeſtiōis
diſſoluitur vel expellitur: ſꝫ non ſen
tiatur: fumoſa quoqꝫ cum anhelitu:
groſſa cum vrina egrediuntur. Hy
poſtaſis ergo vrine feculētior eſt in
hyeme ꝗ̄ in eſtate: ⁊ quātitas maio
ratur vrine: vnde corpus magis nu
tritur: caro augmentatꝰ: ſanguis mul
tiplicatur ordinatione modum non
excedente. Si enim hec turbentꝰ oia
cōtraria ꝯſequūtꝰ. ¶ Joānicius.
Nam intelligitur res regens ⁊ cuſto
diens corpus. Que a medicis qua
tuor dicitꝰ modis. vna eſt virtus re
gens corpus. altera forma ⁊ compo
ſitio corporis. tertia complexio eī.
quarta aūt ꝯſuetudo nature. ¶ Gal.
ſi qualitas inquit vel quantitas cor
poris inquiratur in multitudine ſan
guinis ⁊ carnis ex multa comeſtione
fit ⁊ ex digeſtione equali non ſolum
ſtomachi: ſed etiam venarum corpo
ris et membrorum totius corporis:
qđ vulgus in rei veritate expertum
eſt purgans ſanguineꝫ in fine veris:
⁊ ante initiuꝫ eſtatis: eſtate enim ſu
perueniente calidiſſima: maximum
periculum ſe ſubire eſtimant: ſi non
ſe purgauerint cum calor eſtatis ſan
guinem diſſoluat et thimos ſemper
ſparſim ebullire faciat. Vene autēꝫ
incalcantur: ſꝫ antea ſibi conuenien
tes eſſe videantur: vnde aut crepant
aut putreſcunt: aut ad membra debi
liora humores malos mittunt: ꝗbus
flegmones heriſipile: aliqꝫ morbi
fiunt ſm naturam ipſorum humoꝝ.
Que

Nā quattuor modis dicitꝰ a medicis.

Purgatio ſā guinis in fine veris ē vtilis quibuſdam.

TRADVC. LAVRENTIA.

cit. Nam tepor circūfuſus nō excre
mēta ſolū: verūetiā ꝗcqꝫ pariter ex
cutit diſijciēdo cū ſedimētis adeque
nāles aīantiū ſuccos expirati ōe que
nō in ꝓ̄ptu ſit: ⁊ viſibilis quā ver
naculus atqꝫ intimus calor efficit: quꝰ
decreto Hippo. nā cenſetꝰ. Ceterū li⁹
qui eſt de virib⁹ nālib⁹ adſtruximus
vt non ſolū appetat cibū ꝯficiatqꝫ: ⁊
itē ꝯſarcinet ⁊ coaugmentet ſingulis
mēbris alimoniā: ſꝫ ēt vt talia diſcu
tiat excremēta. Et itē quo valentior
fuerit calor intimus: eo magis ſpira
tio effugit ob tutū ac velut latēs ⁊ ta
cita: nequaꝗ̄ patitꝰ viſuꝫ. Et ob eam
rem ſudores Diocles ꝑter nāꝫ eē ꝓ
hibuit: ꝗ̄ recte ⁊ ſalubriter re corpo
ris admiſtrata ciboqꝫ a nā deuicto:
neutiqꝫ ſecret⁹ per cuteꝫ humor viſi
bus vſurpatur. Quippe que in bal
neis: aut exercitatione validiore: aut
ob eſtiuuꝫ tēporē deſudamus: violē
te cauſe aliūa ſunt. Igitꝰ rectiſſime ꝑ
hyemeꝫ ꝗcqꝫ regitꝰ ⁊ diſpēſatꝰ in ani
māib⁹. ſ. ꝗ̄nēs modice ꝯſtat. Nāqꝫ
imodicas eius itēpias vel ipſe Hip.
poſtea crimiatꝰ. ¶ Porro idicio eſt:
⁊ ꝗdē clariſſimo: vt res ois aiantiuꝫ
ꝓbe geratꝰ per hyemē nāliuꝫ geſtio
nū vigor. Cibi. n. in vētriculo ſubigū
turqꝫ calor natiuus exuperat. Itēqꝫ
ſomno ꝓlixiore ꝓpurgantꝰ corpis re
cremēta: per cutē inquā: ſi exqſitiſſi
me tenuantur: latēter aduolāt vane
ſcūtqꝫ ⁊ ſilo corpis tenuiore aciē no
ſtri moris ſūtilitate fruſtrantꝰ: vapo
rulentiora expirādo reſlantꝰ. Porro
quēadmodū corpulēta ſunt ꝑ vrinā
ꝓdeūt. Nāqꝫ impēdio plenior mē
eſtate ſiſidet ⁊ humili⁹ meat: vt vri
ne ꝗ̄ꝫ copia hyeme admodū creſcat.
Quinetiā corꝑa magis aluntꝰ hyeme
⁊ carneſcūt. Itēqꝫ ſanguis copia ꝓ
bioris colligitꝰ: mō vict⁹ ratio nō ex
toto a recto ducta viaqꝫ exorbitet.
Si. n. cōſideres vt ſanguis perꝗ̄ exi
gui cōpos ⁊ gracilētū corpus ⁊ male
habitū autūno ſubſequēs bruma bo
nis ꝓditū ſuccis corpulētūqꝫ ⁊ obeſa
pinguitie ſaginatuꝫ ⁊ bn̄ habitū red
dat: facile vt arbitror exploratuꝫ ꝑ
ſpectūqꝫ habebis ꝗ̄ multū facultas
nutricula ⁊ patrona cōuegetationis
valeat: que inꝗ̄ natiu⁹ calor hī. Ve
rū niſi cibū large fruiſcitꝰ: ꝑn⁹ ꝗdem
euincitꝰ ex obducti aeris algore: qui
extrinſecus incidit atqꝫ iſpirādo ac
cipitꝰ. Porro ſimul lāguet ⁊ cōflace
ſcit ꝯcoctio cibarioꝝ ꝓbioriſqꝫ ſan
guinis genitura: necnō aliis mēbro
rū atqꝫ excremētoꝝ vacuatio. At ſi
qđ ſubigꝫ pōt alimonie abūde arri
pit ſtatim adcreſcit: ⁊ oia corpis mu
nia ſalubriter abſoluūtur. At ꝟo ob
alimēti

VERSIO LEONICENI.

teramāti tenuilē: ⁊ ea etiā que in cor
pore ſm nāꝫ ꝯtinentꝰ vna diſſoluēs:
per eā que a medicis occulta diſfla
tio nominatꝰ: quā calor īnatus opatꝰ.
Neqꝫ enim aliud ꝗcꝗ̄ eſt nā aialiū:
ꝑter ħ calidū: ſm Hippo. opinionē.
Oſtēſum aūt a nobis eſt in cōmēta
rys de virib⁹ nālibus: nō ſolū appe
tēs: atqꝫ ꝯficiēs: agglutināſqꝫ: ſingu
lis ꝑtib⁹ ꝓpriū nā alimētuꝫ: ſꝫ ⁊ hui⁹
diſſoluēs ſupfluitatē: ⁊ quāto forti⁹
extiterit calidum īnatū: tāto magis
diſflatio effugit ſenſum. Et ob hanc
cām Diocles ingꝫ ſudores eē preter
nām: qm̄ oib⁹ que ad corpus attinēt:
recte adminiſtratis: ⁊ alimento a nā
ſubacto: nunꝗ̄ ſenſibilis humor per
cuteꝫ excerneretꝰ. Quecūqꝫ. n. in bal
neis: vel vehemētib⁹ exercitys: vel
ꝓpter eſtiuū calorē: exſudant hoīes:
ex cauſis violētis originē habēt. Bn̄
igitꝰ oia tpe hyberno in corꝑe aialis
adminiſtrantꝰ: qm̄ hyems mediocri
tatē ſeruauerit. Nā imoderatas intē
peraturas: ⁊ ipſe Hippo. in ſequēti
bus dānat. ¶ Qđ aūt oia bn̄ hyber
no tpe in corꝑe aialis adminiſtrentꝰ:
indicio ſunt nature oꝑa fortiora: naꝫ
cibi in vētriculo cōcoquuntꝰ: qm̄ ca
lor innat⁹ plurimus eſt: ⁊ in ſomnis
lōgioribus ſupfluitates expurgantꝰ.
Que ꝗdē exqſite extenuantꝰ: per cu
tem. Que ꝟo in vapores ꝯuertuntꝰ:
per expirationē. Que ꝟo ſufficientē
hñt craſſitudinē: per vrinas. In his
eniꝫ plus eſt ſedimēti: ꝗ̄ per eſtatē:
ꝑter id qđ etiā tota vrinaꝝ multitu
do hyeme ſufficiēter augetꝰ: ⁊ ꝗdem
nutriantꝰ: ⁊ ſm carneꝫ augentꝰ corꝑa
hyeme magis: ⁊ plus optimi ſangui
nis cumulāt: niſi malo vino vtantur
victu. Nam ſi ꝯſideraueris ꝙ corꝑa
nrā paucū hn̄tia ſanguinē autūni tē
pore: atqꝫ extenuata: ſuſcipiēs hyēs
bonis implet humorib⁹: ⁊ craſſiora
efficit: hinc (vt puto) ꝑcipies: nos gu
bernātis robur facultatis: que eſt ca
lor innat⁹. Verū niſi hic abūdās ha
beat: quo fruatꝰ: alimētū: ꝑmus ipſe a
circūſtāte frigore ſuꝑabitꝰ: taꝫ ab eo
qui extrinſecus ingruit: ꝗ̄ ab illo qui
per inſpirationē attrahitꝰ. Cum ipſo
ꝟo: ⁊ coctio ciborum debilitabitur: ⁊
optimi ſanguis ꝗ̄ñatio: ⁊ ꝑtiuꝫ aialis
enutritio: ⁊ ſupfluitatū expulſio. Si
ꝟo tātuꝫ habuerit alimētū: quātum
pōt ꝑuincere: hoc coproſe ꝑfruetꝰ: et
ipſe magis augebitꝰ: atqꝫ oia que an
tea diximus circa corpus aialis ꝑfi
ciet. Verum ꝙ ex plurimo alimēto
oblato: qđ nō ſolum bn̄ in vētriculo
ꝯficiatꝰ: ſed etiā in venis: ⁊ toto aialis
corꝑe: vnūqđqꝫ aial carnoſius red
datꝰ: ⁊ plus ſanguine abūdet: habent
hoīes

Nā aialiū nō ꝗcꝗ̄ eſt aliud ꝑter calidum nāle.

In ſōnis lon gioribus ſupfluitates ex purgantur: ⁊ ꝗbus vijs.

Calor īnatus i hyeme ſi nō ſufficiens ali mētū habue rit a frigore vincetꝰ.

TRANSLA. ANTIQVA

Que omnia atteſtatur in hoc aforiſmo Hippocr. in his inquit hoīs nō ſolum corpus plus digerit: ſed τ multo plus ciborum dandum eſt ſibi: q2 cibus ad comparationem caloris naturalis expetitur ſi non ſubeat calor extraneus ſicut diximus quo humoribus grauatis cibus minuat. ℭ Hippocr. non idem hic tractauit de vere ſicut de eſtate: quod tamen ego intactum relinquere nolo. Dico ergo ꝙ initium veris ſimilius eſt hyemi ꝙ̄ eſtati. ecōtra ꝗo finis. Aliquādo ver totū eſt frigidū: ſicut hyems aliquādo calidū ſicut eſtas. Unde τ in initio veris: oportet cibum ordinari ſicut in hyeme ordinandum erat: ſed tamen ſi totū frigueri ver velut in hyeme ordinādus eſt. In veris fine τ totius caloris ordinanda eſt dieta ſicut in eſtate ſi mediocre fuerit mediocritas diete tenenda eſt: que oīa ſanis ſunt ordinanda vel obſeruanda: poſt enim infirmorum ſubinferetur dieta.

Initiū veris ſiml' eſt hyemi ꝙ̄ eſtati: finis ꝗo ecōtra.

TRADVC. LAVRENTIA.

alimēti copiam pleniorē melioremq3 ꝯfectionē: tū3 in vētriculo τ venulis: tū3 etiā in quauis aīaliū pte fieri admodū carnulētiora τ ſanguinolētiora ꝑſpicuo admonemur exēplo: non mō i nobiſmetipis: verūetiā in multis τ rōne carētib' aīalib'. Etenī3 dū ver ꝗgēs pcepſq3 it ad eſtatē: venas nob pariter atq3 iumentis ſoluimus: noſcitabūdi quot morboꝝ gn̄a inſeſtē: quoties eſtas derepēte calida pdit. Ea.n. ſāguinē fundit: τ velut quēdam feruorē rebullitionēq3 ꝯcitat: vt venule pterea ꝯcipe imodicū ſucci modū nō queant: ſed debiſcāt, aut expreſſo, ſanguine aliq̊ decūbente: quo debilitas ptiū trapit, aut inflāmationem, aut ſacru3 ignē cōmittit: multo ei3 plures grauioreſq3 exaturatiōis morbi porrectis atq3 extentis ſuccis ꝯſiſtūt. Itaq3 hec oīa ſnie perſcripte ſuffragant. Itēq3 vt nō mō cibus id tp̄s cōcoq poſſit vberior: ſ3 ēt vt maior cibi copia deſiderei. Cibus.n. natiui caloris copie ꝓpor" ndeat neceſſe eſt: niſi interdū (vt docui) vis a calore circūflui aeris imīnuta abſtinendū precipiat. Ceteru3 q2 de vere Hippo. indefinit' atq3 inexcuſ' docuit: ipe tractatū abſolutū faciāq3 cultiorē atq3 inſtructiorē. Principio gdē: qm̄ īter initia ſile tēpamētū hyemis eſt poti' ꝙ̄ eſtatis: ſūma fini cōtractu3 aūt q2 ꝑſepe ſilr atq3 hyems friget: qn̄q3 ꝑinde vt eſtas calet: ob eā rem ineunte vere: ſi algor eſt ſilis hyemali vict' ratio īperāda eſt: mox eſtiue ſimilis ꝑcipiēda. Qꝫ ſi medio ambigit tēpamēto: vict' ꝗ3 ratio tēperationis emula τ obuerſaria adhiberi debet. Atq3 hec oīa de benevalētiu3 victu libata ſunt: ſeries eſt vt de victu egrotātium diſputemus.

VERSIO. LEONICENI.

hoīes ſatis ipſa expiētia cōperti: nō in ſeipis tm̄: ſ3 ēt in iumētis. Nā ante eſtatis initiū: circa vlt" veris ptem: τ ſibi τ illis ſanguinē detrahūt: qm̄ ad memoriā reuocāt: qb' capiant morbis: qn̄ repēte calor eſtiuus ſupuenerit: h.n. ampli' ſanguinē extēdit: atq3 diffundit: τ quodāmodo efferuere facit: adeo vt ꝙ hactenus modicū fuerat: nō poſſit ampli' in venis ꝯtineri: ſ3 vel diſrūpat ipas, vel excedat: τ qn̄ ímpetū fecerit ad aliquā corpis ptē: aliis debiliore3, vel in ipa īflāmationem, vel heriſipelas, vel aliqd aliud morbi gen' opet. Nā multo plures ac grauiores morbi qbus plenitudo dedit occaſionem: ex humoꝝ fūūt fuſione. Hec igit oīa aliis adſtipulant: τ ꝗcūq3 in pri^{ri} aforiſmo Hippoc. docuit: τ hoc ꝗ3 ꝓbāt: nō ſolū poſſe per id tp̄s multos coquere cibos: ſ3 etia3 multis indigē. Semp.n. op3 alimēta eē inati caloris multitudini ꝓportionalia: niſi forte aliqū ex aeris ambiētis qualitate fuſſo adueniens (vt dixi) cogat ſubtrahē. Quare aū3 de vere Hippocrates ſermonē fecerit indiſtinctū: ego diſtinguam. Primū ꝙ ſuū habeat initiu3 hyemi ſile: magis ꝙ̄ eſtati: τ finē cōtra. Deinde ꝙ nōnunꝙ̄ talē habeat frigiditatē: qualē tēpus hybernū. Aliqn̄ talē quale3 tēpus eſtiuu3 caliditatē. In pmis igit ptibus eius: τ ſi qn̄ frigidū fuerit, hyberne, ſimilē rōnē victus adhibebimus. In poſterioribꝰ aūt: τ ſi quādo fuerit calidius, eſtiue ſilt3. Qꝫ ſi mediam ſeruauerit tēperatura3: illi victum ꝓportionalē inſtituemus. Hec quide3 oia de victus ratione quā ſanis oportet adhibere dicūtur. Deinceps aute3 de illa que egrotis conuenit ſermonem faciemus.

Alimenta calori naturali ꝓportionalia eē debēt.

ℭ Aforiſmus. XVI.

ℭ Humide diete omnibus febricitantibus conferunt: maxime vero pueris τ aliis ſic aſſuetis refici.

Vide. 16. ꝑti. cap. 2°. cher. 341. col. ꝑ°. Et. 35. c. ꝑ°. cpare. 498. col. 1. 52°.

ℭ Precedens aforiſmus de quātitate cibi: ſubſequens de qualitate tetigit: in quo multa iuuamenta ſub breuitate induxit Hippoc. Primo quomodo febricitantes oportent nutrire dixit. Secundo qualiter nutriantur ſani. Res enim extra naturā per ꝯtrarium ducenda ad ſuam ꝓpriam naturaꝫ operari econtrario inſtruit: naturalia ꝗo ſm ſimilitudinem ſunt conſeruanda: in febribus enim quia febris eſt morbus calidus et ſiccus: cum febris nihil aliud ſit ꝙ̄ calor naturalis mutatus in igneum humida dieta dabit: in natura enim exiſtente ex etate

Naturalia ſm ſimilia ſunt cōſeruanda extra nāꝫ: ſunt per ꝯtria ad ꝓpriā nāꝫ reducēda.

ℭ Aforiſmus. XVI.

ℭ Uictus oībus febricitantibus humidus ꝓficit: ſed precipue pueris τ his qui ita viuere conſueuerunt.

ℭ Preclaris ſentētiis de vict' modo τ mēſura diſſeruit: h loco de ꝗlitate ꝓſequit: ſanciēs plura ex vſu medicinalis artis ꝑcepta: ac ꝑmu3 decernit quo nā modo viuere prebēſos febri cōueniat: tum aūt vt indicia ſalubris victus ita ducant: vt affect' ꝑter nā3 obuerſis τ cōpugnantib' medicamētis excutiēdus ſit: nāe ꝗo habis' ſimitimis τ domeſticis cuſtodiēdus. Febri.n. q2 calidus ſiccuſq3 affectus eſt (natiui eni3 caloris cōmutatio eſt ad igniū flāmeūq3) vict' rōnē humētiorē adhiberi cōmonet. Porro nāe madētiori ſiue ꝓpter etatē, ſeu ꝙ ita victitare

ℭ Aforiſmus. XVI.

ℭ Uictus humidus febricitātibus oībus cōfert: maxime ꝗo pueris: τ aliis qui tali victu vti conſueuerunt.

THEOdori traductio.

ℭ Uictus oīs febricitantib' humidus ꝓficit: ſ3 ꝑcipue pueris: τ his qui ita viuere ꝯſueuerūt.

ℭ In ꝑcedentib' aforiſmis de victus quātitate doctrinam nobis tradidit: nūc ꝗo de qualitate tranſiģit: multa ſane que in arte cōducūt breuiſſimo ſermone docēs. Primu3 qdem qualis ſit adhibēdus victus febricitantibus. Deinde ꝙ victuū ſanoꝝ indicationes: in his quidē que ꝑter naturā ſunt, ꝯtrarias: in his aūt que ſunt ſm naturaꝫ, ſiles, facere oportent. Febris enim: quoniā calida τ ſicca paſſio eſt (eſt enim cōuerſio natiue caliditatis ad igneam) victum humidū cōfalit. Humidioribꝰ ꝗo naturis, ſiue ꝓpter etatē, ſiue ꝓpter ꝯſuetudinē: nō

Febris qd ſit.

Zelam.

TRANSLA. ANTIQVA

ex etate vel cõſuetudine humida nõ ſm contrarium: ſed ſm ſimilitudinem dieta eſt danda. Oportet enim naturam corporum cuſtodire ⁊ non minuere nec mutare: ſicut in morbis facere eſt. ❡ Qui vero in hydropicis cum febribus repugnare Hippocr. arbitrantur ꝙ non humidis: ſed ſiccis dietantur in ordinanda maxime dieta deſipierunt que multũ hoc loco neceſſaria eſt: ſed in microtechni hec a nobis aperti⁹ explanata ſunt: vbi ſinguli morbi ſimplices ſimplici medicamine medicabuntur compoſiti compoſitis: vel equalibus: vel vno magis altero minus: hydropici vero cum febribus ſic medicandi ſunt ſicut pleuretici ſanguinem ſcreantes: quibus ſcilicet pleureticis dãda eſt ſicca dieta: pṫiſicis humida. hi enĩ duo morbi qui ſunt contrarij contrarijs indigent medicaminibus. In his cõtrarijs duob⁹ oportet vt fortior medicetur prius: alter vero non negligatur: ſic etiã hydropici cum febribus contrarijs: neceſſe eſt medicentur ſicut in compoſitis ſit infirmitatibus. Hippoc. autem iõ reprehenſus: hoc tamẽ nõ neglexit: ſed hic ponit partem pro toto: ⁊ aliquando econuerſo ponit ſicut in aforiſmo etatem et conſuetudinem ponere. Complexionem tamen intellexit naturalem tẽpus quoqꝫ ⁊ regionem itidem et in alijs locis faciendum: neqꝫ Hippo. obuiandum: ſi ergo corpus naturam exierit medicãdũ eſt cõtrarijs et reducẽdum ſanitati. ſi vero naturam ſeruauerit in ſanitate cuſtodienda cum ſimilibus ad laborandum erit: ſic enim auctoriſant Hippo. de quibus plenius in microtechni diximus.

Vide. 7. cõti. cap. 1°. char. 155. col. p°.

In duobus morbis contrarijs: oportet vt fortior medicetur prius: altero nõ neglecto.

TRADVC. LAVRENTIA.

victitare conſueuit. nõ obuerſum victũ: ſꝫ familiarẽ nec abſiſtẽ pꝫberi imperat. Seruetꝰ n. cõſueto cognitoqꝫ ⁊ ſibi cibatu nã: haudquaqꝫ deleatur velut morb⁹ os. ❡ At vero q putãt labefactãtqꝫ euertit ſniam: ppea ꝙ detẽti aq̃ iter cutẽ vna cũ febri vict⁹ rõnẽ nõ humidã: ſꝫ aridã poſtulãt: hi ignorãt ſanctionẽ incurandi vis ⁊ rõne nimirũ neciaꝫ: nob pdict cõmẽtarijs pdita. Affectũ qucũis ſimplũ ſincerũqꝫ ppriam ⁊ ſuã curationẽ deſiderare. Plexis aũt ⁊ copulaẽ iter ſe morbis eodẽ quo iplicant modo: pmiſcuũ ⁊ variũ curatõis gen⁹ deſignet. Aut n. pugnam⁹ cũ eo qui magis ſollicitat ⁊ viget pſſius altero nõ ex toto neglecto derelictuqꝫ habito: aut oĩb⁹ pariter opitulamur. Ceteꝝ qui in patrociniũ ſibi aduocãt aquam iter cuteꝫ cuꝫ febri: ⁊ de ea pbõnẽ mutuant: pinde eſt vt ſi p coſtalẽ deſpui ſanguinẽ memorẽt. Talis. n. cet⁹ ⁊ cõciliatus morboꝝ puta ſanguis ſcreatio ⁊ coſtalis recurationes ſene obiſſas reqrũt. Veꝝ ſiqs ſiuenit ei q magis noceat atqꝫ incõmodet nõ oĩno negligat ⁊ aſpnet: alteꝝ indulgẽtioreꝫ neceſſe eſt. Ita efficit: vt ſiqs febri pariter ⁊ aqua iter cuteꝫ laboret: vtriuſqꝫ affectibꝰ rõne habita obiſſa pugnãtiqꝫ adhibita curatiõe vtrãqꝫ cõtina atqꝫ artifici curatiõe diſcutiamus: queadmodũ in ceteris oĩb⁹ morbis qui ita coeunt ⁊ cõponunt. Nos igit ita diſſitemur: vt nõ id dicamus: neqꝫ alteri dicẽti accedamus. Et iñ ſi qd non eſt ab Hippo. effectu pdita p ſniam: id pͣter traditũ eẽ cẽſendũ eſt qppe qd ſub eodẽ gñe collocet. Nãqꝫ etatis cõmeminit: ⁊ itẽ cõſuetudinis. Tu vero nãlis tẽpationis, tẽporis, telluris mẽtioneꝫ habeas optima rõne licebit. Que inqꝫ ipſe Hippo. iterdũ adſcripſit: ⁊ aliqꝫ vnaqꝫ ⁊ itẽ alteꝝ cõmemorãs reliqua in ſerieꝫ eĩdẽ interpta omiſit. Ceteꝝ trahunt ab his indicãtiones: queadmodũ ſupͣ ab etate morboqꝫ latuꝫ eſt. nãqꝫ affectiones ſalubres adſciſcimus ⁊ tuemur victu ſilĩ tẽpaturꝫ: cõtra vitioſas ⁊ noxias obuerſo ⁊ repugnãti deducimus amoliunturqꝫ. Sed de indicantis oĩbus libro de curãdi via ⁊ rõne vberiore tractatu facto remonuimus.

VERSIO LEONICENI.

cõtrariam: ſed magis affinẽ ſeruãdaꝫ ſtatuit: oportet enim nãm eoꝝ fouere per humida: nõ eodem quo morbos mõ demoliri. ❡ Qui vero aquas inter cutem (cui febris adiũgitur) in mediũ adducẽtes: ſermonẽ Hippo. ſtudent per cauillũ reprehẽdere: qꝛ hic morbus nõ humidum exigit victũ: ſed magis ſiccum: ignorãt hi artis curatiue caput: in pmis neceſſum: qd nos vberi⁹ in illa tractatione trãſegimus. Qd vnaqueqꝫ ſimplex egritudo: ſimplici eget curatione. Si vero inuiceꝫ copulent ſtatũ habebũt cõeꝫ curationis indicationẽ: quãuiꝫ copulabuntur: nobis ſcilꝫ ad id qd magis vrget obuiãtibus: nõ tñ alterius cura oĩno poſt habita: cum etiaꝫ aliqñ omnib⁹ pari ſtudio auxiliemur. Qd aũt de aqua intercute: ⁊ ſimul febre laborãtibus meminere mõ eſt abſiſte morbo laterali: in quo ſãguis expuitur. Naꝫ ⁊ in his cõtrias exigũt morbi curationes: eductio ſanguinis: ⁊ paſſio lateralis: que vbi cumpiam ſimul cõtigere: ad id qd magis vrget obuiare opꝫ: nõ oĩno poſt habita etiã alterius curatione. Sic itaqꝫ ſiqs ſimul febricitauerit: et ea laboret diſpõne que aqua intercutem noiat: ad ambos affectus reſpiciẽtes: qui cõtrariaꝫ exigũt curationẽ: vtriſqꝫ eaꝝ pbe reſiſtimus. Sicuti ⁊ alijs omnib⁹ pari modo copulatis. Neqꝫ igit ipſi tale qcqꝫ dixerimus: neqꝫ alterũ talia dicẽtem admiſerimus. Verũ ſi qd per verba ſua Hippocrates in aforiſmo nõ dixit: qd tñ idem habeat indiciũ cum his que ab ipo dicunt: id quoqꝫ fuiſſe dictũ potẽtia: debemus exiſtimare. Nã ⁊ etatis meminit: ⁊ cõſuetudinis. Tu vero ⁊ nãlis tẽpature: ⁊ tpis anni: ⁊ regiõis nõ abſqꝫ rõne meminerĩs: que ⁊ ipſe Hipp. adijcit aliqñ. Nõnunqꝫ vero vnius aut duoꝝ mentione facta: reliq̃ que ſunt eiuſdeꝫ nature: atqꝫ ordĩs pͣetermiſit. Sũt aũt ⁊ ab his indicationes: queadmoduꝫ ſupra: ⁊ ab etate: et a morbo fieri diximus: ſeruãtib⁹ nobis: quecũqꝫ pbari merent per ſilem victũ tẽpature. Quecũqꝫ vero improbanda ſunt: per cõtria corrigẽtibus. Diximus aũt plenius de oĩbus indicationib⁹ in libris qbus ars curatiua docetur.

Obiectio contra Hippoc.

Solutio. Canõ in curatiõe egritudinũ cõpoſitaꝝ.

❡ Aforiſmus. XVII.

❡ Quibus ſemel, aut bis, aut amplius, aut minus, aut ſm partem excogitandum. Dãdum vero eſt aliquid tempori, ⁊ hore, ⁊ regioni, ⁊ etati, ⁊ conſuetudini.

Vide. 25. cõti. ca. p°. char. 438. col. p°.

❡ Cũ ſupi⁹

❡ Aforiſmus. XVII.

❡ Et quibus nam ſemel aut bis aſſumendum ſit: ⁊ plura ne, an pauciora particulatim animaduertẽduꝫ. Tempori etiam ⁊ etati ⁊ conſuetudini impartienduꝫ aliquid eſt.

❡ Cũ oĩb⁹

❡ Aforiſmus. XVII.

❡ Et quibus ſemel aut bis ⁊ quibus plura ne, an pauciora particulatim oporteat afferre, conſiderãdum. Cõdonãdum autem aliqd, tẽpori, etati, ⁊ conſuetudini.

❡ Qm̃ de

THEOdori traductio.

❡ Et quibus ſemel aut bis aſſumendũ ſit: ⁊ plura ne, an pauciora particulatis aſſumẽdus. Tpi etati ⁊ cõſuetudini ipartiendũ aliqd eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

Cum ſuperius de quātitate ⁊ qualitate ciboꝝ ſufficiēter diſputauerit: ordinem quoqꝫ dādi reticere hic noluit. Nō enim ſatis eſt hoc ſolum ſcire infirmo cibum multū/ſiue paruꝫ ſiccatiuum/ſiue humectatiuū eē dāduꝫ: niſi hoc ſcias cui ſemel/aut bis/aut amplius/ſiue minus dādū ſit: qđ intelliges ex etate tꝑe aut cōſuetudine ⁊ regione: ſicut ſuperius diximus eē ſm quātitateꝫ ⁊ qualitatē vnde ſubintulit. [Dāduꝫ ṽo eſt aliqđ tꝑi/hore/⁊ regioni] vbi mōſtrauit ſimul totiens vel paulatim: vel nō etiam dādum ſit. Quibus etiā diſponēdis qualitas morbi: virtus quoqꝫ īfirmi in primis ꝯſideranda eſt: deinde tēpus/etas/cōſuetudo/⁊ ſilia: que quō fiant in pāti dicam. Si virtus infirmi ſit debilis ⁊ quātitas corꝑis corrupta ſit vel minorata ſit: paruꝫ cibi ⁊ multotiens dādum erit. Paruitas ꝗa virtus eſt defecta: que ſemel non multum cibum ſuſtinet. Multotiēs dandus erit: quia corpus minoratuꝫ multam refectionē expectat vt creſcat. Corruptioni eniꝫ neceſſaria eſt reſtauratio: ⁊ cum tēperamento. Qꝫ ſi virtus ſit defecta: corpore nō extenuato vel minorato: ⁊ chimis naturalibus non corruptis: vel etiaꝫ abūdātibus: oportet vt paulatim detur ⁊ parum. Similiter virtute exiſtente forti: chimis ṽo multis ⁊ tēperatis idem erit faciendaꝫ. Virtute aūt forti exiſtente: ⁊ corꝑe corrupto vel tenui multus cibus ⁊ multotiēs erit dandus: multa enim refectione indiget corpus: quia virtutis ſue fortitudo digerere eaꝫ poteſt. Qꝫ ſi nobilis interpolatio febris obuiauerit neqꝫ multotiens cibus dandus erit: neqꝫ multum: ſed ipſiuꝫ cibum debemus dare paulatim. Si ergo fortis ṽtus ⁊ morbus ex abundantia fuerit paruus: detur cibus ⁊ paulatim: lꝫ enim digeſtiua virtus fortis ſit: tn̄ propter abūdantē morbum parum damus. Cibus ergo dabitur ſm qualitatem morbi: ⁊ virtuteꝫ infirmi: ſm tēpus quoqꝫ/⁊ etatem/⁊ ꝯſuetudineꝫ/⁊ regioneꝫ/⁊ ſimilia: his ciboꝝ erit quātitas ordināda. In eſtate enim cibus multotiens dādus eſt ⁊ paucus. multotiens qđē: qꝛ indiget ꝓpter ſepiſſimā reſolutionē: parum ꝓpter ṽtutis defectuꝫ. In hyeme multus ⁊ paulatim dandus eſt: multus ꝓpter ṽtutis fortitudinē: paulatim qꝛ non indiget ſepiſſima refectione cuꝫ nō poſſit digerere. Sanos autem iam diximus hyeme melius poſſe digerere ꝓpter caloreꝫ in interioribus latētem: vere medio ṽo ⁊ appropinquāte iaꝫ eſtate parū

In partiēdo cibū ṽtꝰ infirmi in ꝑmis ē conſiderāda: deinde alia.

TRADVC. LAVRENTIA.

Cū cibꝰ cuiꝰ ⁊ ꝗmultꝰ dari debeat ꝓpoſitum iam ſit: ſupeſt vt quonā mō adhiberi ꝯueniat oſtdaſ. Nō. n. ſufficiet incogſcere vt huic plus minuſue cibi adhibēdū ſit/aut vt arido humidoue vtēdū: ſed ſel ne/an ſepiꝰ ꝗtidie recta rōne dari debeāt cibaria ꝯſiderādū. Id cōmode fieri pōt ducto ex etate ⁊ ꝯſuetꝰᵉ indicio: quo mō iaꝫ ſupradictū eſt: cū doceremus cuiꝰ cibꝰ dari ⁊ ꝗtenꝰ ꝓgredi ꝯueniat. Qūgdē intētiōes ad eā reꝫ ꝓximo valide: tuꝫ morbꝰ ipe: tuꝫ etiā egri vires cēſenſ. Itēqꝫ etas ⁊ tꝑs: atqꝫ ēt ꝯſuetᵈᵒ: necnō cetera que ꝓporᵗᵉ ſuppetāt. Quocirca Hippo. ipe adiecit [tꝑi ēt ⁊ etati ⁊ ꝯſuetᵐ īpartiēdū aliqđ eſt] ſiqđo adſtruens ea vocula: impartiēdū aliqđ eſt: vt non ex toto neqꝫ ꝑte plima indicia ab eis eſſludāt. Etēīz ſepe ne/an rarēter/an in vniuerſum cibari egrū oporteat de morbo facultateqꝫ ꝓncipe intētiō: eaqꝫ optia trahiſ: mox ex etate tꝑeqꝫ ⁊ relique que ad ideꝫ genꝰ relegantur. Itaqꝫ ſi vis egri lāguet ⁊ flaccet: atqꝫ in corꝑe affectio/aut labe/aut inopia lſeſtat: cibus qđē incertioꝛ: ſꝫ ſepeniūo dādus eſt. Incertioꝛ qđē ea rōne: ꝙ vis inualida ſcꝫ vniuerſaꝫ cibi copiā ſuſtinē nō queat: ſepeniūo aūt: qꝛ affectꝰ pleniorē deſiderat. Etēīz inopia adiectōe eget: labes aūt eo cibo qui modū tēperiēqꝫ afferat. Sin lāguēte facultate/nec īdigētia cibi cruciat neqꝫ labes: ſucci ṽo aut immodice ꝯſtāt/aut exuperāt raro defectioꝛ dari dꝫ: ſed potiſſimū ſi vires vna cuꝫ ſuccoꝝ copia ſupſint. At ṽo ſi cū amiſſio ⁊ indigētia cibi/aut labes affligat: vires valeāt: plus cibi ꝑſpeēta affectꝰ īperādū eſt. Quippe affectꝰ deſideret auctioꝛa: ⁊ vires ſibi in eo ſſūgēdo ſupeſſe queāt. Qꝫ ſi id fieri minus liceat ꝑ acceſſiōes: vt que ſepeniūo adhiberi cibaria vetēt rarēter plus cibi dari ꝯueniat: rarenter aūt minꝰ cibi: ſi vires valide cū ſacietatis affectu exiſtāt: ꝗuis eniꝫ ꝯficiēs calor firmioꝛ ſit: attn̄ affectu nequaꝗ̄ plenioris īdigētiſſimo cibi minus adhiberi ratio eſt. Ita ex viribꝰ morboqꝫ indicia ducēda ſūt: tuꝫ aūt de tꝑe etateqꝫ ⁊ adſuetuᵈᵉ. Et iteꝫ alys que ꝓporᵗᵉ vtdeam huc in modū. Per eſtatē quātū in ip ſūmet tꝑs agiſ ſepe ⁊ multū cibi adhiberi ꝯuenit: corꝑa. n. febri detēta requirūt adiectiones acceſſionēqꝫ pleniorē: ꝗppe que diſſlenſ: ⁊ qm̄ vires ob inualētiā iacēt: hyeme ṽo multū cibi pre viriū valētia ⁊ viuacitate: ſꝫ non ſepe dari cōgruit. Nō. n. additionē egri admodū poſtulāt: ſiqđē nō multū diſſlantur. Naꝫ hīualētes vt ſupra adſtruximus

VERSIO LEONICENI.

Qm̄ de ꝗtitate: ⁊ q̄litate coꝝ que offerunſ ſmonē habuimꝰ: mox docere ꝓponit modū eorūdē. Neqꝫ. n. ſufficit hoc ſolū cogſcē: ꝙ huic plus vel minus ſit offerēduꝫ: vel ꝙ victu exiccāte: vel humectāte vtēdū ſit: ſꝫ nunqđ ſemel/aut ſepiꝰ q̄libet nocte/vel die cibū offerre oporteat: necēiuꝫ eſt ꝯſiderare: ⁊ ad hec ipa/a tꝑe/ab etate/a ꝯſuetudine/ſumere indicatōeꝫ: ſicuti in q̄litate ⁊ ꝗtitate ſumebaſ. Naꝫ ⁊ ad hec pͥcrāt intētiones: ⁊ morbi ipſi: ⁊ vires egrotantꝰ/⁊ pterea etas/⁊ tꝑs/⁊ ꝯſuetudo/⁊ quecūqꝫ his ſunt ꝓportionalia: ⁊ ꝓpea ipſe Hippocꝛ. illō adiūxit. [Cōdonādū aūt aliqđ] ſiqđo oſtēdēs per vbū ꝯdonādū: ꝙ neqꝫ totū/neqꝫ maximū a talibꝰ accipiſ. Nā ſi ſepius/aut raro/ſiue oīno nutrire oporteat: ab egritudine: ⁊ viribus pͥᵐ maxime accipiſ: poſt hoc aūt: ⁊ ab anni tꝑe: ⁊ ab etate: ⁊ talibꝰ. Si. n. vires laborātis debiles fuerint: ⁊ ea que in corꝑe eſt diſpoſitio ſit ex corruptiōe humoꝝ: vel defectu/parū alimēti/et ſepius talibꝰ afferemus. Parū qđeꝫ qꝛ viriū imbecillitas nō pōt totā ſil multitudineꝫ alimēti ſuſtinē. Sepius aūt qm̄ multiſ indiget diſpoſitio. Defectꝰ ſiqđē exigit adiectionē: corruptio ṽo ꝯtēpamētū. Si ṽo cū viriū debilitate: neqꝫ defectus aliqs affuerit: neqꝫ corruptio: humores aūt nāles ſe modice habuerint: vel etiam ſupabūdauerint: his raro ⁊ pauca afferemus: ⁊ multo magis iſtud agemus: ſi cū nature robore humores ſupabundauerint. Si ṽo cuꝫ humoꝝ defectu/vel corruptiōe: vires valide fuerint: tūc multos cibos: atqꝫ multotiens his qui ita laborauerint dabimꝰ: vtpote multos exigente diſpōne: ⁊ nā robuſta potēte illos ꝯcoq̄re. Si ṽo acceſſiones non ꝑmiſerint: neqꝫ multi alimenti offerēdi occaſiones pſtiterint: raro plura exhibebimus. At ſi vires valide fuerint cuꝫ plethorica diſpōne: raro pauca afferemus. Nā ⁊ ſi id qđ cibum dꝫ ꝯcoq̄re robuſtū habeamus: qꝛ tn̄ diſpoſitio multis nō indiget: rōnabile eſt vt pauca afferamꝰ: ſic qđem opꝫ: ⁊ a morbo: ⁊ a viribus egrotātis ad ea que ꝓpoſuimꝰ ſumere indicationes. A tꝑe autē/⁊ etate/⁊ alys: que his ſunt ꝓportionalia: hoc mō. Eſtiuo qđē tꝑe: quātū ad tꝑis rōnē attinet: ſepius pauca dāda ſunt: qm̄ ⁊ pluri egēt adiectōe: vt qui ſunt diſſoluti: ⁊ vires habeāt imbecilles. Hyberno ṽo tꝑe: multa qđeꝫ ꝑꝑ robur viriū: ſꝫ raro: qꝛ nō valde multa indigēt adiectione laborātes: vt qbꝰ nō multa fiat euatio. Nā ſanos qđē antea oſtendimus ſufficiēter hyeme

Indicatiões cibationū mltarū aut paucaꝝ a morbo ⁊ ṽtute potiſſimū ſumuntur.

Indicationes ſumpꝫ a tꝑe in cibatiōibꝰ.

euari: qm̄

TRANSLA. ANTIQVA

Ver morbo de plenitudi/ne ſimilatur.

de paruꝫ cibi magis: ⁊ lõgis debemus dare interuallis. Hoc enim tẽpus. f. ver morbo de plenitudine aſſimilatur: q2 chimi in hyeme coadunati diſſol/uuntur effluẽtes per totum corpus. Idẽ qḋ diximus de tpe in morbo fa/ciẽdũ de plenitudine. Paruũ enim ci/bi ſi vĩtus ſit fortis longis damus in/teruallis. Silr̃ etiaꝫ in vere faciẽdũ eſt maxime febricitãtibus: de qbus Hippocr̃. in hoc loco ſermocinatur: de ſanorũ enim dictis iam diximus. Autũnus morbo de humoꝝ corru/ptione aſſimilatur: vnde ⁊ febricitã/tes laudabili cibo h̃ tpe ⁊ ſepiſſima indigẽt refectione: in vĩtute forti mul/tus cibus ⁊ multotiẽs erit dandus: ⁊ in defectu multotiens ⁊ paruus. Se/cũdum hoc etiã etatem/ ⁊ regionẽ/ et cõſuetudinem/ ⁊ ꝯſimilia cõſiderare oportet. Scḋm qualitatẽ inquã mor/bi et vĩtutem infirmi cum hec virtu/tez augmẽtent ⁊ ꝯfortẽt vel minuãt: ⁊ debilitẽt: qualitateꝫ quoqꝫ ⁊ mate/riam morbi augent vel minuũt: vel in malas qualitates ꝯuertunt.

Autũn⁹ mor/bo de humo/rũ corruptio/ne ſimilat̃.

℄ Aforiſmus. XVIII.

℄ Eſtate ⁊ autũno cibos gra/uiſſime ferũt. Hyeme vero fa/cile. Vere vero ſecũdo.

℄ Quia de ſanis eſt locutus: de egris loquitur. Eſtate ⁊ autũno: quoniam tunc calor ad exteriora egredit̃. Au/tũno vero/ quia tũc idem calor in qua/litate temporis diſſoluitur. Hyeme vero concluditur. Vere diuiſus eſt ca/lor intus in nobis ⁊ foris: ⁊ grauiter ferunt propter apertionem pororũ. Hec verba nõ vt qdam putant ſunt duplicata. Quidam enim: quia dixit ventres hyeme et vere calidiſſimos natura eſſe: hic vero eſtate et autũno cibos grauiſſime ferunt: putant ver/ba eẽ duplicata: ſed non eſt ita. Cum autem ſuperius per tempora anni quantitatem ⁊ ordinationeꝫ diete in infirmis ⁊ ſanis eſſe intellexerit: hic neceſſe fuit dicere malum cibuꝫ ſe/mel datum: ſcilicet hyeme non noce/re: quia ferunt facillime: in eſtate vero difficillime: cum extra corpus calor naturalis exeat: et virtus digeſtiua defecta ſit: vnde caueatur ne mul/tus ſubito detur cibus. De alijs vero temporibus: ſcilicet vere et autũno: dico ꝙ autumnus in natura ſui aſſi/milatur eſtati: ver vero hyemi: quod poteſt intelligi: quia in autũno cor/pus incipit refrigerari: et pori clau/di: vere quoqꝫ diſſolui et rarefieri pori. Hec autem ſatis innuit Hip/pocras: non ergo eadem duplicauit. Item quod prius ſuperius dixit: in ſanis

TRADVC. LAVRENTIA.

ximus abũde diſcutiunt̃ hyeme de/trimentis egõnis: eo ꝙ natiui caloris plimuꝫ obtinẽt. Porro medio vere maximeqꝫ ſi eſtas ꝓpinquet incertiora multaqꝫ interfluxa tpis intercapedine ꝯaliam⁹. Fere. n. eſt vt id tp̃s exſatu/rationis expletionisqꝫ vitiũ oppimat: ꝓpea ꝙ ſtipati p hyemẽ ſucci fundũ/tur ⁊ diſſipanẽ. Igit̃ vt per affect⁹ la/titatis/ ſi vires pollẽt alimonie par/atqꝫ multa tpis intercapedine ꝓberi/ius eſt. Ita vere agẽdũ: ſꝫ potiſſimũ in febriẽtib⁹: de qb⁹ h̃ loco Hip. re/monet, naꝫ hĩualẽtiũ victũ ante ad/ſtruxit. Autũn⁹ ꝑcrea morbos emu/lat̃ qui labe affligãt. Q̃obrẽ febrici/tantes tãtiſper ꝓbioris cibi ſalubrio/riſqꝫ coaugmẽta regrunt. Qꝫ ſi vires ſupant: liбali⁹ ⁊ ſepi⁹ agẽdũ: ſi deſunt/ ꝑius crebriuſqꝫ. Pari modo indicia ex etate ꝯſuetudineqꝫ ⁊ ſuccis ducũ/tur: qbuſqꝫ in gemina actis ꝓpoſita ea que ꝯmaria poſuimus. Naꝫ qḃqꝫ ex antelatis vires aut minuit aut au/get: necnon exſaturat corpus/ aut va/cuat/ aut bonos ꝑcõcinnat ſuccos.

℄ Aforiſmus. XVIII.

℄ Cibos eſtate: ⁊ autumno difficillime ferũt: hyeme fa/cillime: mox vere.

℄ Nõ iterat ⁊ congeminat perpẽſio/nem Hippo, eam que ſupra eſt ꝓdi/ta ad hunc modum. Uẽtres hyeme ⁊ vere natura calidiſſimi ſunt: ſed cũ ex modo menſuraqꝫ victus atqꝫ ad/bibendi cibi formula: tum in ſanis: tum etiam egris de tẽpore trahantur indiciũ: merito anni ꝑtes ſemel atqꝫ iteruꝫ memorauit: inibi quidẽ oſten/dens vt hyeme cibi dari copioſius debeant: quia caloris copia id tẽpus magna exiſtens cibatum amplioreꝫ deſiderat. Nunc autem remonẽs vt cibi copia maior citra offenſam ad/biberi queat: facile enim ſemel cibi copiam hyeme/ eſtate difficile ferũt. Et ob eam rem hyeme: rarẽter qui/dem: ſed pleniorem cibum dari con/gruit: eſtate quia triſtius tolerant ci/baria (concoquẽs enim ⁊ ꝯficiẽs ca/lor exiguus eſt) vniuerſim adhibere cibũ oĩno vitãdum eſt: atqꝫ incertior dãdus eſt: ꝯtinẽtius ſepiuſqꝫ. Corpis eniꝫ affect⁹ finitimus his morbis qui inopia affligant adiectiũculas requi/ritat: hyemis ⁊ eſtatis tẽpora ita tra/ctant̃. Porro e reliqs duobus: autũ/nus qdem ꝓxime ab eſtate: ver autẽ ab hyeme diſponit̃. Cuius rei cauſa diluceт. Nãqꝫ corpora autũno refri/gerari: contrahiqꝫ ⁊ denſari. Contra dilatari/ fundi/ porrigi vere incipiũt. Quapropter haudquaq̃ geminauit tractatũ

VERSIO LEONICENI.

cũari: qm̃ plus habeãt inati caloris. Uere aũt adhuc medio exiſtẽte: atqꝫ adhuc magis eſtati ꝓxio/ paucie: et ex lõgo iteruallo nutriemus. Nã tp̃e id ꝑiclitat̃: ne ꝓxie accedat ad plethori/cã diſpõnẽ: ꝑꝑ humoꝝ: qui hyberno tpis frigore ꝯcreuẽ/ fuſioneꝫ: queãd/moduꝫ ĝ in plethoricis diſpõnib⁹: ſi vires valide fuerint/ paucũ cibũ: ⁊ ex lõgo tpis iteruallo damus. Sic ⁊ ve/re faciẽdũ ꝑſertiꝫ in febricitãtib⁹: de qb⁹ nũc ſmo hĩ ab Hip. Sanoꝝ. n. victũ antea docuit. Autũn⁹ vero mor/bis qui ex corruptione fiunt aſſilat̃. Quapꝑ qui eo febricitãt tpe cõtinua optimi indigẽt adiectiõe. Et ſi vires valide fuerint ſepe: ⁊ multa. Si vero ĩbecilles pauca: et ſepius afferimus. Silĩ mõ qſpiã ⁊ ab etatib⁹: ⁊ a ꝯſue/tudine: ⁊ a regionib⁹ ſumeret indica/tiones ad duas ꝑmas redigẽs itẽtio/nes. Singula. n. que diximus/ aut for/tes/ aut debiles vires efficiunt: ⁊ cor/pus reddũt: aut ſuperabũdãs bonis humoribus: aut ſufficiẽnbus carens: aut vitio humoꝝ deprauatuꝫ.

℄ Aforiſmus. XVIII.

℄ Eſtate ⁊ autũno cibos dif/ficillime ferũt: hyeme facil/lime: ſcḋm locũ ver habet.

℄ Nõ bis: vt forte qſpiã exiſtimaue/rit de eiſdẽ diſſeruit Hippo. Nã cũ ſupius illũ ſcripſiſſet aforiſmũ cuius ꝓn^m eſt. Uentres hyeme ⁊ vere cali/diſſimi ſunt nã. Nũc auteꝫ rurſus ꝙ eſtate ⁊ autũno cibos difficillime fe/runt hyeme facillime: ⁊ ver 2^m hꝫ lo/cũ. Uelꝫ qm̃: ⁊ ad q̃titatẽ vict⁹: ⁊ ad vſus ciboꝝ tam in ſanis q̃ egris mo/dũ: quãdã accipit a tpib⁹ indicatõeꝫ: nõ abſqꝫ rõne eoꝝ in vtriſqꝫ cõme/minit. Illic qdẽ oñdẽs cibos plures ſanis dari hyeme oportere: qm̃ plus ineſt inati caloris quem nutriri opꝫ. Nũc aũt: ꝙ ſi ſel' et multũ illis cibo/rũ attuleris: haudquaq̃ nocebis: faci/le eniꝫ oẽs ferũt ciboꝝ multi^{tu} hye/me: difficulter vero eſtate. Quapꝑ hye/me qdẽ raro: ⁊ plimũ cibi afferri cõ/cedẽdũ: eſtate vero q2 cibos ferũt dif/ficulter: ſiqdẽ is cui eos coquendi: ac ꝯficiẽdi offĩn nã tribuit: calor innat⁹: ſcilꝫ exigu⁹ eſt: cauẽdũ oĩno eſt: ne to/tũ ſil' cibũ exhibeamus. Sꝫ ſtudere opꝫ: vt freq̃nti⁹ pauca afferamus: nã corpis diſpõ ſilis his qui ex humoꝝ defectu morbis ꝯſiſtunt: exigit adie/ctionẽ. Hyẽs qdẽ: atqꝫ eſtas talẽ nãꝫ hñt: reliq̃ vero duo tpa: autũnus qdeꝫ eſtatẽ ſubſequit̃: ver aũt hyemẽ: ⁊ cã apta ẽ. Nã refrigerari ⁊ cogi in vnũ: atqꝫ dẽſari corpa autũno: laxari vero ⁊ rara fieri vero tpe icipiũt. Ob hãc igitur

THEO/dori tradu/ctio.

℄ Cibos eſta/te ⁊ autumno difficillime fe/rũt: hyeme fa/cillime: mox vere.

Hyeme mul/tũ ⁊ raro: eſta/te paruꝫ ⁊ ſe/pe de cibo dã/dum.

TRANSLA.ANTIQVA

ſanis dedit intelligi: hoc autem atti net infirmis.

℄ Aſoꝛiſmus. XIX.

℄ His qui in circuitibus exa cuantur: nihil dare: neq; cogere: ſed auferri ex appoſitis ante criſim.

Ordinatio diete eſt triplex.

℄ Omnis ordinatio diete vniuerſaliter triplex eſt in quantitate: in qualitate: τ quãdo debes dare in duobus precedentibus in febriũ interpolationibus nulla auctoritas datur ab Hippocr. Tertium, id eſt quãdo debeas dare multũ in his adiuuat nos. Unde τ in circuitibus: id eſt interpolationibus ab Hippocr. dicitur. Portendunt inquit interpolationes quo tempore cibus dari debeat. Si eniꝫ interpolate febres vnuꝫ tempus cuſtodiant: τ ipſum interpolent: tũc aliquid erit dandum. Sed ſi vnum tẽpus non obſeruauerint: tempora cibum dandi: ſm q; oportet non poſſunt certificari. vnde Hippo. his qui in circuitibus exacuuntur nihil dari precipit. Precipit ergo nobis: neq; incipiẽtibus: neq; preſentibus: neq; ad capiendum appropinquantibus moꝛbis cibuꝫ dari debere. ℄ Quod dixit. Ante criſim, vel ante horaꝫ acceſſionis, vel ante ſtatuꝫ, vel ante verã criſim intelligi debet. Quodcũq; autem horũ intelligas ſatis eſſe conſtat: ſed intentio ſua fuit non ante acceſſionem aliqd dari. Supius enim de ſtatu dixit: cũ quo nec ante criſim reticuit: hic autem de acceſſione ſolũ intellexit Hippocrates.

℄ Aſoꝛiſmus. XX

Vide.19.par. ther.391.co lũ.3.τ ſequẽ ti aſoꝛ.

℄ Ea quoꝝ criſis fit: τ quorũ facta eſt equaliter nõ mouere: neq; nouũ facere: neq; pharmacijs: neq; alijs ꝓuocationibus vti: ſed ſinere.

℄ Poſtq; de ordinatiõe diete expleuit: vnde natura debeat dimitti operari oſtẽdere incipit: vt faciat ſm q; oportet infirmis. Obteſtatur autem ne aliquod adiutoꝛium preoccupantes feſtinemus: niſi ſolum diete oꝛdinationibus: etiã oſtendit quando natura nõ permittatur operari: ſed potius debeat adiuuari. ℄ Dicit igit. Ea quorum criſis fit τ quoruꝫ facta eſt equaliter nature ſunt permittenda: vt ſm q; opꝫ facere faciat: neq; nos de ea intromittamus impediendo: ſꝫ ſi natura moueatur ad criſim nõ perfecte neq; complete: opoꝛtet nos qđ

Criſim diminuti debem⁹ complere τ in aſoꝛ.22.

TRADVC.LAVRENTIA.

tractatum qui eſt de tẽpoꝛibus: atq; etiam ea ratione q; per illam ſententiam de ſanis adſtruxit.

℄ Aſoꝛiſmus. XIX.

℄ Qui p circuit⁹ acceſſionuꝫ exacuũt: his nihil ẽ dãdũ: nec aſſumẽ qcq; cogẽdũ: ſꝫ additõi ſubtrahẽdũ ẽ añ iudicatõeꝫ

℄ Sãctiones tris nũo tradidit Hip. alimẽtarias: cuꝫ cibi modũ τ q̃litatẽ: tuꝫ etiã eius adhibẽdi formulã: q̃rũ ꝑmis duabus ꝓpẽdẽdis acceſſiones haudqcq; ɔducũt. Tertie autẽ viui ſunt. Merito igit Hip. duꝫ 3^m caput ſanxit eaꝝ cõmeminit. Nã tpa abliguriendi ſigillatim cibi acceſſiones potiſſimũ docent: ſi in moꝛbis p circuitionẽ. i. p oꝛdinẽ repetũt: τ ob eaꝫ reꝫ Hipp. ait: qui p circuit⁹ acceſſionem exacuunt: haud iſcius alios eſſe qui in moꝛbis: nõ tñ per circuit⁹. i. ex oꝛdine exacuant. Quapp in illis nequaq; fieri põt vt in geſti tpe alimẽti exgſite ꝓueſtiget: per eos ꝟo qui certas fixaſq; τ ſtabiles exhibẽt acceſſiones: eaꝝ initia exoꝛdiaq; vitãda ſunt: q̃minus aut iam iſtãtib⁹, aut poſt paulũ futuris cibatuꝫ ɔcilien⁹.
℄ Ceterũ qđ ſcribit ante iudicationes, aut ante acceſſiones oẽs ſimplici abſolutaq; rõne, aut ante iudicationes mũdius eruditiuſq; vocatas inaudiẽdũ eſt: vel ante ɔſiſtẽdi vigoreꝫ. Nã qđq; ex dictis ꝟitatis ſpẽm habet: ſed magis ɔgruit ad pñtẽ tractatuꝫ ante acceſſiões. De ɔſiſtẽdi. n. vigoꝛe ſupius eſt ꝓdituꝫ. Et ſi de eo ꝓpẽſuꝫ eſt. ſ. de iudicatione q̃ꝫ aſſertum: ſiqdẽ ꝑpe dixerim per ɔſiſtẽdi vigoꝛẽ iudicationes obtingũt.

℄ Aſoꝛiſmus. XX.

℄ Que iudicãtur aut iudicata ſunt integre: non mouere: neq; nouare: vel medicamẽtis: vel alijs incitamẽtis: ſed ſinere debes.

℄ Tractatũ de victus rõne abſoluẽs aliud pſegt iuſſium: quo admonet qñ ꝓmittendũ nãe ſit qcq; gerere circa egrũ: nihil aliud nob q̃ vict⁹ rõnẽ ꝑcipiẽtib⁹. Et itẽ qñ nõ qcq; nãe agere mãdãdũ eſt: ſꝫ ꝓpiã nos q̃ꝫ moliri ɔuenit. Ubi igit ait ɔfecta eſt integra iudicatio: vel ɔficit moꝛbi curationẽ remitti ad nãꝫ: nec qcq; nouare ɔgruit. Ubi ꝟo impfecte iudicat qđ ſupeſt nos expedire neceſſe eſt. Id explicauit li⁹ qui eſt de ſuccis hũc in modum. Que iudicant cumulate nõ mouere neq; nouare, vel medicamẽtis: vel alÿs incitamẽtis τ ſuſcitabulis debes.

VERSIO LEONICENI.

igit rõnẽ nõ idẽꝫ bis de tꝑibus enũtiauit: vel ob illam etiaꝫ: q2 in altero aſoꝛiſmo de ſanis ſermo habebat.

℄ Aſoꝛiſmus. XIX.

℄ His qui p circuit⁹ acceſſioneꝫ hñt nihil dare opꝫ: neq; cogere: ſed ſubtrahere adiectioni ante iudicationes.

℄ Cuꝫ tria ſint capita qb⁹ vict⁹ rõ cõprehẽdit: τ qđ attinet ad quãtitatẽ: τ qđ ad q̃litatẽ: τ 3^m qđ ad vſus modũ: ad duo qdeꝫ ꝑoꝛa capita ex acceſſionib⁹ nullã hẽmus vtilitatẽ: ad 3^m ꝟo ex illis aliqd ꝓficẽ poſſumus. Quare nõ temere Hip. eaꝝ in 3° capite meminit. Nã tpa cõmoda ciboꝝ ꝑticularium ꝑcipue docẽt acceſſiones. In moꝛbis tñ in qbus oꝛdinatim obueniũt: hꝫ eſt p circuit⁹: atq; ideo Hipp. ingt. His qui per circuit⁹ acceſſiones hñt nihil dare opꝫ: vt qui nõ ignoraret alios eẽ qb⁹ fierẽt in moꝛbis acceſſiones: nõ tñ p circuit⁹: hꝫ eſt nõ oꝛdinatim. In hiſce igit rõ exgſita inueniẽdi tꝑis quo cib⁹ offerat: hũi negt. In qb⁹ ꝟo acceſſionuꝫ oꝛdo ſeruat: ꝑn⁹ eaꝝ opꝫ obſuare: hꝫ eſt ne eis iaꝫ faciẽtis: vl nõ multo poſt futuris nutriamus. ℄ Qđ aũt di. [Ante iudicationes] vel añ acceſſiões q̃ſcũq; ſimp^r: vel ante moꝛbi vigoꝛes: vel añ illas que ꝓpe iudicatiões nolant, eſt itelligẽdũ. Naꝫ hic triplex intell^s verus eſt. Primus aũt magis vr ad ꝓpoſitũ ꝑtinere: ſi. vꝫ. ante acceſſiones itelligamus: nã de moꝛbi vigoꝛe ɔſiſtẽtis retro dictũ eſt. Et ſi de hꝫ itelligatur: etiã de iudicatione itelliget: qm magna ex parte moꝛbo in ſuo vigoꝛe ɔſiſtẽte fiunt iudicationes.

℄ Aſoꝛiſmus. XX.

℄ Que iudicãtur: τ iudicata ſunt integre: neq; mouere: neq; nouare aliqd, ſiue medicamentis, ſiue aliter irritãdo: ſed ſinere.

℄ Iaꝫ ꝑfecto de victus rõne ſmone: ad alteꝝ caput trãſcendit: in q̃ docet qñ ſit totũ ipſi nãe ꝓmittẽdũ: qđ ad regimen ꝑtinet egrotãtis: nihil aliud nob agẽtib⁹ niſi victũ ɔueniẽtẽ inſtituẽtib⁹: qñ etiã nõ ſit totũ nãe ꝓmittẽdũ: ſed τ aliqd nos opꝫ opari. Ubi igit inquit: vel itegra iudicatio facta eſt: vl adhuc fit: totũ nãe ꝓmitt τ nihil nos nouare opꝫ: vbi ꝟo nõ itegre iudicat: id qđ deficit ſupplẽ nos cõuenit. Hoc aũt τ ipſe dicebat in li⁹ de humoꝛib⁹: per hec ꝟba. Que ꝑfecte iudicant non mouere: neq; medicamentis: neq; aliter irritando nouare quicq;.

THEODORI traductio.

℄ Qui p circuit⁹ acceſſionũ exacuunt: his nihil ẽ dãduꝫ: nec aſſumere qcq; cogẽdũ: ſꝫ adiectiõi ſubtrahẽdũ eſt ante iudicationem.

THEODORI traductio.

℄ Que iudicant aut iudicata ſunt integre: nõ moueẽ neq; nouare, vl medicamẽtis, vl alijs incitamẽtis: ſed ſinere debes.

TRANSLA. ANTIQVA

nos quod de motu minuit comple-
re. Unde idē in libro de chimis quo
in libro ad idem intendit. ¶ Criſis
inquit perfecta eſt vbi natura currat
ſm q̄ oportet: neq̃ de numero ſigni
ficationum laudabilis criſis aliquid
mutet. Quarū prima hec eſt. Criſis
melior eſt cū purgatione q̄ apoſte-
mate. Secūda. chimos purgans no-
ciuos qui ſunt cauſa morbi: ꝛ domi-
nantes corpori: melior autem eſt ali-
qua ſibi oppoſita. Tertia. ſignifica-
tio criſis eſt que cū purgatione ne-
ceſſaria recta fit: id eſt procedens de
loco morbi: que melior eſt contraria
ſibi. Quarta. criſis que eſt cum leui-
tate ꝛ quiete corporis: ꝛ hec eſt me-
lior ſibi oppoſita. Quita eſt poſt ap-
paritionē coctionis que melior eſt
ſibi oppoſita. Sexta. in die cretica
que laudabilior eſt ſua oppoſita: q̄s
omnes in criſi perfecta eſſe opor-
tet. Si enim minus ſit vna vel alte-
ra vel plures / ſiue criſis curſum ex-
cedat: neq̃ perfecta criſis eſſe credi-
tur: neq̃ certa.

Criſis laudabilis ſignificationes.

TRADVC. LAVRENTIA.

bulis debes. qd̄ enim αρτιοσ. i. inte-
gre eo li° cōmutās απαρτι. i. cumu-
late cognominauit. Porro v̄bū illud
etiam apud alios veteres ſcriptores
ita deſignat pfecte cumulateq̃ ꝛ ad
integrū: quēadmodū hoc quoq̃ loco
ſignat. Nō. n. parib° ſignat dieb°. Id
enī aptū ꝛ puulgatū mēdaciū viſi-
tur: vt ſi parib° dieb° / aut indicat° eſt
morbus / aut indicat: nihil pterea no-
uare pueniſ. Porro neq̃ pauloante
indicat hac dictione: pꝫ id ex eo qd̄
iferſ. Nō. n. ſimplr ait que iudicanſ
integre: ſꝫ que iudicanſ aut iudicata
ſunt. E qb° que iudicata ſunt paulo-
ante ꝯtinere videbunſ. Sed que iu-
dicanſ qui cōgruāt. Quinetiā ex ipſa
rerū v̄itate: ita eē dilucet. Nō enim
ſi pauloante iudicat° eſt: idcirco no-
uādū nō eſt: ſed ſi plene ꝛ per oīa p-
fecta iudicatio extitit. Sin impfecta
quadātenus qd̄ ſupat explere neceſ-
ſe eſt. Nā que per morbos relinquū-
tur faciūt recidiuas. Sꝫ quenā ple-
ne ꝛ ad itegrū pfecta ꝛ ſolida iudica-
tio eſt. Profecto per quā rectiſſime
oīa adminiſtranſ: nec vllū deſit de-
cretoriū nūo nūm. Principio qdem
pbior cēſeſ: ſi accidit vacuatione nō
abſceſſu: deinde ſi nocuus ꝛ affluens
ſuccus nō alius qlibet egeriſ: poſtea
ſi per itionē euenit: ita enim Hip. ap
pellat ſucci vacuatōꝫ qui rectū iter
vie ſerpit. Demum ſi cum facilitate
fiat: ſi a ꝯcoctiōe aut decretorijs ob-
uenit. Hec. n. oīa adſint itegre illiba-
teq̃ iudicādi opꝫ. Sꝫ ſi qd̄ vnū plu
raue ex his abſunt: nec exq̄ſita: neq̃
itegra ꝛ ſufficiēs iudicatio erit.

VERSIO LEONICENI.

quicq̄. Nā q̄ in aforiſmis αρτιοσ,
id eſt integre dixit: hoc in illo libro
απαρτι. i. pfecte noiauit. Eſt autem
huius noīs απαρτι apud antiquos
ſignatū pro pfecte ꝛ cumulate: atq̃
ſufficiēter: que oīa etiā hoc loco per
αρτιοσ. i. itegre debemus accipere:
neq̃ enī per id v̄bū dies pares opꝫ
itelligē. Eſt enim in ꝓpatulo falſum
ſigs in diebus paribus: vel iudicat°
eſt: vel iudicat: nihil in his nouādū
eē: neq̃ etiā hec dictio αρτιοσ h̄ in
loco ſignat nup: qd̄ maxime oſtēdūt
v̄ba ſequentia. Neq̃. n. ſimplr dixit
nuper iudicata: ſꝫ que iudicanſ: ꝛ iu-
dicata ſunt: quorum alteri: ſcilꝫ iudi-
cata: aduerbium nuper poſſit ꝯueni-
re: alteri v̄o iudicātur: nullo modo:
ſed ꝛ hoc ipſa rerū euidētia demō-
ſtrat. Neq̃ enim ſi qd̄ paulo antea
ſit iudicatū hoc nouari nō debet: ſed
ſi pfecte / ꝛ indeficiēter / ꝛ integre: tūc
verum qd̄ dicit. Si v̄o quicq̄ defi-
ciat: id qd̄ deficit oportet adiungere.
Nā que poſt iudicationē relinquū-
tur faciūt recidiuas. Quenā igiſ eſt
perfecta: ꝛ indeficiens iudicatio: an
que. ſ. per oīa bene fit: ꝛ cui nullus nu-
merus deficit iudicatorius: Primū
enim melior eſt iudicatio que fit per
euātionē iferiorēꝫ: q̄ que per abſceſ-
ſum: deinde per quā humor noxius:
q̄ per quā alter euacuaſ: 3° loco que
recto fit tramite: ꝛ poſt has que faci-
le toleraſ: deinde que cum coctione:
ꝛ in decretorio die. Hec oīa adeſſe
ꝯuenit pfecte iudicationi: cui ſiquid
deſit / vel plura: neq̃ exquiſita: neq̃
integra fuerit iudicatio.

Conditiones itegre ꝛ perfecte indicationis ſiue criſis

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ Que ducē opꝫ vndecunq̃
maxime nā repit: inde duce-
re per ꝯuenientes regiones.

¶ In his itelligē nob̄ inuit purgatio-
nē humoꝝ qui mā ſunt morbi: qb°
aut criſis eſt ipfecta / aut ipfecta futu
ra eſt. Et ēt monſtrat p que loca pur
gari oporteat: ex q̊ duo ſignata mon-
ſtrauit: vnū. ſ. nāꝫ mēbri: p qd̄ purga-
tio debeat fieri: alterū quo humores
fluere debeāt. Dicit ergo. Undecūq̃
maxie nā repit. ¶ Loca v̄o p que
apte fiūt purgatiōes ſunt h̄ / ſtōchus /
inteſtina / et veſica / vulua matrix cu-
tis: itē fauces ꝛ nares. Cū. n. cerebrū
debeat purgari / purgabiſ fluxu ſan-
guinis q ex narib° fit maxie morbo
oppoſitꝫ: q̄ ſi nō / ꝯtie. Currēt chimos
ad loca ſibi nō ꝯueniētia eſt: vt cum
ad mēbrū qd̄ nobili° ſit ꝛ ſenſibili°:
ꝛ ad patiēdū ſuſpecti°. qd̄ ſi p h̄ pur-
gare velim°: maius dānū q̄ ſi criſis
abſit incurremus. vbi. ḡ. Si in epate
ſint chimi

Loca purgationib° apte.

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ Que euacuāda ſunt eo du
ci debent: qua maxime natu-
ra cōmode tendit.

¶ Que nāꝫ euacuanda ſunt: ſcilꝫ que
neq̃ iudicanſ: neq̃ iudicata ſunt in-
tegre. Hec igitur qua duci debeant
adſtruit gemina intētione: tum ipſius
membri: tum etiam ſucci momento.
Qua enim ait maxime natura cōdu
center ꝛ cōmode tendit: eo duci de-
bent. At v̄o ſedes euacuatiōi cōmo-
de opportuneq̃ ſunt iteſtina / aluus /
veſica / matrix / vniuerſa cutis: itēq̃
palatum / naſus / ſi cerebrū expurge-
tur / aut fluxore ſanguis iudicatio fiat:
ſed potiſſimum: ſi ex itione / id eſt ad
rectū vigorem geritur. Contra: vbi
ſanguis feratur mali obuenit. Por-
ro ſucci iſeſti incōmode inepteq̃ tē-
dunt: ſi mēbrum ex natura princeps
eſt: ſi grādis offenſa: ſi nulla via per-
tium vacationes ingenio loci pbi-
beantur. Exempli grā. In iecore ſuc-
ci affligūt

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ Que ducere opꝫ: quo ma-
xime natura vergit per loca
cōferentia: eo ducere.

¶ Que nā vnq̄ illa fuerint que ducē
oporteat: que. vꝫ. neq̃ iudicenſ: neq̃
itegre ſunt iudicata. Hec igiſ p quas
pte ſint euāda / docet duplicē nobis
dans intētionē: ꝛ ipſaꝫ ptis nāꝫ: ꝛ hu
moris motū. Ad quē. n. locū ex ꝯfe-
rētibus v̄git: eo ducē ꝯuenit: ſunt aūt
euonib° ꝯferētia loca / iteſtina / vēter:
atq̃ veſica / vterus / ꝛ cutis vniuerſa.
Ad hec / ꝛ palatū / ꝛ nares: qn̄. vꝫ. vel
cerebrū expurgamus: vel per ꝓflu-
uiū ſanguis fit excretio: pcipue v̄o
ſi recto tramite: h̄ eſt per directū ad
locū patiētēꝫ. Nam que ꝯtra fiūt p-
fluuia ſanguinis / mala. Mot° v̄o hu-
moris noxij ad loca inutilia ſunt: ſi
qn̄. vꝫ. hec ipſa loca aliquem habue-
rint ſuapte nā pncipatū: ꝛ maius ex
ipſis dānū eſt ſubſecuturū: q̄ mor-
bus: qui iudicaſ / expoſtulet: vel nul-
lā habeāt

THEODORI traductio.

¶ Que euacuanda ſunt eo duci debent: qua maxime natura cōmode tēdit.

TRANSLA. ANTIQVA

ſint chimi morborū gñatiui q̄s purgare neceſſe ſit: cōueniens locus erit ſtomachus ⁊ īferiora ipſius meliora ſunt cum egeſtionib⁹ q̄ ſupiora cum vomitu/vel renes/vl' veſica: q̄ ſi chimi ſupius ad pectus concurrerint: et ad pulmonem ſiue ad cor peruenerint: non ſignum laudabile erit. Unde et medicum inueſtigare oportet: vbi natura humoris deſtinare velit: q̄ ſi ad apta loca miſerit ſparet viā ipſis: ⁊ ſuccurrat eis. Si autem aliter quocunqꝫ modo repugnet eis: ⁊ ad apta loca mittat.

Aforiſmus. XXII.

Digeſta medicari: ⁊ mouere non cruda: neqꝫ in principijs: niſi ſint furioſa: multa vero non ſunt furioſa.

Vide Gal. 1. de criſi. ca. 8.

Cum medicari dicat: cōſueuit intelligere laxatiua: ſed qđ dixit [Furioſa] abuſiue poſuit: cum ab aīalibus mutuatus furioſis humoribus hoc tribuat. Cum enim aīalia ad coitum furiant: in loco vno ſtare nō pñt ꝓpter nimiā ſui ɔcupiſcētiam: que mouet ea ⁊ facit furioſa nocens eis. Jtidem ⁊ humores aliq̄ñ ſe mouent: ⁊ infirmo nocent de mēbro ad mēbrū currentes: neqꝫ egrum ꝑmittētes quieſcere: actionem nature diſturbantes. Qui ſi ſint huiuſmodi: opꝫ eos purgari. Si autē quieſcāt ⁊ in quibuſdā mēbris abundātes ſe non moueant: neqꝫ medicamentis mouendi ſunt quouſqꝫ maturati fuerint: quib⁹ maturatis natura nos magis adiuuat in illis expurgandis: aliquādo enim natura poſt morbum maturatum diuidit humores: eorūqꝫ expellit ſuperfluitates: que ſunt nociue ⁊ morbi cauſe: quo in tempore criſis ſolet euenire. Cum tamen natura perfecte ad criſim moueatur nō indiget medicaminibus. Si aūt impfecte oportet nos eam magis adiuuare: ⁊ minoratione ſue virtutis explere: vt criſim faciat perfectā cum vtroqꝫ .i. natura ⁊ medicamine. Nos autē in libro de virtutibus nālibus naturam cuiuſlibet mēbri quatuor virtutes habere monſtrauimus: appetitiuam videlꝫ allicientem ⁊ elicientem ſibi cōueniētia: alteram contentiuam circūdantē ⁊ cōtinētem ea: digeſtiuam decoquentem ⁊ immutātē digerenda: expulſiuam expellētem nociua a ſe. Jtem mōſtrauimus q̄ quelibet medicina laxatiua attrahit ſibi ſimilia. Debene autē nos Hippocꝫ. adiuuat cum multa non furioſa eſſe dixerit: quod patet experimentis. raro enī eſt de membro in mēbrū currere humores maxime

Criſim diminutā medic⁹ iuuare dꝫ ⁊ in afor. 20.

Quodlibet mēbrū quatuor hꝫ virtutes.

TRADVC. LAVRENTIA.

ei affligunt cōmode tendent: ſi per ventrem eliciant: cōmodius inquam ex inferno q̄ ſuperno reiecti. Porro apte vergunt ad renes veſicāqꝫ: contra incommodus et indecens nixus impetuſqꝫ in pulmonem/thoracem/cor. Quocirca medicus nature diſcrimina obſeruet/oportet: ⁊ ſi quid apte conducenterqꝫ fiat: adminiculare atqꝫ opitulari obſeruireqꝫ ⁊ ancillari. Sin incommode accidat: cohibere pariter transferreqꝫ ⁊ auocare debet.

Aforiſmus. XXII.

Cōcocta medicamētis vacuare mouereqꝫ non cruda opꝫ: nec in principio niſi turgēt: ſꝫ magna ex pte ñ turgēt.

Medicamētis vacuare dicꝫ Hippocrꝫ. aſſolet: pro eo q̄ eſt purgantibus vti medicamētis. Porro turgere mutuaticia vſurpatiōe eſt ab aīalibus ad ſuccos trāſlatum. Ut enim illa fluere nō deſinunt: nec vnq̄ manent: ſed accēſa libidine ferociūt: ita ſucci ſepenumero incerta ⁊ inſtabili ſede deflui maximos ⁊ violētos motus ciētes nimio inordinatoqꝫ fluxu totū corpus actuſqꝫ eius oīs violēta ɔcuſſione turbulentāt: ac motabiles ⁊ regētis inſcꝫ nutu ſuo ⁊ velut pro arbitrio corpora agitant ⁊ laceſſunt. Hos igiꝰ vacuari ɔuenit .i. qui precipiti ⁊ inordinata iactatione agūt motus incongruos: viceuerſa q̄ ſedatiores interquieſcūt: atqꝫ imobiles pſeuerant: eos nullo incitabulo agitare expedit anteq̄ matureſcāt: ſiqdē nā id tēpus vacuationi ſubuenit. Nam ɔſtat vt a cōcoctione ſuccos īterſtinguens nocuos egerat. Uerū ſi ea plene ⁊ ad integrū mouet: nihil opus eſt medicamētis. Sin moderati⁹ ac becillius ſuo munere fungiꝰ: qđ reſtat ſuffragio medice rei abſolui: oportet vacuariqꝫ medicamētis: vt adminiculo melioris valētioriſqꝫ opis ſuccus nocuus vacueꝰ: nā qdē excutiēte trahēteqꝫ medicamēto. Porro in cōmētarijs de viribus nālib⁹ docuimus: vt ſingule ptes nature pediſſequis quaternis viribus vtanꝰ attractoria proprij ⁊ ſui alimēti eiuſdēqꝫ retētiora: necnō immutatoria. Et item aliene materie ſecretoria. Porro medicamētū qđqꝫ ſuccū genuinū ⁊ domeſticū attrahit familiarēqꝫ. Ceterū ſcite ɔſiderateqꝫ ꝓpēſioni adiecit: ſed magna ex pte nō turgēt id qđ rerū vſus plane oſtēdit. Succi enī raro alioꝛſum trāſmeant: ſꝫ pte plurima ſtabiles refrenabileſqꝫ ⁊ quieti cūctanꝰ

VERSIO LEONICENI.

lam habeant effluxionē. Exēpli grā. Ubi epar humores īfeſtāt: q̄s oporteat euacuari: due ſunt cōmode ipſorū motiones. Prima per ventrem: ⁊ ex hac ipſa illa que fit per aluū īferiorem: altera que fit per vomitū: melior exiſtit. Secūda per renes: atqꝫ veſicam: nō tamē qui ad pulmonē: atqꝫ thoracē ⁊ cor: mot⁹ eſt bonus. Oportet itaqꝫ medicum nature motū aīaduertere: ⁊ ſiqdē idoneus fuerit: ei cōuenit adminiculari. Si vero contrarius ⁊ noxius: hūc ꝓhibere transferre: atqꝫ diuertere oportet.

Aforiſmus. XXII.

Concocta medicari: atqꝫ mouere non cruda: modo non turgeant: plurima vero non turgent.

Cōſueuit Hippocrates dicere/medicari: pro vti medicamēto purgante. Uerbum aūt/turgere/trāſlatū eſt ab aīalibus ad humores: nam ſicuti illa ſtare loco nō poſſunt quodāmodo titillātia: atqꝫ impulſa: cōcitataqꝫ a paſſione: ſic ⁊ humores pleriūqꝫ in motu vehemētiore: atqꝫ transfluxu ab vna parte ad aliam: in morbi principio: hominē infeſtant mouētes/faſtidientes/titillantes: ⁊ quieſcere non permittētes: cum et ipſi pariter moueantur: ⁊ trāſfluant: ⁊ tāto motu de loco ad locum/egrū moleſtent. Tales itaqꝫ humores euacuare ɔuenit: hoc eſt qui agitanꝰ: ⁊ de loco ad locū mouentur: ac trāſfluunt: eos vero qui ſunt in aliqua corpis parte firmati neqꝫ alio auxilio mouere opꝫ: neqꝫ medicari ante coctionē. Tūc enim ⁊ nām ipſam habemus euātioni adminiculantē: videꝰ ſiquidē ⁊ ipſa poſt coctiones/humores diſcernē: et ſuperfluitates expellē: quo in tpe fiunt iudicationes. Sed cū pfecte ipſa moueꝰ: medicamēto opus non eſt: ſi vero mediocrius/atqꝫ imbecilli⁹ agat: id qđ deficit opꝫ ſupplere: vt ex vtroqꝫ noxij humoris fiat euātio: nā quidē expellēte: medicamēto vero attrahente. Oſtenſum enim eſt a nobis in cōmētarijs de potentijs nālibus: nām vniuſcuiuſqꝫ ꝑticule quatuor vti potentijs: ⁊ attractiua proprij alimenti: ⁊ eiuſdē retētiua: ⁊ preterea cōcoctiua: ⁊ quarta alienorū expulſiua. Singula vero medicamēta propriū ſibi attrahūt humorē. Bene aūt ſermoni addidit: plurima vō nō turgent: ⁊ diſcere oportet hoc ab experiētia: q̄ videlicet humorū transfluxus ab vna parte ad aliam raro cōtingūt: ſed frequētius quietē habēt: ⁊ in vna aliqua parte cōſiſtūt: in qua etiam

THEODori traductio.

Concocta euacuare mouereqꝫ non cruda: opꝫ nec ī ꝓn⁹ niſi turgent. Sꝫ magna ex parte nō turgent.

Supplēdum ē arte vbi deficit natura in euatione.

TRANSLA. ANTIQVA

res maxime in vno codẽq; membro quieſcentes: in quo ꝑmanentes vſq; ad finem morbi excoquuntur ⁊ dige runtur. Hic autem aforiſmus raro in libris inuenitur: ſed cum inueni in libro de chimis.

Aforiſmus. XXIIII.

Que egerunť non multitudinẽ ꝯſiderare opꝫ: ſed quõ egerũtur: ⁊ ſi q̄lia opꝫ purgari purgẽtur: ⁊ cõfert ⁊ bñ ferunt. Et vbi oportet vſq; ad defectionẽ ducere: ⁊ h̄ facere ſi ſufficiat egrotans.

Vide Gale. li° de ſõmia. ſilma a° c. 1.

Oportet purganda quãtitates habere diſtinctas ⁊ diffinitas ſiue naturalia ſiue artificialia ſint: ⁊ ſicut qualitates fuere aſſilantes materie morbi: ſic ⁊ quantitates ſm̄ quantitatem materie debent eſſe purgãtes. Qualitates ꝟo purgationis ſupius monſtrauimus: vbi in perturbationibus vẽtris diximus que ſpõte ſiunt: purgationum ꝟo quãtitates nuſq̄ vſq; huc tetigimus. In h̄ ergo aforiſmo poſuit ſigna quãtitatis purgationis: ſi enim tn̄ materia ⁊ cã morbi purgetur: infirmus quieſcit leuius: ſed ſi cum re naturali purganda miſceať: grauatur et anguſtiatur ex neceſſitate infirmus: cum ſua deficiat virtus: vnde nõ ex quantitate purgãda tñ conſiderentur: ſed ex dicendis ſignificationibus .i. leuitate infirmi quiete ⁊ nocitorum exeuntiuꝫ qualitate.

Signa qualitatis debite purgationis.

Quod dixit vſq; ad defectionez ducere oportet: vtile eſt: ſꝫ dãde ſunt ſigñationes quomodo fieri debeat: quas cognoſcemus experimentis et rationibus affirmantes. Quam defectionem tamen Hippoč. teſtatur videamus prius illam .ſ. que de flobothomia: vel alia venit medicina: vel ex humoribus acutis exiſtẽtibus in ore ſtomachi anteq̄ medicamen ad os ſtomachi veniat: aut ex ipõ medicamine mordicante: de huiuſmodi enim neceſſe eſt defici. Sed cum he defectiones ſoleant contingere ante opportunas purgationes non videntur eſſe ſufficientes. Similiter febricitantes quãdoq; patiũtur defectiones propter anguſtias ingentes ⁊ ꝓpter coꝝum aſſiduum ſurgere ⁊ coꝝ mouere. Unde qa aliquãdo he defectiones nõ ſufficere videntur flobothomãdos puto oportere. Intendit autẽ hic defectionẽ: id eſt purgationis quantitatem: ſicut in acutiſſimo apoſtemate: ⁊ in febricitãtibus peracute: ⁊ maximo dolore. Nõ tamen temere nos intromittamus: niſi cum virtus

Ubi ⁊ q̄ñ ſit eũandũ vſq; ad defectiõez: ⁊ de qua defectiõe intelligať

Vide, 15. ꝯtl. cap. 6° char. 318. col. p°.

TRADVC. LAVRENTIA.

cũctantur aliqua parte qua ꝯcoquũtur dum morbus ſoluatur. Ceterum admoneri debemus: vt hec ſentẽtia in quibuſdã codicibus nequaq̄ perſcripta ſit: ſed in omnibus libris qui ſunt de ſuccis eſt prodita.

Aforiſmus. XXIIII.

Deiectiones nõ copia extimande ſunt: ſed eo q̄ talia deijciũtur qualia deijci opꝫ: ⁊ facile eger fert: atq; vbi ad aie defectionem ducendum eſt: ita agendum modo eger durare poſſit.

Seu a nã vacuatio fiat: ſeu a nobis oĩno modus eius cert⁹ ſtatuať oportet. Ut enim ſuccũ qui affligat qualitate vacuari: ita euꝫ quoq; excuti cõuenit: qui nimia atq; exuperanti mole infeſtet. Sed quo pacto internoſcas qualis: nam ſuccus ſit qui laceſſit ſupra adſtruximus dum narraremus ſniam illã: cuius tale pñ^m extitit. In ꝑturbationib⁹ vẽtris ⁊ vomitib⁹. At ꝟo qua fini ⁊ queꝫ: nam adusq; modũ vacuari cõducat nequaq̄ indicauit: ⁊ ob eã rem facilitatẽ ipſam nob patrocinaturaꝫ tradidit. Nam ſi vacans ſuccus excutiť: leuatior eger et q̄maxime tranquillius inturbatuſq; euadat opꝫ. Sin ꝑbus q̄ ſpiaꝫ ⁊ ſalubris egeriť exoluať facultas atq; infirmeť ⁊ langueat: ⁊ iteꝫ ꝑſentiať afflictio neceſſe eſt: ita vt nõ prõptuꝫ ⁊ obuiuꝫ puteť quo nam vſq; vacuãdũ ſit pẽſitare: ſed gemina iam dicta indicia curioſius aiaduerti debeant ſi talia vacuẽtur: ⁊ iteꝫ cum facilitate. Ceteruꝫ qd̄ deinde perſcriptũ eſt. Atq; vbi ad aie defectionem ducẽdum recte inquã eſt proditũ. Ueruꝫ adſcribi viſus indicia oportebit: diſſimulata qdẽ ab Hippocrate: ex q̄bus nos experimẽto ⁊ rõne perueſtigamus affect⁹: in q̄bus ad anime defectũ vſq; vacuari cõueniat. Sed ꝑmuꝫ de qua aie defectione moneat ꝑfinire par erit. Nõ enim talem dicitat aie defectionem: que nõnunq̄ cõpaueſcentibus egris aut ob inflãmationẽ deſſectam aliudue ꝑſidiuꝫ id genus adhibitum accidit. Porro nec ſi in ore vẽtriculi mordaces ſucci exiſtant: qui vel antea collecti: vel q̄diu remedia adhibenť decũbẽtes aie defectionẽ importẽt. Etenim tãtiſper linquntur: ſed talis aie defectio nõ integre incorrupteq; dimetietur vacuationem: quippe que nõnunq̄ idoneum vacuationis limitem anteuertat: quẽadmoduꝫ febriẽtes interdum tãtiſper dum aſſurgũt vel reſidẽt defecerũt:

VERSIO LEONICENI.

etiã concoquũtur toto morbi tẽpore vſq; ad eius ſolutionem. Scire autẽ oportet: q̄ in quibuſdaꝫ exemplaribus hic aforiſmus ſcriptus nõ eſt: in libro autem de humoribus paſſim ſcriptus inuenitur.

Aforiſmus. XXIIII.

Deiectiones nõ multitudine ſunt eſtimãde: ſed ſi talia deijciantť qualia ꝯueniunt: ⁊ egri facile tolerãt. Atq; vbi vſq; ad animi defectionem expedit ducere, faciẽdum: ſi eger poſſit tolerare.

Siue a nã ſiue a nobis eũatio fiat: oĩno metiri opꝫ quãtuꝫ ſit eũanduꝫ. Sicuti n. qualitatẽ eligimus: humorẽ noxiũ: atq; moleſtũ euacuãtes: ita quãtitatẽ opꝫ eiuſdẽ humoris noxiꝫ multitudini facere ꝯgruẽtẽ. Sꝫ qualitatis q̄deꝫ indicia ſupius diximus: vbi illũ aforiſmũ expoſuimus: cuius ꝑn^m eſt. In ꝑturbationibus ventris. Quãtitatis ꝟo nullũ habemus indiciuꝫ: ob hãc igiť cauſam nobis dedit Hippoč. de eadẽ quãtitate iudicãdi viaꝫ: ex facilitate tolerãtie. Nã ſi humor ſuperexcedẽs eũceť: tũc ipm̄ ſeipõ egrotũ fieri leuiorẽ: ⁊ melius tolerare eſt neceſſe: q̄ ſi aliqd̄ etiam ex his que nã conſtãt: excernať diſſolui: ac debilitari egri vires: ⁊ quãdã ſentire afflictionẽ. Quare nõ prõptam coꝝ que eũanť quãtitatis phãtaſiam opꝫ attendẽ: ſꝫ duas que dicte ſunt: ſignationes. Si qualia opꝫ euacuanť: ⁊ ſi facile tolerẽt. Qd̄ autẽ poſtea ab ipſo ſubiũgiť. Atq; vbi vſq; ad animi defectionez expedit ducere: recte q̄dem ab ipſo dictũ eſt: ſed adijcere oportet vſus ſignificatiões. Quia ꝟo ipſe ꝑtermiſit: nos ex q̄bus ipa experiẽtia: ⁊ rõne videmur inueniſſe diſpoſitiones: in q̄bus expedit vſq; ad animi defectiõez euacuare, dicemus. Et primũ vſq; ad quam animi defectionez dictum ab ipſo fuerit: diſtinguere oportet. Neq; eniꝫ tales dicit animi defectus: qui ⁊ expaueſcẽtib⁹: aliquãdo egris vene ſectionẽ: vel tale auxiliũ aliqd̄ ſolẽt accidere. Neq; ꝟo cũ in ore vẽtriculi humores mordaces: aliquãdo fuerint: vel prius in ipſo coaceruati: vel qui in ipõ remediꝫ vſu ad ipſuꝫ defluxerint: cauſam dederint aie defectionis. Solẽt eniꝫ ⁊ hoc tẽpore pati animi defectionẽ: nõ tamẽ h̄ animi defectio eſt ſufficiẽs mẽſura eũationis: que nõnunq̄ citra neceſſitatẽ cõtingit: ſicuti febricitantes pleriq;: vel inter ſurgẽduꝫ: vel reſidẽdum: animo defecerũt ob quam

THEODORI TRADVCTIO.

Deiectiões nõ copia extimãde ſunt: ſꝫ eo quod talia deijciũtur q̄lia deijci opꝫ ⁊ facile eger fert. Atq; vbi ad anime defectionẽ vſq; ducenduꝫ eſt ita agendum mõ eger durare poſſit.

TRANSLA. ANTIQVA

uirtus cuſtodiatur: qḋ inumerabili/
ter experti ſumus: ⁊ maximuꝫ iuua/
mentum inuenimus. Cum enim flo/
bothomamus uſqꝫ ad defectionem
in peracutis febribus: refrigeratꝰ cor/
pus ⁊ febris extinguitur: plurimis vē/
tres ſoluuntur: ſudores patiuntur: et
multi perfecte ſanantur. In maxi/
mo ergo dolore nulla medicina pfe/
ctior hac defectione. Oportet autē
diſcernere vbi flobothomare: ⁊ vbi
dare pharmaciam oportet: quod di/
ximus in libro de flobothomia.

℄ Aforiſmus. XXIIII.

Vide.16.xl. cap.2º.char. 341.col.2º.

℄ In peracutis paſſionibus
raro ⁊ in principijs pharma
cijs vti: ⁊ hoc prius bene di/
iudicantes facere.

℄ Ante dixit Hippo. materiam pur/
gare non crudam: hic autē mōſtra/
uit purgationes neceſſarias ab initio
⁊ tn̄ in pacutis febrib⁹ ⁊ raro: ⁊ etiaꝫ
cuꝫ in eis furioſe ſint paſſiones: per/
cepit ꝟo fieri in his cum maiori cō/
ſideratione: in diuturnis autem mor
bis purgationes expectātur a ſigno
coctionis. ℄ Qḋ autem dixit. Bene
diiudicātes facere: qḋ intenderit de/
bemus perpendere: ſcilꝫ an intende
rit corpus infirmi ante purgationeꝫ
parare vel expectare naturam ope/
rari: vt corpus pharmacie apparatū
ſit: an aliquid aliud potēderit. Sed
quicquid ipſe conſiderauit maxime
cuſtodiēdum ⁊ cauendum eſt nobis
in purgationib⁹ huiuſmodi. Si enim
dent: non ſm̄ q̄ꝺ oportet in acutis fe/
bribus: piculoſum eſt valde. Omne
enim laxatiuum ſm̄ ſe calidū ⁊ ſic/
cum eſt: vnde febres generantur: nō
ergo neceſſe eſt dare medicinam ca/
lidam ⁊ ſiccā: ſed refrigeratiua ⁊ hu/
mectatiua detur. Non ergo pharma
cia in febribus cauſa caloris earum
eſt adhibenda: ſatis enim bene per/
pendimus: quia multum noceret in/
firmis: ſed tamen dāda eſt cauſa chi/
moꝝ qui materia ſunt febrium: cuꝫ
purgatione intelleximus plus iuuā/
tem q̄

Solutiuū oē calidum eſt ⁊ ſiccū. Cur⁹ ū ſuauamētū in feb. acutiſ ma/ lus eſt ex alīa nōe q̄ nocu/ mētum ex cō plexione.

TRADVC. LAVRENTIA.

dent defecerūt: ⁊ ob eam rem cubā/
tibus mitti ſanguinē iubemus. Igi/
tur anime defectio qui vacuationis
ratione eueniat: nūc eſt vacuationis
modus menſuraqꝫ tradita: ſi inflam
matio vehementiſſime infeſtet: ſi fe/
bris immaniter cremat: ſi dolor in/
tolerabilis cruciat. Sed ſi vires ſu/
perſint: vt ipſe etiam ait: tam ancepe
piculoſumqꝫ remedium tētandum
eſt: noſqꝫ iſtiuſmodi vacuationes ſe/
penumero adhibuimus pinſigni p/
fectu: ſiquidē in febri rapida ad aīe
defectionē vſqꝫ miſſus ſanguis vni/
uerſum prorſus refrigerat habitum
obſtirpatqꝫ ⁊ reſtinguit febreꝫ: atqꝫ
etiaꝫ pleriſqꝫ reſoluitur aluus: ⁊ iteꝫ
profundūtur ſudores: necnō quidaꝫ
ex his plene ⁊ ad integrū ſanitati re/
ſtituuntur. Nam per violentiam ef/
frenati doloris nullum eque valens
remediū vidi: atqꝫ vacuatio que aīe
defectionē admittat / ſiue ſoluere ve/
nam / ſiue perpurgare ad anime defe
ctionem conducat: quemadmodum
libro qui eſt de mittendo ſanguine
perpenſum iam eſt.

℄ Aforiſmus. XXIIII.

℄ In affectib⁹ acutis raro ⁊ in/
ter initia vtēdū medicamēto
vacuatorio eſt: idqꝫ adhibi/
to diligēti examine faciūdū.

℄ Pauloante eſt pditū ꝯcocta medi/
camētis vacuare monereqꝫ non cru
da opꝫ: nec in pn̄°: niſi turgent: ſꝫ ma/
gna ex parte nō turgent. Nūc igit̄ vt
iter initia acutoꝝ affectuū tm̄modo
ꝯueniat: nam in lōgis ſemꝑ expecta/
re ꝯcoctionē opꝫ: in acutis ꝟo ſi tur/
gent vti queas medicamētis vacua/
torijs: ſꝫ id niſi diligēti ⁊ cautabūdo
examine adhibito: ⁊ accurata ꝯſide/
ratione cognitiōeqꝫ faciūduꝫ nō eſt:
⁊ ob eam rem Hippo. optima rōne
adiecit: idqꝫ adhibito diligenti exa/
mine faciūduꝫ. Siue eniꝫ cautiſſime
ꝯſiderari debere / ſiue ꝑparari egruꝫ
ſeu boni q̄ſlibebit iudicationem ma/
nere opiriqꝫ ſignet ꝟbuꝫ reputatio/
nē diligētē curioſamqꝫ / nec incautaꝫ
diſpūctionē circa tales purgationes
plane demōſtrat: ꝑpea id ex acie mē
tis regramus ⁊ cōprehendamus ſa/
gaci diligētia: ⁊ quātum vincēdi pſpi/
cuitas pmittit: imitemur opꝫ ea rō/
ne q̄ ſatis q̄ꝫ cuꝫ piculo cēſet in mor
bo acuto medicamētum vacuatoriū
ꝑperā adhiberi: qꝛ medicamēta pur
gātia oīa calida virib⁹ hn̄tur. Febris
aūt inquātum febris iuxta ſuā nām:
non caſu ⁊ vt libet calida ⁊ ſicca: ſed
q̄ꝫ maxime repugnātia ⁊ obuerſa fri/
gida humidaqꝫ requirit. Non igitur
ignifici

VERSIO LEONICENI.

quam cauſam accūbentibus ipſis ſe/
camus venam. Ea igit̄ que fit animi
defectio rōne euacuationis: nūc ab Hip
pocrate dicta eſt / eē menſura euacua
tionis: ⁊ in maximis inflāmatiōib⁹:
⁊ in adurētibus febribus: ⁊ vehemē
tiſſimis doloribus. Oportet autem:
ſicuti et ipſe inquit viribus integris:
atqꝫ valētibus tātam moliri euacua/
nem: ⁊ nos ſepius huiuſcemodi eua/
cuationes pdeſſe plurimum: experien/
tia didicimus. Naꝫ ⁊ in ardētiſſimis
febrib⁹: ſi vſqꝫ ad animi defectioneꝫ
ſanguis mittat̄: ſtatim totius corpo/
ris habitus refrigeratur: ⁊ febris ex/
tinguitur: ⁊ plurimis etiam aluus ci/
tatur: ⁊ ſudores emanant: ⁊ q̄daꝫ eo/
rum ex his ſanitati ſunt reſtituti: alīj
adiuti plurimū: vehemētiam egritu
dinis abſciderunt. In maximis ꝟo
doloribus nullum maius inueni re/
medium: q̄ꝫ vſqꝫ ad animi defectio/
nem euacuare: adhibita diſtinctione: an
mittere ſanguineꝫ: an purgare opor/
teat: vſqꝫ ad animi defectioneꝫ: quē/
admodum in libro de vene ſectione
monſtrauimus.

℄ Aforiſmus. XXIIII.

℄ In acutis paſſionib⁹ raro:
⁊ in principijs medicis pur/
gantibus vti: ⁊ hoc cuꝫ pre/
meditatione faciendum.

℄ Paulo antea dictum erat. Cōcocta
medicari: ⁊ mouere non cruda: neqꝫ
in pncipijs: ſi nō turgeant: plima ꝟo
nō turgent. Nūc aūt q̄ circa pncipia
acutaruꝫ egritudinū tm̄ ꝯtingit pur/
gare vtiliter: nos docet Hippo. nam
in lōgis morbis ſemꝑ opꝫ expectare
coctioneꝫ: in acutis ꝟo cum turgent:
etiā ab initio poſſumus vti medica/
mētis purgātib⁹: ⁊ hoc ipm̄ cuꝫ mul/
ta cautione: et pmeditatione facere.
Vn̄ mihi videt̄ Hippoc. recte adie/
ciſſe: ⁊ cuꝫ pmeditatione facere. Si/
ue enim per hoc ꝟbū diligētē intel/
ligat examinationeꝫ / ſiue egroti ꝑpa
ramētum / ſiue recti iudicij expecta/
tioneꝫ / ſiue hoꝝ aliq̄d / ſiue oīa vnius
vocabuli ſignificatione cōprehendant̄:
quātuꝫ huiuſcemodi vereat̄ purga/
tiones / manifeſtat. Neqꝫ enim picu/
lū minimū in morbo acuto: vti pur/
gante medicamēto: cum oīa id gn̄is
ſint potētia calida: febris ꝟo quate/
nus febris eſt: ⁊ ſui rōne nō calefaciē
tibus: atqꝫ exiccātibus: ſed potius cō
trarijs: h̄ eſt humectātibus: ⁊ refrige
rātibus egeat. Nō igit̄ ob igneam fe
bris caliditateꝫ purgationē adhibe/
mus: hāc enim ſcimus ſui rōne noci/
turaꝫ: ſed ꝑpter humores illā efficiē/
tes. Quare maiorem opꝫ ex noxioꝝ
humoꝝ

THEODORI traductio.

℄ In affecti/
bus acutis ra
ro et iter ini/
tia vtēdū me
dicamentum
euacuatorio eſt:
idqꝫ adhibi/
to diligenter
examie faciē/
dum eſt.

Febris vt fe/
bris eſt medi
caminib⁹ cōa
cuantibus nō
indiget.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

TRNSLA. ANTIQVA

tem ꝙ anguſtie timorem: qđ ſit cum materia morbi ſine corpis nocumẽto poteſt purgari: in quo perquirendum ſi corpus pharmacie ſit paratum. Quoꝝ enim morbi ex nimietate ſunt pinguedinis: vel multis cibarijs groſſis ⁊ viſcoſis: vł ex tumore: vel extẽſione ſub diaphragmate: vel nimio calore: vel alicuius membri apoſtemate: vt Hippocr. in libro regiminis acutoꝝ dixit. Nulli inꝙ boꝝ ad purgationem apparati ſunt ſupple in principio. Ubi ergo purgatio conuenit nullum boꝝ oportet inueniri. Cõuenit enim chimos ſubtiles ⁊ faciles eſſe ⁊ ſine viſcoſitate: ⁊ viam exeuntium apparatam eſſe: et ſine conſtipatione: qđ totum aliquãdo eſt artificialiter faciendum. Iſtud Hippo. hic intẽdit: ⁊ in ſeq̃nti aforiſmo confirmabit. In egritudine autẽ acuta: non niſi in principio pharmacia danda eſt: id eſt in die prima vel ſecunda ad plus: qꝛ non datur tantũ ſpatiũ vt corpus ad hoc paretur ſuſcipiendũ. Et ſi eſſe poſſet mellicratum bonũ dare foret: in quo coquãtur hyſſopus, calamentum, ameos, ⁊ ſilia. Hac igiť de cauſa raro Hippo. precipit dari pharmaciam in egritudine acuta: maxime cum ſit furioſa: que ſi ſit cauenda corpora nõ eſſent apparata: neqꝫ acumẽ morbi dabit ſpatium apparandi.

Quib' nõ cõueniat purgatio i pncipio egritudinis ⁊ qbus ſic.

TRADVC. LAVRENTIA.

ignifici caloris ſtudio officioqꝫ purgatio adhibẽda eſt: hãc enim quãuis in ſemetipſam agiť nocere cõſtat: ſed cupidine ⁊ voto morbifici ſucci ꝑcipiẽda: vtilitas ĝ quaꝫ nocui ſucci vacuatio facit cõſpectior ⁊ maior intelligať: opꝫ offenſa quã nec̃io corpus ex medicamẽtis purgãtibus trahit. Id fiet ſi innocue ſuccus vacãs ois recutiť: qđ inquã vt fieri poſſit p̃n' ſcrutari cõuenietan eger ad eam purgationẽ paratus iſtructuſqꝫ ſit. Nã ſi cibaria complura eaqꝫ craſſa ⁊ humẽtia ingeſta ſunt: vel vbi diſtenta ilia ſufflanť: vł plus equo calent atqꝫ igneſcunt. Itemqꝫ ſi in viſceribus inflãmatio fatiget: tales inepti purgari cẽſentur. Itaqꝫ hec abſint ⁊ ſucci fluxiſſimi habeãtur: opꝫ lentoriſqꝫ prorſus inſolẽtes expaſſis emiſſaculis: ex quibus purgatio ꝓueniet, nec in fartione obſecti ⁊ occecati vt hac facilitate motus corpus omne illi ſit ꝑuiuꝫ. Hec eniꝫ nos q̃ꝫ ꝑparabimus ſi purgare quẽpiam auſpicatius libeat: qđ Hippo. dixit ad hãc ſniam. Corpora quacũqꝫ purgare libuerit fluida eo facies. At ꝟo in morbis acutis protinus inter initia p̃mo die, aut intra biduum adhibituri purgationẽ: ſi turgent ita ꝑparari nequaꝙ conueniet: niſi qs opportunitateꝫ exſecãde atqꝫ incidende materie aucupatus mox ſi ꝑcipiat ſorbitioneꝫ incocto hyſſopo, cunila, hirquicunila, thymo, pulegio alio quoue medicamẽto: qđ hunc in mo'm ſuccos execet ⁊ ſuccidat. Quãobrem recta rõne ait rarẽter iter initia acuti morbi ꝑcipi medicamentũ vacuatoriuꝫ oporť. Neqꝫ.n. frequẽter turget p̃n' vacãs ſuccus: neqꝫ etiã ſi qd hoꝝ exiſtat: ꝑbente tẽpus morbo preparari cõgruet egrum.

VERSIO LEONICENI.

humoꝝ eũatione fieri vtilitatem: ꝙ id qđ neceſſario cõſequiť ex purgãtibus medicamẽtis detrimẽtuꝫ: vt ꝟo hoc fiat: p̃mo oportet cõſiderare: nũquid eger idonee ſe habeat ad huiꝰ purgationem. Nam quicũqꝫ multa cruditate laborãt, vel qui tenaces: ac craſſos cibos aſſumpſerũt: qbus itidem ilia extẽta: atqꝫ inflata ſunt: aut ſupra modum calida: atqꝫ ignea exiſtunt: ⁊ hoc ipſo in loco aliqua eſt viſcerũ inflãmatio: oẽs hi haudquaꝙ ſunt apti ad purgationes: hec itaqꝫ abeſſe oportet. Humores aũt ꝙ maxime fieri põt eſſe fluxui paratos ꝟ eſt tenues: ⁊ nullũ lentoreꝫ participãtes: ⁊ apta eſſe foramina per que debet purgatio fieri: ⁊ nullam hic obſtructionẽ. Nam ⁊ nos iſta antea paramus: cum quẽpiam ſumus purgaturi. Et hoc eſt ꝙ ab ipſo Hippocr. diciť in illo aforiſmo. Corpora vbi quis purgare velit: oportet fluida facere: verũ in acutis morbis circa p̃ncipia ſtatim: circa primuꝫ videlicet diem: vel nõ vltra 3m: ſi ſumus vſuri purgãtibus medicamẽtis: quãdo turgent: non dať facultas iſta preparãdi: niſi quis forte arripiat occaſionem propinãdi mellicratum: in quo decoctuꝫ ſit aliquid hyſſopi: vel origani: vel tragorigani: vel thymi: vel pulegij, ſiue qd huiuſmodi vim habens humores extenuãdi. Quare nõ ſine ratione dixit. Raro circa principia morboꝝ acutoꝝ nobis venere in vſum purgationes: quoniã non ſepius turgeant humores in p̃ncipijs: neqꝫ ſi quid iſtorum adſit egro ſatis ad purgationem parato: neqꝫ dante morbo nobis temporis occaſionem quo poſſimus ex in parato paratum facere.

Qui ſint inepti purgationibus: ⁊ qui ſint apti.

ℂ Aforiſmus. XXV.

ℂ Si qualia oportet purgari purgenť: ⁊ cõfert ⁊ bñ ferũt. Si ꝟo cõtrariũ, importune.

ℂ Iſte aforiſmus in ꝑcedentibus eſt explanatus: ibi. In perturbationibꝰ ventris ⁊c̃. dicitur. Sed quia de artificiali purgatiõe dicebat hic: ⁊ qualiter debeat fieri diffiniuit: neqꝫ graue fuit ſibi repetere. Et ſi ante dixit: adhuc tamẽ repetit vt recordemur qđ prius dixit. Et quia in precedenti aforiſmo artificialẽ ſolam tetigit: hic vtrãqꝫ intelligendam innuit.

ℂ Aforiſmus. XXV.

ℂ Si quale purgari opꝫ, tale purgať: ꝓdeſt ⁊ facile ferť. Si contra, difficulter.

ℂ Hec ſentẽtia ꝑſpicue claritatis eſt: atqꝫ in ea cõtenta qua dixit. In perturbationibus ventris ⁊ vomitibus ſue ſpõtie: ſi tale purgatur quale purgari oportet: res bene ceder ⁊ facile feretur: ſin minus, cõtra. Sed quoniam hoc loco de purgatiõibus agit quas medicus cõmolitur: fereqꝫ neceſſarias definitiones ſubtexuit: nequaꝙ veritus eſt iſtiuſmodi ſentẽtiolã cõſcribere ad ſuſſidium potius memorie ꝙ ad legẽtium diſciplinaꝫ remittens in alium ea que ſupra alia huius opis parte de vacuationibꝰ tradidit tractatu qui eſt de purgationibus cumulatiſſime enarrato.

ℂ Aforiſmus. XXV.

ℂ Si qualia oportet purgari, purgenť, cõfert: ⁊ facile ferunt. Si cõtra, difficulter.

ℂ Nõ eſt dubium hũc aforiſmum in illo cõtineri: in quo dicebať. In perturbationibus ventris: ⁊ vomitibus ſpontinis: ſi qualia oportet purgari purgentur, cõfert: ⁊ facile tolerant: ſi ꝟo nõ, contra. Ueruꝫ qꝛ in hac libri parte de purgationibus a medico factis loquebať: ⁊ omnes fere neceſſarias diſtinctiones cõmemorauit: nõ piguit ip̃m hũc quoqꝫ adiũgere aforiſmum: in quo nihil magis nouum edoceť: ſed ad memoriã reuocanť ea que prius in alia libri parte enunciauerat: de ſpontinis eũonibus: vt hoc etiam in loco totus ſermo de purgationibus eſſet abſolutus.

THEOdori traductio.

ℂ Si quale purgari opꝫ, tale purgať, ꝓdeſt ⁊ facile ferť. Si cõtra, difficulter.

TRANSLA. ANTIQVA

Galeni in afoꝛ. Hippocrat. Liber ſcd̃s ſm antiquã Cõſtantini africani trãſlationẽ.

Aforiſmus. I.

Eldẽ.16.ꝯti. c.1.char.330 colũ.1.⁊ p ſequẽtẽ afoꝛ. Et.c.2.char.341.colũ.2°. Et.15.ca.3°.char.304.colũ.4°.

IN q̃ moꝛbo ſomn⁹ laborẽ pſtat: moꝛtale. Si vo ſomn⁹ iuuerit: non moꝛtale.

Qd in hoc loco per laborez nocumẽtuz intellexerit: ex ſubſequentibus mõſtrat: cum dixit.[Si iuuerit] vnde ex oppoſito intelligendum eſt labor nocumentũ. Nocumentũ vo ſomni duobus modis eſt. Uno modo vniuerſaliter cum in initio interpolataꝝ febriuz infirmus doꝛmierit. Altero particulariter in moꝛbis quibuſlibet infirmus doꝛmierit. Hũc Hippoc. hic intendit: cum primus: neq3 nocumẽtũ: neq3 moꝛtẽ poꝛtendit: ſed potius in initio naturaꝝ paroxiſmi iuuerit. Calor enim cum chimis in initio interpolate febris īteriora petit: ſicut idẽ alĩs innuit: maxime ſiquis rigorez habuerit: tremorem quoq3 ⁊ nimiã frigiditatez in coꝛpore exteriori.

Nocumẽtuz ſomni ẽ duobus modis.

Sõn⁹ in pn° interpolate febris prolõgat acciña.

Si ergo infirmus in initio īterpolate febris doꝛmierit prolõgant huiuſmodi accidentia: neq3 febris ad ſtatum niſi poſt magnũ laborem appropinquat. Si vo intus in viſceribus alicubi apoſtemata latitant augmentãtur. Et ſi chimi aliqui ad ſtomachuz currere ſolebãt: non ſolum non digeruntur: ſed etiam augmentant: quapropter infirmi hoc tẽpoꝛe non ſunt dimittendi doꝛmire: vt exterioꝛa habeant ſpiritus ⁊ ſanguinem ⁊ calorẽ: ſicut etiam interioꝛa. Redarguimur tamen a ſophiſtis obycientibus nobis: q2 nocere illud non a ſomno venit: ſed a febrib⁹: qd̃ tamen excitatione minuitur: magis autẽ ſibi noceret ſi non excitaretur: nõ tamen ſomnus cauſa fuit nocumenti: ſed q2 non excitatus fuit: hec ergo palam eſt nõ ſomnum in initio nocere febriũ: ſed potius auferens ſomnum minuit nocumẽtum: ⁊ facit ſuũ iuuamẽtum: ⁊ auferens ſomnum minuit iuuamẽtuz.

Alij vo dicũt q2 ſomnus nocet cõfirmãtes Hippo. non in initio febris ſomnum intendiſſe: ſed quocũq3 tẽpoꝛe fuerit. Multum autẽ videt iuuare maxime in febrium declinatione: ⁊ aliquando in ſtatu: aliquãdo in augmẽto ſtatui vicino. Si g̃ nocet in augmẽto ſtatui vicino: non eſt ad moꝛtem eius foꝛtis ſignatio. In declinatione vo nocẽs certũ ſignũ dat ad moꝛtẽ. Si enim ſolẽria iuuare in ſuo tpe:

Sõn⁹ in declinatiõe: ⁊ aliq̃ñ in ſtatu: et aliquando in augmento iu[u]at.

TRADVC. LAVRENTIA.

Gal. in Hippocratis ſnias Liber ſcd̃s iterpte Laurentio laurẽtiano Floꝛẽtino.

Aforiſmus. I.

IN quocũq3 moꝛbo ſomnus laborẽ affert: letalis ẽ. At ſi iuuat letalis nõ ẽ.

Laborem hoc loco ſignificare leſionẽ oppoſita noia pſpicue indicant: ait eniz.[At ſi iuuat/letalis nõ eſt.] Uerũ cuz duplex leſio intelligat. Altera pmiſcua: ſi iter initia acceſſionuz egri obdoꝛmiãt. Altera ppꝛia: ſi quo alio tẽpoꝛe incidãt in ſopoꝛẽ. De hac agere Hippocratẽ putãdũ eſt. Neq3 enim illa abolitionẽ/aut aliud graue denũtiat: ſed tpis inſequit nãm: vbi enim acceſſio prehendit ſucci in pfunduz coꝛpis ſeſe inſerũt. Et itez vniuerſus caloꝛ magiſq3 ſiqs hoꝛroꝛ/aut algoꝛ/ aut frigus exteraꝝ ptium vehemẽs extiterit: ⁊ ob eam rem acciñia doꝛmiẽtibus ab initio diutius imoꝛant: necnõ febres vix egreq3 ad ꝯſiſtẽdi vigorez accedũt: ⁊ ſiqua iñlãmatio in viſceribus fatigat: recta rõne adcreſcit: itẽq3 ſi in ventre ſucci decũbant: non ſiliter cõcoquuntur atq3 ceteris ſomnis: ſ3 ſalua cruditate multoplures reddunt. Itaq3 eas ob cauſas p̃cipiẽdum: vt experti puigileſq3 agant id tẽpus: quo ſanguis ⁊ ſpũs extroꝛſum tẽdẽtes in vigilias opponãt ſeſe pro remedio: ⁊ gdẽ valido aduerſus ſupueniẽtẽ introꝛſuz decurſionẽ. Quocirca haud abre quis dixerit leſionẽ fieri tãtiſper ex nã acceſſionis: que vigilie ope ⁊ auxilio deficiat: q2 ſi eo quoq3 puenit egri trahere offenſam ꝯſpectioꝛẽ: nõ ea rõne q2 nouuz detrimẽtum de ſomno obueniat: ſed q2 vigilãdi pſidiuz deſit. Hec igitur ſuſpitio admonet: nullũ īter initia acceſſionũ detrimẽtuz fieri ex ſomno: ſed tantũmodo deeſſe ſubſidium inſomnie ꝯtẽdit.

Altera aũt opinio que ſomnuz eo tpe īferre cõpꝛobat detrimẽtũ agere Hippo. adſtruit de ſomno reliquoꝝ tẽpoꝛuz: quĩ ad miruz modũ ppe dixerim iuuat: ſed potiſſimũ ſi inclinãtib⁹ moꝛbis extitit. Adiuuat plane nõnunq̃ in ipſo cõſiſtẽdi vigoꝛe: atq3 interduz ſũmis incremẽtis: que cum moꝛbi vigoꝛe viuacitateq3 ꝯcurrũt ⁊ coeunt. At e re maxime eſt: vbi p inclinationez eueniat: q̃obꝛez ſi nocet minus exitiabilis putat per ꝯſiſtẽtias ⁊ incrementa acceſſionũ maximeq3 letalis per inclinationes eueniet. nã vbi maximo vſu accidit

VERSIO LEONICENI.

Galeni in afoꝛiſmos Hippocratis Liber ſcd̃s: interprete Nicolao Leoniceno.

Aforiſmus. I.

IN quo moꝛbo ſomnus laborem facit: moꝛtale. Si vo iuuat: nõ moꝛtale.

THEOdori traductio. In q̃cũq3 moꝛbo ſõnus laborẽ affert/ letalis eſt. At ſi iuuat/ letalis non eſt.

Qd quidem labor apud ipſuz nũc leſionez ſignificet: clarum eſt ex eo qd̃ opponit. Ingt eiz.[Si vo iuuerit nõ moꝛtale.] Cũ vo dup^x ſit ea q̃ ex ſomno ſit leſio: altera cõis que in pncipijs ſit acceſſionũ: q̃s annotatões vocãt: altera ppꝛia: vt in gbuſdã moꝛbis qñ in aliq̃ alio tpe ſomn⁹ nocet: de hac ipm dicẽ eſt exiſtimãdũ. Altera. n. neq3 moꝛtem: neq3 aliqd̃ aliud graue ſigt: cũ nãm tpis ꝯſequat. In principijs ſigdẽ acceſſionũ: ⁊ caloꝛ nãlis totus ⁊ humores in pfundũ coꝛpis vergũt: quẽadmodum ipe docuit: ⁊ pcipue in gbus hoꝛroꝛ/vel rigoꝛ/vl̃ foꝛtis ptiũ exterioꝝ refrigeratio cõtingit. Et ppterea: ſi in pncipijs doꝛmierint caſus illis ptẽdunt: ⁊ vix febres ad ꝯſiſtentiã pueniunt. Si qua vo inflãmatio ſit circa viſcera: rõnabile ſit ipaz adaugeri: ⁊ ſi humores aliq ad vẽtrem ꝯfluant: nõ eque: atq3 in alijs ſomnis cõcoquunt: ſed plures ſiũt incocti pmanẽtes. Ob hãc. ſ. cãm egrotis vigilias pcipimus tẽpoꝛe illo que ſit ex ipſis/ſpũs/ſanguiſue: atq3 caloꝛis habitãtis in eis ad exterioꝛa motionez. Uolẽtes opponẽ/tanq̃ maximũ auxiliũ adũſus illaz que ſit in acceſſionũ pncipijs ſanguinis ſpũs: ⁊ caloꝛis nãlis ad interioꝛa retractionẽ. Quare nõ ſine rõne dixerit q̃ſpiaz huiuſcemodi leſiones hoc tpe accidere ex nã acceſſionis: ⁊ ex vigilia phiberi. Cum vo hac priuati fuerint egrotãtes: tunc dãnum ſentiũt manifeſtius: nõ q2 altera leſio accidat ex ſomno: ſed q2 deeſt illa que ex vigilia habetur vtilitas. Hic gdez ſermo oſtẽdit nullaz fieri in acceſſionũ pncipijs/ex ſomno leſionẽ: ſed hoc ipm tñmodo carẽtiaz vtilitatis.

Leſio ex ſomno in moꝛbis duplex.

Foꝛte melius h̃ret ſic: que ſiũt ex ipſius ſpũs ⁊c. motione.

Eſt vo ⁊ alter ſmo ꝯcedẽs ex ſomnis fieri hoc tpe leſionem: ⁊ vult nũc Hippocr. docere de his qui in alijs tpib⁹ doꝛmiũt: in gb⁹ in totuz manifeſta vtilitas ex ſomno ꝯſequit pſertim vbi moꝛbo declinãte adhibeat. Nã ⁊ aliqñ moꝛbo iam ꝯſiſtẽte adhibit⁹ manifeſtaz affert vtilitatem: ⁊ qñq3 in extremis ptibus augmẽti: que ad ꝯſiſtẽtiaz copulant. Sz manifeſtiſſima eius vtilitas in declinationib⁹ ſit: ⁊ gdẽ cum ſomni

TRNSLA. ANTIQVA

ſuo tēpore:tunc non iuuent cum de/
beant iuuare: mala proculdubio eſt
eorum ſignificatio. ¶ Nocumētum
vero ſomni contrarium eſt iuuamento
ſui:cum non febrem minuat:ſed po/
tius augeat: dolorem quoqꝫ nimiuꝫ
maiorē:apātaqꝫ augmentet. Et ali/
qū infirmus irrationabilr in ſomno
loquitur.Cuꝫ vero excitatur īfirmus:
Sanitas i ſo/ mno et poſt ipm vn̄ p̄ue/ niat in feb. in eadē vanitate permanet:aliquan/
do dixit:aliqū ſtupidus ſurgit:neqꝫ ni/
ſi cuꝫ magna grauitate excitaṫ. Que
omnia patitur ex chimorū peſſimi/
tatibus. Si enim calor naturalis in
corpore chimis fortior fuerit: in ſo/
mno eos digerit. Si autem debilior
ſit:ꝛ chimi cum vicerint:dominātur
chimi in viſcerib⁹:vnde hec acciden
tia conficiuntur. ¶ Hippoč.vero intē
dit exteriora corporis in vigilijs ca/
leſieri; in ſomnis vero refrigerari:in
quo plurimi ꝯcordant Philoſophi.
Somnus vero ꝛ vigilie iterius vel ex/
terius caloris naturalis fiunt aduna
tione. Si igitur calor in viſceribus
aduneť:neqꝫ materiaꝫ que morbi
cauſa eſt vincere poſſit ſuis viribus:
neqꝫ naturam morbi cauſam ſuper/
grediatur certa mors ſignatur. Sed
ſi eam vicerit natura:ꝛ ſibi poſſit do
minari:bonum quidē eſt:ſed non ſi/
gnum certum ad ſanitateꝫ:poteſt ta/
men dici infirmum ꝓpter hoc poſſē
ſanari: ꝛ alia de cauſa periclitari.i.ſi
patiatur apoſtema in aliquo mēbro
nobili:ꝛ apoſtema durum ſit diſſol/
ui:inde qdem poſſibile eſt eum mo/
ri. Bonuꝫ ergo eſt vt dicamus:ſi la/
borem facit ſomnus:ꝙ mors ſignifi
catur:ſi autem iuuerit/contrarium fa/
ciet. Qꝫ ſomnus noceat mōſtratur in
epidimia:cuꝫ dicit. Multi inqt hoꝝ
alienationem paſſi ſunt ꝛ ſtuporem:
alij vero ꝓpter ſomnum doluerūt.

TRADVC.LAVRENTIA.

vſu accidit ſi adeo nō iuuat vt obſit
internitionē iure denūtiabit. Ceterū
offenſe q̄s trahimus dormiendo ob/
uerſe ſuſſidijs ꝛ adiumentis exiſtūt.
Verbi gratia.ſi febris nequaq̄ꝫ cōuelli/
tur:ſed vel incitatur vehemētior vel
attēditur dolor: ſi fluctiones plures
deferātur:ſi augeātur inflāmationes.
Aliqui per quietem loquūtur aliena
et ſimul experrecti ſunt mēte vidui:
nec dum ſui non reuocant ſe diutius:
nōnullos attoniti ſomni initium ori/
goqꝫ cōſopitos prehendit: ꝙ ſi per/
pungātur triſtius ſe cōmouent ꝛ col/
ligūt atqꝫ ad ſe reuocāt/coma/vocāt
nos appellemus attonitū ſomnum
confabricemuſqꝫ ſi erit opus verba.
Porro hec oia accidunt vitio ſucco/
ruꝫ:quos vbi valētior fuerit natiuus
calor per ſoporem cōcoquit:vbi im/
becillior euinciť:atqꝫ etiam grauan
tur viſcera:ꝛ iteꝫ memoratis affecti/
bus prehendūtur. Hippocrates eniꝫ
voluit expergitos ex ſomneſqꝫ extra
calidiſſimos ꝯtra ſoporatos haberi.
Indicāſ:qđ vel alijs qbuſdam natu
re functionib⁹ accidit:vt taꝫ ſomnus
q̄ꝫ inſomnia pro nixu impetuqꝫ nati/
ue caliditatis eueniat:ꝓindeqꝫ colle/
ctus recta ratione īpenetrabilib⁹ vi/
ſcerū niſi ſuperet morbificas cauſas
abolitionē prenūtiat. Atqui ſi puin/
cat nō continuo ſecuram polliceť ſo/
ſpitatem:niſi dicatur reualiturū eſſe
egrum quātum in eam ipſam agitur
affectionem. Attamē ex alterius ma
leficio diſpoſitionis fieri poſſe vt in/
tereat:etenim ſi p̄ncipem:q̄uis par/
teꝫ ſublatam difficilis prebēdat inflā/
matio fere eſt vt hūc in moduꝫ per/
peſſus iterimať. Quocirca ſecurius
ita dicetur: vbi ſomnus nocet letalis
nota eſt:vbi iuuet/letalis nō eſt. Ce/
terum vt ex ſomno detrimēta naſcā
tur libro quem de vulgarijs edidit
morbis īſinuauit. Ad hūc ferme ſen/
tētiaꝫ cōplures ſomno attonito pre/
henduntur:atqꝫ etiā delirionāqꝫ ex
ſomno tales exiſtunt.

VERSIO LEONICENI.

ſomni nocēt: minus qdem exitiales
ſunt iam cōſiſtēte:atqꝫ increſcēte ac/
ceſſione:precipue vero in declinationi/
bus ꝑnicioſi. Nam quo tpe aliqđ eſt
vtiliſſimuꝫ:ſi p̄ter id qđ nihil ꝓdeſt:
etiam nocet:morteꝫ nō ſine rōne ſi/
gnificat. Ex ſomno aūt leſiones ꝯue
ſunt vtilitatibus:ꝙ videlꝫ febres ex
ipſis nō diſſoluunť: vel etiam excitā
tur:ꝛ ꝙ dolores intenduntť:ꝛ fluctio/
nes multiplicanť:ꝛ creſcūt inflāma/
tiones. Quidā vero ex ipſis inter dor/
miēduꝫ delira loquunť:ꝛ vbi expge Delirium in ſomno ꝛ poſt ipm vnde ac/ cidat.
facti fuerint multo tpe in delirio ꝑſe
uerāt. Quoſdā ſomnus grauiſſimus
dormiētes occupat: ꝛ vix cum pun/
gunť excitanť. Hec vero oia ꝯtingunt
ꝓpter humoꝝ prauitateꝫ:quos vbi
calor innatus fortior extiterit: per ſo/
mnos ꝯcoquit. Quādo vero debilior/
ſuccūbit:ꝛ ab illis viſcera aggrauan
tur:ꝛ dictis affectibus hō corripitur.
Ipſe etenim Hippocř. vult hominē
vigilātem extrinſecus eſſe calidiorē:
dormiētem vero ꝯtrario modo ſe ha/
bere/id nos edocens:qđ etiam qbuſ/
dam alijs rerum nālū ſtudioſis vi/
ſuꝫ eſt ſomnū:atqꝫ vigilias fieri ſm
innati caloris motiones. Non abſqꝫ
rōne igiť euenit:vt cum in viſcerib⁹
iſte collectus:cauſas morbificas ne/
queat euincere:ꝑniciēꝫ ſignificat. Si
tamē euicerit: non ꝓpterea certe ſa/
lutis eſt ſignū:niſi ꝙ quiſpiaꝫ:quātū
ad talem affectū attinet:egrotū dixe
rit nō ꝑiclitaturuꝫ: qui tamē ex alio
poſſit interire. Nam ſi qua inflāma/
tio aliquā ex ꝑtibus p̄ncipalib⁹ pre/
occupauerit ſolui difficilis:contingit
egrū qui ita ſe habeat interire. Qua/
re ſecurius ꝓnunciādum eſt. Ubi ex
ſomno leſio aliqua aduenit: letalem
eſſe notam. Cum vero ꝓdeſt:nō leta/
lem. Que vero ex ſomnis alique acci/
dant leſiones:ipſe in libris quos epi/
demia inſcripſit/oſtēdit:his verbis.
Inter hos multi erāt graui oppreſſi
ſomno:ꝛ delirantes: nonnulli vero ex
ſomno tales fiebant.

¶ Aforiſmus. II.

Vide.25.ꝯti. cap.3°.char. 505.col.p°. ¶ Ubi deſipiētiaꝫ ſōn⁹ ſedat:
bonū. vbi verū p̄ſtat:malū.

¶ Si hic ſupiori ꝯiūgať vt vnus fiat
aforiſmus ita diceť. In quo morbo
ſomnus laborē facit/mortale. Si vero
iuuat/nō mortale. Si igiť alienatio/
nē ſomnus ſedat/bonū eſt:vnde iſte
aforiſmus priorem videť ꝯfirmare.
Intēdit aūt Hippo.bonum ſomnuꝫ
eſſe:ſi dolorem mitiget ꝛ apara/ſiue
febres: ſed cum hec oia intellexerit:
periculoſius quoddam vnum vnde
alia intelligerenť nominauit.

¶ Somnus

¶ Aforiſmus. II.

¶ Ubi ſomnus deliriuꝫ tol/
lit,bene eſt.

¶ Si deinceps īter ſe copulem⁹ ꝛ ꝯti
nuemus vtrūqꝫ ſnīaꝫ:tum hūc:tuꝫ ēt
ſupioreꝫ:vniuſa diſputatio talis red/
deť. In q̄cūqꝫ morbo ſomn⁹ laboreꝫ
affert letalis eſt:at ſi iuuat letalis nō
eſt:vbi igiť ſomnus delirū tollit hū
eſt:vt tanq̄ꝫ ex^m inferať ꝑticulare ei⁹
qđ eſt in vniuſuꝫ antea ꝓditū velut
ſi hūc in moduꝫ dixiſſet. Ubi ſomn⁹
dolorē īterſedat/hū eſt:vbi ſomnus
febrem ob ſtirpat/bene eſt. Ubi igiť
ſomnus

¶ Aforiſmus. II.

¶ Ubi ſomnus delirium ſe/
dat,bonum.

THEO/ dori tradu/ ctio. ¶ Ubi ſōn⁹ delirium tol/ lit/bene eſt.

¶ Si ambos dixerimus aforiſmos:
ꝛ hunc.ſ.ꝛ antecedētem:inuiceꝫ iun/
gi:totus ſmo talis vtiqꝫ fiet. In quo
ſomno morbus laborē facit/morta/
le:ſi vero iuuat/non mortale. Ubi igiť
ſomnus delirium ſedat/bonū:vt qđ/
dam veluti exemplum particulare
ſubiungat ſermoni antecedenti vni/
uerſaliter dicto. Tanq̄ꝫ ſi ita dixiſ/
ſet. Ubi dolorem ſomnus ſedat/bo/
num. Ubi igitur febrem ſomnus ſe/
dat/bonū.

TRANSLA. ANTIQVA — TRADVC. LAVRENTIA. — VERSIO LEONICENI.

ſomnus iſlãmationē ꝯpellit ⁊ diluit: boni eſt. Sꝫ ſatis abūdeqꝫ fuit morbi genꝰ q̄ maxime piculoſuꝫ noiare: vt ꝑpēſionis gſiatim decurſe nubilū diſcuteret adbibito ſplendore ſingularis pindeqꝫ illuſtrioris exēpli.

dat/bonum. Ubi igitur inflãmationem ſedat ſomnus/bonum. Sed ſatis fuit ei tãtuꝫ piculoſiorem morbū nominare. Nam veritas ſermonum vniuerſaliuꝫ: ex huiuſcemodi exemplis magis dilucet.

THEOdori traductio.

¶ Aforiſmus. III.

Vide Gal. 3. de interio. cap. 5°.

¶ Somnus ⁊ vigilia vtraqꝫ modo magis facta: malū.

¶ Quidaꝫ medici arbitrati ſunt eſſe malas vigilias excedentes modum: ſed ſomnum nō ſimiliter: qꝛ ſomnus ſemper bonum ſignum eſt. Nullus enim ſomnus modū excedit. Multi quoqꝫ errauerunt putantes ſtuporem longum eſſe ſomnum. Quibus non obuiamus: quia nunq̄ habuit viſus: vt ſtupor ſomnus vocaret longus: oportet ergo nobis concordentur. Cum ergo naturalem modū exceſſerit: ⁊ ſine ſtupore fuerit longus vocabitur ſomnus: quez primus ſenſus facit: id eſt cerebri frigiditas: que ſi ſit fortis commixta humiditati lythargiam facit: ſi ꝟo ſiccitati catalepſiam: id eſt congelationeꝫ facit. E cōtra vigilie exprimi ſenſus fiunt caliditate: que ex ſimplici fit cōplexione cerebro dominante: vel ex cholere rubee commixtione: quod in quibuſdam libris noſtris nos explanaſſe meminimus: vnde h̄ tm̄ breuiaſſe ſufficit. Sicut autem quidam negant ſomnum excedere tēperamentum: itidem de vigilijs putant ſentiendum.

Errores quorũdã medicoꝝ.

De cauſis ſomni ⁊ vigilie.

¶ Aforiſmus. III.

¶ Somnꝰ aut vigilia ſi alterutrū modū exceſſit: mali eſt.

¶ Quidã medicine pfeſſi ſanxerunt vigiliã: que modū excedat/malã: tuꝫ notã: tum cām hři: nō tñ ſomnū: cum eniꝫ aſſidue boni eē/nec vllū interueniꝫ mediocritatē modūqꝫ modicuꝫ excedat: atqꝫ aſſertionē exiſtimationis ſue hinc colligunt: vt pleriqꝫ oberrēt qui attonitū ſomnū incipiētem diutinū ſomnū eē exiſtimēt. Sꝫ h̄ nimis abſurdū eſt: nãqꝫ ob eã rem ſomnus vocat̃ attonitus: qꝛ difficulter expgiſcibilis eſt. Porro recte noiat̃ ſomnus diutinꝰ/ſi tpis ſerie dūtaxat trãſiliat nãe moderationē/nec difficile: puta neq̃qꝫ altus ⁊ pfundus excitet. ¶ Talis pterea ſomnꝰ ex frigore pncipis accidit ſentiētis. i. cerebri: qꝛ ſi frigus vehemēs ſit cetu ⁊ ꝯciliatu humoris gignit lethargiꝫ argꝰ obliuionis: ita cognominatū ꝯtra coitione incurſuqꝫ ſiccoris cōmittit catalepſim noie quã nos ꝟbū e ꝟbo exprimētes prehēſiculationē appellemꝰ: det .n. venia nouitati ꝟboꝝ rerū obſcuritatibꝰ ſeruiēti. Pari mō vigilia ꝓpter calorē primarie ptis ſenſorie/ꝯſiſtit: ſꝫ vel ob intēperieꝫ atqꝫ imoderationē ſolūmodo: vel etiã ob ſucci biliosi exupantiaꝫ affluētiãqꝫ. Ceteꝝ eaꝝ rerū indicia in nr̃is cōmētarijs explanata iam ſunt: nūc ꝟo ſummas rerū breuiter admonuiſſe ⁊ ſtrictim ſufficiet. Uerum: vt qdã volūt ſomnum aſſidue fieri moderatū: nec vnq̄ imodicū: ita rurſus alij vigiliã nunq̄ fieri mediocrē ⁊ ſalubreꝫ ꝯtēdūt: ſꝫ ꝟbū eē qd̄ redūdãtiã nimmodo indicet: qui ſi viuēdi ꝯſuetudineꝫ tenerēt nunq̄ in tãtas ſalebras incidiſſent. praua eniꝫ iterdū vocant̃ tēperata modificataqꝫ/ſi cuꝫ auctioribus ꝯtēdant̃: quapropter hūc in moduꝫ vigiliã inaudiri modicã modulatãqꝫ vice breuis neceſſe eſt.

¶ Aforiſmus. III.

¶ Sōnꝰ: atqꝫ vigilia: vtraqꝫ ſi modū exceſſerint: maluꝫ.

¶ Nōnulli ex medicine profeſſoribꝰ exiſtimarunt: vigiliam moduꝫ excedentem malum eſſe/⁊ ſignuꝫ/⁊ cauſam: non tamen ſomnum. Hūc enim ſemper bonum eſſe/⁊ ſignum/⁊ cauſam: ⁊ nunq̄ fieri ſomnum modum excedenteꝫ: plurimos ꝟo decipi arbitrãtes ſomnulētas: ⁊ graues diſpoſitiones incipientes/ſomnū eſſe longum. Ueruꝫ hi a nobis diſcentes: qꝛ nonduꝫ ſomnus grauis nominatur: niſi difficileꝫ habuerit expgefactionem: ꝯcedant recte ſomnum lōgum nominari: quãdo ſolum tempore exceſſerit modum nature cōuenientem: ⁊ nōdum habuerit difficilem expergefactionem. ¶ Fit autem huiuſcemodi ſomnus refrigerato primo ſenſitiuo: hoc eſt cerebro ipſo: que refrigeratio cum fortis fuerit: mixta quidē humiditati facit lethargicas paſſiones. Cum ſiccitate ꝟo eas que greco vocabulo catalepſes: id eſt deprehenſiones nominãtur. Sic ⁊ vigilie fiunt quidem propter calorem pme partis ſenſitiue: ſed vel ex ſola intēperatura: vl' ex humoris biliosi abūdantia. Horum ꝟo talium omnium demōſtrationes in noſtris ſunt ſcripte tractatibus. Nunc auteꝫ ſufficiat ſola eoꝝ capita tetigiſſe. Sicuti autē qdam fuere qui ſolum ſomnuꝫ ſemper fieri cum modo exiſtimarunt: et nunq̄ extra moduꝫ: ſic nōnulli rurſus aiunt vigiliam nunq̄ eſſe moderatam. Sed hoc nomen ſolã immoderantiaꝫ ſignificare: obliti eius que in vſu vite ſeruat̃ cōſuetudinis: quoniam ⁊ mala nōnunq̄ mediocria dicimus magnoꝝ comparatione. Sic igitur audire oportet vigiliã mediocrem: ac ſi ſignificet paruam.

¶ Sōnꝰ aut vigilia: ſi alterutrum modū exceſſerit/ malū eſt.

Sōnꝰ ex infrigidatione vigilie ex calefactione cerebri fit.

¶ Aforiſmus. IIII.

¶ Nō plenitudo: nō indigentia: neqꝫ aliud qdcunqꝫ magis nã fuerit: nihil bonuꝫ.

¶ Cum in pcedētibus vnuꝫ quoddã intellexit in hoc ſubſequenti oĩa ſubintroduxit: oſtēdēs ſanitateꝫ tēperamētum eſſe ⁊ equalitatē. Exiēs ergo tēperamētuꝫ vel equalitatem: procul dubio

Sanitas ē tēperamentum quoddaꝫ.

¶ Aforiſmus. IIII.

¶ Non ſatietas: non fames: non aliud quicq̄ bonum eſt qd̄ naturam excedit.

¶ Rurſus hec diſputatio: quēadmodum anteclata ſmia ſup ſingulari mã eadē ex oĩbus ſancit. Cū eniꝫ ſanitas tēpies moduſqꝫ modicus ſit intēperies oĩs que ꝓlixiore itercapedine a tēperie

THEOdori traductio.

¶ Aforiſmus. IIII.

¶ Non ſatietas: non fames: neqꝫ aliud qdq̄ qd̄ moduꝫ nature exceſſerit.

¶ Rurſus hic aforiſmus: ſicut et alter qui antecedit qd̄ in vna mã: idē vult intelligi in oĩbus. Nam cum ſanitas moderãtia quedã ſit: neceſſe eſt oēs imoderantias que plurimū a modo receſſerit

¶ Non ſatietas: nō fames: nō aliũ qcq̄ bonuꝫ eſt qd̄ nãm excedit.

Sanitas eſt moderantia quedã.

TRNSLA. ANTIQVA

dubio incidit infirmitatem: & ſi multum/egreditur morbus: ſi ꝟo parũ/ cauſa morbi appellatur.

Aforiſmus. V.

Vide.25.ꝯi. cap.3°.char. 509.col.p°. in fine.

Labores ſpontanei narrãt morbos.

Nomen laboris nõ motum nimiũ oſtendit: ſed quod nimius motus cõficit. Si autem ſine motu tale quid contigerit: non labor abſolute: ſed. potiꝰ labor ſine cauſa manifeſta appellandus erit. Qui labor tripliciter dicitur ſicut in libro de regimine ſanitatis diximus. Unus eſt ſicut dolor vulneris. Joãnicius. Uulnera apud helenes ſunt inciſiones carnis: id eſt ſeparationes iũcture quocũq; modo fiant. Secundus dicitur quaſi dolor therani. Terciꝰ velut dolor apoſtematis. Cauſa primi mali ſunt chimi. Secundi ipſorũ chimorum abundantia. Tertij vtrũq;. Quõ cum ita ſit: neceſſe eſt his laboribus morbos nuntiari.

Labor dicit tripłr.

Aforiſmus. VI.

Vide.16.ꝯi. ca.p°.char. 330.col.2ª.

Quicunq; dolentes aliqd corporis plurimum dolorem non ſentiunt: his mens egrotat.

Cum dolorem Hippocr. ſepe conſueuerit appellare: non hic dolorem intendit: ſed cauſam doloris: ſicut in epidimia dixit. Dolores primi quos craton ſuſtinuit fuerunt frigidi: poſteriores calidi. per calidum et frigidum non dolorẽ intellexit: ſed qualitates has que fuere cã doloris. Jtidem autem hic ſignificauit: apoſtemata enim calida vt heriſipile/vulnera/inciſiones/& excoriationes/& cõtuſiones: & quecũq; horũ patiuntur infirmi/non ſentiunt: ſed mẽte egrotare eos faciũt. Neq; diſtat ſiue mẽtem/ſiue intellectum: ſenſum quoq; ſiue memoriam dicat,

Aforiſmus. VII.

Vide.18.cõtinẽ. cap.10. char.186.colũ.p°. & 187 col.p°.

Quecunq; multo tempore extenuãtur corpora tarde reuerti conſueuerunt. Que ꝟo modico, modice.

Macies paruo tẽpore extenuans corpa ex inanitione humiditatis corporis eſt intelligẽda: non q diſſoluãtur ſolida membra. Que ꝟo multo tpe macreſcunt: carnẽ diſſolui portendunt: & mẽbra cibum per corpus diuidentia: cũq; digerentia ſanguinẽ quoq; generãtia intelligunt eſſe corrupta: vt nõ poſſit cibus digeri quãtitate

TRADVC. LAVRENTIA.

tẽperie decuia eſt: iaz morbus habeatur op; at que ꝑpius exorbitat/genituram egrotationis premõſtrat.

Aforiſmus. V.

Laſſitudines ſue ſpontis morbos prenuntiant.

Nõ imoderationis vocabulũ quã fecit motio laſſitudo eſt: ſz affectiõis que alantiũ corpibus accidit: neq;.n. laſſitudines cõmeminit que exercitatione fiant: ſz que ꝑpoſito atq; ſpeta ſuo eueniãt. Jtaq; ſi ſine motione talis affectio incidit non laſſitudo ſimpliciter: ſz laſſitudo ſue ſpõtis & voluntatis cognominat. Cetez cũ triplex ſit laſſitudo (quẽadmodũ in liᵒ de tuenda valitudine diffinitũ iam eſt) vlcerosa & contẽtoria & que flãmationis inſtõnc ꝯſiſtat. Haz pᵃ ſucci habere ſequẽs iflãmatiõe: tertia plexa & ꝯgregatione amborũ fieri ſolet: ac de his volumine de tuẽda valitudine ꝑpẽſum iam eſt. Merito igit laſſitudines ſpõtales: atq; ex arbitrio ſuo ꝑuenientes morbos predicũt.

Aforiſmus. VI.

Quicũq; parte corpis aliqua laborãtes laborem ipſum magna ex parte non ſentiũt: his mens egrotat.

Labores aſſolet interdum nominare diſpoſitionez ex qua dolor aduenit: quem in modum libro qui eſt de morbis vulgarijs loqtur in vrbe cranonia vetuſtus dolor frigidus recens calidus extitit: non ipſum dolorem profecto frigidũue/aut calidum dictitans: ſed nuncupans ita affectionem que iuxta ſuam naturã cum dolore affligat: vt ſi iſeſtet ſacer ignis/aut inflãmatio: vel ſi qua parte corpis contuſum ictum et fractum ſit aliõue quomodo perpeſſum: quorum ſi quo vigente non ſit ſenſus: mens labaſcit. Mentem ꝑterea vel intelligentiã diceret: nunc haud quicq; intereſt.

Aforiſmus. VII.

Que longo temporis ſpatio extenuantur, lente reficienda ſunt. Que breui, breuiter.

Que cito extenuãtur humidis mẽbris abolitis haudquaq; ſolidis colliquatis ita afficiuntur. At ſi lõgo tẽporis tractu extenuant carnes tabeſcunt: gracilenta redduntur opificia: que cõcoctionez diductionẽq; & ſanguificationẽ atq; nutritionẽ animãtibus miniſtrant intẽperant ſuccenturiantq;. proindeq; non poterũt cibi tãtum

VERSIO LEONICENI.

receſſerunt iam egritudines eſſe: que ꝟo nõdum id qð plurimũ obtinent: egritudinũ gñationẽ oſtẽdere.

Aforiſmus. V.

Spõtanee laſſitudies morbos prenuntiant.

Non eius que fit ex motionibꝰ immoderãtie nomẽ eſt laſſitudo: ſz eiꝰ que aduenit in corpibꝰ aialiũ diſpõnis: neq;.n. laſſitudinũ meminit: que ex talibꝰ accidũt motionibꝰ: ſed que ſpõte ꝯtingũt. Cum igit abſq; motibꝰ euenerit diſpoſitio: nõ ſimplr laſſitudo: ſed laſſitudo ſpõtanea nolat. Sed cum tres ſint laſſitudines: quẽadmodũ in ſalubrib' declarauimus. pᵃ que vlcerũ. 2ᵃ que tẽtionis. 3ᵃ que inflãmationis ſenſum habet: que ex iſtis cõponit. Prima qdẽ ex vitiatis humoribꝰ ortuz habet. Scda ex plenitudine. Tertia ex vtriſq; ſil ꝯiunctis. Sic.n.a nob eſt demõſtratũ in ea que de ſalubribꝰ iſcribit tractatiõe. Quare nõ temere dictum eſt ſpõtaneas laſſitudines morbos nũtiare.

Aforiſmus. VI.

Quicunq; dolentes parte aliqua corporis omnino dolorem non ſentiũt: his mens egrotat.

Dolores ſolet nominare nõnunq; diſpõnes ipſas in qbus dolemus: in quem ſenſum dicebat in libro epidemiarũ: q in cranone antiq dolores frigidi: noui autẽ calidi: haudquaq; dolores calidos/frigidoſue: ſz diſpoſitiones ex qbus fiant: ita noians. Et h in loco igit eodem modo dolores ipſas diſpõnes nominauit: quecũq; cum dolore fieri ſunt nã apte: quemadmodũ heriſipelas inflãmationẽ: & vulnus: & fractionez: atq; rupturã: & cõuulſionem: & quodcũq; tale aliquid/qð ſi adſit: & ab egroto non ſentiatur/mentẽ indicat egrotare. Siue autem mẽtem/ſiue animaz dixerit: nihil ad preſentia refert.

Aforiſmus. VII.

Que longo tempore extenuantur corpora: lente reficere oportet. Que ꝟo breui, breuiter.

Que eniz pauco tẽpore extenuata ſunt corpa ob humoꝝ/& ſpũum euacuationẽ: nõ ex ſolidoꝝ colliquatione id perpeſſa ſunt. Que ꝟo lõgo tẽpore extenuãtur: his carnes cõtabeſcũt. Graciles etiã reddũtur alie partes per quas concoctio in aialibus: & diſtributio: & ſanguificatio: atq; nutritio perficit: quare tũc non poterit cõcoqui

THEOdori traductio.

Laſſitudines ſpõte euenientes morbos pñũciãt.

Laſſitudines tres ſunt.

THEOdori traductio.

Quicũq; pte corpis aliqua laborantes laborẽ ipſuz magna ex parte nõ ſentiũt: his mẽs egrotat.

THEOdori traductio.

Que lõgo temporis ſpatio extenuant lẽte reficiẽda ſũt. Que breui/breuiter.

TRANSLA. ANTIQVA

tiitate corpori ſufficiente. Unde cum neceſſe ſit corpus refici cibo: multo plus oportet tempore reuocari. Dic autez Hippoc. intendit corpora ſola humiditate extenuata cuʒ dieta cibi velociſſime ad craſſitiem reuocãda. Mẽbra eniʒ appetitiua ⁊ digeſtiua credimus eẽ fortia. Finis huius aforiſmi diuerſus in diuerſis inueniť libris: ſʒ tñ ad idem redit. Que in modico modice. Alibi. Que in breui cito reuerti conſueuere.

Afoꝛiſmus. VIII.

Vide.18.pti. cap.10.cbar. 385.colũ.3.⁊ cbar.386.colũ.3°.

Si ex egritudine cibũ accipiens qs nõ ↄualeſcat, ſignificat: qꝛ corpus plurimo cibo vtitur. Si vero nõ accipiẽti hoc fit, ſignificat: qm̃ corpus inanitione indiget.

Sic aforiſmus ex breuitate vnius verbi eſt obſcurus quod vſuale fuit Aſiam inhabitantibus: et eſt adhuc vſuale. Et eſt illud. Accipiens: dicentes enim. Accipiẽs deſiderans intelligunt ſeu volens. Nõ deſiderantes enim cibum non accipientes dicuntur deſiderantes: ⁊ ex eo corpus implentes dicuntur accipiẽtes. Siquis ergo exiens ex egritudine cibuʒ deſiderans: ⁊ accipiens nõ reuocat corpus ad priſtinam ſanitatem: cibo accepto corpus nõ nutritur: ſed aggrauatur potius. Nõ cibum deſiderãs: neqʒ accipiens quãtum ſufficiat humores malos ſe habere ſignãt: a quibus ſi nõ purgetur corpus ad virtutem prioreȝ non reuocat. Hippocrates aũt in libro hoc ⁊ multis alijs humores multos flobothomia minuendos innuit: ſed ſi ſit vnus pharmacia minuatur. Qð cuʒ ipſe ꝓbaſſet: et alibi dixiſſet duos aforiſmos ſubintulit: in quibus fineʒ huius aforiſmi de vtraqʒ euacuatiõe explanauit. Si inquit cibum non accipienti hoc fiat ſignificat: quoniam corpus euacuatione indiget. Multi diſcordãt libri de his duobus aforiſmis in fine ſui ordinis. Qui autez ſic ordinauerunt: melius diſponunt. Non pura corpora quãtumcũqʒ nutries magis ledes: vt continuentur verba ſic. Si cibum non accipienti hoc fiat: qꝛ inanitione indiget: ſignificat quia nõ pura corpora quantumcũqʒ magis nutries/magis ledes: ſed cum libros reuoluereʒ: ⁊ in eis ita ſicut modo libri habent/reperireʒ: ſicut inueni ita dimiſi ⁊ explanaui.

Multitudo humorũ per flobotomiã euacuanda: vnius aũt eſſe per pharmaciaʒ faciẽda.

Afoꝛiſmus. IX.

Vide.6.cõl. c.1.cbar.313. col.3. Et cb. 110.col.4°.

Corpa vbi qs vult purgare: opoꝛtet flupa manere.

Multi

TRADVC. LAVRENTIA.

bi tantum conficere quãtum corpus requirit: ⁊ ob id lõga temporis ſerie inſtaurenť integrenturqʒ talia oportet: quaʒ rem ipſe lente cognominauit: vbi vero ptes reſtantur humectiores tantũmodo firmitati ſolidarum confidentes partium breui recreari conuenit. Ceterum qð eſt in fine ſententie proditũ biſariã legitur: idẽqʒ ſignat ſeu ſigureť breui ablatiuo caſu/ſeu breuiter adiecta ſyllaba /ter/ aduerbicetur.

Afoꝛiſmus. VIII.

Siqs a moꝛbo cibum aſſumens non coꝛroboꝛať: plus cibi q̃ȝ ſatis ſit aſſumi ſignificatur. At vero ſi non aſſumenti ita euenit: euãtione opus eſſe ſciendum eſt.

Ob ſermonis breuitateȝ modũqʒ loquendi vulgariũ: qualis etiaʒ nunc apud nos eſt iuxta vſurpataʒ penes multas Aſie ciuitates conſuetudinẽ ſentẽtia obſcura euaſit. Dicere enim ↄſueuimus nõ aſſumere cibuȝ quos cibi faſtidiuȝ cepit: ↄtra aſſumere cibuʒ eos qui affectent alimoniã: atqʒ in repletionẽ veſcantur appetenter: ergo ſi qui auentes largeqʒ ſuſcipiẽtes cibum ⁊ ſaginãtes vẽtreʒ ſalutarem valẽtiam recupare non queant grauantur potius q̃ȝ alantur. At vero qui ne qð ſatis ſit quidem aſſumere queunt: vitioſos gerunt ſuccos: qbus nequaq̃ȝ vacuatis fieri minime põt: vt vires roborentur ⁊ conualeſcant. Porro Hippocť. non modo hoc loco: verũetiaʒ ceteris cõmentarijs vbi inter ſe qð ꝓportione ſuppetat omnes augeſcant ſucci miſſo ſanguine machinať ſanitateʒ. Sed ſi vnus eorũ ſupeſt purgatoria adhibet medicamẽta. Hec itaqʒ iternoſcẽs que ſepenumero factis cõmentarijs docuit: optima rõne duas ordine ſentẽtias ſuggerẽs ſuꝑ eadem re preterea admonet: quomodo hac quoqʒ ſententia adſtruxit in hũc moduȝ. Si nõ aſſumenti: ita euenit euãtione opus eſſe ſciẽdum eſt. Sed mendum eſſe incõteſtione cõtinuationeqʒ ſententiarũ exiſtimo in ceteris codicibus: propterea rectius iuſtiuſqʒ ſic ordo contexiť ⁊ digeritur: vt hec princeps ſententia ſcripta ſit hunc in modum corpora impura quo magis nutris: eo magis offendis: ſed placet exponendo multoꝝ exẽplariuȝ textum ⁊ conſequentiam promere.

Afoꝛiſmus. IX.

Coꝛpa quacunqʒ purgare libuerit: fluida eo facies.

Pleriqʒ

VERSIO LEONICENI.

cõcoqui alimẽtuȝ: quãto indiget corpus. Quã ob cauſam talia corpa longiori tpe reficere opoꝛtet: atqʒ tenuiter: qð lente noiauit. In qbus autẽ ſoli humores: ⁊ ſpirit° ſunt euacuati: in his celeriter: ac plenius cõtingit reficere: cum fiduciaȝ nobis preſtet ſolidarum partiũ robur. In fine autem aforiſmi duplex ſcriptura inueniť: ⁊ idem vtraqʒ ſignificat/ſiue breui caſu ablatiuo/ſiue breuiter aduerbialiter ſcriptum ſit.

Afoꝛiſmus. VIII.

THEODORI traductio.

Si a moꝛbo cibũ aſſumẽs quis nõ coꝛroboꝛatur: pluri alimẽto coꝛpus vti ſignificatur. Qꝛ ſi nõ aſſumẽte cibum hoc accidat: ſcire opoꝛtet q indiget euacuatione.

Siquis a morbo cibuȝ aſſumẽs non corroboratur plus cibi q̃ȝ ſatiſ ſit aſſumi ſignĩatur. At vo ſi nõ aſſumenti ita euenit: euacuatione opus eſſe ſciẽdum eſt.

Propter breuiloquiũ ⁊ vſum quẽdam dictionis: qui etiã eſt apud nos in multis ciuitatibus Aſie hic aforiſmus habuit obſcuritateȝ. Cõſuetum eniȝ eſt nobis dicere nõ aſſumere cibum illos qui ſine appetitu: aſſumere autẽ appetẽtes: ac paſtos vſqʒ ad ſacietateȝ. Quicũqʒ igiť appetẽtes: ⁊ abũdãs alimẽtuȝ accipiẽtes nõ poſſunt ſalubres vires recuparare: magis ex eo grauantur: ⁊ nõ nutriunť. Qui vo neqʒ qð ſatis ſit pñt aſſumere: vitioſos humores hñt: quos niſi euãuerint: fieri nõ põt: vt robur recuperẽt ſanitatis. Hippo. vo non hic tñ: ſʒ ⁊ in alijs ſuis cõmẽtarijs qñ iuxta ꝓportione ſeruata humores oẽs augenť: miſſione ſanguinis auxiliať. Ubi vo vnus aliqs ex ipſis ſupabũdat: illi purgatoriũ dat medicamen. Ut igiť iſta cogſcens: ⁊ qui ſepius in ſuis cõmentarijs eadẽ tradiderit: recte duos ſeqñtes aforiſmos ſubiũgit in qbus de eadem docet diſpõne: de qua etiaȝ in ħ añte docuit aforiſmo: ingens. Si vo non aſſumẽte egro ħ fiat: ſcire opȝ q indiget euãtione. Et ordineȝ qdem duoꝝ ſequẽtiuȝ aforiſmoꝝ: puto eſſe depꝛauatũ in multis alijs exẽplaribus. Illa vo rectius ſe hñt in qbus alter ſcribiť prior. Ille videlȝ. Nõ pura corpa quãto magis nutries tãto magis ledes: vt tot° ſermo talis exiſtat. Si vo nõ aſſumente ħ accidat: ſcire opoꝛtet q indiget euãtione. Nõ pura enim corpa quanto magis nutries magis ledes. Nos vo illũ ſequẽtes ordineȝ: quem in pluribus exẽplarib° ſcriptuȝ inuenimus: ſic eoꝝ fecimus expoſitioneȝ.

Auctis oib° humorib° ꝓportionaliter flõmia auxiliatur. Aucto vno: tñ pharmacia.

Afoꝛiſmus. IX.

THEODORI traductio.

Coꝛpa cũ qſpiam purgare voluerit: opȝ fluida facere.

Corpa q̃cũqs purgare libuerit: fluida eo facies.

Multi qdẽ

TRNSLA. ANTIQVA

Expoſitio erronea.

¶ Multi medicoꝛum fluxum facere arbitrati ſunt: vt vomitu medicandos o natura eos ad vomitum prepa remus cum aqua calida: ⁊ humidis ⁊ faſtidioſis cibarijs cibare: ⁊ ſic tandem medicinam dare. Quibus vero pharmacia danda eſt: ventres molliſicentur: ⁊ ventres ad relaxationem apparentur.

Expõ Gal.

¶ Sed non tam vilis fuit intentio Hippocratis: aliud enim maius ⁊ magis neceſſarium hic preuidit quod multis multotiẽs probauimus experimentis. Subtiliandi enim ſunt humores groſſi ⁊ viſcoſi: etiam aperiendi poꝛi quibus valeãt currere: ⁊ cum medicaminib⁹ extrahi et expelli facile temperata medicina: qua non cõturbetur natura: qꝺ qui neglexerit et ad medicinam tñ intenderit humores groſſos ⁊ anguſtioſos reddit cum nimijs toꝛſionib⁹: defectionibus quoq;: ⁊ vertiginibus multis ⁊ fluxibus inoꝛdinatis ⁊ ſimilibus: que quomodo fiant in quodã libro noſtro expoſuimus: hic autem Hippo. intendit coꝛpoꝛa: ſcilicet fluxu/vomitu/vel ſolutione purganda facere mollia: vt relaxatur/apiatur/ſubtilietur/⁊ diſſoluatur materia.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Pleriq; fluida reddi coꝛpoꝛa credunt coꝝ inquam qui vomitoꝛio ſint medicamento vacuendi vomitoꝛijs ſuſcitamẽtis: coꝝ vero qui ſint deijciẽtibus curandi remedijs ijs que ſubinde aluum ſubducãt. Quocirca vniuerſam affectionem ijs in alui ſubductionem illis in vomitionẽ oppoꝛtuniozem pparat. Ego vero puto docere Hippocratem: hac parte nõ hoc leuiculum ac ppe ineptum ⁊ frigidum ignauũq; conſultũ: ſed integrum ſenſum ſolidioꝛẽq; ⁊ magne rei decretũ qꝺ lõgus rerum vſus nobis indicauit iſtiuſmodi. Etenim ſiqs exſecet coꝛpulẽtos in coꝛpoꝛe ſuccos ⁊ glutinoſos: necnõ emiſſacula recludat qbus traiectu libero ſine offenſa materiaꝝ obicis pdeant: purgatio per oĩa optime cedet. Sed ſi id tanq̃ vanũ ⁊ nihili ꝑtermittas ⁊ contẽnas velut leue et futile monitum poꝛro cõmoliaris vomitionẽ aut alui ſubductionẽ: difficile purgationes incidũt cum toꝛminibus interdum ⁊ vertigine: ⁊ itẽ faſtidio quodam: necnõ prauo arteriarũ pulſu ⁊ expulſione difficultateq;. Sed nos vtimur remedijs que vacuant tenuãdo qbus integrũ volumẽ dicauimus. Hec enim euenire nequaq̃ aſſolent per euacuationes ſuccoꝝ qui ſunt extra naturã: vt qui ſubducantur atq; ocilſime cant: ⁊ ob eam rem ꝑpẽſioni adiecit Hippocr. quacũq; purgare libuerit: fluida eo facies: perinde atq; hũc in modũ dixiſſet/ſeu vomitione/ſeu ſubductiõe alui ꝑpurgare libuerit: defluum coꝛpus ſi reddas vniuerſum auſpicatius perpurgabis ſuccũ: quem nihil obiectu ſuo ob euacuatiõe repellat. Poꝛro fluxiliſſimum vt diximus erit: cum meatulis oĩbus patulis paſſiſq;: tum etiam madentibus ſuccis preciſis: ſi madens ſuccus vſpiam coꝛpꝛis craſſus glutinoſuſq; eſt.

VERSIO LEONICENI.

¶ Multi quidem volunt coꝛpa fluida fieri: vbi per medicamẽta vomitoꝛia euacuatio eſt facienda: cum his que ad vomendum irritant. Ubi vero per deijcientia: continuo aluum ſubducẽdo. Et ideo totam diſpoſitionem vtriſq;: his qdem ad alui ſubductionem: his vero ad vomitum: faciũt habilioꝛem. Ego vero Hippocratem puto: non minimum id: ſed aliquid maius hoc in loco nos docere voluiſſe: qꝺ nos lõga experientia vidicimus/ita ſe habere. Siquis enim extenuet atq; incidat craſſos: atq; tenaces humoꝛes qui in coꝛpoꝛe ſunt: ⁊ meatus aperiat per quos iſti tranſmittũtur: atq; trahuntur a medicamentis que vim purgatoꝛiam habent: tunc purgatio in omnibus recte ꝓcedit. Qui vero iſtud neglexerit: ⁊ vomitus: atq; alui ſubductionem ꝓcurauerint: his difficiles veniunt purgationes: nõ ſine toꝛminibus: ⁊ quadam vertigine: faſtidioq; multo: ⁊ malo pulſu: ac diſſolutione ⁊ difficultate. Nos vero extenuante vtimur victu: de quo integrum ſcripſimus librum: ⁊ nihil boꝛum contingere conſueuit: ſed coꝛum que in coꝛpoꝛe preter naturam continentur ſine vlla moleſtia: ac celerrime: fiunt euacuationes. Idcirco Hippocr. dicimus ſuo adiecliſſe ſermoni. Ubi quis voluerit purgare coꝛpa: opoꝛtet fluida facere: ac ſi ita dixiſſet. Siue per vomitus/ſiue per alui ſubductionem purgare velis: fluidũ totum coꝛpus efficiens: ſic purgabis optime. Erit autem fluidum: vt diximus: omnib⁹ meatibus reſeratis: humoꝛib⁹ vero inciſſis/abſterſis: atq; extenuatis: ſiquis fuerit humoꝛ in coꝛpoꝛe craſſus: ac glutinoſus.

THEOdoꝛi traductio.

¶ Afoꝛiſmus. X.

Vide. 18. ꝯ. cap. 10. char. 385. col. 3. in fine / et. 386. colũ. 4.

¶ Non pura coꝛpa quãtumcunq; nutries: magis ledes.

¶ Cibi ſubeũtes coꝛpa nõ ꝓus mũdificata coꝛrũpũtur malis humoꝛib⁹: quoꝝ quãtitas neceſſe eſt vt augmẽtetur: ⁊ qualitas nõ mutet. Hoc plurimũ patiunt: quoꝝ ſtomachus malis redũdat humoꝛibus: ⁊ ſunt patiẽtes id qꝺ ſuperius dictum eſt. Si ex egritudine cibum accipiens quis nõ conualeſcat hoc fit ⁊c.

¶ Afoꝛiſmus. X.

¶ Coꝛpa impura quo magis nutris: eo magis offendis.

¶ Cibus. n. abligurians vna coꝛrũpit exparcari cpti iam nutrimẽti labe: ita vt cumulata qdem mole in ſua qualitate ꝑſeueret: atq; adcreſcat ſine iactura qualitatis. Sed id potiſſimum accidit: vbi ventriculus vitioſis ſuccis opplet: ex qb⁹ pauloante memoratum accidẽs reualeſcẽtibus euenit: nõ poſſe aſſumere cibum.

¶ Afoꝛiſmus. X.

¶ Nõ pura coꝛpa: q̃to plus nutries: tãto magis ledes.

¶ Coꝛrũpitur enim aduenciẽs alimẽtum coꝛpi malos humoꝛes habenti: ita ꝙ ipſius quidem quantitas augetur: qualitas vero ſeruat. Hoc vero precipue fit quãdo ventriculus quibuſdam humoꝛibus vitioſis plenus extiterit: ex qbus paulo antea dictus reualeſcentibus accidit caſus: nõ poſſe videlꝫ cibum aſſumere.

THEOdoꝛi traductio.

¶ Coꝛpa impura quo magis nutris: eo magis offendis.

¶ Afoꝛiſmus. XI.

Vide. 18. ꝯtinẽ. char. 386 colũ. 4.

¶ Facilius eſt repleri potu q̃ cibo.

¶ Joãnici⁹. Liqda cibaria plurima per potum hic intellexit. ¶ Gal. cum Hippo.

¶ Afoꝛiſmus. XI.

¶ Potu q̃ cibo expleri facilius eſt.

¶ Cum de reſumẽdo coꝛpe ſupra admonuiſſet: ob eã rem adſtruit hoc loco diſcrimina

¶ Afoꝛiſmus. XI.

¶ Facilius eſt impleri potu q̃ cibis.

¶ Cum ſermo ipſi de his qui indigẽt coꝛpoꝛis refectiõe antea ſit habitus: ꝓpterea

THEOdoꝛi traductio.

¶ Potu q̃ cibo expleri facilius eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

Hippoč. hic intendat de his qui corpoꝛa ſua erant refecturi: ⁊ quoꝝ corpoꝛa erant reficienda: vt ad idez redeant in quo fuerant ſani: hic oſtēdere voluit cibaria hoc facientia. Dixit eniz in quodā libro de cibarijs. Qui cito vult reintegrari ad hoc qḋ fuit: optimū eſt humidis repleri: qui ꝟo celerius vult refici potu reficiatur: qui ꝟo adhuc celerius odoꝛe. Non tamen abſolute intelligendū eſt: ꝙ dixit ibi humidis. Hic autem potu: ſed potius illa que coꝛpoꝛis ſunt nutribilia: ⁊ groſſis cibarijs ad nutriendum vicina: ſicut vina groſſa. Vinū autem aquoſum ⁊ ſubtile: atq; albū naturaliter eſt aque vicinum ⁊ illius virtuti vicinatur ad nutriēdū: vnde vrina ꝓuocatur: nec coꝛpus inde nutritur niſi paruiſſimum qḋ: groſſum ꝟo ⁊ nigrum vinum nutribilius eſt ceteris: implens cito coꝛpoꝛa obnoxia inanitioni: id eſt victa ⁊ leſa per inanitionē. Quicūq; autem quomodo cibus digeratur intelligit liquida cibaria nutribilioꝛa et facilioꝛa coꝛpoꝛa perpendit.

Humidis cito fit reintegratio. Celerius potu ⁊ citius odoꝛe.

Vinū album ſbale pax nutrit: groſſum ꝟo multū.

TRADVC. LAVRENTIA.

diſcrimina mōc ex qua recreent. Ceterū libro qui eſt de cibo hoc modo ediſſerit. Si ociſſima adiectiōe opus eſt: madens remediū ad recipiēdas vires vnice valet: ſi ocioꝛe: odoꝛis ſpiramētū ꝓſentaneū eſt. At inaudiri nō ſimplici abſolutaq; ratione: inibi qdē madens adiumētū: aut ħ in loco potionē opꝫ: ſꝫ tum madēs remediū: tum etiā potionē que ſuapte vi ⁊ nā alitnáq; hec vbi cōcilient cibatū: perinde vt que ⁊ ſolidioꝛa ſunt ⁊ craſſioꝛa breuioꝛibus tēpoꝝ impendijs alunt: velut vinū ſi craſſiuſculū ſit: etenim aquoſum (ita tenue ⁊ candidum nō abſimile aque effigie vocitant) vt ſpecie eſt: ita etiaz viribus intelligiť: quo fit vt eliciat vrinaz nutriatq; minimuz: at craſſum rubicūdūq; alimēti plurimū exhibet: atq; ſcitatiſſime complet exinanita: atq; biantia coꝛpoꝛa: ꝓindeq; requirētia additionē. Humens ꝓterea alimentū maximeq; ſi calet ſuapte natura facilius recreare reficereq; ⁊ q̄ſi nouellam reponere viriditatem clareſcit: haud inſcius quonaz modo ductio concoctioq; efficiatur.

VERSIO LEONICENI.

propterea nunc ſcripſit materierum diuerſitates ex quibus nutriuntur. Scriptum autem eſt ab ipſo ⁊ in libro de alimento ſic. Quicūq; indigent citiſſima adiectione: humidum remedium ad recuperandas vires optimum eſt. Vbi autem adhuc citius: per odoꝛatum. Oportet autem non ſimpliciter intelligere in vtroq; libro: vel in illo humidū: vel hic potū: ſed humida et potus: que ſuapte natura apta ſunt nutrire coꝛpus. Nā ſi non ita nutriūt: ſicuti ſolidioꝛa: ſuperant tamen nutriēdo celeritate: ſicuti vina craſſioꝛa: nam aquoſa (ſic autez nominant alba ⁊ tenuia) ſicuti aque ſilem foꝛmam habent: ita etiaz vim: quare vrinam cient: ⁊ minime nutriunt: que ꝟo ⁊ craſſa ſunt: ⁊ coloꝛe rubea: plus alimēti habent q̄ꝫ reliqua vina. Ineſt autem eis: ⁊ citiſſime implere coꝛpoꝛa euacuata: ⁊ ob hoc indigētia adiectione. Et ꝟo humidum alimentū: ⁊ precipue natura calidum facilius nutriat: manifeſtum his qui noꝛunt quomodo: ⁊ coctio: ⁊ diſtributio fiant.

Humida melius ⁊ citius reſtaurāt q̄ ſicca ſi apta ſint nature ⁊c.

℄ Afoꝛiſmus. XII.

℄ Que relinquuntur in moꝛbis poſt criſiz, ſubuerſiones facere conſueuerunt.

Vide. 18. ꝑti. 10°. chor. 136. col. 4.

℄ Hic afoꝛiſmus ſuperioꝛi continuatur quo dicitur. Si ex egritudine cibum accipiens quis non cōualeſcat/ amplioꝛi cibo coꝛpus vtitur. Si aūt cibuz non accipienti hoc ſit/ euacuatione indigere ſignificat. Vult enim oſtendere: quare quidam cibuz abhoꝛreant: ac ſi diceret. Siquis cibuz accipiens non cōualeſcat/ euacuatione indigere ſignificat: quia que relinquuntur in moꝛbis poſt criſim/ ſubuerſiones facere cōſueuerunt: ⁊ que relinquuntur ſm̄ intellectū Hippo. mali ↄſiderantur chimi: quibus longo tēpoꝛe putrefactis: neceſſe eſt febres generari. Omnis enim humoꝛ extraneus qui non de naturis coꝛpoꝛum eſſe cōpꝛobatur impoſſibile eſt ꝙ ea nutriat: ſꝫ potius in putredinez mutať: ꝙ ſi in locis calidis cōgregetur: foꝛtioꝛ ⁊ velocioꝛ efficitur.

Humoꝛ extraneus coꝛpus nutrire nō poteſt.

℄ Afoꝛiſmus. XII.

℄ Que ꝑ moꝛbos relinquuntur ab indicatione, faciūt recidiuam.

℄ Hec quoq; ſnīa ꝓlatis ↄiūcta inneraq; eſt. cū eniz dixiſſet Hippo. Si quis a moꝛbo cibū aſſumēs nō coꝛroboꝛatur/ plus cibi q̄ꝫ ſatis ſit aſſumi ſignificať: at ꝟo ſi non aſſumenti ita euenit: vacuatione opus eſſe ſciēdum eſt. Quocirca poſt inſinuās de vacuationibus reddidit cauſam hoc in loco ob quam egeant vacuatione qui cibuz a moꝛbo faſtidiūt: velut ſi ſit hunc in moduz ꝓſcripens tractatus: ſi nō aſſumēti ita euenit/ euacuatione opus eſſe ſciēdū eſt. Que enim relinquuntur ab indicatione faciunt recidiuā: videlicet reliquias ⁊ quaſi ſegmenta nocue materie nominauit: que ſi ſupent nec pure ⁊ ad integruz careat contagione coꝛpus: ſed adhuc ſoꝛdido moꝛboꝛum fomite rigatur: neq; funditus moꝛboſe excedāt peſtes: neceſſario febres ſpatio tempoꝛis putres accendūt: etenim qa alienus a natura coꝛpoꝛis: in quo cōtinetur ſuccus eſt: neq; ſuo nutu alit: ſed reliquam neceſſario mutationem ⁊ cōuerſionem ad putredinē habens tādez euadit cauſa viſquequaq; perfecta ⁊ ſufficiens ad muneris cōpetentis perfunctionem. Et ſi calet ſedes qua collectus fuerit: tunc ⁊ maxime ⁊ ociſſime putreſcit.

THEOdori traductio.

℄ Afoꝛiſmus. XII.

℄ Que relinquuntur in moꝛbis, recidiuas facere conſueuerunt.

℄ Que per moꝛbos relinquunt ab indicatione faciunt recidiuam.

℄ Hic etiam afoꝛiſmus antecedentibus iungitur. Nam cum Hippoč. dixerit. Si a moꝛbo cibum aſſumens quis non coꝛroboꝛatur: pluri alimento coꝛpus vti ſignificatur: ꝙ ſi nō aſſumēte cibuz hoc accidat: ſcire opoꝛtet ꝙ indiget euacuatione. Et ob hāc cauſam cum deinceps de euacuationibus ſermonem habuiſſet: nūc cauſam aſſignat ob quam opoꝛteat euacuare eos qui poſt moꝛbum non appetunt: ac ſi totus ſermo ita ab ipſo tranſigeretur. Et ſi nō aſſumente cibum hoc accidat: ſcire opoꝛtet ꝙ indiget euacuatione. Que enim relinquuntur in moꝛbis poſt indicationē recidiuas facere conſueuere: per ea que relinquuntur in moꝛbis maloꝝ humoꝛū reliquias intelligens: quas neceſſarium eſt tempoꝛe putreſcentes febres accendere. Siquidez oīs humoꝛ alienus a natura coꝛpoꝛis: in quo cōtinetur: neq; aptus natura eſt ad eius nutritionem: quare relinquitur: vt neceſſario ad putredinem cōuertatur. Cum ꝟo et locus calidus erit in quo fuerit collectus: tūc celerrime putridus fit.

TRANSLA.ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XIII.

Vide.19.par. ther.330.colū.p°.in fin. ¶ Quibuſcunq3 criſis fit: bis nox difficilis eſt ãn acumen. Superueniẽs vero leuior: vt in pluribus.

¶ Criſis eſt velox et vehemens motus morbi: cum infirmus ad mortem

Criſis qd ſit. Vide Gal.3. de criſi.c.10. vel ad ſalutem deducitur. Eſt autem cum natura diuidat a bonis nociua: et ad expellendum faciat apparata: quod cum fiat neceſſe eſt q infirmus patiatur anguſtias: et morbus dureſcat. Nocte autem plus apparet: conſuetudo enim eſt humana vt nocte dormiat: ſi enim anguſtia ſomnũ auferat: facilius hora quietis apparent pericula: aliquando tamen apparent pericula in die: quia criſis debet eſſe in nocte. Quod autem poſtea dixit. Superueniens vero leuior vt in pluribus in quibuſdam libris nõ inuenitur: per quod tamen criſis intelligitur que ad ſalutem portendit: et bene dixit Hippo.cum poſt humoris expulſionem: neceſſe ſit ſubſequi quietem et leuitatẽ corporis. Criſis vero ois plus attinet ſanitati q̃ morti: niſi morbus ſit peſtilentialis.

TRADVC.LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XIII.

¶ Quibus indicatio iſtat iis nox difficil' ẽ q̃ acceſſionẽ precedit: ſbſeq̃ns aũt nox facilior magna ex pte accidere ſolet.

¶ Judicatio preceps pnaq3 in morbo: vel ad ſanitatem: vel abolitionem cõmutatio eſt. Ea fit vbi proba: a nõ pbis nã diducẽs in ſecretionem ſepa rat. merito igit' ob turbulam et intẽpe riem triſtius degit: ac labor et inquies noctu planius pſentit'. Tantiſper enim intergeſcẽ cõſueuimus: q̃obrem diſcuſſo ex tali negocio ſopore difficultas aptius pernoſcit'. Atqui dies qui ante eam noctẽ diluxit abſimiles intẽperies exhibet: q̃rigdem ſubſequẽs habet indicationẽ. ¶ Ceterum qd eſt in fine ſnĩa memoratũ. Subſequens autẽ nox facilior magna ex pte accidere ſolet: pleriſq3 codicib' ſcriptum nõ offendas. Uerũ admonet noctem que ꝯſecuta eſt indicationem hĩi pregreſſa mitiorem placidioremq3 magna ex pte. ppterea q ppe dixerim iudicationes in z^am valitudinẽ finiuntur. nam vt ꝯſtat inter egros plures ſoſpitati reddunt' pauciores intercũt modo ne peſtilens cõditio ſubeat.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XIII.

¶ Quibuſcunq3 criſis.i.indicatio fit: bis nox grauis añ acceſſionẽ. Que vero ſubſequit'. magna ex pte leuior exiſtit.

¶ Judicatio eſt ſubita in morbo: vel ad ſanitatem: vel ad mortem mutatio: fit autem natura ſeparante: a bonis mala: et ad excernendum preparante. Non temere igitur in tali turbatione grauiter ſe habent: et grauitas hec noctu fit manifeſtior. Nam hoc tempore dormire cõſueuimus. Somnis ergo a turbatione interruptis clarius grauitas illa percipitur: lz ſimilis fiat interdiu: quãdoq3 turbatio: quando nocte ſequente eſt iudicatio futura. ¶ Qd autem in fine aforiſmi ſcribitur. Que vero ſubſequitur magna ex parte leuior exiſtit: in multis exemplaribus non habetur. Uult aũt docere nos: q ſubſequens magna ex parte poſt iudicationem facilior exiſtat: quoniam plures iudicationes bene terminantur. Nouimus enim plures eſſe ex egrotis ſanatos q̃ mortuos: niſi ſit peſtilens conſtitutio.

THEOdori traductio.

¶ Quib' indicatio iſtat: bis nox difficilis eſt q̃ acceſſionẽ precedit: ſubſeq̃ns aũt nox facilior magna ex parte accidere ſolet.

TRANSLA.ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ In ventris fluxibus mutationes egeſtionum iuuant: ſi non ad mala trãſmutantur.

¶ Diuerſitates egeſtionũ et mutationes earum ſignificãt purgationes diuerſorum et multorum humorum fiduciãq3 ſanitatis: et mũdificationem corporum niſi cum trãſmutãtur in malum. Si enim ſignificẽt diſſolutionẽ corporum et diſſolutionẽ ſolidorum mẽbrorum et corruptionẽ et putredinẽ eorum: malum erit ſicut Hippoc.in pnoſticis dixit: cum egeſtionem tetigit pinguedinis: quã ſignificare dixit ſubalis humiditatis diſſolutionẽ: fetẽtem quoq3 dixit egeſtionem que corporis portendit putredinem et corruptionem.

TRADVC.LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ In pfluuiis alui mutationes deiectionum iuuant: niſi in praua mutentur.

¶ Mutationes deiectionum pleraq3 ſuccorum genera vacuantes corpus exquiſitius perpurgant: niſi indicia preſe colliquatiõis ac putredinis ferant: de quibus admonuit libro quẽ de preſagiis fecit: vbi mentionem habuit: vel earum qui tum pingues: tum etiam vitioſe deſcendant.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ In pfluuiis alui mutationes excremẽtorũ iuuant: niſi ad mala mutatio fiat.

¶ Mutationes excrementorum que multis formis variãtur exquiſitius corpus expurgant: niſi adſint ſigna colliquationis aut putredinis: de quibus in prognoſticis dixit: vbi et pinguium: et fetidorum ac male olentium meminit excrementorum.

THEOdori traductio.

¶ In profluuiis alui mutationes deiectionũ iuuãt: niſi in praua mutent'.

TRANSLA.ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XV.

¶ Ubi fauces egrotãt aut puſtule in corpe naſcunt' ꝯſiderare opz egeſtiones. Si.n.cholerice fuerint: corp' egrotat.

Vide.13.par. cap.4.ther. 359.colū.4. Et.25.ca.8°. ther.512.colū.4°. Si vero ſanis ſimiles: certum eſt corpus nutriri.

¶ In hoc aforiſmo duo oppoſita videntur eſſe appoſita: quibus oppoſitis neceſſe eſt nos ridere: ſed cũ vniuſq3 oppoſitorum pte quãdam ſui ſubtraxit per ptes poſitas dedit itelligẽ reticẽtias. Si aũt reticẽtias hic poſuerimus talis verborum

TRADVC.LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XV.

¶ Ubi fauces egrotãt aut tubercula in corpore oriũtur: excretiones cõſiderãde ſunt. Nam ſi bilioſe ſunt: corpus egrotat. Si ſimiles ſanis corpus alere tutum eſt.

¶ Duas inter ſe perpenſiones apponens: qd cõſequitur in ambabus omiſit: q̃obrem vtriſq3 quod deeſt adiecto fiet vniuerſus tractatus adminiculatior deliberatiorq3 hunc in modum. Ubi fauces egrotãt aut tubercula in

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XV.

¶ Ubi fauces egrotãt aut tubercula naſcunt' in corpe: excretiones iſpicere opz. Nam ſi bilioſe fuerint: corpus vna egrotat. Si vero ſiles ſanis: tutum eſt corpus nutrire.

¶ Duos inuicem ſermones ex aduerſo ponens in vtroq3: id qd conſequit' pretermiſit. Quare ſi vtriq3: id quod deeſt adiũgatur: erit vniuerſa oratio huiuſcemodi. Ubi fauces egrotant: aut tubercula naſcuntur in corpore: inſpicere

THEOdori traductio.

¶ Ubi fauces egrotant: aut tubercula i corpe oriuntur: excretiones ꝯſiderande ſunt. nam ſi bilioſe ſunt corpus egrotat. ſi ſiles ſanis corp' alere tutum eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

talis ⁊ boꝝ ſuoꝝ erit intellect⁹. Ubi fauces egrotant/aut puſtule/ſeu vulnera certificantur: egeſtiones ſiue alia a corpib⁹ expulſa ꝯſiderent̃. Si.n. cholera dñat̃ corpi corpus infirmabit̃: neq3 certi ſumus vtrũ3 nutrire ipm debeamus: q2 ſi excrẽtia ſint ſĩlia ſanis: corpus erit pro certo nutriẽdũ ⁊ ſanũ3. Unde aũt h ſic eẽ Hippo. itellexit: op3 hic ſubijci. Nã.n. aĩaliũ regĩtiua: aliq̃n de mẽbris nobilib⁹ humores malos expellit cũ3 vomitu: ⁊ aliq̃n cũ3 vrina: egeſtionibus q3 vel poroꝝ apertionib⁹.i. ſudore: q2 ſi eos oppilatos inuenerit: et mã expellenda groſſa ⁊ viſcoſa fuerit: nõ poteſt a nã expelli: vñ clauſa latẽs ſub cute corporis: inde puſtulas ⁊ vulnera neceſſe eſt gñari. Fauces autẽ3 facile ſuſcipiunt humores decurrẽtes a capite: vnde ſubſeq̃t̃ eas ĩfirmari. Op3 igit̃ ꝯſiderare vtrũ3 nã oẽs illos humores ad debilia mẽbra expulerit: ⁊ nil inde in corpe remãſerit: qđ itellr per excrẽta a corpib⁹. Si eni3 nã malos hũores nõ expulerit: eſt neceſſe egeſtionẽ cholericã dñari: q2 puſtule vl̃ vulnera ex incẽſione ſunt ſanguinis: que incẽſio pp choleram rubeam fit. Hippoc. autẽ hic mõſtrauit corpus ꝑus debẽ mũdificari q̃3 nutriri: corpore enim nõdum mũdificato ⁊ nutrito magis fit leſio. Si aũt corporis excrẽta ſanis ſunt ſimilia: humores puros in corpore ſignificãt.

Nã tot⁹ regitiua: qño mũdificat humores malos.

Aforiſmus. XVI.

Ubi indigentia: non oportet laborare.

Vide. 25. xl. cap. 8. char. 513. col. 3°.

Certa fames eſt: cum homo cibo indiget: vnde immẽſus ſequitur appetitus. Famem autem Hippocrates indigẽtiam nominauit in ſecũda epidimie particula. Helenes inquit. Cum propter indigentiam comederunt legumina: ſecuta eſt eos debilitas pedum: ergo indigentiam omnẽ ſiue coactam ſiue volũtariã famem nominat: vbi dixit. Humidum habens corpus: op3 vt indigentia medicetur: quia humor deſiccetur. Ite3 in pronoſticis ait. Oportet infirmũ3 interrogare ſi ſolutionẽ ventris vel indigẽtiam habuerit. Ubicũq3 ergo indigentia3 nominauit: ibi paupertatem intellexit. Ubi ergo indigentia: nõ oportet laborare: quia qui in die mãducare non habet: nõ oportet vt laboret. Per laborare autẽ nimium dicitur mouere: qđ alibi exercitium dixit. Cibus ergo ſemper immoderatum exercitiũ3 ꝓcedere debet vel preoccupare: qđ vniuerſaliter in ſanis ⁊ infirmis eſt faciẽdum.

Cibus ſemp exercitiũ preoccupat.

Sanis

TRADVC. LAVRENTIA.

cula in corpore erũpunt excretiones cõſiderãde ſunt: nam ſi bilioſa ſunt: corpus egrotat/nec alere tutũ3 eſt: ſi ſĩles ſanis: neq3 corpus egrotat idẽq3 alere tutũ3 eſt. At vo qua ratione adductus Hippoc. ita decernat conſtituatq3 ꝓtinus explicabo. Animantium natura nocuos precipuaꝝ partium ſuccos euacuans: interdũ3 per vrinam vomitionẽue/aut inferiore3 ventrem excernit: interdũ ad cutem egerens cum non vacuare queat pre corpulẽtia illo depellit. Tubercula ſeu papule gignunt̃: hunc in modũ3. Sepe preterea fauces excipiẽtes dimanãtes a cerebro ſuccos infeſtant̃. Cõſiderãdũ nũc eſt definiẽdũq3 an natura totum depellat excremẽtum viciatis membris: an in toto corpore materie copia efficiat/nec ſuccis ſit vitioſis liberum corpus ⁊ purũ3 ſordibus: id excretiõibus dilucebit. Eteni3 ſi natura pertentet oĩno corporis purgatione3 he bilioſe prouenient: fieri nãq3 tubercula ab amari fellis ſucco calefacto ſanguine natura voluit. Certũq3 eſt purgari ꝑus non ali oportere eiuſdem modi corpora: ſiquidem impura corpa ac velut ſuccorum labe interpellata: quo magis nutris: eo magis offendis. At ſi ſimiles ſanis excretiões ſunt: vniuerſum corpus ſanũ3 eſſe ſignificãt: nec vllum eſſe in alẽdone ꝑiculũ3.

Aforiſmus. XVI.

Ubi fames eſt: laborandũ non eſt.

Fameſcũt ij qui ob cibi carẽtiã ad imane3 exuritionẽ deueniũt. Ita ipſe q3 Hip. ait li° quẽ de vulgarijs morbis compoſuit in vrbe Aeno leguminivoros ob famẽ crurũ debilitas cepit. Quinetiã īmite3 vehemẽtẽq3 cibarioꝝ inopiã oẽm q̃cq3 ſine indigẽtia penuriaq3 accidat: ſ3 ꝯſulta opa/ aut ex ꝓcepto iuſſuq3 medici noiare famẽ aſſueuit. Dixit igr̃. Qui carnes humidas hñt ijs adhibenda fames eſt: fames.n. corpa arefacit. Itẽ libro q eſt de ꝓſagijs ingt. regri cõueniat: an eger incõueniens puigilq3 extitit: an vẽtriculus admodũ madeat: an fame vexetur: de cibi inopia afferens ꝟbũ: q̃obre3 hoc loco ita inſinuauit vbi fames eſt: laborãdũ3 nõ ẽ: velut ſi in hũc modũ dixiſſet: qb⁹ cibo abſtinẽdũ eſt/nullus labor adhibẽdus eſt. Labore3 nũc intelligi volumus motione3 validiorẽ: que exercitatio q3 cognominat̃. Quinetia3 ita ſanxit labores eſca3 ꝓeunto. Itaq3 diſputatio: tum ſanis: tũ3 etiã egris ꝓmiſcue tribuit̃.

VERSIO LEONICENI.

inſpicere excretiones op3. Si enim bilioſe fuerint: corpus vna egrotat: neq3 tutum eſt ipſum nutrire. Si vo ſimiles ſanis: neq3 corpus vna egrotat: ⁊ tutum eſt ipſu3 nutrire. Ex quibus vo mihi videt̃ Hippoc. ipſe ſibi ipſi perſuadens: in hunc modum ſcripſiſſe/iam dicam. Animaliũ3 natura nõnunq̃3 ex principalibus mẽbris humores malos euacuãs: alios per vrinas: vel vomitus: vel aluum inferiore3 excernit: quoſdam vo extra trahit: vt ad cutim: ⁊ cum nõ poſſit euacuare propter eorum craſſitudinẽ: vbi reponit: atq3 hoc modo tubercula naſcuntur in corpore: ſepius ⁊ fauces ex capite fluẽtes humores ſuſcipientes infeſtãtur. Tunc igitur ꝯſiderandum eſt: ac diſtinguendũ3: nunquid natura totam reponat patientibus partibus ſuperfluitatem: an adhuc etiam corpus vitioſis humoribus ſuperabundet: quod excrementa indicabunt. Nam ſi omnino natura mota eſt ad expurgandũ corpus: bilioſa apparebunt: quonia3 tubercula ſanguine calefacto a bilioſo humore fieri: naturam habent. Et liquet prius eſſe purgãda non nutriẽda huiuſcemodi corpora. Non pura enim corpora quanto magis nutries magis ledes. Si vo excretiones ſunt ſimiles ſanis: totũ corpus bonos habere humores indicatur: ⁊ ſine vllo periculo nutriri poteſt.

Ubi humoꝝ maloꝝ purgatio fiat a nã.

Aforiſmus. XVI.

Ubi fames: laborandum non eſt.

Fameſcere illos dicimus qui ob ciboꝝ inopiam ad extrema3 eſuritionem ꝑueniunt. Sic igit̃ Hippo. ipſe 2° li° Epidemiarũ3 dixit. In oppido Aeno qui ob famem leguminib⁹ veſcebãtur: crura debilitata ſunt. Et qdem oẽm eximium ciboꝝ defectũ3: ſi etiam citra penuria3 ex electione: vel iuſſu fiat: famem cõſueuit appellare: veluti cũ3 ait. Carnes humidas hñtibus famem adhibere conuenit. Fames enim exiccat corpa. Et cum in prognoſticis inquit. Interrogare oportet: nunquid vigilauerit hõ: vel aluus fortiter exinanita fuerit: vel ſi fames obſederit: pro defectu ciborũ famem accipit. Et hoc etiam in loco ſic dixit. Ubi fames non oportet laborare: ac ſi ita dixiſſet. Qui nõ ſunt reficiendi cibo: neq3 illo die aliquez laborẽ iniũgere op3. Hic aũt per laborem: op3 intelligit̃ vehemẽte3 motũ3 quẽ exercitiũ noiant. In hãc igit̃ ſniã3 ipſe dicebat labores cibũ † antecedãt. Eſt autẽ3 ipſi ſermo cõis ad

THEOdori traductio.

Ubi fames eſt: laborãdũ non eſt.

Neq3 ſani neq3 ĩfirmi cibo ĩdigẽtes laborib⁹ ſunt ſbijciendi.

† vel cibus antecedat.

egros

TRANSLA. ANTIQVA

Sanis enim non iniungẽdum eſt laborare ꝛ ieiunare. Item infirmorum corpora non magno motu ſunt fatigãda ꝛ habere ieiunia: neqꝫ pharmacia: neqꝫ flobothomia ieiunantibus eſt neceſſaria: quia his motibus deficit virtus et diſſoluit̃ / ſiue ſanus fuerit quis: vel infirmus. Hippo. aũt hic intendit: vt virtus infirmi vel ſani ſeruetur: ſicut in li° de dieta. Uirtus inqt vna eſt ꝛ non vna. Una gñe ꝛ multiformis: ꝛ non vna ſpecie.

¶ Aforiſmus. XVII.

¶ Ubicũqꝫ cibus preter nãꝫ intrat: hic egritudineꝫ facit: manifeſtat ꝟo ſanatio.

¶ Qđ hic dixit, in alio aforiſmo mõſtrauit: cum dixit. Nõ plenitudo: nõ indigentia: vel alia res ſi exeat naturaꝫ laudabilis eſt: ſed hic dixit de ſola plenitudine nature poſſe excedente. ¶ Et autem dixit. Preter naturam: ad comparationeꝫ alterius appoſuit plenitudinis: que comparatio duobus fit modis: vel enim ad largitatem vaſorum: vel ad tenorem virtutis corpus regentis. Et autem cibum preter naturaꝫ intrantem dicit facere egritudinem: ob hoc ſubintelli: ne arbitremur ſtomachum excedẽtia nocere: vel minus q̃ꝫ poſſit capere non nocere. Si enim fortis ſit virtus poſſibile eſt cibum implentẽ ſtomachum digeri. Si debilis: paruus etiã cibus non poteſt digeri: maxime ſi ſit digeſtibilis cibus implẽs ſtomachum: non autem implens indigeſtibilis. Similiter eſt intelligenduꝫ de ſecũda epatis digeſtione: virtus enim ſanguinis generatiua ſi ſit debilis: mutare in ſanguineꝫ chimos illos non poterit qui a ſtomacho ad epar ꝑueniunt: ꝛ ſi quantitas chimorum: ſm ꝙ oportet fuerit. Aliquando autem mutantur in melius a natura: etiam ſi chimi duplicentur vel triplicent̃. ita dico: ſi virtus fortis ſit ꝛ cibus ſm qualitateꝫ conuenibilis. Ideꝫ quoqꝫ in tertia perpendiť digeſtione: quam vocant medici nutrimentum certuꝫ: ſicut per quod quelibet membra corporis recipiũt augmentum. Multuꝫ aut parum ſiue plus: ad comparationem cuiuſlibet virtutis dicitur: ꝛ ſm hoc aut vincetur ab ea

b° expõ Plenitudo 2ᵏ reſpectu. ſ. vaſorum ꝛ reſpectu virtutis.

TRADVC. LAVRENTIA.

tribuiť. Sanis. n. exercitatio ſimul cuꝫ inedia ꝑcipiẽda nõ eſt: egris aũt nulla violẽta cõmotio ſimul cuꝫ inedia iperanda: nõ ſanguis miſſio: nõ purgatio: non vacuatio ex vomitu: neqꝫ multa frictio: aut in totũ vehemens motio: aut alteratio corporis. Năqꝫ he corpis motiones oẽs ſi ſine cibo exiſtãt vires ſoluere aſſolẽt: ſeu bñ valeant hoies, ſeu morbo laborẽt. At Hippo. ante oia ex ſumma vi aiaduertit: vt facultas que regit ꝛ moderať corpus cui eſt ꝑpoſita ſit ſalua ꝛ valẽs. Ceteruꝫ vel pluratiuo nũo vel ſingulo noientur vires: nihil gcq̃ꝫ intereſt: qđ ipſe etiã volumine de alimẽto docuit hũc in modũ: vis ꝛ ſingula: ꝛ non ſingula eſt: qppe que genere ſimplex in multas ꝛ diuerſas ſpecies tranſformetur.

¶ Aforiſmus. XVII.

¶ Ubi plus cibi ꝑter nãꝫ ingeſtuꝫ eſt: morbũ id facit: pꝫ hoc ex ipſa curandi rõne.

¶ Qđ alia ſnĩa docuit in vniuerſum id hoc loco ꝑticulariter admonet: ſuperius. n. ita ſanxit in vniuerſum: nõ ſatietas: nõ fames: nõ aliud gcq̃ꝫ bonuꝫ eſt qđ nãm excedit. At nũc memorata perpenſio rem ſimplicẽ tractat: vtpote ſatietatẽ. Plus. n. cibi q̃ꝫ nature ſit ſatis: ſatietas appellatur. Plus ergo ſemꝑ in aliquo habitu et cõparatione intelligiť ꝛ cum aliq̃ cõferť. Cuius rei duplex in nr̃o corpore ordo eſt. Alter ad amplitudinẽ cõceptaculoꝝ: alter ad nãm gubernãtem tuenteqꝫ: de qua nunc inſinuans Hippo. amplius cibi ꝑter nãm eſſe voluit: quominus eos offendi ꝓrſus exiſtimemus: quoꝝ ſaginať vẽtriculus: ac mẽſe copqs ꝛ auiditate diſtendiť: neqꝫ cõcoquere ea que pauciora vel bñ̃ibus ſinuꝫ vẽtris ꝓpe hiantẽ atqꝫ inanem adhibeanť: etenꝫ priores ꝑcoquere copiam vẽtriculuꝫ replẽteꝫ: ꝓximos haudquaq̃ꝫ euincere ꝓpter inualẽtiam ꝯuenit: ſed potiſſimũ ſi y ꝯcoctu facilia abligurirãt: illi cõtra arripiãt: que confici difficilius queant. Nec ſecus facultas ſanguifica velut imutatoria ventriculi: q̃nqꝫ nõ alterabit recõditũ in venulis ſuccum q̃q̃ꝫ modice ꝯſtet: interdũ multo plenioꝛẽ pre robore ꝓꝓo atqꝫ opportunioris materie bñficio propenſius in ſanguinem cõmutabit. Pari modo 3ᵐ alimẽtuꝫ: qđ q̃ꝫ maxime ꝓprium alimẽtum vocať conſarcinatum coaugmẽtatũqꝫ ꝑtibus aiantiũ ad vires ꝟſum plenius eſſe ꝛ nõ plenius intelligiť: itẽqꝫ ꝓbe cõcoqui: et alere: atqꝫ etiaꝫ ſecus: ꝛ ob eam rem ꝑuinci

VERSIO LEONICENI.

egros ꝛ ſanos. Sanis. n. nõ ſunt ꝑcipiẽda exercitia ſimul cũ inedia: neqꝫ etiaꝫ egris aliqs vehemẽtior motus adhibẽdus vna cum cibi abſtinẽtia: neqꝫ ſanguineꝫ mittere opꝫ: neqꝫ citare vomitũ: neqꝫ purgare: neqꝫ multa vti frictione: neqꝫ in vniuerſuꝫ aliquo forti motu: vel corpis alteratione. In talibus ſiqdẽ motibus oibus vbi cibus defuturus ſit: vires diſſoluuntur / ſiue egrotent / ſiue etiam ſani ſint hoies. Ubi ꝟo Hippo. magnuꝫ ſtudiuꝫ habet ſeruare fortẽ eam que regit aialia potẽtiaꝫ. Siue igitur numero ſingulari potẽtiaꝫ dixerimus: ſiue plurali potentias: nĩl refert. Et hoc ipm in libro de alimẽto Hippo. dixit: potẽtia vna ꝛ non vna: genere qdem oſtẽdens vnaꝫ eſſe potẽtiam: ſpecies autem plures.

¶ Aforiſmus. XVII.

¶ Ubi cibus ꝑter nãm plus ingeſtus eſt: hic morbuꝫ facit: oſtendit aũt ſanatio.

¶ Qđ in altero aforiſmo vliter dixit: hoc nũc in vna ſpecie docet. Ulis. n. eſt hic ſmo. Non ſatietas: nõ fames: neqꝫ aliud aliqd bonũ qđ moduꝫ nature excelſerit: verũ ꝓpoſitus aforiſmus: de vna re. ſ. ſatietate / pronũtiat. Plus enim cibi q̃ꝫ modo nature ꝯueniat: repletio noiať. Semper igiť id qđ plus: ad aliqd dĩ. Uerum in nr̃is corꝑibus duplex eſt: vnũ quantũ ad vaſoꝝ amplam capacitatẽ: alterum quãtũ ad illã que nos gubernat nãꝫ: de quo nũc Hippo. docens dixit. Cibuꝫ excedentẽ eſſe ꝑter nãm: ne eos qui ita cibo ſunt repleti: vt vẽter extẽdať: oino ex hoc arbitremur ſenſuros leſionẽ: neqꝫ eos qbus aliqd deeſt ad ꝯceptaculi menſurã: pauca aſſumpſiſſe: ꝛ oino illa bñ cõcocturos. Naꝫ ꝑores ꝯtingit que pleno vẽtriculo cõtinenť cõcoquere: ſi nã fortis extiterit. Scdos ꝟo nõ poſſe concoquere ꝑꝑ imbecillitatẽ: tunc ꝑſertim cuꝫ priores aſſumpſerint cibos ꝯcoctu faciles: ſcdi ꝟo ꝯcoctu difficiles. Sic ꝛ in diſtributione alimẽti: potẽtia ſanguifica illi ꝓportionalis: que in vẽtre cibum ꝯcoquit: nõnunq̃ꝫ ex ibecillitate nõ alterabit humorẽ ad venas diſtributũ: etiã ſi modicus eẽ videať. Aliqñ ꝟo iſtius multipliceꝫ ꝓmpte in ſanguinẽ trãſmutabit: ꝛ ex ſui robore: ꝛ ex cibi nã ad coctioneꝫ idonea. Eodẽ modo ꝛ 3ᵐ alimẽtum: qđ maxime ꝓpriuꝫ alimẽtum noiamus: qđ. ſ. ꝑtibus aialis adijcitur pro nã potẽtie: vel excedere: vel nõ excedere diceť: ꝛ vel bñ concoqueť: ꝛ nutriet: ꝛ iuxta hoc: vel ab ipſa obtinebitur: vel

THEOdori traductio.

¶ Ubi plus cibi ꝑter nãꝫ ingeſtum eſt: morbũ id facit: paret hoc ex ipſa curãdi ratione.

Repletio eſt 2ᵏ. ſ. q̃ ad capacitatem vaſoꝝ: ꝛ quo ad eã quã gubernat nãm.

TRANSLA.ANTIQVA

tur ab ea ⁊ nutriet: aut non victũ coꝛ-
rumpetur ⁊ egritudinem generabit.
Hunc autem modum plenitudinis
intendunt plurimi ſm tenoꝛem vir-
2ª expõ tutis humana coꝛpa regẽtis. ¶ Ali-
Cibus preter nãm itelligit ſm quãtitatẽ: vel ſm qualitatem. ter autem ⁊ ab alijs intelligi poſſibi-
le eſt. preter naturam enim Hippo.
cibum dixit eſſe naturam excedentẽ
qualitate ſua: quod intelligere bonũ
eſſe videtur. Si enim ſingula mem-
bꝛa ad nutriendum expectant cõue-
nientia: competenter illos cibos na-
turales dicemus: vnde cõuenientius
nutriuntur. Si autem alicui mẽbꝛo
conuenibilis: alteri incõgruus cibus
venerit: procul dubio ⁊ preter naturã
cõtrarius erit ei cui non cõuenit: ſed
tñ nõ neceſſe eſt inde moꝛbum gña-
ri: qꝛ in quãtitate paruus digeritur: ⁊
ideo moꝛbus inde non gñatur qð ex
medicina membꝛa coꝛrũpente per-
cipimus: ſicut euſoꝛbio/mãdragoꝛa/
opio/⁊ ſimilibus quibꝰ moꝛbus non
gignitur ſi non quãtitas eaꝝ augmẽ-
tetur. Idẽ de chimo intelligitur qui
ſi debilis ſit ⁊ paruus: nõ moꝛbi erit
gñatiuus: ſed potius qðlibet mẽbꝛo-
rum cui competit inde nutrietur: ni-
ſi enim ita fieret: non aliquis eum ci-
bum vocaret. Sicut enim ſi ventus
flatu ad ſtomachum tractus deſcen-
dat puus: ⁊ humiditas aque per ca-
nales pulmonis ad ipſum perueniens
parua: nõ nimis videtur eſſe nociua.
Simr̃ perpẽdimus de alijs totum
3ª expõ coꝛpus nutrientibus. ¶ Alij autem
aliter hoc intendunt qui preter nãm
Hippocratẽ dixiſſe arbitrantur: vt
vltimitas ſola nature excedatur: qð
idem etiam eſſe videt̃. Sed non eſt
antiquoꝝ vſus: vt diffinitiue taliter:
id eſt talia ponantur: nocitiua enim
ab eis ſolent gñaliter nominari cum
dicant. Caloꝛ/frigus/plenitudo cibo-
rum/chimoꝝ coꝛruptio/laboꝛ/gene-
al's nos rant moꝛbos: quãtitatẽ putãtes nõ ẽ
intelligere: ſed non neceſſe eſt deter-
minate ponere. Nõ enim eſt incertũ
cibum naturam excedẽtem in quan-
titate nocere: ſicut ſiquis libꝛam cibi
ſoleat accipe ſufficiẽtem nature ſue:
poſtmodum vero pondus denarij vi-
detur addidiſſe: ⁊ nihil ei in hac quã-
titatis exceſſione nocuiſſe: cuꝫ tamẽ
moꝛbum gñandi prima cauſa fuit: ſi
paulatim multiplicabitur: vnde intẽ-
tio eoꝛum videtur ſuperflua: ⁊ ſi ſit
vera. Idem quoqꝫ videtur de ſapo-
re naturam excedente. ¶ Qð autẽ
ſubdidit. Manifeſtat vero ſanatio: be-
ne dixit: quia non ſolum cibum pͤter
naturam coꝛpus ingredientem ſana-
tio manifeſtat facere egredientẽ: ſed
etiam qualitas ipſius ſanationis: et
ſimiliter

TRADVC.LAVRENTIA.

pꝛincipi ſubigiqꝫ ac nõ ſubactũ coꝛrũ-
pi ⁊ ꝯcinnare moꝛbuꝫ. ¶ Itaqꝫ poꝛ
aſſertio plus cibi iuxta facultatẽ ani-
mãtia regẽteꝫ inaudit. ¶ Altera pre-
terea qualitate pͤter nãm alimẽtum
eſſe ꝯtẽdit: que etiam veraꝝ eſt. Nu-
trit̃ eniꝫ pars queqꝫ ꝓpꝛio cibo ⁊ ſuo:
quẽ eſſe ei optima rõne dixeris per
nãm. Quocirca ſi qñ ſuccus aliqs in-
ferat̃ alteri inquaꝫ per nãm: alienus
vero pͤter que nãm illi nõ ꝓbum ſane:
id eſt. Veruꝫ moꝛbus tñ nõ oĩno ſe-
quet̃: ſi cibus exiguus arripit̃ quan-
do ne ea qdeꝫ medicamẽta que nos
interimũt mãdragoꝛa papaueriqꝫ: et
cicuta: citra modum menſuramqꝫ ido-
neaꝫ noceñ queunt: atqꝫ vbi talis exi-
ſtat ſuccus: qui adeo nõ interimat vt
alende cuiuſpiã ptis officiũ impleat:
oĩno nãqꝫ nõ appellat cibuꝫ niſi ta-
lis extiterit. Ut igit̃ ſi ſpũs puſillus
per gulam trãſituꝫ faciat in vẽtricu-
lũ: atqꝫ epotus ſuccus exiguus decũ-
bat in pulmonẽ per aſperã arteriaꝫ:
neqꝫ egrotabit ob eam rem vẽtricu-
lus: neqꝫ pulmo in aduerſam valitu-
dinẽ incidet. Ita in ceteraꝝ ptiũ ali-
mẽto ſe habet. ¶ Quinetiã 3ª a qui-
buſdã enarratio ꝓhibet̃: qui inaudiẽ-
dũ eſſe pͤter nãm pro magnopꝫ ⁊ ſu-
pꝛa modum ꝯtendũt: velut ſi huc in
modum dixiſſet: vbi plus cibi ſupꝛa
modũ ingeſtuꝫ eſt: moꝛbũ id facere
põt: nam qui paulũ excedit modicũ
modum nõ duꝫ gignẽdi moꝛbi vim
obtinet. Sꝫ cuſtodiri coꝛpus itra la-
tuꝫ poterit ſanitatis. At ij qꝫqꝫ diſſi-
mi ſunt (cibus enim qui moꝛbuꝫ cõ-
mittere debeat: is nõ exiguo quodaꝫ
modo ab exqſita mediocritate rece-
dat opꝫ) non tñ eius rei gr̃a ꝓfinire ⁊
adminiculare ſmonẽ aſſolent: ſed in
vniuerſuꝫ loq in moꝛe eſt medicine
ꝓfeſſis vt calefactio refrigeratioqꝫ
⁊ laboꝛ: atqꝫ etiã cruditas: necnõ ſuc-
coꝝ labes: ⁊ iteꝫ reliq̃ id genus moꝛ-
buꝫ ꝯficiant: tanqꝫ velint in ſingulis
dignã cõmẽtatione inaudiri menſu-
ram. Simili rõne dicũt vt plus cibi fa-
ciat moꝛbuꝫ: nõ vt multo plus egro-
tationẽ admittat. Cõſtat. n. vt cibus
qui pauloteñus excedat mediocreꝫ:
moꝛbũ facere nõ queat: ſꝫ ſi per mul-
tũ adcreſcat: moꝛbũ cõmittet. Ita fit
vt 3ª enarratio veraciſſima cenſeat̃.
Aurĩ ſuperuacua mihi magis apparet
qꝫ vt veteꝝ ꝯſuetudo expoſcat. Ad-
de qð ſignificantiã nois violat ⁊ cõtoꝛ-
quet. ¶ Ceteꝝ dictio in calce ſnĩe ꝓ-
ſcripta: pꝫ h̃ ex ipſa curãdi rõe: cũ ea
copula cõplexiua: et adminiculatioꝛ
atqꝫ iſtructioꝛ reddet̃ huc in modũ.
pꝫ h̃ ⁊ ex ipſa curandi rõne: nãqꝫ cu-
rãdi ratio nõ ſola indicat cibuꝫ plus
equo

VERSIO LEONICENI.

bit̃: vel nõ obtẽtum coꝛrũpet̃: ⁊ moꝛ-
bum gñabit. ¶ Una igit̃ expoſitio pª expõ
hec eſt. Illud qð plus eſt: quãtuꝫ ad
potẽtiam a qua aĩalia regunt̃ nobis
intelligẽtibus. ¶ Altera quãtum ad 2ª
q̃litatẽ pͤter nãm vera ⁊ ipſa. Nutrit̃
ſiqdẽ pars vnaqueqꝫ ex ꝓpꝛio alimẽ-
to: qð recte diceremus eẽ illi ſm na-
turã. Cum igit̃ aliqñ ad ipſam ꝑuene-
rit aliquis humoꝛ: qui alteri qdeꝫ ſit
ſm nãm: ipſi vero alienus: ⁊ pͤter nãm:
malũ qdẽ hoc exiſtiẽ: nõ tñ ex neceſ-
ſitate ſequet̃ moꝛbꝰ: vbi exigua poꝛ-
tio fuerit. Nã cum neqꝫ illa medica- Non oĩs malus humoꝛ facit moꝛbum: neqꝫ oĩs medicina exitialis nocet: niſi in quantitate ſint ſufficiẽti hoc facere.
mẽta que nãm habẽt exitialeꝫ: ſicuti
mãdragoꝛa/pauper/atqꝫ cicuta: poſ-
ſint ſine q̃titate nocere: multo minꝰ
huiuſcemodi humoꝛ qui pͤter id qð
nõ eſt exitialis: etiã alias ptes enutri-
re põt: aliogn neqꝫ alimẽtũ vocaret̃
niſi tali eẽt nã ꝓditus. Sicuti igitur:
ſi parũ aliqd aeris per gulam ad vẽ-
triculuꝫ deferet̃: aut pote humidita-
tis pauxillũ ad pulmonẽ per aſperã
arteriam dilaberet̃: neqꝫ vẽtriculus
quo ad h̃ egrotaret: neqꝫ pulmo. Eo-
dẽ modo ſe res hꝫ etiã in aliaꝝ ptiũ
alimẽto. ¶ Et qdẽ alia eſt 3ª expoſi- 3ª
tio dicta a qbuſdã qui nos audire iu-
bẽt pͤter nãm pro valde: ⁊ exuperan-
ter: ac ſi ita diceret̃. Ubi cibꝰ exupe-
rãter intrauerit: hunc facere moꝛbũ.
Nã cibũ paululũ mediocritatẽ exce-
dẽtẽ nõduꝫ poſſe facere moꝛbũ: ſed
adhuc ſeruare coꝛpus intra latitudi-
nem ſanitatis. Vera qdeꝫ ⁊ hec ſnĩa.
Opꝫ ſiqdẽ cibũ qui moꝛbũ facturus
ſit: nõ paruo aliquo excedẽ exqſitaꝫ
mediocritatẽ: verũ nõ eſt mos ob h̃
ſmonẽ diſtinguẽ. Solent. n. ipſm tñ-
modo genus enũtiare: vel humoꝝ
coꝛruptionẽ: vel exuſtionẽ: vel frige-
factioneꝫ: vel cruditatẽ: ⁊ q̃cũqꝫ alia
huiuſcemodi moꝛbũ facere dicẽtes:
q̃ſi nos in ſingulis hoꝝ effatu dignã
quãtitatẽ ſbintelligamus. Eodẽ igit̃
modo: ⁊ cibuꝫ excedẽtẽ dicũt facere
moꝛbũ: nõ adijciẽtes multo: cuꝫ nos
non lateat: ꝙ ſi quintadecima vnius
dragme pͤte mediocritatem exceſſe-
rit: nõdũ põt moꝛbũ efficere: verũ ſi
hic exceſſus multiplicet̃: faciet ⁊ ipſe
aliqñ moꝛbũ: ex gñe enim cibuꝫ eſt
maxie que moꝛbos cõmittẽdi vim
hñt. Scdm hec igit̃ 3ª expoſitio: ⁊ ſi
q̃maxime vera ſit: mihi tñ videt̃ eẽ
curioſioꝛ: qꝫ deceat veterũ ꝯſuetudi-
nẽ: pͤter h̃ id qð violẽtius exponit vo- al's ꝓpter
cis illius pͤter nãm ſignificatũ. ¶ Uer-
ba aũt que in fine afoꝛiſmi ſcribunt̃:
vbi ait. Oſtendit aũt ſanatio: melius
ſcriberent̃ cuꝫ ꝯiũctione et h̃ modo.
Oſtdit aũt ⁊ ſanatio. Neqꝫ. n. ſola ſa-
natio oſtẽdit cibũ: vbi plus modico ingerit̃

TRANSLA. ANTIQVA

ſimiliter ex ſui effectu omnis futura actio comprobatur: ideoq; Hippo. per ſanationem intellexit ſubſequentem rei nociue purgationẽ. Hoc idẽ ſignificauit Philippus in libro quẽ compoſuit de tribus virtutibus feci digerende: qđ totum hoc explanatum ſumus. Ponamus hominem comediſſe prius q̃ comederat ex cõſuetudine: ꝛ ſm ſuam conſuetudinez plus ꝛ minus ſe exercitaſſe: poſt vo corporis grauitatẽ ſuſtinuiſſe: ꝛ cum rubore et venarum tumore febricitaſſe: hoc ex humorum plenitudine eſſe non fruſtra fuit exiſtimare: ſed tamen ſi purgetur et purgationem profuiſſe videmus: tunc magis hoc certificatur: et ſecurius alterum de hac īfirmitate audebimus purgare. Neq; qđ expectant expectabimus qui futuram acceſſionem multis vicibus autumant expectandaz: equalem autem eam eſſe certificant: econtra vo contrariam. Sed nos procul dubio ſi de plenitudine ciborum aliquem videbimus egrotare: ꝛ purgato purgationem profuiſſe: liquet de plenitudine hoc fuiſſe: et plenitudinem ciborum: ꝛ rerum comeſtarum hoc feciſſe. Sed cum Hippocẽ. minorationem nominat abſolutam: oium humorum: equalem intellexit faciendam: cum vo mundificationem malorum tm̄ ſignificat inequalitatẽ humorum. Sanitas autem in precedẽti infirmitatem vt fiat: oportet cum minoratione: ꝛ non cum mundificatione humoruz: qđ ex ſuo confirmat dicto ꝙ ex humorum fiat plenitudine. Humorum autem minoratio ſic fiat equaliter cuz flobothomia propria ꝛ certa magis q̃ cum re alia. ſecũda cum ſcarificatione circa ſpatulas ſicut conſuetudo fuit noſtra: poſt exercitia balnea: fricationes accidẽtalia / ieiunia / que non minuunt ſicut ſuperiora: ſed ſm diſſolutionem ſufficiant iſta ꝛ plura querentibus: noſtra particularia de plenitudine ſufficiant. ❡ Sed tamen quedam res eſt ſubiungenda huic: id eſt plenitudo humorum ſm virtutis tenorem: preter qualitatis humoꝝ corruptionem: que plenitudo nõ diu perfecta permanet: ſed in lõgo tempore qualitate mutata corrumpitur: qđ cum ſic plenitudo nõ corruptio vocatur: ꝙ ſi quo ad partez purgamus qđ reſtat / bonum eſſe intelligimus. Cum enim ſanguini corruptio contigerit: idem fit qđ in vino ſolet fieri: q2 cuz vinum in acetum inceperit mutari: ꝛ in perfectuz acetum deuenerit: impoſſibile eſt amplius in vinuz redi

gi. ꝙ ſi

TRADVC. LAVRENTIA.

equo ingeſtũ cõmitte morbũ: ſed cũ id rei quoq; nã oſtẽdat: ipſa curãdi ratio ſuffragaẽ. Siqdẽ in quauis arte rõnabilr inſtructa ab euẽtu aſſertio adhibeẽ. Sed qd naz priti diſputatione id eſt. ſ. ex vacuatiõe curatio ãfficiẽtiuz ſuccoꝝ: que eſt Herophilo intẽporanea annotatiuncula noie coarctata: ſiqs eniz pter q̃ ſolitus eſt plura equauerat: aut pauciora aſſumẽs adhibita exercitatiõe grauet: necnõ rubicũdus atq; exuberantib⁹ venalis febricitare incipiat: haud temere qſpiaz de nimietate cuz egrotare putabit. Itaq; ſi ex vacuatiõe leuatur: certe ꝛ ſtatim eſtimatio nimietati aſſeritur. Rurſuſq; eũdẽ ſilr vacuabimus nequaq̃ expectando obſuationez: velut qui rerum vſum ꝑcallent: quã ipſi ꝑhibent eaꝝ eſſe que ſubinde eodẽ modo accidãt: ꝛ quoꝝ euentus crebri viſunẽ. Forſitan habebaẽ in ſentẽtia ꝯiũctio cõnexiua: ꝛ poſtea cuipiam vocabuluz ex omni codice placuit eradi tanq̃ vacanter atq; inaniter appoſitum. Forſitan ſtatim a ꝑncipio ipſe Hippocẽ. ſimplr ſcripſit ſine adiectiũcula: pz hoc ex ipſa curãdi rõne. Dixerat enim per ea que ſupra memorata iam ſunt: vt ſi pleniore cibo preter nãm ingeſto vacuatio adhibita ꝓdeſſet: clareſcere vt ob cibi nimietatẽ morb⁹ īfeſtet. ❡ At vo admoneri debem⁹ ſolere Hippo^rem noiare ſimplici rõne vacuationez: ſi ſucci oẽs adeque egeranẽ: purgationem aũt quoties ij qui nocẽt ꝛ incõmodãt qualitate exantiunẽ. Nec illõ ꝓtereũduz eſt: quo pacto nũc memorata curãdi ratio quã vacuatio fecit nõ purgatio: ſuſpitioni que eſt de nimietate ſeu ſatietate patrocinetur. Euãtio ꝓterea pereque omniũ ſuccorũ: exqſitiſſima qdem cẽſeẽ: ſi mittatur ſanguis: mox adigatur cultellis: quẽadmodũ ego morẽ mihi habeo. Itẽq; ſi exercitatio: ſi fricatio: ſi balneuz ꝑcipiaẽ: necnõ ſi impaẽ inedia que inquã vacuat ex accidẽti haudquaq̃ ex ſeſe ꝛ ſuapte: ꝑinde vt antelata: ſz ob nãlẽ ſpirationẽ vacuatio accidit. Porro nequaq̃ vice eorũ que ſunt abolita ingeſto cibo: tunc liqdo clareſcit que antea vacuatio delituit. Ac ſi de his qdẽ hactenus dictũ. Si cui ꝓterea perpenſionẽ que eſt de nimietate curioſius reuolaẽ libeat: ad librũ refundaẽ quez de nimietate ꝑſcripſimus. Nunc ſatis erit id admonuiſſe: dũtaxat vt poſſit qdez incipe nimietas iuxta vires eſtimata ꝛ ſine labe: ſz manere integritas ꝛ ſalubritas minime põt. Nãq; id mutaẽ ꝛ ꝯuertaẽ ex qualitate corrũpaturq; ſpatio

tẽporis

VERSIO LEONICENI.

ingeriẽ facere morbuz: ſed vt rei nã indicat: atteſtãte ſimul etiã ſanatiõe: in oĩbus ſiqdez artibus his que ſunt recte excogitata: accedit etiã ex euẽtu teſtimoniũ. Quodnã igiẽ illud eſt in priti ſmone: ea que ſequiẽ ad noxioꝝ humoꝝ euões ſanatio: quam etiã Herophilus in intẽporea ſignificatione vocata cõꝑhendit. Siqs enim plus cõſueto aſſumpſerit cibi: eqli aũt ꝑoribus: aut etiã minori vtatur exercitio: mox aggrauato corꝑe cuz rubore: atq; tumore venaꝝ incipiat febricitare: nõ abſq; rõne quiſpiaz illũ ex multi^ne febricitare exiſtimauerit. Si igiẽ euãtus inde iuuaẽ: ſtatim exiſtimatio de multitu^ne ꝯfirmabiẽ: ꝛ creſcet audacia in eiſdẽ ſilr modo euãdi: nõ expectãtib⁹ empiricoꝝ obſuationẽ: quã ipſi aiunt eoruz eẽ que ſepius in eiſdez eodẽ modo ꝯtigerũt. Forte igiẽ ꝛ in afoꝛiſmo adiecta erat ꝯiũctio / et / deinde aliqs tanq̃ ſupfluaz abſtulit. Forte autẽ ꝛ ipſe Hippo. ab initio ſimplr ſcripſit abſq; ꝯiũctione. Oſtẽdit aũt ſanatio: ac ſi ita dixiſſet. His enim que prius dicta ſunt: ita ſe hñtibus: vt dictũ eſt: hoc eſt plurimo cibo preter nãm cõꝑhenſo in corꝑe: vbi adhibita euãtione egrot⁹ leuabiẽ: argumento erit morbũ aduenisse ex multitudine cibi. ❡ Qđ aũt euõnem ſimplr Hippocrates dicere ꝯſueuerit: qñ humores oẽs equaliter euanẽ: purgationẽ aũt qñ praua affecti qualitate: meminiſſe oportet: ꝛ ꝙ ꝑſens ſanatio: nõ a purgatione facta: ſed euõne: atteſtaẽ illi que fuit de multitudine exiſtimationi. Euãtio aũt oĩuz humoꝝ equaliter: que qdem exquiſitiſſima eſt: fit per vene ſectionẽ. Proxima autem huic eſt que ꝑ tibiaꝝ ſcarificationẽ: vt nos facere cõſueuimus: ꝛ que per exercitia: ꝛ frictiones: ꝛ balnea: ꝛ preterea ex accñti per inediaz. Dixi aũt ex accñti: qm̃ nõ per ſeipſam inedia euacuat: vt ſingula antea dicta: verũ euãtio fit modo nãli trãſpirationis: nullo vo accedẽte alimẽto in locum eius qđ fuit euãtũ: tũc ſenſu manifeſte deꝑhẽdiẽ: que tñ antea latuerat. ❡ Hec igiẽ ſufficiãt ad afoꝛiſmi expoſitionẽ. ❡ Qui vo vult ſermonez de multitudine diligentius ꝑlegere: vnũ habet volumẽ integruz a nobis ꝯſcriptũ: cui titulus eſt. De multitudine. Nũc vo hoc tñ ſufficiet adiũgere: his que prius a nobis ſunt enarrata: ꝙ incipe qdẽ põt ea que ad vires refertur multitudo abſq; corruptione: verũ nõ põt optima ꝑmanere: nã oĩno neceſſe eſt: vt ſm q̃litatez trãſmuteẽ: ꝛ ꝓceſſu tp̃is corrũpatur:

verum

Euãtio ꝛ purgatio apud Hippo. differunt.

TRANSLA. ANTIQVA

gi.ꝙ ſi parum muteť: ⁊ non ad acre-dinem mutetur/plurimum ad natu-ram vini reuerteť. ℂ Jtideʒ de ſan-guine intelligĕ oportet: qui ſi nimiuʒ ſit corrupť impoſſibile eſt vt in pu-rum ſanguinem reducatur vlterius: ſed ſi paruʒ ſuperfluitate minuta re-manens in ſui nãm reuertitur. Cum hoc ergo cõtigerit: multitudinē non corruptionem vocamus humorum. Corruptionem ꝟo cum ſanguis ad hoc deuenerit vt non poſſit digeri: ⁊ ad ſui naturam reuerti.

Sanguis ni-mium corru-pť in purum ſanguineʒ re-duci nõ pōt.

ℂ Afoꝛiſmus. XVIII.

ℂ Eoꝝ que nutriunt copio-ſe ⁊ velociter: veloces ſeceſ-ſus fiunt.

Vide Gal. in introductorio pul. cã. 15.

ℂ Qđ dixit. Velociter nutriunt/aut horam qua accipiũtur/aut que paruũ poſt ſuccedit/intelligit: cum per totũ corpus diffunduntĕ: quã naturaʒ qui habuerint velociter expellēt. Si ma-xime cibaria fuerint acuta: quia natu-ra maxime moueť vt a ſe expellat. Si autem cibaria fuerint viſcoſa ad expellendum erũt tardiora: ſubtilia ꝟo velociora. Dium autem veloci-ter et ſubito nutrientium eſt vinum: paulatim ⁊ tardius caro vaccina an-tiqua: cõche marine: ⁊ his ſimilia du-ras carnes habētia: durus quoqʒ ca-ſeus: caro ſalſa: ⁊ oua maxie in aqua calida cocta: ita vt dura fiant: hec et his ſimilia: q̃ñ in tēpus lõgum poſt acceptionē nutriũt ⁊ dura eſſe intel-ligũtur. Unde ꝙ corpus nutritur ex magnitudine ⁊ fortitudie pulſus co-gnoſcitur: ſi infirmi in digerendo pa-tiunť debilitatem volũtary motus. Facilius autem ꝓbatur in his quoꝝ debilis eſt virtus ꝓpter inanitioneʒ ieiuny ſeu laborē. Cum enim hec ci-baria accipiant tardius ⁊ poſt lõguʒ tēpus exeuntia: neceſſe eſt emittant. Si autem cõtraria his accipiant fa-cilius ꝙ̃ prius ſumpta exeunt: vinuʒ autem certiſſimũ eſt ꝯtrariũ. Sunt tñ vina in actione iſta diuerſa: ſunt ⁊ alia vino in his ſiſia: ſed de vino ꝑus dicam. ℂ Uinum aquoſum minus dat corpori nutrimētum: cuius color albus: ⁊

Unde cogno-ſcaľ corp̃ nu-triri.

Uinoꝝ diuer-ſitas i nutriē-do.

TRADVC. LAVRENTIA.

tpis neceſſe eſt. At ſi hoc accidat tã-diu nimietas appellabiť: dum ex va-cuatione nocue materie qđ ſupeſt re-cuperare queat ſalubritateʒ. Qđ enim aceſcenti vino obtingit: id in ſanguis alteratiõe ꝓſpiciť. Uino aũt accidit ſi admoduʒ exorbitauit a via recta: atqʒ in plenũ coacuit: vt ad nãm ve-terem ⁊ antiquã inſup reuocari non queat: ſin exiguo momento deflexit: vt aceſcat qdē ſʒ nõ dũ plene muta-tũ: neqʒ plene ꝯuerſuʒ ſit ſepenume-ro ꝓſtinã vim ⁊ nãm recepit. Silem cõditionē retinet ſanguis. Eteniʒ hic vbi inſigniter corrupť auerſuſqʒ eſt: nõ inſup in affectiones nãlē retrahi-tur: ꝙ ſi exiguum vitiũ eſt: qđ ſupeſt ad nãm ꝓpriã repedabit. Quinetiã taleʒ affectionē nõ labem dictitare: ſed copiam ſupantiãqʒ affluentiam: ea cognominata labe tm̄modo: vt di-xi: que inquã inſigneʒ ad habitũ pre-ter naturã gerat euerſionem: vt non vltra concoquētis nature officio be-nignus ſuccus fieri queat.

ℂ Aforiſmus. XVIII.

ℂ Eorũ que vniuerſim: atqʒ celeriter alunt: ſecretiones quoqʒ celeriter fiunt.

ℂ Celeriter alere dicũtur ea que ſua-pte vi ⁊ natura paruo poſt tempore cõtinuoqʒ prebent alimentũ. Jd ex-quiritur in ys quorum ſanitas incul-pabilis intelligiť. Porro vniuerſim alunt: que ſimul atqʒ alere ceperunt pũcto exiguo cibuʒ agminatim oẽm corpori preſtant. Ea dũtaxat que nu-triunt vniuerſim: celeriter etiã ſecer-nuntur. At ꝟo ſiquis acror incitet ad excretionem: aut lentor ſit: ob quem diutius detineãtur: hec maturius in ſecretionem: illa pigrius cũctantiuſqʒ mouebunť. ℂ Ceterũ minimo poſt atqʒ ociſſime ⁊ vniuerſim nutrit te-metum: tardiſſime ſenſimqʒ alit bu-bula caro/lymaces/ꝟricilli marini/ locuſte/gãmari: atqʒ vt in totum di-catur oĩa aſantia qui durioris carnis volumine integũtur. Eãdem retinet naturaʒ: vetus caſeus/ſalſamentaqʒ/ ⁊ lentes: necnon bulbi ⁊ oua: que co-quũtur quo ad duritiē trahãt. Nãqʒ hec abligurita omnia lentius ac pe-detētim alunt. Porro indicium eſto vt iam cibatus innutriat arreptus: ſi pulſus validus magnuſqʒ eſt: ſi mo-tione defeſſe partes roborantur: ſed veſtigari id potiſſimum conuenit: in ys qui propter cõſpicuam vacuatio-nem laborēue/aut inediam lãguent ⁊ cõflacceſcũt. Jtaqʒ ex antelatis oi-bus pigrius ſecretiones eunt: id eſt diu poſtꝙ̃ ſunt ingeſta: cõtra celeri-ter excernunť:

VERSIO LEONICENI.

veniʒ ⁊ ſi iſtud fiat: interim multitu-dinē ipſam nolabimus donec ex ſu-perflui euãtione reſiduum optimuʒ fieri poſſit. Qđ eniʒ in vinis accidit aceſcētibus: tale quoddã ⁊ in ſangui-nis alteratione contingit. Qđ autem in vinis accidit tale eſt. Ubi ex toto acida facta ſunt: nõ redeunt rurſum ad vini nãm: paruo auteʒ in ipſis fa-cto momēto: ita ꝙ acidum qdeʒ hñt ſaporē: nõdum tñ acetum ſunt: mul-ta ſepius ex his priſtinam nãm recu-perarũt. Hoc idem in ſanguine eue-nit: naʒ ⁊ ipm vbi magna in eo ſit fa-cta corruptio: non redit amplius ad habitũ nãlem. Si ꝟo paulatim fiat: vbi id qđ ſupfluum fuerit euacu-tũ: qđ reſiduũ exiſtit ad ſuaʒ nãm reſti-tuitur. Et qdem ꝯſuetuʒ eſt huiuſce-modi diſpõnem nõ corruptionē: ſed multitudineʒ noiare: illa vt dixi ſola vocata corruptione: que tã eſſatu di-gnã hʒ eam que ad nature ꝯtrũ euer-ſionē: vt nõ poſſit iterum ex nature co-ctione ad pꝰˢ hũoris redire bonitatē.

Qualitendo et corruptio-q̃ſio differen-ter fiãt in hu-moribus.

ℂ Aforiſmus. XVIII.

ℂ Eoꝝ que vniuerſim: ⁊ ve-lociter nutriunt: veloces q̃ʒ fiunt excretiones.

ℂ Velociter qdem nutrire audiēdũ eſt ab ipſo dici: ea que paruo poſt aſ-ſumptionem tēpore ſtatim nutriũt: ſue nature rõne: quam in his explo-ramus qui integra ſanitate fruũtur. Uniuerſim aũt que poſtꝙ̃ alere ce-perũt exiguo tpe totum ex ſe preſtãt corpori alimētum. Talia igitur quã-tuʒ ad hoc ſolũ attinet: ꝙ vniuerſim nutriũt: etiaʒ veloces habebũt excre-tiones. Si ꝟo aliqua adſit acritudo excitãs ad excretioneʒ: aut lentor ob quē magis retineať: hec qdem velo-cius ad excretioneʒ ꝓrũpent: hec ꝟo tardius. ℂ Celerrime igiť: ⁊ vniuer-ſim maxime vinũ alit: tardius aũt et paulatim caro bubula: ⁊ cochlee: et ꝟricelli marini/ſuille/cammari atqʒ locuſte. Et (vt ſumatim cõprehēdã) quecũqʒ dura carne ꝯſtant: eãdē cũ-his nãm hñt: ⁊ caſei duri/carnes ſali-te/lentes/ac bulbi: necnõ oua viſque-quo indureſcãt elixata. Hec eniʒ oĩa multo poſt aſſumptionem tpe: atqʒ paulatiʒ nutriũt. Jndiciũ aũt tibi ſit velocis nutritiõis ex aſſumpto cibo: in pulſibꝰ qdē fortitudo: ac magnitu-do: in motibus aũt volũtarys robur nutritis adiectũ. Jpm ꝟo ꝓcipue: ops explorare in illis qui ex euãtiõe aliq̃ ſenſibili ſunt diſſoluti: vel ꝑ euõnē aliquã ſenſu ꝑceptibilē: vel ꝑ labo-rem ſupfluũ: vel ꝑ inediã. Jn hiſce igiť que antea diximus oĩbus tarde fiunt

THEOdori traductio.

ℂ Eorũ que vniũſim: atqʒ celeriter aliũt excretiones quoqʒ celeriter fiunt.

TRANSLA. ANTIQVA

albus: ꝛ liquoꝛ ſic̄ aqua ſubtiliſſimus. Uina groſſa et rubea nutribilioꝛa ſunt ꝙ̄ aquoſa: ſed tamē minus ꝙ̄ vina nigra ſunt nutrientia. Uina alba ꝛ groſſa minus nutriunt ꝙ̄ vina rubea groſſa: plus vero ꝙ̄ alba ſubtilia. Secūdum ergo diuerſitates vinorū eſt diuerſitas corpus exeūtiū. Aquoſa enim vina cum vrina ad exeuntiū ſunt velocioꝛa. Alia vero vina cū egeſtionibus egrediuntur ſm quoqꝫ tēpoꝛa nutriendi: tempoꝛa ſunt ad excūdum. Idem ꝛ de alijs vino ſimilibus.

Ptiſana citius parum nutrit ꝛ cito.

Ptiſanum enim acceptum nutrit corpus poſt tempus nō lōgum: non tamen multū dat nutrimentū: ſed in paruo tempoꝛe dat et ſubito.

Iuſcula frumenti tardius.

De frumento autem iuſcula dant nutrimentū non ſubito: poſt tamen lōgum tempus ꝛ multum. Eadem ꝛ in alijs conſideranda ꝑter diuerſitates ſpecificas. Similr de faba/ leguminib⁹/ ꝛ fructib⁹/ ꝛ milio intelligimus. Carnes ſingule in ſubſtantijs ꝛ artificijs ſuis ſunt accipiende vt vno et eodēꝫ modo cocte/ ſiue aſſate ſint/ ſiue elixe. Artificialiter autē ſunt purgande: quarum humectationes ſunt nocite: vt in caulib⁹ ꝛ multis granis ꝛ in multis faciendum eſt leguminibus: quorum purgationes fiant taliter: vt duꝫ in vna aqua fuerint cocta mutent̄ in aliam: prius illa expulſa. Si enim ita fiat facile intelliget̄ eorum qualitas: que. ſ. velocius exeuntia ſint/ ſiue citius nutriētia. Coꝛpoꝛa tamen nutrienda earūdēꝫ qualitatū ſunt inuenienda. Eſt ꝛ aliud vinū et nutrimentum facilius: quoꝛū impeditur exitus: lꝫ ſint velociſſima. Hoc aūt intelliges ſi librum de tribus naturalibus virtutib⁹ relegeris: in quo diximus ſtomachū prius recipere cibum: vnde ſibi ſibi ſuinit ad ſui nutrimētum. Cum aūt ſufficiēter nutriatur: reliqua ab eodē emittuntur. Epar tamen aliquādo pꝛe nimio deſiderio ante per meſeraicam venaꝫ accipit prius ꝙ̄ ſtomachus ſibi reddere velit. Si autē non indigeat: ſtomachus tūc ſibi mittit: ꝑus tamē digerit ante habita ꝙ̄ a ſtomacho ſint ſibi miſſa. Itidem ꝛ totū coꝛpus naturam epatis imitatur: vnde cum ſuꝑadicta tētabimus: in exinanito coꝛpoꝛe pꝛobamus: ꝛ ſicut diximus reperimus. Quidam tamē ſophiſte de pharmacia Hippocrateꝫ putant dixiſſe: hoc. ſ. veloces ſeceſſus: ꝛ volunt ꝯcoꝛdare ad hoc qđ dixit in libro de dieta.

Cibaria que tarde nutriūtur/ tarde diſſoluūtur ꝛ ꝙ̄ cito/ cito.

Cibaria que tarde mutantur tarde diſſoluuntur: velociter mutabilia ſint velociter diſſoluēda: qđ verum eſt ꝛ certū. Sed exitus ꝛ ſe-

TRADVC. LAVRENTIA.

ter excernunt̄: tum vinū: tum ea que vt docuimus modicis tēpoꝝ impendijs alunt: verum de reliqs per oꝛdinem docebo: ꝑncipioqꝫ ꝑmens vini diſcrimina quicqđ mihi tenuis memoꝛia ſuggeſſerit: paucis reuoluam. Igit̄ aquoſum alimēti conciliat minimū: id albet ac tenue eſt. Craſſum aūt ruſſumqꝫ multo magis alit. Porro ſuperat̄ intātum ab atro nutritione: inquātū incitatius magiſqꝫ vniuerſim nutrit. At vero qđ candidat quidēꝫ ſꝫ craſſius eſt minus: atqꝫ id alit. Attamē magis nutrit ꝙ̄ candidū tenueqꝫ. Sꝫ neqꝫ celeriter nec vniuerſim alimētum coꝛpi indulget. Porro quātum in his diſſident tātum ſecretione quoqꝫ ꝯuariāt. Nam agnuꝫ momēto modico elicit̄ per vrinam ea rōne ꝙ prius ꝙ̄ cetera in deſiderium coꝛpis recipit̄: e reliqs ꝑpe diſperim quo prius in vētriculo ꝯficit̄ quippiam: ſecretionis tempus altionis emulum et obuerſariū obtinet. Itidēꝫ accidit in ceteris oibus. Ptiſane enīꝫ ſuccus nō multo poſt a ſoꝛbitione ꝯciliat alimētum. Uerū alimoniā exiguam ꝑbet: eāqꝫ ꝑſtat aggeratim. Alica ꝑterea: neqꝫ parū nutrit/ nec vniuerſim: ſed obdita abūdāteꝫ tribuit alimoniā. Quinetiā cibaria ſunt excoquēda eodem modo: quo minus hec admodūꝫ madeant: illa īmodice areant. Quobꝛem ptiſanaqꝫ ꝛ alica: necnō fabulū ac miliuꝫ ꝛ reliqꝫ ſementes ſubſiliū conditū nutrimentoꝝ inſperſe cōcinnētur neceſſe eſt: ꝛ itēꝫ carnes pꝛo ſcitamētoꝛū qualitate: vel aſſis: vel elixis ꝛ ſuffultētis eādem in modū ꝯferri cōueniet. Poꝛro ablegandus abducendus qꝫ edax ſuccus eſt in pꝛeparādis cibarijs: perinde vt incocta braſſica: aut leguminibus: vbi altrices materias ꝯtēdere exquiſita rōne libuerit. Abalienat̄ aūt ſuccus ſi elixādo ſubinde ex alia in aliam aquaꝫ trāſferūtur. Itaqꝫ ꝑfinitis his oibus ſi adhibeas intētionē acriter cōperies eoꝝ que cito ꝑſtant alimētū (id eſt enim agminatim atqꝫ breui a pabulo) celeriter reddi delectiones. Modo hominibus haud diſſiliter affectis ꝑcipiatur. Etenim id quoqꝫ ꝑter ea que ſunt pꝛodita oia finiatur opoꝛtet. At que cōtra habēt ea lente deijciūtur. Ceterum huius rei cauſam diſcas licebit ex his que per cōmentationes de viribus nālibus aſſerta iam ſunt. Nāqꝫ ventriculus ꝑmuꝫ cibaria recipit ꝓpriuꝫ ex illis exhauriens ſuccum: ſuiſqꝫ inferēs tergoꝛibus: moꝝ eo affatim ſaginatus in ſecretionem pꝛopellit. Per idem tēpus iecur de

VERSIO LEONICENI.

ſunt excretiones: hoc eſt lōgo poſt aſſumptioneꝫ tpe: in ꝯtrarijs vero veloces. Maxime aūt oiuꝫ ꝯtriū eſt vinū/ celerrime: vt diximus nutriens: poſt ipm vero per oꝛdinē aliis: de qbus ſermonem faciā. Et pᵐ de vinis ipſis ꝑcurrēs. Etenim aqſa ex eis exiguū ꝑbēt coꝛpi alimētū. Sūt hec coloꝛe quidē alba: tenuia vero ſuba. Craſſa aūt ꝛ fuſca multo magꝭ coꝛpus alunt. Tātū vero vincunt̄ a nigrioꝛib⁹ in nutriēdo plurimū: quātū ſupant in ꝑſtādo vniuſum: ꝛ velox alimētū. Quecūqꝫ vero vina alba ſunt: ſꝫ ꝛ craſſa: minus quidēꝫ his alunt: plus aūt tenuib⁹ ꝛ albis: ſꝫ neqꝫ velociter: neqꝫ vniuſim alunt. Quātū vero in hiſce differūt: tātuꝫ ꝛ in excretione. Aqſa. n. celeriter per vrinā excernunt̄: qꝛ celerrime tota fere anticipāt reſumi. Ex alijs vero oibus quātum aliqđ vētrē ſubierit: manifeſte ꝓpoꝛtionaleꝫ nutritionis tpi habꝫ excretionē. Hoc idē in alijs oib⁹ accidit. Nam ſuccus priſane nō multo poſt aſſumptioneꝫ tpe vꝛ nutrire: nō tñ multū ꝑbere coꝛpi alimētū: id vero breui tpe ꝑbere vniuerſuꝫ. Alica vero neqꝫ paucū: neqꝫ vniuſum affert alimētū: ſed multo tpe multuꝫ affert alimētuꝫ. Opꝫ aūt ꝛ ea que inuicē cōparant̄ eē ſm ſubaꝫ ſilia: ꝛ nō eē: hoc quidēꝫ exqſite humidū: hoc vero extreme ſiccuꝫ. In priſana igit̄: ꝛ alica: ꝛ huiuſcemodi oibus: quecūqꝫ parant̄ ex milijs: vel fabis: vel alijs fructib⁹: eodē mō ſe habeant que cōparant̄ ſm ſube qualitateꝫ. In carnib⁹ aūt ꝓpꝛia eſt vniuſcuiuſqꝫ ꝯſiſtētia. Cōparc igit̄ ipſa opꝫ ſm modū quo parant̄: vel vtriſqꝫ aſſis: vl eodē modo elixatis. Auferre aūt opꝫ: ꝛ dū parant̄ moꝛdaces humoꝛes: quēadmodū in braſſica: ac in leguminib⁹ ſi certam velis hic experientiaꝫ eius que in ipſis alit ſube. Auferunt̄ aūt humores dicti: ſi dū elixātur ab vna aqua ad aliaꝫ trāſferant̄. Si igit̄ adhibita diſtinctione diligentē omniū feceris inqſitioneꝫ: inuenies oia que in paruo tēpoꝛe nutriūt: hoc aūt eſt vniuerſim: ꝛ paruo poſt aſſumptioneꝫ tpe: hoc enim eſt velociter: etiā velocem hēe excretionē: quādo hoibus eodeꝫ modo affectis exhibent̄. Naꝫ ꝛ hoc in talibus oibus opꝫ ꝑfinire. At que ꝯtriam nām hñt tarde excerni. Cām hoꝝ inuenies ex his que oſtēſa ſunt in cōmētarijs de potētijs nālib⁹. In his vero oſtēdebat̄ vētriculis pꝛioꝛ ꝓpriuꝫ ſibiipſi: ex cibis alimētū attrahere: ꝛ ſuis apponere tunicis. Moꝛ vbi hic fuerit ſaturat⁹ tūc ipos emittere ad excretionē. In hoc aūt tpe: ꝛ epar oſtēdebat̄ ex cibis attrahē: vbi

Uiſitas vini nox in nutriendo.

Succus ptiſane cito nutrit: ſed parū dat nutrimentum.

Stomachus prius ſibi alimētum attrahit: deīde reddit excernēdum.

TRANSLA. ANTIQVA

ceſſus non huic dicto concordantur. Exire enim dicere conſueuimus cuꝫ habitus in corpore exeūt: vel de ventre: vel qualibet parte corporis. Caro autē porcina ⁊ ſimilia chimos generantia groſſos ⁊ viſcoſos poſt longum tempus ſunt diſſoluenda. Herbe, piſces de clara aqua ⁊ petroſis lociſ: im̄o omnia ſubtiles chimos generantia ad nutriēdum ⁊ ad implendum corpus prioribus ſunt velociora: ſed tamen inſtabilia ⁊ diſſolucntia cito ⁊ velociter.

TRADVC. LAVRENTIA.

ciboꝛqꝫ ſi alimentum deſiderat, trahit. Ubi enim cibi viſus non deficeo quem habebat prius vtiť. Pari modo rurſus ab iecore corpus alimentum exſuggit tātiſper duꝫ cibo indiget. Ita confit: vt quibus omne corpus inane eſt hiansqꝫ periculuꝫ fieri poſſit eorum que celeriter vniuerſimqꝫ alant: queqꝫ vt diximus in ſecretionē: qua talia ſunt citatius cant. Ceterum nōnulli ſecretioneꝫ appellari de toto corpore vacuationeꝫ cōtendūt: vt tātum poſſit qđ eſt hoc in loco prodinum: quātum qđ eſt in libro perſcriptum quem de cibam cōpoſuit. Cibus alteratu difficilis: oidatu difficilis inexpauſqꝫ eſt. Et Verum leſid verum videri poteſt. Sed ſecretionis vocamentum non proprie incorruptūqꝫ inauditur. Nam dicitur iuſtius rectiuſqꝫ de his que ex alio tātimodo deijciūtur. At qui indiſcretuꝫ promiſcuūqꝫ intelligatur licebit ſecretionis vocabulum. Itaqꝫ ſuilla caro ⁊ que glutinoſuꝫ craſſumqꝫ exhibet ſuccum vniuerſam ſpirationē pigrius efficit. At oluſcula piſceſqꝫ ſaxatiles: et omnino que diductum ſuccum obtinent tenuiorem: incitatius diducuntur: coaugmentātūrqꝫ celerius. Uerum vt ſtabili fixaqꝫ et conſtanti natura non ſunt: ita facile reflantur.

VERSIO LEONICENI.

indigeret alimēto. Nam ſi nō egeat illo qđ prius aderat pfrui. Eodē aūt tēpore trahere rurſus ex epate totū corpus: quo tpe. ſ. a ſ indiget alimento. Unde in qbus totū corpus eſt vacuū: quiſpiaꝫ maxime poſſit experiri qui cibi ſint vtiliſſimi: ⁊ velociter nutriētes: qb'⁊ illud ineſt celeriter tendere ad excretionē: quātū ad id attinet. Uerū nōnulli dixere eaꝫ que ſit ex toto corpe eūonem: ab ipſo excretionē noiari: vt ideꝫ ſit qđ nūc docet el qđ dixit in li° de alimēto: vbi inqt. Cib' qui difficulter alteratˀ / difficulter abſumiť: qui facile apponiť / facile abſumiť. Qđ dictuꝫ veriſſimū qdē eſt: nō tñ ꝓpe vř audiri ſub appellatione excretionis. Nā magis ꝓpe dr̄ ſolū de ea que ſit per vētrem: poſſumus qdē ⁊ ipaꝫ audire de ea que ſit ex toto corpe. Differt. n. excretioneꝫ: vel ſubductionē dicere. Subductio igiť ſolū de his dr̄ que ꝑ aluum deijciunť. Cōtingit aūt excretionis vocabulum eſſe cōe. Carnes itaqꝫ ſuille: ⁊ quecūqꝫ lentos. ac craſſos humores hñt in tēpore faciūt ex toto corpore tranſpirationē. Olera vo ⁊ piſces ſaxatiles: ⁊ ſimplr̄ quecūqꝫ tenueꝫ habēt humoreꝫ diſtribuendū: celeritate quidē diſtributionis: atqꝫ appoſitionis exuperant: ſtabilem vo nām nō habent: ſed facile diſflant.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XIX.

TRANSLA. ANTIQVA

Vide 16°. pti. cu. p°. char. 322. col. 4°.

Acutoꝝ morborum nō omno certe ſunt ſanitatis ꝓnunciationes: neqꝫ mortis.

Acuti morbi cum velocitate ſui finis dicuntur eſſe magni. Effimera enim febris que cito finitur non acutus morbus eſt vocādus. Quia acuti morbi duobus ſunt modis: vel de acuta materia nō in vno loco corporis: ſed in omnibus membris equaliter clauſa: vel de acuta materia in vno loco corporis nō adunata: ſicut pleureſis peripleumonia, ⁊ ſquinantia. Febres qꝫ in acuto morbo continue ⁊ calidiſſime. Acuti morbi ſine febre ſūt rari: ſicut apoplexia.

Acuti morbi ſunt duobus modis.

Morbi diuturni.

Diuturni vo morbi de groſſis ſunt humoribus ⁊ viſcoſis atqꝫ frigidis: nō cito digerendis: ſed in loco vno vbi morbus eſt inuiſcatis. Rari autem ſunt diuturni morbi non inferentes paſſionem alicui membro ſm generaꝫ melancholie vel flegmatis equaliter abūdantium in venis. De enim materie ſi putreſiūt febres generāt: in quibus Hippocr. pronūciationes eſſe certas teſtatur: propter tarditatem motus ſuarum materierum. In acutis autem morbis non certe ſunt: aliquādo

TRADVC. LAVRENTIA.

Morboꝝ acutorū ꝓſagia: non admodū tuta ſunt: neqꝫ mortis: neqꝫ ſalutis.

Acuti morbi citatius indicanť: ſtatimqꝫ violētiores affligūt. Nam febres diarie (ſic eꝫ effemerus appellarim) q̄ꝗ̄ breui deſinūt: acuti morbi nequaꝗ̄ vocantur. At vo biūge acutoꝝ morboꝝ vis ⁊ nā cēſeť. Aut enim accidūt calidis ſuccis diūtaxat nullā occupātibus ſedē: ſꝫ refuſis ꝑeque ex oīb' alantiū mēbris: aut aliq̄ perpeſſa ſede: quo in morbo coſtali pulmoniaqꝫ ⁊ angina contingit. Febres preterea in morbis acutis magna ex pte ꝯtinue intelligunť. Pauci nāqꝫ ſine febri infeſtāt: qualis totius corporis ſtupor eſt. Porro longi morbi ꝓpter ſuccos craſſiores incidunt glutinoſoſqꝫ et frigidos. Iteqꝫ ꝯcoctu difficiles atqꝫ impactos ſtipatoſqꝫ ⁊ adglutinatos ꝑtibus vitiatis. Proindeqꝫ duritieꝫ potius q̄ꝫ inflāmationeꝫ emulanť. Rari nulla ſede vitiata affligūt. In quibus vene oēs adeque m̄ām putrē: vel atrabilariā: vel pituitaceā ꝯtinēt. In his igř oīb' ſignis Hippo. facile credēs ꝓdictionē firmā ⁊ ratā: atqꝫ inexpaſſabilē eē ꝯſidit: ⁊

VERSIO LEONICENI.

Acutoꝝ morborū non omno ſunt certe ꝓnunciationes: aut ſalutis: aut mortis.

Morboꝝ acutoꝝ predicatiões nō admodum tute ſūt, neqꝫ mortis, neqꝫ ſalutis.

Acuti morbi: preter id qđ celeriter indicantur: ſtatim etiam magnitudinem habent. Nā febres diarie quas greci effemeros vocant: lꝫ cito finiātur: non tamen acuti morbi nominātur. Duplex autem eſt acutoꝝ morboꝝ natura. Uel eniꝫ in humoribus calidis ſolis qui nullum obſedere locuꝫ: ſed equaliter in oībus animalis partibus apti ſunt ex ſua natura generari: vel loco aliquo patiente ſiūt: vt in morbo laterali pulmonis inflāmatione, angina, ⁊ omnino in acutis morbis ſunt febres continue. Rari enim ſunt ex ipſis quibus febres nō adſint: vt morbus attonitus: quē greci apoplexiā vocant.

Morborum acutoꝝ natura duplex.

Morbi lōgi.

Morbi vo longi ob craſſos, lentos, ac frigidos ſiunt humores: qui nō facile concoqui poſſūt: ⁊ in patientib' partibus impacti ſunt: atqꝫ agglutinati: ita q̄ꝑ eoruꝫ diſpōnes magis preduris tumoribus q̄ꝫ inflāmationibus aſſimilantur. Pauci vo ex ipſis ſiūt per compaſſionē: ⁊ abſqꝫ loco patiēte: in quibus vene omnes equalr̄ habent humores

TRANSLA.ANTIQVA

aliquando Hippocꝛ. hec teſtatur incertas: quia perfectus medicus aliquando in his errat: tamen nō ſemper: ſed nō omnino bonum certas dicit pronūtiationes: ac ſi diceremus/ non omnis homo non iuſtus: quidā enim iuſti reperiuntur ita ꝛ iuſte nō omnino ſanitatis: vel mortis pronūtiatiōes ſunt certe: ꝛ maxime in acutis morbis: quod contingit propter velocitatem motus materiei morbi cuꝫ acuta ſit ꝛ inſtabilis: ꝛ de loco in locum mobilis.

℞ Aforiſmus. XX.

℞ Quibuſcūqꝫ iuuenib⁹ exiſtentibus vētres fiunt humidi: his ſeneſcentibus exiccātur. Quibus iuuenibus ventres fiūt ſicci: his ſenioribus factis humectantur.

℞ Hoc non ſemꝑ ꝯtingere: ſed in pluribus debemus intelligere accidere: qḋ idem alibi teſtaꝛ: cum dicit. Quicūqꝫ ventres hñt humidos: iuuenes qdem exiſtētes/ melius cōmutāt ſiccos habēdibus. In ſenectute vo deterius cōmutāt: ſiccant enim in pluribus ſeneſcētib⁹. ℞ Hic humiditatē/ ſiue ſiccitatē vētris oportet nō abſolute itelligi: ſed ſm ordinatā dietam: vt ſi cuilibet in iuuentute dieta qualis Alexādrinis fuerit: qui in principys ſui prādy: ſalſos piſces vel porros ſibi preparant: poſtqꝫ bibētibus foca: in ſenectute vo dieta mutata ad lentes ſe vertētibus ꝛ ad pontica vina ꝛ ſilia. In his inquā nō digñū qualitatē arbitramur ꝑpter etatē mutatā eē ꝛ ecōtra: ſi in iuuētute ſtipticis: ſicut lētib⁹ meſpillis/ ꝛ pōticis vinis/ aliqs dietauit ſe: in ſenectute vo ſi ad Alexādrinā dietaꝫ ſe verterit: nō iuſte indicabimus: in his ſm ſentētiaꝫ Hippocꝛ. Sed ſi hñ ſm eum iudicauerimus equalr dietātibus ꝯſiderare debemus: ſi digeſtio mutaꝛ in q̄bus ꝑculdubio ꝑpter etatē ꝯficitur. ℞ Mutatio vo nature digōnis ꝑp etatem eſt: in qua ꝯſideraꝛ qualitatē corpoꝝ diuerſitas: que ventrē in humiditatem vel ſiccitateꝫ mutāt. Unde ħ ſit multi inueſtigauerūt medici: ꝛ ego

TRADVC.LAVRENTIA.

ꝯfidit: ꝛ quaſi pro certo fore ꝑſumit: atqꝫ cuēta ſigni ꝑſpicui annotatione auguraꝛ. In acutis aūt nō ſemꝑ ꝑſpectā hēmus futurā ſortēncqꝫ nob exitus ſecreta panduntꝛ. Sꝫ minoris erūt auc̄ris: minoriſqꝫ apud medicū ꝯfidei: ꝛ ꝑbēſa interdū fallēdi ꝯſue. Etiā id negatio nō admodū ſignat: qꝛ nō admodū ꝛ nō oino ſignt idē: ꝛ ꝙ pōt nō admodū: ħ nō in oib⁹ valet. Quā rēm vbi pauciora quepiā excipiunꝛ: ita dictitare aſſolēt: ꝛ ꝑpli gſa. Non oēs hoies praui ſunt: indicat. n. qui ita logꝛ: vt pauciores ꝑbi ſint. Pari rōne nūc Hipp. nō admodū tuta ꝑſagia docēs rarē ier: ſꝫ q̄nqꝫ hallucinari medicum indicauit. Id euenit vt ꝑſagiꝫ nōnunq̄ exorbitet erroib⁹: falſiſqꝫ opinioib⁹ decimabile: ob citatioꝫ ex iudicatione mutationē: que morbifice mā̄c ingeminꝫ comitaꝛ: ꝛ qꝛ nocuus ſuccus ex alio ad aliū locū q̄nqꝫ tranſmeat.

℞ Aforiſmus. XX.

℞ Quibus iuuenibus adhuc aluus humida eſt: his ſeneſcentibus ſiccatur. Contra, quibus iuuenibus adhuc aluus ſicca eſt: his ſeneſcentibus humectatur.

℞ Ita fieri magna ex ꝑte non aſſidue vel ipſe poſtea indicauit iſtiuſmodi ſcribēs ſniam. Quoꝝ aluus humida eſt: q̄diu iuuenes ſunt: melius degunt: at in ſenectute deterius: ſiccaꝛ enim aluus magna ex ꝑte ꝗ qui ſeneſcit. Humidā ꝛ ſiccam aluum nō ſimplici rōne: ſed ſili ꝯuictu adhibito inaudiri ꝯuenit. Naꝫ ſi qs nouella etate victitet Alexādrinorū more ſalſamēta porriqꝫ mādens: necnon adhibēs cutibꝫ: ſenex vo nihil eiuſmodi ſumēs lentem heſitet: auſterū ꝑotet: non male dixerit haudquaq̄ etatis ratione cōmutari deiectiones. Pari modo qui recenti etate abliguriēs meſpillas: itēqꝫ vinum bibēs auſterulum: cum aūt ſenex Alexādrino victu vtens vna vict⁹ rōne cōmutetꝛ iudiciū ex delectione minime veraꝫ cenſeꝛ. Sed ſi ceteris oibus nō ſolū edulys adhibitis codeꝫ modo deiectiones euarient: recte iudicamus ea que ab Hippocꝛ. diffinita iam ſunt. ℞ Deiectiones aūt euariāt quātū in ipſam inter etatum agiꝛ naturā: ſi corporis affectiones vertantur. At vo que naꝫ ſint tales affectiones explanari oportet. Uerum adeo lōge nos hec diſputatio duceret: ſi eam ꝯuelare ꝛ munire ꝑprys demōſtratiōib⁹ expreſſionibuſqꝫ ꝛ vberius exornare libuerit.

VERSIO LEONICENI.

motes putreſcētes: vel atre bilis: vel pituite naturam preſeſerētes. In his omnibus videꝛ Hippocꝛ. fidere precognitionib⁹: in acutis vo non omnibus. Uerum eſt aliquando: ꝙ ꝛ falli precognitioneꝫ conſueꝛ. Tale enim quid eſt qḋ dicitur: non omnino: hoc eſt nō in omnibus: qḋ genus ſermonis vſurpare conſueuerunt: quando paucos ex multis volūt excipere: vt cum dicunt nō omnes homines mali. Qui enim hoc dicit oſtendit pauciſſimos eſſe bonos. Ita igitur ꝛ nūc Hippo. oſtendit: inquiens: nō omnino certas eſſe in morbis acutis prenuntiationes: cum aliquando: q̄uis raro contingat medicum optimum aberrare: hoc auteꝫ fit propter ſubitam in iudicatione permutationem: que naturam humorum ſequꝛ morbificorum: ꝛ quia nonnunq̄ humor noxius: ex vno loco trāſfertur ad alterum.

℞ Aforiſmus. XX.

℞ Quibus iuuenibus adhuc aluus humecta eſt: his ſeneſcētibus exiccatur. Quibus vo iuuenibus adhuc aluus ſicca eſt: his ſeneſcētibus humectatur.

℞ Qḋ qdeꝫ hoc ex magna parte fiat: ꝛ nō ſemꝑ: oſtēdit ipſe inter ſequentes hūc ſcribens aforiſmum. Quoꝝ aluus humida eſt: ſi iuuenes fuerint melius cōmutāt: q̄ hi q̄bus eſt ſicca: in ſenectute vo deterius: naꝫ magna ex ꝑte ſeneſcētib⁹ exiccaꝛ. ℞ Oportet auteꝫ humidas: ꝛ ſiccas aluos intelligere: nō ſimpliciter: ſed eadē victus ſeruata rōne. Si qs enīꝫ in iuuētute Alexādrinorū victu vtereꝛ: ſalſis vtens cibis: ꝛ porris: cytibūqꝫ ſuperbibēs: in ſenectute vo nihil boꝝū aſſumeret: lenteꝫ autē heſitaret: ꝛ vinū auſterū potaret: quo pacto diceremus huius hoīs deiectiones etatis rōne ꝑmutari: Sic ꝛ qui in iuuētute lentib⁹ veſcereꝛ: ꝛ meſpillis: ꝛ vinuꝫ auſteruꝫ potaret: in ſenectute aūt victu vteretur Alexandrinoꝝ: atqꝫ ita cum victu excretiones mutaret: non recte ex deiectionibus iudiciuꝫ fecerimus. Sed cum oia alia: nō ſolum que ad cibos attinent: paria agenꝛ: et deiectiones cōmutabunꝛ: tūc rectuꝫ fiet iudiciuꝫ de his que ab Hippocꝛ. in hoc aforiſmo dicitur. ℞ Uariātur autē deiectiones etatuꝫ rōne ſm eas que in corpe. mutanꝛ diſpoſitiones: ex q̄bus aluus ſiccior humidiorue ſit. Que naꝫ vo ſint he diſpoſitiones: vnū eſt ex his que queruntꝛ: atqꝫ adeo

THEOdori traductio.

℞ Quib⁹ iuuenibus adhuc aluus humida eſt: his ſeneſcētibus ſiccaꝛ. Cōtra qb⁹ iuuenib⁹ adhuc aluus ſicca ē: his ſeneſcētib⁹ humectatur.

TRANSLA. ANTIQVA

ci: ⁊ ego hic demonſtrare diſpoſui: ſʒ cum hoc volumen huic rei nō poſſe ſufficere viderim: volumē vnum ſolū inde facere deſtinaui: non tñ in h̄ recitaturus ꝓpter paruitatē operis. Volo ergo recordari que in libro de v̄tutibus nālib⁹: ⁊ in libro de accidēti dixerim.

Vide 6° ꝯti. cap. 2°. cher. 123. col. 3ª.

❡ Vētres inquā humectantur humiditate multa que a ſtomacho ad epar egreditur de cibi humectationib⁹: qui in ſtomacho digerit̄. In ſiccitatē vētris mutant̄: cum cibi humectatio a ſtomacho ad epar egredit̄ que ad epar a ſtomacho venit per venas: vel q̄a homo plus q̄ epati neceſſe ſit recipiat: vel propter velocitatē cibi cum egōne egredientis. Cū enim cibus modū exceſſerit: epar quoqʒ totam humiditatē capere nō poſſit: ſupeſt ſemꝑ pars humiditatis digōnis ligdam illaʒ reddētis. ❡ Si aūt cibus velociter exierit: nō inducie tante dantur epati: vt humectationeʒ ipſius capere poſſit.

Cauſe exitus velocis cibi a ſtomacho.

Velocitas cibi egrediētis fit per choleraʒ ad ſtomachum: ⁊ ieſtina a felle miſſam: aut ꝓpter defectionē ꝯtētiue in his locis. Et vires expulſiue virtutis cibum plus deſiderāt accipe ex oris ſtōchi frigiditate multa: vel ex debilitate multa epatis ꝓpter frigiditatē minus trahēteʒ: cōtentiua ſtomachi ꝓpter humiditateʒ ipſius ſtomachi defecit. Ventres ergo in iuuētute ꝓpter frigiditatē oris ſtomachi humidi/maiorem ſibi quātitatē ex deſiderio cibi accepturi: cuʒ in ſenectute totū corpus infrigidet̄: augmētata ſtomachi frigiditate: neceſſe eſt vt appetitus minuat̄. Qui ergo parū māducant: humectationē cibi vtpote parui hñtes paruam: ex neceſſitate egeſtionē habebūt ſiccam: ideʒ cōtingit habētibus nimiam humiditatē propter nimiaʒ cholerā ad inteſtina deſcēdēteʒ. Cum enim ad ſenectutē venerit: ⁊ cholera iuuētut̄ defuerit: neceſſe eſt egeſtioneʒ deſiccari. Humidi vētribus in iuuentute ꝓpter defectum ꝯtētiue: nō oēs in ſenectute ad ꝯtrariū deuenient ex neceſſitate: cuʒ quantitatē frigoris in iuuētute habitaʒ: in ſenectute nō amittāt. Si enim ſtomachus in iuuētute infrigidet̄: in ſenectute frigiditas augmentat̄: defectio ergo ꝯtentiue manet qualis fuit ante: qꝛ omne corpus frigide cōplexionis actiōes habet defectas ex neceſſitate.

Omne corp⁹ frigide cōplexionis virtutes hīs defectas ex neceſſitate.

Et ſi ſtōchus ab initio caleſcat in ſenectute v̄tus cōfortat̄ cōtentiua: cōplexio ergo ſua nō multuʒ fit ſicca cum ante fuerit humida: que ſi humida nō eſſet virtus ꝯtentiua ab initio nō defeciſſet: ſed nec parū calida: cum

TRADVC. LAVRENTIA.

re libuerit: vt integruʒ deſideret̄ volumen. Et ob eā rem dilata in aliud tēpus ꝑpēſione: nūc dūtaxat ſūmule rerum ⁊ ſnie edentur: appoſitis his que libro de virib⁹ nālibus: ac in cōmētarys de accīdiuʒ cauſis explicata iaʒ ſunt. ❡ Itaqʒ madētior equo reddit̄ aluus: vbi cibus qui ſimul in eo eſt ſuccus ꝯſectus parcius diſtribuitur. Cōtra ſiccat̄: vbi humiditas eius ois in iecur conceſſerit. Porro ſuccus parcius diducit̄: interduʒ quia plus cibi ingeſtū eſt q̄ iecur regrat. Interduʒ ea ratione ꝙ cibus in deiectiones ocius it. Etenim pleniore cibo arrepto reſtat ſupernacuū ſimulatqʒ iecur traxerit quātū deſideret. Sin celeriter excernatur: nō exhauriet cibi: quod ſatis ſit ꝑus q̄ eliciat̄. Porro celeriter eunt deiectiōes: quādoqʒ p̄re copia bilis que ꝑmeans in vētrē ad excretionē irritat: nōnunq̄ qꝛ retētatrix vētriculi facultas inualida eſt. Contra ſecretoria eius: atqʒ etiā inteſtinoꝝ firma valēſqʒ. Plus cibi adpetit̄ ſi os ventriculi (nāqʒ h̄ loco potiſſimuʒ adpetitio pollet) frigiduʒ tēꝑatione extiſtit. Eodē modo iecur minus trahit ob frigiditatē: detētoriā vētriculus facultateʒ obtinet inualidā ꝓpter humiditatē: ꝑinde vt ſecretoriaʒ p̄re ſiccitate validam habet. Quocirca ſenibus ſi corpus inalget frigiditateʒ in ore vētriculi adeo augeri ꝯtingit: vt eos cibi faſtidium prehendat. Ita efficit̄: vt ſiccet̄ deiectio ob arrepti cibi inopiā ſm diductioneʒ: nec ſecus q̄ q̄b⁹ p̄re ſuꝑantia amari fellis ad nām verſus eſtimata aluus madet in cōtraria mutent̄: qm̄ nō inſuꝑ huius materie copia per ſenectutem gignat̄. At v̄o q̄bus ob retentorie facultatis inualētiam reſoluit̄ aluus: non oībus cōmutatio accidit. Sed cōmutatio pro modo adiūcte caliditatis inſequit̄. Nā ſi ſtatim ab initio vētriculus frigidus tēperatione extitit: intēperieʒ afferēte ſenecta retētoriā facultatē pereque debilem obtinebit. Ob eā rem ꝙ miſcella queqʒ modice tēperata: atqʒ īmodulata: admodū functiones exoluit. At ſi vētriculus exq̄ſite calet: parteʒ etatis plurimā validū retinēdi miniſteriū hēbit: ſiq̄dē neutraʒ retinet intēperieʒ extreme: neqʒ ſiccitate. Nā ſi frigida proꝛſus fuerit ex nā: vim haudquaq̄ debilē detētoria habeat: neqʒ caliditate: id enim ſubijciebat̄. Igit̄ oībus q̄bus ſuapte nā aluus humet: ꝓpe dixerim: ſeneſcentib⁹ in cōtrariū vertit̄. Contra q̄bus ſicca eſt: per ſenectutem humeſcit: etenim ob aduerſas cauſas: aut q̄a minus cibi ingerit̄:

VERSIO LEONICENI.

adeo lōgum mihi futurū ſuꝑ hoc ſermoneʒ exiſtimo: ſi ꝓprias: ſtuduero adhibere demōſtrationes: qꝺ vnus īteger liber erit neceſſarius. Sed h̄ alꝭ forte a nobis fiet. Nūc breuibus capita expediaʒ: his vtens que in cōmentarys de potētys nālibus: ⁊ de cauſis accītiū demōſtraui. ❡ Plus q̄ modo conueniat: fit aluus humidior: quādo cibus in chiluʒ ꝯuerſus: in ipſa parci⁹ diſtribuit̄. Siccior v̄o rurſus: omni humore in ipſa cōtento ad epar relato.

Cauſe humiditatis ⁊ ſiccitatis vētris.

Cauſa v̄o ob quā parcius diſtribuitur eſt: aut qꝛ plus cibi aliq̄ñ aſſumimus q̄ epar indigeat. Cōtingit aūt quādoqʒ: vt citius deijciat̄. Naʒ cum cibus modū excedit: eius ſuꝑfluuʒ derelinquit̄: vbi epar tātuʒ ad ſe attraxerit quāto indiguerit. Cum v̄o ꝓperat ad excūduʒ: nō ꝑuenit epar tātuʒ attrahere: quātum ipſi eſt neccīum. Citius auteʒ feſtinat ad exitum id qꝺ excernit̄. Nōnunq̄ ob multitudineʒ bilis ad aluum defluētis que irritat ad excretionē: nōnunq̄ v̄o ipſa alui potentia retētiua facta debilior: expulſiua v̄o ei⁹ atqʒ inteſtinoꝝ forti exiſtēte. Plura igit̄ appetimus cum os vētriculi (in hoc enim vis appetendi ꝑcipue cōſiſtit) frigidiorē habuerit tēperaturā. Sic v̄o ⁊ epar minus attrahit ꝓpter frigiditatem. Vim aūt retētiuaʒ habet vētriculus imbecilliorē ꝓpter humiditatē: ſicuti expulſiuā fortiorē propter ſiccitatē. Senū igit̄ corpus cum frigidū efficiat̄: tātum augeri ꝯtingit in ore vētriculi frigiditatē: vt appetitus deficiat: atqʒ ita excremēta exiccent̄: inopia eoꝝ que diſtribuuntur. Sic ⁊ q̄cūqʒ ob multitudinē: vel naturā humoris bilioſi aluuʒ humectā hñt: ad ꝯ̄riū trāſmutant̄: cum hic humor in ſenectute deficiat. Quib⁹ v̄o ob virtutis retētiue debilitatē aluus humectat̄: nō oībus trāſmutatio aduenit: ſed pro quātitate caloris adiūcti. Si n. ſtatim ab initio frigidioreʒ habuerit aluus tēperaturaʒ: mox ad īmodicā veniēs in ſenectute intēperiem ſm frigiditatē: v̄tutē retētiuam eque habebit imbecilleʒ: qm̄ oīs immodica itēperies opationē exoluit. Et ſi exquiſite calida fuerit in lōgo etatis ꝓceſſu fortē habebit opationē retentiuā: vt que neutrā habeat exquiſite intēperieʒ: neqʒ eam que eſt ſm ſiccitatē: ſiquidē erat omnino humidior natura: alioqn nō habuiſſet debilē virtutē retētiuā: neqʒ ſm caliditateʒ: hoc enim ſupponebat̄. Liquet igit̄ ꝙ fere oībus qui aluos hñt natura humidiores: fit ad ꝯtraria ſeneſcentibus trāſmutatio: qui v̄o ſicciores: his

TRANSLA. ANTIQVA

da: cum ante fuerit calida. Cōſtat ergo quia in iuuentute ventres humidi: in ſenectute deueniunt in contrariuʒ plurimi. In ſenectute vo humidi: qui in iuuentute fuerint ſicci. Siccitas eniʒ ventris: vel eſt ꝓpter paruitatem cibi ad comparationeʒ virtutis epatis: vel ex paruitate cholere ad ſtomachum ⁊ ad inteſtina: venientis a felle. Deſiderium vo deficit eo feſtināte ſaturari: quia caleſcit appetitus loci. Siccitas humidi ſtomachi eſt: vel propter temperamentum epatis: vel propter multum calorem ſui. Paruitas quoqꝫ cholere ad inteſtina deſcēdentis a felle eſt ex epatis frigiditate non generāte choleram: vel ex virtute ꝯtentiua in ſtomacho: que iuuenibus eſt: cum iuuenum complexio ſit ſiccior. Hec oīa cum adſunt iuuenibus: in contrariuʒ mutabuntur ſenibus. Cum enim ex calore ſtomachi appetitꝰ deficiat in iuuentute quolibet modo in ſenectute eo frigeſcente: deſiderium augmētari neceſſe eſt: vnde accipit̄ plus cibi ꝙ̄ expectat vtus nālis epatis. Cuʒ aūt ꝯtētiua in iuuētute fortis ſit per ſiccitateʒ ſue cōplōnis: deficiet in ſenectute ex nimia ſiccitate: ⁊ egōnem velociter exire cogit. Sicci vo in iuuētute ꝓpter paruitatem cholere: ex cuiꝰ paruitate digeſtio in inteſtinis ſolet tardari: ⁊ humectatio pre nimia tarditate exiccari: in eiſdē q̄litatibus ꝑmanēt in ſenectute. Et epati qdem pōt frigus dn̄ari: vnde humectationeʒ trahere nō poſſit: ⁊ ideo digeſtio humida fit. Iſta pro breuitate huiꝰ opis breuiter hic tāgē diſpoſui: lʒ nō ignoreʒ ea grauia ⁊ occulta fore his qui libros nr̄os late de his tractātes nō legerint: ſʒ tñ ad medicinā itēdētibus ſolū h̄ pro poſſe ſufficē videt̄.

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ Potus indigentiam ſoluit.

Vide. 5. cōti. ca. ꝑo. cher. 108. colū. 3a. Et. 18. ca. 7o cher. 375. colū. 4.

¶ Dicendo potum: conſueuit intelligere vinum: vnde et in libro de humana natura dixit hoc. Si vnus et idem morbus cōtigerit omnibus hominibus: iuuenibus ⁊ ſenibus: feminis ⁊ maribus: potuʒ vel aquam bibentibus ⁊c̄. Hic liquido manifeſtauit: ꝙ potum vinum eſſe intenderit: qd̄ famem hic auferre dixit: neqꝫ tamen famem oīs cibi intellexit ablationem: neqꝫ famem appetitum naturalem facientem: ſed eam que eſt cum nimio appetitu canino et inceſſabili: quam medici vocant appetitū caninum: quem ſolum vinum ſoluit. Famē enim vel ex nimio ieiunio: vel ex nimia

TRADVC. LAVRENTIA.

ingerit̄: ꝙ̄ vires iecoris flagitent: aut qꝛ paruʒ bilis ad aluum prepetet: aut ob inualētiā retētorie facultatis: deiectiones ſicciores euadūt. Ceteꝝ vt minus adpetant cōpleanturqꝫ celerius: accidit ob partiū caliditatē: que adpetendi munere fungunt̄. Porro cibus diluit̄: ſi iecoris tēperatio modice cōſteterit: aut etiā paulo calidius tēperatura exiſtat. Bilis ꝑterea incertior ꝑmeat ad aluuʒ: ꝓpterea ꝙ incertior: videlʒ pre viſceris frigiditate creet̄. At vo retētoria facultas valēs in iuuēta habet̄: qꝛ hec etas in habitū arētiſſimū tendit. Merito ergo oēs quos dixi ſenes in ꝯ̄ria mutant. Nam qui cibi faſtidio tenent̄ ob calorē ꝑcedēte etate plus adpetēt cibi ꝙ̄ vincere iecur queat. Necnō qbus ob natiuam ſiccitateʒ retinēdi facultas ſupſit: his ſeneſcētibus pre ſiccitatis ſuperātia infirmat̄. Et ob eam rem deiectiones citatiore cibarioꝝ excurſu madeſcent. At quibus ex inopia bilis ſuperſedētes deiectiones diutino habitu humoris copia dilmūtur: fieri pōt vt in his eadeʒ affectio maneat. Porro fieri conuenit: vt ob immodicaʒ frigiditatē iecoris diducēdi officio admoduʒ īfirmato deiectiones humectiores reddant̄. Atqꝫ hec in preſens dicta ſint de cauſa ꝙ̄ obrē per etates mutationes eueniāt ob ſuperātiaʒ ſiccitatis hūiditatiſqꝫ. Que inquaʒ obſcuriora reddet breuitas perpēſionis ijs qui prius quas docui cōmētationes haudquaꝙ̄ reuoluerint ⁊ trāſierint. Sed olim integro volumine per ſe ſcorſum dicato ea oīa curioſius diligentiuſqꝫ narrabo. Nunc ſatis abūdeqꝫ ſit ad vſum medendi docuiſſe id quod nobiliſſimus medicus diſſimulata cauſa neglectuiqꝫ habita reuelauit.

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ Famem vini potio ſoluit.

¶ Thorexin: id eſt vini potionem nominare aſſolet vini potioneʒ. Libro enim quem de natura victuqꝫ hominis fecit hūc in modum ait. Victus nequaꝙ̄ cauſa eſt quo morbus oēs prehendat ſubinde natu minores ꝓuectioreſqꝫ etate: mulieres ⁊ item viros: atqꝫ etiaʒ thoreſſomenus: id eſt bibentes vinum ⁊ bibentes aquam. Nāqꝫ obiectās thoreſſomenus. i. bibentes vinum: ita armature argumēto cog̃minatos ijs qui potent aquaʒ verbuʒ thorexis: id eſt vini potio ſignare vini potioneʒ perſpicue indicauit. Itaqꝫ vt hec diſcutiat tamē docuit: ⁊ Hercules non omneʒ inopiaʒ appellitās

VERSIO LEONICENI.

res: his fiēt in ſenectute humidiores ꝑꝑ ꝯ̄rias tēperaturas: vel. n. qꝛ minꝰ aſſumit̄ cibi: ꝙ̄ poſt epatis ꝯgruat: vel qꝛ parū bilis ꝯfluit ad aluuʒ: vel ꝑꝑ poſt retētiue robur excremēta exiccēt̄. Ex his aūt ꝙ parū appetāt: ⁊ citius impleant̄ fit: ꝑꝑ ꝑtiū appetētiū caliditateʒ. Qr vo cibus aſſumptus exiccet̄ ꝯtingit: vel modice ſe habēte epate ſm̄ tēpaturaʒ: vel paulo plus modico calidiore. Qr vo pauca bilis cōfluat ad aluum: hoc ex eo accidit: qꝛ etiā pauca gn̄at̄ ob viſceris frigiditatē. Fortis aūt iuuenibus ineſt retētiua potētia: qm̄ ad ſicciorem vergunt tēperaturā. Nō abſqꝫ rōne igitur in oībus quos diximus ſenibꝰ fit ad ꝯ̄ria trāſmutatio. Naʒ qui nō appetunt ob caliditateʒ in ꝑgreſſu etatis: plus etiā appetent: ꝙ̄ poſſit epar euincere. Quibus vo ob innataʒ ſiccitateʒ virtus retētiua fortior extiterat: his ſeneſcētibus fiet imbecillior ob ſiccitatis exceſſum: ⁊ ea rōne excremēta humectabuntur: qm̄ ciboꝝ exitus feſtinat. Quibꝰ vo ꝓpter bilis defectuʒ tardāte excretione: ob exitꝰ morā: ꝑlimū humiditatis abſumit̄: fieri pōt: vt eadeʒ diſpō ꝑſeueret. Cōtingit etiā ꝙ ꝑꝑ imodicaʒ epatis frigiditatē: ad ſatis magnā ꝑueniēte alimēti diſtributōe īhecillitatē fiāt excremēta hūidiora. Hec in pn̄ti dicta ſufficiāt: de cauſa eaꝝ que fiūt in etatibus ꝑmutationū: qtātuʒ ad aluū attinet humiditatē: ac ſiccitateʒ: que ꝓpter breuitatem ſunt futura obſcura his qui in nuꝑ dictis cōmētationibꝰ non ſunt exercitati. Sed mox aliqñ per vnū volumē integrū de eiſdem clariorē doctrinā faciemus. Quātuʒ aūt ad vſum artis attinet: h̄ ſolū ſciſſe ſufficiat: qd̄ fuit ab Hippocrate dictuʒ: etiā ſi cauſa non adiciat̄.

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ Fameʒ thorexis, id eſt vini potio ſoluit.

THEOdori traductio. ¶ Famem vini potio ſoluit.

¶ Vini potionē thorexim noīare cōſueuit. In liº igit̄ de nā hoīs: ⁊ de victus rōne in hūc moduʒ ſcripſit. Liquet igit̄ ꝙ victus ſinguloꝝ nō ſunt cauſa: qm̄ oēs ſubinde morbo corripiant̄. Iuniores. ſ. ac ſeniores: viri ſimul: ac mulieres: ſit̄ et thoreſcemeni: ⁊ aque potatores. Cuʒ ergo aque potatores thoreſcemenis ex aduerſo diſtinguat: hinc oſtēdit̄ ipm̄ ꝑ thoreſcemenos vinuʒ potātes intelligē. Quare ⁊ thorexis vini potus ab ipo dr̄: queʒ dicit famem ſoluere: nō per Iouem quemcūqꝫ defectuʒ famem noīans: ſicuti nōnulli arbitrāt̄: ſed neqꝫ illā que cuʒ appetitu fit: ſed eā quā hñt

TRANSLA. ANTIQVA

ex nimia inanitione corpis quocūq; modo fuerit: vinum maxime impedit. Siquis enim famelicus huiuſmodi vinum ante cibum acceperit: cito in ſpaſmum & mentis alienationem incidit. Caninum ergo appetitum vinum ſoluit tm̄: & non comedere multum. Quibus ergo propinatur multum vinum calefactum ſoluit: ſed acerbum non: quia calidum nō eſt: oportet igitur vinum dari rubeum: vel ruffum non acerbum. Libaria aūt ordinentur in primis pinguia & vnctuoſa: que ſi non habeantur naturaliter: artificialiter machinentur: & poſt humidos cibos huiuſmodi vina ſupradicta dari oportet. Si vero non ſitierint portenditur velox ceſſatio ſue famis. Hippocr. hoc intēdit: & bene dixit: quia caninus appetitus ex frigida complexione ſtomachi eſſe dignoſcitur: vel de acidis humoribus in ſubſtātia ipſius ſe implicantibus: vinū autem cum curamentum ſit vtriuſq;: ſolui per eum caninā famē eſt neceſſe. Unde qui boliſmum intendiſſe Hippoc. putāt multum a ſui intentione deuiant. In pmis: qđ particulariter iſte intendit: vniuerſaliter accipiunt erronei. Secundo: quia boliſmus ex ſola frigiditate exteriori concreatur qui in principio ſui famem facit: ſed in augmento deficit.

Vide. 25. par. ca. p°. char. 498. col. 2°.

Vinū acerbū & acre non eſt calidū.

Cauſe appetitus canini.

Cauſe boliſmi.

TRADVC. LAVRENTIA.

appellitans famem: quēadmodum aliqui inſcite ineptequ; crediderunt. Sed eam que infeſtat famelicis adpetitione anxia & irrequieta cibariorum: quam nōnulli caninam cognominant. Nāq; eiuſmodi famem curat vini potio non eam que propter inediā aut alui fluxem ſanguiniſue profluuium vel aliam vacuationem accidit. Qui enim ob aliquam id genus cām eſuriūt: his epotum vinum nō prodeſt: ſed mirabiliter obeſt: inferens cōuulſiones deliriaq;: ſi vinū ante cibum ingeritur. Ego quoq; ita reddidi vite quoſdā aſſidue fameſcentes ad bibēdum large pcipiens vinum: qđ inquā admodum calefaceret. Nō enim acerbū vinū talem famem cōuellit obſtirpatq;: quippe qđ nequaq̄ calefaciat: ſed ruffū ſeu rubeum non acerbum canine appetitioni noīe preſentaria medela cenſet. Nāq; oportet ſimul ad ſummū deuenerint: ingerāt opima: & vt quiſpiam dixerit oleacea: necnon cetera que copia olei cōcinnantur. Sed potiſſimum nihil auſterum aut acerbū eſto: mox ex memoratis vinis aliqđ q̄uis non ſitiant ſorbitui precipiendum eſt. Fames enim ab eiuſmodi victus ratione protinus cōmiteſcit obtunditurq;: poſt ſepius ita agentibus conſileſcit atq; amoritur. Quū enim canina appetentia: vel ob vnā frigoris intemperiē: vel ob acidos quoſdam ſuccos fieri ſoleat: vtrūq; memoratum vinum affectum exoluit. Ceterum qui putant appellatam eſuritionem intolerabilem (ſic enim bulimum interpreter) nominari ab Hippocrate hoc in loco famem: conſtat vt hi ſententiam procul a ratione inaudiant. Primum pro generali vniuerſaliq; perpenſione ſpecialem particularemq; reddunt: dein etiā mentiuntur. Nāq; virium externatio eſt intolerabilis eſuritio ob externam frigiditatem: que inq̄ ex fame incepit: ſed non inſuper comitata eſt intolerabilem eſuritionem.

VERSIO LEONICENI.

quā habēt qui hac paſſione laborāt que vehemēs: & ſedari nūmax ciborū appetētia dr̄: quā & qdam medicoꝝ appetētiā caninā noīant. Talē enim famē vini potio ſanat: nō eā que ex lōga inedia: vel alui pfluuio: aut fluxu ſanguis: aut aliqua alia facta eſt euōne. Nā qui ex tali aliqua indigēt cā: ne dū aliquā ex vini potu capiant vtilitatē: etiā plurimū offendunt: qm̄ & ꝯuulſionibus: atq; delirijs ꝯfeſtim corripiuntur: ſi anteq̄ cibos aſſumpſerint vinū potauerint. Qui vero famē quā diximus patiunt: his vini potus: nō cibi multitudo: remediū eſt. Eqdē multos ipſe ſanaui qui indeſinēter fameſcebāt: vinum ipſis abūdanter exhibēs: ex eorū gñe que ſufficienter calefaciūt. Neq; n. acerba vina talē famē ſanāt: ſiqdē neq; calefaciūt: ſed que colorē ſubrubeū hñt: vel rubeū abſq; acri ſapore: maximo ſunt illis remedio q canino laborant appetitu. Opꝫ ſiqdē cum ad prādiū accedūt: pmū illis afferre pinguia edulia: atq; vt ita dixerim oleaginea: & quecūq; alia ex plurimo parant oleo: ſed in pmis nihil auſterū: aut acre offerat: poſtea vinum aliqđ ex vinis que diximus: etiā ſi nōdū ſitierint ad potādū dari precipimus. Statim. n. ſedat fames: & talē lōgo tpe victū exhibendo: ceſſat oīno: & h mihi magis videt in pñti aforiſmo Hippo. docere. Cā. n. canini appetitus: vel pp ſolā intēpaturā frigidiorē: vel pp humores acidos fieri cōſueuerūt quos exſorbuit os vētriculi. Hec vero ambo ſanare pōt vinū qđ diximus: nō ſine rōne ceſſare facit caninos appetit. Qui vero putāt vehemētē eſuritionē quā greci bulimon vocāt fuiſſe: nūc famem ab Hippo. noīatam: nō ſatis recte mihi vident ſermonē accipe. Primū q2 ipm pro gñali: atq; vniuerſali faciūt ſpālē: ac magis pticularē. Deinde etiā mentiunt: nā paſſio bulimos noīata: eſt caſus potentie ex frigiditate exteriore: qui a fame qdē inchoauit: ſed nō habet eam amplius adiūctā.

Cura appetitus canini.

Cauſe appetitus canini.

Quid boliſmus & q̄ cauſe eius.

Aforiſmus. XXII.

TRANSLA. ANTIQVA:

Ex plenitudine quecunq; egritudines fiunt euacuatio ſanat. Et q̄cūq; ab euacuatione plenitudo: & aliorum contrarietas.

27. par. c. 4°. char. 353. colū. 1. Adducit quendam afor.m qui vt ad ppoſitū.

Si morbus aliquis ex plenitudine fuerit: plenitudo vero ceſſauerit: nō eſt intelligendum cum euacuatione morbum ſanari: ſed tunc tm̄ plenitudo eſt euacuanda cum nondum ceſſauerit

TRADVC. LAVRENTIA.:

Quicūq; morbi ex replōne fiunt: vacuatione curant. Quicūq; vacuatione, repletione: eodēq; modo ceterorū contraria remedio ſunt.

Nō qđ ab replōne ꝯficit: ſi quicq̄ ea abolita manet vacuatio recurrat. Sed q̄cūq; tātiſper dū curare molimur vacuatōē regrūt. Ut igit ſuperātia cōmitat morbū ai explanatū iam eſt.

VERSIO LEONICENI.:

Quicunq; morbi ex repletione fiunt curat euacuatio. Et quicunq; ex euacuatione, repletio: & aliorum contrarietas.

Non ſiquid factum ex repletione neq; ipſa: non amplius exiſtēte ſiqd remanſerit curat euacuatio: ſed quecūq; corpo quo fiunt tempore curare aggredimur euacuatiōe indigentia: q qdē

THEODORI traductio.

Quicūq; morbi ex repletiōe fiunt eūone curantur. Quicūq; eūone, repletiōe. Eodēq; mō ceterorū ꝯtraria remedia ſunt.

TRNSLA. ANTIQVA

ſaucrit abundantia. Neqꝫ diutius in
his eſt immorandum: cum omne cō
trarium ſuo contrario ſit medican/
dum: hoc ſepiſſime iam dictuꝫ eſt: et
hoc quoqꝫ oſtendit ipſa natura mor
borum: τ accidentia morbos conco/
mitantia. Diſputatio noſtra tñ erit
in morbis ſequentibus ſuas cauſas
quos ceſſare mōſtrauimus: cuꝫ cau/
ſa ipſorum per ſuum ceſſauerit con/
trariū. Et ſi cauſa morbi ſit calor: fri
giditas erit curatio: τ ecōtrario: ſi vo
plenitudo/ſubſequat̄ ad curam eua/
cuatio: τ ſi inanitio: oportet faciliori/
bus cibis nutriri corpꝰ: τ ita cito cor/
pus repleri. ¶ Quidam tamen arbi
trantur φ non ex inanitione genere/
tur morbus. Sed iſti non intelligūt:
niſi ſolam febrem eſſe morbum. Si
enim intelligerēt morbū eſſe omni/
bus actionibus nocentem τ omnem
cōplexionem actioni nocentem eſſe
infirmitatem: nimiam inanitionem
cauſam eſſe morbi non dubitarent.
Inuenimus enim φ nimius fluxus/
ſiue de menſtruis/ſiue de hemorroi/
dibus/ſiue inciſionibus omnibꝰ: vel
pluribꝰ noceat actionibus. Alij enim
inde cadunt in hydropiſim et faſti/
diuꝫ: τ naturaliter calidi in febres ni/
mias: de his ergo dixi verum eſſe et
qđ inuenerim. Sꝫ tamē volo obuia/
re ſententijs medicorum nouorum
huiuſmodi qui ſemꝑ garriunt de no/
minibus ſolis: putantes ſe dicere de
rebus: quarum nomina ſunt. Auſer/
re inquiūt cauſam morbi non eſt cu/
ratio morbi: ſed quaſi ꝓuiſio eſt cui/
tande infirmitatis. Quibus reſpon/
denduꝫ eſt ſolum in nominibus eſſe
intentionem coꝝ: de qbus non etiaꝫ
ſm φ oportet intelligunt. Dis ergo
dico: ſi cauſa morbi auferat̄: neqꝫ in
corpore quideꝫ inueniatur qđ in cor/
pore erat curamentuꝫ eſt morbi. Si
etiam ſit cauſa morbi generatiua: et
nihil tamē adhuc fecerit: ſicut pleni/
tudo: tunc eius ablatio pars erit me/
dicine que vocatur preuiſio euitādi
morbi. Si vo cauſa morbi euenire
iam inceperit: curatio eius compoſi/
ta erit inter preuidere cuſtodiam ſa/
nitatis τ ſanare: ablatio eniꝫ ſua me/
dicine eſt pars que appellatur pre/
uiſio cuſtodiēde ſanitatis: id eſt abla
tio cauſe morbū facture. Si vo cau/
ſa illa iam euenerit et completa fue/
rit: neceſſe eſt ſoluꝫ ſanare: vnde hec
compoſita eſt: quia que cauſa eueni/
re inceperit: prohibita eſt fieri: τ que
facta eſt curata eſt: ſicut inuenimus
antiquos morſum canis rabidi duo/
bus modis nuncupari. Alij enim di/
cunt ſanare rabioſitatem rabidi ca/
nis: alij

Morbus quid ſit.

Quādo ablatio cāe morbi dicatur preuiſio τ qñ curatio.

TRADVC. LAVRENTIA.

iaꝫ eſt. Porro curationē eius hūi va/
cuationeꝫ aptiꝰ atqꝫ illuſtriꝰ eſt: φ vt
rōnis luce egeat: qūo morboſas affe
ctiōes aboleri cōpugnātibꝰ τ obuer/
ſis medicamētis oporte. Nihil enim
vel ꝯfingere poſſis: φ ꝯtrariū cauſe que
morbuꝫ admittit. At de morbis qui
ꝯfecti iaꝫ ſunt ſuo loco docebimꝰ vti
de accñtibꝰ que necio eos comitant̄.
Hac pte de morbis que adhuc confi
ciunt̄ agēdū eſt. Cōſtat igit̄ vt efficiē
tibꝰ cauſis abolitis ſimul quoqꝫ mor
bus necio deſinat: efficiētes cauſe cō
trarijs pugnātibusqꝫ ſubſidijs ꝯtol/
lunt̄. Siqd eniꝫ refrigerādo morbū
cōmittit: calorifica remedio ſunt. Cō
tra ſiquid calefaciēdo facit egritudi/
nē: refrigerantiū medicamētoꝝ ope
τ adiumēto diſcutit̄. Nec ſecus ſi ꝓ/
pter expletionē cōſiſtit morbus: ſta/
tim oppletio vacuet̄ oportet. Itēqꝫ
ſi morbus eūatione cōficit̄ recreari
reficiqꝫ egruꝫ ociſſime cōuenit. Qđ
enim apportat exaturatio: indigētia
auertit τ retro. ¶ Atq voluerūt qui/
dam nunφ fieri vacuatione morbū:
qui vt videt̄ febrim eē egrotationeꝫ
dūtaxat ſanxerūt. Verū ſi meditatū
ꝓſpectūqꝫ habeāt affectū oēm offen
dētem functiones hūi morbū. Itēqꝫ
vehemētiorē itēperiā ledere geſtio/
nes: vacuationē ꝑinſigneꝫ eē cauſam
morboꝝ nequaφ ambigāt. Etenim
vbi ſāguis ex vulua/aut ex mariſcis/
aut ex vlcere largius effluat: functio/
nes oēs pluresue ledantur opꝫ. Eoꝝ
qdā nō ita afficiunt̄ ſolū: verūetiam
aqua iter cutem prehēdūtur. Quin/
etiam lōga inedia ijs qui caloreꝫ ha/
beāt ignis ſiliorē nō mō reliq afferꝫ
detrimenta: verūetiam febriculoſos
morbos accendit. ¶ Ergo φualde
veꝝ id ſit: exqꝫ vſu medice rei ꝑpē/
ſum iam eſt. Ceteꝝ taxādi coarguē/
diqꝫ ſunt ij qui futiles captiōes τ in/
anes: atqꝫ ſubtilitatis ludicre ſoller/
tias agitātes quaſi ludos nugaꝝ res
ipſas tractare exiſtimāt. Hi ſunt qui
nō eē curationem: vbi cās obſtirpes
morboſas. Sꝫ ꝑcautionē ac medicā
ꝓſpiciētiā tradūt. Quibus ꝑnꝰ mon/
ſtrādū eſt: vt de nobus diſputēt: tuꝫ
aūt vt in h quo ſibimetipſis ꝑter ce/
tera viſi ſunt eſſe rboꝝ pēſitatores
ſubtiliſſimi: recte nō iudicent indicā/
dū. Nā ſi cā abeſt que morbū cōmi/
ſit: ibi nati τ ꝑgeniti morbi recuratio
relinquit̄. Sin cā que in corpe ineſt
nōduꝫ ꝯficit morbū precautionis τ
cautabunde facultatis: tales abolere
cās intereſt. Et ſiqd iaꝫ cōmittit mor/
buꝫ copulate ꝯiūcteqꝫ: tum circūſpe
cta ꝓuidētie oppoꝛtunitate: tum etiā
curatione opitulamur. Etenim im/
minētem

VERSIO LEONICENI.

tia: φ quidem igitur multitudo mor
bum efficiat: antea dictum eſt: φ aūt
euacuatio ſit eius curatio: non opus
eſt dicere: ſicuti neqꝫ de oībus alijs
cauſis que morbos cōmittūt: φ per
cōtraria curentur. Neqꝫ enim aliud
quicφ quimus excogitare: preter cō
trariuꝫ cauſis ipſis efficiētibus mor
bos: ſicuti in morbis ipſis iaꝫ factis
rurſus cōſiderabimus: quemadmo/
dum τ in caſibꝰ que ad eos ex neceſ/
ſitate conſequuntur: ſed nunc de his
qui adhuc ſiunt: ſermo a nobis habe
tur. Liquet igitur φ vna cum cauſis
ipos facientibus deſtruuntur: cauſa/
rum vo facientiuꝫ abolitio fit ex cō
trarijs. Si eiꝫ ex refrigeratione mor
bus fiat: curatio eſt per calefactionē:
ſi vo ex calefactione: per refrigera/
tionem. Sic τ ſi propter repletionē
morbus ꝯſtituatur: tūc oportet mul/
titudinem euacuare: ſicuti τ ſi ꝑpter
euacuationē: reficere protinus cōue/
nit. ¶ Atqui nōnullis videt̄ nunφ
fieri ab eūatione morbū: exiſtimant
autē vt apparet huiuſcemodi hole:
ſolam febrem eſſe morbū: φ ſi didi/
ciſſent quālibet ledenteꝫ oꝑationes
diſpōnem: morbum eſſe: τ φ a vehe
mētibus itēperaturis operationes
leduntur: haudquaφ dubitarent: an
fortes eūones morbos efficiāt. San
guis.n. cum ſupramoduꝫ/aut ex vte/
ro muliebri/aut ex venis q̄ hemor/
roides appellātur/aut ex vlcere flu/
xerit: tūc vel oēs: vel plurimas ope/
rationes hi qui ita affecti ſunt offen/
ſas hñt. Nōnulli vo ipſoꝝ non mo/
do hec patiūtur: verūetiam aqua in/
tercutem corripiunt̄. Longe autem
inedie his qui calorem hñt ad igneū
nām propenſioreꝫ: preter alia mala:
inſuper afferunt febrem. ¶ Quātuꝫ
veritas ipa: atqꝫ vtilitas exigebat di
ctū a nobis eſt. Sed τ his addamus
aliquid propter deliros: quales ſunt
qdam medici recentiores: qui de no
minibus altercant̄: τ putant ſe de re/
bus ipſis habere ſermonem. Hi igit̄
ſunt qui aiunt cauſarum efficientiuꝫ
morbos: abolitionem non eſſe cura/
tionem: ſed preſeruationeꝫ. Qui pri/
mum quidem docendi ſunt: φ de no
mine litigāt. Deinde φ neqꝫ de hoc
ipſo recte. Ubi enim cauſa nō adeſt
que morbuꝫ efficiat: hic ſola curatio
factoruꝫ relinquitur. Ubi vo ea que
ineſt corpori diſpoſitio: nōdum ali/
quid facit: veluti que plethora: id eſt
plenitudo vocatur: hoc ad preſerua/
tiuam artis attinet parteꝫ: ſi huiuſce/
modi cauſe deſtruant̄. Cum vo iam
aliquid agit: mixtuꝫ iam eſt huiuſce/
modi opus ex preſeruatione: ac cu/
ratione.

Quales diſpō ledēs operationes morbꝰ ē.

Abolitio cāe morbi qñ dicatur pſeruatio: et quādo curatio.

TRANSLA.ANTIQVA

niẽaliq; puidere cuſtodiam ſanitatis: ne veniat rabioſitas canis rabidi.

TRADVC.LAVRENTIA.

minẽtez affectum pcauiſſe:ops quominus accidat:idq; ſub pſida medici facultate collocaẽ. Qd aũt ꝯfectuz iam eſt:id ꝓpriã ⁊ ſuã curationẽ regrit. Ita efficiẽ: vt cum hec cautionis vigilantia ſint ⁊ curationis ſalubrita te pmixta: vocabulũ ꝓpriũ nequaq̃ inuenerint: ⁊ ob eaz rem medice ſollertie pfeſſi varijs vtunẽ nominib⁹. Interdũ enim inſtruere corpus aduerſus imminẽs maluz aiunt cautionis vigilãtia ⁊ ꝓcuratione circũſpecte prouideq; cautionis a morbo defendere: pinde quaſi incboata qdem ſit morbi fabrica: ſed inabſoluta, nec dum plena: qñq; recurare dictitant: quẽadmodum quos rabioſus canis momordit. Queciiq; adhibentur remedia duplici noiãẽ verbo: vel medicamenta rabiei: tanq̃ dicatur progignentis eam affectionis. Eſt quando nõ medicamenta vocenẽ: ſed veluti caut⁹ ⁊ occurſacula que poſtuenturam proſpiciant rabiem: eiq; obuiam eant: atq; ad occurſandum in eam preuertantur.

VERSIO LEONICENI.

ratione. Nam qd facture erant cauſe ille probibitum eſt fieri: et hoc ad artez attinet preſeruatiuam. Qd vo iam factum eſt ex morbo: propriam exigit curationem. Quapropter cuz mixta ſint talia ex preſeruatione: ac curatiõe: proprio caremus nomine: atq; idcirco alias alia vtimur appellatione: nõnunq̃ preſeruari dicẽtes: ne morbus qui iam incipit generari ad complementum perducatur: nõnunq̃ vo curari: quemadmoduz in his quos canis rabidus momorderit: que enim ipſis adhibentur medicine duplicem habent appellationẽ. Nam ⁊ nõnunq̃ rabiei remedia dicuntur: ac ſi rabiem facientis diſpoſitionis dicerentur. Nonnunq̃ vo non remedia preſentis diſpoſitionis appellantur: ſed a rabie futura preſeruantia.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XXIII.

Acute egritudines in quatuordecim dieb⁹ iudicanẽ.

Acute egritudies magne ſunt ⁊ velocem hñt motũ: ⁊ neceſſe eſt etiam vt velociter veniãt ad ſtatũ cum maximo moueanẽ motu: qui motus criſis vocaẽ: ad quez his vbis Hippo. itẽdit. Aliqñ.n.in his videẽ infirmus ſubito ſanari: aliqñ ſbito mori: aliqñ moueẽ ad viaz ſalutis: aliqñ ad viaz mortis mutaẽ: ſed tamẽ ad neutruz deuenit. Magnus ergo eſt iſte mot⁹ nature qui quadruplex eſſe videtur: ſicut ipſe dixit Hippoẽ.in particula p̃° Epidimie. Aut ingt eſt ad ſalutẽ, aut ad mortez, aut ad melius, aut ad peius. Monſtrauit quoq; neceſſe eẽ in acuta egritudine ex ſua magnitudine ⁊ ſuoꝝ accidẽtiuz periculoſitate, aut vinci ſubito virtutẽ ⁊ infirmũ mori, aut ad expellenda nociua moueri: qbus expelliẽdis ſi preualuerit ſit bona criſis ⁊ laudabilis. Si autẽ vinciẽ mala ⁊ peſſima criſis efficiẽ. Unde criſis in acutis egritudinibus non longo tẽpore morabiẽ. His aũt in morbis Hippoẽ. duas hebdomadas terminauit: quas acuta egritudo non excedit. Aliquãdo tñ criſis ante quartumdecimuz diem venit: multi enim quos cognouimus ⁊ vidimus ⁊ Hippo.in epidimia teſtaẽ de multis: qui aliquando quoq; criſim habuerunt in.ix.xj.vij.⁊ quinto die: aliquando quoq; in.vj. ſed tamen non ſunt laudandi: ſicut in meracriſeos oſtẽdimus.

Vide Gal.2. de dieb⁹ creticis cap.10. 11.⁊.13°.

Mot⁹ criſis eſt q̃druplex

Aforiſmus. XXIII.

Morbi acuti ĩtra quartũdecimũ diem iudicantur.

Morbi acuti vehemẽtes ſunt ⁊ ad ꝯſiſtendi vigorem citatius ꝓmeant. Merito igiẽ ꝓinſignes mutationes breui efficiũt: qd idẽ eſt atq; iudicari. Nãq; tales mutationes ſi in morbo fiant agminatim: Hippoẽ. indicationes appellitat. Interdũ egri derepẽte reualeſcũt aut excedũt: quandoq; cõuerſionẽ faciunt cõſpicuam ad ſoſpitatẽ excelſiũmue: ſed non ſtatim ſanitati reſtituunẽ, aut ſtereunt. Quobrez citatiores ꝯuerſiones quatuor numero ſunt: quas ipſe etiã libro de vulgarijs morbis p̃° docuit hunc in modũ. In ſanitatem aut mortẽ: in meliuſue, aut deterius tendiẽ. Ceterũ oportere ob vehemẽtiam morbi imanitatẽq; accidentiũ vel facultatem euinci celeriter egro ad abolitionẽ perducto: vel cõmotã in ſecretionez materie nocue: ſi ꝓuincat fore iudicationez boni: ſi peruinciẽ mali: cuiuis ꝑſpicuũ eſt. Et ob eã rem fieri minime põt: vt iudicatio in morbis acutis ad lõgaz tpis ſeriem trãſiliat excidatq;. Quocirca metã in his oĩbus Hippoẽ. binos ꝯſtituit ſeptenarios: tanq̃ nullus vlterius ꝓcedat et trãſcẽdat. Sed cõplures intra quaternos denos iudicentur. Etenĩz vndeni noueniq; ⁊ ſepteni: ⁊ itez quini per multos iudicãt morbos: vt in cõmẽtarijs de morbis vulgarijs diluci. Quinetiaz ſeni nõnullos iudicãt: verum

Aforiſmus. XXIII.

Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur.

Acuti morbi magni ſunt: ⁊ ad ſuuz vigorẽ celerrime ꝓperãt. Nõ abſq; rõne igiẽ in pauco tpe: ⁊ magnas faciũt ꝑmutatiões: qd idẽ eſt q̃ iudicari. Huiuſcemodi.n.ꝑmutationes: qñ vniuiſim in morbo fiũt: Hipp. criſes vocat.i.iudicationes: in qb⁹ nõnunq̃ ſubito integra ſanitas reſtituitur: nõnunq̃ vo moriẽ eger: aut magna fit vel ad ſalutẽ: vel ad mortem ꝑmutatio: nõ tñ aut ſbito ſananẽ: aut moriũtur. Ita vt 4[or] ſint in ipſis ſubite ꝑmutationes: quas ipſe docuit in p̃ li° Epidemiaꝝ: inquiens. Ad ſalutẽ: aut mortẽ: vl' inclinatio ad meli⁹: aut ad peius. Qd vo ſit accidium ob morboꝝ magni[tu]d[inem] ac caſuũ vehemẽtiaz: vel cito vires ꝓſterni adeo vt homo moriaẽ: vl' ſi ad noxioꝝ humoꝝ excretionẽ impetũ faciãt: ⁊ q̃s inuaſit exuperent: bonã ſeq indicationẽ: ſi vo exuperenẽ malã: vnicuiq; fit manife[ſtu]m. Propterea igiẽ eſt impoſſibile: vt in lõgum tps indicatio differaẽ in morbis acutis. Terminũ igiẽ in hiſce oĩbus Hippo. poſuit duaꝝ ſeptimanaruz: tanq̃ nullus eoꝝ vlterius ꝓgrediaẽ. Uerũ ante quartũdecimũ diez multi poſſint iudicari. Etenĩz vndecimus, nonus, ſeptimus, ⁊ qnt⁹: multos viſi ſunt iudicaſſe in libris Epidemiarũ. Iudicat aũt ⁊ ſext⁹ nõnullos: ſed non bñ: ſicuti in libris de iudicatorijs diebus plenius oſtẽdimus: in qbus

Morbi acuti ĩtra quartumdecimuz diem iudicari ſolent.

Quatuor ſubite permutatiões in morbis acutis.

TRNSLA. ANTIQVA

oſtēdimus. Qui aūt Hippo. vult intelligere dicta: in libris illis ſe exerceat: hic aūt ꝓpter breuitatē obſcurus fuit. Ego autē in alijs de his dixi latius ⁊ planius. Si aūt in his criſis non cōpleat̄: ſed in qualibet pte moueat̄: neq3 tamē in parte qualibet cōpleatur: quibuſdā diebus poſt hos cōplebitur: quos Hippoc. in ꝓnoſticis noiauit: ⁊ in ſubſequētibus monſtraturus eſt: hic autē motus criſis qui poſt quartūdecimum diem nōdum cōpletus erit: ſed aliquādo diu ꝑmanens morbus: poſtmodū tamē criſim ſuam cōpleuit: habet ſuū terminū quem non trāſit: ſcil3 diem. xl.

Morbi acuti duob' modis abſolute: ſcil3 ⁊ nō abſolute.

¶ Morbos igit̄ quorū criſis. xiiij. die vel ante vētura erit Hippo. acutos abſolute vocat. Morbi vero acuti quoꝝ his diebus non complet̄ criſis: ſed ꝑmanet aliquātulū diu ⁊ poſterioribus terminis complebit̄: nō abſolute vocant̄ morbi acuti: ſ3 quadam quaſi diffinitione ab eodem ſic appellant̄. Quidam inqt acuti morbi: qui de qualibet qualitate in qualibet aliam qualitatē ſunt mutati: q̄s etiam noiat Hippoc. in pronoſticis. Oportet inqt cognoſci bonitatē flatus magnū ſignū eē ſalutis in oībus acutis morbis qui ſunt cum febrib': qbus ſupuenit criſis in. xl. die. In h̄ libro docuit Hippo. morbos abſolute acutos: quoꝝ terminos. xiiij. diem cōprobauit. Non ergo taliter intendit ſicut qdam arbitrant̄: vt non criſim. xiiij. diceret: ſed potius. xiiij. criſium numerū ſupare: q̄ ſi ſic intelligit: tūc in morbis nō abſolute acutis. xl. criſes computabunt̄ ⁊ ꝯſiderabūtur: q2 vnus ⁊ idem vno ⁊ eodē hoc ⁊ illud dixit. Acute inqt egritudines in. xiiij. diebus iudicāur. In pronoſticis vero dixit. Acute egritudines cū febribus in. xl. diebus iudicātur: que vtiq3 cū non poſſint hi intellectibus ſuis ruminare: in hāc mirabilē: imo prodigioſam ſuſpitionē: non inquaꝫ diſputationē incidere. Sed ipſa veritas teſtat̄ q' abſolute acute in quatuordecim diebus iudicant̄. Nunq̄ enim vidimus morbū acutū motū velocem atq3 ordinatū ab initio habuiſſe ⁊ hunc terminum tranſiſſe: niſi vna de q̄tuor criſib': quas diximus ſupuenerit. Aliqñ autē qdam morbus ab initio ꝑma die debilis ⁊ paruus: poſtea vero acui ⁊ fortior fieri die quarta incipit: ⁊ moratur terminus vſq3 in. xvij. diebus. Eſt ⁊ alius morbus qui ſexto die vel ſeptimo fortior fit ⁊ acuitur: cuius terminus vel criſis vſq3 ad. xx. diem moratur: ſ3 nullus fuit morbus ab initio acuti ⁊ cōtinui ⁊

TRADVC. LAVRENTIA.

verum iudiciū nō boni eſt: quēadmodum libro de diebus decretorijs docuimus ſcrupuloſius: quē reuoluat ⁊ tranſcat nō indiligēter neceſſe eſt: qui ſentētiolaſ Hippocratis breui decurſam perdiſcere auet. At vero que infecte inabſolutecq3 ⁊ ſemiplene: ⁊ tanq̄ diuidue iudicationes habent̄: eis citationeſ reliqui qui deinceps ſunt dies expediūt. De qbus in ꝓdictionibus docuit: ⁊ item ꝓxima ſentētia indicabit. Harū ꝑterea iudicationū quas inexcultas nudeſq3 ⁊ inchoatas nominaui: finis alia vlterior intelligit̄: quā ꝑterire nequaq̄ aſſolēt. ¶ Igit̄ quicūq3 intra quaternos denos limitatiītegre pleneq3 iudicant̄: eos Hippoc. appellare ſimpliciter acutos inſueuit. At qui nō ꝑfecte pleneue iudicati dein aliqnib' decretorijs dieb' aduſq3 quadracenos comitant̄: eos nō inſuper ſingulari verbo noiare ꝯſueuit acutos: ſed iuncta copulataq3 nomēclatura vocat acutos: qui intra q̄draceṅos dies iudicant̄. Sed apti' illuſtriuſq3 de quibuſdā nominant̄ acuti trāſitione ſeu preteritione. De his libro qui eſt de ꝑſagijs ſeu ꝑdictionib' ita inſinuauit. Spirādi facilitas perq̄magnā vim obtinet ad ſoſpitatem in omni morbo acuto qui cum febri affligat: ⁊ intra quadracenos dies iudicetur. ¶ At h̄ libro quē fecit de ſentētijs acutos ſimplici abſolutaq3 ratione morbos tractās iudicari finiriue eos intra quaternos denos dies ꝓhibuit. Nō mediuſfidius aſſerēs (vt qdam voluerunt) q̄ternos denos nūo dies eē per eiuſmodi morbos qbus fiunt iudicationes: nāq3 eadē incidet rōne vt in morbis qui ſunt trāſabitiōe ſeu tranſmeatione acuti dies decretorij q̄draceni exiſtāt: ꝓpterea q' vna eadēq3 dictio legit̄ hic inq̄ quū ait: intra quaternos denos iudicātur morbi acuti. Itēq3 in ꝑdictionib': qui cū febri affligūt: atq3 itra quadracenos dies finiunt̄. Uerum hi nō aucupati quo nā modo ꝯcinere iter ſe diſſertationes oſtēderēt: quas in h̄ loco atq3 in ꝑdictionib' ſcriptitauit. Sunt hāc extremā atq3 incredēdā expoñe cōmēti. Ceterū rōcinanti morbos acutos limitē obtinē iudicationis quaternos denos ipa rerū nā ſuffragat̄. Nullus enim vnq̄ viſus eſt qui ſtatim a ꝑ cōmotus acuta rōne trāſcenderet: eiuſdē modi terminū: nequaq̄ recipiēs quā libebit vnā de quatuor antelatis mutationibus: quādoqdē ſiiq ꝑexigui ⁊ leuiculi morbi primis diebus: tum aūt quarto aut q̄nto die ceperint cōtinēter vigere: ⁊ vehemēter ad

VERSIO LEONICENI.

in qbus ſiqs debeat exercitari: illum volumus eas ꝯſectari que Hipp. breui ſmone ꝑſtrinxit. Quecūq3 vero iudicationes ſunt: veluti impfecte: his finē iponit aliqs alius: ex eoꝝ nūo: qui deinceps ſequunt̄: de qb' qualeſnā ſint: in libris ꝓgnoſticis Hippo. docuit: ſ3 ⁊ de ipſis aliqd in ſequenti docebit aforiſmo. Eſt aūt ⁊ harꝫ imperfectarū iudicationū terminus qdam exterior poſt quē non amplius fieri ꝓgreſſus nā pōt: dies quadrageſimus. ¶ Quicūq3 igit̄ morbi intra diem quartūdecimū integre iudicātur: hos ſolet Hippo. acutos ſimpliciter noiare. Quicūq3 vero impfecte iudicati: ſeruati ſunt in ꝓceſſu dierū: vſq3 ad quadrageſimū: hos non ſolet ſimpl'r acutos noiare: ſed appellatione cōpoſita per hec vba ſimul: acuti qui in quadraginta dieb' iudicant̄: verū manifeſtius illi declarāt: qui eoſdē morbos acutos ex decidētia vocant. De his igit̄ in ꝓgnoſtico ſcribit in hūc moduꝫ. Oportet autē exiſtimare ſpirādi facilitatē magnā hāc vim ad ſalutem in oībus acutis morbis: quicūq3 febres habēt adiūctas: ⁊ in quadraginta diebus iudicātur. ¶ Nūc vero in aforiſmis de acutis ſimpliciter oſtendēs: ait eos intra quartūdecimum diem iudicari. Nō per Iouē hoc dicēs: q' nōnulli exiſtimarūt: q' quatuordecim ſint nūo dies qui in his morbis faciāt iudicationē. Nam ſm hāc expōnē etiā illos qui iudicant morbos acutos ex decidētia noiatos: dicemus eſſe nūo quadraginta: cum idem loquēdi modus in vtriſq3: hic qdē cum ait morbos acutos in quatuordecim diebus iudicari. In ꝓgnoſticis autem: quicūq3 cū febribus in quadraginta diebus iudicant̄. Ueꝝ hi cum nō inueniāt qui poſſint oſtēdere vtroſq3 ſermones: ⁊ hunc qui in aforiſmis ſcribit̄: ⁊ alterū qui in ꝓgnoſtico ſibiūnicē eē ꝯcordes: hanc abſurdā excogitarunt expōnē. Neq3 .n. quatuordecī ſunt vſq3 ad quadrageſimuꝫ: dies iudicatorij: ſed cū intercidētibus qdē plures: abſq3 illis vero pauciores: quēadmodū clare in nr̄a oſtēdit̄ de diebus iudicatorijs tractatione. Sed ⁊ ipſa rerū ꝯnā ſuffragat̄ ei ratiocinio: quo di: acutos morbos hēe terminū iudicationis quartūdecimū diem. Nullus eniꝫ inuēt' eſt vnq̄ qui ab initio velociter moueretur: huc trāſgredi terminū: qui aliquā ex dictis nō accepere mutationē: ſicuti qdam leues: ac parui circa ꝑmos dies exiſtētes: quarto aut q̄nto die/continui/vehemētes/⁊ acuti fieri incipientes: ad decimūſeptimū

Morbi acuti abſolute ⁊ acuti non abſolute/ſiue ex decidētia.

TRANSLA. ANTIQVA

tinui ⁊ ordinati motus: cuius terminus 14.us dies traſgrederetur. Morbi igitur illi ſunt: quorum motus diuerſi et inordinati ſunt a quartadecima die vſqʒ ad aliarum ſubſequentium quālibet progrediūtur plurimi eorum. Morbos autem quorum motus diuerſos dico: hos eſſe intendo: qui confortanť aliquo die ⁊ augmentāťur: poſt vero initiū finem ſine mutatione debilitantur: deinde vero ad idem acumen ſiliter redeūt. Si vero aliquis perſpicaciter intēdit qualitates morbi abſolute acuti nullum inuenit morbū acutum motū velocem ⁊ ordinatum habere: ⁊ 14.um diem tranſire.

¶ Aforiſmus. XXIIII.

¶ Septime quarta eſt indicatiua ⁊ alterius hebdōe octaua principiū. Cōtemplaria vero vndecima: hec enim eſt quarta ſecūde hebdomade. Contēplaria vero rurſus ſeptimadecima: hec eſt enim quarta a quartadecima: ſeptima vero ab vndecima.

¶ Hic intendit nuntias dies aliquas futuras criſes portendētes: quas nūtias et monſtratiuas vocare conſueuerat: ſicut ait in pronoſticis. Quarū numerum fecit quaternarium diuidens bifariam vnamquāqʒ hebdomadam. Quarta inquit nuntiat .vij. vndecima ab initio morbi .xvij. vndecima enim ſecunde mediatrix eſt hebdomade: ⁊ eſt dies quartus. Item eadem ratione .xvij. debet .xx. nūtiare: qui dies .xvij. tertiam ſeptimanam per mediū diuidit: ⁊ idem dies quartus: ſed tamen hic ſeptimana ſecūde ſeptimane eſt cōtinuanda: licʒ ipſe primam ab hac ſecūda ſeparauerit: cum alterius hebdomade .viij. principium eſſe dixerit: nec initium tertie hebdomade .xv. diem fecerit: ſicut fecerunt moderni. non enim tertiam hebdomadam in .xxj. diem terminauit: ſed .xiiij. faciens initium tertie in .xx. eas finiuit: qd quare fecerit in meta criſeos: id eſt in libro creticorum monſtraui. Item oſtendi quare duas primas ſeptimanas ſeparauit: tertiam vero ſecūde iunxerit. Sufficit ergo nobis vt intelligatur hic: quod longo tempore experimēto certificatur remota cauſa intellectus. Hic aūt Hippo. de multis dicit īfirmis in epidimiis: quibus criſis in hoc numero venit: ⁊ primas tres ſeptimanas finierit in .xx. ſecundas vero tres ſeptimanas in .xl. Hoc quoqʒ modo numerus in .lx. protenditur:

Vide Gal. 2. de diebꝰ creticis. ca. 13°.

TRADVC. LAVRENTIA.

ter ad ſeptenos denos dies proceſſerūt. Alij vero 6° aut 7° violēter affligūt in dies vicenos excidentes. Quapropter morbi q̄marie acuti nunquam plures dies quaternis denis occupare queūt. At vero ſi diſpariles cōmotiones ⁊ inequabiles exhibēť: fere pigriꝰ lentiuſqʒ conſiſtūt ⁊ vigēt. Porro diſpariles ⁊ abſiles motiones intelligi volo: vbi morbus quibuſdam diebꝰ attēdiť: mox ſenſim remittiť ⁊ conflacceſcit: tum aūt rurſus adcreſcēs ꝯtinenter affligit. Ergo ſiquis morbos vt docui obſeruet: nequaquam offendet morbos hominis ad integrum ſeptimanis acutos: qui pigrius lentiuſqʒ deſiſtant.

¶ Aforiſmus. XXIIII.

¶ Dies quartꝰ ſeptimi index eſt. Octauus principiū alterius ſeptimane exordiť. Vndecimus etiam cōſiderādus eſt. Quartꝰ enim ſecundi ſeptenarij eſt. Item decimuſſeptimus conſiderandus eſt. Quartꝰ .n. a quartodecimo: ⁊ ſeptimus ab vndecimo eſt.

¶ Indices conſueuit Hippoc. noiare dies: in quibꝰ ſignū cōparet: pmōſtrās dein alio quo decretorio die fore iudicationē. Quos ipſe liᵒ de preſagijs ſinglas ſeptimanas in bina diuidēs p quaternarios digeſſit. Itaqʒ diem 4.um qui ſtatim diſponiť ab initio ſeptimi indicem hūi: atqʒ vndecimū decimiquarti tradidit: ea rōne quod eius quoqʒ ſeptimane duplex ordo cenſeť. Nec ſecus ſeptimuſdecimus viceſimi index eſt: ⁊ cōditionis future auſpicať exordiū. Siquidē ⁊ hec quoqʒ hebdomadas bipartito diſiungiť. Attamē hāc ſeptimanam iugauit ſcđe. Cōtra ſcđam a prima ſecreuit. Nāqʒ eius initium exordiri phibuit diem octauū: nō tn̄ voluit tertie ſeptimane eē initiū quintūdecimū (quēadmodū aliqui poſtea ſanxerūt) quum neqʒ viceſimus primus eius limes habeať. Sed initiū tertie ſeptimane quartūdecimum: metam aūt vigeſimum ſanxit. Propterea quod primas binas ſeptimanas a ſe inuicē interſtinguit. Porro tertiam cum ſcđa iūgit ⁊ ſociat: quo in cōmētarijs de diebꝰ decretorijs explanatū iam eſt. Nūc aūt ſatis abūdeqʒ erit ſupſeſſis cauſis pſpexiſſe monita vſus aſſertione cōpta. Quin ⁊ Hippoc. tali dierum textu decretoriū: volumine de vulgarijs morbis cōplures iudicari egros cōmonuit. Eum ordinē intelligi volo vt prime tertie ſeptimane aduſqʒ vicenos dies excedāt:

VERSIO LEONICENI.

decimū ſeptimū terminarūt. Alij vero ſexto aut 7° die exacti incipiētes: ad vigeſimū terminarūt: adeo quod morbi cōtinui acuties nunquam pōt plures quam quattuordecim obtineť dies. Ex his vero qui motꝰ hūt inequales multi extēdūtur vſqʒ ad aliquod tpˢ exterius pfinitū. Dico aūt inequales hic motꝰ eos: qui aliquot diebꝰ fuere vehementiores: poſtea ſine aliqua ſignatiōe torpuerūt. Deinde rurſus adaucti cōtinuitatem acceperūt. Siquis igiť: vt dixi: faciat in egrotātibus obſuationem: oēs inueniet qui duas ſeptimanas velociter moueñ: nunquam ad exteriorem pgredi terminum.

¶ Aforiſmus. XXIIII.

¶ Septenorum quartꝰ eſt index. Alteriꝰ ſeptimane octauus principiū. Eſt aūt ⁊ vndecimus ꝯtēplabilis. Ipſe .n. quartꝰ eſt alterius ſeptimane. Rurſus vero ⁊ decimuſſeptimus ꝯtēplabilis: ipſe ſiquidē quartꝰ eſt a quartodecimo: ſeptimꝰ vero ab vndecimo.

¶ Indices: ⁊ cōtēplabiles ſolet Hippocř. noiare dies: in quibus aliquod ſignum apparet future indicationis indicatiuum in altero aliquo indicātiū dierum: quos ipſe in pgnoſticis: vnāquāqʒ ſeptimanam in duas diuidēs partes: per quaternarios digeſſit. Primum itaqʒ quaternariū ſeptimi diei ab initio indicem eſſe ait: vndecimum aūt quartidecimi: quoniam ⁊ hic ſecūda ſeptimana in duas partes diuiſa puenit. Eadem ratione: ⁊ decimuſſeptimus vigeſimi eſt index: quoniā ex diuiſiōe tertie ſeptimane in duas partes efficitur: niſi quod hāc tertiam ſeptimanam ſecūde ꝯiungit: quāuis primā a ſecūda ſeparauerit. Nam eius initium diem octauum eſſe dixit: non tamē tertie quintūdecimum: quēadmodum nōnulli poſt ipm̄ exiſtimarunt: quoniam neqʒ vigeſimumprimum pro termino ſtatuit. Sed principium quidē tertie ſeptimane quartūdecimum: finem autē ⁊ terminum vigeſimum. Cur vero duas primas ſeptimanas ſm̄ diſiūctionem inuicem ordinauerit: tertiam vero ſecunde ſm̄ cōtinuitatem: in libro de diebus indicatorijs docuimus. Quātum vero ad preſentia: ſufficiat etiam ſine cauſa nouiſſe quod experientia cōprobat. Et ipſe vo Hippocrates plurimos egros tali ordine dierum iudicatoriorum: ⁊ in libris epidemiarum ſcripſit fuiſſe indicatos. Dixi autem ſm̄ talem ordinē. ex quo

THEOdori traductio.

¶ Dies quartꝰ ſeptimi index eſt. Octauus prin.m alteriꝰ ſeptenarij exordit. Vndecimus etiā ꝯſiderādus eſt. Quartꝰ enim ſcđi ſeptenarij ē. Itē decimuſſeptimus ꝯſiderandus eſt. Quartus eiꝰ a quartodecimo ⁊ ſeptimus ab vndecimo eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

tēditur: ꝛ in .lxxx. Experimenta quoqꝫ teſtantur hoc: ꝛ nos quidem in me-tacriſcos monſtrauimus: vnū de infirmis proponentes: quē Hippocr. recitauit in epidimia: cuius criſis venit in hac die. Sed opus noſtruꝫ ꝓtendetur: ſi quemcūqꝫ infirmoꝝ hic recitauerimus. Sufficit igitur tm̄ interponi: quod dicit in pnoſticis. Criſis inquit in acuta febre in eodeꝫ numero ſaluandis venit ꝛ perituris: quia febris in ſaluandis: ſi criſis ſigna laudabilia ꝛ perfecta ſunt: in die finitur quarta vel antea: ꝛ ſimiliter ſi mortalis ꝛ peſſima. Hoc auteꝫ initium eſt ſue circulationis: ꝛ ſecundus terminus .vij. tertius .xj. quartus quartuſdecimus: quintus .xvij. ſextus vigeſimus huius circulationis curſus: vel criſis in acuta egritudine quaternarius vſqꝫ in .xx. protenditur: quibus in verbis monſtrauit: quod tertia ſeptimana ſecunde ſit ꝯiungenda: ꝛ .xvij. .xx. eſt nuntia.

Aforiſmus. XXV.

Eſtiue vero q̄rtane vt multum fiunt breues: autūnales vero lōge: maxime vero que ad hyemem cōiunguntur.

Non ſolū in eſtate breues ſunt q̄rtane: ſed etiaꝫ oīs morbus: q2 hoc tēpore facile reſoluunt̃ chimi: ꝛ per totum corpus ſparguntur ꝛ annihilantur. Si enim t̄pus ſit fortis ꝛ chimorum morbos generātium purgatrix morbus quieſcit ꝛ ceſſat: ꝙ ſi ſit defecta deficit in purgationib⁹ illis: vnde fit ꝙ morbus in eſtate nullus ꝓlongetur. Quapropter Hippocr. longiorem morbum introduxit: vt per hunc ceteros valeāt intelligi. Sicut enim in eſtate chimi diſſoluūtur ad bonū: vel etiam virtus cum illis ad malum: ſic itidem ecōtra cōtingit in hyeme vt humores congelati quieſcant in interioribus corporis: ꝛ virtus permanet fortis: vnde nec morbus finitur: cum chimi ipſius morbi ꝗlitatiui non minorant̃: nec infirmus moriatur: cum virtus cuſtodiat̃.

Aforiſmus. XXVI.

Febrem in ſpaſmō melius eſt fieri: q̄ ſpaſmum in febre.

In ſubſequentibus ꝙ ſpaſmus naſcitur de inanitione et repletione di-cimus

TRADVC. LAVRENTIA.

expediātur: aūt terne ꝓxime in quadracenos ꝓtollant̃ ꝓtēdāturqꝫ. Ita ſit vt ſexaceni octoceniqꝫ decretorij intelligant̃: de q̄bus rerū vſus admonuit: vt in cōmētariōib⁹ de dieb⁹ decretorijs aſſertū iam eſt: ijs q̄ꝫ ꝯſcriptis qui plato dicituꝫ cōpta reuala: rūt in cōmētariōib⁹ q̄s Hip. de morbis vulgarijs cōpoſuit. At vero dictionē in ꝓditionib⁹ traditaꝫ adſcripſiſſe ſufficiet hūc in modū breuiteꝫ. Febres indicant̃ eiſdē nūo dieb⁹ q̄bus homines ſuperſunt deficiūtqꝫ: indulgētiſſime enīꝫ febres tutiſſimis ſignis roborate 4° die citiuſue deſinūt: maleficentiſſime vero deterrimeqꝫ notas obtinētes ꝑiculoſas: 4° die aut ocyus interimūt. Itaqꝫ p^m impetū ita ꝯficiebat: ſequētes ſeptenis expedibat: tertiū vndenis explicabat: quartū quaternis denis cōputabat: ſeptenis denis quintū: ſextū vicenis. Ergo talia decretoriū diſcrimina dieb⁹ quaternis ſubinde adiectis et conſarcinatis per morbos acutos quadracenis finiūtur. Atqꝫ hec dictio plane docet: vt tertia hebdōas cum ſcda hebdōe iugata ꝛ velut eiuſdē dici cōpage ſolidata explicetur. Itēqꝫ vt decimuſſeptimus index viceſimi exiſtat.

Aforiſmus. XXV.

Quartāe eſtiue breues magna ex parte ſunt: autumnales lōge: preſertim que hyemem attingunt.

Nō quartane ſolum breues eſtate ſunt: ſed etiā cetere egritudines celeriter deſinunt. Nam ſucci fundunt̃ ꝛ eunt vſquequaqꝫ de corpe atqꝫ reſlantur. Igit̃ ſi vires ſupſunt nocua mā ſecreta: morbi deſiſtūt: ſin vires deſunt īſeſta mā pariter abducta: deq̄ꝫ exoluunt̃: q̄obrē nullus morbus eſtate tardius abſoluit̃. At Hippocr. elegit morbū q̄diutiſſime ꝑſeuerātē: ex quo velut ꝑſpicue claritudinis exēplo reliqua morboꝝ gn̄a inaudiri vellit. Ceterū vt eſtate mā diſpgit̃ atqꝫ abolet̃ facultas: ita hyeme contra accidit. Succi nāqꝫ manēt intus modo ſtabiliꝫ que illatebrāt ſe ꝛ delitēſcūt: ꝛ item facultas valens perſiſtit. Itaqꝫ quum morbificus ſuccus maneat: neqꝫ morbi cōuelluntur: neqꝫ egri intereunt: quippe valentior facultas reſidetur.

Aforiſmus. XXVI.

Febrem cōuulſioni ſuperuenire melius eſt: q̄ꝫ cōuulſionem febri.

Sequēnbus Hippocr. ſemētijs indicabit fieri cōuulſiones. expletione. vacuatiōeqꝫ:

VERSIO LEONICENI.

nem: ex quo ꝓme tres ſeptimane: ad vigeſimuꝫ: ſequētes vero tres ad quadrageſimū ꝓducant̃. Sic enim ꝛ ſexageſimū ꝛ octuageſimū diem iudicatorios hēbimus: hos pariter ipſos experiētia ꝯfirmāte: queādmodum in libris de diebus iudicatorijs oſtēdimus: illos qui in libris Epidemiarū notātur iudicari ſm talē dierum ordineꝫ deſcribētes. Illos vero egros lōgum eēt hoc in loco ſmone cōplecti. Sufficiet autē ſola ex ꝓgnoſticis verba in hūc modum ſe habētia ſubſcribere. Febres iudicant̃ in eiſdem numero diebus: ex q̄bus etiaꝫ hoīes liberant̃: ꝛ ꝑeunt. Naꝫ mitiſſime febres ꝛ que tutiſſimis ſignis incedūt: quarto die finiuntur: vel antea: peſſime auteꝫ ꝛ grauiſſima ſigna ꝑſeferētes: quarto die interimunt, aut prius. Primus igit̃ eaꝝ inſultus ita terminat̃. Secūdus vero ad ſeptimū ducit̃. Tertius ad vndecimū. Quartus ad quartūdecimū. Quint⁹ ad decimūſeptimuꝫ. Sext⁹ ad vigeſimū. Hi igit̃ per quatuor ex acutis ad vigeſimū: ex adiectione finiūt. Hec verba oſtendūt manifeſte ꝙ 3^am ſeptimanaꝫ per ꝯtinuitatē ſcde annumerat: ꝛ ꝙ decimāſeptimā indiceꝫ facit vigeſime.

Aforiſmus. XXV.

Eſtiue quartane magna ex parte breues: autūnales longe: ꝛ maxime que hyemem attingunt.

Nō ſolum quartane breues eſtate fiūt: ſꝫ ꝛ egritudines alie. Propterea ꝙ humores fundunt̃ inutiles: ꝛ per totum corpus feruunt̃: atqꝫ diſſlant̃. In q̄bus igitur vires valide ſunt: noxijs humorib⁹ euacuatis: morbi ceſſant. In quibus vero ſunt imbecilles: vna cuꝫ ipſis euacuatis ꝛ ipſe diſſoluuntur. Quare non abſqꝫ rōne nulli morbi eſtate ſunt lōgi. Hippocrates vero de ſolo oīum lōgiſſimo fecit mētionem: veluti exēplo de oībus alijs ex iſto pronūtians. Sicuti vero eſtate ꝛ diſcuti humores: ꝛ vires diſſolui cōtingit: ita hyeme cōtraria euenit: ꝛ humores intus remanere: veluti latibulis incubātes: ꝛ vires ſeruari robuſtas. Neqꝫ igitur morbi ſoluuntur manētibus his qui eos efficiunt humoribus: neqꝫ egroti moriuntur: viribus interim ſufficientibus.

Aforiſmus. XXVI.

Febrem cōuulſioni ſuperuenire melius eſt: q̄ꝫ febri cōuulſionem.

Ipſe Hippocrates in ſequentibus dicet conuulſionē fieri ex reploне ꝛ euatione

Margin notes:

Li° 3°. cō. 1.

Vide 16^m ꝓh. cap. 2°. char. 341. colū. 2ª. Et. 17. ca. 6. char. 357. colū. p^a.

Vide p^a cōl. cap. 7. char. 14. col. 2ª.

Spaſmus ꝯ de repletiōe ꝛ de inanitiōe.

Verba Hip. in ꝓgnoſticis lib. 3. cō. p°.

THEOdori traductio.

Quartane eſtiue breues magna ex parte ſūt. Autūnales lōge ꝑſertim q̄ hyemē attigerint.

THEOdori traductio.

Febres cōuulſioni ſuperuenire meli⁹ eſt q̄ conuulſionē febri.

TRANSLA. ANTIQVA / TRADVC. LAVRENTIA. / VERSIO LEONICENI.

cturus eſt. Si ſano ſuperuenerit ſpaſmus ſubito: neceſſe eſt illum de plenitudine fieri: cuius cauſa viſcoſi et etiam frigidi ſunt humores ipſum mēbrū: vbi eſt ſpaſmus nutrientes: quibus ſi febris ſuperuenerit plurimuz calefacit: ꝛ diſſoluuntur humorꝭ illum neruum implentes: vbi ſpaſmus fit. Si autem febris ſuperuenerit acuta vel peracuta: totuz corpus deſiccat: corpore quoqz deſiccato ſi ſpaſmus ſucceſſerit: malūz magnum ꝛ periculoſum erit: quia neruo ad ſanandum tardante: ꝛ magnitudine morbi non breuiter finiente: neceſſe eſt vt mors ſequatur virtute diſſoluta.

¶ Aforiſmus. XXVII.

¶ Non ſm rationez allenientis: nō oportet credere: neqz vereri valde mala que fiunt irrationabiliter. Multa eniz taliuz incerta ſunt: ꝛ nō valde permanere: neqz morari conſueuerunt.

Vide. 16. par. ca. pᵒ. char. 330. col. aᵃ.

¶ Omnia de his rōnabiliter dicēda in libro criſeos ſunt dicta. Nō igitur dicēdum hic niſi quātuz ſufficiat explanationi hoꝝ verboꝝ. In magno igitur ꝛ forti morbo ſi ſubito venerit allenatio non pcedente purgatione cuz vomitu / vel egeſtione / vel ſudore / vel e naribꝰ ſanguine: neqz ſignis apparētibus coctionis: non oportet conſiderare vel credere illi alleuiationi. Similiter coctionis ſignificationibus perfectis apparentibꝰ: ꝛ infirmo malum ſpiritū habente cum mētis alienatione ſeu febris duritie ſeu virtutis defectione: non oportet de his timere: non enim diu permanēt: ꝛ aliquādo ſignificāt criſim laudabilē: quod qualiter cognoſcamus ꝛ preuidentes nūciemus: in libro criſeos monſtrauimus.

¶ Aforiſmus. XXVIII.

¶ Febricitantibus non fortiter: neqz omnino in ſupficie permanere ꝛ nihil minuere corpus: aut tabeſcere magis eo ꝙ ſm rationem ſit maluz eſt. Hoc enim longitudinez egritudinis ſignificat.

¶ In h loco ꝯditionalr dixit nō fortiter: qꝛ ſi abſolute dixiſſet. febricitātibꝰ in ſupficie pmanere: ꝛ nihil corpus minuere falſum eē cōprobaret: poſſibile eſt. n. febrez venire ꝛ fortiter: ꝛ cām eius plenitudinē eſſe: nām quoqz aeris frigidam fore: ꝛ tñ inde corpus

vacuationeqz: ꝙ ſiquis ſanus ſtatim pcellit: talis cōuulſio ex repletione ꝯſtat neceſſe eſt: porro cōplent neruū glutinoſis ac frigidis ſuccis qbꝰ etiaz aluntur. Et ob eā rem cōuulſio accidit. Itaqz eos ſupueniens febris pre plurima calefacē pariter et attenuare: et nō diſſicere aſſolet. At vo ſi ex ardore ſicceſcit corpus vniuſuz neruiqz: deinde pre ſiccore cōuelliū: malū id maximū ac fere irremediabile eſt. Propterea ꝙ neruoꝝ ariditas niſi lōgula tpis intercapedine curari non queat. At morbi vehementis tpis tractuz haudquaqꝫ manet operiturqz. Sed vires cito exoluit: ꝛ in mane crudeleqz exitium infert.

¶ Aforiſmus. XXVII.

¶ Iis que non ex rōne leuant confidēdum non eſt: nec pre metu omittenduz ſoluere ea que eueniūt mala. Hec enim magna ex parte īfirma ſunt: nec perſeuerare: aut immorari diutius ſolent.

¶ Nota de his oībus ppenſio liᵒ de iudicatione diffinita iaz eſt: hoc loco ad illuminādum obſcuritatē ꝟboꝝ Hippocratis tractatus ſuccinctꝰ qua licebit breuitate ſufficiet. Igit ſi vehemēs prehēdit morbus: tum autez ꝯtinuo leuet: neqz vacuetur corpus ſudore / vomitione / deiectiōe / ſanguinis fluore: ſꝫ ne cōcoctionis qdē note cōpareāt: incōſtās īſtabiliſqꝫ ꝛ trāſducibilis alleuatio cēſet: vt ſiqs extra rationē ſpiret difficulter / aut deliret grauiuſqꝫ febricitet: vel etiā inſigni excipiat algore. Eteniz hec oīa infirma ſunt: atqꝫ adeo cuz periculo nō ſunt: vt interdū ſubeſſe boni iudicationē denūtient. Sed quo naz modo internoſci: itēqꝫ pſentiri ꝯueniat: in cōmētationibus quas feci de iudicationibus explanatū iam eſt.

¶ Aforiſmus. XXVIII.

¶ Febricitāti nō admodū leuiter: ꝛ per ſūmā corpis formaz ſi corpus pſtat: nec vllo mō collabit: aut ꝫ ſi magꝭ tabeſcit ꝙ̄ rō poſtulat: vitioſū eſt. Alteꝝ. n. lōgitudinē morbi: alteꝝ imbecillitatē ſignat.

¶ Uerbū non admodū leuiter: ꝛ per ſūmā corpis formā: Hippo. pſinitionis ꝛ determinatiōis gr̄a adiecit. Si eniz ſimplici abſolutaqꝫ dixiſſet rōne febricitāti ſi corpus pſtat nec vllo mō collabit: vitioſum eſt: mēdata ꝛ fallacioſa ppēſio foret. Itaqꝫ fieri pōt vt

cūatione. Cum igit aliquē ſanum cōtigerit repente cōuelli: huiuſcemodi cōuulſionē fieri ex repletione fit neceſſariuz. Et qdē nerui replent a frigidis: ꝛ glutinoſis humoribus: ex qbus etiaz nutriunt: vnde cōuulſionē patiūtur. Hoſce igit febris ſuperueniēs: ſolita eſt magna ex parte calefacere / extenuare atqꝫ diſſolue. Si vo ex febribus adurētibus totū corpus exiccetur: ꝛ neruis: deinde ex ſiccitate cōuulſio accidat: hoc maximū eſt maluz: ꝛ pene inſanabile: quoniā lōgum tēpus exigit ad ſiccitatē remouēdam: ſed morbi acuties tēpus nō expectat: quin cito vires diſſoluit: ex ſubito exitium affert.

¶ Aforiſmus. XXVII.

¶ His qui non ex rōne leuius ſe habent: nō oportet fidere: neqz multū formidare mala que preter rationez eueniūt. Plurima enim talia ſtabilia nō ſunt: neqz multū durare: ꝛ pmanere conſueuere.

¶ Sermo vere qdez integer de talibus oībus in libris de criſibus / ſiue iudicijs dictus eſt: nūc vo quātuz ad ppoſitoꝝ expōnez ſufficiēs eſt dicere: a nobis dicet. Cum morbus inuadit vehemēs ꝛ mox ſubito quieſcit: neqz per ſudorem: nec vomitū: neqz alui excretionē / aut pfluuiuz ſanguinis corpore euacuato: ſꝫ neqz viſo ſigno coctionis: ſignū inſidiuz exiſtimat talem quietē eſſe. Sicuti etiā ſiqs preter rōnē ſpiret difficulter: vel vehemētius febricitet: vel magno rigore corripiat. Naz ꝛ hec quoqꝫ firmitatez nō habēt: tantūqꝫ abeſt vt malū aliqd ſignificent: ꝙ nōnunqꝫ bonum iudiciuz haud ita multo poſt futurū enūtiant. Quomodo autē hec oporteat cognoſcere: et pcognoſcere: in libris de criſibus diximus.

THEOdori traductio.

¶ His q̄ nō ex rōne leuāt ꝯfidēdū nō ē: nec ꝑ metum omittēdū. ſoluet ea que pter rōnē incidunt mala: hec enim magna ex pte infirma ſūt: nec pſeuerare aut īmorari diutius ſolent.

¶ Aforiſmus. XXVIII.

¶ Febricitātiuz non oīno leniter: pmanere corpus: ꝛ nihilm inui: vel etiam plus ꝙ̄ ratio poſtulat contabeſcere, malum. Hoc enim morbi lōgitudinez. Hoc vo imbecillitatem ſignificat.

¶ Hec vba: nō oīno leniter: diſtīōnis grā appoſuit Hippoc. Si enim ſimpliciter dixiſſet: febricitātiū pmanere corpus: ꝛ nihil minui / malum / ſermo careret ꝟitate. Contingit eniz in tēpeſtate frigida cuiqꝫ ex repletione egrotāti: nō collabi corpus: neqꝫ ex

THEOdori traductio.

¶ Febricitāti nō admoduz leuiter: ꝛ per ſūmaz corpis formā ſi corpus pſtat: nec vllo collabitur. Aut ꝯtra ſi magis ꝯſumit ꝙ̄ rō poſtulat: vitioſū eſt. Alteꝝ. n. longitudinez morbi: alteꝝ imbecillitatē ſignat.

tenuarē

TRANSLA. ANTIQVA

corpus non minui: neqꝫ ſi fiat maluꝫ ſignū eſt: ſed ſi minuat plus ꝙ̄ oportet / malum: ſiue febres fortes ſint / ſiue debiles ſint: defectionem enim ſignāt virtutis. ¶ Qd̄ autē dixit. Cō tabeſcere: non eſt accipiendū ſic abſolute: ſicut ſignificat hoc verbuꝫ qd̄ abuſiue eſt poſitū ibi pro macreſcere: bene autē addidit. Magis eo ꝙ ſm̄ rationem fit: vt taliter intelligat̄ febricitantib⁹ non fortiter: ſi minuat̄ corpus aut permaneat plus ꝙ̄ oportet malum eſt: vt magis eo ꝙ eſt: ſm̄ rationem vtriqꝫ pertineat membro. Si eniꝫ plus ꝙ̄ oportet corpus permaneat: vel macreſcat / malum. Bonum autem eſſet: ſi vnde hoc intelligeretur oſtendereteſed omiſit: quia in libro ƀ gaudet breuitate. ¶ Nos autem intentionem Hippo. dignum eſt ꝙ interpretemur et exponamus ⁊ explanemus. Oportet inquit quātitates corporuꝫ conſiderare: an creſcant vel macreſcant ſm̄ quantitatē febriumꝫ ⁊ longitudinem morborū: etatem quoqꝫ tempus et regionem aeris complexionem: ſenſibilēꝫ purgationem ⁊ vigilias / triſtitias / cibos / potus / ⁊ mot⁹. Si enim febris ſit maior et velocior: macies velociter fiet atqꝫ maior: ⁊ protelatur morbi magnitudo. ¶ Etatem quoqꝫ oportet preiudicare. Pueri enim ⁊ decrepiti magis ⁊ velocius macreſcūt: ſed non eadem de cauſa: pueri enim propter humiditatem ⁊ calorem diſſoluūtur citius ⁊ plus: decrepiti ꝟo ꝓpter defectionem virtutis. ¶ Tempus ꝟo anni ⁊ regiones ⁊ aer ſi calida ſint et ſicca: citius ⁊ magis faciūt tabeſcere corpus: frigida ⁊ humida ea claudūt ⁊ contrahūt diſſoluenda. ¶ Purgationem ſenſibilem non eſt neceſſe in hoc loco tangē: cum omni homini ſit poſſibile facile intelligi: vt ſicuti vomit⁹ / ſudor / egeſtio / fluxus ſanguinis vel menſtrua multa venerint: vt nō macreſcāt plus ꝙ̄ neceſſe ſit. ¶ Abſtinētia cibi idē facit ⁊ triſtitia: vigilia ſilr̄: ⁊ nimius motus: ſed tamē raro fiunt motus in febricitantibus: quia non mouentur: cum plurimum debeant iacere ⁊ quieſcere. Aliquando tamē febres in itinere incidit aliquis: ⁊ cū feſtinet repatriare: ex motu macies eum ſequitur. Aliquando quoqꝫ alienationē infirmi ſuſtinent: ⁊ in lectis motū multiplicent nimiū: ⁊ loquelam nimiam: quorū in paucis diebus neceſſe eſt macreſcāt corpora. His ergo omnibus corpus minoratur rationabiliter ⁊ ꝯtrarijs cuſtodit̄: ⁊ ſuperficies permanet eius. Ex nullo horū ſingulorum defectio virtutis

TRADVC. LAVRENTIA.

pōr: vt ꝑ frigidā tp̄is ꝯditionē. Itēqꝫ de nimietate non collabatur corpus egri neqꝫ maceſcat: ſi febris pexigua ſit: ꝙ ſi grauius īfeſtat perꝙ̄ magnā copiaꝫ indicat. At ꝟo magis tabeſcē ꝙ̄ ratio poſtulat vitioſum eſt: vbi ēt nō addat̄ febricitare egrū nō admodū leuiter: ⁊ per ſūmā corpis formā. Siue. n. febricitēt ſummotenus ſiue etiā vehemētiore febri teneant̄: inaniētiam indicat maior macies atqꝫ ratio poſtulat. Nō. n. ꝑꝑe preſſeqꝫ cōuenit īnaudiri tabeꝫ: ſꝫ ex nois ꝓprietatione craſſius obſoletiuſqꝫ. Ceterū recte dixit 2ª ſnīe pte: magis ꝙ̄ ratio poſtulat: verū ꝓ⁹ quoqꝫ ꝓditū rectius credi par eſt: vniuerſa ꝓpoſitione enarrata ad hūc moduꝫ. Febricitāti nō admodū leuiter: ⁊ per ſūmaꝫ corpis formaꝫ ꝓſtare corpus magis ꝙ̄ rō poſtulat: aut etiā tabeſcē magis ꝙ̄ rō poſtulat: vitioſuꝫ eſt. ¶ Ut de vtroqꝫ ꝟbū: magis ꝙ̄ ratio poſtulat: ꝯmiſcue indiſcreteqꝫ efferat̄. Siue eiꝫ ꝓſtent / ſeu reddant̄ gracilētiores malo eſt. Sed admonuiſſe Hippoc. debuit quo ꝓpoſito ſeu intētione id īterſtinguat̄: attū qꝛ per ſnīas breuiter ſtrictimqꝫ ſūmas rerū ꝓſtringit ⁊ velut tumultuario intellu docet: dicere ſupſedit. Nos ꝟo vberiore facto tractatu obſcuritati lucē ſupfundemus. Igit̄ egri tabeſcūt interdum magis ꝙ̄ rō poſtulat: cuius rei multiplex cā reddit̄: vtpote vehemēs febris: tp̄s egrotatiōis / etas / tellus anni tp̄s: inſtans ꝯditio: vacuatio ꝯſpicua / īſomnia / ſollicitudines angoreſqꝫ inedia: plurima motio. Nāqꝫ complures febres magis extenuant egrotos citiuſqꝫ: ⁊ itē morbus ꝓlixior: atqꝫ ēt etas: tū pueriliꝭ: tum ēt ſenilis itidē ꝓſit ob alienā rōnē. Eteniꝫ in pueritia pre calore atqꝫ humore plurimū ex corpe vacuat̄ diffluitqꝫ: ſūma ſenecta ob viriū imbecillitatē ita ꝯtingit. Porro tēpoꝝ ⁊ terraꝝ atqꝫ cōditionū calide ⁊ ſicce magis extenuūt. Cōtra humide frigideqꝫ ſtipant corpus: et diffiari vacuariqꝫ vetant. At ꝟo vt ꝯſpicue vacuatiōes ꝯcitatius extenuētqꝫ: quēꝫ latet. ꝟbi. g̃. ſanguinis fluor mult⁹ ſudor vrine copia / vomitio / deiectiones. Accedit ijs inedia: atqꝫ īſomnia: ⁊ item anxia cura: atqꝫ animi ingeꝛ: ex qbus egri ſepenumero inſigniter extenuant̄. Ueruꝫ rarēter accidūt in ijs qui febri tenent̄: eo ꝙ in lecto pte plurima cōquieſcant. Tñ vſu venit interdū vt quiſpiā febri ex itinere prehēſus cōmoueatur: aut qꝛ neceſſitas cōpulerit: aut voluntas patriū reuiſuro lareꝫ tulerit: gñ etiā ex delirio qdā ſubinde ſurgētes ſeu cubātes

VERSIO LEONICENI.

tenuari: cū febres parue fuerint. Sꝫ cum maiores fuerint: multaꝫ adeſſe repleōneꝫ ſigniat̄. Cōtabeſcē aūt plus ꝙ̄ ratio expoſtulat malū: etiā ſi non adijciat̄. Nō oīno leuiter. Siue. n. leuiter febricitauerit, ſiue non: ſignum ībecillitatis eſt: ea que fit ꝑter rōneꝫ extenuatio: neqꝫ. n. putāduꝫ eſt ꝟboꝝ ꝯtabeſcere: in ꝓꝑo ſigniato nūc fuiſſe vſum: ſꝫ magis abuſiuꝫ. Recte aūt dixit in 2ª pte afoziſmi. Magis ꝙ̄ ratio expoſtulat: ⁊ meli⁹ eſt: hec ꝗꝫ ꝟba ꝑori pti afoziſmi adaptare: ita vt totus ſermo talis efficiat̄. Febricitāntū nō oīno leuiter ꝑmanere corpus: vel etiā ꝯtabeſcē magis ꝙ̄ ratio expoſtulat / malū: vt cōiter de vtroqꝫ ꝓdicetur. Magis ꝙ̄ poſtulat ratio. Siue eiꝫ ꝑmaneāt magis ꝙ̄ ratio expoſtulat / ſiue extenuent̄ / malū. ¶ Meli⁹ aūt fuiſſet ſi ƀ qd̄ ait: magis ꝙ̄ ratio poſtulat: qb⁹ finib⁹ indicet̄ / apuiſſet. Sed qꝛ doctrine modus eſt afoziſticus: ſūmā ſequens breuitatē: nos exponētes ꝟbuꝫ / ſm̄ rōnem: ad febris magnitudinē referemus: ⁊ ad tp̄s egritudinis / etatē / ⁊ regionē / ⁊ tp̄s anni: ⁊ illā que nūc viget tp̄is ꝯſtōneꝫ: ⁊ ꝑterea ſenſibiles euōnes / vigilias / curas / inedias / mot⁹ plures. Nam maiores febres magis: ⁊ citi⁹ corpa extenuant egrotāntiū: ſicuti ⁊ diuturnitas morbi: ⁊ ex etatib⁹ puerilis: atqꝫ decrepita. Sꝫ alia ambe rōne. In pueris. n. ꝑꝑ caliditatē: atqꝫ humiditatē multū defluūt: atqꝫ extenuant̄ corpa. In decrepita ꝟo etate ƀ idē patiunt̄ ꝑpter potētie imbecillitatē. Ex regionibus aūt: ⁊ anni tp̄ib⁹: ac ꝯſtōnibus: calide qdē: ac ſicce magis euacuant: humide ꝟo ac frigide magis adſtringūt: ac diffiare corpa: atqꝫ extenuari nō ſinunt. De ſenſibilib⁹ aūt euōnib⁹ qd dicere opꝫ: Nemineꝫ. n. ignorare arbitror ꝙ ex ꝓfluuio ſanguis multo: atqꝫ ſudoribus plurimis: et vrina ſupfluēte: vel vomitu: vel alui excretione / cito corpus extenuet̄. Adiacet autē: ⁊ dictis cauſis inedia: ⁊ ꝑterea vigilia: ⁊ cure ſufficiēter extenuāt: et plures motiones: ſꝫ he raro febricitātib⁹ adſunt: nā magna ex pte iacent quieſcētes. Ueruꝫ aliqñ ꝯtingit moueri aliqͦs qui in itinere cepint febricitare: vel vrgēte neceſſitate: vel ſtudio domū reuiſendi. Sed ex delirio qdaꝫ egroti iugiter ſe attollētes: vel iacētes qdē: ſed ꝯtinuo partē aliquā corpis cōmouētes: aut etiā delira loquētes: intra paucos dies extenuantur. Hec qdē oīa egrotos reddūt macilētos: ſicuti ⁊ ꝯtraria his corpus in maiori mole ꝯſeruāt. Signū autem nullum ex his eſt viriuꝫ imbecilliū. Sed cū

Cauſe macre factiones in febr.

Que ſint cauſe extenuationis in febrib⁹

TRANSLA. ANTIQVA

virtutis ſignificatur: ſed tamē ſingulum horum eſt cauſa: vt minoretur virtus. Sicut enī macreſcit corpus: ita ⁊ virtus corporis minuit̃. Si vo corpus videris ſine his precedentibus plus q̄ꝫ oportet minorari: defectionem ſignificat virtutis: ⁊ hoc eſt qđ ego dixi cauſam eſſe decrepitorū maciei. Sic autem Hippoč. intendit de macie corporis plus q̄ꝫ oportet: ſemꝑ enim defectionē virtutis portendit. ¶ His tamen ſubinferre volo quoddā. Unde in febricitantibus minoratio corporis ſubſequitur: hoc autem eſt ſubtiliatio humorū: rarefactio corporum: que duo ſi iungantur fiunt velociores cauſe minorandi corpus: minoratione que occulta ⁊ inſenſibilis a medicis vocatur: ſicut ſi econtrario groſſities humorum: et conſtipatio pororū adunentur: fiunt cauſa vt corpus permaneat ſuperficietenus: quod Hippoč. monſtrauit cum dixit. Hoc lōgitudinem egritudinis ſignificat dimittens oppoſituꝫ ſibi qđ breuiter hic ponendum erit. Febricitantibus non fortiter vel nō oīno in ſuperficie ſi ſuperficies permanet corporis: vel minuitur plus q̄ꝫ opꝫ/malum eſt: permanere enim ſuperficie corporis plus q̄ꝫ oportet/ conſtipatio facit pororū ⁊ groſſities humoꝝ ⁊ multitudo eorum: vnde ⁊ morbi ſignificat̃ longitudo. Minui autē corpus plus q̄ꝫ oporteat: facit aut humoꝝ ſubtilitas: aut poroꝝ raritas: aut ſola virtus defecta.

¶ Aforiſmus. XXIX.

Vide 16° col. cap. 2° cher. 341. colū. 3°. ¶ Incohantibus morbis ſi quid videt̃ mouere, moue: in ſtatu vo habere ſilentiuꝫ melius eſt.

¶ Qua de cauſa hoc dixerit in ſubſequentib⁹ monſtrabit: cum dicet. Circa finem ⁊ principiuꝫ oīa ſunt imbecilliora: circa ſtatum vo omnia fortiora. Nos autē omnia intelligimus accidentia in ſtatu eſſe fortiora. Cauſam enim accidentia facientem: non eſt neceſſe in ſtatu eſſe maiorem: imo in ſaluādis eſt minor q̄ꝫ in initio fuerit. ¶ In ſtatu ſilere ⁊ in initio dixit mouere: cum īfirmus debet ſanari: morbum enim mortalem non ſoluꝫ non mouere oportet in ſtatu: ſed nec ante

In morbo ſalubri mouendū: in mortali vo nullo tpe.

TRADVC. LAVRENTIA.

ſeu cubātes pedē manūue vel caput agitātes: aut etiā loquētes aliena: gracilētiores īra pauculos dies reddūtur. Itaqꝫ hec oīa extenuant egros: quō obuerſa corpus in molem grandiorē extollāt. At coꝝ nullū debilitatis indiciū: ſꝫ qđqꝫ cā ībecillitatis cēſet̃. Etenīꝫ vt corpus ab eis optima rōne extenuat̃: ita facultas dbilitat̃. At vo ſi ſine antelatis cauſis corpus tenuat̃ ext̃ rōnē: becillā ſignari facultatē Hipp. ſanxit: ob quā nouiſſima ſenecta vt eſt ꝯditū corp⁹ extenuat̃: atqꝫ id nequaq̄ꝫ mirabile videri dꝫ: vt ībecillitas cā maciei: macies ībecillitatis indicia putet̃. Nāqꝫ ſimileꝫ retinēt ꝯditionē q̄cūqꝫ efficiūt retrorſumqꝫ efficiunt̃: itaqꝫ decretū Hip. tale eſt: vt macies maior q̄ꝫ rō poſtulat aſſidue ſit ībecillitatis indicium. ¶ Ceteruꝫ addi pōt alia q̄ꝫ affectio que ꝑ febres gracilitatē cōcinnet: vtpote ſucci tenuiores: ⁊ itē rarum corpus: q̄rū ꝯuētu ꝯciliatqꝫ ꝑ inuiſilleꝫ ſpirationē ⁊ cecaꝫ nec ſenſib⁹ corꝑis obuiaꝫ: ſꝫ cogitatiōe magis q̄ꝫ oris acie cōprehenſam ocyſſime vacuat̃. Cōtra ſi ſucci craſſiuſculi ſunt ⁊ corpus dēſuꝫ ac ſtipatū: ſuccis nequaq̄ꝫ diſcuſſis: corꝑis moles perſtat neqꝫ collabit̃: talē Hipp. affectionē p⁹ ſnie ꝑte adſtruxit: dicēs lōgitudinē morbi ſignari. Uerū oppoſitā illi diſpōnē ſilētio diſſimulauit: quā nos adijciemus ꝑpēſione plene ⁊ ad integrū enarrata hūc in modum. Febricitāti nō admodū leuiter: ⁊ ꝑ ſūmā corꝑis formā ſi corpus ꝑſtat: aut ꝯtra ſi magis īſumit̃ q̄ꝫ ratio poſtulat vitioſuꝫ eſt. Perſtat enim ob ꝯdēſitatē cutis ſuccorūqꝫ corpulētiaꝫ: ꝑindeqꝫ lōgitudinē ſigñat egrotationis: abſumit̃ aūt corpus īterdū pre tenuitate ſuccoꝝ ⁊ raritate cutis: nōnunq̄ꝫ ob vnā virium becillitatem.

¶ Aforiſmus. XXIX.

¶ Cuꝫ morbi incipiunt ſiqđ mouendum eſt, moue: cum conſiſtunt ⁊ vigent: quieſcere melius eſt.

¶ Id q̄ꝫ cur ꝑcipiat Hippocrates ꝓxima ſnia indicabit̃. Quā ſiqs relate adiūgat ⁊ ꝯtinuet vniuerſam diſſertationē talē efficiet: quuꝫ morbi incipiūt ſiqđ mouēdū eſt moue: quū cōſiſtūt ⁊ vigēt quieſcē melius eſt. Oīa enim quum incipiūt ⁊ finiūt leuiora ſunt: quō ꝯſiſtūt grauiora. Sꝫ inſuꝑ addi cōuenit: oīa accītia: q̄ꝫ de eis. vbū oīa affert. Affect⁹ n. illa gignēs quē ſane morbuꝫ vocamus nō aſſidue per ꝯſiſtēdi vigorem vehementior eſt. Sꝫ in ijs qui ſunt reualituri multo

VERSIO LEONICENI.

Sed cauſa tñmodo ipſoꝝ ſingulū. Nam ſicuti ex eo corpus cum rōne extenuatur: ſic et vires deſtruuntur. Abſqꝫ his aūt corpus ꝑter rationeꝫ extenuari: ſignū eſſe viriū imbecillitatis Hippocrates inq̄t: quā et in decrepitis pro cauſa aſſignamus: celerrime ipſoruꝫ corpus extenuari dicebamus. Neqꝫ miruꝫ videri debet in his qui ita ſe hñt: imbecillitatē q̄deꝫ cauſam eſſe extenuationis: extenuationem vo eſſe ſignū imbecillitatis. Hoc enim contingit in oībus que faciūt ⁊ fiunt. Hec q̄dem eſt ſnia Hippocratis ſemꝑ exiſtimātis eam que eſt citra rōnem extenuationē: ſignuꝫ eſſe imbecillitatis. ¶ Nos vo adijciamus eius ſmoni: et aliā diſpōneꝫ que cā eſt in febribus extenuatiōis. Eſt aūt hec humoꝝ q̄dem tenuitas: corporis vo raritas. Cum enim hec ambo ꝯuenerint celerrime corpora euacuant̃: per eā que diſflatio inſenſibilis noīatur. Sicuti in diſpōne cōtraria craſſitudine humoꝝ: ⁊ corporis ſpiſſitudine: neqꝫ fit humoꝝ euacuatio: ⁊ ꝑmanere corpus: ⁊ nihil tūc deteri de ipſius mole ꝯtingit. Hanc itaqꝫ diſpoſitionē oſtendit Hippoč. in prima parte afoꝛiſmi per ea verba. Lōgitudinem morbi ſignificat. Alteram vo cōtrariam pretermiſit. Sed nos ⁊ hanc adijcientes: iam totum ſermonē integruꝫ proferamus. Itaqꝫ fieri poteſt breuiſſime dictū. Febricitātium nō oīno leuiter: ꝑmanere corpus: ⁊ nihil iminui: vel plus q̄ꝫ ratio poſtulat cōtabeſcere malū. Naꝫ permanere: ex cutis ſpiſſitudine accidit: ⁊ craſſitudine humoruꝫ: ⁊ ꝓpterea lōgitudo morbi ſignificat̃. Contabeſcere autem nōnunq̄ꝫ fit ob humoruꝫ tenuitatem: ⁊ cutis raritatem. Cōtingit vo ⁊ ob ſolam viriuꝫ imbecillitatem.

¶ Aforiſmus. XXIX.

¶ Cuꝫ morbi incohant: ſiqđ mouendum videtur, moue: cum vo cōſiſtunt, ac vigent: melius eſt quietem habere.

¶ Cur Hippocrates hoc conſulat: ſequēti indicat afoꝛiſmo: quē ſi nuper dicto annexueris: totum ſermonē talē efficies cum morbi incohant: ſiqđ mouēdum videt̃, moue: cum vo cōſiſtunt: ac vigēt: quietem habere melius eſt. Circa principia enīꝫ ac fines oīa debiliora: morbo autē cōſiſtente/fortiora. Oportet autem his adijcere caſus oēs: nam de his dictioneꝫ attulit vniuerſaleꝫ. Diſpoſitio ſiquidem ex qua hi generant̃: quā ⁊ morbum noīamus: nō oīno duꝫ morbus cōſiſtit

THEODORI traductio.

¶ Cū morbi incipiūt: ſiqđ mouēdū eſt, moue. Cū cōſiſtūt ⁊ vigēt. quieſcere melius eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

nec ante ſtatum. Nullum enim conuenit medicari: cuius virtus ſit defecta defectione mortali: ſꝫ oportet futura predicere: ꝛ ita ab eo fugere. Si autē ſalubris ſit morbus: de quo ſalutis ſpes habeatur: ꝛ locū eſſe ad fortem medicinam videbimus: faciamus qd̄ Hippocꝛ. intendit hic. Fortis autē medicina eſt flobotbomia: ꝛ aliquando pharmacia: quoꝝ nullum in ſtatu eſt faciendum: cum tūc ſit coctio morbi: ſicut in libro criſeos dixi: in quo tempore plus oportet in morbo digerendo naturam adiuuare: q̄ꝫ pharmaciā facere. Sed in initio oportet facere hoc: vt de materia minuamus: quo natura ad digerendum ſit alleuiata: ꝛ corpus fiat facilius. In ſtatu vero non ſic: quia tunc laborat plurimum aiata virtus: ſꝫ naturalis ꝛ ſpūalis cuſtodiatur.

❡ Aforiſmus. XXX.

Vide Gal. in lib° de q̄tuor tpib° morbi. vlt°. c. vlt°. Et vide 16° ꝯ. c. 1. char. 322. col. 4°.

❡ **Circa principia ꝛ fines oīa imbecilliora: circa ſtat⁹ omnia fortiora.**

❡ Hic oīa accidētia circa pn° ꝛ fines ītellexit eſſe debiliora: que ſunt hec: īterpolationes: vel febriū acceſſiones/vigilie/dolores/anguſtie/et ſitis. Cauſa hoꝝ accidētiū gñatiua: id eſt morb° neceſſe eſt declinare incipiat in ſtatu ſi ſit morbus ſanatiuus.

❡ Aforiſmus. XXXI.

Vide. 18. ꝯ. cap. 10. char. 386. col. 4°.

❡ **Ex egritudine vero bene reficienti: ꝛ nihil addere corpus malum.**

❡ Hunc aforiſmum ſubſequenti neceſſe eſt iungi. ſubſequēs enim ꝛ ipſe dicturus eſt ex egritudine: vbi dicit̄. Plerūq; omnes male habentes ſeꝫm principia bene reficiētes ꝛc̄. Hic autē nobis innuit nihil addere corpus ex virtute eſſe deficiēte que eſt digeſtiua defecta: ꝛ ex complexione mala: aut ex malorum humoꝝ abūdantia.

❡ Plerūq;

TRADVC. LAVRENTIA.

multo lenior intelligit̄ q̄ꝫ inter initia egrotationis: in q̄bus cōmonet Hip. quieſcēdū eē: mouēdūq; quū morbi incipiūt ſiqd mouēdū ſit. Etenim ꝑ morbos exitioſos nō modo ob ꝯſiſtēdi vigorē mouēdū nō eſt: ſed etiā antea nullū eſt auxiliū tētādū: gnari nō oporꝫ moliri manus defletis cōclamatiſq;: ſꝫ dūtaxat ꝓſagire futura atq; euēta rerum. At vero inter initia morboꝝ in q̄bus ſperes reualiturū egrū ex ſūma ope niti decet adhibē ꝓſidia validiora: quoꝝ ꝑtiſſimū q̄deꝫ cēſet̄ ſanguis miſſio: q̄nq; etiā ꝑ purgatio: ſꝫ neutrū per ꝯſiſtēdi vigorē adhibēdū eſt. Ut. n. libris qui ſunt de iudicationib⁹ docuimus ꝯcoctiones morboꝝ id tp̄s potiſſimū fiunt: q̄obrē adeo celerius he ꝯficiunt̄: vt ab initio q̄ꝫ vacuari expediat: nāq; minus māe facili⁹ nā ꝯcoquere pōt. At per ꝯſiſtēdi vigorē: vbi iam ꝯcoquit ſupuacua putatur vacuatio: tū alias ob cāſ: tū etiā q2 facultas aīalis ſub ipſo ꝯſiſtēdi vigore lāguet et flaccet magna ex pte: q̄ꝫq̄ꝫ facultas taꝫ vitalis q̄ꝫ naturalis tantiſper valentiſſima perſeueret.

❡ Aforiſmus. XXX.

❡ **Omnia cum incipiūt ꝛ finiunt leniora ſunt: cum conſiſtunt grauiora.**

❡ Oīa accītia cum incipiūt ꝛ finiunt leniora eſſe ꝓhibuit. ſ. acceſſiones febrium/inſomniā/dolorē/ſitim/tanq̄ꝫ affectiones ipſe ex q̄bus illa gignuntur per ꝯſiſtēdi vigorem probiores ſint oporteat: in ijs q̄bus eſt ad vitaꝫ eūdum ꝛ cōualeſcendum.

❡ Aforiſmus. XXXI.

❡ **Si cui ab egrotatiōe bene aſſumēti cibuꝫ corpus nihilo ꝓficit: ſignū eſt vitioſum.**

❡ Oportebat hāc quoq; ſñiam eāq; que deinceps eſt ꝓdita ꝓxime ſubſequi illas quas ſupra enarrauimus cum diximus. Siqs a morbo cibuꝫ aſſumens nō corroborat̄. Igit̄ in ea ſñia pro dictione nūc memorata: aſſumens cibuꝫ: diſſeruit de accīte qd̄ eſt non corroborari. Hic vero bn̄ aſſumere cibuꝫ rem indiſtinctā ꝛ vtriſq; ꝯmiſcuaꝫ obſeruauit. Sed cōmutauit accidēs ſcribens eius ꝓportionale. Etenim nō corroborari: corpuſq; nihilo ꝓmouere finitima quodāmodo ſunt. Illud eniꝫ facultatis gubernātis corpus. Hoc ipſius corpis affectio eſt. Porro accidit vt bene aſſumēdo cibum nihilo ꝓficiat corpus: nōnunq̄ꝫ ꝓpter inualētiam alūne facultatis: interdū ob ſucci labem.

❡ Oēs

VERSIO LEONICENI.

ꝯſiſtit eſt fortior. Uerū in his qui ſaluari debent melior multo: q̄ꝫ in morbi pn°: in q̄bus etiā Hippo. ꝯſulit hic quietē: in morboꝝ initijs ſiqd videt̄ mouētes. Nā in morbis exitialibus: non modo q̄ñ ſunt ſuo vigori vicini: nihil mouere opꝫ: ſed etiā ꝓorib⁹ tpibus: recordātibus nobis: q̇ deploratos: nō opꝫ curare: ſꝫ magis abſiſtere: ꝛ morbi fineꝫ ꝓnūtiare. Circa initia vero illoꝝ morboꝝ: in q̄b⁹ ſperat̄ egrotū ꝯualiturum: tentādū maiora afferre remedia: de q̄bus Hippo. dixit. Siquid videt̄ mouēdum, moue. Sunt autē hec maxime vene ſectio: nōnunq̄ꝫ vero ꝛ purgatio: quorū nihil opꝫ morbo iam ꝯſiſtēte adhibē. Ut enim in libro de criſibus manifeſtauimus: coctiones tūc maxime fiunt. Ut igit̄ he citius euenlāt: melius eſt circa ꝓncipia euāre: quo minorē iam factā māa: facilius poſſit nā concoquere. Morbo aūt ꝯſiſtēte: cū iam nā cōcoquit ſupfluum eſt euacuare. Tum propter alia: tū quia vis animalis magna ex parte eo tēpore eſt fatigata: ſꝫ due alie: vitalis ſcilicet ac naturalis fortes perſiſtant.

❡ Aforiſmus. XXX.

❡ **Circa initia, ꝛ fines: omnia imbecilliora: cum vero conſiſtunt, fortiora.**

THEODORI traductio.
❡ Oīa cū incipiūt ꝛ finiūt leniora ſunt. Cū ꝯſiſtunt grauiora.

❡ Caſus oēs circa ꝓncipia: ꝛ fines ait eē imbecilliores: acceſſiones videlꝫ febrium: ꝛ vigilias: atq; dolores: ꝛ faſtidiū: ꝛ ſitim. Sicuti ipſas diſpoſitiones: in q̄bus hec fiunt: vbi morbi cōſiſtunt: neceſſe eſt eſſe meliores in his qui debēt ſanitati reſtitui.

❡ Aforiſmus. XXXI.

❡ **Eius qui ex egritudine bene cibatur: nihil ꝓficere corpus malum.**

THEODORI traductio.
❡ Si cui ab egrotatiōe bn̄ aſſumenti cibū corpus nihilo ꝓficit: ſignū eſt vitioſum.

❡ Oportebat ꝛ hūc aforiſmum: et illum qui ſequit̄: adiūctū eſſe illis qui ſuprāſcripti ſunt: vbi dicebat. Siqs a morbo cibum aſſumens nō corroboratur. In illo igitur aforiſmo: pro verbo bene cibat̄: inquiēs cibum aſſumere: de caſu aliquid docuit. ſ. non corroborari. Hic vero cibum aſſumere cōe vtriſq; ſeruauit: caſum autem variauit: quoddaꝫ illis ſcribēs ꝓportionale. Naꝫ nihil corroborari: nihil ꝓficere corpus ſimilia quodāmodo ſunt. Illud enim potētie noſtruꝫ regentis corpus: hoc vero ipſius corpis affectus eſt. Fit vero hoc: vt. ſ. corpus non bn̄ alatur: atq; ꝓficiat: nōnunq̄ꝫ ex potentie qua ipſum nutrit̄ imbecillitate: nōnunq̄ꝫ autem ex maloꝝ humorum ſuperabūdantia.

❡ Oēs fere

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XXXII.

¶ Plerūqꝫ oēs male ſe hñtes: ſm principia qdē bñ recipiētes: ⁊ nihil addentes in fine rurſus abſtinēt. Scdm principia qdē abſtinētes fortiter: poſterius vō bene reficientes melius cōmutant.

¶ Hoc ſimiliter ⁊ de exeuntibus egritudinem dictuꝫ eſt: qđ manifeſtatur ex hoc ꝙ nihil addentes dicit̄. Conſueuerant autem antiqui ⁊ Hippocꝭ. per nihil addētes intelligere egritudinez exeuntes. Si ḡ exeuntes egritudinez in initijs bene reficiunt ſe: et nihil addunt: cauſa vnde hoc contingat facit: vt in fine abſtineāt rurſus. Cauſa quare nihil addit ⁊ bene reficit in principio eſt malitia totius corporis ⁊ fortitudo appetitus: que cauſa tādiu augmentatur: vt inde inſtrumentuꝫ appetitus patiatur: qđ Hippocra. intendit cum bene reficientes ⁊ nihil addentes dixerit: hoc idez in alio aforiſmo dixit ſic. Ex egritudine nō reficientes vti pharmacia neceſſe eſt. Abſtinentes enim ſm principia fortiter: poſterius vō bene reficientes melius cōmutant: quia natura cum abſtineant ab initio non fuit impedita ad digerēdam eam ſuperfluitatem que fuit abſtinentie mā.

¶ Aforiſmus. XXXIII.

Vide 16° ꝯdi. ca. p°. char. 312. col. 4°. Et char. 330. colū. 2°. ¶ In omni egritudine cōfortari mente: ⁊ bene ſe habere ad oblationes, bonum: contrarium vō malum.

¶ Cum in quibuſdam locis Hippo. bonum eſſe ſignuꝫ ſiue laudabile dicat nō debet intelligi vt infirmū neceſſe ſit ſanari. Cūqꝫ malum dicat ſignum vel illaudabile: mori eum nō eſt neceſſe: aliquando enim malū ſignum bonum ſuperat ⁊ bonum malum econtra: ſed bonum vel malum in ſui natura: neqꝫ ſanandi: neqꝫ moriendi neceſſitatem donat. Cōſiderētur ergo omniuꝫ virtutum ſignificationes: ⁊ ad ſe inuicem conferant̄: ſicut Hippo. in ꝓnoſticis dicit. ¶ Qđ autem hic dixit: confortari mente et bene ſe habere ad oblationes bonū ⁊ laudabile ſignuꝫ eſſe in omni egritudine eodez modo intellige. Sunt autem quedā ſigna non in omni homine bona. Idez in epidimia ⁊ in ꝓnoſticis. Bonitas inquit ſpiritus forte ⁊ magnum ſignum eſt ad ſalutem in oi acuta egritudine. ¶ Cur autez confortatio mentis bonum ſignuꝫ ⁊ laudabile

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XXXII.

¶ Oēs fere qui ſeſe male habēt principio bene aſſumentes cibuꝫ: nec qcqꝫ ꝓficiētes in fine inedia exigunt. At vō qui principio vehemēter inedia exigunt: poſtea bene aſſumunt, ij melius euadunt.

¶ Conſtat vt hec ſnīa ſit de ijs ꝓdita qui ꝯualeſcūt ⁊ ad vitā trāſeūt: nihilo nāqꝫ ꝓficeꝛ de illis afferre aſſolēt: tuꝫ ceteri medicine artifices: tuꝫ etiā Hippocꝭ. Itaqꝫ ſiqs pn° bñ aſſumēs cibū nō reficiat̄ ob eā qua ita afficit̄ cām: rurſus cibatuꝫ faſtidiet. At vō accidit vt qs īter initia bñ aſſumens cibū nihilo ꝓmoueat ob labem toti° corpis machinatūqꝫ adpetētiuꝫ debilitatē. Ceteruꝫ ꝓcedēte tpe pre copia alimētī labe vniuerſo in corpore aucta offendit̄ adpetēdi opificium. Quobrem inedia exigūt qui cibū antea auebāt. Itaqꝫ recte exigē inedia noiauit. Dixerat enim ſapiorib° ſentētijs id qđ nunc tradidit hūc in modum. Si vō nō aſſumenti ita euenit euātione opus eſſe ſciēdū eſt. Porro eos qui inter initia admodū exigant inedia: vt perqꝫ pauca ſumentes poſtea in ꝯtriū vertant̄ melius euadere docuit. Id accidit viceuerſa: ꝓpterea ꝙ nā tātiſper dū parcius viuit̄ cōcoxit cām ex qua cibi faſtidiū ſubit.

¶ Aforiſmus. XXXIII.

¶ In quouis morbo mente conſtare ⁊ cibum adpetere bono eſt: contrarium vitio datur.

¶ Neqꝫ ſi bono quippiaꝫ dixerit hūī in corpe proſus putāduꝫ eſt reualiturum egrū: neqꝫ exceſſurū oino exiſtimandū: ſiqđ vitio dari tradiderit: ſiqdem ſalubre indiciū maiori bñficio. Cōtra nocuuꝫ ſalubriori ſoſpitate exupari ꝑſingiqꝫ cōuenit. Eſt igit̄ dictio Hippo. hūc in modū inaudiēda vt indiciū ſictum bonū inquātuꝫ tale eſt: tum etiā malū inquantū tale eſt. Ceteruꝫ de ſalute atqꝫ abolitione egri ita definiēdū vt virib° oium indicioꝝ collectis pēſiculatiſqꝫ ꝑſagiū mittit̄: quēadmoduꝫ ipſe libro de ꝑſagijs docuit. Pari modo egruꝫ mēte cōſtare: ⁊ item ꝯſtare adpetitionē boni eē indicia nūc ſanxit in quouis morbo. Non enim deſunt que nō in quauis egrotatione boni ſint. Id qđ Hippocꝭ. hūc in modū adſtruxit: ſpirationis facilitas perqꝫ magnā vim in quouis morbo acuto bone valitudinis obtinet. ¶ At vō vt boni ſit mente

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XXXII.

¶ Oēs fere qui male ſe hñt circa initia bene cibati: nec quicqꝫ ꝓficiētes: circa finem rurſus cibum non appetūt. Qui vō circa initia cibū valde nō appetūt: poſtea bñ appetentes, ij melius euadunt.

¶ Hic etiā aforiſmus de his eē dict° videt̄ qui ex morbo ꝯualeſcūt. Non ꝓficere n. de his dicere ꝯſueuerunt tum alij: tum Hippo. ipe. Siqs igit̄ bñ ab initio cibatus nō nutriat̄: qua cauſa hūc ſubit affectū: ex eadem ſit male appetēs cibū. Cā vō ob quam bñ ab initio cibati nihil proficiāt: eſt totius corpis vitiū cum partiū appetētium vigore: veruꝫ ꝓceſſu tpis ob cibi multitudinem aucto in toto corpore vitio: ipm etiā appetēdi inſtrm male ſe habebit: quare inappetentes fient qui ꝑus bene appetebāt: quos recte bene cibatos noiauit. Dixerat autē hoc ipſum in ꝑcedētibus aforiſmis, hoc modo. Si vō cibum nō aſſumēte hoc fiat: ſcire opꝫ ꝙ euacuatione indiget. Porro eos qui ab initio male appetūt: adeo vt parū aſſumāt cibi: poſtea vō ad ꝯtriuꝫ trāſeūt: melius ꝓmutari ingt. Hoc vō ideo euenit natura eo tpe: quo paruꝫ cibi aſſumebant: ipſam que cauſa erat inappetētie diſpōnem cōcoquēte.

¶ Aforiſmus. XXXIII.

¶ In quouis morbo mente cōſtare: ⁊ bene ſe habere ad illa que offerunt̄ bonum: cōtra vō ſe habere malum.

¶ Neqꝫ cum aliqđ bonū dixerit eorum que ad corpus attinēt: oino exiſtimādū eſt ex eo hoiem reualiturū: neqꝫ cum maluꝫ dixerit, oino moriturū: nam fieri poteſt vt bonum ſignuꝫ a maiori malo ſuperet̄: ⁊ malū a maiori bono vincat̄. Tales itaqꝫ enūtiationes audiende ſunt de eo ſolo qđ dicit̄. Dicitur aūt ꝙ ſignuꝫ eſt bonuꝫ: quātum in ipſo eſt hoc aliqđ: ⁊ ſignuꝫ malū: quātum in ipo eſt hoc aliqđ. De morte autez: ac vita oportet oiuꝫ ſignoꝝ vires ꝑus bene perpendētes: ita pronūtiare: quēadmodum ⁊ ipſe in ꝓgnoſticis conſuluit: ſic ⁊ nūc cōſtare mente: ⁊ appetitū permanere: bonuꝫ eſt ſignum in quouis morbo. Quedā enim nō in omni bona ſunt: vt ipſe cōſueuit nobis ſignificare, inquiēs. Spirādi autem facilitatez putare oportet valde magnā habere vim ad ſalutē in oibus morbis acutis. ¶ Qđ autez cōſtare mēte bonum

THEODORI TRADUCTIO.

¶ Oēs fere qui ſeſe male hñt pn° bene aſſumētes cibuꝫ: nec qcqꝫ ꝓficientes: in fine iedia exigūt. At vō q pn° vehemēter inedia exigentes poſtea bñ aſſumūt: ij melius euadunt.

THEODORI TRADUCTIO.

¶ In quouis morbo mēte ꝯſtare ⁊ cibū appet̄e eſt bono: ꝯtrarium vitio datur.

TRANSLA. ANTIQVA

laudabile ſit: hic ſubiungere diſpoſuit: quia mens ſana ſanitatez cerebri ⁊ panniculoꝛum ſuoꝛuz ſignificat: nuche quoqꝫ ⁊ diaphꝛagmatis ⁊ oium membꝛoꝛuz neruoſoꝛum: ⁊ maxime cerebꝛo vicinantium. Similiter ſi infirmus bñ ſe habeat ad oblatum cibuz ſanitatis ſtomachi ⁊ epatis bonū eſt ſignum: ⁊ etiam ceteroꝛū viſcerum: que cuz omnia ſint ſana ſalutis ſpes eſt bona vel magna.

Vide.16.ꝯd. cap.pᵒ.char. 330.colū.2ª. Et Gal.pꝛo Demiri,ca. 4º.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIIII.

¶ In moꝛbis minus periclitant̄ egrotantes: qbuſcūqꝫ ꝓpꝛie nature, ⁊ etatis, ⁊ habitudinis, ⁊ hoꝛe egritudo ineſt magis: q̄ꝫ qbus nō ꝓpꝛia ſm aliquid hoꝛum ineſt.

¶ Nā multis modis dr̄: ſꝫ hic opꝫ eā taliter itelligi qualr ipſe in libris ſuis alijs ponere ꝯſueuit ſic.n.in liᵒ de humana nā dicit. Nā inquit eſt pmoꝝ elmoꝝ cōplo: ac ſi diceret. Si moꝛbus eſt ꝓpꝛius.i.ſilis ꝓpe cōplonis ⁊ alterius.i.etatis/figure/patris/tēpoꝛis minus moleſtat̄ q̄ꝫ ſi ſibi eſſet oppoſitus. Quicūqꝫ eniꝫ moꝛbus caloꝛi attinet/nature/etati/figure/tēpoꝛi/caloꝛi vicinātibus conuenībilis eſt: ⁊ cōtraria ꝯrꝫs vt in frigido/humido/⁊ ſicco: ⁊ hoc eſt quod Hippo.dixit. Dioclides qui libꝛum de hebdomadis fecit contrarius eſt huic rationi. Omne enim inquit moꝛbo ſilē moꝛboꝛum facit quaſi furere ⁊ augmentare: ꝯtrarium enim moꝛbo eiuſdeꝫ eſt ceſſatio: quare ois moꝛbi curatio ꝯrio ſuo dꝫ fieri: ſicut Hippoc.dixit. Intellexit aūt oēm acutā febꝛem in hyeme velociꝰ ſanari q̄ꝫ in eſtate nō recoꝛdans febꝛes acutas in hyeme nō niſi ex acutiſſima mā fieri: quam nā tpis vincere nō potuit: cuꝫ foꝛtis cēt: cui cum nec vtus infirmi nec nā tpis reſiſtere poſſint i quantominus debilitas ifirmi. hoc etiaꝫ experimētis pōt intelligi. Vbi.g.ſi duas ꝯſideres febꝛes acutas equales in acuitate vl̄ magnitudine: alterā in eſtate: alteraꝫ vo in hyeme: hyemaleꝫ inuenies piculoſioꝛem. Si aūt febꝛis acuta ſit: ⁊ calidioꝛ cōplexio acris: ⁊ aer ſubito ad frigiditateꝫ ſe mutauerit curatio erit egritudinis: ſicut hic hyems fiet pars curationis magna: qꝛ ambe tēpoꝛis nāe ꝯriū ſunt illius febꝛis acute. Pꝛima laudabilis eſt tpis nā cuꝫ febꝛis incipiat: ſignificans q̄ mā ſit pauca. Scđa veniēs in fine bona ſit eā. Frigiditas enim aeris ſm ꝯrium curamētū eſt febꝛis: nō ergo qđ dicit huic afoꝛiſmo eſt ꝯtrariū: ſed potius quaſi

TRADVC. LAVRENTIA.

mente ꝯſtare egruꝫ hinc diſcas licebit. Cerebrū atqꝫ mēbꝛanule: ⁊ item doꝛſalis medulla: necnō ſeptuꝫ trāſuerſum: ac poſtremo partes oēs nervoſe maximeqꝫ que ꝓpe cerebꝛum ſite ſunt ſalubꝛes indicant̄ in ijs qui mētis cōpotes ſunt: pinde atqꝫ oſtēditur ſoſpes integerqꝫ ventriculus: ⁊ item iecur atqꝫ etiā coꝛ ipm vbi fuerint ad eſcam ꝓpēſioꝛes: at quuꝫ hec oia firma habent̄: ſpes haud exigua ſalutis egrotantibus datur.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIIII.

¶ Per moꝛbos minus periclitantur: ij quoꝛum nature moꝛbus conuenit, aut etati, aut habitui, aut tempoꝛi: q̄ꝫ quibus non conuenit aliqua ex his ratione.

¶ Quuꝫ nā multiiuga rōne dicat̄ intelligi: nūc pro ea dꝫ ſignatione: qua perſepe eſt vſus plериſqꝫ alijs locis: atqꝫ etiaꝫ toto libꝛo quē de hoīs natura cōpoſuit: in quo miſcellam ceu ꝯuētuqꝫ pncipioꝝ coactam nām appellitat. Tanq̄ꝫ ſi dixerit huc in modū. Per moꝛbos minus ij piclitant̄: quoꝝ tēpature moꝛbus cōuenit/aut etati/aut habitui/aut tpi: q̄ꝫ qbus nō ꝯuenit aliq̄ ex his rōne. Nature eniꝫ calide atqꝫ etati et habitui: itēqꝫ tpi ꝯditioniqꝫ ⁊ terre moꝛbi calidi ꝯtiniunt: poꝛro frigidis frigidi ꝯueniūt. Nec ſecus ſicci ſiccis: humidis humidi ꝯgruūt. ¶ At vo Diocles ꝯ cēſuit liᵒ queꝫ fecit de ſeptimanis in patrociniū ſibi vocās iuſſum quo dicit̄ vt moꝛbi ſilioꝛibus incitent̄: obuerſis ⁊ repugnātibus exoluant̄. Qngdē vel ipſe Hippo.ſancit vt ꝯtrouerſa ſibi ⁊ repugnātia ⁊ nā cōioneꝫ abnuentia ꝯtrouerſis cōpugnātibuſqꝫ curent̄. Caloꝛ.n.impugnat frigus atqꝫ iterū mit ⁊ retro. Credūt itaqꝫ ardoꝛē qui hyeme cōſiſtat facilius poſſe curari q̄ꝫ ſi ſieſſet eſtate. De quoꝝ aio obliuio ſubtraxit validiſſimā hūi affectionē qui ardoꝛē hyeme cōmittat. Nō eniꝫ quit hyeme ꝯſiſtere niſi vi cauſe tpis aduerſitatē exuperet. Igit̄ vbi nō reſiſtit tēpus moꝛbifice cauſe cui ſe comiteꝫ ⁊ auxiliatricē ſoſpitas ꝑbuit: per moꝛbuꝫ euincē qui poterit: quum nō inſup ſanitatis miniſteriū pſto ſit. Ceteꝝ ex ipſo rerū vſu id q̄ꝫ planius ꝯſtat. Etenim inter ardoꝛes magnitudine pariles hybernis tēpoꝛibꝰ q̄ꝫ maxime exitiabiles accidunt. At vo ſi ꝯſiſtit ardoꝛ per calidaꝫ cōditioneꝫ ſtatimqꝫ cōmutatio incidit ad frigiditateꝫ: talis ardoꝛ vnice ob aeris ambientis frigiditatē iuuabit̄. Quippe

VERSIO LEONICENI.

bonum ſit ſignum: ex iſto cognoſces: que ad cerebꝛuꝫ attinent: atqꝫ membꝛanas: ⁊ ſpinalem medullaꝫ: necnō ⁊ ſeptum trāſuerſum: ⁊ omnino partes neruoſas: que pſertim ſunt iuxta cerebꝛum: ſana eſſe omnia ſignificātur ex mentis conſtantia: ſicuti ⁊ que ad vētrem attinent/⁊ epar/⁊ coꝛ: vbi adeſt promptitudo ad illa que offeruntur. Cum vo hec omnia robuſta ſunt: non parua ſpes de egroti ſalute haberi poteſt.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIIII.

¶ In moꝛbis minus periclitantur quoꝛum nature, aut etati, aut habitui, aut tempoꝛi magis congruit moꝛbus q̄ꝫ quibus ſm nihil iſtoꝛum congruit.

¶ Cuꝫ natura multis dicatur modis: audiendum apud ipſum iuxta illud ſignificatuꝫ: quo in multis alijs locis vſus eſt: ⁊ in toto libꝛo de natura hominis: in quo eam que ſit ex pꝛimis elementis tēperaturam: nām nominat: ac ſi ita diceret. In moꝛbis minus periclitantur: quoꝛum pme coꝛpoꝛis temperature: vel ei que vel ratione etatis/aut habitus/aut tēpoꝛis ſuperuenit: magis congruit moꝛbus q̄ꝫ quibus ſm nihil iſtoꝛum cōgruit. Calide eniꝫ nature/⁊ etati/⁊ habitui/⁊ tempoꝛi/⁊ anni conſtitutioni: ac regioni moꝛbi calidioꝛes ſunt cōgruentes. Frigidioꝛi aūt vo frigidioꝛes: eadem ratione ⁊ ſiccioꝛibus/ſiccioꝛes/⁊ humidioꝛibus/humidioꝛes. ¶ Cōtrarium autem a Diocle dictum eſt: ⁊ in libꝛo de ſeptimanis: cuius autoꝛes opinantur: incitari qdem a ſimilibus moꝛbos: ſolui vo a contrarijs: quoniam ⁊ ab ipſo Hippo.ſcriptuꝫ eſt: contrarijs moꝛbis contraria eſſe remedia. Putāt igitur febꝛem ardētem factam hyberno tēpoꝛe facilius poſſe ſanari: ea que fit in eſtate: non aduertētes q̄ vehemens diſpoſitio cauſa eſt: vt febꝛis ardēs hyeme fiat: neqꝫ enim ab initio facta fuiſſet: niſi cauſa potentioꝛ tempoꝛis contrarietatem ſuperaſſet. Cum igitur anni tēpus cohibere nō poſſit cauſe magnitudinem: cum tamē habeat ſanitateꝫ ſibi ſuffragātem: multo minus moꝛbo iam facto ſuperauerit: non aſſiſtēte ſanitatis roboꝛe. Sꝫ ⁊ hoc eſt ipſa experientia compertum. Nam duarum febꝛium ardentiuꝫ magnitudine pariū: illa que aduenit hyeme eſt pernicioſiſſima: ſicuti quando in calidioꝛi tempoꝛis cōſtitutione oꝛtum habuerit: ſubita auteꝫ ad frigus mutatio

THEOdoꝛi traductio.

¶ Per moꝛbos minus periclitant̄: q̄ꝝ nāe moꝛbus conuenit/aut etati/aut habitui/aut tpi q̄ꝫ qbus nō ꝯuenit aliqua ex his rōne.

TRANSLA. ANTIQVA

quaſi firmamētū. ❡ Qd̄ aūt de ſenioribus dixit ꝙ brāchi ⁊ coriçe nō maturant: lȝ huic etati hi morbi ſint cōgrui: nō tñ ſunt huic afoꝛiſmo contrarij multis de cauſis. In ṗmis: grāues immatura nō pōt eſſe acuta ⁊ periculoſa. Secūdo: qꝛ nō dixit abſolute cum dixit. Ualde: qd̄ verū videt̄ eē. Oīs moꝛbus naſcens in valde ſenioribus ex defectione virtutis eſt periculoſus: qd̄ teſtat̄ Hippoc. in p° Epidimie particula. Quoꝝ natura ingt fuerit ꝓpinqua priſi plurimum ſunt moꝛtui: neqȝ hoc cōtrariū fuit. Cum enim nām dixit: nō elemēta intēdit: ſed potius formā coꝛpis: que aliquādo forma ſolet vocari natura. Si ergo acut⁹ moꝛbus fuerit in acutis cōplexionibus minus piculoſus ſit: tūc ⁊ anguſti pectoris nō ſolū facile priſi infirmant̄: ſed etiā cum inciderint eſt tūc piculoſioꝛ moꝛbus. ❡ Multi aūt errauerunt in hō obſcuritatib⁹ ſniarū moꝛbū dicētes nature infirmi maxime ꝯuenietē: qui ꝯ̄rius eſt ſue cōplexioni: ſed hi multū a veritate ⁊ ab Hippo. ſicut diximus / errant intētione. ❡ Cōſtantinus. Et ita que extra nām fuerint: diſtēperātiam nimiaȝ ſignāt: veluti ſi cauſon qui incēdium interp̄tatur iuueni cōtingat in hyeme nimium ſignificat humores creuiſſe in coꝛpe: ⁊ peius ſi in ſeniori ⁊ frigidioꝛi ꝯtingat etate. Foꝛtis enim ignis eſt qui in aqua nō extinguit̄: ergo ſi cauſon in eſtate iuueni cōtingat minus timēdum eſt: qꝛ ſimulans calor facillime materiā ſepe irritat eāqȝ cito diſſoluit.

Foꝛtis ē ignis qui in aq̄ nō extinguit.

❡ Afoꝛiſmus. XXXV.

Uide 6° collect. p°. char. 113. colū. 4°. Et 16° col. c. p°. char. 132. colum. 4°. et char. 330, colū. 2°.

❡ In omnib⁹ moꝛbis ea que circa vmbilicum ⁊ pectineȝ ſunt, ſpiſſitudinē habere melius eſt. Nimis vō tenue ⁊ tabefactum, malum. Fallax enim huiuſmodi ad inferiores purgationes.

❡ Totum ventrem de omnibus his que ſunt extra naturam: opoꝛtet eſſe ſalubreȝ: Hippoc. ait in pronoſticis. Sub hypocūdrio locos non conuenit eſſe doloꝛoſos: ſed molles / equales / et teneros: qui aliquando ſubtiles: aliquando groſſi ſunt: groſſi tamen melioꝛes ſunt: tenues et tabefacti mali ſunt: ſignificantes defectionem coꝛum locoꝛum: ⁊ cibum in ſtomacho non bene digeſtum: neqȝ ſanguinem in epate bene creatum propter nuditatem pinguedinis hoꝛum locoꝛum: quos opoꝛtet eſſe pingues vt calefiant. Si enim macri ſunt: refrigerari

TRADVC. LAVRENTIA.

Quippe qd̄ alterutrum boni euenitum antelata tpis cōditio tanq̄ indiciuȝ in qua geniturā accepit: tum aūt altera tanq̄ cā in qua moꝛb⁹ abſceſſit. Igitur hec oīa ſuffragant̄ potius haudquaq̄ cōpugnāt aduiſuȝ ea que per ſniaȝ ꝑpenſa iam ſunt: quo neqȝ etiaȝ obuerſat̄: vt raucedines ⁊ grauedines maioꝛibus admodum natu ꝯcoqui nō queant: q̄q̄ ſunt affectus qui maioꝛibus natu ꝯſentiant. Principio enim nō eſt idem concoq atqȝ eē cum piculo: deinde nō ſimplr maioꝛibus natu: ſed maioꝛib⁹ admoduȝ natu eſt ꝓditūȝ: nāqȝ in eis oēs moꝛbi pre viriū inualētia cum piculo accidūt. ❡ Quinetiā qd̄ eſt ṗmo traditum volumine de vulgarijs moꝛbis haudquaq̄ debilitat ⁊ ꝯuellit ea que ſupra diffinita iam ſunt: maximeqȝ gbus natura in tabem vergit. Non enim hoc loco tēperationeȝ elītoꝝ: ſed coꝛpis formulaȝ intellexit: nāqȝ hec interdū nā cognominat̄. Et quēadmodū verū eſt vt calens tēꝑamētuȝ minus infeſtet̄ per moꝛbos calidos. Ita cōſtat vt ij qui thoꝛace ſunt arctioꝛe anguſtioꝛeqȝ: nō modo prehēdant̄ impēſius tabitudine: ſȝ prehēſi quoqȝ piclitant̄. Ceterū non deſunt interp̄tes qui iſtiuſmodi traducti ſuaſionibus moꝛbuȝ egri nature cōtrarium ꝯuenire teſtent̄. Perinde quaſi dicat̄ ꝯuenire ⁊ cōgruere moꝛbum nature. Eum qui facilius ꝑpenſiuſqȝ obſoleſcere ⁊ curari queat: ſed lōge ab ipſa rerū veritate atqȝ recta Hippocratis via exoꝛbitant: quēadmodum explanatum iam eſt.

❡ Afoꝛiſmus. XXXV.

❡ In quauis egritudine partem vmbilici ⁊ imum ventrem eſſe pleniorem melius eſt. Admodū extenuari atqȝ tabeſcere vitioſum eſt. Ad inferas etiam purgationes h̄ tutum non eſt.

❡ Partes imi ventris ſine quauis affectione eſſe opoꝛtē diluced. Atqȝ eſt proditum in preſagijs ad hunc modum / ſaluberrima ilia ſunt: ſi doloꝛe vacant: ſi digitis cedunt: ſi equabilia ſunt. Sed hoꝛuȝ alia gracilioꝛa alia craſſioꝛa habētur: de quibus hoc loco diſſerēs ait: melius eſſe vt pleniora peius vt tenuioꝛa: ⁊ inquantuȝ indicia: ⁊ inquantum cauſe ſunt. partiū enim tabeſcētium indicant debilitatem: ⁊ cauſe cenſentur quominus cibus in ventriculo bene cōcoquatur: ⁊ vt iecur haudquaq̄ ſalubrem ſanguinem gignat. Etenim vtrūqȝ mēbrum

VERSIO LEONICENI.

tatio facta fuerit: non paruȝ iuuatur hec febris ardens ab ambiētis aeris frigiditate: cuȝ hec ipſi veraqȝ bona inſint. Prima qdem tēpoꝛis cōſtitutio: in qua moꝛbus fact⁹ eſt tanq̄ ſignū: altera vō in qua ſolut⁹ eſt tanq̄ cauſa. Hec igitur omnia magis atteſtantur: ⁊ nōn aduerſantur ſententie afoꝛiſmi: ſicuti neqȝ illud qd̄ raucedines: ⁊ grauedines in valde ſenib⁹ nō concoquūtur. Atqui he paſſiones ſenili etati maxime cōgruunt. Primū etenim non idem eſt ꝙ aliquid non cōcoquatur: ⁊ quod ſit periculoſum. Deinde ꝙ non ſimpliciter ſenes nominauit: ſed cum adiectione / valde. Omnia enim in his ſunt periculoſa ob virium imbecillitatem. ❡ Sed neqȝ illud qd̄ ſcribitur in primo Epidemiarum Et maxime moꝛiebātur quibus natura vergebat ad ptiſim: his que dicta ſunt aduerſant̄. Neqȝ enim eam que ſit ex elementis nunc dixit tēperaturam: ſed coꝛpoꝛis foꝛmam. Eſt enim vbi ⁊ hanc naturam nominant: ⁊ ſicuti verum eſt calidaȝ temperaturam minus in moꝛbis calidis periclitari: ita qui anguſtum pectus habent: non ſolum magis incidere in ptiſim: ſed et iam vbi incidere / periclitari. ❡ Nonnulli quidem qui afoꝛiſmos expoſuerunt talibus decepti ſuaſionibus: illum congruere nature egrotantis moꝛbum dixerunt qui ſit temperatura cōtrarius: quaſi aptioꝛ eſſe diceretur: multum vt oſtendimus: ⁊ a veritate ipſa: ⁊ ab Hippocratis ſnia decerrantes.

❡ Afoꝛiſmus. XXXV.

❡ In quouis moꝛbo ꝑtes ad vmbilicū: ⁊ imuȝ vētrē attinentes: craſſitudinē hēre melius eſt. Multū vō extenuari: ac ꝯtabeſcere prauuȝ. Sȝ ⁊ h̄ quoqȝ ad iferioꝛes purgationes, periculoſum.

❡ Partes oēs que ad epigaſtriū. i. locuȝ ſupra vētrē attinēt: omni vacare diſpōne: que ſit ṗter nām / opoꝛtē: eſt manifeſtū. Et h̄ in ꝓgnoſtico dictuȝ fuit: vbi his vtit̄ vbis. Ilia optimuȝ eſt abſqȝ doloꝛe eē: ⁊ mollia: ⁊ equalia: ſed ⁊ ex his ipſis quedaȝ ſunt tenuioꝛa: quedā craſſioꝛa: de gbus nūc ſermonē habet. Quecūqȝ qdeȝ craſſioꝛa ſunt: hec melioꝛa eſſe inquiens. Quecūqȝ vō tenuia mala. Et tanq̄ ſigna videlicet: ⁊ tanq̄ cauſe. Signa enim ſunt ꝑtiuȝ que cōtabuerūt imbecillitatis. Cauſe vō: ꝙ coctio bona nō fiat: in ventre ciboꝝ: neqȝ ſanguificatio

THEOdoꝛi traductio.

❡ In q̄uis egritudine ꝑtē vmbilici ⁊ imū vētrē eē plenioꝛē melius eſt. ad modum extenuari: atqȝ tabeſcere vitioſuȝ eſt. Ad inferas & purgationes h̄ idē tutū nō eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

frigerari neceſſe eſt ⁊ non bene digeri: quibus etiam dixit inferiorez fallacem eſſe purgationem ⁊ bene: ſub pectore enim membra oportet eſſe fortia vt purgandorum ſint adiuuamenta: ſinautem magna fient nocumenta. Sed querẽdum eſt quare inferiores dixerit, ⁊ vomit⁹ purgationem reticuerit: cum ſimiliter ſit periculoſus: vomitum enim patet omnibus eſſe periculoſum: inferior autez purgatio eſt occultior atqz melior: cum ergo hec ſit cauenda: multomagis altera. Pectinem locum illũ eſſe itelligimus qui inter virilia ſiue vuluas ⁊ ventrem habetur: vt venter in tria diuidatur: ſcilz ſub hypocũdriis: circa vmbilicum ⁊ pectinem.

Aforiſmus. XXXVI.

Uide 6° cõl. cap̃ p° char. 113. colũ. 4.

Sana hñtes corpora pharmaciis purgati exoluuntur. Celerius ꝟo malo cibo vtẽtes.

Ex his ṽbis intelligit: pharmacijs ſana corpa nõ purganẽ: ſed poti⁹ ꝯſumunẽ: cũz deficiat vĩ⁹ ⁊ ſpũalis humectatio minuatẽ: vñ neceſſe ẽ vt diſſoluanẽ. Malo cibo ꝟo vtẽtes veloci⁹ in purgationib⁹ exolui opz: cum eoꝝ corpa malis humorib⁹ ſint plena occultãtib⁹ ſe iter vacua mẽbra: q̃s cũz pharmacia moueat: appeẽ ⁊ ſuã malã actionẽ oñdẽ eſt nece. Qd̃ de cibo dixit malo hñ duob⁹ modis itellr. ſ. aut cibũ exteriorẽ: aut quẽ epar ceteris mittit mẽbris. Nulli. n. eſt dubiũ: malũ ſanguinẽ: malũ gñare morbũ.

Aforiſmus. XXXVII.

Sana hñtes corpora, pharmaciis vti difficile eſt.

In anteriori aforiſmo oſtendit qd̃ nã accidit ſanis ex pharmacijs: cum exoluuntur dixit: hic autem vniuerſalius ſignificauit cum vti pharmacijs difficile eſſe dixit. Multi enim vertiginem et torſionem ventris inde patiuntur: vel tuſſim propter magnam duritiem ⁊ anguſtiam expellendi nocina: vnde ⁊ diſſoluuntur: qz potio laxatiua cum ſibi ſimilia tractura ſit ⁊ non inueniat ibi choleraz rubeaz: flegma chole. nig. ⁊ aquoſos humores: vertit ſe ad ſanguinẽ ⁊ carnem ſibi ſimilem cum magna anguſtia trahens inde.

Cũ potio laxatiua nõ inuenit hñores q̃ trahat: carnẽ ⁊ ſanguinem trahit.

Parum

TRADVC. LAVRENTIA.

brum ob corpulentiam predictorũz corporum ex fotu calefactioneqz iuuatur. Igiẽ tam cõuenit offendi functiones ſi tabeſcunt: q̃z reddi meliores ſi beneualẽt. Porro tenuitatẽ memoratoꝝ partiũ tutam nõ eſſe ad inferas purgationes ꝑpalam eſt: validẽ nãqz ſint partes omnes: oportet nec vlla affectionis labe interpellate ſubter thoracem vt purgationibus probius ancillẽtur, obſeruiãtqz. Sin ſecus ad mirum modum offendũtur. Sed q̃obrem inferas purgationes dũtaxat in queſtionem vocauit: etenim ſupere. i. que fiunt vomitione tute nõ ſunt. An has inq̃z quatenus illuſtriores et cognobiliores omiſit: illas quatenus obſcuriores latentioreſqz noiauit. Ceterum imum ventrem propria ratione appellitat: qd̃ inter genitale atqz vmbilicuz poſituz locatũqz eſt: vt vniuerſitas tripartito diſtrahatur in ilia: partemqz vmbilici: ⁊ imum ventrem.

Aforiſmus. XXXVI.

Qui ſalubri corpe ſunt celeriter per euãtiones oppſſi diſſoluũtur. Atqz etiam qui cibo prauo vtuntur.

Qui ſalubri corpe ſunt merito per euacuatiões oppreſſi citatius diſſoluuntur: etenim tabeſcũt haudquaq̃z perpurgãtur. At ꝟo qui cibo prauo vtuntur pre copia nocui ſucci facile per euãtiones exoluuntur. Sed ſiue arreptum exhauſtũqz deforis cibuz ſeu intus in corpore conditum dixerit prauum: vtrouis modo perpẽſo ſana ⁊ legitima eſt: quãdoqdem prauus cibus prauuz ſanguinem gignere aſſolet: prauus itaqz nominaẽ ad ſanguinem verſus eſtimatus: qui de eo genitum iturus eſt.

Aforiſmus. XXXVII.

Qui corpore bene conſtãt difficulter ad vſum veniunt medicamentorum.

Medicamẽtum non qd̃libet ab Hippo. noiaẽ: ſed illud tñmodo qd̃ purgãdi facultatem obtineat. Itaqz ſupior ſententiola vnũ ex accñtib⁹ eis ſupuenientib⁹ ediſſerit: nãqz diſſolui celeriter eos qui ſalubri corpe ſunt oppreſſi per euãtiones cõmemorauit. Hoc loco fuſiori dictione de eiſdem adſtruxit dicens. Ut qui corpe vegeto ⁊ bene habito ſunt veniãt operoſius ad vſum medicamẽtoꝝ. Nãqz oculi caligãt: inteſtina torquenẽ: purgatio difficulter obtingit: ⁊ itẽ celeriter exoluunẽ. Porro hec omnia accidũt: ꝓpterea qꝫ perpurgãs medicamẽtum

VERSIO LEONICENI

ficatio in epate. Etenim membrum. vtrũqz a craſſitudine dictoꝝ corporuz cõcalefactũ iuuatur. Tãtum igiẽ vbi cõtabuere offendũtur coꝝ opationes: quãtũ integris ipſis iuuabantur. Qd̃ aũt carum quas diximus ꝑtium tenuitas ad inferiores purgationes ſit ꝑiculoſa manifeſtuz. Opz enim oĩa que ſunt ĩfra thoracẽ eẽ robuſta: vt hñ purgationibus ſeruiãt: aliogn magna incõmoda patiuntur. Cur aũt de ſolis iferiorib⁹ purgationib⁹ fecerit mentionẽ: dignũ eſt querere. Supiores enĩz: h̃ eſt per vomitum: his qui ita affecti ſunt ꝑiculoſe. An has qdez tanq̃z manifeſtas ꝑtermiſit: illaꝝ ꝟo cõmeminit: vt de qb⁹ magis poſſet dubitari. Imum autez vẽtrez ꝓpe noiat: ⁊ appellat petz vẽtris imam que vmbilicũ: ac pudẽda interiacet. Ita vt in hec tria totũ epigaſtriuz. i. locus ſupra vẽtrez: diuidatur in hypocũdrium. i. ilia ⁊ vmbilicum attinẽtia: ⁊ ventrem imum.

Aforiſmus. XXXVI.

Qui ſalubritatez corporis habẽt: per medicamẽta euacuati, cito exoluũtur. Et qui prauo vtuntur cibo.

Qui ſalubritatem corporis habẽt: non abſqz ratione in euacuatiõibus, cito exoluuntur. Cõtabeſcunt enim non purgantur. Qui ꝟo vitioſo vtũtur alimento: ob malorum humorũ ſuperabũdantiam facile exoluuntur in purgationibus. Siue autem illud qd̃ exterius aſſumitur, ſiue qd̃ in corpore cõtinetur: vitioſum alimentuz nominet: vterqz ſermo veritatez habet. Quũ cibi vitioſi ſoleant ſanguinem gignere vitioſum. Sic ergo vitioſi dicunẽ per relationẽ ad ſanguinem qui debet ex eis gñari.

Aforiſmus. XXXVII.

Qui bene ſe habent corpore: difficulter ferunt medicationes.

Nõ cuiuſcũqz medicamẽti aſſumptionem ſolet Hippo. medicationez noiare: ſed tali vocabulo in ſola vtitur purgatione. Uerum is qui prius ſcribitur aforiſmus: caſum vnuz qui in ea fit manifeſtat. Cito eniz inquit exolui in purgatiõibus qui corporis habent ſalubritatem. In hoc autem gñaliori vocabulo de eiſdez oſtẽdit inquiens. Hos difficulter ferre medicationez. Nam ⁊ vertigines: ⁊ tormina patiũtur: ⁊ difficulter his purgatio ꝓcedit: ⁊ ꝑterea celeriter exoluuntur. Fiunt autez hec omnia purgante medicamẽto: ꝓprium quidez attrahere

THEOdori traductio.

Qui ſalubri corpe ſũt celeriter per euãtiones oppreſſi diſſoluũtur: atqz & qui prauo cibo vtunẽ.

THEOdori traductio.

Qui corpore bñ conſtant: difficulter ad vſuz veniũt medicamentoꝝ.

TRANSLA. ANTIQVA | **TRADVC. LAVRENTIA.** | **VERSIO LEONICENI.**

mentum ꝓprium familiareꝗꝫ amat trahere ſuccū, aut flauam, aut atram bilem, pituitāue, aut dilutū excremētum. At quia eo deficitur ſanguineꝫ carneſqꝫ colliquat: vt ex illis ſuccuꝫ ꝓprium ⁊ germanum delitiat.

attrahere humorē appetēt: vel flauam bilem videlꝫ, aut atram, aut pituitam, aut aquoſam ſuperfluitateꝫ. Quia v̄o iſti non adſunt: ſanguinem colliquat ac carnes: vt ex ipſis proprium attrahat humorem.

Aforiſmus. XXXVIII.

Vide. 25. particu. p°. char. 498. col. 2°. Et Gal. i li° de diſſolone ꝯtinua. c. p°.

Parū deterioꝛ cibus ⁊ potus: delectabilioꝛ v̄o melioribus quidem indelectabilibus magis appetendus.

Non ſolum in his dandis volūtas conſideratur infirmi: ſed ꝙ certificatur his adiuuari. Omnis enim cibus ſapidus quo quis delectatur cuꝫ accipit a ſtomacho amplexus retinetur: ⁊ cum magna delectatione digeritur plus ꝙ̄ quilibet alius: qui ſi ſibi fuerit abominabilis fugit: vnde vomitus, faſtidium, inflatio, et rugitus generatur.

Aforiſmus. XXXVIII.

Potus ⁊ cibus paulo deterioꝛ: modo ſuauioꝛ ſit ꝙ̄ qui melioꝛ: ſed iſuauioꝛ anteponendus eſt.

Non ita agēdum vt cōſentiamus titillationi egri: ⁊ quaſi qbuſdam laſciuientis gule inuitamētis ⁊ illectationibus blādiamur: ſed qꝛ futurum ſit ꝙ̄ maxime ⁊ vtile ⁊ ſalubre. Quicquid eīꝫ ſuauiter abligurimus ⁊ pro delectamēto habemus condere venter ⁊ ſtipare: necnon facile cōcoquere aſſolet. Cōtra defugere ⁊ recuſare tetra ⁊ iſuauia: quippe que aut nauſeas inflationēue: aut fluctuationes percōcinnēt. Itaqꝫ ſepenumero accidit: vbi paulo deterioꝛ cibus ingeritur: ſed iucundus ⁊ voluptarius: et cuius ſubit prolubium heſitandi: vt non inſuper maneat deterioꝛ: ſed interdum probioꝛ euadat.

Aforiſmus. XXXVIII.

Parū deterioꝛ potus, aut cibus: ſuauioꝛ auteꝫ, melioribus qdem: ſed minus ſuauibus, eſt pꝛeferendus.

Non ob id ſolū hoc eſt faciendū: vt egro gratificemur. Sed etiam gauiſius ipſi extiſtit. Nā queciīqꝫ cum voluptate aſſumuntur iſta ventriculus amplexatur ⁊ magis concoquit: ſicuti illa que diſplicent refugit. Unde ⁊ nauſee: ⁊ flatus: et fluctuationes ſubſequuntur. Quod igitur in pluribus cibis bonos ſuccos habentibus fit: quando cuꝫ voluptate aſſumitur cibus: qui paulo deterioꝛ: nō modo: non manet deterioꝛ; ſed quandoqꝫ redditur melioꝛ.

THEOdori traductio.

Potꝰ ⁊ cibus paulo deterioꝛ modo ſuauioꝛ ſit ꝙ̄ qui melioꝛ: ſ iſuauioꝛ anteponēdus eſt.

Aforiſmus. XXXIX.

Senes iuuenibus pleriīqꝫ egrotant minus. Quecīqꝫ vero egritudines eis chronice fiunt multotiens commoriuntur.

Non omnis ſenex minus egrotat quolibet iuuene: non enim omnis ſenex malaꝫ dietam plus diſcernit ꝙ̄ aliquis iuuenis: vnde ⁊ magis egrotant ꝙ̄ iuuenes: cuꝫ corpoꝛibus ſint defectiores: quorum virtus, quia defecta eſt in chronicis paſſionibus cōmori eſt neceſſe: vnde nec morbꝰ velociter digeritur. Morbi enim diuturni ſemper ſunt frigidi: et idcirco ſepe ſenibus eueniunt: quia eoꝝ etatibus magis competunt.

Morbi diuturni ſꝫ ſunt frigidi.

Aforiſmus. XXXIX.

Seniores magna ex parte minus egrotant ꝙ̄ iuuenes. Atqꝫ̄ qui lōgi his acciderint morbi: magna ex pte inſanabiles tota vita comitantur.

Seniores ꝙ̄ iuuenes non oēs minus egrotant. Nō enim oēs continētes moderatiqꝫ ſunt: nec oēs parcius victitāt: ⁊ ſub iugo rōnis domant cupiditatem. Qui v̄o luxu vite prodigalitateqꝫ ⁊ lenocinio blādiciaꝗꝫ voluptatū ac gule mulcedine laſciuiūt: ⁊ vitam cōſectant voluptatibus deditamꝫ: magis egrotant: vt qui debiliores ꝙ̄ iuuenes habeantur. Ceterū complures ex longis moꝛbis inſanabiles tota vita comitari perſpicuum eſt: ſiquidem facultas debilis eſt: vt inſuper moꝛbi digeriem facile concoquere nequeat. Itēqꝫ moꝛbi diutini omnes frigidiores cēſentur: ⁊ ob eam rem ſeniores magis ꝙ̄ iuuenes infeſtant. Nāqꝫ omnes ſimilioꝛibus moꝛbis facilius prehendūtur.

Aforiſmus. XXXIX.

Seniores iuuenibus plurimum egrotāt minus. Qui v̄o moꝛbi ipſis accidunt longi: maxima ex parte comitantur ad moꝛtem.

Non omnes ſeniores minus egrotant ꝙ̄ iuuenes: neqꝫ enim oēs malorem habent circa victum continentiam: qui v̄o non habēt: magis egrotant: vt qui iuuenibus ſunt debiliores. Quod v̄o plures ex moꝛbis diuturnis ipſos ad moꝛteꝫ comitantur, clarum eſt: ſiquidem ⁊ vis eſt imbecillis: que neqꝫ moꝛbos facile coquere poſſit: ⁊ omnes moꝛbi diuturni frigidi ſunt: vnde et magis ſenibus: ꝙ̄ iuuenibus accidunt. Omnes ſiquidem ſimilioꝛibus moꝛbis facilius corripiuntur.

THEOdori traductio.

Seniores magna ex pte minꝰ egrotāt ꝙ̄ iuuenes. Atqꝫ̄ q longi his acciderit mōbi: magna ex pte inſana biles tota vita comitant.

Aforiſmus. XL.

Vide p° cōtal. caꝑ. p° char. 24. col. 2°.

Branchi ⁊ coꝛize in valde ſenibus non maturantur.

Si ſuperioꝛi hunc continuare velis tale eſt: ac ſi dicatur ſenes minus egrotant iuuenibus: quecīqꝫ v̄o eis chronice egritudines fiūt multotiēs cōmoꝛiunt:

Aforiſmus. XL.

Raucedines ⁊ grauedines maioꝛibus admodum natu concoqui nequeunt.

Si copulemus ⁊ iūgamus vtriuſqꝫ ſniaꝫ: ꝯpēſio talis erit. Seniores pte plurima minus egrotāt ꝙ̄ iuuenes: atqꝫ qui longi his acciderint moꝛbi: magna

Aforiſmus. XL.

Raucedines ⁊ grauedines in valde ſenibus coctionem non admittunt.

Si ſimul iunxerimus ambos aforiſmos: vtriuſqꝫ ſermo talis erit. Senes iuuenibꝰ plimuꝫ egrotāt minus. Quicūqꝫ v̄o moꝛbi ipis accidūt lōgi: maxima

THEOdori traductio.

Raucedines ⁊ grauedines maioꝛibꝰ admodū natu: cōcoqui nequeunt.

TRANSLA. ANTIQVA

cõmoriuntur: vnde branchi ꝛ coriſe nõ in valde ſenibus maturantur: hic ergo iferioꝛ afoꝛiſmus ſuperioꝛis eſt confirmatiuus. Neqꝫ enim ſoluꝫ ſenes his infirmitatibus ſunt cõmorientes: cum ꝛ alie ſint incongruentes ſicut podagra/arterica/ ſcia/ frigiditudo inteſtinoꝛuꝫ/ aſma/ tuſſis/ gibboſitas anterioꝛ/ſeu poſterioꝛ/ſeu lateralis: ꝛ ceteri etiaꝫ moꝛbi in iuuenibus ad ſanãdum duri: quantomagis in ſenibus ad ſanandum duri.

Vide Gal. 5. de interioꝛib⁹. cap. 2°.

℄ Afoꝛiſmus. XLI.

℄ Qui exoluũtur frequenter ꝛ foꝛtiter ſine manifeſta occaſione: repente moꝛiũtur.

℄ Non enim omnes qui exoluuntur ſubito moꝛiuntur: ſed ſi hec tria conditionaliter adiungũtur frequenter: ꝛ foꝛtiter et ſine manifeſtis occaſionibus. Scio enim quẽdã balneo immoꝛãtem inde diſſolutum: quia balneum ex ſibi nociuis lignis calefactuꝫ erat: qđ non tñ cauſa fuit repente moꝛiẽdi: cuꝫ cauſa manifeſta fuerit. Scio etiã quẽdam in balneo diſſolutuꝫ fuiſſe maxime ieiunum: ꝛ alterum lꝫ nõ ieiunum: ſed tñ paruuꝫ acceperat cibum: hoꝝ cauſa vel defectio oꝛis ſtomachi vel nimius ſenſus fuit. Sꝫ exolutis ſine aliqua manifeſta occaſione v̾tus ſpiritualis eſt defecta: ſicut qdam ꝑpeſſus fuit: qui cum diſſolueret̃: tremoꝛeꝫ habuit in ꝑcoꝛdus: vnde ꝛ ſubito perijt: ſic eiꝫ ſemꝑ videmus nimiã diſſolutioneꝫ ꝑpter cardiacaꝫ hñtibus. Hec enim nõ eſt defectio ſicut Hippocꝛ̃ innuit ꝙ foꝛtis ꝛ frequens ſine cauſa manifeſta ſignat nimiã ꝛ ſubitam ſolutioneꝫ factaꝫ in locis ꝑpimis coꝛdi: que poſtq̃ ad coꝛ venerit/ moꝛteꝫ infert. Sunt autẽ manifeſte occaſiones: vt fluxus vẽtris: emiſſio ſanguinis: longeqꝫ egritudinis debilitatio.

Vide p° cõdi. ca. p°. char. 3. col. p°.

℄ Afoꝛiſmus. XLII.

℄ Apoplexiam ſoluere foꝛtem, impoſſibile eſt. Debilem v̾o non facile.

℄ Acceſſria apoplexie ſubito toti coꝛpoꝛi ſenſum et motum auferunt: niſi tñ ſpiritualẽ motum: qui ſi auferat̃ maioꝛ ꝛ peioꝛ erit. Si autẽ apoplectici ſpirant: tamen dure ꝛ anguſtioſe: paſſio erit foꝛtis. Si v̾o ſpiritus diuerſus ſit non eiuſdem: ſcilicet oꝛdinis: ꝛ aliquando quieſcit: paſſio quidem erit foꝛtis: ſed nõ tamen prioꝛi erit ſilis

Cauſe ꝛ ſpẽs apoplexie.

TRADVC. LAVRENTIA.

magna ex parte inſanabiles tota vita comitant̃. Raucedines ꝛ grauedines maioꝛibus admodũ natu cõcoqui nequeunt. Quocirca ꝑinde atqꝫ exẽplum ſuꝑioꝛis diſputationis hec ſententia putatur. Igit̃ ſenioꝛes tota comitant̃ vita ineluctabiles nõ hi moꝛbi ſoluꝫ: verũetiam vitia renum/ podagra/ moꝛbus articularis coxendices. Itẽqꝫ circa laxius inteſtinuꝫ aut lienem: algide affectiones: atqꝫ etiaꝫ anhelationes/ tuſſedines/ gibbi/ tendores/ obliquatiõeſqꝫ: ꝛ relique egritudines ob frigidioꝛes ꝯſiſtẽtes ſuccos quas iuuenes nedum ſenes difficile ſubigunt ꝛ digerunt.

℄ Afoꝛiſmus. XLI.

℄ Qui ſepe ꝛ multum exoluunt̃ ſine cauſa manifeſta: ij derepente moꝛiuntur.

℄ Non oẽs qui exoluunt̃ ij derepẽte intereũt: ſꝫ trib⁹ ſinitionib⁹ adiectis. Primũ vt frequẽter: tum aũt vt vehemẽter: demũ vt ſine manifeſta cã ita afficiant̃. Etenim mulier quedaꝫ lõgulũ in balneo trahẽs moꝛamẽtũ ſubinde exoluebat̃ ob lõgioꝛeꝫ tꝑis intercapedinẽ: necnõ qꝛ balnea parte plurima prauis lignis ſuccẽdebãtur. Verum id haudquaq̃ moꝛbi ſignum cenſet̃ ea rõne ꝙ ab euidenti cauſa incidit. Poꝛro altera matricarijs prehẽſa moꝛbis ita afficiebat̃: ꝛ itẽ alius ſi diutius exegiſſent inedia lautus exoluebatur. Preterea alius niſi ꝑlibaſſet panis aliqđ in cuꝫ malum incidebiret ſi in balneis hoꝛulã deſcediſſet. His itaqꝫ vel os vẽtriculi inualidum eſt: aut ſenſione eximie pollet. At v̾o qui nulla de ꝑlatis cã ſepe exoluunt̃ ꝛ multuꝫ: ij ꝑpter inualẽtiam vitalis facultatis tali noxa prehendunt̃: quẽadmodũ ille etiam quẽ ſimul cũ exolutione vehemens vrgebat coꝛdis ſubſultio cõtinuo exceſſit. Perinde vt qui per ſyncopen (ita vocatã ꝙ vires tanq̃ ſuccĩſe derepente cõcidant) acutiſſimo ventriculi doloꝛe excipiuntur.

℄ Afoꝛiſmus. XLII.

℄ Stupoꝛ attonitus vehemens ſolui non poteſt: leuis non de facili poteſt.

℄ Per ſtupoꝛes attonitos derepente totuꝫ coꝛpus ſine ſenſu motuqꝫ vna excepta ſpiratiõe efficitur. Qđ ſi ea q̃ꝫ ꝓhibet̃: maximus acutiſſimuſqꝫ ſtupoꝛ attonitus redditur. At v̾o qui ſpirãt qdẽ: ſed per vim maximã miſeruꝫ trahũt halitũ: ijs vehemẽs ſtupoꝛ attonitus habet̃. Vehemẽs preterea in his cenſet̃ ſed minus: qui citra tẽdoꝛeꝫ

VERSIO LEONICENI.

maxima ex ꝑte comitant̃ ad moꝛtẽ. Raucedines igit̃ atqꝫ grauedines in valde ſenib⁹ coctionẽ nõ admittunt: ita vt hic afoꝛiſmus ſit veluti Exemplũ qđdã anterioꝛis. Neqꝫ. n. hi ſoli moꝛbi ſenes comitant̃ ad moꝛteꝫ: ſed nephritis. i. paſſio renũ/ podagra/ moꝛbus articularis: coxẽdicuꝫ doloꝛes: ꝛ que laxioꝛi iteſtino/ ac ſpleni/ frigide ſiunt diſpõnes: ꝛ ꝑterea crebri anhelitus (q̃s greci aſthmata noiant) tuſſes/ gibbi/ recuruationes/ obliquationes: ꝛ quecũqꝫ alia moꝛboꝝ gñа ex frigidis humoꝛibus oꝛtum hñt: que in q̃buſdaꝫ iuuenibus neduꝫ in ſenibus difficulter coquuntur.

℄ Afoꝛiſmus. XLI.

℄ Qui frequenter, ac foꝛtiter abſqꝫ cã manifeſta exoluuntur, derepente moꝛiuntur.

THEOdori traductio.

℄ Qui ſepe ꝛ multũ exoluũtur ſine cã manifeſta: hi derepẽte moriuntur.

℄ Non omnes qui exoluuntur derepente moꝛiunt̃: ſed ſi tres diſtinctiones adieceris. Unam qdem primã: vt ſepius hoc patiantur: ſecũdam vt foꝛtiter: tertiam vt ſine cauſa manifeſta. Nam mulier quedam lõgum in balneo tempus cõmoꝛata: frequẽter exoluebat̃ ob temꝑoꝛis diuturnitatem: et quoniam balneo magna ex parte ligna ſuccendebantur vitiata: verum nõ erat hoc moꝛbi ſignuꝫ: cum cauſam haberet manifeſtam. Altera v̾o quam vteri affectus infeſtabant: hoc idem patiebatur. Quidam v̾o alter poſt longum ieiuniuꝫ in balneo exoluebatur. Alteri auteꝫ: ꝛ ſi per hoꝛam lauabatur: idem accidebat: niſi ꝑus aliquid panis aſſumpſiſſet. Quib⁹ oĩbus: aut debile erat: aut ſenſum plurimum habebat ventriculi os. Quicũqꝫ v̾o ex nulla tali cauſa ſepius: ac foꝛtiter exoluunt̃ hi ob virtutis animalis imbecillitateꝫ hoc patiunt̃: ſicuti ꝛ ille cui duꝫ exolueretur: coꝛ foꝛtiter palpitabat: derepẽte moꝛtuus eſt: nõ aliter q̃ꝫ illi qui acutiſſimis coꝛdis affectibus: quos ſyncopas vocant: arrepti: ſubito intereunt.

℄ Afoꝛiſmus. XLII.

℄ Soluere moꝛbũ: quẽ apoplexiaꝫ vocãt, foꝛtẽ, impoſſibile: debilem v̾o, non facile.

THEOdori traductio.

℄ Stupoꝛ attonitus vehemẽs ſolui nõ põt: leuis nõ de facili põt.

Species apoplexie.

℄ In apoplexys totuꝫ coꝛpus ſenſu priuatur: ac motu: ſolus reſtat anhelitus: qui ſi ꝛ ipſe prohibeatur: maxima eſt: et acutiſſima hec apoplexia. Quicũqꝫ v̾o reſpirant quidem: ſed magna cuꝫ vi/ foꝛtis adeſt iſtis apoplexia. Foꝛtis auteꝫ adeſt ꝛ illis: ſed minus: qui neqꝫ intentum: neqꝫ violentum: inequaleꝫ tamen: atqꝫ exoꝛdinatum:

TRANSLA. ANTIQVA

erit ſimilis: ſi tamē ſpiritus vnius ſit ordinis paſſio erit debilis: in qua ſi omnino medicus machinatur: poſſibile eſt vt curetur. ❡ Cauſa omnis apoplexie eſt quia ſpiritus animalis a capite ad inferiores partes corporis/ſiue in ſubiectū corpus non poſſit deſcendere. Quod aut. propter apoſtema cerebri ſit: aut quia ventriculi cerebri flegmatica humiditate ſunt repleti: ſm autem quantitatem cauſe morbi magnitudo et fortitudo eſt ſui: qui maxime eſt incurabilis propter impedimentū anhelandi. ❡ Et eſt mirandum in hac paſſione lacertos pectus mouentes ſe dilatare: cum ſpiritus illuc nequeant deſcendere: et moueant anguſtioſe: et omnium aliorum lacertorum motus ſit ablatus.

Dubitatio. Quare eſt q lacerti pectoris mouentur in apoplexia.

Solutio. ❡ Sed arbitror ipſorum virtutem naturaliter mobilem mouere ipſos ex ſpiritus deſiderio: vnde in pluribus apoplecticis lacertos totius pectoris inuenimus moueri. In aliis vero nō fit paſſionibus niſi raro: et cum multum fit exercitium corporis. Cuius rei cauſa eſt: quia multum anhelitum deſiderāt in illa hora. In apoplexia vero non ſolum propter anhelitus appetitum: ſed propter virtutis defectionem: ſicut inuenitur in virtute defectis ex febribus: quorum lacerti in pectore maxime mouentur: vt multa quantitas aeris quam paulatim recipere nequit multo impetu recipiatur.

❡ Aforiſmus. XLIII.

❡ Strāgulatorum et diſſolutorum nōdū mortuorum: nō referūt quibuſcūque ſpūa fuerit circa os.

Vide p° cōti. c.6. char. 11. col.3. et.16.c. p° char.330. colū.2°. De gñatione ſpume qdo et quot modis ſit.

❡ Spuma concreatur ex duorū corporum cōmixtionibus vento ſcilicet et humiditate: que nunq̄ cōmiſcentur: niſi cum multum prius eis diuiſis: quedam quaſi corpuſcula inde cōficiuntur: deinde circūdatur quelibet pars attracta humiditatis quantalibet parte ventoſitatis: vnde quedam quaſi granula rotūda concreantur et multa: quorum materia cum ſit multum viſcoſa non cito eſt diſſoluēda: ſed diu immoratur ſic concreata: vt in oribus equorum videtur fatigatorum multis curſibus: etiam in porcis ſylueſtribus iraſcētibus. Cauſa tamē diuiſionis corpuſculorum et eorum cōmixtionis: vel de vtriuſque corporis eſt colliſione: cum motus neceſſarius in conculcatiōe ſit: que de vno, ſiue de vtroque ſit corpore:

TRADVC. LAVRENTIA.

tra tendorē et violētiam iniquā atque exordinatā: necnō intermittētem reſſent ſpirationem. At in quibus ſeruat ordinationē leuis talis exiſtit. Cui fortaſſe fungens officio per oia mederi queas. Itaque ſtupor attonitus oia pgignit: vbi facultas aialis influere nequaq̄ pōt mēbris que capiti ſubiecta ſunt et ſubiacēt. Aut ob affectionem cerebri ſilem inflāmationis: vel quia ſinus eius mā pituitoſa cōplent. Ceterum cauſe vehemētiā affectionis q̄ vehemētia inſequit atque irremediabilis ob ſpirādi leſionem magna ex pte cōſiſtit. ❡ Porro mirabile viſitur quo pacto muſculis oib⁹ imotis et requietis per ſtuporē attonitū qui thoracem diſtēdūt q̄q̄ vix egreque: ſed certe ſepenūo cōmouent. Cōſtat vt id fiat ob ſpirādi neceſſitatem: que facultatē neruis intextā ad officiū cōcitat: et ob eā rem muſculi mouentes thoracem oēs pre plurima in attonitis officio mouēdi vacant. Atq̄ antea rarēter oium celebrant officia: quēadmodū per exercitationes validiſſimas. Propterea q pſpiratio plurima tātiſper viui tribuit. Sed in attonitis nō: quia pſpirationis vſus adcrenit: ſed ob viriū debilitatē: ſuā operam muſculi thoracis pſtare: penſūque ſui opis oēs agnoſcē cogunt: pinde vt in ceteris qui per febres vires debiles obtinēt: ob idipm pmouentes nectio ſeſe oēs in ſummā eſſatu dignam ex oibus corradūt functionem: et velut tam multimoda inter ſe cognationis neceſſitate ſociati: efficiendo motui cōſenſu miniſtri federis obſequūtur et collaticium pſtant fauorem.

❡ Aforiſmus. XLIII.

❡ Qui ſtrangulantur et exoluunt citra mortem, ſi ore ſpumant non reficiuntur.

❡ Ois ſpume genit⁹ duplicis mãe pmixtione pſiſtit: quarum altera ſpiritalis: humida altera itelligitur. Porro accidit pmixtio quoties vtraque earū admodū ptrita ex complexu plures atque exiguas ampullulas excitat. Ceterū vbi glutinoſus habet ptrit⁹ humor quo ppleto humore gignuntur ampulle: ſtabilis ſpume ſeſtus erigitur ſolutuque difficilis. Ut qui curſitādis equs vel ſuibus ſpumigeris cū exardeſcunt ira circiter os in ſpume incremēta turgeſcit. Preterea attritus pfuſionēque vtrarūque mãerum nōnunq̄ vel amborum vel alterius agitatio intermagatioque valida dūtaxat quoque vehemens calor efficiet: niſi et hāc q̄ fieri ſpumā quiſpiam cōmotione teſtet. Sed q̄ad ſenſus ratioque euidēs

VERSIO LEONICENI.

dinatum: ac preterea intermittētem habent anhelitum. Sicuti in quibus aliquem ſeruat ordinē debilior exiſtit: et ſi omnia fiant que ſunt neceſſaria: cito curatur. ❡ Omnes autem apoplexia fiunt vi animali non potente defluere ad partes infra caput exiſtentes: aut ppter aliquam diſpoſitionem ſimilem inflāmationi: que in ipſo cerebro ſit conſtituta: aut ventriculis ipſis oppletis humore pituitoſo: verū cauſe magnitudinem: etiā paſſionis magnitudo cōſequit. Magna autem ex parte curationem non admittit propter reſpirationis leſionem. ❡ Et mirari licet quomodo oibus aliis muſculis motu carentibus in apoplexia: illi qui thoracem attollunt: quāuis difficulter moueantur tamen plerūque. Uidetur autem hoc fieri propter reſpirationis neceſſitatem que neruorum vim excitat ad operationem. Et ob hanc ipſam cauſam magna ex parte muſculi oēs in apoplexiis operantur thoracem mouentes: et ſi raro prius omnes operabantur: quemadmodum et in vehementibus exercitiis anhelitus plurimus eſt neceſſarius. Uerū in apoplexiis: nō ob id quod ſit adaucta neceſſitas reſpirationis: ſed quia vis eſt imbecillis: ideo omnes muſculi thoracis ſimul coguntur operari: quemadmodū et in aliis qui cum febre vires habent imbecilles: ob hanc ipſam cauſam omnes mouere coguntur ſeipſos: in ſummam eſſatu dignam ex oibus operationem colligentes.

Cauſe apoplexie.

Quo in apoplexia muſculi pectoris moueantur aliis muſculis motu priuatis.

❡ Aforiſmus. XLIII.

❡ Strāgulati: ac diſſoluti nōdum mortui: nō referunt: quibus ſpuma circa os fuerit.

❡ Omnis ſpume gñatio ex duarum ſubſtātiarum mixtione pficitur. Altera ſpiritoſa: altera humida. Fit aūt earum mixtio ambabus in multa perfractis: et multis mutuo cōplexis paruis ampullis ab ipſis effectis. Cum vero tenacē habuerit is qui perfringit humor cōſiſtentiam: quo ſpiritum circūplectente: ampullas contigit generari: nō facile diſſolubilis: ſed ſtabilis ſpuma pficit: qualis maxime currētibus equis: vel ira parcis captis: circa os aggregat. Ambarum vero ſubſtātiarum confractū: ac mixtionem facit nōnunq̄ motus violentus: vel vtriuſque: vel alterius tm̄: nōnunq̄ vero et fortis calor: niſi et hūc dixerit quiſpiam ſpumam per motum operari. Uerum homini ea que manifeſte

THEOdori traductio.

❡ Qui ſtrangulant et exuntur et mortē nō ſi ore ſpumant non reficiuntur.

Modo gñatur ſpuma.

TRANSLA. ANTIQVA

ſit corpe: vel de nimio calore. Verū
tamen nobis poterit obijci: a calore
ſine motu nō poſſe fieri. ¶ Quibus
reſpōdemus per hec que ſenſu perci
piuntur. Spuma duobus modis ge
neratur: vel ꝓpter magnum motum
quo aqua maris percutitur: que ſpu
ma ex motu et percuſſione cōficitur:
vel in olla ꝓpter nimium calorē: qđ
et videt̄ in aialibus. In athletis enim
virtus ſui motus ſpumam concreat
in oribus eoꝝ: in porcis ſylueſtribus
fortitudo caloris: in eq̄s currentibus
vtrūq; ſimul adiuuat: cum enim aer
in eis nimio et ſpiſſo motu intus et ex
terius moueatur: ſaliue ſubtiliantur:
diuiduntur et aeri cōmiſcentur: ſicq;
ſpuma concreat̄. Iſidem de pulmo
ne aſcēdēs fumus ſaliueq; cōmixt⁹
augmētat ſpume quātitatem illius.
¶ Unde arbitrātes ſpumam illam
aſcendere a ſtomacho approbantur
decipi multo errore: impoſſibile enim
eſt eādem ſpumam ſine aliquo motu
aſcēdere vomitu vel faſtidio implē
te: ſine q̄bus duobus a ſtomacho ni
hil aſcēdere valet: item impoſſibile
eſt fumum a ſtomacho aſcendere ſi
cuti a pulmone flatum expellente:
qđ manifeſtat ſanguinis a pulmone
ſcreatio qui videt̄ ſpumoſus et quaſi
ſubſtantia ipſius pulmonis: a ſtoma
cho vero non ſimiliter. ¶ Sanguis enī
a pulmone melius multus eſt: et ſub
tilis: et cum tuſſi. Fumus vero exiens
cum expulſione flatus paulatim ex
humiditate pulmonis egredit̄: et id
circo tuſſis inde non creat̄. Cum aūt
collum circūdetur ſuffocatione corū
ad pulmonem: neceſſe eſt fumoſum
aerem expellere: qđ nos monſtraui
mus in libro intitulato quare neceſ
ſarius ſit anhelitus: cū fumoſus aer
nequeat exire pre nimia ſuffocatiōe.
Anguſtiatur autē pulmo animalis:
et cum maiori anguſtia expellitur a
pulmone aliquantulā partem cum
ipſo aere naturalis humiditatis ſue
eminente: ſicut in ſanguinis ſcreatu
eſt videre. Qđ cum appareat perdi
tionē ſignificat: cum nimia ſit angu
ſtia pulmonis ꝓpter ſuffocationem
animalis: anguſtiatur autem pulmo
pre calore nimio ſibi a corde miſſo.
Si ergo aſcēſio ſpume ex caloris eſt
ebullitione: et motus anhelitus duri
tie: et pulmonis anguſtia in emiſſio
ne ſignum erit mortale. Sed tamen
aliq̄ et raro in ore ſuffocati ſpuma
apparuit et nō mortuus fuit. Intelli
gēdum ergo ex verbis Hippo. non
in omnibus ſed in pluribus illud ſe
pe fieri: ſicut in alio afoꝛiſmo innuit.
Quibus iuuenibus inge exiſtēbus
ventres

Spuma duo
b⁹ modis ge
nerat̄.

In ſtrāgula
tis ſpuma nō
aſcēdit a ſto
macho.

Sāguis a pul
mone ſpumo
ſus eſt: a ſto
macho vo nō

TRADVC. LAVRENTIA.

euidēs planius admonet: biiugā hū
geniturā ſecurius dicet: atq; id faci
lius docebit̄: ſi de manifeſtis et indu
bitabilib⁹ argumēta ſumamus: atq;
ex cōfeſſaꝝ rerum indubitabili luce
colligamus ſyllogiſmū. Nāq; in ma
ri quoties vēt⁹ valide ꝑflat: ſpumale
augmen ſubſilit atq; efferet̄ ob ictuꝫ
vehemētiorē. In lebete vero ꝓpter ca
liditatē: pari modo vel in aialiū cor
porib⁹ per cōuulſiones morbi comi
tialis rigor motionis ſpumulā aprī
culis ſpumabūdis calor gignere aſ
ſolet. At vero ob curſurā equis ambo
ꝯcedi et rigere viſunt̄. Aere enim per
vices anhelandi hauſtas redditaſq;
alterno modo ſubinde extrorſuꝫ in
trorſumq; cōmeante ſaliua attenua
tur: necnon aliq̄s de pulmone vapor
elicit̄ ꝯfuſus ꝑmixtuſq; ſaliua: ſpu
me faſtigiū ſuſtolit. At vero exiſtima
re talē remeare ſpumā de vētriculo:
nō recte opinantis eſt. Neq; n. inde
redire cū vniuerſum ꝯuenieſ vomi
tio vel oīno nauſea abſit. Quib⁹ acci
dēnb⁹ ſine de vētriculo q̄cq̄ educi
minime pōt. Multoq; minus fieri
queat vt ſiliis remeet vapor eius qui
ſpirādo regredit̄: ſi nulla talis ex vē
triculo recurrat mā q̄lez pulmo re
flat. Etenim ſanguis de pulmone re
iectus ſpumidus viſceri ſiliis reddit̄.
Cōtra admodū abſiliis euadit is qui
refundit̄ de vētriculo. Verū ſpuma
ſimul cū ſanguine de pulmone ſecre
tarā ꝯgeſtim q̄ etiā cū tuſſi reducit̄.
At q de tali ſucco ſenſim cūctatiuſq;
efflat̄ ex pulmone vapor: tuſſes ne
quaq̄ cit. Ceterū ſi ceruix irretit̄ la
queo ſtrāgulationis: cor et pulmo glu
tinoſuꝫ ꝑſpirēt excremētū opꝫ (hoc
enī in cōmētationib⁹ quas fecimus
de vſu ſpirationis explanatū iaꝫ eſt)
inhibitum aūt ob ſtrāgulationē vni
uerſuꝫ id violēter depellit. Ac ſimul
in eo ꝓpe humiditatis nōnihil emit
tit: q̄uēadmodū per ſanguinis ſcrea
tiones obtingit. Itaq; tale ſignū exi
tiale putat̄: ſiq̄dem pulmonis violē
tiaꝫ indicat: quā eliſo aiali perpetit̄.
Porro maxime id fiat conueniet ob
calorē qui in eum de corde expellit̄.
Quobreꝫ caloris q̄ꝫ feruore ex violē
ta et rapida cōmotione pulmonis tē
doreq; pulmonis validiore: ſi ſpu
ma reijcitur: exitioſum indiciuꝫ eſt.
Nōnulli q̄q̄ raro. Sed certe euerſi
ſtrāgulatione reualuerūt ſpumantes
ore. Sed Hippo. forſitan nō: q2 mo
riant̄ oēs: ſed q ſecus perq̄ raro ac
cidat ita adſtruxit: quomodo paulo
ante ſanxit dicēs per ſiliam. Quibus
iuuenibus adhuc aluus humida eſt:
iis ſeneſcētibus ſiccatur. Nā verbū:
magna

VERSIO LEONICENI.

miſcella videntur cō ſectāu: ſatius eſt
duplicē dicere ſpume generationē.
Ventis q̄dem vehemētioribus ma
re occupātibus propter ictuꝫ fortio
rem: in lebetibus autē caloris ratio
ne. Sic itaq; et in corporibus anima
liuꝫ: cum adſunt ex morbo comitia
li: cōuulſiones vehementia motuuꝫ
ſolet ſpumā generare. In capris vero
calor: in curſibus aūt equoꝝ vtraq;
cauſa vigorem habet. Nam cum cō
tinue per reſpirationes: aer intro: atq;
extra ferat̄: et ſaliua in ipſis extenua
tur: et aliquid etiā ex pulmone: inſtar
vaporis effertur: qđ ſaliue miſcetur:
ac circūplicatur: vnde factaꝫ ſpume
ſubſtātiam augeri cōtingit. Qui vero
opinantur hanc ſpumam ex ventre
ꝓdire, decerrant. Neq; enim fieri po
teſt vt ſubito tota inde ꝓueniat: cum
neq; eo tēpore animal euomat: neq;
nauſeam vllam patiatur: citra quos
caſus quicq̄ efferri ex ventre eſt im
poſſibile: et multo magis fieri nō po
teſt: vt plurimus aliquis vapor effe
ratur eodeꝫ modo quo in expiratio
nibus: cum nulla talis ex ventre ſub
ſtantia efferat̄: qualis e pulmone ex
piratur. Et ſane ſanguis: qui quidem
e pulmone educit̄ ſpumoſus, eſt ſi
milis viſceri. Qui vero ex vētre: neq;
huic ꝓximus eſt. Sed que vna cum
ſanguine e pulmone educit̄ ſpuma
ſubito ſimul: et cum tuſſi educit̄. Qui
vero ex tali humore paulatim vapor
expiratur: non excitat tuſſim. Ubi
autem laqueus collo circūdatur: ne
ceſſe eſt quidem cordi: atq; pulmo
ni vt fuliginoſam expiret ſuperflui
tatem. Hoc enim a nobis oſtenſum
eſt in libro de reſpiratiōe. Prohibē
te autem laqueo: totam violēter im
pellit: quo fit vt pars proprie humi
ditatis vna expellat̄: eo modo quo
fit in ſanguinis eductionib⁹. Signuꝫ
itaq; eſt exitiale: quoniaꝫ pulmonis
violentiam ſignificat: quam ſtrangu
lato patitur aiali. Precipue vero hoc
fieri rationabile exiſtit: propter eaꝫ
que ex corde ad ipſuꝫ impellitur ca
liditatem: vnde et caloris efferueſcē
tia: et motu ſpiritus violento: et vehe
menti pulmonis conatu ad educen
dum: ſpuma ennata ſignum eſt mor
tale. Nōnulli tamen raro ſtrangula
toꝝ relati ſunt q̄bus ſpuma circa os
apparuerat: et forte Hippocrates nō
tanq̄ ſemper intereant: ſed cōtra ra
riſſime eueniat: ita pronūtiauit: quē
admodum et paulo antea oſtēderat
per alterum afoꝛiſmū: ita inquiens.
Quibus iuuenib⁹ aluus humida: his
ſeneſcentibus exiccatur. Naꝫ hoc in
loco magna ex parte dicere preter
miſit

Duplex ſpu
me gñatio.

TRANSLA. ANTIQVA

ventres humidi: neqꝫ h in omnibus ſed in pluribus determinavit: quod in fine huius particule dixit expreſſius: ſiccantur enim vt in pluribus ſeneſcentibus.

Aforiſmus. XLIIII.

Craſſi valde ſm naturam cito moriuntur magis gracilibus.

Hippocrates craſſos: valde craſſos a principio ſue natiuitatis intellexit. Bonū eſt enim corpora nō multum eſſe craſſa: neqꝫ multum macilenta: qui ſi taliter perſeuerent vſqꝫ ad vltimam ſenectutem viuent. Si xo alterum vltimetur in macie melius eſt q̄ꝫ in craſſitie. Craſſorum xo corporum vene ſunt anguſte: vnde neqꝫ ſpiritu abūdant: neqꝫ ſanguine: ꝛ idcirco cum eorꝫ etas protelatur paruis ꝛ paucis accidentibus ſuperuenientibus extinguuntur. Sed macri non ſic: quia xo eorum membra principalia ſunt diſcooperta: paruis ex rebus ſunt patientia. Temperati inter vtrūqꝫ ꝛ dietantes delectabiliter vt craſſeſcant: vene eoꝝ ꝛ arterie fuerint ꝛ permanent large: vnde nō cito illoꝝ extinguitur calor.

Aforiſmus. XLV.

Vide p° cād. c. 6. char. 11. cpl. 2. in fine.

Epilepticoꝝ iuuenibus alterationes mutationes maxime etatis, horarum, locorꝫ faciunt ꝛ vitarum.

Epilepſie et apoplexie vna eſt cauſa.

Epilepſia apoplexie eſt vicina: et vna vtriuſqꝫ eſt cauſa: ſed in apoplexia virtus ad neruos currēs tota eſt ablata: in epilepſia nō tota: ſed eadē virtus q̊dāmodo eſt ipedita: vtrāqꝫ xo facientes chimi frigidi ſunt ꝛ viſcoſi ꝛ groſſi: vnde etas iuuenilis calida et ſicca epilepſie eſt medicina. Secūduꝫ etiam has rationes faciūt ꝫ regionum mutationes: ſed non mutationes omnium vitarum: ſed vitarum corpus ad calorem et ſiccitateꝫ ferentium: pōt abſolute ꝛ vitaruꝫ intelligi: ꝛ iuuamētum erit epilepticis. Hec eniꝫ paſſio ex mala ꝛ inordinata naſcitur vita: mutationes xo ipoꝛuꝫ debent eſſe ſemper ad meliora: ſcilicet paſſioni contraria.

Quoꝝ

TRADVC. LAVRENTIA.

magna ex parte: hoc loco derelictum habitum infra adyciens ait. Quorꝫ aluus humida eſt: ij quādiu iuuenes ſunt melius degūt: q̄ꝫ qb⁹ ſicca eſt: at in ſenectute deterius. Siccatꝰ eniꝫ aluus magna ex pte ijs qui ſeneſcūt.

Aforiſmus. XLIIII.

Qui obeſi admodum ſunt ex natura: celerius moriuntur q̄ꝫ qui graciles.

Obeſos atqꝫ inuberes a principio genitali inter ſe cōferēs: obeſos mori celerius q̄ꝫ graciles ſanxit, naꝫ fieri in ipſis primordijs gnationis corporatuꝫ. i. modice cōſtans: nec obeſo vbereqꝫ: neqꝫ macro et gracili optimi eſt. Sic enim per oēs etatuꝫ gradus nouiſſime tradi ſenecte facit. At xo ſi ſit a modo modico mediocritateqꝫ recedēdum: melior gracilitas: prauus in obeſitatem exceſſus eſt. Nāqꝫ anguſte arterie ꝛ venule ſunt: proindeqꝫ ſpiritum ꝛ ſanguinē oino puſillum obtinent. Quocirca ſimul atqꝫ pcedunt per etatē: calor ab exigua cauſa vernaculus ꝛ itimus aboletur. Graciles aūt hac nequaq̄ꝫ periclitant. Sed qꝛ pmarie partes expoſite nullo quaſi munimine ꝛ ſepenumero circūuallātur. Sed nude atqꝫ improtecte ab exteris cauſis ppenſe excipiunt. At xo qui natura modice ꝯſtant: victuſqꝫ indulgētia ꝛ luxu vite prodigo atqꝫ effuſo opimantur: ij q̄ꝫq̄ꝫ carnium velamine tecti ſunt et pinguitiei veſtiri volumine: attamen venclatiuſcule atqꝫ arterie habent. Et ob eam rem calor natiuus in eis extingui minus poteſt.

Aforiſmus. XLV.

Qui morbo comitiali laborat: ſi iuuenis eſt: libari mutatione potiſſimuꝫ etatis, loci, ꝛ victus munere pōt.

Germanus q̊dāmodo eſt ſtuporis attoniti morbi comitialis affect⁹: habetqꝫ cum eo cognationē: ꝛ fere nullū init cum eo diuortiū. Alteruter. n. tum vitiatū locū: tuꝫ etiā morbificū ſuccū eūdē obtinet. Verū ſtupor attonitus ppter omniformē puationeꝫ abſentiāqꝫ demanantis in neruos facultatis: comitialis xo ob incertā temerariāqꝫ ꝛ incōditam motionē ꝯſiſtit. Porro frigidus ꝛ craſſius amborū ſuccus exiſtit. Proindeqꝫ iuuenilis etas pro remedio comitialis affect⁹ pſentiſſimo ducitur. Parili rōne loci mutatio pportionalis opitulatur. Proportionalem inaudio: ſi in affectionē ſicciorē calidiorēqꝫ trāſmeet. Nec ſecus vict⁹ cōmutatio nō que libebit

VERSIO LEONICENI.

miſit: qd tamē verbuꝫ in ſequētibus adiecit: vbi inqt. Quicūqꝫ aluuꝫ humidā hñt: iuuenes qdem: melius cōmutāt his qui ſiccas hñt: ad ſenectaꝫ xo deterius cōmutāt. Nā magna ex parte ſeneſcētibus exiccant.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XLIIII.

Qui obeſi admodū ſūt ex nā celeri⁹ moriunt q̄ꝫ q graciles.

Qui natura admodū craſſi ſunt: citius intereūt q̄ꝫ qui graciles.

Eos qui ex prima etate craſſi ſunt: ꝛ graciles inuiceꝫ cōparans: de craſſis pronūtiat q cito ad mortem perueniūt magis q̄ꝫ graciles. Optimum enim bene carnoſum eſſe natuꝫ: hoc eſt cōmoderatuꝫ: vt neqꝫ craſſitudo adſit: neqꝫ gracilitas. Tales eīꝫ poſſunt ad longam ſenectam pduci. Si xo a modo recedatur: melius eſt vt ad gracilitatem. Nam malus eſt ad craſſitudinē excceſſus: anguſte enim ſunt horum arterie: ac vene: atqꝫ ob id paucum omnino ſanguinem habent: ſpirituſqꝫ: adeo vt cum etate pceſſerint cito ipſis: vel paruā ob cauſam calor natiuus deſtruatur. Graciles autem hac qdem ratione non periclitātur. Quia xo partes principales ita affecte ſunt: vt nullum habeāt munimen: a cauſis exterioribus prōpte affenduntur. Qui xo natura quidem mediocres erant: verum victu delicatiore vtētes poſtmodum craſſi facti ſunt: his lꝫ caro: atqꝫ pinguedo adnate ſint: vene tamē, atqꝫ arterie late conſiſtunt: atqꝫ idcirco in eis calor natiuus minus abnoxi⁹ eſt extinctioni.

THEOdori traductio.

Qui morbo comitiali laborat: ſi iuuenis eſt liberari mutatione potiſſimū etatis, loci, vict⁹, ꝛ vite munere pōt.

Epilepſia et apoplexia vnaꝫ hñt cām.

Aforiſmus. XLV.

Quicūqꝫ iuuenes morbo comitiali laborāt: mutatiōe maxie etatis, ꝛ tēpoꝝ, ꝛ locorū, ꝛ victuū quoqꝫ liberant.

Morbus comitialis pximus quodāmodo eſt morbo: quē apoplexiaꝫ appellāt: cum idem locus in vtroqꝫ patiatur: ꝛ idem humor in cauſa ſit. Verum apoplexia ab oīmodam carētiam illius potētie: que ad neruos defluit. Morbus aūt comitialis pter motum vitioſum gñatur. Frigidus autē: ꝛ craſſus eſt humor ambobus: atqꝫ idcirco adoleſcētium etas calidam: ꝛ ſiccam habens tēperaturam: maximū affert auxiliuꝫ: his qui morbo comitiali laborant: ſic ꝛ locorum pportionales mutationes. Dico auteꝫ pportionales: quādo ad calidiorem: ac ſicciorem cōmutantur, eodem modo: ꝛ victuuꝫ. Neqꝫ enim et horuꝫ mutatio quelibet morbum

ſoluit

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XLVI.

¶ Quorum doloꝝ qui ſimul fiunt non ſm eūdeꝫ locū vehemētioꝛ denigrat alteꝝ.

¶ Si per hoc qḋ dicit Simul vnuꝫ locum certum intelligimus impoſſibile eſſe videtur. Si ꝟo locum tantum habentem ſpatium quātum armus, brachiuꝫ, crus, coxa, ⁊ his ſimilia: in quocūqꝫ hoꝛum duo dolores ſunt: vnus alterum augmentat: neqꝫ alter magis ſentitur altero. Si ꝟo in duobus locis: vt ſi vnus in brachio, alter in crure ſit: maioꝛ obſcurat alteꝛuꝫ. Uirtus enim ſenſibilis ſemper ad maiorem tota tranſit. Idem etiā in triſtitia videm⁹ que doloꝛ eſt anime: et nihil aliud: maioꝛ itaqꝫ triſtitia: niſi vterqꝫ ſit de re vna: minoreꝫ triſtitiam obſcurat.

Triſtitia eſt animi doloꝛ

¶ Aforiſmus. XLVI.

Uide. 13. par. cap. 4. char. 360. Et. 14. cap. 4. char. 396. col. 3ª.

¶ Circa generationem ſanici doloꝛes ⁊ febꝛes accidūt magis q̄ꝫ facta ſanie.

¶ Sanies eſt de ſanguine mutato in quaſdam qualitates inter bonum et malum ſe habentes. Mutatio enim ad malum abſolute: ſm putredineꝫ ⁊ fetoꝛem ſe habet. Mutatio ad bonum qualitatuꝫ ſignificat membroꝛum tēperamentuꝫ: ſed generatio ſaniei inter vtrūqꝫ ſe habet: neqꝫ eniꝫ de ſolo caloꝛe eſt naturali: neqꝫ non naturali. Doloꝛ autem non fit inde: niſi propter extēſiones membꝛi: vbi apoſtema fit ⁊ calefactioneꝫ ſui: coꝛpus eniꝫ calefit ex caloꝛe membꝛi in quo apoſtema eſt quod erit cuꝫ ſanguis moueatur ebulliens ad mutandum in ſanieꝫ. Sanies enim de ſanguine eſt: ſicut cinis de lignoꝛum incenſione: vnde ⁊ doloꝛ ⁊ febꝛes alleuiantur: cuꝫ facta iam eſſe videantur: ⁊ maxime ſi ſanies egrediatur: tunc enim materia iam conſumitur: et caloꝛ extinguitur.

Sanies quō gīatur.

¶ In ol motiōe

TRADVC. LAVRENTIA.

hebit ſoluit comitialeꝫ: ſꝫ que coꝛpis habitū calidioꝛē ſiccioꝛēqꝫ cōmoliur. Ceteruꝫ vt victus cōmutatio lapſum epilepticū iuuet ſimplici abſolutaqꝫ rōne inaudias licebit. Eteniꝫ ꝯuict⁹ prauus (ꝓpe dixerim) cōmittit affectionem. Ita fit vt mutatio in vniuerſum ad melius inagat.

¶ Aforiſmus. XLVI.

¶ Si doloꝛ gemin⁹ non eodē loco īfeſtat: qui vehemētioꝛ eſt: alteꝝ leuioꝛē obſcurat.

¶ Siqs inaudiat exqſita ⁊ ſubtili ratione: eūdem locū nullo piculo fieri poteſt vt geminus doloꝛ eodeꝫ loco infeſtet. Sin craſſius rudiuſqꝫ: id vt fiat cōueniet. Rudius craſſiuſqꝫ intelligi volo circa ſedem grādioꝛem. Uerbi cauſa: circa lacertū cubitum, femeꝫ, tibiam. Unde hi doloꝛes adeque loci tedium gemināt duplātqꝫ: ⁊ vterqꝫ eoꝛuꝫ eximie perſentiꝫ. At ꝟo ſi diuerſis locis geminus doloꝛ affligat hic inquā: ſi ita cecidit in cubito: ille in tibia: tantiſper loci diſcluſione vehemētioꝛ alterum leuioꝛem occulit: ſentiēdi facultate pꝛoꝛſus in vehemētioꝛem abducta atqꝫ obducta et circūfuſa. Id enim per meſtitias nobis accidē aſſolet: vt que velut animi doloꝛes abiuncte vacueqꝫ: ⁊ coꝛpoꝛis nexu libere ſint. Itaqꝫ vehemētioꝛ offundit īfuſcatqꝫ leuioꝛeꝫ vbi rem haudquaq̄ ſingularē aſpectēt: alioq vel he ſe inuicē auctant.

¶ Aforiſmus. XLVII.

¶ Doloꝛes ⁊ febꝛes accidūt, magis cum conficiꝫ pus: q̄ꝫ vbi cōfectum iam eſt.

¶ Pus ex ſanguine gigniꝫ qui in ſemipꝛauum: vt ita dixerim, mutationē euariat. Praua enim ſimplr mutatio cū putrilagine graue olenti exigitur: quēadmodum ſimpliciter bona: altrix partium aīalis habetur. At pus cōficiens mutatio medio genere ambigens: neqꝫ de caloꝛe ꝑter naturam: neqꝫ ex caloꝛe per naturā cōſiſtit: naꝫ de vtroqꝫ quodāmodo cōciliatur. Ceterū doloꝛ accidit: ſi inflāmata pars aſtēditur ⁊ deflagrat preter naturam. Poꝛro febꝛes accendūtur: ſi fons oꝛigoqꝫ calet. At ambo ſanguinis velut rebullitione exuſtione qꝫ incidunt. Poꝛro ſimul atqꝫ reliquie plene et ad integrum peruſte ſunt: pus gignitur: ꝑinde vt in lignis ambuſtis efficitur cinis. Et ob eam rē tātiſper doloꝛes ⁊ febꝛes deſinūt. Sed potiſſimuꝫ vbi ſit pus ſecretū. Mā enim abſumpta eſt: atqꝫ etiam flāmificus caloꝛ extinctus.

¶ In ol

VERSIO LEONICENI.

ſoluit comitialeꝫ: ſed que calidioꝛeꝫ et ſiccioꝛem coꝛpoꝛis habitum efficiunt. Cōtingit autem ⁊ audire ſimpliciter victus mutationem moꝛbo comitiali pꝛodeſſe: quoniam magna ex parte victus deprauatus paſſionem generat: vnde ⁊ mutatio multo ad melius perducit.

THEOdoꝛi traductio.

¶ Aforiſmus. XLVI.

¶ Duobus doloꝛibus ſimul eūdeꝫ locū infeſtātibus: vehemētioꝛ alteꝝ obſcurat.

¶ Si doloꝛ gemin⁹ nō eodē in loco īfeſtat: qui vehemētioꝛ eſt, alterū leuioꝛqꝫ obſcurat.

¶ Siquis eūdem exquiſite audiat locum: nunq̄ duo poſſunt in eodeꝫ fieri doloꝛes. Siquis ꝟo late, poſſibile eſt. Dico autem late circa mēbꝛum, manus veluti: vel circa bꝛachiū: vel cubitum, aut femur, aut tibiam. Uerū hi duo doloꝛes ſimul augent loci afflictioneꝫ: cum neuter lateat egrotantem. Si ꝟo ſint in locis diuerſis: alter quideꝫ ſi ita contigerit, in cubito: alter ꝟo in tibia. Tūc alterum ab altero obſcurari contingit: cum vis ſenſibilis tota ad vehementioꝛē ducatur, ac diſtrahatur. Nam ⁊ hoc nobis in moeroꝛib⁹ ſolet accidere: qui ſunt ⁊ ipſi veluti doloꝛes quidam ſoline animi ſine coꝛpoꝛe. Nam ⁊ hoꝛum qui ſunt vehementioꝛes occultant minoꝛes: ſiquidem non eadem ex re oꝛtum habeant: alioquin et illi ſeipſos coaugent.

Moeroꝛ ē doloꝛ animi ſine coꝛpoꝛe.

THEOdoꝛi traductio.

¶ Aforiſmus. XLVII.

¶ Cum pus cōficitur: doloꝛes, ac febꝛes accidūt magis q̄ꝫ iam confecto.

¶ Doloꝛes ⁊ febꝛes accidūt magis cū ꝯficit pus: q̄ vbi cōfectum iam eſt.

¶ Pus ex ſanguine oꝛtum habet qui ſemimalā: vt quiſpiaꝫ dixerit habet trāſmutationeꝫ. Nam mala ſimpliciter cum putrefactione fit olida: ſicuti que ſimpliciter optima eſt ī ipſa nutritio partiuꝫ aīalis: at que pus generat medium inter has obtinet locum: neqꝫ a ſolo caloꝛe extra naturā: neqꝫ a ſolo ſm nām facta. Mixtus enim quodāmodo ex vtriſqꝫ eſt caloꝛ inflāmationis. Fit aūt doloꝛ extēta ſimul: ac calefacta preter nām inflāmata particula. Febꝛes ꝟo ſequūtur pꝛincipio cōcalefacto: ⁊ hec ambo cōtingūt ex quadam veluti ebullitione: atqꝫ exuſtione ſanguinis: qui vbi ex toto exuſtus fuerit: reſiduum eius fit pus: quēadmodum ex lignoꝛum exuſtione cinis: atqꝫ ideo tēpoꝛe illo doloꝛes ſedanꝫ: ac febꝛes, pꝛeſertim cum pus fuerit excretū: vtpote iam conſumpta materia: extincta autem ignea caliditate.

Pus q̄moꝺo gīatur.

¶ In ol

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XLVIII.

Vide Gal. in li° de aſſuetudinib° c. vij. Ex. 25. par. c. 3° char. 509. col. 2°. ⁊ p ſequentib° aforiſ.

¶ In omni motione corporis: cuȝ cepit qs dolere: quieſcere ſtatim remedium eſt.

Utilitas exercitij ⁊ conſideranda in eo.

¶ Exercitium vtile eſt: nam cõmouet naĩalez calorem ⁊ validas facit que in mẽbris ſunt virtutes naĩales: ⁊ virtutes alales: ⁊ vitales. Uerum que in exercitio ſunt ꝯſideranda, ⁊ tẽpus, ⁊ quantitas, ⁊ modus vtendi: nũc de quãtitate regulam dat Hippocr. Dolor hic qui ⁊ πόνος in lingua greca dicitur, ſignificat locũ cum fatigationibus eſſe. Quod aũt hoꝝ intelligit' verum eſſe: videtur ſi hõ ſe moueat quoad mẽbra doleant ex nimio motu: ⁊ inde ita fatiget' vt nõ ſine magno dolore eadem membra moueãtur: quies cum inceperit dolori remedium eſt.

¶ Aforiſmus. XLIX.

Vide Gal. in li° de aſſuetudinib° circa p°.

¶ Aſſueti aſſuetos labores ferre: ⁊ ſi fuerint imbecilles, aut ſenes, inſuetis ⁊ fortibꝰ ⁊ iuuenibus, facilius ferũt.

¶ Hic aforiſmus ſuperiori eſt ꝯtinuus: nã de ſanatiuis hic ſermo eſt: ⁊ ſuperius quidem de quãtitate exercitij: hic vero modum vtẽdi ſignificat: vt ſic ſicut opus exercitãtes ad ꝯſueta deducere gymnaſia. Dat ergo nobis Hippocr. medicinalẽ ſpẽz. Omnis ꝯſuetudo ꝑus habita leuior: alter enim altero ꝯſueuit aliter fatigari: vtpote quidaȝ pedibus: alter vero manibus: alij armibus: ⁊ quidã ex totis corporibus: itez quidã eadez mẽbra quibus ad laborẽ vtuntur magis ſunt exercitãtes: quidaȝ vero minus. Mẽbra enim ad laborẽ exercitatoria ſunt ad id qđ ꝯſueuerũt inſueto fortiora: ⁊ ideo minus inde leſa.

¶ Aforiſmus. L.

Vide 2° regl. acutoꝝ. tex. cõm. 15. vſqȝ ad 35.

¶ Ex multo tempore conſueta: ⁊ ſi fuerint deteriora inſuetis minus moleſtare conſueuerunt. Oportet igit' ad non conſueta tranſmittere.

¶ Non ſolum hec de exercitijs vt in priori: ſed abſolute de omni conſuetudine dixit, ſiue potus ſiue cibi, ſiue balnei, quietis, caloris, ſomni, frigoris, triſtitie: que omnia ſimiliter conſueta minus inſuetis ſunt ledẽtia. Cã eſt eadem que in exercitantibus eadem membra ex cõſuetudine dicta eſt ſuperius. De omni autem conſuetudine ego dicturus ſum. Cibus ſimiliter ⁊ potus propriam ſtomacho dant naturam: de ſtomacho cetera mutuant membra ⁊ nutriunt. Item cibus ⁊ potus quadã mutatione corpus in ſuaȝ naturã mutant: que mutatio lõgis

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XLVIII.

¶ In oĩ corporis motu cũ fatigari incepit: ceſſaſſe ꝓtinus laſſitudinis leuatio eſt.

¶ Uerbum fatigari, tum dolere, tum etiaȝ laborare ſignificat. Atqȝ vtrouis modo perpenſio rata ⁊ iuſta eſt. Siue enim iam vexentur partes dolore ꝓpter frequentiores motiones, ſeu laborent vt inſuper ſuum implere munus vix queant: ceſſaſſe protinus ⁊ feciſſe pauſam labori laſſitudinem diluit.

¶ Aforiſmus. XLIX.

¶ Qui aſſueuerũt ferre labores: et ſi inualidi ſint, aut ſenes facilꝰ ferũt: quã qui nõ ſũt aſſueti: quãuis robuſti ⁊ iuuenes.

¶ Alius alij labor in ꝯſuetudine eſt. Huic quidẽ currere, aut aliter ex cruribꝰ moueri. Illi geſticulari manibꝰ, aut alio quouis modo exerceri per manus: alijs fodẽ vel remigare, vel arare, vel aliud quodlibet efficẽ ſimpl'r in more eſt. Ceteꝝ per oẽs iſtiuſmodi labores diſcrimen viſitur: vt paucioribus pluribuſue quippiaȝ partibus: quiſqȝ minus magiſue inagat'. Sed in oĩbꝰ indiſcretũ ꝓmiſcuũqȝ cenſet': vt firmiores que elaborauerunt partes euadant. Proindeqȝ ſolitos labores ferãt facilius: atqȝ ad patiẽtiã lõgioris vſus ꝯtinuata ꝯſuetudine ⁊ repudiata deſuetudine ꝓtrahant'.

¶ Aforiſmus. L.

¶ Quecũqȝ longo tpe aſſueta: ſunt etiaȝ ſi deteriora ſint minus infeſtare ſolẽt: quã que iſueta ſunt. Igitur ad inſueta mutaſſe neceſſe eſt.

¶ Nõ de ſola exercitatiõe quẽadmodũ ſuperior: ſȝ de oĩbꝰ aſſuetis ſimplici abſolutaqȝ ratione hec ſnĩa remonet potiõe, eſca, lotione, illotione, ſomno, inſomnia, eſtu, angore: minus. n. quolibet hoꝝ offendit aſſuetuȝ: quã qđ ſuapte vi ⁊ nã minus officit: ſȝ nunquã eſt in ꝯſuetudinẽ adductuȝ. Ut itaqȝ ꝑ exercitationes ita ſe habeat: atqȝ vt valẽtie ⁊ firmitati elaborãtiuȝ partiũ tribuat' explanatũ iaȝ eſt. In ceteris vero quonã modo id fiat: hoc loco docebimus. Edulia ⁊ item potiones vim et nãm ꝑmixtã ⁊ ꝯfuſam reddũt: ſȝ potiſſimũ in vẽtriculo: ⁊ cũ eo iam reliqua mẽbra

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XLVIII.

¶ In omni corporis motu: vbi laborare cepit: quies ſtatim laſſitudinem aufert.

¶ Uerbum, laborare, ſignificat ⁊ dolere: ſignificat autem ⁊ fatigari: et in vtroqȝ ſignificato ſermo verus eſt. Siue enim membra iaȝ doleant ex multitudine motionum, ſiue ſint fatigata: vt vix iam agere aliquid poſſint: quies ſtatim laſſitudinẽ aufert.

¶ Aforiſmus. XLIX.

¶ Qui ꝯſueti ſolitos labores ferre: ⁊ ſi fuerint ĩbecilles, ⁊ ſenes: non ꝯſuetis, fortibus, atqȝ iuuenibꝰ: facilꝰ ferũt.

¶ Alius alij labor conſuetus eſt: huic curſus: vel alius aliquis motus per crura factꝰ: huic vero manus certa mouere lege, ſiue quouis alio modo operari manibus: alijs fodere terrã, vel remigare, vel arare, vel ſimpliciter quoduis aliud agere. Differunt autẽ omnes iſti labores: quia vel plures, vel pauciores partes operantur: et quia vel magis, vel minus laborat': hoc tamen omnibus cõmune exiſtit quod partes exercitate fiunt robuſtiores: atqȝ idcirco labores cõſuetos facilius ferunt.

Partes exercitate fiũt robuſtiores.

¶ Aforiſmus. L.

¶ Que ex longo tẽpore conſueta ſunt: ⁊ ſi deteriora ſũt, inſuetis minus moleſtare ſolent. Oportet igitur ad iſueta permutari.

¶ Non de ſolis exercitationibus: hic ſermo eſt, ſicuti prior: verum de omnibus ſimpliciter conſuetis hic aforiſmus enũciat, cibis potibus, balneis, illotionibus, vigilijs, ſomno, calefactione, frigefactione, curis. Horum etenim ſingula minus nocent: cum fuerint conſueta: his que natura quidem minus noxia ſunt: ſed nunquã in conſuetudinem peruenerunt. Quod igit' ita ſe habeat in exercitatiõibus: ad partiuȝ que operantur robur refert: vt antea diximus. In reliquis vero quomodo fiat iam dicemus. Cibi, ac potus naturam aduẽtitiam ef- ficiunt:

THEOdori traductio.

¶ In omni corpis motu cũ fatigari cepit ceſſaſſe primus laſſitudinis leuatio eſt.

THEOdori traductio.

¶ Qui aſſueuerũt ferre labores: etiaȝ ſi inualidi ſunt aut ſenes facilꝰ ferunt: quã qui non ſunt aſſueti: quãuis robuſti ⁊ iuuenes.

THEOdori traductio.

¶ Quecũqȝ longo tpe aſſueta ſũt: etiã ſi deteriora ſint minꝰ infeſtare ſolent: quã que inſueta ſunt. Igit' ad inſueta quã mutaſſe conuenit.

TRANSLA. ANTIQVA

tatio longis temporibus augmentatur: ⁊ inter cibum ⁊ corpus accidens quoddam mediatur: que omnia nos monſtrauimus in libro de accidentibus: vbi oſtendimus: omne qđ alij aſſimilatur cito aſſimilans aſſimilatum trahit in ſuam naturaꝫ: ⁊ omne mutabile mutādo ſimile: mutat mutandū facile: immo omnia corpora corpus tangentia quātalibet immutatione id erunt mutantia: vt ſi aere modo frigido modo calido corpus tangatur: frigido corpus cōſtipatur: et pori clauduntur: calido aere pori aperiuntur ⁊ rarefiant. Si autē corpus calido aere rarefactum frigidus aer tetigerit ſtatim interiora penetrabit ⁊ multum nocet ſibi: que oīa in libro de conſuetudine dicta ſunt. Hippoč. vero hic monſtrat qđ experimento probauit: neqꝫ tamen cauſaꝫ oſtēdit: ſed nos ſatis explanauimus: ſufficiat autem quod in prima parte huius aforiſmi diximus. ¶ Qđ aūt in fine dixit. Oportet ergo ad nō cōſueta tranſmittere: auctoriſauit quomodo corpus ſanitatem recuperare poſſit. Si enim homo vnam conſuetudineꝫ habuerit in dubio moratur: quia nullus eſt qui aliquādo aliquo non conſueto moueatur: vnde iniungit bonum eſſe ad omnia probanda ſe transferre: ne ſi forte ſibi euenerit: qđ antea non cōſueuit maxime ſibi noceat. Hoc vero facere poterit ſi nō in vna conſuetudine permanens ad contraria ſe tranſtulerit.

Dicit qđ alij aſſimilat cito aſſimilatum trahat in ſuā naturam.

TRADVC. LAVRENTIA.

qua mēbra afficiūt. Cōuis enim maxime perturbant atqꝫ immutent de corpore. Sed certe hec pro ſua nā quādāmodo corpus diſponunt. Quocirca partes alūne tādē euariēt ipendio ſubſileſqꝫ reddant cibo opꝫ. Id. n. li° de ꝯſue^{ne} diffinitū iam eſt, pplēſumqꝫ: vt ſingula de ſimilib° ocyus alterētur. Quaꝫ ob rem vbi ſīlis demutās alimonia demutatio corpi habeaſ: citius ipm alterabit. Quinetiā ab oīb° alijs quoqꝫ vſu diuerſaſ corpus quodāmodo afficiaſ. Uerbi gr̄a: per aerē calidū frigidūqꝫ. Etenim de frigido ſpiſſatur: ꝯtra de calido laxaſ ⁊ rareſcit. Et ob eā reꝫ aſſueta potius ſuſtinet: ab inſuetis lēſtaſ. Naꝫ ſi laxiori ⁊ tenero corpori ꝓpter aeris calēris vſum ſtatim occurſitet frigidus aer: derepēte ſeſe inſerēs penetrabit ad mirū modū offendit. Ceteꝫ quā ob reꝫ ſingule res in moreꝫ deducte ita afficiant: volumine de ꝯſuetudine diffinitum iam eſt. Nūc ea adſtruximus que rerū vſus nobis oſtēdit. Hippocrati quidē ꝑdita diſſimulata cā deretictaqꝫ habita. Sed nos ad eā inueniēdā quaſi gradū quēdā atqꝫ aditū fecimus: ⁊ primitias quaſdā ⁊ quaſi libamēta earū rerum dedimus. Atqꝫ enarratio p^{e} ptis hactenus. ¶ Porro qđ eſt in calce ſnīe ꝑſcriptum: vbi conſuluit: vt ad inſueta quoqꝫ mutemus valitudinis ad vices fortuitas ⁊ varios reruꝫ humanarū caſus firmamētū eſt traditū. Etenim vite tenor vnimodus ⁊ ſilis cuꝫ piculo eſt. Caſibus fortune inſperatis atqꝫ inopinatis ꝓuētibus mortalib° cūctis obnoxijs ſubiugatiſqꝫ. Ergo quominus inſolentis rei que pter ſpem preterqꝫ opioneꝫ ⁊ ſine rōne accidit neceſſitas admoduꝫ nos offendat. Satius eē vſu piclitari cūcta docuit: dū optio penes nos eſt. Id fiet ſi nulli ſimus mācipati ꝯſuetudini. Sed interduꝫ aduerſa quoqꝫ experiamur: cōtra fortune vbera ⁊ tanq̄ꝫ petulātias atqꝫ inſidias inimicorū: ne qua in re aduerſa ⁊ repētina incurſio imparatis iprotectiſqꝫ nobis oboriaſ.

VERSIO LEONICENI.

ficiunt: maxime quidem in ventriculo: cum hoc vero et in alijs partibus. Nam ⁊ ſi maxime obtineant: ⁊ trāſmutentur a corpore: ipm tamē quodāmodo pro ſui natura diſponunt: ita q̄ꝫ proceſſu tēporis multa fit permutatio: ac ſimilitudo nutrientis ad nutrientia. Hoc enim oſtenſum eſt a nobis in libro de ꝯſuetudinibus: oſtēſum eſt etiam q̄ꝫ vnumquodqꝫ facilius a ſimilibus alteratur. Ob hanc igitur cauſam quanto ſimilius factū fuit id quod tranſmutat ei q̄ꝫ trāſmutatur: citius alterat ipſum. Et quideꝫ ab alijs omnib° quibus corpus adheret quodammodo afficitur: veluti in aere frigido ac calido: denſatum quidem a frigido: laxatum vero a calido: atqꝫ ideo ꝯſueta facilius perfert: ab inſuetis vero moleſtatur. Si enim laxato corpori ob caloris adheſum repente frigus ſuperuenerit: ⁊ in imas eius ſtatim partes ſubintrat: ⁊ maxime offendit. Cauſa itaqꝫ de omnib° conſuetis dicta eſt in libro de conſuetudinibus. Quod vero experientia notum eſt: id iam noſcimus quod ſolū ab Hippocrate ſcriptuꝫ eſt: qui cauſam adſcribendaꝫ non cenſuit. Nos vero ad eiuſdem inuentioneꝫ aliquas dabimus occaſiones. Hec igitur dicta ſufficiant: quātum ad p̄mam aforiſmi attinet partem. ¶ Qđ vero in fine ſcribitur: in quo conſulit tranſmutari quodāmodo ad non conſueta: ſalubris gratia ſecuritatis, dictum eſt. Eſt enim vnica tn̄ conſuetudo periculoſa: cum omnes homines inopinatis reruꝫ fortibus ſubijciantur: ne igitur incidentes aliquando repente in nobis inſueta: ſatius eē inquit oīa tentare. Fit autem hoc non inherentibus nobis ſemper his gḃus aſſueuimus: ſed ⁊ nōnunq̄ꝫ contraria tentantibus.

¶ Aforiſmus. LI.

¶ Secūdum multū ⁊ repente euācuare, aut replere, aut calefacere, aut īfrigidare, aut aliter quolibet corpus mouere fallax eſt: ⁊ oīno nature inimicum. Paulatim vero certum ⁊ ex alio ad aliud tranſire decet: non aliter.

¶ Innuit hic nobis: q̄ꝫ oīa extra naturam moleſta ſint. Corporis enim perfectio

¶ Aforiſmus. LI.

¶ Nimis repēteqꝫ euācuare, implere, calefacere, refrigerare: quoue alio modo corp° mouere, tutum nō eſt. Atqꝫ nimium omne inimicū nature eſt. Cōtra paulatim lenteqꝫ agere, tutum eſt. Deniqꝫ de alio trāſire in aliud p̄ſtat.

¶ Cur nimis repēteqꝫ vacuare, implere, calefacē, refrigerare, aut alio quis modo

¶ Aforiſmus. LI.

¶ Plimū, atqꝫ repēte euācuare, vel replē, vel calefacē, vel refrigerare, ſiue quis alio modo corpus mouere piculoſuꝫ: qm̄ omne nimis eſt nāe inimicū. Sꝫ qđ paulatim fit tutū eſt, tuꝫ alias, tum cū ab altero ad alteꝝ trāſitus fit.

¶ Cām ob quā plurimū, aut repente euācuare, vel replere, vel calefacere, vel refrigerare,

THEOdori traductio.

¶ Nimis repēteqꝫ euācuare, aut replē, aut calefacē, aut refrigerare, aut alio quis mō corp° mouere, tutū nō eſt. Atqꝫ nimiū oē inimicum nāe eſt. Cōtra paulatim lenteqꝫ agē tutū ē. Deniqꝫ de alio trāſire in aliō p̄ſtat.

TRANSLA. ANTIQVA

Coꝛpis perfectio nõ eſt niſi cum tēperamento.

perfectio non eſt niſi cum temperamento: vnde ad vltimitateꝫ deuenientia naturaꝫ ſunt coꝛrumpentia. Que autem paulatim de plenitudine/ vel inanitione/ vel ſimilibus fiunt: ⁊ bona ⁊ ſecurioꝛa ſunt iuxta conſuetudineꝫ exeuntia. Jn alio afoꝛiſmo dixit ad incõſueta debere trãſmittere.

℄ Afoꝛiſmus. LII.

Vide Gal. 2. Methodi. ca. 9°. Et pti. 5° Epidemiaꝝ. cõmẽ. 22°.

℄ Oĩa ſm rõneꝫ faciẽti ⁊ nõ eueniẽti ſm rõnem: nõ trãſire ad aliud manente: eo qđ viſum eſt a pꝛincipio.

℄ Sapientē nõ debemus infamare: ſi nõ in qualibet re ilico bñ ſibi ſucceſſerit: ⁊ ſi nõ actio appareat huius rei ad quaꝫ intẽderit: ſicut aqua guttam diu effluens petre effectuꝫ ſuauis penetrationis ſolet: qñqꝫ oſtẽdere: ſic ⁊ in moꝛbis ad digerẽdum duris: ſi rõnabilr ⁊ bona via ſe exercuerit ſapiens: et tñ nõduꝫ apparuerit a via tñ nõ deſiſtat rõnabili. Trãſire ad aliud duob⁹ modis fit: ſm qualitateꝫ ⁊ ſm q̃titatē. Qualitate vt ſiqs ex calidis ad frigidã mutet medicinã. Quãtitate: vt ſiqs ex calis ad calidioꝛa: vel ex frigidis ad frigidioꝛa. Dixit ergo: qcũqꝫ ſm rõneꝫ medicãtur: ⁊ ſi nõ ſm ſenſum cogñcãt egroti adiutoꝛiũ ſibi fieri: nõ tñ trãſferẽdum ad alia: vel qualitate vel quãtitate. Naꝫ hoc facere methoicoꝝ eſt: ⁊ eoꝝ qui ſm exꝑimẽtum medicina vtunt̃: manẽte egritudine que in pꝛincipio viſa eſt eadẽ. nam ſi mutet̃ vtpote ſi de tertiana fiat quotidianaꝫ: tũc ⁊ medicinã neceſſe eſt mutari.

Tranſire ad aliud duob⁹ modis fit.

℄ Afoꝛiſmus. LIII.

℄ Quicũqꝫ ventres hñt humidos: iuuenes qdẽ exñtes: ſiccos hñtib⁹ melius cõmutant. Jn ſenectute ṽo deterius cõmutãt: ſiccant̃ eniꝫ vt in pluribus ſeneſcẽtibus.

℄ Hic afoꝛiſmus iaꝫ eſt vtpote ſuperius expoſitus: vbi dicitur. Quibuſcũqꝫ iuuenibus exiſtẽtibus ⁊c̃. bonũ eſt in iuuẽtute fluxũ vẽtris habere: quoniã ſuꝑflua coꝛꝑis facilius egrediunt̃: ſed qbus hoc non fit ſenectus eſt grauis: quia ꝓpter cauſam ſuperius dictam deſiccantur.

aľs vẽtrẽ

℄ Jn magni^tu^

TRADVC. LAVRENTIA.

modo mouere coꝛpus tutum nõ ſit: ipſe enarrãs nimiuꝫ omne eē nãe inimicũ ait. Nãe. n. cẽtrũ tẽperie quadã ⁊ modulatione deſcribit̃ elñtoꝝ. Jtaqꝫ merito nimiũ ꝑterqꝫ modũ ⁊ immodicũ omne moderationẽ mediocritatẽqꝫ coꝛrũpẽs aĩantiũ cõpageꝫ exoluit. ℄ Cõtra paulatim ingt lenteqꝫ iplere. ſ. vacuare: necnõ reliq̃ agere que ſubiecit pedetẽtim tutum eſt. Sed potiſſimũ ſi de alio aſſueto in aliud eatur. Eteniꝫ pꝛima ſñia ad inſueta mutãdum eſſe cõſuluit. Per has igit̃ mutationes nimis repẽteqꝫ agere cum ꝑiculo. Contra paulatim lenteqꝫ ⁊ modeſte tutum eſt.

℄ Afoꝛiſmus. LII.

℄ Si cuꝫ oĩa rõne feceris nõ id ꝓuenit qđ ratio poſtulat: noli in aliud trãſire: duꝫ maneat qđ pꝛincipio viſum eſt.

℄ Spectate peritie mun⁹ eſt: haudquaq̃ tranſire ex his que recte viſa ſunt: q̃uis nõdum ita adhibitis ſubſidijs cõſpicua vtilitas compareat. Ut enim ſi ſtillicidia tundunt: infoꝛantqꝫ ſubſitũ lapidem/ lõgo tempoꝛis tractu vix egreqꝫ terebrãt excauantqꝫ ſenſibiliter. Sic per affectiones concoctu difficilioꝛes: in quibus nõ migrat ab eo quod viſum eſt: qui quod cõduceret recta ratione peruestigauit: q̃q̃ nihil quicq̃ ſpectabile viſu accidit: neqꝫ inſignis ſoſpitas ex voluntate reſpondet.

℄ Afoꝛiſmus. LIII.

℄ Quoꝛũ aluus humida eſt: ij q̃diu iuuenes ſunt: meli⁹ degũt: q̃ qbus ſicca eſt. At in ſenectute deterius. Siccatur enim aluus magna ex parte ijs qui ſeneſcunt.

℄ Hec ſententia liquido dilucet: et ſi quid ſuper ea dici cõuenit: ſuperius eſt memoꝛatuꝫ per illam ſentẽtiam cuius initiuꝫ extitit. Quibus iuuenibus adhuc aluus humida eſt: ijs ſeneſcentibus ſiccatur.

℄ Magnitudo

VERSIO LEONICENI.

refrigerare/ ſiue q̃uis alio modo coꝛpus mouere ꝑiculoſuꝫ ſit: ipſe oñdit, ingens. Omne nimiũ eſſe nãe inimicũ. Eſt. n. nã in elñtoꝝ ꝯſiſtẽs cõmoderatione: q̃re nõ abſqꝫ rõne nimiũ omne: vt qđ deſtruat cõmoderationẽ: vna ſubaꝫ aĩalis diſſoluit. ℄ Qđ ṽo paulatim: vt ingt: implere. ſ. vel euacuare: ⁊ q̃cũqꝫ alia ſubinde dixit: tutũ eſt: tum aliter factũ: ſꝫ maxime cum ab altero cui aſſueuimus tranſimus ad alteꝝ: nam in añte afoꝛiſmo ꝯſuluit: ⁊ ad inſueta permutari. Jn hiſce igit̃ ꝑmutationibus qđ plurimũ exiſtit atqꝫ repẽte: periculoſuꝫ eſt ſatis: qđ ṽo paulatim fit/ tutum.

Omne nimiuꝫ nãe inimicũ.

℄ Afoꝛiſmus. LII.

℄ Oĩa ſm rõnē faciẽti: ſi non ſuccedat ſm rõnē nõ eſt trãſeundum ad aliud: ſtante eo qđ a pꝛincipio viſum eſt.

THEOdori traductio.

℄ Si cũ oĩa rõne feceris nõ id ꝓuenit qđ rõ poſtulat: noli ĩ aliũ tranſire dum maneat qđ pꝛĩcipio viſuꝫ ẽ.

℄ Non parue eſt opus ſciẽtie non ꝑmutari ab his que recte viſa ſunt: et ſi nõdũ manifeſta appareat vtilitas ex his ſequi ad ea que ita facta ſunt. Quemadmoduꝫ enim in gutta ſubſeccam petraꝫ percutiente vix longo tẽpoꝛe ſenſibilis paſſio in lapide manifeſtatur: ſic accidit etiaꝫ in crudis: ⁊ que difficulter concoqui pñt diſpoſitionibus: in quibus cuꝫ recta ratio inuenerit id quod cõducit: non diſcedit ab illo qđ pꝛimum faciendũ exiſtimauit: etiaꝫ ſi nihil ex facto manifeſtum ſit ſubſequutum.

℄ Afoꝛiſmus. LIII.

℄ Quicũqꝫ aluos humidas hñt: ſiqdeꝫ iuuenes fuerint: meli⁹ cõmutãt his qui ſiccas hñt. Ad ſenectã ṽo deterius cõmutant: nam ſeneſcẽtibus magna ex parte exiccant.

THEOdori traductio.

℄ Quoꝛum aluus hũida eſt: hi q̃diu iuuenes ſunt meli⁹ degunt q̃ qbus ſicca eſt. At i ſenectute deteri⁹. Siccat̃ enim aluus magna ex pte his qui ſeneſcunt.

℄ Manifeſtus eſt hic afoꝛiſmus: ⁊ quicquid de eo dicere conuenit: ꝑus eſt dictum in eo afoꝛiſmo cuius pꝛincipium. Quibus iuuenibus ventres humidi ſunt: his ſeneſcentibus exiccantur.

℄ Magnitudo

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. LIIII.

¶ In magnitudine vero corporis: iuueneſcere quidem decẽs eſt: ⁊ non inſuaue: ſeneſcere inutile: ⁊ peius minoribus.

¶ Magnitudo corporis ꝓculdubio illa dicitur que temperamentum in longitudine, ⁊ profunditate/⁊ latitudine egreditur: ſed corpus in lõgitudine ſolum homines ꝯſueuerunt appellare magnum: nomen tamen certum eſt appellare longum. Itez corpus in vltimitate latitudinis/et profunditatis magnum vocatur: ſed tamen nomen certũ eſt ꝗgroſſum. Hipocr. autem non ad magnitudinem hanc intendit: hec enim non eſt mala in ſenectute. neqꝫ groſſum intelligit: ꝗ ſi ſit in ſenectute moleſtum: neqꝫ etiam in iuuentute fuit bonum. Solum ergo lõgum intendit in quo hoc qđ dixit certificauit. Hec eniꝫ in ſenectute torquetur/curuatur/gibboſatur: ⁊ vix ab habente portatur: talibus enim iuuenibus ꝯtrahuntur maiores muſculi in ſenectute: vnde curui remanent hĩ: ⁊ peius eſt eis q̃ȝ minoribus: etiam ſi cõtingat eiſdem cõtrahi ſpinales muſculos.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. LIIII.

¶ Magnitudo corpis in iuuenta qdem formã liberaleꝫ affert, nec iniucũdaꝫ: ꝫ in ſenectute vſu difficilis eſt atqꝫ deterius qđ procerius eſt.

¶ Magnitudo corpis ꝓprie noiatᷣ: ſi lõgitudine ⁊ latitudine ⁊ altiᵗᵉ plus eq̃ adcreuit. At ſi lõgitudine plimuꝫ excretum eſt dũtaxat magnũ corpus quoqꝫ vocatᷣ: ſꝫ ꝓpriũ ⁊ ſuũ nomẽ ꝓlixuꝫ ꝓceriũqꝫ eſt. Porro noiatᷣ īterdũ ⁊ altitudine latitudineqꝫ grãdeſcẽs corpus ſupra ꝓporᵗⁱᵒ magnũ. Atq id q̊ꝫ docti⁹ ⁊ recti⁹ obeſuꝫ craſſũqꝫ appellatᷣ. Si igitᷣ corpis magniᵗᵘᵈ ꝑſticulati⁹ luculẽtiuſqꝫ Hip. appellauit: nihilo deterior in ſenectute q̃ȝ breuis ⁊ īprocera facies corpis eſt. Sin ꝓcerũ vel obeſum īſinuauit: ꝓ ſenectuteꝫ deterior: atqꝫ vſu difficilis moleſtaqꝫ ⁊ incõmoda eſt. Sed obeſitas corpis in iuuẽta forᵐ libalẽ aut iucũdã nequaq̃ȝ affert. Quã ob reꝫ de ꝓceritate tñmodo formã afferri liberalẽ, nec tetrã iniucũdaꝫ indecoramqꝫ in iuuẽta recta rõne eſt ꝓditum. Incuruaſcũt. n. per ſenectutẽ modo vaſtiora, ꝓlixioraqꝫ corpora: vixqꝫ ſuſtinẽt īſolẽtẽ ⁊ iniquã molem: quã rem Hippo. vſu difficilẽ appellauit.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. LIIII.

¶ Magnitudo corporis iuuente quidem neqꝫ indecens: neqꝫ illiberalis: ſenecte ꝟo inutilis: et deterior paruitate.

¶ Magnitudo corporis: ꝓprie quidem nominatur: que longitudine/latitudine/profunditate moderantiaꝫ exuperat. Jam ꝟo: et quod longitudine ſola amplius auctũ eſt corpus: ſolemus magnum nominare. At quibus propriũ nomen eſt longum: nam ⁊ aliquando qđ ſm latitudinẽ: ac profunditatem vltra moduꝫ corpus eſt auctum: dicunt eſſe magnuꝫ: quãuis ⁊ hoc craſſum proprio vocabulo nominetur. Si igitur magnitudinem corporis in proprio ſignificato Hippocr. dixit: nihilo deterior eſt in ſenectute: q̃ȝ paruitas. Si ꝟo vel longitudinem corporis/vel craſſitudinem intellexit: he deteriores/atqꝫ inutiliores ſeneſcentibus ſunt. Uerum neqꝫ craſſitudo eſt iuuente decens/neqꝫ liberalis. In ſola ergo longitudine ꝙ ſit iuuẽte liberalis: ſenecte ꝟo inutilis/vere diceretᷣ. Ex hac enim ſeneſcentes gibbi fiunt: et vix poſſunt onus perferre: qđ Hippocr. inutile dixit.

THEOdori traductio.

¶ Magnitudo corpis in iuuẽta qdem formã libalẽ affert/nec iniucũdã. Sꝫ ī ſenectute vſu difficilis eſt ⁊ atqꝫ deterius eu adit qđ ꝓcerius eſt.

¶ Gal. Pergameni in Hip. aforiſmos Liber Terti⁹ ſm antiquam Conſtantini africani tranſlationem.

¶ In hoc tertio nr̃o volumine diſpoſuimus exponẽ qđ in tertia hac particula dixit de aere/temporibus anni/⁊ etate: obſcuriora tamẽ volumus dicere indigẽtia expoſitiõe. De vnoquoqꝫ ergo horum pro noſtra ꝯſuetudine eſt monſtrandum ⁊ diſputandum ſuper ſententiam Hippocr. inuolutiora in qua ipſius voluntatem demonſtrabo: repugnandum quoqꝫ Luce ſuper his que mirabiliter viſus eſt expoſuiſſe: ⁊ intentionẽ Hippocratis in h libro diſſimilaſſe: qui quod expoſuit a quodam magiſtro ſuo Cratone accepit: hic autem nihil rationabile attulit: ſed quod experimento didicit. Hippocr. tamẽ hic teſtatur ꝙ non ſolum experimentum introducatur.

¶ Galeni in Hippocratis ſententias Liber Tertius iterprete Laurẽtio laurentiano Florentino.

¶ In h 3ᵒ ſniaꝝ cõmentario: que ſunt ꝯſcripta de tẽporib⁹ atqꝫ etatib⁹ ab Hip. enarrabim⁹: potiſſimũ obſcura ⁊ ignobiliora reddẽtes cogñbiliora ⁊ lucidioraqꝫ. Mun⁹ id cẽſetᷣ genuinũ atqꝫ īntimum enarrationis. Autẽ ſnīe cuiuſqꝫ recte ⁊ ſcite ꝓdite ſuggerem⁹ demr̃ationis fidẽ. Ita. n. facere maiores per cõmẽtationes ꝯſueuerũt. Ueruꝫ demirari nõ ſatis queo Luci temeritatẽ ⁊ incõſtantiã ꝯſcribẽtis: vt ait. Quinti ꝓceptoris ſui enarrationes. Qui decreta de tpib⁹ atqꝫ etatib⁹ ꝓdita nullo ꝯuelãs demr̃onis adminiculo: nec vlla aſſertiõis fundãs ſoliditate: ad obſeruationem rerũqꝫ vſum oĩa reuocat. Atqui dum alibi ſnias explanaret nõ vni rerum vſui adquieſcẽs: eſtimat earũ ꝟitatẽ atqꝫ arbitratᷣ vtroqꝫ ꝟſum. Sed vt rerũ vſus ſolus his ꝓceptis conquirẽdis ꝓueſtigãdiſqꝫ ſupeſſe nõ queat: cum ſubtiliſſimus medicine artifex oſtendat: nos quoqꝫ poſt ſuo loco ⁊ tẽpore liquido indicabimus.

¶ Galeni in aforiſmos Hippocratis Liber Tertius: interprete Nicolao Leoniceno Vicentino.

¶ In 3ᵒ hoc in aforiſmos Hippocratis cõmentario/eoꝝ que de tẽporibus/atqꝫ etatibus: ab Hippocr. ſcripta ſunt/expoſitionẽ faciemus: maxime qdeꝫ quicqd eſt in ipſis obſcurũ declarãtes. Hoc enim eſt ꝓpriuꝫ expoſitionis opus. Uerũtamẽ ſingulis etiã que recte dicta ſunt demr̃ationẽ apponẽtes: qm̃ ⁊ hoc fieri in cõmentarꝫs ꝯſueuit. Miror aũt hoc loco ⁊ Lyci inequalitatẽ: ſcribẽtis quidem (vt ipſe ait) expõnes Cointi ꝓceptoris. Nulli autem eoꝝ que de tẽporibus: ⁊ etatibus dicta ſunt/ꝓbationeꝫ demõſtratiuã apponẽtis: ſed ad experiẽtiam: ⁊ obſeruationẽ omnia referentis: cum tamẽ ipſe in alioꝝ aforiſmoꝝ expoſitionibus rationalem adhibeat ꝯſiderationeꝫ: de ea que in ipſis cõtinetur veritate: nõ ſola contentus experiẽtia. Qđ ꝟo ſola experientia non ſufficiat ad talem contẽplationem aggregandam ipſe Hippocrates oſtẽdit. Hoc ⁊ in proceſſu ſermonis oſtendetur.

TRANSLA. ANTIQVA

℃ Aforiſmus. I.

Vide. 17. 3ˡⁱ. caþ. 6° theᵉ. 358. col. þ°.

Mutationes tempo-rum maxime gene-rant morbos: ⁊ in horis magne muta-tiones, aut friditatũ, aut eſtus ⁊ alia ſm rationem ſic.

Quidam arbitrati ſunt muta-tiones tẽporũ Hip-pocr. dixiſſe cõtinuationes eoꝝ: ac ſi dixiſſet. Qñ alteri tempoꝝ ſuccedit alterũ. Jmmutatio enim hyemis ad ver gñat (ſicut dicet) infirmitates: po-ſterius ṽo dicet in vere maniaȝ, epi-lepſiam, meliam ⁊c. Cum iterũ ver in eſtate mutet̃: ⁊ initium eſt eſtatis: continuas febres, tertianas, cauſon: ⁊ alia que numerauit eſſe teſtat̃. Sil̃r etiã ⁊ in autũno ⁊ in hyeme ita Hip-pocr. intẽdant intẽdiſſe tẽpoꝝ muta-tiones eoꝝ cõtinuationes. Sȝ in hoc aforiſmo vnũ qddaȝ habet̃: quo hic Hippocr. autumãt nõ intellexiſſe. Si eniȝ hẽ mutationes tẽpoꝝ: hos mor-bos quos dixit generant: nõ tñ aliqñ morbos p̃us habitos minorãt: ſȝ idẽ teſtat̃: ꝙ aliqñ minorent̃. Si aũt ita eẽt (vt autumãt) mutationes tẽporũ non magis ꝓpꝛie gñarẽt morbos ꝙ̃ eos auferrẽt. Jteȝ ſi ſic eẽt: qr̃e in ho-ris magne mutationes adderet. Vñ intẽdẽ nos innuit nõ ſolũ tẽpoꝝ mu-tationes: ſȝ eoꝝ cõpl̃ones que maxi-me ſunt gñantes morbos: cum oĩmo de ſuas mutẽt cõpl̃ones: ſicut ideȝ in epidimia dixit: quod poſtea dicam. ℃ Qđ aũt ſubiũxit. Et in horis ma-xime morbos gñant: cum mutent̃ in cõpl̃onib⁹ ſuis: verũ eẽ potuit: ſed tñ nõ qualiſcũqȝ ſit mutatio in ea dixi-mus morbos gñari: niſi cuȝ mutatio maxima fuerit: ⁊ ideo. Magne mu-tationes dixit in horis frigiditatis ſi-ue eſtus. Et alia ſm rõnem euenire. Sic in humiditatẽ, ſiccitatẽ, ventoꝝ ſufflationẽ eoꝝ quieteȝ. Hec vł̃ ex-poſitio libri ⁊ intẽtio Hippo. ℃ Jn-uenit̃ aũt hic aforiſm⁹ aliter in alijs libris. Cõuerſiones tẽpoꝝ anni: cau-ſe ſunt generãdi morbos maxime ſi magne ſint: ⁊ in eodẽ mutatiões ma-gne. Quib⁹ ex ṽbis nihil eſt obſcuri: maxĩe his qui meã anterioreȝ expõ-nẽ intelligũt: ⁊ alijs libris alr̃ eſt inue-nire: ⁊ ibideȝ põt itelligi. Aliter p̃ mu-tationes tẽpoꝝ qdã itelligũt trãſitũ vni⁹ tpis ad alteꝝ: vt eſtatis ad hye-meȝ: ⁊ hyemis ad ver: nõ abſurdũ q-dẽ: nã ⁊ hẽ faciũt egri^{tu}: verũ idigne Hip. ltr̃^{as} explanãt: ſȝ mutatio h̃ eſt itelligẽda eiuſdẽ tpis ſm qualitates alteratio. Vbi. ẽ. ſi qđ eſt frigidũ nõ fiat calidũ.

TRADVC. LAVRENTIA.

℃ Aforiſmus. I.

Temporũ mutatio-nes potiſſimuȝ pa-riunt morbos: ma-gneqȝ tẽpoꝝ muta-tiones, aut frigoris, aut eſtus ⁊ reliq̃ ex rõne graui⁹ icidũt.

Tempoꝝ mutationes qdam noiare volunt: per quas inter ſe conuarient: atqȝ alia ex alijs inuicem ſubrogent̃. Quaſi mu-tationes dixerit viciſſitudines ⁊ mu-tuas ex alio in aliud ſucceſſiões. Et enim hyems ſi meat in ver: gignunt̃ morbi de qbus poſtea docebit. Ve-re atre biles, furores, comitiales. Si ṽo ver it in eſtatẽ: id eſt vbi incipiat eſtas febres cõtinentes ait, ardores, tertiane: ⁊ reliqua genera morboꝝ: que deinde enumerauit. Jidẽ de au-tũno ⁊ hyeme adſtruxit: vt dicũt qui mutationes id poſſe qđ ſucceſſiones ꝯtendũt. At ṽbum potiſſimum ſnĩe adiectuȝ huic enarrationi perſpicue reclamat. Nam vbi tẽpora inuicem vertuntur: vt qdam ꝯſiſtunt morbi: ita alij abolentur. Qđ qdeȝ Hippo. quoqȝ indicauit. Quã ob rem tẽpo-rum vices nihilo magis pariũt mor-bos ꝙ̃ ſoluunt. Jtaqȝ ſatis abũdeqȝ fuerat dixiſſe: tñmodo tẽporũ mu-tationes pariunt morbos non inſup adiecto ṽbo potiſſimum. Quocirca ex tali additamẽto mutationes ⁊ cõ-uerſiones inaudiri tẽperationis alte-rationes iuſtius ⁊ luculẽtius eſt. He enim ſunt que potiſſimum pariunt morbos: quoties deinceps cõplures ſubeant: quẽadmoduȝ libro de vul-garijs morbis adſtruxit. Nec ſecus hoc loco poſt paulum indicabit. At ṽo temporis: vnius dũtaxat altera-tio: gignit quidem morbos: ſed potiſ-ſimum id haudquaꝙ̃ cõmittit. Jgit̃ morbi ob temporis vnius alteratio-nem potiſſimũ incidunt: quoties in-ſignes mutationes euenidt: ⁊ ob eam rem ait Hippoc̃. Magneqȝ tempo-rũ mutatiões, aut frigoris, aut eſtus, aut alius cuiuſꝙ̃ velut humoris, ſic-coris, deflationis, indeflationis gra-uius incidunt. Atqȝ hec enarratio ca-ſtior ⁊ verior eſt. Ceterum alia ſcri-ptio talis habetur. Tẽpoꝝ mutatio-nes maximos pariunt morbos: ma-ximeqȝ magne tempoꝝ mutationes grauiter incidunt: que omnia lautiſſi-me patent: preſertim his qui dudum memorata alio repetũt. Porro alias eiuſdem ſentẽtie lectiones offendes quas arrepto de prelatis initio inau-dias: atqȝ arbitreris licebit.

℃ Nãruȝ

VERSIO LEONICENI.

℃ Aforiſmus. I.

Mutationes tẽporũ potiſſimum pariũt morbos: ⁊ in qbuſ-daȝ tpibus magne mutatões, aut frigoris, aut ca-loris: ⁊ alia, p̃ rõne: eodẽ mõ.

Mutationes tẽpoꝝ nõnulli exiſtimant dici qbus inuicem cõmutantur: qua-ſi ſucceſſiones diceret. Nam hyeme in ver cõmutata fit dictorũ morbo-rum generatio: de quibus ipſe dein-ceps loquetur. Vere enim furores: atre biles: ⁊ morbi comitiales. Vere rurſus in eſtateȝ deſinente quod eſt initium eſtatis. Febres continue in-quit, ⁊ tertiane, ⁊ ardẽtes: ⁊ que ſub-inde cõnumerauit. Et de autumno: atqȝ hyeme ſimiliter ſcripſit: vt in-quiunt illi qui pro eodem accipiunt mutationes, ⁊ ſucceſſiones. Verum id verbum, potiſſimum: qđ ſermoni adiectum eſt aforiſmi: hanc expoſi-tioneȝ non admittit. Nam nõnunꝙ̃ tempora inuicem cõmutantur: ⁊ ſi-cuti quidaȝ morbi ex ea cõmutatio-ne generantur: eodem modo etiam ſoluuntur: ⁊ hoc ipſe Hippocr̃. dixit. Quare nihilo magis ſucceſſiones tẽ-porum pariunt morbos: ꝙ̃ ſoluunt. Quomodo igitur non ſat fuit ipſi di-cere. Mutationes temporũ pariunt morbos: ſed et, potiſſimum, addidit. Melius itaqȝ fuerit ob hanc adie-ctionem permutationes temporum intelligere eas que fiunt ſm illorum tẽperaturas alterationes. He ſiqui-dem ſunt que potiſſimum generant morbos qñ multe: alia poſt aliam, fiunt alterationes: quemadmodum in Epidemijs ſcripſit: ⁊ nunc etiam paulopoſt dicet. Si ṽo vnius tem-poris ſolius alteratio efficit morbos aliquos: non tamen potiſſimũ. Quã-do igitur fiunt morbi potiſſimuȝ ex vnius temporis alteratione: quãdo contigerit magnam eſſe alterationẽ: et ob hanc cauſam ipſe inquit. Et in quibuſdam temporibus magne mu-tationes: vel caloris: vel alicuius al-terius rei: veluti humiditatis, ſiccita-tis, aut ventoꝝ, aut horum defectus. Hec igitur expoſitio recta eſt in iſta ſcriptura. Jnuenitur tamẽ ⁊ alia ſcri-ptura: que ita ſe habet. Mutationes temporum pariunt morbos: ⁊ maxi-mos. Potiſſimum autẽ ⁊ in quibuſ-dam tẽporibus magne mutationes. Que ſcriptura nullam habet obſcu-ritatem: his preſertim qui ea audie-rũt: que a me ſtatim antea dicta fue-rũt. Sũt

THEOdori traductio.

℃ Temporũ mutatões potiſſimum pariũt morbos: magneqȝ tempoꝝ mutationes, aut frigoris, aut eſtus: ⁊ reliq̃ ex rõne graui⁹ incidant.

TRANSLA.ANTIQVA

fiat calidũ. Magne mutationes que oĩuʒ qualitatũ ꝑmutatione fiũt: vt ſi eſtas calida ⁊ ſicca frigiditatis ⁊ humiditatis affectionẽ ſumat: vel ſi eadẽ die nũc calor: poſtea frigus: ⁊ iteꝝ calor: ⁊ iterum frigus fiat.

Aforiſmus. II.

Vide.17.ꝑti. vbi.ſ.ca ꝑſe quẽtib⁹ afoꝛ.

Naturaꝝ he qdeʒ ad eſtateʒ: he vo ad hyemem bene aut male nate ſunt.

In hoc loco nominauit Hippocr. naturas que vere debent' noïari nature: id eſt ſubiecta manifeſta naturis. Nos autem complexiones elementorum eſſe dicimus: id eſt humiditatem, ſic. cali. ⁊ frigi. Monſtrauimus quoqʒ in libro complexionũ nouẽ eſſe cõplexiones, vnam equaleʒ: ⁊ hec eſt perfecta: ⁊ octo inequales: ⁊ he imperfecte. Harũ quatuoꝛ ſingule qualitati diãantur vniuſqʒ cali. frigi. ſic. ⁊ humi. quatuoꝛ autem duab⁹: id eſt cal'm ⁊ ſic. cali. et humi. frigi. ⁊ ſic. frigi. ⁊ humi. Unde cõplexionem habentes frigi. ⁊ humi. in eſtate bñ ſe habent: cali. ⁊ ſic. in hyeme melius: ſimiliter ca. ⁊ ſic. in eſtate peius: fri. ⁊ humi. peius in hyeme: eſt ⁊ alia complexio iter has: ſcilicet cali. ⁊ humi. que eſt in hyeme ꝑpter humiditatem peioꝛ, ꝑpter caloꝛem melioꝛ: ⁊ ecõtra in eſtate bona eſt ꝑpter humiditatem, propter caloꝛem peioꝛ.

Complexiones ſunt noueʒ.

In qb⁹ tꝑib⁹ cõplexiones me l⁹ ſe habeãt.

Afoꝛiſmus. III. ⁊ IIII.

Egritudinum alie ad alias bene, aut male nate ſunt.

Afoꝛis 4⁹.

Etates quedam ad regiones, ⁊ hoꝛas, ⁊ dietas: bene aut male nate ſunt.

In eſtate nãliter bene ſe habẽt frigide ⁊ humide diſtẽperãtie: coarctatur enim imoderatio caꝝ a caliditate ⁊ ſiccitate: male auteʒ tũc calide ⁊ ſicce ſe habent: eo ꝙ intenſe tẽperantie in hꝯ imoderationem cadent: ſil'r in hyeme frigide ⁊ humide tẽperantie male ſe habẽt: calide ⁊ ſicce bene. Unde bñ ⁊ male natuʒ eſſe duobus modis eſt. Dicĩ eni ſm gñationem: ⁊ ſm ſolutionẽ: vt bñ natuʒ eſt fieri: bene natuʒ eſt ſolui. Unde calide egritudines, bñ nate fieri ſunt in eſtate, ⁊ bñ nate ſunt ſolui in hyeme: eo ꝙ ꝯrioꝝ cõtrarie ſunt ſolutiones. Que autem ſunt calide vt tertiane ⁊ cauſon

Bñ et male natuʒ eſſe eſt duobus modis.

TRADVC. LAVRENTIA.

Afoꝛiſmus. II.

Naturarũ alie ad eſtateʒ: alie ad hyemeʒ bene maleue ſe habent.

Nãs hoc in loco Hippoc. ꝑpria ⁊ principe ſignificatione dicit: que nature ſubaʒ potiſſimũ indicat. Ea eſt: vt ſupra adſtruximus: tẽꝑatura quatuoꝛ elmtoꝛũ, humiditatis, caliditatis, ſiccitatis, frigiditatis. Quinetiaʒ vt eſt proditũ libro de tẽperamẽtis: vna dũtaxat habeĩ: que modice cõſtat ⁊ ſaluberrima eſt. Tum aũt imoderate maleqʒ tẽꝑate octo numero ſunt. Quaꝝ quatuoꝛ ſingulis qualitatib⁹: quatuoꝛ binis ꝯuariãt. Singulis inquaʒ cõuariant qualitatibus calida, frigida, ſicca, humida: binis vo qualitatib⁹ calida ⁊ ſicca, calida ⁊ humida. frigida humidaqʒ: ⁊ item frigida ſicca. Igiĩ per eſtatem frigide humide: que nãe optime degunt: per hyemẽ calide ⁊ ſicce tutiſſime ſũt. Quomodo calide ſicceqʒ eſtate, hyeme frigide ⁊ humide perperã degũt. In plenũ tales nature per antedicta tẽpoꝛa: tum optime: tum etiaʒ deterrime valẽt: at modice degunt: he quas tꝑis tẽpaculũ alterutra qualitate iuuat, aut offendit: quẽadmodũ humida calidaqʒ eſtiuis tꝑibus: atqʒ hybernis mediocriter habet. Eſtate. n. inquãtũ humida: rurſus hyeme inquãtum calida: melius valet.

Afoꝛiſmus. III. ⁊ IIII.

Ex moꝛbis alij ad alia bene maleue ſeſe habent.

Eodem modo etates ad tempoꝛa loca: ⁊ victus genera.

Inexplanatius obſoletiuſqʒ Hippocra. hoc in loco colloquitur. Quapropter confuſam ⁊ inconditam ſententiam diſponere: articulatiuſqʒ oꝛdinare libet ad hunc modũ. Ex moꝛbis alij ad alia tẽpoꝛa, loca, ⁊ victus genera bene, maleue ſeſe habent: eodẽqʒ modo etates. Moꝛbi inquam bene ſe habent ad tempoꝛa: ſm genituram quideʒ ſimilioꝛes: contra ſm abolitionẽ aduerſantes contrarijqʒ: aſſertum id nobis ſupra iam eſt: duʒ enarraremus illam ſentẽtiam: cuius initiũ eſt. Per moꝛbos minus ij periclitantur: quoꝛum nature moꝛbus conuenit. Etates preterea quẽadmodum nãe:

VERSIO LEONICENI.

runt. Sunt vo ⁊ alie ſcripture idem, dicentes: quas intelliges: atqʒ probabis: ſi illa que diximus animaduerteris.

Afoꝛiſmus. II.

Naturaꝝ: he qdeʒ ad eſtatem: he vo ad hyemem bene, maleue ſe habent.

Naturas h in loco dixit Hippoc. ſm principaliſſimũ, ⁊ ꝑpriũ ſignificatuʒ: qđ ſm ipſam maxime ſubſtãtiam nature eſt. Dicebamus autẽ in precedẽtibus ipſam eſſe tẽperaturã quatuoꝛ elmtoꝝ, humidi, ſicci, calidi, ⁊ frigidi. Et qdem oſtenſum a nobis eſt in libris de tẽperaturis. Una quidem tẽperatura bene tẽperata: atqʒ optima. Male aũt tẽperate, ⁊ vitioſe numero octo: quatuoꝛ quideʒ ſm qualitatẽ excedẽteʒ: quatuoꝛ vo alie ſm duas. Scdm vnam qdeʒ calida: ⁊ frigida, ſicca, ⁊ humida. Secũduʒ duas vo calida ⁊ ſicca, humida ⁊ calida, ⁊ frigida ⁊ humida, ⁊ frigida et ſicca. Ad eſtatem qdem frigide ⁊ humide nature optime afficiuntur. Ad hyemẽ vo calide ⁊ ſicce: ſicuti ⁊ male afficiũtur calide ⁊ ſicce ad eſtateʒ: frigide ⁊ humide ad hyemẽ. Perfectiſſime qdeʒ igitur nature huiuſcemodi ad dicta tempoꝛa optime: ac peſſime afficiunĩ. Mediocriter aũt que quouis modo ex tẽpoꝛibus: vel iuuantur: vel offenduntur, ſicuti humida, ⁊ calida eſtate, ⁊ hyeme: quoniam eſtate quideʒ quatenus humida eſt: melius afficit: hyeme vo contra: quatenus calida.

THEOdori traductio.

Nãm alie ad eſtatẽ: alie ad hyemẽ bñ maleue ſe habent.

Cõplexionis nouẽ: vna tẽperata ⁊ octo diſtẽperate.

Afoꝛiſmus. III. ⁊ IIII.

Moꝛbi quoqʒ alij ad alia bene, vel male ſe habent.

Et quedam etates ad tẽpoꝛa, ⁊ loca, ⁊ victus genera.

Ex oꝛdinato quodam interpretandi genere mihi videtur vſus Hippocrates in hoc afoꝛiſmo. Naʒ melius vtiqʒ ita dixiſſet. Moꝛbi et etates: alij ad alia tempoꝛa, ⁊ loca, ⁊ victus genera bene, maleue ſe habẽt. Moꝛbi igitur bene ſe habent ad tempoꝛa quidem: vt ad gñationeʒ ſimiles: vt ad ſolutioneʒ vo ꝯtrarij. Nos enim de hoc ipſo determinauimus in expoſitione illius afoꝛiſmi cuius initium eſt. In moꝛbis minus periclitantur. Etates autem: quẽadmoduʒ ⁊ nature. Frigide quideʒ ad calida. Calide vo ad frigida. Senum quidem ad eſtatem: iuuenũ vo ad hyemem. Eadeʒ rõne

THEOdori traductio.

Ex moꝛbis alij ad alia tẽpoꝛa, loca, ⁊ vict⁹ gña bene maleue ſeſe habent: eodẽqʒ mõ etates.

TRANSLA.ANTIQVA

cauſon:in hyeme quidem male nate ſunt fieri. Oſtendunt enim nimiam caloꝛem quem inſerunt:male autem nate ſolum in eſtate. Similiter ⁊ ſm locum/⁊ ſm etates/⁊ ſm dietas.

Expõ afoꝛiſmi quarti.

¶ Hic parū a rectitudine Hippo. vĩ deuiaſſe:bonū aũt eſſet/ſi ſic diceret. Ois moꝛbus vel etates ad tempoꝝ anni:ad regionū ⁊ dietaꝝ cõparationes bene ⁊ male: meli⁹ ⁊ peius nate ſunt. Moꝛbi eniꝫ ex ſili gñati:⁊ ecõtrario curati melioꝛes ſunt ex cõparatiõe:vel ex pte tẽpoꝝ anni:qḋ nos explanauimus cum in moꝛbis dixímus egrotãtes quibuſcũqꝫ nãe ppe minus piclitari. Etates ṽo ſic ⁊ nãe itelligant:qꝛ qb⁹ humiditas in eſtate dñat: ⁊ qb⁹ caloꝛ in hyeme/meli⁹ ſe hñt:ſenes aũt in eſtate melius: iuuenes ṽo/melius in hyeme:idem de moꝛbis ⁊ etatibus ſm regionẽ intelligaĩ. Moꝛbi eñ calidi in regionib⁹ naſcẽtes calidis minus ſunt moleſti. Etas ṽo calida ſanioꝛ eſt in regione frigida:imo vlĩter hec oĩa bona ſunt ẽꝯtrio accepta. Moꝛbis.n.frigidis ⁊ etatibus diete calide ſunt melioꝛes: moꝛbis ṽo ⁊ etatibus humidis ſicce diete. Sed lꝫ he melioꝛes ſint ẽꝯtrio accepte: cõplõni tñ tẽpate:regioneꝫ tẽpataꝫ tẽpus ⁊ dietã opꝫ eſſe:hec.n. ſola melioꝛatur ex ſilitudine ſua:etates gdẽ in eo qꝛ ſm nãm ſilibus gaudent:in eo qꝛ extra nãꝫ ꝯtꝛꝫ in egrotantibus etatibus eſt iſte ſermo.

Sola cõplexio tẽpata ſimilib⁹ melioꝛatur.

¶ Afoꝛiſmus. V.

Vide Gal. 1. de cõplonib⁹ ca. 4°. Vide 12° ꝯl. cap 6° cbar 357. col. 6° ⁊ in ſeqnti afoꝛiſmo.

¶ In hoꝛis qñ eadeꝫ die:aliquãdo qdeꝫ eſtus:aliquãdo ṽo frigus:autũnales egritudines expectare opoꝛtet.

¶ Tẽpoꝛa anni non ſunt cã moꝛbi:ſꝫ mutationes ſue cõplonis. Cõplonibus ergo cuiuſlibet tpis in quaſlibꝫ alias nãs ſibi oppoſitas mutat:quãcũqꝫ hoꝛa ſeu tpe mutentur: neceſſe eſt vt moꝛbi gñent. Qñ ergo in tpĩbus vt in vere eodẽ incipit die caloꝛ fieri:ita vt circa 3ᵃᵐ hoꝛã frigus:media aũt die rurſus frigus:⁊ iterũ caloꝛ/autũnales egritudines: id eſt inequales expectare opꝫ.nam inequales autũno fiunt:eo qꝛ ineqꝉe nãliter fit tẽpus:inequalitas aũt fit:qñ trib⁹ hoꝛis fit caloꝛ/⁊ tribus hoꝛis frigus. Diffundiĩ.n.nã extra:⁊ relaxaĩ coꝛpus. Jdẽ frigoꝛe rurſus inteſo ſubito reuertet̃ in pfundũ nã cõſtrictiones coꝛpis faciẽs diuerſas.ꝗ nũc qdẽ ad caloꝛẽ:nũc qdem ad frigus diſſoluiĩ laboꝛãs:⁊ nũc nõ ſit ſm rõnem digeſtio: ſed ex quo humoꝛes varij ⁊ diuerſi gñanĩ: varias ⁊ incõpoſitas et inequales faciunt egritudines.

¶ Auſtrini

TRADVC.LAVRENTIA.

dum nature:frigide quidem ad calida tempoꝛa: calide autẽ ad frigida bene ſe habent. Naꝫ ſenes eſtate:iuuenes hyeme tutius degunt. Nec ſecus ad terras non moꝛbi ſolum:verũetiam etates bene maleue ſeſe habent. Progignũtur enim potius terris calidis calidi moꝛbi: ſed minus periculoſi conſiſtunt. Et item etates calide frigidis locis ⁊ rigẽtibus melius valent. In reliquis eadem pꝛopoꝛtio ſuppetit. Jtidem ad victuum genera alie ad alia egritudines:atqꝫ etates bene maleue ſe habent. Calide eniꝫ ad frigida:frigide ad calida: ſicce ad humida:humide ad ſicca bene ſe habent. Et vt ſimpliciter dicatur:contrarie aduerſum cõtraria bene. Cõtra ſimiles aduerſum ſimilia male exigunt:preterqꝫ ſi modica tẽperataqꝫ etas aduerſum modicum victuꝫ tempuſqꝫ ⁊ locum contendatur. Jta enim tñmodo ſimilioꝛa ſimilioꝛibus tuta ſunt. At ea que immodice cõſtant etatibus aduerſa loca/⁊ tempoꝛa/ac victuuꝫ genera oppoꝛtunioꝛa cenſent̃. Poꝛro cuꝫ moꝛbus oĩs immodicus affectionis modus exiſtat:ſimilioꝛibus quidem locis ⁊ tempoꝛibus gignitur:obuerſis ⁊ pugillantibus abolet̃ur.

¶ Afoꝛiſmus. V.

¶ Per tempoꝛa quoties eadem die modo eſtus modo frigus exiſtit:moꝛbos autũnales expectari opoꝛtet.

¶ Merito non enim tempoꝛum vocamina:ſed tẽperacula moꝛbos concinnant. Jgitur hec vbi conuariant: egrotationes effligant neceſſe eſt.

¶ Auſtri

VERSIO LEONICENI.

dem ratione ⁊ ad loca:nõ moꝛbi tñ: ſed etiam etates afficiuntur. Nam moꝛbi calidi in locis calidioꝛib⁹ magis generantur:⁊ minus ſunt pericu loſi:et magis ſane ſunt in frigidis regionibus etates calidioꝛes:⁊ in alijs pꝛopoꝛtionaliter. Sic ṽo ⁊ ad vict⁹ gña:alij ad alia bñ/maleue ſe habẽt moꝛbi/⁊ etates. Nam calidioꝛes ad fridioꝛes:frigidioꝛes ṽo ad calidioꝛes:⁊ ſiccioꝛes qdeꝫ ad humidioꝛes: humidioꝛes ṽo ad ſiccioꝛes bñ ſe habent:⁊ vt ſimpliciter dixerim:cõtrarij quideꝫ ad contraria bene. Similes autem ad ſimilia male: preterqꝫ ſi etas temperata/⁊ victui/⁊ regioni/ et loco temperato comparetur:hoc enim ſolo modo ſimiles a ſimilibus bene efficiẽtur. Que ṽo plus a temperie receſſerũt etatis:ſm temperaturam cõtraria loca/⁊ tempoꝛa/⁊ victus genera conferunt magis. Cum ṽo omnes moꝛbi a temperie ⁊ modo recedant: generatio quidem a ſimilibus locis:atqꝫ tempoꝛibus:ſolutio ṽo a contrarijs fit.

¶ Afoꝛiſmus. V.

¶ In tempoꝛibus,quãdo eadem die modo caloꝛ:modo frigus fit:autumnales moꝛbos expectare opoꝛtet.

¶ Cum rõne fit hoc. Neqꝫ enim appellationes tempoꝛuꝫ cauſe moꝛboꝛum ſunt:ſed temperature. Cum igitur ipe conuariant:neceſſe eſt ⁊ moꝛbos conuariari.

THEOdoꝛi traductio.

¶ Per tpa quoties eadẽ die mõ eſtus modo frigus exiſtit:moꝛbos autũnales expectari opoꝛtet.

¶ Auſtri auditũ

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Aforiſmus. VI.

℄ Auſtrini flatus grauāt auditum: caliginoſi caput grauātes: pigri diſſoluētes: quādo iſti p̄ualēt: talia in morbis patiūtur egrotantes. Si v̄o boreas fuerit: tuſſes, faringes, vētres duri, diſſurie, horrores, dolores, ⁊ pectoꝝ ⁊ laterum. Quando iſti preualuerint talia in morbis expectare oportet.

℄ Hippoc. īfirmitates dicit futuras: cum auſtrinos auditū grauare dicat: qḋ neceſſe fuit eū tāgere: q2 opꝫ que naſcūtur de naturis morboꝝ: vel de extrīcis cauſis medicū diſcernē: vt ſꝫ q̄ iuſtum eſt poſſit iudicare. ℄ Nō aūt eſt graue videri: vñ grauēt audiſū auſtrini: q2 ſi cōplō huius vēti calida ſit ⁊ hūida: neceſſe eſt vt grauitatē faciat capitis: vñ cū iſte ſufflet inſtr̄a ſenſualia hūiditate inueniunt̄ plena ⁊ caput grauātia. Cū v̄o initia neruoꝝ humectent̄ hui⁹ vēti humectationib⁹ volūtarij mot⁹ grauant̄: ⁊ hoīes impotētes ⁊ pebiles efficiunt̄. Et in borea fit eō: qḋ tū poſtea tāget Hipp. ſꝫ hic q̄s egri⁰ᵉˢ faciūt hi vēti tetigit: vt poſſem⁹ diſcere accidentia que de morboꝝ naſcunt̄ eſſentia: ⁊ q̄ de cā extnea: vñ dixit. ℄ Si boreas fuerit: tuſſes fiūt ex mutatōib⁹ cōplexionū ſpiritaliū inſtr̄oꝝ: ⁊ aſpitatib⁹ gutturis. Cū ꝫ.n. faringes dixerit: ad gule attinē voluit aſpitates: cū .n. gulā hic vēt⁹ pflet: neceſſe eſt deſiccet ⁊ induret. Uētres duri dixit: ⁊ egōnes intellexit: que ſicciores ſunt ⁊ duriores in hoꝝ ſtatu vētoꝝ: cū totū corpus per hos deſiccet̄: vñ plus de humiditate ciboꝝ neceſſe eſt trahat̄: et feces diuti⁹ in vētrib⁹ ex ſui ſiccitate morant̄. Diſſurie v̄o fiunt ex paſſionib⁹ veſicaꝝ: cū ꝫ.n. veſica ſit frigida ⁊ ſicca ⁊ ſine ſanguine: plus patit̄ q̄s alia mēbra ex accīnti friditate ⁊ ſiccitate. Jteꝫ frigiditas boree dolorē facit in pectore cā ſue deſiccationis pectoris ⁊ iſtr̄oꝝ ſpūs vicinitate. Horrores q̄ꝫ fiūt pp huius vēti cōplōnis friditatē. ℄ ADDITIO. Jtē de eodeꝫ auſtrini calidi ſunt ⁊ humidi: vñ reſoluūt eaꝫ que eſt in nob̄ humiditatē: hec aūt diſſoluta hec diſſoluit oēs v̄tutes aīales/vitales/nāles ⁊ ſpiritales: nam ſi circa venas ferat̄ caliditas: vł humiditas nāles humiditates reſoluit. Si aūt circa arterias vitales ſoluunt̄ v̄tutes. Si v̄o circa tenoreꝫ neruoꝝ: ⁊ maxime volūtariorum hec

Ueſica ſine ſanguine.

Humiditas i nobis diſſoluta oēs v̄tutes diſſoluit ⁊ q̄ro.

TRADVC. LAVRENTIA.

℄ Aforiſmus. VI.

℄ Auſtri hebetāt auditū: caligine obducūt: corpa diffundūt: pigrioraq̄ faciūt: caput aggrauant. Ubi tēpeſtas ita p̄ualuerit: affect⁹ eiuſmodi exiſtūt. At ſi tp̄s aqloniuꝫ ē: tuſſes, fauces, alui dure, difficultates vrine, dolores horrifici coſtaꝝ ⁊ pectoꝝ accidūt. Ubi ita tēpeſtas exuperarit: affect⁹ eiuſmodi expectato.

℄ Qḋ obueniēt inq̄ꝫ indicauit dicens. Auſtri hebetant auditū, caliginē obducant, caput aggrauāt. Eius aūt reliquam adſcripſit ita. Ubi tēpeſtas ita p̄ualuerit affectus eiuſmodi exiſtūt. Aſſidue.n. medicus interſtinguat ⁊ cōſtituat opꝫ: nam ab exteris cauſis aut ob egrotatiōeꝫ ita pͦtigat: q̄ pſpicē prouidereq̄ i ſumrū mūdi⁹ queat. ℄ At v̄o quāobreꝫ auſtri hebetēt auditū: obtutui caliginē obducāt ex illoꝝ tēperamēto facile cogſcas licebit. Auſter.n. nā calidus atq3 humidus eſt. At h̄ ex toto caput oppletē: p indeq̄ ſenſuuꝫ opificia admo⁰ᵐ madefaciūt: caputq3 aggrauāt. Porro ſi neruoꝝ fons ⁊ origo madet. Circa igrediēdi miſteria corpa pigriora tardioraq3 reddunt̄: atq3 ēt hō pſentit exolutionē. ℄ Cōtra vbi tp̄s aqloniū ē (quēadmodū poſt ipe docebit) corpa cōſtipatiora, cōtentiora, mobilioraq3: ⁊ ad audiēdū purgatiora euadūt. Uerū h̄ in loco nō talia oppoſuit aduerſuꝫ ea que circa corp⁹ ab auſtro fiūt: q2 amboꝝ flatuum detrimēta: dūtaxat p hāc ſniaꝫ tractare iſtituit: vt cōſcij coꝝ iternoſcam⁹ ſecernamuſq3: q̄caiq3 pp morboꝝ vim ⁊ nāꝫ obtingunt. Jtaq3 ſi tp̄s aqloniū eſt, ait: tuſſes fiūt ob itēpieꝫ .ſ. ſpiritaliū machinaꝝ ⁊ ob fauciuꝫ aſpitatē: de qb⁹ docēs ſuggeſſit fauces: vt ſbaudiamus iſeſtant. Eteniꝫ iterdū reꝫ ita ediſſerit: ſiqdē pauloppoſt dicet autūno magna pᵒ eſtiuorū: atq3 ēt febres q̄rtane ⁊ erronee lienes. Quinetiaꝫ copulat aſſociatiſq3 geminis dictiōib⁹: ita legi pōt. Fauces alui dure: quēadmodū nōnulli interp̄tes voluerūt. Fauces.n. per aqlonios celi habit⁹ dure euadūt. Ea rōne: q̄ ⁊ areſcūt, refrigeſcūtq3. Nec ſecus aluus ſicciora deijcit. Ob tēpamēti ꝯditionē in habitū tēdēteꝫ ſicciorē: de q̄ corpus reſiccatū vniuſuꝫ eſculētoꝝ humorē ad ſeſe ipēſius trahit. Quinetiā excremēta diutius iiliſtēria nequaq̄ ſecreta pͤlus diluūtur. Difficultates p̄terea vrine

VERSIO LEONICENI

℄ Afoꝛiſmus. VI.

℄ Auſtri auditū hebetantes, caliginoſi, caput grauantes, pigri, diſſoluentes. Qñ huiuſcemodi tēpeſtas p̄ualuerit, talia in morbis patiūtur. At ſi aquilonia fuerit tuſſes, fauces, alui dure, difficultates vrine, horrores, coſtarūꝫ dolores, ⁊ pectoris. Qñ hec tempeſtas p̄ualuerit, talia in morbis expectare oportet.

℄ Jd qdeꝫ qḋ fit, declarauit, ingens. Hauſtri audituū hebetātes, caliginoſi, caput grauātes, pigri diſſoluētes. Cām aūt adſcribēs ob quaꝫ: vbi hec tempeſtas p̄ualuerit: talia in morbis patiunt̄. Semp ſiqdē opꝫ medicuꝫ diſtinguē: ⁊ ſepare id qḋ ex cā extrinſeca fit: ⁊ nō morboꝝ rōne vt precognitiōes faciat diligētiores. ℄ Cām v̄o ob quā hauſtri reddūt auditum grauiorē: ⁊ viſum caliginoſuꝫ: nō eſt difficile ex ei⁹ tēpatura cogſcē: q̄ calida: ⁊ humida nā eſt. Oia eteniꝫ talia ſunt apta replere caput. Ob h̄ igit̄ ⁊ ſenſuū iſtr̄a plurima iplēt humiditate: ⁊ capitis grauitatē efficiūt. Principio aūt neruoꝝ hūectato: neceſſe eſt ⁊ circa volūtarios mot⁹ pigritiā euenire: ⁊ veluti in ſeipo diſſolutū hoīeꝫ appare. ℄ Cōtra v̄o in aqlonijs vt ipſe inquiet īferius: corpa fiūt robuſtiora, vegetiora, ⁊ ad mot⁹ prōptiora: ⁊ meli⁹ audiētia. Nūc v̄o hec nō oppoſuit his q̄ ex hauſtro circa corpus ꝯtingūt: qm̄ in h̄ afoꝛiſmo de leſione tm̄modo: qui ex vtroq3 accidit vēto, tractare ꝓpoſuerat: vt hec cogſcētes ab illis ſepemus que ex morboꝝ nā ꝯtingūt. Jn aqlonijs igit̄ (vt inquit) fiūt tuſſes: pp videlꝫ inſtr̄oꝝ reſpirationi obſuiētiū intēpieꝫ: ⁊ pp fauciū aſpitatē: de qua nob̄ iſinuauit adiūgēs v̄bū illud fauces: vt ibi intelligeremus, patiunt̄. Naꝫ ſolet h̄ modo loq aliqñ. Pauloppoſt igit̄ inqt: Autūno ⁊ plurimi eſtiuoꝝ: ⁊ febres q̄rtane, ⁊ erratice, ⁊ lienes. Licet aūt ⁊ ſil̄ duo ꝯiūgētes legere: fauces alui dure: vt nōnulli expoſitores legēdū exiſtimarūt. Naꝫ fauces in aqlonijs ꝯſtōnib⁹ apparēt dure: qm̄ exiccant̄ ac refrigerantur ⁊ vēter iferior dura excernit: ⁊ pp ipis ꝯſtōnis tēpaturaꝫ que vgit ad ſiccitatē toto corpe exiccato: ⁊ magis ipſo ad ſeipm trahētes eas que fiunt ex cibis humiditates. Sꝫ ⁊ alia rōne: qm̄ ſi lōgiori tp̄e maneant: ⁊ nō excernant̄: oia humectātur. Urine etiaꝫ accidūt difficultates veſica

THEOdori traductio.

℄ Auſtri hebetāt auditū, caliginē obducunt, corpora diffundunt, pigrioraq̄ faciunt, caput aggrauāt. Ubi tēpeſtas ita preualuerit: affect⁹ eiuſmodi exiſtūt. At ſi tēpus aqloniū eſt, tuſſes, fauces, alui dure, difficultates vrīe, dolores horrifici, coſtarū, ⁊ pectoꝝ accidūt. Ubi tēpeſtas ita exuperarit affectus eiuſmodi expectato.

TRANSLA. ANTIQVA

rum hec humiditas feraẗ vel calidi-
tas: tūc ⁊ ſm differētes locos p̄dicte
accidūt paſſiones. Nā ſi fuerit circa
caput determinataꝫ faciūt capitꝭ gra
uitatē ꝑpter multos vapores ⁊ ſpi-
ſos in eo gn̄atos: ſi aūt circa aures fa
cit graues audit⁹: ſi ꝟo circa oculos:
oculoꝝ caliginē facit: ꝗ ſi circa po-
ſteriores ptes: facit motus difficiles.

Diſſolo ṽtus no duob⁹ mo dis fit.

℄ Diſſolutio ṽtuīs duobus modis
fit: aut enim euaporaẗ: aut extinguiẗ:
hec autem extingui ca dixit.

℄ Aforiſmus. VII.

Vide 17° pti. ca. 6°: cha. 357. col. 2ª. ⁊ per ſequētib⁹ aforiſmis.

℄ Cum eſtas ſit veri ſimilis: ſudores multos in febribus expectare oportet.

℄ Sicut ante dixi in q̄n̄do eadem die
eſt aliquando eſtus: aliqñ frigus: au-
tūnales egritudines expectare opor
tet: ſimiliter ⁊ quando eſtas eſt ſimi-
lis veri: id eſt cū complexiones ſue
tēperate ſunt: multos in febribus ex-
pectare oportet ſudores: ⁊ veruꝫ eſt:

Cauſe ſudo-ris.

quia multus ſudor fit ex caliditate: ⁊
multa humiditate: ⁊ horū vnum eſt
inuenire in hyeme: alterū ꝟo in eſta-
te: neutrū in autūno: in vere vtrūqꝫ.
Si ꝟo eſtas ſit ſiccior: neceſſe eſt vt
humiditas deſiccetur: ſi ſimilis veri
neceſſe eſt humiditatē ad cutem tra-
hi cum vi caloris: ⁊ cum propter ni-
miam humiditatem in fumuꝫ diſſol
uere non poſſit in tempore criſis: hu
mores illos expulſos: ſudores neceſ-
ſe eſt fieri.

℄ Aforiſmus. VIII.

℄ In ſiccis tēporibus febres acute fiunt: ⁊ ſiqdem annus talis exiſtēs amplius fuerit: qualem ꝯſtitutionem fecerit in pluribus: ⁊ tales egritudi nes expectare oportet.

℄ In ſiccis tꝑib⁹ nō multas egri^tes ſi-
ue febres: ſꝫ acutas naſci fateẗ. Pau-
lo ꝟo poſt dicet. Cōſtōnes qdē anni
oīno qdē ſicce: pluuialib⁹ ſunt ſanio-
res ⁊ min⁹ mortifere. Egritu^es aūt di
cit in pluuialib⁹ febres longas: qḋ ex
neceſſitate ꝯſeqẗ: q2 ex hūiditate aeris
multi hūores flatici in corꝑib⁹ adu-
nanẗ ⁊ non ꝯſumunẗ. Et eꝯ aeris ſic-
citas chimos minorat: ſed tñ in q̄lita
tib⁹ ſuis acutiores facit: vñ ⁊ febres
pauciores ſunt q̄ȝ in humiditatib⁹ tē
poꝝ: acutiores tamē ꝑpter ſiccitatē.
℄ ADDITIO. Ite de eodem in
poribus aforiſmis de cōpoſitis q̄lita
tib⁹: hic aūt de ſimplicib⁹ eſt illi ſer-
mo. i. de ſiccitate: ⁊ nō de q̄libet ſicci-
tate: ſed de imoderata: nā moderata

nō facit

TRADVC. LAVRENTIA.

vrine accidūt ob veſice noxā quam
trapit ex fridit ate ꝑ aqlonios flatus.
Nāqꝫ exiguis ⁊ frigida eſt. Q̄obrēꝫ
mag̃ q̄ȝ cetera membra frigoꝛificis
cauſis prebēdiẗ. Ex ipſa aqlonis frigi
ditas thoracis dolores ꝯcitat. Pro-
miſcua aduerſuꝫ reliq̃s ptes offenſa
quam thoraꝫ q̄ꝫ ꝯtrapit ſpirādo: nō
itidem cor pulmoqꝫ pꝛe copia cali-
ditatis. Ceterum horreſcere hoīes ſi
cōditio aquilonis exuperarit ob cir-
cūfuſi aeris algorem: quēꝫ latet.

℄ Aforiſmus. VII.

℄ Quoties eſtas ſit ſilis veri: ſudorum copiam in febribus expectare oportet.

℄ Quēadmodū paulo ante dixit per
tēpora quoties eadē die modo eſtus
modo frigus extitit morbos autū-
nales expectari opꝫ. Ita hoc in loco
rurſum quoties eſtas ſit ſilis veri. i.
modico temperamēto ſudoꝝ copiā
ait in febrib⁹ expectare opꝫ. Si. n. ſiue
circūſtans aer caloris aut corpus hu
moris excrementici prorſus inſors ⁊
carens ſudoꝝ copia in febribus fieri
qui pōt. At hoꝝ alteꝝ eſtate: hyeme
alteꝝ accidit: neutrū per autūnū: ve
re vtrūqꝫ euenit. Itaqꝫ merito ſqua-
lēs eſtas admodū humorē abſumit
diſijcitqꝫ. Sed quoties veri ſimilis
eſtas ſubit: ob calorē ingꝫ ad cutem
euomat: ob humorem ꝟo diſcutere
per vaporeꝫ nequaq̄ꝫ pōt. Quapro-
pter per iudicationes morboꝝ hu
mor ois ſecretus ſudores acciuit.

℄ Aforiſmus. VIII.

℄ Per ſqualores febres acute fieri ſolent: ⁊ ſi magna ex parte talis ſit annus: qualem fecerit conditioneꝫ: morbos quoqꝫ expectare magna ex parte oportebit.

℄ Per ſqualores febres non multas
fieri: ſed acutas oſtēdit. Etenim mo-
dico poſt ita dicet. Conditionum an-
ni ſqualores ſalubriores (quod in to-
tū dixerim) q̄ȝ imbres minuſqꝫ mor-
tiferi ſunt. Indeꝫ ab his proxime di-
cet: morbi per imbres magna ex pte
conſiſtunt febres longe: nec immeri-
to: obducti enim aeris humor ſuccū
pituitoſum: ⁊ item aquoſa recremen
ta pleraqꝫ colligit: ſiccitas autem in-
certioreꝫ materie copiam: ſed bilio-
ſiorem reddit. Et ob eaꝫ rem febres
pauciores numero per imbres: ſed
acutiores affligunt. Ceteruꝫ que de-
inde per ſententiam ſunt perſcripta
ſatis q̄ȝ dilucent.

℄ In tꝑib⁹

VERSIO LEONICENI.

veſica flatu aquilonis ob frigiditatē
offenſa. Eſt. n. exiguis: ⁊ ꝑtes ex cau-
ſis frigidis: plus q̄ȝ alie ptes: ipſa eſt
offenſioni parata. Eadē aqlonis fri-
giditas etiā thoracis dolores efficit:
cōi etiaꝫ ⁊ ad alias ptes leſione: ⁊ illā
q̄ꝫ que fit ex reſpiratione aſſumēte:
que nō pari mō pulmonē attingit: et
cor: ob ſui caloris multitudineꝫ. Ho-
mines ꝟo horridos fieri in aqlonijs
ꝯſtōnibus: clarū eſt: ⁊ conſentanee. vꝫ.
aeris ambientis tēperature.

℄ Aforiſmus. VII.

℄ Quādo eſtas ſit veri ſilis: ſudores in febribus multos expectare oportet.

℄ Quēadmodum paulo antea dice-
bat. Qñ die eadē aliqñ frigus: aliqñ
calor accidit: morbos autūnales ex-
pectare opꝫ: ſic nūc rurſus. Qñ eſtas
ſit veri ſilis: ḃ eſt tēperaturā habet cō
moderatā: expectare ingt opꝫ mul-
tos ſudores in febrib⁹: ⁊ hoc nō ſine
rōne. Neqꝫ. n. ſine aeris ambiētis ca-
lore multi ſudores fieri poſſunt: neqꝫ
abſqꝫ ḃ ꝗ aliq̃ humiditas in corpe
ꝯtineaẗ. Hoꝝ ꝟo alteꝝ eſt in eſtate:
alteꝝ ꝟo in hyeme. Autūno ꝟo neu-
truꝫ: vere aūt vtrūqꝫ. Rōnabilr igiẗ
eſtas qdeꝫ arida: ſatis abſumit: atqꝫ
reſoluit humiditateꝫ. Silis aūt veri:
ob caliditatē qdē attrahit ad cutim:
ob humiditateꝫ ꝟo nō pōt per mo-
dum vaporis reſoluere. Tota igitur
ſimul humiditas in morboꝝ iudi-
cijs expulſa ſudores facit.

℄ Aforiſmus. VIII.

℄ In ſiccitatibus febres acute fiunt: ⁊ ſi annus magna ex patre talis fuerit: qualem fecerit conſtitutionem: tales plurimum morbos oportet expectare.

℄ Non multas ait febres in ſiccitati-
bus fieri: ſed acutas: quoniaꝫ paulo-
poſt inquiet. Cōſtitutionum aūt an-
ni: ſicca tꝑa: pluuioſis ſunt ſalubria
magis: ⁊ minus mortifera: ⁊ his adiū
gens rurſus inquiet. Morbi in plu-
uioſis tēporibus: magna ex pte fiunt
febres lōge. Non abſqꝫ rōne. Nam
aeris ambientis humiditas pituito-
ſos accuiat humores: ⁊ non paucas
generat aquoſas ſuperfluitates. Sicci-
tas ꝟo pauciores quidem humores
efficit: ſed qualitate biliofiores: ⁊ ob
hanc cauſam febres: numero quideꝫ
ſunt pauciores: his que fiunt in tem-
poribus pluuioſis: ſꝫ acutiores. Que
ꝟo deinceps in aforiſmo dicuntur
manifeſta.

℄ In ꝯſtātib⁹

THEO. dori traductio.

℄ Quotiens eſtas ſit ſilis veri / ſudoruꝫ copiā in febribus expectare ꝑe opꝫ.

De cauſis ſudoris.

THEO. dori traductio.

℄ Per ſqualores febres acute fieri ſolent: ⁊ ſi mag ex pte talis ſit ann⁹ q̄lē fecerit ꝯditioneꝫ: mōbos q̄ꝫ ta les expectare magna ex pte. oportebit.

TRANSLA. ANTIQVA — TRADVC. LAVRENTIA. — VERSIO LEONICENI.

Moderata ſiccitas nõ facit egritudinẽ: imoderata vero acutas

nõ facit egritudinem: imoderata vo non q̃ſlibet: ſꝫ acutas .i. tertianã ⁊ cauſonẽ: nã ſiccitas ꝑ ſe ſola ſolet gñare cholerã rub. ⁊ ſi calidius tp̃s fiat q̃ꝫ oporteat oĩno acutas facit febres: ſi autẽ duo tpa peioꝛ eſt cõplo: ſi vo .iij. vel .iiij. moleſtiſſimũ eſt h̃nã hoc põt graues peſtilẽtias gñare ⁊ bubones.

Afoziſmus. IX.

In moderatis tꝑib⁹: ſi tpalr tpa ſe reddiderĩt: boni ſtat⁹ ⁊ bone egritudinis determinationes ſiunt. In imoderatis vo maxime imoderate ⁊ difficiles determinationes.

Qualis Hippoc. intentio fuerit de moderatis temporibus poteſt intelligi in libro ſuo: qui vocat περι τῶν ὑδάτων. Si enim appareãt ſigna in ortibus ſtellarum: ⁊ in occaſibus earum: ſm ꝙ apparere oportet: ⁊ in autũno quedaꝫ pluuie fiunt: hyems vo temperata non multum calida: neqꝫ multum frigida: in vere pluuie plurime temporibus ſuis ⁊ eſtate ſimiliter: annus ille eſt neceſſe vt ſit ſanus. Ex qua ordinatione temporum cum Hippocr. perpenderis intellectum: poteris etiam intendere quid in his poſſit obuiare: que ipſe in moderatis dixit: ⁊ in his morbos naſcẽtes immoderate determinatiõis. Et bene: quia criſis in his morbis cum timoroſis venit accidẽtibus: aliquãdo naturaliter ipſa in ſe peſſima eſt: aliquando mortalis: neqꝫ totam materiam purgans: ſed vnde infirmus recidiuet ſeruans.

Afoziſmus. IX.

In tẽpoꝛibus nature legitimis: cũqꝫ tẽpeſtiua tẽpeſtiue reddunt: morbi cõſtãtes: ſinceri ⁊ faciles veniunt. At vo iniquis incõſtantes ⁊ iudicatu difficiles exiſtunt.

Legitima vocat tpa: que ꝓpriũ ꝫ ſuũ tẽpamẽtũ ꝫ ordine retinẽtia: rata ⁊ imutabili ꝯſtãtia vigẽt. At quẽ naꝫ legitimũ appellet annuꝫ diſcas licebit ab eo q li° de aq̃ / loco / aere ſanxit in hũc modũ. Si hec indicia accidãt ex rõne ꝑ ſyderũ ort⁹ ⁊ obit⁹ / ſi autũno aque deſcẽdũt / ſi hyẽs modice cõſtat / ſi in fine neqꝫ nimiuꝫ tepet: neqꝫ ſuꝑ modũ inalget / ſi vere aque tẽpeſtiue atqꝫ ẽt eſtate cunt: ita ann⁹ merito ſaluberrimus erit. Ceteꝝ ꝑſpicuũ eſt: vt ꝯditiões iclinationũ cõꝑatiõe intelligant. Ubi itaqꝫ pꝫ q̃lis naꝫ annus legitim⁹ eẽ expetit incõſtãtẽ mutabilẽqꝫ ⁊ ꝯuſibilẽ in cogñcẽ facilli mũ fiet. Oẽs .n. q̃cũqꝫ nõ obſuãt ſtabilis ꝯſtãtiſqꝫ ⁊ velut inexpugñbilis anni modũ: ipſos appellat Hip. H in loco incõſtãtes deriuabileſqꝫ ⁊ trãſducibiles: atqꝫ ẽt morbos q in eis iſeſtãt: ſilr mutãtes atqꝫ iſtabiles noiat. Porro docuit vt hi difficiliores iudicatu .i. peiores indicatu ꝯſiſtãt: aut enim cum ꝑiculoſis accidẽtibus obtingunt indicatiões per eiuſmodi morbos: aut ſtatim exitiales infeſtãt: aut prorſus recidiuant.

Afoziſmus. IX.

In conſtantibus tempoꝛibus: cum tempeſtiue tempeſtiua redduntur: morbi conſtantes: ⁊ boni iudicij fiunt. In inconſtãtibus aũt, inconſtantes, ⁊ mali iudicij.

Conſtantia tempoꝛa nominat que ordinatim ſuam recipiunt temperaturam. Quem vo cõſtantem appellet annũ: tibi licet diſcere ab ipſo in libro de aqua / aere / locis / ⁊ regionib⁹: ita dicente. Siquideꝫ pro ratione facta fuerint ſigna huiuſcemodi in ortibus: ⁊ occaſibus ſyderuꝫ: ⁊ in autũno / ſi aque deſcendunt: ⁊ hyems mediocritatẽ ſeruauerit: neqꝫ valde ſerenus: neqꝫ frigore excedens. Et vere aque euenerint tempeſtiue / ⁊ eſtate: ſic par eſt annum fore ſalubrioꝛẽ. Poſtq̃ꝫ igitur qualis debeat eſſe cõſtans annus didiciſti facile: eſt etiaꝫ inconſtantem intelligere. Oĩa enim que non ſeruant ſm aliquid anni cõſtantis ductum: ea nunc Hippoc. incõſtantia vocat: ⁊ eos qui in ipſis accidunt morbi: ſimiliter appellat. Ait autem: ⁊ ipſos difficulter: hoc eſt male / iudicari. Uel enim cum caſib⁹ periculoſis iudicia in his morbis eueniunt: vel ſtatim ſunt pernicioſi: vel omnino faciunt recidiuam.

THEODORI traductio.

In tẽpoꝛibus nãe legitimis cũqꝫ tempeſtiua tẽpeſtiue redduntur: morbi ꝯſtãtes ſinceri ⁊ faciles ſiunt. At vo iniqꝫ incõſtantes ⁊ indicatu difficiles exiſtunt.

Afoziſmus. X.

Vide Gal. l. de cõplexionibus. c. 4°.

In autũno fiunt egritudines ⁊ maxime moꝛtifere: vt in pluribus. Uer vo ſaniſſimũ ⁊ minime moꝛtiferũ.

Tẽpoꝛa anni: ſi ſm ꝙ opꝫ cõplexiones ſuas ſeruauerint: ver ceteris tꝑibus ſanius: ⁊ minime moꝛtiferuꝫ erit: qꝛ tẽperatius eſt alijs. Autũnus acutoꝛũ moꝛboꝝ eſt gñatiuus ⁊ peſtilentioꝛ ceteris: ver vo ſicut dixi / mus in ſuis tẽperatum eſt cõplexionibus: autũnus in multis illaudabilis eſt rebus. Primo qꝛ eadeꝫ die: aliqñ q̃dem frigidus: aliquãdo q̃dem calidus. Secũdo: qꝛ cum ſit poſt eſtateꝫ inuenit in multis coꝛpoꝛib⁹ chimos incenſos: ⁊ in q̃buſdam virtutẽ defectam.

Afoziſmus. X.

Per autũnũ mo̅bi acutiſſimi atqꝫ exitioſiſſimi accidũt magna ex ꝑte. Uer ſaluberrimũ eſt minimeqꝫ exitioſuꝫ.

Ubi tpa idoneũ oĩe retinẽt tẽpamẽtũ: ver vtpote tẽꝑatũ per ea ſaluberrimum erit. At acutiſſimos moꝛbos ⁊ exitioſiſſimos q̃tũ in ipſãmet tpis vim ⁊ nãꝫ agit autũnus ĩpoꝛtat. Sigdẽ ver maxĩe tẽꝑatũ modificatũqꝫ eſt: per autũnũ vo ꝑn⁹ inq̃ꝫ eadẽ die mõ frigus mõ eſtus antepollet: tũ aũt iſequit̃ eſtatẽ in qua plerũqꝫ ſucci toꝛrent̃: interduꝫ vires debiles extiterũt. Porro nõ ob id ſolũ noxi⁹ autũnus cẽſet̃: verũetiã ꝙ antea eſtuoſi ad cutẽ reſlatiqꝫ ſucci ꝑ autũnũ ab aeris

Afoziſmus. X.

Autũno moꝛbi acutiſſimi: atqꝫ exitiales: maxĩa ex parte. Uer vo ſaluberrimuꝫ: ⁊ minime exitiale.

Cum tẽpoꝛa ꝯuenĩẽtẽ ſeruãt totaꝫ tẽperaturam: inter ipſa ver eſt ſaluberrimũ: vt qđ bonã habet tẽperaturam. Moꝛbos aũt acutiſſimos: atqꝫ moꝛtiferos: alioꝝ tẽpoꝝ cõparatione autũnus affert: quãdoquideꝫ ver tẽperieꝫ habet. Autũno vo hoc imprimis ineſt: ꝙ eadẽ die aliqñ caloꝛeꝫ: aliquãdo frigus cõtinet. Deinde eſtiuuꝫ ſubſequit̃ tẽpus: in quo multis quideꝫ humoꝛes aſſati ſunt. Quibuſdam vo et vires ſunt debilitate. Nõ ſoluꝫ vo hac rõne autũnus malus eſt:

THEODORI traductio.

Per autũnũ mobi acutiſſimi ⁊ exitioſiſſimi accidũt: magna ex pte. Ver ſaluberrimũ eſt: minimeqꝫ exitioſum.

TRANSLA. ANTIQVA

ctam. Neqꝫ etiã ſolum hoc: ſed etiaꝫ anteꝗ̃ veniat ad cutem chimi mouẽtur ⁊ diſſoluuntur: ſed iſte veniẽs recludit propter ſuam frigiditatem in interioribus: qḋ naturaliter ꝉ in oibus facit hominibus: particulariter ꝟo in male dietantibus ex multis fructuum comeſtionibus: quibus mali chimi in corporibus abundant.

al's vir

℄ Aforiſmus. XI.

℄ Autũnus priſcis malus.

℄ In ſuperioribus autũnus vniuerſaliter blaſphemat: hic ꝟo particulariter in priſcis. Dic autẽ priſcos intellexit ex vulneribus laborantes pulmonis: poteſt etiam quod dixit de omni conſumptione corporis accipi: vnde non poſſum certificare ad quod horum intenderit Hippocra. Sed ſiue prius/ſiue poſterius intellexerit autumnus: neceſſe eſt malus ſit: eſt enim frigidus ⁊ ſiccus ⁊ inordinatus.

℄ Aforiſmus. XII.

℄ De temporibus: ſiquidẽ hyems ſicca ⁊ borealis fuerit: ver vero pluuioſum et auſtrinum: neceſſe eſt eſtate febres acutas et opthalmias ⁊ diſſinterias fieri: maxime mulieribus et humidis natura.

Vide. 17. q̃ſti. ca. 6°. char. 357. col. 2°. Et pro ſequẽtib° afoꝛis.

℄ Ab eſſentia temporum anni incipit: ⁊ hoc veris ⁊ hyemis dicens. Si hyems ſicca ⁊ borealis fuerit: ver ꝟo pluuioſum ⁊ auſtrinum ⁊ humiduꝫ: que quidem mutatio parua eſt: ſed extra curſum nature tamen: vnde in eſtate febres acutas ⁊ opthalmias ⁊ diſſinterias fieri neceſſe eſt: quarũ cauſe in περιτιονοξομάτον. i. in libro de aere ⁊ aqua ab eodem monſtrate ſunt: cum diceret. Si hyems ſicca ⁊ borealis fuerit: ver ꝟo humidum et auſtrinum: eſtate neceſſe eſt febres acutas eſſe ⁊c. quod ſi fit ſubito: opthalmiaꝫ neceſſe eſt ſubſeq. Terra enim cum eodeꝫ tempore ſit humida propter veris pluuias: ⁊ auſtrini calorem duplicẽt ⁊ humiditatem. Uentres ꝟo cum non deſiccentur: nec humiditas cerebri minuat: neceſſe eſt febres acutas in eſtate ſubſequi: et maxime flegmaticis: diſſinterias ꝟo ⁊ in mulieribus ⁊ humidis nã. Hec in περιτιονοξομάτον: que ibidẽ explanabo: ħ ibidẽ naſci dixit in eſtate. Itẽ in 2ª pticula Epidimie quaſdã

TRADVC. LAVRENTIA.

ab aeris circũcurrẽtis frigiditate in pfundũ ſubitant cogũturqꝫ. Sꝫ hec cũctis hoib° indifferẽter eueniũt. At ijs qui neꝗuaꝗ̃ recte victitant: neqꝫ cupiditatũ dulces iſidias reliquaſqꝫ oẽs exuunt paſſiones ceu corrolariũ obuenit ex fructib° detrimẽtũ: ꝗ̃rũ prolubio eſitando ꝑ pellecti ꝗbuſqꝫ large ingeſtis malis ſuccis opplent.

℄ Aforiſmus. XI.

℄ Autũn° tabidis malus eſt.

℄ Tabidi iniquũ accipiẽtes aerem improtectũ nudũqꝫ pſidijs nãlib°. i. carniũ inuolucro exutũ obtinẽtes corpus aſſidue offendunt. Atq tabeſcẽtib° ſpũs vitalis vireſqꝫ nãles debiles fiunt. Quinetiã autũnũ ꝑpria ſnia aliter culpauit: ſꝫ ħ in loco rurſus criminat: qꝛ tabidis potiſſimũ officiat. Ceterũ appellet ne tabidos eos: duntaxat in ꝗb° tabe prebẽtis pulmonis ſ. exulceratio infeſtet: an oẽs vtcũqꝫ abſumptos anceps ꝗ̃ſtio ⁊ crepa: et ꝗ̃ in vtrãqꝫ ꝑtẽ arbitrari non queat. Sed ꝯſtat vt alterutris noceat incõmodetqꝫ autũn°: ꝗppe qui frigidus pariter ſiccuſqꝫ ⁊ iniquus exiſtat.

℄ Aforiſmus. XII.

℄ Qḋ ad tẽpoꝝ attinet rõnẽ: ſi hyems ſqualida ⁊ aglonia fuerit: ver pluuiũ auſtraleqꝫ febres acutas fieri eſtate neceſſe eſt. Et lippitudines ⁊ inteſtinoꝝ difficultates: maxime mulierib° ⁊ ijs qui humidam habent naturam.

℄ De tẽpoꝝ alteratiõe ꝯuerſioneqꝫ ħ in loco cõmunit: atqꝫ exordit ab hyeme ſqualida ⁊ aglonia: vere pluuio auſtraliqꝫ. Tales igit mutatiões exigue: attamẽ ꝑter nãꝫ ſunt: ⁊ ob eã reꝫ febres fieri acutas docuit eſtate: ⁊ lippitudines: ⁊ iteſtinoꝝ difficultates. At quã ob rẽ exupent tales morbi per ꝑdictã ꝯditionẽ: ipẽ ꝗ̃ꝫ cõmẽtario de aqua/loco/aere adſtruxit in hũc modũ. Si hyẽs ſqualida ⁊ aglonia fuerit: ver pluuiuꝫ auſtraleqꝫ: febres ⁊ lippitudines fiant neceſſe eſt. Si. n. eſtate ſtrãgulatio ſupueniẽt: ſtatim terra ꝟnis ībrib° madefacta vehemẽtior fiat eſtas ob irriguã tellurem ſoliſqꝫ rapidũ ardorẽ opꝫ: pindeqꝫ alui reſoluant: neqꝫ ſiccat cerebrũ: quoties. n. ver tale fuerit vt non rebulliat corp° et caro fieri minime põt. Et ob id febres oẽs: ſꝫ potiſſimũ pituitoſos prehẽdũt: ⁊ itẽ difficultates iteſtinoꝝ mulieres ⁊ viros humidiores. Hec Hip. li° quẽ de aqua/loco/aere fecit. Sed quã ob cãm: neqꝫ hyeme ipã: nec vere fieri ⁊ velut dari in vulgus

VERSIO LEONICENI.

lus eſt: ſed etiam quia primũ ꝗdem humores mouebant ad cutem: atqꝫ diſſlabãt: autũno ꝟo ab aeris ambiẽtis frigiditate trudunt: atqꝫ ad interiora impellunt: hec ꝗdẽ oibus hoibus cõia ſunt. His ꝟo qui nullo victu vtunt ex ſupabũdãti: fruct° accedunt ꝗbus abũdãter repleti maloꝝ humoꝝ multitudinẽ generant.

℄ Aforiſmus. XI.

℄ Autũnus tabidis malus.

℄ Damnauit quidem et aliter ꝉ autũnum in antecedente afoꝛiſmo. Nunc autẽ ꝑcipue nocentem tabidis rurſus vituperat. Utrum ꝟo illos ſoluꝫ nominet tabidos quibus pulmo eſt exulceratus: vel omnes quomodocũqꝫ tabefactos: non poſſumus coniectari. Liquet autem vtriſqꝫ autũnum eẽ malum: cum ſit ſiccus: ſimul ac frigidus: ⁊ inequalis.

THEOdori traductio.

℄ Autũn° tabidis mal' ẽ. a. l. pluries

℄ Aforiſmus. XII.

℄ De tpib°: ſiqdẽ hyẽs ſicca ⁊ aglonia fuerit: ver ꝟo pluuioſum ⁊ auſtrale: neceẽ eſt: eſtate febres acutas: ⁊ lippitudies (greci opthalmias vocant) ⁊ inteſtinoꝝ difficultates: ꝑcipue ꝟo mulierib°: ⁊ viris qui nã ſunt hũidiores.

THEOdori traductio.

℄ Qḋ ad tẽpoꝝ attinet rationeꝫ. Si hyems ſqualida ⁊ aglonia fuẽit: ver pluuium auſtraleqꝫ: feb. acutas fieri eſtate neceẽ eſt: ⁊ lippitudines: ⁊ inteſtinoꝝ difficultates maxime mulierib° ⁊ his ꝗ humidã hñt nãm.

℄ De alteratiõe: que in tpibus fit/hic docet: ab hyeme ſicca ⁊ aglonia initiũ ſumẽs. Uere aũt pluuioſo ⁊ auſtrino. Parue igit tales mutationes: ꝑter nãm tñ: quapp ⁊ ad eſtateꝫ ſeq ait hos morbos: febres acutas: ⁊ lippitudines: ⁊ inteſtinoꝝ difficultates. Cãm ꝟo ob quã ſupabũdant in tali ꝯſtõne huiuſcemodi morbi: ipſe explicauit in li° de aqs/de locis/⁊ aere. Uerba aũt eius ſe hñt in hũc modũ. Si aũt hyẽs ꝗdẽ ſicca ⁊ aglonia fuerit: ver ꝟo pluuioſum ⁊ auſtrale: neceſſe eſt eſtatẽ febrib° abũdare: ⁊ lippitudines: ⁊ difficultates inteſtinoꝝ aduenire: qñ. n. eſtate ſtrãgulatio repente ſupuenerit: ⁊ terra madida ex pluuijs ꝟnalibus: ⁊ ab auſtro fuerit: neceẽ eſt/eſtũ duplicari: ⁊ a terra madida: atqꝫ calẽte: ⁊ a ſole cõburente: nõ ꝯſtãtib° hoiuꝫ vẽtrib°: neqꝫ exiccato cerebro. Neqꝫ. n. poſſibile eſt tali vere exiſte: nõ iflãmari corpus: ac carnẽ: vñ febres accidũt acutiſſime: tum religs oib°: tum ꝑcipue pituitoſis. Difficultates ꝟo inteſtinoꝝ mulieribus:

TRANSLA. ANTIQVA

quaſdaȝ in eſtate corruptiones dixit naſci in Craton ciuitate: ⁊ naſcebantur in corporibus eoꝝ quedam puſtule: que ignis ſacer vocantur: qđ ſic in libro codeȝ contexuit. Fuit in ciuitate Craton in eſtate nimia pluuia: ⁊ hoc in tota eſtate calida cuȝ auſtrinis maxime ventis: vbi Hippo. mõſtrauit cauſas: id eſt earũdem puſtularum naſcentium materiam. Complexio enim tunc temporis in qualitates putredinem faciẽtes mutari feſtinauit: his quorum natura apparata fuit ad hoc: ſicut Hippocr. hic dicit. Morbi inquit in humidis naſcẽtes tẽporibus: diuturne ſunt feb. fluxus vẽtris / ⁊ putredines / ⁊ magis calor in his operatur ꝙ̃ humiditas que cum vtraqȝ conueniunt: ⁊ adeo fortia ſunt: ſicut in Craton ciuitate fuerunt cito putrefaciunt. Hyems vero ſicca ⁊ borealis quibuſdam corporibus idem efficit: ſicut ideȝ dixit. Auſtrina grauat auditum. Boreas facit tuſſire / aſperitatem gutturis / ventres ſiccos / diſſuriam / horrores / dolores coſtarum / et pectorum. Item ſi tempus inquaȝ ſiccum fuerit: minus facit īfirmari ꝙ̃ pluuiale ⁊ minus eſt mortale: ⁊ tamẽ hyemem ſiccam ⁊ borealem eſſe dixit nocentem: ſed nec febreȝ: nec diſſinteriam. ¶ Quare autem in vere ſi auſtrinum humidum ſit: illud idem non contingit. quare: quia hyems antea frigidior et ſiccior fuerat: vnde Hippocr. Non ſufficit inquit preſentes qualitates tempoꝝ cognoſcere: ſed etiam quales fuerint preterite. Si ergo corpus prius deſiccatur in hyeme: quia hyems ſicca ⁊ borealis fuerit: non ſolum liberatur a paſſionibus in vere contingentibus: ſed etiam ab eodem vere adiuuatur: ⁊ aliquãdo diu ſuſtentatur vt ad tẽperantiaȝ quam ꝑdiderat reducatur. Et ſi totum ver humiduȝ ſit: corpus autem ſiccum vt prius mutabitur in cõtrarium: cum propter diuturnitatem veris humidi temperamentuȝ amiſerit: ⁊ ſic in humiditatem ipſum: oportet verti. Superueniẽte vero eſtate paratum eſt putredini: vnde aliquando cauſa opthalmie ⁊ diſſinterie fit: cum enim terra adhuc ſit humida: neqȝ venti illo tempore perflari adhuc apparuerint qui poſt in diebus apparere ſolẽt canicularibus: neceſſe eſt hoc tempore qđ eſt inter initiuȝ eſtatis ⁊ caniculares dies ventis adhuc abſentibus feb. acute ſequãtur: chimi enim putrefiunt corporibus ex caloris ⁊ humiditatis dominationibꝰ: vnde opthalmie fiũt ⁊ diſſinterie. Hec aũt contingunt ſm vicinitatem membroꝝ chimos illos recipientium: ⁊ ſm diuerſitates complexionum corporuȝ.

Opthalmie.

¶ Opthalmie vero vniuerſales ſunt in omnibꝰ abſqȝ his qui naturaliter frigidi eſſe certificãtur / ſiue humidi / ſiue ſicci: ⁊ abſqȝ his qui fortes habent oculos: non recipientes humores a capite deſcendẽtes. ¶ Diſſinteria vero fit tunc in mulieribus et humidis natura: ſicut Hippocrates teſtatur: quãdo materia per tempus colligitur: ⁊ a calore eſtatis inficitur: et fit ſalſa: ⁊ ideo quia ſua ſalſedine exaſperat ⁊ vlcerat generat diſſinteriam: mulieres enim vt Hippoc. inquit humidiores ſunt maſculis: in quibus ſi ſola humiditas inflãmatur: neceſſe humida corpora hec dicta patiãtur: humiditas enim quaſi materia eſt putredinis: calor autem cã eſt efficiens. humiditas quoqȝ aeris ſuperfluitates humoꝝ in corpore deſiccari non permittit: vnde adiuuatiua eſt cauſa putredinis. Unde ergo dixit flegmaticos plurimos febres pati: cum eoꝝ corpora ſunt

Humiditas q̃ſi eſt mã putredinis: caliditas autẽ cã eſt efficiẽs.

TRADVC. LAVRENTIA.

ri in vulgus per eiuſmodi cõditionẽ morbos ſanxit. At qui volumine de vulgaribus morbis / 2° per ipm tps leſum īfeſtare morbos admonuit. In oppido Cranone per eſtus admodũ pluuioſos: maximeqȝ auſtrales eſtiui carbũculi ex toto afflixerũt. Igiẽ ꝑſpicuuȝ eſt cur in oppido Cranone fuerũt carbũculi per eſtatẽ: multum eniȝ a nãli ſalubriqȝ modo ⁊ mediocritate receſſit: atqȝ ad eã iuuit cõditionẽ in qua facile putreſcunt: ꝙ̃cũqȝ putreſcere ex nã ſolẽt. Humor enim immodicus admodũ: vt ipſe poſtea dicet / putredinem infert.

¶ Sȝ ſi hyẽs

VERSIO LEONICENI.

lieribus. ⁊ viris humidioribꝰ ꝯuenit fieri. Hec qdẽ Hippo. in liᵒ de aqs / ⁊ locis / ⁊ aere dixit. Nos vero latiꝰ eius ſmonẽ explanabimus: ⁊ pᵐ qdeȝ ob quaȝ cãm: neqȝ in hyeme: neqȝ vere per talẽ ꝯſtõnẽ dixerit vulgari morbos. Atqui in 2° Epidemiaꝝ: in ipſo tpe viciato ait: apud Cranonẽ factos eẽ carbones. Uerba autem eius inibi h ſunt. Pluebat in eſtibꝰ aqua ruente per totũ: fiebãt aũt hauſtro magis. Manifeſta igiẽ ex his que dixerat cã: ob quaȝ apud Cranonẽ facti ſint eſtate carbones. Neqȝ eiȝ paulatim mutauit tẽꝑaturã: ſed ad talẽ ꝑuenit ꝯſtõnẽ: in qua facile putrẽt queeũqȝ naturam habent: vt putreant. Habiles. n. ſunt humiditates modũ excedẽtes ad putreſcẽdũ. Nã (vt ipe inqt) morbi in tpibus pluuioſis fiũt magna ex pte febres longe: ⁊ alui fluxus: atqȝ putredines: adhuc aũt magis in his que calidiſſima ſunt. In vnũ itaqȝ ꝯuenientibꝰ adeo fortibus: atqȝ imoderatis diſpõnibꝰ: veluti in Cranone: tps ſm corpus nõ expectat: veruȝ anticipat in ꝑore plurimũ offendi. ¶ Per hyemeȝ vero ſiccã / ⁊ aquilonia: corpora qdẽ tali mõ afficerentur: qualẽ ipe dixit ꝑ hec verba. Si vero aquilonia fuerit, tuſſes / fauces / alui dure / vrine difficultates / horridi dolores lateruȝ / pectoꝝ: nõ tñ eſſatu dignus morbus adcreſceret: nã ⁊ aliogn ſicciores tẽperature ſunt ſalubriores. Ex toto. n. ait ſiccitates pluuioſis tpibꝰ eẽ ſalubriores: ⁊ minus mortiferas. Hyeme vero aquilonia: ac ſicca: nocebit qdẽ ꝓrectis ſtãtibꝰ hoibꝰ: ad tuſſes / ⁊ alui ſuppreſſionem / ⁊ difficultatẽ vrine: atqȝ dolores locoꝝ ad thoracẽ attinẽtiũ: nõ tñ febres / vel difficultates inteſtinorum / aut tale qddã oꝑabiẽ. ¶ Cur aũt neqȝ in vere pluuioſo: atqȝ auſtrali extitẽ morbi vulgãtur: qm anteceſſit hyems frigida / ac ſicca. Ipe vero dixerat nõ ſimplr pñtes ꝯſtitutiones fore cõſiderãtes: ſed ex qualibꝰ: ad qualeſue fiant ꝑmutationes. Itaqȝ exiccatũ corpus per hyemem cuiꝰ ſicca / atqȝ aquilonia fuit tẽperatura nõ modo nihil ex vernis pluuijs patieẽ: ſȝ potius aliqua ex pte iuuabiẽ ad nãleȝ rediẽs mediocritatẽ. Si vero totũ ver humidũ fuerit ad ꝯtrariã duceẽ corpus ꝯſtitutionẽ: trãſcẽdẽs illam: que mediuȝ tenet / mediocritatẽ. Quare eſtas ſubſequẽs paratũ excipiet offenſioni: cuȝ terra adhuc humecta ſit: atqȝ ob hãc cãm ſtrãgulationẽ efficiet: vtpote eteſijs nõdum potẽtibus flare. Naȝ illi poſtea: ⁊ poſt Canem flare incipiũt. Quare totum tẽpus mediũ habebit febres acutas ꝑpter caliditateȝ / ⁊ humiditatẽ: humoribus in corpe putreſcẽtibus: necnõ lippitudines / ⁊ difficultates inteſtinoꝝ: pro aptitudine partiũ que offenſionẽ recipe natura apte ſunt. Alie. n. alijs magis: alie minus paſſibiles ſunt: ſm corpoꝝ tẽperaturas. Nã lippitudines fere oẽs infeſtant repleto capite: qbuſdã exceptis qbus oculi ꝑualidi ſunt. Difficultates vero inteſtinoꝝ eos qui nãs humidas habẽt: ⁊ mulieres: he ſiqdem viris ſunt humidiores. Si igiẽ totam ꝯſtitutionẽ: tanꝙ̃ noſtra putrefaciẽteȝ corpora / damnamus, liquet ꝙ putredo magis humidis adueniet corpibus. Ipm ſiqdẽ humidũ qđ in nr̃is putret corporibus: quedã veluti materia eſt a vi caloris patiẽs: humiditas vero ambientis aeris quatenus exiccari non ſinit humoꝝ in corpe ſupabũdãtiaȝ: catenus adiuuat vim putrefaciẽtem. Nihil itaqȝ miruȝ ſi in talibus ꝯſtitutionibꝰ plus offendanẽ nature humidiores: ⁊ ꝓpterea ait: febres pituitoſis magis aduenire: hi ſiqdem neceſſario ſunt humidiores.

Tẽpora ſicca pluuioſis ſũt ſalubriora.

Corpa humidiora putredini paratiora.

TRANSLATIO ANTIQVA.

ra ſunt humidioꝛa: in quibus: cum quedam putreſiant: et in eis remaneant feb. generant ⁊ diſſinteriam ſi per inteſtina exeant. Qui moꝛbi per totaꝫ eſtatē neceſſe eſt ſint: ſi nō in diebus canicularibus aliqua immutatio ſuperauerit: ſicut Hippocr. in περὶ τῶν ὑδάτων. Diſſinteria inquit in mulieribus fit ⁊ humidis natura. Et ſubdit. Si pluuia ⁊ hyemale tempus poſt dies caniculares veniat: ⁊ vēti illo tēpoꝛe perflaturi ſuccedant: illi moꝛbi quos diximus ſupius ſunt ceſſaturi: ⁊ autūnus ſanioꝛ erit. Et ſi non moꝛtalitas in pueris ⁊ mulieribus eſt ſperāda: iuuenes ſunt remoti ab infirmitatibus his: quicūqꝫ ꝟo euaſerint ſine dubio incidunt quartanas: ⁊ inde hydropiſim: qꝺ quare fiat: ⁊ quare ſubiunxerit in eodem libro debet explicari. Hunc afoꝛiſmum expoſui: nihil quoqꝫ qꝺ neceſſe eſt pretermiſi: ⁊ hoc quod neceſſe eſt in περὶ τῶν ὑδάτων ſimiliter expoſui: hoc autem certificauit ex rationibus et rerum naturalium inueſtigationibus: non ſolum experimento. Quotiens enim inquit auctoꝛ in quibus ciuitatibus hoc pꝛobauit in diebus vite ſue / bis vel ter / vel parum plus. Si enim videris quinqꝫ vel ſeptem homines aliqua medicina mobiles: experimento ſolo non potuiſti certificari illa medicina homines omnes poſſe moueri: non ergo Hippo. dixit. Neceſſe eſt: niſi ex ratione et rerum naturalium inueſtigatione.

VERSIO LEONICENI.

midioꝛes. Manēte igiꝰ putredine in coꝛpe / febꝛes fiunt. Si ꝟo per vētrē euacueꝰ: difficultates inteſtinoꝝ. Et hec per totam eſtatē ꝯtingēt: niſi fiat circa Canis oꝛtuꝫ pmutatio: de qua ipe in libꝛo de aqs / locis / ⁊ aere trāſegit: poſt verba paulo antea ſcripta: poſt illa videlꝫ. Difficultates aūt inteſtinoꝝ par eſt fieri mulieribus / ⁊ viris humidiſſimis. Nam ſermonē ꝯtinuās: ſcribit in hūc modū. Et ſiqdem ſupuenerit circa Canis oꝛtuꝫ aqua: ⁊ hyberna tēpeſtas: ⁊ eteſie pflauerint: ſpes eſt quietis: ⁊ ꝙ autūnus ſalubꝛis erit. Alioqn piculū eſt ne pueri moꝛiant ⁊ mulieres: minime ꝟo ſenioꝛes: ⁊ ne qui euaſerint in quartanam finiāt: ⁊ ipſa quartana in aqnā intercuteꝫ termineꝰ. Verū de his que adiecit in libꝛis de aqua / ⁊ aere / ⁊ locis: cuꝫ libꝛum illū exponemus: diligētius cōſiderabimus. ¶ De his ꝟo que in pñti afoꝛiſmo ꝓponūtur / ſufficiēter eſt dictuꝫ: excepta vna dictione: ex neceſſitate: quā nō ſolū appoſuit in afoꝛiſmo: ſed etiaꝫ in libꝛo de aqs / locis / ⁊ aere: oſtēdēs per eā: ꝙ rei nā pſuaſus: ⁊ nō ex aliqua obſeruatione: iſta notauerit. Quotiens igiꝰ ſiſile ſit ipm vidiſſe taleꝫ ꝯſtitutionē: vel quot in locis: nunqd bis / vel ter / vel quater. Sed neqꝫ ſi ſepius ingas: poſſumus dicere ꝙ ita ſemꝑ erit: ſicuti neqꝫ ſi ex medicina aliqua videris purgatos ſex: vel ſeptē hoīes: iaꝫ dicere certe poteris ꝙ oēs poſt hac hoīes ſilr purgabunꝰ. Quare pro manifeſto relinquiꝰ ꝙ rei nām Hippoc. ſequēs: ⁊ nō aliquā obſeruationē: ita ſcriptitauerit. Neceſſe eſt eſtate febꝛes acutas: ⁊ lippitudines: ⁊ difficultates inteſtinoꝝ fieri.

Hip. hec ſcripſit rei nām ſequēs ⁊ non aliquā obſeruationem.

¶ Afoꝛiſmus. XIII.

¶ Si ꝟo auſtrina hyems ⁊ pluuioſa ⁊ tranqlla fiat: ver ꝟo ſiccum ⁊ boꝛeale: mulieres ſiquidē, qbus partus ad ver ineſt: ex omni occaſione aboꝛtiunt. Si ꝟo genuerint moꝛbidos pueros: ⁊ imbecilles pariunt: vt aut ſtatim reſoluātur, aut moꝛbidi ⁊ tenues viuant exiſtētes. Alijs ꝟo iunioꝛibus qdem diſſinterie ⁊ opthalmie ſicce fiūt. Senioꝛibus ꝟo catarri celeriter diſſoluentes.

¶ Complexiones hoꝛum tempoꝛuꝫ in h afoꝛiſmo oppoſitas fecit in afoꝛiſmo ſuperioꝛi. Ver enim ſimile in ſupioꝛi hyemi: hyemem ꝟo veri aſſimilauit. Jaꝫ ergo dixit in huiuſmodi hyeme ꝙ ipe egritudines nō ſunt foꝛtes. Hic ergo dicemus quare ſi hyems ſit calida et humida: ver ꝟo frigidum ⁊ ſiccum: neceſſe ſit homines egrotare in vere: ⁊ parituras mulieres parua occaſione aboꝛtiri: coꝛpoꝛa enim earum in hyeme calida ⁊ humida ſunt: humida ꝟo ⁊ tenera et rara ſunt: vnde cito frigitudo aeris ad interioꝛa penetrabit. Pueri enim lōgo tempoꝛe aſſueti calido aere ꝑcutiuntur ſubita ⁊ magna percuſſione aere frigido penetrāte ad eos: vnde aboꝛtiunt femine: qa aut pueri in ventre

¶ Afoꝛiſmus. XIII.

¶ Sed ſi hyēs auſtralis pluuia ⁊ tepida fuerit ver ſqualiduꝫ aquilentūqꝫ: mulieres quarū partus inxta ver ppe rāt, aboꝛtum ex qualibet cauſa facient. Que aūt pepererint ībecilles ac moꝛbidos edent īfantes. Jta vt aut ſtatim pereant, aut tenues atqꝫ valitudinarij viuant. Ceteris difficultates inteſtinoꝛū, ⁊ lippitudines aride accident. Senioꝛibꝰ ꝟo diſtillatiōes que cito interimant.

¶ Ꝯtrario h tēpamētū ſe hꝫ: atqꝫ id qꝺ eſt relata ſnia de duobꝰ tpibꝰ memoratū. Qualis .n. ꝑus hyēs in illo / tale ver h in loco extitit / qleqꝫ ver in eo talis hac pte hyēs hī. Ut igiꝰ per illa tēperamēta vere egri^nos^ vehemētes neqꝙ nec̄io accidāt: ſatis explanatū iam eſt: at nūc vt nec̄io īfeſtēt moꝛbi vere ꝑ hyemē humidā ⁊ calidā ver ſiccū fridūqꝫ indicādū eſt. Jtaqꝫ mulieres: qrū partꝰ iuxta ver ppantab oꝛtū ex qlibet cā faciūt. Eteiꝫ coꝛpa que humidioꝛa mollioꝛa laxioꝛa ꝑ hyemē tepidā euaſerunt: in pfundū circūflui aeris admittūt friditatē. Et ob eā reꝫ qcūqꝫ pueri diutinā iā traxerūt tepēt aeris adſuetudinē ꝑcuſſi vehemētius de friditate merito prehēſi nōnulli pꝛemoꝛtui naſcanꝰ: aliq tātiſper

¶ Afoꝛiſmus. XIII.

¶ Si vero hyems auſtralis, ⁊ pluuioſa, ⁊ ſerena fuerit. Ver aūt ſiccuꝫ, ⁊ aqloniuꝫ: mulieres qbus partꝰ ad ver ineſt: ex quacūqꝫ occaſione aboꝛtiunt. Que ꝟo parient, imbecilles, ⁊ moꝛbidos īfantes pariūt. Quare vl' ſtatim intereunt: vel tenues: ⁊ valitudinarij viuūt. Ceteris ꝟo moꝛtalibus, difficultates inteſtinoꝛuꝫ, lippitudines ſicce fiūt. Senioꝛibus autē diſtillationes que cito interimēt.

¶ Cōtrario modo ſe habet tēpatura duobꝰ que in pꝛoꝛe afoꝛiſmo ſunt dicta tpibꝰ: ad illas que in iſto dicunꝰ. Qualis .n. erat hyems pꝛ^m^ in illo tale / nūc eſt ver. Quale aūt eſt in illo ver / talis nūc eſt hyems. Qꝺ igiꝰ nō erat in illo nec̄iuꝫ: in vere moꝛbos vulgari vehemētes: ſufficiēter dictum eſt. Nūc aūt ꝙ hyeme humida qdeꝫ ac calida facta: vere autē frigido ac ſicco: nec̄iuꝫ ſit in ipo vere hoīes egrotare / eſt demrandū. Mulieres itaqꝫ qbus partꝰ ad ver / ex quacūqꝫ aboꝛtiunt occaſione: coꝛpa ſiqdem humida: ac mollia / ⁊ laxa facta / hyeme ſerena ad itimas ſui ptes aeris ambiētis frigiditatē facile admittūt. Jta ꝙ qcūqꝫ infantes longo tpe calori ſunt aſſueti: ꝑcuſſi vehementer a frigoꝛe / nō abſqꝫ

THEOdori traductio.

¶ Sꝫ ſi hyēs auſtralis pluuia et tepida fuerit: ver calidū aquilentūqꝫ: mlieres quaruꝫ partꝰ iuxta ver ppe rāt: aboꝛtū ex qualibꝫ cā faciēt. Que aūt pepererint: ībecilles / aut moꝛbidos edēt īfantes: ita vt aut ſtatim pereāt / aut tenues atqꝫ valitudinarij viuāt. Ceteris difficultates inteſtinoꝝ ⁊ lippitudines aride accident. Senioꝛibꝰ ꝟo diſtillationes q̄ cito interimāt.

TRANSLA. ANTIQVA

ventre cito obeunt/aut quādo exeūt
tūc obeunt:ꝙ ſi viuos generauerint:
non poſſunt tam magnam immuta/
tionē caloris aeris aſſueti infrigidi/
tatem pati: cito ergo moriuntur/aut
debiles viuunt. Homines autē fle/
gmatici: ⁊ maxime mulieres: ſicut di/
xit fiunt diſſinterici ex occaſione fle/
gmatis a capite ad vētres deſcendē/
tis: quod neceſſe eſt ꝙ ſic augmente/
tur: qꝛ cum capita in hyeme flegma/
te impleantur in initio veris infrigi/
dantur: cerebrum ꝟo cum infrigida/
tur: vt nec cibus, nec nutrimentū de/
coquatur in flegma neceſſe eſt mute
tur. Qđ autē ex frigiditate nimia et
humiditate generatur acidum effici/
tur: ⁊ ſi ex nimio calore fit ſalſum: ſi
ex paruo dulce vel inſipidū. flegma
ergo in hyeme calida generatum in
capite: neceſſe eſt ſalſum eſſe ex hye/
mis calore: vnde et diſſinterie fiunt:
quia cum diu flegma illud in inteſti/
nis morēt ſua ſalſedine īteſtina pun/
guntur ⁊ vulnerantur/occaſio more
eſt viſcoſitas. In calidis ꝟo natura/
liter ⁊ cholicis ⁊ ſiccis: ſicca opthal/
mia erit/ſicca dicitur: cum nihil ob
oculis mittitur: quod iterum neceſſe
fuit euenire: quia cum caput in hye/
me plenū ſit humore: vere frigido
et ſicco exiſtente clauduntur pori et
conſtipantur: ⁊ ſic humores a capite
exprimuntur: ſicut cum aqua ſpōgia
plena manibus comprimitur: deſcē
dit autem ad loca ſibi opparata hu/
miditas: vnde ⁊ oculos habētes de/
biles opthalmiam erunt patientes:
que non currit propter frigiditatem
aeris: ⁊ conſtipationē ſuperficiei in
oculorum pānicullis: qđ Hippocꝛ te/
ſtatur palaꝫ in περιτιονοξοματον:
cum dicitur. Quibus dilatur flegma
neceſſe eſt a capite deſcendente fle/
gmate diſſinteriam patiantur: ⁊ ma/
xime hoc contingit mulieribus qui/
bus flegma dominatur propter hu/
miditatem deſcendentem o capite.
Cholericis autē ſicca opthalmia ve/
nit propter caliditatem carnis ⁊ ſic/
citatē ſui. Quod in fine dicit huius
aforiſmi. Senioribus ꝟo catarri cito
diſſoluētes: in περιτιονοξοματον:
ſubintulit taliter. Senioribus decre/
pitis catarri veniūt propter debili/
tatem venarū: ⁊ conſtipationem ea/
rum: vnde ⁊ celeriter pereunt/vel in
dextro latere paralyſim ſuſtinebūt.
In hoc loco Hippocꝛ. non intellexit
catarrum ſicut ſolet intelligi: ꝙ a ca/
pite in cānale pulmonis deſcendit:
ſed intēdit eum qui euenit in venas:
que ſub capite ſunt: vnde ⁊ hic cele/
riter diſſoluentes bene addidit: quia
criſis huius catarri cito venit: cum
omnes

Sapor aci/dus/ſalſus/dulcis vel in/ſipidus: qđo generētur in flegmate.

TRADVC. LAVRENTIA.

tātiſper dū ꝑſerpūt in lucē abolent.
Hi.n. ſit atqꝫ pti ſunt obuerſuꝫ aeris
halitū haudqꝙ ferētes: neqꝫ ſubitaꝫ
ꝯuerſionē/aut cito ꝑeūt/aut ad vitā:
creati qdē ſꝫ tenues atqꝫ valitudina/
ry triſti⁹ viuiſcunt. ¶ Ceteris ꝑterea
pituitoſis inqꝫ ac mulierib⁹ accidunt
difficultates iteſtinoꝝ. Ea ratione ꝙ
de capite pituita in aluuꝫ decumbit.
Sane id magna ex ꝑte ꝑ ꝑdcāꝫ ꝯdi/
tionē vſu venire ꝯueniet. Hyeme.n.
caput oppletꝫ: ⁊ iter initia veris vni/
uerſim refrigeratꝫ. Solet.n. cerebruꝫ
gignē pituitacea recremēta: qn̄tiens re/
frigeratū ꝑuincē alimoniā nō queat.
Porro id ex genitura pituite intellr.
Ut que ex frido humidoqꝫ ſucco cō
ſiſtit acida fit: de calore aūt explente
caput ſalſilaginē trahit. Qūo ea quā
exigua fecit frigiditas dulcedinē/aut
nullā ꝯſpicuaꝫ qualitatē velut fatua
atqꝫ īſipida obtinebit. Itaqꝫ pituita
ꝑ ꝑdictā ꝯditionē ꝯſiſtēs ex caliſtate
ſalſa hī. Et ob cā reꝫ poti⁹ gignit dif/
ficultates iteſtinoꝝ: vbi diutius mor
dicans ⁊ ꝯcerpens inteſtina ꝯtriuiat.
Atqꝫ hec deterrima difficultas iteſti
noꝝ exiſtit. Bilis.n. trāſuncādo affi/
cit. Ad cuiuſmodi pituita vtpote glu/
tinoſa diuti⁹ demoratꝫ: ꝑindeqꝫ ſpē/
ſius vlcerat. Etiāꝫ pre lētore ⁊ ſequa
citate cōfricat morſicatqꝫ in traiectu
trahēs moram aſſidue dirimens ob
acrorē difficultates iteſtinoꝝ accit.
¶ Atqꝫ nā calidis ac biliosis lippitu
dines fieri docuit aridas: ita vocanꝫ
ee que ſine fluctione īſeſtāt. Calis.n.
⁊ ſiccis naturis per calidā ⁊ humidā
ꝯditionē: vbi calida atqꝫ hūida tēpe
ſtas ſuccedat tales fieri lippitudines
ꝯuenit. Caput.n. antea repletū eſt ⁊
affectū ꝑ calidā atqꝫ humidā ꝯditio/
nē. At frigus ſupueniēs tanqꝫ man⁹
prehēdēs extrinſecus opꝑmēſqꝫ ve/
lut ſpōgiā preſſim cerebrū humorē
ei⁹ exꝑmit. Is aūt alias in aliū decū/
bēs locū detrimēto obnoxium obie/
ctūqꝫ ⁊ ſubiugatū varia morboꝝ gn̄a
ꝯcinnat. Et ob eaꝫ rem lippitudo ac/
cidit ijs: qui oculos ex nā inualidos
obtinēt: nec quicqꝫ ex oculos effluet
obſeſſos vndiqꝫ circūfuſi aeris frigi
ditate que ſupficiē ſūmā denſat ob/
ſtipatqꝫ. ¶ Ceterū vt his cauſis re/
ferat antelata morboꝝ gn̄a: patet ex
his que ſunt ꝑſcripta: libro quem de
aquo/⁊ loco/aereqꝫ cōpoſuit hūc in
modū. Pituitoſis fiunt difficultates
inteſtinorū: qꝛ de cerebro pituita ob
nāe humiditatē deſtillat: bilioſis ꝟo
lippitudines accidunt aride pre car/
nis caliditate ſiccitateqꝫ. ¶ Ceteruꝫ
qđ eſt in calce ſnie memoratuꝫ. Se/
niorib⁹ ꝟo deſtillatiōes que cito īte/
rimūt: ad hūc modū ſanxit in cōmē
tarijs

VERSIO LEONICENI.

non abſqꝫ cauſa: hi qdēꝫ iam mortui
in ipſo vtero ſunt: hi ꝟo in ipo partu
moriuntꝫ. Qui ꝟo viui in lucē eduntꝫ
non ferētes ſubitam ad ꝯrīū trāſmu/
tationē: vel breui poſt tpe moriuntꝫ:
vel exiles/atqꝫ inſalubres creati: vix
in vita ꝑdurant. ¶ Alijs ꝟo ceu pi/
tuitoſis: ac mulieribus/difficultates
inteſtinoꝝ: ait accidē ex pituita a ca/
pite ad vētrē defluente: hūc eniꝫ hu/
morē par eſt in dicta ꝯſtōne pluri/
mū gn̄ari. hyeme qdem capite reple/
to. Subito aūt refrigerato circa ve/
ris initia: qm̄ cerebruꝫ nā aptum eſt
ad gn̄andas pituitoſas ſupfluitates.
Cum enim refrigeratꝫ/nō pōt alimē
tuꝫ ꝯuincere. Ineſt aūt ⁊ hoc pituite
gn̄ationi. Que eniꝫ a forti fit frigidi/
tate/acida euadit. Que ꝟo a calidita/
te replente caput/ſalſa. Sicuti ⁊ que
a pauca fit frigiditate/vel paucā ha/
bet dulcedinē/vel nullā manifeſtaꝫ
qualitatē. Ea igiꝫ que fit in p̄nti con
ſtitutione pituita: ꝑpter eam que eſt
in hyeme caliditatē/ſalſa erit: ⁊ hac
rōne maxime difficultatē iteſtinoꝝ
gn̄abit: qꝛ longiori tēpore mordens/
atqꝫ abradens inteſtinuꝫ offenderit.
Ut eniꝫ illa que ꝑpter lentorē inter
excundū in inteſtinis retineatꝫ/⁊ tar/
det/⁊ ſemꝑ ipſa detergat ꝑpter qua/
litatē facit inteſtinoꝝ difficultatem.
¶ His autē qui nā calidi ſunt: ac bi/
lioſi: inqt ipſe Hippocꝛ. lippitudines
ſiccas accidere: ſic autem/vocat eas
que ſunt ſine fluxu. Par aūt eſt cali/
dis/ac ſiccis naturis in ſicca ac frigi/
da ꝯſtōne que calidā/atqꝫ humidaꝫ
excipit/tales lippitudines fieri. Ca/
put enim ꝑus repletuꝫ eſt in calida/
atqꝫ humida ꝯſtōne. Frigus aūt ſup/
ueniens: veluti manus quedā extrin/
ſeca capiēs/ac premens: quandā vti
ſpōgiaꝫ cerebrū exꝑmit illaꝫ que in
ipſo ꝯtinetꝫ humiditatē. Hec ꝟo de/
lata alias ab vno loco ad aliū: ex his
qui faciles ſunt ad patiēduꝫ: multos
gn̄at morbos: atqꝫ ita his qui ocu/
los hn̄t nā imbecilles/lippitudines
accidūt. Nihil ꝟo ex ipſis effluet ad
extra ꝑpter aeris ambiētis frigidita
tem denſantis ſupficiem exteriorē.
¶ Quod ꝟo Hippocrates ipſe hec
oīa que diximus ad cās referat an/
tedictas: manifeſtuꝫ ex his que ſcri/
pſit/in libro de aqua/locis/et aere/in
hec verba. Pituitoſis itaqꝫ par eſt
difficultates inteſtinoꝝ aduenire: et
mulierib⁹ pituita a cerebro defluen/
te: ꝑpter nature humiditatē. Bilio/
ſis aūt ſiccas pituitas ob carnis cali/
ditatē/ac ſiccitatē. ¶ Qđ ꝟo ſcribitꝫ
circa finē aforiſmi. Seniorib⁹ ꝟo de/
ſtillationes que ſubito interimūt: ipſe
in libro de aqua/locis/et aere: ꝑ hec
verba

Flegma vnde fit acetoſuꝫ/vel ſalſuꝫ/vel dulce/aut inſipidum.

Quō catarr⁹ gn̄et a frido exteriori.

TRANSLA. ANTIQVA

omnes alij ſolcant eſſe diuturni. Alij interpretes huius afoꝛiſmi intelligūt catarrum a capite deſcendentem ad gutur: ⁊ ad cānales pulmōis: et ideo ipſi non adiūgunt particulam negatiuam ſcribentes. Senioꝛibus catarri non celeriter diſſoluentes: confirmant quoqꝫ omnem catarrum frigidum non cito in his maturari ꝑpter etatem eoꝛum. Sed ei quod nos diximus: Hippoč. concoꝛdatur in περὶ τιονοξομᾶτον: vbi cito inquit pereunt.

ℭ Afoꝛiſmus. XIIII.

ℭ Si ꝟo eſtas ſicca ⁊ boꝛealis fiat: autūnus ꝟo pluuioſus et auſtrinus capitis doloꝛes in hyeme, tuſſes, branchi, ⁊ coꝛize fiunt. Quibuſdam ꝟo ⁊ ptiſis.

ℭ Hic complexiones autūni et eſtatis tetigit: ſicut ꝑus hyemis ⁊ veris: cum hyemem ſiccam ⁊ boꝛealē: ver ꝟo pluuioſum ⁊ auſtrinū dixit. Ibi autē acutas febꝛes ⁊ opthalmias et diſſinterias eſtate naſci dixit: hic aūt capitis doloꝛes/⁊ tuſſes/⁊ branchos/⁊ coꝛiſas: quibuſdam ꝟo ptiſim cōfirmat oꝛiri. Neqꝫ ibi eſtatis: hic ꝟo hyemis conſtitutiones monſtrauit: vnde videtur intendiſſe ⁊ eſtatem ⁊ hyemem cū ſuis complexionibus. Que ſi a ſuis complexionibus mutarentur: alteros moꝛbos facerent attingentes mutatis complexionibus. Hippocř. ꝟo alibi recitauit hyemē frigidam ⁊ ſiccam: ver ꝟo humidū ⁊ calidum: ⁊ hic econuerſo hyemem calidam ⁊ humidam: ver frigidum ⁊ ſiccum: hec autē in περὶ τιονοξομᾶτον dixit: neqꝫ tamē complexiones hyemis nominauit: cum dixerit ſic. Si eſtas calida ⁊ humida ſit: autumnus ſimiliter: ⁊ alia multa dixit: ſed hic reticuit: que omnia explanabo: cum ipſum librum interpꝛetans ero: modo ꝟo de huiꝰ afoꝛiſmi qualitatibꝰ diſputabo. Et incipiamus ſicut diximus Hippo. intendiſſe hyemem ſuas qualitates ſeruantem: vt ſit frigida

TRADVC. LAVRENTIA.

targo de aq̄ ⁊ loco aereqꝫ. At nimis q̄ etate ꝑuectis ob raritatē ⁊ venaꝝ cliquationē defluctiōes accidūt. Ita vt ſubito moriant̄. Alij ꝟo dextri lateris ſtupoꝛe tētant̄. Per hec igit̄ videt̄ Hippoč. defluctiones vulgo cognominatas haudquaq̄ ſignare: eas qui de capite trāſitū faciant in pulmonez per aſperā arteriā: ſꝫ oēs que de capite per venas ad inferas ꝑtes decūbāt. Quā ob rem ꝟbū que cito interimāt: ꝯſiderate ſciteqꝫ adiectū eſt. He enim indicant̄ ſeu finiunt̄ citius: relique diutius imoꝛant̄. At ꝟo qdā interꝑtes defluctiones inaudiētes eas que de capite eant in pulmonē per fauces et arteriā cum ꝑticula negatiua/nō/dictionē ꝑſcribunt. Defluctiones accidē̄ ſenioꝛibꝰ adſtruentes merito que nō cito īterimāt. Nā frigide fluctiones ꝑpter etatē in eis haudquaq̄ cōcoquūtur. At in qbuſdā codicibus legit̄ que cito īterimāt: qa volumine de loco/aqua/aere/dixit quā ob rem ſtatim moꝛiunt̄.

ℭ Afoꝛiſmus. XIIII.

ℭ Si eſtas ſqualida, aqlōaqꝫ fuerit, autūnus pluuius auſtrinuſqꝫ, doloꝛes capit̄, tuſſes, raucedines, grauedines, per hyemem exiſtūt. Tabes etiam nōnullos inuadit.

ℭ Eāipſam hoc in loco tēperationē iterauit eſtate atqꝫ autūno que paulo ante eſt de hyeme vereqꝫ prodita cum ait. Si hyems ſqualida ⁊ aqlonia fuerit: ver pluuiū auſtraleqꝫ. Sꝫ ibi per illam cōditionem fieri eſtate docuit febꝛes acutas lippitudines et difficultates inteſtinoꝝ. His aūt accidere capitis doloꝛes, tuſſes/grauedines indicauit. Poꝛro nec inibi cōditionē eſtatis/neqꝫ hac ꝑte hyemis conditionē adſcripſit: ea ratione ꝙ vtraqꝫ retinere nature tēpaturā ſubiciat. Etenim per ea tpa ſiqua fiat inſuꝑ ambiētis aeris itēperie: alius ꝑter eos quos diximus moꝛbꝰ intēperiei ꝓpꝛius germanuſqꝫ afficiet. At ꝟo in ea cōditione qua hyemē ſqualidā ⁊ aqloniā fieri docuit ver pluuiū auſtraleqꝫ ipe inſinuauit liꝰ qui eſt de loco/aqua/aere quam ob cām dicti moꝛbi per eſtatē obtingūt. De pꝛſenti ꝟo cōditione haudquaq̄ eo volumine indicauit. Ab his.n. duabus quas ſcripſimus cōditionibus: vnā qdem qua fieri hyemem aqloniam ⁊ ſqualidā ait: ver pluuiū auſtraleqꝫ: pꝛimā autē qua dixit cōtra hyemem fieri pluuiā ⁊ auſtralē ver ſqualidū aquilentūqꝫ: tum autē tertiā

VERSIO LEONICENI.

verba ſcripſit. Ualde autē ſenibus deſtillationes ꝑpter raritatē ⁊ venaꝝ colliq̄tionē: ita ꝙ repēte īterimit q̄ſdā: quoſdā ꝟo cōtingit dextra/aut ſiniſtra ꝑte ſtupidos fieri. Per hec ꝟba videt̄ Hippo. nō quas cōi vocabulo deſtillationes ꝯſueuimus nominare: que. ſ. ex capite fiunt ad pulmonē per aſperā arteriā: ſed omnes que feruūtur fluctiones per venas a capite ad ꝑtes inferioꝛes: quare ⁊ cito īterimētes: bene videt̄ adiectū: quoniā he velociter terminant̄: cum alie diutius perdurēt. Quidā ꝟo expoſitoꝛes per deſtillationes audientes illas que a capite ad pulmonem fiūt per fauces/⁊ arterias: cum negatione/nō/hūc ſcribūt ſermonem: hoc modo: non cito interimētes. Et recte qdē. Neqꝫ enim frigide fluctiones in ipſis concoquūtur ob etatem. In quibuſdā ꝟo exemplaribus ſcriptū eſt. Cito interimētes: quoniā ⁊ in libꝛo de aqua/locis/⁊ aere. Ipſe inqt. Ita ꝙ repente intereunt.

ℭ Afoꝛiſmus. XIIII.

ℭ Si ꝟo eſtas ſicca fuerit: ⁊ aqlonia: autūnꝰ ꝟo pluuioſus ⁊ auſtralis, doloꝛes capitis ad hyemē fiunt, ⁊ tuſſes, raucedines, atqꝫ grauedies. Quibuſdā aūt ⁊ tabes.

ℭ Eādem tēperaturā nūc ſimul poſuit eſtati/⁊ autūno: quā ⁊ paulo antea dixit de vere/atqꝫ hyeme: cū ita dicebat. Si hyems ſicca/⁊ aquilonia fuerit: ver aūt pluuioſum ⁊ auſtrale. Uerū ibi qdē in hac eſtatis ꝯſtōne dixit febꝛes acutas, lippitudines/et difficultates īteſtinoꝝ fieri. Nūc ꝟo hyeme doloꝛes capitis/tuſſes/raucedines/atqꝫ grauedines. Non aūt vel ibi adiecit eſtiuā ꝯſtōnē/vel hic hybernā: vt qui vtrūqꝫ tp̄s ſuā ſeruare tēperaturā ſuppoſuerit. Si enim ⁊ in his altera aduenerit aeris ambiētis intēperies: erit aliqs ꝑpter illā a ꝑdictis diuerſus eius moꝛbus: ꝓpꝛius intēperiei. Uerū in illa qdem ꝯſtōne: qua dixit hyemē fieri ſiccā ⁊ aquiloniā: ver aūt pluuioſū ⁊ auſtrale: ipe ſubiecit cāſ ob q̄s tales moꝛbi eſtate fiūt in liꝰ de aere/locis/⁊ aqs. In pn̄ti ꝟo ꝯſtōne: nihil dixit in illo. Nam poſt duas antea ſcriptas conſtitutiones. Alterā qdē in qua hyemē aquiloniā ⁊ ſiccā vult fieri: ver autē pluuioſum ⁊ auſtrale. Alterā ꝟo in qua ꝯtrā pluuioſam ⁊ auſtralē hyemem: ver aūt ſiccū/⁊ aqloniū/⁊ ſequētem oꝛdine poſt has tertiā exiſtēt cōuerſionem: de qua pꝛſens eſt ſermo: nō amplius

Deſtillatiōes a capite ad inferioꝛa multiplices.

THEOdoꝛi traductio.

ℭ Si eſtas ſqualida aqlōaqꝫ fuerit: autūnus pluuioſus auſtrinuſqꝫ/doloꝛes capitis/tuſſes/raucedines/grauedines exiſtunt. Tabes ēt nōnullos inuadit.

TRANSLA. ANTIQVA

ſit frigida ⁊ humida. Frigiditas vo huius et humiditas ſit ſm ꝙ oportet in mediocrib⁹ locis habitarꝫ: que loca paulopoſt ego dicam. Si autē hyems poſt qualitates predictorum temporum talis ſit non omnes morbos gñabit: ſed dolores capitis/tuſſes/bráchi/catarri: cū caput impleatur humoribus ſolent naſci. Si autē in predictis temporibus: id eſt eſtate ⁊ autumno pluuia ⁊ auſtrini venti ſunt in principio eſtatis: morbi incipient eſſe calidi ⁊ humidi: et ſi nonꝫ nunc procul dubio in autūno expectētur. Quia enim eſtas frigida fuit et ſicca: autumnus pluuioſus et auſtrinus: neceſſe eſt morbos non feſtinare: quia humiditas autūni ſiccitatē eſtatis mitigauit: ſed tamen ſi in eadem qualitate humiditatis autūnus totus perſeueraucrit: naturaliter humidis plenitudines humorum in capite naſci neceſſe eſt: qui ſunt cauſe horum accidentiū: que hic ab Hippocra. dicta ſunt. Ptiſis autem fit in quibuſdam: ſcilicet in his qui apparati ſunt ad ptiſim: id eſt ſtricta habētibus pectora: ⁊ quibus humores a capite aſſueti ſunt deſcendē in pulmonem. Fortiores autē morbi nulli his temporibus contingunt hominī: niſi tñ tuſſes/brancbi/⁊ coriſe/catarri ⁊ ſimilia. Hyems enim inuenit capita plena ꝑpter auſtrinas in autumno pluuias: vnde ſi in capitibus plenitudo illa imoretur: dolores capitis generant̄: cum in hyeme de mul tis corporibus humores reſoluūtur. Quibuſdam autem propter frigiditatem hyemis a capite expſſi deſcendunt ad membra capiti ſubteriora: vnde ⁊ ſimilia generantur.

Parati ad ptiſim.

Si vo autūnus

TRADVC. LAVRENTIA.

tertiaꝫ que eas deinceps inſequitur: ꝗꝗ hac in pte tractauit inſup haudquaꝗ adiecit. Sed pro ea aliam adſcripſit uſuiuſmodi. Si eſtas pluuia ⁊ auſtralis fuerit: ⁊ item autumnus: hyēs morboſa ſit neceſſe eſt. Morꝫ alias adpoſuit temporꝫ conditiones huius nequaꝗ ſiles: de quibus dum cū librū enarrabimus/adſtruemus. Nūc vo ſentētie receſſus ꝑuademus: infundemuſqꝫ lucē obſcuritati atqꝫ exordiemur ab eo qđ eſt paulo ante ꝑſcriptum. Etenim hyemem obſeruare nālē conditionē .i. humidā frigidāqꝫ ratio eſt. Inquātū ambo cōgruis ⁊ moderatis terre locis conueniunt de quibus docet: ⁊ quorū nos paulopoſt noiatim habebimus mētionem. At quotiens hyems ſuū cōtinet tēperamētū: vehemēs per eā morbus nullus ꝯſiſtet. Sed capitis dolores tñmodo/tuſſedines/raucedines/grauedines/oppleto capite infeſtabūt. Igit̄ ſi per vtrūqꝫ tempus (vt antea dixit) tum eſtiuū: tum etiā autūnale pluuie fiant auſtrales forſitā per eſtatē: ſi ſecus oīno per autūnum morbi cōuenietes madide ⁊ auſtrali cōditioni euenīēt. At vo qm̄ hoc in loco ſubiecimus eſtatē ſqualētem ⁊ aquilonā fuiſſe autūnū madidum auſtralēqꝫ: nō modo ſtatim egrotent aliqui oportet: ſed etiā intēperatioris per eſtatē caliditatis medicabulum haud ludicrum ⁊ inualidum autūni conditio ſit neceſſe eſt. Sed q2 autūnus ita ſucceſſit vniuerſus: dicta per hyemē accītia ijs qui nām habent humidiorē capite plus equo oppleto neꝗo cōflant. Tabes etiam nōnullos inuadit illos .ſ. qui in eiuſmodi affectū ꝑpenſiores hīitur. Propenſiores autē oportunioreſqꝫ ſunt ij quibus thorax anguſtus eſt: ⁊ qbus de capite fluctiones in pulmonem decūbūt. Hos itaqꝫ tabes inuadit: reliquos vehemens nullus morbus prehēdit. Tuſſes ꝑterea ⁊ raucedines: ⁊ queꝗūqꝫ fiūt accītia hyeme repleto capite per imbres auſtrales eueniūt. At in qbuſdam id vnū accidit vt in capite laceſſens excremētū dolorē ꝯuehat. Hyems eniꝫ in quouis etiam mēbro copiam excremēti nequaꝗ diſcutit. Ceterū in alijs coacto: ⁊ tanꝗ ſtiſtricto capite expſſuꝫ recrementū in ſedes capiti ſubditas defluit. Igitur id pinde ꝗſi purgatio vacuatioqꝫ capitis eſt. Porro ſi quibus eggrauatū caput copia: nequaꝗ tolerat hyemis frigiditatē: in ijs refrigeſcens per intēperiē iam maiorem auctiorēqꝫ fluctionū cauſa partibus infernis exiſtit.

At ſi

VERSIO LEONICENI.

amplius adiecit: ſꝫ loco huius: alterā talem. Si vo eſtas pluuioſa fuerit: auſtralis: ⁊ autumnus ſilr: neceſſe eſt, hyemē fore inſalubrē. Deinde per ordinē quaſdā alias: neqꝫ illas eodē modo: quo iſta ꝓpoſita/ſe habentes. Sed de illis quidē: cum ad earū expoſitionem ꝑuenerimus: ſermonē faciemus. Nunc vo de ea que ab ipſo dicit̄ in aforiſmis agamus: idem noſtro ſermoni initiū faciētes: qđ etiā antea diximus. Par etenim eſt ſeruare ipſam hyemē ſilem ei que eſt nālis: hoc eſt frigidā/atqꝫ humidā: quātū he due qualitates ꝯueniūt tēperate regionis habitationib⁹: de quibus nos paulopoſt nominatim mētionē faciemus. Seruāte itaqꝫ hyeme ſuū tēperamētū: nulla fortior in ipſa egritudo ꝯſiſtit: ſolū aūt capitis dolores ac tuſſes/raucedines/atqꝫ grauedines: que ſunt repleti capitis accidētia. Si igit̄: vt prius diximus: vtriqꝫ tēpori: eſtiuo .ſ. atqꝫ autūnali fieri pluuias auſtrales cōtigerit: forte ⁊ in ipſa eſtate: ſi minus: ſaltem in ipſo autūno vulgabūtur morbi ꝓpter cōſtōnis humide: ⁊ auſtralis. Nunc qm̄ eſtatē ſiccam: ⁊ aquilonīā fieri ſuppoſuit. Autūnū aūt humidū: ⁊ auſtrinum. Par eſt non ſolū quoſdā nō incipe egrotare: verum ⁊ imodice per eſtatē ſiccitatis hīc remediū nō mediocre: eā que facta eſt in autūno humidā ꝯſtitutionē. Quia vo totus autūnus talis eſt ſubſequutus: neceſſe erit his qui naturā habēt humidiorem: ſufficiēter ſupra modum repleto capite: nuꝑ dictos morbos hyeme aduenire: qbuſdā aūt coꝝ: ⁊ tabem: qui .ſ. adhuc morbū apti natura ſunt. Sunt apti nā ⁊ qui anguſto ſunt pectore: ⁊ quib⁹ a capite ad pulmonē fluctio deſert̄. Hi igitur tabidi fient. Alijs vo nullus quidē fortior morbus aduenict: ſꝫ tuſſes/atqꝫ raucedines: ⁊ quecūqꝫ alij huiuſcemodi caſus fiēt: tēpore hyberno capita ſuſcipiēte auſtrinis pluuijs antea repleta ſiue in qbuſdā hoc ſolū efficiēte: ꝙ ſuperfluitas in capite perſeuerās ſit ipſi doloris cauſa. Nullā ſiquidem plenitudinē in pte aliqua corpis diſſoluit hyems. In qbuſdā vo coacta in vnū: ⁊ cōpreſſo quodāmodo capite expſſa mā inutilis: ad loca capite inferiora deſcēdit: hoc quidē veluti purgatio quedā: ⁊ capitis eſt euacuatio. In quibus vo a multa materia grauatum antea laborauit: nec potuit hybernū frigus tolerare: ſubiectis ſibi partibus refrigeratū iam ꝓpter maiorem intemperiem: eſt fluctionum cauſa.

Si vo

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. XV.

Uide. 17. par. cap. 6° char. 357. col. 1°.

Si ꝟo autumnus borealis fuerit ꝛ inaquoſus, humidis natura ꝛ mulieribus cōfert. Religs ꝟo opthalmie fiunt ſicce: ꝛ febres acute ꝛ corize diuturne: quibuſdam ꝟo ꝛ melancholie.

Hic ꝑ ſe non eſt aforiſmus: ſꝫ pars illiꝰ quē iaꝫ expoſuimus: ꝛ ita vterqꝫ vnus eſt. Cū.n. eſtatē in pᵒ illiꝰ aforiſmi pte borealē ꝛ ſiccā dixerit: ꝛ in 2ᵒ auſtrinū ꝛ pluuioſum eē autūnū poſuerit: h aūt borealē ꝛ ſiccū eſſe dixit: nihil.n. ſiccū ꝛ inaqſum differūt. Cū inquā hic tpa duo ſicca ſint ꝛ inaqſa: neceſſe eſt vt nō ſolū nō ledāt: ſꝫ etiā adiuuent humidos nā: qḋ vnde fiat Hip. in περὶ τιον ξομα τον mōſtrauit: ſtaticis ingt h iuuamētū erit: cū corpa deſiccent: ꝛ veniēte hyeme humiditates nulle dñant: alij pter flegmaticos patiunt ſiccaꝫ opthalmiā, acutas febres: coriſā qdē ꝛ meliam: in quo liᵒ noīauit cās haꝝ infirmitatūꝫ: cuꝫ dixit. Cholericis h nociuū eſt: cū corpa coꝝ nimiū deſiccet: vn̄ ſicce opthalmie erunt: ꝛ febres acute ꝛ ꝯtinue: qbuſdā ꝛ melie: de qbus etiā ſtbidit: ſubtilis ingt eo dñat: ꝛ quaſi aq̄ſa deſiccat ꝛ ꝯſumit: cum groſſa ꝛ acuta ꝑmaneat: itidē de ſanguie itelligēduꝫ eſt. Hic eſt aūt cā hoꝝ morborū. Sufficit hic de qualitatibꝰ aeris q̄s ſolas q̄re dixit ꝛ alias reticuit ignoro cuꝫ alie ſint: ſed tn̄ vnde cōplones oīuꝫ aliaꝝ qualitatū aeris cogſcē poſſis: volo hic oſndē. Opꝫ.n. ꝑus ſingulares cogſcas qualitates .ſ. cōplones aeris ꝛ eas facias aliarum mãꝫ: vel fundamētū: quas deide tribus modis diuidas, in fortiſſimas, mediocres ꝛ debiliſſimas. Deide inueſtiges quales morbi qbus gñent cōplonibus in anni diuerſis tpibꝰ: et ſiliter in diuerſis corpibꝰ: poſt quas duaꝝ cōpōnes cōplonū tēpoꝝ: ſm q Hippo. hic fecit: q cuꝫ bn̄ imaginatus fueris: ad triplicādas q̄ tēpoꝝ cōplones redi ꝛ ꝯſidera qui inde naſcant morbi: deide cā cōpone anni tpaꝝ: ſm corpoꝝ cōplones diuerſas. qḋ cuꝫ feceris optime ꝛ ꝑfecte exercteberis. Ego forſan ſi ſpaciū non deerit inde ſingulares libros faciaꝫ: hic ꝟo ſufficiāt dicta q cōplones tēpoꝝ anni: q̄s in hoc aforiſmo tetigit Hip. pauciſſime ſint: q̄tū ad has quas nō ſcripſit: quas ſi dixeris eum poſuiſſe ad ſilitudines nō poſitarū ꝟior eris q̄ ſi ꝯfirmas eē partes reticitaꝝ cōplexionū ſuꝑ περὶ τιον ξομα τον: ꝛ ſuper

De nō inuenbēdi diuerſis temporus cōplones.

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. XV.

At ſi aqlonius ſit ꝛ ſiccus: viris natura humidis ꝛ mulieribus proderit. Reliquis accidēt lippitudines aride ꝛ febres acute et grauedines: nōnullos etiaꝫ atra bilis vrgebit.

Hec nunc memorata perpēſio nequaq̄ꝫ integra ꝛ illibata ſententia eſt: ſꝫ vniꝰ ſentēriole pars altera: cuius precedentē ꝑꝑime enarrauimus. Cū.n. per eſtatē in vtroqꝫ tractatu ꝑmiſcua indiſcretaqꝫ ſtatuat ꝯditio: ſupior qdē ſentētiola pluuiū ꝛ auſtralē autūnuꝫ: pñs aūt de qua hac agit preſiccuꝫ ꝛ aqlonium adiecit. Ceteꝝ nihil qcq̄ꝫ intereſſe ſqualidū ne an aridū dixeris: cuiuis ꝑſpicuū eſt. Si igit vtrūqꝫ tēpus ſqualidū ꝛ ſiccum fuerit: nāc humide nō ſolū: nō afficiunt detrimento ex tali ꝯditione: verūetiā vtilitatē aliq̄ꝫ capiēt. Cuiꝰ rei cām ipſe q̄ꝫ inſinuās liᵒ qui eſt de loco, aqua, aere docuit hunc in modum. Pituitoſis hec oīa ſuueniūt: ſiccant.n. ꝛ in hyemem nequaq̄ꝫ humētes: ſꝫ ſicciores deueniunt: reliqs qcūqꝫ tales nō ſunt aride lippitudines, febres acute, grauedines accidunt. Quoſdā ēt atra bilis infeſtat. At ꝟo q̄obreꝫ iſta gignant: ipſe q̄ꝫ predicto volumine ſanxit in hūc modū. Bilioſis id inimiciſſimū eſt. Nimis.n. exiccātur. Et lippitudines aride ſunt: ꝛ febres acute lōgeqꝫ. Quoſdā etiā atra bilis exercet. Tuꝫ aūt ſcrēs ait. Bilis.n. ꝛ idē ſanguinis qḋ humidiſſimū et aquoſiſſimuꝫ eſt exiccat atqꝫ abſumit: qḋ aūt craſſiſſimū ꝛ acerrimū eſt remanet: ex quo talia morboꝝ gña fiūt. Ac de tēpoꝝ ꝯditionibꝰ hactenus dictū. Ceteꝝ cur haꝝ cōmeminit ꝯditionuꝫ Hippocrates dūtaxat: cum et alie multe ſint nequaq̄ꝫ inſinuabimus: ſed libet potius ꝑcēſere viaꝫ ꝛ rōnē qua quiſpiaꝫ oībus iplexis intemꝑieqꝫ ꝯditionibus vtat. Ea talis eſt. Quaſi ꝑmordia ꝛ origines ſtatuas oportebit ſimplices circumfuſi aeris intēꝑias exercens eas tripartito: tum in admodū exiguas atqꝫ admodū vehementes: tuꝫ etiā in eas que medio genere ſite ſunt: poſtea ꝯſiderari ꝯueniet ſingule intēꝑies ſingulis tpibꝰ: que naꝫ genera morboꝝ admittant per vnamquāqꝫ nāꝫ: moꝝ īter ſe iūgere ꝛ copulare duoꝝ tēpoꝝ intēperies: quēadmodū h loco Hippo. fecit: qbus plene diligenterqꝫ elaboratis aſſociare inuicē triuꝫ tēpoꝝ intēꝑies ſingulas ſingulis: poſtremo 4ᵒʳ cōcinnare tē… potum

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. XV

Si ꝟo aqlonius: ꝛ ſiccus his qui naturā habent humidiorem: ꝛ mulieribus cōferret. Reliquis autē erūt lippitudines ſicce, ꝛ febres acute, ꝛ grauedines. Nōnullis ꝟo, ꝛ atre biles.

Hic ſermo nūc dictus liquet q nō eſt integer aforiſmus: ſed pars ſcāda vnius aforiſmi: cuius priorē partem nuꝑ deſtitimus explanare. Naꝫ manēte cōmuni ea que eſt eſtatis diſpoſitione: vtriſqꝫ ſermonibus: prior quidem pluuium ꝛ auſtralem in ipſa ſuppont autūnuꝫ. Secūdus ꝟo qui inſtat: ſiccum ꝛ aquilonium. Qḋ ꝟo nil differt, ſiue ſiccum, ſiue ſqualentem, ſiue inaquoſuꝫ dixerimus: vnicuiqꝫ eſt manifeſtū. Ambobus ergo tēporibus ſqualidis: ꝛ ſiccis effectis: humide quidem nature, non modo nihil offendentur ex tali ꝯſtitutione: quin potius aliquaꝫ ſentient vtilitatem. Cauſaꝫ ꝟo ipſe dixit in libro de aquis, ꝛ locis, ꝛ aere: ſcribens in hūc modū. Pituitoſis ꝟo hec omnia auxilio ſunt. Exiccantur enim, atqꝫ ad hyemem minime laxi ꝑueniunt: ſed exiccati. Reliquis ꝟo qui nō ſunt tali natura ꝑditi, lippitudines ſicce, febres acute, atqꝫ grauedines accidūt: ꝛ nōnullis coruꝫ atre biles. Cauſam ꝟo horuꝫ generationis: ipſe in libro nuper dicto: per hec ꝟba inquit. Bilioſis ꝟo hoc eſt inimiciſſimuꝫ: quia valde exiccantur: ꝛ lippitudines his ſicce eueniunt, ꝛ febres acute, et diuturne, ꝛ atre biles. Deinde cām ſubinferens, inquit. Bilis enim pars humidiſſima, atqꝫ aquoſiſſima exiccatur, atqꝫ abſumitur. Craſſiſſima ꝟo, ꝛ acutiſſima linquit: ꝛ ſanguinis pariter eadem rōne: ex quibus hi morbi ipſis cōtingunt. Hec itaqꝫ a nobis ad ꝑpoſitas cōſtitutiones dicta ſunt ſufficienter. Cur ꝟo de his ſolis conſtitutionibus fecerit mentionem Hippocrates: cuꝫ ꝛ plures alie ſint, nō habeo dicere. Uolo autē potius declarare viam, ac rōnem: qua quiſpiam vtens: oēs cōſtitutiones cōplecteretur. Eſt aūt talis. Primum igit incipere eſt necium: veluti ab elemētis a ſimplicibus aeris ambiētis intēperaturis, atqꝫ ipſas diuidere: ꝛ in valde paruas, ꝛ valde vehementes, ac medias. Poſt hac dicere de quālibet earum que dicte ſunt intemperaturaꝝ: in ſingulis temporibus cōtingentiuꝫ: quot ſcilicet morbos ſm vnamquamqꝫ naturaꝫ generabunt. Poſt hac

THEOdori traductio.

At ſi autūnus aqloniꝰ ſit ꝛ ſiccus viris natā humidis ꝛ mulieribus proderit: reliquis accident lippitudines, aride ꝛ febr. acute ꝛ graue dines. Nonnullos etiam atra bilis exercebit.

Uia cōplectēdi oēs cōſtitutiones tēpoꝝ.

TRANSLA. ANTIQVA

Dicta Hip. ad loca tēperata referūtur. Et q̄ ſint hec loca.

ſup epidimia: multa tamē dixi ꝛ plaꝛioꝛa. ¶ Qḋ ſupius promiſi de mediocritate locoꝛuꝫ habitatoꝝ hic eſt dicēduꝫ: quecūq; de mutationib⁹ tēpoꝝ Hippo. hic dixit ad loca tēpata ꝛ habitabilia intēdit. mari vero ſinitima ꝛ ꝓpingoꝛa: vtpote litoꝝ plagalia: ꝛ ſicut in poꝛachia: ꝛ ab ipſo mari remota: ſicut in nubia ꝛ egypto ſunt ꝑtermiſſa ab eo excedētia medium. Poꝛachia enim loca frigida ſunt nimis ꝛ humida tēperamētuꝫ excedētia: alia nimis calida ꝛ ſicca: que loca ex neceſſitate poſui ſola: q̄a in poꝛachio ſunt frigidioꝛa que mari ſunt viciniora: vtpote a boꝛea ſibi ꝓpinquo īfrigidata. In codeꝫ quoq; poꝛachio loca mari remotioꝛa ſunt calidioꝛa: vtpote a boꝛea ſe elōgātia. In nubia ꝛ egypto mari vicina infrigidātur a boꝛea: ab eodem boꝛea remota ſunt calidioꝛa: loca vero certe tēpata ꝛ mediocria: a meridie ꝛ ſeptētrione: oriēte quoq; ꝛ occidēte recta linea equaliter ſunt diſtātia: hec loca Hippoč. intēdit cum cōplōnes aeris ꝛ tēpoꝝ dixerit. ¶ De ꝯſtōnib⁹ tēpoꝝ anni: qḋ Hip. in epidimia: ꝛ ſapiētes oſtēdūt alij. Ab ortu pleiaduꝫ eſtatis eſt initiuꝫ. Et mediū eſtatis eſt ort⁹ canicularꝫ. Semetb ortu autūnus initiatur. In occaſu pleiadis hyemis eſt principiuꝫ. In equinoctio poſt hyemem ver eſt incipiens.

Ordo accipitur ꝑn⁹ tēpoꝛum anni.

¶ Cōſtōnes

TRADVC. LAVRENTIA.

poꝛuꝫ neceſſe erit: atq; hūc in modū ꝓpēſio cumulatioꝛ ꝛ luculētioꝛ reddit̄. Sed nos foꝛtaſſe ſi q̄ı̄ īterſtitio aliq̄ negocioꝝ dabit̄ hec ꝑ ſe ſeoꝛſuꝫ ope dicato ꝑſcribemus atq; clarabimus cūcta que in aliqua obſcuritate verſant̄. Nūc aūt id vnū expoſuiſſe ꝛ admonuiſſe ſufficiet. Ut perq̄ȝ paucos intēꝑiaꝝ coaugmēt⁹ ꝛ cōplexus ſcripſerit Hip. ea rōne ꝙ exēplū potius q̄ȝ pars vlla digna cōmētatiōe videat̄ huiuſce ꝓfeſſionis qua de tēpoꝛū habitu ꝛ ꝯditiōe tractat̄. Uerꝫ de his docebimus diſſertatiōe vberioꝛe facta cuꝫ librū de aqua, loco, aere: primūq; de vulgarīs moꝛbis volumē enarrabim⁹. ¶ Uñ finē de hac tractat⁹ ꝑte faciem⁹: adiecto vno qḋ ſciri dignuꝫ putamus. Etenim inaudiri opꝫ ꝯditiones qualſcūq; memorauit Hippo. in locis terre modificatis tēꝑatiſq;: exceptis a diſputatione de Thracia inquā ijs qui ab equoꝛe maris ſecedūt. Preſſa enim talia nimietate frigoꝛis et glaciali toꝛpoꝛe plus equo algeſcūt ꝛ humēt: vbi eſt ſatiſq; nimie frigiditat̄ iniuria. Quēadmoduꝫ Egyptus ꝛ Africa flāmis ſemꝑ obnoxia nimio ſolis ardoꝛe ac toꝛrido eſtu caliditate ſiccitateq; deflagrāt: pꝛeterq; ꝛ hac ꝑte loca que mari adiacēt: algidis eniꝫ ꝛ glacialibus terris quales Thracie regiones pōtiq; ſunt: q̄a maritime regiones humilioꝛes depſſioꝛeſq; ſbſidēt: ob eaꝫ rem calidioꝛes tēꝑatione exiſtūt hominibuſq; indulte ſunt ꝛ cōmendabiles blando rigoꝛe ꝛ ſe patiunt̄ habitari ſubſiſes tēperatis: ꝯtra calidis terris que eterno flatu cōtinui caloꝛis vſtu im modico feruoꝛis modo fiūt inhabitabiles victuris: qualis Egypt⁹ ꝛ Africa eſt: ꝓpterea ꝙ eſtate flabꝛis aq̄lonꝫ refrigerant̄: idcirco min⁹ rapido eſtu calent q̄ȝ que ad media terranea loca ſecedūt. Quippe afflatis rigoꝛe ſue aure coꝛꝑib⁹ blādiunt̄: atq; in his vitales auras nā dedit incolis carpere. At vero ꝫona ſeu cingulus exq̄ſite modulat⁹ ac medi⁹: ꝛ q̄ ex vtriuſq; vicinitatis intēꝑie tēꝑat̄ geminā nactus iter diuiſa tēperiē ab oriēte ad obitū gnidūꝫ couūq; dirimit. Itēq; q̄cūq; loca nō lōge abſunt: vel ad ſeptētrionē elata: vel detecta in auſtrū modice ꝯſtant ꝛ verā tenēt ſalutarēq; tēperieꝫ. Cogitari ꝑterea opꝫ per eas quas docui terras ad exortū ꝛ obitū rectā quādā ꝓtētam lineolam: vt moderatū cingulū noīe de ijs qui nō ignobiles aſtroꝛum interꝑtes habent̄ exq̄ſita rōne inaudias. At q̄dam aſtronomie ſtudētes nequaq; cingulos: ſed paralellos .i. eq̄diſtātes ſiles ſup terrā habitationes ab ortu ad obitū vſq; extētas appellant. De his igit̄ locis Hippo. potiſſimum agit. ¶ Porro tēpoꝝ oꝛdo: quēadmodū ipſe ſepenūo docet libꝛo de vulgarīs moꝛbis: ꝛ vt celebꝛes earū reruꝫ auctoꝛes ſcripſerūt talis habet̄: Oꝛtus vergiliaruꝫ auſpicat̄ eſtatē a quo canis ſyderis emerſus opoꝛe initiū eſt: que fructuū ꝓuēt⁹ greco intellu valet: ꝛ que pars eſtatis 2ª diſponit̄. Poſtea exoriēs Arcturus inchoat autūnū. Deinde vergiliaꝝ obit⁹ hyemis exoꝛdiū eſt. Poſtremo ab hyeme egnoctium veris initiū habet.

¶ Cōditionū

VERSIO LEONICENI.

Poſt hac duoꝛum tempoꝛum complecti inuiceꝫ intemperaturas: quēadmodum conatus eſt: nunc et ipſe Hippocr. facere. His vero tranſactis omnibus deinceps trium tempoꝛuꝫ ꝯiungere vniuerſas omnes intemperaturas. Deinde quatuoꝛ. Sic enim foret integra: atq; perfecta meditatio. Hec igitur ꝛ nos foꝛte aliquādo: ſi plus ocij nacti fuerimus ſeoꝛſum ſcribemus. Sufficiat auteꝫ in preſentiarum hoc dixiſſe ſolum: ꝙ paucos admodum intemperaturaruꝫ complexus ſcripſit Hippocr. adeo vt he potius quoddam exēplum videantur: q̄ȝ pars aliqua eſſatu digna toti⁹ circa talia diſcipline. Dicemus auteꝫ plenius de ipſis: cum librum de aq̄s ꝛ locis, ꝛ aere, ꝛ de epidemijs ꝑmuꝫ exponemus. ¶ Quod vero paulo antea ſum me dicturum pollicitus: nūc adiungens in ipſo finiam orationeꝫ. Audire enim opoꝛtet omnes de quibus ſcripſit Hippocrates conſtitutiones in locis factis terre habitabilis tēperatis: exceptis ab hoc ſermone Thracie locis: que a mari diſtāt. Hec enim in frigiditate: atq; humiditate modum exceſſerunt: ſicuti et que ad Egyptū: ac Lybiam attinēt: loca calida ſunt, ac ſicca: exceptis et hic illis que mari adiacent locis. In frigidis eniꝫ quales ſunt circa Thraciam: ac Pontum regiones: quoniaꝫ loca mari adiacentia humilia ſunt: ob hāc cauſam calidioꝛes habent tēperaturas. In calidis vero, quales Egypt⁹, ac Lybia: quoniam eſtate a ventis ab Arcto flantibus refrigerant̄ur: idcirco minus ſunt calida: his que ad mediterranea receſſerunt. Zona vero exquiſitam habens temperiem: ac media oꝛbis terrarum: eſt que per Gnidum: ꝛ Coūm: et quecūq; loca non multuꝫ ab his receſſerunt vel ad aquilonem: vel ad auſtrum. Opoꝛtet autem vt temperataꝫ ꝫonam nominatam: ab his qui talium habēt peritiam perfecte intelligas: excogitare quādam lineam rectam: extētam per ea que dixi loca. Quidam autem aſtrologi non ꝫonas: ſed paralellas: id eſt equidiſtantes vocant. Tales in terra habitationum ſimilitudines: que ab oꝛtu ad occaſum protenduntur. Sermo igitur ab Hippocrate habetur; de his precipue que diximus locis. ¶ Ordo autē tempoꝝ: ſicuti ipſe ſepius in libꝛo Epidemiarum oſtendit: ꝛ ſicuti hi qui ī ſtudio excelluere ſcripſerunt: hic eſt. Ortus Pleiadis principium eſt eſtatis: poſtq; Canis ortus opoꝛtam: id eſt fructuum generationem inchoat: quā ꝛ ipſam pro ſecunda parte eſtatis ponunt. Poſt hūc Arcturus oriens initium facit autūni. Deinde occaſus Pleiadum hyemis principiuꝫ facit. Deinde qḋ hyemem ſequitur equinoctium: principiuꝫ veris habet.

Dicta Hip. in locis tēperatis eē intelligēda. Et q̄ ſint loca tēpata.

Ordo tēpoꝝ

¶ Ex anni

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. XVI.

Conſtitutiones vero anni: omnino qdem ſicce pluuialibus ſunt ſaniores: ⁊ minus mortifere.

Generalia ſp ꝑcedūt ſpālia.

Melius quidē eſſet ſi hic aforiſmus alios precederet: quia naturaliter et artificialiter generalia ſemper precedunt ſpecialia: hic tamē preponendus erat: vt quedam precederēt ſpecialia: que ⁊ iā preceſſerint: nō tamen eſt infamandus: quia hic poſuerit eum: cum ⁊ quedā ſequātur: que hic poſuit vt ſuperiora inferioribus per hoc quaſi generale continuētur.

Exercitiū balneum ⁊ pharmacie mūdificant corpa.

Et dicitur bene cōſtitutiones omnino ſicce ⁊c. quia cū in ſiccis temporibus humiditates deſiccentur: ⁊ in pluuialibus adunētur: ⁊ putredines augeantur: ſi nō quibuſlibet diebus exercitijs corpora mundificent̄: balneis enim non cōſumuntur: niſi que cuti vicinantur: interiora enim in ſolidis membris exterioribus balneis non emittuntur: neqȝ item pharmacia / vel vomitu ſunt purganda: que ex magna neceſſitate ⁊ raro ſunt expetēda. Unaquaqȝ ꝟo die in corporibus adunata media inter hec ſunt curāda. Sed ſiquis ſemel / vel bis in menſe cū pharmaco / vel vomitu voluerit purgari: timendū eſt ne in corporibus humores adunentur nimis: ⁊ nocētes in malos vſus corpora redigant.

Cibi duas habēt ſuperfluitates.

Cibi autem duas habent ſupfluitates: vnam humidā ⁊ aquoſam: que ⁊ cibum perforātem lubricat: alteram quoqȝ fumoſam qḋ fit cum cibus nocumentū aliquod habeat quod natura aſſimilare corpori non valeat omnibus autē diebus de his corpora mundificentur: cum hic inquā ita ſe habeant: neceſſe eſt ſiccis anni complexionibus melius curentur ꝙ̄ pluuialibus: vnde ⁊ bene dixit Hippo. conſtitutiones anni ſiccas pluuialibus eē ſaniores ⁊ minus mortiferas.

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. XVI.

Conditionū anni ſqualores (qḋ in totum dixerim) ſalubriores ꝙ̄ imbres minuſqȝ mortiferi ſunt.

Quā in hoc loco congredimur ſententiā: ea rectius prelatas antecedet quibus de temporū conditione diſſeritur. Qḋ inquā res ipſa oſtendēs fecit vt in aperiendis illuſtrandiſqȝ eis: hac quoqȝ tanꝙ̄ neceſſaria luce indigeremus. Neqȝ fieri aliter quitur. Nam ſimplex / tum natura / tum etiam doctrine traditione antiquius ꝙ̄ compoſitū implexūqȝ eſt. Itaqȝ poſt eam ſententiolam cuius initiū eſt. Auſtri hebetant auditum / caput aggrauant / corpora diffundunt / caliginē obducunt / pigrioraqȝ faciunt: texemus eam que ita exorditur. Cōditionum quotidianarū aquilones corpora conſtipatiora faciunt: mox hac parte propoſitam diſponemus ſententiam per quā totius conditionē anni cōmemorans ſqualores eſſe ꝙ̄ imbres ſalubriores iure teſtatur. Etenī per ſqualores excremēta diſcutiuntur: per imbres collecta intra corpus putreſcūt. Extraꝙ̄ ſiquis ea quotidie exercitatione ꝑpurget. Balnee enim nō magnopere vacuantes: eam quam cutis continet materiam fere egerunt. At ꝟo materiam que ſe in profundo immiſit / tum carne / tū etiam ſolidarioribus opificijs nō ſatis excutiunt. Ceterū vt medicamētis adhibitis purgatio excrementorū nequaꝙ̄ idonea eſt: ita ijs qui admodum egeant vtili eſt. Quinetiam multa iterfluxa temporis ſerie: cuiuſmodi vacuatio ꝓderit. At quotidiane purgationes excrementorum minores ſunt: ꝙ̄ vt medicamenti purgantis perfunctio poſtulet. At ſiani libeat vti purgationibus bis menſe vel omnino ſemel: quominus excrementorum copia colligatur: corpus vitiabit praueqȝ conſuetudini aſſueſcet. Etenim alimenti inquam hoc in modū ſeri diluitoriſqȝ madoris eſt: ⁊ quod ei diductionis gratia permiſcetur: illud ad inſtar fumidi recremēti fere in cibis exiſtit: quicūqȝ improbiores: nature confectionem effugiunt. Ut alūno corpori aſſimilari ⁊ coagmentari non queant. Hec omnia quotidie vacuentur oportet. Uacuantur aūt per ſiccas potius ꝙ̄ humidas conditiones. Et ob eā rem eas eſſe ſalubriores dixit.

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. XVI.

Ex anni autē ꝯſtitutionibus (quod in totū dixerim) ſiccitates imbribus ſunt ſalubriores: ⁊ minus mortifere.

Qḋ melius fuiſſet inter antea ſcriptos aforiſmos: in quibus agit de tēporum conſtitutione: hunc primum ſcribere aforiſmum: quem nunc pre manibus habemus: ex ipſis rebus didicimus: quoniam ad confirmandos ꝑores aforiſmos: hoc etiā eguimus. Et h̄ ex neceſſitate didicimus: quoniam prius eſt natura: atqȝ doctrina ſimplex compoſito. Poſt illum igitur aforiſmum cuius initiū. Auſtri hebetantes auditū caliginoſi / caput aggrauantes / pigri diſſoluētes. Primo loco ponemus illum cuius principium. Quotidiane conſtitutiones: aquilonie quidem corpora in vnum cogunt. Secundo loco hūc nūc propoſitum: in quo ex omnibus anni conſtitutionibus ſiccitates imbribus anteponit: ⁊ hoc cū ratione. Nā in ſiccitatibus ſuperflue humiditates diſſoluuntur: per imbres aūt intra corpus collecte putreſiunt: niſi quis ſingulis diebus collectas exercitijs expurget. Que enī fit per balneas euacuatio parua eſt: ⁊ ſolam ferre cutem euacuat. Que autem ſunt per carnem: et partes ſolidiores diſperſe ſuperfluitates: haud ſufficienter ex balneis euacuantur: neqȝ tamen ea que fit per purgantia pharmaca ſuperfluitatū euacuatio: idonea eſt. Nam valde indigentibus: et ex longis interuallis / vtilis eſt. Earū ꝟo que quotidie generantur in corpore ſupfluitatum / euacuatio minor eſt: ꝙ̄ vt exigat purgantis pharmaci operationē. Si ꝟo quiſpiam voluerit bis menſe / aut ſemel ſaltem ea vti: veritus ne ſuperfluitatum multitudo aggreget̄: preter id quod nocebit: corpora etiā in malam trahet conſuetudinem. Alimenti ſiquidem pars vna ſeroſa eſt: que ipſi gratia diſtributiōis admiſcetur. Altera veluti fuliginoſa ſuperfluitas que in pluribus cibis: quecūqȝ ſunt peiora continetur: que nature operationē ſubterfugit. Cum neqȝ aſſimilari corpori quod nutriat̄: neqȝ agglutinari queat. He igitur omnes diebus ſingulis ſunt euacuande: verum magis in ſiccis conſtitutionibus euacuantur: ꝙ̄ in humidis: atqȝ ideo has dixit eſſe ſalubriores.

THEOdori traductio.

Conditionū anni ſqualores ſalubriores (qḋ in totū dixerim) ꝙ̄ imbres minuſqȝ mortiferi ſunt.

Exercitijs et balneis ſuperfluitates expurgant.

TRANSLA. ANTIQVA

℃ Aforiſmus. XVII.

Vide. 17. par. cap. 6. char. 356. col. 4.

℃ Egritudines vero in pluuialibus vt multum fiunt: ⁊ febres longe, ⁊ ventris fluxus, ⁊ putredines, ⁊ epilepſia, ⁊ apoplexia, ⁊ ſquinantes. In ſiccis vero cõſumptiones, priſis, opthalmie, artetice, ſtranguric, ⁊ diſſinterie.

℃ Lõge febres ꝑculdubio ꝓpter nimias humiditates fiũt: vtpote lõgo tpe diſſoluendas: ⁊ qr hũores ſtanci in pluuialib⁹ ſunt fridiores: ⁊ ideo febres lõgiores: ſicut in tpib⁹ ſiccis febres acute naſcunt̃ ⁊ breuiſſime ex humorib⁹ cholericis: vnde q̃ fluxus vẽtris in nimia pluuia fit palam eſt videri: abũdãtes.n.chimi quoquo mõ ſunt purgãdi. Cuz aũt putredines ſint in humidis citiores: in ſiccis vero remotiores ⁊ tardiores purgandi ſunt: vtpote epileptici / apopletici: hi eniʒ ſine dubio ſunt flatici: ⁊ ideo hi morbi tpib⁹ abũdãt humidis. Sqnantia aliqñ ex humorib⁹ in gutture ſe adunãtibus a capite deſcẽdẽtib⁹ fit: in nimia.n.pluuia humores adunãtur in corpib⁹: ⁊ maxime deſcendẽtes a capite: ⁊ a mẽbro in mẽbrum currẽtes. ℃ In ſiccis inq̄t ſunt cõſumptiones opthalmie / artetice / ſtrangurie ⁊ diſſinterie. Si aũt auderem aliquãtulũ eum negligẽter dixiſſe affirmarẽ: qr ex q̃litate hui⁹ aeris ptiſim naſci dixit: cum duob⁹ modis fiat: aut ex magna frigiditate aeris: vnde q̃dã vene crepant̃ in inſtrũs ſpũs: aut ex ipſius aeris caliditate et humiditate: vnde humores adunati in capite ſunt deſcendẽtes in pulmonẽ. Sed ſi aer ſit ſiccus: ad calorẽ vel frigiditatẽ nãliter ſe hñs oibus morbis ꝑter ſolam ptiſim apparat⁹ eſt gñandis. Unde ⁊ q̄dã ptiſim intelligũt paſſionẽ quã oculi patiunt̃ ꝯſumptionẽ: ac ſi diceret: morbi naſcentes in ſiccis tpibus opthalmie fiũt: ⁊ ptiſis.i.opthalmie ille que ad ꝯſumptionez oculoꝝ deueniũt: qð fit cuʒ nutrimẽtũ auferat̃ oculis macilẽtis: ⁊ exiccatis plus q̃ nã experit: ⁊ hoc cuʒ pupillaꝝ anguſtijs: cõtingit aũt ex gelidis ⁊ vagãtibus humoribus deſiccatis: ſi vo opthalmie taliter intelligant̃: opʒ ſicce ꝯſiderent̃. Nos autẽ diximus vnde opthalmia ſicca naſcat̃: cuʒ de ſiccitate aeris loqueremur. ℃ Artetice que ſunt ex humoribus ad mẽbroꝝ ꝯcathenationẽ deſcẽdẽtib⁹ impoſſibile eſt de ſiccitate aeris naſcãtur: que autẽ de acumine naſcunt̃: ex nimio calore

Ptiſis nõ fit in cõſtõnibus ſiccis contra Hippo.

De artetica.

TRADVC. LAVRENTIA.

℃ Aforiſmus. XVII.

℃ Morbi per imbres magna ex parte ꝯſiſtunt, febres, alui fluores, putredines, attoniti, comitiales angie. Per ſqualores, tabitudines, lippitudines, articulorũ dolores, ſtillicidia vrine, difficultates inteſtinorum.

℃ Febres fieri lõgas ob humoris copiam nequaq̃ mirabile eſt. Etenim morbi curatio concoctionẽ reqrit: at plus humoris merito lẽtius mature ſcit. Accedit q᷑ humores p imbres frigidiores ⁊ pituitoſiores: p ſqualores bilioſiores exiſtũt. Quã ob rem diutius imorant̃: p imbres: p ſqualores febres acutiores effigũt. ℃ Alui fluores merito: p imbres fieri pre copia ſecrete mãe per aluũ: aptũ iaʒ eſt. Nec ſecus putredines accidere eãdeʒ ob cãm nemo eſt qn ſciat. Minus eniʒ haud dubie ſicca q̃ humida putreſcit. Stupores preterea attoniti, comitiales / ꝑfecto pituitoſi morbi cẽſentur. Angina quoq̃ euenit ſi ipſa recremẽtoꝝ copia in fauces ſe iſinuet: ſed magna ex pte accidit ſi de capite in pulmonẽ fluctiones decũbant. Porro p imbres alias fluctiones: ſʒ potiſſimũ ex capite cõmotas exuꝑare diu cetatq̃ etiã ſepenũo aſſertũ iam eſt. ℃ Per ſq̃lores tabitudies morbos fieri dixit: ⁊ itẽ lippitudines / ⁊ articulorũ dolores / ⁊ ſtillicidia vrine: nec nõ difficultates inteſtinoꝝ negligentiuſq̃ ⁊ pinguiore q̃daʒ formula de his doces: vt mihi videt̃. Tabitudines.n.morbi duplicẽ comitant̃ cõditionẽ: vt ſume frigidã: p quã aliqð in ſpiritalib⁹ machinis ꝯceptaculuʒ dehiſcit: tum ẽt calidã ⁊ humidã p quã oppletuʒ caput pulmoni fluctiones demittit. ℃ At ꝯditioni ſicce inq̃tũ in calorẽ ⁊ frigus agit̃ ſe hñti p nãm q̃libehit potı⁹ q̃ tabitudines morbi comitant̃. Quã ob reʒ ſbacti q̄dã viſunt̃ de lippitudib⁹ inaudire tabitudines: ita vt ꝑpẽſio talis euadat per ſqualores imodicos lippitudines tabide accidũt.i.que in tabem deſinãt oculoꝝ ex q̃ male habiti ⁊ alimonie expertes ⁊ aridiores q̃ qui ꝯſtãt p nãʒ euadũt. Et itẽ pupula reſiccato. ſ. humore anguſtior reddit̃. Ea.n.ſi modice diſtẽdit̃: mediocriter ad nãʒ accõmodat̃. Cõtra ſi magis q̃ ꝯuenit extẽdit̃ mali eſt. At vo ſi ipas p ſeſe ꝑditas lippitudies inaudiam⁹ cis / aridas / aduciem⁹. Eteniʒ quã ob cãʒ p imodicos ſqualores aride lippitudines accidãt

VERSIO LEONICENI.

℃ Aforiſmus. XVII.

℃ Morbi in pluuiarũ multitudine: magna ex pte fiũt febres lõge: alui ꝓfluuia, putredines, morbi comitiales, ⁊ attoniti: q̃s apoplexias greci vocãt, ⁊ angie. In ſiccitatib⁹ aũt, tabitudines, lippitudies, articuloꝝ dolores, ſtillicidia vrie: ⁊ difficltates ĩteſtinoꝝ.

℃ Febres q̄dẽ lõgas ex multi^{ne} fieri humiditatis / minime mirum: ſiq̄deʒ egroti ad morboꝝ ſoluneʒ egent coctiõe: plures aũt humiditates nõ niſi in lõgo tpe cõcoq̃ pñt. Accedit ad h̃ q᷑ frigidiores: ⁊ mag pituitoſi gñantur humores in multi^{ne} pluuiaruʒ: ſicuti cõtra in ſiccitatibus bilioſiores. Quare in tẽporib⁹ pluuioſis febres erũt diuturniores: in ſiccitatibus aũt acutiores. ℃ Neq̃ ex̃ rõnem eſt: qð alui ꝓfluuia in tpibus pluuioſis eueniãt: cũ humoꝝ ſupabũdãtia p aluũ expurget̃: ſicuti etiã q᷑ eiſdẽ tpib⁹ putredines fiãt: qñ ꝑſpicuuʒ eſt: humida ſiccis magis eſſe putredini obnoxia. Sũt autẽ ⁊ morbi comitiales / ⁊ apoplexie / morbi ex pituita ortũ habẽtes. Angina autẽ fit nõnunq̃ ſupfluitatũ multi^{ne} ad fauces collecta: fit etiã magna ex pte fluctiõib⁹ ex capite firmatis in faucib⁹. Qð aũt in pluuioſis tpib⁹ fluctiones: ſʒ maxime ex capite veniẽtes ſupabũdent / manifeſtum: ⁊ dictuʒ eſt a me ſepius. ℃ In ſiccitatib⁹ aũt / ⁊ tabitudines morbos ait abũdare / ⁊ lippitudines / ⁊ articulorum paſſiones / ⁊ ſtillicidia vrine / ⁊ difficultates inteſtinorũ: ſatis vt mihi vı̃ indiſtinctũ de hiſce faciẽs ſermonẽ. Morbi ſiq̄dẽ tabitudines noiati ad has duas ſequũtur ꝯſtõnes: ⁊ ad frigidiſſimã: ex qua nõnulla ex vaſis que ſunt in reſpirationis inſtrũis dirũpuntur: ⁊ ad alterã que ꝯiũctã habet cũ caliditate humiditatẽ: quaꝝ occaſione caput repletum mittit ad pulmonẽ fluctiones. ℃ Ad ſiccam vo ꝯſtõnẽ: que ſm caliditatẽ: ⁊ frigiditateʒ nãliter ſe habet oia alia magis q̃ tabitudines cõſequunt̃. Quare mihi vident̃ nõnulli fuiſſe coacti oculoꝝ tabitudines itelligẽ: vt ſit ſermo huiuſcemodi. In imoderatis aũt ſiccitatib⁹ lippitudines tabide fiũt: h̃ eſt ad tabeʒ oculoꝝ terminãtes: ex qua fiũt extenuati: ac ſicci plus q̃ nãe cõueniat: facta ſimul: ⁊ ipſa pupilla anguſtiore: exiccatis. vʒ. humorib⁹: a q̃bus ipa diſtẽta: mediocriter q̄dẽ modũ ſeruabat nãe ꝯueniẽtẽ. Plus vo q̃ oporteat ad prauam latitudinem extẽdebat̃.

Cũ tabis frigiditas ⁊ caliditas ſiccitas ait non.

Tabes oculorum.

THEODORI TRADUCTIO.

℃ Morbi p ſqualores magna ex parte cõſiſtũt: febres lõge, alui fluores / putredines / attoniti / angie p ſqualores tabitudines / lippitudines / articuloꝝ dolores / ſtillicidia vrine / difficultates inteſtinoꝝ.

TRANSLA. ANTIQVA

calore naſcuntur: aliogn ꝟo artetice
nō ꝯficerenť. Opoꝛtet aūt ꝯſiderare
q̄re arteticas in ſiccis naſci dixerit.
Sed cū ꝫ aer nimiū deſiccať: humi/
ditas ꝯcathenationis cōſumiť: vnde
duritiē mot⁹ voluntarij mēbri illa pa
tiunť: ⁊ nimiū deſiccanť: ⁊ hoc cā eſt
doloꝛis illius. Doloꝛ tñ certus arte/
ticus nō inde naſciť: ſed tñ aliq̄ oēm
doloꝛē queꝫ cōcathenatio patiť mē/
broꝝ arteticum doloꝛeꝫ vocauerūt:
vnde poſſibile eſt ſic intelligi. Inue/
nimus aūt Hippoč. taliter dixiſſe in
ſcđa ꝑticula Epidimie. Athenis ho/
mines legumina comedentes: ⁊ inde
pedes coꝝ debilitati ſunt. Comedē/
tibus aūt in fame oꝛobuꝫ doloꝛ ſuc/
ceſſit genuum: nec tñ doloꝛē noiauit
arteticuꝫ. Si aūt ſophiſte redarguāt
nō debere noiari doloꝛem arteticū:
qui nō in qualibet vna ꝯcathenatio/
ne mēbroꝝ fit: ſed qui exiſtit in mul/
tis ⁊ diuerſis: poteſt etiam ſic accipi.
¶ De ſtrāguria idē eſt inueſtigādū:
quam nō neceſſe eſt pati in ſiccitate
aeris: niſi tribus de cauſis, aut ex vl/
timitate ſiccitatis, aut ex caloꝛe, vel
ex frigiditate: quarū tñ nulla hic nu/
merať. Sꝫ qui nāz aeris in omni tē/
poꝛe inueſtigare voluerit: intelligat
ſiccitateꝫ aeris: cum in vltimitate ſit
ſiccitas: tūc eniꝫ in coꝛpibus tēpera/
tis aliud facit: ⁊ aliud in ſiccis: aliud
in humidis: aliud ꝟo in fridis: aliud
ꝟo in calidis. Siliter etiā in cōpoſi/
tis: aliud eſt in calidis ⁊ humidis: ⁊
aliud in alijs: que ſi ſic̄ opoꝛtet inue/
ſtigaueris. i. cur ſtrāguriā dixerit ſci/
re poteris: ſtrāguria ergo aut de acu/
mine vrine, aut de defectione virtu
ꝯtētiue naſciť in veſica: defectio aūt
ꝯtētiue fit ex ſua deficiēte cōplexio/
ne: cōplexiones aūt ſunt octo. Quaꝝ
vnaquaq; deficiēte: ⁊ virtus deficiet
contētiua vt deueniat in ſtrāguriaꝫ.
Acuitas aūt vrine ex cōplexionis eſt
coꝛruptiōe: ⁊ maxime calide, vel ſic/
ce, vel calide ⁊ humide, vł ſolius hu/
mide: de his oībus ſtrāguria naſciť:
vel ex vulneribus accidētalr̄ veſice
veniētibus ⁊ apoſtematib⁹: ⁊ ex ma/
la dieta ⁊ ſilibus. Intentio tñ nr̄a de
aeris qualitatib⁹ fuerat. ¶ Quicq̄d
aūt de ſtrangaria dixi: idem dico de
diſſinteria: neq; tñ abſolute diſſinte/
riam ſiccis dico tēpibus euenire ſine
quodā tenoꝛe. In p̄mis ergo ſi ſicci/
tas aeris ſit in vltimitate: deinde ſi
cū caloꝛe vel frigiditate. Nō eſt aūt
Hippoč. in his redarguēdus: cū ipſe
qui hāc arteꝫ tractauit ſit p̄mus: ars
quoq; iſta fuit latiſſima ⁊ ꝓfundiſſi/
ma: vnde nō eſt mirabile ſi res ſicut
ſunt non omnes certificauit. Potius
miroꝛ

Margin notes: De ſtrāguria. — De diſſinte/ria.

TRADVC. LAVRENTIA.

nes accidāt paulo ſupra diffinitū iaꝫ
eſt. Ceterū doloꝛes articuloꝝ: ob fflu/
ctiones q̄dē per immodicas ariditaꝫ/
tes haudquaq; ifeſtāt: ob acroꝛē aūt
ſi caloꝛ imodic⁹ ſit tāt̄ſꝑ dūtaxat af/
fligūt. ¶ Sꝫ q̄s nā doloꝛes articulo
rū fieri tradidit ꝑ ſqualoꝛes q̄ri agi/
tariq; ſolitū eſt. Si. n. abſumūť: vt q̄
imodici ſint humoꝛē articuloꝝ: tar/
ditatē q̄dā ex ſiccitate cōmittunt.
At foꝛſitan cog̃minatū articuloꝝ do
loꝛē nequaq; moueāť: niſi q̄uis ar/
ticuloꝝ doloꝛē hūc in modū vocare
libeat. Atq ipſe li° de vulgarijs moꝛ
bis z° ait. In oppido aeno per famē
leguminiuoꝛes cruruꝫ debilitas op/
preſſit: eaꝝ aūt Eruiuoꝛos poplituꝫ
doloꝛ excepit. Non itaq; eos articu/
loꝝ: ſꝫ poplitū doloꝛe vexari docuit.
At foꝛſitan occurret q̄s hūc imodū.
Nō vni⁹ articuli: ſed cōplurū doloꝛ
articuloꝝ doloꝛ cog̃minať: ⁊ ob eaꝫ
reꝫ doloꝛes poplitū nōdū articuloꝝ
doloꝛes appellanť. Hactenus de do
loꝛe articuloꝝ vocaſſe hec in cōtro/
uerſiam: atq; obiter diluiſſe ſufficiet.
¶ Nūc de ſtillicidijs vrine ꝯſiderā
dū. Hec. n. ſqualoꝛes ſimplici abſolu
taq; rōne nequaq; ſequunť. Sꝫ ſi re
ſtrictiones adieceris tres: vt ſqualo/
res imodici: vt cū caloꝛe: vt cū frigo/
re accidāt: de q̄b⁹ nullā habuit Hip.
mētionē. ¶ Veruꝫ ſicut libeat: quē/
admodū docui tēpoꝝ oīuꝫ ſcrutari
ꝯditionē: ita agēdū erit: eaꝫ tñ tractat⁹
clareſcet ſup exēplo: eo q̄d eſt hoc in
loco ꝑſcriptū. Squaloꝛ imodicus ꝑ
nās modice ꝯſtātes aliaꝫ gignit affe/
ctionē: aliā per nās ſiccas: quēadmo
dū in humidis naturis aliā cōmittit:
nec ſecus in calida aut frigida nā di/
uerſam in vtraq; diſpōnē cōcinnat.
Pari mō per cōplexum ⁊ iugationē
ſimpliciū intēꝑieruꝫ: aliā in calida ⁊
ſicca: aliā in frigida ſiccaq; ꝓcreat: et
in ceteris duab⁹ ſilr accidit. Poꝛro
quēadmodū ſimpliceꝫ ⁊ ſincerā ſer/
uādo aeris itēꝑieꝫ ſine coaugmētis
aliaꝝ q̄litatuꝫ ꝓpriā fieri affectionē
ex ſingulis naturis docuimus: ita ꝑ/
mixtā inſinceraq; ſtituēdo ꝑ ſingu/
las rurſus nās futuras affectiōes cō/
ſiderabimus. At ꝑmixta iūctaq; eſt
ſicca circūfuſi aeris ꝯditio: q̄ties eaꝫ
frigoꝛe vel caloꝛe iūgať. Atqui ſim/
plex intēꝑies videť quodāmodo ꝑ/
mixta. Cōfundiť enim ꝑmiſceturq;
modica modulataq; cōditione: que
inter vtriūq; caloꝛis ac frigoꝛis intē/
periem media collocať. Sed deť in
tꝑs que per doctrinā tractanť ſimpli/
ceꝫ eſſe intēꝑieꝫ: que ſolitaria qua/
litate de nāe modico modo receſſit:
nō eaꝫ que cōplurib⁹ ſimplici abſo/
lutaq;

VERSIO LEONICENI.

extendebať. Si ꝟo ipſas per ſeipſas
dictas lippitudines audiamus: ꝟbū
ſiccas adiūgemus. Diximus autē: ⁊
prius cām ob quā ſicce lippitudines
in magnis fiāt ſiccitatib⁹. ¶ Et q̄dē
articuloꝝ moꝛbi: qui ex fluctionib⁹
fiūt: nullo modo in imodicis ſiccita/
tibus fient. Qui ꝟo ob aliq̄ acritudi/
ne accidūt: ſi ⁊ caliditas vlla imodi/
ca acceſſerit: tūc ſoluꝫ euenięt. Quas
igiť articuloꝝ paſſiones in ſiccitati/
bus dixerit fieri, dignuꝫ eſt inq̄ſitio/
ne. Si. n. imodice ſacte cōſumpſerit
articuloꝝ humiditatē: difficileꝫ mo/
tuꝫ: ⁊ ſiccitatē efficiēt: foꝛte ꝟo ⁊ nō/
nunq; doloꝛē, eam paſſionē: que ar/
thritis noiať: haudquaq; efficiēt: niſi
quiſpiā oēꝫ articuloꝝ doloꝛē ita ve/
lit noiare. Atqui ipſe in li° z° Epide/
miaꝝ ita inq̄t. In Aeno per famem
qui leguminibus veſcebanť: ifirma
habebant crura: ⁊ qui oꝛobos come/
debāt genuuꝫ doloꝛes patiebanť: nō
arthriticos: ſꝫ genua dolētes ipſos ap
pellauit. Quiſpiaꝫ ꝟo foꝛtaſſis dixe/
rit nō vnius articuli doloꝛē: ſed mul
toꝝ ſimul arthritim noiari: ⁊ iuxta
hoc genus dolētes nunq; arthriticos
appellari. De moꝛbo igiť: qui arthri/
tis nominať: hec dubitaſſe ſufficiat.
¶ De vrine ꝟo ſtillicidijs deinceps
videamus. Neq; enim ad ſiccitates
ſimplr̄ ꝯſequunť: niſi tribus adhibi/
tis diſtinctionib⁹: quaꝝ p̄ͣ eſt imodi/
ca ſiccitas: ſcđa ſi caliditas adiūgať:
tertia ſi frigiditas: de q̄bus non fecit
mentionē Hippoč. ¶ Sed ſi cui li/
beat oīum anni ꝯſtitutionū nāꝫ in/
ueſtigare: ſic ipſum facere opꝫ. Erit
aūt ſermo exēplo manifeſtus huius
ꝓpoſite ꝯſiderationis. Nam imodi/
ca ſiccitas in naturis bene tēperatis
aliam efficit coꝛpis diſpōneꝫ: aliā in
ſiccis: ſicuti ⁊ in humidis aliam: ſic ⁊
ſm calidā, ac frigidā: aliam in alter/
utra faciet diſpōneꝫ. Scđm etiā cō/
iugationes ſimpliciū intēꝑaturaruꝫ:
aliā quidē in calida ⁊ ſicca. Differē/
teꝫ aūt ab ipſa: in frigida ⁊ ſicca: ⁊ in
reliq̄s duab⁹ eodē modo. Sicuti ꝟo
ſimplicē paulo antea ſeruātes aeris
ambiētis tēꝑaturā: in vnaquaq; nā
ꝓpriā dicebamus facere diſpōnem:
ſic cōpoſitam componētes. In vna/
quaq; rurſus natura futuras diſpoſi
ſitiones ꝯſiderabimus. Erit autē cō/
poſita ſicca aeris ambiētis conſtitu/
tio: q̄ñ frigiditati: vel caliditati adiū/
getur: q̄uq; et ſimplex videbať: quo/
dāmodo ⁊ ipſa cōpoſita. Naꝫ miſce
bať bene tēꝑate cōſtitutioni: media
inter imoderātiam vtrāq;: ⁊ eaꝫ que
eſt ſm caliditateꝫ: ⁊ alteram que eſt
ſm frigiditatē. Cum ꝟo cōceſſiꝫ ſit

in doctrī

Margin notes: Articuloꝝ moꝛbi q̄n a ſiccitate fiāt. — Vrine ſtillici/dia q̄n a ſic/citate fiant. — Quō inueſti/ganda ſit nā oium cōſtitu/tionū anni.

TRANSLA. ANTIQVA

miror Diophilū: ⁊ Muſeū: alioſqꝫ plures rectā viam ⁊ certam Hippo. cum experimentis ſequi volētes: cum melius ⁊ magis neceſſariū eēt aeris inueſtigare qualitates: vt ad certū finē inde deueniāt. Sed has dimittētes hi penitus nihil dixerūt de ipſis. Nos autē ſi deus omnipotens hoc opus explere permiſerit: opus inde ſingulare ſumus facturi.

℄ Quotidiane vo.

TRADVC. LAVRENTIA.

lutaqꝫ rōne exorbitet. Igiť merito ſi per ɔtrarietatē ſiccitatis ⁊ humiditatis circūactus aer immodice accōmodeť: per ɔtrarietatem aūt caloris ⁊ frigoris modice cōſtet ſimplicem eſſe intēperiem dicitamus. Itaqꝫ ſi in hūc modū per oia ɔſideremus ꝑſpicuum erit ꝙ lōge ꝓcedat: tam ceteraꝝ cōditionū tractatus: ꝙ que de veſica ꝓpēſio hoc in loco habeť. Et enim ſtillicidia vrine ꝑꝑ vrine acrorem fiunt: facultatiſqꝫ in veſica retē

VERSIO LEONICENI.

in doctrinis: ſimplices qdē fieri tēperaturas eas que ſm vnaꝫ q̄litatē a modo nature receſſerūt: nō ſimplices aūt eas que ſm plures. Nō ſine rōne: cum aer ambiēs ea que eſt ſm ſiccitatē: ⁊ humiditatē oppoſitione: fuerit male tēperatus. In altera aūt que eſt ſm caliditatē ⁊ frigiditatem: bene tēperatus: ſimplicem dicemus eſſe intēperaturā. Hac igiť habita in oibus ɔſideratione: nō eſt obſcurū ꝙ fiet ſermo ꝓlixus de reliqs ɔſtitu

torie debilitatē: quam rurſus debilitatē īmodica intēperies admiſit. Porro cum intēperies octo nūo ſint: queuis eaꝝ veſicaꝫ debilē reddit. Quapropter ei ſtillicidia vrine inſequunť. Quinetiā aſpredines vrine ꝓpter intēperiē: ſed potiſſimū caliditatis: mox caliditatis humiditatiſqꝫ ⁊ demū humiditatis eueniūt. Igiť his de cauſis ſtillicidia vrine affligūt ꝓpriꝫ veſice ipius affectib⁹: exceptis ijs quos vrine ſtillicidia accītis ratione ſequunť. Uerbi grā. Ob vlcus aut ignē ſacruꝫ, aut abſceſſum qui in ea infeſtet, aut inflāmationeꝫ aliudue id genus ſtillicidia vrine contingit. Uerū hec nūc haudquaꝙ tractanť: ſed de illis agiť dūtaxat: que tēperamēto circūflui aeris accidūt: qūo neqꝫ de ijs diſſeriť: que ob prauā victus rationē affligunt. Ceterū que ſunt de ſtillicidijs vrine memorata: eadē ſup difficultate inteſtinoꝝ ꝓdita inaudito. Qua in re neqꝫ ego Hippocrati accedo: nā difficultas inteſtinoꝝ ſimplici abſolutaqꝫ rōne: nequaꝙ ſequiť ariditates niſi prefinias termineſqꝫ: primuꝫ vt perꝙ modice ſubeant: mox vt aer calore frigoreqꝫ cōuariet: poſtremo vt nā corpis idonea inſtructaqꝫ ſit ad ciuſmodi affectuꝫ recipiēdū. Uerum Hippocrates qui medicine ſtudium princeps cōdens nō vniuerſam excoluit artē: ſed querēdaꝝ reruꝫ iactis ſeminib⁹ multa nobis tractāda ⁊ abſoluēda legauit iure dānari ⁊ culpari nō queat. Queadmodum Diocles primū aut Mneſitheus poſt: tum aūt alij pleriqꝫ medicine artifices: qui lraꝝ veteꝝ Hippocratis exequētiſſimi ſingulatim multa expolire inſtituerūt: huiuſqꝫ indaginis diligētius examen habuerunt: ꝗs decuit vt alia ita potiſſimū cōditionū cōmētarios: queadmoduꝫ ꝓxime ſubieci vniuerſos explanare: ⁊ elimatos reddere: non ex toto negligere atqꝫ derelictui hēe. Sꝫ nos id nitemur efficere per ſe ſeorſuꝫ dicato ope: ſi que pre manibus habemus ducta ad calceꝫ ꝓus abſoluanť.

℄ Morbi aūt

tionibus: ⁊ qui paulo antea dict⁹ eſt in veſica. Naꝫ vrine ſtillicidia fiūt: ⁊ ꝓpter acuieꝫ vrine: ⁊ ꝓpter vis expulſiue: que eſt in veſica, imbecillitatē. Que rurſus imbecillitas ex īmodica intēperatura cōtingit. Cum vo octo ſint imoderātie: in ſingulis eaꝝ debilis veſica erit: atqꝫ idcirco ad eam vrine ſtillicidia ɔſequenť: ⁊ qdem vrinarum acritudines a qbuſdā fiunt intēperaturis. Sed magis ea que eſt ſm caliditatē. Poſt hac aūt ab ea que eſt ſm caliditateꝫ ⁊ humiditatē. Tertia ab ea que eſt ſm humiditatē. Fiet itaqꝫ ⁊ ob hec vrine ſtillicidiū: demptis his que ſunt ꝓpe veſice paſſiones: ad quas vrine ſtillicidia caius rōne ɔſequunť: veluti cum ob vlcus, aut herſipelas, aut abſceſſuꝫ in ea factū: vel inflāmationē, aut tale qd aliud, vrine diſtillicidiū ɔtigerit. Nūc eni nō de his ſermo extitit: ſed ſolū de illis que aeris ambiēns rōne ꝓuenūt: ſicuti neqꝫ de illis: que ex malo victu hnt occaſionē. Que vo in vrine ſtillicidio ſunt dicta: hec etiaꝫ a nobis dici in difficultate inteſtinoꝝ opꝫ intelligē: de qua neqꝫ ipſe idē cum Hippo. ſentio. Difficultas enim inteſtinoꝝ: nō ſimpliciter ad ſiccitates cōſequeť: niſi prius diſtinctio adhibeať. Primū qdeꝫ ꝙ ſit exuperās ſiccitas: deinde ꝙ aer ambiens ſm caliditatē ⁊ frigiditatē permueť: deinde ⁊ nature corpoꝝ patientes ɔſiderenť. Non aūt adeo licet de Hippocrate dubitare: qui primus talis conditor contēplationis: non totam perfecerit: quātum de Diocle primū: ⁊ Mneſitheo poſt ipm: demuꝫ ⁊ multis alijs medicis: qui veras vias Hippocratis ingrediētes: multa particulatim elaborare ꝓpoſuere. Cum enim oporteret eos: ſi quicꝙ aliud: ⁊ eam que eſt de tempoꝝ ɔſtitutionibus contēplationē: vt paulo antea ꝓpoſui, corrigere: ⁊ totam elaborare: oīno contēpſerunt. Nos vo hoc facere aggrediemur ꝓpō his dicato opere: ſi hec prius: ꝙ que pre manibus habemus, abſoluerimus.

℄ Quotidiane aūt

Cauſe ſtillicidioꝝ vrine.

℄ Inuentum | In tranſlatione | Laurentiani.

Morbi aūt per ibres fiūt magna ex parte: febres lōge: alui fluores, putredies. Calores adbuc magis ꝙ hi mor/ bos cōmittunt. Sed ſi ad idem permeent vtriqꝫ tam vehementes atqꝫ īmodici: queadmoduꝫ in vrbe Crānone fuerūt corpus inſequēs nō manēs, atqꝫ operiēs tēpus: priore antea miruꝫ īmodū lediť. At vo per hyemem ſqualidā ⁊ aqlonīaꝫ corpus afſici detrimēto: eius quoqꝫ vba inſi

nuant. Si tēpus aqloniū eſt, tuſſes, fauces, alui dure, difficultates vrine, dolores horrifici coſtaruꝫ et pectoꝝ accidūt. Attamē nequaꝙ corpus offendiť qd ſit profatu dignuꝫ. Preter enim alias ſicce ɔditiones ceteris ſalubriores exiſtunt. Squalores enim aiť ſalubriores (qd in totuꝫ dixerim) ꝙ imbres minuſqꝫ mortiferi ſunt. Hyems pterea aquilonia ⁊ ſqualida ſfeſtabit afferēs orthoſtadem: ita vocatā ꝙ ſubrectiſtenus, tuſſes, ſuppreſſiones alui, difficultates vrine, dolores qui circa thoracem affligāt. Febres anteꝫ aut inteſtinoꝝ difficulta

tes nequaꝙ cōmittet. Sed quaꝫ ob reꝫ vere pluuio auſtraliqꝫ nullus cōuulgabiť morb⁹ ꝙ hyems admodū frigida ⁊ ſicca anteceſſit. Docuit enī Hippo. nō ſimplici abſolutaqꝫ rōne ꝓpēdi pñtes cōditiones: veruetiam ɔſiderari oportere: que naꝫ ex qbus cōmutationes exiſtāt. Itaqꝫ ꝓficcatum corpus per hyemem ſqualidā ⁊ aqloniam adeo nō afficiť vernis imbribus: vt ad nālem ſalubreqꝫ tēperiem reuocatū aliquatenus adiuuetur. At vo quoties ver totuꝫ madet in aduſam cōditionē (tēpeſtas enim ſicca ꝓceſſit) corpus acrum modicū tēpature

tēperature modum trāſgrediet. Ita ſit ne eſtas paratior ad inferēdaꝫ le/ſionē ſuccedat: cum inſup tellus ari/da ſit: pindeqꝫ eſtū importet: ſiqdeꝫ annuiſ iary flat⁹ ſpirare iam nequeūt: hi enīꝫ poſt canis ſydus iterflare aſ/ſolēt. Quocirca interflauꝫ tēpus vni/uerſum febres exhibet acutas: τ lip/pitudines: atqꝫ etiā difficultates inte/ſtinoꝝ: inquātū ptes vēnis opportu/niores exiſtūt. Alie enim alijs pro tē/peramēto corpoꝝ: τ facilius τ diffici/lius ppetiūt. Nā lippitudines fere oēs infeſtāt: vbi caput oppletuꝫ eſt: exceptis ijs qui admodū fortes ocu/los habēt. Difficultates ireſtinoꝝ: vt ipſe docuit: nā humidis: itēqꝫ mulie/ribus accidūt. Ut que marib⁹ humi/diores exiſtāt. Igit ſi cōditioneꝫ dñ/namus in vniuerſum: qꝫ corꝑib⁹ pu/trilaginē iferat: maiorē fore in humi/dis corꝑibus putredinē pſpicuū eſt. Humor enim vtpote mā in corꝑib⁹ ex caloris facultate putreſcit. At hu/mor circūducti aeris: qꝫ phibet ſic/cari in corꝑe ſuꝑantiaꝫ humiditatis: ob eaꝫ rem putrifice facultati opitu/latur. Itaqꝫ nequaqꝫ mirabile vide/ri oꝫ per eiuſmodi cōditiones maio/re affici detrimēto nās humidiores: quā ob cām magis accidē febres pi/tuitoſis admonuit. Quippe eos hu/midiores eē neceſſe eſt. Si igitur pu/tris ſuccus in corpore manet: febres accēdunt. Si per aluuꝫ deijciat: dif/ficultates inteſtinoꝝ infeſtant. Atqꝫ hec vniuerſa eſtate fiūt: niſi mutatio τ cōuerſio aliq̄ accidit circa canis ſy/deris emerſum. De qua li⁹ de aqua/loco/aere docuit ſtatim ab ea q̄ pau/loante eſt pdita dictione: cuius ea fi/nis eſt. Difficultates inteſtinoꝝ mu/lieres τ viros humidiores merito in/feſtāt. Cuꝫ his enim pxime copulās τ ꝑtinuās dictionem ait. Si circa ca/nis ſyderis exortuꝫ aqua τ caſus im/briuꝫ eſt τ ethesia flabra pſlent: faci/le eſt vt talia ſedent: autūnuſqꝫ ſalu/berrimus ſubeat: qꝫ ſi nihil eiuſmo/di accidit: mortis periculuꝫ pueris τ mulierib⁹ imminet: at etate puectio/ribus nequaqꝫ imminet. Qui euaſe/rint pterea moriunt: atqꝫ ex quarta/nis aqua intercuteꝫ fit. Uerū ea que addidit libro de aqua/loco/aere, cuꝫ enarrabimus cum librū cōſiderabi/mus eſtimabimuſqꝫ. Et quoniaꝫ de ijs que per ſententiam ſunt memora/ta ſatis dictum: cōſequēs eſt vt quid ſibi velit verbū: neceſſe eſt perpēda/mus. Indicat igitur vt ipſa reruꝫ na/tura niſus nō obſeruatione experiē/tiaqꝫ talia iſinuet. Quoties enim euꝫ aſpectaſſe taleꝫ cōditionem cōſenta/neuꝫ eſt: num bis an ter an etiā qua/ter. Sed neqꝫ ſi bis τ ter τ quater: et ſi libuerit etiā ſepius impetres fieri pōt vt aias ſine offenſa dubitandi: τ ſine vlla ambiguitate proferas aſſi/duc: ita factuꝫ iri tanqꝫ rem certaꝫ et neceſſitate cōſtrictam: quēadmodū nec ſiqs medicamento purgari ſub/inde perſpicias ſenos aut ſeptenos queas certe aſſeuerare: vt omnes po/ſtea neceſſario perpurgētur. Quip/pe id ſit dubium atqꝫ incertum: et a neceſſitatis iugo liberum. Itaqꝫ cō/ſtat: vt Hippocr. naturā rerum inſe/cutus velut vniformem quādam et rigidam atqꝫ irreuocabileꝫ neceſſi/tatem nō inſtabileꝫ τ trepidam ob/ſeruationē dixerit: febres acutas fie/ri eſtate neceſſe eſt, τ lippitudines, et inteſtinorum difficultates: maxime mulieribus et ijs qui humidam ha/bent naturam.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XVIII.

¶ Quotidiane vero cōſtōnes: boreales qdem τ corpa cōſtituūt fortiora: τ bñ mobilia: τ bñ colorata: τ melius audientia faciunt: et vētres ſiccant: et oculos mordēt: τ circa thoracē dolorē faciūt: et ſiqdē prius eſt dolēdū magis dolet. Auſtrine vero corpora diſſoluūt τ humectāt: et capitis τ auditus grauitates faciūt: τ vertigines in oculis: et in corpore difficilē motum: τ vētres humectāt.

¶ Boreas cū frigidus ſit τ ſiccus ſuperfluitates corporis: neceſſe eſt cuꝫ eo deſiccentur: τ membra confortentur: aiales autem actiones τ nāles vigorantur: aialem autēꝫ actionem tetigit cum dixit. Bene mobilia τ melius audientia: nālem tetigit cuꝫ adderet/boni coloris. Utrūqꝫ intendit cum corpora fortiora cōſtituere premiſit. Cum auditum tetigit: quatuor ſenſus reticitos intellexit. In quibus omnibus boreas adiuuare videtur: maxime ſanis: τ aliquātulum humidis corꝑibus: aliquando talis nocet: verūtamen paruꝫ cum comparatur ad auſtrinū.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XVIII.

¶ Conditionū quotidianarum aquilones corpora conſtipatiora, contentiora, mobiliora, coloratioraqꝫ faciūt: auditum etiam adiuuant. Sed aluum ſiccant: oculos mordēt: τ ſi in pectore dolor aliquis preceſſit acrius excitatur. Auſtri corpa diſſoluūt τ humefaciūt: caput aggrauant: auditum obtundūt: vertigines mouent: oculis τ corporibus afferūt tarditatem: aluos etiam humefaciūt.

¶ Aqlo frigidus ſiccuſqꝫ flatus eſt: τ oia corꝑis excremēta abſumit: τ affert ipſis opificijs firmitateꝫ. Quocirca ſubē coitu conuētuqꝫ cogit ſtipatqꝫ: τ ob eā rem fortiores functiones oēs nāles τ aiales ſanxit. Aiales dedit intelligi: duꝫ ait/mobiliora faciūt: auditū etiā adiuuāt. Nāles intelligēdas reliqt: duꝫ dixit/coloratiora. At firmitas vtriſqꝫ pmiſcua τ indiſcreta cēſet. Ceteꝝ vt ab vno audiēdi ſenſu tanqꝫ exēplo de ceteris etiā odiſſerat pſpicuuꝫ eſt. Itaqꝫ hec bñficia aqlonie importāt cōditiones: ſꝫ potiſſimū ijs qui ſalubri corꝑe ſunt.

Atqꝫ ex

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XVIII.

¶ Quotidiane autē cōſtōnes: aqlonie qdē corpa denſant: cōtēdūt: τ bñ mobilia, coloratiora: et melius audientia faciunt: τ aluos exiccant, oculos mordent: et ſi pectus dolor aliquis obſederit, dolorē augent. Auſtrine diſſoluunt corpora, et humectant, auditum obtūdunt, capita aggrauant: et vertigines faciunt: oculis atqꝫ corporibus difficilem motum preſtant: τ aluos humectant.

¶ Cum frigidus ac ſiccus ventus ſit aquilo: oēs corꝑis cōſumit ſupfluitates. Robur aūt adijcit ipſis inſtrūis: ex eo qꝫ adſtringit: τ in vnum cogit denſando ſubaꝫ. Ob hoc (vt inquit) oia meliora fiunt: τ ſm nature τ anime opationes. Nam aie qdem opationes oſtēdit per ea verba. Bñ mobilia: τ melius audiētia. Nature vero cum inqt. Bene colorata. Cōis autē vtriſqꝫ eſt qꝫ cōtētum nominat: τ clarum eſt qꝫ ex vno ſenſu auditus: veluti exēplo quodaꝫ: etiā de alijs oſtēdit. Hec igit bona adſunt aqlonijs cōſtitutionib⁹: qbus maxime pfruūtur: qui

THEOdori traductio.

¶ Conditionū qdidianaꝝ aqlones corpora cōſtipatiora cōtentiora/mobiliora, coloratioraqꝫ faciūt: auditū et adiuuāt: ſꝫ aluuꝫ exiccāt oculos mordēt: τ ſi in pectore dolor aliqs pceſſit acrius excitat. Auſtrini vero corpa diſſoluunt τ humefaciunt: caput aggrauāt: auditum obtundūt: vertigines mouent: oculis τ corꝑib⁹ afferūt tarditatē: aluos et humefaciūt.

TRANSLA. ANTIQVA

ad auſtrinuz. Ventres enim ſiccare: ꝛ oculos mordere circa thoracez do lere nulli videtur dubiuz malū eſſe. ❡ Sed tamen cum auſter diſſolue re ꝛ humectare corpora conſideraẗ: animalibus ꝛ naturalib⁹ actionibus magis eſt nociuus. Item grauitates capitis ꝛ auditus non maluz ſunt le uius. Vertigo quoqz ſine dubio ma la eſt cuz apoplexie ꝛ epilepſie ſit vi cina: item motus corporis ꝛ oculoꝝ difficilis mala ſunt: cuz non proſint: in nullo ergo ꝓdeſt auſter: niſi ꝙ tā tum humectat vētres. Quicquid aūt facit ſola humectatiōe ꝛ calore agit. Bonum autē eſſet: ſi ventres hume ctare propoſuiſſet: vt taliter diceret Auſtrine humectāt corpora: deinde ſubiūgeret alia ꝛ daret itelligi: quic quid agit humectatione fieri ꝛ calo re adiuuari: ego autem dico omnes actiones corporis ex ſubſtātialibus eſſe mēbris: que ex nimia humecta tione ſolent grauari ꝛ corrūpi.

❡ Aforiſmus. XIX.

❡ Scđm horā gdez veris ꝛ extreme eſtatis pueri ꝛ coꝝ affines etatib⁹: ꝛ bñ degunt ꝛ maxime ſani ſunt. Eſtate ꝛ autūno vſqz ad aliud qui dem ſenes. Reliquo ꝟo au tūno ꝛ hyeme mediȷ̄ etate.

❡ Si inueſtigaueris qđ dicit ꝛ certi ficeris: non ſolum in etatibus: ſed in omnibus temperate ꝛ intēperate cō plexionis: verum eſſe inuenies. Oia enim tēpora anni ſi ſint temperata: adiuuant ꝛ confortant corpora: ꝛ na turas quoqz ꝛ regiones temperatas: nō enim ſuas qualitates mutant: ſed potius cogunt vt cuſtodiantur: cum omne cuſtodiendum per ſibi ſimile ſit faciendum: ꝛ econtra ſibi contra rijs mutātur mutabilia. Pueri enim ꝛ eoruz affines vere in qualitatibus ſuis ſunt perfectiores cum etates he ſint meliores. Eadem quoqz ratione in omni temperata regione conſide randum eſt. Veri adiunxit initium eſtatis

Omne cuſto diendū p ſile cuſtoditur: et oē mutādū p ꝯriū mutat.

TRADVC. LAVRENTIA.

Atqz ex his ipſis magis ꝙ humectio res exiſtūt. Cōtra ꝗdaz mali accidūt per eiuſmodi ꝯditiones: veꝝ exigua nec ſilia auſtralib⁹. Sz ſiſiſtē aluū: mordere oculos: incitari dolores: qui ꝓſint thoracis: exigua mala qui ſunt. At ſi ꝯtēderis ea cuz auſtralib⁹ cōdi tionib⁹ quo pacto exigua ſint plani⁹ itelliges: quas diſſoluē corpa docuit. Id. n. ad omne miniſteriū: tum nāle: tuz ēt aiale malū eſt maximū. Quin etiā aggrauari caput: obtūdi ſonoris auditionem leuis noxa nō eſt. Tum aūt de vertigine tractat⁹ dilucet: ꝙ ppe que ꝓpe comitiales ꝛ attonitos exi ſtat. Vertigo. n. caliginoſa ꝯuerſio et circūuectio eſt: quā craſſus madēſqz ſpūs per caput rotatus ꝛ circūact⁹ in gyrum circuitūqz cōmittit. Quā ob rez comitiales ꝛ attonitos antecedit. Quin etiā oculis aīt: ꝛ vniuerſo corpi īferri tarditatē: que etiā praua acci tia ſunt. Unū tm̄ modo leuiculū eſt: vt aluos humefaciant. Id ꝟo ꝛ alia oīa potiſſimuz ob humiditatē moꝝ: ob caliditatē obtingūt. Ceteꝝ qđ eſt inter initia memoratū: cōmuta: o or dine cohibilius ſe hēbit pn⁹ ſi mode faciūt mox diſſoluūt: poſtremo reli qua deinceps ꝑſcribanẗ. Quia enim humefaciūt: idcirco ꝛ reliqua oīa cō mittūt ꝗbus caliditas quoqz condu cit. Actiones enim geruntẗ ſolidiori bus animātiū mēbris: que ꝓpe preſ ſeqz mēbra habētur: hec nimio gra uanẗ humore: ꝛ ob eaz rem deterius ſuo munere ꝛ officio funguntẗ.

❡ Aforiſmus. XIX.

❡ Per tēpora anni pueri ꝛ ꝗ etate his proximi ſunt: vere atqz pria eſtate optime de gūt ꝛ maxime valēt. Senes eſtate et autūno aliquādiu. Reliquo autūni tpe qui me dia ſunt etate melius valēt.

❡ Nō ſolū in etatib⁹: ſed etiā in cete ris oīb⁹ que modice aut imodice cō ſtent Hippo. ſnia vera eſt. Etenīz hñ tēpatis etatib⁹ naturis terris optimū tēpus tēpatiſſimū eſt: vt que non ha bitus cōmutationē quez obtinēt: ſed tutelā regrāt. Nam ꝗcqz cuſtodiẗ ſi milibus: reuerſis ꝛ obpugnātib⁹ de mutaẗ. Quā ob rem pueroꝝ etas: ſz potiſſimum adoleſcētium (hec enim optima etas eſt) vere optime valet. Nec ſecus quecūqz nature aut terre modice ad tēperationez accōmodā tur. Porro Hippoč. vere cuiuſqz cō tēplationis ꝑferēs ꝛ extēdens viſum eſtatis initium adiecit. At ꝟo exqſi tius ſinias licebit: vt adoleſcētes ve re: pueri

VERSIO LEONICENI.

tur: qui ſalubre corpus hñt: ꝛ ex his ipſis humidiores. Adſunt ꝟo ꝛ ma la quedā hiſce ꝯſtitutionibus: veruz parua: ꝛ non ſilia malis: que hauſter affert. Cur. n. non parua ſint: ꝛ aluum cohiberi: ac morderi oculos: ꝛ prece dentes dolores pectoris excitari: no ſces autē ipſoꝝ paruitatem auſtrali bus cōparās ꝯſtitutionibus: quas di xit diſſoluere corpora. Maximum enim hoc malū ad opus omne / ſiue aie ſit / ſiue ad vitaz ptinēs. Nō par uum aūt: ꝛ malum eſt aggrauatio ca pitis: ꝛ difficilis auditus. De vertigi nibus aūt ꝗd dicere oportet: que ꝓ xime ſunt morbis comitialib⁹: et his quos apoplexias noiant. Sed ꝛ dif ficilez inquit operanẗ: ꝛ oculoꝝ: ꝛ to tius corporis motuz. Parui aūt ſunt huiuſcemodi caſus. Solum autē eſt in ipſis quoddā mediocre: qđ aluos reddit humidiores. Hoc autem effi ciūt ꝛ alia oia: maxime ꝗdem ꝓpter humiditatē: verūetiam ꝓpter calidi tatez. Et ꝙ in initio ſermonis ſcribi tur: melius fuiſſet ordinez cōmutaſ ſe: vt primum quidē foret verbū hu mectant: ſcđm ꝟo diſſoluunt: deinde ea que deinceps ſequunẗ. Quia eniz humectāt: ob hoc ꝛ ſingula alia ope rantur: conferēte ad hec: ꝛ caliditate. Fiunt ſiquidem operationes per ſo lidas animalis partes: que vere ſunt eius partes. Aggrauanẗ autem ꝛ he: quapropter ꝛ deterius oꝑantur: pro pter humiditatum exceſſum.

❡ Aforiſmus. XIX.

❡ Per tpa anni: vere ꝗdē: ꝛ prima eſtate pueri: ꝛ ꝗ hos ſequunẗ etate optīe degunt: ꝛ ſani ſunt maxime. Eſtate ꝟo ꝛ autūno: vſqz ad aliqđ, ſenes. Reliquum, ꝛ hyeme: qui mediā etatem habēt.

❡ Nō ſolū in etatib⁹: veꝝ ꝛ in oībus alijs: que ſm̄ tēpaturaz / vel modice ſe hñt / vel imodice: ſiqs ſmonē in h loco Hippoč. examinauerit: verū in ueniet: naturis ſiqdē / etatib⁹ / ꝛ regio nibus hñ tēpatis: optimuz tps eſt qđ ſūmā habet tēpiez: cū cuz quo ꝓdite ſunt habitū non ꝑmutari: ſz ꝯſeruari deſiderēt: qm̄ omne qđ eſt: a ſilibus ꝗdē ꝯſeruaẗ: a ꝯrijs aūt tranſmutaẗ. Quare pueroꝝ etas: adhuc autē ma gis adoleſcētū (hec eniz eſt oīuz eta tū optima) vere optime degūt: ꝛ ea dē rōne ꝗcūqz / vel regiones / vel nāe ſunt hñ tēpate. Adiūxit aūt veri pn̄ eſtatis Hippo. in latū oſtēdēs vniuſ cuiuſqz theorematis vtilitatē. Ma gis aūt

THEO. dori traductio.

❡ Per tpe āni pueri et ꝗ etate his px̄i ſunt: vere atqz p⁹ eſtate optīe degūt ꝛ maxīe valēt. Senes eſtate ꝛ autūno ali quādiu: reliq̄ autūni tpe et hyeme ꝗ me dia ſunt etate melius valēt.

TRANSLA. ANTIQVA

eſtatis intendens iuuamentum maiorari. Bonum tamen eſſet: ſi ſic diceret. Pueri in vere ſe optime habent: iſtantes ꝟo in eſtatis initio: ſenes ꝟo ex ſue cōplexionis frigiditate adiuuantur eſtiuo calore. Et ſimiliter perfecti in iuuentute hyeme contraria ſue cōplexioni: cholera rubea ſibi dominante. Similiter intendit de naturis corpoꝝ: hyems enim eſt bona qbus rubea dñatur cholera: eſtas ꝟo quibus flegma: temperatis ꝟo ver. Regionibus ꝟo temperatis vt temperatum bonum eſſet ꝛ eſtas corpibus frigidis, hyemis calidis. Eadem ratione temperata mediocris itellige. Perquirendum eſt tamen quia ver pueris: ꝛ non in omni etate optimū: ſꝫ mediocre eē dixit: autūnus omni etati nature regioni nociuus: ſed calidis ꝛ humidis minus.

TRADVC. LAVRENTIA.

re: pueri p̄ma eſtate optime degant. Senibus ob tēperature frigiditatē vt eſtas vtilis ꝛ ſalubris ita ꝯſiſtēribus ex vigore hyems cōmodatiſſima eſt. Hec.n. illoꝝ intēperiei quippe qui billioſi ſint adūſa exiſtit. Pari modo nāc billioſiores: per hyemem: per eſtatē pituitoſiores optime valēt. Nec ſecus terre modificate ꝛ ad modū frigoris caloriſqꝫ tēperiē redacte vere tutiſſime ſunt: relique frigide qdē eſtate: hyeme calide bñ ſe hñt. Ceterū deterrima tēpora cuiuis etati nature terre ex antelatis pueſtiges licebit. Optimis eniꝫ q̄ maxime ꝯria deterrima ſunt: quoꝝ que media ſita ſunt inter deterrima et optima iterlocanť. ¶ Illud ꝑterea animaduertēdum: vt ver ſit quēadmoduꝫ aſſertū iam eſt adoleſcētibus ſaluberrimuꝫ: reliqꝫ medio gn̄e ambigens nec optimū neqꝫ deterrimum eſt. Nec ſecus ad nās ꝛ terras ꝟſum ſe habet. Ceterum autūnus omnib' etatibus: naturis terris obeſt: veruꝫ humide ꝛ calide per autūnuꝫ minus q̄ cetere offenduntur.

VERSIO LEONICENI.

gis aūt exqſit' ſermo fuiſſet: ſi ita ſcripſiſſet. Adoleſcētes vere pueri eſtatis pn' optime degunt. In ſenib' ꝟo pp tēpature frigiditatē eſtas vtiliſſima eſt: ſicuti his qui in etatis vigore ꝯſiſtunt: hyems maxime cōfert. Hec eniꝫ ꝯria eſt illi que in his ſit ex bilis multitu͞e intēperature. Sic ꝛ naturꝫ he qdeꝫ billioſiores, hyeme optime degunt. Pituitoſiores aūt, eſtate. Bene autē tēperate, vere. Silr ꝛ regiones: que qdē bñ tēpate, optimū ver hñt: ex alijs ꝟo frigide eſtatē: hyemē ꝟo calide. Et qdē peſſima tpa vniuſcuiuſqꝫ etati, atqꝫ nāe ꝛ regioni: ex his que dicta ſunt, poſſumus inuenire: naꝫ maxime ꝯtraria ſunt optimis, peſſima. Eadem rōne ꝛ media inuenies inter optima et peſſima. ¶ Illud ꝑterea aiaduertere oportet: ꝙ ver qdē optimuꝫ dr eē adoleſcētibus: alijs ꝟo oībus mediū: neqꝫ enim optimum eſt: neqꝫ peſſimū. Sic ꝛ ad nās ꝛ regiones ſe res habet. Autūnus qdeꝫ oīb' malus eſt etatib', naturis, ac regionibus. Minus q̄ alie ex ipſis ledūtur calide: ꝛ humide per autūnum.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Egritudines quidem oēs in oībus horis fiunt: quedaꝫ ꝟo maxime ſm quaſdaꝫ earum fiunt: ꝛ exacuuntur.

¶ Si cōplexiones aeris ſole egritudinis cauſe ſunt: neceſſe eſt oēs homines egrotare egritudine tempori aſſimilante. Sed cuꝫ egritudines ex mala dieta: ꝛ exterius veniāt ꝛ ſimilibus: neceſſe eſt vt omnibus temporibus homines infirmentur: in vnoquoqꝫ ergo tēpore infirmandum eſt ſm ſibi ſimile: cum tempus augmētatiuum ſit cauſe egritudinis ſibi aſſimilantis. Iteꝫ diuerſitates naturarum adiutrices ſunt egritudinuꝫ: frigide enim et humide complexiones non patiuntur calidis ꝛ ſiccis equaliter. De compoſitis intelligendum eſt ſimiliter.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Morbi oēs quidem tēporibus omnibus accidūt: ſed nōnulli certis quibuſdam: et oriuntur et irritantur.

¶ Si circūfuſi aeris tēperamētuꝫ cōmitteret morbos dūtaxat: oēs qdeꝫ omnib' tēporibus egrotaremus illa morboꝝ genera quecūqꝫ tēpori congruant. At quoniā ob errores victus qui cōmittiť morbi etiaꝫ incidūt: tēporibus oībus oēs accidūt, Sꝫ magis omnib' tēporibus qui cōueniant morbi infeſtāt. Quinetiā ad eaꝫ rem nature diſcrimen haud parum cōducit. Nō enim ex eadē cauſa frigidus eque q̄ calidus aut humidus eque q̄ ſiccus offendi ſolet. Quomodo tēperatus modiceqꝫ cōſtans: nec perinde: vt quiuis horum: neqꝫ ſimiliter vt qui plexa ꝛ iuncta intēperie cōuariat afficiť: quēadmodum antea diffinitum iam eſt.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Morbi, oēs qdeꝫ in oībus tēporibus fiunt: quidam ꝟo magis in quibuſdam ipſoꝝ: ꝛ fiunt et excitantur.

¶ Si aeris quidem ambientis tēperatura ſola eſſet morboꝝ cauſa: tunc nos quolibet tempore illos morbos pateremur qui ſunt affines temporꝫ nature. Nūc ꝟo cum etiam oberrata que in victu ꝯtingunt, morbi fiant: omnes quideꝫ in temporibus omnibus fiet: plures ꝟo qui ſunt vniuſcuiuſqꝫ tempori natura proximi. Non parū auteꝫ in his confert: ꝛ differentia naturaruꝫ. Neqꝫ enim ſimiliter ab eadem cauſa calidū corpus ꝛ frigidū, offendi aptum eſt, vel humidū ꝛ ſiccum, neqꝫ tēperatuꝫ equaliter iſtis, neqꝫ illis qui ſm aliquam qualitatū cōiugationem a bono tēperamento recedūt: vt antea diximus.

THEOdori traductio.

¶ Morbi qdeꝫ oēs tpib' oīb' accidere ſolēt. Sꝫ nōnulli certis qbuſdā ꝛ oriūtur ꝛ irritantur.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ Vere ſiquidem manie: et melancholie et epilepſie: ſanguinis fluxus, ſquinantes, coryze, branchi, tuſſes, lepre, lychines, alphi, rubores vlceroſi plurimi, puſtule et artetice.

¶ Si taliter ſit ſicut hic dicitur: quomodo qḋ prius dixit: ver eſſe ſaniſſimum: ꝛ

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ Vere enim atre biles, furores, comitiales, profuſiones ſanguinis, angine, tuſſes, grauedines, raucedies, puſtule vlceroſe plurime, tubercula, articulorum dolores.

¶ At ſupra recte prodimꝫ quo pacto videri poteſt: ver ſaluberrimum eſt minimeqꝫ

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ Vere eteniꝫ furores: ꝛ atre biles: et morbi comitiales: ꝛ ꝓfluuia ſanguis: ꝛ angine: et grauedines: ꝛ raucedines: et lepre: et tuſſes: ꝛ ipetigines: et vitiligines: et puſtule vlceroſe plurime: ꝛ tubercula: et articulorum dolores.

¶ Et quō antea recte ab eo dictuꝫ videret. Ver ꝟo ſaluberrimum: ꝛ minime

THEOdori traductio.

¶ Vere eniꝫ atre biles, furores comitiales, ꝓfuſiōes ſanguis, angine, tuſſes, grauedines, lepre, ipetigines, vitiligines, puſtule vlceroſe plurime, tubercula, articulorū dolores.

Marginal notes (left):

Hec tpa qb' etatib': ꝛ qb' complexionib' ſunt ꝯuenientiora.

Tempus eſt augmētatiuū cāe morbi ſibi ſilis.

TRANSLA. ANTIQVA

mum: ⁊ minime mortiferum intelli-
getur: cũ hic rurſus īfirmius eſſe di-
catur alijs tẽporibus. Manie quoq;
⁊ melancholie, epilepſie, ſquinantes
morbi ſunt autũnales, branchi, ⁊ co-
rize, ⁊ tuſſes hyemales. Eſtiuos mor
bos ipſe poſtmodum tãgit ⁊ colligã
dam inter eſtatẽ ⁊ ver vicẽs, in eſta-
te: quedam hoꝝ, ſubauditur veniunt
morboꝝ in vere: tamen plus naſcũ-
tur q̃ in ceteris tẽporibus ſanguinis
fluxus, lepra, lichines, alphi, rubo-
res vlceroſi plurimi puſtule ⁊ arteti
ce: ſed cũ vernalia hec ſint: vere ſunt
ſalubria. Unde Hippo. cõfirmatur
verum dicere: ver eſſe ſanius q̃ īfir-
mius: cum interiora ⁊ exteriora cor-
pora hoc tempore deſiccentur: ⁊ ma
li humores de membris nobilib⁹ et
principalibus ad cutez reducantur:
vnde et cutis exterior excoriatur et
alphi, ⁊ lichine, ⁊ puſtule naſcuntur:
adhuc ⁊ aliter corpus mundificatur
vlceroſis ruboribus puſtulis: arteti-
cis quoꝝ omnium cauſa mutatio eſt
humorũ de membris nobilibus ad
ignobiliora. Item ſanguinis fluxus
ſine dubio abũdantiam maloꝝ pur-
gat humoꝝ: ⁊ aufert morbos de ma
teria illa naſcituros. Uer enim ſi cor
pus equaliter paratum humoribus
inuenerit: in ſui perfectione cuſtodit:
neq; ex ſui pte aliquid infert ſibi ma
li. Autumnus, eſtas, ⁊ hyems, faciunt
ecõtra. Quodlibet enim eorum cum
corpus inuenit mundificatuz: ex ſui
tamen parte generat ſiſem morbuz.
Eſtas enim cholerã rubeam: hyems
flegma: autũnus choleram nigram.
Uer idem facit in corpore qđ exerci
tia facere videnť: que corporib⁹ ſunt
ſana: ſi tamen exerceantur flegmate,
plena: vel aliquo alio humore gene-
rãtur in eis epilepſie, apoplexie: ⁊ ex
eoruz exercitatione aliquando vene
crepãtur in pulmone: vel febres na-
ſcuntur acute. Sed in quibus corpo
ris interiora mundificant exercitia:
⁊ malos humores expellunt ad exte
riora: his puſtule generantur in cute
⁊ ſcabies: vnde Hippoč. Exercitia in
non mundificatis corporibus gene-
rãt puſtulas: ⁊ in vere ex aeris calo-
re corpus circundãte: quia humores
mali ad cutem egrediuntur diſſolu-
ti. Neq; ſoluz exercitia corporis ve-
ri ſunt aſſimilanda: ſed etiam actio-
nes naturarum: ſemper enim nature
diſſoluunt de corporibus diſſolutio-
ne que a medicis vocať occulta: que
cum mundificent corpus de futuris
liberant infirmitatibus.

Uer ex pte ſui nullum gñat morbuz ſicut alia tẽpora.

Uer aſſilatur exercitio ſano.

Uer nõ ſoluz exercitio aſſimilať: ſz actioni nature.

¶ Eſtate

TRADVC. LAVRENTIA.

minimeq; exitioſum: cum in eo ple-
raq; morboꝝ genera accidant. Naz
conſtat vt vnum cunctis per varios
quos gignit morbos tẽporib⁹ eque-
tur. Furores enim atre biles, comi-
tiales, angine, autũnales morbi, gra-
uedines, raucedines, tuſſes hyema-
les exiſtunt. De eſtate docebit poſt
indicãs eius cum vere germanitatẽ
ſocietatẽq;. Per eſtatem nõnulli ex
his. i. ex ijs qui ſunt vere ꝓditi. Naz
preter reliqua tẽpora ſupra moduz
ver ſanguinis ꝓfuſiones, lepras im-
petigines, vitiligines, puſtulas vlce-
roſas plurimas, tubercula, articulo-
ruz dolores cõmittit. Sed hi inquã
qcũq; dicti tẽporis peculiares ſunt
omnes ſine vllo periculo accidũt tã-
tũq; abeſt: vt ſententiolaz falſam ſu-
ſpiceris eam qua dixit. Uer ſaluber-
rimum eſt: minimeq; exitioſum: vt
illi ſuffragari potius videatur. Tan-
tiſper eniz prauis ſuccis ex partibus
precipuis euocatis ad cutem corpo-
ris ꝓfundum expurgatur. Ita fit vt
lepre, vitiligines, impetigines, puſtu
le vlceroſe plurime fiant. Uer alio
modo ꝓfunduz corporis perpurga-
tur ex tuberculis ⁊ doloribus articu
loꝝ: qa nocui ſucci ad ſummas par-
tes trãſmeant. Ceterum vt profuſio-
nes ſanguinis vacuantes copiam tol
lant egritudines quas praui ſucci cõ
mittunt, perſpicuuz eſt. At ſi corpus
recipiat bonis ſuccis preditum ver-
na tempeſtas: id ſaluberrimum nec
ſuapte vi ⁊ natura nouãs bilium me-
tur. Secus eſtas, autumnus, hyems.
Hec enim ſi purum corpus atq; ex
toto integrum offendũt: hoc inquaz
croceam bilem: illud atram hyems
pituitam gignere aſſolet. Etenim ꝓ-
inde accidit vere vti per exercitatio
nem fieri perſpicimus. Ea nãq; ſalu
berrima eſt. Sed ſi corpus bilis cro
cee, aut atre, aut etiam ipſius ſangui-
nis fetum vtitur exercitatione comi
tiali: vel ſtupore attonito periclitať.
Qđ ſi minus his prehenditur mor-
bis: dehiſcit pulmonis conceptacu-
luz: maluq; ineluctabile obuenit. Cõ
plures ob exercitationez acutiſſimis
correpti morbis febricitare ceperunt.
Quibus preterea ad perpurgandaz
materiã alte in corpus deditam ad-
hibita exercitatio nocuos extendẽs
ſuccos ad cutem: vlcera ⁊ ſcabiẽ eli-
citet: ob eam rem ait Hippocrates.
Ulcera erumpũt: ſi imperpurgatus
labores. Quinetiam vere circunflui
tepor aeris fundens ſuccos in cutem
egerit: munus id exercitationis ne-
quaq̃ abſimile eſt. Nec vo ſoluz ob
id ver illi aſſimilatur: ſed etiaz quia
nature

VERSIO LEONICENI.

nime mortiferum: cum multe in eo
fiãt paſſiones. Uideť ſiqdem magis
qđlibet tẽpus adequare: ſm morbo
rum: quos gñat, varietatez. Furores
etenim ⁊ atre biles, ⁊ morbi comitia
les, et angine: ſunt morbi autũnales.
Grauedines aũt, ⁊ raucedines, ⁊ tuſ-
ſes, ⁊ lepre: ſunt hyemales. De eſtate
aũt ipſe dꝛ inceps dicet cõiones eius
oſtẽdẽs ad ver. Eſtate vo quedã ho-
ruz. i. ꝓus dictoꝝ in vere. Ex ſupabũ
danti aũt, ꝑter alios morbos: ver ꝓ-
fluuia ſanguinis: lepras et impetigi-
nes, ⁊ vitiligines, ⁊ puſtulas vlcero-
ſas plurimas efficit, tubercula: ⁊ arti
culorum dolores. Hec igiť quecũq;
ſunt verni tꝑis ꝓpria: oĩa ꝑiculo va-
cant: ⁊ tñ abſunt: vt afoꝛiſmũ illum
falſum oſtẽdãt: in quo dixit. Uer vo
ſaluberrimũ: ⁊ minime mortiferuz:
vt potius ipm videanť confirmare.
Nam hoc ipſo tꝑe ꝓfundũ corporis
expurgať vitioſis humoribus: a pti-
bus ꝑncipalibus ad cutem ꝓuenienti-
bus. Sic igiť ⁊ lepre, ⁊ vitiligines, et
impetigines, ⁊ puſtule quedaz vlce-
roſe multe gñanť. Alio vo modo in
tuberculis: ⁊ articuloꝝ doloribus ꝓ-
fundũ corpis expurgať: vitioſis hu-
moribus ad loca viliora trãſpoſitis.
Qđ aũt ⁊ ꝓfluuia ſanguinis: ⁊ multi-
tudinẽ euacuãt: ⁊ vitiũ humoꝝ cohi-
bent: ⁊ qui ex ipſis oriũtur, morbos,
ꝑſpicuũ exiſtit. Si vo aliqđ corpus
bonos humores hñs vernum tẽpus
excipiat: hoc ſeruat ſaluberrimũ: ni-
hil ex ꝓpria nouãs nã. Nõ ſic eſtas,
vel autũnus, vel hyems. Hec eniz tẽ
pora: ⁊ ſi purũ corpus: ⁊ omni vacãs
repꝛhẽſione ſuſcipiãt: hoc qdẽ flauaz
bilem vltra modũ gñat opportunũ:
hoc vo atrã: hyems vo pituitã. Ta-
le qđ etiã vere ɔtingit qđ in exercita
tionib⁹ videmus fieri. Etenim he q̃z
ſunt ſaluberrime. Uerũ ſi hoiem pi-
tuita plenuz, vel flaua bile, vel atra,
vel ſanguine ipſo volueris ad exerci
tationẽ ꝓducere aut ei morbũ comi
tialẽ, aut apoplexiaz efficies exerci-
tatione: aut ſi hec mala nõ euenient,
ꝑiculuz imminet: ne rupto aliquo in
pulmone vaſe: in morbuz incidat in-
ſanabilẽ. Multi vo cum febricitare
cepiſſent: ꝑ exercitationes acutiſſi-
mis morbis fuere correpti. Quibus
vo vicem purgationis humorũ qui
ſunt in ꝓfundo corporis exercitatio
ſuppleuerit: ad cutez euocãs maloꝝ
humoꝝ abũdãtiã: his ⁊ vlcera, ⁊ ſca-
bies inde gñanť: ⁊ hoc innuẽs dicebat
Hippo. Si ĩpurgat⁹ laboraueris, vl-
cera erũpent. Et quidẽ verno tꝑe ex
aere calor ambiẽte humores diffun-
dẽs: educit ad cutez: ⁊ h quoq; opus
ipſis

Uer corꝑa honoꝝ humoꝝ in ꝓpa ſanitate ɔſeruat: nõ ſic alia tꝑa.

Uer aſſilatur exercitio.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XXII.

¶ Eſtate vero quedam horuꝫ febres continue, ⁊ cauſon, ⁊ tertiane plurime, ⁊ vomit⁹, ⁊ diarie, ⁊ oculorum, ⁊ auriuꝫ dolores: oris vlcerationes, ⁊ pudendorum putredines, et deſudationes.

Vide Gal. 2. de criſi. c. 3°.

¶ In eſtate teſte Hippocr. vernales naſcuntur morbi: vnde initium eſtatis intelligitur. Sicut enim initium eſtatis veri in aere aſſimilatur: ſic et hic in infirmitatibus generãdis. Dixit tamen ex his quoſdam morbos eſtati proprios: ſcilicet febres continuas, ⁊ cauſon, ⁊ tertianas: ⁊ oĩa que a cholera fiũt rubea: vomitus enim eſt cauſa: cuꝫ cholera: ideſt humores natant in ore ſtomachi ebullientes: diarie cum petant inferiora: opthalmie cum impleãt capita. Alia quoqꝫ preter hec de capitum naſcũtur plenitudine que cum in eis adunata expellunt a ſe capita: ⁊ membris excitã tur in mẽbra oris faciunt vlcerationes: cholera a capitibus deſcendente rubea. Putredines quoqꝫ in vulneribus non ſepe naſcũtur in eſtate: niſi cum in humiditatem mutatur: aut cum vẽtis careat, vel auſter ſufflat: ſi quẽ ventuꝫ habet. Eſtas enim ſi a curſu ſue nature in humiditateꝫ venerit: ⁊ ſine ventis fuerit: non ſolũ in vulneribus putredinem facit: ſed etiam in oĩbus membris: ſicut Hippocr. in tertio Epidimie. Sed tamẽ ſi eſtas in paruam humiditatem ſe mutauerit in vulneribus paruaꝫ gignit ex parua occaſione putredineꝫ: cauſa caloris ⁊ humiditatis. Deſudationes in exteriori naſcunt̃ cute: que ſicut vulnera cutem exaſperãt exteriorem: quorum cauſa eſt multus ſudor cholericus: vnde heleni huiuſmodi puſtulas abuſiue vocant deſudationes.

¶ Autũno vero

TRADVC. LAVRENTIA.

nature illius officia imitatur. Igitur eius miniſteria ſunt: cecam ⁊ abditã ſpirationẽ vocataꝫ ciere ex toto corpore: ob quam excremẽta diſcutiuntur: necnon perpurgare corpus per morbos multiplici ratione.

¶ Aforiſmus. XXII.

¶ Eſtate nõnulli ex his: ac febres continue, ⁊ ardores, ⁊ tertiane plurime: vomitiões etiam: alui profluuia: oculorum ⁊ aurium dolores, oris vlcera, genitaliũ putredines et ſudamina.

¶ Eſtate ait nõnulli ex morbis vnalib⁹. circa eſt' initia accidũt. Que. n. veris finẽ attingũt: vt adiſus eſtatẽ tẽperamẽti ſimilitudinẽ gerũt. Ita affectionũ ſocietate ⁊ cognatiõe iungunt̃: ⁊ cõe id hñt. Porro gigni alios morbos, ait, eſtati pp̃os, febres cõtinuas: ⁊ ardores ⁊ tertianas. Et (vt in totũ dixerim) oẽs q ex flaua bile ꝯſiſtũt. Hec eiꝫ ſi ſupnatat, vomitiões: ſi deijcit̃, alui pfluuia accidũt. Porro lippitudines fere oppleto capite per eſtatẽ affligunt. Nec ſecus auriũ dolores ⁊ multa gñis eiuſdẽ ob replõnẽ fiunt: qꝛ aĩs ad aliũ locuꝫ excrementa decũbũt. ¶ Preterea oris vlcera fieri ob mãm bilioſaꝫ pſpicuũ eſt. ¶ At vero genitaliũ putredines nõ ſimplici abſolutaqꝫ rõne eueniũt. Sed ſi humectior eſt, aut flatu vacat, aut auſtralior eſt. Nã ſi admodũ a nãe mõ mediocritateqꝫ receſſit vt hũectior ſit ⁊ item flabris careat: nõ genitaliũ mõ: verũ etiã aliarũ oĩuꝫ ptiũ putredinẽ efficit: quẽadmodũ p ꝯditioneꝫ que eſt volumine de vulgarijs morbis 3° ⁊ iter initia ſcõi perſcripta. At exigue ꝯuerſiones genitaliũ putredines gignũt ob humorẽ ⁊ calorẽ carũ ptiũ que ex qualibet his cã putreſcere aſſolet. Quã ob rem ſi ppriuꝫ tueatur eſtas tẽpamẽtũ: gcũqꝫ plurimis infeſtant excremẽtis ea ſimul ad genitalia q̃uis de cã fluxerint: illoꝝ putredinẽ ſentiũt. Ceterum ſudamina puſtularꝫ ſerpentiũ p ſũma corpis ſunt que ad inſtar vlcerꝫ cuteꝫ exaſpant: ⁊ vt nomẽ ipm indicat fiũt ob ſudoruꝫ copiam quoties bilioſiores atqꝫ edaciores fuerint. Hi enim ꝯcerpũt cuteꝫ et prurigines cient: ⁊ vlceroſas ſcabricie afferũt. Querũt veteres q̃dã quã ob cãꝫ circa ſedẽ ⁊ genitalia ſubinde putredines accidãt. Soluũt humoreꝫ cauſe eẽ qui per ea aſſidue ſtermanat. Nõ. n. humẽt maximeqꝫ genitale: quippe neruaceum eſt.

¶ Autũno magna

VERSIO LEONICENI.

ipſis exercitationib⁹ pſimile exiſtit. Nõ ſolũ autem ipſaꝝ opibus veris opa aſſiſtant̃: ſꝫ ⁊ nature ipſius: cuius opa: ⁊ occultã per totuꝫ corpus facere trãſpirationẽ: per quã excernunt̃ ſupfluitates: necnõ ⁊ corpus in morbis varijs modis expurgare.

¶ Aforiſmus. XXII.

¶ Eſtate autẽ nõnulli hoꝝ: ⁊ febres ꝯtinue ⁊ ardẽtes, ⁊ tertiane febres, ⁊ quartane, ⁊ vomit⁹, ⁊ alui pfluuia, ⁊ lippitudines oculoꝝ, ⁊ auriũ dolores, ⁊ oris vlceratiões: genitaliũ putredines, ⁊ ſudamina.

¶ Eſtate inquit: ⁊ nõnullos ex vernis morbis fieri circa initia eius. vꝫ. Nã que fini veris ꝯtinuant̃: ſicuti ſimilẽ hñt tẽpaturã cum eſtate: ita ⁊ in morboꝝ gñatione cõicant. Inquit enim alios quoſdam eſtate gñali illi proprios: veluti febres cõtinuas, ⁊ ardẽtes, ⁊ tertianas. Et (vt ſimpliciter dixerim) quecunqꝫ ex flaua bile mala corpibus accidunt. Nam ⁊ vomitus hac per ſummã natãte fiunt: ⁊ vẽtris pfluuia ad inferiora defluente: ⁊ lippitudines quoqꝫ eſtate plurime: vtpote repleto capite: ſic ⁊ auriũ dolores: ⁊ alia ſilia eſtate corpus patit̃ ex capitis repletione: aliaꝫ ad alias corporis partes ſupfluitatẽ deponẽtis. ¶ Oris autẽ vlcerationes: q ꝓpter bilioſum humorẽ ꝯtingãt: pſpicuum exiſtit. ¶ Genitaliuꝫ vero putredines nõ ſimplr: ſed qñ eſtas, aut humida magis fuerit, aut nullus flauerit ventus, aut auſter in ea abũdauerit. Nã cum plurimũ a modo nature receſſerit ad humiditatẽ aut flatuũ carẽtiam: nõ genitaliũ tm̃ putredines facit: ſed ⁊ cuiuſcũqꝫ ptis alterius qualis eſt illa que ſcribitur in 3° Epidemiaruꝫ ꝯſtitutio: vel in 2° circa eius initia. Que vero parue ſunt aeris euerſiones, genitalia tãgũt: vt que ob humiditatem, ac caliditatẽ: ex quecũqꝫ occaſione ſint parata putreſcũt. Quare cuꝫ ppriã eſtas ſeruauerit tẽperaturã: qui multis ſupfluitatib⁹ infeſtãtur: quando he aliquã ob cauſam ad genitalia defluxerint: ipſoꝝ putredines patiũtur. Sudamina autẽ e genere puſtularũ ſunt in ſumma herẽtium corporis parte: que inſtar vlceruꝫ cutem exaſpant. Proueniũt aũt quẽadmodum ⁊ ipſum oſtendit nomen: ꝓpter multos ſudores: qui vel bilioſiores vel omnino mordaciores exiſtũt: mordent enim hi cutem: et pruriginoſam efficiunt: ⁊ per modum vlcerum exaſperant.

¶ Autũno

THEOdori traductio.

¶ Eſtate nõnulli ex his ac febres continue, ⁊ ardores, ⁊ tertiane plime, vomitiones: alui pfluuia, oculoꝝ ⁊ aurium dolores, oris vlcera, genitaliũ putredies ⁊ ſudamina.

Putredines genitalium in eſtate hũida.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XXIII.

¶ Autumno ꝟo ⁊ eſtiuoꝝ multa: ⁊ febres quartane: et erratice: et ſplenes: ⁊ hydropes: et ptiſes: ⁊ vlceratiões: et ſtrangurie: et lienterie: et ſciades: et ſquinantes: et anhelitus: et ilei: et epilepſie: et manie: et melancholie.

Vide p° coll. cap. 9. char. 28. col. 2°.

¶ In autũno plurima naſci dicit eſtiua: quia chimi dominãtes in eſtate: ⁊ cholera rubea autũno intrãte remanent in corpore. Nõ enim ſicut cum eſtas poſt ver veniat purgantur humores veris in eſtate: non itidem in autũno ſolet euenire: q2 autũnus contra operat̃ portans humores ab exterioribus ad interiora: eſtas ꝟo ab interioribus ad exteriora: vnde Hippocra. in eſtate naſci dixit quoſdam vernales morbos: hic autem multa eſtiuorum oriri teſtatur etiam in autũno: vtpote quartanas: que de cholera naſcunt̃ nigra: que duobus modis fit, aut acceſſione cholere rubee, aut de groſſo ſanguine. ¶ Idem febres errantes in autũno exturbatis autũni complexionibus fiũt. ¶ Similiter ſplenes qḋ cõtingit in corpore ex abũdãtia cholere nigre. ¶ Et hydropes ꝑpter ſplenis paſſiones. ¶ Et ptiſis in apparatis illi infirmitati: hoc autem fit propter frigiditatem ⁊ ſiccitatem: ⁊ humoꝝ corruptiones. ¶ Et ſtrangurie: q2 mutationes autũnales ſubite ſunt et inordinate: aliquãdo quidem calide, ⁊ aliquãdo frigide: vnde patiuntur veſice ex humoꝝ acumine: ⁊ eoꝝ in hoc tempore corruptione: maxime ſi ſubito in frigiditudinẽ mutetur calor eius: q2 humores intus claudunt̃ qui in eſtate ſubito diſſoluuntur: et ſic ad veſicam reuertuntur. Lienterie ex vulneribus ſunt in interiori ſtomachi et inteſtinorum ſuperficie: aut ex defectione virtutis contẽtiue. Primum fit ex humoribus acutis ⁊ pũgitiuis. Secũdum ex nimia mutatione cõplexionis inteſtinorum et ſtomachi: hec autem in autũno ſemper naſcuntur. ¶ Et ſciades, ꝑpter corruptos humores: et illius temporis frigiditatem. ¶ Squinantes propter cholericos humores in gutture deſcendentes: differunt autem ſquinantes in vere et autumno naſcentes: quia vernalis flegmatica: autũnalis ſemper cholerica. ¶ Anhelitus fit ex humoꝝ

Cholera nigra duobus modis fit.

Mutationes autũnales ſubite ſunt ⁊ inordinate.

Squinãtes autumnales differt a vnali.

TRADUC. LAURENTIA.

¶ Aforiſmus. XXIII.

¶ Autũno magna pars eſtiuoꝝ atq3 etiam febres quartane et erronee lienes: aque intercutem: tabes: ſtillicidia vrine: leuitates inteſtinorum, coxendices, angine, anhelationes, volunli, comitiales, atre biles, furores.

¶ Autũno magna pars, ait, eſtiuoꝝ morboꝝ accidit. I. q2 eſtiuus humor vtpote flaua bilis tãtiſper remanet. Nõ enim queadmodum veri ſuccedẽs eſtas humores: ita autũnus eſtiuos excutit. S3 contra ab exteris partibus quicq3 in ꝓfunduz agit. Et ob eam rem eſtate quoſdam ex morbis vernalib9 fieri, autũno nõ quoſdam: ſed magnam partez eſtiuoꝝ merito ſanxit. ¶ Quinetiaz q̃rtanas febres per illud tempus accidere docuit ob atram bilem: cuius duplex genꝰ habetur: tum ex flaua bile que aſſa ſit: tũ ex ſanguie craſſiore. ¶ Febres ꝑterea vage ⁊ erratice autũno fiũt ob tẽperationis iniqtatem. Vocant̃ vage et erratice: queadmodum nomen ipm oſtendit: ꝓpterea q2 incõſtãtes ⁊ deriuabiles nõ certas circuitiones obtineant. Accidũt autez: q2 ſubiecta materia ex diuerſis ſuccis colligitur. Lienes ob atribilariũ ſuccum grandeſcũt. Aque intercutem ex liene cõtingũt. Et ſi tabes in ambiguo eſt potiſſimuz autũno clareſcit ob tẽporis ſiccitatem, frigiditatem, iniquitatẽ: ⁊ itẽ humoꝝ labez. ¶ Et ob eas res, tum hi morbi, tum etiã vrine ſtillicidia accidunt: ſed potiſſimũ per illud tẽpus. Refrigerat̃ enim veſica per eas: necnõ alias que derepente caloris ac frigoris cõuerſiones exiſtunt. Quinetiã acrores qui ex labe ſuccoꝝ fiunt eã infeſtãt: maximeq3 ſi ſubitaria ad frigiditatez demutatio veniens diſſlatos ⁊ ſudore elicitos ſuccos in veſicã cõitat. ¶ At ꝟo leuitates inteſtinoꝝ cite atq3 ex toto ciborioꝝ incõfecte deiectiones exiſtunt. Fiunt aũt aut ob vlcus per ſũma vẽtris ⁊ inteſtinoꝝ cõſiſtens qualia in quam pueris oris vlcera noĩe deſcribuntur: aut ob retẽtõrie facultatis debilitatem. Quoꝝ pͫ ꝑpter ſuccos edaces tenuioreſq3: primuz ꝑpter inſignem ventriculi ⁊ inteſtinoꝝ intẽperiem accidit. At alterutrum autũno potiſſimũ obuenit. ¶ Coxẽdices ꝑterea pꝛe labe ſuccorũ ⁊ frigore fieri ratio

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XXIII.

¶ Autũno ꝟo ⁊ plurimi vel eſtiui morbi fiunt: ⁊ febres quartane, ⁊ erratice, ⁊ lienes, aque itercutẽ, ⁊ tabes, ⁊ ſtillicidia vrine, ⁊ difficultates iteſtinoꝝ, ⁊ leuitates iteſtinorũ, ⁊ coxẽdicũ dolores, ⁊ angine, ⁊ anhelatiões (q̃s greci aſthmata vocant) ilei, morbi cõitiales, furores, atre biles.

¶ In autũno ingt: ⁊ eſtiuorũ morborũ ꝑmulti fiũt: manẽte adhuc eſtiuo humore in ipſo, flaua bile. I. Neq3 n. ſicuti eſtas veri ſupueniẽs humores cũat: ita ⁊ autũnus eſtiuos: ſ3 cõtrariũ ex toto accidit: nã ex ꝑtibus extimis ad itimas ducit. Cũ rõne igit̃ eſtatẽ ingt nõnullos ex morbis ꝟnis ꝑſiare: autũnuz ꝟo nõ ex eſtiuis aliq̃s: ſ3 multos. ¶ Et q̃dez quartanas febres in hac ipſa hora fieri inquit: q2. I. ex atra bile ortũ hñt que duplicẽ habet ꝑſiationez. Alterã q̃dẽ ex flaua bile ſupaſſata. Alterã ꝟo ex ſanguine craſſo. ¶ Fiũt aũt ⁊ erratice feb. in autũno ꝑpter tẽperature inequalitatẽ: ⁊ lienes magne: ob atre bilis ſupfluitatẽ: ⁊ aqua intercutem ex liene cõtingit. Et ſiqua diſpoſitio tabida in dubio eſt: maxime autũno dephendit̃ propter frigiditatẽ: ac ſiccitatẽ: ⁊ tẽporis inequalitatẽ. Nihilominus autẽ ⁊ ꝑpter humoꝝ ꝑuitatez. ¶ Fiũt ãt ob eaſdẽ cãs eo tpe maxime vrine ſtillicidia. Naz veſica in exordinatis ac repẽtinis ad calidũ: ⁊ frigiduz ꝑmutationibus refrigerat̃. Et que ex malis humorib9 fiũt acritudines: ipſam moleſtãt. Et tum ꝓcertim: cum facta ad frigiditatẽ ſubita cõmutatio: eos qui hactenus diſſlabant̃: ⁊ per ſudores euacuabant̃ humores ad veſicã ꝯiterit. ¶ Leuitates ꝟo inteſtinoꝝ ſunt veloces: ⁊ ſine aliqua trãſmutatione ciboruz excretiones, aut ꝑpter exulceratione in ſũma ꝑte vẽtriculi, aut inteſtinoꝝ: que eodem modo fit quo illa que in pueris greco vocabulo aphthe. i. oris vlcera noiantur: vel ꝑp potẽtie retinẽtis imbecillitatem. Quoꝝ pͫ ex mordacib9: ⁊ ſubam tenuem hñtibus humorib9 fit. Scõm ꝟo ex magna ventriculi: atq3 inteſtinoꝝ ꝑuenit itẽperie. Hec ambo ꝟo maxie autũno fieri ꝯtingit. ¶ Coxẽdicũ aũt dolores ex malignitate humoꝝ: ⁊ friditate fieri par ẽ. ¶ Angine ꝟo ex bilioſis hũorib9 ortũ hñt: q̃ ad fauces decũbũt: ab illis que vere fiunt differẽtes: q2 ille ſunt q̃dãmõ piuitoſiores:

Atre bilis generatio 2°.

THEODORI traductio.

¶ Autũno magna pars eſtiuoꝝ: atq3 etiã febres q̃rtane et erronee, lienes, aq̃ intercutem, tabes, ſtillicidia vrine, leuitates inteſtinoꝝ, coxẽdices, angine, anhelatiões, voluuli, comitiales, atre biles, furores.

TRANSLA. ANTIQVA

humorum motibus: ⁊ illius temporis frigoribus. ¶ Similiter ileos ex apoſtematibus in inteſtinis. Stomachus eniꝫ ⁊ inteſtina maxime patiūtur: ſcilꝫ cum frigidū ⁊ ſiccum tempus ſit: humores enim in eſtate ſubtiles ſunt ⁊ facile mobiles: in autūno interiora repetentes: ⁊ per inteſtina currentes ileon faciūt. ¶ Epilepſie veniunt apparatis ad hunc morbuꝫ propter nimium motum in eodem tempore: ⁊ ſubito in contrarium / modo calidum / modo frigidum. Nihil autem magis adiuuat interpolationes epilepſie: ſicut he mutationes nimie. ¶ Manie ex ſubtilium humorum: et cholericorum corruptione. ¶ Melancholia ex abūdantia cholera nigra.

TRADVC. LAVRENTIA.

rō eſt. ¶ Angine vo ex ſuccis bilioſis in fauces decūbētibus conſiſtūt. Diſſidēt ab his que vere infeſtāt ꝓpterea ꝙ ille pituitoſiores ꝗdāmodo ſunt. Quinetiam anhelationes: q2 ſucci tendāt introrſum fieri aſſolent. ¶ Hi de cilis voluuli fiūt: vt q fiāt ea rōne ꝙ deorſum vius excrementa meantia ſubſiſtāt: eius rei cauſa eſt inflāmatio (ꝓpe dixerim) que parte quadā inteſtinoꝝ affligit. At in aere algido / arido / iniquo / malefico vētriculū ⁊ inteſtina affici detrimēto par eſt. Naꝫ tenuiores mobilioreſqꝫ per eſtatē ſuccos ſuſcipiēs autūnus frigidus iniquus in ꝓfunduꝫ corpis agit. At in ꝓfundo iteſtinoꝝ poſit⁹ lleſir. ¶ Ceterū comitiales iſeſtāt opportuniores eiuſmodi affectū recipe ob ſubitam in ꝯria mutationeꝫ. Tepor enim meridianis temporibus interlaxat: algor matutinis et veſpertinis ſubſtringit. Nec qcꝗ comitiales acceſſus eque ꝗ talis mutatio ⁊ ꝯuerſio gignere aſſolet. Furores ꝯſiſtunt ob tenuioris bilioſioriſqꝫ ſucci maleficam labem: queādmodū atre biles ob atram bilem affligūt: de qua paulo ſupra diffinitū iam eſt.

VERSIO LEONICENI.

pituitoſiores: ⁊ que aſthmata .i. anhelationes greci vocāt: tuꝫ ꝓp humoꝝ motū ad ptes interiores: tum ꝓp frigiditatē fieri ꝯſueuerūt. ¶ Propter hoc eadē ⁊ qui ilei .i. voluuli nolant: ſunt aūt cibi ſuperfluitatuꝫ que per aluum inferioreꝫ excernunt retētiones: que magna ex pte fiūt ex alicu⁹ inteſtinoruꝫ ptis inflāmatione. Maxime vo par eſt: vt in frigido / ſicco / ⁊ ineq̄li: et malos gignēte humores tpe: partes ad vētriculū: atqꝫ inteſtina attinētes offendant. Nam qui eſtate tenues: ⁊ hinc mobiles humores ſunt gſiati: autūnus excipiens qui frigidus ſimul / atqꝫ ineq̄lis exiſtit: ad ꝓfunduꝫ corporis agit. Sunt aūt in ꝓfundo etiaꝫ inteſtina. ¶ Morbi vo comitiales accidūt his qui naꝫ hñt ad hāc paſſionē ꝓcliuem: ꝓpter repētinā ad cōtraria trāſmutationē. Calor .n. media die: frigus vo in pma ⁊ vltima pte. Nihil aūt adeo comitialis acceſſiones: ſicuti talis varietas: aptū eſt generare. Furores vo ob tenueꝫ: ac bilioſoꝝ humoꝝ eueniunt malignitatē: ſicuti melancholie ex atra bile: de qua paulo ante dictum eſt.

¶ Aforiſmus. XXIIII.

Vide .li. 7 .pd. cap. 6. chor. 357. colū. 3ª. ad pū.

¶ Hyeme pleuretide, ꝑipleumonie, corize, brāchi, tuſſes, dolores pectorum, lateruꝫ ⁊ lumboruꝫ, dolor capitis, vertigines, ⁊ apoplexie.

¶ Morbos recitās hyemales autūnalibus ſuccedentes non determinauit: ſicut antea dixit multa autumnalia: ſꝫ morbos abſolute tetigit naſcētes in hyeme: qđ duab⁹ de cauſis fecit: vel vt intelligeremus ex ſuperiorum ſimilitudine: vel q2 hyemales autūnalibus non autumat cōmiſceri. Sed ratio ⁊ experimētum teſtātur: vt initiuꝫ hyemis fini autūni aſſimiletur. ¶ Morbi hyemis ſunt hi ꝓprie ſicut pleureſis / peripleumonie / catarri / brāchi / tuſſes / corize / dolores laterum ac femoꝝ / vertigines apoplexie / pleureſis et ꝑipleumonia: inſtrumentoꝝ ſpiritualium paſſiones. Cuꝫ enim omnia membra a frigiditate aeris poſſint defendi: hoc nullatenus in inſtrumētis ſpiritus poteſt fieri: vnde ⁊ dolores lateruꝫ ⁊ tuſſes fiunt: ſiliter ⁊ humores capita aſcendentes faciunt dolores capituꝫ / vertigines ⁊ catarrum: et vniuerſaliter omnia neruoſa patiuntur ex capitis paſſionibus / apoplexie ex capitum flegmatica ſunt plenitudine.

Inſtrūa ſpūalia ab aerꝫ frigiditate defendi nō pñt: ſicut alia mēbra.

¶ In etatib⁹

¶ Aforiſmus. XXIIII.

¶ Hyeme coſtales, pulmonie, raucedines, tuſſes, dolores laterum, pectorum, lumborum, dolores capitis, vertigines attoniti.

¶ Hyemales ſubſcribēs morbos deinceps ab autūnalibus: non perinde vt antea magnā parteꝫ autūnalium fieri remonuit. Atq ſupra de eſtiuis cōmitēs eos cum vernis ait. Eſtate nōnulli ex his. Porro de autūnalib⁹ dixit. Autūno magna pars eſtiuorū. At hoc loco de hyeme docēs morbos ſimplici rōne enumerauit. Aut eniꝫ ab eo quod cōe indiſcretūqꝫ eſt: nos etiaꝫ hac pte ſubaudire ex antelatis aliquem voluit: aut ſimplr ſanxit ea rōne ꝙ nulliā cuꝫ autūnali hyemale tps ſocietatē obtineat. Atq pmordia hyemis cuꝫ autūno cōicare morbos ratio indicat: atqꝫ pariter reruꝫ vſus teſtimoniū pbet: ſiqdē ⁊ ipſe ait. Eſtiue quartane magna ex pte fiunt breues: autūnales lōge pſertim que hyemem attigerint: niſi qs occurrat eas dicere Hippo. que ſūma autūni fini infeſtēt. ¶ Sꝫ hyemis hos eē familiares ⁊ cognatos ꝯtēdit. Ceteruꝫ coſtales pulmonicqꝫ pre frigiditate leſis ſpiritalib⁹ machinis affligūt: qñquidē relique obtegi exqſiti⁹: ⁊ muniri carniū

¶ Aforiſmus. XXIIII.

¶ Hyeme vo morbi laterales: ⁊ pulmonis iflāmatōes, grauedines, atqꝫ raucedies, tuſſes, dolores pectoris, ⁊ laterū, atqꝫ lūboꝝ, capitis dolores, vertigines, ⁊ apoplexie.

¶ Hyemales morbos poſt autūnales exponēs: non eodeꝫ modo / ſicuti prius / dixit: neqꝫ ꝙ hyeme multi ex autūnalibus. At qui prius in eſtiuis ipſos comparās vernis: ita dixerat. Eſtate vo hoꝝ nōnulli. In autūnalibus autem autūno: et eſtiuoꝝ multi. Nūc vo morbos hyemis ſimpliciter cōnumerauit / ſiue ꝙ ex cōmuni voluerit hoc quoqꝫ in loco ſubaudire dictoꝝ aliquid / vel ſimplr oſtēdēs: tanꝗ nihil autūnale tēpus cum hyemali cōmunicet. Atqui primas partes hyemis ſit rōnabile: atqꝫ ita experiētia cōprobat cum autūno cōmunicare. Ipſe enim inquit. Eſtiue quartane magna ex parte fiunt breues: autūnales vo lōge: ⁊ magis que ad hyemem cōiunguntur: niſi quis dixerit ipſum de illis: que in extrema autūni parte generātur facere mentionem. ¶ Veruꝫ morbos hyemis ꝓprios hoſce vult eſſe: laterū, ⁊ pulmonis paſſiones: quoniaꝫ inſtrumēta reſpirationi ſeruiētia ex frigiditate leduntur: cum alia ita bene poſſimus obtegē:

THEODORI traductio.

¶ Hyeme coſtales pulmonie / grauedines / raucedines / tuſſes / dolores lateꝝ pectoꝝ / lūborū / capitis dolores / vertigines attoniti.

Inſtrūa reſpirationis a leſione frigiditatꝫ aeris ꝓhiberi nō pñt.

TRANSLA. ANTIQVA | TRADVC. LAVRENTIA. | VERSIO LEONICENI.

niri carniū inuolucro:ita vt aut nihil aut q̄minimū obducti ſrigoris pſentiſcant. Sed circūfuſo aere tēperare nequaq̄ poſſibile eſt cui⁹ ſpiramus hauſtū:nec aliūde accipe halitū ꝯuenit. Igit̄ ob tale frigus hyeme tuſſes maximeq; dolores laterū ſubeunt. Ob idē frigus leſum caput grauedines,raucedines tuſſes accitur. Et vt laterū dolores ita capitis ꝛ lūboꝝ:ꝛ in totū neruoſaꝝ partiū ob frigiditatem affligūt. Porro vertigines:quēadmodū attoniti ſequunt̄ capitis leſionem:talis igit̄ affectus ſi caput eſt pituita repletum infeſtat.

mus obtegere:vt nihil,aut minimuȝ ſentiāt ambiētem ſrigiditatē. Anhelituȝ ṽo nemo poteſt cohibere:neq; aliter datur reſpirandi ſacultas. Ob hāc igitur ipſam frigiditatem,tuſſes hyeme maxime fiunt:ꝛ laterum dolores:ꝛ ob eādem etiam caput obleſum grauedines,tuſſes,atq; raucedines operat̄. Fiunt autē ſicuti dolores laterum ob frigiditatem:ſic ꝛ capitis,atq; lumboꝝ:ꝛ oium partium neruoſarum:vertigines quoq; cerebri leſiones cōſequunt̄:ſicuti ꝛ apoplexie. Nam ꝛ hec paſſio fit cum caput repletur pituita.

Aforiſmus. XXV.

In etatibus ṽo talia accidūt:pueris qdē ꝛ nouiter genitis. Ulcerationes oris,vomitus,tuſſes,faringes,timores,vmbilici flegmones,vigilie,aurium humiditas.

Etates plus inueſtigauit Hippoc. q̄ tempora anni:quas in nimias partes diuiſit:tangens morbos vniuſcuiuſq; etatis. Ulcerationes oris in pueris fiunt:quia inſtrumēta oris infantiuȝ ſunt tenera ꝛ mollia:vnde ꝑpter teneritudinem ſui lac nō poſſunt retinere. Lac enim qualitates acutas ꝛ aquoſas habet:vnde nō eſt mirandum ſi vlcerationes oris facit pueroꝝ. Uomitus ex guloſitate factis contingit pueris. Uigilie quoq; non eueniūt pueris naturaliter:neq; ex cōſuetudine:ſemꝑ enim dormiūt. Sed tamen ſi ſtomachus deficiat ex guloſitate ſua cibaria corrūpuntur:quoꝝ fumus aſcēdens ad capita vigilias et timores generat:qđ etiam probaui in etate perfectis terribilia videntibus ſomnia cū malo cibo dieteñ:maxime ſi os ſtomachi debile ſit. Umbilici flegmones:neq; h̄ mirabile ex inciſionis vicinitate. Aurium humiditates dixit non nariū:neq; palati:hec enim naturaliter maioribus contingunt. Auricularum humiditates extra curſuȝ nature ſunt exeuntes. Infantibus ṽo ex abundantia flegmatis capita eoꝝ replentur ꝛ bene dixit:quia humectatiōes proprie huic etati attribuit:tota enim naſcentium corpora ſunt humidiſſima. Et cum cerebrum pfectis naturaliter in etate ſit humidum:in infantibus ſit humidiſſimū:vnde ꝛ humores illi per auriculas effluunt.

[Margin: Ulcerationes oris in pue. — Uomitus. Uigilie. — Flegmones vmbilici. Aurium humiditates.]

Cū ṽo

Aforiſmus. XXV.

Per etates hec accidunt:paruis ꝛ recens natis puerulis. Ulcera oris,vomit⁹,inſomnie,pauores,inflammationes vmbilici,humores aurium.

Etates diligētius ꝛ curioſius q̄ tēpora diuiſit. Recēs igit̄ natis puerulis vlcera oris accidē docuit. Uocantur ita per ſūma oris ſerpētia vlcera potiſſimuȝ ꝯſiſtētia ob mollitudinē opificioꝝ:que neq; ꝯtrectationē:nec lactis qualitatē admoduȝ ſeroſa mā ꝑditā ſuſtineāt. Hec enim vim quādaȝ deterſoriā ꝯtinet:quā ob rem eā gignere in teneriorib⁹ et laxis corporibus ſuperficietenus:atq; in cute oris ſerpētia vlcera nō introrſus ꝑuadentia:nequaq̄ mirabile videri debet. Porro vomit⁹ ob arrepti lactis copiaȝ fieri ratio eſt. At inſomnieeis nullo pacto in ꝯſuetudine ſunt:vt qui bonā tꝑis ꝑtē dormiēdo traducant. Extraq̄ ſi affectio ipa putet̄ inſomnia:que infantulos interdū infeſtet. Nā plimus ſomnus per eā etatē q̄maxime nālis cēſet̄. Pauores puerulis accidūt per ſomnū preſertim edaciorib⁹:quoties vētriculi ſedes,aut inualida ſit aut ex nā ſenſu vnice polleat. Porro cibus corrūpit̄. Etenim obſuatū iam eſt:vt non his ſoluȝ:ſed etiā maiorib⁹ nam viſa terrifica ſena accidāt:quotiēs cōplures praui ſucci vētriculuȝ aggrauāt ac mordēt maximeq; oriſiciū:id eſt eniȝ maxime obnoxiū ꝛ oīm ſenſioni. Pueri nāq; cum nuꝑ ex vtero ꝑdierint paſſi ꝯuerſione mutatiōēq; circūfuſi aeris cōpaneſcūt. Inflāmationes ꝑterea vmbilici dudū ꝑciſi recens natis puerulis accidūt:pinde vt ſiqua parte corpis vlcus affligat. Sȝ humores auriū ſub affectionuȝ ḡfic interlocūt̄:cur naſi palatiq; excremēta nequaq̄ poſuit. Quia nā per

Aforiſmus. XXV.

In etatib⁹ aūt talia ꝯtigūt:Puis,ꝛ nuꝑ natis puerulis. Oris vlcera (que aphthe vocātur) vomit⁹,tuſſes,vigilie,pauores,vmbilici inflammationes,auriū humiditates.

Que ad etates attinent diligentius elaborauit:q̄ que ad anni tēpora:facta in minores ꝑtes diuiſione. In puerulis igitur nouiter natis ait fieri aphthas:ſic autē greci vocant vlcera:que ſummam oris occupant partem ob mollitiem maxime facta inſtrumētoꝝ:que neq; tactuȝ:neq; lactis ſuſtinēt qualitatē:q̄ non paruā in ſe ſeroſam ꝯtinet partē. Hec aūt pars vim habet abſtergēdi. Quare non mirum ſi in corpibus mollibus quaſdaȝ per ſūma facit exulcerationes. Uomit⁹ aūt tūc his fieri par eſt:ꝑpter lactis qđ aſſumūt multitudinē. Uigilie ṽo haudquaq̄ ipſis ſunt aſſuete:vt qui maiori parte tꝑis dormiāt:niſi forte ob ipſam paſſionē fieri infantibus vigilias opinet̄:ſiqdē ſomni abūdantia ipſis maxime ſm naturaȝ ineſt. Et pauores etiam per ſomnū infantibus adſunt:his preſertim qui ſunt nā edaciores:qm loca ad vētriculū ꝑtinētia:ſenſu qdē vigeant:ſed imbecillia exiſtāt:cibus ṽo corrūpit̄. Nos ſiqdem obſeruauimus:non in tantillis ſolū:ſed etiam in etate pfectis,terribiles fieri per ſomnos imaginationes. Quādo multi:ꝛ vitioſi humores grauant:et mordent vētriculum:pſertim ipſius os. Hec enim ipſius ꝑticula ꝑcipuū habet ſenſum. Umbilicoꝝ autē inflāmationes non multo antea ꝑciſoꝝ:nō ſine rōne nouiter natis puerulis accidūt:non ſecus ac ſi qua alia pars foret vlcerata. Ueruȝ ꝛ auriū humiditates morbis ānumerat:nō tamē,ꝛ palati ꝛ narium in eodē numero ponens:qm nature cōuenit per nares

[Margin: THEOdori traductio. Per etates hec accidūt paruis ꝛ recēs natis puerulis vlcera oris,vomit⁹,inſomnie,pauores,īflāmatiōes vmbilici,hūores aurium. — In puerulis vlcera oris. — Uomitus. — Uigilie. — Pauores in ſomno. — Umbilicoꝝ īflāmatiōes. — Auriū humiditates pluſq̄ per nares aut palati.]

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XXVI.

¶ Cum vero dentes producunt: gingiuarũ fit pruritus febres, ſpaſmi, diarie: ⁊ maxime quando producunt caninos dẽtes ⁊ pinguiſſimis puerorum ⁊ duros ventres habentibus.

In pueri prurit⁹ gingiuaꝝ ¶ Prurire gingiuas dentes producẽtium non eſt mirandum: etiam ſi febres ⁊ ſpaſmi ⁊ diarie naſcuntur infantibus dentes emittentib⁹ nouiter Hippocꝫ teſtante: quorum cauſa eſt: q̄ꝛ dentes gingiuarum perforant carnes: ſicut cum ſpine carni infiguntur pungẽtes: ſed tamẽ dentes acerbiores ſpinis faciunt dolores. Spine .n. cum penetrent in primis carnez: nũc tandem ingerunt dolorem. Dentes ṽo ſemper quoad ex toto emiſerint: vnde infantes patiuntur febres, dolores, vigilias, inde ⁊ ſpaſmus ſubſequitur. ¶ Et quia cibaria ab eis nõ

Diaria digeruntur bene: natura enim non dum eſt firma: neq̧ fortis in cibis digerendis: vnde ⁊ diariam neceſſe eſt ſubſequi: quia cibis digeſtis: neq̧ in corpibus permanẽtibus diaria ſubſequitur. Et pinguiſſimis puerorum duros ventres habentibus: q̄a enim huiuſmodi corpa ſunt plena humoribus: neq̧ propter conſtipationem egrediuntur incidunt in ſpaſmum ⁊ in h⁹ genera morborum.

¶ Senioꝛib⁹

TRADVC. LAVRENTIA.

natura per naſum ⁊ palatũ excremẽta cerebri trãſferri voluit: id qđ conſũmatis iam per etatẽ etiã obuenit. Cõtra per aures intermanare excremẽta p̄ter nãm eſt. Uerum infantibus ex ijs quoq̧ itineribus cerebrũ ꝓpurgaꝛ. Recteq̧ Hippo. inter ꝓprios etatis affectus humores auriũ nũerauit. ¶ Itaq̧ recẽs natis puerulis omne corpus ſatis q̄ꝫ humet: ita vt oſſiculoꝝ natura in eis potius ceres q̄ꝫ lapidea intelligaꝛ. At cerebrũ multomagis q̄ꝫ cetere partes oẽs humidum eſt: quippe qđ etiaz per etatem perfectã ⁊ integram tale cenſeꝛ. Quocirca puerulis copia humoꝛꝫ ex omnibus emiſſaculis optima ratione demanat.

¶ Aforiſmus. XXVI.

¶ Paulo etate ꝓgredientib⁹ cũ dẽtire incipiũt: gingiuaꝝ prurigines, febres, cõuulſiones, alui fluores, maxime cũ caninos edunt: ⁊ ijs potiſſimũ pueri qui corpulẽtiſſimi ſunt: ⁊ aluos hñt aſtrictas.

¶ Gingiuarũ prurigines puerulis accidere cuz dentire incipiũt: nequaq̄ꝫ mirabile eſt quippe prurigo concerptio eſt: que cum leuiculo quodã tedio infeſtet. At ṽo febres ⁊ ꝯuulſiones: necnõ alui fluores fiant in pueris: cum iam dentes incipiũt mandibulis emergere: quẽadmodum ipſe quoq̧ docuit dicẽs: maxime cum caninos edunt. Ceteꝝ gingiue vt quas erũpentes ꝑforant dentes eaz nõ p̄ recta ratione trahũt: ꝑinde quaſi infixum et depactũ carni ſpiculum inſiet: magis etiaz dentes infeſtãt q̄ꝫ ſpiculum. Nam ſpiculũ adquieſcit immotuz qua fuerit parte iter initia demiſſum: denticuli ṽo procedũt tam diu dum augentur. Itaq̧ pueri per hãc etatez ꝓpter dolores ⁊ inſomnias ⁊ inflãmationes febricitant. Conuulſiones tum ob hec, tum etiaz ob incoctum alimẽtum infeſtãt: ⁊ quia neruoꝝ natura nõdum admodũ valet. Ceterũ his omnibus alui fluores neceſſario inſequuntur: ea ratione q̄ꝛ cibus neq̧ ſatis cõcoquitur, neq̧ digeritur. At ṽo verbuz: ijs potiſſimũ pueris qui corpulentiſſimi ſunt ⁊ aluos habet aſtrictas: ad cõuulſiones refundiꝛ. Cum dicat ijs potiſſimum accidere cõuulſiones ſimplici ratione q̄ꝛ q̄ꝫ habitiſſimi vberrimi ſunt ⁊ aluos habent aſtrictas: hi enim vexanꝛ ſatietate: atq̧ excrementis ſcatent: ⁊ ob eam rem cõuulſiones per eiuſmodi naturas infeſtant.

¶ Adultioꝛib⁹

VERSIO LEONICENI.

per nares: atq̧ palatum cerebri ſuperfluitates expurgare: et fit hoc etiam his qui ſunt etate perfecta. A natura aũt aliena eſt expurgatio per aures. Uerũ ⁊ infantibus etiam per aures cerebrum expurgaꝛ: ⁊ recte Hippo. inter ꝓprias huius etatis paſſiones: etiam aurium ſcripſit humiditates. ¶ Eſt quidẽ igitur et totum corpus nouiter natis puerulis maxime humidum: adeo q̄ ⁊ oſſium natura: in ipſis potius cerea: q̄ꝫ lapidea videatur. Pre ceteris ṽo partibus cerebrum humidum exiſtit: vt qđ etiam in perfectis talem habeat intẽperaturam. Quare non abſq̧ ratione in foramina eis: cum ſuperfluitates abũdent per omnia excernuntur.

¶ Aforiſmus. XXVI.

¶ In ꝓgreſſu ṽo cũ iaz dẽtire incipiũt: gingiuaꝝ prurigines, febres, cõuulſiones, alui ꝓfluuia: ⁊ maxime cuz caninos edũt dentes: ⁊ his p̄ſertim pueris q̄ craſſiſſimi ſũt: ⁊ aluos duras habent.

¶ Prurigines q̄dem gingiuarũ fieri cum dentes pullulare incipiũt puerulorꝫ, nihil mirum: prurigo enim pruritus quidam eſt cum pauco dolore: febres ṽo ⁊ conuulſiones, atq̧ alui ꝓfluuia accidũt pueris qui iam dentire incipiunt: ⁊ nõ adhuc morantur: quẽadmodum ⁊ ipſe oſtẽdit inquiens: ⁊ maxime cum caninos edũt dentes. Liquet autem q̄ perforatis gingiuis a dentibus ꝓdeuntibus: hi caſus eueniunt: quẽadmoduz vbi ſtimulus infigiꝛ carni: ⁊ ſane plus dentes affligunt q̄ꝫ ſtimuli. Hi ſiquidez ſemel firmati in mẽbro quieſcũt: cui ab initio infixi ſunt: dentes ṽo ſemꝑ procedũt: ⁊ tãtum quãtuz augentur. Febricitant ergo hac etate puerulꝫ: ⁊ propter etates, ⁊ vigilias, ⁊ inflammationes. Conuulſiones autẽ eis accidunt: tum propter hec: tum ꝓpter crudum alimentum: et quia neruoſe partes nonduz ſatis valide ſunt. Ad hec omnia etiam ex neceſſitate ventris profluuia conſequũtur: quoniaz alimentum non bene coquitur: neq̧ diſtribuitur. Quod autem diciꝛ pueris qui craſſiſſimi ſunt: et aluos duras habent: ad cõuulſiones refertur: cuz his maxime pueris dicat cõuulſiones fieri: qui craſſiſſimi ſunt: ⁊ aluos duras habent. Tales enim plenum corpus habent: ⁊ abũdans ſuperfluitatibus: ⁊ ideo cõuulſionibus facile capiuntur: maxime ṽo naturas has conuulſiones offendunt.

¶ Cũ ṽo

THEODORI traductio.

¶ Paulo etate ꝓgredien tib⁹ cũ dẽtire i. ṗiũt gingiuarũ prurigines febres cõuulſiões alui fluores maxime cum caninos edunt: et his potiſſimũ pueris q̄ corpulentiſſimi ſunt ⁊ aluos hñt aſtrictas.

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. XXVII.

Senioribus vero factis peritbimia ſpondilis ſecundum collum intus ipulſiones aſmata, lythiaſes, lumbrici rotundi, aſcarides, acrocordines, ſatyriaſis, ſcrophule et alie puſtule.

Hippo. in primis q̄litates naſcētium infantum noiauit: et poſtea dētes pducētium tetigit: modo vero 3^am etatē que iam dentes cōpleuerit et vicinatur pubertati ſtimulis: hac. n. cōpleta que eſt xii. annorum vel amplius. xiiii. dicturus eſt aliā cui multa horum pertigunt. Dicit aūt peritbimiā pueris euenire: quod nomē tumorē ſignat inter os et meri: quē locū greci vocāt iſmon. Hic aūt dicūt greci viam aliquā ſtrictā inter duo precipitia poſitā. Nos aūt hāc viā ſemitā vocamus: greci abuſiue hoc nomen huic loco vidētur poſuiſſe. Tumor autem iſte aliq̄n eſt in pelliculis ſtōchi in interioribus meri gutturis et oris: aliq̄n in lacertis ſup pelliculas has poſitis: vñ neceſſe eſt ſpondiles que ſunt ſecundum collū intus patiant̄ ipulſiones: ſic Hip. poſt peritbimiā ſubintulit.

Spondilis ſecundum collū intus impulſiones: has. n. ſpōdiles cū lacerti trabāt tumidi: neceſſe eſt moueri cōtra proram colli. Hip. nō prorā dixit: ſed ſecundum collū intus ipulſiones. Op3 ergo ſingramus qualiter hic accidētia nō inaſci dixerit pueris prius naſcētibus: quibus nō minus q̄ huic etati innaſcunt̄: ex cerebri humectationibus: que cū ſint humida: neceſſe eſt humores mittantur ad interiora. Sed Hip. animauit et ratio inuit q̄ noviter naſcētes pueri peant anteq̄ hic loca intumuerint pp dignitates horum locorum. i. neruorū et lacertorum hec ferre nō valētiū. Jtem mēbra noviter genitorum tāte ſunt teneritatis: vt expreſſionē pati nequeāt.

Aſma enim ſpiſſitudo eſt ſpūs ſic ſuffocati patiunt̄ pp neceſſitatē ſpūs vel flatus multos recipiēdi. Cū. n. quodlibet aial nimium moueat̄ totus flatus amittit̄ q̄ſi ſuffocet̄: quē cū recuperare velit: neceſſe eſt multū trahat. Si aūt aſma pter has cās venerit ppter anguſtias viarum ſpūs que vie ſunt in pulmone: op3 fieri ipm: hec autē anguſtia viarum pulmonis ex humoribus eſt deſcēdētibus a ſuperioribus q̄s humores maxime in noviter genitis: oportet inde fluere. Quare ergo Hip. in illis reticuit: nō inq̄ ignorauit vel neglexit. Sed anteq̄ hec eis eueniāt peunt noviter geniti: quia qualitates eorum anteq̄

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. XXVII.

Adultioribus iā tōſille: vertebre in occipitio, ſiue luxatio in partē iteriorē, anhelationes, calculi, lubrici teretes, aſcaride, verruce, ſatyrie, ſtrume et reliq̄ue abſceſſus: ſed precipue que enumeraui.

Principio de recēs natis puerulis loquitur mox dentientibus: tum aūt hoc in loco de quibuſdam aliis admonet: qui 3^am agūt etatē iterſitā inter eā que dentes edere ſuperſedit: et eam que pp pubertatē exiſtit. Etenim ab illis 4us ex ordine proxima ſententiola indicabit. At vero 3us nob hac parte ppoſitā ad annū 12^m aut tertiūdecimū extētam ptēdēdi pluſculis docuit affectibus: quorū primo ſcribit tōſillas: vtpote ceruicis inflāmationes. Ceruicē inaudias hoc in loco op3 ſedē que inter os et ventriculū iniacet trāſlatitio vbo de eo qui nauiter iſthmus. i. ceruix ſeu collū appellat̄. Js anguſtius quidā aditus terre inter duo maria intelligit̄ ab anguſtia et lōgitudine nūcupat̄. Tales igit̄ tonſille promiſcue ventriculo guleq3 et faucibus: atq3 etiā vniuerſo ori cuniculi iflāmatiōes exiſtūt. Interdū etiā muſculorum qui illi ſubſunt: cū vertebre in occipitio ſeu luxationes accidūt in partē iteriorē: de quibus poſt tonſillas iſinuabit: vertebre in occipitio ſeu luxatio in partē interiorē. Tracta. n. ab iflāmatis muſculis hec vertebra in partē ceruicis anteriorē cōtinet. At Hippo. nūc nō anteriorē hāc partem: ſed iteriorē appellauit remittēs ppreſſionē ad vertebrā que retro poſita eſt. Cōmutatio. n. in pfundū corporis ſiue ex partibus anterioribus ſiue poſterioribus fuerit ſingulari voce introrſum nominat̄. Sed quam ob rem Hipp. in pueris recēs editis neq3 de tonſillis: neq3 de luxatione vertebre introrſum diſſeruit. Cū nihilominus illi madētē et recremētoſum cerebrū habeāt: ita vt ſubſitis mēbris fluxiones imitat. An propterea q2 hi prius intereunt q̄ muſculi ſubpoſiti faucibus vna cū neruis vehemētiorē iflāmationē opiant̄. Aliter q2 partes in eis molliores exiſtūt: pindeq3 tam valide intēdi nequeūt vt vertebra ad illas interiorē in partē attrahat̄. Ceterum anhelatiōes ita grecia vocat crebrā ſpirationē qualis currētibus q̄ue alio modo actis ad exercitationem validiorē accidit. Jn his igit̄ ob exercitationē multa neceſſitas ſpirationis ſubit: in ceteris vero ſine exercitatione obuenit

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. XXVII.

Cū vero iam magis adoleuerint. Tōſille, et vertebre que in occipitio ad iteriora luxationes, crebri anhelitus: q̄s greci aſthmata vocāt, calculi, lūbrici rotūdi. Aſcarides, verruce: q̄s greci acrochordonas vocāt, ſatyrie, ſtrume, et alia tubercula: ſed precipue antedicta.

Primū quidem ſcripſit de recens natis puerulis: deinde illis qui dentes edunt. Nūc vero de his qui mediā habent etatē: inter illos qui iam dentes ediderūt: et qui ſunt pubertati proximi. Nam deinceps ſequēti aforiſmo illorum cōmeminit: qui quartū ordine obtinēt locū. Verum 3^am etatem que nūc pponitur: que vſq3 ad duodecimum: et tertiūdecimū annum pgreditur capi ait paſſionibus: quarū primas tonſillas noiat: que ſunt locorum ad iſthmum attinentiū inflāmationes. Hic autē per iſthmum oportet intelligere partē illā que os: et gulam interiacet: que per metaphoram quādam ita noiat̄ ab his qui pprie dicūtur iſthmi. Sunt aūt anguſti quidam terre trāſitus inter duo maria ſite. Hoc aūt tonſille ſunt: nō nunq̄ ſolius tunice vētri, ac gule, et faucibus: totiq3 ori cōmunis iflāmatiōes: nō nunq̄ vero et ſubiectorum ipſi muſculorum: quādo et vertebre que eſt in occipite ſunt ad interiora motiones: de quibus poſt tonſillas inquit. Et vertebre que in occipitio ad interiora luxationes: nam a muſculis inflāmationem patientibus vertebra tracta: ad partem inclinat ceruicis anteriorem. Noiauit aūt hanc partē Hippocrates, non anteriorē: ſed interiorem: vt ad vertebram retro locatā ſuum ſermonem referēs: corporis ſiquidem ad pfunda traductio, ſiue ex anterioribus, ſiue ex poſterioribus fiat partibus: per vnum verbū. ſ. intra, mōſtratur. Quid igit̄ Hippo. in noviter natis puerulis: neq3 de tōſillis: neq3 de vertebre que eſt in occipitio luxatione aliquid dixit: quam tamē et iſti nihilominus cerebrum humidū: et plenum habeant ſuperfluitatibus: adeo q̄ ſubiectis partibus poſſunt demittere fluxiones: an quia hac etate prius moriuntur: q̄ ſubiecti faucibus muſculi vna cum neruis forte ſubeant inflāmationem: adde q̄ hi partes habēt molliſſimas: atq3 ideo nō poſſūt vehemētius intēdi: ita vt vertebra intus ad ſpas attrahat̄. Et quidem et aſthma (ſic aūt

THEODORI traductio.

Adultioribus iam tōſille: vertebre i occipitio/ſiue luxatio in partē iteriorē/anhelatiōes/calculi/lūbrici teretes/aſcarides/verruce/ſatyrie/ſtrume: et reliq abſceſſus: ſed precipue q̄ enūeraui.

Marginal notes:

Jn pueris annorum. 12. tumor iter os et merj.

Spondilius colli intus impulſiones.

Aſma

Jn puer. 12. annorum Tōſille ſiue iflāmationes iter os et gulam.

Vertebre

Aſthma

TRANSLA.ANTIQVA

anteꝙ̃ aſma peioretur.Lanteꝙ̃ a ca/
lore vulue in nimiaꝫ aeris huius fri/
giditatem mutentur: mutatio cibo/
rum flegmones vmbilicorum:angu/
ſtie dentium: vix eos viuere permit
tunt:quantomagis aſma ſi eis ſupue
Lythiaſis ſiue lapis. niat. ¶ Lythiaſis:hic morb⁹ huius
etatis eſt proprius ex eorum guloſi/
tatibus: vnde crudi humores ⁊ mul/
ti in corporibus adunantur ⁊ ingroſ/
ſeſcunt:cum vrina in veſicis: et inde
materia fit lapidis. Item cum calor
ipſorũ ſit multus materia illa mol/
lis coagulatur ⁊ in petram mutatur.
De his quoqꝫ crudis humoribus ſe/
nioribus multa quãtitas remanens
non minuitur: in quibus tamen non
eſt guloſitas:ſed ex defectione virtu
tis digeſtiue:hoc idem eis contingit:
ſed petram non efficit:qꝛ calor deeſt
naturalis: vnde materia deſiccetur:
⁊ lapis efficiatur. ¶ Lumbrici rotũ
Lumbrici et aſcarides. di ⁊ aſcarides iideꝫ creantur:ſicut ⁊
quedam alalia ſemine carentia. Na/
ſcuntur ergo de putredine non ſola:
qꝛ calor augmentat eam. Bene autẽ
in ſtomachis puerorum ⁊ inteſtinis
intelleximus cibos corrũpi ⁊ putre/
fieri: vnde horũ vermium materia
fit:itẽ in nouiter genitis nõ tãtus ca/
lor ineſt: vt poſſint hi concreari. Se/
cũde ergo huius etatis ſunt propriꝫ
materiam ⁊ calorem: vnde concreã/
tur habentes. Lũbrici ꝟo ſunt ſubti
les:⁊ in inferiorib⁹ groſſis inteſtinis
ſemper naſcẽtes:⁊ in animalibus nõ
bene digerentibus multi apparẽtes.
Aſcarides multi ⁊ ſepius in ſuperio/
ribus groſſis inteſtinis naſcuntur:et
plus in infantibus. Eſt etiam tertiũ
genus qui lati ſunt ⁊ cucurbitini vo/
cantur:⁊ ceteris ſunt lõgiores: vtpo/
te alternatim ſibi cõtinuãtes in pue/
ris nõ niſi rariſſime naſcentes: vnde
Hippocra.eos in hoc loco reticuit.
Acrocordines uiue vruce et ſcrophule. ¶ Acrocordines/ſatyriaſis ſcrophu
le:⁊ alie quoqꝫ puſtule. Acrocordi/
nes/ſatyriaſis/quos vulgus ꝟrucas
⁊ porros appellat. Scrophule ꝙ̃ꝫ et
puſtule non indigent expoſitione:qꝛ
omnia Hippo.appellauit puſtulas:
⁊ omnia ſunt ex humorib⁹ peſſimis
⁊ multis:ab interioribus ad exterio/
ra per cutem corpis ꝓpulſis. Scro/
phule tamen in inguinibus maxime
naſcuntur: ⁊ in aſcellis atqꝫ gutturi/
bus propter illorum teneritudines
in carnibus.

¶ Seniorib⁹

TRADVC.LAVRENTIA.

obuenit ob anguſtiã ſinuũ ſpũs q̃ in
pulmone exiſtũt. Porro anguſtia re
pleto viſcẽ ob decũbẽtes fluctiones
iſeſtat. At fluctiões recẽs natis pue/
rulis cõp̃les eueniũt. Eos aũt ocyus
iterimũt. Cum.n.aliq̃ vexanẽ ea ꝙ̃ꝫ
mala accedunt. Ex vtero migratio
abitio in aereꝫ qui circũſecus eſt:ali/
monie diuſitas. Inflãmationes inꝙ̃
inter initia circa vmbilici ſedes:tum
aũt rurſus ob dẽtiũ eruptioneꝫ. Nã
hec oĩa eos debilitant: et vix egreqꝫ
ab iis ꝙ̃s docui morbis euaduntnc/
dũ vt ad hec decũbentes in pulmo/
nẽ fluctiones tolerare inſup queant.
¶ Calculus p̃terea adultioris huius
etatis affect⁹ ꝓpius habeẽ ob edacita
tẽ crude copiã mãe colligẽtẽ:ex qua
qꝺ craſſius eſt ſiꝫ cuꝫ vrina diuertẽs
in veſicã ſuſtermẽ ad calculi fabricã
ſubuehendã. At nõ ita accidit ob co/
piã caliditatis. Nã ſenes crude mãe
abũdãtiã colligũt:nõ ob ꝓdigã vite
luxũ edacitatẽq; velut pueri: ſed ob
ↄcoq̃nte facultateꝫ debilitatẽ. Autẽ ca/
lorẽ neꝙ̃ obtinẽt validũ:q craſſio/
reꝫ euaporãs mãm calculos gignat.
¶ Porro lubrici ⁊ aſcarides:miũ fi/
gura noiate gignunẽ: vt ceta alantia
qꝺ ꝓpor^m̃ rñdeat:ꝙ̃cũqꝫ nõ ex ſemie
genitali:ſꝫ ex putri mã ↄſiſtũt. At ꝟo
mã putris in eorũ genitura ſibi ſup/
eſſe ſola neꝙ̃ põcꝫ ẽt calore qꝺ ſit
ſatis op⁹ eſt. Itaqꝫ cib⁹in vẽtre p̃ſer/
tim iſerno pueris p̃ſepe vitiaẽ. Uex
calor minorib⁹admo^m natu nõdũ p/
uincit mãꝫ:at in etate iam adultiore:
tũ mãꝫ ad ea alantia gignẽda para
tã ⁊ idoneã:tũ ẽt caliditatẽ hꝫ. Aſcari/
de q̃ tenuiores q̃daꝫ lubriculi ſunt q
p̃te potiſſimũ iteſtini pleniorís infer
na ↄſiſtũt. Porro eoꝝ cruditatẽ gra
ueolẽtia recremẽtoꝝ oſtẽdit. At ꝟo
gen⁹ aliꝺ lubricoꝝ:puta teretes ſup/
nis poti⁹ iteſtinis creanẽ:⁊ ob eã reꝫ
ipm vẽtriculũ nõnũꝙ̃ adſerpũt. Hi
multo pl̃es in pueris ꝙ̃ aſcaride ꝓgi
gnunẽ. Ceteꝝ latioris genitura tinee
ſeu lubrici rarior viſitur:q inꝙ̃ oppi
do ꝙ̃ lõgus ↄſiſtẽs a ſũmo ad imũꝫ
ſepemũo oĩb⁹iteſtinis adhereſcit. Sꝫ
huí⁹nequaꝙ̃ meminit Hippo.qꝛ nõ
de cũctis affectib⁹agẽ ↄſtiauit q̃cũqꝫ
hoĩbus accidãt. Sꝫ de his tñmodo
docet q̃cũqꝫ plurimi p etates iſeſtẽt.
¶ Ob eã reꝫ ſimul oẽs ꝙ̃s diximus
nũauit. Deinde verrucas ⁊ ſtrumas
ſcripſit mali ſucci ꝑmultiqꝫ aliũnos
morbos qui foraſqꝫ ⁊ ad cutem ↄtẽ/
dãt. Uniuerſũ genus eoꝝ noiat ab/
ſceſſus ꝓxime dicẽs hũc in modum.
Uerruce ſtrume ⁊ reliqui abſceſſus:
ſed p̃cipue que enũiaui. Ceteꝝ haud/
quaꝙ̃ incognouiſſe Hippo. latiores
lubricos

VERSIO LEONICENI.

(ſic aũt greci vocãt crebrũ anhelitũ
qualis currẽtib⁹accidit:aut ꝗuis alio
mõ ad vehemẽtẽ ductis motionẽ.)
Sed in his q̃dem fit ob exercitiũ qꝺ
multũ indiget animalis reſpiratiõe.
Ubi aũt nõ adeſt exercitiũ:ob angu
ſtiã eoꝝ que ſunt in pulmone vẽtri/
culoꝝ:hec ꝟo anguſtia fit repleto vi/
ſcere ab his que deſuper veniũt flu/
ctionib⁹:he aũt fluctiones:plures q/
dẽ in recẽs natis puerulis ſunt. Cito
aũt ipſos iterficiũt:qm̃ ⁊ aliter male
ſe hñt. Nã ex vtero ad aereꝫ ambiẽ/
teꝫ trãſit⁹:⁊ alimẽti mutatio:⁊ ſi aliq̃
adſit iflãmatio:ab initio q̃deꝫ locoꝝ
ad vmbilicũ attinẽtiũ:poſtea ꝟo ob
dentiũ g̃nationẽ:ex his oĩb⁹ ſiũt im/
becilliores:⁊ vix ea que dixi tolerãt
mala:nedũ ſi ad hec ẽt fluctiões ac/
ceſſerint poſſint ſuſtinẽ: vbi ad pul/
monẽ decubuerint. ¶ Lapis ꝟo ꝓ/ Lapis
pria eſt paſſio pueroꝝ qui ob edaci/
tatẽ nõ paucos crudos humores co/
aceruãt:ex q̃b⁹pars craſſior vna cuꝫ
vrinis ad veſicã ꝑueniẽs fit lapidũꝫ
g̃natiõis mã. Accedit altera cã vehe
mẽtia caliditatis. Aceruãt.n.⁊ ſenes
humorẽ crudũ non paucũ:nõ ꝓpter
edacitatẽ: vt pueri:ſed ꝓpter potẽtie
ↄcoquẽtis imbecillitateꝫ:nõ tñ calo/
reꝫ fortẽ hñt qui ex mã craſſa vapo/
reꝫ reſoluẽs lapidẽ g̃net. ¶ Lũbri/ Lumbrici et aſcarides.
ci ꝟo atqꝫ aſcarides videnẽ aliqs aia/
libus ꝓportionalr̃ gigni:que non ex
ſeminib⁹: ſed ex putredine hñt g̃na/
tionẽ. Sola eniꝫ putredo hec nõ eſt
ad g̃nandũ ſufficiẽs:ſed ⁊ calore plu
rimo indiget. Cibus aũt plerũꝙ̃ cor/
rũpiẽ in vẽtre:⁊ p̃cipue iſeriore pue/
rulis:veꝝ caliditas in valde tenellis
nõdũ mãm obtinet:in adultioribus
aũt ⁊ mã idonea eſt ad aĩaliũꝫ taliũ
g̃nationem:⁊ p̃terea caliditas adeſt.
Aſcarides igitur ſunt tenues q̃daꝫ
lũbrici qui in parte maxime iſeriore
craſſi iteſtini gignũtur:⁊ plurimi ap/
parent in iumẽtis male cibuꝫ coquẽ
tibus:quoꝝ malaꝫ coctionẽ fetor in/
dicat excremẽtoꝝ. Aliud ꝟo genus
lũbricoꝝ eſt rotũdoꝝ:qui in ſupiori/
bus magis inteſtinis g̃nanẽ:adeo ꝙ
ad ipm quãdoqꝫ vẽtriculũ aſcẽdũt.
Multo ꝟo plures hi/ꝙ̃ aſcarides gi
gnũtur in pueris. Rarior aũt eſt lu/
brici lati generatio:qui ⁊ lõgiſſimus
eſt:⁊ ſepe per tota extẽditur iteſtina.
Uerum de hoc nullã fecit Hippoc.
mẽtionem:qm̃ neqꝫ eius erat ꝓpoſi/
tũ:de oĩbus agere paſſionibus que
mortalibus accidunt:ſed de illis tñ
que ſingulis etatib⁹accidunt. ¶ Ob Uerruce ⁊ tubercula.
hãc igiẽ cauſam ipſe enumeratis iaꝫ
dictis:deiceps verrucaꝝ gen⁹qꝺ gre
ci acrochordonas vocant:⁊ ſtrumas adiecit

TRANSLA. ANTIQVA | TRADVC. LAVRENTIA. | VERSIO LEONICENI.

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Aforiſmus. XXVIII.

℄ Senioribus vero ⁊ ad iuuẽtutem accedentibus: ⁊ borũ multa: ⁊ febres diuturne magis: ⁊ ex naribus ſanguinis fluxus.

℄ Pueris autem .xij. ſiue .xiij. annoꝝ iam pubeſcentibus ſm̃ diuerſitatez caloꝛum: quia plus caleſcẽtes citius: alij vero pubeſcunt tardius: his inquã pueris, horum ſubauditur predictorum puerorum: in alia etate morborum multa contingunt ſimilitudinẽ ambarum etatum. Patiuntur etiam febres magis diuturnas cũ ſui caloris: quia ſubito mutantur in qualitates diuerſas propter humectatiões ſuas ⁊ virtutũ foꝛtitudines. ℄ Sanguinis fluxus: quia augmentatur calor ⁊ multum iam loquuntur: q2 non multum creſcunt amplius tanto ſanguis augetur.

℄ Aforiſmus. XXIX.

Vide .19. parti. char. 191. col. li. 3°.

℄ Pl'ime vero pueris paſſiones terminant̃: he qdẽ in .xl. diebus: he vero in ſeptem mẽſibus: he vero in ſeptez annis: he vero ad iuuẽtutez accedẽt. Quecũqz vero pmanẽt pueris ⁊ nõ ſoluũtur circa iuuẽtutem, aut feminis circa mẽſtruoꝛuz eruptiones veteraſcere conſueuerunt.

℄ In alijs libris ſic inueni: in vita eoꝝ pmanent.

TRADVC. LAVRENTIA.

lubricos falſo qdã dixerũt: ſiqdez lubricos dictitãs teretes .ſ. aduerſuz latiores: nõ adiſuz aſcarides dixerit. Nã ⁊ hi teretes: ſed exiles admodũ ⁊ oblõguli ſunt. At vero ppe preſſeqz abſceſſus ſeu tubercula nolant̃ inflãmationes ſpõte: que inqʒtũ ocyſſime erũpãt: atqʒ ocyſſime in mucronẽ pminẽtiuſculũ ſubeãt: ⁊ in conum pducant̃ reſurgẽdo: tum etiã ocyſſime ſuppurẽtur. Hoꝝ plurima genitura ex inguinibus ⁊ alijs: qm̃ adenes his ptibus plures exiſtunt: q̃s nã ad ſe excrementa recipe pꝛopt̃ voluit. Hoꝝ affectus ſtruma quoqʒ habet̃: que nõ ex calida mã, neqʒ in ſuppurationẽ pperante: ſʒ potius q̃dãmodo frigidiore ⁊ pituitoſiore cõſiſtit.

℄ Aforiſmus. XXVIII.

℄ Adoleſcentib⁹ iam ⁊ pubeſcentib⁹ magna coꝝ pars accidit: atqʒ etiaz febres diuturne potius ⁊ ſanguinis e naribus profuſiones.

℄ Pubeſcũt pueri annis bis ſeptem īpletis: qdã ppter illã etatẽ duodecimo, aut tertiodecimo anno: alij quartodecimo. Nõ .n. in oĩbus idẽ pubertatis tẽpus eſt ob caliditatẽ ⁊ frigiditatẽ tẽperamẽti. Calidi enim maturius. Frigidi lentius pubeſcũt. ℄ At vero pueris his magna pars coꝛũ q̃s diximus accidit ob tẽperamẽti ſĩilitudinẽ: atqʒ etiam febres diuturniores: q̃ que pꝛius ſunt pdite. Nõ tamẽ gcq̃ docuit de febribus que per illã etatez infeſtẽt. Sed ex dictis hoc in loco pſtat vt febres ipſas acutas accidere indicet. Puerorꝝ enim affect⁹ ob humiditatẽ coꝛpoꝛis ac viriũ naturaliũ firmitatẽ celerrime ꝯuariãt. ℄ Sanguinis e naribus pfuſiones accidunt: in etate puerili. Quia per illã etatez talis ſuccus erupare incipiat: non ideo q2 plus gignat̃ q̃ pꝛius. Sed ea rõne q̃ tantiſper minus ſumit̃: ſiqdez hac etate pportione coꝛporis minus q̃ antea creſcitur.

℄ Aforiſmus. XXIX.

℄ Plurimi vero affect⁹ puerilis etatis iudicant̃: aut intra quadrageſimũ diem: aut intra ſeptimũ menſem: aut intra ſeptimũ annum: aut cum ad pubertatẽ itur. Qui autẽ perdurarint, nec ſolui potuerint pubeſcenti, aut femine cum menſtrua erumpũt: ij̃s conſeneſcere aſſolent.

℄ Si ppẽſioni fuerit additũ verbum, diutini,

VERSIO LEONICENI.

adiecit: que ſunt vitiate multitudinis ad exteriora: ⁊ autẽ repẽtis germina paſſiones. Omne aũt ipoꝝ genus tubercula nõ iacita deinceps ſcribens. Acrochordones, ſtrume, ⁊ alia tubercula. Quedã aũt ex his pcipuo vocabulo tubercula nolant̃: quedã ſpõte naſcentes: ⁊ ſubito facte inflãmationes: que celerrime in altum attollũtur acumen: ⁊ celerrime etiaz ſuppurantur: ⁊ plurima eſt hoꝝ in inguinibus: ⁊ alijs gñatio: qm̃ ⁊ in his partibus plures ſunt adenes qui apti natura ſunt ad has ſupfluitates pꝛõpte excipiẽdas: hoꝛum paſſio ſtruma q̃s eſt: non ex calida mã, neqʒ ad ſuppurationez properante: ſed pituitoſiore: ⁊ frigidiore conſiſtens.

℄ Aforiſmus. XXVIII.

℄ Grandioꝛib⁹ autem: ⁊ iam accedẽtibus ad pubertatem plurima ex his: ⁊ febres diuturne magis: ⁊ ex narib⁹ pfluuia ſanguinis.

℄ Incipiunt qdẽ pueri pubeſcẽ poſt annũ 14ᵐ. Qui aũt ppe ad hãc etatẽ accedũt: illi cẽnt: qui aut 12ᵐ, aut tertiũdecimuz, aut quartũdecimũ agũt annũ. Neqʒ .n. eſt vnus oĩuz certiſſimus termin⁹ pubtatis: pp caliditatẽ ⁊ fridditatez tẽpature. Calidi .n. citius: frigidi vero tardius pubeſcũt. ℄ Laborãt aũt pueri: hi plurimis qdez ex moꝛbis antea dictis pp ſĩilitudinẽ tẽperature: ⁊ pterea febrib⁹ diuturnioribus q̃ pꝛores: non tñ aliqd dixit de his que illa etate febrib⁹ ſupabũdãt. Uerum ex eo qđ nũc dĩ clarũ eſt: q̃ oſtẽdit ipas acutas eſſe. Alterant̃ .n. puerorũz diſpõnes citiſſime pp coꝛpoꝛis humiditatez: ⁊ nãlis po⁹ imbecillitatẽ. ℄ Sãguinis vero pfluuia ex narib⁹ fiunt in tali etate ꝯſtitutis: qm̃ hic humoꝛ in ea incipit ſupabũdare: nõ q2 plus de eo gñet̃, q̃ pꝛius: ſed q2 nũc minus abſumit̃ ex ipo: ppterea q̃ ⁊ augmẽtũ minus eſt hac etate q̃ pꝛioꝛe: vt ad coꝛpis pportionez.

℄ Aforiſmus. XXIX.

℄ Pl'ime aũt paſſiones puerulis iudicant̃: nõnulle qdez in q̃draginta dieb⁹: nõnulle in ſeptez mẽſib⁹: nõnulle vero in annis ſeptẽ: quedã vero iaz ad pubem accedẽtib⁹. Que: vero pmãſerint: nec in pubertate finierint, puerulis, aut feminis cum mẽſtrua erũpũt: cõſeneſcere conſueuerũt.

℄ Si verbũ, diutine, ſermoni adiectũ eẽt meli⁹

THEOdori traductio.

℄ Adoleſcẽtib⁹ iaʒ ⁊ pubeſcẽtib⁹ magna coꝝ pars accidit: atqʒ & febres diuturne potiꝰ & ſanguis e naribus pfuſiones.

Sãguis i[n] etate pubertatis plus abũdat q̃ in pcedẽtibus.

THEOdori traductio.

℄ Plũi vero effect⁹ pueril' etat' iudicant̃ ſiue finiũtur, aut intra 40ᵐ diem, aut intra 7ᵐ mẽſez, aut intra 7ᵐ annũ, aut cũ ad pubertatez itur. Qui aũt pdurarint, nec ſolui potuerint pubeſcẽtibus, femie cũ mẽſtrua erũpũt: ij conſeneſcere aſſolent.

TRANSLA. ANTIQVA

permanēt. Sed ſi hic diuturne addidiſſet: melius quidem eſſet: ſed cōſuetudine verboꝝ ſuoꝝum intelligimus: quia cū abſolute aliquos morbos dicat diuturnos itelligit: in multis enim locis cū moꝛbos acutos diceret eos determiauit: diuturnos vero abſolute ⁊ incomplete poſuit: vt ita dicamus. Plurime diuturne paſſiones pueris terminantur: he quidem in .xl. diebus: he in .vij. menſibus: he autem in .vij. annis. ¶ In quadrageſimo autē die eſt morbi diuturni initium: finis vero acutoꝛum moꝛboꝛum in diuturnos mutatoꝛum. Quecūqꝫ paſſiones huiuſmodi hunc numerū tranſeant: per ſeptenarium quidem procedant: neqꝫ etiam ſolum dierū: ſed etiam menſium: deinde annoꝛū. Septenariū vo trāſcuntes per .xiiij. neceſſe eſt ꝙ computes. xiiij. eniꝫ ſecundi ſeptenarij eſt finis: hoꝛum aūt mutationes maxime ſunt cum pueri iam pubeſcunt: ⁊ maxime mulieres cum ad menſtrua deueniūt: quecūqꝫ vo non tunc finiuntur: neceſſe eſt vt inueterentur.

Quadrageſimus dies diuturni morbi initium: acuti vero finis ⁊c.

TRADVC. LAVRENTIA.

diutini, deliberatioꝛ ⁊ inſtructioꝛ tractatus euadet. Quaꝫ ob rem nōnulli nomē affectus Hippocratē de moꝛbis diutinis afferre ꝯtēdunt. Atqꝫ aduerſum eos ꝓugnāt que ſunt per ſententias ꝓdita. In affectib⁹ acutis raro ⁊ inter initia vtēdū medicamēto vacuatoꝛio eſt. Et itē tenuis exquiſitaqꝫ victus ratio in affectib⁹: tū diutinis oīb⁹: tum etiā acutis. Ex his igit̄ non in lōgis ſolū: ſed etiā in acutis ſolere Hippo. dicere affect⁹ vocabulū perſpicuū eſt. ¶ Itaqꝫ ꝯſtat vt h̄ in loco, aut de diutinis vbum afferat, aut vt itractata ⁊ tanqꝫ ineffigiata ꝓpenſio ſit: quā nos abſoluētes ponētesqꝫ vult⁹ ⁊ oris lintamēta exoꝛnabimus hūc in moduꝫ. Plurimi vo affectus diutini puerilis etatis iudicantur, aut intra quadrageſimā dieꝫ, aut itra ſeptimū mēſem, aut intra ſeptimū annuꝫ. ¶ Ergo q̄dragesimus dies ꝑnceps longoꝝ moꝛboꝝ decretoꝛi⁹ eſt: poſtremus autē acutoꝝ ex trāſlabitione: quēadmodū explanatum iam eſt. At vo quicūqꝫ hūc nūm trāſcēdēt per hebdōas rōnē iudicationē nō preterea ſeptenis diebus: ſꝫ ꝑn⁹ mēſib⁹: poſtea annis connūātis obtinebunt. Quinetiā vt qui ꝑtereunt hoc tꝑs in quartūdecimū annuꝫ deueniāt dilucet. Nā ſequēs hebdōas hoc tꝑe claudit. Ceterū ꝯuerſiones cum eueniāt ex pubertate iſignes potiſſimū feminis ob eruptionē mēſium accidunt. Quocirca qui nō per eam etatē abolent̄ moꝛbi: obdiu immoꝛant̄.

VERSIO LEONICENI.

eēt melius foꝛet: vnde ⁊ nōnulli nomen paſſionis de diutinis tm̄ ipſum arbitrant̄ intellig̃. Uerū ꝯtra hoc ſunt ſmones tales: qbus ipſe vtit̄ in afoꝛiſmis. In acutis paſſionib⁹ raro: ⁊ in ꝑncipijs vti medicationib⁹ ꝯ. Et tenues vict⁹: ⁊ in lōgis ſemꝑ paſſionib⁹: ⁊ in acutis. Manifeſtū itaqꝫ ex his eſt ꝙ nō in diutinis tm̄: ſed etiaꝫ in acutis dicere ꝯſueuit Hippoc. nomen paſſionis. ¶ Uidet̄ aūt h̄ in loco, aut de diutinis paſſionib⁹ intelligere, aut defectū ſermonē ꝓtuliſſe. Nos vo ipſum ſupplētes, dicemus ita. Plurime autē puerulis diutine paſſiones iudicant̄: nōnulle qdē in quadraginta dieb⁹: nōnulle vo in ſeptē mēſibus: quedā in ſeptē annis. ¶ Ex diebus autē quadrageſimus ꝑmus eoꝛū eſt ex qbus moꝛbi diutini iudicant̄. Ultimus aūt inter illos qui acutos ex intercidētib⁹ iudicant: ſicuti etiam ſupra notauimus: qcūqꝫ vo hūc trāſcendūt numerum: ſm ſeptimane rationē habēt iudicium: nō a ſeptem iam diebus cōnumeratis: ſed primū quidem mēſibus: deinde annis. Et qdē ꝙ qui hoc tēpus trāſcendūt: ad quartūdecimuꝫ annum perueniūt, manifeſtū. Nam ſecūda ſeptimana in hoc cōpletur tēpoꝛe: ⁊ alias in pubertate magne fiunt coꝛpoꝛis cōmutationes: in feminis maxime ꝓpter menſtruoꝝ eruptiones. Quare ſi qui moꝛbi: neqꝫ hac etate finiūtur: vſqꝫ ad lōgū tempus perdurare conſueuerunt.

Dies 40⁹ eſt vltimus acutoꝛū: ⁊ ꝑmus diuturnoꝝ.

¶ Afoꝛiſmus. XXX.

¶ Adoleſcētibus vo ſanguinis ſputa, ptiſis, febres acute, epilepſie ⁊ alie egritudines: ⁊ maxime predicte.

¶ Hippocrates multū ſubtiliauit a ꝑma etate vſqꝫ ad pubeſcēteꝫ: ignoro autem quare pretermiſit etatem que inter pubeſcētem ⁊ ꝑfectam iuuentutē eſt. Sed foꝛſan putauit nos intelligere per anterioꝛē ⁊ ſubſequētem quales moꝛbi huic etati futuri eſſent: hec eniꝫ etas illis duabus etatibus in multis itermiſcetur infirmitatibus. Et habent maſculi ꝓpꝛie emittere ſanguinem e naribus: quēadmoduꝫ in pubeſcētibus tetigit: ab ipſis enim ſanguis e naribus fluere incipit: ⁊ finitur cum ad ꝑfectam iuuentutem deueniatur: vnde Hippo. hanc etatem reticuit poſt pubeſcentes ponens adoleſcentes: quos dicit ſputa ſāguinis pati ⁊ ptiſim ⁊ febres acutas, epilepſiam et egritu̇ᵉˢ alias: maxime vo ꝓdictas: qḋ bene videtur adiunxiſſe. Sed tamen neglexit hic de

Sanguis e naribus in pubeſcentibus eſſluere incipiens in iuuentute terminatur.

¶ Afoꝛiſmus. XXX.

¶ Iuuenib⁹ ſanguinis ſcreationes, tabes, febres acute, comitiales, ⁊ reliqui moꝛbi: ſꝫ precipue que enumeraui.

¶ Quum ad vſqꝫ pubertateꝫ etates minutiſſime diuiſerit: haud ſcio quē in modū adoleſcētiam in medio pubertatis ⁊ iuuētutis poſitā ꝑtermiſerit. Sed ex his que ſunt memoꝛata: de hac etiaꝫ ita ꝯiectura capias licebit: vt multa cum ꝯtinētib⁹ ſe ambifariam cōicet exhibeatqꝫ peculiarē in marib⁹ affectū: vtpote ſanguinis e naribus ꝓfuſiones: quaruꝫ habuit mētionē in ijs qui ꝓpter pubertateꝫ exiſtūt. Incipit eniꝫ cōparere per illā etatē hoc accidēs: ſed potiſſimū in adoleſcētib⁹ pollet: tum aūt in viris ſubſiſtit. At vo hāc etateꝫ ſilētio diſſimulās Hippo. de iuuēta diſſerens ꝑncipio inquā ſcripſit ſanguis ſcreationes, ⁊ tabes: deide febres acutas: poſtea comitiales poſtremo et reliq moꝛbi: ſed ꝑcipue que enumeraui: id recte adſcribēs: nam ita ſe hic ꝑſpicuum eſt.

¶ Afoꝛiſmus. XXX.

¶ Adoleſcētibus aūt ſanguinis ſputitiones, tabes, febres acute, moꝛbus comitialis, ⁊ alij: ſed precipue antedicti.

¶ Cū ꝑmas etates ad pubertatē vſqꝫ minutiſſime diuiſerit: neſcio q̄modo adoleſcētium etateꝫ ꝑtermiſerit: que mediū obtinet locum iter puberes: ⁊ illos qui ꝯſiſtētis etatis vigoꝛē hñt. Uerū ex alijs quas tetigit licet ⁊ de iſta conijcē: que in multis qdē cōicat illis que ex vtraqꝫ parte ipam circūſtant: ſed h̄ habet peculiare in maribus: ſanguinis ex naribus ꝓfuſionē: de qua commeminit in illis qui ſunt ꝓpe pubertatē. Nā hic caſus incipit illa etate apparere: ſꝫ maxime viget in adoleſcētib⁹: deinde ſubſiſtit in viris. Uerꝫ hāc etatē trāſgreſſus Hippocr. ad illā que eſt adoleſcētiū puenit: ⁊ ꝑᵐ ſanguinis ſputum ſcripſit: ac tabē: deide febres acutas: ⁊ poſt has moꝛbū comitialē: deide poſt hec aia ⁊ alij moꝛbi: ſed ꝑcipue antedicti: recte qdē hoc adijciēs. Nā rem ita ſe habere

THEOdoꝛi traductio.

¶ Adoleſcētibus ſanguinis ſcreationes, tabes, febres acute, comitiales et reliqui moꝛbi: ꝑcipue que nūerauimus accidēt.

TRANSLA. ANTIQVA

hic de febribus determinare acutis que nō minus pubeſcētibus q̄ adoleſcētibus eueniūt: bonum ergo eſſet ſi diceret. Maxime acuti morbi ſe/bres inquaʒ tertiane et cauſon deueniunt his: hi enim ſunt ꝓprij his quibus chol. rub. dominat̄. Ptiſis vero et ſanguinis fluxus non ꝓprij ſunt huic etati: accidentaliter igitur eueniunt his: tamen in ſuperioribus. Seniores inquit minus egrotant q̄ iuuenes: nos autē de hac re iam diximus: cum iuuenes pati multa propter temeritateʒ iam diximus non ex virtutum ſuarum defectionibꝰ: vnde eis ſemper ſuccedit ſanguinis fluxus: qui fit aut de percuſſionibus/aut de ſaltibus/aut de quibuſlibet aliter obuiantibꝰ eis/ſiue de voce/ſiue de nimia frigiditate/vel ad terrā/ſiue calcitris/ſiue lecti ſtramine iacere/vel nimia comeſtione. De fluxu auteʒ ſanguinis incidūt in ptiſim. Ptiſis autem nō naturaliter venit iuuenibus: accidentaliter ergo cōſequitur. Epilepſie quoqʒ non naturaliter his venire videnť. Et mirandum quare dixit euenire iuuenibus: cum alibi hunc morbum infantium propriū eſſe dixit: ſed ſm etateʒ creſcentem tranſire. Adoleſcētibus tamen dico euenire propter inordinationem diete/et tolerantiaʒ fatigationis aſſidue: vtpote famis/vigilie/caloris/frigoris/modum excedētium: vnde et calore mutato in melancholias incidunt: hoc tamen rarum eſt. Alij quoqʒ his ſuccedūt morbi multi ſm conſiderationem huius rationis. Bonū autem eſſet ſi ſic dixiſſet. Adoleſcētibus oēs morbi priſe ſuccedere: quos in alijs etatibꝰ diximus: ſed proprie cauſon et tertiane.

Uide 4° cōl. cap. 2°. chor. ducol. p°.

Ptiſis et epilepſie nō nāliter iuuenibꝰ eueniunt.

TRADVC. LAVRENTIA.

cutum eſt. Uerū incōdite et rudius ſatis de febribus docuit acutis. Non. n. ſimplici abſolutaqʒ rōne ſcribēdum fuit: qꝛ q̄dē vel pueris nihilo minus fieri viſunť: ſed acutoꝝ maxime tertianas et ardores. Hi naqʒ bilioſiſſimi oium cenſenť et pre plurima in iuuenta affligūt: ea rōne q̄ flaua bilis per illā etateʒ exuperat ſub qua tales morbi ꝯſiſtētibꝰ ſuo vigore eueniūt. ¶ At vero tabes et ſanguinis ſcreatiōes vi et nā etatis nequaq̄ accidūt: ſʒ ex accidēti. Quā ob rem antea dixit ſeniores magna ex pte minus egrotāt q̄ iuuenes: quo in loco morbos fieri plures ob intēperātiā incōtinētiāqʒ et victus pluriū nō ob viriū imualētiaʒ docuimus. Nec ſecus ſanguinis ſcreationes eueniant ſi vberenť/aut ſaltu ꝯcitenť: ſi ſiblatiſſima voce atqʒ ferociter clamitēt: ſi refrigeſcant/aut humi cubitēt/aut veſcant in ſatietateʒ. Porro ſanguinis ſcreationibꝰ comitanť tabes. Ita ſit vt ob hec iuuenes ex accñti non p̄maria rōne: neqʒ vi et nā etatis egrotent. ¶ Ceteꝝ comitiales: accidūt q̄deʒ ijs qui praue victitēt: ſed (ꝓpe dixerim) non accidūt. Unde eſt qd̄ mirer quā ob cām eos ſcripſitet Hippocr̄. quippe alias ſanxit: vt nō ſoluʒ exuperent in pueris: ſed etiaʒ vocenť morbi pueriles atqʒ etatis ꝯuerſione et mutatiōe deſiſtant. Comitiales igiť nōnullis iuuenibꝰ accidunt quos antea nequaq̄ afflixerūt ob arrepti cibi admiſſuʒ/aut etiam ea rōne q̄ gerendis et agēdis rebus oberrāt velut ſi ſolo cubitēt/aut rapidū ſolis eſtū/aut imbres nequaq̄ defugiāt. At magna ex pte nequaq̄ fiunt. Quinetiaʒ alij q̄dam morbi per eādem rationeʒ affligūt. Quocirca ꝓbior et iuſtior ſentētia eſt hūc in moduʒ ꝓſcripta. Juuenibꝰ accidūt reliqui morbi fere quos diximus oēs per alias etates: ſed p̄cipue ardores et febres tertiane. Sciēdum p̄terea eſt vt ꝯſiſtens ex vigore etas anno trigeſimoquinto: adclinans vero quadrageſimoquinto finiatur.

VERSIO LEONICENI.

hic indicat viſus. Cuʒ vero nō ſat plene de morbis acutis dixiſſet: neqʒ. n. dicere ſimplr̄ oportebat acutos: qui et in pueris nihilominus fieri videntur. Sʒ ex acutis tertianas maxime: et febres ardētes. He enim pre ceteris febribus ſunt bilioſiſſime: et multis adoleſcentibꝰ accidūt: qm̄ et flaua bilis hac ipa ſupabūdat etate: in qua morbi tales in ſūmo vigore ꝯſiſtētibus accidūt. ¶ Tabem auteʒ et ſanguinis ſputū: non ſm etatis nām patiunť: ſed ſm aliqd̄ qd̄ ei accidit magis: q̄re et antea dicebat q̄ ſenes plurimuʒ minus egrotāt iuuenibus: vbi et nos diximus: q̄ ob incōtinētiaʒ iuuenibus: nō etatis imbecillitatē egritudines plurime accidunt. Scḋm hoc igiť: et adoleſcētibus ꝓfluuia ſanguinis accidūt: aut qꝛ vulneranť: aut qꝛ franguntur: aut ſaliūt: aut clamant vehementius: vel quia refrigeranť/aut humi cubant/aut replenť/aut ꝓpter aliquā huiuſcemodi cām. Ad ſputuʒ vero ſanguinis tabes ꝯſequiť. Quare et ꝓpter hec talia adoleſcētes ex accidēti egrotabūt nō p̄mum/neqʒ etatis ratione. ¶ Morbi aūt comitiales: q̄uis malo victu vtantur: tamen ipſis non accidūt multi: vt mihi mirari ſubeat: quomodo et hos Hippocrates ſcripſerit: cum in alijs: nō modo q̄ abūdant in pueris dixerit: ſed q̄ etiaʒ ex hac cauſa morbus puerilis nominať: et q̄ etatis mutatione ſanātur. Fiunt igiť et in quibuſdā adoleſcentibꝰ morbi comitiales qui p̄us nō erant: ꝓpter victus errorē: quem in his que aſſumūtur admittūt: et in alijs: que ab ipſis agūtur operibus: et qꝛ humi cubant: et ſoli ſe exponūt: et imbribus/atqʒ alijs ſimilibus. Ueruʒ hi morbi nō multi ſunt. Et fiunt quidam alij morbi eadem ratione. Quare meliꝰ fuerat ita ſcribere aforiſmum. Adoleſcētibus autem et oēs alij morbi quos diximus alijs accidere etatibus: ſed precipue ardores: et tertiane febres.

Flaua bilis adoleſcentib⁹ maxime abūdat.

Tabes et ſputū ſanguinis adoleſcētibꝰ accidunt non ſm nām.

Morbi comitiales adoleſcentibꝰ raro accidūt.

¶ Aforiſmus. XXXI.

¶ Ultra vero hanc etatem aſmata pleuretides, peripleumonie, lythargie, freneſis, cauſon, diarie, diuturne cholere, diſſinterie, licterie, hemorroides.

¶ Aforiſmus. XXXI.

¶ Qui hanc exceſſerunt etatem, ijs anhelationes, coſtales, pulmonie, obliuiarij, deliria, ardores, bilares, alui fluores longi, difficultates inteſtinorum, leuitates inteſtinorum, mariſce.

¶ Aforiſmus. XXXI.

¶ Ultra hanc etatē aſthma. i. creber anhelitꝰ, morbi laterales, pulmonis iflāmatiōes, lethargi, phrenetides, ardores, diuturna ꝓfluuia, chole, difficultates inteſtinoꝝ, leuitates inteſtinoꝝ, hemorroides.

THEOdori traductio.

¶ Qui hanc exceſſerint etatē his anhelationes/coſtales/pulmonie/obliuiarij/delíria/ardores/bilares/alui fluores lōgi/difficultates inteſtinoꝝ/leuitates inteſtinorū/mariſce.

¶ Juuētus in quinto ſeptenario finitur: vnde in pronoſticis. Plurimum inquit ſanguinis fluxus his qui ante xxxv. annū ſunt etatis. Etati vero huic ſuccedēti

Finis iuuētutis in 5° ſeptenario lib. p°. cōmē. 38°.

¶ Juuenilis etas q̄nquies ſepteʒ annis abſoluiť. Ob id igiť ipſe in predictionibus ait potius expectari conuenit ſanguinis ꝓfuſioneʒ iunioribus quinqʒ

¶ Adoleſcētuʒ etas q̄nta ſeptimana terminať. Juxta hoc igiť: et ipſe in ꝓgnoſticis dicebat. Magis aūt expectare opꝫ ſanguinis q̄deʒ ꝓfluuium in his

TRANSLA. ANTIQVA

ſuccedenti duo adſunt ſeptenarij in qua multum laboꝛat: ⁊ omnibus aſſueſcit paſſionibus vtpote fami/vigilie/calori nimio/frigiditati nimie: ⁊ parue comeſtioni ⁊ ſimilibus: ſicut prius fuerāt hec in iuuenibus: ſed tamen hec plus nocēt huic etati q̄ iuuentuti. Juuenes eniz ſunt foꝛtioꝛes ⁊ tolerabilioꝛes ⁊ natura ꝑfectioꝛes: hi autem aliquando ſunt cholerice ⁊ nigre complexionis: vnde in maniaz incidūt: cum autūno ſit ſimilis natura eoꝛum. Autūnus enim cum eſtati ſuccedit: cholera inuenit coꝛpoꝛa plena in eſtate ſuccēſa: qui cum naturaliter frigidus: huic etati frigide ſimiliter aſſimilaꝛ: qua iuuentute ſubeunte inueniuntur coꝛpoꝛa plena cholera ſuccenſa in iuuentute. Et eſt mirādum: q̄a huic etati melācholiam nō aſcripſit. Jnueni tamen in quibuſdā libris melācholicam infirmitatē his attribui. Sed neſcio quis ſuccedens Hippo. hec aſcripſit arbitrās q̄ negligenter pretermiſit: multi ꝟo ptiſi pereunt in hac etate. Juuenes enim ſanguinem ſcreantes in ptiſim deuenientes hac etate moꝛiūtur. Sed tamen ꝑmuz remanet ſanguinis ſcreatus: q̄a non tāta in eis ſanguinis quātitas quanta in iuuenibus. ¶ Aſmata ꝟo et pleureſis ⁊ peripleumonia plus inſunt his q̄ iuuentuti: q̄a cum itidem laboꝛent vt iuuenes ⁊ coꝛpoꝛib⁹ ſint debilioꝛes: in has neceſſe eſt incidant infirmitates: hic autem nominauit quoſcūq̄z moꝛbos in adoleſcentibus ꝑtermiſit: ſicut ibi breuiās alias egritudines dixit: quia freneſes que ex flegmonibus contingunt naſcentib⁹ in pāniculis cerebri ſeu diaphragmate: et cauſones oꝛientes ex chol. rub. īter vaſa putrefacta ⁊ cholere .i. motus chol. rub. cum vomitu ⁊ egeſtione. ¶ Et diſſinterie nō minus adoleſcētibus q̄ huic etati innaſcuntur. Cauſe ꝟo omniuz chol. rub. ſunt ¶ Diarie in hac etate chronicioꝛes ſunt q̄ in iuuentute: quia hoꝝ coꝛpa minus indigent nutrimentis q̄ aliq̄ alia in etatibus ꝑteritis: ⁊ minus de coꝛꝑibus his ſolet diſſolui: neq̄z tantum eſt in eis caloꝛis quātum precedentibus affuit: virtus ꝯtentiua non tātum in eis defecta eſt quantum in ſenioꝛibus: vnde eoꝛum coꝛpoꝛibus plus q̄ opoꝛteat diſſoluitur: q̄a cauſa diarie/aut minoꝛatio eſt ꝟtutis digeſtiue/aut minoꝛatio paſcendi coꝛpoꝛis/aut acumen cholere rubee inteſtina pungentis: que omnia in hac etate inueniuntur: vnde neceſſe eſt diaria ſit diuturna. ¶ Lythargia cū febribus ex flegmaticis eſt humoꝛibus in

Cauſe diarie

Cauſe lythargie.

TRADVC. LAVRENTIA.

quinq̄z ⁊ triginta annos agētib⁹. Nā ꝓxima iuuenum etas duobus deinceps ſeptenarijs ꝓtendiꝛ. Enimuero vite munera ⁊ actus p̄inde: vt ꝯſiſtētes ſuo vigoꝛe explere poſſit. Attamen laboꝛib⁹ haudquaq̄ ſilr ſuperſunt. Siqdem ab eſtu/algoꝛe/ſopoꝛe/ſuꝑ humū/inſomnia/ſacietate/q̄ illi grauius offenduntꝛ. Quinetiā talium tēperatura atri bilioſioꝛ quodāmodo eſt: ⁊ ob eaz rem pleriq̄z per eā: quēadmodū qꝺ ad tēpoꝛa attinet autūno delirant. Ut enim ille eſtate croceam bilem retoꝛridaz ſuſcipit frigidus: ita adclinātiū etas iuuētaz eſtati q̄maxime ſilem ſequiꝛ. Sed mirari libet quo pacto bilez atraz in ea nequaq̄ ſcripſerit. At in q̄buſdaz codicibus ſane: ⁊ hāc memoꝛatā offendi: aut q̄ꝛ adiecit q̄s quaſi ſubſidiuz ꝓpēſionis ab Hippo. diſſimulatum: aut q̄ꝛ alij mēdoſos codices crediderūt. ¶ Multi p̄terea per hāc etatez tabidi pereunt: atq̄z etiā iuuenes qui ſanguinis ſcreatiōe prebēduntꝛ tabe ꝑ eā intereūt. Atri ea etate ſanguinē multi neq̄q̄ deſpuūt: neq̄z .n. ſanguinis copia ita ꝓuectis exiſtit. ¶ Porro anhelationib⁹/pulmonijs/coſtalibus/īfeſtanꝛ mag⁹ q̄ iuuenes. Quippe qui victu ⁊ laboꝛe ſilr vtētes coꝛpus multo q̄ illi infirmius obtinēt: ⁊ in totū quecūq̄z omiſit per ꝯſiſtentes ex dictione moꝛboꝛuz ea oīa hoc in loco ꝑſequiꝛ: etenim deliria/ardoꝛes/bilares difficultates inteſtinoꝝ/iuuenibus nihilominus atq̄z inclinātib⁹ accidūt. At crocea bilis pro mā in genitura ſubſterniꝛ. ¶ Lōgioꝛes p̄terea inclinantib⁹ ꝑ etatē alui fluoꝛes eueniūt ob ceptam inchoatāq̄z ⁊ inabſolutā diductionē. Fere eniz ex oībus etatib⁹ deferueſcēs adclināſq̄z pauciſſimis eget que in coꝛpis deſiderium cedāt: ea rōne q̄ diſſecta diſcuſſaq̄z mā in eis perq̄exigua cenſetur. Neq̄z coꝛpus eque q̄ antea calet: nec in auctionem inſuꝑ abſumiꝛ. At q̄ꝛ vis detētoꝛia nō admodū languet ⁊ flaccet: quēadmoduz in ſenioꝛibus quippiaz plus de coꝛꝑe digrediꝛ effluitq̄z. Cū igiꝛ alui fluoꝛes accidāt: ꝓpterea q̄ cōcoctio/aut diductio fraudeꝛ ⁊ a ſuis finibus cōcidat: aut etiā ob acroꝛem bilis que inquā inteſtina ꝯcerpſit. At hec oīa inclinātibus obueniūt. Et ob eam rem alui fluoꝛes in eis diutius immoꝛantur. ¶ Ceterū obliuiarie febres ob ſuccum pituitoſum collectū in cerebro infeſtāt: antegreſſis ꝟo etatibus parcioꝛ eſt eiuſmodi ſuccus: potiꝰ q̄ exuperet: in ſenecta ꝑmultus eſt quidez/ſz p̄e frigiditate etatis febrē haudquaq̄

VERSIO LEONICENI.

in his qui nōdum trigintaquinq̄z annos attigere. Naz que adoleſcētibus etas ꝯtinuaꝛ ad duas ſequētes ſeptimanas extēdiꝛ: in qua etate oīa vite munia eque atq̄z illi: qui in vigenti etate ꝯſiſtūt: conanꝛ ꝑagere: nō tamē eodē modo ad laboꝛes ſufficiūt. Nā ex aduſtione/⁊ algoꝛibus/⁊ humi cubatu/vigilijs/atq̄z repletiōe/plus q̄ illi offenduntꝛ. Et q̄dem hoꝝ tēperatura plus atre bilis habet: atq̄z ideo in ea multi inſaniūt: veluti ex anni tēpoꝛibus in autūno. Sicuti enim hoc tēpus frigidū exiſtēs: ruffam excipit bilem tp̄e eſtiuo exaſſataz: ſic declinātiuz etas iuuenilem: que maxime eſtati ſimulaꝛ/ſubſequiꝛ. Et mirādū eſt cur in ea non ſcripſerit melācholiam. Ego tn̄ in q̄buſdā exēplaribus hāc quoq̄z ſcriptaz inueni/ſiue aliq̄s ſit auſus apponere id qꝺ defecerat: tanq̄ ab Hippocr. ꝑtermiſſum/ſiue ab alijs qui exēplarium erroꝛi fidez adhibuerūt. ¶ Moꝛiunꝛ autez ⁊ ex tabe hac etate: ⁊ ex iuuenibus q̄cūq̄z ex ſanguinis ſputo in tabem incidūt: ex ea moꝛiunꝛ: nō tn̄ hac etate multi ſanguinē ſpuunt: q̄ꝛ neq̄z in talibus ſanguis eſt multitudo. ¶ Aſthmaſiati crebris anhelitib⁹: ⁊ pulmonis inflāmationibus: ac laterū doloꝛib⁹ magis capiuntur q̄ iuuenes: vt qui ⁊ victu ſilr: ⁊ laboꝛibus etiā vtanꝛ: ſed multo imbecillius q̄ illi coꝛpus habēt: ⁊ oīno eos quos ꝑtermiſit in etatibus vigoꝛe ꝯſiſtētium moꝛbos nominare: eos nūc oēs enumerat. Naz ⁊ phrenetides/⁊ ardoꝛes/⁊ cholere/⁊ difficultates inteſtinoꝝ nihilominus iuuenibus quā declinātibus accidūt: occaſionez ſui oꝛtus ex flaua bile capiētes. ¶ Diuturnioꝛa autē in declinātibus vētris ꝓfluuia ꝯtingūt: propter alimēti diſtributionis defectuz. Nam oīum fere etatum: ea que iam declinat paucis indiget ad coꝛpoꝛis reſumptionē: ſiqdem ⁊ id qꝺ ex ipſis reſoluiꝛ pauciſſimuz eſt. Neq̄z enim coꝛpus ſiliter calidum: ſicuti prius/neq̄z amplius in augmētum quicq̄ abſumiꝛ: ſed neq̄z virtute ꝯtētiua ſatis imbecilli: ſicuti in ſenib⁹: plus aliquid ex coꝛꝑe defluit. Quia igiꝛ ventris ꝓfluuia, vel coctione/vel alimēti diſtributione fruſtratis accidunt: fiunt autē ⁊ ꝓpter bilis acritudinem abradētis inteſtinuz. Hec autem oīa in declinātibus ſunt: non ſine rōne in eis alui ꝓfluuia diutina ſunt. ¶ Febres q̄dē lethargice fiūt ex humoꝛe pituitoſo in cerebro aceruato. Prioꝛibus autez etatibus humoꝛ hic deficit magis q̄ ſuperabundet. Jn ſenili aūt etate: plurimus q̄dem eſt: verū ꝓpter

Pu^m ſenibus autūno aſſilatur.

TRANSLA. ANTIQVA

bus in cerebro ſe adunātibus: hi aūt humores in hac etate ſunt dominantes: qui ꝛ ſi in ſenioribus ſunt abūdātes: tamen propter eoꝝ frigiditudines minus febres generant: his autē quia corpora eorum non ſunt adeo frigida quoquo modo ſunt febrium generatiua. ¶ Lienterie autem cauſe/ aut ſunt flegmata frigida/ aut cōplexio cōtentiue virtutis mutata in ſtomacho ꝛ inteſtinis/ aut defecta ꝯtentiua: vel in ſuperficie interiori vulnera. ¶ Hemorroides ſunt huiꝰ etatis proprie/ ſicut ꝛ melācholie cauſa eſt cholera nigra deſcēdens in poſteriores venas: ibiqꝫ abūdans. Quoſcūqꝫ aūt morbos vel accidentia huic etati attingentia tetigit Hippoc. ego hic pro poſſe meo habeo expoſita: que qui profundius inueſtigare voluerit libros noſtros legat: quoꝝ numerum ꝛ vtilitatem querēs illum librū legat: queꝫ de ordine legendi libros meos oēs feci ſingularem ꝛ ſoluꝫ.

Cauſe lienterie.

Cā hemorroidarꝫ.

Fecit librū de ordine legendi lib. ſuos.

TRADVC. LAVRENTIA.

quaqꝫ accēdit. At inclināte etate: iaꝫ exuperat talis ſuccus: tum etiaꝫ corpus nōduꝫ frigidū eſt. ¶ Porro leuitates inteſtinorū: vt iam adſtruximus: ex frigida pituita ꝯſiſtūt: et ueꝫ ſola intēperie que retētoriam vētriculi facultatē infirmet. Atqꝫ etiā ob vlcerosam quādam affectionem. At oia hec inclinātibus per etatem exuperant. ¶ Ceterū mariſce pinde vt atre biles huius etatis affectus peculiares exiſtunt: quādoquidē ex atra bile gignūtur ſimul atqꝫ in venulas ſedis agminatim decūbat. Sed hoc iam breue delibamētuꝫ in cauſis affectuum dediſſe ſat erit: atqꝫ id ſoluꝫ addēdū admonēdūqꝫ eſt. Ut huius diſcipline ſtudiuꝫ atqꝫ cognitio quonaꝫ aſſertionis adiumēto fideqꝫ prefulciat cognituꝫ meditatūqꝫ habeas licebit: ſi quas inuexinius in noſtris cōmentationibꝰ demōſtrationes expreſſioneſqꝫ veſtiges. Porro incognoſcas cōueniet quot queue ſint: et item qd queqꝫ doceat ſi librū reuolues ꝛ trāſcas quem de noſtraruꝫ cōmentationuꝫ textu ꝛ ordinatione cōſcripſimus. Ut iam ſtatim declaretur quid quo in liº ꝛ quo ordine queri inuenirīqꝫ poſſit.

VERSIO LEONICENI.

ꝓpter etatis frigiditateꝫ febres non accēdit. In his autē qui ab etatis vigore declinant: ꝛ hic humor ſupabūdat: ꝛ nondum corpus frigidum eſt. ¶ Lenitates vō inteſtinoꝝ/ oſtenſe ſunt he quideꝫ a frigida fieri pituita: he vō a ſola intēperatura que vim alui cōtentiuam reddit imbecillem. Que auteꝫ ab vlceroſa fiunt diſpoſitione: he omnes in declinātibus ſupabūdant. ¶ Sanguinis vō per ora venaruꝫ: qð greci hemorroidas vocant/ profluuiū: vere huius etatis eſt paſſio: ſicuti ſunt atre biles. Fit enim ex atra bile quando ad venas que in ſede ſunt repēte decumbit: a me quidem omnium enumeratarū paſſionum cā fuit explicata. Scientia aūt/ cum horum ꝓbatione illis aduenlet qui legerint demonſtrationes: quas ſup his in noſtris ſcripſimus tractationibus: que quot ſint/ ac quales: et quam doceant ꝯtēplationem/ legenti librum de ordine noſtraꝝ cōmentationuꝫ/ licebit diſcere. Ex his enim permotus: quomodo earum ſingule ſint perlegende/ cognoſcet.

Hemorroides ſunt paſſio etatis declinantis.

¶ Aforiſmus. XXXII.

¶ Senioribus diſnie catarri cum tuſſi, ſtrangurie, diſſurie, articulorum dolores, nefreſes, vertigines, apoplexie, cacexie, pruritꝰ totius corporis, melancholie, vigilie, ventris et narium humiditates, oculoꝝ hebetudo, glaucoſis, grauitas auditus.

¶ Quidā imitantes Hippoc. faciunt differentiam inter ſenem ꝛ ſenioreꝫ/ dicentes intellexiſſe ſeniores decrepitos: ſenes vō qui poſt iuuentutem. ꝛ ſeniores antecedūt. quod ſi verum ſit: hic tamen nil differre autumant/ cum ſeniores omnes dixit ꝛ in his finem impoſuit: et omnes etates ſe tetigiſſe dedit nos debere intelligere. ¶ In hac etate morbi ſunt diſnie: id eſt defectiones ſpiritꝰ ꝛ inordinationes: quod fit ex debilitate ſpiritualis inſtrumenti. ¶ Catarri cum tuſſi ꝓpter frigiditatem ſuper cerebro dominantem ex abūdantia flegmatis: qð quia omnium eſt groſſium in eoꝝ corporibus: ꝛ maxime in cerebro dominatur deſcendens in pulmoneꝫ facit diſniam ꝛ catarruꝫ cum tuſſi. Si in renes lythiaſim ꝛ nefreſim. ¶ Articulorum dolores ſunt propter humores

Egritudines ſenum.

Diſnie.

Catarri cum tuſſi.

Articuloꝝ dolores.

¶ Aforiſmus. XXXII.

¶ Maioribꝰ natu difficultates ſpirādi, deſtillatiōes, tuſſes, ſtillicidia vrine, articulorū dolores, renum dolores, vertigines, attoniti, mali habitus, aſpredines totiꝰ corpis, iſomnie, alui oculoꝝ ꝛ auriū hūiditates, hebetudines oculoꝝ, grauitates aurium.

¶ Maiores natu quidaꝫ ex Hippocratis magiſterio a ſenioribus interſtingunt. Sūme quidem etati ſeniorum nomen conſignantes mandanteſqꝫ aſſidue ac maioꝝ verbum preſcribentes deputāteſqꝫ ei que antea eſt queqꝫ inter iuuentam ꝛ ſenectaꝫ media iniacet. Sed nūc dilucide docuit vt maiores natu dictitet eos qui exitam ꝛ vltimam etatem agunt. Et ob eam rem tanqꝫ de omnibus diſſeruerit: ex his fineꝫ loquendi facit ac diſceptationis terminuꝫ ſiſtit. ¶ At vō hi prehēdūtur ſubinde fluctionibus tuſſibūdis: quia facile refrigerātur caput: ꝛ item quia gignūtur multa excrementa pituitoſa in eis: quippe qui cerebrum iam admodū perfrixerint. ¶ Anhelationes cōſiſtunt ob tales defluctiones ꝓſertim qꝫ ſpiritales machine proprias refrigerationis

¶ Aforiſmus. XXXII.

¶ Senibꝰ ſpirandi difficultates, deſtillatiōes cū tuſſe, vrine ſtillicidia, vrine difficultates, articuloꝝ dolores, renūꝫ paſſiōes, vertigies, apoplexie, mali hitꝰ, pruritꝰ totiꝰ corpis, vigilie alui, oculoꝝ, ꝛ nariūꝫ humiditates, viſus obtuſus, glaucedines, auditꝰ graues.

¶ Senes a ſenioribus nōnulli Hippocratis ſectatores diſtingnūt. Nomen ſenioꝝ vltime etati tribuentes: ꝛ hoc ꝑpetuuꝫ eſſe exiſtimātes. Senes autem in priori etate ſtatuentes que media eſt iter iuuenes/ ac ſeniores. Sed nūc manifeſte monſtrauit ſe ſenes eos qui extremam agūt etateꝫ nominare: quare ad ipſos ſermonem terminauit: vt qui iam iam oēs etates percurriſſet. ¶ Hi vō ſepiſſime a deſtillationibus: que ſunt cum tuſſe/ capiuntur: qm̄ partes ad caput attinētes in ipſis facillime refrigerātur: ꝛ quia multe in ipſis fiunt pituitoſe ſuperfluitates: cum iam ſatis frigidam cerebri habeant tēperaturā. ¶ Aſthmata vō/ hoc eſt cerebri anhelitus: ex his deſtillationibus ortuꝫ habent: cum alioquin: ꝛ ipſa ſpirandi inſtrumenta non raro habeant proprium

THEOdori traductio.

¶ Senioribꝰ difficultates ſpirādi/ deſtillatiōes/ tuſſes/ ſtillicidia/ vrine/ difficultates vrine/ articuloꝝ dolores/ renum dolores vertigines/ attoniti/ mali habitꝰ/ prurigies corporis totiꝰ/ iſomnie/ alui/ oculoꝝ ꝛ auriū humiditates/ hebetudines oculorū/ grauitates aurium.

Egritudines ſenum.

Deſtillatiōes

Aſthmata.

TRANSLA. ANTIQVA

moꝛes in eos deſcendentes/aut propter inſtrumentoꝝ voluntarij motus frigiditudines. ¶ Vertigines ex fumoſis ſunt vētoſitatibus in ſubſtātia cerebri immoꝛantibus ⁊ eam cōmouentibus: ⁊ aliquādo ex peſſimoꝛum humoꝛū fumoſitatibus caput aſcendentibus. ¶ Apoplexie huius etatis ſunt pꝛopꝛie cum hoꝛum cerebꝛa flegmatica humiditate ſint plena: vnde ſi vulnera innaſcantur propter paruitatem ſanguinis nunq̄ ſanant. ¶ Et ſemper huiuſmodi etas habet pꝛuritum: quia pꝛuritus materia ꝑpter conſtipationem cutis ⁊ frigiditatem nō expellitur. ¶ Vigilie quia vigilant ſenes: et ſi non omnes. De duabus de cauſis fiūt/aut ex coꝛpoꝛum ſiccitate/aut ex triſtitia quaꝫ affert eis ſenectus: quas quia patiuntur ſani ſunt pꝫ expedit ſenioꝛibus. Nos autē in libꝛo de complexionibus coꝛpoꝛa ſenioꝛū naturaliter ſicca oſtendimus. ¶ Et ſi multi humores flegmatici adunentur in eis: quibus frigidi ⁊ humidi naturaliter exiſtimantur: his in coꝛpoꝛibus adunatis multus ſomnus fit eis: expulſis autem humoꝛibus vigilie ſubſequūtur. ¶ Humiditates oculoꝛum ⁊ narium palam eſt eſſe ex humoꝛibꝰ abūdantibus circa cerebrū: que ſi in ventres deſcēdant/eos humectant. Hebetudo oculoꝛū ⁊ grauitas auditus ex defectionibus ſunt virtutū viſus ⁊ auditus ſenſualiū. Glaucoſis in viſu ſenſuali ex ſiccitatis vltimitate.

Vertigines. Apoplexie. Pꝛuritus. Vigilie ſenibus ab° de cauſis ſiunt. Senioꝝ coꝛpoꝛa naturaliter ſicca ſunt. Coꝛizʒe.

¶ Explicit Liber Tertius afoꝛiſmorum Hippocratis ſm̄ trāſlationez antiquam.

TRADVC. LAVRENTIA.

tionis originē ſepenumero trahunt quippe in eis multa et craſſa recrementa ↄſiſtant. Et item infirmis viribus ſugillari perſepe renes calculos gignunt: ſi glutinoſum ⁊ craſſum excrementum inibi perſtans in toꝛpꝛem lapidem cōcreſcit. ¶ Poꝛro articuloꝛum doloꝛes accidunt: interdū quia excrementa in nōnullis eo decumbant: nōnunq̄ ex frigoꝛe opificioꝝ que eos cōmouent. ¶ Quinetiaꝫ vertigines magna ex parte affligunt quas vapoꝛacei ſpiritus incōditus ⁊ temerarius motus cōcinnat. Sepe etiam collectis in ventriculo prauis excremētis vapoꝛifica exhalatio cerebrū peruolat. ¶ Ceterꝫ de ſtupoꝛe attonito ita decerno: vt nullus eque pꝛopꝛius ⁊ germanus ſenilis etatis affectus exiſtat ea ratione ꝙ cerebrꝫ id tempus pituitoſis excrementis oppleatur. ¶ Preterea ſi qua per etatez pꝛouectioꝛem erumpit vlcus ob ſanguinis inopiam triſtius ſaneſcit. Pꝛurigines ſubinde affligunt quas inq̄ aſpꝛedines appellauit: nam mouentia pꝛuriginem excrementa per cutem egrius eliciuntur: facit enim frigus vt cutis ſtipatioꝛ euadat: nec non excrementa plura/atq̄ ⁊ iam coꝛpulētioꝛa ↄſiſtant. ¶ Non enim in omnibus inſomnie affligunt: ſed ita accidit: quia ſenecta ſollicita moꝛoſa anxia toꝛtuoſa quodāmodo eſt: ⁊ ob eā rem magis infeſtant inſomnie dum optime valēt. ¶ Ceterum in cōmentarijs de temperamentis diffinitum iam eſt. Ut ipſa coꝛpoꝛis membꝛa per ſenectaꝫ ſiccioꝛa reddantur: ⁊ item copia excremētoꝝ pituitoſa colligatur: quocirca ſenectus immodica moꝛboꝝ copia ſcatet. Igitur q̄ſdiu pleraq̄ in cerebꝛo colligūtur ſomnicuſoſioꝛes euadunt: vbi pꝛobe excernuntur excrementa experti vigileſq̄ et incōniuentes agunt. Poꝛro gignūtur incertioꝛa: atq̄ etiam ocyus excernuntur quo tempoꝛe ſane degunt: atq̄ ita efficitur vt ſenilis etatis affectꝰ q̄maxime ꝓpꝛius inſomnia putet. ¶ Humoꝛes preterea oculoꝝ atq̄ aurium fieri ob excrementa cerebꝛi ꝑſpicuū eſt. Poꝛro ſi ipſa in ventrē defluant is ꝑſepe humeſcit et reſoluit. Hebetudines oculoꝝ ⁊ tarditates aurium infeſtant ob immodicam opificioꝝ ſiccitatem: ⁊ idcirco quia pꝛe ſe ſuffuſionis ſpeciem ferant.

¶ Finis Libri Tertij afoꝛiſmoꝝ Hippocratis ſm̄ traductionem Laurentiani.

VERSIO LEONICENI.

pꝛium ſui algoꝛis pꝛincipiū: quādo ⁊ in ipſis multe/ac craſſe ſuperfluitates generātur: ⁊ preterea virium imbecillitate pꝛeſente: renes ſepius obſtruūtur: ⁊ lapides generāt: quando tenax/vel craſſa ſuperfluitas ibi firmata in ſilicem callo ſubſtātiam tranſierit. ¶ Articuloꝝ autem doloꝛes fiunt fluentibus: aliquādo ad hec loca ſuperfluitatibus: aliquando vero ꝓpter inſtrumētoꝝ: que natura ad coꝛum motionem fabꝛicauit, frigiditatem. ¶ Vertigines autē ipſis accidunt ꝓpter ſpūm vapoꝛoſum: qui in ꝑtibus cerebꝛi inoꝛdinato cietur motu: ſepius vero ⁊ in ventriculo vitioſis ſupfluitatibus aceruatis ad cerebrū fert exhalatio vapoꝛoſa. ¶ De apoplexia aūt quid opoꝛtet dicere. Nullus enim moꝛbus adeo eſt ſenili etati familiaris: quoniā in ea cerebꝛum pituitoſis repleatur ſuperfluitatibus. ¶ Si qd̄ vero vlcus aduenerit ſenibꝰ difficulter ſanatur ꝑpter defectū ſanguinis: ⁊ frequēter ſe ſcalpunt: quod pꝛurigines appellāt: quoniā ille que pꝛuritum opꝛantur ſupfluitates: difficilem habent per cutem euacuationem: rationabile ſiquidē exiſtit: ⁊ cutē in ipſis ex frigiditate denſari: ⁊ ſupfluitates plures ſimul: ac craſſioꝛes exiſtere/pluresq̄ ipſoꝝ. ¶ Neq̄ enim omnes/continuo vigilant/ꝙ eis accidit: q̄ ſenectus plena curarum eſt: et pꝛeterea coꝛpus habet exiccatū: vnde ⁊ tūc magis vigilare contingit: quando integra ſanitate fruūtꝰ. ¶ Dictū autē a nobis eſt: ⁊ in cōmentarijs de temperamentis: ipſas quidez coꝛpoꝛis partes in ſenectute fieri ſiccioꝛes: ſꝫ multitudinem ſuperfluitatū pituitoſarū aceruari: ob quam cauſam a multis putat ſenectus frigida et humida. In quo autem tēpoꝛe he plures aggregantur: fiunt ſenes magis ſomnulēti. In quo vero bene excernūtur ꝑuigilāt. Contingit autem ⁊ paucioꝛes ſupfluitates generari: ⁊ citius excerni: magis eo tempoꝛe: quo ſalubꝛiter degunt: vnde ⁊ maxime ꝓpꝛia paſſio ſenilis etatis videtur eſſe vigilia. ¶ Humiditates autē in ipſis: et oculoꝝ/⁊ narium: liquet fieri/ꝑpter cerebꝛi ſuperfluitates: quibus eis ad aluū defluentibus: ⁊ ipſa ſepius humectat. Hebetes autem viſus: ⁊ graues auditus propter potētie ſenſibilis accidunt imbecillitatem. Glaucedines vero ꝑpter immodicam inſtrumentoꝛum ſiccitatem: ⁊ quia ſpecieꝫ habent ſuffuſionis.

Articuloꝝ doloꝛes. Vertigines. Apoplexie. Vlcera difficilia. Vigilie. Coꝛizʒe.

¶ Finit Liber Tertius afoꝛiſmoꝝ Hyppo. ſm̄ verſionē Leoniceni.

TRANSLA. ANTIQVA

Gal. Pergameni in Hippocratis afoꝛ. Liber Quartus ſm antiquā Cōſtantini africani tranſlationem.

Afoꝛiſmus. I

Vide 9° al. cap. 4° char. 894. col. 1. et char. 192. col. 3°.

PRegnantes ſi conuenit purgare a quarto mēſe vſq; ad ſeptimū: minus vo has. Minoꝛa vo et ſenioꝛa vereri opoꝛtet.

Ligamēta fetus in vulua ſicut ligamēta fructuū in arboribus.

Ex ipſis verbis Hippo. hic inducitur ſimilitudo. Ligamenta fetus in vulua ſunt: ſicut fructuum in arboribus ligamenta: cum enim in arboꝛibus primum fructus generant nō firmiter ligantur: vnde ſi foꝛtis inſufflauerit ventus ilico labuntur: cōpleti ligantur foꝛtius vt a vento p flatibus non decidant. Maturi cadunt nulla extranea re cogente. Itidem et fetus in vulua ſe habet: cum enim ſperma in vuluā incidat, ligamenta ſunt debilia: vnde ſi caſus, vel lapſus mulieri pgeris, ſiue motus qlibet animalis: vt eſt triſtitia, timor, ira, et ſilia: vel coꝛpalia: vt exercitia, inanitio, repletio et ſilia ligamēta fetus coꝛrūpūtur et aboꝛtit. Similiter cōpletus ex parua occaſione labitur. Tēpoꝛe vo medio ligamenta foꝛtioꝛa ſunt et purioꝛa: vnde et mulier foꝛtioꝛes patitur motus ſine impedimēto fetus: hec Hippoc. intelligens dixit. Pregnātes etc. Si purgare cōuenit a quatuoꝛ menſibus vſq; ad ſeptē menſes: minus vo has: maioꝛa vo et ſenioꝛa vereri opz. Non autem oēs pregnātes purgandas dixit: ſed quas cōuenit. i. ſi humoꝛes inſtabiles et furioſi fuerint. Humoꝛes enim coꝛpoꝛi dominantes ſi de loco in locum ſunt mobiles: neq; in quolibet mēbꝛo ſe figentes: natura quaſi deficit in eis expellendis: vnde indiget adiutoꝛio. Sed ſi quieuerint nō opoꝛtet in pregnātibus eos inquietare: vnde Hippoc. alibi. Si qs inquit velit purgare pharmacia membꝛa apoſtemata habentia non purget in initio moꝛbi: qꝛ moꝛbus nōdū pharmacie eſt cōuertibilis: cum nōdū maturauerit. Si etiā detur alicui pharmacia: ſana loca debilitat moꝛbo repugnantia. Cum autē alicubi Hippocr. pharmaciā dicat: intelligit que a ſuperioꝛibus vomitu et ab inferioꝛibus ſolutione mūdificat: nō autē neceſſe eſt quoꝛūlibet libꝛoꝛum ſuoꝛū verba repetere. reſeruetur ergo in loco ſuo dicendum.

In pharmacijs

TRADVC. LAVRENTIA.

Galeni in ſentētias Hippocratis Liber Quartus interpꝛete Laurentio laurētiano Floꝛentino.

Afoꝛiſmus. I.

MUlierē vtero gerētē purgabꝭ medicamēto: ſi mā turget: quarto mēſe et ad ſeptimū vſq;: ſꝫ eas minꝰ. At recētioꝛe aūt et auctioꝛe caueb.

Fetus vtero nectūt: quēadmodū fruct⁹ ſtirpibus iungunt. Ubi enim in ipſis pmoꝛdijs generatiōis debilioꝛibus annexibus herent ifirmioꝛeq; applicatione ſociantur: et ob eam rem facilius pꝛoruunt flabꝛis ſpirantiū aurarū validioꝛibus excuſſi: mox augeſcentes firmioꝛi cōpage coherētiaq; ſtirpibus alligantur: quomodo rurſus ſimul atq; abſoluti fuerint victi et molles ſpōte et ſua vi caduci terre illiduntur. Pari modo ↄceptus tantiſper dum ſemen genitale pꝛimitus ſe in vtero inſerit: ſi ſaltibus concitet mulier, aut collabat inhumanius, aut vt libet animo coꝛpoꝛeue ſine ratione ac ſine modo pmoueat: paruo negocio reſcindit: et nodulus ille ſoluitur: quo ſocietas ipſa ↄſtabat. Itidē accidit quoties pfectionem iam attigerūt. At tēpoꝛe intermedio firmioꝛ coitio et ferme inſeparabilis complexus eſt: quocirca validioꝛes grauida cōmotiones citra leſionem fetus ſuſtinet. Que inq̄ȝ intermoſcēs Hippo. merito dixit. Mulierē vtero gerentē purgabis medicamēto: ſi materia turget 4° menſe: et ad ſeptimū vſq;: qd eſt in medio grauiditatis dū fetus penit⁹ in vtero intext⁹ innexuſq; eſt: et ferme inſeparabilr adheret cōplexuq; ↄtinet. Non tamē oēs id tēpus purgationis egentes purgari cōmonet. Sed ſi turget materia: id eſt vrget feneraticia ab aialibus nomen elatura que libidine pꝛuriūt: ferociūtq;. Si igit pmouentur et permeant vſquequaq; ſucci vacātes coꝛpus nōdum certa obfirmati ſede: tūc vꝫ in ſecretionē eoꝝ natura mouet: et eget quopiam qui moliat manum atq; in aluū agat. Cōtra qui certa obfirmant ſede eos nequaq̄ ciere cōuenit. Ita enim ſancit per inflāmationes: ſi medicamētū adhibeatur inter initia moꝛbi ſꝭdoꝛ, aut inflāmatio nequaq̄ abolet, nō enim collabitur affectus vtpote crudus. At pars obſiſtēs moꝛbo et ſana abſumit. Ceterum

VERSIO LEONICENI.

Galeni in afoꝛiſmos Hippocratis Liber Quart⁹: interpꝛete Nicolao Leoniceno Vicentino.

Afoꝛiſmus. I.

VTero gerētes ſunt medicande: ſi materia turget qrto mēſe: et vſq; ad ſeptimū: ſed has minus. Junioꝛa aūt et ſenioꝛa vereri opz.

Ad vteros fetuum conceptus eādem habent pꝛoꝛtionem: quam fructus ad plātas. Ubi ſiqdē in pꝛima generatione debilioꝛibus capulis continētur: et ideo facile pcidunt quando vehementioꝛ ventus ipſos ↄcuſſerit. Poſt hec autē difficilem habent a plantis diſſolutionem: ſicuti rurſus cum perfecti ſunt ſponte ſua ſine vi extrinſeca decidunt. Eodē modo et conceptus: in pꝛimo quidem tempoꝛe ſeminis iniectionis: ſi aliquādo ſaltare contigerit mulierē: aut in lubꝛico cadere, ſiue quouis alio modo: vel ſm aiam: vel ſm coꝛpus moueri vehementius, facillime diſrumpūtur. Sic quādo et iā perfecti ſunt. Tēpoꝛe vo intermedio firmioꝛem habent coalitum: quare mulier vtero gerēs poteſt foꝛtioꝛes motus ſuſtinere, ſine fetus offenſione: que oia Hippocrates noſcens: recte inqt. Utero gerētes ſunt medicande: ſi materia turget quarto menſe: vſq; ad ſeptimū: quod eſt in medio tempoꝛe fetationis: cū fetus vtero firmiter alligatur. Non tamē omnes que hoc tēpoꝛe indigent purgatione, permittit purgari. Sꝫ ſi materia turget, inqt: hoc eſt cogat accelerare. Tractū enim vocabulum eſt ab animalibus ad coitū concitatis: cum ſuperabūdantes humoꝛes mouentur: et per totum coꝛpus deſerūtur: nōdum in aliqua parte firmati: tunc ad eos expellendos natura incitatur: et aliquo indiget manū poꝛrigente: et hunc humoꝛum motum ad aluum deducēte. Eos vo qui aliqua in pte ſunt firmati humoꝛes: nō opz mouere. Sic igitur et illud dictū eſt. Quicūq; inflammatiōes in moꝛboꝛum pꝛincipio medicamento conantur ſoluere: nihil de eo auferūt: quod inceptum eſt, atq; inflāmatū. Neq; enim paſſio: vt que cruda ſit, cedit: que vo ſana ſunt: et moꝛbo reſiſtunt, ſimul eliquant. Quod autē Hippocrates verbo medicari pꝛo purgare medicamēto conſueuerit vti: omnes ↄſitent

THEODOꝛi traductio.

Mulierē vtero gerētes purgabis medicamento: ſi mā turget 4° mēſe: et ad ſeptimū vſq;: ſꝫ eas minus. Ad recētioꝛe autē et ad auctioꝛe caueb.

TRANSLA.ANTIQVA

¶Aforiſmus. II.

Vide 6° ẋ. ca° p°. char. 813.col.4°. etiam pro cō/mento ⁊ pro afo. ſequētibus. Ex char. 820.col.2°. ſcđr. Ex li.16. ca° p°. char. 332.col.p°. Spōtanea e/uacuatio que ſit ⁊ que cau/ſa eius.

¶In pharmacijs talia duce/re ex corpe: qualia ſponte ve/nientia ſunt, vtilia. Que vo ꝯria venientia quieſcere.

¶Spontanea dicit a corpe educere que ſine medici adiutamento natu/ra videtur emittere: que aliquādo fa/cit exire natura corpoꝝ regitiua ex/pellens tm̄ nociuua ⁊ mundās inde corpora: aliquando furor humorum pungit: vnde intra vaſa cōtineri non poſſunt. Si aūt natura nociuua pur/gat: iuuant exeuntia. Et ſi humoruꝫ furor ſit vel quelibet alia accidentia nō iuuāt: ſed potius mala ſunt ſigna: vnde Hippoc. actionē nature debe/re ſequi ſemper inuit. Oportet ergo in quolibet morbo purgētur que iu/uarēt ſi ſpontanee purgarent: quod vl'r ipſe ſuperius videtur innuiſſe dicēs. Sic ⁊ inanitio ſiquidem: qua/lem oportet fieri fiat: ⁊ cōfert ⁊ bene ferunt. ¶ Hic vo modo intēdit age/re de purgationibus cuꝫ pharmacia agendis. De cuius diuerſitate ſm ꝙ medicorū eſt facere cum artificiali/ter: in corpora infirma mūdificando modo pro meo poſſe diſpoſui diſpu/tare: inde quo modo aliquando hec pharmacia vniuerſal'r corpus mun/dificat cum vomitu ſupius: vel cum ſolutione inferius: aliquādo vnuꝫ ſo/lum mēbrum purgat, ſiue caput per os ⁊ nares, ſeu pulmonem et pectus cuꝫ tuſſi, vel ſanguinis aquoſas ſup/fluitates cum vrina vel cum incēſio/ne cauterij ⁊ alijs ſimilibus. His enim totū corpus non equaliter purgatur: ſicut flōmia facere intelligitur: ⁊ oīs purgatio ſanguinis qualiſcūqꝫ effi/ciatur: ſicut hemorroides ⁊ mēſtrua totum corpus equaliter purgare di/cunt: item exercitia fricationes, cale factiones, balnea cū aqua calida: ma/xime ſi aqua nitrea vel ſulphurea ſit ſiue picea. Accidentaliter autē cibo/rum abſtinentia oīa hec inquā totuꝫ corpus purgāt equaliter: que ſi expe/rimentētur: diuerſitates purgationū huiuſmodi paruas inueniemus: vnde ⁊ totum

Medicus ſequi actiones nāe ſeq debet.

Purgatio dup'r corporis vl'r, ⁊ mēbri particul'r.

TRADVC.LAVRENTIA.

terum ſolere Hippo. dicere purgare medicamēto vacuatorio vti purga/tione ꝯſenſum iuxta oēs meruit: qui etiaꝫ ex cōmētarijs nobiliſſimi me/dici degnſtauerint: ⁊ patua quedam de eius cōſultis libauerint. Ut enim ceteras gs cōmentationes omittens tm̄modo ſententias dein ꝓditas me/minerit nullo pacto fieri pōt: vt aliō ſignificari depurgātis medicamenti vocula inaudiat: quēadmoduꝫ pau/lopoſt perſpicuum erit.

¶Aforiſmus. II.

¶In medicamētoꝝ vſu: ſi ta/lia ducitur ex corpore: qua/lia vel ſpōte exeant vtile eſt: ſi contra cohibenda ſunt.

¶Spōte vacuari dicimus ex corpo/re: queciūqꝫ ſine ope ⁊ auxilio medi/ci iudicant. Aut qr gubernatrix cor/poris nā ꝓpurget excremēta: aut qa cōceptaculis nequaꝗ ꝯtinet. Igit ſi nā vacuat ſuꝑuacuaꝫ atqꝫ exupantē materiā aīalia adiuuant: ſi ſecus ra/tione accidētis ſecernit quippiā: nec vlla comitat vtilitas: ⁊ item indicio eſt talis vacuatio praue diſpoſitiōis. Hippocrates ergo cōmonet merito vt medicus emulus nature tales ex corpore ſuccos vacuet per ſingulos morbos quales accidit viſi per ſpon/tiuas vacuationes aliduerit. Supe/rius igit de omni vacuatione fuſius eſt ꝓditū. Itidem ꝯceptaculoꝝ inani/tio ſi fiat qualis oportet res bñ cedit ⁊ facile fertur: hoc in loco de purga/tione tm̄modo agit: ſiqdē docere de hac libri parte ꝯſtituit. ¶ Quocirca nō ab re forſitan erit ſūmatim ꝑcen/ſere ⁊ decurrere tractatum de oībus purgandīb' quas medici circa egro/rum corpora moliunt. Fiunt he nō/nunꝗ medicamentis adhibitis que vomitione, aut ſubductione corpus vniuerſum ꝓpurgēt. Porro medica/mēta qñqꝫ partē ꝗpiam vacuāt ve/lut que per naſum, aut palatū vacā/teꝫ cerebri māꝫ excutiūt. Sub eo/dem genere collocant medicamēta que per tuſſes thoracis pulmoniſqꝫ excremēta repurgāt: ⁊ item que per vrinā totius ſanguinis excremētum diluṫius eliciūt. Quinetiā clyſter ad idem genus relegat purgationū: nec nō quoduis aliud qđ nō ex pari cor/pus omne euacuet: quēadmoduꝫ ve/ne ſolutio vacuare creditur. Et in to/tum miſſio ſanguinis oīs quouis mo/do efficiatur. Pari pacto corpus va/cuatur vniuerſuꝫ ex vtero, mariſcis, exercitatione, frictione, motione q̄li/bet: itē tepore, balneis calefaciētib': maximeqꝫ nitroſis, ſulphurati, bitu/minatis,

VERSIO LEONICENI.

confitentur quicūqꝫ paruam habēt de eius dictione notitiam. Nam vt quiſpiaꝫ alia omittat ipſius volumi/na: ⁊ de ſolis ſcriptis afoiſmis me/minerit: nihil aliud per voceꝫ medi/cari i eis poſſe ſignificari paulopoſt fiet manifeſtum.

THEOdori traductio.

¶Aforiſmus. II.

¶In medicatiōib' talia edu/cere e corpe: q̄lia ⁊ ſponte ꝓ/deuntia, vtilia: que vo ꝯrio modo ꝓdeunt cohibē opꝫ.

¶In medicamētoꝝ vſu ſi talia ducū/tur ex corpe, q̄lia vel ſpon/te exeūt, vtile eſt. Si ꝯ co/hibēda ſunt.

¶Spōte euacuari e corpe dicimus: quecūqꝫ ſine aliqua medicatione ex/cernunt: nōnunꝗ ea que noſtruꝫ re/git corpus potētia ipm̄ expurgante: nōnunꝗ ex irritamento aliquo: aut qr a vaſis nō ꝯtineant. Cuꝫ itaqꝫ nā ſupfluuꝫ euacuat, iuuant aīal: cum vo aliogn excernit, caſus ratione: neqꝫ inde vtilitas vlla ꝓuenit: ⁊ talis eua/cuatio praue diſpōnis eſt ſignū. Re/cte igit Hippoc. ꝯſulit imitari nām. Eſt aūt imitatio in vnoqꝫ morbo ta/les humores euācuare tentando: quales nouimus in ſpōtinis prodeſſe euoni/bus. Prius itaqꝫ dictū eſt ab ipſo de omni euōne gn̄alius: h̄ modo. Et va/ſoꝝ inanitio: ſiqdem talis fiat qualē fieri opꝫ, ꝯfert: ⁊ leuiter ferūt. Nunc vo de ſola purgatione eūdē fecit ſer/monē: qm̄ de hac docere ꝓpoſuerat in prīis libri loco. ¶ Meli' igit for/taſſe fuerit de oībus euōnibus: quas medici moliunt circa egrotātiū cor/pora ſermonē repetere. Fiūt igit he aliqñ per medicamēta totuꝫ corpus expurgātia: ⁊ per vomit': ⁊ deiectio/nes. Nōnunꝗ vo medicina ptis ali/cuius eſt euacuatiua: veluti quecūqꝫ per palatū: ⁊ nares a capite abducūt ſupfluitates. E genere aūt ſupfluita/tes expurgātiuꝫ ſunt: ⁊ que ꝑ tuſſim expurgāt: ⁊ quecūqꝫ in pectore ſunt, atqꝫ pulmone: ⁊ que per vrinas ab/ducūt totius ſanguinis ſeroſam ſup/fluitatē. Clyſterē quoqꝫ ex hoc gene/re feceris: ⁊ qđcūqꝫ aliqđ totum cor/pus equal'r euacuās: quēadmoduꝫ ⁊ vene ſectio credit euacuare: et oīno ſanguinis miſſio: quecūqꝫ, et quouis modo facta. Ex talibus autē eſt euā/tionib': ⁊ que per vterū fit: ⁊ per ora venaꝝ ſedis, ſiue per exercitia, ⁊ fri/ctiones: ⁊ oēm motum, atqꝫ calorē: ⁊ balneas calidas: preſertim nitroſas, ſulphureas, ⁊ bituminoſas: ⁊ ex acci/dēti inedia. Hec ſiqdem oīa vidētur totum

Euacuatio q̄dam a toto, quedā a parte.

TRANSLA. ANTIQVA

ꝛ totũ corpus equaliter purgare di-
cuntur. Potione vero vomitus ꝛ ſolu
tio: quia qđ vna facit, altera non agit
palam eſt intelligi: de quarũ actio-
nibus Hippoc. hic tñ dixiſſe videt:
neqꝫ tamen de his plus eſſe dixi ve-
rum q̃ de omnibus alijs. Intẽtio enim
ſua in omni purgatione eſt vna: vt
emittãtur ſuperfluitates nociue cor-
pori dñantes: que poſſint itelligi ex
apparentibus in ſupficie totius cor-
poris: ꝛ ex qualitatibus ꝛ accñtibus
ſibi temporibus quoqꝫ anni, regioni
bus, etatibus, aeris cõplexionib⁹, in-
firmi nã, arte ſua dicta. ¶ Si enim
cutis corporis tota mutata fuerit in
citrinitatẽ ſicut in icteritia eſt vide-
re: ꝛ cholera rubea non appareat in
egeſtione: in corpe vero naſcuntur pu-
ſtule cholerice: ꝛ in quibuſlibet mẽ-
bris ſuis ſm hanc rationem acciden-
tia: vt ſi in ſtomacho arſuraſ pũctu-
ram quoqꝫ habeant: anguſtiaꝫ abla-
tionem appetẽdi: ſitim ſiue amaritu
dinem oris: ꝛ aliquando heriſipilas
in aliqbus mẽbris: aliquãdo cauſon
habeat, ſiue tertianas: hec oĩa chole-
re rubea ſignificãt: quã oportet pur-
gare medicaminibus ibi cõpetenti-
bus: hec autẽ Hippoc. intendit cum
qualia ſponte dixerit venientia pur-
gare: ſcilꝫ humores qualitatib⁹ ſuis
corpori nocentes: hanc enim purgatio-
nem dicit corpa iuuare. Sed tamen
quia ſm eũdem ſenſum omnis inue
ſtigatio eſt fallax: aliquãdo in his in-
quit pfecti errant medici: quantoma
gis ergo imperfecti: neceſſariũ ergo
fuit vt alias ſignationes nobis daret
intelligi: quas ſubintulit. ſ. leuitatem
infirmi, facilitatẽ purgationis: qbus
oſtendit: q̃ bene purganda purgari
muſt: neqꝫ in aliq̃ erranimus. ¶ Qđ
autem de cholera dixi rubea: idem
intellige ꝛ in nigra: que ſi corpi domi
netur: cutis in nigredine mutatur: pu
ſtule nigre in corpore videntur: cete-
reqꝫ ĩfirmitates de cholera nigra na
ſcentes ſicut lepra, cancer, quartane,
ſplenes, varices, manie atqꝫ ira ꝛ au-
dacia, detractiões ꝛ aſtutia. Mulie-
ribus morbũ dominãtem Hippo.
intendit ex menſtruis: qđ ego mon-
ſtraui qualiter inde poſſit pcipi: cum
librum de doloribus mulierũ inter-
pretat⁹ fui. Ex ſignis his cholera ru-
bea poteſt itelligi: q̃ ſi ſtudioſe inue-
ſtigauerimus nõ errabimus. ¶ Se
cunda intentio in purgationibus ha-
benda ſanitas erit infirmi ꝛ leuitas
ſicut de cholera rubea ꝛ nigra itelle
ximus: ſic ꝛ de flegmate itelligas: qđ
ſi corpori dominet: humida apoſte-
mata videbunt: color corpis albus,
mollis,

Unde ſumantur ſigna ſuperfluitatũ in corpore.

Signa cholere dñantis in corpore.

Signa melã

Signa flaue,

TRADVC. LAVRENTIA.

minatio. Atqꝫ ex acciti inedia: nam
oĩa hec vſum vniuerſum peque cor
pus vacuare. Sed ſiqs ſubtilius cu-
rioſiuſqꝫ eſtimet nõ equabiliter va-
cuare cõperiet. Uerũ q̃ puſilla alte-
rius aduerſus alterꝫ exceſſio tum ex
qualitate vacuate mãetum etiãꝫ ex
quãtitate eſt: idcirco eẽ equabilis vi-
det. At vero purgatoria medicamẽta
noie diſcrimina: quedã vacuationis
liquido faciũt: de qbus vt docui nũc
agere inſtitui. Nõ tamẽ ſuperuacua.
ꝓpẽſio putat q̃ſq̃ de quantis vacua-
tione docuerim: aſſidue enim ſcopos:
id eſt ꝓpoſitũ ꝛ intẽtio vna cenſet:
vtpote nociuus ſuccus quẽꝫ interno-
ſcit ꝯuenienſ colore totius corpis ꝑter
nãm: atqꝫ accñtibus, morboꝝ gene
ribus, tpe, tellure, etate, cõditione, nã
egri, artiſicqꝫ, vict⁹ rõne. ¶ Uerbi
gra. ſi toto corpe croceus color eſt:
quẽadmodum in arquatis: ſi bilioſa
dexciſunt: ſi tuberculia in corpe erũ-
pant, aut aluus torqueẽ, aut ſubit fa-
ſtidium atqꝫ inedia exigit: ſi ſitis af-
fligit, aut amaror oris pſentit: ignis
ne ſacer, aut tertiana holem detinet,
aut ardor pchẽdit: in his oĩbus fla-
ua bilis exuperat. Quocirca vacua-
re eaꝫ molimur illis medicamẽtis
que ab ipſa functione bilagia (ita eſꝫ
chologoga interpreter) noiantur. Idqꝫ
eſt Hippocratꝫ ꝓdituꝫ ſi tale purga-
tur quale purgari oportet, res hñ ce-
dit ꝛ facile ferẽ: quale enim oportet
vacans ſuccus eſt: qui. Legruꝫ noxia
qualitate ꝛ affligit. Et ob eaꝫ rem vel-
les fore eiuſmodi purgatiões perhi-
buit. ¶ Uerum q̃ artificioſe ꝯiecta
tiones nõnunq̃ lõge abſunt ꝛ diſce-
dũt a fine (ſiliitudines eniꝫ vt ipſe do
cuit cõmutũt vt indicia medicoꝝ nõ
quoduilibet ſolũ: ſꝫ etiaꝫ bonoꝝ ꝯfun
dant atqꝫ hallucinẽtur) aliud nobis
diſcerniculũ ꝑhis adiũctũ vacuatio-
nibus tradidit facilitatẽ: cui ſcite mo-
liẽtes vacuationẽ ꝯcredimus. ¶ Ce-
terũ qđ de flaua bile pro exẽplo do-
cui: id quoqꝫ de atra bile itelligi vo-
lo. Nã ſi corpus totũ ad nigricãtius
vertit atqꝫ atre puſtule erũpant ob
atre bilis colorẽ: ꝛ item ſiqs pre co-
pia illius affligit affect⁹ ſucci copiaꝫ
perſpicue indicat. Quẽadmodũ, ele-
phãtis, cancer, biduo medio iterual
lata febris, ob nigribilariuꝫ ſuccum
ꝯſiſtit. Et item lien grãdis ꝛ varices
nigreſcẽtes affectus eius ipſius alũ-
ni cẽſent. Quomodo atra bilis voca
ta ꝛ oĩno cõmotio mentis atrox for-
midabilis intractabilis effera. Cete-
rũ Hippocrates ex meſtruis etiã in
mulierib⁹ exuperãteꝫ ſucciũ arbitra-
tur: de qbus ꝓprio de mẽſibus volu-
mine

VERSIO LEONICENI.

totum equalr corpus eũare. Siquis
tñ exactius pquirat: non equalr inue
nietur euacuari. Uerũ in his cum ſit
paruus exceſſus alterius ad alterũ:
ſm coꝝ que euacuant qualitatem: ꝛ
quãtitatẽ: ideo equalis eũatio vide-
tur. At tamẽ que pharmaca purgato
ria noiant ſpẽm faciũt eũationis ma
nifeſte differẽtẽ: de quibus vt dixi:
nunc ipſi docere ꝓpoſitũ: nõ tamen
q̃cq̃ plus docet: q̃ q̃ de oĩbus eua-
cuationibus ipſe iam dixit. Una et-
enim eſt oĩum intẽtio humor ſuper-
abũdãs: cuius notitia eſt ꝑquirenda
ex eo qui in toto corpe ꝑter nãm co-
lor repñtat. Et ꝑterea ex caſibus, ꝛ
morbis, ꝛ tpe, ꝛ regione, ꝛ etate, ꝛ cõ-
ſtitutione, ꝛ natura egrotãtis, ꝛ indu-
ſtria, ꝛ victu. ¶ Ueluti ſi ita cõtige-
rit, colore ruffo in toto corpore appa
rente: quẽadmoduꝫ in illis qui regio
morbo laborãt: nõ eũatis per ſedem
bile, aut puſtulis aliqb⁹ bilioſis per
totũ corpus diſperſis. Particulatim
autẽ ſi morſus in vẽtriculo aliquis,
atqꝫ faſtidiuꝫ ſentiat: ꝛ adſit cibi ap-
petitus defect⁹: ac ſitis, ac vẽtriculi
ad amaritudinẽ alteratio: aut quia in
aliqua parte corpis ſit Heriſipelas:
aut q̃ tertiana febris holeꝫ habeat:
aut ex ardẽtib⁹ illa que ex amara fit
bile. Naꝫ in his omnibus flaua bilis
abũdat: atqꝫ idcirco conabimur ipã
educere illis medicamẽtis: que cho-
lagoga. i. bilis eductiua ab effectu no
minant. Et hoc eſt qđ ab Hippo. di.
Si qualia oportet purgari purgent,
ꝯferũt: ꝛ leuiter ferunt. Qđ enim dicit
qualia oportet, ſupabũdãtiaꝫ ſignat
ſupfluitatũ ſua qualitate infeſtãtiuꝫ
egrotãteꝫ. Ob hec igit cauſam ait ta
les cõferre eũones. ¶ Sed qm̃ oẽs
artificioſe in actionib⁹ cõiecture: ali-
quãdo aberrãt (Siliitudines etenim
vt ipſe inquit nõ ſoluꝫ vulgares: ſed
etiam medicos eruditos aliqñ deci-
piũt.) Alterꝫ nobis dedit indiciũ bo-
narũ eũationũ, tolerãtie facilitatẽ: vt
ꝛ in hoc fiduciã habeamus: cum re-
cte fecerimus eũationeꝫ. ¶ Qđ igit
in flaua bile dixi: veluti in exemplo:
hoc idem mihi: ꝛ in atra, itellige. Nã
ꝛ in hac color totius corpis ad nigri-
tiem tendit: et puſtule nigre fiunt ex
atre bilis colore: ꝛ quicũqꝫ morbi, ex
eius fiunt exuperãtia multitudinem
humoris indicant manifeſte: quẽad-
modũ Elephas, Cãcer, ꝛ quartanus
circuit⁹ ex melãcholico humore ge-
nerant: ꝛ lien magnus: ꝛ varices de-
nigrate: ſunt eiuſdẽ humoris germi-
na paſſiones: quẽadmodũ ꝛ que me-
lãcholia noiat: ꝛ omne mentis deli-
riũ: cui ira, temeritas, atqꝫ imanitas
iungit.

Una eſt oĩuꝫ eũationũ itẽtio.

Signa flaue bilis.

Signa atre bilis.

TRANSLA. ANTIQVA

mollis/febres quotidiane/mentis pigritie/ocioſitates/ſtupores/ dormitationes/oſcitationes/capituꝫ grauitates/oxyremia/cuꝫ in ſtomacho dominetur flegma: hec ſigna purgationes mõſtrant dãdas purgatiuas flegmaticis: ⁊ ſi iſirmus poſt purgationeꝫ leuis eſt ⁊ ſuauis ⁊ ſollicitus: purgationes valuiſſe probantur. ❡ Adiuuãt ad hec infirmi etas/natura/anni/tẽpora/aer/regiones/ꝑterita dieta et artes: in quibuſdam enim cholera rubea adunaſ: in quibuſdam nigra: vnde hec omnia accidẽtia ſunt inueſtiganda: vt qualiter purgatio huiuſmodi ſit dãda: per hec certificemus ſigna. ❡ Alia ſigna auctoꝛitatem noſtram firmant/aut erroꝛem manifeſtant/firmant leuitas infirmi: ⁊ iocũditas ſui/propalant erroꝛem noſtrũ peioꝛatio illius ⁊ anguſtia purgationis. Hec dixit Hippoc. vbi ſic ⁊ inanitio ⁊c. in principio libri rememorata. De ſpontaneis quoqꝫ purgationibus in epidimia monſtrauit ſimilitudines multas: vnde in libro hoc paruꝫ laboꝛauit in his cum dixerit. Si aqua de venis currit in ventreꝫ ſolutio ſit hydropiſis. Itẽ doloꝛ oculoꝛuꝫ diaria ſuperueniente ſoluitur. Item dolenti in auricularis ſi choleri ca egeſtio ſuperuenerit doloꝛem ſoluit: ⁊ ecõuerſo egeſtionem cholericã doloꝛ auriuꝫ ſupueniens adiuuat.

Signa purgationis bone vel male.

❡ Si qlis

TRADVC. LAVRENTIA.

mine ꝓpẽſum iam eſt. Ex his igitur exuperare atraꝫ bilem perſpicuũ erit. Tum aũt talibus patefactis intẽtionibus ad ipam vacuationẽ eũdũ eſt. Cui ſi recta eſt ⁊ ſalubris: facilitas ſuperuenit. ❡ Poꝛro que de atra bile crocitauit ſunt ꝓdita eadẽ ſunt de pituita inaudienda. Moles tumoꝛificã/tubercula/coꝛpus totũ pꝛe ſe ſucci ſpẽꝫ ferẽs/febris quotidianaꝫ/feriate mẽtis ſegnities atqꝫ inexpauſabilis et inuicta pene doꝛmiendi cupiditas: ⁊ capitis aggrauatio: necnõ ructꝰ acidus ſiqd exupat in vẽtriculo. Talia eniꝫ adhiberi medicamẽtũ opoꝛtẽ ꝓpurgans pituitã iſinuabũt. At cũ iaꝫ ꝯfecta purgatio eſt: ea ipſa ſe facilitas nob teſtimonio aſſerit. ❡ Poꝛro ad interſtinguẽdã mãm ſupuacuã ⁊ ſpem vacuationis ꝯcipiẽdã ꝯducet nõ ſolũ etas ⁊ egri nã: ſꝫ etiam tps anni atqꝫ inſtãs cõditio: ⁊ itẽ tellus ⁊ adhibita victus ratio ſimul cuꝫ ceteris cũctis iſtitutis moꝛibuſqꝫ. Patet eniꝫ vt ex his oĩbus/alia pituitã/alia flauã/aut atrã bileꝫ auctẽt: atqꝫ et oẽs: quẽadmodũ docuimus: intẽtiones ſunt adhibẽdi medicamẽti: qꝺ inqꝫ infeſtuꝫ ſuccũ ꝓpurget. Ceteꝝ in ipſa vacuatione ꝓpoſitaꝫ ⁊ intẽtio alia eritque vel ſuffragaſ vacuationi: vel detegit queꝫ admiſimus erroꝛẽ. Suffragaſ qdẽ facilitas/detegit admiſſaꝫ coꝛruitqꝫ difficultas. Naꝫ ſucco nocuo diſcuſſo res facile ferſ. Sin alius qs vacuaſ haudquaqꝫ nocuus difficultas ⁊ inquies nectio oꝛiſ. Qꝺ igiſ (vt dixi) inter initia libꝛi per ſingulareꝫ adſtruxit ſniam hũc in modũ. Itidẽ cõceptaculoꝝ inanitio ſi fiat qualis: opoꝛtet res bene cedit et facile ferſ: id hoc loco bipartito ſecans in medicamẽtoꝝ vſu: ꝑncipe qdem tractatu que nam purgationes cõducãt oſtẽdit: ſequẽti indicat vt valida interſtinctio comitetur iſtiuſmodi purgationes ad fidem vacuationis quã facilitatis patrocinium cõmendet. Poꝛro exẽpla ſanxit ſue ſpõtis vacuationes boni euenientes: ad quaꝫ ſimilitudinẽ medicoꝝ vacuationes tanqꝫ ſimulachra cõponãtur: ⁊ de qbus velut decerto exẽplari medice rei conſcij vacuationes trãſſerãt. Ea inquã cõplura leguntur libꝛo de vulgarijs moꝛbis: nõnulla etiam his cõmentarijs Uerbi cauſa ab aqua intercuteꝫ detentus ſi aqua per venas in vẽtrem defluxerit moꝛbo ſolueſ. Lippientem pꝛebẽdi alui fluoꝛe bono eſt. qbus deiectiones biliose exeũt ſurditate ſuperueniẽte finiuntur: et quibus ſurditas ꝓceſſerit: deſinit ſi deiectiones ſequuntur biliose.

❡ Si qle

VERSIO LEONICENI.

iungiſ. Hippocrates v̾o/etiã ex mẽſtruis ſupabũdantem in ſeminis humoreꝫ ꝯiecturabaſ: ⁊ ſcripta ſunt ab eo indicia in ꝓ libꝛo de mulieribus. Ex his igiſ ꝙ atra bilis abundet/dignoſcere opoꝛtet: ⁊ has habẽteꝫ intẽtiones ad eius accedẽ euãtionẽ. Secũda aũt/in ipſa euãtione intẽtio habẽda/eſt tolerãtie facilitas. ❡ Cuiuſcũqꝫ v̾o in atra bile: ⁊ flaua ſunt dicta: hec mihi ⁊ in pituita intellige/tumoꝛes velut inflatos/puſtulas/et totius coꝛpis coloꝛeꝫ ſꝫm humoꝛis ſpeciem: ⁊ febꝛes quotidianas: ⁊ mentis pigritieꝫ/atqꝫ toꝛpoꝛeꝫ: ⁊ ſomnos ꝓfundos: ⁊ capitis grauitates: ⁊ qͣſdaꝫ acidos ructus: quãdo in vẽtre ſuperfluitas aderit. Hec enim oĩa ſuadẽt medicamẽtum dare pituitã purgãs. Facta v̾o iam purgatione/tolerãtie facilitas atteſtabiſ: ⁊ dignotioni: ⁊ ei/ quã auſus es facere ꝓpter ipſaꝫ: euacuationi. ❡ Ad dignotionem v̾o/et ſpem euãtionis: habes etiã ꝯferentẽ aliqd nõ ſolum etatẽ/vel nãm egrotãtis: ſed etiam anni tẽpus: ⁊ ꝑſenteꝫ ꝯſtitutioneꝫ: ꝑterea ⁊ regionem: ⁊ victum antecedẽteꝫ: vna cum aliꝫs vite inſtitutis. Etenim didiciſti ꝙ hec oĩa: nõnulla pituitaꝫ: nõnulla flauaꝫ bilem: nõnulla atram exaugẽt. Hec quidẽ oĩa: vt dictum eſt: ſunt intẽtiones exhibẽdi medicamẽtuꝫ: vim habens humoꝛem infeſtãtem expurgãdi. In ipſa v̾o euãtione altera erit intentio: vel nobis ferens recti indicij teſtimoniũ: vel erroꝛis. Recti quidẽ indicij tolerantie facilitas. Erroꝛis autẽ difficultas. Nam infeſtãtibus ſupfluitatibus euacuatis/facile tolerabũt egrotãtes. Si quid v̾o aliud ⁊ nõ qꝺ infeſtat euacuaſ neceſſariuꝫ oĩno male tolerare. Qꝺ igiſ dixi: in pꝛincipio libꝛi per vnuꝫ oſtẽdit afoꝛiſmuꝫ: ita ſcribẽs. Sic ⁊ vaſoꝝ exinanitio: ſiquidẽ talis fiat qualeꝫ fieri opoꝛtet cõfert: ⁊ leuiter ferunt. Hũc in hoc loco nũc in duas ſecans ptes/ in medicationibus: per pꝛioꝛẽ qdem ſermonẽ que ſint cõferentes purgationes: per alteruꝫ autẽ qui ſequiſ ꝙ tales euãtiones firmum indiciũ ſubſequiſ facilitas tolerãtie/docet. Exẽplũ v̾o ipſe appoſuit earũ que ſponte fiunt euãtionẽ ad bonum. Multa quidẽ in libꝛis Epidemiarũ. Pauca v̾o in hocipſo libꝛo afoꝛiſmoꝝ: qualia huiuſcemodi ſunt. Queꝫ aqua intercutem habet per venas in vẽtreꝫ aqua fluente/ſolutio. Si lippitudo adſit: ab alui pꝛofluuio capi/bonuꝫ. Quibus bilioſe deiectiones/ſurditate ſupueniente/ceſſant: ⁊ qbus ſurditas/bilioſis factis/ceſſant.

Signa pituite.

Signa ſumenda indicium cõfoꝛtaꝫ ſe ex ꝙ fiende.

❡ Si qlis

TRANSLA. ANTIQVA

Afoꝛiſmus. III.

Si qualia opoꝛtet purgari, purgent: ꝛ ꝯfert ꝛ bene ferunt. Cõtraria ꝙ grauiter.

Hec iam ſunt manifeſta ex afoꝛiſmi prioꝛis expoſitione premiſſa: vnde non indigemus vt alia vice exponamus: vñ in alijs libꝛis raro aſcripta inuenis: ne in eiuſdem rei repetitione ꝯtra moꝛẽ ſuũ feciſſe videat.

Afoꝛiſmus. IIII.

Purgare qdẽ eſtate ſuperioꝛa: hyeme ꝟo inferioꝛa.

Non ſolum tẽpus purgationis, vel alterius diſpoſitionis preter naturã in pharmacijs eſt conſiderandũ: ſed tempus anni. Cholera nãqꝫ in eſtate generatur: que quoniaꝫ ignea eſt ꝛ leuis: ſemper ſuperioꝛa petit. purgetur ergo in eſtate ꝛ autũno per ſuperioꝛa: ne foꝛte ab hac membꝛa diſſipentur. Flegma ꝟo in hyeme abundat: quoniam qd graue eſt inferioꝛa petit: purgetur ergo in hyeme ꝛ vere, ne ſuperabũdans diſtẽperantiaꝫ faciat. Et ſm hoc ꝙ autũnus accipitur pꝛo eſtate et ver pꝛo hyeme: annus diuiſus eſt in duabus partibus: ſed poteſt accipi eſtas loco ſui: id eſt ꝓpꝛie ꝛ hyems ſimiliter. Et ſm hãc ſſiltudinem ſubiũgatur illud. Idem etiam fiat in vere ꝛ autũno: quoniaꝫ graues humoꝛes abũdant. Et ſic ſoluitur obiectio de eo qd videtur eſſe ꝯtrarius ſibi inferius: cuꝫ dicit. Quibuſcunqꝫ pharmacia, aut flobotomia confert: hos ꝟo flobotomare, aut pharmaciam dare ꝯuenit.

Afoꝛiſmus. V.

Sub cane ꝛ ante canẽ moleſte ſunt purgationes.

Quod cõtingit: quia hoc tẽpoꝛe calidiſſima eſt tẽpoꝛis natura non valẽs ſufferre potiones vomitiuas, vel ſoluentes plurimi inde incidũt in febꝛe. Uel quia deficit ꝟtus ex nimietate caloꝛis: que datis potionibꝰ multomagis debilitaretur. Itẽ cum caloꝛ extraneus vires potionũ extrahat exterius ſicut balneum aque calide repugnat ſolutioni: ꝛ nititur auferre ſimiliter ꝛ caloꝛ aeris cum magis foꝛtis ſit.

Afoꝛiſmus. VI.

Graciles et facile vomentes purgare ſuperius timentes hyemem.

Macilentis cholera rubea domi natur: ſi

Vide Gal. libꝛo de catarrhis in pꝛīcꝰ.

TRADVC. LAVRENTIA.

Afoꝛiſmus. III.

Si quale purgari opꝫ, tale purgatur: ꝓdeſt ꝛ facile fertur. Si ꝯtra difficulter.

Sententiola hec ſuperius pꝛodita eſt: ꝛ item nobis perſpicue enarrata. Quam ob rem nõnulli ſuſtulerunt eam de medio.

Afoꝛiſmus. IIII.

Eſtate potiꝰ ſupꝛa: hyeme īfra ducẽdũ medicamẽt eſt.

Merito: nam ſuccus qui idꝰ tẽpus exuperat flaua bilis extitit. Et in totum natura animantiũ vniuerſa pꝛe circũfluo caloꝛe ſurſum ꝟſus potius cõmouetur ꝛ ad ſuperna incedit. At ducenda ſunt ſingula recremẽta qua cõmode tendunt: quemadmodum ipſe libꝛo de ſuccis adſtruxit. Ceterum ſentẽtie adiecit verbuꝫ, potius: neqꝫ ſimplici ratione dixit eſtate ſupꝛa, hyeme infra ducendum medicamentis eſt. Cũqꝫ enim nõ magna ex parte: ſed rarenter nigribilarius ſuccus exuperare per eſtateꝫ viſus eſt: quomodo interduꝫ crocea bilis per hyemem.

Afoꝛiſmus. V.

Sub cane ꝛ ante canẽ: medicamẽtoꝝ vſus difficilis ẽ.

Ignitioꝛ et feruentioꝛ nã tantiſper medicamẽti purgatoꝝ: neqꝫ aſpꝛedinem ſuſtinet: ꝛ ob eam rem cõplures, ex his qui id tẽpus perpurgãtur in febꝛim incidunt. Poꝛro vis debilis ob vredinem purgatione exoluitur. Quinetiam purgatio praua incidit. Quippe ambientis celi tepoꝛ: cõtra ac purgãs medicamẽtum ſuccos foꝛas euocat. Ut enim calidioꝛa lauacra purgationibus obniti ꝛ officere aſſolent: ita etiaꝫ caloꝛ eſtiuus impugnat purgationis curſum: ſed potiſſimuꝫ quoties violẽtus ꝛ rapidus motibus eius obijcit.

Afoꝛiſmus. VI.

Macilentos ad vomitum faciles: purgãdos ſupꝛa curabis: cauendo hyemem.

Adijciendũ etiaꝫ hoc loco eſt verbũ, potius,

VERSIO LEONICENI.

Afoꝛiſmus. III.

Si q̃lis opꝫ purgari, purgent: cõfert, ꝛ leuiter ferunt. Cõtraria ꝟo grauiter.

Prius hic afoꝛiſmus a nobis expoſitus eſt: in precedentis afoꝛiſmi expoſitione: ſcriptus etiam in ſuperioꝛi libꝛi parte: hiſdẽ verbis. Quare et nõnulli eum de hoc loco ſuſtulerũt.

Afoꝛiſmus. IIII.

Medicari eſtate ſuꝑioꝛes magis: hyeme ꝟo iferioꝛes.

Subaudire opoꝛtet videlicet ventres. Recte autem eſtate qdem purgat ſuperius. Quoniam ꝛ qui tũc humoꝛ ſuperabundat flaua bilis eſt: et omnino tota natura animalis ꝓpter ambientem caliditateꝫ magis ad ſuperioꝛa mouetur. Quelibet autẽ ſuperfluitas eo quo ꝟgit ducenda per loca conuenientia: quemadmodum ipſe in liꝰ de humoꝛibus ſcripſit. Addidit huic afoꝛiſmi ſermoni verbuꝫ, magis: neqꝫ ſimpliciter dixit. Medicari eſtate ſuperioꝛa: hyeme ꝟo inferioꝛa. Nam ꝛ ſi non ſepius: et raro tamen tempoꝛe eſtatis humoꝛ melancholicus viſus eſt ſuꝑabũdare: ſicuti hyeme aliquando flaua bilis.

Superfluitas ꝙ ꝯuenienter ꝟgit ducẽda.

Afoꝛiſmus. V.

Sub cane ꝛ ante canẽ difficiles ſunt medicationes.

Exuſta enim tunc natura eam que a medicamẽtis purgantibus nõ fert acritudinem. Quare ꝛ plures purgati hoc tempoꝛe incidunt in febꝛes: et natura ex eſtu imbecillis magis ex purgatione diſſoluitur: ꝛ quideꝫ purgatio hec praua fit: cum caloꝛ aeris ambientis in parteꝫ trahat extrinſecam: cõtrariam ei ad quam medicina ducit humoꝛes. Sicuti enim balnee calide natura apte ſunt obſiſtere purgationibus: ſic ꝛ caloꝛ eſtatis: et tunc pꝛecipue, cum ſeipſo vehementioꝛ extiterit.

Caloꝛ balnei ꝛ aeris purgationibus obſiſtit.

Afoꝛiſmus. VI.

Graciles, ꝛ facile vomentes purgare ſuperius, cauentes hyemem.

Hic addere opoꝛtet: qd paulo ante dictũ

TRANSLA. ANTIQVA

uatur: ſi autẽ facile vomatur ſit certius. Dis in hyeme humores ſunt quieti ⁊ coagulati in īterioribus corporis: hic autem bonum eſſet ſi plurimum addidiſſet: aliquando enim macilentis inuenitur cholera rubea dominari.

℄ Aforiſmus. VII.

℄ Difficile ꝟo vomentes ⁊ medie carnoſos inferius timentes eſtate.

℄ Sic facile vomentes ⁊ macilētos oportet ſupius purgari: ⁊ hoc in vere: eſtate quoqꝫ ⁊ autūno ſic: ſolaꝫ autem hyemem neceſſe eſt caueri: tunc medie carnoſos et difficile vomentes: ab inferiori purgari neceſſe eſt. Et ſi indigeant a ſuperiori: ſoli eſtati attribuendum erit: et alia tempora ſunt cauenda.

℄ Aforiſmus. VIII.

℄ Ptiſicos ꝟo metuētes ad ſuperiores pharmacias.

℄ In ptiſicis cauēdum eſt: ne aliquo tēpore ſupiores dentur potiones: ꝓpter defectionē inſtrī ſpūalis. Ptiſici ꝟo hi ſunt intelligēdi, aut qui iam ſunt, aut qui ad hoc diſpoſiti ſunt: ſicut Hippocꝭ in pᵒ Epidimie pꝛicula. Plurimi inquit ſunt mortui: quoꝝ natura parata erat ad ptiſim. Ptiſici pectoribus ſunt ſtrictis: qbus anguſtis: ⁊ pulmonez neceſſe erit anguſtari: ⁊ vias ſuas ſtringi.

℄ Aforiſmus. IX.

℄ Melācholicos ꝟo īferius eadeꝫ ratione vehementius contraria apponentes.

℄ Opꝫ qbꝰ chol. nig. dn̄at: vt cū ſolone vētris ab īferiori purgent. Uehemētius dixit purgari ꝑꝑ grauitatē ⁊ fortiᵗᵉˢ cholere nigre: que potioni nō obedit ab inferiori: ꝑꝑ grauitatē ſui: ſicut enim chol. rub. ꝑꝑ ſui leuitatē eſt purgāda a ſupiori: ⁊ cum vomitu: qꝛ ipa per ſe plimū aſcendit vſqꝫ ad os ſtōchi: ita chol. nig. ꝑꝑ grauitateꝫ ſui ab īferiori cū medicina laxatiua. Intētio ꝟo nr̄a in vtriſqꝫ purgādis eſt a corpe ꝑ ꝯuenientia mēbra emitti: ſicut chol. rub. a ſupiori: ita qꝫ nigra ab īferiori purgāda erit ꝑꝑ nimiā grauitatē ſui: ſupiꝰ n. oppoᵐ eſt ad īferiꝰ: hic aūt Hippo. ſic intēdit. ℄ Cōſtātinus. Inferiꝰ qdē qꝛ humor eſt grauis: vehemētius aūt qꝛ eſt violētior, negoꝛ, glutinoſior: eſt. n. fex alioꝝ humoꝝ: vñ ſolus portat corruptionē oīuꝫ humoꝝ: rōne ꝟo cōſeruata ꝯria opponantur

TRADVC. LAVRENTIA.

bum, potius, pauloante perſcriptuꝫ. Nam graciles ⁊ inuberes (prope dixerim) bilioſi viſuntur. Si igitur faciles ad vomitum ſunt: purgādos ſupra curabis niſi obuertetur hyems. Nam antea dixit. Eſtate potius ſupra hyeme infra vacuandum medicamentis eſt.

℄ Aforiſmus. VII.

℄ Qui aūt ad euomēdū difficiles ſunt ⁊ corpore mediocriter ꝯſtant: infra purgabis cauendo eſtatem.

℄ Siquis facilis ad euomēdum fuerit: ⁊ gracilēmus ſupra purgabis medicamētis extra qꝫ hyeme. i. eſtate ⁊ autūno: ⁊ iteꝫ vere. Et ſi difficilis ad euomēdum fuerit ⁊ corpore mediocriter conſtet: infra purgabis medicamentis ſi res viget tūmodo vitādo eſtatem: nullum auteꝫ aliud tempus vitandum eſt.

℄ Aforiſmus. VIII.

℄ Tabidos caue vnqꝫ ad ſupernas ducas euationes.

℄ Cauēdo. ſ. ſpiritalis machine debilitatem. Porro tabidos audiri cōuenit prehēſos tabe, aut eos qui ſunt in tabeꝫ propenſiores paratioreſqꝫ: de quibꝰ libro de vulgaribus morbis primo diſſeruit ita. Sed potiſſimuꝫ intereuntqꝫ quibus natura in tabem tendit. Horum thorax ⁊ in eo conditus pulmo anguſtus eſt.

℄ Aforiſmus. IX.

℄ Atra bilarios plenius infra: eademqꝫ ratione cetera afferes.

℄ Uacuare. ſ. medicamentis ventres infernos in atra bilariis plenius cōuenit: plenius dixit pro vehemēter. Porro qꝛ atri fellis ſuccus deorſum tendit: merito vacuari per ventrem inferiorem cōmonet: quēadmodum flauam bilem per ſupiorem: Ut qui leuis ſuccus ſit ⁊ aſſidue fluitet. Quā ob rem in vtroqꝫ promiſcuum ⁊ indiſcretum eſt agere ſuccuꝫ qua apte tendit. Proprium autem vt alter ſupra vacuetur: quia eo cōtendit: alter infra ea ratione qꝛ illo deuergit pondere. Itaqꝫ cōtrarium ſupra infraqꝫ vacuari: vna eademqꝫ ratione promiſcuum redditur: ⁊ ob id decenter Hippocꝭ ait: eademqꝫ ratione contraria afferes.

℄ In valde

VERSIO LEONICENI.

tea dictum eſt: verbum magis. Magna enim ex pte graciles ſunt bilioſi. Si igitur hoc acceſſerit: vt ſint ad vomenduꝫ faciles: ſunt per ſuperiora purgādi: niſi obſiſtat hyems. Nā ſupra dictum eſt. Eſtate magis ſuperiores: hyeme autem inferiores purgare oportet.

℄ Aforiſmus. VII.

℄ Uomentes vero difficulter: et mediocriter bene carnoſos: per inferiora cauentes eſtatem.

℄ Siquidem facilis ad vomendum: ⁊ gracilis ſit: per ſupiora purgandus eſt: niſi ſit hyems qꝫ eſt eſtate, autūno, ⁊ vere. Si ꝟo difficulter vomat: ⁊ mediocriter bene carnoſus ſit, per inferiora: ſi res vrgeat, ſolum cauendo eſtatem: aliud autem anni tēpus non oportet cauere.

℄ Aforiſmus. VIII.

℄ Tabidos ꝟo cauentes: ad ſuperiores purgationes.

℄ Nunqꝫ tabidos duxeris: veritus. ſ. inſtrumētorum que reſpirationi obſeruiūt imbecillitatem. Per tabidos autē intelligere oportet eos: qui morbum: a grecis phtiſim nominatū patiuntur: vel qui ad eum ſunt natura proni: de quibus ipſe in primo libro Epidemiaꝝ ſcribit. Et maxime moriebanꝫ qbus natura ad tabem prona erat. Eſt autem his pectus anguſtum: ⁊ qui in eo continetꝫ pulmo.

℄ Aforiſmus. IX.

℄ Melancholicos pleniꝰ inferiores: eadem ratione contraria apponentes.

℄ Uentres autem, videlicet inferiores melancholicoꝝ: oportet ratiocinari debere plenius medicari. Plenius autem dixit pro fortius. Quia auteꝫ ad īferiora declinat hic humor propter grauitatem: nō ſine ratione ipſum iubet per ventrem inferioreꝫ euāri: ſicuti flauam bilem per ſuperioreꝫ: cum ſit leuis humor: ⁊ ſponte ꝯtinuo fluitet. Cōmune qdem in ambobus: vt ducanꝫ quo vergunt per loca cōuenientia. Propriuꝫ ꝟo alterius humoꝛꝫ per ſuperiora loca euacuari: quoniam ad hec vergit. Alterius ꝟo per inferiora: quoniam ⁊ ad iſta declinat. Contraria itaqꝫ eſt per ſuperiora euacuatio illi que ſit per īferiora. Quoꝛꝫ vtrūqꝫ ſit ſm vnam cōmunem rationem. Quare ⁊ recte dixit Hippocrates. Eadem ratione cōtraria apponentes.

℄ Medicari

THEOdori traductio.

℄ Qui aūtē ad euomēdū difficiles ſunt et corpe mediocriter cōſtant īfra purgabis cauendo eſtatem.

THEOdori traductio.

℄ Tabi obnoxios caue ne vnqꝫ ad ſupernas ducas euationes.

THEOdori traductio.

℄ Atrā vero atra bili cōmotos pleniꝰ īfra eadēqꝫ rōne cōtraria afferes

TRANSLA. ANTIQVA

nanſ ꝯtrarias ꝯtria ꝯuenientia enĩ cholericis, alia melicis, alia calidis, alia frigidis medicamina ꝯferũt.

¶ Aforiſmus. X.

¶ Medicari in valde acutis: ſi expedit eadem die. Differre enim talibus malum eſt.

¶ Antea iam dixi: ꝙ cũ Hippoc. furioſũ dixerit abuſiue poſuit: ſumẽs illud ab aĩalibus ad libidinẽ motis. Fortius enĩ nã hinc maximo motu mouet̃ in expellendis ſui ſpermatis ſupfluitatibus. ¶ Ego aũt oſtẽdi in libro de ſpermate: q2 mulieres ſicut ꝛ maſculi ſperma ſolẽt emittere. Cũ ergo in corpibus nã huiꝰ motũ moueat̃: vt .ſ. mã morbi expellat̃: ꝛ ſi nõ in toto corpe: in aliquibus tñ mẽbris mobilibus mouet̃: huiꝰ aũt motum Hippo. vocat furioſum: ꝓcipiẽs purgari ante virtutis defectũ: ꝛ caloris febris augmẽtũ: humores enim furioſe ſe mouẽtes ad nobiliora membra currũt ꝛ ea iplent. Acutos ergo morbos intelligimus hic ꝑacutos: quoꝝ criſis in prima hebdõa venit. ¶ Conſtãtinus, Hippoc. ingt. Si neceſſitas coegerit: et cũ tanta violẽtia ꝑacuta paſſio venerit vt ſignãtia, apoplexia: que in quarta die ſepius terminãtur adiutoria cõferre oportet: timẽdum enim eſt ne ante terminũ ꝑeant.

Muliere ſicut ꝛ maſculi ſperma emittũt.

¶ Aforiſmus. XI.

Vide 7° xl. cap. 2°. char. 155. col. p°.

¶ Quibuſcunq3 torſiones ꝛ circa vmbilicum dolores, ꝛ lũbos, ꝛ dolor non ſolutus ſit: neq3 pharmacijs: neq3 aliter: in hydropem ſiccam perficitur.

Vide 8° cõd. ca° p°. char. 168. col. 2°. Cauſe torſionum.

¶ Torſiones autem ſunt ex materia pungitiua: aut ex vẽtoſitate groſſa et inflatiua in globoſo vel gibboſo inteſtino incluſa: vt nõ inde extra valeat exire: vnde torſiones fiunt. Que torſiones ſi circa lũbum vel vmbilicũ ꝑmanent: non diſſolutum cum pharmacia vel alio medicamine: intelliguntur mali humores male complexioni dominãtes plurimũ: que mala complexio ſi nõ diſſoluatur generat̃ hydropiſis: que ab ipſo Hippo. ſicca a modernis tympania vocat̃. Si enim hec paſſio ventri domina tur quaſi tympanũ reſonat venter percuſſus: et cauſa vo ſoni in tympano ꝛ in hac paſſione eadem eſt: in tympano enim aeris ꝑcuſſio per poſtremitatem eſt pellis: idem in hac paſſione fit quam abuſiue vocãt hydropem propter tumẽtis ventris ſimilitudinẽ:

Tympanites abuſiue dicitur hydrops ꝛ quare.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. X.

¶ In valde acutis die primi vacuandũ eſt ſi materia turget. Supſedere enĩ in eiuſmodi malo eſt.

¶ Supra quoq3 diximus: vt Hipp. verbũ turgere mutuetur ab animãtibus que ferocitant libidine ꝛ cupedine ſecernendi ſeminis geſtiunt: et enim libro de ſemine genitali indicauimus: vt femina per cõcubitum genitale ſemẽ excernat. Itaq3 quoties in corpore vniuerſo ſimilis huiꝰ fuerit nature cõmotio ad excremẽti ſecretionẽ, aut ſi minus in corpe vniuerſo: ſed principe ſede exiſtat: talẽ turbam ꝛ intẽperiẽ Hippoc. turgere appellitat. Porro vacuari medicamentis ꝓcipit ſine moramẽto ꝓus ꝙ vinciat̃ facultas aut precipue calor partis adcreſcat, aut detinentes corpus ſucci in principem quãdã partem decũbant. Ceterũ vt valde acutos nominet hoc loco morbos quos antea ꝑacutos appellauit cuiuis ꝑſpicuum eſt. Et item dilucet vt eiuſmodi morbi primis ſeptenis iudicẽtur ſeu finiantur: quẽadmodum etiã retro aſſertum iam eſt.

¶ Aforiſmus. XI.

¶ Quibꝰ tormina circa vmbilicũ fatigant: ꝛ labor atq3 lũboꝝ dolor iſeſtat: nec medicamento, aut vllo alio modo ſolui cruciatꝰ põt: ijs in aquã intercutem ſiccã decũbit.

¶ Nõ aliud tormina ſunt ꝙ cũ permordet̃ aluus in anfractibꝰ inteſtinorũ incluſo ſpiritu cui querat̃ exitꝰ nec dat̃. Porro vt labor talem inſequat̃ affectũ quẽ latet. S3 ſi circa vmbilicũ affligit ꝛ lũbos: deinde nec medicamẽto, aut vllo alio modo ſolui cruciatꝰ ꝛ doloris acerbitas põt: intẽperies quedã infeſtat hectica eaꝝ priũ: ita a firmitate habitꝰ nominata. Que magna ex ꝑte morã trahẽs vocatã ab Hippo. aquã intercutẽ aridã cõcinnat. Poſteri talẽ aquã intercutẽ dixerũt tympaniã: q2 cõpulſus imus vẽter redit ſonitũ ꝛ ſtrepitũ qualem tympana edũt. In illis .n. ex obtenta cuticula plectit̃ aer: quõ per affectũ talis aque intercutẽ obuenit. Ceteꝝ vt ſiliudine molis talẽ Hippoc. appellet aquã intercutem ꝑſpicuũ eſt. Non tñ humidã ꝑinde vt aſciten in qua adunata

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. X.

¶ Medicari in valde acutis: ſi materia turget eadem die. Tardare enĩ in talibus, malum eſt.

¶ Dictum eſt ꝛ a me prius: ꝙ verbũ, turget, Hippoc. tranſtulit ab animalibus que ad coitũ properant: cum naturali concupiſcentia moueantur ad ſeminis excretionem. Oſtenſum eſt enim in libris de ſemine: ꝙ femina etiã in coitu ſemen excernit. Quãdo igit̃ in toto corpore ſimilis huic fuerit nature impetus: ad excretionẽ ſuperfluitatũ: vel ſi non in toto corpore: ſaltẽ in partibus principalioribus: tale quid conſueuit Hippo. per verbũ, turgere, ſignificare: ꝛ ſtatim per medicamentũ euacuationem faciendam iudicat. Prius videlicet ꝙ robur corporis diſſoluat̃: vel febris caliditas augeatur, aut ad aliqđ mẽbrum principale decumbant: hi qui per corpus vagantur humores. Qđ autem valde acutos morbos nominauerit: quos prius peracutos dixit: vnicuiq3 liquet. Et quidem ꝙ horũ terminus eſt ꝓma ſeptimana: dictũ ꝛ a me prius hoc eſt.

Femina in coitu etiã ſemen excernit.

¶ Aforiſmus. XI.

¶ Quibus tormina: ꝛ circa vmbilicum labores: ꝛ lumborũ dolor: qui neq3 a medicamento: neq3 aliter ſoluitur, In aquã intercutem ſiccam firmatur.

¶ Tormina fiũt: ꝛ ꝓpter morſum vehemẽtẽ: ꝛ ſpũ flatuoſum: qui nõ habet exitũ. Sed in inteſtinoꝝ inuolucri eſt interceptꝰ. Qđ vo dolores ad tales diſpõnes ꝯſequant̃: nemini dubiũ: at cum circa vmbilicũ: ac lũbos ſe firmauerint: neq3 a medicamẽtis: neq3 alijs ſoluunt̃ auxilijs. Quedam eſt eaꝝ ꝑtiũ habitualis intẽpatura: que magna ex ꝑte ꝑſeuerãs: eã aquã intercutẽ efficit: que ab Hippo. ſicca nolat̃. Vocat̃ autẽ hic morbus a poſterioribus medicis tympanias: qm̃ ſũmus vẽter percuſſus talẽ ſonũ edit qualẽ tympana. Nã ꝛ in illis per cutem extẽtã aer percutit̃: quẽadmodũ ꝛ ille qui in ꝓfundo locat̃: in tali morbi genere. Qđ vo ꝛ hoc morbi genus hydropem: id eſt aquã intercutẽ Hippoc. noiet, eſt manifeſtũ. Nõ tamen humidum eſt: ſicuti qui aſcites: ab veris

THEODORI TRADVCTIO.

¶ In valde acutis ſtatim die primi vacuandũ eſt: ſi mã turget. Supſedẽ .n. in eiuſmõi morbis malo eſt.

THEODORI TRADVCTIO.

¶ Quoq3 tormina vmbilicum fatigãt: ꝛ labor atq3 lũboꝝ dolor iſeſtat, nec medicamento, aut vllo aliꝰ ſolui cruciatꝰ poteſt: his in aquã intercutẽ ſiccã decubit.

Torminum cauſe.

TRANSLA. ANTIQVA

litudinem: ⁊ eius magnitudinem: nõ ꝙ ventris ſit aliqua humiditas: ſed potius quedã groſſities aeris. Hydropiſis autẽ naſcitur ex cauſis frigidioribus: hec autẽ a calidioribus. Impoſſibile eſt enim ſine calore in groſſum aerẽ mutari illos humores.

Aforiſmus. XII.

Vide 6° col. cap. 2° cher. a 2 3. col. 3°.

Quibus ventres lienterici hyeme ſuperius medicari, malum.

Lienteria qd ſit, ⁊ que eius cauſe.

Lienteria eſt cũ id quod comeditur in eiſdem qualitatibus qbus primo fuit cito egreditur. Fit autem ex defectione cõtentiue virtutis: que ex mala ſtomachi complexione ⁊ inteſtinorum accidit, ⁊ aliquando ꝓpter vlcera ⁊ puſtulas in ſtomachi vł inteſtini ſuperficie eſt: hic autem morbus in ſtomachi vel horum mẽbrorum eſſentia dominatur. Et aliquando ex flegmate frigido et acetoſo in ſtomacho vel inteſtinis incluſo. Uulnera autem ex humoribus ſunt calidis: quos neceſſe eſt per ſupiora purgari: quia leuius eſt eos ita emitti: ſꝫ nõ tamen hyeme. Humores ꝟo flegmatici ſi ſunt in inteſtinis inuiſcati: non cum vomitu ſunt purgãdi: quia nihil exit cum vomitu niſi qḋ in ſtomacho ſolo fuit: ⁊ quia flegma inferiora petit qḋ fuit cauſa huius morbi: melius per inferiora purgãtur ꝙ̃ ſuperiora.

Aforiſmus. XIII.

Vide 6° col. ca° p° cher. 114. col. p° ⁊ pro duob° ſequẽtib° afoꝛ.

Ad elleboros his: q nõ facile ſurſum purgantur: ante bibitionem oportet ꝓhumectare corpora plurimo nutrimento ⁊ requie.

Preparantur corp° ad elleborũ duob° modis.

Naturam illius cui elleborus dandus eſt: ſi facilis ſibi ſit eductio ante tentare oportet: cuius rei ꝓbatio eſt cum re vomitiua ⁊ humectatiua. Si autem hec non ſunt ſibi facilia nõ elleborũ demus ſibi: niſi prius corpus preparemus. Qḋ duobus fit modis. Aut cum aſſuefactione vomitus: ad qḋ tamen non Hippocr. intendit: hoc enim vile eſt ⁊ ab oibus ſcitur. Aut ex corporis humectatiõe: ⁊ hoc melius que

TRADVC. LAVRENTIA.

quia adunata mã nõ aer flatuoſus: ſꝫ humoꝛ diluitus eſt. Porro cõſtat vt maioris frigiditatis aluina ſit dilata aqua intercutẽ quã aſciten cognominãt: ꝓpterea ꝙ in abdomine ſeu ſumine tanq̃ӡ vtriculo quodã humor recõditur. Minoris aũt tympanias. Nã verti humoꝛ in aerem flatuoſuꝫ ſine vlla caliditate qui põt.

Afoꝛiſmus. XII.

Quoꝝ alui leuitate inteſtinoꝝ īfeſtanẽ hyb͂no tp̃e: eos ſupra purgare neceſſe eſt.

Quoties que mãdunẽ cito deijciũtur qualia ſunt ingeſta: affectũ leuitatẽ inteſtinoꝝ appellãt. Accidit igiẽ ob detẽtorie facultatis infirmitateꝫ. Hec aũt comitaẽ intẽperieꝫ oium in aluo inſtr̃oꝝ. Ipius vẽtriculi in quẽ cibaria recõdũtur: ⁊ item inteſtinoꝝ que ex eo cibaria ſuſcipiũt atqꝫ trãſmittũt. Accidit interdũ leuitas inteſtinoꝝ ob exulceratione que per ſũma corporis īfeſtet: quõ oris vlcera recẽs ꝑtis puerulis ſerpunt. Porro intẽperies nõnunq̃ӡ vt quiſpiam dixerit habituaria cõſiſtit (ita vocatur ea que corporis habitu ſit leſo cõfecta) interdũ ob pituitam frigidaꝫ gignitur: qualis potiſſimum acida eſt. Ulcerationũ preterea que ſummotenus affligũt: ſuccus acris tenuiſqꝫ cauſa exiſtit. Is ergo q̃ӡq̃ӡ ſupra vacuandus medicamẽtis eſt: quia potius fluitat q̃ӡ deſidet: ſꝫ nequaq̃ӡ ita agendũ per hyemem: quẽadmoduꝫ ſupra diffinitũ iam eſt. Alter vtpote pituitoſus: ſi inteſtinis impactus eſt nunq̃ӡ ſupra vacuandus medicamẽtis eſt: id eſt vomitorijs medicamẽtis. Naꝫ vomitione vacuari trimodo ſolẽt que in vẽtriculo habentur: que ꝟo in inteſtinis exiſtũt ea vacuari vomitione non queunt.

Afoꝛiſmus. XIII.

Qui non de facili ſupra veratro purgantur: eorum corpora ante potionẽ humectãda ſunt cibo pleniore quieteqꝫ.

Pertẽtari eos opꝫ q ſunt veratruꝫ accepturi quo naꝫ modo purgari ſupra. i. vomitione queant. Porro tẽtamẽtũ eſto ex vomitorijs medicamẽtis que mediocria habeãtur. Si igiẽ cõſtet vt non de facili purgenẽ: neq̃ӡ cõuenit eiuſmodi hoies vacuare veratro: niſi facta prius ꝓparatione. Id fiet ſi ſbinde epoto veratro prõpt° vomere inſueſcãt. Uerũ id tanq̃ӡ minutã ⁊ pauxillã admonitionẽ: ⁊ item notam

VERSIO LEONICENI.

ab vtris ſimilitudine dicit. In quo mã collecta non eſt flatuoſus aer: ſed humor aquoſus. Uideẽ autẽ a maiori frigiditate gñari aquoſus hydrops: quẽ aſcitem vocãt: qm̃ veluti in vtre quodã in mẽbrana abdominis interiore humoꝛ ꝯtineẽ. A minore autẽ tympanias. Neqꝫ enim humida ſbſtãtia in flatuoſum aerem ſine calore aliquo poteſt tranſmutari.

Afoꝛiſmus. XII.

Quorũ alui īteſtinoꝝ leuitate laborãt hyberno tp̃e ſupra purgari, malum.

Quãdo celeriter ea que comeduntur deijciunẽ: hãc paſſionẽ leuitateꝫ inteſtinoꝝ noiant. Fit igitur ex potẽtie cõtentiue debilitate. Cõſequitur aũt ad oium que ad aluum pertinẽt inſtrumẽtoꝝ intẽperaturas: hoc eſt ipſius vẽtriculi: in queꝫ cibos deuoramus: ⁊ coꝝ que ex hoc ſuſcipiunt, atqꝫ trãſmittunt inteſtinoꝝ. Fit aũt quãdoqꝫ ⁊ leuitas inteſtinoꝝ ex aliqua ſummas partes occupãte exulceratione: ſimili illis que in oꝛe fiũt: quas greci aphthas nominant. Intẽperature igitur nõnunq̃ӡ fiunt habituales (ſic ꝟo nominãt illas que ipo corpoꝝ habitu leſo fiunt) ⁊ quãdoqꝫ ꝓpter frigidã pituitã: qualis eſt acida maxime. Earum aũt que in ſumma parte herent exulcerationũ: cauſa eſt humoꝛ acris ⁊ tenuis. Hic igiẽ etſi per ſupiora purgari debet: quoniam huiuſcemodi humores magis fluitare ſoleãt: q̃ӡ ad iſeriora ſecedẽ: nõ tñ hoc hyeme faciẽduꝫ eſt: ſicuti etiã ſupius eſt dictũ. Alter ꝟo pituitoſus: qui adheſerit inteſtinis: nunq̃ӡ eſt per ſupiora purgandus: hoc eſt per vomitoriã medicinã. Sola. n. euomi nã apta ſunt que in vẽtriculo ꝯtinentur. Eoꝝ ꝟo que ꝯtinenẽ in inteſtinis: nihil põt per vomitus euacuari.

THEOdori traductio.

Quorum alui leuitate inteſtinoꝝ infeſtãtur: hyberno tp̃e eos ſupra purgare malũ eſt.

Laſo leuitate.

Leuitas vł lenitas inteſtinorũ q̃ ſit ⁊ eius cauſa.

Afoꝛiſmus. XIII.

Ad elleboros qui non facile ſupra purgantur: eorum corpora ante potionem pluri cibo: atqꝫ quiete humectãda ſunt.

Prius opꝫ tẽtare eũ qui elleboꝝ ſumptur° ſit: quõ ſe hẽat ad ſupiores purgatiões: hoc eſt ad eas que fiũt per vomitiones. Fiat aũt piculũ p medicamẽta vomitoria: q̃cũqꝫ ſũt mediocria. Si igiẽ de facili non purgari videaẽ: nõ opꝫ huiuſcemodi hoiem ad elleboꝝ ducẽ anteq̃ӡ ꝓpareẽ. Hoc aũt fiet ſi p ꝯtinuos vomit° adſueſcat is q eſt ſumpturus elleboꝝ ad prõpte vomẽdũ: veꝝ hoc vt paruũ aliqḋ atqꝫ oibus

THEOdori traductio.

Qui nõ de facili ſupra veratro purgãtur: eorũ corpora ante potiones humectãda ſunt cibo pleniore quieteqꝫ.

TRANSLA. ANTIQVA

lius: que plurimo cum nutrimento ⁊ requie efficitur. De requie enim palam eſt: ſicut enim corpus deſiccãt exercitia: ſilr et requies cuſtodit humectationes: ⁊ non diſſoluit eas: multus ꝟo cibus abſolute nõ humectat: ſed ille ſolus qui omni caret ſiccitate: id eſt acredine vel ponticitate: ſalſedine ⁊ amaritudine: ⁊ fortaſſis non eſt vocandus cibus abſolute: ſed medicinalis cibꝰ maxime. Solus ergo cibus ſine cuiuſlibet rei additamentis naturaliter humectat ſubſtantialia membra corporis: requies ꝟo accidentaliter: inde eniꝫ dicitur humectare: quia non deſiccat humiditateꝫ ſibi in corpore. Aqua ꝟo ſi bibatur: vel in eo quis balneetur: ſubſtantialia corporis membra inde nõ humectãtur: quod certificabis: ſi libros noſtros de naturalibus virtutibꝰ legeris: ⁊ libros de ptiſi.

Solus cibus omni carens ſiccitate nãliter humectat.

TRADVC. LAVRENTIA.

notã atqꝫ inuulgatã Hippoc. omiſit. Sꝫ potius ſunt corpa ante potioneꝫ humectãda: humectanť aũt cibo pleniore geteqꝫ. At ꝟo vt quies humectet pſpicuũ eſt: vt enim exercitatio reſiccare: ita quies qđ eſt ociuꝫ et laxamẽtuꝫ atqꝫ inexercitatio obſuare madoreꝫ aſſolet. Porro cibꝰ nõ ſimplici abſolutaqꝫ rõne plenior ſuapte nã humectat: ſed ſi ſine qualitate vehemẽtiori extiterit. i. acerba/acri/ſalſa/amara. Sꝫ forſitan nõ eſt eiuſmodi cibus ſimplici rõne vocãdus: ſed pinde quaſi medicamẽtarius cibus: naꝫ cibus ſimplex vnus ex oĩbꝰ per ſeſe nõ ex accidẽti ſolidiores aĩantiũ ptes humectat: quies aũt nõ ſuapte: ſꝫ per accidẽs idẽ cõmoliť: qꝛ eniꝫ nequaqꝫ exiccat quaꝫ inuenit alimonia humiditatẽ: idcirco humefacẽ dr. Ceterũ aqua neqꝫ bibita/neqꝫ extrinſecus affuſa ſolidiora aĩantiuꝫ mẽbra humefacẽ aſſolet: ſꝫ integrius cumulatiuſqꝫ diſcas hec licebit: ſi cõmentationes reuolues: qͣs de virib' nãlibꝰ: atqꝫ ẽt de maceſcẽtia cõpoſuimus.

VERSIO LEONICENI.

oĩbꝰ notuꝫ: Hippo. pteremiſit. Melꝰ aũt fieret pus hũectãdo corpa. Prehumectanť aũt pliimo alimẽto/atqꝫ gete. Et de gete qdẽ claꝝ eſt. Sicuti eniꝫ exercitia ſunt apta nã exiccare: ſic ⁊ qes (qꝫ ociũ eſt: ⁊ ab exercitatõe vacatio) ſeruat humiditatẽ. Cibꝰ ꝟo nõ ſimplr plenior eſt aptꝰ nã humectare: ſꝫ qcũqꝫ nullã hꝫ fortẽ qͣlitatẽ: h eſt neqꝫ acerbã/neqꝫ acrem/neqꝫ ſalſam/neqꝫ amaraꝫ. Forte aũt neqꝫ ſimplr cibꝰ hic qui talis eſt appellãdus. Sed h totũ/cibꝰ medicinalis: ſicuti illi q eſt cibꝰ ſimplr: ſoli h ineſt ex oĩbꝰ vt ex ſua nã: nõ aũt ex accñti ſolidas ptes aĩalis humectet: h ipm nõ per ſe: ſꝫ ex accñti faciẽte quiete. Quia. n. eã que puenit ex cibo humiditatem nõ exiccat: idcirco dr humectare. Aqua ꝟo neqꝫ pota/neqꝫ extrinſecus occurſans: nã apta eſt ſolidas aĩalis partes humectare. De talibꝰ aũt pfectiorẽ poſſit quiſpiaꝫ hic doctrinã legẽdo libruꝫ noſtrũ de potentijs nãlibus: ⁊ librum de tabe.

Mõo corpus pparandũ ſit ad elleboꝝ.

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Cuꝫ biberit qs elleboꝝ: ad motiones qdẽ corpus magis opꝫ ducere: ad ſomnos ꝟo ⁊ imobilitates minus. Declarat aũt nauigatio: qm̃ motus corpora turbat.

¶ Mõſtrauit Hippo. quare neceſſe ſit corpa elleboruꝫ ſumẽtia moueri: quies. n. corpa in ſuis qualitatibus facit manere: motꝰ aũt mouere ⁊ turbare: ſicut vr̃ in nauigãtibꝰ naueꝫ agitãtibꝰ: qbus corpa ſolo motu mouenť: ⁊ quãto magis fiet actio. ſ. perturbatio: ſi motus ⁊ potio ſimul adunanť.

¶ Joãnicius. Ego nauigationem in qbuſdaꝫ nõ inueni: ſed potius nomẽ quoddã faſtidiuꝫ: ⁊ ab omni natione ſignificans: vt ſic aforiſmus iſte habeat ſe. Declarat abominatio vel faſtidiuꝫ ſemp ſequẽtia motuꝫ corporũ: quia corpus neceſſe eſt mouere ⁊ turbare vẽtres: motione nãqꝫ et humores mouẽtur ⁊ corpus turbatur: his autẽ motis requieſcẽdi facultas nõ datur elleboro: ſed in ipa pturbatione ſubito purgãdo cuꝫ fece emittiť. Si enim diu moraret: paulatim humores ⁊ carnẽ deſiccãdo ſpaſmũ inferret ⁊ mortem. Moueať igitur corpus non facta pturbatione quaſi in magno motu vexetur elleborus. Motio nãqꝫ corpora perturbat: qđ nauigatio declarat: ⁊ hoc eſt qđ intẽdit: cum dixit Hippocra. Declarat autem nauigatio.

¶ Cũ volueris

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Eum qui veratrum biberit: ad corporis motiones magis ad ſomnos quieteſqꝫ minus ducito. Motione corpus turbari: indicio eſt nauigatio.

¶ Ipſe docuit quam ob rem moueri cõmoneat eorum corpora qui veratrum adbiberint. Quies enim in eadem adſeruat conditione. Cõtra motio cõmouet ⁊ alterat: indicio eſt nauigatio: que inquam motio exiſtens turbulentat corpa quoad nauſeabũda deuomant. Cum igitur talis motio ſola ſibi ſupſit in diſponendo corpore ad vomitionem: iure eaipſa cõcurrens cum vomitorio medicamẽto exiguo quodaꝫ validior redditur. Ceteruꝫ quidam pro verbo nauigatio nauſea ponunt hunc in modum. Indicio eſt nauſea vehemẽtiori corporis motioni ſuperueniens vt motio ea interturbeť. Uerũ vt hec perpenſio ſit eadem cum pꝛelata/perſpicue patet.

¶ Cũ libuerit

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Cum biberit qs elleborũ: ad motiones qdem corporũ ducere mag: ad ſomnos ꝟo, atqꝫ quietem minus. Indicat autem nauigatio turbari motione corpus.

¶ Ipſe attulit cauſam ob quam eoꝝ corpora moueri pcipiat: qui aſſumpſerunt elleboruꝫ: quies ſiquidem in eodem ſtatu ꝯſeruat: motus ꝟo trãſmutat atqꝫ alterat corpus: vt indicat nauigatio: que motus quideꝫ eſt. Turbat autem corpora adeo: vt excitet vomitum. Cum igitur talis motus fuerit ſufficiẽs ⁊ ſolus ad vomituꝫ corpus preparare: fit ſane rationabile: vt ſi vomitorio medicamento ꝯiungatur longe maioreꝫ habeat efficaciam. Quidam pro nauigatione nauſeam ſcribunt: vt ſit ſermo talis. Oſtendit autem ⁊ nauſea que vehemẽtioribus corporis adueniť motionibus: ex motione corpus perturbari. Liquet aũt qꝫ ⁊ hic ſermo eandem vim habet cum priore.

¶ Cũ volueris

THEOdori traductio.

¶ Eũ qui veratrũ biberit ad corpus motiones magis ad ſõnos quieteſqꝫ minꝰ ducito: motione corpus turbari indicio eſt nauigatio.

TRANSLA. ANTIQVA

¶Afoꝛiſmus. XV.

¶Cum volueris magis du-
cere elleboꝛū, moue coꝛpus.
Cū vo ſtatuere, fac ſomnū
ꝛ noli mouere.

¶Sicut eniꝫ motu irritatur natura: ita et requie mitigatur. Facta igitur purgatione fiat ſomnus ꝛ requies.

¶Afoꝛiſmus. XVI.

¶Elleboꝛus periculoſus eſt
ſanas carnes hn̄tib⁹. Spaſ-
mum enim facit.

Sanis nō dād elleborum.

¶Nemo inquit ſanis elleboꝛum da-re preſumat: detur autē his quibus humoꝛuꝫ diſtemperantia nimia ſu-perfluitate facta eſt: vt foꝛti īfirmita-ti foꝛtis medicina occurrat. Si enim ſupfluos in eis non inuenerit humo-res deſiccādo facit ſpaſmum.

¶Afoꝛiſmus. XVII.

¶Non febꝛicitātib⁹ exiſtib⁹ ſi
fiat faſtidium ꝛ coꝛdis moꝛ-
ſus, ꝛ tenebꝛoſitas oculoꝛū:
ꝛ os amaricatū, ſurſuꝫ phar
macia indigere ſignificat.

¶Cholera nāq; rubea diſtemperata ſurſum vapoꝛās faſtidium facit: cu-ius acredo coꝛdis moꝛſum ꝛ os facit amaricatum. Abſtinentia vo cibi eſt ablatio deſiderii. Coꝛdis moꝛſus in oꝛe ſtomachi eſſe intelligitur: qa an-tiqui hoc membꝛum ſemper coꝛ ap-pellare conſueuerunt. Tenebꝛoſitas eſt cum ante oculos motus coꝛpoꝛis cuiuſlibet: vel nimia obſcuritas ap-paret: qd̄ fit ex malis ꝛ pūgitiuis hu-moꝛibus in oꝛe ſtomachi contentis. A cerebꝛo enim ad hunc locum ma-gnus neruus deſcēdit: vnde ſi os ſto-machi patiaᷣ: neceſſe eſt vt per ipm̄ actio animata patiatur: qd̄ vniuerſa-liter accidit omnib⁹ humoꝛibus pun-gitiuis. Amaritudo in oꝛe ꝓpꝛie eſt ex chol.rub. ꝛ bene dixit: his apparē-tibus ſuperioꝛi indigere pharmacia: ideſt vomitu ſignificat.

Indig os ſto machi coꝛ ap pellabāt.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶Afoꝛiſmus. XV.

¶Cū libuerit vt veratrū am
pli⁹ ducat, coꝛp⁹ moueto. Cō
tra cuꝫ ſiſtēdū cēſueris: ſomnū
molitoꝛ, nec qc̄q̄ moueto.

¶Proxima ſentētia quo pacto para-re opoꝛteat in purgationeꝫ eum qui adhibit veratrū indicauit: pſens do-cet quē in moduꝫ ſiſtere purgationē cōueniat. Ceteruꝫ ꝫria ijs que moliū-tur purgationem ſiſtere vomitioneꝫ ratio eſt. Qd̄ igitur motio cōmoliᷣ īterſedeat quies: maximeq; ſomnus ſiſtens animales motiones: quecūq; per ſenſum: atq; etiaꝫ per muſculos ex ingrediēdi miniſterio fiunt.

¶Afoꝛiſmus. XVI.

¶Veratrum periculoſuꝫ ijs
eſt qui coꝛpoꝛe integro ſunt.
Facit enim cōuulſioneꝫ.

¶Quod antea de quauis purgatiōe adſtruxit: h̄ loco duntaxat de ea quaꝫ facit veratrū admonet: quocirca ſen-tētias cōtinues ꝛ iungas licebit in hūc modū. Qui coꝛpe bene cōſtant diffi-culter veniunt ad vſum medicamē-toꝝ: ſic igiᷣ veratrum piculoſum ijs eſt qui coꝛpe integro ſunt. Facit eniꝫ cōuulſionē. Nam veratrū pcipuam cōcinnat cōuulſionis offenſam ob ve-hemētem ꝛ rapidā functionē.

¶Afoꝛiſmus. XVII.

¶Siqs nō febꝛiēs inedia exi
git: ꝛ coꝛdis doloꝛe, aut cali-
ginoſa vtigie īfeſtaᷣ: ac oꝛis
amaritudinē ſentit, purgatōe
ſe egere pte ſupioꝛe ſignat.

¶Exigere inedia: id pōt qd̄ valet: nō auere cibuꝫ. ¶Porro coꝛdis doloꝛ/ moꝛſio coꝛdis.i. ventriculi eſt: quem maioꝛes coꝛ appellant. ¶At caligi-noſa vertigo īfeſtat: quoties ob ocu-los vticoſa quedaꝫ ꝛ rotatilia circū-agi ꝛ ire in oꝛbem videātur: ꝛ ſtatim velut offuſis tenebꝛis aboleri cernē-di facultatem. Hec accidūt: vbi ven-triculi os a ſuccis prauis moꝛdetur. Nerui enim ingentes de cerebꝛo ad eum ꝑtinēt: qua de re vētriculo per-peram agēte aīe ledunᷣ officia. Sed accītia hec oīum ſuccoꝝ pmiſcue ſunt qui moꝛdere poſſunt. Uex oꝛis amaritudinē pſentiri crocee ꝛ flaue bili tm̄modo datur. Et ob eam rem pbe dictis accidētibus Hippoc. ait: purgatione ſe egere parte ſupioꝛe ſi-gnificat. Que res ita explicari atq; enarrari pōt. Dicta accidentia medi-co indicant purgatione opus eē par-te ſuperioꝛe.i. vomitione.

VERSIO LEONICENI.

¶Afoꝛiſmus. XV.

¶Cum volueris magis du-
cere elleboꝛū, moue coꝛpus.
Cum vo ſiſtere, ſomnuꝫ fa-
cito: ꝛ non moueto.

¶Prioꝛ qdem afoꝛiſmus qūo opoꝛ-teat hoiem qui elleboꝝ ſumpſit ad purgationē pparare, nos docuit: pre-ſens vo qūo ſiſtere purgationē. Nō eſt autē abſq; rōne: q2 ea que ſiſtunt purgationē ſint ꝫria his que vomitū ciēt. Si igiᷣ motiones ciebāt, ſiſtent getes: ꝛ multo magis ſomnus: in quo mot⁹ aīales ceſſant: qui ꝛ per ſenſum fiunt: ꝛ pterea per muſculos in moti-bus qui ſiunt ex appetitu.

¶Afoꝛiſmus. XVI.

¶Carnes ſanas habentibus
elleboꝛus periculoſus. Fa-
cit enim cōuulſionem.

¶Qd̄ in precedētibus dixerat in oī-bus purgationibus: hoc nūc in ea ſo-la dicit que fit per elleboꝛum: ita q2 duo afoꝛiſmi poſſunt inuicem iungi/ tali modo. Qui coꝛpe bene ſe habēt: difficile eſt medicari. Sic ergo ꝛ el-leboꝛus carnes ſanas habētibus pe-riculoſus. Conuulſiones enim facit. Habet nanq; elleboꝛus iſtud preci-puum facere conuulſionem propter operationis vehementiam.

¶Afoꝛiſmus. XVII.

¶Siqs febꝛem nō hn̄s abſti
neat a cibo: ꝛ coꝛdis moꝛſuꝫ
ſeu vtiginem patitur: ꝛ oꝛis
amaritudinem ſentit, purga-
tione indigē p ſupioꝛa ſigr.

¶Abſtinētia a cibo idē ſignat: qd̄ in-appetētiā. ¶Coꝛdis aūt moꝛſus/eſt coꝛdis: hoc eſt oꝛis ventriculi paſſio. Priſci ſiqdeꝫ ꝛ hoc coꝛ nominabāt. ¶Vertigo aūt eſt qn̄ ſimul videnᷣ circūuolui: h̄ eſt circūſtātia moueri: q̄cūq; cōſpicimus: ꝛ ſenſus viſus re-pēte deſtruiᷣ: cum videātur tenebꝛe circūfuſe. Fit aūt hoc oꝛe vētriculi a malis humoꝛibus moꝛſo. Nā ꝓpter neruoꝝ magnitudineꝫ: qui ad ipm̄ a cerebꝛo veniūt: hac parte patiēte: aīe opa detrimētū patiunᷣ. Hi itaq; ca-ſus ſunt cōes humoꝝ oīum moꝛda-cem habētium nām. Os aūt ſentire amaritudinē: ſolius bilis: que ruffa ꝛ flaua nominaᷣ, eſt opus: quare recte in huiuſcemodi caſib⁹ inqt Hippoc. ſignari: q2 opoꝛteat purgari per ſupe-rioꝛa: qd̄ explanatum talem habebit interpꝛetationē. Huiuſmodi autem caſus ſignificāt medico indigere ho-minē purgatione per ſuperioꝛa: hoc eſt per vomitiones.

THEO- dori traductio.

¶Cū libue-rit vt veratrū amplī⁹ ducatur coꝛpus moue-bis. Cōtra cū ſiſtēdā cēſue-ris, ſomnum molieris: nec quicq̄ moue-bis.

THEO- dori traductio.

¶Veratruꝫ piculoſū his eſt qui coꝛpe integro ſunt: facit enim cō-uulſionem.

THEO- dori traductio.

¶Siqs non febꝛiēs īedia exigit ꝛ cōdis doloꝛe, aut ca-liginoſa vtigi-ne infeſtaᷣ: ac oꝛis amaritu-dinem ſentit purgatiōe ſe egē pte ſupio-re ſignat.

Coꝛſus ven-triculi.

Vertigo que ſit.

Os vētriculi magnos a ce-rebꝛo recipit neruos.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XVIII.

Vide 6° pti. ca° p°. char. 114. col. p°. Et char. 120. col. 2°. Et p ſequenti caꝫ multa.

¶ Supra diaphragma dolores ſurſum pharmacia indigere ſignāt: quicūqꝫ vo inferius: ſignificāt inferius.

¶ Hic nobis Hippo. oſtēdit omnem dolorē ſuper diaphragma indigere purgatione. Et cum pharmacia ſurſuꝫ purgari oportere: ſubtus vo diaphragma purgatio īferior eſt neccīa. Uñ et indigere dixit: ne in omni dolore ſuperiori / vel inferiori pharmacia ſupior / vel inferior dāda ſit. Sed cum his hec indiguerint: ⁊ ideo que ſuper diaphragmate ſunt ſupiori indigent purgatione: qa leuia ſunt: que vo ſubtus inferiori indigent: qa grauia: vnde ſubditur. Quecūqꝫ īferius vadunt: inferius cogantur ire: et his inferior aperiatur porta.

¶ Aforiſmus. XIX.

Vide 6° pti. vbi ſupra.

¶ Quicunqꝫ in pharmacijs nō ſitiunt cum purgant̄: non quieſcāt donec ſitiant.

Propter qd pharmacati: qdaꝫ cit°; qdam medius ſitiunt.

¶ Quidā cum pharmaciaꝫ accipiūt ſitiunt ſtatim. Quidaꝫ vo non ilico: ſed morantur aliquantulum: qđ contingit ex natura ſtomachi / vel ipſius potionis / vel humorum qui inde debent purgari. Ex natura ſtomachi ſi calidus ſit / vel ſiccus / vel vtrūqꝫ: que aut naturalia ſunt accipiēti / aut propter potionem tunc eueniunt. Ex natura potionis ſi acuta calida ⁊ pungitiua fuerit. Ex humoribus purgatorijs ſi cholera rubea affuerit: his omnibus ſitiunt vtētes potionibus. Sed ſi ɜria adſunt: non ſitiūt vtētes potionibus: ſi autē nimie purgationes ſunt: ſimiliter ſequitur ſitis.

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Non febricitātibus exiſtentibus ſi fiat strophus vel genuum grauitas ⁊ lumboruꝫ dolor, deorſum pharmacia indigere ſignificat.

¶ Sicut antea purgationes ſurſum neccīo mōſtrauit: ita hic īferiores oſtēdit. Perſpicaciter aūt intelligētibus ratio vna

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XVIII.

¶ Dolores qui ſupra precordia infeſtant: purgationem ſupra. Qui infra, īfra requirunt.

¶ Hec ſnīa qđ ſupior de vno docuit dolore oris vētriculi: id in oēs dolores extēdit dicēs. Ut qui ſupra precordia infeſtāt ſi purgatione egeant, ſupra purgent̄ medicamētis: qui infra infra quēadmodū dilucet. Ceterum perpēſioni adieci ſi purgatione egeant: ne qs credat Hippo. ſimplici abſolutaqꝫ ratione dolores oēs ſoluere purgatione. Nūc enīꝫ nō id voluit: ſed vt pro diſcrimine nixuqꝫ nocui ſucci vacuationes ꝯmoliamur: haudquaqꝫ diſcutiētes eos qui ſupra pcordia affligāt ſubducētibus medicamentis, aut vomitorijs vacuantes eos qui ſubter pcordia laceſcūt.

¶ Aforiſmus. XIX.

¶ Qui in medicamētoꝝ potione nō ſitiūt cū purgant̄: ij nō deſinūt prius qꝫ ſitiāt.

¶ Ex his qui purgātur: alij ſtatim ſitiunt: alij poſt id accidit ob vētriculi diſpōnem atqꝫ adbibitum medicametum: ⁊ item vacuati ſucci formā. Ob vētriculum inquā de caliditate ſiccitateue, aut vtriſqꝫ ad ſitim aguntur / ſiue qui biberint medicamētum tales, ſeu id tempūs exiſtant. Porro ob ipſuꝫ medicamētum ſi acre ⁊ calidum ſit. Item ſi edax. Dein ob ſuccum vacuatum ſi biliofus habeatur. Igit̄ his de cauſis ſitiunt. Contra tēporis plurimum ſiti deficiūtur: ſiqui purgantur ventriculū habent humidiorem, aut primus ab initio, aut tantiſper dum ſorbent medicamentuꝫ, aut ſi medicamētum ipſum nō mordet: demūꝫ ſi ſuccus vacuatus pituitaceus vel dilutior eſt. Veruꝫ in his etiam ſimul atqꝫ ſuccus large effluxit, ſitis inſequitur: nimia enīꝫ ex vacuatione ſiccitas eam rem cōmittit. Accedit ppurgantis medicamēti facultas obtinētis: qꝫqꝫ non cōſpicuūꝫ neqꝫ ſenſilem: ſed abditum ⁊ latentē acrorem atqꝫ calorem.

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Si tormina acciderint non febricitanti: ⁊ genuum grauitas: ⁊ lumboꝝ dolor, purgatione infra opus eſſe ſignificatur.

¶ Quemadmodum paulo ſupra docuit ſigna eorum qui requirāt medicamentuꝫ: ita nunc indicat quibus notis qſpiaꝫ

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XVIII.

¶ Supra precordia dolores, purgatione indigē per ſupiora ſignāt. Quicūqꝫ vo inferiora moleſtāt per inferiora.

¶ Hic aforiſmus qđ antea in vno dolore docuit oris vētriculi: hoc ad oēs extēdit dolorēs: qcūqꝫ ſupra precordia ꝯſiſtūt purgatione videlꝫ indigētes cōſulens per ſuperiora purgari. Quicūqꝫ vo infra pcordia: clarū eſt qꝫ hi per iſeriora purgationeꝫ requirūt. Addidi aūt ſermoni, purgatione indigētes: ne qs forte arbitrēt̄ curare Hippocr̄. oēs dolores ſimplr per euōnē. Neqꝫ enim nūc dixit hoc: ſed qꝫ ſm humoꝝ infeſtāiū motiones: oportet etiā facere euātiones: ⁊ neqꝫ ſupra pcordia dolores per ſubducētia medicamēta euacuare: neqꝫ infra ꝯſiſtentes per vomitiones.

¶ Aforiſmus. XIX.

¶ Qui in medicamentis purgari, non ſitiūt, non quieſcūt prius qꝫ ſitiant.

¶ Qui purgant̄: nōnulli ſtatim ſitiūt: nōnulli poſtea. Et ſit h̄ ꝑpter ipſius vētriculi diſpōnē: ⁊ ꝑpter datū medicamētū: ⁊ ꝑpter humoris euāti naturā. Uētriculi qdē rōne: qui ex caliditate / vel ſiccitate / vel ambab° qualitatibus pͦpte ad ſitēduꝫ ꝑducātur / ſiue h̄ nā inſit ei qui biberit medicamētum / ſiue illo ſolū tpe. Rōne aūt medicamēti cum acutū fuerit: et calidūꝫ, ac mordax. Propter humorē vo euātuꝫ: qn̄ bilis amara fuerit. hiſce qdē de cauſis fiūt ſitibūdi. Ex ꝯtrarijs vo longo tpe ſine ſiti ꝑſeuerāt: qn̄ videlꝫ / vel frigidiorē / vel humidiorē ventriculū habuerit hō qui purgat̄ / vel ab initio / vel in tpe purgationis / vel qn̄ medicamētuꝫ omni vacat mordacitate: ⁊ ɜ° qn̄ humor pituitoſus / aut aquoſus exiterit. Verū ⁊ in his: qn̄ abūde fuerint euāti / cōſequitur ſitis. Sufficiēs etenim eſt ea que ex euōne ꝑuenit ſiccitas: hāc efficere: ac preterea ea que eſt medicamenti purgātis vis h̄ntis aliquā: ⁊ ſi neqꝫ manifeſtam / neqꝫ ſenſibilē: attn̄ latētem acritudinē / ac caliditatē.

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Non febricitantibus ſi tormina acciderint: ⁊ genuum grauitas: ⁊ lumborum dolor, purgari inferius oportere ſignificatur.

¶ Sicuti paulo antea docuit eorum quos oporteat purgare ſuperius: ita nunc docet ea per que cognoſceret aliqs

THEOdori traductio.

¶ Dolores q ſupra pcordia infeſtant purgatōeꝫ ſupra: qui īfra infra reqrūt.

THEOdori traductio.

¶ Qui in medicamētoꝝ potiōe nō ſitiūt cū purgant̄: hi nō deſinūt prius qꝫ ſitiant.

Sine vū venit cit° / aut tardius his q purgant.

THEOdori traductio.

¶ Si tormina acciderīt nō febricitanti: ⁊ genuū grauitas: ⁊ lumboꝝ dolor / purgatiōe infra opus eſſe ſignat.

TRANSLA. ANTIQVA

ratio vna videbiť: ſ3 ſigiationes di‑
uerſeni: vtraſq3 ꝟo innuit purgatio‑
nes: q2 de cõgruis locis in gbuſlibet
mẽbris purgari opꝫ talia gbus talia
incõmoda fuerint: decorſuȝ pharma‑
cia fiat: quoniã humores graues ſunt
ſub diaphragmate: cõſidereť tamen
vtruȝ febris adſit: quoniã ex febrib⁹
hec multotiens fieri ſolent.

Aforiſmus. XXI.

Egeſtiones nigre vel qua‑
ſi ſanguis ſponte venientes:
et cum febre et ſine febre peſ‑
ſime: et quantũcũq3 fuerint
colores plures magis malũ.
Cuȝ pharmaco ꝟo melius:
et quanto plures fuerint co‑
lores, non malum.

Nigras egẽnes dicit ſm antiquos
et nõ ex cholera nigra: cum nõdũ ha‑
beãt acredines vel acumina: neq3 ſi
in terram decidãt ebullitiones chol.
nigre attinẽtes: ſed ſunt ſicut ſanguis
vel groſſi vini feces: eque cum in cor‑
pore permaneant, neq3 inde exeant:
mutate putreſiunt et certam cholerã
nigraȝ pariũt. Splen enim cum ſan‑
guinis fecem ſemper trahat et de eis
epar mundificeť: et ſe inde nutriat ſi‑
cut in libro de rebus nãlibus oſtẽdi‑
mus: eq̃ inde ſupeſt ſtomacho remã‑
dat: vt cum alijs ſuis ſupfluitatibus
id expellat. Si autem ſplen ꝑut opꝫ
de his humoribus epar non mundi‑
ficet: aut ſibi multas de his retineat
q̃litates: aut ſi ꝓpter defectuȝ has
nõ valeat retinere: exeunt cuȝ egẽne:
quaȝ dicit nigrã Hippo. Qualis ſan‑
guis addidit: q2 quaſi ſanguinem ni‑
greſcẽtem eſſe eas oſtẽdit. Et enim
hãc egẽneȝ arbitrati ſunt eſſe nigrã:
et non alia de cauſa nigreſcere: niſi q2
in inteſtinis diu ſic morata male au‑
tumauerũt. Impoſſibile enĩȝ eſt mo‑
do egẽnem eẽ nigrã, modo rubeam.
Nos aũt in quadam peſtilẽtia vidi‑
mus multos hãc egẽnem habuiſſe:
et nõ tñ plures obijſſe q̃ euaſiſſe: ſed
tamẽ ſi hec nõ apparuerint ab initio
morbi, neq3 in augmẽto ſui, euaſerũt
infirmi. que autẽ in ſalubribus mor‑
bis ab inicijs vel augmẽtis apparue‑
rint: et cauſa diſſolutõꝝ a corporibus
fuerint colorem rubicũduȝ vel citri‑
num et non alium habuerũt. Egẽnes
ꝟo nigre in fine morbi fecibus ſan‑
guinis aſſimilate: nimiam incẽſioneȝ
vel putredinem videtur ſignificare:
ſicut fit in cibis in ſtomacho indige‑
ſtis: qui in peſſimos humores et ma‑
los ſunt mutati. Egẽnes ergo nigre
cum appareant in morbi initio non
bonum

TRADVC. LAVRENTIA.

tis quiſpiam incognoſcat infra opus
eſſe purgatione. Ceterum promiſcua
atq3 indiſtincta amboꝝ ratio cenſe‑
tur ſuper diuerſis accidentibus mo‑
liri vacuationes oportere: prout ſuc‑
cus nocuus aptiſſime tendit.

Aforiſmus. XXI.

Deiectiones nigre mõ ſan‑
guinis atri ſpõte veniẽtes, ſi‑
ue cũ febri, ſiue ſine febri peſ‑
ſime ſunt: et quo plures ſunt
praui colores, eo peius. Sȝ
ſi ex medicamẽto tales egerũ‑
tur: meli⁹ eſt: et quo pl'es non
praui colores ſunt eo mẽli⁹.

Deiectiones h̃ loco in tractatũ vo‑
cat: que inquã a medicis nigre vocã‑
tur. At ꝟo bilis exquiſita rõne nigra
nõ eſt. Nõ. n. acris, aut acida eſt: neq3
erodit: neq3 in humũ effuſa feruẽſcit.
Sȝ vt q̃ſpiaȝ aſſiſtãs planius dicat
tanq̃ ſanguis cenuȝ habeť: velut qđ
deſatũ ex craſſiorib⁹ defecatis abra‑
ſum reſedit vinis atq3 heſit in imo
demerſumq3 eſt: quã feculã vocitãt.
Ea ſi diuti⁹ imoratť, nec vacuatť emiſ‑
ſaculo viſibili et in prõptu, neq3 latẽ‑
ti et ceco: ſȝ cõmutatur et putret: bilis
exq̃ſitim nigra cõſiſtit. Uerũ anteq̃
hec gignať lien velut ſanguinis fecu‑
laȝ elicit ꝑpurgãs iecur: vt in cõmẽ‑
tationibus que ſunt de viribus nãli‑
bus ꝓpẽſum iam eſt. Itaq3 lien hoc
atrabilario ſucco ad alendũ ſeſe vti‑
tur. Porro quãtũ excremẽti ipſe ꝯfe‑
cerit id in aluuȝ trãſmittit vna cũ ce‑
teris ſedimẽtis excutiẽdum. Igiť ſi
lien interdũ nõ ꝑpurget ꝓbe ſangui‑
nẽ ipm in iecore et talis copiam fecis
habeat viſcere admoduȝ debilitato:
ita vt excrementa in ſe detinere non
queat: tãtiſper deiectiones nigras ex‑
cernit: de gbus h̃ in loco diſſeriť. Ce‑
teruȝ diſputationi adiecit: modo ſan‑
guinis atri: id oſtẽdẽs vt qualis red‑
diť ſanguis nigroꝛẽ trahẽs dum per
inteſtina deuolutť: tales nigre deie‑
ctiones exiſtãt. Nã ſũme amẽtie eſt
exiſtimare vt ſanguini per nãȝ hñti
deiectiões atre ſiles habeanť. Forẽt
enim, tum rubre, tum etiã atre. Sed
vt ſil' atruȝ et rubrum idẽ ſit, fieri qui
poteſt. At ꝟo multas eiuſmodi deie‑
ctiones ꝑ morbũ hũc peſtilẽteȝ diu‑
tinũ vidimus ꝓdeũtes: nihilo magis
in ijs gbus moriẽduȝ eẽt q̃ gb⁹ ꝯua‑
leſcẽdũ. Nõ tñ incipiẽtibus morbis
aut creſcẽtib⁹ extiterũt: ſȝ liquamẽta
diſcuſſa ſunt: tũ flaua: tum ẽt ruffa:
mox ipe

VERSIO LEONICENI.

aliquis: quãdo oporteat inferius pur‑
gare. Eſt autem cõmunis vtriſq3 ra‑
tio in differentibus caſibus. Nã pro
motione noxiorum humorum face‑
re oportet euacuationes.

Aforiſmus. XXI.

Deiectiones nigre: qualis
eſt ſanguis niger, ſponte ve‑
niẽtes, ſiue cum febre, ſiue ſi‑
ne febre peſſime: et quãto co‑
lores mag͡ praui fuerint plu‑
res, peius. Cum medicamẽ‑
to ꝟo melius: et quãto colo‑
res plures non praui.

De deiectiõib⁹ nũc ipſi eſt ſermo:
que a priſcis gdẽ nigre vocanť: bilis
ꝟo nigre exq̃ſite nõ ſunt. Nã acre: et
corrodẽs: et acidũ nõ hñt. Multo ꝟo
magis, neq3 in terrã effuſa bulliunt:
verũ eſt, ſicuti q̃s ei⁹ deſcribẽs ima‑
ginẽ: diceret manifeſte, veluti ſangui‑
nis lymus: q̃lis vinis craſſiorib⁹ iam
ꝯſiſtẽtib⁹ ſolet ſubſidẽ: quẽ fecem no‑
minãt: que ſi diuti⁹ moreť in corpe: et
neq3 ꝑ aliquẽ ſenſibilẽ effluxũ: neq3
occultũ excernať: verum trãſmuteť,
atq3 putreſcat: fit bilis nigra exq̃ſite.
Anteq̃ ꝟo hec gñeť, ſplen trahit eaȝ
que eſt veluti ſanguinis fex, epar ex‑
purgãs: queãdmoduȝ in cõmẽtarijs
de potẽtijs nãlib⁹ eſt demõſtratũ. Et q̃‑
deȝ vtiť h̃ melico humore ad ſui nu‑
tritioneȝ ſplen: et quãtam ipſe fecerit
ſupfluitatẽ: hãc rurſus totaȝ expellit
ad vẽtrẽ vna cuȝ alijs ſupfluitatib⁹
excernẽdã. Si q̃n igiť neq3 ſplen hẽt
expurgauerit: et ille qui in epate cõti‑
neť ſanguis multuȝ hũ⁹ lymoſe ſup‑
fluitatiſ habuerit: accreſcet debilitas
viſceri: ita q' nõ ꝯtinebit in ſeipſo ſu‑
perfluitates: et tunc ille que nigre vo‑
canť, fient deiectiões: de gb⁹ nũc ſer‑
mo habeť ab ipo. Adiecit aũt ſuo ſer‑
moni: veluti ſanguis, tale q̃dã oſtẽ‑
dẽs, q̃lis fit ſanguis denigrat⁹: duȝ ꝑ
inteſtina deferť, tales ſunt nigre deie‑
ctiones. Nã extreme demẽtie fuerit
exiſtimare ſanguini ſm nãȝ ſe hñti,
tales deiectiões aſſilari. Fient etenĩȝ
he et rubre et nigre. Atq̃ ipoſſe eſt ſan‑
guinẽ eũdẽ, et rubrũ, et nigrũ eẽ. Plu‑
rimas ꝟo huiuſcemodi deiectiones
in peſtilẽti hoc morbo longo ꝯſpexi‑
mus: que nõ magis in his qui exitio
ꝓximi erãt: q̃ in alijs ſaluãdis appa‑
rebãt: nõ tñ vel in pñ⁹, vel in cremẽ‑
to morboꝝ ꝯſpiciebanť. Tũc. n. que
euãbanť erant, et flaua, et ruffa colore

THEOdori traductio.

Deiectiões nigre mõ ſanguis atri ſpõte veniẽtes, ſiue cũ febre, ſiue ſine febre peſſime ſunt: et quo plures ſunt praui colores, eo peius. Sȝ ſi ex medicamẽto tales egerantur, meli⁹ eſt: et quo plures non praui colores ſunt, eo melius.

Vide 16° ptica° p°. char. 132. colũ. 2°. Et 17°. c. 3°. char. 349. colũna 4°.

Nõ ſemp egeſtiones nigre ſunt male.

Deiectiões nigre in pñ° et augmẽto ſũt male: nõ autẽ in ſtatu etc.

coliq̃mẽta:

TRANSLA. ANTIQVA

bonum ſignificát: cum magnaſ paſſionem ep̄atis portēdant: ſed ſi poſt ſtatim: aliquádo bonum ſigniant: ga naturam monſtrát humoribus malis preualuiſſe: ⁊ eos a corpore expellere: qḋ tamen Hippo. non determinauit: ſed alibi vniuerſalr̄ dixit. Que autem que perfecta ſunt in criſi: non apparent ſtatim: in ſubſequenti aforiſmo iterum ſubintulit. Egritudinibus quibuſcúqꝫ incipientibus: ſi fel nigrū ſurſum/aut deorſuꝫ exierit/mortale. Forſan in eo quod dixit. Sponte/hoc dedit intelligē: hoc enim ſponte lōgum tempus videt̄ ſignificare: quaſi hec egeſtio talis in toto vł plurimo tempore morbi fuerit: ſi enim vno ſolo tēpore intellexit/morbi apparentes ſolum veniētes dixiſſe debuit. Sed q2 ſponte addidit: multuꝫ tempus puto ſignificare voluit. Cuꝫ ergo accepta potione multe egeſtiones exeūt nigre/eſt laudabile nigras exire: ſimiliter quoqꝫ diuerſi coloris egōnes bone ſunt: verūtamen ſpontanee malaꝫ nām ⁊ multam ⁊ peſſimam ⁊ diuerſam voluit mōſtrare.

Aforiſmus. XXII.

Vide 16° pl. ca° p°. char. 331. colū. 2°. Et. 17. ca. 3°. char. 349. colūna 4°.

Egritudib⁹ qbuſcūqꝫ incipiētib⁹, ſi fel nigrū, aut ſurſū, aut deorſuꝫ exierit, mortale.

Ex ſuperiori aforiſmo monſtrauit quātuꝫ humorē chol. nig. vicini differant a chol. quā hic nigrā dixit: ⁊ cās vnde fierent dixit ſm q̄ oportuit: et quare in initio morbi malum: in fine eo ſignificēt nō malū. Modo ꝟo in h aforiſmo aliquantulū ad idē redire volo cā neceſſitatis future expoſitionis. Et dūꝫ inquaꝫ morbus eſt in initio: nulla quā faciat ſm curſuꝫ nature eſt purgatio: ſꝫ potius eſt accñtalis pp̄ qualitates in corpe extra naturaꝫ imorātes: īpoſſibile eſt. n. cum nā maxime grauatur a morbo: neqꝫ mōe adhuc aliqḋ digerat: vt ſm ſuū curſum multaꝫ opet̄. In bona. n. criſi ⁊ laudabili neceſſe eſt coctioneꝫ pcedere/poſt diuidē: deinde expellē ſicut Hippo. in p° Epidimie pticula. Coctio inqt portēdit velocitateꝫ criſis ⁊ fiduciaꝫ ſanitat: cruditas aūt indigeſtibilis neceſſe eſt portēdat malū exitū

Bonā criſim coctio nēcīo pcedit.

TRADVC. LAVRENTIA.

mox tempore pcedente deiectiones ibant atre velut ſanguinis cōnuꝫ: que vel eo ſupra modū aliō ꝯſtiterant: vel q2 putredinē quādam alienā traxerant: nihilo ſecius ꝙ que ex vētriculo ſiunt cruditates: quoties in prauos ſuccos alimenta diuertūt. Quocirca tales deiectiōes nunꝙ iter initia boni ſunt: ſed perinſigne viſceris malum ſignificāt. At per ꝯſiſtēdi vigorem ſepenumero ꝑpurgāt excremētum natura viſunt. Nō tamē adſcripſit eas Hippo. per ſeiam. Atqui alias dixit in vniuerſum: vt decretoria nō ſtatim ſuperueniāt: tum auteꝫ ſequēti ſententia particulatim dicens: in quocūqꝫ morbo incipiente ſi atra bilis, vel ſupra/vel infra exierit/letale eſt. Sed abūde videtur explicaiſſe ſe veniētes/dicens. Nam verbuꝫ/veniētes/tēporis tractum lōgiorem oſtendit: vt aut totum morbi tēpus/aut bonam eius partē tales deiectiones eueniant. Si qḋ enim certum tēpus indicare voluiſſet: profecto vel excuſſe vel ſecrete non venientes dixiſſet. Cum enim venientes id poſſit qḋ euntes polliceat: aliud ꝙ ſecrete deſignat. Atqui medicamēto epoto de quo tales nigre deiectiones vacuentur: mirum non eſt: q̄ ſi plures deiectionum colores preter nām ſponte eueniāt/plures corporis affectiones praue ſignificant̄: ſin ex medicamento ducuntur plures ſuccos vacuare idoneo/metus detrahitur.

Aforiſmus. XXII.

In quocunqꝫ morbo incipiente, ſi atra bilis, vel ſupra, vel infra exierit, letale eſt.

Diducta ſecretaqꝫ eſt a nobis pxima ſentētia atrabilarius ſuccus ab atra bile: de qua nūc Hippo. agit. Et itē cauſa quā ob rem iter initia tales ſucci exitiales exiſtāt: poſt decretoꝝ ſuperueniant: inibi abūde pdita. Sed nūc quoqꝫ tractatū pſequar. Naꝫ ſepius agitare conſulta medicoꝝ que maxime nec̄ia ſint pſtat. Igit incipiente morbo nihil excernitur tantiſper rōne nature: ſꝫ oīa ſunt accñtia diſpōnuꝫ que in corpe pter nām habent̄. Nā quo tpe grauat̄ nā ex cauſis morboſis: ⁊ itē ſucci cruditas exiſtit. Eo quippiam qḋ vitii ſit vacuari nō poteſt: ſiqdeꝫ pueniat opꝫ ꝯcoctio: mox inſequat̄ ſecretio: tum antē vacuatio: quo probior iudicatio fiat: quā rem docuit Hippo. li° de vulgarus morbis p̄ in hūc modum. Cococtio citatiorē indicationē ſecurā valitudineꝫ pollicet̄: cruditas atqꝫ incoctio ad

VERSIO LEONICENI.

colliquamēta: que ꝟo mox apparebant: nigra erāt: veluti ſanguinis fex/ſiue ipſo ſuperaſſato habuiſſent gñationē/ſiue cū aliquā extraneā putredinē aſſumpſiſſent: aliis que in vētriculo fiūt cruditatib⁹ pportionalr: qñ ad vitioſos humores corruptio terminauerit. Quare ab initio quidem nunꝙ ad bonum fiunt: huiuſcemodi deiectiones: magnā viſceris leſioneꝫ oſtēdētes: ad morbos ꝟo ꝯſiſtentes ſequuntur ſepius: nā ſupfluitates expurgāte. Non tñ h in aforiſmo adiecit Hippo. ꝙuis alibi dixerit: in vniuerſum/ſigna iudicatoria nō ſtatim appareant. In ſequēti autē aforiſmo pticulatim/duꝫ inqt. Morbis qbuſlibet incipiētibus: ſi atra bilis/vel ſupra/vel ifra exierit/letale eſt. Nūqd igit̄ ſatis viſus eſt ſui animi manifeſtare ſniaꝫ: vtens h ꝟbo/veniētes: q tpis ſpatiuꝫ oſtēdit/tanꝙ videlꝫ per morbū totū/vel per lōgū ipſius tpꝰ tales veniāt deiectiones. Si. n. aliqḋ vnū tpꝰ oſtēdere voluiſſet oino: vel que poſt appareuiſſent: vel que veniſſent/protuliſſet nō ſpōte venientes. Hoc enim ꝟbuꝫ veniētes/non adueniſſe: ſed aduenire ſignat. Aſſumpto tñ medicamento qḋ vim habet purgādi nigra/talia deiici nihil mirum. Sic qdem multi deiectionū colores pter nām: ſpōte qdem euacuari: multaruꝫ atqꝫ malaꝝ in corpe diſpōnuꝫ ſunt ſigna. A medicamēto aūt ducti vim hñte/plures humoꝝ ſpēs euacuare nihil abſurdū ſignificat.

Aforiſmus. XXII.

Morbis quibuſlibet incipientibus: ſi atra bilis, vel ſupra, vel infra exierit, letale.

THEOdori traductio.
In quocūqꝫ morbo incipiēte/ſi atra bilis vel ſupra vel ifra exierit/letale eſt.

Facta eſt a nob ⁊ in ante aforiſmo diſtinctio inter humorē melācū: ⁊ nigraꝫ bilem de qua nūc ſermo habet̄ ab ipſo: ⁊ cāa ob quaꝫ ab initio letales ſint huiuſcemodi humores: poſtea ꝟo iudicatoꝝ appareāt: in illo aforiſmo ſufficiēter pcurrimus: ſꝫ et nunc repetemus: qꝛ ea que ſunt ad arteꝫ maxime nec̄ia: ſepe tractare ſit melius. Qñ aliqs incipit morb⁹: ſi qd excernit̄: nihil tūc excernit̄ nature rōne: ſed ſunt oia hec caſus pter nām earū que ſunt in corpe diſpoſitionū: quo enim in tpe: a cauſis qdeꝫ morbuꝫ facientibus nā grauat̄: adeſt aūt cruditas humoꝝ: tūc aliqd bene euāri eſt impoſſibile. Siqdē opꝫ coctionē pcedere: ſubſeq ꝟo diſcretionē: ⁊ poſtea euōnem: vt bona ſit criſis/ſiue iudiciū. Hec aūt nos ipſe docuit in pmo libro Epidemiaꝝ: ita inquiens. Coctiones iudicij ſecuritateꝫ ſalubrē

Quādo incipit morb⁹ nihil excernit̄ rōne nature.

Criſis bona fit poſt coctionem.

TRANSLA. ANTIQVA

lum exitum futurum/ſiue nõ criſis/ſeu doloris/vel morbi longitudinis/vel mortis/morbiue reuerſionis: hec Hippoc. Si autem poſt decoctionẽ morbi quoſdã natura malos expellat humores: intelligimus ſm mũdificationẽ corporis eſſe: vnde ⁊ chol. nigra/aut alij mali humores apparentes poſt ſignũ coctionis ſignificãt bonas ⁊ laudabiles purgationes: ſi vero eſt ecõuerſo ⁊ chol. hec vel quilibet mali humores ante coctionem apparuerint/peſſima ſigna ſunt: cũ initio morbi coctio apparere non debuit: neq; poſſit inueniri.

Vide .16. xl. vol. ii. ⁊ 17°. vol. ii. charte 350. col. p°.

Aforiſmus. XXIII.

Quibuſcũq; ex egritudinibus acutis, aut multi tẽporis, aut abortibus, aut aliter extenuatis: ſi fel nigrum exierit, aut qualis ſanguis niger, ſequenti die morientur.

Intẽdit in hoc aforiſmo: ꝙ ſi chol. predicta vel egeſtio quaſi ſanguinolẽta appareant: ⁊ infirmoꝝ corpora ſint valde extenuata: neceſſe eſt mori die altera. Nã enim iam defecit in hẽ: non valẽs digerere/diuidere/ſeu purgare hos humores malos: maxime et vnde fit neceſſe vt illi humores preualeant et extrinſecus effluant: cum nã non ſit talis que eis reſiſtere valeat: qđ cum ita ſit non cõſequitur ſicut in alijs morbis: ſic ⁊ in hoc mortem morari. Monſtrauit autem hic qđ in aforiſmo precedẽti intellexit. Cum nigre inquit egẽnes qualis ⁊c. nigrum ſanguinem debere intelligi. Docuit et modum diſcernendi inter egeſtionem nigram ⁊ cholerã nigrã. Egeſtio enim nigra ſicut ſanguis eſt niger: a ſanguine vero diſcernitur: quia hec eſt coagulata: ſanguis vero nõ eſt coagulatus. Itẽ egeſtio nig. differt a cholera nigra: cum egeſtio ſit coagulata: cholera vero ecõuerſo: que nigra eſt ⁊ lucida ſicut acetum pungitiua: ⁊ terre iniecta ebullit ſicut acetũ: egeſtio vero nigra nullũ hoꝝ habet.

Egeſtio nigra a ſanguine differt ⁊ a cholera nigra.

Aforiſmus. XXIIII.

Vide Gal. li. de cholera nigra. ca. 3°. Et 8° xl. ca. p°. char. 168. coli. 2. Et charte. 174. colũna 2°.

Diſſinteria ſi a felle nigro inceperit, mortale.

Plurima diſſinteria ex cholera eſt rubea: cum horum humorũ acumina excorient inteſtina nimio ſuo acumine: quibus ingerunt vulnera: multi tamen hanc euadũt infirmitatem: ſed ſi ſit ex cholera nigra: impoſſibile eſt ꝙ ſuccedat ſanitas: cũ hic morbus a

Licet vlceratio difficillime ſanat.

TRADVC. LAVRENTIA.

ctio ad malas euariãs collectiones nõ iudicari morbũ/dolorẽ/tremorẽ/intermiſſionẽ: ⁊ hoꝝ ipſoꝝ recidiuam ſignat. Itaq; quoties a cõcoctione morbi ſecretio ſequit̃ ſinceri cuiuſdã ſucci corpus tãtiſper a nã purgatur. Et ob eã rem nigra bilis ⁊ ois alius ſuccus ſimul atq; cõcoctionis extiterint indicia precedente morbo bonã iudicationẽ denũciat. Sin ſecus excernitur citra cõcoctionis indicia exitiale accidens eſt. Quia igitur inter initia morbi cruditatiſ ſigna ſemper exiſtunt: praua aſſidue talis ſucci vacuatio erit.

Aforiſmus. XXIII.

Quicunq; ex morbis acutis, aut diuturnis, aut vulneribus, aut alio quouis modo extenuati: atrã bilem ſanguini atro ſimilẽ emiſerint, poſtridie moriuntur.

Tractatus per ſniã talis eſt. Seu bilis nigra de qua plata docuit ſnia/ſeu nigre deiectiones ſanguini ſubſimiles atro: de qb9 priſ agit ſupra modum extenuatis ſupuenijt/poſtridie moriunt̃. In his.n.nã debilis eſt: ita vt cõcoquere/aut ſecernẽ/aut excernẽ tã prauos ſuccos nõ queat. Igit̃ ob vehemẽtiã morbi nã que nõ quit condi deijcit̃. Qua de re difficiliorẽ abolitionẽ poſtero die nequaq̃ tolerabit: queadmodum in ceteris morbis ob viriũ debilitatẽ. Atq; per hãc ſniã perſpicue indicauit: vt ſupiore ſnia dũ ait: deiectiones nigre modo ſanguis ſubaudiri oporteat atri quo tractat9 luculẽtior ⁊ cumulatior euadacita deiectiões atre modo ſanguinis atri. Indicauit preterea q̃ recte nos atrã bilem ab atrabilario ſucco interſtrinximus. Sãguis.n.proinde q̃ſi deiectiones atre pſpicit̃ diſſidẽs ratiõne ꝙ fuſior ⁊ laxior ſit haudquaq̃ cõcret9: queadmodũ ille viſunt̃. Sed atra bilis: eo ꝙ fuſa et ſoluta nõ ſubſtricta ⁊ ſubacta nigritiẽ ſublustrem obtineat. Et item demorſicat velut acetum: ⁊ ingnat atq; efferueſcit humi perfuſa: ex quibus nullum in deiectionibus atris exiſtit.

Aforiſmus. XXIIII.

Difficultas iteſtinoꝝ: ſi ab atra bile incepit, letalis eſt.

De crocea bile in qbuſdã in alijs de flaua bile cognominata incipit magna ex pte difficultas inteſtinoꝝ: cõcerptis pri9 qdẽ acrore ſucci inteſtinis mox eroſis: ita vt trahant exulcerationẽ ⁊ cõſiſtat difficultas iteſtinoꝝ. Hãc igit̃ difficultatẽ iteſtinoꝝ ſepe- numero

VERSIO LEONICENI.

ſalubrem ſignant. Cruda aũt ⁊ incocta ad malos abſceſſus cõuerſa: iudicationis carentiã/vel labores/vel tẽpora, vel mortes/vel eorũdẽ malorum reditus. Qñ igit̃ poſt morbi coctionẽ aliqs humoꝝ vitioſus excernit̃: tunc corpus a nã expurgat: ⁊ propter hoc atra bilis: ⁊ alius omnis huiuſcemodi humor: vbi ſigna coctionis in morbi proceſſu apparuerint/bonã ſignat euonẽ: ſi vero aliter excernãtur ſine ſignis coctionis: exitialis eſt caſus: quare cum in morbi principio ſemper ſint ſigna cruditatis mala erit humoꝝ taliũ euatio.

Poſt morbi coctionẽ atra bilis bonã ſignificat euacuationem.

Aforiſmus. XXIII.

Quibuſcũq; ex morb acutis, aut diuturnis: vel ex vulneribus, ſiue quouis alio mõ extenuatĩ: nigra bilis, ſiue vti ſanguis niger de ſubter exierit, poſtridie moriunt̃.

THEODORI traductio.

Quicũq; ex morb acutis/aut diuturnis vulneribus aut alio quouis mõ extenuati atrã bilẽ ſanguini atro ſimilem emiſerint/poſtridie moriunt̃.

Sermo in hoc aforiſmo eſt potentia talis/ſiue atra bilis: de qua antecedẽs docuit aforiſmus/ſiue nigra que ſanguini nigro aſſimilãtur: de qbus prior aforiſmus/his qui ad extremã extenuationẽ venerit/apparuerint/poſtridie moriũtur. Eſt enim in talibus nã imbecillis adeo: vt non poſſit concoquere: neq; diſcernere: neq; excernẽ: que ita praua exiſtunt. Propter morbi igit̃ magnitudinẽ: cum contineri nequeant: effudunt̃ ⁊ idcirco ſunt difficilia. Mortẽ aũt non in poſtremis afferũt: vt in alijs cõtingit morbis propter viriũ imbecillitatẽ. Oſtendit tñ in hoc afoꝛiſmo manifeſte: ꝙ ⁊ in priore/cum dicebat. Deiectiones nigre qualis ſanguis ſubaudire oporteat niger: vt tale ſit plenũ deiectiones nigre/vel qualis ſanguis niger. Oſtẽdit aũt ⁊ ꝙ nos bene a nigris bilem nigrã ſeparauimus. Hec enim ſanguini denigrato ſilia videntur differẽtia in eo ꝙ fuſa ſunt: ⁊ non cõcreta: vt ille. Nigra autem bilis: ⁊ in eo ꝙ fuſa/eſt abſq; concretione: ⁊ quia fulgẽtem habet nigredinẽ. Et preterea mordax eſt/ſicuti acetũ: ⁊ terram abradit/atq; fermentat: quorum nihil nigris adeſt.

Aforiſmus. XXIIII.

Difficultas iteſtinoꝝ: ſi ab atra bile incepit, letalis eſt.

THEODORI traductio.

Difficultas inteſtinoꝝ/ſi ab atra bile incepit/letalis eſt.

Ab illa q̃ a qbuſdam ruffa: ab alijs bilis flaua nominat̃: magna ex parte incipit inteſtinoꝝ difficultas: abraſis prius in ſumma parte propter humoꝝ acritudinem inteſtinis. Poſtea vero exeſis: adeo ꝙ exulcerent̃: Hanc igitur inteſtinoꝝ difficultatẽ ſepe ſanauimus.

TRANSLA.ANTIQVA

bus a vulneroſo cancro non differat.
Et ſi cancer naſcens in exterioribus:
dure vel tarde ſanetur: et cū talis ſit
locus in quo medicina poſſit appo-
ni: quāto minus in inteſtinis: vbi nul-
la poteſt medicina ſupponi. Cōceda-
mus autem ſub quadam hypoſtaſi:
q; et medicamina poſſint apponi: cū
tñ egeſtio hec loca tranſeat: nulla ibi
poteſt remanere medicina.

¶ Aforiſmus. XXV.

¶ Sanguis ſurſū qdē qua-
liſcūq;, malū: deorſum vero ſi
niger exierit, bonum.

¶ In alio aforiſmo iam oſtendit, de
egeſtione nigra: in hoc vero de hac vbi
ſanguis qualiſcūq; exeat, ſiue de ore,
ſiue de parte poſteriori: vbicūq; ſur-
ſum dicit: de ore ſolūmodo et non de
naribus oportet intelligi: ac ſi dicat.
Sanguis de ore exiens malum qua-
liſcūq; exeat, ſiue ſpumoſus, ſiue ru-
beus, vel rubicūdus, vel purpureus
niger, ſubtilis, aquoſus, vel ſpiſſus: de
posteriori vero laudabilis: ſi tñ mult⁹
ſit quaſi fluxus non eſt bonus: opor-
tet ergo paulatim egrediatur: vt mo-
rando in nigredinē tranſducat. Si
autem ſanguis ad aliqđ fluat inteſti-
num: oportet vt arbitremur eſſe ma-
lum: quia paruus melior eſt ꝙ mul-
tus qui eſt cum fluxu. Intelligit autē
ex verbis ſuis exire ab inferiori bo-
num ſignum eſſe: et hoc tñ nō certū
ſed abuſiue: vt perpēdamus nigrū
exeuntem bonum ſignum eſſe certū
et laudabile: cum tamen de ore exiēs
illaudabilis eſt qualiſcunq; exierit.
¶ Sꝫ hic nobis poteſt obijci: qđ ſu-
perioribus contrariū erit: vt egeſtio
nigra ſit bona: cum antea nigrā ma-
lā dixerit. ¶ Sed cum dicit nigrū:
ipſum eſt ꝙ ſanguinem dixit in Epi-
dimia exire nigrū: de apertione oris
venarum: que manie dixit, eſſe cura-
mētum et eſt verū: incidentes enim
melācholiam optime curātur: ſi ſan-
guis exeat ab inferioribus: ſuſpectos
vero ad hūc morbum huiuſmodi ſan-
guis venire nō pmittit: ſicut Hippo.
intellexit ſanguinem ſurſum exiſten-
tem qualemcūq; malum eſſe: deor-
ſum vero bonum: ſicut per hemorroi-
das bonus eſt niger: ſi nō illi⁹ corpo-
ris multam quātitatem inde habue-
rit: ꝙ ſi non: non oportet naturā per-
mitti ad hoc aſſueſieri: cum vtrunq;
moleſtum ſit ſi plus ꝙ oporteat: vel
ſi minus exeat.

Fluxus ſāgui-
nis nigri per
hemorroidas ad melam-
choliam et maniam
facit curat.

¶ Nigre

TRADVC.LAVRENTIA.

numero curauimus. Que vero ex ni-
gra bile cōficit̄ prius incurabilis eſt:
haudq̄ꝗ̄ diſcrepās a cācro: qui cū
exulceratiōe infeſtet. Si igitur eiuſ-
modi cancer ſuperficietenus conſiſtēs
prorſus curari non quit, aut difficile
reddit̄ ſanitati quū pōt aſſidue ſup-
poni medicamētū: cōſit vt qui affli-
git in inteſtinis curari nō poſſit: nō ſo-
lū ea rōne ꝙ cōfouētis auxilio me-
dicamēti aſſidue deficit̄: ſed etiā ꝙ
alimonie ſedimēta ſubinde cum cō-
fricant atq; demorſicant.

¶ Aforiſmus. XXV.

¶ Sanguis ſup̄ emiſſus qua-
liſcunq; eſt, malus eſt: infra
autem, bonus eſt.

¶ Superioribus ſentētijs de ijs do-
cuit qui ſanguinem atrum deijciunt.
Nūc vero de eodē ſecreto per os, aut
ſedem cōmunis. Et ob eā rem inau-
diemus per hanc etiam ſniam: quod
ſupra dixit: per os ſecretionē haud-
quaꝗ̄ per naſum. Hāc igitur aſſidue
mali eſſe teſtatur: qualiſcūq; ſanguis
fuerit, ſiue ſpumans, rubicūdus, fla-
uus, aquoſus, craſſus: infra aūt emiſ-
ſi preſtat: non tamen in modū pro-
fluuij: ſed cunctanter et ſenſim: ita vt
ſegniore itu nigrorem trahat. Itaq;
decūbere ſanguinem ad inteſtina in
totum mali eſt: ſed preſtat vt ſenſim
excernat̄: ꝙ vt cūctim pfluat. Quo-
circa verbum bonus non proprie et
natiuiter: ſed negligentius et pinguiore
formula inaudiendum: pro eo qđ eſt
melior: perinde vt ſi in hūc modum
dixiſſet: infra aūt melior eſt. Et Her-
cules id malumus: ꝙ vt ſāguis quo-
uis modo per os remeet. Atq; ita di-
xerit quiſpiam diluens pugnam ve-
tuſtiſſimi medici: nūc qdem aientis:
vt bonus ſit ſanguis īfra deiectus: at
pauloante vt deterrimus exiſtat. Le-
ge: ita licet inaudiri: quēadmodum
lib⁹ de vulgarijs morbis: vt ſanguis
demiſſus nigribilarios affectus ſter-
ſedet. Sane confecte iam atre bilis
mariſca remedium eſt pſentarium:
poſtfuture autem data eſt cautio ob
corporis tutelam: et aduerſus quam
inſtruitur occurſandi ſalubritate. Si
igitur ita itelligimus: tractatus eiuſ-
modi reddit̄ur. Sāguis ſupra emiſ-
ſus qualiſcūq; eſt malus eſt: īfra aūt
ex mariſcis bon⁹ eſt: ſi niger ſanguis
excutitur: ideſt ſi natura hoīs copiā
talis ſucci colligit: alioqui vacuatiōis
aſſuetudo per mariſcas nequaꝗ̄ in-
dulgēda eſt. Fallacioſa alterutra in-
tēperie, ſeu plus equo procūbat ſan-
guis, ſeu ex toto ſubſiſtat.

¶ Sieꝫ

VERSIO LEONICENI.

nauimus. Que vero ab atra bile fit, in-
ſanabilis eſt: cū nihil differat a can-
cro vlcerato. Vbi igitur hic cācer in
ſumma parte cōſiſtens: ſit cum diffi-
cultate ſanabilis, aut omnino inſana-
bilis: cum tamen poſſit cōtinuo me-
dicinam habere inſidentem: rationa-
bile eſt illū quū occupat inteſtina: nō
ſolū q; nihil illi continuo adherere
poteſt: verūetiam q; ſemper ab ali-
menti ſuperfluitatibus tangitur eſſe
penitus inſanabilem.

¶ Aforiſmus. XXV.

¶ Sanguis qdē ſupra qua-
liſcunq; fuerit, malus: infra
autem, bonus eſt.

¶ De nigris dictionib⁹ ſermo habit⁹
ab ipſo eſt in pcedētibus aforiſmis.
Nunc vero de his que vel per os, vel
ſedē excernunt̄ verba facit. Quare in
pposito aforiſmo audiemus ipm di-
cētē, ſupra, eā que fit p os ſolā excre-
tionē: illa que fit per nares omiſſa.
Hāc itaq; atq; omnino eē malam: quali-
cūq; fuerit: is qui excernit̄ ſanguis: ſi
eſt, ſiue ſpumoſus, ſiue rubeus, ſiue
flauus, ſiue niger, ſiue aquoſus, ſiue
craſſus: melius enim eē inqt: vt infra
exeat: et neq; huc per modū diſrupti
ſanguinis: ſꝫ paulatim fluentis: ita ꝙ
ſui exitus tarditate denigret̄. Ipſum
itaq; ſanguinē ꝯfluere oīno ad aliqđ
inteſtinū: malū opꝫ exiſtimare. Me-
lius autē qñ paucus ꝙ qñ mult⁹: ve-
luti diſrupt⁹, effluxerit. Quare qđ dē
bonū, nō tanꝙ ppe dictū: ſed tanꝙ
meli⁹ diceret, eſt audiēdū: q̄ſi ita dice-
ret. Infra aūt meli⁹ nigra deijci. Ve-
re enim ſi eligibilius: ꝙ per os modo
q̄cūq; ſanguinē ferri. Hoc qdē dixe-
rit qſpiam eā que videt̄ in verbis an-
tiqui pugnā diſſoluēs: cum aliqñ di-
cat bonū eſſe: vt nigra deijciant̄: qđ
pauloantea malū dixerat. Contingit
aūt et ita audire nigra: quēadmodū
ipſe in Epidemijs dixit de ſanguine
ex venis: qđ hemorroidas vocāt: p-
fluente tanꝙ ſanātē melicas paſſio-
nes. Vere enim iam facte melle ma-
ximū eſt remediū ſanguinis ex his
venis profluuium: ꝙ etiam ſi futura
ſit phibet. Sic itaq; nobis audiēti-
bus ſermo talis erit. Sāguis ſupra:
qualiſcūq; fuerit, malū: infra vero per
hemorroidē, bonum: qñ nigra eua-
cuātur: hoc eſt quādo hoīs nā multū
talē accumulauerit ſanguinē. Aliter
aūt nō eſt aſſueſaciēdū ei que fit per
hemorroidas euationi: que periculo-
ſam habet vtrāq; immoderātiā, ſi-
ue ſupra modum ſanguis excernat̄,
ſiue ex toto ſupprimatur.

¶ A difficultate

THEO-
dori tradu-
ctio.

¶ Sāguis ſu-
pra emiſſus
q̄liſcunq; eſt
malus eſt: in-
fra autē bo-
nus eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

Afoꝛiſmus. XXVI.

Nigre egeſtiões: ſi a diſſinteria habito: vt inteſtinoꝝ carnes egerant̃, moꝛtale.

Diſſinteria ex vulneratis eſt inteſtinis: que vulnera ſi adhuc in initio ſint cum egeſtionibus quaſi pinguedo exit: ſed ſi moꝛent̃ ⁊ nõ reſtringãtur: cuꝫ egeſtionibus quaſi pellicule de ſuperficie inteſtinoꝝ excoꝛiata egrediunt̃: ⁊ quaſi coꝛtices pellis eſſe vident̃. Item ſi adhuc plus diſſinteria moꝛetur: pars ſubſtãtie inteſtinoꝛuꝫ egreditur: quo in tẽpoꝛe vulnera hic nõ in initio, nec in augmẽto dicenda ſunt eſſe: ſed potius iam facta vel cõpleta foꝛe. Cum ḡ diſſinteria exeant de inteſtinis: que quaſi fruſta carniũ valeãt dici: ſm Hippo. moꝛtale eſt: vulnera eniꝫ in his locis huius quãtitatis impoſſibile eſt carneꝫ creare: vel ea loca conſolidare.

Diſſinteria i pꝛ°ĩ augmẽto ⁊ in ſtatu.

Afoꝛiſmus. XXVII.

Quibuſcũqꝫ in febrib⁹ ſanguinis fluit multitudo vndecũqꝫ: in reſumptionib⁹ ventres his humectantur.

Calor nãlis cum ex ſanguinis fluxu defecerit: nõ ſm ꝙ opꝫ cibuꝫ digerit: neqꝫ in ſanguinẽ tranſducit: qð cum fit: neceſſe eſt per totuꝫ coꝛpus diuidi non poſſe: neqꝫ ipſiuꝫ inde nutriri: vnde hoc fuit cauſa humectãdi vẽtres plus q̃ opoꝛtuit: quoad natura ſua in virtute redierit.

Afoꝛiſmus. XXVIII.

Quibuſcũqꝫ fellee egeſtiões ſunt: ſurditate ſuperueniẽte quieſcũt: ⁊ q̃buſcũqꝫ ſurditas felleis egeſtionibus ſuꝑuenientibus quieſcũt.

Vide. 16. an. ca° p°. char. 120. col. 2°. Et Gal. 1 de interioꝛibus. ca. 2°.

In hoc loco Hippo. ſurditatem illam que ſtabilis eſt ⁊ inſolubilis nõ intellexit: ſꝫ potius eam que in febribus vel in moꝛbis alijs ſuꝑuenit: cuꝫ cholera caput aſcenderit: cholera. n. rubea cum dominetur in inſtrumentis auditus ſurditatem facit: quã cuꝫ natura in egeſtione emiſerit ſurditatem illam iam tollit.

Afoꝛiſmus. XXIX.

Quibuſcunqꝫ in febꝛibus ſeptanis exiſtẽtibus rigoꝛes fiunt diſcriti ſunt.

Rigoꝛes in febꝛib⁹ ⁊ maxime acutis ſuꝑuenientes criſim: illico ſeq̃ opoꝛtet. Sed ſi rigoꝛes in die cretica fuerint: ⁊ ſignũ coctionis apparuerit: criſis illa bona erit. Sed ſi neqꝫ in die cretica: neqꝫ ſignum coctionis apparuerit

TRADVC. LAVRENTIA.

Afoꝛiſmus. XXVI.

Si ex difficultate inteſtinorum laboꝛanti caruncule exeant, letale eſt.

Per difficultates inteſtinoꝝ ſuper inquã affligẽtes excernũtur opime: quedã coꝛpuſcula a quibus niſi deſinat ramenta: quedaꝫ inteſtinoꝝ diriment̃ interioꝛis ſuꝑficiei: que denſioꝛ eſt ⁊ mẽbrane ſpẽꝫ refert: eque q̃ in externa cute nouiſſima cutis. Poſtea etiaꝫ ipſius ſube inteſtinoꝝ quippiam ꝯcerpũt: dum nõ, ꝓterea conficitur difficultas inteſtinoꝝ: ſed cõfecta iam eſt. Igitur ſi inſignes inteſtinoꝝ partes excernunt̃: ita vt caruncule noiari queant moꝛbũ dicit eſſe letalem. Quippe qð carneſcere ingens vlcus ⁊ quaſi collato ſedere in vnionem ſube ꝯcoꝛdi concretione coaleſcere ⁊ cõgermaneſcere nõ queat.

Afoꝛiſmus. XXVII.

Quib⁹ per febꝛes ſanguis alicunde large exierit: ijs in recreatiõe alui humide redduntur.

Quum vernaculus atqꝫ īnatus calor infirmatur: ob ſanguinis ꝓfluuiũ pꝛobe ꝯcoqui cibaria ſanguificarine aut diduci non queunt. Quocirca reſoluit̃ aluus ⁊ humeat ratio eſt: doneꝫ ſpatio tẽpoꝛis longioꝛe natura vires ſuas recipiat ⁊ coꝛroboꝛetur.

Afoꝛiſmus. XXVIII.

Quibus deiectiões bilioſe exeunt: ſurditate ſuꝑuenientefiniunt̃: ⁊ quibus ſurditas ꝓceſſerit: deſinit ſi deiectiones ſequuntur bilioſe.

Non de ſurditate caratu difficili ꝑ habitum agitur: ſed de ea que continuo per febꝛim: aut alio modo bile ad caput redũdante ꝯſiſtit. Hec eniꝫ ſi meatus auditoꝛios pꝛehenderit: ſurditatem cõmittit. Contra ſi indidem a natura expulſa delata eſt in deiectionem ſoluit ſurditatem.

Afoꝛiſmus. XXIX.

Quibuſcũqꝫ febꝛicitãtib⁹ die ſexto rigoꝛes accidũt: ijs difficulter iudicatur.

Quicũqꝫ per febꝛes ꝓſertim vrentes ſuꝑuenitũt rigoꝛes: iudicare ſolẽt bonaꝫ abſolutãqꝫ iudicationẽ: ſi die decretoꝛio: ⁊ iteꝫ cum ſignis ꝯcoctionis exiſtũt. Cõtra malam ⁊ inabſolutam: ſi quo alio die ⁊ ſine ꝯcoctionis ſignis

VERSIO LEONICENI.

Afoꝛiſmus. XXVI.

A difficultate inteſtinoꝛuꝫ habito: ſi veluti carũcule exeant, letale eſt.

In difficultatibus inteſtinoꝝ cum adhuc ꝯſtituuntur: quedã coꝛpa pinguia excernunt̃: poſt hec autẽ, niſi finiri anticipauerint: quedam ramẽta ipſoꝝ inteſtinoꝝ abiecta hoꝝ ſuꝑficie interioꝛe: que mẽbranoſa exiſtit: ⁊ denſa: illi que cuteꝫ exterius ꝯtegit mẽbranule ꝓpoꝛtionalis. Poſt hac aũt ⁊ aliqd ex ipſa abradit̃ ſubſtãtia inteſtinoꝝ: in quo tẽpoꝛe non adhuc fieri difficultatẽ inteſtinoꝝ: ſed iam factã: atqꝫ cõſtructam dicimus eſſe. Quãdo igit̃ partes adeo magne inteſtinoꝝ excernunt̃ in difficultate inteſtinoꝝ: vt poſſimus eas carnes noiare, letalem ait eſſe moꝛbũ: cum neqꝫ caro cõcreſceret: neqꝫ cicatrix obduci in tali poſſit exulceratione.

THEOdoꝛi traductio.

Si difficultate inteſtinoꝝ laboꝛãti caruncule exeunt, letale ẽ.

Inteſtinoꝛuꝫ difficultas iã facta.

Afoꝛiſmus. XXVII.

Quibus in febꝛib⁹ ſanguinis fluxerit multitudo: quacũqꝫ ex parte cum reficiunt̃, alui his humectantur.

Caloꝛe natiuo debilitato ex ꝓfluuio ſanguinis: neqꝫ cibi bñ cõcoquit: neqꝫ in ſanguinem tranſmutari: multo autem magis: neqꝫ diſtribui poſſunt per coꝛpus: ⁊ ꝓpter hec omnia: aluos fieri humidioꝛes par eſt: donec proceſſu tempoꝛis vires ſuas natura recuperauerit.

THEOdoꝛi traductio.

Quib⁹ ꝑ febꝛes ſanguis alicũde large exierit: his in recreatione alui humide redduntur.

Afoꝛiſmus. XXVIII.

Quib⁹ bilioſe deiectiones: ſuperueniente ſurditate ceſſant: ⁊ quibus ſurditas, ſuꝑuenientibus bilioſis deiectionibus ceſſat.

Non de ea que ex habitu difficulter, ſoluit̃ nunc illi ſermo ſurditate: ſꝫ de ea que repẽte in febꝛibus: vel aliter fit recurrente ad cerebꝛũ bile: ſermo ipſi eſt. Ipa ſiqdeꝫ cum meatus auditoꝛios occupauerit efficit ſurditatẽ. Cum vo hinc ipſam natura expellente: ad excretioneꝫ peruenerit: ſoluit ſurditatem.

THEOdoꝛi traductio.

Quib⁹ deiectiões bilioſe exeunt ſurditate ſuꝑuenientẽ finiunt̃. Et qb⁹ ſurditas ꝓceſſerit deſinit ſi deiectiões ſequuntur bilioſe.

Afoꝛiſmus. XXIX.

Quibus in febꝛibus ſexto die rigoꝛes fiunt, difficile iudicium ſequitur.

Quicũqꝫ ad febꝛes: ⁊ pꝛecipue ardentes rigoꝛes ſuꝑueniunt: iudicium habere ſolent bonum: atqꝫ ꝑfectuꝫ: vbi in die iudicatoꝛia fiunt: ⁊ cum ſignis coctionis. Non bonum autem: neqꝫ ꝑfectuꝫ: quãdo vel die, vel co

THEOdoꝛi traductio.

Quib⁹ febꝛicitantibus die 6° rigoꝛes accidunt: his difficulter iudicat̃.

Iudiciuꝫ bonum ⁊ perfectionis

TRANSLA. ANTIQVA

merit criſis illa neq; bona: teſtante Hippocr. in pª Epidimie particula. Oportet. inq; humores quib' criſis innuitur laudabilis ſit digõnis. Nos aũt iam diximus in ſuperioribus q ſignum coctionis fiducialiter ſanitatem ⁊ criſis velocitatem oſtẽdit. Itẽ criſis nõ omni die venire dixit Hippocr. in pnoſticis: idem in aforiſmis his ⁊ prima epidimie particula: que dicta coadunauimus oia et expoſuimus quãtum oportebat dici cretice attinẽtia in meracriſeos: coctioni ṽo pertinẽtia in libro criſeos ſunt dicta.

Criſis ſexte diei mala.

¶ Item in libro meracriſeos diſcritaz eſſe criſim ſexte diei monſtrauimus: quam Hippoc. hic tetigit in febribus ſextanis: ſi rigores fiũt diſcriti. Diſcritam autem Hippo. intẽdit: aut malam criſim: aut incredibilem: aut ſuſpectã: ad infirmitatem redeũdam ſiue morbi diuturnitatem: que criſis ſexta die venit cũ peſſimis accidentibus. Hec omnia in libris prenominatis ſunt dicta ⁊ experimẽtis ſunt firmata. Hec autez ſi omnia repetam: timeo ne longet opus neceſſitate nõ expetente: cum iam in aliqs expleuerim libris.

¶ Aforiſmus. XXX.

Vide. ſ. 30. co. 2ª. char. 380. col. 3ª.

¶ Quibuſcũq; exacerbationes fiunt: ſi qua hora febris accepit: in craſtinum eadem hora incipiunt diſcrita.

¶ Si in morbi initio aliquem febris inuadit hora tertia diei: et poſt ceſſans aliqua hora diei: altera die accipit in eadem hora qua inuaſit prius: id eſt hora tertia diei: et quocũq; tẽpore dimiſerit: eodem tamen tẽpore tertia die accipit et quarta: vt nunq̃ mutet ſuum tẽpus in accipere: licz diuerſificet eius ceſſare: morbus inq̃ iſte elõgatur magis eo cuius incipere diuerſatur: qđ Hippo. in his verbis ſuis intellexit. Alij dicunt etiz intellexiſſe: q ſi febris primi diei hora tertia inceperit ⁊ duodecima dimiſerit. In craſtinum ṽo. xij. accepit: ⁊ ſic ex ordine vt finis precedentis initiũ ſit ſequentis diei / diſcrita: qđ dicẽtes nulla ratione vtuntur: neq; firmare poſſunt experimentis. Intendit autẽ Hippo. diſcrita: quia morbus durus ⁊ diuturnus ſit: ac ſi diceret ſi tẽpus acceſſionis equale fuerit q̃tidiane / ſiue tertiane / ſiue quartane / diſcritatur feb. ⁊ ſi paucis vel multis morat̃ horis. Hoc autem dicens experimento poſſet

TRADVC. LAVRENTIA.

ſignis cõparẽt: q̃ igit̃ ↄcoctũ eẽ oportet qđ pbe iudicatũ iturum eſt: p de vulgarijs morbis volumie docuit p. cã quã mõ diximus dictionẽ ad hũc modũ. Concoctio celerẽ iudicationẽ ⁊ ſanitatẽ ſecurã ſigt̃. Sed vt nõ q̃libet viſitari debeat die ſanxit in pdictionib': ⁊ h ipo ſniaꝝ liº: atq; etiã p de vulgarijs morbis. Ceterũ hec oia collecta ſunt: ⁊ itez affatim enarrata: de dieb' qdez decretorijs p cõmẽtationes q̃s fecimus de dieb' decretorijs. De ſignis aũt ↄcoctiõis per eos libros q̃s de iudicatiõibus cõpoſuimus. Porro docuimus de iudicatõe die 6º: cuius nũc faciẽs mẽtionez ait. Quibuſcũq; febricitãtib' die 6º rigores accidũt: ij difficulter iudicantur. Aut. n. mala iferẽ indicatio: tanq̃ diperis ppterã iudicat̃: aut ifirma inualidaq;: ita vt facile recidatur in morbũ: aut mora lõgula pmittat̃: p inde quaſi ſit pdituum difficulter ſoluitur. Quinetiaz iudicatio 6º die nõnunq̃ cũ accitib' difficiliorib' obuenit: de qbus in pdictis cõmẽtarijs vberius admonuimus. Ceterũ: vt hec ita fiãt rerum vſus planius adſtruit. Porro cãm eius rei lõgum ſit pſequi. Sed de diebus decretorijs per librũ qui eſt de iudicationibus tertio cumulatiſſime eſt pditũ: porro aũt de rigore per ſe ſeorſum ope dicato.

¶ Aforiſmus. XXX.

¶ Quib' acceſſiones veniũt: ſi febris quacũq; hora dimiſerit: eadẽ altero die repetit, his difficulter indicatur.

¶ Subijciamus in quopiam primo die prehendiſ̃ febrim hora tertia: deſinere aũt quauis alia hora: dein rurſus poſtero die prehẽdiſſe eadez hora tertia: poſtea ṽo, deſijſſe rurſus quum libebit. Porro 3º die accipere tertia hora mox expleuiſſe quoquo modo: ⁊ ita ſubinde obſeruari tertiã horam in qua prehendit febris: euariare autem alia tẽpora in quibus ſedatur. Qui ita perpeſſus eſt diutius egrotet neceſſe eſt: q̃ qbus caſu ⁊ vt temeritas voluit acceſſiones repetant. Hoc igit̃ nobis rerũ vſus inſinuauit. ¶ At nõnulli rentur id eſſe Hippocrati traditũ: vt quibus die primi veniũt acceſſiones hora tertia que circa duodecimam horã dimittant: ſi accidit rurſus die craſtini vt prehendãt circa duodecimã: ij difficulter iudicentur. Sed eã rem nec ratione vlla corroborant: neq; experientie adiumẽto ſulciunt. Quinetiaz verbum / difficulter iudicat̃: nulla poteſt alia ſignificatione inaudiri prodiũz q̃ difficulter

VERSIO LEONICENI.

ctionis ſigna fuerint imperfecta. Qđ igit̃ cõcoq̃ oporteat que bñ iudicari debeant: in pº libro docuit Epidemiarũ: per ea ṽba: que pauloantea diximus: quoꝝ initiũ. Coctiones celeritatẽ indicij. Qđ autez neq; in oibus diebus: ⁊ in pgnoſtico ſcripſit: ⁊ in h ipſo aforiſmoꝝ liº: ⁊ p̃terea in primo Epidemiarum. Collecta aũt a nobis hec oia cũ opportunã expõne: quecũq; qdẽ de dieb' indicatorijs ab eo ſcripta ſunt: in tractatu de diebus iudicatorijs iſcripto: quecũq; ṽo de ſignis coctionis in altero de indicijs. Dictum aũt ⁊ in ipſis eſt de eo qđ fit in die ſexta iudicio: qđ quo nũc etiaz faciẽs mẽtionẽ aitꝫ eos qui in hoc die fiunt rigores difficile hẽe iudicium: hoc eſt malũ afferre iudicium: ac ſi male iudicãtes dixiſſet: vel nõ firmiter: imo in qbus facilis foret fieri recidiuam: vel in lõguz tẽpus extẽſuz: ac ſi dixiſſet difficulter ſolubiles: cuz caſibus ṽo quãdoq; difficilib' ſexte diei iudiciũ fit: de qbus oibus itegre ſcripſimus in his: quas nuper noiauimus tractationibus. Hec igitur in hũc modum fieri etiã ipſa experientia teſtat̃. Ipſoꝝ aũt cauſas lõguz eſſet in pñtiaꝝ exponere. De diebus eniz indicãtibus tertio diximus libro: de iudicatorijs diebus: de rigore autez opere ad id dedicato ſeorſum.

cum nõ fuerint in die iudicatoria ⁊ cum ſignis coctiõis.

Iudiciũ die ſexte malũ.

¶ Aforiſmus. XXX.

¶ Quibuſcunq; acceſſiones fiũt: q̃cũq; hora febris dimiſerit: ſi eadez cras occupauerit, iudicium hñt difficile.

¶ Supponat̃ quiſpiam pma die cepiſſe febricitare hora 3ª: et quieuiſſe quauis alia hora: deinde die 2º eadẽ hora tertia cepiſſe: mox ceſſaſſe febrẽ quacũq; hora: ⁊ tertio rurſus die hora tertia cepiſſe: mox rurſus quotis tẽpore finita febre: cepiſſe iteruz quarto die eadẽ hora tertia: ⁊ ita deinceps: ſeruari qdem ſemp horã tertiam in qua acceſſio ſuũ facit initiũ. Non ſeruari aũt alias in qbus finit̃: hunc qui tali laboret morbo: neceſſe eſt tẽporib' lõgioribus egrotare horam habẽtibus initij acceſſionis exordinataz. Hoc qdem nos ab experientia cõprobatũ: dictuz fuiſſe arbitramur. ¶ Sũt ṽo qdaz qui tale aiunt eſſe qđ dicit̃. Si pmo die acceſſionẽ egrotus habuerit. Exempli grã. hora tertia: ⁊ ſi ita cõtigerit hora duodecima febris deſierit: rurſus die 2º hora duodecima cepit febricitare: morbũ aiunt difficile iudiciũ habiturũ: nullam apponẽtes rõnez. Sed neq; id ab experiẽtia cõprobari poteſtes oſtẽdere: nõ

THEODORI traductio.

¶ Quib' acceſſiones veniũt ſi febris quacunq; hora dimiſerit: eadẽ altero die repetit: his difficile iudicat̃.

TRANSLA. ANTIQVA

poſſet firmare. Cauſa eſt: quia ſi feb. acceſſio inſtabilis ſit non interpolandi tẽpus minuere cuſtodit: ſed ſi firma ꝛ ſtabilis ſit tempus vnuꝫ interpolationis non diminuit: tũc ergo diſſolutio eius dura eſt: ſed ſi ſit inſtabilis ex neceſſitate eſt facilis. Si enim materia febris fuit firma ꝛ vnã interpolationẽ cuſtodierit: neceſſaria eſt medicina fortis: que moueat et ſpatium etiam temporis. Hoc Hippocꝛ. diſcritari intendit.

Aforiſmus. XXXI.

Vide 19° ꝯl. char. 391. colũ. 3°. Et. 25. cap. 3°. char. 509. col. 2°.

Laborioſis in febribus circa articulos ꝛ circa maxillas maxime apoſtaſes fiunt.

De labore diximus: quia eius cauſa ſit nimis motus: ꝛ hic labor cert° dicitur ꝛ abſolutus. Eſt autem labor alius qui nõ eſt ex multo ꝛ forti motu: ꝛ hic nõ dicitur abſolutus: ſed potius diffinitus. i. labor ſpõtaneus. Laborem ex nimio motu nimius calor in cõcathenatione membroꝝ ſequitur: neqꝫ admirãdum ſi in his locis apoſtaſes exorte fuerint: q: cum concathenationes plus q̃ҙ oporteat calefiunt: neceſſe eſt collectiones apoſtematum fiant. Labor vͦo ſpõtaneus humores ad cõcathenationem ꝯtrahit: ſicut ꝛ in omni morbo ſolet fieri: cum terminus ex vna re ſuccedit in ſpatio. ſ. in ſpatio cõcathenationis in humoribus apparato recipiẽdis: in quibus morbis apoſtemata raro ſolent fieri: in morbis autem ex labore apoſtaſes fiũt plurime: ꝛ maxime in ſpontaneo ſi labor ille ſit ex nimys humoribus. Hic autez aforiſmus ſic debet intelligi. Laborioſis quoquo modo in febribus apoſtaſes in articulis ꝛ circa maxillas neceſſe eſt naſcantur: quoniꝫ cauſa ſunt febres humores illos ad caput mittẽtes: quos deinde illa caro mollis que eſt circa maxillas recipit. Si aũt hi humores in aſcellas vel inguina deſcenderint: illa caro mollis que ibi eſt ſuſcipiet: vnde apoſtemata neceſſe eſt fieri.

Labor dup^x

Quibuſcũqꝫ

TRADVC. LAVRENTIA.

difficulter finiuntur: ita vt perpẽſio talis euadat, ſiue quotidie, ſiue tertys diebus ſeu quartus recurrat acceſſio, eadẽ hora idẽtidem iſtiuſmodi morbus ſoluitur difficulter, vel acceſſiones lõgiores, vel breuiores exiſtant. Id igiť experientie patrocinium: vt dixi cõmẽdat. Cuius rei cauſam exiſtimari talez ꝯueniet. Quoties inſtabilis mutabiliſqꝫ acceſſionũ cauſa eſt: nec tẽporis ſpatiuꝫ, neqꝫ circuitionẽ obſeruat eãdem. At vbi firma conſtanſqꝫ exiſtit obſtat. Quocirca ſtabilius: ꝛ velut inexpugnabilis affectus triſtius exoritur. Cõtra ĩfirmus atqꝫ incõſtans de facili aboleť. Clauicula enim (vt ita dixerim) valẽtiore eget cõtumax malum: que inquaꝫ lõgiore tẽporis tractu: ꝛ item remedys validis ꝛ multis exiſtit.

Aforiſmus. XXXI.

Qui ꝑ febres laſſanť: ÿs in articulos ꝛ maxillas potiſſimũ abſceſſus decũbunt.

Laſſitudines: quẽadmoduꝫ antea dictum iam eſt: interdũ motionibus cõplurĩbus accidunt: que ꝛ ſimpliciter ꝛ ꝓprie motiones appellãtur: interdum nõ multis ꝛ validiorib° motionibus fieri ſolẽt. Tales igitur laſſitudines nõ ſimplici ratione laſſitudines: ſed cum adiectione ſue ſpõtis laſſitudines nominať. At vͦo promiſcua ꝛ indiſcreta ſedes perpeſſa ambarum exiſtit. i. genus corporis vniuerſum qδ muſculi inſtitutione conſiſtat. Ceteruꝫ que motionibus multis accidunt laſſitudines: ÿs peculiaris ꝑcipue: quedam in articulis caliditas adeſt. Et ob eam rem nihil mirum videri debet ſi in articulos abſceſſus decũbãt: laſſatis inibi muſculis ꝛ ſupra moduꝫ calefactis. At ſpõtiuis motionibus vna ſola rõne fluctiones in articulos decũbunt velut ferme ceteris oĩbus morbis qui per abſceſſum iudicãtur: ꝙ eorũ amplitudo ad excremẽta recipienda idonea et cõmodatiſſima eſt. Per illas igitur abſceſſus incidũt rariores: per laborioſos autez plures: maximeqꝫ quoties ſpontiue laſſitudines habeãtur: atqꝫ ex his ipſis potiſſimuꝫ quecũqꝫ de copia ꝛ nimietate fiũt. Itaqꝫ ſumma per ſentẽtiam talis erit. Qui per febres vtcũqꝫ laſſanť in articulos: ſed potiſſimum circa maxillas abſceſſus decumbunt. Id accidit ob calorem in febribus copia redũdante in caput: quam adenes: id eſt glandule maxillarum excipiũt: perinde cum ad inquina et alas materia illarum partium tranſmeat.

Quib°

VERSIO LEONICENI.

dere: nõ tamen difficile habens iudicium. Aliter poſſumus interpretari q̃ꝫ difficulter ſolubile: adeo ꝙ tale ſit: qδ ab Hippo. dicitur, ſiue quotidie, ſiue per tertiam, ſiue per quartã egrotus habeat acceſſionem: eadem hora difficulter ſolubilis eſt morb° huiuſmodi, ſiue multas, ſiue paucas acceſſio occupet horas. Hoc igiť: vt dixi: experiẽtia cõprobatur: eius vͦo cauſam talẽ eſſe opinãdum eſt: quãdo cauſa acceſſionum nõ fuerit fixa: ac ſtabilita, nõ ſeruare eũdez terminum, aut circuituꝫ. Ubi vͦo firmata fuerit ſeruare: atqꝫ ideo difficulter ſolubile qδ fixum, ac ſtabilitum: facile vͦo ſolubile qcqd non tale. Firmata enim magnã vim demoliẽtez expoſcunt: longo tẽpore ꝛ per fortiora, ac plura factam auxilia.

Aforiſmus. XXXI.

Laſſitudinẽ hñtib° in febrib°: in articulos: ꝛ circa maxillas potiſſimũ abſceſſus fiũt.

Dictuꝫ prius eſt ꝙ laſſitudini: cũ nõnulle qdem in multis accidũt motibus: que ſimpliciter: ꝛ ꝓprie labores nominanť: quidam vͦo neqꝫ multis: neqꝫ vehemẽtibus acti motibus laſſitudines pati cõſueuerũt: tales itaqꝫ labores, non labores ſimpliciter: ſed ſpontaneos labores nominare cõſueuerunt. Amboꝛuꝫ autem ipſoruꝫ cõmunis eſt locus perpeſſus: hic vͦo eſt totuꝫ genus in corporibus muſculoſuꝫ. Qui vͦo ex motibus labores accidunt: ipſis adeſt propriuꝫ peculiare caliditas articuloꝛuꝫ: quare in his nihil mirum ad articulos abſceſſus decũbere: vt qui vna cum muſculis laborauerint: atqꝫ vltra modum cõcaluerint. Spontaneis autez laboribus: vna ſola ratione fluctiones: vt decumbãt ad articulos euenit: ſicuti et omnib° alÿs fere morbis qui per abſceſſus iudicãtur: cuꝫ latiora ipſorum ſpatia prõpte ſe habeant ad ſuperfluitates ſuſcipiendas. Rariores igiť in illis abſceſſus ſunt: in laborioſis plures: ꝛ ꝑcipue cum labor ſpontaneus fuerit: ꝛ ex his maxime qbus ex multitudine labor ineſt. Erit igiť in aforiſmo ſermonis hec ſumma. His qui quomodocũqꝫ in febribus laſſitudinẽ habẽt: ad articulos: ꝛ circa maxillas precipue abſceſſus fiũt. Hoc vͦo contingit propter eam que eſt in febribus caliditatẽ: relata multitudine ad caput: mox inde ſuſcipiẽtibus illis qui circa maxillas adenes exiſtũt: ſicuti qui circa inguina: ꝛ alas ſunt: quando ad illas partes multitudo peruenerit.

Quibuſcũqꝫ

THEOdori traductio.

Qui ꝑ febres laſſanť ꝛ his in articulos et maxillas potiſſimũ abſceſſus decũbunt.

Laſſitudo ꝛ^x ꝛ labor ſiliter duplex.

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Aforiſmus. XXXII.

℄ Quibuſcūqꝫ reſurgētibus ex morbis, ſi aliquid doluerit, ibi apoſtaſes fiunt.

℄ Si fatigatio nimiū motum habuerit: ⁊ hec eadeꝫ labor ſit doloreꝗ labor porrēderit: ſicut ante dixi euꝫ intēdiſſe ſilr: ⁊ hoc qđ' dixit Doluerit, nimiūꝫ motū opꝫ intelligi ⁊ inde laborē pati. Ego aūt vidi hoīes a morbis reſurgētes: cum in corꝑibus ſuis humoribus nōdū mūdificatis neqꝫ mollificatis: qui fuerunt morbi mā: ſed adhuc remanēte in eis aliq̄ quātitate: cum quedā inquaꝫ mēbra fatigarent mouētes ea vt inde dolerent: apata ibidē ſunt nata: quoꝝ cauſa labor fuit: dolor vō ſignum laboris: q2 vbi fit motus nimius v̄tute deficiēte calor augmētatur ⁊ dolor: q2 humores ad ea membra deſcendūt: ⁊ ſunt ſigna apoſtematum incipientiūꝫ: calor vō et defectio virtutis in motu materiei cauſe ſunt collectionis apoſtematum. Hic ergo Hippocꝛ. intendit de labore morbum faciente. Poteſt etiam intelligi hic qđ dixit. Doluerit: vt ad vtrūqꝫ vertatur: ſed hoc ſue intētioni melius cōpetit cum ante febris ex labore noīauerit: debuit itaqꝫ ſubſeq. Si aliquod fatigauerit mēbrūꝫ. Uerba enim prioris aforiſmi priorē ſenſum dant intelligē: vbi dixit. Laborioſſa in febrib⁹ ⁊c. Hic vō aforiſmus quē modo interpretamur: laborē illū tn̄ dat intelligē: quē ex egri^tᵉ reſurgētes patiūtur. Uerba vō ſubſequētis ⁊ adhuc exponendi: laborē ante egritudinē pottendūt.

℄ Aforiſmus. XXXIII.

℄ Si vō ⁊ prius doluerit aliquid ante egritudinem: illic confirmatur egritudo.

℄ Nulla differentia eſſe videt̄: ſi hic aforiſmus ſuperioribus iungatur: et omnes tres fiant vnus aforiſmus, ſiue ſinguli ab inuicem ſeparentur: qa monſtrauimus quomodo tres ſunt vnus: ⁊ quomodo ſingulis ſinguli ꝑmaneant ſenſibus. Hic tamē rurſus aliqđ dicturi ſumus: quomodo tres ſunt vnus: ſi infirmus in ſua infirmitate laborem ſenſerit: oportet apoſtemari in articulis: ⁊ maxime in maxillis. Si vō egritudinem exiens aliqđ membrum fatigauerit, aut ante infirmitatem fatigauit in eodem mēbro apoſtemandum erit: quia humores ſemper ad membra fatigata currere ſolent. Hec autem omnia Hippo. hic innuit intelligenda in morbis ſuſpectis ad apoſtemata facienda: non in illis

TRADVC. LAVRENTIA.

℄ Aforiſmus. XXXII.

℄ Quib⁹ ꝯualeſcētib⁹ a q̄uis egritudie ꝑs aliq̄ corꝑis labore vexat̄: ijs eā ī ꝑtē abſcedit̄.

℄ Si labor vehemētē ſignat motionem ac doloreꝫ: ⁊ item leſionem (vt antea diffinitum iam eſt) dilucet ꝑſecto vt labore vexari pleniore motu fore ⁊ dolorem quempiaꝫ leſionēue indicet. Cōſtat igitur vt ſi quibuſdaꝫ ex morbo cōualeſcētibus non itegre ⁊ in plenum perpurgatis morbificis ſuccis. Sed quibuſdam excremētis relictis laſſitudo, aut dolor aliquo loco inſeſtet eodeꝫ decūbere collectiones tanq̄ꝫ laſſitudo doloris cauſam: dolor autem indicium ꝑſtet. Etenim ex motione vehementiori vis redditur debilis: ⁊ caloris plus accēditur, At vexatur quis dolore: cuꝫ iam fluxiones decumbunt. Igitur id (vt docui) naſcētis collectionis ſignūꝫ extitit. At ībecillitas ⁊ caliditas ad affectum locuꝫ excremēta ꝑuehit. Itaqꝫ verbum vexari labore: quemadmodum aſſertum iam eſt vtroqꝫ modo inaudiri poteſt: verū clauſe nunc ab Hippocrate diſſertationi ſigñatiuū alterū ꝓprius ⁊ cōmodius eſt. Nam de ijs qui laſſantur per febres ſupra docuit: dein rurſus dicit qn ⁊ ſi prius q̄ꝫ egrotaſſent parte aliqua ſui corporis perdoluerint. Uidetur enim prima ſententia cuius initiū eſt qui per febres laſſantur: de laſſitudine per morbos diſſeruiſſe. Porro preſens de ijs que fiūt per recreationes: tum autem ſequens de ijs que egritudinem antecedunt.

℄ Aforiſmus. XXXIII.

℄ Quin ⁊ ſi pri⁹ q̄ꝫ egrotaſſent ꝑte aliq̄ ſui corꝑis ꝑdoluerint, eodē morb⁹ decūbit.

℄ Siue ꝯiūgere ⁊ ꝯtinuare cupiam libeat cum antelatis duabus nūc traditaꝫ ꝓpēſionē ad vnius ſnīe ſupplemētuꝫ, ſeu ſingulas reſcribere per ſe ſeorſum haud q̄cq̄ꝫ refert. Nam qđ in cūctis ꝓmiſcuum ⁊ indiſcriminatum ſit: ⁊ quid in ſingulis propriuꝫ ⁊ ſuum, ſuꝑiore tractatu fuſius perpēſum iam eſt. Uerum hoc loco etiam de eiſdem rebus poſt habitis longis anfractibus inſinuabit̄. Si per morbum doloris ſenſus inhebit̄ erupturuꝫ in articulos abſceſſum operimi noꝫ: ſed potiſſimū in maxillas. Itidē ſiquis ex quauis egritudine conualeſcens dolore vexatur, aut etiaꝫ prius q̄ꝫ egrotaſſet. Solēt enim decūbere collectiones prope dixerim circa tales partes per illos. l. morbos in qb⁹ auguramur

VERSIO LEONICENI.

℄ Aforiſmus. XXXII.

℄ Quibuſcūqꝫ reſurgētibus ex morbis ſiquid laborauerit: hic fiunt abſceſſus.

℄ Siqdē labor: ⁊ vehemētem ſignat motum, ⁊ doloreꝫ, et leſionem: ſicuti prius dictum liquet: qđ ⁊ laborare, ⁊ pluri vti motu ſignabit: ⁊ aliqueꝫ habere, vel dolorem, vel leſionē: ⁊ quidem in nōnullis qui ex morbo reualeſcūt apparet: qn̄ humores morbuꝫ faciētes, non ſatis fuerint expurgati: ſed quaſdam reliquerint ſuperfluitates: cum laborāteꝫ, ſiue dolētem partem quampiaꝫ habuerint: illuc morbum decūbere: cum labor qdam habeat cauſe rationem: dolor vō ſigni. Nam in vehemētioribus motibus: ⁊ vires fiūt imbecilliores: ſicuti ⁊ caliditas maior accendit̄: dolor aūt iam fluctione decūbente perficitur. Hoc igit̄ (vt diximus) eſt ſignum abſceſſus qui fit. Caliditas autem, atqꝫ imbecillitas ad locuꝫ affectū prouehit ſuperfluitates. Utroqꝫ igitur (vt diximus) modo audire poſſumus verbum laborare. Toti tamen ſermoni qui nūc ab Hippocrate fertur alterꝫ magis conuenit ſignificatū: ſiquideꝫ antea de laborioſſis febribus locut⁹: deinceps autē rurſus, inquit. Sed et ſi quid antea laborauerit. Uidetur enim, prior aforiſmus: cuius initiuꝫ, laſſitudinem habentib⁹ in febribus: de laſſitudinibus morborūꝫ habuiſſe ſermonem. In eo autem qui nunc proponit̄: de his qui fiunt in cōualeſcentibus: in ſequente vō de illis qui morbum antecedunt.

℄ Aforiſmus. XXXIII.

℄ Sed ⁊ ſi ante morbuꝫ aliqua parte doluerit, hic morbus firmatur.

℄ Siue quis velit ꝯnectere duobus prioribus ſermonibus illuꝫ: qui nūc dicitur ad vnius aforiſmi integritateꝫ, ſiue ſeorſum vnumquēqꝫ ſcribere, nihil differt: naꝫ ⁊ cōmunitas eorum oſtenſa eſt: ⁊ ſingulorum ꝓprietas in ſermone prepoſito. Dicet autē ⁊ a nobis adhuc breuibus. Quando in morbo ſenſus aliquis laſſitudinis fuerit: expectare oportet abſceſſum aliqueꝫ ad articulos fore, preſertim iuxta maxillas. Simili modo ſiquis ex morbo relatus parte aliqua corporis laborauerit, vel anteq̄ꝫ egrotaret: nam plurimum ſolet ad talia decumbere: in illis videlicet morbis: in quibus ſperatur abſceſſus futurus, neqꝫ morbus per excretioneꝫ antea iudicandus. Dictū eſt igitur ⁊ in precedētibus

THEODORI TRADUCTIO.

℄ Quib⁹ cōualeſcētib⁹ a q̄uis egritudine pars aliqua corporis dolore vexat: his eā in ꝑtē abſcedit.

THEODORI TRADUCTIO.

℄ Quin et ſi hus q̄ꝫ egrotaſſent ꝑte aliqua ſui corporis perdoluerint, eodē morbus decūbit.

TRANSLA.ANTIQVA

in illis quibus criſis ac purgationibus venit. Ego autem prius monſtraui quomodo vtriq; morbi ſunt intelligendi: quod ſiquis notare velit: libri criſeos ſibi ſunt legendi.

¶ Aforiſmus. XXXIIII.

Uide p° ml. cap. 7. char. 70. col. 4°. ⁊ pro ſequẽti etiaz afo. Et ne° ml. c. p°. char. 323. col. 1. ⁊ char. 330. col. 2°.

¶ Si a febre habito tumore nõ exiſte i faucib⁹: ſuffocatio repẽte ſupuenerit, mortale.

¶ Qñ a febre habito dixit: abſolute ſic põt intelligi: ac ſi dixerit. Qui habet febrez ⁊ nõ tumuerit: vel qui habuit ⁊ nõ tumuerit: vt per febrẽ ſingulariter poſitã vnãquãq; determinauit: ſicut in epidimia facere cõſueuit: vbi in multis locis ita dixit. Febrez habuit. Febris eum accipit, vel febricitauit: nõ abſolute quãlibet poſuit: ſed determinate tñ forte intellexit. Põt tñ etiam eſſe vt ſine febris fortitudine ſuffocatione ſupueniente repẽte ſit mortale: ſed ſi ſit nimia ſit certius ſignũ ꝙ infirmus nõ euadat: ⁊ mors magis ſit cita. Jn tali eniz febre ſicut mõſtraui in libro de corruptione ſpũs: multũ aerem trahi eſt neceſſe: ſuffocatus aũt paruiſſimũ ⁊ vix poteſt trahere: ſuffocatione igiť mors magis certa ſignatur. Minoratur enim anhelitus in aeris attractu ppter quaſdam ſtricturas in inſtris ſpũs. ¶ Mors enim que non venit ex anguſtijs in inſtris ſpũalibus ex ſola ablatione eſt ſpũs: non ex ſuffocationibus. Aufertur autez ſpũs aut ex defectione virtutis pectus mouẽtis, aut ex nimia frigiditudine in fonte vite dominante .i. corde. Suffocatio vero ex anguſtia viarũ ſpũs eſt ſine dubio: que aut de plenitudine eſt ſpatij inter pectus ⁊ pulmonem medij, aut in ſpacioſitate ipſius pulmonis, aut ex apate in pulmone, vel cãnalibus ſuis, vel in capite cãnalium: qđ guttur vocatur. Aliquãdo etiã apoſtema eſt in ſpatio qđ eſt ante guttur, id eſt in faucib⁹ oris. Cibus ingt Homerus: ⁊ potus per fauces tranſgrediuntur: hic fauces intellexit: vbi guttur ⁊ mery verſus os iunguntur. Hippocr. quoq; hũc eũdem locum fauces vocauit: cum dixerit. Tumore non exiſte in faucibus: quo in loco innuit: q: homine os bene aperiente locus ille poſſit videri certiſſime: de gutture vero non taliter ſit. ¶ Sunt ergo Hippo. dicta taliter intelligenda. A febre habito ſuffocatione ſupueniente ſubito: ſi nõ cum tumore in faucibus, mortale eſt. Antiqui apoſtema: ⁊

Mors ex ablatioe ſpiri⁹ vel ex anguſtijs in iſtris ſpũalibus.

TRADVC.LAVRENTIA.

augiuramur erupturũ abſceſſũ: neq; iudicari finiriue morbum antea per ſecretionem. At vero ſupra ſanximus quo nam modo ee egritudines iterſtinguantur: ſed vniuerſus tractatus in cõmentarijs de indicationibus vberius explanatus iam eſt.

¶ Aforiſmus. XXXIIII.

¶ Si a febre detẽto nullo tumore faucium ſtrangulatio ſubito accidit, letale eſt.

¶ Licebit qdez inaudias ſnie initiuz quo dicit ſi a febre detento: ſimplici abſolutaq; rõne. Perinde vt ſi dixerit hunc in modũ ſi febricitãti nullo tumore faucũ. Licebit etiã cum expreſſione quadã intelligas viridiori vegetioriq;: velut ſcribere ille de vulgatis morbis aſſolet nõ ſimpliciter: et vtcũq; febricitãtem indicãs dum dicit febris detinet: ſed vbi inſignis fuerit febris ita deloquitur. Jtaq; fieri põt vt ſine febri inſigni moriatur eger: ſi ſtrangulatio ſtatim ſupuenit: ⁊ derepente intercluditur aie via. Uerum ineuitabilior maturiorq; eſt abolitio: ſi vehemens ⁊ imanis febris homines detinet: ita vt ne ad ſanitatem qdem inopinatam atq; inſperabilẽ vnq̃ pducatur: talis enim febris (vt i libro de difficultate ſpirãdi ppenſum iam eſt) largiore eget iſpiratione: ſed ſpiritus adeo non accipitur largus per ſtrãgulationem: vt prorſus exiguus arripiatur. Non enim aliud quippiaz ſtrãgulatio eſt pter abolitione quaz ſpirationis fecit inopia. Ob cuiuſpiã machine ſpiritalis anguſtiã: nõ eniz fieri anguſtia ſine ſpiritalibus opificijs põt. Jdeoq; vel ex debilitate cõmouentis thoracem facultatis obuenit: vel ex frigiditate vehementiore quaz vitalis origo traxit. At ſtrangulatio ob anguſtiã oino infeſtat: anguſtia aũt accidit, aut oppleta inter thoracem pulmonẽq; ſita intercapedine, aut fiſtulis pulmonis, aut inflammatione que in viſcere vniuerſo effligat, aut in aſpera arteria, aut ea in pte que velut caput eius exiſtit guttur noiant. Aut eſt qñ per ſedez ei ppoſitã qbus nomẽ faucibus eſt ſtrãgulari ſoleant. Hũc in modum Homerus ait. Uina eructãtem atq; humanos faucibus artus: piacẽtem gule et gutturi ſedem latinſculã fauces dictitãs: qũo hoc loco etiaz Hippocrates eãdem partẽ ſiliter atq; Homerus appellauit dicẽs: nullo tumore fauciũ: quippe ea pars eximie diſcapedinato ore ligdo pateat. Secus in gutture obtingit. Quocirca tractatus vniuerſus talis euadet. Si a febri detẽto.

VERSIO LEONICENI.

cedentibus de talium morborũ dignotione: ſermo vero vniuerſus in cõmentarijs de criſibus, ſiue iudicijs eſt explanatus.

¶ Aforiſmus. XXXIIII.

¶ Si a febre habito tumore nõ exiſte in faucib⁹: ſtrãgulatio repẽte ſupuenerit, letale.

¶ Licet qdẽ ⁊ ſimplr audire initiuz aforiſmi in quo ait. Si a febre habito: tanq̃ ita dixiſſet: ſi homini febricitãti tumore nõ exiſte. Licet aũt ⁊ cũ maiori aliqua ſignatione: quẽadmodum ſolet in Epidemijs ſcribere: nõ ſimplr q̃uis modo febricitãtẽ oſtendẽs: cum dicit. Febris ipm habebat: ſꝫ de eo cui magna inſit febris: ita loquens. Cõtingit aũt ⁊ ſine magna febre, ſtrãgulatione repẽte ſupueniẽte, hoiez interire. Jneuitabilior aũt ⁊ citior mors adeo ꝙ neq; ex inopinato vnq̃ hõ ſaluatur: cũ vehemẽs febris detinet egrotãtẽ. Jndiget.n. huiuſcemodi febris (vt in ſmonib⁹ de difficili anhelitu fuit a nob oſtẽſuz) in ſpiratione abũdãti. Fit vero nedum abũdans: veruz oino pauca, ſtrãgulatis. Neq;.n. aliud eſt ſtrãgulatio: niſi interitus habit⁹ pp defectuz iſpirationis: qui ſit ex anguſtia alicuius inſtri: ex his qui obſtuunt reſpirationi. Nã talis anguſtia ipſoꝝ ſeorſum in eo gñe eſt: qđ anhelitus carẽtia noiatur: que ⁊ ipſa ſit, vel pp imbecillitatez potẽtie illius: que mouet thoracẽ, vel ppter frigiditatẽ vitalis pncipij. Strãgulatio vero oino ſit ex anguſtia. Anguſtia autẽ vel repleta intermedia regione que inter thoracẽ eſt atq; pulmonẽ, aut pulmonis cauernis: vel aliq̃ inflãmatione totũ occupãte viſcus, vel aſperã arteriã, vel eam ptez que eſt veluti caput eius: quã noiant guttur: que etiaz inflãmatio fieri aliqñ ſolet in preiacẽte ſpatio: qđ fauces appellant. Naz ⁊ Homerus ita noiauit, inquiens. Per fauces aũt vinũ ipellebatur: ſpatiũ illud laxius ꝙ inter gulã ⁊ guttur preiacet noians fauces. Uidetur aũt ⁊ nũc Hippocr. hãc eãdem partẽ eodẽ modo: quo etiaz Homerus nominaſſe. Dicit igiť tumore nõ exiſtẽte in faucib⁹: tanq̃ poſſibile ſit ore multũ adapto partẽ ipſam diligentius inſpicere: qđ in gutture fieri negt. Fiet igiť ſermo vniuerſus hĩ. Si a febre habito ſtrãgulatio repente ſupuenerit citra tumorem fauces occupãtez, letale eſt. Priſci etenim, per tumorez ⁊ inflationẽ idẽ intelligebant.

THEOdori traductio.

¶ Si febricitãti nullo tumore faucium ſtrangulatio ſbito accidat letale eſt.

Strãgulatio quid ſit.

Guttur Fauces Gula.

TRANSLA. ANTIQVA

ſtema:et tumorem dicant idem eſſe. Intelligit̃ etiam omne apoſtema triſpliciter eſſe cum dolore:qḋ a modernis flegmon vocatur:quo nomine calor ſignificatur ⁊ incẽſio:⁊ ſine dolore ⁊ cū duritie ⁊ ſcliros appellatur/ vel ſine dolore ⁊ nõ durum:⁊ tumor ſiue mollities nūcupatur. Moderni autem oẽm antiquitatem poſtponẽtes oẽm ſupfluitatem in ſubſtãtialibus mẽbris collectam vocant tumorem. Si autẽ videris fauces nõ apoſtematas:⁊ ſubito ſuffocatio ſuperueniat paſſio in ſolo gutture eſt intelligenda: q2 ſuffocatio aliũde nõ venit ſicut dixi:igitur ſubitam hic de gutture dixit venire: apoſtema enim in pulmone non ſubito ſuffocat:ſed ab initio paulatim augmẽtatur vſq3 ad ſtatum:tãdem ſuffocare dicit̃. Idez faciunt ⁊ vulnera pulmonis:idez q̃3 fit cum ſpatiũ inter pectus ⁊ pulmonem ſanie eſt repletũ:que ſanies ex rupto eſt apate: vnde ſuffocatio tarde venit:apoſtema in cãnalibus pulmonis facit duritiem ſpirit⁹:ſed non ſuffocationez fortem ꝑpter foraminis latitudinem:⁊ ſui corporis ſubtilitatez:nõ enim impletur apoſtemate cãnale pulmonis: ergo neceſſe eſt ex ſolo gutture ſuffocationem ſubitã venire: vbi vie ſpiritus ſunt anguſte: que lacertis ſuis cum pelliculis ſuis ipſas circũdantibus apoſtemate ſuperueniente oppilãtur. ❡ Hoc autẽ apoſtema qdam medici vocãt ſquinantiam: alij chimachi:quidam alij ſimichi. Simichi:ſi apoſtema ſit in lacertis per fauces. Chimichi ſi in lacertis a gutture exeuntib⁹:neceſſe eſt vt a gutture dolor ſit iſte. Hoc idem in ꝓnoſticis confirmat. Fauces ingt dolentes ⁊ non tumentes cum anguſtia et moleſtia cito ſuffocant ⁊ occidunt: ſed tamen in hoc aforiſmo nõ nominatur dolor. ❡ Arbitratus eſt enim ſine ſuo dicere nos poſſe intelligere/aut intellexit eſſe poſſibile hãc ſuffocationem ſine dolore venire qḋ videtur eſſe verũ:poſſibile enim eſt vt nimia humiditas flegmatica ad pelliculas interioris gutturis veniat ⁊ apoſtema ſine dolore faciat/aut lacertorum guttur aperientium motũ auferat: vnde vie ſtricte ſuffocationem coguntur facere:⁊ hoc idem poteſt fieri ſi ſiccitas in lacertis interioribus gutturis dominet̃: ⁊ ita incordentur nimijs extenſionibus: et iſte vie inde ſtringantur. Ego autẽ monſtraui in libro de voce: qualiter ſunt iſti lacerti: ⁊ quomodo clauduntur ⁊ aperiantur:⁊ inde habeant incordationem.

❡ Si a febre

Omne apoſtema triſpliciter intelligit̃ eſſe.

Cita ſuffocatio ex ſola ſquinantia puenit repẽte.

Squinãtia ſimichi chimichi idẽ

Suffocatio ſine dolore.

TRADVC. LAVRENTIA.

hi detento ſtrãgulatio ſubito accidit nulla faucium mole, letale eſt. Iidem maiores tumorem molẽq3 noiabãt. Porro nec me fugit vt moles trifariã diuidat̃: aut enim cũ dolore inſeſtat quam vocãt recẽtiores inflãmationẽ: aut ſine dolore affligit:quã duritiem noiant:aut ſine dolore mollis ⁊ cedens quaz ꝓpe priſciq3 tumorẽ appellãt:⁊ ob idipſum deſtiterũt ab vſu priſco:q2 nõ oẽs preter nãm cretiones tumores appellant. Si igitur fauces apparẽt ſine mole ⁊ ſtrãgulatio ſubita accidit:gutturis vnius talis affectus extitit. Ceteꝝ ſtrãgulant̃ vt docui vel ob alia morboꝝ gña paulo ante ꝑdita. Sed vt ſubito accidat ſtrãgulatio:gutturi dũtaxat tribuit̃. Nam pulmonia ſtatim nõ ſtrãgulat egrũ:ſed ſenſim ab initio creſcẽs adusq3 ꝯſiſtẽdi vigorẽ in quo tale accidẽs ꝯuehit:⁊ itẽ ſi tuberculũ aut abſceſſus affligit in pulmone diutinus affectus eſt. Quẽadmodũ pulmonis ac thoracis interceptiones plene puris ſepenumero ſtrãgulant abſceſſu in eas erupto:qui.ſ.etiã lõgo tpe ꝯſtitit. Ceteꝝ aſpere arterie per quã ſpiritus reciprocat̃ inflãmatio difficultatez ſpirãdi cõmitt̃ põt:ſtrãgulare aũt non põt ob laxitatẽ itineris:nec nõ tunicule tenuitatem. Nãq3 ita tenuis tunicule inflãmatio per inſignẽ cãnalicule laxitatem infarcire ⁊ opplere qui poteſt. Reſtat igit̃ vt guttur ſubitariaz ſtrãgulationẽ gignere queat:ſi qdẽ ſtipat̃ per eam meatus: atq3 etiaz interni eius muſculi ſimul cum obtẽta cuticula inflãmati illud quaſi eſtuantis aie iter interſepiũt et opplent. At vo qdã medicine ꝓfeſſi talẽ affectionẽ nõ per ,ſ, literam ſynanchen:ſed per ,c, cynãchen appellant: qbus placet faucium inflãmationez p ,ſ, ſynanchen appellare. Porro alij paraſynãchen:itẽq3 paracynanchen appellitãt. Paraſynãchen inquã vbi ptibus que ſupiacent faucibus inflãmatio affligit:paracynãchen autem vbi extra guttur infeſtet. ❡ Igit̃ ex dictis ꝑſpicuum eſt:vt talis affectio dolorẽ quẽdaz gutturi recta rõne cõcinnet:⁊ item liqdo ꝯſtat meminiſſe eius Hippoc. ad hanc ferme ſniam. Si fauces dolore vexãtur ſi emaceſcũt pariter cũ difficultate ⁊ ſtrãgulatione/letalis admodũ hic morbus eſt. Sz nũc dicere dolorem ſupſedit: aut qa ſimul cum ꝓlatis inaudiri liceat: aut q2 etiã ſine dolore ꝑdicta in pte ꝯſiſtere:qñq3 exiſtimet ſtrãgulationẽ. Porro ſi poſſit ſtrãgulatio accidere ſine dolore in totũ his de cauſis cric:fieri qdẽ põt vt ob humoris

copiam

VERSIO LEONICENI.

gebant. Neq3 nos latet triplicez eſſe tumoruz diuiſam. Vel enim ſunt cum dolore quos iuniores inflãmationes nominãt:vel abſq3 dolore duri:quos greci ſcirrhos vocãt:vel ſine dolore ⁊ molles:quos ijdem greci oedemata.i.inflationes appellant:⁊ ꝓpterea ab antiquo vſu receſſerũt:vt qui non oĩa ꝑter nãm incremẽta ſub vocabulo inflationis cõplectãtur. Cum igit̃ fauces ſine tumore apparuerint:ſtrãgulatio autem repẽte ſupuenerit:ſolius gutturis eſt huiuſcemodi paſſio. Strangulant̃ (vt dixi) ⁊ ꝓpter morbos alios:q̃s pauloantea dixi. Repẽte autẽ ſtrangulari ſoli gutturi ineſt. Morbus.n.quẽ greci peripneumoniã vocãt:nõ repẽte ſtrãgulat egrotãtes: verũ paulatim ab initio incremẽtuz ſuſcipiẽs: vſq3 ad ꝓpriaz ꝯſiſtẽtiã in qua talẽ caſum affert. Et ſi qḋ tuberculuz:⁊ abſceſſus in pulmone fit:hec q̃3 paſſio diuturna eſt. Sicuti ⁊ ſpatiuz iter pulmonẽ,atq3 thoracẽ pure repletuz: ſepius hoiem ſtrãgulat abſceſſu. Cin ipſaz diſrupto:qui.ſ.⁊ ipſe in lõgo tpe fuit ꝯſtitut⁹. Aſpere qdẽ arterie inflãmatio difficultatẽ ſpirãdi aliquã efficere põt:ſtrãgulationez vo nõ põt ꝓpter magnitudinẽ meatus in ipſa latioris:⁊ tunice tenuitatẽ. Impoſſibile ſiqdez eſt corpis adeo tenuis inflãmationẽ ſpatiũ eſſatu dignum replere. Reliquuz igit̃ eſt guttur qḋ ſubitã poteſt facere ſtrãgulationẽ:qm in ipſo anguſtat̃ pulmonis meatus. Et muſculi anteriores vna cũ ambiẽte tunica inflãmationẽ patiẽtes:viaz ſpũs valẽt intercludere. Nolant aũt medici qdam talẽ diſpoſitionẽ nõ per ,ſ, ſynãchen:ſed per ,c, cynãchen:qbus placet fauciuz inflãmationez per ,ſ, ſynãchen nominare. Nõnulli vo ⁊ iuxtaſynãchen ⁊ iuxtacynãchen nominãt. Iuxtaſynãchen quãdo adiacentiũ faucib⁹ partiũ inflãmatio fuerit: iuxtacynãchen autẽ quãdo extra guttur. ❡ Ex his igitur que dicta ſunt rõnabile eſt talez diſpoſitionez gutturi aliquẽ inferre dolorem:⁊ videt̃ Hippocr. eius manifeſte meminiſſe in libro prenuntiationũ hiſce verbis. Fauces dolẽtes tenues cum quadaz difficultate ſtrangulãtes velociter exitium afferẽtes. Nũc vo dolentes nõ dixit/ſiue quia in his que dixerat antea poterat ſubintelligi: vel q2 etiã iam abſq3 dolore:aliquãdo dictaz putauit in precedẽte ſermone fieri poſſe ſtrãgulationẽ:⁊ ſi oino põt eſſe ſine dolore ſtrãgulatio:ex talib⁹ cauſis põt hoc fieri: poſſibile eſt multitudinẽ humiditatis: ⁊ pituitoſe precipue:madefaciẽte tunicã

Triplex tumoꝝ diuiſio.

Repẽte ſtrãgulari ſoli gutturi ineſt.

Synanches Cynanches

Strãgulatio fieri põt ſine dolore.

TRANSLA. ANTIQVA

℃ Aforiſmus. XXXV.

℃ Si a febre habito collum cõuertatur vt vix poſſit deglutire, tumore non exiſtente in collo, mortale.

Vide .16. par. vbi ſupra. Et particula 3ª afor. 64.

℃ Cum tumorem hic nolaret Hippo. non dixit loca in quibus nõ apparet: ſicut ſuperius dicens: in faucibus ſecerat. Dico ergo/vel in faucibus eum ītellexiſſe/vel nuſq̄ in toto collo apparere ne quis intrinſecus vel extrinſecus poſſit videri. Quod cum fiat neq; infirmus tranſglutire valeat neceſſe eſt mortale ſic. Fit autem vel de apoſtemate in lacertis meri vel in ſubſtātia ſui. In hoc enim loco multa nobilia membra ſunt adunata. ſ. nucha/ pellicule/ſpondiles/neruí et ligamenta. Cum igiť apoſtema neruos et ligamenta mēbrorum: vbi ipſum eſt attrahat: neceſſe eſt ſpōdiles moueantur intus/aut in ptem vnam: ſi enim nerui extendantur: et ligamenta de parte alterutra/mouebuntur ſpondiles in partē eādem: ſi de ambabus partibus mouebunť interius: quod melius explicabo cum librum Hippocř. de membrorum diſlocatione explanauero in quo dixit. ℃ Tortura ſpōdilis ex motu ſuo īteriori eſt ex apoſtematibus indigeſtis. Item in eodem. Gibbus retro ex diſtenſionibus eſt ſpondilis in interioribus: in ſecunda particula Epidimie hanc ſpeciem monſtrauit eſſe ſquinantie. Paſſio inquit ſquinantie fit ex ſpōdilibus colli interius ſe mouentibus: vnde et locus cōcauus apparet exterius: qui dolet ſi tangatur. Quibus ex verbis quandam torturam ſpōdilium: id eſt interiorem oſtēdit: in hoc aforiſmo oēm torturam dedit intelligere dicēs. Si collum cōuertatur &c. hec enim verba omnem cōuerſionem ſpōdilium que extra naturam eſt ſunt ſignificatia: hic autē torture in epidimia dolorem addidit: ſed reticuit hic: quia inde collum neceſſe vidit dolere calido apoſtemate. Sed forſan hic intendit torturā ex nimia ſiccitate et ſola: vnde mortale dixit. Torturā enim de apoſte

In meri ſubſtantia nobilia membra ſunt adunata.

Dicitur ſpecies ſquinantie.

TRADVC. LAVRENTIA.

copiam pſertim pituitoſi rigātis internam faucium cuticulā moles citra dolorem in eis pſiſtat: et item fieri pōt vt muſculis ijs qui eas diſcapedināt reſolutis: anguſtior meatus reddať. Porro pueniť vt ambo coeant cōuenīātq;. Nec illud īpoſſibile eſt vt ob exuperantē ſiccitatem muſculis gutturis internis plurimum pteritis: meatꝰ arcteť et ſtipeť. Sed hi qui nam ſint et quo pacto includāt guttur attenti: libro de voce explanatū iam eſt.

℃ Aforiſmus. XXXV.

℃ Si febricitanti collum peruertiť vt vix deuorare poſſit ſine vllo tumore, mortiferum eſt.

℃ Nō inſuper adiecit hoc in loco ſedem in qua ſine vllo tumore inſup dicit: quēadmodum proxima ſnia fauces cōmeminit dicens: nullo tumore faucium. Sed nos e duobus alterum dicemus aut vt promiſcua indiſcretaq; ratione faucium: inaudiri cōueniat/aut in totum oīum in ceruice locorum: vbi enim nullo ex his loco comparet: nec apto et hianti ore in faucibus/neq; extra tumor: homo aūt inceptus impoſq; trāſuorare mortiferum accidens eſt: pſiſtens ob inflāmationem: que nōnunq̄ in muſculis preſſis gule: interdū in ipſa gula infeſtet. Quedā enim ſocietas et germanitas his mēbris per neruos et copulas interuenit cum dorſali medulla obductiſq; circiter mēbranulis: et itē vertebre oſſiculis extrinſecus obuolut. Si igiť copule neruiq; tendūtur ad inflāmatas partes vertebre trahanť introuerſus/aut in latus oportet. Si enim ex alterutra neruorū ppagine ptēdunť in latus. Si vtraq; introuerſus trahātur neceſſe eſt. ℃ Sed de his latius agemus cum librū de articulis enarrabimus: vbi ſpine contortiones fieri docuit quoties cruda tubercula in ea ipſa pſiſtāt. Igiť eo volumine fieri gibbos atteſtis īntrorſum ptibus: itēq; regibbos et lymos adſtrinxit. Nam 2º de vulgaris morbis libro pditam in ſnia anginam cōmemorās ait. Per anginā affectꝰ iſtiuſmodi erāt. Ceruicis vertebre tendebāt introrſum extra cōſpicuū in ceruice cauum: qua ſi attrectaſſes vexabat dolor. Ergo per hāc perpēſionē vnam indicauit contortionē que introrſum accidat. At preſenti ſentētia fuſiore vtitur vocabulo dicēs: ſi collum peruertiť. Verbū enim peruertitur luxationē omnēq; pter naturā a recto tramite vertebrarum cōuerſiones oſtēdit. Igitur ſecūdo de vulgarijs morbis

VERSIO LEONICENI.

te tunicam gutturis interiorē: aliquē fieri abſq; dolore tumorem. Poſſibile etiam eſt apientibus ipſum muſculis reſolutis: meatum reddi anguſtiorem. Cōtingit autem et vtrūq; piungi. Sed neq; impoſſibile eſt quin pper ſupfluam ſiccitatē muſculi gutturis intrinſeci ſupra modum extenti meatum reddant anguſtiorem. Qui vero ſint hi muſculi: et quomodo claudant guttur: oſtēſum eſt in tractatu: qui de voce inſcribitur.

℃ Aforiſmus. XXXV.

℃ Si a febre habito collum peruertitur: et vix poteſt deuorare ſine vllo tumore, letale eſt.

℃ Nō etiam adiecit hic locum: in quo ingt. Tumore nō exiſte: ſicuti in pcedenti aforiſmo gutturis meminit/inquiēs. Tumore nō exiſte in faucibꝰ. Nos vero dicemus alterum duorum: vel ex cōi audiēdum eſſe in faucibus: vel in oībus colli locis. Cum enim in nullo horū apparuerit: neq; ore aperto in faucibus/neq; extrinſecus tumor: hoiem vero pttigerit nō poſſe deuorare/caſus eſt exitialis. Qui fit ex inflāmatione aliqrū muſculorum: qui gule preiacēt: aliqñ gule ipſius. Eſt enim q̄dā ſocietas ptibus his per neruos ac ligamēta: et ad ſpinalē medullā: et ipſas ambiētes mēbranas: ac pterea oſſa vertebrarū: que his extrinſecus adiacēt. Extentis itaq; ad ptes inflāmatas/et ligamentis/et neruis trahī vertebras/vel intra/vel ad latus eſt neceſſariū: ſiquidē in altera neruí ppagine fieri tentionē cōtigerit ad latus: ſi vero in ambabus ad extra. ℃ Plenꝰ autem de iſtis dicemus: librum de articulis exponētes: in quo ait fieri ſpine euerſiones tuberculis crudis īntra ipſam pſtitutis. Igiť in illo et gibbos fieri dixit tētis intra vertebrarum partibus: nō ſolum recuruationes: et obliquationes. Et in ſcdo qdē libro Epidemiarum: de ppoſita nūc in aforiſmo angina verba faciens/ingt. Erat autem anginam patiētium tales affectus: colli vertebre intro vergebāt: et extra apparebat collum hāc cauitatē et hoc tactū dolebat. In hoc itaq; ſermone vnā oſtēdit vertebre euerſionem ad intra factam: in priori vero aforiſmo: gñaliori vtēs ſermone/inquit. Si collū euertať. Verbū enim euerti: eam que eſt ad id qd̄ pter naturam euerſionē: oſtendit oēm rectitudinis vertebrarum. In ſecūdo autem libro Epidemiarum ſermoni adiecit. Et hoc tactum dolebat. Hic vero nihil de dolore dixit: atq; neceſſariū adeſſe dolorem vna cū

Liber Hip. de articulis.

THEODori traductio.

℃ Si febricitanti collum peruertatur vt vix deuorare poſſit ſine vllo colli tumore/mortiferū eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

de apoſtemate nõ neceſſe eſt mortalẽ eſſe: ſicut illam que eſt de ſuffocatione: quia moleſtie in ſuffocatione ⁊ in non tranſglutire nõ ſunt eque: niſi cum fortis tortura et nõ tranſglutire ex ſiccitate ſunt nimia: maxime cum febriũ fortitudine: ac ſi diceret. A febre habito ⁊c. nimia ſiccitas ſuperueniens huic membro ex febribus eſt: que in hac paſſione ſignum ⁊ cã ſunt mortis ſignũ: q2 monſtratur torturam eſſe ex ſiccitate cauſa: q2 mortificat: ſicut ⁊ cetere paſſiones.

ℭ Aforiſmus. XXXVI.

Vide. 16. aforiſmũ p. ſexte parti. 332. col. 2.

ℭ Febricitanti ſi ceperint ſudores boni ſunt tertiani, quartani, ſepteni: ⁊ q nono die, ⁊ vndecio, ⁊ .xiiij. ⁊ .xvij. ⁊ .xx. xxj. ⁊ .xxiiij. ⁊ .xxvij. ⁊ .xxx. ⁊ xxxj. ⁊ .xxxiiij. ⁊ .xxxvij. Iſti enĩ ſudores egritudines iudicant. Qui vero ita non ſiunt dolorẽ ſignificant: ⁊ longitudinem egritudinis, ⁊ conuerſionem.

ℭ Non ſolum ſudores: ſed etiã multe egeſtiones ⁊ vrinarum quãtitates: ⁊ apoſtemata poſt auriculas: ⁊ in articulis ſunt laudabilia: ſi in dieb9 creticis appareant: ſi ita dixiſſet ſufficeret. Sed non intendit hic omnia criſis ſigna oſtendere: niſi ſolũmodo ſudorem: ⁊ dies creticos ante .xl. eueni re. Morbi enim hos terminos tranſcẽtes nõ criſim cũ ſudoribus erũt facientes: neqꝫ cũ egeſtionibus: ſed potius cum diſſolutionib9 paulatim exeuntibus: vel cũ apoſtematibus. Experimenta enim atteſtãtur: quia non omnis dierũ numerus creticis diebus eſt attribuẽdus: vnde eſt mirandum de eis qui dicunt nullã eſſe differentiam in diebus quantum ad criſim: ⁊ bonum eſſet huiuſmodi hominibus ſi acquieſcerent experimẽtis: ⁊ inueſtigarent cauſas ſpatiorum tẽporis: ſicut nos fecimus in meracriſeos: vbi oſtẽdimus in ambabus particulis prioribus quicquid pertinet medicis de huiuſmodi omnibus rebus.

Morbi tranſcẽdẽtes 40m: q̃uo faciũt criſim.

TRADVC. LAVRENTIA.

ris morbis adiecit qua ſi attrectaſſes dolor vigebat: h in loco nequaq̃ de dolore admonuit: aũt dolor adſit inflãmationi que affligat in ceruice op3. Niſi velis hic etiã trahi atqꝫ intẽdi ⁊ luxurari partẽ ob exuperãtiã ſiccitatis: ⁊ ob eam rem letale accidẽs dici: quum alterũ ob inflãmationẽ ꝯſiſtẽs non oĩno letale exiſtat: quẽadmodũ ꝑlatum qđ cum ſtrãgulatione infeſtent. At vero ſi ob imodicum ſiccitatis modũ fiat vt pueri collum vixqꝫ deuorẽt: exitioſum accidens erit: maximeqꝫ quoties inſignis febris affligat: vt etiã hac in ꝑte inaudiat a febri detento. Porro ob eãipſam febrim gigni in mẽbris immodicam ſiccitatem ratio eſt. Et geminam rationẽ vehemẽs febris habebit ad internitionẽ: tum q2 indicabit extitiſſe pre ſiccitate luxationẽ et glutiẽdi difficultatẽ: tum etiã q2 vel ipſa conducet nõ nihil tanq̃ vna de cauſis que abolitionẽ importet.

ℭ Aforiſmus. XXXVI.

ℭ Sudores febricitanti ſi ſtatim iceperint bono ſunt, ⁊ tertio die, ⁊ q̃nto, ⁊ ſeptimo, ⁊ nono, ⁊ vndecimo, ⁊ q̃rtodecimo, ⁊ vigeſimo, ⁊ vigeſimoq̃rto, et vigeſimoſeptio, ⁊ trigeſimo, ⁊ trigeſimoq̃rto. His eniꝫ ſudorib9 morbi iudicantᷣ. Qui aũt non ita veniũt laborem ſigñant, ⁊ lõgitudinẽ morbi, ⁊ recidiuã.

ℭ Non ſolũ ſudores: ſꝫ etiã alui deiectiones inſignes et vrine copia ⁊ abſceſſus ꝑꝑ auriculas, aut alio quouis articulo erũpẽtes dictis dieb9 iuuãt. Perpẽſio .n. talis in vniũſum habetᷣ. Decretoria ſigna: ⁊ itẽ accĩdia dieb9 decretorijs incipiũt. Atqꝫ abũde fuerat ita dixiſſe ⁊ ꝓfiniſſe tractatuꝫ. At Hippo. h in loco nõ de oĩb9 decretorijs agit: ſꝫ docet de ſudoribus: dũtaxat qui per dies iudiciales itra quadrageſimum accidũt. Nãqꝫ morbi diuturniores bis iudicari ꝑ ſudores nõ admodũ ſolent: quẽadmodũ nec ꝑ aliã quãlibet ſecretionẽ: ſꝫ aut cõctione, aut abſceſſu finiũtᷣ. ℭ Ceterũ vt hoꝝ dierum nũs idoneus ad iudicationẽ exiſtat: expiẽtie teſtimonio aſſeritᷣ. Quocirca qs iuſte criminetᷣ eos qui taliũ dierũ ꝑlicas ⁊ diſcrimina pernegãt. Preſtat ꝑdiſcere diãs eoꝝ quo ad rerũ vſus ratioqꝫ euidẽs admonetur: aũt dato ocio a negocijs cauſam eius rei ꝑmere. Id qđ nos li° de dieb9 decretorijs ꝑfeci mus ꝑmis

VERSIO LEONICENI

vna cũm ea que collũ obtinet inflãmatione: ⁊ hic eam que fit ꝑpter ſiccitatẽ excedẽtem tentionẽ, tractuꝫ, ⁊ euerſionẽ priũm tñmodo oſtẽdit: et ꝑpter hocipſm caſuꝫ ingt eſſe exitialeꝫ: cum alter qui ꝑuenit ex inflãmatione non ſit omnino exitialis qualis erat prior: cui ꝯiuncta erat ſtrangulatio. Neqꝫ enim eſt equale ꝑiculuꝫ: ſi hõ ſtrangulet: ⁊ vix poſſit deuorare: verum ſi ꝑpter excedẽtem ſiccitatẽ id accidat: ⁊ colluꝫ euertit: ⁊ vix poſſe deuorare, letalis eſt caſus: et ꝑcipue cum vehemẽs eſt febris: vt vba illa. Si a febre habito: etiã in hũc ſenſuꝫ audiantᷣ: ob hãc aũt febrem ipſam: ⁊ iam imodicaꝫ fieri par eſt in mẽbris ſiccitatẽ ⁊ duplicẽ habebit febris vehemens ad mortẽ rõnem: ⁊ q2 ſignũ erit ꝙ fiat euerſio ꝑpter ſiccitateꝫ: ⁊ deuorãde difficultas: ⁊ quoniã ⁊ ipſa aliquid afferet: vt vna ex cauſis perducentibus ad mortem.

ℭ Aforiſmus. XX VI.

ℭ Sudores febricitanti ſi inceperint boni, ⁊ tertio die, ⁊ quinto, ⁊ ſeptimo, ⁊ nono, ⁊ vndecimo, ⁊ quartodecimo, ⁊ ſeptimodecimo, ⁊ vigeſimo, ⁊ vigeſimoſeptimo, ⁊ trigeſimoquarto. Hi enim ſudores iudicant morbos. Qui vero non ita ſiunt, laborẽ ſignificant, ⁊ morbi longitudinem, ⁊ recidiuaꝫ.

ℭ Nõ ſudores tñ: ſed alui excremẽta eſſatu digna: ⁊ vrine multe: ⁊ iuxta aureꝫ obſceſſus: vel aliquẽ aliũ articulũ in dictis dieb9 optime apparẽt. Sermo .n. in vniuerſum eſt talis, iudicatoria ſigna, ac caſus: in dieb9 iudicatorijs incipiãt: ⁊ ſermo iſte dictus ſufficiebat. Uerũ Hippo. nõ de oĩb9 ipm fecit iudicatorijs. Sed de ſudoribus tñ: ⁊ nob memorie ſubiecit iudicatorios dies: qui ſunt itra quadrageſimũ. Morbi .n. iſtis diuturniores nõ admodũ ſolent per ſudores iudicari: ſicuti neqꝫ oĩno per excretiões: ſꝫ vel per cõcoctionẽ: vel per abſceſſus. ℭ Or vero nõ ois nũs dierum ſit ad iudicãdũ idoneus: expiẽtia manifeſte demõſtrat: ⁊ quiſpiam admiraretᷣ illos qui aiunt nullaꝫ in illis eſſe diãm: melius .n. ex his que apparẽt manifeſte: eos diſcere diãꝫ. Cãm vero eius qđ fit per multũ ociuꝫ ꝯſiderare ꝙ nos in tractatu de diebus iudicatorijs egimus: id quod ad artis refert vtilitateꝫ in primis cõmẽtarijs trãſigẽtes:

Non ois nũs dieꝫ eſt iudicãduꝫ idoneus.

THEODORI traductio.

ℭ Sudores febricitanti ſi ſtatim inceperint bono ſunt ⁊ 3° die ⁊ 5° ⁊ 7° ⁊ 9° ⁊ 11° ⁊ 14° ⁊ 20° ⁊ 24° ⁊ 27° ⁊ 30° ⁊ 34°. Hoc enim ſudorib9 morbi iudicãtur. Qui aũt nõ ita veniunt: laborẽ ſignificãt ⁊ lõgitudinem morbi ⁊ recidiuam.

TRANSLA. ANTIQVA.

rebus: ꝛ in tertia particula earũ can
ſas. Multe autem ſunt diuerſitates
harum dierum in multis libris: cum
quis ponat numerum ipſoꝛũ prout
voluerit. Sed ego ſm Hippocr. nu-
meraui: ſicut inquã ſcriptum inueni-
tur in epidimia: ꝛ in pꝛonoſticis: ꝛ in
hoc libꝛo quẽ numerũ cum coadu-
naui in li° criſeos ꝛ metacriſeos po-
ſui. In hoc libꝛo incipit Hippo. a ter
tio qui nuntiat quartum in bꝛeuibus
moꝛbis. Poſt ſubinfert quintum: qꝛ
cum criſis nõ venit in quarto: neceſ-
ſe eſt vt appareat in quinto. Ego autẽ
quintũ poſtpoſui tertio: qꝛ ita in oĩ-
bus libꝛis inuenio: nec in aliquibus li-
bꝛis quartum inueni: ſcio tamẽ quar
tum initiũ eſſe in creticis diebus: licꝫ
Hippo. hic pretermiſerit: vel foꝛſan
qui pꝛimus hũc libꝛum ſcripſit: quem
ſi Hippocr. reticuit hac de cauſa tñ
fecit: quia omnis moꝛbus peracutus
cuius criſis ſudoꝛe ꝑtenditur in ter-
tio vel quĩto plus qͣ in quarto eſt fu-
turus: in quarto eſt rarus: qđ poſt ni-
miam inueſtigationẽ inueni. Eſt autẽ
hec cauſa: quare Hippo. quartum ꝑ-
termiſerit: qꝛ in pꝛincipio interpola
tionis peracuti moꝛbi exacerbationes
ꝛ cõſiſtentie graues debent eſſe: alte-
ra vero in tertio: in criſi enim ſine du-
bio moꝛbus iſte eſt peracutioꝛ. Itẽ
quoꝛũ moꝛboꝝ interpolationes in
imparibus diebus ſunt: velocioꝛem
criſim faciũt: in paribus tardioꝛem:
vnde ſi interpolationes moꝛbi in pri-
mo impari foꝛtioꝛes nõ ſunt ꝛ moꝛ-
bum conſtat ꝓlongandũ mutabitur
interpolationũ magnitudo in parẽ
numerũ: hec ego intendi de quarto
in fine huius afoꝛiſmi: quidam .xxxj.
quidam vero .xxxiiij. aſcripſerunt: ego
autem vtrũqꝫ creticũ eſſe credo: ſed
xxxiiij. eſt certioꝛ. xxxj. Quadrageſi-
mũ idem Hippo. pretermiſit: qꝛ ini-
tium creticoꝛũ dierum in diuturnis
moꝛbis eſſe oſtendit: diem enim cre-
ticum inuenimus precedentẽ qua-
drageſimũ: que tñ cum ſudoꝛe venit
raro: ſicut .xxxj. xxxiiij. xxxvij.

TRADVC. LAVRENTIA.

mus pꝛimis duob⁹ voluminib⁹ ſtatim
inter initia cõmẽtationũ: his aſſertis
que ad artis cõmodũ vtilitatẽqꝫ ꝑti
nẽt: tum aũt cũ 3° volumine pꝛo vi-
ribus cõgſita. ¶ At vo nũc in dieb⁹
per ſniam ꝑdiũs multo maxime diſ-
ſenſum eſt: alijs aliter eos arbitrarie
ꝯſcribẽtibus. Sꝫ nos medici placita
nobiliſſimi ſecuti: tum in ꝑſagijs: tũ
etiã libꝛo de vulgarĩs moꝛbis: ꝛ itẽ
per has ipſas ſniarũ cõmẽtationes
iſtiuſmodi dies enumerabim⁹: at di-
ctiones qb⁹ de his ꝯſcripſit Hippo.
li° qui eſt de diebus decretoꝛijs: atqꝫ
etiã de indicationib⁹ ad vnã oẽs col-
legimus. Igit̃ hoc in loco incipit a 3°
cõpꝛehẽdẽs quartũ per moꝛbos qui
citius finiant̃ moꝝ adiecit quĩtũ 4°
vnius ꝑcraſtinatione dici poſtpoſi-
tũ. Sic enim in oĩbus ferme codici-
bus ſcriptũ offendes 4° die per ſen-
tẽtiã nequaqͣ appoſito. Atqꝫ ꝯſtat vt
hic pꝛinceps decretoꝛius habeat̃: cuius
eũ dicere fugit h̃ loco: vel ipſe Hip-
pocrates: vel qui pꝛimus libꝛũ exſcri-
pſit. Itaqꝫ ſi cum ſupſedit Hippo. id
effecit (vt arbitroꝛ) ꝓpterea ꝙ moꝛ-
bi: ꝓpe dixerim: ꝑacuti qui cum ſu-
doꝛe iudicant̃ die tertio ꝛ quĩto finiũ
tur potius qͣ quarto. Raro ẽter quar-
to iudicant̃. Quã rem ſimul ſollici-
tius veſtigarẽ cõperi. Et ob id per
ſniã omiſſus eſt: ſed ꝯſtat vt ita acci
dat: qꝛ acut⁹ moꝛbus pꝛimariã ſtatim
acceſſionẽ exhibeat vehemẽtioꝛẽ: ꝛ
itẽ eas que die tertij repetũt. ¶ At
indicationes ꝑte pliĩa per acceſſio-
nes vehemẽtioꝛes exiſtũt: nec ſecus
ex moꝛbis qui diebus diſparib⁹ inci-
tãtur citius deſinũt: qui paribus diu-
tius immoꝛant̃. Ita fit vt inter initia
moꝛbi qui diſparib⁹ incitant̃ potius
ſi futuri ſunt lõgioꝛes in dies pariles
acceſſiones vehemẽtioꝛes euariant.
Hec de 4° die libata ſint. Ceterũ in
fine ſniẽ qdã trigeſimũpꝛimũ diem:
qdã trigeſimũquartũ ſcribunt. Sed
cõſtat vt alteruter inter decretoꝛios
cõnumeret̃ foꝛtaſſe trigeſimuſquar-
tus potẽtioꝛ ꝛ validioꝛ eſt. Nõ tñ cõ
meminit quadrageſimũ: foꝛſitan qꝛ
talẽ diem p̃ᵐ lõgoꝝ moꝛboꝝ initiũ
dixerunt qui per ſudoꝛes nõ admo-
dum indicant̃. Etenim trigeſimũpꝛi
mum ꝛ trigeſimũquartũ ꝛ ante eos
vigeſimũſeptimum ſudoꝛe indicare
moꝛbos rarenter offendes.

VERSIO LEONICENI.

tranſigẽtes: eos aũt ipoꝝ tentãtes in
3° ꝑgrere. ¶ Nõ paruã aũt eſt de
dieb⁹ ſcriptis in afoꝛiſmo diſcoꝛdia:
cum alij alios pꝛo arbitrio ſcribant.
Nos vo illa ſecuti que ab ipſo Hip-
pocrate ſcripta ſunt: ꝛ in ꝓgnoſtico:
ꝛ Epidemijs: ꝛ ipo libꝛo afoꝛiſmoꝝ
ipſoꝝ fecimus cõnumeratione. Uer
ba aũt qbus de hiſce dieb⁹ Hippoc.
ſcripſit: habes oĩa in tractatu de iudi
catoꝛijs dieb⁹: ꝛ de iudicijs collecta.
Nunc vo a tertio incepit: qui antici-
pat quartũ in bꝛeuioꝛis tẽpoꝛis moꝛ
bis: ꝛ poſt hũc quĩtũ ſcripſit vno die
4° tardioꝛẽ. Sic enim fere in oĩbus
exẽplaribus inueniet: cum quartus
dies in afoꝛiſmo non ſit ſcriptus: qͣ-
uis hic dies ſit pꝛimus iudicatoꝛius.
Uerũtamẽ ipſum nũc ꝑtermiſit: vel
ipſe Hippo. vel qui pꝛimus libꝛũ ſcri-
pſit. Si vo oĩno Hippoc. illum pte-
rijt: hac ob cauſam exiſtimo illud fe
ciſſe: qꝛ moꝛbi plurimi ꝑacuti: qui
cum ſudoꝛe iudicantur: tertio ꝛ quĩto
die: magis qͣ quarto iudicium ſuſci-
piunt. Rarioꝛes n. ſunt qui die quar-
to iudicant̃: ꝛ hoc a me plurimũ fuit
inuẽtum per experiẽtiã: ob hoc ipm
querẽte: quoniã dies quartus fuerat
ab Hippoc. in afoꝛiſmo ꝑtermiſſus.
Hoc aũt videt̃ accidere: quoniã moꝛ
bi peracuti pꝛimã ſtatim acceſſionẽ
vehemẽtiſſimã habent: ꝛ reliquas il-
lis ꝓpoꝛtionales per diem tertium.
¶ Didicimus autẽ ꝙ in vehemẽ-
tioꝛibus acceſſionibus iudicia fiunt:
ꝛ ꝙ moꝛbi qui in diebus imparibus
acceſſionẽ habent: citius iudicãtur:
qui vo paribus tardãt. Atqꝫ ideo ſi
etiã in pꝛincipio aliqs moꝛbus incitat̃
tur: hoc magis accidit in diebus im-
parib⁹: ſi tardare debeat: ad dies pa
res vehemẽtioꝛes acceſſiones trãſfe
rũtur. Hec itaqꝫ habeo dicere de die
quarto. In fine autẽ afoꝛiſmi: nõnul-
li trigeſimũpꝛimũ diem: nõnulli tri
geſimumquartum ſcribũt. Scimus
autẽ hos in dierum indicãtium nu-
mero cõtineri: ꝛ foꝛtaſſe trigeſimuſ-
quartus maioꝛẽ vim habet: nõ tamẽ
quadrageſimi meminit: quoniã hũc
pꝛincipium moꝛboꝝ lõgoꝛum exiſti
mauit qui non ad modũ per ſudo-
res iudicãtur. Nam ꝛ trigeſimũpꝛi-
mũ: ꝛ trigeſimũquartũ: ꝛ ante ipſos
vigeſimũſeptimũ raro inuenicmus
per ſudoꝛes iudicare.

Iudiciũ de lõgitudine ꝛ bꝛeuitate egri tudinis ꝑ acceſſiones.

¶ Afoꝛiſmus. XXXVII.

Vide .16. aph. vbi ſupꝛa. Et 17. c. 2. char. 349. col. 2°.

¶ Frigidi ſudoꝛes cũ febꝛe: acuta qdẽ facti: moꝛtẽ ſigñt. Cũ molliori vo febꝛe lõgi-tudinẽ egritudinis ſigñant.

¶ Qđ hic dixit certũ conſtat eſſe in experimẽtis.

¶ Afoꝛiſmus. XXXVII.

¶ Sudoꝛes frigidi ſi cum febꝛe acuta accidunt: moꝛtem ſignificant. Si cum mitioꝛe, longitudinem moꝛbi.

¶ Ita ſepe fieri experientia ipſa teſti-monio eſt.

¶ Afoꝛiſmus. XXXVII.

¶ Frigidi ſudoꝛes: cum acu-ta qdem febꝛe, moꝛtẽ. Cum mitioꝛi autem, longitudinẽ moꝛbi ſignificant.

¶ Qđ qdem ita fiat: ſepius experientia docet.

THEOdoꝛi traductio.

¶ Sudoꝛes fri[g]idi ſi cũ febꝛe acuta acci-dãt moꝛtẽ ſignificãt: ſi cũ mitioꝛe, lõgitudinẽ moꝛbi.

TRANSLA. ANTIQVA

Modo in calidiſſima febr. poſſit fridus ſudor appareat

experimentis: oportet tñ in ſudore cauſam inueſtigare: quaſi enim impoſſibile videt̃ eſſe hominẽ calidiſſimam febrem habere: ⁊ tñ in ſudore frigeſcere. Sed eſt intelligẽdum non ibidem calorem eſſe febris: vnde frigidus ſudor emergit: quod ſi eẽt neccio ſudor caleſieret. Sed cũ ſudor per cutem exeat: que poſſibile eſt vt ſit frigida: põt ⁊ ſudor eſſe frigidus interioribus caleſcẽtibus. Nos aũt monſtrauimus febres non eẽ niſi ex quorũdam humorum putredinibus: qui humores aliquãdo in toto corpe putreſcunt: aliqñ in quolibet ſuo vaſe. Si autem vtrũqꝫ ↄueniat: vt putredo ſit in vaſis: ⁊ calor naturalis mẽbra ſubſtantialia regens vel iam extinctus ſit vel vicinus extinctiõi: neceſſe eſt vt qđ purgans inde egredit̃: frigidum habeatur: neqꝫ cõtrarium eſt: vt calor febris in ſuo acumine ꝑmaneat ⁊ ſudor frigeſcat: vñ ⁊ mortem ſignificat: quia materiam oſtendit eſſe nimiam ⁊ frigidam corpi dominãtem: quã neqꝫ calor febris: neqꝫ calor naturalis calefacere potuit. In febre ꝟo molliori poſſibile eſt infirmum ſanari: cum natura materiã illam frigidam ⁊ humidam longo tẽpore digeſſerit. Febris ergo acuta et ſignũ mortis eſt ⁊ cauſa: cauſa quia corpus diſſoluit: ſignum quia humiditatem corpi dominãtem frigidiſſimã portendit: quã neqꝫ calor febris, neqꝫ calor naturalis calefacẽ potuit. Febris ꝟo non acuta: ſed potius mitis ⁊ quieta, dat nature ſpatia: quibꝰ materiã illam digerat, neqꝫ corpus diſſoluit ſicut acuta: non ergo mortem deſignat.

Uide. 17. pri. cap. 2°. char. 349. col. 2°.

Aforiſmus. XXXVIII.

Et vbi in corpe ſudor: ibi egritudinem narrat.

Hic porro inuit̃: vt ſi totũ corpus morbo vel mã morbi oſpgat̃: neceſſe eſt ⁊ totũ corpus purget̃ ſudore. Sudor. n. nãlis nihil aliud eſt q̃ꝫ purgatio nãe ex nimijs ſupfluitatibꝰ cũ bona criſis eſſe approbet̃, aut humiditas morbo cogente a corpe diſſoluit̃: qđ quoquo mõ fiat ex ſolis illis locis eſt: vbi regnat infirmitas.

Sudor: nãlis

Aforiſmus. XXXIX.

Uide. 25. pri. cap. 8. char. 513. col. 3°.

Et vbi in corpe calidũ vel frigidũ, ibi egritudo regnat.

Quocũqꝫ in membro corporis calor vel frigus fuerit, eſt neceſſe vt ibi morbus ſit. Significat enim ipſum membrum exiſſe temperamentum: vnde eſt ⁊ morbidum.

Et vbi

TRADVC. LAVRENTIA.

monio eſt. Cã aũt cur ita accidat ↄſiderãda ꝑpendẽdaqꝫ eſt. Nõ. n. ſatis ↄſtat vt per febrẽ calidiſſimã frigidi ſudores eliciant̃. Ut igit̃ oporteat in alijs mẽbris hũi vehemẽtẽ caliditatẽ: ex alijs autẽ vacuari frigidos ſudores ꝑſpicuũ eſt. Cõcaluiſſent. n. ſi de mẽbris calidiſſimis efferent̃. Uacuant̃ aũt de cute ſudores quã frigidã hũi ↄuenit: ꝑtibus ſubter eã velut igni occupatis ⁊ circũplexis. Etenĩ putreſcẽtibꝰ ſuccis (vt oñſũ iã eſt) febres acute ↄſtitũt: at hi in toto corpore ꝑte ꝑlima putrent: ⁊ itẽ magna ex ꝑte in cõceptaculis dũtaxat. Igit̃ q̃ñes hec duo accidãt: vt in cõceptaculis ſucci putreſcãt: ⁊ itẽ vt nã gubnãs ⁊ regẽs ꝑtes ſolidiores (que inq̃ꝫ natiuus calor eſt ſm Hipp.) aut minimo minꝰ extiguat̃, aut ex toto que ex his vacuant̃ frida cõparẽt. At calorẽ ex putrilagine nihil vetat eẽ q̃ꝫ maxime vehemẽtẽ: ⁊ ob eã rem exitiale indiciũ eſt: ſigñans in corpe aĩalis exupare copiã hũoris ꝑinſignẽ: quã neqꝫ calor natiuus, neqꝫ febrilis calefacere queat. At febris vbi tepẽtior eſt: fieri põt vt eger ſanitati reſtituat̃ ↄcocta frigide mãe copia: ⁊ itẽꝫ a nã ꝑuicta tpe ipſo. Febris. n. acuta tã cauſa q̃ꝫ ſignũ exitiale exiſtit. Cã inq̃ꝫ ea rõne q̃ corpa exolu ̃e aſſolet: ſignũ aũt qꝛ copiã humoris eẽ q̃ꝫmaxime frigidã indicat. Quã ne a calore qdẽ febriculoſo mutat̃. At febris nõ acuta: ſed modica ⁊ mediocris cõcoquere patit̃ nãm copiã humoris tractu tpis longiore: q̃ppe que nõ antea hoiem ſoluat. Porro neqꝫ ſignũ ita exitioſũ: quẽadmodũ vehemẽs habet̃: ꝓpterea q̃ per febrẽ indulgentiorẽ q̃ꝫq̃ꝫ modice copia inalget: atqꝫ inexcalefacta ꝑmaneat ↄuenit.

Aforiſmus. XXXVIII.

Et qua parte corpis ſudor eſt, ibi morbũ eſſe ſigñat̃.

Ubi in totum animalis corpus attenditur: ſuccus etiam ex toto corpore pariter vacuatur. Sudores enim proueniũt: aut quia natura recremẽta diſcutiat (tãiſper enim bono exiſtunt) aut quia nequaq̃ꝫ recõduntur in corpore ratione egrotatiõis. Sed vtrouis modo fiant perpeſſe partis humorem euacuant.

Aforiſmus. XXXIX.

Et qua ꝑte corpis frigus, aut calor eſt, ibi morbus eſt.

In quauis corpis parte afficiat inſignis, aut calor, aut frigor: in ea morbus quoqꝫ infeſtet oportet: hec eniꝫ a nature modo et mediocritate conuariat: que inq̃ꝫ ſanitas eſt.

Ubi in

VERSIO LEONICENI.

docet. Cã ꝟo huius explorãda. Nã plurimã mihi videt̃ hic dubitatiõ: q̃modo febre calidiſſima hoiem detinẽte: ſudor fiat frigidus. Qđ igitur in alijs ꝑtibus corpis ſit neceſſe eſſe vehemẽtẽ caliditatẽ: ex alijs ꝟo ſudores frigidos euacuari, eſt manifeſtũ. Eſſent enim calefacti: ſi ex ꝑtibus calidiſſimis efferent̃. Euãnt̃ aũt ex cute ſudores quã frigidã eẽ ↄtingit: cũ tñ ea que ſunt ſub ipſa comburunt̃. Nã q̃buſdã humoribus putreſcẽtibus: oſtẽſũ eſt febres acutas fieri: hi ꝟo putreſcũt: ſepius qdẽ in toto corpore: ſepius ꝟo in vaſis ſolis. Cum ꝟo hec aliqñ duo ↄtigerint: ⁊ humores qui ſunt in vaſis putreſcere: eam ꝟo que ſolida corpa regit nãm: que ſm Hippo. eſt calor nãlis, vel extingui oino, vel ꝓximã eſſe extinctionẽ que qdẽ ex his euacuant̃, frigida ſentiuntur. Eã ꝟo que fit ex putredine caliditatẽ: nihil ꝓhibet vehemẽtiſſimã eſſe. Atqꝫ ideo ſignum exitiale, oſtẽdẽs in aĩalis corpe humoꝝ multitudinẽ ſupabũdare: tãtã habẽtiũ frigiditatẽ: vt neqꝫ a calore natiuo: neqꝫ a febrili calefiãt. Tepidis qdẽ exiſtẽtibus febribus ↄtingit ſaluari hominẽ: cõcocta in tpe multitudine humoꝝ, atqꝫ euicta a nã. Acuta eniꝫ febris cã eſt: ⁊ ſignũ ꝑniciosiſſimũ. Cã qdẽ: q̃a ꝓpria eſt diſſoluere corpa. Signũ aũt: q̃ñ humoꝝ multitudinẽ eſſe frigidiſſimã oſtendit: vt que neqꝫ a calore febrili tranſmutet̃. Febris ꝟo que nõ eſt acuta: ſꝫ mitior, ꝑmittit tpe lõgiori a nã multitudinẽ ↄcoqꝫ: cũ nõ anticipet diſſolue̾ hoiẽ: nõ eſt aũt ſignũ adeo ꝑnicioſũ: ſicut vehemẽs febris. Contingit. n. in tepida febre: et ſi modice frigida multitudo fuerit incalefactã ꝑmanere.

Modo cũ febr. caliſſima ſudor frigidus fieri poſſit.

Aforiſmus. XXXVIII.

Qua parte corporis ſudor eſt, ibi ſignificat morbũ.

Si per totum aĩalis corpus morbus extẽderetur: ex toto etiaꝫ equalis fieret euãtio. Fiunt enim ſudores vel nã humiditatem ſupfluam euacuante: quãdo ⁊ optime iudiciũ fit: vel quãdo non cõtinetur in corpore morbi ratione: ſed ſiue hoc, ſiue illo modo fiant: membroꝝ patientium humiditatem euacuant.

THEOdori traductio.

Et qua ꝑte corpis ſudor eſt, ibi morbũ eẽ ſigñat.

Aforiſmus. XXXIX.

Et qua parte corpis calor, aut frigus, ibi morbus.

Quacũqꝫ parte corporis inſignis caliditas, aut friditas fuerit: hic morbum neceſſarium eſt eſſe: hoc ſiquidem exiꝫt a temperie naturali: que ſanitas eſt.

THEOdori traductio.

Et qua ꝑte corpis frigor, aut calor eſt, ibi morbꝰ eſt.

Et vbi

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Aforiſmus. XL.

Vide.16.ꝑti. a° p°. char. 323.colū.p°. Et.18.ca.3°. char.382.colū.p°.

℄ Et vbi in toto corꝑe mutationes: ꝛ ſi corpus, aut īfrigidaẗ, aut ſtatim calidū fit, aut calor alter ex altero fit: ſignificāt lōgitudinē egritudinis.

Diuerſitas et m̄itudo materie egritudinē ꝓlongat.

℄ Morbus hn̄s diuerſam ꝛ multam mām lōgior eſt hn̄te vnā ꝛ nō multā. Nā .n. in ꝑuo tp̄e nō pōt multā ꝛ diuiſam digerē nāꝫ. Multi nāqꝫ humores diſſēꝑati equalr̄ talia ſolēt facere ſigna. Flegma qdeꝫ ꝛ chol. nig. īfrigidāt: ſanguis v° ꝛ chol. rub. calefaciūt deniqꝫ ꝛ vnuſqſqꝫ humoꝝ ſm̄ ſe calorē facit: longa igiẗ eſt egritudo qn̄ alter alteri nō cedit. i. qn̄ alter impedit digōnem alterius: ꝛ vtrūqꝫ remanet in ſuis qualitatibus.

TRADVC. LAVRENTIA.

℄ Aforiſmus. XL.

℄ Ubi in toto corꝑe mutatio fit: ꝛ modo corpus frigeſcit modo caleſcit, aut colorem alium ab alio recipit: lōgitudo morbi ſignificaẗ.

℄ Affectiones pluriformes oēs diutius ꝙ̄ vniformes affligunt: ea ratione ꝙ natura impos eſt breui cōficere multas affectiones.

VERSIO LEONICENI.

℄ Aforiſmus. XL.

℄ Et vbi in toto corꝑe mutationes: ꝛ ſi corpus refrigeretur: vel rurſus caleſiat: vl̄ color alter ex altero fiat: lōgitudineꝫ morbi ſignificat.

℄ Uarie diſpoſitiones diuturniores ſunt: ꝙ̄ que ſunt vniuſmodi, cuꝫ non poſſit natura in paruo tempore multas conficere diſpoſitiones.

THEO. dori traductio.

℄ Ubi toto corꝑe mutatio fit: ꝛ modo corp⁹ frigeſcit: mō caleſcit, aut colorem alium ab alio recipit: lōgitudo morbi ſignificatur.

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Aforiſmus. XLI.

Vide.16.ꝑti. ca° p°. char. 332.col.3°. ꝛ 17.c.2. char. 349.col.3.

℄ Sudor mult⁹ ex ſomno ſine aliqua manifeſta cā fact⁹: ſignat quoniā corpus plurimo cibo vtiẗ. Si ꝟo cibum nō accipienti hoc fiat: ſignificat qm̄ indiget eūatione.

℄ Quidam medicoꝝ ita ſcribūt hūc aforiſmuꝫ. Sudor multus in ſomno ſine cauſa manifeſta factus: alij ſine aliqua cauſa qḋ etiaꝫ ſi nō ſcribaẗ: tn̄ intelligiẗ. Inueniẗ nāqꝫ ſudor mult⁹ in ſomnis: aliqn̄ quideꝫ ciboꝝ: aliqn̄ ꝟo humoꝝ iportunitate fieri. Ingrēduꝫ eſt igiẗ ab eo cui accidit: qualis ꝛ quāta dieta ſua fuit: ſi enim ex cibis fuit, facile ſoluiẗ: ſi v° ex humoribus euacueẗ: multus nāqꝫ labor multaqꝫ fatigatio ſudoreꝫ facit: ergo quando in humoribus vel cibis digerēdis laborat natura fit ſudor neceſſario. Inuenimus enim Hippoc. in multis libris ſuis hunc tenoreꝫ pretermiſiſſe arbitrātem nos poſſe intelligere: bene enim accipiūtur accidētia que apparent non eſſe exteriora: ſed potius interiora. Multus enim ſudor dixit qꝫ ſi non multus fit ex defectione eſt virtutis vel ex raritate corꝑis. Multus enim duobus modis eſt: aut eniꝫ cibo multo ante morbum aſſumpto qui cauſa eſt h⁹ materie: aut ex cibi in morbo illo aſſumpti multitudine: qui ſi fuerit ante morbum purgetur: preſens abſtinētia corrigatur.

TRADVC. LAVRENTIA.

℄ Aforiſmus. XLI.

℄ Si per ſomnū ſudoris copia ſine cauſa manifeſta euenit: vſus cibi plenioris ſignificaẗ. Sed ſi non per ſomnū id accidit: inanitione corpus egere ſignificatur.

℄ Quidam ſcribunt ſentētiam ita: ſi per ſomnum ſudoris copia ſine cauſa manifeſta euenit. Quidam autem ſi per ſomnū ſudoris copia ſine aliq̄ alia cauſa euenit. Sed hec ꝙ̄ꝙ̄ non ſint perſcripta innumerabiliter ſubaudiuntur per innumerabiles ab eo dictiones omiſſa: conſultis proditis ex quibus patere poteſt vt accidētia que fiunt ob externā cauſam non ob corporis affectionem: haudquicꝙ̄ in futurū firmiter prenūtient. Hec igiẗ aſſidue meminiſſe conuenieẗ. Ceterū qḋ eſt per ſentētiam ꝓditum: omne momentum in verbo copia obtinet: ſi enim ſudoris copia non prouenit fieri poteſt vt ob virium debilitateꝫ ꝛ ob corporis raritatem accidat. At copia duoꝝ alterum indicabit: aut recens ingeſti cibi: aut pridem abliguriti modum immodicuꝫ. Qꝛ ſi recens arrepti cibi copia ſignificeẗ: cibi plenioris vſus inbibēdus eſt. Si ꝑidē adhibiti: eūandū corpus eſt.

VERSIO LEONICENI.

℄ Aforiſmus. XLI.

℄ Sudor mult⁹ ex ſomno factus abſqꝫ cauſa manifeſta: corpus vti pluri cibo ſignificat. Si ꝟo cibum nō accipiēti h̄ accidat: ſcire oportet ꝙ euacuatione indiget.

℄ Nonnulli ita ſcribunt aforiſmum: ſudor multus ex ſomno factus ſine cauſa manifeſta. Alij ꝟo ſine aliqua alia cauſa: verum hec ꝛ ſi non adijciantur: milies in mille ſermonibus ab ipſo pretermiſſa intelliguntur: qa hec etſi non dicanẗ: tamen ſubaudiūtur a nobis: vt qui ſemel ab ipo didicerimus: ꝙ qui a cauſa extrinſeca nō ex diſpoſitiōe corporis caſus proueniunt: nullam faciunt certam precognitioneꝫ: hoc itaqꝫ ſemper oportet meminiſſe. Qḋ v° in preſenti aforiſmo docetur, in ꝟbo, multus, adiecto maxime exiſtit. Si enim ſudor multus non eſſet: poſſet ꝛ propter viriuꝫ imbecillitatem: ꝛ corporis raritateꝫ accidere. Ipſius ꝟo multitudo: altera duarum cauſaꝝ fit: vel propter ciboꝝ qui ſunt recenter aſſumpti immoderātiam: vel illoꝝ qui antea. Quod ſi propter recenter aſſumptos: ꝓhibere oportet ne plures aſſumāt: quod ſi propter prius aſſumptos, euacuare.

Caſus q a cā extrīſeca ꝓueniūt nullā faciūt certā precognitionē.

THEO. dori traductio.

℄ Si per ſomnū ſudoris copia ſine cā manifeſta euenit: vſus cibi plenioris ſignificaẗ. Sꝫ ſi non ꝑ ſomnū id accidit: inanitiōe corp⁹ egere ſignificaẗ.

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Aforiſmus. XLII.

Vide 16. ꝑti. in ſūi. c. 1x. vbi ſupra.

℄ Sudor mult⁹ frigidus vel calidus ſuperfluēs frigidus maiorem: calidus ꝟo minorem egritudinē ſignat.

℄ Sudor dici cretice dictus eſt ante: ſed ſudoreꝫ toto tp̄e morbi ſine criſi apparēẗ

TRADVC. LAVRENTIA.

℄ Aforiſmus. XLII.

℄ Sudor mult⁹ modo frigidus: modo calidus aſſidue fluens: frigidus magis: calidus minus, morbum ſignat.

℄ De ſudore qui accidit dieb⁹ decretorijs ſupra diffinitum iam eſt: de eo ꝟo qui

VERSIO LEONICENI.

℄ Aforiſmus. XLII.

℄ Sudor mult⁹ calidus: vel frigidus ſuꝑfluens: frigidus magis: calidus minus ſignificat morbum.

℄ De ſudoribus qdem qui in diebus iudicatorijs fiunt dictum eſt prius.

Gal. in afor. Hip. k

THEO. dori traductio.

℄ Sudor mult⁹ mō frigidus mō calidus aſſidue fluēs frigidus magis, calidus minus morbū ſigñt.

De his

TRANSLA. ANTIQVA

apparẽtes hic modo dixit tãdẽ. Su dor inqt frigidus maiorem egritudi nẽ: calidus ꝟo ſignat minorẽ: cũ am bo multos humores ſignificẽt, frigi dis frigidos, calidis calidos: vnde et hic .ſ. frigidus maiorẽ egritudinẽ de ſignat: qꝛ multã mãm cuꝫ pauco ca lore oſtendit. Ecõtra ꝟo calidus ſu dor multũ calorẽ cum pauca mã: ⁊ ideo minorẽ oſtẽdit egritudinẽ.

Afoꝛiſmus. XLIII.

Febꝛes quecũqꝫ non defi cientes tertia die ſunt fortio res, ꝑiculoſe. Quecũqꝫ ꝟo ſic defecerint, ſignificant qm̃ non periculoſe.

Vide Gal. li. de tpib⁹ paro doꝛ. ca. 3. Et 26. cõm. ca. 1. char. 323. co lũ. 1. Et char. 330. col. 3⁰.

Febris .n. nõ deficiẽs nec nãꝫ quie ſcere, nec egrũ cibuꝫ ſumere ꝑmittit. Preterea: ⁊ cũ in diatritis .i. in tertiis dieb⁹ in qbus minui deberet: fiat for tioꝛ ⁊ creſcat: qs dubitat ꝑiculũ fieri: que ꝟo paſſiones nõ creſcunt: ſed in diatritis ſemꝑ paulatim minuuntur: ꝑiculoſe nõ ſunt. Hippo. hic itẽdit fe bꝛes non deficiẽtes: in quaꝝ mũdifi catione coꝛꝑis nõ ſunt īterpolatões. Qð dictum ſiqs inueſtiget: ſic ſe hᷓe inueniet. Febꝛes .n. deficientes ⁊ caꝝ in 3⁰ die īterpolãtes quoq̃ modo ſint īterpolate, nõ ſunt moleſte: qꝛ nulla febris eſt non moleſta: niſi illa q̃ coꝛ pus mundificat: ⁊ ſi interpolatio ſua non foꝛtis ſit ⁊ longa: ſi enim bꝛeuis fuerit īterpolatio ſui: ſicut in vera ter tiana eſt videri: vt acceſſio minoꝛ ſit xij. hoꝛaruꝫ: nõ ſolũ nõ moleſta: ſed etiã cito ceſſat. Si aũt tẽpoꝛa ſue ac ceſſionis maioꝛa .xij. ſint hoꝛaꝝ: ſimi liter ſunt ſalubꝛia ⁊ nõ moleſta: ſꝫ tñ lõgioꝛa q̃ꝫ in vera tertiana. Vñ etiaꝫ dixit febꝛes mũdificãtes coꝛpoꝛa in acceſſione ſua nõ ſunt moleſte. Non eniꝫ ſunt ex apoſtematibus in viſce ribus: neqꝫ ex peſſimis humoꝝ pu tredinibus: febꝛes autẽ hᷓ nõ mun dificant coꝛpoꝛa de ſe.

Vide. 17. cõ. cap. 5. char. 356. col. p⁰.

Afoꝛiſmus. XLIIII.

Quibuſcũqꝫ febꝛes lõge: his doloꝛes ⁊ puſtule fiunt in articulis.

Vide 16⁰ cõ. ca⁰ p⁰ char. 330. colũ. 3⁰. Et paꝛti. 7⁰. afoꝛ. 65⁰. Et 3⁰ ꝓnoſticoꝝ tex. 34.

Hoc aũt non ſemꝑ ↄtingit, nec aliã hᷓ. Cauſa ꝟo hoꝝ eſt: qꝛ diuturnita tes moꝛboꝝ: aut ex materie multitu dine gñantis febꝛes ſunt: aut ex groſ ſitudine ſua, ſiue frigiditate ſua: que tam cõgerit: neceſſe eſt multum tẽ pus digerẽdi: multo autẽ tẽpoꝛe na tura debilitata per ↄueniẽteꝫ regio nem materiã moꝛbi nõ valẽs emit tere a nobilioꝛibus mẽbꝛis ad igno bilia materiã moꝛbi cogit trãſmittẽ: vnde ⁊ cauſe ſunt apparẽtꝫ ⁊ hoꝝ hu

moꝛum

TRADVC. LAVRENTIA.

ꝟo qui toto moꝛbi tempoꝛe eueniat hoc loco cõmunit: difficilioꝛem eſſe dicens frigidioꝛem: minus prauum calidioꝛeꝫ. Vterqꝫ enim copiam in dicat: ſed alter frigidam per febꝛes periculoſioꝛes: alter calidam per ſe curioꝛes.

Afoꝛiſmus. XLIII.

Quecũqꝫ nõ intermittẽtes die tertij vehemẽtioꝛes red dunt magis ꝑiculoſe exiſtũt. Sꝫ ſi quouis modo itermit tũt ſecuritatẽ ineſſe ſignãt.

Ut intermittere Hippo. per acceſ ſiones dicat: que integrum hominē ⁊ ſine febꝛi dimittant: perſpicue do cuit hac ſnĩa dicens ſecurioꝛes habe ri febꝛes que die tertij incitate quo uis modo intermittant. Sole enim que ex toto deſiſtunt ꝑmittunt ſecu ritatem q̃ꝫqꝫ vehemẽtiſſimaꝫ acceſ ſionem, atqꝫ admodum longam cõ mittant. Naꝫ ſi ita bꝛeuis fuerit ceu per exquiſitas tertianas eſt: minoꝛi duodenis hoꝛis tẽpoꝛe circũſcripta: non ſolũ ſecure tales febꝛes ſunt: ſed etiam pꝛopere iudicantur. Sin lon gioꝛ fuerit ita: vt hoꝛas occupet de nas octonas: ſecure quideꝫ exiſtunt: attamen tanto diuturnioꝛes quanto acceſſio ꝑlixioꝛ: atqꝫ in tertiana mũ dioꝛe ⁊ cultioꝛe habetur. At ꝟo me rito febꝛes deſinentes ad infebꝛiam: atqꝫ ꝑſpicue īterpoles ſecurioꝛes haberi ſanxit: quippe que non ob in flãmationem, neqꝫ malefica ſuccoꝝ putrilagine infeſtent. Neutre enim plene ⁊ ad integrũ deſinunt. Si igit̃ quouis modo intermittũt ſecuritatẽ ineſſe ſignificatur .i. ſiue acceſſio ve hemens, ſiue diutina extitit.

Afoꝛiſmus. XLIIII.

Que febꝛes lõge exercent: ijs vel abſceſſus in articulo: vel laboꝛes decumbunt.

Non id aſſidue: quemadmodum nec aliud quicq̃ꝫ: ſed parte plurima accidit. Cauſa autẽ dilucet: aut enim ob copiam: aut craſſitudinẽ aut len titiam febꝛifici ſucci: plurimuꝫ pꝛo tolluntur moꝛbi longioꝛis tempoꝛis egentes ad concoctionem. Quocirca per eos accidant tubercula: atqꝫ in artus excrementa decumbant: ratio eſt. Ceterum et pꝛo doloꝛibus inan diamus pꝛoditos laboꝛes: ⁊ pꝛo de trimentis licebit: neutrum enim ca

ret rõne:

VERSIO LEONICENI.

De his ꝟo qui in toto moꝛbi tempo re apparent ſine iudicatione in hoc oſtendit afoꝛiſmo. Difficilioꝛes qui dem inquiens eſſe frigidos ſudoꝛes: minus ꝟo his malos calidos eẽ. Iu dicant quidem vtriqꝫ multitudineꝫ adeſſe: ſed alteri frigidaꝫ: qui ⁊ peio res ſunt. Alteri ꝟo calidaꝫ: qui ⁊ mi nus illis ſunt exitiales.

Afoꝛiſmus. XLIII.

Febꝛes quecũqꝫ nõ inter mittẽtes: tertia die foꝛtioꝛes fiunt, magis ꝑiculoſe. Quo cũqꝫ aũt modo itermiſerint, ꝑiculum abeſſe ſignatur.

Qð Hippo. per verbũ intermitte re acceſſiones intelligat que in quie tem febꝛe vacãtem deſinũt: manife ſtũ fecit in hoc afoꝛiſmo febꝛes illas que per tertiam accẽdunt: ſi quouis modo quieuerint, inquiẽs eſſe abſqꝫ ꝑiculo. Sole .n. ille que in quieteꝫ fe bꝛe vacãtem deſinũt: ꝑiculo carent: etiaꝫ ſi vehemẽtiſſimã: ⁊ ſatis lõgaꝫ habuerint acceſſionẽ. Si enim adeo bꝛeuis fuerit: vt in tertianis legiti mis: minoꝛi duodenis hoꝛis tꝑe cir cũſcripta: nõ modo ſine ꝑiculo talis eſt febꝛis: ſed etiam cito iudicat̃. Si ꝟo lõgius q̃ꝫ duodecim hoꝛaruꝫ oc cupet tẽpus: adeo vt ad triginta: vel deceꝫ ⁊ octo ꝑuenerit hoꝛas: eſt qui dem ⁊ hec citra periculuꝫ. Tãto aũt longioꝛ: quãto ⁊ eius acceſſio maioꝛ extiterit: q̃ꝫ tertiane exquiſite. Non abſqꝫ ratione aũt eas que in quieteꝫ febꝛe vacãtem deſinũt eſſe abſqꝫ pe riculo inquit: vt que nõ ex inflãma tione aliqua: neqꝫ ex maligna humo rum putredine occaſioneꝫ habeant. Neutra enim harũ ad quietem ꝑue nit febꝛe vacãtem. Quocũqꝫ autem modo intermiſerint periculũ abeſſe ſignificatur: hoc eſt, ſiue vehemens, ſiue longa fuerit acceſſio.

THEOdori traductio.

Quecũqꝫ nõ intermittẽtes 3⁰ die ve hementioꝛes reddunt: ma gis ꝑiculoſe exiſtũt. Sꝫ ſi q̃uis mõ īter miſerit ſecuri tateꝫ ineſſe ſi gnificat.

Febꝛes inter polãtes vere ſunt ſine ꝑi culo.

Afoꝛiſmus. XLIIII.

Quibus febꝛes longe: his tubercula: vel laboꝛes in ar ticulis fiunt.

THEOdori traductio.

Quos fe bꝛes lõge ex ercẽt: his vel abſceſſus i ar ticulos vl̃ la boꝛes decum bunt.

Non ſemꝑ neqꝫ hoc fit: ſicuti neqꝫ q̃cq̃ꝫ aliud huiuſcemodi: ſed magna ex parte: videlꝫ ↄtingere videt̃. Cau ſa autem eſt manifeſta. Nam ꝓpter multitudinẽ, vel craſſitudinẽ, vel fri giditateꝫ humoꝝ efficiẽtium febꝛes in longum tẽpus moꝛbi extẽduntur: cum lõgum exigãt tẽpus ad coctio nem. Par igit̃ eſt ⁊ tubercula fieri: ⁊ ad articulos ſupfluitateꝫ decũbere. Siue aũt per laboꝛes doloꝛes intel ligerimus, ſiue leſionem: vtrũqꝫ intel

lectus

TRANSLA. ANTIQVA

moꝛum in articulos deſcendentiũ: ⁊ ex his doloꝛes fiunt.

℄ Aforiſmus. XLV.

Vide.18.ꝑti.ca.10°.char.385.col.4°. Et partic.7.afoꝛ.66. ℄ Quibuſcũqꝫ ex febꝛib⁹ reſurgentibus, aut puſtule, aut doloꝛes fiunt in articulis: hi amplioꝛibus cibis vtunť.

℄ Hic loquiť de reſurgentib⁹ ex egritudinib⁹: qui cũ accipiũt cibos plus q̃ opoꝛteat: neceſſe eſt naſcanť moꝛbi ex nimia plenitudine ſue: maxime cum virtus eoꝛum ſit defecta.

℄ Aforiſmus. XLVI.

Vide.16.ꝑti.ca° p°.char.323.coli.p°. et char.330.col.3°. ℄ Si rigoꝛ inciderit febꝛe nõ deficiẽte iam debili exiſtente virtute, moꝛtale.

℄ Nõ dixit inciderit: niſi ac ſi iam ſit ⁊ ante nõ fuerit: inciderit enim quaſi ſemel euenerit videť ſigñare. Si aũt diceret inciderint: rigoꝛes multotiẽs eueniſſe ſigñaret: ſed ſi ſemel euenerit non eſt certum ſignũ moꝛtis, ſiue bone criſis: q2 hec paſſio fit ex defectione ṽtutis. Rigoꝛ enim in debilibus factus ⁊ intus ⁊ extra ṽtutez defeciſſe ⁊ caloꝛẽ mõſtrat: q̃ aliquãdo eſt ſignũ moꝛtis: ⁊ aliq̃ñ ſequiť criſis: que ſi etiã moleſta ſit bonũ futurum oſtẽdit: ſi aũt rigoꝛes multotiẽs euenerint ⁊ febꝛis nõ defecerit: licꝫ virtus foꝛtis ſit: nõ tñ laudabile erit: ſi debilis, moꝛtale. Si n. rigoꝛ purgationẽ ſequať ⁊ febꝛis nõ diſſoluať: neceſſe eſt coꝛpus diſſolui duab⁹ ex cauſis: aut ex defectu ṽtute cõmotiones rigoꝛis ⁊ eius moleſtationes nõ patiẽte: aut ex purgatione augmẽtãte defectionem virtutis. Si ṽo rigoꝛ ſine purgatione fuerit: necꝫ hoc laudabile erit duabus ex cauſis: hoc eniꝫ accidẽs eſt cauſa defectiõis ṽtutis: vel

al's caloꝛis ſignũ eſt caloꝛis ĩ deficiẽtis: q2 rigoꝛẽ purgatio ꝯſueuit ſequi vomitus: vel ſudoꝛ: que cum nõ adſint debilitatẽ monſtrant virtutis.

℄ Aforiſmus. XLVII.

Vide.16.ꝑti.ca° p°.char.323.col.p°. ℄ Excreatiões ſi in febꝛibus nõ deficiẽtib⁹ liuide: vel ſanguinee ⁊ fetide ⁊ fellee ſint: omñes male ſunt. Egeſte ṽo bene, bone ſunt: ⁊ ſm ſeceſſum: ⁊ ſm vꝛinas. Si ṽo nõ aliquid vtiliꝫ egrediať per hec loca, malum.

℄ Secũduꝫ q̃ afoꝛiſmus dꝫ eſſe breuis: ita deberet abbꝛeuiaſſe oẽs purgationes que ex mala mã ſunt: ⁊ bñ purgantes ſunt infirmo laudabiles. Sed nũc Hippo. taľr intẽdit. Mon ſtrauit eniꝫ tria gña purgatiõis: vnũ ex oꝛe

TRADVC. LAVRENTIA.

ret rõne: quum vtrãqꝫ infeſtent quoties abſceditur.

℄ Aforiſmus. XLV.

℄ Quib⁹ aut abſceſſus in articulos, aut doloꝛes decumbũt ex febꝛibus longis: ij cibo plenioꝛe vtuntur.

℄ De ꝯualeſcentibus docet: ijs enim repletis ſatietatis accidentia merito ſubeunt: maximeqꝫ ob virium debilitatem.

℄ Aforiſmus. XLVI.

℄ Si rigoꝛ accidit per febꝛez non intermittẽtem egro iam debili, letale eſt.

℄ Perpluriſmum intereſt ſi inciderit rigoꝛ afferas: ⁊ ſi accidit. Nam verbum inciderit ſemel fieri rigoꝛez: accidit ſepenumero indicat. Si igiť ſemel accidat rigoꝛ exitialis ne an bona ſit futura indicatio: nõdũ dilucet. Fieri enim poteſt vt ſit exitiale accidens ob virium debilitatez. Et item fieri põt vt fallax indicatio: ſꝫ tamẽ ſit ſcdam valitudinez preſtitura. At ṽo ſepenumero accidere rigoꝛẽ per febꝛem non intermittentem: alioqui non boni eſt: at facultate iam debili, letale eſt. Si enim vacuatio ſequitur rigoꝛem nullam afferẽs intermiſſionem: vtroqꝫ modo perire egrum ratio eſt: tum quia vis turbaz ⁊ intemperiam rigoꝛis tolerare non queat: tum etiam quia ex vacuatione exoluitur: q̃ ſi rigoꝛ euenit dũtaxat nulla ſubſequẽte vacuatione: bifariam accidens boni nõ eſt. Etenim tanq̃ cũ non pꝛoba ꝓtentabit facultatez: ⁊ ſignum erit vitioſum: ſummã indicãs debilitatem facultatis: vt que per rigoꝛes vacuare nocuos ſuccos ſoleat: nunc aũt id ꝓſtare non queat.

℄ Aforiſmus. XLVII.

℄ Excreationes in febꝛib⁹ nõ iterpellañ liuide, aut cruente, aut fetide, aut biliofe oẽs ſũt male: ſꝫ ſi bñ excernunť ſalutares ſunt. Deiectiones ẽt ⁊ vꝛine iuuãt: que cõmode exeunt. At ſi nihil cõmode per ea loca excernuť, malo eſt.

℄ Non erat foꝛſitan alienũ a doctrina ſnĩaria ita diſſeruiſſe ꝓciſius non ꝓbas oẽs vacuationes, ꝓbe ſecretas finiri in ſanitatẽ. At Hippocrates lõge ſecus effecit. Nam ꝑmũ tria ſecretionuꝫ genera cõmemoꝛauit: tum ex oꝛe ⁊ aluo:

VERSIO LEONICENI.

lectus habet rationez. Utrũqꝫ enim hoꝛum ad abſceſſus ſequitur.

℄ Aforiſmus. XLV.

℄ Quibus tubercula: vel in articulis laboꝛes fiũt: hi pluribus vtuntur cibis.

℄ De conualeſcentibus docet. His enim repletis rõnabile eſt caſus plethoꝛicos aduenire: ⁊ maxime ob virium imbecillitatem.

℄ Aforiſmus. XLVI.

℄ Si rigoꝛ incidat febꝛe non deficiẽte: egro iam debili, letale eſt.

℄ Non idez eſt ſiqs dixerit: ſi inciderit: ⁊ ſi incidat. Uerbuꝫ enim inciderit, vnum ſigñat rigoꝛis inſultũ: incidat ṽo, plures. Semel igitur rigoꝛe incidente: nõdum liquet, an moꝛs, an iudicatio optima ſit ſecutura. Põt enim ⁊ ꝓpter virium imbecillitatez caſus eſſe letalis: põt autem ⁊ iudicatio periculoſa: bonum tñ habere finem. Sepius ṽo fieri rigoꝛem febꝛe non deficiẽte: ⁊ alioquin bonum non eſt: in viriuꝫ autem factus imbecillitate pernicioſus. Nam ſi aliqua euacuatio rigoꝛem ſubſequatur: que nullam faciat intermiſſionem: propter vtrũqꝫ diſſolui hominẽ ſit veriſimile: ⁊ q2 vis imbecillis ferre nõ poteſt rigoꝛis agitationem: ⁊ q2 ab euacuatione diſſoluiť. Si ṽo ſolus accidat rigoꝛ nulla euacuatione ſubſequẽte: vtroqꝫ modo caſus caret bonitate. Naꝫ ⁊ ſicuti mala cauſa vim coꝛpoꝛis tãgêt: ⁊ malum ſignum erit illius indicãs imbecillitatẽ: que ſolita erat noxios humoꝛes in rigoꝛib⁹ euacuare: nũc ṽo hoc non põt efficere.

℄ Aforiſmus. XLVII.

℄ Excreationes in febꝛib⁹ nõ itermittẽtibus, liuide, cruente, fetide, oẽs male, ⁊ biliofe. Et ſi bñ exeunt, ſiue per alui excretionem, ſiue per vꝛinas bone. Si ṽo nõ aliquid eoꝝ que iuuãt per hec loca excernitur, malum.

℄ Foꝛte conueniens fuerat doctrine afoꝛiſtice dici cõpendioſius oẽs prauas excretiones: cuꝫ bñ exeũt ad bonũ terminari. Hippo. ṽo nõ ita locutus eſt: ſed p°ꝰ qdẽ triuꝫ geneꝝ excretionuꝫ meminit: ⁊ eius que ſit ꝑ oꝛe ⁊

THEOdoꝛi traductio.

℄ Quos febꝛes diutine hũt: his in articulos abſcedunť ſi laboꝛ accidit. Quibus aůt in articulos abſcedunť ſi laboꝛ ex febꝛe accidit: hi cibo plenioꝛe vtuť.

THEOdoꝛi traductio.

℄ Si rigoꝛ accidit per febꝛẽ ꝯtinuam egro iã debili, letale eſt.

Rigoꝛ vnus vel plures cũ ceſſatione ⁊ ſine ceſſatione nõ deficiẽte febꝛe.

THEOdoꝛi traductio.

℄ Excreationes ĩ febꝛib⁹ nõ interpolatis liuide, aut cruẽte, aut fetide: oẽs ſunt male: ſꝫ ſi bñ excernuť ſalutares ſũt. Deiectiões etiã ⁊ vꝛine iuuãt q̃ cõmode exeunt. At ſi nihil cõmode ꝑ ea loca excernitur, malo eſt.

eius quo

TRANSLA. ANTIQVA

ex ore cum excreatione: alterum cuꝫ egeſtione: tertiuꝫ cum vrina. Poſtq̄ inueſtigauit ſpecies purgationis cuꝫ ſcreatione dicens. Liuide, ſanguinee, fetide, ⁊ cholerice: que oīa ſcreationi ſunt attinentia. Et ſi enim malas materiam purgantia qualitates malas fuiſſe mōſtrant in purgato corpore: tamē aliq̄ purgatio eſt ſicut purgatio eruginis in putrefacto: que nō iuuat morbum illū cuius cauſa exiuit. Aliquādo exit purgatio illa: ſicut ſanies rupti apoſtematis: quam ſequitur mūdificatio laudabilis membri infirmi. ℭ Signa vo bonuꝫ eſſe qđ egreditur mōſtrantia: ſunt materiei maturitas: corporis tolerātia et ſubſequens infirmi leuitas ⁊ morbi natura, tempus quoq̄, ⁊ etas, ⁊ infirmi nā. ℭ Finis vo huius aforiſmi in libris inueniť duobus modis. Unus taliter ſicut hic ſcript⁹ eſt. Si vo non aliquid egrediatur: vtiliuꝫ per locos hos, malum. Alij libri carent nō. Si vo aliqđ vtiliū egrediať, malum.

Signa bone et laudabilis purgationis.

TRADVC. LAVRENTIA.

ore ⁊ aluo: tum etiā ex veſica: poſtea ſecretionē per os curioſius interſtinxit. Nō enim ſimplici abſolutaq̄ʒ ratione dixit: non ꝓbas probe ſecretas mali accidere: iſꝫ ſpeciatim cōmeminit dicēs liuide, aut cruente, aut fetide, aut biliose. Porro vnus in his oībus eſt promiſcuus atq̄ʒ indiſcretus tractatus. Ut male vacuationes malas ſignificent affectiones. Atq̄ʒ eueniūt ſepenumero velut in vlcere putri quo cruenti hūores effluūt haudquaq̄ iuuātes affectionem. Interdū ita vt pus ex collectione erupta: perpeſſa ſede probius expurgata. Preterea indicia ſunt vt ꝓbe materia vacueť cōcoctio facilitaſq̄ʒ: ⁊ item morbi genus ⁊ tempus, ⁊ terra, ⁊ nā egri: ℭ Ceterum ſententie finē dupliciter ſcriptam offendes in q̄buſdam exēplaribus: quēadmoduꝫ prodita eſt: at ſi nihil cōmode per ea loca excernitur. In q̄buſdam ſine verbo nihil hunc in modum: at ſi cōmode per ea loca excerniť. Igiť per priorem ſcripturaꝫ diſceptatio talis erit. At ſi nihil per ea loca excerni cōpareat non boni eſt. Per ſcđam auteꝫ at ſi quid cōmode ⁊ ſalubriter datuꝫ animātibus excernitur non boni eſt. Sed caſtior ⁊ verior prima lectio eſt.

VERSIO LEONICENI.

eius que fit per aluum īferiorē: ⁊ tertie que fit per vrinas. Deinde ⁊ eius que fit per os magis ꝑticulatim. Nō eniꝫ ſimplr dixit prauas excretiōes hn̄ exeuntes bonas eē: ſed ſpeciatim ipaꝝ meminit, ingens. Liuide, cruēte, fetide, ⁊ biliose. Una autē cōis eſt in hiſce oībus ratio. Male excretiones ſunt prauaruꝫ ſigna diſpōnum: ⁊ fiunt ſepius eodē modo: quo in vlceribus putridis i q̄b⁹ liquores ſanioſi defluūt: nihil diſpōni cōſcrētes. Nōnunq̄ vo ita ſicuti pus: ex abſceſſu diſrupto hn̄ expurgās ptēꝫ patiētē. Indicia vo q̄ hn̄ excernať: maxime ſunt, ⁊ coctio, ⁊ bona tolerantia: cum ipſis vo ⁊ morbi ſpēs: ⁊ cum his tp̄s anni, ⁊ regio, ⁊ etas, ⁊ nā egrotantis. ℭ Qđ vo eſt in fine aforiſmi: duob⁹ modis ſcriptū inueniť. In q̄buſdam q̄dem: vt antea ſcriptū eſt. Si vo nō aliq̄d coꝝ que iuuāt excernať. In q̄buſdaꝫ vo ſine ꝑticula, nō: h̄ modo. Si vo aliq̄d coꝝ que iuuāt excernatur. Et erit ſm p̄mā ſcripturā ſermo talis. Si aliq̄d coꝝ que nō iuuāt excreta: videť euacuatū, non eſt bonū. Scđm vo ſcđam ſcripturā: ſi aliq̄d coꝝ que iuuant: ⁊ ſunt aīali ꝯuenientia, excernať: nō eſt bonum. Melior autem eſt ſcriptura prior.

Excretiones praue i cā hn̄ exeunt bone ſunt: q̄do ⁊c̄.

ℭ Aforiſmus. XLVIII.

ℭ In nō deficiētib⁹ febribus: ſique q̄deꝫ extra frigida fuerint: que vo interius ardeāt ⁊ ſitim habeant, mortale.

Uide 16° ꝯtī. ca° p°. char. 323. col. p°. ⁊ char. 330. col. 3°.

ℭ Oportet inueſtigari: ſi hec accidentia poſſunt eſſe in febre non deficiente. Ego enim hec accidentia, neq̄ʒ vidi, neq̄ʒ eſſe cognoui: niſi in febribus peracutis ⁊ continuis: ſi periculoſe ⁊ peſſime ſint ſicut in febrib⁹ lipyrijs: in alijs nō: neq̄ʒ in acutis febribus ſalubrib⁹: neq̄ in tertianis que calidiores ſunt alijs. Quod vo in ꝑxi⁹ cum diceret. Non deficientibus, nullam differentiaꝫ inter alias ⁊ lipyrias intellexit. Sed ſicut cuꝫ dixit. In ſpondilibus: non ſoluꝫ in ſpondilibus dixit: ſed ſpondilibus dorſi: monſtrat ſe intendiſſe nulq̄ ſpondiles: niſi in dorſo eē: ita ⁊ hic ſi iteriora ardeant, mortale: in quibuſdaꝫ febribus ſolū: ſcilicet nō deficiētibus intendit. Cauſa hoꝝ accidentium apoſtema eſt calidiſſimum de genere flegmonum ⁊ heriſipilaruꝫ: que ſunt cauſa ſanguinem trahendi ad locuꝫ membri vbi apoſtema fit: vnde ⁊ incenduntur interiora: ⁊ cutis frigeſcūt exteriora: ſicut videť in initio rigoris in febribus.

ℭ In nō

ℭ Aforiſmus. XLVIII.

ℭ In febribus non interpellatis: ſi partes exteriores inalgeſcūt: interiores vruntur, letale eſt.

ℭ Cōſiderādū eſtimādūq̄ eſt, an fieri poſſit: vt dicta accidētia etiaꝫ per febres itermittētes eueniāt. Ego enim neq̄ vidi, neq̄ ſatis ſcio. Sꝫ ꝯſtat vt ꝑ exitiales ardores dūtaxat exiſtāt: vel ſi libet aliter noīare maleficētiſſimas ceu leparias (ita vocatas q̄ febris ſeu ignis relinq̄t) alia febris nulla itus ⁊ penit⁹ vrit: inalgeſcēte cute, nec placidus blāduſq̄ ardor, nec tertiana: que inq̄ iter oīa febriū gñā calidiſſime ſunt. Quocirca patet vt nō gr̄a finitiōis terminatiōiſq̄ ſit additū per ſniaꝫ in febribus nō iterpellatis: ſed ꝓdiūi eſt: ꝑinde quaſi vertebre in ſpina: nō q̄ alibi corpis vertebrarū tex⁹ exiſtat. Sed tanq̄ ſit diciꝫ vertebre que in ſpina habenť. Ergo nūc quoq̄ʒ ita inaudiemus ꝑpēſionē amburi ptes iteriores inalgeſcēte cute, letale eſt. Id qđ ꝑ febres quaſdaꝫ nō iterpellatas ⁊ vehem indefeſſas accidit. Cuius rei cā talis eſt vbi inflāmatio vehemens: aut ignis ſacer pte īrima quapiam vegetoīs ad affectā ſedeꝫ ex toto corpe ſanguis abduciť: ⁊ ob eā rem iteriora flāmis īſinuata

ardeſcūt:

ℭ Aforiſmus. XLVIII.

ℭ In febribus nō intermittētibus: ſi partes exteriores frigide: interiores vruntur ⁊ ſitim habeant, letale eſt.

THEOdori traductio.

ℭ In febrib⁹ nō interpolatis ſi exteriora frigent: interiora vrant ⁊ ſitiant, letale eſt.

ℭ Dignū animaduerſione eſt nunq̄d huiuſcemodi caſus poſſint in febre fieri itermittēte. Ego eniꝫ, neq̄ʒ vidi, neq̄ alio capio. Uidenť ſiq̄dem ſolis accidere in febrib⁹: que cauſones ab incēdio noīantur, ꝑnicioſis: vel ſi aliter libeat appellare valde malignis: veluti lipyrijs. Nulla vo febris alia ꝓfundiora perurit cute refrigerata: neq̄ʒ. n. mitior cauſon: neq̄ʒ tertiana: que due febres pre ceteris ſunt calidiſſime. Uidetur itaq̄ nō diſtinctionis gr̄a in aforiſmo adiecisse. In febribus nō itermittētibus: ſed ſimilē ꝓtuliſſe ſermonē illi quo dī. Uertebre auteꝫ que in ſpina ſunt: nō quaſi aliqua alia corpis pte ſint vertebre: ſed veluti ſi ita diceret. Uertebre q̄bus hoc ineſt: vt in ſpina ſint: ⁊ nunc ita ſermonē Hippoc. audiemus. Si ꝓfunde ptes vrantur: cute refrigerata, letale eſt: fit aūt hoc in nōnullis febribus nō intermittētibus. Cauſa vo huius talis exiſtit: q̄ñ aliq̄ fortis īflāmatio in corpis parte ꝓfundiori: vel heriſipelas euenerint: totus ex toto corpe ſanguis ad locū trahiť patiētē.

atq̄ ideo

TRANSLA. ANTIQVA — **TRADVC. LAVRENTIA.** — **VERSIO LEONICENI.** — **THEOdori traductio.**

[TRADVC. LAVRENTIA.] ardeſcũt: ꝛ inalgeſcit cutis: quemadmodum per acceſſiones obtingit.

[VERSIO LEONICENI.] atqꝫ ideo vrunt̃ pfundaꝗꝫ cutis refrigerat̃: vt fit in pncipijs acceſſionũ.

Aforiſmus. XLIX.

Vide. 16. par. ca° p°. char. 323. col. p°. ꝛ char. 330. col. 3°.

In nõ deficientibus ꝟo febribus: ſi labiũ, aut oculus, aut ſupciliũ, aut naſus diſtorqueatur, aut non videat, aut nõ audiat: iam debili exiſtẽte corpore: quodcũqꝫ horum fiat, prope mors eſt.

De tortura ſpaſmi ꝛ thetani.

Tortura fit in mẽbris cum extenduñt lacerti iuncti ipſis. vertentes ſe ad radices ſue originis. Spaſmũ ꝟo ꝛ thetanum patiuntur neruiaut ex cauſa calidi apoſtematis: aut ex nimia frigiditate ſiue ſiccitate: que ſi neruis eueniunt moleſta ſunt maxime in non deficiente febre ꝛ infirmi debilitate: qñcũqꝫ enim hoꝝ duoꝝ apparet mortis vicinitatem oſtẽdit: maxime ſi non videat neqꝫ audiat: virtus enim ſenſualis eſt defecta.

Aforiſmus. XLIX.

In febre non interpellata: ſi labrum, aut oculus, aut ſupercilium, aut naſus peruertitur: ſi viſus: ſi auditus defecerit egro iam debili: quicquid ex his accidit, mors in propinquo eſt.

Peruertitur mẽbrũ quoties pertinentes ad id nerui in originẽ: ꝛ caput proprium tenduntur contrahũturqꝫ. Porro tenduntur ob inflãmationem ꝛ duritiem ꝛ calorẽ ꝛ frigus. At hec difficiliora ſunt: vbi propiora radici ꝛ initio neruoꝝ conſiſtunt. Et ob eam rem ſi febris acuta fuerit: et eger debilis: in propinquo mortem eſſe ratio eſt: ſed potiſſimũ ſi viſus, aut auditus defecerit: ob ſentiẽtis facultatis debilitatem.

Aforiſmus. XLIX.

In febre non intermittẽte: ſi labrum, vel oculus, vel naſus, vel ſupercilium peruertatur, vel non videat, vel nõ audiat: iam debili exñte corpore: quicquid horũ euenerit, mors proxima eſt.

Partiũ ſiunt pverſiones, extẽſis, atqꝫ cõtractis his qui ad eas neruis pertingũt. Nõ autẽ extendũtur: hoꝝ ſpis accidit, vel ꝓpter iflãmationes, vł duros tumores, aut ſiccitates aut ĩmodicas frigiditates. Hec aũt grauia ſunt: qñ ꝓpe neruoꝝ originẽ fuerint cõſtituta. Quare cum febris cõtinua fuerit: ꝛ eger debilis: non abſqꝫ rõne mortẽ eſſe vicinã eſt exiſtimãdum. Multo aũt magis: quãdo non audiat aliqs: vel non videat propter virtutis ſenſibilis debilitatẽ.

THEOdori traductio.

In febre nõ interpolata ſi labrum, aut oculus, aut ſupercilium, aut naſus pũnt': ſi viſus, ſi auditus defecerit egro iã debili: quicqd ex his acciderit, mors in propinquo eſt.

Cauſe extenſionũ neruorum.

Aforiſmus. L.

Vide. 16. par. ca° p°. char. 323. col. 2°. et char. 330. col. 3°.

Ubi in febre non deficiente diſnia ſuperuenerit ꝛ deſipientia, mortale.

Cauſe diſnie

Aliquãdo hec accidẽtia vtraqꝫ de vna ſunt cauſa ſicut cerebri paſſiõe: vnde fit ſpiritus qualiter magnus et rarus in pronoſticis dicitur. Aliquãdo iſta diſnia eſt ex paſſione in quibuſdam inſtrumentis ſpiritualibus habita: hec autem quia cum apoſtema in interioꝝ coſtarum fit pelliculis, vel in pulmone: ſicut cetere paſſiones pectoris ꝛ pulmonis mutatur ſpirit᷒: que omnia moleſta ſunt ꝛ periculoſa: maxime cũ febre acuta que cum his morbis ſemper ꝯtingit. Et autem dixit febre non deficiẽte: ſuperiori aſſimilatur noſtre ſentẽtie.

Aforiſmus. L.

Quibus in febre non interpellata difficultas ſpirãdi cũ delirio accidit, letale eſt.

Uterqꝫ affectus ob eãdeꝫ cauſam interdum: tum difficultas ſpirandi: tum etiã deliriũ ꝓpreſſo cerebro obuenit: atqꝫ comparet tantiſper ſpiritus (quẽadmoduꝫ ipſe docuit in preſagijs) magnarius: ꝛ iteꝫ ex ampliore interuallo: id eſt magnus rarusqꝫ. Porro conuenit fieri difficultatẽ ſpirandi ob affectum ſpiritalium opificiorum. Coſtalis enim ꝛ pulmonia ꝛ ceteri in thorace affectus ex pulmone difficultateꝫ ſpirandi cõmittunt. At hec omnia cum periculo ſunt: maximeqꝫ ſi febris perpes continenſqꝫ affligit. Cum ea enim fieri aſſolent. Quaꝫ ob rem ꝛ hoc loco in febre nõ interpellata eodeꝫ quo ſupra modo eſt proditum.

Aforiſmus. L.

Ubi in febre nõ intermittẽte difficultas ſpirãdi: ꝛ delirium acciderit, letale.

Fit qdem nõnunqꝫ ex eadeꝫ cauſa hoꝝ vtrũqꝫ: ꝛ difficultas ſpirandi: ꝛ delirium, patiẽte cerebro: ꝛ tũc appo ret ſpũs: vt ipſe in ꝓgnoſtico, inquit: magnus, ex multo interuallo: hoc eſt magnus, ꝛ rarus. Contingit autem ꝛ propter aliquam carum partiũ que reſpirationi obſeruiunt, paſſionem, ſpirandi difficultas. Naꝫ ꝛ morbus lateralis, ꝛ pulmonis inflammationes: ꝛ relique thoracis atqꝫ pulmonis paſſiones, ſpirandi faciunt difficultatẽ. Hec ꝟo oĩa periculoſa ſunt: febre preſertim continua adiuncta. Nam ſemper cum tali fieri cõſueuerunt: quare ꝛ hic verba illa. Cum febre non intermittente: eadem videntur rõne eſſe dicta: qua etiam in aforiſmo antecedente.

THEOdori traductio.

Quib᷒ in febre nõ interpolata difficultas ſpirãdi cuꝫ delirio accidit, letale.

Difficultas ſpirãdi ꝛ deliriũ ob eadem cã nonnunqꝫ fiunt.

Aforiſmus. LI.

In febrib᷒ apoſtema nõ ſolutũ ad primas criſes: lõgitudinem egritudinis ſignat.

Nõ in hoc aforiſmo dicitur palam eſſe videtur: neqꝫ neceſſe fuit vt diceretur. Sine dubio enim ita eſt: vt ſi apoſtema in prima criſi nõ deficiat morbi longitudinem portendit. Primam criſim nominat initium future criſis: ideo longiorem morbum deſignat: qꝛ nimiam morbi mãm ineſſe deſignat: que pre multitudine etiam ante terminum prorumpit.

Aforiſmus. LI.

Per febres abſceſſus: niſi primis ſoluat̃ indicationib᷒, morbi lõgitudinem indicat.

Sententia nequaqꝫ ignota eſt. Sed ex leui admonitione perſpicua. Conſtat enim vt morbi qui non ſoluantur primis decretorijs: diutius immorentur.

Aforiſmus. LI.

In febrib᷒, abſceſſus q ad priãs indicatiões nõ ſoluunt̃: lõgitudinem morbi ſignificant.

Sermo ita clarus eſt: vt forte Hippocr. nõ indiguerit. Liquet enim ex eo ipſo: quod ad primas indicatiões non ſoluuntur: huiuſcemodi paſſiones fiat diu durature.

THEOdori traductio.

Per febres abſceſſus niſi primis ſoluat̃ indicationib᷒ morbi lõgitudinem indicat.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. LII.

¶ Quibuſcūq; in febrib⁹ aut in alijs egritudib⁹ volūtarie oculi lachrymant: nihil incō ueniēs. Quibuſcūq; ỽo nō ſm volūtatē, incōueniēs.

¶ In pronoſticis dictū eſt ꝙ lachryme de oculo fluentes nō ſunt laudabile ſignum: cum ſinquam oculi nihil patiuntur: neq; opthalmiā: neq; palpebrarum aſperitatē / ⁊ ſimilia. Lachrymarū enim fluxus ſine oculis patientibus: neq; ex voluntate infirmi defectionem ſignificat cōtentiue virtutis. Non autē que in fine huius aforiſmi peior / cōparatiue dixit: bene dixit. Error enim fuit in pmis hoc ſcribentis: non Hippocratis.

¶ Aforiſmus. LIII.

Vide 16° pti. ca° p°. cbar. 323. col. 2°. ¶ Quib⁹ in dentib⁹ in febrib⁹ lymoſitates fiūt: fortiores ⁊ diuturniores fiunt febres.

¶ Lymoſitatis cauſa eſt nimius calor quo humiditas flegmatica deſiccatur.

¶ Aforiſmus. LIIII.

Vide 16. pti. vbi. ſ. ⁊ cbar ti. 330. col. 3. ¶ Quib⁹ plerunq; tuſſes ſicce ⁊ modice prouocate in febribus vrentibus non valde ſitientes ſiunt.

Cauſe tuſſis ſicce. ¶ Sicce tuſſes intelliguntur quibus nihil ſcreatur: que aliquando ſunt ex mala cōplexione in inſtrumētis ſpiritus dominātē: aut ex gutturis aſperitate: vel ex ſubtili ⁊ parua humiditate. Et quodcūq; horum fuerit: neceſſe eſt pulmonis cānales humectari. Si aūt ex aſperitate ſola ſit: oportet vt ex motu tuſſis pulmo humiditatē attrahat ex vicinis locis: vnde non valde ſitiunt.

¶ Aforiſmus. LV.

Vide 17. pti. ca° p°. cbar. 345. col. 3°. ¶ In bubonib⁹ febres facte, oēs male: except᷑ effimeris.

¶ Ois febris vnius diei ab Hippoč. vocatur effimera: que aliquando venit ex apoſtematibus que in aſcellis ſunt: vel in inguinibus: alijs ſue corporis carnibus mollioribus: quoꝝ cauſa eſt manifeſta: niſi enim ſit manifeſta: ⁊ tamen appareant apoſtemata: nō eſt febris illa niſi propter aliqua viſcerum calida apoſtemata.

¶ Febricitāti

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. LII.

¶ Quibus in febribus, aut in alijs morbis oculi voluntate illachrymant, nullū eſt malum. Sed qbus nolentibus, periculoſius eſt.

¶ Diximus in preſagijs vt lachryme mali accidant: ſi contra voluntatem ⁊ iudicium animi ſunt, nec eas ꝓprius oculorū affectus expſſit. Verbi gratia, aut lippitudo, aut aſpredo palpebrarum, aut aliqđ aliud iſtiuſmodi. Significatur enim debilitas facultatis detentorie: quādoquidē nulla re affligēte ſponte ſua illachrymāt. Ceterū nō recte periculoſius eſt proditum cōparate. Sed abſolute periculoſum: iuſtius ⁊ verius legitur: qđ iniquā vt coniicio non ipſius Hippocratis accidit admiſſo: ſʒ culpa eius qui princeps ab exēplo archetypo librum indiligenter expreſſit.

¶ Aforiſmus. LIII.

¶ Quibus lentore dētes opplent: ijs febres incidunt vehementes.

¶ Non enim poteſt materia ſuccilenta ⁊ ſequax accidere citra caloris copiam: que pituitoſiorē ſignificat humiditatem.

¶ Aforiſmus. LIIII.

¶ Quibus tuſſes aride leuiter irritantur per ardores: ij non admodum ſiti afficiuntur.

¶ Tuſſes nominantur aride in qbus nihil expuitur. Accidūt autem interdum intēperie ſpiritalium opificiorum: eſt quando ob aſpredinem faucium, aut humorē qui tenuior effluat. At quicquid horū fuerit: ſedes circa arteriam rigatur: ⁊ ob eam rem minus ſiti ↄficiūtur. Si eniʒ vna aſpredo fuerit ob cōmotionem que naſcitur tuſſiendo: de partibus proximis humiditas trahitur. Itidē vbi intēperies tm̄modo fuerit.

¶ Aforiſmus. LV.

¶ Et inquine febris: niſi diaria ſit mali eſt.

¶ Diarie (ſic enim effemerus appellarim) febres omnes appellant̄ que ex ratione die vno infeſtant: ⁊ etiam per acceſſum inquinū fiunt: quoties euidenti cauſa cōſiſtunt. At ſi inquina aliter ſine euidenti cauſa accidūt: viſcerum inflaminationes ſequunt̄: et ob eam rem febres mali ſunt que ex illis affligunt.

¶ Febricitāti ſi

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. LII.

¶ Quicunq; in febribus: vel in alijs morbis ſponte illachrymant: nihil abſurduʒ. Qui ỽo non ſponte, abſurdius.

¶ Dictum quidem ⁊ in prognoſtico / lachrymari non eſſe bonum ſignuʒ: quando videlicet oculus ipſe nulluʒ affectum habet propriuʒ, atq; precipuum: veluti lippitudinē: vel in palpebris aſperitatem: vel tale aliquid. Nam debilitas quedam oſtenditur potentie cōtentiue: quando ⁊ ſi talia non adſunt, illachrymant. Nō recte autē ſcriptum fuit abſurdius comparatiue: melius enim fuerat abſolute abſurdum dicere: ⁊ mihi videtur hic error / culpa magis pmi librarij: ꝗ̄ ipſius Hippocratis contigiſſe.

¶ Aforiſmus. LIII.

¶ Quibus circa dentes in febribus: qdā lentores naſcūtur: his fortes fiunt febres.

¶ Neq; enim naſci poſſunt huiuſcemodi lentores ſine caloris multitudine pituitoſiorem humiditatē exiccante.

¶ Aforiſmus. LIIII.

¶ Quib⁹ plurimuʒ ſicce tuſſes leuiter irritantes in febribus ardentib⁹ fiunt: nō multum ſiti infeſtantur.

¶ Siccas tuſſes illas nominant in qbus nihil expuitur. Fiunt autem aliquando ob intēperieʒ inſtrumētoꝝ que obſeruiūt reſpirationi: aliquādo ỽo in faucium aſperitate: vel aliquo tenui: et pauco humore deſtillante. Quicquid hoꝝ acciderit: aliquo modo madeſcūt loca que ad aſperā ptinēt arteriam: ⁊ ideo minus ſiticuloſi fiunt. Naʒ ſi aſpitas ſola fuerit propter motū in tuſſi factuʒ: ex locis vicinis humor aliqs trahitur: ſic autē ⁊ ſi ſola fuerit intēperatura.

¶ Aforiſmus. LV.

¶ Ex inguinū tumoribus: febres oēs male, pter diarias.

¶ Febres diarie omnes ab ipo vocātur: quecūq; ſui ratione vna die durant. Tales autē ſunt ex tumoribus inguinum: quādo ex cauſis manifeſtis cōſiſtunt. Alios ỽo tumores inguinum qui ſine cā manifeſta fiunt: fit veriſile ex viſceruʒ inflāmationibus fieri: atq; ideo febres que vna cum ipſis eueniūt malas eſſe.

¶ Febricitāti ſudor

THEODORI TRADUCTIO.

¶ Quib⁹ in febrib⁹ aut in alijs morbis oculis volētibus illachrymāt: nulli eſt piculuʒ: ſʒ quibus inuitis piculoſius eſt.

THEODORI TRADUCTIO.

¶ Quibus febres lentor dentes opplēt: his ſtati incidūt vehementes.

THEODORI TRADUCTIO.

¶ Quib⁹ tuſſes ſicce leuiter irritantur in febrib⁹ ardentib⁹: hi non admoduʒ ſiti afficiunt.

Tuſſes ſicce.

THEODORI TRADUCTIO.

¶ Febres ꝙ p acceſſus inguinum accidūt: male ſūt niſi genē effimere hoc eſt diarie ꝟocāt.

Febres diarie

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Afoꝛiſmus. LVI.

Vide. 16. pti. ca° p°. cbar. 330. col. 3°. ¶ Febꝛicitanti ſudoꝛ ſuperueniens non deficiēte febꝛe: malum: pꝛolongatur enim moꝛbus ⁊ humoꝛem plurimum ſignificat.

¶ Si hunc afoꝛiſmum ſuperioꝛi continuaſſet: vbi ſudoꝛ mult° calidus dixit ⁊ frigidus melius eſſet: monſtrauit tñ hic vnde malum ſit: non enim ſatis eſt q moꝛbus non deficiat: ſed etiam lōgitudinem ſuam nūciat: cauſa longitudinis materiā nimiam eſſe monſtrauit: que cum ſit nimia neceſſe eſt tempus pꝛolongetur: qḋ hanc cauſam conſumat.

¶ Afoꝛiſmus. LVII.

Vide p° pti. ca° 7°. cbar. 84. col. 2°. ¶ A ſpaſmo ⁊ thetano habito febꝛis ſuperueniēs, ſoluit egritudinem.

¶ Thetanus eſt ſpēs ſpaſmi: in quo tamē quomodo mēbꝛum ſit ſpaſmatum non apparet: niſi quando ante ⁊ retro extenditur equaliter: vnde ⁊ ꝓpꝛie thetanus extenſio dr̄. ¶ Spaſmus ergo triplex generaliter eſt: aut enim eſt ante, aut retro, vel thetanus id eſt vtrūq3. ¶ Cauſa ſpaſmi: ſicut dixit Hippoč. aut plenitudo eſt neruoſi mēbri: aut inanitio ſui: qui ſpaſmus enim acutam febꝛem ſequat ex inanitione efficit: ſi antecedat neceſſe eſt ex plenitudine fiat. Et huic ſpaſmo: ſi febꝛis ſuperueniat diſſoluitur humiditas calefacta hūiditate ſua: ad quem curandū taliter medici intendūt. ¶ Qualiſcūq3 ſit poſt febꝛē ſpaſmus moꝛtalis eſt ⁊ peſſim°: qui ꝟo ante non ſimiliter.

Spaſmus 3ᵉˣ ⁊ de eius cā.

¶ Afoꝛiſmus. LVIII.

Vide. 16. pti. ca° p°. cbar. 330. col. 3°. ¶ A cauſone habito: rigoꝛe ſupueniēte, ſolutio fit.

¶ Vbi de rigoꝛe diſputatū: in eodez li° dixi cām: qꝛ rigoꝛ aliqñ fit de humoꝛibus cholericis velociter ſe mouētibus in mēbꝛis ſenſibilibus quez ꝑ patiūtur neceſſe eſt: vt ſudoꝛe ſupueniēte vel cholerico vomitu ſoluātur: qꝛ humoꝛes cholerici qui mā ſūt acute febꝛis excitātes mūdificāt coꝛpus: vnde et febꝛis ſoluit: vñ Hipp. cā acute febꝛis venaꝝ eſt deſiccatio in eſtate: que tunc humoꝛes cholericos ſibi trahūt ex cholerico gñe.

Vide Gal°. 2. de criſi. ca. 3. Et i li° de tremoꝛe ⁊ rigoꝛe ⁊ ſaltu ⁊ palpitatione. c. 1.

¶ Tertiana vero

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Afoꝛiſmus. LVI.

¶ Febꝛicitāti ſi ſudoꝛ accidit febꝛe non intermittente, malo eſt. Moꝛbus eni3 pꝛoꝛogatur: pluſq3 humiditad ineſſe ſignificatur.

¶ Hec q3 ſnia adiūgi rectius ⁊ lucuētius pōt paulo ſupra ꝓdite ꝑ quaz ait. Sudoꝛ mult° modo frigidus, modo calidus aſſidue fluens: ipſeq3 docuit ⁊ quo pacto dixerit mali accidē talē ſudoꝛē ⁊ quā ob rem. Itaq3 mali eſt ea ratione q ſignificet adeo nō ſolui moꝛbū: vt etia3 ꝓroget. At ꝟo lōgitudinis cām abūdātiam humoꝛis haberi tradidit: qua ſpatio tēpoꝛis longioꝛe a nā diſcuſſa ⁊ concocta moꝛbus ꝓducatur neceſſe eſt.

¶ Afoꝛiſmus. LVII.

¶ Qui conuulſione aut diſtē tione tenetur ſi accidit febꝛis moꝛbum leuat.

¶ Diſtētio pꝛoculdubio cōuulſio eſt: attamē nō viſunt cōuulſi mēbꝛa per ea3: pꝛopterea q ante ⁊ retro rigent ex equo. Et ob id ꝓpꝛiū ⁊ ſuū nomē diſtētio eſt. Ut ſit ꝯuulſio tripartito diſtracta. Quu3 enim anterioꝛ pars afficit: vt ſi mētum pectoꝛi annectit empꝛoſthotonus: au3 poſterioꝛ opiſthotonus vt ſi caput ſcapulis. Cum ꝟo recta ceruix et imobilis tēditur: thetanus ideſt diſtētio vocat. Itaq3 cōuulſio ois iuxta Hippo. ex vacuatione repletioneq3 partiū neruoſaꝝ incidit. Que ḡ ſupuenit ardoꝛi ꝯuulſio: ea ob ſiccitatem accidat: ratio eſt: que ꝟo ex ꝓpꝛio ⁊ ſuo initio pꝛebendit repletione ꝯſiſtit. Huic igit ꝯuulſioni ſupueniens febꝛis: pꝛim ſupuacuum diſcutit humoꝛē: pꝛim ꝯcoquit frigiditatē. Que inqua3 medicine ꝓfeſſis intētiones ſeu pꝛopoſita remedioꝝ exiſtūt. Quocirca merito ſi febꝛi ſupuenit conuulſio, letalis eſt. At nō letalis eſt: ſi febꝛim antecedit.

¶ Afoꝛiſmus. LVIII.

¶ Qui ardoꝛe tenet ſi rigoꝛ accidit, ſoluitur eo malo.

¶ In cōmentarijs de rigoꝛe perpenſum iam eſt vt rigoꝛ accidat: pꝛopterea q flaua bilis per mēbꝛa ſentientia pꝛecepſ ferat. A quo ſcil3 aluus etiam reſoluitur: ⁊ ite3 ſudoꝛes ⁊ vomitiones cōparēt. Igitur ſimul perpurgata ardoꝛifica bilis eſt, ſoluitur febꝛis. Nam ꝯſtat vt ardoꝛ infeſtet: vbi per eſtatē reſiccate venule acre3 ⁊ bilioſam ad ſe ſaniem attrahāt.

¶ Febꝛes

VERSIO LEONICENI.

¶ Afoꝛiſmus. LVI.

¶ Febꝛicitanti ſudoꝛ ſuperueniens febꝛe non deficiēte, malum. Pꝛoꝛogatur enim moꝛbus: ⁊ multa3 ſignificat humiditatem.

¶ Opoꝛtuit hūc afoꝛiſmu3 cum altero paulo antea dicto ꝯiungi. In quo dicit. Sudoꝛ mult° frigidus, vel calidus ſemper fluens. Ipſe ꝟo oſtēdit quo pacto talē ſudoꝛē dixerit eē malum: ⁊ ꝓpter quā cām. Malus itaq3 exiſtit: qꝛ moꝛbu3 non ſoluit: quare ⁊ ipm ꝓrogari ſignat. Cauſam ꝟo ſm tēpus ꝓrogationis: multā ait eſſe humiditatem quā in tēpoꝛe lōgioꝛi: diſſoluēte, ac cōcoquēte natura: neceſſariu3 eſt moꝛbum eſſe lōgum.

¶ Afoꝛiſmus. LVII.

¶ Qui a ꝯuulſione, aut diſtētione neruoꝛū tenetur: febꝛe ſupueniente liberatur.

¶ Eſt qdē ⁊ diſtentio neruoꝝ cōuulſio: ſed nō vident in ipſo ꝑtes cōuulſe: qꝛ ſi equaliter ante ⁊ retro tenduntur: atq3 ideo ꝓpꝛium illi nomē eſt datum diſtentio: ita q oēs cōuulſiones ſunt numero tres grecis vocabulis. Opiſthotonus. i. tentio ad poſterioꝛa. Empꝛoſthotonus. i. tentio ad anterioꝛa: ⁊ Thetanos. i. equalis tentio, nominatur. Oēs ꝟo ſm ipm fiunt ꝯuulſiones, vel ex repletione, vel ex eūatione: partiū videl3 neruoſarum. Quecūq3 igit cōuulſiones ad febꝛes ardētes ſequunt: has par eſt fieri ex ſiccitate. Quecūq3 ꝟo ab initio inuadunt: ex repletione habēt gñatione3: his cōuulſionibus febꝛes aduenientes: partim quidē ſupfluā3 diſſoluūt humiditatē: partim ꝟo ꝯcoquūt frigiditatem: que due ſunt medicis remedioꝝ intentiones. Non abſq3 ratione igitur in febꝛibus ardētibus letales ſunt cōuulſiones: nō letales ꝟo que febꝛes antecedunt.

Cōuulſiones neruoꝝ ſunt tres. Ex vna quoq3 aug°.

¶ Afoꝛiſmus. LVIII.

¶ A febꝛe ardente habito: rigoꝛe ſupueniēte, ſolutio.

¶ Oſtenſum enim eſt in ſermone de rigoꝛe: ob flauam bilem: que per mēbꝛa ſenticntia veloci motu defertur: fieri rigoꝛem: poſt quem videlicet et alui ſoluuntur, ⁊ ſudoꝛes, et vomitus bilioſi ſuperueniunt. Bile igitur ex qua febꝛis ardens habuit oꝛtum expurgata, ſoluitur febꝛis. Nam febꝛē ardētem fieri nouimus eſtiuo tēpoꝛe quādo vene exiccate, acutos: ac bilioſos ad ſe liquoꝛes attraxerint.

THEODori traductio.

¶ Febꝛicitāti ſi ſudoꝛ accidit febꝛe non intermittente malo eſt: moꝛbus. n. pꝛoꝛogat: pluſ q̄ͣ humiditatis ineſſe ſignat.

THEOdori traductio.

¶ Qui ꝯuulſione, aut diſtētione tenet ſi accidit febꝛis moꝛbu3 leuat.

THEOdori traductio.

¶ Qui ardoꝛe tenet ſi frigoꝛe accidente ſoluet eo malo.

Rigoꝛ quomodo fit.

Tertiana

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. LIX.

¶ Tertiana vera ſi non iudicatur in ſeptē periodis, longiſſima erit.

¶ Nulla inter cauſon ⁊ tertianā differentia eſt quantum ad mām vnde generantur: ambe enim naſcūtur ex cholera rubea. Sed tamē cauſon eſt cum ipſa chol. dominetur ⁊ augmētetur ebulliens intra venas cum ſanguine mixta: tertiana vera cum moueaꝶ per corpus. Uera tertiana eſt que naturam ſuam ſeruat: in qua pura cholera rubea dominatur ⁊ multa. Tempore quoq; eſtiuo regione ⁊ etate infirmi: complexione ſimiliter calidis ⁊ ſiccis tertianā huiuſmodi: neceſſe eſt cum rigore interpolari: et cum ſudore vel vomitu cholerico/ſiue cholerica egeſtione ſuā acceſſionem finiri: ſiue etiam cum omnibus his. Qđ cū ſit exacerbatio ſua multo minor eſt quiete: tota enim interpolatio duob⁹ diebus et duabus noctibus cōpleꝶ. Uera tertiana non plus q̄.xij. horis exacerbatur: vnde Hippocꝶ. huiuſmodi tertiana longior in vij. periodis finitur: quantū enim cōtinua in vna die facit tātum interpolata in vno periodo: vnde ⁊ indicatur ſm numerum periodorū. vnde Hippocꝶ. hoc idem in pronoſticis intendit cum quartanam febrē nominauit dicens. Iudicium quartane eſt ſm hanc rōnem. ¶ Nos autē preuidentes quartane/ſiue tertiane criſes ſm periodos iudicamus eas nō ſm dies. Septē autem periodi tertiane veniūt in die ab initio .xiiij. vbi aliquando finitur: neq; .xiiij. expectatur: quomodo autem febre acuta die terminatur .xiiij. peracuta vero in .vij. die ſimiliter tertiana .vij. periodis: veriores enim tertiane in .vij. periodis terminātur: ⁊ ſicut poſſibile eſt peracutas .v. vel .iiij. ſeu .iij. die finiri: ſic ⁊ tertianas in eodem numero interpolationis: neq; vera .vij. periodos expectat. Hippocꝶ. huiuſmodi tertianam aliquando appellat verā: aliquādo abſolute tertianā ſicut ⁊ hic: conſueuit enim ipſe ⁊ omnes antiqui febrē huiuſmodi his duobus appellare modis.

Vide Gal. 2. de criſi. c. 3. Cauſon ⁊ tertiana differēt.

Paroxiſm⁹ tertiane vere nō tranſit horas .12.

Criſes quartane/⁊ tertiane ex periodis nō ex diebus iudicanꝶ.

¶ Quibuſcūq;

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. LIX.

¶ Febres tertiāe ſeptenis circuitibus iudicantur: qđ longiſſimum ſit.

¶ Febres tertiane neq̄q̄ ab arduis diſſident ex ſucco morbifico: vtreq; enim ob flauā bilē ꝯſiſtūt: ſ; diſtāt: q: per ardores in venis ſimul cū ſanguine flaua bilis exuperat ⁊ efferueſcit: per tertianas in toto corpe ferꝶ ꝑmoueturq;. Igiꝶ exq̄ſite ⁊ diligētes tertiane erūt: que vim ⁊ nām ſuā integre retinēt. Retinēt aūt ſi flaua bilis (vt dictū iam eſt) exuperet moueaturq;: ſi tēpus eſtiuū eſt ⁊ terra ⁊ tēpus calidū ⁊ ſiccū: ⁊ item etas hoīs et tēperatura calida ſiccaq;. Porro in his febribus ſtatim prehēdūt acceſſiones cum rigore: tum aūt cū ſudore/aut flaue bilis deiectiōe: vomitioneue/aut oībus ſimul ꝯcurrētib⁹ exoluunꝶ. Quinetiā ꝑ has tertianas acceſſiōes multo minores q̄ remiſſiones exiſtūt. Nā binis diebus ⁊ noctibus totidē exactis ſingulis circuitionib⁹: tertianas febres ꝑducere nequaq̄ vltra bilis ſenas horas acceſſiones offendes. Tales igiꝶ Hippo. ait iudicari ſeptenis circuitionib⁹: qđ lōgiſſimum ſit. Qđ enim per febres ꝯtinentes ſinguli dies pollent: id per intermittētes valēt acceſſiones. Igiꝶ ex horū ꝯnumeratione iudicationes taliū egritudinū accidunt. Id ꝓterea docuit in ꝓ̄ſagijs dū ageret de quartanis: ad hāc ferꝑe ſententiā. Per febres quartanas cōditio ex tali compꝰ euenit. Porro obſuatū a nobis eſt in febribus quartanis ⁊ tertianis accidere iudicationes circuitionū nō dierū explicatione. Quocirca per febres tertianas primas ab initio ſeptene acceſſiones in ternos denos incidūt dies: qb⁹ morbi ſepe nō expectātes quaternos denos iudicanꝶ. Quēadmodū igitur ꝯtinētes morbi intra quaternos denos dies: ꝑacuti īra ſeptenos finiunꝶ: ita intermittētes: e qbus breuiſſime tertiane ſunt ſeptenas circuitiones limitē hñt. Et item quēadmodū ꝑacuti morbi iudicanꝶ et quinis dieb⁹ ⁊ quaternis ⁊ ternis: ita febres tertiane eiſdē circuitibus diſcuſſe nequaq̄ ſeptenas circuitiones manēt opiūturq;. Ceterū quiuit Hippocꝶ. vocare tales febres tertianas cū adiūctione ⁊ reſtrictiōe exq̄ſitas ⁊ diligētes. Porro quiuit ſimplici abſolutaq; ratiōe febres tertianas: quēadmodū totius grecie mos eſt: que iſtiuſmodi omnia promiſcue atq; indefinite cognominat.

¶ Quib⁹ ꝑ

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. LIX.

¶ Tertiana exq̄ſita ſeptenis circuitibus: qđ longiſſimū eſt, iudicatur.

¶ Tertiana febris: ab ea que ardens noiatur: humore faciente nō differt. Utraq; eniꝫ a flaua bile fit. Differūt autē: qm̄ febris ardens habet in venis vna cū ſanguine bilem plurimā ebullientem. Tertiana vero eādem bilem habet in toto corpore latam/ac motā. Exquiſita igitur tertiana erit ſuipſius nām purā ſeruans: atq; ſinceram. Seruat aūt: vbi flauā bilem habet: vt dixi ſuperabūdātem ⁊ motam: ⁊ preterea tēpus eſtiuum: ⁊ locū tēpori ſilem: calidum. ſ. ac ſiccum/et hoīs etatem/⁊ tēperaturam ſimilē. Statim vero ⁊ in tali tertiana acceſſio fieret vna cum rigore: et ſolutio eius per ſudores/vel per vomitū/aut per aluū inferiorem/flaua bile euacuata vel oībus iſtis pariter factis. Erit ⁊ huic tertiane tēpus acceſſionis minus multo: q̄ quietis. Duobus ſiqdē diebus: ⁊ totidem noctibus toto eius perfecto circuitu. Exq̄ſitam tertianā nunq̄ inuenies extra duodecim horas ſuam acceſſionē protēdere. Talem itaq; ait Hippocrates in ſeptē circuitibus: qđ ſit lōgiſſimū, iudicari. Qđ enim in cōtinuis vna dies poteſt: hoc in intermittētibus acceſſio. Scđm igitur iſtaꝝ cōnumerationē: eaꝝ ſiunt iudicationes: hoc autē innuit ⁊ ipſe in ꝓgnoſtico: vbi de quartana loquiꝶ: ita inquiens. Fit autē ⁊ quartanaꝝ ꝯſiſtentia ex ordine tali. Eſt aūt ⁊ a nobis obſeruatū: tum in quartanis: tum etiā in tertianis: fieri iudicationē ſm numerū circuituū/nō dierū. Statim itaq; in tertiana febre ab initio ſeptima acceſſio in tertiū ⁊ decimū incidit diem: ⁊ ſepius in ipſo morbus iudicaꝶ non expectato quartodecimo. Sicuti igiꝶ in morbis cōtinuis: acutorū quidē morborum terminus eſt quartuſdecimus: peracutoꝝ vero ſeptimus: ſic in intermittētibus breuiſſimi tempori s tertiana febris: terminum habet circuitum ſeptimum. Rurſus aūt ſicuti in ꝑacutis morbus poterat iudicari: et in q̄nto/⁊ in quarto/⁊ in tertio die: ſic ⁊ in tertiana in eiſdē circuitibus fieri ſolutionē cōtingebat: non expectāte natura ſeptimū. Hippocꝶ. igitur tertianam: aliquādo cū adiectione exquiſitā noīat. Aliquando vero ſimplici appellatione contentus: tertianā tm̄modo: ſicuti ⁊ nunc quoq; cōſuetudo grecorum eſt huiuſcemodi res oēs dupliciter nominare.

¶ Quib⁹ in

THEOdori traductio.

¶ Febres tertiane ſeptenis circuitib⁹ iudicanꝶ: qđ lōgiſſimū eſt.

Iudicatio in intermittētib⁹ feb. ꝑ acceſſiones fit ſic in continuis per dies.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. LX.

¶ Quibuſcunq; aures in febribus ſurdeſcūt: ſanguis ex naribꝰ fluens, aut venter turbatus, ſoluit egritudinē.

Afo 10. 28. ¶ In afoꝛi. alio ante dixit ſurditatem eſſe cum humores cholerici cōſtipati caput aſcendunt: qui diſſoluuntur cum venter ſoluitur. Jn hoc afoꝛi. eadem nominauit: ſ; ſang. fluxum ſubiunxit: ſanguis enim ex naribꝰ fluens ſoluit ſurditatem in febribus: ſi non inſtrumenti auditus eſſentia patiatur. Neq; mirandum ſi ceſſent accidentia: cum purgentur humores generantes ipſa.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. LX.

¶ Quibꝰ per febres aures obſurduerint: ijs ſanguis e naribus fuſus, aut aluus perturbata, ſoluit morbum.

¶ Supra docuit accidere ſurditatem quoties ſuppreſſe deiectiones ad caput recurrūt: & item ſolui ſurditatem quoties aluus perturbetur & reſoluatur. Idipſum nūc indicauit ſanguine e naribus fuſo. Nā hic quoq; ſoluit ſurditatem que in febribus accidit. ſ. non eam quam propria quedā auditorij opificij noxa cōciliauit. Neq; mirū videri debet: ſi morbus ſecretis et tranſmeantibus nociuis succis excutitur.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. LX.

¶ Quibus in febribus aures obſurduerunt: ſanguis ex naribꝰ fluens, aut aluus turbata, ſoluit morbum.

¶ Dictū quidem & ab ipſo antea ſurditatem fieri: ſi billioſa excremēta retineantur: & ad caput recurrāt: & talē ſolui ſurditatem: ſi aluus turbet. Dictū autem & nūc ab ipſo hoc idem: & preterea de pfluuio ſanguinis e naribꝰ: etenim & hoc ſoluit ſurditatem: eam ſcilz que in febribus fit abſq; vlla ꝓpria: atq; precipua inſtrumēti auditus paſſione: & nihil mirū ſi euacuatis aut tranſmutatis noxijs humoribus ceſſant paſſiones.

THEOdori traductio.

¶ Quibus ꝑ febres aures obſurduerint his ſanguis e naribꝰ fuſus, aut aluus ꝑturbata, ſoluit morbū.

¶ Aforiſmus. LXI.

Hunc afoꝛi. 61. in codice quodā antiq̄ ſic ſcriptū inueni. Que in ꝑiodis nō iudicātur: ſed in paribus diſcrita ſunt & amica cōuerſionis. Jn alio ſic. Que in paribꝰ iudicāt diſcrita & amica cōuerſionis. Febricitātem ſi nō in paribus diebꝰ febris dimiſerit recidiuā ꝓnūciāt.

¶ Que iudicātur in paribus diebus diſcrita ſunt: & amica conuerſionis.

¶ Hunc afoꝛi. Hippoč. feciſſe ego nō poſſum credere: eſt enim falſus cum in ꝓnoſticis: & in hoc eodem liº dies creticos per quaternarium numerauit: & in Epidimia multos infirmos quibus criſis in. xiiij. venit ſcripſit: neq; ſolum in. xiiij. ſed etiam in. xx. atq; xl. lx. & lxxx. Itē; in. xxiiij. ſolet eē criſis: & in. xxxiiij. & pma criſis: in quarto. Quomodo hic ergo dicitur: ſi in paribus non dimiſerit diebus: melius eſſet ſi in creticis diebus febris non dimiſerit ſcripſiſſet: ſicut in quibuſdam libris eſt inuenire febricitātem: ſi non in paribus diebus febris dimiſerit reuerti conſueuit quotidie: ſicut hic etiam ſequitur.

¶ Aforiſmus. LXI.

¶ Febris niſi die impari deſierit, ſolet recidiuare.

¶ Haud ſcio Hippo. ne ſniam talem adſcripſerit: an iſtitia & ſuppoſiticia habeat. Etenim in preſagijs quaternis: ſubinde diebꝰ adiectis iudicationes auget explicatq;. Et itē; per hūc ipm ſentētiarū librū. Jtidem in cōmētationibus de vulgarijs morbis non ſolum quaternis denis iudicari multos: ſed etiam vicenis & quadragenis, & ſexagenis, & octogenis perhibuit. Quinetiā; iudicant viceni quaterni, & triceni quaterni: & inter initia ſtatim quaterni. Igitur quo pacto dicit nunc: febris niſi die ipari deſinit inſtabilē & ambiguā; fore iudicationē. Quocirca pro die impari iuſtius ſcribes die decretorio: quēadmodū; nōnullis placuit: ac multi codices i paribus et diebus numero multitudinis perſcriptum habent.

¶ Aforiſmus. LXI.

¶ Febricitantem niſi diebus imparibus febris reliquerit, ſolet recidiuare.

¶ Neſcio ſi hūc aforiſmum Hippo. ſcripſerit: an fuerit a quopiā; adſcriptus: ſiquidem in prognoſtico dierum iudicātiū; incrementa: ac cōpoſitiones fieri in quaternis edocuit: & in hoc ipſorum libro aforiſmoꝝ: atq; etiam in epidemijs: non modo die quartodecimo multos vidit iudicatos: ſed etiam in vigeſimo, & quadrageſimo, & ſexageſimo, & octuageſimo. Ipi vero iudicant, & vigeſimaquarta, & trigeſimaquarta, & ab initio protinus quarta. Quomodo igitur ait nunc: qꝙ niſi in diebus imparibus febris ceſſauerit non ſit fida iudicatio. Melꝰ itaq; pro imparibꝰ ſcribere iudicatorijs: vt quibuſdā viſum eſt. Multa tn̄ exemplaria in numero plurali: & iparibus & diebus ſcriptum habent.

THEOdori traductio.

¶ Febris niſi de pari deſierit ſolet recidiuare.

¶ Aforiſmus. LXII.

¶ Quibuſcūq; in febribꝰ icteritia ſuperuenerit ante ſeptimum diem, malum.

Vide 16. parti. caº pº. char. 330. col. 4. et lib. 19. char. 391. col. 3º.

¶ Icteritia aliquādo eſt cū; cholera rubea per totum corpus effundit: et maxime in cute ſm criſim. Aliquando eſt accidentalis ꝓpter paſſionem epatis qđ tripliciter patit: vnde icteritia generatur: aut enim durū; apoſtema ſuſtinet, aut calorem, aut cōſtipationem. Durum apoſtema nō venit ſubito cum ſit malum diuturnū; & lōgis diebus creatum. Calor & cōſtipatio poſſibile eſt vt veniāt ſubito. Icteritia aūt ante ſeptem dies de his duobus eſt: q2 cholera rubea nō potuit fluere: & per totū corpus ſe diuidere ſm criſim ante ſeptimū diē;.

Cāe icteritie.

Qđ aūt dixit Hippo. icteritiā; ante ſeptimū

¶ Aforiſmus. LXII.

¶ Quibus per febres morbꝰ regius ante ſeptimum accidit, letale eſt.

¶ Morbus regius interdum accidit decretorie: ea rōne qꝙ natura flauam bilem in totū; corpus: ſed potiſſimū ad cutem propellat: & item euenit vitio iecoris. Porro vitia iecoris tria numero ſunt: ex quibus regius fieri aſſolet, durities, inflammatio, infartio. Sed durities diutinus morbus eſt. At inflāmatio & iſartio ꝓtinus quarto die conſiſtit. Morbus regius ante ſeptimum diem ob aliquam talē; cauſam accidit. Non enim fieri pōt vt bilis decretorie in corpus ocyus refundatur. Quocirca regius vt ante ſeptimum diem mali fiat, indubitate conſtat. Nō tamen ſimiliter verum eſt:

¶ Aforiſmus. LXII.

¶ Quibus in febribus morbus regius ante diem ſeptimum accidit, malum.

¶ Morbus regius fit aliquādo & iudicatorie reponente natura ad totū; corpus: & precipue ad cutem flauā; bilem. Fit autem & huiuſcemodi cauſus epate male ſe habēte. Ipſius vero affectꝰ ex quibus morbus regius ſolet aduenire tres ſunt, tumor durus, inflāmatio, & obſtructio. Uerum tumor preduꝛus diutinus morbus exiſtit. Inflāmatio vero et obſtructio repente fieri poſſunt: & qui regij morbi ante ſeptimū; accidunt diem: ex aliquo iſtorū ortum habent: nam citius non poſſunt iudicatorie bilis perduci ad corpus. Ante ſeptimum quidē diem, morbum regium eſſe malum verum

THEOdori traductio.

¶ Quibus ꝑ febres morbꝰ regiꝰ ante ſeptimum accidit, malū eſt.

Tres epatis affectꝰ ex quibus morbꝰ regius ſolet aduenire.

TRANSLA. ANTIQVA

Vide 7° com-
co° 2°. char.
151. col. 3°. &
char. 153. co-
lu. 2°.

ſeptimū diem malū eſſe: verum eſt: etiā neq3 poſt ſeptimū veniēs bonū eſſe verum eſt: ſed nō certum: hoc tñ Hippocr. bene dixit in afoziſmo ſubſequenti: q2 pōt eſſe vt durū apoſtema: vel cōſtipatio poſt ſeptimū veniant neq3 cholera per totū corpus ſm criſim ſe diundat. Inueniē aūt in alijs libris alius eſſe finis huius afoziſmi ſic: niſi cum de vētre nimia humiditas exierit: q8 qui adiunxit choleră dui ſaz p corpus exire cū humiditate illa: & morbū illū ſolui intellexit.

Afoziſmus. LXIII.

Vide 16 par-
ca° p°. char.
330. col. 4°.
ca. 18. cap 3.
char. 370. co-
lu. 4°.

Quibuſcunq3 in febribus quotidie rigores fiunt quotidie febres ſoluuntur.

Rigores ſunt cum cholera mouetur: et per totum corpus effluens in vnaquaq3 interpolatione purgatur: vnde neceſſe eſt vt febres ſoluātur. Similiter ſi quotidiane et quartane ſint ſoluentur ſm numerū ſue interpolationis: poſtq3 ſolent reuerti cū interpolationibus alijs: ſi autem febres ſoluantur: quedam tamen qualitates male remanent intra corpus que fuerūt cā reuerſionis ipſaz.

Cā redit° pa-
roxiſmi.

Afoziſmus. LXIIII.

Quibuſcunq3 in febrib9 in ſeptimo, aut nono, aut vndecimo, aut quartodecimo die icteritia ſupuenerit bonū: ſi nō dextrū hypocūdrium durū fiat. Si vo fit, nō bonū.

Hic afoziſmus ſuperiori eſt cōiunctus: vt ſic dicaē icteritia ante ſeptē dies ſine dubio malum eſt: ſi autem in. vij. ſiue poſt bonum niſi dextrū hypocūdrium durū fiat: vnde epar intelligiē pati: q8 ſuperius dixi. Cū enim ſanguis in epate non pōt mundificari niſi fel totam amaritudinē ſibi cōmixtam & cholere pertinentē traxerit p vias que inter fel & venas ſunt epatis cōſtipatione interuenientē illis vijs, ſiue ex apate ſiue qbuſlibet alijs: neceſſe eſt ſanguinem non mundificatum per totum corpus diuidi & icteritiam inde fieri.

Rāo cauſe
icteritie.

In febrib9

TRADVC. LAVRENTIA.

rum eſt: vt a ſeptimo die ſine periculo fiat: neq3 id Hippocrates hoc loco cōmonuit. Nā fieri poteſt vt inflāmatio & infartio diutius immorentur: ſed fieri nō poteſt vt bilis decretoria ratione citra ſeptimū diem redūdet. Ceterū in qbuſdam codicibus ſententie finem ita ſcriptā oſtendimus. Niſi ex ventre ſecernantur humores. Porro volūt hi qui talia apponunt vt bilis de ventre perpurgetur.

Afoziſmus. LXIII.

Quibus per febres quotidie frigus accidit: quotidie febres, ſoluuntur.

Quum pmota in totū corpis habitū bile eueniāt rigores: pindeq3 purgeē & euacueē ſingulis acceſſionibus merito tales febres intermittētes ad integritatē aguntē. Hoc eſt igiē nūc pdictū: quotidie febres ſoluunē. At vo quēadmodū ſi quotidie venūt rigores, qtidie deſinunt febres: ita. ſ. ſi die tertij, aut die qrti recurrūt. Q8 nāq3 fieri viſitur per qrtanas & tertianas circuitiones in qb9 febres ſoluunē ac denuo repetunt. Manet aūt affectio quedā in corpe pter nām: que velut ſeminariū inſtaurādo morbo fiet: & de qua per circuitionē: tum cetere febres: tum etiā morbi gignunē.

Afoziſmus. LXIIII.

Quibus per febres morbus regius die ſeptimo, aut nono, aut quartodecimo acciderit bono eſt: niſi ilia dextra obduruerint. Nā ſi hoc ita accidit, nō bene eſt.

Prelata ſentētia mihi temere incōſiderateq3 videtur appoſita. Sz rectius cōiungi poteſt: nūc tradita perpenſio cum ea per quā ait. Quibus per febres morbus regius ante ſeptimū accidit: mali eſt vt vniuerſa diſceptatio talis euadat. Ante ſeptimū ſi morbus accidit regius, mali eſt. A ſeptimo boni eſt: niſi dextra ilia obduruerint. i. niſi vitiū aliquod ex antelatis in iecore affligat. Etenī perpurgato ſanguine: & item bile tranſmeante de venis ad meatulos bilis capientes, ſeu infartio extiterit aliquo loco qui bilem tranſfundat, ſeu inflāmatio, ſeu duricies nequaq3 ppurgato ſanguine bilis cū eo corpus vſque quaq3 permeatiua ſit vt morbus regius prebendat.

In febrib9 ſi

VERSIO LEONICENI.

verum extitit: non tamen poſt ſeptimum vacare periculo eſt pariter verum: neq3 hoc nunc dictum eſt. Poteſt enim & inflāmatio et obſtructio lōgiori tempore permanere: ante ſeptimū tamen bilem iudicatorie efferri eſt impoſſibile. In qbuſdā vo exemplaribus adiectum eſt afoziſmo, circa finem. Niſi humores ex aluo pdeant: volentibus his qui hec adijcuit per aluū bilem expurgari.

Afoziſmus. LXIII.

Quibus in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres ſoluuntur.

Cū bile p oēm corpis habitū mota rigores accidāt: atq3 ideo ſingulis acceſſionibus expurgeē, atq3 eūceē: nō abſq3 rōne ad infebricitationē puenit taliū febriū intermiſſio. Hoc igiē eſt q8 nūc dictū eſt ab eo qtidie febres ſoluunē: ac ſi dixiſſet. egrotos qtidie ſine febre fieri: ſicuti autē quēadmodū qtidie rigores fiūt: qtidie etiā febres ceſſant: ſic. v3. ſi & per 3m diem: vel etiā per 4m: q8. ſ. fieri videē: & in tertianis & in quartanis circuitib9: in qb9 febres ſoluunē: & rurſus redeunt. Remanet tñ quedā diſpoſitio pter nām in corpe: a qua ſm circuitum febres: & alij caſus generanē.

Afoziſmus. LXIIII.

Quibus in febribus morbus regius, ſeptimo, vel nono, vel vndecimo, vel quartodecimo ſupuenerit, bonū: niſi dextrū ilium obduruerit. Si vo nō, nō bonum.

Qui ante hunc ſcribitur afoziſmus abſq3 ordine mihi videē fuiſſe interiectus. Meli9 enim fuiſſet hūc: qui nūc ſcribiē afoziſmū illi fuiſſe cōiunctū: in quo ait. Quibus in febrib9 morbus regius ante diē ſeptimū accidit: malū vt totus ſermo talis pcedat. Ante ſeptimū qdē diem morbū accidiē regiū malū oino: poſt ſeptimū vo optimum: niſi dextrū ilium obduruerit: id eſt niſi aliquis malus affectus ex his quos antea diximus: viſceri epati acciderit. Expurgato enim in ipſo ſanguine: & bile trāſlata ex venis ad meat9 bilem recipientes, ſiue obſtructio fuerit in locis ad que transfereē, ſiue inflāmatio aliqua, vel durus tumor: neceſſarium omnino nō expurgari ſanguinem: & vna cū ipſo bilem per totum corpus deferri: & hic morbum regium generari.

In febrib9 circa

THEO-
dori traduc-
tio.

Quibus p
febres qtidie
frig9 accidit:
febres quoti-
die ſoluunē.

Cā redit° pa-
roxiſmi.

THEO-
dori traduc-
tio.

Quibus p
febres morb9
regi9 die 7°,
aut 14° ac-
ciderit, bono
ēſt niſi ilia ob-
duruerint. at
ſi hoc ita acci-
dat, nō bñ eſt.

TRANSLA.ANTIQVA

¶ Aforiſmus. LXV.

Uide.16.ꝯti. ca° p°. char. 323.col.2°. ⁊ char.330.colū.4°.

¶ In febribus circa ventrem cauma forte et cordis morſus, malum.

Uide.16.ꝯti. ca° p°. char. 323.col.1°. Cor os ſtōchi intelligit.

¶ Cuꝫ cor audiamus os ſtōchi itelligimus. Antiq enim in h̄ ꝯueniūt plurimi vt dolorē huius loci appellent dolorē cordis. Morſus aūt in corde ⁊ dolor vnū eē itelligit̄ ſm eos. Alij dicūt eum itellexiſſe morſum in corde ebullitionē mot⁹ cordis quē iterpretati ſunt: ſic dicētes. Ebullitio cordis eſt motus ſpiſſus que quaſi iectigatio quedā eē videt̄. ¶ Cauma forte in vētre: vel ſtomacho eſt a chol. rub. in hac ſua tunica ſupiori feruor: vnde hūc feruorē patiētes morſum in ore ſtomachi pati: neceſſe eſt ⁊ cordis morſum h̄ eſſe itelligūt: hec ergo accñtia ideo ſunt mala. Si autē ex v̄bis Hippo. morſum cordis ſpiſſuꝫ ⁊ velocē motuꝫ eius itelligere velit: ⁊ maxime iectigationeꝫ: hec accidētia ſunt mala: ⁊ in vltimitate peſſima ſunt: quia vite fundamentū igneo calore eſſe calefactum oſtēdunt.

¶ Aforiſmus. LXVI.

Uide.16.ꝯti. ca° p°. char. 330.col.4°.

¶ In febrib⁹ ex ſomnis timores, aut ſpaſmi, malum.

In ſu° ſcōe pticule.

¶ In alio p̄cedenti aforiſmo Hippo. mōſtrauit ſomnū nocētem infirmis quem mortalē dixit: ⁊ vnde hoc firmaret̄ ſubintulit: vbi inquit. Si deſipiētiam ſomnus ſedat, bonuꝫ: quibus ex verbis oſtendit̄ ſomnū malū eſſe cum quo deſipiētia nō ſedat̄: ſed potius augmētatur ⁊ etiam ab eodē efficitur. In hoc etiā aforiſmo mōſtrauit nocumentum ſomni. i. timores et ſpaſmum: loco aūt ſpaſmi in alijs libris doloreꝫ inuenit: multotiēs etiam vidimus in morbis mortalib⁹ in ſomno timores: dolores ⁊ ſpaſmū fieri: que tūc ſubſequunt̄ cū mali humores qui mā ſunt morbi in ſomno caput aſcēdunt. Timores enim ſignificāt multos humores qui ſunt materia morbi in ſomno aſcēdiſſe ad caput ⁊ inuoluiſſe cerebrum. Spaſmi v̄o inanitionem: tūc enim nā magis mouetur interius q̄ exterius: ⁊ ſicut qui poſt cibuꝫ ilico dormiūt grauitateꝫ in capite patiunt̄. Siliter qui ad ſomnū corpibus humore plenis deueniūt grauat̄ ⁊ patit̄ co𝔷 cerebruꝫ. Si eniꝫ humores illi ſint melici adſunt timores in alijs ſpaſmi ⁊ dolores ſemp: qr ſomnus cā eſt ho𝔷 propter effluētiam humo𝔷 in viſcera ⁊ cetera mēbra interiora: ſed tamē idē ſomnus maius dat iuuamētuꝫ in digerēdis

Dormire ilico poſt cibuꝫ grauat caput.

TRADVC.LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. LXV.

¶ In febribus ſi circa aluum calor vehemēs ac dolor cordis infeſtat, male eſt.

¶ Credit̄ ꝯſenſu oīum: vt non ſolum palpitās ex nā viſcus: ſed etiā vētriculi orificiū a veteribus cor appelletur: queādmodū etiaꝫ ꝯuenit vt cordis dolor huius ptis dolor cognominet̄. Atq καρδιωττειν pleriqꝫ enarratores ſtiaꝫ ſigniare exiſtimant dolorēꝫ qui in ore vētriculi iſeſtet. Alij volūt indicari cordis ipſius itelligo viſceris motionem: que ſubſultionis ſpēꝫ gerat. Igit̄ vehemēs eſtus circa aluum ex flaua bile ꝯſiſtit: que in ipſis tuniculis efferuet. At v̄o ita perpeſſis ex rōne vētriculi orificiū mordet̄: ⁊ ob eam rem accidēs mali eſt. Cete𝔷 ſi q̄s crebrā ⁊ celerem cordis cōmotionē maximeqꝫ ſi ſubſultionis iſtitutione cōſiſtit inaudiat appellari cordis dolorem (ita Cardiogmon interpṫer) malū: id eſt maximū indicans iam eſſe velut fundamētuꝫ p̄nceps ⁊ caput vite peruſtum.

¶ Aforiſmus. LXVI.

¶ In febrib⁹ acut̄ ſi cōuulſiones, aut viſce𝔷 dolores vehemētes acciderint, male eſt.

¶ Febres vehementes ſubſiſes igni ſiccantes neruos tendunt ꝯuelluntqꝫ: ⁊ ob eam rem exitiales cōuulſiones important. Interdum ⁊ ipſa viſcera per talem affectionem vexantur dolore pre vehemētia inflaminis ⁊ ſiccitatis: ⁊ idcirco eam mali eē docuit. Sꝫ adhuc magis oberit: quoties vehementes dolores affligant. Cete𝔷ū non me preterit vt dolores in viſceribus, aut ob iflāmationem, aut ignē ſacrum, aut infartionem vehemētē, aut abſceſſum fatigent. Sed hoc in loco nequaq̄ veriſimile eſt de illis agere Hippocratem: ppterea q̄ periculum ex eis pſpicuum eſt: nec neceſſario conuulſioni adiungitur. Ceteruꝫ in febribus ſolet Hippocrates dicere pro eo qd̄ eſt in morbis febriculoſis quoties ee febres, affect⁹ exiſtant haudquaq̄ accidentia ptis que aliquo ex antelatis affectu infeſtet̄.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. LXV.

THEOdori traductio.

¶ In febrib⁹ circa vētriculū: ⁊ fortis eſtus: ⁊ cordis morſus: vel dolor, malum.

¶ In febrib⁹ ſi circa aluuꝫ calor vehemēs ac dolor ventriculi vexat, male eſt. Oſ ventriculi fuit nomen apud antiqs.

¶ Qd̄ non ſolum ei viſceri: qd̄ ſua nā palpitat: cor nomē fuit apud antiqs: ſed etiam ori vētriculi: pro ꝯfeſſo habet̄ apud oēs: ſicuti etiam q̄ cordialgiam. i. cordis dolorē: huius ptis dolores appellant: et verbū cardioſſim apud grecos: plurimi exponentium aforiſmos pro cardialgin. i. cordolere acceperūt: nōnulli ipſius viſceris motū quēdam palpitationi ſimileꝫ: per cardiogmon v̄buꝫ intellexerūt. Fortis itaqꝫ ventriculi eſtus a flaua bile in ipſius tunicis ebulliētis generat̄. Rationabilr aūt his qui ita affecti ſunt: ⁊ ventriculi mordet̄ os: atqꝫ ob id malus eſt caſus. Si q̄s v̄o per cardiogmon v̄buꝫ: quo Hippo. vtit̄ in aforiſmo, crebrum: ⁊ veloceꝫ cordis motū: ⁊ precipue etiā ſimilē palpitationi intellexerit: extremū ex eo malum ſignificat̄: vim. ſ. vitaleꝫ maximo incendio laborare.

¶ Aforiſmus. LXVI.

THEOdori traductio.

¶ In acutis febribus cōuulſiones: ⁊ circa viſcera dolores fortes, malum.

¶ In febrib⁹ acutis ſi ꝯuulſiones, aut viſce𝔷 dolores vehemētes acciderint, male erit.

¶ Febres vehementes: veluti ignis neruos exiccātes eos extendūt: atqꝫ cōuellūt: atqꝫ hoc modo malas afferunt cōuulſiones. Nōnunq̄ v̄o ⁊ viſcera ipſa in tali affectu dolorem ſentiunt: propter incēdij vehemētiam: ac ſiccitatem: atqꝫ idcirco malum eē inquiūt. Peior autem fuerit ſi fortes dolores acciderint. Scimus autem q̄ propter inflāmationem, vel heriſipelas, vel fortem obſtructionē, vel abſceſſum aliqueꝫ: in viſceribus dolores fiunt: ſed non fit veriſimile: vt de his nunc ſermo habeatur ab ipo. Manifeſtum enim in ipſis piculuꝫ: q̄ neqꝫ neceſſario adiūgitur conuulſioni: ⁊ cum Hippocr̄. in febribus dicit morbos febriles: intelligit quādo febres ipe ſunt paſſio: ⁊ nō caſus partis alicuius: que aliquo dictorum affectuum laboret.

Unde fiat dolor in viſceribus.

gerēdis ¶ In febrib⁹ ſi ¶ In febrib⁹ ex

TRANSLA. ANTIQVA

gerẽdis hũorib⁹: vñ dormiẽtes poſt ſaturitatẽ nõ multũ patiũtur: ſʒ aliqs in his nõ ſolũ hũores in cerebro adunant: ſʒ in ore ſtõchi: ideoq; ſum⁹ inde magis aſcẽdit: ſi eñ hi digeſti ſunt ſomn⁹ bonus eſt: ſi indigeſti, malus.

℄ Aforiſmus. LXVII.

Vide 3° cõdi. ca° 5°. char. 52. col. p°.

℄ In febribus ſpiritus offendens malum: ſpaſmuʒ enim ſignificat.

℄ Oportet enim aerem hic intelligi per ſpiritũ: qui eſt anhelitus: ſicut in pnoſticis: ac ſi diceret: ſi aer qui eſt anhelitus mutatus ſit a vijs ſuis .i. ſi aliquid eum offenderit: ita vt trũcetur / ſpaſmus ſignatur. Hoc enim nõ cõtingit: niſi cum lacerti: ⁊ nerui mouentes pectus incipiãt ſpaſmari: qḋ ſi augmentet̃ ⁊ in alijs mẽbris multiplicetur: in ſpaſmum incidit infirmus. Motus aũt anhelitus eſt duobus modis: vñ⁹ in tractu aeris: ⁊ mouetur interius: alter emittẽdo aerem qui mouetur exterius. Aer autẽ aliquando offendit̃ cum anhelitus trahit̃: ⁊ hoc eſt qḋ dicit Hippo. Tractus anhelitus aliquãdo multiplicatur vt poſt priorem tractũ alter ſubſequi ilico videatur ſine quibuſlibet remiſſionibus. Aliquando etiam offenditur emittendo: ſicut idem teſtatur. Aliquãdo inquit aer in vijs ſuis offenditur: cuʒ exterius egreditur: in quibus ambobus vnus ſolus curſus anhelitus ab eodem monſtratur: in hoc v̄o omnis anhelitus offenditur. Si inqt aer in vijs ſuis exterius, ſiue interius, ſiue in vtriſq; offendit̃ malum eſt: hoc Hippo. intẽdit hic.

℄ Aforiſmus. LXVIII.

Vide. 16. dicti ca° p°. char. 323. col. 2°.

℄ In febribus acutis ſpaſmi ⁊ circa viſcera dolores fortes, malum.

℄ Fortes nanq; dolores ex ſpaſmo fiunt: ſi ergo ſpaſmus fiat in acutis febrib⁹: aut febres deſiccaſſe: aut nimium humores exuberaſſe ſignant.

℄ Quib⁹ p⁹ine

TRADVC. LAVRENTIA.

℄ Aforiſmus. LXVII.

℄ In febribus ſi pauores per ſomnum, aut ↄuulſiones accidunt, male eſt.

℄ Sup̃ e᷑ dixit: ſomn⁹ ſi officit egro letalis eſt: ſi nõ officit letalis non eſt. Ubi ſubijciẽs q̃ʒ ex.ᵐ ait. Si ſomnus deliriũ ſedat, bene eſt: velut ſomnus aliqs exiſtat q̃ non ↄuellat deliriũ: ſʒ aut incitet: aut etiã gignat. At v̄o hoc loco alia leſionis exẽpla per ſomnũ inuexit pauores ⁊ ↄuulſiones. Ceterũ aliq nõ pauores: ſed dolores ſcribũt. Atq; ſepenũo vidimus p̃ ſomnos in morbis exitioſis accidẽ ⁊ pauores: ⁊ dolores ⁊ cõuulſiones. Itaq; cõſtat vt id ſiat per ſomnũ quoties in ſummũ cerebrũ nocuus ſuccus viaʒ molitus introrſuʒ ꝓmouet̃ nã potius q̃ extrorſum. Igit̃ quẽadmodũ qui in ſomnũ collabunt̃ ingeſto cibo replẽtur caputq; ita per affectiones ſatietatis ſomni ipſuʒ replẽtes cerebrũ aggrauant. Itaq; ſi copia atrabilioſior fuerit: pauitationes accidunt ⁊ terricula q̃b⁹ egri cõmouẽtur. Sin ſecus fuerit: dolores ⁊ cõuulſiones fatigãt. Porro ſomni ſcilicet aſſidue lederẽt inquãtũ in ꝓfundo ⁊ viſceribus mã ſeſe infert: niſi rõne cõcoctionis plus opis iſequeret̃: atq; introrſus rẽdẽs, ſuccus offendat. Nec v̄o ſolũ in cerebro collecti nociui ſucci: ſed etiã in ore vẽtriculi talia accĩtia iſerũt. Ita efficit̃ vt exhalationes per ſomnum potius cõualeſcãt ipſis manẽtibus crudis: quẽadmodum concoctiones ſomnos probiores cõcinnant.

℄ Aforiſmus. LXVIII.

℄ In febribus ſpiritus ſubſiſtens malo eſt: quoniam cõuulſionem ſignificat.

℄ Spiritũ hoc loco inaudiẽdum eſt appellari eum (quẽadmoduʒ in ꝓdictionib⁹) qui ſpiratione ⁊ reciprocatione anime exiſtit. Hic ſi ſubſiſtit .i. itermittit interquieſcitq; cõuulſionẽ ſignat. Etenim accidit vbi mouẽtes thoracẽ muſculi ⁊ nerui ſentiũt ↄuulſionem. Igit̃ ſimul adcreuit affectio: pluresq; attentauit partes: cõuulſio perſpicue hominẽ prehẽdit. Porro quum bijuga ſpirationis motio exiſtat acceptus intro ſpũs iſpiratio nominat̃: reddit⁹ ⁊ ꝓflatus foras expiratio dicta aduerſum obtinuit nũcupamẽtũ.

VERSIO LEONICENI.

℄ Aforiſmus. LXVII.

℄ In febribus ex ſomnis, timores, vel cõuulſiones, malum.

℄ Dictũ ab ipſo, ⁊ antea fuit: q̃ ſomn⁹ ledẽs egrotãteʒ mortalis eſt: qui aũt nõ ledit nõ eſt mortalis: vbi ⁊ exemplũ ſermonis adijciẽs: inqt vbi deliriuʒ ſomnus ſedat / bonuʒ: vt ſomno exiſtẽte aliquo: ex quo delirium non ſedat̃: ſed excitatur aliquando: ac generatur. Uerum ⁊ hic alia dixit exẽpla noxe ex ſomno aduenientis / timores: ac cõuulſiones. Quidam v̄o nõ timores ſcribũt: ſed labores: ⁊ quidẽ nos ſepe vidimus in morbis exitialibus: ⁊ timores: ⁊ labores: ⁊ conuulſiones factas ex ſomnis. Hoc aũt videtur ↄtingere: quãdo in ſomnis ad cerebrum humor infeſtus ꝑuenerit: tunc magis intra: q̃ extra nã motus: ⁊ q̃dem ſicuti a cibo ad ſomnum conuerſi implẽt caput: ſic in plethoricis diſpõnibus: ſomni ipſm replẽtes aggrauant cerebrum. Si igit̃ ea multitudo magis ad atre bilis naturã vergit, timores fiunt: ſed ſi talis non fuerit / labores: ac ↄuulſiones. Et ſomni: videlʒ ſemper nocerẽt: quatenus ad ꝓfunduʒ: ⁊ viſcera materia fluit: niſi coctionis rõne plus afferent vtilitatis q̃ ſit damnum: qḋ ex motu ad interiora cõſequit̃. Non ſoluʒ aũt in cerebro ipſo mali humores accruati tales afferũt caſus: ſʒ ⁊ in ipſo ore ventriculi: quare ⁊ in ſomnis magis euaporant: cum incocti ꝑmaneant: ſicuti coctionẽ: vtiles ſomnos inducũt.

THEOdori traductio.

℄ In febrib⁹ ſi pauores ꝑ ſomnum, aut ↄuulſiões accidũt, male ẽ.

Sõn⁹ ſup cibũ ⁊ ſup plethoriam cerebruʒ replẽt ⁊ aggrauat.

℄ Aforiſmus. LXVIII.

℄ In febribus ſpiritus offendens, malum. Conuulſionẽ enim ſignificat.

℄ Spũm nunc audiẽdum eſt ipſum dicere: ſicuti in prognoſtico reſpirationẽ: qui vbi offendit hoc eſt in medio ſui interrupt⁹ ſubſtiterit: conuulſionem ſignificat. Etenim fit mouentibus thoracem muſculis: ac neruis iam cõuulſioni paratis: qua diſpoſitione inſuper aucta: ⁊ plures occupãte partes manifeſta cõuulſio hominem apprehendet. Cum v̄o duplex ſit in reſpiratione mot⁹: alter quo ſpiritus fertur ad interiora: qui inſpiratio dicitur: alter quo ad exteriora: et ↄtrariam accepit appellationẽ: expiratio

THEOdori traductio.

℄ In febrib⁹ ſpũs ſubſiſtens malo eſt: quia cõuulſionem ſignat.

Motus duplex in reſpiratione.

TRANSLA. ANTIQVA

C Aforiſmus. LXIX.

C Quib⁹ vrine groſſe, globoſe, pauce nō ſine febrib⁹ multitudo veniens ex his tenuis iuuat: maxime ꝟo talia veniunt: qbus ex principio, aut celerius hypoſtaſes † fiunt.

al's hypoſta/ſim hñs.

C Urina eſt colamentū ſanguinis ex epate veniēs ad veſicā. Groſſe aūt ⁊ globoſe vrine ex pingui et glutinoſa mā fiūt: vnde ⁊ pauce ſunt: quoniam ex ipſa denſitate exire ꝓhibent̄. De aūt ſi multe ⁊ tenues fiant iuuāt: qꝛ māꝫ ſubtiliatā ſignāt: cū iaꝫ nō ſit excūdi īpedi[m]ꝫ: maxime ꝟo de illis eueniūt: in qb⁹ vrine/ aut ſtatiꝫ a pn°/ aut nō multū poſt pn[m] hñt hypoſtaſim: ꝗuis .n. eſt mā: ꝙ vrinā groſſam dixit: nō ſufficit Hippo[n]. ⁊ ideo globoſam adiūxit: in quo oñdere nobis intēdit: aut quātitateꝫ ſue groſſitudinis: aut diuerſitateꝫ: cum fruſta in ea appareāt diuerſa carambis .i. globis ſilia. In qbuſdā libris loco globoſe lymoſam inueni: ⁊ hoc in libris Timothei eſt inuētuꝫ: ⁊ itidem in libris Dionyſij: ſꝫ hi ſi cuꝫ groſſitie ſua, diuerſitatē humoꝝ oñdere intēderūt: nouū ꝗddā ſignauerūt. Si aūt quātitatē groſſitiei ſolū: nō magis aliqd ꝙ alij mōſtrauerūt. Sed Hippo. in his ꝟbis nō ſe intendiſſe mōſtrauit: niſi tm̄ vrinā paucā ⁊ groſſam: ſicut poſt teſtat̄ in ſbſequētib⁹ cuꝫ multitudo veniens ex his tenuis dixerit. Et ſi vrinā paucaꝫ ⁊ groſſam diceret nō min⁹ ſignaret. multis .n. hec vrina ſine febrib⁹ venit cū nā humoꝝ abūdātiā expellat ꝑ renes: ſꝫ ēt hec vrina: aliqñ nāliter eſt in febribus. neqꝫ qſꝙ arbitrari poteſt: quare mutatio huius vrine in febrib⁹ ad ꝯtrariū ſit illaudabilis: mutationes .n. vrinarū in febrib⁹ plurimū de tenuitate in ſpiſſitudinē ſunt: cū morbus accedat ad declinādū. Ad nihil ꝗ aliud Hippo. h indicauit: niſi vt qđ rarū erat oſtēderet nobis: aliqñ .n. in initio morbi/ ſiue parū poſt initium: vrina pauca ⁊ groſſa

al's eſt iam ſic excudi īpedi/mentū obviā.

TRADVC. LAVRENTIA.

pamētum. Ceteruꝫ ſubſiſtit ſpūs interduꝫ inſpirādo: ſi/ vt ipe dixit/ conduplicatus reuocat̄ introrſum velut iteret̄ inſpiratio: interduꝫ expirādo ſi/ vt ait/ ſpūs tanꝙ incidens atqꝫ incurrens in re obuia efflat̄ atqꝫ effundit̄. Per hec igit̄ vtraqꝫ ſpirationis pteꝫ dūtaxat cōmeminit. At per ſulam nūc ꝓditaꝫ de tota ſpiratione ediſſerēs ait ſpūs ſubſiſtēs/ ſiue hauſto acceptoqꝫ introrſum ſpiritu/ ſiue reddito ⁊ proſpirato foras/ ſiue reciproco ⁊ reduce ita afficiat̄.

C Aforiſmus. LXIX.

C Quibus vrine craſſe, grumoſe ⁊ pauce ſunt nō ſine febri: ſi tenues ⁊ copioſe ꝓdierint, proderunt: maxime ꝟo tales exeunt, ijs q ſtatim, aut breui ſedimen habent.

C Nō ſimpliciter dixit: vrine craſſe: ſed adiecit etiam grumoſe e duobus alteruꝫ indicās: aut craſſitudinis modum: aut ſediminis inīqtatem ⁊ conceptionem: tanꝙ congeſtis ſeorſum globulis cōplures ꝓinde quaſi glomuli ⁊ ſperule ꝯſiſtāt. Atqui alij nō grumoſe ſcribūt: ſed cenoſe: quomodo ⁊ Numeſianus et Dionyſius ait. Qui ſi graueolentiā quandam indicant per dictionem amplius ꝙ ceteri ſignant. Si craſſitudinis modum ⁊ menſuram: haudquicꝙ ornatius ⁊ opulentius docent. Ceterum conſtat vt Hippocrates non de graueolentibus vrinis: ſed craſſis ⁊ paucis tm̄ modo agat vt ex obuerſo perpēſionis reſpōſu clareſcet. Si tenues īgt ⁊ copioſe ꝓdierint/ proderunt. Quocirca etiam ſi id vnum eſſet ꝑſcriptū quibus vrine craſſe/ pauce: nec vtiqꝫ ex perpenſione deſideraret̄ hilum. At ꝟo ſine febri tales vrine prodeūt in quibuſdaꝫ: eo ꝙ natura per renes totius corporis excrementa repurgat. Prodeunt etiam cum febri. In quibus fortaſſe quiſpiam cōprobet boni eſſe quoties in contraria mutent. Quia per febres pte plurima de tenuioribus ꝑmū vrinis euadunt craſſiores: cum morbus in ſolutioneꝫ it. Et ob eam rem mihi videt̄ Hippocrates potiſſimum docere rem que raro eueniat. Accidit enim vt aut inter initia morbi: aut non multo poſt ab initio prodeuntes vrine craſſe ex ſarcina ponderis ſedimen habeant. In his igit̄ vrinis non eſt bonum indicium ſedimen: quēadmodum ceteris que ratione ꝯcoctionis morbi ſedimentū recipiāt. Porro pauce craſſe vrine merito ſunt: vt que ex renibus vix

VERSIO LEONICENI.

ratio nominatus. Offendit auteꝫ ſpiritus: aliquādo qdem inſpirantibus: ſicuti cum ipſe dicit duplex intra reuocatio: veluti adſpiratio: aliquando expirantibus: ſicuti cum dicit: ⁊ ſpiritus offendit extra delat⁹. In his igitur vtriuſqꝫ partis reſpiratiōis ſeorſum meminit. In propoſito ꝟo aforiſmo de tota ipſa ꝓnunciās/ inquit. Spiritus offendēs/ ſiue in motu ad intra/ ſiue ad extra/ ſiue ad vtraqꝫ tale quid patiatur.

C Aforiſmus. LXIX.

C Quibus vrine craſſe, grumoſe, pauce, non ſine febre: multitudo veniēs ex his tenuis iuuant: precipue ꝟo tales veniūt quibus ab initio: vel breui ſedimen ineſt.

C Non ſimpliciter vrinas craſſas dixit: ſed ⁊ grumoſas adiecit: duorū alterū oſtendēs: vel craſſitudinis quātitatem: vel cōſiſtentie inequalitatē: ac diuulſionem: ita ꝙ plures: veluti grumi ipſarum conſiſtentie circūſcripte appareant. Nōnulli ꝟo nō grumoſas ſcribūt: ſꝫ cenoſas: ſicuti Miniſianus/ ⁊ Dionyſius: ſiquideꝫ per hoc verbum fetorem quendā ſimul oſtendētes: plus aliqd: ꝙ alij demōſtrantes. Si ꝟo quaſi craſſitudinis quātitateꝫ nihilo plus hoc ipſo docētes. Sermo ꝟo Hippocratis totus non videt̄ de vrinis eſſe fetorem habētibus: ſed de paucis tm̄/ ac craſſis: vt ex oppoſito manifeſtat/ inquiens. Multitudo veniēs: ex his tenuis iuuat. Quare ſi hoc ſolum ſcriberetur quibus vrine craſſe/ pauce/ nihil ſermoni deficeret. Fiunt autē ⁊ ſine febribus vrine tales: natura expurgante per renes totius corporis ſupfluitates. Fiunt autē ⁊ cum febre: in quibus quiſpiaꝫ forte exiſtimaret ad cōtrariam trāſmutationem nō eſſe bonam: quoniam magna ex parte in febribus: ex vrinis ab initio tenuib⁹ fit ad craſſiores cōuerſio: tendente iam morbo ad ſolutionem: atqꝫ ideo mihi videtur ita ſcriptus ab ipſo fuiſſe aforiſmus: id qđ raro accidit edocente. Cōtingit enim aliquando vel per initia morbi: vel nō multo poſt vrinas factas craſſius habere ſedimen. His igitur vrinis ſedimen bonuꝫ ſignum non eſt: ſicuti alijs: que ab initio tenues exiſtētes rōne totius morbi coctionis ſedimen capiunt. Non abſqꝫ ratione auteꝫ craſſe vrine ſu t multitudine pauce: vt que vix renes pertrāſeant. Cum itaqꝫ ⁊ ſimul ma

ior pars

THEOdori traductio.

C Quib⁹ vrine craſſe grumoſe et pauce ſunt nō ſine febre: ſi tenues copioſe ꝓdierint ꝓderit: maxime ꝟo tales exeunt: his q ſtatim, aut breui ſedimen habeant.

TRANSLA. ANTIQVA

groſſa eſt cū fecibus in fundo: qḋ cū fit: non ſicut alia vrina bonū ſignum erit: et ſicut ſi in tenui vrina in initio morbi ante digeſtos humores hypoſtaſis appareat: nō eſt laudabilis: ſic etiam ſi vrina groſſa pauca in quātitate erit: nō enim per renes exire potuit: et cum mali humores plurimū purgenť: qḋ aūt remanet digeriť: neceſſe eſt per vrinaꝫ ſubtile egrediať: hoc aūt planius q̄ ab Hippo. diciť: qa ipſe tenuem dixit abſolute vrinā nāliſ non debet abſolute eſſe tenuis neqꝫ groſſa: ſed inter vtrūqꝫ mediocris: id eſt groſſior ſbtili/aquoſa ſubtilior groſſa/caramboſa et trūboſa: et neceſſe eſt vt ſit multa: quia cum prius ſua cōcluſione .i. oppilatione prius nō pōt exire patefacta oppilatione multam oportuit emergere.

Aforiſmus. LXX.

Vide h° pil. cu. 10°. char. 24. col. 4°. et 20°. l. char. 402. col. 3.

Quibus vrine in febrib⁹ cōturbate et cōuerſe velut ſubiugaliū: his capitis dolores, aut adſunt, aut aderunt.

Hūc qdā cū ſupiori ꝯtinuāt aforiſmo dicētes. Quib⁹ vrine ſunt ꝯturbate vel ꝯuiſe: velut ſubiugaliū dolores in capite/aut adſunt/aut aderunt: alij qḋ dixit. Cōuerſe ꝯtriū ſupiori putāt eū poſuiſſe .i. tenues: alij vero ꝯuiſe intēdūt turbulēte. Sꝫ qui pdolores ſubtilē vrinaꝫ capitis dolores ſignare putant falluntur: cū ſemp dolorē capitis turbulēta vrina ſoleat antecedē vel ſeq. Itē Hippo. vrinā hāc turbulētā voluit intelligi: cū velut ſubiugaliū ſbintulit. Tales enim vrinas/aut humoꝝ turbatio/aut ciboruꝫ indigeſtio reddit: q̄rū fumoſitas ad caput aſcēdēs dolorē facit: qḋ fit cū calor in groſſaꝫ mām incipiat opari. Videmus .n. in exteriorib⁹ cū calor ignis in qbuſdā corpib⁹ opeť vētos gnari: et mām inde turbari: ſicut in cera/et pice/et reſina: et ſilib⁹ pōt videri. Quedam aūt hꝫ vrinaꝝ turbulēte diu exiſtūt: que .ſ. hypoſtaſim groſſam velociter faciūt: qḋ cū fiat velocitatē ceſſantis morbi ſigt. Que vero hypoſtaſim non faciūt et turbulēte exiſtūt: ſi fortis fit vtus: lōgū morbū ſignant: ſi debilis/mortē. Sꝫ hec huī⁹ aforiſmi rōni nō attinēt. Nos tñ ſbdidimus cū adiuuet: g̃ ad hūc afoꝛ. explanādum attinet: h eſt ſi vrina lngt eſt turbulenta: neceſſe eſt vt aut dolores capitis adſint/vel futuri ſint/aut iaꝫ affuerint: ſic Hipp. dixit. Groſſe .n. vētoſitates cum calore cito aſcēdūt caput: nō tñ neceſſe eſt in omni capitis dolore hꝫ vrinā eē. Aliqñ .n. dolor capitis ex ſolo calore fit/vel ex chol. rub. in capite/vel

Vrine turbide diuerſa ſignificant.

Nō in oī capitis dolore vrina ē turbida.

TRADVC. LAVRENTIA.

bus vix excernantur. Ergo ſi ſimul copia ſit nocue m̄ae ſecreta ſimulqꝫ concocta ea que ſuperauit tenuiores ꝓdeant q̄ prius oportet. Etenim rectius ita dixeris nō abſolute: queadmodum Hippocrates. Nam vrine per naturā non ſimplici abſolutaqꝫ ratione tenues: quomodo neqꝫ craſſe exiſtūt: ſed iter vtrūqꝫ medie exuperantiam ac mediocres: craſſiores dilutis: tenuiores grumoſis habenť. Ceterum copioſe merito prodeunt: propterea ꝙ antea ſubſtiterunt: duꝫ craſſe triſtius excernerentur.

Aforiſmus. LXX.

Quibus vrina turbulenta: qualis iumentorum eſt: ijs dolor capitis, vel adeſt, vel aderit.

Hanc aliqui ſententiam cum ſupiore tanq̄ partem eius coniūgunt et cōtinuant ſcribentes ita. Quibus vrina ꝯuerſa eſt: ijs dolor capitis. Ac volūt qdam verbum conuerſa ſignificare ei quam diximus grumoſe cōpugnātem obuerſamqꝫ. Alij vero turbulenta. At qui mēdacium apertum eſt: vt tenuis vrina capitis doloreꝫ ſignificet. Sed ꝯſtat vt dolor capitis interdum ꝓueniat: interdum cum dolore capitis adſit. Porro qualis hec ſit ꝑſpicue docuit dicens: qualis iumētorum/talis ꝓuenit: vbi craſſam et condenſaꝫ materiā calor obturbat. Hec enim materia externo correpta calore potiſſimuꝫ halat et ſpiramētū reddit ceu bitumē/pix/reſina. At vero nōnunq̄ talis vna diutius turbulēta manet: quādoqꝫ ſedimētū ſtatim habet et indicat facile ſolutum iri morbum. Et ſi ſine ſedimento cunctantur vbi vires valent: lōgitudinē morbi: vbi deſunt: abolitionem egri denuntiat. Sꝫ rei vtilitas fecit vt in hec ſuperuacanea: atqꝫ extra itineris ꝓpoſituꝫ diuerteremus. Nūc ad ipſa ſententie penetralia pergendū eſt. Per vrinam turbulentam neceſſario capitis dolor (vt Hippocrates ait) aut adfuit/aut adeſt/aut aderit: qꝛ flatuo ſus ſpiritus cuꝫ calore in caput propenſe euadit: nō tamen ſi capitis dolor aut extitit/aut extat eiuſmodi ꝑſus vrina prouenit: eo ꝙ dolor capitis etiam ob vnam caliditatem infeſtet interdū ob flauam bilem/aut in capite conditā/aut in vētriculo: et interdū ob humoris

VERSIO LEONICENI.

ior pars talium humorum maloruꝫ fuerit euacuata: ſimul autem et reſiduum cōcoquitur: tunc excernuntur multo prioribus tenuiores. Melius enim ſi ita dicatur: et nō tenues abſolute: queadmodum dixit Hippocr. Que enim ſm naturā ſunt: non ſimpliciter tenues exiſtunt: ſicuti neqꝫ craſſe: ſed mediuꝫ tenēt inter vtrūqꝫ exceſſum: et cum mediocritatem habeant: craſſiores quideꝫ ſunt atqꝫ dicūtur aquoſis: tenuiores vero grumoſis: multe vero cum ratione excernuntur: qꝛ prius fuere retēte: quo tēpore craſſe exiſtētes difficulter exibāt.

Vrine ſm naturā quales ſint.

Aforiſmus. LXX.

Quibus vrine perturbate quales ſunt iumentoruꝫ: his dolor capitis, vel adeſt, vel aderit.

Hunc nōnulli aforiſmū cum ſuperiori cōiungūt: tanq̄ eius partem: ita ſcribētes. Quib⁹ vrine obuerſe: hiſce dolores capitis. Et volūt qdam verbum/obuerſe/ꝯtrarias oſtēdere his: quas antea grumoſas noiant: nōnulli vero ipſas vrinas perturbatas. Falſum aūt eſt ꝙ vrine tenues ſint cum dolore capitis. Videntur enim dolores capitis aliquādo antecedere: aliquando ſimul eſſe cum perturbatis vrinis: et quales nam he ſint manifeſte monſtrauit/inquiens: quales ſunt iumentoꝝ: et tales ſiūt materia craſſa: ac denſa a calore agitata. He enim videnť maxime: et ab extrinſeca caliditate in ſpūm ſolui: ſicuti bitumen/pix/atqꝫ reſina. Nōnulle igiť vrine lōgo tēpore manēt ꝑturbate: nōnulle vero cito ſedimen craſſium hñt: et cito morbum ſolutum iri ſignant. Que vero non reſident: ſi vires affuerint lōgum fore morbuꝫ oſtendūt: ſi imbecillitas adſit egri mortē prenūtiant: hec qdeꝫ ex ſupabūdanti a nobis ſunt dicta: quoniā nō carent vtilitate: que vero ad ipm attinentia aforiſmum adhuc dicere opꝫ ſunt iſta. Urinis perturbatis capitis dolores nectio/aut adſunt/aut aderunt: vt inquit Hippocrates: quoniaꝫ ſpūs flatuoſus vna cuꝫ calore prōpte fertur ad caput. Nō tamen ſiquis dolet caput: aut doliturus eſt: huic omnino tales ſunt vrine future. Fiunt enim dolores capitis etiaꝫ ex calore ſolo. Nōnunq̄ vero ex flaua bile: que vel in capite/vel in vētriculo continetur: et ex humoꝝ

Vrine turbide quid ſignificant.

Dolor capitis multo citius hꝫ ad q̄ nō ſequitur vrina turbida.

THEODORI traductio.

Quib⁹ vrina turbulēta q̄lis iumētorū eſt: his dolor capitis/vel adeſt/vel aderit.

TRANSLA. ANTIQVA

te/vel ſtomacho exiſte. Uel aliqñ ex
nimia humiditate caput inhabitãte.
Aliqñ ex nimia oſtipatiõe. Aliqñ ex
groſſa capitis vẽtoſitate: in hoꝝ nul
lo neceſſe eſt vrinam turbari.

ℭ Aforiſmus. LXXI.

Vide.19.pti. char.391.co/ lu.3°.

ℭ Quibus in ſeptima termi/
nanẽ his nubem habet quar
ta dies in vrina rubeam: vel
alia ſm rationem.

ℭ Plurimi huius libri iterptes Hip/
pocr. in hac arte ignorantes: ſicut in
multis locis: ita ⁊ in h aforiſmo ſunt
decepti: q2 arbitrati ſunt alia ſm ra/
tionem dixiſſe: vt oſtẽderet ſignifica
tiões de ſomno/vigilijs/anhelitu/po
tione/vomitu et ſimilib⁹ alijs que in
pronoſticis mõſtrauit: que ſi ſm qð
oportet appareãt criſim in ſeptima
futurã ſigñant. Quos ego dico igno/
rare pronoſticoꝝ fundamentum: qa
cum infirmi vigilãt: plurimuꝫ angu
ſtiãtur ⁊ febris augmentaẽ: ⁊ anheli/
tus mutaẽ/cum ad criſim appropin
quaẽ. Non ergo neceſſe eſt ex his ſi/
gnificationibus in vrina apparẽtib⁹
liberari his accidẽtibus. Intendit ꝗ
cuꝫ alia ſm rõnẽ dixit. Alias ſignifi/
cationes multas ſepius apparentes:
quas ignoraſſe credo librum huic in/
terpretãtes. Iſti enim feſtinauerunt
ad interpretãduꝫ anteꝗ̃ Hippo. ca/
perent intellectũ. Quarta enim dies

Quarta dies nuncia eſt 7°.

ſicut dixit Hippo. nũtia eſt que mõ/
ſtrat qualis futura ſit dies. vij. omes
ꝗ future ſigñationes coctionem por/
tendentes: ⁊ in ipa apparẽtes criſim
ſigñant in. vij. futuram: vnde non ſo/
luꝫ in 4° rubea nebula in. vij. criſim
ſignificat: ſꝫ alba adhuc, certior ⁊ di/
gnior: ⁊ hoc maxime ſi media ſit ne/
bula ⁊ ſuſpẽſa/ꝯiuncta/⁊ equalis. Si
aũt morbus acutus ſit: ſola mutatio
coloris vel liquoris. i. ſubſtãtie vrine
ad futurã criſim in. vij. dieb⁹ ſufficit.
Vbi gr̃a. vrina tenuis ſi ingroſſeẽ in
4° die groſſitie moderata vel vrina
alba: ſi citrineẽ vt pomum citrinũ in
his morbos hñtibus pacutos: neceſ/
ſe eſt criſis die 7° veniat. ℭ Hippo.
aũt tñ vnam ſigñationem noiauit. i.
rubeam nebulã pcipiẽs nos alias ſi/
gnificationes cape per hãc oſtendẽ/
tes criſim futurã ſi ſint tales: quales
innuit per iſtam: hec aũt ſigna in die
quaꝫ nũtiam vocauit ſunt apparẽtia
ſicut vrina/ſputa/⁊ egõnes: hic enim
ſemp criſim futuram ſigñant: ſed tñ
non ſemp laudabileꝫ. In hoc aforiſ/
mo ſolã rubeam noiauit: q2 raro ap/
paret: ⁊ eſt ſingularis: alba eiꝫ ſepius
appet ⁊ in digeſtione certiſſima eſt.
Si aũt Hippo. tale qd de rubea re/
ticuiſſet

TRADVC. LAVRENTIA.

ob humoris copiam que caput pre/
hendit: ⁊ interceptioneꝫ quãdam lo/
cularia ⁊ ſpũm flatuoſum eaipſa in
parte cõceptum: quoꝝ nulluꝫ talem
vrinam neceſſario conuehit.

ℭ Aforiſmus. LXXI.

ℭ Quib⁹ ſeptimo die iudicaẽ
ad ſalutem: ijs vrina quarto
die nubeculã habet rubicũ/
dam: ⁊ reliqua ex rõne.

ℭ Ut cetera improbe dicũt ignora/
tione ⁊ inſcitia artis Hippoc. pleriqꝫ
expoſitoꝝ: ita hui⁹ ſanctionis inſcios
rudeſqꝫ ſe eſſe oſtẽdũt. Exiſtimãt. n.
adieciſſe Hippocratẽ ſnīe: ⁊ reliq̃ ex
rõne: ſigñans ea que ſunt in pdictio/
nibus tradita dum egri vigilãt/dor/
miũt/ſpirãt/cubitãt/ſurgũt: ita vt hec
ſi pbe fiunt oĩa ſeptimo die ſpemus
iudicationẽ fore ad ſalutẽ. Sꝫ hi ma
xima pdictionũ capita neſciũt. Uigi
lant eniꝫ magna ex pte ⁊ ꝯflictanẽ/⁊
ſpirant difficulter egri quo ppius iu/
dicationeꝫ deuenerint. Quocirca ne/
quaꝗ̃ neceſſe eſt vt ſignum ex vrina
cõparẽs ſine dictis fiat accñtibus in
ſpem future indicationis firmioreꝫ.
Sed alia multa crebro venientia: de
qbus hauđqꝗ̃ adſtruũt: qui cõmẽ/
tatiões Hippoc. audẽt enarrare pus
ꝗ̃ artẽ eius oẽm ediſcãt. Quuꝫ eniꝫ
dies quart⁹ index ſit: atqꝫ oñdat qua/
lis nam ſeptimus futurus qðcũqꝫ in
eo ſignũ extiterit inſigne/ꝯcoctionis
iudicationẽ fore ſeptimo die denun/
tiabit. Quocirca nõ ſolum rubicũda
ſupueniẽs nubecula que pus nõ ex/
titit ſigñat iudicationẽ: verũetiã can/
dida multo magis ꝗ̃ ea tale ꝗppiaꝫ
in futurũ indicabit. Et itẽ magis ſub/
limamẽtũ/ſi candidũ/ſi parile/ſi cõ/
ſtans eſt. At vo ſi morbus admodũ
acute pmoueẽ: tum coloris mutatio:
tum etiã ꝯditionis idonea future iu/
dicationis indicia erũt. Nam tenuis
vrina ſi modice reddiẽ craſſa ⁊ cãdi/
da vel crocea per talẽ morbuꝫ/iudi/
cationẽ ſigñabit. Igiẽ vnius noiatim
ſigni mẽtionẽ habuit Hippo. vepo/
te nubecule rubicũde. Sed cenſet vt
h ita cetera inaudiri opoteẽ ex rõne
quecũqꝫ futurã pmonent iudicatio/
nẽ. Ea ſunt que ſupueniunt per dies
quos dixit eẽ ꝯſiderãdos: atqꝫ indi/
ces appellauit. Exempli gr̃a. Urina/
aluus/ſcreatio. Aſſidue. n. oĩa hec in/
dicationẽ praemõſtrãt: nõ tñ aſſidue
ad ſalutẽ. Cõcoctionis. n. indicia tñ/
modo ſi diebus ꝯſiderãdis extiſtunt:
iudicationẽ pdicant ad ſalutẽ. Itaqꝫ
ꝗpẽſio intelligi debet ad huc modũ.
Porro nubeculã rubicũdam: pinde
quaſi rarũ cõmemorauit indicium.
Candide

VERSIO LEONICENI.

humoꝝ abũdantia caput opprimẽ/
te: vel ꝑpter aliquaꝫ loci obſtructio/
neꝫ: vel ſpiritu flatuoſo hñte in par/
te ipſa ꝯſiſtationeꝫ: quoꝝ nihil talem
facit vrinam ex neceſſitate.

ℭ Aforiſmus. LXXI.

THEO/ dori tradu/ ctio. ℭ Quib⁹ 7° die iudicatur ad ſalutẽ: his vrina 4° die nubeculaꝫ hꝫ rubicũdaꝫ: et reliqua ex ra/ tione.

ℭ Quib⁹ ſeptima iudicatur:
his nubeculam habet quar/
ta die vrina rubeam: ⁊ alia
ex ratione.

ℭ Sicuti in plurib⁹ alijs ſeipſos im/
peritos artis Hippo. oſtẽderũt plu/
rimi eoꝝ qui eius librum expoſue/
rũt: ſic ⁊ in iſto. Putãt enim adiecta
fuiſſe aforiſmo: ⁊ alia ex ratione: que/
cũqꝫ circa ſomnos vel vigilias/vel
reſpirationẽ/vel accubitũ/vel ſurre/
ctionem/vel tale quid: in ꝑgnoſtico
ſcripſit: vt ſi hec oĩa bñ facta videan/
tur: poſt ſeptimũ futuram ſperemus
iudicationẽ. Uidenẽ autem ignorare
capita maxima ad precognitionẽ fa/
cientia. Uigilãt enim magna ex pte ⁊
grauiter ſe hñtac febriũt vehemen/
tius egri quanto iudicatio appropin
quat. Plures vo eoꝝ ꝑpe iudicatio/
neꝫ ſpirãt difficulter. Non igiẽ/neqꝫ
qð ex vrinis apparet ſignum ſine ta
libus caſib⁹ fit ad firmiorẽ future iu
dicationis ſpem ſignum in vrinis: ſꝫ
multa alia que frequentius: ꝗ̃ iſtud
apparẽt: de qbus nihil videnẽ cogno
ſcere: qui audẽt Hippocratis cõmẽ/
tarios exponere: prius ꝗ̃ totã ipſius
artem perdiſcãt. Nam cum 4° dies
ſit index: quẽadmodum ipe edocuit:
et qualis ſit futura ſeptima nunciet:
omne qð in ipa dignum eſſatu ſignũ
coctionis apparuerit: futuram ſepti/
ma die iudicationẽ oſtendit: adeo ꝙ
nõ ſolum rubra aliqua nubes appa/
rens: antea nõ viſa/iudicationẽ ſigni/
ficat: ſed ⁊ alba multo plus ipſa. Ad/
huc autẽ magis ⁊ ſublimamẽtum al

Digõ in vri/ na ex colore eius ⁊ ſub a ⁊ hypoſtaſi.

bum/equale: atqꝫ ꝯſiſtens. Si vo ve/
lociter admodum morbus moueaẽ:
⁊ mutatio coloris/⁊ conſiſtentie: ſunt
ſufficiẽtia ſigna future iudicationis.
Tenuis itaqꝫ vrina ſi mediocriter
craſſa efficiatur: ⁊ ſi alba ruffa fiat: in
tali morbo iudicationem ſignificat.
Unius itaqꝫ ſigni noiatim Hippoc.
meminit: vrine. ſ. rubre. Dignum aũt
exiſtimat: vt ſicuti h: ita ⁊ alia ex ra/
tione intelligamus quecũqꝫ futuras
iudicationes oſtẽdũt. Sunt autẽ hec
que in diebus ab ipſo vocatis indici/
bus: ⁊ ꝯtẽplabilibus fieri cõſueuere/
vel in vrinis/vel in excrementis alui
inferioris/vel ſputis: ſemp enim hec
talia oĩa iudicationes ſigñant: non tñ
bonas ſemp. Solis. n. coctiõis ſignis
in diebus ꝯtẽplabilib⁹ apparentib⁹:
bone future

TRANSLA. ANTIQVA

dixiſſet:nullus in ea tantā vim inde eſſe crederet. Rubeus enim color:ꝛ ſi ſalutem morbi ſignificet:lōgiorē tñ eſſe demōſtrare ſolet: vnde Hip‑ pocr̄.in ꝑnoſticis. Urina inquit ſi ſit rubea ꝛ hypoſtaſis ſiliter ꝛ leuis:ſi‑ gnificat morbū̄ priorem lōgiorem: ſed tñ ſaluberrimū. ❡ Sed adhuc dē inueſtigari ſi rubeam nebulā quā apparētem in quarta criſim futurā in.vij.dixit ſignare Hippo.ſi inquā apparēs in aliq̄ alia nūciat ꝯtra aliam futuram criſim/ſiue nō futurā por‑ tendit in ſubſequēti cretica:hoc autē inueſtigari faciēdum eſt in infirmis. Huius enim vrine rubee augmētū non tale ꝛ tam certum:ſi in qualibet alia appareat dat ſignum: niſi cum morbi mot⁹ ſit velociſſimus. In hac enim nebula in quarta viſam iam tē‑ poris tātum preterijt quātum vſq; ad.vij.trāſiturū eſt:hypoſtaſi enim apparente rubea in quarta poſſibile eſt criſim venire in ſeptima:ſed ſi in vndecima apparuerit īpoſſibile eſt tres dies ſibi ſufficere ad faciendam criſim: neceſſe eſt ergo plus tempo‑ ris ſibi dari. Si igitur hec rubea ap‑ pareat:certum quidē bonum ſigni‑ ficat. Uidi enim multotiens ſignum apparere in quarta ꝛ criſim deueni‑ re in.vij.ꝛ vbi in.vij.deuenire criſim in.xiiij.ꝛ vbi in.ix.vidi criſim deue‑ nire in.xvij.ꝛ vbi in vndecima cri‑ ſis fuit in vigeſima.

❡ Afoꝛiſmus. LXXII.

Uide.20.ꝯl. ca° p°. char. 402.col.3.

❡ Quibus vrine limpide, aut albe, male: maxime ſi in fre‑ neticis appareant.

❡ Urine limpide hō multam lōgin‑ quitatem ſignant decoctionis ꝛ mor‑ bi:vnde ꝛ virtutē diſſolui ꝛ eſt mor‑ tale:ſicut videmus de febribus ꝛ fre‑ neſi. Ego autem ꝯfirmo infirmū hō non euaſiſſe:ſi inquā talem habue‑ rit vrinā:cum enim hic morbus de ſola ſit chol̄.neceſſe fuit apparē vri‑ nam cholericā. Sed ſi vrina aquoſa limpida appareat:multā longinqui‑ tatem coctionis ſignat ꝛ motū cho‑ lere ſurſum portēdit ad caput aſcen‑ dere. Aliqñ enim vrina ſolū eſt lim‑ pida/vel ſolum alba vel ſolū tenuis: ꝛ tamē colores cholerici apparēt in ipſis:ſed cū aquoſa ꝛ limpida ſit in vltimitate cruditatis eſt. Qō autem dixit. Maxime ſi in freneticis in eis plurimū apparere intendit:neq; ita eſt ſicut

TRADVCI AVRENTIA.

Candide.n.ſepiſſime viſunt. ❡ Si‑ gnū q; ꝯcoctionis ſunt euidētiſſimū. Rubicūde rarōter obtingūt:q̄s niſi docuiſſet Hipp.ꝑ dies indices ſuā fu‑ ram ſignare iudicationē:nemo for‑ taſſe talē in eis hūi vim ꝛ nām credi‑ diſſet. Sigdē rubicūdū colorē ſalu‑ tarē eſſe docuit:ſ; diuturniorē in ꝑſa‑ gijs ad hanc ferme ſniam. Si fuerit vrina ſubrubea:ꝛ ſedimētum ſubru‑ beum ꝛ equū:lōgior gdē:ſ; admodū ſalubris eſt. ❡ Num igit̄ 4° die ta‑ lis nubecula cōparēs 7° foꝛe indica‑ tionē indicat:alio aūt aliq̄ indice ſu‑ peruenies haudquaq̄ ſignificet ac‑ curate ꝛ ſollicite ꝯſiderādū ꝑpēdē‑ dūq; eſt:atq; ex diligēti obſuatiōis obtutu ꝑueſtigādū. Nam quantū in ipſam agit̄ rōnē fieri pōt:vt Hippo. decretū in vtrāuis ꝑtē arbitret̄:ma‑ giſq; eā partē rōnis patrociniū cō‑ mendabit: vt haudquaq̄ ſignificet: niſi morbus admodum vehemēter cōmoueatur. Etenim 4° die eueniēs nubecula parile anteacto tēpori oc‑ cupās poſtfuturū:nō ineptiſſima eſt indicare iudicationem. At ſi vndeci‑ mo extitit:nō ſatis mihi vī triduum dūtaxat:ſ; plus tpis deſiderare. Nā veriſſimum illud fuerit vt eiuſmodi color ſolutiones morboꝝ dimetiat̄. Uidi.n.ego rarōter tale indiciū cete‑ ris diebus ꝑter quartū cōpar̄. Igit̄ vbi 7° die ſupuenit: quartodecimo finitur morbus. Ubi quartodecimo extitit:vigeſimo iudicat̄. Ceterū ac‑ ceſſit vndecimo per morbum qui ſe‑ ptimodecimo diſcuſſus eſt:et rurſū eoipſo vndecimo comparuit qui vi‑ geſimo obſoleuit.

❡ Afoꝛiſmus. LXXII.

❡ Quibus vrina cādida per‑ lucida emittit̄ malo eſt:deli‑ ris potiſſimum euenit.

❡ Talis vrina ſummam indicat cru‑ ditatē: ꝛ ob eā rem morbus diutius immorat̄. Interdū ſi prius exoluit̄ facultas abolitionē ſignat:vt in de‑ liris: nullus.n.qō ſciam reualuit de‑ lirus:in quo talis vrina viſa ſit. Pre‑ ſtat enim vt quēadmodum tot⁹ mor‑ bus billoſus eſt:ita vrina billioſa eue‑ niat. At vrina aquoſa(talis eniz can‑ dida perlucida eſt)perq̄ multā cru‑ ditatem oſtendit:ꝛ ad hec indicat vt bilis oīs ſeſe in caput efferat. Ceterū perſpicua vrina in quibuſdam euenit: que non candida eſt:ſed tenuis ꝛ bi‑ lioſa. Uerū perſpicua pariter ꝛ can‑ dida integre ꝛ in plenum aquoſa pu‑ tatur. Si igitur ſimpliciter ſcriptū ſit:deliris potiſſimū:ſentētie mens perſpicue eſt prodita. Sin adiectū ſit in fine

VERSIO LEONICENI.

bone future iudicationes iudicātur. ❡ Senſus ḡ verboꝝ afoꝛiſmi talis eſt. Memi.it aūt nubis rubee tanq̄ ſigni prari. Albe.n.frequētiſſime ap‑ parēt:ꝛ ſunt ſignū coctionis manife‑ ſtū. Rubee vō raro fiūt:ꝛ niſi hoc in loco de ipſis dixiſſet Hipp.q̄ in die‑ bus indicātib⁹ apparētes futurā nū‑ tiāt iudicationē:forte nemo:talē ipſis adeſſe vim expectaret:ſigdē Hippo‑ crates colorē:rubeum gdē ſalutarē: diuturnū tñ eſſe vult. Nam in ꝑgnoſti‑ co ita ad verbū ſcribit. Si vō vrina fuerit ſubrubea:ꝛ ſedimē ſubrubeū ꝛ leue:magis gdem hec diutina q̄ il‑ la. Sed admodū ſalubris. ❡ Nunqd igit̄ quarta die talis nubes apparēs futurā in ſeptima iudicatione ſignifi‑ cabit:in alia aūt aliqua indice non ſi‑ gnificabit:diligētius eſt ingrendum: qō in ipſis opibus eſt obſeruādum. Nam quātum ad rōnes attinet:ſunt ad vtrāq; partē argumēta ꝛ magis ad alterā:q̄ nō ſignificabit niſi mor‑ bus valde vehemēter moueat̄. Nā ſi quarto die fiat equale tēpus ꝑori: id qō ſequet̄ aſſumēs nō eſt impoſ‑ ſibile q̄ iudicationē oſtēdat. In vn‑ decimo aūt apparēs nō mihi videt̄ admodū trib⁹ ſolis egere:ſ; etiā plu‑ ribus:vriſimū ſigdē eſt colorē talē aligd ſuffragari ſolonibus. Ego gdē raro ſignū tale in alijs diebus vidi preter 4ᵐ. Cui vō in 7° apparuit:hic quartodecimo fuit iudicatus:cui vō quartodecimo:hic in vigeſimo. Ap‑ paruit aūt cuidā alteri in vndecimo: qui decimoſeptimo iudicatus eſt: et cuidā alij in eodē vndecimo rurſus: qui vigeſimo die fuit iudicatus.

❡ Afoꝛiſmus. LXXII.

❡ Quibus vrine albe: ꝛ ꝑſpi‑ cue, male: preſertim ſi in deli‑ rantibus appareant.

❡ Urine tales extremā cruditatem ſignant: q̄re ꝛ morbos lōgos faciūt: quedā vō ex ipſis cū anticipauerint vires diſſoluere/ſunt ꝑnicioſe:veluti in delirijs. Nullū etenī vidi delirā‑ tē:in quo talis vrina apparuiſſet/ſal‑ uatū. Melius ſigdē eſt:vt ſicuti tot⁹ morbus eſt billioſus:ſic ꝛ vrine appa‑ reāt billioſe. Aquoſe autē vrine(tales enim ſunt albe:atq; ꝑſpicue)magnā cruditatē oñdūt:ꝛ ꝑterea flauā bilē ad caput ſolūmodo rapi. Quibuſdā enī vrine ꝑſpicue:nō tñ albe:que.ſ. tenuem hñt ſubām:colorē vō billio‑ ſum. Que vō ꝑſpicue ſunt:ꝛ albe ſil‑ ſunt penitus aquoſe. Si igit̄ ſimplr ſcriptū ſit. Maxime vō in delirant‑ ibus:hoꝝ vboꝝ intellect⁹ eſt maniſe‑ ſtus. Si vō ſini ſermonis adijciat̄: ſicuti in

THEO‑ dori tradu‑ ctio.

❡ Quib⁹ vri‑ na placida al‑ ba emittitur/ malo eſt:deli‑ ris potiſſimū talis euenit.

TRANSLA.ANTIQVA

eſt ſicut alij intelligūt quaſi in omni freneſi hāc videri neceſſe ſit. hoc autem arbitrantes non ſigna infirmorum intellexerunt ſm ꝙ oportet. inueni ꝟo in alijs libris taliter ſcriptū hunc aforiſmū. Quibus vrine limpide aut albe/male: ⁊ he in freneticis apparent maxime: ſʒ que cura de litteraturis: in quibꝰ lʒ diuerſis: ſenſus tamen vnus ⁊ idem oritur.

¶ Aforiſmus. LXXIII.

Vide 16° vi. ca° p°. char. 323. col. 2ª.

¶ Quibꝰ hypocūdria ſuſpēſa ſūt ⁊ ſubrugiētia lūbi dolore ſupuenientē: vētres his humectant: ſi non vētoſitates erūpāt, aut vrine multitudo ſupueniat: i febribꝰ ꝟo fiūt hec.

¶ Dic Hippo. hypocūdria ſuſpenſa dicit ⁊ tumida ee: quod multis fit ex cauſis. Primo ex ventoſitate groſſa ⁊ inflatiua: ⁊ hic loquitur de iſta. Fit autem duobus modis: vel in cōcauitate ſtōchi fit: et vicinis ſibi locis nō cito diſſolubilis: vel aliqua cauſa accidentali: inter que duo hāc Hippo. differētiam fecit: id eſt ſubrugientia. Prima enim non ſic habuit: ſed ſub hypocūdrijs ventoſitatem ⁊ tumorem quaſi vter. Altera habuit rugitū qui quaſi vox eſt illius ventoſitatis: cuʒ nec magna/nec multa ſit: hec aūt vētoſitas tendit ad inferiora: cuʒ humiditate parua: que cum deſcenderit cum ea: ⁊ tumor vſqʒ ad hypocūdria deſcēdit quo ad inferiora dorſi peruenerit: vbi cum membra illa diſtendantur mēbra inferiora fiunt doloroſa. Aliquando quoqʒ eadem humiditas deſcēdit in venas ⁊ largo facto foramine cogitur exire: ergo bene dixit cum diceret. Neceſſe eſt his humectenꝰ ventres: niſi feſtinent ad venas humiditates ille: et tunc per anum exeunt ventoſitates: aliquādo etiam vtrūqʒ redit ad venas. ſ. vētoſitas ⁊ humiditas: ſicqʒ deniqʒ ad veſicam: ꝙ in febribus dixit h fieri. conſuetudo antiquoꝝ fuit cum dicerent ille febricitauit: vel febres habuit: febres intēdere ſine calore apoſtematis: ⁊ ſine vulneribus et paſſionibus alicui membro proprie accidētibus: qui enim febricitant ex apoſtemate lateris/ſeu pulmonis/ſeu cuiuſlibet membri conſueuerunt de his dicere pleureſi/peripleumonia/ſplene: ⁊ ſimilibus eos laborare. Intendit autē hic in febribus duobꝰ modis: aut vt hec accidētia dicta ex febribus ſint: que nō ſunt cum apoſtematibus: aut in hec

TRADVC.LAVRENTIA.

ſit in fine ſentētie verbū/euenit: quomodo in ceteris codicibꝰ tale quippiam indicabiꝰ. Aquoſa vrina malo eſt potiſſimū euenies delirijs qui in malis ſunt. Nō enim oībus accidit: vt qdam interpretes inaudiūt ignari accidētiū: que per morbos ſupueniunt. In quibuſdā exēplaribus ita ſcribiꝰ ſententie finis: talis euenit potiſſimū delirijs: atqʒ eſt idem ſenſus cum eo qui per ſecūdam ſcriptionem eſt proditus.

¶ Aforiſmus. LXXIII.

¶ Quibus ilia ſuſpenſa murmurant: ſi lumboꝝ dolor acceſſerit: ijs alui admodū humectantur: niſi flatus erumpat, aut vrine copia prodeat: idqʒ in febribus.

¶ Suſpendunꝰ ilia hoc eſt pre grandi faſtigiantur mole multas ob cauſas: quarum vna habeꝰ ſpūs flatuoſus: de qua nūc Hippoc. adſtruit. At ea ipſa bifariā euenit. Interdū enim ob affectum aliquem ſolutu difficilē qui circa ſedes alui infeſtet. Interdū ob aliquam cauſam quā aluus recēs traxit. Itaqʒ tales affectꝰ nūc Hipp. interſtinguit. Prior enim affectꝰ non cum murmure accidit: ſed ilia intenta, ⁊ ſufflata ad vtriculi modū exhibet. Alter aūt cum murmure cōſiſtit (appellaꝰ ita ſtrepitus: vbi nō multū/aut valide ſtridens ⁊ tinniēs ſpiritus ad infernas ptes cum modico madore deuoluiꝰ) ita fit vt tali delato murmure moles que circa ilia faſtigat ad ſedes lumboꝝ deferatur: ex qua attētis ptibus dolor in eis affligit: cum aūt ſi cōmoueꝰ humor in diductionē ſpūs flatuoſus interdū ſolus interdum cum humore deijcitur. Quinetiā diductus humor magna ex parte per vrinā excernitur. Itaqʒ decēter ait ex dictis indicijs reſcindi aluum: niſi prius humor pte diducatur: parte exceptꝰ ſpiritis atqʒ inuolucris inteſtinoꝝ ſpūs de ſede excernatur: eſt quādo ambo cōmota in diductionē: tum ſpūs: tum etiam humor facile ad veſicā permeat. ¶ Ceterū qđ eſt in calce ſentētie proditū: idqʒ in febribꝰ id mihi videꝰ ſignificare. Priſci infeſtari egros febri dixerūt in quibus nullus partis alicuius affectus proprius premeret. Verbi gratia. iflammatio/collectio dolor/ſacer ignis: ꝙ ſiquis ob coſte inflāmationē/aut pulmonis/aut cuiuſpiam alterius ptis febricitet haudquaqʒ febricitare tales dixerunt. Sed aut laborare coſtali: aut pulmonis: aut eſſe lienoſos:

VERSIO LEONICENI.

ſicuti in alijs exēplaribꝰ videꝰ adiectum ꝟbum/apparēt/ſenſus erit talis. Aquoſe vrine male ſunt: pcipue ꝟo tales apparēt in delirātibus qui exitio primi ſunt. Neqʒ enim in oībus: quēadmoduʒ nōnulli libri expoſitores audierūt nihil ſciētes ex his que in egrotis apparēt: in qbuſdā exēplaribus: ita ſcriptus eſt finis Aforiſmi. Precipue ꝟo in delirātibꝰ tales apparēt/⁊ eſt ideʒ intellectꝰ qui ſecūde ſcripture antea a nobis dicte.

¶ Aforiſmus. LXXIII.

¶ Quibus ilia ſuſpenſa murmurātia: lumboꝝ dolore ſuperueniente: his alui humectanꝰ: niſi flatus erūpant, aut vrine multitudo proueniat: hec ꝟo in febribus.

¶ Ilia ſuſpēſa: h eſt ad maiorē tumorē ex multis cauſis deducta: quarum vna eſt ꝓpter ſpūm flatuoſum, (de hac nunc diſſerit) ſimpliciter facta: nōnunqʒ ex aliquo affectu difficilē hūte ſolutionē ptiū ad aluum attinētiū: nōnunqʒ ꝟo ex aliqua recēti occaſione. Diſtinguit autē ⁊ Hippocrates iſta. Nā prior diſpoſitio: neqʒ cum murmure fit. Extēta enim atqʒ inflata inſtar vtris ilia in ea reperiūtur. Altera ꝟo cum murmure. Sic aūt noiatur ſpūs ſonus: cuʒ neqʒ magnus: neqʒ multus extiterit: cuʒ quadam aūt modica humiditate ad inferiora euacuatꝰ. Et quideʒ accidit tali murmuri deſcēdēti ad lūboꝝ loca: vna cum ipſo iliorꝝ tumorem deportare: vnde ptibꝰ que hic ſunt ex ipſo diſtētis, puenit dolor: deinde hoc pacto humore: aliquādo ad corpus diſtributo ſolus ſpūs flatuoſus emittitur: nōnunqʒ ꝟo vna cum humore: ⁊ qdem humor diſtributus magna ex pte per vrinas excerniꝰ. Recte ergo inquit in dictis ſignis aluū diſrūpi niſi anticipet: ſeorſum qdem humor diſtribui: ſeorſum ꝟo ſpūm in inteſtinis retētum per ſedē excerni. Cōtingit ꝟo quandoqʒ vtrūqʒ ad corpus diſtribui: videlʒ ⁊ ſpūm/⁊ humorē cito ad veſicā pmeare. ¶ Qđ ꝟo in fine aforiſmi ſcribiꝰ. In febribus ꝟo hec/tale aliqd mihi videꝰ oſtēdere: a febribus moleſtari dicebāt antiq illos: qui abſqʒ inflāmatione/† vel abſceſſu/vel heriſipelate/vel vt ſimplr dixerim: abſqʒ aliquo mēbro pcipue affecto/egrotabant. Et ſi ꝓpter lateris inflāmationē/vel pulmonis/vel talis partis alterius febricitarēt: non febricitātes ipſos nolabāt: neqʒ a febribus moleſtari dicebāt: ſed pleuriticos, aut

† abs inflatione

THEODORI traductio.

¶ Quibꝰ ilia ſuſpēſa murmurant: ſi lūborum dolor acceſſerit: his alui admodū humectanꝰ: niſi flatꝰ erūpat: aut vrine copia prodeat: idqʒ in febribus.

TRANSLA. ANTIQVA

in hec membra veniūt non ventoſitatem: neqꝫ vrinam ſaciētia: neqꝫ ſolutionē: quoꝝ cauſa: qꝛ hec rugioſitas veniens in hec mēbra nō ſm nature curſum eſt: ſed ſm morbuꝫ.

TRADVC. LAVRENTIA.

lienoſos: ⁊ iocinoroſos: ⁊ alia q̄cunqꝫ eiuſdem generis ſunt. Nunc igiť mihi videtur duoꝝ alterum indicare Hippoč. aut vt in febribus fiant (vt docui) in qb⁹ nulla pars affecta eſt: aut vt accidant qdem per illos morbos: non tamen reſoluatur aluus, aut vrina prodeat, aut flatus erumpat. Neqꝫ enim naturali motione ꝑtium expellentiuꝫ ſpūm inflantem ciētur murmur in illis: ſed tanq̄ accidēs ſolūmodo obuenit.

VERSIO LEONICENI.

ticos, aut ꝑipneumonicos ⁊ alijs ſilibus noībus: veluti epaticos, ⁊ lienoſos, appellabāt. Nunc itaqꝫ mihi vř Hippo. duoꝝ alteꝝ velle inſinuare: vel ꝙ hec que dixit: febrib⁹ accidūt: in qbus nullū mēbrū affectū eſt: vel ꝙ ⁊ in illis accidūt morbis: nō tamē ipſis aluus diſrupta ſit: vel flat⁹, aut vrine ꝓdierint. Neqꝫ. n. aliq̄ nature motu mēbris ſpūm flatuoſuꝫ expellentib⁹ murmur in ilijs ꝯtingit fieri. Sed veluti caſum tm̄modo.

Alia. 19. 3 el. char. 391. col. 4. ⁊ pro cōmento.

℄ Aforiſmus. LXXIIII.

℄ Quibus ſpes ad articulos apāa conuerti erit ab apāte: vrina groſſa, ⁊ multa, ⁊ alba facta veluti laborioſis febribus. Et maxime ſi quartanis qbuſdaꝫ incipit fieri. Si vo ſanguis ex naribus fluat valde celeriter ſoluuntur.

℄ Dixit antea in articulis laborioſis: ⁊ circa maxillas euenire ante morbū apāa: ⁊ etiā tūc ſi in morbo laborioſuꝫ fuerit illō mēbrū. Et his itē qb⁹ morbus plōgať qḋ fit ex multis ⁊ groſſis humorib⁹. Si aūt nā ꝯfortať ad mūdificādū cum vrina corpus ab apāte euadit īfirmus. Talis. n. vrina multaꝫ mām flegmaticā oſtēdit: que per corpus fluens in articulos colligiť: ⁊ apoſtema ⁊ doloreꝫ facit: ſi in 4° die que eſt ſeptime cōtēplaria hec vrina fiat ipſa mā per vrinam deduciť ex qua apoſtema futurum erat. ℄ Qḋ autē dixit ſanguinē fluere e naribus euātionē vlem oſtēdit: cuꝫ purgationibus: que antea per veſicā egrediūtur: illius materie inquā purgationibus: que futura ad articulos fuerat ad apoſtema gn̄anduꝫ. Et febres laborioſas ad ſiliudineꝫ hoꝝ ſubīntulit: per quas alias daret īteligi. In ꝓ° vo nūtia fecit humores fluere in vrine vias: hec enim febris laborioſa ſola velociter gn̄at apāta: nō lōguꝫ expectās tp̄s: ſicut quelibet febris alia. Aliqñ fiunt apāta poſt auriculas ſiť in diuturnis febribus: ꝓter ꝙ humores deſcēdāt ad īferiora: vbi gn̄atur apāa: ſꝫ ſi calor ſit multus: neceſſe eſt vt mā aſcēdat ſupius: vnde vel apāa poſt auriculas gigniť, vel ſanguinis fluxus e narib⁹: ꝙ qualr apāa per fluxuꝫ ſanguis velocius q̄ꝫ vrina ſoluiť nō neceſſe eſt mōſtrare hic cuꝫ ħ oībus pateat: vnde Hipp. Si ſanguis fluat ex naribus valde celeriter ſoluiť: vrina vo tp̄e ſoluiť lōgo. Qḋ dixit in quartanis. i. die 4° ad ſiliudinē attulit. i. de nūtia: opꝫ aūt ſm hāc oēm diem intelligi nūtiam.

℄ Si ſanguinē

℄ Aforiſmus. LXXIIII.

℄ Quib⁹ abſceſſuruꝫ in articulos eſt: ijs eximit abſceſſus vrīa craſſa copioſa alba. Qualis in febrib⁹ laborioſis quarto die: nōnullis exire incipit. Sed ſi ſanguis quoqꝫ e naribus eruperit, breui admodum leuabuntur.

℄ Supra docui decūbere abſceſſus in articulos: ijs qui ea ipſa loca perdoluerint: aut quouis modo per morbos laſſenť: atqꝫ etiam quicūqꝫ multitudine ſuccorum diutius immorentur. Si igitur valeat natura repurgare per vrinam abſceſſu leuabit egrū in articulos erupturo: mā per veſicā diſcuſſa. Quocirca ſat habuit Hipp. cōmeminiſſe febres laborioſas: perinde vt exēplum earum que momētum ad vrinā per diem indiceꝫ exordiantur. Ceterū in febribus laborioſis breui abſceſſus erumpūt. Nec vt in reliquis plus temporis expectāt. Per eas ipſas abſceſſus ſm auriculas fieri ſolent. At in ceteris que diutius immorātur copia deorſum verſus potius tendit. Si qbus igiť plus caloris ſubleuet materiam: aut ſanguis e naribus explicat aut abſceſſus ſm auriculas erumpunt. At vo vt morbus ſoluatur ocyus ita: tardius auteꝫ ex vrina: illuſtrius eſt q̄ꝫ vt rationis face egeat. Et ob eā reꝫ adiecit Hippocrates: breui admodum leuabuntur: quum altera per vrinam vacuatio plures dies regrat. Porro quarto die pro exemplo eſt traditūꝫ idqꝫ transferri debet: vel ad ceteros dies qui ⁊ conſiderandi ſint et decretorij nominentur.

℄ Si ſanguis

℄ Aforiſmus. LXXIIII.

℄ Quib⁹ ſpať abſceſſuꝫ futuruꝫ ad articulos: lībat ab abſceſſu vrina multa, craſſa, ⁊ alba facta. Qualis in laborioſis febrib⁹ quarto die qbuſdā incipit fieri. Si vo etiam ex narib⁹ fluxerit ſanguis, breui admodū ſolutio fit.

℄ Dictuꝫ eſt a me etiam prius ꝙ abſceſſus fiunt ad articulos his qui in eis laboreꝫ paſſi ſunt: ⁊ qbus quouis modo in morbo articuli laſſati ſunt: ⁊ preterea in quibuſcūqꝫ craſſorum humorum multitudo longo tempore perdurauerit. Si itaqꝫ natura valuerit per vrinaꝫ expurgare corpus: eger ab abſceſſu liberatur: humoreꝫ ad articulos decubiturum per veſicam euacuans. Satis autem habuit laborioſaruꝫ febrium: veluti in quodam exemplo meminiſſe: que initiū ad vrinaꝫ motionis in die indice accipiunt. His enim laborioſis hoc ineſt: ꝙ cito abſceſſus faciant nō expectantibus: vt alie, tempus prolixius. His vo ipſis: ⁊ iuxta aurem fieri, abſceſſus conſueuere: ſicuti alijs prolixioribus multitudo plus ad inferiora decumbit. Quib⁹ igitur caliditas maior magis materiam ſubleuauit: vel ſanguinis profluuium patiūtur: aut parotidas: id eſt iuxta aures abſceſſus habent. Qḋ auteꝫ ſolutio hec ocior ſit altera per vrinas: nō opꝫ dicere: quare ⁊ in ipa adiecit Hippocř. Et breui admoduꝫ ſolutio fit: altera que ſit per vrinas euacuatione plures exigente dies. Qḋ autem quarto die dicitur pro exemplo poſituꝫ eſt. Te vo oportet transferre ad omnes dies alios quicūqꝫ ſunt contemplabiles ⁊ indicatorij.

℄ Si ſanguinē

THEODORI traductio.

℄ Quib⁹ in articulos abſceſſuros eſt: his eximit abſceſſus vrina craſſa copioſa alba: que i febrib⁹ laborioſis 4° die nōnullis exire incipit: ſed ſi ſanguis q̄ꝫ eruperit, breui admoduꝫ leuabunť.

TRANSLA. ANTIQVA

Uide. 10. parti. ca° p°. char. 205. col. 4. ⁊ char. 208. co lū. 3°. ⁊ char. 211. col. p°.

¶ Aforiſmus. LXXV.

¶ Si ſanguinē, aut pus minxerit: renum, aut veſice vlcerationem ſignificat.

¶ Cum vlcera in renibus vel veſica ſint: aut in loco vbi vena ſit non parua: maxime cum corroſione aliqua: neceſſe eſt ſanguinis mictura ſequatur. Si autem eadem vlcera non in loco ſint: vbi vena ſit/ ꝑ ſint corroſiua: ſequiť ſola ſani[illegible] mictura. Aliquādo etiā vlcera f[illegible] in vrine vijs: vnde mingitur ſan[illegible]s ⁊ ſanguis. De autem vie ſunt inter renes ⁊ veſicaꝫ: poſſunt eniꝫ vulnera eſſe in renibus vel veſica: poſſumus autem intelligere in ſanguinis mictura: aliud cum intendiſſe: non enim idem eſt dicere ſanguinem mingūt ⁊ ſanguineꝫ minxerunt. Aliquando enim apoſtema crepatur extra vrine inſtrumenta: et tūc minguntť duobus vel tribus diebus ſanguis et ſanies: ſicqꝫ ceſſant. Sed qui mingūt ſanguinem multis diebus et menſibus: ſignificatur eſſe in veſica vulnera/vel renib⁹. Poteſt autē intelligi locus: vbi vulnera ſunt ex dolore ⁊ ex exeuntib⁹ cum vrina: que dicam poſtea: intendimus autēꝫ in vijs vrine: ſicut in renibus vel veſica vulnera eſſe.

Nō ſemp mictus ſanguinis/ aut ſaniei ſignificat vlcus renuꝫ/ aut veſice.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. LXXV.

¶ Si ſanguis aut pus effluit per vrinā: exulcerationē, aut renum, aut veſice ſignāt.

¶ Siue in veſica ſiue in renib⁹ exulceratio fiat que aliq̄ inſigni cōceptaculo cōſiſtat: maxime cum eroſione ſanguinis ſecretio comitať: at ſine eo pus tātūmodo effluit. Porro fieri poteſt vt ſanguis: ⁊ item pus exeat per vrinā quotiēs in meatib⁹ vrine ꝑſcriptis exulceratio fatiget. Di ſunt īter renes ⁊ veſicā poſiti: qui ſimul cum illis ſubaudiantť oportet. Quinetiaꝫ per calculos qui in renib⁹ īſeſtēt exulcerātur vrinarij meatus magna ex parte: ſi aut mucronat⁹ calculus: aut admodū aſper īfarciēdo ꝯuulneret. Atq ſi exulceratio ingenitali fatigat: citra vrine ſecretionē pus: ⁊ itē cruor demanat. Porro nōnunq̄ cūꝫ vrina pus effluit parte aliqua ſuperna abſceſſu erupto: ⁊ ob eā rem altera ſcriptura eſt a pleriſqꝫ enarratorib⁹ lecta per et/ꝑticulā cōnexiuā. Si ſanguis ⁊ pus effluit per vrinā exulcerationem/aut renuꝫ/aut veſice ſignat. Quia ſi alterū eoꝝ tātūmodo effluat pus fieri pōt: vt non renū/aut veſice ſolū: ſed etiaꝫ alicuius ſedis ſupioris exulceratio ſignificeť. Itaqꝫ forſitan ⁊ hi quippiam dicūt. Fortaſſe etiam verbū/effluit/nō idem qđ effluxit deſignat: ꝯtinet eniꝫ in ſemetipſo determinationē: ꝑmultūqꝫ intereſt ita dicať: ſi ſanguis aut pus effluit: an illo modo: ſi ſanguis aut pus effluxit. Et eniꝫ vno aut duobus aut tribus diebus cōuenit pus effluxiſſe collectione erupta: ſed multis diebus aut mēſibus ſimul id fit: renū aut veſice exulceratio ſignificať. At vō vtrius eorūꝫ potius indiceť vlcus: tum dolor interſtinguit diuerſis locis affligēs: tum etiā ſecreta corpuſcula per vrinam: de qbus ſtatim docebit. Ceteꝝ et vrinarij meatus eūdem ſequūtur modū qui predictis debetur.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. LXXV.

¶ Si ſanguinē, aut pus mingat, aut renum, aut veſice exulcerationem ſignificat.

¶ Siue in renibus/ſiue in veſica vlcus factū fuerit: ſiqdem in vaſe aliq̄ eſſam digno: cōſtiterit: ⁊ ꝑcipue cum aliqua exeſione: ſanguis excretio cōſequiť: ſine hoc autem puris tātūmodo. Contingit aūt vt facto vlcere in aliquo vrine meatuum/⁊ pus/⁊ ſanguis, per vrinam exeat. Hi vō renes/ ac veſicam interiacēt: ⁊ oportet/hos illis ſubaudire. Exulceranť autē magna ex parte his qui in renibus lapidem habēt meatus vrinarij: quando a lapide aliquo acuto/aut admoduꝫ aſpero in ipſis interſepto excoriant. Ulcera aūt ſi in pene fiant: etiaꝫ ſine vrinis ⁊ pus exit: ⁊ ſanguis. Exit aūt et ſimul cum vrinis: aliquando pus diſrupto abſceſſu in aliquo alioꝝ locorum. Quare ⁊ plures expoſitores alteram ſcripturaꝫ magis probarūt in qua ꝯiunctio/et/ſcribiť in hūc moduꝫ. Si ſanguinem ⁊ pus minxerit/ renuꝫ/aut veſice vlcerationem ſignificat: quaſi altero ſolo: ſcilꝫ pure/per loca vrine exeunte fieri poſſit: vt ſit ſignuꝫ non modo renum/vel veſice exulcerate: ſed etiaꝫ alicuius partiū ſuperioꝝ. Forte igiť ⁊ hi aliqd dicūt. Forte aūt ⁊ verbuꝫ/mingat: ꝙ aliud oſtendit: q̄ꝫ minxerit: in ſeipſo contiñet diſtinctionē. Neqꝫ enim ideꝫ eſt: vel ita dicere: ſi ſanguinē ⁊ pus mingat: vel illo modo. Si ſanguinem et pus minxerit. In vno enim vel duobus/vel tribus diebus potuit minxiſſe pus diſrupto abſceſſu ad vrine inſtra. Multis aūt diebus/ac menſibus: vbi hoc factū fuerit/renum/aut veſice exulceratio ſignificať. Quod autē ipſoꝝ magis ⁊ dolor diſtinguit qui in differentib⁹ accidit locis: ⁊ ea que cum vrinis excernūtur: de qbus deinceps loqueť: ⁊ qđē de vrinarijs meatibus eadem eſt ratio.

THEOdori traductio.

¶ Si ſāguis aut pus effluit p vrinā: exulcerationeꝫ/ aut renuꝫ/aut veſice ſignāt.

Pus p vrinā nō ſolū a mēbris vrinalib⁹ egredi pōt: ſꝫ ab alijs ſuperiorib⁹ ⁊ qđo diſcernit.

TRANSLA. ANTIQVA

Uide vbi. 3. char. 206. colū. p°. Et li° 2°. c. 8. char. 402. col. 3. ⁊ pro ſeqnib⁹ aforiſmis.

¶ Aforiſmus. LXXVI.

¶ Quibus in vrina groſſa: quaſi carniū fruſta modica: vel ſicut pili exeūt: his de renibus exeunt.

¶ Fruſta carniuꝫ intelligimus de renum ſubſtantia eſſe: ſicut pili non ex eorum ſubſtantia ſunt/ſeu eſſentia: in huiuſmodi autem rebus ſubſtātiam renuꝫ impoſſibile eſt diſſolui. Et ſi quis dixerit: naturam renum neſcit: neqꝫ de ſubſtantia veſice ſunt: ſicut quidam arbitrati ſunt: qđ enim inde diſſoluitur: ſquamis aſſimilať: ſicut paulopoſt

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. LXXVI.

¶ Quib⁹ cum vrina craſſa: carūcule exigue, aut veluti capillamēta exeunt: ex renibus hijs excernitur.

¶ Carūcule exigue ſubē renū indicia ſunt: capillamēta vō tale quippiam nequaq̄ ſignāt. Nō .n. renes exolui ad eiuſmodi ſubſtātie ſpēm queunt. Sed qui talia dicūt renuꝫ vim ⁊ naturā ignorāt. Neqꝫ etiā reſoluta veſica ⁊ eroſa talia corpuſcula (vt quibuſdā placuit) exeūt: ſquamule eniꝫ potius excernūtur. Quēadmodum etiam

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. LXXVI.

¶ Quibus in vrina craſſa exiſtēte: carūcule parue, aut veluti capilli vna exeunt: his a renibus excernitur.

¶ Parue qdem carūcule renuꝫ ſubſtātie indicia ſunt: qui vō vti capilli/ nullo modo renuꝫ. Neqꝫ enim fieri pōt: vt ad talem ſubſtātie formā ren diſſolvať. Qui enim hoc aiunt renuꝫ ignorāt nām: ſed neqꝫ veſica reſoluta/aut exeſa: vt qbuſdam viſum eſt: tales vrine exeunt. Sūt enim huius particule folioꝝ ſiles magis: ſicut ⁊

THEOdori traductio.

¶ Quib⁹ cū vrina craſſa, carūcule exigue/aut veluti capillamenta exeūt ex renib⁹/ his excernitur.

Hippocr.

TRANSLA. ANTIQVA

paulopoſt Hippoč. dicturus eſt. Eſt
ergo taliter ſicut ego multotiens vi-
di: ꝫ multi medici experimentati ra
ro ſe vidiſſe dicāt huiuſmodi vrinā:
moderni vero medici hanc paſſionē
vocant pilorum generationem: quia
qꝺ in hac vrina naſcitur quaſi pili et
maxime albi eſſe videntur. ¶ Ego
autem experimēto quēdam vidi lō-
giores quā credi poſſet minxiſſe pilos
quaſi medietatē vnius brachij. Cau-

Cauſa loc⁹ et cura piloꝝ in vrina apparētium.

ſa autem fuit: quia anteq̄ hanc vrinā
haberet per totum annū fabas fra-
ctas et multas: caſeum quoqꝫ recen-
tem comederat et ſiccum. Item vidi
alium cauſa groſſe diete ſic vrinare.
Hi enim humores groſſi in renibus
propter caliditatem incēſi et exiccati
generant pilos huiuſmodi. Curatio
nāqꝫ huius morbi teſtatur rōne eſſe
ſic: qui enim hoc paſſi ſunt niſi cum
medicina ſubtiliāte, diſſoluente, et in-
cidente curati ſunt: et cum dieta hu-
mectatiua. Si autem in renibus vel
veſica adſint vulnera adeo magna
vt quaſi pili diſſoluantur de horum
ſubſtantia: nō hec iuuant: ſed potius
nocent medicamina. Mirandū eſt
Hippoč. taliter hanc paſſionem vo-
caſſe et eam determinaſſe: et non pau-
cos vſqꝫ ad preſens tēpus ignoraſſe.
Locū etiam determinauit cum de
renibus dixit exire: neqꝫ quicq̄ ſicut
in prioribus ſignificari dixerit velu-
ti ſiquis petram minxerit: et exire de
renibus diceremus: non tamen par-
tem ſubſtantie renū: ſed creati in re-
nibus diceremus. ¶ Fruſta vero car-
nium partes ſunt renū inde diſſolu-
te cauſa vulnerum, pili nō ſimiliter:
ſed creantur intra renes: ſicut et lapi-
des. ¶ Hic autem aforiſmus ſic ma-
le inuenitur in quibuſdam libris ha-
bentibus in vrina: ſicut pilos carnis
fruſta de renibus habere ſignificant
nullaqꝫ differētia ſit iter pilos et car-
nis fruſta: cum tamē pili non aſſimi-
lent carni. ¶ Ego autem in renibus
ineſſe hoc patiētibus nunq̄ vidi: ſed
in febribus vidi quaſi fruſta carnis
egredi in vrina: cuius inquam vrina
orobo aſſimilabatur que de groſſo ſan-
guine generatur ex calore renū ſeu
epatis incenſione. Fruſta autem car

Vrina groſſa et tenuis quō intelligi poſſunt.

nis in vrina ſana nunq̄ vidi. ¶ Po-
teſt ergo vrina groſſa intelligi vrina
naturalis que groſſa eſt quantū ad
tenuem: groſſe enim et tenues vrine
cum ſint contrarie in vltimitate ſunt
intelligende: abuſiue tamen mediaꝫ
nominibus extremorum: aliquando
poſſibile eſt eſſe vocatam: vtpote ſi
comparemus aliquam vrinā ad te-
nuem vocamus groſſā, et ecōuerſo.
Cum igit̄

TRADVC. LAVRENTIA.

etiā Hippo. ipſe paulopoſt ſquamu-
las appellabit. Sed res ita ſe habet
quam nos forte quadaꝫ ſepe ꝑſpexi-
mus: et alij qdā medici fidi rerū vſuꝫ
admodū callētes vrinā ſe vidiſſe ta-
lē cōmemorāt. Juniores affectū ca-
pillitium appellitāt: qꝛ capillamēta:
ſꝫ potiſſimū cādida per vrinā emit-
tat. ¶ Nuperrime qdaꝫ reddidit per
vrinam talia corpuſcula prolixitudine
ſupra fidē habita: naꝫ qdā coꝝ ad di-
midiū cubituꝫ extēdebant̄. Is abli-
gurierat toto fermme anno ſuperiore
freſſas fabas admodū multas: et iteꝫ
caſeum: tum muſtum et nouellū: tum
etiā aridū et vetuſtū. Nec ſecus cete-
ri qui talia per vrinam fecerūt craſſi
ſucci cibarijs vſi ſunt. Igit̄ ſi ſuccus
in renibus q̄dāmodo torret̄ capilla-
mēta ꝯſiſtūt. Ceteruꝫ curationis pa-
trocinium nobis cauſe rōnē cōmēdat:
ſiqdē extenuātibus medicamētis ſi-
mul cuꝫ victu humidiori: ita egrotā-
tes ſanitati reſtituunt̄: ꝙ ſi renū, aut
veſice exulceratio infeſtet taꝫ inſignis
vt reſoluat̄ ſuſtātia: nō ſolū non ꝓde-
rūt talia medicamēta: ſꝫ mirū in mo
dū officiēt. ¶ Quocirca libet demi-
rari in Hippo[cr]e pectoris altitudineꝫ
vt in ceteris ꝯſultis: ita in hoc qui de-
creta nōduꝫ cognita ex indicijs ple-
riſqꝫ medicoꝝ cōperit. Quinetiaꝫ ſu-
ſpitionē ſuaꝫ ꝑſpicua et mūda orōne
de renib⁹ reuelauit: dicēs ex renibus
his excernit̄: nō eniꝫ vt anteclara ſnia
renū cauſat̄ exulceratōeꝫ: ita etiā nūc
dixit. Sed ſimplici abſolutaqꝫ rōne
excerni de renib⁹ ait. Velut ſiqs cal-
culuꝫ mingat ex renibus exire dica-
mus: nō qꝛ pars ſbſtātie coꝝ exiſtat:
ſꝫ ea rōne ꝙ in illis cohabuit. At exi-
gue carūcule ſbſtātie renū vere ptes
habent̄: capillamenta vero in renibus
ꝯſiſtunt ceu calculi: ſed ptes coꝝ ne-
quaq̄ ſunt. ¶ Itaqꝫ perperā corru-
pteqꝫ legit̄ ſnia per oēs codices ſine
verbo: aut carūcule exigue veluti ca-
pillamēta. Exigue eniꝫ carūcule ne-
quaq̄ viſunt̄ ſiles capillamētis: ſed
iter exigue ac veluti vocula: aut inie-
cta ſniam ratā et ſeriā reddet. Cuꝫ. n.
duaꝝ rerū nō vnius mētionē habue-
rit Hippo. eaꝝ altera exigue carūcu-
le: altera veluti capillamenta habet̄.
Porro ſi exeāt capillamēta aſſidue
craſſa reddit̄ vrina. Quippe pituito-
ſa mā quā vene colligūt renes ꝓpur-
gat: ꝙ ſi carūcule ꝓdeunt: tale qddā
accidē neceſſe nō eſt. Attamē nunq̄
vidi ego talē renū affectionē: ſed ve-
luti capillamenta ſepenumero ſpe-
ctaui ꝑ illas febres in qb⁹ ſedimētuꝫ
eruiſorme euenire cernim⁹ ob retor-
ridū in renib⁹ ſanguinē, aut in iecore
craſſiorē.

VERSIO LEONICENI.

Hippo. paulopoſt: eas ſquamas ap-
pellat. Sed veritas ita ſe habet: qꝺ no
bis forte quadā ſepius videre ꝯtigit:
ſed alij qdā medici: quātūuis in opi-
bus artis multum exercitati raro ſe
aiūt vidiſſe vrinas tales. Vocāt aūt
medici hāc paſſionē capillitium: qm̄
capillis ſilia ſunt: et albis magis ſimi-
lia apparent: que in vrina feruntur.

Cauſe reſolo-nū capillitiū in vrina que paſſio capillitiū vocat.

¶ Nup aūt qdā talia corpa tam lō-
ga mingebat: vt incredibilis longitu-
do videret̄: nam qdaꝫ ex ipſis ad di-
midiuꝫ cubitū extēdebant. Hic vero
toto fere anno ꝗ anteceſſerat in vſu
cibario habuerat orobuꝫ, et fabam, et
ſepiſſime caſeum tenerū, ac ſiccum: et
pluribus alijs: et talia mingere conti-
git qui cibis craſſioribus veſcebant̄.
Tali igitur humore in renibus vſtoꝛ
capillis ſiles ſubſtātie gn̄ant̄: et qui-
dem modus ipſe curādi rationi que
de cauſa habet̄ atteſtatur. Nam ab
extenuantibus: atqꝫ incidētibus me-
dicinis: adhibito etiaꝫ alio victu hu-
mectante egri curātur. Si vero tanta
eſſet exulceratio renuꝫ, aut veſice: vt
coꝝ ſubſtātia diſſolueret̄: non modo
nihil ex talibus medicinis iuuarent̄:
ſꝫ ſupramoduꝫ irritarent̄. ¶ In his

Hippoč. dignus admiratione.

itaqꝫ: ſicuti et in alijs Hippo. dignus
eſt admiratione: eoꝝ inuentor que a
pluribus medicis ad hūc vſqꝫ diem
fuere ignorata. Ipſa quoqꝫ ſmonis
diligentia magnaꝫ habet admiratio-
nē: cum dicat talia ex renibus excer-
ni. Neqꝫ enim ſicuti in priore aforiſ-
mo renum cauſat̄ exulcerationē: ita
et nūc dixit: verū ſimpliciter ex reni-
bus inquit excerni: quēadmodum ſi
aliquo mingēte lapidem ex renibus
ipm excerni dicamus: nō ꝙ ſit pars
ſubſtātie coꝝ: ſed quoniā in ipſis ſuā
habuit cōſiſtētiam. Parue igitur ca-
rūcule ſubſtātie renum vlceratoruꝫ
partes exiſtūt: qui vero veluti capilli:
in renibus quidem cōſiſtētiam acci-
piunt: veluti alij lapides: nō ſunt aūt
partes coꝝ ſubſtantie. ¶ Male er-

Veriſicat litteraꝫ aforiſmi.

go in oībus exēplaribus hic aforiſ-
mus ſine particula, aut, legit̄. Carū-
cule parue: veluti capilli. Nullo eniꝫ
modo carūcule parue aſſimulant̄ ca-
pillis. Verum oportet inter verbū,
parue, et alterū, veluti, mediaꝫ pone-
re dictioneꝫ, aut, tanq̄ Hippocr. non
de vna re: ſed de duab⁹ faciat ſuo ſer
mone mētionem: quarū vna eſt. Car-
nes parue: altera vero. Veluti capilli.
In his igitur qui ſunt veluti capilli
ſemꝑ vrina eſt craſſa: cum pituitoſa
ſubſtātia queꝫ vene aggregarūt: per
renes expurget̄. In carūculis autēꝫ
non eſt neceſſium: nunq̄ tn̄ talem vidi
renuꝫ diſpōnem: ſed que ſunt veluti
carūcule

TRANSLA. ANTIQVA

Cum igitur taliter Hippocr. dicta cõſiderẽtur huius erit aforiſmi ſenſus. Habentibus in vrina ſua non tenui fruſta carnis parua: vel ſicut pilos de renibus exire ſignificat. Et ſi vrina ſit tenuis paſſiones erunt in venis: quod fere tãgit in aforiſmo ſubſequenti.

TRADVC. LAVRENTIA.

craſſiorem: nõ tamen carũculas cuſtiore ratione vnq̃ͣ excerni per vrinã perſpexi. Ceterũ licebit: vt arbitror Hippocrates craſſam dixerit vrinã modificatam ꝛ ſm naturã: hec enim aduerſus tenuẽ quodãmodo opponitur. Nec me fugit vt proprie pxeſſeq̃ obuerſa per ſuperãtiam ita vocentur: ſed obſoletius ꝛ pinguius nõnunq̃ͣ obuerſa: ꝛ ſic vſurpãtes: intermedium ac moderatum vtroq̃ extremorum vocabulo noiamus. Naz aduerſum extreme craſſum eſtimatum tenue: aduerſum extreme tenue collatum craſſum cõpellat̃. Et ſi ita inaudiamus perpenſio talis euadet. Quibus cum vrina nõ tenui prelata corpuſcula exeunt: in renib⁹ affectus eſt. Si eniz tenuis vrina excernitur: totum genus venulẽtius perpeſſum eſt. Ceterum cum ipſiz ſenſum ꝑxima ſententia indicabit.

VERSIO LEONICENI.

carũcule ſepius a me viſe ſunt in illis febribus in quibus: ꝛ que ſunt ſimilia orobis ſedimina cõſpiciuntur: ſanguine craſſo in renib⁹: aut in epate exuſto. Non tamen veras carũculas vnq̃ͣ vidi cum vrina exeuntes. Puto igitur poſſe cõtingere: q̃ craſſa vrina ab ipſo dicatur: que ſm naturaz eſt mediocris. Hec enim tenui quodãmodo opponitur. Neq̃ nos latet q̃ proprie quidez ſm exceſſius oppoſitiones ita nominant̃: per abuſionem autem / ꝛ medio / ꝛ mediocri: extremoꝛũ nomina tribuũtur: cum ꝛ ad maxime craſſuz / tenue / ꝛ ad maxime tenue / craſſum / noiet̃. Qð ſi ita audiuerimus: ſmo talis erit. Quib⁹ in vrina que tenuis nõ eſt ea que diximus exeunt: renuz eſt paſſio: ſi ḋo vrina ſit tenuis: totũ venoſum patit̃ genus: eũdem intellectũ mihi videt̃ etiã in ſequẽti oſtẽdere aforiſmo.

Medio ꝛ mediocri extremoꝝ noīa ꝑ abuſionẽ tribuuntur.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. LXXVII.

Quib⁹ in vrina pingui exiſtente furfura mingũtur, his veſica ſcabit.

Urina tenuis non ex qualitatibus eſt venarũ bonis: non tenuis ḋo ſed mediocris: quam Hippocr. pinguem dixit: quicq̃d autez cum vrina exeat in renibus vel veſica eſſe paſſionem ſignificat: ſicut Hippocr. dixit. Quibus in vrina pingui exiſtente mingũtur furfura cum hic nõ ſint de vena: conſtat eſſe de veſica: q̃a non eſſe de renibus dictuz eſt ſuperius: de vena ḋo non eſſe: temperamentum monſtrat vrine: tamen aliquando exit de vena: ſicut de veſica ex ſanguinis incenſione que fit ex caloris vltimitate qui ſanguis ſi groſſus ſit plus feſtinat incẽdi: maxime ſi ſit ſicut fex vini: quam fecem nigruz humorẽ medici vocant: ꝛ ſicut in ſcabie excoriatur cutis ſuperficies corio tyrie aſſimilata: itidem ꝛ interiora mẽbra interius paſſa. Si ergo vena vel veſica ſcabiat: neceſſe eſt vt cum vrina exeat cortex ſicut furfura: poteſt autem per vrinam intelligi: vnde cortex venit. Si enim vrina eſt tenuis paſſio eſt in venis: ſi ḋo non tenuis / in veſica erit.

Furfura etiãz de venis eſſe poſſunt.

Aforiſmus. LXXVII.

Quibus cum vrina craſſa furfurea quedam exeunt: ijs veſica ſcabie affecta eſt.

Si tenuis vrina fuerit: per naturã vene nõ habent: ſi tenuis non fuerit: ſed modice cõſtans: qualis nũc inaudienda eſt craſſa: que cum tali vrina emittunt̃: circa renes aut veſicã affectionez oſtẽdũt. Cum enim de venis eat vrina: tum autez deſtillet per renes: porro colligat̃ in veſica: quicq̃d in ea cõparet preter nãm / aut in venis / aut in ſedibus renuz aut in veſica vitium infeſtare ſignificabit: quõ hoc in loco furfurea prouenictia ſcabie veſicam eſſe affectã ſignant: quotiẽs nullã vene traxerint labem. Feruntur enim ex illis interdum furfurea: quãdoq̃ / q̃ tunicula carnz affecta: pinde quaſi veſice tergus ꝑpeſſum ſit: nõnunq̃ͣ q̃ ſanguis ob ardores amburitur. Porro ad eam rem aptior paratiorq̃ ſuccus craſſus vniuerſus exiſtit: maximeq̃ qui ceu fecula ꝛ cenum ſanguinis eſt: quẽ noiare ſuccum atrabilariũ ꝯſueuimus: vt enim facies cutis (quã appellãt vltimaz autem) per ſcabiem tenue quiddaz dimittit qualis eſt ſerpẽtum ſenectus: ita ſi qua corpis parte interna talis affectio fatigat qualem externa cutis traxit: affectiõis quoq̃ accidẽs non abſimile erit. Ita efficitur vt ſi vene ſcabie laborãt ꝛ veſica ſcobes fruſtratim ꝛ ramenta furfurea cum vrina ꝑueniant. Ceterũ id interſtinguit tenuis: ꝛ item craſſa vrina: quẽadmodũ dictuz iam eſt: tenuis enim infeſtare noxam in venis: nõ tenuis in veſica ſignificabit.

Aforiſmus. LXXVII.

Quib⁹ in vrina craſſa furfurea quedã ſimul exeũt: his veſica ſcabie laborat.

Quando vrina tenuis fuerit: haud ſm naturã vene ſe habent. Cum ḋo nõ tenuem: ſed mediocrez habuerit ſubſtãtiam in quo ſignificato craſſa accipere oportet hoc loco: ea que ſimul cum tali vrina excernunt̃ circa renes: aut veſicam paſſionem oſtendunt. Cum enim ex venis vrina veniat: in renibus autez percolet̃: in veſica ḋo aggregetur: quicq̃d in ea preter naturam apparuerit / aut venas / aut renes / aut veſicaz male ſe habere indicabit: ſicuti ꝛ nũc furfurea: veſicam ſcabie laborare: quando vene multum affectuz habent. Feruntur enim et ex ipſis aliquando furfurea cum carnz tunica patitur: quẽadmodũz ꝛ veſice: vel cum ſanguis qui in ipſis cõtinet̃ a febre ardente peruritur. Aptior autez ad hoc eſt quicũq̃ humor in eis craſſior exiſtit: ꝛ magis qui veluti fex ſanguinis eſt: quem ſolemus humorez melãcholicũ nominare. Sicuti enim cutis ſuperficies quam cutem ſuperiorez nominãt: in ſcabie lepra / atq̃ lichienibus tenue quid abijcit: quale qð ſerpentum ſenectus nominat̃: ſic vbi in partibus interiorib⁹ ea que eſt veluti cutis tale aliqd patit̃: et caſus erit paſſionis ſimilis. Hac ratione igit̃: ꝛ vene ipſe / atq̃ veſica ſcabie laborantes furfureos cortices vna cum vrinis emittent. Diſtinctio aũt fiet ex tenuitate / ac craſſitudine vrine: vt antea diximus. Tenuis.n. vrina venas / non tenuis aũt veſicã pati indicabit.

Quib⁹ cũ vrina craſſa furfurea qdã excũt: his veſica ſcabie affecta eſt.

Cortices furfurei i vrinis ex veſica ꝛ ex venis egredi pñt: ꝛ quõ ſit eo diſtinctio.

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. LXXVIII.

(Vide 10° pᵗ. ca° p°. char. 206. col. p°.) Quicūq; ſanguinem ſponte mingunt: his de renibꝰ vene rupturam ſignificat.

Qđ ſponte .i. ſine cauſa dixit, vel ſine manifeſta cauſa exteriori, vel ſubita ſine precedentibus accidentibus poteſt intelligi: ſicut videmus vulnera in veſica côcreari: impoſſibile eſt enim ibi venam crepari ꝓpter multitudinem ſanguinis: ſicut ſolet in renibus eadem cauſa fieri: neq; enim ſanguis in veſice colatur venis: ſicut in renibus perpenditur colari: neq; ad eam ſanguis effluit: niſi quantum ad eā; nutriendam ſufficit. (Impoſſe ē veſice venas ꝓpē multitudinē ſāguinis crepari.) Vene aūt cum crepantur ſanguis exit purus ſanus ꝛ ſubitus: cum aūt tātum perforentur non inde ſanguis emittit: ſed ſicut ſudor: ꝛ paulatim ſtillans egreditur: ꝛ vrina q̄ſi ſanguini eſt mixta. Aliquando tamen ſanguis de veſice venis exit corroſis: ſed antecedūt ſigna ꝙ veſica ſit vulnerata. ſ. dolor ꝛ ſanies in locis ſuis: ꝛ aliquādo fruſta de veſice ſubſtātia. Bonum ergo eſt per ſponte intelligi ſubito: ſed nō ſine cauſa manifeſta. Aliquando ꝛ de renibus ſine exteriori cā multus ſanguis egreditur: cum vene in eis crepant: vel cum ſanguis in eis augmentatur: vel ex nimio ſaltu: caſu quoq; vel percuſſionibus.

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. LXXVIII.

Quicūq; ſpōte ſanguinem mingūt: ijs venulam ruptā; eſſe in renibus ſignificatur.

Verbū; ſponte, id pōt qđ valet ſine cauſa exteriore: ꝛ itē qđ penſat ſtatim nullo accidēte pregreſſo qualia ob veſice exulceratione ꝯtingūt. Nā per eam fieri non pōt vt vene dehiſcant ob ſanguinis copiam ꝯfluētis: quēadmodū in renibus accidere ſolet. Nō enim ſanguis per venas eius deſtillat: ſed qđ ſit ſatis ad alimoniā tāntmodo ſuppeditat. Ad hec vene in veſica nuſq̄ nude inueſteq; ꝛ improtecte ſunt, aut inobfirmate: veluti que in renum vētriculos influunt. Queq; ꝛ ob craſſū ꝛ copioſum ſuccum dehiſcūt ſcindūturq;. Si igitur ſcindūtur exq̄ſita rōne ſanguinis vacuatio comitat: ſi dehiſcant ora non vniuerſum ꝓfundit ſanguis: ſed potiſſimu; ſi puſilla dehiſcētia eſt: ſed ſenſim tenuior inſtillādo totam vrinam cruentā reddit. Porro ſanguis (vt docui) venulis in veſica deroſis vacuatur: ex quo ſigna exulcerationis veſice ꝓcedunt: id eſt tum dolor qui ibi loci affligat: atq; etiam puris ſecretio: ꝛ item ipſius corporis veſice q̄ſi minutie ꝛ ſegmina ꝓdeunt. Quocirca ꝓſtat inaudiri v̄bū; ſponte pro illo ſtatim ꝛ ſine cā manifeſta. Nā; ex renibus ſepe ſanguis etiā ſine cauſa manifeſta ſecernitur côceptaculo ob ſucci copiam erupto. Eſt quando atroci exilitione, caſu, verbere.

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. LXXVIII.

Quicūq; ſponte ſanguinē mingūt: his a renibus venulam ruptam ſignificatur.

Qđ dicitur ſponte pōt idem qđ ſine cauſa exteriore oſtēdere: poteſt et qđ veluti repente nullo caſu ꝑcedente quales apparent veſica vlcerata. In ipſa enim venā; rūpi ex influentis ſanguinis abūdātia: quēadmodū in renibus eſt īpoſſibile. Neq; enim per eius venas ſanguis percolat: ſed ſolum tātum quātū; ipſi ſufficiēs cōtribuitur. Preterea: neq; vene que in veſica nude, aut inſtabiles natura ſunt: ſicuti que renū; ventres ſubintrant quarū; ora aperiunt: ꝛ que aliquando diſrūpuntur ꝓpter humorꝝ multitudinē: ac craſſitudinem qui in ipſis continent. Diſruptio itaq; purio ſanguinis facit euacuationē. Ora autem aperta nō vniuerſum ſanguinē; effundūt: ꝓſertim cum parua eſt apertio: ſ; paulatim, atq; tenuius percolant: vnde totā vrinam ſubſanguineam efficiūt. Fit aute;: vt dixi: ꝛ venis veſice ex exeſione laborantibus ſanguinis euacuatio: quā; antecedūt vlceris ſigna in veſica exiſtētis: hoc eſt ꝛ loci dolor, ꝛ pus, ꝛ ipſius corporis veſice: q̄da; veluti fruſtula. Hac ratione igitur melius verbū, ſponte, pro, repēte, accipe: ꝛ nō pro, ſine cauſa manifeſta: ſiquidē ſanguis ex renibus ſepius: ꝛ ſine cauſa excernit manifeſta: vaſe ex multitudine rupto: ſ; aliquādo ob ſaltum vehemētiorem: vel ex alto caſum, vel ictum.

THEO doꝛi traductio.

Quicūq; ſpōte ſanguinē mingunt: his venulam ruptā eē in renibꝰ ſignificat.

(Vene veſice ex abūdantia ſanguinis rūpi non pñt.)

(Ex venis veſice corroſis ſanguis fluere poteſt.)

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. LXXIX.

(Vide 10. pᵗ. cap. 2°. char. 323. col. 3°.) Quibuſcūq; in vrinis arenoſa ſubſtāt ſedimina: his veſica, aut renes lithiaſim hñt.

Nō eſt neceſſe arenam mingentibus ꝙ lapis in veſica ſemꝑ côcreet: aliqñ enī; ꝛ in renibus ḡnatur: error autē in h̄ aforiſmo eſt aptus: ſed aut Hippo. medietatē aforiſmi ꝑtermiſit: aut poſt librū cu; ſcribēs hoc neglexit: q: vbicūq; côcreat lapis: non ex neceſſitate vrina arenoſa exit.

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. LXXIX.

Quibus in vrina deſident arenoſa: ijs calculo veſica laborat.

Non oīno veſica: ſed etiam renes ita efficiūtur. Quam ob rem menda per ſniam perſpicua eſt. Aut q: Hippocrates ipſe partem ꝓpenſionis dimidiam ꝯtēpſit: aut a pmo ſtatim librarius omiſit per incuriā. Seu enī; in renibus, ſeu in veſica ꝯſiſtāt calculi cum vrina arenoſa euenūt.

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. LXXIX.

Quibus in vrinis arenoſa ſubſiſtūt: his veſica laborat calculo.

Non oīno veſica laborat: ſed contingit ꝛ renes: quare maniſeſte errat aforiſmus: ſiue q: Hippocrates ipſe dimidiam parte; ſermonis neglexerit: ſiue quia primus librarius omiſerit. Siue enim in renibus, ſiue in veſica calculi generentur: vna cum vrinis exeunt arenoſa.

THEO doꝛi traductio.

Quibꝰ in vrina decidēt arenoſa: his calculo veſica laborat.

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. LXXX.

Si ſanguinem mingūt, aut trūbos ꝛ ſtrāguriam hñt: ꝛ dolor incidit in pectinem ꝛ ſub vētre piteneon, circa veſicam dolorem ſignificat.

Finis huius aforiſmi inuenit ſcriptus duobus modis: alij enim dolorem ſcribunt: alij paſſione;: ſed nulla verborum horum eſt differentia. In aliō eſt error: cum enim circa veſicam

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. LXXX.

Siqs ſanguinem mingit ꝛ grumos et guttatim emittit vrinam ac dolore ad vētrem imū ꝛ pectinē ꝛ feinē vexat: morbis, circa veſicā laborat.

Sententie finis bifaria; perſcripta eſt in quibuſdam exēplaribus: morbo circa veſicam laborat: in alijs dolore circa veſicam laborat. Nec fere diſſident ſcriptiones: ſ; ambe vitioſe ſunt in

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. LXXX.

Si ſanguinem mingāt: aut grumos, vel ſtillicidiū vrine habeāt: ꝛ dolor in imu; incidat vētrem, ꝛ pectine;, ꝛ femen, circa veſicā labor eſt.

Duobus modis finis ſcribitur aforiſmi: in qbuſda; exēplaribus, labor eſt: in quibuſdā, morbus eſt: ꝛ fere in hoc nihil inuicem ſcripture differūt. Cōmuniter aute; ambe errāt: ſiquis intelligat

THEO doꝛi traductio.

Siqs ſanguinē mingit ꝛ grumos et guttatī; emittit vrinam ac dolorē ad vētrem imum ꝛ pectine; ꝛ femen: vitijs veſice laborat.

TRANSLA. ANTIQVA

ſicam Hippoč. dixit paſſioneꝫ in veſica ſolum eſſe intelligūt. Sed tamē paſſio iſta omni inſtrumento vrine eſt cōmixta: id eſt veſice renibus: et vijs vrine que inter renes ⁊ veſicaꝫ dicte ſunt eſſe: bonuꝫ ergo eſt ex verbis ſuis intelligi circa veſicam: nō ſolum in veſica: ſed in ceteris vrine inſtrumētis: qđ ſi intelligatur planior erit ſenſus aforiſmi: nō enim dixiſſet circa veſicā doloreꝫ: ſed in veſica.

TRADVC. LAVRENTIA.

ſunt in cōmune ſiquis inaudiat circa veſicā dixiſſe Hippocrateꝫ veluti ſi veſicam ipſam ſcripſiſſet: ſiquideꝫ relata accidentia promiſcue meatibus vrinarijs oībus tribuūtur. Tum veſice ⁊ renibus: tum etiaꝫ meatib⁹ qui vrine mādari preſcriptiqꝫ ſunt. Ita igitur rectius inaudiri debet verbuꝫ circa veſicā: nō vt ipſa veſica tātūmodo ſignificet: ſed cum ea quoqꝫ cōiuges partes itelligant. Porro vt hūc in moduꝫ ſnīa potius intelligēda ſit pxima ſnīa indicabit: in qua non ait morbo circa veſicaꝫ laborat: ſed exulceratio veſice ſignificatur. Tamēſi plurimuꝫ referat: dicat ne ipſam veſicam ſimpliciter ſolam affici: an circa ipſam vitijs infeſtari.

VERSIO LEONICENI.

intelligat circa veſicā ab Hippocrate dici: quaſi ipſam veſicaꝫ laborare dixiſſet. Nam hi quos memorat caſus cōmunes ſunt omnibus que vrine ſeruiunt inſtrumētis, veſice, renibus, vrinarijs meatib⁹. Meli⁹ itaqꝫ hoc modo: que circa veſicaꝫ, acciperetur: non tanqꝫ ſola veſica ſignificetur: ſed ⁊ partes que illi annectūtur. Adhuc auteꝫ magis: vt ita accipiamus: hortabitur ſequēs aforiſmus: in quo non que circa veſicam egrotare dicit: ſed ipſius veſice eſſe exulcerationem: cum non idem ſit pati aliquid ipſam veſicam, enūtiare: vel que circa veſicam.

Aforiſmus. LXXXI.

Vide. 10. pl. ca⁹ p⁹. ther. 206. col. p⁹.

Si ſanguinē, aut pus mingunt, aut ſquamas: et odor grauis ſit, veſice vlceratione ſignificat.

Signa ppria vlcerationis veſice.

Sanies ⁊ ſanguis commixta in oībus inſtrumētis vrine ſignificāt eſſe vulnera: ſed fetor proprius eſt veſice morbus: ⁊ magis ſquame. Inuenitur autem in libris pluribus. Qui mingūt ſanguinem ⁊ ſaniem. ⁊ in pluribus, Vel ſanguinē, vel ſaniem: quorum quodcūqꝫ ſit vlcerationeꝫ portendit: tamen prior intentio vtrūqꝫ teſtatur, vel ſemel ſanguineꝫ, vel ſemel ſaniem.

Aforiſmus. LXXXI.

Siqs ſanguinem, aut pus, aut ſquamulas mingit: ⁊ cuꝫ graueolentia in vrina exulceratio veſice ſignificat.

Sanguinē ⁊ pus emitti per vrinā: prorſus cōmune ſignū vrinarijs opificijs tribuitur. Graueolentia autem quā fedus oſtēdit odor atqꝫ impenſius ſquamule: ppria ſigna puatim veſice debent. At ꝯo in multis codicibus ſcriptum offendas: ſiquis ſanguinem ⁊ pus mingit: in quibuſdam ſiqs ſanguineꝫ, aut pus mingit. Porro ſignabit ſcriptura vt copula, aut, diſiungat: ita vt ſi vtrūlibet ex dictis extitat: exulceratio ſignificet. Altera autem gemina cōuenire ⁊ concurrere ſignificabit, aut ſimul inter ſe, aut vicibus cōmutatis.

Aforiſmus. LXXXI.

Si ſanguinē, aut pus minxerit, aut ſquamulas: ⁊ grauis odor adſit veſice exulcerationem ſignificat.

THEOdori traductio. Siqs ſanguinem, aut pus, aut ſquamulas mingit: ⁊ cuꝫ graueolētia i vrina: exulceratio veſice ſignificat.

Sanguineꝫ quidem ⁊ pus: vbi quis minxerit omnium inſtrumētorū que vrine obſeruiūt ſunt ſigna cōmunia. Odor autē grauis hoc eſt moleſtus: adhuc auteꝫ magis ⁊ ſquamule ſunt propria veſice. In pluribus igit exēplaribus. Si ſanguinem ⁊ pus minxerit: ſcriptum inuenitur. In quibuſdam ꝯo. Si ſanguinē: vel pus minxerit. Oſtendet autem hec ſcriptura ſcđa cōiunctioneꝫ, aut, eſſe obdiſiunctiuam quaſi vtrūlibet horū que dicta ſunt ſignificet vlcerationem: altera ꝯo vult ambo aſſidere, vel ſimul inuicem, vel alternatim.

Aforiſmus. LXXXII.

Quibus in vrinali via puſtule naſcuntur: ſanie facta ⁊ erupta, ſolutio fit morbi.

Iſte aforiſmus ex nimia ſui breuitate videtur eſſe ſuperfluus: nulli eniꝫ dubiū eſt quin apoſtemate in vrinali meatu nato: ⁊ facto ſanioſo et erupto: fit morbi ſolutio: ſed inueſtigās pſpicaciter inuenit vtile eē puſtulas has ſemper ſequi ſtranguria: quibus ſolutis: ⁊ ſtranguria ceſſabit: ſed oblitus ſum cuiuſdam rei: de qua ſophiſte me redarguēt. Sed forſan Hippocr. voluit niſi ſanie facta vel erupta ſtranguriam non ſolui. Aliquando enim in his locis puſtulis natis: non tamen ſanies fit: ſed potius puſtule per ſe deficiunt. Sed Hippoč. vtrūqꝫ intēdens hāc ſubintulit quaſi planiorem.

Urina

Aforiſmus. LXXXII.

Quib⁹ in vrinaria fiſtula tubercula oriūt: ijs ſuppuratōe facta ⁊ eruptiōe leuat dolor.

Nimia perpēſionis breuitas facit: neqđ cōmentatione dignū exhibere ſententia videat: prōptiſſime eniꝫ incognoſcas licebit ſi in vrinario meatu ex genitali (hūc enim vocant fiſtulam vrinariā) tubercula conſiſtāt: vt facta eruptione leuetur dolor. Sꝫ ſi curioſius introſpicis ⁊ diligētius res digna profatu indicatur. Quandoqꝫ enim ſubſiſtit vrina ob tuberculum iſtiuſmodi. Ut igitur talis tuberculi eruptione facta deſinant affectus: qs non videt? Sed illud vocari pōt in queſtionē: num velit fieri eruptionē cōſiſtentis inibi tuberculi dūtaxat: an ppterea quia parte plurima ita accidit. Nam ⁊ diſiectione tuberculuꝫ aboletur: an exēpluꝫ ſolutionis vnū ſcripſit eruptionem: id quod verius ⁊ iuſtius credo.

Mictio

Aforiſmus. LXXXII.

Quib⁹ in vrinaria fiſtula tubercula naſcunt: his ſuppuratiōe facta, ⁊ eruptiōe, ſolō.

THEOdori traductio. Quib⁹ in vrinario meatu tubercula oriuntur: his ſuppuratiōe fcā ⁊ eruptiōe leuat dolor.

Ob ſermonis breuitatē nihil effatu dignuꝫ hoc haberi aforiſmo ſuſpicabit quiſpiam. Prōptum enim eſt vnicuiqꝫ intelligere ꝙ in meatu vrinario qui in pene eſt (hūc enim meatum fiſtulam vrinariam nomināt) ſi cōſiſtant tubercula: ⁊ mox rumpantur, fieri ſolutioneꝫ. Uerum ſi diligētius aiaduertimus maius aliquid ex eo oſtēditur. Cōtingit enim vrinam aliquādo retineri ob tale tuberculū: ex cuius diſruptione ſanitas pculdubio ſequet. Uerum ex dictis quedaꝫ dubitatio ſuboritur. Utrum ſolū velit hec que in ħ loco ſunt nata tubercula rumpi: vel ſepius quidē hoc accidere: fieri tamen poſſe vt etiaꝫ diſſoluantur: vel exempluꝫ ſolutionum vnuꝫ hoc aliquod ſcripſit: diſruptionem qđ verius exiſtit.

Mictio

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. LXXXIII.

Vide 6ᵒ col. cap. 2ᵒ. char. 83. col. 4ᵒ.

Urina multa facta noctu: modicū ſeceſſum ſignificat: ꝛ econuerſo.

Nulli dubiū eſt quin cū humiditas multa de ventre in venas effluat egeſtionē deſiccet ꝛ minuat: qḋ conſtat: q: cum exit cū fece cibi egeſtio liquidior ꝛ maior fit: ꝛ vrinā palam eſt minorari. Hoc aūt innuit vt mōſtraret qualiter ſiccitas ꝛ effluentia ventris medicentur: ſm ꝙ expedit. Cum ergo liqdior eſt vēter: ꝙ̄ oportet potius minuiꝫ: ꝛ ad veſicā deriuatur: ſi aūt fit ſiccior/potius maioreꝫ: ꝛ quantū poſſumus ne in venas exeat ꝓhibeatꝫ. Ducitꝫ. n. nūc per vrinā: qḋ ꝑ ſeceſſum debebat duci. Noctu aūt dixit: q: nūc eſt tēp᷒ digōnis.

Diminutio potus vētrem ſtipticat. Maioratio aūt liquidū facit.

Explicit liber quart᷒ afoꝛ. Hippo. ſm antiquā trāſlationem.

Gal. Pergameni in Hippocratis afoꝛ. Liber Quintus ſm antiquā Coſtantini africani tranſlationem.

Aforiſmus. I.

Spaſmus ex ellebo ro, moꝛtale.

Vide hᵒ col. c. 7. char. 14. col. 3. ꝛ pro aliis quos ſequentibus: et char. 16. col. 4ᵒ. Et lib. 6. c. 1. char. 114. col. 2ᵒ. ꝛ pro cōmēto tī.

Conſuetudo fuit antiquoꝝ: cum dicerent elleborum abſolute intelligere album: quem inquiūt qui biberit: ꝛ ſpaſmus purgationi ſuperuenerit, moꝛtale. Sed tamē hoc accidens in initio purgationis non moꝛtale erit: ſicut alie potiōes ſunt moꝛtales: que cū fuerint ebibite ſunt ilico ſuffocātes: periclitantur ergo cum nimium moueantur: ꝛ anguſtiēt in vomitu: vnde neruus patitur ex cerebro deſcēdēs ori ſtomachi coniūctus: ꝛ per eum neceſſe eſt os ſtomachi patiatꝫ. Videmus enim multotiēs homines patiētes in oꝛe ſtomachi maximum doloꝛem habere: qui tamen elleboꝝ non biberūt: ex doloꝛe autē illo ſpaſmus ſupuenit: ſicut videmus in quodam iuuene eruginem eris vomēte. Certius enim erugo eris vocatur ꝙ̄ vomitus. Fuit enim erugo in coloꝛe liuida: immo omni qualitate cōmota: qua erugine vomita ſpaſmus ſubſecutus eſt: erugine ħo purgata ceſſauit febris: ꝛ ſtatim a ſpaſmo liberat᷒ eſt. Poſſibile eſt ergo ſicut diximus vt bibentes ellebo ꝝ album ſpaſmū patiantur propter colligantiam oꝛis ſtomachi ꝛ nerui in doloꝛibus. Aliquando propter nimiam inanitionē patiūtur

Bibētes elleboꝝ poſſunt ſpaſmum incurrere multis modis. Vide 3ᵒ unc.

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. LXXXIII.

Mictio noctu copioſe facta: exiguam foꝛe deiectionē ſignificat.

Quam neceſſe ſit diducto ventris humoꝛe deiectionem foꝛe exiguam: cuiuis perſpicuū eſt. Sed etiā illud quoq; oſtēditur: vt ſi exeat cum excrementis humidioꝛ reddatur aluus: ꝓindeq; plura deyciet. At vrina exigua excernetur. Ceterū indicat hec ꝓpenſio: quo nam modo reſoluta aluus/aut adſtricta curari queat. Nā vbi plus equo reſoluitur aluus: potio exigua adhibenda eſt: atq; in veſicam auocāda. Contra vbi ſubſtringitur potio copioſa precipienda eſt: et diductio quo ad eius fieri poteſt inhibenda.

Finis libri quarti afoꝛ. Hippo. ſm traductionem Laurentiani.

Galeni in ſentētias Hippocratis Liber Quintus īterprete Laurentio laurētiano Florentino.

Aforiſmus. I.

Conuulſio a veratro, letalis eſt.

His qui ſumpſerint veratrū cādidū. vꝫ. id eniꝫ ſimplr̄ ſolitiuimus noiare veratruꝫ nō quēadmodū atrū cū adiūctione. His igiꝫ a purgatiōe ſi ꝯuulſio extiterit, letale eſſe aꝛ eis docet. Nō. n. euenit ſter initia purgationis duꝫ ſtrāgulationis ꝑiculū iminet: ſꝫ quoties lacerantꝫ cōminuūturq; validius atq; īmanius diffluūt euomentes potiſſimū ob ipm̄ vomitionis rigoꝛē: ꝓpeſſis neruis qui vētriculi oſtiolo ꝯſentiunt: ꝛ ꝯfoꝛtes ꝓpeſſionis euadūt. A quo vidimus aliog ſi moꝛdeatꝫ imitius incidē ꝯuulſioneꝫ: qūo adoleſcētulo deuomēti eruginē. Nā recti᷒ nitidiuſq; dicūtes eruginē haudquaꝙ̄ eruginoſam. Sꝫ eruginē iſtiuſmodi vomitionē. Siqdeꝫ erat tanꝙ̄ pura mūdaq; ꝛ ſincera erugo noie nō turbida nō ambigua: ſed oppido ꝙ̄ floreſcens ꝛ vigēs. Sed per vomitionē cōuulſum eſt coꝛpus totū ꝛ febris: ꝛ cōuulſio collapſa ſtatim erugine vacuata recuſſaq;. Poꝛro talis erat mā ꝑ vomitionē reiecta velut ſi coꝛpata aque erugine ꝓbatiſſima conſtitiſſet ex vtriuſq; tēperamento qḋ defruti coꝛpulētiā obtineret. Itaq; fieri pōt vt ſi conſoꝛs ꝓpeſſionis ſit vētriculi oꝛificiū accidat ꝯuulſio: ſiꝛ veratruꝫ cādidaꝫ

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. LXXXIII.

Mictio noctu plurima facta: paruam ſignificat deiectionem.

Qḋ qdeꝫ nectium ſit vētris humoꝛe diſtributo minoreꝫ fieri alui deiectionē vnicuiq; manifeſtū: ſed cum hoc: ꝛ vna illud apparet: ꝙ eo vna cū cibis exeunte: aluus qdeꝫ humidioꝛ fit: atq; ideo plura deyciet. Urina ħo paucioꝛ excernetꝫ. Docebit auteꝫ nos hec ipſa ratio: ꝛ alui fluētis: ꝛ ſicci remedia. In qbus enim ſupramodum humida aluus depꝛehēdiſ: his potus minorē exhibebimus: ac preterea illi viaꝫ ad veſicā parabimus: in qbus ħo ſiccioꝛ: et plus dabimus potus: ꝛ diſtributioneꝫ quātum fieri poterit pꝛohibebimus.

Finis liber quartus afoꝛ. Hippocꝛ. ſm verſionem Leoniceni.

Galeni in afoꝛiſmos Hippocratis Liber Quint᷒ interpꝛete Nicolao Leoniceno Vicentino.

Aforiſmus. I.

Conuulſio ex elleboꝛo, letalis eſt.

His qui elleboꝝ acceperūt: album. ſ. Hūc enim ſimplr̄ elleboꝝ noiare cōſueuerunt: non ſicuti nigrū, cum adiectione: his inquā ſi expurgatione ꝯuulſio aduenerit: caſum ait eſſe letaleꝫ. Fit enim nō ab initio purgationis: qū ꝑiculuꝫ eſt ne hō ſtrāguletꝫ: ſed qū vomētes vehemētius lacerantꝫ: ꝓpter ipſam qdeꝫ maxime que fit in, moꝛbus diſtētioneꝫ laborātibus neruis: ob illā quā hñt cum oꝛe vētriculi patiēdo ſocietatem. In quo ꝛ alias vidimus: vbi foꝛtius moꝛdetꝫ/fieri conuulſiones: ſicuti adoleſcenti: qui eruginem euomuerat. Preſtat eniꝫ eruginē: nō eruginoſuꝫ vomitū illū noiare. Erat enim talis: qualis que vera erugo nominatꝫ floꝛētiſſimus: veruꝫ inter vomēdum totuꝫ coꝛpus ꝯuulſum eſt: ꝛ erugine euācta febris ſtatim: ꝛ cōuulſio ceſſauit. Tale auteꝫ erat qḋ euomuerat: ſicuti ſiqs optimā erugineꝫ aqua perfunderet: adeo vt ex coꝛuꝫ vnione talis ſuba exultaret: eiq; de fruti craſſitudinē repꝛeſentaret. Nō impoſſibile eſt igiꝫ: vt dixi: ꝛ per cōpatiēdi ad os vētriculi ſocietatem/fieri cōuulſionem ex elleboꝛo albo: ꝛ hec foret ꝯuulſio minus ꝑiculoſa. Cōtingit aūt ꝛ ꝓpter ipſam euōneꝫ ſupramodum

THEO. doꝛi traductio.

Mictio noctu copioſe ſed exiguam foꝛe deiectionē ſignificat.

THEO. doꝛi traductio.

Conuulſio a veratro, letalis eſt.

Multis modis cōuulſio fit ex elleboꝛo: ꝛ q̄ ſanabilis ſit: ꝛ que non.

TRANSLA. ANTIQVA

eiꝰ pꝰ ca. 6. de buiꝰ ſpeciebus ſpaſmi.

patiũtur ſpaſmum bibentes ellebo/
rum album: ſicut accidit ſepe vomẽ
tibus choleram ac habentibus ſolu/
tionem nimiam: vnde in ſuis corpo/
ribus quedam mẽbra: ⁊ maxime la/
certi ſpaſmant. De plenitudine aũt/
ſpaſmum monſtrauit eſſe curabilez:
ſed de inanitione neruoꝝ ⁊ de coꝝ
deſiccationibus ſpaſmus eſt incura/
bilis. Aliquando quoqꝫ ſpaſmus eſt
ex colligantia in dolore quem negle/
xiſſe eum non debemus exiſtimare:
cum enim prius dixerit ſpaſmuꝫ de
inanitiõe ⁊ plenitudine fieri: ille etiã
qui eſt ex colligantia intelligit: ⁊ ali/
quando etiam ſingultus venit ꝓpter
dolorem ⁊ pũctionem ſtomachi vel
meri: hoc autẽ genus ſpaſmi ex elle/
boro ſolet naſci: non tamen Hippo.
nominauit: ſed poſſumus intelligere
hunc ſpaſmum eſſe de inanitione: qꝛ
omnis res pungitiua eſt deſiccatiua:

Qui ſpaſmꝰ ex elleboro veniẽs ſit curabilis: ⁊ q non.

hec ſunt genera ſpaſmorum ex elle/
boro venientiuꝫ: neqꝫ aliquis eſt cu/
rabilis: niſi qui cum dolore: ⁊ pũctu/
ra propter motum vomendi venit:
qui enim eſt de ſiccitate incurabilis
eſt. Bene ergo Hippocr. dixit: cum
mortale dixit. Quidam enim ſpaſ/
mi ad curandum duri: vnus tamen
incurabilis eſt.

TRADVC. LAVRENTIA.

cãdidũ epotuꝫ eſt. Eritqꝫ talis ꝯuul/
ſio ꝗ̃maxime tolerabilis. Conuenit
ꝑterea: vt ob ipſam vacuationem ijs
qui ſupra modũ ꝑpurgantur accidat
ꝯuulſio: queadmoduꝫ p hilares eue/
nire ꝑſpicit. Tãtiſper enim corpus
vniuerſum: ſꝫ potiſſimũ in ſura mu/
ſculi ꝯuellunt. Quinetiã fieri põt vt
ob medicamẽti functionez trahẽtis
ad ſeſe neruoꝝ ſuccũ per vim ex tali
prauo affectu ſubſequatur cõuulſio.
Itẽqꝫ ſi veratri facultas interdũ cõ/
mouet in diductionẽ vehementius:
eſt qñ neruoꝝ mã violẽtius reſicce/
tur. At docuit Hipp. ꝯuulſionẽ fieri:
tum oppletione: tuꝫ etiã vacuatione
ꝑiũ. ſ. neruoſaꝝ quas hñt aĩantia ad
faciẽdũ imperꝰ iuxta deſideria ⁊ ap/
petitꝰ. He ſunt tentiones/copule/mu
ſculi/tendones. Nã queadmodũ cer
nimus in externis locis ac fidibꝰ que
tractu arctiore tenduntᷣ/ſiue ſiccentᷣ
admodũ ſiue copia humoris rigentᷣ:
ita aĩantiũ corꝑibꝰ infeſtare ꝯuulſio/
nẽ ꝑ repletiõe ꝓ̃o ſile eſt. Cõſtat ꝑte/
rea: vt que de replõne affligit ꝯuul/
ſio: ea poſſit curari vacuatione. Con/
tra ſi ab euãtione neruoꝝ ſiccitateqꝫ
venit ad ſanitatẽ ꝑduci nõ admodũ
põt. Ceterũ accidit vt docui ꝯuulſio
ex ꝯſenſu cõicatuqꝫ: ⁊ velut quadaꝫ
ꝑiũ ꝯſpiratiõe quã minime credas
ab Hippocrate ꝑtermiſſam. Etenĩꝫ
ꝯuulſionẽ que infeſtet ꝑmaria rõne
explicuit dum fieri ꝯuulſionẽ vacua
tione replõneqꝫ ſanxit. Quinetiã vẽ/
triculus: vbi ꝑmordetᷣ iterdũ ſingul/
tiet: atqꝫ videri põt vt nerui eodem
modo afficiantᷣ: incidatqꝫ conuulſio
nõnunꝗ̃ ijs qui perpurgantᷣ veratro
nequaꝗ̃ Hippoꝰ perſcripſit: niſi me/
dius fidius dixerit ꝗſpiaꝫ eã ꝯſiſtere
vacuatiõe edacis ſucci qui areſaciat
vacuetqꝫ. Hactenus formule cõuul/
ſionũ quas veratrũ arreptũ ꝯcinnat.
Ceteꝝ que morſu affligit aut attẽtis
neruis: ex vomitione diſcutitᷣ: ea ꝓ̃o
quã ſiccitas fecit irremediabilis pe/
rimit. Merito igitᷣ genus talis ꝯuul/
ſionis vniuerſum letale eſſe Hippo/
crates docet. Naꝫ quedã, eius diſcri/
mina ſoluuntᷣ difficiliꝰ: vnuꝫ indecli/
nabile atqꝫ ineluctabile/nulla arte/
nullo ingenio/nullo ꝑiculo auertitᷣ.

VERSIO LEONICENI.

modum ipſis purgatis cõuulſionez
aduenire: ſicut ⁊ choleram patienti/
bus ꝯtractiones frequẽter adueniũt:
⁊ ſepius/ac maxime coꝝ qui ſunt in
ſuris muſculoꝝ. Sed neqꝫ ⁊ illud
eſt impoſſibile ꝓpter pharmaci effi
caciam: ex neruis humiditates ad ſe
attrahentibꝰ ex hac paſſione fieri cõ/
uulſionem: ſed ⁊ ellebori aliquando
vi ad ſui diſtributionez impulſa ve/
hementius: ꝯtingit neruoꝝ ſubſtãtiaꝫ
violẽtius exiccari. Ipſe enim nos do
cuit Hippo. ꝙ fit cõuulſio ex reple
tione: ⁊ inanitione corpoꝝ: videlicet
neruoſoꝝ: a ꝗbus ſm electionẽ mot
tus ꝑficiũtur. Sunt autez hec nerui/
ligamẽta/muſculi/⁊ tendones: ſicut
etiaꝫ in exterioribus videmus lora
⁊ chordas extentas vbi vehemẽtius
exiccentᷣ/aut multa madeant humi/
ditate: ſic ⁊ in corꝑibus aĩalium par
eſt fieri non raro ꝯuulſionẽ. Liquet
igitur ꝙ ex repletione conuulſio ſa/
nabilis eſt per euacuationez. Ea ꝓ̃o
que fit ex inanitione: ⁊ neruoꝝ ſicci/
tate non facile admittit curationem.
Fit autem vt dixi: ⁊ ꝓpter cõpatien/
di ſocietatem cõuulſio: quam nõ de/
bemus exiſtimare fuiſſe ab Hippo.
pretermiſſam. Eam enim que ꝑmuꝫ
fit cõuulſionem oſtẽdit: cum ait. Cõ/
uulſionem ex repletione/atqꝫ inani/
tione gñari: ⁊ ꝗdem nouimus etiam
morſus ratione fieri in ore ventricu/
li ſingultuꝫ: adeo vt quiſpiam: ⁊ ner/
uos iuidem pati exiſtimauerit. Et vi
debitur iſta cõuulſio his qui ab elle/
boro purgati ſunt: non dicta ab Hip
pocrate aliquando fieri: niſi per Io/
uem illam dixerit quiſpiam fieri ex
inanitione: cum humores mordaces
vim habeant exiccandi. Hi itaqꝫ mo
di ſunt coꝝ qui ex elleboro conuelluñ
tur. Sanatur autez ex ipſis: ⁊ qui ꝓ/
pter morſum: ⁊ qui ꝓpter diſtentio/
nem ex vomitibus fit: que autem ex
ſiccitate accidit inſanabilis eſt. Non
abſqꝫ ratione igitur totuꝫ hoc genus
Hippocr. ait eſſe letale: qm̃ nonnulle
eius ſpẽs cum difficultate ſanantur.
Una autem inſanabilis eſt.

ℭ Aforiſmus. II.

ℭ In vulnere ſpaſmus ſuꝑ/
ueniens, mortale.

ℭ Sicut ante ſpaſmũ de elleboro mor/
tale dixit: ⁊ piculoſum eſſe intendit: ⁊
plurimos tñ inde mori: ſic ⁊ hũc ſuꝑ/
ueniẽtem ex vulnere in ꝑncipalibus
membris facto: vt eſt cerebrum vel
epar/vel neruoſis locis teſtatur eſſe
mortale:

Non eſt neceſſe mori ex ſpaſmo vulneri ſuperueniẽti.

ℭ Aforiſmus. II.

ℭ Conuulſio a vulnere, leta/
lis eſt.

ℭ Queadmoduꝫ ꝑxima diſputatio/
ne letalez dixit cõuulſionem id pol/
lens qđ periculoſam perducẽtẽqꝫ ſe/
pius ad abolitionem: ita hoc loco cõ
uulſionem a vulnere noiauit letalẽ.
Nõ quia certam iteritionẽ impor/
tet atqꝫ

ℭ Aforiſmus. II.

ℭ Conuulſio ex vulnere, leta
lis eſt.

ℭ Sicuti in eo qui hũc antecedit afo/
riſmo: mortalem dixit eſſe cõuulſio/
nem: qđ idez eſt: ac ſi diceret pericu/
loſam: atqꝫ ad mortem ſepius termi
nantem: ſic ⁊ nũc eam que fit ex vul/
nere cõuulſionem letalez dixit eſſe:
nõ tanꝗ̃

THEO/dori traductio.

ℭ Cõuulſio a vulnere, letalis eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

mortale: ſed tñ quotieſcūq; ſupueneris non neceſſe eſt inde mori: plurimos ergo mori ⁊ nō oēs intēdit: ſicut ⁊ in plurimis locis ſignare mortē mortale dixit: ⁊ nō oēs dixit moriuntur: ſed plurimi ſpaſmi in vulnere venientis: cū tumor ſupueniēs eſt ⁊ apoſtema: que ſi ſint in neruoſis mēbris: ſic poteſt videri ſemp ſpaſmatur p^us locus apati: vel tumori vicinus: deīde aſcēdens paſſio huiuſmodi vſq; ad fundamētum vel initiū neruoꝝ peruenit: ⁊ poſt patieſ totum corpus.

Cū ſpaſmi in vulnere.

TRADVC. LAVRENTIA.

ter atq; intraducibilez cōcinnet ⁊ neceſſitate cōſtrictaz: ſed ea ratione q̄ perſepe mortem inducat. Nec ſecus olim multis ſententijs conſtat: vt letalis nūcupamēto ſit ita viſus. A vulnere ergo cōuulſio infeſtat ſubſequētis ratione flāmationis quoties neruoſa mēbra affectioni accumbūt: ac p̄ma viſuntur conuelli que recto itineris rigore porrigunt ex aduerſum inflāmationi. Mox vbi trāſitum facit ad originem initialem affectus in ceterum corpus intermanat.

VERSIO LEONICENI.

nō tanq̄ ex neceſſitate: ac ſemp mortem afferentem: ſed tanq̄ admoduz crebro: ſic et in multis ex prioribus aforiſmis, letalis, noie viſus eſt vti. Ex vulneribus igitur fiunt ꝯuulſiones ratione ſequentis ipſa inflāmationis: vbi partes neruoſas attigerit. Et primuz quidem videntur cōuelli que e directo ſunt partiuz inflāmatione laborantium: deinde ſic poſtq̄ ⁊ p̄ncipium attigerit paſſio ad totuz extenditur corpus.

Aforiſmus. III.

Sanguine multo fluente: ſpaſmus innatus, aut ſingultus, malum.

Non eſt intelligendū hic idem intendiſſe: ⁊ qḋ ſuperius: ꝯſueuit enim multis locis dicere mortale: ⁊ mortē ſignificare: ſed tamen non equaliter: vnde hic mortale nō ſimile eſt ſuperiori: ſed minus mortale. Hic autem ſpaſmus qui de multo ſanguinis eſt fluxu: vnus eſt de ſuperioribus: quia cauſa eius de inanitione eē comprobatur.

Aforiſmus. III.

Sanguinis multe ꝓfuſioni cōuulſio, aut ſingultus ſuperueniens, malo eſt.

Non aliud cēſendū eſt indicari de v̄bo letalis ſupra ꝓdito: aliud ex co qḋ nunc tradit malo. Cōſueuit enim Hippocrates ea accidētia ita nominare: quibus ſuperuenit ꝓpe dixerim abolitio. Sz ſi diſcrepent iter ſe maioris minoriſq; rōne maius piculuz indicabit nomē letalis: q̄ vox malo eſt. Conuulſio igitur a multa ſanguinis vacuatione ſub altero cauſarum genere collocat: de quibus (vt diffinitum iam eſt) ipſa conſiſtit.

Aforiſmus. III.

Ubi ſanguis plurimus fluxerit, ſingultus aut cōuulſio ſuperueniens, malum.

Nō aliud quidez oſtēdi eſt exiſtimādum ex priori noie, letale: aliud autē nūc, cum malum dicit. Cōſueuit ſiquidem Hippocrates caſus illos ita nominare: quos letum ſepe ſubſequit. Si cui vero per magis ⁊ minus differre hec noia videātur: maius piculuz per vocem, letale: q̄ per, maluz, oſtēdetur. Que igitur fit ex plurima ſanguinis ꝓfuſione conuulſio: ex altero genere cauſarum ipſam efficiētium, aut antea diximus, dictum eſt.

THEODORI traductio.

Sanguinis multe ꝓfuſioni conuulſio, aut ſingultus ſuperueniens, malo eſt.

Aforiſmus. IIII.

Spaſmus inat⁹ ⁊ ſingult⁹ poſt nimiā inanitionē, malū.

In oī imoderata purgatōe ſpaſm⁹ aut ſinglt⁹ inat⁹, malū.

Qḋ autem dixit elleboꝝ bibentes pati vniuerſaliter: hic repetit: vt non ſolum ex elleboro ſpaſmū eſſe deberet intelligi: ſed ex omni purgatione ad vltimū ducēte: neq; tamē minus piculoſus eſt hic ex inanitione q̄ qui ex elleboro ſolo dict⁹ eſt venire. Sz etiam piculoſius eſt hic qui ex inanitione eſt. Singult⁹ etiaz eſt ſpaſmus quē os ſtomachi ⁊ mery: ſicut monſtraui als, patiuntur.

Spaſmus eſt mot⁹ inuolūtarius: ⁊ voluntaria obtinēs loca. Singult⁹ eſt ſpaſmus ſtomachi nimiuz pleni, aut deſiccati, aut mordicatiōe, aut irritatione aliqua incitati. Ois enim imoderata purgatio peſſima eſt: ſoluitur autē per repletionē: repletio v̄o ſpaſmo p̄ſite, aut ſingultu negē fieri.

Quid ſpaſmus. Quid ſingultus.

Aforiſmus. IIII.

Ex purgatione conuulſio: aut ſingultus ſuperueniens, malo eſt.

Qḋ interdum arripientibus veratruz venire diximus: id hoc loco docet de omnibus qui vtcūq; purgentur. Conuellunt enim qui plus equo purgant ob eas quas docuimus cauſas. Atq; epoto veratro periculum prehēditi: ita affectos haudquaq̄ exiguum. Nam multo deterior eſt conuulſio que vacuatione ꝯſiſtit: q̄ que repletione. Ceterum vt ſingultus ſit ꝯuulſio vētriculi iuxta Hippocratē: cōpertum exploratūq; eſt.

Aforiſmus. IIII.

Ex ſupflua purgatione cōuulſio: aut ſingultus ſuperueniens, malum.

Qḋ aliquando his qui elleborum ſumpſerunt diximus fieri: hoc nunc oſtendit in omnibus qui quouis modo purgantur. Conuellunt enim qui vltra moduz purgantur eaſdem ob cauſas: quas dixim⁹: inde his qui elleboruz aſſumpſerunt: ⁊ his qui hac ratione laborāt: non paruum periculum imminet: ſiquidem peior eſt ea que fit ex inanitione cōuulſio: altera que fit ex repletione. Qḋ autē ⁊ ſingultus cōuulſio ſit ſtōchi: ſm Hipp. nos vtiq; nouimus.

THEODORI traductio.

Ex purgatione ꝯuulſio, aut ſingultus ſuperueniēs, malo ē.

Aforiſmus. V.

Si inebriatus aliqs repente ſine voce fiat: ſpaſmo inacto moritur: ſi non febris acceperit eum: aut ante horam ſm quam crapule ſoluuntur locutus fuerit.

Vide p° ꝯti. ca° p°. cher. a. col. p°.

Huiuſmodi

Aforiſmus. V.

Si ebrius qſq̄ ſubito obmutuerit conuulſus emoritur: niſi prehēſus a febre ſit: aut cum ad eaz venerit horā qua crepala ſoluitur, facultatem recipiat loquendi.

Oppletis

Aforiſmus. V.

Si ebrius quiſpiam repente obmutuerit: cōuulſus moritur: niſi febre corripiatur: aut vbi ad horaz peruenerit qua ſoluuntur crapule, vocē recuperet.

Repletis

THEODORI traductio.

Si ebrius qui ſq̄ obmutuerit conuulſus emoritur: niſi prehēſus a febre fuerit: aut ad eā venerit horaz qua crapula ſoluitur facultatē recipiat loquendi.

TRANSLA. ANTIQVA

Propter qđ vinū cito ſanat ſpaſmū.

¶ Huiuſmodi ſpaſmus de neruo℞ eſt plenitudine. Uinum enim vliter implet neruos: qꝛ calidum eſt: omne aūt calidū cito perforat corpus: maxime ſi vinū ſit non groſſum: vnde vinum multum ebibitum ⁊ calidū: ⁊ cito corpus perforatiuū: ⁊ neruos implens cito facit ſpaſmū. Sed nī aliquādo bonitate ſua qđ infirmum fuit reſtaurat cito: ſi autē locus talis ſit qui reſtaurari nō poſſit/ſpaſmus ille cito mortē infert. ¶ Inueſtigare oportet ꝓprietatem horū verbo℞: ſm ꝙ repēte ſine voce dixit. Hoc enim ↄtingit cum ſenſus ⁊ mot⁹ auferūtur corpori: ⁊ accidentia hic apoplexiā cōſueuerunt vocari. Hippocr. autem monſtrauit naſci ex neruo℞ patiētibus fundamētis.

Impoſſibile eſt corpus totū ſpaſmari ſi nō cerebrū hoc patiat.

Impoſſibile enim eſt corpus totum ſpaſmetur ſi nō cerebrū hoc patiatur: aut ex ſe aut ex alio℞ neruo℞ vel membro℞ colligationibus. Ebrietatem aūt antiqui intellexerūt capitis eſſe paſſionē ꝓpter vinum nimium: nolatur autem lingua greco℞ craſeleos abuſiue a cranco tractum: ſeleos ꝟo iectigatio. Hippo. ꝟo cum ante horam ingt veniens: ſm quam crapule ſoluūtur tēpus intendit: qđ non laudabile eſt in omni equaliter hoīe: ſunt enim quidam homines qui ſecūda diſſoluūtur die ab ebrietate: quidam eadem nocte: quidam tertia die: que oīa contingunt: ſm ꝙ vinū eſt virtuoſum: ⁊ ſm naturam ⁊ virtutem bibētiū: ſicut autem non oēs cibum digerūt equaliter: taliter ⁊ vinū bibentes nō

Ebrij nō eq̄liter a ſua ebrietate ſoluunt.

ab ebrietate ſua equaliter diſſoluuntur. Unde nos oportet expectare lōgius tēpus ebrietatis diſſoluende: ſi aūt tunc febris non ſupuenerit: neqꝫ ebrietas diſſoluitur: neqꝫ ille locutus fuerit/ſpaſmo innato moritur.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Oppletis neruis talis ſupuenit cōuulſio. At ſolet facile replere eos vinum cui calida eſt nā. Calida. n. prōprius queqꝫ penetradūt: maximeqꝫ ſi nō admodū craſſa extitūt. Itaqꝫ materie copia neruis importat ↄuulſionē: qualitate ꝟo rurſus diſcutit quā cōmiſit affectionē calefaciēdo ac reſiccādo neruos. Igit̄ ſi q̄s non queat id cōmoliri: interitio ſequatur oꝑ. At ꝟo ſi potētia temetum: vt docuimus medet̄ cōuulſioni: pari ratione vꝫ. febris eiuſmodi noxam diſcutiet. ¶ Cete℞ aīaduertēda eſt hac parte potiſſimū Hippoc. ↄſuetudo dicētis obmuteſcē eos qui non vtcūqꝫ ſoporiferā incidāt grauationē: ſed qui ꝓprie tētent grauatiōe corpe toto ↄſeſtim viduato ſenſu motuqꝫ. ¶ Hāc igit̄ affectionē Hippo. ab vno accīte dictitare aſſolet. Porro accidit capite origineqꝫ neruo℞ ꝑpeſſa. Nam fieri nequaq̄ pōt vt corpus ↄuellat̄ vniuerſū anteq̄ ita ꝑpetiat̄: aut primaria rōne: aut ex affectu cōi conſenſuqꝫ ꝑtis cuiuſpiā vitiate. Preterea nominitare grecos crepalas oēs que temetū ↄcinnat capiti detrimēta: ꝑſpicuū eſt. Ita q̄dā recto īterꝑtamēto ac notatione eloquuntur: ꝑpea ita appellari rati ꝙ caput vibret̄ iacteturqꝫ. Nā crepala capitis iacta fluctuſqꝫ ⁊ agitatio greco intellectu valet. Uocauit ꝑterea nobiliſſimus medicus horā qua ſoluit̄ crepala tēpus cuius viſum nō certo mīo℞ modulamine ſemꝑ nā ↄſtituit. Nā q̄daꝫ poſtero die: quidaꝫ nocte ea que ſecuta eſt: alīq die tertij a crepala vindicantur. Idqꝫ fit ob arrepti copiā temeti: necnō vim ⁊ nāꝫ eius qui ꝑbauſit. Nā ſicuti cibus nō eodē tpe in omni hoī: ita nec temetū ↄcoquit̄. Quocirca aut ꝑſpectā hēe ↄueniet egri naturā vſu atqꝫ experientia: aut extrariū obſuare tēpus: per qđ ſi nec ante ſit ꝑhēſus a febre: nec facultatē vſurpet interloquēdi prorūpatqꝫ in verba cōuulſus prorſus excedit.

VERSIO LEONICENI.

¶ Repletis neruis talis cōuulſio fit. Solet autē facillime eos replere vinum: vt qđ calidā habeat tēperaturam: talis ſiqdem natura prōpte oīa ſubintrat: cum preſertim non admodum craſſam ſubſtātiam habuerit. Subſtātie igitur copia neruis affert cōuulſionem. Rurſus aūt qualitate ſanat eam quam fecit diſpoſitionē: neruos calefaciēdo/atqꝫ exiccando: ⁊ ſi hoc aliq̄s facere nequeat: mortē ſubſequi eſt neceſſarium. Qua autē vi diximus vinum ſanare cōuulſiones: eadem videlicet et febris ſanat.

Eind cōuulſiones facit et eaſdē ſanat.

¶ Hinc ꝟo maxime obſeruāda eſt Hippocratis cōſuetudo: qui mutos nominat illos qui quouis modo obſtupuerunt. Uerū ꝓprie ſtupor nominatur totius corpīs inſenſibilitas atqꝫ imobilitas repentina. ¶ Hanc itaqꝫ diſpoſitionē: conſueuit Hippocrates ex vno caſuū nominare: ⁊ fit procuidubio neruo℞ principio patiente. Neqꝫ enim aliter poteſt oīno cōuelli corpus: anteq̄ id principiū patiatur/vel ꝑncipaliter/vel per cōpaſſionem: altero prius patiente mēbro. Liquet autem omnē noxam ex vino factam a grecis crepalen nolari: ſic q̄dem igitur ⁊ nōnulli vocabuli fecere ethymologiā/a carenon: qđ ſignificat caput: ⁊ palleſthe/concuti. Horam aūt qua crapule ſoluūtur/tēpus nominauit. Eſt aūt hoc tempus non preciſū: neqꝫ circūſcriptum: oībus vna mēſura. Quidam enim poſtridie a crapula ſunt liberati: q̄dam ꝟo ſequenti nocte: quidam ꝟo tertio die: et fit hoc pro multitudine: ac vi epoti vini: ⁊ eius qui potauit natura. Sicuti igit̄ neqꝫ cibus vnum habet in omnibus tēpus coctionis preſinitum: ſic neqꝫ vinum. Aut igit̄ oportet nos egri naturā habere experiētia compertam: aut poſtremum terminum obſeruare: in quo ſi neqꝫ febricitare: neqꝫ loq anticipauerit/conuulſus morietur.

Corpus ſpaſmari non pōt ſi non patiat̄ cerebrū.

Crapula ſiue ebrietas nō oībus equaliter ſoluit̄.

¶ Aforiſmus. VI.

¶ Quicūqꝫ a thetano apprehendunt̄ in quatuoꝛ diebus moriuntur. Si ꝟo hos effugerint ſalui fiunt.

¶ Thetanus eſt morbus pacutus ab vtriſqꝫ poſteriori ⁊ anteriori ſpaſmi motibus contrarijs cōpoſitus: vnde neceſſe eſt in fine velocem eſſe: natura autem fortem motum hunc non poteſt pati: propter longitudinē tēporis. Criſis ergo ſua in ꝑmo debet eſſe ꝑiodo: ſinaūt nō eſt mortale.

¶ Aforiſmus. VI.

¶ Qui a diſtētione prehēdūtur intra quartum diem intereunt. Si tamē hos euaſerint conualeſcunt.

¶ Peracutus affect⁹ diſtentio eſt: vtpote ↄſtans ex ↄuulſione ea que ante queqꝫ a tergo infeſtet emproſthotonon. ⁊ opiſthotonon vocitāt. Quocirca merito citius finit̄ nequaq̄ ferēte diutius nā quem attēti nerui inuehunt dolorē. Et ob eam rem intra ꝑ^m circuitū decretoriū dierū iudicatio atqꝫ exitus affectui accidit.

¶ Aforiſmus. VI.

¶ Quicūqꝫ a diſtētione corripiūtur: in quatuoꝛ diebus pereunt. Si ꝟo hos effugerint ſani fiunt.

¶ Diſtētio morbus pacut⁹ eſt: vt que cōpoſita ſit ex illa quā greci emproſthotonon. i. ad anteriora diſtētionē: ⁊ opiſthotonon. i. ad poſteriora diſtētionē greci nomināt: ita qđ citius in ipſa ſit iudicatio nō tolerante nā longiori tēpore quem fert diſtētio laborem. In ꝑmo igit̄ circuitu dierum iudicatorio℞ paſſio iudicatur.

THEOdori traductio.

¶ Qui a diſtētiōe ꝑhēdunt: intra 4^m diē intereunt. Si tamē hos dies euaſerint ↄualeſcunt.

¶ Epilepſie ¶ Comitiales ¶ Quibuſcūqꝫ

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. VII.

Vide h° ꝑi. ca° 6°. char. 11. col. 3°.

Epilepſie qbus ante iuuentutem naſcũtur mutationez habent: qbus ꝟo poſt vigeſimumquintum annum, cõmoriũtur plurimum.

Immutatio morborum certa eſt: cum de membris mutentur in membra. Aliquando autem abuſiue dicimus eē de vnius morbi in aliud immutationē: ſed non ſic epilepſie fuiē Hippoč. in mutatione morborũ intendit: materia autē epilepſie groſſa eſt: τ flegmatica, atq3 frida. Curatio huius ergo eſt cũ immutatione etatis de humiditate in ſiccū τ cũ exercitijs τ deſiccatiua dieta: τ medicina huic morbo contraria. Hic aũt Hippocř. ſolaз propter etatem dixit mutationem. Si autem bene inueſtigauerimus curam medicãdi huiuſmodi infirmos facilem inueniemus: qa iſtud quod dixit dedit itelligere alia huic morbo contraria. Itez Hippo. in multis locis huius libri. Epilepticus inquit iuuenis cũ immutatione etatis regiõis τ diete euadit: ſic τ hic epilepſie ante pubertatem veniẽtes mutantur cum pubeſcunt: ſi ꝟo poſt xxv. annos cõmoriuntur: vbi intendit tempus pubeſcẽdi qḋ a. xiiij. anno incipit in. xxv. annis finitur. Quicũq3 ꝟo ante pubertatem hanc habuerit euadit in tẽpore pubertatis: ſi ſm ꝙ oportet adiutus fuerit. Dico autem ꝙ ſi in alteram etatem euenerit: τ ſe adiuuare voluerit ſanari poteſt: ex negligẽtia enim ſua non ſanatur ante. xxv. annorum etatem. Qḋ autem dicit. Si poſt. xxv. annuз venerit ipſi cõmoriuntur: qui iaз. xxv. annos tranſierit intendit. Epilepſia ergo ante pubertatem veniẽs diſſoluitur in pubertate. Si autē poſt pubertatem: id eſt a. xiiij. annis vſq3 ad xxv. venerit poteſt ſanari ſi non negligerit. Si poſt. xxv. vt in qbuſdaз libris inueni poſſibile eſt illi cõmori. i. in ea moriũtur plurimi.

Materia epilepſie et eius cura.

Etas pubtaſ.

Quicũq3

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. VII.

Comitiales qbus ante pubertatez accidunt mutationem recipiunt: quibus anno vigeſimoquinto cõmoriuntur.

Mutationes affectionis ſubtili cõſiſaq3 ratione vocantur: quoties ex alia parte in aliam trãſmeet. Hebetius τ obſoletius omnis ſolutio morbi ita cognominatur. Itaq3 cõſtat vt Hippocrates ſecũde nũcupamento ſigñationis vtatur. Nõ ſolum enim ſi alias in partes materia tranſmeet cõmitẽs comitialez ſoluit noxa: ſed etiam ſi ex toto diſcutiatur. Hec eſt craſſa, frigida, pituitoſa. Ceterũ ſedatur ab etate que vertať in ſiccorem: atq3 etiam ob exercitationē τ rationē victus aridaз ſimul ex appoſitis atq3 idoneis medicamẽtis. At Hippocř. hoc loco vnam etatis cõmutationem τ ꝯuerſionem cõmeminit: de qua admonitus victus formulã: vna cum medicamẽtis exploratam medi tatãq3 habeas licebit: que ergo parte ſnianз altera docuit. Qui morbo comitiali laborat: ſi iuuenis eſt: liberari mutatiõe potiſſimũ etatis, loci, victus, vite munere põtea nunc per ſpos affectus indicãs ait: ante pubertatem ꝯſiſtẽtes comitiales interſedari per etatis ꝯuerſionē. Ultra vigeſimũquintũ annum cõmori. Ita ꝯſtat vt tẽpus pubertatis ad annũ vigeſimũquintuз extẽdať ſumpto de ſecũda hebdomada auſpicio. Porro nõ aſſidue pubere diſcutiť etate: niſi recte cetera gerant agãtq3. Nec quibus caducis tantiſper ꝯſiſtit aſſidue comitať: ſi probe victitent τ rõne in ſolio ſui regni cõſtituta appetitus et deſideria ſemper domita: τ in frenis habeãt. Sed ab etate nequaq3 curãtur. Ceterum cõſeneſcere quãtum in eam agiť affectum liqdo adſtruxit. Nõ tamē dilucide eſt ꝓditũ. Atqui videtur ꝑſpicuũ ijs qui negligẽtius incurioſiuſq3 inaudiant qbus anno vigeſimoqnto cõmoriũtur. Nõ eniз his dũtaxat cõmoritur affectus quibus exitit vigeſimũquintũ exigẽtibus annũ. Uerũetiaз magis vniuerſo vite demeaculo comitať: quibus poſtea cepit diuinus morbus comitialiſq3. Quã ob rem adiectiũcula lectio reddetur caſtior nitidiorq3. Comitiales ſi ante pubertatem ꝯſiſtũt per illud tempus, ſoluiť: ſi vltra pubertatē, cõmoriunť. Porro pubertatis tẽpus a quartodecimo excurrit ad vigeſimũquintũ annuз. Ceterum, τ alia

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. VII.

Quibuſcũq3 morbi comitiales fiunt: ante pubertatem mutationem accipiunt: quibuſcũq3 autez vigeſimoqnto, cõmoriuntur.

Proprie quidē paſſionis mutationes noiant quãdo ex vna parte tranſeunt ad aliam. Per abuſionē autez: τ oēs ſolutiones ita nominanť: τ mihi videtur Hippocř. in ſecũdo ſignificato vſus eē appellatione. Nõ modo enim ad alias ꝑtes trãſlatis his: qui morbũ comitialē humoribus faciũt, ſoluiť paſſio: ſed etiam oino curatis. Sunt enim hi craſſi, ac frigidi, τ pituitoſi. Ceſſant autem τ ob etatē ad ſicciorem naturã trãſmutatam: τ ob exercitationez: τ victum exiccantem: adiũctis ad hec idoneis medicinis. Uerum Hippocrates nũc ſoluз eius meminit mutatiõis: que ex etate fit: a qua docti: τ formã victus vna cum medicinis inueniemus. Qḋ igitur in altera parte aforiſmorũ dicit. Qui morbo comitiali laborant: ſi iuuenes fuerint mutationibꝰ: maxime etatis, τ regionum, τ victus, τ locoꝝ, liberantur: hoc nunc in ipſis paſſionibus declarauit: morbos comitiales qui ante pubertatez fiunt: ceſſare ex etatis cõmutatione. Qui ꝟo vltra vigeſimũquintum annum proceſſere, cõmori inquiens. Unde liquet ꝙ pubertatis tẽpus vſq3 ad vigeſimũquintum annũ extẽdi arbitratur: ſumens initium in ſecũda ſeptimana. Liquet autez ꝙ neq3 oibus ſanabiť paſſio ex pubere etate: niſi τ alia recte geſſerint: neq3 quibus in hac accidit, oino permanet: ſi bonam victus rationem adhibeant. Uerum ꝙ nõ habeant ex etate ſanationē: ſed quãtũ ad eam attinet, paſſio ꝯſeneſcat, liquido oſtẽdit. Nõ tamē adhuc manifeſte dictum eſt: qñis videať manifeſtum: his qui negligentius accipiunt verba illa. Quibus ꝟo vigeſimoquinto anno, cõmoriũtur. Neq3 enim his ſolis paſſio cõmoritur: quibus vigeſimũquintum annuз agẽtibus aduenit. Sed multo magis etiã his qui vltra hãc etatez ꝓgreſſi ſunt. Addentes igitur ſermoni Hippocř. illud quod deeſt: verũ ex omni parte ipſuз faciemus. Morbi comitiales qui qdem ante pubertatez fiunt: in eius etatis tẽpore finiũt: qui vltra pubertatem procedũt cõmoriũtur. Tempus autez pubertatis eſt poſt quartũdecimũ annum vſq3 ad vigeſimũquintum. Eſt autem τ alia ſcriptura talis.

THEOdori traductio.

Comitiales qbus ante pubertatē accidunt cõmutationem recipiũt: qbꝰ anno 25° cõmoriuntur.

Mutatio paſſionis dř dupliciter.

Tps pubtaſ.

TRANSLA. ANTIQVA

Vide 4ᵘ col. cap. 3ᵒ. char. 83. col. 2ᵒ.

Aforiſmus. VIII.

Quicunqꝫ pleuretici facti in quatuordeciꝫ diebus non purgãtur: hi in empima trãſeunt.

Cõſueuit Hippo. dicere purgationem materie pleureſis cum ſcreatu ſputi ⁊ mũdificatione ſui: que oĩa inueniuntur in περιτιονοξοματον, ⁊ in pronoſticis: hoc auteꝫ tempus ſue mũdificationis terminauit: ſi autẽ in empima incidit. Empima autem eſſe intẽdit: aut omnem mutationeꝫ ſputis in ſanie: ſicut in locis multis pronoſticoꝝ eſt inuenire: aut fluxum eiuſdem in ſpatiũ qđ eſt inter pectus ⁊ pulmonem: ⁊ eſt mediaſtinuꝫ: que vtraqꝫ veniũt cum pleuretici nõ mũdificantur ſputis: ſed tamen fluxum ſaniei in ſpatium mediaſtinũ pectoris dixit ⁊ pulmonis.

Empima qđ ſonam.

Aforiſmus. IX.

Ptiſis fit maxime in etatibus a. xviij. annis vſqꝫ ad trigeſimũquintum annum.

In anteriori aforiſmo veniẽtes ſꝫ etates mõſtrauit morbos dicens iuuenibus venire fluxum ſanguinis ⁊ ptiſim: hic numerum annorum addidit: quod ego explanare volo. Quare aũt iuuenes hunc morbuꝫ incidãt ſepius dixiſſe memini: ptiſis eſt vulneratio pulmonis ⁊ ↄſumptio totius corporis: ſicut ⁊ ſanguinis ſputum pulmonis: ſequit᷑ vlceratio. Eſt autẽ ſanguinis ſputum cognatum huic etati: ergo et pulmonis vlceratio que ptiſis dĩ: vicini tñ ſunt huic affectioni ⁊ paſſioni: quotquot ſunt ſtrictorũ pectoꝝ: ⁊ ſunt tortoꝝ crurium: ⁊ lõguꝫ habent collum ⁊ pectus tenue et humeros eleuatos: hic Hippoc. dicens ptiſim a. xviij. vſqꝫ ad. xxxv. annum nõ intẽdit ſpatium eorũ eſſe equale: qđ ſi pſpicaciter intẽdamus verũ eẽ inueniemus: anni enim pueritie ſunt a. xviij. vſqꝫ ad. xxv. ⁊ a. xxv. vſqꝫ ad xxxv. ſunt iuuentutis anni.

Quid ſit ptiſis ⁊ q̃ ad ipſam ſint ꝓne.

Anni pueritie.

Anni iuuentutis.

Aforiſmus. X.

Vide 5ᵘ col. cap. 7. char. 71. col. 1ᵒ.

Quicũqꝫ ſquinãtiam effugiũt: ⁊ ad pulmonem eis cõuertitur: in diebus ſeptẽ moriuntur. Si ṽo hos effugerint, empici fiunt.

Hic Hippo. innuens mutationem morbi de gutture ad pulmonem dicit occidẽ

TRADVC. LAVRENTIA.

⁊ alia ſcriptura talis habet᷑. Quibus anno 25ᵒ parte plurima cõmoriunt᷑. Verbũqꝫ / parte plurima: id valet qđ poteſt magna ex parte.

Aforiſmus. VIII.

Quibus coſtales nõ repurgantur intra quartũdecimuꝫ diem: ij in ſuppurationẽ vertuntur.

Vacuationem quam fecit ſcreatio mãe coſtaliſice ſolet Hippo. noiare repurgationeꝫ purgationẽqꝫ. Velut ⁊ ſcreare purgari: libro qui eſt de victu acutoꝝ morboꝝ: atqꝫ in pdictionibus appellauit. Verũ hac pte finit tẽpus vacuationis. Per qđ ſi purgatio nõ extitit: verti coſtaleꝫ in ſuppurationem decernit. Aut mutationẽ ⁊ cõuerſionẽ in pus oẽm ita dicitans: quẽadmoduꝫ in pdictionibꝰ ſepius: aut pus effuſum ad intercapedines que inter thoraceꝫ pulmonẽqꝫ mittunt. Verũ ibi eḃ accidit q̃bus coſtales nõ ꝑpurgant᷑ ſcreatione. Sꝫ vitiũ ex dictis ipſe deinceps noiauit ſuppurationis eruptionem.

Aforiſmus. IX.

Tabes maxime fit per etates: ab anno decimooctauo ad trigeſimũquintum.

Anteactis ſentẽtijs cuꝫ de morbis ageret etatum: adoleſcẽtibus ait ſanguinis ſcreationes / tabes. Hoc loco annoꝝ numeruꝫ appoſuit. Nõ ob id ſupra de his ruſus agẽs: ſed ſocietate germanitateqꝫ affectuũ qui in thorace ac pulmone aſfligant. Ceterum qua de re iuuenes potiſſimũ his prehendãtur affectibus: antea diffinituꝫ iam eſt. Porro de annis per etates hoc in loco agẽduꝫ. Nam ⁊ Hippo. docuit accidere tabeꝫ per etates ab anno decimooctauo ad vſqꝫ trigeſimũquintum. Verbuꝫ / etates / pluratiuo numero deflexum inclinatũqꝫ indicat vt nõ ſimplex iuxta decreta Hippo. etas inter dictos annos intercidat. Neqꝫ enim ſingula viſitur ijs qui reꝫ penitus introſpiciãt. Sed ab anno decimooctauo ad vigeſimum quintuꝫ adoleſcẽtia: a quo ad trigeſimũquintũ iuuẽta extenta eſt.

Aforiſmus. X.

Qui anginaꝫ euaſerint: ijs in pulmonem abſceditur: ⁊ intra ſeptenos dies intereũt. Si tamẽ hos dies euaſerint, ſuppurantur.

De mutatione pſens diſſertatio eſt ex angina in pulmonem, Quam docuit ppe

VERSIO LEONICENI.

ptura talis. Quibuſcũqꝫ vigintiqnqꝫ annorum fiunt: multi cõmoriuntur / ſignificante verbo / mũlti / ideꝫ quod plurima ex parte.

Aforiſmus. VIII.

Quicunqꝫ morbo laterali laborantes in quatuordecim diebus nõ repurgãtur: hi ad ſuppurationem vertunt᷑.

Eaꝫ que fit per ſputa euãtionẽ horũ facientium morbuꝫ lateralẽ ſolet Hippoc. purgationeꝫ ac repurgationeꝫ noiare: ſicuti ⁊ iſtos expuere / purgari / taꝫ in liᵒ de victu acutoꝝ / q̃ in pgnoſtico nolauit. Verum nũc et tẽpus pfinit purgationis: in quo ſi nõ fiat: ad ſuppurationẽ / aut morbũ verti lateralẽ: eam videlꝫ que fit ad pus trãſmutationeꝫ ita noians oẽm: ſicuti in prognoſtico ſepius: aut eam que fit inter thoraceꝫ ⁊ pulmonẽ puris effuſionem: fit enim vtrũqꝫ hoꝝ quãdo morbo laterali laborãtes nõ expurgant᷑ per ſputa. Veruꝫ ſm q̃ diximus ipſe in ſequẽtibus eruptionem ſuppurationis noiauit.

THEOdori traductio.

Coſtales niſi itra 14ᵐ dieꝫ repurgãtur: in ſuppurationem vertuntur.

Aforiſmus. IX.

Tabes fiunt maxime etatibus: a decimooctauo vſqꝫ ad trigeſimũquintum.

In ſuperioribus aforiſmis quãdo morbos ſm etates enarrabat. Iuuenibus auteꝫ / inquit: ſanguinis ſputa / tabes. Nũc ṽo etiam numerum appoſuit annoꝝ: non propterea eadem rurſus ſcribens que antea: ſed ꝑpter paſſionum thoracis: atqꝫ pulmonis cõmunionem. Propter quid igitur iuuenes his morbis precipue corripiãtur: antea diximus. De annis aũt etatum nũc determinãdum quoniã ⁊ Hippoc. dixit tabeꝫ maxime fieri etatibus a decimooctauo vſqꝫ ad trigeſimũquintũ. Qđ enim etatibus numero plurali dicitur quãdam habet ſignificationẽ: q non eãdeꝫ Hippocrates etatem exiſtimat eſſe mediaꝫ inter annos enumeratos: neqꝫ ſane vna eſt ſi diligẽtius ↄſideramus: veruꝫ ea que eſt a decimooctauo vſqꝫ ad vigeſimũquintũ annuꝫ / adoleſcẽtium eſt: que aũt ab hinc vſqꝫ ad trigeſimũquintum iuniorum.

THEOdori traductio.

Tabitudĩ maxime etas obnoxia ẽ ab anno 18ᵒ ad trigeſimumquintum.

Etas adoleſcentie.

Etas iuuentutis.

Aforiſmus. X.

Quicũqꝫ ab angina liberãtur: his ad pulmonem vertitur: ⁊ in ſeptem diebus pereunt. Si ṽo has effugerint, ſuppurantur.

De tranſmutatione nũc ipſi eſt ſermo que fit ex angina ad pulmoneꝫ: quã ait

THEOdori traductio.

Qui anginaꝫ euaſerint his in pulmonẽ abſcedit ⁊ itra 7ᵐ diem moriuntur: ſi hos dies euaſerint ſuppurantur.

TRANSLA. ANTIQVA

cit occidere ante ſeptem dies: ⁊ verū poteſt eſſe cum ſuffocet. Poteſt etiā trāſire ſeptē dies cum materia mutata in ſaniē empicos faciat. Cognoſcitur aūt ad pulmonem migraſſe ratione pulſus: nam durus ⁊ inordinatus ⁊ inequalis ad principale mēbrū trāſlatā ſigñat mām. Mollis autē ⁊ eq̄lis ⁊ ordinat⁹ cū bona reſpiratiōe ⁊ equali certā dimiſſionē ſigñat.

℃ Aforiſmus. XI.

Vide 4° ꝑti. ca° p°. char. 81. col. p°.

℃ Qui a priſi moleſtāt̄: ſi ſputū q̄lecūq; expuūt q̄ue feret ſup carbones effuſū: ⁊ capilli a capite defluūt, mortale.

℃ Hic priſim intelligit vulnera pulmonis in quibus ſputa ꝓiecta monſtrauit ꝓbare: ſi ſuper carbones expuuntur ⁊ ſputum putruerit: ſicut dixit ante in vulnerib⁹ veſice. Si vrina fuerit ⁊c̄. Dicit autem ſi capilli a capite fluunt mortale. Et verum eſt: quia ſignificant nutrimentum ablatum eſſe: fetor ꝟo corruptionem humorū ⁊ conſumptionem membrorum ſolidorum ſignificat.

℃ Aforiſmus. XII.

Vide vbi. s.

℃ Quibuſcūq; priſicis capilli defluunt: diaria ſuꝑuenien te moriuntur.

℃ In hoc loco priſicos dicit moritu ros: in q̄bus cum capilli cadūt monſtrauit iam q̄d ſignificat ⁊ docuit: q2 defectionem ſigñat humoꝝ qui ſunt nutrimentū capilloꝝ. Si aūt diaria ſuꝑuenerit vicinos dixit eſſe morti: ⁊ verū eſt: q2 diaria ex defectione eſt v̄tutis ꝯtētiue: ⁊ ipſa augmētat multo magis defectionē virtutis.

℃ Aforiſmus. XIII.

Vide 4° ꝑti. cap. 1°. char. 77. col. 3°. ⁊ char. 79. colū. 1. ⁊ char. 81. col. p°.

℃ Quicūq; ſanguinem ſpumoſum expuunt: his ex pulmone eductio fit.

℃ In quibuſdam libris inuenitur expuunt pro vomūt: ⁊ multos interpretantes ita legentes cōperimus dicentes eum in vomitu intelligere multam quātitatē voluiſſe: ſed mentiūtur. Uidemus autē multos ſanguinem de pulmone ſpuentes: neq; tamen vomētes: abuſiue ergo euomūt dixiſſet: non enim eſt ſanguis ſpumoſus ſi ſit multus: ⁊ ideo de pulmone exibit: ſi ꝟo paucus ſit: non ideo inde erit: ſed de alijs locis ſm̄ eos. Et ſanguis ſpumoſus exiens cū tuſſi oſtēdit vulnera pulmonis: neq; tn̄ cum vulnera pulmoni affuerint: neceſſe eſt ſemꝑ ſanguinem eſſe ſpumoſū: multotiens enī homines videmus de alto

Nō eſt ſp ſanguis ex pul. ſpumoſus.

TRADVC. LAVRENTIA.

enit prope dixerim iterimere egros intra ſeptenos dies: ſcilicet ea ratione q̄ egri ſtrangulētur. Qꝫ ſi poſſint hos dies euadere: cōmutata in pus fluctione ſuppurantur.

℃ Aforiſmus. XI.

℃ Qui tabe infeſtantur: ſi qd̄ deſpuūt ⁊ extuſſiunt grauiter olet in ignē impoſitū: ⁊ capilli defluunt, letale eſt.

℃ Ulceroſam pulmonis affectionē hoc loco vocitat tabē: in qua admonet cōprobādū odorē exgſitius dedita ad ignem ſcreatione: ⁊ vt antea per vlcera veſice fedū reddi lotiū: nec ſine tedio odoris docuit: ita nunc ait grauiter olere tabidoꝝ ſcreationē. At ꝟo ſi capilli q̄3 defluūt: minus ſpei ad ſanitatē relinquit̄. Naꝫ ſummam alimēti inopiam indicant: atq; interdū fortaſſis ſuccoꝝ labem.

℃ Aforiſmus. XII.

℃ Quibus per tabem capilli defluunt: ij ſuꝑueniente alui fluctione moriuntur.

℃ De tabidis q̄bus mors in propinquo eſt hac parte diſſeritur: capillorum defluuio ſubeſſe mortē indicāte: q̄ ſi ſuperuenit fluctio alui diluce: vt poſt paulū ſit eis excedendū. Talis enim caſus ⁊ cā pariter et nota mala cōuiſitur. Ut qui accidat ob facultatis debilitatem: rurſuſq; eam ipſam reddat becilliorem.

℃ Aforiſmus. XIII.

℃ Qui ſpumantem ſanguinē deſpuunt: ijs de pulmone educitur.

℃ Cōplures codices ita hn̄t qui ſpumātem ſanguinem deuomūt: ⁊ item multi interpretes ſentētiā ad hūc modum exſcriptam enarrātes verbum deuomunt indicare ſuperātiam ⁊ copiā autumāt: idcirco de ꝓprio nuncupamento tralatitia oratione inflexum. Sed hi falſiſſimi ſunt vt ratio apparens parq; obſeruātie diligentia cōmonet. Siquidē cōſtat: vt ſanguinis ſcreatio ſpumātis perſepe citra ſuperātē copiā obueniat. Itaq; ſi per ſentētiam lectio ſit hūc in modum Hippocrati prodita: abuſio nominis atq; impropria ⁊ ſubabſurda locutio erit. Quippe non conſit: vt ſi ſanguis large profluxit de pulmone: cōtra ſi

VERSIO LEONICENI.

quam ait plerunq; ante ſeptimum idem occidere egro: videlicet ſtrangulato. Si vero id tempus poſſint euadere fluctione in pus ꝯuerſa ſuppurari.

℃ Aforiſmus. XI.

℃ Qui tabe moleſtant̄: ſi ſputū qd̄ extuſſiunt graue olet iniectū carbonibus: ⁊ capilli a capite defluūt, letale.

℃ Eas que ſunt in pulmone vlceroſas diſpōnes nūc tabes noīat: in quibus iubet odorem diligētius perpēdi: id qd̄ expuat̄ carbonibus inijciēdo. Sicut aūt pus in vlceribus veſice odorem dixit grauem ſentiri: ita ⁊ nūc tabidoꝝ ſputum grauiter olere. Si ꝟo ⁊ ex capite capilli defluūt: ita affectus letalem eſſe notaꝫ: q2 ⁊ maximus alimēti defectus oſtēdit̄: atq; aliquādo humoꝝ corruptio.

THEOdori traductio.

℃ Qui tabe infeſtant̄: ſi qd̄ deſpuit ⁊ extuſſiūt grauiter olet ⁊ capilli defluūt letale ſignum oſtēdunt.

℃ Aforiſmus. XII.

℃ Quibuſcūq; tabe laborantib⁹ capilli a capite defluunt: his alui profluuio ſuperueniente moriuntur.

℃ De his qui ex tabe iam morte vicini ſunt: nūc ſermo habet̄: quos etiam male ſe habere oſtenderat in defluuio capilloꝝ. Alui autē ꝓfluuio ſuperueniente: mortē appropinquare opinādū: q2 hic caſus, ⁊ mala cauſa, ⁊ malū ſignū exiſtat. Fit enim ex viriū imbecillitate: que preterea ex ipſo caſu fiunt imbecilliores.

THEOdori traductio.

℃ Quibus p tabem capilli defluūt: hi alui fluctione ſuperueniēte moriunt̄.

℃ Aforiſmus. XIII.

℃ Quicūq; ſpumoſum ſanguinem expuunt: his e pulmone eductio fit.

℃ Et pleraq; exēplaria: ⁊ q̄plurimi huius libri expoſitores norunt aforiſmum in hec verba ſcriptum. Quicūq; ſanguinē ſpumoſum euomūt: his e pulmone eductio fit: ⁊ quidam ipſum exponentes aiunt verbum id multitudinē ſignificare: ac propterea a proprio eſſe tranſlatū: ap:rte mētientes cōtra id qd̄ apparet. Sepe enim viſus eſt ſanguis ſpumoſus abſq; multitudine fieri. Si igitur ita Hippocra. ſcripſerit: ipſum abuſum fuiſſe vocabulo dicemus. Neq; enī ſanguis mult⁹ ex pulmone eductionem ſignificat: paucus ꝟo ex alio loco. Si ꝟo ſpuunt, aut expuunt ſcriptum ſit: tunc ꝓprio vſum fuiſſe vocabulo: ⁊

THEOdori traductio.

℃ Qui ſpumātē ſanguinē deſpuunt: his de pulmone educit̄.

TRANSLA.ANTIQVA

de alto cadentes et alios aliqs colli/dentes:alioſq3 inuicem ſeinuicem p̄/cutiẽtes:⁊ alios ſup alios ſicut athle/tas cadẽtes qui cum tuſſi multũ ſan/guinez expuerũt boni coloris ⁊ nul/lius odoris mali: qui tamen ſanguis de vena rupta pulmonis venit.

TRADVC.LAVRENTIA.

ↄtra ſi parte ex alia ſede eliciat̃:q̃ ſi deſpuunt aut tuſſiunt eſt ab Hippo. p̄ſcriptuz: nitidior ac iuſtior ſcriptio erit.Etenim talis indicat ſanguis car noſam pulmonis mã3.i.ppriũ eius corpus traxiſſe exulceratioñ.Quaz ob rez ſi ſpumidus educitur ſanguis exulceratio in pulmone vno affligit. Sed nõ retro iteneq3 ↄſtat in diuer/ſum vt ſi exulceratio infeſtat in pul/mone:ſanguis ſpumãs nẽcio excree/tur.Ipſe vidi p̄ſepe luctatorib⁹ colli/ſis de ſublimi atq3 ĩſeſtatis calcibus oppreſſiſq3 ⁊ pculſis in paleſtra:pre/ſertim ſi ita imprimit̃ ictus vt ſuper ſolum cadẽtibus atq3 in abruptũ ex alto p̄cipitiq3 superruat alter ſuper thoracez affluentem ⁊ abũdãtez ſan guinẽ ſcreari coloratiſſimũ cũ3 tuſſi: ⁊ ſine vllo doloris tedio . Quez ſane ꝟo ſimile eſt ex aliquo referri cõce/ptaculo in pulmone perrupto.

VERSIO LEONICENI.

cabulo:⁊ oſtendere ſanguinem talez carnoſam pulmonis ſubſtantiã que/ eſt ipſius vera ſubſtãtia:affectã vlce ribus eſſe:adeo q̃ vere dicat̃ ſolius pulmonis vlcera indicari:non autez vere vlcerato pulmone ex neceſſita/ te ſpumoſum expui.Sepius eniz vi dimus q̃buſdaz ex alto cadentibus: ⁊ calcitratis atq3 in paleſtra percuſ/ſis: ab illa maxime ictus p̃te in qua quipiam ad ſolum ruenti alter ſuper thoracem inciderit:ſanguinem pluri mum bene coloratũ expui ſine vllo dolore:qd̃ ratio dictat ex aliquo pul/monis vaſe prodire.

Vlcerato pul mone non ex neceſſitate ſpu/moſu3 expui

℃ Aforiſmus. XIIII.

Vide 4ᵒ cõ./caᵒ pᵒ. char./83.col.3ᵒ.

℃ Ptiſi habito diaria ſuper/ueniente,mortale.

℃ Antea dixit . Si ſanies ſeuis ptiſi/ci:⁊ capilli ceciderint : et diaria ſup/uenerit mortale . Hic autem abſolu/te poſuit diariam : ⁊ ſaniem reticuit: monſtrans eam ſufficere ad ſignum mortis:ſed tamen non ita vicinari ſi/cut ex cadentibus capillis.

℃ Aforiſmus. XIIII.

℃ Tabe detentis fluctio alui accedens,letalis eſt.

℃ Paulo ſupra dixit . Tabe preben/ſis ſi pus feti dum fuerit : ⁊ capilli de/fluant ſupueniẽte alui fluctione mo/riũtur . Nunc ſimplr̃ ait. A tabe flu/ctionem alui fieri letalẽ:neq3 puris: neq3 capillo℞ faciens mẽtionem:vt que ſola denũtiare queat abolitionẽ: attamẽ nõ applicitam ⁊ iunctam ac velut in manibus poſitã:neq3 de p̄/ximo futuram:quẽadmodũ ſi ſimul cum defluuio capillo℞ infeſtet.

℃ Aforiſmus. XIIII.

℃ A tabe habito profluuium alui ſupueniens,letale.

℃ Paulo ante dixerat . Tabidis cuz pus graue olet:⁊ capilli a capite de/fluunt:alui profluuio ſuperueniente mortem ſubſecuturam.Hic ꝟo ſim/pliciter dixit eſſe letale alui p̄fluuiuz i tabe nulla facta:neq3 de pure:neq3 de capillis mentione tanq̃3 illud ſo/lum ſufficiat mortem ſignificare:nõ tamen ita e proximo : neq3 tam cito ſecuturam:ſicuti cum defluuium ca/pillorum adiungitur.

THEO/dori tradu/ctio.

℃ Tabe de/tentis fluctio alui accedẽs letalis eſt.

℃ Aforiſmus. XV.

℃ Quicũq3 ex pleuretide em pici fiunt,ſi purgent̃ in q̃dra/ginta dieb⁹:a qua die ruptu/ra fit quieſcunt. Si ꝟo non, in ptiſim tranſeunt.

℃ Cum prius fluxum ſaniei diceret mõſtrauit illis ſolis attinere quibus apoſtema rumpitur in latere : ⁊ fluit ſanies ad ſpatium pectoris ⁊ palmo nis medium qui omnes ſi non mun/dificentur in quadraginta diebus:et multũ neceſſe eſt tabeſcens palmo corrodetur:ſanies ergo lõgo tempo/re corrupta acuitur:vnde in mundi/ficanda pleureſi diem.xiiij. Hippo. determinauit:⁊ ſaniei mundificatio/nem in.xl. Quorum dierum diuerſi/tatem monſtraui in criſeos ⁊ in me/tacriſeos.

℃ Aforiſmus. XV.

℃ Qui a coſtali ſuppurãtur: ſi intra quadrageſimũ diem a quo facta ẽ eruptio repur/gentur,leuantur. Alioq̃ tran ſeunt in tabem.

℃ Uerbum ruptio perpenſioni adie ctum perſpicue indicat de illis agi: quorũ inflãmatione verſa in ſuppu/rationẽ:tum autẽ erupta pus in ſede que media iter thoracez pulmonẽq3 iniacet conditũ eſt.Etenim in his oi bus niſi pus intra quadracenos dies (qd̃ longiſſimum ſit)perpurget̃ va/cuetur q3 tãdem putre pulmonẽ de/rodat neceſſe erit. Itaq3 per coſtales denos quaternos dies limitez fecit: purulentis quadracenos metam po ſuit.Ceterũ quo pacto reliqui decre/torij:necnon hi dies a ſe inuicem di/ſtent:libro qui eſt de diebus decreto rijs explanatum iam eſt . Ita ſiquis eum librum peruolueris ⁊ tranſierit diligẽter queciiq3 docuit Hippocra/tes de diebus decretorijs paruo ne/gocio inaudiat licebit.

℃ Aforiſmus. XV.

℃ Quicũq3 ex morbo latera/li ſuppurant̃:ſi in q̃draginta diebus purgãtur:a die a qua fit ruptio,liberantur. Si ꝟo nõ,ad tabem trãſeunt.

℃ Addens ſuo ſermoni ruptionis vo cabulũ manifeſtũ ſe fecit de illis loq in q̃bus lateris inflãmatione in ſup/purationẽ conuerſa:deinde diſrupta in ſpatiũ thoracis:atq3 pulmonis in/termediũ pus cõtinet̃ . His enim oi/bus:niſi vel plurimuz in quadraginta diebus puris euacuatio fiat per ſputio/nes purgati:neceſſariũ eſt pulmonẽ exedi:pure p̄ceſſu t̃pis putreſcente. Morbo igit̃ laterali diez quartũde/cimum terminũ poſuit purgationis. Suppuratis autem quadrageſimũ. Dictuz autem eſt plenius de differẽ/tia:⁊ alio℞ dierũ indicatorio℞:⁊ bo/rũ:in eo tractatu qui inſcribit̃ de die/bus indicatorijs.Quare ſiq̃s vniuer ſam illã legerit ↄtẽplationez:ea que ab Hippocr̃.de diebus indicatorijs dicunt̃ p̄õprius aſſequetur.

THEO/dori tradu/ctio.

℃ Qui a co/ſtali ſupparã tur ſi itra.xl. diez a quo ru ptio facta eſt repurgent le uant : alioq̃ trãſeunt in ta bem.

℃ Calidũ:noces ℃ Calida ℃ Calidũ:vbi

TRANSLA. ANTIQVA

Afoꝛiſmus. XVI.

Calidum: nocet ſ frequenter vtentib⁹. Carniũ effeminationẽ facit: neruoꝝ incõtinẽtiã: mẽtis ſtupoꝛeꝫ: fluxũ ſanguinis: ꝛ defectiones ſpũs: quibuſdã ꝟo ꝛ moꝛs ſequit.

Alibi mõſtrauit hippo. quid calidum ꝛ frigidũ faciant, ſiue moderata, ſiue ad vltimitatẽ veniẽtia: ꝛ hoc in libro ꝓpꝛio de calido ꝛ frigido: in quo etiam oſtendit: quõ opari opoꝛtet cum liquidis: hic autem breuiter aduna uit: ꝛ primum a calido incepit oſtendere: quõ calidum in vltimitate operet. Effeminat carnes .i. mollificat ꝛ rarificat: quod verbũ poſuit abuſiue: ob hoc tamen q2 oẽs femine ſunt molliores ꝛ debiliores maribus teſtatur hoc q2 neruoꝝ incontinentiam addidit poſt: nerui enim rarificantur ꝛ mollificant: cum ſubſtãtia eoꝝ diſſoluatur caloꝛe: mẽtis ſtupoꝛem intendit .i. defectionẽ eiuſdẽ mentis que fit ex diſſolutõe cerebri: calido fumo aſcendente ad caput: ſicut ꝛ in neruis cõtingit. Defectiones ſpũs in his qui ad fluxum ſanguinis ſunt apparati: ex fluxu enim ſanguinis ſpũs deficere cõſueuerunt: vnde ꝛ moꝛs ſubſequitur: ſed tñ hec ſuccedunt ex lõgitudine tempoꝝ: quibuſdam ꝟo paruꝫ. Fluxum ꝟo ſanguinis ꝛ defectiones ſpũs cito moꝛs ſequitur. Hic autem afoꝛiſmus in multis libꝛis eſt diuerſus: vnus tamẽ ꝑmanet ſenſus. In vno liᵒ finis inuenitur .ſ. Moꝛs ſequit. In alio. Cum hec contigerint, moꝛs ſuccedat. In alio. Hec ferunt ad moꝛtem.

Ois femine ſunt molliores ꝛ debiliores maribus.

TRADVC. LAVRENTIA.

Afoꝛiſmus. XVI.

Calida detrimẽta hec iſert ys q ĩmodice vtunt. Carnis effeminationeꝫ: neruoꝝ incõtinentiã: mẽtis toꝛpedinem: ſanguinis ꝓfuſioneꝫ: aie defectioneꝫ: qb⁹ abolitio ſeqt.

Calide frigideq3 vſum mediocꝫ ꝛ imodicꝫ liᵒ de madẽrũ vſu diſtinctiuſq3 ꝛ vberius adſtruxit: hoc loco ꝑpẽſionẽ ſũmatim ſtrictimq3 q̃ſi decurſu per capita attingit. Itaq3 dicit vt ys qui imodice vtunt calida affectus hos iſerat. Carnis effeminationẽ .i. coꝛpis iſirmitatẽ. Nã effeminat mulieratq3 trãſlatitia nomẽclatura afferim⁹ ea rõne q femina mulierue ſemꝑ mare ꝛ viro iſirmioꝛ ac becillioꝛ viſitetur. Cui rei ſuffragat qd̃ eſt ſtatim ꝓſcriptũ, neruoꝝ incõtinẽtiã. Etenim tales euadũt debiliores ob exolutionẽ quaꝫ calide vſus imoderatus inuexit. Quinetiã mẽtis toꝛpedo: mẽtis animiq3 debilitas ꝛ inualẽtia itelligit: que inquã ob neruoꝝ cerebꝛiq3 exolutiõeꝫ affligit. Pari modo calide modus imodicus ſanguinis ꝓfuſionẽ ꝯcinnat .ſ. per illas affectiones ex qbus ſanguis ꝓ̃ptius ꝓcliuiuſq3 ꝓfundi aſſolet. Poꝛro ſanguinis ꝓfuſionib⁹ aie defectiones comitantur: qbus abolitio accidit: queadmodum ceteris quas diximus affectionib⁹. Sed illis pigrius iteritio: nec ſine pluris minoꝛiſq3 rõne comitatur. At per ſanguinis ꝓfuſiones ac defectiones aie de ſubito moꝛs obuenit. Ceterum huic finis in magno qdem lectionũ ambitu eſt. Sed oẽs eaipſa que diximus ſenſa oſtendũt. His abolitio ſequit: a quibus abolitio ſequit: qbus abolitio ſequit: que ad abolitionem perducũt.

VERSIO LEONICENI.

Afoꝛiſmus. XVI.

Calidũ: vbi qs ſepius eo vtat hec mala affert. Carniũ effeminatiõeꝫ: neruoꝝ incõtinentiã: mẽtis toꝛpoꝛem: ꝓfluuia ſanguinis: animi defectioneꝫ: hec ad que moꝛs.

De calidi ꝛ frigidi vſu immodico, ꝛ modico dictum eſt ſepius in liᵒ de vſu humidoꝝ. Dicta ſunt autem: ꝛ hoc in loco afoꝛiſmoꝝ omnia fere capita: ꝛ p̃mum hocipm q calidum ſiquis eo vltra modũ vtatur has facit paſſiones, carniũ effeminationẽ: hoc eſt debilitatem. Dictũ eſt enim nomen per tranſlationem: quoniam femina debilioꝛ eſt maſculo: cui adſtipulatur hoc qd̃ ſubiũgitur, neruoꝝ incõtinentia. Hi enim fiunt imbecilles eoꝝ ſubſtantia a caloꝛe diſſoluta: ꝛ mẽtis toꝛpoꝛ, mentis eſt imbecillitas: ita .ſ. ſubſtantia cerebꝛi: ſicuti etiam neruoꝝ diſſoluta. Eodem modo et calidi vſus immodicus facit ſanguinis profuſiones. Sequuntur autem ad ſanguinis profuſiones defectus animi: ꝛ ad hos moꝛs: ſicuti ꝛ ad alia prius dicta: ſꝫ ad illa quidem tempoꝛe pluri: ad hec quidem magis: ad hec ꝟo minus. Ad ſanguinis ꝟo ꝓfuſiones: ꝛ mentis defectus ſtatim. Scriptus eſt autem finis afoꝛiſmi vario modo in exemplaribus. Scripture ꝟo omnes dictã ſententiam oſtendunt. Eſt aũt vna hec. His moꝛs. Altera ꝟo hec. In qbus moꝛs. Tertia hec. Quibus moꝛs. Alia. Hec ad moꝛtem.

THEODORI TRADUCTIO.

Calida ſi imodica ſit ꝛ vberrima hec infert: coꝛpis effeminationẽ, neruoꝝ incõtinẽtiã, mentis toꝛpedinẽ, ſanguinis ꝓfuſionem, aie defectionẽ: qbus moꝛs ſequit.

Femina debilioꝛ eſt maſculo.

TRANSLA. ANTIQVA

Afoꝛiſmus. XVII.

Frigidum ꝟo ſpaſmos: ꝛ thetanos: ꝛ nigroꝛes: ꝛ febrium rigoꝛes.

Hic nimiũ frigidũ itẽdit: ſicut aque frigide abuſus facit ꝯſueuit ſpaſmũ ꝛ thetanũ ꝓpter frigiditatẽ neruoꝝ: ſicut nõ conuenit q ex nimio caloꝛe diſſoluãtur nerui: ſic nec frigido opꝫ nimiũ infrigidari: q2 frigus cõſtipat eos ꝛ ꝯſtringit: vnde ꝛ nigriores fiũt caloꝛe nãli a frigoꝛe ꝯſumpto a quo flos ꝛ rubeus coloꝛ ꝯſeruat: quo extincto fit niger coloꝛ: ſicut facit nigredinẽ frigide aque abuſus. frigida aũt per ſe facit frigus: per accidẽs ꝟo facit febꝛes. rigoꝛes febꝛium frigidos eſſe in alys libꝛis reſtat oſtẽdere.

TRADVC. LAVRENTIA.

Afoꝛiſmus. XVII.

Frigida conuulſiones, diſtentiones, liuoꝛes, rigoꝛes febꝛiles.

Frigida .ſ. ſi immodica ſit affert cõuulſiones, diſtentiones ob neruoꝝ refrigerationem. Ut enim nequaq̃ exolui neruos immodico caloꝛe: ita nec plus equo refrigerari, diſtringi, ſtipari conuenict. Quinetiam gignit liuoꝛes pꝛe frigoꝛe: ꝛ rigoꝛes qui aduocent febꝛem. Sed ſatius legi põt rigoꝛes qui conuulſiones liuoꝛes febꝛes committant. Sed fuſius per ſe ſeoꝛſum dicato ope de cauſa omniũ accidẽtium ꝓpẽſum iam eſt.

VERSIO LEONICENI.

Afoꝛiſmus. XVII.

Frigidum autem conuulſiones, diſtentiones, liuoꝛes, rigoꝛes febꝛiles.

Immodicꝫ .ſ. frigidum hec facit, cõuulſiones, ꝛ diſtentiones, ꝛ neruoꝝ refrigerationẽ. Sicuti enim nõ opoꝛtet ipſoꝝ ſubſtantiam ab immodico caloꝛe diſſolui: ſic neq3 vltra modum conuenientem refrigerari: ꝛ in vnum cogi, ac cohiberi: ꝛ quidem liuoꝛes ex refrigeratione fieri: ꝛ rigoꝛes febꝛes aduocantes. Melius aũt fuiſſet ita dicere. Rigoꝛes facientes ꝛ ꝯuulſiones, ꝛ liuoꝛes, ꝛ febꝛes. Plenius autem de his ſeoꝛſum diximus in libꝛo de caſuum cauſis.

THEODORI TRADUCTIO.

Frida cõuulſiones, diſtentiones, liuoꝛes, rigoꝛes febꝛiles.

Frigidũ Frigida Frigidũ

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. XVIII.

Frigidum inimicum nervis, oſſibus, dētib⁹, cerebro, ſpinali medulle. Calidū vero vtile ⁊ amicum.

Oſtēſis leſionibus que fiunt ex frigide aque abuſione: nūc oſtendit partes quibus eſt inimica. Et nota ꝙ lz oſſa nāliter mēbra ſint inſenſibilia: paſſibilia tn̄ ſunt. Cū ḡo mēbra frigidiora ⁊ ſanguine carentia: neceſſe eſt vt ledant̄ ex vicinitate frigidi: qḋ cum ita ſit calidū ꝯueniens erit eis.

Aforiſmus. XIX.

Quecūqꝫ īfridata ſūt: recalefacē opꝫ: excepꝭ qbuſcūqꝫ ſanguinē manare futurū eſt.

Hoc nō eſt huic ꝯtrarium qḋ alibi dixit: cōtraria contrarijs curant̄: hec aūt ſatis inueſtigauimus: explanauimus et cōpleuimus in microtechni: vbi quidē mōſtrauimus neceſſariuꝫ magis in medicina: vt incipiam⁹ ante curare illa que magis ſunt infeſtā tia: etiāꝫ in moleſtatione duriora. Similiter hic itelligimus de ſanguinis fluxu antecꝙ̄ ſua incipiat̄ medicina: ⁊ deinde ad hoc redeamus vt membrum ad ſuū tēperamētū reducat̄: ſed vnde ſanguis fluxus eſt: ideo ibi nō apponitur calor: q2 calor aperit ⁊ maiorem fluxum facit.

> Curāda ſunt ꝑus que magis ſunt infeſtantia.

Aforiſmus. XX.

Ulceribus frigidum mordax: cutem indurat, dolorem ſine ſanie facit, nigrores, rigores, ſpaſmos, thetanos ⁊ febres.

Qui nomina ſm veritatē vult intelligere mordax ſolum calidum intelligat. Sed tamē quia ſenſus horret ſua contraria: ⁊ frigidum dicitur eſſe mordax non quotienſcūqꝫ corpus tāgat: ſed cum vlcera corpus habeat. Omne enim mordax qḋ mordet ⁊ pforat: oportet vt morſus a ſuperficie ad interiora ſentiat morſionem. Aqua vero frigida cum nō cuteꝫ perforare valeat: niſi quantū ſua expetit ſubtilitas: vlceratis tamen mēbris propter raritatem ſui vſqꝫ ad interiora poſſibile eſt perforare: nos autē in libris medicine ſimplicis naturam monſtrauimus cuiuſlibet rei mordacis: quodlibet enim frigidum mordet omne vlceroſum. Nō vlceroſi indurantur inde cutis propter frigiditatem ſui: ⁊ doloreꝫ ſine ſanie facit ꝑpter infrigidationeꝫ caloris naturalis ſanieꝫ ſemper vulneribus facientis: et dolorem facientia diſſolui nō permittit.

> Calidū eſt ꝓprie eſſe mordax: ſed quo frigidum ſit mordax.

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. XVIII.

Frigida oſſibus, dentibus, neruis, cerebro, medulle dorſali, inimica eſt. Calida vero amica eſt.

Partes que natura frigidiores exiſtunt (he aūt ſunt quecūqꝫ exangues in animalium corporibus habētur) citius magiſqꝫ ab immodica frigiditate leduntur. His ipſis merito calor amicior eſt.

Aforiſmus. XIX.

Que perfrixerint calefaciēda ſunt: exceptis his que ſanguinem profundunt.

Non euerti̇̄ debilitaturqꝫ nūc de ꝓdito ſpectamine decretū: vt cōtrouerſa ſibi ⁊ repugnātia pro adiumēto remediorꝫ obuerſis ⁊ cōpugnātibus tribuant̄: de quo diſtinctius docuimus libro quē de curādi via ⁊ ratione cōpoſuimus: alio ſpeculamine vel magis nitio explanato cōmonē te recurari ꝑus oportere affectiones que terreant impēſius ⁊ arctius premant: id eſt egro in euentu ambiguo poſito ꝑiculum afferāt: quō hoc loco ſanguinis ꝓfluſio. Nam ea prius curanda eſt: mox perpeſſa ſedes ad ſalubrem tēperiem reuocāda.

Aforiſmus. XX.

Frigida vlceribus mordax eſt, cuteꝫ obdurat, dolorē inſuppurabilē mouet, liuorem trahit, rigores febriles ꝯuulſiones, diſtētiones inuehit.

Calida ꝓprie mordax eſt. Senſionis autē ſimilitudine frigida mordax vocat̄: nō tamē ſimpliciter cuiuſ affuſa: ſed quoties traxit exulcerationeꝫ. Etenim ꝑuadat oportet intimā partis que mordetur ſubſtantiam: ſeqꝫ in eaꝫ precelſe inſinuet oportet: vbi ꝑemptoria edaxqꝫ eius futura ſit. Id qḋ ſi cutis nature retinet ſalubritatē moliri nō valeat frigida. Propterea ꝙ cutis concretior ⁊ aſtrictior eſt ꝙ̄ vt puia ſit aque corpulētiori craſſioriqꝫ: ꝙ ſi locus traxit exulcerationem in eum vtpote rariuſculū meare aqua ſe inferens in ꝓfundum quit. Ceterꝫ edaces materias ſenſimus vberius li⁹ quem de viribus ſimpliciū medicaminūꝫ fecimus. Itaqꝫ per vlcera frigida mordax eſt. Sꝫ ſi nihil eiuſmodi ifeſtet, mordax nō eſt. Porro trahit liuedineꝫ: eo ꝙ refrigeret natiuū calorem qui inquā vlcera ſupparat. Et inē vetat diſſlari māꝫ que dolorē ꝯcinnet.

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. XVIII.

Frigidum inimicum oſſibus, dentib⁹, neruis, cerebro, ſpinali medulle. Calidū vero vtile.

Quecūqꝫ partes ſunt natura frigidiores: ſunt autem in animalibus tales: quecūqꝫ ſunt penitus exangues: citius ac magis ab immodico frigidi vſu offendunt̄. Hiſdem aūt rationabiliter calidum ꝯuenietius.

Aforiſmus. XIX.

Quecūqꝫ refrigerata ſunt: excalefacē opꝫ: excepꝭ his q b⁹ ſāguis fluit, aut fluxur⁹ eſt.

Hoc qḋ nūc dictuꝫ eſt haudquaꝙ̄ euertit illud theorema. Contraria ꝯtraria eſſe remedia: de quo plenius dixim⁹ in eo tractatu qui de arte curatiua inſcribitur: in quo oſtēdimus: aliud eſſe theorema maxime neceſſarium: illa prius curari precipiens que magis vrgēt: hoc eſt que maius periculum afferunt: ſicuti ⁊ nūc profluuiūꝫ ſanguinis. Ad hoc igit̄ prius obſiſtendum eſt: deinde quod paſſum eſt ad bonam temperieꝫ eſt reuocandum.

> Illa ꝑus curare opꝫ que maius ꝑiculū afferunt.

Aforiſmus. XX.

Ulceribus, frigiduꝫ qdem mordax, cuteꝫ obdurat, doloreꝫ inſuppurabilē facit, liuoreꝫ obducit, rigores febriles, cōuulſiones, diſtētiones.

Si ꝓprio vtamur vocabulo, calidum, mordax eſt. Senſus autē ſimilitudine: ⁊ frigida aqua vocat̄ mordax: nō cum in cutem ſimpliciter incidit: ſed vlceratāꝫ: nam qḋ mordax futurum ſit eius qḋ morderi debeat ſubſtantiam oportet permadere: qḋ in cute ſm nām ſe habēte frigida aqua nō poteſt efficere: qm̄ denſior eſt ꝙ̄ pro eius ſubſtantia cutis. In vlceratis autem: vt que rariora ſunt ꝑuadere poteſt per eoꝝ ſubſtāciaꝫ in profunda ſubintrans. Dictū autem eſt plenius de natura mordacium in libris de poteſtia ſimplicium medicinaruꝫ. Ulceratis igitur frigidum eſt mordax: integris autem neqꝫ mordax: ⁊ cutem facit duriorē: eius denſando ſubſtātiam. Et quidem dolorem efficit inſupparabilem natiuum refrigerādo calorem qui vlcera ad ſuppurationem perducit: ⁊ ea diſſlari prohibet que dolorem efficiunt. Que autem ſequuntur.

THEODORI TRADUCTIO.

> THEO doxi traductio. Frida oſſibus/ dētibus/ neruis/ cerebro/ medulle dorſali inimica eſt. Calida ꝯamica eſt.

> THEO. doxi traductio. Que pfrixerint calefaciēda ſūt: exceptis his que ſanguinē ꝓfundunt.

> THEO. doxi traductio. Frida vlceribus mordax eſt: cutem obdurat/ dolorē īſupparabilē mouet/ liuorē trahit/ rigores febriles/ ꝯuulſiones diſtētionēſqꝫ īuehit.

TRANSLA. ANTIQVA

non permittit. Alia accidẽtia inde fa cta ſuperius ſunt expoſita.

℄ Aforiſmus. XXI.

Vide pᵒ 2ᵃ. caᵒ xᵒ. cõter. 15. col. pᵒ. et cõter. 16. col. 4ᵒ.

℄ Eſt aũt vbi in thetano ſine vulnere iuuene bñ carnoſo eſtate media aque fride multa infuſio, caloris reuocationẽ facit. Calor vero: hec libat.

℄ Cum frigidũ ⁊ calidũ quid facerẽt ſupius oſtendit: hic iuuamentũ coꝝ monſtrare intẽdit: ⁊ ab aqua frigida incepit. Eſt autẽ ingt: vbi in thetano. Et hic omne genus ſpaſmi intendit: ⁊ in media eſtate ⁊ bene carnoſo corpore iuuenili etate aqua multa frigida ⁊ ſubita facit vt calor reuocat᷑ reducat in corpe interius: vnde ⁊ morbus ſoluit᷑: hoc autẽ frigidũ nõ facit nãliter: ſed potius accñtaliter: quia calorem in carnoſum corpus reuocet. Hoc autẽ certificat᷑: qꝛ in alijs non iuuat etatibus: neqꝫ huic in omni tẽpore: ſed media eſtate: qꝛ cũ frigidũ corpus penetrat: neceſſe eſt vt aut vincatur calor nãlis aut adiuuet᷑ cauſa ſui: vincit᷑ cum eſt defectus: et adiuuatur cum ſit fortis: cum interius recludit᷑: neqꝫ diſſolui permittat᷑. Prohibent᷑ autem imponi frigida thetano ex vulnere: et ſi iuuenis ſit infirmus etate carnoſo corpe media eſtate calida regione. Frigidus enim ſicut dixim⁹ mordax eſt vulneribus ⁊ dolorem ſine ſanie facit. Ubi vero ſpaſmus ex vulnere maxime ex neruoſi mẽbri apoſtemate frigidũ multum eſt nociuũ: qꝛ dolor vulneris nõ mitigatur: ⁊ apoſtema nõ ſoluitur.

℄ Aforiſmus. XXII.

Vide 14 2ᵃ. caᵒ 4ᵒ. cõter. 293. col. 2ᵒ.

℄ Calidum ſaniem faciẽs nõ in omni vulnere maximũ ſignum ad certitudinẽ cutem mollit: attenuat ſine dolore rigorũ thetanoꝝ ⁊ ſpaſmoꝝ mitigatoriũ. Eoꝝ vero que in capite ſunt ſoluit grauedinẽ. Plurimũ cõfert oſſium fracturis: magis vero denudatis. Hoꝝ autẽ maxime in capite vulnera habẽtibus, ⁊ quecũqꝫ a frigiditate oriunt᷑, aut vulnerantur: ⁊ herpetis comedẽtibus, ano, pudẽdo, veſice, ⁊ matrici. Calidũ quidem determinãs ⁊ amicuꝫ: frigidũ vero ↄtrariũ ⁊ occidẽs.

℄ Sicut frigiduꝫ cũ ſpaſmi ⁊ thetani . . . eſt raro

TRADVC. LAVRENTIA.

rez ↄcitat. Ceteꝝ qđ eſt dein pdiũ ſupra quoqꝫ ꝓſcriptũ eſt: liuores rigores febriles ↄuulſiones febriles.

℄ Aforiſmus. XXI.

℄ Nõnunq̃ per diſtentionẽ ſine vlcere iuueni bñ corporato eſtate media frigide larga ꝓfuſio reuocat calorẽ. Calor autem mala: hec tollit.

℄ Quecũqꝫ iuuat rarẽter calide ⁊ frigide vſus ſtatim ab hijs que tradita ſunt Hippocr. adſtruit. Itaqꝫ pñ⁹ docet: vt frigida diſtẽtionib⁹: ⁊ itẽ vt cõſtat oĩb⁹ alijs ↄuulſionib⁹ eſtate media large ꝓfuſa: ſi bñ corpat⁹ eger eſt ⁊ iuuenis reuocãdo calorẽ medeat᷑. Ita cõſit: vt nõ ſua vineqꝫ iuxta ſuã nãꝫ frigide ꝓfuſio morbũ ſcerſedet. Sꝫ ex accñti: ꝓpterea ꝙ in bñ curato ac vegeto iuuene calorẽ reuocat. Naꝫ reliqs etatibus officit. Neqꝫ. n. reuocat caliditatẽ: ſigdẽ nec per iuuẽtam prodeſt alio tpe q̃ eſtate media. Frigide enim ꝓfuſio, aut ꝑuincit natiuũ calorẽ, aut colligit adducitq;. Peruincit qdẽ, ſi debilis: colligit, ſi validus ſit ea rõne ꝙ diſpaſſationeꝫ eius inhibeat. Ceteruꝫ excuſat deinteqꝫ ↄuulſiones que cum vlcere iſeſtẽt: vt quas frigide vſus non tollat q̃ĩq̃ iuuenis eger ⁊ nã calidus. Itẽqꝫ tpe eſtiuo: ⁊ terra calida. Nam ſicut antea docuit vlceribus frigida mordax eſt: dolorem inſuppurabilẽ mouet. Igit᷑ cõuulſis per vlcera ob neruoſaꝝ partiũ inflãmationẽ inimiciſſima eſt: quippe que nec vlcus ipſuꝫ palpet, mitiget qꝫ: neqꝫ ptiũ neruoſaruꝫ inflãmationem exoluat.

℄ Aforiſmus. XXII.

℄ Calida ſuppuratoria vlcerum oĩum eſt: ſummũ ſecuritatis preſtat indiciũ, cutem mollit, extennat dolorem, lenit ↄuulſiones, diſtentiones mitigat. Capitis autem grauitatem ſoluit. Oſſibus fractis plurimuꝫ ꝓdeſt: ſed precipue ijs que exuta ſunt: coruũqꝫ maxime ijs que vlcera habẽt capitis: ⁊ que ab algore vel moriũtur vel vlcerantur. Necnõ repentib⁹, comeſis, ſedi, genitali, vtero, veſice, opitulat᷑. His calida amica ⁊ decretoria eſt. Frigida inimica atqꝫ interimẽs.

℄ Quẽadmodũ frigida ↄuulſiones ⁊ diſtẽtiones

VERSIO LEONICENI.

quuntur: ⁊ prius dicta ſunt ab ipſo, ⁊ liuores, ⁊ rigores febriles, ⁊ conuulſiones, ⁊ diſtentiones.

℄ Aforiſmus. XXI.

℄ Eſt aũt vbi in diſtentiõe ſine vlceratiõe, iuuene bñ carnoſo, eſtate media, frigide aq̃ multa perfuſio caloreꝫ reuocat. Calor auteꝫ: hec ſoluit.

℄ Que raro iuuẽt frigidũ, ac calidũ: poſt ea que ante dixit Hippocr. deinceps ꝓſequit᷑. Et pᵐ qdeꝫ de frigido ingt: ſicuti in diſtẽtione. Liquet autẽ ꝙ ⁊ in omni alia conuulſione in medio eſtatis tpe cum bñ carnoſus fuerit eger: ac iuuenis frigide aque ꝓfuſio calorẽ reuocãs nãlem, paſſioneꝫ ſanet. Uñ ⁊ illud fit manifeſtũ ꝙ nõ ſua vi frigida aqua morbũ tũc ſanet: ſed ex accñti: qm̃ iuuenib⁹ bñ carnoſis reuocationẽ caloris facit. In alia igit᷑ etate nil ꝓderit: qm̃ neqꝫ reuocationẽ efficit: qm̃ neqꝫ in hac vllo anni tpe: ꝑterq̃ eſtate media. Nam aque frigide occurſus, aut vincit natiuũ calorẽ, aut colligit. Uincit qdẽ cum debilis fuerit. Colligit autẽ cum fortis: ipm diſſlari ꝓhibẽs. Excipit aũt eas que ſunt cũ vlcẽ ↄuulſiones: vt que nunq̃ ab aq̃ frida ſanari queũt: neqꝫ ſi eger iuuenis: ⁊ nã calidus fuerit: et eſtiuo anni tẽpore: ac regione calida: qm̃ (vt ⁊ ipſe antea dixit) Ulceribus frigidũ mordax dolorẽ inſuppurabilẽ facit. His igit᷑ qui in vlceratiõe cõuellunt᷑ ob neruoſoꝝ corporũ inflãmationẽ: ↄtrariũ vehemẽter eſt friduꝫ: vt qđ neqꝫ vlcus ſedet: neqꝫ corpoꝝ neruoſoꝝ diſſoluat inflãmationẽ.

℄ Aforiſmus. XXII.

℄ Calidum ſuppuratoriũ nõ in omni vlcere: magnum ad ſecuritatem indiciuꝫ, cutem mollit, extenuat, dolorem ſedat, rigores, ↄuulſiones, ⁊ diſtẽtiones mitigat. Et ex his que ad caput attinẽt: eius ſoluit grauitatẽ. Plurimũ aũt confert oſſium fracturis: ſed nudis precipue: coruũqꝫ maxime qui in capite vlcera habẽt: ⁊ quecũqꝫ a frigore moriũtur, vel vlcerant᷑: ⁊ repentib⁹ comeſis, ſedi, pudendis, vtero, veſice. His calidum, amicum, ⁊ indicãs, frigiduꝫ inimicum: ⁊ perimẽs.

℄ Sicut frigidũ ↄuulſiones: ⁊ diſtẽtiones

THEOdori traductio.

℄ Nõnunq̃ ꝑ diſtentionẽ ſine vlcẽ iuueni bñ corporato eſtate media fride aq̃ larga ꝓfuſio reuocat calorẽ: calor aũt mala: hec tollit.

Aq̃ fride occurſus calorẽ nãlem: q̃ſqꝫ fortificat, q̃ſqꝫ extinguit.

THEOdori traductio.

℄ Cala ſuppuratoria vulnerũ oĩuꝫ ſũmi ſecuritatiſ indiciũ ꝓſtat: cuteꝫ mollit, extenuat dolorẽ, lenit rigores, ↄuulſiones, diſtẽtiões mitigat. Capitiſ grauitateꝫ ſoluit, oſſib⁹ fractis plũmũ ꝓdeſt: ſꝫ ꝓcipue his q̃ exuta ſunt: coruũqꝫ maxie his q̃ vlcera hñt capitiſ: ⁊ q̃ ab algore, vel moriunt᷑, vel vlcerant᷑: nec nõ repẽtibus comeſis, ſedi, gẽitali, vtero, veſice opitulat᷑: his calor amic⁹ ⁊ decretori⁹ eſt: frig⁹ inimicũ atqꝫ interimẽs.

TRANSLA. ANTIQVA

eſt: raro ꝟo curamētum: ſiliter ꝛ calidum nāliter eſt curatiuum: raro ꝟo non curamentū. Uulnera ꝟo corroſiua: ꝛ que humoꝝ ad ſe currentium ſunt ſuſceptiua: nō calor adiuuat: cuꝫ maxime eis noceat: qa duo in ſimul adiuuant .ſ. adiuuamentuꝫ vulneruꝫ ꝛ non adiuuamentuꝫ. Sniare in vulnere ſaniem magna certitudo eſt ſanitatis. Impoſſibile enim eſt in vulnere ſaniem faciente vt periculoſuꝫ vel moleſtum debeat eſſe. Uulnus auteꝫ qd cauſa eſt ſpaſmi nō facit ſaniem: neqꝫ etiaꝫ putrefactiua vel in circuitu corroſiua: ꝛ oīa maturantia ſaniē ſunt facientia. Oīa hec vulnera certa ꝛ propria ſua habent nōīa ſicut cācroſa ꝛ eruginoſa: abuſiue a quodam ea prius curāte nomen mutuātia, farſia, formicina, ꝛ ſilia: hec ſunt ſigna ſecuritatis vulneris. Itideꝫ intelligimus de aqua calida: que cum non iuuet vulnera: non tamē facit ea ſanioſa. ¶ Poſt hoc Hippo. noīauit iuuamentū caloris qd ſepe certificauimus: in his mollitur cutis cum induruerit: ꝛ ſubtiliatur cum ingroſſeſcat. Mitigat qd frigidū facit ꝑpter habilitatem noſtre nature ad ipſuꝫ: id eſt † caloris: ipſe enim eſt quē nos nālem dicimus: qui extrinſecus cum veniat ſm tēperamētū facit omnia que diximus .i. maturat maturanda: non bona in bona mutat diſſoluit, et purgat nociua: ſi auteꝫ iſta non facit perfecte: doloreꝫ tamen mitigat. In paſſione capitis ſimiliter grauitateꝫ ſoluit: qꝛ materiaꝫ morbi digerit: iuuat enim materiam morbi ſoluendi: plurimū iuuat oſſium fracturas: maxime ꝟo denudatas carne in capite factas: qꝛ cum frigiduꝫ maxime noceat his ꝛ non ſolum his: ſed etiaꝫ cerebro ꝛ his quecūqꝫ propter frigiditatem moriuntur membra: ſicut vidimus in calcaneis, digitoꝝ extremis: ꝛ ceteris extremitatibus corporis in hyeme ſemper vlceroſis: qbus calidum eſt iuuatiuum. Item conuenit calidum vulneribus comedentibus ꝛ corrodentibus: ſicut herpeti ꝛ ſimilibus: que ſi ſint calida et cholerica: cum tamen frigida ſint ꝯtraria ſicut vulnerum mordacia: conſtat quia calida ſunt iuuatiua: cum frigiditas ea mordeat. Similiter calida ano ſunt amica, frida inimica: anus enim neruoſus eſt: ꝛ ideo propter colligantiā frigidum ad ventrē cito aſcendit ab ano, itidem ꝛ calidum. Similiter et pudendo, veſice, matrici: calida quidem amica: frigida ꝟo inimica. De enim ſunt neruoſe: ad quorum ſuperiora neceſſe eſt frigitudo cito aſcendat. Et

Sniatio ſaniei in vulnē magna eſt certitudo ſanitatis.

ſſs. i. caloris nālis: ipſe. n. eſt queꝫ nām ſi diximus.

TRADVC. LAVRENTIA.

diſtētiones cōmitit: attamē tollit interduꝫ qꝫ raro diſtentionē: ita calida alioqꝫ per nām ſuppuratoria: quādoqꝫ nō ſuppurat. Igit̄ in vlcere putri ꝛ oīno ſi fluctiones affligant calide vſus nequaqꝫ ſuppurat: ſed mirū admoduꝫ officit. Afficit. n. duplici ſimul detrimēto: quia ledit vlcus nec ſuppurat: velut verſa vice taꝫ ꝓdeſt qꝫ ſuppurat. Etenim per vlcera pus: ꝛ itē medicamētū purificū ſūmuꝫ ſalutis ꝓſtat indiciū. Nā fieri minime poteſt: vt quicqꝫ mali accidat: ſi pus creat exulceratio. Igit̄ que ꝯuehunt ꝯuulſionē ex toto nō ſuppurant̄. Pari modo ſi vlcus putret: ſi circiter caro eroſa eſt, aut coaleſcit triſti⁹ īſuppurabile manet. Necnō maleficum vlcus ita vocatuꝫ peculiari vocabulo per exochen quādā cācroſuꝫ, cheroncum, thelephcuꝫ, depaſcēs horū qdlibet: inſuppurabile comitatur. Quā ob rem ꝑ vlcera ſūmū ſoſpitatꝫ indiciū pus eſt: id qd inaugureris licebit vſu calide: ꝑꝑea ꝙ cui nequaqꝫ cōgruit id a calida īſuppurabile ꝑuidebis. ¶ Porro ꝑcēſet calide geſtiones. Eteniꝫ mollit duritudinē cutis, extenuat corpulētiā, lenit dolorē, cōuulſiones, diſtentiones cōmitigat: nec velut frigida doloreꝫ inſuppurabilē cit: qppe que nature cōpugnās ꝛ obuerſa habet̄. Que inqꝫ vernaculus ꝛ intimus calor eſt: hūc adolet quoties admodū ſalubreqꝫ tēperieꝫ redigit̄. Igitur externus calor ꝓficit hūc in modū partim ꝯcoquēdo ꝛ alterādo in melius: ꝑtim qꝛ diſcutit vacuatqꝫ: ꝙ ſi nō ex toto medet̄ affectioni: ſed certe dolorē tollit. Ceteruꝫ per affectiōes capitis grauitates nomine: he exiſtunt in capite pōderitates. Soluit nocua mā cōcocta diſcuſſaqꝫ. Et item fractis oſſibus plurimū ꝓdeſt: ſed potiſſimū ijs que exuta ſunt .i. renudata viduataqꝫ carnis velamēto: ꝛ ad hec magis ijs que in capite accidūt: vt qbus ſit frigus inimiciſſimū: quādo nō modo capiti: ſed etiam cerebro noceat ꝛ incōmodet. Nec ſecus intermortuas ex algore ꝑtes calide ꝑfuſio iuuat: atqꝫ etiaꝫ ꝓdeſt: ijs que frigoris iniuria exulcerant̄: ſicut hyeme, calx, digiti, ꝛ in vniuſuꝫ ſummis ꝑtibus. Etenim his oībus opitulatur ꝛ ſerpētibus eroſis: qbuſqꝫ ſuccus bilioſus et calidus egrotationis cauſam ꝓbuit. Etenim ob exulcerationē frigus obeſt: etenim exeſt vicera. Itideꝫ oībus ſedis affectibus calida germana domeſticaqꝫ ꝛ mulcebris: frigida inimiciſſima eſt: qꝛ neruoſa ſedes exiſtit. At frigida neruis inimica eſt. Necnon quia ratione ſocietatis

VERSIO LEONICENI.

tiones facere nā aptū: tū ſanat aliqñ, raro diſtētioneꝫ: ſic ꝛ calidū quantū ex ſui nā ad ſuppuranduꝫ efficax: eſt aliqñ ꝓhibēs ſuppurationeꝫ: ſiqdeꝫ vlcera putrida: ꝛ ſimplr oīa que fluxiones hñt: adeo non ſuppurat calidū: ꝙ his etiā plurimū nocet: ꝛ hec ambo in vnū ꝯiūgunt̄: ꝛ nocere vlceribus: ꝛ minime ſuppurare: ſicuti cōtra ꝓdeſſe: ac ſuppurare maximum eſt vlceri ſignuꝫ: ad ſecuritatē, ꝛ pus, ꝛ medicamen: qd habet id faciēdi facultatē. Nihil enim male pōt aduenire vlceri pus gñanti. Que igit̄ conuulſionē afferūt: nō ſuppurant̄ oīno. Siliter auteꝫ ꝛ quecūqꝫ vlcera ſunt putredini obnoxia: ꝛ que ꝑtes circūſtātes exeſas habēt: ꝛ que difficulter ad cicatricē ꝑducunt̄ vniuerſa minime ſuppurantur: ꝛ quecūqꝫ ex malis vlceribus ꝓprijs noībus inſigniuntur: veluti que Canceroſa, Chironia, Thelephia, et Phagedenica .i. carnē comedentia noīantur: hec oīa vlcera nō ſuppurant̄. Maximū igit̄ ſignuꝫ vlceri ad ſecuritatē eſt pus: ꝛ hoc potes conijcere: ex calidi vſu. In qbus enim non cōgruit videbis hec a calido inſuppurabilia ꝑdurare. ¶ Deinceps aūt calidi opa que frequēter apparēt enumerat. Etenim cuteꝫ induratam mollit: ꝛ craſſatā extenuat: ꝛ doloreꝫ ſedat: ꝛ cōuulſiones, ac diſtētiones mitigat: nō ſicuti frigidum dolorē inſuppurabilē efficit: qm̄ eſt a natura nr̄a alienū: que eſt calor natiuus: queꝫ coauget: vbi mediocriter adhereſcit. Calor ꝟo extrinſecus facit: hec oīa que dicta ſunt nōnulla cōcoquens: ꝛ ad melius alterās: quedā ꝟo diſcutiēdo, atqꝫ euacuādo, noxia ad ſanitatē ꝑducit: ꝙ ſi nō ex toto ſanat: ſaltem dolores mitigat. In capitis ꝟo diſpōnibus ꝛ facit hec eadē: ꝛ eas que καρηβαρίαν, id eſt capitis grauitates noīant̄: ſanat cōcoquens, atqꝫ diſſoluēs quecūqꝫ moleſtant: et qdeꝫ fracturis oſſium vtiliſſimū eſt: ꝛ magis nudis: hoc eſt carne exutis. Adhuc autē magis his que in capite ſiūt: nam talia frigidū maxime offendit: vt qd nō oſſib⁹ tm̄: ſed ipſi quoqꝫ cerebro ſit inimicū: ꝛ qdem quecūqꝫ ꝑtes ex algore emortue ſunt: his calidū remedio eſt: ſic quecūqꝫ frigidū exulcerat: ſicuti hyberno tēpore calcanea, ꝛ digitos, ꝛ extrema oīa, ꝛ horū remediū eſt calidū, ꝛ ſanat etiam ſerpētia, comeſa: quāuis ab humore bilioſo calido ſiāt: nā ꝓpter exulcerationeꝫ frigidū eſt ipſis inimicū: vt qd eis mordax exiſtat. Sic ꝛ oībus que ſunt in ſede diſpōſitionibus: amicuꝫ qdē eſt calidū: ꝯtrium ꝟo frigidū: qm̄

Ulceri pus gñanti nihil mali pōt aduenire: et que vlcera nō ſuppurant.

Quecūqꝫ frigidum offendit his calidum remediū eſt.

neruoſa

TRANSLA. ANTIQVA

dat. Et procuidubio: quia Hippocr. calidum amicū ꝛ determinās: frigidū vero aduerſum ꝛ occidēs vniuerſaliter mōſtrare intēdit: ꝙ hec iuuatiua: illa vero inimica ſunt.

℄ Aforiſmus. XXIII.

℄ In his vero opꝫ frigido vti, vnde ſanguis fluere futurus eſt: nō ſup loca: ſed circa ea. Et q̄cūqꝫ flegmōes, aut iflāmatiōes in rubeū, aut ſubſanguineum colorē ſunt tendētes ex recenti ſanguine. Quē veterata denigrat. Et iuuat heriſipilā nō vulneratā: quoniam vulnerate nocet.

℄ Intendit Hippocr. mōſtrare in his verbis ſuis: vbi frigida adiuuent. Dicit ꝙ iuuare illos vnde ſanguis apparatus eſt fluere: vel vnde iam fluxerit. Neqꝫ oportet ſimiliter ſup vulnera poni vnde ſanguis exierit: quia ſicut dixit frigida nocēt vulneribus. Sed circa ea loca vnde ſanguis ad vulnera venit. Dicit item omni calido frigida prodeſſe apoſtemati: ſed locis comeſtiuis que incenſa fuerunt propter ſuū calorem ſuccurrere intendet. Huic enim loco frigida cōuenientia ſunt ꝛ quieſcētia: que dum videntꝰ rubea: vel quaſi recens ſanguis rubea eſſe cernunt: vnde frigida ſup poſita liueſcere facit vel denigrat. Iuuat item ſuppoſitū heriſipilam non vulneratam. Si enim ſit vulnerata frigidū eſt mordax: loca enim qualiacūqꝫ patiantur dolorem. Dolor ipſe fit cauſa trahendi aliūde ſibi humorum peſſimitatem.

℄ Aforiſmus. XXIIII.

Vide. 4. cōtica° 2°. char. 81. col. 1°. Vide Gale. 4° interioꝝ. ca. vii°. ℄ Frigida velut nix, vel cryſtallus pectori inimica: tuſſes commouētia, ſanguinem fluere faciētia ꝛ catarros.

Et 3° epiđ. 9. ℄ Hucuſqꝫ de calido ꝛ frigido diſputauit: nūc aūt ſicut niuem ꝛ cryſtallū frigida interſerit: ꝛ quāto frigidiora, tāto nocētiora. Sūt. n. pectori inimica: vtpote tuſſim cōmouētia: ꝛ plurimas venas ſunt rumpētia: vnde fluxus ſanguinis ſunt cā: ꝛ catarrū a capite ad pectus ꝛ pulmonē deponentia: qꝛ cerebrum infrigidātia.

℄ In articulis

TRADVC. LAVRENTIA.

cietatis germanitatiſqꝫ: tuū calor: tuꝫ etiā frigus de ſede in vētrē facile puolat ꝛ ad ſupna ſubuebit: nec ſecus vtero veſice calor amicus ꝛ decretorius eſt: frigus inimicū ꝛ interimēs. Hec. n. neruoꝝ iſtōne cōſiſtūt: ꝛ frigiditatē ſupis mēbris ꝑpēſe impartiūt. Ceterum vt his que per ſententiā pdita ſunt oībus dicitꝰ in vniuſuꝫ. His calor amicus ꝛ decretorius eſt: frigus inimicū atqꝫ interimēs dilucet: ꝗꝗ ego non pandam.

℄ Aforiſmus. XXIII.

℄ Vſus frigide, vbi ſanguis pfundiꝰ: attamē non qua effluat: ſed iuxta iniiciēnda eſt. Quinetiaꝫ vbi inflāmatiōes ſunt, aut inflāmina ad rubeū cruentūue tendētia ſanguine recēti. Nam veteribus qdeꝫ nigredinē affert. Ignem etiā ſacrum non exulceratum iuuat, exulceratum ledit.

℄ Utrāqꝫ frigide paginā h loco ꝑoſſet. Primū indicās: vbi ſanguis profundiꝰ, aut pfundeꝰ vſui eſſe frigidā non qua effluat iniici (Frigus enim exeſt vlcus pimitqꝫ) ſed circiter maxime vnde aliquid vlceribꝰ influat. Quinetiam inflāmationes oēs quas ita nominarit inflāmina: h eſt tanꝗ ſuccenſa flāmis ob morbifice materie caliditatē. Hec enim frigide perfuſione gaudent. Porro omnia hec aſpectantibus rubra ꝛ cruenta viſuntur: recenti ſanguine nō vetuſto. Hic enim non eque ꝗ recens coloratior ac ſplendidus eſt. Ita fit vt ſi frigida profundiꝰ nigrorem ꝑpeſſa ſedes trahit. Pari modo frigida ſacrū iuuat ignem non exulceratum: exulceratū morſicat ac dolore afficit: proindeqꝫ officit indoleſcentibus membris ad ſemet aſſidue mouentibus fluctiones.

℄ Aforiſmus. XXIIII.

℄ Frida q̄lis nix, aut glacies pectori inimica ſunt. Tuſſes mouent, ꝛ ſanguinem ꝛ deſtillationem.

℄ De calida ꝛ frigida hec: nunc de niue ꝛ gelu diſſerit: indicans vt leſionē tāto maiorem percōcinnent ꝗ frigidaꝛ quanto frigidiora habenꝰ: ꝛ item vt thoracis ſedibꝰ inimiciſſima: alias tuſſes mouēt: alias impotent dehiſcentias conceptaculoꝝ/mouentes ſanguinis fluorem. Quinetiaꝫ deſtillationem que ex capite decumbens thoraceꝫ/

VERSIO LEONICENI.

neruoſa ſedes eſt. Fridū vero eſt neruis inimicū: ꝛ qm̄ ꝑ cōicationē frigiditas facile ex ſede ad vētriculū aſcēdit: ꝛ eodē mō caliditas. Sic ꝛ vtero ꝛ veſice: calm̄ qdē amicū, ꝛ iudicās. Inimicū vero ꝛ occidēs fridū: nā ꝛ he pariter neruoſe ſunt: ꝛ ſupraiacētibꝰ ptibꝰ facile tradūt friditateꝫ. Qđ aūt in oībꝰ que in aforiſmo dicunꝰ cōiter pnūtiaui: hoc, calidū eē amicū, ꝛ iudicās: frigidū vero inimicū, ꝛ occidēs, liquet ꝛ ſi a me nō dicatur.

℄ Aforiſmus. XXIII.

℄ In his frigido vtēduꝫ: vnde fluit ſāguis, aut fluxurus eſt: nō ad ipſa: ſed circa ipſa, vnde ifluit. Et quecūqꝫ iflāmationes, vel iflāmine ad rubeum: ꝛ ſubcruētuꝫ ſanguine recēti tēdūt: nam veteribꝰ nigredineꝫ affert. Heriſipelas etiam nō vlceratū iuuat: nam exulceratuꝫ ledit.

℄ Eas quas facit frigiduꝫ vtilitates, ac mala: h traſigit aforiſmo. Primū in qbꝰ ſanguis fluit, aut fluxurus eſt: ingens ꝯferre ipm̄: non ipſis ptibus manātibus ſanguine ad motū. Ulceribus enim frigidū mordax: ſꝫ circūſtātibus: ꝛ illis ꝑcipue vnde aliquid ad vlcera pfluit. Et qdē ait oēs iuuare inflāmationes: ꝛ que ipſe inflāmina noiat: veluti ab aliqua deuſta flāma ꝑpter humoꝝ a qbus fiunt caliditatē. Nā ꝛ hec frigido gaudēt. Uidenꝰ aūt hec eīa intuēti colore rubra ꝛ ſubcruēta: recēti. ſ. ꝛ nō antiꝗ ſuffuſa ſanguine. Nam ſanguis antiquus, floridū nō habet colorē. Quare frigido admoto liuere: ꝛ nigras fieri ꝯtingit ptes patiētes. Eodēꝫ modo ꝛ heriſipelas nō exulceratū iuuaꝰ a frigido: ſicuti vlcerato mordax eſt frigiduꝫ: ꝛ dolorē affert: ꝛ hac ratione nocet: cum partes dolentes ſemper ad ſeipſas moueant fluctiones.

℄ Aforiſmus. XXIIII.

℄ Frigida qualis nix, ꝛ glacies pectori inimica. Tuſſes mouent, ꝛ ſanguinem, ꝛ deſtillationes.

℄ Hactenus de aqua calida, ꝛ frigida ſermonē habuit: nunc autē de niue, ꝛ glacie diſſerit illud oſtēdens: ꝙ tāto magis he nocere poſſunt: quanto ſunt aqua frigida frigidiores: ꝛ ꝙ thoracis partibus ſunt inimiciſſime: cum ꝛ tuſſes moueant: ꝛ vaſis diſruptis ſanguinē ſepius manare faciāt: et ex capite deſtillationibus thoracē offendāt:

THEODORI traductio.

℄ Uſus frigide vbi ſāguis pfunditꝰ: attamē nō ꝗ effluat: ſꝫ iuxta iniiciēda eſt. Quinetiā vbi inflāmatiōes ſunt, aut iflāmina ad rubeū cruentūue tēdentia ſanguine recēti. Nā veteribꝰ qdeꝫ nigredinem affert: ignē etiā ſacrū nō exulceratum iuuat: exulceratū ledit.

THEODORI traductio.

℄ Frida q̄lis nix, aut glacies pectori inimica ſunt: tuſſes mouent, ꝛ ſanguinem, ꝛ deſtillationē. Nix ꝛ glacies frigidiora ſunt aqua frigida.

TRANSLA.ANTIQVA

Aforiſmus. XXV.

Vide.12.pti. ca° p°. char. 242.col.1.et char.243.co lu.3°.

In articulis dolores ⁊ tumores ſine vlceratione, ⁊ podagram ⁊ ſpaſmum: ⁊ horū plurima, frigida aqua infuſa refrigerat ⁊ attenuat, ⁊ dolorem ſoluit. Stupor enim mediocris dolorem minuit.

Frigida: ſicut diximus calida iuuant apoſtemata ⁊ rubicunda: ⁊ ſanguinolenta: repugnant enim mēbris ſaniem, vel ſanguinem, vel humores ad ipſa miſſuris. Similiter ⁊ hoc idem debet intelligi: cum dolores mitiget propter ablatā cauſam vnde ſi ergo ſuperpoſita frigida his ſtuporem facit: ⁊ ſtupor cum ſenſum tollat dolorem minuit.

Stupor ſenſū tollit ⁊ dolorē minuit.

Aforiſmus. XXVI.

Vide Gal. in lib. de bonita te aq. in prin°. Et p° de ſim plicibus. diſ. 3°. cap. 5.

Aqua que cito caleſit, ⁊ cito infrigidatur, leuiſſima eſt.

Nunq͂ oportz hic nos intelligere Hippocratem intendiſſe leuiſſimam in pondere. Si eniz hoc intēdiſſet vile quoddam ⁊ lōgo tempore ⁊ magno labore inueſtigaſſet: qd tamē libre appoſitū leuiter apprehendi poteſt. Intendit ergo leuiſſimā que ſtomachū non aggrauat: ⁊ que cito tranſit digeſta: neqz ſolis his que poſuit eſt tentanda aqua: ſed quodam modo quoniam hac de cauſa reticuit: quia leuius erat ⁊ poſuit obſcuram cauſam. Eſt autem leuiſſima: quia eſt non turbida. Secundo: quia in ipſa non apparent corpora terrea. Tertio: quia nō borbilis eſt: ſed lapida. Quarto: quia cito caleſit ⁊ infrigidatur: que cum aſſumitur cito digeritur. Et ſicut cibus cito digeſtus eſt bonus: ſic ⁊ aqua ſuo modo bona videtur ex leuitate ſue digeſtionis. Quicūqz ergo aquā ad bibendum tentaturi ſunt non certiora experimenta hīc poſſunt: alia enim fallunt.

TRADVC.LAVRENTIA.

thoracem, aut pulmonem offendat. Hanc enim nix ⁊ glacies refrigerando cerebrum cōmouent.

Aforiſmus. XXV.

Tumores articuloꝝ ⁊ dolores ſine vlcere: atqz et podagricos dolores ⁊ cōuulſa aqua frigida large affuſa magna ex parte leuat, ſoluit, dolorem extenuat. Torpor enim mediocris dolorē mitigat.

Hec iuuari fride pfuſione magna ex parte remonuit. Sz q̄lia ſint dicere tanq̄ ex antelatis obuia ⁊ comperta facilia ſupſedit. Etenim q̄cūqz inflāmationes, aut inflāmina ad rubeum cruētūue tēdētia ſanguine recēti: hec gelide pfuſione tolluntur: vt que mēbꝫ decūbētem repellat: pindeqz corpa vacuet. Quocirca dolorē ſoluit ea ratione q eius cām amoueat. Porro plenior priū refrigeratio torporē cōcinnat mediocrem qui dolorē mitificat hebetādo ſentiēdi facultatē.

Aforiſmus. XXVI.

Aqua que cito caleſcit ⁊ cito frigeſcit, leuiſſima eſt.

Nō artificis trutina talē eē leuiſſimā dictū videri debet. Nā ſic vtiqz nō magne rei decretū faceret. Sz p̄pe ieiunā ⁊ frigidū. Etenim ſicut libeat bilāce leuiſſimā aquā internoſcē ſtatera appēſam obuio ⁊ vulgato p̄ſertim diſcerniculo: ⁊ iuſta alioqui libra ⁊ mēſura caruerit. Sed leuationē hoc loco vocauit eā: que nequaq̄ aggrauat aluum et pperatim egreditur. Cōtra grauez nolauit eā que grauet, nec cito egrediatur. At vero conſtat: vt nō id ſolum ſit diſcerniculū ſalubritatis aque. Sed reliqua tanq̄ peruulgata ⁊ vulgo pertrita ſilentio diſſimulauit: hoc velut artificem habeat concernendū eſt pdituū. Ceterū alia indicia traduntur. Primū: ſi nō ſit turbida: ſi nō, lutulēta. Deide: ſi nec odoratione: neqz guſtum alienā p̄ſe ferat q̄litatē. Poſtremo (id qd Hippo. ait) ſi calefiat refrigereturqz celeriter. Hec eniz facile alteratur. At ſalubritas aque ita vt cibi eſt: vt facile alteretur. Etenim demutari ⁊ cōuerti facile volumus: quicquid pſcripta ⁊ mādata concoctioni opificia cōcoquūt. At vero qui vna bibētium affectione ſaluberrimā termināt aquam: ſecuriſſimo quidem argumēto vtuntur. Sed ſi id recipiunt: dūtaxat nō rectū faciūt indicium: neqz probe decernūt. Etenim vtatur quos oportet bis: quas diximus notis anteq̄ ad tale deueniat experimētum.

VERSIO LEONICENI.

cem offendant, atqz pulmonē. Nam has quoqz nix facit: et glacies cerebrum refrigerantes.

Aforiſmus. XXV.

Tumores articulorū: atqz dolores abſqz vlcere: ⁊ podagricos quoqz atqz cōuulſa: horuꝫ plūma frigida aqua large effuſa leuat ⁊ extennat, ſoluitqz doloreꝫ. Nam modicus torpor dolorē ſoluit.

De quidez aqua frida horꝫ plīma iuuet, oſtēdit. Sz que nā vnq̄ hec ſint: dicere pretermiſit: ſicuti ex illis que antea tetigit nō eſt admodū difficile inuenire. Quecūqz n. inflāmationes: vel inflāmina ad rubrū: ⁊ ſubcruētuꝫ recēti ſanguine tendūt: ea frida erit aqua ſanari: que inſupra. ſ cohibet: ⁊ hac rōne corpa euacuat: quapp ⁊ dolorē in talibus ſoluit: qz ⁊ eius cām abſcindit: ⁊ refrigeratio etiaꝫ partiū lōgius afſert torporeꝫ mediocrē: qui ⁊ ipſe doloreꝫ ſoluit ſenſum hebetādo.

Aforiſmus. XXVI.

Aqua que cito calet ⁊ cito refrigeratur, leuiſſima eſt.

Nō pōdere taleꝫ eſſe leuiſſimā dicēduꝫ eſt. Sic. n. nihil magnū edoceret: pter id qd per quēdā circuituꝫ illud inuenit: qd facile erat ſtatiꝫ inuenire. Naꝫ ſi pōdere leuiorē aquā dignoſcere querit prōptuꝫ ad pprium eoꝝ que pōderant iudiciū pducere eius rei per lancem: ac pōdus facientes inquiſitionē. Sed nūc leuiorem dixit aquā que vētreꝫ nō grauat: ⁊ que cito pmeat: ſicuti iſti cōtrariā: graueꝫ vocamus que cito non permeat. Liquet aūt q non ſolū hoc iudiciū exiſtit vtutis aque: ſed q cum alia in ppatulo ſint: ⁊ ab omnibus nota: hoc vero aliquid habeat artificioſuꝫ: ſic ad id pdendū ſcripto Hippocrates venerit. Sed que naꝫ ſunt alia. Primū quidē: ſi neqz turbida, neqz cenoſa neqz in guſtu aliquam abſurdā qualitatē pſeſert: deinde ⁊ illud qd nunc Hippocrates dixit: ſi cito refrigeratur: ⁊ caleat: nam pſpicuū exiſtit taleꝫ eſſe bñ alterabilē. Sicuti autez cibi vires eſt eſſe bñ alterabilē: ita ⁊ aque: ſiquidē facile trāſmutari volumus: quicquid coqui debeat ab inſtrūis quibus eſt coctionis munus a nā demādatum. Quicūqz vero ſola potantiuꝫ diſpōne optimaꝫ aquā indicant: certiſſimo quidē vtuntur indicio: verū ſi hoc tm̄ aſſumpſerint nō, recte faciūt. Prius enim oportet de aqua ex dictis ſignis iudicare antequ ad taleꝫ veniāt experientiā.

THEOdori traductio.

Tumores articulorum ⁊ dolores ſine vlcere: atqz et podagricos dolores ⁊ cōuulſa aq̄ frigida large effuſa mag. ex parte leuat, ſoluit, dolorē extenuat. Torpor enim mediocris dolorem mitigat.

THEOdori traductio.

Aq̄ que cito caleſcit et cito frigeſcit, leuiſſima eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. XXVII.

Vide. 25. parti. ca° p°. char. 498. col. 2°.

Quibuſcūqz bibere deſiderium eſt: noctu valde ſitiētibꝰ: ſi ſupdormierint, bonum.

Non Hippo. hic dicit: vt nimium ſitienti potus de nocte dādus vel nō dādus ſit: ſed iuuabit, inquit: ſi bibituri ſuperdormierint: ⁊ beneꝗ ſomnus materiam que cauſa ſitis fuerat faciat digerere. Oportet tamē procul dubio: vt nimium ſitientibus potus eis detur. Sitis autem fit, aut ex vino parum mixto, aut ex potu paruo. Sanitas ergo cuſtodiatur hoc modo. Si humiditas parua eſt: cōpleatur potu, cōpetenter: ne calor augmētatus extinguatur: ſi autem ſitis parua nō eſt neceſſitas bibendi detur licentia. Sed ſi ex parua ſit humiditate: licentiaz oportet dare: ſi ex multo vino, non indiget potu: ſi enim dormierit, quieſcit ſitis.

Aforiſmus. XXVIII.

Muliebria educit ex aromatibus calefactio. Multotiēs vero ⁊ ad alia vtilis eēt: ſi non capid grauedinē faceret.

Per muliebria ſanguinē mēſtruū hic intendit Hippoč. ⁊ purgationez poſt partum: qua menſtrua cōſtringentur cauſa apoſtematis in vulua: vel ex conſtrictione aliqua venaruz: ⁊ ex alijs ſimilibꝰ: que cauſe a ſingulis fuerunt: ſingule auferendo medicabuntur: ſed ſi ſine his precedentibus: menſtrua precidātur cum calefactionibus remedient. Cauſe enim carentie eorum: vel groſſities eſt ſanguinis: vel conſtipatio venarum ſanguinem ad vuluam mittentium: vel anguſtia oris ipſaruz propter corrugationem matricum. Quoruz vtrūliber calefactionibus cum aromatibus erit euacuandum: que ora venarum aperiūt: ſi clauſa ſunt ſanguinez ſubtiliant groſſum ⁊ cōſtipationem ſoluunt. Si autem grauitatem capitis non facerent multis alijs cauſis ſicut dixit, iuuarent: et maxime in febribus capita inde grauantur. Experimentuz autem teſtatur: quia ex olibus aromatibus dolor capitis generatur. Ratio autez fatetur: cum preter pauca aromata alia ſunt calefactoria et calore ſuo nimio: neceſſe eſt capitis ſequaꝛ grauedo: maxime autem hoc faciunt caſſialignea, coſtuz, cinnamomum, amomum, nux muſcata, ⁊ ſimilia: et hoc ideo quia ſunt calida.

In hac

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. XXVII.

Qui noctu biberꝫ auent: ijs admodum ſitientibus: ſi obdormierint, bono eſt.

Dādum ne ſit quippiaz bibēdū an nō: ijs qui noctu bibere auent, haudquaꝗ̄ indicauit: ſed docuit dūtaxat bono eſſe ſi obdormierint: qꝛ concoquitur ſubdeſcenditqz per quietem: quicquid cauſa ſitis habetur. At vero cōſtat: vt ijs qui admodum ſitiāt cōcedēduz ſit ſorbitū quicꝗ̄, ſiue ex vini hauſtu meraciore ita afficiuntur, ſeu ob inopiam potionis. Nam pro valitudinis obſeruandē precepit: vt inopia diſcutiaꝛ adiectione materie: et vt vini calor aque frigore extinguaꝛ. At ſi ſitiant modice non omnino potio adbibenda: ſed eſtimandū verum id perpetiātur inopia humiditatis, an ob pleniorem vini potionem. Nā fieri poteſt: vt hi ſi obdormierint: eo tedio leuentur.

Aforiſmus. XXVIII.

Menſes ducuntur ſuffitu aromatoruz, que ſepe ad alios vſus reciperentur, niſi caput tentarent.

Menſes vocitat eos: qui ſcilicet ex vtero ⁊ vulua in mulieribus per mēſtruas purgationes et a grauiditate euacuātur. Itaqz certum eſt vt ſi ob inflāmationē vteri, aut cōuerſionez, aut aliquid iſtiuſmodi nequaꝗ̄ perpurgaꝛ nō alio modo affectioni medamur. Naz mēſium ſuppreſſio accidēs intelligiꝛ que vero ſine eiuſmodi affectu parcius citraqz iuſtum vacuationis moduz purganꝛ: his ſuffitu nūc memorato ſuccurrit. In talibus enim ſubſiſtunt menſtrua: ſi aut ſanguis craſſeſcit, aut infarciunꝛ pertinētes ad vterum vene: vel he ipſe cōniuent: vel vniuerſa eius ſubſtātia ſtipatur. Sz quicqd ex his obuenit ſuffitus aromatoꝝ affectioni medeꝛur. Tum quia adaperit cōniuentes clauſulas conceptaculoꝝ ⁊ extenuat craſſamētuz materie: tum ꝙ a expecādo ſuccum diſſepit reuelatqz ſugillationē. At vero ſepe ad alios vſus (ait) reciperenꝛ: niſi caput tētarent. Nam corpus ſuffire queas vniuerſum per oēs frigidos ⁊ humidos affectus: niſi paues ⁊ horreſcis quez ſuffitus cōcinnat capitis dolorē maximeqz per morbos febriculoſos. Cetera tētare caput oīa aromata: tum rei vſus admonet: tum etiā ratio docet. Naz que admodum calefaciūt oīa caput pertētant aggrauantqz. Siquidē calor nutu ſuo ad ſuperiora aſcendit et ſuperna

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. XXVII.

Qui noctu bibē appetunt: his admodum ſitientibus: ſi ſuperdormierint, bonum.

Neqz ſi dādus, neqz ſi minime dādus ſit potus: his qui noctu admodū ſitiunt: quicꝗ̄ oſtendit. ſed hoc tñ ꝙ ſuperdormire confert. Coquiꝛ enim per ſomnū: vt liquet: ⁊ ſubdeſcendet id qđ efficit ſitim: non tamē illud eſt in obſcuro: ꝙ valde ſitiētibus potus eſt dādus, ſiue ex potatione vini meratioris, ſiue ex defectu potꝰ ſitis aduenerit: naz ⁊ defectui ſuccurrere cōfert: ⁊ illam que facta ex vino caliditatez aqua reſtringere, theorema eſt medicinale. Si tamen modice ſitierint, non omnino eis dandus eſt potus: ſed ꝯſiderādum nunquid ex defectu humidi tale quid patiantur, ſiue ex nimia vini potatione: cōtingit enim his ex ſomno iuuari.

Aforiſmus. XXVIII.

Suffitus aromatum muliebria ducit: ſepius vero ⁊ ad alia vtilis eſſet, niſi capitis faceret grauitatem.

Muliebria dicit: vt liquet, ea, que ex vtero mulieribus eūantur in mēſtruis purgationibus: ⁊ a partu. Clarum etiam illud eſt: ꝙ ⁊ hoc in loco: illas que vel propter vteri inflāmationem: vel euerſionem, aut talē aliā cauſam non purgantur: nō recte curabimus: vel eaz curantes paſſionē: cuius eſt caſus ſuppreſſio menſtruorum. Que vero ſine hac paſſione parcius purgantur: his que nūc ab ipſo docenꝛ ſuffitibus curat. In his enim vel ſanguinis craſſitudo cauſa eſt retentionis: vel obſtructio vaſorū que pertingūt ad vterum: vel horuz obſerratio: vel totius ſubſtantie denſatio. Quodcūqz vero dictoruz in cauſa fuerit ex aromatibus ſuffitus ſanat diſpoſitionē: qui ſua vi: aperit quidē vaſoꝝ extrema obſerrata. Extenuat autem humoruz craſſitudinem: obſtructiones vero incidēdo exobſtruit. Multoties vero ⁊ ad alia, inquit: vtilis eſſet: niſi capitis faceret grauitatem: nam totum corpus poterat continuo ſuffiri per vteruz in omnibus frigidis: atqz humidis diſpoſitionibus: niſi timeremus illam que fit ex ſuffitu capitis grauitatez: ꝑſertim in febribus. Om vero oīa aromata nā apta ſunt facere capitis grauitatez: ⁊ experientia oſtēdit: ⁊ ratio docet. Quecūqz .n. ſatis calefaciūt: oīa fere capitis grauitatis ſunt cā: vtpote ſui nā calido ad ſupiora

THEOdori traductio.

Qui noctu bibē cupiunt: his admodū ſitientibus: ſi obdormierint, bono eſt.

Theorema medicinale eſt caliditatē ex vino factaz aq̄ extinguere.

THEOdori traductio.

Menſtrua ducunt ſuffitu aromatoꝝ, q̄ ſepe vel ad alios vſus reciperent: niſi caput tētarent.

Oia aromata apta ſunt facere grauitatē capitis.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ In hac tranſlat. deficit vnus afoꝛ. qui reperit̄ in alijs duabus.

¶ Fuit primus Afoꝛiſmus quarti libri: ideo non appoſuerunt.

TRADVC. LAVRENTIA.

ſupna capeſcit. At caloꝛifica aromatoꝝ olum nā viſitur: ſed potiſſimū caſſie, coſti, cinnamomi, amomi.

¶ Mulierē vtero gerētē purgabis medicamēto ſi mā turget: q̄rto mēſe ⁊ ad ſeptimū vſq̄. Sꝫ eas minus. A recētioꝛe aūt ⁊ auctioꝛe cauebis.

¶ Hec quoq̄ ſententia eſt ſupra perſcripta cum de medicamētis agere tur. Sed ⁊ nūc tractatu facto de mēſtruis fere legitur: quam tamen nō nulli deradūt codice tanq̄ ſuperuacuam. Igitur hoc totum ex prelatis inclaruit: nec vt obſcuritatis depre cetur offenſam noua enarrationis fa ce clarandum eſt.

VERSIO LEONICENI.

ad ſupioꝛa p̄tēdere. Calida aūt eſt ſufficiēter oluꝫ aromatū nā: ⁊ p̄cipue caſſie, coſti, ⁊ cinnamomi, ⁊ amomi.

¶ Grauidas purgare turgēte materia a quarto mēſe vſq̄ ad ſeptimū: minus vero has. Recentioꝛes autem ⁊ ſenioꝛes vereri opoꝛtet.

¶ Hic afoꝛiſmus, dictus eſt: et antea vbi de purgatiōe ſermo habebatur. Sed ⁊ hic vbi de muliebꝛibus agit̄: in q̄pluribus exemplaribus, inuenitur. Quidam vero eximunt ipſum: ne bis ſcriptus inueniatur. Noua autē expoſitione non indiget preter illā quam retro ſcripſimus.

THEOdori traductio.

¶ Mulierē vtero gerētē purgabis medicamento: ſi mā turget 4° mēſe ⁊ ad ſeptimuꝫ vſq̄: ſꝫ eas min⁹: a recētioꝛe aūt ⁊ ab auctioꝛe cauebis.

¶ Afoꝛiſmus. XXIX.

¶ Mulieri in vtero habenti ab aliqua acutarum egritudinum accipi, moꝛtale.

¶ Qd̄ hic dixit ex neceſſitate opoꝛtet cōſequi. Si enim acuta egritudo cuꝫ febꝛe ſit: neceſſe eſt febꝛem continuā ⁊ calidiſſimam fieri: hec autem natura eſt acute egritudinis: ſi inquā cuꝫ febꝛe ſit, moꝛtale. Moꝛtale autē eſt duobus modis ex eſſentia febꝛis: q2 certum eſt fetum moꝛtificari cuꝫ cibus: neceſſe ſit attenuari matri febꝛē habenti: ſi vero velimus magis fetuꝫ ſaluari ⁊ matrem ex multa ciboꝛum continuatione periclitari: augmentatur inde febꝛis ⁊ eius materia: vnde conſequit̄ vt pereat fetus. Si eadeꝫ aūt egritudo ſit ſine febꝛe ſicuti apoplexia, epilepſia, et thetanus moꝛtalis: cuꝫ magnitudinē moꝛbi ⁊ grauitatē fetus mater ferre nō poſſit.

¶ Afoꝛiſmus. XXIX.

¶ Mulieri grauide capi ab aliquo moꝛbo acuto, letale eſt.

¶ Merito. Nam ſi febꝛilis infeſtet moꝛbus: febꝛis ꝯtinenter affligat neceſſe eſt. Talis enim acutus cēſetur gemino alioqui imminēte periculo: quia febꝛis interimit fetum. Et item q2 denegato diutius cibo perditur fetus inopia alimenti: q2 ſi cui libeat ſubinde indulgere cibarū vt inchoatuꝫ adſeruet hominē febꝛes intempeſtiuo alimonie ꝯciliatu adoleſcēt: ⁊ vtero grauis eripiet̄. Pari modo ſi citra febꝛim p̄hēdit alius acutus moꝛbus. Exēpli gratia. Si comitialis: ſi ſtupoꝛ attonitus: ſi cōuulſio, diſtenſioue imitius infeſtēt ⁊ vehemētius: fieri nō pōt vt egra ꝑduret.

¶ Afoꝛiſmus. XXIX.

¶ Mulierem vtero gerētem capi ab aliquo moꝛbo acuto, letale eſt.

¶ Non abſq̄ rōne: ſiue enim ſit cum febꝛe moꝛb⁹: neceſſe eſt ipſuꝫ febꝛes habere ꝯtinuas. Talis enim eſt moꝛbus acutus: ⁊ in hoc duplex periculum. Unum quidem propter febꝛeꝫ ipſam fetum occidentem: alteruꝫ vero q2 ex longo internallo cibuꝫ dantes ex alimēti defectu fetū deſtruemus. Si vero vt ſeruemus hunc: non verebimur crebꝛo cibuꝫ exhibere febꝛes continuas victu intempeſtiuo augentes mulierem grauidaꝫ occidemus. Sic ⁊ ſi abſq̄ febꝛe aliq̄s alius moꝛbus acutus fiat: veluti moꝛbus comitialis: moꝛbus attonitus: quem greci apoplexiam vocant, conuulſio, diſtē tio, propter magnitudinem moꝛbi: ⁊ acutiem: impoſſibile eſt laboranteꝫ euadere.

THEOdori traductio.

¶ Mulieri grauide capi ab aliq̄ moꝛbo acuto, letale eſt.

¶ Afoꝛiſmus. XXX.

Vide 9° cōt. cap. 4. char. 294. col. 1. et cap. 5° char. 30. col. 1.

¶ Mulier in vtero habēs flobothomata aboꝛſum facit: ꝫ magis cui⁹ maioꝛ eſt fetus.

¶ Fetus ſi nutrimento careat: neceſſe eſt pereat: cū ergo ſanguis quo nutriēdus eſſet, flobothomia dematur: conſequitur vt periclitetur: neq̄ ſolum ex flobothomia patitur: ſed etiā cum mater abſtineat a cibo aliquādiu: quanto ergo maioꝛ erit, tanto citius periclitabitur: vtpote qui cum plus comeſturus eſſet ciboꝛū quantitas dematur.

¶ Afoꝛiſmus. XXX.

¶ Mulier pꝛegnās ſanguine miſſo ex vena aboꝛtuꝫ facit: ⁊ magis ſi fetus auctioꝛ eſt.

¶ Non ſolū ſanguine miſſo ex vena: ſed etiam per inedias diuturnioꝛes. Indicabimus id paulopoſt in alijs ſententijs. Iure ergo magis ꝑdit fetum auctioꝛeꝫ ſanguine miſſo de vena: q2 plus alimenti requirit.

¶ Afoꝛiſmus. XXX.

¶ Mulier vtero gerens ſanguine miſſo ex vena aboꝛtit: ⁊ magis ſi fetus ſit maioꝛ.

¶ Ex defectu alimenti fetus deſtruitur: non modo miſſo ſanguine ex vena: ſed etiā ex longioꝛi inedia. Oſtendemus autē ⁊ hoc ipſuꝫ paulopoſt: ⁊ per alios afoꝛiſmos. Non abſq̄ ratione autē ⁊ maioꝛ fetus magis deſtruit̄ miſſo ſanguine ex vena mulieris: q2 plurimo indiget alimēto.

¶ Afoꝛiſmus. XXXI.

Vide. 4. cōt. cap. 2° char. 26. col. 4°.

¶ Mulieri ſanguineꝫ vomēti menſtruis ſupuenientibus, ſolutio fit.

¶ Cum ſanguis ad ſuperioꝛa moueatur: poſt vero deueniat iferius: neceſſe eſt motus

¶ Afoꝛiſmus. XXXI.

¶ Mulieri ſanguinem euomenti: ſi mēſtrua erumpunt, ſolutio accidit.

¶ Meritiſſimo nāq̄ auerſio pariter ⁊ euacuatio erit ſanguis ſurſum peruolantis.

¶ Afoꝛiſmus. XXXI.

¶ Mulieri ſanguinem euomenti: mēſtruis erumpentibus, ſolutio.

¶ Non abſq̄ ratione. Erit enim retractio ſimul: atq̄ euacuatio ſanguinis ad

TRANSLA. ANTIQVA

eſt motus ſuperioꝛ ſoluatur. Opoꝛtet aũt artificialiter machinari: etiaʒ vt ĩferius deducatur ⁊ nature actionem cogi.

¶ Afoꝛiſmus. XXXII.

Vide 9° cõd. cap. 6. char. 103, col. 4°.

¶ Mulieri mẽſtruis deficiẽtibus ſanguinem ex naribus fluere, bonum eſt.

¶ Hoc autem certum ſignũ eſt: quia in menſtruis ſanguinẽ ſtringi nocet: ſed ſi ea deficiũt: ⁊ aliũde ſanguis effluat, iuuat. Loca autem quibus ſanguis purgandus eſt cum multa ſint: vt eſt per nares vel ꝑ hemoꝛroidas qđ ipſe reticuit: minus tamen cũ exit ex naribus periculoſus. Alia tamen ⁊ ſi periculoſa: quedam tamen plus: quedam vero minus: quoꝛuʒ tamen ⁊ ſi aliqua inueniantur nõ periculoſa: non ideo in hoc afoꝛiſmo falſus erit Hippocr. cum abſolute ⁊ indefinite ſanguinem e naribus ponat: conſueuit enim vnuʒ ponere ⁊ multa notare: vnde ⁊ ſi ꝑ hemoꝛroidas ſanguis effluat: qđ ipſe reticuit non contradicimus: quin bonum poꝛtendat.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIII.

¶ Mulieri in vtero habenti: ſi venter multum fluat, periculum eſt aboꝛtiendi.

¶ In hoc loco Hippocr. intendit idez qđ alibi de flõmia, aut de inanitiõe: ſcilʒ ablatione cibi: minuit enim ſanguis ⁊ debilitat mulier: cõmouetur enim fetus: ⁊ cõprimit matrix.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIIII.

Vide. 9. cõd. cap. 3°. char. 192. col. 2°. ⁊ char. 193. colũ. 1. ⁊ ca. 5°. ad fin. ⁊ cap. 201. col. 2°. Et ĩfra afoꝛ. 49.

¶ Mulieri que a mrice moleſtatur, aut difficulter generanti: ſternutatio ſupueniẽs, bonum.

¶ Hunc afoꝛiſmũ obſcurat moleſtatio matricis ſola: hic enim quidã oẽs matricis intelligũt moleſtationeʒ: ⁊ non ſolum illud accidens qđ ſuffocatio vocatur matricis: non enim certa ſuffocatio eſſe videt: ſed potius ablatio anhelitus. ¶ Alij intendũt Hippocr. ſecũdine intellexiſſe paſſioneʒ: ſecũdina enim grece cum vulua cõmiſcetur in nomine qui multuʒ a ratione videntur deuiaſſe: ⁊ ſi vidẽtur verum dicere: quia ſecũdina cum nõ

de vulua

TRADVC. LAVRENTIA.

uolantis. Igitur vt id ex vſu accidat experimento compertuʒ eſt. Unde ⁊ nos auſpicamur: ac imitari que nature maieſtas adfabre abſoluit ex vena miſſo ſanguine ita ꝑpeſſas vacuabimus.

¶ Afoꝛiſmus. XXXII.

¶ Mulieri mẽſtruis deficiẽtibꝰ: ſi ſanguis e naribus fluxit, bono eſt.

¶ Singulis menſibus probe vacuari ſanguinem (etenim ſi quo affectu ſubſiſtit obeſt: ſiqua parte erumpit prodeſt) opoꝛtere cuiuis perſpicuuʒ eſt. Poꝛro cuʒ multis ſedibus excuti ſanguis queat: reliqs omnibus noxa, aut maioꝛ, aut minoꝛ adiungitur. At vna e naribus vacuatio innocua accidit: quam Hippocr. hoc loco cõmendat. Nec te cõfundat ꝙ alia vacuatio innocua extitit: naʒ non dixit vt ſolitaria de naribus vacuatio boni accidat deficiẽtibus mẽſtruis: ſed ſimplici ratione vacuationẽ ſubtracto verbo ſolitariam comꝓbauit. Igit̃ vt per ſedem vacuatio boni ſit. huic fidei nequaꝗ̃ obuiat. Etenim Hippo. interduʒ vnius exempli fulgoꝛe cũcta ſimiliter illuminat.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIII.

¶ Mulieri pregnãti ſi aluus nimium fluxit, periculum faciendi aboꝛtum imminet.

¶ Ratione vacuationis hoc loco docuit Hippo. periclitari grauidas aboꝛtu: quomodo ſupra ſanguinẽ miſſo de vena admonuimus.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIIII.

¶ Mulieri quam vitia vteri infeſtant, aut que difficulter parit: ſi ſternutamentum ſupuenit, bono eſt.

¶ De vitijs vteri interpretes inter ſe diſſona publicarũt. Et in tres ſectas diuiſa ſententia eſt. ¶ Nam quidaʒ credunt verbũ vitia vteri inaudiendũ per oẽs vteri affectiones. ¶ Alij de ſolis ijs quibus ſequitur affectum: quem ſtrangulationem vteri nominant: ꝗ̃uis non eſt de re vera ſtrangulatio: ſʒ ſpirationis ꝓuatio. ¶ Abſentiaq; pars de affectibꝰ ſcḋe autumãt intelligenduʒ. Sed hi planius errãt: tametſi ꝗ̃maxime veri viſuntur: ꝓ

pterea ꝙ

VERSIO LEONICENI.

nis ad ſuperioꝛa tendẽtis. Hoc quidẽʒ igitur ⁊ experientia comꝓbat vtiliter fieri. Nos vero ex ipſa permoti nature opa que bene gerũtur imitabimur: ⁊ mulieres hac paſſione laboꝛãtes miſſo ſanguine ex vena euacuabimus.

¶ Afoꝛiſmus. XXXII.

¶ Menſtruis deficientibus: ſanguis ex naribus fluens, bonum.

¶ Quod quidem ſit neceſſarium cuʒ qui ſingulis menſibus bene euacuatur, ſanguinem quando ob aliquam diſpoſitionem fuerit retentus mulierem ledere: ⁊ ꝙ per aliaʒ partẽ euacuatus omnem coꝛpoꝛis tollet leſionem: vniciq; eſt manifeſtum. Cum vero multa ſint loca per que põt euacuari: omnibus alijs, aut maius, aut minus ineſt detrimentuʒ: ſola que fit per nares euacuatio innoxia eſt: quã nunc laudat Hippocrates: non tamẽ ſi aliqua etiaʒ alia euacuatio ſine noxa eſt: ꝓpterea aꝰfoꝛiſmus eſt falſus. Neq; eniʒ qđ ſola per nares euacuatio deficiẽtibus menſtruis bona ſit, dixit: ſed hanc ſimpliciter laudauit non adiuncto: ꝙ ſola. Et ſi igitur alteram que fit per ſedem dixerit: ita affectis mulieribus vtilẽ eſſe: hoc non aduerſatur afoꝛiſmo. Uidetur enim aliquando Hippocrates per vnum exemplum de omnibus alijs ſimilibus ꝓnuntiare.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIII.

¶ Mulieri in vtero gerẽti: ſi aluus plurimum ꝓfluat, periculuʒ eſt ne aboꝛtiat.

¶ Ratione euacuationis ⁊ nũc Hippocrates inquit periculum aboꝛtus eẽ: queẽadmoduʒ, ⁊ antea in miſſione ſanguinis ex vena oſtẽdebamus.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIIII.

¶ Mulieri que vterinis moleſtatur, aut difficulter parit: ſuperueniẽs ſternutatio, bonum.

¶ Unum in afoꝛiſmo verbuʒ habet obſcuritatẽ, vterinis, ſcilicet. ¶ Nõnulli enim per id accipiunt oẽs que vtero adueniunt diſpõnes. ¶ Nonnulli vero illas tm̃ in quibus paſſio cõtingit: quam vocant vterinam ſtrangulationem: que tamen non eſt vere ſtrangulatio: ſed defectus anhelitus. ¶ Alij locos, ſiue ſcḋas intelligunt: nam ⁊ has vteros nominant. Ueruʒ hi aperte aberrãt: ꝗ̃uis maxime veruʒ dicere videantur: quoniam ſecũ

de ꝯtente

THEOdori traductio.

¶ Mulieri mẽſtruis deficiẽtibꝰ: ſi ſanguis e naribꝰ efflaxit, bono eſt.

THEOdori traductio.

¶ Mulieri ꝓgnanti: ſi aluus nimium fluxit, ꝑiculũ faciẽdi aboꝛtũ iminet.

THEOdori traductio.

¶ Mulieri quã vitia vteri infeſtãt, aut que difficſter parit: ſi ſternutamẽtũ ſupuenit, bono eſt.

TRANSLA.ANTIQVA

de vulua cuꝫ fetu exierit ſternutatio
ſuperueniens eam expellit. Sed er-
roꝛ coꝝ palam eſt: pꝛimo cum de ſe-
cūdina iam alibi dixerit Hippoc. ſe-
cūdo: quia hec grece: lꝫ ambigua ſint
in nomine: non tamē loquēs de vul-
ue paſſione intelligendū eſt de ſecū-
dina dicere ex neceſſitate. Qui vero
omnem paſſionem vulue intelligūt
ſternutatione adiuuari arbitrant̃ fal
ſum: palaꝫ enim eſt intelligi flegmo-
nem/ſclirosim/heriſipilaꝫ/vulue vel
vulnera nō ſternutatione adiuuari.

Ablatio an-
helit⁹ ſternu-
tatiõe iuuat.

Ablatio enim anhelitus ꝓcul du-
bio ſternutatione iuuatur: cum quaſi
ſua medicina eſſe videatur: in ablato
enim anhelitu cuꝫ natura quaſi moꝛ
tua cõgeletur in ſternutatione quaſi
vigilās efficitur ⁊ excitatur: quia ip-
ſius ſternutationis motu: neceſſe eſt
quodāmodo ſuperfluitas habita ex-
pellatur: qḋ planius expreſſi in libro
quem de ſternutatione feci: vnde et
ſternutatio in ſingulꝭ valet: ex ipſo
enim cõmotionis impetu frequēter
partus: vel

Secūdina

ſecūdina que non de vul-
ua exiuit cum fetu ipſa eadeꝫ ſternu-
tatio expellit: que ideo dicitur ſecun-
dina: qꝛ a partu ſecunda eſt.

TRADVC.LAVRENTIA

pteres ꝙ condituꝫ vtero ⁊ vulua ſe-
cundaruꝫ inuolucrū reſcinditur ſter-
nutamēto. De quo nobiliſſimus me-
dicus alia ſententia in futuruꝫ decer
net. Et item perplurimū diſcrepant
nūcupamento vterus ſeu vulua ⁊ ſe-
cunda. Quinetiaꝫ dementiuntur
qui volunt agi per ſententiam de ol-
bus vteri affectionibus. Etenim vl-
ceri/aut inflāmationi/aut ſacro igni/
aut abſceſſui ſternutamentū nequa-
ꝙ̄ ſuccurrit. Sed veriſſimum il-
lud videri potuit deſit ſpirādi facul-
tas vitio vteri et vulue leuari egras
ſternutamento. Nec ꝟo index ſalu-
dis dūtaxat: ſi ſternutamentum ſpon
te ſua extitit: ſed ⁊ cauſa ſalubris cen-
ſetur: vt que affectui ſuppetias affe-
rat. Itaqꝫ ſignum boni eſt: quia indi-
cat naturam iam intermoꝛtuam ex-
pergiſicari ⁊ reuiuiſcere: necnō pro-
pꝛias recoꝛdari geſtiones. Interduꝫ
egerit ⁊ aliqua recrementa. Nam di
ximus libro de cauſis accidentiū: ita
cueniens ſternutamentuꝫ prodeſſe:
quia vehementioꝛe turbula ⁊ nego-
cio crepituqꝫ expgiſico parte ſuſci-
tat atqꝫ exhilarat naturaꝫ: parte diſcu-
tit materiam que tenacius impacta
ſit partibus coꝛpoꝛis. Ita nāqꝫ ſtran
gulationi mederi aſſolet.

VERSIO LEONICENI.

de contente in vtero ex ſternutatio-
ne diſrumpūtur. Alius enim de his
afoꝛiſmus eſt ab ipſo perſcriptus: et
plurimuꝫ refert: an vterum dixerit:
an vterina. Falſum quideꝫ eſt de
omnibus vteri paſſionibus dictum
eſſe ab ipſo ſermonem. Neqꝫ enim
exulcerationes/neqꝫ inflāmationes/
neqꝫ heriſipelam: ſicuti neqꝫ abſceſ-
ſus ſternutatio iuuat. Uerum aūt

In vteri-
ſtrāgulatiōi-
b⁹ ſternutatio
duplr̃ iuuat.

ꝙ in vterinis ſtrāgulationibus ſup-
ueniēte ſternutatione patiēs aliquā-
tulum leuatur: non ſolum quia bonū
eſt ſignum ſternutatio ſponte adue-
niens his que ita ſe habent mulieri-
bus: ſed quoniam et cauſa: vt que ſit
huius paſſionis remedium. Signuꝫ
itaqꝫ bonuꝫ extitit: quia naturā oſtē-
dit ⁊ pꝛopꝛiarum meminiſſe motio-
num: que pꝛius erat emoꝛtua excita-
ri/ac reuiuiſcere: quando aliquaꝫ ex-
cit ſuperfluitatē. Oſtenſuꝫ eſt enim
in libro de cauſis accidentiuꝫ ſternu-
tationem fieri hoc modo. Cauſa au-
teꝫ ob quam iuuat: ⁊ quia vehemen-
tioꝛe concuſſu/atqꝫ feruoꝛe: partim
quideꝫ naturam excitat: partim ꝟo
excernit que partib⁹ coꝛpoꝛis firmi-
ter infixa adhererent. Sic enim ⁊ ſin-
gultum ſolet ſanare.

Afoꝛiſmus. XXXV.

Mulieri menſtrua haben-
ti ſine coloꝛe pꝛopꝛio: ⁊ non
ſcḋm ſe ſemꝑ facta purgatione
indigere ſignificat.

Hunc afoꝛiſmū inuenimus in mul-
tis libꝛis ſic: menſtrua ſi ſint diuerſa:
⁊ non ſcḋm tēpus venientia: purgatio-
ne indigere ſignificant. Item hec di-
uerſitas pōt intelligi quaſi que non
in ſuo tempoꝛe venirent: tūc etenim
mundificādum eſt coꝛpus illa mate
ria: que pꝛohibet exire mēſtrua: ſed
non tamē ad ſolam intelligēdum eſt
pharmaciam: verūetiam ad oꝛdinā-
dum dietam: qḋ ego monſtraui in li-

Intētiões in
pꝛouocandis
mēſtruis.

bꝛo pꝛimo de menſtruis cum dieta ꝓ-
pꝛia: aromatica neceſſaria ſunt etiaꝫ
naſtales plurime: ⁊ diuerſe etiā me-
dicine groſſoꝛum humoꝝ ſubtiliati-
ue: vtpote calamentum quo aſſueui-
mus vti in menſtruis pꝛouocandis.
Ad hoc enim intendimus vt oppila
tionem venarum ad vuluam deſcē-
dentium aperiamus: ⁊ groſſitieꝫ ſan
guinis ſubtiliemus: de groſſis coꝛpus
mūdificātes humoꝛibus. Si au-
tem in libꝛis inuenitur ſine coloꝛe di-
uerſa: certum ſit ꝙ optimuꝫ eſt coꝛ-
pus mūdificari: menſtruoꝝ enim co
loꝛes non ſolū ex flegmaticis humo-
ribus: ſed

Afoꝛiſmus. XXXV.

Si mulieri mēſes decolo-
res: nec ſemper eodem tem-
poꝛe pꝛoueniūt, purgatione
opus eſſe ſignificatur.

Permultos codices offendas: qui-
bus ita legatur. Si mulieri menſes
diutini: nec ſemper eodem tēpoꝛe ꝓ-
ueniunt. Itaqꝫ ꝯuenit: vt mēſes diu-
tini: id eſt qui tardioꝛe repetant cir-
cuitu pituitoſi ſucci requirāt purga-
tionem: ꝓindeqꝫ decoloꝛes eueniāt:
non tamen hāc vnam curationis foꝛ
mulam neceſſario deſiderent. Nam
⁊ extenuāti victus ratione adhibita
tali affectui ſepenumero medemur.
Diximus de extenuāti victus ratio-
ne per ſe ſeoꝛſum factis cõmentatio-
nibus. Et item aromatum incenſus
pꝛo remedio intelligitur: atqꝫ etiam
peſſi eam ipſam obtinentes vim qui
vulue ⁊ naturalib⁹ ſubijciūtur. Nec-
non epota medicamenta expecāria et
attenuāria craſſamētū materie qua-
le eſt ex nepeta cõfectum quo vſita-
te ⁊ ſubinde vtimur ſupſedētes pur-
gationes ſepenuo cit. Etenīꝫ me-
dela huius noxe poſita eſt in aperiē-
dis oꝛificijs conceptaculoꝝ ad vte-
rum pertinētiuꝫ atqꝫ extenuādo ſan
guine. Quinetiā totius coꝛpoꝛis per-
purgatio

Afoꝛiſmus. XXXV.

Mulieri menſes decolo-
res: nec per idem ſemꝑ tem-
pus venientes, purgationeꝫ
indicant eſſe neceſſariam.

THEO-
doꝛi traduc-
tio.

Si mulieri
menſes deco
loꝛes: nec ſp
eodē tp̄e ꝓue-
niunt/ purga-
tiōe opus eſſe
ſignificatur.

In multis exēplaribus ſcripturaꝫ
ita ſe habentem poſſumus inuenire.
Mulieri menſes tardi: nec per ideꝫ
ſemper tempus venientes. Poſſunt
quidem et menſes tardi: hoc eſt qui
poſt cõſuetum veniunt circuitū: pur-
gatione indigere humoꝛis pituitoſi:
ob quem ⁊ decoloꝛes fiunt. Non ta-
men ⁊ hac ſola neceſſario: nam ⁊ per
extenuātē: al' quādo victū tales diſ-
poſitiones ſanabimus. Sepius autē
ſcriptuꝫ a nobis eſt de h̄ victu: vnus
liber ſeoꝛſum: et ſuffitus aromatum:
⁊ qui eādem iſti vim habēt peſſi ad-
hibiti: ⁊ epote medicine que incidūt
⁊ humoꝛū craſſitudinem extenuant:
quale eſt quod ex calamento fit: quo
nos aſſidue vtimur: ſepius ciere ſo-
lēt tardātes menſium purgationes.
Nam intentio ſanationis in ipſis

Intētio ſana-
tionis in men
ſtruis deficiē-
tibus ab oꝛdi-
ne ſuo.

eſt: oꝛa quidem adaperire vaſoꝛum
que pertingant ad vterum: ſanguinē
ꝟo extenuare. Et quidem purgatio
totius coꝛpoꝛis: vt dixi: quādo craſſi
euacuant humoꝛes: tales ſanat diſpo
ſitiones. Si ꝟo decoloꝛes ſcriptum

ſit: multo

TRANSLA. ANTIQVA

ribus:ſed ex melancbolicis: chole-ricis mutantur. Dippoc. autem mon ſtrauit in libro de colore mulierum: quomodo intelligamus quales ſint bumores corpori dñantes: bic autez precepit cum pbarmacia et vomitu mundificari: qd' ꝟo non ſm ſe facta dixit buic expoſitioni noſtre conue-niat: ac ſi dixerit. Menſtrua in colo-re ſi ſint diuerſa: ꝛ non ſm ſe ſemper facta purgatione indigere ſignificat: quia cum corporibus mulieruz ma-li bumores dominẽtur non ſolũ mu-tationes colorum in menſtruis: ſed etiam interpolati tẽporis corruptio-nes patiunt. Si eniz bumores plus ꝙ oporteat ſint groſſiores in curſu ſuo redduntur duriores ꝛ tardiores: contraria enim contrarie.

TRADVC. LAVRENTIA.

purgatio (vt docui) ſi ex craſſis exti-tit ſuccis talibus medetur affectioni-bus. At ꝟo ſi decolores legim⁹: mul-tom: gis ita ꝓpcliãe purgatio ad ſo-ſpitatem deducet: eo ꝙ non ſoluz ob ſuccum pituitoſum: ſed ꝛ atribilariũ bilioſumqz mẽſes decolores reddã-tur. Sed quo naz modo liceat inter-noſci ſuccum exuperantem: libro de mẽſtruis primo inſinuauit. Nũc va-cuãdũ purgatione admonuit. ¶ Ce-terum verbũ, nec ſemper eodem tẽ-pore proueniũt: pro bac lectione po-tius ſtat: vt vniuſus tractat⁹ talis eua-dat. Si menſes decolores, nec ſemꝑ eodem tempore proueniunt quo ſa-ne aſſolent mulieri purgatiõe opus eſſe ſignificatur. Nam ſi mulier pra-uis ſuccis oppleta eſt, non ſolum de-colores excernuntur mẽſtrue purga-tiones: ſed etiaz circuitionis tempus euariat. Nam vbi craſſiores ac de-coloratiores babentur ſucci ſuperſe-dent immorantur qz diutius. Contra citatius erũpunt: videlicet ſi dilutio-res ac tenuiores exiſtunt.

VERSIO LEONICENI.

ſit: multo magi purgatio ſanabit: ita ſe babentes mulieres. Neqz enim ꝓ-pter bumorez pituitoſum tñmodo: ſed ꝛ propter melãcbolicum ꝛ bilio-ſum: mẽſes fiunt decolores. Quomo-do igitur dignoſcere oporteat bumo-rem ſuperabũdantem: ipſe in primo de mulicbribus docuit: nunc autem ꝙ per purgationem euacuãdum ſit: ipſe monſtrauit. ¶ Verba aũt illa. Nec per idem ſemꝑ tempus venien-tes: buic ſcripture magis conſonant: vt tot⁹ ſermo ſit talis. Si menſes de-colores ſiãt: ꝛ non per idem tempus veniant: quo antea venire conſueue-rant: mulier purgatione indiget. Con-tingit eniz in mulieribus que malos bumores babent: non modo decolo-res apparẽ menſtruas purgationes: ſed etiaz tempus periodi non ſerua-ri: ſiquidez craſſiores fuerint bumo-res: ꝛ difficilius fluentes bis qui ſm nãm ſe babent morãdo: ꝛ longius tẽ-pus expectãdo. Si ꝟo cõtrariũ: boc eſt bumidiores: ac tenuiores conſue-tum terminum anticipando.

¶ Aforiſmus. XXXVI.

¶ Mulieri in vtero babẽti: ſi ſubito mamille graciles fiãt, abortit.

Vide 9ᵘᵐ colli. c. 4. ad bñ. ꝛ ca. 5. cbar. 201. colũ. 2ᵉ. ꝛ pro ſequẽti aforiſmo.

¶ Iterum in boc aforiſmo portendit ꝙ fetus in corpore matris patiaẽ ex ciboꝝ minorationibus. Vulue eniz ꝛ mamillaruz quedam vene ſunt cõ-mixte: in quibus ſi ſanguis minoreẽ: neceſſe eſt mamille gracileſcãt: vnde fetus, aut moritur, aut ad exeundum compellitur: ſicut Dippoc. in primo libro teſtat⁹ eſt de fetus natura. Cum cibus ingẽ qui cauſa fetus eſt augmẽ-tandi: quez puer de vulua accipit nõ tantus eſt qui ſibi ſufficere poſſit no-uem mẽſibus exactis: dulciorẽ enim ꝛ ſaporoſiorem atqz ſubtiliorẽ puer ſemper ſuggit ſanguinem: cuz inquit iam magno facto: cibus non tãtus ſit qui ſufficere poſſit: recalcitrante eo ꝛ nimium mouente rũpunẽ pelliculeꝫ qbus ligatus tenebatur. Idem intel-ligitur facere: cum non inuento cibo ante tẽpus cogitur abortire.

Deficiente fe-tui cibo ſit ab-ortus.

¶ Aforiſmus. XXXVI.

¶ Si mulieri vtero graui mã-me ſubito extenuantur, abor-tus ſequitur.

¶ Indicatur per ſalam inopia alimẽ-ti. Nam vene quedaz cõmunes exi-ſtunt vulue ꝛ vberum. Que quoties ſanguinis paruz obtinẽt mãmas gra-ciles exbibent: atqz alimenti carẽtia abſentiaqz nõnunꝗ intermecant fe-tum ꝛ interdum cõmouent partum ob eam quã docuit cauſam libro de natura pueriliI in bunc modum. Ad alendum augendũqz puero non in-ſuper ſufficit permanãs ab vtero ci-bus nono peracto mẽſe fetuqz aucto ꝛ fere abſoluta concepti corporis fa-brica: trabit enim ad ſe de ſanguine qd' dulciſſimuz ſit: ꝛ pariter de lacte exbaurit puſillum. Sed ſi bec incer-tiora reddantur: ꝛ puer maiuſculus euaſit plus queritans alimenti pal-pitat: atqz mẽbranulas interſcindit. Conſtat igitur vt ante decimeſtre tẽ-pus fetus cibi indigens ꝑindeqz pal-pitans ꝛ interſcindens concerpenſqꝫ membrane inuolucrum matri par-tum exordiatur.

¶ Aforiſmus. XXXVI.

¶ Mulieri vtero gerenti: ſi mãme graciles repẽte fiant, abortit.

THEO-dori tradu-ctio.

¶ Si mulie-ri vtero graui mãme ſubito extenuant, ab-ortus ſequit.

¶ Dic pariter aforiſmus ex illorum numero eſt: quos diximus defectuz alimenti fetui ſignificare. Cõmunes enim quedam vene ſunt mãmis: ac vteris que vbi paruz babuerint ſan-guinis: graciles quidez mãmas oſtẽ-dunt: inedia ꝟo nõnunꝗ fetum peri-munt: nõnunꝗ ꝟo ad excretionem excitant: illam ob cauſam quam ipſe in libro de natura fetus per bec ver-ba explicat. Alimentum, atqꝫ auctio a matre veniens: nõ adbuc eſt infan-ti ſufficiens: quando decem menſes ꝑterierint: ꝛ fetus auctus fuerit. Tra-bit enim a ſanguine ad ſe id qd' dul-ciſſimuz. Simul autem ꝛ lactis par-te aliqua fruitur. Ubi ꝟo bec illi ra-riora fuerint: ꝛ iaz infans molez cor-poris babet: plus cibi requirẽs: ꝙ il-lud qd' adeſt, calcitrat: et mẽbranas diſrũpit: initiuz partus matri affert. Liquet igiẽ: ꝙ ꝛ ante decem mẽſes fetus eſt indigẽs alimẽto: ꝛ calcitrãs: ꝛ membranas diſrũpens.

Defect⁹ nutri-mẽti eſt cauſa excuſ⁹ fetus.

¶ Aforiſmus. XXXVII.

¶ Mulieri in vtero babẽti: ſi altera mamilla gracilis fiat, geminos babẽti alterum ab-ortiet. Et ſiqdem dextra gra-cilis fiat, maſculum: ſi ꝟo ſi-niſtra, feminam.

¶ Qđ de

¶ Aforiſmus. XXXVII.

¶ Mulieri grauide geminis ſi altera mamma extenuetur alterum amittit. Et ſi dextra mamma extenuata eſt, ma-rem: ſi ſiniſtra, feminã amit-tit.

¶ Qđ inꝗ

¶ Aforiſmus. XXXVII.

¶ Mulieri vtero gerẽti: ſi al-tera mamma gracilis fiat, ge-minos babẽti, alterum abor-tit. Et ſiqdem mãma dextra gracilis fiat, marem: ſi ꝟo ſi-niſtra, feminam.

THEO-dori tradu-ctio.

¶ Mulieri grauide gemi-ſi altera mã-ma extenuetꝫ alteꝝ amittit: ꝛ ſi dextra mã-ma extenuata eſt marẽ: ſi ſi-niſtra feminã amittit.

¶ Qđ ſupraſcript⁹

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Qd̄ de ambabus dixit mamillis:
idē̄tidem de altera opoꝛtet intelligi:
cum enim ſanguis de venis mamil-
le alterius minoꝛeť. Si gemini ingt
habeanť: neceſſe eſt vt cum nutrimē-
tū per venas illius mamille ſuppedi-
tabať aboꝛtiat fetus. Qd̄ ꝟo dixit in
dextra maſculum aboꝛtiēdum: in ſi-
niſtra ꝟo feminam: in alio afoꝛiſmo
auctoꝛiçabat maſculos eē in dextris:
feminas ꝟo in ſiniſtris: dextra nāqꝫ
pars calidioꝛ: quia eſt epar qd̄ eſt ca-
lidum ꝛ humidum in ea: ſiniſtra ꝟo
frigidioꝛ: quia ſplen eſt in ea.

Maſculi ſtāt in pte dextra femine in ſiniſtra.

¶ Afoꝛiſmus. XXXVIII.

¶ Si mlier que neqꝫ pgnās, neqꝫ gñauit, lac habet: huius menſtrua defecerunt.

¶ Bene inueſtiganti ꝛ perſpicāti hic
afoꝛiſmus multa diſputatiōe indige-
bit: quicūqꝫ ergo bene itelligere vo-
luerit: neceſſe eſt libꝛos meos de vir-
tutibus nālibus prius legat: hic eniꝫ
breuiter dicendum qd̄ huic loco erit
neceſſariuꝫ. Omne enim mēbrum ꝑ
gñans humiditatem habet propter
neceſſitateꝫ explēdā alioꝝ mēbꝛoꝝ
ꝯ ħ eo generandoꝝ vel nutriendoꝝ:
hec aūt humiditas ſibi eſt quaſi ſup-
flua: quaꝫ quare plus ꝙ̄ aliqd̄ aliud
membꝛuꝫ habeat ſoli deo ſeruanda
eſt ratio: ſed tamē quicquid mēbꝛuꝫ
iſtud facit: virtutibus cōplet natura-
libus multis ꝛ diuerſis: quaruꝫ vna
cōuerſiua dicitur vel cōmutatiua: que
cibum in naturam conuertit accipiē-
tis. qualemcūqꝫ auteꝫ cibum in ſimi-
litudinem ſuſcipiētis perfecte muta-
uerit: cibum eūdem augmentandi ꝛ
nutriendi mēbꝛum illud cauſam fa-
cit. Hoc autem eſt qd̄ Hippoc. alibi
dixit. Cibus inquit nutritiuus certus
eſt: qui ꝟo quaſi cibus eſt. i. cuius re-
manēs ſuperfluitas chimus dicitur
ꝛ nature membꝛi ꝯ quo retinetur aſ-
ſimilatur. Si igitur in oſſibus ſit: in
concauitate eoꝛuꝫ erit medulla: ſi in
epate ſanguis. Pulmo ſimiliter quā-
dam ſibi trahit humiditateꝫ ſpumo-
ſam: in ſuam reponens cōcauitateꝫ.
Item ꝛ omnis cōcathenatio ſibi hu-
moꝛes ſeruat viſcoſos: ſimiliter ꝛ in-
guina et vtraqꝫ vaſa ab inguinibus
exeuntia: que ſpermatis vocātur in-
ſtrumenta. In lingua quoqꝫ humidi-
tas habeť que vocatur ſaliua: ideoqꝫ
mamille carnes habēt molles quaſi
glanduloſas: que cibum ſibi venien-
tem in ſuas mutant naturas. Cuꝫ er-
go hec caro mollis ſit ꝛ alba: nō ſan-
guinolenta, humoꝛoſitas ſibi veniēs
efficitur quaſi lac: ꝛ quāto magis ef-
fluit illuc: tanto magis augmētatur:
ſicut octauo

de humoꝛibus generatiuum.

Quale eſt ſanguinis ꝯuerſione lac in mamillis fieri,

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Qd̄ inquaꝫ prelata ſnīa de vtriſqꝫ
docuit māmis id preſens: de altera
indicat. Igitur ob relatas cauſas ſo-
cietate ꝛ cōmunione venarum fetus
poꝛrectus extenuate māmule recto
itineris vigoꝛe amittiť. Ceterum qd̄
ſcribiť mulieri grauide geminis ma-
re ꝛ femina: ſi dextra mamma exte-
nuata eſt mas amittitur ſolus: ſi ſini-
ſtra femina ſola: iuxta decretū ab eo
ſanctum intelligitur. Fetus qui ma-
res ſunt parte vteri dextra continen-
tur: qui femine potius leua.

¶ Afoꝛiſmus. XXXVIII.

¶ Si mulier, nō pꝛegnans, nō puerpera, habet lac: mēſtrua eius defecerunt.

¶ Prolixiuſculus tractatꝰ eſt: ꝛ quem
nemo plene inaudiat: niſi cōmenta-
tiones de virib' nālibꝰ ſūma diligen-
tia pꝛecipuaqꝫ cura reuolueris. Quibꝰ
ſingulis nūc non erit immoꝛādū: ſed
hanc totā perpēſionē in pauca coge-
mus quātū poterit fieri cohibiliter:
paucaqꝫ pꝛemittemus nūc: que huius
ppēſionis intelligētiā faciāt clarioꝛeꝫ.
Igiť id oībus tribuiť aīaliuꝫ mēbꝛis
ꝓmiſcue que ſuccos creent vtiles et
cōpetētes reliqs ptibus, aut in ſobo-
lis ppagationeꝫ ſubrogationēqꝫ, aut
in alimoniā fetus excremētū hūi ſuc-
cum alimēti: quē inquā pars gignit.
Nō. n. qꝛ internoſcat foꝛe ex vſu aīa-
liuꝫ ſuccū genituꝛā eius mēbꝛū ꝯſti-
tuit. Siqdē nō ſit habitura rationis
examen qualē cēſemus hīc rōnē in-
telligētiāqꝫ ciues qui rēpu. adeuntꝫ et
magiſtratꝰ gerunt: ſed artifex ꝛ cōditoꝛ
fabꝛicatoꝛqꝫ aīaliū rōcinať atqꝫ itel-
ligit. At pars ipſa quēadmodū oſtē-
ſum iam eſt adminiſtrať ꝛ diſpēſať
potētijs nālibus: tum alijs: tum etiā
alteratrice per quā alimētū ſibi aſſi-
milat. Igiť alimētū ſimul exqſite ſi-
mile euaſit alito applicitū coaugmē-
tať: eiqꝫ pti alimoniaꝫ indulget. Hoc
Hippoc. docuit ita. Alimētum eſt ſi
alit: ꝛ itē alimētuꝫ ac velut alimētuꝫ
ſi inutriturū eſt. Poꝛro reſtat excre-
mentū: ꝛ ſilis qdā iuxta ingeniū ptis
ſuccus. In oſſibus inquā qui ſiſtulis
eoꝝ cōdit' eſt. In iecoꝛe ſanguis: nec
nō in pulmone ſpumans humoꝛ. Et
in flexuris cōpagibuſqꝫ ſuccus gluti
noſus. Itēqꝫ teſtibus ꝛ vaſis ſemina-
rijs genitale ſemē noīc: atqꝫ etiaꝫ lin-
gua cui nomē eſt ſaliue. Poꝛro ade-
nes vbeꝝ ſibi ſupeſſe queunt in aſſi-
milāda mā que eo iſluat. Hi cū exā-
gnes ꝛ cādidi ſint ppꝛiū ſuccū haud-
quaqꝫ lactis abſimileꝫ reddunt effi-
ciūtqꝫ plenioꝛē quoties alimēti plus
illo pueīt.

VERSIO LEONICENI.

¶ Quod ſupraſcriptus afoꝛiſmus de
ambabus māmis dicebat: hoc in al-
tera iſte dicit: ppter illam quaꝫ dixi-
mus de venis cōibus cauſam: eo qui
e directo eſt māme facte gracilioꝛis
fetus aboꝛſum patiente. Qd̄ autē ex-
ſtentibus geminis: altero mare: alte-
ro femina: ſi dextra quidem māma
gracilis fiat, ſolus mas: ſi ꝟo ſiniſtra,
femina ſola coꝛrūpitur: ex illa ipſius
pendet opinione: qua mares quideꝫ
in dextris: feminas ꝟo in ſiniſtris ma-
gis concipi opinatur.

¶ Afoꝛiſmus. XXXVIII.

¶ Si mulier que neqꝫ grauida eſt, neqꝫ pepit, lac habet: huic menſtrua defecerūt.

¶ Ratio qdem lōgioꝛ exiſtit: ꝛ opoꝛ-
tet illum qui eam exqſite aſſequi de-
beat exercitatum eſſe in libꝛis de po-
tentijs nālibus. Tātum tamē de his
nunc a nobis diceť: quātum breuiſſi-
me dictum poſſit ad pñtia conferre.
Hoc qdem cōe eſt oībus aīalis par-
tibꝰ que apte ſunt humoꝛes aliquos
vtiles gñare, aut ptibus alijs, aut ad
generis ppagationem, aut ad conce-
ptus nutritionem, eſſe humoꝛeꝫ illū
quādam veluti ſupfluitatem partis
ipſum generātis. Non enim qꝛ nouit
ad qd vtilis erit humoꝛ aīali: ipſius
facit pars gñationem: niſi debeat ta-
lem habere intellectū: qualem habe-
re opoꝛtere arbitranť ciuitatum gu-
bernatoꝛes: ſed aīalis quideꝫ opifex
illum habet intellectuꝫ. Ipſa autem
pars: vt oſtēſum eſt: potētijs regitur
nālibus: tum alijs qbuſdam: tum al-
teratiua per quam aſſimilat alimen-
tum ſibiipſi. Quātum igitur alimēti
ab ipſa alterari fuerit nutrito coꝛpo-
ri exquiſite aſſimilatū illi apponitur
parti, ac nutrit eam: ꝛ hoc eſt qd̄ ipſe
ait. Alimētum autem qd̄ alit: alimen-
tum etiam qd̄ eſt veluti alimētum: ꝛ
qd̄ debet alere: ſupfluum ꝟo dereli-
ctuꝫ: ſimilis qdem nature partis hu-
moꝛ exiſtit. In oſſibus qdeꝫ id qd̄ in
eius cauernis cōtinetur: in epate ꝟo
ſanguis, ex ħ genere eſt: et ſpumeus
humoꝛ qui in carne pulmonis conti-
netur: ꝛ qui in articuloꝝ compagibꝰ
glutinoſus humoꝛ: ꝛ id quod in teſti-
bus: ꝛ in vocatis aſſidentibus ſemē:
ꝛ qui in lingua cui nomē ſaliua. Sūt
autem et quidam in māmis adenes
vim habentes id qd̄ ad eos influant
alterandi. Cum ergo hi ſint exāgues
ꝛ albi propꝛium efficiunt humoꝛeꝫ,
talem qualis eſt lac: quādo plus ali-
mēti defertur ad ipſos. Plus ꝟo de-
ferť octauo, ꝛ nono menſe cōceptio-
nis: quādo

THEODORI traductio.

¶ Si mulier, nō pgnās, nō puerpa habꝫ lac, menſtrua eiꝰ defecerūt.

Humoꝛes in aliq̄ pte coꝛpoꝛis generari vtiles alijs ptibꝰ ſunt generantium, velut ſupfluitates.

Ratio lactis in mamillis.

TRANSLA. ANTIQVA

ſicut octauo ⁊ nono menſe in pregnātibus videtur: quia tūc vene mamillarum ⁊ vulue mediaſtine ſunt plene: qđ ſine conceptione poſſibile eſt contingere: cum menſtrua prohibētur deſcēdere: ⁊ hoc Hippocr. intendit in hoc afoziſmo.

℄ Afoziſmus. XXXIX.

Vide pᵒ cōm. caᵒ 9ᵒ. char. 38. col. 3ᵒ.

℄ Mulieribus qbus ad mamillas ſanguis conuertitur, maniam ſignificat.

℄ Diximus in diſputatione precedētis afoziſmi: quō ſanguis ad mamillas veniens in lac mutādus ſit. Hippocr. autem hoc fatetur: qꝛ ſi cum veniat ⁊ nō mutetur, maniā ſignificat: qđ tamen nunꝙ̄ vidi tēpoꝛe meo: ⁊ ſi cōtigerit quādoqꝫ raro credo euenire: ꝗuis hoc eque ꝯfirmat Hipp. ac ſi vidiſſet. quod ſi verū ſit ſm ꝙ dicit: oportet ſic intelligi: qꝛ caro humida in mamillis cum nō ſanguinolenta fuerit: neceſſe eſt frigida ſit: vñ ⁊ ſanguis cum ad eas veniat mutať in lac. Sicut ꝟo hec caro: ſcilicet caro mamillaꝝ frigidioꝛ eſt carne epatis: ſic ⁊ lac frigidius ſanguine. Cum ergo aliquādo ſanguis calidiſſimus ⁊ feruentiſſimus toto coꝛpoꝛe affluerit: neceſſe eſt fumū in capite aſcēdere: ⁊ maniam generare. Mulieri ꝟo huius nimietate caloꝛis: cum ad mamillas ſanguis veniat: nō pōt in lac mutari pꝛe nimietate ſui ⁊ magnitudine caloꝛis: vnde neceſſe eſt in capite aſcēdat: ⁊ manias gignat.

℄ Afoziſmus. XL.

Vide 9ᵒ cōm. cap. 4. char. 194. col. pᵒ. et char. 197. col. 3. ⁊ char. 198. col. 3ᵒ.

℄ Mulierē ſi vis ſcire ſi ꝯcepit, mellicratū qñ doꝛmitura eſt da ei bibere: ⁊ ſiqdē toꝛſiones habuerit circa vētrē, cōcepit: ſi ꝟo nō, minime.

℄ Toꝛſio eſt, aut ex humoꝛibᵒ pūgitiuis, aut ex vētoſitatibᵒ groſſis, ⁊ inflatiuis: nō cito exeuntibus: vtpote via qua exeant carētibᵒ: qđ mulierē pati Hip. itēdit: qꝛ pp̄ preſſurā eſt vulue circa loca illa per que vētᵒ exire debeat. Mel aūt vnde fiat mellicratū: neceſſe eſt eē crudū: ad hoc. n. nos intēdimus: vt inflatio ⁊ vētoſitas gñeť. Qñ doꝛmitura eſt ingꝫ, ꝓpter quietē ⁊ ciboꝝ plenitudinē: hec enim duo cauſe ſunt vētoſitatis gñande.

Cauſe toꝛſionis.

Quies ⁊ plenitudo cauſe ſunt vētoſitatis gñande.

℄ Afoziſmus. XLI.

Vide 9ᵒ cōm. vbi ſupra.

℄ Mulier ſiquidē maſculū concepit, bene coloꝛata eſt: ſi ꝟo feminam diſcoloꝛata.

℄ Coloratā

TRADVC. LAVRENTIA.

illo permeet. Poꝛro plus gmeat 8ᵒ mēſe ⁊ nono grauiditatis duꝫ opplete fuerint affatim vene cōcs vulue ⁊ vberū: quēadmoᵐ ex diſſectione aialiū grauiū vtero clareſcit. At ꝟo nōnunꝙ̄: ſꝫ rarius citra grauiditatē: ita accidit quoties agunť ad ſilē repletionē venule ſuppꝛeſſis mēſibus: de qua nūc affectiōe Hippo. memoꝛat.

℄ Afoziſmus. XXXIX.

℄ Quibus mulieribus ſanguis in vbera colligitur, inſaniam indicat.

℄ Sanguinē relatum ad vbera: tum aūt cōmutatum per adenes fieri lac ꝑrima ſnīa diffinitum iam eſt. Nūc ꝟo vt ſi in cōfectus perſtet collectus inibi ſanguis indicet inſaniā docet: ipe nunꝙ̄ vidi ita accidere quocirca ſi interdū euenit perraro accidet. Attamē Hippo. perinde vt de re ꝯfeſſa ſancit. Igiť ſi ꝓpenſio vera eſt haudquaꝙ̄ inuectitia cauſam talem credi ꝯueniet. Adenes maxime in mām̄is exangues ſunt et ob id angent: nam exangue algidum omne eſt. Quocirca collectus in vbera māmarū ſanguis ad habitum frigidioꝛem cōuariat. Naꝫ quāto ſunt adenes algidioꝛes iecoꝛe: tanto lac ſanguine frigidiᵒ redditur. Itaqꝫ ſi quādo ſanguis ſuperantioꝛ ⁊ feruētioꝛ vniuerſū perreptat coꝛpus: ſed potiſſimū caput īſania comitetur opoꝛtet: propterea ꝙ ſanguis caput attentat. At is qui in vbera permeat in contrarium nequaꝙ̄ poterit recipere conuerſionē per quam lac euadat: quoi ſit natura moꝛdax exuperanſqꝫ.

℄ Afoziſmus. XL.

℄ Si noſſe libuerit an mlier grauida ſit: mulſum ei bibēdū dato cuꝫ itura cubitū eſt. Poſt ſi venter toꝛqueť, grauida eſt. Sin minus, nō eſt.

℄ Venter toꝛquetur ſpiritu flatuoſo luctāte nullo exitu moꝛdicāteqꝫ. Ita cenſendū toꝛqueri grauidam ob anguſtiam quam cōuehit vterus ſemine intra foꝛmandi hominis monetā locato. Ceterum cum itura cubitum eſt dabis mulſum: videlicet crudū: etenim ad id indicādum inflet opoꝛtet. Et item precipiendum vt interquieſcat pariter atqꝫ expleatur cibarijs. Naqꝫ mulier ita magis toꝛqueri aſſolet.

℄ Afoziſmus. XLI.

℄ Mulier ſi marem gerit, coloꝛatioꝛ eſt: ſi feminam, decoloꝛ eſt.

℄ Sciēdū

VERSIO LEONICENI.

nis: quando abūdanter opplete ſunt cōmunes vene mām̄arū ⁊ vteri: ſicuti in aialium ꝑgnantium reſectionibus manifeſte cōſpicitur. Fit aūt ⁊ tale raro: quādoqꝫ cū mulier grauida non eſt: quādo ad ſimilem peruenerint vene repletionem: ex menſtruoꝝ retentione: cuius nūc diſpoſitionis Hippoc. meminit.

℄ Afoziſmus. XXXIX.

℄ Quibuſcūqꝫ mulieribᵒ ad mām̄as ſanguis colligiť, furorem ſignificat.

℄ Qđ gdē ſanguis ad mām̄as ferať: deīde ab adenibᵒ qui inibi ſunt in lac trāſmuteť: in ſtatim antea ſcripto dictū eſt afoziſmo. Nūc aūt qñ intrāſmutabilis manſerit hic q ad eos ſanguis ꝑuenerit: furorē ait Hippocrates ſignari. Ego gdē nunꝙ̄ hoc accidiſſe vidi: ⁊ ſi quādo eueniat: ex his eſt, que raro eueniunt. Hippocrates ꝟo, vt qui viderit ſcribit: ⁊ ſi vex ſit talē ipſius opoꝛtet cām exiſtimare. Adenū nā: ⁊ illoꝝ preſertim qui in mām̄is ſunt exanguis eſt: ⁊ liquet ꝙ frigida (Omne enim exangue frigidū) ⁊ quidē eius qui ꝓdefert ad ipos facit ſanguinis alterationē ad frigidius declinātē. Quāto enim adenes hi ſunt epatis carne frigidioꝛes: tāto lac ſanguine. Cum igiť plurimus aliquādo ſanguis feruēs per totū labiť coꝛpus: ⁊ caput ꝑcipue petit, in furoꝛē ꝟteniť: qñ ſanguis talis occupat caput. Qui ꝟo ad mām̄as deferť ad cōtrariā naturā alterari nō poterit: ita vt lac fiat: tum ꝓpter habitū talē: tum propter exuperātiam.

℄ Afoziſmus. XL.

℄ Si velis noſcere an ꝯcepit mulier: cū doꝛmitura eſt ei aquā mulſam potādā da: ⁊ ſi alui toꝛmina patiať, concepit: ſi minus, non cōcepit.

℄ Toꝛmina fiunt gdē: ⁊ ꝓpter moꝛdacitatē. Fiūt aūt ⁊ ꝓpter ſpūm flatuoſū: qui facilē nō habet exitū: que etiā toꝛmina fieri nūc eſt arbitrādū in mulieribᵒ que ꝯceperūt ꝓpter eam que fit ex vtero anguſtationem. Dat aūt aquā mulſam mulieri doꝛmiture crudā: videlꝫ: qm̄ qualitas flatuoſa ſi noſcere volumus eſt necīa: volēs ⁊ quieſcere ſimul ⁊ plenā eſſe cibis mulierē. Hec enim ambo ꝯferūt ad toꝛminum gñationem.

℄ Afoziſmus. XLI.

℄ Mulier ſi marem cōcepit: bene coloꝛata eſt: ſi ꝟo feminam, male coloꝛata.

℄ Ut ad

THEODORI traductio.

℄ Quibᵒ mulieribᵒ ſāguis in vbera colligiť inſaniā indicat.

Adenum nā frida ⁊ quāto epať carne frigidioꝛes: tāto lac ſanguine frigidius.

THEODORI traductio.

℄ Si noſſe libuerit an mulier grauida ſit mulſum ei bibendū dabis cū itura cubitū eſt: poſt de inde ſi venter toꝛqueť grauida eſt: ſi minus nō eſt.

Toꝛmina gñ qđ fiunt.

THEODORI traductio.

℄ Mulier ſi marē gerit ꝑbe coloꝛata eſt ſi feminā decoloꝛ eſt.

TRANSLA.ANTIQVA

¶ Coloratã ꝛ non coloratam eſſe di ſ̃icq̄ꝛ in concepta femine femina non eſt boni coloris. Que duo ideo fiunt: q2 femine frigidiores ſunt maſculis: maſculi vero cum fortitudinem ꝛ velocitatem in motu habeant: raro tamen hoc accidit: maſculi concepti alia habent ſigna: fortitudinem. ſ. ꝛ velocitatem motus que etiã raro videntur: quia femina concepta aliquãdo fortior ꝛ velocior maſculo eſt in motu: non ergo hec ſigna pro certis ſunt habenda.

Sig⁹ maſculini ꝯceptus.

TRADVC.LAVRENTIA.

¶ Sciēdū rectū fieri iudiciū ex colore. Quoties mulier iuxta ſuã nãꝫ nõ eſtimatione alterius reperit. Naꝫ ſi decoloratior q̄ꝫ aſſueuit cernit̃ feminã gerit: q2 femina fridior mare eſt. Quippe ichoate femine cū itellir genitale ſemē viri: necnō vterus qui tātiſper dū ꝯcepit eſt fridior extitit. Et ob eã rē magna ex pte ita accidit: vt diximus. Nã ꝯuenit tñ ſollicite ꝛ accurate q̄cq̃ꝫ gerere ꝛ agere mulieres ab vteri geſtatiōe: vt ſpecioſior coloratiorq̃ꝫ euadat: ꝛ verū colorē diligēti cura q̄ſi fuco emētiat̃. Porro ꝓhibent̃ alia inchoati maris indicia. Vbi gr̃a. Si fetus ꝓſpere: ſi valide cōmouet̃: nō tñ ꝑpetua ſigna ſunt. Nã fieri pōt iterdū q̄q̄ꝫ rarēter vt femina ꝯcepta valētior mare crebrius ꝛ vehemēti⁹. Cōtra: mas imbecillior femina rarius ꝛ lãguidius moueat̃.

VERSIO LEONICENI.

¶ Ut ad ſeipſam mulier̃ collata. vꝫ. nō aūt ad alterã: dictū eſt ab Hip. indiciū qđ ex bono colore, ac malo ſumitur: nã que feminã ꝯcepit min⁹ ſeipſa colorata appet: q2 frigidior eſt femina mare: nunq̄ꝫ vero talē ꝯcepiſſet: niſi viri ſemē vel vterus mulieris frigidior eo tpe fuiſſet in q̄ cōcepit. Quare qđ dr̃ ex coꝝ nūo eſt que ſepi⁹ eueniūt. Cōtingit.n. ita oia recte agere mulieres poſt tp̄s cōceptionis: q̄ bñ colorata fiet. Liquet aūtē q̄ ꝛ alia ſigna ſunt marē eē ꝯceptū: ſicuti ipſius ꝯcept⁹ plime, ac valide motiones: que neq̄ꝫ ipſe ſigna ꝑpetua ſunt. Cōtingit eniꝫ aliqñ: lꝫ ſit ratū: q̄ ꝯcepta femina ſit mare robuſtior: ꝛ multis, ac validis motibus moueat̃: ꝛ aliquando mas ſit debilior femina: ac pauciorib⁹, debilioribuſq̃ꝫ motibus cieatur.

Signa conceptus maſculini aut feminini vt in pluribus intelligēda ſūt.

¶ Aforiſmus. XLII.

¶ Si mulieri pregnāti heriſiſpila fit in matrice, mortale.

Vide 9⁹ pti. vbi ſupra.

¶ Oportet inueſtigari an ſola heriſipila in vulua ſit mortalis: vtrum ne flegmones ſimiliter: ſꝫ heriſipila in vulua neceſſe eſt puer cū ſola febre occidat, flegmones nō ita: quia heriſipila cum fiat ex cholera rubea: et calida materia febrē generat: ꝛ ideo mortale.

¶ Aforiſmus. XLII.

¶ Si mulieris ꝓgnātis vterū ignis ſacer iſeſtat, letale eſt.

¶ Querī agitariq̃ꝫ ſolitum nun ſacer ignis in vtero cōſiſtēs dūtaxat: an ēt exculti⁹ ſubtiliuſq̃ꝫ vocata iflãmatio letalis exiſtat. Sꝫ amitti fetuꝫ necio q̄ties ignis ſacer iſeſtat in vtero diluce. Siq̄dē acuta febris ſepe cū citra inflãmationē iterimit. Utrū aūt fet⁹ queat durare ꝛ viuē: ſi vterū affligit iſlãmatio ꝯſide^{ra}indigētiſſimuꝫ eſt.

¶ Aforiſmus. XLII.

¶ Si mulieris grauide in vtero ſit heriſipelas, letale.

¶ An ſolū heriſipelas in vtero mulieris grauide ꝯſtitutū putãt eſſe letale: vel illã etiã que ꝓpo noīe di inflãmationē. Qđ.n. facto in vtero heriſipelate fet⁹ moriet̃ ex neceſſitate, manifeſtū, ſiq̄dē ꝛ febres acute: aliqñ ſine inflãmatione ipm iterficiūt. Si vero ꝛ vtero iflãmationē patiēte: pōt aliqñ fetus viuere, dignū inq̄ſitione.

THEOdori traductio.

¶ Si mulieris pregnãtis vterꝫ ignis ſacer infeſtat: letale eſt.

¶ Aforiſmus. XLIII.

¶ Que preter naturã tenues exiſtētes concipiūt abortiūt anteq̄ꝫ groſſeſcant.

Vide 9⁹ cõd. vbi ſupra.

¶ Quidam interpretes hunc aforiſmum exponunt tripliciter. ¶ Quidam enim ex neceſſitate intelligunt abortire: cum preter naturã ſunt macre: qua macredine nutrimētuꝫ pueris ſolet deficere. ¶ Alij ſi nō craſſe fuerit: ꝛ in macie ꝑmãſerint. ¶ Alij cum ꝓter naturam tenues craſſeſcere incipiunt, perpendunt: quia abortiūt. Coſimenus intelligit in vltimitate tenuitatis hoc eſſe: quibus multa refectio ſit neceſſaria: vt ad naturam redeant earuꝫ corpora: vnde fit vt eis creſcentibus fame fetus abortiat. Hoc aūt intendit Hippoc.

Triplex pō.

¶ Aforiſmus. XLIII.

¶ Que preter naturã tenues vterum gerunt: abortum faciūt donec graſſeſcãt.

¶ Qui hūc librū cōmētati ſunt trifariã pritē ſniam itellexerūt. Nã q̄daꝫ rētur vſq̃ꝫ eq̄ꝫ ꝛ ex toto fieri vt abortum faciãt: alij niſi craſſeſcant ꝛ recreent̃: ſꝫ ſtrigoſe ꝛ male habite macreq̃ꝫ maneãt. Nōnulli ſi recreent̃ ꝛ gliſcant tãtiſꝑ maxie fact̃ abortū voluerūt. ¶ Qđ abſurdi⁹ ꝓlaꝗ viſitur: nec hic rōnem: attñ ita Numiſianus ſniaꝫ enarrauit ꝓhibēs: vt ſi ꝓter naturã tenues ꝛ iuberes regrãt recreationē: q̄ries antea ꝯcipiant. Nō poſſe dicit iſtaurari ꝛ redintegrari gn ſanguis cedēs in alimoniã fet⁹ ad altionem grauide mulieris recipiat̃. Ita fieri vt fet⁹ ob iſignē cibi inopiã abortiat̃. At vero vbū: ꝓter nãm tenues: q̄daꝫ ita inanduūt: vt Numiſianus ſi grauida mulier ꝓter nãm ſnã tenuis euaſit. Alij qđ ſupra modicū nature modū accidat ſignari ſanciūt: iſinuãte Hippo. vt non modice tenues neceſſario ita afficiant̃: ſꝫ vbi admodū extenuent̃. Neutra erit abhorrens a rōne: neq̃ꝫ incōueniēs ꝓſumptio.

¶ Aforiſmus. XLIII.

¶ Quecūq̃ꝫ ꝓter nãꝫ tenues exiſtētes vtero gerunt: abortiūt prius q̄ꝫ graſſeſcãt.

¶ Scḋm tres modos audierūt expoſitores libri huius priũs aforiſmi intellectū. ¶ Quidã.n. oino arbitrant̃ ipſas abortire: q̄dã vero niſi craſſeſcãt ꝛ reficiant̃: ſꝫ maneãt abſq̃ꝫ refectione ac tenues: q̄dã vero cum reficiunt̃: tūc maxie eas exiſtimãt abortire: qđ minus ſit q̄ꝫ ꝓus dicta viſile. ¶ Uerūtñ ita expoſuit Numeſianus: dictuꝫ ingens eē aforiſmū: in his q̄ ꝓter nãꝫ ſunt extenuate: ꝛ q̄s ꝓus refici oporteat. Sꝫ cū ꝯcipe anticipēt nō reficit: vt ait abſq̃ꝫ q̄ ſanguis ad ꝯcept⁹ alimētū deputat⁹ ad eius que ꝯcepit nutritionē recipiat̃: q̄re nō abſq̃ꝫ rōne fet⁹ ſufficiēti indigēs alimēto corrūpit̃. Sꝫ ꝛ vba illa: ꝓter nãm tenues q̄dã ita acceperunt: ſicuti Numeſian⁹. Ut ꝓter ſuipſius nãm grauida mulier ſit extenuata. ¶ Quidã vero magnū exceſſum volūt ſignari: volente Hipp. nob iſinuare: nō q̄ mediocriter extenuate id ex nec̃itate patiãtur: ſꝫ que valde ſunt extenuate. Utraq̃ꝫ aūt expoſitio nō caret ratione.

THEOdori traductio.

¶ Que ꝓter nãm tenues vterū gerunt abortū faciūt donec craſſeſcant.

Triplr̃ exponit afoꝛiſmus.

Numeſianus expoſitor.

¶ Quecūq̃ꝫ ¶ Mulieres ¶ Quecūq̃ꝫ

TRANSLA.ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XLIIII.

Vide 9ᵘ cõl. vbi ſupra. Ex Gal. lib. de anathomia m̃ricis.c.vit.

¶ Quecũq; corpora moderate habentes abortiũt ſcđo menſe, aut tertio, ſine omni occaſione manifeſta: his cotilidones mucilaginibus plene ſunt: ⁊ nõ poſſunt pre grauedine tenere fetum: ſed abrumpuntur.

¶ Qđ ſine cã dixit manifeſta, ſiue febre acuta itẽdit, ſiue diaria, ſiue vulnere, heriſipila, ſanguis fluxu, ſaltu, percuſſiõe, morſura, nimia abſtinẽtia, timore: ⁊ ſilib⁹ ſine qbus pcedẽtib⁹ ſi abortiat moderata hñtes corpa ex neĉitate: ora venaꝝ vulue aboriẽdi erũt cã: qb⁹ cũ ſcđina nutrimẽtũ accipiat: ſi matrix mucilaginib⁹ ſit plena abortiũt: q2 nutrimẽtũ ſcđine nõ daẽ. Venaꝝ hec.n. ora cotilidones appellãt nõ ſicut qdaꝫ putãt carnes tenues ori harũ venarũ innaſcẽtes. Hippoc. aũt in li° de mulieꝝ paſſionib⁹. Si cotilidones ingt in ore vulue plene ſunt flegmate, mẽſtrua ſunt panca ex neĉitate. Pithagoras ꝟo in p° parte de rebus nãlib⁹ cotilidones appellat ora venarũ: ⁊ arteriarũ ſanguinẽ ad vuluã mittẽtium.

Cotilidones qd ſunt.

Fals Praxagoras.

¶ Aforiſmus. XLV.

Vide 9ᵘ cõl. cap.4. char. 394.col. p°. ⁊ char.198. col.4°.

¶ Quecũq; exiſtẽtes ꝑter naturam craſſe non concipiũt: his pinguedo os m̃ricis obturat: ⁊ prius q̃ extenuẽtur non concipiunt.

¶ Preter naturã Hippoc. intelligũt dixiſſe in craſſitiei vltimitate. Alij ſi extra tẽperamentum ſint craſſe: ſed priores ſunt veriores: quia pinguedo zirbum vocata: nõ vulue premit ora ⁊ oppilat: niſi cum craſſities in vltimitate ſtat. Or os matricis dixit interius os vulue: qđ in iteriori eſt extremitate colli: ⁊ in initio vulue intẽdit: hoc enim certum os vulue diciẽ non illud qđ in exteriori extremitate eſt colli: quia natura iungitur feminee: iſtud enim non os matricum: ſed vocatur os colli matricis.

Dic os colli ab ore vulue

¶ Aforiſmus. XLVI.

¶ Si matrix in vertebro poſita fecerit ſaniem: neceſſe eſt cõmotum fieri.

¶ Qđ cõmotum dixit curationẽ eſſe intellexit ⁊ bene: quia ſi ſaniem matrix fecerit: ⁊ maxime in parte exteriori: neceſſe eſt cuꝫ lycinio curari: ⁊ ſilibus alijs hoc Hippo. intẽdit.

¶ Sec⁹ maris

TRADVC.LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XLIIII.

¶ Mulieres que mediocriter corpulẽte abortum faciũt ſcđo menſe, aut tertio ſine cã manifeſta: ijs acetabula vteri plena mucoris ſunt: ita ne fetuꝫ ꝯtinere poſſint: ſed pre ſuo põdere pꝛerũpat: clabaturq; partus neceſſe eſt.

¶ Sine cã manifeſta dicit febri vehemẽtiore ⁊ alui ꝓfuſione, aut fluore ſanguis, aut igne ſacro qui in vtero affligat: ⁊ itẽ ſi iacteẽ ſaltibus deſultetq; imodice: ſi imaniter ⁊ vaſte clamet: ſi obiraſcit: ſi cõpaueſcit: terrificaturq;: ſi parcius guſtet cibum. Etenim ꝯſentaneum videri põt mucoſulẽta haberi ꝯceptaculoꝝ ora ad vterũ pertinẽtia: ex qbus ſecũde inuolucruꝫ dependet: que inquã acetabula noĩauit: nõ vt aliqui reñtur coaleſcẽtem ⁊ cocũteꝫ cum eis carũculam que adeũtum inſtitutione ꝯſiſtit. Nam libro de meſtruis ait pmo. Si acetabula pituite plena ſunt menſes incertiores pueniũt. Et iteꝫ Praxagoras libro pmo queꝫ de nãlibus fecit: acetabula ſunt venaꝝ ⁊ arteriaꝝ ora que ad vteruꝫ permeant.

¶ Aforiſmus. XLV.

¶ Que preter naturaꝫ craſſe concipere nequeunt: ijs vteri os ab omento comprimitur: itaq; impleri donec extenuẽtur non poſſunt.

¶ Verbuꝫ ꝑter nãm, dupliciter hoc loco intelligiẽ. Etenim quidã qđ ſupra modũ ſit indicari volũt: alij ꝟo preter ipſam grauide mulieris naturam. Sed prima aſſertio verior eſt. Naꝫ ab omẽti pinguedine cõprimitur: ⁊ ſtipatur os vteri ijs que ſupra modũ vberes ⁊ impẽdio curatiores habitioreſq; ſint. Ceterũ nũc appellitat os: videlicet intimũ qua deſinit vterus: ⁊ ceruicula inchoaẽ. Qđ mundius caſtiuſq; os vteri nominaẽ. Alter enim extimus, ceruicis annexus genitali muliebri nõ vteri: ſed ceruicis os merito nuncupatur.

¶ Aforiſmus. XLVI.

¶ Si vterus in coxa poſitus ſuppuratur: linamẽtum recipiat neceſſe eſt.

¶ Linamentuꝫ recipe dicit eum qui linamẽto impoſito ad ſanitateꝫ pducitur. At ꝟo vt purulẽtus vterus potiſſimuꝫ extra (id enim videtur hac parte dicere) neceſſario taleꝫ deſideret curationem perſpicuũ eſt.

¶ Sec⁹ qui

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XLIIII.

¶ Quecũq; mediocriter corpora habentes abortiunt: ſecundo, aut tertio menſe ſine occaſione manifeſta: his acetabula vteri plena muccoris ſunt: ⁊ non poſſunt ex pondere fetum cõtinere: ſed diſrumpuntur.

¶ Sine manifeſta occaſiõe ait febre vehemente: ⁊ alui fluxu, vel ꝓfluuio ſanguis, vel heriſipelate in ipſo vtero cõſtituto, vel ſaltu grauide mulieris vehementiore, vel clamore, vel ira, vel timore, vel victu parciore, vl̃ tali aliquo actu, ſeu paſſione. Fit eniꝫ veriſimile in his eſſe plena muccore ora vaſorum veniẽtium ad vterum: ex qbus ſecũde pendẽt que ora acetabula nominauit: non ſicuti quidaꝫ arbitranẽ ad natas ipſis carnes adenoſas. Nam vel ipſe inquit in primo libro de paſſionib⁹ muliebribus. Si acetabula plena fuerint pituita menſtrua fiunt pauciora: et Praxagoras in primo de naturalibus. Acetabula autem ſunt ora venarum, et arteriarum: que ferunt ad vterum.

¶ Aforiſmus. XLV.

¶ Quecũq; preter naturam craſſe: non concipiũtur vtero: his omentum os vteri cõprimit: ⁊ prius q̃ extenuenẽ non concipiunt.

¶ Verba preter naturaꝫ: dupliciter etiam audiunt hoc loco quidam: exceſſum ſignificari arbitrantes: quidã preter ipſius mulieris grauide naturam. Verior autem prior acceptio. Nam ab omenti pinguedine cõprimiẽ: atq; anguſtaẽ vteri os his que ſupramodum craſſe ſunt. Dicit autẽ nunc os: illud ſcilicet quod intus eſt: vbi vterus deſinit. Collum ꝟo incipit qđ magis proprie os vteri diceretur. Nam altera colli extremitas que mulieris pudendis cõiungitur, non vteri: ſed ipſius colli os haud ſine ratione diceretur.

Os vteri.

Os colli vteri.

¶ Aforiſmus XLVI.

¶ Si vterus in coxaꝫ vergẽs ſuppuratur: neceſſe eſt linamentum fieri.

¶ Cum neceſſariuꝫ eſt fieri per lineafila curationẽ, linamẽtũ nominauit. Qđ aũt vterus ſuppuratus: ⁊ preſertim ad exteriora (naꝫ hoc nũc videẽ dicere) curatione tali ex neceſſitate indigebit: non eſt obſcurum.

¶ Sec⁹, mareo

THEOdori traductio.

¶ Mulieres q̃ mediocriter corpulẽte abortũ faciũt 2° menſe aut 3° ſine cã manifeſta: his acetabula vteri plena muccoris ſunt: ita ne fetuꝫ ꝯtinẽ poſſint: ſꝫ pre ſuo põdẽ prerũpat claba-turq; partus neceſſe ſit.

THEOdori traductio.

¶ Que ꝑter nãꝫ craſſe cõcipe nequeũt: his vteri os ab omẽto cõprimiẽ: itaq; iplẽri donec extenuenẽ nõ poſſunt.

THEOdori traductio.

¶ Si vterus in coxa poſitus ſuppuratur: linamẽtũ recipiat neceſſe eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Afoꝛiſmus. XLVII.

Vide 9ᵘ cōti. cap. 4. char. 294. col. 2ᵃ. ⁊ char. 297. col. 4ᵃ.

¶ Fetus, maris quidē in dextris: femine vero in ſiniſtris magis.

Fe⁹ maſculi/ni ⁊ feminini cauſe.

¶ In libro de ſpermate oſtēdit ꝙ fetus maſculus non fit niſi cum in initio complexio ſua calidiſſima fuerit: quam etiā adiuuat ſi locus vbi cauſatur ſit calidus: dextrum autem matricis locum conſtat eſſe calidiorem: cum epati vicinetur. Item adiuuatur calida complexio fetus ſpermate de teſticulis mulieris exeunte: qui ſunt poſiti in matricis angulis: quod enim de dextro in dextrum latus currit calidius fit: ⁊ de ſiniſtro in ſiniſtrū frigidius eſt ⁊ aquoſum: vnde ⁊ fetus ſiniſtri lateris in vtero: neceſſe eſt frigidior ſit: vnde ego latius diſputaui in quinta particula mea: ſuper Hippocr. anothomia.

Sperma mulieris de teſticulis a⁰ exit.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Afoꝛiſmus. XLVII.

¶ Fetus qui mares ſunt parte vteri dextra ꝯtinentur: qui femine magis ſiniſtra.

¶ Ob tēperationē ſtatim inter initia calidiorē fetum fabricari maſculū in cōmētationibus de ſemine diffinitū iam eſt. Ceterum calidior miſcella fetui accidit: vel inſigniter ob ſecundā que pte vteri dextra cōtinet̃. Porro eiꝰ ipa calidior vicinitate iecoris cenſetur. Quinetiam ad caliditatē concepti fetus cōducit ſemine ſemen profuſum ex ꝓprijs teſtibus per ambas antēnas, partim in dextrum vteri ſinum, ꝑtim in leuum. Ob inquā abſimile itelligit̃: quēadmodum docuimus. Itaq ſi humecti⁹ ⁊ algidius eſt leuo teſte genitale virus: ob eā rem merito leua vteri parte ꝯſiſtēs primus ab initio fetus frigidior reddit̃. Sed hec libro Hippo. de diſſectionibus ꝗnto latius diffinita iam ſunt.

VERSIO LEONICENI.

¶ Afoꝛiſmus. XLVII.

¶ Fetus, mares qdem in dextris: femine vero in ſiniſtris magis.

¶ Quod ꝓpter tēperaturam que ſtatim ab initio calidior exiſtit: fetus maſculus gn̄atur: in cōmētarijs de ſemine eſt demōſtratū. Calidior vero tēperatura fetibus aduenit nō minime ob locum qui eſt dextra vteri pars: hic aūt ipſe calidior exiſtit ꝓpter epatis vicinitatē. Cōfert aūt aliqd ad ꝯceptus caliditatem ⁊ muliebre ſemē ꝓfuſum qdem ex ꝓprijs teſticulis: per vtrūq cornicululū: quo vna in dextrum vteri ſinū pars altera in ſiniſtrū diſſiliēs ambe: vt ⁊ hoc ipm oſtēdimus. Siqdem ſeroſior eſt: atq fridior que in ſiniſtro teſticulo ꝯtinet̃: ⁊ iuxta hoc cōceptꝰ in leua parte vteri ꝯſtitutus nō abſq rōne eſſet frigidior. Dictum autem eſt de oībus talibus ſufficiēter ī ſignato libro ſectionis Hippo.

THEO. dori traductio.

¶ Fe⁹ q mares ſūt parte vteri dextra ꝯtinent̃: q femine magis ſiniſtra.

Muliebre ſemē ex teſticulis ꝓpꝛijs pꝛofuſum facit ad cōceptum.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Afoꝛiſmus. XLVIII.

Vide 9ᵘ ꝯti. vtn. ſ. t. 25ᵘ. cap. 2. char. 504. col. 6ᵃ. ⁊ ſ. afoꝛ. 35.

¶ Ad matricis ꝓcipitationes opthalmicum apponens apprehēdere os ⁊ nares.

¶ Bene dixit: quia ſi ſecūdine precipitatio cōtingit flatu clauſo: ⁊ motu nimio preſertim opthalmico appoſito: neceſſe eſt ſecūdina egredi.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Afoꝛiſmus. XLVIII.

¶ Si ſecūda procidit: ſternutatorio appoſito nares ⁊ os apprehendimus.

¶ De ſcḋa agit. Nam vbi ὑστέρων, nō vltima circūflectit̃: ſed legēdum ὑστερῶν, cuius ſcḋa ſyllaba ſupiore tono ſeu vocalatione eſt ꝙ pꝰ: deīde nouiſſima deijcit̃. Nō .n. vterū ipm procidere voluit Hippocr. per vim quā ſternutatoria medicamēta attēdēdo cōueẽbūt: ſed ſcḋam noīe.

VERSIO LEONICENI.

¶ Afoꝛiſmus. XLVIII.

¶ Vt ſecūda procidat: ſternutatorio appoſito: ⁊ nares apprehendito ⁊ os.

¶ Non cum accentu circūflexo vltimam ſyllabam verbi greci ὑστέρων legere oportet: vt ſignificet vterum: ſed cum graui: vt ſecunda intelligatur. Neq enim vult vteros ipſos excidere tentione facta cum medicinis ſternutare facientibus: ſed ea que loci vocantur: atq ſecunde.

THEO. dori traductio.

¶ Si ſ͞ca pcidit: ſternutatorio appoſito nares ⁊ os apprehēdimꝰ.

TRANSLA. ANTIQVA

Vide 9ᵘ cōti. ca⁰ 4⁰. char. 194. col. 3ᵃ. ⁊ char. 195. col. 6ᵃ. Et ſupra parti. 7. afoꝛ. 28.

¶ Mulieri in vtero hn̄ti tenaſmon inatꝰ abortire facit.

Tenaſmo vnde fiat.

¶ Tenaſmon fit ex humoribus putrīdis groſſum pūgentibus inteſtinū: qḋ vocatur colon: qui infirmū cogit exprimere: ſi forte eos pūgētes poſſit emittere: vnde ⁊ hec expreſſio ſi mulieri grauide euenerit: ſicut Hippocr. dixit: cā eſt abortiendi: nimius enim expreſſus nimium facit motū: vnde abortire neceſſe eſt fetum: quia rumpitur ligamentum.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ In hac traductione deficit vnus afoꝛ. qui reperitur in antiqua.

VERSIO LEONICENI.

¶ In hac verſione deficit vnus afoꝛ. qui reperitur in antiqua.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Afoꝛiſmus. XLIX.

Vide 9ᵘ cōti. ca. 2. ad fi͞n. ⁊ circa finem capli.

¶ Mulieris mēſtrua ſi velis retinere: ſitiam maiorem ad māmillas appone.

¶ Sicut Hippocr. auctorizauit quō mēſtrua minorata ⁊ nō exeuntia debeamus medicari: ſic hic mōſtrauit quomodo ſunt reſtringenda: ⁊ vētoſas maiores iubet apponere ad māmillas: neq tamen apponende ſunt: niſi ſubtus eas ſuper venas que de vulua aſcendunt ad ipſas quas maiores eſſe iuſſit: vt maius et fortius poſſet exprimi.

¶ Quecūq

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Afoꝛiſmus. XLIX.

¶ Si mēſtrua ſiſtere placeat, cucurbitulā grandem appones ad māmas.

¶ Quēadmodū mēſium qui parcius, aut nullo mō mouent̃ docuit Hipp. medelā: ita nūc eoꝝ qui ſupra modū erūpūt remediū indicat. Admonens cucurbitulā grandiuſculā apponi ad māmulas. Sed ſatius erit nō ad ipas māmas: ſꝫ ſub ipſas admouere eam: ſtra qua potiſſimū ad eas vtrinq vene recurrunt. At qui ſcribūt nōnulli cucurbitulam grādem appones ſub māmas

VERSIO LEONICENI.

¶ Afoꝛiſmus. XLIX.

¶ Mulieri ſi velis menſtrua cobibē: cucurbitulā ꝙ maximam ad māmas appone.

¶ Sicuti menſtruorum, que aut nullo modo, aut pte fluunt docuit Hippocr. curationem: ita ⁊ nunc illorum que vltra modum euacuant̃: iubens nos cucurbitulam ꝙ maximam ad māmas apponere. Melius autē nō ad ipſas māmas: ſed ſub ipſis partibus inferioꝛibus firmare cucurbitulam: vbi maxime ſunt he que ad ipſas vene deſubter veniunt. Vult aūt maximas

THEO. dori traductio.

¶ Si menſtrua ſiſtē placet cucurbitulā grādem appone ad māmas.

TRANSLA. ANTIQVA

Vide 9ᵐ col. caꝑ. 4. char. 894. col. 2ᵃ.

℄ Aforiſmus. L.

℄ Quecūqꝫ in vtero habent: his concludit᷑ os matricis.

℄ Magnum ſignū ꝛ certum ad intelligendū: ſi femine cōceperint: ſi forte obſtetrix manū imponat vulue: et tangere potuerit. Sperma enim cum vuluam inciderit: ꝛ mulier conceperit: tangitur matricis cōcauitas lateraliter: ꝛ ita matricum os neceſſe eſt conſtringi.

Vide 9ᵐ col. caꝑ. 4. char. 894. col. 2ᵃ. ꝛ ca. 5. char. 901. col. 3ᵃ.

℄ Aforiſmus. LI.

℄ Mulieri in vtero habenti: lac ex mamillis multū fluēs, fetum ſignificat debilem. Si vero vbera dura fuerint, ſanū ſignificat fetum.

℄ In primo menſe lac fluit ſm̄ naturam: ſed ſi ſepe ꝛ plus ꝙ̄ oportuerit exierit multa quantitas vene vulue: ꝛ mamillarum medie plene eſſe ſignificantur. Plenitudo ex abūdantia eſt materie facta: ꝛ ex fetus nō recipientis debilitate. Opꝫ ergo ſemꝑ cōſiderari ſi mamille macilente ſint ſicut ante ↄceptū fuerint: inde enim paruitas ſignificat᷑ ſanguinis: quod cum fuerit: cauſa eſt fetus fortis perituri: neqꝫ etiam oportet multū plenas eſſe: vt inde lac effluat. Neceſſe eſt ergo duras eſſe mediocriter inter duriſſimas ꝛ macriſſimas: tūc enim cibus fetus non minoratur: neqꝫ debilis eſſe ſignificatur.

Vide 9ᵐ col. vtu ſupra.

℄ Aforiſmus. LII.

℄ Quecūqꝫ corrupture ſunt fet⁹: his vbera gracilia fiunt. Si vero rurſus dura fiūt: dolor fit in vberib⁹, aut in vertebris, aut in genib⁹, aut in oculis. Et non corrūpitur.

℄ Hippoc. aūt dixit. Mulieri in vtero habenti: ſi altera mamillarū gracilis fiat geminos habenti alterū abortiuit: ꝛ ſi dextera maſculū: ꝛ ſi ſiniſtra feminā: hic aūt non a ſignificationibus incipit: ſed a muliere abortiēda: dicēs his vbera gracilia f'erit neqꝫ tñ

TRADVC. LAVRENTIA.

mānas ꝛ pro ad mānas ſi mānas dicere maluit. Porro grādem docuit adhiberi cucurbitulā vt ab vtero validius auocet materiā ſurſum: mucerius per cōes id moliens venas.

℄ Aforiſmus. L.

℄ Que vterū gerunt: ijs vulua ſe comprimit.

℄ Maximum ſignum grauide mulieris eſt, quoties obſtetrix demittēs digitū pungere queat os vteri. Simul enim intra ſe iaculationē ſeminis ſuſcepit: vniuerſum contrahit alueum atqꝫ os ſigillat. Atqui conſtat vt ob inflāmationem ꝛ duritiem os vteri cōnineat: ſed diſcretione ariditatis interſtinguitur.

℄ Aforiſmus. LI.

℄ Mulieri grauide ſi lac effluit e mānis, fetuꝫ imbecillum eſſe ſigñat. At ſi māme ſint firme ac ſolide fetuꝫ eſſe validiorem ſignificatur.

℄ Lac effluit tātiſper (ſi viſum fluere) dum gigni grauidis aſſueuit. Nō enim ꝑmis mēſibus gignit᷑. Ceterū ex toto fluit, nec manet intus: vbi copia lactis colligit᷑. Colligit᷑ autē copia lactis: ſi cōmunes vulue et vberum vene admodū opplent᷑. Porro admodū opplentur: vbi fetus paruꝫ lactis abſumit. Igit᷑ conſtat mānas eſſe nequaqꝫ graciles oportere velut quū erat mulier imperturbata vtero nulla vi ſeminis occupato. Hec eniꝫ indicina ſanguinis inopiam ſignat: ꝛ ob eā rem fetus amitit᷑. Nec ita plenas vt lac elabat᷑. Sed ſubleuari cōueniet mānulas: ita vt attrectanti ſolidiuſcule cōpareant. Talis enim cōditio media ambigit renitētiū ob immodicam repletionē ꝛ eaꝝ que ſoluūtur pre ſanguinis inopia flaccēt. Quo fit: vt Hippo. tale cōmendet indiciū optima rōne. Sigñat enim fetuꝫ validiorē: cui nec cibi copia deſit.

℄ Aforiſmus. LII.

℄ Que abortuꝫ facture ſunt: ijs māme extenuant᷑. Sed ſi denuo dureſcāt dolor in mānis fatigabit, aut ī coxis, aut in oclis, aut in genib⁹. Itaqꝫ non faciet abortum.

℄ Supra dixit. Si mulieri vtero grauī māme ſubito extenuātur abortio ſequit᷑. Et iteꝫ mulieri grauide geminis: ſi altera māma extenuat᷑ alterū amittit. Nūc vero ſequele ſerie᷑ demutans nō ab indicijs: ſꝫ ab ipſis mulierib⁹ facturis abortū auſpicat᷑ admonēs antecedē

VERSIO LEONICENI.

maximam eſſe cucurbitulam: vt fortiorem faciat ex vtero ad ſuperiora attractionē per cōmunes id venas artificioſe molitus.

℄ Aforiſmus. L.

℄ Que vtero gerūt: his vteri os comprimitur.

℄ Maximū hoc eſt mulieris que cōcepit indicium: ſi obſtetrix potuerit īmiſſo digito os vteri tāgere. Statiꝫ enim cū ſemen itra ſeipſas acceperint: totū ſui interius ↄtrahūt ſpatium: ꝛ claudūt os. Videt᷑ aūt ꝛ ꝓpter durū tumorē: ꝛ inflāmationē os vteri cōprimi. Diſtinguitur autem ab eo qui in grauidis: ex duritie vteri.

℄ Aforiſmus. LI.

℄ Mulieri vtero gerēti: ſi lac multū e mānis effluat: fetum imbecillē ſignificat. Si vero māme ſolide fuerint: fetum ſignificant ſaniorem.

℄ Illo videlꝫ tꝑe fluit lac qḃ⁹ viſum fuerit fluere: quādo nā fert: vt in grauidis gñet᷑. Neqꝫ eniꝫ in ꝑmis gñat᷑ mēſib⁹. Qđ aūt oino fluat: ꝛ non maneat intus: hoc ideo fit: qꝛ plurimū ex eo colligit᷑. Plurimū vero colligit᷑ oppletis venis cōibus que a mānis ꝑtingūt ad vteros. Sed adhuc magis implent᷑ qñ minimū ↄcept⁹ abſumit. Hoc vero ipm fit ob eiuſdē ↄcept⁹ imbecillitatē. Liquet igit᷑ ꝙ neqꝫ mānas tenues opꝫ appare᷑: ſicuti in muliere nō grauida. Hoc. n. ſignū defectū ſanguinis oñdit: ꝛ hac rōne fetus in ipis corrūpit᷑. Neqꝫ adeo plenas: vt lac effluat: ſed niſi ſubleuari: vt ſolide tāgētib⁹ videant᷑. Media enim hec ↄſiſtēria inter renitētes ꝓpter nimiam repletionē: ꝛ molles ac laxas ꝓpter defectū ſanguinis. Quare merito laudat hoc ſignū Hippoc. vt qđ indicio ſit: neqꝫ fetuꝫ eſſe imbecillē: neqꝫ deficere ipſi alimentum.

℄ Aforiſmus. LII.

℄ Que corrupture ſunt fet⁹: his māme extenuantur. Si vero rurſus dure fiant, dolor aut mammas, aut coxas, aut oculos, aut genua infeſtabit. Et non corrumpent.

℄ Prius dixerat. Mulieri vtero gerēti ſi māme repēte extenuent᷑, abortit. Dixerat autē. Et ſi altera māma extenuet᷑ geminos hñti: alteri⁹ fetus abortum ſecuturū. Nūc vero ordinē ↄſecutionis cōmutauit: ꝛ nō a ſignis ipſis: ſꝫ a mulierib⁹ fetū corrūpētib⁹ fecit initiū

THEOdori traductio.

℄ Que vtero gerūt: his vulua ſe comprimit.

THEOdori traductio.

℄ Mulieri grauide ſi lac effluit e mānis fetuꝫ imbecillē eſſe ſigñt. At ſi māme ſunt firme ac ſolide, fetū eſſe validiorē ſignificat.

THEOdori traductio.

℄ Que abortum facture ſunt: his māme extenuant᷑. Sꝫ ſi denuo dureſcant dolor in mānis fatigabit, aut in coxis, aut in oculis, aut in genib⁹: itaqꝫ nō faciet abortum.

TRANSLA. ANTIQVA

neqꝫ tamē innuit macilentiā mamillarū ſemꝑ aborſum ſequi: neqꝫ ſolūꝫ hoc ſignū abortionis. ℭ Oportet ğ inueſtigari qd ſemꝑ appareat in grauidis: vnde ex macilētia nō ſolū neceſſe ſit abortiri: ſed ſepe ex ſolo caſu abortiť / ſiue ſolo ſaltu / vel ex clamore forti / vel ex magnitudine odij / vl ſono magno ⁊ ſubito ſicut tonitruo. Pōt etiā eſſe ex febribus / vel heriſipila vulue / vel ex abūdātia in fundo matricis mucilaginis ⁊ ſilibus: vnde cōſtat fieri aborſum ſine macilentia mamillaꝝ. Sed tn̄ Hippocr. intēdit aborſum ſine macilentia mamillaꝝ nō poſſe fieri: vnde multotiēs ꝑſcrutatus ſum: ſi ſuū poſſem cape intellectū / ⁊ cōperi: qꝛ ſi ex p̄dictis abortitur: nō tn̄ ſine mamillaꝝ fit macilentia: quia ſi cum macilētia mamillaꝝ abortiať fit ex paruitate ſanguinis in venis mamillaꝝ ⁊ matricū medijs: que cā ſunt auferēdi fetibus cibum: vnde pereunt. Si autē ex iſtis p̄dictis fiat macilētia: intelligiť occaſio fuiſſe nāꝫ magno impetu os vulue apuiſſet ⁊ ita ſanguinem in gñatiua mēbra ad abortiēdūꝫ diruiſſe. Nā enim cūꝫ magno conamine nociuua expellit ſanguinē ⁊ ſpūm mouet: gbus ſicut inſtrīs vtiť in expellēdis nocētibus: vnde et apoſtemata fiunt in mēbris patiētibus huiuſmodi fortitūꝫ. Feſtinās enim natura vt loca dolentia defendat trāſducit illuc ſanguinē et ſpūm ad hoc expellendū: h̄ ſufficiat in prima huius Aforiſmi particula. ℭ Secūda que prime introducit cōtraria: vbi dixit. Si rurſus fiūt dure: in gbuſlibet locis dicit dolere ⁊ non abortiri: taliter intelligiť. Si mamille ſint macre abortire eſt neceſſe: impoſſibile eſt aūt abortire ſine earūꝫ macritate. Si aūt mamille ſint dure nō ſignāt abortire de neceſſitate: ſed potius in gbuſdaꝫ locis ſequitur dolor. Sicut ergo macies ſignat paucitatē ſanguinis: ſic ⁊ durities multitudinē portendit. Nō aūt huiuſmodi durities eadē eſt cūꝫ ſuꝑiori: que fetum ſignat ſanū: illa enim moderata fuit. Hec in vltimitate eſt īmoderationis ad quaꝫ cum ſanguis deuenit nā in aliqua membra expellit: vnde dolor fit: fetus tn̄ ꝑmanet impaſſibilis. ℭ Eſt aūt hic locus inueſtigatione dignus cur nā non ad vuluā mittat et apata faciat: ⁊ ſi apoſtematuris cur fetus illeſus permāſerit. Sed cum aborſus nō ſemper hāc duritiē ſequať: mollitiem ṽo ſemꝑ comitetur: non ad raro ⁊ fortuitu cōtingentia intendit: ſꝫ potius ad ſempiterna: ⁊ non fallentia: ac ſi dixerit: ſi mulier abortiat

Aborſus cau ſe malis.

Impoſſibile eſt abortiri ſi ne mamillaꝝ macitate.

TRADVC. LAVRENTIA.

nens antecedeť in eis vberꝫ gracilitatē. Ceteꝝ intereſt dicere vt extenuatio māmis ſequať abort⁹: ⁊ ſi fetus ꝑditus iam eſt māme ꝓus extenuanť. Nā qui ſubſeq dicit abortionē gracilitati vberꝫ: hic future abortionis indiciū id vnū eē ꝯſtituit. Sed nō ꝯtinuo vr̄ ſignari vt abortionē p̄cedat ſignū: illud dūtaxat: ſi facturis abortū ꝓnūties māmaꝝ vbera extenuari. ℭ Quā ob rem ꝑpēdēdūꝫ curioſius: ⁊ obſuādū qđ rei vſus atqꝫ euidēs ratio admonet / an graues vtero nunq̄ fetus faciāt abortū: ſꝫ aſſidue ꝓueniat vberū macies: vel ſi aut abſiliant / aut īmodice clamēt obirafcāturue / aut derepēte ⁊ admodū pauefacte ꝑhorreſcūt. Ceterū fieri pōt vt interdū nequaq̄ macies vberū precat: ⁊ itēꝫ eſt qñ vt ob vehemētē febrim / aut ignē ſacrū qui in vtero infeſtet / aut p̄e muccore acetabuloꝝ / vl aliqua alia cā iſtiuſmodi citra gracilitatem vberū abortus ſequať. Igiť Hippo. ita de hac re videť decernē: vt nunq̄ gracilitas vberū nō antecedat: qđ mihi ſepenūo cognitū experimētis: vt ex p̄clatis abortionis cauſis māmarū vbera extenuentur. Igiť ſi circa tales cās māme macreſcūt ⁊ deſiunt ſanguinis cāri ꝯueniet inopiā ex qua fetus ob alimonie vacantiā amittať. At ob alias cās de gbus / aut amoriť affect⁹ fetus / aut elabiť / aut mēbrane inuolucrū diuelliť nā adapiente vuluaꝫ parturiginēqꝫ excitāte: quas ob res ſanguis ad mēbra genitalia tēdat. Etenim ꝓmiſcue viſitur accidē: vel quūꝫ excutit aliqđ nā violēter vt eo ſpūs ⁊ itēꝫ ſanguis tēdat. Nāqꝫ his nā ꝓinde vt gbuſdā opificijs nociuos excutiēs ſuccos vtitur: quocirca ſi gbus ꝑtib⁹ īfeſtat dolor iflāmatio accidit: ꝓꝑea q̄ nā diſcutere ſtudeat māꝫ doloriſicaꝫ. Ut id agat eas ſāguine ac ſpiritu replet: atqꝫ hec ſint in p̄mā ſnie ꝑteꝫ ꝓdita. ℭ Porro ſcđus q̄ agiť de ꝯtria vulue ſeu vteri diſpōne / talis eſt. Sꝫ ſi denuo dureſcant. Uerbū / denuo / gemina ꝑ tales ſignat dictiones / aut qđ ſi ꝓlate affectioni copulatū / aut variūꝫ aliene lectionis ſuꝑſtī: qđ inq̄ mihi caſtius ⁊ ṽius viſum eſt ſemꝑ iuxta nobiliſſimi medici decretū vniuerſa ꝑpēſione ꝓdita ad hūc modū. Mā ime ex toto p̄cedūt abolitionē fetus: neqꝫ fieri poteſt vt amittať: niſi ꝓus māmarū vbera extenuenť: duriores gdē haudquaq̄ ſignt corruptioneꝫ: dolor aūt in dictis ꝑtib⁹ fatigabit: vt quēadmodum graciliores māmale ſanguis indicāt inopiaꝫ ita duriores copiā ſignificēt: nō tn̄ eadē formula que pauloante

VERSIO LEONICENI.

fecit initiū: ipſis p̄cedere ingens māmas tenues. Nō eſt aūt oīno idē: vel ſi dicať ad māmas tenues ſeq corruptioneꝫ: vel debēte fieri corruptione māmas tenues p̄cedē. Qui.n. ait ad māmaꝝ extenuatōeꝫ ſeq corruptionē: hic nō ſolū iſtud oſtēdit eē ſignū future corruptiōis. Qui ṽo dicit his que debēt corrūpe fetus māmas extenuari: ſolū h̄ videť oſtēdere ſignū p̄cedere fet⁹ corruptioneꝫ. ℭ Quare diligētius ingrēdū: ⁊ diligenti⁹ obſeruādū in mulierib⁹ grauidis: ſi nunq̄ aliter fetū corrūpūt: ſed ſemꝑ p̄cedit / māmaꝝ extenuatio / vel ſaltantibus / vel valde vociferātib⁹ / vel ira excādeſcētib⁹: ⁊ nimio repēte pauore correptis ꝯtingit māmaruꝫ nō p̄cedere extenuationē. Cōtingit aūt ⁊ gbuſdā ꝓpter magnitudinē febris / aut factū in vtero heriſipelas / vel ꝓpter muccorē acetabuloꝝ / ſeu tale aliqđ: fetus corrūpať abſqꝫ māmaꝝ extenuationē nam videť Hippo. hāc ſemꝑ p̄cedere exiſtimare: ⁊ mihi ſepius obſeruāti: viſe ſunt in ſupradictis occaſionibus ante corruptionē māme fuiſſe extenuate. Ne forte igiť qñ citra aliquaꝫ huiuſcemodi cām māme extenuanť / defectū ſanguis eē in cā debemus exiſtimare qui in venis eſt vtero māmiſqꝫ cōib⁹. Uñ ꝑꝑ inediā fetus corrūpiť. In alijs ṽo cauſis in gbus interit ꝑꝑ paſſionē / aut diſrūpiť fetus: cūꝫ ipm mēbrane ꝯtinētes diuellanť nā os vteri adapiēte: ⁊ dolores excitāte: ob has ipſas cās ſanguinē ad genitales deferri ꝑtes. Hec.n. eſt quedaꝫ ratio cōis in gb⁹ nā aliqđ violēter excernit: eo ſanguinē ac ſpiritū tēdere: gb⁹ duob⁹: veluti inſtrīs nā vtens: ea que infeſtāt per vim expellit. Hac rōne igiť: ⁊ dolētib⁹ ꝑtib⁹ inflāmationes adueniūt nā excerneť / atqꝫ expelleť cāꝫ doloris ꝓperāte. Ut ṽo h̄ faciat ſanguine: ac ſpiritu locū īplente. Hec itaqꝫ a me dicta ſint in p̄ꝫ ꝑte aforiſmi. ℭ 2ᵒ ṽo que ſeqť in qua ꝯtrie māmaruꝫ meminit diſpoſitionis / tale eſt. Si ṽo rurſus māme dure fiāt. Quo ṽo dictio rurſus duo ſignificet in huiuſcemodi locutiōib⁹: alteꝝ qdē qđ antedicte ꝯiūgiť diſpōni: alteꝝ ṽo qđ per alia ṽba dici cōſueuit vice ṽbi. Mihi ṽius ⁊ magis Hipp. ſnie coherere vr̄ ſm ſignatū: vt qđ in toto diciť aforiſmo / ſit tale. Māme qdē tenues oīno p̄cedūt fetuūꝫ corruptionē: ⁊ nō pñt iſti corrūpi ſine eaꝝ extenuatiōe p̄cedēte. Dure ṽo corruptionē qdē nō ſignant: ſꝫ dolor qdā dictaꝝ ꝑtiū ad ipſas cōſequiť: vt ſicuti māme tenues defect⁹ ſanguis ſignātiōeꝫ hñt: ſic dure multitudinis

Cauſe malis corruptionis fetus.

Nā vtiť ſanguine ⁊ ſpiritu velut iſtrīs ad expellēdū nociua.

TRANSLA. ANTIQVA

abortiat mollities mamillarū eſt ꝑnotanda. Durities vero ſiue plenitudo in pluribus ad aliqua mēbra non ad vuluam repellunt: vnde dolor quez Hippocr. dicit ſubſequit. Que ſi ad matricē deueniunt procul dubio mamille macreſcunt. Si ergo ex paruitate cibi abortitur macilentia comitatur. Si ex aquoſitate ſanguinis ad vuluaȝ defluentis ⁊ fractura veteris ligamenti: hoc quoq; non ſine parua macilentia fit. Que inquit vbera gracilia habēt his inopia nutrimēti corrūpetur fetus: naȝ ſi ſanguis adeſſet mamille non omnino defecte eſſent. Si vero iterum dure fuerint ſanguinē abundare ſignificant: tamen nō corrūpetur fetus: quoniam abundanter reficitur. In vertebris autem ⁊ genibus ex ipſius pondere fiunt dolores: in vberibus vero ex lactis plenitudine. Nerui enim oculoꝝ contrahunt: inde oculi dolent propter cōmunitatem ſui ad mamillas.

℄ Aforiſmus. LIII.

℄ Quibuſcūq; os matricuȝ durum eſt: his neceſſe eſt os matricum concludi.

℄ Dictuȝ eſt in anterioribus: quia cōcluſo ore matricis: apoſtema vel grauiditas: id eſt impregnatio ſignificatur: que tamen differunt: ſi enim matrix duriſſima ſit ⁊ clauſa: durū apoſtema ⁊ calidū eſt in ea. Si enim ſit grauida naturaliter tactu erit molliſſima. bene autem ordinaſſet ſi ſuperiori aforiſmo ſubinferret mulieri pregnanti. Os vulue clauſum eſt: ⁊ in vtero habet.

℄ Aforiſmus. LIIII.

Vide 9ᵘ cōci. cap. 4. char. 194. col. 2ᵃ.

℄ Quecūq; in vtero habentes a febribus accipiūtur: ⁊ fortiter calefiūt ſine occaſione manifeſta generant periculoſe ⁊ difficulter, aut abortiunt periclitantes.

℄ Quibuſdam pregnantibus aliquādo corrupti humores in cōceptione colligunt: vnde febris fortiſſima fit: ⁊ ſine dubio cauſa eſt abortiendi: aliquādo tamē febris molleſcit ſm naturam humoris: que quāuis molleſcit: nō tamen

TRADVC. LAVRENTIA.

qua pauloante relate: quibus denuo diſcutiēte alio recremētuȝ inibi affligit dolor: fetus aūt citra leſioneȝ imperpeſſus obſeruat. ℄ Sȝ queret quiſpiam quam ob rem nunq̄ nā in corpus vteri ⁊ vulue excremētuȝ excutiat cōmittatq; inflammationeȝ: aut cur vteri ⁊ vulue inflāmatio non accitur abortum. An aliud commonet Hippo. Nō enim qz nunq̄ amittat fetus ſi māme dureſcant ita dixiſſe credi par eſt. Sȝ vt nō aſſidue amittatur: qūo vbi extenuant. Sed quoties alio natura diſcutit excremētuȝ (idq; incognoſcitur dolore) nequaq̄ abolitio ſequet. Et iterum vniuerſa diſceptatio talis reddet: que abortū facture ſunt: eis nunq̄ nō extenuant māmarū vbera. Attamen eſt quādo non dureſcūt, neq; replent: nam magna ex pte natura alio diſcutit excremētuȝ. Ergo ſi ad vterū pellit prorſus euadent gracilēnores: naȝ ita docuit Hippocrates: vt ſi ob aliaȝ cauſam nō pre cibi indigentia ſequatur abortus māme prius oīno extenuentur. Ob eam quā docuit cauſam: q ſi pre humore acetabulorū fetus relapſus eſt tantiſper egerente natura in ſecretionē ſanguis ptendet ad vterū: ꝑinde q; māme tenuiores ⁊ gracilentiores q̄ antea euadent.

℄ Aforiſmus. LIII.

℄ Quibus os vteri durum eſt: iis compreſſum id eē, neceſſe eſt.

℄ Supra docuit: vt ſi os vteri cōniueat ꝑmiſcue ⁊ moles quepiam vteri ꝑter naturam ⁊ grauiditas indicetur: atq; vt eius rei diſcretio ſcabritie internoſcat. Nam per grauiditatem tenerum ⁊ molle eſt: ⁊ modū nature modicuȝ retinet. Quibus vero inflammatio, vel durities infeſtat duriuſculuȝ eſt. Et ob eam rem hec ſententia iuſtius texitur ſm illaȝ qua dixit. Que vterum gerunt: eis vulua ſe comprimit.

℄ Aforiſmus. LIIII.

℄ Que vterum gerentes a febribus capiūtur: valdeq; extenuantur ſine cauſa manifeſta: he difficulter pariunt ⁊ cum periculo, aut abortuȝ facientes periclitantur.

℄ Accidit quibuſdā vtero grauibus in quibus praui ſucci collecti ſunt prius q̄ conciperent: interduȝ abſumi validioribus febribus: ita vt neceſſario faciant abortum: interdum modicis: ſed que nequaq̄ exquiſita rōne perpurgent

VERSIO LEONICENI.

titudinis: differentes ab illis q̄s prius dixerat ſolidas: in quibus rurſus repo nētc nā ad quaſdā ptes māȝ inutilē ille dolēt: ſȝ fet' nullā hȝ offenſionē. ℄ Queſtio autē occurrit ḃ loco ob quaȝ cām ad corpus vteri nā nunq̄ mām reponit inutilē: ⁊ nō facit inflāmationē: vel cur inflāmato vtero: fet' nō corrūpetur: An qđ ab Hippo. dī aliud eſt: neq; enim q nunq̄ ad māmas duras corruptio fetuuȝ ſequat putādū eſt fuiſſe ab Hippo. dictum. Sed q nō ſemp (quēadmodū in tenuib') verū ſi ad alteꝝ locū nā repo nat ſuꝑfluitates: q ex dolore cognoſcimus: corruptio nō ſeqt: ⁊ fiet rurſus: ſi ita audierimus, ſmo talis. Mulieribus, que corrupture ſunt ſemp māme extenuate ꝑcedūt: dure autē, ac plene nō ſemp. Oino .n. in his ad alterā ꝑtē māȝ inutilē nā reponit. Si vero ad vteros ipſam expellat: fient ⁊ tūc oīno tenues. Nā ſm Hipp'ᵉᵐ (vt apparet) ſniaȝ ſi pp aliud q̄cq̄: ⁊ nō defectuȝ alimēti abortus fiat: oīno ꝑcedet māmaꝝ gracilitas: ob cām antedictam: ita q ſi etiaȝ ob acetabuloꝝ humiditatē ꝯceptus effluet: tūc etiaȝ ipſum natura expellēte ad excretionem motio ſanguinis erit ad vteros: ⁊ hac ratiōe mamme fient graciles magis q̄ prius erant.

℄ Aforiſmus. LIII.

℄ Quibus os vteri durū eſt: his vteri os cōprimi eſt neceſſarium.

℄ Dictū eſt ⁊ antea q os vteri cōprimi cōmune eſt ſignuȝ ⁊ tumoris alicuius in eo ꝑter nām exiſtētis: ⁊ conceptionis in muliere: ⁊ q oportet id ex duritie diſtinguere. Grauidis enīȝ molle eſt: ⁊ ſm naturā. In quibus aūt eſt tumor ꝑter naturaȝ, ſiue inflammationi ſimilis, ſiue duritiei duruȝ. Melius itaq; fuerat hunc aforiſmū poſt illuȝ ſcribere in quo dicebatur. Quecūq; vtero gerunt: his os vteri compreſſum eſt.

℄ Aforiſmus. LIIII.

℄ Quecūq; vtero gerentes a febribus corripiuntur: ⁊ fortiter calefiunt ſine occaſione manifeſta difficulter pariūt: ⁊ cum periculo, aut abortuȝ facientes periclitantur.

℄ Accidit quibuſdaȝ grauidis in quibus vitioſi humores prius q̄ ꝯceperint ſunt acceruati: nōnunq̄ a febrib' vehemētibus corripi: ita q ex neceſſitate abortiūt: nōnunq̄ vero mediocrib'. Sȝ cum non purgent ſufficiēter: aliquid ſupeſt

THEOdori traductio.

℄ Quib' vteri os durū ē: his cōpreſſuȝ id eē, neceſſe eſt.

THEOdori traductio.

℄ Que, vteȝ gerentes a febrib' capiuntur: valdeq; extenuant ſine cā manifeſta: he difficulter pariūt ⁊ cuȝ ꝑiculo, aut abortū facientes periclitantur.

TRANSLA. ANTIQVA

non tamen euadunt ſm q̄ oportuerit cū materia remaneat febris: quā medici neq̄ medicinare, neq̄ dictare poſſunt bene: quia ſunt grauide: ⁊ ideo febris ſemper redit fatigās eas tempore totius grauiditatis: ideoq̄ fetus nō perferens paſſiones matricis perit. aut ſi ſuſtineat: tamen infirmus permanebit: dum materia materna eū ſuſtentabit: ⁊ mater ita debilis fuerit. Que ideo difficulter et periculoſe generat: quia cum in partu vtriuſq̄ corpora debeant eſſe fortia: ſunt tamen debilia.

ℭ Afoꝛiſmus. LV.

ℭ In fluxu mulicbri ſpaſmꝰ ⁊ animi defectio ſi ſuperueniat, malum.

ℭ Non tamen in omni fluxu mulieris ſpaſmus ſequitur: ſed in ſolo fortiori ⁊ longiori fluxu. Defectio vero animi omni inanitioni eſt naturalis: que fit nutrimento cordis deficiēte: ſed ſpaſmus lʒ non in omni: tñ multe inanitioni maxime ſi neruoſa mēbra patiantur.

Defectio animi ol inanitioni cōi eſt nālis.

ℭ Afoꝛiſmus. LVI.

Vide 9ᵘ cōtl. c.6. ad fīn.

ℭ Menſtruis plurimis euenientibus accidunt egritudines: ⁊ non veniētibus a matrice accidūt egritudines.

ℭ Quidaʒ arbitrantꝰ medici ex abūdantia tñ humoris morbos gignī: ſed Hippocr. non tñ ex abūdantia: ſed etiam ex paruitate ſua, neq̄ ſolū in mulieribus: ſed etiaʒ in maribus. Ex paruitate enim ſui aliquādo corpus deſiccatur: aliquando refrigeratur: aliquādo vtrūq̄ ꝯſequitur. Iteʒ ōis mala complexio vitimata omni bone actioni nocua: naſcitur de morborū generibus. Nihil ergo in Hippocr. dictis vanum: ⁊ nihil occultuʒ. ℭ Cum autem menſtruis plurimis venientibus egritudines euenire dixerit: neq̄ a matrice iunxerit: neq̄ tamen venientibus a matrice venire egritudines ſubintulit: ſi vtriq̄ mēbro: vel ſoli ſecundo a matrice debet iungi: neceſſe eſt perquirere: qd̄ nullatenus adipiſci poſſumꝰ: niſi vnde parua vel magna ſint menſtrua ſciuerimus. Aliquando ergo menſtruoꝝ abūdantia plurimorum ex larga eſt apertione oris venarum ad vuluam venientium: aliquando quia ſanguis eſt calidior vel ſubtilior: aliquando q2 totum

Abundantie menſtruoꝝ cauſe.

TRADVC. LAVRENTIA.

purgent manētibus in corpe vitioſe materie reliquijs ex quibus cōſtiterunt. Siqdem nō liceat medicis validiora adhibere ſubſidia per grauiditatē, nec oppido extenuare victus rationem. Quaʒ ob cauſam ⁊ febris ſubinde repetit: ⁊ item partem tēporis plurimaʒ triſtius agitur. Ergo fetus merito interdum non durat: ſed amittitur ob febrem ſucciq̄ labem. Interdum obſeruatur quidem dum prodeat in lucem: ſed tantiſper morbidus: vtpote diutule perpeſſus grauidaq̄ mulieri debili: non ſine periculo editur. Etenim facilior enixus eſt: ſi taʒ grauide mulieris corpus q̄ pueri validius eſt.

ℭ Afoꝛiſmus. LV.

ℭ Si profluuio mulieris cōuulſio, aut anime defectio ſuperuenit, male eſt.

ℭ Nō ſtatim a pfluuio. Hec accidūt: qño nec ilico fiunt: queciq̄ ſunt pxima ſnla pdita. Sed ſi vehemētiora, aut ſi diutius imorantꝰ. Igitꝰ aie defectio cōis indiſcretaſq̄ cuiuſuis imodice vacuationis caſus eſt. Cōuulſio vo q̄q̄ non eſt cōis: attamē pte plurima vacuationibꝰ iſtiuſmodi comitatur: ſed potiſſimuʒ ſi perpeſſus locus neruoꝝ inſtitutione ꝯſiſtit.

ℭ Afoꝛiſmus. LVI.

ℭ Si mēſtrua immodice fiunt morbi accidunt: ⁊ ſi non fiunt: morbi matricarij accidunt.

ℭ Falſo medicoꝝ qdaʒ accidere cō plura morboꝝ gñā pre copia: nullā ob inopiā crediderūt. Hippocrates enim egrotare qñq̄ non ſolū mulieres ob inopiam: ſed etiā viros exiſtimat: ſiqdē ex inopia ⁊ indigētia quādoq̄ frigus: iterdū ſiccitas: nōnunq̄ vtrūq̄ ſſeſtet. At ꝯſtat vt intēperies ōis ſi inſignis eſt atq̄ offendit miniſteria ad morboꝝ gñā remittatꝰ. Ergo nec Hippo. demētius, aut adheſe ⁊ obſcure locutus eſt. ℭ Sʒ qua de re ſi mēſtrua imodice fiūt ait ſimpliciter: morbi accidunt ſubtracto vbo matricarij: ⁊ ſi nō fiant addito ꝯſideratione dignū eſt: an ſit de vtriſq̄ pmiſcue pditū: an ꝑuerim tātmodo ſi nō fiant. Uerū q2 hāc rem nō plene ⁊ ad integrum ppēdi liceat incognitis impſpectiſq̄ cauſis obꝰ eoꝝ qbꝰ pleniores iuſto pfundātur, aut incertiores paulo altius ordiemur. ℭ Itaq̄ fieri pōt: vt ſi dehiſcāt admodū pertendētia ad vterū ꝯceptacula: ⁊ ſanguis tenuior calidiorq̄ fuerit: ⁊ corpus vniuerſum ob malā nature habitum

VERSIO LEONICENI.

ſupeſt reliquiaꝝ humoꝝ in corpe vitioſoꝝ: ex qbus febres ſunt inſtitute: vtpote nō potētibꝰ medicis mulieri grauide aliqd̄ forte auxiliuʒ adhibētꝰ: neq̄ exqſita victus rōne in ipſis vti. Ob hanc igitꝰ cām febris in ipſis frequēter reuertitꝰ: ⁊ magna tēporis pte grauiter ſe hēt. Nō ſine rōne igitꝰ fetus aliqñ neqt obſiſtere. Sed ex febre: ⁊ vitio humoꝝ corrūpitur: nōnunq̄ vo pdurat qdē vſq̄ ad tēpus partus: ſed eū ⁊ ipſe valitudinarius ſit: vt qui lōgo tpe laborauerit: ⁊ eaʒ matrē habeat imbecilleʒ nō ſine periculo paritur. Nam ad bonū partū duorum corporū vigore eſt opus: ⁊ grauide mulieris ⁊ infantis.

Mulieri grauide aliquod forte auxiliuʒ adhiberi nō poteſt.

ℭ Afoꝛiſmus. LV.

ℭ In fluxu mulicbri ſi cōuulſio: ⁊ animi defectus aduenerit, malum.

THEOdori traductio.

ℭ Si pfluuio mulieris conuulſio, aut aie defectio ſuperuenit, malo ē.

ℭ Nō ſtatim fluxu ꝯſtituto hec fiūt: ſicuti ⁊ alioꝝ nihil queciūq̄ in ſequēti ſermone quibuſdaʒ alijs ait aduenire: ſed cū vel validiora fuerint, vel diu pdurauerint. Defectus qdeʒ animi cōmunis ōis immodice euacuationis eſt caſus. Cōuulſio vo ⁊ ſi non cōmunis exiſtat: ad plures tamē ex ipſis cōſequitur: ⁊ magis ſi pars que patitur neruoſa fuerit.

ℭ Afoꝛiſmus. LVI.

THEOdori traductio.

ℭ Si mēſtrua plura fiant: accidunt morbi: ⁊ ſi non fiant: ex vtero morbi contingunt.

ℭ Si menſtrua imodice fiūt, morbi accidūt. Et ſi non fiāt, morbi matricarij accidūt.

ℭ Quibuſdam medicis viſum eſt: ex multitudine qdeʒ plīmos fieri morbos: ex defectu aūt nullum. Uerum Hippocr. arbitratꝰ etiam ob defectū fieri aliqñ morbos: nō ſolū mulieribus: ſed etiā viris. Siqdem ad defectus ꝯſequitꝰ: aliquādo ſiccitas: aliqñ frigiditas: aliquādo vtrūq̄. Oſtēſuʒ iā eſt q̄ intēperature: queciūq̄ tantaʒ hēt magnitudinē: vt poſſint iam ledere opationē: ſunt ex morboꝝ genere. Uerum ſm hoc neq̄ falſum, neq̄ obſcuruʒ eſt ab Hippo. dictū. ℭ Quatenus aūt in pluribus qdeʒ mēſtruis: ſimpliciter dixit fieri morbos: neq̄ ex vtero adiecit. In defectu aūt eoꝝ iſtud adiunxit: dignū eſt inqſitione: nūquid in vtriſq̄ affectibus dictis cōiter ex vtero ſubintulerit: vel hoc pprium eſt defectus mēſtruoꝝ. Hoc autem ſcire exquiſite: eſt impoſſibile: niſi oēs nouerimus cauſas: ob quas vel plura, q̄ opus ſit, vꝉ pauciora veniāt mēſtrua. ℭ Poſſibile eſt igitꝰ ſi ora vaſoꝝ que pertingunt ad vterū vltra modū apiantꝰ: ⁊

Intēperature q̄cūq̄ potentes ledere opōnem ſunt ex genē morborū.

Cauſe pluriū mēſtruoꝝ.

ſi ſanguis

TRANSLA. ANTIQVA

quia totum corpus in malas qualitates mutatur que a ſanguine generantur: vel ſi ſanguis nõ ſit mutatus a tẽperamẽto ſuo naturali: quia corpus inde grauatum ad venas oris vulue propellit: ſicut videntur morbi gignĩ: cum ad queliſbet mẽbra deducuntur humores mali. He ſunt cauſe menſtruorum abũdantie. ¶ Paruitatis autem his ſunt cõtrarie: vel enim ex concluſione: vel venarum conſtipatione per quas mẽſtrua veniunt ad vuluas: vel ex groſſitie ſanguinis: et frigiditate ſui: vel ex venarum fortitudine ſanguinẽ non recipiente. Quolibet autem horum cum ſit poſt longum tempus: neceſſe eſt morbos generare heriſipilas, flegmones, ſcliroſim, cancrum. Bene ergo dixit Hippocr. Nõ venientibus a matrice accidunt egritudines.

Paruitatis menſtruorum cauſe.

¶ Aforiſmus. LVI.

¶ In ano flegmones patienti et matrice flegmonẽ habẽti ſtrãguria ſupuenit. In epate vero flegmones patiẽti ſingultus ſupuenit. Et in renibus habẽtibus ſaniem ſtrãguria accidit.

Vide. 10. par. ca° p°. char. 206. col. p°. vbi loco ſtrãgurie ſcribitur diſſuria: et cõ. 211. col. 4. in fine.

¶ Stranguria eſt parua et ſepiſſima mictura: que aliqñ fit ex defectione virtutis cõtentiue in veſica: aliquando ex acuta vrina. Cõtentiua deficit cauſa male cõplexionis vel apoſtematis. Acuitur vrina ex paſſione renum ex colamento ſanguinis: et aliorum humorum ad renes deſcendẽtium: et vrinam acuentiũ. Et bene dixit ſtrãguriam fieri ex flegmone ani patientis, ſiue matricis: his enim veſica colligatur: vnde et patiẽtibus colligabitur. Cum ergo in renibus mã adunetur putrida per veſicas: neceſſe eſt vt effluat: ad quam pueniens et eam ſtatim pũgit, cogit, et cõmouet: vt qđ continet, expellat. Si autem apoſtema in ano fuerit: neceſſe eſt inde pati veſicam: quia premit eam atqȝ ſtringit: cum ergo anus et veſica ſint vicina: inde neceſſe eſt pati. Ego autem dixi alibi: qꝛ cum Hippocr. paſſionem preſentem, ſiue futuram aliũde venire dicit: nõ abſolute ponit: ſed in vicinitate magnitudinis eam intẽdit: hoc quoqȝ modo intelligit cum per flegmonem in epate ſingultũ aſſerit venire: cum enim nerui epatis et ſtomachi ſint colligati: neceſſe eſt alterum alteri compati preſertim cum apoſtema magnum ſit.

Stranguria quid ſit et que cauſe eius.

¶ Mulier ſi

TRADVC. LAVRENTIA

bitum grauet ſanguine nõdũ modũ cum excedẽte nature modũ quẽ excutiat ad vteri venulas: velut accidit p fluctiões alias in aliã pre imodica mẽſium vacuatio pcipat. ¶ Et rurſus poſſibile erit vt mẽſes egrediant incõtiores ob cõpreſſionẽ, aut ſugillationẽ venarum mẽſtruam purgationẽ pferẽtiũ ad vterum: et item ob craſſamentum ſanguinis, aut frigiditatẽ valẽtiãqȝ receptaculorum vteri quippe que mãm decũbẽtem excludãt. Quicqd horum fuerit vterus tẽpore ipſo trahat aliquã affectionẽ oportebit, aut inflãmationẽ, aut ignem ſacrũ, aut duritiẽ, aut cancrum. Cui rurſus totũ corpus cõſentiet. Sed per imodicas vacuationes nullus eiuſmodi affectus accidit in vtero: qui cum egrotet vniuerſum corpus rõne ſympathie et affectus cõis. Quocirca vero ſimilius eſt vt ſuppreſſis mẽſtruis: dũtaxat matricarum morbi infeſtent.

¶ Aforiſmus. LVI.

¶ Uteri aut recti inteſtini inflãmatione vrine ſtillicidium accidit: renibus etiam purulentis vrine ſtillicidium accidit: iecoris vero inflãmatione ſingultus ſequitur.

¶ Quoties vrina perexigua: et ſubinde elicitur affectus vrine ſtillicidium nominat. Accedit autem interdũ ob debilitatẽ detẽtorie in veſica facultatis: nõnunqȝ ob vrine acrorem. Porro debilitas pre intẽperie: et item tumore preter nãm accidit: acror autem ob affectum qui affligat in renibus: aut qꝛ diluuius excremẽtum de venis eo tale percipiat. Merito igit Hippocr. accidere docuit vrine difficultatem recti inteſtini et vteri inflãmatione et renibus purulentis. Uteri quidẽ et recti inteſtini inflãmatione per cõſenſum affecta veſica: ab vrine acrore nequaqȝ per cõſenſum: renibus purulẽtis ſecreto pure per veſicã. Hoc enim mordẽs acritudine ſecretionem irritat. Porro vteri et recti inteſtini inflãmatione ex vicina cõgatur veſica affectione oportet: et item intẽperationis noxam et inflãmationis trahat ac ſuſcipiat cõpatiaturqȝ de tumore preter naturã cõueniet. Ceterum ſupra diximus vt non ſimpliciter alter affectus alteri ſuperuenire ſoleat: ſed ei qui vehementer et inſigniter affligat. Ita fit vt iecoris inflãmatione ſuperueniat ſingultus ob neruorum ſocietatem cognationẽqȝ: non aſſidue: ſed vbi ad intolerabilem et rapidam inflãmationem attendit.

¶ Si mulier

VERSIO LEONICENI.

ſi ſanguis, vel calidior, vel tenuior fiat: et totum corpus ppter malũ habitũ aliquẽ aggrauet ſanguine: et ſi modũ nature cõuenientẽ ſua multitudine nõ exceſſerit: quare ipſum expellit ad venas que in vtero ſunt: vt in fluctionibus accidit. Poſſibile eſt inqȝ alias ad aliã ptem imodicas fieri mẽſtruorum euacuationes. ¶ Eadẽ vero mẽſtrua poſſunt fieri pauciora: vel qꝛ vene ferentes ad vterũ mẽſtruã purgationẽ cõprimitur, vel obſtruunt: adeo vt qđ influit nõ admittãt. Quodcunqȝ aũt horum fuerit: neceſſe eſt pceſſu tẽpis et ipſum vterum pati: aut ſimilem inflãmationi diſpõnẽ, aut heriſipelati, aut duro tumori, aut cãcro: quibus demũ totũ cõpatiatur corpus. In imodicis vero euãtionibꝰ nulla talis accidit vteris paſſio: adeo vt per cõpatiẽdi rõnẽ totũ corpus vnqȝ laboret: quare ſit veriſilius in ſola retẽtione mẽſtruorum dixiſſe Hippo. morbos cõtingere ex vtero.

Cãe paucioꝝ mẽſtruoꝝ.

THEODORI traductio.

¶ Uteri aut recti inteſtini inflãmatiõe vrine ſtillicidium accidit. Renibus etiã purulẽtis vrine ſtillicidiũ ſeqt.

¶ Aforiſmus. LVI.

¶ Recto inteſtino, aut vtero inflãmationem patiente: vrine ſtillicidium accidit: et renibus purulentis vrine aduenit ſtillicidium.

¶ Quã aliqs parum et frequẽter mingit: hec paſſio vrine ſtillicidiũ noiat: et fit aliqñ ex imbecillitate potentie retẽtiue in veſica: nõnunqȝ vero ex acritudine vrine. In epate vero per inflãmationẽ patiẽte ſingultꝰ aduenit: imbecillitas quidem fit ppter intẽperaturã: et aliquem tumorẽ pter nãm. Acritudo aũt vel ppter renum paſſionẽ: vel qꝛ talis ad ipſos venit ex venis ſupfluitas feroſa pcolata. Recte itaqȝ Hippocr. inqt vrine ſtillicidiũ recto inteſtino: et vtero inflãmationẽ patiẽte et renibus ſuppuratis aduenire. In recto quidẽ inteſtino: et vtero per cõpatiẽdi rõnem veſica patiẽte. In renibus aũt purulẽtis pure per veſicã euãto. Hoc igit ſui acritudine mordẽs veſicam excitat ad excretionẽ. In vteri aũt, vel recti inteſtini inflãmatione vicinitatis rõne pati veſicã eſt neceſſe: vt que et intẽperaturã participet: et inflãmationem: et pterea pmat, atqȝ anguſtet a tumoribus pter nãm qui in illis exiſtunt. Dictum aũt eſt a me prius qꝛ nõ ſimplr altera paſſio aduenire apta eſt: ſed his que magnitudinẽ habet effatu dignam. Sic igit et epate inflãmationem patiente ſingultus accidit ppter neruorum cõmunicationẽ: non quidẽ ſemper: ſed quando ad maximam attollitur inflãmationẽ.

Urine ſtillicidium quid ſit et de cauſis eius.

¶ Si mulier

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. LVIII.

Vide 9ᵘ cōi. ca. 4ᵘ. char. 194. col. 2ᵃ. ⁊ char. 198. col. 4ᵃ.

Mulier ſi nō cōceperit: velis autem ſcire ſi cōcipiet, cōtegens veſtimentis ſuffumiga deorſum: ⁊ ſiquidem trāſire videaṫ odor per corpus ad os ⁊ nares: cognoſce q̄m ea nō ꝓpter ſe nō generat.

Ad cognoſcēdū ſi mulier ſit apta gñare.

Per hoc qđ dicit ſuffumiga: ſuffumigatio huic loco eſt optima intelligenda, thuris, myrre, ſtoracis, ⁊ ſimiliū natura calidorum et odoriferum: quorum fumus per totum corpus aſcendat quouſq; ad os ⁊ nares perueniat a qbus cum odor non ſentitur ꝑfecte matrix oppilaṫ: qđ cum ſit: neceſſe eſt concipi. Ea autem non per ſe gñare dicit: totum pōderoſuz ſacramētum innuit. Multi enim homines volūt certificari: vtrum filios vel filias debeant habere in quo maxime nobiliſſimi laborare ſolēt: cum autem femine non cōcipiunt ſeparātur: vt cū ſolos filios vel ſolas filias habent ſuperſtites poſt ſe relinquāt qui hereditates ſuas poſſideāt. Plato in libro ad Titum: generandi teſtigit artificium: cuius pauca prelibantes ſum dicta: ſed prius exponendi ſunt oēs afoi. de matrice tractantes.

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. LVIII.

Si mulier non concipit: ⁊ ſcire placet, an cōcipere poſſit: veſte obuolutam ſuffies infra: nam ſi odor tranſmitti per os ad nares videbitur: nō eſſe ſua culpa ſterilem cognoſces.

Verbuz ſuffies, mām indicat que ſuapte nā incēditur thus. ſ. ſmirnaz ⁊ ſturacez: ⁊ cetera que tēpamēto calida, atq; impēdio fragrātiora odoratioraq; ſunt. Docuit eniz redūdare in totum corpus odorē halituq; incēſe materie: vt ad os ⁊ naſuz trāſmiſſuz odoris inſpiramētū mulier dilucide ꝑſentiſcat. Igiṫ in his ſolis nequaq̄ efferunṫ odores ſuffitionis ſubeūtes: qbus ↄfuſum obſeptuz occecatū os vteri eſt: tale Ꝟo nequaq̄ cēſeṫ accōmodatuz ad ſobolis creationē velut ipſe paulopoſt indicabit: que fridos ſpiſſoſq; habent vteros non ↄcipiūt.

Ceteꝝ qđ eſt in calce ſnie ꝓdituz dū ait: nō eē ſua culpa ſterilez cognoſces: eius rei vſuz oſtēdit. Sepius. n. vt genus: tum ſacerdotale: tuz regale edaret: ⁊ ſors naſcētiuz loco pullulet obitoꝝ operaz ſufficiēda, ꝓle in ſexu virili feminaliq; ciuitates expēdūt: ad quos ꝑterea tm̄ modo ſacerdotiū regnūue gētilitiū trāſfundaṫ: moꝝ ſi mulieres nō ↄcipiunt: queriṫ vtrius culpa ſterilitas ſit: vt diuertētib' matrimonijs ac facto diiugio mulieres concipiāt: idq; eſſe munus ⁊ officiuz perite cōciliatricis Theetetus Platonicus perhibuit. Sꝫ huius ſciti ad ꝑſens differimus ſollicitiorez examinationē quo ad oēs in eam rem porrectas ſnias enarremus.

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. LVIII.

Si mulier non cōcipit: ſcire autem velis ſi conceptura ſit: pānis circūtectaz deſubter ſuffias: ⁊ ſi odor videatur per corpus ire ad nares ⁊ os: ſcito q̄ ipſa non ex ſe ipſa ſterilis eſt.

Verbum, ſuffias, materiaz indicat que naturam habet: vt ſuffiri poſſit, thus videlꝫ, ⁊ myrram, et ſtoracem: ⁊ quecūq; alia talia que calidam habent tēperaturam: ⁊ ſunt ſatis odorata. Vult enim ad totum deferri corpus eam que ab ipſis ſit vim: vt cū ⁊ os ⁊ nares attigerit: a muliere manifeſte ſentiantur. In his igitur ſolis totum nō peruadet corpus qualitas ſuffitoruz quibus durum eſt, ac denſum vteri corpus: cum Ꝟo ſit tale nō eſt aptum ad conceptionem: ſicuti ⁊ paulopoſt ipſe inquiet. Quecūq; frigidos habent vteros ⁊ denſos, nō cōcipiūt. Qđ autem in fine aforiſmi ſcribitur. Scito q̄ ipſa non ex ſeipſa ſterilis eſt: indicat eius rei neceſſitatem. Sepius enim vt permaneat genus ad qđ princes, vel dignitas ſacerdotij, vel regni: ſtudēt ciuitates vt ꝓlem habeant viroꝝum, ſeu mulieꝝuz ad quos ſolos peruenerit genus: deinde vbi mulieres non cōcipiūt queritur vtrius cauſa hoc accidat: vt facto diuortio mulieres concipiant: et hanc Plato in Theeteto innuit eſſe bonarum pronubarum artem. Totus autem ſermo dicetur paulopoſt: quando omnes exponemus qui ad ipſum pertinent afoꝛiſmos.

THEOdori traductio.

Si mulier non concipit et ſcire plꝫ an ↄcipe, poſſit: veſte obuolutaꝫ ſuffies infra. Nam ſi odor trāſmitti p os ad nares videbiṫ: nō eē ſua culpa ſterilez cognoſces.

TRANSLA. ANTIQVA

Aforiſmus. LIX.

Vide 9ᵘ cōi. vol. 8. Et ca. 6. char. 202. col. 4ᵃ.

Mulieri in vtero habēti: ſi purgationes exeunt: impoſſibile eſt fetum ſanum eſſe.

In purgatiōe hac intēdit mēſtrua in tēpore ſicut natura veniētia: neq; priorem quātitatez minorātia: vnde ſignatur defectio fetus. Si enim rara ⁊ parua veniūt: ⁊ ſemel vel bis nō eſt neceſſe fetum infirmari: ſed ſi tēpus ordinez ⁊ quātitatē ſeruauerint: fetus ſanus nō erit.

Ex qb' venis mēſtrua a ꝑgnātib' egrediant.

Ego aūt arbitror mēſtrua a pregnātibus effluentia per venas illas tm̄ egredīque in collo ſunt matricis: cū ſecūdina orībus venarum interioris cōcauitatis vulue ſint ſuſpēſa: vnde cōſequiṫ vt ab illis venis nil mēſtruoꝝ egrediatur. Cū ꝗ aliūde exeant: neq; ad nutriēdum fetum per venas ſupradicti concaui

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. LIX.

Si mulieri ꝗuide mēſtrue purgationes erūpūt: fieri nō pōt: vt fetus bene valeat.

Verbū purgationes, multitudinis numero traditū: ⁊ item erūpunt ſanguinem ſecretum: nec eſſe exiguum: neq; ſemel: ſꝫ ſepe ⁊ vberiorē fluentiorēq; ꝓfundi ſignat. Conſtat enim vt in multis ſanguinis paruz ſine fetus leſione: ſemel atq; iterū ſecernatur. At Ꝟo ſi menſes abūde ꝓdeunt: tum aūt mēſtruaz ſubinde circuitionē retineant: fieri nō pōt vt fetus bn̄ valeat: ſiqdē fetus delata ex toto corpore dilutiore mā in vterū ad altionem ſui vtaṫ oportet. Ceterū conſtat vt ſāguis in vtero grauidis de venis ceruicis eliciaṫ. Naz ex ijs que ſunt intus in alueo vteri ſcbe inuolucruz depēdēt

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. LIX.

Si mulieri vtero gerēti purgatiōes eant: impoſſibile eſt fetum eſſe ſanum.

Et verbum, purgationes, nūo plurali dicitur: ⁊ alterū, eant, adiūctum oſtēdūt non eē paucū illuꝫ qui excerniṫ ſanguis: neq; ſemel ſed ſepius: et multū. Qui enim ſemel, aut bis paucus excernitur: ſepius apparet abſq; hoc q̄ fetus patiatur. Cum Ꝟo nihil deficit multitudini purgationis mēſtruoꝝ: ⁊ ſeruat deinceps terminum circuitū per mēſes: impoſſibile eſt fetuz eſſe ſanū: ſiqdem ille qui fortis eſt ad ſui alimētuz vtiṫ illo qui ex toto corpe ad vteros fertur. Uerū excretio que grauidis ſit: videṫ ex venis que in collo ſunt apparere. Naz ab interioribus que in cauitate vteri

THEOdori traductio.

Si mulieri ꝗuide mēſtrue purgationes ꝓdeūt: fieri non pōt vt fetus bene valeat.

Excretio ſucca in ꝗuidis ex venis colli mitricis ſit.

ſunt, loci

TRANSLA. ANTIQVA

cõcaui veniãt: neceſſe eſt fetum infirmari: vtpote cui alimẽta deſunt.

TRADVC. LAVRENTIA.

depẽdet: quam ob rem nihil per eas in ſinum muliebrez excerni põt.

VERSIO LEONICENI.

ſunt loci pẽdẽt: quare nihil per illas põt in muliebrẽ ſinum excerni.

THEOdori traductio.

TRANSLA. ANTIQVA — ℂ Afoꝛiſmus. LX.

Vide 9° col. an° 4° .cher. 194. col. 3. et cher. 197. col. 3°.

ℂ Si mulieri purgatõẽs non exeũt: neq[ue] febꝛe: neq[ue] rigoꝛe ſuperueniente, anxietates, abominationes, ⁊ defectiones animi ei acciderint: reputa hãc in vtero habere.

ℂ Iſtud de illis tñ eſt intelligẽdum: quarum menſtrua ex oꝛdine ⁊ nulla re impediẽte veniunt: ſi ſubito ⁊ ſine vlla manifeſta occaſione ſe ſtringũt: qđ ex alia ſignificatiõe: auctoꝛ ſ[ub]dit debere ꝑpendere: idest abominatione, anguſtia, defectione, menſtruoꝝ ceſſatione. ℂ Ex q̃bus intelligit̃ mulierem concepiſſe: ſicut ex appetitus peſſimitate: q2 in conceptu os ſtomachi nocet̃: que tamẽ oĩa poſſunt euenire ſine conceptu ſubſequente: cum humores mali dominentur ſtomacho, vel alij membꝛo: vnde proſpicere medicum bene opoꝛtet.

In conceptu os ſtomachi male nocet.

TRADVC. LAVRENTIA. — ℂ Afoꝛiſmus. LX.

ℂ Si mulieri menſtrue purgationes non pꝛodeunt: nec hoꝛroꝛ, aut febꝛis, ſuꝑuenit: ⁊ faſtidia accidunt: grauidã eſſe arbitrare.

ℂ De mulieribus q̃bus integre purgationes acciduñt: mox ſubſiſtũt ſubito. ſine cã manifeſta docet Hippocꝛ. admonens id qđ mulieres fere ſine offenſa dubitãdi experimẽti certe cognoſcũt. Nã vbi faſtidiũt cibus ſuppꝛeſſis menſtruis ſe ↄcepiſſe ⁊ inchoaſſe hoĩem arbitrant̃. Poꝛro faſtidiũt cibuz grauẽs vtero: ſi vẽtriculus viciatur: quã ob cãm ⁊ guſtare aliqđ ipꝛobe appetũt: ⁊ picare tantiſper a pica aue dicunt̃. Ceterũ id accidit interdũ ob vitioſos totius coꝛpis ſuccos. Sꝫ hoꝛroꝛes febꝛeſq[ue] ſubeunt qua rõne a grauidis interſtinguũtur.

VERSIO LEONICENI. — ℂ Afoꝛiſmus. LX.

ℂ Si mulieri ceſſent purgationes: neq[ue] febꝛis: neq[ue] rigoꝛ ſuꝑueniat: ⁊ faſtidia incidant: iudica ipſam in vtero habere.

ℂ In his que recte purgant̃ mulieribus: ⁊ q̃bus repente ſine cauſa manifeſta ſuppꝛimunt̃ purgationes: ſermonem fecit: docens nos ea que pluri me mulieres ipſa experiẽtia didicerunt. Cum enim faſtidium patiuntur menſtruis ſuppꝛeſſis: tunc ſe concepiſſe cognoſcũt. Fit autẽ faſtidium eadẽ qua pica ratione: leſo oꝛe ventriculi in mulieribus grauidis. Contingit autem ⁊ pꝛopter vitioſos humoꝛes totum coꝛpus occupantes tale aliquid accidere: verum hoc cum hoꝛroꝛe: ⁊ febꝛe patiuntur: et his diſtinguuntur a grauidis.

THEOdori traductio.

ℂ Si mulieri menſtrue purgatiões nõ ꝓdeũt: nec hoꝛroꝛ, aut febꝛis ſuꝑuenit: ⁊ faſtidia accidũt: grauidã eſſe arbitrare.

TRANSLA. ANTIQVA — ℂ Afoꝛiſmus. LXI.

Vide 9° col. vbi ſupra.

ℂ Quecũq[ue] frigidas ⁊ dẽſas matrices hñt nõ cõcipiũt. Et quecũq[ue] humidas habẽt matrices, nõ cõcipient: extinguitur eniꝫ in eis ſemẽ. Et quecũq[ue] ſiccas: ⁊ magis ardentes non concipiũt: indigẽtia enim nutrimẽti coꝛrũpit̃ ſemen. Et quecũq[ue] ex vtriſq[ue] tẽperiem habent moderate, huiuſmodi fiũt gñantes.

ℂ Si Hippocraticos auderem trãſmutare afoꝛiſmos ⁊ oppoꝛtũioꝛi tradere loco: nil plus facerem q̃ vnuꝫ ex his duobus antepoſitum trãſducerem ⁊ in hoc loco ponerẽ: vt diſputatiõ menſtruoꝝ cõpleretur: ⁊ quot modis ſterilitas fieret diceremus: ꝑcederet ergo ille. Mulier ſi non concepit in vtero. Velis autẽ ſcire ſi cõcipiet: cõtegens veſtimẽtis ⁊c. ſequeretur ille locus: qui eſt nũc exponendus: vbi dicitur. Quecũq[ue] ex vtriſq[ue] habẽt tẽperiem moderate huiuſmodi gñantes fiunt. Immoderate autẽ: ſed non in vltimitate ad cõcipiẽduꝫ ſunt dure ergo vltimantes erunt ſteriles. Ex quibus etiam perpẽdimr: quare ſterilitas fiat etiã in maribus: qđ tamen multis occultatur. Sed ꝑſpicaciter intuentibus: pꝛimo palam fit: quare non gñant quidaꝫ maſculi: poſtq̃ clarebit eis viroſq[ue] gñantes eſſe medie cõplexionis: quaꝫ ſi excedat nunq̃

TRADVC. LAVRENTIA. — ℂ Afoꝛiſmus. LXI.

ℂ Mulieres que ꝑhumidos hñt vteros ↄcipere nequeũt. Que etiã frigidos ſpiſſoſq[ue] habẽt nõ ↄcipiũt: fetus enim extinguit̃. Nec nõ ſicci ⁊ admodum calidi ↄcipe nõ poſſunt: genitale enim ſemẽ coꝛrũpitur ob inopiam alimẽti. Que autẽ ex vtriſq[ue] modice temꝑatos obtinẽt vteros: he valent fecũditate.

ℂ Si cõgruam ⁊ cõcinnã mihi liceat texere cũctis ſeriem ſentẽtiolis oꝛdinatius ⁊ cohibilius admitar cõſcribere in huius locũ coꝛrugata ſnia modico ſupꝛa ꝑſcripta: vt diſſertatione de purgatiõibus abſoluta deinceps de ipis vteris agat: indicãs quot modis ſteriles mulieres euadãt. Igitur pꝛinceps ſentẽtia illa erit: qua ait. Si mulier nõ cõcipiat ⁊ ſcire placet an ↄcipe poſſit: veſte obuolutaꝫ ſuffies infra. Tum aũt ꝓxima hec quaꝫ habemus in manibus: cuius ſũma talis eſt. Ut vterus admodũ redact⁹ modicũ ſit ad grauiditatẽ aptus: contra male tẽꝑatus ſi id modice patitur triſtius cõcipit: ſi imodice mulieres ſteriles reddit. Ceteruꝫ ꝑſpectaꝫ habeas licebit cãm ſterilitatis marinꝫ: que tñ multos effugiat. Sed qui ↄſideret diligẽtius Hippocratis monita: pꝛincipio q̃dem intelliget cur ex viris nõnulli pꝛoꝛſus iꝑꝛoles exiſtant: mox de

VERSIO LEONICENI. — ℂ Afoꝛiſmus. LXI.

ℂ Quecũq[ue] frigidos, ⁊ ſpiſſos vteros habent non concipiunt. Et quecũq[ue] pꝛehumidos vteros habent non cõcipiũt: extinguitur enim in eis genitura. Et quecũq[ue] ſiccos magis ⁊ adurentes: nam ex defectu alimẽti coꝛrũpit̃ ſemẽ. Quecũq[ue] v̾o ex vtriſq[ue] mediocreꝫ habent temperaturam, he fecũde ſunt.

ℂ Si mihi liceret oĩb⁹ afoꝛiſmis oꝛdinem congruẽtem apponere: nõ eſſem veritus paulo antea dictuꝫ afoꝛiſmum in huius locum trãſferre: vt finito ſermone de purgationibus: ille qui de ipſis eſſet vteris deinceps ſcriberetur: docente ip̃o quot modis mulieres ſteriles fiant. Pꝛimus igit̃ illis erit afoꝛiſmus in quo dixit. Si mulier non concipit: ſcire autẽ velis ſi ↄceptura ſit: pãnis circũtectam deſubter ſuffias. Secũdus autem iſte ꝓpoſitus: cuius ſũma eſt q bene tẽperati vteri ad cõceptionẽ ſunt idonei: male autem tẽperati: ſi parum a bonitate recedũt, difficulter ↄcipiũt: ſi v̾o nimiuꝫ, mulieres ſteriles fiunt: ita q ſimul etiã datur intelligi: vnde viri ſint ſteriles: ſed hec multos latet. Qui v̾o ea que dicta ſunt diligentius ↄſiderat: pꝛimum quidẽ ſciet quã ob cauſam ⁊ quidam viri oĩno ſteriles ſunt. Scđo loco poſt hoc de viris q̃dem: ac

THEOdori traductio.

ℂ Mulieres que ꝑhũidos hñt vteros cõcipe nequeũt: que ẽt frigidos ſpiſſoſq[ue] hñt nõ ↄcipiũt: fetus eniꝫ extinguit̃. Nec nõ ſicci ⁊ admodũ cali ↄcipe nõ pñt. Genitale. n. ſemen coꝛrũpit̃ pꝛopter inopiam alimẽti: q̃ aũt modice tẽꝑatos obtinent vteros: he valent fecũditate.

TRANSLA. ANTIQVA

Cauſe ſterilitatis in mulieribus.

dēt nunq̄ generabūt. ¶ Incipiēdū ergo prius a ſterilibus mulieribus: que malam cōplexionem ſeu cōpoſitionē vulue habuerint in primis in vltimitate: in qbus quelibet quatuoꝛ principaliū dominātur qualitatum/ ſiue due harū: ſicut demōſtrauimus in libris nr̄is de complexionib⁹: vbi cōplexiones intemperatas octo eſſe dicimus: quatuoꝛ ſimplices que hic tanguntur: et quatuoꝛ cōpoſite ex his cōmixte ſimplicibus. Cum ergo matrici dñetur frigiditas in vltimitate: ⁊ denſeṫ matrix ex hoc inde oꝛa venarū ad os vulue venientiū ex neceſſitate ſtrictiſſima fiūt: vnde ſteriles fiunt mulieres: quia ſecūdina nō patitur ſolidari venaꝝ oꝛibus: vnde etiam ſi poſſet. ſ. alligari fetus recipe nutrimentū: non tñ valeret: nō enim illuc mēſtrua penetrare poſſunt: ſed ſi quoquo modo illud ꝑtingunt parviſſima ſunt. Itē q2 vene condenſantur facile: quia vene ſtricte ſunt: ſanguis autē in his adunatus frigidus eſt ⁊ flegmaticus cum plurime qualitates haꝝ ex qualitatibus ꝯſiderantur matricū: refrigeſcit ergo ſperma virile in vuluam ex matricis frigiditate: niſi ſit calidiſſimū nāliter. Incipit ergo primam a cōplexione frigida. Quecūqꝫ inquit habent frigidas matrices ⁊ denſas non cōcipiunt: de qbus datur intelligi frigiditatē denſitati cōmiſceri vnde perpēdimus: q2 frigiditas ſiccitati ⁊ humiditati ſemper admiſceaṫ. Sed nunqd ſemper propter hoc: ſemꝑ enim ex matricis frigiditudine denſitas ſubſequitur: ⁊ inde ſterilitas ſequiṫ: ſicut diximus. Opoꝛtet autem bene ꝯſiderare: q2 ſi matrix frigida ſit non ꝯcipe dixit: ꝓpter oppilationem ſue ſubſtātie: non tñ denſitas cauſa eſt non ꝯcipiēdi: fiducialiter enim nos intelligere putauit. Et que matrices hñt humidas in vltimitate non ꝯcipiūt: q2 ſemen extinguitur in humiditate: ſicut in grano ⁊ oꝛdeo videmus: que dum in paludoſis locis ſeminantur: non ibi naſcunṫ. Et quecūqꝫ ſiccas ⁊ magis ardentes non ꝯcipiūt cum ſemen non habeat nutrimentū: qđ contingit ac ſi ſeminareṫ in locis arenoſis: vel nō cultis ⁊ petroſis. In matrice autē calidiſſima ſperma illud patiatur qđ ſemen in ardentiſſima terra patereṫ: ſi in diebus canicularibus ſerereṫ. Si ergo nobis de tribus qualitatibus ſatiſfecit: monſtrans ſingulas earū virtutes: quibus ⁊ earū intelligantur cōplexiones. Quecūqꝫ ex vtriſqꝫ temperiem habent moderate huiuſmodi generātes fiunt. Qđ ex vtriſqꝫ dixit nō ex

TRADVC. LAVRENTIA.

moꝝ de ijs qui modice ꝯſtēt ⁊ viris ⁊ mulieribus: vt aſſidue gignāt: q̄q̄ cum male tēpatis ſocienṫ: de ijs vero qui accōmodenṫ imodice vt cū obuerſis dūtaxat coeūtes ſobolē creēt. ¶ Primum igiṫ de mulieꝝ ſterilitate tractabiṫ: quarū vteri ⁊ vulue ſtatim ab initio admodū imodice ꝯſtēt exuperantib⁹/ aut ſingulis qualitatib⁹/ aut binis: quēadmodum in cōmentarijs de tēpamētis prolixioꝛe/ fuſioꝛeqꝫ tractatu diffinitū iam eſt: inibi ſanximus vt intēpies octone oēs exiſtāt: e qbus ſimplices ⁊ incōpoſite quaterne: quas Hippocṙ. hoc loco cōmemorauit: ⁊ itē ꝯmixte quaterne que ex ſimpliciū intēperierū ꝯnexione ⁊ cōcinnitate ꝯſiſtūt. Igiṫ ſi frigus ſupra modū exupat: vt obſeratū ⁊ ſpiſſum vterū fingat: anguſta plus equo ꝯceptaculoꝝ oꝛa ad eum ꝑtinentiū reddenṫ: atqꝫ etiā mulieres ſteriles: eo q2 oꝛa conceptaculoꝝ nō queant coaleſcere cū ſcda/ neqꝫ fetus aliſi qñ ita eueniat. Aut .n. purgationes in talibus ex toto ſupprimūtur: aut perq̄ exigue ⁊ he praue eueniūt. Sanguis enīꝫ tenuioꝛ ⁊ dilutioꝛ dūtaxat emittiṫ. Tales enim facile ſugillantur ob ꝓpriā anguſtiā: necnō q2 pituitoſioꝛem ſuccum (ꝓpe dixerim) colligūt. Nam coꝛpus totū vtero magna ex parte ſubſimile eſt. Poꝛro conuenit etiam ſemen genitale maris refrigerari ꝑ eiuſmodi vuluas: niſi calidioꝛ ſit. Itaqꝫ primū Hippocṙ. frigide miſcelle cōmeminit dū ait: que frigidos ſpiſſoſqꝫ habent vteros nō ꝯcipiūt. Hercules nō ratus ꝑmiſceri frigiditate cōdenſitatē: perinde vt ſiccitatem humiditatēue: etenim neutra harū aſſidue ſequiṫ frigiditatē. Et ob eā rem viciſſim alterutra ꝑmiſceṫ. At ſpiſſitudo necio comitaṫ vteri frigiditatē: ob quā ꝯcipe nō queunt: quēadmodū aſſertum iam eſt. Igiṫ vniuerſam perpēſionēꝫ inaudiemus ad hūc modū. Que frigidos vteros habēt non ꝯcipiūt ob ſubſtātie ſpiſſitudinēꝫ. Sed quam ob rem ſpiſſitudo obuerſeṫ grauiditati: vireſqꝫ ⁊ fomēta ꝯflationis coꝛꝑib⁹ deturbat: tanq̄ obuiūꝫ ⁊ facile cognitu dicere ſuperſedit. Que vero prehumidos habēt vteros ꝯcipe nequeunt. Fetus enim extinguitur modo ſeminū cerealiūꝫ in agro aquoſo ⁊ redūdanti lacuſtriqꝫ. Nec nō ſicci ⁊ admodū calidi ꝯcipe nequeunt inopia alimēti. Nāꝫ in ſiccis euenit: ꝑinde ac ſi feceris ſemētē in harenā terrāue argilloſam/ aut lapidoſam. Poꝛro ex admodum calidis vſu venit velut ſeminib⁹: que in ſolūꝫ perq̄calidū iaciunṫ interſperguntur qꝫ:

VERSIO LEONICENI.

quidēꝫ: ac mulieribus bonam habētibus tēperaturam: q2 ſemper generabunt: etiam ſi cum malam habētibus coeant. De habētibus aūt malā tēperaturam: q2 cum ſolis his qui cōtrariā hñt coeuntes/ gignēt. ¶ Prius autē diceṫ de mulieribus ſterilibus: quaꝝ vterus ſtatim ab initio eſt male tēperatus: exuperāte ſcilꝫ vel vna duarū qualitatum/ vel duabus: quēadmodūꝫ in cōmentarijs de tēperaturis determinauimus: oſtendentes octo eſſe numero oēs intēperaturas: ſimplices quidē quatuoꝛ: quarū nūc Hippocrates meminit: compoſitas autēꝫ alias quatuoꝛ his ſimplicibus inuicem cōplicatas. Vbi igiṫ frigiditas imodica exuperat: adeo q2 vterus ſpiſſioꝛ efficiatur: anguſta quidē ſunt ſupra modūꝫ oꝛa vaſoꝝ que ad ipſum pertingūt: mulieres vero ſteriles cum loci/ ſiue ſecūde non poſſint adnaſci ad hoꝛa vaſoꝝꝫ: neqꝫ ſi hoc fiat aliquādo poſſit bene nutriri conceptus: vel enim nullo modo fiūt hiſce mulieribus purgationes: vel oīno pauce: he ipſe vitioſe: ſolo tenuioꝛe atqꝫ aquoſioꝛe ſanguine perlabēte. Sed ⁊ hoc q̄ꝫ oꝛa facile obſtruantur: ⁊ propter natiuāꝫ anguſtiā: ⁊ q2 magna ex parte he mulieres humoꝛem aggregant pituitoſum: ſiquidē ⁊ coꝛpus totum oīno eſt vteri ſimile. Cōtingit autem ⁊ maris ſemen in talibus vteris refrigerari: niſi ſit natura calidiſſimū. De prima itaqꝫ frigida tēperatura Hippocṙ. fecit mentionēꝫ ingens. Quecūqꝫ frigidos ⁊ ſpiſſos vteros habent. Non per Iouem volens ſimul ꝯiungere in ipſis cum frigiditate denſitatē: veluti ſi ſiccitatem/ aut humiditatē addidiſſet. Harum enim neutra ſemper conſequiṫ frigiditatem: ⁊ propterea ipſi/ modo vna/ modo altera adiungitur. Denſitas vero ex neceſſitate valde frigidos vteros comitatur: ob quāꝫ non poſſunt ꝯcipere (vt diximus) Quare ita ſermonē totū huius afoꝛiſmi audiemus. Quecūqꝫ frigidos vteros hñt: non ꝯcipient propter ſubſtātie ipſoꝛum ſpiſſitudinē. Cur vero ſpiſſitudo aduerſetur ꝯceptioni dicere pretermiſit: vt nobis potentib⁹ intelligere. Et quecūqꝫ vteros nimis humidos habēt non ꝯcipient. Extinguiṫ enim genitura: quēadmodū in terra paluſtri cerealia ſemina. Et quecūqꝫ ſiccos/ ſiue adurētes habent vteros ꝓpter defectūꝫ alimenti non cōcipiēt: nam in ſiccis vteris tale quid accidit q̄le vbi/ aut harene/ aut argiloſe terre/ aut petroſe mandanṫ ſemina. In habētibus aūt immodicā caliditatē: quale vbi

Cauſe ſterilitatis in mulieribus.

TRANSLA. ANTIQVA

xit nõ ex qualitatibus intellexit: cum qualitates quatuoꝛ ſint: ex vtriſqz er/ go bis contrarÿs ſcilz intendit in ca/ loꝛe, frigiditate, ſiccitate ⁊ humidita/ te. Nos autẽ monſtrauimus in libro de cõplexione ex caloꝛe cum frigidi/ tudine: ex ſiccitate cum humiditate tẽperamentũ eſſe matricis: ergo tẽ/ peramentum ex hoꝝ eſt paritate cõ trarioꝝ. i. caloꝛe, frigiditate, ſiccitate, ⁊ humiditate. Quoꝝ parium ſi vnũ deſit ſufficit ſterilitati. Si enim ma/ trix in caloꝛe tẽperata ſit: temperies autem humiditatis ⁊ ſiccitatis deſit: ſterilis inde ꝑmanebit. ℂ Quia er/ go Hippocꝛ. de ſola feminarũ loque/ batur ſterilitate, de matricis tñ di/ xit cõplexione: de maribus oino reti/ cuit: vel quia nos intelligere fiducia/ tus: vel quia poſtmodũ de his dictu/ rus eſt. Succeſſoꝛes autem Hippo. de maribus afoꝛiſmũ hunc interpo/ ſuerunt. Similiter ⁊ de maribus di/ cẽtes: ⁊ reliqua. Sed multi interpꝛe/ tes ab Hippocꝛ. intellectu longe eſſe aſſerũt. Nos aũt ex dictis Hippo^{tis} in mulieribus: idem eſſe in maribus poſſumus intelligi: dicentes ex com plexionis frigiditate ſperma mariũ non bene poſſe excoqui. Si autez tẽ/ peramentũ in frigiditatem paruam exierit: ⁊ vuluam calidiſſimã inuene rit, poſſibile eſt gigni. Sed ſi ad vlti mitatem temperies exierit: impoſſi/ bile eſt gñari: ex humiditate quoqz nõ põt ſperma excoqui hñ: ſi ergo in vltimitate fuerit īpoſſibile eſt gigni. Si igitur ſperma calidiſſimum fue/ rit quaſi res q̃libet incenſa erit: neqz generabit. Similiter etiam propter ſiccitatem vltimatam non extendit: cum incidat in vuluam: qđ ad conci/ piẽdum eſſe maxime eſt neceſſariũ ſicut in li^o de ſpermate oſtendimus: vbi ſi non in plurimam vulue cõca/ uitatem ſemen extenderet: feminaz non poſſe ꝯcipere diximus. Hic aũt pauca fecimus quaſi multoꝝ ſubau/ diendoꝝ fundamenta. ℂ Ex autem Platonis auctoꝛitate ad Timũ nos dicturos promiſimus hic ſubintuli/ mus. Magna inqt eſt vtilitas ⁊ glo/ rioſiſſima intelligi qualiter duo con/ ueniunt coꝛpoꝛa: vt concipiant coeũ/ tia adinuicem: hoc autez eſt qđ ſupe rius diximus monſtrantes: quare fe/ mina ſterilis ſit: ⁊ nõ gignat: ⁊ in ma/ ſculis ſimiliter: quoꝛum cauſa fuit in maribus ⁊ feminis tẽperamẽtum in vltimitate egredi: que tamen intem/ peries ſi parua ſit ⁊ coꝛpus intempe ratum coꝛpoꝛi cõtrarie complexio/ nis vel qualitatis ſeiunxerit, poſſibi le eſt concipi. Si ergo iungatur ſibi ſimili/

Cauſe ſterili/tatis in mari/bus.

Maſſr cõue/nit duo cor/pora: vt cõci/tia adinuicez ꝯcipiant.

TRADVC. LAVRENTIA

guntur qz: quale ſub rapido ⁊ flagrã ti ſydere canis toꝛret. Itaqz quatuoꝛ qualitatũ Hippoc. meminit: cuiuſqz ſeoꝛſum explicãs facultatẽ: vt ſicubi ꝯfundant inuicez aſpectabilis cõpa go reddatur. Moꝝ atque autez ex vtriſqz modice temperatos obtinẽt vteros: hec valent fecũditate. Sed q/ bus vtriſqz: Nõ qualitatibus (ſunt eniz quatuoꝛ) ſed ſi oppoſiturus ca/ rũz quo libꝛo de tẽperamẽtis expla natũ iam eſt. Etenim vna reddit cõ/ grua ac moderata cõcretio: ſi caloꝛ ⁊ frigoꝛ: altera ſi ſiccoꝛ et humoꝛ mo/ dice tẽperent. Ac fieri põt vt vterus per alteram oppoſiturã modice: per alterã īmodice ꝯſtet. Sed ad ſterili/ tatem cõmittendã: altera intẽperies ſufficiet. Sz vt mulier in ferẽdo va/ leat vtero: et geniture humane vim habeat vtraqz tẽꝑies facit. ℂ Hip/ pocrates ergo ſicut ſupioꝛez ꝑpẽſio/ nez oẽm de purgationib^9 ſcripſit: ita hac pte de vteri ⁊ vulue tẽpamentis diſſeruit: nõ tñ de ſexu virili ꝙppiaz docuit: aut qꝛ ꝑꝓpꝛius eaſdẽ intẽpe rias ad genitale ſemen repoꝛtes lice bitaut qꝛ dilata in ꝓcedentẽ locũ ꝑ/ pẽſio interim excidit. ℂ Atq nõnul/ li ꝓpꝛimã ſniam de viris ſcripſerunt: cuius initiuz legit ita: pari modo vel marib^9 euenit: in qua non incelebꝛes ſniarũ enarratoꝛes deſiderari ſeriaz doctrinã Hippocratis ⁊ cõcinnũ le/ pidũqz ⁊ venuſtum locutũ dilucide volũt. Sed ex ÿs que ſunt de mulie/ ribus ꝓdita facile poſſis mutuata ꝑ/ pẽſione docere de ſexu virili qđ ſup petat ꝓpoꝛtione. Genitale virus aut nõ bene ꝯcoquitur ob tẽperamẽti fri/ giditatez: ⁊ ob eam rem ſi modica in eo intẽperies eſt: vterũ admodũ ca/ lidum regrit. Si imodica impos ad gignẽdũ eſt. Aut ob humoꝛẽ rurſuz nequaq̃ excoquitur: atqz etiã regrit: ſi moderatioꝛ moduſatioꝛqz intempe ries eſt calidioꝛẽ ſiccioꝛẽqz vterũ: ſi imodica infecũduz ⁊ ſterile reddit: nec ſecus ob exuperantẽ caliditatez ſere eſt: vt retoꝛridũ ⁊ aſſum redda/ tur. Poꝛro ob ſiccitatẽ nequit ꝓtẽdi: duz p^m excurrit qua potiſſimũ re ad ꝯcipiẽdũ mulier eget. Naz in cõmẽ/ tatiõib^9 de ſemine docuimus: vt niſi in mẽicis ſinuz pꝛealte ſe iferat ſemẽ genitale nequaq̃ concipiet. ℂ His igit ꝑgratis ⁊ rõnabilr ꝯſtitutis ſup/ eſt vt dicam^9 id qđ ſupꝛa repoſuim^9 hac pte expromẽdũ: cuiuſqz hacten^9 in pñtem locũ diſtulimus examina/ tionẽ Thectet^9 Platonis docuit q̃/ multũ itereſt ſciole ꝯiũctricis explo/ rata meditataqz hũc moꝛtaliuz tẽpe/ racula: que velut iugo hoiuz ꝯcoꝛdi iungat

VERSIO LEONICENI.

quale vbi valde calide terre ſemina cõmittunt: queadmoduz in eſtibus ſub cane ꝯtingit. Sic quidẽ quatuoꝛ qualitatum Hippoc. meminit ſingu/ laꝝ ſeoꝛſum facultatez exponens: vt ſi quãdo inuicez miſceant manifeſta ſit earuz cõmixtio. Poſt hec autem inquit. Quecũqz vo ex vtriſqz modi ce tẽperate ſunt: fecũditatem habẽt. Ex vtriſqz autem, nõ qualitatibus. ſ. (ſunt eniz quatuoꝛ) ſed que ſunt ſm ipſas oppoſitionib^9. Sicuti enim di ctum eſt in libꝛo de tẽperaturis: vna qdẽ eſt bona tẽperatura mixtis mo/ dice inuicez calido, ac frigido, altera vo humido, ac ſicco: ⁊ fieri põt: vt ſit aliquis vterus: ſm vnam quidẽ op/ poſitionẽ bene tẽperatus: ſm alterã vo male. Sed ne mulier concipiat poteſt altera efficere ītemperatura. Mulierẽ vo eſſe fecũdam, ſine am/ babus bonis tẽperaturis eſt impoſſi bile. ℂ Hippocrates quidẽ: ſicuti to tum ſermonẽ anterioꝛẽ de mulieb̃i/ bus ſcripſit: ſic ⁊ nuper dictuz de his que habent vteri temperaturas: nõ tamen etiaz audiens de viris ſermo/ nez: vel qꝛ promptũ nobis ſit ex his que dicta ſunt eaſdez intẽperaturas ad ſemen trãſferre: vel quia diſtulit ad ſequentia: ſed poſtea oblitus eſt. ℂ Quidã tamen alterum deinceps afoꝛiſmum de maribus adſcripſere: cuius initium. Similiter ⁊ in maribus. Sed ꝓbatiſſimi afoꝛiſmoꝝ expoſi/ toꝛes aiunt ipſum: ⁊ ab Hippocratis mẽte ⁊ modo elocutionis manifeſte deficere: ⁊ quidẽ ſm proportionẽ il/ loꝛum que de mulieribus ſcripſit: lz nobis ad viros tranſcẽdẽtibus dice/ re: ꝙ propter tẽperature frigiditatẽ non bene ſemen cõcoquit: atqz ideo ſi mediocris quidẽ ſit intẽperatura: in ipſo indiget vtero calido ſufficien ter. Si vo immodica ſit, eſt oino ſte/ rilis: vel propter humiditatẽ: rurſus neqz cõcoquitur: ⁊ hoc etiã indiget ſi modica ſit intẽperatura: vtero cali/ dioꝛi ac ſiccioꝛi: ſi vo immodica, ſte/ rilis eſt. Eodẽ modo ⁊ propter exce/ dentẽ caloꝛem ſemen ſit toſto ſimile. Ob ſiccitatez vo vbi primũ excidit neqz extendi põt: qđ maxime ſit ne/ ceſſariuz ſi mulier debeat cõcipere. Oſtẽſum eſt enim in ſermone de ſe/ mine: ꝙ niſi per vteri cauitatẽ parte plurima ſemen extẽdatur: mulierez non cõcipere. ℂ His velut quibuſ/ daz elemẽtis a nobis adſtructis: de/ inceps dicamus id qđ ab initio diſtu limus dicere: qđ etiam a Platone in Thecteto ꝓponitur. Inquit enim et hoc eſſe maximũ opus obſtetricum ſcire ꝯiungere inuicem coꝛpoꝛa apta ad ꝯceptionẽ:

Cauſe ſterili/tatis in mari/bus.

Qui viri cuz qbus mulierĩ bus coeuntes faciũt ad con ceptionem.

TRANSLA. ANTIQVA

ſimili, impoſſibile erit. Si enim frigidum ſperma frigidam vuluam incidat, impoſſibile eſt concipi: ſimiliter ſi ſiccum ſiccam: itidem ⁊ in alijs complexionibus intelligendum eſt: frigidius vero ſperma matricem calidiorem neceſſe incidat: humidius vero in ſicciorē: debet etiā oppoſitio vtriuſqꝫ alterius modum non excedere. Ultimitas vero matricis poteſt intelligi ex quodam aforiſmo precedēti. Mulicbria inquit ex aromatib[us] calefactio educit ⁊c. tanta enim eſt matricis oppilatio: vt non odorem aromatum permittat tranſire ad os et nares. Itidem facit ſiccitas ⁊ humiditas: humiditas enim ſicut diximus ſemē extinguit: aromatica ingroſſat ⁊ inſpiſſat: vt ſurſum tranſire nō permittat. Calor ſi in vltimitate matricis ſit mutatqꝫ qualitates aromatum et corrumpit: ⁊ intenſa facit: vt ⁊ ſi aſcēdant: non tamen in ſuam proprietatem deueniant: qui calor ſi quādoqꝫ adſit: rarius tamē erit in feminis: preſertim que naturalr̄ frigidiores ſunt maſculis. Hac inueſtigatione aromatica denotantur ſteriles et non ſteriles: concipientes ⁊ non concipiētes. Que etiā denotari poſſunt ex habitudine ⁊ figuris ipſarum: ſicut ex appoſitione aromatum: ſi macilentiſſime, laxiſſime, craſſiſſime, ⁊ aſperiſſime fuerint non concipient. Hic aforiſmus Hippocraticus, et ſi non ſit, tamen eſſe dicitur.

℄ Aforiſmus. LXII.

℄ Similiter in maribus: aut enim propter raritatem corporis ſpiritus extra fertur vt non incidat ſemen, aut propter denſitatem humidū nō diffunderetur extra, aut propter frigidum non caleſit, ita vt congregetur ad hunc locum, aut propter caliditatem ipſum hoc fit.

℄ In tātū

TRADVC. LAVRENTIA

iungat matrimonia: ac paratiorē cōferat ꝓpaginē generis humani: amicitiaſqꝫ cōponat: quēadmodum per hāc ſniam aſſertum iam eſt: atqꝫ oſtēſum quo pacto internoſcere liceat: qui nam ex viris improles: queqꝫ ex mulierib[us] ſteriles degant. Hoc enim immodice qualitatum textiones, certiſqꝫ cōmittūt. Nam que modice ꝯſtant: ſiquidē obuerſis ⁊ abſimilibus sociantur ꝯcipiūt: ſi ſimilibus nō ꝯcipiūt. Nō enim fieri pōt vt genitura frigidior in vtero frigidiore, aut ſiccior in ſicciore hereat in vitam aicturaqꝫ. Neqꝫ calidior ex calidiore, aut hūidior humidiore: ſed eget frigida genitura: tā to calidiore vtero: quāto ab optima tēperatione exorbitat: atqꝫ in ceteris eodē modo intelligēdū. Ceterū quo pacto immodicas vteri ⁊ vulue intēperies oēs internoſci ꝯueniet pauloante ex aromatum ſuffitu Hippocrates indicauit. Nam frigus ob ſpiſſitudinē veluti ſiccitas ad os ⁊ naſum redūdare ſuffimēti nidorem minime patitur. At humor: quēadmodum geniturā ita aromatū q̄litatē extinguit. Reſtat vehemēs caliditas: que ſiquidem reuincit aromatū qualitatē alterabit abolebitqꝫ: ⁊ ob id ſincerā meracāqꝫ ⁊ minime interpellatā auram perrepare ad os ⁊ naſum nequaq̄ ꝑmittet. Igitur ad eas naturas internoſcēdas aromatoꝝ incenſio ſufficiet. Qđ ſi huic rei indicande ſibi nequaq̄ ſuperſit: alia ſigna talem temperationē ſignabunt: que inq̄ adnotare ſuccurrit: ſi ꝑus lectorem monuero: vt perq̄raro feminalis nā talis exiſtat. Etenim femina algidior q̄ qui maſculus. Quā ob rem diſcerniculū Hippo[cratis] ex aromatoꝝ incēſu ductū maximo vſu videri pōt per ſterilitates. Aut q[uia] intēperies oēs ſignificet, aut ſi ex oīb[us] vnā rarēter indicare non queat. Sed mulieres tenues maleqꝫ curate ⁊ atre et hirſute viſunt. Quocirca per has ipſas notas exploratā ꝑſpectāqꝫ habeas intemperiem citra aromatoꝝ incenſionem licebit.

℄ Aforiſmus. LXII.

℄ Pari modo vel maribus euenit: aut enim ob corporis laxitatem diſſlat euaneſcitqꝫ ſpūs, ne ſemen genitale trāſmitti poſſit, aut ob ſpiſſitudinem humor foras non decedit, aut ob frigiditatem foueri nō patitur, vt ad eum colligatur locum, aut ob nimium calorem hoc idem accidit.

℄ Qui hāc

VERSIO LEONICENI

ad conceptionem: qđ nunc in ſermone dictum eſt: ⁊ ſimul poſſe diſcernere qui viri ſint infecūdi: ⁊ que mulieres ſteriles: nam immodice intemperature horum ſunt cauſe: modice vero ſi ſint, ⁊ contrarijs cōiunganturꝫ: tunc concipient mulieres: ſi vero ſimilibus non concipient. Neqꝫ enim fieri poteſt: vt frigidum ſemen in vtero frigidiore ſit fertile: neqꝫ ſiccum in ſicciore: et aliorum alterutrum eodem modo: ſed indiget, ſemen quidem frigidius: vtero tanto calidiore: quanto deficit ab optima temperatura: ⁊ humidius ſicciore: ⁊ in alijs eodem modo. Cognitio autem omnium immodicarum vteri intemperaturarū: eſt quam pauloante dixit Hippocrates in ſuffitu: qui per aromata fit. Frigiditas enim ſpiſſitudinis ratione: non ꝑmittit vſqꝫ ad os ⁊ nares ferri aromatum exhalationem. Eodem modo et ſiccitas. Humiditas vero ſicuti ab ipſo dicta eſt extinguere genituram: ſic ⁊ aromatum qualitatem: reliqua eſt vehemens caliditas: ſiquidem ea ratione q[uod] vincit aromatum facultatem alterat atqꝫ corrumpit: ac propterea non permittit ipſa ſeruantia ſui naturam ſinceram circa os et nares referri ſufficiēter. De hiſce naturis ex ſuffitu aromatum cognitio preſtabit. Si vero non poteſt hec ſufficienter haberi: ex alijs indicijs nobis erit talis natura inueſtigāda: hoc ipſum cognoſcētibus q[uod] rara admodum eſt huiuſcemodi temperatura in mulieribus. Siquidē femina eſt mare frigidior. Unde ob hoc ea quam facit Hippocrates ex aromatum ſuffitu dignotio in ſterilibus mulierib[us] vtiliſſima eſt: vel q[uia] omnis immodica intemperatura iſti ſubijcitur: vel quia rariſſime vna ipſarum ſubterfugit in mulieribus illis que tenues apparent, ⁊ nigre, ⁊ hirte: ita q[uod] ex his ſignis ꝑcipitur earum immodica intēperatura ſine ſuffitu aromatum.

℄ Aforiſmus. LXII.

℄ Siliter autē ⁊ in maribus: aut enim ꝓpter corporis raritatem ſpūs extra fertur: vt ſemen non trāſmittat ad os: vel propter ſpiſſitudinem humor nō exit foras: vel ꝓpter frigiditatem non concaleſcit: ita vt ad hunc colligatur locum: vel propter caliditatem hoc idem accidit.

℄ Qui hūc

THEOdori traductio.

℄ Pari mō vel maribus euenit: aut. n. ꝓp corporis laxitatem diſſlat euaneſcitqꝫ ſpūs: nec ſemen genitale trāſmitti poſſit, aut ob ſpiſſitudinem humor non foras decedit: aut ꝓp frigiditatē foueri non patit[ur] vt ad eū colligatur locū aut ꝓp nimiū calorē h[oc] idē accidit.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Jn tãtam temeritatem deuenit latrator huius aforiſmi: vt nõ ſeipſum intellexerit: pmiſit enim ſe mõſtraturum itidem eſſe in maſculis. Erat ergo neceſſariũ quatuor eadẽ genera cõprobare cõplexionũ: ſicut nos fecimus: ſꝫ iſte a raritate incipit corporis: quam ſimiliter in feminis poſuit. ¶ Et ſi perſpicaciter indagauerimus duob⁹ modis oberraſſe reperiemus. Primo enim: quia ſi ita eſſet rem aliter ordinatim appoſuiſſe deberet. Secũdo: q2 mentitus eſt: inueniũtur enim maſculi corporibus rari: ⁊ tamen in generãdo calidiſſimi: ⁊ potẽtiſſimi. Neqꝫ mirãdum eſt: cum raritas ſm calorem ⁊ humiditatem fiat: hec autẽ complexio ſpermatis abũdantiſſima eſt: ⁊ ad generãdum pfectiſſima: cum ſpermatis creatrix materia in huius corpore ſit pleniſſima: ⁊ virtus ad exequẽdum fortiſſima: et emiſſio ſpermatis non niſi ex vaſis ſit fortiſſimis: nõ ex emiſſione ſpũali tñ: ⁊ ſi enim ſperma humiditati cõmixtum quãdam ſubſtãtiam videat habere ſpũalem: humiditas tamẽ quedaꝫ eſt neceſſaria per quã emittat: vnde latrator iſte deceptus: ⁊ falſus eſſe cõprobatur. Dixit item ppter corporis denſitatem nõ extra effundi humiditateꝫ: qui ſi aliam quam ſpermatis humiditatem intelligit a ſenſu alienus fuit. Si autem ſpermatis intẽdit ⁊ ppter denſitatem totius corporis nõ effundi extra dixit: nihil ſciuit de cõplexione vaſorũ ſpermatis: melius enim diceret: ſi ppter vaſoꝝ ſtricturã fieri aſſereret. Qđ ſperma ſubdidit ppter frigiditatẽ cõplexionis corporis nõ calefieri: ⁊ cauſaꝫ eſſe non generãdi: verum quidem dixit: ſed ex ſubſequẽtibus veritatẽ falſificauit dicendo: vt cõgregetur ad locum hunc: cum enim locum hũc nominauit: ex verbis ſuis non bene determinatis: nõ intelligere fiduciauit: qđ tamẽ paruum vitium eſt: quãtuꝫ ad maius ſuum. Jn ſubſequẽti enim huius aforiſmi loco errorem in propatulo poſuit: cum propter caliditatem hoc ipſuꝫ fit dixit. Jn hoc enim q ipſuꝫ hoc fit dixit: aliud quo iſtud perpenderetur ſe premiſiſſe innuit. Cuꝫ ergo prius dixiſſet. Propter frigiditatem non calefit: ita vt cõgregetur ad locum hunc: modo vero ppter caliditatem dicat ipſum qđ fit: dicimus ppter caliditatem non calefieri vt congreget ad locuꝫ hunc: quod inſanum eſt dicere: propter caliditatem ipm hoc fit vt cõgreget ad hũc locum: qđ malum eſt dicere: cum calor diſſipet ⁊ non congreget. Bonuꝫ quidem

Cõplexio calida ⁊ humida eſt abũdãtiſſima ſpmatis: ⁊ ad generandum pfectiſſima.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Qui hãc ſnīaꝫ inſeruit: is ppa vocamẽta haudquaqꝫ itelligit. Nã deuũciãs ſe de marib⁹ facturũ ppẽſionẽ qualẽ Hipp. pſcripſit de mulierib⁹: hꝰ nequaqꝫ efficiẽs neſcio qđ de marib⁹ nugat. Quũ igit quaternas intẽperies ille citauerit: oportuit vel hũc qternas de maribus pdidiſſe: pinde vt nos effecim⁹. At hic ſecus: pri⁹ in quã relaxationẽ corpis deteſtat minime in ſexu pditã muliebri. Porro diſputatio p ſe ſeorſuꝫ: ſi eſtimet fallacioſa dephẽdit. ¶ Eteniꝫ ꝯſtat cõplures viros eẽ laxuꝫ obtinẽtes corpus qui genitale ſemẽ quam maxime fecũduꝫ emittãt. Neqꝫ id mirũ videri debet. Nam corpis laxitas calidiore pariter atqꝫ humectiore tẽpamento cõtingit: qđ quidẽ: tum ſeminis copia: tum etiã fecũditate potiſſimũ valet. Etenim mãm obtinet ex qua ꝯſiſtit genitale ſemẽ vberiorẽ: atqꝫ etiaꝫ facultatẽ de qua ꝯcoquit. At vero genitale virus eiaculant ꝯcreta ⁊ rigẽtia ſeminaria ꝯceptacula: nõ a ſpiritu violenter extrudit: neqꝫ exit extortũ. Siqdeꝫ ſpiritalis ſubſtã humiditate ſeminis ꝯmiſcet ꝯfunditurqꝫ: que inqꝫ nihilo ſecius atqꝫ humiditas expellat opꝫ: tãto pvincẽs humiditatẽ: quãto ocyus egerit efferturqꝫ lõgius. Sed qui talem adiecit ſnīam: vas hec ignorat. Ad hec dum ait: ob ſpiſſitudineꝫ nõ foras decedere humorẽ. Siqdeꝫ aliuꝫ humorẽ nõ ſemẽ genitale dicit delira fabula eſt. Sin genitale ſemẽ tradit ob ſpiſſitudineꝫ totius corpis non foras decedere: opificioꝝ que ſunt ſemini deputata cõditionem ex toto ignorat. Rectius enim anguſtiã illoꝝ cauſari ꝯueniet. Ceteruꝫ qđ eſt dein traditũ id aliquatenus verum eſt. Sed qđ infert: hoc imperſpectũ inexploratũqꝫ eſt. Nã ob tẽperamẽti frigiditatem nõ foueri genitale ſemen: pindeqꝫ reddi infecũduꝫ verũ cẽſet. Colligi vero nõ poſſe ad euꝫ locum incõſiderate temereqꝫ additur. Nec ab eo talis locus explanat: nob pueſtigãdus atqꝫ incognoſcẽdus relinquit. Atqui verbũ ad euꝫ locũ: colligi non poſſe videt ad ea que ſupra ſunt pdita adiũgi debere. Verũ hec exigua errata ſunt. At qđ in calce ſententie docẽt ob nimiũ calorẽ hoc ideꝫ accidere grauiſſime peccãt. Nã perſpicue diſputatio ad antelata refundit. At dictũ eſt ob frigiditatẽ nõ foueri: vt ad eum locuꝫ colligat. Quocirca pre caliditate cõueniet intelligi non foueri: neqꝫ colligi in vaſis ſeminarijs genitura. Nunc id abhorret a fide ⁊ eſt monſtri ſile. Naꝫ amburi genitale virus aut cremari aut aliqd aliud

VERSIO LEONICENI.

¶ Qui hunc interpoſuit aforiſmum neqꝫ proprias voces intellexit: nam cum profiteretur eũdeꝫ in viris ſermonem ſe facturuꝫ: ſicut Hippocrates in mulieribus ſcripſerat: non adimpleuit hoc. Cuꝫ enim ille de quatuor intemperaturis feciſſet mẽtionem: oportuit hunc etiaꝫ quatuor in maribus: vt nos fecimus: in mediuꝫ adducere: verũ non ſic iſte. Sed primum quideꝫ ſtatim dãnat corporis raritateꝫ: que in mulieribus fuit pretermiſſa: neqꝫ eius ſermo: ſi ipſe ſeorſum diligentius examinet: verus deprehendetur. ¶ Videntur ſiquideꝫ viri multi habentes rarũ corpus: ſemen tamen hic fecũdiſſimum: neqꝫ id mirũ: raritas ſiquidem corporis in calidioribus atqꝫ humidiorib⁹ puenit temperaturis que plurimo ſemine: ⁊ fecũdiſſimo abũdant. Nam ⁊ materiam habent ex qua ſemen generatur copioſum: ⁊ vim a qua concoquitur. Vaſa autem ſeminaria ſua intentione expreſſuꝫ ſemen extra iaculantur: ⁊ non ſpũs eſt ille qui propellat: ſiquidem ſubſtantia ſpiritualis cum humore miſcet ſeminis: que et ipſa indiget exprimentibus: ſicuti ⁊ humor qui tãtum ſiccum ſuperexcedit: quãto ⁊ celerius extra eiicitur: ⁊ ad lõgius ſpatium defert. Hec igitur ſunt ab eo ignorata qui aforiſmum adiecit. Et pterea cum ait humorem ppter ſpiſſitudineꝫ non exire foras. Si enim alium humoreꝫ a ſemine dicit: ſermo delirus eſt. Si vero ait ſemen ppter corporis totius ſpiſſitudinẽ non exire foras: ignorat oĩno que ſit ſtructura inſtrumẽtorũ: que ſeminaria vocant: melius enim fuerat ipſorũ cauſare anguſtiam. Et quidem id quod deinceps eſt dictuꝫ vſqꝫ ad aliquid verum nõ habet id qđ ſequitur intelligibile: nam q propter temperature frigiditateꝫ ſemen non cõcaleſcat: ac propterea ſit infecũdum: verũ exiſtit. Qđ autẽ colligi nequeat ad locum hũc: ſuperfluo adiectum eſt: preter id qđ neqꝫ locus ab ipſo explicatur: ſed a nobis intelligendus relinquitur: et tamen id verbuꝫ hunc ad ea que prius dicta ſunt habet relationẽ. Sed hec quidem parua ſunt. Qui vero circa finem error eſt magnus: cuꝫ dicat propter ipſius caliditateꝫ hoc idem euenire: nam manifeſte ad illud qđ antea dictum eſt: ſermo iſte refert. Dictum autem antea fuit q propter frigiditatem non concaleſcat: adeo vt ad hunc locum colligatur. Quare propter calorem oportet intelligere non concaleſcere: neqꝫ colligi in vaſis ſeminarijs ſemẽ. Hoc ait

Cõplexio calida ⁊ humida plimo ſemine ⁊ fecũdiſſimo abũdat.

TRANSLA.ANTIQVA

quidem eſſet dicere propter calorē: vel quodlibet aliud attinēs caliditati intendi vel incendi: nō ꝙ propter calorem non calefiat: vel ꝙ congregetur ad hunc locum.

¶ Aforiſmus. LXIII.

Vide 2° cōtl. caþ.3°.char. 165.col.1. ¶ Lac dare caput dolētibus malum eſt: malum ꝟo ꝛ febricitantibꝰ: ꝛ qbuſcūq; hypocūdria ſuſpenſa rugiūt: ꝛ ſiticuloſis. Malū ꝟo qbus fellei ſeceſſus: ꝛ in acutis febribus: ꝛ qbus ſanguis multa egeſtio facta eſt. Cōuenit ꝟo ptiſicis non valde febricitantibus. Vide.16.cōl. caþ.2°.char. 337.col.p°. Dare ꝟo ꝛ in febribus longis nullo p̄dictorum ſignorū p̄ſente: ꝛ extra rationē tabefactis.

Lac cito mutabile ē duabus de cauſis. ¶ Lac eſt vnū de cito mutabilibus: qḋ duabus de cauſis cito mutaṫ. Si enim calorem inueniat plus ꝙ̄ oporteat: cito in fumoſitatem ſe mutat: ſi minorē trāſduciṫ in acetoſitatē. Qḋ facile itelligiṫ ſi lac nouiter emulſū coquaṫ: aliudq; nō coctū diu reponaṫ: coctū.n.in fumoſitatē: nō coctū in acetoſitatē mutatur. Lac bñ digeſtū multum ꝛ bonū dat nutrimētum. Sed digerentibus ſm ꝙ cōuenit: lac multū ꝛ bonum nutrimentū facit: dū tamē excoquitur ꝛ digeritur inflatio ſub diaphragmate: ꝛ dolor in capite cōficiūtur: hec in ſanis lac agit. In infirmis aliter: quod experimētis didicimus: qualiter fit oportet intelligi: ſi enim facit ſanis inflationem hypocūdriorum ꝛ dolorem capitis: quāto magis faciet caput dolentibus et viſcerum inflationibus. ¶ Qꝛ autem quibuſcūq; hypocūdria ſuſpenſa dixit: bene ſubintulit: cū lac non noceat his locis: niſi quoquo mō hypocundria ſuſpenſa ſint ex apoſtematibus ſcilicet flegmone, heriſipila/ çimia/ vndimia/ ꝛ ſcliroſi: quibus omnibus attinet ꝙ ſuſpenſa ſint. ¶ Nocet etiam locorū rugitationibus: etiam ſi ſint ſine apoſtematibus: cum tamen rugitus nihil aliud ſit: ꝙ̄ quedam inflatio ꝛ ventoſitas quibus lac nocet: q͞a mutatur in acetoſitates et ventoſitates: aliquādo tamē damus in huiuſmodi infirmitatibus: ſi id cum ſale ꝛ melle excoquitur: ꝛ proficit/ quia ventres humectat. ¶ Nocet ſiticuloſis: quia in fumoſitates venit/ ſiue ſitis ſempiterna fuerit ꝛ naturalis/ ſeu tēporalis ꝛ accitalis. ¶ Nocet ꝛ felleo ſeceſſui: cum ſe det fumoſitati: ſimiliter cholericam vomētibus: qḋ fit: quia lac

TRADVC.LAVRENTIA

aliud iſtiuſmodi perpeti pre calore recta ratione quiſpiā dixerit. At nequaq̄ fouerim pre caliditate genitale ſeminiū humanitatis prorſus inopinatum ꝛ inſperabile eſt.

¶ Aforiſmus. LXIII.

¶ Lac febricitāti dari, aut caput dolēti, malū eſt: ꝛ qbus ilia ſuſpēſa murmurāt: ꝛ ijs qui ſitibūdi ſunt. Nocet etiā quibus per febres acutas bilioſe deiectiones prodeūt: ꝛ qbꝰ ſanguinis multi facta deiectio eſt. Competit tabidis: niſi admodum febriant: dandum etiam in febribus lōgis tuſſibūdis: ſi nec vllū ex predictis viget: ꝛ preter rationē eger abſumitur.

¶ Lac facile alteraṫ/ recipitq; duplicem mutationē: caliditate enim pleniore ſtatim fumigat: incertiore cito coaceſcit. Hoc autē incognoſcas licebit: partim igne elixo ſimul ex vberibus excidit: partim per ſe recōdito. Nam quoties elixaṫ fumigās abolet: vbi reponiṫ prorſus/ aut ocyus/ aut lentius coaceſcit. Inde in beneualētibus corpibus niſi p̄be ꝯcoquitur: ꝛ ſi coaceſcit: ꝛ ſi fumigat. In ventriculo enī frigidiore coaceſcit: in calidiore fumigat. At qui lac vt alimentū eſt: ita bonū ſuccū corpi prebet. Attamē dum cōcoquiṫ ſubleuat ilia: tentatq; caput: atq; he lactis geſtiones in ſanis. ¶ Porro functiones lactis ꝑ egros docet Hippoc. his ipſis corporibꝰ egris: cognita experimēto: ꝙ̄ vel citra rerū vſum ſunt protrita et vulgata cognituq; facilia. Quū enī cōſtet vt afferat capitis dolorē per inculpabilē ſanitatē: necnō ilia inflet ꝑfecto dilucet: vt ijs noceat qui iam capitis dolore vexantur/ aut ilia gerunt ſuſpēſa. Ceterum nō inſcite maluit ilia ſuſpēſa dicere ꝙ̄ ſufflata/ aut flatuoſa. Nō enim ijs ſolum lac officere aſſolet: ſed etiam ceteris oībus vtcūq; aliter ſuſpēſis tumidiſq; per inflāmationem/ aut ignem ſacrū/ aut duritiē/ aut molem: que tumoris inſtitutione cōſiſtit. Sed potiſſimū ſi abſceſſus nōdū eruptus infeſtet circa ilia nequaq̄ ſalutare lac eſt. Itaq; hec oīa noīe ſignificās vno dixit ilia ſuſpenſa. Preterea offendi docuit: ſi muſſitent ꝛ murmurēt: ac velut preſſa voce loquantur/ lactis ſorbitione. Diſſidētia inquam ab inflatis ac diſtētis: que etiā flatuoſa ꝛ ſpiritacea ſunt. Sꝫ

VERSIO LEONICENI.

Hoc aūt eſt aperte abſurdum: nam torreri/ aut aſſari/ aut tale aliquid ſemen pati propter calorem: rationē habet: non cōcaleſcere autem eſt oīno perabſurdum.

¶ Aforiſmus. LXIII.

¶ Lac dare caput dolētibus malū: malū ꝟo ꝛ febricitātibus: ꝛ qbꝰ ilia ſuſpēſa murmurāt: ꝛ ſiticuloſis. Malū aūt ꝛ qbꝰ in febribꝰ acutis bilioſe ſunt deiectiones: ꝛ quibus ſāguinis multi deiectio facta eſt. Cōuenit aūt, ꝛ tabidis dare qui nō valde multū febricitāt: ꝛ in febribus longis ꝛ paruis: ſi nullū ex ſupra dictis ſignis affuerit: et p̄ter rōnem ꝯſumptis.

¶ Qꝛ lac facile altereṫ: ꝛ ꝙ duplicem habeat alterationem: qm̄ pluri adhereat calori: ſtatim euaporās: qm̄ autē pauco/ cito aceſcens: tibi licet ꝑdiſcē: partim ſtatim cū ex mām̄is excidit ad ignē elixāri: ptim ipm iacere per ſeipm pmittēti. Nā elixato ad fumū euerſio fit: iacēti autē oīno aduenit acor/ vel citius/ vel tardius. Sic autē ꝛ in ſanis: ſi nō bñ cōcoquaṫ: in qbuſdam aceſcit: in qbuſdā aūt euaporat: in vētriculo qdē frigidiore aceſcit: in calidiore ꝟo euaporat. Lac ꝟo qḋ bñ cōcoquiṫ nutrit: ꝛ bonos facit humores: ꝛ dū ꝯcoquiṫ his pariter attollit ilia: ꝛ tangit caput. Hos effectꝰ et paſſiones in ſanis etiam videbis. ¶ Vero que egrotis accidūt: ꝑcurrit Hippo. que ſemꝑ qdem expiri volētibus manifeſtanṫ: ꝛ poſſunt etiā ante expiētiam cognoſci. Ubi enim in his qui integra ſanitate fruunṫ videmus lac capiti dolorē afferre: ꝛ iliū inflare: nihil mirū excogitanti: ꝙ his qui iam caput dolent: vel ſuſpēſa habent ilia ſit inimiciſſimū. Recte aūt dixit ilia ſuſpenſa: lꝫ dicere potuerit inflata ꝛ flatuoſa. Neq; enī hec ſola lac poteſt offendere: ſꝫ ꝛ alia oīa que ſunt quouiſmodo ſuſpēſa: ꝑpter aliquā talē: qualis eſt. Inflāmatio/ vel heriſipelas/ vel tumor preduruſ/ vel laxus paſſionē. Adhuc aūt magis ſi abſceſſus nōdum ſit in ilio diſruptꝰ: non eſt neq; his vtile lac. Hec itaq; oīa per vnū ꝟbū oſidit Hippocrates/ angens. Ilia ſuſpēſa. Nocere aūt ait: ꝛ murmurātibꝰ lac: que alia ſunt ab inflatis ꝛ diſtētis: flatuoſa qdē ac vētoſa: ꝛ hec ſunt. Maior itaq; offenſio ilijs diſtentis: minor ꝟo murmurātibus:

THEODORI traductio.

¶ Lac febricitāti dari/ aut caput dolenti malū ē: ꝛ ilia ſuſpēſa murmurāt: ꝛ his qui ſitibundi ſūt. Nocet ꝛ qbꝰ ꝑ febres acutas bilioſe deiectiōes ꝑdeūt: ꝛ qbꝰ ſanguis multi deiectio fcā ē. Cōpetit tabe ꝯfectis: niſi admodū febriāt. Dādū ē in febribus lōgis tuſſibūdis: ſi nec vllū ex ꝑdictis viget: et ꝑter rōnē eger cōſumitur.

Lac duplicē hꝫ ꝛ facilē alterationē.

TRANSLA. ANTIQVA

quia lac maxime ꝓpter calorē mu-
tatur in fumoſitatē. ¶ Conuenit pti-
ſicis in pulmone vulneratis cum di-
xit: ⁊ extra rationem tabefactis: nul-
lo predictorum ſignorum preſente.
Sed lac vniuerſaliter bonū eſſe di-
co indigentibus bono et facili nutri-
mento: quia cum dixit. Non febrici-
tantibus dignū eſt inueſtigari: qua-
re non validiſſime premitit. Opor-
tet ergo querere ſi poſſit dari febrici-
tantibus valde: qđ verbum non ne-
ceſſarium fuit: nos autē inſequemur
hoc cum tempus fuerit opportunū.
Mō breuiter diximus: ꝙ non opor-
tet dari valde febricitantibus. Mi-
ror tamen quare in diuturnis febri-
bus dari iubeatur: ⁊ cum ſupra dixe-
rit malum febricitantibus dari: qua-
re hic non valde febricitantibus da-
ri reperiꝫ: cum in aforiſmis non con-
ſuetudo fuerit: ſufficere eniꝫ poterat
qđ ſupra ſemel dixerit: ſꝫ cum in ver-
bis ſuis ſoleat eſſe breuis: non tamē
timenda repetere dubitauit.

TRADVC. LAVRENTIA.

ſunt. Sed maiorem noxam diſtenta
ilia: minorē murmurātia traxerint.
Attamē neqꝫ his ſalubris vtiliſqꝫ la-
ctis hauſtus cenſetur: ſiquidē in tali-
bus coaceſcit. Atqui ſerum lactis cō-
cinnatū ſale ⁊ melle ſepe dedimus
his magno ſucceſſu ſubducta aluo.
¶ Quinetiam ſitibūdis nocere lac
ait. Nam fumigat tātiſper ſiue ſitiāt
per naturā, ſeu ob aliquā cauſam ta-
les euaſerint. Nec ſecus hys qui deij-
ciunt biliosa lac effumigat: atqꝫ etiā
hys qui talia deuomūt. Lac enim (vt
in vniuerſum dicatur) ab oībus cau-
ſis calorificis alteraſcens ocyſſime
halat redditqꝫ nidorem. Igiť meri-
to nocet per febres acutas. Quocir-
ca ſemꝑ mihi viſa eſt verior hec le-
ctio: nocet etiā ꝗbus bilioſe deiectio-
nes ꝓdeunt: ⁊ hys qui acutis febribus
detinēťur. Non enim his vtriſqꝫ dū-
taxat: ſed alterutris priuatim officit,
atqꝫ incōmodat. Hos igitur affectus
lac mirum in modū ledit: ſequentes
adiutat: de ꝗbus Hippo. ita. ¶ Cō-
petit tabidis niſi admodum febriāt.
Eteniꝫ de tabidis ꝑmitus docet. In-
telligēdum ita vocari illos qui tabe
cōficiuntur. De hys ꝟo qui aliter cō-
ſumuntur poſt agit in hūc modum,
per febres lentiores. Ceteꝝ in omni-
bus qui lacte egent promiſcue cibus
requiriť boni ſucci: ⁊ qui ocyſſime di-
ducatur. Sed quā ob rem dicēs. Cō-
petit tabidis addidit: niſi admodum
febriant: nō parua mihi videtur cōſi-
deratione dignū. Etenim ſat fuerat
ſine verbo admodum dixiſſe ſentē-
tiam. Num igitur febriētibus lac cō-
ducit: ſed non competit admodū fe-
brientibus? An a quopiam poſt ad-
ditum eſt: quemadmodū alia mul-
ta. Sed hanc queſtionē celebraue-
rint quibus abunde: et ocij ⁊ verbo-
rū eſt. ¶ Illud obiter admonuiſſe
ſufficiet: non eſſe dandum lac hys qui
admodum febriant. Ceterum demi-
rari libet quo naꝫ modo definitis: hys
quibus lac competit addat: ſi nec vl-
lū ex predictis vrget. Id enim a do-
ctrina ſententiaria videri pōt ꝓxima-
xime alienum: alioqui perſpectum
exploratūqꝫ ex prelatis ꝗꝗ nō tra-
ditū dari oportere tabidis atqꝫ ex-
tenuatis magis ꝗ ratio poſtulat: ni-
ſi capitis dolor vrgeat, aut ilia tumo-
re ſublimēťur, aut deiectiones bilio-
ſe proueniant, aut aliud id genus in
eis infeſtet. Quid igiť ſibi voluit tra-
ctatus huius tam larga prolixitas.
An non ſimplici ratione, nec aſſidue
breuitate vtēdum. Sed quoties im-
mane ⁊ ingens imminet periculum:
ſentētia ſollicitius curioſiuſqꝫ expo-
ſita nequaꝗ

VERSIO LEONICENI.

tātibus: ſed tñ neqꝫ his eſt vtile lac.
Aceſcit. n. in ipſis. Serū tñ lactis ſa-
le: ⁊ melle cōdientes plurimis talib⁹
exhibuimus: et iuuantur citata ipſis
aluo. ¶ Et ſitiētibus malū inqt lac
eē. Supponit. n. in ipſis, ſiue nā ſitie-
rint, ſiue ex aliquo tēpore ſitis adue-
nerit. Et ꝗdem ꝗbus bilioſa deijciun-
tur: ⁊ in his eꝗdē dicerem lac euapo-
rare. Nō minus autē: ⁊ his qui talia
euomūt: nā in vniuerſum didicimus
ꝙ celerrime ab oībus cauſis calidis
lac ad fumoſum alterať. Rōnabili-
ter itaqꝫ his qui acute febricitant no-
cet: ⁊ mihi videtur ſermo melius in
hūc modū ſe hrē. Malum aūt ⁊ qui-
bus bilioſe deiectiōes: ⁊ acutis febri-
bus: neqꝫ enim vtriſqꝫ ſimul iunctis
tñmodo noxiū eſt lac: ſed ſeorſum
in alterutro. His igiť paſſionibus lac
plurimū aduerſať. Utile aūt eſt his
que ſequunť ab Hippocrate ſcripta:
in hūc modum. ¶ Cōuenit aūt tabi-
dis nō valde febricitātib⁹ dare. Nā
primū de tabidis facit mētionē. In-
telligēdum aūt eſt ipſum ita noīare
illos qui tabem ex vlcere pulmonis
patiunť. Naꝫ alios qui alia ex cauſa
ſunt extenuati: ipſe deinceps noīabit
in verbis illis: quoꝝ initiū eſt. Et in
febribus paruis. Cōe autē in oībus
qui lacte indigēt: ꝙ cibus bonū gene-
rās ſucci: ⁊ qui cito per venas diſtri-
buať illis eſt neceſſarius: neqꝫ mirādum
eſt ſi lac dicimus bonū ſuccū gñare:
cum ꝗd habeat flauoſum. Nam in
vniuerſum bonū ſuccum gñare dici-
mus: quecūqꝫ poſt coctionem ad bo-
nū humorē trāſmutanť: hoc eſt ad ſan-
guinē: hic enim humor eſt nob amī-
cus. ¶ Cur aūt cum dixiſſet Conue-
nit autem tabidis, adiecit: nō valde
multū febricitātibus, mihi videť di-
gnum inueſtigatione nō parua: nam
ſufficiebat ⁊ ſine valde, dicere. Nū-
quid ⁊ multū febricitātibus lac exhi-
bet: ſolis his qui valde multū febri-
citant haudquaꝗ exhibēs: an ab ali-
quo adiectū fuit ꝟbū, valde: ſicuti ⁊
pleraqꝫ alia. Hec itaqꝫ quiſpiaꝫ per
ocyum ingrat. Sciat autē, eam a no-
bis addiſcēs lac multum febricitāti-
bus dādum nō eſſe. Miror aūt quo
in illis in ꝗbus lac dari iubet adſcri-
pſit: nullo eoꝝ que prius dicta ꝑſen-
te: qđ fuit a breuitate aforiſtica alie-
nū: id enim erat ex his que prius di-
xerat cognitū etiā hoc nō adiecto: ꝙ
dādum eſt tabidis: ⁊ ꝑter rōnē exte-
nuatis lac: niſi caput doleat, aut iliū
intumuerit, aut bilioſe ſint deiectio-
nes, aut tale aliquid aliud ipſis adſit.
Uel non ſimpliciter: neqꝫ ſemꝑ ſer-
uare breuitatē videť Hippocrates:
ſed in ꝗb⁹

Que indigā-
tur bonū ſuc-
cū gñare.

¶ Quibus

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. LXIIII.

Vide.14.par.ca°.4°.doc.193.col.a°. ¶ Quibus tumores in vulneribꝰ apparent: nõ valde ſpaſmantur, neqꝫ inſaniunt. His ṽo non apparentibus repente: quibus quidẽ retro, ſpaſmi, ⁊ thetani fiunt. Quibus ṽo in priori parte: mania ⁊ dolor lateris acutus, aut empima, aut diſſinteria: ſi rubei fiunt tumores.

¶ Tumores intellexit omne apoſtema/vel groſſitiem in corpore preter naturam eminẽtem in quibus denotauit flegmonem: quem cum quidaꝫ acutum apoſtema ſoleant dicere: antiqui tamen oẽm calorem nimiũ/vel inciſionẽ: apoſtema vel tumor ſit ſiue non/flegmonem dicunt. ¶ Dicit ergo Hippocr. Si in vulneribus tumores.i.apoſtemata appareant non valde ſpaſmanẽ, neqꝫ iſaniũt. Spaſmantur ergo ⁊ inſaniunt aliquando: ſed tamen raro. Si autẽ apoſtema magnum ſit valde ⁊ peſſimitatẽ habens in ſe/neqꝫ ſubito appareat ⁊ retro fiat: ſpaſmum ⁊ thetanum ſignificari voluit: ꝙ retro dixit/dorſuꝫ intellexit. Si autem ante apparuerit: aliam paſſionem quam ſpaſmũ eſſe voluit: retro locus eſt neruoſus: ante ṽo venoſus ⁊ arterioſus. Cum ergo de vulneribus apoſtematis aliquid peſſimum ad aliqđ nobile membrũ venerit: ſi vulnera in neruoſis locis retro fiunt: neceſſe eſt ſpaſmum vel thetanum expectari: qꝛ he paſſiones ſunt neruoſoꝝ locoꝝ: ꝙ ſi ante ſint peſſima materia ad cerebrum aſcenderit fiet mania: ⁊ ſi ad pectus dolor ſit lateris acutus ⁊ plurimi fiũt inde empici. Si autem in inteſtina materia deſcendat: egeſtio fit ſanguis. Si tumores rubei ſint: ⁊ ſi ſubito euanuerint ſanguinis egeſtionem intellexit: que ſine vulneribus fit inteſtini: que paſſio ſepe contrahẽ vulnera in dorſo habentibus: vel ante in locis dorſo oppoſitis ⁊ ſubito retro ſe verterint: non tamen abſolute innuit quin manus ⁊ pedes poſſint intelligi: ſed cuꝫ in prora cruris nõ tãtuꝫ ſit lacertorum iunctoꝝ fortibus/vel magnis chordis: cõra tamen in genuuꝫ prora maximaꝫ chordam habeat: poſſibile eſt ſm colligantiam ſui ꝯtinuitatem pedes inde incurrere paſſioneꝫ ſpaſmi:

Pars poſterior. neruoſa anterior venoſa ⁊ arterioſa

Pedes poſſunt incurrẽ ſpaſmuꝫ ⁊ manꝰ.

TRADVC. LAVRENTIA

ſita nequaꝗ̃ pertimeſcit eadem iterum ⁊ ſepius percenſere.

¶ Aforiſmus. LXIIII.

¶ Quibus tumores in vlceribus apparẽt: ij nõ maxime cõuelluntẽ: neqꝫ inſaniũt. Sꝫ deletis tumoribus alijs derepente cõuulſiones pone ⁊ diſtentiones accidunt. Alijs ante iſania, aut lateris dolor acutꝰ ⁊ vomica, aut difficultas inteſtinorum: ſi tumores ſunt rubicundi.

¶ Moles ꝑter nãm oẽs Hippocrates appellat tumores comprehẽdẽs cũ eis.i.inflãmationes: quãꝗ̃ hociꝑm inflãmationis vocabulum maiores oẽs potius referrẽt ad inflãmina: tãẽ ꝯſiſterẽt citra moleꝫ. ¶ Eſt igiẽ ſnia talis. Quibus moles in vlceribꝰ ſupueniãt: ij nõ vſquequaꝗ̃ ꝯuellũtur/neqꝫ inſaniũt. Hoc aũt iſinuat: vt aliq ꝯuellanẽ/atqꝫ inſaniãt. Sꝫ perraro ita afficiũtur. Si tumores.i.admodũ inſignes/aut malefici accidũt. Si igitur aboleſcũt derepẽte tumores cõuulſiones ⁊ diſtẽtiones cõmittũt: quoties vlcera pone.i.a tergo infeſtant. Porro cetera deinceps traditur: ꝗ̃ ante effligãt accidẽ docuit. Nam poſteriora hoĩs neruacea ꝑmorã: ad ꝑcedẽtia ṽſum locata arteriacea ⁊ venulẽtiora hñtur. Si igitur ab exulceratis ſedibꝰ mã tumorifica ad locuꝫ quẽdam ꝑncipem remeet: in ꝑtibus gdeꝫ neruaceis pone cõuulſiones ac diſtẽtiones affligent. Ee enĩ ſunt neruoꝝ affectiones: ante ṽo ſi ad caput mã redũdet: iſania accidet. Lateris aũt dolor ſi mã vertiẽ in thoraceꝫ. Hi ꝑterea ſepenumero purulẽti redduntur: vbi nequaꝗ̃ diſcutiaẽ. Quinetiã difficultatẽ inteſtinorũ fore docuit per tumores rubicũdos: ſi derepente migratio accidit illam: ſcilꝫ difficultatẽ inteſtinorum dictitans: quã cruentã ⁊ ſanguineam nolamus. Que inquaꝫ cruoris ⁊ ſanguinis vacuatio per inteſtina citra exulcerationẽ exiſtit. Si igitur a tergo/aut ante ac prorſum ſpectantibus mẽbris tumores obliteranẽ: relatis affectibus ꝑhẽdi egrũ certuꝫ eſt. Verũ Hippocrates tamẽ haudquaꝗ̃ docuit verũ ageret de his partibus dũtaxat/an de cũctis ſimpliciter pariter intellectis cõprehenſiſqꝫ cruribus. Igiẽ in ꝗbus nequaꝗ̃ habenẽ ante/⁊ ꝗbus in priora ſpectãtibus

VERSIO LEONICENI.

ſed in ꝗbus magnũ aliqđ periculuꝫ imminet: ſi negligẽtius qđ ab ipſo docetur/audiatur: in his his, iterum repetere eadem non veretur.

¶ Aforiſmus. LXIIII.

¶ Quibꝰ tumores in vlceribꝰ apparẽt non ꝯuelluntẽ maxime: neqꝫ inſaniũt. Verũ his euaneſcẽtibus derepẽte quibuſdã a tergo ꝯuulſiones: ⁊ diſtentiones fiunt. Quibuſdaꝫ ante inſania, vel dolor lateris acutus, vel ſuppuratio, vel difficultas inteſtinorũ: ſi tumores ſunt rubicũdi.

¶ Oẽs preter nãm tumores Hippo. οἰδήματα.i.inflatiões nominat: ſub ꝗbus.vꝫ.etiam tumẽtes inflãmationes ꝯtinentur: ⁊ hociꝑm nomẽ inflãmationes antiq oẽs magis inflãmationibꝰ que ſine vllo ſunt tumore adaptabãt. ¶ Qđ igitur diciẽ: tale eſt. Quibꝰ tumores vlceribus adueniũt: nõ admodũ ꝯuelluntẽ: neqꝫ inſaniũt. Hoc aũt indicio eſt: ꝙ nõnulli gdeꝫ in ipſis ꝯuelluntẽ ⁊ inſaniũt: ſed raro hoc patiunẽ: quãdo videlꝫ magnitudinem effatu dignã: vel malignitatẽ aſſumpſerint. Si ṽo tumores derepente euaneſcãt/ꝯuulſiones/ac diſtẽtiones: quãdo in partibus retro: hoc eſt in dorſo vlcera fuerint. Que ṽo deinceps diciẽ: ſi in partibus anterioribus fuerint/ꝯſequi dicit. Poſteriora ſiquidem neruoſa ſunt: anteriora venoſa atqꝫ arterioſa. Qñ igitur ab vlceratis ꝑtibus humor: qui fecit tumorem ad aliquaꝫ partẽ ꝑncipalem ſe ꝯtulit: in ꝑtibus gdeꝫ retro neruoſis: ꝯuulſiones fient/ac diſtẽtiones. Nam he ſunt neruoꝝ paſſiones. In anterioribus ṽo inſania: ſi ferat ad caput. Lateris aũt dolor: ſi ad thoracem humor ꝯuertaẽ. Sepius ṽo ⁊ hi ſuppurant: ſi humor nõ diſſoluatur. Difficultateꝫ ṽo inteſtinoꝝ fore inquit: ſi tumoribus rubẽtibus conuerſio repẽte fiat: illaꝫ gdem inteſtinoꝝ difficultatẽ quam ſanguineam nominant: que eſt ſanguinis euacuatio per inteſtinuꝫ abſqꝫ exulceratione. ¶ Qđ igitur ſi vel in dorſo/vel in partibus anterioribus illi oppoſitis cõtigerit: aliquãdo tumores derepente euaneſcere: in tales egri incidũt paſſiones/nos vidimus. Non tamẽ ipſe nobis Hippoc. manifeſtauit: ſi de his partibus ſolis loquaẽ/an ſimpliciter de omnibus: ita ꝙ etiã mẽbra extrema hoc ſmone cõprehendanẽ. In ꝗbus itaqꝫ: neqꝫ ſunt in partibꝰ anterioribus muſculi:

THEODori traductio.

¶ Quibꝰ tumores in vulneribꝰ apparẽt: hi nõ maxime ꝯuelluntur/neqꝫ inſaniũt: ſꝫ deletis tumoribꝰ alijs derepente ꝯuulſiones a tergo et diſtẽtiones accidunt: alijs aũt inſania/aut lateris dolor acutꝰ ⁊ vomica/aut difficultas inteſtinoꝝ: ſi tumores ſunt rubicũdi.

TRANSLA. ANTIQVA

ſpaſmi: cauſa lacertorū in poſteriori parte coxe locatorum: cum lacerti illi ex maiori parte ſint carnoſi. Nō ergo ſpaſmus ex ſola retro cauſa naſcit: cum ſepe non ſoluꝫ in pedibus: ſed etiaꝫ in manibus eſſe videamus: que loca longe a nucha ſunt remota: ⁊ nerui manuum, ⁊ pedum a nucha procedūt: ⁊ dorſi ſimiliter.

Vide 4° col. cap. 4. char. 393. col. 3°. ⁊ char. 396. col. 3°.

℄ Aforiſmus. LXV.

℄ Si vulnerib⁹ malis ⁊ fortibus exiſtētibus tumor non appareat, magnū malum.

℄ Qd magnum dixit: vulneribus poteſt attinere, vel apoſtematibus, vel vtriſqꝫ. Hec peſſimitas tamen intendit ineſſe vulnerib⁹: que in fine ſunt lacertorū: vel eorum capitibus: maxime illis qui iuncti ſint neruis: ⁊ in extremitatib⁹ vicinis cordis. Si autem antea mala dixit apoſtemata ſubito non apparētia: itideꝫ hic omnia apoſtemata eē mala ex vulneribus malis aſſerit. Vulnerib⁹ enim huiuſmodi maxime cum non tumeant: ſi doluerint nō ſumus ſecuri: qn ad nobilia membra humores mali fluāt. Nā malos humores ad nobilia mēbra deſcendere certificant: cum dolores humores fluere portendāt. Cuꝫ ergo vulnus malitioſum eſt: natura quidem debilitatur: humores auteꝫ ſuperbiunt ⁊ diſtēperantur: ergo niſi ad vulnus fluxerit: quod ex tumore quidem certificatur per totū corpus diffuſi: ſpaſmos, et thetanos, et maniam faciunt.

Dolor in vulnere tumore nō apparente humores ad nobilia fluere portēdit.

℄ Aforiſmus. LXVI.

℄ Laxa quidem bona, cruda mala.

℄ Laxa qdē

TRADVC. LAVRENTIA.

tibus muſculi in tendones deſinētes firmiores. Sed ex feminibus ante, ⁊ ad qđ eſt impetus maximꝫ tendoneꝫ pvidemus. Cui cōſenſus ⁊ velut cuiuſdā ꝯſpirationis ratione potius comitatur cōuulſio ꝙ̄ cuiuis muſculo qui ex tibys retro ſit poſit⁹. Oēs enim carnoſi viſuntur. Quā ob rem nō rata ⁊ iuſta ſentētia videt memorata in vniuerſum: vt vlcerib⁹ a tergo: dūtaxat cōuulſiones ſequantur. Sed cōſtat vt id magna ex pte eueniat non ſolum in cruribus: ſed etiaꝫ manibus: forſitan, quia tales partes directo vigore ad dorſaleꝫ medullā verſus porrigūtur. At cum hac nerui crurum et ſpinales muſculi annectuntur, continenturqꝫ.

℄ Aforiſmus. LXV.

℄ Si in vulnerib⁹ validis: ⁊ prauis moles non apparet, magna eſt noxa.

℄ Pōt verbo noxa in calce ſententie pdito copulari adiūgiqꝫ verbū magna. Pōt ⁊ parti ppenſionis primarie. Talis eniꝫ ſentētia euadet. Si in vulneribus validis et prauis moles nō apparet noxa eſt magna. Porro de vtriſqꝫ promiſcue verbū magna afferas licebit: perinde vt ſi ita dixeris. Si in vulneribus validis ⁊ prauis moles magna non apparet noxa eſt magna. Sꝫ verior ⁊ iuſtior lectio de tribus meo qdeꝫ aio talis eſt. Si in vulneribus validis ⁊ prauis moles nō apparet, noxa eſt magna. Nā ſupra diximus ita appellari molem ſeu tumorē oēm pter nām. ℄ Ceterum credi par eſt praua nominitari vulnera: ea que per initiū originēqꝫ muſculoꝝ ⁊ potiſſimū neruoꝝ inſtitutione ꝯſiſtētiū, aut exitū accidunt. Nam de initio muſculoꝝ ſeſe nerui iſinnant: de exitu tēdones exoriunt. Igit quēadmoduꝫ pauloante culpauit tumores qui derepēte obliterantur: ita nūc damnat eos qui nullo pacto vulnerib⁹ prauis ſupueniunt. Et eniꝫ ſuſpicari lꝫ auerti mām in ſedē ꝑncipeꝫ que vulnerib⁹ decūbē aſſolet. Potiſſimuꝫ id vr accidē per illa vulnera in qbus dolor infeſtat, pindeqꝫ pꝛius decūbēte mā ſiſtitur hec a medicis admodū refrigerātibus ⁊ acerbis medicamētis: velut cōtra ſi ſine dolore ifeſtāt nequaꝙ̄ cient fluctionē. Porro neruoſe partes potiſſimū vexant dolore: qb⁹ inꝙ̄ calefaciētib⁹ ⁊ reſiccātib⁹ ſbſidys medemur.

℄ Aforiſmus. LXVI.

℄ Tumor mollis ⁊ cedēs bonus eſt, crudus malus.

℄ Hec ppōſio

VERSIO LEONICENI.

bus muſculi in chordas validas deſinentes. In coxa ꝟo in partibus genu anterioribus magnam videmus chordam: in qua per cōpatiendi rationem: rationabile magis fieri conuulſionem: ꝙ̄ in aliquo muſculorū: qui ſunt in partibus coxe poſterioribus. Sunt enim oēs carnoſe. Quare nō verum videretur id qđ vniuerſaliter dicitur: ꝙ ex partibus tm̄ poſterioribus accidūt cōuulſiones. Videtur qdeꝫ magna ex parte id fieri: nō in cruribus ſolis: ſed etiam in manibus: forte quoniaꝫ he partes omnes e directo ſunt dorſalis medulle. Naſcuntur autem ab hac: ⁊ membrorūꝫ extremorum nerui: ⁊ dorſalium muſculorum.

THEOdori traductio.

℄ Aforiſmus. LXV.

℄ Si in vulneribus fortibus: ⁊ prauis tumor nō appareat, ingens malum.

℄ Si in vulneribus validis ⁊ prauis tumor nō appareat, malūꝫ eſt magnum.

℄ Pōt qdem ⁊ vltimo ꝟbo aforiſmi malū adiūgi ingēs. Pōt aūt ⁊ priori pti aforiſmi. Fiet. n. ſermo talis. vulneribus prauis exiſtib⁹: ſi tumor nō appareat: ingēs eſt malum. vel talis: vulnerib⁹ prauis exiſtibus: ſi tumor ingens nō appareat maluꝫ. Cōtingit aūt ⁊ ꝟbuꝫ ingēs cōiter dici: ac ſi ita dixiſſet. Si vulnerib⁹ prauis exiſtibus tumor ingēs nō appareat: ingēs eſt malū. Melior ꝟo ex tribus ſmonib⁹ meo iudicio eſt talis. Si vulneribus prauis exiſtib⁹ tumor nō appareat, malū eſt ingēs. Diciꝫ aūt ⁊ antea eſt: ꝙ tumor gēalr̄ dr̄ de oīb⁹ tumoribus pter nām. ℄ Vulnera aūt praua dici exiſtimādum eſt que ſunt in capitib⁹, aut finibus muſculorū: et maxime neruoſoꝝ. Nā in capitibus muſculoꝝ, muſculis nerui adnaſcūtur: ex finibus autē chorde oriuntur. Sicuti igit paulo prius dānabat oēs tumores derepente tumeſcentes: ita nūc illos: qui neqꝫ omnino aduenīūt vulneribus prauis. Nam ⁊ in his ſuſpicādū ne humores ad vulnera defluentes: ad ptes principaliores trāſmutētur. Et hoc in illis ꝑſertim fieri vulneribus eſt exiſtimāduꝫ: in qbus adeſt qdem dolor: ⁊ ꝓpter ipm̄ oino aliqd influit. A medicis aūt reꝓmit cum valde infrigidātib⁹, aut adſtringētibus, medicamētis: ſicuti ſi dolor abſit: neqꝫ fluctio mouet. Maxime aūt dolores patiuntur partes neruoſe: que medicinas calefacientes, atqꝫ exiccantes deſiderant.

Vulnera ſcꝫ capitib⁹ muſculorum praua ſunt.

THEOdori traductio.

℄ Aforiſmus. LXVI.

℄ Molles boni: crudi vero mali.

℄ Vuln⁹ molle ⁊ cedēs bonū ē: crudū ⁊ renitēſ malū.

℄ Hic ſmo

TRANSLA. ANTIQVA

Laxa quidem ⁊ fluentia vulnera bona ſunt: cruda vero dura et indigeſta mala. In his autem vulneribus medici multum falluntur ſtringẽtes fluentia frigida ⁊ ſicca: ⁊ ſtiptica medicina. Dolor autem fit ex locis nervoſis: vnde ⁊ medicina calefactoria eſt exhibenda.

Aforiſmus. LXVII.

Vide p° cõn. c. 10. char. 21. col. 2. et char. 24. colũ. 4°. ⁊ li° 6. ca. 1. char. 114. colũ. 2°. ⁊ 15. c. 6. char. 320. colũ. 2°. Et vide Ga. li° de ſõmno, ſõmno. 2. c. 7.

Poſteriora capitis dolentia: in fronte recta vena inciſa iuvat.

Nõ ſolũ itẽdit purgatiões de locis īfirmis: ſed mãz p pteẽ oppoſitã ſatagit exhibe: qð ex ɔ̃rio fit. Si ḡ in latitudinẽ fuerit a dextra in ſiniſtrã: vel a ſiniſtra in dextraz fieri innuit: qꝫ ſi in pfunditate fuerit anteriora retro: poſteriora aũ medicari opꝫ. vñ Hipp. Poſteriora capitis dolẽtia: recta vena inciſa iuvat. Nos autẽ multotiẽs ſanavimus inde oculoꝝ dolores: ſi abũdãt humores lõgo tpe effluẽtes cuꝫ ſcarificatione in poſteriori pte. i. ſu cranei poſterioris ſũmitate.

Vide 2° cõn. c. 1. char. 27. col. 4°.

Aforiſmus. LXVIII.

Vide 18° pti. cap. 3° char. 370. col. 4°.

Rigores mulieribus incipiũt ex lumbis magis: ⁊ per dorſum ad caput: ⁊ viris retro magis q̃ in priori parte corporis: veluti cubitoꝝ, coxaruꝫ. Et ppter cutem rarã: declarat vero pilus.

Rigor cuꝫ frigore ſenſualiter incipit: rigor vero ex dorſo ſolet eẽ maior ⁊ venit magis ſubito: bene ergo dixit rigorem ab his locis incipere: ⁊ maxime mulierib⁹: cum frigidiores ſint maſculis. Rigorem autem illum neceſſe eſt pertingere ad nervoꝝ initium: qð in capite eſſe ɔſtat. Nucha vero cum ſit in dorſo: neceſſe eſt inde pati: ⁊ poſt cerebrum per eam a quo nucha pcedit: ⁊ exordium ſumit: que quia eſt mollior ad mutãdum eſt facilior. Anterior pars corporis nõ rigeſcit: cum complexio ſua rarior ſit: et inde ſit calidior teſtantur hoc pili exeuntes: quoꝝ gñationem in libris de cõplexionibus ſufficienter explanavi. Pili autem raritatẽ declarant, raritas caliditatem.

Aforiſmus. LXIX.

Vide p° cõn. c. 6. char. 11. col. 1. ⁊ char. 16. col. 4°.

A quartanis habiti, nõ valde a ſpaſmis apprehenduntur. Si vero apprehendantur prius ⁊ ſuperveniat quartana, ſolvuntur.

Spaſmus

TRADVC. LAVRENTIA

Hec perpẽſio pars eſt ſuperioris: qua docet vt oẽs tumores molles et cedentes boni ſint. Cõtra/p̃trarii. Igitur pprie molli obverſaf durũ ⁊ renitens. Sed Hippo. cum crudũ appellavit. Nã fieri minime poteſt: vt moles renitaf: ſi natura decũbentes eo ſuccos naviter concoquit.

Aforiſmus. LXVII.

Dolẽti partẽ capitis poſteriorem: frõtis venam ſubrectam ſecuiſſe, prodeſt.

Non ſoluꝫ vacuare mãm Hippocrates: ſed etiã avertere docet. Avertitur autẽ in adverſas ſedes per longum inquã ſurſum deorſum: per latũ hincinde: id eſt dextrorſum levorſum: per altuꝫ vltro cito. Nũc igitur ex dolore partis cerebri poſterioris cuꝫ averſione ex frõte vacuatio fiet: quomodo in dolore partis poris per occipitiuꝫ. Ita ergo oculoꝝ diutinas fluctiones ſepenũo curavimus per occipitiũ miſſo ſanguine ſimul cum vſu cucurbitule.

Aforiſmus. LXVIII.

Mulierib⁹ rigores incohoã tur a lũbis: ⁊ p dorſuꝫ ad caput deveniũt. Viris etiaꝫ in pte poſteriore corpis potius q̃ de priore. Verbi grã. cubitoꝝ, aut femoꝝ. Cutis etiam rara eſt: qð pilus declarat.

Rigores omnes cum quodã ſenſili frigore incohoãtur. At dorſum propenſius non ſolum inalget: ſed etiaꝫ frigus perſentit. Quam ob rem merito rigores inde incohoantur: ⁊ item ocyus mulieribus accidunt: ga femina natura frigidior ⁊ imbecillior eſt. Ceteruꝫ hinc remeat incipiens rigor ad fontem ⁊ initiuꝫ nervoꝝ caputqꝫ ocyſſime cõtracta labe per dorſalez medullam: ſiquidẽ hec quoqꝫ velut cerebruꝫ ex natura frigorifica cenſetur: ⁊ ob ſubſtãtie mollitudinez facile patitur. At vero de partibus prioribus nequaq̃ incohoanẽ rigores: vt q̃bus ſit natura calidior q̃ poſtremis. Huius autez rei indicium ſtatuit cutis relaxationem: ⁊ huius ipſius rurſum piloꝝ copiam. Sed de piloꝝ fabrica libro de temperamẽtis abunde diſſinitum iam eſt.

Aforiſmus. LXIX.

Qui a quartanis capiũtur non admoduꝫ convulſionibus capiunẽ. Et ſi antea prehendebantur: quartana ſupveniente liberantur.

Cõvulſio

VERSIO LEONICENI.

Hic ſermo pars eſt aı̃rie: docente Hippoc. oẽs tumores q̃cũqꝫ molles ſunt optimos eſſe: ɔ̃rios vero pravos. Prop̃e igit̃ molli opponit̃ durũ: atqꝫ renitẽs. Hippo. vero crudũ ipm noiavit. Neqꝫ eniꝫ fieri põt: vt ſit tumor renitẽs hñ ɔcoquente mẽbri natura humores ad ipm cõfluentes.

Aforiſmus. LXVII.

Dolẽti partem capitis poſteriorem: in fronte recta vena inciſa, prodeſt.

Nõ ſolum ſtudet Hippocr. vbi ſit opus evãare: ſed cuꝫ averſione. Averſio aũt ad ɔ̃ria fit. Scðm lõgitudinẽ qdẽ ſupra/infraqꝫ. Scðm latitudinẽ vero hinc ⁊ inde: h eſt a dextris ⁊ a ſiniſtris. Scðm pfundũ vero ante ⁊ retro. In dolorib⁹ itaqꝫ ptis capitis poſterioris cũ averſione evãatio ex frõte fiet. Sicuti ⁊ in anteriorib⁹: ea que ſm occiput. Sic itaqꝫ diuturne oculorũ fluctiones ſepius ſanate ſunt: ex partib⁹ ſm occiput ſanguine miſſo: vna cum cucurbitule vſu.

Aforiſmus. LXVIII.

Rigores incipiũt: mulieribus qdem ex lũbis magis: ⁊ per dorſum ad caput: ſꝫ ⁊ viris parte corporis poſteriore magis: q̃ anteriore veluti femoruꝫ, cubiti. Sed ⁊ cutis rara: indicio aũt eſt pilus.

Rigores oẽs incipiũt qdẽ cuꝫ ſenſibili frigore. Paratiores aũt non ſolum ad ſuſcipiẽdã: ſed etiã ſentiẽdaꝫ frigiditatẽ ſunt dorſi ptes. Quare nõ abſqꝫ rõne: hinc rigores incohoant: et hi citius fiũt mulieribus: qꝛ femina eſt nã frigidior: atqꝫ imbecillior. Recurrit aũt hinc rigor incipiẽs ad principium nervoꝝ. ſ. caput: celerrima facta per ſpiritalẽ medullaꝫ cõpaſſione: quoniã ⁊ ipa natura frigida eſt: ſicuti ⁊ cerebrum: ⁊ propter ſubſtãtie mollitieꝫ: ſimiliter facile alterationẽ ſuſcipiens. Ex partibus autẽ anterioribus rigores nõ incohoant: quoniã calidiorez habẽt q̃ partes poſteriores tẽperaturã: ⁊ hoꝝ argumẽtuꝫ ſumit ex cutis raritate: huius vero ipſius rurſus ex piloꝝ multitudine. Dictũ aũt a me eſt de gñatione piloꝝ ſufficienter in cõmẽtariis de tẽpaturis.

Aforiſmus. LXIX.

A quartanis capti non admodum a cõvulſionibus capiuntur. Si vero prius capiãtur ⁊ quartana ſupervenerit liberantur.

Que qdẽ

THEODORI TRADUCTIO.

Dolẽti ptẽ capitis poſteriorez: frõtis venã ſurrectam inciduiſſe, prodeſt.

THEODORI TRADUCTIO.

Mulierib⁹ rigores icohoant a lũbis: ⁊ p dorſum ad caput deveniunt: viris etiã in parte poſteriore corpis potius q̃ de priore. Verbi grã. cubitoꝝ aut femoruꝫ. Cutis ⁊ rara eſt: qð pilus declarat.

Partes dorſi paratiores ſunt ad ſuſcipiẽduꝫ ⁊ ſentiẽdum frigiditateꝫ.

THEODORI TRADUCTIO.

Qui a q̃rtanis capiunẽ nõ admoduꝫ cõvulſionib⁹ capiũtur: ⁊ ſi antea capiebãtur: quartana ſupveniẽte liberãẽ.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Spaſmus ex inanitiõe acutiſſimꝰ ẽ ⁊ mortalis: ꝙ ſi ex plenitudine nervoſorum mẽbrorum contingit: ſicut in epilepticis et ſimilibus aliqñ non acutus, neqꝫ moleſtus: ſicut poſt erit: quẽ Hippocꝰ. hic intẽdit: ⁊ huic quartana ſupervenieus venire non pmittit, cum diſſoluens: qui etiaꝫ iam ſupervenit. Cuius medicandi duo ſunt modi: cuꝫ purgationibus vel coctionibusque vtraqꝫ in quartanis conſiderantur: purgatio enim cuꝫ rigore: coctio vero fit cum calore.

Duo modi medicandi ſpaſmuꝫ de replone.

¶ Aforiſmus. LXX.

¶ Quibus circũtenditur cutis dura ⁊ ſicca: ſine ſudore finient. Quibꝰ vero laxa ⁊ rara: cum ſudore finient.

Vide. 16. colũ. ca° p°. char. 323. col. 2°. ⁊ char. 330. colũ. 4°.

¶ Propinqui morti cutis dure, ſicce ⁊ extenſe morituri ſunt ſine ſudore: rare vero ⁊ laxe cum ſudore. Prius fit inde: quia omni carent humiditate: vel ſi quam habent nõ habent in cute. Secũdum: quia multaꝫ etiam habent illam intra cutem.

¶ Aforiſmus. LXXI.

¶ Icterici non valde fiunt inflati.

Vide 7° pãr. cap. 2. char. 851. col. 3. in fine.

¶ Quod Hippocꝰ. hic intendit: oportet animaduerti. Ventoſitas enim coadunata in corpore ſupra exiens cuꝫ eructuatiõe, vel infra ſuo modo, vel permanens intus generat vẽtris extenſionem: aliquando ex defectione viſcerum: aliquando ex adunatione flegmatum. Huic ventoſitati icterici ſunt cõtrarij: quia ſunt cholerici. Si autem icterici ventoſitatem habent: non tamen erit magna: cum magnus calor eam diſſoluat.

¶ Explicit Liber quintus aforiſmorum Hippocꝰ. ſm antiquam tranſlationem.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Convulſio ſi a vacuatione eſt acutiſſima eſt: ⁊ maxime exitioſa. Si de repletione partiuꝫ nervoſarũ: qualis comitialis habetur nec acuta eſt, nec eque ꝙ illa periculoſa. Nunc igitur Hippocrates huius cõmeminit. Etenĩ iteratio ⁊ cõgeminatio verbi capiuntur tẽporis intercapedinem indicat. Igitur hanc cõvulſionem non ſolum fore nõ patitur quartana: ſed etiam ſi anteceſſerit ſoluit. Signitur glutinoſo et pituitoſo ſucco depacto nervaceis partibus. At cum dupliciter eiuſmodi ſuccis occurramus excutiẽdo ⁊ ꝯcoquendo: quartane morbus vtroqꝫ modo pro remedio morbi eſt. Etenĩ rigores negocio ac turbatione diſcutit ſuccũ pituitoſiorem. Cõcoquit rõne caliditatis: que rigorem aſſequitur febrilem.

¶ Aforiſmus. LXX.

¶ Quoꝝ cutis obtẽdit̃ ſqualida ⁊ ſicca: iĵs ſine ſudore moriunt̃. Cõtra quoꝝ cutis laxa ſolutaqꝫ ẽ: iĵ obeũt cuꝫ ſudore.

¶ Si qbus moriẽdũ eſt cutis obducitur ſqualida, dura, ſicca, intẽta: iĵ ſine ſudore intereunt. Quibus contra rara, laxa, mollis obvoluitur: iĵ cum ſudore amoriũtur. Prioribus enim aut nullo pacto, aut non in cute madoꝛ ineſt, ꝑximis in cute ineſt.

¶ Aforiſmus. LXXI.

¶ Qui regio laborant: iĵ non admodum inflantur.

¶ Inflari dicit eos qui flatuoſe materie copiam in ventriculo colligunt. Hec enim ructu flatuve excernitur: aut manens eaꝫ partẽ diſtendit. Accidit hoc interdum ob ventris infirmitateꝫ debilitatẽqꝫ: nõnunꝙ ob pituitoſam frigidãqꝫ materiam. Sed pituitoſa materia contra regium eſt queꝫ bilis cõmittit. Ita nunꝙ ex natura ſucci ſuperantis arquati inflantur. At vero fieri poteſt vt imbecillitate partium inflentur: ⁊ ob id adiecit ſententiole verbum non admodum: interpellans negationis perpetuitatem: oſtendenſqꝫ eam rem fieri magna ex parte: ꝓpterea ꝙ arquati ſedes ventris infirmas non admoduꝫ habent.

¶ Finis libri quinti in ſnĩaꝝ Hippo. ſm traductionẽ Laurentiani.

VERSIO LEONICENI.

¶ Que quidẽ fit ex exiatione convulſio, acutiſſima eſt ⁊ pernicioſiſſima: que vero ex repletione partiũ nervoſarũ qualis in morbo comitiali: neqꝫ acutiſſima: neqꝫ ſimiliter periculoſa. Meminit aũt Hippocrates nũc nõ de tali cõvulſione: nam verba, capti ⁊ capiũtur: lõgitudinẽ tẽporis oſtendunt. Hanc itaqꝫ cõvulſioneꝫ quartana non ſolũ prohibet fieri: veruꝫ ſi fieri anticipaverit ſoluit. Fit autẽ ab humoribus lentis: ac pituitoſis qui partibus nervoſis inferti ſunt. Cum vero horũ humoꝝ duplex ſanatio ſit: excretio: ſcilꝫ et coctio: ambas habet quartana: excretioneꝫ quidẽ ex rigore: hec enim ſola agitatio ſufficiens eſt craſſum excernere humorem: coctionem vero caloris febrilis rõne qui rigorem conſequitur.

Humoꝝ ptibus nervoſis inſertorũ duplˣ eſt ſanatio.

¶ Aforiſmus. LXX.

¶ Quibꝰ cutes circũtendunt̃ aride: ⁊ ſicce: ſine ſudore moriunt̃. Quibus vero laxe, ⁊ rare: cum ſudore moriunt̃.

THEOdori traductio.

¶ Quoꝝ cutis obtẽditur ſqualida ⁊ ſicca: hi ſine ſudore moriuntur. Cõtra quoꝝ cutis laxa ſolutaqꝫ ẽ: hi obeunt cũ ſudore.

¶ Morituri: qui qdeꝫ ſqualidas, duras, ⁊ ſiccas habẽt cutes, ⁊ extẽtas, ſine ſudore moriũtur. Quãdo vero contraria, laxa: videlicet, et mollia, ⁊ rara: cum ſudore moriunt̃. Prioribus ſiquidem, vel humiditas oĩno deeſt, vel cuti: aliĵs vero ineſt ex cuti.

¶ Aforiſmus. LXXI.

¶ Qui regio morbo laborãt: non multuꝫ ventoſi ſunt.

THEOdori traductio.

¶ Qui regio laborãt, hi nõ admodũ inflantur.

¶ Ventoſos ab ipſo nũc dici eſt exiſtimãdum illos: qui in vẽtre colligũt multitudinem venti flatuoſi: qui vel per ructus, vel flatus excernitur, vel remanet ⁊ extẽdit que inibi ſunt. Fit autem hoc nõnunꝙ quidem ob debilitatem: ⁊ partium ad ventrem attinentiuꝫ imbecillitatem. Nõnunꝙ vero ex pituitoſo et frigido humore. Hi itaqꝫ qui propter pituitoſuꝫ humorem ventoſi ſunt: cõtrarij ſunt regio morbo laborantibus: qui ex bile accidit. Quare hi nunꝙ ob humoris exuperãtis naturã ventoſi fierẽt. Cõtingit autẽꝫ ipſos: ob partiũ imbecillitatẽ fieri aliquãdo ventoſos. Quare ſermoni adiecit, non admodũ: cõtinuũ quidẽ negationi adimẽs. Oſtẽdens autẽꝫ maiori ex parte qꝺ prius dixerat fieri. Neqꝫ enim admodum invenire cõtingit regio morbo laborantes habere partiũ ad vẽtrem attinentium imbecillitatem.

¶ Explicit liber quintus afoꝛ. Hippo. ſm verſionem Leoniceni.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Gal. Pergameni in Hippocratis afoꝛ. Liber ſextus ſm antiquā Cōſtantini africani tranſlationem.

¶ Afoꝛiſmus. I.

Vide 6° cōd. ca° 2°. char. 117. col. 4°.

In diuturnis lienterijs oxyremia ſuperueniens prius non exiſtēs, ſignū bonum.

Lienteria eſt velox exitus cibi ⁊ potus in eiſdē qualitatibus qbus comeſta ſunt: que aliter breuius diffiniri pōt. ¶ Lienteria enim nihil aliud eſt q̄ ciboꝝ indigeſtio: quibus egredientibus nulla mutatio digeſtiue v̄tutis in eis inueniatur in coloꝛe/liquoꝛe/odoꝛe: imo in nulla qualitate.

Lienteria qd ſit: ⁊ occaſio eius.

Beleni diffiniunt lenitatem inteſtini: quibus ex verbis intellexiſſe videntur: quia ex lenitate inteſtini huiuſmodi patiuntur: nam ex nimia lenitate: neq3 retinent: neq3 reſtringunt comeſta ⁊ bibita. ſtomachus ergo ⁊ inteſtina quicqd retinēt/ ſua aſperitate retinēt tm̄. Conſtat igitur q ex lenitate patiunt. Sed cum antiqui laudabiliter nomina impoſuerint: in hoc autem non ſunt effectū di ignorantes cōtentiue v̄tutis actiones: cuius natura eſt amplecti ⁊ tenere recepta: ⁊ digeſta mittere ad inferioꝛa. Sicut autem veſica in ſtrāguria non tādiu retinet vrinam quoad digerat: ſed vel propter grauitatem ſui: vel ꝓpter acumen mittit eam foras: ſic cibi ⁊ potus a ventre emittuntur: quod cōmune eſt omnibus egredientibus: q ſi beleni ita intellexiſſent: nec ſic diffiniſſent: ſed ſtomachi ⁊ inteſtinoꝛum defectionem cum comeſta ſtomachum grauent et inteſtina. Quādoq3 autem fit ex ſuperficie excoꝛiata in interioꝛibus ſtomachi: ex humoꝛibus acutis: non tamen multum defecta v̄tute ſtomachi: ⁊ quantum neceſſe eſt deficere: cibus enim cum ad ea loca deuenit ⁊ nocent: eo q pungit non potuit retineri: tūc neceſſe eſt q exeat ſine aliqua digōne: ſz appareant quedam acuta ⁊ pungitiua: qđ autē ex lenitate ſtomachi et inteſtinoꝛuz eſt ſine aliqua ſignificatione pungitiua exit. ¶ Differūt autem vtraq3: quia excoꝛiatio humoꝛibus quieſcentibus ⁊ finitis: cito ſanatur cū3 cibarijs ſtipticis: ſed ſi diu ꝑmaneant ad egeſtiones ſanici ſe mutant. Sed defectio ꝯtentiue virtutis eſt ex mala complexione: que ſi perfecte illi membro dominet dure ſanat: aliqſi

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Galeni in ſentētias Hippocratis Liber Sextus interprete Laurentio laurētiano Floꝛentino.

¶ Afoꝛiſmus. I.

In longis leuitatibus iteſtinoꝛū, ructus acidus ſuperueniens qui non extitit prius, ſignū eſt bonum.

Leuitas iteſtinoꝛū ꝓna ⁊ vergens ſecretio eſt cibi potuſq3 q ſſtis ingeſto deijciat. Sed ꝓciſius q̄ſpiā3 finiet vt ſit ꝯcoctionis ꝓuatio: quoties nec coloꝛe nec craſſamēto/aut odoꝛe/aut in totū qua alia q̄litate cibaria in vētriculo cōmutētur. Ceteꝝ affectū ita vocauerūt exiſtimātes: q3 qui principes addiderūt nūcupamēta leuitatē eē iīme faciei iteſtinoꝝ: ob quā nō poſſent ꝯtinere abligurita cibaria que inq̄3 retentari aſperdine nā voluit. Sz quū in multis alijs merito demirari ſit eos qui ꝓmi noīa reb9 dederūt: cū nō tn̄ inditā recipio nomēclaturam de leuitatib9 iteſtinoꝝ. Nā ignoraſſe viſunt offim hūi vētriculi: vt cōmunita aliquādiu cibaria ſtipet moꝝ in ſecretionez expellat deoꝛſū3 Vtuꝝ: quō ſiūt ſtillicidia vrīne: ſi veſica nequaq̄3 patiatur colligi vrinā: ſz ſtatim vtpote moꝛdicātē/aut grauātez excutiat. Pari mō vel aluus reſoluit ꝓpatim. Ec enim cōes ſecretiōis cuiuſq3 cauſe itelligūtur. Quas ſi ij qui ꝓmi9 affectiōis vocabulū ꝓtulerūt exploꝛatas meditataſq3 habuiſſent medice rei ſtudētes reiecta de leuitate iteſtinoꝝ ſuſpitione magis toti9 vētris ⁊ iteſtinoꝝ ꝯue piſſent debilitatē. Etenim tales ꝑtes grauate ob ingeſta cibaria ⁊ in vētrē cōcluſa ꝓpe diſcutiūt. Quinetiā fieri pōt vt ob edacē ſuccū exulceratiōez trahāt ſūmotenus q̄3 q̄3 vires nō admodū deſint. Tātiſper eni3 ꝑtes ob exulcerationis tediū affecte excutiūt ⁊ a ſemet ocyſſime amouēt. Cūq3 id ꝑ oēs accidat ꝑtes citatius ſecreta cibaria nullū ꝯcoctionis veſtigiū recipiūt. Sz ꝑ hūc iteſtinoꝝ leuoꝛē ſenſio q̄dā ꝑemptoꝛie/atq3 edacis mōe ꝯcinnat: per ea3 Vo quā fecit debilitas vētriculi ⁊ inteſtinoꝝ citra oēm anxiū triſtēq3 ſenſum deiectio ſeqt. Ceteꝝ ꝑ plurimū diſſident relate leuitates inteſtinoꝝ: nā3 ſi vitioſi ſucci acroꝛe tot9 vētriculus decerpit: ⁊ itē iteſtina eſculētis ⁊ poculētis acerbis ocyſſime tollit: q ſi diuti9 imoꝛet in difficultatē Vtit iteſtinoꝝ. Poꝛro ſi ob inualētiā

VERSIO LEONICENI.

¶ Galeni in Sextum afoꝛiſmoꝛu3 Hippocratis interprete Nicolao Leoniceno Vicentino.

¶ Afoꝛiſmus. I.

In longis leuitatibus inteſtinoꝛum: ſi ruct9 acidus fiat qui prius non erat, ſignum bonum.

Leuitas inteſtinoꝛū eſt velox exit9 eoꝛū que comedunt/atq3 bibunt: que talia deijciūtur: qualia fuere deuoꝛata. Siqs Vo vellet breuioꝛē afferre diffōnē: diceret eſſe carētiā coctionis: cū neq3 ſm ꝯſiſtētiā: neq3 ſm coloꝛē/vel odoꝛē/ vel vllā oīno q̄litatē: in vētriculo facta fuerit mutatio ciboꝝ. Tale autez nomē hec paſſio ſoꝛtita eſt exiſtimātib9 illis: qui ꝓus talē ei indiderūt appellatōez fieri ipa3 ꝑꝑ itrinſece ſuꝑficiei iteſtinoꝝ leuitatē: ob quā cibos qui ꝯtinent in eis nō ampli9 appbendūt: vt cū ſuā ſeruarēt ſibi a nā inditaz aſꝑitatē retinebāt. In plib9 itaq3 alijs qui ꝓmi noīa reb9 īpoſuere collaudādi: nō tn̄ in leuitate inteſtinoꝝ viros accepto q ignoꝛauerint q ipi9 ventriculi ꝓpriū eſt cibos amplecti: ac ſe circūſtringēdo certo tꝑe retinē: ⁊ rurſus ad iferioꝛa demittere. Et ſicuti in veſica fit vrine ſtillicidiu3: nō expectāte vt illa colligat: ſed ſtatim tanq̄3 moꝛdētē/aut aggrauātē/expellente: ſic ⁊ in vētriculo veloces exit9: hi.n. ſunt oīu3 excretionū cauſe: q̄s ſi illi ſciuiſſent: qui primi hāc paſſionē leuitatē iteſtinoꝝ noīarūt: talē de ea opionē abiecīſſent: ⁊ vice ei9 toti9 vētriculi/atq3 inteſtinoꝝ ībecillitatē in cā poſuiſſent ob quaz he ꝑtes coꝛpis grauate a cibis aſſumptis: ipſos ꝯfeſtim excernūt. Fieri autez pōt aliqñ: vt a q̄rūdaz humoꝝ moꝛdacitate in ſuꝑficie exulcerati/fiat hec paſſio: ⁊ ſi vis ipſa nō multū patiat: tunc.n. erit necēu3 vt ꝑmeātib9 cibis ꝑtes exulcerate doloꝛē ſentiāt: atq3 ideo illos ꝓpellāt: atq3 a ſeipis ciriſſime emittāt: quo in oīb9 ꝑtib9 facto: velocitas exitus ſubſequet: ⁊ nulla3 fiet iniciū coctionis. Verū tali inteſtinoꝝ leuitati cuiuſdā moꝛſus inerit ſenſus. In illa Vo que accidit ꝑꝑ vētriculi/atq3 iteſtinoꝝ imbecillitatē: abſq3 vllo doloꝛis ſenſu fiūt deiectiōes. Adeſt aūt ⁊ hec haud parua vtriq3 diīa. Que.n. abraſa/fit humoꝛū acritudine vētriculi/atq3 inteſtinoꝝ ſuꝑficie: ceſſante humoꝝ malignitate ſtatim ſanat ci- bis ac

THEOdori traductio.

¶ In longis leuitatib9 iteſtinoꝛū, ruct9 acidus ſuperuēiēs qui non extitit prius, ſignum eſt bonum.

Leuitas inteſtinoꝛū quid ſit ⁊c.

TRANSLA.ANTIQVA

Philomenus / Erathenus / Origenes (margin)

illud ſenſiſſe videatur: neqꝫ Philomenus: neqꝫ Erathenus: neqꝫ alij hucuſqꝫ ad meuꝫ deuenerũt tēpus: neqꝫ enim Origenes et ſocij ſui: neqꝫ alij priores his. Erathenus enim in li° ſuo de moꝛbo ⁊ cauſa de curatione moꝛbi ait. Paſſio inquit quam ſepiſſime vocant aliqui diſſinteriaꝫ: qdam ℣o lienteriam: hanc liquidiſſima ſequiẽ egreſſio cuꝫ mala qualitate ⁊ ſpumoſitate ⁊ odoꝛis grauitate: ⁊ poſt cibuꝫ atqꝫ potum: veluti egreſſione multa ſpumoſa ⁊ fetida eſt. Praxagoras in ſecũda particula de accñtibus moꝛbum ſequentibus. Qui inquit lienteriam habent lenitatem inteſtinoꝝ: ⁊ quandam lubꝛicitatem neceſſe eſt eos pati: maxime cũ ſint ieiuni ⁊ his partibus ſemper cibus cito egrediẽ: ⁊ pꝛopꝛietateꝫ huius paſſionis velocitatem hanc intendit eſſe cibi egredientis: ⁊ ablationem digeſtionis facte velocitatem hãc intendit eſſe: ſed ex velocitate exeundi indigeſtioneꝫ venire. Opio Gal. (margin) ℭ Uñ ego ⁊ alij multi medici conſentimus nihil aliud eſſe hãc paſſionem ꝙ indigeſtionẽ cibi ⁊ potus ⁊ velocitatem exitus indigeſtoꝝ cibi ⁊ potus: ⁊ idem etiaꝫ ceteri intelligunt antiqui. Item in libꝛo de paſſionibus qui dicitur eſſe Hippocꝛ. de lienteria inueniẽ ꝙ in lienteria cibus ſubtilis ⁊ non coagulatus ſine doloꝛe egreditur: vnde inde coꝛpus cõſumitur: nõ coagulatum intelligit indigeſtum. Conſueuerunt enim antiqui non coagulata dicere: que indigeſta ſunt: in libꝛo enim quẽ Hippo. inuenimus intitulatum de regimento ſanitatis: quem tamen alij negant eſſe Hippocꝛaticum confirmantes eum eẽ Philiſdei ſiue Feruti: ſic reperiẽ ſcriptũ. Aliquando inueniunẽ aliqui a quibus cibus crudus et indigeſtus ⁊ ſubtilis exit: ⁊ ſine doloꝛe: non pꝛopter aliam paſſionem ſicut lienteria venit: hi oẽs Diſiſtrato fuerũt anterioꝛes: poſterioꝛes ℣o multi ſucceſſerunt quos Diſiſtratus fateẽ ſe vidiſſe: ⁊ cõcoꝛdant in lienterie paſſione. Neſcimus ergo vnde Diſiſtrat⁹ tale quid dixiſſe coactus ſit: vt ⁊ anterioꝛibus ſuis obuiaret: et poſterioꝛibus mẽtiens lienteriã exiſtere cum rẽ indigeſta: cũ ſanguine mixta diceret.

ℭ Quib⁹

TRADVC.LAVRENTIA.

ſi cruda pmixta cruentis muccoſiſqꝫ. Tertia ſiillioſa cruẽtis muccoſiſqꝫ confuſa pꝛoueniũt. Eraſiſtratus ita. Sed nõ ſatis noui cur deiectionibus crudis cruenta ⁊ muccoſa adiecerit: id.n. nemo q̄ſq̄ adiecit: nec ex hijs qui eiuſdeꝫ ſeculo extiterũt pꝛeſtãti ſciẽtia medicine pꝛofeſſi: vt Philotimus, Herophilus, Eudemus: nec ex hijs q poſtea ſecuti ſunt ad hos vſqꝫ nouiſſimos Archigenis ſectatoꝛes. Porro neqꝫ pꝛioꝛes: vt ipſe dixit medici q in vetere memoꝛia ante Eraſiſtrati tēpoꝛa altiſſimũ medice rei gradum aſcẽderũt. ℭ Nã Diocles libꝛo quẽ de curãda affectionis cauſa fecit hec ſcripſit. Terti⁹ accidit affect⁹: in quo pleraqꝫ ex difficultate inteſtinoꝝ affligunt. Appellaẽ aũt leuitas inteſtinoꝝ cui ſequiẽ deiectio madẽs, ſpumans, cruda multa: pꝛecepſ ab arrepta eſca potioneqꝫ. ℭ Praxagoras in li° de indicijs adiũctis 2° per leuitatem inteſtinoꝝ ait eos ꝙ inteſtinuꝫ lubꝛicũ eſt maximeqꝫ ieiunum deiectiones ab edulijs cito feranẽ opoꝛtet. Et ipſe poſt vt cito deiecta nec̃io cruda penitus habeanẽ. Scribẽs affectionem potiſſimũ citatioꝛe ⁊ feſtinata deiectione metiẽ. Cruditateꝫ.n. tanq̃ id qꝺ nec̃io ſequaẽ intuepꝛit: non enim q2 ex toto incocta maneãt cibaria idcirco pꝛopere excernũtur: ſꝫ q2 pꝛopere excernunẽ: ideo nullo piculo cõcoquunẽ. ℭ Et ob eã reꝫ ⁊ nos ⁊ alij cõplures medicine pceres ꝑcipiẽtem cibi crudi ſecretioneꝫ dixim⁹ eẽ leuitatem inteſtinoꝝ. Nec ſecus veteres alij de ea re docere viſunẽ. Nã in cõmẽtationib⁹ de affectib⁹, ſiue editus eſt ab Hippo^{te} liber, ſiue a Polybo eius auditoꝛe: hec ſunt de leuitate inteſtinoꝝ pſcripta. Cibus deijciẽ iputris, madẽs, ſine doloꝛe, coꝛpus extenuaẽ. Sed ꝯſtat antiquã fuiſſe ꝯſuetudinẽ medice rei pꝛofeſſis iputre nominitare qꝺ nos incoctũ crudũqꝫ appellamus. Quinetiã libꝛo de ſalubꝛi victus rõne Hippocꝛati quoqꝫ ſubſcripto: quẽ tñ verũ auctoꝛeꝫ ementiri falſa ſubſcriptione autumãt qdã in Philiſtionẽ: alij in Ariſtoneꝫ: nõnulli ad Pherecideꝫ refundẽtes hec ſunt tradita. Perpetiunẽ qdaꝫ talia. Deijciẽ incoctus cibus, madens: non ad egritudineꝫ qualis leuitas inteſtinoꝝ eſt: neqꝫ laboꝛẽ vllum exhibet. Hi igiẽ auctoꝛes ad vnum oẽs antiquioꝛes Eraſiſtrato: necnõ alij innumerabiles medice artis ſollertes (vt dixi) inferioꝛis eui non diſcrepantia: ſed cõſona ⁊ eadeꝫ dixerũt. Ergo nihil ad Eraſiſtratei dicti patrociniuꝫ relinquiẽ. Pꝛoinde non ſat ſcio qua

ratione

VERSIO LEONICENI.

in his que excernunẽ diuas ꝯſideran tes paſſionis, atqꝫ dicẽtes. Quũ enim ſanguinolenta: atqꝫ muccoſa exeunt: que a vẽtriculo fuere ꝯcocta: tũc difficultateꝫ inteſtinoꝝ noiabãt. Si ℣o excũtia cruda: mixta aũt ſanguinolẽtis, atqꝫ muccoſis, leuitatẽ inteſtinoꝝ vocabãt: cum ℣o billioſa mixta cuꝫ ſanguinolẽtis, atqꝫ muccoſis excernunẽ: tenſionẽ paſſioneꝫ appellabãt. Hec igiẽ Eraſiſtrat⁹ inq̄t: neſcio qua ductus opione adijciens crudis excremẽtis muccoſa, ac ſanguinolenta. Hoc.n. nullus appoſuit: neqꝫ eoꝝ qui eius etate claruerũt medicoꝝ: veluti Philotim⁹, Herophilus, Eudemus: neqꝫ eoꝝum qui poſterioꝛes fuerunt Archigenis ſectatoꝛes: neqꝫ quos ipſe citat: medici ſupioꝛes: ꝙ eſt ipſo Eraſiſtrato ſenioꝛes. ℭ Diocles ſiqdem in li° de curatione cauſe paſſionis: ſcribit in hũc modum. Tertia ſit magna ex pte ex difficultate inteſtinoꝝ. Uocaẽ aũt leuitas inteſtinoꝝ: ad quem ſequiẽ deiectio humida: ac ſpumoſa ⁊ cruda, ⁊ multa, ⁊ cita poſt cibũ aſſumptũ, ac potuꝫ. ℭ Praxagoras autẽ in 2° de aſſidẽtibus, inq̄t. Inteſtinoꝝ leuitate laboꝛantib⁹: q2 lubꝛicũ eſt inteſtinũ: ieiunũ ꝑſertim: neceſſe eſt cito ciboꝛũ fieri deiectiones. Poſt hec deincepſ: ꝙ nec̃iuꝫ ſit cito excũtia eſſe oino cruda. Praxagoꝛas ſcribit: maximã qdẽ paſſionis pꝛopꝛietatẽ in cita ponens deiectione. Qꝺ ℣o cibi oino incocti pmaneant: hoc vnũ faciẽs ex his que nec̃io ꝯſequuntur. Neqꝫ enim q2 oino incocti pmanẽt cibi: ideo cito deijciũtur: ſed q2 cito deijciunẽ idcirco nullã habẽt coctionẽ. ℭ Atqꝫ ideo nos: ⁊ alij medici plurimi citaꝫ ciboꝝ nullã habẽtium coctionẽ deiectionẽ: diximus eſſe leuitatẽ inteſtinoꝝ. Sic ⁊ de ipſa videnẽ ſentire: ⁊ alij medici antiqui. Nam ⁊ in li° de paſſionib⁹ Hippocꝛ. ſiue eius ſit liber, ſiue Polybi ei⁹ diſcipuli: hec de leuitate inteſtinoꝝ ſcripta inueniũtur. Cibi deijciunẽ imputridi, humidi, abſqꝫ doloꝛe: coꝛpus aũt extenuaẽ. Liquet ℣o fuiſſe moꝛeꝫ antiquũ iſtoꝝ viroꝝ vocare imputrida que nos incocta noiamus. In li° aũt de victu ſalubꝛi: qui etiaꝫ ⁊ ipſe Hippocꝛ. adſcribiẽ: lꝫ qui adulterinũ cẽſent: nõnulli ad Ariſtonẽ: nõnulli a Philiſtionẽ: qdã ad Pheſtũ, referant: ſcribunẽ hec ℣ba. Patiunẽ nõnulli talia: cibus eis deijciẽ, humidus, incoct⁹: nõ pꝛopter moꝛbũ: veluti leuitatẽ inteſtinoꝝ: neqꝫ aliquẽ ipſis affert doloꝛẽ. Hi qdeꝫ viri oẽs Eraſiſtrato ſenioꝛes. Mille aũt alij: quos dixi oẽs qui Eraſiſtrati etate vigue

Philotim⁹ / Herophilus / Eudemus / Diocles / Praxagoras / Gal. ⁊ alij. / Polybus diſcipulus Hippocꝛ. / Ariſtones / Philiſtiones / Pheſtũ (margin)

runt: in

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. II.

¶ Quibus nares humide naturaliter ⁊ ſemen humidū, cito infirmant̄. Quibus vero contraria, ſalubrius.

¶ Quibus complexio nãliter eſt ſiccior nulla res ſenſualis ad nares fluit ex cerebro: neq̨ in cute coꝝ apparet ſudor: ſupfluitas ergo coꝝ ſubtiliata cum purgatione emittitur illa que a medicis occulta vocat̄. Sed quoꝝ cõplexio nãliter eſt humidior maximam corporibus emittunt abũdantiam: ⁊ maxime a cerebro: cuius ſubſtãtia ⁊ natura ſubſtãtialiter eſt frigidoꝝ: hoꝝ etiam ſemen humidius eſt ⁊ liq̄dius ⁊ frigidius: ſicut ecõuerſo in ſiccioribus aquoſitas conſumit̄ ⁊ ſemen exiccat̄. ¶ Quoꝝ ergo cõplexio totius corporis vel etiam cerebri humidior fuerit ſanitatem eſſe corruptam conſtabit: cum ex parua occaſione eis veniant catarri. Si aūt humores illi a faucibus ad inferiora deſcẽderint nocēt gutturi, cãnalibus pulmonis, meri ſtomachi: ⁊ mẽbris aliis: vnde neceſſe eſt tuſſim incidãt, anhelitum, ſquinãtiam, indigeſtibilē corruptelam: ⁊ aliquando diariam: ⁊ ſi ſalſa fuerit ⁊ fluida, etiam diſſinteriã: quod Hippocrates mõſtrauit in περιτιονεξομακτον. i. in li° de aere, ⁊ aqua, ⁊ regionibus.

Complo corporum cerebri hũidior ſanitatez corrupit ſignũ.

¶ Aforiſmus. III.

¶ In diuturnis diſſinteriis abſtinẽtia malum: ⁊ cum febre peius.

Vide. S. cõl. ca° p°. char. 165. col. 2.

¶ Diſſinteria naſcitur ex humoribus calidis: ſicut diximus inteſtina excoriãtibus. Excoriatio vero in ſuperficie inteſtinoꝝ eſt in principio: que cum diutius durat magis concauat ⁊ efficit vulnera: vnde ſtomachus ex colligantia inteſtinoꝝ patit̄: ⁊ in augmẽtatione morbi patitur os ſtomachi: vnde oportet abſtinẽtiam ſequi que ab initio ſuccedit huic morbo, ꝓpter humores ex epate ad ſtomachū refleros: qui cum de cholericis ſint generibus maxime corrumpũt inteſtina: cum hi etiam aſcẽderint ſuperiora innocẽt ſtomacho: ⁊ inde fit cauſa abſtinentie ex colligantia inteſtini: ⁊ per abſtinentiam aufertur quedam actio nãlis ſcilꝫ nutritio, ſine qua vita nullaten⁹

Sine nutritiõe vita nullaten⁹ regi poteſt.

TRADVC. LAVRENTIA.

ratione adduct⁹ Eraſiſtratus arceſſit priſcos tam extreme mirandeq̨ ⁊ ſupine opinionis: vt cruēta muccorulentaq̨ crudis ꝑmiſceri voluerint per leuitates inteſtinorum.

¶ Aforiſmus. II.

¶ Quib⁹ nares hument, aut genitura: ĩ valitudinarii degunt. Quibus ecõtrario eſt, melius valent.

¶ Quibus nã ſiccior eſt nullum omnino de cerebro ſenſile excremẽtũ effluit: q̃mo neq̨ per cutem ſudor elicit̄: ſed vocata a medicis ceca ⁊ abdita ſpiratio recrementa tenuiora vaporatim euacuat. Quibus vero humectior conſpicua prodeunt excremẽta: ſed potiſſimum de cerebro cui tẽperatura frigida eſt. Porro qs ipſis geniturã: id eſt ſemen genitale humere ſanxit. quẽadmodū ſiccioribus abſumpto ſucco diluriore craſſeſcit et reſiccat̄. Igit̄ q̄bus humectius, aut cerebrum duntaxat aut vniuerſum corpus eſt: ĩ vitã non inculpabilē viuũt: ſed fluxionibus ſubinde vel exiguis cauſis prehendũtur. ¶ Nã ſi tendũt deorſum excrementa ſubiacentes fauces viciãtur: ⁊ itē guttur, aſpera arteria, pulmo, vẽtriculus. Itaq̨ tuſſes, difficultates ſpirãdi, angine, cruditates, fluores alui, ſubeunt. Eſt quando affligãt difficultates ineſtinoꝝ quoties ſalſior q̇dãmodo fluctio decumbat. Sꝫ hec libro qui eſt de aqua, terra, aere: necnon volumine de morbis et affectibus diffinita iam ſunt.

¶ Aforiſmus. III.

¶ In longis difficultatib⁹ inteſtinorum faſtidioſe inedie male ſunt: ⁊ peiores ſi accidunt cum febre.

¶ Difficultates inteſtinoꝝ acrioribus ſuccis ꝯſiſtunt. He ſunt exulcerationes inteſtinoꝝ que principio inq̄ꝫ ſuperficietenus decerpũtur: tum autē ꝓceſſu putria vlcera (ꝓpe dixerim) altius trahũt. Sed potiſſimũ ſi ventriculus cõſentiẽs cõcoquẽdi munere fungi minus poteſt. Porro ſurſum verſus noxa ſubinde meante ſimul os vẽtriculi conſenſit faſtidioſe inedie: hoc eſt faſtidiū cibi ꝓhẽdit. Ceterũ nõnunq̄ ſubeũt faſtidioſe inedie inter initia ob ſaniem decũbẽtes ab iecore: que inq̄ꝫ vt diximus inteſtina ꝯcerpſit ⁊ diſcidit: preſertĩ ſi biliosior fuerit. Etenim parte fluitans ad oſtiolum vẽtriculi perreptat. At per lõgas difficultates inteſtinorũ: ſi tale accis

VERSIO LEONICENI.

rũt: in eãdē ſniam de inteſtinoꝝ leuitate ſcripſerunt. Quare neſcio qua cũ ductus de priſcis hoībus mẽtiat̄: illos inquiens arbitrari in leuitatib⁹ inteſtinoꝝ ſanguinolenta, atq̨ muccoſa cibis incoctis cõmiſceri.

¶ Aforiſmus. II.

¶ Quib⁹ nares nã humidiores: ⁊ genitura hũidior, min⁹ ĩtegra ſanitate fruunt̄. Quibus vero ꝯtria, ſalubri⁹ degũt.

¶ In ſiccioꝝib⁹ ſcḋm nãꝫ tẽperaturis: nulla oĩno ſuperfluitas manifeſta: neq̨ ſenſibilis ꝑ nares effluit ex cerebro: ſicuti neq̨ ꝑ cutẽ ſudor. Sꝫ illa que a medicis diſſlatio occulta noĩatur: ſupflua extenuata ꝑ modū vaporis euãt: humidioꝝib⁹ vero naturis ſenſibiles fiũt ſupfluitates, ꝓſertim cerebri: qm̃ eſt nã fridius. His vero ⁊ eiſdē genituriã: hꝫ eſt ſemẽ ipm: aīt eẽ hũidiorẽ: ſicuti i ſiccioꝝis aq̇ſa hũiditate cõſumpta, craſſi⁹, ac ſicci⁹ eſt ſemẽ. Eos igit̄ qui ſunt hũidiores, ſiue cerebrũ tm̃, ſiue corpus vniuſum: nõ ꝯtingit ſalubrẽ vitã oĩs expertẽ noxe traducẽ: verũ ꝯtinuo deſtillatiõib⁹ ex pua occaſione capiũtur. ¶ Et ſi ſupfluitas eis ad inferiora per palatũ deſcẽdat ptes ſubtr offendunt̄, fauces, guttur, aſpera arteria, pulmo, gula, ventriculus. Tuſſes itaq̨ in ipis fieri, ⁊ difficiles anhelit⁹ ⁊ anginas, cruditateſq̨, ⁊ vẽtris ꝓfluuia eſt neceſſum. Nõnunq̄ vero, ⁊ difficultates ineſtinoꝝ: qñ quod deſtillat ſalſum q̇dãmodo fuerit. Dixit autẽ ⁊ ipſe de his: in libro de aq̄s, de aere, ⁊ de locis: ſicuti in libris: ⁊ de morbis ac paſſionibus.

¶ Aforiſmus. III.

¶ In longis difficultatib⁹ inteſtinoꝝ, inedie ex faſtidio malum: ⁊ cum febre peius.

¶ Difficultates inteſtinoꝝ: fiunt quidē ex humoribus acribus. Sũt aũt īteſtinoꝝ exulcerationes: primũ quidem ſũma occupãtes: ꝓgreſſu autē tẽporis ⁊ ꝓfundiora: oĩno habẽtiũ ⁊ vlcera putrilagini obnoxia: quo maxime tẽpore etiam vẽtriculus ipſis cõpatiẽs ad cõcoquẽdum offendit̄: qua offenſione magis, ac magis ad ſuperiora ꝑueniẽte: qñdo ⁊ os ventriculi vna afficit̄: ſunt cibũ faſtidiẽtes: hoc eſt inappetẽtes. Sunt q̇dē ⁊ ab initio nõnunq̄ cibũ faſtidiẽtes ꝓpter malos hũores fluentes ab epate: a q̄bus diximus abradi inteſtina: ꝓſertim cum hi amare bilis naturā habuerint. Nã pars eoꝝ ſuperfluitans ad os vẽtriculi effertur. In longis vero

THEOdori traductio.

¶ Quib⁹ nares hument, aut genitura: hi valitudinarii degunt. quibus e contrario eſt, melius valẽt.

Superfluitates ad inferiora deſcẽdẽtes ptes ſubtus offendunt.

THEOdori traductio.

¶ In longis difficultatib⁹ inteſtinoꝝ faſtidioſe inedie male ſunt: peiores ſi accidũt cũ febre.

Vẽtriculus inteſtinis compatitur.

TRANSLA. ANTIQVA

ta nullatenus poteſt regi: que cũ diu permãſerit duo neceſſe eſt intelligi: vel vt fiant ſanioſa vulnera: vel maxima innaſcantur apoſtemata. Cum autẽ hic euenerint ⁊ ſtomachus ex vicinitate patiatur inteſtini procul dubio infirmus periclitari incipit.

Vide.14.par. ca° 4° char. 393.col.3°.

℄ Aforiſmus. IIII.

℄ Circũfluentia vlcera male cõſuetudinis, malum.

℄ Cum pilos cadere videris a locis vulnera circũdantibus mali humores ineſſe videntur: maleq; corroſiones/⁊ putritus in vulneribus huiuſmodi: qui ex neceſſitate non permittunt vulnera ſanari.

℄ Aforiſmus. V.

Vide 4° par. c.3.char 87. col.3.⁊ char. 92.col.4°.

℄ Dolores in lateribus ⁊ pectoribus: ⁊ in alijs corporis partibus: ſi multũ differunt ad diſcernendũ malum.

℄ Oportet diia cognoſcat doloꝝ in latere exiſtũ ⁊ pectoribus: ⁊ in alijs partibus corporis. Doloꝝ loca non ſolum ſunt intelligẽda: ſed ⁊ eoꝝ quãtitas quoꝝ ſciẽtia eſt neceſſaria quaſi infirmitatis future: ⁊ exinde medicinandi pnoſtica. Si enim coſtis magnus dolor innaſcat: et quaſi ad furculas dirigatur: vel ſubtus hypocũdria deſcendat: triã ſignat cum paſſionem hanc eſſe ſit impoſſibile ſine pellicularũ coſtarũ paſſione: ⁊ q2 paſſio moleſta ſit ⁊ piculoſa: ⁊ fortis adbibẽda ſit medicina. Si ergo paſſio aſcenderit ad furculas flobotbomia eſt neceſſaria. Si deſcendat ad diaphrama/pharmacia erit dãda: ſicut in περι τιονοξεμα του.i.in libro regiminis acutoꝝ: teſtatur Hippo. Si dolor ſit paruus ⁊ q̃ſi punctura qualis ſolet euenire in coſtis nõ aſcẽdẽs ad furculas/neq; deſcendẽs ſub hypocũdria: paſſionẽ in carnoſis locis coſtarũ eſſe ſignificat: non moleſta/ neq; fortis medicina danda eſt: hoc aũt modo ſinguloꝝ ꝯſiderantur dolores mẽbroꝝ ⁊ magnitudines eoꝝ. Siliter ſi apata ſint in peſſimis locis dolores erunt graues: ſicut Hippocr. teſtat in Epidimia: graue pondus portare timens in doloroſis locis. Cum v̕o paſſio in ceteris eſt par tibus: tenuis dolor ſubſequit acutus.

Vide.10.par. ca.2.ch.109. col.4.in fine

℄ Or in ceteris dixit partibus pelliculas circũdãtes ſingulos renes: venas quoq;

TRADVC. LAVRENTIA.

tale accidens ſuperueniat intermortuũ iam ſignificat vẽtriculũ per cõſenſum ⁊ affectũ cõmunẽ quo ſint in plenũ abolita vite miniſteria. oportet: q̃ ſi ſimul cum faſtidio cibi ſupuenit febris difficultati inteſtinorũ duoꝝ alterũ erit: aut enim putrilago circa vlcera: aut inſignis inflãmatio infeſtat. Itaq; perpeſſo toto iam vẽtriculo: vt diximus: ſpes egrotantiũ in anguſto eſt.

℄ Aforiſmus. IIII.

℄ Vlcera obglabrata, praua ſunt.

℄ Si aũt pili defluunt ab his que circiter vlcus ſunt ſedibus/aut ſquamule ſũmotenus dirimantur: ſciendum malignos ſuccos ita affectis eo decũbere qui vehementer vlcus erodũt. Non enim radiculas piloꝝ omnes abolere queunt: nec exulceratum locum ſolideſcere patiantur.

℄ Aforiſmus. V.

℄ Dolores, aut pectoris, aut coxe, aut cuiuſuis mẽbri: an multũ infeſtent animaduertendum eſt.

℄ Non ſolũ laborãtẽ dolore locum qualis nam ſit: ſed etiã doloris magnitudinẽ ibidẽ affligẽtis aiaduertẽdũ. Id qđ ꝓpeſſam ſedẽ: ⁊ item ꝓſagitionem/atq; etiã curationẽ diligẽtiorẽ ſigillabit. ℄ Igit̃ in coſta ſi dolor affligit vehemẽs principio inquã afficiat mẽbrana cui ſepto trãſuerſo eſt nomẽ oportet: tum aũt cum piculo accidat poſtremo medelã curioſiorem deſideret neceſſe eſt: q̃ ſi dolor permeet in clauiculam ſanguinis miſſionem: ſi ad ilia purgationẽ. Quo vel ipſe libro de victus rõne in acutis morbis admonuit. At ſi dolor modice vrget: ⁊ ad hec nõ ꝓpinquationis ſpẽm gerat: nec perreptet ad ilia/aut clauiculã id accidere carnoſis ptibus affectis ꝯueniet. Ita ſit: vt nec cum piculo accidat: neq; remedia valẽtiora deſideret. Pari modo cuiuſuis ptis doloris magnitudo eſtimãda. ℄ Si enim partibus renum carnulẽtioribus dolor īfeſtat grauis dolor erit: vt ipſe li° de morbis vulgarib⁹ monuit: velut ſenſum impoſiti inibi ponduſculi ꝯcinnet. Alijs renum partibus affectis dolor acutus affligit: alias ptes intelligi volo obductam tunicullã ⁊ interiorẽ ſinum: deſinentẽſq; in eum arterias ⁊ venas: ⁊ item appẽdices vrinarias. Itidẽ in iecore res ſe habet: nam ſi ſedes carni ſimilior inflãmatione tentat̃ grauis dolor īfeſtat: ſi circũacta tunicula/aut

VERSIO LEONICENI.

gis v̕o difficultatib⁹ inteſtinoꝝ: cum hic caſus euenerit mouẽ quãdã ipſi aduenĩſſe vẽtriculo cõpatiendi rõne ſignat: in qua oĩno interijt appetẽtia: opus ad vitã neceſſariũ. Si v̕o vna cũ inappetẽtia febris adueniat difficultati inteſtinoꝝ/duorũ alterum/ vel putredo aliqua eſt circa vlcera/ vel digna eſtatu inflãmatio: atq; ita (vt dictum eſt) toto patiẽte vẽtriculo egri ſe habẽt exitialiter.

℄ Aforiſmus. IIII.

℄ Vulnera circunglabra praua ſunt.

℄ Quãdo ſcilꝫ videris pilos defluentes a circũiacẽtibus vlceri locis: vel cutem ſquamulas e ſũma pte dimittere: ſcito his qui ita ſe habẽt prauos humores ad pte cõfluere: qui vlcus erodũt. Neq; enim radices qdẽ piloꝝ pñt corrũpere: loca aũt vlcerata ꝑmittere ad cicatricẽ ꝑuenire.

THEOdori traductio. ℄ Vulnera obglabrata/ praua ſunt.

℄ Aforiſmus. V.

℄ Dolores qui ſunt in lateribus ⁊ pectoribus, atq; alijs partibus: ſi multũ differant perdiſcendum.

THEOdori traductio. ℄ Dolores/ aut pectoris/ aut coxe/ aut cuiuſuis mẽbri: an multũ infeſtẽt aiaduertẽdũ eſt.

In dolore cõſidera eius magnitudinẽ ꝑdiſcere opꝫ/⁊ ꝯfert ad vra-

℄ Perdiſcere oportet nõ modo locũ dolẽtem qualis nam ſit: ſed ⁊ magnitudinẽ doloris in eo quãta ſit. Hoc autẽ cõfert ⁊ ad loci patiẽtis dignotionem: ⁊ ad precognitionẽ eoꝝ que circa egrum futura ſunt: ⁊ ꝓterea ad curationis inuẽtionẽ. ℄ Si ergo in lateribus magnus fuerit dolor: ꝓmũ hic eſſe nõ poteſt quin mẽbrana que ſubcingens noiatur patiat̃. Secũdo autẽ neq; abſq; piculo eſt. Deinde ⁊ maiore indiget curatione. Siqdem ad clauiculã dolor ꝑtingat/vene ſectione: ſi v̕o ad ilia purgatione: quẽadmodũ ipſe in libro de victu acutoꝝ edocuit. Siqdẽ mediocris fuerit dolor: ⁊ ꝓterea non pungat: vt qui in mẽbrana ſubcingente eſt: neq; ad clauiculam pertingat: aut ilia/ꝯtingit ipm carnoſis coſtarũ ꝑtibus patiẽtibus fieri: atq; ideo neq; eſſe piculoſum/ neq; magno auxilio indigere. ℄ Sic ⁊ in ſingulis alijs ꝑtibus doloris magnitudo eſt ꝯſideranda: veluti ſi renum pars carnoſa patiat̃ inflãmationẽ/dolor eſt grauis: quẽadmodũ ipſe ingt in Epidemijs: ita illum noians: qui veluti cuiuſdã põderis loco incumbẽtis inuehit ſenſum. Alijs v̕o ꝑtibus que ſunt in rene patiẽtibus/dolor ſentitur acutus. Dico aũt alias ꝑtes que ſunt in tunica hũc obtegente: ⁊ vẽtrem eius interiorẽ: ⁊ eas que ad hũc terminãtur arterias/ ac venas: ac ꝓterea ortus vaſoꝝ vrinarioꝝ

TRANSLA. ANTIQVA

nas quoqꝫ ⁊ renum arterias: ⁊ cōcauitatem coꝝ intēdit: ⁊ etiam portaꝫ vnde vrina exit. Idem etiā de epate intellexit in cuius carnoſis partibus ſi dolor ſit erit grauis; ſi aūt in pelliculis ſuis/ſiue in venis/acut⁹ erit dolor. Quantitas acuminis dolorū ſm nām erit faciētium humorū: ſi enim humor ſit cholericus acutiſſim⁹ erit dolor: ſilr ſi groſſa ſit ventoſitas non habēs vnde exeat. Si autem ſit mā flegmatica/mollior erit dolor: nō ergo ex quātitate doloris ſola qualitas intelligiť ſuī: ſed etiaꝫ q̄diu debeant immorari. Si aūt Hippo. ad hoc intēdit: vt pdidos nos reddat de quātitate vniuſcuiuſqꝫ doloris: ad h̄ noſtra ſufficit diſputatio. Si vo non ſolum diuerſam quātitatem dolorum: ſed aliud inueſtigādūꝫ innuerit: vt. ſ. intelligeremus quale membrum ſit vtilius ⁊ quale inutilius: ⁊ quale nobilius ⁊ quale ad piculum pclinius: ac ſi diceret: nō ſufficit ſola inueſtigatio quantitatis doloris in diuerſis locis: neqꝫ ſi in eiſdeꝫ dolor vnus ⁊ nō multiplicĭter ſit: vt Origenes patiať in latere ⁊ in eodeꝫ die Diogenes patiatur in eadem parte: non debemus equales dolores itelligere: ſed ſi ſint ſimiles/vel differentes oportet inueſtigari. Hoc aūt duobus modis inuenitur/vel ex qualitate doloris/vel ex quātitate fortitudis. Qualitate doloris ſi pūgitiuus ſit dolor ⁊ iflatiuus/grauatiuus/corroſiuus/ſempitern⁹: id eſt continuus/vel in duritie equalis/vel diuerſus. Quātitate fortitudinis plus vel minus oportet itelligē: qđ intendimus cum quātitatem magni doloris diximus. Conſueuerunt enim medici rem fortioreꝫ appellare maioreꝫ: ⁊ ſi nō pertineat ad quātitatem ſed ad qualitatē: dicūt enim febrem magnam vel paruā: cum febris nihil aliud ſit q̄ calor: non ergo mirādum ſi dolorem fortiorem/vel maiorē dicant eſſe: neqꝫ ſi dicāt rem diuerſam in qualitate minorem eſſe vel maiorē: volētes dicere grauitatē in dolore pungēte: ⁊ ſilibus.

Vide x° cōti. cap. 2°. char. 244. col. 2°.

Quantitas acuminis doloꝝ ſm nām erit humorū faciētium.

Qualitas ſilitudo ⁊ differētia doloꝝ eſt inueſtigāda.

TRADVC. LAVRENTIA.

la/aut etiam ꝯceptacula acutus exercet. ℂ Acutus preterea dolor eſt ob cām que magꝭ minuſue noceat incōmodetqꝫ: nam ſuccus bilioſior acrioreqꝫ doloreꝫ intēdit: ⁊ item ſpūs inflans cui nullus exitus detur/pituitoſus exoluit. Porro non ſolum qualitateꝫ doloris magnitudo oſtēdit verumetiam modum mēſuramqꝫ. Etenim vbiuis cauſe doloriſice functio attendiť augeſcēte mā. ℂ Si igitur doloris magnitudinē voluit ꝯſiderādam eſſe per ſniam Hippo. viſum eius fuſius vberiuſqꝫ exornaui. Qȝ ſi nō ſoluꝫ ex magnitudine diſcrimina doloris aiaduertēda cōmoneat: ſed etiaꝫ q̄ſialius ⁊ vſius ꝓhibuit: vt inſignes ex doloribus diē oēs conſiderentur adhuc maiorē ex illis capiemus vtilitateꝫ. Etenim ꝓpenſio talis euadet: non ſimpliciter ꝯſiderari dolorē partiū: nec putare eādem in quouis eſſe diſpoſitioneꝫ. Verbi gratia. ſubijciamus ꝑus Dionem nūc Theoneꝫ vexari dolore circa coſtam: haudquaq̄ credendum eos ſiliter ſe habere: ſed an multum aliqđ diſcrepent inter ſe ex dolore: an ſiles quodāmodo ſint aiaduertendum. Hoc autem ex duobus clareſcet: tum formula: tum etiā ſpecie doloris. Formula inquā ſi interpungit/tendit/corporat/aggrauat: velut ſiqs perforet/rodat/conuulneret: ꝑpes an interpollis: equus an inequus: per vehemētiam autem maioris minoriſqꝫ ratio perpendēda: quā paulo ſupra magnitudinis ditioria ex doloribus noiaui. Nam in more eſt medicine ꝓfeſſis per abuſum qđ vehementius eſt maius compellare q̄q̄ non quātitas: ſed qualitas intelligatur. Etenim febrim ſubinde maiorem minorēue/aut moderatiorem appellitantque tamen in calore cuiuſdēiam ſoliditatēq̄ obtinet. Igiť nequaq̄ miruꝫ videri debet. Si vehemētiorem dolorem dictitant maiorem: ⁊ item minus mirabile cōparebit: vt ſi que formula diſtent iter ſeſe ea nimiuꝫ diſtare cōmoneat: quēadmodum dolorem ad inſtar impoſite ſarcine aggrauātem: eo videri q̄ quicq̄ cōtuineret alioue: quo modo ex pctaris infeſtet.

VERSIO LEONICENI.

nariorūꝫ. ℂ Sic preterea ſe habet res etiā in epate. Nā ei⁹ pte carnoſa iflāmationem patiente: grauis ſit dolor. Tunica vo circūducta/vl' vaſis/acutus. ℂ Et ipſius doloris acuti quātitas maior/aut minor cauſe facientis affert indiciū: humor ſiqdē bilioſus: ⁊ acutus doloreꝫ auget: ſic ⁊ ſpūs flatuoſus non hn̄s exitū: exoluit aūt pituitoſus. Nō ſolum aūt magnitudo qualitatis aliqđ nobis dat doloris indiciū: ſꝫ etiā quātitatis. Augeť. n. non cuiuſlibet cauſe efficiētis opus/eius aucta ſubā. ℂ Si itaqꝫ vniuſcuiuſqꝫ doloris volēs a nobis magnitudineꝫ ꝯſiderari: hūc aforiſmū ſcripſit Hippocr. ſufficiēter ipſius vſuꝫ expoſuimus. Si vo nō ſolū ſm magnitudinem doloꝝ diſam dicit fore ꝯſiderādam. Sed ꝗſialius qđdam: ac veluti vſius oſtēdit: ꝯſulēs nobis oēs eſſatu dignas doloꝝ diās inſpicere: maioreꝫ adhuc ex eo fructum vtilitatis pcipiemus. Fiet. n. huiuſcemodi ſermo. Nō ſimplr partiū dolorē ꝯſiderare opꝫ: neqꝫ arbitrāduꝫ eādeꝫ eſſe in oibus diſpōnem. Veluti ſi ꝑus qdeꝫ Dion: poſtea vo Theon coſtam doluerit: nō eodem modo vtrūqꝫ ſe hꝫ exiſtimādū: ſed diſcere opꝫ: nunquid maxime inuicē in dolore differāt: an quodāmodo ſiles exiſtāt. Fit aūt ex duobus ꝑſpicuū: ⁊ ex doloris ſpecie: ⁊ ex vehementia. Ex ſpecie qdē/ſi pūgētis ſilis/vel tēdēti/vel torporem inducēti/vel grauanti/vel ſtimulanti/vel ferienti/vel ꝯtinuus/vel cum itermiſſione/vel equalis/vel inequalis. Scd̄m aūt vehemētiam qs ſit maior/aut minor aduertēdū: que pauloantea ſm magnitudinē diſa in doloribus dicebať. Cōſueuere ſiqdē medici/verbo abutētes omne vehemētius maius noiare ſiue ſit ſm q̄litatē/ſiue ſm quātitateꝫ. Quare neqꝫ ceſſant febrē magnā/vel paruaꝫ/vel mediocrem: oēs noiare que ſuaꝫ hn̄t in caliditate ſubam. Quare nihil mirāduꝫ: ſi ⁊ dolorē vehemētioreꝫ/maiorē appellāt. Adhuc aūt ⁊ minus digniꝫ admiratione: ſi quecūqꝫ inuicē diſtant ſpeciebus aiūt magnū habere diſcrimen: veluti dolorē qui pōderis cuiuſdaꝫ ſimilitudinē gerit: ab eo qui videť ferire: vel aliqđ aliud pati ex his que antea diximus.

Medici abutunť h̄ verbo maius.

ℂ Aforiſmus. VI.

ℂ Nephretici ⁊ circa veſicaꝫ dolores laborioſe ſanātur in ſenibus.

ℂ Paſſioneꝫ in renibus vel veſica ſanari duruꝫ eſt in ſenibus: cum nunq̄ deficiat actio horum membroruꝫ: ⁊ mēbris

Vide. 10. cōti. cap. 2°. char. 213. col. 3°.

Nephretic⁹ quare eſt necēſ.

ℂ Aforiſmus. VI.

ℂ Vitia renum ⁊ veſice ſenioribus difficulter ſanantur.

ℂ Senioribus triſtius. i. magno negocio ⁊ lōga tpis ſerie vitia renuꝫ veſiceqꝫ ſaneſcūt: ꝓpterea q̄ nunq̄ cōmitiuntur: vt

ℂ Aforiſmus. VI.

ℂ Renuꝫ, ⁊ veſice vitia in ſenioribus difficulter ſanantur.

ℂ In ſenibus vix inquit ſanātur: hoc eſt multo negocio/ac tpe: que in renibus/ac veſica ſunt vitia: quoniā earū opus

THEODORI traductio.

ℂ Vitia renū ⁊ veſice ſenioribus difficulter ſanant.

TRANSLA. ANTIQVA

membris patientibus quies neceſſa-ria ſit vt ſanentur. Item ad ſanandū dura: quia hinc tranſit humorū acu-torū ſuperfluitas: que cum per ali-quem locū tranſeant vulnera ibi re-nouant et magnificant: que paſſio in ſenioribus indurat̃: q2 etas eorū de-clinat: ſicut alibi dixit Hipp. Senes his paſſionibus cōmoriuntur.

TRADVC. LAVRENTIA.

tis: vt nō ſuū officiū impleāt. At quie-tē flagitat id qđ curatū iturū eſt. Et idē q2 recremētuꝫ acre per ea loca ſe-cernit̃ ⁊ incitare idoneum aptūqꝫ ſi-ue exulceratio, ſiue īflāmatio, ſeu q3 alius morbus in his ſedibus īſedet. Uerum multomagis ſeniorib9 vitia veſice ſanātur difficulter: q2 ⁊ ceteri oēs morbi tollant̃ egrius: ſed potiſſi-mū ij qui lōgi extiterint. Tales eniꝫ vt ipſe ſupra docuit omnes tota vi-ta irremediabiles comitantur.

VERSIO LEONICENI.

opus indeſinens eſt. Quiete autem opus eſt ſiquid ſanari debeat: ⁊ quia ſuperfluitas acris apta irritare, ſiue vlcus, ſiue inflammatio, ſiue aliqua alia paſſio in ipſis conſtiterit. Mul-to autem difficilius ſanantur in ſeni-bus veſice paſſiones: quoniam ⁊ oēs alij morbi ꝑcipue longi. Tales ait ⁊ ipſe ſuperius dixit cōmori oēs.

Aforiſmus. VII.

Vide. 10. ꝑti. cap. 2°. char. 177. col. 2°.

Dolores ⁊ tumores ſcḋm vē-treꝫ exiſtes: ſupiores qḋē le-uiores, īferiores fortiores.

Supiores hic intelligimus non ex mēbroꝝ lōgitudine: ſꝫ potius ꝓfun-ditate: hec aūt loca ab helenis vocā-tur perimba, i. pellicula vētris ad exteriora: hoc intendit cum ſupiores dixit. Qđ autē intra pelliculas naſci-tur, i. in inteſtinis ⁊ ſtōcho intellexit: vbi nō ſupiores fortiores eſſe dixit: ⁊ hī cum dolores his locis innaſcētes fortiores ſint ⁊ maiores.

Aforiſmus. VII.

Dolores ventris: ſi ſuſpēſi ſunt, leuius: ſi nō ſuſpēſi gra-uius infeſtant.

Suſpēſi nūc nō per ꝓlixitateꝫ cor-poris: ſed per ſoliditatē inaudiēduꝫ. Interſtinguit eos circa ſedes vētris ſumen ſeu abdomen. Naꝫ qui deſup infeſtāt: ij ſuſpēſi ⁊ ſublimes vocan-tur. Qui ſubter atqꝫ in partibus ſub-textis ſubeiſqꝫ hoc eſt inteſtinis aluo affligunt: ij non ſuſpenſi excelſiue co-gnominātur. Igitur cōſtat: vt probe tales grauius laceſſere docuerit.

Aforiſmus. VII.

Dolores vētris ſublimes, leuiores. Qui vero non ſubli-mes, fortiores.

Sublimes nūc audiendi ſunt: non ſcḋm lōgitudinem corporis: ſed ꝑ ſun-ditatem. Interſtinguunt̃ autem hi in locis ad vētrem attinētibus mēbra-na interiore abdominis: adeo ꝙ qui-cūqꝫ ſupra hoc ſiunt ſublimes vocā-tur: qui vero infra, hoc eſt in ipſis inte-ſtinis, atqꝫ vētriculo: ⁊ in profundo, non ſublimes dicunt̃. Liquet autem ꝙ tales dixit eſſe fortiores.

THEOdori traductio.

Dolores ventris: ſi ſuſpenſi ſunt le-uius: ſi nō ſu-ſpēſi grauius infeſtant.

Aforiſmus. VIII.

Vide. 14. ꝑti. cap. 4. char. 296. col. 4.

Hydropicis que vulnera ī corpore naſcuntur non faci-le ſanantur.

Hippo. in li° de vulneribus. Vul-nera inquit ſi non perfecta ſiccantur non ſanantur. In hydropicoꝝ auteꝫ corporibus ꝓpter abūdātiam humi-ditatum impoſſibile eſſe videt̃.

Vlcera ſi nō ꝑfecte ſiccant̃ nō ſanant.

Aforiſmus. VIII.

Ulcera aque itercuteꝫ que in corpore ſiunt non facile ſa-nantur.

Docuit libro queꝫ de vlceribus fe-cit non ante ſolidari vlcera ꝙ̄ exqui-ſita ratione ſiccēſcant: id fieri poteſt difficulter per aquaꝫ intercutem ob humiditatis exuperātiam.

Aforiſmus. VIII.

Aqua intercutem laboran-tibus vlcera in corpore facta difficulter ſanantur.

Docuit ipſe in libro de vlceribus: non ꝑus ad cicatricem perduci vlce-ra: ꝙ ſufficienter exiccentur: hoc aūt non facile fieri in his quos aqua in-tercuteꝫ male habet: ob humiditatis immoderantiam.

THEOdori traductio.

Ulcera aq̄ intercutē que in corpe ſiunt non facile ſa-nantur.

Ulcera exic-catione indi-gent.

Aforiſmus. IX.

Vide. 13. ꝑti. cap. 4. char. 260. col. ꝑ°.

Late puſtule nō valde pru-riginoſe ſunt.

Puſtule vniuerſalr̃ ſunt duplices: quedaꝫ enim deforis ſunt alte ⁊ acu-te forme: ⁊ alie late in ꝓfundo: ſꝫ ſur-ſum non aſcendant: alte ⁊ acute cali-dioris ſunt materie: late vero ⁊ nō ſur-ſum aſcendentes frigidioris: et inde duabus de cauſis nō prurietes cum vel late ſint, vel nō acuti humoris.

Puſtule ſūt duplices.

Aforiſmus. IX.

Puſtule late nō admoduꝫ pruriunt.

Quēadmodū tubercula duplicī ra-tione ꝯuariāt. Nam aut faſtigant̃ in muccronē ꝓminētiuſculū, aut exten-dunt̃ ad ampliorē ſedeꝫ haudquaqꝫ ſbnixa in conuꝫ acutiorē ꝓceriorēqꝫ: ita puſtule bipartito diſcriminātur. Aut. n. in ſblime atqꝫ in exile deficiē-tes ſubſtollunt̃, aut lati9 patule expā-dunt̃. Itaqꝫ tubercula ⁊ puſtulas ſb-limiores, atqꝫ in muccronē turbina-tas calidus ſuccus, humiliores frigi-dus admittit. Quocirca geminaꝫ ob cām puſtule latiores nō admodum pruriūt: diſſlant̃. n. que in latum ex-paſſe latius euagant̃: ⁊ item ſuccum morbificū minus aſperū obtinēt.

Aforiſmus. IX.

Late puſtule nō admoduꝫ pruriunt.

Sicuti tubercula oīa duplicem ha-bent diuiam: quia quedam tendunt in acumen: ⁊ altum petunt: quedam ad maiorem extendūtur locum: non tñ in altum attolluntur. Sic ⁊ puſtule: nōnulle ſublimes: nōnulle late ſiunt. Sublimiores auteꝫ puſtule, atqꝫ tu-bercula a calidiore humore generan-tur: humiliores autem a frigidiore. Quare ob duplicem cauſam late pu-ſtule non admodū pruriūt. Diſſlan-tur enim in latitudinem extenta: ⁊ fa-cientem ipas humorē minus acrem habent.

THEOdori traductio.

Puſtule late nō admo-dū pruriunt.

Tubercula ⁊ puſtule dupli-cē hñt diuiſ.

Aforiſmus. X.

Vide ꝑ° ꝑti. cap. 10. char. m. col. 2°.

Caput dolēti vel circūdolē-ti: ſanies, aut aq̄, aut ſanguis defluens ſcḋm aures, aut os ⁊ nares ſoluūt egritudines.

In multis locis de hoc dolore iam diſputauit:

Aforiſmus. X.

Dolenti caput ⁊ vehemen-ter laboranti: pus, aut aqua, aut ſāguis effuſus per nares egritudinem tollit.

Cōplura, alia ita dixiſſe Hippo-crē diffinitū

Aforiſmus. X.

Caput dolēti ⁊ circūdolē-ti: pus, vel aqua, vel ſanguis effluēs per nares, aut os, aut aure: morbum ſoluit.

Plura ⁊ alia ſic oſtēſus eſt Hipp. Gal. in aforiſ. Hip.

THEOdori traductio.

Dolēti ca-put vehemē-ter laboranti pus, aut aqua aut ſāguis ef-fuſus per na-res, aut aures egritudinem tollit.

dicere:

TRANSLA. ANTIQVA

diſputaui: vnde ſi non ſubtiliter indagemus: ⁊ nõ ſicut alij arbitremur: q: ſi ſolũ his de cauſis egritudo ſoluit: nõ ſubtiliter ⁊ vtiliter procedemus. Hippocr. enim abſolute dixit. Si ſanies/vel aqua ex auribus/vel narib⁹ effluat/egritudinem ſoluit. Nos aũt intelligere debemus: ſi ex aſpate caput doluerit: ſanguineo vel alijs humorib⁹ crudis coadunatis. Et ſi crepuerint: ⁊ humores per hec loca effluxerint/egritudo ſoluit: ſicut dixit. Sed ſi dolores ex groſſa ventoſitate inflatiua/vel ex cholera rubea capitis pũginia/vel ex premiſſis vulneribus/ſiue alijs apoſtematibus: ſanitas aliter proſequitur.

Aforiſmus. XI.

Vide p⁹ eñi. ca. 3. char. 6. col. 3. ⁊ pſequẽti afo.

Melancholicis et frenecticis hemorroides innate, bonum.

Hemorroides non ſolum ſm purgationẽ ſoluunt has egritudines: ſed etiam ſm humorum purgatoꝝ qualitatem: vt ſi fuerit quid nigrum melancholicis humoribus mixtum qui ſunt in ſanguine ſicut in vino fex: nõ ergo mirandum ſi melãcholia ⁊ freneſis ſanent per hemorroidas.

Aforiſmus. XII.

Vide n⁹ 26. c. 7. ch. 236. col. 3. ⁊ char. 239. colũ. 3⁰. Et Epid. per 3⁰. textu ⁊ cõmẽ. 37.

Hemorroidas ſanãti antiquas: ſi nõ vna fuerit relicta: periculum eſt fieri hydropem, aut priſim, aut maniaz.

Hemorroides impoſſibile eſt eſſe ſine oris venarum apertione in ano per quas ꝓpter multitudinẽ ⁊ groſſitiem ſanguinis per melãcholias et ſanguinis feces expellit: quas ſi ſtrinxerit ne per ora venarum exeant: in epate dura naſcunt apoſtemata: magnitudine ⁊ groſſitie ſua epar aggrauantia: ⁊ calorem eius extinguentia: ſicut ſi paruo igni multa ligna aggregentur/ſubito ſuffocatur. Cum autez ſanguis nõ niſi de calore naturali fit/ calore nãli extincto: neceſſe eſt ſanguinem non generari: hydropiſis vo non efficitur niſi cum ſanguis nõ generetur: quam materiam ſi epar expellere nõ poſſit a ſe vel a venis: vene pulmonis crepantur ⁊ ptiſis efficitur. Bene ergo dixit: de hemorroidibus multis vnaz debere remanere: per quam materia illa poſſit euacuari: maxime ſi antea ſolita fuerit purgari inde.

A ſingulis

TRADVC. LAVRENTIA.

diffinitũz iam eſtque ſi qſq incurioſe ⁊ temere penſitet: nec diligẽter ſciteq3 decretũ arbitret: nihil aliud atq3 curationez affectionis indicari facile credat. Sz qui altius indagatur/nec tumultuario ꝓtẽtus eſt intellectu ꝓuideat licebit vt nõ id ſoluz doceat: ſz ſimplici ratione decernat vt pus/ aut aqua effuſa per nares/aut aures egrotationẽ obſtirpet: ꝙ ſiquis reciprocam ⁊ reductam ſniam reddat: vt ipſe nũc ſana ⁊ rata ꝓpõſio erit. Naz ſi aut ob inflãmationẽ/aut crudi ſucci copiaz collectã in capite dolor infeſtet tãtiſper ſuppurata inflãmatione/aut ſucco ſecreto ſolutio ſeqt̃ doloris. Sin ob ſpiritũz flatuoſum/aut ſanguinis copiaz/aut edacem bilem/ aut oĩno pre intẽperie dolor laceſſit/ alijs adiumẽtis expulitur.

Aforiſmus. XI.

Vitijs atre bilis ⁊ renum: ſi mariſce ſuperuenerint, bene erit.

Non ſola vacuationis ratione: ſed etiam qualitate expulſe materie mariſce talib⁹ morbis medent̃. Craſſiorez enim aſſolent ſanguinẽ vacuare plenũ atribilarij ſucci qui craſſamẽto ſubſidẽtem vino feculẽtiam emulet̃. Quocirca nequaꝗ̃ mirabile videri dz vitia atre bilis ⁊ renum aboleri per mariſcas: vt que tanꝗ̃ cenuz ſanguinis excutere ſoleant.

Aforiſmus. XII.

A mariſcis diutinis ſanato, niſi vna ſeruetur: periculũz, vel aque intercutez, vel tabitudinis imminet.

Mariſce non alio fieri pñt modo: ꝗ̃ vt ob copiã craſſamẽtũq3 ſanguinis dehiſcẽtibus qbuſdaz venulis in quas iecur ſanguinẽ lymoſum ⁊ atribilariũ egerat. Igit̃ ſiqs ſugillata ſede ꝓhibet inde effluere ſanguinez ſimul iecur trahit duritiez: ſimul porro copia ⁊ craſſamẽto grauans calorem eius extinguit. Nec abſimile intelligit̃ id quod accidit per extimas flãmulas: nam imodico alioꝝ ſuper alia aceruatoꝝ lignoꝝ cumulo ignis elidit̃. Itaq3 ſi gignit̃ ab inſito calore ⁊ vernaculo ſanguis: conſtat vt eo reſtincto nõ fit inſup genituz iam iis. At aqua intercutẽ fit quoties ſanguificatio de ſuis finib⁹ cõcidit: ꝙ ſi minus queat iecur excutere nimietatez ad pulmonis venulas decumbẽtem erupto inibi conceptaculo tabitudines ſubeunt. Quã ob rem optima ratione docuit vnã obſeruari mariſcaz oportere per quã lymoſus pariterq3

iecoris

VERSIO LEONICENI.

dicere: in quibus niſi quis animũ aduerterit videbit̃ quod ab ipſo dicit̃: ſolum ad curationem paſſionis ꝑtinere: aliud vo nihil. Uerum ipſe non hoc niſi dicit: ſed ſimpliciter ꝙ pus/ vel aqua effluens per nares/vel aures morbum ſoluit. Et ſi vtiq3 cõueniens dixiſſet: quẽadmodũ ego nũc/ ſermo foret irreprehenſibilis. Quãdo enim/vel propter inflãmationez/ vel humorum crudorum multitudinem in capite aceruatoꝝ fieri dolorem ꝯtigerit: tunc inflãmatione ſuppurata / aut humore excreto ſolutio fit morbi. Si vo ꝓpter ſpiritum flatuoſum/aut ſanguinis multitudinez/ aut bilem mordacez/aut omnino ex intemperatura dolor acciderit / per alia ſanabitur.

Cãe doloris capitis male.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XI.

Atra bile vexatis: ⁊ renum paſſionib⁹, hemorroides ſuperuenientes, bonum.

Vitijs atre bilis ⁊ renuz: ſi mariſce ſuperuenerint: bñ erit.

Non ſoluz rõne euãtionis hemorroides ſanant huiuſcemodi paſſiones: ſz ⁊ ipſa qualitate humoris euãci. He etenim ſanguinez craſſum cõſueuerũt euacuare/humore plenum melico: talem habẽte in ſanguine cõſiſtẽtiam quali eſt in vinis fex. Quare nihil mirum ſi atre bili: ⁊ renum paſſionibus conferunt.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XII.

A diuturnis ſanato hemorroidibus: ſi vna nõ ſeruatur: periculum eſt aquam intercutem, vel tabem aduenire.

A mariſcis diuturnis ſanato: niſi vna ſeruet/periculũ vel aq intercutẽs vel tabitudinis imminet.

Hemorroidas fieri impoſſe abſq3 hoc: ꝙ propter multitudinez ⁊ craſſitudinem ſanguinis/ora quarũdam venarum aperiantur epate ad ipſas reponente fecem: ⁊ quãdoq3 ſanguinem melancholicum. Siquis igitur ei hoc intercludat iter: vna ⁊ duritiez in epate facit: ⁊ ſimul multitudie grauans: ac craſſitudine calorem in ipſo natiuuz extinguit: cum tale quid accidat: quale in flammis exteriorib⁹: in quibus multa ligna ſuperingeſta ſtrangulant ignem/atq3 extinguunt. Si igitur a natiuo calore generatur ſanguis/clarum ꝙ ipſo extincto non generabit̃ amplius. Aqua vo intercutem fit cũ ſanguinis generatio fruſtratur. Si vo aliquando poſſit epar propellere multitudinem ad venas pulmonis: hic vaſe aliquo rupto tabidi fiunt. Non fruſtra igitur conſulit vnam ſaltẽ ſeruare hemorroidem: vt per hanc euacuetur feculenta: ac

vitioſa

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XIII.

Vide 5° côil. ca.1.c°.106. col.1.z char. 107.col.4°.

¶ A ſingultu habito ſternutatio ſuperueniens, ſoluit egritudinem.

¶ Singultus vt dixi de plenitudine z inanitione fit: z maxime de plenitudine: qui cum venerit neceſſarius eſt fortis motus quo humiditas illa expelli poſſit: hic autem motus in ſternutatione inuenitur. Singultus autē plurimum ex plenitudine fieri deprehenditur ex pueris qui cum ſemper cibis impleant̄, neqȝ ſibi caueant ex frigorib⁹ fit eis aſſiduus: frigor enim neruoſa contrahit loca ad diſſoluendam omnem humiditatem vel ſuperfluitatem: z inde ſingultus fit.

Singult⁹ de plenitudine z de inanitione fit.

¶ Aforiſmus. XIIII.

Vide 7° côil. cap.2°.char. 161.col.3°.

¶ Ab hydrope habito ſm venas in ventrem aqua fluente, ſolutio fit.

¶ Hec ſignificatio in ſpontaneis purgationibus valet: quia ſm Hippocr. nulla medicina indiget. Si enim medicinam adhibeas, iam nō erit ſpontanea.

¶ Aforiſmus. XV.

Vide 6° côil. cap.2°.char. 117.col.4°.

¶ A diaria habito diuturna: ſpontaneus vomitus ſuperueniēs, ſoluit egritudinem.

¶ Altera ſignificatio ſpontanee purgationes que ex actione eſt nāe. Dat ergo Hippocr. auctoritatem medico que vtilis eſt ad materiam extrahēdam in contraria loca.

¶ Aforiſmus. XVI.

Vide 4° côil. cap.3°.char. 87.col.3°.

¶ A pleuretide habito, atqȝ peripleumonia: diaria ſuperueniens, malum.

¶ Nō eſt intētio ſua ꝙ ex ſola membroꝝ cōcolligātia harū paſſionum ſint accītia: intendit ergo potius ad fortitudinem z magnitudinē paſſionum. Epar vero ſingultum patit̄: eo ꝙ ori ſtomachi vicinat̄: ſiliter z tuſſim ꝓpter colligātiam ſpūs inſtrumēti. Ex his aūt verbis Hippo. monſtratur qd̄ ꝯſuetudinariū fuerit: nō enim dixit ꝙ qui pleureſim vel peripleumoniam

TRADVC. LAVRENTIA.

iecoris ſuccus exauriatur: ſed potiſſimum in qbus per has venulas diutule ſecretionem exercuit.

¶ Aforiſmus. XIII.

¶ Singultiēti: ſi ſternutamēta ſuperuenerint, tollunt ſingultum.

¶ Queadmodum cōuulſio replōne vacuationeqȝ ita ſingultus conſiſtit. Igit̄ ſi repletione creatur (ſȝ magna ex pte ita creatur) violenta eget motione qua velut clauicula extor⁹ humor effletur atqȝ exauriat̄. Hoc ſternutamentum efficit. At vero ſingultū qđ raro ob euātionē eueniēti ſternutamētū nequaqȝ medetur. Ceterum vt ſubinde fiat ſingultus repletione viſitur in puerulis ſepenumero ſingultientibus: vbi plus equo replentur: z item calor z frigus neruoſa replet corpora. Quia tantiſper reflari triſtius queunt: et ob eam rem ſingultiunt.

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Ab aqua intercutem detēt⁹: ſi aqua per venas in vētrem defluxerit, morbo ſoluet̄.

¶ Unū hoc quoqȝ vacuationis ſpontine bono eueniētis exēplū eſt. Porro ſpontiua. (noīatur: nō qꝛ ſine cauſa accidat: ſȝ quia ſine cauſa a nobis ꝓſtita tanqȝ improuiſa ſequatur. Igitur ſi prebētes aquagium medicamētum (ita enim ὑδραγωγὸν appellarim) talis vacuatio fiat: non inſuper ſpontaneam nominamus.

¶ Aforiſmus. XV.

¶ Fluore alui diutino detento, vomitus ſponte ſuperueniens, tollit fluorem.

¶ Et hoc exēplum vacuationis eſt recte a natura confecte: ad cuius ſimilitudinem vacuationē medicus fabricet: et velut opifex liniamenta effigiēqȝ intus locatā iuxta eādem formet atqȝ effingat. Porro autem vtilitas auerſionis ratione ſubſequitur.

¶ Aforiſmus. XVI.

¶ Coſtali aut pulmonia detēto: ſi alui fluor ſuperuenit, malo eſt.

¶ Affectis ptibus nō ſimplici abſolutaqȝ rōne cetere ꝯſentire aſſolēt. Sȝ ſi vehemēs in eis noxa īfeſtet. Et ob eam rem iecori ꝓpeſſo ſingult⁹ ſuperuēiet eo ꝙ ꝯſentiat vētriculus, tuſſis et difficultas ſpirādi: ꝓpterea ꝙ ſpiritales machine conſenſu z affectu cōi vitiū trahūt. Ita fit vt ſi vitiū in ſpiritalib⁹ machinis grauiter vaget iecur ꝯſentiat. Qđ Hippo. intelligētiſſime explanauit

VERSIO LEONICENI.

vitioſa materia epatis: preſertim in quibus ſolita eſt tempore longo per tales venas excerni.

¶ Aforiſmus. XIII.

¶ A ſingultu habitum ſternutatio ſuperueniens liberat.

¶ Auctor eſt ipſe: ſicuti ꝯuulſionē: ita z ſingultū, vel ex inanitione, vel plenitudine fieri. Qñ igit̄ a plenitudine fit: magna aūt ex pte ita fit: violento opus eſt motu: vt veluti ꝯcluſe ipſum efficiētes humiditates diffleñt̄, atqȝ euacuent̄: hoc autē facit ſternutatio. Eos vero qui ex inanitione fiunt: qui ſunt rariores, non ſanat ſternutatio. Qđ vero ex plenitudine ſingult⁹ iugiter fiat: indicant pueri crebro ſingultientes: cum ſunt repleti. Rigor autē et frigiditas ois qui oia neruoſa corpora efficiunt ad diſſlandum difficilia, ſunt cauſa vt hec repleantur: atqȝ ideo in ipſis ſingultiunt.

¶ Aforiſmus. XIIII.

¶ Ab aqua intercutem habito: ſi aqua e venis in vētrem defluxerit, ſoluit̄ morbus.

¶ Et hoc exēplum eſt eaꝝ que ſponte fiunt z vtiliter euātionum. Spontaneum autem dicimus non qđ ſine cauſa fit: ſȝ ſine cā ex nobis fit. Quando enim data a nobis medicina aquā trahente talis fiat euātio: nō etiam z hāc ſpontaneam nominamus.

¶ Aforiſmus. XV.

¶ A longo alui ꝓfluuio habito: ſpōtaneus vomitus ſuperueniens, morbum ſoluit.

¶ Et hoc pariter exemplum eſt eoꝝ que recte fiunt a natura: que medicū imitari oportet. Utilitas vero ratione retractionis.

¶ Aforiſmus. XVI.

¶ A morbo laterali, vel pulmonia habito: alui ꝓfluuium aduenienſ, malum.

¶ Cū ptes alique patiunt̄: nō ſimpliciter alie cōpati ſunt nā apte: ſed cum forti paſſione detinent̄. Scdm̄ hoc igit̄: z epate fortiter patiēte ſingult⁹ ſuperuenit cōpatiēte ſtōcho. Tuſſis autem: et difficilis anhelitus, cōpatiētibus his que reſpirationi obſeruiūt inſtrumētis. Sic et his ipſis peſſime affectis epar cōpatit̄: z hoc ipſum maniſeſte oſtendit Hippo. cum nō ſimpliciter dixerit.

THEOdori traductio.

¶ Singultiētī: ſi ſternutamenta ſuperuenerint, tollūt ſingultū.

Conuulſio z ſingultus ex inanitiōe fiūt z plenitudie.

THEOdori traductio.

¶ Ab aqua intercutē detē⁹: ſi aq̄ per venas in ventrem defluxerit, mōbo ſoluetur.

Spontaneum qđ dicat̄.

THEOdori traductio.

¶ Fluore alui diutino detento vomit⁹ ſponte ſuperueniens, tollit fluorem.

THEOdori traductio.

¶ Coſtali, aut pulmonia detēto: ſi alui fluor ſuperuenerit, malo ē.

TRANSLA. ANTIQVA

moniam habuerit: ſed qui ab his ſuperatus fuerit: ꝛ hu. Si aũt hec ſupuenerint ꝛ diaria ſupuenerit, malum ſignũ erit. Cã n. eſt diarie cuꝫ epar ſibi cibuꝫ ſm ꝙ opꝫ nõ põt trahere ꝛ in ſanguinem mutare: aliquando aũt ex corruptione eſt ſtomachi cibum intra ſe corrũpentis: ꝙ ſi pipleumonia vel pleureſis parue ſint: poſſunt quidẽ diaria ſupueniente ſolui: maxime ſi parua cauſa ꝛ preſens fuerit: vnde opꝫ medicum ſtudioſum eſſe: vt non aliquid abſolute dicat: ſi accidentia que dicit non ex preſentibus ſint cauſis: ſicut diaria in loco ẞ fuit: nec propter cibum vel potum contigerint: ſed ex eſſentia morbi. Significationes enim ſuis ſemper debent iungi ſignificatis.

Medicus nihil abſolute dicere dꝫ.

Aforiſmus. XVII.

In oculis patienteꝫ diaria accipi, bonum.

Hic aforiſmus ante eſt explanat⁹. Non autẽ diariam hic laudauit: ſed propter ſpontaneitatem: vnde fit ꝙ medicus quilibet auctoriſare debꝫ: ſicut medicos noſtri temporis videmus faciẽtes in oculoꝝ paſſionibus clyſteri vel pharmacia medicãtes.

Aforiſmus. XVIII.

Vide .14. par. cap. 4. char. 293. col. 1.

Veſicã inciſaꝫ, aut cerebrũ, aut cor, aut diaphragma, aut epar, aut ventrem, aut renes, aut inteſtinorũ aliquod gracilium, mortale.

Qd mortale dixit in multis locis morteꝫ pſitem portendere innuit: in multis ſignũ ſolet eſſe mortis: ſed in hoc loco non monſtrauit qd hoꝝ intellexerit. Cordis tamẽ inciſio mortalis eſt ſine dubio: ceteroꝝ ꝯo mẽbroꝝ non neceſſario: niſi cũ magna ꝛ perforans fuerit inciſio. Quis autẽ ſcit qd Hippo. hic intendit inciſionẽ veſice magnaꝫ ꝛ perforãtem vſqꝫ in cõcauitateꝫ: ꝛ ſimiliter in ceteris. Et ſi huiuſmodi fuerit: impoſſibile eſt eam conſolidari. Item contingit ꝛ in neruoſis locis diaphragmatis ꝛ illius inteſtini. De ſtomacho multi diſcordant: alij dicunt ſi retro in concauitatem

Cordis ictio mortalis ſine dubio: ceteroꝝ vo mẽbroꝝ nõ neceſ. Vide. 10. par. cap. 2°. char. 116. col. 2°.

TRADVC. LAVRENTIA.

explanauit: nõ ſimplr dicẽs coſtali, aut pulmonia: ſed addens pprie ꝛ ſignate detẽto. Si ſupueniat alui turbatio ſignum eſt malũ: ex quo ſignificari vedit: vt ſi vexeẽ grauius prematureqꝫ violẽtius dictus affectib⁹ ſupueniẽs alui fluor ſignum ſit malum. Etenim ita perpeſſis ſupueniet alui fluor: qa iecur non queat ad ſeſe trahere alimoniam, neqꝫ creare ſanguinem. Et item vẽtriculus interdũ ipm corrũpit. Atqui mediocri, coſtali pulmonieqꝫ modeſtiori ſupueniẽs alui fluor vacuationis rõne interdũ pdeſt. Sed potiſſimũ ſi cõcoctionis note affectibus adeſſe viſuntur. Ceterum publice: ꝛ in his ceteriſqꝫ oĩbus que eũdeꝫ in modũ dicũtur monere ſuccurrit: vt nõ aliã ob cauſam vere euidẽterqꝫ acceſſio fiat. Velut nunc vt nõ eſca potioneve fiat alui fluor: ſed egrotationis rõne infeſtet. Qd enim ob aliud non ob egritudinem extitit eius indoleꝫ ſignare nõ quit. Siqdẽ indiciuꝫ aliquatenus indicate rei copuletur ꝛ ptinuetur oportet.

Aforiſmus. XVII.

Lippientem prehendi alui fluore, bene eſt.

Nõ tanqꝫ ſignũ lippientiũ bonum ab eo eſt pditũ: ſed velut cã que vſui accidat. Excutit enim mãm ſimulqꝫ deorſum auocat. Ceteruꝫ hic ſpontis pſcribiẽ vacuatio vtilis lippiẽtibus: de qua medicus quaſi ſimulacra et imagines naturalis emulas ꝛ obuerſarias tanqꝫ de certo exẽplari trãſferat vacuationes. Sane ita faciũt oẽs per lippitudines ſubducentes aluuꝫ clyſtere purgationeqꝫ.

Aforiſmus. XVIII.

Si veſica preciditur, aut cerebrum, aut cor, aut pcordia, aut aliquod ex tenuiorib⁹ inteſtinis, aut venter, aut iecur, letale eſt.

Verbum letale ſepe: ꝛ hoc libro et alibi afferẽ de ijs qbus eſt prſus cõmoriẽdũ: ſepe etiaꝫ quoties abolitio (ppe dixerim) comitaẽ. Itaqꝫ nõ ſatis ꝯſtat an hoc loco decernat vt oĩno ſequaẽ abolitio pciſis talibus mẽbris: an in qbuſdam qꝫqꝫ raro egruꝫ ſupeſſe cõueniat. Ceterum vt cordis pciſio necio inferat mortẽ ꝯfeſſe cõſpecteqꝫ patet. Non tñ in ceteris mẽbris ꝯcediẽ: vt mortem ꝯcinnet inexcuſabilẽ: ſꝫ vbi pciſio notabilis eſt ꝛ ad craſſitudinẽ vſqꝫ puadit meatqꝫ ꝛ pealte adigiẽ. Hoc enim voculaꝫ, pcidiẽ, ſignificare facile crediderim. Vt ſi veſice tunicula tota ad intimũ vſqꝫ patorẽ:

VERSIO LEONICENI.

dixerit. In morbo laterali, vel pulmonia aluuꝫ turbatã eẽ malũ ſignũ: ſꝫ adiecerit, habito, ac ſi dixiſſet detento, atqꝫ vexato homini a talibus paſſionibus pfluuiuꝫ alui ſupueniẽs malũ eſſe ſignuꝫ: qm ita ſe hñtib⁹ id ſolet aduenire nõ potẽte epate ad ſe trahere alimẽtum: neqꝫ cõuertere in ſanguinẽ: ꝛ qñqꝫ vẽtriculo idem alimẽtuꝫ corrũpente. In mediocri aũt morbo laterali, atqꝫ pulmonia profluuium alui ſupueniens põt pdeſſe ratione euacuationis: ꝛ magis cum ſigna coctionis apparuerint ineſſe paſſionibus: neqꝫ adeſt timor: ſed morbus eſt citra piculuꝫ. Cõmuniter aũt, ꝛ in his, ꝛ in oĩbus alijs quecũqꝫ eodem modo dicũtur illud meminiſſe opꝫ ꝙ nullus alius extẽporaneus, ꝛ manifeſtus caſus ſuperuenerit: veluti ꝛ nũc alui pfluuiuꝫ: nõ ex cibo, aut potu aliquo: ſed morbi rõne contingat. Nam ſi alia ex cauſa: ꝛ nõ vi morbi fiat, nõ põt eius morem ſignificare: ſiquidẽ oportet aliquid ſigno: qd ab ipſo oſtenditur, cõnecti.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XVII.

Lippienteꝫ alui profluuio corripi, bonum.

Lippiẽtẽ deprehẽdi alui fluore, bono eſt.

Nõ veluti ſignuꝫ hoc oculoꝝ bonum dictum ab eo eſt: ſed tanqꝫ cauſa: quia humorum abũdantia ſimul euacuantur, atqꝫ ad inferiora retrahitur. Eſt auteꝫ ꝛ hoc apud ipſum exẽplum vnum coruꝫ que ſponte, ꝛ vtiliter euacuantur: que medicum imitari oportet, videlꝫ: ꝛ ita oẽs faciunt in lippitudinibus, aluum et clyſteribus, ꝛ purgationibus ſubducẽtes.

Medic⁹ imitari debꝫ euacuatões ſpõtaneas ſi vtiles fuerint.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XVIII.

Veſica diſciſſa, aut cerebro, aut corde, aut ſepto, aut aliquo ex tenuioribus inteſtinis, aut ventriculo, aut iecore, letale eſt.

Si veſica pcidiẽ, aut cerebꝫ, aut cor, aut pcordia, aut aliqd ex tenuiorib⁹ inteſtinis, aut venter, aut iecur, letale eſt.

Hoc verbuꝫ letale, ſepius dixit in alijs: ꝛ in hoc ipſo libro de his qui ex neceſſitate ſunt morituri. Sepius autẽ ꝛ in his qui magna ex parte. Quare neqꝫ nũc eſt manifeſtuꝫ ſi oĩno ſecuturã mortem diſciſſis his ptibus voluit oſtẽdere: vel in qbuſdam raro hominẽ ſeruari ꝯtingat. Qd qdem igiẽ cor vulneratũ mortem afferat nemo neſcio: vnum ex his eſt que in ꝯfeſſo habẽtur: non tñ in alijs eque recipiẽ: vulnus qdcũqꝫ mortem afferre ineuitabileꝫ: ſed illud qd magnũ eſt, atqꝫ pfundum: qd rõnabile eſt a verbo, diſciſſa, ſignari: vt tota veſice tunica diuiſa vſqꝫ ad ſpatium interius intelligaẽ, atqꝫ

TRANSLA.ANTIQVA

uicatez inciſus fuerit poſſibile eſt ſaluum fieri: ⁊ non ſolum ſic: ſed etiam ſi inciſus fuerit: vt ſui appareant anguli: in quo medicinando errant illi qui libꝛos fecerunt de vulnerib⁹ ſuis moꝛtiferis. Cur autem hoꝛū inciſiones non ſolidentur dicēduz eſt. Coꝛdis ⁊ diaphꝛagmatis inciſiones non ſolidantur: qꝛ ſemper mouentur veſice: qꝛ eſt neruoſa ſubtilis, ⁊ ſine ſanguine: que tamen ſanatur cū ad expellenduz lapidem inciditur: qꝛ collum eius carnoſum eſſe videt̄. Epar ſi incidatur ſanguinis fluxus ſequit̄: patientes ergo moꝛiuntur anteq̄ ſolidet̄: quod fit cum vene inciſe ſunt: idem arbitroꝛ verum dicere: dicentes poſſe ſanari cum inciſio intra cōcaua non fit: ⁊ quidam dicūt eius extremitates quaſi digitos eminentes poſſe icidi ⁊ inde ſanari. ℂ Inciſionem quoqꝫ cerebꝛi multotiens vidi ſanari: ſemel enim vidi in nubia in ciuitate Samarie quēdaz magne ⁊ cōcaue inciſum cerebꝛum habere: ⁊ tamen moꝛtem euadere: qđ ꝯtingit rariſſime. Qui ergo dicunt inciſionem magnam ⁊ perfoꝛantem eſſe moꝛtalem veri ſunt: ſi enim pertingat vſqꝫ ad ventriculos cerebꝛi procuidubio eſt moꝛtalis. ℂ Subtile inteſtinum ⁊ ſtomachus: quia carnoſa ſunt inciſa: non tamen concaua poſſunt cōſolidari: ſed ſi ad concauitatem inciſio peruenerit vix vel rariſſime pōt ſanari: idem ⁊ in renibus contingit: qui non ſolum his de cauſis ſunt incurabiles: ſed qꝛ his ſicut exterioꝛib⁹ mēbꝛis non pōt apponi medicina.

Inciſionē cerebꝛi vidit ſanari.

ℂ Afoꝛiſmus. XIX.

ℂ Qñ inciſum fuerit os, aut chartilago, aut neru⁹, aut maxille tenues, aut ꝑputiū, neqꝫ creſcit, neqꝫ conglutinat̄.

Vide.14.pti. cap.4.char. 293.col.4. ⁊ char.296.colū.4º.

ℂ Qđ dixit nō creſcit: non ad tātā redire eſſentiam intendit. Conglutinat̄ cum extremitates inuiſcentur. Nulli autem dubium oſſa ⁊ chartilaginē nō creſcere

TRADVC.LAVRENTIA.

vſqꝫ pāroꝛē: ⁊ item quauis alia ſedes ꝑcidat̄. Igit̄ de veſica cōpertū experimētis: nequaq̄ ſolidari ⁊ ꝯgermoneſcere tale vulnus: quēadmodū ex ꝑcoꝛdijs: qꝛ neruꝫ ſubſtātione ꝯſiſtunt: necnō inteſtinis tenuioꝛibus. De ꝑciſione vētriculi inter auctoꝛes lata diſſenſio eſt. Quidaz tradūt quoſdā ex vulnere eius reualuiſſe q̄ꝫ q̄ rarēter. At iecur repꝛeciſum: ⁊ gdē alitus nō ſoluz reuocari ad ſanitatē: ſed etiam fibꝛam exēptaz curari dicūt. Porro cōſtat vt liber de vulneribus exitioſis (a quocūqꝫ ſit emiſſus) nōnullas de relatis ꝑciſiones recurare doceat. ℂ Ceterū nequeūt ſolidari ꝑciſiōes in coꝛde inq̄ ⁊ ſepto trāſuerſo: qꝛ ſp in motu ꝑpetuoqꝫ agitatu ſunt ⁊ ceſſationis impatiētia. In veſica aūt: qꝛ tenuis neruacea exāguis habet̄. Sane ceruicez eius q̄tidie cernimus curari ꝑciſam dēpto calculo. Eſt enim carnulētioꝛ. Porro iecur ſi vulneret̄ ſanguis ꝓfuſione interimit anteq̄ tale vulnus coeat. Dixi tale vulnus: ex quo venaz q̄ꝫ ꝑciſi intelligo. Igit̄ ob id, nec ij qui vulnera eius ſummotenus acta curari autumant: nec qui fibꝛas amputatas dixiſſimi ſunt. At ꝺo cerebꝛū exciſum ſepenūo reddi vite ⁊ ſanitati ꝓuidimus. Et itez ſemel in vꝛbe Smirna terre Ionie cum adhuc vita frueret̄: ⁊ ſapeſſet magiſter Pelope: vulnere gdē iſigni. Uez id perq̄rarq viſitur: attn̄ verū eſt. Ut grandioꝛa vulnera vocata Hippo[n] ꝑciſiones iferāt abolitiōez. Que inq̄ ad aliquez ex vētriculis agunt̄ ꝯſenſu oīum internecant. Ceterū tenuioꝛa inteſtina maximeqꝫ vētriculus carnulētioꝛe mā ſunt admodū pꝛedita. Et ob eaz rem vulnerata per ſūmas coꝛꝑis foꝛmam ſepenūo glutinant̄: ⁊ velut collato federe in robur ſubſtātie coꝛpulēte concoꝛdi ꝯcretione coaleſcūt. Sed penitus exciſa ad ſinus vſqꝫ iterioꝛē meātia ꝓraro ſaneſcūt. Sed conſtat vt nō adeo curari non queant ob ſuba culpaz: ſꝫ qꝛ medicamēta quēadmodū extimis ꝑtib⁹ admoueri non queunt: quocirca per ea que abligurriant̄ moliunt curationē: vel Hippo. vel quiſqs alius librū de vulneribus exitioſis emiſit.

ℂ Afoꝛiſmus. XIX.

ℂ Cum preciſum os eſt, aut chartilago, aut gene ꝑticula tenuis, aut pꝛeputiū, nec augeri, nec coaleſcere pōt.

ℂ Augeri dicit ſubſtātiā gignit alterā qualis exciſe ptis habet̄. Quēadmodū in cauis vlceribus caro cōgerminare: ac velut agire ſe in germē perſpicitur

VERSIO LEONICENI.

gatur, atqꝫ in ſingulis alijs eodē modo. In veſica quidem, cōfeſſum tale vulnus non coaleſcere: ſicuti ⁊ in pte ſepti neruoſa: ⁊ in tenuibus inteſtinis. In vētriculo aūt dubitat̄: nam quoſdam in eo vulneratos dicūt aliqn̄: ſꝫ raro fuiſſe ſanatos. Epatis aūt nō ſolum ꝓfundū vulnus in fibꝛis eius ſanatū: ſed etiā fibꝛam abſciſſam aiunt fuiſſe ſanataz: neqꝫ nos latet ꝙ in li⁰ de vulneribus exitialibus quedā ex his eius libꝛi auctoꝛ conatur ſanare. ℂ Qđ ꝺo partes ipe diuiſe agglutinari nō poſſint: in coꝛde qdem, ac ſepto trāſuerſo ex iugi coꝝ motu ꝯtingit. In veſica autez: qꝛ neruoſa eſt ac tenuis: ⁊ exanguis, eius ꝑfecto collum videmus quotidie ſanari cum lapis extrahit̄: qꝛ carnoſum eſt. Epar ꝺo vulnera habet plurimo manātia ſanguine: atqꝫ idcirco moꝛi anticipant: qui ita ſunt vulnerati: prius q̄ vulnera agglutinent̄: dixi autem ſic: volēs intelligi etiam venam eſſe diſſectaz. Ob hocipm igit̄ qui vulnera in ſumma eius parte ꝯſiſtētia aiunt ſanari: ⁊ fibꝛas epatis abſtuliſſe: verum videnẗ dicere. Cerebꝛū aūt vulneratū ſepius ſanatū vidimus, et ſemel, ⁊ bis in Smirne Ionie: viuente adhuc ꝑceptoꝛe Pelope: ⁊ erat vulnus ſatis effatu dignum. Hoc igit̄ rariſſimum eſt. Uerum autē eſt: ꝙ magna vulnera: que ꝯſueuit Hippo. noiare diſciſſiones, afferre moꝛtem: ⁊ fatentur oēs vulnera cerebꝛi: que vſqꝫ ad aliqđ in vētriculos penetrant: etiam afferūt moꝛtē. Tenuium aūt inteſtinoꝝ nā: ⁊ ventriculi magis non parum participant carnoſe ſubſtātie: ⁊ ideo in ſumma pte vulnerata ſepius agglutinātur. Tota aūt diſciſſa vſqꝫ ad eoꝛum cauitatem rariſſime. Hoc autem non vt mihi videtur propter eoꝝ ſubſtātiam accidit: ſed quoniaz non poſſumus eque intrinſecis ſicuti extrinſecis imponere vulneribus medicamētum. Quapꝛopter per potiones conatur auctoꝛ libꝛi de vulneribus pernicioſis inſcripti, ſiue Hippocrates fuerit, ſiue quis alius, ſanare ventriculum.

Cerebꝛū vulneratū ſepius ſanari vidit.

ℂ Afoꝛiſmus. XIX.

ℂ Cū diſciſſum fuerit os, aut chartilago: vel neru⁹, aut gene ꝑticula tenuis: vl' ꝑputiū, neqꝫ auget̄, neqꝫ coaleſcit.

ℂ Augeri vocat talem aliquam gñari ſubſtantiam: qualis abſciſſa: ſicuti in cauis vlceribus videtur caro germinare. Coaleſcere autez qñ diſciſſi coꝛpoꝛis

THEODOꝛi traductio.

ℂ Cū ſciſſū os ē aut chartilago aut gene paricula tenuis, aut ꝑputiū: nec augeri: neqꝫ coaleſcere pōt.

TRANSLA. ANTIQVA

non creſcere amiſſa quadaʒ ſui parte. In hoc autem diſcordantur: quia inuiſcentur ⁊ cõiungũtur. ¶ Quidã enim aſſerunt videri palam oſſa fracta inuiſcari ⁊ ſolidari: ſed videntur eſſe decepti: certificat enim ꝙ in quibuſdam animalibus oſſa fracta ſolidentur: ⁊ tãdem ſi ſponte moriũtur, vel occidãtur oſſium fracturam circũdediſſe corpuſculum quõdam ſubtile quaſi ligamentum inuenimus: ꝙ ſi paulatim euellatur fractura: neqʒ ſolida: neqʒ iũcta reperietur. ¶ Alij tamen in alijs membris horũ repugnant experimentis dicentes creſcere: ſed non conſolidari: creſcere autẽ vbi debent etiam ſolidari. Sed ego nec vidi nec audiui carnem creſcere in his locis: nec vbi ſciſſura ⁊ inciſio fuerit: aliud enim ſciſſura: aliud inciſio eſt: inciſio enim eſt perforatio vſqʒ ad alia latera: hanc Hippo. dixit nõ poſſe ſolidari. Cauſa quia loca ſunt neruoſa ⁊ ſubtilia: neqʒ tñ ꝓpter hoc: ſed quia ſunt ſeparata magno ſpatio.

TRADVC. LAVRENTIA.

ſpicitur: coaleſcere vero ſi diſſidentes margines glutinent: ⁊ tanꝗ̃ cõcordi cõcretione ↄueniãt. Igit̃ neꝗ̃ꝗ̃ gigni chartilaginẽ, aut os indubitatũ eſt. Sed an os glutinet ⁊ coeat qdaʒ ambigũt. Naʒ dilucide cerni fracturas oſſium coaleſcere tradũt. Sʒ ita putare nõ recte opinãtis eſt: id pʒ in mutis ⁊ rõne carẽtibus: que ſunt rupta quapiaʒ ſede obleſa. Hec ſi viua aut intermortua exploremur exectis corpib⁹ planius viſunt tophi lapidis nexu cõplexuqʒ velut nodulo ⁊ vinculo qdã obducto circũactoqʒ in orbeʒ redimite ⁊ circũducte ore oſſiũ quas ꝑſpicuo diluuio abſiſtẽtes cõnexuit. In qbus fracture culmẽ ꝑm hãc orbitaʒ rõnẽqʒ circuit⁹ nulla adductuʒ coitione ꝑſpicit̃. Pari modo de plagis nõnulli dubitant. Quidam eniʒ volũt vt augeſcant: nõ tamẽ coaleſcant. Alij vt coaleſcant: ꝗ̃ꝗ̃ raro cõtendũt. Igitur augeſcant: oportet partes que deroſe exulcerãtur. Nec quẽꝗ̃ꝗ̃ vidi cui ptes ita affecte carneſcerent. At vero coagulẽtur ⁊ cõueniant diducte interciſeqʒ neceſſe eſt. Nam hec a ſe inuicẽ diſcrepãt: ꝓpea ꝙ exciſis ptibus putatio ſectioqʒ ad fineʒ vſqʒ ꝑuadit: quã nũc Hippocr. nequaꝗ̃ coaleſcẽ ſanxit. Nõ ſolũ: qa neruoſiores tenuioreſqʒ ſint: ſʒ ꝙ ita ꝓpeſſis margines ⁊ velut ſupcilia ceſure inter ſe admoduʒ diſſidẽt.

VERSIO LEONICENI.

corporis labra agglutinant̃. Qd quidẽ neqʒ chartilago, neqʒ os generẽtur, eſt in confeſſo. An vero agglutinẽtur: nõnulli dubitant. Inquiũt enim perſpicuo videri oſſa ꝓfracta agglutinari. Hi vero aberrant ⁊ decepti poſſunt in brutis: quoꝝ pars aliqua fracta contraxit callum. Hec enim ſeu viua, ſeu mortua: ſiquis velit inſpicẽ diſſecãdo: videbit manifeſte a callo quodaʒ: veluti vinculo circũſcripto partes oſſiũ diſciſſas eſſe ↄſtrictas: quas ſi abraſerint fracture ꝓfunduʒ videbunt non glutinatuʒ. Sic igitur de his que diximus ambigũt: nõnulli augeri dicentes: non tamen coaleſcere: qdam vero etiam coaleſcere: ſed raro augeri. Igitur illa deſiderant: que per exciſum ſunt vlcerata: ⁊ nullũ vidi taliter affectũ cui non increuerit caro. Agglutinari autẽ illa que diuiſa ſunt: ⁊ non diſciſſa. Hec enim inuicem differunt: cum diſciſſa diuiſionem habeãt vſqʒ ad finem pertinentes: que nũc Hippocrates inquit non coaleſcere: non ob id tñ ꝙ neruoſa ſunt, atqʒ tenuia: ſed quoniã etiam ex eo ꝙ talem habent naturã: labra vulneris non ſunt paruũ diſtãtia inuicem.

Diuiſa eſt: ⁊ diſciſſa eſt aſſerum.

¶ Aforiſmus. XX.

Vide. 13. particu°. 10. chor. 278. col. 4 ⁊ 14°. c. 4. ch. 296. col. 4°.

¶ Si in vẽtreʒ ſanguis effundatur preter naturaʒ: neceſſe eſt in ſaniem conuerti.

¶ Hic aforiſmus diuerſimode in libris inuenit̃. In alijs enim ſi ſanguis in ſpatium effundat̃: ⁊ omne ſpatiũ ventris hic intendit̃: quorum firmatur intellectus per hoc: quia ꝑter naturam ſubinfertur: vnde intenditur ꝙ ſanguis a loco in quo eſt effluit ad ſpatiũ: vbi non eſſe aſſueuit: aliquãdo venas exit ⁊ ad ſpatium inter venas currit: ꝙ dixit neceſſario facere ſaniem quãdam ſaniei videtur intelllexiſſe ſpeciem qua ſanguis ſuaʒ exiuit naturaʒ ⁊ bene. Si enim ſanguis locum ſuum naturalem exierit nõ in ſua natura permanebit: ſed ſiue in ſaniem mutabitur, ſiue in nigredineʒ. Aliquando cum effluat ad ſpacioſiſſima loca non ſibi naturalia aliquod horũ neceſſe eſt vt faciat.

¶ Maniacis

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Si ſanguis preter naturaʒ in ventreʒ trãſfunditur: ſuppuretur neceſſe eſt.

¶ Sniam aliqui cuʒ articulo ſcribũt ad hũc modũ. Si ſanguis ꝑter nãm in illũ vẽtrem trãſfundit̃: qdã vero ſine articulo ſimplr̃: ſi ſanguis ꝑter naturam in vẽtrem trãſfundit̃ dicẽtes cauum omne ſignari. Quibus adiectio verbi: ꝑter nãm ſuffragat̃ Hippocrate per ſniam decernẽte: vt qui de ꝓpria ſede exiliẽs in aliud qduis cauum trãſmeet ſanguis manere nõ queat. Igit̃ per iflãmationẽ ⁊ ecchymoſin (ita appellatã ꝙ e venulis inibi paruulis exiliẽdo ſanguis ꝓfluat) ad hũc modũ accidit. Etenim per inflãmationeʒ ſanguis ad caua muſculoꝝ cõmẽtatione digna ſenſim perſpergitur. Per ecchymoſin vero ad ſedes cõceptaculis obductas trãſfundit̃. Ceterũ verbũ ſupparat̃ ꝓperaʒ eſt traditũ vnaʒ duntaxat ſignãs cõmutationẽ ⁊ ↄuerſioneʒ: ⁊ idcirco quidam ſupparat̃ aboleuerunt ⁊ vocabuluʒ fuſius corrũpitur ꝑſcripſerũt. Eteniʒ ita accidere viſitur: vt haudquaꝗ̃ obduret ſanguis: ſi naturaleʒ ſedem

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Si in ventreʒ ſanguis preter naturam effunditur: neceſſe eſt ſuppurari.

¶ Quidaʒ ſine articulo apud grecos ventrem ſcribunt: volentes omnem ſignificari cauitateʒ: quibus adſtipulatur: qd preter naturã adijciatur: per quam adiectionem tale quid oſtẽdit Hippocrates: ſi vnꝗ̃ ſanguis a propria cauitate in aliaʒ quamcũqʒ peruenerit: vt ſanguis permaneat eſt omnino impoſſibile. Sic igitur ⁊ in inflãmationibus ⁊ illis: quas greci εκχυμωσεσ nominant, fieri videtur. In inflãmationibus quideʒ per minimas partes diſperſo ſanguine ad eas que ſunt in muſculis cauitates: quas ſola rõne ↄtemplamur: in ecchymoſibus aũt, in ſpatia effuſo que vaſis circũiacent. Suppurari aũt non eſt recte dictum: cum nomen ſit vnius mutationis in ſanguine facte: quare nõnulli ipſum ad generalius trãſſerunt: ad corrũpi videlicet: hoc ab ipſo dicentes ſignificari. Sic eniʒ videtur fieri non permanere ſanguineʒ: cum a ſuo loco exciderit naturali: ſed aliquãdo quidem ſuppurari: aliquando vero liueſcere

THEOdori traductio.

¶ Si ſanguis ꝑter nãm in vẽtrẽ trãſfundit, ſuppuret neceſſe eſt.

TRANSLA. ANTIQVA — TRADVC. LAVRENTIA. — VERSIO LEONICENI.

ſedem exciderit:ſed interduꝫ ſuppuratur interdum trahit liuoꝛem:quādoqꝫ conglobat in glomulos:ſed potiſſimum ſi in cauum ampliuſculuꝫ preter naturam trāſgreditur.

neſcere:aliquando in grumos verti: preſertim quando in magnam cauitatem exciderit preter nām.

℄Afoꝛiſmus. XXI.

℄Maniacis, hemoꝛroidib⁹, aut varicibus innatis, manie ſolutio fit.

℄Quia enim nāͣ humoꝛes maniam generantes expellit ad membꝛa minus ꝙ̄ cerebꝛū nobilia:ꝛ hoc fit cum humoꝛes melancholici ſunt ꝛ groſſi: neceſſe eſt vt per varices et hemoꝛroidas emittat:vnde ſoluatur mania a cerebꝛo opoꝛtet.

℄Afoꝛiſmus. XXI.

℄Si varices, aut mariſce inſanienti ſuperuenerint, inſania ſoluetur.

℄Quia natura diſcutit ad abiectas ꝛ deſpicatiſſimas partes materiā que inſaniaꝫ cōmittit. Sed potiſſimū ſi atribilaria ꝛ craſſa fuerit:cum dictorum affectuum genitus:tum etiaꝫ ſolutus inſanie adſequitur.

℄Afoꝛiſmus. XXI.

℄Jn inſaniētibus ſi varices, vel hemoꝛroides ſuperuenerint, inſanie ſolutio.

℄Dic inſaniā illaꝫ que ꝓꝑe melia dī vocat:non illū qui fit ex bile furoꝛē. Eſt aūt varix cum vene latioꝛes fiūt in coꝛpis ꝛ cruribus:quod ex craſſo ꝛ melico humoꝛe ꝯtingit:adeo ꝙ pellēte nāͣ ad ptes ignobilioꝛes eos qui īſaniā efficiūt humoꝛes:ꝛ ꝑſertim cū melici fuerint,ac craſſi:dictarū ſeqꝫ paſſionū ꝯſtatio ꝛ inſanie ſolutio.

THEOdori traductio.

℄Si varices aut mariſce īſaniēti ſupuenerint / īſania ſoluetur.

Varix qd ſit.

℄Afoꝛiſmus. XXII.

Vide. 12. ꝯti. 2° ꝑ°. chyr. 143. col. 2.

℄Quibuſcūqꝫ doloꝛes a doꝛſo in cubitos trāſcunt, flobothomia ſoluit.

℄Loco doloꝛis collectio inuenitur in alijs libꝛis:que doloꝛē facit ꝛ eſt vilis:impoſſibile enim eſt ad lacertos ꝛ neruoſos locos ꝛ carnoſos hāc deſcendere ꝛ doloꝛem non facere. Alij libꝛi habēt:doloꝛes aliquādo a doꝛſo ſe mouent:quia materia a loco ad locū effluit:aliquando ꝯo ſanies:maxime cum inflatiua ſit ventoſitas et groſſa:opoꝛtet ergo purgari materiā ab īteriori cubito per flobothomiaꝫ: quod Hippo. monſtrauit:cum dixit. Huiuſmodi per loca cōgrua purgari conuenit:ꝛ ſi in hoc loco collectionē intellexeris:tunc doloꝛ deſcēdens a doꝛſo ad cubitum ꝓpter collectionem fit:non quia eēntialiter loca carnoſa et lacertoſa doloꝛis ſint materia: vnde etiam flobothomia valet propter communeꝫ totius coꝛpoꝛis purgationem.

℄Afoꝛiſmus. XXII.

℄Quecunqꝫ rupta de doꝛſo ad cubitum deſcendunt, ſanguine detracto ſoluuntur.

℄Caſtius qdam legūt quicūqꝫ doloꝛes:qꝛ fieri non pōt vt rupta ipa deſcendāt:diuulſo eniꝫ ꝛ reſciſſo in parte carnulentioꝛe muſculo rupta cōſiſtunt. Igiẗ nōnunꝗ̄ plane admoduꝫ circa ruptī ſedem colligi ſanguineꝫ cernit:qui ſi diſcutiẗ curari affectus quit. At reliquos doloꝛes qui in doꝛſo affligētes peruagantur ſuccus cōmittit decūbens īterdū ſolus:ſed magna ex pte cum flatuoſo ꝛ craſſo ſpiritu quem excipe ꝛ vacuare opoꝛtet miſſo per cubitum ſanguine quoties eo decūbere cernit. Eteniꝫ iuxta monita Hippocr. pro momento niſuqꝫ ſucci vacuationem fieri ꝯuenit. Ducēdum qua cōmode tendit. At ꝯo ſi de ruptis agitur doloꝛes īteligas licebit quos traxit ꝯſenſu ꝛ cōciliatione locus deſcendere ad cubitum:nō ipſam carnulētioꝛis partis diductionem. Quinetiam fieri poteſt vt his vene ſolutio ratione vacuatiōis opitulētur.

℄Afoꝛiſmus. XXII.

℄Quecunqꝫ rupta ex doꝛſo ad cubitum deſcendunt, vene ſectio ſoluit.

℄Melius qdaꝫ ſcribūt. Quicūqꝫ doloꝛes:nam ruptuꝫ ipſum deſcēdere: vnuꝫ eſt impoſſibiliū:ſiquidē diuulſa,ac rupta muſculi parte carnoſa:fit ruptum. Videt quidē nōnunꝗ̄ manifeſte admodū collectus in loco ruptiōis ſanguis:ꝛ diſcuſſione ſanatur. Reliq ꝯo qui ſunt in doꝛſo doloꝛes: ex defluente humoꝛe generātur ſolo aliqñ:ſed magna ex pte craſſo,ac flatuoſo ſpiritui aſſociato:quē excipere opoꝛtet,atqꝫ euācuare:per vene in cubito exiſtis ſectionem:qꝛ hic apparet fluens. Eſt enim eius ꝑceptuꝫ ſm ꝙ humoꝛes repunt facere euones. Idē aūt ſignant ꝛ verba hec. Eo ducēdū eſt quo repunt:per loca oppoꝛtuna. Si aūt de ruptis ſermo eſt ſcriptus ab eo:eos qui ſiunt cōpatiendi rōne doloꝛes intelligēduꝫ eſt dici ab ipſo deſcēdere ad cubitos:nō ipſam carnoſe partis diuiſionē. Et qdem fieri pōt:vt ꝛ talis vene ſectio vtilis ſit cōmuni euātionis ratione.

THEOdori traductio.

℄Quecūqꝫ rupta de doꝛſo ad cubitū deſcēdūt:ſanguine detracto ſoluunt.

℄Afoꝛiſmus. XXIII.

Vide Gal. 3. de interioꝛib⁹. cap. 7°.

℄Si timoꝛ ꝛ puſillanimitas multum habeāt tēpus, habētem melāncholicum ꝑficit.

℄Si aliqs timoꝛē ꝛ puſillanimitatē ſine manifeſta occaſione patit:opoꝛtet meliaꝫ vēturam ſuſpicemur:et ſi hec accitia nō diu moꝛent. Et ſi hoꝛuꝫ ab initio certa cauſa fuerit ꝛ moꝛentur:ſiſr maniaci efficiuntur. multos eniꝫ in has paſſiones cecidiſſe vidimus ꝓpter iram,odiuꝫ,triſtitiam: que ſue initiū paſſionis fuerūt:maxime tñ his quoꝛuꝫ coꝛpoꝛa apparata ſunt paſſionibus huiuſmodi.

℄Inteſtinoꝝ

℄Afoꝛiſmus. XXIII.

℄Si meſtitia ꝛ metus longo tempoꝛe tenet, atra bilis in vitio eſt.

℄Si qſqꝫ nō ob euidētē metuit cauſam,aut cuꝫ meroꝛe exigit:atri fellis talia accītia eſſe ducet:pꝛeſertim ſi lōgo tpe tenēt. Atq ſi ob cām euidētem cepit qs timere:tum aūt diutius in metu agat:ſcito atraꝫ bilē ſignari. Nā ꝯſtat vt qdā inſani euaſerint ob iracūdiam hoꝛridaꝫ excādeſcētiāue,aut triſtitudinē atroceꝫ ꝛ imaneꝫ:qa coꝛpus ꝓpeſiuꝫ. ſ. tātiſper ad hos affectus idoneum paratūqꝫ fuerat.

℄Si qd

℄Afoꝛiſmus. XXIII.

℄Si timoꝛ,atqꝫ meſtitia longo tpe habētes ꝑſeuerent:ex eo atra bilis ſignificat.

℄Siquis nō ex cauſa manifeſta metuat:aut meſtus ſit,ſunt atre bilis caſus manifeſti:etiam ſi nōdum tēpus accepint. Sed ꝓpter cauſam manifeſtā incipiētes:deinde inueteraſcētes nō te lateant inſaniā ſignare. Naꝫ ꝛ plures viſi ſunt furoꝛe coꝛrepti qui ab excādeſcētia,vel ira,vel meſtitia ꝑncipium habuere:ipſo. ſ. coꝛpoꝛe tēpoꝛe illo ꝓ̄pꝛe ſe habēte ad incidēdum in tales paſſiones.

℄Si qd

THEOdori traductio.

℄Si meſtitia ꝛ me⁹ longo tpe tenent atra bilis ī vitio eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XXIIII.

¶ Inteſtinoꝝ ſi incidatᷣ aliqđ graciliū: non cōglutinatᷣ.

¶ Non videtur mihi hic aforiſmum hunc repetere cum ſupius Hippoc. iam pmiſit cum: vbi de inciſione veſice ⁊ ceterorum membrorum dixit: ibi ipſu3 fuimus interpretati: nō ergo mihi videtᷣ opus eſſe repeti.

¶ Aforiſmus. XXV.

Vide. 16. pti. ca° p°. char. 330. col. 4°. ¶ Herisipilam extrinſecus factam: intus conuerti non bonum: intrinſecus vero extra bonum.

¶ Nō hic de ſola oportet itelligi heriſipila: ſed de omni paſſione ab interioribus mēbris nobilibus ad ignobilia exteriora ſe mutante. q̄ ſi fiat ecōtrario vt ab extrinſecus intus cōuertantᷣ malū. Sed videmus Hippocᷣ. multa in hoc libro nominātem ad ſimilitudinem ⁊ aliorum multorum auctoritatem. Qđ autem introduxit experimento approbandi, inuiuit: ⁊ apertum eſt rationi.

¶ Aforiſmus. XXVI.

Vide. 16. pti. vbi ſupra. ¶ Quibuſcū3 i cauſone tremores fiūt alienatio ſoluit.

¶ Quibuſlibet alijs pmitto inueſtigare hunc aforiſmum: qui ad plurimos alios auctoriçandos introducitur, ſiue Hippo. fecerit eu3, ſiue quilibet alius poſuerit. Ego tamē ſic inde dico. Materia vnde naſcitur cauſon eſt intra venas ⁊ arterias: que ſi mutetᷣ ad neruos in primis fit inde tremor: et ex nervorum paſſionibus cerebrum qđ eorum eſt fundamentum compatitur: et ſic neceſſario fit alienatio: palam ergo eſt: quia ſi materia a venis ⁊ arterijs ad neruos ſe mutauerit cauſon ſoluitur. Sed hoc Hippocᷣ. non aſſueuit: cum enim ex accidentibus paſſionē3 ſequentibus ſolui dixerit: perfectam ſalutem intēdit: hoc ergo ſi cauſon ſoluitur paſſio alia que nō minus periculoſa eſt, incurritur.

¶ Aforiſmus. XXVII.

Vide. 6. cōſi. ca° p°. char. 214. col. 2°. ⁊ 7°. c. 2. char. 235. col. p°. ¶ Quicunq3 empici, aut hydropici vrūtur, aut incidunt his effluente ſanie, aut aqua multa ⁊ repēte omnino pereunt.

¶ Hippocrates cōſueuit vocare empicos habētes ſaniem in ſpatio inter pectus

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XXIIII.

¶ Si qđ iteſtinū ex tenuioribus pciſum eſt: nūq̄ coaleſcit.

¶ Hoc quoq3 ſuperius pſcriptu3 eſt per ſententiā cuius tale docuimus initium. Si veſica preciditur, aut cerebru3. Igitur demiror cur ⁊ hoc loco ſit temere incōſiderateq3 pdita clariore iam intellectu: q̄ vt enarrationis deſideret illuſtrationem.

¶ Aforiſmus. XXV.

¶ Ignem ſacrū deforis verti introrſum non bene eſt: interius foras bene eſt.

¶ Non ſacrum ignem ſolū: ſed etia3 qđuis aliud verti de locis īimis oppoꝛtuniſq3 ad cutem extimā: cauſa ⁊ ſignum eſt bonū. Contra verti in pfundum malu3. Ceterum cōſtat pleraq3 alia dixiſſe Hippocratē hoc libro tanq̄ exēpla perpenſionu3 vniuerſalium: quibus peritia ab euentu notata conſpectior ac enodatior euadit. Etenim oportet vt cuncta exempli fulgor illuminet.

¶ Aforiſmus. XXVI.

¶ Qui p ardores ɔtremiſcūt: hijs deliriū affert ſolonem.

¶ Siue ipſe Hippo. eiuſmodi pſcripſit ſnias tanq̄ exēpla ppenſionum cōmmunioru3 gnaliorūq3, ſiue diuerſi ſmiſcuerūt velut alius ſcrupulos implentes illud vnum per eas obſeruamus: qđ inquā ſupra eſt pditu3: ⁊ itē nūc per ardores dicetᷣ. Cauſe febrifice que in genus ſunt venulētius ɔdite: ce ſi ad neruos trāſmeant tremores primū: mox ɔſentiente origine ⁊ initio deliria pcōcinnāt. Igitur quēadmodū in ardore ſuccus: ita in quauis alia febre trāſcendit: atq3 in vniuerſum ex arterijs ⁊ venis trāſmeat ad neruos: qūo retrorſum de neruis ad illa recurrit. Nō ergo ſat ſcite docuit ſolui ardorē delirio. Solet eni3 Hippocrates dicere ſolui morbū ſuperuenientibus accītibus: que ſoluāt egrotationis cōpagem et vinculum: atq3 in plenū recurrētē: nō que gignāt affectum alterū nihilominus q̄ qui prius extitit periculoſum.

¶ Aforiſmus. XXVII.

¶ Qui ſuppurati, aut aqua intercutem laborātes vrūntur, aut ſecantur: omnes intereunt: ſi pus aut aqua vniuerſa effluxerit.

¶ Suppuratos noīare potiſſimū aſſolet eos qui ad intercapedinē inter thoracem:

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XXIIII.

¶ Si qđ inteſtinoꝝ gracilium diſcindatur non coaleſcit.

¶ Hoc et in aforiſmo pauloantea dicto mōſtrauimus cuius initium. Veſica diſciſſa, vel cerebro. Neſcio igitᷣ quo pacto: nūc fruſtra fuerit adſcriptus. Hoc autem ipſum pfecto vidimus: ⁊ in pluribus alijs aforiſmis q̄s melius fuerit eximere.

¶ Aforiſmus. XXV.

¶ Heriſipelas ab exterioribꝰ verti ad interiora non eſt bonum: ab interioribus autem ad exteriora bonum.

¶ Nō ſolū heriſipelas: ſed aliud qđcūq3: qđ ex pfundis: ⁊ principalioribus ptibus trāſfertᷣ ad cutem bonu3 eē ſignū: ac cām debemus exiſtimare. Si ꝟo cōtra ad interiora: ⁊ pfunda trāſmittetᷣ, malu3. S3 ⁊ alia multa videtur dixiſſe Hippocrates quedam veluti exēpla ſermonū vliu3: a qbus eius qđ ſolet euenire: experiētias poſſumus hēre manifeſtiore3. Talia etenim exēpla oportet eſſe.

¶ Aforiſmus. XXVI.

¶ Qui in febribꝰ ardētibꝰ tremores fiūt, delirio ſoluuntᷣ.

¶ Siue Hippocrates tales ſmones ſcripſerit: quedam veluti exēpla magis gnalium: atq3 vliū ſermonu3, ſiue alij interpoſuerint alijs: pquirēdu3: relinquētes illud tm̄ in ipſis obſeruabimus: qđ ⁊ antea dictū: ⁊ nunc in febre ardēte docetᷣ. Que eni3 hāc febrem efficiunt cauſe in venoſo genere exiſtes: quādo ad neruos tranſferūtur: primum tremores faciūt: cōpatiente ꝟo principio: etiam deliria. Sicuti igitᷣ in febre ardente tranſlatio: ſic et in omni alia febre pōt fieri: ⁊ omnino ex arterijs: ⁊ venis ad neruos tranſfluxus humoꝝ noxiorum: ſtatim rurſus ex neruis ad has. Improprie igitur dictū eſt febrem ardētem a tremore ſolui. Hec enim arbitratur quibuſdā ſuperueniētia eoꝝ ſoluere cōſiſtentiā: quecūq3 omnino homine3 liberant: non que alterā generant paſſionem: que nihilominus ſit prima periculoſa.

¶ Aforiſmus. XXVII.

¶ Quicunq3 ſuppurati: aut aquam intercute3 patientes vruntur: aut ſecantur: ſi pus, aut aqua vniuerſum effluxerit, omnes moriuntur.

¶ Suppuratos pcipue ɔſueuit noīare qui pus hñt in ſpatio iter thoracē, atq3 pulmonē

THEOdori traductio.

¶ Si qđ inteſtinum ex tenuioribꝰ pciſum eſt nunq̄ coaleſcit.

THEOdori traductio.

¶ Ignē3 ſacrum deforis verti introrſu3 nō bñ eſt: interius foras bene eſt.

THEOdori traductio.

¶ Qui p ardores ɔtremiſcūt: hijs deliriu3 affert ſolutionem.

THEOdori traductio.

¶ Qui ſuppurati, aut aqua intercutē laborātes vrūtur aut ſecantur oēs intereūt ſi pus aut aqua vniuerſa effluxerit.

TRANSLA. ANTIQVA

pectus ⁊ pulmonẽ. Quõ incendi debeant mõſtrauit in libro cuius initiũ eſt. Si vene pulmonis: quem alij intitulauerũt de empicis. Quibus non eſt vtilis incenſio: niſi multo laborẽt empimate ⁊ magno: ⁊ qb⁹ cuꝫ ſcreatu deſperatur curatio: hi magnaꝫ anguſtiam patiunt̃ ſpũs: quia ſpatium pectoris maxime eis cõſtringit̃: vnde ad incenſionem cogũtur. Hydropicos vero ↄſueuerunt medici incidere plus q̃ incendere. Hippoc. in his inciſionem vel incenſioneꝫ qualemcũqꝫ ſubitam intendit purgationeꝫ. Utrũqꝫ autem cauere innuit: quia futurum non portenditur bonuꝫ. Eraſiſtratus maius quoddaꝫ dixit de hydropicis: quia multos vidit ſubita ⁊ multa purgatione mori: ſubito arreptos a febre: qḋ de ceteris mẽbris ſicut ⁊ pectore poteſt intelligi: magno enim apate imato ⁊ incenſo: ſanie vero effluente ſubito, moleſtum eſt: q2 ſubito incidũt ſubtilitates ⁊ virtutis defectiones: ⁊ vix poſtea ad ſe redeũt. Qḋ fieri ideo in empicis arbitror: q2 ora venarum aperiuntur cuꝫ ſanies in locis illis extendatur: aut propter acumen ſui qḋ interdum ibi ſteterit quaſi oppilationeꝫ faciẽs. Cum aũt ſubito exierit ora venarum aperiuntur: ⁊ multuꝫ ſpiritum emittit: vnde cauſa ſit defectionis. In hydropicis vero non hec ſola cauſa fuit cuꝫ ibi redũdet aqua: vẽter quaſi grauitatem duri apatis portat qḋ eſt in epate: qḋ ſi ſubito exeat aggrauatur inferius epar: ⁊ ſecũ trahit diaphragma ⁊ cetera pectoris viſcera.

Qualiſcũqꝫ ſubita purgatio empicis hydropicis ⁊ magnis apoſtematibus eſt moleſta.

¶Aforiſmus. XXVIII.

¶Eunuchi nõ podagriꝫant, neqꝫ calui fiunt.

Vide. 12. parti. cõ. p⁹. char. 242. col. 2. a pro duobus afoꝛ. ſequẽtibus. Et char. 249. col. 3.

¶Inciſio teſticulorũ in eunuchis aſſimilat eos feminis: ſicut enim femine non calueſcũt cauſa ſue humiditatis: ſic nec eunuchi. Podagra dixit: quia ita erat in tempore ſuo eos non podagrari: ſed hodie eis non euenit: q2 huius temporis filij viuũt in ſuauitate luxuria ⁊ guloſitate. Hippoc. ſic intendit vt omnibus podagricis pedes naturaliter ſint defecti: ſicut in epilepſie apparatis cerebꝫ deficit. Sed neqꝫ tamen his neceſſario hec paſſio euenit ſi non in dieta peccauerint: non ergo fiũt podagrici: niſi cum ad pedes eorũ humores peccantes deſcenderint: qui ſi non fluerent, neqꝫ creſcerent: paſſio hec non fieret. Nimia ergo quies vel exercitia huic paſſioni ſunt nociua. Nocet ⁊ forte vinum ⁊ multum: maxime ſi ꝓceſſerit

Multe cauſe podagre ⁊ artetice.

TRADVC. LAVRENTIA.

thoracem pulmonẽqꝫ intectam pus obtinẽt. Hos quo nam modo vri cõueniat: docuit libro de affectibus maiore: quem nõnulli de ſuppuratis inſcribũt: cuius initium eſt. Si pulmonis arteria. Igit̃ perurẽdi ſunt: q̃ qui puris plurimum obtinent: vt poſſe ſcreationibus ꝓpurgari nequaq̃ cõfidas. His ipſis ſpirationis difficultas vehemẽs accidit ob anguſtiã: ita fit vt ob eam perurere tales neceſſe habeamus. At vero eos qui laborant aqua intercuteꝫ interpũgere potius q̃ vrere medici aſſolẽt. Sed hoc in loco Hippocrates ꝓpurgandis perurẽdiſqꝫ in cõmune vacuationẽ vniuerſam vitandã eſſe cõmonuit. Conſtat enim vt ita fiat: queadmodũ docuit. Etenim Eraſiſtrato diffinitum iam eſt enodatius rei vſu cõpertum eſſe: vt per aquã intercutem plerũqꝫ vacuatio vniuerſa febres abolitioneqꝫ ↄcinnet. Porro in ceteris partibus velut in thorace ꝓſpicimus vt ſi moles maiuſcula vertat in pus: cum periculo ſit vniuerſa vacuatio: ꝓpterea q̃ aius linquit̃: ⁊ item mox imbecillitas triſtius reuocat̃. Ceteruꝫ cõſtat: vt in his ex multo corpis interſtitio puriſqꝫ acrore debiſcant arteriaceo ↄceptacula qbus antea quaſi vaſculo quodã pus condiatur: tum autẽ vacuato vniuerſum pure: ſpiritus copia comitat̃ atqꝫ excernit̃. Et ob id egri afficiũtur detrimẽto. Cetex qui aqua intercutem laborãt nõ ſoluꝫ ob id offendũtur: ſed etiã quia viſcerum durities non inſup inuecta diluitiore materia ſeptum trãſuerſum et viſcera thoracis conuellit.

¶Aforiſmus. XXVIII.

¶Spadones, neqꝫ podagra laborãt, neqꝫ calui efficiunt̃.

¶Spadones dempti teſtes ſiles mulieribus reddũt. Igitur ce quẽadmodũ non calueſcũt: ita ſpadones nihil eiuſmodi ſentiũt. Ceterum vt podagra caſtratos nõ tentet: tpibus Hippocratis verius erat: noſtris nõ inſuperatuꝫ eſt ob inertiſſimã deſidiam ⁊ improbam ſatietatis laſciuiã. Sed res tota ita ſe habet. Debiliores pedes habeat oporet ſiquis ſit podagra correptuꝫ iturus quõ cerebrum becillius: vbi quiſq̃ comitiali corripiendus eſt: non tamẽ prorſus oportet alterutrũ prehẽdi affectu: ſi nihil quicq̃ per victus rationẽ cõmittat̃. At vero ꝓſpicue diſcas licebit: vt partis debilitas in cõmitẽdo affectu ſibi nequaq̃ ſuperſit temporis tractu qui inter acceſſiones interiacet quo nullo pacto egri infeſtant̃: q̃q̃ nature debilitas

VERSIO LEONICENI.

atqꝫ pulmonẽ: quos quõ vrere oporteat dixit in li⁰ de paſſionibus: cuius initiũ. Pulmonis arteria. Quidã vero hũc librum inſcribũt de ſuppuratis. Uſtione igit̃ indigẽt qui plurimum hñt pus: adeo vt deſperent per ſputiones poſſe expurgari. Hos vero ipſos ⁊ difficultas anhelit⁹ maxime infeſtat ex loci anguſtia: que etiaꝫ nos cogit: vt eos vramus. In his aũt qui aquã intercutẽ patiunt̃ ille que a grecis παρακεντησεις .i. punctiones nolant̃: ſunt magis in vſu medicoꝝ. Uerꝫ h̃ vtriqꝫ cõe eſt vſtioni ac punctioni: q̃ in vtraqꝫ Hippoc. ↄſuluit cauere vniuerſam euõnẽ: ſic eniꝫ videt̃ ↄtingẽ vt ait. Dictũ eſt ab Eraſiſtrato exquiſitius, ac plenius de his qui aqua intercuteꝫ laborãt: ac ſi ipſe dicat: ſe cõpertuꝫ habuiſſe experiẽtia: vniuerſam euõnẽ febres: ac morteꝫ afferre: videmus ⁊ in alijs partibus eque, atqꝫ in thorace qñ aliquis magnus tumor ſuppurat̃: piculoſam eẽ vniuerſam euationẽ: cum e veſtigio deficiat aia: ⁊ vires debilitẽtur: ⁊ poſtea debilitas iſta remedium nõ habeat: videt̃ in his ꝓpter magnam diſtãtiã corpoꝝ: ⁊ puris acritudinẽ ora quorũdaꝫ vaſoꝝ arterioſoꝝ eſſe adapta: que pus veluti quoddã embuſma pus cõtinebãt: quo vniuiſim euacuato: multi ſpũs vna cum eo exeũt, atqꝫ excernunt̃. Unde piclitãtur. In aqua vero intercuteꝫ nõ modo ob hãc cauſam: ea laborãtes offendunt̃: ſed ⁊ durities viſceris: vt qḋ non ſuſtentatur ab aquoſa ſubſtãtia: et ſeptum trãſuerſum deorſum trahit: ⁊ viſcera que ſunt in thorace.

Uniuſa euatio cauẽda.

¶Aforiſmus. XXVIII.

¶Eunuchi, neqꝫ podagra laborant, neqꝫ calui fiunt.

THEOdori traductio. ¶Spadões neqꝫ podagra laborãt neqꝫ calui efficiuntur.

¶Eunuchos ſectio teſticuloꝝ ſiles efficit feminis. Sicuti g̃ in eis caluicies non accidit: ſic neqꝫ in eunuchis ꝓpter tẽperature humiditatem. Eunuchos qdem Hippoc. tpe podagra nõ laboraſſe: verum exiſtit. Nũc vero nõ ita ꝓpter immodicũ ociũ: ⁊ victuꝫ intẽperãteꝫ. Res aũt tota ita ſe habet. Neceſſe eſt pedes nã eſſe imbecilliores ſiqs podagra corripi debeat: ſicuti ⁊ cerebrum ſi morbũ comitialeꝫ paſſurus ſit: non tñ eſt oĩo neceſſum alterutrũ pati: ſi nihil iniuria deliquerit. Diſces autẽ aperte q̃ imbecillitas ptis non ſit ſufficiẽs ad generãdam paſſionẽ ex intermedio tẽpore acceſſionum: in quo nulla fere infeſtantur: quãuis natiua imbecillitas continua ſit. Clarum autem: et hoc et in podagricis manifeſtiſſime apparẽs:

Imbecillitas ptis nõ ẽ ſufficiẽs ad gñandã paſſionẽ.

TRANSLA.ANTIQVA

preceſſerit ſaturitatem cibi: ſi enim tunc bibatur cito nerui inde feriuntur: nocet et coitus. Sed in tempore Hippocr. hi fuerunt rari: regimento ⁊ bona dicta hoc facientibus: ⁊ ex cōtinentia ſm corporum ſufficientias. Quia ergo noſtri temporis homies ad delectationē fuerūt declines: idcirco podagrici fiūt innumeri: vtpote nimium exercitati: ⁊ manducātes plus ꝙ digerere poſſint: et vino inebriati: ⁊ quia forte vinū bibunt ieiuni: ⁊ abundantes in coitu. Et ſi nō inciderent hec omnia ſimul: ſed duo vel plura: fiunt tamen inde nociua. Lꝫ enim eunuchi noſtris tēporibus non coeant: podagrici tamen fiūt ex nimia delectatione ⁊ guloſitate: quecūqꝫ dicta ſunt de podagra: intelligēda ſunt de arteticaꝫ: cum prius fiunt podagrici: ⁊ poſtea artetici. Ex hereditate etiam podagra comitaꝰ. Sperma enim quia maculatū fuit: neceſſarios pedes filiorum debilitat paſſione duplicata ex parentū cauſa et ex ſui culpa.

Eunuchi tpe Gal. podagrizabant.

TRADVC.LAVRENTIA.

re debilitas aſſidue comitꝰ. Itaqꝫ patet vt in ijs qui laborant podagra tranſmeante ſupuacua mā ad pedes affectus ꝯſiſtat. Si igiꝰ nunꝙ vacās ſuccus trāſitū faciat haudquaꝙ affectus ꝯſiſtet: at non intermanabit: vbi corpus excrementis aſſidue vacet. Porro vacabit excremētis ſi modice exerceꝰ hō cibūqꝫ adprobe cōcoquit. Unde efficiꝰ vt ocyum ⁊ laxamētū ⁊ pfunda ingluuies guleqꝫ ꝓluuiū offendat: ⁊ item officiūt generoſa vina intēperātius hauſta: ſꝫ potiſſimū vbi pueriāt cibi abligurritionem: hec enim propius neruos opplent. Quinetiā nocet ꝯcubitꝰ. Et ob eaꝫ tpībꝰ Hippocratis pauci admodū tētabātur podagra ob vite vſum caſtiorē. Sed nīo ſeculo cibo adeo adaucto: vt pterea confingi nequeat affluētiorē exuperantioreqꝫ inumeri podagra vexanꝰ. Quidaꝫ.n. citra exercitationē crudi temulēti prius ꝙ cibū arripiāt generoſa vina adbibūt: ⁊ itē Uenerio munere funguntꝰ. Alij ꝙꝙ nō vſquequaqꝫ: ſed ex pte quapiam admittūt: vt dixi. Uerꝰ ſi admiſſum ꝑinſigne extitit: vel vnū dūtaxat cōcinnat affectionē: ꝑindeqꝫ ſpadones iam podagra īpediunꝰ: tāetſi ꝙmaxime rebus venereijs abſtinēt. Tāta enim ignauia mētibus incubat: ⁊ vite inpius, ⁊ popinatio: ⁊ itē libido viui: vt ſine ꝯcubitu podagra prehēdātur. Eaipſa de morbo articulari dicēda ſunt. Nam (qō ppe dixerim) articulorū dolorem antecedit podagra. Porro accedit prelatis cauſis: ob ꝗs nūc pleriqꝫ afficiunꝰ podagra: vt cōplures parētibus auiſqꝫ pridem vexatis podagra tales extiterint: in ꝗbus genitale ſcilicet ſemen traxit noxam: ⁊ ob eaꝫ rem vehemētior partium debilitas gnatis infertur.

VERSIO LEONICENI.

apparens: ꝙ influente aliquo ad pedes humore ſuperfluo, paſſio gñaꝰ. Si igiꝰ neqꝫ hic humor influxerit: liquet ꝙ neqꝫ vnꝗ accidet paſſio. Nō influet aūt ſi oīno vacans ſupfluitatibus corpus extiterit. Erit autē vacans ſupfluitatibus ſi mediocri vtatur exercitio: ⁊ homo bene cibum cōcoxerit: vnde ⁊ deſidie ⁊ crapule eis nocent. Nocent autē ⁊ potus multorum ⁊ fortium vinoꝝ: precipue cum aliqs ea ieiunus potauerit. Hec eniꝫ neruoſam ſubſtātiaꝫ propriiſſime offendunt: ſicuti ⁊ coitus. Etate quideꝫ Hippocratis pauci podagra laborabant ppter vite moderātiaꝫ: noſtris ꝟo tēporibus vſqꝫ adeo auctis edulijs: vt nihil eis addi poſſe videatur: infinita eſt podagrarum multitudo: cum nōnulli ſint qui nihil exercitantur: ⁊ cruditatibus, atqꝫ ebrietatibus offendanꝰ: ⁊ ante cibum aſſumptum bibant vina potētia: ac venereis vtātur immoderatis: nōnulli ꝟo: ⁊ ſi nō in his oībus: in vno ſaltem, aut duobus ex his que ſunt dicta delinquāt. Sed cum peccatum fuerit magnū: ſepius in vno eorū que diximus deliquiſſe ſat erit. Ob hāc igitur cauſaꝫ etiam eunuchi podagra corripiunꝰ: ꝙuis nullū habeant vſum venereorum. Talis enim eſt eorum deſidia, inſatiabilitas, ebrietaſqꝫ: ꝙ etiaꝫ ſine venereis podagra corripi pñt. Hec eadeꝫ de articulari morbo exiſtimes dicta: oēs ſiquidem qui eo laborant magna ex pte prius podagrici fiunt. Accedit ⁊ ad has cauſas obꝗuas pleriqꝫ incidunt in podagras: ꝙ multi, ⁊ pſes, ⁊ auos habuere podagricos: in quibus ſemen erat viciatum: atqꝫ ideo natis vehementiorem fecerunt partium imbecillitatem.

Etate Hipp. moderati viuebant: nunc adit Gal. inmoderatiſſime.

¶ Aforiſmus. XXIX.

¶ Mulier non podagrizat: ſi meſtrua nō defecerūt in ea.

¶ Cōtingit ergo nō podagrari: ſi mulier purgetur cum menſtruis. Ego in afoꝛiſmo precedenti podagram non eſſe ex ſola neruoꝝ defectione monſtraui: niſi humores ad pedes cucurrerint: qō verū fuit tempore Hippocratis mulieribus podagraꝫ non contingere: niſi menſtruis deficientibus: ſed tamen noſtris euenit temporibus menſtruis etiam venientibus: quia male dietantibus: multis tamē quia menſtrua non veniant ordine ſuo: pauci tamen propter malaꝫ dietam euenit.

¶ Puer nō

¶ Aforiſmus. XXIX.

¶ Mulier podagra nō laborat: niſi meſtrua defecerint.

¶ Uacuationis rōne mulieres podagra imunes ſunt. Etenim ſupiore ꝑpēſione ſtruximus: vt citra materie exuperantiā nunꝙ conſiſtat podagra: ꝙꝙ ptes pati ⁊ affici ampliter poſſint. Ceterum ⁊ hoc loco monēdum: vt olim vera ⁊ rata hec ſecta ⁊ preceptio Hippocratis fuerit non integre ſuppſſis menſtruis ob incerdiora errata que relato euo mulieres admittebātat nūc ob vite vſum laſciuiorē atqꝫ efferueſcētis luxurie eſtuꝫ ciborūqꝫ cupedias illecebras: quedā tentantur podagra: anteꝙ menſes ſubſiſtant compluribus parcius: paucis etiam modice prodeūtibus.

¶ Puer

¶ Aforiſmus. XXIX.

¶ Mulier podagra nō laborat: niſi meſtrua defecerint.

¶ Mulieres non fiunt podagrice ratione euacuationis. Oſtēſum eſt eniꝫ in precedente ſermone: ꝙ niſi humores ſupabūdauerint: ex ſola partiuꝫ imbecillitate non pōt podagra fieri. Uerum rurſus: ⁊ hic prius quidem erat verum: vbi non oīno menſtrua defeciſſent: quia parua erant delicta que etate ſuperiore mulieres admittebant. Nunc ꝟo ob eorum magnitudinem: quedaꝫ podagra laborant anteꝙ menſtrua deficiant: cum nōnullis pauca exeant: nōnullis autem vel mediocria.

THEOdori traductio.

¶ Mulier podagra nunꝙ laborat: niſi menſtrua defecerint.

¶ Puer

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XXX.

¶ Puer non podagrizat ante aphrodiſiam.

¶ Coitus eſt fortis cauſa in generãda podagra: qđ manifeſtatur ex verbis de eunuchis precedentibus: ſed cum eunuchos podagricos eſſe viderim, pueros me nũq̃ vidiſſe memini: niſi aliquando tumorẽ in genibus de nimys ſuis guloſitatibus.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XXX.

¶ Puer podagra nõ laborat anteq̃ concũbere incipiat.

¶ Maximam ad podagre genituram vim obtinẽ ꝯcubitus diluicet in pueris: ⁊ itẽ ys que de exectis pauloante ſunt memorata. Itaq̃ ꝑuidimus interdũ caſtratos tẽtari podagra: pueros haud vnq̃ perſpeximus. Sed ſi quẽ talis tẽtat affect⁹ vna cũ poplitũ ⁊ articuloꝝ in manib⁹ extubantia ꝑpetiẽ articularem quãdaʒ formulã ſubitariã de replone ex multis cruditatibus coaceruata adunataq̃ʒ.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XXX.

¶ Puer podagra nõ laborat ante vſum venereorum.

¶ Qđ magnaʒ vim habeat ad podagre gñationeʒ vſus venereoꝝ: liquet etiã in pueris: ⁊ ex his que paulo antea de eunuchis dicebat. Eunuchos itaq̃ʒ vidimus quoſdaʒ podagra laborãtes: pueros autem nõ vidimus. Veruʒ ⁊ ſiqs tali eſt paſſione correptus: vna ⁊ genuũ articuli, ⁊ manuũ intumuerũt: inſtar morbi articularis repẽte facti a plenitudine ex multis cruditatibus accruata.

THEOdori traductio.

¶ Puer podagra non laborat anteq̃ cõcũberet incipiat.

¶ Aforiſmus. XXXI.

Vide Gal. 6° de ſimpl. ca. de abrota no. Et 2° par. c. 2. char. 31. col. 1. ⁊ char. 32. col. 3. Et par. 7. afo. 47

¶ Dolores oculorum mery potio, aut lauacruʒ, aut piria, aut flobotbomia, aut pharmacia ſoluit.

vel oſtẽdit

¶ Qđ hic dixit Hippoc. experimentis magis non rõne attẽdit: nõ enim mirandũ eſt ſi balneis vtẽtibus oculorum dolor ſoluitur, aut ſi alteri vinum interdictum iuuatiuuʒ fuerit et abſtinere non iuuerit: poſt ꝟo nimia allectus delectatione bibẽtem adiuuerit: ⁊ multa huiuſmodi que ĩ libris ſuis ſcripſerunt: nõ bene medici determinantes. Itidem hic Hippo. fecit nominãs: quomodo ⁊ vbi res iuuerit: et nullam inde reddens rationem: niſi ꝙ dolorem iuuerit experimento diffiniens. Mihi quoq̃ʒ ideʒ contingit: vnde credo Hippocrati et expertus cõperi: vidi enim quoſdaʒ iuuare vinum experimento: quoſdã ꝟo balneum. Nunq̃ autem Hippo. ſcriberet niſi prius viſualiter certificaretur. Sed ego nullum vidi magiſtrorum modernorum qui tale quid fecerit. Sed prius horũ rationes inueſtigaui: ꝙ cũ certificauerim in doloribus oculoꝝ operari cepi. ¶ Lauacrum ꝟo in primis expertus ſum. Medicus quidaʒ Rome fuerat qui quendam flobotbomauerat in die a paſſione ſecũda ⁊ bene: poſt hec oia ſubueniebat cuʒ medicina ſibi experimentata ꝑpter caliduʒ apoſtema: quod in oculo habuerat: cuius dolor interpolabat: ſed cum eum accipiebat: maximus quideʒ erat: quia calidiſſimos humores cito ad oculos venire ſentiebat: qbus ab oculis exeuntibus oculoꝝ dolor mitigabatur: nõ tamẽ omnino extinguebatur: quinta die tota, dolor nõ ceſſabit: ſed potius creuit: vnde patiẽs me vocari precepit. Inueni autem aſtantes ſibi duos medicos meliores oculorum: qui in hac arte Rome valuerunt: hi quedã colyria fecerunt ſolidatiua ⁊ doloris mitigatoria:

Scilicet collyria quedã.

¶ Aforiſmus. XXXI.

¶ Dolores oculorum ſoluit, aut mery potio, aut balneuʒ, aut fomentũ, aut vena inciſa, aut medicamẽtũ epotum.

¶ Experimẽto potius q̃ ratione niſus hec oia: vt mihi videt̃ qdeʒ Hippo. ſancit. Neq̃ enim mirũ videri dʒ vt qui dolore vexat̃: ſi deſcẽdat in balneas eo malo leuet̃: aut vt cui abſtinuiſſe ⁊ refuiſſe bibẽdo vino non ꝓdeſſet. Is quuʒ temeri gurgitibus ꝓluiſſet: ꝑcelus abſtinẽtie demuʒ reualuiſſet: quo ⁊ alia multa id gen⁹ ſunt a medicis obſoletius inexcultiuſq̃ʒ ⁊ rudius ꝓdita. Ita feciſſe videt̃ Hippocrates h loco quippe: qui nec docęat affectiones ex rõne: neq̃ʒ ꝯcilta: cetuſq̃ʒ iuxta parem obſuãtie diligẽtiam indicet. At qui tales ꝑpẽſiones viſui videri prit ꝑueſtigandis affectibus: qb⁹ mery potio balneũq̃: ⁊ iteʒ qbuis aliud ex prelatis deinceps pſiciat. Hoc mihi inq̃ accidiceteniʒ vt dolores fiãt oculoꝝ qbus, ꝑtim meraca potio, partim balneuʒ medeat̃ Hippo. puto ꝯcredẽs adſtruxit. Nõ enim talẽ ſcripſiſſet ſniam nullis certis ſignis obſeruãter adnotatis: Attamen nunq̃ ꝑuidi tale a ꝑceptoribus egrotis adhiberi ꝑſidiũ. Quuʒ itaq̃ʒ veſtigaſſem affectus oẽs per q̊s non ſolũ in oculis: ſed etiã reliqs mẽbris infeſtare doloreʒ neceſſe eſt: tum, aũt exiſtimão cõperiſſe ꝯſideraſſem notas eaꝝ ſimulatq̃ʒ adinuentas credidi mihi poſt ad remedia doloribus adhibẽda ſpem animarũ: atq̃ ꝑncipio laui adoleſcẽtulum: cui medicus optima ratione poſtero die ab initio ſanguineʒ miſit. Deinde curauit medicamẽtis vſu ꝑſpectis iflammationẽ dũtaxat in oculis infeſtãte. At ꝟo dolor per interualla quedã prehẽdebat intolerabilis: ⁊ ipſe aiebat ꝑſentiſcere mãm acriorem cunctim oculis decũbẽteʒ. Porro ſecreta tali mã doloris vehemẽtia abſcedebat: ſed nõ ex toto

¶ Aforiſmus. XXXI.

¶ Dolores oculorum mery potio, aut balneum, aut veneſectio, aut medicamẽtũ epotum ſoluit.

¶ Singula hoꝝ que dixit: magis experiẽtia: ⁊ nõ rõne aliqua videt̃ mihi Hippo. cognouiſſe: nil enim mirũ ſi hõ dolẽs cum iſſet ad balneuʒ dolore fuit liberatus: vel ſi nõ ꝑmiſſus bibere vinũ: deinde nullã ex hoc ſentiens vtilitatẽ motus eſt ad bibẽdũ: alioquin maluuʒ appetẽs vini: ⁊ poſt hac melius ſe habuit. Sicuti igitur ⁊ plura alia que medici hoc modo inſpexere: ſunt ab eis ſcripta abſq̃ʒ aliqua determinatiõe: ita ⁊ hec mihi vident̃ ab Hippocrate: neq̃ʒ vt rõnali dicente, diſpõnes: neq̃ʒ vt empiricoꝝ ꝯcurſus. Vtilitas aũt que nobis põt aduenire, ex ſermonib⁹ h modo ſcriptis eſt ingrentib⁹ diſpõnes: in qbus mery potio ⁊ balneuʒ ⁊ ſingulũ eorum que ſeriatim dicta ſunt, vtile ſit: qđ ⁊ mihi cõtigit. Nam ꝙ oino ſint aliqui oculos dolẽtes: quoꝝ nõnulli mery potionib⁹: nõnulli balneis iuuent̃: ſidẽ Hippo[ti] adhibẽs eram ꝑſuaſus: neq̃ʒ. n. illud ſcripſiſſet: ſi non vidiſſet. Nõ tñ ab aliq̃ ꝑceptoꝝ tale auxiliũ aliqđ aiaduerti fuiſſe adhibituʒ. Cum itaq̃ʒ oẽs queſiſſem diſpõnes in qb⁹ ſit neceſſe, nõ in oculo tñ: ſed ⁊ in alys ꝑtibus fieri dolorem: deinde mihi, ipſi ꝑſuaſus adinueniſſe: hinc ꝯſideraui eaꝝ indicia diſpõnũ: ⁊ poſtq̃ etiam his credidi: tũc auſus ſum remedia afferre dolẽtibus: ⁊ ꝑ[m] qđẽ adoleſcentẽ balneauerã medicus nõ abſq̃ʒ rõne in die 2° ab initio venã ſecuerat: ⁊ deinceps curauerat medicinis quas experientia cognouerat: cũ inflãmatio ſola obſideret oculos. Dolebat autẽ vehemẽtiſſime in quibuſdã interuallis in qbus aiebat ipſe ſentire ſe acutos humores: qui vndiſſim defluebant ad oculos: mox poſt eoꝝ excretioneʒ vehemẽtia doloris ſedabat̃:

THEOdori traductio.

¶ Dolores oculoruʒ ſoluit, aut mery potio, aut balneum, aut fomẽtuʒ, aut vena inciſa, aut medicamẽtũ epotum.

TRANSLA. ANTIQVA

mitigatoria: quale illud eſt in quo ce/
ruſa intrat loca: amidūq; ⁊ opiuz ab
oculis expellētia ad eos confluentia:
⁊ ſenſualiter dolorez mortificantia.
Ego tamen medicamina iſta nunq̄
laudaui: non enim repugnant humo
ribus ad oculos currentib⁹ ſi ſint for
tia: ſed potius cogunt exire foras. Si
ergo effluentia ſint acuta vulnerant:
⁊ corrodūt vueam oculoꝝ tunicam:
ſi autem multa ſint extendūt ⁊ ſcin/
dūt eam. Cum ergo medicamina nō
tantā vim habeant: vt acuta illa ob/
dormire faciant intolerabiliter dolo
rē augmentāt: q̄ ſi adeo colyria ſint
fortia q̄ ſint totum dolorem emittē/
tia ſpiritui viſibili nocent: vt poſt ſa/
nitatez apoſtematis viſus defecerit:
⁊ groſſities et durities in panniculis
eoꝝ ſuperſit. Rationabiliter autem
hoc diſcernēs ⁊ multū ⁊ acutum hu/
morez ad oculos venire ſentiens: in/
cepi p̄mum calefactionem facere: vt
magis poſſem paſſionez tētare ⁊ cer
tificare: conſuetudo enim eſt calefa/
ctionis dolorem mitigare aliquādiu:
⁊ poſt alios humores ad dolentia lo
ca adducere: q̄ virtute humores pri
mos diſſoluente diſſoluunt̄: ⁊ alij de
prioribus locis: cum ergo aqua cali/
da ⁊ ſpōgia deferretur ſubintulit in/
firmus. Multotiens inquit diſe hoc
vſus ſuz medicamine: ⁊ ego ei. Quid
hoc tibi fecit. Dolorem ingt mitigat:
ſed pauloþoſt multo plus conforta/
tur. His auditis oculoꝝ medicos re/
puli: ⁊ remanēs ſolus ſibi bene pro/
miſi ſine refrigerationibus colyrijs
ſanari: ⁊ ſtatim in balneum euz miſi:
ſic ergo tandem quieuit: ⁊ tota nocte
dormiuit: vnde certificaui q̄ a humo
ribus acutis nocentib⁹ oculis: ⁊ mul/
tis corpore nō pleno opportune pa/
tientem balneari opus eſſe. Poſt vi/
di quēdam iuuenem opthalmiā pa/
tiētem multis diebus anteq̄ eum vi
derim: in villa enim quadam mora/
batur: ſed cum dolor augmētaret̄ ad
ciuitatē venire coactus eſt. Vidi ego
oculos quaſi ſiccos: ſed tamen vene
inflate ⁊ ſanguine plene erāt: miſi eū
in balneum: ⁊ precepi vt biberet pa/
rum vinum mixtum: ⁊ ſic grauis ſo/
mnus ſuperuenit: ⁊ tota nocte eo dor
miente, dolor ceſſauit craſtina die.
His ergo viſis ⁊ expertis certior iaz
extiti: vt cū ſanguis groſſus ⁊ coagu/
latus in oculis ſit ſine reliqua pleni/
tudine corporis medicari cum pota
tione vini: vinum enim ꝓp̄e coagu/
lata diſſoluit ⁊ propter ſuum motuz
citiſſimuz a venis exiit. Hec ergo
medicamina oculorum ſunt magna:
ſiquis operetur ſm̄ q̄ oportet. Ca/
lefactio

Calefactiō do
loꝛez mitigat
p⁹: educit hu/
mores extra/
hit.

TRADVC. LAVRENTIA.

ex toto leuabat̄ dolore. Et id accidit
ei ex toto q̄nto die ſubinde magis au
geſcēs. Igit̄ cum nō inſuꝑ tolerēs do
lorē me arceſſi iuſſiſſet: ⁊ item medi/
cum alium nō ignobilez: qui tātiſper
Rome curationez oculoꝝ ꝓfitebat̄:
videbat̄ illi colyrio quodā vtenduz
ex emplaſticis pariter ⁊ leuātib⁹ do
lorez: qualia de ceruſa lauta ⁊ amilo
cicutaq; cōficiunt̄. Sic enim potiſſi/
mū ſiſti poſſe mām decūbentez em/
plaſticis: ⁊ item obſtupere ſenſionez
torporātibus augurabat̄. At ego pri/
mus ab initio ſolitus ſum horreſcere
iſtiuſmodi medicabula: aſſertionem
ſuſpitionis mee hinc colligēs: vt non
vehemētiores ſiſtant fluctiones: ſed
expaui vetēt. Et ob eam rem ſi acrio/
res ſunt exulceratur mēbranula: que
cornus inſtōne ꝯſiſtit: nec nō ſepenu/
mero diſſēdit̄: validiuſq; ꝑinde q̄ſi
reſciſſa incitat̄. A q̄bus niſi admodū
torporet medicamētum dolores cō
mittit intolerabiles. Sin adeo obſtu
pefacit: vt vel in affectu maximo ſi/
ne ſenſu reddat oculos. Simul obtu
tus nectio vitiat̄: ꝑindeq; repiſſa lip/
pitudine, aut ꝑenniter, aut nullo pa/
cto cōtueri ꝑſit. Atq; etiaz ſubnaſcit̄
durities: quedam in tunicis curatu
difficilis. Hec igit̄ incognoſcēs atq;
aiaduertens decūbere māe copiam
acriorem calidiorēq; cogitabaz eſſe
fomēto prius tētamēti ſtudio vten/
dum: vt ex eo affectionis vim ⁊ nām
enodatius explorarez. Nā in talibus
fomentum mitificare quadātenus ⁊
delectare: ⁊ itez alterā aduocare flu/
ctionē aſſolet. Nam qua rōne diſcu/
tere mām oculoꝝ cauernis cōditaz:
eadē trahere alterā ꝓprius adſitam
aſſolet. Verū ſimul iubeo calidā af/
ferri ⁊ ſpongiam: ipſe eger ait adhi/
buiſſe iam ſibi tale medicamētū vel
integrū diem cōmitigās inquaz pal/
panſq;: ſed pauloþoſt dolorez inue/
hens maiorez. Hec vbi audio amo/
lior medicaz ocularīū pollicitus ſine
medicamēto refrigerāte leuaturum
me dolore, egro demiſſo in balneuz
dūtaxat. Atq; ita ſublato dolore ſo/
lidūz noctis tractū obdormiēs: ne ſe/
mel q̄dez quemq̄ de cubiculo voca/
uit. Veruz admonere libet prius q̄
hinc diſcedaz: ⁊ illud vt balnei vſus
ſuccurrat q̄dez decūbentibus ſuccis
ad oculos acriorib⁹ modo ne corpus
ſit materie copia fartum oppletūq;.
Porro iuuenez quēdā cōpluribꝰ
iaz diebus lippientē in agro nō ꝓcul
ab vrbe Rome tum aūt in eiſdez ꝑ/
ſiſtētem venientēq; ꝓuidi in ciuita/
tem. Hic oculū ſqualidū gerens pre
tumidas in eo venulas hēbat. Pre/
cipio vt

VERSIO LEONICENI.

ſedabat̄: non tñ dolor oīno ceſſabat:
⁊ h illi per totā q̄ntam accidit diem,
maius ſemꝑ habēs incremētuz. Cuz
igit̄ dolorē non poſſet tolerare: me, ⁊
quēdam alterū ex ocularibus medi/
cis aduocauit in vrbe Romana ꝓba
tiſſimuz. Illi itaq; videbat̄ vtēdum
eē colyrio quodā ex his que empla
ſtica nolant: ⁊ anodina. i. dolorem ſe/
dantia: cuiuſmodi ſunt que ex ceruſa
lota, amilo, et papauere cōponūtur:
nā ſic maxime poſſe repri̇mi per em/
plaſtica id qđ influebat: ⁊ ſimul ſen/
ſuz torpeſcere per infrigidātia ſpera
bat. Ego ꝟo ab initio ſuſpecta habui
talia medicamenta: neq; enim vehe/
mētes repmūt fluctiones: ſz excer/
ni ꝓhibēt: atq; ideo ſi humores fluē/
tes acres extiterint, corneaz erodi cō
tingit: ſi ꝟo multi, magis irritari: ac
vehemēter extendi: ac ſi rūperet̄: ex
q̄bus niſi medicamētuz fuerit vehe/
mēter ſtupefaciēs, dolores impatibi/
les excitātur. Si ꝟo fuerit adeo ve/
hementer ſtupefaciēs: vt ex eo oculi
maximā inflāmationē nō ſentiāt: ne/
ceſſariū eſt ſimul q̄dem vim viſorā
offendi: adeo q̄ ceſſante inflāmatio/
ne, vel debiliter, vel nihil omnino vi/
deant: ſimul aūt ⁊ quādam predurā
diſpōnē: ⁊ que difficulter ſanari poſ/
ſit: in oculoꝝ tunicis derelinqui. Cuz
igit̄ iſta nouiſſem: atq; aiaduerterez
humorē influentē nō paucuz: ⁊ forti/
ter acrem, ac calidūz: p̄m fomēto vtē/
dum cēſui: experientie grā, tanq̄ ex ea
certius cogniturus qualis nam foret
diſpoſitio. Solet enim in his fomen
tuz vſq; ad aliq̄d dolorē mollire: ſed
alteram fluctionem aduocare. Qua
enim rōne pōt id qđ in oculis ꝯtine/
tur diſcutere: eadez etiā alterā ex vi/
cinis attrahere. Verum q̄primuz: ⁊
aquā calidaz: ⁊ ſpōgiam afferri iuſſi:
eger ipſe ſe dixit expertū eſſe tota die
idem remediū: primū q̄dez dolorez
minuere: ſed pauloþoſt maiorē face/
re: que ego cum audiſſem medicum
ocularez dimiſi, pollicitus ipſe expe
ctare: ⁊ egruz abſq; medicamēto fri/
gido a dolore liberare. Cuz aūt ſolo
balneo vſus eſſem: ita dolorē ſedaui:
q̄ tota nocte dormiuit eger: ⁊ neq; ſe
mel aliquē qui iuxta dormiebāt ad/
uocauit. Ab hinc in reliq̄s in q̄b⁹ per
ſigna cognoui: influere q̄dez humo/
res acres ad oculos: nō tñ corpus eē
plenum, balnei vſu dolorem ſanaui.
Aliū aūt quēdam adoleſcētē: qui
iam pluribus diebus inflāmationez
patiebat̄ in oculis rura colentez: non
ꝓpe ciuitatem vidi: poſtmoduz q̄ñ
paſſio ꝑſeuerabat cum ad ciuitatem
veniſſet ſqualidos habētem oculos:
ſed valde

Stupefaciē/
tia ab initio
ſuſpecta ſūt

Fomētuz do
loꝛez mollit:
ſz alterez flu/
ctuationē ad/
uocat.

TRANSLA. ANTIQVA

lefactio ergo ſalubrior: ⁊ a moleſta-
tione eſt remotior:aut enim curatio-
nis eſt ſignificatiua:aut ipſa eadē eſt
cura: ſi autem currere materia defle-
rit:q̄ꝺ clauſum ſupererat curat ⁊ diſ-
ſoluit: ſed ſi adhuc currerit et calefa-
ctio ſubierit eadem hora dolor quie-
ſcit:⁊ poſt multum maiorem dolorē
adducit: vnde nobis innuit plenitu-
dinem adeſſe corpori. Oportet ergo
inueſtigari vt ſi corpus humoribus
ſit plenū/flobotbomia adhibeatur:
ſi ꝟo vno ⁊ eodē malo pharmacia:
ſed non facile diſcernit ſi multis ma-
lis humoribus/ſeu ſolo ſanguine re-
pleatur corpus.

TRADVC. LAVRENTIA.

cipio vt ſtatim lautus meraciore vta-
tur potione:atq; ita piclitet ſoporē.
Igit̄ pfundiore cō ſopitus ſomno ci-
tra dolorem aſſurrexit. Inde aiaduer-
tor vini potione quotiēs in venulis
oculoꝝ fuerit ſanguis copia craſſio-
ris citra farti corpis ſatietatē. Etenī
temetum diffundere atq; euare ſan-
guinē:⁊ item vehementiore motione
ſugillatiōes ſoluere aſſolet. ¶ Sed
he curationes ancipites ⁊ temerarie
ſunt/nec ſine piculo adhibent̄. At ſe-
curiſſimus medicamēti genus fomē-
tum eſt pſius aliquā p̄hens vtilita-
tem/aut tanq̄ ſignū ad internoſcen-
dam affectionē/aut velut cauſa que
bonā oculis valitudinē inferat. Si
nāq; nihil inſuper interueniat oculis
fotu adhibito prorſus vacās in ocu-
lis ſuccus diſcutitur. Si decūbit ma-
teria principio ſola caliditate modi-
ce mitificet:tum autē paulopoſt au-
geat dolorem tantiſper diſcerniculū
erit quo diſcas deſiderari totius cor-
poris vacuefactionem ꝯueniet. San-
guinis quidē miſſionem ſi ſimplici
ratione ſatietatis tedio laboret. Pur-
gationem autem ſi prauis ſuccis ſit
preditum. Non enim magno nego-
cio ſuccorum labem a ſanguinis co-
pia interſtingues.

VERSIO LEONICENI.

ſed valde tumidas/ac plenas ſangui-
ne eas que in ipſis venas cerneret iuſ-
ſi: vt ſe lauaret/ac potu vteret̄ mera-
tiore:⁊ ita ſe ſopori traderet. Et q̄dē
ſomnus ipm pfundus inuaſit:⁊ ma-
ne ſine dolore ſurrexit mihiq; p̄buit
audaciā in quibus ſanguinis copia
craſſioris in oculoꝝ venulis cōtine-
tur ſine plethorica in tota corpis diſ-
poſitione/vini potione diffundē ſan-
guinem/atq; euare potēte:⁊ ſui mo-
tus vehementia obſtructiones apire.
¶ Hec igit̄ ſunt fortia remedia do-
loris oculoꝝ. Securiſſimū aūt fomē-
tum eſt ⁊ oino aliquā afferēs vtilita-
tem/vel tanq̄ ſignū ad dignotionē/
vel tanq̄ cā ſanitatis oculoꝝ. Qñ.n.
nihil omnino iſluit in oculos/fomē-
tū diſſoluēs eam que in ipſis ꝯtine-
tur ſupfluitatē eis ſanitatē reſtituit.
Cum ꝟo adhuc influit:cum primū
adhibet̄ ſuo calore:aliq̄ꝺ affert me-
diocre leuamen: ſed paulopoſt dolo-
rē auget:⁊ tūc ſit ſignū dignoſcitiuū:
ex quo nos diſpoſitionē cōprehēdē-
tes ad totius corporis euationē per-
uenimus: ipſo q̄dem ſanguine redū-
dante/per vene ſectionem: ſed mali-
tia humoꝝ infeſtante per purgatio-
nem: neq; enim eſt difficile admodū
diſtinguere alterā ab altera.

¶ Aforiſmus. XXXII.

Vide 6° cōti. ca° 2°. char. 117. col. 4°.

¶ Trauli a diaria maxime ca-
piuntur longa.

¶ Balbuties in greca lingua diuerſa
eſt ſm̄ balbos diuſas lr̄as corrūpen-
tes.r.ḡ corrūpētes vocantur trauli: ſi
ſuo loco vtant̄.l. Qui corrūpunt.ſ.et
vice ſua.c.ponūt/appellant̄ ſyalos.
Sed Hippoc. in hoc Afoꝛ. ſolos po-
ſuit traulos. Cum aūt lōgā diariā no
taſſet/omnis notata eſt balbuties: q̄
mollitiē lingue pꝑter humiditatē in-
tendit que oia attinēt balbutiei. Te-
ſtātur hoc ergo infantes.r.⁊.l.⁊.ſ.⁊.c.
⁊ multas alias lr̄as corrūpentes: ſed
ad etates venientes linguas perfecte
ſolidātes amittūt illas balbuties: ali-
quib⁹ tñ in eis remanētibus. ¶ Cau-
ſa ergo oīs balbutiei mollities eſt
humiditatis: ſed tamē ratio lr̄e infor-
mādē linguis eſt diuerſa: nam in lr̄is
formādis lingue ſunt diuerſe. Si au-
tē lingua adeo ſit fortis vt in oībus
ſit firma ad pnūtiādū abſoluit bal-
buties oīs. Si aūt balbutiant/balbu-
tiunt in illa ſola lr̄a in qua cū maxi-
me lingua eſſet firmāda: eam tamen
nō pronūtiāt. Ego aūt eſtimo pro.r.
proferētes.l. poſuiſſe Hippoc. ſolos:
quia cōſueuerūt antiqui Heleni hoc
nomen dare omni balbutiei: qui cū
in omni.r. peccent: maxime tamen in
illa quā

[Margin: Iſte pſilos vel pſylos]

[Margin: Cā oīs balbutiei mollities eſt hūiditas.]

¶ Aforiſmus. XXXII.

¶ Balbi maxime ab alui pfu-
ſione longa capiuntur.

¶ Quemadmodū torti per affectū
locutionis nō vocis ita balbi efficiū-
tur. Si non queat illas articulare vo-
culas lingua que per.ſ.⁊.r. literas ef-
feruntur velut ipſas traulotetā .i. ble-
ſitatem. Et itē trudit/tradit/truces:
et ceteras ſimiles dictiones. In tali-
bus enim lingua primoribus denti-
bus obfirmetur ⁊ amplificetur opor-
tet. Si igitur infirmior eſt adfirma-
tur deterius: proindeq;.ſ.⁊.r. literas
nequaq̄ explanans in.ſ.⁊.l. literarū
ſonorem dilabitur. Cete; ⁊ hoc fieri
poteſt: quia ſit quodāmodo breuior.
Non enim queant dentes primores
concentu quodā excipere ictum lin-
gue breuioris ſeriemq; ſtructure: vt
que paruitate mutilans/aut hebetās
verba verum adimit explanationē.
Sed id rarēter accidit: illud ſepius
vt humectior ⁊ mollior lingua nō li-
bere in verba prorumpat. Quo de
re puerili balbutiunt: quibus perin-
de quaſi circa ingrediendi miniſte-
rium accidit. Nam aut nullo pacto
ingrediuntur/aut titubante ⁊ vacillā-
te gradu non plene abſoluit integri-
tas inambulādi. Etenim crura tene-
riora molliora q; ſunt: ⁊ ob id obfir-
mari valide

¶ Aforiſmus. XXXII.

¶ Balbi ab alui pfluuio ma-
xime capiuntur.

¶ Sicuti pſelipſeſthe: id eſt balbuti-
re lingue vitium eſt non vocis: ſic et
traulizin/eiuſdem verbum ſignifica-
tionis: in ſermone grecorum non po-
tēte lingua exquiſite eas dearticula-
re voces: que per.ſ.⁊.r. proferuntur:
qualis eſt hec ipſa traulotis:⁊ he alie
ſimiles/trechi/tribi/trachi/trocos/tri-
pheros:⁊ queciq; alie tales. Hę ſiq̄-
dem omnes exigunt linguam ſe am-
pliantē: ac prioribus dentibus inni-
tentem. Quando igitur in quibuſdā
fuerit imbecillior/peius firmatur: et
ſonum.ſ.⁊.r. nequit dearticulare: ſed
ad.ſ.⁊.l. facile labitur. Hoc autem et
ei pōt accidere: quoniam ſit breuior
q̄ ipſi conueniat: q̄ꝺ rariſſimum exi-
ſtit. Sed ⁊ quia molliorem/atq; hu-
midiorem habet tēperaturam: quā
ob cauſam ⁊ pueri balbutiant: cum
tale ipſis ꝯtingat: quale etiam in am-
bulatione: nam ⁊ hanc nōnulli eorū/
neq; omnino habent: nōnulli ꝟo nō
ſufficienter: cū crura nequeant in eis
propter mollitiē firmiter ſtabiliri.
Quibuſdam ꝟo eorum etiam etate
integra: cum in loquendo laborauc-
rint/balbutire contingit: ſicuti ⁊ illis
qui plurimū tibia cecinerint:⁊ qui-
bus vires

THEO. dori traductio.

¶ Qui vitio lingue balbutiūt: hi maxie ab alui profuſione lōga capiuntur.

TRANSLA. ANTIQVA

illa quam ſolet pcedere tau: q̃d ſit q2 maxime hic linguam oportuerit fir-mare: ⁊ inueniũtur alij vice. r. pronũ-tiantes. l. multis locis: ⁊ nõ tamẽ pre-cedit tau. Sed hi: nõ nomen poſue-runt hebreum: at q2 illã ſolam notaue-rũt in qua magis firmãdaꝫ linguam ſcierũt: aut q2 tũc tẽporis hãc non ha-bebãt ppter nimiam ſuĩ abſtinẽtiaꝫ q̃d teſtificat̃: q2 modo multa balbu-ties inueni᷑ que ab illis non ſcribit̃: ca enim qua vice. d. s. pferũt: ⁊ vice r. l. dicũt: ⁊ multa huiuſmodi reticue-runt. Inueniunt̃ enim pueri in p̃mis nõ pferentes. r. Palaꝫ ergo eſt: q2 in illa balbutie qua ante tau corrumpi-tur. r. maxime lingua firmãda eſt: q̃d fit in traulis ⁊ alijs ſimilib⁹: vt trau-ces curſo ⁊ trauſo: in qbus cuꝫ lingua firmãda eſſet nõ dilatat̃: neqꝫ firma-tur perfecte circa dentiũ extremita-tes. Cauſa eſt aũt: q2 lingua nõ eſt cõ-poſita ſm q2 oportet: vel quia cõple-xio eoꝝ mollior ⁊ humidior eſt. Un-de pueri balbutiem ſemꝑ patiũtur: ſicut debilitatẽ in pedibus: quos nõ pfecte ſuper terras poſſunt firmare. Patiunt̃ hoc ⁊ etates pfecte in diſcẽ-daruꝫ linguarũ mutatione. Patiunt̃ ⁊ illi quorũ venter nimijs paſſionibus deficit. Solet etiã ↄtingere ex nimia ſiccitate lingue dominãte ex qualibꝫ infirmitate: que ſiccitas raro inueni-tur ⁊ eis qui ſunt ſicciſſimi: q2 balbu-ties ppria eſt humiditati cuꝫ lingue lacerti cauſa nimie humiditatꝫ in ex-tremis dentibus nequeunt pfecte di-latari: q̃d ſit cauſa defectiõis ſue: vel neruoꝝ ad lacertos a cerebro veniẽ-tium. Ebrioſis quoqꝫ ſolet hoc ↄtin-gere: vel q2 cerebꝫ nimia humidi-tate infundit̃: vel q2 inde aggrauat̃. Nãliter autẽ balbutiẽtes: vel ppter nimias cerebri balbutiũt humidita-tes: vel ppter lingue humectatiões: vel vtrũqꝫ. Cum ergo cerebrũ humi-diſſimum ſit: neceſſe eſt humiditatẽ illam deſcẽdere ad ſtomachũ: vnde longe cauſa eſt diarie: q2 ſi lingua na-turaliter ſit humidiſſima: etiã ſtoma-chi ſubſequit̃ humiditas: cum pelli-culis ſtõchi lingua cooꝑta ſit. Dia-ria autẽ lõga ſtomachi paſſio eſt ꝓ-pria ex humiditate nimia.

Balbuties i diuerſis acci-dit diſpõn. b⁹

TRADVC. LAVRENTIA.

mari valide ⁊ ſigi veſtigia nõ queũt. Quinetiam nonnullis adultioribus euenit: vt ſi ſermocinando laboraue-rint balbutiãt: veluti ij qui tibiaꝫ diu-tule animaduerterint. Indeqꝫ obuenit ijs quorũ vires ex labore admodum deſint: velut quibus lingua perqꝫ ſic-ca euaſerit. Sed nõ augeri ſiccitateꝫ in eo qui per naturaꝫ habeat qui po-teſt. Ita fit vt vnius humoris immo-dici accidens ſit in balbis ex natura ſermocinationis offenſa quoniã lin-gue muſculi vehementer obfirmari ⁊ roborari non queant. Ceterum hoc quoqꝫ fieri poteſt ob propriaꝫ debi-litatem: ⁊ item ob neruoruꝫ de cere-bro ad linguam pertinentium infir-mitatem. Itaqꝫ temulenti quãdoqꝫ balbutiũt: nec fari plane ⁊ articula-te queunt: partim pre copia humo-ris cerebro irriguo: ꝑtim lingua mul-titudine eius aggrauata. Quã ob reꝫ ita accidet tortis balbiſqꝫ per natu-ram: vt aut cerebrum, aut lingua, aut vtrũqꝫ humeſcat. Si igitur cerebrũ tale obtinet temperamentum, delaba-tur madentium excrementorum co-pia ratio eſt: ac defluentem vẽter ſu-ſcipiat: ⁊ ita alui profuſio longa pre-hẽdat. Porro ſi lingua ex natura hu-met: vẽtriculum quoqꝫ humectiorẽ eſſe conueniet: quandoquideꝫ altera eius tunicula cõmunem cum lingua ineat rationem debilis ob humoreꝫ. At ventriculi proprius affectus diu-tina alui profuſio eſt.

VERSIO LEONICENI.

bus vires ex morbo ſunt debilitate: ſicuti ⁊ quibuſdaꝫ quibus lingua eſt vehementer exiccata. Uerum ſicci-tas tanta nulli ineſſe poteſt qui habi-tum ſeruet naturalẽ: atqꝫ ideo ſolius humiditatis immodice eſt caſus in his qui natura balbutiunt id lingue detrimentum: cum eius muſculi ne-queant firmiter ſtabiliri: q̃d eis po-teſt accidere: vel ppter ſuam: vel p-pter neruoꝛuꝫ imbecillitatem: quos videlicet a cerebro ſuſcipit. Quare ⁊ ebrij aliquando balbutiunt: tum q2 multa humiditate perfunditur cere-bruꝫ: tum quia etiam ab ipſius mul-titudine pergrauantur. Continget igit̃ his, qui ſunt balbi natura alteruꝫ ho-rum, aut cerebrum habere humidũ, vel linguam, vel vtrũqꝫ. Et cerebro quidem talem ſortito temperaturaꝫ defluere ab eo multas par eſt humi-das ſuperfluitates: atqꝫ inde fluẽtes in ventrem ſuſcipi. Unde et longis pfluuijs homo capitur. Lingua vero admodum humida ex natura exiſtẽ-te: ⁊ ventriculum talem eſſe par eſt: vt qui alteram ſui tunicam cõmunẽ habeat ad linguam: imbecillis auteꝫ ex humiditate, vẽtriculi propria paſ-ſio eſt diuturnum pfluuium.

Aforiſmus. XXXIII.

Acidum ructuãtes, nõ val-de pleuretici fiunt.

Multũ acidum ructuãtes nõ val-de pleuretici fiunt: cuꝫ enim nõ val-de dicere: rarum eſſe neceſſe eſt: nõ q2 nunqꝫ contigerit: q̃d quidam intel-ligunt hunc afoꝛ. interpretãtes. Nos in alio loco diximus de pleureticis: q2 ſi ſputũ

Vide 4° ꝑti. ca° 3°. char. 87. col. 4°. ⁊ char. 89. co-lũ. 4°.

Aforiſmus. XXXIII.

Qui acida ructãt, nõ admo-dũ coſtali morbo laborãt.

Qui acida obructãt rarenter aĩt co-ſtali morbo tentant̃. Nam verbum, non admodum, id q̃d accidat raren-ter ſignificat: nõ q̃d nullo pacto eue-niat: vt quidaꝫ interpretes voluerũt. Ceterum libro de morbo coſtali diſ-finitum

Aforiſmus. XXXIII.

Qui aciduꝫ eructãt nõ val-de morbo laterali corripiunt̃.

Acidum eructãtes: hoc eſt acidum ructum hñtes: raro ingt capi a mor-bo laterali. Nam q̃d dicit̃, nõ valde: idem oſtẽdit q̃d raro, non nullo mo-do: vt qdaꝫ libri expoſitores ſcripſe-runt. Dictum aũt a nobis eſt: vbi de morbo

THEO. doꝛi traduc-tio.

Qui acida ructãt, nõ ad-modũ coſtali morbo labo-rant.

TRANSLA. ANTIQVA.

q̧ ſi ſputum citrinū ſolum/aut citrinū rubeū ſit/duabus attinuerit ſpeciebus cholericis: q̧ ſi ſputū fuerit album flegmati/nigrum melancholie ptinebit/rubicūdiſſimum ſanguini. Pleureſis enim apoſtema eſt in interioribus coſtaꝝ pelliculis. Apoſtema naſcitur ex quibuſlibet ſuperfluis humoribus. Secūdum qualitates ergo dominantis humoris erunt ſputorum qualitates ⁊ habitus infirmorum: ſimiliter ad ſpem ſanitatis/vel ad deſperationem mortis. Pulmo ⁊ coſtaꝝ pellicule humores non recipiunt equaliter: qa pellicule ſpiſſe ſunt ⁊ ſolide: ⁊ pulmo rarus in tota ſubſtantia ſua: vnde omnē humorem cito recipit/coſtarum pellicule: non niſi qđ de cholerico eſt genere. Ubi ergo flegma dñatur raro pleuretici fiunt: maxime ſi flegma ſit ſalſum/pungens ⁊ mouens inteſtinum ad id purgādum: neqꝫ ſolum purgatur flegmate: ſꝫ de omni humore cuꝫ eo deſcēdente: vnde Hippo. in quodam libro ſuo: ſcilicet περὶ τόπων ξὸματον. Humidi vētres naturaliter/nec pleureſim, nec alias incidunt infirmitates.

Pulmo ⁊ coſtaꝝ pellicule humores nō recipiunt eq̄liter.

TRADVC. LAVRENTIA.

finitū iam eſt: vt coſtalis affligat ob ſuccum bilioſum. Si ſcreatio crocea flauaqꝫ extitit: ob pituitam ſi ſpumida: quō ex liuentiore ob atram bilem: ex rubicunda pre ſanguine ipſo inſeſtet. Coſtalis eniꝫ inflāmatio eſt que ſubter mēbranulam cinctum nomine ſatiget. Porro cum ois inflammatio pre ſuperātia ſucci cuiuſpiam accidat pro natura illiꝰ ſcreationis formula coſtali ſuperuenit/ſiue ſalutis/ſiue abolitionis ſuſpitio ſit. Ceterū nō ſimiliter recipere aſſolent ſuccos membranule pulmoqꝫ. Nam ſpiſſa mēbranularum ſubſtantia eſt rarus vſquequaqꝫ ⁊ laxior pulmo. Quam ob rem hic oēs ſuccos: at ſeptū trāſuerſū bilioſos promptius adbibit. Proindeqꝫ quibus per naturam pituita exuperat: ij rarenter morbo coſtali prehendūtur. Sed potiſſimum ſi ſalſuginem quāpiam ⁊ acredinem traxit: hec enim mordēs inteſtina incitat in ſecretionem atqꝫ tātiſper vacuatur nō ſolum pituita: ſed etiā pleraqꝫ alia recremēta pariter excernūtur. Porro docuit volumine de aqua/terra/aere: vt ij coſtali: necnō ceteris morbis minime prehendātur: qbus aluus natura ſoluta eſt.

VERSIO LEONICENI.

morbo laterali ſermonē habuimus: q̧ hic quidē vna cum flauis/ac ruffis fit ſputis ex bilioſis humoribus ortū habens. Hic ꝟo cum ſpumeis ex pituitoſis: ſicuti qui cum nigris fit ſputis/ex melācholicis: qui ꝟo cum rubeis ex ipſo ſanguine. Eſt enim hic morbus/inflāmatio membrane que ſubcingens nominatꝰ/adueniēs. Cū ꝟo vnaqueqꝫ inflāmatio ex alicuius humoris fiat ſupabūdantia: ſm eius naturā: ⁊ ſputi ſpecies morbo laterali laborātibus aduenit: ⁊ ſpes ſalutis/ac mortis habetur. Non eque autē mēbrane/ac pulmo ſunt natura apte humores ſuſcipere: denſa ſiqdē eſt membranarū ſubſtātia: pulmo ꝟo parte in omni rarus/ac laxus. Quare huic quidē prōptū eſt omnes ſuſcipere humores. Mēbrane autem ſubcingēti plus bilioſos. Ob hāc igitur cauſam qbus pituita natura ſupabūdat/raro a morbo laterali corripiuntur: preſertim ſi ſalſedinē/atqꝫ acritudinem aliquā ſibi adiunxerit. Talis enim inteſtina mordēs irritat ad deiectionē in qua cōtingit non ſolam pituitā: ſed plures alias etiā ſuperfluitates excerni. Dicebat ꝟo ipſe in libꝰ de aere/⁊ aqua/⁊ locis/eos qui habēt vētrem natura humidū minime morbo laterali: atqꝫ aliis morborum generibus corripi.

De morbo laterali: ⁊ de cauſa eius.

℃ Aforiſmus. XXXIIII.

℃ Quicūqꝫ calui fiūt: his varices non naſcuntur magne. Quibuſcūqꝫ ꝟo innaſcunť, rurſus capillati fiunt.

℃ Sigs prudens in dictis ſapientū aliquid falſum inuenerit nō admirabitur vel dubitabit: niſi vbi in ppatulo dubitandum non eſſe conſtabit: tandem re certificata eſſe falſa ſapiētis non eſſe dictū id nō dubitat. Quibus autem certū eſt caluos aliquādo nō poſſe capillari: ⁊ ſi fiant in eis magne varices. Qđ ꝟo dixit: ſi varices magne innaſcuntur/capillanť: verum eſt ſi qđ dicūt alij caluiciem tinoſitatem intellexerit: hec enim paſſio ex malis innaſcitur humoribus: ſicut alopicia ⁊ tyria. Qꝫ ſi verterint ſe ad pedes: neceſſe eſt fieri varices/⁊ pili reuertunť: quia cum humores priſtes pilos corrūpent: neceſſe eſt vt redeant deſcēdentibus eiſdē.

Sapiētes nō dicūt falſa.

℃ Aforiſmus. XXXIIII.

℃ Qui calui ſunt: ijs varices grandes nō fiunt. Quibus autem caluis varices ſuperuenerint, ijs capilli denuo ſubnaſcuntur.

℃ Si in cōmētationibus nobiliſſimi viri ꝓpēſio ꝑpalam mētita deprehēditur: merito ambigere ꝯuenit legentes: atqꝫ in primis ſibi paruū fidere/tanq̄ ne qđ ꝑſpicuū: ſit quidē incognoſcētibus: tum aūt ſuſpicari ne fallacioſa ſnīa ſubditicia ⁊ auctore ipar exiſtat. Etenim vt caluiciū affectꝰ comitet ineluctabilis et inexcuſabilis quē latet: Quinetiam vt grādes varices nequaq̄ caluis ſupueniāt: eque falſum videri pōt: atqꝫ vt accedentibus varicibus caluiciū deſinat: niſi ga (vt nōnulli tradūt) vocatā a medicis madaroſin. i. glabritatē appellet caluiciū. Hec enim de prauis cōſiſtit ſuccis velut ophiaſis a ſerpente cui ſubſimilis eſt vocata et alopecia: que vulpinus fere morbꝰ eſt: vnde nomē accepit. Itaqꝫ ſi praui ſucci trāſitū faciāt ad crurum ſedem/fieri pōt vt varices gignantur ſubnaſcanturqꝫ capilli. Nam ſi ꝑus praui ſucci

℃ Aforiſmus. XXXIIII.

℃ Quicunqꝫ calui ſunt: his magne varices nō fiūt. Quibus ꝟo caluis varices magne ſuperueniunt, hi rurſus capillati fiunt.

℃ Quando in viri ſapientis libro ſermo inuenitur aliquis: manifeſtū habens mēdacium: non ſine ratione legentes cōtingit dubitare: ⁊ primum quidē ſibiipſis diffidere: quaſi neqꝫ illa que ſint manifeſta noſcentibus: deinde ſuſpicari ne qđ falſum fuerit interiectū. Quis enim neſciat caluiciū eſſe paſſionem inſanabilē. Sed neqꝫ verū q̧ magne varices caluis nunq̄ adueniant: ſicuti neqꝫ q̧ varicibus aduenientibus caluicies ceſſet: niſi forte/vt nōnulli inquit/vocatū a medicis capillorū defluuium caluiciū nominet. Illud enim cum a vitioſis humoribus: ſicuti que ophiaſis/⁊ alopecie/paſſiones capillorum nominantur a grecis/generetur: cum idē humores ad crura decumbunt/poſſunt varices facere: ⁊ capillos reſtituere. Si enim prius a vitioſis humoribus corruptis eorū radicibus corrumpi contigerat: nunc fit veriſi

THEODORI traductio.

℃ Qui calui ſunt: his varices grādes nō fiūt. Quibus aūt caluis varices ſuperuenerint: his capilli denuo ſubnaſcunť.

℃ hydropicis

corrūpētes

miſe vt

TRANSLA. ANTIQVA

Vide 7° cõd. ca° 2°. char. 355. col. 1ª. Et par. 7ª. aſo. 48.

℄ Aforiſmus. XXXV.

℄ Hydropicis tuſſis ſuperueniens, malum. Preexiſtens ỽo ſine malo.

℄ Cõſueuerũt antiqui dicẽtes. Superueniẽs vel ſuperuẽturuꝫ intelligere quelibet paſſionis accidẽtia ex peſſimitate vel augmentatione ſua: ſicut fecit Thimogeus in libro de accidẽtibus morbis ſuperuenientibus. Ideꝫ et in hoc aforiſmo Hippocr. fecit de tuſſi: non enim oĩs tuſſis ſuperueniens hydropicis malum erit: ſed tunc tñ cuꝫ exiſtat ex morbi eẽntia. Si enim creſcat humiditas aquoſa hydropicis ptingẽs vſqꝫ ad cãnales pulmonis, generatur tuſſis inde: vnde vicinus eſt ſuffocationi. ℄ Joãnici⁹. Cãnales pulmonis per pulmoneꝫ ſparſos oportet intelligi: cuꝫ aũt cãnalis dicatur ſingulariter guttur: vnde diuerſi pdeunt intellectus: per cãnales diuerſe, diuerſa intelliguntur.

℄ Aforiſmus. XXXVI.

℄ Diſſuriã flobothomia ſoluit: incidere ỽo venam que intus in talo eſt.

Vide. 15. pti. ca° 6°. char. 316. col. 1ª.

℄ Hoc nõ certificamus: niſi quoddã adijciamus: vt dicamus incidẽ venã ſoluit diſſuriam: ꝛ vere flõmia ſoluit diſſuriam: ſi toti corpi inſit ſanguinis abũdãtia. Qđ intus incidere dixit: ſi intelligamus venas in brachijs, falſum erit: nec conuenit dictis Hippo. cum in paſſionib⁹ ſupioribus epatis a manibus flõmari: in inferiorib⁹ ỽo a genuum inferioribus: aut ſup calcaneum incidi: has venas dicere aſſiuerit. Quidã tamẽ arbitrant̃ cuꝫ audiant intus iteriores venas incidi in pedibus: ſed parua eſt dĩa inter interiores ꝛ exteriores pedũ venas: cum de vna ꝛ eadẽ radice exeant. Dico ꝙ ꝛ affirmo hũc aforiſmum non fuiſſe Hippo. ℄ Joãnicius. Cũ dicamus. Intus interius latus, ĩtelligimus: interius ỽo baſilica eſt in manibus ab aſſellis prodiens: exterius cephalica cum a ſpatulis veniat: interius in pedibus eſt ſaphena: cuꝫ a familiari latere exeat: exterius ſciatica ab extraneo vel exteriori latere veniẽs.

Bene interiores ꝛ exteriores pedũ par differũt, cum ab eadẽ radice exeant.

℄ Aforiſmus. XXXVII.

Vide 3° cõd. ca° 7°. char. 21. col. 1ª.

℄ Squinantie habito tumorẽ fieri in gutture, bonũ. Extra enim cõuertitur morbus.

℄ Iſtud verum eſt ꝛ vtile: cuꝫ enim morbus ab interioribus ad exteriora cut is

TRADVC. LAVRENTIA.

corrũpentes radices coꝝ abolitionẽ ſpondẽt: merito nũc trãſfluẽtibus ſuccis ad habitũ nãlem remeabũt.

℄ Aforiſmus. XXXV.

℄ Aqua intercutem laboranti ſi tuſſis ſuperuenit, malo eſt.

℄ Superuenire affectibus affectus ꝛ accitia maiores dicere aſſolẽt: quoties ipſius affectus ratione grãdeſcẽtis eueniant. Talis enim de ſuperuenientibus legitur liber queꝫ Praxagoras facit. Ita hac parte de tuſſi admonet: non enim ſi ob aliam cauſam extitit aqua intercutem laborãti tuſſis ſignũ eſt exitiale. Sed vbi ratione egrotationis accedit. Nam ſi per aquam intercuteꝫ in tãtum creuit dilutus humor: vt iam aſperam prebẽdat arteriam tuſſis ſuperuenit: imminẽte piculo ſtrangulationis: nequaꝙ̃ ſerioris pigrioriſqꝫ.

℄ Aforiſmus. XXXVI.

℄ Difficultatẽ vrine vena inciſa ſoluit, incidende ſunt interiores.

℄ Neqꝫ hec ppẽſio ſana eſt: niſi particule, et, complexiue adminiculo firmior deliberatioꝛqꝫ euadat in hunc modum. Difficultateꝫ vrine ꝛ vena inciſa: ſoluit illaꝫ. ſ. vrine difficultatẽ quaꝫ inflãmatio ꝛ nimietas facit. Ceterum qđ eſt pditum: incidende ſunt interiores ſi de venulis mantuum aſferatur: neqꝫ veruꝫ, neqꝫ Hippocrati conſeſſum conſpectuqꝫ eſt. Nam vbiuis decernit Hippo. ita vt ſi affectus infeſtet ſupra iecur de manibus mittere ſanguinẽ. Si infra, poplitis, aut malleoli venulas incidere oporteat: ꝙ ſiquis dictuꝫ de his ſuſpicet̃: incidende ſunt interiores: id per exiguaꝫ vim obtinet. Nã ab vna vtreqꝫ vene exoriuntur in poplite ſciſſa: trifariam etenim ſingularis ad hanc ſedem permeat vena. Secus in manibus ad quas bine pręptant. Quapropter ego pro hoc ſto, vt vel hec ſentẽtia inſitiua ſit, atqꝫ iniquo titulo verum auctorem ementiatur.

℄ Aforiſmus. XXXVII.

℄ Ab angina detẽto ſi tumor in collo extitit, bono eſt. Foras enim morbus decedit.

℄ Perpẽſio adeo vera eſt: vt vl̃ eius cũ notior ſit: ꝙ vt clarationẽ deſideret. Eſt

VERSIO LEONICENI.

miſe: vt eiſdẽ humoribus alio tranſpoſitis ad primam naturam capilli redeant.

℄ Aforiſmus. XXXV.

℄ Aqua intercutem laborantibus, tuſſis ſuperueniens, malum.

THEOdori traductio.

℄ Aqͣ intercuteꝫ laborãti ſi tuſſis ſuperuenit, malo eſt.

℄ Supuenire paſſionibus alias paſſiones, et caſus, Priſci medici dicere ꝯſueuerũt: queciqꝫ ipſius paſſionis adaucte rõne contingere ꝯſueuerũt. Talis enim eſt Praxagore liber de ſuperuenientibus inſcriptus. Sic aũt ꝛ nunc de tuſſe dictũ eſt. Neqꝫ enim cum ex alia fit occaſione in homine aquam intercutem patiente tuſſis ſignum eſt exitiale: ſed quando ipſius morbi ratione. Cuꝫ enim in paſſione tali aqͣſa humiditas tñ adaucta fuerit: vt iam aſperas occupet arterias: deinde ſuperuenit tuſſis: periculum imminet ne hõ haud ita multo poſt ſtranguletur.

℄ Aforiſmus. XXXVI.

℄ Difficultatem vrine: vena ſecta iuuat: ſecare vero interiores.

THEOdori traductio.

℄ Difficultatẽ vrine vena inciſa ſoluit: incidẽde ſũt interiores.

℄ Hic ſermo verus non eſt niſi, et, cõiunctioneꝫ aſſumpſerit: ita vt aforiſmus talis fiat. Difficultatem vrine: ꝛ vene ſectio ſoluit. Re vera eniꝫ ꝛ vene ſectio ſoluit difficultatem vrine: illam videlꝫ: que propter inflãmationem, ꝛ multitudinem fit. Qđ aũt dicitur: ſecare ỽo interiores: ſi de venis manuum dicitur, caret veritate: neqꝫ cõfeſſum Hippocrati. Videtur ſiquidem in oĩbus libris ſuis in partibus que ſupra epar ſunt ex manibus ſanguinem mittere. In inferioribus ỽo eas que in genu, vel talo ſunt, ſecari iubet. Si ỽo de his ipſis ipm dixiſſe arbitretur. Secare autem interiores: hoc dictum paruam vim habet. Ab vna enim ambe naſcuntur: cum ea que in genu eſt triſariam diuidat̃: quoniaꝫ ꝛ vna vena ad hoc peruenit mẽbrum: non ſicuti ad manum due. Melius itaqꝫ fit ꝛ hunc aforiſmum vnum ex adiectis opinari.

Bene ꝙ in genu eſt triſariã diuidit̃.

℄ Aforiſmus. XXXVII.

℄ Ab angina habito, ſi tumor fiat in collo bonum. Foras enim morbus deducit̃.

THEOdori traductio.

℄ Ab angina detento: ſi tumor in collo extitit, bono eſt: foras eniꝫ morbus decedit.

℄ Sermo verus eſt: ꝛ cauſa in promptu: ſiquidem ex intimioribus: ꝛ principalioꝛib⁹

TRANSLA.ANTIQVA

ra cutis moueatur ad ignobilia a nobilibus bonum ſignum eſt.

Aforiſmus. XXXVIII.

Vide.13.par. ca° 2°. char. 357.col.2°.

Quibuſcūq3 abſcōditi cancri fiūt:nō curari melius eſt. Curati.n.ꝑeunt citius:nō curati multū3 tēpus ꝑficiūt.

Abſconditos cancros intellexit in interioris corporis ꝓfunditate:quorum non apparent extremitates:ſed interius vulneroſi ſiūt:ꝛ ſanioſi perforantes interiora corporis. Qd̄ autē non curari dixit eſſe melius,duobus modis intelligimus:ſi videamus oīa que op3 non poſſe fieri ſm̄ q̄ oportet:neq3 membrum ſanetur perfecte,non de ſanādo eos nos intromittamus: ergo tm̄ temperetī paſſio:vt membrum poſſit ſe defendere malignitates patiendo:maxime ſi cancer vulneroſus ſit. Quod ſi nō medicemur:marmacotem tamē illū3 in adſutorium lauemus:ꝛ non cum quolibet liquore:ſed qd̄ experimentis eſt ꝓbatum:ꝛ ratione vt non faciat putredinem:neq3 in membro pariat ſanioſitatem. Cum autem dixit abſcōditos cancros non curare:intēdit nō debere incidere vel incendere. Vidi aūt quoſdam medicos incidentes et incendētes ſupiora ora cācri in ano,vel in matricis collo,neq3 ſanitati ꝓfuerunt:ſed potius infirmos ad mortem maturauerūt:quibus ſi non medicinarenī diutius:ꝛ cum minori periculo viuerent:non ergo ſunt curandi qui cancros hn̄t huiuſmodi. Sed cancros oīos exteriores prodeſt curari:ſi quoquo modo radicitus poſſunt incidi. Radices cancri ſunt vene circūdantes ipſum plene melancholico ſanguine. Huius etiam incēſionem vel incisionem multi prohibuerunt precipientes curari tm̄ vulneroſum:ꝛ adeo paruiſſimum vt infirmus incidi vel incēdi precetur ipſum:etia3 ſi in tali mēbro ſit:vbi nō radicitus poſſit incidi:qd̄ etia3 multi chirugici interdixerunt: neq3 Hippocr̄.dicit licere ad incidendū:ſed ſi in extremitate ſit corporis ex verbis ſuis incidere,vel incendere debē hīs pōt intelligi. Ariſtadorus ꝛ Diaſcorides cum ſuis ſequacibus intelligunt ex verbis ſuis ꝓ[illegible] poſſe curari.

Spaſmus

TRADVC.LAVRENTIA.

ret.Etenim ex ꝓfundis ꝑcipuiſq3 ſedibus meare affectū ad cutem:deq3 īntimo ad extima refundi cōducit.

Aforiſmus. XXXVIII.

Quibus cācri occulti fiūt: eos nō curari meli⁹ eſt. Qui eni3 curanī celeri⁹ ꝑeunt:qui nō curanī diutius durāt.

Occultos nolat cācros,aut eos qui ſine exulceratiōe ſatigāt,aut eos qui abditi ſunt:hoc eſt non euidentes:qd̄ rurſu3 pollet id qd̄ in ꝓfundo corporis valet. At v̄o duplex affectiōis curatio intelligiī. Aut.n.q̄cq̄ efficiētes omnigenam mēbri curationē molimur,aut ꝓuide gubnamus affectū:ꝛ circūſpecta cautione ꝓtegimus egrorū,hoc eſt cōplacamus,mitificamus, palpamuſq3:ꝛ mēbrū aduerſus morbū adhibito fotu inſtruimus. S3 potiſſimū ſi cu3 exulceratione infeſtet. Etenim neceſſe eſt tātiſper,ꝛ ſi nihil aliud fiat:ſ3 ꝓluere ſaniē humorē:cui aut obſeruationis diligētia,aut rōnis examen talē ineſſe nām oſtēdit:que nec putreſcat,neq3 ꝓpterea ꝑtē ꝯfricet irritetq3. S3 tale curature genus vt nō eſt omittēdū:ita nō adhibēdū cācro qui ſine exulceratione infeſtet. At remediū qd̄ incidēdo ꝛ deurēdo opitulatur:qđq3 ſolius cācri naſcētis auxiliū haudquaq̄ adhiberi per occultos cancros ꝑcepit. Vbi igiī infeſtēt in ꝓfundo corpis:nequaq̄ curari debere in hūc modū rei vſus oſtēdit.Eteni3 aſſidue cōperi vt eiuſmodi curatio latētes cancros potius redulceret:breuiq3 hoiem inguleret,ſiue in palato cōſiſtēs,ſiue in ſede ꝛ abditis nālibus mulieru3 vlcus:nequaq̄ ſolidari quitum ſanationis tedio negocioq3 abſumptis egris vitā extorquet:qb⁹ citra medelas diutius edurare inoffenſi⁹ licuit. Itaq3 tales cancros nullo modo ſoſpitati reddē tentādum eſt. Eos autē qui per ſummā corporis formā infeſtēt curare molimur dūtaxat: in qbus fieri pōt vt cum oībus radicibus excedānt. Nec enim fraudi ſit vocare radices cancri venulas que ſete ſanguinis nigri bilaru vndiq3 verſum extenduntur. Porro cōplures haud ſane ignobiles medici,neq3 eos ſecari ſuadēnt, ſi per exulcerationem afficiētes:tam egros fatigent:vt ipſi chirugi manū efflagitent,atq3 in illis ꝑtibus conſiſtant:quas excidi ꝛ deuri cu3 radicibus queās. Alij nec tales aboleri patiūtur:ſed in quouis cācro neſciri temerarias curationes et ancipites remonent. Igiī vt Hippoč.eos qui in ſecretarijs corporis altius occulantur:nō

TRADVC: tur:nō

VERSIO LEONICENI.

cipalioribus partibus paſſiones conſert ad cutem tranſferri.

Aforiſmus. XXXVIII.

Cācros occultos oēs melius eſt nō curare. Curati.n. cito pereunt:nō curati v̄o lōgius tēpus perdurant.

Occultos cācros dixit:vel eos qui ſunt ſine vlceratione:vel abſcōditos: hoc eſt nō apparētes:qd̄ rurſus ide3 ſignīat,ac ſi diceref:qui in profundo corporis ſunt. Sed ꝛ curare duplex eſt. Vnū q̄de3 oīa agere:vt particula patiēs ad ſanitate3 ꝑducat:alterum aūt eam adhibere ꝓuidētiā que paſſioni cōgruat:hoc eſt ipſam mollire: ac mitiorem facere:ꝛ tum ꝑcipue:cū adeſt exulceratio. Tūc enim eſt neceſſariū:vt ſi nō aliud agamus:ſaltē ſanie3 abluamus,humido aliq̄ vtentes,nō quocūq3:ſed vel per expiētiā, vel per indicationē inuento:qd̄ neq3 putrefacī,neq3 irritare partē patientem ſit nā aptū. Ab hac igiī curatione,neq3 abſiſtere ꝯuenit,neq3 illi qui ſunt ſine vlceratione cancri indigent ea. Alia3 v̄o que fit per ſectionē vel vſtionem:que ſola ſunt remedia cancro ꝓ:ꝯſulit vt in cancris occultis nō adhibeamus:q̄ igitur illi qui ſunt in ꝑtibus penitiorib⁹ talia remedia nō deſiderāt:etiā expiētia docet. Ego q̄de3 ſcio oēs qui hoſ cancros curare tentarunt,magis illos irritaſſe:ꝛ breui homines interemiſſe. Nam ꝛ qui cancrū in palato ꝯſtitutū,ꝛ in ſede,ꝛ in ſinu muliebri,vel vſſerunt,vel ſecuerunt, nō potuerūt vlcera ad cicatricē ꝑducere:ꝛ hoīes in cura afflictos,ac maceratos vſq3 ad mortē ꝑduxerūt:quo ſi nullam curationē adhibuiſſent lōgiori tp̄e vita3 cum minori moleſtia trāſegiſſent. Tales igiī cācros nullo modo curare tētemus. Ex eis v̄o qui in ſūma parte corpis herēt,illos tm̄modo:quos poſſumus vna cu3 radicib⁹ ipſis:vt q̄ſpiam dixerit,reſecare. Neq3 enim malū eſt:veluti radices quaſdam cācri nolare eas que plene ſunt ſanguie melīco venas:ꝛ vſq3 ad loca circūſtantia diſtendunī. Multi enim magne auctīs medici:neq3 hos manus opa curari ꝑmittūt. S3 illos tm̄ qui exulcerati ſimulq3 laborātes moleſtant: adeo vt ipſi vltro manu curari deſiderēt: ꝛ ſimul ſunt in talibus partib⁹ ſiti:quas poſſumus vna cu3 radicib⁹ reſecare,ꝛ exurere. Quidam v̄o neq3 hos amoliri ꝑmittunt: ſed oīno abſiſtēdum cōſulūt a remedijs potētibus in omni natura cācri. Qd̄ v̄o Hippocrates nunq̄ ꝯſuluiſ- ſet curare

THEOdori traductio.

Quib⁹ cācri occulti fiunt:eos ñ curari meli⁹ eſt. Qui.n.curātur celeri⁹ ꝑeunt:qui non curanī diutī⁹ durant.

Curare duplex eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XXXIX.

Vide 5° colū. ca° p° vebar. 206. col. p°. Vide Gal. 81° Demi. ri. 26. 7°. Quid ſit ſpaſm°.

¶ Spaſmus fit, aut ex plenitudine, aut euacuatiōe: ita & ſingultus.

¶ Spaſmus eſt cum ↄtra extremitatē ſuā lacertus ↄbitur: & iſte motus/ neqꝫ nālis eſt/neqꝫ voluntarius: tunc aūt ↄtrahit̄ cū neruoſa inter oſſa replcantur. Et idem qḋ & chorde muſicoꝝ patiūtur: que cum humido aere infunduntur ad ſemiicem reducuntur & ruganiur: & inde fit ſi aer multum ſiccus fit: et idem patiuntur qḋ corrigie ſoco vl' eſtiuo ſoli appoſite. Singultus etiam vocat̄ ſpaſmus in ſtomacho vel mery fact°: cuius ſi naturalem eſſentiā capere velimus nō ſpaſmus eſſe dicitur: ſed quidam ad vomēdum mot°: fortior tñ ꝙ vomitus. Ad que duo ſtomachus & mery mouentur: cum aliquid ad ſe deſiderent expellē. In vomitu eniꝫ ſtomachus & mery ad expellendum eis inn atāia mouentur: in ſingultu que in interiori parte ſtomachi ſunt expellūtur: cum enim adeo anguſtioſus ſit mot° eius in ſingultu ac ſi inuiſcate ſunt ſubſtātie ſtomachi que emittuntur. Siquis enim piper ſoluꝫ ſeu mixtum bibat: poſt aūt vinum cum aqua calida mixtum cadit ſtatim in ſingultum: qa vinum cum ſtomachi ſubſtantia piper illud inuiſcat: cuius acumine cum ſibi noceat mouet̄ ſtomachus: vt piper per ſingultum eijciat. Ego autem in libro meo de accidentibus monſtraui ſternutationem & tuſſim operari idem.

Singult° eſt mot° fortior ꝙ vomit°.

¶ Quibuſcūq

TRADVC. LAVRENTIA.

tur: nō aſſidue curari cōmoneat tam ancipiti remedio ex ipſa affectionis natura arbitreris licebit. Sꝫ an euꝫ qui ſummotenus & ſine exulceratione fatiget incertuꝫ eſt: quātū ex ipſa ſuie dictione. Uerum Artemidori et Dioſcoridis ſectatores cum nō curari melius eſſe ſanxerunt.

¶ Aforiſmus. XXXIX.

¶ Conuulſio fit, vel inanitione, vel repletiōe: eodēqꝫ modo ſingultus.

¶ Conuulſio quēadmodum nomen ipſum oſtēdit cōuulſis ad initium et originem propriā muſculis cōſiſtit. Sed diſtinctius & manifeſtius dixeris reuulſis: que inquā vel per habituꝫ naturalē eis motio tribuit̄. Sed hec non ſine appetitione conſilioqꝫ aīalis efficitur. ¶ Cōuulſio aūt non voluntatis eſt/neqꝫ arbitrij: ſed rapidus & incōſultus affectus ad affectionēꝫ ſimilē meantibus neruaceis partibus ei quam per ingrediēdi officiū acceperunt. Uelut per humidas admodū cōditiones obductī celi chordalis euenit: & ob eaꝫ rem ſepenumero reſcindunt̄. Jtidem in ſiccioribus accidit cōditionibus. Cogitur enim ad ſeſe/ↄuelluntūrqꝫ neruacea corpora omnia reſiccata violētius eque ꝙ igne admodum calefacta pelliceola corrigia. Similē cōditionē recipiūt: ꝗ quos inquaꝫ ſolis feruor exiccauit. Jtaqꝫ cōuulſio de cōtrarijs merito obuenit. ¶ Pari mō ſingultus (imꝑtremus ita vocari cōuulſionē ventriculi) Non enim ꝑſentis eſt inſtituti ꝑueſtigare nāꝫ affectionis: alioqui ſi idipſum ſolū inceſſerit ſtudiūꝫ ſatius fuerit haudquaꝙ̄ nolari cōuulſionem: ſed motionē quādam que in eodē genere cum vomitione reponitur. Diſſidēs ea rōne ꝙ attentior vehementioqꝫ exiſtit. Etenim ventriculus inditam materiā expellere affectans: ſingultu quidē vehemētius/ vomitione cōmodius & cōgruentius cōmouetur. Siquideꝫ per vomitionem tm̄ modo cōditam in cauo ventriculi: per ſingultuꝫ ṽo diſcutē auet materiā que ad ītimuꝫ tergus altius ſe immiſit. Porro vētriculuꝫ nūc intendiri volo nō ſolū queꝫ ꝓprie preſſeqꝫ nominat̄ ventriculū: ſed etiā latius fuſiuſqꝫ vētriculi orificium. Si enim hac quoqꝫ parte conditā materiaꝫ egerat vētriculus ſingultiūt. Ceteruꝫ excuti per ſingultū materiā ſecretu difficilem: & velut intextā inſertāqꝫ in ore vētriculi diſcas licebit ex ijs que ſubinde cunctis magiſue/aut minus

VERSIO LEONICENI.

ſet curare potēter cancros in ꝑtibus corꝑis penitioribus cōditos: ex ipſa paſſionis nā licet coniectari. Si ṽo & eos qui in ſumma parte corꝑis herent/abſqꝫ vlcere incertū eſt: quātuꝫ ex verbis aforiſmi conyci pōt. Jpſi ṽo ſcripſerūt Artemidori/ & Dioſcoridis ſectatores vſqꝫ ad ea ṽba. Nō curare melius eſt.

¶ Aforiſmus. XXXIX.

¶ Conuulſio fit, vel ex repletione, vel inanitione: ita ṽo & ſingultus.

¶ Cōuulſio: vt & ipm̄ indicat nomen conuulſis fit ad ꝓpria capita muſculis: vt aūt clarius diceretur: reuulſis: ſicuti etiam eſt motus coꝝ ſm̄ naturam: veꝝ hic haudquaꝙ̄ fit ſine aīalis appetitu. ¶ Cōuulſio autem paſſio eſt inuoluntaria ad ſileꝫ venientib° neruoſis ꝑtib° in eis diſpōneꝫ: quam etiā in mollibus factis ſm̄ appetitū aſſumpſerūt. Naꝫ ex repletōe ſuſſicuti etiam in excedētibus ſm̄ humiditatem aeris ambientis ↄſtitutionibus accidit chordis. Nam & propter hanc cām ſepe rūpuntur. Sic autē & in ſiccioribus ↄſtitutiōibus afficiūtur: nam in ſeipſas colligunt̄: ac conuellunt̄ oīa neruoſa corpora violentius exiccata: ſicuti que ad ignem lōgo tēpore lora calefiunt: ſimile quid patiūtur: & que ſol eſtiuus exiccauit. Cōuulſio igitur non abſqꝫ rōne a cōtrarijs fit cauſis. ¶ Singult° ṽo cōcedatur cōuulſio ſtomachi nominari: quādo aliud fuerit ſermonis ꝓpoſituꝫ. Quādo ṽo hoc ſolum ſtuduerimus: vt paſſionis ſubiam cognoſcamus: melius forſitan fuerit non conuulſioneꝫ nolare: ſed quēdam motū eiuſdem cum vomitibus generis: intentum autem & illo vehemētiorem. Nam ſtomachus appetens coꝝ aliquid que in ipſo ↄtinentur expellere ad duos mouetur caſus: vehemētioreꝫ qdem in ſingultibus, mediocriorem illo in vomitibus: ſiqdem in vomitibus appetit ea tm̄: que in ventriculi ſpatio latiori ↄtinentur expellere. Jn ſingultibus autē & ea que ſunt in ipſius ore penitiora. Per ſtōchuꝫ nūc a me intellexeris: non ſolū eum qui ita ꝓprie noiatur: ſed & ventriculi os. Que enim in hoc cōtinentur ipſo appetente ventriculo expellere/ ſingultus fit. Qḋ ṽo eoruꝫ que difficulter excernunt̄: & que veluti abſorſerit ventriculi os fiat per ſingultus excretio/diſcere licet: ex his que qͦtidie eueniunt oībus fere, vel magis/ vel minus. Si enim ſoluꝫ quid acutū: velut piper deglutierint/ſiue cuꝫ melle/

THEOdori traductio.

¶ Cōuulſio fit vel inanitione vel repletione: eodēqꝫ mō ſingult°.

Cōuulſio qđ ſit: & ꝙ a ↄtrarijs cauſis ſiat.

Singult° pōt dici cōuulſio & hunc eſt de gñe vomit°.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XL.

Uide 5° ſci. ca° 2°. cbar. 77. coli. 1°. Et pncn. 7°. afor. 7°.

¶ Quibuſcūqz dolor fit circa bypocūdriū ſine flegmone: febris bis ſupueniens ſoluit dolorem.

¶ Dolor pūgitiuus non dolor: ſed ex cōſuetudine punctura vocatur. Deriſipila autez cholerica dolor appellatur: quia boc apoſtema ſemper dolor concomitatur. Si ergo dolor circa bypocūdriuz ſine apoſtemate venerit, neqz punctura, neqz ardor affuerit: conſtipatio ſeu groſſities ventoſa z inflatiua vel incontemperatiua complexionis erit. Quoruz curatio eſt febris liquefaciēs z diſſoluēs materiaz conſtipationis z ventoſitatis generatiuam z malam cōplexionem ad temperamentuz reducit.

¶ Aforiſmus. XLI.

Uide 13° ſci. ca. 4°. cbar. 260. col. p°.

¶ Quibuſcunqz ſanies facta in corpore nō manifeſtatur: bis propter ſpiſſitudinem ſaniei, aut loci groſſitiem non manifeſtatur.

¶ Iſte aūt aforiſmus duobus modis inuenit in libris z diuiſimode exponit: vterqz tñ modus eſt verus. Uere. n. groſſa ſanies nō manifeſtat: tūc etiā qz locus vbi eſt ſit groſſus: vñ z qdā groſſe ſaniei z qdā groſſitiei adſcripſerūt loci. Siquis aūt vtrūqz ſimul adiunet: vt nō pp groſſitiez ſui z loci manifeſtat ſanies, bonū eſt.

¶ Aforiſmus. XLII.

Uide 7° ſci. ca° 2°. cbar. 151. col. 4°.

¶ Ictericis ſi epar durū fiat, malum.

¶ Durities enim ſua calidum ſeu durum ſignificat in epate naſci apoſtema: ſi autem ictericus fuerit ſine duritie epatis: ſignat qꝫ conſtipate ſunt vene vel pori ſui, vel natura ſm criſim adunatam materiam circa cutem expellit.

¶ Quicūqz

TRADVC. LAVRENTIA.

minus accidūt. Siqs eniz acre quippiaz: vtpote piper tñmodo: vel etiā mel, aut aliud quiddaz ingeratur: tum autem adbibat temetum tēperatuz calida confeſtim ſingultiet. Nam potionis calor piper conuebit in pfundum. Hoc autez acrore infeſtat ventriculuz proindeqz validiore motione excutit. Porro libro de cauſis accidentiū adſtruximus: vt tuſſis, ſternutamentuz, rigor, ſub tali motionū genere collocentur.

¶ Aforiſmus. XL.

¶ Quorum ilia dolores fatigant ſine inflammatione: ijs febris ſupueniens, ſoluit dolorem.

¶ Sequit inquā morſui dolor. Sed z morſus z doloris noie talia noiare accidentia aſſolent. Porro dolor ob flāmificam quādam affectionem infeſtat ita vocatur: eo qꝫ ſacro igni dolor adiūctus eſt. Si igitur dolor fatiget ilia non ob eiuſmodi affectionez z morſus ſenſio abeſt: ſupeſt infeſtare dolorem, aut ob infartionem, aut ob ſpiritum flatoſum, aut diſparilē quādam intēperiem. Quibus inquā febrilis calor pre excās attenuāſqz parte admodum parilēqz tēperiem redigens mederi aſſolet.

¶ Aforiſmus. XLI.

¶ Quibus ſuppuratuz quid in corpore abditum non innoteſcit: id propter craſſitudinem, vel puris, vel loci deliteſcit.

¶ Geminam ſola prefert ſcriptionez enarrationēqz: z babet alterutra taz lectio qꝫ enarratio rationez. Etenim ob craſſitudinez puris z loci ſepenumero puris aliqua ſede cōtenti indicia occulantur. Igit optima ratione quidam legunt id propter craſſitudinem loci deliteſcit: alij autem id propter craſſitudinem puris.

¶ Aforiſmus. XLII.

¶ Arquatis iecur effici durum, male eſt.

¶ Indicat eniz duritudo tātiſper inflāmationez circa ilia fatigare tanqꝫ fieri poſſit: vt bac ſine propter infartionem regius conſiſtat. Porro conuenit talem laceſſere affectionez: qa natura decernens de valitudine exuperantem in venulis ſuccum ad cutem excutiat.

¶ Lienoſis

VERSIO LEONICENI.

melle, ſiue aliquo alio: poſtea vinuz biberint aqua calida temperatū ſtatim ſingultiunt: calore quidez potus piper ad interiora deuebēte: eius vo acrine ventriculum moleſtante. Unde conatur motu violētiore rem infeſtantem expellere. Oſtēſum eſt in libro de cauſis caſuum: qꝫ z tuſſis, et ſternutatio, z rigor ex talibus motibus ſint.

¶ Aforiſmus. XL.

THEOdori traductio.

¶ Quor ilia dolores fatigāt ſine inflāmatiōe: bis febris ſuperueniens, ſoluit dolorē.

¶ Quibus dolor circa ilium fit abſqz inflammatione: bis febris ſuperueniēs morbum ſoluit.

¶ Sequit quidē z ad morſus dolor: ſed cōſueti ſunt morſus noie: non doloris tales caſus appellare. Fit autē dolor ppter quādam ſimilem inflāmationi diſpoſitionez. Sic autez nominata eſt: quoniā z beriſipelata dolor conſequit. Quando igitur nō ob talem diſpoſitionē dolor ilium occupauerit: z morſus ſenſus abfuerit: relinquitur vt dolor fiat, vel ppter obſtructionē, vel propter ſpūm flatuoſum, vel aliquaz intēperiem inequalez que febrilis calor aptus eſt natura ſanare: bec quidem incidēs, extenuās, atqz diſſoluēs: bec vo ad tēperature equalitatez perducēs.

Cauſe quedā doloris.

¶ Aforiſmus. XLI.

THEOdori traductio.

¶ Quibuſcunqz ſuppuratio in corpore exiſtēs non innoteſcit: bis ob craſſitudinē puris, aut loci, nō innoteſcit.

¶ Quib' ſupurati qd in corpe abditū nō innoteſcit: id pp craſſitudinē, vl puris, vl loci deliteſcit.

¶ Duplex eſt buius loci ſcriptura: et duplex expoſitio: z vtraqz non caret rōne. Nam z ppter puris craſſitudinem, z ppter loci, ſepius occultantur puris in aliquo loco cōprebenſi noticia. Recte ergo nōnulli ſcripſerunt. Dis propter loci craſſitudinem: nōnulli vo. Dis propter puris craſſitudinem non innoteſcit.

¶ Aforiſmus. XLII.

THEOdori traductio.

¶ Morbo regio laborātib': ſi fiat epar durum, maluz.

¶ Arquatis iecur effici durū, male eſt.

¶ Morbū regiuz boc loco dicit: qui fit ex epatis inflāmatione: tūc. n. durities oſtēdit σκιρρωσιν, id eſt tumorez pdurū: vel inflāmationē in epate exiſtē: quēadmoduz z ſine bac: ptingit qdē aliqñ, ppter eius obſtructionē morbum regiū aduenire: ptingit z ipſa natura qñqz per moduz criſeos ipm bumorē exuperantez in venis cōtētum: ad cutem expellēre.

Morbus regius multas babet cās.

¶ Quicūqz

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XLIII.

¶ Quicunqȝ ſplenetici a diſſenteria capiũtur: his ſuperueniẽte lõga diſſenteria, hydrops naſcitur, aut lienteria, ⁊ pereunt.

¶ Boniũ eſſet ſi quẽdam ſubſequẽtem aforiſmuȝ premiſiſſet: vbi dicitur. Spleneticis diſſenteria ſuperueniens/ bonuȝ: quem ipſe in quarto loco ad hoc poſuit: tamen me hic eum interpretari conuenit: cum ergo ſpleneticos dicit eos quibꝰ diuturna duricies ineſt ſplenis intellexit. His ſi diſſenteria ſuperuenerit duritieȝ ſoluit: hoc autem fit cum humores purgantur melãcholici: qui in ſubſtantia fuerãt ſplenis. Purgatio ṽo cuȝ moduȝ excesserit: ⁊ diu duraũs infirmis nocuerit/ diſſenteria ſubſequitur: que inquã elõgatur: cum enim humores mali ſepe inteſtina tranſierint/ perciuntur inteſtina: ita vt virtus eoruȝ deficiat: ⁊ calor nãlis diſtemperetur: vnde fiunt cauſe hydropiſis ⁊ lienterie: lienterie q̄dem ꝓpter percuſſionem inteſtinoꝝ/ hydropiſis propter colligãtiam epatis eorum.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XLIII.

¶ Lienoſis qui a difficultate inteſtinoruȝ capiuntur: ſi eaipſa difficultas lõga eſt: aqua intercutem ſuperueniet, aut leuitas inteſtinorum, atqȝ ita interimentur.

¶ Huic preteri ꝯuenit ſniam illam qua dixit lienoſis difficultas inteſtinorũ ſupueniens bono eſt. Sed hec ſnia ab hinc ſexta habetur: attamen vel hoc loco citare illam neceſſe eſt. Nam lienoſis .i. lienem diutius gerẽtibus durum ſupueniens difficultas inteſtinoꝝ ſoluit affectionẽ: ea ratione ꝙ ſucci craſſi ⁊ atribilarij depacti liene tranſmeant vacuanturqȝ. Sed qa ſepenumero plus equo tales vacuationes protollunt/ prorogãturqȝ egros offendũt. Itaqȝ recte nobiliſſimus medicus docuit quo nam pdu cat immodica difficultas inteſtinoꝝ talibus ſupueniẽs affectionibus. Etenim viciatis inteſtinis nocui ūone ſucci: tam fatigantur vires eorum ꝙ̄ vernaculi ⁊ itimi caloris temperies modicuſqȝ modus amittitur. Ita fit vt leuor inteſtinoꝝ ⁊ aqua intercutẽ ſupueniat ob vnã inteſtinoꝝ labem. Sed aqua intercutem pre cõione et germanitate iecoris ⁊ lienis/ ⁊ in vniuerſum venarum infeſtat.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XLIII.

¶ Quicũqȝ lienoſi a difficultate inteſtinoꝝ capiũtur: his ſupueniente longa difficultate inteſtinorũ: aqua intercutem, aut leuitas inteſtinoruȝ aduenit, ⁊ moriuntur.

¶ Oportuit hũc aforiſmuȝ illi preordinari in quo dicit. Lienoſis difficultas inteſtinoꝝ ſuperueniẽs bonum. Sed hic q̄deȝ inter ſequẽtes ſcribiẽ poſt quatuor alios intermedios. Nobis aũt neceſſariũ iam ipſius meminiſſe. Quicũqȝ enim lienoſi ſunt: hoc eſt qui durum hñt lienem: his ſupueniẽs difficultas inteſtinoꝝ ſoluit diſpoſitioneȝ: quãdo .ſ. rõne trãſpoſitionis/ atqȝ euacuationis humoꝝ craſſoꝝ/ ac melãcholicoꝝ lieni infertoꝝ euenerit. Sed qm̃ ſepius hę euacuationes vltra moduȝ excedũnt: ⁊ nocie ſunt laborãtibus conuenienter Hippocrates: q̄lẽȝ finẽ habeat immoderata difficultas inteſtinorũ/ oſtendit: que talibus aduenit diſpoſitionibꝰ: leſis ſiquideȝ inteſtinis a trãſitu vitioſoruȝ humoꝝ: ⁊ vis eorum laborat: ⁊ temperies natiui caloris abolet: ob hãc igitur cauſam: ⁊ aqua intercutẽs: ⁊ leuitas inteſtinoꝝ/ ſuperueniũt. Leuitas q̄dem inteſtinoꝝ/ ex ſola inteſtinorũ leſione. Aqua ṽo intercutem/ ꝓpter epatis compaſſionem/ atqȝ lienis: et omnis venoſi generis.

THEOdori traductio.

¶ Lienoſis q̄ a difficultate inteſtinorũ capiunẽ: ſi ea ipſa difficultas longa eſt: aqua intercutẽ ſupueniẽ/ aut leuitas inteſtinoruȝ: atqȝ ita interimenẽ.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. XLIIII.

¶ Quibuſcũqȝ ex ſtranguria ileos innaſcitur: hi in ſeptem diebus pereunt: ſi non febre ſuperueniente multuȝ vrina fluxerit.

Ileon q̄d ſit ⁊ cauſe eius.

¶ In ileon nulla inferius egrediunẽ: ⁊ ſi acutis clyſterizentur. Oẽs autez medici in hoc concordanẽ ileon eſſe: cum vie ſtercoris intercluduntur in ſubtili inteſtino ſiue groſſo. Multi ex ſolo apoſtemate teſtantur hoc cõtingere/ ſiue ex oppilatione et ſtercoris ſiccitate/ vel ex humoribus groſſis ⁊ viſcoſis. Sed ego hec apoſtema calidum ⁊ durũ facere dico: neqȝ enim credo cõſtipari ex humoribus groſſis ⁊ viſcoſis: cõcedimus tamẽ poſſe fieri ſub quadaȝ hypotheſi. ¶ Oẽs fere iterpretes huius aforiſmi quidam dixerunt q̄ꝺ a ratione eſt remotum: ⁊ ideo non credendum. Dicunt enim ſi in veſica naſcitur apoſtema: inteſtina patiuntur ꝓpter cõpaſſionem: ⁊ inde paſſio hec fit. Ego autez vidi meo tẽpore de ſtranguria multos ad mortem deueniſſe: et multos inde

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. XLIIII.

¶ Quibꝰ per ſtillicidiuȝ vrine ſupuenerit volulus intra ſeptimum diem moriuntur, niſi febre ſuperueniente vrina effluat ſatis.

¶ Per volulum (Sic enim εἰλεὸν appellarim) deorſuȝ nihil excernit: nec ſi clyſtere q̄s vtaẽ acerrimo: ſed vomitio ſtercoris exitioſis ſupuenit. Itaqȝ ſi nihil reddit per ſedẽ affectꝰ ꝯſiſtit. Ceterũ vt circa tenuiora inteſtina non craſſiora fatiget fere diluceat: ⁊ iteȝ vt ob inflãmationem/ aut ſugillationẽ duriores ſtercoris/ aut glutinoſe materie craiſſitie. Porro ꝯſtat vt inflãmatio: necnon duritiei ⁊ abſceſſus pre anguſtia ſugillet ex toto deiectionẽ. Sed vt humor craſſus ⁊ glutinoſus id efficiat: nequaꝙ̄ ṽo ſimile eſt: attamẽ id quoqȝ ſi iubet addere iteȝ alia de q̄bus antea medicina ſtudentes dixerunt. Illud q̄ꝺ oẽs fere interpretes cõprobãt perabſurdum videẽ. Dicũt enim fieri volulum ob anguſtiam in q̄buſdam inteſtinis quam veſice inflãmatio fecit. Ipſe multos

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XLIIII.

¶ Quibus ex ſtillicidio vrine ileos ſuperuenerit: in ſeptez diebus pereunt: niſi febre ſuperueniente, ſatis vrina fluxerit.

¶ In ileo nihil exit iferius: neqȝ ſi q̄s acerrimo vtaẽ clyſtere. Vomitꝰ autẽ ſtercoris aduenit his qui exitialr ſe hñt. Ex igiẽ interclusa via exitus hec paſſio fiat: ⁊ ꝙ in tenuibus iteſtinis: nõ aũt craſſis/ oẽs fere fatenẽ: ⁊ q̄deȝ ꝙ ꝓpter iflãmationẽ: ⁊ ꝓpter obſtructionem ſtercoris ſicci vel humoruȝ craſſoꝝ/ atqȝ tenaciũ: dictũ eſt a pluribꝰ. Mihi ṽo videẽ inflãmationẽ/ vel durũ tumorẽ/ vel abſceſſuȝ: tantaȝ facere poſſe loci anguſtationẽ: vt nihil poſſit ad iferiora trãſmitti. Qȝ autẽ humores craſſi/ atqȝ tenaces in eã ſint: nõ admodũ mihi videẽ ꝓbabile. Verũ ⁊ hoc ſi libeat ponito: ⁊ ſi q̄d aliud dicaẽ preter hoc. Verũ q̄ꝺ videtur oĩbus: qui aforiſmos expoſuerũt: admodũ mihi videẽ difficile creditu. Aiũt enim ꝙ veſica inflãmata/ anguſtia loci facta: ex cõpreſſione in iteſtinis

THEOdori traductio.

¶ Quibus a ſtillicidio vrine ſuperuenerit volulus: intra 7ᵐ diem moriunẽ: niſi febre ſuperueniẽte vrina effluat ſatis.

Ileon in ſolis inteſtinis tenuibꝰ fit: ⁊ q̄ ſint cãe eius.

TRANSLA. ANTIQVA

inde mortuos eſſe: quorum veſica viſui apparebat plena, extenſa, doloroſa: ⁊ nullus tamen patiẽtium incidit in dolorem iſtum. Quõ ergo dicitur q̃ ileos propter compreſſa inteſtina ab apoſtemate veſice naſcatur. Quõ ſi fieret: magis neceſſario ex apoſtemate vulue contingeret: quia vulua aſcendit vſqʒ ad diaphragma: vnde magis inteſtina debuerunt cõprimi. Si enim veſica apoſtema habuerit, ſolum rectum inteſtinũ comprimit. ℭ Adhuc dicũt quidam peius cum febrem calidaʒ ileon iuuare fateantur: cum febris ꝓpter ſolum apoſtema veſice fit: qđ quãto magis maioratur: tanto febris plus augmẽtatur. Eſt enim febris accidens quoddam ſemper apoſtema veſice comitans. Neqʒ ſperamus febrẽ ſanari: niſi curatione apoſtemat: ⁊ apoſtemate ſanato: febris ſequit̃ curatio. Nõ ergo ex febribus ileos eſt curari: ſʒ potius ex ceſſatione febris: ergo febris ceſſatio fit, ceſſante apoſtemate. Nõ ergo febris bonuʒ ⁊ laudabile erit ſignũ: ſicut dicunt iſti. Item febris non eſt cura alicuius morbi: niſi de frigiditudine fuerit ſola, vel cum humoribus flegmaticis, vel cum vẽtoſitate groſſa ⁊ inflatiua. Quõ ergo iſtud fieri diperint, ignoro: cum neqʒ rõne auctoriſari poſſit: neqʒ experimento. Iterũ neſcio quomodo inueſtigari poſſit hoc. Sed ſi Hippocr. vel aliquis alius qui hũc fecerit aforiſmuʒ infirmũ vidiſſet huiuſmodi: neſcio enim quis hũc aforiſmum fecerit: bonum eſſet dici, humores ⁊ crudos et frigidos accidentia fuiſſe huius morbi: ⁊ cum febre ⁊ vrine purgatione curari: ſicut dicũt iſti. Humores enim illi propter febreʒ diſſoluuntur: ⁊ per vrinaʒ multã ⁊ groſſam: ſicut aiunt, emittuntur.

Cuius morbi feb. ſit cura.

Dubium de afo'o.

TRADVC. LAVRENTIA.

Ipſe multos peruidi qbus ſuppreſſa vrina veſica ad globoſitatẽ circũactionẽqʒ conſpicuam ꝓminente doloreqʒ vexante ꝓpter diſtentionem: piculum qdem maximum aut etiaʒ abolitionem: nõ tamen voluuluʒ cõcinnauit. Igitur vt ſtipato inteſtino voluulus affligat fieri qui põt. Neqʒ enim vteri moles grauidis mulieribus voluuluʒ facit: atqui moles per vteri geſtationem quoties ſubit ad ilia magis premere ⁊ ſtipare tenuiora inteſtina poteſt. Ueſica autem ſuſpenſa in molem ſubrectuʒ inteſtinũ tm̃modo opprimit. ℭ Ceteruʒ: ⁊ id eſt monſtri ſimile ⁊ abhorret a fide: qđ quidam confirmant vt ſuperueniẽs febris voluulo medeat̃. Etenĩʒ febris accidit ob inflãmationem veſice: que quo maior et difficilior eſt: eo magis augeſcat febris ratio eſt: febris enim accidẽs inflãmationis habet̃. At voluulus inflãmatione creatur: neqʒ curari poteſt aliter atqʒ ſolutione inflãmationis: qua vel febris cõmitigetur oportet. Itaqʒ ſignũ bonuʒ eſto ſolutionis voluuli ſi febris, aut mitigatur, aut extinguitur. Nõ bonum ſignum, aut cauſa: vbi ſuperuenit, aut adcreſcit: in illis eniʒ morbis dũtaxat febris proficit qui frigiditate ꝯſiſtunt: que vel ſola, vel cum ſuccis crudis ⁊ pituitoſis aut ſpiritus ſufflante affligit. ℭ Igitur nemo vitio vertat me qđ ꝓfitear neſcire ſententiaʒ Hippocratis: cui nec rõnis examen, neqʒ expimenti obſeruantia patrocinetur. Tertium non habemus ad faciendam fidem idoneum. Non eniʒ talis eger ab Hippocrate viſus, neqʒ ab aliquo alio eſt. Non tamen ſniam eſſe inſitiuam degenereqʒ dicere auſim. Proinde crudi craſſiqʒ ſucci copiam preſtat ſubijci cauſam eſſe ſimul cum frigore vehemẽti dictoruʒ accidẽtium. Ita enim tm̃modo febriculoſus morbus remedium erit affectionis: ⁊ iteʒ predicte vrine vacuatio. Nã ſucci craſſioris copiaʒ vacuari cũctim accidit: ſi ea ipſa materia concocta eſt.

VERSIO LEONICENI.

inteſtinis paſſionem affert: que ileos nõiatur. Ego vero multos me puto in tota vidiſſe vita: nõnullos tm̃ piclitãtes: nõ paucos vero etiã mortuos: non potẽtes mingere: qbus tunc manifeſte oĩb⁹ ſm ꝓpriã circũſcriptiõeʒ plena veſica appebat: adeo q̃ ſupra modũ erat extẽta, ⁊ dolor: vt par eſt: inde accreſcebat: quoꝝ tñ nullus fact⁹ eſt ileoſus. Quõ igit̃ quiſpiam vnq̃ ꝑſuaderet̃: ob veſice iñflãmationẽ anguſtiore facto inteſtino, ileon ꝓueniret: Nõ magĩ ſane q̃ ex tumore vteri in muliere grauida. Atqui vſqʒ ad ilia eius tumor extẽdit̃: ⁊ magis premere põt atqʒ anguſtare inteſtina tenuia: veſica vero ſi in tumoreʒ attollatur, ſolũ põt rectuʒ ꝑmere inteſtinũ. ℭ Quidã vero etiã dicunt abſurdius q̃ febris ſupueniẽs ꝯferat ileo. Naʒ febris qdẽ in iñflãmatione veſice nõ abſqʒ rõne fieret: qn quanto illa maior, ac grauior, tãtuʒ augeri febrẽ cõtingeret cum cauſa ſit iñflãmationis. Ileos vero vt ipſi aiũt ex iñflãmatione ortũ habuit: ⁊ vnam tm̃ ſpem habet ſolõnis, iñflãmationis ceſſationẽ: cum qua etiã febrẽ ſedari eſt neceũ. Bonum igit̃ ſignũ ſolõnis eaꝝ que ſunt in ileo paſſionũ eſt febris, vel remiſſa, vel ſoluta. Neqʒ vero ſignum, neqʒ cã bona, ipſa, vel ſupueniens, vel aucta. Nouimus. n. ſolũ illis morbis cõferre febrẽ: qui ex frigiditate fiũt: aliquãdo ſola: aliqñ cum humorib⁹ crudis, pituitoſis, ⁊ flatuoſis ſpiritibus. ℭ Meli⁹ itaqʒ ſi fateamur nos ignorare que in hoc aforiſmo Hippo. dixerit. Neqʒ enim ratio coruʒ indicat veritatẽ: neqʒ expiẽtia docet. Tertiũ aũt nihil habemus ad fidem: ſi vnq̃ talis egrot⁹ ſit viſus, aut ab Hippocrate, aut ab aliq̃ alio: neqʒ eniʒ, neqʒ ſi legitimus ſit hic aforiſmus, habeo dicere. Multitudinẽ igitur humoꝝ crudoꝝ vna cum multa frigiditate: meli⁹ eſt taliũ in ileo caſuũ qui dicti ſunt cãm arbitrari. Sic eniʒ tm̃modo febris eſſet medicina diſpõniset retẽtaruʒ vrinaruʒ euãtio. Sic enim cõſueuere craſſe, ⁊ plurime, atqʒ oẽs ſimul ipſis concoctis euãri.

ℭ Aforiſmus. XLV.

ℭ Uulnera queccunqʒ annua fuerint, vel lõgius tẽpus habent: os neceſſe eſt emitti: ⁊ cicatrices fieri cõcauas.

Vide. l4. pri. ca° 4°. char. 193. col. 4. et char. 296. colũ. 4. ⁊ li. 15. cap. 5. char. 315. col. p°. ⁊ col. 4°.

ℭ Uulnera que diu elongãtur ⁊ non ſanantur, recidiuant̃: ⁊ ſi ſanãtur neceſſe eſt vt dure ſanent̃: vel quia humores multi ad ipſa currunt: vel qa mẽbra in qbus ſunt propter humores diu currẽtes in malas qualitates mutant̃:

Quare vulnera dure ſanẽtur: et q̃ ſint huiuſ vulnera.

ℭ Aforiſmus. XLV.

ℭ In vlceribus annuis, aut etiam diuturnioribus os diſcedere, cicatriceſqʒ effici cauas neceſſe eſt.

ℭ Que diutius immorant̃ vlcera, aut nullo pacto cicatrice ſupueniẽte, aut ſi ſuperuenit denuo reſoluta ad ſanitatem triſtius reuocãtur. Id accidit, aut ob effluẽtiaʒ nocui humoris, aut affectuʒ: quem ipſa pars trapit tẽpore ipſo

ℭ Aforiſmus. XLV.

ℭ Ulcera q̃cũqʒ annua ſunt: aut etiaʒ diuturniora, os abſcedere eſt neceſſarium: ⁊ cicatrices cauas fieri.

THEODORI traductio.

ℭ In vlceribus annuis, aut dĩuturnioribus os diſcedere cicatriceſqʒ effici cauas neceſſe eſt.

ℭ Quecũqʒ vlcera longo tẽpore manent: vel cicatrice nullo modo adueniente: vel ſi facta ſit rurſus reſoluta: nihil videlʒ medicis in curatiõe delinquẽtibus: neceſſe eſt, vel ꝓpter influxum vitioſoꝝ humoꝝ: vel ꝓpter diſpõneʒ

TRANSLA. ANTIQVA

mutanť: vel propter malignitatez et peſſimitatē ſuam. Antiqui huiuſmodi vulnera vocauerunt farſa. Moderni ſpāliter diffinire volētes vnicuiqꝫ ſpeciei impoſuerunt nomen ꝓprium: quedā Chironea vocātes denominauere a chirone ꝑus ſanāte. Quedaz telephia/a telepho: qui ꝑus ſanauit ea. Quedā corroſiua: que cuz ſuperficie corporis vadant: nō tamē cutem perforant. Alij formicas. Alij ignem ſacrum. Que autez cutem interiorem ꝛ carnem perforant vocantur corroſiua. Que vulnera putrefacta vocantur: non tamen ſunt vulnera: ſed quedā paſſio ex vulnere ꝛ putredine cōpoſita. Scimus eniz quedam membra putredinem ſine vulnere patientia: ꝛ quedam ſola vulnera que vocantur heriſipila. Hec vulnera habēt nomina heriſipile/farſa/ fomica: alia que nō ſunt huiuſmodi/ vulnera ſoluz appellauerūt antiqui. Hippocř. in hoc aforiſmo monſtrare voluit: quia vulnera non elongātur: niſi qꝛ oſſa patiantur: qđ experimento teſtatur: ꝛ rōne terminatur. Multotiens enim ſananť: ꝛ paulopoſt tumeſcendo reuertūtur: hoc fit qꝛ medicina carnem ſuper mala oſſa ſanāte apparent vulnera quaſi ſana/cum in oſſibus ſubterioribus permaneat corruptela: que ſit reuertendi cauſa tumore incipiente/ſanie ſequente: et vulnera in carne faciente: ꝛ ita nō ſananť niſi cum medicina: quam in ſuo libro dixit de vulneribus: quam ego monſtraui in tertia ꝑticula Microtechni. Oportet dicit oīa vulnera deſiccari: maxime ſi oſſa mala habuerint/terminus deſiccationis erit quādo corruptio apparebit oſſis: et os extrahere oportet: poſt ſanata ꝙ̄ vulnera quantuz os extiterit: tantā remanet concauitas.

Vide 13° ꝯl. cap. 3°. char. 172. col. p°.

TRADVC. LAVRENTIA.

re ipſo decūbente humore: vel ob aliquem vitiati inibi oſſis affectuz: ꝙ̄ ꝙ̄ medici per curationē haudquicꝙ̄ cōmittāt. Igitur cetera vlcera ſubinde maiora ꝛ peiora efficiuntur. Hec oīa veteres heſitdria noiabant. Mox qdam ſingula diſcriminare nuncupamentis aggreſſi: quedam Cheronea: quedā Telephea heſitantia: alia nominarūt addētes: ꝛ alias ſuperuacue opeꝛoſitatis nomēclaturas. Sed nobis ſufficiet ex ijs que ſedes prebendūt obductas appellare ſerpentia: ſi ſūmotenus ſerpunt ꝛ latius vaganť in cute/heſitantia ſi ſubiectam ſubſidāqꝫ carnem corrumpūt: nam vocatuz a quibuſdam putre depaſcenſqꝫ nō vlceris diſcrimē peculiare. Sed tanꝙ̄ implexus ꝛ incurſio affectiōis habeť que exulceris et putrilaginis cetu ꝛ congeſtu cōſiſtat. Porro carbunculus noiatur vlcus cruſtiſicum quoties vna cum multa partiuz obductarum inflāmatione infeſtet. Itaqꝫ hec ꝓpria ꝛ ſua nomina obtinuerūt: tum carbūculus: tum etiam heſitans ſerpenſqꝫ. At vō vlcera que ſine memoratis affligūt accidēntibus ea per ſe ſeorſuz nominitare inſueuerūt maiores tātmodo vlcera: de quib⁹ hoc loco docet Hippocrates indicās vt talia vlcera diuturniorem faciāt moram: qua in re experimētum rationi teſtimoniū prebet. Talia enim vlcera ſepenumero ſolidata nō multo tēpore poſt inflāmantur: rurſuſqꝫ ſoluta cicatricula reſcindūtur. Ceterum id accidit: propterea qꝛ ex adhibidis medicamētis affecti oſſis caro aſſociata ſicceſcens coaleſcenſqꝫ derepēte videatur integre reualuiſſe: ſed rurſum intermanante ſanie affecto preałte oſſiculo inflāmatio repetit: ꝛ idē puris genitus qui faciem erodit vniuerſam e: carnem demorſicat. Que ergo taliū vlceruz medela eſt. Profecto non alia ꝙ̄ que eſt ab eo volumine de vlceribus memorata. Nos libro de curandi via ꝛ ratione 3° docuimus reſiccari omnia vlcera oportere: ſed potiſſimuz in quibus oſſiculoꝝ perpeſſio affligit. Porro limes cēſeť ſiccitatis: ſi pars ei⁹ affecta abſiſtit. Merito igiť cicatrices tam incaue fiūt ꝙ̄ alte vlcera abſcedūt.

VERSIO LEONICENI.

diſpōnez in mēbro ꝯtractam tēpore ex humoris influentibus: vel ob aliquaz paſſionē oſſis in eo loco corrupta/difficulter ſanari. Alia itaqꝫ vlcera ſemper maiora: ꝛ deteriora fiunt/ atqꝫ hec oīa Phagedenas. i. exedentes antiq noiabant. Quidā vō poſteriores ea diſtinguē cogitarūt ꝓprias ſingulis dātes appellationē: ꝛ quedā eoꝝ Chironia noiantes: quedaz Telephia: quedaz Phagedenas: ꝛ alias adhuc curioſas magis aſſerentes appellationes. Nobi vō ſufficiet ex his que aliqđ loci occupant circūſtātis: nōnulla qdez herpetas. i. repētes nominare: quādo ſūmas tm̄ ptes cutis occupauerint: alia vō Phagedenas: que carnē ſubiectaz corrūpūt. Quod eniz putridū/atqꝫ depaſcēs a nōnullis vlcus vocatur: nō eſt ꝓpa vlceris dña: ſꝫ paſſio iplicita/ex vlcere/atqꝫ putredine. Scimus autez: qꝛ ꝛ abſqꝫ vlcere putredo ipſa ꝑ ſeipaz in multis corpis ꝑtibus cōſtituiť. Vocatur autē ꝛ Anthrax. i. carbo vlcus eſcharoſum cui iūgiť mult⁹ corpoꝝ circūſtātiū feruor. Hec igiť ꝓpriā habuere appellanōez/Anthrax/Phagedena/ꝛ Herpes. Queccunqꝫ vō vlcera fiunt ſine dictis caſibus: hec ipſa per ſeipa ſolebant antiq vlcera tm̄ noiare: de qbus nūc Hippocrates loquitur de his peculiariter edocens: qꝛ qcūqꝫ talia ſunt vlcera: in lōgum incidunt tēpus. Videť aūt experientia rōni adſtipulari: ꝛ multa ſepius ex hoc genere vlceruz: cuz poſt multū tēpus fuerint ad cicatricem ꝑducta rurſus inflāmanť/ac diſrūpunť ipſaꝝ cicatrice ſoluta. Fit aūt hoc tale aliquaz ob cām. Qm̄ ex adhibitis medicamētis: caro que oſſi ſuperiacet patienti/ exiccata ꝯtraxerit cicatricem: ſtatim qdez integra ſanitas reſtituta videť. Rurſus vō paulatim aliqua influēte ſanie ex oſſe corrupto: in ꝑte penitiore iteruz aduenit inflāmatio: ꝛ puris gñatio ꝯſequiť a quo cicatrix eroditur: caro vō exulcerať. Quenaz igiť eſt talium ſanatio vlcerū: Nō ꝑfecto alia ꝙ̄ ab ipſo ſcripta in li° de vlceribus et a nobis in 3° de arte curatiua fuit demſrata. Naz vlcera oīa exiccari oportet: precipue vō in qbus patitur os. Terminus autez eſt ſiccitatis vt abſcedat pars ei⁹ que eſt viciata. Quare nō abſqꝫ rōne/tātaz fieri cauas cicatrices ꝯtingit: quātaz habuerit abſceſſus craſſitudinez.

Vlcera oīa exiccari opz.

Aforiſmus. XLVI.

Vide 11° ꝯl. c. 8. ad fin. char. 240. co lū. 4. ꝛ char. 241. col. 2°.

Quibuſcūqꝫ gibbi ex aſthmate fiūt, aut tuſſi, ante iuuētam pereunt.

Quo

Aforiſmus. XLVI.

Qui curuati ex anhelatiōe, aut tuſſi efficiuntur, ante pubertatem intereunt.

Curua

Aforiſmus. XLVI.

Qui gibbi ex aſthmate, aut tuſſi fiunt, ante pubertatem moriuntur.

Gibbos

THEOdori traductio.

Qui gibbi ex anhelitu/aut tuſſi efficiuntur/ ante pubertatē moriuntur.

TRANSLA. ANTIQVA

Gibboſitas 3ª eſt ⁊ de cauſis eiꝰ ⁊ de loco.

¶ Quomodo gibboſitas fiat/in liº de
cōcathenatione membroꝝ monſtra
uit. Que ante/que retro/que lateralis
ſit. Hec paſſio maxime attinet dor/
ſo: quam perfecte itellecturus librū
illū/ſuum eſt lecturus. Ego tamē hic
dicam quantū neceſſe fuerit. Gibbo/
ſitas dorſo venit ex percuſſione ſiue
caſu/ſiue ex duris vulneribus iterio/
ribus: que ſi ſint in vna dorſi ſpondi
li ⁊ in parte interiori extra/ꝯcauitas
eſt in eodē ſpondili. Si ergo gibbi
ex aſmate fiunt/aut tuſſi/ante iuuen/
tatē pereunt: qꝛ moleſtationes fortes
faciunt propter imperfectionem mē
broꝝum ſpiritualium: contingit etiā
hoc ſi caſus non preceſſerit: nec pcuſ/
ſio/ex ſolo apoſtemate duro/crudo/
⁊ indigeſto intus. ¶ Vulnera autē
ad ſe inuicem differunt: ſm quantita
tem/locum/⁊ duritiem: ſi ſint in loco
nobili ⁊ magno anhelitus fiet maior
⁊ periculoſior: ſi aliquantulum humo
res fluxerint in cannales pulmonis/
generatur tuſſis/huiuſmodi vulnera
non ſunt dura: ⁊ ideo aliquantulū poſt
prius ſanies fit et infirmum occidit.
Vulnera aūt non effluentia nō ilico
infirmum mortificant: quia humores
groſſi/⁊ duri/⁊ crudi ſunt: ſꝫ que cum
tuſſi cito ſaniem faciunt et occidunt.
Idem etiā vulnera cum aſmate fa/
ciunt ante iuuentā: hic enim aut ſunt
magna/aut in periculoſo loco pecto/
ris. Pulmone autē ⁊ corde hoꝝ pa/
tientibus loca ea circūdantia parua
ſiūt ⁊ anguſtioſa. Nō ergo cor ⁊ pul/
mo creſcūt: nec ad vitam ſufficiūt: qꝛ
gibboſitas pectoris ſpatiū anguſtat:
⁊ ideo aſma incidunt: qđ nullatenus
euadere queunt. Si aūt ſit ante gib/
boſitas ſpiritus anguſtatur propter
ſolum apoſtema: quāto magis ſi diu
creſcant ⁊ augmētant vulnera. Paſ/
ſiones autē ſpiritus multe ſunt ⁊ di/
uerſe: ſed Hippo. hoc nomen ſolum
poſuit his qui ſpiſſum patiuntur ſpi/
ritum: cōſuetudo enim fuit antiquo/
rum ſpiſſitudinem ſpiritus ex angu/
ſtia: vel nimiis exercitijs vocare an/
helitum. Moderni diuturnam paſ/
ſionē ſpiritus pectoris: ſimiliter vo
cant anhelitū: ⁊ ſi ſit ſine febre: ⁊ peſ/
ſimitas adſit ſpiritus.

Vide 13º ꝯi. caº 4º. char. 260. col. pª.

¶ Quibuſcūq;

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Curua ſolet Hippocr. noiare: quos
nunc oēs gibbos vocamus. Etenim
in eis vere ſpina retrouerſus inflecti
tur. Igitur deuexo cauum gibbo re/
gibbus opponitur. Sed hec de ſola
ſpina: illa de quauis alia re efferunt.
Ceterū quo nam modo gibbus cōſi/
ſtat: ⁊ item Limus libro de artubus
indicauit. De enim ꝑcipue peculia/
reſq; ſpine affectiones habētur: atq;
oportet incognoſcētem eiuſmodi af/
fectiones attēte vigilanterq; legere ea
que per illas cōmentationes ſunt ꝓ/
dita. ¶ Nūc ea docebimus dūtaxat
que pñti inſtitutioni ſufficiant. Spi/
na curuaſcit in gibbulum interdū ob
ictum prolapſionēq;: ⁊ interdum ob
tubercula duriuſcula ꝑmore in par/
te cōſiſtentia: de quibus ſi vna verte
bra trahitur anteuerſus aucto pror/
ſum gibbere repanda ſpina reddet.
Nec ſecus ſi plures fuerint deinceps
efficit tanto cedentibus retro mem/
bris quātum introrſum attēti defle/
ctūtur. Igitur in oībus rebus modi/
ce duris ⁊ renitentibus ita accidit/vt
calamis/viminibus/virgultis: ⁊ alijs
generis eiuſdem: de qbus dum enar/
raremus librū de artubꝰ fuſius ad/
monuimus. ¶ Nūc gibbos ante pu
bertatē ex anhelatione/aut tuſſi ce/
lerius cōmori docuit. Nō enim ten/
dit thorax ſubinde grandeſcere: ⁊ ob
eā rē ſpiritales machine ſupra mo/
dum anguſte redduntur. Omnibus
ꝑmiſcuū ſponte ſinuatis in gibbum
id eſt ſine percuſſione/plaga alliſio/
ne ꝓpreſſa ſpina tuberculis duris/aut
cōcoctu difficilioribus. Sed perinſi/
gne diuortium ꝓſpicit ex mole duri/
tieq;: ⁊ item ſede in qua conſiſtit: que
enī durioribus pariter ⁊ maioribus
ꝯſtiterūt maiorē inuehunt ſpiratio/
nis difficultatē. Que vo humoris ali/
quid trāſmittūt in aſperā arteriam/
tuſſedines cient. Verum illa que hu/
moris aliqd trāſmiſſitant non exqſi/
ta rōne duriora cenſent: ⁊ ob eā rem
ſuppurent oportet. Porro nōnunq̄
importāt abolitionē/ꝯtra ſi nō trāſ/
mittunt/craſſioribus ſuccis ꝯſiſtunt.
Quo fit vt cruda ⁊ dura citra ſuppu
rationē diutius viuere hoiem patiā/
tur. At ſi ſimul cum tuſſi (vt docui)
creationē habuerūt/feſtināt ad ſup/
purationē: ꝑindeq; exitioſa habent.
Iridē ſi cum difficultate ſpirationis
extiterunt increſcētibus: ꝑterea eua/
dūt peſtifera: aut enim maiora talia
ſunt/aut in ſede thoracis ꝑcipua affli
gant. Igit vbi pulmo cum corde pa
riter adcreſcit: minuitur aūt obtenta
ſedes non preterea augeſcētibus co/
ſtis per inflexū ex gibbo reddētibꝰ
anguſtionē

VERSIO LEONICENI.

¶ Gibbos ſolet Hippocrates nomi/
nare: quos nūc omnes hoies ꝯuexos
appellāt. Nā ⁊ vere eis eſt ſpina in
pte poſteriore cōuexa. Conuexo igit
oppoſite dicitur/cauū gibbo/regib/
bum. Sꝫ hec qdē de ſola ſpina gre/
ci dicunt. Illa vo de oībus. Quō vo
gibboſitas fiat/ipſe narrauit in libro
de articulis: ſicuti ⁊ de regibboſitate
⁊ obliquitate atq; cōcuſſu. He enim
ſunt ꝓprie/atq; ꝑcipue ſpine paſſio/
nes: atq; oportet illū qui vult iſtarū
paſſionū hic notitiam: his que in eo
libro ſcribuntur plenius incumbere.
¶ Nūc vo a nobis dicent ea que ad
ꝓpoſitum aforiſmū videntur vtilia.
Gibba fit ſpina: aliqñ ꝓpter ictum/
aut caſum. Gibba etiā fit ꝓpter que/
dā tubercula dura: que in pte ante/
riore ꝯſiſtūt: a qbus ſi qñ vna verte/
bra trahitur ad anteriora recurua fit
eo loco ſpina: ita et ſi plures fuerint
ſe ordine ꝯſeqntes: qñ vo nō fuerint cō
tinue he que tendūtur vertebre/gib/
boſitas fit tātū ꝑtibus retro tendē/
tibus quātum vertebre extente ſunt
ad interiora reflexe: nā hoc fieri vi/
det in oībus duris mediocriter ten/
tis: veluti calamis/viminibꝰ/virgis/
⁊ oībus alijs huiuſcemodi: ⁊ dictum
eſt de his plenius in expoſitionibꝰ li/
bri de articulis. ¶ Nūc vo eos qui
gibbi facti ſunt ex aſthmate et tuſſi
ante pubertatē cito inquit interire.
Neq; enī vult in his thorax: vt ipſe
dixit: vna cum alijs augeri: atq; ideo
magna anguſtia premunt ea que re/
ſpirationi obſeruiūt inſtrumēta. Oī/
bus qdē cōmune: qui ſponte gibbi
facti ſunt: hoc eſt/qbus ſine ictu/vel
caſu ſpina paſſa eſt propter dura tu/
bercula: ⁊ cōcoq difficilia/tales fieri.
Sed cū multa ſit in tuberculis ſm
tumorē/atq; duritiem: ⁊ locū in quo
conſiſtūt differētia: que quidē ſimul
dura ac magna ſunt cōſtituta: ſtatim
difficilem faciunt hoibus reſpiratio/
nē. Que vo ex ſuo humore aliquid
ad aſperā mittūt arteriam/reddūt
tuſſiculoſos. Verū que talia ſunt: vt
mittant ex ſuo humore aliquid/non
ſunt dura exquiſite: atq; ideo neceſ/
ſarium eſt eis: aliquādo ſuppurari/⁊
hominē occidere. Que vo nihil mit/
tunt: ex craſſis humoribus ortū ha/
bēt: atq; ob id dura ſunt/⁊ incocta/et
lōgo permanent tēpore: antequā ſup/
purentur: atq; ideo nō perimūt homi
nem. Que vo vna cum tuſſi ortū ha/
buere: ꝓperāt ad ſuppurationē: atq;
ideo ſunt exitialia. Sic ⁊ quecūq; cum
difficili anhelitu fiunt: ſunt his qui
adhuc augētur pernicioſa: vel enim
hec magna ſunt/vel in loco thoracis

Cauſe gibboſitatis.

ad viaſ

TRANSLA. ANTIQVA

TRADVC. LAVRENTIA.

anguſtioꝛez vniuerſum thoꝛacē: tam immanis ſuſpiriũs ſatigat: vt abolitionem inexcuſabilez afferat. Nam ſi gibbo nondum ſuperueniente pre mole contra naturaz dũtaxat egrius ſpirentur manere opeririqꝫ conueniat: vt tubercula tempoꝛe ipſo grandeſcant, thoꝛaxqꝫ euadat anguſtioꝛ. Ceterum quum multiiugam eſſe ſpirationis difficultatem conſtet. Intelligẽdum ſolere Hippocratem anhelationem vocare eam dũmodo qua ſpiratio frequentioꝛ crebrioꝛqꝫ eſt. Ut enim anhelemus incurſura pꝛona citataqꝫ ⁊ exercitamento validioꝛe nemo eſt quin videat. Poꝛro poſt Hippocratem aliqui diutinum affectum aliqui ſimpliciter anhelationẽ appellant: nonnulli oꝛthopnoean ita vocataz ꝙ ſubrecti ſpiremus ſi ſine febꝛi ſubinde egri difficili⁹ ſpirẽt.

VERSIO LEONICENI.

ad vitam oppoꝛtuno. Quãdo igitur pulmo: vna cuꝫ coꝛde in talibus augeatur: locus aũt ꝯtinens minoꝛ efficiatur: neqꝫ coſte augeãtur: ⁊ iter flectendũ: propter gibboſitatez thoꝛacem faciant anguſtioꝛez: neceſſarium eſt tãtam in breui tẽpoꝛe fieri anhelitus difficultatez: ꝙ homo corrũpitur. Nam ſi nõdũ gibboſitate ſuperueniente ꝑpter ſolos tumoꝛes extra naturaz difficilem habebant anhelitum: quid debemus expectare: cum tubercula ſint tempoꝛe adaucta: thoꝛax aũt ſit factus anguſtioꝛ. Qꝛ igitꝰ cum multe ſint ſpirãdi difficultates: ſolã illam Hippocrates aſthma cõſueuerit nominare: in quo cõtingit ſatis crebꝛum anhelitũ fieri, clarũ admodum exiſtit. Uocant autez ⁊ nũc homines το ἀσθμαίνειν, id eſt anhelare, id quod fit in curſibus: ⁊ vehementioꝛibus exercitijs. Hippoc. autem poſterioꝛes: ⁊ paſſionem aliquã diuturnã: nõnulli ſimplr̃ aſthma nominant: nõnulli oꝛthopniam: quando abſqꝫ febꝛe egroti iugiter anhelitum habent difficilem.

℃ Afoꝛiſmus. XLVII.

℃ Quibuſcũqꝫ flobothomia aut pharmacia ꝯfert: hos vere flobothomare, aut pharmaciam dare cõuenit.

℃ Palã eſt intelligi: qꝛ hic dicit attinere ſanis: qui niſi coꝛpoꝛa purgauerint: non diu erũt ſani. Opoꝛtet ergo in veris initio purgari hos cum flobothomia: ſi de plenitudine timeatꝰ: cum ſolutione ⁊ vomitu: ſi de corruptis humoꝛibus: diu enĩꝫ multos hꝰ cuſtodiuit: cuꝫ ſingulis egrotarẽt annis: multis quoqꝫ podagricis articlis: nõ tamen adeo foꝛtiter vt putreſcerẽt digiti hoc modo ſubuenimus: ⁊ venturas paſſiones diſtulimus: ſimiliter pꝛelauimus qͥbuſdam empimã, epilepſiam, apoplexiam: et cetera hoc modo purgatiõis. ℃ Flobothomia autẽ vniuerſalis eſt medicina omni paſſioni de plenitudine: purgatio cuꝫ ſolutione ⁊ vomitu: ſi generaliter attendantur vna eſſe videtur: ꝙ ſi ſpecialiter non vna eſt: quia cuꝫ qͥbuſdam hominibus choleꝛicos humoꝛes purgare cõueniat: alijs quoſlibet alios ſꝫm naturas moꝛboꝝ diu aſſuetoꝛũ diuerſiſfoꝛmiter purgandi ſunt. Ego autem cognoſco quẽdam: cui annuatim ſolet euenire mania: ſi non purget coꝛpus: de quo miratus ſum: qꝛ cuꝫ venire mania incipiat ab initio eam futurã cognoſcit: ⁊ cuꝫ me vocauerit:

℃ Afoꝛiſmus. XLVII.

℃ Qui leuãdi ſanguine ſunt, aut medicamento purgãdi: hĩs verno tẽpoꝛe, vel cultello ſoluẽda eſt vena, vel medicamentum adhibẽdum.

℃ Cõſtat vt de us agatꝰ hoc loco qui bñ valeant qͥdẽ: ſed qͥbus ſit egrotãduꝫ niſi vacuentꝰ. Tales. n. prius vacuãdi ſunt ineũte vere vel ſolutione vene: ſi ſatietatis moꝛbus affligat, vlꝰ purgatione: ſi labes ſuccoꝛũ fatiget. Ad hũc moduꝫ multos obſeruamus ſoſpites qui ꝓdez quotquot annis in moꝛbuꝫ inciderãt. Quinetiam podagram: ⁊ itẽ articularẽ moꝛbũ adhuc naſcẽtẽ obrepentẽqꝫ nõdũ topho lapide facto in artubꝰ, tali curatiõe ꝓuidentia annos multos quominꝰ fieret ꝓhibuimus. Itidez ſanguis ſcreationem, lapſum epilepticũ, atram bilem, attonitũ: ⁊ alios affectus longos huiuſmodi pꝛelata curatione ſepenumero interſedauimus. Itaqꝫ ſolutio vene ꝓmiſcuum indiſcretũqꝫ remediũ moꝛboꝝ eſt qui expletione affligant. Purgatio ꝟo ſi cõſideretur in vniuerſum ſingulare: ⁊ ſolitarium ꝓfidiꝫ intelligitꝰ. Si ſpeciatim ſpectetꝰ multiſariaꝫ diſtracta varijs moꝛboruꝫ qͥbus ſubuenit pituita infeſtãtꝰ: ⁊ itez flaua bile, aut atri fellis ſucco, aut excremento dilutioꝛe. Exẽpli grã. ℃ Quis atra vexatꝰ bile ſingulis annis poſthabita purgatiõe. Uidiſſes mirũ

℃ Afoꝛiſmus. XLVII.

℃ Quibuſcunqꝫ vene ſectio, vel purgatio: cum medicamento conuenit: hos vere purgare, vel venam incidere opoꝛtet.

℃ Liquet ꝙ in eis qui adhuc ſani: ſꝫ egri futuri ſunt niſi euacuentꝰ: nũc ſermo habetꝰ Hippo. Hos enim opꝫ: vt anticipemus cũare: vere aduentẽte vel per vene ſectionẽ: ſi plenitudinis paſſionibus ſubijciũtur: vel per purgationez ſi eis que ex corruptione ꝓueniunt. Nos itaqꝫ plurimos ita ſeruauimus ſanos: qui lõgo ante tẽpoꝛe ſingulis annis moꝛbis capiebantur. Sed ⁊ podagraꝫ, ⁊ moꝛbũ articulareꝫ adhuc incipiẽtẽ: et nõdum poꝛos circa articulos faciẽtem: ex tali cũatione, multis iam annis fieri ꝓhibuimus. Eodez modo ⁊ ſanguinis ſputionem, moꝛbũ comitialem, apoplexiam, melſam: et alias huiuſcemodi diuturnas paſſiones in multis hominibus per dictã cũonem ſuſtulimus. Uene itaqꝫ ſectio cõe auxiliũ eſt eaꝝ que ex plenitudine fiunt diſpõnum: purgatio ꝟo ſic, ſiqͥdez ſꝫm genus intuearis: vnuꝫ quoddã auxiliũ exiſtit: nõ tamẽ ſꝫm ſpẽm. Nõnullis ſiqͥdez ꝯfert humoꝛes pituitoſos euacuare: nõnullis ꝟo amaraꝫ bilem: nõnullis atram: nõnullis ſeroſam ſuperfluitatẽ: ſꝫm nãm earuꝫ que ꝯſueuerũt ſuperuenire paſſionuꝫ. Exẽpli grã. ℃ Aliqs ſingulis

Uide pñtẽ. 7. ꝟol. 54.

Flõmia, purgatio, ⁊ vomitus in vere ꝓſeruãt a multis egritudinibus.

THEOdoꝛi traductio.

℃ Qui leuãdi ſanguine ſũt, aut medicamento purgãdi, hĩs verno tẽpe vel cultello ſoluẽda ẽ vena, vel medicamẽtũ adhibẽdũ eſt.

Sectio vene ẽ cõe auxiliũ diſpõnuꝫ que fiunt ex plenitudine.

TRANSLA. ANTIQVA

vocauerit: data purgatione quieuit. Cum purgatio duo faciat adiuuamēta: quia ⁊ corpora a malis humorib⁹ mundificat: ⁊ acuminibus ad anum venientibus aperiūtur vene hemorroide: per quas peſſimus ſanguis effluit. Que ſi fluxerint de conſuetudine ⁊ clauduntur: mania inde gignitur: ⁊ dedi huic purgationem non ſolum vere: ſed autūno: et hoc per ſingulos annos. Si autē tempus purgationis neglexerit: manie future ſigna ſentit. Similiter ⁊ quedam mulier cancrū habuit: quam forti medicina purgaui, choleram nigram expellente: deinde ſingulis annis cum pharmacia in vere: quam ſi neglexerit intus in loco cancri dolebat. ¶ Noui etiā quēdā cui lepra initiauerat: quem tamē flobotomia ⁊ pharmacia purgaui: cui poſtea ſufficit i vere pharmacia annuatim: ⁊ pretermittenti ſigna apparebāt paſſionis: ſemper ergo indigebat purgatiōe neceſſaria cholere nigre, ⁊ epilepſie, ⁊ apoplexie, ⁊ aſmati: minoratio neceſſaria eſt flegmatis artetica calida de gn̄e cholerico eſt, frigida flatico. ¶ Noui autem quēdam: cui per ſingulas eſtates tertiana veniebat: data eſt huic pharmacia cholere rubee purgatiua: et ſic ꝑ multos annos ceſſauit tertiana: medicabatur autem ſibi in fine veris ſicut cōueniebat huic humori: in apoplexia, epilepſia, artetica, ⁊ melācholia: alijs quoqꝫ de humoribus groſſis in initio veris pharmacia conuenit: vnde ego feci vnum librum quē in vere neccia ſit purgatio intitulatum que pars eſt regēde ſanitatis.

TRADVC. LAVRENTIA.

diſſco mirū hercle quonā modo, vel ipſe primariam prehēdētis affectionis geniturā ꝯfeſtim internoſceret: neqꝫ arceſſens vindicabatur atra bile: ſtatim vacuatione atrabilarij ſucci ꝯfecta. Talis enim purgatio bifariam ꝑficit: tum qꝛ vacuant excremēta: tum qꝛ materie acrior excernit̄. Et ob eam rem ſi mariſce dehiſcūt ſenſim prauus ſanguis excutit̄. Nam ſi aſſueuit tali vacuationi ſimul ſbſiſtit atra bilis infeſtat. Igit̄ ꝓpurgo eum nō ſolū vere: ſed etiā autūno: ꝙ ſi purgationē interdū ꝓtermiſiſſet ſtatim affectionis accritia ſentiebat. ¶ Itidē mulierē quādam quot annis ineūte vere ſīr vacuo cancroſam māmula gerētē molem: hāc vehemētius vacuefaciens adhibito medicamēto ꝑpurgāte atribilariū ſuccum vite reſtituo. Itēqꝫ ſi quando omiſiſſet purgationem dolor in ꝓfundo infeſtabat: at ita me aduocans derepente ſe iubet purgari. ¶ Porro naſcētem elephantiā alteri recurraui p̄ᵐ vene ſolutione purgatione: qꝫ cui ſingulis annis ſingule purgationes abūde medebant̄: ſed his derelictum habitis ꝯtinuo innoteſcente affectu. Tales igit̄ purgationem atribilarij ſucci poſtulāt. Comitiales attoniti anhelationes pituitoſe materie vacuationē: articulares ſi cum multo infeſtāt calore flaue bilis: ſi cum tumoribus frigidis pituite requirūt. ¶ Ceterum alius eſtiuo tēpore ſubinde tertianis prehenſus febribus iam multis annis nequaqꝫ incidit in febrē excuſſa crocea bile quā nos prono ⁊ vergenti vere purgauimus. Ita nāqꝫ melius erit tales vacuari. Comitiales ꝟo ⁊ attonitos articulareſqꝫ ⁊ atribilarios: ⁊ item reliquos oēs qui egrotēt ob ſuccos craſſiores ineunte vere. Sed de his ſeorſum diffinitum iam eſt libro quo agit̄ de ijs qui ſunt verno tēpore vacuandi. Hic aūt quaſi pars ad totum de ſanitatis obſeruatione volumen refundiatur adiungiturqꝫ.

VERSIO LEONICENI.

ſingulis annis incidit in meliam niſi purget̄: et res mira viſu: quō morbo iam inchoante, ſtatim hō ꝑſentit primam eius gn̄ationē: ⁊ ego aduocatus purgo humores atros ⁊ ceſſat protinus melia: et huic homini ex purgatione ambo hec optima eueniunt: quod ſcilꝫ ⁊ ſuperfluitates expellunt̄: ⁊ ꝙ ex acritudine eorꝫ que excernūtur paulatim aperit̄ os vene: quā vocant hemorroida: ⁊ per eam etiam excernit̄ pars aliqua ſanguinis vitioſi, cōſueti euacuari: quo retēto ſuperuenit melia. Purgo igit̄ ipm̄, nō vere tm̄: ſed etiā autūno: ⁊ ſicuti dixi: ſi ex cōtēptu aliquando purgationē omiſerit: ⁊ morbū non anticipauerit: caſus perſentit paſſionis. ¶ Sic ⁊ mulierē quādam ſingulis annis, vere inchoante: ſiliter euāns cum aliqn̄ tumorem cācroſum in mamilla pateretur, forti: atqꝫ frequēti cum medicamēto purgāte atrā bilem: adhibita cūone, ad ſanitatē ꝑduxi. Et ſi qn̄ purgatio omitteretur, dolorē ꝓfundū ſentiebat: ⁊ me aduocato, ſtatim volebat euāri. ¶ In altero elephātem inchoantē p̄ᵐ per vene ſectionem ⁊ purgationem ſanaui: et ſingl'is annis rurſus huic ſufficit vna purgatio: et ea omiſſa, ſtatim paſſio innoteſcit. Morbi itaqꝫ huiuſcemodi, atri humoris exigūt purgationem. Comitialis aūt, ⁊ apoplexia, ⁊ anhelatio, pituitoſi. Et articulares: ſi cum multa fuerint caliditate, amaram bilem volūt euāri: ſi ꝟo cū frigidis tumoribus, pituitā. ¶ Quidā alius tēpore eſtiuo ſemꝑ febribus tertianis corripiebat̄. Sed multis iam annis non febricitauit: qm̄ a nobis purgari circa finē veris anticipauit. Sic enim melius eſt tales euacuare: ſicuti illos q̄ morbo comitiali, apoplexia, ⁊ melācholia, ⁊ articulari: ⁊ alijs paſſionibus: que ex craſſis humoribus generant̄: preſtat circa veris initia euāre: de q̄bus oībus ſeorſum a nobis ſcriptum eſt in illo tractatu: qui inſcribit̄ de his qui ꝟno tēpore egent euacuatione. Eſt autē iſte tractatus pars totius ſalubris tractationis.

¶ Aforiſmus. XLVIII.

¶ Spleneticis ſuperueniens diſſinteria, bonum.

¶ Hanc explanauimus cum ſupius diximus. Quicūqꝫ ſpleneticī diſſinteria capiuntur ⁊c̄.

¶ Quibuſcūqꝫ

¶ Aforiſmus. XLVIII.

¶ Lienoſis difficultas inteſtinorum ſuꝑuenieēs, bono eſt.

¶ Pauloante enarrauimus hanc ſententiolam: dum verba faceremus de alia ꝑſcripta ad hūc modum. Lienoſis qui a difficultate inteſtinorum capiuntur. Si ea ipſa difficultas longa eſt aqua intercutem ſuperueniet, aut leuitas inteſtinorum: atqꝫ ita interimentur. Itaqꝫ ꝑſens ſententia noua enarrationis luce non eget.

¶ Podagrici

¶ Aforiſmus. XLVIII.

¶ Lienoſis difficultas inteſtinorum ſuperueniens, bonum.

¶ Paulo antea hūc aforiſmum expoſui: cum ſermo habebat̄ de aforiſmo in hūc modum ſcripto. Quicūqꝫ lienoſi a difficultate inteſtinorum capiuntur: his lōga facta inteſtinorum difficultate: aqua intercutem ſuperuenit: vel leuitas inteſtinorum ⁊ moriuntur: quare iſti impreſentiarum ꝓpoſito nulla eſt alia expoſitio neceſſaria.

¶ Quicūqꝫ

THEODORI traductio.

¶ Lienoſis difficultas inteſtinorum ſuperueniens, bono eſt.

TRANSLA.ANTIQVA

Aforiſmus. XLIX.

Vide.12.ꝯd. ca° p°. char. 249.col°3°.

Quibuſcūqꝫ tumores podagrici fiunt: in quadraginta diebꝰ deferueſcētes reſidēt.

Tumores podagrici ex humoribꝰ fiunt abūdātibus in cōcathenationibus calcaneorū deſcēdentibus: hos in primis lacertoſa loca ⁊ cetera cutem circūdantia recipiunt: cum ergo loca illa implēātur extenditur humiditas que ꝯcathenationem cuſtodit. Exterius nerui illi ⁊ chorde in podagricis non tumeſcunt: dolet ergo tm̄ extenſione cōcathenationū: qđ monſtratur: qꝛ ſpaſmo ſupueniēte nunq̄ podagrici fieri videntur. Spaſmus enim plurimū ꝯtingit ex apoſtemate in neruis ⁊ chordis: curatio autē podagre: ⁊ omnis huius apoſtematis vna eſt ⁊ cōmunis: vt diſſoluatur materia ad calcaneos fluida: ſubtilis cito diſſoluitur, groſſa vel viſcoſa tarde: ſi vtraqꝫ adſit tardius, huiuſmodi tumores non tranſeunt vltra quadraginta dies: ſi patiens fuerit obediens. Apoſtema aūt calidum in carnoſis locis terminatur in diſſolutione itidē: vt acuti morbi.i.in quatuordecim diebus: qꝛ natura carnis rara eſt et tenera humiditati vicina. Uñ apoſtema in chordis et neruis tarde collectionem recipit ⁊ tardius diſſoluitur: qꝛ enim ad collectionem ſunt duriores inde ad diſſolutionem collectionis erunt tardiores: ideoqꝫ Hippoč. diſſolutionem podagricoꝝ non in quatuordecim diebus terminauit: ſed in quadraginta. Quia humores in cōcathenationem deſcēdētes: neceſſe eſt a natura diſſoluantur: ⁊ fumoſi fiant cōmiſcendi ſubſtātiali humiditate concathenationis: ⁊ ita ciecti purgantur ⁊ diſſoluuntur: que oia in quatuordecim diebus nō poſſunt fieri. Hippo. autem in pronoſticis nominauit dicens in ipſis terminum diuturnoꝝ morborum: ⁊ tranſiuit acutum: hec omnia in meracriſeos perfecte poſui.

Vide.12.ꝯd. ca° p°. char. 246.colū.3. vnde fiat dolor in podagricis.

Vide.13.ꝯd. cap.10.char. 278.col.4.⁊ char.283.colū.3°.

TRADVC.LAVRENTIA.

Aforiſmus. XLIX.

Podagrici morbi inflāmatione ſedata: intra quadrageſimum diem deſiſtunt.

Podagrice inflāmationes fluctione in articulos pedū decūbētem ꝯſiſtūt. Fluctione aūt ꝑncipio qdeꝫ interceptiones moꝝ ſedes quoquouerſum obtētē vſqꝫ ad cutem recipiūt. Ceteꝝ cum dicimus repleri interceptiones dilucet: vt circūpoſite in orbem copule nectio attendant. Nerui ⁊ tendones nequaq̄ vexantur inflāmatione: ſed infeſtātur dolore dūtaxat: qꝛ ſimul cū flexuris ꝯtendunt. Patet id cum nunq̄ ꝯuellantur hi qui laborant podagra. At neruoꝝ tendonūqꝫ inflāmationi cōuulſio perſepe ſubſequi aſſolet. Preſertim curationis intētione ꝓmiſcua: tum illis: tum etiam his qui inflāmatione vexātur. Etenim diſcutiēda eſt materia in pedes interfluens ocyus ſi tenuior: ſerius ſi craſſior eſt: tardiſſime ſi craſſa pariter ⁊ glutinoſa habetur. Atqui nō tranſcēdet quadrageſimuꝫ diem curatio inflāmationis: ſi medicus iuxta oia implet officium ſuum: ⁊ item eger obſequibilis ſit ⁊ monitis ꝓpenſiſſime pareat. Porro inflāmatio cōſiſtens. Carnoſis partibus acuti morbi limitem agnoſcit. Etenim caro laxatior ⁊ rarior eſt q̄ copula. Quo fit vt tendones copule nerui q̄tico vulnerentur tardius inflāmari incipiāt. Et iteꝫ ad inflāmationis vigorē lentius cant: atqꝫ etiaꝫ tempore longiori curentur. Naꝫ qua ratione ſuccus ſe triſtius iſinuat in eas partes vtpote ſtipatiores ⁊ duriores eadem vix ſe egerit. Igitur ob eam rem podagricis inflāmatiōibus Hippocrates ſolutionis limiteꝫ non quartūdecimū: ſed quadrageſimum fecit. Siquideꝫ cōpagibus conditus ⁊ concluſus humor per obductas copulas vaporeꝫ eliciatur oportet. Et iteꝫ is qui in copulas ipſas tranſitum fecit. Ceteruꝫ in predictionibus quadrageſimū cōmeminit diem quo finiantur morbi: qui nec ex cultiore mundioreqꝫ formula diutini ſunt, atqꝫ egrotationuꝫ acutaꝝ metam exciderunt. Sed hec omnia libro decretorioꝝ dierum fuſius explanata iam ſunt.

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. XLIX.

Quicūqꝫ morbi podagrici fiūt: hi ſedata in quadraginta diebꝰ inflāmatione finiūt.

Podagricoꝝ inflāmatio fluctione fit ad articulos decūbēte: hāc autem fluctionē ſuſcipiūt: pm̄ qdeꝫ loca articulationū: deinceps circūſtantia oia, vſqꝫ ad cuteꝫ. Quia ꝟo impleri dicimus articulatiōes: liquet etiā ea que ipſis circūiacēt ligamēta extēdi eſſe necēum. Neruos igitur ⁊ chordas non eſt rōnabile in ipſis inflāmari: ſed ſolum dolere: cū ſimul articulationes extendunt: argumento quī viſus eſt nunq̄ podagricus pati ꝯuulſionem que frequenter ſolet in neruorum: ac chordaꝝ iflāmationibꝰ aduenire: verum intētio ſanationis in eis cōis eſt oibus inflāmatione laborantibꝰ: qm̄ diſſolui opꝫ id qđ ad pedes defluxerit: ſiqdeꝫ tenuioreꝫ habuerit ſubam tpe breuiore: ſi ꝟo craſſam vel tenacem, lōgiore: ⁊ lōgius adhuc tps requiret: ſi ſimul craſſum, atqꝫ etiaꝫ tenax illud qđ defluxit extiſtit: vltra tm̄ ſpatiū dieruꝫ quadraginta nō ꝓrogabitur curatio iflāmationis: ſi videlꝫ ⁊ medicus in ſuo opere nō aberrauerit: et eger illi in oibus obedierit. Que ꝟo carnoſas partes occupat inflāmatio morboꝝ acutoruꝫ ſubijcitur termino, diebus.ſ.quatuordecim: quoniā carnis ſuba mollior eſt: ac rarior nā ligamētoꝝ: vnde ⁊ tardius inflāmari incipit natura ligamētoꝝ, chordaruꝫ, atqꝫ neruoꝝ ex icitur: ⁊ lōgiori tpe ad ꝯſiſtētiam inflāmationis ꝑueniūt: ac tardius ſanātur. Qua enim rōne vix aliqd in ſe humoris externi ſuſcipiūt cum dure ſint: ac denſe huiuſcemodi partes: hac ipſa rōne cum difficultate dimittūt. Quapropter Hippo. podagricis inflāmationibꝰ terminū integre ſolutionis nō dieꝫ quartūdecimū: ſed quadrageſimū poſuit: qꝛ qui in articulationibus humores inſunt: per ligamēta ipſas amplexātia opꝫ per modū vaporis euāri: ⁊ qui etiaꝫ in ipſa ligamenta inciderūt. Meminit aūt ⁊ in ꝓgnoſtico quadrageſimi diei: vt in quo iudicantur quecūqꝫ neqꝫ iam ſunt diuturna ex qſite: neqꝫ acutoꝝ minimū exciderūt. Dictum aūt eſt plenius de talibus in tractatione dierum iudicatoriorum.

THEO. dori traductio.

Podagrici morbi inflāmatione ſedata intra 40 dieꝫ deſiſtūt.

Aforiſmus. L.

Vide.14.ꝯd. cap.4.char. 299.col.4°.

Quibuſcūqꝫ cerebruꝫ ſurſum ꝯcutitur: neceſſe eſt febrē, ⁊ fellis vomitū ſupuenire.

Febrem pati ex paſſione cerebri vniuerſale oibus eſt nobilibus mēbris: ſi

Aforiſmus. L.

Quibus cerebrū preciſum eſt: ijs febreꝫ, ⁊ bilis vomitū ſuperuenire neceſſe eſt.

Febricitantqꝫ qbus cerebruꝫ exciſum eſt ꝓmiſcua indiſtinctaqꝫ rōne qua cuiuſuis

Aforiſmus. L.

Quibuſcūqꝫ preciditur cerebrū: his neceſſe febrem, ⁊ bilis vomitum ſupuenire.

Preciſo cerebro aduenit febris ea rōne cōi qua q̄libet mēbro ꝑncipali patiēte

THEO. dori traductio.

Quibꝰ cerebrū ꝑciſum eſt: his febreꝫ ⁊ bilis vomitū ſupuenire neceſſe eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

bris: ſi calidum apoſtema habuerint. Fellis vomitus ex colligātia neruo-rum cerebri et ſtomachi ſubſequitur: a cerebro enim duo magni nerui deſcendūt ad os ſtomachi: cholera autem ſolet deſcendere ad ſtomachum: non ex hac cauſa ſolum: ſed propter dolorem nimium triſtitiam et anguſtiam: maxime ſi ſtomachus ſit debilis. Membra enim cum deficiunt ex vicinis ſibi mēbris humores recipiūt: maxime ſubtiles: ſicut choleram et humiditates aquoſas: cholera enim que euomitur aquoſe humiditati cōmiſcetur. Sanis aūt cholericis multum a cibis retardatis: cholera ad ſtomachum conuenit. Non ſolum autē percuſſione cerebri choleram euomunt: ſed ſi durus cerebri pāniculus qui dura mater vocatur patiatur: hic enim cum multis in locis cerebro iungatur: ipſo patiente et cerebrum patietur. Hiſiſtratiani aūt dicunt neruos exire ex cerebri panniculis: et ideo cum vulnera naſcunt: ſi ſint in dura matre ex ſola illius pāniculi veniūt paſſione: que in ſola ſui eſſentia eſt: hec Hiſiſtratiani: nō Hiſiſtratus dixit. Hiſiſtratus autē in ſenectute ſua librum ſcripſit de anathomia: in quo dixit q̄ initia et fundamenta cerebri ſunt nerui: q̄d perfecte ego explanaui in anathomia Hippoč.

TRADVC. LAVRENTIA.

qua cum ſuis ptis inflāmationi pmaně febris ꝯſeq̄t. Bilis autē vomitio accidit ob cerebri cōicationem et germanitatem vētriculo: ſed potiſſimū eiꝰ orificio cōſentiēte in q̄d a cerebro ꝯiunx neruoꝝ copula inſigniū exorit. Quinctiā aſſolet alia formula in magnis doloribꝰ et angoribꝰ ſollicitudinibuſq̄ anxijs decūbere bilioſum excremētum ad vētriculum: maximeq̄ quoties debilitet. Ferunt. n. de locis viciniorībꝰ talia excremēta pſertim: vbi tenuiora ſunt qualis bilioſus ſuccus exiſtit. Et itē dilutius excremētū. Fere enim vomitu bilis miſcet: raroq̄ exq̄ſita bilis ſine excremēto dilutiore reycitur. Cōſtat vt in ſanis: ſi plurimū tpis tēperent cibo vētriculus tales ſuccos recipiat pſertim: quibus nāe tēperamētum bilioſius eſt. Indicio eſt morſio vomitioq̄. Ceterū nō ſolū vbi cerebrū vulneret euomūt bilem: ſed etiā vbi que circūiacta eſt: et claudit cerebrum mēbrana durior excidat: que pte plurima coaleſcēs cum cerebro affectū ſuū illi ocyſſime ipertit. ¶ At vo Eraſiſtratei mēbranulas neruoꝝ initia: et velut ſemina et origines ſtatuentes craſſiuſculā mēbranam: dūtaxat excīſam ex ſeſe et ſua vi talia accītia inferre volūt: nā q̄d vel pfectum cerebrū talia ꝯcinnet accītia fieri dicūt: ppea q̄ meāte ad cerebrū vſq̄ rēſciſſione pus vtrūq̄ circūdans cerebrū ſolliculum excect ops. Eraſiſtrateos dixi talia docere nō ipm Eraſiſtratū: q̄ ſenior iam quo tpe tradūt ab eo libros eē pſcriptos de diuiſionibus, cerebrū eē fontē et originē neruoꝝ adſtruxit. Sꝫ hec in cōmentarijs de diſſectione Hippocratis latius aſſerta iam ſunt.

VERSIO LEONICENI.

patiēte inflāmationē, ſubſeq̄t febris. Bilis vo vomitꝰ fit cōpatiēte vētriculo pp eius cum cerebro cōicationē: ore pſertim ipſius ad q̄d terminat ex cerebro eſſatu digna quedā neruoꝝ ꝯiugatio. Cōſueuere q̄dem et aliter in magnis doloribꝰ, atq̄ meroribꝰ fortibꝰ ad vētriculum fluere bilioſe ſupfluitates: et multo magis, cum ipſe male affectꝰ fuerit. Ad ea. n. que talia ſunt ferunt partiū ꝓximaꝝ ſupfluitates: que pſertim tenues ſūt ſubā: qualis eſt ipſe bilioſus humor, atq̄ vna cum eo quecūq̄ ſeroſa ſupfluitas: que ſepius in vomitibꝰ bili cōmiſcent: et raro admodum accidit: vt bilis exq̄ſita euomat cui ſeroſam ſupfluitatē non videamus admixtam. Apparet aūt et in ſanis: cū diu a cibo abſtinuerint: pſertim in illis qui nā ſūt bilioſiores, tales in vētriculū humores admitti: q̄d et ipſius morſus et vomitꝰ manifeſtant: nō ſolū aūt cerebro vulnerato euomūt hoīes bilē: ſꝫ et dura mēbrana circūſtāte: que cum in multis ptibꝰ ſit cerebro agnata citiſſime ei cōicat ꝓprias paſſiones. ¶ Eraſiſtrati autē ſectatores cum ipſas mēbranas velint eē pnꝰ neruoꝝ mēbranā craſſiorē ingent non ſue nāe rōne: ſi ſola ſit vulnerata, tales afferre caſus. Si vo vſq̄ ad cerebrum vulnus puenerit: q̄ñ ambe mēbrane pus illud admiſerint: ſic nup dictaꝝ ſeq paſſionū ortum fatebant. Dixi aūt Eraſiſtrati ſectatores, et non ipm Eraſiſtratū talia dicturos: quoniam cum iam ſenex eſſet (vt illi ingunt) ſcripſit libros diuiſionum: in q̄bus cerebrum eſſe neruorum principium demōſtrauit. Dictum autē eſt de his in cōmentarijs de Hippocratis ſectione.

¶ Afoꝛiſmus. LI.

¶ Quibuſcunq̄ ſanis dolores repēte fiūt in capite: et cōtinuo ſine voce fiunt, et ſtertunt: peũt in ſeptem diebus: ſi non eos accipiat febris.

¶ Cum Hippo. ſine voce, aut mutos dicat: non de ſola voce intelligit vel ſermone: ſed de ſenſu et tota voluntaria nobiliſſima actione: et aliquando inde ſenſus liberatur: quia quoſdam ſine voce eē: et tamen ſentire Hippo. inuenire dixit: ſed cum actio tota voluntaria et ſenſus patiuntur apoplexia appellatur. Eſt autem maior et minor: ſtertere autem ſignum eſt maioris: nam ex defectione actionis ſiue virtutis neruorum ſternutatio fit ambarum apoplexiarum initium: q̄d perfecte mōſtrauit libro de interioribus mēbris:

¶ Afoꝛiſmus. LI.

¶ Quibus b̄n valentibus dolores ſubito accidūt capitis: ſtatimq̄ obmuteſcūt, et ſtertunt: intra ſeptimū diem pereunt: niſi febris p̄ehēdat.

¶ Obmuteſcere noiat Hippo. nō ſolum eos in q̄bus vox tm̄modo ledit: ſed etiā per excochen quādā intelligi dat oēs ingrediendi ſeu ꝓgrediendi functiones. Interdum igit illis leſis ſenſio neq̄q̄ depit. Itaq̄ hec accidere obmuteſcētibus: ſꝫ ſentiētibꝰ dixit. Sꝫ magna ex pte vtraq̄ ꝓpeſſa ſunt affectū noiant ſtuporē attonitū. Qui inq̄ et leuis eſt et vehemēs: et ob eam rem aīt ſtupor attonitꝰ vehemēs ſolui non pōt, leuis nō de facili pōt. Ceteꝝ vī hoc loco vehemētioris ſtuporis attoniti poſuiſſe ſigna vt ſtertant: que

¶ Afoꝛiſmus. LI.

¶ Quicūq̄ ſani dolore capitis repente capiuntur, et ſtatim muti fiunt, et ſtertunt: in ſeptē diebus pereunt: niſi febris apprehenderit.

¶ Mutos ſolet Hippocř. noiare, nō eos tm̄ q̄bꝰ ledit vox: verum ſm̄ exuperātiā quādā: vna cum eius leſione dat nobis intelligēdas oēs que ſunt ſm̄ electionem opationes. Nōnunq̄ igitur illis obleſis non interit ſenſus. Quos igit ipſe mutos appellat, ꝯtingit eē ſentiētes. Sꝫ ſepius vtraq̄ patiunt: et talem affectum vocāt apoplexiam. Eſt aūt et hec alia q̄dē debilis: alia vo fortis: atq̄ ideo dixit. Solut apoplexiā fortē īpoſſibile: debilē vo nō facile. Uidet aūt nūc fortis apoplexie indiciū appoſuiſſe: q̄d ſtertere dixit: q̄d

THEOdori traductio.

¶ Quibꝰ b̄n valētibꝰ dolores ſubito accidūt capitis ſtatimq̄ obmuteſcunt et ſtertunt: intra 7ᵐ dies pereunt: niſi febris ꝓhēdat.

Cauſe deſcēſus chole ad ſtomachū.

Uide pᵒ cōn. caᵒ pᵒ. chor. 2 col. 2ᵒ.

De apoplexia.

Raro bilis exq̄ſita euomitur.

Apoplexia vel fortis vel debilis.

TRANSLA. ANTIQVA

membris: hic tamen dicam breuiter quod neceſſarium eſt. Cuicūqʒ ſano ſubito venit dolor capitis cauſa erit groſſa, r inflatiua ventoſitas. contingit etiam ex multa materia flegmatica in capite veniēte ſubito: cuius curatio erit ſubſequens febris: que cum calefactione groſſam ventoſitatem et materiam flegmaticā diſſoluit. Hec autem paſſio ſeptimū diem non excedit: cum membrum ſibi nobiliſſimū ſit: r nobilia mēbra periculum morbi et lōgitudinem tpis nequeant pati: ſicut iam multis locis expoſuimus.

TRADVC. LAVRENTIA.

tant: que res r aliis dormiētib⁹ accidit ſimilitudine affectiōis. Etenim vtroqʒ mō vel indiſcreta cōiqʒ cauſa ſeqt̄ vt ſtertant. Ea aūt eſt debilitas functionis in neruis. Uerū hec oia li⁹ de ſedib⁹ ꝑpeſſis vberi⁹ explanata iam ſūt. ¶ Nūc lux ſuꝑfundēda ē obſcuritati dūtaxat ꝑpēſſionis. Quib⁹ bñ ualētib⁹ dolor in capite derepēte iſeſtat ad ſpūm ſufflātē potiſſimū referre cām opʒ: r itē qb⁹ mãe copia cum ciim vniuſmoqʒ decūbit. Quā ſimulatqʒ relata eſt in cerebrum ſuꝑuenientia dolori accidētia indicāt. Ex qb⁹ pituitoſam eē mām eſſe ſignat. Et ob id ſuꝑueniens febris tollit affectū vt que ſpūm flatuoſum: r item ſuccū pituitoſum calefaciat, extenuet, diſcutiat. Hoc accidit interdum tertio die, interdū quarto nōnunqʒ lentius: ſed neceſſario intra quadrageſimū diem accidit: ꝓpterea ꝙ ſedes ꝓnceps eſt. At eiuſmodi partes haudquaqʒ tolerāt affectus diutinos pariter r vehementer: queādmodum ſepenumero perpenſum iam eſt.

VERSIO LEONICENI.

dixiqʒ qđ etiā ꝓfunde dormiētib⁹ accidit ſm̄ diſpōnis ſimilitudinē: ſm̄ diuerſum qdē vtriſqʒ modū. Nihilomin⁹ ꝗēnus aliqd hñt cōe: vt ſtertant cōſeqt̄. Eſt aūt cōe ambob⁹ eius que fit per neruos oꝑationis debilitas: r dicū eſt de his ampli⁹ in ea q̄ de locis patiētib⁹ iſcribit tractatiōe. ¶ Nūc ꝟo quātum ad expōnē afoziſmi ſufficiet, dicet a nobis. Quib⁹ ſanis dolor in capite repente aduenerit cām referre opʒ: impmis ad ſpūm flatuoſum. Sʒ iam r ad influētis vniuſm mãe multitudinē: quā r nūc ad cerebrum fuiſſe delatā indicant caſus qui poſt dolorem ſuꝑuenerūt: per quos r ꝙ ſit quedā mā pituitoſa cōmōſtrat̄: atqʒ idcirco febris ſuperueniēs ſoluit diſpoſitiōem: vt que calefacit, extenuat, atqʒ reſoluit ſpūm flatuoſum, r pituitoſos humores. Fit autē h̄ nōnunqʒ trib⁹ dieb⁹, aut quatuor: nōnunqʒ ꝟo pluribus: nō tñ vltra dies ſeptem: qʒ pars eſt ꝓncipalis. Tales ꝟo ptes nō diu tolerant fortes ſimul, ac diuturnas paſſiones: vt ſepius oſtēdimus.

¶ Aforiſmus. LII.

Vide. 16. parti⁹ ꝑ⁹. char. 330. col. 4. r 18. c. 7. char. 375. col. 4. et 85. c. 3. char. 505. col. ꝑ⁹.

¶ Intendere oportet: r indicium oculorum in ſomnis. Si enim quid albi appareat commiſſis palpebris: non ex diaria exiſtente, aut pharmacie potione, malum ſignum r mortale valde.

¶ Tunc tñ apparet albedo oculoꝝ cum non ꝑfecte ſe claudunt: qđ duabus fit ex cauſis, aut ex ſiccitate palpebraꝝ, aut ex defectione motuum. In diaria autem r pharmacia ex deſiccatione ſua fit: que citius apparet in palpebris q̄ꝫ in ceteris membris: ſicut enim coria ſicca extendūtur: ſic r hec membra ſꝑpatiantur: neqʒ dubium eſt ſi virtus defecta ſit oculos claudi non poſſe: neqʒ ſolum oculos: ſed nec etiā os: vnde huiuſmodi defecti ore aperto dormiunt.

¶ Aforiſmus. LII.

¶ Oculoꝝ ſuſpectiōes ꝑ ſomnum obſeruare opʒ. Nā ſiqd cādide ptis iſpicit, palpebris nō vndiqʒ ſibi cōmiſſis: nec alui fluor, aut medicamenti potio in cā eſt ꝓpratum h̄ ſignū, letaleqʒ admodū eſt.

¶ Aut ob ariditatem palpebraꝝ, aut ꝑmouētis eas facultat debilitatē cādide ambitiōis aliqd ſuſpicit̄ nō adītegrū oculis cōniuētib⁹. Igit̄ ob eā rem ꝑ alui fluorē medicamētiqʒ purgant potionē cādide portionis aliqd inſpicit̄: qties obdormiſcūt. Corpus eis totū exiccat̄: r itē vis debilis reddit̄ per eiuſmodi vacuatiōes. Ceterū id magis in palpebris accidit: qʒ nā ſicciores habētur. Igit̄ queādmodū cuticule reſiccate pandunt̄ porrigūturqʒ triſti⁹ eodem mō tales ptes ſiſe qddā ꝑſenſiūt. Quinetiam vt ſi vires lāguēt r ꝯflacceſcūt: nō queant exqſite cōmittere oculos r ꝯciliare inferiorib⁹ ſuꝑiora pīndeqʒ obdormiant hianti reſurgētiqʒ ore diluceat: ys qui rei naturam ſcrutari diligentius r cōquiſitius velint.

¶ Aforiſmus. LII.

¶ Opʒ ꝟo r cōſiderare oculoꝝ in dormiētib⁹ ſuſpectiones. Nam ſi qd albū cōmiſſis palpebris ſubiſpicit̄: neqʒ ex alui ꝓfluuio, aut medicamēti potione iſtud ꝯtingat, malum eſt ſignum r letale valde.

¶ Aut ob palpebrarū ſiccitatem, aut ꝓpter potentie ipſas mouētis imbecillitatem aliqd albi ſubinſpicit̄: cum oculi integre claudi non poſſint. Ob hoc igitur ipm in alui ꝓfluuijs: r medicamentoꝝ purgātium potionibus oculoꝝ albedinis aliquid ſubinſpicitur, qn̄ dormierint: nam totū corpus exiccatur: r vires ſiūt imbecilles ex talibus euātionibus. Plus autem ſiccitas in palpebris innoteſcit: quoniā ſunt natura ſicce. Sicuti ergo coria exiccata difficulter extendūtur: eodē modo r ſimiles corporis partes: r quidem ꝙ potentia exiſtente imbecilli non poſſint exqſite oculos claudere: ſed neqʒ os: vnde hiantes dormiunt liquet vniuſcuiqʒ rei naturā diligentius animaduertere.

THEOdori traductio.

¶ Oculorum ſuſpectiōes et ꝑ ſomnū obſeruaſſe conſulū eſt. Nam ſi qd cādide ꝑ ꝑuo iſpicit̄ palpebris nō vndiqʒ ſibi cōmiſſis, nec alui fluor, aut medicamenti potio in cā eſt ꝓprauū hoc ſignum, letaleqʒ admodū eſt.

Exiccatur corpus exiccāt r debilitant.

Deſipiētia ē multoꝝ modoꝝ.

¶ Aforiſmus. LIII.

Vide ꝑ⁹ com. ca⁹. 9⁹. char. 18. col. 2⁹.

¶ Deſipientie: cum riſu qdē facte ſecuriores: moleſte ꝟo cum triſtitia.

¶ Nulla quidem deſipientia eſt ſalubris: que tamen cum riſu fit minus periculoſa eſt: ſicut dixit. Omnis ꝟo deſipiētia

¶ Aforiſmus. LIII.

¶ Deliria que cum riſu accidunt, tutiora ſunt: q̄ꝫ que ſerio.

¶ Nullum deliriū ſine periculo eſt: atqʒ cū riſu minori cum periculo eſt. Qđ n. furibūdū r efferum (vt ipſe vocitat) r agreſti

¶ Aforiſmus. LIII.

¶ Deſipientie que cum riſu fiunt ſecuriores: que ꝟo cum ſtudio, periculoſiores.

¶ Nulla qdem deſipiētia ſecura eſt: minus ꝟo periculoſe que cū riſu fiunt: ſicuti temerarie: vt ipſe nolat, omniū periculoſiſſime:

THEOdori traductio.

¶ Delira q̄ cum riſu accidunt tutiora ſūt: q̄ꝫ que ſerio.

TRANSLA. ANTIQVA

deſipientia: vel ex paſſione eſt cerebri ⁊ ſolius ſui/aut ex colligãtia aliorum membꝛoꝝ ⁊ cerebri. Eſt tamen diuerſa ſm diuerſas cauſas. Deſipe enim ex ſolo caloꝛe ſine materie coꝛruptiõe eſt quaſi inebriatio vini. De cholera rubea cum ſollicitudine eſt ⁊ triſtitia: cuius incenſio ſi augmentetur: vt in nigram cholerã mutetur/ facit maniam. Opoꝛtet autem vt recoꝛderis ꝙ de cholera nigra diximꝰ alibi: q2 quedam de incenſione cholere rubee fit: que ceteris melancholicis paſſionibus peioꝛ eſt: ⁊ feci ſanguinis aſſimilat̃: eſt enim fex humoꝛum: eſt enim groſſioꝛ ⁊ ceteris grauioꝛ: ⁊ ſicut alibi diximꝰ niſi cito medicinetur peſſimus moꝛbus inde generatur. — *Talis angustia* [margin]

℄ Afoꝛiſmus. LIIII.

℄ In acutis paſſionibus cũ febꝛe, luctuoſa ſuſpiria, malum. — *Vide. 18. pti. ca° p°. char. 31. col. p°.* [margin]

℄ Multotiẽs in pueris vidimus: ꝙ cũ lachꝛymentur tractus aeris impediat̃: et quaſi in pectoꝛe figatur: ſitq3 quaſi interuallum: ⁊ poſtmodũ impletur qđ inceperat. Hippo. in epidimia de hoc ſpiritu dixit. Spiritꝰ duplicans introitum ſuũ/eſt quaſi res aliqua odoꝛetur: qđ fit ex defectione ⁊ vꝛtutis debilitate: vł organi duritie/ ſeu vtriſq3: vł quaſi ex ſpaſmo lacertoꝛũ pectoꝛis. Si enim virtus defecta ſit: ⁊ pigreſcat in dilatione pectoꝛis quantum ſufficiat aiali in medio ſbſiſtit ſue actionis: ⁊ geſcit: poſtque ad ſufficiẽdum ſuum inceptũ redit. Durities organi ſpiritus dilatationi cum lenitate non ſufficit: vnde neceſſe eſt vt tremat in dilatatione. Spaſmus ſi huiuſmodi ſpiritũ debeat facere: nõ opoꝛtet nos mõſtrare. Cum aũt lacertis pectoꝛis frigiditudo dominetur: vel quibuſlibet neruis/ſit durities in his organis: ⁊ moꝛꝰ de genere ſpaſmi: cum ꝯſuetudo febꝛis: ⁊ ois caloꝛis ſit res ſanare huiuſmodi. Et ſi cum his accidentibus ſit febꝛis intelligere poſſumus: q2 non frigiditudo lacertoꝛ ⁊ neruoꝛ pectoꝛis hoc facit. Fit ergo vel ex duritie ꝓpter nimiam ſiccitatẽ/vel defectione virtutis/vel ex genere ſpaſmi: quoꝝ qđcũq3 ſit/illaudabile eſt in acutis moꝛbis. Et offenſionem ſpiritus in luctu dixit: — *Spũs duplicis introitus.* [margin]

TRADVC. LAVRENTIA.

agreſti quodã ardoꝛe mẽtis accidit: maximo cũ ꝑiculo eſt. At medio genere ambigit deliriũ ſerio iſanientiũ. Ceteꝝ oia deliria accidũt affecto cerebꝛo/ſiue per ſeſe/ſiue per ꝯſenſum ⁊ affectũ cõez. Poꝛro diſſidẽt inter ſe moꝛbificis cauſis. Si.n. caloꝛe conſiſtit deliriũ dũtaxat citra nocuũ ſuccum temeti potionẽ q̃dãmodo emulat̃ ſi flaua bile/ſerioꝛ ifeſtat. Que ſi ſpendio cremat̃: ita vt euadat atrabilioſioꝛ atrox ⁊ imane atq3 itractabile deliriũ accidit: etenĩ atra bilis (id enim meminiſſe ꝯueniet) ſi admodũ aſſa eſt ſeua acrioꝛq3 eſt ⁊ lõge difficillima: que vo tanq3 de ceno ſanguinis: vt ita dicat̃ efficit̃ craſſioꝛ: eſt q̃dem q̃ ꝓxima. Sed de praue qualitatis noxa multo deſiſtit. Poꝛro talẽ ſanguinis fecem (vt eſt ꝓditũ) rõnez vbi ſubtiliter indagãtes nõdum nigrã bilem appellãt: ſed ſuccum nigꝛibilarium. Sed abutẽtes vocabulo eſt qñ bilez nigrã nominẽt: ꝓpterea ꝙ ſit euaſura poſt paulum nigra bilis: niſi prius expuat̃.

℄ Afoꝛiſmus. LIIII.

℄ In affectibꝰ acutis qui affligant cũ febꝛi ſuſpiria luctuoſa, mala ſunt.

℄ Pueri ſepenumero tãtiſper dũ lugent ſpũm reddũt intermittẽtẽ quoties in medio ſubſiſtat thoꝛax: tum aũt qđ reſtat rurſus expediat. Id libꝛo de vulgaribus moꝛbis docuit hũc in modũ. Duplex introuerſus reuocatur ſpũs: ꝑinde vt denuo accipiat̃. Hoc aũt accidit interdũ ob viriũ fatigationẽ: interdũ ob duritudinẽ opificioꝝ eſt: quãdo vtriſq3 pariter cõcurrẽtibus: nõnunq̃ ob ꝯuulſificam quãdaz muſculoꝝ thoꝛacis affectionez. Vis enim debilis vbi impos eſt ſemel diſtẽdere thoꝛacẽ quãtulũ requirit animãs actione in media ſubſiſtit ꝑus deſinẽs mox ad officiũ implẽdum ſe cõfert: ⁊ item duriuſculũ opificiũ haudquaq̃ moꝛigerũ diſtrahẽti facultati cõcuſſum ab ea rapide violẽterq3 diſtrahit̃. Poꝛro cõmitit affectio cõuulſifica talez ſpirationẽ. Etenim ſi frigus pꝛehẽdit/aut muſculos thoꝛacis: aut etiam neruos duritudo quepiaz in opificiis gignitur: ⁊ item motio que cõuulſionis inſtitutione ꝯſiſtat. Cui febꝛis calidaq3 ꝓſidia ſuapte natura medent̃. At vo ſi febꝛis cũ his infeſtat: nequaq̃ cauſari conueniet muſculoꝝ in thoꝛace/ aut neruoꝝ frigiditatẽ. Sed aut duritudinẽ ꝯfectã/aut imbecillitatẽ viriũ/aut emulam ⁊ obuerſariã cõuulſionis affectionẽ. Ceteruz q̃cq̃d hoꝝ fuerit

VERSIO LEONICENI.

ꝑiculoſiſſime: in medio aũt ambarũ ſunt: que cum ſtudio ſiunt. Fiunt aũt oẽs patiente cerebꝛo/ſiue ꝓmo ⁊ per ſeipm/ſiue per cõpatiẽdi rõnẽ. Differũt aũt inuicez per cãs ipſas efficientes. Quecũq3.n. ex ſola ſiũt caliditate ſine humoꝛe vitioſo/ſiles q̃dãmodo ſunt eis que ex ebꝛietate ꝯtingũt. Quecũq3 vo ex flaua bile: cũ ſtudio perficiunt̃: ipſa vo multũ exuſta: vt iam magis ad atre bilis nãz accedat: ſunt inſanie ſatis furioſe. Nã opz ad memoriã reuocare ea que in aliis locis de atra bile ꝓfinimus: ꝙ quedã ex ea flaua bile ſupaſſata gignit̃ que omnino moleſtiſſima eſt. Que vo ex ſanguĩs (vt q̃ſpiaz dixerit) fece: craſſioꝛ q̃dẽ eſt illa ſm ſubam: ſed plurimũ differẽs prauitate qualitatis. Dictũ aũt eſt: ꝙ eam que eſt veluti fex ſanguinis: cũ volumus exq̃ſite loq: nõdũ atram bilem noiamus: ſed humoꝛem melãcholicũ. Nominibꝰ vo abutẽtes: ⁊ atraz bilem aliquãdo vocamus: q̃ ſi nõ prius euacuet̃ paulo poſt atra futura eſt. — *Atra bilis et humoꝛ melãcolicus differũt.* [margin]

℄ Afoꝛiſmus. LIIII.

℄ In acutis paſſionibus que cũ febꝛe ſunt, luctuoſa ſuſpiria, malum. — *THEOdori traductio. ℄ In affectibus acutis qui affligũt cũ febꝛe/ſuſpiria luctuoſa/mala ſunt.* [margin]

℄ Infantes ſepe vident̃ q̃ ploꝛãt tpe iſpirãtes iſpiratione interrupta/ſtãte iteriz thoꝛace: deinde rurſus id qđ deeſt adiiciẽte. Qđ ipe in epidemiis in hũc modũ dixit. Duplex itra reuocatio: veluti ſuꝑ inſpirãtibꝰ: ⁊ accidit h nõnunq̃ potentia fatigata: nõnunq̃ ex duritie inſtrõꝝ: nõnunq̃ vo ambabus cauſis ſimul ꝯuenientibꝰ: ſed ⁊ aliq̃ñ ꝑꝑ aliquã muſculoꝝ pectoꝛis ſilez ꝯuulſioni diſpõnẽ: nã ⁊ vis imbecillis q̃ñ ſemel nequerit tãtũ thoꝛacẽ attollere: quãtuz aiali eſt neceſſariũ: in media ſtat opatione: ꝓmũ quieſcẽs: deinde ſic iterũ cũ impetu ſe effert. Durum vo inſtrm̃/cum nõ ꝓmpte ſequat̃ potẽtiã attollentẽ/ab ipſa vibꝛatum violenter attollit̃. De diſpõne aũt ſili ꝯuulſioni: q̃d opz dicere ꝙ talez faciat reſpirationẽ: Si igit̃ frigus muſculos thoꝛacis apꝓhẽderit: vel etiã neruos/durities quedã inſtrĩs aduenit: ⁊ motus cõuulſioni ſilis quã febꝛis ſua eſt apta nã ſanare: ⁊ calida auxilia. Febꝛe vo cũ his exiſte non poſſumus cauſare muſculoꝛũ thoꝛacis/ſiue neruoꝝ frigiditatem: ſed vel duritiẽ que facta eſt: vel viriũ imbecillitatẽ: vel cõuulſioni ſimilẽ diſpõnem. Quicq̃d vo boꝛũ in cauſa ſit/nõ eſt bonũ vt in moꝛbo acuto cõtingat. Si itaq3 de ſola tacta motione inſtrõꝝ reſpirationi obſer- uetimus — *Inſpiratio duplicata mltiplicẽ cãs.* [margin]

TRANSLA. ANTIQVA

dixit: motum animati inſtrumẽti intellexit: ⁊ ſi intenderit vt ſpūs quem dixit, cum voce quaſi luctuoſa ſit, nimiuʒ dolorem ſignificat: quem in illo ſpiritu ſentiat: ac ſi diceret. Suſpiria alta cum voce compoſita.

TRADVC. LAVRENTIA.

fuerit in morbo acuto non boni accidit. Igiť ſi de ſpiritaliũ motione opificioꝝ ſuſpiriuʒ lachrymoſum eſt ꝓditũ, enarratio finẽ obtinuit: ꝙ ſi cũ ſonitu quodã geminuꝗ velit, relatũ fieri ſuſpiriũ qualis flentibꝰ reddiť. Ultra memoratas cãs etiã quedam affectio dolorifica ſignať per quam cõplorantes gementeſqʒ ꝓmixta ſonitu ⁊ lamentis ſuſpiria edunt.

VERSIO LEONICENI.

uẽriuʒ luctuoſa reſpiratio ab ipſo dicta fuit: iam ad finem expoſitio peruenit. Si autẽ ⁊ cum tali aliquo ſonitu vult tactam cõtingere reſpirationẽ: qualis flentibus accidit: vltra dictas cauſas quãdam oſtendet doloroſam diſpoſitionem: ex qua veluti flentes, vel gementes, vel aliquem mixtum ex vtriſqʒ ſonum edentes: in hũc modum reſpirant.

¶ Aforiſmus. LV.

¶ Podagrica ⁊ maniaca vere, ⁊ autumno mouentur: vt in pluribus.

¶ Paſſio podagrica ⁊ cetera artetica mouentur in vere plurimum: vnde Hippo. ipſe cũ vernales nominaret paſſiones, et arteticos ſubiunxit dolores: aliqñ̃do ⁊ in autũno mouenť: quorũ in corporibus mali humores ꝓpter fructꝰ in eſtate comeſtos aduenantur. Ego autem in libro de virtutibus nãlibus monſtraui de virtute expulſiua: qũo nociua expellat. Nociue res ſunt aliquãdo ex multitudine ſua qua grauant: ⁊ aliquãdo quia qualitates ſue repugnãt rei, cum ſint nociue. Diuturne paſſiones mouenť in vere duabus de cauſis ꝑdictis male dictantibus: humores enim in corpore liqueſiunt in vere, ⁊ ad debilia currũt loca de fortioribus locis: mouentur aũt in autũno propter vnam aliaʒ cauſam predictam.

Res ſunt nociue aliqñ̃ ꝙ̃titate: aliqñ̃ q̃litate.

¶ Aforiſmus. LV.

¶ Podagrici morbi vere, ⁊ autũno magna ex parte mouentur.

¶ Podagrici quẽadmodũ ceteri oẽs morbi articulares vere adoleſcũt: ⁊ ob eam rem ſupra dũ dicta morborum genera ꝑceſeret articulares cõmeminit. In qbus videlʒ podagrici quoqʒ ꝯtinenť. Quinetiã autũno nõnunꝗ̃ incitanť qbus eſtate collectus eſt prauus ſuccus p ὀπώραν, cui ex fructuũ ꝓuẽtibus nomen eſt. Naʒ libro de viribꝰ nãlibus docuimus: vt quẽadmodũ ſingulaꝝ ꝑtiuʒ reliquę vires habenť: ita nociue mãe ſecretoria facultas exiſtat. Ceteꝝ ea ipſa materia: nõnunꝗ̃ aggrauãs copia interdũ affligẽs aliena qualitate nocet incõmodatqʒ. Ergo vtrãqʒ ob cãm ijs qui praue vixerint per hyemeʒ incitanť diutini affectus, vere ꝓfuſis ſuccis: mox ad imbecilliores ſedes ex valentioribus expulſis: ob alterã ꝟo tm̃modo per autũnum mouenť.

¶ Aforiſmus. LV.

¶ Dolores podagrici, vere, ⁊ autumno magna ex parte mouentur.

¶ Podagrice paſſiones: ſicuti et oẽs alie articulares vere augentur: atqʒ ideo ipſe ſupius in enumeratiõe morboꝝ vernaliũ, etiam articulariuʒ cõmeminit: in qbus. ſ. etiã podagrici cõtinentur. Excitanť qdem aliquãdo ⁊ autũno his qbus per eſtateʒ tẽpore quoꝰ fructus maturanť vitioſi aliqui humores fuerint coaceruati. Oſtenſum enim a nobis eſt in cõmẽtarijs de potẽtijs nãlibus: ꝙ ſingulis partibus, ſicuti alie potentie: ita ⁊ illa ineſt: que mãs infeſtas excernit. Infeſtant aũt alique ſua multitudine aggrauãtes: alie ꝟo extranea qualitate. Scdm vtrũqʒ igiť his qui hyberno tẽpore victu deliquerint, poſtmodũ verno diuturne paſſiones excitãtur, fuſis humoribus: mox a fortibus ad loca debilia detruſis. Secũduʒ alterum ꝟo tm̃modo autũnali.

THEOdori traductio.

¶ Podagrici morbi vere ⁊ autũno magna ex parte mouenť.

¶ Mãe infeſte ſunt ꝙ̃titate aut q̃litate.

¶ Aforiſmus. LVI.

¶ In melãcholicis egritudinibꝰ ꝑiculoſe eruptiones, aut apoplexiam, aut epilepſiam, aut ſpaſmum, aut cecitatem, aut maniam ſignificat.

¶ Apoplexia epilepſia, ſpaſmus, ⁊ cecitas veniũt de flegmate, ⁊ de cholera nigra: quarũ cauſe cõmunes ſunt: mania ꝟo nõ cõmunicat his: impoſſibile eſt enim de flegmate naſci: cuʒ materia vnde gignitur ex neceſſitate ſit furioſa, ⁊ cholera rubea eſt ſemꝑ huiꝰ qualitatis nigra nõ ſemper: niſi cum multum inceſa, ⁊ in malas qualitates trãſiens ſit corrupta.

Maniã impoſſibile eſt naſci ex flegmate.

¶ Aforiſmus. LVI.

¶ Atribilarijs morbis in pericula hec decũbitur, ſtuporeʒ corporis, aut conuulſionem, aut furorem, aut cecitatem indicant.

¶ Accidũt ob ſuccuʒ pituitoſum ſtupores corꝑis conuulſioneſqʒ ⁊ obleſiones oculoꝝ. Et itẽ accidũt ob atri fellis ſuccũ: ſiqdeʒ vtriſqʒ cõis indiſcretuſqʒ affectus eſt. At furor haudquaꝗ̃ cõmunis eſt. Nõ eniʒ talis affectus ob atribilariũ ſuccum cõſiſtit egens ad geniturã ſucco qui ꝑmordeat irritetqʒ. Talis flaue bilis ſuccus aſſidue eſt, atribilariꝰ ſuccus quãdoqʒ nõ eſt: ſed tãtũ ꝑ duʒ impenſius, vel crematus, vel putrefactus acrorem maleficum traxit.

¶ Aforiſmus. LVI.

¶ In morbis melancholicis ad hec periculoſi decubitus, ſtuporem corporis, vel conuulſionẽ, vel furorem, vel cecitatem ſignificant.

¶ Fiunt qdẽ ⁊ ꝓpter pituitoſum humorẽ apoplexie, ⁊ cõuulſiones, ⁊ cecitates oculoꝝ. Fiunt auteʒ ⁊ ꝓpter melicam: qm̃ cõis vtriſqʒ eſt craſſitudo: nõ tamẽ furor eſt paſſio cõmunis. Nunꝗ̃ eniʒ hec ex pituitoſo humore ortum habet: cum ad eum humor irritans, ac mordẽs exigať. Tales autem ſunt ſemper quideʒ flaue bilis: melãcholicus auteʒ humor nõ ſemꝑ: ſed cum ſupramodũ exuſtus, aut putrefactus malignam induerit acritudinem.

THEOdori traductio.

¶ Atribilarijs morbis i ꝑicula hec decũbiť, ſtuporẽ corꝑis, aut conuulſionẽ, aut furorẽ indicãt, aut cecitatem.

¶ Aforiſmus. LVII.

¶ Apopletici maxime fiunt etatibus a q̃draginta annis vſqʒ ad ſexaginta.

¶ Nõ oportet hic intelligi oẽm apoplexiam: ſed potius eam que de cholera nigra naſcitur: ⁊ hec in ꝑcedenti

aforiſmo

¶ Aforiſmus. LVII.

¶ Stupores attoniti potiſſimũ eueniũt a quadrageſimo ad ſexageſimũ annum.

¶ Non ois ſtupor attonitus: ſed relatus dũtaxat quem atra fecit bilis dictam agẽtibus etatem accidit: q2 per

eam

¶ Aforiſmus. LVII.

¶ Apoplexie aũt fiunt, maxime a q̃drageſimo anno vſqʒ ad ſexageſimum.

¶ Non oẽm apoplexiam: ſed nuper dictam tm̃modo: que ex atra ſola fit bile, ꝯtingit aduenire: his qui dictaʒ

agunt

THEOdori traductio.

¶ Stupores attoniti potiſſimũ veniunt a quadrageſimo ad ſexageſimum annum.

TRANSLA. ANTIQVA.

afoꝛiſmo nominat: ⁊ eſt propter dominationes. choleꝛe nigre in his etatibus: ſicut in autũnali tēpoꝛe.

¶ Afoꝛiſmus. LVIII.

Vide. 14. parti ca° 4°. char. 293. col. 4. ⁊ char. 296. colū. 4°.

¶ Si omentum eruperit, neceſſe eſt putreſieri.

¶ Multi putant hunc afoꝛiſmũ propter ſui breuitatē eſſe falſuꝫ: ſed ego dico Hippo. intendiſſe hic omentuꝫ ſuper inferioꝛem ſtomachum operimentuꝫ eſſe. Qḋ cum exierit ⁊ apparuerit exiens a pelliculis totuꝫ ventrem operientibus que ſyphac vocātur: ⁊ foꝛis ꝑmanſerit aliquādiu: impoſſibile eſt intro rediens ſanum remaneat: ſicut ⁊ in alijs excurſibus inuenitur. Sed ſi inteſtina ⁊ extremitates epatis exierint: ⁊ tādiu nō permāſerint donec nimia frigiditate friguerint redeunt in pꝛioꝛem ſanitateꝫ ſanata ventris inciſione: hec ⁊ ſi non diu extra moꝛentur: cum tamen redeunt putreſiunt: vnde etiam cōſueuerunt medici incidere quicqd exierit inde. Sed ſi quādoqꝫ exierit ⁊ citiſſime reducitur non putreſit: nō tamen hic cōſequitur Hippo. mentiri: qꝛ raro eſt inueniri ⁊ in pluribus contingit qḋ dixit Hippoc.

¶ Afoꝛiſmus. LIX.

Vide 12° parti ca° p°. char. 242. col. 3°. ⁊ 15. c. 1. char. 310. col. 3°.

¶ Quibuſcūqꝫ a ſciatica moleſtatis frebꝛuꝫ reſilit foꝛas, ⁊ rurſus incidat in locū ſuū: his mucilagines facte ſunt.

¶ Multotiens in ꝯcathenatione humoꝛes adunantᷣ flegmatici: qui mucilagines vocātur a medicis quibus cōcathenatio infunditᷣ: ideo oſſa a locis ſuis facile egrediuntᷣ ⁊ reuertuntur: qḋ hic intēdit de ſciaticis. Opoꝛtet autem intelligi nō ſolū vertebꝛū egredi: ſꝫ oſſa potius ibi poſita: ſicut in libꝛo concathenationis dixit: concathenatio inquit ſpatule ex vna hic reſilit parte. Intellexit autē armum in ſpatula

TRADVC. LAVRENTIA.

eaꝫ maxime velut autūno atra bilis exupat. Poꝛro plures ſenes (qḋ ſimpliciter dicatᷣ) ſtupoꝛe attonito pꝛehendūtur. Si igitur rata iuſtaqꝫ perpenſio ſit euaſura: cum pꝛoxima ſententia copulāda cōtinuandaqꝫ eſt in hunc moduꝫ. Atrabilarijs moꝛbis in pericula hec decūbitur, ſtupoꝛe coꝛpoꝛis qui inquā a quadrageſimo ad ſexageſimū annum pꝛehendit.

¶ Afoꝛiſmus. LVIII.

¶ Si omentum decidat, putreſcat neceſſe eſt.

¶ Ob perpēſionis breuitateꝫ ſententia mentita videbitur: ijs qui minus recte eam inaudiunt. Hippocrates enim exoꝛditur ita. Si omentuꝫ decidat: id eſt ſi ſpolietur pꝛocūbatqꝫ abdomine: nequaqꝫ fieri pōt vt demiſſum ſaluum integrūqꝫ ⁊ illibatū reddatur: quō ſi quod aut inteſtinoꝝ aliud, aut viſceris fibꝛa pꝛocūbit. Ea enim illa niſi refrixerint diutile pꝛiſtinū recipiunt tēperamentuꝫ coaleſcente diductione que in ſummo vētre facta eſt. At omentum quāqꝫ bꝛeuiſſimo tēpoꝛe exutum inteſteqꝫ putreſcit demiſſuꝫ: hāc ob cauſam ſpoliatū omentum medici execāt. Itaqꝫ ſentētia quāqꝫ indefinitius pꝛodita ad hunc modum inaudienda. Ceterum ſiquis obiecerit vidiſſe ſe omentum breui renudatum: moꝝ demiſſuꝫ nequaqꝫ traxiſſe putrilaginem egregie docebit eſſe: nequaqꝫ ꝑpetuuꝫ Hippocratis decretū. Non tamen ita accidere parte plurima pernegabit id qḋ cetere etiam Hippocratis ſententie cum hac pꝛomiſcuū indiſcretūqꝫ obtinēt. Que tameſi perpetuitatem indicēt ex foꝛmula dictionis. Res tñ nō aſſidue ſimiliter accidunt: ſed interdum quāqꝫ rarenter cōuariant.

¶ Afoꝛiſmus. LIX.

¶ Quibus a coxendice infeſtatis coxa recedit ⁊ redit: ijs muccoꝛes ea in parte gignuntur.

¶ Colligitᷣ ſepe ſuccus in artubus pituitoſus quem appellat muccoꝛem: ex quo pfuſe natura copule molliores euadūt. Ob id artus facile de cauo recedit: nec redit difficulter. Quā rem nunc ita perpeſſis accidere voluit. Ceteꝝ dum ait: recedere coxam inaudiendum eſt recedere articulum qui in eius cauo inſeritur. Ita enim libꝛo qui eſt de artubus ait: humeri articulus vno modo relapſus eſt. Id pollens

VERSIO LEONICENI.

agunt etateꝫ: quoniā in his maxime abūdat atre bilis humoꝛ: queādmodum etiā in autūno. Qḋ ſi volumus ſimpliciter pꝛonūtiare plures ſenes laboꝛāt apoplexiā. Si igitur ſermo debeat eſſe verus, iungēdus eſt cum pꝛioꝛe afoꝛiſmo: ac ſi ita diceretᷣ. In moꝛbis melācholicis ad hec periculoſi decubitus, ſtupoꝛeꝫ coꝛpoꝛis qui hoīes occupat a quadrageſimo anno vſqꝫ ad ſexageſimum.

¶ Afoꝛiſmus. LVIII.

¶ Si omentuꝫ excidat, neceſſario putreſcit.

¶ Propter ſmonis breuitatē falſus eſſe videbitur afoꝛiſmus: his qui nō recte ipm inaudierint. Qḋ enim dicitur hꝰ eſt. Quando exciderit: hoc eſt qñ nudatū fuerit: ⁊ extra pitoneum: id eſt mēbꝛanā abdominis interioꝛē omentuꝫ exierit: non ꝯtingit ipm ad locū ꝓpꝛiū reſtitutū ſanuꝫ ⁊ ſaluum fieri: ſicuti ſi aliud aliqḋ extra ꝓmoueatur: veluti inteſtinuꝫ, aut aliqua viſceris fibꝛa. Illa etenim niſi lōgo tēpoꝛe frigeſiant: quādo vulnus in pte vētris ſupioꝛe factuꝫ ad cicatricē ꝑductuꝫ fuerit priſtinā recipiūt tēperaturā. Omentuꝫ vero etiam ſi minimo videtur tēpoꝛe, reductuꝫ putreſcit: quaꝫ ob cauſam medici partē illaꝫ que fuerit nudata, ſolēt reſecare. Hanc igitᷣ ſentētiā habet afoꝛiſmus: lꝫ confuſius in verbis dictis ꝓponatur. Siqs vero aliquādo vidit omentum: qḋ paruo tēpoꝛe extra pꝛodierit: ⁊ deinde ad ſuum locū reductuꝫ, nō putruerit: perpetuā quidē nō eſſe pꝛobabit Hippocratis enūciationeꝫ. Illud tamen ſeruabit qḋ magna ex pte ſolet accidere: ⁊ cōmune eſt huic afoꝛiſmo, ad alios ab Hippocrate dictos perpetuū quoddā ex figura dictionis oſtendēti: quāuis res ipſe non ſemper eodē modo eueniant: ſed raro aliquādo aliter accidant.

¶ Afoꝛiſmus. LIX.

¶ Quibuſcūqꝫ a coxendicuꝫ doloꝛe moleſtatis excidit coxa, ⁊ rurſus incidit: his muccoꝛes ſuperuenirunt.

¶ Sepe in articulis humoꝛ pituitoſus aceruatur: queꝫ muccoꝛē appellant a quo madefacta articulationis ligamēta laxioꝛa redduntᷣ: atqꝫ ideo facile a cauitate articulus excidit: et rurſus nō cū difficultate incidit: que nūc ait accidere his qui ita moꝛbo laboꝛāt coxendicuꝫ. Quādo aūt coxaꝫ ait excidere, articulū coxe debemus intelligere: quō etiaꝫ in libꝛo de articulis dicebat. Humeri auteꝫ articulus vno

THEOdoꝛi traductio.

¶ Si omentū decidat, putreſcat necē eſt.

Omētum nudatū exceden paruo tpe putreſcit nō ſic inteſtinū aut viſceris fibꝛa.

THEOdoꝛi traductio.

¶ Quibꝰ coxendice ueſtatis coxa recedit et redijt: ijs muccoꝛes ea in parte gignuntur.

TRANSLA. ANTIQVA

in ſpatula poſitum: quia vna ex parte reſilit tm̄.

¶ Aforiſmus. LX.

Vide 22ª ꝯd. vbi ſupra.

¶ Quibuſcūq; a ſciatica moleſtatis vertebrum reſilit foras: his tabeſcit crus, ⁊ claudicant: ſi non vrantur.

¶ Oportet hunc aforiſmum precedenti aforiſmo iungi: quia quibus ſciaticis ex nimia humiditate flegmatica vertebrum reſilit ⁊ reuertitur ex tempore longo, crus putreſcit ⁊ conſumitur: niſi cum foco ſuccurrat ſibi ⁊ humiditas exiccetur: ſic enim precepit de armo exeunte in libro cōcathenationis: vt cum incenſione ſuccurras ſibi ne loco ſui exeat amplius. Vertebrum autem ſi exierit ⁊ diu permanſerit, ſine dubio claudicare facit: cum pes non firmet ſm̄ ꝙ oportet. Idem contingit ⁊ membris oībus motum ſuum nālem amittentibus.

¶ Explicit Liber ſept9 afoꝛ. Hippoc. ſm̄ antiquam tranſlationem.

TRADVC. LAVRENTIA.

pollēs quod articulus qui in exceſſis ſinuq; eius intexitur.

¶ Aforiſmus. LX.

¶ Quibus a coxēdice infeſtatis diutina receſſerit coxa: ijs crus cōtabeſcit, ⁊ claudicat: niſi perurat.

¶ Nequaꝗ̄ ſeiūgēda hec ſnīa: ſed ſuperiori copulāda ꝯiūgendaq; eſt in ſolitariā ꝓpenſionē: ⁊ ad hūc modum inaudiēda. Quibus a coxēdice īfeſtatis ob muccoris copiā artus abſiſtit ⁊ redit: crus tpe ipſo cōtabeſcat: ꝯpſ niſi prius adurēdo muccorē exiccemus: quō libro de artubus agēdū cōmonuit in vlna que ſubinde excedebat loco. Etenim hac pte vis eadem diſſertationis habet: ꝑcipit enim aduri clunes: quēadmodū volumine de artubus ſanxit: vt muccoꝛulēta abſumat mā. Et item laxatio cutis in quā relapſus articulus ad attētionē acta ſtipet recōcilietq; ⁊ tranſmeare vetet. Ceterū ſi pre copia muccoris coxa recedit (ea ſane claudicas cruris eſt) necēo ex luxu ſequet alimenti carētia: quatenus etiam ceteris oīb9 que nālibus ſunt motionibus viduata.

¶ Finit Liber ſept9 in ſnīas Hippo. ſm̄ traductionē Laurentiani.

VERSIO LEONICENI.

lum vno modo noui lubricaret: ac ſi diuiſſet articulū ſm̄ humerum.

¶ Aforiſmus. LX.

¶ Quibuſcūq; a coxēdicum dolore moleſtatis diuturno excidit coxa: ijs crus tabeſcit, ⁊ claudicāt, ſi nō vrantur.

¶ Hūc aforiſmum nō debemus a ſuperiore ſeiūgere: ſed ipſum ꝯiungētes ita vnū audire ſermonē. Vult enim dicere ꝙ a coxēdicum morbo moleſtatis: qbus ꝓpter muccoris multitudinē articulus excidit: ⁊ rurſum incidit: necēium eſt ꝓceſſu tpis os cōtabeſcere: niſi ꝑus vrendo muccorē exiccemus: qđ in libro de articulis ꝯſulit fieri in brachio iugiter excidēte: nam ⁊ nūc eadē eſt ſermonis vis: cum ipſe ſuadeat aduri qđ ſm̄ coxam: vt in libro de articulis docebat: vt et id qđ muccoſum abſumat: ⁊ vt laxitas cutis ad quam articulus lubricabat: magis ex aduſtione cōtracta, arcteat, ⁊ ꝓhibeat trāſponi. Et ſi ob multitudinem muccoris extra ſuum locum diu coxa ſteterit: eſt qdem iam hoc cruris claudicatio necēio cōtabeſcet: vt etiam alijs ſolet accidere priuatis motib9 qui illis ſunt ſm̄ naturam.

¶ Explicit Liber ſext9 afoꝛ. Hippo. ſm̄ verſionem Leoniceni.

THEOdori traductio.

¶ Quibus a coxēdice infeſtatis diutina receſſerit coxa: his crus contabeſcit et claudicat, niſi aduratur.

¶ Gal. Pergameni in Hippocratis Afoꝛ. Liber ſeptimus ſm̄ antiquā Cōſtantini africani tranſlationem.

Antecessores noſtri aforiſmoꝝ interpretes Hippoc. maiora aggreſſi ſūt ꝗ̄ oportuerit: qui quanto plus proceſſerunt, tanto plus ignorauerūt: vt cum ad finē libri deuenerint tātū trūcauerūt: ꝙ in explanationib9 nihil ſit vtilitatis. Quibus taliter contingit: ſicut quibuſdam rhetoricis: qui cum in cauſis ſuis defecerunt obiurgantes tandem acquieſcant ſibi obuiātibus deſeruēſcētes. Idem fecerunt huius libri interpretes nihil vtile aſſerentes. Unde ego multum mihi caui ne incurrerem inſaniam huius rei: decurtaui enim inutilia, explanās pro poſſe vtilia: ⁊ ita in totius libri interpretatione nō exceſſi mēſurā: neq; nimis abbreuiaui: neq; nō amplificāda amplificaui.

¶ In acutis

¶ Galeni in ſentētias Hippocratis Liber Septimus interprete Laurentio laurētiano Florentino.

Omnes fermequi ꝓdem ſententias enarrarūt: ꝑn9 quidem preter vtilitatē rei queq; diligēti9 ⁊ congſitius executi cōmētatiões ꝓtollūt ꝑſerūtq;. Mox ꝓcedēte tractatu ſubinde eas imodeſte reſecant: ac ꝑ̄m9 vni9 inq̄ ſtudio ⁊ cupidine veritatis ꝑciſius diſſerētes ꝓpēſionē iſolēter mutilāt obtrūcātq;: vt ne ſnīas: inuectitias qdē atq; adulterinas adſcribāt. Alij deſidioſius ſnīas ꝑſpicue mentitas ⁊ vitioſas ꝑſequuntur: atq; vt egri ex ſermocinationibus ꝑcliuiter qbuſlibet annuūt: ita hi in q̄s ſnīas cūq; inciderint ſine cura diſcriminis linea: vt dī alba confirmātes approbanteſq;: ad immodicā obrepunt breuitatē: tanꝗ̄ diſſertatiōis lōgitudinē ſuſceptā iter initia obliuio de corum aīo abolluerit. Verum nos vt reliq̄ coꝝ errata defugimus: ita curauimus non indiligenter ꝯficē cōmētatiões aſſidue ſiles atq; cōpariles

¶ Galeni in Hippocratis aforiſmos liber Septimus: interprete Nicolao Leoniceno Vicentino.

Omnes fere qui antea ſcripſerūt expoſitiones aforiſmorum: circa initia quidem vltra id quod vtile fuerit, ſermonem extendunt: ſed in ꝓceſſu remittuntur: ita ꝙ primum quidem ad vtile tm̄ progrediuntur: mox citra hoc: ⁊ tandem ſupra modū abbreuiant expoſitiones: adeo ꝙ neq; animaduertāt plures aforiſmos eſſe notos: ⁊ impropatulo falſos. Verum vt qui ſunt in diſputationibus fatigati prompte ad omnia annuunt: ita et ipſi omnes admittunt quoſcūq; ſcriptos inuenerint aforiſmos: ⁊ ad vltimam veniunt in ſuis expoſitionibus breuitatem obliti prioris loquacitatis. Nos vo ⁊ alias ipſorum abſurditates conati ſumus euitare: ⁊ omnes ex equo ſtuduimus facere expoſitiones: que ⁊ veritatem, ⁊ artis intenderent vtilitatem: ⁊ interpretando neq; ad extremam ſe breuitatem ꝯherent.

(Hoc eſt

TRANSLA.ANTIQVA

Vide.16.par ca° p°. char. 329.col.2°.ꝛ ch.331.col.1.

I ¶Afoꝛiſmus. I.

In acutꝭ moꝛbis fri giditas extremita tum, malum.

In diuturnis moꝛb: ꝛ maxime ſine febre in mulierib⁹ ſiue ſenioꝛib⁹ frigiditas extremi[tatum] nō multū ꝑiculoſa eſt: ſicut nariū/auricularꝫ/plātarꝫ/pedūꝫ ꝛ manuū. Sꝫ in egri[tudine] acuta nō tm̄ eſt ꝑiculoſuꝫ: ſꝫ moꝛtale poti⁹ ꝛ moleſtiſſimū: cū apata ſint eā in viſcerib⁹ magna ꝛ foꝛtia. ¶ Hip. alibi. Peracuta eſt inq̄t paſſio febꝛis caliſſima: ꝛ cōtinua: que ſi ſit ſine apate extremitates īfrigidari eſt nō rōnale: ſꝫ magis īcēdi debēt ꝛ caliđiſſima fieri: quāto magis igit̄ cū apa ſit in viſcerib⁹: calefiūt aūt: q2 cū viſcera totius ſibi ſanguinē coꝛpis ſuggāt ſicut vētoſa: opꝫ vt fiāt caliđiſſima: ꝛ extrema frigidiſſima ſanguine exinanita: vñ nulla opimēta poſſūt pati: cūꝫ adeo ſit magna arſura incēſionis.

Viſcera apata ſanguinem ſuggūt ſicut vētoſa.

¶Afoꝛiſmus. II.

Vide.15.par ca° 5°. char. 315.col.p°.ꝛ col.4°.

¶In oſſe egrotanti, caro liuida, malum.

¶ Hec ſpēs coloꝛis nō paruū ꝑiculū inducit in paſſione cuiuſlibet oſſis: ſignat enim peſſimā putredinēꝫ: ꝛ in carne circūdāte cōgelationē/atqꝫ caloꝛis nālis extinctionem.

¶Afoꝛiſmus. III.

Vide 5° ꝯtē. ca° p°. char. 106.col.1. ꝛ 6.ca.1. char. 116.col.2°.

¶In vomitu ſingult⁹, ꝛ oculi rubei, malum.

¶ Singultus fit in ſtōcho quaſi ſpaſmus in neruo: ꝛ fit ex humoꝛibus nociuis: aliq̄ñdo nocētibus ſtomacho toti vel ſoli ei⁹ oꝛi ꝛ mery: ꝛ inde vomitu ſuperueniēte: neceſſe eſt ſtatim quieſcere. Similiter apoſtema in fundamēto eſt neruoꝝ .i. cerebꝛo vel ſtomacho: rubor aūt oculoꝝ ad vtrūqꝫ pertinet ſignificandum.

¶In ſudoꝛe

TRADVC.LAVRENTIA.

cōparilia ꝛ exeq̄bil[ita]r ad regulā congruētes. Cōiectura q̄dē ꝛ arbitrio capientes que vera ſint exqꝫ vſu medice facultat̄: locutione vō nec ad imodicā actas breuitatē (nō .n. id enarrationē decet: ſed enarrationis cōmētariū) neqꝫ in taꝫ imodicū lōgitudinis moduꝫ extētas: quātope ſtatim illi a principio temere atqꝫ incurioſe fecerūt. Sed qđ in omni diſceptatione illuſtre ꝛ ſobꝛiū putat̄ in omni re atqꝫ in confinio vtriuſqꝫ modi particeps ac mixtuꝫ moderatūqꝫ/id ꝑtinus ab initio retinere ex ſumma ope in finē vſqꝫ perpetim ſtuduimus.

I ¶Afoꝛiſmus. I.

In moꝛbis acutꝭ frigus partium extremaꝝ, malo eſt.

In moꝛbis diutinis potiſſimū q̄ ſine febꝛi hyemeqꝫ īfeſtēt inalgeſcere ꝑtes coꝛpis extremas nares/auriculas/pedes/ſūmas manus/mali nō eſt. At in acutis moꝛbis malū eſt nō leue: ſꝫ accidens ꝑq̄ꝫ exitioſuꝫ: qđ ꝑ īflāmatiōes viſceꝝ violētas ꝛ rapidas euenit. Acutos ꝑterea vocari moꝛbos docuit: q̄rū febꝛes (ꝓpe dixeris) ꝯtinue ſūt: in q̄b⁹ q̄ties ſine vehemēti īflāmatione extiterūt adeo nō refrigerant̄ extreme ꝑtes vt decurant̄. Quoties āt īflāmatiōis caloꝛ fuerit ita vehemēs: vt ad ſe trahat ad iſtar cucurbitule ſanguinē. Cremant̄ inq̄ꝫ ita affecti viſcera. Frigeſcūt ſūmas ꝑtes ob inopiaꝫ ſanguis ſecedentis in viſcera. Ac plerīqꝫ nec ſtragulas veſtes tolerāt ob eſtuꝫ qui circa viſcera fatigat.

¶Afoꝛiſmus. II.

¶In oſſe egrotante, caro liuens, malo eſt.

¶ Nō enim ob exiguam putredineꝫ tale caloꝛis genus circunducta caro traxit: cuius ſcilꝫ vernaculus atqꝫ intimus caloꝛ vanuit obſoleuitqꝫ.

¶Afoꝛiſmus. III.

¶A vomitu ſingult⁹, ꝛ oculoꝝ ruboꝛ, malo eſt.

¶ Qualis affect⁹ muſculoꝝ cōuulſio eſt: talis in vētriculo ſingult⁹ affligit ob nociuā māni que q̄ꝫ vētriculū. Sꝫ magna ex ꝑte os ꝛ gulā infeſtet: quaꝫ ſi remittat vomēdo ſtatim ſingultus deſinit. Quocirca vbi non deſinat duoꝝ alteꝝ ſignat̄. Aut neruoꝝ fontē originēqꝫ/puta cerebꝛum/ aut vētriculū opprimi nō mediocri inflāmatione. Ceterū oculoꝝ ruboꝛ vtrūqꝫ ſequit̄: ſed potiſſimuꝫ flāmificas cerebꝛi affectiones.

¶Doꝛroꝛ

VERSIO LEONICENI.

(Hoc enim libꝛo conuenit non libꝛi expoſitioni) neqꝫ ad tantam prolixitatem: quantam illi faciunt in principio expōnum protraherentur. Optimuꝫ vō in ſmonibus oībus: qđ ꝛ ſeruat mediocritatem in vnaquaqꝫ tractatione/hoc a ꝑncipio vſqꝫ ad fineꝫ ſeruare laboꝛauimus.

THEOdoꝛi traductio.

¶ In moꝛbis acutis frigus ꝑtiū extremarū/malo eſt.

I ¶Afoꝛiſmus. I.

In moꝛbis acutꝭ frigus partium extremarum, malum.

In moꝛbis diuturnis: q̄ ꝑſertim ſunt ſine febꝛe/ꝛ hyeme/ꝛ etate ſenili ꝑtes extremas coꝛpoꝛis: veluti nares/aures/pedes/ꝛ extremas man⁹ fridas fieri nihil abſurdū. Nō tn̄ in acutꝭ ē mediocre malū: ſed caſus ſatis exitialis: qđ magnis accidit viſceꝝ īflāmatiōib⁹. Acutos āt ipſe ait vocari moꝛbos: q̄ꝝ febꝛes magna ex ꝑte cōtinue ſunt: in q̄b⁹ cū fuerint ſine magna īflāmatiōe: neduꝫ extrema frigeſcūt: ſꝫ exuri ꝯtingit. Cū vō īflāmatiōis caloꝛ adeo vehemēs fuerit: vt ad ſe trahat ꝑ mo[dum] cucurbitule ex toto coꝛꝑe ſanguineꝫ: his q̄ ita ſe hñt viſcera ꝑurunt̄. Extreme aūt ꝑtes frigeſcūt ꝓꝑ defectuꝫ ſanguis ad viſcera ſe recipiētis: ꝛ eorū plerīqꝫ neqꝫ tegumēta tolerāt ꝓꝑ incēdiuꝫ: qđ in viſcere ſentiūt.

In feb. continuis ſine īflāmatōe viſcerum extrema non frigeſcūt ſed exuri cōtingit.

¶Afoꝛiſmus. II.

THEOdoꝛi traductio.

¶ In oſſe egrotāte/caro liuida/malo eſt.

¶In oſſe egrotante, caro liuida, malum eſt.

¶ Nō enim in mediocrib⁹ oſſium leſionibus: ſed foꝛtibus putrilaginib⁹/ talis ſpecies coloꝛis circunſtantibus aduenit carnibus/extincto in eis: ſcilicet caloꝛe natiuo.

¶Afoꝛiſmus. III.

THEOdoꝛi traductio.

¶ A vomitu ſingult⁹/ꝛ oculoꝛuꝫ ruboꝛ/malo eſt.

¶A vomitu ſingult⁹: ꝛ oculoꝛum ruboꝛ, malum.

¶ Qualis paſſio eſt cōuulſio muſculis/talis eſt ſingult⁹ ſtōcho qui humoꝛib⁹ īfeſtātib⁹ aduenit: nōnunq̄ꝫ totū ipm̄ vētriculuꝫ: nōnunq̄ꝫ os ei⁹/ꝛ gulam: q̄s per vomitiones abijciēs/ſtatim a ſingultu liberatur: qui ſi neqꝫ per iſtas ceſſauerit/duoꝝ alterū oſtēdit: vel .ſ. cerebꝛū neruoꝝ ꝑn[cipiu]m/vel vētriculū pati nō mediocreꝫ inflāmationē. Ruboꝛ vō oculoꝝ vtrāqꝫ ſeq̄tur diſpōnē: ſed ꝑcipue illaꝫ/que in cerebꝛo exiſtit ſilīs inflāmationi.

A ſudoꝛe

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. IIII.

Vide.17.par/te 2°.char. 149.col.3°. ¶ In ſudore rigor, malum.

¶ Alibi dixit. Accñia criſis non faciẽtia criſim ſigna ſunt diſcrite ſeu mortiſecũ nã ſit in his ptcrita ⁊ morbũ fugiat: vñ rigor in ſudore, malũ eſt.

¶ Aforiſmus. V.

¶ In mania diſſenteria, aut hydrops, aut ecſtaſis, bonũ.

¶ Diſſenteria et hydrops põt ſignificare ſanitatem manie: ſm q° res nocive iſerius mittant a capite: ſʒ ecſtaſis longa eſt inde: cum rõnabilius ſit augmẽtare q̃ ſanare: ſed tamen ſtatim intendit continuitatem ⁊ fortitudinem manie: quẽdam manioſuʒ vidi in p̃mis paruam habere: poſt hoc augmẽtauit: ⁊ cauſa fuit ſalutis: vnde ad me reduxit: ⁊ inveſtigãs inueni fortitudinẽ motus materie manie fuiſſe cauſam ſanitatis: ſicut in paſſionibus acutis qbus fortia accidẽtia ſuperueniẽtia bone criſis fiunt cauſa.

Fortitudo egritudinis quandoqꝫ eſt ſanitatis cauſa.

¶ Aforiſmus. VI.

Vide.16.par/te p°.char. 111.col.p°. ¶ In egritudie diuturna abſtinentia ⁊ egeſtiones cholerice, malum.

¶ Abſtinẽtia ſola mala eſt in paſſione diuturna: cum euadentibus ex cõſuetudine ſoleat creſcere appetitus. Et ſi hãc cholerice egeſtiones ſequñtur peior eſt. Qđ cholerice dixit: de genere chol. rub. ſiue nigre intellexit vel viridis vel eruginoſe: omnia eniʒ hec ſignificant ſubalem humiditatẽ ex calore febris eſſe incenſam.

¶ Aforiſmus. VII.

¶ Ex multa potatione, rigor, ⁊ deſipientia, malum.

¶ Nulli dubiũ per multã potationẽ intellexit multũ vinum ebibiaꝫ: ad qđ aliqñ ſequitur deſipiẽtia: cum caput ſanguine ⁊ vẽtis calidis repleat: vnde corpus tactu maxime inuenit calidum: rigor tamen raro contingit iuuenibus: plurimuʒ autem ſenibus: quorum calor naturalis congelatus eſt ⁊ extinctus: vtpote vino nimio ſuperatus: ſicut et flãma lignis multis ſolet extingui: ⁊ lucerna multo oleo ſibi appoſito.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. IIII.

¶ Horror a ſudore ñ bono ẽ.

¶ Decretoria niſi iudicãt: ptim abolitionẽ: ptim difficileʒ iudicationẽ important: ea rõne q nã per eiuſmodi affectiones a morbo perimuntur.

¶ Aforiſmus. V.

¶ Ab iſania difficultas inteſtinoꝝ, aut aqua intercuteʒ, aut mentis alienatio, bono eſt.

¶ Difficultas inteſtinoꝝ, aut aqua intercutem rõne trãſmeationis inſanie remedium eſt: propterea q materia deorſum verſus trãſitũ facit. At mẽtis abalienatio nequaq̃ ſoluit inſaniaʒ: ſed potius auget. Atqui ſi Hippocrates ptinẽtem inſaniaʒ ⁊ vehementeʒ noiauit mentis alienationẽ: nouimus ita quẽdam vindicatũ qua antea vexabat̃ mediocri inſania. Arbitramur enim vehemẽtiori cõmotioni cauſaruʒ que faciunt inſaniam ſubeſſe ſolutioneʒ: queadmodũ per morbos acutos fieri aſſolet: vt vehementiora accidentia nonnunq̃ afferant iudicationem.

¶ Aforiſmus. VI.

¶ In morbo diutino inedia ⁊ deiectiones ſincere, malo ſunt.

¶ Inedia vel ipſa per ſe ſignũ eſt malum in morbis diutinis. Nã qui ſunt ex his reualituri morbiſqꝫ victuri ſa appetitus eduliorꝫ adcreſcit. Quã ob rem inedia ſignum eſt nõ bonuʒ. Ceterũ ſi vel e deiectionibus ait abſolutis ſucco diluto ⁊ aquoſo vacuata materia vna deiecta, ſiue amarulẽtior, ſiue atribilaria, aut porracea, aut eruginoſa bilis nomine ſit. Indicant enim tales deiectiones peruſtaʒ eſſe de caliditate febrifica naturaleʒ humiditatem.

¶ Aforiſmus. VII.

¶ Ex multa potiõe, rigor, aut delirium, malo eſt.

¶ Multam potionem indicare: multam non aque: ſed vini potionẽ perſpicuum eſt. At ꝟo quidam ob talem potioneʒ repleto capite ſanguine et ſpiritu calido delirant. Et ob eam rem q̃m maxime calidi potiſſimuʒ caput: mox vniuerſum corpus redduntur. Atqui nonnulli q̃q̃ raro cum delirio rigent: in quibus nequaq̃ accenditur natiuus calor: ſed pre copia reſtinguitur: quemadmoduʒ materia multa ſuperpoſita igni vel lucerne

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. IIII.

¶ A ſudore horror, nõ bonũ.

¶ Nõ iudicatoria que nõ iudicãt: partim mortalia: partim male iudicãtia ſunt, ab ipo dictũ eſt: qm nã in huiuſcemodi diſpõnib° morbo ſuccũbit.

¶ Aforiſmus. V.

¶ A furore difficultas inteſtinoꝝ, vel aqua intercuteʒ, vel mentis alienatio, bonuʒ.

¶ Difficultateʒ quidẽ inteſtinoꝝ, vel aquã itercuteʒ, trãſmutationis rõne, eſſe furoris ſanationẽ, nõ eſt extra rationem: cum a capite noxij humores trãſferant̃ ad inferiora. Mẽtis autẽ alienatio tñ abeſt: vt ſit furoris ſolutio: q quiſpiaʒ magis diceret eſſe incremẽtum: ⁊ qdẽ ſi vere Hippo. ptinuuʒ, atqꝫ vehemẽteʒ furorẽ alienationeʒ mẽtis nolauit. Quẽdam nouimus a furore mediocri quo p̄us detinebat̃ fuiſſe libatuʒ: vnde ratiocinãdo perpẽdimus ex vehemẽti motu cãruʒ efficiẽtiũ furorẽ, ſolutionẽ fuiſſe ſubſecutam: queadmodũ in morbis acutis, vehementiſſimi caſus ſolent aliqñ bonas criſes opari.

¶ Aforiſmus. VI.

¶ In morbo diuturno faſtidium cibi, ⁊ deiectiones ſincere, malum.

¶ Faſtidiũ cibi ipm p ſeipm prauuʒ eſt ſignũ in morbis diuturnis. Nã in his qui a talib° morbis ſunt euaſuri 3rius affect° ſolet accidẽ: vehemẽs. ſ. ciborum appetẽtia. Quare cibi faſtidiuʒ haudquaq̃ bonum eſt ſignum. Multo ꝟo magis qñ fuerint praue deiectiones. Sinceras ꝟo deiectiões nolauit impmixtas aq̃ſe humiditati: qñ ſolus humor cũatus deijcit̃, ſiue ſit biliolus, ſiue melicus, ſiue porri colorẽ pſeferẽs, ſiue bilis q̃ erugi noſa nolat̃. Nã deiectiones huiuſcemodi exuſtaʒ eſſe oẽm natiuã humiditatẽ a calore febrili demõſtrãt.

¶ Aforiſmus. VII.

¶ Ex multa potatione, rigor, ⁊ deſipientia, maluʒ.

¶ Et quideʒ multa potatio, nõ aque: ſed vini potionẽ ſignificat: vnicuiqꝫ manifeſtũ. Deſipiunt aũt ex talibus potionibus aliq capite oppleto plurimo ſanguine, ac ſpiritu calido. Ob hanc ipſam ꝟo cauſam, ⁊ calidiores reddũtur: pcipue quidẽ caput: ſed et corpus vniuerſum. Pauci enim ex ipſis ſunt: qui cũ deſipiẽtia rigeant, in quibus calor natiuus nõ accenditur: ſed ob multitudineʒ extinguitur: ſicuti ignis lignoruʒ multitudine ſuperiniectis

THEOdori traductio.

¶ Horror a ſudore, nõ bono eſt.

THEOdori traductio.

¶ Ab iſania difficultas inteſtinoꝝ, aut aq̃ intercutẽ, aut mẽtis alienatio, bono eſt.

THEOdori traductio.

¶ In morbo diuturno inedia ⁊ deiectiones ſinceres malo ſunt.

THEOdori traductio.

¶ Ex multa potiõe rigor aut delirium malo eſt.

¶ Ex aphoris

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. VIII.

Vide 13° pti. ca° p°. char. 200. col. p°.

¶ Ex apoſtematis intus ruptura diſſolutio vomitus, ꝛ defectio animi fit.

¶ Qd intus dixit intēdit ſtomachuꝫ. Vomitus enim ſequitur cuꝫ precelſerit illud: ſed cum ruptura in pectore vel pulmone fit non vomitus venit: ſed tuſſis: ꝛ aliquando ſuffocatio/ ſi ruptura fit in inteſtinis, egeſtio erit ſanici. Omneꝫ autem rupturam defectio concomitat̃ animi: qꝛ calor naĺis minuit̃: ſicut monſtraui alibi.

¶ Aforiſmus. IX.

Vide 6° pti. ca° p°. char. 216. col. 2°.

¶ In ſanguinis fluxu deſipiētia, aut ſpaſmus, malum.

¶ Iſte aforiſmus magnam largitur auctoritateꝫ: quia alienatio de inanitione ſequitur: ſicut ante de tremore pedum ꝛ manuuꝫ diximus: que ſunt de defectione virtutis motiue: ꝛ cerebri motus diſturbantur eadeꝫ ratione. Hec tamen deſipientia eſt fortis: ſed iūcta ſpaſmo eſt incurabilis. Deſipientia aūt poſt ſanguinis fluxum mala eſt: ꝛ ſi ſit ſola/ peioꝛ ſi cū ſpaſmo. Iteꝫ ſolus ſpaſmus de inanitione maluꝫ eſt ꝛ moꝛtale: ſed alienatio ſine ſpaſmo nō eſt ꝑiculoſa adeo.

¶ Aforiſmus. X.

In ileos nihil inferius deſcēdere eſt ſignū ꝑpetuum.

¶ In ileon, vomitus, ſingultus, ſpaſmus, et deſipientia, malum.

¶ In iſto ileos nihil deſcēdit īferius: qd propꝛium huic paſſioni eſſe videtur. Vomitus enim non ſemper durat: ſed ſuperuenit cum quis ad moꝛtem veniat: qꝛ ſi augmētetur ſtercus emittitur: vnde ꝛ ſingultus ſequitur. Aliqñ

TRADVC. LAVRENTIA

vel lucerne flammula oleo vniuerſim affuſo.

¶ Aforiſmus. VIII.

¶ A vomice ruptione interna reſolutio, aut vomitio, aut animi defectio accidit.

¶ Vomicam appellat quam aſſolet alibi noiare ſuppurationeꝫ: internā autem ruptioneꝫ nominat eam que accidit in vētriculum. Hinc enim ſequit̃ vomitio. Nam ſi ad thoꝛacem aut pulmonem fiunt ruptiones non vomitioneꝫ: ſed neceſſario tuſſim: ſepe ſtrangulationem impoꝛtant. Si ad inteſtina puris deiectionē cōmittunt. Poꝛro cōmune maluꝫ cuiuſuis ruptionis habetur reſolutio atqꝫ aie defectio: quēadmoduꝫ alio loco diffinitum iam eſt.

¶ Aforiſmus. IX.

¶ A ſāguis ꝓfuſiōe mētis cōmotio, aut ꝯuulſio, malo eſt.

¶ Mentis cōmotio gignit̃ ex inopia ſimili quo crura intremiſcūt modo. Hoc .n. credi par eſt mirū in moduꝫ nos iuuante ſnīa. Ut igit̃ crura debilitate mouētium virīū motiones obtinent incōſtantes: ita cerebruꝫ delirum euadit: ꝛ ob eam rem vehemēs nunqꝫ exiſtit tale cōmotionis genus: ſed mediocre: ꝛ vt qſpiaꝫ dixerit iocularē nugaleqꝫ: ꝛ velut puerile atqꝫ facetū. Solet enim ipſe vocare iocos et nugas mediocrem mentis cōmotionem quaſi feſtiuaꝫ nō moꝛdacem nec ſerio vſurpataꝫ. Itaqꝫ ſi quādo conuulſio concurrit cum tali mentis cōmotione, ex toto deſperādus erit. Quocirca in qbuſdaꝫ codicibus legitur ſentētia ꝑſcripta cum, et, particula cōplexiua: in quibuſdaꝫ cum, aut, abiūctiua. Mētis enim cōmotio nō bonū eſt accidēs cum ſanguinis ꝓfuſione: tāetſi ſola affligat. Sed cōuulſio maioꝛi cum ꝑiculo eſt: ſi ſine mētis cōmotione infeſtet. At ſi ſimul fatigent, malum eſt maximū: quādoqꝫdem vel ſola ꝓpter immodicaꝫ vacuationeꝫ cōſiſtēs cōuulſio exitioſiſſimuꝫ accidens eſt. Mētis enim cōmotio, malum eſt leuius.

¶ Aforiſmus. X.

¶ A voluulo, vomit⁹, ſingultus, mētis incitatio, aut conuulſio, malo eſt.

¶ Per voluuluꝫ (ita appello tenuioris inteſtini moꝛbuꝫ) p̄ſus deiectiones ſubſiſtūtidqꝫ eſt propꝛiuꝫ affectionis inſeparatum. Vomitus non ſemꝑ adeſt: ſꝫ quoties in malis eger eſt: qꝛ ſi cōminuātur impenſius ſtercus ſubitꝫ

VERSIO LEONICENI.

perinlecta: ꝛ lucerne flāma oleo vniuerſim ſuperfuſo.

¶ Aforiſmus. VIII.

¶ A tuberculi itus ruptione, exolutio, vomitio, aut animi defectio fit.

¶ Tuberculū noīauit: qd in alijs ipſe ſolitus eſt vocare ſuppurationē. Intus ḋo ipſius ruptionē, ad ventriculum dicit: ad hanc enim ꝯſequit̃ vomitus: ſicuti tuberculoꝝ in thoꝛace, atqꝫ pulmone ruptio, non vomitiones: ſed ex neceſſitate quideꝫ tuſſim excitat: ſed ſepius etiā ſtrāgulat: quēadmodum ſuppurationū ad inteſtina ruptiones, puris faciunt deiectionem. Cōmune aūt omniū ruptionuꝫ eſt exolutioqꝫ, ꝛ animi defect⁹, propter vitalis ſpūs excretionē: vt alibi a nobis eſt demōſtratum.

¶ Aforiſmus. IX.

¶ A ꝓfluuio ſanguinis deſipiētia, ac cōuulſio, maluꝫ.

¶ Hic aforiſmus magnam nobis affert vtilitatem ad perſuadendum: qꝛ aliquādo fiat deſipientia ex defectu: quo manuū, ac pedū tremoꝛes. Hec ſiquidem membꝛa propter potentie ipſa mouentis imbecillitatem infirmas habent motiones: ꝛ cerebrū vacillat: ꝓpter qd neqꝫ vehemens eſt hoc deſipiētie genus: ſed mediocris, atqꝫ vt quiſpiam diceret delirantis. Ipſe ſiquidem ſolet mediocrem inſaniam, delirium nominare. Si ergo conuulſio aliquando tali deſipientie cōiungat̃, omnino ſalus eſt deſperata. Quedaꝫ igitur exēplaria cum, et, cōiunctione ſcripta ſunt: quedaꝫ ḋo cum illa que obdiſiunctiua nominatur, vel, ſm quam etiam deſipientia: non bonus eſt caſus, poſt ſanguinis fluxum etiam ſi ſola contigerit: multo autē magis conuulſio, vel ſi abſqꝫ deſipientia facta fuerit. Maximum ḋo malum eſt ambaꝝ ꝯuentus: quādo ꝛ ex imoderata euatione conuulſio caſus eſt admodum exitialis: ſed deſipientia minus, mala eſt.

¶ Aforiſmus. X.

¶ Ab ileo, vomitus, ſingult⁹, deſipientia, vel cōuulſio, malum.

¶ In ileis nihil deſcēdit ad iferioꝛa: ꝛ h eſt ꝓpꝛiuꝫ īſeparabile paſſionis. Vomitus aūt nō ſemꝑ adeſt: ſed qñ exitiales ſunt: ꝛ ſi vehemētius diſtoꝛqueantur, ſtercus eis aſcēdit, atqꝫ ſingultiūt. Quidā ḋo deſipiūt, ꝛ cōuelluntur

THEODORI TRADUCTIO

THEOdori traductio.

¶ A vomice ruptione interna reſolutio, aut vomitio, aut aīe defectio euenit.

Exolutio et animi defect⁹ cōe eſt oīum ruptionū inſeꝑabile.

THEOdori traductio.

¶ A ſanguinis ꝓfuſione mētis cōmotio, aut cōuulſio, malo eſt.

THEOdori traductio.

¶ A voluulo vomit⁹, aut ſingultus, aut mētis cōmotio, aut cōuulſio accidens, malo eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

Aliquãdo in hac paſſione ſingultus ⁊ deſipientia puenium: propter neruum alligantem ſtomachum ⁊ cerebrum: inteſtina enim cum patiuntur ad eyciendam egeſtionem mouent̃: quam cum inferius nõ poſſint eycere propter concluſionem: id eſt oppilationem vie mouent̃ cum anguſtia/ non naturaliter ad ſuperiora: vt expellantur nocentia.

Vide 4° ꝯd. ca° 2°. theor. 81. col. 4°.

℄ Aforiſmus. XI.

℄ In pleuretide peripleumonia, malum.

℄ In plurib⁹ libris inueni. In pleureſi peripleumonia. neq̃ ſequitur malũ: qui autem ita legit Hippo. intendiſſe credit poſt pleureſim pipleumoniam ſequi. Ego autem dico Hippo. nobis innuiſſe paſſionem ex alia venientem: ⁊ priorem tamen permanſiſſe: que paſſio/nec parua/nec ſalubris eſt: ⁊ ſi ipſe malum non adiũgeret: ex neceſſitate tamen mala eſſet. Si enim augmẽtetur materia: vnde pleureſis cõſtat: ⁊ dilatetur in coſtis vt effluat: neceſſe eſt ad pulmonem currat: ⁊ pipleumoniã faciat. Peripleumonia autem non neceſſario ſequitur pleureſim: ſi enim parua ſit/ ⁊ ſalubris/materiam illam cum tuſſi ⁊ excreatione emittit: q̃ ſi magna et mortalis/ante ſuffocatur īfirmus q̃ pleureſis cõmiſceat̃ pipleumonie.

Vide vbi. 8.

℄ Aforiſmus. XII.

℄ In peripleumonia freneſis, malum.

℄ Si peripleumonia de acutis ſit humoribus: neceſſe eſt in cerebrũ aſcẽdat fumus nimius: vnde freneſis cõficitur.

℄ Aforiſmus. XIII.

℄ In caumatib⁹ fortib⁹ ſpaſmus, aut thetanus, malũ.

℄ In plurib⁹ libris iſte aforiſmus eſt talis.

TRADVC. LAVRENTIA.

cus ſubit/ſingultus delirium, quãdoq̃ ⁊ conuulſio ſequitur. Etenim fons et origo neruorum vitio ventriculi cõſentit. Cõſtat preterea talia reddi inteſtina: quia expellendi ſtercoris deſiderio tenentur irrito ob anguſtiã in partibus imis. Proinde ſimul fatigare cepit lõgiore temporis tractu coacta contra naturam moueri per vim nociuam materiã in ſedem expellunt ſuperiorem.

℄ Aforiſmus. XI.

℄ A coſtali pulmonia, malo eſt.

℄ Pleriq̃ codices preferunt in calce ſnie verbum/malo eſt: in quibuſdã ſimpliciter legitur. A coſtali pulmonia. Significãre Hippocrate hoc loco: non vt mali boniue ſit ſupueniẽs coſtali pulmonia: ſed ſimplici ratione monẽte vt coſtalis verti ſoleat in pulmoniam/aut vt coſtali ſoleat ſuperuenire pulmonia. Itaq̃ vertitur vbi priore ſedato alter exiſtit. Superuenit autem ſi, manente eo alter accedit. Sed ꝯſtat vt Hippocrates agat de affectibus qui ſi ſuperueniũt/malo ſunt. Quã ob rem ſi ſubtracto verbo malo eſt ſententia legit̃ omnino/ vel ſubaudiẽdum eſt promiſcua indiſcretaq̃ cum ceteris rõne/vel poteſtate proditum ſciendũ. Hec enim ſuperueniunt morbis nõ exiguis/neq̃ mitioribus: ſed magnis et maleficis quõ nunc: vbi materie copia exuperat in latere: aliquid eius dimanat in pulmonem. Ceterũ pulmonie coſtalis non admodum ſequit̃: propterea q̃ ex pulmonia indulgentiore materia affligẽs vniuerſa ꝑpurgat̃ ſcreatione. Per exitioſas ꝯo ſtrãgulatur eger anteq̃ latus conſentiat.

℄ Aforiſmus. XII.

℄ A pulmonia delirium, malo eſt.

℄ Ubi de materia calida ꝯſiſtit pulmonia (ita enim περιπνευμονιαν interpꝛer) vaporis copiam refundẽs in caput opplet affertq̃ deliriũ. At ꝯo cetera cõia indiſcretaq̃ ſunt ſuperiori ſnie nõ in hac ſolum: ſed etiã ſubſequentibus tradita.

℄ Aforiſmus. XIII.

℄ Per eſtus vehemẽtes conuulſio, aut diſtẽtio, malo eſt.

℄ Cõſtat apud omnes fere enarratores: vt

VERSIO LEONICENI.

luntur cõpatiente neruoꝝ principio ſtomachi paſſioni: hec ꝯo mihi fieri videntur inteſtinis: in q̃bus paſſio talis exiſtit/a ſe expellẽ ſtercus appetẽtibus: quãdo lõgitudine tẽporis cepit moleſtare/⁊ non potẽtibus ſe exonerare: propter eã que facta eſt in partibus inferioribus obſtructionẽ: ſed coactis/contra naturam violẽter moueri: ⁊ ad loca ſupiora materiam noxiam extrudere.

℄ Aforiſmus. XI.

℄ A morbo laterali, inflãmatio pulmonis, malum.

℄ In pluribus q̃dẽ exẽplaribus/in fine aforiſmi adiectũ eſt malũ: in q̃buſdam ꝯo ita ſimpliciter ſcribit̃. A morbo laterali iflãmatio pulmonis. Uolẽtibus illis/qui in hũc modum ſcribũt: nõ q̃ ſit bonũ/vel malum/ pulmonis inflãmatio morbo laterali ſupueniens, ipm docere: ſed ſimpliciter hoc vnũ nſmodo: q̃ morbus lateralis ſoleat in pulmonis iflãmationẽ trãſmutari/vel morbo laterali pulmonis inflãmatio ſuperuenire. Hec aũt trãſmutatio fit quãdo priore ceſſante morbo aduenit alter. Superuenit aũt qñ altero manẽte/alter adijcit̃: verũ h̃ in loco videt̃ Hipp. de ſupueniẽtibus agere: q̃bus ſtatim h̃ ineſt q̃ mala ſint: adeo q̃ ſi etiã h̃ verbũ malũ/nõ adijciat̃/vel ſubaudiẽdũ eſt ſm modũ a cõi dictũ/vel potẽtia oſtẽdi eſt exiſtimãdum. Ois enim huiuſcemodi ſupueniẽtiũ ꝯſiſtẽtia/neq̃ paruos/neq̃ mites inſequitur morbos: ſ; malos/atq̃ malignos. Exẽpli grã. ſtatim in dictis in aforiſmo paſſionibus: qñ non põt is qui morbũ facit lateralẽ in coſtis humor ꝯtineri, pars eius aliqua ad pulmonẽ fert̃. Ad iflãmationẽ q̃dẽ pulmonis morbus lateralis non admodũ ꝯſeq̃ ſolet: qñ ſi mitis fuerit inflãmatio/ois humor noxius per ſputũ expurgat̃: in pnicioſis ꝯo/anteq̃ coſte patiant̃/ſtrangulat egrum.

THEOdori traductio.

℄ A coſtali pulmõia/malo eſt.

℄ Aforiſmus. XII.

℄ A pulmonis inflãmatione phrenitis, malum.

℄ Quando a calido humore fit inflãmatio pulmonis que multos vapores trãſmittit ad caput/cerebrũ implet vaporibus: ⁊ facit phrenitidẽ. Alia autẽ cõmunia ſunt ad prius dictum aforiſmum/non huic ſolũ: ſed etiam ſequentibus.

THEOdori traductio.

℄ A pulmonia delirium/malo eſt.

℄ Aforiſmus. XIII.

℄ Ab eſtibus fortibus, ꝯuulſio, aut diſtentio, malum.

℄ Multi expoſitores ita ſcribi hunc aforiſmũ

THEOdori traductio.

℄ Per eſtus vehemẽtes cõuulſio/aut diſtentio/malo eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

talis. De incenſione nimia ſpaſmus/ aut thetanus maluꝫ: ⁊ plurimi ſic interpretati ſunt: ſed ſolus Zenon pro incenſione nimia nimium motū poſuit: dicens hoc confirmari ex aforiſmo ſubſequenti: quia ſtupor/tumor/ ſpaſmus/thetanus: maxima vulnera ſequitur: ſed cum incenſionem dicere ſit cōmunius: oportet vt plurimos ſequamur. Alij incenſionē intendūt eſſe febrem: alij aerem: alij chirugiā cum foco: ⁊ oēs verum dicūt. Spaſmus enim ⁊ thetanus de his venientes rebus: vel de vulneribus peſſima videntur: cum de ſiccitate: vel inanitione eſſe cognoſcantur: nos aūt iam diximus: quomodo ſpaſmus de inanitione ſit periculoſus.

Aforiſmus. XIIII.

Vide 15° pti. ca. 3. ad fin.

In pcuſſione in capite ſtupor, aut deſipiētia, maluꝫ.

Deſipiētia. Deſipientia pōt intelligi: cuꝫ quod non oporteat loquitur infirmus/ vel facit. Stupor. Stupor eſt cum non loquitur/ nec facit aliqd: ſed oculis apertis ſicut timens: ⁊ vt amens tacuerit: ⁊ pculdubio hi patiuntur in cerebro in quo virtuteꝫ regitiuam diximus haberi: neceſſe eſt ergo intelligi: qꝫ percuſſio vſqꝫ ad eſſentiā venerit cerebri: ⁊ hoc ſine dubio malum.

Aforiſmus. XV.

In ſanguinis ſputo, ſanici ſputum, malum.

Hic Hippo. vocauit paſſionem ex alia paſſione naſcēteꝫ: vnde Praxagoras fecit libruꝫ non minimū: neqꝫ in omni ſputo ſanguinis ſequit ſputum ſaniei: niſi cum peſſimus ſit ſanguis. Cum ergo de pulmone ſit/ ſemper eſt ſputum huius ſaniei.

Aforiſmus. XVI.

In ſanici ſputo ptiſis, ⁊ fluxus maluꝫ: vbi ꝟo ſaliua tenetur, moriuntur.

Ptiſim intendit conſumptionē totius corporis: que cum leui eſt febre propter vulnera pulmonis. Fluxuꝫ autem intellexit capillorū: ⁊ ſolutionem vētris cum cholerica egeſtione: que duo eueniunt pthiſicis: ⁊ appropinquant morti: ⁊ propter ſiccitateꝫ/ vel virtutis defectioneꝫ. Vbi ſaliua tenetur/

TRADVC. LAVRENTIA

rea: vt ſentētia ſit hunc in modū perſcripta. Marinus autem per vulnera legit dicens huic lectioni ſequentem ſententiaꝫ ſuffragari. Itaqꝫ per vulnera validiora ſequi inflāmationes ⁊ cōuulſiones verum videri poteſt. Sed quia fere interpretes preſertim vetuſtiſſimi legunt per eſtus vehementes: ⁊ illaꝫ quoqꝫ enarrare placuit. Ergo verbum eſtus quidaꝫ pro verbo febres intelligunt. Alij celi obduci vredinē ita nominari volunt: nōnulli cruſtulas candēti ferramento inuſtas. Oēs veriſſimi ſunt. Etenim ſuperueniūt his oībus mala hec diſtētiones ⁊ ꝯuulſiones ob neruoꝝ ſiccitatem quas inquaꝫ eſſe difficiliores cōmonuimus.

Aforiſmus. XIIII.

In capitis ictu ſtupor, aut mentis cōmotio, malo eſt.

Mētis cōmotio dignoſcitur quoties egri deſipiunt agūtqꝫ ⁊ loquunt fatua ⁊ aliena. Stupor aūt eſt/ ſi nec geſtiqꝫ loquunt/ nec gerunt: ſed apertis interquieſcunt oculis: pinde vt quos externauit pauor. Ceterū hec omnia fieri vitiato cerebro ppalam eſt: vbi eſt ſedes ⁊ domiciliū rōnis: ⁊ in quo poſita eſt poteſtas aīe ſūma ⁊ pncipalis. Igit ſi ſit ſcriptuꝫ in calce ſententie malo eſt/ recte eſt pditū. Significat enim vt ad ipſuꝫ perueniat introrſum cerebrū ictus. Sin minus adiectum ſit/ aut erit ſubaudiēdū: vt ſupra diximus rōne pmiſcua ⁊ indiſtincta/ aut accidētibus cerebri leſionem indicātibus magnitudineꝫ maleficij internoſcemus.

Aforiſmus. XV.

A ſanguis ſputo, puris ſputum, malum.

Percenſet Hippocrates ſuperuenientia noſa quibus Praxagoras integrum volumen/ nec exiguum dicauit. Ergo ſanguinis ſputo nō cuilibet ſequitur puris ſputū: ſed ſi maleficiū eſt duntaxat. Quā ob rem de pulmone magna ex parte tale educit.

Aforiſmus. XVI.

A puris ſputo tabes ⁊ fluor, cūqꝫ ſaliua ſubſtitit, moriuntur.

Quam greci vocāt pprie pteſſeqꝫ: ſed potiſſimuꝫ Athenēſes tabitudinē: eam nūc tabem Hippocrates appellauit. Hec ob pulmonis exulceratione irremediabilis corpus vniuerſum cum febricula attenuat. Porro fluorem vocauit/ aut defluuiū capillorūꝫ/ aut humentes deiectiones. Et enim

VERSIO LEONICENI.

aforiſmum cognouerunt. Marinus vero a vulneribus ſcribit. Etenim ſequentem aforiſmū ait ſibi adſtipulari. Veruꝫ quidē qꝫ a vulneribus fortibus fiunt inflāmationes/ ac conuulſiones. Sed cum omnes fere expoſitores pcipue vetuſtiſſimi illā norint ſcripturā que habet. Ab eſtibus fortibus. Melius eſt: vt nos etiam candem exponamus. Quidā igitur pro eſtibus: febres intellexerunt: nōnulli vero aeris ambiētis feruoreꝫ ita noiari dixerūt: alij pro cauterijs ⁊ eſcharis: ⁊ omnes verū dicunt. Superueniunt enim his oībus haudquaqꝫ ad bonum diſtentiones/ ac cōuulſiones/ ppter neruoꝝ ſiccitatem: quas diximus eſſe difficillimas.

Marinꝰ expoſitor.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XIIII.

In capitis ictu obſtupeſcētia ⁊ deſipientia, malum.

In capitꝫ ictu ſtupor/ aut mēns cōmotio/ malo eſt.

Deſipiētia quidē agnoſcit loquentibus/ agētibuſue nihil cōſentaneum rōni. Obſtupeſcētia vero/ quādo neqꝫ aliquid dicunt/ neqꝫ agunt: ſed apertis oculis quieti manent: ſimiles his q ex timore ſunt attoniti. Ex vero hec omnia huiuſcemodi fiāt cerebro patiente/ manifeſtum. Oſtenſum enim eſt in eo eſſe aīe principatuꝫ. Si igit in fine aforiſmi ſcriptuꝫ ſit/ maluꝫ: liquet qꝫ recte dictū fuit. Indicio eniꝫ ſunt: qꝫ ictus intra ad cerebrū penetrauerit. Si vero nō ſcribatur/ nos nihilominus poſſumus ſubaudire: ſicuti antea diximus a cōmuni. Poſſumus autē: ⁊ quia huiuſcemodi caſus vna indicant cerebri leſionē/ magnitudineꝫ paſſionis cōſiderare.

Deſipientia

Obſtupeſcentia.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XV.

A ſanguis ſputo, puris ſputum, malum.

A ſāguis ſputo puris ſputū/ malū.

Ex omnis hec enumeratio ſit eoꝝ que ppe ſupueniētia vocant: de qbꝰ Praxagoras vnū volumen ſcripſit haud paruū: manifeſtū eſſe arbitror ex ipſo aforiſmo. Neqꝫ enim omne ſputū ſanguinis ſequēs habet ſputuꝫ purulentum: ſed qḋ malignū exiſtit: tale aūt eſt oīno ex pulmone.

Nō oē ſputū ſanguis: ſeqt ſputū puris.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XVI.

A puris ſputo pthiſis, ⁊ fluxus: cum vero ſputum retinetur, moriuntur.

A puris ſputo tabes ⁊ fluor: cūqꝫ ſaliua ſubſtitit/ moriunt.

Quaꝫ pprie greci: ⁊ pſertim Athenienſes noiant Phthoem: hanc nūc Hippocr. Pthiſim noiauit: que pulmonis vlcera inſanabilia ꝯſequit totius corporis: cum febre parua extenuatione. Fluxuꝫ aūt/ aut de capillorū defluuio/ aut de humida dixit deiectione: ambe enim cō ſueuerūt euenire: cuꝫ

Phthoe Idē Pthiſis

TRANSLA. ANTIQVA

tenentur, moriūtur: notauit quomodo pthiſici morerentur: duꝫ enim ſpuunt ⁊ tuſſiunt, ſemper conſumūtur: deficiē te vtroqꝫ permanet materia interius: ⁊ clauduntur vie ſpiritus: ⁊ ita ſuffo cati moriuntur.

℄ Aforiſmus. XVII.

Vide 2° cld. ca° 2°. cbar. 144. col. 2°.

℄ In flegmone epatis ſingultus, malum.

℄ Dixi oēs aforiſmos hos ſequi: nun tiantqꝫ paſſiones ⁊ accidentia ex al tera paſſione naſcētia ⁊ augmētatas paſſiones: ⁊ comitantia ꝙ ſingultus facit naſcens de apoſtemate epatis. Apoſtema autē iſtud non ſemper, neqꝫ qualecūqꝫ naſcitur: ſed ſi adeo magnum ⁊ calidiſſimū: vt os ſtoma chi ⁊ ſupiora ſui patiantur. Quia hec duo per neruū colligantur ſibi Hip pocr. in ſecūda particula Epidimie: neru⁹ iſte ſubtiliſſimus eſt: ⁊ ideo ſto machus ex epate non patit̄: niſi apo ſtema magnum ſit ⁊ peſſimuꝫ. qḋ ſi ſit calidiſſimū facit choleram nimiā in p̄mis currentē ad inteſtinum: hec cū aſcenderit ad ſtomachū pungēs os eius facit ſingultum.

℄ Aforiſmus. XVIII.

Vide 15° cld. ca° 3°. cbar. 505. col. p°.

℄ In vigilia ſpaſmus, aut deſipientia, malum.

℄ Omnis ſpaſmus: ſicut dixi, aut ſit de plenitudine vel inanitione. De vi gilia vero peior eſt de inanitione cum exiccet: vnde ſpaſmus de vigilia de inanitione eſt peſſimus: hec vigilia cum exiccet alienande mentis cauſa eſt: inuenimus autē in quibuſdam li bris deſipientiaꝫ non nominari: ſed ſic haberi. In vigilia ſpaſmus, malū. Ego autem arbitror: quia hic inuue nit Hippocr. peiora accidentia mor bos ſequentia.

℄ In oſſis

TRADVC. LAVRENTIA.

enim alterutruꝫ fieri aſſolet quotieſ tabidi in malis exiſtūt. Hoc inquaſ ob ſiccitatē, illud ob viriuꝫ imbecil litatē. ℄ Ceterum qḋ eſt in calce ſen tētie perſcripti. Cūqꝫ ſaliua ſubſtituit moriunt̄. Quonaꝫ modo moriantur oſtendit: ij quos tabitudo interimit. Viuūt enim extenuati maleqꝫ habi ti q̄diu poſſunt expuere pulmonēqꝫ purgare ſcreatione. Sed cū ſuppri mitur infarciunt̄ itinera ſpirationis: atqꝫ ita ſtrangulātur.

℄ Aforiſmus. XVII.

℄ Ab iecoris inflammatione ſingultus, malo eſt.

℄ Diximus antea vt oēs he dein p̄di cte ſnie doceant de ijs que affectibus augeſcētib⁹ in peiuſqꝫ tēdētibus ſup ueniāt. Ergo fieri ſingultuꝫ inflāma tione iecoris traditū eſt: attamē non cuilibet, nec q̄uis modo affecto. Sꝫ ſi inflāmatio ſublata in magnitudi nem ferueſqꝫ vētriculū ad ꝯſenſum cōmunēqꝫ affectuꝫ perducit: id acci dit: quia nerui cōes (vt ipſe docuit li bro de vulgaribus morbis 2°) ꝑ q̄ma xime breues exiſtūt. Quocirca ieco ri ꝯſentiet ventriculus ſi inflāmatio deterrima ſi maxima eſt. Quinetiaꝫ bilis admodum calida, multaqꝫ per inflāmationes huius viſceris gignit̄: que fluitāte ⁊ in caput originēqꝫ ner uoꝝ redūdāte remeans ad vētricu lum ſingultū cōmittit. At vero q̄dam adſtruūt: vt magnitudo inflāmatio nis in iecore premēte vētriculuꝫ pa riat ſingultū: ꝓpterea ꝙ exitu (vt il li ꝓhibent) ſpiritus caret.

℄ Aforiſmus. XVIII.

℄ Ab inſomnia cōuulſio, aut mentis cōmotio, malo eſt.

℄ Quidā addūt hoc quoqꝫ loco, ma lo eſt. Sed nos antea docuimus: vt ſi nō additūꝫ ſit effectu: ſed ſane poſ ſibilitate prodituꝫ cēſendū eſt. At vero quaꝫ ob rem immodicis inſomnijs ſequatur cōuulſio, aut mentis cōmo tio dilucet: ſi que ſupra ſunt tradita in memoria herent. Conuulſio enim qḋ ipſe etiam Hippoc. docuit ob re pletionem: ⁊ item vacuationē conſi ſtit. At maxime vacuat exiccatqꝫ in ſomnia: ⁊ ob eā rem infert cōuulſio nē que de ſiccitate infeſtet: atqꝫ etiaꝫ mētis cōmotionē. Ratione īmodice ſiccitatis: ⁊ item quia ſanguis per in ſomnias diutinas bilioſior redditur. Ceteꝝ in q̄buſdaꝫ vel mirāde ⁊ ſpe ctate fidei codicibus ſine mentis cō motione ſentētia legitur hunc in mo duꝫ. Ab inſomnia cōuulſio malo eſt: velut Hippocrates deterrima: puto ſuperueniētia ſcripſiſſet.

℄ Ab oſſis

VERSIO LEONICENI.

nire: cum tabidi, ad extremum mali perducunt̄: alterū ex ſiccitate: altera ex potentie debilitate. ℄ Qḋ vero in fine ſcribitur. Si autē ſputum reti neatur moriunt, modū mortis oſten dit illorū qui ex pthiſi hoc moriuntur. Eo vſqꝫ enim extenuati viuūt, donec per ea que expuunt, poſſunt pulmo nē expurgare. Cum vero intus manēt: obſcrantur quidē vie ſpiritus: patiē tes vero ſtrangulantur.

℄ Aforiſmus. XVII.

℄ In epatis inflāmatione ſingultus, malum.

℄ Dixi ⁊ antea q̇ oēs hi ſeriatim ſcri pti aforiſmi: de caſib⁹ docēt qui paſ ſionib⁹ auctis, ⁊ iaꝫ deteriorib⁹ factis ſuperueniūt. Quō igit̄ nūc ſingultus epati iflāmationē patiēti dī ſupuenī re: nō ſemꝑ neqꝫ q̄uolibet patiēte: ſꝫ q̄n ad magni^{ru}dinē attollit̄, feruēte inflā matione: in quo feruore ſtōchus ad cōpaſſionē trahitur: nōnunq̄ cōium neruoꝝ rōne qui ſunt: vt ipſe docuit in 2° Epidemiaꝝ, breuiſſimi. Quare tūc ſolū cōpaſſio fit ſtōcho ad epar: q̄n inflāmatio, ⁊ maxima ⁊ peſſima fuerit: ⁊ q̄deꝫ bile ſatis calida: ⁊ mul ta in huius viſceris inflāmationibus genita: ac ꝯfluēte ad inteſtinoꝝ p̄n^m: atqꝫ ita ſupfluitāte, atqꝫ ad vētricu luꝫ recurrēte ꝯtingit os eius morde ri: atqꝫ ideo ſingultire. Nonnulli vero arbitrātur magnitudinē inflāmatio nis ventriculū premere: ac ſingultuꝫ facere, non habente exitum ſpiritu: quēadmodum inquiunt.

℄ Aforiſmus. XVIII.

℄ In vigilia, ꝯuulſio, vel deſipientia,

℄ Quidā ⁊ hoc loco malū ſubiūgūt. Nos vero prius diximus: ꝙ ſi etiā nō ſubiūgat̄ potētia ꝯtinet̄. Cur vero im moderatis vigilijs conuulſio ſucce dat: aut deſipientia manifeſtum eſt huic qui p̄ora meminerit: nam dictū eſt ab ipſo Hippo. conuulſionē: ita a repletiōe fieri: ſicuti ab euacuatione. Ex his aūt que maxime euacuant, et exiccent, vigilie ſunt: atqꝫ ideo ꝯuul ſionem, ex ſiccitate faciūt ac deſipiē tiam immodice ſiccitatis ratione: ac p̄terea q: in longis vigilijs bilioſior redditur ſanguis. In quibuſdā tamē exēplaribus: ⁊ quideꝫ diligentiſſime ſcriptis hic aforiſmus ſcriptus eſt ſi ne verbo, deſipientia: hoc modo vi delicet. In vigilia cōuulſio: q: vt ar bitror, peſſima que ſuperueniant ab Hippo^{te} ſcribunt̄ hoc loco.

℄ In oſſis

THEOdori traductio.

℄ Ab iecoris inflāmatione ſingultus, malo eſt.

THEOdori traductio.

℄ Ab īſōnia cōuulſio, aut m ntis cōmotio, malo eſt.

TRANSLA. ANTIQUA

¶ Aforiſmus. XIX.

¶ In oſſis denudatiõe heriſipila, malum.

¶ Qd dixit, malum: oportet intelligi peſſimum: neqꝫ in ſola denudatione oſſiuꝫ vel raro: ſed ſemper apparet: vt omne qḋ circundat carnem heriſipilam faciens peſſimum ſit et moleſtiſſimum.

TRADUC. LAURENTIA

¶ Aforiſmus. XIX.

¶ Ab oſſis exutiõe ſacer ignis malo eſt.

¶ Hoc potiſſimum loco ſubaudiendū, malo eſt. Non enim remonet vt omnibus, aut cõpluribus oſſium denudatis ignis ſuperueniat ſacer (etenim raro ſequitur ita affectis oſſibus ignis ſacer) ſed vt prauū ſit accidens renudato oſſe circūſectus carnē viſitari in qua ſacer ignis ſurget.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XIX.

¶ In oſſis exutione heriſipelas.

¶ Hoc in loco maxime oportet ſubaudire malū: neqꝫ enim hoc dicit ꝙ ſemp, aut magna ex parte exutis oſſibus heriſipelas ſuperueniat: nam potius ꝯtrarium veruꝫ eſt: ꝙ ita patiētibus oſſibus raro ſuperuenit heriſipelas. Sed qḋ caſus prauus eſt oſſe nudato carnem circūſtantem videri ab heriſipelate apprehenſam.

THEO. dori traductio.

¶ Ab oſſis exutiõe ignis accidit ſacer.

TRANSLA. ANTIQUA

¶ Aforiſmus. XX.

Vide 13° cõ. ca. 10°. char. 483. col. 4.

¶ In heriſipila putredo, aut ſanies, malum.

¶ Hec quidem accidentia naſcuntur cum ſit apoſtema peſſimum.

TRADUC. LAURENTIA

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Ab igne ſacro putredo, aut ſuppuratio, malo eſt.

¶ Perſpicuum quoqꝫ eſt ⁊ hoc loco: vt igni ſacro ſi malignus eſt talia accidentia ſuperueniant.

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XX.

¶ Ab heriſipelate putredo, aut ſuppuratio, malum.

¶ Clarū eſt in hoc ſermone: ꝙ maligni heriſipelatis hec ſuperueniūt.

THEO. dori traductio.

¶ Ab igne ſacro putredo, aut ſuppuratio ſequit.

TRANSLA. ANTIQUA

¶ In lythargico tremor, malum.

Lythargia qd ſit.

¶ Lythargia eſt apoſtema in puppi cerebri ex materia flegmatica generatum: tremor igitur in ea maluꝫ eſt: ſignificat enim materiaꝫ propter incontinentiaꝫ ſui ad neruos motiuos deueniſſe que a parte poſteriori ſunt magis: vt dictum eſt alibi: ex cuius infuſione nerui ſunt remolliti: vt ſpiritu non omnino: ſed aliqualiter deficiente: nec neruis vt in paralyſi omnino remollitis, virtute regitiua membra ſurſum ferantur: ⁊ quia nerui remolliti nō ſufficiunt dare membris ſufficientem ⁊ firmam ſedem et ſtabilem membra iterum ſua grauedine deſcendunt. Ex quibus motibus ꝯtrariis fit tremor. vel in lythargia fit tremor: qꝛ mã ventoſitatis reſoluta myringas ⁊ neruos qui ab eis oriuntur mouet ⁊ ꝯcutit: vnde tremor fit.

Propter qd fit tremor in mēbris.

TRADUC. LAURENTIA

¶ In hac traductione deficit vnus aforiſmus qui repit in Antiqua.

VERSIO LEONICENI.

¶ In hac verſione deficit vnus afor. qui reperitur in Antiqua.

TRANSLA. ANTIQUA

¶ Aforiſmus. XXI.

Vide 13° cõ. ca° 2°. char. 269. col. 4°. ⁊ 14. ca° 4°. char. 293. col. 4. ⁊ char. 296. col. 4.

¶ In forti pulſu in vulneribus: hemorroſagia, maluꝫ.

Vnde dolor pulſatiu° fiat in vulnerib°.

¶ Pulſus in vulneribus ex peſſimis apoſtematibus propter carnem eos circūdanteꝫ vix mouetur ⁊ cum dolore: cum ergo ſe dilatat, magnuꝫ dolorem facit ex ſua percuſſione: qui cum in natura ſit ſua ⁊ propria ſpatia habuerit, bene dilataṫ: ⁊ ſine impedimento alicuius. Cum autem in membris apoſtema naſcaṫ calidū: ſtrictura ⁊ dolor ſenſum faciunt nociuū: ⁊ hoc ab omnibus pulſus vocatur: et poteſt eſſe vt motus pulſus hic augmentetur. Ego ꝟo monſtraui in libro de virtutibus naturalibus virtutem expulſiuam expellere nociua: ſicut ſudorem egeſtioneꝫ ⁊ ſanguinis fluxum in die cretica: quam cum actio vitalis adiuuet: mutatur maxime pulſus: ⁊ ad res nociuas expellendas

Actio vitalis iuuat ỽtutem expulſiuã.

TRADUC. LAURENTIA

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ A forti vlcerum pulſu ſanguinis profuſio, malo eſt.

¶ Per inflãmationes vlcerū accidit pulſus: ea rõne ꝙ obtēta arterys caro nō toleret motionem earū: ſed tā. diſper dolore vexeṫ: dum arterie diſtracte cõprimunṫ. Eſt aūt eiuſmodi pulſus dolorifica: quedã ſenſio quaꝫ arteriaꝝ inuehit percuſſus. Hūc auteꝫ nequaꝙ̃ ꝯſentiſcimus ſi partes ſe habēt per naturā: vt queꝫ diuerſatio fecerit innocuū: ⁊ item qꝛ ſedes ample ſunt in ꝗbus arterie ſubſultāt. At ꝟo per inflãmationes vlcerū: cum anguſtia: tum etiaꝫ affectio dolorifica ſenſionē egris triſtificaꝫ inuehit ex motione arteriaꝝ quam nō medicine ꝓfeſſi ſolū: ſed etiaꝫ oēs mortales pulſum appellitāt. Porro talis arteriaruꝫ motio per eiuſmodi affectiones adcreſcit. Diximus in cõmentationibus de

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. XXI.

¶ A forti in vlceribus pulſu: ꝓfluuium ſanguinis, malū.

¶ In vlceribus inflãmatis pulſus fit non ferente carne incūbente arterys illaꝝ motum: ſed dolente quando ſe attollētes excidérint. Eſt enim huiꝰ pulſus ſenſus: quidaꝫ cum dolore ex arteriarū motione factus: quas neqꝫ ab initio ſentiebamus: cum membra ſe haberēt ſm naturam: tum qꝛ eorū adheſus non eſt moleſtus: tum qꝛ in ſpatio laxiore mouenṫ. Mēbris ꝟo inflãmatis, ⁊ loci anguſtatio, ⁊ diſpoſitio dolorifica, triſtem afferunt laborātibus ſenſum ex motu arteriaruꝫ: quem non ſolum medici: ſed oēs homines pulſum appellant. Videṫ aūt ⁊ hic arteriarum motus augeri in talibus diſpoſitionibus. Oſtenſum ſiquidem eſt in cõmentarys de potentys naturalibus: ꝙ eſt quedã in ipſis vis aliena

THEO. dori traductio.

¶ A forti vlcerꝫ pulſu ſanguinis profuſio ſequit.

TRANSLA. ANTIQVA

pellendas cogitur: et ideo ſanguinis fluxus ſequitur.

Aforiſmus. XXII.

In dolore diuturno circa ventrem ſanies, malum.

Cauſe doloris in vētre. Hic dolor ex frigiditate eſt: vel ex diuerſa ſtomachi complexione ſiue ex groſſa ventoſitate/ſiue ex pūctu re acumine: quorū nil remanet/ſi infirmus perfecte euaſerit. Si autem mutabitur virus in apoſtema/vel in collectionē neceſſariū eſt inde ſequi ſaniem: et hoc eſt malum: quia corrū pitur digeſtio.

Aforiſmus. XXIII.

Vide 8° cōēt. ca° p°. cher. 168. col. 2°. In cholerico ſeceſſu diſſenteria, malum.

Nulli dubium eſt quin egeſtio pura nigra/ſiue rubea aliqua corrūpat inteſtina: et inde fit diſſenterie cā.

Aforiſmus. XXIIII.

In oſſis fractura deſipientia: ſi in vacuum accepit, malum.

Hic intendit per os ſolū craneum capitis: non autem abſolute intendit omnem fracturam: ſed tm̄ illam que perforat interiorem ſupficiem vſqꝫ ad vacuitatem circūdantē cerebrū: que ſi inciderit: ſic deſipientiā facit: quia paſſio propinquat duabus pelliculis et eſſentie cerebri. Neſcio ꝗ Error Zenonis. quid Zenonē coegerit detrūcare dictum Hippoč. cum dicēs in oſſis fractura deſipientiā tacuerit: deinde ſi in vacuum accepit et alterius aforiſmi principium fecerit iungēs ita. Si acceperit in vacuū in pharmacie potione ſpaſmus mortale: dixit Zenon Hippocratem intendiſſe ſpaſmū de pharmacie potione mortale eē. Errauit ergo primum aforiſmum falſificando cum non naſcatur deſipientia de ſola

TRADVC. LAVRENTIA.

bus de viribus naturalibus facultatem quandaꝫ haberi aliene materie ſecretoriam que ſudores mouet decretorios et ſanguinis pfuſiones: atqꝫ etiam alui deiectiones: et itē alia generis eiuſdem. Hanc itaqꝫ facultatē interdum natura reddens vehementiorem magnam pariter et violentā facit motionem arteriarū nocuam auens diſpellere materiam: et ita ſanguinis affert profuſiones.

Aforiſmus. XXII.

A ventris dolore diutino ſuppuratio, malo eſt.

Siue frigus/ſiue omnino quedam in vētre fuerit iniqua intēperies/aut ſpirit⁹ flatuoſus/aut acror edax fieri nequit: vt immoret diutius dolor ſi medicus per omnia ſuo circa egrū officio fungatur. Hoc enim adeque neceſſariū in omnibus his perpenſionib⁹ eſt. Itaqꝫ ſupereſt vt ob inflāmationē dolor morā trahat que ſuppuret conueniet ſcilicet tempore ipſo niſi prius interimat: nam et hoc quoqꝫ per omnes iſtiuſmodi perpēſiones ſubaudiēdum eſt.

Aforiſmus. XXIII.

A deiectiōe ſincera difficultas inteſtinoꝝ, malo eſt.

Sinceras deiectiōes ſolet Hippocrates noiare que dilutiore humore abiūcte ſunt. Eum habētes dūtaxat purum et ad integrum liquētem ſuccum non ambiguum ſubductū deorſum verſus/ſiue flaua bilis/ſeu atra exiſtat. Itaqꝫ nequaꝗ̄ mirum videri debet: ſi per tales deiectiones inteſtinum aliqꝺ erodatur.

Aforiſmus. XXIIII.

Ab oſſis preciſione ſtupor et delirium incidit: ſi partem inanem prehendat.

Ubi os cerebri pcidat nō ſimplr: neqꝫ vt temeritas tulit: ſꝫ ad īnimam vſqꝫ faciē: quā claudēs cerebrū excipit pars inanis deliriū incidit. Etenī affectus mēbranulis cerebroqꝫ iam pximat. Ceteꝝ Marinus neſcio quo pacto ſeorſum legit ab oſſis pciſione deliriū incidit. Tū aūt rurſus alterā exordit ſniam: ita ſi partē inanem prehēdit ꝯuulſio (hoc enim addit) ex medicamenti potione/letalis eſt. Itaqꝫ tota ſnia talis reddet. Si ptē inanem prehēdit ꝯuulſio ex medicamēti potione/letalis eſt. Etenim id merito tradit: dicit ſiqdē ꝯuulſionē cōſiſtētem vacuatione oēm Hippocrates criminat. Sed hoc Marinus recte vt ob eūationē immodicā ꝯſiſtēs ꝯuulſio exitioſa habeat. Ita fit vt ex

VERSIO LEONICENI.

vis aliena excernens: que et ſudores criticos: id eſt iudicatorios facit: et pfluuia ſanguinis: et alui inferioris deiectiones: et quecūqꝫ alia huiuſcemodi. Secundum hanc igitur vim: nōnunꝗ̄ vehementius natura operās: magnum et violentum arteriarū efficit motum/appetens illa que moleſtant expellere: atqꝫ ita profluuiū ſanguinis facit.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XXII.

A vētris dolore diuturno, ſuppuratio, malum eſt.

A ventris dolore diuturno ſuppuratio ſequit.

Siue frigus/ſiue oino aliq̄ inequalis intēperatura circa vētrem fuerit/ſiue ventus flatuoſus/ſiue acritudo mordax/fieri non pōt: vt in longum extendātur: ſi oia circa egrū opportune fiāt: quia hoc in oibus ſermonibus talibus ſubaudire oportet. Relinquitur igitur ꝙ adhuc dolor perdurat propter inflāmationē que tēporis pceſſu ſcilicet ſuppurabit: niſi hominem morte precipitat: nam et hoc ſubaudire oportet in omnib⁹ ſermonibus talibus.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XXIII.

A deiectiōe ſincera difficultas inteſtinoꝝ, malum.

A deiectiōe ſincera/ſequitur difficultas inteſtinoꝝ.

Deiectiones ſinceras ſolet/vt dixi/Hippoč. noiare impermixtas aqueſe humiditati: que ſolum habent ſincerum illū qui infra deijcitur humorē/ſiue ſit flaua bilis/ſiue atra. Nihil igiť mirum ſi in talibus deiectionibus aliqꝺ inteſtinum exedatur.

THEOdori traductio.

Aforiſmus. XXIIII.

In oſſis preciſione deſipiētia: ſi in vacuum apprehenderit.

Ab oſſis pciſione ſtupore et delirium incidit.

In oſſe qꝺ in capite eſt preciſo. vꝫ. non ſimplr: neqꝫ vtcūqꝫ ꝯtigerit: ſed vſqꝫ ad iteriorē ſupficiem: quā vacuus excipit locus qui cerebrum ꝯtinet ſi deſipiētia fiat: nā iam paſſio pxima exiſtit membranis et cerebro. Marinus aūt neſcio: quo legēdū ſeorſum exiſtimat. In oſſis pciſione Error Marini. deſipiētia: et rurſus ſeorſū facit pn⁹ aforiſmi ſcdi. Si vacuū apphēderit adyciēs ipſi ex potu medicamēti, cōuulſio/mortale: ita ꝙ tot⁹ aforiſmus talis fiat. Si vacuum apphēderit ex medicamēti potione ꝯuulſio/mortale. Rōnabilr enim ingt ꝟ dici: ſemp enim factā ex eūone ꝯuulſionē dānari ab Hippoč. ſꝫ hoc qdē recte Marinus ingt: ꝙ pp imodicā eūonē facta cōuulſio eſt exitialis: ſic igiť et facta ex

TRANSLA. ANTIQVA

cia de ſola oſſis fractura: ſiue eniꝫ in capite ſit/ſiue in alijs mēbris: nemo tamē inde deſipit:niſi percuſſio vſq; ad pelliculas cerebri pertigerit.

Aforiſmus. XXV.

In pharmacie potiōe ſpaſmus,mortalis.

Dicimus:q2 cuꝫ abſolute pharmaciam ponat:ſolutionē vētris ⁊ vomitum intendit:neq; aliqs dubitabit:ſi quis dicta noſtra prius recoluerit:q2 ſi corpus fortiter pharmacia purgetur:nō erit dubiuꝫ qn ſpaſmus mortalis ſit ⁊ peſſimus.

Aforiſmus. XXVI.

In dolore forti circa ventrem frigiditas extremitatū, malum.

Cauſe frigiditatis extremitatum.

Extremitatuꝫ frigiditas:ſicut diximus ante/magnū viſceruꝫ ſeq̄t apoſtema:contingit etiam ex defectione animi ꝑpter māꝫ frigidam que cōſtringit ⁊ ſuffocat calorem nālem:ſeq̄t etiā magnā ſtōchi anguſtiā conſtringentis nām ab extremitatibus ad locum doloris:item ⁊ ſanguinem ſecum portat a tota corpis cute:⁊ q̄ maxime ab extremitatibus ſicut manibus ⁊ pedibus. Qđ tamē hic dixi: ſingulis eſt cauſa frigiditat; extremitatum:ſicut Hippoc. dicit multis in locis nominare multa repetēdo bis ⁊ ter eadem/neq; mirandū:nō enim de vna re multa excuſſurus in vno ⁊ codeꝫ loco pōt oīa diuidere:notat ḡ ſingula ſingulis in locis ſuis.

Aforiſmus. XXVII.

Vide 9ᵃ colūna 4ᵃ char. 194. col. 3ᵃ. Et partic. 3ᵃ. afo. 50. Tenaſmon ad ſu.

In vtero habēti tenaſmus ſuperueniens,abortit.

Tenaſmus eſt paſſio recti inteſtini ꝑpter egeſtionem ſanguinis ex vulneribus ſuꝑ hoc inteſtinum habitis: eſt autē verbum equiuocum:vel hic abuſiue poſitum: cum ſit expſſionis proprie:vel huic ⁊ illi rei congruum expreſſionis:quia quis ſepe ad ſellaꝫ ſurgit ⁊ exprimit:vnde ſepe totū corpus laborat ⁊ fatigat̄: ⁊ maxime matrix propter coniunctionem ſui ⁊ inteſtini:neq; mirandum ſi hinc aborciat:cum a leuiori etiam motu idem contingat ſibi.

Quibuſcūq;

TRADVC. LAVRENTIA.

ſit vt ex medicamēti potione/letalis exiſtat. At nequaq̄ videt ſe falſam reddidiſſe primariā ſententie partē. Fieri nāq; ab oſſis ꝑciſione deliriuꝫ apertū eſt mēdaciū. Nam nec cuiuſuis alius oſſiculi:neq; capitis ꝑciſioni ſequit̄ deliriuꝫ: anteq̄ ad mēbranulas affectus agatur.

Aforiſmus. XXV.

Conuulſio ex medicamēti potione,letalis eſt.

Medicamēti potionē:⁊ item medicamētuꝫ ſolet Hippocrates nominare purgatoriū dūtaxat. Porro vt ob immodicaꝫ vacuationem cōuulſio incidēs ſit exitioſa: ſiquis meminit ea que iaꝫ ſunt ſepenumero prodita nequaq̄ ignorabit.

Aforiſmus. XXVI.

In ventris dolore forti algor,partium extremarū,malo eſt.

Partiuꝫ extremaꝝ algor:vt antea diximus ob magnitudineꝫ inflāmationis viſcerū accidit:⁊ itē ob aīe defectionē:aut q2 vernaculus ⁊ inimus calor extinguitur:aut quia pre copia ſtrangulat̄: ſed potiſſimū quoties algida fuerit. Accidit ꝑterea pre dolore forti qui medio corpis infeſtet ob quem natura ad ſeſe ꝯtrahit̄: qua de re ſanguis non modo ꝑtes extremas corporis: vt pedes/manus/caput deſerit:ſed etiā vniuerſam cuteꝫ. Itaq; nūc particularem docuit cām Hippocr. algoris partium extremarum: quo per alias multas ꝑpenſiones: vt diffiniuꝫ iam eſt. Nec id mirum videri debet. Etenim princeps multa comperiēs non omnia excoluit: ſed aliqua ex parte tractauit.

Aforiſmus. XXVII.

Si mulieri vteꝝ gerēti tenſia acciderit,abortū patiet̄.

Circa inteſtinū ſubrectuꝫ noīe tenſia accidit:cuius eadeꝫ cauſa eſt/atq; ea que per difficultates inteſtinoꝝ aliquo ſuꝑiore inteſtino fatigat. Nominatur affectus vt perhibēt:ꝑpterea q̄ inteſtina tendātur. Quam ob rem crebra voluntas deſidendi: ſed irrita ⁊ inanis citatur. Igit̄ ob talem tentionem maluq; affectum totum corpus laborat:ſed potiſſimum vterus vt qui ſubrecto inteſtino adnectitur. Quocirca nequaq̄ mirabile videri debet vt ob fortem ac perpeteꝫ tendorem fetus amittatur. Quādo quidē ob alias cauſas fortes/aut motiones/aut dolores grauide mulieris abortus ſequatur.

Quocūq;

VERSIO LEONICENI.

cta ex potione medicamenti eſt exitialis. Uerū nō aīaduertit:q̄ ſmonē prioreꝫ falſum oſtēdit:nam apte falſum eſt q̄ in oſſis ꝑciſione deſipientia fiat. Neq; enim ex alicuius oſſis alterius:neq; eius qđ cerebruꝫ tegit preciſione demētia ſequit̄: anteq̄ ad mēbranas paſſio pertingat.

THEOdori traductio.

Conuulſio ex medicamē ti potione/letalis eſt.

Aforiſmus. XXV.

Ex medicamēti potione cōuulſio,letalis eſt.

Medicamēti potiones et medicationes/ꝯſueuit Hippo. ꝓprie noiare eas tñ:que cuꝫ purgātibus fiūt medicamentis. Ex ꝟo conuulſio que fit iſtis ſupradictis cōuenientibus letalis exiſtat:ſiquis coruꝫ meminit que ſepius a nob ſunt dicta nō ignorat.

THEOdori traductio.

In vētris dolore forti algor partiuꝫ extremarum; malo eſt.

Aforiſmus. XXVI.

In forti dolore vētris,partium extremaruꝫ frigiditas, malum.

Extremarum partiuꝫ frigiditas pluribus ex cauſis fieri pōt.

Fit qdē ⁊ ſicuti ſupra dictū eſt:ob magnitudinē iflāmationis in viſceribus ꝑtiam extremaꝝ frigiditas. Fit aūt ⁊ ꝑpter aīe defectuꝫ: vel q2 calor natiuus extinguat̄: vel q2 ꝑꝑ multitudinē ſtrāgulet̄: ⁊ tum ꝑcipue cuꝫ frigida fuerit:fit autem ⁊ ꝑpter dolorē vehemētem/medias corpis ꝑtes occupātem:ob quē nā in ſeipam ꝯhit̄: ⁊ ad eaꝫ ꝯſequit̄ ſanguis/nō ſolū extremas corporis ꝑtes derelinquens: veluti pedes/⁊ manus/⁊ caput:ſed ⁊ cutem vniuerſam. Cām igit̄ quādaꝫ ꝑticularē dixit Hippoc. h in ſermone ꝑtiū extremarū frigiditatis:ſicuti ⁊ in pluribꝰ alijs ſmonibus hocipm feciſſe oſtēdimus: ⁊ nihil mirāduꝫ illuꝫ qui primus multa adinuenit: nō omniuꝫ ſimul: ſed ſinguloꝝ particulatim feciſſe inuentionem.

THEOdori traductio.

Si mulieri vteꝝ gerēti tenſia acciderit/abortū patiatur.

Aforiſmus. XXVII.

Mulieri vtero gerēti:ſi tēſio ſuꝑuenerit,facit aborſuꝫ.

Circa inteſtinū:qđ rectū noīat̄ tenſio fit:eādem huīs cauſam ac diſpoſitionē quaꝫ in difficultatibus inteſtinoꝝ ſuſcipiūt illa que ſuꝑius iacent inteſtina. Hec aūt paſſio nomē accepit:vt ſignant ab illa que fit in ea tentione ob quā cum cacare vehementer appetūt cōtinue exurgūt. Ob talem igitur tentionē/atq; moleſtiaꝫ:⁊ totum aliud corpus laborat: ſed pre ceteris matrix:que cognata eſt recto inteſtino. Nihil auteꝫ mirum:ſi propter vehemētes/atq; freq̄ntes exurrectiones/cōceptus abortitur:quando ⁊ ex alijs omnibus fortibus motibus/atq; doloribus mulieres grauide ſolent abortire.

Quādo

TRANSLA. ANTIQVA

Afoꝛiſmus. XXVIII.

Vide 15° p̄ti. ca° b°. char. 304. col. 2°.

Quibuſcūq; os, aut charti lago inciſum fuerit in corpo re, non augetur.

Iſte afoꝛis ītra alterū ſexte p̄ticu le ɔtinet: vbi dī. Q̄dcūq; os inciſum fuerit, aut chartilago, neruus vel ma xille tenues, vel ꝓputiū: nō creſcūt, neq; cōglutinant: cum ergo ſit expo ſitus nō opoꝛtet hic repetat.

TRADVC. LAVRENTIA.

Afoꝛiſmus. XXVIII.

Quodcūq; os, aut charti lago p̄cid it in corpoꝛe, non increſcit.

Hec ſentētia ſupꝛa quoq; perſcri pta eſt ad hunc modū. Cum recre ciſum os eſt, aut chartilago, aut gene particula tenuioꝛ, aut ꝓputiū, nec au getur, neq; coaleſcit: eāq; volumine ab hinc ſecūdo enarrauimus.

VERSIO LEONICENI.

Afoꝛiſmus. XXVIII.

Quādo os, aut chartilago, aut neruus abſcindit in coꝛ poꝛe, non augetur.

Et hic afoꝛis iam ſcript⁹ eſt antea, his v̄bis. Q̄n diſciſum fuerit os, vel chartilago, vel neruus, vel maxilla tenuis, vel ꝓputiū, neq; augeť, neq; coaleſcit: et nos in ſexto cōmentario ipſum antea expoſuimus.

THEODORI traductio.

Cū ſecuit os, aut charti lago p̄ciſū in corpe creſcere nō pōt.

TRANSLA. ANTIQVA

Afoꝛiſmus. XXIX.

Vide 7° char. ca° 2°. char. 355. col. b°.

Si ab albo flegmate habi to diaria ſuperuenerit foꝛtis, ſoluit egritudinem.

Cōſueuit Hippo. ꝛ omnes medici flegma album vocare vnam ſpecie; hydropiſis: que modo noſtro tp̄e vo cať hypoſarcha. Flegma autē; dicit album: q2 aliquando eſt liuidum, ex alioꝛum cōmixtionibus humoꝛū: ꝛ etiā omne flegma naturaliter eſt al bum: dicens ergo album naturalem confirmauit coloꝛem ſuum: ſicut ꝛ in lib. de concathenatione dixit ſpondi les doꝛſi: nō ꝙ alibi q̄ in doꝛſo ſint: ſoluitur v̄o egritudo eius diaria ſu perueniente foꝛti.

TRADVC. LAVRENTIA.

Afoꝛiſmus. XXIX.

A pituita alba detento: ſi alui fluoꝛ ſuperuenerit vehe mens, egritu dinē tollit.

Cōſueuerūt medicine auctoꝛes no minare quādā aquā itercutē pituitā albā: vt que de pituita q̄dā liuēnoꝛe cōſiſtat: aut de pituita, q̄ inq̄; ſuapte vl cādida ſit: ſ; que ob aliene tēpera tionē materie purū ꝛ liquētē coloꝛē amiſerit. Poꝛro id pōt intelligi: q̄uo li° de artub⁹ dictū iam eſt. Uertebꝛe doꝛſales. Nō enim ita dicit: q2 alibi v̄tebꝛe exiſtāt: ſ; ſimpl'r adiectiūcu la vſus eſt. Pari mō hoc loco finiētē adiectionē citra finitionē adſcripſit. Ceterū; vt ab alui fluoꝛe vehemēti, vl' diutino (nā vtroq; mō legiť) cādi de copia pituite ſoluaťq, nō videt.

VERSIO LEONICENI.

Afoꝛiſmus. XXIX.

Qui alba pituita detineť: ſi foꝛtis vētris fluxus ſupuene rit, a moꝛbo liberatur.

Conſueuere ꝛ alij medici quādam aque itercutis ſpē; albā pituitā noia re: q̄ſi videl; ſit ēt pituita liuida, vel tanq̄; ſui q̄dē rōne ſit ſemꝑ alba: ſed ꝑꝑ mixtionē q̄rūdā alioꝝ humoꝝ veru; mutet coloꝛē. Pōt aūt ꝛ ſicuti in li° de articulis ſcripſit: v̄tebꝛe que in ſpina ſunt, nō tanq̄; ſint alibi v̄te bꝛe, volēs diſtingūť: ſ; ſimplici vtēs adiectiōe: ita ꝛ h̄ in loco abſq; diſtin ctione, albi feciſſe adiectionem. Hoc aūt ex foꝛti alui ꝓfluuio, vel diutur no (vtrūq; eni; ſcribiť) ſolui albe pi tuite ſupabūdātia; cōe eſt ad multa alia: que ita ab eo dicta ſunt.

THEODORI traductio.

A pituita alba detēto: ſi alui fluoꝛ ſup uenerit vehe mēs egritudi nē tollet.

TRANSLA. ANTIQVA

Afoꝛiſmus. XXX.

Vide 17. p̄ti. ca° 3°. char. 350. col. 1. an tiu; adducit aliu; afoꝛ. de egōne.

Quibuſcūq; ſpumoſe ege ſtiones in diaria: his a capite flegma defluit.

Si nō hoc explanemus ꝛ diffinia mus, nō intelligemus. Quia aliquā do ſpumoſa egeſtione deſcendūt hu moꝛes ad ſtomachu; a capite: mixti cum ventoſitate: aliquādo ſunt in eſ ſentia inteſtinoꝝ ꝛ ſtomacho: quo cūq; hoꝝ fiat: vnam habent cām ꝓpꝛiam: aliam non ꝓpꝛiam. Pꝛo pꝛia cum groſſa ventoſitas foꝛti mo tu ab illis moueatur humoꝛib⁹: qui flegmatici humoꝛes in diuerſas diui duntur partes. Uētoſitas mouetur, aut ex nā ſui, aut ex nimietate ſui ca loꝛis. Manifeſtum autem eſt veluti ex his que foco excoquunť: maxime ſi materia ſit viſcoſa. Ex natura ſui: ſicut videmus in tempeſtate maris: cum ad ſeinuicem collidātur venti. Arbitrātes vias flegmatis a pulmo ne ad ſtomachu;: ꝛ inde motū a pul mone ad ſtōchum deſcēdere: ꝛ inde ſpumoſum apparť. Neſcio quomo do in catarro intelligunt in quo cum humoꝛes palam a capite ad pulmo nem deſcendāt: quare non ſpumoſa exeunt. De pulmone v̄o non ſpumo ſus exit ſanguis: niſi cū ipo pars ſub ſtantie pulmonis exierit. Si autem pleureticis:

Egeſtio ſpu moſa q̄re ſiat

Sāguis ſpu moſus ex pulmone.

TRADVC. LAVRENTIA.

Afoꝛiſmus. XXX.

Quibus per alui fluoꝛem deiectiones ſpumant: ijs pi tuita a capite defluit.

Indefiniti⁹ inexplanatiuſq; ꝓdita ſnīa eſt. Spumant. n. deiectiōes iter dū: ſi de capite decūbat in vētrē ſpi rit⁹ flatuoſus. Interdū ſi ptinētia ad cu; ɔceptacula talē ſpūʒ fundūt. Eſt q̄ñ ɔſiſtāt in vētre tales deiectiones quaꝝ cā ɔtinēs q̄dē vna hī q̄uis mō excernanť ꝛ fiant. Pretie v̄o plures exiſtunt. Cōtinēs igiť cā eſt ſpūs ſuf flans validioꝛe ꝛ iniq̄ agitam ɔfuſus hūoꝛe: vt ꝛ ipe ptit⁹ pituitā; in mul tas pexiguaſq; poterat p̄tes. Huius aūt motionis īterdū ꝑpa nā: q̄nq; co pia caloꝛis cā eſt. Sic igiť ínſulentis ſpumule faſtus erigiť: ſed potiſſimū ſi ſequaces ꝛ glutinoſe māe per nā; exiſtunt. Poꝛro gigniť in mari q̄ñes flabꝛa valide ɔcurſant. Ceterū q̄ cūq; credūt ꝑ pulmonē; patere adi tum dimanāti in vētrē pituite haud ſcio q̄d dicturi ſint: in ijs q̄b⁹ de capi te fluctiōes in pulmonē feranť. Sic ci; neceſſe: ꝛ vt hi ſpumātia deyciāt: at neq̄nq̄ deyciūt oppletis arterijs īfluētis ex capite māe que trāſmeās pari ſiſis excreať. Spumās aūt ne quaq̄ eſt: ſ; ne ſpumātē q̄dē ſangui nem oēs de pulmone reſpuūt. Itaq; ɔſtat: vt

VERSIO LEONICENI.

Afoꝛiſmus. XXX.

Quib⁹ in alui ꝓfluuijs ex crementa ſpumoſa ſunt: his ex capite pituita defluit.

Hoc indiſtincte dictū eſt: ſo rent. n. aliq̄ñ excremēta ſpumoſa ſpiritioſo humoꝛe ex capite ad ventriculū de fluente. Fieret autem ꝛ vaſis, q̄ñ ad ipm ꝑueniūt illū effundētib⁹. Fieret etiā q̄ñ in ipſo vētriculo vnū hīs: vt q̄ſpiā; diceret cām ɔtētiuā: q̄uocūq; excernatur, aut fiat: aūtes v̄o plures. Eſt aūtē huius pituite cā ɔtētiua fla tuoſus ſpūs: dum humoꝛi cōmiſceť vehemētē; hūs motū, ꝛ inequalē: ita ꝙ ꝛ ipe diſrūpiť ꝛ pituitam frāgit in multas p̄tes ꝛ paruas. Talis v̄o mo tus ipſius eſt cā ꝛ ꝑpa nā: ꝛ nōnunq̄ multitudo caloꝛis. Sic ꝛ in his q̄ elixantur apparet ſpuma: ꝛ maxime cu; tenacē habuerint nām. In mari ēt violētia ventis agitato. Qui v̄o arbitranť a pulmone ad vētriculū ꝑueniſſe: atq; ideo ipſam videri ſpu moſam: neſcio q̄d ingenti de his q̄b⁹ fiūt a capite ad pulmonē fluctiones manifeſte. Opoꝛtebat. n. ꝛ in his alui excremēta eē ſpumoſa; verū hi neq; ſpumoſa per ſedē excernūt: neq; cu; tuſſi expuunt: et tñ ſepius manifeſte que ſunt in viſcē aſpe arterie ſunt eo opplete: q̄ defluxit a capite: q̄ iam ɔcoctū

THEODORI traductio.

Quibus ꝑ alui fluoꝛē de iectiones ſpu mant: his pi tuita a capite defluit.

TRANSLA. ANTIQVA

pleureticis aliqñ ſpumoſum exierit: ⁊ in peripleumonia ſiliter: hoc igneus calor facit in tempore paſſionis. Si autez a capite ad canales pulmonis primuz deſcẽderit: ⁊ poſt ab ipſis ad ſtomachum ⁊ inteſtina exierit: nulla via tranſeundi inuenitur: niſi quã dicimus primo per cordis ventriculos: ⁊ hic vel deſcẽdit ad venam que vocatur concaua/ vel ad epatis gibbuz/ vel ad interiora ſua: ⁊ poſt in venas alias que diuidunt̃ a porta ⁊ circũdent inteſtina/ vel a vẽtriculis cordis in maximam venam deſcẽdunt: ⁊ deinde in diuiſione epatis veniunt: ⁊ quõ remanet ſpumoſum quod cuz ſanguine tam lõga via ſit mixtũ.

Aforiſmus. XXXI.

Vide. 20. ſol. ca° p°. char. 402. col. 4°.

Quibuſcunqz in febribus in vrinis crinoides hypoſtaſes fiunt, longam egritudinẽ ſignificant.

Hoc eſt verũ ⁊ experimẽto probatuz: qꝛ cum in vrina q̃ſi crinoides. i. groſſa farina frumẽti appareat/ mortale eſt: ſicut idem in ꝓnoſticis. Quibus aũt plurimuz in vrinis apparet ante morbuz/ eoꝝ mors feſtinat potius q̃ꝫ elonget: quoniã qui ſaluantur morbi elongantur: qui digeſtiui ſunt eruditiſſimi: ⁊ ideo tardi digeri. Itẽ in epidimia multos inuenit infirmos in quoꝝ infirmitatibus talis vrina apparuit: ⁊ quidaz cito mortui ſunt: alii longo tp̃e poſt. In p̃ma ꝑticula poſt triũ tẽpoꝝ qualitates expletas/ infirmus noĩe Zetius ſuã paſſionẽ recitauit. Hippo. dixit hic. Hic qdez infirmus vrinã fecit multã ſubitam atqz groſſam: que mota et turbata apparuit vrina quaſi crinoides alba: ⁊ extrema habebat hõ frigida: mortuus ergo fuit in die. xj°. De tertio infirmo in tertia particula cum hõ inciperet paſſionẽ dixit infirmo piecto in ſolicidia. i. vrinali venit vrina ſubtilis et diuerſa hñs res paruiſſimas ſuſpenſas quaſi crinoides: huic venit criſis in die. xlj°. vnde intelligit̃: qꝛ morituri cito moriuntur: ⁊ euadentes longo poſt tp̃e ſanãtur. Oẽs illi qbus talis apparet vrina/ vel cito moriunt̃/ vel longo tẽpore poſt ſanantur.

Aforiſmus. XXXII.

Vide ibi. l. 8.

Quibuſcũqz cholerice hypoſtaſes fiunt: ſupius ꝟo tenues, acutã egritudinẽ ſignt.

Quito

TRADVC. LAVRENTIA.

cõſtat: vt ſi de ꝓpria pulmonis ſubſtãtia ſpumãs ſanguis eua. dit. Porro qui coſtali laborãt: quãdoqꝫ mãm ſpumãtez excreant: ⁊ itẽ qui pulmonia infeſtant̃ q̃ꝫ rarius. Id accidit vt arbitror: quia affectis partibus calor imodicus atqꝫ ignit⁹ colligit̃. At ꝟo ſi decũbens ex capite mã ad canaliculos/ vel fiſtulas pulmonis aſperas (vt qdã aiunt) tranſitum faciat deorſum ⁊ delabat̃. Principio qdez in cordis ſinus eat oportebit: moꝝ e duobus alteruz accidet: aut vt per cauaz venã ad iecoris decliuitatẽ primũ cõueniat: tum autez inde labat̃ in cõuexitatẽ: atqꝫ ita per valuulas ad ineſtinoꝝ inuolucra deducat̃. Aut vt principio qdez in grãdem arteriaz mee: poſtea ad lacteã incidat. Sed manere ſpumans promixta ſanguine totqꝫ ſimul cum eo perreptãs venas qui poteſt.

Aforiſmus. XXXI.

Quibus febricitantib⁹ vrine ſedimentuz ſpeciez farine refert craſſioris, longam fore egritudinem ſignificat.

Hec quoqꝫ ſñia vera eſt cui experiẽtie adminiculũ ſuffragat̃. Etenim exitioſe cenſentur vrine que ſpẽm farine referant craſſioris: vt in p̃dictionibus diffinitum iam eſt. Et pleriqꝫ moriunt̃ anteq̃ꝫ morbus diutius immoret̃. At qui cõualuerint/ eos diutinus fatigat affectus: quippe qui lõgam cõcoctionez requirat in quo talis vrina ſecernitur. Ceteruz libro de vulgaribus morbis (nõ enim fuerit abre duos citare egros) primo Sileni cuiuſdam habuit mentionez: de quo ſtatim a tribus cõditionibus ſecũdo loco diſſeruit hunc in modum. Urinam fecit congeſtam habẽtem ſedimentũ farine ſpeciem referens craſſioris, extreme partes rurſus frigide extiterũt/ vndecimo deceſſit. Porro tertio libro tertiũ cõmeminit egrũ: de quo inquaz iter initia narrationis ita ſcripſit. Cubitans Dealcis hortis paulopoſt vrinam reddidit tenuem ſublimamentuz obtinentẽ exiguum velut farinam craſſiuſculã quadrageſimo die reualuit. Itaqꝫ ꝯſtat per hec exempla vt qui conualituri ſunt ſi mingunt vrinam que cõſiſtat inſtitutiõe farine craſſioris diutius egrotent. Qui ꝟo exitioſo laborant morboꝝ cito intereunt.

Aforiſmus. XXXII.

Quibus ſedimen bilioſuz deſuper tenue eſt, acutum ſignificant morbum.

Bilis

VERSIO LEONICENI.

ꝓcocũ eſt puri ſiſ: ꝫ ſpumoſuz minime. Sꝫ neqꝫ oĩno ex pulmone ſpumoſuz ſanguinẽ expuũt. Uidet̃ itaqꝫ cum ex ꝓpa ſubã viſceris ſimul qcq̃ꝫ efferẽ, ſanguinẽ eẽ ſpumoſuz. Sed ⁊ q morbo laterali laborãt aliqñ ſpumoſum expuũt: ſꝫ raro. His ꝟo ẽt rarius qui inflãmationẽ pulmonis patiunt̃: calore aũt vt mihi vĩ/ ĩtẽpato/ atqꝫ igneo in patiẽtibus ꝑtib⁹ aggregato. Si ꝟo quod a capite defluit ad aſpas pulmonis arterias: vt nõnulli volũt/ ꝑmeat ad inferiora: p̃ᵐ ad vẽtriculos cordis ipm̃ ꝑuenire oportebit: poſt h duoꝝ alteꝝ: p̃ᵐ per cauaz venaz ad gibba epatis: deinde illinc ad caua: ⁊ ita per portas ad inteſtinoꝝ inuolucra: aut primũ qdẽ ad magnã arteriã: deinde ſic ad illam que eſt in meſenterio. Et quomodo adhuc ſpumoſum remaneret ſanguini mixtuꝫ: ⁊ tot cum eo venas pertrãſiens.

Aforiſmus. XXXI.

Quibuſcũqꝫ febricitãtib⁹, in vrinis fiũt ſedimina: veluti farina craſſior, longaz egritudinez fore ſignificat.

Et hic ſermo adhibita diſtõne fit verus, ab experiẽtia cõprobatur: qꝛ tales vrine exitiales ſunt: ſicuti etiaz in ꝓgnoſtico dictũ eſt: ⁊ plurimi morte p̃ripiunt̃/ anteq̃ꝫ egritudo diutius ꝓtrahat̃: ⁊ qcũqꝫ ex ipſis ſunt liberati his oĩbus in longũ ꝓducta eſt egritudo: cuꝫ diſpoſitio multã regreret cõctionez: in qua talis vrina mingit̃. Dictuꝫ aũt eſt a nobis in li° de criſibus/ ſiue iudicijs plenius de vrinis oĩb⁹. In epidemijs autẽ (ſufficit enim mihi de duobus egris huiuſmodi feciſſe mẽtionẽ.) In p̃mo qdẽ libro de Sileno 2° cõſcripto poſt tres ꝯſtitutiones: de quo in ſua enarratõe: ſic inqt. Minxit totũ ſimul ſubcraſſum euacuatũ ſedimẽ inſtar farine craſſioris albũ: extrema rurſus frigida/ vndecima mortuus eſt. In 3° aũt de egro ordine 3°: de quo ipſe ita ſcripſit in ſue enarratõis initio. Qui iacebat in horto Dealcis: deinde paulo ĩfra vrine tenues varie hñtes ſublimamẽta parua inſtar farine craſſioris. Hũc autẽ dicit quadrageſimo die fuiſſe iudicatũ. Liquet igit̃ ex his exẽplis: q quicũqꝫ mingẽtes vrinaz ſimilẽ farine craſſiori: ſi ſaluari debeãt tarde liberant̃. Quicũqꝫ ꝟo exitialiter ſe hñt/ cõtingit hos q̃ꝫcito interire.

Aforiſmus. XXXII.

Quibus autem bilioſa ſedimina ſupra tenuia, acutum morbuz ſignificant.

Gal. in aforĩ. Hip.

THEO. dori traductio.

Quib⁹ febricitantibus vrine ſedimẽ ad ſpẽꝫ farine craſſioris refert/ lõgã egritudinem fore ſignã.

Sedimen craſſum.

THEO. dori traductio.

Quib⁹ ſedimen bilioſum deſup tenue eſt/ acutũ ſignificat morbũ.

Bilioſum

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Quanto magis cholera dilatur: tā to plus acumē egritudinis ſignatur. Nos aūt in multis locis diximus: ꝙ cuȝ abſolute cholera dicat / intelligitur de rubea. Semꝑ eniȝ antiqui cō ſueuerunt: vt cum rubeaȝ cholerā intelligere velint ⁊ alios humores determinent eos ꝑ colores ſuos ⁊ qualitatem. ¶ Qd̄ ſupius dixit tenues / aquoſas intellexit / ⁊ ſubtiles. Sic n. Hippoc. dicere cōſueuit: aliꝗ arbitra ti ſunt: qd̄ falſuȝ ſit vt vrina ſubtilis crudum ⁊ tardū ſignificet. Ego autē nunq̄ vidi vrinaȝ cuius hypoſtaſis eſſet cholerica: ⁊ ſuprema ſui pars ſubtilis foret ⁊ aquoſa: quā longe quidā ſunt interpretes Hippo. intēdiſſe nō locū: ſed tēpus dicēte: ac ſi diceret / hypoſtaſis vrine ſi in principio fuerit ſubtilis: ⁊ poſtea cholera dominata fuerit citrina acumen ſignat morbi. ¶ Joānicius. Quia Hippocr. tenuem dixit formā intendit: poſſibile enim eſt vt ex intētione Hippoc. ſuperius tenuis ſit et ſubtilis: hypoſtaſis enim vrine ſi grauis ſit et groſſa / atqȝ cruda ſuperficies eſt lata. Cūq̄ ſubtilis ſit ⁊ digeſta atqȝ cocta / ſuprema pars eius tenuis ſit ⁊ ſubtilis: reſtat aūt hoc: qꝛ Hippocr. ſubtilitateȝ quā intēdit in ſūmo vrine eſſe intellexit / nō ſubtilē vrinā dixit: ſed ſupius tenues hypoſtaſes tetigit.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Bilis aſſidue moꝛbum committit acutū. Porro autē amari fellis ſuccuȝ medicine profeſſi ſimplici abſolutaq̄ ratione vocitant. Cōtra nigribilarium cum adiunctione non ſimpliciter bilem: perinde vt flauaȝ: ſed bilem nigraȝ appellant. At vo verbuȝ / deſuper / tenue: hoc eſt aquoſum (ita eniȝ vtitur Hippocrates tenuis nomēclatura) nequaq̄ recte ꝓditus videri poteſt. Siquideȝ vrina aquoſarum crudarum etiam diutina eſt. Nec ipſe peruidi talem vrinā: cuius pars ſubſideret bilioſa aquoſa fluitaret. Quā ob rem non temere quidaȝ interpretes dixerunt aduerbium deſuper non locuȝ indicare: ſed tēpus. Velut ſi in hunc modum ſit perſcripta ſententia. Si vrine ſedimentum ꝓncipio tenue moꝛ bilioſum eſt / acutum ſignificat moꝛbum.

VERSIO LEONICENI.

¶ Bilioſum quidē ſemꝑ acutos moꝛbos operaſ: dictuȝ enim a nobis eſt: ꝙ a mare bilis humoꝛem ita medici priſci ꝯſueuere appellare: ſicuti melancholicaȝ ſemper cum adiectione, dicunt: nō ſimpliciter bilem proferētes: ſicuti flauam: ſed atram bileȝ nominantes. Qd̄ autē dicitur / ſupra tenues / hoc eſt aquoſe: ſic enim conſueuit vti tenuis appellatione Hippoc. non bene vtiq̄ dictuȝ videret. Urina ſiquidem aquoſa / cruda eſt / ⁊ diuturna. Equidem nunq̄ vidi vrinam cuius ſedimen bilioſuȝ eſſet: pars vo ſuperfluitans aquoſa. Non abſq̄ ratione igit̄ nōnulli expoſitores dixere aduerbiuȝ / ſupra / non locuȝ: ſed tempus hoc in loco ſignare: ac ſi ita diceretur. Urinaruȝ ſedimina qñ ab initio tenuia ſunt poſtea vo bilioſa fiūt / acutum moꝛbuȝ ſignificant.

Sedimen bilioſum.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIII.

Vide vbi. ſ.

¶ Quibuſcūq̄ vrine diſtantes fiunt: his in coꝛpoꝛe turbatio fit foꝛtis.

¶ Si ſm verbū hoc diſtantes interpretati fuerimus ſentētia falſificabitur: cum in vrina nullus ſit locus vacuus: ſed ſi per diſtātes diuerſas intēdamus partes. i. diuerſis tēpoꝛib⁹ extra coꝛpus ductas hū dixit: ꝙ in hac vrina turbatio coꝛpoꝛis foꝛt̄ fit: qꝛ ſi nā vincat et diletur fit vrina equalis in oībus partibus: ꝙ ſi cauſa moꝛbi ſibi repugnet pars vbi natura preualet non aſſimilatur parti in qua pōt moꝛbus. Si autē in moꝛbi preualitudine partes ſint plurime / apparēt maioꝛes ſignificationes ſue: id eſt diſturbationes foꝛtiſſime.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIII.

¶ Quibus vrina diſiecta eſt: ijs perturbatio vehemens in coꝛpoꝛe eſt.

¶ Verbū / diſiecta / ſi mūdiuſq̄ ⁊ exactius inaudiatur rem que nequeat fieri indicabit. Etenim vrina ꝯtinuata ⁊ perpes eſt haudquaq̄ diuidua / aut intercepta ſede inani. Sed ſi conditionē iniquaȝ ſignificari intelligamus: merito dixit indicari vehementē perturbationē. Naȝ ſi natura preualet equaȝ ex toto reddit vrinā. Si vo diſſidet moꝛboſarū factio cauſaruȝ: qd̄ inquā pertinciꝰ ⁊ concoquit̄ alterā obtinet foꝛmā. Qd̄ autē obſiſtit ⁊ renititur alteram. Et quo plura talia accidūt: eo maioꝛeȝ efficiūt vrine iniquitatē: ⁊ item perturbationeȝ que talis vrine cauſa cenſetur.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIII.

¶ Quibuſcūq̄ vrine diſtantes ſunt: his turbatio foꝛtis in coꝛpoꝛe fit.

¶ Si verbū diſtantes / in ꝓpria ſignificatione accipiatur / rem impoſſibilē oſtendet: vrina ſiquidē ſemper eſt ſibiipſi continua / nullū ſpatiū vacuū habens interiectū. Si vo per id ſubſtantie inequalitateȝ dici intellexerimus: recte dixit foꝛtē ſignificari perturbationeȝ: nam ſuperante natura / omnia equaliter vnita ſunt: egris vo cauſis tumultuātibus / ac renitentib⁹ ei illud qd̄ obtinetur / atq̄ cōcoquit̄ aliā habet foꝛmā. Renitens vo / atq̄ tumultuans aliam: et quando plura huiuſcemodi fuerint / variam magis oſtendunt vrinarum inequalitatē: et eius cauſam perturbationē.

THEOdoꝛi traductio.
¶ Quibus vrīa diducta diſiectaq̄ eſt: his perturbatio vehemēs in coꝛpe eſt.

Sube vrine inequales.

¶ Afoꝛiſmus. XXXIIII.

Vide vbi. ſ.

¶ Quibuſcūq̄ in vrinis ampulle ſupnatāt: nephreticam ſignt, ⁊ lōgā egritudinē foꝛe.

Ampulle in vrina vñ fiāt.

¶ Ampulle iſte ex humiditate ſunt: ⁊ cum groſſa ventoſitate: maxime ſi humiditas ſit viſcoſa: vnde cōſequitur frigidus moꝛb⁹ in renib⁹ in quo viſcoſitas groſſa ſuperadunat̄: et ita longa

¶ Afoꝛiſmus. XXXIIII.

¶ Quib⁹ vrina bullat: ijs foꝛe moꝛbum renalem, ⁊ longum ſignificat.

¶ Bullat vrina ꝓpterea ꝙ ſufflans materia contēdit̄: ſed magis ſolet id euenire: ſi materia ſequax eſt ⁊ lētoꝛis particeps. Tantiſper eniȝ bullule eiciantur ſoluūturq̄ triſtion. Igit̄ indicio

¶ Afoꝛiſmus. XXXIIII.

¶ Quib⁹ in vrinis bulle ſubſiſtunt: moꝛbum renalem, ⁊ longum ſignificant.

¶ Bulle fiunt circūiectento humoꝛe ſpiritui flatuoſo. Solet autē hoc magis accidere: quando humoꝛ aliquid tenacitatis habet: tunc autem ⁊ bulle ipe ſunt ſtabiles / ⁊ difficulter ſolubiles. Cum

THEOdoꝛi traductio.
¶ Quibus vrina bullatur: his foꝛe moꝛbi renaleȝ et lōgā ſignat.

TRANSLA. ANTIQVA

lóga egritudo ſignificatur:oīs enim
morbus frigidus dure digerit̃. Alij
arbitrantur vrinaz acutam acumine
ſuo ora arteriarum in renibus aperi/
re:ꝛ inde cum pars ſpirit⁹ exeat/am/
pullarum faciat cauſas.

℄ Aforiſmus. XXXV.

℄ Quibuſcūqꝫ piguis hypo
ſtaſis ꝛ ꝯglobata: his nephre
ticā, ꝛ acutā egritudinē fore.

Uide ybi s.

℄ Quādocūqꝫ egeſtio vel vrina pin/
guis eſt/pinguedinis ſignificat diſſo/
lutiones/neqꝫ magis eius que in re/
nibus q̄ꝫ que in toto corpore habet̃:
non ergo ſolis renib⁹ attinet hic mor
bus:ſed toti pinguedini potius: que
igneo calore diſſoluitur. Qđ autez di
cit/ Nephreticaz/duobus modis in/
telligitur:pōt eniꝫ paſſio eſſe in reni/
bus vel non paſſionis ſpecies hic in/
tēdit:ſed acumen eius. vel aliter mu/
tetur hic aforiſmus: vt ab alijs muta
tur interpretātibus:qui vice nephre/
ſis cerebri poſuerūt phreneſim:hoc
tamen nō ſignificat phreneſim/neqꝫ
abſolutaz/neqꝫ ſi incenſionē habeat
nimiam. Eſt enim vniuerſale ſignuꝫ
omnium febrium corpus diſſoluen/
tiuꝫ:ꝙ poſtea dixit conglobata/ſubi/
to tempore apparentia poſſibile eſt
portēdat: per globatū enim inſimul
et ſubito ſignat:conglobata vo quo/
rum pars alteri iuncta quaſi cumu/
luꝫ reddat:eſt enim proprie globus
vt filum filo a mulieribus cumulat̃:
conglobatum vo contrarium eſt ad
hoc qđ ſupra dixerat/diſtantes. Hūc
locum antiqui ꝛ maiores noſtri vſqꝫ
ad noſtruꝫ tempus taliter ſunt inter/
pretati. Ego vo dico cum globata di
xerit paruitatem apparentie tempo
ris oſtendere voluit:vnde ꝛ proprie
cōſumptionem pinguedinis renum
ſignificauit:quia pinguedo ꝯſumpta
totius corporis non ſubito ad vrinaz
venit:ſed paulatim. Qđ enim diſſol/
uitur primum vicinis membris illa/
bitur ꝛ de illis ad viciniora:ꝛ ita mē
bratim donec ad renes veniat. Pin/
guedo vo renum diſſoluta ad vrinā
venit ſubita ꝛ adunata: quod teſtan/
tur experimenta. In quibuſdam li/
bris hic aforiſmus inuenitur diuiſus:
alij ſic habent. Quibuſcūqꝫ inferius
vrine pinguedo in qua eſt hypoſta/
ſis: alij ſuperius pinguedo hypoſta/
ſis:ego aſſenſio habētibus/ſuperius
pinguedo:

TRADVC. LAVRENTIA.

indicio eſt egritudinis in renibus fri
gide:ſi cum vrina pariter ſufflās ſpi/
ritus excernatur. Talis enim ſpiritū
colligit flatuoſum. Et ob eaz rem ait
egritudinē fore lōgam. Etenim frigi/
da affectio omnis ꝛ ſoluit̃ ꝛ concoq/
tur difficilius proindeqꝫ diutius im/
moratur. Porro volūt quidā ob vri/
ne acrorem debiſcere in renibus ar/
terias ſecreto ſpiritu qui cum vrina
means bullulaꝝ erigit faſtum.

℄ Aforiſmus. XXXV.

℄ Quibus ſedimē pingue cō
geſtūqꝫ eſt: ijs renale vitiuꝫ
acutum ſignificatur.

℄ Siue deiectio ſeu vrina fuerit pin/
guis ob pinguedinis euenit colliqua/
tionem que nihilo magis in renibus
q̄ꝫ toto corpore accidit. Quocirca nō
peculiare ſignuꝫ renalis affectionis:
ſed promiſcuuꝫ indiſcretūqꝫ cuiuſli/
bet liqueſcētis pinguiciei ex vi ignii
caloris eſt. Igit̃ aut ita intelligēdum
vt renali vitio ꝯfeſſo cō ſpectoqꝫ non
affectionis genus:ſed acumen Hip/
pocrates hoc loco iternoſcat pronū/
tietqꝫ/aut verbum renale expungē/
dum: vt quidā interpretes fecerunt;
proqꝫ eo delirium reponēdū. Atqui,
nec id vnius delirij/aut ſimpliciter/
aut vrentis:ſed cuiuſuis colliquantis
febris/indiciū eſt. ℄ Ceterꝝ cōgeſtū
qđ eſt additū perpenſioni pōtiam
tēporis ſignificare q̄ꝫ ſediminis bre/
uitatez. Qđ enim ſtipatum ꝛ iuge eſt
cōgeſtum appellamus diſcepto ꝛ di
loricato oburſuꝫ cōpugnāſqꝫ. Sed
dicta maiorum hactenus relata ſint.
℄ Reliquum eſt vt placita nr̃a nar
remus verbum congeſtum/adiectū
perpēſioni videtur de tēpore prodi/
tum:etenim in ceteris animātiuꝫ mē
bris liqueſcens pinguedo ſenſim nō
vniuerſim perreptat ad mictionem
tranſmeante colliquatione:primū in
venas proximas:tum autem adiun/
ctas poſt rurſum ad alias atqꝫ alias
donec ad renes īterfluat:at liqueſcēs
in renib⁹ pinguedo ocyſſime/nec ſen/
ſim:ſed cunctim ad vrinam decūbit.
Et ob eam rem circa renes infeſtare
noxam oſtēditur hunc patrocinatur
experimentuꝫ ſi rem diligentius cu/
rioſiuſqꝫ obſeruites. Ceterum quum
duplicez exēplaria preferant lectio/
nem:alteram qbus ſedimen pingue:
alteram quibus ſublimamentū pin/
gue:ſcdam veriorem ꝛ caſtiorez eſſe
cōtendo. Supernatat enim aſſidue
qđ pingue eſt nō deſidet. Adde ꝙ ſu
periori ſentētie hec lectio potius cō/
cinnat: dicens enim quibus in vrina
bullule

Urina pinguis.

VERSIO LEONICENI.

les. Cum igit̃ ſpiritus flatuoſus vna
cum vrinis excernitur/ſignū eſt frigi
de egritudinis renum. Hec enim ag/
gregat ſpirituꝫ flatuoſum:atqꝫ ideo
aiunt egritudinē fore lōgaꝫ. Frigidū
enim omne eſt difficulter ſolubile:et
vix coctionez admittit:atqꝫ ideo diu
durat. Nōnulli autē aiunt ab acrim/
dine vrinarū aperiri ora arteriaruꝫ
que ſunt in renibus: atqꝫ ita excerni
ſpiritū aliquem:qui cum vrinis exit/
ꝛ bullas facit.

℄ Aforiſmus. XXXV.

℄ Quibus inſidēs pingue ac
ſimul totum: his renuꝫ vitiū
acutum ſignificatur.

℄ Siue aliud excremētum/ſiue vrina
pinguis fuerit/ex colliquatione adi/
pis fit/non magis in renibus/q̄ꝫ in to
to corpore exiſtētis:quare neqꝫ oīno
morbi renalis eſt ſignū. Sed cōmu/
ne oīs adipis ab igneo calore colli/
quati. Aut igit̃ ita audiēdū eſt:ſicu/
ti in his de quoꝝ vitio renali nō am/
bigitur/nō paſſionis genus: ſed acu/
tiem dignoſcēre/ac predicēre in hoc
aforiſmo Hippocr̃. Uel pro verbo/
nephritica:qđ ſignificat vitiū renuꝫ/
ſcribēduꝫ eſt phrenitica:ſicuti quidā
ſcripſere expoſitores. Atqui neqꝫ h
ſolius phrenitidis ſignū exiſtit/neqꝫ
ſimplicis/neqꝫ incendētis:ſed cuiuſ/
cūqꝫ febris colliquātis. ℄ Qđ vo to/
tum ſimul/ſmoni adiectū eſt:poteſt
ꝛ breuitatez tēporis ſignificare:ꝛ nī/
hilominus poteſt ꝛ loci. Qđ eniꝫ ad/
ſtrictuꝫ eſt/ꝛ in ſeipm ꝯtractū ſimul
totum nõiamus: cōtrariū exiſtēs di/
ſtracto/atqꝫ diſperſo. Hec igit̃ vſqꝫ
ad hoc etiaꝫ a nr̃is ꝑceptoribus fue/
re interp̃tata. ℄ Qđ vo mihi videt̃/
iaꝫ dicā. Simul totū ſmoni adiectū
mihi vr̃ de tpe dictuꝫ:atqꝫ ideo adi/
pis renū oñdē colliquatōez. In alijs
enim ptibus corpis adipes colliqua/
ti paulatim:ꝛ nō vniuerſim cum vri/
na exeunt:primū colliquatione par/
ticipata a venis illi vicinis:deīde ab
his que cōtinuātur:ꝛ rurſus ab alijs
ꝛ alijs donec ad renes ꝑueniat. Adi/
pis vo circa renes colliquati trāſum
ptio ad vrinas celerrima eſt: et non
paulatim: ſꝫ ſimul tota fit:atqꝫ ideo
in renibus ipſis diſpoſitionē eē mon
ſtratur:cui rei ꝛ experiētiā inuenies/
ſi diligētius aiaduerteris cōſentiētē.
Cum vo duplex ſcriptura ſit:in qui/
buſdaꝫ quidē exēplaribus epiſtaſis:
id eſt inſidēs:in qbuſdā vo ſubſidēs/
ſcribitur. Primā dicimus eſſe verio
reꝫ. Inſidet enim ſemper qđ pingue
eſt ꝛ nō ſubſidet:ꝛ quidē prioris afo/
riſmi/dictioni magis ꝯſonat iſta ſcri/
ptura.

THEOdori traductio.

℄ Quib⁹ ſedimē pingue ꝯgeſtūqꝫ: his renale vitium acutum indicat̃.

Pingue inſidens in vrina.

Diſſictio colliquationis adipis renum ab ea que aliarū partium.

TRANSLA. ANTIQVA

pinguedo: omnis enim pinguedo ſolet ſupernatare non inferius deſcendere.

℄ Afoꝛiſmus. XXXVI.

℄ Quibuſcunqꝫ nephreticis exiſtib⁹ ꝑdicta ſigna accidũt, ⁊ doloꝛes acuti circa muſculos ſpinales fiunt: ſiqdeꝫ circa extrinſecos locos fuerint, apã futurum expecta extrinſecus. Si ỽo doloꝛes magis circa interioꝛes locos, apã futuruꝫ expecta magis intus.

℄ Ambobus ꝑcedentibus afoꝛiſmis Hippo. mõſtrauit: quomodo paſſiones renum poſſint intelligi hic: quia diu renes paſſi ſunt: dicit enĩ. Si ſignis ꝑdictis doloꝛes circa muſculos ſpondilium ſeſe iunxerint, ſignificat̃ futurum apoſtema. Doꝛum muſculoꝛuꝫ vnus retro ſub cute circũdans ambo latera totius doꝛſi: alter auteꝫ non extenſus intus per totũ doꝛſum: ſed per ſubtilioꝛes ſpõdiles tñ: quorum quicũqꝫ patiatur futuruꝫ in eis apoſtema expectatur: neqꝫ monſtrauit ſi apoſtema debeat in renib⁹ vel in lacertis vel in vtriſqꝫ eſſe: ſed experimentum teſtatur: qꝛ in ſolis poſſet eſſe lacertis, vel in renibus ſolis: qđ cuꝫ ſit aliquãdo ad interioꝛa tendit aliquando ad exterioꝛa.

℄ Afoꝛiſmus. XXXVII.

Vide 4° ꝑti. cap. 2° .char. 76. col. 4°.

℄ Quicũqꝫ ſãguinẽ vomũt: ſiqdeꝫ ſine febꝛib⁹ ſalutare: ſi ỽo ex febꝛe ꝑniciosuꝫ. Curatur ỽo ſtipticis ⁊ ifridãtib⁹.

℄ Vomentes ꝑculdubio qđ emittũt a mery exit ⁊ ſtomacho, qđ eſt a pulmone ⁊ cãnalibus ſuis: non vomitus ſed ſputum vocat̃ cum tuſſi: quidam tñ interpretes arbitrant̃: ꝙ Hippo. intẽderit excuntia a pulmone et ſuis cãnalibus. ℄ Sed falſus eſt hoꝛum intellect⁹: ſi enim ſanguis a pulmone exit cum ſputo, non eſt ſalubꝛis etiã carentibus febꝛe: tamẽ ſi hec paſſio elõgetur: neceſſe eſt febꝛis ſequatur: vnde cum vomitum dixit certã rem cuius eſt nomẽ ſignificauit: quo modo ſalubꝛitas

Vomit⁹ ſanguinis aliqñ ſalubꝛis. Sputum aũt ſanguinis cũ tuſſi nunq̃.

TRADVC. LAVRENTIA.

bullule fluitant, mox ait, qbus ſublimamentuꝫ pingue congeſtũqꝫ ⁊ coaceruatũ eſt: ꝗs renale vitium ⁊ acutum ſignificatur.

℄ Afoꝛiſmus. XXXVI.

℄ Quibus igitur vitio renali detẽtis ꝑdicta accidũt ſigna eos, doloꝛes circa muſculos ſpine fatigant: qui ſi locis exterioꝛib⁹ accidunt: abſceſſus quoqꝫ futuros eodem expectato. Sed ſi īterioꝛibus magis laboꝛat̃: intus quoqꝫ foꝛe expecta.

℄ Relatis ſententijs diſcrimicula renalis moꝛbi ꝑſcripſit: hoc loco de renali vitio pridem cõſpecto ꝯſeſſõqꝫ docet dicens foꝛe abſceſſum: ſi predicta accidũt ſigna circa muſculos ſpine quos medicine ſtudẽtes ſpinales appellitant. At ỽo duplex taliuꝫ muſculoꝛũ genus eſt: alterum pone ſub cute cõpꝛehendens vtrinqꝫ ſecus totam ſpinam. Alteꝝ partibus in prioꝛa ſpectantibus non ex vniuerſa ſpina: ſed ſedibus lumboꝝ dũtaxat attentum. Itaqꝫ per vtroſuis obhereſcat doloꝛ abſceſſum quoqꝫ eodẽ foꝛe opperiminoꝛ: ſed an renibus ipſis ſuppuratis, an ſolis muſculis, an interdum etiaꝫ ambobus neq̄q̃ explanauit. Hec enim omnia accidere rei vſus oſtendit: etenim muſculi interdum omnes ita afficiunt̃, aut interni ⁊ aduerſi, aut auerſi ⁊ externi. Nec nõ ſine muſculis renes: quãdoqꝫ introꝛſum: quãdoqꝫ extroꝛſum tendẽte abſceſſu.

℄ Afoꝛiſmus. XXXVII.

℄ Vomitio ſanguinis ſine febꝛi ſalutaris eſt: cũ febꝛi, malo eſt. Curandum acerbis ⁊ refrigerantibus.

℄ Reycitur de gula ⁊ ventriculo remeans materia ⁊ aſpera arteria pulmoneqꝫ excreatur. ℄ Ceterum nõnulli interpretes volunt vomitionis vocabulũ etiaꝫ cõpꝛehẽdere ſanguinem qui de arteria pulmoneqꝫ regerat̃. Atqui ſalutarẽ eſſe taleꝫ affectũ: hoc eſt poſſe curari: ſi infeſtet ſine febꝛi veruꝫ nõ eſt. Nam ſi q̃maxime ſine febꝛi ſanguis excreat̃ de pulmone periculũ imminet abolitionis: ſed proꝛſus ſi diutius immoꝛet̃ affectus poſt febꝛis prehẽdet: ⁊ ob eam rem verbũ

VERSIO LEONICENI.

pura. In illa eiꝫ Hippo. dixit. Quibuſcũqꝫ aũt in vrinis bulle inſident, moꝛbũ renalẽ, ⁊ lõgum ſignant. Cõſentaneum igit̃ ei qđ dixit inſidẽt: qđ deinceps dictũ eſt. Quibus inſidens pingue: ⁊ ſimul totũ: his renũ vitiuꝫ, ⁊ moꝛbuꝫ eſſe acutum ſignat̃.

℄ Afoꝛiſmus. XXXVI.

℄ Quib⁹ aũt moꝛbo renali laboꝛãtib⁹: ꝑdcã accidũt ſigna, doloꝛeſqꝫ circa ſpine muſculos fiunt: ſiqdẽ circa loca exterioꝛa fiãt, abſceſſus quoqꝫ exterius futuros expecta. Si ỽo doloꝛes magis circa loca interioꝛa fiant: etiã abſceſſus expecta futuros interius.

℄ In prioꝛibus qdeꝫ afoꝛiſmis ſigna docuit per que renũ vitia poſſemus dignoſcere: in hoc ỽo de his docet q̃ longo tẽpoꝛe ſciũt moꝛbo renali laboꝛaſſe: inquiens in ipſis futuruꝫ abſceſſum, doloꝛe cum ſignis predictis antea veniẽte, ꝗ eſt circa muſculos: q̃s et ſpine muſculos: ⁊ ſpinales medici nominãt. Duplex auteꝫ eſt hoꝝ muſculoꝝ genus: vnum quidẽ retro ſub cute: totam ſpinaꝫ vtrinqꝫ cõplectẽs: alteꝝ ỽo in partibus anterioꝛibus, nõ per totã ſpinam extentũ: ſed ſolũ per partes ad lũbos attinentes. In vtris aũt hoꝛũ firmanerit doloꝛ, illic quoqꝫ abſceſſum futurum expecta. Nunqd ỽo renibus ipſis ſuppuratis, aut ſolis muſculis: aut aliquando vtriſqꝫ, nõduꝫ ꝑfiniuit. Experientia ỽo hec oĩa fieri oſtẽdit: naꝫ ⁊ muſculi ſoli nõnunq̃ hoc patiũtur: interioꝛes. ſ. ⁊ anterioꝛes, vel poſterioꝛes, et exterioꝛes, ⁊ ſine muſculis renes: nõnunq̃ introꝛſum: nõnunq̃ extroꝛſuꝫ vergente in ipſis abſceſſu.

℄ Afoꝛiſmus. XXXVII.

℄ Quicũqꝫ euomũt ſãguinẽ: ſi ſine febꝛe qdem, ſalutare: ſi ỽo cum febꝛe, malũ. Curare, ỽo acerbis ⁊ refrigerãtib⁹.

℄ Vomitus quidẽ fit e gula, ⁊ vẽtriculo: cum tuſſi aũt expuit̃ ex aſpera arteria, atqꝫ pulmone relata. ℄ Quidã ỽo huius libꝛi expoſitoꝛes aiunt ſub verbo euomũt cõpꝛehẽſos eſſe: ⁊ illos qui ex aſpera arteria, atqꝫ pulmone ſanguinem educũt. Atqui ſalutarem eſſe hãc paſſionẽ: hoc eſt curari poſſe, quando egri nõ febꝛicitauerint, haudquaq̃ veruꝫ. Si enim vel q̃maxime abſqꝫ febꝛe ex pulmone cum tuſſi ſanguinẽ emiſerit, periculũ imminet, ne curatio fiat: et ſi ꝑdurauerit caſus,

THEOdoꝛi traductio.

℄ Quib⁹ igitur vitio renali detentis ꝑdicta accidũt ſigna eos dolores circa muſculos ſpine fatigãt: q ſi locis exterioꝛibus accidunt abſceſſus qꝫ futuros eodẽ exiſtimato. Sꝫ ſi īterioꝛibus magis laboꝛat: intus abſceſſus qꝫ foꝛe expecta.

Doloꝛ renũ cuꝫ ſignis ꝑdictis.

THEOdoꝛi traductio.

℄ Vomitio ſãguinis ſine febꝛe ſalutare eſt: cum febꝛe malo ē: curãdũ acerbis et refrigerantibus.

Sputuꝫ ſanguinis cũ tuſſi ſemꝑ periculoſus.

TRANSLA. ANTIQVA

do ſalubritas intelligatur/vel non: ex qualitatibus infirmi innuit ſi febrē habuerit/vel caluerit ſi febrem non habet: locus vnde ſanguis exit non habet apoſtema: ſed vene ſunt aperte/vel vulnus eſt ſine apoſtemate: h vulnus cuꝫ ſtipticis cito ſanabitur: ſi cum febre ſit et apoſtemate magno/ erit incurabile/aut mortale.

¶ Aforiſmus. XXXVIII.

¶ Catarri in ſuperiori ventre in ſanieꝫ conuertuntur in viginti diebus.

¶ Superiorem ventrem intendit pectus circūdans pulmonē: vnde ſi catarri deſcendant a capite ad cānales pulmonis/in pulmone apa erit, ꝛ ſanies ſubſequitur in diebus. xx. non in xxij. diebus/ſicut alibi inuenitur. Uiginti enim dies cretici ab eodem dicuntur, nō. xxij. ſicut in metacriſeos monſtrauimus.

¶ Aforiſmus. XXXIX.

Uide 10ᵒ ꝑti. caᵒ pᵒ. c ar. 205. et. 206. Raſis adducit hūc afo. ꝛ nō illū q eſt in 4ᵒ ꝑte.

¶ Si ſanguinem ꝛ trumbos mingat, ꝛ ſtranguriaꝫ habet, ꝛ dolor incidit in pitoncon, ꝛ ſub ventrē ꝛ pectinem: ea que circa veſicam ſunt egrotare ſignificant.

¶ Iſte aforiſmus in multis libris nō inuenitur: nos autē in quarta huius libri ꝑticula iam explanauimus: vbi dicitur. Si ſanguineꝫ mingant ꝛ trūbos/ſtranguriam habent: ꝛ dolor incidit in pectinem: ꝛ ſub vētrem ꝛ peritoncon: circa veſicam dolorem ſignificat.

Eſt afo. 80.

¶ Aforiſmus. XL.

Uide pᵒ ꝑti. caᵒ pᵒ. c har. 3. col. 2ᵒ.

¶ Si lingua intēperata repēte fiat, aut apoplecticuꝫ aliqd corporis, vel melancholicuꝫ huiuſmodi efficit.

Intēperamētū lingue qd ſit.

¶ Intemperamētum lingue eſt: cum ſermonem rectum formare non poteſt ſicut oportet, aut cum totaꝫ virtutem

TRADVC. LAVRENTIA.

verbum/vomitio/proprie ꝛ nauiter inaudiēdum eſt deqꝫ egro decernēdum: ita vomitio ſanguinis ſalutaris eſt ſi ſine febre infeſtet: contra malo eſt ſi cum febri affligat. Nā ſi febris nequaqꝫ accēditur: perſpicuuꝫ eſt vt nequaqꝫ infeſtet eo loco inflāmatio vnde ſanguis remeat. Quocirca ſanguinis vomitio erit: aut quia venule dehiſcūt/aut cum exulceratione: ſed citra inflāmationem. At vlcera facile curantur acerbis ꝛ reprimētibus. Que vō cum inflāmatione pariter ꝛ febri fatigant: adeo non curantur vt non queant in eodem ſubſiſtere: naꝫ ſubinde maiora ꝛ maleficētiora redduntur.

¶ Aforiſmus. XXXVIII.

¶ Deſtillationes in ventrem ſuperiorem ſuppurantur intra dies viginti.

¶ Uentreꝫ ſuperiorē appellat ſedeꝫ quam thorax a pulmone occupataꝫ circūſcribat ꝛ ambiat: ꝛ ob eam rem in eum de capite fluctiones per aſperam arteriam decūbunt. Porro ſuppurant qd longiſſimuꝫ ſit intra dies viginti: non vt pleriqꝫ ſcribūt vnum ꝛ viginti. Nam aſſidue dixit Hippocrates vigeſimū decretoriū nō vnuꝫ ꝛ vigeſimuꝫ: quēadmodum libro de diebus decretorijs indicaui.

¶ Aforiſmus. XXXIX.

¶ Siquis ſanguineꝫ mingit, ꝛ grumos atqꝫ vrine ſtillicidio affligitur, ꝛ dolore femorū ventris imi pectiniſqꝫ infeſtatur, morbum circa veſicam eſſe ſignificatur.

¶ Fere cūctis codicibus hec ſentētia perſcripta eſt: ſed aboleri conuenit: quēadmoduꝫ patet ex ijs que ſupra diffinita iam ſunt. Itaqꝫ enarrauimꝰ eam libro ab hinc quarto traditā ad hūc modum. Siquis ſanguinē mingit/ꝛ grumos/ꝛ ſtillatim emittit vrinaꝫ/ac dolore ad ventrē imum ꝛ pectinem et femen vexatur vitijs veſice laborat. Ceterum finis ſentētie dupliciter legitur: vno modo vt eſt dictum: altero vō morbum circa veſicam eſſe ſignificatur.

¶ Aforiſmus. XL.

¶ Si lingua ſubito incōtinēs facta eſt, aut pars aliqua corporis ſtupore elanguit, vitiū hoc eſſe atre bilis certū eſt.

¶ Incontinentem nominat linguam eam que vel inconſtans eſt: nec voces exquiſita ratione explanet/aut in totum

VERSIO LEONICENI.

uerit caſus/alno poſtea febres ſuccedēt. Ob h igiꝰ meliꝰ eſt: vt audiamus vbū/euomūt/in ꝑpō accipi ſignato. Conſiderare aūt atqꝫ diſtinguēꝛ qd ꝑiculo vacat in ipſo: ꝛ qd eſt cuꝫ ꝑiculo ex febris ꝑñtia/vel abſentia: nam qui febre vacant/liquet nullā adeſſe inflāmationē in loco: vñ emittiꝰ ſanguis. Quare vel alicuiꝰ vaſis ore adapto ſit ſanguis vomitꝰ: vel cuꝫ vlcere qdē: ſed ſine iflāmatione. Curanꝰ aūt que ſunt abſqꝫ iflāmatione vlcera facile acerbis. Quecūqꝫ vō cū inflāmatione ſunt/ac febribus ne dum curari poſſint/neqꝫ in eadeꝫ ꝑñt magnitudine ꝑmanere: ſemꝑ enim maiora ſiunt/ac maligniora.

¶ Aforiſmus. XXXVIII.

¶ Diſtillationes in ventrem ſuperiorem ſuppuranꝰ intra viginti dies.

¶ Uētrem ſuꝑiorem nunc nominat: qui a thorace prefiniꝰ: quem pulmo obtinet: atqꝫ ideo a capite diſtillatio fertur per aſperam arteriā. Suppuratur autē magna ex parte in viginti diebus: ꝛ nō vt multi ſcribūt in viginti duobus. Semper eniꝫ Hippo. diem vigeſimum indicatoriuꝫ facit/ non vigeſimum ſecūdum: quēadmodum in libris de diebus indicatorijs oſtendit.

¶ Aforiſmus. XXXIX.

¶ Siqs ſanguineꝫ minxerit, ꝛ grumos, ꝛ ſtillicidio vrine laboret, ꝛ dolor inciderit in femur, ꝛ imum ventrem, pectinēqꝫ, que circa veſicā, male ſe habere ſignificatur.

¶ In omnibus fere exēplaribus hic aforiſmus ſcriptus eſt. Eximere aūt oportet propter alterū qui prius eſt dictus: quē nos expoſuimus in quarto hoꝝ cōmentarioꝝ per hec verba ſcriptuꝫ. Si ſanguinē mingat/ac grumos/ꝛ vrine ſtillicidio laboret/ꝛ dolor inciderit in imum ventrē ꝛ pectinem: que ſunt circa veſicam male ſe habent. In ꝓpoſito aūt aforiſmo eſt vltia ſcriptura duplex: vna que antea ſcripta fuit: altera talis. Ueſicam male ſe habere ſignificatur.

¶ Aforiſmus. XL.

¶ Si lingua repente incontinens fiat, aut aliq̄ pars corporis ſtupore elanguit, tale eſt melancholicum.

¶ Incōtinentem quidē nominat linguam/que infirma eſt: ita vt nō poſſit integre dearticulare vocē/aut immobilem:

THEOdori traductio.

¶ Diſtillationes in vētreꝫ ſuꝑioreꝫ ſuppuranꝰ intra dies viginti.

20. dies indicatoriꝰ eſt nō. 22.

THEOdori traductio.

¶ Siqs ſanguinem mingit ꝛ grumos atqꝫ vrine ſtillicidio affligitur/ꝛ dolore femoꝝ vētris imi pectiniſqꝫ infeſtatur/ morbū circa veſicā eſſe ſignificat.

THEOdori traductio.

¶ Si lingua ſubito incōtinēs facta eſt/ aut pars aliq̄ corporis ſtupore elanguit: vitiuꝫ h eē atre bilis certū ē.

TRANSLA.ANTIQVA

tutem amittit:vt moueri non poſſit. Qȯ autem apoplecticū aliquid corporis dixit,ablationem ſenſus ꝛ motus intẽdit: ſed neſcio quare per hec accidentia ſubſequi melãcholiam dicat:melãcholie enim paſſionis ſigna iam mõſtrauit: cū alibi dixit,ꝛ cancer ꝛ lepram alphiam. ℂ Itē alibi. Qui diu timebit ꝛ ſuſpitionem habebit ſine cauſa manifeſta erit melancholicus. Hec autẽ accidentia nuſq̄ nominauit Hippoč.neq̄ aliquis antiquorum:ſed non oportet ita determinate dicere:vt de melãcholico eſſet genere ꝛ repente.per repente tamen intẽdit moleſtiam ꝑualere cauſa apoſtematis ex duritia ſui:ꝛ intẽperamentum complexionis non facile diſſolui.

ℂ Hic deficit vnus afoꝛ.qui in alijs traductionibus reperitur.

TRADVC.LAVRENTIA

totum immobilem ac reſolutam:ob ſtupidam autem et torpidam vocat corpis partē que reſoluta eſt. Porro q̄obrem:ſi hec ſubito incidant vitiū ſignificari dicat atre bilis haud quaq̄ noui. Nam greci iam ad vnū oẽs cõprobant:vt hec atre bilis indicia recta ratione dicantur.

ℂ Si metus aut meſtitia longo tempore tenent atra bilis in vitio eſt.

ℂ Atrabilarios vocamus affect⁹ cancrum elephantiā:ꝛ item lepram,ſcabiem,atram,vitiliginem. Sed ↄſtat: vt nullū talem affectū,nec atram bilem vocatā ab oibus antecedat,aut lingue incõtinentia,aut ꝑtis alicuius corporis ſtupor. Quocirca ſupeſt vt dicamus: vt quẽadmodum in febre quartana circuitionis cauſa nigribilaria habet:ita dictoꝝ affectuū:puta incõtinentie lingue:ꝛ itē ꝑtis alicuius reſolutionis cauſa talis exiſtat ac fieri põt vt ob ſucci craſſamentū ſubeant tales affectus:quomodo ob craſſam glutinoſamq̄ ꝛ ſequacē pituitam. Igitur nõ ſimpliciter atrabilarium affectū eſſe:neceſſe eſt neq̄ pituitoſum:ſed pituitoſum atrabilariūq̄. Ceterum illud ſubito perpenſioni adiectū eſt:ea ratione ꝙ leſiones pedetentim ceſſimq̄ ſubrepant per itemperias ſolutu difficiles ꝛ inflãmationes que duritudinem emulantur.

VERSIO LEONICENI.

mobilem:ꝛ omnino reſolutam. Stupore autem eſãguens aliquid corporis:q̄ȯ reſolutum eſt. Cur ꝟo hec repente facta,dicat eſſe melancholica ignoro. Melancholie enim in cuius nomine omnes greci ↄſentiunt recte ab ipſo talia inditia ſunt dicta.

ℂ Si timor atq̄ meſtitia longo tpe hoiem hñtes ꝑſeuerauerit,tale eſt melicum.

ℂ Aliter autem ꝛ melãcholicas dicemus eſſe paſſiones. Cancros elephãtes:adhuc autem ſcabies,ꝛ lepras et vitiligines nigras. Sed neq̄ vllam aliquam talium paſſionū:neq̄ illam que ab oibus nominat̃ melãcholia, lingue incõtinentia videt̃ antecedere:ſicuti neq̄ alicuius partis ſtupor. Quare ſupereſt vt dicamus:ꝙ quẽadmodū quartani circuit⁹ cauſa eſt humor melãcholicus:ſic ꝛ dictarum paſſionū,ꝛ lingue intẽperati ꝫ partis reſolutionis. Et fieri poteſt ꝙ ꝓpter humoris craſſitudinẽ tales paſſiones cõſequãtur: quales ex craſſa, ꝛ lenta eueniūt pituita. Nõ igitur dicemus ſimpliciter vtrūq̄ dictorum eſſe melãcholicū:ſicuti neq̄ pituitoſum ſimpliciter:ſ; pituitoſum ſimul ꝛ melãcholicū. Additum aūt eſt ſermoni aduerbiū,repẽte:propter mala que paulatim ſiunt:ſicuti ex inflãmatione duritiem admittẽte;et intẽperatura difficulter ſolubili.

ℂ Aforiſmus. XLI.

ℂ Si ſuppurgato ſeniori ſingultus ſuperueniat,non bonum.

ℂ Hoc vniuerſaliter verū eſt in vomitu ꝛ ſingultu:vbicūq̄ enim abundantia egeſtionis ſiue vomitus,propter defectionẽ etatis illaudabile eſt in ſenioribus.

ℂ Aforiſmus. XLI.

ℂ Si natu maiorib⁹ per purgationes ſingultus ſuperuenit,non bono eſt.

ℂ Sententia hec vtraq̄ ex cauſa vera eſt:tum q: omnibus ſupra modū purgatis ſingultus nõ bono eſt:tum q: maioribus natu praua queq̄ peiora accidũt ob etatis debilitatem.

ℂ Aforiſmus. XLI.

ℂ Si ſeniorib⁹ ſupra modū purgatis,ſingultus ſuperuenerit,non bonum.

ℂ Cõis eſt hic ſermo ſ̃m vtrunq̄: et quatenus oibus ſupra modū purgatis,nõ eſt bonus ſingult⁹,ꝛ quatenus ſenioribus oia mala peiora ſiūt propter etatis imbecillitatem.

THEOdori traductio.

ℂ Si natu maiorib⁹ per purgationes ſingult⁹ ſuperuenit nõ bono eſt.

ℂ Aforiſmus. XLII.

Vide.17.par. ca° p°.char. 348.col.1°.

ℂ Si febris non a cholera habeat aqua multa calida īfuſa in capite,ſolutio fit febris.

ℂ Hic nobis innuit Hippo.q: nõ oīs febris de cholera ſit. Si ꝟo non ſit a cholera:

ℂ Aforiſmus. XLII.

ℂ Si febris ortū non ex bile trahit calide copia capiti affuſa,tollit febrem.

ℂ Hoc loco ꝓpalam admonet:vt nõ oẽs ex bile febres ↄſiſtãt:ꝛ itē indi- … cat vt

ℂ Aforiſmus. XLII.

ℂ Si febris non ex bile hẽat, multa aqua calida capiti ſuꝑ infuſa,ſolutio fit febris.

ℂ Ex hoc ſmone manifeſte declarat nõ oẽs febres ex bile fieri. Oſtendit … aūt ꝙ

THEOdori traductio.

ℂ Si febris ortū nõ ex bile trahit,calide aq̄ copia capiti affuſa,tollit febrem.

TRANSLA. ANTIQVA

cholera: qualiſcunq; fuerit per multã aquam calidã capiti infuſam ſolutio fit. Siliter in Epidimia de quodam Victore vocato: hic cũ multã aquã calidam capiti infudiſſet, a febribus libatus eſt. Febri enim de calore ſolis vel frigiditate aqua calida capiti infuſa videt̃ prodeſſe: ⁊ ei que de labore, vel poroꝝ oppilatiõe, vel que ex ſua eſt cõſtrictione, vel ex aliqua re fit poros oppilante: de aqua enim calida intendimus: vt per eam calor febris exhalet, exiccetur ⁊ diſſoluat̃. Sed ſi apoſtema cum febre ſit non iuuat: neq; ſi cũ humoꝝ ſit putredine: niſi ꝑus humores nocitiuos purgemus: vel ipſi ꝑ ſe digerant̃ ⁊ egrediant̃. Cõſueuerunt antiqui has paſſiones vocare pleureſim, ꝑipleumoniam, epaticaꝫ, ſpleneticam: in q̃bus cõputãt febrẽ eſſe accñtalẽ, nõ ſubalẽ. Cũ ergo aliq̃ dicũt febrientẽ vel habere febreꝫ: neq; apoſtema in aliquo mẽbro habentem: intendunt haberi ex aliqua re ſupradicta exteriori: ſi interius de putredine humoꝝ intra vaſa. Eſt aũt febris quaꝫ dicũt empialam: in qua frigus ⁊ calor non ſentiuntur in codẽ loco. Ligoris, vel liparia, eluris, lymodis febris corp⁹ interius calidiſſimum, exterius frigidiſſimum facit. Eluris nimiũ habet humiditat̃. Lymodis a nobis vocatur morbus peſtilẽtialis. Cauſon eadem eſt que ⁊ incenſio: nullus autem antiquoꝝ fuit qui febrem peripleumonicam vel epaticaꝫ dixerit. Hippocr̃ hic itẽdit febres que ⁊ ipſe ſunt paſſiones ⁊ ſine apoſtemate: inuenit̃ in multis libris vice aque ſudor, ac ſi dicat. Febrẽ non a cholera habẽti: ſi de capite aque multa calida effluit, diſſoluitur febris: hi autem intelligũt non a ſolo capite ſudorẽ effluere: ſed etiam de toto corpore. Hi per principale mẽbrum totum corpus intellexiſſe cum dicunt. Ego autem dico: ꝙ ſi hoc veruꝫ eſſet, febrem a cholera ſudor iſte non iuuaret: ſed videmus multas febres quibus cholera dominatur ⁊ tertianam et cauſon diſſolui cum ſudore: prioꝝum igitur intentio erit multo melior.

TRADVC. LAVRENTIA.

cat vt reliquę exceptis his quas cõmittit bilis omnes calide copia capiti ſupfuſa curent̃. Jnidẽ li° de vulgarys morbis de Melitone cõmemorat. Balneis vſus ex capite eſt. Febres. n. ob eſtuꝫ ꝯſiſtẽtes, aut algorẽ talib⁹ iuuabant̃ balneis: ⁊ itẽ q̃ gignũtur pre laſſitudie, aut anguſtia meatuũ, aut muſculoꝝ ſugillatione ſtipatoꝝ: nã diſſleẽ diſſiciaturq; ignificus calor ops. Nõ tñ ſi iſlãmatio vel citra iſlãmationẽ putris mã accẽdit febreꝫ iuuãt balnea ꝑus ꝙ̃ nociuus ſuccus vacuet̃, aut ꝯcoquat̃. Verũ talia morboꝝ gña coſtales, pulmonias, iecorales, lienales, veteres noiantes accidẽs febrem ipſam nõ ipam affectionẽ ſanxerũt. At ꝟo q̃bus citra inflãmationẽ putres in venis ſucci febrem accẽdunt, in illis dũtaxat febri infeſtari hoiem ⁊ febri detineri dixerũt. Porro diſcrimina febriũ tradiderũt Hepialon cui nomẽ dedit placidi pellacia ponti ſubdola: ⁊ itẽ Lipyrian fere linquẽtis ignis ita vocataꝫ. Atq; etiã vlceroſam: necnõ Typhode que de iactatione ⁊ lucta nomen inuenit: peſtilentẽq; et ardoreꝫ. At febreꝫ iecorariã ⁊ lienariam pulmonariãue, aut coſtariã nemo quod ſciam dixit: quam ob rem nunc agit Hippo. de febribus que per ſe ⁊ ſua vi febres ſunt ⁊ ſine partiũ inflãmatione fatigãt. Ceterũ pleriſq; codicibus nõ calide legit̃: ſed ſudoris taleꝫ ſenſum ꝑferente ſcriptura. Si febris ortum non ex bile trahit ſudoris copia a capite defluens ſoluit febrem. Haudquaq̃ docẽte Hippocrate de capite effundi ſudorẽ tñmodo: ſed a prima que viſitet̃ parte de vniuerſo corpore docet: ſed ex hac lectione ſequet̃ vt febribus quas bilis cõmittit haudquaq̃ ꝓſit ſudor. Atqui plane ſoluũtur ſepenumero: tũ reliquę febres: tum etiã tertiane: ⁊ iteꝫ ardores in q̃bus copia bilis exuperat. Jtaq; prima lectio iuſtior eſt feriam taliũ febriũ indicãs curationẽ: que inquaꝫ ob laſſitudinẽ, aut eſtum, aut algorẽ, aut in vniuerſum cutis ſtipationem infeſtent. Ceteꝝ verbuꝫ ex bile proditum croceãq; ⁊ atram bilem oſtẽdere põt: non tamen ob eas dũtaxat: ſed etiam ob putrem pituitam fieri febrem docuimus. Atq; de hac vna ſententia minus vera videri põt: niſi pituite putredinem quis ad ſuccum verti bilioſum contendat.

VERSIO LEONICENI.

autẽ ꝙ reliquę oẽs exceptis his que ex bile facte ſunt, aqua multa capiti ſupinfuſa ſoluunt̃. Scdm hũc ſmonẽ igit̃ in ꝑ li° Epidemiaꝝ de Melitone ſcripſit, balneis vſus ſup caput: febres ſiq̃dẽ que ab exuſtione, ac frigiditate facte ſunt, a talibus balneis vtilitatẽ ſentiunt: ⁊ nihilominus que ex laſſitudinibus fiũt: nihilominus ⁊ que ꝑꝑ foraminuꝫ anguſtationẽ, ſiue ꝑꝑ obſtructioneꝫ ſiue ob clauſuram fuerint anguſtata. Reſpicere ſiq̃deꝫ per ipa opꝫ: ⁊ diſſolui calorẽ febrilẽ. Nõ tamẽ vbi inflãmatio aliqua, aut abſq; inflãmatione humoris putredo igneum caloreꝫ accẽderit, balnee vtiles ſũt anteq̃ noxii humores euacuent̃, aut concoquant̃. Veruꝫ tales morbos, aut lateꝝ iflãmationes, aut pulmonis, aut epatis, aut lienis antiqui noiabant: volẽtes febrẽ nõ eſſe morbũ ipm: ſed caſum morbi. Jn q̃bus autẽ ſine ptis inflãmatione, quĩ in venis putrẽt humores febrẽ accẽdũt, in illis ſolis dicebant homineꝫ a febre moleſtari: ⁊ ipm a febre haberi. Jn illis aũt ⁊ febriũ ſcripſere differẽtias, Hepialon, ⁊ Lipyriaꝫ, Eloden, ⁊ Typhoden, Peſtilẽteꝫ, ⁊ Ardorem nominãtes. Epaticã autẽ febrem, vel lienoſam, aut pulmoniaꝫ, aut lateraleꝫ nemo dixit: adeo ꝙ nũc ſermo ab Hippocr̃ habet̃ de febrib⁹ ipſis que ſunt abſq; partiũ inflãmatione. Jn diuerſis ꝟo exẽplarib⁹ nõ aqua: ſed ſudor ſcribit̃, talẽ hñte ſcriptura itellectũ. Si febris nõ ex bile habeat, mult⁹ ſudor a capite defluẽs febreꝫ ſoluit, nõ ex ſolo capite ſudoreꝫ fundi dicẽte Hippo. ſed a ꝑ° parte que ſubijcit̃ oculis de toto mõſtrãte corpore. Quãtum igit̃ ad hãc ſcripturam attinet: hi qui ex bile febricitãt a talibus ſudorib⁹ nihil iuuabuntur. Atqui ſepius manifeſte ſoluunt̃: ⁊ alie plurime febres: et in q̃bus flaua bilis plurima eſt, tertiane, ⁊ ardores. Verior igit̃ eſt ꝑ° ſcriptura que veraꝫ docet curationẽ eaꝝ febrium que ex dicto genere ſunt: que videlꝫ, vel ob laſſitudines, vel exuſtiones, vel refrigeratiões, vel omnino cutis fiũt anguſtationes. Qñ aũt a bile di, ⁊ de ruffa, et de atra bile itelligi põt: non tñ in his ſolis oſtẽdebamus: ſꝫ ⁊ ob pituitã putreſcẽtẽ fieri febrẽ: ⁊ in hac ſola videbit̃ aforiſmus nõ eẽ verus: niſi q̃s exiſtimauerit pituite putrefactionẽ in humorẽ bilioſuꝫ ꝯuti.

Febres
Hepialon
Lipyria
Eloden
Typhoden
Peſtilens

¶ Aforiſmus. XLIII.

¶ Mulier vtraſq; dextras habens non fit.

¶ Multi maſculi cũ ambabus manibus, ac

¶ Aforiſmus. XLIII.

¶ Mulier ambidextra neq̃q̃ efficitur.

¶ Ambidextrũ Euripides dixit gladium

¶ Aforiſmus. XLIII.

¶ Mulier ambidextra non fit.

¶ Ambidextrũ Euripides nominat ferrum

THEODORI traductio.

¶ Mulierẽ fieri ambidextram natura nõ patit̃.

TRANSLA. ANTIQVA

nibus, ac ſi dextris operãtur: ſed noſtro tempore mulierem, neq; audiuimus, neq; vidimus: que tale quid faceret: qđ ex ſue defectiõe eſt nature: maſculis autem ↄtingit ex virtuoſis neruis ꝛ lacertis, mulieribus dextra in fortitudine eſt temperata: quanto magis ergo ꝛ ſiniſtra, Hippo. in mulieribus ſclauis dexterã affirmat intendi vt plus accipiant cibi ꝛ confortentur: in hac enim gente debiles naturaliter ſunt dextre, alij loco amborum dextrarum dextram non habere intendunt, dicentes Hippo. intendiſſe in dextra vulua non ſecũdare: alij multum ab Hippocrate diſcordantur dicentes eum intendiſſe hermaphroditos: qui cũ natura ſua habent etiam virilia: ſed mulieres hermaphrodite non cum natura ſua habeant virilia.

TRADVC. LAVRENTIA.

dium ancipitem incertũq;: ꝛ vtraq; ex parte acutũ. Circũdextrũ Aſteropeum Homerus manu vtraq; pariter vtẽtem: pinde vt ſi vtrinq; ſecus dextrũ dixiſſet. Necnõ Ambileuum Ariſtophanes appellauit hoĩez ambifariã leuum. Hipponax ambidextrũ ait per hũc iãbum. Sũ enim ambidexter certa neq; aberras manus. Uiri igitur vtraq; manu vt dextra vtentes ſepenũo viſi ſunt. Mulier autem nulla hactenus ob nature debilitatẽ. Nã ſi pre robore facultatis neruis intexte et muſculis vtraq; manu viri qđam vtũtur, optima ratione nulla mulier vtetur. Sed ſatis abundeq; habeat: ſi vna dextra vel modice vtitur. Ceterũ Amaçonidas ſanxit amburere dextrã mãmulam: vt in ꝓximã manũ plus means alimẽti valẽtiã cõcinnet ei: que etiam per nãm inualida habeat. Porro qđam inepte aiunt ambidextrã noiari eam que pte vteri dextra cõſiſtat. Hiſq; nõnulli inſcitius abſurdiuſq; dicũt agere Hippocratez de hermaphroditis nole monẽtez mari inquã accedere muliebre genitale: femine ℞o nequaq̃ accedere virile.

VERSIO LEONICENI.

ferrum vtrinq; incidẽs. Circũdextrũ autẽ Homerus Aſteropeum ambabus manibus ſilr vtẽtẽ: ac ſi vtrinq; dextrũ dixiſſet. Eodẽ modo ambileuum Ariſtophanes in Tegenitis, vtrinq; ſiniſtrum, Hipponax ambidextrũ dixit in hoc vſu. Ambidexter enim ſum, ꝛ nõ aberrãs. Hoĩes itaq; qui ambabus manibus pro dextris vtũtur, ſepius viſi ſunt. Mulier ℞o nulla ad hũc vſq; diez ob nãe imbecillitatem. Si enim ambabus manibus, ob neruorum robur, ac muſculorum qđaz viri vtuntur, rõnabiliter nulla mulier vtetur que ſatis habeat: ſi ſola dextra modice vtatur. Amaçonidas quidez ipſe ingt mãmaz dextrã exurere: vt plurimo alimẽto ad manum vicinã prouenĩẽte, ei maior adſit vigor: vt que et ipſa ſit natura debilis. Quidam tñ aiunt ambidextrã dictam eẽ que parte vteri dextra genita ſit. Et his adhuc magis a ratione alienum aiunt de his qui hermaphroditi nominãtur, Hippocratem fuiſſe locutum: ꝙ mari quidẽ pudendum inſit muliebre: mulieri ℞o virile minime.

Amaçonide dextram mãmam exure- bant.

TRANSLA. ANTIQVA

Uide 4° vol. cap. 3° char. 387, col. 3°.

Aforiſmus. XLIIII.

Quicũq; empici vruntur, aut inciduntur: ſiquidem ſanies pura fluxerit ꝛ alba, euadunt: ſi ℞o cenulenta, ꝛ male olens, pereunt.

Per ſaniem omnia intendit vulnera ꝛ apoſtemata, collectionem ſuam in ſaniem mutantia: illam tamen maxime intellexit collectionẽ: que inter pectus fit et pulmonem: vbi ſemper antiqui inciſionẽ facere ſolent ad eyciendam ſaniem. Neq; dubium eſt albam ſaniem eſſe laudabilez, male olens ꝛ cenulenta peſſima eſt.

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. XLIIII.

Qui ſuppurati adurũtur: ſi pus effluit purum ꝛ candidum euadũt: ſi cruentum, et feculentuz, ꝛ fetidum, pereunt.

Suppurationẽ ſolet Hippo. nolare nõ ſolũ ſi in thorace: ſed etiã ſiqua alia corpis ſede ad pus tubercula alterant. Sed ſuppuratos potiſſimuz nolat eos qbus iter thoracez pulmonẽq; pus interſitũ collectũ eſt. Hos aũt in more extitit maiorib᷒ urere: quẽadmodum pȝ ex his que Plato comicus de Cineſia prodidit hũc in moduz. Mox puer ait extitit de coſtali Cineſias ſtrigoſus puris inſors calamaceis cruribus ꝑ̃agus tabitudinis plurimas gerens in corpe cruſtulas ab Euriphonte crematus. Ceterũ pus candidũ bono eſſe: feculẽtũ ℞o ac fetidum malo quẽ latet.

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. XLIIII.

Quicũq; ſuppurati vruntur, vel ſecant: ſi pus purum fluxerit, ꝛ album, euadunt: ſi ℞o ſubcruentum, ꝛ feculentum, ac fetidum, pereunt.

Suppurationes ↄſueuit noiare, nõ eas tñ que ſunt in thorace: ſȝ in quauis alia pte ad pus alteratã tubercula. Solos ℞o ꝑcipue oĩno ſuppuratos nolat qbus iter thoracẽ, atq; pulmonẽ aceruatuz eſt pus: q̃s vrere cõſuetos eẽ veteres, diſcere licet: ex his que dixit Plato comicus de Cineſia hiſce ℞bis. Poſt hec cõcionatus filius Euagore ex morbo laterali Cineſias aridus puris expers, calamacea gerẽs crura tabis procera plurimas inuſtus eſcharas ab Euriphonte in corpore. Qđ quidẽ pus albũ bonum ſit: feculẽtum ℞o, ꝛ fetiduz malum, nemo ignorat.

THEO. dori traductio.

Qui ſuppurati adurũtur: ſi pus effluit puruz ꝛ albũ euadũt: ſi cruẽtũ feculẽtũ ꝛ fetidũ pereunt.

Plato comicus.

TRANSLA. ANTIQVA

Uide 2° vol. cap. 2° char. 346, col. 2°.

Aforiſmus. XLV.

Quicũq; in epate propter ſaniem vruntur: ſiquidez ſanies pura fluxerit ꝛ alba euadũt. In tunica enim illius ſanies eſt: ſi ℞o velut amurca fluxerit, pereunt.

Hic nobis monſtratur: vnde infirmi pereunt: ꝛ vnde euadũt. Si enim ſanies in tunica ſit epatis: ꝛ ſubſtãtia ſua ſana

TRADVC. LAVRENTIA.

Aforiſmus. XLV.

Quorũ iecur ſuppuratum aduritur ſi pus effluit, puruz ꝛ candiduz euadũt: ijs enim pus cõcluſum in membrana eſt: ſȝ ſi qualis amurca eſt tale effluit, intereunt.

Ipſe docuit cauſam ob quã hi euadunt, illi intereunt. Quibus eniz pus cõcluſum in membrana eſt nequaq̃ vitiata

VERSIO LEONICENI.

Aforiſmus. XLV.

Quorum epar ſuppuratũ aduritur: ſi pus purum fluxerit, ꝛ albuz euadunt: in tunica enim his pus cõtinetur: ſi vero qualis amurca fluat, pereunt.

Ipſe cãm dixit ob quaz nõnulli ꝑeunt: qui ita ſe habẽt: nõnulli ℞o euadũt: qbus eniz in tunica eſt pus nihil patiẽte

THEO. dori traductio.

Quorum iecur ſuppuratũ aduritur: ſi pus effluit purũ ꝛ albuz euadunt: his eniz pus ↄcluſũ in mẽbrana eſt: ſi q̃lis amurca ẽ tale effluxit, intereunt.

TRANSLA.ANTIQVA

ſua ſana ⁊ ſine macula fuerit/euadunt. Si ſubſtantia epatis corrupta fuerit/ neceſſario pereunt. Et de peſſimitate ſanici: quam velut amurcam dixit ſignum dedit pereundi ſi in ſubſtantia ſit epatis.

TRADVC.LAVRENTIA.

vitiata viſceris ſuba euadunt. Quibus vo ad carnem vſq; iecoris adigitur labes: merito intereunt. Ceterum noiari amurcam olei ſedimen/ taleq; reddi crudaz oportere iecoris putrilaginē cuius ꝑſpicuum eſt.

VERSIO LEONICENI.

patiēte ſubſtātia epatis/ſaluant̄ oēs: qbus vo vſq; ad carnez epatis corruptio ptingit/nō abſq; ratione moriuntur. Qđ autem αμοργην amurcam/greci nominēt fecez olei: ⁊ ꝙ talem par eſt eſſe incoctam putredinē epatis/liquet vnicuiq;.

¶ Aforiſmus. XLVI.

¶ Oculorum dolores: mery potio ⁊ lauacrū ⁊ flobotbomia ſoluit.

¶ Hoc nō aſſimilatur dictis Hippo. ſed ad placitum ſuum poſuerunt antiqui Hippo. nō eſt: q2 ſuperiori aforiſmo diſcordaret: vbi dicitur. Dolores oculoꝝ mery potio/aut lauacrū/ aut piria/aut flobotbomia/aut pharmacia ſoluit: qđ nos in ſexta explanatimus particula. Hic vni paſſioni tres medicinas ſubintulit: cum ſupra vbi vna fieret alteram non apponēdam dixit. Quicūq; confirmat eum Hippocr. eſſe monſtret: vbi hec tria conueniant in oculoꝝ paſſione: qđ ſi monſtrauerit/acqeſcamus eū fuiſſe Hippocr. Sed ſicut Hippo. interpretati fuerunt: neq; ſuum fuiſſe ꝓbare potuerunt: quare interpretationez coꝝ reciperemus/vel nos aliam faceremus: quicquid in ſuis dicant expoſitionibus nihil veritati vicinatur: niſi cum in corpore ſanguis malus groſſus ſit ⁊ multus ⁊ melancholicus: qđ neceſſe ſit purgari. Bonum eſt ꝙ dicant vt ſanguis in primis diſſoluat̄: ⁊ poſtmodum flobotbomia minuatur: non autem ſanguinem diſſoluit/ niſi vinum purum ⁊ balneum. Qui autez iſtud dicūt nunq̄ experti ſunt: ſed excitantes ſe in medicaminibus/ ipſi intelligent qualiter id efficiatur. Quia corpus plenum non patit̄ balneum: neq; vinum potatū: nō enim iſta conueniunt niſi in ſanguine groſſo ⁊ coagulato in quibuſdaz membris: ⁊ non corpore pleno toto.

Corpus plenum nō patit̄ vinū potatū/ neq; bal.

¶ Aforiſmus. XLVI.

¶ In oculoꝝ doloribꝰ ſanguinē detrahe: cum prius vinū per potionē exhibueris: ⁊ ex calida aqua multa dilueris.

¶ Adſcriptitia et adulterina ſnia eſt. Nō enim ſuperius ꝓdite perpēſioni ꝯgruit. Dolores oculoꝝ ſoluit mery potio/aut balneum/aut fomētū/aut vena inciſa/aut medicamētū epotū. Hāc enarraui 6° volumine docēs affectiones in qbus ſingula ꝓſcita agere ad vſum conueniat. Preſens vo ſententia per eādez affectionē tribus numero remedijs vtēdum ſancit. Igit̄ ſiqs habeat quo doceat nos affectionem cui plura remedia ſubueniāt: illi grās reddemus. Sed q̄dā ſnias quidē enarrent tanq̄ legitimā ⁊ germanaz: neq; indicent affectionē coꝝ enarratiōi nequaq̄ accedemus. Igitur qui proſſus enitunt̄ enarrare ſententiaz: q talia q̄dā egre veriſimilia ⁊ ꝯſentientia docēt. Ubi ſanguis exuperat craſſus proindeq; vacuatione egens fundēdus prius eſt: mox vena preciſa vacuādus. Fundetur autez ſi vinum per potionē exhibueris/atq; ex calida aqua dilueris. Sed qui talia dicunt: nunq̄ eius rei periculū fecerunt: quēadmoduz probe ſciunt: q qui medice artis vſum ꝓcallent. Nō enim vinum aut baneum tolerat ſatietatis affectus ſine maximo detrimento. Sed hec oīa ſubſidia cenſentur craſſioris ſanguinis ſtipari parte quapiam ſine totius corꝑis exaturatione. Sic igit̄ Aſclepiades vino vtitur ab eūatione totius corporis pro remedio ſugillatiōis. At vbi corpus vniuerſum copia grauatur prius reſcindunt̄ tunicule ocꝫ vinū ſorbēdū prebueris/aut ex calida aqua dilueris. Quā ob rem ſi citra repletionem dolor infeſtat ob infartionez et ſtipationez ſanguinis craſſioris ꝓbe perluent/vinūq; ad bibēduz dabūt: ſed perperaz mittent ſanguinē. Sin repletio grauet: recte quidez ſanguinē minuēt: ſed praue perluent vinūq; ad bibendum dabunt.

¶ Aforiſmus. XLVI.

¶ Dolores oculoꝝ poſt mery potionem: ⁊ aque calide balneum, vene ſectione curato.

¶ Hic aforiſmus mihi videt̄ ex his vnus eſſe: qui fuere interiecti/nō cōſentiens vni ex illis qui antea ſcripti fuerunt: huic.ſ. Dolorē oculoꝝ mery potio/balneum/vel fomētū/vel vene ſectio/aut medicamentum ſoluit. Hūc itaq; aforiſmū in 6° expoſui cōmētario/oſtēſis diſpōnibus in qbus oporteat ſingula ad vſum afferre remedia. Propoſitus vo aforiſmus in vna vult diſpoſitione tribus vti remedijs. Siquis igit̄ nos ſciat docere diſpōnē: in qua tria hec remedia cōueniant/ei habebimus gratias. Quouſq; vo expoſuerint aforiſmū quaſi legitimū: nos vo nō docuerint quenam ſit diſpoſitio/eoꝝ expōnibus nullam pſtabimus fidem: ⁊ ſi paruz ſit ꝓbabile. Que igitur dicūt qui aliqd conant̄ dicere, ſunt huiuſcemodi. In qbus craſſum eſt id quod ſupabūdat: atq; ideo eūone indiget: melius putāt fundere prius: deinde ſecare venā. Fuſile aūt fiet ſi egri vinū biberint/⁊ ſe balneauerint. Qui vo hec aiunt: ꝙ nunq̄ experientia nouerint/illa que dicunt ſciunt in artis opibus exercitati. Neq; enim vinū/ neq; balneū tolerat plethorica diſpoſitio/abſq; maximo detrimento. Uerū hec auxilia ſunt ſanguis craſſi in aliqua pte cōpacti/ſine totius corporis repletione. Sic igit̄ Aſclepiades vtitur vino poſt totius corporis eūationē pro remedio extētionū. Si vo adſit in toto corpore plenitudo/ prius diſrūpent̄ oculoꝝ tunice inter bibendū/atq; lauandum. Quare ſi abſq; multitudine dolor fiat/ꝓpter obſtructionē/ac cōpactionem craſſi ſanguinis: recte qdez lauabūt ⁊ vinū dabunt: nō recte aūt ſecabunt venā. Si vo multitudo fuerit: recte quidē vene vtent̄ ſectione: non recte autez lauabunt/⁊ vinum dabunt.

THEODORI traductio.

¶ In oculoꝝ doloribus ſanguinē detrahe cū prius vinū ꝑ potionem exhibueris: ⁊ ex calida aq̄ multa dilueris.

Auxilia ſanguinis craſſi i aliq̄ pte cōpacti ſunt vinū ⁊ balneum.

¶ Aforiſmus. XLVII.

¶ Hydropicus ſi tuſſim habeat, deſperatus ſit.

Ex particula 6ª afo. 35.

¶ Iſte aforiſmus eſt expoſit' ſupius: vbi eidē

¶ Aforiſmus. XLVII.

¶ Qui aq̄ itercutez laborat: ſi a tuſſi tenet̄, deſꝑandus eſt.

¶ Id q̄z ſupra perſcriptū eſt ad hāc ſniam

¶ Aforiſmus. XLVII.

¶ Aqua itercute laborās: ſi a tuſſi habeat̄, deſperatus eſt.

¶ Et hoc ꝓus dictū eſt ab ipſo in hoc aforiſmo.

THEODORI traductio.

¶ Qui aqua itercutē laborat: ſi a tuſſi tenet̄/deſperādus eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

vbi eiſdeȝ verbis fere dicit̃. Hydropicus ſi tuſſim patiatur, malū.

¶ Afoꝛiſmus. XLVIII.

Vide 10° p̃ti. co° 3°. char. 219. col. 2°. ⁊ li°. 11. c. 1. ch. 222. col. 2. ⁊ 5° p̃ticu. afoꝛ. 59. ⁊ p̃ti. 6. afoꝛ. 36.

¶ Stranguriā ⁊ diſſuriam, vini potio ⁊ flōmia ſoluit. Incidere ꝟo venam que intus in talo eſt, bonum.

¶ Strāguria eſt cū vrina guttatim, ⁊ velociter exeat: in diſſuria cum duricie et anguſtia: neqȝ ſine magno laboꝛe actionem ſuam explet veſica. Stranguria eſt de acumine, aut de defectione in veſica contētiua. Defectio autē hec, aut ex apoſtemate, aut ex vulnere, aut ex intemperata complexione, ſeu de groſſa vētoſitate. Si ſola eſt diſſuria, vel ex virtutis defectione, ſiue ex apoſtemate: vtrālibet autem harum paſſionum ſi ſit de frigiditate iuuat vinum potatum. Intēdit autem Hippo. multam quātitatem vini, vel parum mixtum: iuuat autē vinum apoſtema de groſſo ſanguine oppilatum: ſi coꝛpus non fuerit plenū: tunc enim cum flobothomia ſoluēdū: qd̃ incidere intus dixi: iam ſupius expoſui: vbi flōmia diſſurias ſoluere ⁊ intus dixit incidere.

Stranguria differt a diſſuria.

Iuuamentum vini in ſtranguria ⁊ diſſuria.

¶ Afoꝛiſmus. XLIX.

Vide p̃ticu. 6. afoꝛ. 37.

¶ A ſquināte habito, tumoꝛ, ⁊ ruboꝛ in pectoꝛe ſuperueniēs, bonum. Foꝛas enim cō uertitur egritudo.

¶ Iſte afoꝛiſmus in 6ª p̃ticula huius libri eſt expoſitus: hic autem adiūgitur. Foꝛas enim egritudo conuertitur vel diſſoluitur.

¶ Afoꝛiſmus. L.

¶ Quicūqȝ ſpacbilon in cerebꝛo patiuntur: in tribus diebus pereunt. Si ꝟo hos effugerint, ſani fiunt.

¶ Hec paſſio multotiēs noiatur in libꝛo ſuo de diſcatbenatiōe membꝛoꝝ. In hoc aūt afoꝛiſmo: non niſi cōfuſionem cerebꝛi intendit: cum poſt. ſnualerit. Si hos effugerint, ſani fiūt. Si eniȝ paſſio hec nihil aliud eſt: niſi confuſio totius membꝛi in quo habetur.

TRADVC. LAVRENTIA.

niam, laboꝛātibus aqua intercutem tuſſis ſuperueniens, malo eſt.

¶ Afoꝛiſmus. XLVIII.

¶ Stillicidium ⁊ difficultatē vrine, potio vini ⁊ detractio ſanguinis tollit. Cultellū interioꝛibus adige.

¶ Stillicidiū vrine ſignificare vrinā ſtillatim ſecretaȝ ex ipſa nois ſignificatione dilucet. At difficultas vrine vocari pōt mictio que cū doloꝛe fatigetur: aut etiā ſi cum difficultate quadā obſtringatur: ita vt veſica triſtius ſuo munere ⁊ officio fungat̃. Ceterū ſtillicidiū vrine cōmittit acroꝛ vrine: ⁊ itē imbecillitas detētoꝛie in veſica facultatis: quā intēperies pſertim frigida ꝯcinnauit. Poꝛro difficultatē vrine ſi cū doloꝛe eueniat cōmittit īflāmatio abſceſſuſqȝ ⁊ exulceratio: nec nō itēperies iniqua ⁊ ſpūs flatuoſus: ꝙ ſi gignat affectū difficiliſqȝ quedaȝ motio, aut virium debilitas, aut tumoꝛ pter nām. Frigiditatē inquā ſoluit potio vini. i. aut ſimplici rōne vini potio aut meracioꝛis. Et iteȝ inflāmationē que ꝓpter infartionē extitit ſanguinis craſſioꝛis citra replōnem. Inflāmationi ꝟo que cum replōne affligat: ⁊ itē ceteris quecūqȝ ſine inopia: ſed cū firmitate viriū accidāt, ſanguinis detractio medetur. Ceterū quo naȝ modo cultellus ſit interioꝛibus adigēdus ꝓximo libꝛo diffinitū iam eſt: ddū hec enarraret̃ ſola. Difficultateȝ vrine vena inciſa ſoluit, incidende ſunt interioꝛes.

¶ Afoꝛiſmus. XLIX.

¶ Ab angina detento: ſi tumoꝛ, aut rubedo pectoꝛis ſuperuenit, bono eſt.

¶ Hec etiaȝ ſententiola ſuperius eſt pꝛodita ad hunc moduȝ. Ab angina detēto: ſi tumoꝛ in ceruice extitit, bono eſt. Quam quidem volumine ab hinc quarto enarrationis luce fecimus clarioꝛem.

¶ Afoꝛiſmus. L.

¶ Quibus cerebrū ſyderatū eſt intra tertiū diem moꝛiuntur. At ſi ab his dieb⁹ euaſerint, ſanitati reſtituuntur.

¶ Syderari oſſa ſepius dicens liº de ruptis ⁊ artubus: pꝛo eo qd̃ eſt aboleri vocabulū affert: ſed hoc loco nō ꝯuenit inaudiri cerebꝛi abolitioneȝ. Cū addat̃ ꝙ ſi ab his euaſerint diebus ſanitati reſtituunt̃. Sin. ſyderatio totius ſyderate ſedis abolitio eſt: vt ita

VERSIO LEONICENI.

afoꝛiſmo. Aqua intercuteȝ laboꝛātibus: ſi tuſſis ſuperueniat, malū.

¶ Afoꝛiſmus. XLVIII.

¶ Vrine ſtillicidium, ⁊ mingendi difficultatem, vini potio, ⁊ vene ſectio ſoluit. Incidere autem interioꝛes.

¶ Qd̃ quidē vrine ſtillicidiuȝ ſignificet vrine ſtillatim expꝛeſſionē, nomē ipm oſtēdit. Mingendi aūt difficultas pōt: ⁊ que cum doloꝛe fit mictio dici: pōt autē ⁊ que cum difficultate aliqua: adeo ꝙ vix veſica opet̃. Vrine aūt ſtillicidiū ipſius vrine acritudo facit: ⁊ potētie retentiue in veſica imbecillitas que ob intēperaturaȝ fit, pſertim frigidaȝ. Vrine ꝟo difficultatē: ſiquidē cum doloꝛe fuerit inflāmatio, ⁊ abſceſſus, ⁊ vlceratio, et inequalis intēperatura, ⁊ ſpiritꝰ flatuoſus. Si ꝟo motus difficilis aliqs, vel potētie imbecillitas, vel tumoꝛ ꝯtra naturaȝ, ex oībus hiſce diſpoſitionibus. Frigiditatē qdeȝ vini potio ſoluit: hoc eſt vel ſimpliciter vini potio vel meratioꝛis: ⁊ qdeȝ talē inflāmationem: que ꝓpter obſtructionē ſanguinis craſſioꝛis citra multitudinem facta fuit. Illā ꝟo que cum multitudine fit inflāmationē: adhuc auteȝ et aliā que ſine defectu eſt: ⁊ cum potētie roboꝛe, vene ſectio ſanat. De eo aūt qd̃ dicit̃ incidere venas interioꝛes: dictum eſt a me ⁊ in libꝛo precedēte: in quo hunc afoꝛiſmū expoſui. Vrine ſtillicidiuȝ vene ſectio ſoluit: incidere autem interioꝛes.

¶ Afoꝛiſmus. XLIX.

¶ Ab angina habito, tumoꝛ, ⁊ ruboꝛ in pectoꝛe ſuperueniēs, bonuȝ. Extra enim vertitur moꝛbus.

¶ Et hic afoꝛiſmus antea dictus eſt per hec verba. Ab angina habito tumoꝛeȝ fieri in pte colli anterioꝛe, bonum. Expoſui ꝟo in quarto hoꝝ cōmētarioꝝ. Hic igit̃ videt̃ fuiſſe interſectus volēte aliquo adiūgere: extra enim cōuertitur moꝛbus.

¶ Afoꝛiſmus. L.

¶ Quibus cerebꝛuȝ ſphacelatum. i. coꝛruptuȝ eſt: in tribus diebus pereunt. Si ꝟo hos euaſerint, ſani fiunt.

¶ Sphacelare oſſa ſepius dixit in libꝛo de articulis: pꝛo coꝛrūpere, vtēs eo ꝟbo. Hic ꝟo non ꝯtingit cerebꝛi audire coꝛruptionē, cum adiectū ſit. Si ꝟo hos effugerint, ſani fiunt. Si eniȝ ſphacelus eſt coꝛruptio ſubſtātie vniuſcuiuſqȝ ptis que ſphacelari dicit̃:

THEOdoꝛi traductio.

¶ Stillicidiū ⁊ difficultatē vrine potio vini ⁊ detractio ſanguinis tollit: incidende ſunt vene interioꝛes.

Vrine ſtillicidium.

Vrine difficultas.

THEOdoꝛi traductio.

¶ Ab angina detento: ſi tumoꝛ, aut rubedo pectoꝛi ſuperuenit, bono eſt.

THEOdoꝛi traductio.

¶ Quib⁹ cerebꝛū ſphacelatū ſeu ſyderatū eſt: intra 3ᵐ diē moꝛiūtur. At ſi ab his diebus euaſerint ſanitati reſtituūt̃.

Sphacelare oſſa.

Sphacelus

Sphacelari

TRANSLA. ANTIQVA

betur: impoſſibile ergo ſi in cerebro facta ſit ſanetur/abuſi ſunt hoc nomen poſitaꝫ eſt: ⁊ intenditur quando hec paſſio incipiat: ⁊ non firma ſit ⁊ perfecta. Sicut enim paſſio carneꝫ incidens mortuam/a grecis vocat Chiphrona/ſempqꝫ in illa carne ex magno naſcitur apoſtemate/ſenſum auferens/⁊ locum nigreſcens/colorēqꝫ ſicut mortue carnis faciēs: ſic inquā hec paſſio incipiens/⁊ nōdum ad pfectionez veniens/Chiphrona vocatur: cōplet autem in carne nō poſtea curatur: ſic de ſpacbilo in cerebro oꝫ intelligi: ſtēꝫ poſſibile eſt vt hāc paſſionez carnoſi membri que cauſa eſt magni apoſtematis quā Chiphronā vocent/medici antiqui ſpacbilon vocauerunt: vnde Frodicus de quodaꝫ Phimoniſo dixit: phimoniſus in coxam ſpacbilon eſt paſſus. Hoc autē modo dici ſolet eſſe in cerebro: cauſa autem velocitatis mortis eſt magnitudo morbi ⁊ nobilitas membri. Si autē in tribus prioribus non moritur diebus: ⁊ ad quartuꝫ vſqꝫ progrediatur/poſſibile eſt preualeat virtus ⁊ euadat infirmus.

Paſſio Chiphrona.

Cā velocitatis mortis magnitudo morbi ⁊ nobilitas membri.

TRADVC. LAVRENTIA.

vt ita affect⁹ reuocet̄ in ſanitatē poſtliminio fieri qui pōt. Nun igit̄ vocabulū quandoqꝫ per impropriationē affertur de ijs quibus cepit fieri quedeꝫ affectio: nōdūꝫ tamē ex quiſita rōne cōfecta eſt. Id accidit per Sangrenam que carnoſis ptibus fatigat: ea enim ob inflāmationis magnitudinē inſenſionez ⁊ nigritiā/aut in totū mortificum quēdā colorē afficere ptī imponat. Porro Sāgrena vexari dicimus de ijs qui in affectionē incidere ceperūt. Ergo quēadmodum Sangrena que iam ꝯfecta eſt ita vt intermortua ſit pars pduci non pōt ad ſanitateꝫ. Que vo adhuc ꝯficit̄ poteſt. Ita ſyderatio quoqꝫ tale quippiaꝫ recipit. Quinetiaꝫ carnee ptis affectionē ob inflāmationis vehemētiaꝫ quā medici pprie noiant Sangrenā: eam qꝫ greci ſyderationē appellāt. Hunc in modū Herodotus femur Cambyſi ſyderari remonuit. Cerebrum itaqꝫ ſyderari dixerit qs ita dūtaxat. Ceterum quā ob rem cito accidat interitio per eam pſpicue patet. Eteniꝫ affectus difficillimus ac ferme indeclinabilis eſt. Et itē ſedes inter ceteras ꝗmaxime pnceps. At ſi intra tertiū diem nō intereat eger: ſed ad quartū viuat ſperari poteſt vt affectio inclinet: ⁊ item vt facultas valens plene integreqꝫ eam peruincat.

VERSIO LEONICENI.

dicit̄: non ꝯtingit huc qui ita egrotet pſanari. Ne forte igit̄ aliqn̄ abutant̄ hoc vbo ad ſignandūꝫ huius diſpōnis inceptionē: cum nōdum cōpleta eſt. Talia.n. quedā etiā carnoſis ptibus in Sangrenis accidunt/paſſione ob magnitudinē inflāmationis inſenſibilitatē quādam/atqꝫ nigritiez/aut oīno morticinū colorē afferēte parti patiēti: dicētibus aūt nobis illos qui in paſſionez incidūt ad Sangrenam ire. Sicuti igit̄ Sangrenā iam ita cōpletaꝫ: vt pars ſit intermortua ſanare eſt impoſſibile: duꝫ vo adhuc ſit; poſſibile eſt ſic/et ſphacelū/⁊ quideꝫ carnoſe partis morticiniuꝫ que puenit ex magnitudine inflammatiōis: quaꝫ pprie medici Sangrenā nominant. Hāc etiam greci ſphaceluꝫ appellabāt: ſic igitur mihi videt̄ ⁊ Herodot⁹ dixiſſe coxaꝫ Cambyſis ſphacelari: ſed ⁊ cerebrū ita quiſpiam diceret ſphacelari tm̄ modo: ⁊ quidem ppter qd velox ſit in ipſo mors: manifeſtum/tanqꝫ paſſione partis principaliſſime grauiſſima exiſtente. Quod ſi egri mors in tribus pmis diebus nō anticipauerit: ſed ad diem quartū puenerit eger/ſperādam eſt morbuꝫ declinare/⁊ vires eſſe fortes: ita qꝫ ipſum oīno peruincant.

Sangrena

Herodotus

Aforiſmus. LI.

Sternutatio fit a capite ex cerebro calefacto ⁊ humectato: quod eſt in capite vacuo. Aere deſcendēte in illud vacuum ⁊ faciēte ſonitum: qm̄ exitus eſt ei per anguſtuꝫ.

Ois ſternutatio his duobus intelligit̄ modis: aut enim vlr/aut particulariter. Ulr ac ſi diceret: ois ſternutatio nō eſt niſi ex cerebro: cuius cā eſt cerebri calefactio: ⁊ loci vacui in capite humectatio. Particulr: ac ſi ita poneret: ſternutatio quedaꝫ ſit ex cerebro: cuius cā ſit tunc cerebri calefactio: et loci vacui in capite humectatio: hoc aūt veruꝫ eſt: nō enim eſt ois ſternutatio ex calefacto cerebro ⁊ loco capitis vacuo humectato: pēna.n. ſuperius ſiue filo/ſiue feſtuca impoſita naribus ſternutatur: ⁊ aliquādo ventus cuꝫ tuſſi aſcēdit ſuperius ab īferioribus qui ſit cauſa ſternutationis: cum ad nariū perueniat foramina. Falluntur ergo arbitrantes eſſe cauſam ſternutandi ſolūmodo aerem a capite excūtē: palā.n. videmus aere exeunte pulmonē ſtringi pectus. Certificatur aūt qꝺ dicimus: qꝛ ſternutationem

Vide. 25. par. ca° 2°. char. 504. col. 3°.

Sternutatio nis diuiſio: et de cauſis ei⁹: ⁊ de ſonitu in ipſa.

Aforiſmus. LI.

Sternutamētuꝫ fit ex capite cerebro calefacto, aut humefacta parte inani capitis. Aer enim ibi cōtētus erūpit: ⁊ cum ſtrepitu quodam: qm̄ per anguſta exitus datur.

Gemina tales ſignificāt dictiones: aut enim in vniuerſum ſup re ppoſita vt ſternutamēto ſimplr adſtruūt: aut particularē faciūt admonitionē: velut ſi de ſternutamēto agat̄ qꝺ ex capite pdeat. Itaqꝫ prior diſputatio talis reddet̄. Omne ſternutamētum ex capite fit cerebro calefacto/aut humefacta pte inani capitis. Altera vo talis euadet. Ex cerebro ſternutamētū eueniens fit cerebro calefacto/aut hūefacta pte inani capitꝭ: que inqꝫ ⁊ ſimplicior ⁊ īcorruptior videri pōt. Nō eniꝫ omne ſternutamētuꝫ fit cerebro calefacto/aut humefacta pte inani capitꝭ. Pinnulis qdā incitantes naſuꝫ ſternuūt: ⁊ cū tuſſi ſpūs pmeās deorſum ad naſi meatulos ſternutamētuꝫ ꝯcinnat. At vo credē de capite ſecretū aerem dūtaxat ſtrepitum edere nō bn̄ opinantis eſt. Cōſtat.n. vt inferius de pulmone aer thorace vniuerſum

Aforiſmus. LI.

Sternutamētuꝫ fit ex capite, calefacto cerebro, aut humectato: eo qꝺ in capite inani. Aer enim intus ꝯtent⁹ extra erūpit. Sonat auteꝫ: qm̄ per anguſtū ipſi eſt exitus.

Tales ſermones duo ſignāt: vnū quideꝫ in omni re ppoſita vliter dictū: veluti hoc in loco de ſternutamētis: alterū particulatim: veluti hic de ſternutamētis ex cerebro factis. Primus igit̄ ſermo talis erit. Omne ſternutamentuꝫ fit ex cerebro calefacto vel humectato: eo quod eſt in capite inani. Scds vo. Sternutamētum ex capite eueniēs fit cerebro calefacto/vel humectato capitis inani: qꝫ verus exiſtit. Non enim ois ſternutatio fit calefacto cerebro/vel humectato in capite inani. Pēnis igit̄ quidā nares irritātes ſternutant. Sed ⁊ cum tuſſi ſpūs deſubter veniēs ad naris meatus cū ſit ſternutamētū. Preterea opinari ſoluꝫ aerem qui ex capite excernit̄ eſſe qꝺ ſonat: eſt manifeſte falſuꝫ: nam liqdo apparet de ſubter ex pulmone elatus aer vniuerſim ſe cōprimēte thorace: ſed ⁊ ante inſpiratione fieri

THEOdori traductio.

Sternutamētū fit ex capite cerebro calefacto/aut hūefacta pte capitis inani. Aer enim vbi ꝯtent⁹ erūpit ⁊ cū ſtrepitu: qm̄ per anguſta exit⁹ dat.

De ſternutatiōe et cauſis ei⁹ ⁊ ſonitu in ipſa.

TRANSLA. ANTIQVA

tionem ſemꝑ ꝑcedit per nares aeris tractu:neqꝫ nã multuꝫ aerem adunat: vt ſternutationeꝫ faciat. Neceſſe eſt ergo vt iſta ſternutatio que nõ cogatur ventoſitatẽ groſſam ⁊ inflatiuaꝫ expellere a capite hic itelligatur: qḋ non totũ dicere Hippo. fuit neceſſe. Humectata enim capitis vacuitate ſuperfluuꝫ erat in ſternutatione dicere:qꝛ ſi humectatio abũdet in capite non ſternutatio fiet:niſi prius diſſoluatur illa: ⁊ ventus inde cõcipiatur. Palã enim in multis videmus hominibus qbus multi ⁊ nimij humores effluunt a naribus:neqꝫ tñ ſternutatio comitatur. Neqꝫ enim ſternutat̃:niſi ex acutis humoribus:vel ſi in nares aliquid acutũ imponeret̃:ideꝫ dico: qꝛ ſicut nãlis tuſſis purgatio eſt ſuperfluitatum cãnalium pulmonis:ſic et ſternutatio mundificat narium foramina. Foramina aũt narium que ad os vadunt,hic larga ſunt:que xo ad cerebrũ ſtricta ſunt/ad os venientia mundificãt cerebruꝫ a vẽtoſitate ab īferioribus aſcendẽte: que a cerebro veniunt cerebrũ mũdificant de ventoſitate ab ipſo deſcendẽte. Si autẽ inueſtigauerimus ſternutationẽ a cerebro ſe mouentẽ caput alleuiat̃:hec enim ſternutatio fit cum humiditas diſſoluit̃ cerebri, ⁊ aerem ꝯficit:queꝫ nã poſt expellit:humiditas ergo illa non diſſoluitur:niſi calore nãli excitetur. Adunatio eniꝫ humiditatis ex defectione eſt caloris nãlis. Qḋ xo dixit vacuũ locum in capite/ventriculos cerebri debemus intellig̃,aut que cerebrum exterius circũtegunt: poſſibile eſt enim inde aereꝫ exire et ſubſtam cerebri penetrare: vt ꝑmo tãgat humiditatẽ illaꝫ:⁊ deinde ad nares veniat. Hippoc. ſonituꝫ ſternutationis dicit eẽ multitudineꝫ aeris ſubito excũtis:qḋ vniuerſale eſt aeris vndecũqꝫ venientis.

Vide 1ª col. caº 2º. char. 146. col. 2. et particula 6ª. aforiſ. 40.

Cauſe doloris epatis.

ℭ Aforiſmus. LII.

ℭ Quicũqꝫ circa epar dolẽt: his febris ſuperueniens ſoluit egritudinem.

ℭ Qḋ dicit/ſuꝑueniens,monſtrat dolorem epatis venientem nõ habenti febrẽ hic dolor cum in epate fit maior: non eſt niſi ex apoſtemate magno ⁊ calido,aut ex ventoſitate groſſa ⁊ inflatiua. Contingit autẽ quandoqꝫ ⁊ ex oppilatione. ſed tunc paruus dolor eſt in epate: magis enim grauat̃ qꝫ doleat: magnus dolor ergo ſine febre ex vẽtoſitate eſt groſſa ⁊ īflatiua:

TRADVC. LAVRENTIA.

vniuerſim adducto remeet. Quin/ etiã antecedere inſpirationeꝫ nã largiorem colligẽte aerem ad ſternutamẽti geniturã huic opinationi patrocinat̃. Itaqꝫ ſternutamẽtuꝫ de capite tñmodo ꝓuenit. Si nã deſiderio expellẽde materie ſufflãtis ad ſecretionẽ cõmouet̃. De tali igit̃ Hippocratis ſanctio facta eſt:neqꝫ forſitan de quouis tali. Naꝫ verbũ humefacta vacat ad ſternutamẽti geniturã. Siqd enim exuꝑet humoris in capite:nequaqꝫ gignit ſternutamẽtũ:niſi ad ſpũꝫ vertat̃. Patet id:multi eniꝫ nõ ſternuũt:quoꝝ de naribus humoris copia ſecernit̃. Sed illi dũtaxat ſternuũt in qbus ita affectis decumbens humor edax eſt:ꝑinde vt ſi qd ſit in nares edax ⁊ ꝑemptoriuꝫ inditum. Ut enim tuſſis acris eſt ad expurgãdas pulmonis aſꝑas arterias nãlis:ita ſternutamẽtũ nariuꝫ cãnaliculas ꝑpurgat. Porro cuꝫ duplex foramẽtuꝫ bifido in naſo exiſtat alterꝫ latiuſculũ ꝑtinẽs ad os/tenuiora alia ad cerebrũ ꝑmeantia. Foramẽtuꝫ ꝑtendẽs ad os ſpũs inferius ꝑmeans repurgat. Tenuiora autẽ ⁊ ad cerebrũ ꝑtinentia aer qui de cerebro decũbit. Ceterum diligẽs ⁊ ſcrupuloſa obſeruatio indicabit:vt onera capitis ſternutamento leuent̃ quoties de capite ꝓueniat/purgato capitis humore natureqꝫ cõmotione ſecreto. Porro rareſcit calefactũ:calet autẽ natiuo calore exhibrato:cuius ob īfirmitateꝫ antea excremẽticius humor collectus eſt. Ceterũ qḋ ait ꝑte inani capitis:vt eſt potiſſimum de cerebri vẽtriculis itelligẽdũ:ita de eo quoqꝫ qḋ extrinſecus ambit,cauo inaudiẽduꝫ. Nã ⁊ id ampliuſculũ viſitur:de quo mã ꝑus in vẽtriculos ipſos:tum autẽ hinc permanat ad nares. At xo vniuerſi flatus eruptione efferri ſtrepitum docet Hippocrates. Id enim promiſcuũ indiſcretũqꝫ eſt vtracũqꝫ erũpat/ſiue de pulmone remeet/ſeu ex capite decumbat.

ℭ Aforiſmus. LII.

ℭ Qui dolore iecoris admoduꝫ ꝯflictantur:ijs febris ſuperueniens tollit doloreꝫ.

ℭ Verbũ ſuperueniẽs indicat nõ febricitare eos antea duꝫ cõflictarent̃ dolore. Quibus igit̃ iecur admoduꝫ dolore vexat̃/aut ob inflãmationeꝫ vehemẽteꝫ/aut ob ſpũm flatuoſum: ſed citra inflãmationeꝫ alioqñ febris affligat. Itaqꝫ viſcus ob ſpiritũꝫ flatuoſum vexet dolore ratio eſt. Porro vexatur dolore ob infarctionẽ: ſed modice ⁊ cum oneris ſarcina potius qꝫ dolore

VERSIO LEONICENI.

fieri ſternutamentuꝫ,nã aggregante aeris copiaꝫ ad ſternutamen gñationẽ:his que dicta ſunt adſtipulat̃. Soluꝫ itaqꝫ illud qḋ habet ſue gñãdis ꝑn^m nãm appetentẽ flatuoſum ſpũꝫ ex capite excernere:hoc modo fit,quẽ docere aggredit̃ aforiſmus:neqꝫ forte hũc oẽm:nãm ait humectatio ſuperfluum eſt ad ſternutamẽti gñationẽ. Si.n.⁊ aliqs humor in capite ſuperabũdat,nõ facit ſternutamentũ:niſi in ventũ ꝯuertat̃: ⁊ hoc manifeſte videtur in multis:qui copiaꝫ humoris per nares excernũt:⁊ tñ ꝑpterea nõ nẽcio ſternutãt. Soli.n.illi ſternutãt: qui ita affecti ſunt: qbus mordax eſt ea que a capite fluit humiditas,cen ſiqd mordax naribus imponas:ſicuti enim tuſſis caſus qdaꝫ nãlis eſt ad expurgãdas eas que ſunt in pulmone aſperas arterias:ſic ſternutamẽtũ manifeſte videt̃ expurgare narium meatus. Duplici aũt exiſte ipſa ꝑforatione:lata qdẽ ad os:ſed per meatus tenuiores ad cerebrũ: que quidẽ eſt ad os perforatio,ab eo qui deſubter ſpiritu efferi:qui xo ad cerebruꝫ meatus ꝑtingunt,ab illo qui ab ipſo ꝑdit,expurgant̃. Et ſi diligenter aduerteris videbis ſternutamenta que ex capite motus hñt initiũ,leuare caput. Fiunt enim ⁊ rarefactis his qui ſunt in capite humorib⁹:⁊ nãe impetu excretis. Rarefieri xo ipſis accidit ꝯcalefactis. Caleſiunt aũt natiuo calore excitato:ob cuius imbecillitatẽ prius erãt ſuꝑfluitates aggregate. Cuꝫ igit̃ ait calefacto:eo qḋ eſt in capite inani:maxime quidẽ audienduꝫ eſt:de eo qḋ eſt in vẽtriculis cerebri: adhuc aũt ⁊ de illo qḋ ipſum ambit exterius: facile enim eſt ⁊ illi per cerebrũ:primũ quidẽ ad ipos vẽtriculos:hinc xo ſubire ad nares:quia xo vniuerſim excidit,ſonitum edi Hippocrates inqt: eſt autẽ cõmune hoc vndecũqꝫ venerit,ſiue ex pulmone clamis,ſiue ex capite deorſum act⁹.

ℭ Aforiſmus. LII.

ℭ Quicũqꝫ epar circũdolẽt: his febris ſuperueniens ſoluit dolorem.

ℭ Verbuꝫ,ſuꝑueniens,indicio eſt qꝛ prius cuꝫ circũdolebãt ipſi nõ febricitabãt. Si igit̃ epar vehemẽter dolebat:vel ꝑpter fortẽ inflãmationẽ: vel ꝑpter ſpiritũ flatuoſum:non aderat autẽ ipſis inflãmatio:alioqñ omno febricitaſſent:par igitur eſt qꝛ flatuoſus ſpũs ſit cauſa doloris in ipſis. Dolet igit̃ epar et ꝑpter obſtructioneꝫ:verũ mediocriter,⁊ cum quodã põderis

THEODORI traductio.

ℭ Qui dolore iecoris admodũ ꝯflictantur:his febris ſuperueniẽs ſoluit dolorẽ.

TRANSLA. ANTIQVA

z inflacinacui ſi feb. ſuperueniat ſi ne dubio ſua erit cura.

℄ Aforiſmus. LIII.

Ex particula 6ª afo. 47.

℄ Quibuſcūqꝫ ꝯuenit ſāguinē auferre ex venis: hos opꝫ flobothomare in vere.

℄ Hic aforiſmus pars eſt illius: vbi pharmaciam/vel flobothomiā conuenientem in vere eſſe diximus: ſed hic non inuenitur in qbuſdaꝫ libris. Quidam vo in hoc loco poſuerunt: ⁊ reticuerūt: alij ex toto nō hic noiauerunt: miror tñ quare hic illum hi ſcribūt: ⁊ hi etiā interpretantes non recordantur cum iam fuiſſe interpretatum. Quid enim Hippocr. fuit neceſſe hic repetere hic/⁊ hic interpretationem bifariam facere: non enim obliuionis fuerunt tante/quin recordari poſſent hic poſitum fuiſſe. Unde plus miror q cum idem repetūt: diuerſis tamen locis interptationem dant diuerſam.

℄ Aforiſmus. LIIII.

Vide 2ª com. ca° 2°. char. 255. col. 2ª.

℄ Quibuſcūqꝫ iter renes, ⁊ vētrem flegma ꝯcluditur: ⁊ dolorēꝫ pſtat, non habēt exitum in neutruꝫ vētrium: his ſm venas in veſicam ꝯuerſo flegmate, ſolutio fit morbi.

Merin° dubitat.

℄ Merinus de hoc aforiſmo dubitauit: ⁊ cauſaꝫ habuit dubitādi: ad hec enim loca non ſolet ꝯuenire flegma: ⁊ ſi veniat cito deſcendit ad inferiora pectinis oſſa: item Merinus īmpoſſibile eſt inquit hoc flegma groſſitie ſua penetrare venas: ſicut aquoſa humiditas hydropicorum perforat venas:

TRADVC. LAVRENTIA.

q̄ dolore vehemēti. Uehemens aūt dolor/aut ob ſpiritū flatuoſum/aut inflāmationem/aut vehemētiſſimā/aut purulentam affligit.

℄ Aforiſmus. LIII.

℄ Quibus ſanguinem detrahi prodeſt: ijs vere detrahendus eſt.

℄ Hec ſnīa pars eſt prelate ꝓpenſionis huic in modum ꝯſcripte. Qui leuandi ſanguine ſunt/aut medicamēto purgādi: ijs verno tēpore/vel ſoluenda eſt vena/vel medicamentum adhibēdum. Sed in qbuſdam codicibus haudquaq̄ ꝯſcripta eſt. Porro quidaꝫ interpretes ſemel atqꝫ iterum ſcribūt: alij nullam eius faciunt mētioneꝫ. Sed taxare libet eos qui non ſolum his eaſdem ſcribūt ſententias: ſed etiaꝫ rurſus enarrant haudquaq̄ indicātes: ſuperius quoqꝫ eſſe proditas velut ſententiam quam hoc loco ꝯſcripſit. Igitur quam ob rem/aut alij tales adiecerint ſentētias in calce opis/aut ipſe Hippocrates denuo ſuper eadeꝫ re diſſerat/aut enarrent qdam nō medius fidius coniicere poſſum. Non enim illud ſimile vo fuerit vt ſcriptori tantā rem ſubtraxerit obliuio preſertim nobiliſſimo: qualeꝫ ſcimus per omnia fuiſſe Hippocratem. Nec eorum qui illas adiecerūt tātam obliuionē/aut aliaꝫ ſuperuacaneꝫ operoſitatem excogitari conuenit: ob quaꝫ de eadem re ſemel atqꝫ iterum docerēt. Sed adhuc licet demirari ignauiā interptuꝫ qui iterantes geminātesqꝫ ſententiarum enarrationes non ſaltem monerent: vt iterum id efficerent. Illud abſurdiſſimum eſt ⁊ omnino abhorrens a ratione: vt quidem eiſdem decretis: tum in calce libri proditis: tum etiaꝫ ſupra relatis diuerſam enarrationis lucem effuderint.

℄ Aforiſmus. LIIII.

℄ Quibus inter vētriculū, ⁊ venas pituita ꝯſtituta infert doloreꝫ: vtpote que ad alterutrū ventreꝫ exitu careat: ijs pituita per venas in veſicam delapſa, morbus leuat.

℄ Merito addubitat Marinus exiſtimās fieri nō poſſe: vt inter ventriculuꝫ ⁊ venas pituita ꝯſtituatur. Etenim deorſuꝫ ad vſqꝫ pubis oſſa deflueret. Porro nequaq̄ ait trāſmeare pōt in venas: quo per aquā interciteꝫ tenuis diluitaſqꝫ humor perreptans ex vrina ſecernitur. Quocirca dicis

VERSIO LEONICENI.

pōderis ſenſu potius/q̄ vehementis doloris. Dolor aūt vehemēs ꝓꝑ flatuoſuꝫ ſpūꝫ/vel inflāmationē: que ſ. maxima eſt/aut ſuppurata/accidit.

THEOdori traductio.

℄ Aforiſmus. LIII.

℄ Quibus ſanguinem trahi ꝓdeſt: his vere detrahendus eſt.

℄ Quibus a venis ſanguineꝫ mittere confert: his vere venam oportet ſecare.

℄ Hic aforiſmus pars eſt ei° qui ꝓus dictus fuit in hec vba. Quibus medicamētuꝫ epotū/vel vene ſectio cōfert: his vere ſecare venā/vel purgare medicamēto opus eſt. In qbuſdā vo exemplaribus nō eſt ſcriptus oīno: ⁊ quidam libri expoſitores ipſuꝫ ſciunt/hiſqꝫ ipſum ſcribūt. Nō nulli vo neqꝫ omnino meminere. Mirari vo de illis oportet qui non modo his eūdem ſcribūt aforiſmum: verū ⁊ in eiſdeꝫ cōmētarijs expoſitiones apponunt nulla facta ſignificatione q his qui antea ſcripti fuerūt: quidā ſunt ex toto ijdem: quidā vo ex parte/cuiuſmodi hic eſt. Quid igitur viſum fuit/vel his qui hos adiecē aforiſmos: circa finē libri/vel ipſi Hippocr. his de eiſdē facere mētionem: ⁊ quibuſdā expoſitoribus geminā facere expoſitionē/deos teſtor me non poſſe cōiectari. Neqꝫ enim vo ſimile fit ipm ſcriptorem aforiſmoꝝ tantarum rerū obliuione fuiſſe correptū: qui pſertim talis fuerit: qualeꝫ fuiſſe Hippoc. nouimus: neqꝫ illorum qui appoſuerūt/vel tm̄ obliuiū/aut aliquam aliam malignitatē poſſumus excogitare: qua moti de eiſdem ſcribere nō dubitauerint. Adhuc autē ⁊ magis de illis liceat admirari expoſitoribus: qui cum his eoſdem expoſuerint aforiſmos: neqꝫ hoc ipm adiecerunt: q ſecūdam faciūt expoſitionē: ⁊ adhuc multo magis de illis qui differētes ſcripſere expoſitiōes: ⁊ in his qui circa finem/⁊ in illis qui per initia de eiſdem ſunt dicti.

THEOdori traductio.

℄ Aforiſmus. LIIII.

℄ Quibus inter vētriculū, ⁊ ſeptuꝫ pituita repoſita eſt: ⁊ dolorē affert, non hñs exitū, neqꝫ ad alterum vētrem: his per venas ad veſicam pituita verſa ſoluitur morbus.

℄ Quib° inter vētriculum ⁊ venas pituita ꝯſtituta infert dolorē: vtpote q ad alterutrū vētrem exitu careat: his pituita ꝑ venas in veſicam delapſa/ morb° leuat.

Oberinus

℄ Non abſqꝫ ratione mihi videt dubitare Merinus impoſſibile exiſtimans inter ſeptum/⁊ ventrē pituitā cōſtitui. Deflueret enim deorſum vſqꝫ ad oſſa pubis: neqꝫ tamen fieri poſſe arbitrat: vt traijciat ad venas: ſicuti in aqua intercuteꝫ/tenuis/⁊ aquoſus humor tranſumptus excernitur per vrinas.

TRANSLA. ANTIQVA

rat venas: et exiens per eas emittitur per vrinas. Ego autem dico quod ſi ſicut Marinus velimus itelligere adhuc dubium remanet: quomodo flegma poſſit pforare. Si enim dicat ad renes inde per venas currere falſum eſt hoc dicere: cum peritoneon inde ſit lõge. Bonum eſt ergo vt ita intelligamus: ſicut alij preter meritum interpretantur: vt ſcilicet ſpatium inter renes: et pitoneon intẽdamus. Prius tamẽ oportet certificare quod Hippocr. dicit fortii naẽ nihil poſſe repugnare in expellẽdis: lʒ materia ſit groſſa et vie ſtricte ſint. Uidemus enim quia materia apoſtematis cum natura a quibuſdam expellat eam locis, oſſa etiam tranſit. Non ergo eſt impoſſibile poſſe venas flegma perforare: et per vrinã exire: oportet tamen precedere et materias flegmaticam ſubtiliare: vt poſſit currere ſicut et ipſa operatur in ſanie inter pectus et pulmonem ſe coadunante.

Gal. dubitat — *Fortii naẽ nihil repugnat expellendo.*

Aforiſmus. LV.

Quibuſcũqʒ epar aqua impletum in omentum erupit: his venter aqua impletur, et moriuntur.

Ueſicarum aqua plus ad epar quam ad alia mẽbra feſtinat: et maxime ad extrinſecus circundantes pelliculas. In animalib[us] enim que comedimus epar totum aqua circũdatum inuenitur. Si autem veſice ille quandoqʒ crepãtur aqua de illis exiens in ſpatium pelliculari ſuper ventrem extenſarum curret interius: vbi ſemper in hydropicis aqua ſolet adunari: he enim pellicule ſunt quaſi ſolide et nuſquam perforate: neqʒ interius habent corpus niſi ſolum ſtomachum, colon, et ſplenẽ. Cum autem dicit vẽtrem impleri aqua, nõ interiores intendit pelliculas: ſed ſtomachum potius: vbi cibus et potus adunantur. Item dico eum poſſe intendiſſe ſpatium in interiori pectore: multotiens enim cum ventrem dicimus: et hũc locum intelligimus:

TRADVC. LAVRENTIA.

dicit intelligi oportere inter pcordia et vẽtriculũ, hoc eſt inter ppriũ pcordiorum corpus: quod inquam carnulẽtum eſt et abdominis verticem. Sed ſi ita intelligamus, o Marine preptio abitioqʒ in venas pariter ambigua remanet. An fieri põt vt hinc ad renes trãſmeet per venas, nõ per amplitudinem que ſub abdomine collocat: atqui fieri nequaquam põt. Alioqui pinſigni nois impropriatione: quandoquidem nihil abdominis et vẽtris ſimile cernit. Cuius ſocietate cõicatiqʒ eadẽ nũcupamẽta participent. Ergo rectius intelligit: quo a ceteris expoſitoribus eſt pditum amplitudinẽ vocitari que ſubter pcordia et intra abdomen ex ſũmo ventre ſubterit. Sed ꝯſiderãdum an fieri poſſit id quod eſt Hippocrati traditum. Itaqʒ ſciẽdum Hippo[cratem] eſſe ex intima diſcipline profunditate ſciaʒ: vt natura quoties valeat materie ꝯinnet itinera: quamquam materia quammaxime craſſa: et itez meatus anguſti quodãmodo ſint. Etenĩʒ ex oſſibus abſceſſus conſiſtunt: necnõ inter thoraceʒ pulmonẽqʒ interſitus ſuccus in purulentie nõnunquam per ſanam et integram cutem excreat: atqʒ etiam ſanguis ex oſſibus obduratis tophe lapide digredit. Quocirca credendus eſt fieri poſſe: vt nunc Hippocrati tradita pituita tranſmeet in vrinam. Sed cõuenit interdum id fieri a natura cum prius ſenſim extenuauerit pituitam: quemadmoduʒ pus in purulentiis.

Aforiſmus. LV.

Quibus iecur aque repletum in omentuʒ eruperit: ijs vẽter aqua impletur, atqʒ ita emoriuntur.

Iecur quammaxime aſſolet gignẽ ſtillas ex mẽbranula qua forinſecus obuoluta ꝯcludit. Igit iugulatis aiantibus interdũ fetum aque perſpicit. Ergo ſi tãtiſper ſtillicidia reſcinduntur in ſedem que ſuper abdomen ex ſummo ventre poſita eſt: in qua etiã laborãtibus aqua intercutez colligitur. Sʒ in omentuʒ nequaquam erũpere põt aqua: niſi quodãmodo derodat. Etenim ſtipatum vndiqʒ eſt: ita vt nihil quicquam in ipſum irrũpere poſſit ex vlla alia pte extra quam de vẽtre et laxiore inteſtino: et item liene: nãqʒ ex his partibus oritur. Aut igit vult erodi omentum dextra .ſ. parte qua iecori proximat, aut in omentuʒ inaudiendum pro ſede que circiter omentum poſita eſt. Ceteruʒ impleri ventrem non de eo prodit qui recipit paſtũ:

VERSIO LEONICENI.

vrinas. Quare audiẽdũ eſſe inqt: quod di inter ſeptum: et vẽtrẽ pro eo quod eſt inter ſepti corpus carnoſum: et iterioris membrane abdominis verticem. Uerũ et ſi ita audierimus o Marine trãſumptionez ad venas ſilr facilez eſſe nõ eſt poſſibile. Nam huic ad renes puenire per venas: neqʒ ex eo ſpatio quod eſt ſub mẽbrana abdominis iterioꝛe eſt impoſſibile. Adde quod oino impropa eſt eius que eſt ſm vẽtrem appellationis abuſio. Nihil enim eſt ſile ventri: et mẽbrane abdominis interiore: cuius gratia eãdem participent appellationez. Melius igitur ita audire ſicut oẽs audierũt: illud ſpatiũ laxius ab eo dici: quod eſt qdem infra ſeptuʒ: ſed intra eam mẽbrane abdominis interioris partem que ad epigaſtriũ attinet: et cõſiderãdum, ſi poſſibile eſt illud quod dicit noſcẽtibus nobis: quod viaʒ ſemper materiebus inuenire nãm Hippocr. opinatur, quãdo valida fuerit: et ſi ille ſint craſſiores: et per anguſtia foramina debeant pmeare, quãdo et per oſſa, fieri inquit abſceſſus. Uidemus aũt et humorẽ illuʒ qui eſt inter thoracem, atqʒ pulmonez in ſuppuratis expui cuʒ tuſſi: nõnunquam vero et per cutem ſanã exiſtẽtẽ excidere ſanguinẽ in oſſib[us] que fracta occaluerũt. Non igit neqʒ in ea de qua nũc Hippocr. dixit pituita oino ĩpoſſibile oportet arbitrari, fieri ad vrinas trãſumptionem. Uerũ et hoc ipm agi a nã cõtingit paulatim pituitã extenuãte: quẽadmoduʒ pus in ſuppuratis.

Contra Marinum. — *Opio Gal.* — *Natura valida ſemp inuenit viam materieb[us] expellendis.*

Aforiſmus. LV.

Quibus epar aqua plenuʒ in omentum erupit: his venter aqua repletur, et moriuntur.

Apriſſimum epar eſt hydatidas .i. veſicas aqua plenas in ea que ipſuʒ ambit exterius mẽbrana gñare. Uidet itaqʒ et in iugulatis aialibus aliquãdo plenuʒ. Si aliquãdo ꝯtingat veſicas aquoſas rũpi, effundit aqua ad locũ mẽbrane abdominis iterioris, epigaſtrio: quod eſt parti ſupra ventrem poſite reſpõdẽte: in quo etiam aqua hydropicorũ cõgregat. Ad omentuʒ aũt non põt aqua effluere: niſi aliquo modo ipſuʒ exedatur: eſt enim ſolidũ, et firmuʒ vndequaqʒ: ita quod nihil in ipſum ex aliqua pte poſſit incidere: niſi ex vẽtriculo collo iteſtino, ac liene, illiſqʒ ptibus: vnde ipſuʒ enaſcit. Uel igit vult omentum exedi: in ptib[us]. Locẽtris ipſius ſm quas eſt epati vicinũ, vel ad omentum audire oportet: hoc eſt ad ipſius locuʒ.

Uẽtrez

THEODORI traductio.

Quib[us] iecur aq̃ repletũ in omẽtum erumpit: his venter aq̃ impletur / atqʒ in moriunt.

TRANSLA. ANTIQVA.

ligimus: ſicut cum dicimus aliquem magnum habere ventrem: et mulierem in ventre magnũ fetum. Qñ autez dicimus ventrẽ ⁊ mery his aqua impleri: oportet inueſtigari ſi ſemꝑ vel raro inẽdit hoc fieri. Uidemus enim hydropicos aliquando euadere: ⁊ tamen in ventrez aquam habere: ſed humiditas hec euacuat̃ ſi cuz catarticis / ⁊ diureticis / ⁊ cataplaſmatibus diſſolutiuis medetur.

℄ Aforiſmus. LVI.

℄ Halyces, oſcitationes, rigores, vinuz menſurate bibitũ, ſoluit egritudinem.

Halyces ℄ Halyces eẽ dicimus in ſanis: cũ videat eos pſentis qualitatis: ac ſi eos grauantis: mouent autem ſe poſt horas aliquas de actiõibus in actiones alias. Sũt ⁊ halyces in infirmis: cuz non in vno ſtatu maneant iacẽdi: ſed de vno ſitu in alium mutantur. Hoc eis ideo contingit: quia quoſdam humores nociuos in ore habẽt ſtomachi / non in ſpatioſitate ſui: ſed in ſuis Oſcitatio incluſos pelliculis. ℄ Oſcitatio eſt cuz mã humida ſit / ⁊ fumoſa ventoRigor ſitas: ſicut pulmonis eſt nã. ℄ Rigor eſt cum ſuper cutim mali currũt humores. Sermo autem noſter non de rigore eſt exteriori: ſed de interio- Uinũ tẽpatũ ri eſt. ℄ Quibus accidentibus vinũ cuz potatur ſanitatem operat̃: cuius cõmixtionis quãtitatem innuit: cum menſurate dixerit: intendit enim tantum debere eſſe vini / quantuz fuerit aque: vt temperetur nocumentũ vini: ⁊ repugnetur fortitudini ſui caloris. Uinum enim temperatũ totum corpus calefacit membra perforãs: humores temperans / calorem naturalem excitans.

℄ Hic deficit

TRADVC. LAVRENTIA.

cipit paſtũ: ſed de vniuerſo alueo qui thoraci ſubeſt: per quem modũ ventroſi vocant̃: ⁊ mulieres gerere ventre dicũtur. ℄ At vo eruori eos gbꝰ inibi aqua colligitur perpendenduz ſit ne perpetuo / an parte plurima intelligendum. Ergo nõnunq̃ laborãtes aqua intercutem perducũtur ad ſanitatez: q̃ꝗ̃ ille locus aqua impletur. Sed haudquaq̃ fieri poteſt: vt queadmodũ illis medicamenta perpurgantia aquam: ⁊ itez epithemata mouentia vrinam: atq; etiam talem euaporãtia humiditatem ſubueniũt: ita his quoq; opitulentur.

℄ Aforiſmus. LVI.

℄ Pandiculatiões, oſcitationem, horrorẽ, vinuz par pari ingeſtuz, tollit egritudinẽ.

℄ Soloecophanes nõnullis viſa eſt incongruationis figura. Uocata adhuc modũ: ppterea ꝙ ſoloecia. i. inparilitas ⁊ ambiligo viſitet̃. Quã ob rem gdã ſm accuſandi caſuz ſcripſerũt pãdiculationẽ obſcitationẽ horrorẽ. Sed nihil gcq̃ intereſt impſens verbis modo pſcriptã enarres ſententiolã licebit. Igit̃ ſciẽdũ appellari pãdiculationẽ quã fere grecia pãſionẽ vocat. Porro ↄſiderãdũ que nos acceſſe ipm cõmittat affectio. Pandiculari igit̃ illos dicimus gbus ſubinde inſtãtia pſentiaq; difficiliora ſunt: alias alys ⁊ geſtionibꝰ ⁊ functionibꝰ cõmutatis. Pari modo pandiculari egros phibemus qui triſtius cubitẽt ſubinde ⁊ vtrinq;: ſecus pciliteñ iactatas crebriter laterũ mutuas viciſſitudines mutantes formulã ea rõne ꝙ pſens aſſidue difficilius toleret̃. Porro conſtat vt id accidat potiſſimũ gbus in ore vẽtriculi quẽ vocamus ſtomachũ ſpiritus rudinsq; ſtõchuz ↄtinet: quedam ſucci pperas / que nõ infeſtat: q; aut multa ſit / aut fluitet in alueo: ſ; qi in vẽtriculi tunicas cõdita eſt. ℄ Quinetiã obſcitationem: queadmodũ inquietationẽ ↄcluſo in muſculis per q̃s igrediẽdi fungimur miniſterio / aut humore ſufflante / aut flatu vaporoſo fieri diffinitũ iaz eſt. ℄ Horror pterea prauis ſuccis diſcurrẽtibꝰ in cute pcẽdit. Cõſtat pterea de eo tractari qui de corꝑe non ex aliq̃ exteriori cã cõmouet̃. ℄ Ceteruz his oĩbus vini potio meracioris medet̃. Docuit. n. modicuz tẽpature modũ dicẽs par pari ingeſtuz. Aqua ſcil; permiſcẽduz confundẽdũq; vinũ admonẽs par pari quo diſpellat vacuetq; nocuaz mãm quicq̃ ſubit violẽta

VERSIO LEONICENI.

℄ Uẽtrẽ aũt aqua ipleri, nõ de illo ventre dictuz eſt: in quo cibi recipiũtur: ſed de tota cauitate: que eſt infra thoracem: ſm qd ſignificatũ vẽtroſi noſantur: ⁊ mulieres dicũtur geſtare vẽtrẽ. ℄ Morbi aũt eos gbus in hoc loco aqua colligit̃ ↄſiderãduz / an ꝑpetuo ſit veruz / an magna ex parte. Seruant̃ enim ⁊ gdaz aqua intercutez laborãtes: q̃uis ⁊ hic locus ipſis aqua repleat̃. Sed neq; impoſſibile eſt: ſicuti in illis: ⁊ per medicamenta purgãtia aquoſitates: ⁊ preterea per epithemata: hoc eſt ipoſitiones corꝑ que vim habẽt ciendi vrinã: ⁊ in vapores ſoluendi humorez talem: ita ⁊ in his fieri curationem.

℄ Aforiſmus. LVI.

℄ Halyce, anxitudo, oſcitatio horror, vinum equale equali potum, ſoluit egritudinẽ.

℄ Soloecophanes viſa eſt gbuſdaz rationabiliter figura ſermonis: atq; ideo nõnulli caſu accuſatiuo ſcripſere. Anxitudinẽ, horrorẽ vinꝰ equale eq̃li ſoluit. Nihil aũt refert ꝗd pſens vtrauis ſcriptura aforiſmus exponatur. Primũ cuz illud ſciri op oꝛtet ꝙ halycen nominauit: quia multi greci halen appellãt: vnde ⁊ que ſit faciẽs hunc caſum diſpoſitio. Dicunt igitur halycin. i. anxitudinẽ hic illos ſanos, qui ſemper pñtibus moleſtant̃: ⁊ ab vno negocio / atq; actione ad aliud tráſeunt. Eodem modo ⁊ egros illos anxios eẽ aiunt qui accubitũ nõ pſentes figuras cupiãt: q; ſemꝑ pſens aggrauat eos. Hoc vo precipue illis euenire ↄſueuit gbus in ore vẽtriculi, ꝗd nos abuſiue vocabulo ſepe ſolemus ſtomachum ↄolare / humoris aliqua ppria qualitas cõtinet̃ / vẽtriculo moleſta: que neq; plurima eſt / neq; in vẽtriculi fluitat cauitate: ſed eam ipſe imbibere tunice. ℄ Sed ⁊ oſcitare ſicuti ⁊ pãdiculari / ↄtẽta aliqua in muſculis per quos tales fiunt motus quos pãdiculationes, ⁊ oſcitationes nolamus / vel humiditate flatuoſa / vel ſpiritu vaporoſo fieri eſt a nobis demõſtratuz. ℄ Horror autẽ prauis humoribus per cutem currẽtibus accidit. Liquet autez ꝙ nũc a nobis habet̃ ſermo de horrore: qui ex corpore prouenit inſalubri / et non de illo qui cauſaz extrinſecus habet. ℄ Singula igit̃ hec que dicta ſunt / potus vini meracioris ſanat. Moderatam aũt tẽperaturã ipſe monſtrauit inquiẽs. Uinuz equale equali potum: aqua enim videlicet vult vinuz equa portione tẽperari: vt hec quidẽ pellat, ⁊ euacuat ex materia infeſtãte: quicq̃

THEO. dori traductio.

℄ Pãdiculatiões, oſcitationẽ, horrorem vinũ par pari indigeſtũ, tollit egritudinem.

Hgꝰ ſoloecophanes.

Halycen
Halen
Halycin
Oſcitare ⁊ pãdiculari
Horror
Uinuz meratius.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Hic deficit vnus Afo. qui in aliqs traductionibus reperitur.

¶ Aforiſmus. LVII.

Vide. 15. ſe. c. 3. ad fin.

¶ Quibuſcūqꝫ cerebruꝫ motuꝫ fuerit ab aliq̄ actione: neceſſe eſt fieri ſine voce ſtatiꝫ.

¶ Cōſueuit ſine voce dicere: ⁊ totius volūtarꝫ motus: ⁊ ſenſus ablationes ītelligere: ſicut videt̄ in apopleticis. Cuius cauſe ſunt multe: ꝗ̄rum ſolum motuꝫ cerebri Hippoc. hic tetigit dicens totū corpus pati: ſi motio cerebri euenerit: quod fit ſiquis de loco alto ceciderit fortiter: quo caſu cerebrum maxime turbatur: ⁊ non ſoluꝫ cerebruꝫ: ſed etiam ꝯiūctiones ſpondilium ⁊ medulle eoruꝫ. Si enim ſit motus fortis ab his prodeuntes rūpūtur nerui: ſicut in libro de anathomia monſtraui: nocet autem ſenioribus maxime alata virtute inde deficiente, nerui a cerebro exeuntes: quidam tamen rūpuntur: quidam tamen laxantur: vnde infirmus ſine voce, ⁊ ſine motu totius corporis efficitur: vſquequo virtus animata expergefacta in ſe retrogradiatur. Si vero cerebri vel alique pellicule ex hoc caſu rūpunt̄, infirmus erit moriturus.

¶ Corpib⁹

TRADVC. LAVRENTIA.

violēta vini delatione: ſubſiduꝫ vero ꝯtēperet moderationē q̄ afferas. Etenim vinū calefacit vniuſuꝫ corpus ⁊ citatius ſe in oēs inſinuat: preterea non pbos ſuccos cōcinnat.

¶ Quibus tubercula in vrinario meatu oriunt̄: ijs ſuppuratione facta, ⁊ eruptione, leuatur dolor.

¶ Hanc q̄ꝫ ſniam ſupra ſcripſit Hippocrates quā nos enarrauimus huc in modū. Quibus in vrinario meatu tubercula naſcunt̄: ijs ſuppuratione facta ⁊ eruptione leuat̄ dolor.

¶ Aforiſmus. LVII.

¶ Quoꝝ cerebrum ꝯcuſſum aliqua ex cā eſt, eos derepente obmuteſcere: neceſſe eſt.

¶ Per hāc quoq̄ꝫ ſniam quibuſdaꝫ codicibus cōperies verbū eos pluredi no numero ex caſu accuſandi perſcriptū: quibuſdā ſingulo numero ſm̄ figurā: que q̄ imparilitas ⁊ ſtribiligo cōpareat Soloecophanes appellatur. Sed parui refert hoc loco. Naꝫ illud auebunt potius ſcire legētes, in more eſſe Hippocrati ſepenumero, vel ab vno obmuteſcētie caſu q̄maxime pſpicuo noiare: atq̄ꝫ ita indicare eos qui nullaꝫ ingrediēdi retineāt functionē: nec vllo modo perſentiāt velicātes: pinde vt attoniti ſenſionis motioniſq̄ꝫ inſortes ⁊ carētes. Ceterꝫ id vel ob alias accidit cauſas: veruꝫ hic pre cōmeminit Hippocrates cerebrū ꝯcuſſum. Etenim ob eā rem talē totius corporis fore tradidit affectionē. Concutit̄ preterea cerebrū: ſi toto q̄s corpe ꝓcelſis locis inſolenter relapſus eſt. Ita nāq̄ꝫ oſſa vertebratim ſpine coaugmētata ꝯcutiunt̄ dimouēturq̄ꝫ cōcinētia corp̄: ⁊ iteꝫ medulla cōdita cauo laborat. Porro ſi validius ꝯcuſſa eſt: agnati quidā nerui ruptione pclitant̄. Hoc autē perſpicue in cerebro euenit: magiſq̄ꝫ ſi ſedes circūſeptus obducta amplior et laxatior eſt. Sed adhuc impēſius in ijs qui ſunt per etatem prouectiores: quēadmodū libro de diſſectionibus perpēſum iam eſt. Itaq̄ꝫ ꝯtrahit̄ ad ſeſe facultas alalis per eiuſmodi affectus reuocata periculoſiore cōmotione: ⁊ ob eā rem acquieſcit. Porro appēdices quedā admodū tendunt̄ alie aliqua ex pte diuelluntur: pinde dum ad ſe redeat alalis facultas mutum atq̄ꝫ īmotū iacētia affectū animal vniuerſum. At ſi prius euellantur, aut ſi cerebrū quadā ex parte cōuellatur, fieri minime pōt: vt ita affecti ſanitati reſtituantur.

¶ Corpib⁹

VERSIO. LEONICENI

quicq̄d celſerit vini motui cuꝫ imperiu lan: reliquum tēperet. Calefacit .n. vinū: vt nouimus, corpus totū: ⁊ cito mouetur ad oēs partes: cum hoc q̄ oēs humores optimos reddit.

¶ Quibus in vrinario meatu tubercula fiunt: his ſuppuratione facta, ⁊ eruptione, ſoluitur dolor.

¶ Et hunc aforiſmū in precedētibus Hippo. ſcripſit: nos aūt expoſuimus per hec v̓ba ſcriptū. Quib⁹ in vrinario meatu tubercula fiunt: his ſuppuratione facta, ⁊ eruptione, ſolutio.

¶ Aforiſmus. LVII.

¶ Quibus cerebrū aliqua ex cauſa ꝯcuſſum fuerit: neceſſe eſt ſtatim mutos fieri.

¶ Et iam in hoc aforiſmo in quibuſdā exēplaribus poſſumus inuenire verbū, mutos, ſcriptū in numero plurali, caſu accuſatiuo: in quibuſdā vero, mutū in numero ſingulari, per modū figure Soloecophanis. Nihil aūt hoc loco ad p̄ſētia refert: ſi modo noueriműs q̄ ꝯſueuit Hippo. ab vno accidēte notiſſimo: ſepius ſcilꝫ a vocis amiſſione, noiare ⁊ oſtēdere illos qui nullū aliū motū ſeruāt ſm̄ electionē, vel nihil oīno ſentiūt. Iacēt aūt codeꝫ modo quo apopletici ſine ſenſu, pariter ⁊ motu. Fit aūt hoc ⁊ propter alias cauſas. Nūc vero concuſſionis cerebri Hippoc. meminit: ⁊ hanc ipſam talē fore ait toti⁹ corpis diſpoſitionē. Cōcuti autē hoc modo cerebruꝫ ꝯtingit: ꝓpter aliquē caſum totius corpis violētuꝫ ex locis altioribus factū. Tales enim caſus ſolēt in ſpine vertebris facere ꝯcuſſionē: q̄ ipſaꝝ harmonie fuerint cōmote: ſpinalis vero medulla que in eaꝝ cauitate continet̄ laborauerit: cerebri vero valde ꝯcuſſum periculū addit: eruptione aliq̄s neruus eoꝝ qui ab ipſo naſcūtur, abrūpatur: q̄d nō minus ⁊ in ipſo fit cerebro: ⁊ tāto magis, quanto plus vacui loca hīt que ipſuꝫ circūſtant: q̄d etiaꝫ vacuū magis eſt in ſenibus: quēadmoduꝫ in tractationib⁹ de ſectionibus diximus. Cōtrahitur auteꝫ vis alalis in ſeipſam in talibus diſpōnibus a motu periculoſo moleſtata: cū vero nō nullis quidem ſufficiēter tendant̄: quedam vero ex parte diſtrahūtur: iuxta hoc donec ſe rurſus vis animalis collegerit, mutuꝫ, atq̄ꝫ immobile totum iacet: q̄d ita afficitur animal. Si vero cerebrum cōuelli contigerit: aut ſm̄ aliquā eius partem conuelli: qui ita patiūtur non reſeruantur.

¶ Corpib⁹

THEO. dori traductio.

¶ Quoꝝ cerebrum ꝯcuſſum aliqua ex cā eſt, eos repēte obmuteſcere: neceſſe eſt.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Aforiſmus. LVIII.

Vide. 25. ſecu. partic. [unclear] col. 2°.

¶ Corpibꝰ humidas carnes hñtibꝰ famē adhibē ꝯuenit: fames enim deſiccat corpa.

¶ Nulli dubiū eſt, quin omnis medicina morbos ſanat humidos, ſi ſit deſiccatiua: quia contraria ſolent curare cōtraria: fames ꝟo deſiccat per accidens. Si autem corpus ex conſuetudine diſſoluit, cū cibo ſuo diſſolutis non reſtaurentur, fiet ſiccius. In primis etiam de corporibus humidior pars diſſoluitur: quia diſſolutio nihil aliud eſt: niſi cum humores corporis fumi facti per poros egrediantur. Qḋ duabus de cauſis efficitur exteriori aere, et interiori calore. Unde aialia in hyeme tota accubantia: et quaſi dormientia, nullūq; calorem intus vel extra admittentia nihil diſſoluunt: ꝛ ſi aliquid eſt, pauciſſimū eſt: ideoq; quedam nō indigent cibo: quedā ꝟo pauciſſimo.

Quid ſit diſſolutio.

¶ Sudore

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Aforiſmus. LVIII.

¶ Corpibꝰ humidas habētibus carnes fames afferenda eſt: fames enim corpa ſiccat.

¶ Quecūq; exiccant preſidia, ea affectibus humidis ſubuenire ꝑſpicuū eſt: ſiquidē cōpugnantia cōpugnātibus pro remedio itelligūtur. Porro famē areſacere ex accidēti dilucet. Siqḋ enī effluit de corpore nec repletur inſuper alimonia vacue facta ſedes ſiccior euadat oportet. Cōſtat enim de ſingulis aialium ꝑtibus abſcedere prius quicqḋ humectius fuerit: quippe affluētia abeunt extenuato corpore ſolutoq; in vaporem deforis inquā ab aere obducto circūfluoq; interius ab intima caliditate. Sane ex aialibus que certis ſe tēporibus abdunt ꝛ latēt: vtpote neq; extrinſecus calefacta: neq; intrinſecus prorſus nihil, aut q̄minimū effluit. Et ob eā rem: quedā nullo egent alimēto: quedā perq̄exiguo prorſus cibatu victitant. ¶ Ceterū deinceps a ſentētijs ꝑdictis alie duo fere in oībus codicibus leguntur: quarū oēs ferme interpretes meminerunt. Alij ꝟo enarrātes eas: ſed aliter q̄ prius: vt antea ſint prodite nequaq̄ admonent. Nos aūt per has cōmentationes aducimus enarrationes earum que paulum dictione cōuarient. Et enim altera habet ex ſuperabūdanti vt deuorare non poſſit: ſed vix: altera autē verbo, vix vacat. Itaq; prima talis euadet: ſi febricitanti nullo tumore faucium ſtrāgulatio ſubito accidit vt deuorare non poſſit aut vix, letale eſt. Altera talis reddet̄. Si febricitanti collum peruertitur: vt deuorare non poſſit nullo tumore faucium, letale eſt. At ꝟo ſupiores quas enarraui libro quarto: ita habēt. Si febricitāti nullo tumore faucium ſtrāgulatio ſubito accidit, letale eſt. Tum autem ꝓxima: ſi febricitanti collum peruertit̄: vt vix deuorare poſſit ſine vllo colli tumore exitioſum eſt. Itaq; qḋ eſt ſuperiore ſententia perſcriptum ex ſuperabūdanti nūc agitemus. Ipſe vidi vt ſi eger in malis ſtricta vt deuorare ꝛ contriſcare non poſſit aut vix nullo faucium tumore (id enim peruideas licebit diſcapedinato admodum ore ꝛ lingua inferiori mandibule adiuncta) per talem conditionem cauſam eſſe vt difficulter deuorent ſocietatem tunicaꝛ que ex internis ꝑtibꝰ gule ꝛ gutturis ſuboritur. Hec vt diximus alibi dum ingerit̄ per os alimentū ventriculo deuulſa, rurſus guttur vniuerſum reuellit,

VERSIO LEONICENI.

¶ Aforiſmus. LVIII.

¶ Corpibꝰ carnes habētibus humidas, famem adhibē cōuenit: fames. n. corpa ſiccat.

¶ Quod qḋē oīa que exiccāt ſint paſſionum humidaꝝ remedia, manifeſtum ſiqḋē ꝯtria ꝯtrioꝝ remedia ſunt. Qḋ aūt ꝛ fames ex accīti corpa exiccat. eſt minime dubiū. Si enī aliqḋ defluit a corpe: ſicuti ꝛ antea: nō amplius aūt ab alimēto ſuppleat̄ id qḋ fuerit euacuatū: neceſſe eſt h modo corpus effici ſiccius: liquet eīt ꝙ in aīalis corpe ꝑus ille partes abſumūtur quecūq; ſunt humidiores, qꝛ et ipſe defluxus idcirco ſit: quia que ſunt in corpe extenuant̄, atq; in vapores reſoluunt̄. Idq; ex duplici cā: extrinſecus qḋē ab aere ambiēte. Intus ꝟo a calore natiuo. Que aūt in latibulis iacent aīalia: vt que neq; extrinſecus calefiāt: ꝛ neq; intrinſecus, vel nihil, vel paꝝ diſſoluunt̄: atq; ideo nōnulla eoꝝ, neq; egent alimento: nōnulla ꝟo pauciſſimo oīno. ¶ Poſt ꝑſcriptos afoꝛiſmos alij duo fere in oībꝰ exēplaribꝰ inueniunt̄: cū h ꝙ ꝛ huiꝰ libri expoſitores fere oēs eoꝝ meminēt: et qdā differētes fecere expōnes ab illis q̄s antea ſcripſerūt: neq; hoc ipm adiecerūt ꝙ ijdē afoꝛiſmi ſupiꝰ ſint ſcripti. Nos ꝟo in 4° cōmentario illos expoſuimus, parū ꝟbis differentes. Alter. n. eoꝝ qui nūc ſcripti ſunt ſupfluo adiectū hꝫ, vt deuorare nō poſſit: ſꝫ vix. Alter ꝟo ꝫ, vacat ꝟbo vix: vt ꝑor qḋē ſit talis. Si a febre habito, tumore nō exiſte, in faucibꝰ ſtrangulatio repēte ſuperueniat, ꝛ nō poſſit deuorare: niſi vix letale. Scḋs ꝟo ſic. Si a febre habito collū ꝯuitat̄: ꝛ deuorare nō poſſit tumore nō exiſte in collo, letale. Priores ꝟo q̄s dixi in 4° horū cōmētarioꝝ fuiſſe expoſitos: ita ſe habebāt. Si a febre habito tumore nō exiſte: in faucibꝰ ſtrāgulatio repente ſupueniat, letale. Deinde qui deinceps legit̄. Si a febre habito collū ꝯuertat̄: ꝛ vix poſſit deuorare, tumore nō exiſte in collo, letale. Qḋ igit̄ in priore afoꝛiſmo dictū eſt eſſe, ſupfluere nunc ꝯſideremus. Etenim id fieri vidimus: vbi egri oīno extrinſecus a morbo haberent̄. Quare ſiue nullo mō poſſint deuorare, ſiue vix, nō exiſtēte tumore in faucibus: nam hoc licet perſpicuo cognoſcere: ſi plurimū os aperiat̄: ꝛ lingua verſus mādibulā inferiorē premat̄. In tali igitur ꝯſtitutione: ꝙ difficulter deuoret̄ cām eſſe ſuſpicādū cōionem tunice que ſubnata eſt ex ꝑtibus gule, ꝛ gutturis interioribꝰ: nam oſtēſum eſt hāc

THEODORI TRADUCTIO.

¶ Corporibus humidis fames afferēda eſt: fames. n. corpora reddit ſicciora.

Fames exiccat corpus ꝑ accidēs.

Poſt afoꝛiſmos ꝑſcriptos.

cibo os

TRANSLA. ANTIQVA

℄ Aforiſmus. LIX.

4ª particula afo. 42. ℄ Sudore multo frido, calido ſupfluente: opꝫ mitti humiditaté a corpib⁹ fortib⁹ ſuperius: debilib⁹ ꝟo inferius.

℄ Hic aforiſmus etc ſi ſuperius ſit dictus: non tamen hic equaliter ponit: eſt aũt in 4ª pticula interptatus taliter poſitus afo. 42. Sudor multus frigidus calidus ſemper fluens, frigidus maiorem, calidus minorez egritudinez ſignificat. Cauſa ꝟo ſudoris

C ác ſudoris multitudo eſt in corporibus collecte humiditatis: que hic precipit expelli ſuperius cũ vomitu a corpore forti: inferius cum pharmacia a debili: qḋ dignum eſt rephendi: oportet ergo curentur qualiter in libro de curatione paſſionis diximus.

℄ Iſte ergo aforiſmus ab alijs ponitur hic. Et alij tres hunc aforiſmum ſubſequentes: quos inventos in quibuſdam libris hic multi appoſuerũt interpretes: qui iaz ſupius dicti ſunt ⁊ expoſiti in quarta pticula: ideo ſuperfluum eſt hic illos repetere: cum parũ in ſolis differãt verbis.

℄ Primus hic eſt.

4ª particula afo. 43. ℄ Febres queccũqꝫ non deficientes: tertia die ſunt fortiores ⁊ periculoſe. Queccũqꝫ ꝟo ſic defecerint ſignat: qm̃ non periculoſe.

℄ Alius ſic.

4ª particula afo. 44. ℄ Quibus feb. longe his puſtule diuturne, aut in articulis dolores fiunt.

℄ Poſt hos alius inuenit̃ aforiſmus.

4ª particula afo. 45. ℄ Quibuſcũqꝫ ex febrib⁹, aut puſtule diuturne, aut in articulis dolores fuerint: hi amplioribus cibis vtuntur.

℄ Hi aforiſmi idem ſupioribus illis poſitis in quarta particula: ⁊ ſi parũ differunt in verbis: in ſenſu tamẽ nihil eſt diſcretionis.

℄ Cibus

TRADVC. LAVRENTIA

ſum reuellit. Itaqꝫ exuberante gutturis inflammatione, quandoqꝫ nullo modo, quandoqꝫ triſtius deuclẽti ventriculo obſequitur: et ob eam rem, aut nullo modo, aut difficilius deuorant.

℄ Aforiſmus. LIX.

℄ Sudoris copia calidi, aut frigidi aſſidue fluẽtis humorẽ deduci robuſto ſupra, debili infra ſignificatur.

℄ Supra ſniam aliam enarrauimus 4º libro pſcriptam hũc in modum. Sudor multus, modo frigidus, modo calidus aſſidue fluens fridus, magis calidus, minus morbum ſigñat. Adiecimus diſpõnem talis ſudoris copiam eſſe humiditatis que in corpore egri ꝯtinet̃. Igitur ob id pſens ſentẽtia deduci ſupuacuum humorẽ robuſto ſupra: id eſt vomitione debili infra ḣ eſt alui ſubductione admonuit: etenĩꝫ aſſidue vacuari oportere ſupuacuum ſuccum perſpicuuꝫ eſt. Sed vtrum robuſto ſupra dũtaxat, debili infra dignum videtur cõſideratiõe. Forſitan preſidioꝝ vſus nequaq̃ erit diduc̃edus ad hũc modum: ſed queadmodum libro de curandi via: ⁊ ratione diffinitũ iam eſt: quocirca ſentẽtia notha ⁊ ſpuria eſt. Ceterũ ab ſententijs iam ṗlatis tres alie numero pleriſqꝫ codicibus legũtur quas produt interpretes paululũ dictione ꝯuariantes ab ijs que ſupra 4º volumine ſunt tradite. Scribunt aũt eas ad hunc modum.

℄ Quicũqꝫ non intermittentes: tertio die vehemẽtiores redduntur magis periculoſe exiſtunt. Sed ſi quouis modo intermittunt, ſecuritatem ineſſe ſignificatur.

℄ Quib⁹ tubercula diutina, aut i articulos dolores ex febre decumbunt.

℄ Quos febres diutine hñt: ijs in articulos abſceditur: ſi labor accidit. Quibus autez in articulos abſceditur: ſi labor ex febre accidit: hi cibo pleniore vtuntur.

℄ Cõſtat vt he ſnĩe inuectitie ſint nullo, aut exiguo diſcrimiculo diſſidẽtes ab ijs que ſupra relate iam ſunt: ⁊ q̃s antea 4º volumine enarraui.

℄ Si cibũ

VERSIO LEONICENI

cibo os pmeante: ipſum quidẽ trahẽ ad inferius: guttur ꝟo totuꝫ retrahi ſupius. Tumeſcẽte igitur in gutture inflãmatione: nõnunq̃ quidez nullo modo: q̃nq̃ ꝟo vix, ventriculũ ſeq̃ attrahẽtem: atqꝫ ob hãc cauſam, vel nullo modo deuorat, vel vix.

℄ Aforiſmus. LIX.

℄ Sudor mult⁹, calidus, vel fridus, ſemꝑ fluens humorẽ abduci: robuſto qdez ſupra: debili ꝟo infra ſigñat.

℄ Antea aliũ aforiſmũ in 4º hoꝝ cõmẽtarioꝝ expoſuimus ḣ modõ ſcriptũ. Sudor mult⁹, calidus, vel frigidus ſemꝑ fluens: fridus maiorẽ, calidus minorẽ morbũ ſigñat: ⁊ taliũ ſudoꝝ diximus eẽ diſpõnẽ, mult⁹ humiditatis que in egri corpe cõtinet̃. Propterea igit̃ qui nũc ꝓponit̃ aforiſmus, abduci ꝑcipit ſupfluũ humores: robuſtis qdẽ ſupra: ḣ eſt per vomitũ: debilib⁹ aũt ĩfra: qḋ eſt ſigñ per alui ĩferioris ſbductionẽ. Qḋ quidẽ igit̃ ſemꝑ ſit neccẽ ſupfluas corporis hũiditates euãre, manifeſtuꝫ. Si ꝟo robuſtis ſupra tm̃: debilib⁹ ꝟo ĩfra, mihi dignũ vr̃ aiaduerſione: nã forte ſit meli⁹, nõ hac rõne diſtingui remedioꝝ vſum: ſed veluti in tractatione curatiua de talib⁹ olb⁹ fuit a nobis diſtinctũ. Quare ⁊ hũc aforiſmũ arbitror fuiſſe adſcriptũ.

℄ Poſt ſupraſcriptos aforiſmos: alij tres inueniunt̃ in plib⁹ exẽplaribus, qui pariter: ⁊ ab expoſitorib⁹ ſcripti ſunt: ⁊ parum verbis euariãt ab illis qui in 4º hoꝝ cõmẽtarioꝝ habẽtur. Scribũt autem eos hoc modo.

℄ Febres quecunqꝫ non intermittẽtes: tertia die fortiores fiunt periculoſe. Quocũqꝫ autem modo intermiſerint, ſignificant ꝙ non ſunt periculoſe.

℄ Quibuſcunqꝫ febres longe: his vel tubercula, vl̃ ad articulos dolores decumbunt.

℄ Quibuſcũqꝫ tubcula diutina, aut in articulos dolores ex febre decumbunt, hi cibo pleniore vtuntur.

℄ Liquet aũt: ꝙ ⁊ hi ĩterieci fuerũt a ṗoribus nihil, aut parum admodũ ab his differentes: nos ꝟo ipſos expoſuimus in 4º hoꝝ cõmentarioꝝ.

℄ Sigs

THEOdori traductio.

℄ Sudoris copia calidi aut fridi aſſidue fluẽt humorẽ deduci robuſto ſupra debili ĩfra ſignificat.

THEOdori traductio.

℄ Quecũqꝫ nõ intermittẽtes: 3º die vehementiores redduntur: magis periculoſe exiſtũt: ſꝫ ſi quouis mõ intermittunt ſecuritatez ineſſe ſigñat.

℄ Quos febres diutine hñt: his i articulos abſcedit: ſi labor accidit.

℄ Quib⁹ autem in articulos abſcedit: ſi labor ex febre accidit: hi cibo pleniore vtunt̃.

TRANSLA. ANTIQVA

¶ Afoꝛiſmus. LX.

¶ Cibus quē accipiunt febricitātes, ſanis eſt virtus: infirmis vo moꝛbus.

¶ Sermo iſte longe eſt ab Dippocr. Dixit enim antea. Non pura corpora quantūcūq; nutries magis ledes: Item ſi egritudine cibū accipiēs ꝗs non conualeſcat ſignificat: quoniam corpus ampliori cibo vtit: ſi vo non accipienti hoc fiat ſignificat: quoniā euacuatione indiget. Et multa dixit alia curſui nāe attinentia. Deceptus ergo fuit qui cibum virtutē ſanis: infirmis vo moꝛbum eſſe dixit: cibus enim non eſt virtus ſanis: ſed virtutē ſanis facit, neq; moꝛbus īfirmis: ſed moꝛbum facit. Item alius afoꝛiſmus hic ſolet ſequi.

TRADVC. LAVRENTIA.

¶ Afoꝛiſmus. LX.

¶ Si cibum febricitanti des vt vires ſano, ſic moꝛbū egro dederis.

¶ Scribit̄ ita ſentētia. Sed ab iuſta diſſidet Dippocratis locutione: ꝛ vtē in ea mala affectatio nomine cōmittit̄. Porro nō ſatis noui quā ob rem interp̄tes multiiugam libri finē ſimperūt: partim ſcribētes eadē formula quas antea Dippocrates dixerat ſniās, aut cōmutantes ꝑtim integras adyciētes: velut hoc loco ꝑdiraȝ ſententiaȝ que ficta cōmentitiaq; ꝛ imaginaria eſſet iuxta verum ſimulata valtū. Dippo. enim ſupra ait corpora impura quo magis nutris: eo magis offendis. Iteȝ ſiquis a moꝛbo cibum aſſumens nō coꝛroboꝛat̄: plus cibi q̄ ſatis ſit aſſumi ſignificat̄. At vo ſi non aſſumēti ita euenit euātione opus eſſe ſciēdum eſt: ꝛ item alias iſtiuſmodi vera et germana locutione ꝑditas. At vo qui p̄ſtem inſeruit ſniam male affectādo dixit: vt vires ſano, ſic moꝛbum egro dederis. Cuȝ enim vellet dicere cibum efficere vires ſano leſioneȝ egro, aut Derculeȝ ſano augere vires egro moꝛbuȝ mētitam atq; alienaȝ cōmentus ſermonis faciem dixit. Si cibuȝ des vt vires ſano: ſic moꝛbū egro dederis: nō enim dederis vires: ſed cibum viri ficum non moꝛbum: ſed moꝛbificuȝ cibum, aut qḋ rectius eſt viriuȝ moꝛbiue auctificum.

VERSIO LEONICENI.

¶ Afoꝛiſmus. LX.

¶ Siquis cibum febricitanti dederit: vt ſano, robur: ſic laboꝛanti moꝛbus.

¶ Scribit̄ aūt ꝛ ſic afoꝛiſmus. Siqs febricitāti cibuȝ dederit: ſano ꝗdē cibus eſt: laboꝛāti vo moꝛb⁹. Utraq; vo locutio ab ea que ſm nām: ad h̄ qḋ cacoȝeluȝ nolat̄ interp̄tatione receſſit, neſcio ꝗd ſibi volētib⁹ illis qui ita libri finē taȝ varijs modis diſpoſuerūt: nōnulla ꝗdem per eadē vba ſcribētes: ꝗbus ipſe antea vſus erat: nōnulla vo paululū cōmutātes: aliq̄ vo tota interponētes: veluti hunc ꝓpoſituȝ afoꝛiſmū: qui neq; ꝓpe accedit ad Dippo. iterp̄tationē. Ipſe ſiqdē ꝑus dixit. Nō pura corp̄a quanto magis nutries, magis ledes. Et ſi ex moꝛbo cibū aſſumēs aliqs nō coꝛroboꝛat̄ ſigñat corpus plurī vti alimēto. Si vo cibū nō aſſumēte hoc fiat, ſigñat: ꝙ euōne indiget: ꝛ quedā alia huiuſcemodi que ſm nām hāt interpretationē. Qui vo ꝓpoſitū appoſuit afoꝛiſmuȝ, male emulādo, in cibo dixit. Qui ſano robur, h̄ laboꝛāti moꝛbus. Uult enim dicere cibum: robur ꝗdē in ſanis efficē. Nocere aūt egris, vel per Iouem: ſanis ꝗdē augere robur: moꝛbū vo laboꝛātib⁹. Abſurde aūt interp̄tatus eſt ingens. Cibū ipm robur eſſe ſanis: moꝛbuȝ vo laboꝛātibus qui neq; robur eſt: ſed roboꝛis effectiuus, neq; moꝛbus: ſed moꝛbi effectiuus, vel quod rectius ſit dicere, auctificus.

THEOdori traductio.

¶ Si cibū febricitāti des: vt vires ſano, ſic moꝛbum egro dederis.

¶ Afoꝛiſmus. LXI.

¶ Premiſſis aliꝗbus exeuntibus nō motis: ſed quaſi raſura inteſtini ſupernatauerit parua, paruus eſt moꝛbus: ſi multa multus: hoꝝ vo multa neceſſaria eſt ventris ſolutio. Si vo venter nō mūdificabit̄: ſ; potius iuſcula dabūtur: quāto magis dabit̄: tāto magis plus peioꝛabit̄.

¶ Cōſueuit Dippo. dicere exeuntia: ꝛ itelligere que exeunt per inteſtina et nō alia. Sed quidam intelligūt vrinam: in qua ſic ſolet fieri cum audiāt ꝑmutari nō moueri. Alij autē aliter de h̄ afoꝛiſmo diſcoꝛdātur: vbi enim ſupnatauerint, habet̄: ab alijs ſubnatauerit legitur: intelligentes vrinam que ꝛ ſupius ꝛ inferius reſolui ſolet: vtrūq; dicere poſſint. Sed intendētes egeſtionem melius ſupra q̄ ſubtus legunt: non enim poſſunt videri ſuppoſita egōni. S; vbi dicit: Quaſi raſura,

¶ Afoꝛiſmus. LXI.

¶ Quoꝝ in deiectionibus ſi ſtare ſinas, nec moueas deſident quaſi ſtrigmenta: ſi pauca ſunt, paruȝ moꝛbi ꝯtractū eſt: ſi multa, multuȝ. Dis aluum purgaſſe conducit: ꝙ ſi aluo nō purgata dabis ſoꝛbitiones nocebis: ꝛ quo plus dederis eo magis nocebis.

¶ Subducta per aluuȝ excrementa ſolet ipſe Dippocr. vocare deiectiones: ꝛ ob eam rem ſanxerūt quidam de ijs agere nunc Dippocr. que per aluum ſubducant̄. Sed hi reuincuntur adiectiōe verbi ſi ſtare ſinas, nec moueas: id enim madentiū peculiare cēſetur. Idcirco rurſus alij de vrina fieri diſputationeȝ ſcripſerūt. Ceteruȝ vtraq; ſecta biſariam diducta eſt ꝗbuſdam ſcribentibus ſubſident per, ſub, p̄imariam ſyllabam: nōnullis per, de, deſidēt. Igitur vrine neutrum obuerſatur vocabulum: per ea enim que

¶ Afoꝛiſmus. LXI.

¶ Et ꝗbus deiectiones: ſi ſtare permiſeris, ꝛ nō moueris, veluti ſtrigmēta ſubſiſtūt: ꝛ ſi pauca, paucus eſt moꝛb⁹: ꝛ ſi multa, multus. Dis confert alui purgatio: qḋ ſi aluo nō purgata dederis ſoꝛbitiones: quanto plures dederis: tanto magis nocebis.

¶ Per aluuȝ exeuntia ſolet Dippoc. deiectiones, ac ſubductiones noiare: ꝛ ꝓpterea ꝗdam hoc loco acceperūt eius ſermonem, eſſe de his que per aluum euacuātur. Ueruȝ his aduerſantur verba illa que in ſermone ꝓponuntur: ſi ſtare ꝑmiſeris: ꝛ nō moueris. Doc enim p̄ꝓꝛie cōuenit humidis: atq; ideo alij rurſus in vrinis eūdem accepere ſermonem. Utriq; vo diuiſi: nōnulli ſcribunt ſubſiſtūt: nōnulli vo inſiſtunt. Neutrū vo horum verboꝛuȝ vrinis repugnat: quia ꝛ per ea que ſubſiſtunt: ꝛ etiam ipſis inſiſtunt,

THEOdori traductio.

¶ Quoꝝ in deiectionibus, ſi ſtare ſinas, nec moueas ſubſiſtūt q̄ſi ſtrigmenta: ſi pauca ſūt paruȝ moꝛbi ꝯceptū eſt: ſi multa multū: his aluū purgaſſe conducit. Nā ſi aluo n̄ purgata dabis ſoꝛbitiōes nocebis: ꝛ quo plus dederis eo magis nocebis.

TRANSLA. ANTIQVA

raſura/egeſta intelligant/non vrina.
Ex his ergo verbis non certis/neqꝫ
diffinitis innuit/aforiſmū non fuiſſe
Hippocr. adhuc etiam falſificabitur:
vbi neceſſaria vētris ſolutio dicitur
eſſe:neqꝫ enī hoc eſt neceſſe:neqꝫ id
vt eis quid obſit acceptis iuribus:quia
non nocet multis cholericaꝫ egeſtio-
neꝫ habētibus ad raſuram vſqꝫ ſup-
uenientibus:neqꝫ aūt per iuſcula ne-
ceſſe eſt ſolui vētrem:ſi certificet ꝙ
cholera purgata ſit. ¶ Intētio ergo
huius aforiſmi ita inordinate ponen
tiuꝫ fuit rem ita implicari:ꝙ maiori
aforiſmi expoſitione indigeret:qđ ſo
phiſte ſolent facere multiloquio in-
uoluētes ſe. ¶ Quidaꝫ aūt īterpretā
tes negant Hippocratem ꝓhibuiſſe
dare iura:ſed dare multa/vel ſepius
interdixiſſe:contionēqꝫ ad hoc expo
ſuiſſe:quāto magis dabūtur/tāto ma
gis peiorabūtur/quaſi non ſemꝑ no
ceant iuſcula modū excedētia dādi.
Cum igit aforiſmus incompoſitus ꝛ
inordinatus fuerit ſic ſophiſticatur:
vt quoquo modo poſſit ſtare/iungē-
tes ꝛ dementes:ſicut placet cuilibet.
¶ Quidā enim dicūt. Premiſſa ali-
cubi egeſtione ꝛ non mota:ſed ſupra
videat quaſi raſura multa/morbum
multum/pauca deſignat paruū: ꝛ in
multo morbo neċia eſt ventris ſolu
tio. ¶ Iungunt alij aliud. Si aliqđ
de inferioribus ſpiſſum egreditur:ꝛ
multa iuſcula apponātur cancro pe-
ius:ꝛ addūt aliud quaſi alterius afo-
riſmi caput:qꝛ materia melica eē vi-
det:que multa erit:ſi multa ſpiſſitu-
do fuerit: ſi parua et melica parua.
Alibi ſic:ſi mā de īferioribus cruda
exeat erit melācholica:ſi multa/mul
ta: ſi parua/pua. alibi:ſi multa, mor-
bus erit mult⁹:ſi parua paruus. Que
diuiſitas ex obſcuritate aforiſmi eſt
certa. ¶ Ego hūc aforiſmū/neqꝫ pō
deroſum eē exiſtimo/neqꝫ obſcurū:
ſed potius eſſe falſum. Pyrochius ꝛ
Lichocidos ꝛ Exchiphius primi in-
terpretes hūc aforiſmum ſcripſerūt
ſic. Cum de īferioribus res cruda ex-
eat melācholica eſt materia ꝛc. ꝙ di
cunt eſſe particulare;cum qui fecerit
vniuerſale intellexerit:vnde dubita-
tio accidit. Sed ſi accipiat ſicut ego
ſum interꝑtatus/neqꝫ dubietas/neqꝫ
obſcuritas erit ipſius/egeſtione cru-
da exeunte melācholica materia cer
tificatur eſſe in inſtrumētis ventris di
geſtiue:ꝛ ideo cruda exit egeſtio:cho
lera ꝰo rubea facit contrariū:in qua
ſolent inteſta emitti.

TRADVC. LAVRENTIA.

enim que in vrina deſident ac ſubſi-
dent ꝛ fluitāt:tam preſentia internoſ-
ſcere ꝙꝫ poſt futura rerū preſentire
ſolemus. At deiectionibus ſubſidet
fluitatqꝫ magis quodāmodo ꝯgruit.
Nō enim vt in vrina promptiſſime
deſidentia deorſumqꝫ meantia in
deiectionibus cernuntur. Nam per
vrinam vaſum ex vitro confectū na
turam ꝛ vim deſidentiuꝫ facile indi-
cat. Et item vbi alio contineatur va-
ſculo licebit eijcias partem fluitantē
relicto dūtaxat: eo qđ deſidet. Per
deiectiones neutrū:ſimile ꝰo exiſtit.
¶ Porro qđ eſt ꝑrime traditū ꝗſi
ſtrigmenta deiectionibus alui cōuen-
nit:ſecrete ꝰo vrine quouis modo/ſi-
ue ſupra/ſiue infra nequaꝗꝫ cōuenit.
Strigmēta nāqꝫ ex aluo ſepenume-
ro deijciūtur:ita nominant/nec inſo-
lenter inuſitateue non ſoluꝫ ab Hip-
pocr. verūetiam a ceteris medicine
ꝓfeſſis:que tamen per vrinaꝫ haud-
quaꝗꝫ ſecernūtur. ¶ Hec igit nouiꝫ
ꝛ verborū impropriatio:ſententiam
quoqꝫ ſuppoſititiam eſſe inſiticiāqꝫ
oſtendit. Sed potiſſimū/cum dicat/
his aluū purgaſſe conducit:nō enim
ſimpliciter cui ſtrigmenta per aluuꝫ
ſubducūtur huic eaꝫ perpurgare cō-
ducit:quomodo non neceſſe eſt vt ſu
mentibus cibatiꝫ leſio comitet. Et-
enim ex deiectionibus billioſis excer
nuntur ſtrigmenta per aluum. Sed
nullum accidit detrimentū ex ſorbi-
tione:neqꝫ neceſſe habeas prepurga
re:ſi materia billioſa prorſus excuſſa
eſt. Porro purgare minus cōueniet:
ſi per vrinam quaſi ſtrigmenta ſerū
tur:accedit ꝙ difficile eſt internoſce-
re talem formulaꝫ quam velit habe-
ri ſtrigmentorū que ex vrina delata
ſunt. ¶ Sed qui tales interſerūt ſen
tētias videntur eas ſibimet cōpoſuiſſe
velut enigmata vt cōciliarent obſcu
ritateꝫ/rebuſqꝫ clariſſimis tenebras
obducerent/ꝛ difficultateꝫ crearent:
in quibus ſeipſos cōſtituentes inter-
pretes gloriaꝫ ob inſantiſſimis aucu-
pantur. Etenim perpēſiones omnes
ſi inexplanate fuerint ꝛ ſinuoſius ꝓ-
dite cauſam loquacitatis ꝛ verboꝛuꝫ
turbe inaniuꝫ vaſte ſophiſtis ꝓbent.
Patet id per hanc ipſam ſententiam.
Nam qdaꝫ vetare pernegant Hip-
pocr. dare ſorbitiones ita affectis: ſꝫ
pleniorem inbibere contendūt ea ra
tione ꝙ dixerit;ꝛ quo plus dederis
eo magis nocebis. Ut igitur alij qui
ſorbitionibus egent offendūtur ple-
nioribus. An non conſequens alenti;
quo plus dederis eo magis nocebis
incertiorem incertiori fore offenſam
exiſtimare. Attamen ob depravatas
ſermonis

VERSIO LEONICENI

inſiſtunt/conſueuimus: ꝛ preſentiuꝫ
aliquod: ꝛ etiaꝫ futuroꝝ cognoſcere.
In alui autem excrementis verbuꝫ/
inſiſtere/competit magis:neqꝫ enim
ſicuti in vrinis prompta eſt/atqꝫ ex-
pedita ſubſiſtentiuꝫ cognitio:ita ꝛ in
alui excremētis. In vrinis etenim et
ipſum vas ex vitro factum oſtendit
eorum que ſubſiſtūt naturam: ꝛ ſi in
alio vaſe etiam continerentur/poſſi
mus id qđ ſuperfluitat abijciētes/ſo
la ſubſiſtētia relinquere. In alui aūt
excrement neutrū ꝓbabile. ¶ Rur-
ſus id quod deinceps dicitur:veluti
ſtrigmenta:his que per aluum excer
nuntur congruit:illis ꝰo que quouis
modo vrine inferūtur/ſiue ſuperius/
ſiue inferius/non cōgruit. Nam que-
dam ſtrigmentis ſimilia per aluum
ſepius excernūtur: ꝛ ita ea nō modo
Hippocr. ſed etiaꝫ alij medici nomi-
nare cōſueuerūt:nō tamen in vrinis.
¶ Hic igit tam nominū ꝙꝫ etiā ver-
boꝝ vſus improprius oſtendit/fuiſ-
ſe interiectus in pñti aforiſmo. Ad-
huc autem magis cum dicit his con
ferre aliam purgationem:neqꝫ enim
ſimplr/neqꝫ quouis modo illi cuius
ſtrigmentis ſimilia alui excrementa
ſunt/ꝓfert aluuꝫ purgare:ſicut neqꝫ
hi qui ita affecti ſunt/neceſſario ledū
tur in aliquo/ſi cibuꝫ acceperint. Ui-
demus ſiquideꝫ cum alui inferioris
excrementa billioſa ſiunt:quedam ſi-
milia ſtrigmētis per aluum excernū
in quibus neqꝫ omnes ledūtur ſorbi
tiones accipientes:neqꝫ ꝑus eos pur
gare eſt neceſſariū: ſi tam quicqđ bi-
lis ineſt fuerit euacuatū. Adhuc autē
magis/neqꝫ ſi vrinis aliquid infera-
tur:qđ ſit veluti ſtrigmenta/purgare
conuenit. Accedit ad hoc ꝙ difficile
eſt formam agnoſcere qualē eſſe ve-
lit eaꝝ que veluti ſtrigmenta inferū-
tur vrinis. ¶ Uerꝝ ꝗ hos aforiſmos
interpoſuerūt/mihi videntur ad hunc
finem feciſſe:vt ſermonem cōfunde-
rent/tanꝗꝫ enigma quoddam: et vt
multa indigeret inquiſitione:in qua
ſeipſos eoꝝ que dicuntur expoſitores
cōſtituentes/apud adoleſcentes lau-
dem aſſequerentur. Qđ autem omnes
obſcuri ſmones/dant ſophiſtis gar-
rulitatis occaſionem fiet tibi in hoc
ipſo aforiſmo manifeſtuꝫ. Quidam
enim eorū qui eum expoſuere/aiunt
non vetare Hippocr. quin dent ſor-
bitiones hoc modo affectis:ſed plu-
res ſorbitiones/cum dicat:quāto plu
ra dederis magis ledes/quaſi et non
alij quicūqꝫ indigent ſorbitionibus/
non ledant a pluribus/vel quaſi nō
conſequatur ad illum qui dicit. Quan-
to plura dederis/magis nocebis:pu-
tare ex

TRANSLA. ANTIQVA

ℭ Expletis omnibus aforiſmis/duos alios inueni in multis libris a paucis expoſitos antiquis: quos cum prius quidam expoſitores expoſuerint: diuerſe tamen expoſuerūt: quaſi priori expoſitione obliti. Sꝫ ego in quarta eos explanaui ꝑticula. Uerba ꝟo ſunt eadem hic ⁊ ibi: niſi ꝗa prius nō aſcripſimus vt deglutire nō poſſit.

ℭ Primus ita ſe habet aforiſmus.

4° particula afo. 34. ℭ Si a febre habito tumore non exiſtēte in collo ſuffocatio repēte innaſcit̄: vt deglutire non poſſit, mortale.

ℭ Secundus taliter inuenitur.

4° particula afo. 35. ℭ Si a febre habito torqueat̄ colluꝫ vt deglutire nō poſſit: ⁊ trāſglutiēdo anguſtiet̄ ſine tumore manifeſto, mortale.

ℭ Qualr eos in 4° ꝑticula explanauerim talr hic ſunt repetēdi: vbi d.

Uide 3° cōl. ca° 7°. char. 71. col. 1°. ℭ Si a feb. habito tumore nō exiſte in faucibus ſuffocatio repēte venerit, mortale. Si a febre habito colluꝫ ꝯtrat̄: ita vt vix deglutire poſſit tumore nō exiſte in collo, mortale.

ℭ In his ambob° nihil remanet exponenduꝫ: niſi ꝙ additur hic ſuperfluuꝫ: vt deglutiendo anguſtietur: in qua paſſione cuꝫ mortalis ſit vidit: vt nihil deglutire poſſit: et ſiquis aliqd deglutierit/patiatur anguſtiaꝫ ſine tumore colli. Planum eſt autem intelligi: ſi bene aperiatur os īfirmi: ⁊ lingua extēdatur plane in inferioribus oris: tunc enim durities tranſglutiendi apparet eſſe propter interiorē tunicam meri: que continuatur gutturi ⁊ vtrāqꝫ iungit. Diximus enim alibi: quia ſtomachus illam pelliculaꝫ inferius trahit cum de ore accipienda accipere velit guttur ſurſum aſcēdit: cum autem apoſtema in gutture creſcit: ⁊ maioratur pellicula iſta ſtomacho non obſequitur: vt trahenda trahat inferius/aut nunqꝫ inquā obedit: ⁊ ſi quandoqꝫ cum anguſtia maiori: vnde fit: vt nihil/aut ſi quid cuꝫ duritie tranſglutire poſſit.

ℭ Expletis aforiſmis Hippocratis: hic in fine ſcripſi que rationabilibus ⁊ auctēticis interſerebantur a ſophiſtis: vt refellerem non eſſe dicta tanti phiꝫ: quedaꝫ ꝟo alia hic apponē renui: qꝛ ꝗlibꝫ poeta inueniēs falſa nō eſſe/Hippocratis ꝯfirmare potuit.

ℭ Explicit liber Septimus/⁊ vltim° aforiſ. Hippo^m: ſm antiquam Cōſtantini Africani trāſlationeꝫ.

TRADVC. LAVRENTIA.

ſermonis ⁊ vocabulorum ſignificantiam ſophiſte ſcatent immodica ſolutionuꝫ congerie ⁊ faſtu profuſo prodigoqꝫ verborum. Sed potiſſimuꝫ quoties addē/demere/mutare/interpellare conueniat id qđ ex obſcuris et inuolutis diſceptationibus facere aſſolent. Etenim per hanc ſententiaꝫ ꝗdam copulam cōplexiuem: ⁊ adijcientes aliō: deinde initio talem ſententie finem concludunt in hunc modum. Et ſi aluo non perpurgata dabis/magis nocebis: ⁊ ꝗbus deorſum cruda deijciuntur: vt ⁊ his quo plus dederis: eo magis nocebis. Tuꝫ aūt aliūde exorſi ſcribunt vt atra bilis: ſi multa/multus: ſi pauca/paucus morbus eſt: quinetiam pleriqꝫ ⁊ alio modo enarrant ſcribūtqꝫ. Que deorſum cruda ſubducuntur atra bilis: ſi multa/multus: ſi pauca/paucus morbus erit. Ceterum ſupra dictum iam eſt: alias quoqꝫ lectiones hīi quas offices obſcuritatis īſerta dubitatio fecit: nā vbi diſſertationes turbide ⁊ tenebricoſe fuerint quis volet arbitratu ſuo ſcriptitet licebit nullo ſuper reſcribēdis cōmutandis interpellandis perpenſionibus decreto iuſſoqꝫ facto. Porro ſepius accidit: vt non ob obſcuritatis offenſam: ſꝫ quia falſa perpēſio eſt/cogamur adijcere/abolere/ſubmutare que omnia addunt tenebras non adimunt denſitateꝫ. Itaqꝫ primi ſententiaruꝫ enarratores Herophilus/Bacchius/Heraclideſqꝫ/⁊ Zeuxis viſu peritiores talem perſcribūt. Quibus deorſum cruda deijciūtur atra bilis eſt: ſi multa/multus: ſi pauca/paucus. Sed hec perpēſio ex parte prodita: vt diximus liquentē veritatis luceꝫ turbauit nulla prebēte diſputatione indagineꝫ: nam ſi cruda ex atra bile deijciunt̄ opificia ſcilicet cōcoctioni mandata: vtpote frigefacta deterius concoquūt cruditatiqꝫ formulā faciunt. Alteram enim reddūt: ſi ex flaua bile exiſtunt: nam ita incocta ſubeunt in nidorem. Ceteruꝫ nō deſunt qui hūc quoqꝫ tractatum de vrina fieri credant.

VERSIO LEONICENI.

tare ex paucioribus minoreꝫ fore leſionem. Ueruntamen propter maluꝫ interpretationis modū ſophiſtis datur facultas inueniendi ſolutiones: et magis quando licuerit addere aliqd vel adimere: ⁊ ſcribendo tranſponere: qđ in obſcuris ſermonibus facere ꝯſueuerūt. Statim enim in hoc aforiſmo ꝗdam ipſum exponentes/coniunctionem/et/abijcientes: qđ alij ſequentis aforiſmi fecere principium/id huius fecere finem: vt ſermo ita ſe habeat. Si ꝟo aluo non purgata dederis ſorbitionem/magis nocebis: et quibus infra cruda deijciuntur: quāto videlicet plura dederis/magis ledes: deinde aliud initiū facientes ſcribūtqꝫ vbi atra bilis ineſt: ſi plus/maior eſt morbus: ſi minus/minor. Plures ꝟo expoſitores ſcribunt eo modo: quo ſubſcriptuꝫ eſt. Quibuſcūqꝫ cruda infra deijciuntur/atra bilis ineſt: ſi plura/maior: ſi pauciora/minor eſt morbus. Dictum autē eſt antea: ꝙ ⁊ alij quidam ſunt dicti: eſt enim in obſcuꝝ vnicuiqꝫ pro arbitrio ſcribere: cum nulla lex ſit tranſcribentibus poſita. Sepius autem non propter obſcuritatem: ſed ꝓpter ſermonis falſitatem cogimur aliquid addere ꝑus inuentis/aut adimere/aut ſcripturam tranſponere: veluti exempli gratia in hoc aforiſmo: cuius verba primi expoſitores aforiſmoruꝫ: ſicuti Herophilus/Bacchius/⁊ Heraclides/ac Zeuxios empirici/in hūc modum ſcripſere. Quibuſcūqꝫ inferius cruda deijciunt̄/atre bilis ſunt: ſi plura/pluris: ſi pauciora/paucioꝝ. Quia ꝟo hic ſermo particulare quoddam interpretatur: dictus autē eſt tanqꝫ ex vniuerſali: ideo prebuit dubitādi occaſionem: quia id qđ dicitur quantum ad verba attinet nullam habet queſtionem/cum eorum ſcriptor velit oſtendere quibus cruda deijciuntur: in eoꝝ inſtrumentis que concoquendi vim habent/eſſe atram bileꝫ ex qua refrigerata deterius ꝯcoquūt et modum incoctionis ſm cruditatem: cui flaua bilis contrarium agit: nam que propter eam incocta remanent/fumoſa ſunt. Quidā ꝟo ⁊ hunc ſermonem etiam de vrinis dictū arbitrantur.

In obſcuris vnicuiqꝫ licet pro arbitrio ſcribē cuꝫ eis nō ſit lex aliqua.

Aforiſmi ſequētes ſolummodo in alijs duabus traductionibus reperti.

TRADVCTIO LAVRENTIANI.

VBi in toto corpore demutatio fit: ⁊ modo corpus frigeſcit, modo caleſcit, aut colorem aliuȝ ab alio recipit, longitudo morbi ſignatur.

Hanc quoqȝ ſententiā enarrauimus quarto volumine fere eūdem in modū perſcriptā. Ubi in toto corpore ꝯmutatio fit: ⁊ modo corpus friget, modo calet: ⁊ colorem alium ab alio recipit, morbi longitudo ſignificatur.

Que per veſicam excernuntur conſpicienda ſunt, an talia ſint, qualia exeūt ſanis. Que minime ſimilia his ſunt ea morboſiora habētur. Que ꝟo ſimiliora ſanis exiſtūt minime talia cenſentur.

Ut enim ſimiliora ſanis omnia promittant egris ſalutem, contra abſimiliora denūcient abolitionem in preſagiis ⁊ item alijs libris explanatuȝ iam eſt. Hoc igitur nititur oſtendere huius ſententie auctor. Sed ſuſpicor non eſſe legitimam ⁊ naturalem ſententiam coniecturam capiēs ex dictione que non eandē ceteris nobiliſſimi medici ſententijs faciem preferat: et item ex ijs que prodita ſunt in quibus ſeria illius doctrina deſideratur: cum enim adſtruat: vt que minime ſint his ſiliā morboſiora exiſtant: quis non maxime culpet morboſiora vocantem ea que morboſiſſima cenſeantur: etenim verbum minime cum vigore quodam non euanido intellectu: ſed multa ad habitum preter naturam conuerſione efferendum. Sed eſfectio omnis contra naturam inquantū a congrua ⁊ moderata tēperatione exorbitat: intantū etiam praua cenſetur. Ita fit vt que minime ſimilia nature affectib⁹ ſint: ea maxime illis obuerſa, proindeqȝ morboſiora conſiſtūt.

Excreationes in febribus non īterpellatis liuide, cruente, bilioſe, fetide, male ſunt oēs. At ſi bene excernitur, bene eſt. Et quod tum per ventrē, tum per veſicaȝ: ⁊ quacūqȝ ſecedēs aliqd ſubſiſtit nō purgatuȝ, malo eſt.

Hec quoqȝ ſententia prodita eſt ad hunc modum. Excreationes in febribus nō interpellatis liuide, aut cruente, aut fetide omnes ſunt male. Sȝ ſi bene excernitur, ſalutares ſunt. Deiectiones etiam ⁊ vrine que iuuāt cōmode exeunt. At ſi nihil cōmode per ea loca excernitur, malo eſt. Eam enarraui volumine quarto.

Corpus efficere fluidū oportebit quacūqȝ eſtandeȝ cēſueris. Si ſupra firmari aluum: ſi infra ſolui, neceſſe eſt.

Huius etiaȝ perpenſionis prima pars eſt ſuperius tradita: nequaqȝ adiecto eo qđ eſt: ſi ſupra firmari aluum: ſi infra ſolui neceſſe eſt: quam cum perſcribere quis voluerit hoc loco rurſus perſcripſit eādem ſniam que enarrationis adminiculo vera compareat: ſed vt caſtior ſit altera enarratio: quā nos diutino rerum vſu pridem aſſeruimus ſupra quarto libro diffinitum iam eſt.

Somnus aut inſomnia: ſi alterutruȝ vltra debitum fiat, morbus accidet.

Hec quoqȝ ſententia in quibuſdam codicibus legitur que ſupra

VERSIO LEONICENI.

VBi in toto corpore mutationes: ⁊ corpus refrigeratur: ⁊ rurſus caleſit, aut colorē aliuȝ ex alio cōmutat, longitudo morbi ſignatur.

Et hunc aforiſmuȝ in quarto cōmentario expoſuimus: ijſdem fere verbis ſcriptuȝ quibus ⁊ hic. Eſt enim ſcriptura talis. Et vbi in toto corpe mutationes: ⁊ ſi corpus frigeſcat, vel rurſus caleſcat: ⁊ ſi aliud ex alio color fiat morbi longitudo ſignificatur.

Que per veſicā excernunt, inſpicere oportet: ſi talia qualia ſanis excernūtur. Que igitur minime ſimilia ſunt his: hec morboſiora. Que ꝟo ſunt ſanis ſimilia: hec minime morboſa.

Omnia que ſunt ſanis ſimilia in toto corpore, dictū eſt ab Hippocr. ⁊ in progrioſticis: ⁊ in omnibus alijs libris, bonum aliqđ ſignificare. Que ꝟo diſſimilia contrarium. Hoc igitur nūc conatur dicere qui hunc compoſuit aforiſmum. Suſpicor enim neqȝ hunc eſſe Hippocr. ex ipſa elocutione que nō habet eādem cum Hippocratica formam: ⁊ ex dictis ipſis que non eque ſunt vt ipſius auctoris alia, exquiſita. Cum igitur inquit minime ſimilia his hec morboſiora, qui non reprehenderet ipſum dicenteȝ illa morboſiora, pro eo ꝙ morboſiſſima. Nam verbuȝ minime, cum quadam exuperantia dicitur: ⁊ multam ſignificat ad id qđ preter naturam euerſionem. Unūqđqȝ enim qđ preter naturam eſt quātum receſſit ab eo quod ſm naturam, tātuȝ habet prauitatem. Que igiť minime ſunt: his que ſm naturam ſimilia ſunt: his que ſm naturam, contraria maxime: ⁊ ideo morboſiſſima.

Excreationes in febribus non intermittentib⁹, liuide, ſanguinee, bilioſe, ⁊ fetide, omnes male. Cum ꝟo bene excernitur, bonum eſt: ⁊ per ventrem, ⁊ per veſicam: ⁊ vbi aliquid ſecedens ſteterit non purgatum, malum.

Et hic aforiſmus ſupraſcriptus eſt, hoc modo. Excreationes in febribus non intermittētibus liuide, ſanguinee, fetide omnes male. Sed ſi bene excernitur, bonuȝ eſt: ⁊ per aluum inferioreȝ, ⁊ per vrinas. Si ꝟo aliqd per hec loca excernitur qđ non cōducat, malum. Nos ꝟo ipſum expoſuimus in quarto horum cōmentarioꝝ.

Corpora oportet vbi quis purgare voluerit fluida facere. Et ſi ſupra, ſiſtere aluum: ſi ꝟo infra, humectare.

Et huius ſermonis pars prior fuit in p̄cedentibus ſcripta, non adiecto ꝟbo, ſupra: ⁊ ſequentibus que quiſpiam volens adijcere hoc in loco rurſus ſcripſit aforiſmū: cuȝ expoſitione per quā verus eſſet. Qđ autem ſit altera expoſitio verior: quam nos multa experientia inueſtigauimus: dictum eſt ſuperius in quarto cōmentarioꝝ.

Somnus, vigilie, vtraqȝ moduȝ excedentia, morbus.

Et hic aforiſmus in qbuſdam exēplaribus fuit interiectus: quī

TRADVCTIO LAVRENTIANI.

que ſupra perſcripta eſt tota:ſimiliter niſi finis cõuariet: ſed hic dicitur morbus accidet:ibi multo melius legitur mali eſt.

¶ In febribus nõ interpellatis ſi exteriora frigent, interiora vrunt:ſi febris habet, ⁊ ſitiũt, letale eſt.

¶ Sententia temere inconſiderateq; prodita eſt rectius ſupra ſine verbo ⁊ febris habet. Hoc loco rurſus qđ additum eſt:⁊ febris habet abũdat. Cum enim antea dixiſſet in febribus non iterpellatis temeraria incõſiderataq; rurſus in calce ſententie adiectio eſt ⁊ febris habet.

¶ In febre non interpellata:ſi labrũ,aut oculus,aut ſupercilium,aut naſus peruertitur:ſi viſus, ſi auditus defecerit egro iam debili: quicqđ ex his accidit,mors in ꝓpinquo eſt.

¶ Antea quoq; ſententia relata eſt ad hunc modum. In febre non interpellata:ſi labrum,aut oculus,aut ſupercilium,aut naſus peruertitur. Si viſus,ſi auditus defecerit egro iam debili:quicquid ex his accidit mors in propinquo eſt.

¶ A pituita cãdida aqua intercutẽ accidit.

¶ Senſus talis eſt. Quibus copia pituite candide in conceptaculis totoq; corporis habitu collecta eſt:his accidet aqua intercutem per candidam pituitam.

¶ A fluore alui difficultas inteſtinorum.

¶ Uerbum ſuperuenit ab eo qđ promiſcuum indiſcriminatũq; eſt ſubaudiri oportet:etenim ſcalpuntur pedetẽtim inteſtina:tum autem prealte noxa ſe inſinuante exulcerantur. Sed caſtior vere ⁊ legitime ſententie lectio eſt quã ſuperius enarraui. A ſincera deiectione difficultas accidit inteſtinorum.

¶ A difficultate inteſtinorum,leuitas inteſtinorum accidit.

¶ Hec quoq; ſententia pars eſt ſuperius prodite perpenſionis in hunc modũ:qui lienoſi a difficultate inteſtinorum prehendũtur:his ſuperueniens longa difficultas inteſtinorum aqua intercutem accidit,aut leuitas inteſtinorum,atq; intereunt. Sed eam ſupra quarto volumine enarraui.

¶ A ſyderatione,abſceſſus oſſis.

¶ Communi indiſcretaq; ratione ſubaudiendum eſt accidit. Sꝫ an oſſis,an circũdedite carnis ſyderationi ſuperueniat abſceſſus haudquaq; explanauit: ſed alterutrum veriſſime dixeris.

¶ A ſanguinis vomitione tabes ⁊ puris purgatio ſupra. A tabe,fluctio de capite. A fluctione,profuſio alui. A ꝓfuſione alui,aſtrictio purgationis ſuperioris. Ab aſtrictione, mors.

¶ Multi codices preferũt a ſanguinis vomitione corruptio,multi a ſanguinis vomitione tabes. Sed conſtat:vt hec praue corraſa ſint ex multis Hippocr. ſanctionibus atq; incõdite vitioſeq; innecta. A ſanguinis ſputo,puris ſputum,⁊ fluor:cũq; ſaliua ſubſtitit,moriuntur.

¶ Qualiſcũq;

VERSIO LEONICENI.

cum:qui prius dictus eſt totus eiſdẽ verbis:preterq̃ in fine:hic enim morbus:illic autem malum ſcribitur: que eſt ſcriptura melior.

¶ In febribus non intermittentibus: ſi exteriora frigent,interiora vruntur: ⁊ febris habeat,letale.

¶ Et hic aforiſmus incaſſum ſcriptus eſt:cum melius ſupra dicatur,ſine v̈bis illis:⁊ febris habeat. Nam cum in principio dixerit,in febribus non intermittentibus,vana rurſus in fine ſermonis adiectio,⁊ febris habeat.

¶ In febre non intermittente:ſi labrũ,aut naſus,aut oculus,aut ſupercilium peruertitur: ſi non videat:ſi non audiat: ⁊ iam debilis ſit: quicquid horum fuerit,mors prope eſt.

¶ Et hic aforiſmus antea dictus eſt,his verbis. In febre non intermittente:ſi labrũ,aut naſus,aut oculus,aut ſupercilium peruertitur:ſi non videat:ſi non audiat:⁊ iam debilis ſit:quicquid horum fuerit mors prope eſt.

¶ A pituita alba,aqua intercutem ſuꝑuenit.

¶ Qđ dicitur tale eſt. Quibus in vaſis:⁊ in totius corporis habitu pituita alba fuerit aceruata:his aqua intercutem: que leucoflegmatias ab alba pituita nomen habet apud grecos, ſuperuenit.

¶ Ab alui ꝓfluuio,difficultas inteſtinoꝝ.

¶ A cõmuni videlicet ſubaudire oportet,ſuꝑuenit,abraſis paulatim inteſtinis:deinde in ꝓfunduꝫ malo ſubeunte:atq; ita vlceratis. Prius v̈o in aforiſmo legitimo melior ſcriptura eſt,hoc modo. A ſincera deiectiõe difficultas inteſtinorum:⁊ nos hunc aforiſmorũ expoſuimus in quarto horum cõmentariorum.

¶ A difficultate inteſtinorum,leuitas inteſtinorum ſuperuenit.

¶ Et hic aforiſmus eſt pars ꝑius dicti,per hec v̈ba. Qui lienoſi a difficultate inteſtinoꝝ corripiuntur:his ſuperueniente longa difficultate inteſtinorũ,aqua intercutem ſuꝑuenit,aut leuitas inteſtinoꝝ,⁊ pereunt. Nos v̈o ipm expoſuimus in ſexto horum cõmentariorum.

¶ A corruptione,abſceſſus oſſis.

¶ A cõmuni hic quoq; ſubaudiendũ eſt,ſuꝑuenit. Utrum v̈o ad oſſis corruptionem,ipſius oſſis ſequať abſceſſus, vel carnis circũſtantis,non manifeſtauit. Utrũq; autem poteſt eſſe verum.

¶ A ſanguinis vomitu,tabes ⁊ puris purgatio ſupra. In tabe fluctio ex capite. In fluctione alui, profluuium. In alui profluuio, adſtrictio purgationis ſuperioris. In adſtrictione,mors.

¶ In pluribus exemplaribus:⁊ apud plures expoſitores ſcriptum eſt. In ſanguinis vomitu corruptio. In quibuſdaꝫ tamen exemplaribus hec habetur ſcriptura. In vomitu ſanguinis,tabes. Uidentur autem ⁊ hec ex pluribus Hippocratis enũtiationibus fuiſſe collecta,⁊ corrupte compoſita,ab illis precipue aforiſmis. In ſputo ſanguinis puris,⁊ fluxu:cum v̈o ſputum retinetur,moriuntur.

¶ Qualis

TRADVCTIO LAVRENTIANI.

¶ Qualiſcūq; aut per veſicā, aut per aluū, aut per carnem excretio fit quacūq; omnino corpus excedit naturā: ſi paruū excedit, parua eſt egritudo: ſi multum, magna: ſi admodum multum, letalis eſt.

¶ Suprema hec ſententia in multis exemplaribus perſcripta eſt. In quibuſdam codicibus alie quoq; ſuppoſunt quas a veris germaniſq; interſtinximus: aut enim eadem dictione, aut parum ſubſultante vel exigua adiectione ſimiles: his quas ſcripſit Hippocr. euadunt: quocirca non inſuper eas adiecimus: neq; enim preſens ſententia diligentem et magnificam rationē obtinet quam preſeferre ſententias Hippocr. docuimus, atq; etiam elocutio falſa et imaginaria eſt: et iuxta verum ſimulata vultū. Porro quod dicitur qualiſcūq; aut per veſicā, aut per aluum quaſi mancum et laceſſitum nullo reſponſu perpenſionis efficitur: attamē ſummula diſceptationis quēadmodum docui q̄ maxime vera eſt: nam ſi parum excedit naturā in quauis parte lōgior erit morbus: ſi multum, magnus: ſi admodum multum a nature ſalubritate exorbitat morbus talis erit exitioſus.

¶ Galeni in Sententias Hippocratis, Liber Septimus et vltimus: interprete Laurentio Laurentiano Florentino, fauſte finit.

VERSIO LEONICENI.

¶ Qualia fuerint veſice, aut alui excrementa: et ex carnibus, et ſicubi alibi a natura corpus exierit: ſi parum, paucus eſt morbus: ſi multum, multus: ſi valde multum, letale eſt.

¶ Hic vltimus aforiſmus in multis exemplaribus ſcriptus eſt. In quibuſdam vero et alij adiecti ſunt, apparati eodem modo quo et illi omnes quos decurrimus ex legitimis exiſtentes: adeo q̄ nōnulli eiſdem verbis ſcribūtur: nōnulli parum variantes: nōnulli parua facta adiectione: ſimiles ſunt his quos ſcripſit Hippocrates. Quare nos neq; ipſos duximus adijciendos: nā neq; hic ſtatim ppoſitus aliquid plus vobis oſtendit his que ſepius Hippocrates manifeſtauit. Sed et modus interpretandi, haudquaq̄ Hippocrati conuenit: nam qualia veſice fuerint, aut alui excrementa, redditione indigent. Summa tamē vt dixi vera eſt: nam ſi paruus ſit a natura exitus in quauis parte minorem morbū: ſi vero plus, maiorem: ſi vero admodum multus ſit a natura receſſus, mortalem debemus morbum indicare.

¶ Galeni in Hippocratis Aforiſmos, Liber Septimus et vltimus: interprete Nicolao Leoniceno Vicentino, Feliciter explicit.

Cap. 1.
1

¶ Galeni Pergameni medici ꝓfulgẽtiſſimi in Pronoſtica Hippocratis Liber primus ſm antiquã tranſlationẽ: fauſte occipit. I.

Omnis qui medicine artis ſtudio ſeu gloriã: ſeu delectabilẽ amicorum cõſequi deſiderat copiam: adeo prudentũ regulis rationẽ ſuã muniat.

Videt mihi ꝙ ſit ex melioribus rebus vt medicus vtatur preuiſione.

De qb' ſigna pronoſtica dicantur.

Manifeſtum eſt ꝙ Hippocrates nõ vult hac dictione .ſ. preuiſione niſi loco ꝓnoſticationis. inde eſt ꝙ facit ſequi hunc ſermonẽ cuꝫ ita dicit: ꝙ eſt qui antecedit, ⁊ precedit, ⁊ facit, ⁊ iudicat. Et nõ vult hic prologo in iſto libro inueniſſ loco iſtoꝝ quoꝝ numerus eſt multus: in hoc noſtro tẽpore qui nominãt ſeipſos auctores ingenij: ⁊ eſtimant ꝙ operatio medici non eſt niſi cõſeruatio ſanitatis ſuper ſanos: ⁊ reductio eius ſup ipſos qui corrũpiẽ. Pronoſticatio aũt de futuris rebus vt eis ꝙ nõ ſit de opatione medici in aliquo: ſed eſt ex operatione diuinoꝝ. Et ꝓpter hoc intẽdit Hippocrates oſtẽdere in prologo huius libri ſui ꝙ per pronoſticationẽ iuuatur medicus: ⁊ ponit ſummaꝫ eius ꝙ acquirunẽ ex cognitione eius tres res. Quaꝝ vna eſt ꝙ medicus qui vult pronoſticatione recipiunt infirmi ab eo qđ eis precipit: ⁊ mittunt ſe in manib' ſuis vehementius. Et ſcđa eſt: qa qui prius cognoſcit qđ accidit ĩfirmis in futuro antecedit ad illud tẽpore lõgo: ⁊ preparat ſe ad opponẽduꝫ ei. Tertia eſt ne eſtimeẽ de eo ꝙ ipſe fuit cauſa mortis ei' qui moritur ex infirmis. ¶ Hippocrates ergo videẽ ꝙ cognitio medicine per hunc modum ſcientie non eſt inferior cognitione eius cauſaruꝫ ſanitatis. Intendamus ergo nunc ad conſiderandum in ſermonibus eius: in quibus narrat vnũqđqꝫ hoꝝ trium iuuamentorũ que narraui.

In alio actores ingenij .ſ. ſanitatis.

De vtilitatib' ſignoꝝ ꝓnoſticorum.

2 ¶ Et in ſingulis valitudinib' ꝓterita ꝓſentia ⁊ futura cognoſcat: ⁊ egro reuelet que de ſe ipſo eger minime preſenſerat. Si eni ſe ꝑ eũ cognoſcat: totũ ſe illi certius committet.

¶ Qđ eſt: qa quãdo preſcit: ⁊ antecedit ⁊ indicat ĩfirmis aliqđ preſens ex eis que habẽt ⁊ que ꝓterierũt: ⁊ que futura ſunt: ⁊ iterpretaẽ ab infirmis totũ qđ abbreuiauerũt a narratione ſua: eſt dignus vt de eo credatur qđ eſt potẽs ſcire res egrorũ: ita vt illud prouocet infirmos: vel ſit fiducia ad confidenduꝫ: ⁊ cõmittendum ſe in manibus medici.

¶ Jam narrauit Hippocrates in hoc ſermone iuuamẽtũ primũ ex tribus iuuamẽtis que acquirunẽ ex ſcia pronoſticationis in ſermone ſuo: ita vt prouocet ĩfirmos ad cõfidendũ: ⁊ cõmittendũ ſe in manibus medici ꝓpter ſanitatẽ que antceſſit: ⁊ quã indicat eis ⁊ ꝯſequiẽ illud: vt ſit dignus qđ de eo fiducia habeatẽ: ꝙ ipſe eſt potẽs ſcire res infirmoꝝ .ſ. nãm egritudinis: ⁊ cãm facienteꝫ ipſam. Erit ergo ꝓceſſo demõſtrationis ſuper illũ ſm modũ hunc: quãdo antecedit medicus ⁊ infirmis illud qđ futurũ eſt indicat: ⁊ crediẽ de eo ꝙ eſt potẽs ſcire res .ſ. nãꝫ egritudinis ſm veritatẽ: ⁊ de quo habeẽ fiducia ꝙ ipſe eſt potẽs ſcire naturã egritudinũ. Eſt fiducia etiã infirmoꝝ de eo cõmittẽdi ſe illi vehementior: ⁊ de quo cõfidunt infirmi: ⁊ in cui' manibus ſe cõmittunt ipſe ſanat plus egritudines. III.

Ille p̄cs ſanat ó quo plures confidũt.
3

¶ Finiſqꝫ medicine laudabilis exiſtit: cum actor futura in ſingulis perpendit: quibus oẽs procurare minime poſſit.

¶ Et ſi interpretatur de infirmo totũ a cuius narratione abbreuiauit.

¶ Illud a cuius narratione abbreuiant infirmi nõ eſt ex eo cuius ſcia nõ ſit ex eis: ſicut dixerũt quidã expoſitorũ: vt ſunt membra interiora: ⁊ egritudines que ſunt in corpore: ⁊ cauſe illarũ. Uerũ illud a cuius narratione abbreuiãtur nõ eſt niſi a cauſis primitiuis eoꝝ ⁊ accidẽtibus que ſũt in corpe: ab eo qđ ex eis eſt manifeſtũ ſenſui. Quãdo ergo audiunt infirmi a medico aliqđ horum ꝓter qđ ipſi nunciauerũt eis illõ admiranẽ de eo: ⁊ dignũ eſt vt admirenẽ de eo. Et nos quidẽ iam oſtendemus in ſubſequẽtibus artem qua comprehendiẽ iſte modus ſcie. IIII.

¶ Or ſi poſſet iam non futuri preuiſor: ſed diuinis prophetis diceretur nobilior.

¶ Quare ei' cura erit: qua ipſos curabit ſm meliorẽ modũ: cũ ipſe preſciuerit de cauſis accidentibus ad quid conuertantur.

¶ Jam narrauit Hippocrates in hoc ſermone iuuamẽtũ ſcđm: qđ eſt ex iuuamẽtis que acquirunẽ ex ꝓnoſticatione, qđ eſt: qa qui medicus prius ſcit cãm infirmi ſm veritatẽ: intendit accidẽtia de quoꝝ aptitudine eſt vt accidãt ei: ⁊ ꝓhibet ex eis qđ poſſibile eſt ꝓhibere vt nõ accidãt ⁊ intendit ad illud ex eis qđ nõ eſt poſſibile ꝓhibere qn accidat: ⁊ ꝓhibet illud ne fiat magnum forte. Et medico quidẽ poſſibile eſt oĩno vt antecedat: ⁊ reſiſtat oĩbus accidentibus que accidũt: ſicut gubernatori nauis ſapienti: qñ timet inſultũ cõmotionis maris ſuper ſe. V.

Poſſibile eſt medico reſiſtere oĩb' accidentibus.

¶ Uerũ quia vi ⁊ acumine egritudinis hunc repẽte mori ſubito ꝯtingit: aliũ ꝟo medicine apparatus ꝓuenit: ⁊ vix dieculã vite adijcit. 4

¶ Cũ ergo quidã infirmorũ moriunẽ anteqꝫ ad eos voceẽ medicus ex prauitate egritudinum horũ: ⁊ quidã eoꝝ nõ moranẽ quando vocãt medicũ: quin morianẽ: quare nõ remanent niſi in die vno: aut plus illo paꝝ anteqꝫ prepareẽ medicus cũ arte ſua: ⁊ reſiſtat vnicuiqꝫ accidentiũ: tũc opꝫ vt cognoſcas naturas illarũ egritudinũ: que ſunt pertranſeuntes virtutes corporũ. Et ſi fuerit cum illo in egritudinibus res celeſtis: tũc oportet vt ſit medicus cum preuiſione in ea ſapiens.

¶ Narrauit Hippocrates in hoc ſermone ſuo duo iuuamenta que acquirunẽ ex ſcia ꝓnoſticationis: ⁊ dixit iterũ iuuamẽtũ tertiũ in ſermone ſuo .ſ. qui prius ſcit ⁊ ꝓcedit: ⁊ indicat mortẽ eius qui moritur: ⁊ ſaluteꝫ eius qui ſaluaẽ.

Error medici cuiuſdam.

Inde eſt ꝙ quidā medicoꝝ imperitoꝝ ex propinquo cepit ꝛ intromiſit quendā adoleſcentē infirmū in balneū: cuius cepit corpus ſudare ꝓpter ſyncopim que accidit ei: ꝛ cepit letari ꝛ gaudere ꝓpter multitudinē eius que currebat ex eo de ſudore. Cū ergo poſt illud parū moreretur infirmus: aduenit ei ex cōſanguineis illius perturbatio magna: ꝓpter eſtimationē eorum ſuper ipſum: ꝙ ipſe interfeciſſet eū. ℂ Qḋ aūt dixi vſqꝫ ad hunc locū nō eſt niſi expoſitio prologi queꝫ premiſit Hippo. in libro ſuo iſto. Sermonis autē queꝫ ipſe breui cōprehendit orationē. ſ. ſermonis eius: ꝛ ſi cū illo etiā fuerit aliqd celeſte in egritudinibus acutis: ſpecies huius expoſitionis cōuenit ei q iaꝫ dominus eſt in diſciplinis: ꝛ exercitatus in eis: ꝛ eſt ei ſtudium incipiens ad proficiendū ex hoc libro. Qui aūtē non eſt dominus in ſermone grecoꝝ: neqꝫ eſt ei cognitio cū vidimationē: ꝛ ſit ſollicitudo de rebus: nō accidit ei: niſi ſcientia ſermonis ſophiſticarū ꝛ ſimilitudinū in illo: vitaꝫ ſuā in vanū. Qḋ ergo cōuenit in expoſitione eſt modus alius ꝓprius: qui cōplet ſermone longiori hoc ſermone ꝛ latiore eo. Et res quidem abſoluta in diuiſione cōſiderationis in hoc modo expoſitionis eſt: ei cuius intētio eſt acquirere quo proficiet: qui amat illud. Dimittaꝫ ergo hunc ſermonem: in quo ego incipio ab hoc loco vſqꝫ: quo perueniatur ad ſermonem: in quo dixit Hippocrates. Oportet vt ponas conſiderationē tuam in egritudinibus acutis ſm hanc viam. VI.

Quid de ſophiſtis dicat.

Cap. 2. 1

ℂ Intereſt artificis vt vires egri atqꝫ egritudinis bene perpendat.

ℂ Videtur mihi ꝙ ſit ex melioribus rebus vt medicus vtatur preuiſione.

Preuiſio ſola apud grecos multipliciter accipi.

ℂ Non vtitur Hippocrates hac dictione ſcilꝫ preuiſione: ſm curſum conſuetudinis grecoꝝ cōem quo vtuntur ea. qḋ eſt: qꝛ greci non vtunt hac dictione: niſi ſm ſollicitudinem de re ꝛ curam de ea. Et illud quidē ſignificauit Euripides verſificator in ſmone ſuo: ꝙ Selleries apud mortem ſuaꝫ vſa eſt preuiſione in hoc vt caſus eius eſſet ſm figuram cum qua non detegeret quando ipſa caderet. Et nos inuenimus iterum hoc ſermone ſcilꝫ preuiſio vti grecos in ſermonibus ſuis: ſemper ſuper ſollicitudinem de aliquo: ꝛ ſm curam de eo ꝛ anteceſſionem in preparatione eius: cuius preparatione ſit fundamentum. Et ſermo iterum famoſus apud homines ſcilicꝫ an regimen mūdi currat per vſum preuiſionis: non ſignat niſi hanc intētionem. Hippocrates ꝟo non vtitur ſermone ſuo preuiſio ſm hāc intentionē: ſed vtitur eo loco pronoſticationis: ꝛ non facit etiaꝫ illud abſolute: ſed ex re: que cōmunicat ex iſtis duabus intentionibus ſimul. Qḋ eſt: qꝛ inuenimus

Homerus

Homerū verſificatoreꝫ vti hac dictione. ſ. ꝓuiſio ſup res in quibus homo cogitat ꝛ quas imaginat anteqꝫ fiant: ꝛ ex hac intentione iterū deriuat pronoſticatio. qḋ eſt: quia res manifeſte in naturis ſuis que formantur in intellectu anteqꝫ appareant ſenſibus ſunt: in quibus dicit ſm veritatem: ꝙ homo vtit in eis preuiſione. Et non volunt Hippocrates per hoc nomen: niſi vt ſignificetur qḋ cogitat in rebus: ꝛ imaginatur eas anteqꝫ ſint: ꝛ ꝓpter hoc dicimus in rebus que intelligunt primitiue abſqꝫ voluntate: quia accidūt preter qḋ vtatur in eis aliquis preuiſione. In rebus autem quas facit poſtqꝫ cogitat in eis dicit ꝙ fiunt poſt cogitationē ꝛ ſollicitudinem. Et ſuper hoc ſignificat

Solon.

ſermo Solonis: vbi dicit: ꝙ opꝫ vt in iudicijs que poſite ſunt illi de deruſiſagas in interfectione: ꝛ in vulneribus: ꝛ combuſtione: ꝛ medicinis: vt vtat preuiſione ſi homo fuerit dans in potu illas volens interfectionem per eas. Inueniunt etiam hoc noie ꝛ ſimilibus vti rhetores multotiens in orationibus ſuis quādo volunt narrare qḋ fit preter vſum preuiſionis prope illud qḋ fit abſqꝫ voluntate: ſicut interfectio abſqꝫ voluntate: ꝛ id ad qḋ egredit iratus. qḋ eſt: quia ipſi dicunt in iſtis rebus qḋ ipſe fiunt preter qḋ vtant auctores eorū preuiſiones. Quādo ergo homo decipit ſociū tēpore longo: ꝛ cogitat: ꝛ preuidet in eo qḋ facit cū eo: anteqꝫ conetur facere illud vtitur preuiſione. Qḋ ergo ſignificat hoc nomē ꝓuiſio: ſcꝫ apud grecos: eſt res cōmunis: que dicit de actionibus bonis ꝛ malis: non ſicut dicunt quidā: ꝙ dicitur de actionibus bonis tm̄. qḋ eſt: quia in queſtione de qua querūt hoīes ſcilꝫ: an regimen mundi currat per fortunā ꝛ caſum: aut per vſuꝫ preuiſionis: non ſignificat preuiſio niſi rem cōem: ꝛ ſignificatio illius eſt: qḋ ponit prope eā ſcꝫ caſus: ꝛ ex hoībus ſunt qui ponunt prope preuiſionē loco caſus qḋ ſit ex ſe ipſo: ꝛ dūs ſignificant intentionē vnā. Inuenimus autem phōs etiā dicentes in mundo multotiens ꝙ regimē eius currat cū vſu bonitatis: vel adminiſtratione eius qui eſt creator benedictus ꝛ ſublimis in quo eſt preuiſio: ꝛ non excipiunt in ſermone ſuo bonitatē ad ſuā ſciam: niſi quia hoc nomen ſcꝫ preuiſio dicitur de actionibus laudabilibus: ꝛ de actionibus vituperabilibus. Nā ſi fuerit preuiſio ſcꝫ anteceſſio ſollicitudinis de rebus dicit cōmunis. Manifeſtū eſt ergo ꝙ nomē deriuat a re que ratiocinat ante eſſe ſuū: ꝛ ex hac eadē intentione deriuat nomen pronoſticationis. qḋ eſt: qꝛ res manifeſte in naturis ſuis que apprehendunt anteqꝫ ſint per ſigna ſignificātia ipſas: neceſſario dicit: ꝙ in eis nō adminiſtrat niſi preuiſio. Hic quidem ſermo eſt equalis ſermoni eius qui dicit ꝙ nos non ſcimus eas: niſi ante ſuū eſſe. Mihi autē videt preuiſionem nō poni proprie illud qḋ ſit per fortunā ꝛ caſum vt intelligat ex ea hec intentio cōmunis. qḋ eſt: quia preuiſio quādo dicit ſm hūc modū ſignificat ꝙ nō dicitur niſi de actionibus bonis tm̄: qm̄ preuiſio ſcilꝫ ſollicitudo de eſſe mūdi: nō eſt in actionibꝰ malis. ℂ Inquit Hunai. Vtatur de hoc ſermone qḋ eſt cōtrarius ei: qḋ preceſſit de ſermone ipſius. qḋ eſt: quia dixit in eis que premiſſa ſunt in queſtione in qua querit de eſſe mundi: an regimē ſcilꝫ eius currat per vſum preuiſionis: aut per fortunam ꝛ caſum: non adminiſtrat hoc nomē ſcꝫ preuiſio: niſi ſm intentionē cōmunē quēadmodū oſtendit illud cōmunicari expoſitione ipſoꝝ prope ipſum caſum: ideſt ex eo ꝙ ponunt iuxta nomē ipſum caſus. Et ex ſermone phōꝝ iterū ꝙ regimen mūdi currit per vſum bonitatis: in quo eſt ꝓuiſio. Et dixit: in hoc loco. qḋ eſt: qꝛ preuiſio quādo dicit ſm hunc modū ſignificat: quia dicit de actionibus bonis tm̄. Et reſponſio quidē in illo: eſt illud qḋ dico ſcꝫ ꝙ Hippocrates in ſmone ꝓcedēte nō voluit: niſi vt oſtēderet: qꝛ poſſibile eſt vt fiat hoc nomen in vſu: ſcꝫ ꝓuiſio ſm itentionē cōem in omni actione: que nō fit per caſuꝫ ſicut contingit vt intendit in ea ad bonū: ꝛ intendat in ea ad malū. In hoc aūt ſermone voluit oſtēdere ꝙ quātis ſit poſſibile vti hac intentione. ſ. preuiſio cōiter ſup oēm actionē: ſiue ſit bona ſiue mala: ſicut ſignificat ſup illam queſtionē: cuius rememoratio preceſſit: ꝓ̄us tm̄ nō vtunt ea phī in qōne: in qua querit de eſſe mundi: niſi ſm intētionē ꝓpriā ſcꝫ bonitatē tm̄: ꝛ ꝓpter illud nō inuenimus eū dixiſſe in ꝓnoſticatione: qḋ nō eſt niſi per res futuras tm̄: ſed per res que ſūt in tēporibus tribus. Et vidimus quideꝫ ꝙ prudens eſt enuntiator de eo qḋ iam preceſſit nō minus qꝫ ſit eius enuntiatio enūtians de eo qḋ futurū eſt: ꝛ ſimilr etiā ꝙ enūtiator ſit de rebus preſentibus: preterqꝫ prius videat eas: non eſt laus minor laude illarum duarū. ſ. enūtiantis illa duo. ſ. preteritū ꝛ futurū ſicut oſtendit Hippocrates in ſermone ſuo ſcꝫ. qḋ eſt: quia preſcit ꝛ

Preuiſio eſt res cōis actionibꝰ bonis ꝛ malis.

Preuiſio eſt de re ante ſuū eſſe: ſilr ꝛ pronoſticatio.

Hunai

Regimē mūdi currit per vſum bonitatis in quo eſt preuiſio.

Nō minꝰ prudentis eſt preterita aut preſentia enunciare qꝫ futura ꝓdicere.

precedit

precedit ⁊ idicat infirmo res preſentes ex eis que ſunt cū ipſis: ⁊ que preterierūt: ⁊ que futura ſunt: ⁊ enuntiat de hoc infirmo totū a cuius narratione abbreuiabit: erit ergo dignus vt confidat̄ de eo qḋ eſt potens ſcire res infirmorū: ergo prudētia per artē in enūtiatione eius qḋ preterijt: ꝓpter ꝙ teſtificet: ⁊ in narratione rerum preſentium in indicio ⁊ indicatione eius: quod futurum eſt: eſt equalis. Uerum iuuamētum quod acquirit̄ ex vnoquoq; horum diuerſificatur diuerſificatione multa. qḋ eſt: q2 pronoſticatio de eo qḋ futurū eſt: magis iuuatiua eſt ꝙ̄ enūtiatio de eo qḋ preterijt: ⁊ ꝙ eſt preſens: q2 nō iuuatur per enūtiationē: de eo ꝙ iam preterijt in aliqua diſpoſitione infirmus: imo nō iuuat̄ ꝑ illud: niſi medicus tm̄ qn̄ vult oſtēdere prudētiā ſuam per artem medicine infirmo. Et iſte quidem ſermo ꝙ̄uis ſit extra artem medicine: tn̄ lz ꝙ cū poſitionibus eoꝝ declaret: ⁊ exponat intētiones que ſignificant̄ in ſermonibus: qui ſunt in libris. Uerū ꝙ̄uis iuuamētū fiat per diſtinctionē in expoſitionib⁹ in rebus alijs: tamē de ea eſt qḋ dixerūt quidā expoſitorū: ſignificantes per id mores anime cōponētis librū ⁊ naturā eius ſicut id qḋ inuenimus eos feciſſe in hoc loco ex laude: qua ipſi laudauerūt poſitionē Hippo. in ſermone ſuo. ſ. Mihi videt̄: ꝙ de melioribus rebus eſt vt vtatur medicus preuiſione: quoniā poſſibile fuit ei dicere ꝙ de melioribus rebus eſt vt vtatur medicus preter ꝙ adiungeret ad illud. Mihi videtur: cū ſit ad erigēdū demōſtrationē in eo qḋ dixit ſufficiētia. ¶ Qḋ autē dixerūt ſequaces Abucalis cum voluerint inter pronoſticationē differentiam eſſe: ⁊ antecesſionem indicationis nō ſolūmodo nō eſt egrediēs ab eo qḋ eſt neceſſariū: in quo nō eſt proficuū: ſed cū illo eſt ex genere errorū ⁊ falſitatis: hoc aūt eſt ſm ꝙ videtur eis: inquātū dicunt ꝙ ipſi docent homines intētiones: verūtamē cōtradicūt nomini: in eo qḋ ſignificat de rebus: ⁊ hoc eſt pncipiū erroꝝ eoꝝ. ſ. paruitas ſciētie eorū: ⁊ quod ſermo eorū nō eſt niſi in eo qḋ ſignificant nomina: non in ipſa natura rerū quarū cognitione fit iuuamētū in medicina. qḋ eſt: q2 pronoſticatio dicit̄ ſm plurimū de rebus certis: certitudinis ſempiterne: ⁊ quādoq; dicit̄ de rebus in quarū certitudine minuitur ab illis parū: ⁊ ꝓpter illud inuenimus expoſitores huius nominis addere ei multotiens illud qḋ enūtiatur. Dicunt ergo in quibuſdā illarū quas premittunt: ⁊ cū quibus incipiunt ꝙ pnoſticatio in eis eſt certa ⁊ quibuſdā earum ꝙ pronoſticatio eſt in eis cū qua eſt fiducia: ⁊ fortaſſe nomināt cognitionē earū veridicā aut artificialem. Significant ergo per illud quod addūt ex illo ad hoc nomē qḋ nō eſt illud qḋ ſignificat̄: certū ⁊ verum ſemper. ¶ Pronoſticatio ergo opꝫ ꝙ dicatur ſm duos modos: quorū vnus ſup res certas veras ſemper: ⁊ alter ſuper res qua minuunt̄ ab illa certitudine parū. Cognitio ꝟo certa ſemꝑ eſt ſicut ꝙ ver exiſtit ſucceſſione hyemis: ⁊ poſt ipſum eſtas: ⁊ poſt eſtatē eſt autūnus. Illa aūt cuius certitudo non eſt ſempiterna eſt ſicut ſermo Martis in luna: q2 quādo eſt extremitas ſuperior manifeſte inclinationis ſignificat exufflationem ſeptentrionis: ⁊ ſi eſt expanſa: ſignificat exufflationē auſtri: nā hoc non inuenit̄ ita niſi ſm plurimū: ſicut deſignat illud experimētū: ⁊ fortaſſe nō inueniatur ita. Et locus quidem Abucalis videtur ꝙ pronoſticatio dicit̄ in rebus certis: ſed anteceſſio indicationis videtur eis incerta: qm̄ dicunt ꝙ plurime res que antecedūt ⁊ indicant̄ non certificant̄. Poſſibile eſt enī bonū vt antecedat ⁊ indicet: preter qḋ preſciat illam rem quā indicat: aut poſſibile eſt ꝙ loquatur homo ecōtrario eius qḋ eſt in anima: ⁊ ſi non amant vt nominēt rem formatā in anima ſcitam: nomināt eam procuidubio opinatā: vt cōfiteant̄ de ea: ⁊ ſi nō fuerit in anima eī⁹ qḋ antecedit ⁊ indicat de aliqua re nō cognita tunc in anima eius erit opinio ꝓculdubio de ea. Uerūtn̄ de grecorū cōſuetudine non eſt vt dicant anteceſſionem opinionis neq; ſociorum. Abucalis etiā ꝙ̄uis ſint diuerſi in nominibus multarū rerum ſm aliud ꝙ̄ grecoꝝ conſuetudo currit in vſu eorū: ⁊ inuenimus eos cōfitentes ꝙ nō dicit̄ anteceſſio opinionis. Si ergo res eſt ita: tunc ponant nomen aliud qḋ ſignificet hanc intentionē: non pronoſticationem: poſtꝙ̄ contenti ſunt homines receptione eius qḋ poſuerūt inde: ⁊ ſi nō eſt eis poſſibile vt faciant illud: tunc opꝫ eis vt erigant vel intelligant ꝙ ſignificet illud ex rebus ſm ꝙ currit conſuetudo de eo. ¶ Iā autē currit cōſuetudo vt nominet̄ pronoſticatio per caſum rerum de quarū aptitudine eſt vt perueniant ſm plurimū: ⁊ rerum certarū in quarum euentu nō dubitatur. Et operatio quidem prudentum medicorum non eſt inquiſitio de huiuſmodi rebus: verū anteceſſio indicationis eſt eo qḋ accidit infirmis: ⁊ intentio in illo ⁊ certificatio ſm plurimū: ꝙ ſi acciderit in eo error erit raro. Sermo autē noſter ſm plurimū ꝙ̄uis ſit dictio vna: tamē illud qḋ intelligitur ex ea diuerſificatur diuerſitate multa in multitudine ⁊ paucitate. qḋ eſt: q2 quādo homo antecedit ⁊ indicat aliquā rerum ⁊ inuenit in ea. xx. vicibus: ⁊ errauit in eo ſemel: tūc error eius nō extrahit eum: niſi ab hoc vt ſit ſemꝑ veridicus: verūtamē eſt melior eo qui errauit bis: ⁊ ille qui errauit bis melior eſt eo qui errauit ter. De oīb⁹ ꝟo iſtis dicit̄ ꝙ ipſi inuenerūt ſm plurimū: ⁊ propter id opꝫ tibi vt intēdas ad diſciplinas que faciunt te acquirere veritatem: quā cū acqſieris erit rectificatio tua ⁊ certitudo tua plus: ergo ſollicitus ſis de his: ⁊ addiſce eas. Inquiſitio ꝟo de eo qḋ ſignant vel ſignificāt nomina addet tibi veritatē. Euritidē enim ſophiſtā: q2 dilexit hoc capitulū ⁊ intēdit intentionem eius: oderūt eū oēs auctores diſcipline: ⁊ propterea factus eſt idem expoſitus vt rediret de eo Socrates in omni loco: quāuis eſſet laudādus in reb⁹ alijs. Et poteſt eſſe ꝙ ego etiā iam peccaui in rememoratione Abucalis: qm̄ eſt melius properare ad docendum eos qui ſunt prompti properare ad addiſcendam medicinam per res certas veras: ⁊ dimittere prohibitionē illorum ⁊ conſumere vitam eorum ex duobus modis: quoꝝ vnus eſt in docēdo eos in redargutione ſophiſtarū ⁊ alienationem eorum: ⁊ altera eſt in cōtradicendo illis deceptionibus: ⁊ propter hoc viſum eſt mihi melius eſſe in hoc libro vt intendam ad docendum res quibus fit iuuamentum tm̄: cū mihi poſſibile ſit habere ſpatium longum vt inquirā in libro alio de eo quod dixit Abucales: ꝯtradicendo per id lib. Hippo. in pronoſticatione. VI.

Melior eſt ꝓnoſticatio futurorū ꝙ̄ preſentiū aut preteritorū enūtiatio.

Abucales

Pronoſticatio dicit̄ de rebus ſempiternis certis.

Pronoſticatio duob⁹ modis dicit.

Pronoſticatio ē de his ꝙ vt plurimum eueniunt.

¶ Eſt etiam quoddā celeſte in quo oportet ipſum medicum preuidere: cuius ſi tanta ſit prudentia: admirabilis nimiūq; ſtupenda nōne illius eſt: vt futurum periculum: vel omnino prohibeat: vel competenti adminiculo tolerabilius fiat: ⁊ ſi morituro finem: alijs ꝟo ſalutem pronuntiet: nunquid accuſationem in altero meretur.

¶ Et ſi fuerit cū illo in egritudinibus res celeſtis: tunc oportet vt ſit medicus cum preuiſione in ea ſapiens. Et ſi interpretatur de infirmo totum a cuius narratione abbreuiauit: erit dignus vt confidatur de eo quod eſt potens ſcire res infirmorum.

Que videm⁹ deſcribere facile: que autẽ non difficile ⁊ rarum.

2 ℭ Oportet eũ qui vult exponere aliquẽ horum ſermonũ vt oſtendat illud in primis actu: deinde intendat ad affirmandũ idẽ in libro ſuo. Res enim in deſcriptione eius ꝙ homo videt facilis eſt: vt autẽ ſciat viam ex cuius diſciplina poſſit inuenire ſm plurimum cũ antecedit: ⁊ indicat de eo qđ futurũ eſt: aut nuntiat de eo qđ preterijt: preter quod teſtificatus ſit illud: aut cuꝫ narrat de rebus preſentibus ꝑter qđ audiat illud ex eis: aut videat illud: preciũ ⁊ difficile eſt ⁊ rarum. Et non quideꝫ neceſſe eſt vt ſimus: niſi veridici in eo qđ dicimus: quia iam oſtendimus certitudineꝫ illius in opere ipſo medicine. Et qm̄ non cogit me aliquis loqui in re vna ⁊ eadem duabus vicibus: quarum vna ſit in expoſitione prologi huius libri: ⁊ altera in expoſitione ſermonũ particularium qui ſiunt in eo. Videtur mihi ꝙ melius eſt vt poſtponã ſermoneꝫ in huiuſmodi rebus: ⁊ ponam rememorationẽ meam de eis in expoſitione ſermonũ medicinalium: qui ſunt in hoc libro quos volo exponere: ⁊ proprie cum aliquis eorum qui expoſuerunt hunc libꝛũ nõ fecerit illud: ⁊ neceſſitas ſcientie eius ſit valde vehemens. qđ eſt: quia Hippocrates ſm ſententias eorum dimiſit rememorationem eius in quo precepit medicuꝫ exerceri: quoniã ipſe non narrauit: quomodo oportet vt cognoſcat illud quod iam preterijt: aut quod preſens eſt: verumtamẽ occultũ eſt ſenſui.

3 ℭ Cecidit inter expoſitores huius libri in intentione hac: quam nominauit Hippocrates celeſtem: ⁊ precipit vt ſit medicus cum pronoſticatione de ea ſapiens diuerſitas multa. quod eſt: quia quibuſdã eorũ videtur ꝙ egritudines accidunt hominibus ex ira dei: qui eſt benedictus ⁊ ſublimis: ⁊ faciunt certificari ſuꝑ illud homines multos: ex eis qui ſcripſerunt enuntiationem precedenteꝫ preter qđ oſtendunt ꝙ Hippocrates viſa fuerit ſententia hec qui edidit hunc librum: ⁊ non oſtendunt illud niſi paucientes expoſitores. quod eſt: quia intẽtio in expoſitionibus ſuis non eſt enuntiatio abſoluta de eo quod videtur factum: ſed de ſententia eius qui edididit librum: quãuis ſit ſententia falſa: ⁊ nos non inuenimus Hippocratem dicere in libro aliquo ſuorum ꝙ deus benedictus ⁊ ſublimis cauſat aliquã egritudinẽ. Et ipſe quidem enuntiauit iterum in libro ſuo de regimine acutarum egritudinum cauſaꝫ propter quam nominauerunt antiqui nod hoc nomine: ⁊ cõuenerunt omnes homines ſuper hoc: ꝙ iſte liber ſcilicet de acutarum egritudinum regimine deeſt ex libris Hippocratis. In libro autem ſuo ſuper quem ſignatum eſt: in egritudine diuina dixit plus in illo ſermone in redarguitione illius qui putabat ꝙ deus benedict⁹ ⁊ ſublimis ſit cauſa alicuius egritudinum. Non ergo oportet vt dicatur in egritudine epilepſie: ꝙ ipſa eſt egritudo celeſtis neqꝫ in amore. Quidam enim homines eſtimauerunt ꝙ egritudo celeſtis eſt amor: ⁊ teſtificantur ſuper illud ex enuntiatione certa ſignificationes Eraſiſtratis ſuper egritudinem filij regis: ꝙ cauſa eius fuit amor. Sed ipſi non oſtenderunt ꝙ Eraſiſtrates nominet amorem egritudinem celeſtem: neqꝫ Hippocrates neqꝫ aliquis reliquorũ medicorum antiquorũ: cuius autem corpus macreſcit ꝓpter amorem: aut cuius color ſit citrinus: aut acciderit ei inquietudo aut febris euenit ei: inuenimus omnes antiquos ponere cauſam in illo quaſdam cauſas primitiuas ſcilicꝫ apparentes: ⁊ vna earum eſt anguſtia: ⁊ ex hominibus eſt cui accidit anguſtia propter mortem alicuius ſui filij: aut propinquorum eius: aut amici: aut dilecti, ⁊ ex eis eſt cui accidit id ꝓpter nocumentuꝫ cuius timetur euentus: aut ſuper ſe: aut ſuper ciuitateꝫ ſuam. Et accidit anguſtia homino cenſuum quando ſuis priuat̃ cenſibus ⁊ habentibus principatũ ⁊ nobilitates quãdo priuãtur illis: ⁊ oĩs qui diligit aliquam rem ⁊ priuatur ea: nam ⁊ in iſtorum numero igreditur etiã cui accidit anguſtia propter amorem: preter ꝙ ſit eius egritudo celeſtis aut terrena niſi ſuſcipiamus ſermonem antiquorum prouerbioꝝ: ipſi eniꝫ eſtimant ꝙ amor accidit quibuſdam hominibus ꝓpter ſathan: ⁊ propterea etiam ꝙ cauſa in diebus criſis eſt celeſtis. ipſi ergo non annuntiant niſi propter ſententiã ſuã: ⁊ non per ſententiã Hippocratis. quod eſt: quia nos dicimus in eo ſententiã cauſe cuius non eſt ſcientia cauſe nobis: aut egredimur a termino rationis qđ eſt celeſte: ⁊ imo non dicimus in iſtis rebus ſi cõtigit qđ dicamus aliquid: niſi quia mirabiles ⁊ extranee ſũt: ⁊ nos inuenimus etiaꝫ Hippocrateꝫ ſcientem cauſam criſis: ſicut oſtendi in tractatu tertio libri dierũ criſis. ℭ Et ego qdẽ ſicut dixi in eis que premiſſa ſunt ſum dimittens rememorationem ſermonum malorum: ⁊ enuntians ſermones ſufficientes tm̄: ⁊ quod ego quidem iam dimiſi inquiſitionẽ de eo qđ contradixit Abucalis in libro pronoſticationis: ⁊ nõ peccauit in eo niſi per hanc cauſam. Similiter mihi videtur ꝙ faciaꝫ in hoc ſermone: ⁊ in reliquis que ſequunt̃ ipſuꝫ: ⁊ rogo etiam illum qui legit in hoc meo libro vt faciet ſimile illius: ⁊ cum mea voluntas iam certificata ſit ſuper hoc: tunc non oportet vt vituperer ſuper dimiſſionẽ multorum ex eis: in quoꝝ rememoratione peccauerunt expoſitores. qđ eſt: quoniaꝫ poterit qui legerit id quod ego ſcripſi cum ſtudio exquiſite experiri ſermones illos ſolũ ſenſu. Et propter hanc cauſaꝫ ego ſum dimittẽs rememorationem alicuius ex hoc in expoſitione huius: qđ nominauit Hippocrates celeſte inquirens de modis quos ſignat vel ſignificat hoc nomen ſm ſententiaꝫ Hippocratis. Manifeſtuꝫ eſt enim apud omnes homines ꝙ oportet ꝙ ſit vna rerum que ſunt in arte medicine ⁊ Hippocrates nõ laudauit ſcientiã eius tm̄: ⁊ imo narrauit quid eſt id quod eſt: quia laudare ſcientiã alicuius reruꝫ preter ꝙ narretur quid eſt: non eſt niſi alienare. ℭ Oportet ergo vt ſit pronoſticatio per hoc nomẽ quod nominauit Hippocrates celeſte: vna ex rebus quas oſtendit Hippocra. in omnibus libris. Similiter dico audacter ⁊ non temere ꝙ non eſt poſſibile vt ſit hec res quam nominauit celeſtem: niſi diſpoſitio aeris cõtinentis nos. Et Hippocrates quidem ſcripſit de ea in libro aforiſmoꝝ hũc ſermonem cum fuerit hyems priuata pluuia ſeptentrionalis: ⁊ fuerit ver pluuioſum ⁊ auſtrinum: oportet neceſſario vt veniant in eſtate acute febres ⁊ ophthalmie ⁊ fluxus ſanguinis: ⁊ proprie mulieribus ⁊ habẽtibus naturas humidas. ℭ Iſte naqꝫ ſermo ⁊ quem poſt eum ſcripſit nõ eſt niſi pronoſticatio de rebus que accidunt corporib⁹ propter diſpoſitionem aeris. Quod autem dixit in illo libro aforiſmorum non eſt niſi ſumma breuis. In libro autem ſuo in egritudinibus ſubitis loquitur in eis ſermonẽ amplum. In libro autem pronoſticorum dimiſit id omnino ſm ꝙ ſcientia eſt de eo intrans in hunc ſcientie modum. Melius eſt ergo expoſitoribus vt inquirant de cauſa ꝓpter quam dimiſit Hippocrates narrare quid eſt hoc ꝙ ipſe nominauit celeſte ⁊ dimittant falſitatem in expoſitionibus ſuis. Mihi autem videtur ꝙ Hippocrates dimiſit narrare in hoc libro pronoſticationem in egritudinibus ſubitis vt non prolongaret̃ liber eius: ⁊ ex eis que ſignificant illud eſt: quia cum finiunt hunc libꝛuꝫ dixit in fine eius ſermonẽ hũc. Et oportet vt cogites velociter in euentu egritudinum ſubitaruꝫ: ⁊ non fugiat te diſpoſitio hore preſentis: ergo ſignat vel ſignificat in ſermone ſuo illud: quia oportet medico vt ſit ſciens pronoſticationeꝫ in egritudinibus ſubitis plus q̃ ſit eius ſcientia in reliquis ſpeciebus pronoſticationis: ⁊ ponit ſermonem ſuum proprium in

Uanũ eſt aliquid laudare ⁊ nõ narrare ipſum qđ ſit.

priū in illo ſermone: ꝛ narrat eſſe eius in libro afoꝛiſmoꝝ ſicut dixi in ſummis breuib⁹: ꝛ loquitur in libro ſuo in egritudinibus acutis ſermone amplo longo. Et ꝑpter id ponunt quidam expoſitoꝛū expoſitiones ſuas libri eius in egritudinibus ſubitis poſt expoſitiones ſuas libri huius: ꝛ ſimiliter videtur mihi vt faciam. VIII.

Com. 3.
1
Vide. 16. pti. ca. p° car. 318 col. 2°. ꝛ pro tribus aliis ſequētibus: ꝛ pro comento ꝛ car. 318. columna. 2.

Opoꝛtet ergo te circa acutas egritudines ſollicitum fieri. Primo etenim faciem egri pernotabis vtrum ſit ſimilis ſano. Et etiam ſi ſibi ſano ſimilis ſit: qḋ optimum eſt: ſi ꝟo contrarium: peſſimum eſt.

Opoꝛtet vt ponas conſiderationem tuam in egritudinibus acutis ſm hanc viam. Conſidera prius faciem īfirmi an ſit ſimilis faciei ſanoꝛuꝫ: ꝛ pꝛopꝛie an ſit ſimilis ei ſm ꝙ fuit. Nam quando ita eſt: tunc eſt ſm meliorem diſpoſitionem eius. Facies autē que eſt cōtraria illi faciei ſimili in vltimo per illud ſm ꝙ fuit eſt deterioꝛ facieruꝫ.

Signa ſūpta a facie ſūt magna in pronoſticatione.

Significauit Hippocrates ſignificatione manifeſta ꝙ ſermo eius in hoc libro eſt in egritudinibus acutis. Et incipit loqui in illo de ſignificationibus acceptis ex faciebus: quoniā ſunt primū quod apparet: ꝛ quoniam virtus earum eſt in pronoſticatione magna ꝛ res in hoc ꝙ ipſe ſunt primuꝫ quod apparet eſt manifeſta. Sed ꝙ virtus earum in pronoſticatione ſit magna: docetur ꝛ ſcietur in eo quod eſt poſt. Uerum facio tranſire per mentem tuā in primis prologuꝫ qui eſt cōmunioꝛ eo ꝙ eſt in arte iſta antecedēs in libro ſuo nominato camedrion: vbi dixit ꝙ res ſimiles ꝛ diſſimiles in principio rei ſunt ex maioꝛe re valde. Nam non eſt inceptio pronoſticationis tñ: que ſit a conſideratione in his rebus ſcilicet per demonſtrationes. nam ipſe non incepit pronoſticatione tñ que ſit a cōſideratione in his rebus: ſed demonſtrationes etiā ſuper res quas nos opoꝛtet facere. Et ego quidē iam oſtēdi has res quas opoꝛtet nos facere in libro meo in via de ingenio ſanitatis. Nunc ꝟo opꝫ vt p̄mo ponas tuā cōſiderationem ꝛ inquiſitionē de pronoſticatione in hoc libro poſtq̄ feceris trāſire per mentem tuā. Scḋo ꝙ non ſignificationes tñ quibus ſignificat̄ quod futuruꝫ eſt ſunt partes artis medicine: qua ſit pronoſticatio: ſed ille quibus peruenitur etiam ad cognitionem eius quod preterijt: ꝛ ille quibus comprehenditur quod eſt preſens in corpoꝛe infirmi. Uerūtamen iam conſuetudo cucurrit nominare cognitionem rerum preſentiū ſignificationeꝫ. Hippocrates ergo precepit tibi vt ponas conſideratione tuam in primis in facie infirmi an ſit ſimilis faciebus ſanoꝛuꝫ: an non: ꝛ pꝛopꝛie an ſit ſimilis ei ſm ꝙ fuit. Hec enī ſententia eſt vna ſententiarū que viſe ſunt Hippocrati ſcilꝫ quia non opoꝛtet vt inquiratur de rebus que ſunt in arte medicine ex natura cōmuni tñ: ſed opoꝛtet vt inquiras etiam de illis ex rebus nature que pꝛopꝛia eſt vniuſcuiuſqꝫ hominū. Inde eſt ꝙ cum inuenis eum in loco iſto in quo precepit comparari inter mēbꝛa leſa infirmi: ꝛ inter mēbꝛa ſana: innuit: ne ponas illaꝫ cōparationē inter membꝛa extranea: ſed inter membꝛa patientis. Et melioꝛ quidem diſpoſitionū faciei infirmi eſt quando moratur ſimilis ei ſm ꝙ fuit in diſpoſitione ſanitatis: ꝛ deterioꝛ diſpōnū eius eſt diſpoſitio in qua eſt ſm fineꝫ ꝯrietatis illi faciei ſīlis illi ſm ꝙ fuit. Diſpōne aūt eius media inter diſpōnē que eſt melioꝛ ꝛ inter diſpōnē que eſt deterioꝛ: neceſſe eſt

Nō in nā cōi ſiſtere: ſed ad pticularē deſcendere neceſſe eſt.

tibi inquirere: quando extrema determinant̄. quod eſt quia propinquioꝛ earuꝫ faciei cuius diſpoſitio eſt melioꝛ diſpoſitionum: eſt melioꝛ earum ꝛ propinquioꝛ earuꝫ faciei cuius diſpoſitio eſt deterioꝛ diſpoſitionum: eſt deterioꝛ earum: ꝛ cuius longitudo ab vnaquaqꝫ duarum eſt equalis: diſpoſitio eius eſt media inter vtraſqꝫ. Hippocrates autem ſignificauit faciem ei⁹: cuius diſpoſitio eſt ſm meliorem diſpoſitioneꝫ in ſumma vna. quod eſt: quia ex faciebus que eſt melioris diſpoſitionis eſt facies que eſt magis ſimilis faciei naturali. facies aūt ꝯtraria valde eſt diſſimilis nāli faciei in vltimo: ꝛ quoniā non eſt cōmunis neqꝫ cognita: ſignificauit ſuper eam Hippocrates ſignificationibus multis particularibus: ꝛ ego ſum perſcrutans de vnaquaqꝫ illarū ſignificationū in eis q̄ ſunt poſt. IX.

In alio qñ do nō eſt ꝯuetudo nec congrua.

Et ſi nares acute.

Et iſte modus eſt eius vbi ſit naſus acutus ex eis.

Hec ſignificatio eſt prima ſignificationū malarū quas poſuit Hippocrates ſcilꝫ naſus acutus. Opoꝛtet autem vt ponas conſideratione tuam de naſo cuiuſqꝫ hominꝫ per comparationem ſuam ad id ſm ꝙ fuit per naturaꝫ: ſicut dixi. quod eſt: quia naſus aquilinus videt̄ apud hāc diſpoſitionem acutioꝛ q̄ fuit: ꝛ ſimiliter etiā ſymmus ꝛ alacre. ideſt qui cum habeat eminentiā in ſuperioꝛi parte eſt cauus ꝛ curuus. Et opoꝛtet vt ſis ſeruās diſpoſitionem naſi per naturā. nam ſm longitudinem eius ab illa diſpoſitione naturali pones quantitateꝫ malicie eius: qḋ ſignificat ſuper ipſam apud te. Et videtur quidem naſus viſione manifeſta acui in eo cuius corpus macreſcit ꝑpter egritudinem longam: aut redit diſpoſitio eius ad penam ꝑpter famem: vel ꝑpter laboꝛem aut caſum foꝛteꝫ: aut ꝑpter cauſam aliam: aut accidit eis ſyncopis: ꝛ ſimiliter inuenimus ipſuꝫ fieri in ꝛmoꝛituris. Neceſſario igit̄ dicitur in hac ſignificatione: ꝙ eſt mala accidēs infirmitatibus malis: quando aliquis vtitur inquiſitione de illis rebus cōmunibus apud hoīes cōmuniter: ſuper quas cōueniunt. Inquiſitio autē de infirmitate in qua naſus ſit acutus eſt de ꝛopere acutoꝛum ratiocinationis. quod eſt: quia apprehenſio eius non eſt poſſibilis niſi per viā qua apprehenduntur res occulte ex rebus apparentibus tñ. Uerūtamen opoꝛtet vt perſcruteris in primis de ſignificationibus quas narrauimus per viam qua apprehenduntur res que occultantur tempoꝛe aliquo: quoniā melius eſt vt ponamus ſermoneꝫ noſtrum in primis in via ſuper qua conueniunt cōmuniter omnes homines: q̄ vt incipiamus in primis: ꝛ icedamus in ſermone noſtro via qua apprehendunt̄ res occulte ex rebus manifeſtis. X.

Maximo malicia egritudinis cognoſcit penes elongatione eī° a diſpoſitiōe nāli.

Aliꝰ in moꝛtuis.

In alio. de opatiōe acutoꝛum rōne. Ex māifeſtis ad occulta in eadem die.

Oculi concaui: timpoꝛa plana: aures frigide ꝛ contracte: ꝛ pulpe earuꝫ inuerſe: frons arida: ꝛ tēſa: ꝛ totius faciei coloꝛ viridis: ſeu niger: aut pallidus ſiue plumbeus.

Et modus eius eſt vt ſit naſus acutus: oculi pꝛofundi: ꝛ timpoꝛa plana: aures frigide ꝛ contracte: ꝛ pulpe earum inuerſe: ꝛ cutis que eſt ſuper frontem dura: tenſa: ꝛ arida: ꝛ coloꝛ faciei totius viridis: aut niger.

Omnes iſte ſignificationes apparent in facie in egritudinibus chꝛonicis: ꝛ apud laboꝛem ꝛ apud ſyncopim ꝛ ꝑpꝛie in hoꝛa moꝛtis: ꝛ propter illud ſit inueſtigatio de eis cum non aſſimilentur eis ſm ꝙ ſunt ſani ſimiles: quoniam ſignificant rem malaꝫ. Narrauimus aūt nuper ꝙ de rebus ſuper quas conueniūt omnes: eſt quia omne

Res viſa cō-trarietate re-bus naturalibus cō-trarium eſt perdi-tionē ſignificat: ſimile autem euaſionem.

quod eſt contrarium rebus naturalibus vltima contrarie-tate eſt ſignificatio ſuper perditionem: ⁊ omne quod eſt ſimile rebus naturalibus ſignificat euaſionem: ⁊ omne illud de quo queritur vſq; ad hūc finē in iſtis rebus nō eſt niſi ſm viā in qua queritur de eo cuius occultatio eſt ſpatio quodam. Oportet autem vt inquiramus de natu-ra earum cum perſcrutatione ſm ſemitam in qua ſignifi-catur ex rebus apparentibus ſup res occultas. ⁋ Dico ergo quod euentus horū accidentium eritant a cauſa que lique-facit membra carnoſa corporis ⁊ corrumpit ea: aut a de-bilitate caloris naturalis qui conſumitur vt nō ſit ei poſ-ſibile expādi ⁊ peruenire ad extrema corporis. Sed eſt in viſceribus tm̄ pauca caliditas ⁊ conſequitur illud vt nō currant ſanguis ⁊ ſpiritus ad extrema corporis ſicut cur-rebant antea: cum remanerent ſm naturā ſuam: ⁊ propter illud oportet vt appareat hec alteratio de diſpoſitiōe na-turali ad diſpoſitionem egredientē naturam in facie plus ⁊ magis. quod eſt: quia cum ſint oſſa ⁊ humiditates: ⁊ ca-ro in hoc membro adinuicem propinqua: ⁊ oſſa: quoniam eorum ſubſtantia eſt terreſtris morentur ſm eorum diſ-poſitionē: ⁊ in humiditatibus ⁊ carne ſit poſſibilis lique-factio ⁊ reſolutio: ⁊ minuuntur facile propter paruitatem que eſt in eis de ſanguine ⁊ ſpiritu: vnde eſt neceſſarium vt ſit apparitio horum accidentium in facie: ⁊ ipſorū co-gnitio facilior quam ſit in reliquis membris. quod eſt: quia in naſo non eſt de carne niſi ſm ipſius neceſſitatem tm̄: reliquum vero eius eſt os: quapropter oportet quando li-queſcit caro que eſt in eo aut minuitur propter quaſdam euacuationes vt videatur extremitas eius acuta: ⁊ quan-doq; accidit ei illud iterum: quādo ſuperfluit ſuper ipſum frigus: ⁊ hoc accidens ei proprie accidit qui moritur. quod eſt: quia quando frigus partium carnoſarum ſubſtantiam que in ipſo eſt infrigidat: oportet vt naſi extremitas acu-tior videatur quam ſit. Et Hippocrates quidem non ſignifi-cauit per naſum acutū niſi naſum: cuius extremitas acui-tur quādo accidit ꝓpter egritudines acutas. Scđm hūc ergo modū videtur extremitas naſi acuta. ⁋ Oculi aūt profundantur ab iſtis eiſdem cauſis: ⁊ ſm ſuperfluitates humiditatis eorum ⁊ ipſorum lenitatis ſuper extremita-tem naſi feſtinat hec infirmitas ad eos: ⁊ in eis cum illo eſt ſpiritus animalis multus ⁊ caliditas multa: tunc opor-tet quando euacuantur ⁊ finiuntur vt contrahantur ⁊ ipſo-rum contractio eſt eorum profundatio. ⁋ Et ſimiliter etiā duo tempora ſe habent: nam ipſa applanantur: quoniam in eis tm̄ ſunt ex omnibus partibus capitis lacerti ſcilicet duo lacerti qui nominantur lacerti temporum: reliqua autem capitis ſunt priuata carne omnino. ⁋ Aures autē infrigidantur: quoniam ſunt ex genere chartilaginum: in quibus non eſt caro niſi pauci ſanguinis: ⁊ propter hoc inuenimus frigus ad eas valde penetrare: ⁊ cauſa in illo eſt preparatio earū: ⁊ quia ipſe diſpoſite ſunt ad recipien-dum hanc cauſam ex natura ſua: ⁊ non eſt poſſibile vt ſit cauſa in verſatione pulparum aurium: niſi lenitas ſub-ſtantie earum: ⁊ quod ipſe non ſunt ſicut reliqua aurium char-tilagines certe tecte cum cute ſubtili. ⁋ Pulpe igitur aurium liqueſiunt: ⁊ contrahuntur ⁊ exiccantur: ⁊ colli-guntur a cauſis: quarum premiſimus rememorationem: ⁊ quando eis accidit illud: inuerſantur proprie ad poſte-riora verſus originem neruorum qui producunt ad au-res ſenſum. quod eſt: quia contractio ⁊ conſtrictio cōmu-nicat omnibus corporibus que ſimilantur corrigijs quā-do exiccantur: ⁊ eſt proprium vniuſcuiuſq; membrorum cor-poris: quia inuerſatur ⁊ attrahitur verſus membrum ex quo procedunt nerui cum illo membro cōtinuati. Vide-mus enim illud viſione manifeſta in digitis. quod eſt: quia

Virtute debi-litata ſanguis ⁊ ſpiritus ad extrema non currit.

Contractio mē-bri fit ad ori-ginē neruorum.

chorde intrinſece digitorum quando extenduntur ꝓpter aliquam cauſarum: vides digitos manifeſta viſione cur-uari: ⁊ ſi tenduntur eorum chorde apparentes vides eos dilatari. ⁋ Et propter hanc ſiccitatem ⁊ collectionem vi-detur etiam cutis que eſt ſuper faciem tota tenſa: ⁊ plus quidem declaratur illud ex ea in fronte: quoniam ſub ea re que eſt in fronte eſt expanſa ſubſtantia carnoſa ſubti-lis ⁊ infirmitas feſtinat ad illud cuius natura eſt carnoſa vehementius quam ad illud cuius nā eſt ex nā cutis. ⁋ Alte-ratio autem coloris deterior eſt que eſt in nigredinem: quoniam fit a ſuperfluitate victorie frigoris ſuper ſangui-nem: ſicut id quod inuenimus accidere in ipſo quādo effun-ditur extrinſecus a corpore: congelatur enim ⁊ fit nigrum. Conuerſio autem coloris ad viriditatem eſt minoris ma-litie quam alteratio eius ad nigredinem. Et de conſuetudine quidem grecorum eſt vt ſignificent per colorem viridem colorem citrinum: ⁊ fortaſſe nominant ipſum ſicut de con-ſuetudine plurium eorum eſt nominare colorem cauliū ⁊ lactuce: ⁊ ille quidem color declinior eſt ad nigredinem quam color citrinus: ⁊ ipſe eſt quaſi initium coloris fuſci: ⁊ co-loris nigri: ⁊ euētus huius coloris eſt a frigore ſicut colo-loris p̄mi. ⁋ Et propter id ſit facies qua aggregantur illa accidentia omnia que narrauimus ſignificans mortem: ⁊ facies quidem ſit cum hac diſpoſitione ſm plurimum in egritudinibus chronicis. Or ſi appareant hec accidentia in principio egritudinum in facie ſignificat timorem per-ditionis magnum valde: quoniam cauſa in illo nō eſt tūc niſi malitia egritudinis. quod eſt: quia nō eſt mirum ſi li-queſiat corpus ⁊ denigrentur ⁊ infrigidentur quedam ex-trema eius quando prolongatur egritudo eius. In princi-pio autem egritudinis ⁊ proprie acutarum ex eis cum fa-cies videtur cum hac diſpoſitione ſignificat perditionem proculdubio niſi ſit cauſa faciens illud res alia non egri-tudo. Et Hippocrates quidē oſtēdit cauſas que faciūt illud ꝑter egritudinē que eſt in eiſdē ſunt poſt. ⁋ In hoc aūt lo-co intellige a me quod narro tibi vſq; ad illud quod dixi de eorum rememorationem putatur Hippocrates ſol-uiſſe. quod eſt: quia ſicut ex facie cuius eſt hec diſpoſitio in egritudinibus chronicis non ſignificatur illud ſm hāc quantitatem timoris. Similiter non inuenimus eā ſigni-ficare ſm hanc quantitatem timoris in regione frigida ⁊ hora hyemis ⁊ diſpoſitione frigida ex diſpōnib⁹ aeris ⁊ etate ſenij. Dixit autem Hippocrates vniuerſaliter in li-bro aforiſmorum. Quando egritudo cōueniens eſt natu-re infirmi ⁊ etati eius: ⁊ forme eius: ⁊ hore preſenti ex ho-ris anni: tunc timor eſt minor timore egritudinis qui non eſt conueniens [illegible] harum proprietatum. XI.

Alteratio co-loris deterior eſt ad nigredi-nem vergens quam ad viridita-tem.

Al's dimiſiſſe

Vide .16. par. vbi ſupra.

⁋ Que ſi ſic fuerint in principio egritudinis oportet inquiri an vigilie p̄ceſſerint: aut ven-tris ſolutiones: aut ieiunij labores prius affue-rint. Et ſi aliquid horum cognoueris preceſ-ſiſſe: minus periculoſum vereberis: quod ſi die ac nocte precedentibus quicquam horum ſu-ſtinuerint: non multum periculoſum ſpera-bis. Si vero nihil horum cognoueris: mortis ſignum ſperabis ⁊c. 4

⁋ Quod ſi fuerit facies in principio egritudinis: cum hac diſpoſitione: ⁊ non fuerit tibi poſſi-bile adhuc: vt ſignifices eum illo per reliquas ſignificationes: tunc neceſſe eſt tibi vt inter-roges an vigilauerit homo ille: an lenificatus

fuerit

fuerit venter eius lenificatione vehementi: an euenerit ei aliquid ex fame. Nam ſi ſignificatur aliquid ex iſtis: tunc neceſſe eſt tibi vt putes de eo minorē maliciam: ⁊ illud experieris donec ſcias an facta ſit facies cum hac diſpoſitione propter has cauſas in die ⁊ in nocte. Et ſi non ſignificatur aliquid illoꝝ: ⁊ non quieuerit in ſpatio quod determinaui ante: tunc oportet vt ſcias ꝙ illa ſunt ex ſignis mortis.

¶ Magis interficiens ex egritudinibus ⁊ magis perdēs ⁊ longior a ſanitate eſt egritudo in qua facies habentis eam in inceptione ſui aduentus ſignificat mortem: preter ꝙ ſit cauſa illius cauſa extrinſeca: ⁊ egritudo minoris timoris eſt hac egritudine in qua facies habentis eā eſt cū diſpoſitione hac per cauſam apparentem ſicut vigilie ſuperflue ⁊ ieiunium vel fames aut lenitas ventris. quod eſt: quia rectificatio in his cauſis eſt vt non cadat virtus omnino in fine: vel vltimo ab vna earū in principio egritudinis. Uerumtamen timor in ea quandoqȝ ſm̄ diſpoſitionem eſt minor: quando cauſa in illa eſt minoratio harum rerum: ⁊ non eſt malignitas ⁊ malitia infirmitatis.

¶ Et ego ſum narrans breuiter ⁊ plane cauſam egritudinis corporis: in quo eſt facies cū hac diſpoſitione in diebus primis egritudinis. Dico ergo ꝙ quando aggregatur vt virtus retentiua ſit debilis: ⁊ humores qui ſunt in eo ſint ſubtiles: ⁊ caliditas febris vehemens: eſt neceſſe propter debilitatem virtutis vt euacuetur ſemper corpꝰ euacuatiōe occulta: que occultetur ſenſui. quod eſt: qꝛ illud qđ currit ex eo non eſt niſi ex humoribus illis ſubtilibus ⁊ propter caliditatē febris inflāmantur ſemper illi humores ſubtiles plus: ⁊ ſubtiliantur ⁊ conſumuntur qui ex eis non ſunt in hoc termino ſubtilitatis. Erit ergo euacuatio hec hac de cauſa continua ſemper: cui non eſt abſciſio ſicut euacuatio aſſidua que accidit per vomitum: aut per lenitatem ventris: aut per prouocationem vrine aut menſtruorum. Uerumtamē omnes iſte ſpecies euacuationis ſunt ſenſibiles. Differentia ergo inter eas ⁊ inter eam euacuationem quā diximus eſt: qꝛ ipſe ſunt ſenſibiles: ſȝ illa euacuatio eſt inſenſibilis propter ſubtilitatem rerū que euacuantur ex corpore: ⁊ propter illud non inuenimus faciem cum hac diſpoſitione in egritudine flegmatica: neqȝ in egritudine cuius cauſa eſt repletio corporis ex ſanguine. Uerū neceſſaria eſt ad hoc vt facies fiat huiuſmodi diſpoſitionis priuatio humiditatis que eſt in corpore. Et oportet vt antecedat euentū egritudinis labor aut anguſtia. Humor enim qui eſt ex genere cholere nō aggregat̄ in corpore: niſi ab iſtis cauſis. Et ſi contingat iterum vt regio quā inhabitat infirmus ſit complexionis calide: ⁊ hora preſentis hora anni ſit eſtas: ⁊ complexio aeris continentis nos calida ⁊ ſicca erit caſus corporis in huiuſmodi egritudine facilior: ⁊ proprie ſi vincens ſuper complexionem infirmi ꝑ naturā fuerit cholera: ⁊ inuenimus iterū ex corporibus corpora facilis reſolutionis: quorū os ſtomachi eſt debile: ⁊ quando aggregantur iſta duo cum eo quod narrauimus eſt caſus in egritudinem: in qua facies habentis eam ſignificat mortē facilis valde. ¶ Cum ergo ſcit medicus hos res nō eſt iuuamentum per eas in pronoſticatione tātūmo in inuentione medicationis: ita vt ponat intentionem ſuam in illo in confortatione virtutis cum cibis conuenientibus ſtomachō: verūtamen ſermo in inuentione curationis eſt exiens ab eo in cuius via ſumus. Oportet ergo vt intendas inquirendo exquiſite de cauſis extrinſecis: que ponunt faciem cum hac diſpoſitione. ¶ Dico ergo ꝙ cauſe facientes illud eedē ſunt quas dixit Hippo. ⁊ ſunt fames: vigilie ⁊ lenitas ventris: ⁊ tibi abſolute ineſt vt adiungas eis omnia que ſunt eis ſimilia ſicut euacuatio ſanguinis ſuperflua: que fit ex narib' aut ex matrice: aut in venis que ſunt in ano: aut ex vulnerib' aut ex eis que ſunt eis ſimilia: ⁊ ſequitur illud anguſtia vehemens a quibuſcumqȝ cauſis fuerit. Et dignum eſt ꝙ Hippo. iam dixit anguſtiam: cum ponat in ſermone ſuo dicendo. Uigilie. quod eſt: qꝛ vigilie ſunt a cauſis multis: ⁊ ſunt etiam ab anguſtia. Ergo oportet vt ingrediatur in rememoratione vigiliarum: ⁊ ſimiliter etiam in ſuperfluitate ſolutionis ventris. Oportet etiam vt apud te ingrediatur omnis euacuatio ſuperflua: ⁊ qui iam exercitatus eſt in opere medicine exercitio vltimo: ⁊ eſt prudens in cognitione cuiuſqȝ rerū que ſunt in ea declaratur ei multū cauſa efficiens faciem: cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio. ¶ Modus autem ſignificationum qua ſignificat eſt difficilis eſt: ⁊ propter illud abſtinuerunt ſe multi medicorum a narratione eius per ſermonem q̄uis eam ſciuerint. Nos autem narrauimus eum totū in libris noſtris quorum digna eſt rememoratio de eo narratione: quam quando ſciueris ⁊ videris infirmū in quacunqȝ hora fuerit illud poſſibile erit tibi vt iudices ſuper cauſā: que poſuit faciem eius ad hanc diſpoſitionem: ⁊ proprie ſi fueris ſciens regimen quo vſus fuit ante egritudinem ſuam: ⁊ complexionem eius: ⁊ plus illo multum ſi iam fueris expertus pulſum venarum eius experimento: ⁊ cognoueris qualitatem caliditatis ſe. ¶ Cuius exemplum eſt vt ponas ꝙ ſit aliquis infirmorum cauſa infirmitatis cuius ſit labor precedens: ⁊ ieiunium: ⁊ anguſtie: ⁊ ſit illud in hora eſtatis: ⁊ complexio aeris in ea calida ⁊ ſicca: ſit etiam vincens ſuper corpus eius per naturā cholera ⁊ etas eiꝰ eſt etiā etas iuuentutis ⁊ caliditas febris eius cū illo fortis: ⁊ vincens ſuper ī vrinā eius cholera ⁊ pulſus eius ſignificet debilitatē virtutis. ¶ Dico quia oportet vt ſciatur ꝙ egritudo infirmi eſt egritudo in qua ſermo noſter eſt: ⁊ ꝙ facies eius ſit cū diſpoſitione in qua ſignificatur ſuper mortem velocē: ſi non prius nutriatur ſm̄ ꝙ opꝫ. ¶ Et ponamus egrum alium: in quo non inueniatur aliquid eorum que narrauimus non antecedens in egritudine ſua: neqȝ in die primo neqȝ in ſecundo: ⁊ cumqȝ in die tertia fuerit eger: vides faciem eius ſm̄ ꝙ narrauit nunc Hippo. Dico ꝙ oportet vt ſciatur ꝙ facies huius infirmi facta eſt cum hac diſpoſitione a quibuſdam cauſis extrinſecis: ⁊ cum ergo ſciueris illud tunc cogita in teipſo quid ſit id quod poſſibile ſit proprie eſſe cauſa an fluxus ventris ſuperfluus an vigilie. quod eſt: quia non eſt poſſibile vt fiat facies ieiunantis cum hac diſpoſitione ſubito preter ꝙ cauſe egritudinis faciant illud ſicut dixi: ⁊ ſit infirmus in natura ſua ſm̄ ꝙ narraui. Et ſi tu iam vidiſti infirmum in die qui eſt ante hunc diem: tunc impoſſibile eſt vt deletum ſit a te: ſi eſt de natura ſui vt accidat ei fluxus ventris ſuperfluus ex ſeipſo. quod eſt: quia ſignificationes que ſignificant fluxum ventris ſunt manifeſte. Et ego quidē narraui eas in libro meo de criſi: ⁊ i libro meo de pronoſticatione accepta ex pulſu. Cumqȝ ſciueris illas ſignificationes: poteris hora qua videris infirmum iudicare ꝙ acciderunt ei vigilie ſuperflue. quod eſt: quia videbis oculos eius exiccatos: ⁊ non eſt poſſibile vt ſint ita ꝑ

Marginal notes:

Differētia euacuationis ſenſibilis ab inſenſibili.

Uide. 16. pꝛi. vbi ſupra.

Cognitio cauſarū extrinſecarū vtilis ē medico in pnoſticatione ⁊ curatione.

Uide. 16. pꝛi. vbi ſupra.

Uide. 16. pꝛi. vbi ſupra.

De mō introducēdi caſū in actu practico.

Aliter narrat. Uide. 16. pꝛi. vbi ſupra.

In alio. ⁊ cum ī die tertio fuerit: videas faciem.

In alio. Intrinſecis.

per euacuationem: ⁊ videbis iterum palpebras eius cuꝫ difficultate moueri cum diſpoſitione: quaſi ipſe ſint tracte ad inferiora non fixe: ſicut palpebre eius qui habet ſu-

Quo poſſumus de febris ex pulſu pronoſticare.

berb. Et ſi tu etiaꝫ non vidiſti infirmum niſi in illa hora: ⁊ non vidiſti eum ante illud: tamen iſte ſignificationes accepte ex pulſu ſignificant etiam ſignificationem quandam ſuper illud quod ante fuit. quod eſt: quia ſi illud qḋ facit illud fuerit cauſa ſuperfluitatis fluxus ventris: tunc remanebit ſuper infirmum reſiduum paruum ſignificãs cauſam facientem illam euacuationem. ¶ Et ſi accideret ex vigilijs: imaginatur tibi ex pulſu venarum: quaſi ſit chorda corrigiarum chordata. ¶ In eo autẽ cuius facies eſt cum hac diſpoſitione propter ieiunium tñ: non inuenitur aliqua harum ſignificationum: que ſignificant euacuationeꝫ neqꝫ que ſignificant vigilias: ⁊ non fit pronoſticatio in eo niſi ex a[illegible] Nam cauſa egritudinis ieiunij eſt cum priuatione haruꝫ ſignificationum proprie: nõ ex priuatione ſignificationuꝫ que ſunt proprie ieiunio. ¶ Et plus illo multuꝫ: quando conſideras perſcrutatione proprie caliditatem reſoluenteꝫ: ⁊ non declaratur tibi q̄ diſpoſitio febris ſit ita: quoniam ſi declaratur tibi q̄ diſpoſitio febris ſit hec diſpoſitio: tunc ſcias q̄ hec tornatilitas faciei nõ accidit niſi ab hac cã: nõ a cã extrinſeca. Et opꝫ quidem vt prolonges moram in tactu eius: ⁊ ponas manum tuam ſuper ipſum totum: non ſuper ipſum locum qui tangitur tñ: ſed ſuper locum qui eſt ſuperior eo etiã: ⁊ conſidera febrem manu tua conſideratione vehementi an ſit calida tñ: an iam reſoluatur etiam cũ illo ex ſubſtantia corporis ea que ſunt ſicut ſcintile ignis penetrantes in manum tuam qua tangis infirmum: ⁊ perueniunt peruentione manifeſta ad profundum eius. Febrium enĩ que ponunt faciem habentis eas cuꝫ hac diſpoſitione: in qua ſignificat mors diſpoſitio eſt hec diſpoſitio. Et nar-

Difficillima exercitatis faſillima ſunt.

ratio harum rerum ſicut dixi eſt difficilis: veruntamen non ſunt ex eis que non narrantur: aut ex eis quorum cognitio eſt difficilis ei qui iam dominus eſt: ⁊ exercuit ſe in illo. Et mihi quidem multotiens preſentes fuerunt cum proceſſi: ⁊ indicaui eis res iſtas. Sed ipſi ex additione facti ſunt prompti ſuper cognitionem rerum quas didicerunt ex editis libris in pronoſticatione. quod eſt: quia apud illum qui vidit ⁊ proceſſit ⁊ indicauit eas certificatum eſt: quia earum apprehenſio eſt poſſibilis: ⁊ non heſitat in illo quando ſit ei difficilis apprehenſio illius rei in principio. Nam inter quoſdam puerorum: quorum vnuſquiſqꝫ alteri ſimilis eſt vltima ſimilitudine: non eſt poſſibile diſtinguere: ⁊ qui non videt eos niſi ſemel: de ſuis autem non eſt aliquis ſuper quem deperdas illud. ¶ Per illud aũt qḋ dixi de hoc nõ intendi: niſi admonere iuuenes in hac ſcientia: ⁊ proprie qui ex eis non viderint infirmos ⁊ indicaui huiuſmodi res. quod eſt: quia non eſt tibi poſſibile vt enuncies: quod non accidit infirmo niſi anguſtia tñ: imo poteris dicere q̄ vigilie accidũt ei propter anguſtiam. Eraſiſtrates enim non ſciuit q̄ filius re-

Eraſiſtrates ex ſola pulſus permutatiõe amantem nõ cognouit ſicut Galenus.

gis fuerit Amans: quoniam viderit corpus: aut cornices volantes: neqꝫ quoniam inuenit pulſum illius adoleſcentis ſignificare amorem: ſicut dixerunt quidam. Sed ipſe non ſignificauit id: ſicut ego ſignificaui niſi ſemel. qḋ eſt: quia hora qua poſui manuꝫ meam ſuper faciem infirmi: accidit ei vt tranſiret ante eum mulier ex eis que erant in manſione ſua: quare diuerſificatus eſt pulſus eius ſta-tim: ⁊ corruptus eſt ordo eius. Cumqꝫ paruum temporis pertranſiſſet: ⁊ mulier receſſiſſet quaꝫ viderat: rediit pulſus eius ad illud quod erat per naturam: ⁊ ſuper illud quod diuerſificatur de pulſu ſm hunc modum: non ſignificat res vna communis. Et eſt cauſa quare agitatur anhelitus ⁊ pulſus infirmi. Diſcretio ergo huius cauſe ex qua agitatur anhelitus ⁊ cognitio eius: oportet vt ſit ex iſtis rebus quas audit infirmus: aut quas videt. quod eſt: quia illud quod dicitur coram infirmo: ⁊ facit accidere in pulſu eius diuerſitatem: non eſt illud niſi propter agitationẽ ex eis que audit: verũtamẽ ego iam ſcripſi in illo librum proprium: ſed eſt in pronoſticatione. In hac autem hora oportet vt redeaꝫ ad illud ſuper quod fui. ¶ Illud ergo in cuius via fui eſt q̄ poſſibile eſt quando medicus enun-

Audita vel viſa alterare poſſunt anhelitũ ⁊ pulſum.

tiat multas ex rebus que preterierunt ⁊ ex rebus que ſũt preſentes infirmo: vt miretur de eo ſcilicet quando narrat huiuſmodi res: quarum premiſimus rememorationem ſcilicet vigilias ⁊ lenitateꝫ nature: ⁊ famem: ⁊ fortaſſe difficilis ſit enunciatio q̄ vna earum ſingularis ſit cauſa egritudinis: ſed enunciatio q̄ illa ſit vna ex duabus earum: aut vna ex tribus procuidubio eſt poſſibile vt antecedat ⁊ enunciet de ea ſm veritatem: ⁊ illud quidem eſt quod prouocat illum: qui audit illud vt laudet ipſum dicentem. Cum enunciat illud per illud quod enunciat: non ſm ſemitam interrogationis: ⁊ eſt vt medicus dicat infirmo que eſt cauſa tornatilitatis faciei ſue: an vigilie ſuperflue: an ieiunium fuerit cauſa. Multotiens enim ei ſignificat infirmus per ambas res ſimul: quare fit admiratio eius de medico plus: ⁊ fortaſſe ſignificat vnam earum ⁊ miratur de eo eꝯ infirmus qñ dicit illud qḋ eſt. ¶ Hoc eſt ergo quod ſignificat Hippocrates per ſermoneꝫ ſuũ. Oportet enim vt inquiras an vigilauerit homo ille: an lenificatus fuerit venter eius lenitate vehementi: an euenerit ei aliquid ex fame. Deinde dixit poſt illud. Et ſi ſignificauerit aliquid ex illis oportet vt putetur de eo: quia eſt minoris malitie: ⁊ illud eſt neceſſarium: quoniam melius eſt vt ſit virtus infirmi cum diſpoſitione: in qua non cadat ab vna cauſarum extrinſecarum: ⁊ malitia egritudinis etiam eſt minor ⁊ facilior quando cauſa liquefactionis corporis ſuperflue eſt vna earum reruꝫ: ⁊ non eſt ſm egritudinem ⁊ malitiam eius. Ueruntamen cum ſit poſſibile vt ſit cauſa in illo cauſa extrinſeca ledens corpus: ⁊ febris liquefaciens ipſum: eſt neceſſe vt ſit experientia illius: donec ſciatur an facta ſit facies cum hac diſpoſitione propter has cauſas in die ⁊ nocte quas numerat. Naꝫ

Exploranda ſunt ſigna a cauſis intrinſecis cum ſunt q̄ ab extrinſecis.

ſi facies ſit facta in hac diſpoſitione ex aliqua cauſarum extrinſecarum tñ: ſicut dixi reductio eius ad diſpoſitionem naturalem erit in die ⁊ nocte: ⁊ ſi facta eſt cum hac diſpoſitione propter cauſam in corpore: moratur ſm diſpoſitionem ſuam illaꝫ ⁊ additur malitia eius. Hippocrates ergo inuenitur in eo quod dixit. In omnibus rebus recte inueniſſe. ¶ Inquiramus ergo nunc de intentione ſermonis Hippocratis ſcilicet. Si ergo fuerit facies in principio egritudinis cum hac diſpoſitione: ⁊ non eſt tibi poſſibile adhuc vt ſignifices cum illo per reliquas ſignificationes. quod eſt: quia neceſſe eſt ex ſermone eius iſto vt ſit vna duarum rerum: aut vt iſte ſignificationes non appareant in principio egritudinis: aut vt illud quod ſignificant non ſit certum: ⁊ propter illud non eſt poſſibile vt indicetur ex eis ſuper res in quibus dubitatur. Ego autem dico q̄ iſte ſignificationes non apparent ſemper: neqꝫ ſi apparent ſignificant rem certam. Et ego quidem oſtendam q̄ illud ſit in expoſitione mea de eis poſtq̄ń poſuero ſermonem Hippocratis qui ſequitur hunc ſermonem.

XII.

Vide.16.3ᵉ. ca.p.car.321. col.3.⁊ p̄ni b⁹ afo riſmis ſequētib⁹:⁊ p̄ncīo.⁊ car. 328.col.3.

5 ¶ Et ſi huiuſmodi egritudo triduana fuerit: qui preceſſerunt labores non minus percun ctaberis: ⁊ omnia que ſunt inquirenda circa corpus: perquirere debes ⁊ etiam circa oculos.

¶ Or ſi egritudo iam tranſierit tres dies ⁊ facies fuerit cum hac diſpoſitione: tunc oportet vt inquiras de illis rebus: quas premiſi tibi in queſtione de eis: ⁊ conſideres reliquas ſignificationes in corpore ⁊ oculis.

Principium egritudīs triplicuer ſumit

¶ Hoc nomen ſcilicet Principium egritudinis: ſignificat initium egritudinis cui non eſt latitudo aliqua: ⁊ ſignificat iterum initium cui eſt latitudo aliqua: ſed illa eſt parua: ⁊ ſignificat cum iſtis duobus primum tempus egritudinis ex temporibus: poſt quod eſt tempus augmenti: ⁊ poſt augmentum ſtatus: ⁊ poſt ſtatum declinatio. In ſermone igitur Hippocratis. Nuper ſi fuerit facies in principio egritudinis cū hac diſpoſitione: non ſignificauit ꝙ horum temporum intellexerit. In ſermone autem ſuo nunc ſcilicet ꝙ egritudo iam tranſierit tres dies ⁊ fuerit facies cum hac diſpoſitione: ſignificat ſignificatione manifeſta: quia intellexit in ſermone ſuo premiſſo per principium egritudinis initium cui eſt latitudo. quod eſt: ꝗa ſpatium temporis huius initij extenditur vſqꝫ ad diem tertium. Apud hunc ergo terminum precepit Hippocrates vt adderetur ad ſignificationes quas dixit: ſignificatio ex reliquis ſignificationibus in quibus dixit. Et non eſt tibi poſſibile adhuc vt ſignifices cū illo per reliquas ſignificationes: ⁊ numerauit eas in ſermone ſuo qui ſequitur hunc ſermonem: ⁊ dixit. XIII.

Cap.4. 1 ¶ Et ſi lumen effugerint: nolenteſqꝫ lachrymas effuderint: atqꝫ foras tanꝗ̄ inſuffocato prominuerint: aut alter altero minor apparuerit: ⁊ alba eorum in ſanguinea commutata fuerint: ⁊ tanꝗ̄ vene nigrioris vel palloris intus in ſe fuerint: ⁊ lippitudinem habeant: ⁊ inſtabiles: aut tremuli fuerint: aut extra nimis extiterint: aut intus multum deliterint: ⁊ tota facies horribilis apparuerit: hec oīa periculoſa ⁊ mortalia iudicabis.

¶ Nā ſi oculi effugerint a lumine: aut lachrymantes inuoluntarie fuerint: aut fuerint torti: aut fuerit vnus eorū minor altero: aut eorū alba rubuerint: aut fuerint in eis vene fuſce aut nigre: ⁊ fuerit in eis lippitudo: aut fuerint agitati: aut inſtabiles: aut tremuli: aut eminentes: aut profundi valde: aut fuerit color faciei totius mutatus: tunc oportet vt prutetur de iſtis ſignificationibus omnibus: ꝗa ſunt ſignificationes male pernicioſe.

¶ Res communis in omnibus iſtis accidentibus que narrauit Hippocrates eſt: quia ſunt extra naturam. Eorum autē diuerſitas eſt in hoc ꝙ quedam eorum dicantur eſſe contraria rebus naturalibus valde: ſicut dixit Hippocrates in eis que premiſſa ſunt: ⁊ ꝓpter illud dicitur de eis. Que omnia ſunt ſignificationes male periculoſe ſm̄ ſeruitam: in qua ſignificatur ſuper res naturales. Quedam enim eorum ſunt plus in illo: ⁊ quedam eorum minus.

De oculis lumen effugientibus ⁊ inuolūtarie lachrymātibus.

¶ Oportet ergo nunc vt ingramus cauſas a quibus accidunt ſm̄ ſententiam Hippocratis. Dico ergo ꝙ oculi effugiunt a lumine propter debilitatē virtutis viſibilis: ⁊ debilitas huius virtutis fit in quibuſdā horis propter debilitatem inſtrumenti eius: ſicut illud quod accidit in ophthalmia: ⁊ forſan debilitatur virtus preter ꝙ eueniat in inſtrumentis nocumentum horribile: ⁊ quando eſt debilitas eius propter hanc cauſam eſt illud ſignificatio ꝗa eſt mortalis. ¶ Et ſimiliter etiā quando lachrymant: nam ſi fuerint ille lachryme propter ophthalmiam que accidit in eis: aut propter materiā que deſcendit ad eos ex capite: tunc illud erit ſm̄ diuerſitatem curſus naturalis: ⁊ non ſignificabunt mortem proculdubio: ſed ſi fuerit propter debilitatem virtutis ſignificabunt mortem ⁊ perniciem.

Tortuoſitas oculorum.

¶ Tortuoſitas autē oculorum accidit in eis a ſpaſmo lacertorum mouentium eos: ⁊ quando fuerit hec cauſa in lacertis mouentibus oculos tm̄ non ſignificabit illud rem malam: ⁊ quando fuerit propter cauſam horū neruorum qui veniunt ad oculos ⁊ ad cerebrum: tunc illud erit ſignificatio perniciei in vltimo. quod eſt: quia lacerti propinqui cerebro vehementius ſentiunt egritudinem accidentem in eo: ⁊ ante omnes lacertos. Fortaſſe enim accidit hec cauſa in lacertis oculorum quos dixit Hippocrates in hoc ſermone: ⁊ forte accidit in lacertis timporum in quibus locutus fuit Hippocrates in libro iuncturarum.

Diminutio vnius ab altero.

¶ Et diminutio vnius oculorum ab altero cum diuerſitate curſus naturalis eſt accidens pernicioſum. quod eſt: quia ſignificat mortem virtutis regentis oculos.

Vide.16.3ᵉ. vbi ſupra.

Rubificatio alborum oculorum.

¶ Rubificatio autem alborum ipſorum ſicut illa que accidit in ophthalmia: ⁊ chēſis: ſignificat repletionem cerebri: ⁊ meatuum eius: ⁊ multotiens ſignificat apoſtema calidum quod accidit in iſtis membris. quod eſt: quia effuſio ſanguinis ad venas que ſunt in oculis: propter quem videntur alba earum rubea: ⁊ eſt panniculus continens partem oculi: que nominatur coniunctiua non fit niſi ab iſtis duabus cauſis ſcilicet repletione cerebri: aut ab apoſtemate calido. Et ego quidem iam oſtendi in libro meo de anathomia: ꝙ iſte panniculus ligat oēs alios panniculos qui ſunt in oculo: ⁊ oſtendi iterū ꝙ extremitas oſimach id eſt nerui obtici aduenit huic loco ab oculo cū eo quod eſt in eo de venis. Et iaꝫ oſtendit Hippocrates oſtenſione manifeſta quid intellexit per ſermonem ſuum. Aut rubent alba eorum: illas venas in eis que ſcripſit poſt illud: nam ipſe dixit.

Fuſcedo aut nigredo venarum oculoꝝ.

¶ Aut ſi fuerint in eis vene fuſce: aut nigre: ⁊ hoc quidem accidens proculdubio eſt pernicioſum. quod eſt: quia vene que ſunt in oculis apparent rubee: aut ꝓpter repletionem ſicut dixi: aut ꝓpter apoſtema calidū in cerebro. Sed fuſcitas ⁊ nigredo accidūt in oculis quādo infrigidanē: ⁊ nō infrigidanē niſi qn̄ accidit eis mors: ⁊ ꝓpter illud iſti colores ſemper ſignificant perniciē.

Lippitudo.

¶ Lippitudo autē accidit ſicut iam ſciuiſtis ꝓpter cām in inſtrumētis que ſunt in oculis: ſicut illud quod accidit in ophthalmia: ⁊ in egritudinib⁹ aliquis ex egritudinibus oculi: ⁊ non ſignificat illud timorem. Et accidit etiam illud propter debilitatem virtutis naturalis regentis oculos: quando non poteſt digerere cibum

qui venit ad oculum. quod eſt: quia nos oſtendimus ꝙ lippitudo eſt ſuperfluitas cibi cuius digeſtio non rectificatur: verum neceſſe eſt vt ſit poſſibile in egritudinibus ophthalmie vt non rectificetur digeſtio cibi qui venit ad oculū: ꝑpter multitudinē humiditatis effuſe ad oculos ecōtrario curſus nālis: et ꝑpter egritudinē accidentem in inſtrumento oculi: veruntamen cum eſt minutio nutrimenti: et ꝑuatio eius manifeſta: ſignificatio illius eſt ſubmerſio oculorum: et nūc iam deſtruitur omnino vt ſit cauſa in hoc vt accidat lippitudo multitudine humiditatis: et remanet vt ſit cum illo debilitas virtutis tn̄: et non ſit illa debilitas parua: immo multa valde: ita vt nō ſit poſſibile virtuti cibum digerere qui prouenit ad oculū ſm vehementiam ꝑuitatis eius.

Agitatio et tremor oculorum.

℄ Oculi autem agitati ſunt quorum motus eſt ſemper: ſignificant autem: aut maniam: aut tremorem lacertorum oculos mouentium: et iſta duo accidentia ſimul quādo accidunt in huiuſmodi egritudine: in qua eſt ſermo noſter: ſignificant perniciem. qḋ eſt: quia mania quando eſt euentus eius propter priuationem humiditatis eſt mala valde. ℄ Tremor etiā accidit propter ſiccitatem humorum: qui non habēt mundificationem omnino.

Eminentia et profundatio oculorum.

℄ Et Hippocrates quidem vituperauit oculos eminentes et ſubmerſos valde. Verūtamen oculi eminentia quandoqꝫ fit in principio egritudinis et proprie in eo qui vomit ꝑpter cibum malum quem aſſumpſit: aut vinum multum quod bibit: profundatio vero eorum valde non accidit in principio egritudinis: et propter illud non dixit Hippocrates aliquod horum duorū in principio ſermonis ſui: cum dixit naſum acutum et oculos ſubmerſos: et non dimiſit dicere oculos eminentes: in ſermone ſuo primo: niſi quoniam ipſi non videntur cum hac diſpoſitione in facie ſignificante mortem. quod eſt: quia impoſſibile eſt vt ſint eminentes oculi ſimul et ſubmerſi. Valde vero ſubmerſos pretermiſit dicere: quoniam illud non accidit oculis in principio.

Dubitatio

℄ Et de Hippocrate quidem eſtimatur in hoc quod dixit: eminentia oculorum: ꝙ ſit contrarius ei in illo quod preceſſit de ſermone ſuo. quod eſt: quia cum anteceſſit et locutus eſt in facie ſignificante mortem: quia naſus eius ſit acutus et oculi ſubmerſi: voluit vt rediret et diſcerneret illud et numeraret illud cum ſignificationibus que apparent poſt diem tertium: deinde preparat in ſermone ſuo. Aut fuerint eminentes.

Solutio.

℄ Et ego exponam quid videtur eſſe illud quod intēdit in hoc ſermone ſuo: poſtqꝫ poſuero totum ſermonem eius ſm hunc ordinem ſcilꝫ. Si egritudo tranſierit tres dies: et fuerit facies cum hac diſpoſitione: tunc oportet vt queras de rebus quas premiſit tibi in queſtione de eis: et conſidera reliquas ſignificationes in toto corpore: et in oculis: et ſignificationes que apparent in oculis ſunt vt fugiant a lumine: aut vt lachrymantur: aut torqueantur: aut minoretur vnus ab altero: aut videantur alba eorum rubea: aut ſint in eis vene nigre et fuſce: aut appareat in eis lippitudo: aut agitentur: aut ſint eminentes: aut ſubmerſi valde: aut color faciei totius cum illo etiam ſit mutatus. Iſte nāqꝫ ſignificationes omnes ſunt male et pernicioſe: et non vidi illud niſi in facie quam diximus. Scias ergo quia eſt ſignificatio magna ſuper mortem. Sm ergo hanc intentionem videtur mihi ꝙ Hippocrates numerauit cum ſignificationibus quas poſſibile eſt apparere in facie ſignificante mortem eminentiam oculorum: ꝙuis impoſſibile ſit vt accidat illud in ea: quoniam Hippocrates non intendit diſtinguere accidentia que accidunt in facie ſignificante mortem tn̄: ſed diſtinguit etiam ſignificationes ſignificantes perniciem: que apparent in facie: et propter illud dico ꝙ quamuis ſit impoſſibile vt accidat in facie ſignificante mortem aliquod horum accidentium que dixit: et non illud tn̄: immo plurima eorum: non eſt ſermo Hippocratis contradicendus: quoniam intentio eius eſt vt loquatur in omnibus ſignificationibus malis. Et tu quidem recte potes ſcire ꝙ ipſe recte inuenit: ſicut dixit in ſermone ſuo ſcilꝫ. Et non eſt tibi poſſibile adhuc vt ſignifices cū illo per reliquas ſignificationes ſm hunc modum.

Que bona accidentia pſis in principio egritudinis apparent: et que non.

℄ Et vnumquodqꝫ horum accidentium que dixit ſunt vniuerſaliter: aut non apparent in principio egritudinis: aut ſi apparent non ſignificent procul dubio perniciem. Nam ſi tu conſideres vnumquodqꝫ horum per ſe: inuenies hunc ſermonem in fine certitudinis. Inde eſt ꝙ accidit multotiens vt fugiant oculi a lumine in principio egritudinis propter multitudinem vini: et etiam propter vehementiam vomitus. Et ſimiliter etiam quandoqꝫ accidit vt lachrymentur et torqueantur: et emineant: aut rubeant vene que ſunt in eis: ſed mutatio venarum que fit in eis ad fuſcedinem vel ad nigredinem: non accidit eis in principio egritudinis: neqꝫ ſubmerguntur oculi in principio ſui ſubmerſione vehementi: neqꝫ accidit in eis lippitudo: ſed ſunt neceſſarij ad minus tres dies aut quatuor.

XIIII.

℄ Oportet etiam videre quid de oculis in ſomno videatur: ſi enim ſola alba videantur ſubcluſis palpebris: nec ſolutio: aut ꝑ ſe aut per catarticum preceſſerit: neqꝫ ex conſuetudine hoc euenerit: mortis ſigna videbis. z

℄ Oportet autem vt conſideres illud quod apparet de interioribus oculorum in hora ſomni: nam ſi apparet aliquid ex albis eorum palpebris ſubcluſis: deinde non fuerit illud a ſolutione: aut potu medicine: et non fuerit in eo de conſuetudine eius vt dormiant eius oculi cū illa diſpoſitione: tunc illud eſt ſignificatio pernicioſa valde.

℄ Iam expoſuit Hippocrates ſermonem ſuum ſcilicet ꝙ apparet de interioribus oculorum in hora ſomni in ſermone ſuo ſcilicet: ſi apparet aliquid ex albis eorum palpebris ſubcluſis. et addit in certitudine huius ſermonis ſermonem ſuum: ſed deinde non ſit illud a ſolutione: aut a potu medicine ſolutiue. Et oportet quidem etiam vt nos ad illud addamus: aut ſimiliter a cauſa alia: cuius virtus ſit hec virtus. ℄ Et ego quidem ſum aggregans intentionem huius ſermonis in ſumma vna. Dico ergo ꝙ hoc accidens accidit a debilitate virtutis mouentis palpebras: et eſt interficiens ſi non fuerit euentus eius a quibuſdam cauſis extrinſecis: ſed indigent cauſe extrinſece in faciendo venire hoc accidens vt cōſecute ſint de vehementia virtutis ſue vt proſternant virtutem et mollificēt eam: ſicut ſolutio vel diaria: et potio medicine ſolutiue: et tedium: et anguſtia vehemens: et vigilie: et priuatio cibi: et ꝑceſſio ſanguinis ſuperflui: et reliqꝫ euacuationes pertranſeuntes quantitatē equalē. Super illud aūt qḋ paulo ante dixi: ꝙ Hippocra. intētio eſt vt numeret oēs egritudines ꝑnicioſas: exceptis illis que in facie apparēt tn̄

ſignificauit cum expoſitione in hoc ſermone: vbi dixit. Deinde non fuerit illud a ſolutione: aut a potu medicine ſolutiue. quod eſt: quia anteceſſit: ⁊ excepit in ſermõe ſuo in facie ſignificante mortez vbi dixit. Aut lenitur venter eius lenitate vehementi. Sermo enim eius. Lenitur vẽter eius: communis eſt ſolutioni ⁊ fluxui ventris: qui ſit a medicine ſolutiue potu. Uerumtamen in hoc ſermone cum incipit inceptione ſecunda cum determinatione accidentium pernecantium addidit vnicuiqꝫ exceptionez: que opꝫ vt excipiant̃ in eo: ꝗ neceſſario facit illud. XV.

3 ¶ Et ſi palpebre inuerſe fuerint: aut liuide ſiue labra ſimiliter fuerit liuida: aut nares diſtorte: his ſignis: ſiue ſolis: ſiue cuꝫ p̃dictis mortem proximam iudicabis.

¶ Et ſi palpebre inuerſe fuerint: aut fuſce: aut liuide fuerint: aut labia ⁊ naſus cũ illa diſpoſitione cum quibuſdam illorum ſignorũ reliquorum: tunc oportet vt ſcias ꝙ infirmus eſt propinquus morti.

¶ In pluribus quidem ſcripturis ſm hoc inuenitur inceptio huius ſermonis ſcripta: ⁊ inuenitur etiam in quibuſdam eorũ loco inuerſarum ſpaſmate: ⁊ illud quod ſignificat hec dictio ſcilicet: ſpaſmate eſt cõtractio ſicut quod accidit membris illis quibus aduenit frigus: ⁊ illud qdẽ accidens ſignificat mortem membroꝝ: aut frigus ipſoꝝ: ⁊ ſimiliter etiam liuiditas. Inuerſatio autem palpebraꝝ ſignificat ſpaſmum: aut mollitiem vnius duorum lacertorum qui cooperiunt oculos: ⁊ ambe ille egritudines interficiunt infirmuꝫ: ꝗ quando reliqua ſigna ſignificant ſimile illius. Et ſignificauit ſuper hoc Hippo. in ſermone ſuo cum quibuſdam illorum ſignorum que dixit ꝙ ſufficit ſolum in ſignificationibus ſuper mortem. XVI.

In alio. quando reliqua ſigna ſunt ſimilia illis.

Cap. 5.

Uide. 16. pti. vbi ſup col. 4. ⁊ ſeqt vſqꝫ ad afoꝛ. 26. ⁊ car. 328. co lumna 4ª.

1 ¶ Bonum eſt egrum inuenire iacentem in latere dextro aut ſiniſtro: ⁊ manus ⁊ pedes ⁊ ceruicem non vt in ſpaſmo diſtenſa: ⁊ totuꝫ corpus in ſua poſitione flexibile ⁊ minime rigidum: que habitudo ſanis eſt familiaris ⁊ amica: ⁊ iacere in modum ſani eſt melius.

¶ Et oportet vt inueniat medicus infirmum iacentem ſuper vnum laterum ſuorum ſcilꝫ dextrum vel ſiniſtrũ: ⁊ manus eius ⁊ pedes ⁊ ceruicem flexibiles parum: ⁊ corpus eius totum in ſua poſitione flexibile ⁊ in ſua preparatione humidum: quoniãꝫ plures ſani nõ iacent in ſomno niſi cum hac diſpoſitione: ⁊ laudabilioꝛ quidem decubitus eſt qui ſanorum decubitui eſt ſimilis magis.

¶ Sermo iſte eſt ſignificatio ꝙ Hippocrates determinauit in iſto ſuo ſermone: in cuꝰ via ſumus: ſigna perniciosa. quod eſt: quia tu inuenis eum in hoc ſermone narrare ſigna que apparent in toto corpore: ⁊ non incipit in illo exceptione ſecunda: ſed continuauit illud cum eo quod preceſſit de ſermone ſuo. quod eſt: quia cum preceſſit ⁊ dixit in ſermone ſuo. In facie ſignificante mortem: quia oportet vt conſideres reliquas ſignificationes in corpore toto ⁊ in oculis. Et numerauit poſt illam reliquas ſignificationes in corpore vna cum veſtigio alterius: ſermo autem eius iſte. Et oportet vt inueniat medicus infirmuꝫ in hora qua ingreditur ſuper eum iacentem ſuper vnum duorum laterũ eius: ⁊ non ſuper dorſum ipſius ſicut qui habet mollitiem: non ſit niſi ſignificatio laudabilis: quoniam ſignificat vehementiam virtutis retinentis corpus ⁊ ſigentis ipſum cum lacertis: ſicut ſignificatio ſuper debilitatẽ virtutis huius eſt vt non inueniat̃ infirmo eſſe poſſibile iacere ſuper vnum laterum ſuorũ. Et Hippocrates qdẽ inuenit in ſermone ſuo illo: rem communem in eo ſcilicet ſermo eius. Quoniã plures ſani non iacent in ſomno niſi cum hac diſpoſitione: ⁊ manifeſtum eſt ꝙ oportet vt inueniat infirmum medicus iacentem ſm hunc modũꝫ in hora in qua ingreditur ſuper eum: oportet enim vt intelligas illud ab eo: quamuis non dixerit illud qđ eſt: quia non abſoluit ſermonem ſuum. ⁊ dixit. Et oportet vt inuenias infirmum iacentem ſuper vnum duorum ſuoruꝫ laterum: ſed addidit ad illud rememorationeꝫ medici. Deinde dixit poſt illud. Et oportet vt ſint manus ⁊ pedes ⁊ ceruix duplicata parum. De conſuetudine nãqꝫ plurium ſanorum eſt vt iaceant in ſomno cum hac diſpoſitione: ⁊ ipſe quidem comprehendit per ſermonem ſuum ſcilicet. Plures ſani rem aliã qua in pronoſticatione ſit iuuamentum conſeruatione cuius indigens ſemper: quamuis dimittat rememorationem eius in aliqua horarum: ⁊ eſt: quia quod in eius veris cum eo eſt proprium vniuſcuiuſqꝫ infirmorum ſine alio. Non ergo oportet vt ponas conſiderationem tuam ad id cõmuneꝫ. quod eſt: quia oportet quando vides infirmum iacentem in ſomno: ſicut de conſuetudine plurium ſanorum eſt: vt laudes decubitũ eius. Et quãdo tu vides decubitum eius diuerſum ab illo: nõ oportet vt tu vituperes ipſum: quamuis ſit ſignificatio mala: immo inquire ⁊ conſidera an de conſuetudine infirmi cucurreris vt iaceat in ſomno cum illa figura: nam ſi fuerit ita non erit ſignificatio vituperabilis. Sermonem do ſuum ſcilicet: corpus eius totum in preparatione ſua humidum poſuit ꝓpter corpus extenſum ſiccum. quod eſt: quia manus ⁊ pedes oportet vt ſint duplicabiles parum: ⁊ totius corporis etiam oportet vt ſit decubitus ſm hunc modum: ſcilicet vt ſit figura eius longinqua ab extremitatibus. Figure autem decubitus tranſeuntis equalitatem ſunt in quibus eſt totũ corpus tenſum in vltimo tenſionis: ⁊ ille in quibꝰ manus ⁊ pedes ⁊ os dorſi: cuius pars ſunt ſpondiles colli: ſunt duplicata in fine duplicationis. Et figure quidem decubitus tranſeuntis equalitatem accidunt quando tendunt̃ nerui tenſione vehementi: ſicut oſtendam in libro meo de motibus lacertorum. Media autem inter has figuras egreſſas ab equalitate non eſt extenſa penitus: ⁊ propter illud nominauit eam Hippocrates humidam: quoniam de aptitudine corpoꝝ humidorum non eſt vt tendantur. XVII.

2 ¶ Quia non eſt ſignum laudabile egrũ ſupino corpore iacere: brachijs rigidis ⁊ pedibꝰ.

¶ Iacere autem infirmũ ſuper ceruicem ſuã cũ tenſione manuum ſuarum ⁊ peduꝫ ſuoꝝ ⁊ colli ſui: eſt minoris laudis ꝙꝫ illud.

¶ Iſte decubitus nõ penitus laudatur: ⁊ propter illud nõ oportet vt dicatur ꝙ eſt minoris laudis. quod enim omnino laudabile non eſt: non eſt neceſſariuꝫ vt dicatur: quia eſt minoris laudis. Et Hippocrates quidem ſignificauit ꝙ iſte decubitus non eſt laudabilis omnino in ſermone qui ſequitur hunc ſermonem: ⁊ eſt ſermo eius. Si euigilaueris ⁊ deſcenderis in lecto ſuo verſus pedes ſuos: tunc illud eſt deterius. quod eſt: quia ſermo in hoc decubitu quia eſt deterioꝛ ſignificat ꝙ decubitus qui eſt ante eſt

malus. ¶ Et mihi quidez videt᷑ ꝙ iſte ſpecies decubitus ſunt medie inter laudabilem ⁊ vituperabilē: quia virtus eaꝝ nō eſt magna: neqꝫ in ſignificāda ſanitate neqꝫ in ſignificāda morte: ſed aut ſunt medie inter iſtas ſpēs decubitus: aut declināt ad vnā duarū extremitatū in declinatione paruacita vt ſit poſſibile ei qui loquit᷑ in eis ſermōe nō exquiſito: vt comparet eas cuꝫ duabus extremitatib[us] ſuis ſicut fecit Hippocrates in hoc loco in ſermone ſuo. ſ. ꝙ iſte decubitus eſt minoris laudis ꝙ̄ decubitus pͥmus: ⁊ decubitus qui ſequitur eum eſt deterior eo. Et oportet vt ſis ſeruans quod dixit eſt quia oportet vt conſideres ne ſit decubitus infirmi ſuper collum ſuum currens in cōſuetudine eius: nam ſi fuerit res ita: ⁊ infirmus non reſpexerit medicū ingredientē ſuper eum: tūc non erit rectuꝫ vt eſtimetur ꝙ ille decubitus ſit medius inter laudabilē ⁊ vituperabilem: ſed oportet tunc vt ipſum numeres in ſpeciebus decubitus laudabilis: ⁊ ſi non fuerit de conſuetudine infirmi decūbere ſm hanc figuram: ⁊ fuerit honorans medicum qui ingreditur ſuper eum vehementis verecundie ex eo: tunc non eſt ſignificatio laudabilis: ⁊ plus illo ſi infirmus natura fuerit non verecundus: ⁊ ꝓpter hoc oportet vt dicatur in hoc decubitu: quia eſt medius inter laudabilem ⁊ vituperabilem in ſeipſo: eius aūt poſtremum declinat ad duas extremitates ſm naturam infirmi. XVIII.

De ſpēb[us] decubit[us] nō laudabilib[us] neqꝫ vituperabilibus.

3 ¶ Et ſi repente ſe a capite lecti ad pedes iactauerit: malum eſſe non dubitabis.

Uide Gal. in libello de tumore ca. 4.

¶ Or ſi euigilauerit: ⁊ precipitauerit ſe a loco ſuo verſus pedes ſuos: illud eſt deterius.

Decubit[us] cadaueris.

¶ Sicut decubitus ſuper latus conſequitur aliquā operationum: ſimiliter etiam ⁊ decubitus ſuper collum: ſicut iacent omnes. Et propter illud quando proycis cadauer ſuper latus ſuum: conuertitur procuidubio: aut ſuper facieꝫ ſuam: aut ſuper collum. Et ſimiliter ſi figuraueris ipſum figura in qua tendit ad ſuperiora cadit ⁊ deſcendit verſus pedes ⁊ precipitatur: neceſſario igitur dicit Hippo. in hac ſignificatione: q2 eſt mala. qd̄ eſt: q2 ſignificat mortē virtutis que tolerat corpus. XIX.

4 ¶ Et ſi pedes nudos ⁊ tepidos inueneris: ⁊ inordinate cum labore ceruicem atqꝫ pedes iactauerit: peſſimum eſt: et anguſtie ſignum.

¶ Quod ſi ineniatur cum illo: ⁊ pedes eius ſint diſcooperti: ⁊ nō ſint calidi valde: ⁊ iactat pedes ſuos ⁊ ceruiceꝫ ſuam cum diſpoſitione diuerſitatis ⁊ agitationis: tunc illud malū eſt propterea: q2 ſignificat anguſtiam.

¶ Directius illud eſt quo determinauit Hippocrates ſermonem ſuum: in additione ſua. ſ. Et non ſint calidi valde. qd̄ eſt: quia infirmus cogitur in febribus acutis valde diſcooperire pedes ſuos: quoniam accenduntur cum acceñſione reliquorum membroꝝ. Cum ergo non eſt diſpoſitio febris hec diſpoſitio: ⁊ inuenis infirmuꝫ detegere pedes ſuos: tunc illud eſt ſignificatio ſuper moleſtationē infirmi: ⁊ ꝙ habet anguſtiam. Et ſi inuenis eum etiā ſignare manus ſuas cū ceruice ſua ⁊ pedibus ſuis ſede. Sicut dixit Hippocrates in eis que premiſſa ſunt. ſ. vt videas iſta membra proiecta cum diſpoſitione agitationis ⁊ diuerſitatis: tunc ſcimus ꝙ illud eſt ſignificatio mala. qd̄ eſt: q2 ſignificat anguſtiam: ſicut dixit Hippocra. Et hoc nomen anguſtia. ſ. ſignificat ꝙ infirmus cum omnibus ſuis figuris leditur: quibus decumbit ⁊ permutatur ſemp de figura ad figuram. Et quando inuenis infirmuꝫ ſicut dixit videris eum mutare ſemper figuram in qua iacet: ⁊ manus eius ⁊ pedes ipſius iactari cum diſpoſitione diuerſitatis ⁊ agitationis: ⁊ ſitus ceruicis eius ſuꝑ puluinar inequalis: tunc ſcias ꝙ habet anguſtiam: aut ꝓpter cāꝫ quā inuenis in ore ſtomachi: aut ꝓpter debilitatem virtutis ſue. Poſtq̄ꝫ autem cognoueris etiam in illo voluntatem infirmi: conſidera ne ſit ex mollibus per naturam qui terrentur ex omni cauſa que accidit eis: q̄uis ſit parua valde ⁊ debilis. XX.

Anguſtia qd̄ ſignificet ⁊ de cauſis eius.

¶ Et ſi eger iacuerit deiecta ceruice ⁊ aperto ore. 5

¶ Et ex ſignificationibus mortis eſt ꝙ dormiat infirmus ore aperto ipſius ſemper.

¶ Quod dormiat infirmus ore aperto ſuo ſemper: quando non accidit illud ab extrinſeca cauſa ſicut triſtitia aut ex ſolutione: aut medicina ſolutiua: aut re alia cui[us] virtus ſit hec virtus: tunc illud eſt ex debilitate virtutis mouentis lacertos qui aperiunt os: ⁊ claudunt ipſum: ſicut dixi ante in lacertis qui mouent palpebras. Certior quidem ſcripturarum quibus ſcribitur iſte ſermo eſt hec ſcriptura: ⁊ ſm hoc inuenimus eum ſcriptum in quibuſdaꝫ ſcripturis antiquis: ⁊ inuenimus eum ſcriptum ſm diuerſitatem ei[us] ꝙ ſcripſimus euꝫ: ſicut illud qd̄ inuenitur ſcriptū in deſcriptione Dioſcoridis ſm hunc moduꝫ. Et ex ſignificationibus malignis vel prauis eſt: vt ſit infirmus ore aperto: ⁊ vt dormiat ſemper. ¶ In hoc autem ſermone ſunt due ſignificationes: quarum vna eſt oris apertio: ⁊ altera aſſiduitas ſomni. Et Hippocra. quidem iam oſtendit in hac ſignificatione ſecunda: quia eſt mala: q̄uis non ſit os cum ea diſpoſitione apertum in libro aforiſmoꝝ: vbi dixit Somnus ⁊ vigilie: quando vnumquodqꝫ horū pertranſit q̄ātitatem equalem: tunc illud eſt malum: ⁊ melius quidem eſt vt ſimus contenti per illud quod non voluerit narrando os apertum niſi quando eſt cum ſomno. Nos enim non inuenimus illud accidere ſm plurimum niſi apud ſomnum: ⁊ ſi inueneris iterum aperire os ſuum preter ſomnum: tunc ſcias ꝙ illa ſignificatio ſuper malā diſpoſitionem magna eſt. XXI.

¶ Et reiecta ceruice pedibuſqꝫ tortis. 6

¶ Et vt pedes eius ipſo iacente ſuper ceruicem ſuam ſint duplicati duplicatione vehementi ⁊ retorti.

¶ Inuenitur in quibuſdam ſcripturis loco duplicati duplicatione vehementi: ſeparati ſeparatione vehementi: ⁊ iſte quidem decubitus eſt malus: quia ſignificat permiſtionem rationis infirmi. Quod eſt: quia tu non inuenis aliquem cuius ꝯſuetudo cucurrerit vt iaceat in ſomno cū hac figura: ⁊ ſi tu ſcripſeris hunc ſermonem ſm ꝙ ſcripſimus eum. ſ. duplicati duplicatione vehementi: tunc illud iterum eſt decubitus malus: quoniaꝫ eſt extraneus: quoniā forſitan non inuenitur aliqs horū hoc efficere. XXII.

¶ Aut ſuper ventrem preter ſolitum iacuerit malum eſt: ⁊ alienationem ſignificat: ſiue dolorez ventris. Cap. 6. 1

¶ Somnus autem infirmi ſuper ventrē ſuū preter ꝙ iam curreret conſuetudo eius in ſanitate ipſius vt dormiret ſuper ventreꝫ ſuū: tunc illud eſt ſignificatio mala. quod eſt: q2 ſignificat permiſtionem rationis: aut dolorem in partibus ventris.

In accidẽti-bus ſemꝑ cõſideráda eſt cõſuetudo.

¶ Inuenimus autem Hippocrates feciſſe rememorationem in omnibus iſtis ſermonibus ſemper cum diſcretione cum qua oportet diſcernere eos vt diſtinguatur per illud inter illud in quo currit conſuetudo infirmi: et inter illud quo non currit eius conſuetudo. quod eſt: quia dormire ſuper ventrem preter ꝙ concurrit conſuetudo cum eo ſignificat: aut permixtionem rationis: ſicut decubitus qui eſt ante iſtum: aut dolorem qui eſt in partibus ventris. quod eſt: quia tu inuenis multos ex his qui habent dolorem in ventre ſuo eligere apud ſomnum hanc figuram. XXIII.

2 ¶ Et ſi in augmento egritudinis repente ſurgens ſteterit malum in omni acuta egritudine: et peſſimum eſt in peripleumonia.

¶ Et infirmi ſaltus ad ſedendum in hora ſtatus egritudinis ſue eſt malus valde in omnibus egritudinibus acutis: et deterior eſt qui fit in peripleumonicis.

¶ Qui habet peripleumoniã: ſentit in pectore ſuo et in pulmone ſuo conſtrictionem vehementem quando dormit ſuper ceruicem ſuam: et quando ſedet anhelitus eius eſt melior. quod eſt: quia partes pectoris que ſunt in anteriori parte eius cadunt ſupra dorſum quando dormit ſuper ceruicem: quare accidit inde vt cõſtringatur pulmo: ergo non ingreditur ad ipſum ex aere quantitas qua fiat ſufficientia in euentatione cordis: in reliquis autẽ egritudinibus ſeſſio ĩfirmi eſt mala in hora ſtatus: ergo oportet vt conſideres illud conſideratione vehemẽti. Hippocrates enim nõ excepit in ſermone ſuo ſignificatio mala valde in vanũ. quod eſt: quia egritudo facit accidere in hac hora proprie quietem et tranquilitatem propter vehementiam ſui laboris: et ſi intendit aliquis mouere ipſuz in hac iraſcitur inde et fit ſuper eum prauus. Cum ergo accidit contrarium illius ita vt infirmus ſaliat ad ſedendũ in hora ſtatus egritudinis ſue: tũc oportet vt ſcias ꝙ illud eſt ſignificatio mala ſuper difficultatẽ anhelitus eius: aut ſuper anguſtiam: aut ſuper permixtionẽ rationis. XXIIII.

Cap. 7. 1 ¶ Frendere dentibus in febribus preter ſolitum: neqz a puero mortem vel maniã ſignificat. Et ſi frendeat cum inſania mors ſequitur vicina.

¶ Stridor autez dentium in febre eius cui nõ fuerit cõſuetudo illa a pueritia ſua eſt ſignificatio manie et mortis. Oportet ergo vt antecedas: et iudices illud qđ timetur ſuper infirmum de vtriſqz rebus ſimul. Nam ſi facit illud quod facit inde iam ratione eius permixta: tunc illud ſignificat ꝙ eius pernicies iaz appropinquat valde.

¶ Stridor dẽtiũ accidit qñ mouentur lacerti: qui ſunt in tẽporibus et mandibulis: motu ſpaſmi. Ex hominibus eniz eſt cui accidit illud propter cauſaz que accidit in lacertis tñ: aut in principio generationis corporis: aut in fine eius propter aliquam cauſarum: et ex eis eſt cui accidit illud: cum origini neruoꝝ accidit nocumentũ: ex quo poſſibile eſt accidere neruis qui ex ea oriunt̃ ſpaſmũ. ¶ Et oportet quidem vt ſcias ꝙ in creatione cuiuſqz membrorum in vnoquoqz corporum eſt proprietas que eſt propria ei et non alij: et iam narraui illud in libris alijs ſermone ampliori vltimo. In hoc autem libro ſufficit mihi vt enuncies illud cum ſumma vna: et rogo gentes vt hanc ſummã ſeruent et memorie cõmendent in omnibus horis: et non mirentur ex hoc ſi euenerit origini neruorum nocumentuz in horis diuerſis in corporibus multis: vt accidat ide tremor et ſpaſmus in diuerſis lacertis. nam ſicut vides compoſitionem quorũdam corporum cõpoſitionẽ bonam: et quorundã corporũ compoſitionem malam ab initio generationis eorum: ita vt quedaz eorũ ſint velocis curſus: et ſuper quedam eoruz fit erectio difficilis: et ſimiliter inuenis ea diuerſificari in debilitate et fortitudine in reliqs membris: ſimiliter etiam inuenis ad quorundam omniũ pedes ꝓperare nocumentũ ex qualibet cauſa: et qbuſdaz eorum accidit illud in volis manuum: et quibuſdã in oculis: aut in capite: aut in aliquo membroꝝ reliquorum ſm compoſitionem cuiuſqz corporũ a principio ſue generationis. Non eſt ergo mirum ſi ſint lacerti mouentes oculum debiles in quibuſdam corporibus: et in quibuſdam eorum lacerti mouentes mandibulas: ita vt accidat per illud iſtis vt ſtrideant dentes eorum in horis omnibus ex qualibet parua cauſa: que accidit eis: et accidit illis vt moueant oculos ſuos motu frequenti. quod eſt: quia ſtridor dentium per naturã eſt conſimilis cauſe que accidit in oculo et lacertis ſuis a principio creature: quoniaz non eſt poſſibile habenti hanc cauſam vt figantur ictus oculi: ſed mouetur ſemper motu tremuloſo. Spaſmus autem accidens in lacertis mandibularuz in febre ꝓpter nocumentũ quod ingredit̃ ſuper cerebrũ eſt ſimilis cauſe que accidit in lacertis oculi: in qua dixit Hippocrates in eis que ſunt premiſſa: ꝙ oculi ſunt in ea agitati. quod eſt: qa receptio nocumenti accidentis in cerebro properat in quibuſdam corporibus ad lacertos mentis et timporũ: et ad lacertos qui ſunt in mandibulis. ¶ Neceſſario igitur dixit Hippocrates ꝙ hoc accidens ſignificat maniã et mortem: et ſermo eius mania eſt equalis ſermoni ſuo: ac ſi diceret rationis vehemẽs permixtio. In ſignificatione aũt mortis cauſa eſt nocumentũ ingrediens ſuper cerebruz: verũtamẽ ex eo de quo queris eſt ſermo eius: ꝙ hoc accidens ſignificat maniam: deinde ſermo eius poſt illud ſcz ſi faceret illud qđ facit inde ratione eius iam permixta: tunc illud ſignificat ꝙ eius mors ꝓpinqua iam eſt. Manifeſtum eſt igitur ꝙ ſi ſtridor dentiuz ſignificat maniã: non ſolum tunc non poſſibile eſt vt quieſcat quando accidat mania: imo oportet: vt vehemens fiat et fortis. Et hoc eſt qđ mihi videtur: quia eſt intẽtio huius ſermonis quem dixit Hippocrates ꝙ ſtridor dentium accidens in eo de cuius conſuetudine non eſt a principio ſui eſſe: eſt ſignificatio manie que accidit in eis que ſunt poſt. Et ſi inuenis cum infirmo duo accidentia ſimul ſcilz maniam et ſtridorem dentium: tunc ſcias ꝙ ei mors appropinquat valde. Per ſermonẽ igitur ſuum primuz non voluit niſi quãdo tu vides infirmi dentes ſtridere: preter ꝙ eius ratio ſit iam permixta: tunc ſcias ſcientia abſoluta ꝙ illud eſt ſignificatio manie et mortis. Per ſermonez ſuũ ſcđm voluit hanc intentionez quã dicit. Quãdo vides infirmi permixte rationis dentes ſtridere: tũc ſcias ꝙ eius mors iam appropinquat valde: et illud ſignificat ſermo eius ſcz illud ſignificat valde. qđ eſt: quia eius mors iam appropinquat: quoniã ipſe enuntiat in ſermone ſuo in principio vel primo ꝙ illud accidens ſignificat mortem: et addidit cum illo ſermone valde: et dixit. Illud eſt ſignificatio ꝙ eius mors iam appropinquat, volens ꝙ nõ tardatur: ſed feſtinat valde. XXV.

Omne nocumẽtũ cerebri ſignũ ẽ malũ.

Cuiuſqz mẽbro determinata virtus ineſt que ita eſt ei ꝓpria ꝙ nõ alij.

Cap. 8. 1 ¶ Si in egro corpore fuerit antrax: aut carbũculus: ſiue ꝓceſſerit: ſiue egritudini ſuperue-

Vide. 16. xi. cap. p°. car. 329. col. 1.

nerit:opus eſt attendere. Or ſi exiccatus fuerit ⁊ colorem viridē:vel citrinū:vel liuiduʒ pertulerit:mortem dicit proximam.

¶ Et quādo fuerit in corpore infirmi vlcus: aut antecedens egritudinem ſuam: aut eueniens in hora egritudinis ſue:tūc oportet vt conſideres ipſum.quod eſt:quia cum infirmi eſſe conuertitur ad perniciem:tunc vlcus illud fit ante mortem eius ſiccum:aut cum liuiditate ſeu viriditate.

¶ Siccitas autem vlceris erit ꝓpter debilitateʒ virtutis que corpus nutrit:color vero eius non eſt vnus in hominibus omnibus:ſed diuerſificatᷣ ſm diuerſitatē corporū in humoribus:quoꝝ vnuſquiſqʒ vincit in eis:⁊ ſm quantitatē nocumenti accidentis in vnoquoqʒ eoruʒ.quod eſt:quia vincens in corpe quādo eſt humor qui eſt ex genere cholere:eſt color citrinus:⁊ quādo vincens eſt humor melancholicus:aut eſt color viridis:aut liuidus:ſed ſermo eius in hoc loco viridis:non eſt color citrinus:ſed color qui intelligitur ex hoc nomine.Dixit enim in eis que premiſſa ſunt ꝙ color viridis quādoqʒ dicitᷣ de citrino:quādoqʒ dicitᷣ de colore ſinario vel ſiniario:ideſt colore eruginoſo:⁊ propter illud nominant quidā colorē ſulphuris colorem viridem. Nocumentū vero accidens in corpore quando eſt magnum facit euenire colorem liuidum:quoniaʒ hic color eſt propinquus colori nigro:⁊ quādo eſt paruuʒ:facit accidere colorem citrinuʒ aut viridē:⁊ propter illud ſcripſerunt quidaʒ alij hunc ſermonē ſm hanc ſimilitudinē. nam vlcus illud fit ante mortem eius ſiccum cū citrinitate:⁊ ſcripſerunt ipſuʒ quidā alij ſm hunc modū:nā vlcus fit ante eius mortē ſiccum cum viriditate. XXVI.

Viridis colʒ dicitᷣ de citrino ⁊ de eruginoſo.

Cap.9. ¶ Manuuʒ mobilitatis ſigna ſic pernotabis in febre acuta:in peripleumōia ⁊ in phreneſi non vera:⁊ in capitis dolore ſi manus ad faciem tulerit tanꝗ̄ quilibet poſiturus vel q̄ſi collecturus aliquid hac illac queſierit:vl' de veſtib⁹ quaſi pilos euulſerit:vel q̄ſi feſtucas de pariete decerpſerit:peſſimū eſt ⁊ mortale.

Vide.16.xi. vbi ſupra.

¶ De eſſe aūt motus manuū hoc eſt quod te ſcire opʒ:ꝙ ipſe in febrib⁹ acutis ⁊ peripleumonia ⁊ in phreneſi ⁊ in dolore capitis quādo ſūt mote verſus faciē:quaſi venetᷣ cū eis aliqd:aut colligat ſurculos:aut euellat cum eis de pānis villos:aut auferat cū eis de pariete aliqd:tūc totū illō eſt malū ⁊ mortale.

¶ Motus manuum ideſt earū operatio quaʒ in hoc ſermone dixit accidit ex imaginatione ſimili ei qḋ imaginatur ille in cuius oculis aqua cōgregatᷣ.qḋ eſt:q2 ille in cuius oculis aqua congregatᷣ:eſtimat ꝙ res quas videt īter humiditatē grandineā ⁊ tunicam corneam:que cooperit pupillā ſunt deforis:quoniā conſueuit hora ſanitatis ſue videre res in aere coram oculis ſuis.Simile etiā huic inuenim⁹ his accidere:quos dixit Hippocrates in febrib⁹ acutis ⁊ peripleumonia: ⁊ in phreneſi:⁊ dolore capitis. qḋ eſt:q2 eſtimant ipſi videre res deforis:⁊ ipſe non ſunt niſi intra oculos ipſoꝝ.Jam enim oſtendimus ꝙ lumen viſibile lucidum eſt ſimile humiditati ſubtili: clare ſimili valde albugini oui:qua fit iuuamentū in cuſtodia oculi a nocumentis:que accidunt in eo per ſe: ⁊ quia hoc lumen viſibile penetrat ex pupilla oculi etiā ad aerem extrinſecum:cum quo continuatᷣ lumen viſibile in hac humiditate:⁊ oſtendi etiaʒ in ſermone meo de viſu ꝙ aer lucidus cum quo cōtinuatᷣ hoc lumē viſibile ſtat loco inſtrumēti naturalis cuius virtus eſt ſimilis virtuti nerui in corpore:⁊ illud eſt in tractatu meo.13.libri mei de demonſtratione: ⁊ in tractatu ſeptimo libri noſtri in ſententijs ⁊ ſummis Hippocratis ⁊ Platonis.Et fui locutus in illo etiam ſermonem longum in tractatu decimo libri mei de iuuamēto membroꝝ.⁊ ſicut ſenſus cerebri quo ſentit doloreʒ accidenteʒ in digitis.verbi gr̄a.fit mediatione nerui inter eas ſic etiā eius ſenſus quo ſentit res viſibiles:que ſunt deforis vel extra:ſit aere mediante quādo eſt longitudo illaꝝ rerum ab eo longitudo equalis. Aqua ergo que aggregatur in oculo ſtat in hac humiditate effuſa inter hāc humiditatē grandineā ⁊ inter pupillam de qua dixi:quia ſilis eſt albugini oui. ¶ Rerū autē propter quas imaginantᷣ pluribus eorum quibus accidit faſtidium res ſimiles rebus que accidunt ei in oculis cuius aggregatᷣ aqua euentus etiam eſt in hac humiditate.qḋ eſt:quia locus in quo occurrit lumen viſibile humiditati groſſe aut nigre que prohibet ipſuʒ penetrare exterius eſt in quo imaginatur exterius ſm naturā illius humiditatis ſtās in facie illi⁹ luminis viſibilis. Fortaſſe enim eſt qḋ videt coram oculo ſimile capillo:aut filis:aut villis veſtimentoruʒ:⁊ fortaſſe eſtimat homo ꝙ volat coram oculis ſuis ſimile cimicibus:aut muſcis paruis:⁊ fortaſſe eſt qḋ videt ſimile lēti:aut grano milij nigri. ¶ Simile ergo huic accidit in febribus acutis:⁊ peripleumonia:quando eleuantᷣ ad caput vapores ex humiditatibus que ſunt in corpore:⁊ turbant humiditatem claram:que eſt in pupilla.qḋ eſt:quia infirmi imaginantᷣ tūc res illas quas prediximus. ¶ In dolore vero capitis vehementi ⁊ phreneſi:quoniaʒ caput plenum eſt humiditatibus quādo peruenit aliquid illoꝝ humorū ad oculū:eſt cauſa euentus illoruʒ accidentium: quorū preceſſit rememoratio:⁊ non deriuant neqʒ determinant omnes medici nomina que dicunt in habētibus phreneſim.ſ.collectionem feſtucarū ⁊ euulſionē villorū: niſi ex hoc † antecedēte.qḋ eſt:q2 multi eoꝝ quibus accidit hec imaginatio narrauerunt eā nobis in hora euētus eius ⁊ in fine ipſius. Genera autem eius ſunt duo.qḋ eſt: q2 ex hominibus eſt in quo ipſius permiſcetur ratio ex illis rebus quas imaginatᷣ:⁊ eſt eius virtus qua ipſe experitur res ſana:⁊ ex eis eſt cuius ratio eſt fixa fortis:⁊ virtuti eius qua ipſe experitᷣ res:accidit iam quoddā nocumentum quare inuenimus euʒ ꝓpter illud fixum patiētem ad reſiſtendū infirmitati accidenti:⁊ eſt vincens eaʒ: ⁊ quidā eorū intelligit illud qḋ accidit ei. Et nos quidem fecimus ſtare illum qui erat ita ſuper imaginationē:que prouocauit eum ad hoc vt remoueret manus ſuas:ſicut dixit Hippocrates:⁊ dixit ꝙ ipſe eſtimabat ꝙ in pannis ſuis eēnt villi:aut in radicibus parietis:quas videbat paleas:⁊ multotiens dixit:q2 eſtimabat ꝙ ſuper lectū eius eſſent feſtuce:⁊ ꝙ volarent coram oculis ſuis genera animaliū paruoꝝ:⁊ ꝙ ipſe conabatᷣ venari ea:quare mouebat manus:vt caperet ea. Res vero quas eſtimabat eē in pannis ⁊ pariete conabatᷣ colligere. ¶ Neceſſario igitur fiunt egritudines quibus accidunt illa accidentia egritudines male:quia in febre acuta:⁊ peripleumonia:⁊ dolore capitis non fiunt iſta accidentia niſi ꝓpter magnitudinē eaꝝ:in phreneſi vero ꝓpter nobilitatē mēbri cui accidit nocumentū ex īfirmitate.qḋ eſt:q2 phreneſis eſt perniciofa omni genere ſuo. Infirmi autē pernicies ex febribus ⁊ peripleumonia ⁊ dolore capitis nō eſt niſi propter

Vis accidēs

Permixtio mētis duplex

Phreneſis i omni ſuo genere pnicioſa eſſe dicitur.

magnitudinem earum:aut incenſionem. XXVII.

Cap.10. 1 Vide 3° cōn. ca.5. car. 62. col.1. ⁊ car. 64.col.3.

¶ Spiritus ſi frequens ſit ſignificat dolorez ⁊ ſucceſſionez in his que ſunt ſuper diaphra gma. Et ſi magnus ⁊ cuz intermiſſione:ſigni ficat alienationem: ⁊ ſi idem per os ⁊ nares frigidus exierit:mortale eſt.

¶ Spiritus autem quādo eſt frequens ſigni ficat dolorem:aut incenſionez caloris in his que ſunt ſuper diaphragma locis: ⁊ qñ eſt magnus:deinde eſt iter ſpatiū lōgū: ⁊ ſignat permixtionem rationis: ⁊ quādo egredit̄ ex naribus ⁊ ore frigidus:eſt pniciosus valde.

¶ Jam expoſui ſermonez hunc expoſitione completa in tractatu ſcd̄o libri mei de malicia anhelitus. Et ſimiliter ego ſum narrans in hac hora plurimū ei⁹ quod dixi illic.

Anhelit⁹ magn⁹ ⁊ frequēs paruus ⁊ frequens magn⁹ ⁊ rar⁹ paruus ⁊ rarus

¶ Dico ergo ꝙ Hippocrates intellexit per ſermonē ſuū in hoc loco ſpiritus anhelitū. Dico ergo ꝙ anhelitus frequens fortaſſe ſignificat dolorē ⁊ fortaſſe ſignificat inflāmationē in mēbris que ſunt in pectore:⁊ ſūt cor ⁊ pulmo: quorū locus eſt ſuper diaphragma. Et ego quidem iam oſtēdi ꝙ anhelitus in hora doloris eſt paruus ⁊ frequēs: ſed apud inflāmationē eſt magnus ⁊ frequēs. Anhelitus autē aliūtaſequr ſit rarus:⁊ eſt ille qui eſt inter ſpatiū longum:ſi fuerit magnus ſignificat permixtionez:⁊ ſi fuerit paruus ſignificat extinctionem caliditatis inate. Uerum Hippocrates ſignificauit hāc cauſaz in ſermone ſuo ſcz. Et quādo egreditur ex narib⁹ ⁊ ex ore exiſtens frigidus: tunc eſt perniciosus valde:⁊ ego quidē iam oſtēdi in tractatu ſcd̄o libri mei de malitia anhelit⁹:ꝙ Hippocrates nō dixit in libro pronoſticationis:niſi has ſpecies triū ex ſpecieb⁹ malitie anhelitus:quoniā ſermo eius nō eſt niſi in egritudinibus acutis:in libro autez ſuo qui nominatur epidimie dixit ſpecies alias ex ſpeciebus malitie anhelitus:que ſunt preter has ſpecies anhelitus. XXVIII.

2 Vide 3° cōn. vbi ſupra.

¶ Sp̄us vero bonus cognoſcit̄ ordine ſuo ꝓprio: ⁊ habet euidentem ſalutis oſtenſionez in acuta egritudine que cum febre eſt : cuius terminus eſt in quadraginta diebus.

¶ Hoc eſſe aūt bonitatis anhelitus:oportet te ſcire ꝙ cuz eo eſt virtus magna in ſignificationibus ſalutis in omnib⁹ egritudinib⁹ acutis que ſunt cuz febre: ⁊ in quibus venit criſis in quadraginta diebus.

Vide gal. 2° de dieb⁹ creticis,cap.11.

¶ Hippocrates nominauit anhelitum naturalē bonitatē anhelitus:⁊ ſignificat illud qd̄ in corde:pectore:⁊ pulmone diaphragmate non eſt cauſa doloroſa:⁊ membra etiā que cōtinuant̄ cum iſtis membris:quādo in eis eſt apoſtema calidum:aut cauſa doloroſa dolent apud motum eorum in anhelitu ſine iſtis membris:⁊ ſunt ſtomachus: ſplen:⁊ epar. Cū ergo non eſt in aliquo iſtorū membroꝝ egritudo aut ſuperflua caliditas:ita ꝙ eſtimet infirmus ꝙ corpus eius aduratur neqȝ cooperiat ipſum frigus ita vt non ſecuret̄ caliditas inata quin extinguat̄:tunc nec io magnificatur ſpes in egritudinibus acutis:ꝙ eger ſaluabitur ⁊ ſubleuatur ex egritudine ſua:qn̄ timor non accidit in egritudinibus acutis:niſi aut ꝓpter magnitudinez egritudinis ⁊ febris:aut ꝓpter apoſtema qd̄ appropriat̄ nomine inflāmati:⁊ appellant̄ noīe proprio inflāmatio. qd̄ eſt:quia in chronicis egritudinibus:⁊ ſi nō accidat aliquod hoꝝ accidentiū:verūtamē cautela ⁊ timor accidūt

Timor i egritudīb⁹ vn̄ ſit.

in eis:quoniā nō fit ſecuritas ſuper virtutē:quin timeat̄ ꝙ cadat ſm̄ lōgitudinē ſpatij:⁊ ꝓpter illud dimiſit Hippocrates rememorare eas in hoc libro:ſʒ poſuit iudiciuz ſuum in eo in acutis egritudinibus triū. ¶ Et qa genera egritudinū acutarū ſunt duo:quoꝝ vnū eſt egritudinum que dicunt̄ acute ſermone abſoluto:⁊ ſcd̄z genus eſt egritudinuz que dicunt̄ tropice:ſignificauit Hippocrates in ſermone ſuo ſcz. Egritudines acute.ſ.que ſunt cū febre ⁊ in qbus venit criſis in.xl.diebus. Hec duo genera ſimul. Declarauit ergo Hippocrates ſermone ſuo.ſ.cum febre differentiā inter iſtas egritudines:⁊ inter ſpaſmum ⁊ ſcothomiam:⁊ colicaz paſſionē:⁊ egritudines reliquas acutas cum quibus non eſt febris:⁊ in ſermone ſuo.ſ.⁊ venit criſis in eis in.xl.diebus:quia opȝ vt numerent̄ cū egritudinib⁹ acutis:que dr̄ acute ſmone abſoluto egritudines que dicunt̄ tropice. Et euentus quidem harū egritudinū eſt quādo infirmatur homo in principio egritudinis ſue egritudine acuta:deinde aduenit ei criſis in die quartadecima aut ante ipſum:⁊ non ſoluit̄ per eam egritudo eius ſolutione cōpleta:quare remanēt ex ea reliquie que extēdunt̄ vſqȝ ad dies.xl.quod eſt:quia euentus criſium que non ſunt cum cōplemento ſui:non eſt in his egritudinib⁹ triū:ſed accidit etiā in multis egritudinū chronicaꝝ ⁊ proprie in areſactione ⁊ febre quartana:⁊ in aggregatione ſanici in pectore ⁊ ptiſi. Ueruntamen Hippocrates dimiſit iteruz dicere has egritudines in ſermone ſuo iſto.qd̄ eſt: quia dixit ꝙ bonitas anhelit⁹ eſt ſignificatio laudabilis valde in egritudinibus que dicunt̄ acute ſermone abſoluto:⁊ cum eis eſt febris ⁊ ſunt egritudines que extendunt̄ vſqȝ ad dies quadraginta:⁊ ſunt que nominant̄ tropice. Jn reliquis aūt egritudinibus acutis:cuȝ quibus non eſt febris ⁊ ſunt egritudines chronice non dicit illud. ¶ Colligit̄ ergo ex hoc ſermone:ꝙ ſunt genera ſpatij temporis earū tria. Quorū vnum eſt egritudinum acutarū in quibus venit criſis in quattuordecim dieb⁹. Et ſcd̄m eſt egritudinum que ſunt prope iſtas.ſ.egritudines chronice. Et genus tertiū egritudinū eſt que ſunt medie inter has duas egritudines:⁊ ſunt ille in quib⁹ ſtatus dieꝝ criſis ſunt.lx. dies:⁊ non dixit ſermonē hunc niſi ad confitenduz illud qd̄ apparet viſibiliter in curatione egritudinū:⁊ qui experitur illud:⁊ inquirit de eo in medicaminibus egrorū; ⁊ ſcit ꝙ res in eo eſt ſicut narraui. Qui autē dicit ꝙ Hippocrates voluit per ſermonez ſuum ꝙ in egritudinibus acutis venit criſis in quattuordecim diebus numeratione dierū criſis in eis:non ſcit illud qd̄ oportet eum ſcire:nec intelligit etiaȝ Hippocratis dictionem.qd̄ eſt:quia ſi per ſermonem ſuuȝ ꝙ in egritudinibus acutis venit criſis in quattuordecim diebus nō dixit niſi vt enuntiaret ⁊ numeraret numerum dierum criſis quis eſt tunc ſermo eius:⁊ venit criſis in eis in ſexaginta diebus:in eis non ſignificat niſi numerum dierum criſis. Qui ergo voluit hāc ſententiam ſcilicȝ ꝙ dies in quibus venit criſis vſqȝ ad dies quadraginta ſunt quattuordecim dies. Dicit etiaȝ ꝙ dies in quibus venit criſis in iſtis egritudinibus quas dixi in hoc ſermone:ſunt quadraginta dies. XXIX.

Genera acutarū egritudinū ſunt duo.

Que egritudines dicunt̄ tropice.

Genera ſpatij tpis egritudinū ſūt tria.

Ale.xl.

Ale.xl.

Cap.11. 1 Vide.16.ſel. ca.p.car.326 col.p°.⁊.17. ca.2.ad ſin̄ car.349.

¶ Sudor bon⁹ ⁊ laudabilis eſt in omni acuta egritudine:qui in cretica die fit:⁊ egruz liberat. Eſt aūt bonus qui fit in toto corpore: ⁊ eger ex eo ſuauior ⁊ fortior efficitur. Qui vero nihil hoꝝ fecerit:is eſt inutilis. Frigidus aūt malus:peior ſi in ceruice: ⁊ i capite ſolo: qui quidē in acuta febre ſignificat mortē:cuȝ lenta vero prolixitatē ſignificat egritudinis.

¶ De ſudore autē qui melior eſt in omnib⁹ egritudinib⁹ acutis eſt qui fit in aliquo dierum criſis ⁊ euadit per ipſuȝ ille cuius eſt a febre euaſione integra. Et laudatur etiā qui ex eo eſt in corpore toto: ⁊ fit infirmus per ipſuȝ ad tolerandam egritudinem ſuam facilior. Qui autem ſudor nihil eorum que diximus facit: nō fit iuuamētum per ipſuȝ. Deterior autem ſudor eſt qui eſt frigidus: poſtea qui eſt in capite ⁊ ceruice tm̄. Iſte enim ſudor cuȝ eſt cū febre acuta ſignificat mortē: ⁊ quando eſt cuȝ febre lenior ⁊ quietior: ſignificat longitudinem egritudinis.

Tres conditiones melioris ſudoris q in egritudine reperiantur.

¶ In ſermone quidē in meliore ſudore qui eſt: duas narrauit Hippo. ex ſignificationibus eius: ⁊ dimiſit rememorari ſignificationē tertiā: quia eius euētus ſequit̄ neceſſario. qđ eſt: q2 ſudori qui fit in aliquo dierum criſis: ⁊ euadit p ipſuȝ infirmus perfecte fit euētus per ipſuȝ pculdubio in toto corpore. In ſermone ſuo in ſudore laudabili qui non eſt in ſummo bonitatis ⁊ dixit: q2 accidit in corpore toto: ⁊ alleuiat ex infirmitate: ⁊ dimiſit rememorari de dieb⁹ criſis: quia illud iterū ſequitur neceſſario ſudorem laudabilē. qđ eſt: q2 ſudor qui fit in toto corpore ⁊ alleuiat ex egritudine euētus fit proculdubio in aliquo dierū criſis. Et hec eſt ſpēs alia ex ſpeciebus ſudoris: ⁊ ei⁹ malitia eſt parua: ⁊ eſt ille in quo dixit. ſ. Sudor aūt qui nihil illoꝝ facit nō confert: innuit ergo Hippo. per ſermonē ſuuȝ in illo: q ſudor qui fit in toto corpore eſt ille quo infirmus peruenit ad hoc vt facilius toleret egritudinem ſuam: ⁊ ille quidē ſudor eſt ſm duos modos. qđ eſt: q2 aut facit accidere hec duo iuuamēta que diximus: aut vnū eorū ⁊ q ex eis vnū ſoluȝ eſt minoris malitie eſt: q2 facit accidere hec duo iuuamēta. Et hic quidē ſudor iterum diuiditur in duas diuiſiōes: quarū vna eſt que facit accidere iuuamētū pmū: ⁊ ſecūda facit accidere iuuamētū ſecūdū: ⁊ melior quidem eorum vtrorūqȝ eſt ſudor quo fit infirmus facilius tolerans egritudinem ſuā q̄uis nō fiat in corpore toto. Ille vo qui nō facit accidere illud: ſȝ addit in prauitate egritudinis eſt deterior vtrorūqȝ: q̄uis fiat in corpore toto: ⁊ oēs iſte ſpēs ſudoris ſunt calide: ⁊ pp̄ter illud nō dixit Hippo. in aliq̄ earum: q2 eſt calida: quia de conſuetudine eius eſt: vt dimittat dicere res que cōſequunt̄ neceſſario: ⁊ que intelligunt̄ ex ꝯtrarijs ſuis. ¶ Et Hippo. quidem poſuit pp̄e omnes iſtas ſpēs ſudorē frigidū: loquit̄ ergo hac dictione. Et deterior ſudor quidem ē: et eſt qui eſt frigidus: ⁊ dicit iterum de ſudore qui fit in capite ⁊ ceruice: q2 eſt malus. qđ eſt: q2 iſte due ſpēs ſudoris indicant ſyncopim: ⁊ ſic ſudor eſt frigidus: ⁊ eſt in capite ⁊ ceruice tm̄: tunc eſt deterior oībus ſpēbus ſudoris. qđ eſt: q2 nō indicat euētū ſyncopis: ſȝ q ia m euenerit: ⁊ pone diſcretionē tuam illi⁹ ex prauitate febris. Nā ſi fuerit acuta: tūc proculdubio accidet ab vnaquaqȝ harū duarū ſpecierum ſudoris. ſ. frigidi: q̄uis ſit in toto corpore: ⁊ illius qui fit in capite ⁊ ceruice q̄uis ſit calidus: ⁊ ſi febris fuerit quieta ⁊ tranquilla: poſſibile eſt in quibuſdā horis vt poſſit virtus digerere humores in longitudine tēporis qui nō antecedit ⁊ timet ex vehemētia febris. In diebus aūt criſis nō dixit aliquid in ſermone ſuo in ſpēbus ſudoris quas diximus in fine eius: q̄uis iam dixerit illud in pn̄cipio ſermonis ſui in oratione de melioribus ſpēbus ſudoris: ⁊ nō facit illud niſi quia de ſentētia ei⁹ eſt vt narret dies criſis eius in ſermone pp̄io: ⁊ ipſe dixit iam illud in hoc ſermone: quia vna virtutū earū eſt vt verificet eſſe criſis ſi eſt ad ſanitatē: vl̓ ſi eſt ad mortē. ¶ Et opȝ vt ſcias q fine hui⁹ ſermonis ſcripſit mihi. Dioſcorides ſm hunc modū. Et deterior qdē ex ſudore eſt: qui eſt frigidus ⁊ eſt in capite ⁊ ceruice tm̄: q2 iſte due ſpēs ex ſpēb⁹ ſudoris ſignificant: aut mortē: aut longitudinē egritudinis. Et manifeſtū eſt q hec ſcriptura ē breuior q̄ ſcriptura quā ſcripſimus in eis que ſunt premiſſa: ſed qđ intelligit̄ ex ea eſt illud idē qđ itelligit ex illa: ⁊ nō eſt neceſſariū expoſitori: niſi vt addat ei qđ inuenit̄ additū in ſcriptura pma. ſ. q ſermo eius: quia ſudor qui eſt frigidus cuȝ febre acuta ſignificat mortem: ⁊ quādo eſt cū febre leniori ⁊ quietiori indicat lōgitudinē egritudinis: ⁊ inueniūtur in quibuſdā ſcripturis ſcripti ſucceſſione huius ſermonis ſermones alij in ſudore: ⁊ bene fecerunt illi qui eiecerunt eos ſm q ipſi non ſunt Hippo. ſicut Archamides. ⁊ Dioſcorides: ⁊ alij multi. XXX.

¶ In hypocūdrijs ſi ſine dolore fuerit ſi molles: ſi bene compoſite: hinc ⁊ inde bonȝ erit. Si vo feruentes: aut dolentes vel quodam ſpaſmo diſtēte: aut inter ſe diſſimiles: in his conſiderandum eſt.

Vide.16.contin.cap. pnoſtic 122.col. 2ª. Et p cōtrāqȝ ad aforiſmū.43. incluſiue. ⁊ car. 329.col. 2ª.

¶ Eius vo q̄ eſt ſub hypocūdrijs melior diſpoſitionum eſt vt ſit ſaluum a dolore: lene equale a latere dextro: ⁊ ſiniſtro. Quādo vo inflāmatū eſt: aut doloroſuȝ: aut tenſuȝ: aut latus eius dextrum eſt diuerſuȝ a latere eius ſiniſtro: tunc totum illud opȝ vt caueatur.

¶ Si vo vult aliqs narrare meliorē diſpoſitionem eius que eſt ſub hypocūdrijs breui⁹ ⁊ cōpendioſius dicat ſub hypocūdrijs: melior diſpoſitionū ei⁹ eſt diſpoſitio in qua ſimulat̄ valde diſpoſitioni naturali. Hippo. aūt cū voluit narrare ſignificationes particulares que ſignificāt ſuper illud: incepit in pmis ⁊ narrauit res que non ſunt inuente in eo: ⁊ ſunt quas nominant noui medici priuationē accidētiū. Due aūt ſignificationes quas dixim⁹ poſt illud ſūt accepte ex accidētibus annexis huic loco. Nam ſermo ei⁹ eſt q melior diſpoſitionū ei⁹ q̄ eſt ſub hypocūdrijs eſt: vt ſit ſaluū a dolore eius qđ dixit in rebus que accidunt.

Lenitas.

¶ Sermo aūt eius eſt lene equale: ex rebus que inueniūtur ei: verūtñ lenitas eius nō ſignificat̄ niſi ex diſpoſitione eius: ⁊ ipſius ordine ſub manu cū cōpreſſeris ſup ipſȝ. qđ eſt: q2 illud cui aduenit ꝯtrariū huius diſpoſitionis eſt illud qđ expellit manū: q̄n cōprimit ſup ipſuȝ expulſione vehemēti: ⁊ eſt durius. ¶ Equalitas aūt ei⁹ nō eſt in hac qualitate tm̄: quia poſſibile eſt vt ſit equale totū ſm hunc modū: verūtñ pars eius dolet: ⁊ pars ei⁹ nō dolet: ⁊ pars eius eſt calida: ⁊ pars eius eſt frigida: ⁊ pars eius eſt eleuata: ⁊ pars eius eſt depreſſa. Et propter illud poſuit Hip. proprie illud cuius diſpoſitio eſt ex hoc loco melior diſpoſitionū ſignificationē eius qđ nō eſt equale: ⁊ dixit. Sed quia eſt inflāmatū: aut doloroſum: aut eſt latus eius dextrū diuerſuȝ a ſiniſtro: tūc omnia illa vt caueant̄ opȝ: ⁊ ſermo eius. Qđ vo eſt inflāmatū vadit ſup totū hūc locū: ⁊ manifeſtū eſt q hoc nomē ſignificat aduſtionē ⁊ inceſionē ⁊ ſimiliter ē: ſermo eius eſt doloroſuȝ: tranſit ſuper oēm locū hunc. Et ſermo eius ſimilr aut tenſum: nō intendit itep: niſi ad totū hunc locū. ¶ Per ſermonē vo ſuū quia fuerit latus eius dextrū diuerſum a latere eius ſiniſtro: vult diuerſum in equalitate ſua: aut in caliditate ⁊ frigiditate ſua: aut in dolore ⁊ quiete eius: aut in extenuatione ⁊ groſſitie eius: aut in mollificatione eius ⁊ tenſione. Fortaſſe enī accidit in

Equalitas.

De tenſione hypocūdrio-rum.

cidit in hoc loco qui eſt ſub hipocūdrijs tenſio: pter ꝙ ſit in eo apoſtema qḋ noīaṫ inflāmāſ: aut ꝑpter ſiccitatem vehementem que accidit mēbris que ſunt in hoc loco: vł in eo ꝛ pāniculo tegēte coſtas ꝛ in diaphragmate: aut ꝑꝑ apoſtema calidū qḋ accidit mēbris que ſunt in hoc loco: aut ꝑpter apoſtema qḋ nominatur inflāmens: ꝛ eſt apoſtema cum quo eſt dolor. XXXI.

2 ℂSi enim in aliqua carū pulſus fuerit: anguſtiam vel alienationem ſignificat. Oculi tñ ſunt intuēdi in hac egritudine: ꝙ ſi velociter mobiles apparuerint maniam ſignificat.

ℂOr ſi fuerit in hoc loco etiam qui eſt ſub hypocūdrijs pulſatio: ſignificat agitationeꝫ aut permiſtionem rationis. Sed opꝫ vt conſideres oculos habentiū hanc infirmitatem: nam ſi videris oculos moueri motu frequēti: tunc timebis habenti eam maniam.

Galma. Pulſatio.

ℂInuenit in quibuſdam ſcripturis ſcriptū loco pulſationis ſaltus: ꝛ nos nō dubitamus quin ſaltus accidat a vento inflatiuo: ſed in pluribus ſcripturis inueniē ſcriptum. Pulſatio ꝛ pulſatio accidit: aut ab apoſtematib⁹ calidis magnis que accidūt in viſcerib⁹: aut a pulſu vene magne extenſe ſuper dorſum quā ſentit infirm⁹: ſicut dixit Hip. in libro ſuo qui nominatur epidimie. Ille cuius vena que eſt in aſſeid. i. curuatura brachy ſeu poplitis pulſatē maniacus. i. acute ire. ℂManifeſt ū eſt igiṫ ꝙ Hipp. ſignificauit ꝑ ſermonē ſuū in hoc loco pulſatio pulſum venaꝝ pulſantiū: qꝛ eſt vehemēs ꝛ fortis qui ſentiṫ: ꝑeter ꝙ ponaṫ manus ſuꝑ eū: ꝛ ſentit fortaſſe eū infirm⁹ ſolus: ꝛ fortaſſe manifeſtaṫ alteri eū. Qḋcūqꝫ hoꝝ accidētiū accidat infirmo: eſt ſignificatio illaudabilis. qḋ eſt: qꝛ vena pulſatilis magna eſt vnū de mēbris nobilibus: ſicꝫ ē ſtōchus ꝛ epar ꝛ diaphragma. Et qñ videris in loco qui eſt ſub hypocūdrijs pulſationē aut ſaltū: tūc ſcias ꝙ vnū illorū mēbrorū eſt infirmū: qm̄ diaphragma cū accidit illud in eo facit accidere ꝑmiſtionē rōnis facile: ꝛ facit accidere illḋ etiā os ſtomachi: nō minus ꝗ̄ faciat accidere ipſum diaphragma: qñ in ipſo eſt apoſtema calidū magnū. In reliquis aūt mēbris que ſunt in vētre qñ accidit in eis aliqua egritudinū quas diximus: ſequitur illud timor: ꝛ ꝑpter illud dixit Hippo. ꝛ bñ proceſſit in ſermone ſuo: ꝙ hoc accidēs ſignificat agitationē: aut permiſtionē rōnis: agitationem quidē: quoniā ſequiṫ oēs infirmitates que ſunt in eis. Timor: vt timeant medicinedū infirmi. Permiſtionē vō rōnis: ꝑpter diaphragma ad os ſtōchi. Et opꝫ vt inquiras de lacertis: qui ſunt ſuper ventrem: qm̄ non opꝫ neceſſario vt accidat permiſtio rōnis: ꝛ timor: qñ accidit pulſatio in eis aut ſaltus: ꝛ ꝑpter illud opꝫ vt intelligaṫ ab Hippo. ex ſermone ſuo: ꝙ ſi fuerit in illo loco codeꝫ qui eſt ſub hypocūdrijs pulſatio: qꝛ vult ꝑ ſermonē ſuūꝫ in illo ꝛ codē loco vt ſignificet pulſationē aut ſaltum: qui fit in mēbris: q̄ ſūt poſt hūc lacertū: aut retro os ſtōchi.

Apoſtema calidū diaphragmatis aut oris ſtomachi ꝑmiſtionem rōnis cauſat.

ℂCū poſſit Hippo. ꝛ dixit in hoc accidēte: qꝛ ſignificat agitationē: aut maniā: narrat in hoc ſermone qñ accidit mania: aut qñ prouenit agitatio tm̄: ꝛ diſcretio illi⁹ eſt ex motu oculorū. De motu enī eorū opꝫ te exqſite ꝑſcrutari: nō in hoc accidēte tm̄: ſed in reliquis accidētib⁹ remanētibus ē de quibus eſtimaṫ: ꝙ ſequiṫ ea ꝑmiſtio rōnis. qḋ eſt: qꝛ motus oculorū cū eſt motus frequēs ſignificat hoc accidens. ſ. ꝑmiſtionē rōnis. Et nō dixit Hippo. ꝑmiſtionē rōnis in hoc ſermone abſolute: ſed dixit. Tūc timetur hīti eā de mania: qui voluit ſignificari: ꝙ ſequiṫ hoc

De motu frequenti ipſorū oculorum.

accidens qḋ narrauit Hippo. ꝑmiſtio rōnis vehemēs. Et mihi qdem videṫ ꝙ iam oſtenſum eſt ꝙ motus oculorum cū eſt motus frequēs: verificat opioneꝫ de euenīu permiſtionis rōnis ex ſermone meo in eis que ſunt premiſſa. Qm̄ lacerti oculorū ſunt digniores mēbrorū que ſentiūt egritudinē accidētem in cerebro: ꝛ egritudo qdē accidit in cerebro ꝑ cōitatem ꝛ cōtinuitatē diaphragmatis ꝛ oris ſtōchi in egritudine accidēte in eis ſicut iterū aduenit ei dolor per cōitatem reliquorū mēbrorū naturaliū ꝛ neruialiū in egritudinibus ſuis. qḋ eſt: qꝛ cerebrū cōicat mēbris quibus adueniunt nerui multi magni in egritudinibus ſuis: qm̄ origo oīum neruorū eſt ex eo. XXXII.

Capi. ij.

ℂAcuta exiſtente paſſione collectio ſi affuerit in hypocūdrijs cū tumore: ꝛ dolore malū eſt cum ambas cōplectitur. Si vō in altera earum que in ſiniſtra eſt: melior eſt.

ℂCollectio aūt accidens in eis que ſunt ſub hypocūdrijs quādo ē tumida doloroſa: deterior eſt que cōprehēdit vtrūqꝫ locum: ꝛ ſi fuerit in vno duorū laterū tm̄: ſaluior ex ea que fit in latere ſiniſtro.

Collectio.

ℂDe conſuetudine Hippo. etiā eſt vt itelligat per ſermonē ſuum. Collectio: oēm groſſitudinem extra naturā. Noui aūt medicorū hoc nomine nominant vnā ſpēm tm̄ ex ſpeciebus apoſtematū: ꝛ eſt apoſtema ſuꝑ qḋ cū manus tuas cōpreſſeris: inuenies ipſum lene: in quo nō eſt dolor ꝛ apoſtema etiā qḋ appropriant noui medicorū nominatione calidi: nominauit Hippo. collectionē durā doloroſas. Qḋ eſt: qꝛ ipſe nominauit nomine quo nomināt noui medicorū hoc apoſtema inflāmatū. Et manifeſtū eſt ꝙ egritudo hec quādo accidit in vētre: ſi eſt in latere dextro eſt eius malitia vehementior propter epar: ꝛ ſi eſt in latere ſiniſtro eſt ei⁹ malitia minor propter ſplen: ꝛ deterior: que eſt qñ comprehendit duo latera ſimul. XXXIII.

Calidū aſe vētris dextri lateris deterior eſt ꝗ̄ ſiniſtri.

ℂQue collectio ſi in principio ſubitam mortem non intulerit. 2

ℂEt iſta apoſtemata dura ſignificant in principio rei timorem mortis ſubite.

ℂDicit ꝙ apoſtemata dura ꝛ doloroſa quando accidunt eis que ſunt ſub hypocūdrijs: ꝛ ſunt illa etiā que noui medici nominant apoſtemata calida acuta: ſignificant timorē mortis ſubite. Et quādo non addiṫ huic ſermoni: ꝛ eſt cū illo in quibuſdā mēbris itrinſecis que ſunt epar: ſtomachus: ſplen: ꝛ ſyphac: qḋ eſt ſuꝑ vētreꝫ apoſtema: nō poſſibile eſt vt apoſtematio lacerti qui eſt ſuper ventrem faciat accidere mortem niſi fuerit apoſtema in quibuſdam horis magnum: aut fuerit virtus infirmi debilis: aut errauerit medicus in curatione eius: aut errauerit infirmus ſuper ſeipſum. Opꝫ ergo ex illo vt ſermo iſte ſit ſcriptus ꝑter ꝙ determineṫ ꝛ diſcernaṫ. XXXIIII.

ℂEt vſqꝫ in diem. xx. permanſerit: neqꝫ febris defecerit neqꝫ dolor deciderit: in pus cōuertetur. 3

ℂQuod ſi tranſierit. xx. dies ꝛ febris remanſerit: ꝛ apoſtema non quieuerit: conuerteṫ eſſe eius ad pus.

ℂHumor faciens apoſtema calidum: ſi vincit virtuteꝫ in quātitate ſua: aut qualitate: aut effundiṫ ad quedam mēbra nobilia vincit nām ꝑculdubio: ꝛ ſequitur inde illud mors ſubita ſicut dixit Hippo. ꝙ ſi non fuerit hec diſpoſ

tio:diſpoſitio eius tūc nō caret vna duarū rerū: aut vt ſuperet cū natura: ⁊ reſoluat ipm: ⁊ expirare faciat: ⁊ diſpergaᷣ apoſtema: aut non vincat ipſuꝫ nā in fine victorie. Cū ergo illud ita fuerit: accidet ei vna duarū reruꝫ: aut vt reſoluatᷣ ⁊ expiret quod fuerit in eo calidum ſubtile: ⁊ apoſtemetur ⁊ induretᷣ qḋ fuerit in eo groſſum: quare ſequitᷣ illud ſedatio caliditatis: que eſt in loco hoc apoſtemoſo: ⁊ quies doloris: ⁊ remanet qḋ remanet ex apoſtemate lapidoſuꝫ: qḋ nō reſoluitᷣ neqꝫ mutatur: aut nō reſpirat ex eo aliquid: ſed moꝛetᷣ donec maturetᷣ in aliqua hoꝛarū: ⁊ maturatio eiꝰ erit ſm qualitatē eius: ⁊ cū fuerit illud nō geſcit febꝛis neqꝫ ꝯſumitᷣ apoſtema. Et illud etiam erit ſm duos modos: aut vt vincat ipm virtus: ⁊ reſoluat ipſum q̄re fit ſanies aut vt nō poſſit reſoluere ipm ꝓpter debilitatē ſuā quare putreſcit: ⁊ corrūpitᷣ: ſicut accidit in cadaueribus moꝛtuoꝛ. Recte ergo dixit Hip. ꝙ ſi febꝛis remanet: ⁊ nō geſcit apa ꝯuenitᷣ eſſe eoꝛ apatū ad pus. qḋ eſt: qꝛ quies apatis ſeqᷣ reſolonē humoꝛis faciētis ipſuꝫ: ⁊ queſ. hꝰ ſeqᷣ expiratōnē rei calide ſubtilis ex eo qḋ eſt in apate: ſicut dixi inuenimus illud accidere multotiens: ⁊ eſt: qꝛ illud qḋ eſt in humoꝛe faciēte apa calidū: ſubtile reſoluitᷣ: ⁊ qḋ eſt groſſuꝫ vitioſum reſidet: ⁊ figitᷣ in loco. Cā aūt ꝓpter quā poſuit Hippo. terminū in aggregatione ſaniei in iſtis apatibus diem. xx. iam narraui in tractatu ſecundo libꝛi mei de diebus criſis. XXXV.

Terminatio apatis duplex

4 Soletqꝫ huic acute egritudini infra ſeptē dies ſanguinis fluxus ex naribus vtiliter ſuꝑuenire. Perquirendum eſt autem: an doloꝛ adſit frōti ⁊ ſcotbomia: que ſi affuerint: ſanguinis fluxum ex naribus annuntiabis.

Habentibus autem hanc diſpoſitionē accidit in pꝛimo ꝑiodo fluxus ſanguinis ex naribus: ⁊ iuuantur per ipſuꝫ valde. Sed opꝫ vt queras ab eis an inuenerit doloꝛem capitis: aut ſcotbomiam: nā ſi cum eis fuerit aliquid ex illis: tunc illic declinatio erit.

Rememorationē ſuā ēt de apatibus calidis accidētibus in myrach vētris in hoc loco nō diſcreuit neqꝫ determinauit. qḋ eſt: qꝛ dixit. Et accidit ei fluxus ſanguinis ex naribus: ⁊ iuuantᷣ ꝑ ipſum valde. Et de natura qdē illius eſt: vt accidat ꝓpter qñ fuerint in epate: aut in ſplene apata calida: ſicut dixit Hip. in alio loco. Laudauit enim Hip. fluxū ſanguinis nariū: q ſit ex latere: in quo eſt mēbꝛū infirmū: ⁊ vituꝑauit illū q ſit ſm ꝯtrariū illius: ſicut ſi ſit ſplen apatus: ⁊ veniat fluxus ſanguinis ex nare dextro: illud. n. nō eſſet laudabile. Et dixit qꝛ fluxus accidit ei in pꝛimo periodo: intelligēs ꝑ periodū pꝛimū q eſt ex ꝑiodis dieꝛ criſis: ⁊ iſte qdē ſermo inuenitᷣ ſcriptꝰ in qbuſdā deſcriptionibus determinate in qbuſdā eaꝛ aggregate. qḋ eſt: qꝛ in qbuſdā eaꝛ inuenitᷣ in pꝛimo ꝑiodo: ⁊ in qbuſdā eaꝛ in periodis pꝛimis. Et ſi tu intelliges eum ſm ſcripturā pꝛimā ſignificat ꝑiodos ſeptenoꝛ. Et ſi intelligatᷣ ſm ſcripturā ſcḋam: poſſe eſt ēt vt ſignificet periodos ſeptenoꝛ: qꝛ inuenimus quoſdā qbus accidit fluxus ſanguinis nariuꝫ in ſeptima ſcḋa. Uerꝫ melius eſt vt intelligatᷣ iſte ſermo ſm hāc ſcripturā: qꝛ dꝫ de ꝑiodis q̄ternoꝛ. qḋ eſt: qꝛ pluribus eoꝛ infirmoꝛ accidit fluxus ſanguinis nariū in ſeptē diebus pꝛimis: ⁊ ex eis eſt cui accidit fluxus ſanguinis nariū die nono aut vndecimo. Et Hip. qdē addidit in ſignificationibus que ſignificāt declinationē humoꝛ ad ſuꝑioꝛa: ⁊ illud eſt cuius cā accidit fluxus ſanguinis: ⁊ doloꝛ capitis ⁊ ſcotbomie: ⁊ locutꝰ fuit in illo magis cōpletē qꝫ in hoc ſermone in ſubſequentibus: ⁊ nos etiam dicemus in fluxu ſanguinis ſermonē amplum: quando perueniemus ad ſermonem eius in illo loco. XXXVI.

De fluxu ſanguinis nariū in apate capitis aut ſplenis.

In his tamē quibus etas. xxxv. annoꝛ eſt. 5

Et dignus qdeꝫ eſt vt timeatur fluxus ſanguinis ei cuius etas eſt intra. xxxv. annos.

Enūtiat Hip. in hoc ſermone ſuo terminū qui ſumitur ex etatibus in ꝓnoſticatione de fluxu ſanguinis de naribus. qḋ eſt: qꝛ ꝯueniens eſt vt timeatᷣ fluxus ſanguinis ei: cuius etas eſt intra trigintaquinqꝫ annos: qꝛ ſanguis hac etate eſt multꝰ: ⁊ vis eiꝰ foꝛtis: ⁊ caliditas multa. XXXVII.

Apoſtemate vero molli exiſtente ſine doloꝛe ⁊ ſub tactu mutabili ꝯtingit egritudinem terminari: predictis tamen ſepius. 6

Sed ex apoſtematibus qḋ lene eſt a quo non eſt doloꝛ: ⁊ mouetur ſub digitis qñ pꝛemitur deſuper: criſis erit tardioꝛ: veruꝫ erit minoꝛis timoꝛis q̄ꝫ illa apoſtemata pꝛima.

Iſta ſunt apata que noui medicoꝛ appropriāt noīe vndimie ⁊ ximie. Antiq vero multotiēs noiant ea apata vndimie: ⁊ foꝛtaſſe addūt ad illud. Nō eſt doloꝛ cū eis: ⁊ foꝛtaſſe dimittūt dicere illud: qꝛ declaratᷣ ex ſermone eoꝛ lene. qḋ eſt: qꝛ cū apatibus lenibus nō eſt doloꝛ. Hip. autē nō fuit ꝯtētus in hoc ſermone illo: ſed dixit ēt: qꝛ mouetur ſub digitis qñ pꝛemitᷣ deſuꝑ. Illud ergo iterꝫ eſt intrās in ſermōe ſuo lene niſi ſi voluiſſet ꝑ hūc ſermonē vt ſignificet apata que ſubmerguntᷣ qñ pꝛemitᷣ ſuꝑ ea cuꝫ digitis. Et nō inuenis illud accidere in oībus apatibus que mouentᷣ qñ pꝛemitᷣ ſuꝑ ea: ſed illud nō accidit: niſi qñ ꝯtigit in cute mollities: ⁊ qꝛ huiꝰ apata ꝓueniūt a flegmate ꝓlongatᷣ ſpatiū eoꝛ: ⁊ timoꝛ accñs ab eis eſt minoꝛ. Cā vero in lōgitudine eoꝛ ſpatiꝫ eſt vehemētia frigoꝛis eoꝛ: qꝛ maturatio nō cōpletur niſi per caliditatem. Cauſa autē in paucitate timoꝛis accñtis ab eis eſt: qꝛ cum eis nō eſt doloꝛ. qḋ eſt: qꝛ doloꝛes ꝓſternūt vtutes. XXXVIII.

Or ſi vſqꝫ in diem. lx. vel. xl. ſic manſerit: febꝛ. non deficiente in pus conuertetur: ⁊ omne apoſtema circa ventrem ad hunc modum diiudicabitur. 7

Or ſi pertranſierit. lx. diem: ⁊ febꝛis remanſerit: ⁊ apoſtema non quieuerit: ſignificat illud iterum: quia in pus tranſibit: ⁊ quod ex apoſtematibus fit etiaꝫ in reliquis partibus ventris: curſus eius eſt iſte curſus.

In precedētibus qdē eſt locutus in apatibus calidis: ꝙ ſanies colligitᷣ in eis qñ nō geſcit febꝛis: neqꝫ expirat apa: ⁊ reſoluitᷣ poſt. xx. dies. In hoc aūt ſermone ponit terminū collectionis ſaniei in apatibus frigidis dieꝫ. lx. Et inuenimus iterꝫ apata quoꝛ diſpō media eſt inter iſta apata in qbꝰ terminus aggregationis ſaniei eſt dies. xl. ⁊ ego qdeꝫ vltimabo ſermonē meū in eo vbi ſcribā ipſuꝫ ſm oꝛdinē in ſermone meo in diebus criſis. In h aūt loco Hip. dicit ꝙ nō apatibus tm̄ que in his fiūt que ſunt ſub hypocundrys aggregatᷣ ſanies qñ eoꝛ ꝓlongatᷣ ſpatiuꝫ: ſed in eis ēt que fiūt in reliqs partibus vētris. Significat ergo illo: ꝙ illud qḋ eſt ſub hypocūdrys apud eum eſt vna ex partibus ventris: ⁊ iſte locus nominatur pꝛopꝛie hoc nomine. quod eſt: qꝛ greci nominant ipſuꝫ hypocūdrium: ⁊ expoſitio eius eſt quod eſt ſub coſtis. XXXIX.

Apoſtema

8 ¶Apoſtema vo ſolidũ cum dolore horrendũ eſt: ⁊ cito mortiferũ. Quod aũt molle ſine dolore: ⁊ ſub tactu curſile: tardius.

¶Quod aũt ex apoſtematib⁹ fuerit doloroſuz durũ: ſignificat timorem ⁊ mortẽ ſubitã. Et quod ex eis fuerit lene non doloroſuz ⁊ mouetur ſub digitis quando cõprimitur ſuper ipſum: tũc ipſum eſt tardius illo.

¶Nõ addidit nobis in ſermone ſuo iſto ſup illud qd̃ premiſit: ⁊ non dixit aliquid niſi ſermonẽ ſuũ in apatibus duris cũ quibus eſt dolor: q: ſunt magna: ⁊ ego quidem iam enũciaui illud in eis q̃ ſunt premiſſa. Ubi dixi: q̃ apata calida q̃ accidũt i myrach vẽtris ſi nõ fuerint magna valde non ex eis euenit timor. XL.

9 ¶Apoſtema vo circa ventrẽ minus colligit humorem: q̃3 qd̃ in hypocundrijs: minime oium quod ſub vmbilico eſt.

¶Et apoſtemata q̃ fiunt in vẽtre: ſunt minoris aggregationis q̃3 apoſtemata que fiũt in eo qd̃ eſt ſub hypocũdrijs: ⁊ minoris inflãmationis ex eis ſũt illa q̃ ſunt ſub vmbilico.

¶Aggregatio ſaniei in apoſtematib⁹ que accidunt in myrach vẽtris .ſ. in eo qd̃ eſt ſub hypocũdrijs qñ nõ expirãt apata eſt velocior: ⁊ plus ẽt ꝓpter caliditatẽ illius loci: ⁊ ſm elongationẽ apoſtematis ab hoc loco ad inferiora eſt diminutio aggregationis ſaniei ab eis ⁊ paucitas illius: ⁊ ꝓpter hoc fit q̃ apoſtemata que accidunt ſub vmbilico non tranſeũt niſi raro in pus. XLI.

10 ¶Elegantius oibus ſignis ſignũ eſt ſanguinis effuſio: ex his apoſtematibus que inſunt in prenotatis locis.

¶Et non op3 vt timeaẽ in illo niſi fluxus ſanguinis proprie ex locis q̃ ſunt altiora illis.

¶In quibuſdã deſcriptionibus inuenit̃ ſcriptũ in eo: ꝓprie ex locis que ſunt altiora eis ⁊ ſignificat illud qd̃ non fit effuſio ſanguinis in apatibus accidẽtibus in eo qd̃ eſt ſub hypocũdrijs tm̃: ſed in apatibus ẽt accidentib⁹ in eo qd̃ eſt ſub illo loco ad inferiora. Et in qbuſdã carũ inuenit̃ ꝓprie cũ ablatione hui⁹ dictionis, ⁊ ſic ſignificat illud effuſionẽ ſanguinis ⁊ accidit ẽt in apoſtematibus q̃ ſiunt in inferioribus vẽtris. Uerũtamẽ illud eſt minus q̃3 illud qd̃ ſignificat ſermo p̃mus ⁊ in qbuſdã deſcriptionib⁹ nõ inuenit̃ hec dictio. Et proprie: ſed inuenit̃ iſte ſermo ſcriptus in eis ſm hũc modũ. Et nõ op3 vt timeat̃ in illo effuſio ſanguinis: niſi ex locis que ſunt altiora eis: ⁊ ſignificat iſte ſermo qñ ſcribit̃ ſm hanc deſcriptionẽ: q̃ effuſio ſanguinis nõ accidit in apoſtematibus accidẽtibus in inferiorib⁹ vẽtris: ⁊ illud eſt veritas .ſ. q̃ effuſio ſanguinis nõ accidit niſi qñ apoſtema eſt in locis que ſunt ſup vmbilicũ: ⁊ qñ apoſtema eſt in loco qd̃ eſt alti⁹ hoc loco: eſt effuſio ſanguinis plus: ⁊ qñ eſt in loco altiore eo valde: eſt effuſio ſanguinis multo plus. Et Hippo. quidẽ narrauit manationẽ ſanguinis in eis que ſũt poſt: ⁊ ego etiã loquar in illo ſermonẽ magnũ cõpletũ magis q̃3 iſte ſit quãdo puenero ad illum ſermonem. XLII.

Nõ accidit effuſio ſanguinis niſi .ſ. qñ apata ſunt ſupra vmbilicũ.

11 ¶Omne apoſtema diuturnum in predictis locis in pus vertetur.

¶Et omnia iſta apoſtemata qñ ꝓlongat̃ eorũ ſpatiũ: ⁊ antiquant̃ in iſtis locis: op3 vt timeatur conuerſio eorum in pus.

¶Aggregauit Hip. in ſermone ſuo iſto ſũmã ei⁹ qd̃ ꝓceſſit de ſermone ſuo: ⁊ ſignificat illas eaſdẽ res quas dixit ſingulariter in ſũma vna quapropter nõ eſt nobis neceſſe exponere hũc ſermonem. XLIII.

12 ¶Oportet ergo te eſſe attẽtũ in his que cõputruerunt ſm huiuſmodi diſciplinã: qd̃ eminet ⁊ omnino extra eſt: ⁊ intus minus eſt: ⁊ peracutũ: laudabile: quod vo ſpacioſum ⁊ minime acutum: peſſimum.

¶Et oportet vt ponas cõſiderationẽ tuã in apoſtematibus que in pus cõuertunt̃ in illis partibus ſm hãc ſilitudinẽ. Dico q̃ eorum laudabilius qñ declinat ad exteriora eſt qd̃ eſt ex eis paruũ: ⁊ eſt ſm finẽ declinationis ad exteriora: ⁊ eſt acuti capitis: ⁊ deteri⁹ eorũ eſt qd̃ ẽ magnũ latũ nõ hñs caput acutũ.

¶Iã oñſuz eſt ⁊ manifeſtũ tibi ex hoc ſermõe in quo narrauit Hip. eſſe apatũ accidẽtiũ in myrach vẽtris oſtẽſiõe manifeſta: q: nominauit ſaniẽ multã: qñ aggregat̃ in loco ꝓp maturationẽ alicui⁹ apatũ ⁊ ↄuerſionẽ ipſi⁹ in pus. Et fortaſſe erit collectio ſaniei in apatibus ſub cute ⁊ multotiens aggregat̃ magis intus q̃3 illud: ⁊ cã in illo eſt vna duarũ rerũ. Prima quidẽ cã eſt qñ apa qd̃ in pus ↄuertitur: eſt inter ſyphac exteſiuz ſup ventrẽ. Et ſcḋa quidem eſt qñ accidit egritudo in aliquo lacertorũ q ſunt ſup ventrẽ ⁊ aggregat̃ ſanies ſub vno duorũ pãniculorũ qui ſunt ſub lacerto: ⁊ nõ declinat ad exteriora: aut ꝓp viſcoſitatẽ ſuã ⁊ groſſitiẽ: aut ꝓp ſpiſſitudinẽ pãniculi q circũdat illã ſaniẽ. qd̃ eſt: q: nã conat̃ expcere ſaniẽ ⁊ expellere eã a mẽbris infirmis ⁊ multotiẽs qdẽ ſequit̃ in illo finẽ ſuũ ⁊ cõplet intẽtionẽ ſuã ad quã intẽdit qñ inuenit poros cõuenietes illi ſic pãniculos: ⁊ cãnales: ⁊ cuniculos. Et qñ ſunt illi pori ↄſtricti diſrũpit ẽt illos pãniculos ſtrictos q comprehẽdũt eam: vt dilatet̃ ei ẽt locus qui eſt ſub ea. ¶Iã igit̃ manifeſtũ eſt q̃ illud in quo aggregat̃ ſanies ſ3 hũc modũ eſt laudabilius eorũ que ad exteriora declinãt ⁊ nõ ad interiora. Et laudabilius eorũ eſt ẽt cuius locus q circũdat ipm qñ extendit̃ in latitudine minorat̃ ⁊ remanet ↄſtrictũ hñs caput minus: cuius figura eſt figura pinee. Qd̃ eſt: q̃ iſta apata ſignificãt fortitudinẽ virtutis expellentis ſaniẽ ad exteriora: ⁊ q̃ ſanies nõ corrũpit locũ magnũ ex corporib⁹ que ipſa corrodit ⁊ mordicat. Et interno vtraq3 qdẽ eſt vna ſiue ſcriptũ ſit in deſcriptione hñs caput: aut ſit ſcriptũ in exacutũ cũ gibboſitate. XLIIII.

Apoſta acute figure laudabilius eſt ap̃s latis figure.

¶Eorum aũt que intus crepuerunt: ſi qua quidem exterius apparent: peſſimũ: quorũ vo nihil ſigni eſt extra meliora. 13

¶Et laudabilius eorũ cui⁹ eruptio fit ad interiora eſt illud qd̃ nullo modorũ cõicat loco extrinſeco: ſed eſt cõſtrictum latũ: ⁊ non eſt dolor cum eo: ⁊ videtur locus eius exterior totus ſimilis coloris.

¶Nõ dicit̃ in iſtis apatibus q̃ ſint laudabiliora ſermone abſoluto: ſed ꝑ cõparationẽ ipſorũ ad illa que erũpuntur ad interiora ⁊ exteriora ſimul: q: ẽ ipſa ſunt deteriora illis que erũpunt̃ ad exteriora. Qd̃ eſt: q: eorũ eruptio eſt in ſublimiori loco cutis q eſt ſup vẽtrẽ. Et eruptio iterũ qñ eſt ad interiora nõ eſt poſſibile ponere ſup locũ infir-

mū medicinā ſicut poſſe eſt illud qn̄ eſt ad exteriora. Et effuſio ſaniei iterū qn̄ eſt ad inteſtina: ſecuritas nō fit ſuꝑ ea quin mordicet ꝛ abradat ipſa quale accidit inde in q̄buſdā hoīs fluxus ſanguinis vētris ꝛ qn̄ effundit̄ ſanies ad inteſtinū ieiunū: aut ad inteſtina gracilia minuta illud nocet penetrationi cibi ad epar: ꝛ qn̄ effundit̄ ad ſtōchuꝫ corrūpit digeſtionē. Manifeſtū eſt igitur ꝙ deterius ex apoſtatib⁹ eſt qđ ab eis erūpit̄ ad duo latera ſil. s. in interiora ꝛ exteriora. Qđ eſt: q2 nocumētū duplicat̄ tūc: ꝛ nō eſt nāe locus a quo incipiat generare carneꝫ ſicut fundamēta que ponuntur ſuper terram.

Eruptio apoſtematis ad intus ꝛ ad extra deterior ē eruptione ad intra ſolum aut extra ſolum.

XLV.

Cap.14. 1 Vide.14.ꝯti. c.4° car.296 col.3°.

Putredo ea laudatur que alba eſt ꝛ equaliter per totū: neqꝫ in ſuꝑficie inequalis: neqꝫ mali odoris. Que vō ꝯtraria: peſſima.

Sanies aūt eſt laudabilior: q̄ eſt alba equalis: ꝛ lenis: ꝛ nō habet odorem horribilem. Illa autem cuius diſpoſitio eſt ſcḋm finem contrarietatis: illi diſpoſitioni eſt in fine malitie.

Odor fetidus saniei putrefactionē nō maturitatē ſignificat.

Qꝛ aūt oportet ne ſanies habeat odorem horribilē res in ea manifeſta eſt. Qđ eſt: q2 odor vehemētis fetoris ſignificat putrefactionē nō maturitatē: ꝙ aūt oporteat vt ſit color eius albus: ſcies illud qn̄ intellexeris qūo ſit euētus ſaniei: ꝛ ꝙ declarabit̄ tibi illud ſcḋm ordinē quē oſtēdi in libris alijs. Qđ eſt: q2 exponere vnāquāqꝫ reꝫ in omni loco: nō eſt niſi alienatio: nō qđ ſcit̄: ꝛ res q̄dē quas oſtēdi in libris alijs ſunt iſte. In libro q̄dem de virtutibus nālibus oſtēdi ꝙ vna virtutū nāliū eſt virtus imutatiua qua digerit̄ cibus in ſtōcho ꝛ epate ꝛ ꝯuertit̄ in epate ad ſanguinē: ꝛ in ſtōcho ad humorē ꝯueniētē vt fiat ſanguinis: ꝛ ꝙ vnūqđqꝫ mēbroꝝ hūorē q̄ appropinquat nature ſue ad ſe ꝯuertit. Qđ eſt: q2 digeſtio vltima fit per additionē nutriētis in nutrito: ꝛ aſſimulationē ei⁹ cū eo. Iā ergo manifeſtū eſt: q2 indiget vt nutriat̄ in ſpatio lōgo vnūqđqꝫ mēbrorū. Et oſtēdimus ēt in libro noſtro de ſpermate: ꝙ ſanguis vī multotiēs in venis ex q̄bus nutrit̄ homo antecedere: ꝛ recipere q̄dā mutationē ad gnōnem ſpermatis. Qđ eſt: q2 nō eſt rectū vt tunice venaꝝ nutriantur ex aliquo niſi ex ſanguine hoc. Quidā aūt medicorū nominant hanc humiditatem noīe deriuato a noīe ſpermatis ꝛ propie qui ponūt nomē ſpermatis deriuatum ex colore ſuo: nō ex ſubā ſua. Et ego q̄dem iam oſtendi in libro meo de groſſitudine eꝫ nām: ꝙ apoſtata fiunt ab effuſione ſanguinis ad loca apoſtemoſa donec impleat venas in p̄ncipio rei: ꝛ extēdat eas: deinde poſt illud ꝑuenit ex venis ad loca vacua: que ſunt in circuitu carū in vnoquoqꝫ mēbrorū: ꝛ illa loca multa ſunt ꝛ ſubtilia: ꝛ ego iaꝫ oſtēdi illud in lib. meo de malitia cōplōnis diuerſe. Et qn̄ ille ſanguis ſparſus in membris apoſtemoſis diuiſis in partes ꝑuas iam egreſſus eſt ab inſtr̄is ꝑ que cōprehēdit ipſuꝫ nā: nō eſt poſſe in eo vt redeat ad nām ſuā propriā: ſed ꝯuertit̄ ꝛ putreſcit: ſicut oēs res q̄ caleſiūt calefactione vehemēti in loco nō ſuo. Qꝛ ſi caliditas inata egredit̄ ab equalitate ſua nāli egreſſione multa putreſcit ſanguis: ſicut putreſcit in corporib⁹ mortuoꝝ. Et ſi virtus ei⁹ fuerit adhuc remanēs accidit ſanguini diſpoſitio cōpoſita ex diſpōne extra nām: ꝛ ex diſpōne nāli: quare putreſcit pars eius ꝑpter diſpōnē inālem: ꝛ quecūqꝫ harū duarū diſpoſitionū vicitūr ſignificationes operationis eius ſunt magis vincētes in colore: odore: ꝛ ſubā. Et ex his ergo rebus quas dixi in libris alijs poſſe eſt vt ſit alteratio ſanguinis ꝯuerſi ad ſaniem alteratio laudabilis. In p̄mis vō nō putreſcit: ſed recipit maturationē: ſꝫ ſecūdo apparet in eo aliq̄d putrefactiōis egreſſe a nā. Verūtn̄ illud eſt paruū: ſicut dixit

Modo fiat apoſtema ꝛ quo generetur ſanies.

Quare eſt ꝙ ſperma: ſanies: ꝛ hypoſtaſis in vrina ſūt alba

Hippo. Nō habēs odorē horribilē. Et neceſſe cū illo eſt etiā vt ſit color eius ſilis ſpermati: q̄ erit albus verū albedo eius nō eſt pura: ſicut eſt albedo niuis. qđ eſt: q2 nā ponit ſpma ſile mēbris radicalib⁹ ſilitudine pura. Sanies vō aſſimilat̄ colori mēbrorū radicaliū aſſimulatione mutabili: qn̄ cāe facienti ſpma nō cōmiſcet̄ diſpoſitio extra nām. In ſanie aūt nō eſt ꝯmiſtio diſpōnis extra nām cuꝫ cā faciente eā ſemꝑ ſicut dixi ſit eq̄lis. Verū ꝯmiſcet̄ ei proculdubio: qn̄ ſanguis iā exiuit ab inſtr̄is ſuis nālib⁹: ꝛ h̄ q̄dē eſt cā q̄ ponit colorē ſpmatis ꝛ ſaniei albū. qđ eſt: q2 ſanies aſſimilat̄ mēbris radicalibus: ꝛ ſūt tunice venaꝝ: ꝛ nerui: ꝛ ligamēta: ꝛ pāniculi: ꝛ cartilagines. Et cā iterū in ſedimine albo qđ reſidet in vrina: eſt illa eadē cā. qđ ē: q2 euētus ei⁹ eſt ſilis euētui ſaniei: qn̄ eſt mediū inter ſaniē ꝛ humores nāles. qđ eſt: q2 res que refugit nāꝫ vt operet̄ in ea ex cibo apud ꝯuerſionē ſuā ad ſanguinē reſidet in vrina. Nō ergo alterat̄ ab ea ꝛ fit ſanguis: neqꝫ enī eſt ſic ſanies: cāe cui⁹ facienti ipſaꝫ ꝯmiſta eſt diſpō eꝫ nām.

Cā quare ſanies dꝫ eē minus alba q̄ ſperma.

Fit lib. primus pronoſticorū Hippo.

Galeni Pergameni medici excellentiſſimi in Pronoſtica Hippocratis Liber Secūdus ſcḋm antiquam tranſlationem. I.

Omnis hydrops in acuta egritudine malū. Infeſtatur enim febre grandine: ꝛ dolore. Conſurgit autem ex lumbis ꝛ ilijs ꝛ epate.

Cap.1. 1 Vide 7° ꝯti. c.2° car.154. col.4°. ꝛ car. 161. col.2° ꝛ pro ſequētib⁹

Hydrops quidem que fit ex egritudinib⁹ acutis omnis eſt mala. Qđ eſt: quia habens eam non euadit a febre vehemēti: ꝛ dolet dolore vehemēti: ꝛ moritur. Et plurimū q̄dē incipit ex ilijs ꝛ lūbis: ꝛ eſt ex ea q̄ icipit ab epate.

In principio quidē huius libri dixit Hippo. Et opꝫ vt ponas ꝯſiderationē tuā in egritudinib⁹ acutis ſcḋm hāc viā. Cōſidera in p̄mis faciē infirmi. Dixerūt ergo q̄dā. Cā illius eſt: q2 ſermo ei⁹ nō eſt in facie ſignificāte mortē in egritudinib⁹ acutis tm̄: ſꝫ ſuꝑ facie ſignāte mortē in oīb⁹ egritudinib⁹. Ipſi vō nō legerūt qđ dixit in fine libri ſui: vbi dixit. Et ſermo me⁹ nō eſt niſi in egritudinib⁹ acutis: ꝛ q̄ gn̄ant̄ ex eis: ꝛ qđ ipſe dixit. Etiā in aꝑatib⁹ ſignāt illud: qn̄ non poſuit ſermonē ſuū in illis q̄ ex eis erūpunt̄ in die vigeſima tm̄: ſed in illis q̄ extendunt̄ vſqꝫ in diē. xxx. ꝛ diē. xl. ꝛ diē. lx. Et dixit iterū in egritudinib⁹ an̄ illud q̄ extendunt̄ vſqꝫ ad diē. xl. hūc ſermonē. Ex eſſe aūt bonitatis anhelit⁹ opꝫ vt ſciat̄: q2 cū ea eſt virt⁹ magna valde ſignificationibus ſalutis in oībus egritudinib⁹ acutis q̄ ſunt cum febre: ꝛ in q̄bus venit criſis in. xl. dieb⁹. In hoc aūt loco oſtēdit oſtenſione manifeſta: q2 ſermo ei⁹ nō eſt in oībus ſpēb⁹ hydropiſis: ſed in illa q̄ fit in egritudinib⁹ acutis tn̄. Deinde loquit̄ poſt illud in illis q̄ ſpuūt ſaniē ꝛ ſanguinē: ꝛ in habentibus ptiſim: ꝛ loq̄t̄ ēt in febribus q̄rtanis: ꝛ oēs homines ꝯuenerūt ꝙ ille febres ſūt ex egritudinib⁹ chronicis. Qđ aūt dixit in hoc loco eſt hoc ſ. quit. Ex acutis egritudinib⁹ oīs hydrops q̄ fit eſt mala. Qđ eſt: q2 habēs eā nō euadit a febre vehementi: ꝛ permanet dolens dolorem vehemēti: deinde narrauit cāꝫ eſſe eius. i. gnōnē ei⁹ ꝙ dixit epar noīe ſuo: ꝛ dixit oīa mēbra q̄ ſunt in locis vacuis nomine

Vide Gal. 2° de cri. ca.12.

cōl: ꝛ illa

cōi: ⁊ illa mēbra ſunt inteſtinū ieiunum: ⁊ meſaraice vene ⁊ inteſtina gracilia: qm̄ nō intellexit p ſermonem ſuū loca vacua niſi mēbra q̄ ſunt ſub coſtis inter mēbra pectoris ⁊ inter os pbēmoris: qm̄ qñ cōparas hūc locū cū locis q̄ ſunt altiora eo: ⁊ loca q̄ ſunt inferiora eo: ſup q̄ vincētia ſunt oſſa inuenis eū vacuū: ⁊ totus hic locus ēt inuenit leniſ: cū hō nō ſuſcepit ex ꝓximo cibos multos ⁊ potus. Et ſilr ēt eſt ꝙ verificator nō ſignificauit p ſermonē ſuū lenē niſi hunc locū. ¶ Et vlr qdē oīs ſpēs hydropiſis ꝓuenit a nocumēto accidēte in virtute gñatiua ſanguinis: qm̄ deficit ab illo opꝫ ⁊ deeſt ei cōplemētū ei⁹: ⁊ ſicut cibaria recipiūt digōnē in ſtōcho: ſilr in epate ⁊ venis: ⁊ ſicut in virtute digeſtiua ſtōchi nocumētū accñs fortaſſe eſt puū ⁊ fortaſſe eſt magnū: ⁊ ſilr ⁊ in epate ⁊ fortaſſe nocumētū accñs in epate eſt ex cā in eo: ⁊ ſilr ēt in ſtōcho: ⁊ fortaſſe eſt pp cōitatē ei⁹ cū alijs mēbris in egritudine. ¶ Et manifeſtū eſt ꝙ oīa mēbra que dolent: qdā dolent pp nocumētū qd̄ pp ſe accidit eis: illud aūt pp vicinitatē ⁊ ꝓpinquitatē aliorū adinuicē: aut qm̄ inter ea eſt cōitas magna in neruis ⁊ venis. Nā epar ꝯtinuaē cū renibus ⁊ ſplene ⁊ ſtōcho ⁊ inteſtinis p venas magnas. Et ꝓpinquitas eius iterū cū iſtis mēbris eſt ꝓpinquitas qua quedā eoꝝ contingūt alia ab epate: ⁊ appropinquāt quedā eorum vacuū eius. Uerū Hip. nō dixit: ſplenē hoc loco: qm̄ ſermo eius nō eſt niſi in egritudinibus acutis: ⁊ nos qdē inuenimus epar qñ in h̄ mēbro accidit apa pp egritudinē chronicaꝫ cōicare ei in dolore. Accidit ergo ab eo medicatione ipſi⁹ hydropiſis cōprehēdēs totū corp⁹. Et dixit Hip. mēbra que ſunt in locis vacuis vētris: ⁊ narrauit ſpēs hydropiſis accidētes ab eis in hoc ſermone. II.

2 ¶ Conſurgens ex lumbis ⁊ ilijs ſignificatur ex pedum inflatione: ⁊ diuturna ventris effuſione: non tamen cum defectu doloris ſeu ventris tumoris.

¶ In quo itaqꝫ incipit hydropiſis ex ilijs ⁊ lumbis: pedes eius apoſtemantur: ⁊ accidit ei fluxus ventris ⁊ permanet cuꝫ eo ſpatio longo: ⁊ non reſoluuntur p ipſum dolores quos iuenit in ilijs ſuis ⁊ lūbis ſuis: nec detumeſcit venter eius.

¶ Apoſtematio pedū eſt res que cōicat oībus ſpēbus hydropiſis: ⁊ pp illud dixit Hippo. ꝙ accidit ei cui aduenit hydrops a cā accidēte in epate: ⁊ accidit ei iterū cui accidit hydropiſis pp ſplenē: ⁊ vlr omni cui accidit hydropiſis. Fluxus aūt vētris eſt accñs qd̄ eſt ꝓpriū hydropiſi q̄ incipit ex ilijs qñ accidit in ieſtino ieiuno: aut guedegnil apoſtema. Qd̄ eſt: qꝛ debilitas in eo cui accidit hec ſpēs hydropiſis nō accidit ꝓprie niſi in venis qbus epar trahit cibū: ⁊ ſunt vene q̄ ſunt guedegnil .i. meſaraice. Cum ḡ accidit in eis illud nō ſeruiūt epati neqꝫ penetrat ad ipm cib⁹: quare remanet in inteſtino ieiuno: ⁊ in inteſtinis minutis: ⁊ qñ ſunt iſta mēbra debilia: ita vt grauet ea cibus expellūt ipm totū penitus ad inferiora quare fit illud cū vt accidat fluxus vētris. Et dignū eſt qdē eſt vt cib⁹ corrūpaē in hūibus hāc diſpōnē: ⁊ cōuertaē ad cholerā pp caliditatem mēbroꝝ apoſtemoꝝ apate calo: ⁊ qñ ꝯtingit illud: accidit in inteſtinis mordicatio vehemēs excitās ea ſemp ad expellēdū qd̄ i eis eſt retētū: q̄re fit illud ēt ſcōa cā ad h̄ vt eueniat fluxus ventris. Neceſſario ergo dixit Hippo. ꝙ ille fluxus vētris nō ſedat dolorē neqꝫ detumeſcere facit apa qd̄ eſt in vētre: ⁊ ſignificat p hūc ſermonē iterū ꝙ cū fluxu vētris ḡ accidit eis eſt dolor: ⁊ ꝙ venter eoꝝ tot⁹ eſt apatus ⁊ inflatus. qd̄ eſt: qꝛ euētus doloris in eis opꝫ neceſſario vt ſit pp apa calidū ⁊ pp mordicationē. Apatio aūt vētris ⁊ eius inflatio opꝫ vt eueniat neceſſario: qm̄ inteſtina iplenē vēto inflatiuo. Et euētus huius vētoſitatis interi⁹ eſt neceſſarius pp deſtructionē digeſtionis. Cā aūt fixionis vētoſitatis in vētre eſt debilitas virtutis expulſiue: que eſt in inteſtinis. III.

¶ Cui⁹ h̄o ex epate eſt origo: fit cuꝫ tuſſicula nec proijciūt quicq̄ ⁊ tumēt pedes: nec egerūt niſi modicū ⁊ cum anguſtia: ⁊ circa ventreꝫ fiunt apoſtemata nō continue extra manantia: ſed quādoqꝫ veluti fugientia. 3

¶ In hydropiſi aūt q̄ fit ex epate accidit habenti eaꝫ vt prouocet ſeipſuꝫ ad tuſſiendum preter ꝙ expuat aliquid de quo ſit curandū: ⁊ apoſtemanē pedes eius ⁊ non ſoluiē venter eius ⁊ non egrediē ex eo niſi res dura ſicca cū violentia: ⁊ accidūt in ventre eius apoſtemata: ⁊ quedā apparent quādoqꝫ in latere dextro: ⁊ quedaꝫ in latere ſiniſtro: deinde h̄o non morantur quin quieſcant.

¶ Per ſermonē ſuū ꝓuocat ſeipſuꝫ ad tuſſiēdū: vult appetitū ⁊ deſideriū ad tuſſiēdū. qd̄ eſt: qꝛ hñs hanc egritudinē deſiderat tuſſire: ⁊ accidit ei mordicatio: q̄ ꝓuocat ipm ad h̄. Cū ergo incipit tuſſire abſtinet a tuſſi: ⁊ nō incipit cū ea niſi vt expiaē iuuamētū eius tñ. qd̄ eſt: qꝛ apa epatis tāgēs diaphragma cōſtringit pulmonē. Accidit ḡ in eo ſilr ꝯſtrictioni accidēti in ipſo qñ apaē: pp māꝫ deſcēdētē ad ipm a capite. Cū ergo accidit illud deſiderat infirm⁹ ⁊ mouetē ad tuſſiēdū: ſperās ex ea euāre rē ledentē: ⁊ dilatare p ipſaꝫ ꝯſtrictionē accidētē in via anhelitus. Cū ḡ incipit tuſſire abſtinet ſtatiꝫ ab ea: qm̄ intelligit egritudinē ſuā ſm veritatē cū expiē illud ⁊ certificat in ſeipſo ꝙ ſpēs ei⁹ eſt vana: ⁊ qñqꝫ cōmonet nā ēt tuſſiꝫ: vt apiat p ipſaꝫ oppilationē accidētē in pulmōe: q̄uis nō velit hō tuſſire: q̄re accidit inde multotiēs vt ſit difficile tolerare ipſaꝫ ⁊ ꝓhibere eā. In hꝫ aūt egritudine cū icipit ifirm⁹ tuſſire ⁊ nō iuuaē p eā: ⁊ ſentit ꝙ v̄tus nālis nō iuuaē ipꝫ ad illud: abſtinet ſtatiꝫ a tuſſi: pp hāc ḡ cām accidit ei vt ꝓuocet ſeipꝫ ad tuſſiēdū: cū ḡ incipit tuſſire abſtinet ab illa velociter: qm̄ nō expuit aliqd cui ſit q̄ntitas: ſꝫ hūiditatē ſubtilē aquoſaꝫ ſicut ſpuma q̄ venit ad cānā pulmonis ex venis: in qb⁹ ſanguis aquoſus eſt recept⁹. Hec eſt ergo dīa inter hydropiſiꝫ accñtem cā epatis: ⁊ inter ſpēs hydropiſis: quaꝝ rememoratio ꝓceſſit. Et inter eas iterū eſt dīa alia in multitudine ſupfluitatū deſcēdētiū inferi⁹ ⁊ paucitate earūdē. qd̄ eſt: qꝛ cui⁹ inteſtina ſūt iſirma aut guedegnil .i. meſaraice que ſunt iter ea ⁊ iter epar accidit ei flux⁹ vētris: cui h̄o aduenit hydropiſis cā epatis iſta mēbra nō hñt egritudinē: ⁊ cib⁹ ei⁹ nō corrūpiē: neqꝫ grauat ſup hec mēbra pp virtutē eoꝝ. Nō ḡ accidit ei flux⁹ vētris: ſꝫ fex cibi moraē in corpe ei⁹: ⁊ po ei⁹ ꝑuenit vſqꝫ ad locū itra ſyphac qd̄ eſt ſup vētrē: ⁊ po ei⁹ expirat ⁊ reſoluiē pp ſuā aduſtionē ⁊ decoctionē ſui ex apate calo qd̄ eſt in epate: ⁊ cutis eoꝝ inueniē ēt mollis lenis qm̄ nutrimētū ei⁹ eſt ſanguine aquoſo ſubtili. Cū ḡ p̄mis ſup eā digito tuo recedit ab eo ſtatim: deinde nō moraē qn redeat ad diſpōnē ſuā p̄mā: ⁊ nō eſt de aptitudine ipſi⁹ ꝙ accidat ab ipſo p̄ncipio euētus hydropiſis. Sꝫ ⁊ pedes in p̄mis apoſtemanē pp vehemētē lōgitudinē ipſoꝝ a membris multe caliditatis. Cū ḡ ꝓlōgaē ſpatiū illi⁹ accidit apa

in toto vētre ita ꝙ qñ pſſeris ſup cutē eius digito pfundet ille locus ⁊ cedat: deinde nō moret̄ niſi parū donec redeat ad diſpōnē ſuā pmā: ⁊ ille eſt ſermo Yip. Et fiunt in vētre apata quiq3: deinde nō morat̄ qn geſcāt. Et poſſe qdē eſt ꝙ nō volunt p ſermonē ſuū iſtū ꝙ illud accidat in pncipio boꝝ apatū: niſi qm̄ in pncipio ſui eē multotiēs geſcūtita vt eſtimet̄ ꝙ ipſa iam geſcāt penit⁹ ⁊ reſoluunt̄: deinde poſt illud redeūt ⁊ accidūt: deinde nō morant̄ ēt qn geſcant: deinde redeūt: ⁊ accidūt: ⁊ cū ꝗ̄ extēdit̄ tps morant̄ ꝑter ꝙ geſcāt. Et dr̄ia qdē inter iſta apata: ⁊ iter apata ꝗ̄ dixim⁹ accidere ei cui aduenit hydropiſis cā illoꝝ eſt: qꝛ qñ cōprimis ſup ea cū digito tuo cedūt ſub eo ⁊ deſcēdūt. Et cā in illo eſt: qꝛ mā eorū eſt flegmatica viſcoſa: ſicut illa apoſtemata. IIII.

Dr̄ia inter hydropiſim ⁊ aſclitem.

4 ¶ Et ſi caput ⁊ plante pedū: ⁊ vole manuū frigide fuerint: venter vero ⁊ latera ⁊ mandibule caluerint: malum eſt.

Uide. 16. pti. c. p⁹ car. 321. col. 2. Et cū pſequētib⁹ afo. ⁊ ꝑ cōmen. ⁊ car. 329. col. tertia.

¶ Et cū fuerint pedes ⁊ caput ⁊ plante manuum frigida: ⁊ venter ⁊ latera calida: tunc illud malum eſt.

¶ In egritudinibus qdē chronicis ⁊ ꝓprie in hyeme ⁊ in corporib⁹ decrepitoꝝ nō eſt miꝝ ſi infrigidant̄ extremitates corporū nō in pncipio ꝑiodoꝝ febriū tm̄: ſꝫ in ſpatio morte earū: ⁊ qm̄ ipſe p nām ſunt paucē carnis ⁊ loca earum ſunt valde longinqua a loco viſcerū: verūtñ ſermo Yip. in hoc libro nō eſt in egritudinib⁹ chronicis. ¶ Cā igitur in frigore extremitatū in egritudinib⁹ acutis ſꝫ plurimū ꝯtraria eſt cāe facien id in egritudinib⁹ chronicis. qḋ eſt: qꝛ euētus hui⁹ accidētis in egritudinib⁹ chronicis eſt: qm̄ caliditas nālis nō ꝑuenit ad extrema pp debilitatē ſuaꝫ. In egritudinibus vero acutis euētus eius eſt: qm̄ qḋ peruenit ad totū corpus ex ſanguine eſt quantitas parua pp magnitudinē apatis cali qḋ eſt in viſcerib⁹: ⁊ qḋ eſt plurimus ſanguis retentus mēbris apatis: ⁊ pp illud in membra media corꝑis: ⁊ ſunt pectus: ⁊ vēter inueniunt̄ vehemētioris caliditatis. Quia initiū paroxyſmi in egritudinibus acutis multotiēs eſt cū rigore ⁊ horripilatione: ⁊ non ſūt extremitates corꝑis tm̄ frigide: ſꝫ ēt cutis ꝗ̄ eſt ſup pectus ⁊ vētrē totū: verūtñ hec fridiitas nō ſignat rē malam. Si aūt remanēt pectoris ptes ⁊ vētris calēt: aut addit̄ caliditas eaꝝ donec ꝑtrāſeāt in illo carū nāe: ⁊ extremitates ſūt fride: tūc eſt ſignatio ſup magnitudinem apatis calidi qḋ eſt in viſceribus: ⁊ dignū eſt vt ſit rectū: ⁊ vt ēt intelligat̄ ex ſermone ei⁹ ⁊ vēter ⁊ duo latera calida: ꝙ caliitas harū partiū eſt manifeſtior ⁊ eſt magis apparēs ꝗ̄ fuerit ꝑ nām: ⁊ ſcit̄ ꝙ febris quā greci noiant lipparios: ⁊ eſt illa in qua aggregatur in corpore caliditas ⁊ frigus ſimul: eſt huius generis. V.

Cā fridiitatis extremoꝝ in egritudinib⁹.

5 ¶ Bonū autē eſt egrū ex toto calere: ⁊ mollem ⁊ ſuauem conuenienter eſſe.

¶ Et de melioribus rebus eſt vt ſit totū corpus calidum: leue: ſm equalitatem.

¶ Poſtꝗ̄ narrauit Yippo. diſpōnē egritudinū: ꝗ̄ ſunt in fine malitie. ſ. in qua inueniunt̄ mēbra media eſſe calida: ⁊ extrema frida: poſt illud narrauit ꝓprie ipſaꝫ diſpōnē ꝗ̄ eſt melior diſpōnū: ⁊ eſt illa in qua totū corpus eſt calidū ⁊ leue ſm eq̄litatē. qḋ eſt: qꝛ ſermo ei⁹ ſm equalitatē cōitat his duobus noībus ſimul. ſ. calidi ⁊ leuis. Et inueniet̄ ēt corporis caliitas in febrib⁹ adurētibus eq̄lis: verūtñ corpus in eis eſt extenuatū ⁊ ſiccū. Cū ergo eſt calidū leue ſm equalitatem: ſignificat ꝙ complexio eius eſt melior complexionum. VI.

6 ¶ Bonū eſt modeſte ⁊ nō laborioſe ⁊ non repente eundem latera cōmutare: ⁊ ſi ſibi leuis videatur.

Uide. 16. pti. vbi ſup. Et p ſequēti afo. ⁊ car. 329. colū. 3ª.

¶ Et opꝫ vt ſit permutatio infirmi facilis: ⁊ qñ permutatur corpus eius eſt leue.

¶ Sūma in oī ꝓnoſticatione ꝗ̄ eſt ſup illū qui morit̄ ⁊ q viuit: eſt cōparatio inter fortitudinē egritudinis: ⁊ virtutē infirmi: qñ ergo egritudo eſt fortior morit̄ infirmus ꝓculdubio: ⁊ qñ eſt debilior virtute infirmi nō morit̄ dūmodo nō cadat in curatione ei⁹ error. Et Yippo. qdē narrauit hāc ſūmā in afoꝛiſmo cuius initiū eſt. Et opꝫ vt cōpares inter virtutē infirmi ⁊ inter virtutē ſtatus egritudinis: hec nāq3 ſūma eſt ſcīa ꝓnoſticationis. ¶ Et qm̄ gña virtutū ꝗ̄ ſunt in corpore ſūt tria: ꝗ̄ incipiūt ex trib⁹ pncipijs: ⁊ ſunt cerebrū: cor: ⁊ epar: factū eſt ꝙ cognitio debilitatis cuiuſq3 eorum ⁊ virtutis coꝝ ſignificat̄ ex opatione cuiuſq3 coꝝ. Spēs aūt virtutū ſunt due: ꝗ̄ ex cerebro ꝓcedūt. qḋ eſt: qꝛ quedā earū ſūt iperatiue: ⁊ ſunt cogitatio ⁊ memoria: ⁊ ꝗ̄dā earū ſunt ſeruiētes vel miniſtrantes: ⁊ ſunt ille qbus fit ſenſus ⁊ motus. Opatio aūt virtutis que eſt in corde: eſt opatio qua cōplet̄ pulſus venarū pulſatiliū: verū operationes virtutis ꝗ̄ eſt in epate ſunt ille ꝗ̄ cōplent̄ in hora gñationis ſanguinis ⁊ humorū. Et qm̄ gña ſcīe ꝓnoſticationis ſunt duo gña: tūc opꝫ vt conſideres ⁊ aſpicias in oī ſignificatiōe quā narrauit Yippo. cui⁹ duorū generū eſt: ſicut opꝫ vt facias nūc in ſermone q eſt: qꝛ opꝫ vt ſit ꝑmutatio infirmi ꝑmutatio facilis: ⁊ qñ ꝑmutatur ſit corp⁹ ei⁹ leue. Qḋ eſt: qꝛ iſta ſignificatio ſignificat vehemētiā virtutis mouētis corp⁹ p volūtatē. Et nō eſt dr̄ia in hoc loco inter ſermonē meū: Uolūtatē: ⁊ inter ſermonē meū: Electionē. Ingredit̄ ēt in hoc genere illud qḋ ipſe dixit: in decubitu in eis que premiſſa ſunt in ſermone cui⁹ initiū eſt. Et opꝫ vt inueniat medicus infirmū iacentē ſup latus dextrū aut ſiniſtrū. qḋ eſt: qꝛ ego iaꝫ oſtēdi in h decubitu: ⁊ in decubitu q cōuertit̄ ad ſupiora ꝙ vtrq3 ſit ab opatione lacertoꝝ: ⁊ de cōſuetudine qdem mea eſt vt nominē hūc decubitū noīe deriuato ex vehemētia virtutis: ⁊ ego qdē iā locutus ſui in eo ſermone lōgo in libro meo de motibus lacertoꝝ. ¶ Et dixit ēt Dyocles: ꝙ corpora aīaliū ſunt cōpoſita ex deferēte ⁊ ex delato: ꝙ deferens eſt virtus: ⁊ delatū eſt corpus: ⁊ ſicut ille q defert pōdus aliqḋ ſit mot⁹ eius difficilis: ſi graue eſt ei: ⁊ ſi leue illud pōdus motus ei⁹ eſt facilis. Silr qñ virt⁹ fortis eſt ſit ei facile deferre corpus ⁊ nō aduenit ei apud motū ſuū nocumētū: ⁊ qñ eſt debilis grauat ſuper eam: ſit ergo difficile ſubleuare ⁊ deferre ipſum. VII.

Sūma ꝓnoſticationis eſt cōparare fortitudinē egritudinis virtuti corporis.

Uirtutes tres ex trib⁹ pncipijs.

Leuitas infirmi vehementiā virtutis motiue oñdit.

Dyocles.

7 ¶ Grauis vero ſi fuerit manus quoq3 ⁊ crura ponderoſa: horrendum.

¶ Et quando corpus fuerit graue: ⁊ manus ⁊ pedes graues ſunt: tunc timor erit magis augmentatus.

Uide. 16. pti. vbi ſupra. ⁊ ꝑ tribus ſequentibus afoꝛ. ⁊ car. 329. col. 3.

¶ Significatio infirmi ſuper grauitatem mēbroꝝ ſuoꝝ eſt: qñ conat̄ motum cum volūtate: ⁊ grauitas cruriū declarat̄ ei qñ conat̄ ſurgere ⁊ ambulare: aut mouere ea: ⁊ ipſe eſt iacens: ſilr ⁊ grauitas motus manuū declat̄ ei qñ conat̄ cū eis aliqd retinere: aut ꝓijcere cū manu ſua: aut ponē eas: aut ꝑmutare eas de loco ad locū: ⁊ ſilr grauitas colli ⁊ reliq̄rū partiū dorſi oñdit̄ ei qñ vult mutare figuras earū: aut ꝑmutare eas ex diſpōne ad diſpōnē. Grauitas aūt mēbroꝝ eſt ex maioribus ſignificationib⁹ ſignificātibus debilitatē virtutis ⁊ nobilioꝝ earū: verūtñ illō nō eſt ſignificatio ſuper debilitatē virtutū omniū: ſicut dixi in eis

Grauitas mēbroꝝ debilitatē virtutis motiue ſignificat.

pi in eis que ſunt pmiſſa:ſed ſuper debilitatē virtutis q̄ eſt in neruis ꝛ lacertis tm̄. VIII.

8 ℭ Et ſi liuor admiſtus viridi: vnguibus digitiſqꝫ affuerit mortē aduētare nō dubitabis.

ℭ Et ſi cum grauitate fuerit pallor trahēs ad viriditatē in vnguibus ꝛ digitis: tūc mors in proximo deſcendet.

ℭ Jam oſtdi in alijs locis quō fit deſtructio virtutū regētiū corpus ſimul:nā dū vna eaꝝ pmanet fixa:tūc corpus remanet ſm̄ diſpōnē ſuā pculdubio. Uerū Dip.poſtq̄ narrauit ſignificationes q̄ ſignificant reſolutionē virtutis mouētis lacertos ꝛ caſuꝫ eius addidit ad illud ſignatiōes alſ ſignificātes deſtructionē virtutis alterius. Qd̄ eſt:q2 pallor vnguiū ꝛ digitoꝝ q trahit ad viriditatē ſignificat extinctionē vel mortificationē caliditatis nālis manātis ex corde:ꝛ pp hoc nō dixit ſermone abſoluto:q2 pallor q trahit ad viriditatē:ſignificat mortē qn̄ eſt cū grauitate corporis:ſed addidit ēt cū illo ſermonē ſuū: deſcendet in proximo:qm̄ ille ſignificationes apparent apud mortem duarum virtutum ſimul. IX.

Pallor vnguiū ꝛ digitorū ad viriditatē tendentium mortificationē ſignificat.

9 ℭ Et ſi color hic vngues non infecerit:ſꝫ cetera membra corripuerit:ſpei locus nō deerit: proderit ſ꜄do cuncta ſigna perpendere. Et ſi egrū ſufficientem videris: ꝛ vna boni ſignificatio affuerit:terminus tibi promittet̄ cuꝫ q̄ꝺlibet exteriori apāte: ꝛ futura ſalute: ſed palloris in p̄dictis locis picula nō deerunt.

ℭ Et ſi denigrant̄ digiti penitꝰ ꝛ pedes: tūc illud erit minus in ſignificatione perditiōis: q̄ꝫ ſit qn̄ declinant ad viriditatem ꝛ pallorē. Sed neceſſe eſt tibi tunc vt conſideres reliquas ſignificationes: ꝛ regas eſſe carū. Naꝫ ſi inuenis infirmum tolerantē q̄ꝺ aduenit ei de nocumēto tolerātia facili: ꝛ fuerit cuꝫ ſignificatione alia ex ſignificationibꝰ q̄ ſignāt ſalutē ſignat illud q̄ꝺ infirmitas expellit̄ per exiturā:ita q2 infirmus ſaluabit̄: ꝛ cadent loca que denigrata ſunt ex corpore.

ℭ Nō oportuit eū dicere tūc. Jllud erit minus in ſignatione pditionis:ſꝫ q2 illud fortaſſe nō ſignat pditionē penitꝰ: ꝛ fortaſſe ſignat ſignificationē in vltimo ſup pditionē. Et fortaſſe putat aliqs de Dippo.q2 nō fuit ſciens illud:qm̄ nō vtit̄ hoc ſermone ſm̄ veritatē quā ſignat:ſꝫ res nō eſt ita:qm̄ cū addidit ad hūc ſermonē eius diſcretionē vſqꝫ ad finē ꝛ determinationē ipſius:ꝛ narrauit illud narratione manifeſta:declarauit oſſione apparēte:q2 fuit ſciens veritatē in eo qd̄ dixit. Uerū ipſe nō pſcrutatus eſt exq̄ſite exponere illud:qm̄ fortaſſe denigrant̄ mēbra pp mām que effundit̄ ad ipſa. Et iā oſtdit Dippo.oſſione manifeſta qualr̄ ſignificat illud.ſ.de pditione ꝛ euaſione:qm̄ dixit. Qn̄ videris infirmū tolerātē illō qd̄ aduenit ei de nocumēto tolerātia facili.ſ.patiēs illō:ꝛ fuerit cū illo ſignatio alia ex ſignationibꝰ ſignātibꝰ ſalutē:tūc ſcias q2 nigredo mēbri nō accidit niſi pp māꝫ q̄ effūdit̄ ad ipſꝫ:q2 ſi fuerit res cū diuerſitate illiꝰ:tūc eſt ſignū ſup mortē. X.

10 ℭ Si teſtes ꝛ virga preter ſolitum diminui ꝯtrahiqꝫ apparuerint:aut nimij doloris:aut mortis aduentum pronuntiabis.

Uide.16.ꝑti.ca.p°car.329 col.3°.

ℭ Teſtes autē ꝛ virga non ſignificāt niſi dolorem:aut mortem quādo cōtrahuntur.

ℭ Jnuenimus hec mēbra ꝯbi in eo q hꝫ dolorē:ꝛ in eo q iā appropinquat morti. Et illud qdē eſt neceſſarium:qm̄ virtus aialis qn̄ morit̄ ita vt nō ſit ei poſſe puenire vſqꝫ ad extremitates corporis:ſꝫ trahit̄ verſus originē eius ꝛ radicē ſuā:opꝫ neceſſ̄io vt ſequant̄ eā mēbra:quare rugant̄ mēbra ꝛ cōtrahunt̄ verſus mediū corporis. Et ſilr̄ ēt dolorē videmꝰ multotiens reducere ꝛ ꝯbere virtutē verſus originē ſuā:ꝛ qn̄ illud eſt:neceē eſt vt ꝯbant̄ mēbra:ꝛ retrahant̄ verſus originē ſuam propter dolorem. XI.

Uirtute aiali ad originē retracta rugant̄ ꝛ ꝯtrahūtur ſimiliter mēbra.

ℭ Somnus vt moris eſt cōueniēs ꝛ naturalis vt noctē nō effugiat: ꝛ diem nō impediat laudabilis:cōtrarius ſ꜄do improbādus:minꝰ tū ſi a mane vſqꝫ ad tertiam tenuerit.

Cap.2. 1 Uide.16.ꝑti.ca.p° car.318 col.2°.ꝛ p ſequēti ſfor. ꝛ car.319 .col.tertia.

ℭ Somnus aūt opꝫ vt ſit ſm̄ q2 currit cōſuetudo cum eo:quādo currit curſu nāli:ita vt ſit infirmus in die expergefactus: ꝛ in nocte dormiens:q2 ſi mutet̄ illud eſt diſpoſitio deterior:ſꝫ minor qdē leſio: ꝛ nocumētū qd̄ ē ex ſomno:eſt qn̄ dormit infirmus in principio diei vſquequo p̄tereat ex eo circa tertiā ipſius. Somnus autēꝫ qui eſt poſt hanc horam eſt malus.

ℭ Dippo.recte inuenit cū narrauit ſignificatiōes que ſumunt̄ ex ſomno ꝛ enūtiatione ſua ēt de eā in illo:ꝛ in faciēdo totū qd̄ eſt iuuamētū nāle:ꝛ oē qd̄ eſt ſm̄ ꝯtrariū illiꝰ eſt illaudabile:qm̄ eſt extra diſpōnē nālem:ſimiliter etiā ſunt res cū quibus nō currit ꝯſuetudo:nā ſi fuerint currētes ſm̄ ꝯſuetudinē ſunt laudabiles:ꝛ cū quibus currit ꝯſuetudo ſunt illaudabiles. Uerūtñ res nāles ſm̄ tēpus Dippo.nō fuerūt niſi res cū qbus currit ꝯſuetudo:nūc aūt inuenimus facere diuites diuerſuꝫ illius in oībus rebus ꝛ in ſomno etiā:dormiūt eniꝫ in die:ꝛ vigilant in nocte. Et qm̄ ꝯſuetudo currit ecōtrario curſus nālis:nō certificat̄ iſte ſermo quē dicit Dip.qd̄ eſt:q2 ꝯſuetudo in hac hora eſt plus nāli:nō apud hōies diuitias ex mulieribus tm̄:ſed apud plures viros. XII.

Moraliter.

ℭ Peſſimū aūt ē nō dormire:aut enī magnitudinē doloris ſignificat:aut alienationem. 2

ℭ Et de deterioribꝰ ſignis eſt vt nō dormiat infirmus:neqꝫ nocte:neqꝫ die.qd̄ eſt:q2 ipſe nō vigilat niſi aut ꝓpter dolorē ꝛ anguſtiā: aut q2 aduenit ei pmiſtio in ratione ſua: vel propter hanc ſignificationem.

ℭ Uigilie accidūt infirmo in nocte ꝛ die:aut ꝓpter dolorē qui ſuper eum fuit prauus ꝛ ꝯtriſtauit eū:aut qm̄ pmiſtio rōnis incipit cū eo.quod eſt:q2 permiſtio rōnis facit poſſidere vigilias propter ſiccitatem que dominatur ſuper complexionem cerebri. XIII.

ℭ Stercoris egeſtio ſi neqꝫ exiccata neqꝫ liquida omnino:ſed iuncta ꝛ hora ſolita:ſignum eſt ea q̄ ſunt ſub diaphragmate eē ſalubria.

Cap.3. 1 Uide.16.ꝑti. c.p° car.316. col.2°.ꝛ p ſequētibꝰ ſfor. vſqꝫ ad.24. excluſiue.

ℭ Egeſtio aūt laudabilior eſt q̄ eſt lenis coniuncta: ꝛ eſt eius exitus in hora exitus ſui q fuit in diſpoſitione ſanitatis: ꝛ eſt q̄ꝫtitas eiꝰ per comparationeꝫ eius qd̄ aduenit corpo-

ei.qđ eſt:q egeſtio quando eſt cū hac diſpoſitione:eſt pars inferior ventris ſana.

Vide Gal. primo de criſi capi.11.

Cōditiões bone egōnis.

¶ Hippo.aſſumpſit ſignificationes ſignificātes egeſtionē laudabilē ex ſuba eius ⁊ ipſius quātitate:⁊ ex hora ipſius exitus. Significationes aūt ſignificātes egeſtionem illaudabilē nō inuenimus eū ſumpſiſſe ex his trib⁹ tm̄:ſed ex colore ēt ⁊ odore:⁊ ex voce annexa egreſſioni ei⁹. ¶ Egeſtio aūt cuius ſuba eſt nālis eſt que nō dura eſt in termino lapidis:neqꝫ lenis in termino aque vt fluat ⁊ currat:ſꝫ eſt de lenitate cū diſpoſitione cū qua poſſe eſt vt ꝑmaneat cōiuncta preter ꝙ fluat ⁊ currat. ¶ Quātitas vo eius nālis eſt:ꝙ eſt ꝑ cōparationē eius qđ comedit. ¶ Hora aūt eius exitus nālis eſt hora cū qua currit ꝯſuetudo infirmi in ſanitate ſua. ¶ Et opꝫ ēt vt adiungas ad illud qđ dixit:colorē egeſtionis nālem ⁊ odorē eius:opꝫ eni vt ſint ſm ꝙ fuerūt in hora ſanitatis:verūtn̄ Hippo.nō narrauit illud:qꝛ poſſibile eſt tibi vt intelligas illud.ſ.de colore ⁊ odore ex ſermone eius. In egeſtione egrediēte a diſpoſitione nāli.qđ eſt:qꝛ de cōſuetudine eius eſt in rebus multis vt ſignificet eas ex ꝯtrarijs eaꝝ:⁊ dimittat rememorari eas in nobus ſuis. ¶ Et nō dixit qꝛ egeſtio fuerit cū hac diſpoſitione erit inferior pars vētris ſana : niſi cū ipſe cōparauerit hanc partē cū pectore:vt intelligas hic ex ſermone ei⁹ iſto ſtōchū ⁊ inteſtinū ieiunū:⁊ reliqua q̄ ſunt poſt ipm ex inteſtinis:⁊ nō eſt neceſſe ꝓculdubio in aliquo ꝙ occultaret qꝛ eſt egeſtio cū diuerſitate hui⁹ diſpoſitionis:vt ſignificet ꝙ diſpoſitio horū mēbrorum ſit egreſſa a diſpoſitione nāli:qꝛ Hip.nō dixit illud. Neqꝫ ēt eſt ſermo ſanus:qꝛ poſſe eſt ēt vt ſint mēbra que ſunt in vētre inferiori ſana:⁊ currant ad ea ex epate:aut ex ſplene res multe vel male mutātes colorē egōnis nālē ⁊ ſubſtātiā ipſius:⁊ eius odorē. Et multotiēs addūt ēt in quantitate eius humiditates q̄ effundunt ad ſtōchū:⁊ neqꝫ ēt exitus eſt ei⁹ in hora ſili hore que fuit ante illud. Egeſtio aūt que in vltimo eſt ſilis egeſtioni nāli non ſignificat ꝙ partes inferiores vētris ſane ſint tm̄ ſicut dixit Hippo.ſꝫ qꝛ nō effundit ad eas ēt ex mēbris que narrauim⁹ aliqđ. Egeſtio aūt egrediēs a natura ſignificat fortaſſe ꝙ membra que ſunt in vētre tm̄ ſunt infirma:⁊ fortaſſe ſignificat: qꝛ effundunt ad hec mēbra ex mēbris que ſunt ſuꝑ ea humiditates. Et ſpēs qdē huius egeſtionis ſunt multe ⁊ diuerſe:qꝛ epar nō expellit ad ſtōchū ſuperfluitates ſuas tm̄:⁊ qđ generat in eo ex humorib⁹ egrediētibus a natura:ſꝫ ꝙ expellit ad ipm ſuꝑfluitates totius corporis. Qđ eſt:qꝛ ſtōchus ꝯtinuat cū oībus mēbris mediāte epate:⁊ recipit ſuꝑfluitates oīum mēbrorum ipſo mediante:⁊ fortaſſe qđ effundit ad ipſum expellit a nā ad ipſuꝫ qꝛ vult mundificare totū corpus:aut aliqđ ex mēbris ei⁹:aut duo mēbra:aut mēbra multa. Et multotiēs eſt illud qđ effunditur ad ipſum ſm viā accidētis:⁊ qꝛ eſt illud:ſignificat egritudinē in toto corꝑe : aut in vno mēbrorū ei⁹:aut in mēbris multis. Opꝫ ergo vt conſideres in mēte tua illud qđ narrauit Hippo.in ſermone ſuo ex neceſſitate huius ſermonis:⁊ addatur ad illud qđ dixi. XIIII.

Stomachus recipit ſuꝑfluitates oīuꝫ mēbrorū mediāte epate.

2 ¶ Liquida bona eſt ſi ſine ſonitu vētoſo fuerit:nec iordinate manauerit. Si eniꝫ frequēter manat:egrū maximo labore ac vigilijs afficit:⁊ in defectum adducit.

¶ Et ſi egeſtio fuerit ſubtilis:tunc laudat ex ea ne cū ea ſit vox:⁊ ne ſit egreſſio eius frequēs paulatiꝫ.quod eſt:qꝛ quādo illud eſt: accidit infirmo laſſitudo ex multitudine ſurgendi ⁊ conſecutione eius accidunt ei vigilie:inde nā exitus rei multe multotiens non facit ſecuritatem infirmo de ſyncopi.

Quāt egeſtio humectatur.

¶ Res manifeſta eſt in hoc ꝙ egeſtio humectat:aut qꝛ cibus nō penetrat ex vētre ad epar:aut qꝛ effundunt ad ipm ex epate aut ſplene ſuꝑfluitates : verūtn̄ poſſe eſt vt ſit illud laudabile:qꝛ epar ⁊ ſplen ⁊ totū corpus mūdificat ꝑ ipm:⁊ nō eſt illud illaudabile:niſi qꝛ eſt ſm ſemitā accidētiū.ſ.qꝛ nō penetrat cibus ad epar:aut res q̄ effundunt ad ſtōchū ab epate:ſignificant diſpōnem malam. Et dña quidē inter diſpoſitionē ꝑmā ⁊ inter hāc diſpōnē eſt:ꝙ cū egeſtione in diſpoſitione ꝑma nō eſt vox: ⁊ hec ēt eſt dña alia:⁊ eſt:qꝛ egreſſio egōnis nō eſt frequēs:ſed paulatim:qꝛ qđ egredit ſm hūc modū nō eſt aliqđ ex accidētibus. Fluxus aūt vētris ſuꝑfluus q fit raro:multotiens ſignificat criſiꝫ laudabilē ⁊ ſignificat ꝙ nā expellit rē ſuperfluā in q̄titate ſua:aut in qualitate ſua vt euacuet corpus totū:aut aliquod ex mēbris eius ⁊ mūdificet ipm. Et intelligo ꝑ ſermonē meū euōnē:inanitionē corporis a nālib⁹ huorib⁹ q in q̄titate ſua multiplicant. Per mūdificationē vo ⁊ fluxū vētris intelligo vacuitatē corporis ab humorib⁹ egrediētib⁹ q̄litate ſua a nā:⁊ ꝯſequūtur hanc egōnem nocumēta alia:q̄ dixit Hippo.in h ſermone ſuo.qđ eſt:qꝛ quādo eſt illud donec accidat īfirmo laſſitudo ex multitudine ſurgēdi ⁊ cū conſuetudine eius accidūt ei vigilie:⁊ ꝙ ipſe vituperat ēt egōneꝫ que fit cū multitudine frequēti:nō eſt niſi ꝓpterea ꝙ deijcit ipſa ⁊ mollificat virtutē:qꝛ quāuis raro accidat vt laudet hec egeſtio:verumtamē caſus virtutis h annexus ei eſt illaudabilis:ſicut fluxus nariū accidēs ſm viā criſis egrediēs in quātitate ſua ab equalitate. XV.

Differētia inter euōnem ⁊ mūdificationem.

3 ¶ Utile eſt ſtercus ſm q̄titatem ciborū aſſumptorū euenire:⁊ bis vel ter in die:in nocte vo ſemel ⁊ iam luce proxima:aut ſolito more contingere.

¶ Uerūtamen opꝫ ꝙ ſit egeſtio ſm illud qđ accidit corpori duabus aut tribus vicibus in die ⁊ ſemel in nocte:⁊ ſit plurimū eius prope mane:aut ſicut de conſuetudine hominis eſt ſurgere.

¶ Iam dixit Hippo.hūc ſermonē in eis que ſūt ꝑmiſſa:⁊ melius qdē eſſet vt poneret ſermonē illum nūc in egōne multa:que fit ſꝫ ſemitā criſis:⁊ eſt illa quā narrauit ante: ⁊ ego quidem etiaꝫ vitupero ſermonē eius:opꝫ vt ſit egeſtio duabus aut tribus vicib⁹ in die:⁊ ſemel in nocte:⁊ reliqua que ipſe ſcripſit poſt illud:qꝛ ſuꝑfluū eſt neqꝫ fuit neceſſariū dicere illud.qđ eſt:qꝛ ſufficit vt diceret. Sicut de ꝯſuetudine eſt hois vt ſurgat. Qđ aūt dixit in fine huius ſermonis ⁊ eſt ſermo eius.ſ. Et ſit plurimū ei⁹ prope mane aut ſicut de ꝯſuetudine eſt hois vt ſurgat:inuenitur in quibuſdā deſcriptionibus ſicut ego ſcripſi illud:⁊ in quibuſdā deſcriptionibus inuenit ſine illo:aut ſm hūc modū:⁊ erit plurimū eius prope mane:ſicut de cōſuetudine eſt hominis vt ſurgat:ſed nō eſt differentia inter has ſcripturas:qꝛ intentio in eis vtriſqꝫ eſt intentio vna. Et eſt ꝙ melior rerū eſt cū qua iam currit ꝯſuetudo. XVI.

Res illa melior eſt cū qua currit conſuetudo.

¶ Utile eſt etiam appropinquante iaꝫ termino egritudinis idem ſtercus denſari. 4

¶ Et oportet vt condenſetur egeſtio quādo tēdit īfirm⁹ vel appropinquat verſus criſiꝫ.

¶ Non ꝯdenſatur

¶ Non condenſatur egeſtio quando appropinquat infirmus verſus criſim: niſi qñ fuit ſubtilis aquoſa ante illud: nõ que fuit ſpiſſa durũ: ergo ſermo eius in eo eſt cui⁹ egeſtio a principio ſue egritudinis eſt humida. Ueruntamen hec abbreuiatio in ſermone de conſuetudine antiquorum fuit ⁊ ꝓprie Hippo. ſ. ſignificatio rei ex ꝯtrario ſuo: ⁊ dimiſſio rememorationis eius cum ſuo noĩe. XVII.

5 ¶ Et colore ſubcitrio fieri: nec iſolidũ dẽſari.

¶ Et opꝫ vt egeſtio ſit declinis ad citrinitatẽ aliquãtulã: ⁊ nõ ſit vehementis lenitatis.

¶ Melius eſt ſi ſcripſiſſet hunc ſermonẽ in ꝑncipio ſue locutionis de egeſtione: ita vt eſſet ſermo eius ſm hunc modum. De egeſtione quidem laudabilior eſt que eſt lenis cõiuncta: ⁊ eſt exitus eius in hora exitus eius que fuit in diſpoſitione ſanitatis: ⁊ eſt q̃titas eius per comparationẽ eius qđ aduenit corpori: ⁊ color eius declinis ad citrinitatem: ⁊ non eſt vehementis lenitatis ſicut iam determinauit ſubſtantiã egeſtionis ⁊ quãtitatẽ eius ⁊ horam exitus ⁊ qualitatem eius ſimul. ſ. viſibilem ⁊ odorabilem: ſicut dixi ante. Et manifeſtuꝫ eſt ꝙ color egeſtionis naturalis trahit ad citrinitateꝫ: qm̃ cholera deſcendens ab epate cõmiſcet ei: ⁊ illud eſt quãdo cholera que admiſta ei: eſt naturalis: equalis in quantitate ſua ⁊ qualitate: ⁊ cõueniunt ſuper illud omnes medici. Quoniam qñ effundit ab epate ad ventreꝫ cho. egreſſa in qualitate ⁊ quantitate ſua ab equalitate: nõ eſt color egeſtionis pertinens ad citrinitatẽ. Sed eſt citrinus paruus: ⁊ quando nõ effunditur ad inteſtina cholera ſicut illud quod accidit ei qui habet icteritiam: tunc color egeſtionis eſt albus. XVIII.

Quantitas cõditionum bone egeſtionis.

6 ¶ Bonũ ẽ ẽt ſi lũbricos admixtos habuerit.

¶ Et ex eo qđ laudaẽ ẽt: eſt vt egrediañ cuꝫ egeſtione lumbrici quãdo appropinquat infirmus verſus criſim.

¶ Non laudatur egeſtio lumbricorum: niſi cũ natura ipſa expellit eos inferius cum reliquis ſuperfluitatibus que ſunt in corpore: non quando egrediunt per cauſam aliam ſm viam accidentis. ⁊ ego quidm iam locutus fui ſermonem longum in rebus que procedunt ſm ſemitam criſis in libro pericriſeos. XIX.

7 ¶ In oĩ acuta egritudine ventrem nõ vt plenum: ſed vt vacuum tractari: ⁊ nõ tenuem ſꝫ carnoſum inueniri: bonum.

¶ Et oportet vt ſit venter in omni egritudĩe vacuus pinguis.

¶ Sermo quidem eius vacuus: prope extenſum plenuꝫ eſt: ſed pinguis prope macrum extenuatum ſicut ſignificat dictio prima res retentas in ventre: ⁊ dictio ſecunda ventrẽ ipſuꝫ: ſicut ſi diceret. Quia opꝫ in oĩ egritudine vt ſit vẽter vacuus: ⁊ ſit corp⁹ eius pingue: ⁊ nõ macrũ. XX.

8 ¶ Aquoſum ṽo ſtercus ⁊ liquidum: ſiue album: aut nimis citrinum aut ſpumoſum: malum eſt.

¶ Egeſtio autem aquoſa ſubtilis ⁊ alba ⁊ citrina vehementis citrinitatis: ⁊ ſpumoſa: illud totum malum eſt.

¶ Egeſtio quidem aquoſa ſignificat deſtructionem digeſtionis: ſed alba ſignificat ſicut dixi ante ꝙ cho. citrina nõ deſcendit ab epate ad partes ſtomachi: veruꝫ egeſtio vehementis citrinitatis ſignificat vnam duarum rerum: aut egeſtionem cui commixta eſt cholera citrina ⁊ multa: aut egeſtionẽ cui cõmixta eſt cholera viridis: vt herugo eris. qđ eſt: quia hoc nomen quod dixit Hippo. ſignificat ſm linguam grecorum hos duos colores ſimul. ¶ Egeſtio autem ſpumoſa fortaſſe ſignificat permixtionem ventoſitatis vehementis inflatiue humiditatis cuius ſeparatio ab ea eſt difficilis: ⁊ fortaſſe ſignificat caliditatem ſuperfluam. quod eſt: quia nos inuenimus ſpumaꝫ euenire exterius ſm hunc modum in mari ꝓpterea ꝙ venti concutiunt aquam: ſed in ꝓfunditatibus pelagi propter ſuperfluitatem caliditatis. XXI.

De egeſtione aquoſa: ⁊ ſpumoſa.

Due cãe ſpume.

9 ¶ Item modicum ⁊ viſcoſuꝫ: ⁊ lene: ſiue albuꝫ: ſeu citrinũ: aut ſpumoſuꝫ: malũ.

¶ Et ex egeſtione quidem mala eſt pauca viſcoſa lenis: ſiue ſit alba: ſiue citrina.

¶ Narrauit Hippo. in hoc ſermone duas ſpecies ex ſpeciebus egeſtionis que ambe proueniunt a liquefactione corporis. Et nõ eſt differentia inter vtraſqꝫ: niſi quia pauca viſcoſa alba prouenit a liquefactione adipis facta a caliditate ignea que non eſt vehementis malitie. Sed egeſtio que trahit ad citrinitatem lenis prouenit ex liquefactione adipis: verũtamen eius euentus eſt aut quoniam caliditas faciens ipſam eſt vehementioris malitie: aut quoniam adeps liquefactus antiquus eſt qui iam cõputruerit quadam putrefactione. Qđ eſt: quia videmus adipes xyrbi quando putreſcunt exterius: coloreꝫ mutare ita ꝙ vides vtrũqꝫ viſione manifeſta declinare ad citrinitatem. Egeſtionis autem ad viriditatem declinis: ſi viriditas ei fuerit ꝓpter admixtionem cholere viridis vt herugo eris cum ipſa: quoniam iam oſtendimus ꝙ hic etiam color intelligitur ex nomine vehementis citrinitatis: euentus eſt a liquefactione vehementi. ¶ Et omne quidẽ qđ procedit ex corpore quod vides lene eſt propter vnam duarum ꝓprietatum: aut ꝓpterea ꝙ ipſum recipit digeſtionem ſm equalitatem: ita ꝙ non effugit naturam pars aliqua ex partibus eius quã ipſa non reſoluat: aut ꝓpter liquefactionem vehementem: ita ꝙ non ſit etiam in hoc vna ex partibus materiei cui nõ aduenit cauſa. Propter hanc ergo cauſaꝫ ſicut melius eſt in omni quo ſit iuuamẽtum vt ſit equale ſimiliter: ⁊ omne qđ eſt malum: eſt vehementioris malitie quãdo eſt equale. quod eſt: quia primuꝫ ſuſcipit operationem nature cum totalitate ſua: ⁊ 2ᵐ ſuſcipit malitiaꝫ egritudinis cum ſua totalitate. ¶ In viſcoſa autem res manifeſta eſt ⁊ expoſita: ꝙ euentus eius eſt multotiens quãdo vehementior ſit caliditas rei: ⁊ multiplicantur: ⁊ fortaſſe ſiunt humores viſcoſi propter qualitates ciborum. Ueruntamen iſti humores quando procedunt ex corpore non eſt eoruꝫ quãtitas pauca. Res aũt viſcoſa quando procedit paulatim eſt cõtraria prime cõuenientis liquefactioni pauce. quod eſt: quia nos inuenimus multotiens liquefactionem vehementem facientem fluxum ventris ſuperfluum: verũtamen illa cuius hec eſt diſpoſitio: eſt proculdubio fetida. Et differentia qdẽ inter humores crudos: ⁊ hanc: eſt in hoc capitulo tñ. qđ eſt: qꝛ ex humoribus crudis non eſt fetor. XXII.

Egõnes a liq̃factione corporis.

Cãe due egõnis lenis a corpore.

Cauſe euentus viſcoſi a corpore.

Humores crudi non ſunt fetidi.

Cap. 4.

10 ¶ Peſſimum autẽ eſt ⁊ mortis ſignũ: viſcoſum: nigrum: fetidum: ⁊ viride.

¶ Et ſignificatiua mortis magis h̃ eſt egõ nigra: ⁊ pinguis: ⁊ fetida: ⁊ viridis.

¶ Egeſtionis quideꝫ nigre nigredo fit ex cõmixtione cho. nig. pure. viridis aũt fit ex cõmixtione cho. ni. que nõ eſt pura: ⁊ cuius quãtitas eſt pauca. Egeſtio ṽo pinguis ꝓcedit apud liquefactionem adipis a caliditate ignea: fetida aũt ſignificat putrefactionem in corpore. XXIII.

2 ¶ Uarium ẜo ꝓductionē ſignificat egritudi nis:neqꝫ minus ſignū eſt mortis ꝗꝫ loturā inteſtinoꝝ ꝓfert:aut colorē porrorū ſiue nigrū. Cōtingit ēt colores iſtos ſil' euenire.

¶ Egeſtio aūt diuerſoꝝ colorū ſignificat de longitudine egritudis plus ꝗꝫ īdicēt ille ſpecies alie: ꝛ nō eſt illud qd̓ ſignificat de perditione minus ꝗꝫ illud qd̓ ſignificāt ille. Et intelligo ꝑ id egeſtionē in qua eſt viſcoſitas: ꝛ cuius color trahit ad colorē porri: ꝛ que eſt nigra: ꝛ fortaſſe egrediunt̄ iſti colores oēs ſimul: ꝛ fortaſſe egredit̄ vnuſqſqꝫ eoꝝ ꝑ ſe.

¶ Egeſtio diuerſoꝝ coloꝝ ſignificat ꝙ in corpe ſunt egritudines diuerſe multe:que īdigēt ſpatio longo:donec digeſtionē ſuſcipiant.qd̓ eſt:qꝛ qñ ſunt multe poſſe eſt vt ſit quarūdā eaꝝ ſpatiū longū:ꝙ ſi nō fuerint in eis egritudines longe:tūc natura ꝓculdubio qñ neceſſe eſt ei vt reſiſtat inimicis multis indiget etiā vt acquirat tempus longum in expugnando eos. XXIIII.

Niſi nō poteſt multos inimicos expugnare niſi in lōgo tempore.

3 ¶ Uentoſitas ſine ſono laudabilior eſt: que ẜo cū ſonitu melior ꝗꝫ illa que intus clauditur:ſignificat tamen amentē aut dolorē laborantem:niſi ſit voluntarie.

Uide.5° col. ca.p° car.108 col.1. Et.16.ca.p° car.326.col. 3°.

¶ Uentoſitatis aūt exitus laudabilis eſt cum quo nō eſt vox: ꝛ exitus eius qñqꝫ cū voce eſt melior:ꝗꝫ eius ꝯſtrictio vbi eſt: ꝛ qñ egredit̄ cū voce:tūc nō ſignificat:niſi ꝙ emittens eā;aut eſt cū dolore:aut cū ꝑmiſtione rōnis niſi fuerit exit⁹ vētoſitat̄ ab ipſo cū volūtate.

¶ Ex hoībus eſt:ex quo egredit̄ ventoſitas cū ſono preter ꝙ verecūdet̄: ꝛ ex eis eſt qui preelegit mortē ſuper hanc actionē.ſ.qñ egredit̄ ex iſtis ventoſitas cū voce ꝛ ſono: ꝛ multi qdem hoīum ſunt q vtunt̄ illo:opꝫ ergo vt ponat̄ illud ex eis ſm vnā duaꝝ diſpoſitionū:aut vt nō intelligant qd̓ faciunt:aut vt vehemētia doloris cogat eos ad illud abſqꝫ voluntate ipſoꝝ. Preter iſtos aūt ex illis q non inſpiciunt ad illud:nō opꝫ vt eſtimet̄ exitus ventoſitatis ab eis cū voce ſignificare rem mali. Ueruntamen melius eſt ne ſit exitus eius cū voce.qd̓ eſt:qꝛ vētoſitas que egredit̄ cū voce ex ipſis ſignificat ꝓculdubio:aut multitudinē ventoſitatis groſſe vaporoſe:aut ſtricturā inteſtinorū in quibus penetrat. Cum ergo nō fuerit ventoſitas multa: ꝛ inſtrumenta a quibus egreditur ampla:tunc exitus ventoſitatis eſt abſqꝫ voce. XXV.

Uentoſitas ſine voce min⁹ mala ꝗꝫ cum voce.

Cap.5. 1 ¶ Dolor ſub hypocūdrijs hāc ꝓprietatē hꝫ: ſi recens ꝛ ſine calore fuerit:ſi rugit⁹ ſuperuenerit ꝛ cū egeſtione vel vrina eruperit ſoluitur:alioquin ad inferiora tranſmittit̄.

¶ Apoſtemata aūt que fiūt in eis que ſūt ſub hypocūdrijs: ꝛ que occultant̄ ex eis qñ ſunt ꝓpinqui tēporis: ꝛ nō eſt in eis īflāmatio rugitus accidens in illo loco reſoluit: ꝛ ꝓprie ſi egrediat̄ cū egōne ꝛ vrina:ꝙ ſi nō egrediat̄: tūc ꝑꝑ mutationem eoꝝ fit. Et qñqꝫ iuuamētū per deſcenſionē eorum ad inferiora.

¶ Hippocrates ſignificauit in hoc loco per aꝑata que fiūt in eis locis qui ſunt ſub hypocūdrijs: ꝛ que occultantur in eis apoſtemata que noiauit arteca.l.i.vndimiā.i.mollitiē: ꝛ oīa aꝑata iſta ſunt groſſitudo extra nām: ꝛ quādo nō eſt cum eis calliditas ſunt ventoſa: ꝛ ꝓprie ſi fuerint ꝓpinqui tēporis. Hippo.iam itaqꝫ dixit:ꝙ iſta aꝑata reſoluuntur qñ accidit in ventre rugitus. Uerūtñ vox iſta nō ſignificat in ventre ventoſitatē tm̄:ſed ꝙ illa ventoſitas eſt permixta humiditati. Cū ergo egredit̄ hec ventoſitas inferi⁹ aut ſi nō egredit̄:ſed deſcendit ad ptes inferiores ſedant̄ ex ventre duo accidentia que accidūt in eo.ſ.dolor ꝛ groſſitudo. Et ꝓprie ſi euacuat̄ ventoſitas cū vrina ꝛ egōne: qꝛ qñ accidit huiuſmodi euacuatio nō remanet in vētre aliquid ex ſuperfluitatibus. XXVI.

Cap.6. 1 ¶ Urina laudabilis eſt que hypoſtaſim albā ſubſidentē ꝛ equalē ꝛ cōtinuā atqꝫ lenē habebit: ꝛ ſic ꝑmanēs vſqꝫ in criſiꝫ erit. Eſt.n. fidelis nuntia ſalutis ꝛ ſigñat breuitatē egritudinis. Q2 ſi mō cū hypoſtaſi ꝑdicta:modo ſine fuerit:diuturnitatem ſignificat egritudinis:neqꝫ omnino fidelis eſt.

Uide.20. xl. ca.1.car.402. col.p°.

¶ Et laudabilior qdē vria eſt:in qua eſt ſuꝑfluitas reſidēs alba:lenis:eqlis in tpe egritudinis totius vſquequo veniat in ea criſis:illa eniꝫ ſigñat breuitatē egritudis. Q2 ſi alteret̄ ita vt qñqꝫ mingat vrinā purā: ꝛ qñqꝫ reſideat in ea ſuꝑfluitas alba lenis:erit egritudo longior: ꝛ eſt ſecuritas in ea minus.

¶ Sicut ante dixi ꝙ ſignificatio vehementie virtutis ꝑncipꝫ ꝑmi:qd̓ oſtendi in libro alio eſſe cerebrū ꝛ debilitatis eius eſt ex operibus voluntarijs. ſimiliter etiā inuenimus Hippo. aſſumpſiſſe ſignificationes vehemētie virtutis alterius ꝛ debilitatis eius ex opationibus illius virtutis. Et iam quidā narrauit quaſdam harum ſignificationum in eis que premiſſa ſunt: ꝛ narrauit quaſdā harū ſignificationum in hoc ſermone:cuius premiſimus rememorationē: ꝛ nominauit hanc virtutē in qua nunc eſt ſermo eius virtutē mutatiuam. Significationes ẜo que ſignificant fortitudinem huius virtutis ꝛ ipſius debilitatē in ſtomacho:ſumunt̄ ex rebus que egerunt̄ in ol die. Sꝫ ſignificationes ſignificantes vehementiā virtutis ꝛ debilitatem ipſius in epate ꝛ venis ſumunt̄ ex vrina.qd̓ eſt:qꝛ declarant̄ ex vrina ſignificationes manifeſte:quarū quedam ſignificant digeſtionē certam: ꝛ quedā eaꝝ digeſtionem diminutam: ꝛ quedā digeſtionem corruptā: ꝛ qdam deſtructionē digōnis: ꝛ ſilr ēt declarat̄ ex eo qd̓ ꝓcedit ex vētre: ꝛ ſicut iam oſtenſū eſt:qꝛ in egōne ſunt ſigna ſignificantia egritudines ꝑter egritudines vētris:ſilr ēt apparent in vrinis ſigna ſignificātia infirmitates alias ꝑter infirmitates epatis ꝛ venaꝝ. ¶ Primū aūt a quo īcipit Hip. ſignificare in ſermone ſuo: ꝛ qd̓ īcēdit ſunt ſigna ſignificātia digōnē:deinde addidit ad illō reliq̄ ſigna: ꝛ ꝑꝑ h̄ opꝫ vt loquamur in ꝑmis de ſignis q̄ narrauit in ꝑmis in hoc ſermone cui⁹ ꝑmiſim⁹ rememorationē. Precepit.n. vt cōſideremus in ſedimie qd̓ in vrina reſidet:an ſit albū:lene: eq̄le:an mutet̄ ita:vt ſit in qbuſdā horis ſꝫ ꝙ ipſe dixit: ꝛ in qbuſdā eaꝝ ꝯ̄rio illi⁹ vel ediuerſo illi⁹ ꝛ frequēter accidit in eo illō ita vt mingat īfirmus. v.g. Si infirmus mingat in die ſcđo vrinā nō illaudabilē:cūqꝫ fuerit in nocte q̄ eſt poſt ipſā mingat vrinam illaudabilē:deinde mingat ꝛ in mane diei tertij vrinā laudabilem:cūqꝫ in ſero illius diei fuerit mingat vrinā illaudabilē: ꝛ illud qd̓ ſignificat̄ ex hꝫ vrina eſt:ꝙ qdam humores qui ſunt in venis rece-

Signa fortitudinis ꝛ debilitatis virtutis mutatiue ī mēbris.

Signa digōnis in vrina.

perunt digeſtioné ⁊ vincit eos nãtura ⁊ qdaꝫ eoꝝ nõ recepe͛runt digõné: ꝙ ſi nõ mingat infirmus vrinã idigeſtã in eo qd eſt inter vrinas digeſtas: tũc vrina ei⁹ eſt melioꝛ vrinarum. Nã ſi fuerit in ea ſedimen: tũc opꝫ ꝓculdubio vt ſit albũ lene equale: ⁊ ſit hec diſpõ ei in toto ſpatio egritudinis vſquequo cõſumat̃: ⁊ ſi nõ fuerit in ea ſedimen: tunc opꝫ ꝓculdubio vt ſit in ea nebula alba. Et opꝫ neceſſario vt ſit coloꝛ equalis in vrina in citrinitate: ⁊ ſubſtãtia eius iter ſubtilitaté aquoſaꝫ ⁊ groſſaꝫ ſicut vrina aſini. ℂ Uerũtñ vrinã in qua nõ eſt ſedimen mingit ille cui⁹ regimé eſt equale in vltimo ſubtilitatis: ſed vrina in qua eſt ſedimen multum mingit ille cuius regimen eſt regimen groſſum: vrinam ꝟo in qua eſt ſedimen paucum mingit ille cuius regimen eſt regimen equale. Et ſimilr̃ etiam coloꝛ vrine: nã ipſa in egritudinibus que accidũt a cholera: eſt declinis ad citrinitaté: ſed in egritudib⁹ q̃ ſunt ab humoꝛibus crudis eſt declinis ad albediné. ℂ Et ſilr̃ ſedimé ipſ in egritudinibus factis ab humoꝛib⁹ crudis eſt multũ: ſꝫ in egritudinibus que ſunt a cholera: nõ eſt oĩno aut paucum valde: verũtñ ſufficit vt ſit in vrina in egritudinibus iſtis nebula pendens. ℂ Et ſignifico ꝑ ſermoné meũ: nebulã: rem groſſaꝫ albã que eſt in vrina: non in ſupioꝛi pte vaſis: neqꝫ iferioꝛi pte ei⁹: ſꝫ in loco q eſt iter hec duo: aut medius vere aut declinis ad ſupioꝛa: aut ad iferioꝛa: ⁊ de cõſuetudine qdé mea eſt vt noiem illud hoc noie. Hipp. aũt noiauit ipſ nubé q̃ eſt in vrina: ſicut nubes in aere. qd eſt: qꝛ nubes vel nebula q̃ eſt in vrina eſt groſſioꝛ ea: ſicut nubes q̃ eſt in aere eſt groſſioꝛ aere: ⁊ multotiẽs qdé dixi ꝙ illud qd pẽdet in vrina eſt ſile huic: ⁊ eſt illud qd de cõſuetudine mea nomino nebulã pendéte. ℂ Hoc eſt q̃ qd opꝫ te diſcere in pmis ⁊ memoꝛie cõmendare. In eis ꝟo q̃ ſunt poſt: opꝫ vt ponas mẽté tuã in his q̃ dixit Hip. qd eſt: qꝛ vria in qua reſidet ſemꝑ aliqd ſile ſedimini qd narrauit Hip. ſignificat fiduciã ⁊ ſecuritaté. ſ. qꝛ in infirmitate nõ eſt timoꝛ: ⁊ ꝙ de aptitudine eius eſt ꝓculdubio vt reſoluat̃ ſolutione eius poſtq̃ꝫ nõ redeat: ⁊ feſtinet ẽt ſolutio eius. Et ad ſũmũ ſi moꝛat̃ vrina ſm̃ hanc diſpõneꝫ in die pmo: ⁊ in nocte que eſt poſt ipſuꝫ: nõ pertrãſibit egritudo periodũ pmũ ex periodis dierũ criſis ⁊ fiet eius pfecta criſis. Et iam oſtẽſuꝫ eſt oñſione bona ꝙ ſermo Hip. iſte nõ eſt niſi in febꝛibus: qꝛ ſignationes nñc nõ ſũt ſup egritudies q̃ accidũt in cerebꝛo ⁊ nuchamnt in pulmone ⁊ pectoꝛe: preter qd cũ eis ſit febꝛis: an ſint ſalue cũ qb⁹ nõ ſit malitia velocis criſis: an in eis ſit timoꝛ ⁊ ſpatiũ longũ erit per ſignationes alias. ℂ Cauſam aũt ꝓpter quaꝫ ſit melius ſedimen reſidens in vrina albũ: iam oſtendi in ſermone meo. In ſanicã in fine tractatus pmi. XXVII.

Sedimen in vrinis variat̃ ſm̃ diuerſitaté regiminis.

Nebula ſiue nubes in vrina qd ſit.

2 ℂ Urina rubea nimis cũ ſua ſibi ſili hypoſtaſi: egritudiné magis ſupioꝛib⁹ diuturnã dicꝫ: eſt tñ nũtia certa ⁊ fidelis ſperãde ſalutis.

ℂ Oꝛ ſi vrina tranſierit ad rubediné nimiaꝫ ⁊ ſuperfluitas in ea reſidens fuerit cũ illo albi coloꝛis lenis: erit egritudo lõgioꝛis ſpatij q̃ꝫ pꝛima: ſed erit ſalua valde.

ℂ Coloꝛ vrine declinis ad rubedineꝫ qñ currit aquoſitas ſanguinis cũ ea ſignificat illud multitudiné ſanguinis qui nõ eſt recte digeſtionis: ⁊ ꝓꝑ hoc cum vincens in coꝛpoꝛe eſt qui magis innatiuus eſt ex humoꝛibus ſit ꝙ in egritudine ꝓpter illam cãm nõ eſt timoꝛ. Et qñ vrina declinis ad rubediné eſt aquoſa ſignat ꝙ indiget digõne: ⁊ qꝛ digeſtio indiget ſpatio tẽpoꝛis donec cõpleat̃: iterũ neceſſarium eſt vt ſignificet hec vria ꝙ cõſũptio egritudis tardet̃ plus q̃ꝫ egritudis p⁹ in q̃ reſidet i vria ſedimé albũ. XXVIII.

3 ℂ Sed ſi eiuſdem hypoſtaſis furfurea fuerit mala eſt: peſſima ꝟo ſi ſquamoſa: alba autẽ ⁊ liquida ⁊ lenis mala: peioꝛ tamen que dicta eſt furfurea.

Uide. 10. pri. ca. 1. car. 402 col. p⁹.

ℂ Et qñ ſuperfluitas reſidens in vrina eſt ſimilis groſſis partib⁹ ſimule oꝛdei: tunc ipſa eſt mala: ⁊ deterioꝛé ea que eſt ſimilis petalis: ⁊ q̃ eſt ſubtilis alba eſt mala valde: ⁊ deterioꝛ eſt ea que eſt ſimilis furfuri.

ℂ Groſſa ſimula ſunt fruſta magna que remanẽt in ſimula oꝛdei qñ quaſſatur ⁊ cribellat̃: ⁊ ſunt illa cuius mollitio refugit molã. Cum ergo videris in vrina ſedimen ſimile iſtis fruſtis: tunc ſcias ꝙ illud eſt ſignificatio mala. qd eſt: qꝛ illud groſſiuꝫ in ſimula eſt qd ex ea nõ eſt molitũ molitione decenti. Illud aũt qd vi in vrina nõ eſt poſſe vt ſint ptes cibi q̃ penetrauerũt cũ nutrimẽto ad venas ⁊ ꝑmanſerunt dure aut ſicce. Uerum illud eſt: aut ex aduſtione ⁊ ebullitione ſanguinis groſſi ⁊ ei⁹ decoctiõe: aut ex liquefactione carnis liquefactione diuerſa. Et diuerſitas qdeꝫ liquefactionis ei⁹ eſt: qꝛ reſoluunt̃ ptes molles ei⁹ hũide a calitate ignea ⁊ fiũt ptes q̃ areſcũt dure: ⁊ exiccant̃ ſicut qd torrefit ſup frixoꝛiũ. i. ſartaginé. Qd eſt: qꝛ p⁹ qd liquefit in hõ febꝛibus eſt adeps recens nouus: deinde liquefit poſt illũ q eſt durioꝛ p̃ ⁊ antiquioꝛ: deide poſt illũ caro recens mollis: deide poſt illã caro dura antiqua: deide poſt illã mẽbꝛa ipſa: ⁊ qñ liquefiũt mẽbꝛa: vides in vrina ptes inequales ſiles petalis: ⁊ ꝓꝑ illud vrina hec in qua reſidẽt ſiles petalis valde deterioꝛ eſt q̃ꝫ vrina in qua oſtẽdunt̃ ſilia groſſis ſimule tñ. Et nos qdẽ inuenimus iter ſpẽm aliã ſediminis ſubtilis ſicut ſpuma i qua nõ eſt groſſities albi coloꝛis. Et cã albedinis coloꝛis eius eſt ꝑmiſtio aeris acceis ei cuꝫ totalitate ſua plus q̃ꝫ ſit cõmiſtio ei⁹ ei qd eſt groſſium. Euentus aũt huius ſediminis eſt ex ventoſitate groſſa q̃ ꝑmiſcet ex ſupfluitatib⁹ humoꝝ res quaꝝ digõ nõ rectificat̃ ꝑmiſtione qua difficile ſit ſepare eã ex eis: ⁊ ꝓꝑ hoc ſedimé eſt diſpõ quã de cõſuetudie Hip. eſt noiare eq̃litatem. Et euentus illius eſt: qꝛ ſedimé totũ eſt inequaliũ ptiũ: qꝛ qd ꝑmiſtũ eſt coꝛpi alicui ptes eius vident̃ diuerſe in ſubã ſua ⁊ ſuo coloꝛe. Et ſedimé diuerſuꝫ cuius ptes ſunt diuerſe pue: ⁊ eſt deterius eo cui⁹ ptes ſunt magne. qd eſt: qꝛ ſedimen diuerſuꝫ cui⁹ ptes ſunt magne eſt ſignatio eius ſup vtuté nãe: ſm̃ magnitudiné illi⁹ ſube cõpoſite ex illis ptibus ⁊ rectificatione ⁊ certificatione digeſtionis eius: ptes aũt parue ſignificant ꝙ nã iam vicit nãm ⁊ ſuperauit eã: ⁊ pugna inter vtraſqꝫ eſt quaſi eq̃lis: q̃ h res cõicat cũ oĩ ſedimine eq̃li. Supfluitates aũt particulares q̃ ſunt in eo ꝓueniũt a bonitate nãe ci recipientis digõné: ⁊ malitia eius qd ex ea nõ eſt digeſtũ. Et Hippo. qdé dixit cuꝫ iſtis tribus ſpẽbus ex ſpẽb⁹ ſediminis ſpẽꝫ aliã quartã ſilem furfuri: ⁊ hec ſpecies eſt deterioꝛ ſpecie tertia. qd eſt: qꝛ ſicut ſpẽs pma ⁊ ſpẽs ſcda ſignificat ꝙ caliditas febꝛis eſt inflãmans ⁊ liquefaciens: ⁊ oporteret ne ordinaret̃ quarta: ſed tertia. XXIX.

Ordo liquefactionis membꝛoꝝ a caliditate ſupflua.

De ſedimine hñte ptes magnas: ⁊ partes paruas.

4 ℂ Nebula pendens in vrina: ſi alba: bona eſt: nigra ꝟo mala.

Uide. 10. pri. ca. 1. car. 402. col. 4ª. ⁊ pro ſequentibus.

ℂ Nebula pendẽs in vrina qñ eſt alba: eſt laudabilis: ⁊ qñ eſt nigra: illaudabilis eſt.

ℂ Poſtq̃ꝫ cõpleuit Hip. ſermoné ſuũ in ſpẽb⁹ ſedimĩnis reſidentis in vrina: redijt ad ſermoné ſuũ in nebula pendente in ea. Significat ergo ꝑ ſermoné ſuũ pendente: qꝛ vult per ipſuꝫ coꝛtices pendẽtes in ea: ⁊ manifeſtũ eſt: ꝙ cã in malitia nigredis ex hoc eſt: qꝛ nigredo accidit aut

Eſt ſic nigre dinum ꝑ ai.

ꝓpter frigus vehemens:ſicut ſanguis q̃ denigraꝛ qñ coagulaꝛ:ꝛ fit pendés:ꝛ ſicut mẽbra que infrigidanꝛ in vltio ꝗ frigore:ꝛ cõuertꝛ coꝝ diſpõ ad mortẽ aut ꝑꝑ ſupfluitaté caliditatis:nam ſanguis qñ aduriꝛ denigratꝛ:ꝛ ſiľr reliqua corpa:ꝛ illoꝝ etiam qui incedunt tempore longo in ſolo eſtiuo denigratur color. XXX.

5 ¶ Cum fuerit vrina citrina clara indigeſta: egritudinem ſignificat.

Vide.20.par. ca.1.car.402 col.2.ꝛ ꝑ ſe quẽ ibꝫ ca.

¶ Et dum vrina pmanet citrina ſubtilis ſubſtãtie ſignificat ꝙ egritudo adhuc ẽ idigeſta.

¶ Color vrine nãlis eſt equalis citrinitatis:qȯ eſt:qꝛ cuẽtus eius eſt a potibus q̃ bibunꝛ poſtq̃ eis cõmiſcetur de cholera quãtitas pauca:cũ ergo cõmiſtio cholere cũ potibus eſt plus q̃ oportet:ꝛ ſi fuerit qualitas eius fortis videbis colorẽ vrĩe igneũ.Cũqꝫ vrine hꝰ ſuba fuerit tenuis ſignificat ꝙ egritudo nõ digerit:qȯ eſt:qꝛ opꝫ ſicut dixi ꝙ vrina naturalis ſit in colore ſuo tẽperata in citrinitate:ꝛ in ſuba ſua equalitata vt nõ ſit ſubtilis ſicut aqua neqꝫ groſſa ſicut vrina aſini ꝛ beſtie.Et ego qdeꝫ iam narraui totũ qȯ neceſſe fuit narrare de nã vrine ꝛ ſpeciebus eius in libro meo de criſi:ꝛ ꝑꝑ hoc opꝫ ei q̃ vere deſiderat ſciẽtiã ꝓnoſticationis vt tendat ad intelligẽdũ illud ex libro meo de criſi.Quĩ intentio in expoſitionibꝰ nõ eſt niſi explanare q̃ occultanꝛ ex ſermone:ꝛ exponere ipſuꝫ.Diſcernere aũt inter illud qȯ dr̃:ſm rectitudinẽ:ꝛ inter illud qȯ non eſt ita:ꝛ narrare demonſtrationem ſuper vtrũqꝫ ſimul ex ſuperfluitate eſt. XXXI.

Expoſitoris eſt nõ niſi occulta ex ſmone exponere.

6 ¶ Timendus ergo eſt infirmi defectus.

¶ Q: ſi cum illo ſpatio eſt longitudo:tunc nõ ſit ſecuritas vt remaneat īfirmus vſquequo digeratur egritudo.

¶ Si moraꝛ vrina ſpatio longo ꝑter ꝙ digeraꝛ vel maturetꝛ:tunc ſuper infirmuꝫ inde valde eſt timor:niſi virtus egritudini reſiſtens valde ſit fortis.Et manifeſtum eſt:qꝛ neceſſariũ eſt in cognitione illius:ſi memores illius qȯ dictũ eſt in libro afoꝛiſ.cõſiderare vehemẽtiã virtutis ꝛ cognitionẽ ſpatij ſup qȯ eſt de nã egritudis morari ꝛ vſquequo recipiat digeſtionẽ.Cum igiꝛ ſciueris illud conſiderabis an ſit poſſibile egrum morari vſqꝫ ad horam ſtatus ſue egritudinis:an non. XXXII.

Prio afo.9.

[illegible]

7 ¶ Urina mortis ſignificatiua fidelis ꝛ certa ẽ aquoſa aut fetens:aut nigra:aut lutoſa.

¶ Et de vrinis magis ſignificantibus mortẽ: eſt que ex eis eſt aquoſa:ꝛ que eſt fetida:ꝛ q̃ eſt nigra:ꝛ que eſt groſſa.

¶ Urina aquoſa eſt:cuius ſuba eſt tenuis ꝛ color eius albus:ꝛ ſignificat cruditatẽ humorũ in fine vltimo ꝛ debilitatẽ virtutis facientis digõnẽ.In rebus aũt fetidis ꝛ rebꝰ nigris iaꝫ fui locutus in eis que ſũt ꝑmiſſa:ꝛ iſte qdẽ ſiue ſint ſingulares ſiue cũ alijs ſignificãt mortem.Ex eo aũt de quo ingrere opꝫ eſt de vrina groſſa:an ſignificet mortẽ ſola ſingularis:an indiget in ſignificãdo illud vt cõponaꝛ cũ vrina quã narrauit añ eaꝫ.ſ.nigra.Et ego qdẽ iam narrans ſum ꝙ vidi inde apud determinationẽ cõſiderationis in ea:ꝛ ꝑſcrutationẽ in cã illius:vt qñ legeris illud poſſe ſit tibi vt cognoſcas veritatẽ ꝛ virtutem in ea:ꝛ eligas meliorẽ expoſitionẽ huius ſermonis.Dico ergo ꝙ ego inueni ꝑ experimentum ꝙ vrina nigra qñ plus groſſior eſt eius malitia eſt fortior.Urine aũt cuius color eſt nãlis:ꝛ eſt groſſa:euentus eius cõuertiꝛ ad vnã duarũ rerũ:ꝛ eſt qꝛ finis eius cõuertiꝛ forſaſſe ad mortẽ:ꝛ forſaſſe ad ſanitatẽ que veniet in ꝑximo ſicut inueniꝛ in rebus alijs malis ex rebus que ſunt extra nãm:cũ mũdificanꝛ ꝑ eas corpora.Et manifeſtũ eſt ꝙ noluit Hip.vrinã groſſaꝫ:que eſt groſſa valde.Qȯ eſt:qꝛ vrina q̃ dr̃ groſſa ſermone abſoluto:nõ ſignificat ꝑditionẽ ſignificatione vltima. XXXIII.

Capitio.22 ꝛ 38.huius.

Urina nigra q̃to eſt groſſior:tãto eius malitia eſt fortior.

¶ In vtroqꝫ ſexu nigra peſſima eſt:ꝛ in pueris xo aquoſa:malum. 8

¶ Et deterior vrina in viris ꝛ mulieribus eſt nigra:ꝛ in pueris eſt aquoſa.

¶ Urina nigra ꝛ aquoſa ſignificat in oĩbus etatibus ꝑditionẽ.Uerũtñ ſignificatio vrine nigre ſuper illud in etate ſtantiũ in iuuentute:eſt in gradu ꝑmo:ꝛ ſignificatio aq̃ſe ſup illȯ in etate pueroꝝ eſt in gradu ꝑmo.qȯ eſt:qꝛ ego iã dixi in his q̃ ꝑmiſſa ſũt ꝙ res q̃ ſũt in vltio ꝯtrietatis rebꝰ nãlibꝰ ſunt in vltimo ſignificãtes perditionẽ.Sꝫ ꝯtrietas vrine nigre ad vrinã nãlem in pueris nõ eſt ſicut ꝯtrietas vrine aquoſe in eis.qȯ eſt:qꝛ de nã pueroꝝ eſt vt mingat vrinã groſſaꝫ in qua ſit ſedimen multũ.Stantium aũt in iuuentute vrina eſt tenuis:ꝛ ſedimen qȯ in ea reſidet eſt paucũ:ꝛ ꝑꝑ hoc ſit ꝙ vrina nigra in eis ſignificat ꝑditionis finẽ:ſed in pueris vrina aquoſa ſignificat finẽ perditionis ꝓpter cãm aliã.qȯ eſt:qꝛ oẽs res recipiunt digõnẽ velociter in eis ꝓpter vehementiã virtutis imutatiue q̃ eſt in eis.Et de nã qdeꝫ digeſtionis eſt vt ingroſſet nõ vrinã tñ:ſed egeſtionẽ ẽt in eis que recipiunt digeſtionẽ in ſtomacho:ꝛ ſputũ in eo qui hꝫ pleureſiꝫ aut peripleumoniã ꝛ humiditatẽ deſcendentẽ ex naſo in coꝛ̃caꝫ ꝛ lyppitudinem obthalmie:ꝛ ſaniem in vlceribus:ꝛ ꝓpter hoc pueri qñ mingunt vrinaꝫ aquoſaꝫ:ꝛ ꝓlongaꝛ ſpatiũ illius cum eis preter qȯ mutetur ad groſſitudinem aliqua mutatione ſignificat illud perditionem. XXXIIII.

Qȯ magis eſt ꝯtrariũ rebus nãlibꝰ magis ꝑditionẽ ſignificat.

¶ Urina cruda:clara:ꝛ diuturna cũ alijs ſignis bonis:certum eſt apoſtema futurũ ſub diaphragmate. 9

Uide.19.par. car.397.col. 4.in fine. Et.20.cap.1. car.402.col. ſcda.

¶ Qui mingit vrinã crudã tenueꝫ ſpatio longo:ſi reliquie ſignificationes indicant ꝙ ipſe ſaluabiꝛ:tunc opꝫ tibi vt expectes eius exituram que exhibit ei in locis que ſunt inferiora diaphragmate.

¶ O quã rectũ fuit qȯ narrauit Hip.in h ſermone.qȯ eſt:qꝛ egritudines quas digeſtionẽ ſuſcipere eſt difficile:ꝛ ſũt ille quaꝝ gñãtio eſt ab humoribus groſſis ꝛ frigidis virtute in ambabus exiſtẽte forti de aptitudine criſis eſt vt eueniant eis cũ exitura que accidit in corpe.Egritudinuꝫ aũt quarũ gñãtio eſt ab humoribus calidis ſubtilibus ꝛ antea regularis criſis eſt cũ ſolutione ventris.Cum ergo moraꝛ vrina tẽpore longo preter ꝙ digeraꝛ:tunc opꝫ vt cõſideres virtutẽ infirmi:ꝛ cõtempleris ſi fuerit ꝑoſſe ei morari nimis ꝓpter longitudineꝫ egritudinis tolerando longitudinẽ egritudis ipſius:aut criſis eius erit cum exitura que venit ei.Uerum diſcretio illius eſt ex reliq̃s ſignificationibus.qȯ eſt:qꝛ ſi reliquie ſignificationes ſignificauerint perditionẽ:tunc illud ſignificatio erit mortis:ꝛ ſi nõ ſignificauerint rem malam:tunc illud erit ſignificatio euaſionis.Exiture autem fiunt in egritudinibus chronicis in partibus inferioribus corporis:ꝛ cauſa in illo eſt frigus materiei ꝛ groſſitudo eius:ꝛ debilitas virtutis accidens ex labore ꝛ inquietudine que venit ei ex longitudine egritudinis.In egritudinibus aũt acutis exiture veniũt ad latus auriũ.qȯ eſt:qꝛ humores in egritudinibus his ſunt minoris groſſitiei:ꝛ caliditas eſt plus ꝛ virtus eſt ſanior.In egritudinibus aũt medijs inter iſtas eueniũt exituraꝝ quibus ſit

De criſi egritudinũ chronicarũ ꝛ acutarum.

In chronicis eueniũt in inferioribus.

In acutis ꝓpe in ſuperioribus.

criſis declinat ad vnū duoꝝ lateꝝ: ⁊ nō eſt poſſe vt dicaᵗ in eis ſm tpꝰ ꝙ ipſe accidit ſupiꝰ ⁊ inferiꝰ: ſꝫ diſcretio illius erit ex reliqs ſignificationibus. XXXV.

10 *[Uide.10.pti. vni ſupra.]* ℭ Craſſities vt aranee tela ſupernatās in vrina vituperāda eſt: ſigñat. n. liquari egrum.

ℭ Et opꝫ vt vituperes craſſitudinē que natat ſuper vrinam ſicut tela aranee: quoniaꝫ ſignificatio hec ſignificat liquefactionem.

ℭ Euentus craſſitiei ſup vrinā quā mingit ille cuius diſſoluiᵗ corpus: ⁊ eſt illa in q̄ Hip. ſuū poſuit ſermonē ſuperiꝰ eſt ſimilis euentui ſuo ſuperius qn̄ ſfrigidaᵗ: ⁊ Hip. qdē iam cauſas in generatione illius narrauit. *[Uide illi.]* XXXVI.

11 *[Uide.10.pti. vni ſupra.]* ℭ Rationis eſt: ⁊ ordinem in nebula non negligere vtrum ſupremuꝫ an medium teneat locum: ſimiliter ⁊ coloreꝫ. Que etenim media eſt cuꝫ predicto colori laudabili laudabilis: ſuprema vo ⁊ nigra vituperabilis.

ℭ Et oportet vt conſideres de vrinis illaꝫ in qua eſt nebula: an illa nebula ſit in inferiori parte: an in ſuperiori parte eius: ⁊ cuꝫ qbus coloribus eſt: nam que earum deſcendit inferius cum coloribus quos dixi putabis de ea ꝙ eſt bona ⁊ laudabis eam: ⁊ que eaꝝ aſcēdit ſuperius cum coloribus quos dixi: puta de ea ꝙ eſt mala ⁊ vituperes eam.

ℭ Significauit Hip. in hoc ſmone ſignatione manifeſta: ꝙ noiauit nebulā rē groſſam pēdentē in vrina quaꝫ noiaui in libro meo de criſi: noie diriuato ex noie caliginis, nebulā: ⁊ iam dixi illud ēt in loco alio. Signat ergo p hoc ꝙ dicit: vnā duaꝝ ꝓprietatū: aut ꝙ hoc nomen ſignificat nomen gñis in nebulā diuiſi ⁊ caliginē: aut ꝙ nebula nō noiaᵗ aliqua horaꝝ caligo. Qḋ aūt fiat iuuamentū p oē qḋ in vrina pēdet ſm deſcēſionē eius ad inferiora: iaꝫ inuni ad illud in eis que premiſſa ſunt in locis in qbus dixi: qꝛ multotiēs cōmiſceᵗ ei vētoſitas groſſa vaporoſa. Res ergo cuius digeſtio iaꝫ rectificata ⁊ certificata: ⁊ diſcreta: ⁊ equata eſt: ⁊ cuius partes ſimilanᵗ eſt: in qua nō eſt ventoſitas: q̄re deſcēdit ad inferiora vaſis in quo eſt vrina: illud aūt cui ꝑmiſceᵗ aer ⁊ vapores: qn̄ ad ſupiora eleuaᵗ: erit eius eleuatio ⁊ ipſius declinatio in multitudine ⁊ paucitate per comparationē eius qḋ facit illud. *[Nebula in inferiori bona: ī ſupiori mala.]* XXXVII.

12 *[Uide.10.pti. ca.1.car.40. col.3ᵃ.]* ℭ Cauenduꝫ eſt ne veſice vitio capiaris: vt qḋ ab ea eſt alienum: diiudices.

ℭ Et caue tibi ne te faciat errare veſica: ita vt ſit in ea egritudo: ⁊ videas in vrina aliquid inde: illa enim ſignificatio non erit tunc ſup corpus totū: ſꝫ erit ſup veſicā ſm ipſaꝫ ſolā.

ℭ Hippo. bene egit in exceptione ſua quā fecit mō in ſermone ſuo: vt nos rememorari faceret illud qḋ dimittimꝰ diſcernere multotiēs in egritudine. Et opꝫ qdeꝫ vt rememoremur huius exceptionis apud inqſitioneꝫ noſtrā etiā de eo qḋ ꝓcedit ex ventre. Qḋ eſt: qꝛ cōicat iſtis duabus euacuationibus ſiᵗ ꝙ ipſe euacuant ſupfluitates totꝰ corporis ⁊ ſupfluitates mēbroꝝ ex qbus euacuantꝰ: ⁊ accidit qn̄ corpis diſpoſitio eſt diſpō nālis vt euacuet ſupfluitatē ſuā p vrinā ⁊ euacuet ſupfluitatē vētris p egeſtionem. Cū ergo diſpoſitio eius ſit diſpō pter nām euacuaᵗ cum vrina aliquid ex renibus vel veſica: qḋ ſignificat qꝛ in eis eſt egritudo ⁊ euacuaᵗ aliqḋ cuꝫ egeſtione ex toto corpore *[Euacuatio p ventrē ⁊ p vrinā.]* ꝙ ſignificat egritudinē que eſt in ipſo: inde eſt enim ꝙ tu inuenis multos holum mingere ſaniē: cū ergo illud eſt ita: neceſſe eſt tibi ingrere de loco ex quo egrediᵗ illa ſanies: ſiliᵗ ēt qn̄ egrediunᵗ cū vrina res ſiles petalis: nā ēt de illo inqſitio eſt: ſicut eſt qn̄ cū vrina egrediᵗ ſanies. Et multotiēs qdem mingit hō vrinam fetidā: cui ꝑmixta eſt cholera multa: ⁊ eſt illud ex renibus ⁊ veſica: ⁊ multotiēs illud erit ex toto corpore per virtutem digerētem humores corporis. *[Urina fetida pōt eſſe a renibus ⁊ a veſica ⁊ a toto corpe.]* Huius vo virtutis minera ⁊ ipſius manatio ſicut oſtēdi: eſt ab epate: ⁊ fortaſſe nō erit in hoc membro egritudo: ſed totū corpus mundificaᵗ per vrinā: veſicaꝫ: ⁊ renes: ⁊ aliqḋ ex mēbris eius: ita ꝙ effundunᵗ ſupfluitates que ſunt in eo aduenes. Cuꝫ ergo diſcernūt renes ſanguinem qui eſt in eis: egrediunᵗ ſupfluitates ille cū aquoſitate ſanguinis: ſicut accidit etiam qn̄ in locis multis corporis ſunt epiaire: ⁊ euacuatur ſanies que egreditur ex eis quando rumpuntur cum vrina. XXXVIII.

ℭ Laudabilis eſt vomitus cui flegma admixtuꝫ coloribus fuerit: neqꝫ nimis viſicoſus: quanto vo a ſimplicitate remotior: tanto ſuſpectior. *[Cõ.x.]* 1

ℭ Uomitus magis innatiuus cum quo eſt flegma permixtum coloribus valde: ⁊ non eſt quod vomitur ex eo ſpiſſum valde: quoniam vomitus quanto plus eſt propinquior ad hoc vt ſit purus: eſt deterior.

ℭ Significauit per ſermonē ſuū iſtum rem quam noiauit puram per hoc qḋ poſuit ꝓprie ipſam rem ꝑmixtaꝫ: ⁊ ſignificat iteꝝ hoc nomen puꝝ ꝙ intentio que ex eo ſignificatur non eſt minus illo. Qḋ eſt: qꝛ nos dicimus in vino qḋ eſt puꝝ: aut qn̄ non ꝑmiſcetur ei aqua: aut qn̄ ꝑmixtio aque cum eo eſt ꝑmixtio parua valde: ⁊ vnūquodqꝫ reliquoꝝ corporum diciᵗ qḋ eſt purum qn̄ non ꝑmiſcetur ei ſubſtātia alia: multotiēs enim vides choleram expelli vomitu: ⁊ ꝓcedit inferius ⁊ eſt groſſa ru. clara: ⁊ eſt illa quaꝫ quidam holum noiant ſimilem vitellis ouoꝝ: ⁊ fortaſſe vides eam plus humidam ⁊ minus rubeaꝫ: ⁊ eſt illa que noiatur proprie cholera citrina: ⁊ fortaſſe vides ꝑmixtuꝫ ei flegma ſubtile: aut humiditatem aquoſam. Hippocrati ergo videᵗ ne aliquis humoꝝ ſit purus: ſed omnes humores ſint ꝑmixti ſimul. qḋ eſt: qꝛ humor purus qui eſt ex genere cho. ſignificat victoriam vehementis caliditatis. flegma vo puꝝ ſignificat frigiditatem: ⁊ vnuſquiſqꝫ hoꝝ duorum humoꝝ etiaꝫ quando eſt purus ſimplex: vides eum groſſiorem. qḋ eſt: qꝛ flegma propter frigiditatē eſt quaſi ꝯgelatum: ſed illud qḋ eſt ex genere cho. propter victoriam ⁊ dominiū caliditatis vides quaſi ſit aduſtum ⁊ finiatur humiditas eius. Qrā iſti duo modi ſunt cauſe reꝝ que ingroſſantur. ſ. caliditas ſupflua ⁊ frigiditas: qn̄ caliditas finit humiditatem ⁊ deſiccat eaꝫ: ⁊ frigiditas cōgelat eam. *[Nō pōt eē humor purus in corpore nāliter ſe habente.]* XXXIX.

ℭ Uomitus ſi ſit ſicut ſuccus porri: aut viridis: aut plūbeus: aut niger: malus eſt. 2

ℭ Et ſi illud qḋ expellitur vomitu eſt in colore porri: aut viride: aut fuſcum: aut nigrum: tunc oportet vt putetur de omni quod eſt ex iſtis coloribus: qꝛ eſt malum.

ℭ In colore qdem fuſco ⁊ nigro iam locutus fui in eis que premiſſa ſunt. Colorem autem porralem dixit Hippo. in hoc ſuo ſermone: ſed huic colori non eſt nomen quod ſit ei proprium ⁊ non deriuatur hoc nomen ei niſi ex porro.

Ac ſo vides ꝙ porrum non nominatur ex hoc colore:niſi ꝙ iſte color noiẽ ex porro.qḋ eſt:qꝛ deriuatio in qbuſdã noibus eſt manifeſta:ita ꝙ poſſe eſt tibi vt intelligas diuiſiõ que eſt inter poſitionẽ eoꝝ poſitione ꝑpria ⁊ inter deriuatũ ex eo ſicut eſt diſpõ in colore lacteo.Et qñq₃ ſit difficilis in qbuſdã noib⁹ cognitio nois poſiti poſitione ꝑma ⁊ nois deriuati ex eo.qḋ eſt:qꝛ poſſe eſt tibi vt dicas ꝙ color dactylicus nõ noiaẽ ex dactylo:ſ₃ dactylus noiaẽ ex colore dactylico.Siĺr ⁊ color niuiſſinã cũ nõ potes ſcire:an ex niue denoieẽ:an nix ex hoc colore:⁊ magis ẽt cuius color eſt rubeus clarus nõ ſcĩt:an ex ea noieẽ color rubeus clarus hoc noie:aut ipſa ex eo.Has ergo res in h̄ libro dixi vice vna:opꝫ aũt vt ſit ſollicitudo tua de eẽ noĩꝫ ꝑ id qḋ ſit iuuamẽtũ:inde eſt ꝙ ſit in ſignificatione manifeſta ſup intentionẽ quã ſignificat:ſollicitudo aũt de eo qḋ eſt plus hoc eſt ex ſupfluitate.Et ꝑꝑ hoc opꝫ tibi ne finias vitam tuã in ipſo:veꝝ melius eſt vt ꝯuertas curã tuã ⁊ vitã tuã₃ in ſtudio de eo quo ſit iuuamentũ:nã ſicut generaẽ in corpore qñ eſt ſ₃ diſpõnẽ nãlẽ cho.ru.clara:ſic ẽt gñaẽ in eo qñ eſt diſpoſitio eius extra nãm gen⁹ aliud cholere:cuius color eſt colori porri.Et multotiẽs qdem gñaẽ hec cho.in ſtõcho ꝑpter cibos de genere olerũ:qñ nõ recipiũt digõnẽ:ſicut ſicla:cepe:⁊ porri:⁊ fortaſſe gñaẽ ĩ venis hec cho.abſq₃ iſtis cibis ꝑpter aliquã egritudinem:⁊ effundit aut ad ſtomachũ:aut ad inteſtina:⁊ ſignificat illud caliditatẽ in corpore egredientẽ a nã ⁊ ſuperfluitatẽ cui appropriaẽ in ſua cõplexione:ſicut illud qḋ appropriaẽ humori qui generaẽ ab oleribus que narrauimus. XL.

Cholera porrinati i venis gradri põt.

3 ℂSi omnibus his infectus fuerit:eſt nũtius mortis:⁊ infirmus mori eſt contiguus.

ℂOꝛ ſi vomat homo vnus omnes iſtos colores:tunc illud erit mortale valde.

ℂSi voluit per ſermonẽ ſuũ oẽs iſtos colores quoꝝ preceſſit rememoratio.ſ.colorẽ porri:⁊ colorẽ fuſci:⁊ colorem nigrũ:⁊ ſi voluit per iſtũ colorẽ alium preter hos egredientes a nã:tunc illud ſignũ erit ſignificatio ſuper perditionẽ ſm duas intentiones ſimul:qm̃ ſignificat ꝙ in corpe ſunt multe egritudines praue. XLI.

4 ℂEt quando illud quod vomitu expellitur eſt viride ⁊ fetiduꝫ:tunc ſignificat illud mortem ſubitam valde.

ℂIſte vomitus ſignificat ſm ꝙ dicit Hip.ꝑꝑ ſignationẽ ſuã ſuper putredinẽ ⁊ ſuper mortem:ſi fueris memor eius qḋ proceſſit ex ſermone noſtro. XLII.

5 ℂOmnis odoꝛ malus in quocunq₃ vomitu fuerit:malum eſt.

ℂEt omnes odores fetidi putridi ſunt mali in omni quod vomitu expellitur.

ℂCauſa in illo eſt:qꝛ ois egritudo in qua accidit putredo addiẽ malitia eius ſm ꝙ diximus ante illud. XLIII.

Cap.8. 1 ℂSputuꝫ in oĩ egritudine pulmonis ſeu coſte eſt vtile:ſi ſit velox:ſi facile ſine laboꝛe.

Uide 4° ꝯti. c.3.car.5.col. 2.⁊ ꝑ ſequentia.

ℂSputum ſo opoꝛtet in omnibus egritudinibus deſcendentibus ad pulmonem ⁊ coſtas:vt eductio eius ſit velox ⁊ facilis.

ℂSermo qdem eius.Si ſit velox:ſignificat ꝑncipiũ egritudinis.ſed ſermo eius facilis eſt.ſicut ſi diceret.Et euentus illius eſt qñ eductio eius eſt velox:ne ſit nocumentum cum eo.Qḋ eſt:qꝛ ex velocitate ꝑductionis ſputi intelligitur vna duaꝝ proprietatũ:ꝑma ſignificat initiũ egritudinis:⁊ ſcḋa ſpatium tp̃is actionis:qm̃ facilitas ꝑductionis ſputi eſt qñ aggregaẽ iſte due res ſimul.Quaꝝ vna eſt vt nõ ſit in pectore doloꝛ vehemẽs:nã₃ illud qñ eſt ꝓhibet pectus ab opatione ſua:ẽt qñ incipit cõpleri.Et ſcḋa eſt vt virtus eius nõ ſit debilis:nam qñ virtus eſt debilis mollificaẽ anteq̃₃ cõpleat actionẽ quare ꝓhibeẽ a ſputo.Et neceſſariuꝫ ẽt eſt in illo vt ſit qḋ ſpuiẽ facile:nã qñ eſt viſcoſuꝫ inuiſcaẽ in mẽbris inuiſcatione vehementi:cuius eradicatio ab eis ſit difficilis:⁊ qñ illud eſt:ꝓhibeẽ ꝑductio eius.ſ.ſputi ꝑpter adherẽtiã ſuã in pulmonis meatibus:⁊ ſiĺr ẽt ſi eſt vehemẽtis groſſiciei:ſit difficilis ꝑductio eius:⁊ eſt neceſſe infirmo vt laboret in ꝑductione ei⁹:⁊ adheret ẽt in qbuſdaꝫ meatibus ſtrictis ex meatib⁹ pulmonis.Et ꝑꝑ hanc cãm accidit multotiens apud illud ſuffocatio.Et ſputi ẽt vehementis ſubtilitatis aquoſi ſit difficilis ꝑductio:qm̃ currit in circuitu aeris egrediẽtis ĩ anhelitu:⁊ euadit ex eo.Et hec eſt cauſa ꝑma a qua ſit ꝑductio ſputi:⁊ eſt cã que noiaẽ ꝑpinqua.qḋ eſt:qꝛ cã ꝑma dr̃ ſm duos modos:ſicut oſtendi in libro meo de cauſis:quoꝝ vnus eſt ille qui eſt a nã:ſcḋs eſt ille ex quo eſt inceptio motus:⁊ inceptio motus ſit in tuſſi ex v̄tute mouente pectus:⁊ iam oſtẽdi illud ẽt in libro meo de cauſis accidentiũ:qm̃ cõſtrictio pectoris qñ eſt breuis:ſit difficilis exit⁹ aeris cuꝫ fortitudine ⁊ vehementia:⁊ hec virtus extrahit qḋ eſt retentũ in meatibus pulmonis:⁊ in venis diuiſis in eis.Et ꝑpter illud operatio pectoris qñ eſt opatio fortis:⁊ nõ eſt qḋ ꝓhibeat ipſum:⁊ humiditas retenta in canna pulmonis eſt eq̃lis in groſſitudine.Tunc ꝑductio eius.ſ.ſputi eſt facilis:⁊ qñ nõ eſt aliqḋ hoꝝ duoꝝ:ſit grauis ꝑductio ſputi ⁊ praua:⁊ ſi vna duaꝝ reruꝫ fuerit inuenta:⁊ altera priuata:erit ꝑductio media inter deterioꝛẽ ⁊ meliorem ⁊ ad ſũmũ ſm paucitatẽ ⁊ multitudinẽ in vnaquaq₃ haꝝ duarũ rerũ:⁊ debilitatẽ earũ inuenimus quoſdã homines ꝑducentes ſputũ facile:⁊ qbuſdaꝫ eoꝝ ſit difficile ꝑducere ipſum.ℂJam ergo videẽ mihi ꝙ oſtenſuꝫ eſt tibi oſtẽſione manifeſta:⁊ certificata eſt apud te intentio Hipp.in ſermone ſuo:vt ſit ꝑductio ſputi facilis ⁊ qñ certificatũ eſt illud:tunc certificatũ eſt ꝙ ſermo eius velox:nõ ſignificat ſpatiũ tẽporis tuſſis:ſ₃ horam ꝑmã ex horis egritudinis:⁊ eſt illa in qua dixit Hippo.in lib.aſo.Qñ in pleureticis apparet ſputũ incipiens in ꝑncipio egritudinis:eorũ egritudo eſt breuis.Uerũtñ ſi intellexeris ex ſermone ſuo velox:qꝛ intendit ſpatiũ tp̃is actionis:⁊ eſt illud de quo oſtendi:qꝛ ingrediẽ ſermonẽ ſuum facilis.Erit error tuus duob⁹ modis:quoꝝ vnus eſt eſtimatio tua de Hip.qꝛ dixit hoc tẽpus bis:⁊ ſcḋs dimiſſio eius qua dimiſit illud qḋ dixit in libro aſo.⁊ eſt virtus eius magna valde.Et iam oſtenſuꝫ eſt tibi etiam qꝛ nõ ꝑpter has duas res tñ opꝫ vt itelligas ſermonẽ ei⁹ ſup illud qḋ dĩ de expõne nr̃a ad illud qḋ dicem⁹ poſt hunc ſermonẽ. XLIIII.

Cã facilis ⁊ difficilis ſputi

Cã prim eſt duob⁹ modis

ℂSi ſubꝛubeum:⁊ ſano ſputo admixtum. 2

ℂEt videtur in eo rubedo valde permixta ſaliue.

ℂMelius eſt vt intelligaẽ ꝙ ſermo eius valde ſit ſuper miſtionẽ nõ ſuper rubedinẽ:ſicut ſi diceret.Et opꝫ vt videaẽ in eo rubedo permiſta ſaliue valde:⁊ h̄ dictio.ſ.valde:ſignat vehementiã apud eũ ⁊ multitudinẽ.Jam enim dixit etiã ante:⁊ magis iuuatiuus vomitus eſt in quo flegma permiſtũ eſt coloribus valde:⁊ dixit in hoc ſermone:⁊ vĩ in eo rubedo valde ꝑmiſta ſaliue:⁊ tu qdeꝫ poteris ſcire ꝙ nos iaꝫ inuenimus in eo qḋ iam expoſuimus in h̄ ſermone:cũ intellexeris ſermonẽ q ſequiẽ eum. XLV.

ℂSi ſo tardum in doloꝛis principio aut rubeum:aut citrinuꝫ neq₃ ſano ſputo admixtũ ⁊ cum laborioſa tuſſi:malum nuntiat.

¶ Naꝫ ſi tardat a principio doloris tardatione multa: deinde eſt ſputū eius ſubrubeum: aut citrinū: aut eſt tuſſis multa: ꝛ nō eſt permiſtum ſaliue: valde eſt malum.

¶ Jam ꝑmiſi in eis que premiſſa ſunt vt oſtendā certitudinē ſermonis eius velox: ꝛ intētionē ſermonis eius valde. Dico ḡ ꝙ cū redijt in ſermone ſuo iſto ad narrandū res ꝯrias eis que ab ipſo ſunt ꝑmiſſe ſicut de cōſuetudine eiꝰ eſt: poſuit ſermonē ſuū velox ꝓpter ſermonē ſuū: naꝫ ſi tardat a ꝑncipio doloris tardatione multa ꝛ coraꝫ ſermone ſuo valde ꝑmiſtū ſermonē ſuū poſuit ꝛ nō eſt permiſtū ſaliue valde: ꝛ corā ſermone ſuo: ꝛ opꝫ vt ſit ſputuꝫ eius facile ſermonē ſuū: aut cū tuſſi multa. Qđ eſt: q꜄ ſputū qđ ſpuit̄ abſq꜄ dolore cū facilitate: ꝛ velocitate ſua nō indiget ꝛ tuſſi: niſi ex quātitate leui: verū tamē q꜄ opꝫ vt miſceant̄ res q̄ euacuant ex corꝑe adinuicē: ꝛ nō euacuetur ex eis aliqđ purū ſimplex: ſicut iam dixi in eis que ꝑmiſſa ſunt: ꝛ dixi iteruꝫ in libro meo de criſi: ꝛ in expoſitione mea qua expoſui librū aforiſmoꝝ. Quia opꝫ vt ſit ꝓductio ſputi in pleniudie vel in pleuretico velox. XLVI.

Sputū velox facile ꝛ abſq꜄ dolore nō indiget ex tuſſi niſi parum.

4 ¶ Et rubeum omnino moleſtum: ꝛ album viſcoſum globoſum: inutile eſt.

¶ Preterea ꝛ rubeū qñ eſt purū: ſignificat timorem: ꝛ albū viſcoſum globoſum: inutile.

¶ Nō addidit nobis Hippo. in ſermone hoc aliqđ ſupra illud qđ dixit in eis que premiſſa ſunt. Qđ eſt: q꜄ duꝫ non permiſcet̄ ei aliqđ: eſt procul dubio purū: ꝛ rubedo qdem accidit in eo ꝓp cholerā citrinā: albedo aūt ꝛ viſcoſitas ꝛ globoſitas accidit ſtatꝫ aduſto. Et ego qdē iā oñdi in alio loco ꝙ mãe que effundunt̄ ad mēbra faciūt accidē in eis apata calā ꝛ apata dura: ꝛ apata mollia: ꝛ apata lapidea: ꝛ cācros ꝛ qñ ſunt mãe male: ſunt apata accītia ab eis maliūoſa: ꝛ ſi minorat̄ malitia apatū erit ſm humores gñantes ea. Qđ eſt: q꜄ mãe ſanguinee ꝛ flegmatice ſunt minoris malitie q̄ꝫ mãe que ſunt ex gñe cholere rubee ꝛ cho. citrine. ꝛ q̄ꝫ que ſunt ex genere cho. ni. oēs iſte ſūt male: qꝛ iſti duo humores ſunt ſīl' corrodētes mēbra: ꝛ eſt actio q̄ cōicat eis: ꝛ approꝑiat̄ cuilibet eoꝝ: ꝙ cho. citrina facit venire feb. acutas: ꝛ cho. nig. fit difficilis reſolōnis. Erit ḡ egritudo difficilis: qꝛ iſte humor ꝓp groſſitudinē ſuaꝫ ꝛ propinquitatem ſuam nature terree inuiſcat̄ in membris ſuſcipientibus eum: ꝛ oppilat ea: ꝛ fit difficilis ꝓpter illaꝫ cauſam eradicatio eius ex eis. XLVII.

Que mãe ſunt minoris malitie.

5 ¶ Viride ſpumoſum: malum.

¶ Et qđ ex eo ēt ē viride ſpumoſū: eſt malū.

¶ Multotiens iam dixi: ꝙ de cōſuetudine Hippo. eſt ſignificatio per ſermonē ſuū viridē: aut colorē citrinū: aut colorē quē qdā ḣoīum nolant ꝑinaruꝫ. i. eruginoſum. Et ego qdē nō indigeo ſermone in hoc ꝙ iſti duo colores qñ ſunt in fine puritatis: vltimo: tūc ſunt mali: qꝛ iam locutꝰ fui in eis que ꝑmiſſa ſunt in oībus humoribus puris. Qđ eſt: q꜄ humores oēs iſti qñ ſunt puri excepto ſanguine: ſignificant egritudinē malā: qꝛ euētus illiꝰ eſt a caliditate inflāmata. qđ eſt: q꜄ cho. citrina qñ eſt pura ſignat ꝙ humiditas eius aquoſa: cuius cauſa vides eaꝫ viridē: iā aduſta eſt ꝛ finita: ꝑinaria aūt ꝓuenit ex aduſtione humoris ꝛ decoctione ꝛ denigratione eius: nigra aūt ꝓuenit ex aduſtiōe huiꝰ humoris: ꝛ eſt illa que fit aut cho. ni. in fine malitie ꝛ corroſionis: aut ex ſanguine groſſo: qñ exiccatur ſꝫ illam ſimilitudinē: ꝛ fortaſſe denigrat̄ ſanguis ꝓp mortē ſuam ꝛ dñiuꝫ frigoris ſuper ipſuꝫ: ꝛ opꝫ vt huius ſermonis ſis memor ꝛ nō velis a me vt narrē tibi res eaſdem multotiens. ¶ Sputuꝫ ỽo ſpumoſuꝫ ꝛ eſt illud qđ dixi in fine huius ſermonis: cuius ꝑxiſſimꝰ rememoratione: ꝛ ꝓuenit a ꝑmiſtione aeris cū humiditate flegmatica. qđ eſt: q꜄ generatio ſpume in oībus rebus nō fit niſi ſm hāc ſimilitudinē: generat̄ qdem in mari: tunc cū ventus incidit aquā in ptes multas partas: ꝛ retinet̄ in eo qđ eſt iter illas ptes: ſed generata in eo qđ decoquit̄ apud ſuperfluitatē caliditatis: ꝛ cōmunicat iſtis duabus ſīl: q꜄ generant̄ ab vtriſq꜄ ampulle multe parue. Et fit difficilis reſolutio harū ampullarū: ꝛ ꝓpter qñ aggregant̄ iſte due res ſīl: ꝛ ſunt vt ſi aer iſte retentus in eis turbidus vaporoſus ꝛ humiditas in qua retētus eſt ille aer groſſa ꝛ viſcoſa: qꝛ in humiditate tenui ſicut aqua clara pura: cui nō admiſcet̄ res alia qñ aer purus clarus retinet̄: nō eſt poſſe vt moret̄ in ea ſpatio longo: q꜄ illa hora qua ille ampulle diſrūpūt̄ peruenit ille aer qui eſt in eis ad locū qui eſt ei ꝓpinquus ꝛ ꝓximus: ꝛ propter hanc cām fit ꝙ ampulle que fiunt in mari reſoluunt̄ hora veloci. Jn humiditate ỽo groſſa viſcoſa: qñ aer turbidus fumoſus retinet̄: moratur in ea tꝑe longo: qꝛ ſubā fumoſa nō ꝓperat aſcendere ſurſuꝫ ſicut aer purus: qꝛ humiditatis diſruptio eſt difficilis: ſicut ḡ generatio ampullaꝝ fit ex ſubā humida qñ iter ipſa retinet̄ aer: ſīlr ēt eaꝝ reſolutio fit apud diſruptionē illius humiditatis: ꝛ diſruptio illius fit facilis qñ eſt in nā ſua: ꝛ motꝰ aeris qui eſt in ea ad aſcendēdū ſurſuꝫ motus fortis. Sꝫ difficultas diſruptiōis eius fit qñ nō eſt ſubtilis: neq꜄ motus aeris ꝯtēti in illa ſubā humida ad ſupiora eſt fortis: ꝛ hec qdē eſt diſpoſitio aeris fumoſi turbidi. Qđ eſt: q꜄ aer cuius diſpō eſt ĥ diſpoſitio nō aſcendit ſurſuꝫ: neq꜄ eſt ēt ſubtilis: ſed eſt ex humiditate cū diſpōne cū qua nō poſſe eſt ei ſoluere illā ſubaꝫ extenſaꝫ: ꝛ ꝓpter hoc qñ aq̄ bullit nō gñant̄ i ea ampulle: quaꝝ diſſolō fit difficilis: ampulle aūt quaꝝ reſolō fit difficilis gñant̄ apud humores viſcoſos groſſos: ꝛ apud decoctionē humoris groſſi: aut viſcoſi: aut vnctuoſi: a quo generat̄ ventus vaporoſus: ꝛ eſt humiditas que eſt ſup os vaſis vnctuoſa viſcoſa. Scđꝫ ḡ hunc modum nō opꝫ vt generetur ſpuma in corporibus aīaliuꝫ. Qđ eſt: q꜄ nō opꝫ vt eſtimet̄ ꝙ ſpuma generetur in corporibus aīaliuꝫ ſicut generat̄ in mari ab agitatione venti in eo cū fortitudine: ſed a caliditate ignea que liquefacit ſanguinē ꝛ gñāt ex eo ventoſitatē vaporoſam: ꝛ nos qdem inuenimus illud accidere in oculis multis infirmoruꝫ. Jn eo aūt qđ dixit in hoc caplō eſt ſufficientia: ꝛ tibi qdeꝫ neceſſe eſt vt ſis memor eius in euentu oīs ſpumoſi: ſiue ſit ſputuꝫ ſiue egeſtio aut vrina: euentus enim rei nocue nō eſt niſi ſm hunc modū: qđ declaratur in iſtis: ꝛ nō dixi illud niſi vt non conſideret̄ vice alia aggregatio vel agitatio cauſe in euentu eius. XLVIII

Sputū ſpumoſū ꝛ viride ſiue ſpuma.

Qñ humores puri ſignificant egritudinē malā excepto ſanguine.

Cā facilitatis ꝛ difficultatis ruptur ampullaꝝ in ſpumis gñatarū.

6 ¶ Et ſi nigrum eſt: mortale eſt.

¶ Or ſi iam in illo conſuetū ſit ex puritate ſua vt videas ipſum totuꝫ nigrum: tunc hoc eſt deterius illo.

¶ Jam locutus fui in humoribus oībus puris ſermonem cōmunē in eis que ſunt ꝑmiſſa: ꝛ dixi ēt in humoribꝰ melancholicis ſermonē ꝓpriū. Si ergo nō fueris ſeruans id tunc redi ad ipſuꝫ ꝛ lege ipſum ſcđo: illud eniꝫ eſt melius q̄ꝫ ego ſcribā tibi rem vnam ꝛ eandē multotiens. XLIX.

¶ Si in pulmōe choerēs ſonuerit: nec qcq̄ꝫ inde exierit malū eſt. Sternutatio cum reumate in oī egritudine pulmonis ꝛ coſte: malum eſt: ſiue. n. illa ſternutatio procedat: ſiue coequa ſit egritudini: malū eſt. Sternutatio ỽo ſine reumate i oī acuta egritudie bonū ē.

Cap. 9. 1 Vide. 15. pti. ca. 2. car. 104 col. 3ª.

¶Coriza vo ꝛ ſternutatio in oīb⁹ egritudinib⁹ que ſunt in pulmone vel coſtis ſunt male: ſiue ſit illud ante aduētū egritudinis: ſiue poſt euentum eius. In reliquis autem egritudibus pernicioſis: ſternutatio eſt eis quibus fit iuuamentum.

Dīa inter catarrū ꝛ corizā

¶De cōſuetudine olim medicoꝝ eſt vt ſignificent p ſermonē ſuū: corizā: humiditatē albā ꝛ lenē euacuatā ex naribus: ſicut de ꝯſuetudine eoꝝ eſt: ēt noiare humiditatem que deſcēdit ex palato catarrū. Et mirū eſt ꝙ Hip. dimiſit vt adderet ſermoni ſuo coriça loco ſternutationis catarrū. qḋ eſt: qꝛ malitia coriçe qñ accidit in hꝭ egritudib⁹ nō eſt niſi ex pte vna: catarroꝝ aūt malitia eſt ex duob⁹ modis. ¶Et ego qdē iam dixi multotiens ꝙ nos iam inuenimus res quaꝝ malitia eſt in hoc ꝙ ipſe ſūt cāe reruꝫ aliarū que nocēt: verūtñ ipſe cōnumerant̄ quoqꝫ in ſignificationib⁹ malis. Et inuenimus iterū res alias ab eisqꝫ nō ſunt niſi ſignificationes male tm̄: qb⁹ nō accidit res mala: ſed nō ſignificāt tñ niſi rem malā que generat̄ ab eis. Et inuenimus res alias quaꝝ diſpō eſt tertia diſpoſitio: ꝛ quaꝝ malitia eſt duob⁹ modis ſil'. ſ. ex pte ſignificationū: ꝛ ex pte cauſaꝝ: ꝛ ex pte qdem ſignificationū: qñ euentus eaꝝ eſt pp egritudines malas: ſed ex pte cauſaꝝ: qñ ipſe ēt faciunt euenire egritudines alias multas. ¶Catarrus aūt ꝛ coriça fiunt in egritudinibus pulmonis: qñ eleuatur ad caput vapor calidus. Nocumentum aūt ꝑueniens ab eis nō fit ex eis vtriſqꝫ ſil': ſed ex vna eaꝝ. dixi: ꝛ eſt catarrus. qḋ eſt: qꝛ coriça eſt res euacuata ex naribus: ꝛ fit eius eius neceſſario ad exteriora. ¶Opꝫ ergo vt ſit catarrus deterior coriça: ꝛ ꝓpter hoc ego neſcio q̄re dimiſit Hip. dicere catarrū in hoc ſermone: niſi voluerit vt itelligatur ex ſermone ſuo coriça: ēt catarrus: ꝛ pōt ēt eſſe ꝙ ſcriptor ꝑmus dimiſit dicere illud. Inuenimus. n. nūc res multas in qbus hoc accidēs accidit. ¶Sternutatio aūt ſm plurimū prouenit cū coriça: ꝛ qꝛ iterū mouet totum pectus motu vehementi tūc nocet pulmoni: ꝛ pp hoc opꝫ vt dicatur in coriça ꝛ catarro: qꝛ ſunt ſignificationes male ſemꝑ in iſtis egritudinibus cū ipleant pulmonē humore malo: in malitia aūt eoꝝ qñ accidunt poſtq̄ ꝓlongat̄ egritudo eſt cauſa: qꝛ ſignificat ꝙ egritudo que eſt in pulmone eſt magna fortis: ꝛ ꝙ capiti iam aduenit nocumentum inde. In reliquis autem egritudinibus nō eſt poſſe vt accidant ſternutatio in ꝑncipio egritudinis: neqꝫ aliud ex aliis accidentibus: qḋ ſi accidat poſt longitudinem egritudinis: ſignificat euaſionē: q̄uis egritudines ſint pernicioſe ſm reliquas ſignificationes. Qḋ eſt: qꝛ ſignat digōnē ꝛ vehementiaꝫ virtutis expulſiue: que eſt in cerebro. Hec eniꝫ virtus qñ eſt fortis ita vt expellat ventoſitatē vaporoſaꝫ que ꝑnat̄ in cerebro cū humiditate que apparet in qbuſdā horis: ꝛ ſentit̄ ꝛ occultat̄ in qbuſdam eaꝝ ꝛ nō ſentit̄: ꝛ fit eius apparitio difficilis: facit euenire ſternutationem. L.

Res dr̄ mala tribus modis

2 ¶Sputuꝫ ſubſanguineū clarū in pulmonis valitudine: in principio nullo colore turbatū ſalutē ſignificat. Sed ſi vſqꝫ in dieꝫ ſeptimū aut ampli⁹ idē ſputū manſerit ſuſpectū eſt.

¶Sputuꝫ aūt cui aliqḋ ſanguis admiſcet̄: q nō eſt multus: ꝛ eſt rubeuꝫ ꝛ clarū in apoſtemate pulmonis in principio egritudinis: ſignificat ſalutem valde. Et ſi egritudini ſuꝑuenerint ſeptē dies: aut plus illo: ꝛ ſputū fuerit cū illa diſpōne: tūc fiducia tua de illo ide erit min⁹.

¶Sermo ēt iſte eſt ſermo cōis in oibus apoſtematibus calidis: ꝛ iam dixit Hip. ipſuꝫ multotiēs in alio loco: ꝛ eſt qꝛ currit ex humore effuſo ad mēbra apoſtata: qḋ in ipſo eſt ſubtile: qñ qḋ apparet de mēbro in quo eſt apoſtema nō eſt ſpiſſum in natura ſua: ſicut cutis apparēs: ꝛ ꝓpter hoc qñ accidit in ore ꝛ in duob⁹ foraminibus nariū ꝛ in oculis apoſtema currūt ex eo humiditates ſubtiles ſiles viruli qḋ currit ex vlceribus: ergo ſm hoc ēt qñ in pulmone fit apoſtema: euacuat̄ humiditas ex eo ad loca vacua: q̄ ſunt in eo: ꝛ ſunt canne diuiſe in eo: ꝛ hꝭ qdeꝫ humiditas eleuat̄ in hora tuſſis ꝛ expellit̄ ꝛ ſignificat nām ſanguinis facientis apoſtema in pulmone: qm̄ ipſa eſt aquoſitas illi⁹ ſanguis. Et pp hoc ſi humor faciēs apoſtema fuerit de genere cholere: videbis colorē illi⁹ humiditatis citrinū: ꝛ ſi fuerit ſanguineus: colorē ipſius rubeuꝫ: ꝛ ſi fuerit ꝑmiſtus ex iſtis duobus ſil': videbis coloreꝫ eius rubeū clarū ꝛ ꝓductio ſputi humoris huius eſt vna de ſignificationibus laudabilibus: ꝛ minus ipſo laudabile eſt ſputū ſanguinis puri. Et dignū eſt vt abhorreat hō hoc ſignū: eſt enim ſicut illud qḋ accidit in pulmone qñ dirumpit̄ aliqua venaꝝ eius ex vlcere qḋ accidit in eo: qñ ſputuꝫ: tunc ēt erit ſanguis purus: verūtñ qḋ euacuat̄ de ſanguine ꝛ expellit̄ in eo qui hꝫ peripleumoniā eſt paucum valde ſile euacuationi ſanguis ꝛ ſputo eius in eo cui aduenit attritio in pulmone ſuo pp torſionē torquentē ipſuꝫ: ꝛ accidit ſile huic iterū qñ effundit̄ ad os ſanguis ſubtilis ſubſtantie: ꝛ eſt gingiua mollificata cui nō eſt poſſe retinere ipſum ab effuſione: ꝛ euacuat̄ etiā ex palato ſilis huic ſanguini aqꝫ ſo ſubtili ab hac cā eadē. Nō ergo eſt extraneum ēt ſi accidit ſile illi in pulmone: ꝛ tibi qdē eſt poſſibile vt ſignifices ſuper illud facile ex ſubſtātia ſanguis ꝛ eius q̄ntitate. qḋ eſt: qꝛ ſanguis q euacuat̄ a pulmone nō eſt groſſus in ſua ſubſtantia neqꝫ multus: neqꝫ morat̄ hoc accñs vſqꝫ ad diem vndecimū: ſꝫ mutat̄ ꝓprie ꝛ digerit̄ in quattuor ꝑmis diebus: ꝙ ſi nō mutat̄ in hac hora: mutat̄ procul dubio in hebdomada ꝑma. Si aūt morat̄ ēt in hoc ſpatio ſm diſpōnē ſuā illā: tūc manifeſtū eſt ꝙ egritudo ꝓlogat̄: qm̄ ſi ꝑmanet vſqꝫ ad diē ſeptimū ꝑter ꝙ ſuſcipiat digōnē: ſignat ꝙ ipſa recipiet digōnē in tpe longo: ꝛ de aptitudine ſpatij tēporis qñ ꝓlongatur infirmitas eſt vt accidat in curatione eius error multus: aut ex infirmo: aut his q ſeruiunt ei: aut ex rebus extrinſecis: ꝛ multotiens accidit ex medico etiā. Et ſi nō accidat error ex aliquo iſtoꝝ: tūc nō fit ſecuritas ſuꝑ virtutē: quin cadat ꝛ deuincat̄ in hoc ſpatio in quo recipit digōnē. Et pp hanc cām dixit Hipp. tunc ſi egritudini ſuꝑuenerint dies multi ꝛ ſputū fuerit cū illa diſpoſitione: tunc fiducia tua de illo erit minor. LL.

Sputum ſanguineū ſi ꝓlongat eſt ſuſpectum.

¶Omne ſputū perſeuerāte dolore: malū eſt. 3
Sputum nigrū peſſimū eſt. Et omne ſputū cum doloris diminutione: bonum.

¶Et omne ſputuꝫ per qḋ non quieſcit dolor eſt malū. Et qḋ ex eo eſt deterius eſt nigruꝫ ſicut narraui. Et omne per qḋ eſt doloris ſedatio: eſt laudabile.

¶Sermo etiā iſte eſt cōis in oi qḋ ꝓcedit ex corpe: dixit eniꝫ illud in libris aliis: ꝛ in libro afoꝛiſmorum: vbi dixit. Quia opꝫ ꝓprie vt cōſideres quietē egritudinis. Multotiens eniꝫ pōt nā ſuper egritudinē: q̄uis egritudo ſit mala ꝛ vincit eaꝫ: quare mūdificat̄ corpus per euacuationē rei male ꝛ materiei male ex eo. Cuꝫ ergo aſpicit illud qui videt ꝛ cōſiderat malitiā eius terret̄ ex eo: qñ neſcit ſi ſit euentus euacuationis illius per accidēs: aut fit ꝓpterea ꝙ nā euacuat rem malā. Et rememoratio eius quā facit Hipp. in libro afoꝛiſmoꝝ: nō eſt niſi ad nomen gñis tñ. In hoc

Nā multotiēs vincit egritudinem q̄uis malam.

autem

autē libro adiungit ad illud doloreꝫ ⁊ dixit in laude ſua: qua laudatis ſputū ⁊ omne cū quo eſt quies doloris. Et nos qdem inuenimus eū poſt paululū narrare ſignificationes accidētes in egritudinib⁹ que ꝯuertunt̄ ad ſalutē: ⁊ cōprehendit eas in noīe quietis: ⁊ ꝑcepit tibi iteruꝫ qñ procedit in ſermone ſuo vt ꝑſcruteris ꝑſcrutationē ⁊ cōſiderationē in ſignificationib⁹ quas dixit: vt ſit tibi poſſibile quādo ꝓportionaueris adinuicē iudicare ſuꝑ quātitatē declinationis egritudis ꝟſus ſalutem: aut ꝟſus maliciā: ſicut eſt illud qḋ inuenimus eū facere in hoc ſermone quē intendimus exponere. Dixit enī q̄ ꝓductio ſputi quando ꝑ ipſaꝫ non queſcit dolor: tunc non eſt ſignū illud laudabile: ⁊ non ſufficit tibi vt ſcias tm̄ illud in ꝓnoſticatione certa: per illud qḋ accidit: ſed indiges ēt vt aſpicias in reliqs accidētib⁹: ⁊ nos inuenimus, Hip. oſtēdiſſe illḋ cū ipſe dixit: ſputū nigrū. qḋ eſt: quia in hora doloris ſm̄ diſpōnem ſuam: qa eſt ſignificatio cōis: eſt neceſſe ꝑ illud cōſiderare in eo qḋ expuit̄: qm̄ ſputū aut rubeū aut citrinū ſignificat illud qḋ timor eſt minor: ⁊ ſi eſt nigruꝫ ſignificat ꝑditionē ſignificatione forti valde. Cū ergo ꝑſcrutatus fueris illud ⁊ inqſieris de illo: ⁊ reliqs reb⁹ remanentibus: aggregabit̄ tibi inde res vna cōis in ꝓnoſticatiōe certa forti. Et Hip. qdē ordinauit poſt hunc ſmonē ſignificationes laudabiles ⁊ illaudabiles: vt rememoretur ꝑ eas illud qḋ ꝓceſſit de ſermone eius. LII.

Proauctio ſputi dolore non ceſſante malum.

Cap. 10. 1 Omnis dolor ꝓdictoꝝ locoꝝ ſi ſuꝑuenien te ſputo vel ſolone vētris: vel flobotbomia adhibito: vel quolibet cōpetētí medicamine nō fuerit diminut⁹: pus ibi futurū dnūtiat.

Quicūqꝫ dolor i iſtis locis nō qeſcit neqꝫ apud ꝓductionē ſputi: nec apud eūonē ventris per egeſtionē: neqꝫ apud minutioneꝫ ⁊ regimē ⁊ curationē ꝑ medicinas: tūc opꝫ vt ſcias q̄ eius eſſe conuertitur ad pus.

Apoſta q̄ per ſanieꝫ terminant̄ ſūt media iter egritudines mortales ⁊ q̄rum velox ſanatio eſt.

Oportet vt ſcias de eſſe doloꝝ qui fiunt in partib⁹ pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ nō quieſcūt per curationē: ꝑter q̄ ſit hoꝝ malitia ex re alia: excepto hoc qḋ ponitur in hoc capitulo tm̄: qḋ conuertitur ad pus. qḋ eſt: qa ille egritudines ſunt medie iter egritudines q̄ ꝯſumunt̄ cū velocitate ⁊ facilitate: ⁊ iter illas qb⁹ nō eſt ſanatio. LIII.

2 Putredo cholerica ſputo admixta ⁊ ſine ſputo mala eſt.

† in aliis: ſiue ſit exitus qḋ egreditur.

Et qñcūqꝫ accidit pus ſuꝑ ſputum adhuc vincēte choſa eſt malū valde: ſiue† ſit exitus ei⁹ qḋ egredit̄ qñqꝫ ſputū ſuꝑ qḋ vicit cholera: ⁊ qñqꝫ ſanies: aut ſit vtriuſqꝫ exit⁹ ſil'.

Cuiuſcūqꝫ apatuꝫ qḋ in pus conuertit̄ in ſuperioribus corporis partib⁹ in qbuſdā quoꝝ q̄daꝫ pars eſt ſanies: ⁊ reſiduū illoꝝ eſt indigeſtū: nō eſt curatio facilis. Si oſtēdit̄ in eo cum illo ſignificatio alia mala: eſt eius malitia plus ⁊ pluris illo malitie ſunt apata que ſunt in mēbris nobilibus. qḋ eſt: quia ſignificant q̄ humor faciēs ea eſt malitioſus valde: qm̄ illud ſignificat q̄ nā conat̄ apoſtema maturare: ⁊ q̄ ipſa nō inuenit in eo viā oīno. LIIII.

3 Si tamen die ſeptimo contigerit.

Et precipue quando incipit ſanies ⁊ iā ſuꝑuenerint egritudini ſeptem dies.

Sermo iſte cōicat omni qḋ accidit in aliquo dierū criſis. qḋ eſt: qa ex euentu rei in aliquo dieruꝫ criſis finit̄ ꝓnoſticatio ⁊ certitudo eius: veruntamē illud an ſit laudabile aut illaudabile ſignificatur ex ſignificationib⁹ alijs: qm̄ qñ accidit infirmo ſudor in die ſeptio: aut fluxus vētris: aut fluxus ſanguinis nariū: deide eſt diſpō eius poſt illā euātionem melior: tūc illa ſigñatio eſt laudabilis: ⁊ ſi eſt eius diſpō deterior: tūc eſt illa ſigñatio eius illaudabilis. Et ſigñatio cuiuſcūqꝫ haꝝ diſpōnū qñ eſt in aliquo dierū criſis eſt magis certa ⁊ magis credēda: q̄ quando eſt in alio die. Et ego qdem iā loquutus fui in illo ſermone ꝓlixo in libro meo de criſi: ⁊ in libro meo de creticis diebus: ⁊ oportet ei qui vult intelligere quod dixit Hip. in libro hoc ſm̄ certitudinem ⁊ perſcrutationeꝫ: vt exercitetur in p̄mis in libris illis. LV.

Signa creti ca in aliq̄ dierū criſis ſunt magis laudāda.

Morte̅ nāqꝫ in quartodecimo nuntiabis: niſi ſignuꝫ quodlibet aliud ſperande ſalutis adeſſe conſideraueris. 4

Et timē ei qui ꝓducit h̄ ſputū q̄ morie̅t in die. xiiij. niſi eueniat ei accidēs laudabile.

Iam intellexiſti certitudinē huius ſermonis ⁊ veritatem eius in experimētis noſtris de me in eo qḋ iudicaui ſuper infirmos: ⁊ ꝓpter hoc opꝫ vt cōſideres quod dicit Hip. ⁊ ponas mentē tuā in eo vt nō exiſtimes ſuper ſermonē eius: qḋ eſt ſicut illud qḋ ſcripſerūt multi medicoruꝫ cū ſermonibus quibus nō ſit niſi ſufficiētia per oronem tm̄: cūqꝫ cōprehendit̄ intētio eoꝝ in eo qḋ apparet in infirmis declarat̄ ab eis: qa ſunt falſi. qḋ eſt: qa tu potes quādo ꝯſideras hāc egritudinē quā narraui: ⁊ experis eā in anima tua: ⁊ eius diſpō eſt media inter egritudines malas: ⁊ egritudines laudabiles ꝓcedere ⁊ indicare diem in quo ipſe infirmus morie̅t. Pone ergo. ꝟ.g. q̄ aliquis proiecit vel expuit in die ſeptima ſaniem nō puram: neqꝫ in illa die tota: ſed cū ea ꝑmixtuꝫ fuit aliqd de genere cholere: aut fuit totū qḋ expuit huius generis tm̄: ꝑter q̄ fuerit cum eo ſanies: ſed reliquę remanentes res ꝓculdubio in hoc īfirmo fuerint medie. ſ. etas ⁊ virtus: ⁊ reliquę res remanentes: ita q̄ nō fuit in fine fortitudinis virtus: neqꝫ in fine debilitatis: ⁊ ſimilr̄ etiā regio ⁊ hora preſens ex horis anni: ⁊ diſpoſitio aeris ⁊ etatis: ⁊ ponamus q̄ oīa iſta fuerint media iter illud qḋ eſt in fine bonitatis: ⁊ inter illud qḋ eſt in fine malitie. Et ſicut narrauimus in iſtis rebus: quia ſunt medie in bonitate ⁊ malitia: ⁊ ſimilr̄ ponamus q̄ vnūquodqꝫ generum ſignificationū que apparēt in infirmo eſt mediū. Dico q̄ iſti⁹ infirmi mors time̅t vel expecta̅t in die. xiiij. Qm̄ hec hora eſt media in euētu mortis: q̄ ſi appareant in eo ſignificationes alie laudabiles: tūc ſcias q̄ mors eius tardatur ab hoc termino. Et ſi apparēt ſignificationes in eo illaudabiles male: tūc time ei mortē ante diem. xiiij. Et Hippo. quidē narrat ſignificationes laudabiles ⁊ ſignificatiōes malas, in eis que ſunt poſt: cū dicit quaſdā earuꝫ noībus ſuis: ⁊ aggregat rememorationē quarūdā earuꝫ. Nō aūt oportet q̄ tu putes de illis ſignificationibus opione abſoluta q̄ ſint equales in virtute: ſed opꝫ te vt rememoreris eius qḋ ſcripſit Hip. in eis: ⁊ qḋ addidimus etiaꝫ nos ad illud: ⁊ vt cōſideres earum numeruꝫ ⁊ virtutes ipſarū. In quacūqꝫ ergo inuenis Hippo. dixiſſe: q̄ ſignificat euaſionē aut perditioneꝫ pone eam in gradu p̄mo que quidē ſignificat euaſionē in ſignificationibus laudabilibus: ⁊ ſignificationes qdem ꝑditionis in ſignificationib⁹ illaudabilibus. Et ſimilr̄ etiā in quo dixit: quia ſignificat mortem in ꝓximo: aut qa eſt ꝑnicioſa valde ⁊ non dixit in ea abſolute: qa eſt ꝑnicioſa: aut ſignificat morteꝫ. ⁊ ſilr̄ etiam intellige rem in ſignificationibus ſalutis quādo dixit in ſignificationibus: qa ſignificat ſignificationeꝫ ma

Quomō poſſet dici poſſe de morte.

De gradib⁹ ſignoꝝ.

gnam ſuper euaſionē:aut qꝛ ſignificat fiduciā ⁊ ſalutē:⁊ ꝙ egritudo eſt breuis ſpatij:⁊ que ſunt illis ſimilia.Significationū autē in quibus dixit ſermone abſoluto:qꝛ ſunt pernicioſe aut indicāt euaſionem:natura eſt media inter duas extremitates:⁊ nō eſt occultū de iſtis ſignificationibus in qbus loquutus fuit per cōparationē ſuam:quia ſunt plus ſignificātes mortē:aut plus ſignificantes euaſionē:ꝗre addidit ad eas multitudinē ⁊ diminutionem: qm̄ qn̄ appent cū ſputo ꝑnicioſo qd̄ oſtēdit̄ in die ſeptima:ꝗdā ſignificationes male que ſunt in gradu ꝑ:nō eſt poſſibile:vt remaneat īfirmus vſqꝫ ad diem.xj.⁊ plus illo multū.Si appet cū illo plus ſignificatione vna:⁊ ſiſr. etiā ſi appareāt cū eo ꝗdam ſignificationes laudabiles ⁊ ꝗdam īlaudabiles:ꝓtendit̄ur egritudo vſqꝫ ad ſeptimanā tertiā.Et ſi miſceant̄ ſignificationes ſignificantes euaſionē ⁊ ſignificātes mortē ſimul:deide fuerint ſignificatiōes euaſiōis plures ⁊ fortiores:aut ſignationes mortis plures aut fortiores:tūc timeat̄ vel expectet̄ infirmo in illis dieb⁹ primis ꝙ ꝓlōgabit̄ ſpatiū vite ſue:⁊ expecta ei in eis ꝯtrariū illius.ſ.ꝙ ſpatiū vite ſue abbreuiat̄.Et etiā ſi īfirmus fuerit ſenex aut debilis virtutis aut fuerit hora ꝑſens ex horis anni male cōplexionis egrediēs ab equalitate:aut diſpō aeris in illa hora ſiſr:tūc expecta ei mortem cū velocitate:poſtꝙ̄ ſciueritis etiam in iſtis ꝙ intentio eſt ſumpta ex virtute magna valde. LVI.

Si plura et fortiora laudabilia ſigna fuerint vite ſpatiū ꝓlōgabit̄.ſi cꝫ abbreuiabitur.

5 Qñ huiuſmodi eſt robur ⁊ cōſtantia egri ⁊ bonus ſpūs ⁊ facilis ꝓiectio putredis cū tuſſi:⁊ equalitas totius corporis in habitudine caloris ⁊ multitudinis:nec ſitierit:⁊ ſi vrina,⁊ ſtercus,⁊ ſudor,⁊ ſomnus bene ſe habuerint.Que ſi bene ſe ſunt habētia:vitā ſunt pollicētia:ex qb⁹ ſi plura defuerint poſt diē.xiiij.mortē futurā ꝓnūtiabis.Et ꝯtrariū qdem qd̄ eſt mortis ſignū huiuſmodi eſt.ſ. debilitas egri:ſpūs anxius magnus ⁊ denſus:dolor ꝑmanēs:ꝓiectio cū laborioſa tuſſi:ſitis perſeuerās:corporis circa calorē inequalitas:ventris ⁊ laterū calor magnus:ſꝫ ⁊ frontis ⁊ manuū ⁊ pedū frigor:⁊ vrina ⁊ ſtercus ⁊ ſudor ⁊ ſomnus vt diximus:ſunt minantia mortē.Hec ſi ꝑdicte ꝓiectioni cholerice putredinis ſuperuenerint:mortē futurā ante.xiiij.diē nō dubitabis:vel in.ix.vl̄.xj. Ex hac ergo ꝯſideratōe ſputū dices eē mortale.Et ſi vitalia mortiſqꝫ ſigna cognoueris ꝓnoſticoꝝ rectitudie inoffenſe ꝓgredieris.

Et iſta ſunt ſigna laudabilia.ſ.robur ⁊ cōſtantia egri:⁊ bonus ſpiritus.

Ex hoc ſermone incipit determinare Hippo.ſignificationes laudabiles:⁊ ſignificatiōes malas:⁊ ſunt ille in quibus loquutus fuit in eis que premiſſa ſunt:⁊ propter hoc ego pertranſeo omnes eas:⁊ venio ad exponendum qd̄ dicitur poſt eas. LVII.

6 Apoſtematum quedam in.xx.quedā in.xl. quedam in.lx.rupturam differunt.

Reliquorum autē ſanioſitatis plurimum rumpitur:quiddam eius in.xx.⁊ quiddā in xl.⁊ quiddam in.lx.

Non nobis declaratur quid voluit per ſermonē ſuū reliquorum ſamoſitatis.qd̄ eſt:qꝛ poſſibile eſt ꝙ ipſe ſignificauit per reliqua ſanioſitatis illud qd̄ accidit in mēbris alijs:⁊ non quod accidit in pectore ⁊ pulmone.Et eſt illud in quo eſt ſermo eius vſqꝫ ad hūc locum:⁊ poſſibile eſt ꝙ ſignificet iterum ſpecies ſanioſitatis accidētes in iſtis membris que non aſſimilantur illis ſpecieb⁹: quarum preceſſit rememoratio:⁊ poſſibile eſt ꝙ ſignificauit per ſermonem ſuum iſtas duas ſpecies ſimul. Et quando dixi ſpecies que non ſimilantur illis quarū rememoratio preceſſit:tunc oportet vt exponam intentionem illius. Dico ergo ꝙ Hippo.nō poſuit ſermonē ſuum vſqꝫ ad hunc finem in omnibus ſpeciebus ſanioſitatis accidentis in pectore:ſed in illis in quibus admiſcetur ſaniei aliquid de genere cholere:ſicut dicit Hippoc. Neqꝫ poſuit ſermonem ſuum iterū in omnibus iſtis:ſed in illis que rumpuntur in diebus.vij.⁊ parum accidit illud,quoniam plurimum eorum rumpitur in die vigeſimo.Et ex eis ſunt quarum ſpatium eſt lōgius iſto:⁊ ſunt ille in quibus fuit ſermo eius nunc.Et earū ſpecies ſunt due que diuerſificantur in tempore quarum vna eſt ſm̄ membra infirma:⁊ ſecūda ſm̄ humorem dominantem. Scdm̄ membrum quidem.Quoniā quodcūqꝫ ex mēbris eſt calidius ⁊ leuius ei⁹ ſanioſitas eſt velocior:⁊ qd̄cūqꝫ ſit frigidius ⁊ durius eius ſanioſitas tardat̄. Scdm̄ humores quidem quoniam qd̄ accidit ab humorib⁹ calidioribus eius ſanioſitas erit velocior:⁊ qd̄ fit ab humoribus frigidioribus eius ſanioſitas eſt tardior.Iſte ergo ſunt differentie ſumpte ex ipſa ſubſtantia huius rei que ſit:⁊ cōſequūtur eas differentie alie extrinſecus:⁊ ſunt ꝗ ſumuntur ex etate:⁊ ex natura:⁊ ex regione:⁊ ex hora ꝑſenti:⁊ ex hora diſpoſitionis aeris:⁊ ex virtute infirmi. Humores enim calidi in omnibus iſtis ſunt velocioris ſanioſitatis:⁊ frigidi tardioris.Omne autē qd̄ dixi inde oportet vt intelligas cōiter in oībus ſpēbus ſanioſitatis. Et videt̄ mihi etiā ꝙ ſermo in hoc loco eſt in ſanioſitate que fit in pulmone ⁊ pectore. LVIII.

Vid Gal.1° de dieb⁹ creticis cap.11.

Cur tarde et cito ſaniātur in ſpatio.

Humores calidi citius ſaniant ꝙ̄ fridi

7 Oportet ergo medicum diem principij nō ignorare:⁊ in qua hora corpus primum habuerit calere,aut rigere:aut per infirmū cognoſcere quando incepit in eodem loco dolere:⁊ compunctiones ſentire.Hec eni ſunt prima collectionū inditia:ex quo dies erūt tibi computandi:⁊ inde eruptionē expectabis in predicta tempora.

Et oportet vt ꝯſideres quando eſt īceptio ſanioſitatis:⁊ cōputes illud a primo die quo febricitauit infirmus:aut aduenit ei ſi aduenerit rigor:aut quando eſtimat ⁊ inuenit dolorem:⁊ facta eſt loco eius grauitas in loco in quo inuenit dolorem.Iſta eni ſunt ex eis que ſunt in inceptione ſanioſitatis. Ab hac ergo hora opꝫ numerare ⁊ expectare rupturā in horis quarū preceſſit rememoratio.

Latior rerum ſuper quas cōuenerunt omnes medici vt facerent eas apparere apparitione manifeſta eſt ꝙ in hora ſanioſitatis apoſtematū que ſunt in membris nobilibus que non ſoluūtur per medicationem:ſed fiunt ſanioſa:accidit rigor ⁊ ſequit̄ illum febris.Et ego quidem iam oſtēdi in libro meo de rigore:ꝙ euentus eius eſt ex acuitate

Vñ fiat rigor

acuitate ſaniei generate in mēbris nobilib⁹ quādo mordicat ea ⁊ corrodit ꝓpter retētionem in eis ſicut faciunt medicine acute quando appropinquant vlceribus maliciosis ⁊ egritudinibus accidētibus in pectore a putredine: accidūt enim tunc rigor ⁊ febris: qꝛ ſequitur hō rigorem febris. Et ꝓpter hoc dicit Hip. hec duo accidētia ſimul: ⁊ poſuit primum qđ dixit ex eis febrem: dixit enim a primo die in quo febrit infirmus ⁊ non voluit per id primū diez egritudinis: ſed diem in quo accidit ei febris cuꝫ rigore. ſ. in quo febris prava facta eſt pluſq̄ fuit: ⁊ accidit infirmo etiaꝫ illa hora grauitas: qꝛ humor diuiſus eſt in partes multas paruas quando diſpergitur in mēbro apoſtemoſo: ⁊ conuertitur ad ſaniem: ⁊ aggregaṫ in loco ex locis vacuis ꝓpinquis loco apoſtemoſo. Dixit ḡ Hippo. ꝙ te oportet expectare rupturam apoſtematis in die. xx. aut in. xl. aut in. lx. ab hora in qua accidunt iſta accūtia. Et ſūt tria: quoꝝ vnū eſt rigor: ⁊ 2ᵐ eſt grauitas: ⁊ 3ᵐ eſt feb. vehemēs multū plus q̄ fuit: ſic dixi. LIX.

❡ Et ſi collectio in vno lateruꝫ contingit, aut in ambob⁹ euenerit: vtiliter ꝑcūtaberis: ⁊ ſi in altero magis caluerit: dehinc iacere ſup alterum videbis: ⁊ ſi pondus in altero ſentiat interrogabis: ⁊ ex hoc apā in altero latere ⁊ non in ambobus eſſe diiudicabis.

❡ Or ſi fuerit ſanioſitas ab vno latere: tunc oportet vt conſideres de eſſe ipſoruꝫ: an inueniat dolorem in latere: ⁊ ſi vnum duoruꝫ ſit calidius altero: precipe infirmo vt iaceat ſuper latus ſuum ſanum: deinde interroga eū an imaginetur ei ꝙ ſit quaſi pōdus ſuſpēſum lateri ſuperiori: nam ſi fuerit ita: tunc ſanioſitas eſt ab vno laterum.

❡ Jam ſciuimus ex diuiſione ⁊ indicatione anathomie: ꝙ in pectore ſunt pāniculi diuidentes ipſum in duo media: ⁊ diſtinguunt inter diuiſiones eius quoꝝ vnū ſquilꝫ tenditur a thorace ad os dorſi: quare ſūt in pectore due concauitates vel duo ventres. Et ꝓpter hoc quando aggregatur in vno laterum eius ſanioſitas: non trāſit ad latus aliud ſicut accidit illud in loco qui eſt inter ſyphac. qđ eſt: qꝛ ſanies in hoc loco currit circa omnia inteſtina: ſed in hoc loco. ſ. in pectore non eſt poſſibile vt effundaṫ a latere dextro eius ad latus ſiniſtrum aliquid ex ſanie: neqꝫ a latere ſiniſtro ad latus dextrum. Et ꝓpter hoc ꝑcepit Hippo. vt conſideres ſaniem: ⁊ ſpeculeris ſi ſit cōtenta in duobus lateribus pectoris ſimul: aut vno eoruꝫ tm̄. qđ eſt: qꝛ quādo qđ eſt in apoſtematibus pulmonis cōuertiṫ ad ſanié in egritudine peripleumonie: aggregatur illa ſanies proprie in duabus concauitatib⁹ vel ventrib⁹ pectoris ſimul nō in vno eoꝝ. At vo quādo qđ eſt in apātibus accidētib⁹ in pāniculo tegēte coſtas in egritudine pleureſi conuertiṫ ad ſaniem: aggregatur illa ſanies in vno duoꝝ ventrium. ſ. pectoris ꝓprie non in ambobus: ⁊ ſignificatur ſuper latus infirmū ex duab⁹ reb⁹: quarū vna eſt mutatio caliditatis. qđ eſt: qꝛ latus īfirmū ſentiṫ vehemētioris caliditatis. ⁊ ſecunda eſt grauitas: qꝛ quādo tu facis iacere infirmū ſuper latus alterū ſentit grauitatem vel pondus ſuſpenſum in latere ſuperiori ꝓpter ſaniei aggregationem in illo latere. LX.

Sanies peripleumonie in duab⁹ ptibus pectoris recipit: ſanies o pleureſim in vno ub.

Cap. 11. ❡ Et ex ſignis huiuſmodi que ſūt putribilia conieccurabilis: feb. cui ideficiēs erit: ſed in die modica: in nocte vo magis accēſa: ⁊ ſudor multus: ⁊ in tuſſiēdo falſa reges: ⁊ oculoꝝ reductio: atqꝫ in eoruꝫ angulis rubor: ⁊ vnguium cōſtrictio: ⁊ digitorum calefactio. Amplius tamē in coꝛūdez digitoꝝ ſūmitatibus ⁊ in pedibus fiunt: ⁊ recedunt minuta apoſtemata ⁊ faſtidiū patiunṫ: ⁊ per corpus coꝝ veſice naſcunṫ: ⁊ non morantur.

❡ Et opꝫ vt agnoſcas oēs empicos ꝑ ſignificationes iſtas: in primis qdez febris non ſeparaṫ ab eis: ſꝫ in die minuta erit. Cūqꝫ fuerit nox augmentata magis erit febris: ſudāt ſudore multo: ⁊ non quieſcūt a tuſſi: ⁊ non expuūt aliqđ de quo ſit curandū: ⁊ ſubmergūtur oculi eorum: ⁊ rubent gene eorum: ⁊ curuanṫ vngues manuū ipoꝝ: ⁊ caleſiūt eorū digiti ⁊ ꝓpꝛie coꝝ extremitates: ⁊ accidūt in pedib⁹ coꝝ apāta q̄ fiūt: deide quieſcūt: ⁊ nō deſiderāt cibū: ⁊ fiūt eis in corporib⁹ eorū veſice in qb⁹ locis minanṫ retētiones. empici

❡ Hippocrates nominauit empicos illos: quoruꝫ in corporibus ſanies eſt aggregata vel retenta: ſicut eſt aggregatio vel retentio eius in membro apoſtemato: ⁊ ſi iam eruptum eſt apoſtema empicus eſt. Uerūtamē de conſuetudine medicoꝝ eſt hoc nomine noiare ꝓpꝛie quibꝫ habent hāc egritudiné in pectore ſuo ⁊ pulmone ſuo. Et ſanies qdem in egritudinibus hjs poſtq̄ rumpiṫ apā aggregaṫ in ſpatio: qđ eſt inter pectus ⁊ pulmonē: ⁊ qꝛ nō ſpuitur illa ſanies cū velocitate ⁊ facilitate: cōuertiṫ diſpoſitio eius ad ptiſim: ⁊ moriṫ īfirmus. Et qꝛ eſt illđ: accidit ei febris lenis aſſidua ⁊ ɔtinua: ⁊ augmētatio huius egritudinis ꝓpꝛie eſt in nocte. Et illud accñs aduenit oībus hñtib⁹ ethicā feb. ❡ Et additio qdē in nocte in caliditate febris nō eſt ex natura ſui: ſed ꝓpter qđdaꝫ ex accidentibus: ⁊ eſt qꝛ mēbra radicalia corporis eius q hꝫ feb. ethicā caleſiunt ⁊ inflāmanṫ: ⁊ ꝓpter illđ neceſſe eſt vt ſit febris quā habꝫ in oībus horis equalis: ex qua ſentitur caliditas leuis: ſicut eſt caliditas que ſentiṫ ab extra ex calore. Cū ergo īfirmus comedit ⁊ bibit: ⁊ digeriṫ cibus eius: accidit ei ſimile illi qđ accidit calci qꝛ rotaṫ ſuper ipſam aqua: ſentit enī qui tangit corpus eius exteriſecus ꝙ caliditas eius fortior facta eſt q̄ fuit ante illud. Et ego qdem iā oſtendi vobis illud multotiēs: naꝫ ſi cibaueris illum qui habꝫ hanc feb. in horis diuerſis: ſcies ꝙ illđ nō accidit ei niſi ꝑ cibuꝫ: nō ꝑ egritudinē. qđ eſt: qꝛ tu inuenis calitatē febris accendi in hora ſumptionis cibi ⁊ augmentaṫ hora: qua recipit cibum ſuū infirmus: ⁊ fit vehemens: ⁊ fit fortis valde in hora penetratōis cibi ad corpus. ❡ Sudor aūt accidit ei ꝑ debilitatē: qꝛ cibus penetrās ad corpus eius reſoluiṫ in ſudorē: qꝛ cibus erat male digeſtus in pma ⁊ 2ᵃ digōne. ❡ Et iaꝫ accidit deſideriū tuſſiendi: quare aduenit ei ſimile ſonitui q fit in gutture: ⁊ nō proijcit aliquid cui ſit quantitas: qꝛ ſi ꝓijceret aliqđ cui eēt quātitas: nō remaneret empicus. ❡ Et cāe ꝑ quas nō eſt ei qđ expulit q̄titas ſunt tres: quaruꝫ vna eſt viſcoſitas ſaniei ⁊ groſſitudo. Et ſecūda eſt ſpiſſitudo pāniculi ɔtinentis ⁊ tegentis pulmonē. Et tertia eſt debilitas virtutis infirmi. ❡ Sermo aūt Hip. Et pfundanṫ oculi eorum: eſt accidēs qđ cōicat oībus febribus chronicis: ⁊ ꝓpꝛie quando coꝝ ſiccitas eſt ſiccitas manifeſta.

Febris augmētari in nocte eſt cōe oībus ethicis.

Duab⁹ de cauſis empici parū ſpuunt.

Profunda- no oculorum cõſcat oibus fe. chronicis.

¶ In rubore aũt genarũ cauſa eſt caliditas que eſt in pulmone ꝛ tuſſis. qḋ eſt: q2 ille due cauſe ſimul rubificãt faciẽ ꝛ totũ caput: q2 ad ipm eleuantur vapores ex materijs que ſunt in pulmone. ¶ In curuitate aũt vnguis cã eſt liquefactio carnis que ſtringit eos ꝛ retinet a duob⁹ lateribꝰ ſimul. ¶ Digiti ꝟo q̃uis pl'm in egritudib⁹ chronicis infrigident: nõ ipſi in febrib⁹ ethicis permanẽt cali: q2 eſt gñatio harũ febrium in mẽbris radicalib⁹: ꝛ caliditas excedit in extremitatib⁹ digitoꝝ plus q̃ ipsis in loco carnoſo: ꝛ nõ exteri⁹: ꝛ cã in illo oſtendit tibi ſi rememoratꝰ fueris ei⁹ qḋ narraui tibi qḋ accidit apḋ ſuſceptionẽ cibi. qḋ eſt: q2 appĩdo caliditas multiplicat in loco vbi eſt humiditas plus. ¶ Et qñ plõgat tpe apparẽt eoꝝ pedes: q2 mors toti⁹ corporis incipit illic ꝑꝑ lõgitudinẽ eoꝝ a mẽbro in quo eſt inceptio vite plus q̃ reliquoꝝ mẽbrorum. ¶ Et tũc q̃dẽ deſtruit deſideriũ eoꝝ: q2 virt⁹ digeſtiua morit etiã cũ reliq̃s virtutib⁹. ¶ Ueſice autem veniũt in corporib⁹ eoꝝ ꝑꝑ aggregationẽ humoꝝ corroſiuoꝝ in eis. Iã enĩ Hip. narrauit nãm hoꝝ humoꝝ in tractatu ſcḋi libri epidimiarũ: vbi dixit. Et generabitur ſub cute virus: qḋ cũ retinebit illic caleſit. qḋ eſt: q2 hoc virus penetrat in poros cutis intrinſecus raros. Cũ ergo puenit ad ſupficiẽ eius apparẽtẽ ꝓhibetur a penetratiõe ſua: q2 eſt ſpiſſum valde. Et ꝓpterea videt ipſum corrũpere hanc partem cutis: ꝛ ſeparat inter ipſam ꝛ inter poros intrĩſecos velociter. Cũ ergo aggregatur in loco q̃ eſt inter duas laminas: generat veſicas. LXI.

Mors icipit a pedibus.

2 ¶ Illi empici ſunt in q̃bus hec ſigna ſunt. qui ꝟo velocius empici fiunt: vtrum ex eis q̃ dicta ſunt aliq̃d contigerit conſiderabis, an ſpiritus ſit frequẽs: ꝛ ſputũ cũ ideficiẽte tuſſi.

¶ In eo autem cuius prolõgat ſpatium a ſanioſitate: apparẽt iſta ſigna: ꝛ oportet vt cõfidas per ea vltima fiducia. Qḋ autez ex eis eſt breuis ſpatij: oportet vt conſideres an in eo ſit aliqua illarum ſignificationũ que ſunt a principio: aut conſideres etiã ſi eſt anhelit⁹ illius hoĩs cũ diſpoſitiõe que eſt deterior.

¶ Bene inuit Hip. in hoc ſermone ſuo in eo cuius ꝓlongatur ſpatiũ a ſanioſitate: q2 opꝫ vt fiducia de eo habeatur vltima: q2 cõſequitur ex virtute harũ ſignificationũ ne in eo cadat dubitatio neq̃ ambiguitas. Sanioſitas aũt propinqui tpis ſignificat per ſignificationes quarũ pceſſit rememoratio: ꝛ ſunt rigor: ꝛ febris vehemẽs: ꝛ grauitas. Et ſcitur etiã per ſignificationes que dicte ſunt in eo cuius ꝓlõgat ſpatiũ quãdo apparẽt: ꝛ per difficultatem anhelitus quando addit maliciã ſuper illud qḋ fuit in eo qḋ pceſſit: q2 euẽtus huius accidẽtis opꝫ vt ſit neceſſario. qḋ eſt: q2 pulmo cõprimit: coartat: ꝛ ꝯſtringit: q2 replentur loca vacua pectoris ſanie. LXII.

De ſignis feſtinationis aut tardationis ſanioſitatis.

¶ Et vtrum cum excreare ceperit dolor am-
3 plius fiat: ꝛ in talibus rupturaꝫ ante vigeſimum diem expectabis.

¶ Qḋ autẽ rumpit ex illis: vtrũ ſit ei⁹ ruptio velocior aut tardior, per iſtas ſignificatiões opꝫ vt cognoſcat ſi dolor accidit a principio rei: ꝛ malitia anhelitus ꝛ tuſſis: ꝛ productio ſputi nõ ceſſat remanẽs: tũc opꝫ vt expectet eruptio in die vigeſimo; aut ante illud. Qḋ ſi dolor fuerit minor ꝛ oẽs iſte res ſcḋm cõparationẽ hanc: tũc opꝫ vt expectet ſanioſitas poſt illud ſpatiũ: ꝛ neceſſe eſt ante illḋ ſpatiũ vt augmẽtet dolor: ꝛ malitia anhelit⁹: ꝛ productio ſputi.

¶ Pronoſticatio ſanioſitatis: an feſtinet euentus eius: an tardetur eſt ex reb⁹ ex q̃b⁹ eſt ꝓnoſticatio eruptiõis apoſtematis ſanioſi: ꝛ iſte res ſunt dolor: ꝛ difficultas anhelitus: ꝛ tuſſis: ꝛ ꝓductio ſputi. qḋ eſt: q2 iſte res ſi ſint aſſidue fortes ſignificãt q̄ eruptio properat: ꝛ ſi nõ ſint aſſidue: neq̃ fortes: ſignificãt q̄ tardatur. Et opꝫ neceſſario qñ corrodit corp⁹ in quo eſt ſanies ex acuitate ſua vt accidat idẽ dolor. In tuſſi aũt ꝛ ꝓductiõe ſputi cã eſt virus ſubtile qñ penetrat ꝛ egredit ex corpe in quo eſt retẽtũ. In difficultate aũt anhelitus cã cõis eſt nã infirmitatis: ꝛ cã ꝓpa eſt dolor qñ addit: ꝛ fit preuius. LXIII.

¶ Et quos febris in die rupture dimiſerit: 4
eos euaſuros enunciabis: tunc ipſi cibuꝫ appetunt: ꝛ non ſitiunt: ꝛ modicum atq̃ coniunctum eſt qḋ egerũt: pus qḋ eijciũt albuꝫ eſt ꝛ lene: ꝛ ꝑ totũ eq̃le ꝛ ſine labore ꝛ cum modica tuſſi: ꝛ in breui ſanant: ꝓpe hos ſũt qui ꝓxima ſigna ſignis eoꝝ habuere. Quos aũt febris in apertis ruptura nõ deſerit: ꝛ q̃ſi fur̃tiua poſt modũ inuaſerit: ꝛ afficiunt ſiti ꝛ faſtidio cibi: ꝛ egerũt molle: ꝛ pus qḋ iactãt liuet: ꝛ viret: ꝛ flaui admixtũ atq̃ ſpumoſuꝫ his ſignis ꝓtractatis perituros non dubitabis. Qui ꝟo q̃dam hoꝝ ꝛ nõ oia habuerint, eorũ q̃dem hi moriuntur: hi ꝟo in vita manebũt: vtriq̃ tamẽ difficilẽ exitũ conſequent: hi tamẽ tuo ꝓuidẽti iudicio diſcernũtur.

¶ Et plus qui ſaluat ex iſtis eſt ex quo ſeparatur febris ex die ſuo poſt eruptionez ꝛ deſiderat cibum velociter.

¶ Omnis oratio cũ qua icipit ab hoc ſermone manifeſta eſt apud oẽs qui ſunt memores eius qḋ diximus in eis q̃ premiſſa ſunt. Et ꝓpter hoc ego dimitto illud: ꝛ ſum veniẽs ſup illḋ qḋ ſequit ipſum. LXIIII.

5 ¶ Quib⁹ peripleumonicis ſupra aurẽ vl' infra apa cõtingit: ꝛ putredinem fecerit: ꝛ cuꝫ erupuerit fiſtulam parit ꝛ ſic euadit.

¶ Quibus accidũt exiture ab infirmitatibus peripleumonie, poſt aurez: ꝛ in locis iferioribus: tunc ille exiture ſunt ſanioſe: ꝛ fiũt fiſtule: ꝛ hñtes has infirmitates euadunt.

¶ Fiſtule aũt ſunt ex his que in hoc ſermone ſunt occulta. Qḋ eſt: q2 per hoc nomẽ fiſtula ſciũtur aut ſignificantur ꝛ ſumunt in lingua grecoꝝ embule ideſt cãnule concaue longe ꝛ ventoſe: q̃bus vtunt cantatores. Cũ ergo accidit in corporibus aĩalium aliq̃d extra naturam ſiĩe iſtis concauitatibus nolatur hoc noĩe: ſignificante fiſtulas. Et puto de Hip. q̄ nõ nominauit has exituras hoc nomine niſi ꝓpter longitudinem earum. Et ſũma huius ſermonis eſt: q̄ exiture que accidunt habentibus peripleumoniam fiunt q̃ñdoq̃ in glandulis que ſunt ſub auribus ꝛ locis que ſunt ſub pectore. LXV.

Nota interpretationẽ hui⁹ noĩs fiſtula.

¶ Intereſt

¶ Intereſt aũt tua diligenter ſm hec pcepta perpẽdere: qñ febris pmanet: neqȝ dolor minuit: ⁊ ſputũ eſt incõueniẽs ⁊ egeſtio nõ eſt cholica: neqȝ liqda vrina modica: cũ hypoſtaſi plurima: ⁊ alia cuncta ſigna boni ſunt nuntia: tunc ſub aure vt diximus apoſtema futurum expectabis.

¶ Et opȝ vt ɔſideres in iſtis morbis ſm hãc ſilitudinẽ qñ febris eſt pmanẽs: ⁊ dolor non qeſcit: ⁊ pductio ſputi nõ pcedit ſm q opȝ: neqȝ vincẽs ſup illð qð deſcẽdit ex vẽtre eſt cholicũ: neqȝ eſt liqdũ parũ: ſi vrina eſt multa valde ⁊ in ipã fex multa valde: ⁊ ſũt reliq̃ ſignificationes omnes ſignificantes ſalutẽ: tũc oportet vt expectes hanc habẽtibꝰ diſpoſitionem euentum huius exiture.

¶ Hippocrates narrauit in hoc ſermone ſignificatões q̃ ſignificãt exituras ⁊ diuiſit ſermonem ſuũ in duas ſectiones: ⁊ narrauit in ſectiõe prima qualr̃ pcedit homo ⁊ ſignificet euẽtũ hꝫ exiturarũ: ⁊ narrauit in diuiſione 2ª q̃liter pcedat homo ⁊ ſignificet iter euẽtũ hꝫ exiturarũ in ſupiorībꝰ pectoris: aut in glãdulis que ſunt ſub auribꝰ et inter euẽtũ earũ in locis que ſunt ſub diaphragmate. Et melius qdẽ eſt vt icipiamus a diuiſione pª. ¶ Dico ḡ q ſũma huius ſermõis eſt vt egritudo ſit difficilis digõnis nõ mortalis. Qð eſt: qa non eſt poſſibile vt ſit maturitas egritudinis facilis: ⁊ reſoluat̃ per exiturã accĩtẽ: ſed per fluxũ vẽtris: aut p ſolonẽ occultã paulatĩ: neqȝ vt ſit pniciosa: ⁊ accidat exitura cuiꝰ eẽ ſit decẽs. Opȝ ergo vt ſit egritudo reſoluta p euẽtũ exiture media iter egritudies que ſunt nõ male: ⁊ iter egritudies pniciosas. Neceſſario ḡ Hip. ſignificauit in faciẽdo quaſdã huiꝰ egritudis ſignificationes malas ⁊ quaſdã laudabiles. Et ego qdẽ ſum narrans vnãquãqȝ earũ ponẽs in pmis illã a qua illarum ſignificationũ icipit prius: ⁊ eſt illa in qua ſmo Hippo. eſt cũ hac diſtõne ⁊ dictione Hip. Qñ eſt febris pmanens Significauit Hippo. q īfirmus habeat febrẽ pmanẽtẽ que penitꝰ non iterpolat̃. Et dolor non qeſcit. Quoniam ſi dolor qeſcit nõ idiget euẽtu exiture. qð eſt: qa egritudo tunc eſt ſedata ⁊ quieta. Et productio ſputi non procedit ſm q opȝ. Qñ pductio ſputi eſt ſm q opȝ: non habꝫ infirmus neceſſitatem vt accidat exitura. Neqȝ eſt vincẽs ſup illud qð deſcẽdit de egeſtione cholera. Jã dixi in eis que pmiſſa ſunt q in egritudibꝰ que ſiũt a cholã: nõ accidũt exiture. qð eſt: qa neceſſe eſt in euentu exiture vt humores ſint idigeſti crudi ⁊ groſſi: vt plonget̃ egritudo ⁊ nõ ɔſumat̃ per eũonẽ: ſed aut p exiturã aut digõnẽ accidentẽ paulatim tñ. Qð aũt dixit poſt hunc ſmonẽ. Et nõ ſit liqdũ parũ. Sermo eius parũ: ſigt q nõ pmiſcet̃ ei chimus aliꝰ: ⁊ q q̃litas eiꝰ eſt vna ⁊ q̃litas q̃ eſt chol. Sermo aũt eiꝰ liqdũ: ſigt multitudinem fluxus vẽtris: qꝛ ſi fluxus vẽtris fuerit res q̃ ſũt de gñe chol. ⁊ fuerint liqde: nõ pueniẽt exiture: imo eueniet criſis p fluxũ ventris. Quidã hoĩes ſcripſerũt hũc ſermonẽ cũ diuerſitate illius ſm hũc modũ. Et nõ ſit qð egredit̃ de gñe chol. ſꝫ res liqde pure: ⁊ itelligũt ex ſmone eiꝰ liqde res q̃ deſcendũt deſceſſiõe equali: ⁊ ex ſmone eiꝰ parũ res deſcẽdẽtes aquoſas qbꝰ res alia nõ pmiſcet̃. Jã eñ dixi in eis que pmiſſa ſunt q nomẽ puri cadit ſup illð cuiꝰ q̃litas eſt ſimplex: cui nõ pmiſcet̃ alið: ⁊ dicit̃. Manifeſtũ eſt q Hip. in narrãdo fluxũ vẽtris q eſt ex gñe chole noiauit purũ: ⁊ illũ cuiꝰ q̃litas eſt q̃litas vna pura: ⁊ res aquoſas. Et ſũt ille q̃ nõ recipiũt digõnẽ: ⁊ pp hãc cãꝫ indigẽt ſpatio lõgo donec ſuſcipiãt digõnẽ: ⁊ eſt ſpatium in quo pueniunt exiture. qð eſt: qa de aptitudĩe egritudinũ acutarũ eſt vt fiat criſis in eis pꝑe p fluxũ vẽtris. Uerũ de nã egritudinũ chronicarũ eſt: vt eueniãt eis exiture que veniũt in corpe: verũ tibi abſolute ineſt vt q̃ras de diuerſitate ſcriptorarũ in eis que ɔſequunt̃ in hora mõſtrationis tue.

¶ In hac aũt hora ſum narrãs ſũmas intẽtionũ huiꝰ ſermonis vt ingras ide quo iuueris in arte medicine. Dico ergo q itẽtio Hip. in h̃ ſuo ſmone eſt: vt indicet illð qð neceſſe eſt in egritudibꝰ: quarũ criſis ſit p exituras: ⁊ eſt neceſſe pculdubio vt pueniãt ille egritudines ab humoribꝰ idigeſtis groſſis. qð eſt: qa egritudinũ qñ ſũt cũ hac diſpõne plõgat̃ ſpatiũ ⁊ puenit ab eis exitura: niſi reſoluat̃ p digõnẽ. ¶ Et ſigũões qdẽ digõnis ĩ vrina ſũt vrina multa in qua eſt fex multa reſidens: ⁊ q̃cũqȝ vrina in qua eſt fex multa reſidẽs: ſuba eiꝰ pculdubio eſt groſſior q̃ ſuba vrine nãlis: ⁊ pp illð īuenimus hũc ſmonem diuerſũ in deſcriptiõibꝰ: qꝛ qdã hoĩes ſcripſerũt illũ ſm hũc modũ. Sꝫ vrina ẽ multa valde ⁊ in ea multa fex reſidẽs: ⁊ ex eis fuerũt qui ſcripſerunt illud ſm hunc modum. Neqȝ etiam eſt vrina multa valde: ⁊ in ipſa eſt reſidens fex multa. LXVI.

¶ Sepius inaſcitur apoſtema hoc his qbus dolor, aut calor eſt ſub hypocũdrijs. Quibꝰ vo peripleumonicis hypocũdria, neqȝ dolent, neqȝ calent: ⁊ ſpũs eſt denſus ſine cauſa manifeſta: his apã ſupra aurẽ naſcitur. 7

¶ Et que ſiũt ex iſtis exituris in locis īferioribꝰ nõ eueniũt niſi eis q hñt in eis que ſunt ſub hypocũdrijs aliqd iflãmatiõis: ⁊ que ex eis ſiũt ſurſuȝ nõ accidũt niſi ei cuiꝰ ea q̃ ſunt ſub hypocũdrijs ſũt vacua a groſſitudine ⁊ dolore. Deide accit ei malitia anhelitꝰ ⁊ morat̃ ſpatio aliquo: deide qeſcit abſqȝ cauſa.

¶ Qñ accidit in egritudibꝰ q̃rũ pceſſit rememoratio ſubito malitia anhelitꝰ: deide qeſcit poſt illð ⁊ eſt euẽtꝰ eiꝰ ⁊ ipſiꝰ qes abſqȝ manifeſta cã: ſcitas: ſigt eniȝ eleuationem humoꝝ ad caput ſic ſigt: ⁊ iterũ dclinationẽ eoꝝ īferiꝰ apparitio caliditatis in eis q̃ ſub hypocũdrijs ſũt. Qð eſt: qa opȝ vt itelligas ab eo ex ſmone eiꝰ: qa nõ accidit niſi ei q hꝫ in eis q̃ ſũt ſub hypocũdrijs aliqd iflãmatiõis ⁊ caliditatis iflãmantis egrediẽtis a nã: ⁊ euẽtus huius caliditatis eſt: aut pp apã noiatuȝ herisipila: aut pp apã qð noiat̃ pꝑie apã calidũ. Or ſi diuerſuȝ accidit illiꝰ ita q eũatur. qð eſt ſub hypocũdrijs: ⁊ appet dclinatio humorũ ſurſuȝ pp malitiã anhelitꝰ quã dixit: tũc expecta euentum illius exiture in eis que ſunt ſurſum. LXVII.

¶ Apã vel veſica in pede natuȝ pipleumonicis ſalutẽ pmittit: meliꝰ tñ ſi in principio ſputi piectio ex rubeo in albũ mutatur: qꝛ his ſignis certa ſalus pmittit̃. Sꝫ ſi qð reijcit̃ nõ ẽ vt opȝ: neqȝ in vrina eſt hypoſtaſis: timẽdũ eſt ei mẽbro cui ſupuenit apã periculũ. Cap. 12.

¶ Exiture que in pedibꝰ ſunt in egritudinibꝰ pipleumonie fortis magni tumoris: oẽs ſunt iuuatiue: ⁊ melior earũ eſt in cuius euẽtu: ⁊ eiꝰ qð pducit̃ cum ſputo apparuit mutatio.

Que egritudines terminant̃ p exituras ⁊ q̃ nõ.

Cã quare in egritudinibꝰ cholicis non ſiũt exiture.

De nã acutarũ ẽ criſim p fluxũ ventris: ſꝫ chronicarũ vo per exituras.

Talis narrationis.

Signa digõnis humoꝝ groſſoꝝ p exituras cruciãdorum.

Qȯ eſt:qa qñ eſt euentus apatis ⁊ doloꝛis poſtq̄ȝ illud qȯ cū ſputo ꝑducit̄ iaȝ eſt mutatū a rubedine ad diſpōnē ſanioſitatis:⁊ ꝓcedit exteri⁹ eſt ſalus illi⁹ hoīs ſup finē fiducie:⁊ exitura qeſcit,ita ꝙ perit doloꝛ i velociori hoꝛarū. Et ſi illȯ qȯ ſputo ꝑducit̄ non egredit̄ ſm ꝙ opȝ:neqȝ apparet in vrina ſex laudabilis reſidēs:nō fit tūc ſecuritas qn ꝯ̄bat̄ iūctura in qua exiuit exitura:aut occurrit habenti eam vehementia foꝛtis.

Ca q̄re exiture in cruribus ſunt laudate in peripleumonia.

Euētus exiturarū in crurib⁹ in egritudinib⁹ ꝑipleumonie parui laudabilis ꝓculdubio eſt.qȯ eſt:qa veritas eſt eius qȯ dcīr eſt in tractatu 2° lib. Hip. in egritudinibus ſubitis ⁊ in exituris laudabilibus in vltimo:⁊ eſt ſermo eius. Melioꝛ earū eſt que eſt declivis inferius lōginqua valde a mēbꝛo in quo eſt egritudo:⁊ ꝓprie quādo eſt ei illud cū digōne. Ipſe enī iam laudauit digeſtionē iterū in tractatu ꝑ lib. epidimiarū in ſermone ſuo.

Digō ⁊ eī⁹ ſigna ex ſputo i ꝑipleumonia.

Digeſtio ſignificat velocitatē criſis ⁊ fiduciā ⁊ firmitatem ſanitatis. Et ſignificatio ſup digōnē eſt mutatio ſputi:⁊ euātio eius cum multitudīe abſqȝ doloꝛe ⁊ laboꝛe:ſermo enim eius in ſputo ⁊ ꝓcedit ad exterioꝛa:non ſignificat niſi h̄. Et ſi accidit exitura in crure anteq̄ȝ maturet̄ apa euadit infirmus a timoꝛe qui timetur ſuper euȝ ex infirmitate peripleumonie:verūtamen fit difficilis ſanatio iuncture in qua accidit:⁊ poteſt eſſe vt accidat in quibuſdam hoꝛis ab illo cōtrario. Et Hippo. quidem iam loquutus eſt in hoc loco abſqȝ aliqua ſignificationū digeſtionis ſicut fecit iterū in eis que premiſſa ſunt:rememoꝛatus eſt enī abſqȝ aliqua ſignificationum digeſtionis.qȯ eſt:quia addidit ad ſignificationes ſumptas ex ſputo ſignificatiōes etiam ſumptas ex vrina. In ſermone autem ſuo de ſputo malo dimiſit ei addere ſermonē ſuum:⁊ non eſt cū digeſtione ſm ꝙ illud oppoſitum eſt digeſtioni:ſed contētus fuit tm̄ vt diceret:ꝙ ſi quod procedit per ſputū non egreditur ſm ꝙ opoꝛtet:quoniam viſum eſt ei ꝙ hoc ſignum eſt ſufficiens in ſignificādo ſuper fraudem egritudinis ⁊ eius malitiam:quoniaȝ proceſſio ſputi tm̄:aut ꝙ ipſum ſuſcipit digeſtionem tm̄ non ſufficit ſuper certitudinem in egritudine.qȯ eſt:quia multotiens ꝓcedit ſputum cuȝ multitudine exterius:preter ꝙ egritudo adhuc ſuſceperit digeſtionem.

Quare multotiēs nō eſt ſputū vt opȝ ēt ī egritudīe iam digeſta.

Et multotiens egritudo iam eſt digeſta:⁊ nō eſt proceſſio ſputi ſm ꝙ opoꝛtet:⁊ illud quidē accidit in quibuſdam hoꝛis ex debilitate virtutis mouentis pectus:⁊ foꝛtaſſe eſt propter groſſitiem ſanici:⁊ foꝛtaſſe eſt ex aggregatione ambarum rerum ſimul.ſ. debilitatem virtutis:⁊ groſſitudinem ſanici. Opȝ enim in egritudinibus de aptitudine quarum eſt vt ſanentur:vt ſuſcipiat egritudo digeſtionem ⁊ procedat ſputū exterius ſm ꝙ opoꝛtet. Sȝ in egritudinibus oppoſitis huic egritudini ſufficit ſignificatio vna:⁊ eſt vt nō ꝓcedat ſputum ſm ꝙ opoꝛtet:⁊ ſignificat iterum egritudinis malignitatem:⁊ dolum:⁊ eius malitiaȝ cum prohibitiōe ſputi a proceſſione exterius ſm ꝙ opoꝛtet:⁊ euacuatiōe materierum retētarum in pulmone ⁊ pectoꝛe ſignificatiōes alie que apparent in ea ſignificantes indigeſtionē humoꝛum:quoniam manifeſtuȝ eſt ꝙ malitia egritudinis additur quādo non proijcitur ſputum:⁊ cum illa iterū qñ permanet humoꝛ retētus in pectoꝛe ⁊ pulmone indigeſtus:ſed minoꝛis malitie illo quādo humoꝛ eius eſt digeſtus:⁊ ꝓceſſio eius exterius nō eſt ſm ꝙ opȝ:neqȝ mundificatio eius iterū. Sȝ ꝙ plures exiturarū non accidūt niſi in iūcturis:ſicut dixit Hip. in epidimijs:ſignificat iterū in hoc loco:q̄uis egrediēs ſit ab intētiōe ſua in ſermone ſuo. Nō ḡ fit ſecuritas qñ cōtrahat̄ iunctura in qua egredit̄ exitura:⁊ cauſa in illo eſt amplitudo locoꝝ vacuoꝝ que ſunt in iuncturis ſuſcipiētibus materias effuſas ad eas:⁊ poſſibile eſt iterum vt iuuet ad illud motus earuȝ.qȯ eſt:qa effuſio humoꝝ ad membꝛa que mouentur ⁊ caleſiunt eſt facilioꝛ. LXVIII.

Ca q̄re apa crecit plus ſit in iuncturis.

Quod ideȝ apoſtema ſi euacuauerit:atq̄ȝ ſputū putredinis non euenerit:neqȝ feb. defecerit:malum eſt:⁊ egri amentiam moꝛtis preuiam expectabis. 2

Et ſi exiture occultent̄:⁊ qȯ producitur ꝑ ſputū non ꝓcedit:⁊ febꝛis eſt indeficiēs:tūc illud malū eſt:qm̄ nō fit ſecuritas ſup infirmū quin ꝑmiſceat̄ eius rō ⁊ moꝛiatur.

Nō eſt illud qȯ ſigt̄ ſermo ei⁹:ſi occultant̄ exiture eq̄le ei qȯ ſigt̄ ſmo ei⁹:ſi qeſcunt.qȯ eſt:qa ſermo ei⁹: quieſcunt:ſigt̄ rē gn̄alēȝ:ſed ſmo eius:occultant̄:ſigt̄ velocitatē qetis earū ſubito. Et illȯ qdē accidit in qbuſdaȝ hoꝛis ꝑꝑ ſubtilitatē humoꝝ:⁊ raritatē mēbꝛi:⁊ calitatē aeris ꝯtinentis:⁊ virtutē medicīe adminiſtrate ⁊ vehementiā virtutis īfirmi. Nā ille cauſe oēs qñ aggregant̄ reſoluit̄ apa veloci⁹:⁊ de aptitudīe qdē exiturarum eſt vt occultent̄ ſm plm̄:qñ currūt ex eis humoꝛes facientes eas redeuntes ad membꝛa ex qb⁹ effuſi fuerūt prius. Et de ꝯſuetudīe Hip. eſt vt noiet illā actionē reditionē ad alia mēbꝛa ex mēbꝛis que ſunt in ꝓfundo coꝛpis:⁊ ꝑꝑ h̄ qm̄ cauſe a qb⁹ occultant̄ exiture ſunt ꝯ̄rie valde:accidit vt ſint exiture ēt ꝯ̄rie valde:qm̄ ſigt̄ aut velocitatē euaſionis a re ledēte:aut egritudinē magnaȝ valde:que accidit apud reditionē materierū ad mēbꝛa nobilia:verum ille res ſunt cōes in oib⁹ exituris.

Ro. duas cās occultationis exiturarum.

Et diſcretio earuȝ cōis eſt oib⁹ exituris que occultant̄.qȯ eſt:qa opȝ vt conſideres reliq̄s ſigtiones:⁊ ꝓꝑe que appent in mēbꝛis doloꝛoſis:ꝓprie aūt in iſtis exituris ꝯſideratio eſt ſigtionū apparētiū in mēbꝛis anhelit⁹:⁊ Hip. narrauit hāc diſcretionē. Et manifeſtū eſt ꝙ ꝯſequit̄ illud ēt diſcretio cōis.qȯ eſt:qa dixit ſm hūc modū:ꝙ ſi occultantur exiture:⁊ qȯ ꝑducit̄ cū ſputo nō ꝓcedit:⁊ febꝛis eſt ideficiēs:tūc manifeſtū eſt ꝙ ſmo eius:occultat̄:vult ꝙ ipſe ſubmergūt̄ in ꝓfunduȝ coꝛpoꝛis ⁊ euānt̄ in mēbꝛa nobilia. Et ſi ipſe reſoluerent̄ nō eēt febꝛis ꝑmanēs:⁊ ꝓductio ſputi eſſet facilis:⁊ manifeſtū eſt ꝙ mā ſubmergitur in iſtis in pulmone:⁊ ꝑꝑ hanc cām accidit eis permixtio rōnis:qm̄ illud eſt vnū ex accñtibus que accidūt ei:cuius diſpō conuertitur ex peripleumonia ad has egritudies:⁊ cauſa in dimiſſione Hippo. vt diceret quādo accidit eis malitia anhelitus moꝛiunt̄:fuit ſcientia eius ꝙ illud intelligit̄ ex rebus quarū preceſſit rememoꝛatio. LXIX.

Dīa inter occultationē exiturarū bonaȝ ⁊ malam.

Plures ex his qui grādeui ſunt,peripleumonica collectione depereunt:alij ſo alijs collectionibus magis. 3

Qui aūt ex hn̄tib⁹ ſanioſitatē accñtē a peripleumonia moꝛiunt̄:ſunt q in etate ꝓceſſerūt plus. Ex reliq̄ ſo ſanioſitate illi qui ſunt adoleſcentioꝛis etatis moꝛiunt̄ plus.

Non opȝ vt itelligat̄ ab eo ſermo ei⁹:q iā ꝓceſſerūt in etate:itellectu abſoluto:ſed ꝑ cōparationē adoleſcētiuȝ. Qm̄ qui ꝓceſſerūt in etate nō eſt poſſibile vt ſaluent̄ ab aliq̄ egritudinū plus q̄ȝ ſit ſalus adoleſcētiū ab ea:ſed illos qui

Nō eſt poſt illos q in etate plus proceſſerūt magis ſal-

uari ab egritu dic aliq̃ q̃ a adoleſcentes.

los qui ſunt iter iſtos ⁊ iter ſtantes in adoleſcentia.ſ.illos qui dicunt alcaul:iuenimus euadere ex egritudib⁹ plus q̃ adoleſcẽtes ſicut dixit in ſmone ſuo in apatib⁹ calidis in auribus accñtibus in ſanioſitate accñte ꝑpter pipleumonia. Nã cũ huius egritudinis ſanatio nõ ſit niſi ꝓductione ſputi:⁊ ſit neceſſaria in illo virtus fortis:opꝫ vt ſit euaſio adoleſcẽtis ab ea plus q̃ euaſio eius qui iaꝫ proceſſit in etate. A reliqs aũt ſpeciebus ſanioſitatis de aptitudine adoleſcẽtiũ eſt ꝓprie vt ad eos feſtinet mors aſſ alcaul.i.augmentuꝫ:ꝑpter dolores ⁊ febres in qb⁹ dixit Hip.In eis qui ꝓceſſerũt in etate iã hunc ſermonẽ:ſꝫ decrepiti ſũt tardiores illis multũ.qḋ eſt:q̃a feb.⁊ ꝑmixtio mentis aduenit illis minus:⁊ aures eoꝝ ſcindunt quare ſanioſe fiũt ꝑpter hanc cãm:verũtamẽ in iſtis etatibus reditiones egritudinis quãdo veniunt interficiunt plus habentes eas. Adoleſcẽtes ṽo anteq̃ ſanioſe fiãt eorum aures:moriũtur.qḋ eſt:q̃a ex quorum auribus currit ſanies:ſperatur ab adoleſcentibus ſanitas:⁊ ſi appareat in eis ſignũ aliud laudabile:accidit ergo in reliquis ſpẽbus ſanioſitatis vt ſit mors adoleſcẽtiũ ex eis in hora euent⁹ ſanici velocior ꝑꝑ febrem ⁊ dolorem. I.

De mẽte laurẽtiani hic icipit Liber 3°. Cap.1.

1 Uide.10.ꝯti. cap.ꝓ° char. 209.col.4.

ACutis febribus exiſtẽtib⁹ ſi dolor a lumbis:⁊ femore ad diaphragma aſcenderit mortale eſt:alijs tamen ſignis preuiſis ex quoꝝ pluralitate ſiue paucitate diiudicabis.

DOlores aũt qui fiũt in lũbis cũ febre ⁊ in locis iferiorib⁹ ſi indurãt diaphragma poſtq̃ ſeparãtur a locis iferiorib⁹:eſt illḋ mortale valde. Opꝫ ergo vt regas itẽtiõe tua reliq̃s ſigtiões. Naꝫ ſi videris cũ illo ſignatione malã ex reliquis ſignificationibus:non ſperat̃ tũc illi infirmo. Et ſi egritudo iam aſcenderit ad diaphragma:⁊ reliq̄ ſignificatiões nõ ſũt male:tunc conforẽtur ſpes tua q̄ illius ifirmi conuertitur eſſe ad ſanioſitatem.

Intellexerũt quidã ex ſermone ſuo:idurãt diaphragma:ſicut ſi diceret. Faciũt accidere ꝑmixtionẽ rõnis:q̃ſi diceret ſm hũc modum. Sꝫ dolores q̃ ſũt cũ feb.in lũbis:⁊ in locis inferioribus qñ aſcendũt ad diaphragma faciũt accidere ꝑmixtioneꝫ rõnis vehementẽ. Et ex hois⁹ ſunt qui itelligũt illḋ melius q̃ intelligãt iſti:⁊ interꝑtant̃ ab illo ſicut illud quod nos ſcripſimus. Et ſignũ ſuper certitudinẽ illi⁹ eſt illud qḋ ipſe ſcripſit in fine ſmonis ſui vbi dixit:tũc ꝯfortatur ſpes tua q̄ illius ifirmi cõuertit̃ eſſe ad ſanioſitateꝫ.qḋ eſt:q̃a vult per ſermonẽ ſuuꝫ vt ſignificet:q̄ ſi egritudo aſcẽdit ad pectus accidet ab illo vna duarũ rerũ:aut ꝑditio infirmi ſubito:aut ſi fuerit egritudo in vltimo bonitatis:accidit ab illo ſanioſitas. Sꝫ illius diſcretio erit ex reliqs ſignificationibus:nã ſi nõ fuerint male:accidet ſanioſitas:q̄ ſi appareat ſaltẽ ſignificatio vna mala:morietur infirmus procul dubio. II.

Cap.2.

1 Uide.10.ꝯti. cap.ꝓ° char. 206.col.4.⁊ ꝑ ſequẽtib⁹.⁊ char.211.col. 4°.

Ueſica dolẽs:atq̄ rigida febribus nõ deficientibus:malum pronuntiat:magis tamẽ cum ventris ſtrictura.

Et qñ veſica eſt doloroſa ⁊ dura in oĩbus diſpõnib⁹ eſt iterficiẽs:⁊ magis iterficiẽs ẽ: quãdo cũ ea eſt febris indeficiens.qḋ eſt:q̄r dolor veſice confortatur ad hoc vt iterficiat:⁊ venter non procedit in illa hora.

Jam dixi multotiens q̄ Hippo.ſignificat per ſermonẽ ſuũ ſlegmõ:i.inflãmationẽ. Apa ṽo qḋ noiauit Eraſiſtrates ⁊ q̄ venerũt poſt eũ h noie ſignit Hip.ꝑ determinationẽ qua ipm determinauit:ſicut illud qḋ fecit in h loco in ſermone ſuo. Et qñ eſt veſica dura doloroſa. Cã ṽo ꝑpter quã dixit in iſtis ifirmitatib⁹:q̄r ſũt ꝑnicioſe ⁊ ꝓprie qñ cũ eis eſt febris idefiiẽs:ſignauit in ſmone ſuo ſiğtione manifeſta:⁊ eſt magnitudo doloris ⁊ ſtrictio vẽtris ⁊ retẽtio vrine accidit ꝑpter iteſtini recti ſtricturã:⁊ ꝑpter dolorem veſice:qñ infirmus ꝓhibet̃ ab operationibus ꝑꝑ illud qḋ accidit ei de dolore hora qua conatur illud. Et h q̄dem accidẽs cõe eſt in oĩbus doloribus:dolor autẽ locoꝝ in q̄bus eſt apoſtema calidũ fortaſſe accidit ipſis locis in q̄bus eſt apa:⁊ forte accidit a membris vicinantibus ei:⁊ ſĩlr etiã quando pectus mouet̃ in hora anhelitus accidit in vẽtre dolor quando in ſplene aut in epate:aut in myrach ventris eſt apa calidum:⁊ ꝑꝑ hanc cauſam oportet vt accidat infirmo ſpecies malitie anhelitus in qua fit anhelit⁹ paruus frequẽs. Et ego quidem oſtẽdi cãm huius anhelitus malitie:⁊ reliquarũ ſpẽrum malitie anhelitus in libro de malitia anhelitus. III.

Cõe eſt oĩb⁹ doloꝛib⁹ ꝓhibere mẽbra a ſuis operationibus.

Sed ſi peruenerit vrina ſicut pus cum hypoſtaſi dolor reſoluitur. 2

Et dolor ſoluit̃ qñ mingit̃ vrina ſic̃ pus:⁊ eſt in ea fex reſidens,alba lenis.

Quãdo recipit apa calm accidẽs in veſica maturationem:effundunt̃ humores digeſti ad ſpatiũ qḋ eſt in veſica:⁊ euãnatur cum vrina groſſa:ergo oſtendunt̃ in fece ſignificationes digeſtionis laudabiles. IIII.

Si ṽo vrina nõ ſic fuerit:⁊ veſica nõ molleſcit:neq̄ febris deciderit:mors in primo periodo aderit. 3

Et ſi nõ lenit̃ vrina neq̄ veſica ⁊ eſt indeficiens febris:tũc expecta hñti illũ doloreꝫ ꝑditionẽ in primis ꝑiodis ſue egritudinis.

Sermo quidẽ eius:neq̄ lenit̃ veſica ⁊ eſt ideficiẽs febris:eſt ſermo manifeſtus. In ſermone aũt eius:qḋ ſi nõ lenitur vrina eſt occultatio ⁊ clauſura.qḋ eſt:q̃a de ꝯſuetudine eius eſt vt ſignificet per hoc nomen ſup egritudines nõ ſuper accñtia:⁊ ſĩlr reliqui qui venerũt poſt euꝫ: ipſi eni dicunt lenit̃ apa:lenitur durities:mollificatur tẽſio:lenitur dolor:⁊ nõ iuenimus aliquẽ eoꝝ dicere lenit̃ vrina. Poteſt ergo eſſe q̄ Hip.vtit̃ hoc nomine in vrina ſm viã trãſumptionis:vt intelligatur ab eo imutatio vrine ad illud:qḋ eſt melius:⁊ qñ conceſſerit illud poſſibile eſt vt ſignificet hec dictio euõneꝫ vrine poſt retẽtionem eius:ſicut intelligit̃ ex ſermone eius:apa veſice:⁊ retentio vrine. De ꝯſuetudine eni illius eſt vt accidat quando egritudo eſt valde ꝑnicioſa:vt forſitan infirmus euadat ex ea. Scḋm hanc ergo ſĩlitudinẽ iuenit̃ iſte ſermo ſcriptus in deſcriptiõib⁹ Eraſiſtratis ⁊ Dioſcoridis:⁊ deſcriptionib⁹ alijs ab illis. Et iuenimus ipm in q̄buſdam deſcriptionib⁹ ſcriptum ſm hũc moduꝫ. Et ſi non ꝓcedit vrina:⁊ non lenitur veſica:⁊ non eſt neceſſaria in hac deſcriptione inquiſitio neq̄ queſtio. V.

Hec ãt morbi ſpẽs ampli⁹ pueris a.vij.anno vſq̄ in.xv.euenire conſueuit. 4

Et hec ſpẽs aduenit ꝓprie pueris cuꝫ ſunt

vij.annoꝝ vſquequo ꝯſequunť.xv.annos.

¶ Cum pueri multiplicent comeſtionē in hora in qua nō conuenit: oportet vt aggregetur in corporibus eoꝝ multitudo humoris qui noiatur crudus. Cum ergo mundificat natura hunc humorem omni die ad partes veſice ſi currit ad ipm in meatib⁹ vrine: aggregať illic: ⁊ generať ab eo lapis in quibuſdā horis: ⁊ puenit in quibuſdaꝫ eoꝝ ab eo quādo eſt egritudo apatis calidi in veſica: ⁊ non accidit illud niſi quādo aduenit veſice nocumentum magnū ex tranſitu horum humorum per eam. VI.

¶ Finit Liber Scōs Prono. Hippo.

¶ Galeni Pergameni Medici clariſſimi in Pronoſtica Hippocratis Liber Tertius ſm antiquam tranſlationem.

Cap.3.

In febribus idē termin⁹ quibuſdā ad vitā: quibuſdā ad mortē.

¶ In febrib⁹ autem venit criſis in numeris dierum eiſdeꝫ in quibus ſaluantur ex hoib⁹ qui ſaluantur ⁊ perduntur qui perdūtur.

Vide Gal. 3° de dieb⁹. creticis cap. 6.

Iam quideꝫ acquiſiuiſtis a me vos oēs amici mei qui coegiſtis me vt exponerem libros Hippocratis abſq; properatione ſuper illos duos libros. Quoꝝ vnus eſt de diebus criſis: alter eſt de criſi: ⁊ hi quidem duo iam ſparſi ſunt in manus multoꝝ hoium ſicut libri alij multi ex libris: in quorum editione rogauiſtis me: ⁊ ppter hanc cām non propero ad exponendum aliquem libroꝝ Hip. in libro ſuo ppꝛio: qm̄ ego iam narraui totum qd̄ neceſſarium eſt ſcire ex eis in opatione medicine: ⁊ in libris alijs multis quos ego edidi: adiunxi ad illud expōnem que ei cōuenit. ¶ Et qm̄ multos ſermonum eius ppter illud qd̄ in eis eſt de occultatione expoſuerunt quidam expoſitione mala non placuit illud alicui veſtrum: ſed bonū vobis fuit illud qd̄ vidiſtis de intellectu illoꝝ a me cum ſit illud ſimilius ⁊ ꝯueniētius ſententie Hip. rogauiſtis ergo nūc me vt cōfirmarem vobis in libris qd̄ audiſtis a me andiui. Dixi aūt vobis ppter hāc cām q; opꝫ ne ſit expoſitio noſtra oium ſermonuꝫ ei⁹ expoſitio vna: qm̄ non exponūt eos oēs expoſitione vna ⁊ eadē. Sed expoſitio mea erit aut ei⁹ cuius nō rememoratus fui que non dixi ex eis in aliquo libroꝝ meoꝝ expoſitione integra: aut ſermonū quos expoſui in libris expoſitione integra: ⁊ erit expoſitio mea breuis ⁊ abbreuiata: vt non cogar vti ſermone vno ⁊ eodem in rebus eiſdē multotiens. Et pp hoc cum ego iā narrauerim id totum cuius ſcia neceſſaria eſt in criſi: ⁊ dieb⁹ criſis in duob⁹ libris: ego dicam in hoc libro ſūmam illius tm̄: ⁊ ponā principiuꝫ ſermonis mei ab hoc loco. ¶ Dico ergo q; nomē criſis in egritudinibus nō eſt ſumptuꝫ niſi ex intentione que nominatur hoc nomine in iudicijs: qm̄ ſignificat mutationē velocem valde: que accidit in egritudinibus. Et

Spēs vere criſis nō ſunt niſi duo.

fit illud ſm quattuor modos: qm̄ infirmus aut euadit ab egritudine ſua ſtatim: aut declinat declinatiōe magna ad illud qd̄ eſt melius: aut moriť ſtatiꝫ: aut declinat ad diſpoſitionē malā declinatione vehemēti: verūtñ duo modi pcedētes noiantur criſis ab Hippo. abſolute: ſed duo modi qui ſunt poſt eos nominantur ſm plurimuꝫ criſis cum additione que addiť in vnoquoq; eoꝝ ad nomē criſis: ⁊ eſt aut mala: aut feda: aut res alia ſimilis illi. Et fortaſſe noiantur omnes criſes tm̄ abſolute. ¶ Et vos quidem ſciuiſtis iam q; oēs ſpecies criſis accidunt aut per euacuationem apparentē manifeſte: aut per exituraꝫ in corpore. qd̄ eſt: quia mutatio diſpōnis infirmi que eſt mutatio vehemēs ad illud qd̄ melius eſt per ſomnū ⁊ ſudorē† lōgum nō fit niſi raro ⁊ in infantib⁹ tm̄. Et ex hoib⁹ quidē ſunt qui noiant illud criſim: ⁊ ex eis ſunt qui non noiant ipſuꝫ criſim. ¶ Dies aūt criſis vocať dies in quo accidit hō mutatio valde multū: ⁊ certificať in eis illud. In alijs aūt dieb⁹ nō accidit criſis ſꝫ certitudinē: ⁊ neq; accidit in eis etiā multū. ¶ Et nos quidē nō inuenimus q; Hip. nō intellexerit dierū criſis nām ante oēs hoies tm̄: ſꝫ inuenimus intellexiſſe ipſum ēt eos melius q̄ꝫ oēs homines: ⁊ narrauit cām in euētu eoꝝ: ⁊ nos narrauimus illō in lib⁹ noſtro de dieb⁹ criſis. Et oſtendimus in eo q; fortiores periodi oium acceſſiuꝫ in dieb⁹ periodoꝝ ſunt illi qui ſunt in ſeptenis: deinde ſecundi poſt eos ſunt periodi qui ſunt in quartis: ⁊ eoꝝ euētus eſt ex diuiſiōe ſeptimane in duo: ⁊ ſignificatio ſuper criſim accidētem in ſeptenis ſumiť ex quartis. qd̄ eſt: quia dies quartus indicatiuus eſt ſeptimi: ⁊ dies. xj. xiiij. eſt idicatiuus. Et Hip. quidē nominauit hos dies dies idicationis: ⁊ iuuit vt numerentur ſeptimane ſm hūc modū. Due quidem ſeptimane prime ſm modū disiūctionis: ſed tertia ſm modū ꝯtinuitatis. Et modus quidē disiūctionis eſt qn̄ cōſumiť hebdomada prima in aliquo dierū: ⁊ cōputať initiū hebdomade ſcōe a die qui ſequitur ipſum. Modus aūt ꝯtinuitatis eſt: quādo ꝯueniunt due ſeptimane ſimul in die vno apud queꝫ ꝯſumať prima: ⁊ icipit ab eo ſeptimana ſecunda: ⁊ pp h̄ factus eſt dies. xx. vltimus ſeptimane tertie: qm̄ ſi 3ª ſeptimana cōputeť iterū ſm modū disiunctionis oporteret inde vt eſſet dies. xxj. fortior die. xx. Sed nos nō inuenimus rē ita: qm̄ criſis accidit in die. xx. plus valde ⁊ certius: ⁊ ppter h̄ cū tres ſeptimane cōpleať in. xx. dieb⁹: et principiuꝫ ſeptimane quarte fit dies. xxj. ⁊ tres ſeptimane alie cōpleanť etiā in. xx. dieb⁹. dixit Hip. in. xl. die: quia eſt dies criſis: ⁊ nō dixit illud in die. xlij. ⁊ ſilr ēt dieꝫ. lx. ⁊ diē. lxxx. Dixit eni quia ſunt dies criſis: non q2 dies. lxiij. ⁊. lxxxiiij. hec eſt ergo cōputatio periodoruꝫ que accidit in ſeptenis: ⁊ ꝯſequitur illud cōputatio periodoꝝ q accidunt in quartis. Qd̄ eſt: quia vnaqueq; ſeptimanarum in duas diuidiť quartas. Oportet g̃ inde vt dies quart⁹ ſit ab initio egritudinis cōſumatio quarte prime: ⁊ pncipiū quarte ſecūde: deide quarta que eſt poſt ipſam: ⁊ eſt tertia incipit a die octauo: qm̄ icipit ſeptimana ſecūda ēt ab hac die: ergo eſt dies. xj. cōplemētū quarte tertie: ⁊ pncipiū quarte 4ᵉ: deinde quarta quinta icipit a die xiiij. quoniā ſeptimana tertia icipit ab hac die: ⁊ ppter hoc factus eſt dies. xvij. ꝯſumatio quarte quinte: ⁊ eſt dies in quo cōicat quarta quinta: ⁊ quarta ſexta: ⁊ ſunt ille in quas diuidiť ſeptimana tertia: ⁊ ſm hāc cōputationē fit dies. xx. cōſumatio triū ſeptimanarū: ⁊ ſex quartarū. Iſti g̃ ſunt dies criſis qui faciūt paroxiſmos periodoꝝ: ⁊ inuenimus etiaꝫ dies alios: in quibus accidit criſis in egritudib⁹ acutis iter iſtos dies: ⁊ ego quidem iam dixi cām in euētu illi⁹ in lib⁹ meo de dieb⁹ criſis: ⁊ ſunt dies criſis tertius: ⁊ quintus ⁊ nonus: fortaſſe accidit in quibuſdaꝫ horis criſis in die. vj. verūtñ ille dies eſt dies criſis male. qd̄ eſt: quia in ipſo fieri criſim ſm plm eſt cum accidentibus cuꝫ quibus nō eſt fiducia: ⁊ remanet de egritudine poſt ipm reſiduum: neq; fortaſſe egritudo cōſumiť in eo cōſumptione cōpleta: q; ſi ſoluatur in quibuſdam horis ſolōne perfecta redit proculdubio. Et ego quidem iā narraui omnes iſtas res: ⁊ res alias multas in lib. meo de diebus criſis: ⁊ narrauit etiā Hip. plures earū: verūtñ ille ſunt ſeparatim in libris diuerſis: ego aūt aggregaui totū illud in libro meo de diebus criſis:

ł a.l. ſoporē

De dieb⁹ fortioab⁹ iter dies creticos.

Cā q̄re criſis accidit in. xx. ⁊ nō in. xxi.

bus criſis:ꝛ diſcreui etiã aduentũ totius qḋ nõ diſcreuit ꝛ determinauit:ꝛ cõpleui librũ in q̃ totũ abbreuiaui:ꝛ ppter hoc opꝫ ei qui vult vt verificetur eius pnoſticatio vt legat in his duobus libris ſimul:ꝛ ſunt libri dierũ criſis ꝛ libri criſis. In hac autem hora non eſt mea intentio niſi vt exponam tñ ſermonem Hippo. in hoc libro. Illi dies idẽ in qbus ex hoibus ſaluaꝰ q ſaluaꝰ ꝛ pit q pit.

Sermo eius in eis intẽdit aut ſup dies criſiũ:aut ſup criſes:ꝛ melius qdem eſt vt intelligatur illud de criſi nõ de diebus criſis:qꝛ q̃uis ſit poſſibile vt intelligatur de dieb⁹ criſis:tñ ſermo eius in quo dicit. Saluaꝰ qui ſaluaꝰ ex hoib⁹:ꝛ pit q pit.nõ eſt veritas:niſi illõ qḋ ſignificant criſes:ꝛ pp illõ dies ẽt facuit illud:ꝛ ſmo eius ſaluaꝰ qui ſaluaꝰ ex eis ꝛ moriꝰ qui moriꝰ ſignificat:qꝛ nominauit criſim mutationẽ vehemẽtẽ accidentẽ in egritudinib⁹:nõ illã que ↄuertiꝰ ad ſalutẽ tñ. VII.

2 Uide.19.ꝯi. ebor.398.coli.p°. In qbus febribus ſi cũcta ſigna bene pceſſerint ꝛ ſpes mali in quodam non deſerit in die quarta aut prius terminum vite iudicabis. Sed in quibus cũcta ſigna male peruenerint:neqꝫ boni ſpes vlla affuerit in quarta die vel ante morte obibit.

Qḋ eſt qꝛ mag ſalue feb. ꝛ in qb⁹ ſit initio ſup firmiores ſignificationes ↄſumuntur in die quarto aut ante ipſuꝫ:ꝛ magis malitioſe febres ꝛ in qbus deteriores ſignatões apparent interficiũt in die quarto aut ante ipm.

Uiḋ Gal.p° de criſi cap.16. Significauit Hip. per ſermonem ſuũ:ſaluiores febres quietas ꝛ ſimplices que fraudẽ non hñt neqꝫ malitiam: qm iſte feb. qñ apparẽt in eis ſignificationes ſup quas initio eſt cũ fiducia:nõ trãſeunt pmam quartã.ſed reſoluuntur in die quarto:aut añ ipm. Et ſimilr ẽt deteriores feb.ꝛ ſunt in qbus apparẽt ſigtiões pditiõis earũ interfectio eſt:aut in die 4°:aut añ ipm. Manifeſtuꝫ eſt igiꝰ q

Primꝰ dierũ criſis eſt dies tertius. Hip. noiauit diẽ 3m in dieb⁹ criſis in ſmõe ſuo iſto cõſumunꝰ in die 4°:aut añ ipm:ꝛ ſilr inuenimus eũ in tractatu ſuo libri epidimiaruꝫ poſuiſſe diẽ pmum ex diebus criſis diem tertiuꝫ. Significationes autem in quibus ſit initio ſuper fiduciam ſunt ſignificationes particulares: quas laudauit laude vehementi:ꝛ ipſe rememoraꝰ earũ etiã poſt paululũ ſm viam exempli. VIII.

3 Primus periodus hoc nũero cõtineꝰ:ſecũdus in ſeptimo:tertius in.xj. q̃rtus in.xiiij. quintus in.xvij. ſextus in vigeſimo. Qui numerus p quaternariũ augmentando in acuta egritudie vſqꝫ in vigeſimũ diẽ decurrit.

Uide Gal.2° de dieb⁹ creti. cap 11.ꝛ 3° cap.9. Et piodus primus ex piodis earũ ad hoc peruenit. Neqꝫ eſt computari in completo numero dierum:quemadmoduꝫ,neqꝫ anni, neqꝫ mẽſes:ad quorum formã tres ſeptimanas in.xx. dieruꝫ ſpatio terminamus.

Iſte ſermo ꝛ totum qḋ ſequitur ipſum ex ſermone ſimile ei manifeſtum eſt apud illum qui eſt memor eius qḋ ipſe dixit in eis que ſunt premiſſa. IX.

Cap.4. 1 Et nõ eſt poſſibile vt numereꝰ aliqd horũ ſm computationẽ dierũ perfectoꝝ: cum nõ ſit poſſibile vt cõputeꝰ annus neqꝫ mẽſis ei⁹ ſm cõputationem dierum integroruꝫ.

Et nõ eſt poſſibile vt numereꝰ aliqd horũ ſm cõputationẽ dierũ perfectoꝝ cuꝫ non ſit poſſibile vt cõputeꝰ ſm cõputationẽ dieruꝫ cõpletoꝝ annus neqꝫ mẽſis eius.

Et non dixit:q̃ non eſt poſſibile vt computetur aliqd horum ſm computationem dierum integrorum cõpletorum:niſi quoniam computauit tres ſeptimanas in.xx. diebus:ꝛ ſimiliter annus ꝛ menſis eius:non eſt eni poſſibile vt computetur ſm computationem dierum cõpletorum:ꝛ eſt illud quidem verum:qm annus non eſt niſi ccc.ꝛ.lxv. dies tñ:ſed cum illo etiaꝫ eſt quarta diei:ꝛ propie pars vna ex cẽtum partibus:menſium autem vnuſquiſqꝫ eſt minus.xxx. diebus ꝛ plus.xxix. Nomẽ autem menſis apud antiquos medicoꝝ grecoꝝ manifeſtuꝫ eſt: ꝛ apud illos multos qui ſunt ex ciuibus in noſtro tẽpore iſto cadit ſup tẽpus qḋ eſt inter cõiunctionẽ ſolis ꝛ lune. Qui ergo vult ſcire hoc tẽpus ſm veritatẽ ꝛ demõſtrationem:ſuper illud habeat librũ cõpletum quem edidit Cutaniſcus in eo. Similiter etiam ſuper terminum ꝛ tẽpus anni:eſt eniꝫ liber alius quem edidit in eo. Propter hoc ergo dixit Hippo. q̃ non oportet vt computenꝰ ſeptimane neqꝫ quarte ſm computationem dieruꝫ cõpletoꝝ:ſed in illo eſt diminutio per quãtitateꝫ qua cõplenꝰ tres ſeptimane in.xx. diebus:ꝛ ego qdem iam oſtẽdi cãꝫ in illo in trac.3° libri mei de dieb⁹ criſis ꝑter qḋ aliquis eoꝝ qui pceſſerunt me conat⁹ ſit inuenire illud. X.

Deinde ſm hanc rõnem augmenti euenit primus periodus in vigeſimo die: ſecũdus in quadrageſimo: ꝛ terti⁹ in ſexageſimo. 2

Deinde poſt hos piodos ſm illã viã: ꝛ ſꝫ illũ modũ additiõis erit periodus: prim⁹ in vigeſimo die: ꝛ ſcḋs in.xl. ꝛ tertius in.lx.

Non vult per ſermonem ſuũ iſtũ q nõ ſit inter.xx. diẽ ꝛ diem.xxxiiij.ꝛ diem.xl. dies aliqs in quo fiat criſis:qm ſi illud eſſet ſm hunc modũ:iam eſſet cõtrarius ſermoni ſuo.qḋ eſt:q̃ dixit in lib. epidimiarũ dies in qb⁹ ſit criſis inter hos dies:ꝛ qḋ apparet etiaꝫ in egritudine ↄdicit illi. Uerum ipſe noluit niſi qḋ ego narro:ꝛ eſt qꝛ ipſe cõputauit tres ſeptimanas:ꝛ puenit in veſtigio: poſtremo ad diem.xx.ꝛ non cõputauit eas cõputatione equali:ſed ſeparauit ſeptimanã ſecũdam a ſeptimana prima:ꝛ fuit cõſumatio eius pꝑter cauſam hanc in die.xiiij.ꝛ ↄtinuauit ſeptimanã tertiã cũ ſeptimana ſcḋa:ꝛ conſumata fuit pp hanc cãm in die.xx. Precepit ergo pp hanc cãꝫ vt cõputenꝰ ſeptimane que ſunt poſt diẽ.xx. ſm illaꝫ ſilitudinem:q̃ cõputenꝰ due ſeptimane ex eis ſm diſiũctionẽ:ꝛ ſeptimana tertia ſm ↄtinuitatẽ:vt cõpleantur tres earũ in die.xx. Ergo eſt terminus ſecũdus in quo conſumanꝰ tres ſeptimane alie dies.xl.ꝛ cõplemẽtũ duarũ ex eis in die.xxxiiij.ꝛ ppter hanc cãm dixit:hunc diẽ ante diẽ.xl. ꝛ ſm hãc cõputationem cõplentur tres ſeptimane tertie in die.lx. Et ſimilr dies.lxxx. apud euꝫ eſt dies criſis: non dies.lxxxiiij. ſicut dixit in libro epidimiarum:ꝛ non verificatur illud niſi quoniaꝫ tres ſeptimane cõplenꝰ in xx. dieb⁹:ꝛ eſt illõ ita vt cõputenꝰ due ſeptimane ex eis ſm modũ diſiũctiõis vt cõpleaꝰ conſumatio earũ in die xiiij.ꝛ cõputeꝰ ſeptimana tertia ſm modũ ↄtinuationis cũ ſeptimana ſcḋa:cõpleaꝰ ẽt in die.xx. XI.

In qbus valitudinib⁹ ↄterminatio eſt tarda pnoſtica in illis in initio ſunt latẽtia:earũ eni pñcipia ↄfuſa ſunt:idcirco cauti⁹ inuigilã- 3

Uiḋ Gal.3° de dieb⁹ creti. cap.9.

Uide Gal.2. de dieb⁹ creti. cap.9.

dũ eſt. Et in ſingulis q̃ternis dieb⁹ ſtudioſi⁹
ĩmedũ: qḋ ſi feceris: aut vix: aut nũq̃ falleris.
℄ In quibus aũt ex iſtis venit criſis in ſpatio
lõgiore: pnoſticatio in principio ſui eſt diffi
cilis. qḋ eſt: q̄a principia earum ſunt occulta
valde. Verũtñ opȝ vt cogites a primo die ⁊
quotiẽs tranſeũt dies. iiij. cõſidera: nõ eñi ti-
bi occultabit̃ ad quid declinet egritudo.

No. ꝙ eſt criſis ſalubris ⁊ mortalis. ℄ Rememoratio eius in hoc loco noĩe criſis ſignat ꝙ in-
telligit per ipm duas mutatiões ſimul. ſ. illã que conuer-
tit̃ ad ſalutẽ: ⁊ illam que cõuertit̃ ad malitiã. qḋ eſt: quia
dixit. Et ſignatio ſup egritudines de aptitudine: quarũ
eſt vt cõſumant̃ in dieb⁹ paucis a p̄n° ſui ad q̄d conuer-
tatur eſt facil' valde: ſicut dixit Hip. in egritudib⁹ in q̄-
bus venit criſis in q̃tuor diebus primis: q̄m feb. de apti-
tudine cuius eſt vt q̄eſcat in die quarto eſt quieta valde:
ſed illa de aptitudie cuius eſt vt ſit interficiens in die 4°
eſt malitioſa valde: ⁊ ſignationes etiã que apparent in
vnaquaq; harũ duarũ febriũ que q̄dem apparent in fe-
bre ſalua ſunt oẽs ſignationes laudabiles valde bene: et
que q̄dem apparent in febre malitioſa oẽs ſunt illauda-
biles male valde. Et cũ res ſit ita non eſt rectũ vt ptran-
ſeat aliqua earũ diẽ quartã: q̄m nos iam ſcimus ꝙ criſis
accidit ſemper: aut quãdo nã vincit egritudinẽ ⁊ ſuperat
eam: aut cũ illa vincit ipſaȝ ⁊ ſuperat eã. Egritudies igit̃
quietas valde vincit nã velociter. Fraudulentis vero ma-
lis ſuperat̃ velociter ipſa nã. Et pp hanc cãm ſiũt egritu-
dines in q̄bus venit criſis velociter contrarie valde: ſed
egritudines que indigẽt in cõſumptione ſua ſpatio lõgo
ſunt ſicut ſimiles: q̄m ſicut ſupfluitas in virtute in egritu-
dinibus velocis conſumptionis eſt magna: ⁊ q̄n q̄; eſt na-
ture: ⁊ quãdoq; eſt egritudini: ſilr ẽt quãdo non ſupfluit
vna earum ſuper cõparem ſuã in virtute ſupfluitate ma
gna: ſed pugna earũ ſilis eſt equalitati eſt neceſſariũ ad
hoc vt vincat vna earũ ſpatiũ tẽporis lõgum. Signatio
eñ prudentium in lucta ſuper illũ qui vincit ex duob⁹ lu-
ctatoribus nõ eſt niſi ſm hũc modum: q̄m quãdo videt
aliq̄s eoꝝ ſuperfluitatẽ vnius eoꝝ ſuper cõparẽ ſuũ in
virtute ſuperfluitate magna: ſperat ei victoriã: ⁊ hora ſua
ſtatim: ⁊ ſi non videt alicui eoꝝ ſuperfluitatẽ ſuper com
parẽ ſuum in virtute ſcit: q̄a ſpatiũ eoꝝ luctatiõis ꝓlon-
gatur: ⁊ nõ ſcit ex furore illo p̄mo q̄s eoꝝ vincat: ſȝ decla

Prudẽtes. ratur illud poſt q̃ producit̃ tẽpus. ℄ Et prudẽtes q̄deȝ
in arte itelligunt illḋ velocius q̃ vulgares hoies: quoniã
ipſi ſunt potẽtiores ad ſciẽdũ ſuperfluitatẽ paruã in vir-
tute q̃ ipſi. qḋ eſt: q̄a res que ſupfluunt prudentes in ar-
te ſuper ignaros eius eſt ſenſus per ſupfluitatem ꝓuam.
Verũtñ cũ quedã ſupfluitas pp paruitatẽ ſuã occultet̃
a ſenſu: nõ eſt poſſibile etiã ſignificare ſuper ipſam pru-
dẽtibus hora qua apparet ſenſui: ⁊ pp hoc precipit Hip.
ꝯſiderare mutationeȝ egritudinis in oĩbus quatuor die-
bus: nã ſi ꝯſideret̃ illud nõ occultabit̃ ei ad quid decli-
net. ſ. ad ſanitatẽ ĩfirmi ⁊ ipſius euaſionẽ: ita ꝙ nã vicat:
aut ad ꝑditionẽ eius ita vt eã vincat egritudo. Hec eſt q̃
ſumma illius ſermonis. Sẽſuȝ autẽ ſtandi ſuper illḋ in-
telliges ex libro meo in criſi. XII.

Cap. 5. ℄ Et finis quartane huiuſmodi eſt: ſm hunc
ordinem.

℄ Et q̄es q̃rtane nõ eſt niſi ſm hũc ordinẽ.

℄ Tranſiuit ẽt iſte ſermo ſuper multos medicoꝝ: ⁊ nõ in-
tellexerũt eum: ꝓpter hoc iueniſmus eos mirantes de no-
bis: ⁊ eſtimant ꝙ iudicatio noſtra in ĩfirmo qui habȝ fe-
brem quartanam ꝙ eius febris cõſumitur. v. g. poſt. xl.
vel poſt. lx. dies: non eſt niſi ſm viã diuinationis: hoc eſt
q̃uis ipſi non mirentur de nobis quando procedimus ⁊
indicamus ſilr illius in febre tertiana. Et ſtatio illi⁹ ſup
illud cõmunicat vtriſq; ſimul: quoniam ſicut cõnumera- Sicut in cõtinuis fit pnoſticatio p dies: ita in interpolatis p periodos.
uimus in febribus continuis: omnes dies ſm cõtinuita-
tem in pronoſticis de criſi: de cuius aptitudine eſt vt ac-
cidat: ſimilr etiam numerauimus in febribus habentib⁹
paroxiſmos ſm periodos. Ergo illḋ qḋ facit dies q̃rtus
in febribus continuis: illud facit dies ſeptimus in febri-
bus facientibus paroxiſmum tertianum: idem ſimiliter
quartane pure: criſis eniȝ venit in eis in. vij. periodis nõ
in ſeptem diebus: ⁊ proportio diei quarti a ꝑncipio egri-
tudinis ad diem ſeptimum eſt: ſicut proportio periodi
quarti ad periodum ſeptimum. qḋ eſt: q̄a dies quart⁹ eſt
indicatiuus diei. vij. ⁊ periodus quartus eſt indicatiuus
periodi ſeptimi: ⁊ ego quidem narraui iam totum illud
in lib. meo de dieb⁹ criſis. Et ꝓpter hoc ſufficiat tibi tñ
vt ſcias in hoc loco ꝙ criſis febrium quartanarum ſit in
periodis: ⁊ non in diebus. ℄ Significauit per ordinem: Sicut ꝓpetas diuerſitatis ẽ malitia ordinis: ita ꝓprietas ordinis eſt ordo.
ordinem dierum criſis. Nam ſicut proprietas diuerſita-
tis eſt malitia ordinis: ſimiliter etiam proprietas ordina-
tionis eſt ordo: ⁊ ꝓpter hanc cãm noiauerunt greci mun-
dum noĩe ſignificante ordinationeȝ ⁊ ordinẽ: quoniã oĩa
que ſunt in ipſo primo ſunt ordinata: terra eſt in medio
ipſius: deinde mare. i. aqua in circuitu eius: ⁊ poſt illḋ cõ-
tinens. i. aer: ⁊ poſt aerẽ eſt ignis: deinde poſt illuȝ orbes
continentes omnia: ordinem autem motuum ſtellarũ fi-
xarum non eſt mihi neceſſariũ dicere cum inueniat̃ illḋ
ſemꝑ vnius diſpõnis: motus autẽ ſtellarũ heſitantiũ. ſ.
errantiũ: q̃uis nõ ſint equales in omni die: tñ currũt ſm
ordinẽ ⁊ ordinationẽ. Qḋ eſt: q̄a ipſe oẽs ſecant ſemꝑ in
tꝑe equali loca eadẽ orbis ſignoꝝ. XIII.

℄ Que vero in breui finiũtur: facilius cogno-
ſcunt̃. Via eñ illarũ eſt euidẽtiſſima. Eua-
ſuris q̄dẽ ſpũs ſuauis neq; dolor aliquis ni-
mius ⁊ nocturna q̄es nãlis: ⁊ reliqua ſigna
cũcta boni ordis vt diximus: morituris vero ſpi
ritus anxius: ⁊ turbat⁹ animus: vigiliarũ in-
ſtantia: ⁊ oĩs ſignificatio mali nuntia.

℄ Egritudines vero de quarũ aptitudie eſt vt
cõſumant̃ in minorib⁹ ſpatijs ſunt facilioris
differentie ⁊ diſcretionis. qḋ eſt: q̄m res q̄-
bus alie differunt ſunt ſm maioritatem que
eſt. qḋ eſt: q̄a illoꝝ qui ſunt ſm ſemitã ſalutẽ
eſt anhelitus bonus: ⁊ ſunt ſalui a dolore: ⁊
dormiũt in nocte: ⁊ ſunt relique ſignationes
in eis ſm vltimã fiduciã. Illoꝝ aũt q̄ ꝑeunt
anhelitus eſt malus: ⁊ ꝑmiſcet eos ꝑmixtio:
⁊ accidit eis inquietudo: ⁊ ſũt relique ſigni-
ficationes in eis ſm vltimam malitiam.

℄ Iam dixi in eis que ſunt premiſſa: q̄ vult per ſmoneȝ
ſuũ facilius leuius ⁊ magis leue: ⁊ dixit pauloante: ꝙ ſe-
curiores febres ſunt ille in quibus eſt mixtio ſuper fidu-
ciam ⁊ fortiores ſignificationes conſumũtur in die quar-
ta: aut ante ipſum. In hac autem hora conuertit ſermonẽ
ſuum vt ſignificet ſignificatione manifeſta ſuper lauda-
biles ſignificationes: ⁊ ꝓpter illud addidit ei ꝙ illorum
qui ſunt ſm ſemitã ſalutis ſpiritus eſt bonus: ⁊ ſunt ſalui
a dolore ⁊ dormiunt in nocte. Illorum autem qui ꝑeunt

ſpiritus eſt malus ⁊ regit permixtio ratiõis:⁊ accidit ei inquietudo ⁊ addit iterū ad vnūquoq; hoꝝ duoꝝ ſermonū ſermonē ſuū:⁊ ſunt relique ſignōes in eis ſm illā ſilitudinē. Dicit ergo in ſmone p°. Et ſunt relique ſignōes in eis ſm vltimā fiduciā. Et dixit in ſmone 2°. Et ſunt relique ſignationes in eis ſm vltimā maliciā. Signat ergo ſignōe manifeſtā p hāc additionē Hip. ꝙ eius rememoratio in vnoquoq; hoꝝ duoꝝ ſmonū ſignationū creticarū quas dixit nō eſt niſi ſm ſemitā exēpli:additio aūt ſua iteruꝫ ad ſmonē ſuū. qḋ eſt:q2 res qbus differunt alie ſunt ſm maioritatē q̄ eſt nō facit illud niſi ex neceſſitate. Dixi.n. in eis q̄ pceſſerūt ꝙ diuerſitas in egritudib⁹ de aptitudine quarū eſt vt ꝯſumenē in mīorib⁹ ſpatijs īter illas que ſaluanē ex eis:⁊ īter illas que īterficiūt eſt magna valde. Egritudinū aūt q̄rū ſpatiū plōgaē nō eſt diuerſitas īter ſalutas ⁊ pnecabiles magna:ſꝫ caꝝ ſignōes ſunt ſiles ab initio earū. Sermo aūt ei⁹ coopit eos pmixtio pōſe ē vt ſignificet eos quoꝝ pmiſcenē rōnes:⁊ pōſe eſt vt ſignificet illos q agitanē agitatōe:⁊ ingetanē:⁊ nō figiē cuꝫ eis decubit⁹:⁊ meli⁹ qdē eſt vt itelligaē ex eo lectio p°aꝫ ſic hec dictio vehemētius conueniens ei. XIIII.

Diuerſitas inter acutas egritudies ſaluātes ⁊ mortales eſt magna valde:ſꝫ inter chronicas eſt nō magna.

3 ¶ Cōſiderabis igiē augmenti tempora vſq; in ſtatū:an ſint vt ſupra diſpoſuimus.

¶ Oportet vt cogites eſſe hore:⁊ eē cuiuſq; quantitatis augmenti vſquequo conſequātur egritudines horam conſumptionis ⁊ digeſtionis ſue:q̄uis ille res ſint currētes ſm ꝙ narrauimus.

¶ Sicut dixit Hip. p̄us in 4° p°. Et opꝫ tibi a primo die vt cogites:deinde addidit ad illud exemplū in eo. Silr etiā inuenimus eū dixiſſe in hoc ſermone cui⁹ pmiſſimus rememorationē ſile ei qḋ dixit in illo ſermone:⁊ eſt hoc. Sꝫ opꝫ a p° die vt cogites ⁊ quotiēs ptrāſeūt q̄tuor dies ꝯſidera:nō eni occultabiē tibi ad qḋ declinet. XV.

Cap.6. 1 ¶ Scḋm hanc quoq; rōnem:⁊ in parientib⁹ ⁊ non parientibus:cautus eris.

¶ Et ſm hanc viam accidūt mulierib⁹. criſes ⁊ poſt partum earum.

¶ Oportet aūt vt ſit cōputatio dierū in hac egritudie a p° die in qua mulier peperit:nō a die in qua inuaſit eam febris. qḋ eſt:q2 plures earū inuadit febris die 2° vel 3° poſt partum:⁊ ab iſtis dieb⁹ numerāt medici plures ⁊ expectāt criſim:⁊ illud qdē nō eſt rectū:ſed poſtq̄ numeranē ab ipſo die partus mulieris. ¶ Et qm̄ Hip. narrauit totum cuius ſciētia neceſſaria eſt in dieb⁹ criſis:breuiter et cōpendioſe viſum eſt mihi vt faciam te rememorari ei⁹ qḋ multotiens dixi in alio loco:⁊ eſt:q2 nos īuenimus res multas ex rebus de qbus ſit īgſitio:qbus nō puenit iuuamentū in operatione medicine. Uerūtamē nos īgſiuimus de eis īgſitione rōcinatiua qḋ eſt:q2 iuuamētuꝫ per pnoſticationē nō eſt niſi in cognitiōe diei in qua venit criſis egritudinis. Si aūt querat aliqs de egritudine illa an oporteat vt noieē acuta egritudo abſolute:an acuta valde:aut chronica:aut acuta cū additiōe:aut ꝯuerſione:tūc īgſitio eius illa nō eſt pprie niſi in noib⁹ nō in intentionib⁹ ex qbus poſſibile eſt homini vt cognoſcat pnoſticationē de eo de cuius aptitudine eſt vt eueniat:aut ſcia medicatiōis:vel ad ſciaꝫ medicatiōis ſꝫ rectitudieꝫ. Ponamus ergo.v.g. ꝙ pciſimus.i. p ſigna certa cognouerimus ⁊ ſciuimus ſcia certa ꝙ īfirmus euadet ab egritudine ſua in.xx. ⁊ ꝙ illud euenit ſm ꝙ ſperauimus de eo. Uerūtn̄ aliqs dicet:ꝙ egritudo illa eſt acuta:⁊ ali⁹ dicet

Iuuamētū in pnoſticatōe ē p dierū criſis.

ꝙ nō opꝫ ꝙ noieē egritudo acuta:q2 terminus acutarū egritudinū eſt dies.xiiij.⁊ iſti ēt duo diuerſificanē ſimul. Dicit eni vnus eorum in hac egritudie:q2 opꝫ vt noietur chronica:q2 iā ptrāſiuit diē in quo pueniunt egritudines acute:⁊ egritudines qdē nō hnt ſpēm aliam tertiā ex pte tpis qua noiaē hec egritudo:⁊ dicit alter:q2 opꝫ vt noieē egritudo acuta conuerſiua.⁊ dicit alter:q2 opꝫ vt noietur egritudo acuta cū additiōe paulatim. Si ergo hō itēdat aut auſcultet ſermonē vniuſcuiuſq; iſtoꝝ:⁊ illud qḋ conatur certificare:⁊ q̄rit poſt illud ⁊ ꝯſiderat qs coꝝ recte rōnē inuenerit:⁊ qs coꝝ errauerit:finiet in illo de vita ſua tps lōgum pter ꝙ pficiat per illud in opatione medicine in aliq̄ ex reb⁹. Et ſilr ēt qui hꝫ cognitionē ex qua pōt pcedere ⁊ indicare ꝙ egritudo ſoluaē i die.xxvij. pter qḋ ei ſit poſe iudiciū in egritudine an oporteat ꝙ noieē acuta:aut chronica:aut acuta cū additiōe:aut ꝯuerſiua:non nocet ei illḋ in opōne medicie in aliq̄ ex reb⁹:qm̄ meli⁹ eſt vt ponat numerū ſpērū egritudis ſm tps:⁊ p quātitateꝫ numeri piodoꝝ:in qb⁹ accidit criſis:ergo erit egritudo que ſoluiē in.iiij. dieb⁹ primis prima criſis:deinde ſcḋa poſt ipſaꝫ in qua venit criſis in quatuor dieb⁹ ſecūdis:deinde tertia poſt eā in qua accidit criſis in q̄tuor dieb⁹ tertijs:⁊ poſt ipſaꝫ egritudo que cōſumiē in 4° quarta:deinde q̄ ſoluiē in quarta quinta:⁊ poſt eā illa cui⁹ criſis ſit in 4° ſexta:⁊ eſt illa que ſoluitur in die.xx. Cū ergo fuerit poſt hanc diem duplicātur quarte:⁊ euenit criſis in ſeptēnis.⁊ cū extēdiē iterum tps duplicanē ſeptimane iterū:⁊ ſoluunē egritudies in die.xx.deide poſt hāc pmutantur ad mēſes:deide trāſeūt ad annos. ¶ Opꝫ ergo inde vt in egritudinibus ſint duo termini:quarū dicunē quedam acute:⁊ quedā earum chronice:verūtamē ego multotiēs nomino eas hoc nomine:vt certificetur ſermo noſter:⁊ forſitaſſe cogimur ponere differētiaꝫ inter vtraſq; egritudines que nominātur diuerſimode:⁊ cum fecerimus illud erūt ſpecies oīum egritudinum tres:quarū vnaqueq; diuiditur etiam in ſpecies alias. Inde eſt ꝙ prime ſpēi que ſunt egritudines acute quaſdam nominauit Hippo. abſolute acutas ⁊ quaſdam earū egritudines valde acutas:⁊ ſunt ille que non tranſeunt diem.vij. ſed criſis venit eis aut in hoc die:aut ante ipſum. Egritudines autē que nominantur abſolute acute ſunt ille que extendunē vſq; ad diem.xiiij. ille autēꝫ que tranſeunt hanc dieꝫ:cadit in inuentionē nominuꝫ heſitatio eis:quoniaꝫ nō eſt poſſibile vt ponaē egritudini cuius criſis venit in die.xvij. nomē qḋ ſit ei propriū:neq; egritudini in qua venit criſis in die xx.⁊ cū illud ita ſit cadit in hac re queſita heſitatio:⁊ pp hanc cauſaꝫ viſum eſt mihi ꝙ ex ſufficientia eſt vt ponā terminū acutaruꝫ egritudinum diem.xx. nō diem.xiiij.⁊ in illo iterū eſt heſitatio alia magna:quoniaꝫ ex egritudine acuta nō itelligiē niſi egritudo in qua eſt febris vehemēs aſſidua:alia aūt que nō eſt ita tunc ſi ipſa ꝯſumiē in xiiij. diē:aut infra illuꝫ paulatim:tūc non noiaē egritudo acuta. ¶ Iſte ergo ſunt ſpēs egritudinū acutaruꝫ ⁊ ſūt ſpēs alie in quas egritudines diuiduntur:quarum criſis venit poſt die.xx.⁊ iſtis etiaꝫ egritudinib⁹ eſt latitudo multa:⁊ vī mihi ꝙ opꝫ vt ponanē q̄ ex eis extēdunē ad diē.xl. in diſpōne vna:⁊ ſingulis ei ſiat ſpēs alia:⁊ ponanē eis q̄ extendunē vſq; ad ſeptimū mēſem ſpēs alia ⁊ illis que ꝯſumunē in anno ſpēs alia:⁊ illis quarū criſis venit in numero annoꝝ nō in nūo mēſiuꝫ ſpēs alia. ¶ Et pp hoc ego ſum dicēs in ſermone hoc illud qḋ de ꝯſuetudie mea eſt vt dicā ſemp.⁊ eſt:q2 ꝯuenit tibi vt recedas ab hoc toto:⁊ ponas ſtudiū in cognitione hore in qua ſoluiē egritudo:inde eſt ꝙ inuit Hip. in vna ſpecierū egritudinum:⁊ eſt illa quā de ꝯſuetudine ſua eſt noiare ſanioſitateꝫ:ponere

Qui egritudines in.xx. terminantur dicūt putabat eſſe chronicas:aut acutas non pfectas.

Differētia diuiſio egritudinum in gnā ⁊ generū in ſuas ſpēs.

Totū ſtudiuꝫ hꝫ eē i cognitiōe hore in q̄ ſoluiē egritudo.

terminū criſis eiꝰ.ſ.rupture eiꝰ qbuſdā hoībꝰ diē.xx.ꝛ qbuſdā hoībꝰ diē.xxxiiij.ꝛ in eoꝝ qbuſdā.xl.diē:aut.lx.ꝛ ꝑꝑ hoc ſum dimittēs rememorationē pudētie eiꝰ in poſitione noīuꝫ vniuiuſqꝫ harū ſpērū:ꝛ cōuerto ſtudiū meū ad ſciam pnoſticatiōis de die qua rūpiꝫ vnaqueqꝫ harū ſpērū ſanioſitatis.Et illius qdē inuētio eſt ꝑ duas vias:ꝛ ſunt expimētū ꝛ rōcinatio.Per expimētū eni cōprebēdiꝫ terminus ꝓprius in ruptura vniꝰ ſpēi:aut duarū ex ſpēbus ſanioſitatis.Rōcinatio aūt ſigt tibi ipſam ſanioſitatē ꝛ cām facientē eā:ꝛ res adiuuātes ad ipſaꝫ:qꝛ ſi qñ videris.v.g.quaſdā ſpēs ſanioſitatis rūpi in die q̄dragēſimo:ꝛ inueneris euētū eius fuiſſe ex humore temperato in frigiditate ꝛ in hora tēperata in frigiditate:ꝛ inueneris etatē infirmi ꝛ regionē ꝛ nām corporis ꝛ mēbroꝝ infirmoꝝ:oīa tēperata in frigore:deīde videris aliaꝫ rūpi in die.lx.ꝛ iueneris cōplōnem omnium eorum que narraui declīuē ad frigus:ꝛ videris aliā rūpi in die.xx.ꝛ complexionē oīuꝫ eoꝝ quoꝝ ꝓmiſimus rememorationē declīuē in ea ad caliditatē:poteris inde ſignificare rupturā reliquarū ſpērum ſanioſitatis:cū poſueris inqſitionē tuā in inuētione illius qd cōprehendiſti per experimētum:ꝛ cōparaueris reliquas ſpēs ſanioſitatis ad iſtas quas dixi mus.ſ.caliditatē humoꝝ mutatoꝝ ꝛ frigus eoꝝ ꝛ cāꝫ mutantē eos:que eſt caliditas inata:ꝛ reliquas res iuuātes ad illud:ꝛ ſunt hora pſens ꝛ regio:ꝛ diſpō aeris.Eſtimatio autē ſup quātitatē virtutis cauſe faciētis illud ſumiꝫ ex etate infirmi ꝛ nā corporis eius ꝓpria:ꝛ nā membri in quo accidit ſanioſitas:ꝛ ex ſignificationibꝰ aliqꝫ ſignificātibꝰ debilitatē virtutis:que eſt in venis pulſatilibus ꝛ nō pulſatilibus:ꝛ fortitudinē eiuſdem apud quē nō eſt cognitio harū rerū:ꝛ conaꝫ apphēdere ſcientiaꝫ diſpōnum oīum ſpērum ſanioſitatis experimēto ꝛ cōſideratione indiget in illa hora annoꝝ.Qui autē cōſiderat ad quātitatē caliditatis inate:ꝛ cōparationē eius cuꝫ humoribꝰ qui indigēt digōne:apphēdit illud ad cuiꝰ inqſitionē intendit faciliꝰ peritiore ꝛ ꝓpingore via.Et hec quidem diſpoſitio eſt eius cui eſt poſſibile eſtimare res occultas ex rebꝰ manifeſtis:ꝛ eſt ille cui poſſibile eſt vt enūtiet in vnaquaqꝫ ſpērū ſanioſitatis:qꝛ rūpetur in die xx.aut in die.xxxiiij.ꝛ ſm hāc ſilitudinē in ſpēbus aliqs:ꝛ nō eſt mihi neceſſariū dicere in egritudine:an oporteat vt noīetur acuta an chronica:an cōuerſiua.Diſcretio eni illius ꝛ ipſius determinatio nō eſt de operatiōe medicorum:quoꝝ preparatio eſt ad ipſaꝫ opationem medicine tm̄:ſed eſt ex operatione ſophiſtarū:quoꝝ ſtudiū eſt inquirere vanitates.

Rñ expimēti cū rōne cōcordat ꝑfecte iudicamus.

Ro.qd de ſophiſtis eis dicat.

Et ꝓpter hāc cām inuenimus eos in hīs inqſitionibus ſedētes ſuper ſedes altas:ꝛ loquunꝫ diſcipulis ſuis in illo locutionē multā valde.Verū ignorantia eoꝝ de cognitione eius de cuius aptitudine eſt vt accidat infirmo eſt plus q̄ ignorātia eoꝝ de quātitate altitudinis maris.Et ex eis ſunt qdaꝫ aliq quoꝝ diſpoſitio eſt cōtraria huic diſpōni.ſ.illi qbus poſſibile eſt intelligere egritudines ꝛ earū cognitiones ꝛ ꝓnoſticationeꝫ de eo qd futurū eſt:ꝛ nō eſt poſſibile eis reſpōdere de queſtionibus rōnabilibꝰ:ꝛ ꝓpter hāc cām putant de qbuſdam iſtoꝝ:qꝛ ſunt medici:ꝛ de qbuſdam eoꝝ:qꝛ ſunt ſophiſte ꝛ medici:per ſermoneꝫ.qd eſt:qꝛ ipſi noīant hanc ſpēm medicorum hoc nomine:ꝛ quando vident aliqueꝫ eoꝝ legere in libro:aut vel ratiocinatione in expoſitione rerum quibus fit iuuamentum:eſtimant de eo qꝛ eſt ex medicis qui noīantur medici locutionis. XVI.

Cap.7. Si dolor in capite acutiſſimꝰ cū febre fuerit:ꝛ ſignū aliqd aliud mortis appuerit,mors cito aderit:ꝛ ſi aliqd aliud ſignū mali nō affuerit,ꝛ dolor vſqꝫ in vigeſimū dieꝫ ꝑmāſerit,neqꝫ febris abierit,ſanguinē de naribꝰ expectabis:aut aliqd apa in iſerioribꝰ partibus corporis.Sed dolore adhuc recēte,ſanguinē de naribꝰ ꝛ non apa expectabis:magis tm̄ dolore frōteꝫ ac timpora non relinquente.

1

Vide.16.xii.ca.i.cher.328 col.3.ꝛ cher.329.col.3.ꝛ 19.cher.390.col.pᵃ.

Et qñ fuerint in capite dolores vehementes aſſidui cū febre,ꝛ fuerit cuꝫ illo aliqd ſignoꝝ mortis:tūc illud erit valde mortale:ꝛ ſi fuerint dolores abſqꝫ illis ſignis ꝛ ptrāſierit dolor diē.xx.ꝛ febris fuerit inſeꝑabil:tūc oportebit vt expectes fluxū ſanguis ex naribus:aut aliqd apa i ptibꝰ corpis inferioribꝰ.Sꝫ dū permanet dolor recēs:oportet vt expectetur eruptio ſanguinis ex naribus,nō autem ſanioſitas:ꝛ proprie quādo dolores nō ſunt niſi verſus timpora ꝛ frontem.

In hoc ſermone expoſuit rem iuuatiuaꝫ valde ex rebus quas ſcire neceſſarium eſt in pronoſticatione:verūtamen illud eſt abſqꝫ ordine:ſed eius ordinatio erit ſm hunc moduꝫ.Et cum fuerint in capite dolores vehemētes:aſſidui cum febre:ſi fuerit cum eo aliquod ſignorum mortis:tunc illud erit mortale valde:ꝛ ſi ſperaueris ex iſtis rebus qꝛ euadat infirmus:tūc expecta illi fluxū ſanguinis ex naribus a primo die vſqꝫ ad diē.vij.Et ſi tempus extēdaꝫ:tūc expecta etiā illud:vel expecta ēt ſanieꝫ que currit ex naribꝰ:aut ex auribus qbus fit euaſio infirmi.Et ſi permanēt iſti dolores qui ſunt in capite vſqꝫ ad diem.xx.tūc expecta ēt fluxū ſanguinis ex naribꝰ:veruꝫ illud non fit niſi raro.Egreſſio aūt ſaniei ex naribus aut euentus exiture in partibus inferioribꝰ accidit multotiēs in illa hora:ꝛ quādo tu expectas alicui fluxuꝫ ſanguinis ex naribus:tunc addunt in ſpe tua ad id dolores accidētes verſus timpora ꝛ frontem. XVII.

Per fluxū ſanguinis ex naribꝰ aut ex auribꝰ pōt aliquis ab apa euadē.

2 Atqꝫ ſanguinem ſperabis plus in illis qui ſunt minus.xxxv.annoꝝ:apoſtema vero magis in his qui ſunt amplioris etatis.

Et melius eſt vt expectet eruptio ſanguinis ei cuiꝰ etas eſt īfra.xxxv.annos:q aūt eſt maioris etatis q̄ ille:expecta illi ſanioſitatē.

In hoc ſermone Hippo.poſuit terminuꝫ ſpei proprie ad fluxum ſanguinis ex etate.Et cauſa in illo eſt manifeſta:quaꝫ iam multotiens dixi:ꝛ eſt qꝛ generatio ſanguinis in hac etate vſquequo etas cōſequitur.xxx.annos:eſt multa:ꝛ eſt etiam cum illo in hac etate calidior ꝛ cholera ſuper ipſum eſt magis vincens.Et ego quidem iaꝫ dixi in precedentibus qꝛ ſanguinis cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio eſt conueniens ad hoc vt natura accidere faciat fluxum ſanguinis narium. XVIII.

3 Auriū dolor acutus cuꝫ acuta febre ꝑmanēte malū eſt:expectabis in eo alienationem ꝛ mortem:graue enim eſt ꝛ moleſtum.Intereſt ergo tua bene omnia a principio egritudinis perſcrutari,ꝛ attendere ſigna.

Vide 3ᵒ xi.c.pᵒ cher.48.col.pᵒ.ꝛ.16.ca.pᵒ cher.389.col.4ᵒ.

Dolor aūt auris acutꝰ cū febre aſſidua forti:eſt ſigtio mala.qd ē:qꝛ nō fit ſecuritas ſup hūteꝫ ipm:quin ꝑmiſceaꝫ eiꝰ rō ꝛ moriatur.

Cū ꝗ̄ h̄ ſit hn̄s timorē vehemētē: tūc opʒ vt ↄſideres rōne tua reliq̄ ſigna oia a pricipio.

C In his aūt chartilaginib⁹ apparētib⁹ que oſtendunt̄ ex aure nō īuenimus vnq̄ȝ accidere dolorē vehemētē: neqȝ ſi accideret ēt ſeq̄ret̄ illud timor: qm̄ h̄ mēbꝛuȝ nō eſt ex mēbꝛis nobilib⁹: neqȝ continuat̄ ēt cū mēbꝛo nobili: verūm ſermo Yp. nō eſt in h̄ mēbꝛo: imo de ↄſuetudie ei⁹ eſt: ſicut multoꝝ ēt alioꝝ medicoꝝ vt ſignificēt per ſermonē ſuū. Dolor auris: ſcꝫ doloris itra foramē auris. Qḋ eſt: ga egritudo tūc eſt in neruis in qb⁹ fit auditus: ⁊ nō eſt locus lōginquus a cerebꝛo: ⁊ pp̄ hanc cām opʒ vt pereat cui accidit dolor vehemens in aure: qm̄ cerebrū cōicat neruis in egritudie. Et pp̄ hoc accidit itenū ꝙ qui aduenit hec egritudo permixtio rōnis: ⁊ moriunt̄ ēt quidā ex eis qb⁹ accidit illud ſubito: ſicut ille cui accidit apoplexia: cum mā faciēs egritudinē auris pp̄ multitudinem eius peruenit ſubito ad cerebrum. XIX.

Auare ex dolore auris cōtingat morſ aut rōnis ꝑmixtio.

4 C Iuuenes qui ſunt in hac paſſione: in die ſeptimo vel prius pereūt: ſenes vo tardi⁹: qꝛ febꝛes ⁊ alienatio minus eis ꝙ̄ iuuenib⁹ cōtingūt: atqȝ aures eoꝝ erūpunt̄ ⁊ pus emittūt: in ſenili tn̄ etate valitudo reſurgit ⁊ interimit: iuuenes vo antēꝙ̄ rumpat̄ apa peūt: qḋ ſi crepuerit ⁊ ſignuȝ quodlibet apparuerit boni: aliquid boni ſperabis.

C Et morit̄ q ex hoib⁹ fuerit iuuenis in ſeptē dieb⁹ ex hac egritudie ⁊ veloci⁹ illo: ſenex vo tardi⁹ illo multū. qḋ eſt: qꝛ feb. ⁊ permixtio mētis adueniūt eis min⁹ ⁊ aures eoꝝ ſcidūtur: ⁊ ſanioſe fiūt pp̄ hāc cām: verūm in his etatib⁹ reditiōes egritudis q̄nqȝ iterant̄ ⁊ interficiunt plures hn̄tiū eā: iuuenes aūt añꝙ̄ aures eoꝝ fiāt ſanioſe: moriunt̄. qḋ eſt: qꝛ ſi currit ſanies ex aurib⁹ eoꝝ: tūc ſpat̄ iuuenib⁹ ſalus: ſi appꝫ in eis ſignū aliud laudabile.

C Iuuenibus autē accidūt febꝛes ⁊ mētis ꝑmixtio plus: qm̄ vincēs ſup cōplexiones eoꝝ eſt caliditas ⁊ cholera. Et pp̄ hoc opʒ vt antecedat perditio eoꝝ anteꝙ̄ ſcindātur eoꝝ aures ⁊ ſanioſe fiāt. Super ſenes autē eſt timor ſm̄ iſtas res minus: verū egritudo iterat̄ ſuper eos: qm̄ humor faciens dolorē non recipit in eis digeſtionē ſm̄ complementū propter frigus vincens ſuper cōplōnes eorum. Reliqua autem que dicit in ſermone ſuo iſto: manifeſta ſunt ⁊ plana. XX.

5 C Apoſtema in gutture cum acuta febꝛe malum eſt: ⁊ ſi aliud mali ſignum ex iam dictis viſum fuerit: moꝛtale eſt.

Vid̄ 3° ↄti.c. 2°. char. 20. col. 3. ca. 16. ca. 1. char. 39. col. 4.

C Guttur autem in quo accidit vlcus cuȝ febꝛe eſt ſignificatio mala: ꝙ ſi appareat cū illo ſignificatio alia ex ſignificationib⁹ q̄ narrate ſunt in eis que p̄miſſa ſunt que ſunt male: tunc opoꝛtet vt p̄cedas ⁊ iudices ꝙ infirmus eſt cū diſpōne habente timoꝛem.

C Ulcus accn̄s in gutture eſt ſig̃o ꝙ in coꝛpoꝛe eſt humoꝛ malus coꝛroſiuus: ⁊ eſt cuȝ illo cā egritudis magne male: qm̄ traiectio fit cū doloꝛe vehemēti: ⁊ opʒ vt cōſideres reliq̄s ſig̃tiones cū certitudie ꝓnoſticatiōis eiꝰ eo qḋ eſt futurū. Et ſic h̄ p̄ceptū apud te cōe in oib⁹ ſig̃tionib⁹: ⁊ ꝓpꝛie in illis que nō ſunt in vltimo laudis: neqȝ in vltimo malitie: ⁊ ſūt ille cū qb⁹ eſt de ↄſuetudie Yp. ꝓpꝛie p̄cipe tibi ↄſiderare reliq̄s ſig̃tiones. XXI.

C Squinantia peſſima ⁊ cito moꝛtifera eſt q̄ in gutture nō apparet: nec extat in ceruice cū rubenti tumoꝛe: doloꝛe tamē acutiſſimo exiſtente ⁊ ſpiritu oꝛthomie: hec mali ſpecies in pꝛima die ſuffocat: aut ſcd̄a: aut. iij. aut. iiij. Cap.8. 1

Vide. 3° ↄti.c. 2. char. 20. col. 3.

C Squinātia aūt deterioꝛ: ⁊ magis moꝛtifera cum velocitate eſt: in qua non apparet in gutture: neqȝ in ceruice aliq̄d maluȝ: ⁊ eſt in ea vehemētioꝛ doloꝛ ⁊ p̄paratio anhelit⁹. In illa eni ſquinātia cuius diſpoſitio eſt hec diſpō p̄focatur habēs eā in die pꝛimo: aut in ſecūdo: aut in tertio: aut in quarto.

Vid̄ Gal. 4° de iterioꝛ. ca. 3° ꝓpe finē.

C Iam manifeſtum eſt tibi oſtenſione apparente ex ſermone eius. l. ꝙ deterioꝛ ſpecierū ſquinātie eſt in qua nō apparet: neqȝ in gutture: neqȝ in ceruice aliquid extra naturam: neqȝ in coloꝛe: neqȝ in caliditate: neqȝ in inflatiōe. quod eſt: qꝛ ſignificauit per guttur locum qui eſt coꝛam mery ⁊ epiglotī: vel circa mery ⁊ epiglotim. qḋ eſt: qꝛ ſignificauit per ceruicem collum: ſed per guttur vult ſpatium qḋ oſtendit poſt linguaȝ quādo aperitur os ⁊ p̄mitur lingua deſuper ad inferioꝛa: ⁊ in hoc ſpatio ſunt duo meat⁹: quoꝝ vn⁹ eſt mery: ⁊ alter eſt epiglotis. i. trachea arteria. Cū ergo nō oſtendit̄ in aliquo hoꝛuȝ duoꝝ meatuum aliq̄d extra nām: tunc ſcias ꝙ apoſtema eſt in mēbꝛis que ſunt intra epiglotū: ⁊ eſt illud cauſa cuius p̄focant̄. qḋ eſt: qꝛ meatus anhelitus nā eſt ſtrictus. Cum ḡ accidat vt claudat̄ penitus ꝓpter apa illoꝝ mēbꝛoꝝ: opʒ neceſſario vt p̄focetur infirmus: ⁊ pp̄ hoc cogitur qui vult anhelare p̄parare ceruicē ſuā vt meat⁹ epiglotis aperiat̄ ſaltē parū. Qḋ eſt: qꝛ decubitus ſuper collū claudit epiglotum penitus: qm̄ mēbꝛa que ſunt ab anterioꝛib⁹ cadunt ſuper illa que ſunt retro v̄ſus ſpondiles ceruicis. Opʒ ergo ꝓpter hāc cām ⁊ pp̄ apa calidum: qḋ eſt in lacertis: vt accidat doloꝛ. XXII.

No. ſigna deterioꝛis ſpēꝝ ſquinantie.

Decubit⁹ ſup collū claudit epiglotum penitus.

C Altera hui⁹ mali ſpēs eſt cū in gutture apa rubet, ⁊ ipa moꝛtifera eſt: tn̄ pigrioꝛ eſt pꝛia. 2

C Sq̄nātia aūt in qua ſunt doloꝛes ſm̄ illam ſilitudinem: ſed accidūt cum ea apa ⁊ rubedo in gutture: eſt moꝛtifera valde: ſed eſt tardioꝛ ea que dicta eſt ante ipſam.

C Yippo. in hoc ſermone dicit ſpeciem aliam ex ſpeciebus ſquinantie ex qua fit locus qui eſt in gutture apoſtematus rubificatus: ⁊ ſunt in ea doloꝛes ſimiles eis q ſunt in ſpecie pꝛima: veruntamen p̄paratio anhelitus nō eſt in ea ſimilis ſibi in prauitate. i. difficultas anhelitus non eſt in ea praua vehemens: quoniam lacerti epiglotis nō apoſtemantur cum ea apoſtemate vehementi. Neceſſario igitur dixit in hac ſpecie: qꝛ eſt moꝛtifera: ſed illud tardius eſt ꝙ̄ ſpēs quā diximus ante ipſam. XXIII.

C Tertia vo in q̄ ceruix ⁊ guttur rubēt: pꝛioribus diuturnioꝛ eſt: ⁊ niſi tumoꝛ ad iterioꝛa redierit: ſpei locus oino non reſiſtit. 3

C Sq̄nātia aūt eſt qua rubēt guttur ⁊ ceruix: eſt tardioꝛis ſpatij: ⁊ foꝛſitan ſaluantur ex ea hn̄tes eaȝ quādo eſt in ceruice ⁊ pectoꝛe ru- 4

bedo: ⁊ nõ ſubmergit̃ rubedo ad iteriora.

¶ Exponit in hoc ſermone ſpẽm tertiã ex ſpeb⁹ ſquinantie. Et nomẽ eius apud medicos diuerſificat̃: qdam enĩ nolant eã aliquo noĩe: ⁊ qdã nolant noĩe alio. Uerũtñ qḋ dico multotiẽs iuenit̃ Hip. fecisse illud: qḋ eſt: qꝛ dimiſit plõgationẽ in noib⁹: ⁊ nolat egritudinẽ ſm ꝙ ꝑparat̃ ei: qꝛ qñ ſup intẽtionẽ eſt ꝯueniẽtia in re queſita: tũc diuerſitas in noib⁹ intẽtionẽ nõ hꝫ. Cõueniẽtia aũt in hac intẽtione inuenit̃ apud eũ qui hꝫ cognitionẽ opꝰnis medicine. qḋ eſt: qꝛ deterior ſpẽrũ ſquinãtie eſt ex cui⁹ vehementia ꝑuenit̃ ad hoc vt cogat̃ ifirmus cũ ea ad ꝑparationẽ anhelitus: ⁊ in qua ſunt dolores vehementes: ⁊ non apparet cũ ea in gutture neqꝫ ceruice aliqḋ ex accñtibus: ⁊ que ſunt minoris malitie q̃ iſta ſpẽs: ſunt ſpẽs cũ qb⁹ anhelitus nõ fit difficilis: ſed dolores ſunt vehemẽtes cũ apoſtemate gutturis: ⁊ ceruicis: ⁊ eoꝝ rubedie: ⁊ minoris malitie: et q̃ iſte ſquinãtie eſt ſquinãtia tertia: quã narrauit Hip. in hoc ſermõe cui⁹ ꝑmiſimus rememorationẽ: ⁊ eſt illa in qua dolores nõ ſunt vehementes: neqꝫ ꝑraui: neqꝫ fit difficultas anhelitus in ea. In illa aũt ſquinãtia cuius diſpõ eſt hec: epiglotis eſt icolumis ab egritudie: ⁊ neqꝫ aggregat̃ ſanies in ea: niſi in gutture: aut in ceruice: aut in vtriſqꝫ ſimul. Et vincẽs ſup hãc ſaniẽ ſm plim eſt cholera: ⁊ ꝑp hoc nõ fit in ea apa niſi ꝑmixtũ ex cholera ⁊ ſanguine: ⁊ ꝑp hoc dixit Hip. Et nõ ꝓfundat̃ rubedo ad interiora: qꝛ qñ accidit in his locis apa molle flegmaticũ: eſt ſanies illius facilis velox: ⁊ nõ eſt illa egritudo acuta: reliq̃ aũt que ſunt in hoc ſermone ſũt manifeſta. XXIIII.

4 ¶ Et ſi delituerit: non tñ ipſa die cretica neqꝫ ꝓpter aliqḋ apa rubentẽ tumorem alio trãſduxerit: neqꝫ putredinẽ patiens expuerit: vel ad modicum defecerit: ⁊ ſi dolor reqꝗe͠t mẽtitur: morẽ aut iterationis laborẽ promittit.

¶ Or ſi fuerit occultatio rubedinis nõ in aliquo dierũ criſis: neqꝫ apud exiturã q̃ coagulatur in exteriorib⁹ corporis: neqꝫ qñ expuit infirmus cũ tuſſi ſaniẽ facile: ⁊ videris infirmi quaſi qeuiſſe dolorẽ: ſignificat illḋ mortem aut reditionem egritudinis.

¶ Res eſt in malitia egritudinis ſi occultat̃ apa aut rubedo: qḋcũqꝫ illoꝝ fuerit: nã vtraqꝫ ſimul inueniũtur in deſcriptionibus preter ꝙ expuat infirmus ſaniem cũ facilitate: ⁊ aut coaguletur in exterioribus gutturis exitura que egrediatur manifeſta ⁊ apparens. In ſermone autẽ ſuo: non in aliquo dierũ criſis: eſt perſcrutatio ⁊ inquiſitio: an oporteat vt addatur illud ad id qḋ eſt poſt ipm: ita vt intelligat̃ ex eo: ꝙ ſi apa occultat̃ in aliquo dierũ criſis: nõ accidit inde ifirmo res mala. Quidã eñ expoſuerũt eũ ſm hanc intentionẽ. An oporteat vt addat̃ illḋ ad id qḋ eſt poſt illud: ita vt Hip. voluerit vt ſi illḋ accidat in aliquo dierũ criſis: vt ſit criſis qua fiducia habeat̃ certa: ⁊ hꝫ eſt veritas: qm ꝑmutatio egritudis ad maliciã eſt vt redeat rubedo ad iteriora: ⁊ nõ reſoluat̃ apa. Et ſi fuerit in aliquo dierũ criſis: nõ ſolũ erit illaudabile: ſꝫ eſt malũ valde. qḋ eſt: qꝛ malitia ꝑp veritatẽ ei⁹ qḋ idicauit dicere certificat̃ ⁊ feſtinat: ꝙ ſi fuerit ꝓductio ſputi: cũ euenit exiture in manifeſto corporis facilis: ⁊ occultat̃ apa ⁊ rubedo: tunc non expectetur mors infirmi. XXV.

5 ¶ Bonũ eſt aũt tumorẽ ⁊ ruborẽ foras ꝓmineri: qḋ apa ſi ad pulmonẽ intus lapſũ fuerit: pus ibi efficit, ⁊ amẽtem reddit.

¶ Et melius qdem eſt vt rubedo ſit decliuis ad exteriora. ⁊ vt ſint reliq̃ exiture decliuiores ad illud qḋ videtur.

¶ Iſte ſermo ⁊ qui poſt eũ eſt: manifeſtus eſt apud eũ q memor eſt ei⁹ qḋ ꝑceſſit de ſermone nr̃o. XXVI.

¶ Uuã tumidã ⁊ rubẽtẽ icidere timẽdũ eſt; *Cap.9.* qꝛ vl' ſanies inde ſeqt̃: vel ſanguis fluxus nimi⁹. Laborabis igit̃ ad aliã curã ꝯfugẽ: ⁊ ſi neqꝫ ſic icisionẽ poteris effugẽ ⁊ ãpli⁹ creſcit ⁊ liueſcit: ⁊ ſi qḋ palato adheret ſubtiliatur: tunc incide: ſed prius totũ corpus feſtinabis purgare tempore fauente: ⁊ ſuffocationis timore minime reluctante.

¶ Res aũt icisiõe vue ⁊ in ꝑforatiõe ei⁹ eſt timoroſa: cũ ꝑmaneat rubea magna. qḋ eſt: qꝛ ſequũt̃ illḋ apata varia ⁊ fluxus ſanguis. Uerũtñ opꝫ i illa hora vt dĩtumeſcat ꝑ reliq̃ igenia. Cũ g̃ cũat̃ illḋ qḋ dĩ vuea ⁊ fit extremitas vuee maior ⁊ g̃ſſior ⁊ dcliuior ad palliditatẽ: ⁊ fit qḋ ei⁹ eſt ſupi⁹ ſubtili⁹ i illa: ꝯfide de curatõe vue. Et meli⁹ qdẽ ẽ vt coneris curationem poſtq̃ curaueris ventrem: cum fuerit ſpatium temporis cõueniẽs ⁊ nõ timueris infirmo vt prefocetur.

¶ Miſcuit Hip. cũ ſcia ꝓnoſticatiõis ſciaꝫ curatiõis: qꝛ nõ eſt poſſe addiſcere ꝓnoſticationẽ ſm veritatẽ ⁊ fiduciã abſqꝫ curatiõe ⁊ ſcia curatiõis. Nã ſi incideris vuulã apoſtematã apoſtemate calido: aut apueris eã: aut ꝑforaueris: ſequunt̃ ilico fluxus ſanguinis ⁊ apoſtemata calida. Cũ ergo cũatur totũ illud. ſ. qḋ dĩ vuula: tũc incide eam: ⁊ ꝓprie ſi deſcẽdit mã: ⁊ venter ſoluat̃ cũ multitudine: aut ex ſeipſo: aut medici ſtudio. XXVII. *Nõ eſt poſſibile addiſcere ſciã ꝓnoſticatiõis ſine ſcientia curatiõnis.*

¶ Quoꝝ febris ſi ꝑ modicũ lenteſcit: nec ſignũ finiẽde egritudis habuerit: nec febris defectus in die cretica fuerit: iterationem egritudinis expectabis. *Cap.10.* *Uid. 18. x. ca.10. car. y 85.col.3.*

¶ Qñ aũt qeſcit febris, ꝑter ꝙ appeat̃ i ea ſigna ſignãtia ꝯſumptõeꝫ egritudis: neqꝫ eſt quies febris ei⁹ in aliquo dierũ criſis: opꝫ vt expectet̃ reditio egritudis eius ſup ipm.

¶ Non oportet vt expectetur reditio egritudinis: quãdo apparet vnum duorum ſignoꝝ que diximus: ſed quando apparent ambo ſimul. Qḋ eſt: quia egritudines que quieſcunt abſqꝫ cauſa faciente illud: de aptitudine harũ eſt: vt redeant: quis ſit quies earum in aliquo dierũ criſis. Et manifeſtũ eſt ꝙ nos ſignificam⁹ ꝑ ſermonẽ nr̃m abſqꝫ cã faciente illud: illas q̃ qeſcũt ꝑter ꝙ appareãt in eis ſigna dões: ſignãtes euaſionẽ in dieb⁹ criſis. XXVIII.

¶ Quibus febris permanet: neqꝫ labore grauantur: neqꝫ multum moleſtantur vue dolore: his apoſtema futurum eſt in iuncturis inferiorum partium. *Uid. 13. xiii. car.390.col. p. 1 ꝑ afor. ſecund⁹ viqꝫ ad.32. exclusiue ⁊ car.396 col.4°.*

¶ Huic ꝯcordat aforiſmus. 44. in quarta ꝑticula ſic.

Quibus febres lõge his puſtule aut in articulis dolores fiunt.

¶ Et quãdo permanet febris eius: ⁊ eſt cuꝫ diſpõne ſalua: ⁊ nõ eſt cum ea dolor ex labo re penitus: neqꝫ cauſa alia manifeſta: opꝫ vt expectetur ei exitura cũ apãte, ⁊ dolore in iũcturis: ⁊ pꝛopꝛie in inferioꝛibus.

No. ꝙ tres ſũt cãe lõgitudinis febris.

¶ Jam narrauit Hip. in hoc loco vniuꝛ totũ: qđ ipſe dixit in eis que pmiſſa ſunt ex ſermone ſuo in egritudinibꝰ myrach: ⁊ in ſermone ſuo in egritudinibꝰ pectoꝛis ⁊ pulmonis. qđ eſt: qꝛ cauſe lõgitudinis febris cuꝫ ſint tres: quarũ vna eſt membꝛuꝫ in quo eſt egritudo: qñ eius ſanatio eſt difficilis: ⁊ 2ª eſt humores crudi groſſi qui nõ digerũtur: ⁊ 3ª eſt error accñs: tũc ſi accidat vt nõ ſit aliquod ex mẽbꝛis infirmũ: neqꝫ ex infirmo error ſup ſeipm: aut ex medico ſup ipm: aut ex miniſtris: aut ex extrinſecus: ſicut error accñs in hora pñti ⁊ regiõe: ⁊ diſpõne aeris ⁊ ex loco in quo eſt infirmus qñ eſt malus: aut ex nocumẽto q̃ ledit: aut tedio: aut triſticia: tũc remanet vt ſit cã lõgitudinis feb. humores crudi difficilis digõnis: ⁊ de ꝯſuetudine qdẽ eſt nature vt expellat hꝯ humores ad q̃dã membꝛa coꝛpoꝛis ignobilia: qñ nõ eſt ei poſſibile euꝛare illos. Multotiẽs eñ dixi iã: ꝙ de pꝛꝑetate humoꝝ calidoꝛuꝫ ſubtilium in ſubſtantia ſua eſt vt fiat criſis eoꝝ per euacuationem. Ex crudis autẽ ⁊ groſſis natura mundificat coꝛpus: aut per exituram accñtem in coꝛpoꝛe: aut per digeſtionẽ digerẽtem eos. Et hec pars quã nolaui digõneꝫ eſt euacuatio materiei a natura: aut per vrinã ſm plurimum: aut per fluxũ ventris raro. XXIX.

3 ¶ Hoc autem apa minus euenit illis: quoꝛuꝫ etas eſt inferioꝛ a.xxxv.anno.

¶ Et conueniens eſt vt fiant exiture iſte multe in ſpatio tempoꝛis mioꝛe ei: cuius eſt etas infra.xxxv.annum.

Que criſes fiũt cũ ſolõne vẽtris ⁊ q̃ ꝑ exituraꝫ.

¶ Multotiens iã dixi ꝙ criſis egritudinum que fiũt ab humoꝛibꝰ acutis calidis qñ virtꝰ eſt foꝛtis: fit ſolone ventris: ⁊ per ꝯ̃riũ illius criſis accñtiũ egritudinũ ab humoꝛibus frigidis qñ virtus eſt debilis: neqꝫ fit per exiturã: neqꝫ per vẽtris ſolonẽ: ſed aut interficiũt infirmũ: aut digerũt in ſpatio tp̃is lõgioꝛi. Egritudinũ aũt mediarũ inter iſtas criſis fit per exituras: ⁊ ſunt ille in qbꝰ inueniẽ vnumqđqꝫ duoꝝ hoꝝ cõtrarioꝝ que diximus: ⁊ ſignifico per duo ꝯ̃ria ꝯ̃rium nature humoꝝ quos diximus: ⁊ ꝯ̃riũ rei virtutis. qđ eſt: qꝛ inueniũt in vnaquaqꝫ earũ due res ꝯ̃rie eis que ſunt in vnaquaqꝫ illarũ: ꝯ̃riuꝫ qdẽ eaꝝ in natura humoꝝ: qm̃ ſunt in eis humores frigidi cõtrarij humoꝛibꝰ calidis: ⁊ ꝯ̃riuꝫ qdeꝫ virtutis qm̃ virtus eſt in eis foꝛtis ⁊ fuit in eis debilis. Et qñ humores ſunt calidi: nõ eſt poſſibile vt ſit virtus foꝛt: qm̃ de aptitudine criſis eſt vt accidat cũ exitura que egrediẽ in coꝛpoꝛe: ⁊ qñ fũt frigidi eſt neceſſaria in euẽtu exiture virtus foꝛtis. ¶ Et ſignationes qdẽ ſignificãtes debilitatẽ virtutũ ⁊ earũ foꝛtitudinẽ aſſumptas ꝓpꝛie vniuſcuiuſqꝫ earum: ⁊ ſunt que ſumũtur ex opationibus earũ iã diximus in eis que pmiſſa ſunt. Aſſumpte aũt ex etatibꝰ ſunt ille q̃ capiunẽ ex iuuẽtute ⁊ ſenectute: ⁊ ſunt ille quas determinauit Hip. in h ſermone ſuo: ⁊ ꝯueniẽs eſt vt egrediant exiture cũ multitudie in ſpatio tp̃is mioꝛe ei cuiꝰ ẽ etas īfra.xxxv.ãnos. Qui ẽt ſunt maioꝛis etatis q̃ꝫ iſti: ſed nõ ꝑueniũt adhuc ad terminũ ſenij: euẽtus exiturarũ in eis eſt minꝰ ⁊ in tẽpoꝛe mioꝛe. Jn decrepitis ṽo euẽtꝰ earũ eſt minꝰ illo multũ valde. Et fecit nos rememoꝛari iterũ in ſmõe ſuo iſto eiꝰ qđ dixit in pñ° ſmonis ſui: ⁊ eſt h cũ qua ꝓlõgaẽ feb. ſua: ⁊ eſt cũ diſpõne ſalua: ⁊ nõ hꝫ doloꝛẽ ex laboꝛe: neqꝫ ex cã alia manifeſta: ⁊ reliq̃ q̃ ſequunẽ illud. XXX.

¶ Tranſactis.xx.diebus poſt febꝛem. 4

¶ Et opoꝛtet vt expectetur exitura cum pertranſit egritudo.xx.diem.

¶ Jnuenimus iterũ eũ dixiſſe.xx.diẽ: in eis que ſunt premiſſa ex ſermone ſuo. Jn egritudinibꝰ chꝛonicis: vt ſignificaret ex hoc ſermone ſuo: qꝛ non dixit de egritudine q̃ eſt chꝛonica donec peruenerit ad.xx.diem. Et ego qdem iaꝫ enuntiaui in eis que premiſſa ſunt: cãm ꝓpter quam nõ eſt poſſe alicui vt enũtiet ſm veritatẽ terminũ egritudinũ acutarũ. Nõ eſt ẽ mirũ qñ dixit in egritudibus ꝙ criſis earuꝫ venit in.xiiij.dieb⁹ ſi rememoꝛaẽ ẽt dici.xx. qđ eſt: qꝛ in lib. afoꝛiſmoꝝ: duo.xiiij. ⁊ diẽ.xx. ipõne ſup terminũ egritudinũ acutarũ dixit ẽt diẽ.xvij. ⁊ afoꝛiſmꝰ in q̃ dixit illõ eſt iſte. Quarta eſt īdicatiua.vij. ⁊ pñᵐ ſcḃe ſeptimane eſt.vij.dies ⁊ īdicatiua.xiiij.eſt dies.xj.qm̃ eſt iiij.ſeptimane ſcḃe: ⁊ dies.xvij.iterũ eſt dies indicatiuus xx.qm̃ eſt dies.iiij.a.xiiij.die. ⁊ dies.vij.ab.xj. XXXI.

Afoꝝ.pti.2ª afoꝛi.19.⁊.24

¶ Quibus ṽo etas eſt pꝛolixioꝛ: fiet apoſtema febꝛibus manentibus. 5

¶ Jn eo aũt qui eſt maioꝛis etatis q̃ꝫ illi euẽtus exiturarum: quando pꝛolongatur febꝛis eius eſt minus.

Euẽtꝰ criſis ꝑ exituraꝫ rara ſeniꝰ ⁊ rariꝰ decrepitis accidit.

¶ Jllud neceſſarium eſt qđ dicit Hippo. qm̃ neceſſe eſt in euentu criſis per exituraꝫ in coꝛpoꝛe vt virtus habeat aliqđ foꝛtitudinis: ⁊ nõ ſit debilis in vltimo. Pꝛopter hãc cãm opꝫ vt ſit euẽtus exiturarum quanto plus pꝛocedit hõ in etate minus. Jn eis aũt qui in ſenio ſũt nõ tñ parũ accidit: ſed parũ valde in vltimo. Jn hoc aũt ſermõe non ſignificauit per ſermonẽ ſuum maioꝛis etatis q̃ꝫ illi decrepitos abſolute. Sed illos qui ſunt maioꝛis etatis ꝑ cõparationẽ iuuenũ ex eis qbus ſupueniũt.xxx.anni. Et ego quidẽ oſtẽdi in eis que ſunt pmiſſa illud ſup quo vtitur Hip. hoc nomine. ſ. maioꝛis etatis: ⁊ oſtendi tibi illud nõ minus q̃ꝫ oſtẽdeẽ in ſubſequentibus. XXXII.

¶ Febꝛibus ṽo inoꝛdinate vagãtibꝰ quartane ſunt future: certius tñ circa autũnum. 6

¶ Et opꝫ vt expecteẽ hmõi apa qñ febꝛis eſt permanẽs: ⁊ expectetur ꝑmutatio febꝛis ad quartanã qñ facit iterpolationẽ ⁊ redit nõ ſꝫ oꝛdinẽ: ⁊ fit illõ ex hoꝛa ꝓpinqtatis autũni.

Quartana fit ab hũoꝛe melãcholico: cuius gñatio eſt ſm duos modos.

¶ Jam dixi in libꝛo meo de ſpẽbus febꝛiuꝫ ꝙ febꝛis quartana generatur ab humoꝛe melãcholico. Et dixi ẽt ꝙ generatio huius humoꝛis accidit ſm duos modos: quoꝛuꝫ vnus eſt a ſanguine groſſo qui aſſimilaẽ in venis feci in vaſis vini: ⁊ modus ſecũdus eſt a choleꝛa citrina quãdo aduriẽ: ⁊ hec ſpẽs ſecũda ex choleꝛa ni. eſt malitioſa mala coꝛrodens mẽbꝛa: in qbus aggregatur: ſꝫ ſpẽs pma eſt minoꝛis malitie ⁊ fraudis: ⁊ ꝓpꝛie qñ non antiquaẽ ſpatiuꝫ eius in coꝛpoꝛe: ⁊ nõ occurrit in eo caliditati ſupflue extra nãm. Et cũ illud ſit ita: tunc opꝫ qñ inuenitur febꝛis aſſidua que non quieſcit neqꝫ interpolaẽ vt expectetur ei qñ ꝓlõgaẽ: ꝙ ꝯuertaẽ ad exituras quas dixi. Et qñ inuenis eã interpolari: ⁊ inuenis illud accidere in ea ꝓpe verſus cõſumationẽ eſtatis: tũc ſcias: qꝛ ẽẽ eius cõuertiẽ ad feb. quartanã. qđ eſt: qꝛ humores qui bulliũt in eſtate in febꝛibꝰ aſſiduis: qñ fit chol. nig. extigniẽ caliditas earuꝫ q̃dã extinctiõe: q̃re euadit īfirmus per illã cãm a caliditate febꝛis: ⁊ ꝓpꝛie qñ accidit ei ſudoꝛ: verũtñ ſi nã nõ ꝓcedit ⁊ euacuat rem aduſtã ex humoꝛibꝰ q̃ eſt ſicut fex: ſꝫ moraẽ in coꝛpoꝛe redit ſcḃo ⁊ calefit ⁊ putreſcit. Et qñ accidit

Vide.16.pti. cap.hº car. 329.col.4.

dit illud: bullit iterum ꝛᵒ ꝛ inflāmatᷣ febris. Cū ergo accidit ſudoꝛ reſoluitᷣ cū eo res que iā bullierat ex cho. nigra. cūq; bullit iterū res alia ex ea: accidit paroxiſmus alius ex ea. Et qm̄ egritudo corporis non eſt egritudo vna: ſed egritudines multe: qm̄ chola nigra ſtatur in quibuſdā mēbris ꝛ quieſcit motus eius in quibuſdā eoꝝ: ꝛ mouetur in quibuſdam eoꝝ aut putreſcit: opꝫ neceſſario vt ſint paroxiſmi febris nō ſm̄ vnū ordinē. Cū ergo equatᷣ cauſa in oībus venis cū victoria chol. nig. accidit tūc febris quartana: ꝛ proprie ſi eſt hora āni tp̄s in quo permutatur eſtas ad autūnum: ita vt phibeat reſolōnez humoꝝ: ꝛ faciat eos redire ad pfundū corporis. Cuꝫ ergo venerit hyems ꝛ occurrerit corpori ſm̄ illā diſpōnem addet in ea cuꝫ adiuuet ad inclinationez humoꝝ ad interiora corporis. Seruatur ergo ſuper ipſum illa infirmitas vſquequo perueniat tp̄s aliud in quo permutetᷣ hora ad caliditatē. XXXIII.

Egritudo nō eſt vna ſꝫ multe.

Cap. 11. ¶ Et ſicut illis quos prediximus apoſtema oritur: ſic qui .xxxv. annū preterierunt quartanarij efficiuntur.

¶ Et ſicut accidūt exiture ei cuius etas eſt ex iuuenibus infra .xxxv. ſimiliter etiam accidit quartana ei cui iam ſupuenerunt .xl. anni: aut eſt maioris etatis illo.

¶ Jam loquutus fui ſermonē longū in diuerſitate etatuꝫ in libro aliorꝫ pp̄ illud ſufficit mihi in hac hora rememorari eius cōpendioſe. ¶ Dico ḡ q̄ ſanguis īuenitᷣ in corpore pueroꝝ multus valde: ꝛ ſi nō eſſet eoꝝ pmixtio in regimine eēt ille humoꝝ tn̄ in corporib⁹ eoꝝ mult⁹ valde: ppter illud qḋ exigit etas eoꝝ. Uerūtamē cū ipſi comedāt multuꝫ inordinate: opꝫ vt generetᷣ in corporibus eoꝝ humoꝝ qui noīatᷣ crudus. Cūq; puenitūt ad finē adoleſcētie: tūc ex eis eſt qui regitᷣ regimine bono: ꝛ qui facit illud eſt vincēs in corpore eius ſanguis tn̄: ꝛ ex eis eſt q errat in regimine ſuo: ꝛ pmiſcet plus q̄ pmiſceant pueri parui: ꝛ pp̄ hoc īuenimus iſtos īfirmari īfirmitatib⁹ continuis ſoꝛdibus: qm̄ humores crudi aggregantᷣ in corporibus eoꝝ pprie cū multitudine. Jn etate autē que ſeqᷣ hanc etatē aggregatᷣ in ea in corpore eius q pmiſcet pp̄e ꝛ errat in ſuo regimine humoꝝ qui eſt de gn̄e chol. quare vincit in corpore eius cū ſanguie humoꝝ qui noīatᷣ chol. ci. ꝛ rub. ꝛ moratᷣ illud in quibuſdā hoīb⁹ vſquequo ſupuenit eis .xxx. an. ꝛ in quibuſdā hoꝝ donec ſupuenit .xxxv. anni. Qm̄ terminus primus in declinatiōe corpis ad frigus anni eius ſunt .xxx. anni: ꝛ termini ſcḋi poſt euꝫ anni ſunt .xxxv. Et multoꝝ quidem hoīum inuētus puenit pp̄ cōplexionez primā: ꝛ ppter diſpoſitiōes diuerſas ad q̄s permutatur corpus ppter accidētia que accidunt ei: aut ppter mutationē cōplexionis in ſpatio medio iter duos terminos quos dixi. Et pp̄ hanc cām īuenimus Hip. forte dixiſſe eius etas eſt .xxx: ſicut fecit in h̄ ſermone: et fortaſſe etas eius eſt .xxxv. qḋ eſt: q mutatio in vnoq; hoīum cū ſit diuerſa: nō eſt poſſibile vt inueniatᷣ oīb⁹ eis ſm̄ veritatē ſpatium vnum qḋ ſit cōe. ¶ Et ego quidē indigeo te ad hoc vt ſis hūc ſermonē ſeruans: iā dixi enim eū iterum in his que pmiſſa ſunt ex ſermone meo: in diebus criſis. Nā ſi tu ſeruaueris illud ꝛ adiūxeris ipſuꝫ ad illud cuius pmiſimus rememorationē: non erit tibi difficile īuenire cauſam in eo qḋ narrauit Hip. in hoc ſermone. Naꝫ ſicut humores ſm̄ horā anni caleſiunt in eſtate calefactione vehementi: ita vt bulliāt. v. g. ꝛ ſicut opꝫ ex illo neceſſario vt gn̄etur ab eis chol. nig. ꝛ cuꝫ ſequitur eos autūnus aggreg ᷣ eos in corpore: nō permittet eos reſolui ppter frigus ſuū neq; eūari facile. Siſr etiaꝫ hꝫ ſe res in

Qui ſint humores dñantes in ētate etati

No. q̄ poſt .xxx. ānos īcipit corp⁹ declinare ad frig⁹

Etates aſſimilāt cp̄lex⁹ī gſione hūoꝝ

etatibus: nam qm̄ corpus pmutatᷣ de etate ſtatus ad etatem pfectoꝝ humoribus in etate ſtatus vincētib⁹ iaꝫ reſolutis ad chol. nig. phibet hec etas illā cholam reſolui: quare accidit ab ea febris quartana. Et indiget ille cuius etas eſt hec etas in mūdificatione corporis ſui ab hoc humore ſpacio lōgo. Et ppter hanc cām fit q̄ oēs egritudines melācholic multiplicantᷣ in etate que cōſequitᷣ etatē ſtatus: verūtamē diuerſificantᷣ in paucitate ꝛ multitudine: ꝛ ſunt lepra: ꝛ egritudo in qua excoriatur cutis: ꝛ cancer: ꝛ alguiſgues melancholica: ꝛ febres quartane. Eſt. n. alguiſgues paſſio melancholica: qua homo ſolus ſecum loquitur. XXXIIII.

Cā q̄re ī etate poſt ſtatuꝫ multiplicantᷣ oēs egritudines mellīce.

¶ Omne apā magis in hyeme q̄ in alijs temporibus euenit: ꝛ amplius moratur: ꝛ ſi ſanatur non reciprocatur. 2

¶ De eſſe autē exiturarū opꝫ te ſcire: q2 fiunt in hyeme plus: ꝛ earum quies eſt tardior: ſꝫ earum reditiones ſunt minus.

¶ Hippo. in hoc loco fecit exituris tria eē neceſſaria: q̄rū vnū eſt ꝛ primū: q fiunt in hyeme plus: ꝛ 2ᵐ eſt: q eaꝝ quies in hac hora eſt tardior: ꝛ 3ᵐ eſt: q earū reditiones ſunt minus. Cauſa aūt in hoc q̄ ipſe fiunt in hyeme plus declaratur tibi ex nā humoris: qui vincit in corporib⁹ in hac hora. Jaꝫ enī dixi in eis que ſunt pmiſſa: q̄ criſis humoꝝ calidoꝝ fit per ventris ſolōnem: ꝛ humoꝝ quidē frigidoꝝ criſis fit per exiturā. Cauſa aūt in tarditate quietꝫ earum melius eſt quidē vt ponatur natura humoris: ꝛ frigus aeris. qḋ eſt: q neceſſariū eſt in ſanatione exiture vt reſoluatᷣ humoꝝ faciēs ipſam procul dubio. Sed reſolō humoꝝ groſſorum viſcoſoꝝ eſt difficilis: ꝛ pprie qm̄ aer eſt frigidus: ꝛ ppter hanc cauſam fiūt earuꝫ reditiones minus: qm̄ egritudines que redeant indigent motu vel motore qui moueat eas donec redeant: ſed humorum frigidorum eſt valde difficilis motus. XXXV.

Exituris tria ſunt neccīa.

Cap. 12. ¶ Quibus adſunt febres non mortifere: ꝛ teſtantᷣ in capite dolores: ꝛ patiētes ante ſe putant tāq̄ muſcas volitare vel aliq̄ nigra. Et ſi doloꝛ in vitalibus in oꝛe ſtomachi ſupuenerit rubeā choleram vomituros ſperabis. Et ſi frigus affuerit: ꝛ ſub hypocūdrijs frigidū ſentitᷣ: certiorem ꝛ ſubitū vomitū ſperabis: ꝛ ſi cibum aſſumunt reijciunt.

1 Uide. 19. par. car. 190. col. 1. vſq; ad. 36. excluſiue.

Pro iſto c. p. 33. vīs Gal. p⁹ de iſteriol. cap. 2ᵒ.

¶ Qui aūt cōqueritur in febre non mortifera de doloꝛe capitis: ꝛ videt coram oculis ſuis aliquid nigrū: tunc ſi accidit ei cū illo doloꝛ in oꝛe ſtomachi ſui accidit ei vomit⁹ cholere. Oꝛ ſi aduenit ei cū illo rigoꝛ: ꝛ ſunt ptes inferiores ex eis que ſunt ſub hypocūdrijs ei⁹ frigide: erit vomitus eius velocioꝛ ad ipm̄. Oꝛ ſi recepit aliqd in illa hoꝛa ex cibo aut potu feſtinat ad ipſuꝫ magis vomitus.

¶ Intētio Hip. in hoc ſermone eſt vt loquatur de vomitu qui accidit ſpōte ſm̄ moduꝫ criſis. Et pma determinatio eius eſt: vt egritudo in qua illud accidit nō ſit mortifera: ꝛ multotiēs quidē noīat hanc egritudinez noīe deriuato ex euaſione ab ea. Et terminus ſecūdus eſt vt accidat infirmo doloꝛ capitis: ꝛ videat coram oculis ſuis res nigras: ꝛ illud quidem accidit a vapoꝛib⁹ chol. ci. pure. Jſte enī humoꝛ qm̄ caleſit calefactione vehemēti ꝛ aduritᷣ: generatur ab

De ſignis vomit⁹ p modū criſis facti.

neraſ ab eo fumus niger ⁊ aſcendit ad caput:⁊ eſt ille cũ cuius accidit dolor capitis:⁊ qḋ ꝑuenit ex hoc fumo ad oculũ ↄturbat humiditates eiꝰ claras luminoſas ꝑ nãm q̃re accidit in eis ſile ei qḋ accidit ĩ aere claro lumioſo qñ permiſcet̃ ei ſubito fumus niger:vel alie ex rebus nigris.

¶ Cũ ergo ſentit illḋ ſpũs viſibilis ꝓcedẽs a cerebro ad oculũ ſicut accidit in eo apud aggregationẽ aque in oculo accidit ei idẽ vt imaginet̃ res nigras videre in die. Diũa aũt inter vapores ſiles iſtis aſcẽdẽtes cuꝫ multitudine a pulmone ⁊ inter illos qui eleuant̃ a ſtõcho eſt:qꝛ accidit cũ iſtis dolor in oꝛe ſtõchi.qḋ eſt:qꝛ pulmo nõ ſentit leſſionẽ hõ humoꝝ ꝑꝑ [illegible]uitatẽ ſui ſenſus:aut qꝛ nõ eſt ei ſenſus penitus. Os aũt ſtõchi:qꝛ eſt mẽbꝛũ ſenſibile ꝓpter multitudinẽ neruoꝝ deſcẽdẽtiũ ad ipſum:nõ eſt poſſe vt pereat ſuꝑ ipſum aliqḋ eoꝝ qḋ accidit in ipſo.Et ꝑꝑ hãc cãm ſit ꝙ qñ humor q eſt de gñe cho.mordicat ipm accidit inde in eo dolor q dꝛ dolor cordis.Et ꝑꝑ hoc ẽt opꝫ vt accidat ei vomitꝰ cholericus.Et ſignificauit iterum illud Abucaleꝫ:qꝛ ↄuertit̃ dũ ꝑmanet dolor:⁊ ꝑuenit dolor ad cor:⁊ accidũt ab eo oẽs euacuationes quas ſciũt medici q̃ ſunt de genere cho.Significat ergo ꝑ hũc ſermonẽ ſuũ.ſ. qꝛ ↄuertit motionẽ ſuã qua vomitũ mouet.Quia ꝑ ſermonẽ ſuũ.Cor:vult os ſtõchi:⁊ ꝑꝑ hoc nominauit mordicationẽ accidẽtẽ in eo dolorẽ alfordy.i.cordis. Et narrauit Hippo.iterũ in alio loco ab iſto ſignificationẽ aliã ſignificãtẽ vomitũ in iſtis:⁊ eſt ſaltus labij inferioris ⁊ motus eiꝰ.qḋ eſt:qꝛ tunica intrinſeca ex tunicis ſtõchi qñ in ea accidit mordicatio ꝑꝑ cholerã mouet̃ huiꝰ motu.Et nos qdẽ intelleximꝰ ex creatione vel medicina anathomie:ꝙ tunica intrinſeca ex tunicis ſtõchi tegit ipꝫ:⁊ tegit mery:⁊ linguã:⁊ guttur:⁊ totũ os:⁊ oẽs partes huius tunice ſunt ↄtinue. Hec ergo tunica eſt que mouet labiũ qñ accidit mordicatio in eo ex acuitate cho.aggregate in oꝛe ſtõchi. qḋ eſt:qꝛ de aptitudine huiꝰ humoris eſt vt natet ſuꝑ os ſtõchi ꝑꝑ leuitatẽ ſuã.Et qñ aſcẽdit ad os ſtõchi eius veꝫ ter euacuat̃ ex eo:⁊ eijcit̃ vomitu cũ facilitate. Et ſi accidat infirmo in illa hora rigor:nõ ſolũ ꝓperat euẽtus vomitus:ſed accidit ẽt cũ multitudine.Quia de aptitudine rigoris eſt ſm plurimũ vt faciat accidere vomitũ cho.ſicut oñdi in lib.meo:in rigore.Et ſi ſumat̃ ẽt in illa hora aliquid ex cibo:aut potu ꝓperat euentus vomitꝰ valde:qꝛ cho.retẽta in ſtõcho corrũpit illḋ qḋ ſuſcipit̃. XXXVI.

Pulmo patiẽs aut nõ ſentit.

De aptitudine rigoris eſt vt faciat accidere vomitũ.

2 ¶ Quibꝰ ille dolor a pꝛimoꝛdio febꝛis in capite eſt ⁊ dolor.iiij.die:aut.v.auget̃ in.vij. euadunt. Quibus xͦo die.iij.dolor inceperit ⁊ creſcit vſqꝫ in.v.⁊ in.vij.finit̃ in.ix.vel xj. Si xͦo ↄtingat in quinta die:⁊ vrina pꝛioꝛi ſimilis eſt:in.xiiij.die liberantur.

¶ Et in quo iſtoꝛũ incipit dolor ab ipſo pꝛimo die:tũc dignũ eſt vt fiat ſoꝛtis ĩ die quarto:aut quinto:⁊ cũ fuerit ſeptimus deletur:⁊ euadit ab eo ſm plurimuꝫ. Si xͦo incipit dolor in die.iij.⁊ fit ſoꝛtis eis ꝓpꝛie ĩ die.vij. euadũt in die.ix.aut.xj.Et ex eis ſũt in qbus incipit dolor in die.v.deide ſiũt relique diſpoſitiones eoꝛũ ſm diſpõnes illoꝝ q p̃cedũt eos:deide ↄſumit̃ egritudo eoꝝ in die.xiiij.

¶ Narrauit Hippo.in hoc ſermone tres ſpẽs ex ſpẽbus doloris capitis accñtis in eo ſm ſpẽs:⁊ tres terminos criſis eoꝝ.Spẽs ergo pꝛima ex eis incipit in die pꝛimo euẽtus egritudinis:⁊ ſpẽs ſecũda incipit in die tertio:⁊ ſpẽs tertia incipit in die quĩto.Qḋ aũt cõicat eis oĩbꝰ eſt ꝙ criſis venit in eis ꝓpe diẽ ſeptimũ ab hora qua incipit dolor:⁊ ꝑꝑ hoc doloris q incipit in die pꝛimo criſis:venit in die.vij. Sꝫ illiꝰ q incipit in die tertio:venit criſis in die.x.qui eſt vij.ab illo die. Ueruñ h̃ dies cũ nõ ſit dies criſis opꝫ vt eueniat criſis in die.ix.aut in die.xi.ſ.ante diẽ.x.aut poſt ipſum ꝑ diẽ.Et ſerua ẽt a me in hoc loco ꝙ dies.ix.numerat̃ in diebꝰ criſis:ſicut dies tertius quẽadmodũ oſtendi in eis q̃ pꝛimiſſa ſunt:⁊ cũ nõ eſt de aptitudine egritudinis vt eueniat criſis eius in quartis:neqꝫ in ſeptimis:ſꝫ in diebꝰ medijs inter eos:ſicut oñdi in lib.meo de diebus criſis. Spẽs aũt tertia eſt ex ſpẽbꝰ doloris capitis ⁊ eſt illa que incipit in die.v.⁊ extẽdit̃ vſqꝫ ad diẽ.xiiij.qꝛ caliditas febris nõ h[illegible]:⁊ ſignificatio illiꝰ eſt tarditas euẽtus doloris [illegible] diẽ.v.⁊ qꝛ qñ addis ſuꝑ illud.vij.dies aggregant̃ ex illo toto.xij.dies:verũtñ dies.xij.nõ eſt dies criſis:neqꝫ eſt poſſe in hac criſi vt antecedat ꝑ diem. Quia oſtẽdi ꝙ eſt illud ꝓpꝛiũ egritudinũ quarũ motus eſt acutus:⁊ ꝓpter hoc eſt neceſſarium vt tardetur criſis vſqꝫ ad diem.xiiij. XXXVII.

¶ Que xͦo diximꝰ tertianarijs eueniũt eq̃lr viris ⁊ mulieribꝰ. Junioꝛibꝰ xͦo eueniũt in febꝛibus diuturnis ⁊ in veris tertianis. 3

¶ Et iſte qdẽ res fiũt viris ⁊ mulieribꝰ in febꝛibus tertianis:⁊ ꝓpꝛie in eis q ſunt minoris etatis q̃ꝫ illi:accidũt eñi ĩ eis ille res in febꝛibus illis:verũtamen euentus earum in febꝛibus que ſunt diuturniores:plus eſt in febꝛibus tertianis puris.

¶ De aptitudine harũ rerũ eſt:vt accidãt eis q cõpleti ſũt in etate ſua:⁊ illi ſunt quos de ↄſuetudine Hippo.eſt nominare viros ⁊ mulieres in oĩbus febꝛibus tertianis:qꝛ cholera in hac etate eſt vincens in coꝛpoꝛe victoꝛia vehemẽti. Jllis aũt quoꝝ etas eſt minor hac etate nõ accidit illud in oĩbus febꝛibꝰ tertianis:ſed in puris eaꝝ tñ:qꝛ cholera in nã harũ febꝛiũ vincit valde. Et accidit illud iterũ in egritudinibus acutis valde:qꝛ cholera in iſtis egritudinibus vincit victoꝛia ſuperflua:⁊ ꝓpꝛie in illis q ſũt in ſtatu iuuẽtutis:⁊ nõ dimiſit dicere illud:niſi qꝛ poſſe eſt nobis intelligere illud ex ſermone ipſius. XXXVIII.

¶ Jn febꝛibus nõ moꝛtiferis ſi eſt dolor capitis neqꝫ ante oculos quibuſlibꝫ nigris appa rẽtibus:ſed veluti flãma lãpadibꝰ:⁊ ſub hypocũdria dextra vel ſiniſtra ſunt tenſiones:⁊ tumoꝛes:⁊ thetani ſine doloꝛe:hic ſãguis fluxurus eſt de naribus. 4

¶ Cũ aũt euenit in his febꝛibꝰ dolor capitis ⁊ aduenit ei oculis ſuis loco nigredĩs quaꝫ videt corã eis caligo:aut videt̃ coraꝫ oculis ſuis ſile corruſcationi:⁊ aduenit ei loco doloris alſeud tẽſio in eis q̃ ſunt ſub hypocundrijs a latere dextro aut ſiniſtro abſqꝫ doloꝛe:neqꝫ inflat̃:expecta illi fluxũ ſanguinis ex naribus loco vomitꝰ:⁊ expecta ꝓpꝛie in huiuſmodi loco ei q eſt minoꝛis etatis eruptionẽ ſanguinis. Qui aũt iam ↄſecutus eſt.xxx. annos ⁊ q eſt maioꝛis etatis eo:ſit expecta

tio tua ei de ruptione ſanguinis minus: ſed oportet tibi expectes ei vomitum.

Significant p ſermonē ſuū in hꝭ febrib⁹ febrē quā ſignificauit in pncipio ſermonis ſui cū hac dictione. ſ. qui aūt ꝯquerit in febre nō mortifera de dolore capitis: et reliqua q̄ ſequunt illud. qḋ eſt: qꝛ poſtq̄ ſeruauit rē cōez in iſtis duab⁹ febrib⁹ ſil' dixitqꝫ cōicat eis vtriſqꝫ ꝙ criſis venit in his vtriſqꝫ p euōnē. Deinde addidit ad illud qḋ ꝓpriū eſt vnicuiqꝫ earū: quare poſuit criſim p euōnē in febre pma poſt euētū vomit⁹ cholere: et poſuit eā in febre ſcḋa fieri cū fluxu ſanguinis nariū. Et ſigñationes ſigñantes illud: in leb. qdē pma ſunt imaginatio rerū nigrarū: et dolor alſcud: et in ſcḋa qdē tenebroſitas viſus et coruſcatio: que videt corā oculis: et teſio accris in eis q̄ [illegible] ſub hypocūdrys abſqꝫ inflāmatione. Et iſte ſigñationes ſignificāt ſigñatione magna declinationē hu. ad caput. Et Hip. ēt iam dixit in eis q̄ ſunt pmiſſa ꝙ fluxus ſanguinis nariū accidit a criſi apatū calidioꝝ accidētiū in eis q̄ ſūt ſub hypocūdrys ꝓprie in eo q eſt minoris etatis pp multitudinē ei⁹ qḋ eſt in corpe eius de ſanguine. Et addidit iterū in ſermone ſuo iſto: ad rememorationē eārū vomit⁹ cholere: ꝙ illud accidit in iuuenib⁹. In tractatu aūt pmo libri epidimiarū dixit in eo de aptitudine: cui⁹ eſt vt accidat fluxus ſanguinis nariū: ꝙ accidit ei vt oculi ei⁹ ēt lachrymentur. Et ſi aggregaueris illud totū: et adiūxeris ad illud qḋ dictū eſt in aliys libris; poteris pcedere et indicare in oībus horis fluxū ſanguinis nariūqꝫ accidet. Et proprie ſi oñdit cum illo oñſione manifeſta: ſigñatio euōnis ſumpta ex pulſu: hec eñi ſignificatio pcedit euētū fluxus ſanguinis nariū procul dubio. XXXIX.

Nota ſigna fluxū ſanguinis nariū et vomitū ſignificātia.

Ex pulſu poſſum⁹ certe ſlagū ſanguinis pnoſticari.

Cap. 13. Pueris i acuta febre ſpaſmus ꝯtingit: maxime aūt ſi vētres cōſtipati ſunt: et vigilēt et expaueſcāt: et plāgāt: et colorē varient: vt mō citrini: mō rubei: mō liuidi: mō virides fiāt. Hec veniūt pueris vſqꝫ i ſeptimū annū: maiorib⁹ ṽo his et iuuenibus ſpaſmus in febre non contingit niſi magnis exiſtentibus infirmitatibus: vt eſt phreneſis.

Vide pmo cō n. ca. 7° car. 34. colū. 2°. et car. 16. col. 3° et 16. ca pmo car. 312. colū. 3°. et car. 329. col. 4°.

Pueris aūt accidit ſpaſmus qñ eoꝝ febris eſt acuta: et vētres eorū ſūt ſtiptici: et ſūt vigilātes: et expaueſcūt: et plorāt: et cōuertunt colores eoꝝ: et pueniūt ad viriditatē: et ad rubedinē: et ad fuſcedinē: aut ad pallorē. Et faciles qdē magis ſūt iſte res pueris qui ſūt in vltimo pueritatis vſquequo perueniunt ad. vij. annos. Pueris ṽo q ſūt maioris etatis iſtis et viris: nō accidit in febrib⁹ ipſorū ſpaſm⁹: qñ nō ſuperuenit eis ex ſignificationibus aliquid ex eo qḋ eſt in fine malitie: ſicut ſignificationes que accidunt in phreneſi.

Nō eſt ſermo ei⁹ in ſpaſmo accidēte in aliquo mēbrorū: ſ; in ſpaſmo accidēte in toto corpe. Euētus huius ſpēi ſpaſmi accidit facile pueris: et ꝓprie lactātibus ex eis. Et cā i illo eſt lac: et ꝓprie qñ eſt groſſius: et plimū qdē accidit eis illud pp cibos multos quos ſuſcipiūt nō in ſua hora. qḋ eſt: qꝛ ipſi nō intelligūt aliquā ex reb⁹ niſi ſolā comeſtionē. Et ex his ēt q̄ ad illud adiuuāt: eſt debilitas vtutis neruoꝝ in eis: et ipſi⁹ mollificatio. qḋ eſt: qꝛ gña virtutum ex qb⁹ exiſtit corporis regimē tria ſūt: et nō inueniunt in pueris niſi tñ due fortes. Virtus aūt tertia q̄ eſt in neruis: inueniatur in eis debilis mollificata mollificatione vehementiori q̄ cetere vtutes. Et pp hāc cauſam euentus ſpaſmi eis eſt valde facilis: et fit facilis iterū reditio eorū ab ipſo ad diſpōnē nālē. Viris aūt nō fit facilis euentus ſpaſmi: neqꝫ eſt facilis ſanatio ei⁹ qñ accidit eis pp vehemētiā virtutis neruoꝝ. Accidit aūt ſpaſmus iterū abſqꝫ febrib⁹ qñ accidit frigus ſup cōplonē corpis: et multiplicant in eo hūores crudi groſſi. Accidit et iterū qñ fit in neruis et cordis apa calidū pp cōitatē cerebri cum eis in egritudine. Verūtñ ſermo Hip. in hoc loco nō eſt niſi in ſpaſmo accidēte in febribus. qḋ eſt: [illegible] intētio ei⁹ ab initio libri eſt: vt narret pnoſticationē in egritudinib⁹ acutis: et in ꝯuerſiuis egritudinib⁹. Et ſigñationes ſpaſmi accidētis ei q iā cōpletus eſt in hꝭ egritudinib⁹ acutis: ſūt ſignificationes q̄ ſigñant phreneſi; malitioſa; malā: et proprie tortuoſitas faciei: et ſtridor dentiū: et multitudo palpitationis oculorū: et tortuoſitas accris in eis: qñ ſufficiunt in pueris vigilie tñ et vehemētia timoris: et eſt illḋ qḋ ipſe ſignificat p ſermonē ſuū expaueſcūt: et fletus et vehementia tēſionis corporis: et ꝯſtrictio vētris: verūtñ ille res nō ſūt niſi cā euētus ſpaſmi. Sigñationes ṽo ſigñantes euētū ei⁹ ab illis cāis ſūt colores egreſſi a nā accidentes ei ſignificātes malitiā hūorū pp quos accidit ei ſpaſmus. qḋ eſt: qꝛ color viridis et declinis ad fuſcedinē ſigñat ꝙ q̄litas humorum eſt mala: ſed color rubeus ſignificat multitudinem ſanguinis. XL.

Viris accidit ſpaſm⁹ nō facile: pueris ṽo facile.

[illegible]

Signa ſpaſmi. Vide. 16. ꝯti. capitu. pmo car. 329. col. quarta.

Intereſt ergo tua vt multo ſtudio pereuntes et euaſuros: ſiue pueros ſiue iuuenes diſcernas: nec in qualibet egritudine te negligentes offeras. 2

Oportet aūt ꝙ ſignificet de quo ſperat vt ſaluet: et qui perit: ex pueris et ex aliys ex oībus ſignis: ſicut oſtenſum eſt ex eſſe cuiuſqꝫ eoꝝ in vnaquaqꝫ egritudine.

Iā ſcripſit Hippo. hūc ſermonē in eis q̄ pmiſſa ſunt: et ſcripſit eū iterū in hac hora: et ſcribet eū iterū in ſequentibus: qñ vtilitas eſt magna valde. Verūtñ quāuis fecerit illud: et iterauerit ſermonē ſuū multotiēs: tñ iā puenit ad multos medicoꝝ: et nō intellexerūt ipſum: qñ ipſi multotiens vidēt in aliqua egritudinū ſigñatione malā: et tñ euadit infirm⁹ poſt illud ab infirmitate ſua. Eſtimāt ergo de Hippo. ſup hoc ꝙ ipſe mētitus eſt in ſermone ſuo pter ꝙ ipm itelligāt: et vidēt ēt ſigñationē laudabilē: demū perit infirmus. Dicūt ergo de Hip. ꝙ errauit in ſermone ſuo: pter ꝙ ipſum intelligāt. Quia fortaſſe et vincit et ſupat ſignificationes multas laudabiles ſigñatio vna mala: et fortaſſe ſuperat et vincit ſigñatio vna laudabilis ſigñationes multas illaudabiles malas. XLI.

[illegible]

Et ſermo me⁹ hic nō eſt niſi in egritudinibus acutis: et q̄ generantur ab eis. 3

Nō ſcripſit Hip. hūc ſermonē: et ſermonē q eſt añ ipm: niſi cū ſciuit tarditatē eorū q lecturi erāt librū ſuū: et audaciā eoꝝ: et ꝙ ipſi erāt ingſituri de cā pp quā dixit diē. 40. et hūtes ſanioſitatē: empicos: et hydropicos: et febres q̄rtanas: qñ cū nos inueniamus eos nūc: cū ipſe iā dixit ſermone manifeſto: qꝛ ſermo ei⁹ nō eſt in egritudinibus acutis tñ: ſ; in eis ēt q̄ ex ipſis ꝯuertunt: et plōgat eorū ſpatiū; ingrere de illo: tūc forſitā quidam ingſituri eēnt de il lo: ſi ipſe non ſcripſiſſet hunc ſermonem. XLII.

Vide Gal. 2° de dieb⁹ criticis cap. 12°.

Poneſtū quoqꝫ illḋ ē: q ſanitatē huic vult 4

pro m itteres

Vide.16.par. ca.p° car.322 col.3°. ⁊ car. 329.col.4°.

pmittere:illi ſvo mortē vult pnūtiare: ⁊ in breui ⁊ in prolixa egritudine oēs vt diximus ſignificationes opꝫ dignoſcere: ⁊ equa rōne perpēdere:atqꝫ vires earū conferre:cautius tamen hec in vrinis ⁊ ſputis facere.

¶ Opꝫ ei q vult pcedere ⁊ enūtiare ſalutem eius qui ſaluat: ⁊ mortē ei⁹ q morit ⁊ indicare lōgitudinē egritudinis ei⁹ cū quo pmanet ei⁹ egritudo diebus plurib⁹ ⁊ abbreuiationē egritudinis ei⁹ cū quo morat egritudo eius dieb⁹ paucioribus:vt cognoſcat oēs ſignificationes: ⁊ diſcernat eas poſtq̄ cōparauerit earū virtutes adinuicē:ſicut narrauimus in oib⁹ ſignationib⁹ ⁊ pprie in vrina ⁊ ſputo qn̄ ſpuit infirmus ſaniē cum cholera.

¶ Nō aūt opꝫ vt ꝯſideres ⁊ ſpeculeris ſup oēs ſignationes: ⁊ nō ſis ꝯtētus verificatione ſignationis vni⁹ iā dixit illud in eis q̄ pmiſſa ſunt. In h aūt ſermone addit ad illud rē p cuius ſciētiā iuuamētū ſit valde ⁊ eſt:qꝛ nō opꝫ vt pōderet virtus ſignationū abſolute:ſed poſtq̄ cōparat vnaqueqꝫ earū ad cōparē ſui. Quedā eni ſignatiōes ſunt male in ſeipſis:verūtñ diuerſificant in illo pp multitudinē ⁊ paucitatē: ⁊ ſūt ille q̄rū virtutes pōderauit in eis q̄ ſūt pmiſſa:ſicut oſtdi: ⁊ dixit in quibuſdā earū:qꝛ ſūt mortifere: ⁊ in quibuſdā eaꝝ:qꝛ ſignificāt mortē: ⁊ in quibuſdam earū:qꝛ ſunt min⁹ ſignantes mortē: ⁊ in quibuſdā earū:quia ſunt mortifere valde: ⁊ fortaſſe addidit ad illud pculdubio. Et ſignificationū laudabiliū:ſilr ēt virtutes pōderauit ſm hūc modū ⁊ dixit in quibuſdā earū:qꝛ ſunt ſalue:volēs q ſignificāt euaſionē: ⁊ dixit in quibuſdā eaꝝ abſoluto ſermone:qꝛ ſunt laudabiles: ⁊ fortaſſe adiūxit ad quaſdā earū. Et dixit. Et virtus earū eſt magna. Et fortaſſe dixit. Et virtus eaꝝ eſt magna valde. Verūtñ ſermo in ſignatione:qꝛ virtus eaꝝ eſt magna valde in ſignando ſalutē eſt magis vltim⁹ q̄ ſermo in ea abſolute:qꝛ ſignat ſalutē tm̄. In hoc aūt ſermone dixit:qꝛ opꝫ vt cognoſcas ſignationes ⁊ diſcernas eas poſtq̄ cōparaueris virtutes eaꝝ adinuicē:nō q̄ ex eis ꝯueniūt i gn̄e tm̄.ſ.ſignatiōes laudabiles adinuicē: ⁊ ſignationes illaudabiles adinuicē:ſꝫ diuerſas in gn̄e ēt.ſ.laudabiles cū illaudabilib⁹. Nā tu p cōparationē hāc poteris ſcire in pmis q̄ iam ſupfluit ex eis in eo q ſignat:qꝛ eſt ſupfluū. Et ſcies ſecūdo:qꝛ qn̄ tu ſciueris illō nō faciet te timere in eo illud qō videbis. Et tertio:vt inquiras: ⁊ cōſideres q̄ ſit cā in aduētu ei⁹: ⁊ qd ſit qō ſignificet illō. Verūtñ ego iā narraui totū illud in libris meis: ⁊ pprie illo q eſt de criſi: ⁊ qdē nō eſt ſedū vt rememorari illi⁹ faciā in hoc loco ſm viā exēpli: ⁊ ponā pncipiū ei⁹ cui⁹ rememorationē faciā ex ipſo cōeꝫ toti arti q̄ cōprehendit pnoſticatio. ¶ Dico ergo q opꝫ vt ꝯſideres in pmis an oēs res:an.ſ.in quibuſdā mēbris corpis ſit egritudo q̄ ſit ei pprie:an egritudo ſint hūores aggregati i mēbris ſeu in venis. Deinde cōſidera poſt illud q̄ virtutes illi⁹ corporis infirmi pprie ſint ſm timorē. Et ego qdē pceſſi iā tenorē: ⁊ dixi q virtutes ſunt tres. Deinde ꝯſidera poſt illud ſignationes tā laudabiles q̄ illaudabiles ſignantes diſpōnē illarū triū virtutū. ¶ Ponamus ergo:vbi qn̄:q virtus pcedens a cerebro nō hꝫ egritudinē:neqꝫ aliqō ex mēbris corpis: ⁊ q cā euētus feb. eſt putredo humorū tm̄:cū h poſuerim⁹ totū illud:iponam⁹ etiā q in vrina a pncipio egritudinis apparuerūt ſignationes laudabiles:dico q iſte infirm⁹ nō pōt eē q moriat cū hui⁹ egritudinis: ⁊ pp illud ſi accidat vt appareat in eo ſignatio timoroſa:tūc nō ſolū nō opꝫ:vt terreat te ⁊ faciat te timere:ſic accidit multis medicoꝝ:imo opꝫ vt ſcias q eſt ſignatio euēt⁹ criſis. qō eſt:qꝛ accidit huiuſcemodi īfirmis pp criſi dolor capitis ⁊ pmiſtio rōnis: ⁊ imaginant res nigras ⁊ citrinas: ⁊ accidit eis tenebroſitas in viſu: ⁊ dolor in frōte: ⁊ in ſeud.i.ore ſtōchi: ⁊ tēſio in locis q ſūt ſub hypocundrijs: ⁊ qn̄ egerūt:egerūt ēt egōnē malā:aut expuūt etiā ſputū ſedū:aut vomūt vomitū turpis aſpect⁹: ⁊ denigrāt mēbra eoꝝ: ⁊ putreſcūt: ⁊ incidūt in viā mortis. Totū illō qn̄ apparet eſt eaꝝ diſpō melior. qō eſt:qꝛ anhelit⁹ eoꝝ ſit multotiēs bon⁹ ⁊ qeſcit qō cū eis eſt de dolore: ⁊ pſiciat appetit⁹ eoꝝ in cibo: ⁊ ſentiūt in corpib⁹ ſuis lenitatē apō eleuationē ad ſellā: ⁊ qn̄ eueniūt eis huiuſcemodi cāones ſignat illud qō euāt ex eis ſignatiōe manifeſta:q nā mūdificat corpa: ⁊ reddit ⁊ ſtringit q currit ex eis: ⁊ apparet loco receſſionis ⁊ retētionis victoria. Res eni iſte oēs determinant ⁊ diſcernunt in h libro: ⁊ non eſt tibi poſſe tm̄ niſi vt adiūgas ad eas ſignationes q̄ ſumunt ex pulſu: ⁊ ego qdē iā eas oſtdi i libro meo de pulſu:pter q pmiſcuerim cū eis parabolas ⁊ fabulas:ſic ſūt parabole ⁊ fabule:q̄s ſcripſit Archigenes. ¶ Poſtq̄ g itellexeris iſtas res i aia tua: ⁊ iueneris ⁊ tenueris eas opꝫ vt ponas ꝯſiderationē tuā in eis ita vt cōpares eas adinuicē. Poteris eniꝫ in illo enūtiare illud qō ptermittūt dicere īfirmi ex reb⁹ q̄rū ſcia nō eſt apud eos quoꝝ ſūt pprie:ſicut vidiſtis facere multotiēs me. Ex illo eſt ſermo me⁹ in illo cui⁹ dētes ſtridebant q illud erat ei p nām ita q puocauit illū q audiuit me ex illis de domo ei⁹ vt eſtimaret:q indicatio mea de illo qō indicaui:nō eſt ex arte medicine:ſꝫ ex arte diuinatiōis. Et ſilr illud ēt qō indicaui ſup illū q dormiebat: ⁊ oculi ei⁹ erāt apti:q illud erat ei p nām. Et dignū eſt ēt vt ſitis memores ei⁹ quē inueni reſupinū ſup lectū ſuū: ⁊ iudicaui de eo:qꝛ opꝫ neccio vt ſit qō eſt cū eo nāle. Et intraui ſel ad mulierē: ⁊ vidi oculū ei⁹ dextrū multo maiorē oculo ſiniſtro. Iudicaui g ſup eā q illa eminētia q̄ apparebat in oculo ei⁹ an̄s fuit an̄ egritudinē ei⁹. Et vidi alteri⁹ infirmi tpa plana pter q fuerit ſciēs an̄ illud ⁊ indicaui ſup illud:q illud erat ei nāle. ¶ Et indicaui ſup īfirmū aliū q oculi ei⁹ erāt nālr lachrymoſi: ⁊ multotiēs indicaui ēt ſup tortuoſitatē algebin.i.duoꝝ cornuū frōtis: ⁊ tortuoſitatē oculoꝝ ⁊ torturā labij:q euētus illi⁹ fuit an̄ egritudinē pp cām extrinſecā. Et multotiens indicaui de pulſu diuerſo: ⁊ in illo in quo oſtdunt geteꝝ:q illud erat p nām pter q ſciuerim: ⁊ poſtq̄ ſanat⁹ eſt ille infirm⁹ remāſit cū eo. Et indicaui ēt de voce bona: ⁊ voce rauca: ⁊ voce tremula:qꝛ qddā ei⁹ erat p nām: ⁊ qddā ei⁹ accidit an̄ egritudinē. Et qn̄ iā locut⁹ fui in illo ſermone longiꝰ in lib. meo de tractatib⁹ pnoſticationis:tunc nō eſt mihi neceſſe narrare illud in h libro:ſꝫ ſufficit mihi vt faciā te rememorari tm̄ ſūme ſcie q̄ apprehēdunt h⁹ rex:deinde abſcindā ſermonē hūc. ¶ Dico ergo q qn̄ oſtdit ibi q i egritudine nō eſt timor ex oībus ſignificationis. Opꝫ vt ſcias q euētus illius accidētis pculdubio fuit an̄ egritudinē ab aliq̄ cāꝝ apparētie manifeſta. Et pp hoc opꝫ ſi verificare velitis ſermonē meū: ⁊ ſermonē Hippo. vt cōſideretis oēs ſignatiōes:eaꝝ q̄rū rememoratio pceſſit poſtq̄ pōderaueritis virtutes eaꝝ:ſm q pceſſit ⁊ Hip. enūtiauit de eo ipſe eni dixit illud ſm ſemitā exēpli in ſputo qō expuit: ⁊ ſūt ⁊ in illo cholera ⁊ ſanies pmiſte. Et ſermo eius ille eſt in locutione:in q̄ dixit. Et qō ex ſanioſitate accidit ⁊ ſup ſputū adhuc vincit cholera eſt malū valde:ſiue ſit illud qō de eo egredit q̄ſqꝫ ſputū ſup qō vincit cholera ⁊ q̄ſqꝫ ſanieſ:aut ſit ex it⁹ vtriuſqꝫ ſil. qō ēqꝛ pcepit Hip. ibi in h ſermone vt ꝯſideres in oīb⁹ ſignationibus q̄ ap

Conſiderāda i pnoſticatione.

Virtus ſignificationū non eſt ꝯſiderāda abſolute:ſꝫ in cōparatione.

Nota pulchrū declarationē exēplorum.

Pronoſtica multa a Gal. facta.

Signa q̄dam mortalia ſi nō eſſent a nāla.

parēt in infirmis ꝯſideratiōe exgſitatꝛ addit ad illō mul
tas ex eisꝛ poſuit initiū ſermonis ſui a ſignationibꝰ lau
dabilibꝰꝛ dixit. Et iſta ſūt ſigna laudabilia vt iſirmꝰ ſit
bn̄ tolerās egritudinē ſuā cū facilitateꝛ vt ſit anhelitꝰ eiꝰ
bonꝰꝛ vt ſit ſaluus a doloreꝛ vt ꝓiciat qd̄ ꝓicit ex ſpu
to cū tuſſi facile: deinde incipit poſtq̄ꝫ expleuit numera
tionē ſignoꝝ laudabiliū ſm ordinē numerare ſignatiōes
malasꝛ dixit. Male aūt ſūt ꝯrarie illis. Et ſūt iſte vt ſit
difficile infirmo tolerare egritudinēꝛ vt ſit anhelitꝰ eius
magnus ꝛ frequēsꝛ nō gēſcat ab eo dolor eiꝰꝛ vt ſit ſpu
tū eiꝰ qd̄ expuit cū tuſſi ꝛ cū laboreꝛ vt ſiniat ſiti vehemē
tiꝛ vt ſit caliditas febꝛ. in corpe diuerſa: h̄ ḡ fuit initiū ſer
monis ſui in ſignationibꝰ malis: quarū ꝓceſſit rememora
tio ſucceſſione exēpli: qd̄ narrauit in ſputoꝛ dixit: q: opꝫ
tibi ſic feciſti in h̄ loco: ita facias in oībꝰ aliis locis: preter q̄
dimittas aliquā ex rebꝰ: ſꝫ cogita inter te ꝛ animā tuā i vtu
te cuiuſqꝫ ſignationū: deinde cōpes eas adinuicē. XLIII.

5 ℂ Et hec eſt noſtra doctrina in acutis paſſio
nibus: ꝛ in epidimicis egritudinibꝰ. i. lōgis
vt cācro ꝛ ſimilibus periculis ne torpeas: ꝛ
tēpora: preſenteſqꝫ morbos attēdas.

ℂ Oportet vt cogites cum velocitate ſuper
euentum egritudinum: ꝛ non effugiat te diſ
poſitio hore preſentis.

Cognitio egritudinis ducit nos i cognitionē accidētiū futuroꝝ.

ℂ Iuuamētū magnū ſūt in ꝓnoſticatione accidētiū de ap
titudine quoꝝ eſt vt accidāt īſirmis ꝑ cognitionē egritu
dinū ſupueniētiū pn̄tiū ex eis ꝛ futuraꝝ. Et Yip. qdē nar
rauit in lib. afo. ſūmas breues in egritudinibꝰ: q̄ multipli
canī in vnaquaqꝫ hora anniꝛ q̄ ꝓprie ſūt diſpōni aeris
pn̄tisꝛ diſpōni anīis. Dixit eni i horis anni. In vere qdē
accidit algueſegues. i. melācholia ꝛ maniaꝛ reliq̄ q̄ nar
rauit ꝛ numerauit poſt illud ex egritudinibꝰ q̄ ſūt ꝓprie
veriꝛ vnicuiqꝫ horaꝝ anni: qn̄ ſeruāt cōplonē nālē. In
horis aūt q̄ cōplonē ſuā nālē nō ſeruāt dixit hūc ſermo
nē. Quia accidūt egritudines alie q̄ ſūt ꝓprie illi diſpōni
aeris: deide narrauit q̄ haꝝ egritudinū accidāt in fine: ꝛ q̄
accidāt in hora mutationis aeris pn̄tis. In eis aūt q̄ acci
dūt in fine: dixit hūc ſermonē. Qn̄ fuerit hyems ꝑuata plu
uia ꝛ fuerit borealisꝛ ver pluuioſūꝛ auſtrinū: ꝛ reliqua
q̄ ſequunī illud. De egritudinibꝰ aūt q̄ accidūt in diſpō
nibꝰ aeris ꝓprijs horis anni: dixit hūc ſermonē. Horarū

Tēpꝰ pluuioſuꝫ eſt minus ſanuꝫ q̄ꝫ non pluuioſum.

anni in q̄ eſt vlr paucitas pluuie ſanior eſt: q̄ꝫ eiꝰ multitu
doꝛ reliq̄ q̄ ſequunī. Uerū q̄ dixit de egritudinibꝰ ſuꝑue
niētibꝰ in libro afoꝛiſmoꝝ: nō ē niſi ſūma breuis. In libꝰ
aūt epidimiarū dixit alia: q̄ necīa ſūt ſciēda de eē earum.
ℂ Quantitas aūt q̄ eſt necīa in cogne haꝝ egritudinum
quālis eſtimetī: q̄ ſit itrās in cognitiōe reꝝ nāliū: tn̄ ego
narrabo eā in expōne mea: qn̄ expoſuā librū epidimiarū
poſtq̄ꝫ cōpleuero hūc librū. In hac aūt hora ego ſum nar
rās ſūmā ꝓnoſticationis de eo de q̄ locutꝰ eſt in h̄ ſmōe

Hor. qualiter diſpō aeris pſentis multuꝫ nos iuuat in pronoſticatione.

cuiꝰ ꝓmiſimꝰ rememorationē. ℂ Dico ḡ q̄ ꝑcepit tibi vt
addas ad iſtas ſignationes q̄s narrauit in libro ꝓnoſtica
tionis ꝓprias egritudinibꝰ acutis ſignationes q̄rū euētus
pn̄s eſt aer. Ponat ḡ aliqs tibi q̄ qn̄ ſe ſūt ſibi ſignationes
iudicātes ſupra egritudinē fluxū ſanguinis nariūꝛ ſit ho
ra pn̄s ver. Dico ḡ q: illud qn̄ accidit opꝫ vt ſit expecta
tio tua fluxus ſanguinis nariū plus: q̄ ſi fuerit euētus cō
plexionis aeris pn̄tis ca. ꝛ hu. erit plus illo multū. Sed ſi
cōplo eiꝰ in duobꝰ tpibꝰ: aut in tribꝰ ex tpibus anni: q iaꝫ
trāſierit fecerit neceſſariā ſignationē flūxi ſanguinis: nūc
erit ſpes tua vt eueniat fluxus ſāguinis nariū multo plus.
Et ſermo qdē in reliqs ſpēbꝰ cāonis eſt ſilis ei q eſt in flu
xu ſanguinis nariūꝛ ꝑꝑ h̄ ſufficit mihi: vt faciā te reme

morari in illo exēplū vnū ꝛ eſt ſudor de cuiꝰ aptitudine
eſt vt accidat. Dico ḡ q̄ in febribꝰ ſm plimū in hora eſta
tis cū ꝑuatiōe pluuie nō accidit ſudor. Qꝛ ſi accidat in ho
ra ſaltē q̄ntitas pua pluuie: accidet in febribꝰ ſudor. Iaꝫ
ergo qn̄ ſuꝫ eſt tibi oſtēſione apparētē: q: qn̄ adiungit ad
reliquas ſignationes ꝓprias egritudinibꝰ ſignantes ſudo
rē: de aptitudine cuiꝰ eſt vt accidat ſm diſpōnē aeris pre
ſentis: erit ſpes ei de cuius aptitudine eſt vt accidat cer
tior ꝛ magis feſtina. XLIIII.

ℂ Scito oēs valitudines poſſe euenire oībꝰ
tēporibꝰ: quaſdā tamē quibuſdaꝫ magis eſt
euenire: ꝛ quarum ſigna mala ſunt: malas
ſcies eſſe egritudines: quarum vo bona ſūt:
contra ſe habere.

Cap. 14. 1

ℂ Opꝫ aūt vt ſcias bn̄ de eē ſignificationū ꝛ
reliquoꝝ ſignoꝝ: q: in oi anno: ꝛ hora oi ex
horis anni: q̄ ex eis eſt mala: ſignificat malū:
ꝛ que earū eſt laudabilis: ſignificat bonum.

Diffa inter ſignū ꝛ ſignificationem.

ℂ Inuenimꝰ medicos nō tn̄ ingredi de diffa iter ſignifi
cationēꝛ iter ſignū: ſꝫ ēt rhetoricos: qm̄ ingſitio de illo
nō eſt ex eo qd̄ ſignificaī ex noībus: ſꝫ ingrediī in ingſi
tione de eo cuiꝰ intētio q̄riī: ꝛ ꝑꝑ illud opꝫ vt intēdas ad
inuētionē duaꝝ intētionū q̄s ſignant he due dictionesꝛ
ſunt ille q̄s inuenimꝰ medicos q ān nos fuerūt ſciuiſſeꝛ
inuenimꝰ ēt rethoricos firmauiſſe: qd̄ ipſe ſignificāt illud
valde. ℂ Dico ḡ q̄ diffe q̄ ſūt in vſu oi demōſtratione q̄ ſit
veraꝛ ſufficiētiā faciēs ſūt due: quarū vna eſt necīa cuiꝰ
vnaquaqꝫ ps ſuā ſeqiī cōparēꝛ ſūt ille ex q̄bus cōponiī
ꝓpoſitio ꝛ altera nō inueniī ſemꝑ: ſꝫ ſm plimū. Et diui
dunī iteꝝ iſte due diffe diuiſione altera in duo: quoꝝ vnū
cōprehēdiī experimētoꝛ alterū rōne. Iſte ḡ ſūt diuiſio
nes itētionū. In noībꝰ aūt ſignificātibꝰ eas nō inuenimꝰ
oēs grecos viſos fuiſſe ſuꝑ eas eiſdē noībꝰ: ſꝫ prudētiores
eoꝝ. Uideī ḡ mihi vt dimittā rememorationē reliquoꝝ.
Et ipſi qdē vtunī in diuiſione ꝑma ſuꝑ rē q̄ ſignat ſemꝑ
vnā ꝛ eādē rē noīe ſignationis ꝛ vtunī ſm rē plimā noīe
ſigni. In diuiſione aūt ſcda noiant qd̄ cōprehēdiī experi
mētoꝛ cōſideratione ſignū: ꝛ qd̄ cōprehēdiī rōne: ſigna
tio: verūtn̄ cognitione vel ſcia q̄ vtunī greci in h̄ termino
vel caplo nō iuuanī medici: ſꝫ illi artifices quoꝝ eſt ꝓ
pria cognitio vel ſcia lingue grecoꝝ ꝛ illis attinet. Sꝫ q̄
ꝑ cognitionē diuiſionis in quā diuiſimꝰ res. iuuamētū ſit
valde magnū in ꝓnoſticatione: vt mihi q̄ manifeſtū eſt
ꝛ planū apud oēs hoīes. In ſermone aūt Yip. q̄ vtitur ho
rū generū inter illas duas ſignationes ex q̄bꝰ ſignatio
nū eſt vtitur vna ꝛ eadē ſꝑ. ſ. q̄ ſignat ſalutēꝛ q̄ ſignat rem
malāꝛ eſt necīa ingſitio multa. qd̄ eſt: q: dixit in lib. afo
riſmoꝝ. Qn̄ egritudo eſt ꝯueniēs nāe infirmiꝛ etati eiꝰꝛ
ipſiꝰ forme ꝛ hore pn̄ti ex horis anni: tūc timor eiꝰ eſt mi
nor q̄ꝫ timor egritudinis: qn̄ nō eſt ꝯueniēs alicui haꝝ ꝓ
prietatū. Nō ḡ ꝯdicit iſte ſermo ſermoni eiꝰ in h̄ loco. qd̄
eſt: q: ipſe dixit in eo q̄ ſignatiōes male ſignant ſꝑ rē ma
lāꝛ nō dixit q̄ ſignatio earū ſuꝑ illud ſemꝑ eſt vniꝰ diſ
pōnis: in diſla aūt cuiꝰ ꝓmiſimꝰ rememorationē nō ꝑmu
taī nā hoꝝ duoꝝ generū ex q̄bꝰ ſignationū ad ꝯrarium
ſue nāe: ſꝫ enūtiauit q̄ vnūqdqꝫ facit illud ſm paucitatē
ꝛ multitudinē ſm nās ꝛ etates ꝛ reliqua q̄ ipſe dixit i illa
hora. Opꝫ ḡ ex illo q̄ Yip. nō dixit ſm h̄ res ꝯrarieꝛ ꝓ
prie in ſermone ſuo. Nō opꝫ vt glorieris ꝑꝑ lenitatē quā
inuenit infirmꝰ ꝑ diuerſitatē rōnis: neqꝫ vt terreat te res
pua q̄ accidit abſqꝫ rōne: ꝑlimū eni eiꝰ qd̄ accidit ex illo
nō forſitā moraī: neqꝫ ꝓlōgaī ſpatiū eiꝰ: nā h̄ ē: non eſt
ꝯrariū ei qd̄ dixit in h̄ libro: qm̄ nō ſcripſit hūc ſermonem
qui eſt

In 2ª pticula afori. 34.

In 2ª pticula afo. 25.

Mutatio ex laudabili ad illaudabile: τ ecōtra fit i ac/cidētib⁹ ſolū τ nō in ſignis

qui eſt in pnoſticis:niſi per illā eādē cām. Qm̄ mutatio ex ſignificationib⁹ malis ad ſigñationes laudabiles:τ ex laudabilib⁹ ad malas nō eſt niſi in accidētibus. Ex ſignis aūt nō eſt aliqđ de aptitudine cui⁹ ſit vt pmutet ad ꝯriū eius ſm q̄ ipſum eſt:ſed ſignificat bonū aut maluꝫ cum multitudine:aut paucitate ꝑter q̄ ſignificet in aliqua boꝛarū bonū τ poſt ipſum malū:aut malū τ poſt ipſum bonū. Jnde eſt q̄ ſigna ex vrina ſumpta de qb⁹ dicit q̄ ſūt mala:nō eſt poſſibile vt ſint in aliqua boꝛarū laudabilia neqꝫ ſigna etiā laudabilia eſt poſſibile vt permutent in aliqua boꝛarū τ fiant mala:τ ſimilr etiā que apparent ſigna in facie τ coloꝛe eius:τ ipſius foꝛma:τ eius figura: τ ſilr etiā eſt ſermo in decubitu cū iacet infirmus ſupinus: τ palloꝛe mēbꝛi:τ eius nigredine:τ alijs ex infirmitatib⁹ que accidunt in eo:τ q̄ oīa iſta ſigna ſunt ſeruātia v̄tutē ſuā que eſt in his ꝓprie ſemꝑ:τ nō eſt illud in magnitudine:qm̄ iam ꝑmiſi:τ dixi. Quia recipiūt in illa additionē τ diminutionē:ſꝫ in gn̄e qm̄ nō eſt poſſibile vt mutet aliqđ ex ſignis laudabilib⁹ ad genus ſignoꝝ illaudabiliū:neqꝫ aliqđ ex ſignis illaudabilib⁹ ad genus ſignoꝝ laudabiliū cū ingrit de eis cū diſcretiōe τ determinatiōe: que eis ꝓpria eſt. Accidentia aūt nō ſunt ita qm̄ accidunt in qbuſdā difficultas anhelitus:τ ꝑmixtio rōnis: τ tenſio eoꝝ q̄ ſunt ſub hypocūdrijs:τ vidēt corā oculis ſuis ſilē coruſcationi:τ imaginant res nigras: τ accidit eis doloꝛ in alſeud:τ ſaltus labij iferioꝛis:τ egrediunt ex eis extra ad latus auris:aut in loco alio:τ foꝛtaſſe erit ꝑ eas criſis:τ foꝛtaſſe addent in magnitudine egritudinis τ vehementia eius. Et Hippoč. narrauit illud in ſermone ſuo:q̄ accidētia qbus fit criſis qm̄ nō faciūt illud foꝛtaſſe ſignificāt moꝛtē:τ foꝛtaſſe ſignificāt malitiā cōplexionis. ¶ Et ego qdē iam determinaui totū id qđ eſt ſilē in libꝛo meo de criſi τ in libꝛis alijs vt nō minuat nobis ſcīa alicuius rerū in pnoſticatione:τ ꝓpter hoc nō ſum piger in accipiendo cōſiliū a te in hac hoꝛa:cū ſit de ꝯſuetudine mea vt iuuā id ſemꝑ. Et eſt qđ cōuenit tibi ſemꝑ in pꝛimis vt ſtudeas ad diſcēdū illud qđ igredit in opꝫ medicine:de rebus aūt quarū ingſitio eſt in dictionibus aut in eis que ſignificāt noīa:aut quaꝝ ſcīa nečia eſt ad dialecticā:iuuo tibi vt poſtponas ingſitionē de eis vſqꝫ ad hoꝛā que erit vacans:ſicut illud qđ opꝫ te facere in hac hoꝛa: in eo qđ ſignificatur ex noīe ſignificationis:τ ex noīe ſigni. Et qm̄ narraui totū cuius ſcīa ſit iuuamētū in arte medicine:nūc ego ſuꝫ adiungēs ad ſermonē meū rē aliā qua certificat id qđ dixi in eis que pꝛemiſſa ſunt. Dico ḡ q̄ accidētia qbus fit criſis noīant ſigna:ſignificationes aūt nō eſt poſſe vt noīent. qđ eſt:qa greci noīant his duob⁹ noīb⁹. ſ. ſignū τ ſignificatio res qb⁹ poſſe eſt ſcire ſi ifirmus ſaluat aut perit. Et ſi aliqs diligit vt aggreget illud in ſūma vna:dicat qa ſunt ſigna que ſignificāt debilitatē v̄tutū q̄ regunt coꝛpus τ earū foꝛtitudinē. Et manifeſtū eſt bene:qa ingrediunt in eis ſignificationes que ſigñant digōnē τ eius diuerſitꝫ. Ex accidētib⁹ vo qb⁹ fit criſis nō eſt aliqđ cuius diſpō ſit hec diſpō:ſed itelligitur ex eis q̄ criſis accidit:τ cū illo etiā an ſit cum euacuatione:aut accidat ei exitura:aut quib⁹ euacuationib⁹ τ exituris accidat:ſicut fluxus ſanguinis nariū. Vbi gr̄a. τ vomitus τ apoſtemata que ſiunt a duob⁹ lateribus auris. Verū an illa criſis bona ſit aut mala non eſt poſſibile vt ſciat ex ſignificationibus hui⁹:qm̄ oēs iſtas criſes nō inuenis ꝯuerti ad ſalutē plus q̄ ad malitiam. Et Hippocrates quidē nō narrauit diſcretionē illius:neqꝫ determinationē ipſius ſm finē veritatis ex accidētibus: ſed ex ſignificationibus. qđ eſt:qa dixit q̄ digō ſignificat velocitatē criſis τ fiduciā ſanitatis. Res aūt crude q̄ non digerunt:que cōuertunt ad exiturā malā ſignificant:aut qa nō erit criſis:aut doloꝛē:aut lōgitudinē egritudinis: aut moꝛtē:aut reditionē egritudinis. Propter hoc ḡ poſſe eſt vt ſciat ſi criſis accidit ab accidētib⁹ que faciēt criſis: τ poſſe eſt vt noiet illa accñtia ex ſignificationibus criſis: verū an illud ꝯuertat ad ſalutē:aut ad moꝛtē:ſignificat ex digōne tm̄:τ non ſignificat ex digōne iterum ſi criſis accidat:ſꝫ an euadat ifirm⁹ an moꝛiat. Et opꝫ vt ſis etiā memoꝛ illi⁹ cū eo quo expoſui tibi noīa:cū ſiat per ipſaꝫ iuuamētū in arte medicine. Et ſcias iterū q̄ ſigna qb⁹ ſit criſis ingrediunt in genus accidentiū:que ſignificāt euacuatiōnis euacuationis τ euētū exituraꝝ:τ q̄ ille euacuationes ſm veritatē nō ſunt niſi cāe ꝯſumptionis egritudinis aut caſus v̄tutis accīs:aut ſūt ſigñationes que ſigñant illud. XLV.

¶ Adhuc ſigñationes quas diximus in ethiopia: τ heſperia: τ ſeptētrione experti ſum⁹. z

¶ Quod eſt:quia tu iuenis has ſignificationes:quarum preceſſit rememoratio certificari in regione nubie: τ in regione ſclauonie: τ in regione heſperie.

¶ Nō vñt Hippo. in ſermone ſuo. Jn regionibus breuitate:ſicut de ꝯſuetudine ſua eſt:vt faciat. qđ eſt:qa poſſe fuit ei vt adiūgeret ad ſermonē ſuū ꝑmū duas dictiones tm̄: τ nō fuit nečiuꝫ vt ſcriberet hūc ſermonē. Et ꝑꝑ hoc ego ſum adiungēs illud ad ſermonē ſuū:τ oſtēdens oſtēſione manifeſta qūo erit qm̄ addit ei illud ſic ſi dixiſſet. Opoꝛtet vt ſcias bene de eſſe ſignificationū τ reliquoꝝ ſignoꝝ q̄ ipſa in oī anno τ in omni hoꝛa ex hoꝛis anni:τ in omni regione que ex eis ſunt laudabilia ſignificāt bonū:τ que ex eis ſunt mala ſignificāt malū. Jam ergo manifeſtū eſt ex additiōe mea in hoc ſermone ſcꝫ τ in omni regione q̄ ſermo ei⁹ cuius ꝑmiſimus rememorationē eſt ſupfluus: nec eſt neceſſitas eius. Qm̄ non itelligit ex eo aliqd aliud niſi q̄ ſignificatiōes laudabiles τ illaudabiles ſignificāt ſemꝑ:que ex eis ſunt laudabiles bonuꝫ:τ que ex eis ſunt male:malū in omni regione:ſiue ſit calida complexio ei⁹: ſiue frigida:ſiue equalis valde. qđ eſt:quia rememoratio eius de regione nubie ſm ſemitaꝫ exēpli ſigñat regiones calidas:τ per regionē ſclauonie ſigñat regiones frigidas: τ ꝑ regionē heſperie regiones tēperatas. XLVI.

¶ Nec deſperatio aliqua te cōturbet:qa locupletius q̄ exiſtimes tibi arridebit ſignoꝛum ſeries:ſi vt monuimus noſtre rōni iuigiles. Cap. 15. 1

¶ Opoꝛtet ergo vt ſcias ſcientia certa: qa nō eſt negandum in locis eiſdem quin ſit recta inuentio tua multiplicata:cum tu cognoueris ſignificationes τ ſciueris qūo diſcernas eas τ regas eas cum certitudine.

¶ Res quā dixi in eis que ſūt ꝑmiſſa:ꝓpterea qa fuit neceſſaria ſcripſit eaꝫ Hippo. in hoc loco τ eſt ſermo eius: qa qm̄ tu itelligis itellectu bono v̄tutes ſignificationū:tūc tu q̄uis nō ꝑcedas τ ſcias ſemꝑ illđ de aptitudine cuius eſt vt accidat ſm veritatē:verūtamē qm̄ iaꝫ certificaſti τ recte inueniſti ſm plurimū duplicia multa nō errabis: τ in hoc oſtēdit bonitas hoīs ſup aliū ex eis qui antecedūt τ indicant illud qđ eſt futurū. qđ eſt:qa iuentio preter q̄ accidat in illa erroꝛ maioꝛ eſt q̄ mēſura v̄tutis hominis. Paucitas aūt erroꝛis eſt de opatione prudentū in arte:τ qui recte inuenit ex iſtis oībus in. xx. vicibus:τ errat vice vna:melioꝛ eſt eo qui errat in. x. vicibus vna vice: τ cuius erroꝛ eſt etiā in oībus centū vicibus vice vna in vltimo: melioꝛ eſt iterū eo cuius erroꝛ eſt in oībus. xx. vicib⁹ vice

Paucitas erroꝛis ē ī opeꝛatiōe prudētum in arte.

Alſo preceſſi. Signa laudabilia ꝓpa nō mutant in genus ſignoꝛuꝫ illaudabiliū.

vna.ꝛ melioꝛ illo ſecꝫ eſt cu⁹ erroꝛ eſt in oib⁹.ccc.vicib⁹ tm̄ vice vna. Opꝫ ḡ ne rectū ſit illud de quo querūt a nobis experimētatoꝛes de additione nr̄a in eo qḋ dixim⁹.ſ. ꝛ illud ponit te ne erres ſemꝑ. Cū ergo nō poſſum⁹ reſpōdere in illo eſtimant q̄a iam nos vicerunt: ꝛ oſtendunt ꝙ additio nr̄a quā addidimus eſt ſuꝑfluitas: nec eſt ne. Cū nos eni q̄uis non poſſumus quin erremus ſemꝑ: verūtn̄ ſm̄ diſpōnē peruenim⁹ ex cōplemēto artis ad plurimū: q̄ illi ad qḋ perueniunt illi multotiens: nō in pronoſticatione eius quod futurum eſt tm̄: ſed in egritudine ꝛ ſanatione egritudinum etiam. XLVII.

¶ Neqꝫ te ad alias egritudines ꝛ alias precepriones ab hac ꝑceptione velis diffundere: quia quecūqꝫ determinantur noſtro numero certo dierum creticoꝝ: noſtro quoqꝫ ſunt expoſite ordine preceptoꝛum.

¶ Et non opoꝛtet vt peruenias ad nomē alicuius egritudinis: que non eſt dicta in hoc libro. qḋ eſt: q̄a omnes egritudines que conſumuntur in ſpatio tempoꝛis quod premiſimus ꝛ determinauimus: cognoſces per hec eadem ſigna ſi reperis ꝛ diſcreueris ea.

¶ Videt̄ mihi: q̄a ſcripſit hunc ſermonē in fine libri ſui ꝑpter ſermonē ſuū.ſ. ꝙ ſermo meus iſte eſt in egritudinibus acutis: ꝛ que ſequunt̄ ex eis: ꝛ ꝑpter hoc ipſe cū nō dicat plures ſignificationū laudabiliū ꝛ malarū quas dixit niſi ſermone abſoluto qui cōicat omni egritudini: ꝛ ꝙ ex eis ſunt ſignificationes pauce ſeparate ab eis: facit nos rememoꝛari ſermonis ſui: q̄a nō dimiſit dicere aliquā ex rebus de qua fuerit nobis dignū eſtimare: q̄a ſit falſa. qḋ eſt: q̄a cū dixit quaſdā egritudines noībus ſuis: ꝛ dimiſit dicere quaſdā eaꝝ: ſignificauit per illud qḋ nō fecit in vanū illud qḋ fecit neqꝫ ſine cauſa: ſꝫ q̄ñ in q̄buſdā egritudinib⁹ eſt neceſſarius ſermo ꝓprius ſine reliq̄s earū: ꝛ ꝓpter hāc cām dixit eas. Ille aūt quaꝝ dimiſit rememoꝛationē oēs igrediunt̄ in ſignificationib⁹ cōibus: inde eſt ꝙ illud qḋ ſcripſit in primis in facie ſignificāte mortē: rectū fuit dicere ꝙ eſt ſignificatio mortifera in oib⁹ egritudinibus acutis. ¶ Et ſimil'r etiā qḋ ſcripſit in decubitu ꝛ anhelitu: ꝛ in ſomno: ꝛ in vigilijs: ꝛ in reliquis reb⁹ remanētibus: in q̄bus venit criſis in hoꝛis quas determinauim⁹ in eis que ſunt ꝑmiſſa: q̄ñ liber iſte eius nō eſt in egritudinib⁹ chronicis: ſed ſicut dixit in egritudinib⁹ acutis: ꝛ q̄ accidūt ab eis: ꝛ ſignificauit hoꝛā in qua venit criſis eaꝝ: ꝛ dixit: in q̄buſdā earū: q̄a accidit illḋ in die.xx. ꝛ in q̄buſdā earū in die.xl. ꝛ in quibuſdā earū in die.lx.

¶ Explicit liber Tertius ꝛ vltim⁹ Pronoſticoꝝ Hippocratis ſm̄ antiquam tranſlationem.

¶ Incipit tabula ſuꝑ eoſdē libros Pronoſticoꝝ Hippo. cōtinēs initia oiuꝫ capl'oꝝ ſm̄ ordinem cum numero chartarū adiuncto. Nota etiā ꝙ inuenies in p̄nti tabula ſequi q̄ plurima capl'a vnicum numerum: que oia continentur in charta ſignata tali numero.

¶ Capl'a p̄mi libri ꝓnoſticorū.
141
Ois qui medi.
Vt in ſingulis
Finiſqꝫ medicie
Qḋ ſi poſſet nō
Verū quia vi.
Intereſt artiſiq
142
Eſt etiā qḋdam
143
Opoꝛtet ḡ te.
Et ſi nares
Oculi ꝑcauitati
Que ſi ſic fuerit
145
Et ſi huiuſmodi
Et ſi lumen
Opꝫ ēt videre
146
Et ſi palpebre
Bonū eſt egrū
Quia non eſt
Et ſi repente
Et ſi pedes
Et ſi eger
Et reiecta ceruī.
Aut ſi ſuꝑ vētrē
147
Et ſi l augmēto
Fredere dētib⁹
Si egro in coꝛ.
Manuūꝫ mobili
148
Spūs ſi frequēs
Spūs vo bonus
Sudoꝛ bonus
In hypocundrijs
149
Si eniꝫ in aliqua
Oculi tamen ſunt
Acuta exiſtente
Que collectio
Et vſqꝫ in diem
Solet huic
In his tamen
Apoſtemate vo
Quod ſi vſqꝫ
150
Apā vo ſolidum
Apā vo circa
Elegātius oībus
Omne apoſtema
Opꝫ ergo te eſſe
Eoꝛum autē que
Putredo ea lau.
¶ Scdꝰ liber pronoſticoꝛum
Omnis hydrops
151
Conſurgens ex.
Cui⁹ vo ex epate
Et ſi caput
Bonū āt eſt egrū
Bonū ē modeſte
Grauis vo ſi.
152
Quod ſi liuoꝛ
Et ſi coloꝛ
Si teſtes ꝛ v̄ga
Sōnus vt moꝛis
Peſſimum autē
Stercoꝛis egō
Liq̄da bona eſt
Vtile eſt ſtercus
Vtile eſt etiam
153
Et cholere ſubci.
Bonū eſt etiam
In oi acuta egri.
Aquoſum vo
Item modicū ꝛ
Peſſimum autē
Narium vo ꝑ.
Ventoſitas ſine
Doloꝛ ſub hyp.
154
Vrina lauda.
Vrina rubea
Sꝫ ſi eiuſdē hyp.
Nebula pendēs
Cū fuerit vrina
Timendus ergo
Vrina moꝛtis
In vtroqꝫ ſexu
Vrina cruda
155
Craſſicies vt ara.
Rationis eſt ꝛ
Cauendum eſt
Laudabilis ē vo.
Vomitus ſi ſit
Si oībus his in
Et quādo illud
Ois odoꝛ malus
Sputū in oi egri.
Si ſubrubeum
Si vo tardum
156
Et rubeū oino
Viride ſpumoſū
Et ſi nigrum
Si in pulmone
Sputuꝫ ſubſang.
Oē ſputuꝫ pleue.
157
Ois doloꝛ predi.
Putredo coloꝛi
Si ni die ſepti.
Moꝛtē nāqꝫ in
Quod huiꝰ eſt
Apātum quedā
Opꝫ ḡ medicum
158
Et ſi collectio
Et ex ſignis huiꝰ
Qui vo velo.
Et vtrum cum
Et quos febris
Quib⁹ ꝑipleumo.
159
Intereſt autem
Sepius naſcit̄
Apā vel veſica
Quod idē apā
Plures ex his
160
Acutis fe. ex.
Veſica dolēs et.
Sꝫ ſi ſuꝑuenerit
Si vo vrina.
Hec aūt moꝛbi
¶ Terti⁹ liber ꝓnoſticorū.
In febribus idē
Illi dies idem
161
In q̄bus febrib⁹
Prim⁹ periodus
Et nō eſt poſ.
Deinde ſm̄ hanc
In quib⁹ valitu.
Et finis quartane
Scdm̄ hūc ordi.
Que vo in breui.
162
Conſiderabis
Secundū hanc
Si doloꝛ i capite
Atqꝫ ſanguinem
Aurium doloꝛ
163
Iuuenes que ſūt
Apāta in gutture
Squināntia peſſi.
Altera huius
Tertio vo in qua
Et ſi deliraueri
Bonū eſt aūt tu.
Quā tumidam
Quoꝝ febris ſi
Quibus febris ꝑ
Quib⁹ febres lō.
Trāſactis. xx. di.
164
Hoc autē apā
Quibus vo etas
Febribus vo loꝛ.
Et ſicut illis
Oē apā magis
Quib⁹ adſunt fe.
165
Quib⁹ ille doloꝛ
Que vo dixim⁹
In febribus non
Pueris in acu.
Intereſt ergo
Nec in qualibet
166
Honeſtū quoqꝫ
Et hec eſt noſtra
Scito oēs vali.
167
Adhuc ſignifi.
Nec deſperatio
Neqꝫ te ad alias.

FINIS

C Claudi Galeni in Predictiones Hippocratis Liber primus: interprete Laurentio Laurentiano Florentino.

C Q sint neceſſarie medicorum Predictiones. Caput.I.

1 Medicuz vti prouidentia (vt mihi videtur) optimum eſt.

Pro pſenſione dixiſſe puidentiā perſpicuum eſt. Igit infert pſentiēs eni ꝛ predicens corā egro. Ceteruz preterit operi prefationem vtpote necīaz: q̄uq̄ non admodū vtatur prefationibus: ob quoſdaz medicos qui illius ſeculo extiterūt: ꝛ itē nunc ſunt: ſeſe nominantes methodicos: medicoꝝ officiū hīl dicētes: aut preſentē cōſeruare ſanitatē in bene valentibus: aut reuocare corruptā in egrotātibus. Uaticinationis voītereſſe preſenti re futura. Itaqꝫ docet Hippocrates ex pfatione q̄ vſui medicoꝝ pſagia habeant: oīone in tria capita diſtracta: egri eni parēt ppēſius: ac medicus pſentiendo futura de lōginquo obuiā it: ꝛ demū crimine vacat itermitionis. Porro voluit vt nihilominꝰ ſalutis cā cenſeant. Sed iaz adyciam dictionibꝰ ea: ex qbꝰ ſingula capita adſtruat.

2 C Preſentiens enim ꝛ predicens coraz egro quecūqꝫ infirmi omittunt: enarrās creditur agnoſcere egri conditionem.

C Primū caput hac adſtruit oīone: audere dicens hoīes magis ſe cōcredere manibꝰ medicoꝝ: quotiens pdictiōes hauđquaq̄ intercidant. Ita eni efficit vt eger facile exiſtimet medicū agnoſcere cōditionem egri. i. que nā ſit nā morbi: atqꝫ ad hūc modū ſequela texit demōſtrationis. Ex predictione exiſtimat eger medicū agnoſcere naturā egrotationis. Porro exiſtimans medicū agnoſcere nām egrotationis: ſe exhibet obſequentiorē: ac demū ſe exhibens obſequentiorē: morbo facilius vindicat. Quecūqꝫ īfirmi ommitunt. Infirmi omitunt nō que nullo periculo agnoſcūt: quēadmodū nōnulli interpres inſcite pdiderunt ſedes in pfundo corpis ppeſſas: aut cauſas: ꝛ itez affectiones ea: ſed ex cauſis procatarticas noīe. i. pgreſſas: ex accidētibꝰ aūt ea que euidētia circa corpus ſunt: ac ſenſibus vſurpant. v. g. in pulmonia maxilla rubicunda: nā q̄dā hoꝝ īfirmi dicere refugiunt. Ergo quecūqꝫ talia per enarrationē īfirmi nequaq̄ dixerūt: ſimul atqꝫ audiuerint a medicis relata: eos opa rōne demirant. Ceterū quonā mō id fieri ꝯueniat: pcedēte ſermone docebo.

3 C Ita curationem optime mulieris prenoſcēdo futuras affectiones: fieri eni non poteſt: vt omnes in ſanitatez egri perducātur: id eni melius foret q̄ preſentire futura.

C Secundā predicictionis vtilitatē hoc loco perſequit. Eteni vbi medicus agnoſcit ex q̄ſita rōne affectionē egri: quoſdā phibebit affectus: qui per eam infeſtare aſſolēt: quoꝛundā phibebit magnitudinē: omnibus vo in cōmune recte proſpiciet: ꝛ precauebit quemadmodum bonus gubernator per futuram tempeſtatem.

C Cum hoīes intereāt: aliȷ̄ prius q̄ adhibeāt medicū ex vi morbi: nōnulli adhibentes medicum ſtatim moriunt: quidaz diē viuentes vnū: aut pauloplus tēporis anteq̄ medicus arte repugnet. Oportet igitur agnoſcere taliū nām affectionū quātū ſupra vires corpis ſit. Pariter ꝛ ſi qd in morbis diuinū habet: illius quoqꝫ ediſcere prouidentiā. Ita enim merito cōmendabit: ꝛ fidus medicus erit. 4

C Hoc ſermone duo de predictis capita in predicēdo vtilitatis: preterea adſtruens adiecit tertium: inſontem abolitionis crimine fore medicum dicens quotiens cōualituros: aut morituros egros pronuntiet. Igit adoleſcentem medicus quidā nuper incipientē ſudare rōne accidentis demiſit in balneū: tum autē ſudoris copia effluentez medicus gauiſus eſt: tanq̄ ſcrutatus eſſet exquiſite tempus. Paulopoſt inter mortuus eger magna neceſſarioꝝ indignatione eſt. Hactenus fecimus prefationē enarrationis luce illuſtriorem preter q̄ verbum diuinuz breuiſſimis. Qō inquā enarrationis genus congruit ꝗs qui periti ſunt circa principia ſtudentibus vtilitati cōmētarioꝝ. Inſuetis vo dictionibus auctoꝝ: aut ſequele in orationibꝰ ignorantibus vtiliſſima cōtinentibus: diuerſantibus etiā nunc in cauillis ꝛ argutiolis oīonaz alius enarrationis modus proprius eſt. Lōgioribus claudens quē pterire oēm licebit vtilitati ſtudentibus: in medio relinquentibus liberaz dum ad eā veniamꝰ dictionē. Cuius tale eſt initium. Cōſiderari cōuenit hunc in modum per morbos acutos. Hyſtoria.

C Altera longior enarratio prefationis. Caput II.

Medicum vti prouidentia (vt mihi videtur) optimum eſt. 1

Non ſcdm cōem auctoꝝ ꝯſuetudinem videt Hippocra. vſurpaſſe prouidentie nomen: eteni curaz ꝛ diligentiam ita appellant: quemadmoduz Euripides indicauit dicens. Hec moriens mī: Multū pṽidit: vt bone ſte caderet. Quinetiā verbū prouidere per oēs modos infinitū multitudine eſt: iuxta auctoꝝ intellectū pro eo qd eſt curā gerere cuiuſdaz rei ꝛ preparare vtilia. Preterea prouidentia mundum gubernari vulgata alioquin apud phos ꝛ trita queſtio: eam ipſam indicat ſignificationē. At vo Hippo. non ita: ſed de preſenſione prouidentia dixit. Mihi vo videtur non ſimpliciter ſed a cōmuni quadaz ſignificatione ſm vtrāqꝫ appellationē. Qō eniz videant quedā anteq̄ fiant preuidere apud Homerū: ꝛ item puidentie vocabulum factū eſt: ꝛ ob ea ipſa preſentire: ꝛ itez preſenſio. Quocirca quicqd natura ſenſiliꝰ ratiocinatione peruestigamus anteq̄ intueamur: preuidere hec merito dicimus: indicantes vbo vt talia videamus antequaz fiant: ꝛ ob eā rem que gerunt ſi fiant de repente cōtra arbitriū ꝛ cogitationē: ſi cō ſulto cū pṽidētia fieri dicimus: id quod Soloni quoqꝫ eſt pditū hunc īmodū. Interſtinguant perpendantqꝫ iudices areopagite conueniet num cedes: vulnus incendiū: prouidētia cōmiſſum ſit: ꝛ item medicamentū ſiquis adhibens interemit. Quinetiā rhetores antiquiores ſepenumero talia vba ꝛ noīa vſurpāt: in quibus que prouidentia geruntur: dividunt aduerſus ea que ſine vlla cōſultatione ꝛ deliberatione contingunt. Vbi grā. ſiquis inuitus alteꝝ obleſit: aut ſi percuſſit obiter hauđquaq̄ prouidentia extitiſſe dicunt. Sed ſiquis multo cogitauit ante aliquid tale cōmittere: ꝛ ꝯſiderauit quo pacto prouidentia id cōmiſſum volunt. C Id ergo

Multis modis prouidentie noie vtunt Euripides.

Solon

Prouidētia tam de bonis ꝙ̄ d̄ malis geſtionib⁹ dicit: ⁊ tāq̄ caſui ꝙ̄ fortune oppo nitur.

cōmune ſignificat̄ apud auctores de ꝓuidētie vocabulo: bonarūq̄ ⁊ malarū geſtionū: nec vt quidā exiſtimant: de bonis tm̄modo dici aſſolet. Etenim ea ipſa queſtio: vtrū fortuna quadam regatur mundus an prouidētia: de com muni ſignificatione relata eſt: quō ex oppoſito fortune di ↄtacet. Porro quidam nō fortunā ſed caſum aduerſuꝫ ꝓ uidentiā diuidunt. Idipſum vtraq̄ appellatione ſignifi cantes. Quinetiā ſepenumero dicit̄ a ph̄is mūdū guber nari melioris appellationē adyciētibus: ⁊ itē optimi: ꝓ pterea ꝙ prouidentie vocabuluꝫ meliores deterioreſq̄ note ꝓmiſcuū ſciant. At qui videt̄ vt ꝓuidētia ex aduer ſum dicta fortune: non ita dicat̄ ex ſignificatione. Ita eni vocata prouidentia bonarū functionū tm̄modo noiatur. Uniuerſi enim prouidētia haudquaq̄ eſt functionū ma larum. Si igit̄ ꝓuidētia ſm hāc cōem ſignificationē di cta eſt: ↄſtat vt ita appellet̄ ea rōne ꝙ aliqd antea fiat q̄ videat̄. Pari modo p̄ſenſionis vocabulū factū eſt. Si eni que ſenſibus ſuapte vi ⁊ natura vſurpant̄: quibuſdā pre ſtigamus indicys: merito talia dicimus preuidere: ꝓinde quaſi videant̄ anteq̄ fiant. Ita efficit̄ vt reruꝫ que ꝑ tria accidant tēpora p̄ſenſio cenſeat̄. ¶ Uates eni nihilomi

Uates

nus demirādus eſt: qui tanq̄ p̄ſentia dicat preterita que non vidit: ipſe q̄ qui futura prenunciet: pari rōne qui ea que nunc gerunt̄ quidē anteq̄ videat nihilominus q̄ illi bonus vates eſt. Id igit̄ Hippo. indicauit dicēs preſen tiens ⁊ p̄dicēs corā egro p̄ſentia p̄terita ⁊ futura. Eiuſdeꝫ ergo facultatis intereſt preterita que nō videris dicere vt extiterint: ⁊ itē p̄ſentia atq̄ etiā poſt futura: diu vo inter ſe admodū diſſidēt: futuroꝝ eni preſenſio vtiliſſima eſt: preteritoꝝ vo inutilis quidem alys: ſed vtilis vni medico: qui libeat artē ſuā oſtentare. Ceterū hec q̄q̄ nō ſint me

1 dicinalis ꝓpria artis: tñ enarrationi nimiū ↄcinnūt expli canti in cōmētarys iplicitas noiuꝫ ſignificationes. Illud extra ſupabundāti quidē relatū eſt ad enarrationē: vtile vo ad aliqd aliud qȯ quidā dicunt expoſitores de mori bus ſcriptoris modeſtiā cōmendantes etiā hoc loco dicē tis: vt mihi videt̄ optimū eē. Potuit eni dixiſſe medicuꝫ vti ꝓuidētia optimū eſt. ¶ Ipſe vo hac quoq̄ pre adie cit verbuꝫ: vt mihi videt̄: atqui ſcripturus huius decreti demonſtrationē. At vo que Herophili ſectatores dixe runt diuidentē preſenſionē a predictione non ſolū inutilia ſunt ⁊ ipropria ſignificata: ſed ſophiſtica ⁊ falſa. At ꝗ vi dent̄ rerū diſcrimina docere nō deferre noia. Primū in eo ipſo peccantes: ꝙ neſciant ſe de vocabulis facere ſer monē nō de natura reruꝫ vtiliū arti. Senſio eni p̄ſenſio nis noie cōtenta dicit̄ magna ex parte ſi firma ſit: interdū vo ⁊ ſiquid deſit ne firmiſſima ſit tantiſper ſilr noiatur. Quocirca nōnūq̄ cū adiectione dicūt y qui talia ennar rant interdū exquiſitā ſenſionē interdū ratā: qnq̄ firmaꝫ aut etiā perpetuā ex ipſa adiectione indicantes nequaq̄ ſignificari ſemper firmaꝫ de noie ſenſionis. Pari ratione preſenſio bīnga eſt: altera firma. Vbi grā. ab hyeme futu rum ver eſt: a quo eſtas: poſt autumnus: non firma altera ex quibus Aratus verſu cecinit de Luna.

Herophilus p̄ſenſio a p̄di ctiōe diuidit.

Aratus.

Si vo cornus ſublimius annuat illi
Uim boree expectes: auſtrum ſi recta ſupinat.

Ita eni fieri magna ex parte obſeruatum eſt. At qui iter dum nō ita cōtingit. At vo Herophili aſtipulatores vo lunt preſenſionē eſſe firmā ⁊ ſtabilē: predictionē vo nihil hēc iſtiuſmodi. multa eni predici dicunt que nō euenit: perinde vt quis poſſit predicere ea que nō preſenſit: aut aliud voce eloqui q̄ qȯ eſt aīo cognitū: ꝙ ſi nolint appel lare cognitū: prorſus nolent opinatū: ita vt antecedat in aīo predicētis. Sed ſi non dicāt preſenſionē: ſed p̄opina tionē: nō tñ auctores vocant p̄opinationē quō nec Hero phili ſectatores. At qui parte plurima barbariſant. Aut igit̄ preopinationē lege ſanciāt diſſidere a p̄ſenſione pari ter ſuadentes hoibus recipere legis ſanctionē: aut ſi id fa cere nō queunt: vocabula rerū ſm ↄſuetudinē inaudiant. At vo in cōſuetudine eſt medicis: ſpem de futuro magna ex parte: ⁊ itē firmā noiare preſenſionē. ¶ At ſidi medi ci intereſt nō talia veſtigare. Sed quo pacto quiſpiaꝫ in egris p̄dicēdo vētura magna ex parte verus ſit: raro fal

1 ſus: eteni vocula magna ex parte: ſingularis qdeꝫ eſt. Sꝫ reꝝ plicas multiformes agnoſcit iuxta maioris minoriſq̄ rōnē. Siqs igit̄ viginti p̄dictionibus oberrat ſemel inter pellauit perpetuitatē: melior tñ eſt q̄ q bis a fine p̄dictio nis incidit. Rurſuſq̄ melior hic eſt q̄ qui ter: quō rur ſus ille q̄ qui q̄ter eluſus eſt. Atqui ꝓmiſcue tribuit̄ oīb⁹ cōſequi finē magna ex parte. Talē ꝗ docēdi viaꝫ ex qua auſpicatus qſpiā ſepius alio cōſequat̄ finē admittere: ſu peruacuā aūt in ſignificationib⁹ noium operioſitatē ab alienare ⁊ defugere cōuenit: qua Prodicus tantus ſophi ſtes exoſculat⁹ p̄tioꝛib⁹ grauis moleſtuſq̄ erat: ſubideq̄ a Socrate mordebat̄ apud Platonē in ceteris alioqn cō mendandus. Sed nō recte fortaſſe fecl iter initia memo rans Herophilū: p̄ſtat eni idicare vera precepta medico rū ys ꝗ ſtudeāt miniſterys artis: neq̄ terere euū bifariaꝫ partim docēdo deliras fabulas ſophiſtarū: partim refu tando. Rectius eni erit vtilia in his cōmētarys tm̄modo ꝓſequi: q̄rere vo alio volumie ⁊ ↄſiderare in maiori ocio quecūq̄ Herophilus in predictiones Hippo. obloquat̄.

Prodicus.

Socrates Plato

¶ Quecūq̄ infirmi omittunt enarrans credi tur magis agnoſcere egri conditionem. 2

¶ Oportuit eos qui talia enarrare aggrediunt̄: oſtendere ipſa re quā ob rē ita ſcribere audeāt: eteni promptiſſimū eſt quicqd libeat ſcribere: difficile vo talē idicare cōtem plationē: ex qua magna ex parte conſequat̄ finē dicendo egris nō futura ſolū: ſed etiā ante facta qb⁹ ipſe nequaq̄ interfuit: ⁊ itē preſentia circa egros que nōdū audiuit ab eis: nec ipſe agnouit: quēadmodū nos in ys que dicemus erimus merito credēdi: quotiēs operib⁹ ipſis p̄ſtruamus cōtemplationis veritatē. Ceterū ne cogamur ſemel atq̄ iterū eadē ſcribere ↄſulta nūc in enarranda prefatione: ⁊ item poſt in enarrandis particulatim dictionibus: ſatius duxi hec omnia ſeruare in enarrationibus dictionū me dicinaliū a nobis per hunc librū dicēdis: maxime qa nō dum quiſpiā fecit ex ys qui librū enarrauerint alioquin maxime neciūꝫ. Nō eni cēſuit Hippo. exercere medicuꝫ quātum in hoc agitur omiſſis: nequaq̄ indicās quo pacto conueniat preterita aut preſentia non perſpecta a nobis ſenſibus preſentiri.

¶ Et ſiquid in morbis diuinum habet̄: illius quoq̄ ediſcere prouidentiam. 3

¶ Quidnā ſit diuinū illud: cuius fieri admonet preſenſio nē: inter expoſitores diſſenſio eſt. Nōnulli putāt ob iram quādā deoꝝ hoībus accidere morbū: dicūtq̄ teſtimoniū huius opīonis eos qui vocates ſcripſerūt hyſtorias citra rōnis adminiculū: nequaq̄ indicātes vtrū fuerit Hippo. huius opīonis qȯ iqūā erat officiū boni expoſitoris. Nō eni ſimplr dicendū eſt per enarrationes quicquid nobis videat̄ verum: ſed qȯ ſit ſm ſniam ſcriptoris: q̄q̄ fuerit falſum. Conſtat eni vt Hippo. nullo ſuo libro cām egro tationis in deos refundat: qui ⁊ percuſſos vnde naꝫ ducti veteres ita vocarint: volumie de victu acutoꝝ morborū oſtēdit. Hic igit̄ liber cōfeſſe verus germanuſq̄ eſt. At libro qui eſt de ſacro morbo multa quoq̄ ſcripta ſūt ad obſtrupandā ſuſpitionē eoꝝ: qui deū mittere egrotatiōes cōtendunt. Nō igit̄ comitialē putamus diuinū hēi mor bum: neq̄

Quid diuinū in morbis di cat diſſentiūt expoſitores.

Eraſiſtratus

bū:neqȝ amoris affectū. Id eni credētes qdā verā ſcri/pſerūt hyſtoriā deprehēdiſſe Eraſiſtratū ob amorē egrotare filiū regis:diuinū tñ eē nequaqȝ docuerūt:neqȝ ab Hippoc.neqȝ ab Eraſiſtrato vocatū:neqȝ ab alio qdā medico amorē. Porro eos qui graciléti ſint decoloreſqȝ: aut inſomnes:aut febricitātes ex cauſis amatorijs illo capite cōplectunt̃ maiores quo de cauſis procatarticis.i.p̄greſſis cōmemorāt. Cū eni he i plura diducant̃ gñā:vnū ex his cōflictatio eſt. Cōflictant̃ āt ij qdē iter mortuis liberis:aut neceſſarijs:aut cognatis:aut amicis:illi āt expectātes ſeipſos:vel ſuos affici:vel etiā patriā oēm fore euerſam. Iidē ꝯflictant̃ ſtudioſi pecuniarū priuati pecunijs:vel etiā ambitioſi p̄uati gloria:τ itē alij oēs ita afficiūt̃. Ex his ergo ſunt q ob amorē ꝯflictant̃ haudquaq̃ diuinā ꝑpeſſi:ſed humanā affectionē:niſi qs credat poetiſq fabulant̃ demonē quēdā puſillū recēs natū gerentē faces ardentes hoīes quoſdā in hāc agere affectionē. At āt q decretoriū genus dierū diuinū appellet ſuū quēdā cōprobauit affectū haudquaq̃ ꝓdidit Hippo.opionē.

Que diuina vocentur.

Nō.n.ſimplr̃ q̄cūqȝ cās hāt icognitas:aut iopinabiles diuina vocamus. Sed vbi mirabilia habeant̃ dūtaxat. Cū q̄ nec ignorauit Hippo.cauſas decretoriū dierū:vt in cōmētarijs de dieb⁹ decretorijs ꝑpenſum iā eſt. Igitur vt docui nequaq̃ memorare ꝯuenit p has cōmētatiōes q̄cūqȝ ꝓdita ꝑperā ſunt:ſed q̄cūqȝ veriſilia τ ꝯſentiētia videant̃. Et ob eā rē q̄ ab Herophilo ſcripta ſunt in p̄dictiones Hippocra.dilata ad aliū locū diſſimulabo. Idqȝ nūc τ toto deīceps volumīe ipſe efficiā:τ itē cōmoneo ſa ciendū ijs qui tales icidūt cōmētationes quominus culpent me multa expoſitoꝝ errata de cōſilio reticētes. Sȝ ſi diligēter lecturi ſint q̄ a nobis ſunt ꝓdita illa ex ſcipſis eſtimēt atqȝ arbitrent̃ licebit. Ergo omittētes nugas que de diuino circūferunt̃ nitemur ipſi eā rē ſm Hippo.veſtigare. Igit̃ vt vnū aliqd ad artē medēdi attinēs diuinū ſit nec ſolū ab Hippo.cōmēdari cognitionē eius:ſȝ etiā oīſ aȝ eē cuiuis ꝑſpicuū eſt. Scriptor eni deridiculus foret:cōmēdās rei cognē quā nullo pacto docuerit. Itaqȝ ſoluemus fidētes iā nō aliud hēi id p̄terq̄ ambiētis nos aeris ꝯditionē:de q̄ ſcripſit i ſentētijs ita. Si hyems ſiqua

Aforiſmus.

lida τ aquilonia fuerit:ver āt pluuiū auſtraleqȝ:febres acutas fieri eſtate neceſſe eſt:τ lippitudines τ inteſtinoꝝ difficultates maxie mulierib⁹:τ ijs q humidā hñt nām. Hec τ alia que deīceps ſunt ꝓdita:p̄ſenſiones ſunt eorū que in nobis ob circūſtāti aeris cām infeſtant:de qbus p ſniās breui ſumma q̄ſi decurſu p capita cōmonuit. Sed libro de morbis vulgarijs latius docuit. In his āt p̄dictionib⁹ obmiſit q̄cq̄ ad hui⁹ opis iſtitutū attineāt. Itaqȝ rectius erat q̄ſiuiſſe quā ob rē dicere ſupſedit:qdnā diuinū habeat̃ q̄ppiā enarrare. Mihi āt videt̃ ob libri magnitudinē haudquaq̃ adiecisse huic volumini tractatū d vulgarijs morbis:τ ob id ſit abſoluit librum in calce hec adſcripſit. Opȝ īpetū morboꝝ exuperātiū cito ꝯſiderari: necnō tenere tpis ꝯditionē. Ergo q̄m neceē ſit agnoſcē medicū:τ ſi qd aliō attinet ad p̄dictionū ſollertiā:τ itē genituꝝ morboꝝ exuperātiū idicauit:ꝓpriū āt volumen ſeorſū illis dicauit p ſniās ſquā vt eſt ꝓditū breui ſūma: libro āt de morbis vulgarijs fuſius tractatū excoluit. Quā ob rē nōnulli expoſitores ſtati ab hoc ope librū de morbis vulgarijs merito enarrauerūt:τ nos ſilr faciem⁹.

De ſignis que in vultu exiſtant. Caput.III

1 Conſiderari conuenit hunc immodū per morbos acutos principio vultum egroti ſit ne ſimilis benevalentiū potiſſimū ſui:ita enim optimus erit: ſi āt q̄m maxime contrarius ſimilis ſit:exitioſiſſimus eſt.

Perſpicue idicauit vt hoc libro de morbis agat acutis:icepit aūt ab idicijs que in vultu exiſtāt:eo q in p̄mis appareāt:τ vim obtineant maximā. Ut hec igit̃ in p̄mis appareāt cuiuis ꝑſpicuū eſt:vt aūt vim ad p̄dicēdū obtineāt maximā deīceps diſcas licebit:atqȝ in p̄mis reuocet̃ in aīo cōis toti⁹ medicinalis artis p̄fatio quā libro κατ ιατρειον pretexuit hūc in modū. An ſilia:an diſſilia ſint ſtati iter initia ꝯſiderandū de maximis:de faciliimis ex his que ex toto τ vſquequaqȝ accedūt:τ q̄ ꝯtueri licet:obtui:tactu:auditu:ligua τ aīo vſurpare:nō eni preſenſiones ſolū ex his:verūetiā curationes affectuū inchoant̃. Igit̃ quonā mō curari debeāt affectus libro de curādi via τ rōne diffinitū iā eſt:de preſenſione nūc agendū eſt:remouēdūqȝ vt interſit p̄dicēdi artis nō ſolū futura:ſȝ etiā p̄terita ac p̄ſentia ex qbuſdā indicijs in corꝑe iuenire. Sed preſentiū cognem ꝓprio τ ſuo noīe ꝯſueuim⁹ noīare dinotationē. Itaqȝ ꝯſiderādū admonet vultū egroti iter initia ſiliſ ne:an diſſimilis hēi ualentiū ſit. Sed potiſſimū ſui.hoc eni ſignū ſm decreta Hippocra.itelligit̃:vt nō ſolū de cōi nā oīum:ſȝ etiā de ꝓpria vniuſcuiuſqȝ p̄cepta artis ꝯſiderent̃. Conferri eni ꝑtes affectas p̄cepit cū hñualētib⁹:non alienas inuēri:ſȝ eius q affect⁹ ſit. Optim⁹ igit̃ egri vult⁹ eſt:quotiens ſimillimus ſui ꝑmaneat:econtrario deterrim⁹ ſi q̄m maxie in ꝯtria vertit̃. Ea āt que iter optimū τ deterrimū hēant̃ tūa itereſt ꝯſiderare finitis extremis:nā ſi propiora ſunt optimo meliora:ſi deterrimo ꝓpiora:deteriora exiſtunt. Media āt iter hec ſūt que pari vtriqȝ itercapedine circūſiſtunt̃. Itaqȝ vultū optimū vno capite cōplexus idicauit:maxie āt ꝯtriū vtpote nobis nequaq̃ familiarē particularibus indicijs explanauit:e quibus ſingula ſeorſum aggrediar producta deinceps ad hunc modum.

Naſus compreſſus. 2

Malū hoc idiciū p̄mū adſcripſit naſū compreſſum. Sed opȝ vt docuimus:cōferēdo cū nā cuiuſqȝ talia conſiderari:nā ſi nā ſymmus eſt:naſus ꝓſus cōpreſſior apparebit:quēadmodū ſi aquilinus aut etiā ſubrectus eſt: ita āt ꝯſiderādū eſt vt inquātū a nature forma receſſit: intantū ipſe prauus exiſtat. Itaqȝ cōpreſſus naſus plane apparet in his qui lōgiore morbo extenuant̃:aut pre dolore ꝯflictant̃:aut quouis mō exſoluant̃:aut aīo linquantur:τ itē in oībus defunctis:τ ob eā rē qs merito colliget epilogiſmo cōi oīum hoīum vtēs rōne prauū eſſe idiciū qd p malā exiſtat affectionē. Ceterū que nā ſit tales affectio p quā naſus cōprimit̃ dogmatice iam cōtēplationis mun⁹ eſt indicare quā deprehēdi tñ mō analogiſmo cōueniet. Analogiſmus āt rō eſt:que ab euidenti auſpicat̃ rei obſcure faciēs cognem. Epilogiſmus āt cōis rō eſt τ oīum aſſenſu cōſpecta. Sed primū epilogiſtice de ſingulis ꝯſideremus indicijs:rectius eni erit ex cōfeſſa cōmuniqȝ oīum hominū ratione facere initialē doctrinā:q̄ ſtatim inter initia venire ad analogiſmum.

Analogiſm⁹ Epilogiſm⁹.

Naſus cōpreſſus:caui oculi:adſtricta tempora:aures frigide cōtracteqȝ:τ fibre earū verſe:τ item cutis circa frontē dura:intenta: arida:τ color toti⁹ vultus viridis:aut niger. 3

Hec quoqȝ idicia oīa circa vultū exiſtūt in morbis diuturnis τ doloribus:τ anime defectionibus τ multomagis in morte:epilogiſtica enim ratio faciliima eſt:vt diſſimilis nature mali cuiuſdam obtineant ſignificationē ſubijcientes ſtatim ab initio id qd confeſſum cōſpectuqȝ eſt

vt maxime ꝯtria nāe exitioſa:illa vo ſalutis indicia ha‑beāt. Itaqꝫ hec a nobis de eis epilogiſtice dicta ſint. Nā poſt exqſita rōne de oi eoꝝ nā ꝯſiderabimus. ¶ Fiūt ꝗ̃ tales affectiones:aut ob aliquā cām ꝯſumētē ꝛ corrūpen‑tē ptes aialiū carnoſas:aut ob debilitatē natiui caloris q nō inſup attēdi in extremas corpis queat ptes:ſꝫ in viſce‑ribus ſolis exiguus obſcuret. Porro huic.ſ.comitat affe‑ctui vt nō pterea affluat ad extremas corporis ptes tātū ſanguinis aut ſpūs:quātū antea affluebat hñtib⁹ ꝑ nām: ꝛ ob eā rē in vultu maxima mutatio nālis habit⁹ liquido apparet. Cū enīꝫ ptes oſſee:ꝛ itē carnoſe ꝛ humidiores in‑ter ſe adiūncte ſint:tūꝫ aūt oſſee ſubſiſtāt ſimiles vtpote tenaciores. Carnoſe vo humidiores ꝗ̃ cōſumant facile ꝛ collabant in eas ob inopiā ſpūs:ꝛ ſanguinis facillim⁹ co‑gnitu affectus eſt.

Naſus ¶ Naſi eni circa ſolas pinnulas noie ſuba carnoſa:ſubſidiū vo oē oſſeū eſt. Merito igit quo‑tiens pars carnoſa ꝯſumpta aut vacuata ꝯſidat:extremū eius tenue reddit. Pari mō quotiēs vehementer refrige‑rat qđ iam defunctis accidit:ſtipata enim ꝑ refrigeratio‑nē ſuba carnoſaꝝ partium gracilētus in ſummis merito reddit. Nō enim aliū quēdam naſum vocamus cōpreſ‑ſum ꝗ̃ ꝗ gracilētus in ſummis exiſtat. Igit ad hūc modū

Oculi naſus cōpreſſius apparet. ¶ Caui preterea fiunt oculi ꝑꝑ eas ipſas cauſas. Sed ꝗ̃to humidiores molliores qꝫ ſum‑mo naſo ſunt: tāto citius cauāt. Quinetiā ſpūs copiam aialis participāt:ꝛ itē caloris nō paꝝ:hijſgbus deficienti‑

Timpora bus merito ꝯhūt. Id vo cauū oculoꝝ eſt. ¶ Timpa ſiſr adſtrigunt ꝑpterea ꝙ ſola relig capitis muſculos hñt: quos noiant a tpibus crotaphitas:reliquū vo caput omne

Aures prorſus carne vacat. ¶ Aures frigide ꝛ ꝯtracte:qꝛ chartila‑ginee carne vacāt exangues hñr: itaqꝫ celerrime refrige‑ſcūt:vt que ſuapte nā ad affectū iſtructiores paratiores qꝫ ſint. Sed quā ob rem fibre eaꝝ verſe ſunt:an qꝛ molliorē obtinēt ſubaꝫ nō quēadmodū ſubſidiū oē qđ intꝰ tenuis chartilago exqſite eſt tenuiore intecta cute. Quā ob rē de

2 predictis cauſis fibre extenuāt:vertunt:ſiccant:ſtipant: ita vo affecte retrouerſus tēdunt magis ad originē prebē‑dū illis ſenſum neruoꝝ:ꝛ enīꝫ ꝯuelli cūctis corigus exſic‑catis cōe eſt:ꝑpriū vo vnicuiqꝫ in corpe parti eſt illo ver‑ti ꝛ ꝯuelli potius vbi inneroꝝ ei neruoꝝ initiū eſt. Id eni in digitis plane intueri licet:ſi enim intimus tēdo ob aliq̃ cā afficiat:digiti perſpicue inflectunt:ſi extimus attēdun‑

Frons tur. ¶ Ceteꝝ ob eā ipſam ſiccitatē ſtipationē qꝫ cutis ois circa vultū oēm duriuſcula apparet ꝛ intēta. Affectus vo manifeſtius apparet circa frōte:qꝛ carnoſa ſuba tenuior hac in parte cuti ſubtēdit. De predictis vo cauſis carnoſa

Color nā afficit magis ꝗ̃ que cutis iſtōne ꝯſiſtit. ¶ At vo colo‑ris mutatio peſſima eſt quotiēs ad nigrum exiſtat:vtpote ſanguine refrigerato:quēadmoduꝫ vbi foras effuſus ſan‑guis ꝯglobat. moderatior vo quotiēs in chloron.i.viride fuerit:veteres enim aſſolēt ita noiare nōnūꝗ̃ pallidū co‑lorē. Interdū vt pleriqꝫ braſſicā ꝛ lactucā chiloros.i.viri‑des noiant. Qui qdē color nigrior eſt ꝗ̃ rubidus eſt ēt tā‑ꝗ̃ initiū qđdā nigri liuidiqꝫ:quē frigus ꝑinde ꝗ̃ſi nigrum efficit. ¶ Quo circa vultus in quo oia ꝑdicta hñr:exitio‑

3 ſus merito noiat:ꝛ iſqꝫ ꝑ morbos lōgiores ſepenumero vi‑det:raro vo inter initia appet. Et ob eā rē cū maximo pe‑riculo eſt:vt qui nullā abs tpe cām habeat. Lōgo enīꝫ in‑terpoſito tpe ꝯſumi corpus:ꝛ itēꝫ refrigerari partes extre‑mas haudquaꝗ̃ mirabile eſt:inter initia vo preſertiꝫ acu‑ti morbi prorſus exitioſum cenſet:niſi ob aliquā aliā cau‑ſaꝫ talis extiterit. ¶ Ceteꝝ ꝗ̃ nā cōmittere aīe eaꝫ rē poſ‑ſint ipſe ꝑcedēte dictione docebit. Nūc vo rem adijcien‑dā quā videt Hippocrates omiſiſſe paucis agā. Ut enīꝫ ꝑ morbos diutinos talem fieri vultū nō admodū exitio‑ſum eſt: ita nec in terra frigida:hyeme: ꝯditione frigida: ſenecta:quēadmodū per ſnias indicauit.

Apho. ſtimus Per morbos mi‑nus ꝑiclitant ij quoꝝ nature morbus ꝯuenit:aut etati:aut habitui:aut tpi: ꝗ̃ gbus nō cōpetit aliqua ex his ratione.

¶ Si igitur inter initia morbi talis fuerit vul‑tus nec duꝫ ſeruari alijs ſignis poſſibile ſit: interrogare oportet num vigilauerit homo: an aluus reſoluta admodum fuerit:an fame affectus: ꝛ ſiquid horum comprobet:mino‑ri cum periculo eſt. Indicantur vo talia ꝑ diem ꝛ noctem:ſi ob has cauſas talis fuerit vultus. Si vo nullum horum dixerit:neqꝫ predicto tempore deſtiterit:ſignum eſſe exi‑tioſum ſciendum eſt. 4

¶ Sūme exitialis ꝛ inſanabilis morbus eſt: ꝑ quē ſtatim inter initia vultus exitioſus ſine exteriori cā extitit:mino‑ri vo cum ꝑiculo eſt: ſi ꝑꝑ aliquā cauſam euidētē accide‑rit:verbi gratia: ꝑpter vehemētē inſomniā:aut inopiā ali‑mēti:aut alui fluorē. Preſtat enim ne ex his cauſis qdēꝫ nimiū exſolui vires iter initia egrotationis:minori vo cuꝫ ꝑiculo eſt:quotiens ob aliquā talē cauſam extiterit nō ob maleficētiā egrotationis ¶ Sꝫ que nā ſit affectio corpo‑ris in qua talis vultus efficit ſtatim ꝑmis diebus ꝑſpicue habitib⁹ tibi iaꝫ explicabo.

Que affectio corpis i ꝑmis diebus faciat vultū exitio‑ſum.

Ubi debilitas detētorie in aia‑libus facultatis pariter ſit:atqꝫ humores tenuiores cū fe‑bre calida pre debilitate:excernit ſubide aliqđ inuiſile ꝑ‑pter tenuitatē extra cutē:vtpote tenuioribus humoribus effluētibus. At vo febris ēt magis ꝯſumit tenuiſſimos hu‑mores: minus vo tenues extenuat: ita vt vnꝗ̃ vacuatio deſinat. Sꝫ ſimilit ꝯtinuis vomitionibus: aut alui fluo‑ribus:aut ex vrina imodicis vacuationib⁹. Uēꝝ intereſt ꝙ he ſenſibus vſurpant:ea vo quā nūc cōmemoraui pre tenuitate fluoris aciē fruſtrat. Talis ergo nequaꝗ̃ ꝯſiſtit vultus in morbo pituitoſo:quēadmodū nec ꝑ ſocietatem ꝑꝑ exſuperātiā ſanguinis. Sed inopiam potius eſſe opꝫ in corpore ꝛ dolorē preteneire ꝛ angorē:ex his eni humor colligit bilioſus. At vo ſi terra calida ſit ꝛ anni tps eſtiuū: ꝛ ꝯditio calida ſiccaqꝫ tātiſper tali affectione prehēdi ho‑minē prōptius eſt. Potiſſimuꝫ quotiēs bilioſior fuerit ex natura. Quinetiā nōnulli facile diſcutiunt:atqꝫ diſſlant: alij vo hoſtiolum vētriculi debilē habēt:que oia quotiēs ſimul ꝯcurrāt tale corpus ꝑpenſiſſime prehēdi pōt affe‑ctione que vultū exitioſum cōmitat. Si igit hec qſpiam agnoſcit nō ſolū predictionē:ſed ēt curationē poterit inue‑nire:hīs intētionē firmare vires vētriculo idoneis alimē‑tis. Sed hec nō paꝝ extra itineris ꝑpoſitum dicta ſunt.

De cauſis ex‑trinſecis ¶ De cauſis exterioribus ꝯſiderādum exqſitius eſt. He ſunt quaꝝ ipſe noiatim habuit mētionē:fames:inſomnia: fluor alui:qb⁹ adijcias licebit:ſiſia hoꝝ vacuationē imo‑dicā ſanguis e narib⁹:aut vulua:aut mariſcis:aut vulnere: aut ꝗ̃uis alio mō:ꝛ itē meſtitiā vehemētē:que qb⁹ libeat cauſis ꝯſtiterit. Sꝫ forſan recta rōne aliqs dicet hec dicta eſſe ab Hipp. poteſtate in ſermone q eſt de inſomnia. Ac‑cidit enim inſomnia ēt ob alias cauſas:accidit ēt ꝑꝑ meſti‑tiā:ita vt ꝑ mō meſtitie ſequat inſomnia:ꝛ ob id ꝯtinere eā merito vī. Itidē aluus admodū fluēs exemplū tibi cu‑iuſuis imodice vacuationis erit. Si igit diligēter aſeris in opibus artis ꝑituſqꝫ ſis circa vniuſcuiuſqꝫ rei formaꝫ: ſepenumero appebit cā que talē vultū cōmitat. ¶ Si‑gna vo caꝝ dictu difficilia ſunt:ꝛ ob eā rem tradere ea ſer‑mone ꝗ̃ꝗ̃ pleriqꝫ nouerint medicoꝝ refugiūt. Sed oia ꝑprijs ꝛ ſuis locis a nobis explanata iā ſunt. Quapp ipſe 2

quoq; poſtquã vidiceris ex poteris interdũ ingreſſus ad egrum pronunciare de cauſa que talem vultum cõmiſit. Sed potiſſimum vbi precedentẽ oẽm victus rationem noueris egri: cõſiderans preterea de tẽperamento eius: ⁊ multo magis vbi peritiã habeas de motu arteriarum: ⁊ qualitatis febris. ¶ Subyciamus enĩ aliquẽ grã exẽpli

Exemplum

tpe eſtiuo per conditionẽ calidã ⁊ ſiccã bilioſum ex natura adoleſcentẽ ex cõflictatione inopia ⁊ meſticia incepiſſe egrotare: ſitq; calor eius tãgendi ſenſuz admodũ mordens ⁊ vrina billioſa: ⁊ pulſus viriũ indicans debilitatez: ſuſpicare talẽ per relatã fore ꝯditionẽ ob quã vultuz cito ſit habiturus exitioſuz: ꝓpterea ꝙ antea nequaquã ꝯgrue vixit. Itaq; ſi nõ ſint talia circa egrum: neq; fuerũt: neq; primo die vel ſcdo exiſtant: tertio vero ingrediẽti tibi vultus appareat qualis nũc dictus ab Hippocrate eſt: ſcias hunc ꝓpter aliquã cãm exteriorẽ ita affectũ. Igitur apud te ꝯſiderabis quid nã potius in eo extiterit num ſecretio aliqua multa: an inſomnia: ex inopia enĩ nõ erit talis vniuerſim niſi preuenerint talia in morbo qualia dicta iam ſũt: atq; ex natura fuerit talis qualis dictus eſt. Si igitur pridie videas egrũ haudquaquã latebit mĩrã fore ſpõtiuã ſecretionẽ: firmiſſima enĩ eius idicia habenẽ que a nobis in cõmẽtarys de iudicationibus: ⁊ itez libro de preſagys pulſuũ explanata iaz ſunt. Quapropter licebit ſtatĩ aſpicienti hoiez definire vehementẽ extitiſſe inſomniã: etenĩ videbis oculos eiꝰ admodũ ſqualidos: qui nõ ꝓpter euidentes ⁊ imodicas vacuationes perinde vt ꝑ inſomniã tales redduntẽ. Porro videbis palpebras reſurgere difficulter: ⁊ item talẽ habere formulã in cõniuẽdo: atq; etiaz ⁊ inſtabiles haberi quales per ſomnũ ob ſtupidũ (ita enĩ

Coma

Coma interpreter) exiſtunt. Quinetiaz vbi nunc primuz tibi appareat eger: antea vero nullo pacto perſpexeris talia ſigna: atq; pulſus aliquã afferẽt cognitionẽ. Per imodicas enĩ excretiones ſeruabit aliqð quãquã exiguũ ſit indiciũ formule: ſignificãs eas: per inſomniã vero chordule extẽte ſpẽm referet. At ſi ꝓpter inopiam dũtaxat in talem vultus venerit affectionẽ ex dictis indicys neutra adſũt: neq; inſomnie: neq; excretionis: ⁊ ob eam rem potius ex accidentibus quã ex proprys ſignis in illis preſagire cõueniet ꝓpter inopiam alimenti deductũ eſſe eũ in talez affectionẽ: ⁊ adhuc magis quotiens febris ꝓprietatẽ caloris diſcutientis exquiſita ratione conſideranti tibi nequaquã ĩpotuit. Si enĩ talis appeat: ob illã potiꝰ quã ob exteriorez cauſam gracilentũ ita videri vultum exiſtimandum eſt.

De perceptis ſignis ex tactu.

¶ Ceterum ꝯuenit imorari diutius attrectãdo omnem manum non ſoluz volam egri: ſed etiam ſuperiores partes diligenter aiaduertentes. Si non ſolum acriorem: ſed etiã ſi ſubſtãtie copiã vna ſecum ⁊ quidem corpulentam reportet veluti flãmulã quãdam ꝑuadentẽ cutẽ tue manus qua cutẽ egri cõtingis ſe inſinuantẽ ꝑſpicue in ꝓfundum: tales enĩ febres ſunt que vultum iſtiuſmodi cõmittunt. Hec igitur (vt docui) dici quidẽ poſſunt difficulter: non tñ oino dici non poſſunt: neq; difficulter agnoſci ab his qui circa ea exercitati ſint: quiq; viderint talia ſepenumero a me oĩa preſagiri. Sed multo magis ſi ſtuderint agnoſcere operibus ipſis quecũq; in cõmẽtarys de ꝑſagys edocti ſunt eo ꝙ videant quidẽ talia predici vt fieri poſſint re ipſa diſcentes: non reprobantes vero prius que ab initio videnẽ cognitu difficiliora. Nã geminos fratres ſimillimos quidẽ ſemel: aut bis vidẽdo nequaquã iterſtingues: ex neceſſarys vero nullus allucinaẽ. Hec igitur dicta ſunt ad cohortãdos iuniores: ſed potiſſimũ eos qui nũquã predici hec oĩa a nobis perſpexerũt: nõ enĩ ſolũ iſomniã dicere debent: ſed etiã vt propter meſticiam tali quodaz extiterit: non enĩ Eraſiſtratus vidẽs coruos aut cornices

Eraſiſtratus.

volantes deprehẽdit adoleſcẽtis amorẽ: nec vt quidã dixerunt amatoriũ pulſantem ſenſit arterias adoleſcentis: nullus enĩ pulſus ꝓprius amoris eſt. Sed quẽadmoduz

Nullus pulſus amoris ẽ proprius.

apparuit interdũ etiã mihi iniciẽti manum vole egri. Muliere vero quãdã viſa domi ſtatim iniquus pulſus atq; inordinatus euaſit: paulo vero poſt ad habitũ nãlez ſimul recedente muliere viſa rediuit. Ita eniz mutatus pulſus cõem quendã ſignificat ꝑturbationis affectũ in aĩo fuiſſe egroti. Perturbationem vero talem interſtingui conueniet ex his que dicunẽ ab eo pariter: aut videnẽ: etenĩ rurſus dictis quibuſdã pulſus vertiẽ ad iniquitatez perturbato egro ob ea que audiuit. Sed de his ſeorſum a me ſcriptũ iaz eſt dicato opere cui titulus eſt de ꝑſentiando. ¶ Nũc vero ad inſtitutũ redeamus. Illud agitabaẽ vt multa de ꝑteritis: ⁊ item preſentibus corã egro põt medicus dicẽdo cõmẽdari: velut ea que nũc dicta ſũt hac oꝛone: iſomniã: alui fluorẽ: famẽ. At vero interdũ ex his vnũ definite dicẽ difficile eſt. Sed e duobus alterũ: aut e tribus vnũ prorſus poſſibile erit firmiter preſentire. At vero id quoq; laudem feret apud audientes interrogando ꝑſenſione facta ad hũc modũ: num ob inſomniã vehementẽ: an alimenti inopiã ita attenuatus eſt: ſepe enĩ cõprobãt vtrũq; ⁊ demiranẽ bifariã medicũ: interdũ alterũ eoꝝ reſpõdentes ita quoq; demiranẽ. Id igiẽ ab Hippocrate dictũ eſt: interrogare opz num vigilauit eger: an multa deiecit: an fameſcat. Deinde qd dicit: ⁊ ſiquid boni cõprobet minori cum periculo eſt. Merito: melius enĩ eſt adeo fortez eſſe facultatẽ vt a nulla cauſa exteriori vincatur. Minori vero cũ periculo eſt: ſi ob aliquã talem cauſam nec ob egrotationis maleficentiã talis ꝯſumptio extiterit. At vero qa poſſibile eſt vt ambo ꝯcurrant: utz cauſa aliqua exterior (vt dixi) afficiens corpus: tum etiaz febris conſumens interſtitio erit tibi de ſubſequenti die nocteq;. Si enim ab exteriori cauſa ſola qualis dictus eſt vitus extiterit: caſtigationẽ per diem ⁊ noctem adipiſcetur: ſi vero ex affectione in corpore: aut permanebit talis: aut etiam deterior erit. Itaq; conſtat vt hec omnia ab Hippocrate recte dicta ſint. Sed quam ob rem dixit: ſi igitur inter initia morbi talis fuerit vultus: nec tum ſcrutari alys ſignis poſſibile ſit. Deinceps conſideremus. Duorum enim alterum eſt: aut quia nõ accidunt inter initia morbi: aut quia nihil firmum denuntiant nequaquã poſſibile eſt talibus vti ſignis ad res dubias diffiniendas. Ego igitur dico non ſemꝑ fieri talia: nec ſi fiant: firmũ aliquid indicare. Ceteruz vt ita ſe habeat: in enarrandis illis docebo.

¶ Si vero in morbo vetere iã triduo talis fuerit vultus: de his interrogare opz de quibus antea monui alia quoq; ſigna eẽ ꝯſiderãda: que in toto corꝑe: atq; etiã in oculis exiſtãt. 5

¶ Principiũ nomen ſignificat primariam morbi acceſſionem: que nondum vllam obtineat latitudinem: ⁊ itez eã que ad aliqð tempus: nõ tamẽ multuz extendaẽ: necnon primum egrotationis tempus a quo alterum numerant adſcenſum: deinde tertium cõſiſtendi vigorem ⁊ demuz quartũ inclinationẽ. Cũ itaq; dixerit paulo ante. Si igiẽ inter initia morbi talis fuerit vultus: per illam dictionez nequaquã indicauit cuiuſnã de tribus ꝑncipys faciat mentionem: nunc vero ſcribens: ſi vero in morbo vetere iam triduo talis fuerit vultus clare docuit vt de eo agat qð habeat latitudinem: id enim ad triduũ vſq; porrigiẽ. Ergo tantiſper his que docuit antea ſignis exiſtimauit addẽdã eſſe ductam ab alys ſignis finitionez de quibus dixerat: nec dum poſſibile ſit alys ſcrutari ſignis.

Principium morbi triplex dicitur.

¶ De ſignis que in oculis exiſtant. Caput. IIII.

1 Si enim lucẽ effugiant: aut nolẽtes illachrymẽt: aut peruertantur: aut alter altero fuerit minor: aut candidum rubidum habeãt: aut liuidas: aut nigras venulas: aut pituita appareat circa obtutũ: aut ſublimes tumidi ve oculi: vel caui admodũ fuerint: vel totius color euariet vultus. Hec enim omnia mala eſſe atq; exitioſa cenſendum eſt.

Hec omnia accidentia in cõe pter nãm ſunt: ſed diſſident inter ſe eo q quedaʒ cõtraria naturalia vero (vt ipſe antea dixit) maxime contraria exiſtunt: et ob eaʒ rem ex cõmuni epilogiſmo omnia qdẽ exitioſa exiſtimabuntur. Sed pro quãtitate contrarietatis minuſq; et magis id obtinebunt. At vero affectiones ex quibus eueniant ſm ſequelaʒ decretorũ Hippocratis rectius eſt deinceps cõſiderare.

Refugere lucem. ¶ Itaq; refugere lucẽ qd inquã eſt auerſari ppter debilitatẽ accidit viſorie facultatis: que nõnũq affectione laborat opificiorũ veluti p lippitudines: interdũ ipſa ex ſe afficitur duʒ exitiale inditiũ eſt.

Lachrymari. ¶ Pari modo ſi oculi illachrymant propter lippitudinẽ: aut fluctionẽ aliquã de capite decũbentẽ preter naturã quidẽ affectus eſt: non tamẽ omnino ſignificat abolitionẽ. Si vero propter debilitatem detentorie facultatis exitioſum inditium letaleq; eſt.

Peruerſio oculorum. ¶ Porro peruertuntur oculi cõuulſis muſculis eos cõmouentibus. Et ſi fuerit illorum tñmodo affectus nihil difficile ſignificatur: ſi vero principij neruorũ qd quidẽ cerebrũ eſt ſumme exitioſum eſt: propinquantes eniʒ muſculi principij affectũ plus q ceteri perſentiſcunt: interdũ ij qui in oculis ſunt de quib⁹ nunc dicit: q̃q; crotaphite .i. muſculi timporũ nominati de quibus libro de articulis indicauit.

Alterum altero minorem fieri. ¶ Quinetiaʒ fieri alterũ oculũ minorẽ q qui cõſtet ex natura: accidens exitioſum habetur: indicat enim extingui facultatem regentem eũ.

Album oculi fieri rubeum. ¶ At vero albamẽtũ oculi apparere rubrum quomodo per lippitudines quaſdam accidit: et itẽ quaſdaʒ temulentias copiã ſignificat que in cerebro ac mẽbranulis fatiget: interdũ etiaʒ inflãmationẽ que in eo infeſtet. Nã vtrouis mõ ſanguis ad oculorũ venulas exprimit: et ob eam rem pars in eis candida rubra apparet: que coralla appellata ambit circiter: quã per diſſectiones docuimus omniũ in oculis mẽbranularũ tunicularũq; copulã quãdã haberi: et itẽ docuimus vt ambientis caluaʒ mẽbranule terminus ad eaʒ vna cum venulis permeet.

Venas oculi fieri nigras. ¶ Ceterum vt ob hec dixerit candidũ fieri rubrũ perſpicue indicauit ex ijs que ſubinferens ait: aut liuidas: aut nigras venulas habent: id vero perq exitioſuʒ cenſetur: rubre enim apparent venule etiã ppter nimietatem: vt dixi: vel inflãmationẽ quãdaʒ que in cerebro fatiget. At vero nigreſcunt et liuent refrigerate: refrigerantur vero extincte: ita fit vt hi colores prorſus exitiales aſſidue exiſtant.

Pituita oculi. ¶ Ceterũ pituita accidit oculorũ vt conſtat: tũ ob affectũ opificiorũ quẽadmodũ per lippitudines: tũ etiam alter que nullo cum periculo eſt. Porro accidit ppter imbecillitatẽ regentis oculũ facultatis naturalis que impos eſt oculorũ concoquere alimẽtũ: pituita eniʒ (vt oſtẽſuʒ iaʒ eſt) excrementũ ſemicocti alimẽti eſt. Ergo p lippitudines pre copia humoris preter nãʒ et itẽ ppter affectionẽ opificiorũ veriſimile eſt nequaq cõcoqui recte alimẽtũ eorũ.

Concauitas oculorum. ¶ At vbi inopia perſpicua eſt quã cauũ idicat oculorũ cũ de nimietate prorſus recedit. Sed reſtat virtũ debilitas ſola non quelibet: ſed admodũ vehemẽs que nec minimũ qdem alimẽti oculorũ abũde cõquere põt.

Inſtabiles oculi. ¶ Quinetiam ſublimes oculi .i. inſtabiles et ſubinde commoti ſignificant aut deliriũ: aut tremorẽ circa muſculos eorũ e quibus alterutrũ p relatã affectionẽ exitioſuʒ habetur: profecto deliriũ ex inopia maximo cũ periculo eſt: et itẽ tremor pp ariditatẽ opificiorũ inſanabilis eſt.

Oculi tumidi. ¶ At vero tumidos oculos aut admodũ cauos deteſtatur. Itaq; tumentiũ accidens oculorũ inter initia quoq; fatigat egrotationis: maximeq; vomẽtibus ex copia ingeſti vini cibiq;. Caui vero admodũ oculi nequaq ſunt: et ob eaʒ rẽ neutrũ commemorauit accidens inter initia dũ ait. Naſus cõpreſſus oculi caui: hoc quidẽ ea rõne q nullo pacto appareat in vultu exitioſo: nã quo pacto pariter caui tumidiq; oculi erũt: illud quia nullo mõ tantiſper eueniat.

Dubitatio. ¶ At qui videntur ea que dicta ſunt de oculis tumidis cũ predictis pugnare. Cũ eniʒ dixerit de vultu exitioſo naſum cõpreſſum cauos oculos: tuʒ autẽ talia diffiniẽdo ijs que triduo iã appareãt tumidos nequaq recte adiecit.

Solutio. ¶ Sed quod mihi videtur ab Hippocrate factum: hac oratione iam explicabo: premutãdo omnẽ eius ſermoneʒ in hanc dictionẽ. Si vero morbo vetere iam triduo talis fuerit vultus: de ijs interrogare oportet de quibus antea monui alia quoq; ſigna cõſiderãda que in toto corpore atq; etiam oculis exiſtant.

Reſumit ſigna exitioſa. ¶ In oculis vero ſigna exitioſa iam triduo talia ſunt: ſi lucem refugiunt: ſi lachrymant: ſi peruertuntur: ſi alter altero fuerit minor et candida pars in eis rubra appareat: ſi venulas habẽt aut nigras: aut liuidas: aut pituita angulis inhereſcit: aut ſublimes ſunt: aut tumidi: aut admodũ caui: aut totius vultus color euariat. Hec enim omnia exitioſa habentur: et quicquid horum exiſtat circa vultuʒ predictuʒ: indicium non paruuʒ eſt future mortis. ¶ Igitur ad hũc intellectum: vt mihi videtur: numerantur cum ceteris ſignis quecunq; in vultu exitioſo pariter exiſtere queunt: atq; etiam tumidi oculi qui ſimul exiſtere nequaq poſſunt. Quia non ſolum inſtituerat dicere quecunq; ſimul ſint cum vultu exitioſo. Sed etiam ex ſignis exitioſis quecunq; circa vultum apparent. Quocirca ſi non vnum ſolum: ſed etiam plura de predictis non poſſint eſſe in vultu exitioſo: nulla pugna erit in ſermone eius qui de prauis ſignis omnibus faciat mentionem. ¶ Ceterum vt recte dixeris nec duʒ poſſibile ſit alijs ſcrutari ſignis conſiderandum iam eſt vno capite cõmuni tali. Unũquodq; ex predictis: aut non accidit inter initia: aut non ex toto exitioſum eſt. Sed ſeorſuʒ ſingula conſideranti tibi videbitur id q maxime veruʒ. Igitur ex multa vini potione nõnunq et vomitione vehementi inter initia morbi lucẽ effugiũt: itidem lachrymant et peruertũtur oculi: aut ſublimes ſunt: aut tument: aut venulas habent rubras. At vero in colorem nigrũ: aut liuidum mutatio venularum nũq accidit inter initia. Quomodo neq; inſigne cauum: neq; pituita oculorum. Sed triduum aut quatriduum (qd minimum ſit) in genituram talium deſideratur.

¶ Conſiderari conuenit hunc in modum ſuſpectiones etiam oculorum per ſomnũ. 2 Si quid enim candide partis ſubappareat commiſſis palpebris nec alui fluor: aut medicamentum in cauſa eſt: aut nec ita dormire cõſueuit: vitioſuʒ iditiũ: exitialeq; admodũ ẽ.

¶ De verbo ſuſpici: ſuſpectionis vocabulum fecit: cuius pluratiuum hypophaſes .i. ſuſpectiones exiſtit: a quibus per diuiſionem ionicam hypophaſies id eſt ſuſpectiones formantur. Ceterum non ſatis noui qua rõne adducti Arte-

midori ꝛ Dioſcoridis ſectatores ſcripſerint hypophaſias cum. v. Quod igitur eſt ab Hippocrate dictum: clarꝫ eſt. Ipſe enim enarrauit: quidnam appellet ſuſpectionem di/cens. Siquidem enim ſubapparet candide partis cōmiſ/ſis palpebris: atq; etiam adiecit diffinitionem ad exquiſi/tiorem ſermonis cognitionem dicens: neq; fluor alui: aut medicamentum in cā eſt. Sed ſubaudiri oportet cetera quoq; que vim eandem obtineant. Uno enim capite cō/plexus diſertis accidēs id ꝑpter imbecillitatem fieri mo/uentis palpebras facultatis: qḋ inquā exitiale eſt: quotiēs ſine cauſa ꝯſtiterit exteriori. Hec vō talem habeāt. ſ. opꝫ vim: vt vires exſoluant. verbi gratia: alui fluor: aut purga/tio ex medicamēto purgante vehemens: aut meſtitia ve/hemens: aut inſomnia: aut inopia alimenti: aut ſanguinis fluor multus: aut ſimpliciter quetis alia immodica va/cuatio. Ceterꝫ ꝯnumerare Hippocratem vt pauloante di/xi: oia exitioſa ſigna: non ſolum quecūq; in vultu exitioſo habeantur indicauit hac parte adiciēs: hec alui fluor: aut medicamētum in cauſa eſt. Prediterat eniꝫ in vultu exi/tioſo talem finitionem: an aluus admodum reſoluta fue/rit: reſoluta eniꝫ aluus cōmune quoddam eſt fluoris alui ꝛ item medicamenti. Sed quoniam rurſus aliunde orſus omnia exitioſa percenſet inditia: merito cuiuis eorum ꝓ/prias diffinitiones apponit.

3 ℂ Si peruertitur: aut liuida palpebra eſt: aut labrum: aut naſus cuꝫ aliquo alio ſigno mor/tem prope eſſe ſciendum eſt.

ℂ In multis codicibus ita legiꝰ initium orationis: in aliis vō pro ꝯuertitur: diſtrahitur: ſcriptum eſt: ita vt ex voce palpebre ꝯtractio ſignificetur: velut ea que ꝑpter algorē refrixerint. Id igitur inditium eſt mortis quemadmodum liuida. Si vō ꝯuertitur tentionem quādam ꝯuulſificam: aut reſolutionem in altero ex muſculis oculos claudenti/bus indicat. Utrūq; exitioſum cenſetur: quotiens alia in/ditia ſuffragantur: quemadmoduꝫ indicauit: tanq̄ hec ſo/la nequaq̄ ſufficiant denuntiare mortem.

ℂ Quomodo oporteat cubare egrum. Capit. V.

1 Cubantem offendi egrum a medico opꝫ in latus dextꝫ: aut ſiniſtrum ac manus: ceruicem ꝛ crura paulū re/ducta habētē: ꝛ omne corpus mol/liter poſitū. Ita eniꝫ pleriq; beneualentiū cu/bāt: at ita cubare vt ſani ſolēt ſaluberrimū ē.

Id quoq; teſtaꝰ numerari ab Hippocrate ſigna exitioſa hac tota libri ꝑte. Cōſtat. n. vt nobiliſſimꝰ vir nūc nō ab alio ꝑnꝰ de ſignis in toto corpe docear: ſꝫ ea copulat ꝑdictis. Cū eni antea dixiſſet in vul/tu exitioſo etiam alia ſigna ꝯſiderāda eſſe: que in toto cor/pore: atq; etiam oculis exiſtāt: deinceps omnia inter ſe co/pulando perſequitur. ℂ Id vō qḋ dicitur oportere offen/di egrū a medico ꝯſiderante non cubantem ſupinum: ceu quēdam reſolutum: ſed in alterꝫ latus ꝓut melius illi ad/fuerit: idcirco bonuꝫ eſt: qꝛ robur indicat facultatis ꝑ mu/ſculos firmātis corpus: quo rurſus debilitatem vbi cuba/re in latus non queat. ℂ Uerꝫ ipſe Hippo. adiecit oratio/ni cōem epilogiſmum: dicens: ita enim pleriq; beneualē/tium cubant. ſ. potiſſimum tantiſper dum medicus egros ꝯſiderat. Rectius enim eſt ſubaudiri in oratione ꝑditum ab eo poteſtate per dictionem: dum ait cubātem offendi egrum a medico opꝫ: non enim ſimplr in latus ait oporte/re hoiēꝫ cubare: ſed a medico offendi cubantē ita. ℂ Por/ro adiecit ac manus: ceruicem ꝛ crura pauluꝫ reducta ha/bentem. Id enim conſuetum pleriſq; beneualentium eſt.

Quinetiam adiciēs verbum pleriq; appoſuit finitioneꝫ quandam alterꝫ habentem caput aliis multis vtile preſa/giis: cuius meminiſſe ꝯuenit: lꝫ interdum obmiſſa ſit. Ac vō quidnam illud ſiciam explicabo. Quecunq; in egris priuatim preter ceteros peculiaria ſunt hec: haud quaq̄ velut ſuperuacua ꝯſiderari opꝫ. Si enim offendas egruꝫ vt pleriq; beneualentium cubantem diliges taleꝫ iacētis habitum: ſi vō econtrario non ꝯuenit ꝯtinuo horrere qua/ſi malum inditiū: ſed requirere vtrum in ꝯſuetudine ſit ta/lis egro figura. ℂ Ceterꝫ qḋ eſt dictum molliter poſitum offendi corpus exaduerſum intento ꝑditum eſt. Quattuor enim membra. i. crura ac manus paulum reducanꝰ: ꝛ oē corpus iaceat opꝫ extra immodicos habitus ꝯſtitutuꝫ: in/telligo habitus immodicos quotiens aut ſumme extēdū/tur: aut immodice inflectuntur membra: aut ſpina cuius partes vertebre quoq; in ceruice exiſtunt. Igitur immo/dici habitus extentis admodum neruis efficiuntur quo li/bro de motu muſculoꝝ diffinitum iam eſt. Qui vō inter habitus immodicos incidit nequaq̄ intentus eſt. Quocir/ca talem vocauit mollem: quia corpora molliora inten/di non ſolent.

ℂ Supinuꝫ vō cubare manibus ꝛ cruribus extentis: minus bonum eſt. 2

ℂ Talis iacentis habitus omnino bonus non eſt: ꝓindeq; nec minus bonus eſt. Si enim oino bonus non eſt: vt talis habitus minus bonus ſit fieri quī poteſt. Ceterꝫ vt id bo/num non ſit: ipſe poſtea docebit hunc in modum. Si vō procliuior fuerit ꝛ ſubinde ad pedes dilabitur: maiori cuꝫ periculo eſt. Tanq̄ enim predictus habitus cum periculo ſit: ita dixit de eo maiori cum periculo eſt. At vō mihi vi/detur vt talis iacentis habitus neutris adnumeretur indi/tiis: que nec ad ſanitatem vim habeant inſignem: neq; ad mortem: ſꝫ aut integre media ſunt: aut parꝫ ad alteruꝫ ten/dunt: ita vt qui negligentius loquuntur de eis cuꝫ veriſq; ꝯferre poſſint: velut hoc loco Hippo. dixit minus bonam eſſe talem cubantis figuram q̄ que eſt antea ꝑdita: dete/riorem vō q̄ hec ea que deinceps dicta eſt: admonēs hoc loco finiri oportere in omnibus locis nuꝫ ꝯſuetus ſit eger cubare ſupinus. Si enim ita fuerit nec admodum magis faciat medicum ingredientem: tūc neq; in medio mali bo/niq; habitus exiſtimabiꝰ: ſed potius bonus. Si vō neq; hac ſoleat cubare figura ꝛ admodū vereaꝰ medicum nō bonum inditium eſt: ſed potiſſimuꝫ ſi fuerit pudentior ex natura. Quocirca talis iacētis habitus in medio boni ma/liq; collocandus eſt: quantum in eo eſt. Sed vtroq; ver/ſum pro natura egri tranſferendus eſt.

ℂ Si vō procliuior eſt ac deorſuꝫ delabitur ſubinde ad pedes: maiori cum periculo eſt. 3

ℂ Quēadmodum cubare in latus: ꝯſuetꝰ obtinet viꝫ: ita cre/brius iacere quo omnes cubamus. Et ob eam rem ſi in al/terꝫ colloces latus corpus defunctum prorſus: aut in par/tem ꝓnam: aut ſupinam ꝯuertetur: velut ſi illud accliue fi/gura: ex ita quoq; in pedes delabitur: merito igitur prauuꝫ id dixit haberi inditium: quod quidem extinctionem quā/dam ſignificet regentis corpus facultatis.

ℂ Si vō nudos habeat pedes nec admoduꝫ calidos: ac manus collū ꝛ crura diſꝑgat ineq̄/liter: malū eſt. Significat enim ingetationē. 4

ℂ Optime finiuit orationem dicens: nec admodū calidos. Per febres enim calidiſſimas vna cū ceteris partibus ē pedibꝰ ardeſcētibꝰ nudare eos egri coguntꝰ. Si vō febris nō fuerit talis nudare pedes malitie eſt egri vel ingetatio/nis inditū. Porro ſi manus quoq; pariter cū ceruice ꝛ cru/ribus nō ex more cōponit vt antea dixit: ſed inequalr ia/ Oblitio.

les diſpergit partes:malum inditiuꝫ eſt.Dixit enim ſignificari ingetationem. Hoc ꝟo nomen indicat illos ꝯſlicta ri quouis iacẽtis habitu:nec nõ aliũ ex alio mutare.℄ Ob ſi te preſente:vt docui: iacẽs eger ſtatim cõmutet pozem habitum ad alteꝝ pariter ⁊ mẽbra diſpergat inequaliter: vel etiã ceruicis poſituram:ſcias talem:aut ꝑꝑ ventriculi vitiũ:aut ꝑꝑ viriũ debilitatẽ ingetari colligẽs hoc ẽt loco epilogiſmo igeniũ eius vtrũ mollior ſit ⁊ ad ſingula minus det ꝓmptius:ꝫ perquã exigua ⁊ ꝯuincatur.

5 ℄ Si ꝟo hianti dormiat ore:exitioſum eſt.

℄ Debilitatis hoc quoqꝫ ſignũ claudentiũ os muſculoꝝ eſt:quẽadmodũ pauloante de muſculis palpebras cõmittentib⁹ explanatũ iam eſt. Itaqꝫ codex ita legit:quemadmodũ nunc dixi:naꝫ antiqui codices ita hñt. Dioſcorides ꝟo aliter legit ad hunc modũ.Si ꝟo hianti dormiat ore ſubinde malũ eſt:vbi duplex ꝯcurrit ſignificatio vna q̃dẽ vt ſubinde hiat altera vt ſubinde dormiat. Ut igit̃ ſcdm mali ſit q̃cꝫ nõ hianti fiat ore planius indicauit ꝑ illam ſniam qua dixit ſomnus ⁊ inſomnia alterutrũ ſi modum exceſſit mali eſt.Sed primũ dictuꝫ eſſe veriſimile eſt:vt hiet tantiſper dum dormit.Si eniꝫ hiet nõ dormiẽs:multo maiorem noxam ſignificabit.

6 ℄ Si crura quoqꝫ ſupini cubãtis admodum reducta diſtractaqꝫ ſint.

℄ Significant̃ crura que plurimũ diſperſa ſint:ac talis iacentis habit⁹ abhorret a rõne ita vt indicet deliriũ:q̃ñ q̃dẽ nullus ita cubare ſoleat:quẽadmodũ neqꝫ ſi circũplexa legant̃;talis enim habitus abſurdus eſt:ſi qs cubando ſupinus habeat crura reducta ⁊ inter ſe circũplexa.

℄ Quomodo cubare in ventrẽ malũ ſit. Caput. VI.

1 Si quis cubet in ventrem nequaq̃ſ ſolitus ita dormire:quo tempore ſanus fuit malo eſt:deliriuꝫ enim aut dolor circa ventris ſedes ſignificat̃.

Crebro cõmemorat adiunctaꝫ his oĩbus diffinitionem vt ſm ꝯſuetudineꝫ aliq̇d accidat egrotantis:etenim nunc cubare in ventrẽ cõtra ꝯſuetudinem aut deliriũ ſignificat quẽadmodũ in predicta cubandi figura:aut dolorẽ quendam qui circa tales partes fatiget. Conſtat enim vt multi talem eligant figuram:quoꝝ in ventre dolor infeſtat.

2 ℄ Si ꝟo velit reſidere eger in ipſo morbi vigore in omni morbo acuto malum:peſſimũ ꝟo in pulmonia eſt.

Pulmonia. ℄ Qui pulmonia infeſtant̃ ij dicunt ſentire magnã in thorace anguſtiã dum ſupini cubant:reſidẽtes ꝟo fieri ſpirãtiores:decumbit eniꝫ ad ſpinã per ſupinũ iacendi habitũ pars in pectore thoracis a q̇bus pulmo arctatur nec idoneũ accipit aereꝫ in ſpirando:per alios ꝟo morbos quotiens vigent. Id eniꝫ maxie cõſiderãdũ eſt tanq̃ nõ ſit temere additũ exitioſiſſimũ eſt velle egrũ reſidere in ipſo cõſiſtendi vigore. Amant enim tantiſper maxie perpeſſi hmoĩ cubare:⁊ ſi qs eos excitet cõflictant̃. Itaqꝫ arbitrare ꝑꝑ vehemẽtẽ ſpirãdi difficultatẽ:aut ingetationeꝫ:aut deliriũ reſidẽ egrũ aggredi ꝑ ꝯſiſtẽdi vigorẽ egrotationis.

℄ Quã malũ ſit ſtridẽ dentib⁹ egrũ ĩ febrib⁹. Cap. VII.

1 Si quis ſtridcat dentibus non conſuetus a pueritia ita efficere iſania ſignificatur ac mors: ſed in vtriſqꝫ futurum predicere periculum neceſſe eſt. Si ꝟo mẽte commotus ita efficiat admodum exitioſum iam eſt.

Strident dentibus quotiẽs muſculi in tẽporibus ⁊ maxillis mõ cõuulſionis cõmouent̃. Interdũ affectis muſculis duntaxat aut ab ortu nã:aut ꝑꝑ aliã aliquã cãm poſteriorem nõnunq̃ origine neruoꝝ in eiuſmodi affectionẽ deducta de qua maxime ꝯuulſiones fieri ſolent. ℄ Ceteꝝ agnoſcere opꝫ initialẽ vniuſcuiuſqꝫ ꝑparationẽ partis ꝓpriã:de qua alio loco fuſius explanatũ iam eſt. Nũc ꝟo ſufficiet ſemel dicere ꝑcipiẽtes hoc loco reuocari in animũ reſiduũ diſputatiõis quominus mireris fieri poſſe vt cõi neruoꝝ origine affecta muſculus aſs alius tremore:aut conuulſione excipiat̃:vt enim clare videmus in q̇buſdã corporibus optimã ineſſe crurũ preparationẽ:in alijs deterrimã ſtatim ab initio:ita vt hi currant ocyſſime:illi vix ſtent:⁊ itẽ ꝑtes alias ſilr affectas ita facile offendi ab exiguis cauſis alios cruribus alios ſummis pedibus:aut oculis:aut capite:aut alia aliqua pte ſtatim a ꝑncipio ſequit̃ opificioꝝ preparationes. ℄ Nihil igit̃ mirum videri dꝫ ſi aliqui debiles hñt muſculos qui oculos mouent:alij ꝟo eos qui maxillas mouent:qua de re nõnulli ſubinde ſtrident dentib⁹ ẽt ꝓpter exiguas cãs:illi ꝟo ſubinde mouent oculos. Stridere.n.dentibus exnã ſimile eſt affectui oculoꝝ inſito q̇buſdã quẽ appellitant equum cũ nullo tẽpore manere poſſint requieti:ſꝫ in modũ intremiſcentiũ ſubinde nictant. Ceterũ ꝑ morbos febriculoſos affectu originis fieri ꝯuulſionẽ ſimile eſt rurſus illi preparationi muſculoꝝ in oculis:de q̇bus ait aut ſublimes apparent:in q̇buſdaꝫ eniꝫ corporibus citius accumbunt originis affectibus muſculi oculoꝝ:in alijs muſculi tẽpoꝝ aut maxillaꝝ. Merito igit̃ dixit accris illud ſignificare inſaniã aut mortẽ. Inſaniã q̇dẽ q̃ſi mentis dixerit vehementẽ cõmotionẽ:mortẽ ꝟo q2 neruoꝝ origo affecta eſt. Illud eſtimari põt quonã mõ ſupra dicẽs inſaniaꝫ ſignificari mox dicat.Si ꝟo mente cõmotus ita efficiat admodũ exitioſum iam eſt:etenĩꝫ ꝑſpicuum eſt vt ſi ſtridere dentib⁹ ꝓnuntiat deliriũ adeo nõ deſinet:vt vehementius fiat accidẽte delirio:ecũ hoc ꝙ alij q̇daꝫ muſculi tantiſper in talem deducant̃ affectioneꝫ. ℄ Uidet̃ ergo talis intellectus eſſe orationis. Stridere dentibus q̇bus ab initio nõ erat cõſuetũ futuri delirij accidẽs eſt.Si ꝟo adeundo interdũ egrũ offendas vtrũqꝫ perpeti delirare ⁊ ſtridere dentibus:hunc iaꝫ eſſe ꝓpe mortem arbitrare. Quocirca in priore ſermone cũ nonduꝫ cõmotus mente ſtridebat dentibus eger ſimplr̃ idipſuꝫ indicabat̃ duntaxat vt inſanie ac mortis inditiũ haberet̃:vbi ꝟo iam delirat pariter ⁊ ſtridet dentibus:in propinquo mors eſt. Id ꝟo clare docuit adijciens ṽbũ iam:vt eniꝫ exitioſuꝫ ſit accidens priore docuit oratione:ſequenti ꝟo verbũ admodũ ⁊ iam adiecit:dicẽs admodũ exitioſuꝫ iam eſt.i.valde exitioſuꝫ:qð eſt q̇dẽ nõ multo poſt:ſꝫ cito moriturũ egꝝ.

Equus aſſectus.

Summa expoſitionis.

Initialis preparatio cuiuſcũqꝫ ptis conſiderãda eſt

℄ De vlceribus. Caput. VIII.

Ulcus ſiue antea extitit: ſiue exiſtat in morbo conſiderandum eſt. Si eniꝫ moriturus eger eſt:ante mortem aut liuidum ⁊ ſiccum:aut pallidum ⁊ ſiccum eſt. 1

Siccum erit oĩno vlcus quotiens facultas nutriens corpus debilis habeat̃:nullus ꝟo color in eo ſemꝑ erit:ſed pro diuerſitate humorũ in corpore:⁊ itẽ pro menſura leſionis euariabit.Si enim bilioſus humor exuperet croceus erit color:ſi nigribilarius aut liuidus aut ſm alteram ſignificationem viridis erit. Antea enim docuimus vt Chloron interdum pallidum colorem: interdum viridem ſignificet:ex qua ſignificatione ſolemus

Ulceris color ſm diuerſitateꝫ humoꝝ in corpore variabit.

Chloron.

braſſicam viridē nominare. Pari mō leſio quoqȝ maior liuidū ſolet efficere colorē: vt q̄ nō lōge diſtet a nigro: minor vero rubeum aut pallidum. Quocirca finem dictionis quidam legunt ita: aut pallidum et ſiccum criticaliq vero illo modo: aut viride et ſiccum erit.

¶ De geſticulatione manuum. Cap. IX.

1 DE geſticulatione manuū ita agēdū eſt. Qui in febre acuta: aut delirio: aut pulmōia: aut capitis dolore manus ſubinde ob os fert: aut fruſtra venaī muſcas: aut colligit feſtucas: aut de veſte euellit pillos: aut de pariete ſtipulas carpit: id omne malum exitialeqȝ eſt.

Geſticulationes manuū .i. functiones et mot' quos h loco cōmemorauit ob imaginationē fiūt illi ſimilē que p ſuffuſiones ꝯtingit. Egri. n. p ſuffuſiōes q̄ciiqȝ vidēt in medio loco cryſtalloidus ita a glacie noiati humoris et tunicule circa pupillam cornus ſiliozis foris ſita eiſe exiſtimāt: q: ſemp aſſueti ſūt dū bērent p nām res p mediū aerē intueri. Pari mō hi de qb' Hippo. agit in febre acuta pulmonia delirio ac dolore capitis intueri ſe tanq̄ foris ſita credunt ea q̄ intus in oculis hēanī. Oſtēdim'. n. vt ſpūs viſorius vtpote ſplēdēs ſibi mediū aſſimilet cryſtalloidus ita a glacie noiati: et pupille humorē tenuē ac mundū ſimillimū candido ouorū quo p lyppitudies vtimur. Porro diximus vt ſpūs p hūc feraī humorē ex pupille foramine ad aerē exteriorē vna cū eo cōpactū. Hoc vero aere illuſtrato viſus vtitur tanq̄ inſtro opificio q̄lis in corpe neru' hī. Idqȝ docuim' ſeorſuz dicato ope quo agiī de viſu: neqȝ non. 13. de demōſtratiōe libro: atqȝ ēt ſeptimo de decretis Hip. et Plato: et itē 10 libro de vſu ptiū. Ut q̄ cerebrū p neruū ſentit affectionē digiti in pede ita p aerē circunductū externa viſibilia cōueiī quecūqȝ modice diſtant. Itaqȝ ſuffuſiones fiūt in hoc humore ſubſimili vt dixi cādide tenuioriqȝ parti oui q̄ inter pupillā et cryſtalloidē ita dictū a glacie icidit. Ita fit vt p cruditates quoqȝ nōnūq̄ viſa ſilia ſuffuſis cōtingant. Si. n. reſtitit humor aut niger: aut craſſus ꝓhibēs digredi foras viſoriū ſplēdorē ibi viſa p nā humoris cōſiſtūt: interdū pilorꝫ quorūdā aut ſubtegminis: aut ſtamis q̄nqȝ culicis nigreſcētis: aut muſcule q̄ volitare ob os videaī. Q̄nqȝ rei ſilis lenti aut milio nigro. Ita accidit p febrē acutā ac pulmoniā exhalantib' ad caput in corpe humorib'. Humor. n. ille in pupilla mūdus cōcipit exhalationē: vbi vero pturbaī ꝑdicta viſa apparēt: atqȝ ēt p vehementē capitis dolorē. Ut igiī p deliriū pre capitis repletione redūdans aliqs humor in oculos eadē accūtia committit et euellere ſubtegmina et colligere feſtucas ſolita ab oibus vocari medicis p delirium nomen inde traxerunt. Itaqȝ nōnulli tradiderūt nobis ſubtegminis et ſtipule viſa tantiſper dū fuiſt: et itē q̄ poſtea meminerunt. At vero duplex eorꝫ dīia eſt. Quidā enīs p ipſa ſenſibilia viſa ceperunt delirare iudicādi facultate cōſtāte: alij vero ꝓpter eximiā prudentiā: atq̄ parua ex pte affecti iudicādi facultate reſtiterūt et reuicerūtqȝ vt vincant et repugnent nec viſis accedāt. Hi igiī indicarunt nobis qb' viſis mouerēt manus vt Hip. ſcripſit: ſepe. n. videbanī illis ſubtegmia veſtiūz eminere atqȝ in pariete ſtipulas adiunctas eſſe: ſepe vero et feſtucas multas impoſitas ſtragulis: atqȝ ēt volare puſillas beſtiolas ꝓpe oculos: has igiī venari aggrediuntur circūferētes man' tanq̄ aliqd arrepturi: alia vero que vīr eminere ptim de veſtib' carpere aggrediunī: partiz euellere de pariete: merito igiī affectiones talia cōmittentes accidētia cenſenī: difficiles qppe que febris acute aut pulmonie aut doloris in capite ſequanī magnitudinem: in delirio vero q: ſedes pnceps eſt affecta cuius vniuerſum genus exitiale hī: in febre vero et itē pulmonia: atqȝ ēt capitis dolore pp magnitudinē: quēadmodū diffinitū iaz eſt.

¶ De ſpiratione. Caput. X.

SPiritus crebrior ſignificat dolorē aut inflāmationē que ſupra precordia fatiget. Si vero ſpiratur magnus multoqȝ interpoſito tēpore deliriū indicat. Si vero frigidus de naſo et ore admodum exitialis iam eſt. 1

Hanc oēm dictionē ſcdo de difficultate ſpirādi libro latius enarraui: quocirca nūc dūtaxat capita rerū attingā. Spūm h loco vocat vniuerſaz ſpirationē q̄ ſi crebrior ſit (ais) interdū ſigniat dolorē: q̄nqȝ ptiū in thorace inflāmationē q̄ ſunt cor ac pulmo poſite ſupra ſeptuz. Maiores. n. ꝑcordia ac ſeptū idē appellauerunt. Itaqȝ p dolorē ſpūs: quēadmodū oſtēſuz iaz eſt: crebrior paruſqȝ eſt: p inflāmina vero crebrior magnuſqȝ. Hec. n. aſſolet nominare iſlāmationes. At vero rara ſpiratio h eſt multo interpoſito tpe ſi magna eſt: indicat deliriuz: ſi parua extinctionē natiui caloris. Sȝ hāc affectionē ſignificauit ex accidētib' dicēs: ſi frigidus de naſo et ore admodū exitialis iam eſt. Ceterū vt de his ſpirādi difficultatib' feceris hoc loco mētionē tm̄mō de morbis agēs acutis: itēqȝ vt lib' de morbis vulgarꝫ ples citauerit ſpirādi difficultates: ſcdo libro de ſpirādi difficultate perpenſuz iam eſt.

Idē ꝑcordia ſeptuz.

¶ Spiratiōis facilitate exiſtimari opꝫ p quā magnam vim habere ad ſalutē in omni morbo acuto: qui cū febre infeſtet: et quadrageſimo die indicetur. 2

¶ Naturalez ſpiratiōnē appellauit ſpirationis facilitatez ſignantē neqȝ thoracē neqȝ cor ac pulmonē: neqȝ ꝑcordia doloris quādā hīc affectionē. Quinēt ptes q̄dā his adiunctē q̄ mouenī p ſpirationē dolore afficiunī et vbi prebendanī inflāmatione: et itē quouis mō doloris trahant affectionē. He vero ſunt vētriculus liē iecur. Si igiī nulla ex his afficiī neqȝ caloris infeſtat copia: adeo vt deuri inflāmariqȝ videaī: ſȝ neqȝ cōtrario vt iam extinguaī calor inſitus: quo pacto nō dixeris magnā ſpem ſubeſſe ſalutis in morbis acutis in qbus pp magnitudinē febriū aut ꝓpter inflāmationē ꝓprie noiataz pericula iminent. Itaqȝ longi morbi ſine his eo q̄ vires exſoluant non ſine periculo ſunt: ꝓindeqȝ eos ab oīone excepit ac de ſolis acutis diffiniuit. At vero cū duplex genus horꝫ habeaī ſiqdē nōnulli ſimplr ac ꝑmū vocanī acuti: qdā ex ꝯuerſione de vtriſqȝ docuit dicēs q̄ cū febre infeſtet et. 40. die indiceī. Adiecit enīz qui cū febre infeſtet vt cū a cōuulſione et diſtentione neruorꝫ et bilari diſſungeret: et q̄cūqȝ alij morbi ſine febre acuti ſunt. Qd vero dictū eſt et. 40. die indiceī vt cōnumereī cū ſimplr ꝓprieqȝ acutis: acutus ex ꝯuerſiōe talis fit quotiēs inter initia acute egrotetum aūt q̄rtodecio die: aut ēt aū nō integre iudiceī. Sȝ q: ſup ſūt q̄dā reliqe egrotationis ex qb' ad. 40. diē vſqȝ morbus extendiī. Ueniī vero p indicationes iperfectas acutorꝫ morborꝫ nō ſolum in hos: ſȝ ēt in alios diutinos maxime marcorē: quartanā: ſuppurationem: tabitudinē: aquā itercutē. Uerū Hippo. excipit a pītri oīone ēt illos in ſolis ſimplr acutis morbis qui cū febre infeſtent: et itē ex cōuerſiōe in quadrageſimū veniant diē optimū eſſe indiciū dicēs ſpirationis facultatē nō in oibus qui ſine febri fatigent acutis neqȝ diutinis.

Lōgi morbi nō ſine periculo ſunt.

Tres differen-
tie morborū
ex pte tpis.

Ita vt tria ſint oīa genera morboꝝ quātū in ipſaꝫ agitur
tpis differētiā:aut enim acuti ſunt qui quartodecimo fi-
niunt̄ die qbus diutini opponunt̄:ambiguum vo ꝛ velut
in cōfinio poſitum tertiuꝫ genus cuius terminus decreto-
riuꝫ dierū quadrageſimus dies eſt. Hec igit̄ dico confir-
mare ea que in egris apparent:ꝙ ſi quis ea probet in illis
ita ſe hāc naturam reruꝫ agnoſcet. At vo quicūqꝫ volunt
ſignificari numerū dierū decretoriū ab Hippo. dum ait
quartodecimo die iudicari morbos acutos:adeo neſciunt
ea que maxime opꝫ eos ſcire vt dictiones quoqꝫ vetuſtiſ-
ſimi medici nequaꝙ̄ intelligant. Si.n.quartodecimo die
finiri morbū ſignificat dierū decretoriū multitudinem
quanta ſit. 40.etiam die iudicari morbū numerū ſignifi-
cabit decretoriū dierū. Querant igit̄ vt quemadmodum
quatuordecim efficiunt ad quadrageſimuꝫ vigīti qua-
draginta nunc dies efficiant.

1 ℭ De ſudore. Caput. XI.

Sudor optimus eſt per oēs acutos
morbos ſi ꝑ dieȝ euenit decretoriuꝫ
ꝛ integre ſedat febreȝ. Bonus ēt eſt
ſi ex toto corpore ꝓdeat:faciatqꝫ vt
eger ferat facilius morbuꝫ. Si vo nihil tale
efficiat nequaꝙ̄ vtilis eſt. Peſſimus vo eſt
ſi frigidum egrediat̄:ꝛ circa caput tm̄modo
vultum ꝛ ceruiceȝ. Hic.n.cū acuta febre mor-
teꝫ:cū mitiore:morbi longitudineȝ indicat.

In ſudore optimo duo ſcribens inditia:tertiū pre-
termiſit tanꝙ̄ neceſſario ſequat̄ ea que
dixit. Qui eniȝ die euenit decretorio ꝛ integre ſedat febreȝ
is quoqꝫ ex toto corpe it:in bonis vo nō tm̄ optimis ꝓdi-
re ex toto corpe ꝛ aliqd morbi tollere ſcribens nihil:pre-
terea adiecit de diebus decretorijs tanꝙ̄ id quoqꝫ bonuꝫ
rurſus ſudoreȝ neceſſario comitet̄. Ceterū tertius ſudoris
ordo cenſetur modice mali de quo dixit. Si vo nihil tale
efficiat nequaquā vtilis eſt vt nec ex toto corpe eat:neqꝫ
faciat vt eger ferat facilius morbū. Sed cōſtat vt ex his
ipſis peior ſit qui neutrū hoꝝ efficiat:modicus vo qui al-
terū:ꝛ rurſus ex his ipſis qui efficit vt eger facilius ferat
morbū moderatior eſt:ꝙ̄ꝙ̄ nō ex toto corpore eat:peior
qui grauioreȝ exhibet morbū:licꝫ in omne extendat̄ corpꝰ.
Sed oīs eiuſmodi ſudor calidus eſt:ꝛ ob eam rem nullo
de tribus ordine indicauit eum ſolitus omittere quecūqꝫ
ſequunt̄ alia neceſſario:ꝛ iteꝫ ꝗcūqꝫ ex oppoſitione coꝝ
que deinceps dicenda ſunt demonſtrant̄. Oībus vo in h
ſermone dictis ſudoribus opponit frigidos dicēs ita. Peſ-
ſimus vo eſt ſi frigidus egrediat̄:ꝛ item cuꝫ eo malū eſſe
dixit ſi circa caput ꝛ ceruiceȝ eueniat:licꝫ frigidus non ſit.
Hic enim minat̄ ſyncopē. Si vo circa tales partes frigi-
dusqꝫ appareat peſſimus eſt qppe qui nō inſuper fore:ſꝫ
iam eſſe ſyncopen indicet. Diffiniunt̄ vo vehementia fe-
bris. Nam ſi fuerit acuta prorſus afferet morteȝ frigidus
ſudor:lꝫ ex toto corpore ꝓdeat:ꝛ item ſi circa caput cer-
uiceȝqꝫ calidus eueniat. Si vo mitior febris eſt poterit fa-
cultas non aſſumpta prius ab acuta febre ſpatio tēporis
prauos cōcoquere humores. ℭ Ceterū de diebus decre-
torijs nō inſuper docuit aliqd in alijs ſudoribus:at qui de
optimo docuit inter initia:qꝛ eſt vim quādā decretoriū
dierū in coꝝ ſermone dicturus:in ipſa vo dictiōe pariter
demonſtrauit. Una enim coꝝ vis eſt reddere firmaꝫ iu-
dicationem ſiue in bonū ſiue in maluꝫ finiat̄. At vo agno-
ſci opꝫ predicte finem dictionis queȝ Dioſcorides ſcripſit
ita. Peſſimus eſt ſi frigidus eſt ꝛ circa caput ceruicemqꝫ
tm̄mō prodeat. Hic.n.aut morteȝ aut morbi longitudineꝫ
premonet. Sꝫ cōſtat vt hec lectio ſit ꝙ̄ predicta cōciſior:
tn̄ eandeȝ vim obtinet:atqꝫ addendum erit ab expoſitore
id qō in predicta ſcriptum iam eſt cum acuta febre mor-
tem:cum mitiore longitudinem morbi. Ceteruꝫ deinceps
alia quedaꝫ de ſudore ſunt ſcripta nō in oībus codicibus
que merito alij quidam ſuſtulerunt tanꝙ̄ non ſint Hip.
atqꝫ etiaꝫ Artemidori ꝛ Dioſcorides ſectatores.

ℭ De ilijs. Caput. XII. 1

Ilia ſaluberrima ſunt ſi dolore va-
cant ſi mollia ꝛ equalia ſunt dextra
ac ſiniſtra parte. Si vo iſlāmatio-
ne vexant̄:aut dolore:aut intēta ſūt:
aut īequalr̄ affecta dextra ac ſiniſtra pte: hec
omnia animaduertenda ſunt.

Omnem aliquis orationem cōprehendēs vno bre-
uiſſimo capite dicet. Ilia ſi nāe ſimillima
ſunt:ſaluberrima ſunt. Particulatim vo docens coꝝ idi-
tia Hippo. ꝓmū ſcripſit ex his que nō exiſtunt. Hec ſolēt
medici recentiores nō accidētia noiare:duo vo alia ſigna
accidentia ſunt in ilijs. Quocirca ilia dolore vacare ex nō
accidentibus dictū eſt:mollia vo ꝛ equalia eſſe ex ijs que
exiſtunt. Sed mollia cognoſcunt̄ quotiens modice reni-
tunt̄. Illis enim oppoſita vtpote vehementer renitentia
dura ſunt. Ceterū equalia nō ſm̄ vnā intelligunt̄ qualita-
tem:fieri enim pōt vt ſimilr̄ equalia ſint. Sed aut aliqua
parte dolore vacent:aliqua dolore afficiant̄:aut altera pte
calidior:altera frigidior habeat̄:aut ſubleuatior aut depſ-
ſior. Opponens igit̄ ſaluberrimis ilijs peſſimoꝝ ꝛ ineꝗ-
liuꝫ ſigna dixit. Si vo inflāmatione vexant̄ aut dolore:
aut intēta ſunt:aut inequalr̄ affecta dextra ac ſiniſtra par-
te. Itaqꝫ vexari inflāmatione de oībus ilijs dixit. Signi-
ficat vo verbū iflāmari:velut ſi peruri:ſuccendi:igniriqꝫ
ꝓdixit ſit. Pari rōne dolore vexari de oībus ilijs dictum
eſt quō intenta eſſe:id enim oībus etiam ilijs tribuit̄. At
vo inequaliter affecta eſſe dextra ac ſiniſtra pte quotiens
nō oīa ilia eandeȝ habeant affectioneȝ:aut per caliditatem:
aut per frigiditateȝ:aut per dolorem:aut per indolentiaꝫ:
aut per gracilitateȝ laxitateȝqꝫ ꝛ intentioneȝ. Quādoqꝫ eniꝫ
intendunt̄ ilia ſine inflāmatione ꝓprie noiata:aut ꝓpter
vehementeȝ ſiccitateȝ nō ſolū in illa parte:ſed etiā in ſepto
tranſuerſo coſtis:mēbrana precordijs:aut ꝓpter inflāma-
tioneȝ cū tumore ipſoꝝ in ilijs muſculoꝝ ꝯſiſteteȝ ſine in-
flāmatione ꝓprie noiata:que qdem tumor dolens eſt.

ℭ Si vo pulſus in ilijs inſit:ꝑturbationeꝫ ſi- 2
gnificat:aut deliriuꝫ. Uerum oculos talium
conſpicari oportet. Si enim crebro obtutus
mouetur:expectanda inſania eſt.

ℭ In quibuſdam codicibus non pulſus:ſed ſubſultio le-
gitur:ac perſpicuum eſt vt tale accidens ob ſpiritum fiat
flatuoſum. Sed in multis codicibus legitur pulſus:aut
qui ſimul cum magnis fatiget inflāmationibus aut ſenſi-
bilis egro motus arterie in ſpina maioris quemadmodū
libro de morbis vulgarijs ſecundo dixit:vbi vena in cu-
bito pulſat inſanum furibundumqꝫ eſt. Conſtat enim vt
pulſare de magna adeo ꝛ vehementi afferat motione ar-
terie:ꝛ vt anteꝙ̄ cōtingat̄ innoteſcat interdū egro dum-
taxat:qꝫ etiam deforis intuentibus. Sed qōcūqꝫ hoꝝ
fuerit accidens ſignū nō bonuꝫ eſt. Maior enim arteria
pars eſt maxie ꝓncipalis:ꝛ iteꝫ venter:ac iecur quō ſeptū
tranſuerſuꝫ. At ex his prorſus vnuꝫ afficit̄ ſiue ſubſultio:
ſiue pulſus legat̄. Septum vo tranſuerſum deliriū īfert
ꝓmptiſſimū:quā ob reȝ maiores id precordia noiauerūt:
ꝛ item

⁊ item ventriculi hoſtiolū quotiēs inſigni afficiat̄ inflam mationē. Alie ꝟo partes ibi q̄ aliquā ex predictis affectio nē traxerūt: in ꝑiculoſam incidūt affectionē. Quapropter merito Hip. dixit vel ꝑturbationē vel deliriū ab eo acci dēte ſignari: ꝑturbationē q̄dē vno cōi accidēti oīuz peri culoſaꝝ affectionū: ex q̄b⁹ nō ſolū egri: ſ3 ēt medici ꝑtur bant̄. Deliriū ꝟo ob ſeptū trāſuerſuz ⁊ itē ventris hoſtio lū. Ceterum de muſculis in ilijs ꝯſiderādum eſt: neq3 enim neceſſario deliriū: neq3 periculū pulſantes ſubſultā teſue inferūt. Num igit̄ magis proprie in audire op3 ꝟbū inſit: ꝑ dictionē q̄ dixit Hip. Si ꝟo pulſus iſte i ilijs ꝑpe q̄ velit ꝑalte i ilijs pulſuz ſubſultionēve de vocula inſit ſignari. Verū cōſpicari taliū oculos op3. Si eni crebro obtutus mouetur: expectāda inſania eſt. Cū ꝑturba tionē aut deliriū dixerit ab eo accidente ſignificari: nunc diffinit doceteq3 q̄n deliriū: q̄n perturbatio ſola futura ſit. Diffinitio ꝟo ab oculorū ducit̄ motione. Quos nō ſolum hac in re: ſed etiā in alijs morbis oībus in q̄bus ſuſpiceris fore deliriū ex q̄ſita rōne ꝯſiderabis. Si enim inſtabiles apparēt: indicat̄ deliriū. Verum hoc loco nō ſimpliciter ait fore deliriū. Sed inſaniā indicans vehemens q̄dam deliriū ex ꝑdictis indicijs affecturū. Porro vt oculorum crebra motio delirij firmet ſuſpitionē patere arbitror ex his que a nobis explanata iam ſunt: vbi muſculos oculo rū diximus ꝑmos ſentire cerebri affectionē: ipm ꝟo cere brum ſepto trāſuerſo ⁊ hoſtiolo vētriculi cōſentit queād modū ceteris oībus neruoſis mēbris. Cū enim ex illo oēs naſcant̄ nerui: q̄cūq3 ꝑs plurimis aut maximis ꝑticipat hoc merito in ꝯſenſum originem eorum perducit.

Neruoſis ꝑti bus affectis facile cerebrū afficit̄.

De abſceſſibus. Caput.XIII.

1 Tumor in ilijs durus ⁊ dolens peſ ſimus eſt: ſi in omnibus ilijs fati get. Si ꝟo altera parte infeſtat: ſi niſtra minori cum periculo eſt.

Tumor. Dolor. Inflāmatio.

Tumorem ſolet Hip. noīare oēm molē preter nām: recētioribus medicis vocanti bus vnā tm̄modo molē que premēdo dolore vacat ⁊ di gitis cedit. Quā ꝟo rurſus medici recētiores ꝓprie nomi nāt inflāmationē: hāc Hip. cōpoſita dictione durū ⁊ dolē tē tumorē appellitat. Inflāmationis eni vocabulū de in flāmine afferebat. Itaq3 ꝯſtat vt talis affectio ſi dextra affligat parte periculoſior ſit ꝓpter iecur: indulgentior ſi ſiniſtra propter lienē: exitioſiſſima: ſi vtraq3 laceſſit.

2 Talis ꝟo tumor ab initio mortē breui fo re ſignificat.

Predictus in ilijs tumor ſi durus ac dolēs eſt a medi cis recētiorib⁹ ꝓprie noiatus inflāmatio mortē ait breui fore ſignificat. At ꝟo id niſi aliq̄d intimū afficiat̄ mēda ciū eſt. Cōſtat ꝟo vt intimū ſit iecur: ⁊ itē vētriculus liē ⁊ abdomē. Nā muſculi in ilijs ſi inflāmatione laborant in ferre mortē q̄ ꝑāt: niſi ſane rarocant ꝓpter magnitudinē inſignē inflāmationis: aut ꝓpter viriū debilitatē: aut etiā q2 medicus male curetaut q2 eger aliq̄d cōmittat. Itaq3 cōfuſius indefinitiuſq3 talē dictionem ſcripſit.

3 Si febris vigeſimum tranſcendit diem: ⁊ febris detinet: ⁊ tumor nō deſiſtit: in ſuppu rationem verti contingit.

Omnis tumor ꝑter nām diſſecto cōmitēte cū humore curat̄. Ergo perſpicuū eſt vt niſi deſiſtat cūctant̄ humo res ac ſpatio tēporis prorſus mutatio futura eſt: aut per qualitatē interdū ad putredinē quotiens vt in defuncto corpe nihil ad eorū cōcoctionē nā mollit̄: interdū ſi vires valent in pus. Itaq3 merito Hip. ait: niſi deſiſtat inflāma tio ⁊ febris detinet egrū in ſuppurationē vertit̄. Sedata enim febre ꝯſiderādū eſt nu3 inflāmatio aliqua duritiei ſilis infeſtet. Nā ſepenumero euenit ita vbi morbū cō mitētis hūoris ꝑs tenuior diſſlat̄. Craſſior ꝟo ⁊ ſequax in amplitudine corporis affecti depacta ſit. Ceterū quam ob cām vigeſimū diē limitē ſtatuit taliū abſceſſuū ſuppu rationis libro de diebus decretorijs dicemus.

Accidit bis in prima circuitione ſanguinis e naribus fluor atq3 admodū iuuat. Sed re quirendū eſt num doleant caput: an hebetu dines ſubeant oculorum. Si quid enim ho rum fuerit eo tendet. 4

Quia inflāmationes in ilijs indefinitius cōmemorauit ꝑ hanc quoq3 dictionē diffinire ipſe videt̄. Sāguinis eni fluorē fieri dicit e narib⁹ q̄ ex vſu admodū ſit id q̄d per inflāmationes in iecore ⁊ liene fieri potiſſimū ſolet: de q̄ bus alibi fluere ſanguinē recto itinere cōmēdauit: ꝯtrio ꝟo culpauit docēs ipſe q̄dnā ecōtrario intelligat. Vbi ꝑra. liene grādiore fluere ſanguinē e nare dextro. Sanguinis fluorē in ꝑma circuitione fieri dixit decretoriū. ſ. dicturū ac legit̄ dictio biſariā: ſingulr̄: ⁊ pluraliter. Singulr̄ q̄dē in ꝑma circuitione. Pluralr̄ ꝟo in ꝑmis circuitionibus. Si igit̄ legat̄ ſingulr̄ ſeptenariā indicat circuitionē. Si plu raliter ꝯuenit quoq3 ſeptenariā intelligi circuitionē. In q̄buſdā enim ſanguis ſcdo ſeptenario effluit. Sed potius intelligi op3 in tali dictione q̄ternarias circuitiones. Nā in pleriſq3 fundit̄ ſanguis ꝑmis ſeptē dieb⁹: paucis nono ⁊ vndecimo: rariſſimis q̄rtodecimo. Ceterū tēdētib⁹ ſur ſum verſus hūorib⁹ ſanguinis fluorē fieri docuit adijciēs ſigna capitis dolorē: ⁊ itē hebetudines oculoꝝ. Sed dein ceps de eo latius docebit quo loco nos quoq3 ſermonem oēm de ſanguinis fluore integre abſoluemus.

Sanguis fluorem in iunioribus poti⁹ quin tum ⁊ trigeſimum annum agentibus expe ctare oportet. 5

Ductā ab etate diffinitionē in ꝑſagiū fluoris ſanguinis docet: expectandum enim ſanguinis fluorē eſſe potius in iunioribus quintum ⁊ trigeſimum annū agentibus: etenī per hanc etatem ſanguinis plurimus eſt: ⁊ item facultas valentior: atq3 etiam calor exuperans.

Si ꝟo mollior tumor eſt: nec dolet: ⁊ preſ ſus digitis cedit: diuturniorem efficit iudica tionē: ac minori cum periculo eſt. 6

Hic eſt quē ꝓprie medici iuniores appellant tumorē. De quo nōnūq̄ dixiſſe maiores ſufficere volūt mollis tu mor: q̄ſiq3 ēt adijciūt nec dolēs. Quotiēs igitur id dicere ſuperſedēt: tāq̄ vna cū molliore ſignificet̄ omittūt. Mol lis eni tumor dolore vacat. At ꝟo nūc Hip. nō id ſolum adiecit: ſ3 ēt vt digitis cedat: q̄d q̄dē in verbo mollior: cō tineri videt̄: niſi velit intelligi cū q̄ ꝑſſus cauat̄ in foueā: q̄d q̄dē nō cuilibet q̄ cedat ꝑſſus digitis accidit: at ꝟo id accidit cute extumeſcēte: ⁊ q2 oīs talis pituitoſus cenſet̄: idcirco diuti⁹ imorat̄ ac minori cū ꝑiculo eſt. Immorat̄ eni diutius: q2 frigidior eſt. Calore eni ꝯcoctio ſit. Porro mi nori cum periculo eſt: quia dolore vacat: vires enim ex ſoluit dolor.

Si ꝟo preterea ſexageſimū diem ⁊ febris detinet nec deſiſtit tumor: fore ſuppuratio nem hoc loco ⁊ reliquo ventre ſignificat. 7

Supra de tumoribus agens qui inflāmationis inſtitu

tione cōſiſtant vtpote calidioribus niſi febris deſinat a die vigeſimo: dixit fore ſuppurationem. Nūc vero de frigidioribus ſexageſimū limite poſuit ſuppurationis. At vero alij inter hos medij incidūt quadrageſimū diē būtes terminū ſuppurationis. Sed vniuerſuʒ de his oībus ſermonē ad librū de diebus decretorijs diſtuli. Porro nō ſolū tumores qui in ilijs fatigent ſuperſedētes ſuppuraturos: ſed etiam in reliquo ventre dixit tanq̄ȝ illa ſm aliquam ſignificationem partes ventris exiſtant.

8 ¶ Quicūq̄ȝ ergo tumor dolens durus ꝛ magnus eſt: periculuȝ mortis breui fore ſignificat. Quicūq̄ȝ vero mollis non dolens digitis cedit prementibus: diutius immoratur.

¶ Nihil amplius hac docet dictione q̄ȝ qd ſuperiore dictum iam eſt preter ꝙ accidit dolenti duroq̄ȝ tumori magnitudinem quā nos antea diximus: dum doceremus non eſſe cum periculo inflammationes muſculorum in ilijs niſi magne admodum fuerint.

9 ¶ Tumor qui in ventre fatigat: minus facit abſceſſum: q̄ȝ qui in ilijs.

¶ Tumor ſi nō diſcutit nō ſolū citi⁹: ſed ēt magis in ilijs ſuppurat ꝓpterea ꝙ ſedes calidior eſt. Qui vero lōgi⁹ abeſt deorſuȝ verſus ſerius minuſq̄ȝ ſuppurat: ꝛ ob eā rē tumor ſubter vmbilicum raro in pus vertitur.

10 ¶ Sāguis vero fluorem maxime de ſupremis ſedibus expectari oportet.

¶ In quibuſdā codicibus dictio cū /ꝛ/ copula pſcripta eſt: atq̄ȝ oſtendit nō ſolum ſanguinis fluorē fieri ſi in ilijs infeſtet tumor: ſed ēt ſi in imis ſedibus affligat: in quibuſdā vero ſine /ꝛ/ copula: ꝛ oſtendit gdē fieri ſi in his quoq̄ȝ infeſtet: ſed minus. In aliqb⁹ vero ſine: verbo maxime ad hūc modū. Sanguinis vero fluorē de ſupremis ſedibus expectari opꝫ nā inferiores nequaquā afferre ſolent ſanguinis fluorē. Sed res ita ſe hꝫ: vt ſi in vmbilico fatiget ſanguinis fluor eueniat: magis de ſede ſuperna: maxime de ſupma. Sed de ſanguinis fluore deinceps agetur: vbi nos quoq̄ȝ lucem fundemus obſcuritati clariorem.

11 ¶ Vniuſcuiuſq̄ȝ tumoris: ſuperſedentis qui i his fatiget ſedib⁹: ſuſpicatio ꝯſiderāda eſt.

¶ Uno cōprehēdēs capite pſtrinxit q̄ ſupra docuit pticulatiꝫ: ꝛ ob eā rē dictio noua enarrationis luce nō indiget.

12 ¶ Suppuratio ita cōſideranda eſt. Que enī foras vertitur optima eſt ſi parua eſt: maximeq̄ȝ egredit ꝛ in ſublime reſurgit. Si vero magna eſt ꝛ lata minimeq̄ȝ in mucronē ſubducitur: peſſima eſt.

¶ Appellare Hippocratem ſuppurationem puruletiāq̄ȝ vbi pus vniuerſuȝ cōſtiterit cōcocto tumore quopiā preter nām perſpicuū erit ſimul vniuerſam hanc orationeȝ eius euolueris qua de tumoribus in ilijs habuit mētionē. At vero colligit pus in eis qñq̄ȝ ſubcute: ſepius in ꝓfundo duplici de cā: aut q2 purulēta pars intus in abdomine affecta eſt; aut q2 lꝫ muſculus affectus ſit pus ab aliqua tunicula eius includit haud quaq̄ȝ prius in exteriorē deductū ſedē pp lētorē: aut ꝯtinētis mēbranule dēſitatē. Etenī ſtudet nā ſecernere pus de affecto corpore expellēdo ſepiuſq̄ȝ finē adſeqnit quotiēs nata ſit meatulos idoneos in ſecretionē veluti quoſdā aqueductos: nō tñ ſemp eos adſecuta pus in adiacentes cōpellit ſedes que quotiens exigue fuerint derodit cōdēs eas tegumētū ſub eo amplificādo ſedē. Cōſtat igit vt ex his ſuppurationib⁹ indulgētior habeat q̄ foras nō intro tēdit: atq̄ȝ ex his ipſis q̄ non ampliorē prehendit ſedē in latitudinem extēta. Si vero in ſublime efferat coni formulā reddēs robur foras expellentis indicat facultatis: ꝛ itē nō magnā corrūpit ſedē corporis qd erodit. Ceterū ſiue in mucronē ſubducta: ſiue in gibbum legatur nihil intereſt. Nam ex vtraq̄ȝ lectione vnus idemq̄ȝ ſenſus eſt.

¶ Queciīq̄ȝ vero intro rumpitur optima eſt ſi cum exteriori ſede nihil cōmunicat: ſed adducta eſt: nec dolet: ꝛ omnis exterior locus vnicolor apparet. 13

¶ Nō ſimplr talis ſuppuratio optima eſt: ſed earum que intro foraſq̄ȝ rūpunt optima eſt. Si qdē hec deterior eſt q̄ȝ q̄ foras rūpit. Hec enī eruptio in ptes multo nobiliores fit q̄ȝ ſit in illis cutis: ꝛ itē nō eque medicamētū adhiberi curatoriū pōt quotiēs introuerſus rūpunt: atq̄ȝ ēt ſecretū pus mordet ꝛ cōcepit ea difficultateq̄ȝ cōmittit inteſtinorū: ꝛ ſi qñ ex ieiuno aut tenuiorib⁹ fiat inteſtinis alimonie viciat diductionē: atq̄ȝ ex vētriculo debilitat cōcoctionē. Itaq̄ȝ pſpicuū eſt vt peſſima ſit quotiēs in vtrāq̄ȝ rūpit ſedē introrſuȝ atq̄ȝ extrorſum. Ita enīȝ geminatur malum: nec ſedem ac velut initium recreationis vllum obtinet natura reparandis ruptis quo tanq̄ȝ ſolo firmiora iaciat fundamenta repletionis.

¶ De ſignis quibus cognoſcitur pus. Caput. XIIII

Pus optimum eſt: ſi candidū equale: leueq̄ȝ: ꝛ q̄ȝ minime fetiduȝ eſt: maxime vero contrarium huic deterrimum eſt. 1

Et q̄ȝ minime fetidū pus eſſe debeat ꝓpalam eſt: etenīȝ ꝛ ſuperis graueolētia putredinis eſt nō cōcoctionis inditiū: vt aūt cādidū q̄q̄ȝ eē cōueniat diſcas licebit ſi geniturā ei⁹ intelligas ex ijs q̄ alibi diffinita iā ſūt. Oīa enī in oībus docere locis nugacitatis poti⁹ q̄ȝ doctrine ꝓpriū eſt. Que vero alijs ſunt cōmētationib⁹ explanata talia ſūt libro de virib⁹ nālib⁹: dictū iā eſt vnā eſſe vim alteratoriā: q̄ ꝛ in vētriculo ꝛ in iecore mollit cōcoctionē: cōmutata alimonia: in iecore qdē ad ſanguinē: in vētriculo vero ad idoneū ſanguini humorē: ꝛ itē vniuſcuiuſq̄ȝ ptis aīaliū officiū eē ad ꝓpriā ducere nām ꝓpinquātē humorē. Nouiſſima enī cōcoctio fit ꝓpterea ꝙ alimētū in nutrito aīali coagmentet atq̄ȝ aſſimilet. Itaq̄ȝ pſpicuū eſt vt ſpatio tpis lōgiore in talē ꝑparet ſimilationē. ¶ Porro ꝓditū eſt libro de ſemine genitali vt in cōceptaculorū tuniculis de qb⁹ alunt teſtes ſepe appereat liqdo cōmutat⁹ iā ſanguis ad ſeminis genitalis creationē. Nō enī cōuenit ipſas cōceptaculorū tuniculas ab alio quopiā nutriri: atq̄ȝ appellāt eiuſmodi hūiditatē nōnulli medici genitale virus: ꝛ ob eā rē ſemē ipm genitale virus noiant. Sꝫ potiſſimū ij qui vim eius dicitāt ſemē nō ſubiam corpulētā. Quinetiā vt decūbens ſanguis in ptes laborātes inflāmatione cōmittat inflāmationem: ita vt ab initio quidem ſola cōceptacula repleat: diſtendatq̄ȝ mox ad iacentes ſedes inanes cōplures: atq̄ȝ exiguas in ſingulis mēbris libro de tumoribus preter nām diffinitum iaȝ eſt: ꝛ item dictū quoq̄ȝ libro de iniqua intēperie. Talis igitur ſanguis ad exiguas diſperſus partes in locis inflāmatione affectis vtpote extra propria conceptacula poſitus non inſuper remeare ad antiquā naturaȝ pōt: mutatur vero: ac putreſcit quo modo omnia queciūq̄ȝ in alieno loco vehementius caleſiunt. Si igitur natiuus calor de propria exorbitat tēperie plurimū vt in corpore inanime putreſcit: ſi vero vim ſeruet quādā pmiſta quedā

cōmutatio

cōmutatio de cauſa per naturam: et itē preter naturā effici tur: ſiquidem cauſa naturalis cōcoquit: preter naturā putrefacit: vtra earū magis exuperet p eam ipſam neceſſario ſigna accedūt: tum coloris odoriſq;: tum etiam cōditionis. ¶ Ex his igitur vt docui diffinitis in alijs cōmentationibus ſeries eſt: vt colligas ſanguinē qui probe ſit in pus cōmutatus: pncipio ſi nō putret: ſed potius cōcoctus eſt: tum aūt ſi aliqua in eo pter nām putredo ea ē exigua appareret: quēadmodū Hippo. ait: ꝙ minime fetidū: etenī ꝙ minime id pollet: qđ ꝙ paruiſſime pōt: ad hec colorem eius reddi ſublimē ſemini genitali ratio eſt. Candidū vero nō exquiſita rōne velut nix eſt: ſemē enim a natura ducit in ſolidorū corporum calorē exquiſita rōne: modice pus. Siquidē ſemen nihil hꝫ preter naturā permiſtū: pus vero nō aſſidue par vt explanatū iam eſt. Permiſcetur ergo omnino quotiens ſanguis de proprijs opificijs exilijt. Hec itaq; cauſa eſt ob quā cādidū ſemē genitale ac pus eſt. Pus enim quodāmodo ſolidioribus aſſimilatur corporibus que quidem ſunt conceptaculorum tunicule neruiq; et copule ac membranule atq; ēt chartilago/oſſaq;. Eadem cauſa eſt ob quā ſubſidet in vrina cādidum ſedimētū: id quoq; velut pus obtinet generationē qđ proportione reſpondeat. Inter id et naturales humores iniectus. Alimentū enim qđ nature refugit confectionem ſubſidit in vrina: neq; vt ſanguis ab ea cōmutatum; neq; vt pus preter naturam cauſe particeps.

¶ Explicit Liber Primus Predictionū Hippo.

¶ Claudi Galeni in predictiones Hippocratis Liber Secundus: interprete Laurentio Laurentiano Florentino.

¶ De aqua inter cutem. Caput. I.

1 Aqua inter cutē omnis ſi ex acuto morbo exiſtit: mali eſt: non enim ſedat febrem: ſed dolorem admodum infert ac mortem fere: q; incipit ex parte inani ac lūbis iecoreq;.

Inter initia libri ipſe dixit. Cōſiderari cōuenit hūc īmodū per morbos acutos pncipio vultum egri ſit ne ſilis bñualentiū. Ita aliqui dicunt non ſolū de vultu exitioſo per morbos acutos: ſꝫ deinceps de omnibus ipm facere ſermonē: haud quaꝙ legētes finē ſermōis vbi dixit: hec dico de morbis acutis: necnō qcūq; ex acutis morbis ꝯſiſtūt. Atqui cōſtat vt de purulētis docuerit nō ſolū illis quicūq; vigeſimo die rūpi ſolent: ſed q ad. xxx. et. xl. lx. deuenerūt: atq; etiā antea de morbis qui ad. xl. vſq; diē proceſſerūt vbi dixit: ſpirationis facilitatē exiſtimari opꝫ p quā magnā hic vim ad ſalutem in omni morbo acuto q cū ſebre infeſtet ac. xl. die iudicet. Et itē hoc loco ait nō de quauis aqua inter cutem facere ſermonē: ſed quecūq; ex acuto morbo exiſtat: atq; ēt de purulentis tabidiſq; deinceps docebit: et ad hec de quartanis vt conſtat ēt diutinis morbis. Igit vt aqua inter cutē ois ſi ex acuto morbo exiſtit mali ſit nequaꝙ ſedans febrē: ſed inferens dolorē ipſe dixit. Porro docuit geniturā ei⁹ a iecoris nominatim faciēs mētionē: atq; vna cōi rōne partis inanis q̄ ſunt ieiunū et lactea: et itē inteſtina teniora. Nā in more eſt vocari illas partes inanes q̄cūq; inter extremā thoracis coſtā et in his oſſa habentur. Atqui inanis videt ois talis ſedes ſi eā cū ſupernis infer-

niſq; pribus vtriſq; oſſeis cōferas. At vero ois talis pars flaccida habet: quotiēs nō fuerit aliquis pauloante repletus eſculētis poculētiſq;. Ita mihi videt poeta has ipas corpis ptes eo q flaccide ſint: appellare laparas. Homerus. Itaq; cauſa aque inter cutē cōis genitura eſt: vbi ſignificationis officiū intercidat: etenim quēadmodū in vētriculo cōcoquunt eſculēta pari rōne in iecore et venis precōcoctū in vētriculo alimentū. Quinetiā vt in vētriculo interdum minus intercidit cōcoctionis officiū: interdū magis: ita in iecore. Nōnūꝙ enī iecur afficit p ſeſe et ſua vi: quēadmodū ēt vētriculus: interdū p cōſenſum aliarū partiū. Itaq; cōſtat vt oēs ſibiinuicē cōferentes partes: aut q vicina ſint: aut q habeant ſocietatē magnā: ex cōceptaculis neruiſq; afficiant. Quo prime partes afficiātur p cōſenſ. In hūc modū iecur ex magnis venis copulat et lieni et vētriculo et inteſtinis. Atq; ēt poſitura eorum ita vicina eſt: vt q̄dā ꝯtingat ipm: quedā ppe modū tangant. Itaq; lienis nequaꝙ mētionē habuit Hip. ſiquidem de morbis acutis agebat: etenī hoc viſcus ſimul p longos morbos traxerit duritiē ad ꝯſenſum agit iecur olq; corpori p tale mediū aquā iter cutē cōcinnat. Porro iecoris ac ptis inanis mētionē facit: ac docet diias aq̄ inter cutē ex illis quō procedente ſermone perſpicuum erit.

¶ Si quib⁹ ergo ex inani parte exiſtit pedes intumeſcunt: et alui fluor diutinus fit: neq; exſoluēs dolorē qui ex inani parte efficitur ac lumbis: neq; molliens ventrem. 2

¶ Intumeſcere pedes ois aque inter cutē cōe eſt ſane: et q̄bus in iecore vitiū eſt ſubſequi dicit. Sed cōſtat vt vitio lienis et oibus alijs comitet. Sed alui fluor peculiare eſt aque inter cutē ex inani parte affligētis vbi ieiunium et lactes inflāmatione vexent: his enim potiſſimū vene debiles fiunt per quas iecur ad ſe trahit alimentū: ita fit vt nequaꝙ ſubſeruiāt viſceri ad deductionē: neq; maneat in ieiuno tenuioribuſq; inteſtinis alimētū: q ſi grauent ab eo vtpote debiles: ſtatim id oē pellūt deorſum. Atq; hec alui fluoris cā eſt. Quinetiā corrūpi alimētū biliſq; colligi copiā ratio eſt ob calorē partiū que inflāmatione vexātur: et ob eā rem inteſtina admodū mordent: proindeq; incitantur id excernēdū cōdita ibi excremēta. Atq; hec rurſus altera cā alui fluoris eſt. Quocirca merito ait: neq; ſedare dolorē ipſum: neq; mollire. i. vacuare ac cōtrahere vētris tumorē: indicans ex his vt cū dolore excernāt et vt imus vēter ois attolat in mollē. Fieri eni dolorē neceſſe eſt ob inflāmationē demorſicationēq;. Porro vētrē oēs ſubleuari repletis inteſtinis ſpiritu flatuoſo: cuius genitura optima rōne ſubſequit cruditatibus et tādem manere imus ex imbecillitate ſecretorie facultatis inteſtinorum.

¶ Quibus a iecore aqua inter cutem incepit tuſſire quidem cupiditas eſt: ſed nihil excreant cōmentatione dignum: pedeſq; intumeſcunt: ac venter non deijcit niſi dura ac pro neceſſitate: atq; etiam circa ventrem tumores fiunt qui modo in dextra parte: modo in ſiniſtra conſiſtunt: deſinuntq;. 3

¶ Cupiditatem dixit hoc loco propenſionem: quā quidem ad tuſſiendum obtinent: incitari vero ad accidens ſtatim deſiſtunt tm̄modo tentantes initium tuſſiendi: etenī iecoris moles inſidens precordijs facit anguſtiam in pulmone. Cum ergo ſublimis reddatur affectio vere illius anguſtie ob quā inflāmatione laborans decūbente ex capite materia afficitur cupiunt tuſſire ſperantes nocuam vacuando materiam eſſe anguſtiam curaturos. Sed incipiē

tes ſtatim deſinūt ob experiētiā ipſaȝ deducti in notitiaȝ diſpōnis exquiſitiorē ſentiētes q̄ȝ temere ſperauerint. Quin etiā nā ipſa p ſe infert tuſſim infartiones expurgādo pulmonis q̄ſq̄ȝ ipſi nequaq̄ȝ tuſſire cogitemus:ita vt difficile ſit ſepenumero obſiſtere inhibereq̄ȝ acceſſu. Nūc igiṫ qui ob anguſtiā ad tuſſim egri veniūt fruſtra ceu auxiliantē affectui nālis facultatis nequaq̄ȝ hītes miniſteriū ꝯtinuo deſinūt. Ergo ob hec ꝓpēſiores ita affecti ad tuſſiȝ reddūtur:ſȝ eos cito tale deficit munus:ꝓpea q̄ nihil dignū cōmētatiōe excreāt:ſȝ tātū q̄tū in aſperā arteriā ſeroſaȝ tenuēq̄ȝ ex ꝯceptaculis ſanguinē ꝯtinētibus ſeroſum cōpānuiṫ in modū ſudoris tumidā. Igiṫ hoc pacto aq̄ inter cutē que de iecore exiſtit:a prelatis ſecerſtinguiṫ:atq̄ȝ ēt paucitate ⁊ ariditate deiectionū. Incitanṫ .n. illi ꝓpreſſis ipſis:vel inteſtinis vel lactib⁹:p aquā vō inter cutē que de iecore exiſtit:vtpote imꝓpreſſis his: nec viciato alimēto:neq̄ȝ grauatis ab eo partibus (etenī hīt valēt) nec alui fluor infeſtat:manētq̄ȝ diutius inibi reliq̄ alimēti:que parti mittunṫ ad intimā abdn̄is ſedē:parti inflāmatione iecoris torrēṫ. Porro vniuerſa cutis vtpote que de pituitoſo ſanguine nutriaṫ:intumeſcit:q̄ ſi pmas eā digito ſtatiȝ appet cauna. Sȝ paulopoſt ad piſtinā reuenit ꝯdōnē:nō tn̄ ſtati ab

3 initio ſit acutus vertiṫ morbus ita fieri ſolet. Sȝ pedes intumeſcūt pmi ꝗppe q̄ ꝓcul a calidiſſimis abſunt ꝑtibus: tū aūt ſubrepēs acceſſus circa vētrē oēm quoq̄ȝ eā ipſaȝ cōmittit affectionē. Itaq̄ȝ ſi premas tumorē digito cauaṫ:ac velut foueā facit:tū aūt paulopoſt ad priſtinā remeat ꝯditionē. Ob hip. ait:atq̄ȝ ēt circa ventrē tumores fiūt q̄ ꝯſiſtūt deſinūtq̄ȝ. At vō fieri pōt vt id quoq̄ȝ dixerit de pma coꝝ genitura. Nam incipiētes ꝯſiſtere ſepenumero deſiſtunt:ita vt videanṫ quedā integre deſtitiſſe: moꝝ rurſus ſubleuanṫ:⁊ rurſus deſiſtūt:⁊ rurſus ſubleuanṫ: ꝓcedente vō tp̄e pmanent non inſup deſiſtentes. Sane diſtāt a prelatis qui infeſtāt ex inani parte:eo q̄ preſſi cauenṫ pituitoſam habentes naturam:nec inſup ſpiritu fluctuoſo quēadmodum illi conſiſtentes.

4 Si caput:manus:ac pedes frigidi ſunt vētre:coſtiſq̄ȝ calentibus:malum eſt.

Per morbos diutinos potiſſimum hyeme ⁊ ſenibus nō ſolū p incurſiones febriū q̄s noiant acceſſiōes:ſȝ ēt ex intermiſſionibus nihil miꝝ videri dȝ extremas corꝑis partes refrigerari ꝗppe que carne vacāt ex nā:lōgeq̄ȝ ſunt a viſcerib⁹ poſite. Ueꝝ hoc libro nequaq̄ȝ agit de morbis diutinis. Itaq̄ȝ p morbos acutos tales refrigeranṫ partes (ꝓpe dixerim) ꝑꝑ affectionē ꝯriā illi que p morbos diutinos tale accidēs infert. Per illos enī calor natiuus pre debilitate nequaq̄ȝ pmeat ad extremas corporis partes: in morbis vō acutis ꝑꝑ inflāmationis magnitudinē in viſceribus fatigātis paꝝ ſanguinis in oē pmeat corpus:plurimū vō eius in parte affecta inflāmatione includiṫ:⁊ ob eā rē medie corporis partes que ſunt thoraꝝ ac vēter admodū calent. At vō p morbos acutos interdū acceſſio cū rigore prehēdens:aut frigore nō ſolū extremas corporis partes:ſȝ ēt cutē circa coſtas ac vētrē frigidam reddit. Id igiṫ circa viſcera vitiū nō oſtēdit:ſȝ vbi pmanētibus partibus circa coſtas ac ventrē calidis:aut ēt calidioribus q̄ȝ ſoleāt ex nā ſumme refrigeranṫ corporis partes in viſceribus magnitudo ſignificatur inflāmationis:ac forte melius eſt intelligere ventre ac coſtis calentibus ita dictum vt planius calefiant q̄ȝ dum haberent per naturam. Ceterum vt lypirias febris nomine relegetur ad hoc genus cuius peripicuum eſt.

Diuerſis de c[illegible] in morbis acutis ⁊ in diutinis frigent extrema ſecrio[ri]b⁹ calentibus.

5 Optimum vō eſt ſi corpus omne eque calidum molleq̄ȝ eſt.

Cum deterrimam prediꝯiſſet conditionē morbi quotiens medijs corporis calefactis partibus refrigerentur partes extreme:hoc loco opponit optimā in nobis in qua corpus omne eque calidum ⁊ item eque molle eſt:etenī verbum eque cōmune vtriſq̄ȝ exiſtit. Igitur eque calidū corpus omne eſt in febribus ardentiſſimis:ſed mordens ⁊ ſiccum per eiuſmodi affectiones haudquaq̄ȝ molle apparet:q̄ ſi molle pariter ⁊ calidum eque ſit optimam indicat corporis affectionem.

Qui dolore vexatur: facile conuertatur: ſitq̄ȝ reſurgendo leuis oportet. 6

Summa totius preſagitionis in morituris conualituriſq̄ȝ eſt:quotiens vis egrotationis cū egri facultate ꝯferatur. Si enim morbus vehementior eſt:eger omnino morietur: ſi debilior q̄ȝ egri facultas: haudquaq̄ȝ morietur: vbi nihil cōminatur. Hanc vō ſummam ipſe ſcripſit per ſententiam:cuius initium eſt. Colligendum etiam eſt an eger poſſit eo victu quem preceperis durare ad conſiſtēdi vigorem vſq̄ȝ egrotationis. Hec ergo ſumma preſagitionis habeatur. Ceterum cum tres ſm̄ genus vires ex triplici pendeant origine cerebro:corde:iecore per earuȝ miniſteria firmitas atq̄ȝ infirmitas cognoſcitur. Precipua vō cerebri miniſteria ſunt meminiſſe ac cogitare: ſubſeruientia vō ſentire ⁊ moueri ſm̄ deſideriuȝ. Cordis vō motus arteriarum:iecoris vō generatio ſanguinis ⁊ humoꝝ: itaq̄ȝ cum preſenſionis contemplatio in hec diuidatur capita quodcunq̄ȝ ſignum eſt ab Hippocrate dictum:cōſiderandum quo genere collocetur: velut nunc vt facile vertatur eger:atq̄ȝ reſurgendo leuis appareat. Hec enim ſigna ſunt facultatis corpus ſm̄ deſiderium commouentis. Ceterum conſtat vt in preſens nequaq̄ȝ interſit dicere ſm̄ deſiderium aut appetitum: aut voluntatem. Ad hunc modum ſupra de cubantis habitu dictum eſt in dictione:cuius tale eſt principium. Cubantem offendi egrū oportet. Indicatur enim vt talis cubantis habitus quemadmodum etiam accliuis fiat fungentibus officio muſculis:quem ſolent firmū nominare. Sed de eo libro de motu muſculorum fuſius dictum iam eſt. Itaq̄ȝ perhibuit Diocles vt animalium corpora cōſiſtant ex eo quod fert ferturq̄ȝ: fert facultas: corpus fertur. Ergo quemadmodum ferentes onera:aut grauati ab eis vix mouentur:aut ſi leuius appareat onus innocte ferunt.ita facultas:ſi enī ſupereſt: facile corporis onus fert: vt haudquaq̄ȝ mouendo offendatur. Si deeſt vtpote grauata; vix ſubleuat corporis partes.

Aloruſmus.

Tres vires ex triplici origine.

Dyocles.

Si corpus omne graue eſt: ⁊ item manus ac pedes maiori cum periculo eſt. 7

Aggredienti moueri ſm̄ deſiderium grauitas partiuȝ conſpicua redditur: crurum quidem dum ſurgere ⁊ ambulare:aut etiam omnino transferre ea cubando eger tentet. Pari modo manuum dum capere aliquid ac dimittere:nec non transferre tentet. Simili ratione ceruicis ac ſpine:dum commutare corporis habitum experiatur. Itaq̄ȝ grauitas partium maximum inditium precipuumq̄ȝ debilitatis facultatis habeṫ non cuiuſlibet:vt antea eſt ꝓditum. Sed eius que in muſculis ac neruis tm̄modo eſt.

Si corpus adeo graue eſt: vt vngues quoq̄ȝ ac digiti liuidi ſint:expectanda mors continuo eſt. 8

Diximus alio loco quo nam modo gubernātes animal vires ſimul intereant: ⁊ vt animal prorſus viuat quo ad quevis earum ſeruetur. Cum ergo dixerit Hippocra. languentis inditia facultatis:de qua muſculi mouētur: addit

alia extincte

alia extincte facultatis propria inditia: que de corde emanant: ob eam rem non ſimpliciter ait liuiditatem grauitati partium accedentem indicare mortem: ſed continuo ⁊ ſine vlla cunctatione propterea ꝙ vtriuſqꝫ intermortue ſigna appareant facultatis.

9 ¶ Si digiti ac pedes omnino nigreſcunt: minus peſtiferi ſunt: ꝗ̄ ſi liueant. Sed alia ſigna conſideranda ſunt. Si enim facile ferre malū appareat: ⁊ aliquod aliud ſalubre fuerit ſignum: morbum verti ſignificat ad abſceſſum: ita vt eger ſit conualiturus: coꝛpoꝛis ꝟo nigredo caſura.

¶ Non minus peſtiferi dixiſſe opoꝛtuit. Sed vt interduꝫ nullo pacto: interdum ſumme peſtiferi habeantur: ac foꝛſitan exiſtimabit aliquis Hippocratem ignoraſſe id: propterea ꝙ non ꝓpꝛie vtitur dictione. Sed adijciens diffinitionem deinceps ac docens vtrumqꝫ coꝝ que dixit: conſtat vt agnouerit veritatem: ſed haudquaꝗ̄ exquiſite locutus eſt. Nam interduꝫ pars nigreſcit: quia materia eo decumbit. Sed quo nam modo aliquis internoſcat eam rē ꝑſpicue indicauit. Si eniꝫ facile ferre malū apparet. i. facile ſe hēat eger: ⁊ itē aliqđ aliud ſalutare affuerit ſignuꝫ: materia decūbit: ſi ſecus moꝛtis periculum imminet.

10 ¶ Si genitale: teſteſqꝫ conuelluntur: doloꝛ ac moꝛs ſignificatur.

¶ Conſtat vt in qbus infeſtat doloꝛ: he ꝯuellantur partes quemadmoduꝫ in defunctis: idqꝫ hꝫ rationeꝫ. Nam vbi vitalis facultas intermoꝛitur: ꝑindeqꝫ extendi ad fines vſqꝫ coꝛpoꝛis impos eſt: ſed accumbit ⁊ ad ſuam cogitur originem partes comitentur viribus concurrantqꝫ ⁊ ad intermedia coꝛpoꝛis copulentur neceſſe eſt. Ceterꝝ vt doloꝛ ibi faciat vires ad ſeſe perſpicuum eſt: ita fit vt ob eā rem partes ad originem conuellantur.

¶ De ſomno. Caput. II.

1 De ſomno quēadmodum ex natura ⁊ in conſuetudine eſt interdiu vigilandum: noctu doꝛmiendum eſt. Si contra cōmutetur: peſſimū eſt: minime ꝟo offendit ſiquis doꝛmiat prima luce ad tertiam diei partem. Qui ꝟo ab hoc tempoꝛe ſomnus eſt: deterrimus eſt.

1 Non ſolū recte ꝓnūciauit de ſignis per ſomniū: ſꝫ etiā cauſaꝫ eis adiecit in habituꝫ referēs nature queq̄ꝫ vtilia ſunt: illa ꝟo dānans q: preter naturā exiſtūt. Ad hunc modum res ex ꝯſuetudine hꝫ. Qđ enim ꝯſuetū eſt: bonum eſt: inconſuetum ꝟo malum eſt. At ꝟo tpibus Hippocratis nō aliud fuit ex natura: aliud in ꝯſuetudine. Nunc ꝟo diuites ecōtrario aguntur: tum in qbuſdam aliꝭ: tum etiam ſomno interdiu doꝛmientes: noctu vigilantes.

Conſuetū bonū incōſuetū malum.

2 In his igitur vt qui ſoliti ſint viuere preter naturam ſermo nequaꝗ̄ verus ab Hippocrate dictus eſt: tenēs hoc tpe magis rata ꝯſuetudo eſt ꝗ̄ natura non in mulieribus ſolum ditioꝛibus: ſed etiam non paucis viris.

2 ¶ Peſſimuꝫ ꝟo eſt ſi neqꝫ interdiu: neqꝫ noctu doꝛmiat: doloꝛ enim ac laboꝛ ab eo inditio ſignificatur.

¶ Neqꝫ interdiu neqꝫ noctu doꝛmiunt ij qui ex doloꝛe ac laboꝛe contenduntur: ⁊ item qui incipiant delirare. Nam id quoqꝫ committit inſomniam ob temperamenti in cerebꝛo ſiccitatem.

¶ De deiectionibus. Caput. III.

1 Deiectio optima eſt ſi mollis conſtanſqꝫ eſt: ⁊ eo tempoꝛe ſecreta quo ſecunda valitudine aſſueuit: ſi copia ex ratiōe ingeſti cibi eſt. Si enim talis excernitur inferioꝛ vēter bñ ualet.

A conditione quantitate ⁊ tēpoꝛe quo deiectiones excernunt dinotationeꝫ fecit optime deiectionis: nō tamen deterrime ex his ſolum: ſed adiecit eis inditia coloꝛis atqꝫ odoꝛis: ⁊ ad hec ſonitus ꝑ ſecretionē adiuncti. Itaqꝫ ꝯditionē obtinet per nām vbi nō omnino dura ſit quēadmodū lapidea: neqꝫ extreme humida vt diffluere queat: ſed intātū mollis quo ad conſtans permaneat. Copia ꝟo pꝛopoꝛtione reſpōdeat ingeſto cibo opoꝛtet ac tempus quo vacuat̄ aſſuetum egro.

¶ Ceterū addendū eſt: vt coloꝛ ⁊ odoꝛ naturalis ſeruet̄: que quidem ipſe Hippo. nō adſcripſit: tamē ex his que ſūt pꝛodita preter naturā. hec quoqꝫ intelligere poſſis: id enī illi eſſe in cōſuetudine ſepenumero docuimus: vt ex contrarijs indicet cōtraria pretermiſſis appellationibꝰ coꝝ.

¶ At ꝟo bene valere ventrē dixit inferioꝛē: cōferens eū cum thoꝛace: vt intelligamus ventriculū ipſum: ⁊ item ieiunū ſimul cuꝫ inteſtino poſt ꝯ ventrē inferioꝛē. ¶ Nō tamen contraria diectio cōtinuo indicabit habere preter naturaꝫ. Id enim nec ipſe dixit: nec alioquin verum eſt. Itaqꝫ cōuenit bñualere ventrē inferioꝛeꝫ a iecoꝛe vero: aut liene aliquid in eum confluens variare nō ſolū coloꝛē per naturā: verūetiā conditionē atqꝫ odoꝛeꝫ deiectionis. Poꝛro quādoqꝫ permutabitur copia illius permiſtione decumbentis humoꝛis: neqꝫ ſeruabit̄ tempus ſecretionis aſſuetum. Ergo ſimillima naturali deiectio indicat nō ſolum inferioꝛem beneualere ventrem: id qđ ipſe dixit: ſed etiam nihil in eum decumbere ex viſceribus predictis. Que ꝟo habet preter naturam ſignificat ventrem interdū ſolum eſſe affectum: ſepe ꝟo decumbētis aliunde materie in eum inditia habet: atqꝫ hec multiplicia ſunt eo ꝙ iecur non ſolum ſue: ipſius excrementa ſanieſqꝫ ⁊ humoꝛes preter naturam demittit in ventrem: ſed etiam coꝛpoꝛis totius: quādoquidem venter per id omnibus coꝛpoꝛis partibus copulatur: ac per illud recipit excrementa earuꝫ que quādoqꝫ decumbunt pugnantia omne coꝛpus: aut parteꝫ vnaꝫ: aut duas: aut plures pariter: ſepe ꝟo que accidentia ſint indicantia affectionem aut coꝛpoꝛis omnis: aut partis alicuius: aut aliquaruꝫ. Sed animaduertemꝰ deinceps ſermonem eius de talibus docentem.

¶ Deiectio madens ex vſu eſt ſi nec ſtridet neqꝫ cerebꝛo: ⁊ paulatiꝫ excernitur: frequēs enim deſidiendi laboꝛ inſomniam facit. At ſi vniuerſim ⁊ ſepe deijciatur: periculuꝫ defectionis anime imminet. 2

¶ Madentem foꝛe deiectionē: propterea ꝙ non fuerit ex ventriculo diductio: vel q: de iecoꝛe aut liene aliquid defluxerit in eum cuius perſpicuū eſt. Sed fieri poteſt vt id bonū ſit quotiens expinguetur iecur aut lien: aut omne coꝛpus per iecur: non bonum ꝟo quotiens accidētis rōne diductio a finibus cōcidit: aut ſique de iecoꝛe eunt in ventrem bone affectionis ſigna non habent: hec interſtinguit̄ ſi nec ſtridet: nomē enī de ſonitu confectum eſt: ⁊ item ſi nec crebꝛo ac pedetētim deijciatur. Que enim ita deijciūtur accidētis obtinēt rationem: que ꝟo multo interpoſito tēpoꝛe vniuerſim ſepenumero bone ſecretionis indicia erūt. Quia nā expellat nociuā qualitate: aut ꝗ̄titate māꝫ:

omne corpus: aut aliquam eius partem vacuando purgando ue. Porro vacuationem appello propie materie: vbi quantitate exuperet: purgationē ꝟo aliene que affligat per qualitatē. At ꝟo ſequitur quedam alia tali deiectioni: quorum mentionem habuit Hippocrates dicens. Frequens enim deſidendi labor inſomnia3 facit. Quinetiā ſepe ⁊ multū excernere eas vires exſoluens criminatur atq3 ad modū raro tales ſecretiones bone ſunt. Nāq3 eis adiuncta eſt exſolutio viriū: q̄ nequaq̄ bona eſt: quēadmodū decretorio quidem: ſed immodico ſanguinis fluori.

3 ¶ Sed pro copia ingeſti cibi deijciat bis: aut ter die: noctu ſemel oportet. Plurimu3 ꝟo ſubeat prima luce quemadmodum homini fuerat conſuetum.

¶ Id quoq3 ſupra docuerat: ſed rectius erat cum diſſeruiſſe de ſecretione decretoria quidem: ſed vniuerſa quēadmodū ego proxime feci. Ceterum damno tanq̄ ſuperuacuū bis aut ter die: noctu ſemel: ⁊ quicquid aliud poſtea ſcripſit. Abūde enim fuerat dixiſſe quēadmodum homini fuerat conſuetum. At ꝟo ſententie finis legitur bifariā in quibuſdam codicibus cum verbo ſubeat: in alijs ſine tali verbo ad hunc modum: plurimū ꝟo prima luce quē admodum homini fuerat conſuetum. Sed nihil intereſt hoc an illo modo ſcribatur: nam vtrouis modo ſeruatur optimū eſſe qđ q̄maxime fuerit conſuetum

4 ¶ Corpulenta reddatur deiectio morbo eunte in iudicationem oportet.

¶ Corpulenta. ſ. reddiť ſi aquoſa ac tenuis haudquaq̄ corpulenta du:aq3 exiſtat. Quocirca ſermo eſt de humida ſtatim inter initia deiectione: id enim proprium eſt breuitatis: quam in dicendo maiores ſeruarūt potiſſimū Hip. vt ex oppoſitis interdum indicentur quedam nequaq̄ prodita nominatim.

5 ¶ Subruffa ꝟo nec admodū graueolēs eſt.

¶ Id inter initia dicendum erat: dum ageretur de deiectionibus ad hunc modum. Deiectio optima eſt ſi mollis cōſtanſq3 eſt ⁊ eo tempore ſecreta quo ſecunda valitudine aſſueuit ac ſubruffa nec admodum graueolens: vt quemadmodum pauloante dixi conditionem eius ⁊ quantitatē atq3 tēpus ſecretionis: ⁊ item vtrāq3 qualitatem: tum viſilē: tū etiā olfactilem diffiniſſet. Ceterū naturalē deiectionem ſubruffa3 eſſe ſuſcipientem de iecore bilē decidentē in ventrem modicam quantitatem clarū eſt ⁊ oibus medicis conſpectum. Si enim ſincera aut multa decumbit bilis: ruffam reddit: aut flauam deiectionem. Si ꝟo nullo modo pertineat ad inteſtinum vt in arquatis candida deiectio erit.

6 ¶ Ac lumbricos quoq3 teretes eunte in iudicationem morbo deſcendiſſe idoneum eſt.

¶ Si natura pariter cum ceteris excrementis hos quoq3 pellit deorſu3: melius eſt q̄ ſi ſurſum: ⁊ quotiēs aliter excitit rōne accidētis. Sed de differentia decretorium diex libro de iudicatione latius explanatum iam eſt.

7 ¶ At ꝟo in quouis morbo venter mollis corporatuſq3 ſit neceſſe eſt.

¶ Mollis opponitur intento: aut repleto: corporatus ꝟo abſumpto: vt principio de condito in eo doceat: deinde de ipſo ventre quaſi dixerit in hunc modū. At ꝟo in quouis morbo modice venter inanis ſit ⁊ corporatus ex propria ſubſtantia haudquaq̄ tenuis oportet.

8 ¶ Si aquoſa admodum aut candida: aut admodu3 crocea: aut ſpumans deijciatur: hec omnia mala ſunt.

¶ Aquoſa deiectio cruditatis inditium eſt. Candida ꝟo haudquaq̄ decūbere croceam de iecore bilē in ventris ſedes ſignificat. Porro admodu3 chloron. i. viridis: aut crocea (id eni3 vtrouis modo vertas licebit) quia gemina ſignificat: vt antea dictum iam eſt in altera ſignificatione bilis crocee copia3 permiſta3 eſſe in altera rubiginoſe ſignificabit. Ceterum ſpumans deiectio interdum ſpiritu3 flatuoſum humore permiſtum eſſe ſolutu difficili: quandoq3 caloris copiam indicat: ita enim per exteriora corpora fieri cernitur in mari incurſantibus flabris: in lebete exbolentis pre copia caloris.

¶ Si exigua glutinoſa: candida: ſubcrocea leuiſq3 ſit: mala eſt. 9

¶ Duplicē hoc loco deiectionū formulam docet amba:ū euenientium propter aſſumptionem: diſſidentiu3 ꝟo inquantū exigua ac glutinoſa candidaq3 deiectio pinguedine abſumpte ab igneo calore: non tamen vehementer maligno efficiť: ſubcrocea ꝟo ac leuis abſumpta quoq3 pinguedine conſiſtit. Sed aut propter caliditatem vehementiorem: aut quia pinguedo ipſa vetuſta ac velut ſemiputris exiſtat. Itaq3 exterior nō ſolum pinguedo: ſed etiam ſeuum mutare ſpatio tēporis priore3 calorē ac perſpicue ſubcroceu3 reddi perſpicitur. Si ꝟo ſubuiridis ſit de rubiginoſa bile (id enim vt antea dictu3 eſt: ſm vocale chloras. i. viridis aut crocee ſignificatū eſt) vehementis conſumptionis indicium eſt. At ꝟo leue reddiť quicquid de corpore excernitur: aut quod habeat equalem cōcoctionē vt nulla eius pars effugerit nature alterationē: aut propter vehementem conſumptionē vt nulla materie pars impreſſa ſuperſit. Ut igitur quicquid ſalubre eſt: id omne ſalubrius redditur: quotiens equale ſit: ita quicquid malu3 eſt id omne euadit deterius ſi equale exiſtat. Utrūq3 enim per omnē materia3 apparet: que aut nature cōpetū recepit: aut turpitudine3 prauitatis. Ceteru3 vt lentor ſepenumero fiat vbi quedam calefacta admodū ſint: perſpicuū eſt: nōnunq̄ etiā qualitas eſculentorum tales reddit humores: ſed hi quotiens cōmouentur ad excretionē haudquaq̄ exigui ſunt: deiectio ꝟo ſenſim ſecreta ſi glutinoſa ſit: ab his abeſt: tribuitur ꝟo modice conſumptioni: ſed interdum vehemens conſumptio deiectionem reddit vniuerſam: ſed talis admodum graueolens eſt: ita interſtinguiť ab humore crudo quippe qui graueolens non eſt.

¶ Genera deiectionum exitioſarū. Caput. IIII.

Exitioſior ꝟo ē ſi nigra: aut liuida: aut opima: aut fetida eſt. 1

Nigra deiectio ab atra bile ſincera tingiť: liuida ꝟo vbi modica modice permiſcetur. Porro opima deijcitur quotiens pinguedo ab ignito calore conſumitur: graueolentia ꝟo putredinis initium eſt.

¶ Si ꝟo verſicolor eſt: diuturnior quidem ſed nihilominus exitialis eſt. Hec ſtrigmenta habebit: ac bilioſa erit cruenta: porracea: nigraq3: que nonnunq̄ ſimul: interdum vicibus excernuntur. 2

¶ Deiectio verſicolor multas haberi indicat affectiones: ⁊ ob eam rem tractu temporis eget ad concociones. Si enim multe exiſtunt affectiones: aliquas earum diutinas eſſe veriſimile eſt: ſi ſecus. Sed prorſus occurrunt natureque tanq̄ cum multis pugnatura inimicis multum tēporis conſumat neceſſe eſt.

¶ Si flatus

3 ⸿Si flatus ſine ſonitu crepituqꝫ excernitur optimus eſt. Melius ꝟo eſt: quotiens erū-pit cum ſonitu q̃ ſi condatur ac reuoluatur. Quod ſi ita excernitur: inditio eſt hominem vexari dolore: aut delirare: niſi ſponte dimi-ſerit flatum.

⸿Flatuꝫ nōnulli cuꝫ ſonitu deuorato pudore excernunt. Alij ꝟo deligerent prius mori q̃ aliquid tale cōmitterēt. Hos igitur quotiens audientibus multis dimittunt flatū: ſcire oportet e duobus alterum: aut non ſatis intelligere que gerant: aut propter vehementiam doloris agere ali-quid contra arbitrium ⁊ voluntatem. In alijs ꝟo qui pre-ſentes paruipendant: nullum malum ſignificare flatum cum ſonitu cenſendum eſt. Sed ſalutarius in his eſt: vbi ſine ſonitu excernatur: etenim prorſus indicat: aut flatuoſi copiam ſpiritus aut anguſtiaꝫ opificiorūꝫ. At ꝟo quotiēs ſpiritus copia non admodū fuerit: ⁊ item opificia per que excernitur laxiora tantiſper ſine ſonitu in talibus flatus excernatur oportet.

⸿De dolore qui in ilijs affligat. Caput.V.

1 Dolorem qui in ilijs affligat: ac tu-berculum ſi recens fuerit: nec cum inflammatione: ſoluit murmur in-cidens circa ilia. Sed potiſſimum vbi cū ſtercore ⁊ vria excernat: ſi ꝟo nō tran ſierit: iuuat ſi ad inferas ſedes deuoluatur.

Tuberculum in ilijs appellauit quēꝫ antea no minauit tumorem. Talis eſt oīs moles preter naturaꝫ ſine inflāmatione flatuoſa: ſed po-tiſſimū vbi recentior fuerit. At ꝟo ſolui dolorē ait: ſi mur mur acceſſerit circa ilia. Talis enim ſonitus non ſolū ſpi-ritus inditiuꝫ eſt: ſed humore permiſti ⁊ corpore ſolidio-re. Quotiens igitur aut permeet deorſum ſpiritus ille fla-tuoſus flatus effectus: aut nequaq̃ permeans ſubdeſcen-dat deorſum ad aliquam inferiorem ſedem ilia vindican tur vtroqꝫ accidente: tum doloris cruciatu: tum etiam tu-more: ſed potiſſimum ſi cuꝫ humore ⁊ ſtercore vacuetur. Talis enim vacuatio nullum preterea relinquit in ilijs excrementum.

⸿De vrina. Caput.VI.

1 Vrina optima eſt: ſi candidum ſedi mentum fuerit leueqꝫ ⁊ equale ꝑ omne tempus dum morbus iudi-cetur. Securitatem enim ac mor-bum fore breuem ſignificat. Si ꝟo intermit tit: atqꝫ interdum puram emittit vrinam: in-terdum ſubſidet candidum ac leue: morbus diuturnior ac minus ſecurus eſt.

Quemadmodū paulo ſupra diximus ex in-grediendi functionibꝰ agno-ſci vim vnā quo pacto: aut ſupplicat deſitiquā ſuperioris originis haberi docuit: quā alio loco in cerebro domiciliū ac ſedē habere indicauit: ita nūc alteriꝰ facultatis natura-lis Hippocratis inditia partim expoſuit: partim hoc ſer-mone exponit: hec ꝟo facultas de qua dico fieri ſermo-nē: alterans ⁊ concoquens appellatur. Igitur facultatis in ventre inditia agnoſcuntur ex his que quotidie dejiciū tur. Facultatis ꝟo in iecore ac venis ex vrina: in his enīꝫ inditia clara ſunt partiꝫ exquiſitioris: parti partioris: par tiꝫ irrite in plenū concoctionis quemadmodū in ventris inditijs: ⁊ ad hec vt ibi exteriora quedā inditia ſimul alia ruꝫ diſpoſitionuꝫ pari modo hic excernantur. Exorditur ergo tractatum Hippocra. ab inditijs concoctionis dein-de cuꝫ eis cetera copulabit. Sed nos in primis dicamus ea que ipſe principio docuit in preſenti dictione ſedimen tuꝫ vrine conſiderari precipiens. Si candidū leue ⁊ equa le ſemper nec interduꝫ tale: quandoqꝫ diuerſum exiſtat. Id enim ſepiſſime euenit vt aliquis emittens vrinaꝫ ſecū da die inculpabileꝫ: alteraꝫ ſequenti nocte culpabilē emit tat: deinde rurſus inculpabilem tertia die: prima luce: po ſtea veſpera culpabilem. In tali enīꝫ vrina aluus conco-ctus dehiciuſqꝫ a natura conditus in conceptaculis hu-mor: alius incoctus apparet. Si ꝟo incoctus humor ne-quaq̃ interponitur concocto: talis vrina optima eſt. Si igitur vrina habeat ſedimentuꝫ id candiduꝫ equale ac le ue ſit quo diſſoluitur morbo neceſſe eſt. Si ꝟo non habꝫ prorſus aliquaꝫ nubeculaꝫ candidaꝫ obtinebit. Neceſſa-rio ꝟo colore erit modice croceo: ⁊ conditione media in-ter tenueꝫ ⁊ aquoſaꝫ ac corpulentam: qualis iumentorūꝫ habetur. Ceteruꝫ vrina nullo pacto ſedimentum habet ſi tenuiter: copioſuꝫ ꝟo ſi largius: ⁊ riguꝫ ꝟo ſi modice vi-uitur. Quinetiaꝫ in morbis bilioſis ad colorem croceuꝫ: in ijs ꝟo quos crudi cōmitant humores: ad candiduꝫ tē dit. Porro ſedimentuꝫ habet copioſuꝫ: quotiens morbus ex humoribus crudis fatiget: nullo ꝟo modo: aut omnino minimuꝫ: quotiens ex bilioſis fatiget. Sed ſatis erit ſi ha beat ſublimamentuꝫ. Intelligo ſublimentuꝫ in quod cor pulentius candidiuſqꝫ in vrina neqꝫ in ſummis eiꝰ: neqꝫ in fundo vaſis: ſed in media ſede ſublime vel exquiſite mediuꝫ: vel deorſuꝫ potius q̃ ſurſuꝫ exiſtat. Id igitur ſo litus ſum nominare ſublimamentuꝫ. Sed ab Hippocra. id quoqꝫ nubecula nominatur eandem obtinens propor tioneꝫ circa vrinaꝫ: quaꝫ vere nubecule ad aereꝫ preſerun tur: etenīꝫ he humore qui circiter eſt corpulentiores ⁊ iteꝫ ille aere ſunt. Itaqꝫ ſepenumero vt dixi: ſupernatat in vri na deſuper quā ego nubeculaꝫ proprie ſoleo nominare. Sed hec tibi ſint in primis cognita: atqꝫ in animo poſita: mox animaduerte ea que Hippocrates ſcripſit. Vrina enīꝫ aſſidue faciens ſedimentuꝫ quale dixit: ſecuritatem ſignificat. i. morbuꝫ eſſe ſine periculo: atqꝫ integre exſol-uenduꝫ: ita vt non ſit preterea repetiturus: ⁊ iteꝫ celeriorē fore ſolutioneꝫ: ita vt ſi prima die: aut proxima nocte ap-parens perſeueret ſimile: die ſecunda: aut nocte prime cir cuitionis decretoriū dierū: non vltra procedet egrotatio. Porro hec dixit. i. de morbis febriculoſis. Quicūqꝫ enim ſine febre affligunt: aut in cerebro: aut membranulis: aut in thorace: ac pulmone: ex alijs inditijs agnoſcuntur: ſiue mitiores breuioreſqꝫ ſint: ſiue periculoſi diutiniqꝫ. Cete-rum quam ob rem vrine ſedimentum candidum eſſe conueniat: dum ageretur de pure in calce primi volu-minis explanatum iam eſt.

⸿Si vrina fuerit ſubrubra: ac ſedimentum 2
ſubrubrum ⁊ leue: diuturnior hic morbꝰ q̃ primus: ſed admodum ſalutaris eſt.

⸿Quotiens ſanguinis ſerū pariter cū vrina excernit co-lore ſubrubra apparet: indicat aūt exuperantiā ſanguis nō exquiſita rōne confecti. Igitur qꝛ integerrimi humo-res exuperantia eſt: idcirco ſine periculo eſt. Sed qꝛ hu-midior ⁊ item ſeroſior q̃ is eſt: idcirco eget concoctione. Si igitur ſpatio tēporis cōcoctio firmento talis vrina ſi-gnificat vt diuturnior q̃ primi morbi ſolutio futura ſit.

⸿Si in vrina ſedimentum ſpeciem referat fa 3
rine craſſioris: malum eſt. Deterius ꝟo ſi ſquamularum inſtitutione conſiſtit. Si ꝟo

tenue ⁊ candidum admodum eſt: vitioſum eſt. Furfureum vero deterius eſt.

¶ Craſſior farine pars appellatur que effracto intuebitur ordeo grādiuſcula refugiens.ſ.mole confectionē exquiſitiorem. Hec igitur quotiens intuebitur vrine ſedimento: indiciuz non bonuz eſt. Si enim farina non affringitur in partes admodum tenuiores: ſpecies farine reddiatur craſſioris. In vrina vero quotiens alimonie pars nondū diducta iſuper duriuſcula permanet. Sz aſſato ſanguine craſſiore: vel conſumptis inequaliter carnibus ita contingit. At vero inequaliter accidit: quotiens a colore igneo que recens eſt ⁊ nuper concreta caro in ſaniez reſoluatur: duriuſcula vero ſi ys que friguntur in ſartagine ſubſimiles excocata conſtiterit. Prima eniz noua ac recens pinguedo cōſumitur per huiuſmodi febres: deide durior ac vetuſtior ⁊ ab his deinceps noua ac recens caro: mox dura ac vetuſta: poſtremo ſolida ia corporis mēbra. Quib⁹ rurſus ꝯſumptis ſquamule pariter cuz vrina excernūtur: ⁊ ob eaz rez talis vrina deterior eſt q̄ que tm̄modo ſpeciez farine referat craſſioris. Ceteruz aliud eſt tenue ſedimentū: id eſt: non habens corpulentiā: ſed vt ita dicatur ſubſimile ſpumeale vero cōtinuo tenue exiſtit: propterea ꝙ recipiat in ſe totuz circūfluui ſplendorem aeris magis q̄ qḋ craſſius eſt. At vero generatio eius eſt de ſpiritu flatuoſo permiſto tenacius ſemiconcocto humorum excremento. Proprius eniz concocti integre ſedimentū eſt id quod conſueuimus nominare equale: id accidit: quotiens totuz ſimilare extat. Quod enim vario permiſcetur corpore: diſſidentes obtinet in conditione ⁊ colore partes. Inequaliuz vero corporum que ex partibus tenuioribus habeant inequalitatem: deteriora ſunt q̄ que ex maioribus. Que enim ſunt partium maiorum: magnum indicant nature robur tātū quāta fuerit ſubſtantie magnitudo exquiſita ratione confecte. Que vero tenuioruz ſunt peruinci ab humore indicāt facultatem: ⁊ veluti pugnaz haberi equalem: atqꝫ ea res in omni inequali corpore promiſcua eſt. Particulares vero in eo differentie pro virtute concocte materie: vitioqꝫ nō concocte exiſtunt. Porro ab his tribus ſedimentoruz differentys aliaz quartaz adiecit furfureuz ſedimentum: quod inquaz deterius q̄ tertium eſt. Indicat eniz quemadmoduz primuz ac ſecundū flāmeā febris caliditatē ⁊ ꝯſumentē: quo quidē non quartū: ſed tertium proditū eſſe opz.

4 ¶ Nubecula que intuebitur in vrina ſi candida eſt: eſt bona: ſi nigra: vitioſa eſt.

¶ Cuz de diſcrimine docuiſſet ſedimentoruz: deinceps ad nubeculas ſe confert: indicans vt ſublimamentum appellitet nubeculaz adiectione verbi intuebitur: e quibus vt nigraz merito criminetur perſpicuuz eſt. Si quidez nigredo: aut ob vehementez accidit frigiditatē qua ratione ſanguis quoqꝫ nigreſcit congeſtis globulis: ⁊ quicquid extinguitur in plenum frigeſcit: aut propter exſuperantem calorez: etenim ſanguis rurſus trahit nigrorez: ſi crematur quemadmoduz alia omnia corpora: ⁊ qui diutius in ſole diuerſantur eſtiuo: nigri redduntur.

5 ¶ Dum vrina tenuis fuerit ac ruffa: crudam eſſe ſignificat egrotationem.

¶ Urina naturalis modice crocea eſt vtpote ex humore conſiſtens concocto: qui flaue bilis parū recepit. Nec vbi modus excedat: aut admodum ſincera permiſcetur: vrina ruffa apparet. Ergo ſi adeo talis colore eſt vt etiaz tenuis habeatur: crudam eſſe ſignificat egrotationem: oportet eniz vt in colore diximus: modice croceam eſſe debere naturalez vrinaz: ita etiam modice ſe habere in conditionemec ita tenuem eſſe quemadmoduz aquam: nec adeo craſſam vt aſſimiletur vrine iumentoruz: ſed omnia ſunt integre de natura vrine ac differentia prodita libro de indicatione: inde ea diſcas licebit: ſi verus fueris preditionis amator. At vero decernere que nam vere ſint prodita: ⁊ que ſecus: ⁊ itez aducere demonſtrationis fidē vtriuſqꝫ ex ſuperabundanti extitit.

¶ Ubi morbus diutinus fuerit: vrina vero talis excernitur: periculum eſt ne durare eger poſſit quo ad morbus concoquatur. 6

¶ Quotiens morbus diutius incoctus permaneat periculuz imminet abolitionis: niſi facultas morbo reſiſtēs q̄maxime valeat. Ceteruz conſtat: vt ad hūc reuocari locū poſſit ſententia: qua precipitur conſiderandum eſſe: quō pacto ſuperſint vires: ⁊ quantum morbus concoctionis requirat: ⁊ vtrum eger durare poſſit ad conſiſtendi vigorem vſqꝫ egrotationis.

¶ Exitioſior vero vrina eſt: ſi aquoſa: fetida: nigra: craſſaqꝫ eſt. 7

¶ Urina aquoſa tenuis quidez conditione: colore vero cādida eſt: ſummaz indicans humoruz cruditatez: naturalis vero facultatis debilitatem. At vero de quauis vrina fetida antea eſt quemadmodum de nigra quoqꝫ perſcriptum: he igitur iuncti ac ſeorſuz per ſe exitioſe cēſentur. ¶ Ceterum craſſa vtrum per ſeorſum exitioſa cenſenda ſit: an copulanda cum predictis: aut nigra dignuz conſideratione eſt. Igitur que ipſi nouimus: diligenter obſeruando decernis: vt ex illis orſus ſimul ſcias veritatez: ſimulqꝫ meliorem eligas enarrationem. Urinam quo fuerit craſſior: eo deteriorem haberi obſeruauimus. At ſi colorem habeat naturalem: duplicem habet euentum: interdum ad mortem: interdum ad ſanitatem propinquam: quemadmodum alia multa per naturam quippe corpus per illa repurgatur. ¶ Ceterum conſtat: vt ab Hippocrate craſſa dicatur vrina: que per nimium talis habeatur. Que enī ſimpliciter craſſior q̄ naturalis exiſtit: non admoduz exitioſa habetur.

¶ In mulieribus ⁊ viris vrina nigra: in pueris aquoſa deterrima eſt. 8

¶ In omni etate vrina nigra ⁊ aquoſa exitioſiſſima eſt: ſed in etatis vigore conſiſtentibus inter exitioſas primuz habet ordinem nigra: in pueris vero aquoſa. Superius enī eſt ab Hippocrate dictum: vt maxime contraria nature exitioſiſſima habeantur. Contraria vero nature in pueris non ita nigra perinde vt tenuis eſt. Per naturam eniz in illis eſt vrinam emittere corpulentam: ac ſediminis copiam habentem: in etatis vero vigore conſiſtentibus tenuiſſimum habēt ⁊ exiguum ſedimentum: ⁊ ob eam rem in eis vrina nigra exitioſiſſima cenſetur: in pueris vero ob aliā quoqꝫ cauſam aquoſa peſtifera eſt. In eis eniz omnia cōcoquuntur ocyſſime pre robore facultatis alterantis. At concoctio craſſiorem reddit non ſolum vrinam: ſed etiaz deiectionem quotiens bene in ventre concoquatur: ⁊ itez ſcreationem in pulmonia ⁊ coſtali: atqꝫ etiam pituitaz p diſtillationes: ⁊ grauedines: necnon per lippitudinem ⁊ pus in vlceribus. Si igitur in pueris manere videas plurimum temporis vrinam aquoſam ita vt nullam habeat mutationem ad corpulentius indicium exitiale eſt.

¶ Qui tenuem crudamqꝫ diutius vrinā mingunt: ſi cetera vt in conualituris inditia fuerint: in his abſceſſum ad inferas precordiorum ſedes expectare oportet. 9

¶ Id quoqꝫ

¶ Id quoqꝫ veriſſime eſt ab Hippocrate dictum. Morbus enim concoctu difficilior vt qui craſſiore frigidioreqꝫ conſiſtat per abſceſſum iudicari aſſolet. Qui vo calidiore tenuioreqꝫ excretione. Quotiens igitur plus maneat temporis vrina nequaq̄ cococta: diffiniendum verū nequaq̄ duraturus longitudine egrotationis eger ſit: an iudicandus per abſceſſum morbus. Diffinitio vo ex alijs inditijs erit. Exitioſa enim indicant mortem: mitiora ſalutem. At vo abſceſſus in ijs qui admodum immorantur: ad inferas erumpunt ſedes ob frigus craſſitudinemqꝫ materie ac virium ſpatio temporis languentium debilitatem. In acutioribus vo prope auriculas: etenim per eos craſſi minus humores exiſtunt: et item copia caloris ac valentior facultas. At morbi medij inter hos obtinent abſceſſus q̄ medio genere ambigunt: neqꝫ conuenit quantum in ipſum agitur tempus querere ſint ne ſurſum potius q̄ deorſum erupturi. Sed ex alijs diffiniri ſignis opꝫ.

10 ¶ Si pingue deſuper natans araneorum ſpeciem referat: damnandum eſt. Indicat enim conſumptionem.

¶ Quale pinguioribus iuſculis refrigeſcentibus ſupernatat: vocata a multis Vetula: tale in vrina ex conſumptione exiſtit: de qua ipſe diſputans cauſam adiecit.

11 ¶ Conſideranda in vrina nubecula eſt: vtrum ſurſum fuerit: an deorſum: et item color quē obtinet. Si.n. deorſum ferat̃ cū colore q dictus eſt bona: cōmēdandaqꝫ eſt. Si ſeorſum cū colore qui dictus eſt: mala dānādaqꝫ eſt.

¶ Quod a me libro de iudicatione ſublimamentū eſt appellatum: id ſolere Hippocratem nominare nubeculam hac quoqꝫ dictione non obſcure ſignificauit. Sed alibi ipſe ſublimamentum geniture ſimile dixit: ita vt e duobus alterum ſit: vt aut generalioris rei nomen exiſtat ſublimamentum ſectionem habentis in nubeculam et id qđ geniture ſimile eſt: aut nunq̄ nebucula ab eo ſublimamentum nominatur. Ceterum vt quicquid intuebitur in vrina vale ſit: et quanto ſubſidet deorſum: tanto melius habeatur: antea diffiniuꝫ iam potentia eſt: vbi diximus tali interdum ſpiritum permiſceri flatuoſum. Quod igitur exquiſite concoctum ſecretumqꝫ eſt: equale ac ſimilare vapore nullum habens flatum: in fundum deſcendit vaſis vrinam continentis. Quod vo permixtuꝫ eſt aereo quodam et vaporoſo flatu id ſubductū ab eo: qđ ꝓportionale ſit quantitati ſubducentis: minuſqꝫ et magis ſurſum fert.

12 ¶ Ne te fallat ſi ipſa veſica egrotans aliquam talem reddiderit vrinam. Non enim totius: ſed ipſius per ſe veſice inditium eſt.

¶ Optime id adſcripſit reuocans in mentem: quod nos interdum omiſimus: diffinire in egris. Atqꝫ oportet in ventris deiectione reponere in animum nunc proditam diffinitionem: etenim promiſſum eſt vtriqꝫ ſecretioni: totius corporis recipere excrementa: atqꝫ etiam illarum partiū per quas excernuntur. At vo per naturam habentibus nobis excrementa totius corporis repurgantur per vrinam: ea vo que in ventrem condita ſunt pariter cum ſtercore excernuntur: preter naturam vo habentibus cum vrina pariter quedam morborum in renibus ac veſica inditia excernunt̃. Cum ſtercore vo corporis totius itaqꝫ non raro per vrinam purulentā: queſtio exiſtit vnde nam veniat pus. Itidē vbi ſquamule excernuntur ea ipſa queſtio eſt: et item aſpera: fetida ac bilioſa ſepe redditur vrina propter veſicam et renes: non raro vo propter omne corpus: id eſt perfectricem humorum in toto animali facultatem: que vt indicauimus veluti focum ardentem: et fontem obtinet iecur interdum ea ipſa: haudquaq̄ affecta ꝑ veſicam et renes omne animal expurgatur: aut partium aliquarum in eo excrementa quedam incidentia venis purgato ſanguine de renibus excernuntur: quemadmodum abſceſſus quoqꝫ conſiſtentes ſepenumero per vrinam excernuntur.

¶ De vomitione. Caput. VII.

VOmitio vtiliſſima eſt: ſi pituita ac bile permixta q̄ maxime eſt: ſi non multa: nō craſſa eſt. Sincerior enī deterior eſt. 1

Per hanc quoqꝫ dictionem indicant: quid nam appellet ſincerum opponens illi permixtum: q̄uis etiaꝫ nomen ipſum nihilominus ſuam indicet ſignificationem: etenim vinum dicimus ſincerum: quo cum aqua permixta non eſt: aut perq̄ exigua permixta eſt: nec nō quodlibet aliud nominatur ſincerum: quotiens ipſum per ſe dūmodo impermixtum aliena materia eſt. Itaqꝫ flauam bilem intueri licet: interdum craſſam ac ſumme flauam vomitione reiectam: et item deorſum deiectam: quam ſane nonnulli nominant vitellinam: ſepe vo humidiorē ac minus flauam: que magis proprie crocea nominatur permixtum habens in ſe tota pituitoſum humorem tenue: aut aquoſum quoddam excrementum. Vult igitur Hippocrates neutrū humorē ſincerū apparere: ſed eos inter ſe quodammodo permiſceri. Bilioſus enim ſincerus caloris copiam: pituitoſus indicat frigus. Quinetiā ſincerus humor craſſior reddit̃: pituitoſus qdē ꝓpter frigiditatē quaſi cōcretus: bilioſus vo ꝓpter exuperantiā caloris euaporatus: et tanq̄ aſſatus. He enim due cauſe cōtrarie craſſitudinis ſunt calidum admodū ac frigidum. Calidum enim euaporat: frigidum adſtringit.

¶ Si vo vomitio fuerit porracea: aut humida: aut nigra: quicūqꝫ ex his fuerit color: malum eſſe cenſendum eſt. 2

¶ De liuido ac nigro colore ſupra diffinitum iam eſt. Porracei vo nunc primum habuit mentionē: nō habentis quidem proprium nomen: ſed virentis porri appellationem: niſi aliquis velit econtrario a colore porraceo dictum eſſe porrum: non a porro porraceum. In quibuſdam enim clara eſt deductio vocabulorū: vt cognoſcatur id quod a grammaticis prototypum nominatur: et quod ab eo deductum eſt. Quemadmodum de lacteo colore: in alijs vo haudquaq̄ clara eſt. Dicas enim licebit non a phenice (talis eſt fructus palme arboris) Pheniceum: ſed eſſe a Phenico Phenica dictum. Quemadmodum cranon (talis eſt aqua maris) non a ceruleo magis q̄ ceruleum ab illo. Itidem ochra et ochron id eſt croceus color in eandem ſeriem reponuntur: ochram vo dixi non vltima acuta: quo pacto aliquis dicet ochron id eſt croceum adoleſcentem et ochrā id eſt croceam ſeu pallidam mulierē: ſed penultima acuta. Ochra enim genus quoddam terre eſt: cuius potiſſimū Attica probatiſſima eſt. ¶ Hec igitur nunc ſemel ſint a me preſcripta: aſſidue enim in animo habeas oportet ſtudendum eſſe nominibus tātū quantum ad illuſtriorem ſignificationem eorum que dicimus ex illis iuuari poſſis: reliquum vo tempus ſuperuacuum exiſtimabis ad ſtudiū rerum meliorū reponens. At vo gignitur in corpore: quemadmodum crocea bilis per naturam habentibus ita porracea altera preter naturam: conſtatqꝫ vt hec ſepenumero in ventriculo gignatur ꝓpter quandam cruditatem.

eſculentorum: aut olerum: qualia beta: cepe: braſſica ſunt: atqꝫ etiam interdū talibus nequaꝙ̄ ingeſtis ratione egrotationis in venis gignitur ac decumbit: aut in ventrem ſuperiorem: aut inferiorem calorē in corpore indicans preter naturam atqꝫ excrementi ꝓprietatem talis temperamento qualis predictorum olerum ſuccus eſt.

3 ¶ Si idē homo omnes vomit colores: exitiale admodum eſt.

¶ Siue de predictis coloribus porraceo: liuido: nigro: ſit proditum verbum omnes: ſiue etiam de alijs cum ipſis quicūqꝫ preter naturam habentur colores vtrouis modo exitioſiſſimum eſt: indicantibus in corpore multas habere difficiles affectiones.

4 ¶ Vomitio liuida ſi graue olet: ocyſſimā indicat abolitionem.

¶ Talis enim vomitio putredinem indicat cum extinctione ſi que: ſupra diximus in animū reuocentur.

5 ¶ Omnis ſubputris ac fetidus odor in omni vomitione malus eſt.

¶ Conſtat enim vt quauis affectione permiſceatur putredo: ea ipſa deterior euadat.

¶ De ſcreatione. Caput. VIII.

1 Screatio in omni dolore qui affligat circa pulmonem ꝛ coſtas cito promptequꝫ ſcreetur neceſſe eſt.

Verbum cito: ſignificat inter initia egrotationis: prompte ꝟo pro eo qꝺ eſt facile ac propenſe dictum eſt: id ꝟo ſignificat cito ac ſine dolore vacuari ſcreationē. Fieri enim cito aliquid intelligimus bifariam: cum vt omnis principium morbi: cum etiam vt tempus adiunctum functioni ſignificetur. Prompta enim ſcreationis vacuatio id eſt propenſa: ac facilis eſt: quotiens nec vehemens in thorace dolor infeſtet (hic enim interpellat ſiſtitqꝫ in medio prius ꝙ̄ abſoluatur naſcentem adhuc thoracis functionem) nec vires deſinit: he enim accumbunt in media functione: ita vt inchoatum inabſolutūqꝫ officium reſtet. Quinetiam ipſa ſcreatio ſi vehemēter fuerit glutinoſa oblita tenacius mēbris excurrenſqꝫ ſepenumero ſubſiſtit fiſtulis agglutinata pulmonis. Quomodo ſi fuerit admodum craſſa difficulter excurrit: ac longiore temporis tractu male affici cogit: atqꝫ etiam ſtipatur in quibuſdam itineribus anguſtis ꝛ ob eam rem nonnullis ſtrangulari contingit. Ceterum ea ipſa materia ſi admodū tenuis ꝛ aquoſa eſt: vix ſcreatur: vt que circiter in pulmone circūfluat: hec enim prima cauſa vacuationis eſt: quā etiam continuā nominant. Duplex enim prima cauſa eſt (quemadmodum dictum eſt: dum agereturˀ de cauſis) cum materie vitium: cum etiam id qꝺ initium habeat motionis. Itaqꝫ motionis initiū ex facultate mouente thoracem in tuſſientibus eſt. Id enim libro de cauſis accidentium definitum iam eſt. Violenta ꝟo cōtractio eius facit vt ſpiritus feratur foras vehementer: huius ꝟo vehementie refert ſecum materiam conditam in fiſtulis pulmonis: que quidem aſpere arterie ſunt. Quotiens ergo thorax valide ſuo fungatur officio ꝛ humor in fiſtulis pulmonis conditus modice craſſus ſit: facile ſcreatur. Si ꝟo neutrum extitit: difficile egreditur. Quod ſi ex predictis cauſis altera ſit: altera deſit vacuatio: inter optimā ac deterrimā media accidet: ꝛ vt in totū dicaᷓ prout magis ac minus cauſe intenduntur aut exſoluuntur eorum quidam facilius: quidā difficilius expuunt. Quid igitur ſit prompte excreare perſpicue pariter ac vere perpenſum iam eſt. Si igiᷓ id verum eſt: quēadmodū eſt: verum quoqꝫ erit vt cito excreetur. Non enim adiunctū ipſi tuſſedini tempus: ſed primū morbi tempus ſignificat: de quo per ſententias dixit in morbo coſtali ſi ſcreatio ſtatim inter initia extitit breuem egritudinem fore oſtendit: vt ſiquis de tempore functionis intelligat eſſe cito dictū: qꝺ quidē doceri in verbo prompte contineri peccabit bifariam principio vt tempus ab eo ſit bis conſiderate prodituᷓ. Tum autem vt qꝺ eſt libro ſententiarum perſcriptum omittatur vim alioquin obtinens maximam. Ceterum vt non ob hec ſolum: ſed etiam propter ea que ſunt ꝓxime dicenda. Ita intelligi conueniat dum eam ipſam enarrabimus dictionem oſtendetur.

¶ Permixta appareat flaua bilis admodum ſcreatione oportet. 2

¶ Verbum admodū non de permixta: ſed de flaua bile afferendum eſt: velut ſi in hunc modum dictum ſit: appareat flaua bilis permixta admodum ſcreatione oportet. Verbum admodum id poteſt quod nimium ꝛ maxime valet. Itaqꝫ pauloante dixit. Vomitio vtiliſſima eſt: ſi pituita ac bile permixta maxime eſt. Nunc ꝟo in ſcreatione vocculam admodum adiecit. Ceterū ꝙ̄ recte enarrauerimus ſequentem inaudiens dictionē diſcas licebit.

¶ Si enī multo poſt ab initio doloris ſcreatur flaua: aut candida: aut ruffa aut multam inferens tuſſim: aut non admodum permixta: deterior eſt. 3

¶ In hac pollicitus ſum dictione oſtendere vtraſqꝫ enarrationes antea proditas veras eſſe: cum verbi cito: cum et verbi admodum intellectum. Hippocrates enī ſe ad cōtraria conferens: quemadmodū conſueuit: cito oppoſuit illud. Si enim multopoſt ab initio doloris ſcreatur: ei ꝟo quod eſt admodum permixta oppoſuit admodum permixta: ꝛ item ei quod eſt prompte excreatur illud multā inferens tuſſim. Quotiēs enī materia ſine dolore citoqꝫ vacuatur tuſſi incertiore opus eſt: antea enim dictū iam eſt ſalubrius eſſe permiſceri materias vacuatas quodam modo inter ſe nec quicꝙ̄ excerni exquiſite ſincerū: ꝛ item dictū eſt vt oporteat cito extiſtere in coſtali ſcreationē in cōmētarijs de indicationibus: atqꝫ etiā libro ſiniax.

¶ Screatio flaua: ſi ſincera eſt: cum periculo eſt. Candida ꝟo glutinoſa: ac rotunda inutilis eſt. 4

¶ Non aliud nunc dicit ꝙ̄ qꝺ antea dictum iam eſt. Si. n. ſcreatio nequaꝙ̄ permixta eſt ſincera eſt: ac redditur flaua propter flauam ſcilꝫ bilem. Candida ꝟo glutinoſa: ac rotunda ꝓpter aſſatam pituitā. Sepe enim diffinitum iam eſt: vt decumbentes membris quibuſdā fluctiones inflāmationem: ſacrum ignem: tumorem: duritiem: cancrum cōmittentes pro diſcrimine exuperantium humorū indulgentiores ac maleficentiores euadant. Sanguinee enim ac pituitoſe modeſtiores habentur. Que ꝟo flaua: aut atra bile conſiſtunt egrotationes difficiliores cenſentur. Alterutra enim derodit corpus: idqꝫ cōmune illis eſt. Proprium ꝟo vtriuſqꝫ flaue quidem bilis vt acutas accendat febres: atre ꝟo vt ſolutu difficilem committat affectionē. Humor enim vtpote craſſus terrenuſqꝫ adeo infarcit mēbra qꝫbus cōditus eſt vt difficilius excernaᷓ.

¶ Si viridis ꝛ ſpumās admodū eſt: mala eſt. 5

¶ Sepenumero dictū iam eſt: vt chlorē (id enī vertimus viridis) de croceo dicere ſolitus ſit: ꝛ itē de eo qꝺ a nōnullis vocaᷓ rubiginoſus. Ceterꝫ vt vtrauis harꝫ ſi ſūme fuerit talis difficilis ſit nō inſup necē habeo docere: cū antea

de quotis ſincero humore tradiderim. Preter enim ſanguinē quiuis alius humor ſi ſincerus fuerit prauam indicat affectionem flāmido calore obtinens generationem. Flauus inquā vbi ſeroſus humor ipſe aſſat: quo ꝑmixto croceus apparet: rubiginoſus ꝟo vbi is vehementer aſſatur. Niger ꝟo aut quotiēs is ipſe vehemēter aſſatur: que ſane deterrima ⁊ ꝙ̄maxime derodens atra bilis exiſtit: aut vbi craſſius ſanguis ſimiliter exiccet: aut ratione extinctionis ⁊ refrigerationis. Sed hec ſemꝑ in animo ſeruāda ſunt: atq; exiſtimandū ſubinde ea ipſa precepta de eiſdem rebus intelligi oportere. Ceterum ſpumans ſcreatio (id enī in calce dictionis eſt proditum) ex aeria ac pituitoſa ſubſtantia pariter permixta eſt. Ex his enī quelibet ſpuma conſiſtit: in mari quidem ex violento ventorum afflatu in multas ⁊ exiguas partes attrita aqua: in polentis ꝟo pre copia caliditatis. At ꝟo ꝓmiſcuum in vtriſq; cenſetur gigni bullulas multas ⁊ exiguas ſolutu difficiles potiſſimū quotiens ambo ꝯcurrant: tum aer turbulentus ac nebuloſus: tum etiam humor quodāmodo craſſius ac glutinoſus: nam tenuis humor qualis exquiſita aqua habeatur quotiens aerem comprehendit mundū nō diutius continet: ſed ſtatim reſciſſis bullulis in ꝓpriam remeare ſedem permittit: ⁊ ob eam rem ſpuma in mari celeriter ſoluit. Craſſus ꝟo glutinoſuſq; humor quotiens: vt dixi: turbulentam ac nebuloſam ſubſtantiaꝫ intra ſe clauſerit plurimum detinet temporis: eo ꝙ nec illa ſurſum verſus feſtinet quemadmoduꝫ mundus aer: ⁊ ꝙ ipſe difficulter reſcindit: vt enim gignantur bullule ex humida ſubſtantia includente intra ſe aerem: pari modo ſoluunt ꝓpterea ꝙ humida ſubſtantia reſcindat. Facile ergo reſcindunt quotiens ſpiritus tenuis ſurſuꝫ verſus feratur: nō reſcinditur ꝟo quotiens neq; tenuis fuerit: neq; ſurſum verſus feratur: talis eſt aer nebuloſus: vt qui nec cōuolet in ſublime: neq; tenuis: ſꝫ perꝙ̄ humidus ſtrictus vt fere queat humorē ſibi circum extenduꝫ. Ita fit vt quotiens elixatur aqua nō difficile ſoluatur bullula. Sed quotiens aut craſſus: aut optimus humor eſt ex quo genitus ſpiritus flatuoſus vaporoſuſq; eſt: atq; etiam ſummotenus in lebete humor oleaceus pinguis: ac glutinoſus eſt. Ita igitur in corporibus animalium ſpuma gignatur oportet: non enim vehementiores flatuꝫ: quēadmoduꝫ in mari procellas exiſtimari conuenit: ſed ignis caloreꝫ conſumentem pariter ac ſpiritum efficientē flatuoſum tamē non oculis ipſis in multis licet infirmis intueri. Sed hec abunde ſint nobis prodita: ipſe ꝟo ſeruabis in animo quo nam modo gignatur ſpumans: ſiue ſcreatio: ſiue deiectio: ſiue vrina. In his enī interdū fluitat vocata lampe argumēto ſplendoris: ne preterea deſideres rurſus de his ipſis aliqd inaudire.

6 ❡ Si ita ſincera fuerit vt nigra appareat: hec difficilior ꝙ̄ illa eſt.

❡ Antea dictum eſt de omni vacuatione ſincera vniuerſim: ac de nigra ſeorſum: ꝙ ſi nequaꝙ̄ herent in memoria q̄ ſupra diffinita ſunt: rurſus ea ipſa reuolue. Rectius enim eſt ita efficere ꝙ̄ vt ea ipſa precepta de eiſdem rebus ſepenumero pandam.

❡ De grauedine ⁊ ſternutamento. Caput. IX.

1 Grauedines ⁊ ſternutamēta ꝑ oēs morbos qui in pulmone fatigent: preire: ⁊ ſubſequi malo eſt. Sꝫ de alijs morbis exitioſis ſternutamenta vtilia ſunt.

Humorem de naribus ſecretum tenuem ⁊ incocuꝫ nominare aſſolent omnes veteres medici grauedinem quēadmodum defluctionem talem ex palato ſecretum: ac miror quo nam modo Hippocrates non defluctionem adiecit grauedini: ſed ſternutamentum. Itaq; grauedines vna ratione nocue ſunt: vbi ꝑ tales exiſtunt morbos defluctiones duabus: dictumq; a nobis antea ſepenumero eſt: aliqua praua malis adnumerari ſignis ex accidentibus: alia ſimpliciter idipſum tantūmodo haberi inditia praua nullum ipſa cōmittentia malum: indicantia ꝟo difficilem quādam affectionem a qua cōſtiterunt. Porro alia ab his eſſe inditia vtroq; modo prauatum ꝙ ſignatum etiam quia cauſe ſunt. Signa quidem quotiens ex difficilioribus fiant affectionibus. Cauſe ꝟo quotiens ipſa rurſus alias cōmittant prauas affectiones: itaq; eueniunt defunctiones: ⁊ iteꝫ grauedines in morbis qui affligant in pulmone: ꝙ calidos recipiat cerebruꝫ vapores. Sed pulmo non ab vtriſq;: ſed a deſtillatione tantūmodo afficitur. Materia enim per grauedines ſecreta ꝑ naſum foras excernitur: ⁊ ob eam rem defluctiones deteriores ꝙ̄ grauedines habentur. Ergo non ſatis noui quā ob rem eas Hippo. per hunc obmiſerit ſermonem: niſi aliquis velit vt per grauedines eas quoq; intelligi dederit: ac fortaſſe ab eo qui inter initia librum tranſcripſit: omiſſe ſunt: innumera enim talia etiam nunc fieri cernimus.

Quid grauedo.
Quid deſtillatio.

❡ Sternutamentuꝫ ſequitur grauedines magna ex parte ſane concutiens thoracem: vitiat quoq; pulmonē: itaq; grauedines ac deſtillationes aſſidue non eſſe bona inditia: cenſendum eſt preuenientes quidem eo ꝙ malis repleant humoribus pulmonem: procedente ꝟo morbo ſi exiſtunt: quia magnam pulmonis affectionem: ⁊ ab ipſa caput eſſe affectum ſignificent. At ꝟo ſternutamentum ꝑ alios morbos nunꝙ̄ ſimul prehendit: nec aliquod aliud accidens: procedente ꝟo morbo ſi exiſtat: oſtendit ſalutē: ꝙ̄ꝙ̄ exitioſus quantū in alia agitur inditia morbus habeatur: indicat enim cōcoctionē ac robur ſecretorie in cerebro facultatis. De qua in naſum flatuoſo ſpiritu ſecreto pariter cū alio quoq; humore nōnūꝙ̄ ſenſibili ⁊ ꝯſpicuo quāq; tenuiore ⁊ ſpeciatim difficili ſternutamentū ꝯſiſtit.

❡ Screatio flaua nō multo permixta ſanguie in pulmonis morbo: ſi inter initia excernit: ſalutaris admodū eſt: ſi ſeptimo die pigriuſue minus ſecura eſt. 2

❡ Promiſcuus hic ſermo per omnem inflāmationem eſt: iam a nobis ſepenumero proditus vt decumbentis ad ſedes inflāmatione laborantes humoris pars tenuior reſidet quotiens continens inflāmationeꝫ ſuperficies haudquaꝙ̄ denſa ex natura quemadmodum exterior cutis extiſtat: ⁊ ob eam rem ſiue in meatibus naſi: vel oculorum: vel oris inflāmatio fatiget humores tenues ſublimes cruentis vlcerum humoribus effluunt. Itidem pulmo laborans inflammatione excernit humorem quendam ad intimas ſedes inaneſq; que inquam aſpere arterie ſunt: qui de tuſſedine vacuatus excreatur: inditium afferens commitentis pulmoniam fluctionis: illius enim ceu ſerum quoddam habet. Itaq; erit ſi bilioſa admodū eſt: flauus tantūmodo: ſi ſanguinea: rubidus: ſi ex vtroq; permixta rubidus pariter ac flauus. Vt igitur humores boni ſunt: paulo ꝟo abſiſtunt ab his per quos ſanguinem integruꝫ deſpuunt: forteq; inditiuꝫ tentabit quempiam: quemadmodum quotiens conſiſtente in pulmone vlcere fatiſcit conceptaculum: et enim tantiſper ſanguinem deſpuunt. Sed ſanguis in pulmonia eueniens prorſus exiguus ſcreationi per exilitionē a medicis noīate ſtillis eſt. Id accidit ꝓpterea ꝙ ſanguis ꝯditione tenuis decumbit ad os cū gingiue rariores exiſtāt: ita vt ipſuꝫ nequaꝙ̄ cōtinentia faucibus

quoqꝫ ob eādē cām talis ſanguis ſeroſus:qꝛ̄qꝫ excernit. Nō igit̄ malū eſt quotiens aliqd tale in pulmone ꝯſiſtit: id ꝟo ex cōditiōe ſanguinis atqꝫ eius copia facile cognoſces:nā qui ita ſcreatur:nequaq̄ craſſus neqꝫ multus eſt. Ceterū nō expectare accidens qđ ſeptimū vſqꝫ diez opꝫ. Sed potiſſimuꝫ ante primum quartum vt concoctus alteratus ſit. Si ſecus ſed omnino ante ſeptimuꝫ expectanduꝫ eſt. Si ꝟo talis perſiſtat:qualis ab initio erat:perſpicuum eſt:vt plurimum tēporis ꝓceſſuraꝫ ſignificet egrotationē. Nam vbi nondū ſeptimo die cōcoqui cepit longiſſimam fore demonſtrat integraꝫ ꝯcoctionē. At longiore temporis ſerie multa mala incidere aſſolent:tuꝫ egroti culpa ⁊ adminiſtratoris:tum etiaꝫ vitio alio ꝑ:que inopinata forinſecus accidūt:necnō medici cōmiſſo:qꝛ ſi nihil ex his accidat periculū anteq̄ꝫ concoquatur morbus exſolutionis virium iminet:⁊ ob eam rem minus ſecurū videri dixit pluribus diebus talem permanere ſcreationē.

3 ❡ Omnis ſcreatio mala eſt:que non ſedat dolorem. Que ꝟo ſedat dolorē oīs melior eſt.

❡ Cōmunis hic quoqꝫ ſermo eſt in omni materia ex corpore ſecreta:de qua alijs libris:atqꝫ etiaꝫ volumine ſententiarū dixit:vt facilitateꝫ potiſſimuꝫ ſpectari cōueniat. Sepe enim valuit natura prauaꝫ vincens affectionē:expurgare corpus:⁊ in hoc terrent multi aſpicientes ſecrete virium materie:nequaq̄ cognoſcentes vtrum id accidentis fiat ratione:an qꝛ natura prauā māꝫ foras expellat. Itaqꝫ per ſententias:tm̄mō facilitatis ſcripſit appellationem:hoc loco doloris indicauit ſedationē:ob quā cōmendat ſcreationē:que dolorē ſedet. Paulo poſt omnia deinceps inditia docebit in melius ꝓficientiuꝫ egrotationum: que inquā noie facilitatis cōplexus eſt. Quinetiaꝫ poſtea precipit dictarū inditionū exquiſite perpendi vires vt ea inter ſe conferendo poſſis ex magnitudie in deterius:aut melius totius corporis ſcrutari momentū:quēadmodum preſenti ipſe oratione effecit. Si eni a ſcreatione nequaq̄ deſinit dolor:inditiū bonuꝫ nō eſt:nō tamen ſufficiet tibi id vnū cognoſcere ad exquiſitā future ſortis preſenſionē. Sed conſiderari cōueniet ⁊ alia accidentia:id enim demonſtrauit:nigre mentionem habens ſcreationis. Igitur cum inditium cōmune ſit nō deſinere dolorem ſi crocea fuerit ſcreatio:aut rubra minori cum periculo eſt:ſi nigra exitioſiſſima eſt. Quocirca cuncta conſiderans nō ſolum predictā ſummā vnam exquiſite colliges predictionis:ac ipſe Hippo. omnia inditia:cum bona:tum etiam mala ꝑcenſuit:predictis in animuꝫ reuocatis.

❡ De purulentis. Caput. X.

1 Quicunqꝫ dolor in his affligit ſedibus nō deſinens: neqꝫ ſcreationis purgatione:neqꝫ vētris ſubductione:neqꝫ vene inciſione:ac medicamento ⁊ victus ratione in ſuppurationem verti ſciendum eſt.

Quicunqꝫ dolor circa thoracis:ac pulmonis ſedes nō ꝺ̄ſinit adhibitis ſubſidijs:idqꝫ malū tm̄mō hꝫ:nec vllū aliud exitioſuꝫ inditiū adeſt:cū ſuppuraturū expectabis:hic nāqꝫ quodāmō medius eſt inter eū qui ſoluat̄ celeriter:⁊ eū qui inſanabilis exiſtat.

2 ❡ Quecunqꝫ ſuppurant dum ſcreatio bilioſa eſt:exitioſa admodum ſunt: ſiue viciſſim bilis ac pus:ſiue ſimul excernantur.

❡ Quecunqꝫ in ꝗ̄bus corporis perſpicuis ſuppurant:ſi talia vt parte pus habeant:parte reliquā māꝫ nequaq̄ curatu facilis effectus eſt. Si ꝟo ꝗ̄de nondū habeāt pus vt maleficiū qđdam illis adfuerit inditium:multo magis prauus eſt. Sed ex his multo magis prauū eſſe cenſendū eſt eum qui precipue ſede fatiget:indicatur enim humor quidam ferociſſimus:quando quidem demonſtrante natura quo nam modo preparata ſit ad concoquendū nihil prorſus illi conceſſit.

❡ Potiſſimum ꝟo quotiens ſuppuratio excerni ab eiuſmodi ſcreatiōe ſeptima die egrotationis incepit. 3

❡ Id quoqꝫ cōmune eſt cuiuſuis per diem decretorium ſecretionis. Decretorius enim ad iudicationis firmitateꝫ conducit:vtrum ꝟo bonum an malum ſit:alijs cognoſcit̄ ſignis. Si enim ſudor fiat ſeptimo die:ſiue deiectio aluiſiue ſanguinis fluor meliorem ſi reddiderit egruꝫ:inditiū bonum:ſi deteriorē:maluꝫ eſt:⁊ alterutrū firmū eſſe oſtēditur:nō quemadmodū ſi alio die exiſtat. Sed de his libro de diebus decretorijs:atqꝫ etiam volumine de iudicatione fuſius diffinitū iam eſt:in ꝗ̄bus opꝫ antea exerceri eū cui libeat dicta Hippo. exꝗ̄ſita ꝯſequi rōne.

❡ Screantem ꝟo talia:mori quartodecimo die ſperari pōt:niſi bonū aliqđ illi acciderit. 4

❡ Malium veritatem re ipſa didiciſtis me predicentem experti:quocirca animaduertere vos opꝫ ea que Hippo. dicit:non talia exiſtimare poteſtate haberi:qualia a multis medicis ſcripta iam ſunt. Quippeqꝫ cōmentationibꝰ tenus ⁊ rationibus veriſimilia ſint:ſed egrotationum operibus exploſa. Etenim intentionem ab eo proditam mediam aliorum omnium bonorum malorūqꝫ conſiderando poteris predicere diē quo moriturus aliqs eſt. ❡ Subijciamus enim egruꝫ ſcreare purulenta ſeptima die:nō tamen per totum diem:ſed aut cum eo bilioſum aliquid: aut illud tm̄modo ſine materia purulenta:atqꝫ in eo eſſe alia omnia media ab etate:natura:tempore:terra:ac propria facultate:ita vt nec facultas vehemētiſſima neqꝫ debiliſſima habeatur. Iꝺidem ⁊ temperamentum egri:nec optime conſtans:neqꝫ deterrime pari modo tempus:terram:conditionem:etatem egri inter optimam ac deterrimam eſſe ſubijciamus ſimili ratione in vnoquoqꝫ ſignorum genere que media ſunt egro ineſſe ſubijciantur:hunc ſperabis quartodecimo die moriturū:ita vt hic medius mortis impetus cenſeatur. Accedentibus ꝟo bonis inditijs plus temporis proceſſurum mortis aduentum. Malis ꝟo citius q̄ꝫ quartodecimo die moriturūꝫ. At ꝟo quenam ſint bona:aut mala inditia perſecutus ipſe deinceps quedam nominatim expoſuit:quedaꝫ breui ſumma perſtrinxit. Ceterum ipſe nequaq̄ hec accipies perinde vt ſi cuncta equalia haberentur:ſed in animo retinens ea que Hippocrates ſcripſit: queqꝫ ipſi adiecimus numerum ipſum conſiderabis:ac poteſtatem:dum ipſe ait. Salutaris admodum eſt:⁊ exitioſus admodum eſt primarie id poteſtatis:alterum in bonis:alterum in malis inſtituens itidem dum ait proximam fore mortem:aut vbi exitioſiſſimum dixit non ſimpliciter exitioſum. Quinetiam de ſignis ſalutaribus quotiens dicit magnam vim obtinet ad ſalutem:⁊ rurſus ſecuritatem enim indicat ac morbuꝫ fore breuem:vel aliquid tale adiecit. Alij ꝟo ſimpliciter exitioſi:aut rurſus ſimpliciter ſalutares medij ordis ambo pro natura ꝓpria ſunt. Porro preter hos ambos quoſcunqꝫ dixit comparare:aut exitioſiorem:aut ſalubriores aut adiecit magis ac minus. Si qđ eniꝫ primi ordinis malum acceſſit inditium quinto aut ſeptimo die predicte exitioſe ſcreationi:eger ad vndecimū diē nequaq̄ deueniet: magiſqꝫ ſi plura talia non vnū tm̄mō exiſtat. Pari rōne

ā qȝ admodū ſalutare exiſtat ad tertiā vſqȝ ſeptimanā ꝓtendet morbus: ꝑmixtis ꝟo inter ſe exitioſis ac ſalutaribus ſignis: aut his magis in vtroqȝ genere: minus illis: aut quouis alio modo: ex pluribꝰ inquā ac fortiſſimis bonis ſignis ſperari pōt egrū plus temporis duraturum: ex cōtrario ꝟo minus: nec ſecus ſiquis ſenex: aut debilis viribus: aut in tempore: terra: conditione praua: ac male tēperata egrotet: accelleraturum mortis aduentū expectari opȝ: maximam rurſus vim habere exiſtimans ductam a viribus intentionem.

5 ¶ Bona ꝟo talia ſunt.

¶ Hoc loco recenſere tum bona: tum etiam mala inditia incipit: de quibus antea definitum iam eſt: ꝛ ob eam rem obmittens ea: que ſunt deinceps ꝓdita aggrediar. Sicuti enim cōualeſcendū eſt: omnia bona inditia adſint neceſſe eſt: ſi moriendum vel vnū adſit malū ſufficit: tāmō enim indicat citiuſqȝ ꝛ ſerius morituꝛū egrum: ꝓpterea ꝙ plura pauciora ue bona: aut mala inditia exiſtant.

6 ¶ Alie ſuppurationes fere rumpuntur vigeſimo die ꝛ trigeſimo ꝛ quadrageſimo: ꝛ ad ſexageſimum diem deueniunt.

¶ Obſcurū eſt: quas alias dicat ſuppurationes. Fieri enī poteſt: vt de ſuppurationibus que in alijs fatigēt partibꝰ: ſermonem faciat omittendo thoracem ac pulmonem: de quibus hactenus perpenſum eſt. Fieri enim poteſt: vt de his agat: que in ipſis affligant opificiis: ſed non ſimilibus predictis. Porro cōuenit vt de vtriſqȝ etiā agat. Sed qꝛ nō ſimilibus predictis dixit: id enarrare opȝ. Dico enī nō de oībus ſuppurationibus eum: ſed de his (vt ipſe dixit) que habeant permixtā bilem hactenus feciſſe orationē: nec de his orationibus: ſed quecūqȝ ſeptimo die rumpuntur. Id ꝟo rarū eſt. Plerūqȝ .n. vigeſimo rumpunt̄. Quedam diutius imorant̄: de quibus nūc agit̄. Ceterum differentie oīum cōes habent̄: ob quas ſpatio tēporis euariant inter ſe ex affecta ſede: ꝛ item nocuo humore. Sedes enī calidior ac ſiccior citius ſuppurat̄. Frigidior ꝟo ac glutinoſior: tardius. Itidem ex humoribus calidior citius. Frigidior tardius. He igit̄ rei ipſius differentie ſunt. Porro accedunt extrinſecus he que ab etate ducunt̄: natura: tempore: terra: conditione: ac viribus egri. In oībus his calidus humor citius: frigidius tardius ſuppurat̄. Hec igitur vniuerſim ſcire de omnibus ſuppurationibus bene eſt. Sed nihil videtur nunc quoqȝ docere de qs que in thorace ac pulmone fatigent.

7 ¶ Conſiderari opȝ ſuppurationis fore colligentes initiū a die quo primū homo febricitauit: aut quo rigor eum prehendit: ꝛ ſi dixerit ꝓ dolore ſibi ineſſe pōdus in loco quo dolore afficiebatur. Hec enim accidunt īter initia ſuppurationis: ex hoc igitur tempore expectare puris fore eruptionē predictis tēporibus oportet.

¶ Confeſſū id vnum eſt omnibus fere medicine ꝓfeſſis: cū etiā ꝑſpicue cōſtet vt quotiens inflāmatio affligens in parte ꝓcipua haudquaqȝ diſſiciat̄ adhibitis ſubſidijs: ſed ſuppurat̄ rigor tantiſper: ac febres cōſiſtant: etenim libro de rigore perpenſū iam eſt vt puris acror naſcētis mordens ac derodēs adiuncta corpa rigorē cōmitat: perinde quaſi medicamēta acriora: qbus ingeſtis īterdū malignis vlceribus: aut quadā affectione putri rigere ꝛ febricitare cōtingit. At ꝟo febris talē comitat̄ rigorē: ſane ꝛ Hippo. alterutrū cōmemorauit: ac febrem dixit priorē a die quo ꝓmū hō febricitauit: nō illū definiens diē qui totius egrotationis extitit ꝓmus: ſed quo rigor vna cū febre vehemētiore. ſ. admodum ꝙ prelata incepit. Quinetiā ponderis euenit ſenſus tantiſper egrotis in multas ꝛ exiguas ꝑtes diſperſi in ꝑtibus inflāmatione laborantibꝰ humoris poſt mutationē in pus collecti ad aliquā ſedem inanē ꝯtinuā omni parti que iflāmatione laboret. Igit̄ ex hoc tꝑe quo primū hec extiterunt: expectare opȝ ꝛ vigeſimo die: ꝛ trigeſimo: ꝛ quadrageſimo: ꝛ ſexageſimo rumpi ſuppurationē. Que ꝟo dixit inditia tria numero ſunt: pondus: rigor: febris: que multo ꝙ antea vehementius affligat.

¶ Si ſuppuratio in altero latere tm̄mō fuerit: vertere atqȝ ediſcere cōuenit in his vtrū in altero habeat latere dolorem ꝛ vtrum calidius ꝙ alterum ſit: atqȝ eo in alterū cubante latus reqrere opȝ num aliqȝ deſuꝑ onus illi pēdere videat̄. Si .n. id fuerit ſuppuratio in altero latere fatigat vtrouis onus exiſtat. 8

¶ Conſtat ex diſſectionibus vt mēbranule thoracē interſepiant a pectore ꝑuadētes ad ſpinā: ita vt duo caua cōficiant. Quocirca nullā ineunt ſocietatē: que affligant in altera ꝑte ſuppurationes cum his que in altera fatigēt quēadmodū in illis que intra abdomen cōſiſtant. In illo enī circiter oībus inteſtinis circūfluit pus: in hac ꝟo neqȝ mā dextre ꝑtis tranſmeare in ſiniſtrā: neqȝ econtrario que in ſiniſtra eſt: tranſmeare in dextrā pōt: ꝛ ob eā rem cenſet ediſcendū eſſe num eger in vtraqȝ ꝑte habeat pus an in altera duntaxat. In pulmonia enī quotiens in ſuppurationem vertat̄: in vtraqȝ potius ꝙ in altera colligit̄ pus: per coſtalē ꝟo in altera potius ꝙ in vtraqȝ. Ceterū pars affecta cognoſcit̄ ex dīa caloris. Calidior enim affecta ꝑs eſt: ꝛ qꝛ cubans eger in latus oppoſitum onus ſublimiori inſidens parti perſentiſcit. Conſtat enim vt pus hoc collectum loco oneris ſenſum imponet.

¶ Quibus ſignis cognoſcantur purulenti. Caput. XI.

Omnes agnoſci purulentos his inditijs cōuenit. Principio ſi febris non dimittit: ſed interdiu tenuior noctu vehemētior eſt. Si copia ſudoris elicitur: ac tuſſiendi cupiditas eſt: nec quicꝙ̄ tamen dignum cōmētatione expuūt. Si oculi caui redduntur: maxille ꝟo ruborē trahunt: ꝛ vngues manuū curuantur: digiti ꝟo potiſſimū ſummi caleſcūt: atqȝ in pedibus tumores conſiſtunt: neqȝ cibum appetunt: ac puſtule circa corpus erumpunt. 1 2

Quicunqȝ pus obtinent intus in corpore vniuerſum ſiue cōditū ante in ꝑte affecta inflāmatione: ſiue etiā poſt eruptionē noīes tales purulentos licebit. Sed medici aſſolent ſolos: aut potiſſimū eos qui in thorace ac pulmone talē habeant affectionem: purulentos nominare: tale ꝟo pus poſt eruptionē inter thoracē pulmonēqȝ ꝯtinet̄: id niſi cito expectorentur: tabidi intereunt febricitantes tenuiter calore noctu creſcente: ad accidit omnibus febricitantibus ethica febre: nō ratione affectionis nocte augente in illis febrem: ſed ex quodam accidēti qȝ inquā tale exiſtit: per febres ethicas nomine ꝑtes ipſe corporis ſolidiores ignitiores euadunt: ob id igit̄ aſſidue febris ſubſimilis manet calorē obtinens perinde vt calx debilē cōtingentibus. Itaqȝ quotiens hectentac hi

bant ſimile q̄ddam: accidit q̄ in calce euenit aqua perfuſa: quo fit vt ꝯtingentes exterius egrum: multo calidiorez perſentiant. Ego ꝟo vobis eam rem perſepe oſtendi in egris alias alio tēpore alendo ita febricitātes: vt crederet is id illis ꝓpter alimentum euenire non ratione affectionis. Perſpicue enim apparet incidere calorem febriculoſum vna cum tempore alimenti: ſtatimq; adhibito augeri cibo: ⁊ q̄maxime vehementem per diductionem illius apparere. Sudores ꝟo continui eliciuntur ꝓpter virium debilitatem eo q̄ diductum alimentū diſſiciat. Quinetiaz tuſſiendi cupiditas: id eſt: voluntas eſt: nec q̄cq̄ quā dignum cōmētatione expuunt. Si eniz aliq̄d excreaſſent: nequaq̄ purulenti euaſiſſent. Ceterum cauſa ob quā nihil expuūt triplex eſt: tum puris ipſius lentor ⁊ craſſitudo: atq; etiaz continentis pulmonē membranule condenſitas: tum etiā debilitas in egro facultatis. Porro oculi dixit caui reddūtur. Id cōmune eſt omniū longarū febrium: ſed potiſſimum earū que perſpicue exiccent. Gene rubent ꝓpter calorem in pulmone: ⁊ item tuſſedinem. Hec enim ambo calefaciunt vultum ⁊ omne caput: q2 ex defluctione in pulmonez decumbente vapores in ipſum redundant. At ꝟo vngues curuantur: q2 firmans eos vtrinq; caro cōſumit. Itaq; digiti q̄q̄ refrigeſcentes magna ex parte in morbis diuturnis: tamē ꝑ omnes ethicas febres calidi permanent. Si quidem he ſolidiores affecerunt potiſſimum corporis partes: ſane in ſūmis perſpicue calidiores apparent nō in partibus exterioribus: ſed interioribus: vbi carnulētiores exiſtunt. Cauſa ꝟo perſpicua eſt: ſi in memoria herent: que ſunt de cibo ingeſto pauloante perſcripta. Ubi enim humor largior ineſt diluc idior in his ſedibus calor euadit. Procedente ꝟo tempore pedes eorū intumeſcūt totius corporis extinctione inde incipiente. Quippe quod partes ab origine longiſſime abſunt: tantiſper iam cibum faſtidiunt. Cappetendi facultate pariter cū alijs extincta. Puſtule quedam erumpunt derodente ſanie in corpore collecta: talem enim Hippocrates illarum haberi docuit generationem ſcdo libro de morbis vulgarijs: dum ait. Sanies in cute exiſtit: ibiq; comprehenſa caleſit. Talis enim ſanies in reliquā cutem quecunq; laxior eſt ſe inſinuans in exteriori eius ſuperficie vtpote deſiori ſubſiſtit. Porro hanc diximus ⁊ ab intima abſiſtit ſede: atq; in ea collecta puſtulas gignit.

2 ¶ Quecūq; ergo ſuppuratio diutius immoratur: talia habet ſigna: quibus admodū credere cōuenit. Quecunq; ꝟo breuior eſt: his indicatur ſignis: qualia inter initia exiſtunt: ⁊ item ſi eger difficilius ſpiret.

¶ Recte dixit credendum eſſe diuturnioris indiciis ſuppurationis: adeo enim valida ſunt poteſtate: vt nullaz de ſe relinquant ambiguitatem. Breuiorem ꝟo cognoſcendam eſſe ex indicijs antea predictis: ea ꝟo ſunt rigor: febris: pondus: ⁊ ſi qd̄ ex dictis a ſuppuratione exiſtat diuturna: ⁊ ſi eger difficilius q̄ antea ſpiret: id ꝟo accidat neceſſe eſt propter anguſtiam pulmonis: quotiens pus inanes thoracis prehendat ſedes.

3 ¶ Que ꝟo citius ac tardius rumpitur: talib⁹ cognoſcatꝰ ſignis oportet. Si dolor inter initia extitit: ⁊ item difficultas ſpirandi: necnō tuſſedo: atq; etiam ſcreatio perſeueret vigeſimo die expectari: aut etiam antea ruptionē oportet. Si ꝟo continentior fuerit dolor: ⁊ alia omnia in his fuerint ex rōne: poſtea expectari oportet eruptionem. Sed pcire neceſſe eſt ⁊ dolorem ⁊ ſpirandi difficultatem ⁊ ſcreationem anteq̄ pus excernatur.

¶ Ex quibus vt eruptionis periculum immineat ſuppurationis ex his ipſis idicijs vt celerius id accidat cognoſcas licebit. Ea ſunt dolor: difficultas ſpirandi: tuſſedo: ⁊ ſcreatio. Si igitur continenter ⁊ vehementer infeſtent: celerem fore ſignificant eruptionem. Si ꝟo non continenter affligant nec vehementer: diuturniorem. Ceterum neceſſe eſt deroſo obuoluente pus corpore ab acrore eius dolorem fieri ob idipſum. Porro tuſſedinem ⁊ ſcreationem: q2 ſanies quedam tenuior obductaz penetret corpus. Spirāt ꝟo difficulter etiam ꝓpter vniuerſam corporis cōditionem: ſed precipue ꝓpter accedentem dolorem.

4 ¶ Ubi ꝟo potiſſimum ſuperſunt: quos febris eodem dimiſerit die poſt eruptionem: ac cibum citius appetunt.

¶ Hic ſermo omnis ab hac incipiens dictione totus perſpicuus eſt: ſi in animo exiſtunt ea que ſunt antea perſcripta. Omittens igiꝰ eum: ad proxima venio.

5 ¶ Quibus abſceſſus fiunt ex pulmonia: aut circa aures: ac ſuppurantur: aut ad iferas ſedes ac fiſtulas trahunt: hi ſuperſunt.

¶ Uerbum fiſtulas trahunt: huiuſmodo in hac dictione obſcurum eſt dictum per tranſlationem. Que enim ꝓprie fiſtule nominanꝰ vtpote muſicorum inſtrumenta oblonga obtinent caua. Quotiens igitur in animalium corporibus ſimiles preter naturam gignuntur: ex eadem appellatione ſignificantur. Conſtat igitur: vt Hippo. verbo fiſtule vſus ſit propter longitudinem excurſionis. Sed vniuerſa ſumma de abſceſſibus eſt qui ex pulmonia infeſtēt interdum ad adenas ſub articulis: interdum ad inferas thoracis ſedes.

6 ¶ Conſiderandum eſt in hunc modum. Si febris detinet ⁊ dolor non deſinit ⁊ ſecretio nō excernitur ex ratione: neq; biliofe fuerint alicui deiectiones: neq; ſolutiores ac ſinceriores: nec vrina admoduz craſſa ac plenius obtinens ſedimentuz: promittitur ꝟo ab oībus alijs ſignis ſalutaris: his tales fore abſceſſus ſperandum eſt.

¶ Abſceſſus predictos quonaz mō aliquis preſentiat erupturos docet in geminaz diuidens orationem: ita vt pma pars eius indicet fore abſceſſum. Scda ꝟo vtrum ſupra thoracem ad adenas ſub auriculis: an infra precordia ſit futurus. Itaq; exordiemur a prima parte: in qua ſumma eſt morbum eſſe concoctu difficilez: nō tamen exitioſum. Non enim ſi concoctu facilis ſit per abſceſſuz: ſed aut per excretionē aut ſenſim ſoluetur cōcoctus: neq; ſi exitioſus exiſtat: aliqd̄ ſedimentū bonum apparebit. Quocirca medius inter indulgentiores ſit atq; exitioſos opz. Igiꝰ Hippo. merito ex his indicijs quedam mala: quedā bona adſcripſit: que particulatim iam perſequor incipiēs a pmo: de quo ſtatim inter initia dixit ita. Si febris detinet. i. prehendit hominez: ita vt nunq̄ intermittat. Et dolor nō deſinit: naz vbi deſinat: nō opus eſt abſceſſu quodā ad ſolonē eo q̄ morbus placidior habeaꝰ. Et ſcreatio dixit nō excernatur ex rōne. Prorſus enim morbus nō requiret abſceſſuz quotiēs ſcreatiōe purgeꝰ. Tum aūt deinceps dicit. Neq; biliofe fuerint alui deiectiones. Antea eniz dictū iam eſt:

vt per morbos billioſos abſceſſus nequaq̃ ꝯſiſtant. Ops enim craſſam haberi ac crudam humorũ materiam: vt morbus plus temporis educeret: nec per excretionem: ſed aut per abſceſſum: aut ſolam ꝯcoctionẽ curet. ℭ Quidã ita ſcribũt. Neq; ſolutiores ac ſinceriores: quẽadmodũ dixi neq; billioſe alui deiectiones ita nec ſolutiores ac ſinceriores exiſtant. Sinceriores ad alios humores referunt̃ impermixtos ꝓpterea ꝙ nõ habeant billioſe materie qualitatem: nec ſolutiores vero ad copiam excretionum: vt ſiue billioſe quoq; fuerint ac ſolutiores per excretionem potius q̃ ꝑ abſceſſum iudicatio futura ſit. ℭ Alij ecõtrario ſcribunt dictionẽ ita. Neq; billioſe fuerint alui deiectiones: ſi ſolutiores ac ſinceriores. Solutiores haberi volentes eas que modice excernant̃. Sinceriores vero aquoſas τ impermixtas. Superius enim dictũ iam eſt: vt ſincerũ de qualitate impermixta dicat̃. Itaq; ꝓnuntians Hippo. dicit billioſas deiectiones de ſinceris qđ eſt impermixtis ac veluti ſũmis per vrinã qualitatẽ conſtat vt aquoſas dixerit: que incocte ſunt: τ ob eam rem ſpatio temporis egent ad cõcoctionem: quo etiam abſceſſus conſiſtunt. Acuti enim morbi per excretionem potius indicant: diutini per abſceſſum aſſolent. Sed de differentia in predictis ſcripturis rurſus in maiori ocio conſiderare licebit. Hoc loco totius cõpendium ſermonis perſtringã: vt ex ipſo pateat vtilitas in operibus artis. Itaq; inſtituit Hippo. ſcrutari de morbis euntibus ab abſceſſum. Hi vero ſint ex crudis craſſiſq; humoribus ops: nõ tamen exitioſe. Tales enim vbi diutius imorant̃: cõmittunt abſceſſus: niſi per cõcoctionem ſiniant̃. Ita enim nominare aſſolet Hippo. quotiens eorũ ſolutio preueniat. At vero inditia ꝯcoctionis erunt ſi vrine copia excernat̃: que plenius obtineat ſedimentũ. Ubi vero ſedimentum plenius eſt: τ vrina ipſa prorſus craſſior eſt q̃ ſoleat per naturam. Itaq; merito duplex ſcriptio per dictionem habet̃: quibuſdam ſcribentibus ita. Nec vrina multa τ craſſa: pleniuſq; obtinens ſedimentum. Alij vero. Nec vrina admodum multa: pleniuſq; obtinẽs ſedimẽtũ.

7 ℭ Abſceſſus ꝯſiſtunt hi in locis infernis: quibus circa ilia inflãmatio fatiget: illi in ſupernis in quibus ilia molliora τ ſine dolore perſiſtũt. Si vero aliquandiu ſpiret difficulter ſine aliqua alia cauſa deſinet.

ℭ Euidentẽ intelligit cauſam Hippo. Id enim verbũ prophaſis .i. cauſa euidens ſignificat: quotiens igitur ſpirationis eueniens difficultas per ꝓdictas affectiones rurſus derepente deſiſtat: τ euenire τ deſinere ſine euidẽti cauſa ſignificat tendere humores ad caput quemadmodum ad infernas ſedes calor quidã euidens circa ilia. Non enim pituitoſum humorem exiſtimari ꝯuenit intelligi ab eo ꝑ dictionem in qua ait: in quibus circa ilia inflãmatio fatiget. Nam multo melius intelligi põt de calore preter naturã flãmido ꝓditam eſſe inflãmationẽ. Is euenit ob ignẽ lacrũ: aut inflãmationẽ ꝓprie nõiatam: ꝙ ſi fuerint ilia ecõtrario molliora ac ſine dolore: humores vero tendãt ſurſum verſus qđ indicauit ſpirationis difficultas: abſceſſum erumpturum ſupernis ſedibus expectato.

ℭ De abſceſſibus. Caput. XII.

1 Abſceſſus: ſi in cruribus erumpit in pulmonia vehementi ac periculoſa omnis vtilis eſt: optimus vero eſt: ſi per ſcreationis mutationem iam exiſtat. Si enim tumor ac dolor iam infeſtet: τ ſcreatio pro flaua purulenta exiſtat: ac foras excernatur ita ſecuriſſime homo ſuperenit: τ item abſceſſus ocyſſime citra dolorem deſiſtet. At ſi ſcreatio non recte excernatur: nec vrina videatur bonum habere ſedimentum: periculum claudicatis in articulo vel multi negocij imminet.

In pulmonia vehementi abſceſſum erumpere in cruribus prorſus bonũ cenſet̃. Siqdẽ maxime vera ſnia Hippo. eſt ſcđo libro de morbis vulgarijs perſcripta de bonis abſceſſibus vt optimi ſint: ſi deorſum τ q̃ longiſſime ab egrotatione abſiſtant. Sed potiſſimũ ſi cum cõcoctione pariter erũpant. Id .n. cõmendauit ꝑmo libro de morbis vulgarijs dicens. Concoctio celerem iudicationẽ ac ſecuram ſanitatem ꝓmittit. At vero cõcoctionẽ indicat ſcreationis mutatio: τ item vacuatio innocua atq; abundans. Hoc enim indicauit dicẽs: ac foras excernat̃. At ſi citra morbi cõcoctionẽ abſceſſus cõſiſtat in cruribus: vindicabit̃ quidem τ hunc in modũ homo a periculo in pulmonia imminente: ſed articulus ipſe in quem decumbet: difficilius ſanitati reſtituet̃: ac fortaſſe qñq; eger claudicabit. ℭ Rurſus hoc loco perſcriptum eſt nõ vnũ cruditatis inditiũ quẽadmodũ ꝯcoctionis. Sed adiecit ductã quoq; ab vrina dinotationẽ. In ipſis ſane maleficis ſcreationibus nõ inſuper adiecit incoctionem. Atqui id oppoſitũ cõcoctioni eſt: ſed abunde fuit dũtaxat nõ excerni ſcreationem idoneum haberi ſignum malefice egrotationis exiſtimans vt ſcreari tñmodo: aut cõcoqui tñmodo neutrũ idoneum exiſtat eo ꝙ ſepenumero ſatis ſcreatur q̃q̃ morbus incoctus ſit: τ item quandoq; cõcoquit̃ morbus: ſcreatio vero nõ ſatis excernit̃ interdum pre debilitate mouentis thoracẽ facultatis: interdum ꝓpter craſſitudinẽ τ lentitiã ſcreationis: qñq; ꝓpter ambo ꝯcurſum: tum viriũ debilitatis: tum etiam qualitatis puris. Itaq; neceſſe eſt τ cõcoqui morbũ: τ excerni recte ſcreationem per affectionẽ que in ſanitatem itura ſit: per affectionem vero cõtrariam idoneũ ſignũ nõ ſcreari tñmodo eſt: ex ſuperabũdanti vero in ea ipſa inditium erit malefici morbi: ſi adeo nõ recte excreat̃: nec vacuatur materia in thorace condita ac pulmone: vt etiam adſint inditia q̃dam cruditatis humoris. Conſtat enim vt difficilior ſit affectio in qua neq; excreant τ item cruditas permanet. Modeſtior vero per quã cõcoquit̃ quidẽ: ſed nõ abunde excreãt nec integre perpurgant. Ceterũ vt abſceſſus maxime circa articulos erũpat: id qđ libro de morbis vulgarijs ſcripſit: hoc ẽt loco indicauit fere extra ꝓpoſitũ dicens periculum claudicatis in articulo iminet. At vero cauſa talium abſceſſuum amplitudo articulorum habetur imbibens decumbẽtes fluctiões. Ad id quoq; ꝯducit motio eorum. Oẽs enĩ humores ad ſedẽ cõmotã τ calefactã facili⁹ ꝓruant.

ℭ Si abſceſſus deletur: ac rurſus repetit nequaq̃ ſecreta ſcreatione ac febre detinente: difficilis morbus eſt. Periculum enim delirij: mortiſq; imminet. 2

ℭ Deleri dicere quẽdã tumorẽ preter nãm nõ id qđ deſiſtere indicat. Uerbũ enim deſiſtere aliquid generalius: deleri vero cito deſiſtere ac velut derepente ſignificat. Id igitur accidit interdum ꝓpter humoris tenuitatem τ partis laxitatem: τ item circumuenientis aeris caliditatẽ: atq; adhibiti medicamenti poteſtatem: ac virium egri firmitatẽ. Si enim omnia ꝑdicta ꝯcurrant moles ꝑter nãm cito diſcutiet̃. Sed magna ex pte tales delent̃ tranſmeantib⁹ cõmitẽtib⁹ eos humorib⁹: aut in eãdẽ ſedẽ vt cõmoti ſint

qđ inquā ꝓprie nominat Hippo.repetere:aut ad aliquaſ aliam ſedem in ꝓfundo corporis poſitam. Tanq̄ igitur ex cauſis maxime cōtrarijs moles deleat̄ preter naturā: finem habet maxime cōtrarium:aut certiſſimā indicans no xie materie ſolutionē:aut deterrimas affectiones in par tes precipuas remeantibus. Hec igitur oīum abſceſſuum cōmunia cēſent̄. Diffinitio ꝟo cōis quoq; deleti tumoris eſt. Cōſiderari ꝟo opꝫ ⁊ alia īditia potiſſimū:q̄ ꝓpria affectaꝝ partiū ſint. Hoc loco ſpiritaliū opificioꝝ ꝓpria diſſō ab Hippocrate ꝓxima.ſ.cōib⁹ ꝑſcripta eſt. Itaq; dixit ita. Si abſceſſus delet̄ nequaq̄ ſecreta ſcreatiōe ac febre detinēte:difficilis morb⁹ eſt. Cōſtat.n. vt ſeceſſerint in ꝓfundū ad ſedē ꝑſpicuā. Si.n.diſcuſſi eſſent nō īſup febricitarent:ac facile ſcrearent. Itaq; veriſſile eſt in pul monē omnē ſeceſſiſſe fluctionē:⁊ ob eā rem delirare eos nō eſt. Sigdē id vnū ex ijs hiꝫq̄ ꝑ tales in pulmone affe ctiōes euenit. At ꝟo vt ſpirātes difficulter moriturī ſint dicere ſupſedit:ſciens nos eā rē eē ex ꝑdictis intellecturos.

3 Qui purulenti ex pulmonia ſunt:ſi maio res natu fuerint:potius intereunt. Per alias ꝟo ſuppuratiōes minores natu poti⁹ moriūt̄.

Maiores natu nō ſimplr̄:ſꝫ cōparate aduerſus mino res natu īntelligi debēt. Nā q ꝑ etatē nimiū iaꝫ ꝓceſſerint: ex nullo morbo magis q̄ natu minores ꝯualeſcunt. Sꝫ q inter hos ⁊ ꝯſiſtētes ſuo vigore īteriacēt vtpote ſemicani crudiq; ſenes noīe ꝯualeſcē videri licet īterdū magis q̄ q cōſiſtūt ꝑ etatis vigorē:quēadmodū Hip. ipſe docuit de inflāmationib⁹ q̄ in aurib⁹ fatigēt:⁊ nūc de purulētis ex pulmonia. In his.n.q ꝓꝑ excreationē ſanatio eſt viribus egēs validiorib⁹:ob id poti⁹ minores natu q̄ maiores ſer uant̄:in ceteris minores natu antea moriunt̄:ex dolorib⁹ ac febrib⁹ id qđ ipſe dixit de auribus. Febres.n.ac deliria min⁹ illis accidūt:ꝓindeq; aures antea ſuppurant̄. Por ro minores natu dicit anteq̄ aures ſuppurent̄:multi inte reunt. Quoniam ſi effluxit pus ex auribus conualiturum eſſe egrum ſperari poteſt. Itaq; per alias ſuppurationes ſub ipſo ſuppurationis tempore minores natu ex magni tudine febrium ac doloris moriuntur.

Finit lib. Scđs ꝑdictionū Hippo.

Claudi Galeni in prediciones Hippoc. Liber Tertius:interprete Laurentio Lau rentiano Florentino.

De dolore qui circa lumbos fatiget. Caput. I.

1 Dolores qui cum febre effligant circa lumbos ⁊ inferas ſedes:ſi precordia attigerint inferas re linquētes ſedes:exitiales admo dum ſunt. Itaq; conſideranda alia ſigna ſunt. Nam ſi qđ horum prauū extiterit:deſperandus eger eſt. Si ꝟo remeante in precordia morbo alia ſigna non praua extiterit:talē fore purulētū admodū expectabis.

Si precordia attigerint qdam de delirio intellexerūt: velut ſi in hūc modū dixiſſet. Dolores q cū febre effligant circa lumbos ⁊ īferas ſedes: ſi aſcendētes cōmitāt deliriū:difficiles ſunt. Alij meli⁹ q̄ hi ptē corpis dictā voluūt:qđ ſeptum quoq; trāſuerſuꝫ noiat̄. Suffragat̄ veritati oīonis illud qđ eſt in calce ſermonis ꝑſcriptū:vbi dixit:hūc fore purulentū ſperari admodū pōt. Uult.n.recurrēte in thoracē morbo e duob⁹ alterū:aut de repēte aboleri egrū:aut ſi ſecū opti me agat̄:prorſus fore purulētū. Porro hec īterſtinguūt̄ alijs inditijs. Si enim non praua ſint:purulentus euadet. Si prauum aliqđ fuerit:prorſus moriturus eſt.

De inflāmatione que in veſica fatiget. Caput. II.

1 Si veſica dura eſt ac dolore vexat̄: difficiliſs omnis ⁊ exitialis eſt. Exi tioſiſſima ꝟo eſt quecūq; cū febre continua affligit. Qui enim ex ipſa veſica fatigat dolor:interimere hominē ſuf ficit: ⁊ aluus in talibus nihil niſi durum ac pro neceſſitate excernit.

Sepenumero dictuꝫ iam eſt vt inflāmationis vocabulū Hippo. de inflamine afferat ſermone indicās:quā Eraſiſtrat⁹ ⁊ alij poſteri no minant ſingulari appellatione inflāmationē:quēadmo dū ſane nunc dixit. Ueſica dura ac dolens. At ꝟo quā ob rē talē dixit haberi difficilē affectionē:maxīeq; quotiens febris infeſtet acuta ꝑſpicue ipſe indicauit magnitudinē cāndo doloris:⁊ itē deiectiōis ſuppſſionē. Supprimunt̄ ꝟo ꝓꝑ anguſtiā ſubiecti inteſtini:atq; ēt veſice dolorem. Porro deſinūt egri tali fungi officio:quotiens ſtatiꝫ ſi ce perūt:dolor īfeſtet. Idq; cōe vniuſcuiuſq; doloris eſt. At ꝟo dolor affligit interdū:q: fungētia officio opificia īflā matione laborāt:interdū q: ꝓxima talibus opificijs mē bra afficiunt̄. Ita ſpirātes dolore infeſtant̄ ex inflāmatio ne lienis:aut vētriculi aut iecoris:aut in illis muſculoꝝ:⁊ ob eā rē ſpirare difficulter cogunt̄ illo genere ſpirationis difficultatis quo ſpiratio parua ac crebra eſt. Sed huius ſpirationis difficultatis:atq; etiā aliaꝝ oīum cauſa:libro de ſpirationis difficultate ꝓmo ꝓpeſſa iam eſt. Eraſiſtratus.

Si vrina mingitur purulenta:candidū ac leue obtinens ſedimentum: ſolutio accidit egrotationis. 2

Quotiens veſice inflāmatio cōcocta ſit:decūbunt in ſe dem eius interiorem concocti humores.ſ.ac pariter cum vrina excernunt̄ īditiū hītes bone in ſedimēto ꝯcoctiōis.

Si ꝟo neq; ꝯcedat vrina:neq; veſica mol leſcat:ac febris continua ſit primis circuitio nibus morbi:aboleri eum qui dolore affici tur expectandum eſt. 3

Neq; molleſcere veſicā ac febrē ꝯtinuā eē ꝑſpicuū eſt. Urinā ꝟo nequaq̄ ꝯcedere obſcuruꝫ inexplanatūq; eſt: etenīꝫ nomē de affectib⁹ ⁊ itē accītib⁹ ferre aſſolet:quē admodū oēs alij poſterioris eui ꝯcedere inflāmationē: molē:duritiē:tendorē:dolorē dixerunt:nō tñ aliqs ꝯcede re vrinā dixit. Itaq; forſitan de ꝑdictis Hippo. appella tionē tranſtulit ad vrinā vt mutationē eius in melius ita intelligamus:qđ qdem ſi cōcedat̄ vacuationē ex ſuppreſ ſione ꝓditā ab eo inaudiam⁹ licebit:vt intelligam⁹ per in flāmationē veſice ſupprimi vrinā:id eniꝫ interdū accide re ſolet quotiēs per quā exitioſus morb⁹ eſt:ac rarēter ex eo cōualeſcit. Igit̄ ad hunc modū legit̄ in alijs qbuſdaꝫ: ⁊ item in codicibus Artemidori ⁊ Dioſcoridis:in alijs ꝟo dictio ita hꝫ. Si ꝟo nec vlla fuerit vrina:neq; dolor cōce dat:ac talis lectio nullam hꝫ qōnem:aut ambiguitatem. Artemidorus. Dioſcorides.

Hec formula potiſſimum atingit pueros a ſeptimo ad quartumdecimum annum. 4

Propter inopportunū atq; exuperantem ciborum copia colligitur humoris crudi vocati in corporibus puerorū.

Is igitur

Is igi͂ per renes expurgat᷑ quotidie:atq̨ etiā per vrinarios meatus in veſicā collectus interdum calculos in ea gignit:ſepe etiā inflāmationē:quotiēs veſica ab humoribus his ſubinde traycientibus vehemēter afficiat᷑.

℄ De febribus. Cap.III.

1 Duo habetis volumina (vobis eniʒ id dico ſodalibus:quicūq̨ coegiſtis me ita īſtātiū ſcribere enarrationes cōmentarionuʒ Hippocr̄.) in q̄bus oīa p̄cepta de diebus decretorijs ac iudicationibus perpēſa iam ſunt. Porro ſcitis vt eas non tanq̄ edēdas in vulgus:ſed tanq̄ vobis tm̄modo legēdas ſcripſerim. Accidit autē vt exciderint ꝛ in manibus multoruʒ ſint:quēadmoduʒ ꝛ alia multa a nobis p̄ſcripta:ꝛ ob eam rem nullū in cōmentarijs mihi libuit enarrare volumen Hippo. Quecūq̨ enim arti vtilia ab eo didiciſſe oportuit:ea ſunt in multis a me voluminib⁹ pariter cum proprijs enarrationibus cōprehēſa. Sed q̄m quedam dictiones prauam nacte ſunt enarrationē:ita vt nullus vobis placeat ex ijs qui cōmētationes ſcripſerūt:melius vero q̄ hi ſcrutari ſn̄iam Hippocratis viſus ego ſum vobis: idcirco me ſcripta relinq̄re voluiſtis vobis:quecūq̨ ſermocinādi coram audiuiſtis. At vero idipſm ego quoq̨ vobis predixi:vt neceſſe ſit enarrationis fore inequales nō oībus equaliter dictionibus enarratis. Sed integrius illis quarū nuſq̄ in cōmentarijs meis habui mētionem: ſummatim vero ijs de q̄bus in eis cumulatiſſime docuimus ſepenumero eaipſa p̄cepta ſcribere cogamur. Ergo quia oēm de diebus decretorijs ſermonē pariter ac de iudicationibus in quibuſdā p̄ſecutus ſum libris:hoc loco ſummas rerum dūtaxat eaꝝ que ibi prodita ſunt:in aīum reuocabo petito inde initio. Iudicatio eniʒ per morbos de foro trāſlatitia appellatione dicta eſt ſignificās precipitē in morbo mutationē:que quadrifariā exiſtit:aut enim ſtatim vindicātur a morbis,aut magnam obtinēt in melius mutationeʒ,aut ſtatim moriūtur,aut multo deteriores euadūt. Itaq̨ duas primas iudicationes ſimpliciter nomināt iudicationes:poſtremas duas magna ex pte cum adiectione malam iudicationē,aut prauam iudicationē, aut aliqd tale verbo iudicationis adijciētes:ꝛ item q̄nq̨ ſine adiectione ſimplr̄. Didiciſtis p̄terea:vt oīs iudicatio cum quadā euidenti fiat vacuatione,aut abſceſſu. Raro enim pueruli tm̄modo per ſomnū altiorem ac lōgioreʒ celeres in melius fecerunt mutationes:quas nōnulli volūt etiam noīari iudicationes:alij nequaq̄ cōprobāt. At vero dies nomināt decretorios:in q̄bus tales firme pariter ac plurime fiunt mutationes per alios dies:neq̨ firmas cernimus:neq̨ multas fieri iudicationes. Ceteꝝ cognouit nō primus ſolū:ſed etiam maxime diuinus Hippocr̄. decretoriū dierum naturā. Atq̨ etiā indicauit cauſam generationis eoꝝ:quam nos quoq̨ libro de diebus decretorijs docuimus:validiorem indicātes haberi circuitionē decretoriū dierū ſeptenariū. Scd̄am vero poteſtate quaternariuʒ:eo q̨ ſeptenarius bipartito ſecetur. Porro denūtiari futurā iudicationē ſeptenarij circuitiōe a quaternario. Quartus.n. dies ſeptimi. Undecimus vero quartidecimi index eſt:quos Hippo. cōſiderādos dixit:ꝛ indices noiat. Duo p̄terea p̄mi ſeptenarij a ſemiuiceʒ diducūtur. Sequēs vero copulat᷑. Itaq̨ diducunt᷑ quotiēs ſequēti die deſinēte primo ſeptenario:mox ſequens ab altero indicetur. Copulat᷑ vero quotiens vnus dies vtriſq̨ ſeptenarijs cōmunis eſt deſinēte in eo primo ſeptenario:primo vero ab eoipſo incipiēte:ꝛ ob eam rem vigeſimū dieʒ tertij ſeptenarij nouiſſimū eſſe perhibuit:q̨ ſi hic quoq̨ ex diductione nūatus eſſet p̄mus ꝛ vigeſimus,nō vigeſimus validior haberetur. Sed ꝯſtat:vt nō ita eueniat. Uigeſimus enim validā efficit ac ſepenumero iudicationem. Igit᷑ cum tres ſeptenarij viginti impleant dies:tum autē quartus ſeptenarius primo ꝛ vigeſimo inchoet᷑:ex ſeptenarijs deinceps viginti implētibus dies merito Hippo. quadrageſimū diem nō quadrageſimūſcd̄m decretoriū haberi dixit. Itidem ꝛ ſexageſimū ꝛ octogeſimum nō ſexageſimūtertiuʒ,neq̨ octogeſimūquartū. Hec igitur circuitionuʒ per ſeptenarios digeſtio eſt:numeratio vero per quaternarios huic ſubſequens eſt. Diducto enim quouis ſeptenario in duos in eo quaternarios:quartus ab initio morbi dies finis erit p̄mi quaternarij:initium vero ſecūdi. Tum aūt quaternarius deinceps tertius ab 8⁹ inchoabitur die:quia ſcd̄s ſeptenarius ab eoipſo incipit. Ita fit vt vndecimus dies finis tertij quaternarij:initiū vero quarti habeat᷑. Porro q̄ntus quaternarius a quartodecimo inchoabitur die:eo q̨ tertius ſeptenarius copulet᷑. Igitur die ſeptimodecimo finis eſt:qui rurſus duob⁹ quaternarijs:q̄nto ac ſexto cōis eſt:in quos tertius ſeptenarius diductus eſt. Nec ſecus vigeſimus dies egrotationis finis triuʒ ſeptenarioꝝ ꝛ quaternarioꝝ ſex habet᷑. Hi igi͂ per circuitionē decretorij ſunt. Alij vero intercidunt per morbos acutos:qui quam ob rem intercidāt:libro de diebus decretorijs ꝓpēſum iam eſt. Tales ſunt tertius,q̄ntus ac nonus. Intercidit q̄nq̨ ſextus:qui male indicat:ꝓpterea q̨ cuʒ accidētibus difficilioribus īterdū faciat excidere iudicationē ad Hypercriſin noiataʒ:q2 iudicatio vltra debitū ꝓgred᷑ tēpus. Nō enim integre diſcutit morbū:ſed imꝑfecte:ꝛ ſiq̄n integre diſcutit,prorſus efficit reciduā. Hypercriſis

℄ Hec ꝛ alia multa ſunt a nobis libro de diebus decretorijs ꝓdita:que oīa fere Hippoc̄.ſcripſit alia alijs voluminibus:ſʒ a me ſunt vno libro cōprehēſa:cui titulus de diebus decretorijs eſt:ſimul definitis ijs que minus definita erāt. Atq̨ etiā integre explanatis:ijs que ab Hippocrate videbant᷑ negligētius ꝓdita. Cui vero libeat ex q̄ſita rōne p̄ſentire futura,reuoluēde ſunt cōmētationes ille:e q̄bus altera de diebus decretorijs:altera de iudicationibus eſt. Nūc vero iſtituimus dūtaxat enarrare dictionem Hippo^cris. Ex q̄bus ſuperſunt hoies:ꝛ ex q̄bus intereūt. Uerbuʒ ex q̄bus,aut iudicationib⁹,aut diebus dicit. Sed rectius eſt nō diebus itelligere:ſed indicationib⁹. Si enim ꝛ q̄maxime cōuenit vt verbū ex q̄bus,de diebus dicat᷑: tamē p̄maria rōne in iudicationib⁹:ꝛ ob illas etiā in diebus exiſtit. Ceteꝝ ex his ſuperſſe hoiem,aut aboleri:indicat appellari ab eo iudicationem in quauis celeri cōuerſione:nō ſolum ea que ad ſalutem exiſtit.

℄ **Simpliciſſime eniʒ febres ac ſignis firmate ſecuriſſimis:q̄rto die,aut citius deſinunt. Deterrime vero ac ſignis affligentes difficillimis:quarto die,aut citius interimūt.** 2

℄ Simplices dicunt᷑ hoies:ꝛ item malefici in quadaʒ ſimulatione:quēadmodū ſymmia callias. Porro dicūtur etiaʒ ij qui ſint bonis p̄diti moribus. Sed enim p̄mi frequens vſus apud auctores. Secūdi vero rarior eſt. Itaq̨ dicūt interdū:ꝛ ita non ſolū ſimplicē:ſed etiā ſimplicitatem de affectione bruſica. Dinarchus igi͂ in Daonem ita dixit. Gubernās rem ſuam Cephalion adoleſcētior ꝛ nō ꝓbus erat ac ſimplex. Demoſthenes aduerſus Eſchinū cum iudicibus diſputās ait. Nūc vero ob veſtrā ſimplicitateʒ ꝛ indulgētiam penas dat:ꝛ hec quotiēs libet. Plato libro de repu.3⁰. Igi͂ rectus ſermo,ꝯuenientia,honeſtas,cōcinnitas,ac ſimplicitas comitat᷑:nō inſcitiaʒ intelligēs vocataʒ ſimplicitatē:ſed rectū ac bonis moribus paratū intellectū. Itideʒ in Euthydemo ſimplicē dixit eum qui

Dinarchus
Demoſthenes.
Eſchinus
Plato
Euthydem⁹

ſimplices habeat mores ⁊ honeſtas: ⁊ vt demiratus eſt hic eſt adoleſcẽs/ac ſimplex. Sed hec abũde ſint exẽpli grã prodita ad cognoſcẽdaz auctoꝝ cõſuetudinẽ in vbo ſimplicitatis ac ſimplicis: ſm duas ſignationes. ℂ Nũc Hippoč. in altera eaꝝ febres dixit ſimpliciſſimas/tanꝗ̃ dixerit placidiſſimas ac mitiſſimas: haudquaꝗ̃ maleficas: ⁊ quotiẽs ſecuritatis inditia extiterunt: vltra pᵐ quaternarium nequaꝗ̃ ꝓcedet: ſed aut quarto die/aut citius deſinet. Pari modo malefice quoqꝫ febres ⁊ cũ inditijs exitioſis: quarto die/aut citius interimũt. Itaqꝫ cõſtat: vt 3ᵐ diem adnumeret decretorijs. Dum ait: 4° die/aut citius deſinũt. ℂ Iidem libro de vulgarijs morbis pmo voluit: primũ inter dies decretorios ſcribens tertium. At vo ſecuriſſima dicit inditia ea que ꝑticulatim ab eo magnopere cõmendãtur: quorũ nominatim paulopoſt habet gratia exempli mentionem.

3 ℂ Itaqꝫ primus impetus hũc in modũ finit.

ℂ Sepenumero offendes ab auctoribus ꝓditũ impetũ hoſtiũ/aut latronũ: ex quo nũc Hippoč. trãſtulit appellationẽ ad circuitionẽ decretoriũ dierum. Ceterũ que ſunt deinceps ſcripta: per ſe patent potiſſimum: quibus in aio hereant ea que pauloante docuimus.

ℂ De circuitionibus morborum: ⁊ quo pacto nõ integris numerentur diebus. Cap. IIII.

1 Fieri vo nõ poteſt: vt hec integris diebus eximie numerentur. Non enim annus ac mẽſes integris numerari diebus ſolent.

Cum tres in diem vigeſimum ſeptenarios adduxiſſet: ob id aitnõ poſſunt talia diebus integris numerari: neqꝫ enim annũ/neqꝫ mẽſes integris numerari diebus: ⁊ vere talia dixit. Annus enim nõ trecẽtoꝝ ⁊. lxv. dierũ tñmodo eſt: ſed etiã quarte ꝑtis dici: ⁊ item ad hec ꝑtis cuiuſdã ꝓpe quodãmodo centeſime. Vnuſqſqꝫ vo mẽſis minor eſt. xxx. diebus. Maior vo nouem ⁊ viginti noiatuſqꝫ eſt ab antiqs mẽſis: vt etiam nunc in multis ciuitatibus tẽpus inter duas lune ac ſolis coitiones intercidẽs: ⁊ cui libeat tẽpus exqſire ediſcere ſimul cum idoneis demõſtrationibus quãtum ſit integrũ habet volumen ab Hipparcho factũ: quẽadmodũ de tẽpore annuo cõmẽtariũ noſtrũ. Ita etiaꝫ Hippo. ſeptenariũ dicit: ꝯſtatqꝫ vt quaternarius nõ ſit integroꝝ dierũ: ſed partẽ quãdam deeſſe/tãtam: vt tres ſeptenarij. xx. circũſcribant diebus. Sed que nam ſit cauſa hoꝝ: ipſi tẽtauimus docere libro de diebus decretorijs tertio: cuꝫ tamẽ nemo antea dicere aggreſſus ſit.

Hipparch⁹ Gal. de tẽpore annuo.

2 ℂ Poſtea vo eodẽ modo ⁊ eaipſa adiectiõe prima circuitio q̃tuor ⁊ triginta dierũ: altera quadraginta dieꝝ: tertia ſexaginta dieꝝ eſt.

ℂ Nõ id nũc dicit Hippo. qꝛ poſt diem. xx. ad 4ᵐ: ⁊. xxx. vſqꝫ nõnullus intercidat decretorius. Sibi enim ita pugnaret/medios quoſdã dies decretorios libro de morbis vulgarijs cõmemorãs: ⁊ que apparent in egris per morbos talem coarguũt ſermonẽ. Sed qꝛ triũ ſeptenarioꝝ ad. xx. vſqꝫ diem inter ſe deinceps numeratoꝝ nõ eadeꝫ fuit compoſitio. Scds enim a pmo ſeiũctus eſt: pindeqꝫ xiiij. die finit: tertius vo huic copulat⁹ eſt: ⁊ ob eam rem vigeſimũ habet limitẽ: idcirco ſequẽteꝫ ſeptenariũ pariter ꝓcedere volẽs vt ex duobus ſeiũctis: 3° vo copulato viginti impleant dies. xl. nouiſſimũ ſtatuit terminuꝫ ſequẽtiuꝫ trium ſeptenarioꝝ: in ipſis vo duobus circũſcripſit. xxxiiij. ⁊ ob eam rem fecit huius ante. xl. mẽtioneꝫ. Pari rõne moꝝ ab his tres ſeptenarij in. lx. deducant: et lxxx. decretoriũ ꝓhibuit nõ. lxxxiiij. libro qui eſt de morbis vulgarijs. Ita tres ſeptenarij viginti dierũ numeruꝫ abſoluũt: id euenit ꝓpterea ꝙ duo pmi ſeorſum numerant: ita vt. xiiij. deſinant die: tertius vo iunctim cum 2°: ita vt hic quoqꝫ vigeſimo die cõtineantur.

ℂ Inter initia horũ difficilius eſt ꝑſentire ea que ꝑte maxima tpis iudicãda ſunt. Simillima enim eoꝝ initia ſunt: ſed a primo die numerãduꝫ eſt: ꝯſiderandũqꝫ ſingulis additis quaternarijs: nec latebit quo nam vertet. 3

ℂ Rurſus hoc etiã loco verbũ iudicãda: trãſlatum eſt: tum in bonã: tum etiã in malam mutationẽ: ac dicit inter initia morboꝝ qui breui iudicãdi ſint facillime cognoſci quo nam deſituri ſint: quẽadmodum pauloante dixit de ijs qui pmo quaternario iudicãdi ſint: etenim febris ipſa ſi curãda eſt/placidiſſima: ſi interẽptura eſt egruꝫ/maleficentiſſima eſt. At vo quecũqꝫ in vtraqꝫ inditia ſunt: in priore quideꝫ oia ſaluberrima: in ſequenti vo deterrima ſunt. Ita fit: vt neutra quartũ trãſmeet diem. Cõſtat eniꝫ vt ſemꝑ fiat iudicatio vel natura ſuperãte morbum/aut victa ab eo. Itaqꝫ placidiſſimarum natura egrotationũ ocyſſime ſupata difficillimis vo celerrime vincitur. Ita efficit: vt maxime cõtrarij ſint inter ſe morbi: qui celeriter iudicant: ſubſiſtes vo/qui plus tpis in ſolutioneꝫ reqrũt: vt enim per morbos breues magnus exceſſus: q̃ſqꝫ nature eſt: q̃ſqꝫ egrotationis. Ita quotiens neutrum magnopere exuperet. Sed ceu pares qdam hoſtes pugnẽt plus tẽporis ad alterius victoriã deſideratur. Indeꝫ lucantes quicũqꝫ paleſtrices peritiores habẽtur: internoſcunt vbi magnũ viderint exceſſum ſtatim: alterũ periturũ. Si vo neuter magnopere exuꝑet: ꝑfecto plus tẽporis pugnaturus ꝓnũtiabunt: nõdum cognoſcẽtes vter eoꝝ victurus ſit. Sed ꝓceſſu tẽporis idqꝫ prius ꝗ̃ ceteri cognoſcẽt: quippe qui exceſſum exiguũ exqſitius aiaduertant. Artifex enim maxime diſſidet ab eo qui artis expers eſt: vt vel exigua rerum diſcrimina perſentiſcat. Sed qꝛ aliqua nullo pacto ſentiri queunt: vtpote in certiora talia: neqꝫ etiã artifex cognoſcit. Itaqꝫ q̃primũ ſentiri poſſunt: tãtiſper cognoſcũtur: ⁊ ob eam rem precepit Hippocrates per ſingulos quaternarios cõſiderari mutationem oportere. Non enim latebit quo nam vertet. I. verũ in ſanitatẽ/ſaluteqꝫ egri exuꝑerãte natura/aut exuperata ad abolitionem: atqꝫ hec rerũ ſũma eſt. Sed quo nam modo eam rem potiſſimũ agas libro de iudicationibus a me perſcripto maxime diſcas licebit.

ℂ De circuitionib⁹ qb⁹ quartane febres finiunt. Cap. V.

Quartane ꝯditio ex eodẽ ordine eſt. 1

Id quoqꝫ pleriſqꝫ incognituꝫ eſt: ⁊ ob eã rem mirabũdi ſepenumero vaticiniuꝫ quoddã noſtruꝫ preſagium haberi credũt: vt nequaꝗ̃ febre detentus quartana vindicabit poſt diem: ſi ita fors tulerit quĩdecimum. Atqui per tertianã non demirãtur ꝑſagiuꝫ. Sed in vtriſqꝫ ratio cõmunis eſt: vt enim per febres cõtinuas numeramus: oẽs deinceps dies in ꝑdictionem future iudicationis: ita per intermittentes acceſſiones. Ut quod per cõtinuas ſeptimus dies valet: id per intermittẽtes ſeptima circuitio poſſit. Ob id igitur exquiſita tertiana ſeptẽ circuitionibus: nõ diebus ſeptem iudicari ſolet. Quinetiaꝫ qꝺ quartus dies a principio numerãti aduerſus ſeptimũ eſt id quarta circuitio aduerſus ſeptimã circuitionẽ. Quartus enim dies ſeptimi index eſt: ⁊ item

quarta

quarta circuitio ſeptime index eſt. Sȝ de his oībus libro de iudicationibus perpēſum iam eſt. Quocirca nunc id vnū intellexiſſe ſufficiet: vt quartane febris circuitiones ex nūo circuitionū accidāt, nō dierum. Ex codē Coſmu: id eſt ordine eſt. Coſmon: id eſt ordinē appellauit decretoriū ordinem dierū: vt enim acoſmias .i. inordinationis ꝓprium eſt, ataxia: id eſt inordinatio: ita coſmu .i. ordinationis: taxis .i. ordinatio. Et ob eaȝ rem appellarūt mortales vniuerſuȝ coſmon argumēto ordinationis: quādoquidem in eo cūcta recte diſpoſita ſunt. In medio enim eorū terra poſita eſt, extra mare circum it, id ambit aer, illum ether, demuȝ his oībus celū obtēditur. Quinetiaȝ cōuerſiones inerrabiliuȝ quid opus eſt dicere ꝙ ordine eant: vt que aſſidue ſimilr habeant: erroꝝ ꝟo anfractus ꝙꝙ non ſingulis diebus pares exiſtant: attamē ordineȝ paribus tēporis circuitionibus ſeruant: ipſis aſſidue eaſdem ſigniferi partes perreptantibus.

2 ¶ Siqs minima tēporis pte iudicandus eſt: preſentiri ꝓpenſius poteſt: maxime enim ab initio diſſidet. Qui enim cōualiturus eſt: facilius ſpirat, ſine dolore agit, noctu dormit: ⁊ alia ſigna ſecuriſſima habet. Qui ꝟo moriturus eſt, ſpirat difficulter, conflictaꝫ, vigilat, ⁊ alia ſigna deterrima habet.

¶ Verbū ꝓpenſius (vt antea eſt proditū) prōptius faciliuſqȝ ſignat. Propenſiora enim appellitat faciliora: ⁊ ad cognoſcendū prōptiora. Itaqȝ pauloante dixit. Simpliciſſime enim febres ac ſignis firmate ſecuriſſimis quarto die, aut citius deſiniūt. Sed nūc recēſuit id: vt per exēpla planius iudicetur: que naȝ ſigna ſaluberrima cēſeantur. Igitur ipſe inferēs dicit. Qui enim ꝯualiturus eſt: facilius ſpirat, ſine dolore agit, noctu dormit. Qui ꝟo moriturus eſt, ſpirat difficulter, cōflictatur, vigilat. Deinde vtriqȝ ſermoni adiecit priori qdeȝ. Et alia ſigna ſecuriſſima habet. Secūdo ꝟo, ⁊ alia ſigna deterrima habet. Clare indicans vt exēploꝝ cauſa fecerit mentionē in vtroqȝ genere ſignoꝝ. Porro id etiam merito adiecit ſermoni. Maxime enim ab initio diſſidet: vt antea quoqȝ dictuȝ iam eſt: cum inſigne ſit diuortiū inter ſe morboꝝ: qui minimo tēporis tractu diſceſſuri ſint, aut in ſanitateȝ, aut in mortem: quō eoꝝ qui plus tēporis extendāīur ſubſimiles nocte exiſtūt. Ceterum verbū ἀλλοφάσσειν dictum quoqȝ id nomen eſt ex dictione nō admodū cōſueta grecis, aut delirare, aut inquietos agere: qd verbuȝ ἀσώμενον .i. cōflictari ſignat. Sed rectius quātum ex ipſa dictione coniicio pma ſignatio eſt: vt nomen ſit factū: propterea ꝙ alias loquaꝫ aliud: nōnulli quia mutet alias in aliā figurā τάφανη .i. oculos extitiſſe dicūt appellationē.

Marg.: ἀλλοφάσσειν.

3 ¶ His igitur ita euenientibus: cōſiderari cōueniet per tēporis ſpatia ⁊ adiectiōes ſingulas meantibus morbis in iudicationem.

¶ Ut antea queciiqȝ dixit de ꝓ quaternario iter initia recenſuit adiiciēdo exempla: pari modo rurſus per hāc dictionem perſequiꝫ ea que ſunt per illā tradita: in qua ait. Sed a pmo numerādum eſt: ꝯſiderandūqȝ ſingulis additis quaternarijs: nec latebit quo nam verteꝫ.

¶ Quo pacto in mulieribus a die quo pepererint, iudicationes exiſtant. Cap. VI.

1 Pari modo in mulieribus iudicationes fiūt a ptu: quouis die peperint. Principiuȝ nūationis erit nō quo die cepint febricitare: ſed quo peperint. In quibuſdā igiꝫ circa ſcōm, aut tertiū incipiūt diem a partu ex quo multi numerāt futurā iudicationeȝ. Sed res nō ita ſe habet: ſed ex quo peperint numerationeȝ fieri oportet dierū. Ceterū cum hec oīa ſummatim de dieb⁹ decretorijs docuerit Hippo. libet vt in aiium reuoceꝫ id qd a me ſepenumero ꝓpēſum iam eſt .i. quaſdam cōquiſitiones haudqꝙ cōducere ad artis miniſteria logicam hūtes cōſiderationē. Uſus enim predictionis eſt agnoſcere diem quo morbus iudicandus eſt. Sed vtrū ſit acutus appellādus, an peracutus, an longus, an acutus, an acut⁹ ex cōuerſione de noibus qrere eſt potius ꝙ de rebus. Qd ſicui placeat talē qōnem eſſe de rebus: ſed nō de his rebus eſt: ex qbus melius quiſpiam, aut pſentiat futura, aut recte medeatur. Itaqȝ ſubijciaꝫ vere precognituȝ eſſe vigeſimo die fore morbi ſolutionē: tum aūt re ita euenientes: quēadmoduȝ expectabaꝫ quendā dicere acutum morbū extitiſſe: quendā nō acutū ꝑmittere nolari ipm (finem enim eſſe morboꝝ acutoꝝ quartūdecimuȝ diem) deinde eos iter ſe diſſidere: ⁊ alter appellet ꝑſpicue lōgum: ꝓpterea ꝙ exciderit acutoꝝ limitē morboꝝ, nec eſſe exiſtimāduȝ per morbos aliam tertiā differentiā de quātitate tpis haberi: alter vocet acutuȝ ex cōuerſione talem morbū: alius acutū noiet: alius nō ſimpliciter ita dicat: ſed appellet acutū paulo adductioreȝ. Siquis igiꝫ audiat ea ex qbus ſinguli diſcrepantes veriſſimis cōmuniūt opinionē: deinde decernat gnā eoꝝ melius pelus ve ſentiat: maluȝ cōteret tpis: nec aliqd in arte iuuabiꝫ. Pari modo ſiqs nouit pſentire ſeptimo ⁊ vigeſimo ſolutū iri morbū: nec poſſit definire vtrū acutus, an acutus ex ꝯuerſione ſit: nequaꝙ in artis officio offendetur. Optimū enim eſt per diuiſas in morbis abs qꝫ dubietas tātuȝ eoꝝ exiſtimare eſſe numerū: quāta decretoriū circuitio habeꝫ: vt breuiſſimos qdeȝ ꝓ circūſcribaꝫ quaternario: poſtea 2°: tum autē 3°: deinde 4°: moꝝ 5°: ac demuȝ 6°: qui in diem vigeſimū deuenit: poſtea ꝟo aboleri quaternarios: fieriqȝ per ſeptenarios iudicationes: deide etiam hos aboleri ꝓcedente tempore: ita vt per vicenos dies morboꝝ efficiātur ſolutiones: poſtea ad mēſiuȝ numerum deuenire. Duo enim ſunt tēpoꝝ acceſſus in morbis: vt aut acuti, aut diutini noientur. Sȝ gfa illuſtrioris diſcipline ſepenumero ita noiamus: moꝝ ab ipſis ducti rebus inter eos rurſus ꝓponimus acutos ex cōuerſione: ⁊ oēs ꝓ diuiſas tres hūi dicimus: e qbus rurſus ſingulas partimur: velut in acutis hic ſimplr acutus: ille peracut⁹ ab ipo Hippocrate noiaꝫ. Peracutus: ſi ſeptimū nō tranſmeet diem: ſed aut in eo, aut etiā maturius iudiceꝫ: tum auteȝ hūc quoqȝ paulo adijcere cernētes ambigimus ꝓpriam nō hūtes deferre appellatione morbo qui ſeptimodecimo iudiceꝫ: quō nec ei qui vigeſimo finiatur: ita vt appareat hac in re ambiguitas acerrimis noiata: videaturqȝ interdū veriſile nō eſſe quartūdecimū limitē acutoꝝ morboꝝ: ſed vigeſimū diem. At ꝟo rurſus ⁊ alia ambiguitas ſup ea ipſa re eſt: etenim morbus acutus cum magnitudine quadā ac febre ꝯtinua itelligiꝫ. Si eniȝ nō ita ſit: ꝙꝙ circa quartūdecimū ſoluaꝫ diem: aut etiā citius eiuſdem appellationis nequaꝙ cēſemus. Igiꝫ ne ſunt ⁊ tot acutorum diūe acceſſionis morboꝝ. Alie ꝟo eoruȝ qui ad ampliorē latitudinē poſt diem vigeſimū extēdanꝫ: ⁊ itē cōſonum rōni videꝫ: vt ſi ad quadrageſimū ꝓgrediꝫ diem: quadā ꝓpria diuiſa collocentꝫ: necnō ſi ab his ad ſeptimuȝ mēſem extendunꝫ alia differētia: quō ſi annui fine rurſus alia cōprehēdunꝫ: ⁊ ad hec ſi habeant nō mēſiuȝ: ſed annoꝝ numerationē. Qd igiꝫ aſſidue monui talia ꝓtermittenda ſunt: exiſtimādūqȝ ſatis eſſe pſentire quonā tēpore cōualiturus eger eſt. Itaqȝ cōſtat: vt Hippocrates in

nullo morbi genere quã ſolet noiare ſuppurationẽ:interdũ vigeſimũ diem ſtatuat terminũ eruptionis:interdũ trigeſimũ,aut quadrageſimũ,aut ſexageſimũ. Quocirca ꝑmittẽs deferre appellationẽ:ij qui circa talia ꝑitiores exiſtũt ipſe ſtude ꝑſentire in quẽ de relatis terminũ morbi impetus ꝑreparatus ſit. Id cõperies duobus velut inſtrumẽtis:experimẽto ac rõne. Experimẽto quidẽ vnã:ꝛ item alterã docente ſuppurationẽ eruptam alterutrã ꝓprio ſeorſum tẽporis ſpatio. Ratione ꝟo indicãte materie ſuppurationis ſubſtantiã:ꝛ item cauſam efficiẽtem eius:ꝛ eas que cum illis cooperanť. Simul enim aliquis vidit ꝑmam ſuppurationẽ quadrageſimo erũpi die:quã talis cõmiſit humor. Uerbi gratia. Modice frigidus ac tẽpore ſilr̃ modice frigido,ꝛ etate,ꝛ regione,ꝛ natura totius morbi:atqꝫ etiã affecte partis:et rurſus ſimul vidit alterã erũpi ſexageſimo die oĩbus ꝓlatis frigidioribus:tum aũt vigeſimo calidioribus ex his orſus poteris alias ſcrutari ſuppurationes intẽtionibus vtẽs empirice ꝑſpectis:ꝯferẽs cum illis ea que nũc accidunt per caliditatem ꝛ frigiditatẽ ipſoꝝ humoꝝ euariãtiũ:ꝛ item alterantis eos cauſe efficiẽtis:que inquã calor natiuus eſt:et quecũqꝫ alia huic cooperanť ex terra,tempore,conditione. Porro cauſe ipſius efficientis magnitudinẽ ab etate conijciẽs:ꝛ item ꝓpria ipſius natura atqꝫ etiam parte in qua accidit fieri ſuppurationẽ ꝛ alij inditijs:quecũqꝫ robur atqꝫ imbecillitatẽ indicant in arteria ac venis facultatis:qui enim nihil ex his agnouit:ſed expectat ex obſeruatione cũctas diſcere ſuppurationes mille tẽpus annorum ad eam rem nequaq̃ ſufficeret:quẽadmodũ rurſus qui natiuũ ſcrutať calorem q̃ vehemẽs ſit:cũqꝫ eo ꝯfert cõcoquende naturã materie:viam habet inueniẽde eius rei quã veſtigat. Hic vnus poteſt ex ijs que nouit:ea etiã que non nouit artificij rõne ꝑueſtigare. Hic vnus dicet:vt circa vigeſimũ diem talis ſuppuraturus circa trigeſimum talis:ꝛ in alijs ſilr̃:nihil inſuꝑ neceſſe habẽs addere vtrum oporteat noiari acutũ,an lõgum,an acutum ex cõuerſione morbũ. Hec igiť interſtinguere officiũ eſt non medicoꝝ mediusfidius miniſterijs artis ſtudẽtium:ſed ſophiſtarũ ſermonibus vacãtiũ:ꝛ ob eam rem de his queſtionib⁹ in excelſo inſidentes ſolio ſcite admodũ pleriqꝫ ſermonibus ꝑhauriunt auditores. Quid ꝟo ſit egris euenturũ:magis latuit eos q̃ maris congios. Alij econtrario idonei ſunt ad cognoſcẽdum morbos,ac preſentiẽdum futura:ſed nihil habẽt quo logicas diluant queſtiones:ꝛ ob hãc cauſam:alij exiſtimanť medici ab holbus:alij ſophiſte ac medici loquẽtes:eos enim ita appellãt:ꝛ ſi quos viderint librum aliquẽ legẽtes ꝛ ratione vtẽtes,tales medici loquentes eſſe exiſtimant.

De affectibus qui in capite,ꝛ ore,ꝛ faucibus affligant. Cap.VII.

1 Capitis dolor vehemẽs ꝛ ꝯtinuus cum febre:ſiqd ex inditijs exiterit exitioſis,letalis admodum eſt. Si ꝟo ſine talibus inditijs fatigãs dolor vigeſimũ trãſeat diem,ꝛ febris detineat:expectari oportet ſanguis e naribus eruptionẽ,aut aliũ abſceſſum ad inferas ſedes. Sed quoad dolor fuerit recens,expectari oportet ſanguinis eruptionem e naribus,aut ſuppurationem:ſi dolor alioquin circa timpora ac frontem affligat.

Inconditе loquiť rem que ad predicendũ maxime cõducit:ſed recto ordine texitur hũc in modũ. Capitis dolor vehemẽs ꝛ cõtinuus cum febre:ſiquod ex inditijs exiterit exitioſis integre,letalis eſt. Si ꝟo ex ijs que didiciſti de egro tanq̃ cõualituro ſperes:a principio quidẽ ad ſeptimũ diem ſanguinis e naribus fluorem expectato:ꝑcedente ꝟo tẽpore id etiam eueniet:pus ꝟo erũpet e naribus,aut auribus in ſalutem egri. Si ꝟo ad vigeſimum extẽdatur diem doloris accidẽs in capite:tũc etiã ſanguinis fluorem expectabis maiorem: magis ꝟo ſuppurationẽ:magis ꝟo abſceſſum ad inferas ſedes expectato. Sed per illud tẽpus quo ſanguinis fluorem expectabis:augebiť tibi expectationẽ:ſi in timporib⁹ ac frõte dolor vehemens infeſtet.

Magis expectari ſanguinis opꝫ eruptionẽ in minoribus natu quintum ꝛ trigeſimũ annũ agẽtibus:in maiorib⁹ ꝟo natu ſuppurationẽ. 2

Finitio ducta ab etate eſt:quo magis expectes ſanguinis e naribus fluorẽ. Cã ꝟo ꝑſpicua eſt:ac ſepenumero ꝓdita:vt etas ad quintũ ꝛ trigeſimũ annũ plurimũ gignat ſanguinis. Accedit ad h̃ vt ſanguis per hãc etatẽ calidior ac bilioſior habeať. Ac vt antea definitum iam eſt:id q̃ꝫ ad ſanguinis fluorem a natura factũ idoneum eſt.

Auriũ dolor acutus cum febre cõtinua ac vehemẽti difficilis eſt. Periculũ enim delirij abolitioniſqꝫ imminet. Quia igitur fallax hic locus eſt:cito etiam aiaduertere oia alia inditia a primo die neceſſe eſt. 3

Nunq̃ vehemẽs dolor in his euidẽtibus auricularis infeſtat:neqꝫ ſi infeſtet ꝑiculũ comitabiť:ꝓpterea q̃ neqꝫ pars ipſa precipua eſt:neqꝫ parti ꝑcipue cõtineť:ſed cõſueuerũt noiare dolorẽ auriũ:quotiẽs in ꝓfundo ex auditorio meatu doloris ſenſus affligat:tantiſper enim ipſe efficiť auditorius noiatus neruus:non ex lõgo interuallo cerebro copulatus. Itaqꝫ merito multi interimunť per dolores aurium vehemẽtes in ꝯſenſum ꝑducto cerebro. Quocirca nõnulli egri delirant:necnõ aliqui derepẽte moriunť quem in modũ attoniti:quotiens in cerebrũ decũbat vniuerſim aurium dolorẽ cõmittens fluctio.

Natu minores ſeptimo die,aut citius ab h̃ morbo interimunť. Natu ꝟo maiores multo tardius. Febris enim ac deliriũ minus in eis infeſtãt:ꝛ aures in eis antea ſuppurãtur. Sed per has etates recidiue euenĩẽtes morboꝝ plurimos interimunt:minores ꝟo natu prius q̃ ſuppurẽtur aures,interimũtur. Si enim ex auribus pus effluat candidũ expectari poteſt natu minorẽ cõualiturũ:ſiquod aliud bonum in eo inditium extitit. 4

In minoribus natu febris:ꝛ itẽ deliriũ potius accidũt ob calidũ ac bilioſum tẽperamentũ. Itaqꝫ merito interimũtur an:q̃ aures ſuppurẽtur. Maiores natu quantũ in hec agiť,minus periclitanť:ſed recidiue eueniũt affectionũ:quia nõ integre concoquiť dolorẽ cõmittens humor ob tẽperamẽti frigiditatem. Ceterũ reſiduũ dictionis ſatis perſpicuum eſt.

Fauces exulcerate cũ febre difficiles ſunt. Sed ſi aliud ſignũ ex ꝑdictis fuerit prauum ꝑdicẽdũ:vt cum periculo morbus ſit. 5

Fauces exulcerate labem indicãt derodẽtis humoris.

Cauſa ꝟo

Cauſa ꝟo difficultatis non parue eſt:qꝛ cum dolore inſe-ſtant. Itaqꝫ ↄſiderari cōueniet ⁊ alia indicia: vt ex hiis futura cognoſcātur. Cōmune ꝟo in cūctis erit tibi precepꝫ potiſſimū:qui nec ex hiis optimi affectus:neqꝫ deterrimi habeātur:in quibus ipſe Hippocrates cēſere aſſoletalia quoqꝫ indicia eſſe cōſideranda.

¶ De angina. Cap.VIII.

1 Angina grauiſſima eſt: ac celerrime interimit quecūqꝫ, nec in ceruice, nec in faucibus conſpicuum aliquid efficit. Plurimuꝫ ꝟo doloris infert:ac ſpirationis difficultateꝫ. Hec enim eodem die, ⁊ ſecundo ⁊ tertio ⁊ quarto ſtrangulat.

Ut fauces preiacentē gule ⁊ gutturi ſedeꝫ appellet:ꝑſpicuuꝫ eſt etiā ex his que hoc loco ſcripſit:illā anginā dicēs eſſe grauiſſimā:quecūqꝫ nec ceruice,nec in faucibus diſpoſitionē quādaꝫ indicet preter naturā ex colore,calore,mole. Porro ceruicem intelligit collū:fauces ꝟo aperiēdo os ac linguā cōprimēdo decorſuꝫ euidentē amplitudinē:in qua gemina hoſtiola viſuntur:tum gule:tum etiā gutturis. Quotiēs igitur in neutro hoꝝ appareat aliqd preter naturā:exiſtimādū eſt intra gutturis corpora laceſſere inflāmationē:ex qua ſtrangulātur. At cum aie iter anguſtuꝫ ſic ſtrāgulētur neceſſe eſt eo integre cluſo ob circūuenientiū corpoꝝ inflāmationē. Itaqꝫ cogūtur dirigēdo colluꝫ ſpirare quo diſpeſcāt ſenſim meatū. Supinus enim iacēris habitus cum extreme cludit priore corpore magis cōcidente in ceruicis vertebras. Igitur ob eaꝫ rem:⁊ qꝛ inflāmatione vexātur muſculi in gutture:merito dolore afficiūtur.

2 ¶ Quecunqꝫ ꝟo dolorem alteri ſubſimilem infert:attollitur ꝟo ac ruborem in faucibus efficit admodum exitioſa:ſed paulo longior ꝙ ſuperior eſt.

¶ Scdam notat angine differētiaꝫ:in qua attollit̄ quidē ceruix:⁊ fauces rubent: dolore ꝟo eque ꝙ ꝑdicti afficiūtur:nō tn̄ ſub recti ſpirāt:id eſt nō ſpirant admodū difficulter:qꝛ muſculi in gutture non admodū vexātur inflāmatione. Merito igit̄ eaꝫ exitialē haberi dixit:nō tamē ꝑinde:vt predictaꝫ celerrime interimere.

3 ¶ Si,quibus fauces rubēt, ⁊ ceruix hec diuturnior eſt:maxime ꝟo ex ea ſeruant̄: ſi ceruix ac pectus traxit ruborem:nec ſacer ignis intro recurrat.

¶ Tertiaꝫ hāc cōmemorat anginā quaꝫ alij per.s.literā noiant Sinācben:nō per.c.literaꝫ Cynācben. Ubi enim vehemēter ſtrāgulātur:ac dolore vexātur:nec inflāmatio,aut ſacer ignis apparet,aut in ceruice,aut in faucib⁹: Cynācben per.c.literā taleꝫ nomināt affectionē. Sed qđ aſſidue moneo:videt̄ Hippocr̄.facere:nec ita vocabulis parce vtitur:ſed vt libuerit appellat. Sane in quibuſdaꝫ codicibus antiqs legitur initiū dictionis per.s.literā. Si qbus ſynācbe:id eſt angina. Ita ↄſtat vt nihil iuuet de.c. ⁊.s.lrīs diſſentire:quēadmoduꝫ medici recētiores agūt. Ubi enim cōfeſſa res eſt:ſcenum eſt de noibus litigare: at confeſſa res eſt ijs qui miniſteria artis agnoſcunt. Si enim vehemēter ſtrāgulātur:vt cogant̄ reſurgere deterrime exigūt dolore vehemēter affecti:nullum ꝟo aut in ceruice habētes,aut in faucibus accidens. Ab his ꝟo deinceps exiſtūt:qui nō ſpirent difficulter:ſed dolore admodū vexātur:ac pariter tumeſcat ceruix:⁊ fauces rubicūdiores euadant. Tertio loco diſponūtur:ij de quibus Hippocrates ꝑſenti ſermone ꝓſequit̄:qui nec vehementer affligantur dolore,nec ſpirent difficulter:⁊ guttur nequaqꝫ perpetiat̄:ſed aut in fauces fluctio,aut in ceruicē,aut in hec vtraqꝫ decūbit. At ꝟo fluctio talis magna ex parte bilioſior eſt:ita vt ꝑſpicue ſacrū igneꝫ,aut inflāmationē ſacro igni ſimiliorē cōmittat:vnde ⁊ ipſe dixit nec ſacer ignis intro recurrat:qꝛ ſi pruritu ſuo interduꝫ tumor infeſtet:celerrime diſcutit̄:nec vllo pacto acut⁹ hic morbus eſt. Ceterū ſequens dictio ꝑſpicua eſt.

¶ Si ꝟo nec diebus decretorijs deletur rubor:neqꝫ tuberculo inanito in ſede exteriori pus nō facile excreet: ac videatur ſine dolore agere,morteꝫ indicat,aut recidiuam egrotationis. 4

¶ Sine tuberculo,aut excreatiōe facile euacuata deleri aut ſacrū ignem,aut ruborē(vtroqꝫ modo legit̄)prauuꝫ fore perſpicuū eſt. Sed verū ita inaudiēduꝫ ſit:vt ſi diebus deleat̄ decretorijs nullū maluꝫ futurū ſit,an ſecus? Ita enim nōnulli expoſuerūt:an copulare oportet id cū ijs que deinceps ſunt prodita:vt etiā velit Hippocrates illa diebus decretorijs euenire gratia fidei firmioris:qđ inquaꝫ verius eſt. Si enim materia diebus trāſmeat decretorijs in pulmonē:recurratqꝫ introrſus ſacer ignis nequaqꝫ diſiectus per exteriorē ſuꝑficiem nō ſolū nō bonū id eſt:ſed malū maximuꝫ:ꝓpterea ꝙ ex diei fide firmiorē aſſumat prauitatē. At ſi pariter tuberculo foras tendēte ac facile excreante delet̄ ſacer ignis,aut rubor tātiſper non aboliuꝫ iri egrum expectare oportet.

¶ Securiſſimum ꝟo eſt:ſi rubor ꝙ̄maxime foras vertatur. 5

¶ Hec ⁊ iteꝫ alia que deinceps preſcripta ſunt:clara ſunt quibus predicta in animo hereat.

¶ De gurgulione. Cap.IX.

Gurgulio cuꝫ ꝑiculo ſecatur ⁊ ſcarificat̄ quoad rubidus,magnuſqꝫ fuerit. Inflāmatio enim fatigat ⁊ ſanguinis fluor: ſed hunc oportet alijs medicamentis extenuare eniti per illud tempus. Ubi ꝟo ſecretū fuerit omne id qđ vuam appellāt:ſitqꝫ pars gurgulionis ſumma maior ac liuida:ſuperior ꝟo tenuior per illud tempus moliri manus tutum eſt. Sed preſtat ſimul aluum ſubduxeris vti chirugia ſi liceat per tēpus:nec eger ſtranguletur. 1

Prognoſtico theorēmate permixtuꝫ eſt:exiguum quoddaꝫ curationis preceptum:quo ſi nequaqꝫ fieri poteſt:vt integre preſagiuꝫ cognoſcatur. Gurgulionem ſi inflāmatione laborantem precidas:aut ſcarifices:ſanguinis fluor et inflāmatio cōmitabitur. Sed quotiens ſecretum fuerit:qđ vuam appellant:ſitqꝫ pars ſumma gurgulionis maior ⁊ orbiculata:ſuperior ꝟo tenuior:tantiſper moliri manus tutū eſt: potiſſimum aluo antea abūde ſubducta,ſiue ſponte,ſiue etiam prouidentia medicorum.

¶ Signa ⁊ accñtia affecto loco nequaq̄ deſinito. Cap. X.

1 SI quibus febris deſinit non cum inditijs ſolutiõis: neqꝫ diebus decretorijs recidiuā expectare opꝫ.

Quotiens neutruꝫ extitat ex ijs que dixit tātiſper expectare opꝫ recidiuam: nō vbi alterū adſit alterum deſit. Que enim non ex ratione leuant: faciunt recidiuam: q̄q̄ id diebus accidat decretorijs. At v° conſtat: vt hec non ex ratione leuent: quecunqꝫ neqꝫ cum inditijs ſolutionis: neqꝫ diebus deſinant decretorijs.

2 ¶ Si qua febris prorogatur ſalue affecto homine: nec dolore detinente: aut ad inflāmationem: aut ob aliquam cauſam euidentem: expectari oportet abſceſſum cum tumore ac dolore: qui in articulos maximeqꝫ inferiores decumbat.

¶ Que antea dixit particulatim primum de abſceſſibus circa ilia: deinde circa thoracē ac pulmonē: ea nūc repetēs pronūtiauit in vniuerſum. Cuꝫ enim triplex ſit cā ꝓrogationis febriuꝫ: aut propter aliquam partem affectā curatu difficilē: aut propter humores crudos ⁊ craſſos incoctoſqꝫ: aut propter aliquod cōmiſſum: ſi nec affecta fuerit pars, aut nulla alia cauſa, aut egri cōmittentis, aut curantium eum: aut ꝓpter exteriorē cauſam. Verbi gratia. tempus, terram, cōditionem, domiciliuꝫ, pranium, cōflictationem, ſollicitudinem, angorem: reſtat vt humoribus crudis ac concoctu difficilioribus prorogetur. Hos igitur aſſolet natura in partem quādam ignobiliorē expellere: quotiens per excretionem pellere extra corpus non queat. Sepe enim definituꝫ iam eſt: vt humores calidiores tenuioreſqꝫ paratiſſimi ſint ad excretionē: crudis v° ⁊ craſſis, aut per abſceſſum, aut per cōcoctionē natura medeatur. Porro idipſum vt per concoctionē medeatur excretio: quedam eſt que ex vrina magna ex parte, raro per aluum efficiatur.

3 ¶ Malis abſceſſus magis ac minori tempore euenit natu minoribus trigeſimuꝫ annum agentibus.

¶ Sepenumero ꝓpoſitum iam eſt: vt morbi quos humores cōmittunt calidiores cum egri viribus vehemētioribus per excretionem iudicentur. His cōtrarie ſunt affectiones in quibus facultas debilis eſt ⁊ humor frigidus: que nec excretione, nec abſceſſu deſiſtunt: ſed aut corrūpunt egrum, aut per q̄ longo temporis ſpatio vix concoquuntur. Porro inter has medie intercidūt: que per abſceſſum finiuntur: in quibus ex duabus oppoſitionibus: alterum ex altera: alterum ex reliqua eſt. Due enim oppoſitiones exiſtunt: e quibus altera ſm naturam humorum: altera ſm vires habetur: atqꝫ in alterutra earꝫ duo inter ſe opponuntur: ex humoribus quidem calidi frigidi: ex viribus v° fortes debilioribus. Si igitur humores calidi ſint: non oportet facultatē validam haberi: ſi abſceſſus futurus eſt. Si v° frigidi, facultate opus eſt valida ad abſceſſum. Ceteruꝫ quo pacto ſingulas agnoſci cōueniat vires proprijs inditijs ductis ex officijs antea definitum iam eſt. Ab etate v° ducunt̄ inditia v[illegible] pote iuuentute, ac ſenectute: de qua nunc Hippocr. agit: dicitqꝫ magis accidere ac citius talem abſceſſum minoribus natu trigeſimū agentibus annum: maioribus v° natu nōdum tamen ſenibus minus veniūt ac tempore longiori: ſenibus v° minime accidūt: in animū reiecto omni eo ſermone: quē Hippo. iter initia habuit. Si qua febris ꝓrogetur ſalue affecto homine, nec dolore detinente, aut ꝓpter inflāmationem, aut ꝓpter aliquaꝫ aliam cauſam euidētem. Hec itaqꝫ reuocās in mētem ait talē potius fore in minoribus natu abſceſſum.

¶ Cōſiderādus ſtatim abſceſſus eſt: vtrū vigeſimuꝫ diem detinēs febris trāſcendat. 4

¶ Cum antea de morbis diutinis diſſereret: mētionē habuit vigeſimi diei: ꝓpterea q̄ ad hūc vſqꝫ diem extēſus morbus nōdum diutinus habeatur. Porro antea quoqꝫ eſt ꝓditum: quam ob rem non cōueniat vnuꝫ poni limitem firmum acutoruꝫ morborū. Quocirca nequaq̄ mirum videri debet quartodecimo die eum dicere iudicari morbos acutos: ⁊ rurſus vigeſimum cōmemorare: in ſentētijs enim vbi quartūdecimū diem finem fecit ſummum iudicationis acutoꝝ morboꝝ: cōmemorauit etiaꝫ ſeptimūdecimuꝫ. Eſt autem initiuꝫ illius ſententie. Acuti morbi quartodecimo die iudicātur. Finis v° eſt. Iccirco decimuſſeptimus cōſiderandus eſt. Quartus enim a quartodecimo: ⁊ ſeptimus ab vndecimo eſt.

¶ Natu v° maioribus per febres longiores minus accidunt. 5

¶ Merito: q̄ in morbis iudicādis per abſceſſum facultatem habere firmitatē quādam: nec prorſus ad extremaꝫ concidiſſe infirmitatē oportet: ⁊ ob eam rem inquātuꝫ ꝓceſſerint per etatem, abſceſſus minus fieri accidit. Senibus v° non minus: ſed minime accidūt. Nunc v° non ſenes dixit ſimplici rōne: ſed cum ijs qui trigeſimuꝫ agant annū conferēs natu maiores nominauit eos qui ꝓuectiores q̄ hi per etatē exiſtant. Ceterū: vt ita vtat̄ maioris natu appellatione: antea definitū iam eſt: ⁊ iteꝫ deincep̄s nihilominus indicabitur.

¶ Oportet talē expectari abſceſſum per febrem ꝯtinuam: in quartanā v° diſceſſurā: quotiēs intermittat, prehēdatqꝫ errabilē modum: atqꝫ ita agendo autūno ꝓpinquet. 6

¶ Dictum eſt libro de differētia febriū: vt quartana atribilario humore cōſiſtat: ⁊ item eſt ꝓditum de generatione talis humoris: que duplex eſt: tuꝫ ex ſanguine craſſiore qui reſpondeat ꝓportione in venis ſubſidenti in dolio vini fecule: tum etiaꝫ flaua bile vehementer aſſata. Hec igit̄ atra bilis alioquin malefica eſt: ac derodit partes in quibus abunde collecta eſt: altera v° atra minor q̄ hec eſt: ſed potiſſimū quotiens nōdum traxit in animali moram cum aliquo calore abūdanti preter naturā. His igitur ita habētibus: quotiens febris continua fuerit: q̄ eſt non deſinēs ad integritatem ad eiuſmodi abſceſſus vertitur diutius immanēs. At ſi intermittit atqꝫ idipſuꝫ potiſſimum euenit per eſtatis finem: verti morbum ad circuitionem quartanaꝫ ratio eſt. Humor enim feruēs eſtiuo tempore per febres continuas deſinit in atram bilē quodāmodo reſtinctus eſt: ꝓindeqꝫ calore febrifico eger vindicat̄: maximeqꝫ quotiens ſudores eliciunt̄. ¶ Sed ſi non antea natura quodāmodo exterminat veluti cinerē vehementer aſſatoruꝫ humoruꝫ hic rurſus permanēs in corpore: ⁊ calefactus putrem quandā recipit affectionē: et hic quotiens ferueat: excitat febrem: a quo rurſus eueniente ſudore pariter cum eo feruor atra bilis euanuit: tum autē rurſus: alie reliquie feruentes rurſus alteram excitant febrem: quippe q̄ nonduꝫ vnam habeat omne corpus affectionē. Sed cum atra bilis in quibuſdā partibus inſuper moueatur: in quibuſdā immota maneat: in

aliqꝫ putreat:

alijs putreat/aut feruere icipiat:inordinatas fieri febres neceſſe eſt. At ꝟo quotiens iniūctis venis eadē fiat affectio exuperante atra bile quartana conſiſtit febris:maximeqꝫ quotiēs eſtatis cōuerſio in autūnuꝫ extrorſum delationis/ac ſpirationis adſtringat humores:introrſumqꝫ auocet in pfunduꝫ:quam hyems affectionē reſpiciēs:vtpote intendēs pre frigore delationeꝫ introrſum humoꝝ: rurſus ad alteraꝫ vſqꝫ mutationē in habitū calidiorēꝫ in quo morbus cepit/adſeruat corpus.

¶ De mutatione que accidit per etateꝫ. Cap.XI.

1 Quemadmodum in minoribus natu trigeſimū agentibus annum abſceſſus conſiſtūt: ita quartane potius annum agentibus quadrageſimuꝫ:aut etiam ſenioribus accidunt.

De mutatione per etateꝫ alio loco fuſius definituꝫ iam eſt. Nūc ꝟo ſum-
2 matim decurrere tractatuꝫ ſufficiet. Pueruli plurimum ſanguinis habent:cūqꝫ tātmodo haberēt quātuꝫ in ipſm agitur etatis temperamentuꝫ. At quia cibi copiam ingeruntatqꝫ inordinataꝫ ſuccus crudus nomine ſubit. Porro quotiens ad etatem deueniunt adoleſcentiuꝫ:quidam iam recte viuant meliorem vite nacti tenorem:⁊ ita ſanguis in illis exuperat dūtaxat. Quidaꝫ ꝟo adoleſcentes multo deterius ꝙ̃ parui pueruli. Itaqꝫ tales egrotant ſubinde pariter copiam crude materie admodum colligentes:tum autem deinceps ab hac etate potiſſimum ſi praue viuant:amarulenta ſubit bilis:ita vt in his exuperet non ſanguis ſolum:ſed etiam illa que crocea ac flaua bilis appellatur:idqꝫ accidit nōnullis ad trigeſimuꝫ annum. Alijs ad trigeſimūquintum. Primus enim terminus conuerſionis ad habitū frigidiorē trigeſimus eſt:nouiſſimus ꝟo trigeſimuſquintus:multis ꝟo propter naturaꝫ quā traxerunt ab initio:⁊ quecūqꝫ ſm cauſas/aut cōſuetudinis ⁊ arbitrij differētias permutant:in medio vigoris etateꝫ circūſcripſit:ob id igit̃ ⁊ Hippocrates quādoqꝫ trigeſimū cōmemorat:quēadmoduꝫ pauloante ſepe etiam trigeſimūquintuꝫ. Quia enim alie alijs accidūt mutationes:fieri non poteſt vt vna mēſura firma ac cūctis promiſcua finiatur. Sed id aſſidue in animo ſeruabis antea libro de diebus decretorijs tertio perſcriptum. Nā ſi id in animo ſeruabis:predictiſqꝫ adijcies:non difficile peruestigabis cauſam eoruꝫ que Hippocrates per hanc dictioneꝫ ſcripſit:vt enim per tempora calefactos eſtate admodū humores:⁊ vt ita dicatur rebulliētes:neceſſe eſt gignere atribilariuꝫ humorē:quem excipiēs collectuꝫ in corpore autūnus vtpote frigidus nequaꝙ̃ patitur:ſiliter extrorſum diſflari/neqꝫ facile vacuari ita per etates etas inclinans efficit. Porro qui per illam rebulliens humor in atram bilem mutauit hūc difficulter:hec diſcutiēs febres potius quartanas cōmittit:atqꝫ eget tēpore lōgiore per hanc etateꝫ:vt corpus tali repurget̃ bile:ita fit vt ad vſqꝫ ſenectutē in medio atribilarij omnes morbi in his magis exuperent:in illis minus elephātia/cancer/lepra/atra bilis/febris quartana.

2 ¶ Sciēdum:vt abſceſſus hyeme potius accidāt:ac tardius deſināt:⁊ minus repetāt.

¶ Tria de abſceſſibus Hippocrates in preſenti oratione
2 prenūtiauit:principio vt hyeme potius accidant:deinde vt tardius deſinant:demuꝫ vt minus repetāt. Ceterū abſceſſus per hyemē potius euenire exuperās in eo humor oſtendit:etenim antea definitū iam eſt:per excretionē calidos:per abſceſſum frigidos vacuari humores. Porro vt tardius deſināt:cauſanda eſt humoris nāatqꝫ etiam circūeuntis aeris frigus:diſcutiat̃ enim oīno oportet decūbens humor vt abſceſſus caret̃:at humores craſſi frigidiqꝫ triſtius diſcutiūtur potiſſimū quotiens obductus aer frigidus fuerit. Ob eaſipſas cās minus repetūt:quādoqꝫdeꝫ repetētibus motionē quandā adeſſe:neceſſe eſt. At frigidi moueri difficilius poſſunt.

¶ De vomitione ſpontiua. Cap.XII.

Siquis per febrem nō exitioſam dixerit caput dolere,aut etiā tenebricoſuꝫ aliquid ob oculos obuerſari:ſi ventriculi dolor in eo extiterit, 1
bilioſa vomitio aderit:ſin algor prehendit ⁊ inferiores in illijs ptes frigide fuerint:adhuc citius vomitio aderit. Si ꝟo bibat deſitetqꝫ ſub hoc tēpore:perq̃ꝫcito deuomet.

De vomitione ſpontiua euenientē rōne indicationis:hoc loco Hippocrates docet. Prima autem ſinitio ei eſt:vt morbus haudquaꝙ̃ exitioſus habeatur. Appellauit autē hūc morbuꝫ ſepenumero ſalubrem. Secūda ꝟo:vt egro dolēti caput obuerſetur ob oculos tenebricoſum:qđ inquaꝫ ſignificat atrum ab exhalatione flaue bilis ſincere confectuꝫ. Hec enim plenius calefacta:vt ita dicatur:vehementer aſſata atram exhalationē ceu fumuꝫ quendā ad caput remittit:ob quam capitis dolor infeſtat. Si ꝟo ad oculos permeet:turbulentiorē reddit in eius humorē ſplendidū ex natura ac purum:ita vt fiat conditio quedā ſimilis eius que circa puriſſimū ac luciddiſſimū aerem euenit recipiētem ſtatim in ſeſe/aut fumidū quendā/aut turbulentum nigroreꝫ. Hāc igitur exhalationē ſentiens a cerebro permeans ad oculos viſorius ſpiritus:quēadmodū per ſuffuſiones viſa(vt ait)tenebricoſa cōmittit. At ꝟo cum talis exhalatio de ſedibus quoqꝫ ſubeat pulmonis/eaꝫ interſtinguimus ab illa que de ventriculo redūdat cordis dolore. Tales eniꝫ humores latent pulmonē:vt qui vel oīno non ſentiat/aut difficulter ſentiat. Uētriculi ꝟo hoſtiolum(appellatur id:vt conſtat etiaꝫ cor)propter magnitudineꝫ neruoꝝ quos habet ſentiētium:nihil latet qđ in eo infeſtet:ita fit vt mordens bilioſus humor cordis:id eſt ventriculi doloreꝫ cōmittat: ⁊ ob eam rem bilioſa vomitio accidit. Id enim etiā Thucidides indicauit:dū ait:⁊ cuꝫ in cor inheſit ſubuertit id/ac purgationes bilis: que a medicis ſunt appellate/ſubierūt. Uerbū enim ſubuertit de impetu dixit in vomitioneꝫ:ſtatim etiaꝫ nominans cor ventriculi hoſtiolū:⁊ ob eam rem morſuꝫ eius cordis dolorem appellitāt. Alibi Hippocrates ſcripſit vt infernū labrum idipſuꝫ indicet haudquaꝙ̃ quieſcēs. Sed quodāmodo intremiſcēs: ꝓpterea ꝙ ſi bilis mordeat internam ventriculi tunicam:ita cōmouetur. Cōſtat enim ex diſſectione vnam eſſe omneꝫ hāc tunicam perpetuā per omnia ſibi ⁊ omnis ventriculi,⁊ gule/⁊ lingue/⁊ palati/⁊ omnis oris. Hic igitur labes cōcutit:quotiens ab acriore bile collecta in ore ventriculi mordetur. Talis enim humor pre leuitate fluitare aſſolet:⁊ ob eaꝫ rem ad gulam redūdat relinquens ventriculi funduꝫ ac facile vomitur. Et ſi algor prehendat tantiſper hominē magis etiam vomitio nō ſoluꝫ citius:ſed etiam bilis erit plenioris:cum ſoleat algor magna ex parte bilis efficere vomitionem:quēadmoduꝫ/cum de ea ageretur/eſt proditūꝫ. Quinetiam ſiquid bibat/aut deſiſtet per illud tempus homo adhuc citius deuomet: quia pariter cum bile ingeſta cibaria in ventriculo vitiantur.

Thucidides

2 ¶ Si qbus hoꝝ cepit dolor primo die quarto premuntur magis: ſeptimo vindicantur: Pleriqꝫ eoruꝫ incipiunt dolore vexari tertio die: quinto fluctuāt magis: deinde vindicantur nono, aut vndecimo: ꝙ ſi quinto die incipiant dolore vexari: ⁊ alia quoqꝫ ſm rationē ipſis ex prioribus accidunt: quartodecimo morbus finietur.

3 ¶ Tres dixit differētias ex tempore ductas doloris capitis: ⁊ item tres acceſſiꝫ indicationis earum. Itaqꝫ prima differentia eſt: ſi prima die egrotationis capitis incipiat dolor: altera, ſi tertio die: tertia, ſi quinto. Sed oībus his cōmune eſt ſeptimo quodāmodo die a quo incepit deſinere. Si igitur incipiat primo die: ſeptimuꝫ habet decretoriū. Si tertio quātum in ipſum agitur ſeptenarij numerum decimuꝫ. Sed quia hic nequaq̄ decretorius eſt ad nonum, aut vndecimum deuenit indicatio: que citior aut tardior ꝙ ſeptenarius impetus vno die eſt. Ceteruꝫ in animū rurſus reuocabis: vt nonū diem hoc loco cōmemorauerit tanq̄ decretoriū: quēadmodum vt antea decimū tertium nō per quaternariā, aut ſeptenariā circuitionem habētes indicationē. Sed ea ratione qd intercidāt quēadmodum libro de iudicationibus definitū iam eſt. Quin etiam tertia differentia doloris capitis quinto incipit die: ⁊ ad quartūdecimuꝫ protogatur: ppterea ꝙ non admoduꝫ calidus ſitneqꝫ feſtinet: indicio eſt ꝙ incipiat quinto die: ⁊ quia adiecto ſeptenario, primis quinqꝫ diebus oēs ſiant duodecim. Duodecimū vero non eſſe decretoriū: neqꝫ etiā fieri poſſe vt vnuꝫ anticipes diem. Oſtēſum enim iam eſt eum eſſe limitē acutiſſimoꝝ morboꝝ pprium: itaqꝫ merito in quartūdecimuꝫ excidit.

¶ Hec accidūt viris ⁊ mulieribus potiſſimū in tertianis. Minoribus nati accidūt etiam in illis potiſſimuꝫ in febribus continuis ⁊ in veris tertianis.

¶ In hominibus perfectis de quibus aſſolet ferre virorum ac mulierum appellationeꝫ in omni febre tertiana hec accidunt: ppterea ꝙ etas bilioſiſſima exiſtat. In minoribus vero nati nō in omnibus: ſed ſolūmodo in veris tertianis: que inquam bilioſiſſime ſunt. Porro accidunt per morbos acutiſſimos: nam hi quoqꝫ bilioſiſſimi ſunt: conſtatqꝫ vt perfectis multo magis eueniant. Id enim predictis conſequēs Hippocr. nequaq̄ adſcripſit: quia a nobis intelligi facile poſſit.

4 ¶ Quibus per talem febrem dolet caput: ⁊ pro tenebris ob oculos obfuſis hebetudies ſubeunt oculoꝛuꝫ: ac ſplendor obuertitur: ⁊ pro ventriculi dolore circa ilia, aut leua parte, aut dextra aliquid contenditur: neqꝫ cum dolore: neqꝫ cum inflammatione, ſanguineꝫ de naribus in his fluere pro vomitione expectandum eſt: magiſqꝫ in adoleſcētibus ſanguinis fluorem expectari oportet. Agētibus vero trigeſimū annū, aut etiā adultioribus, minus: ſꝫ vomitionē in talibus expectari opꝫ.

¶ Talem dixit febrē: qualē inter initia ſermonis per hāc indicauit dictionem. Siquis in febre nō exitioſa dixerit caput dolere: id igit̄ in vtraqꝫ ſeruans febre promiſcuꝫ fore dixit: vt finiātur per excretioneꝫ: proprium vero vtriqꝫ adiecit quo genere excretio cōtineatur: in priore quidem bilioſam vomitioneꝫ: in ſequēti vero ſanguinis fluoreꝫ. At vero ſigna id indicantia: in priore quideꝫ viſa tenebricoſa ac ventriculi dolorem: in ſequēti vero hebetudines oculorum ⁊ ſplēdorem: ⁊ item intēta ilia circa doloreꝫ ⁊ inflāmationē inditia maxima ſurſum verſus tendētis humoris. Porro ſupra dixerat ſanguinis fluorem comitari decretorie inflāmationibus que in illis fatigent: magiſqꝫ in minoribus natu: in quibus ſanguis exuperat: ⁊ rurſus idipſum nūc adſcripſit: ⁊ item vt bilioſe accidāt vomitiones in cōſiſtētibus per etatis vigorem. Ceteruꝫ libro de morbis vulgaribus etiā lugere ſpote dixit eos quibus ſanguis e naribus erupturus eſt. 1 ¶ Hec igitur cūcta cōponēs atqꝫ adijciēs eis: que vnq̄ alibi docuimus: nō preſenties futuruꝫ ſanguinis fluorem: potiſſimuꝫ ſi clare expulſu cognoſcas inditiuꝫ excretionis: qd vbiquequaqꝫ aſteuerit decretoriū ſanguinis fluorem.

¶ De conuulſione. Cap.XIII.

Pueris conuulſio accidit: ſi febris acuta fuerit: nec aluus deijciat: ac vigilent, paueant, lugeant, colorem mutent: ⁊ croceum, aut liuidū, aut rubiduꝫ trahant. Hec igit̄ in perpetuis editis pueris promptius accidūt ad ſeptimū vſqꝫ annū. Adultiores vero pueri viriqꝫ non in febre prehendūtur cōuulſione: niſi aliqd inditium extitit validiſſimuꝫ ac deterrimū: qualia per delirium accidunt. 1

De conuulſione hoc loco diſputat: que non in parte vna corporis: ſꝫ in omni eo infeſtet: que in pueris ꝓ̄prijſſime euenit potiſſimum lactētibus: non minime vero propter vſum lactis: magiſqꝫ quotiēs fuerit craſſum: ⁊ quia plurimo alimēto ⁊ inopportuno vtūtur: nihil aliud agnoſcētes vincēdo preter deſiderij cōmoditatē: omne n. neruoſum genus in illis debile eſt. Cum n. tres vires gñie exiſtāt: ex qbus gubnat̄ corpus: duabus qdē pueri q̄ ceteri fortiores hñtur. Una vero debiliores que in neruis innexa eſt: ⁊ ob eā rem ꝓ̄prijſſime cōuelluntur: ⁊ rurſus ad habitū nāe facillime remeant. Perfectis vero nec facile ꝯſiſtit: neqꝫ deſiſtit ꝯuulſionis affect⁹ ꝓp valētiā in neruis facultatis. Itaqꝫ ꝯuulſio accidit etiā ſine febre in forti admodū frigore: ⁊ copia humoris crudi craſſiqꝫ: ⁊ itē inflāmatione in neruis ac tēdonibus quotiēs originē ad ꝯſenſuꝫ agāt. Sed h̄ loco de ꝯuulſione docet: que per febrē ꝯſiſtat: quēadmodū inter initia ſibiecit pleraqꝫ ꝓdictiones in morbis acutis ⁊ in alijs quāqꝫ ex illis ꝯſiſtūt. Itaqꝫ ꝯuulſiones per tales morbos in auctioribꝰ illa ſignabunt inditia: que maxime ꝑ deliria difficiliora exiſtūt. Sꝫ potiſſimū: ſi ptes in vultu pertrahūtur, aut dentes ſtridēt, aut oculi crebro mouent̄, aut puertant̄. In pueris vero ſufficiet: ſi vigilēt tm̄modo: interduꝫ ſi metuāt admodū qd inq̄ pauere noiauit. Si lugeant imēte: ⁊ aluus haudquaq̄ deijciat. Hec igitur cen cauſe ſunt: inditia vero cōuulſionis ad has cās colores pter nām habētur indicantes humoꝝ prauitatē: ex qbus cōuelli aſſolent. Pallidus enim aut liuidus prauum qualitate ſignat humorē: rubidus vero ſanguinis copiaꝫ indicat.

¶ Cōualituros morituroſqꝫ pueros ⁊ alios ſcrutari cōuenit oībus ſignis: prout in ſingulis ſingula relata ſunt. 2

¶ Id etiaꝫ antea dixit: ⁊ nūc q̄ꝫ cōmemorat: ⁊ rurſus poſt paulū dicet: ppterea ꝙ vtiliſſimū ſit: atq̄ nō id intelligās

pleriq3 medicoꝝ. Sed interdū aliqð prauū vidētes inditiū: ex quibus ↄtingit viuere hoīez criminanꝰ ceu mēdacē: quēadmodū rurſus bonis apparētib⁹ interēpto egro falſiſſimū eē Hippocratē dicūt: nōdū cernētes vt interdu3 a multis bonis inditijs vnum malū vehemēs puincat: ⁊ rurſus ↄ̃trario a multis malis vnū bonū ſi vehemēs ſit.

3 ¶ Hec itelligo de morbis acutis ⁊ alijs: quicūq3 ex his conſiſtunt.

¶ Id ſcripſit Hipp. Quo ante dictū ē̄t ꝑceptū vaticinat⁹ negligētiā pariter ⁊ audaciā eoꝝ qui ſint ei⁹ volumīa lectitari: ⁊ itē q̄ſitari quo pacto cōmemoret 40^m^ diem: atq3 ē̄t 60^m^: ſuppurationēq3 ⁊ aquā itcrantē: necnō febrē quartanā. Cū.n.eo clare ſcribēte vt nō ſolū agat de acutis: ſed etiā de trāſabeuntibus atq3 in lōgaʒ tp̄is ſeriem extētis: attamē talia querāt: qd nam agerēt: niſi id effeciſſet.

4 ¶ Oportet eum qui ſit recte predicturus ſanitatez ac mortem, in quibus morbus pluribus diebus fatigaturus eſt: ⁊ in quib⁹ paucioribus inditia ediſcēdo oīa interſtinguere eſtimando vires eoꝝ inter ſe: quēadmodu3 de alijs ſcriptum eſt: ⁊ vrine ⁊ ſcreationis: vbi pariter pus bilēq3 excreet.

¶ Oīa aſſidue oportē ſpectari inditia: nec vnū credē ē̄t antea definitū ia3 eſt. S3 nūc adiecit ſmoni rem vtiliſſimā: id ꝟo eē dico vires eſtimari inditioꝝ oportē nō ſimplr hae: ſ3 ↄferēdo eas īter ſe. Sunt.n.quedā inditia ip̄a p ſe praua magiſq3 ⁊ minus: q̄rū vires mēſurari op3 vocabulis: vt antea q̄3 explanatū ia3 eſt, aut exitioſu3 dicēdo, aut exitioſus, aut admodū exitioſu3: ⁊ itē adijciēdo ꝟbū, ia3. Nec ſecus in bonis inditijs rurſus ſilr, aut ſalutare, aut ſalubre ſimplr, aut magnā obtinet vim, aut etiā cum ꝟbo, admodū. Plus eſt.n.ſi dicaꝰ admodū magnā vim obtinet: q̄ ſi nudū ac ſolū magnā vim obtinet. S3 nūc ↄferri oportē dicit vires inditioꝝ inter ſe nō mō ſiliu3. ꝟ.g.bonoꝝ cū bonis, ac maloꝝ cū malis. S3 etiā bonoꝝ cū malis: nāq3 ob hāc cōparationez ea q̄3 que fiūt ꝑter rōnē inuūt. In p̄mis.n.agnoſces qd nā ꝑter rōnē eueniat: tu3 aūt haudquaq̄ terreberis: ⁊ demū ↄſiderabis quam ob rem exiſtat: aut qd nā ſoleat indicare. Sed hec oīa in nr̄is cōmētarijs definita ia3 ſunt: maximeq3 li° de indicatiōib⁹: nec ab re erit. Nūc q̄3 gr̄a exēpli reuocare in aiu3 q̄dā a cōi initio incipiētes oīs ꝑſentiēdi facultatꝰ. ¶ Cōſideres eni3 ↄueniet in p̄mis vtrū p̄cipue pars vna in corꝑe affecta ſit, an morb⁹ ſit humoris in ↄceptaculis ↄdiꝰ: deīde p quā potiſſimū facultatē piculū egro imineat: etenī3 ꝑpēſu3 iam eſt: triplicē eē facultatē: tum deinceps facultatis illi⁹ mala ac bona inditia. Fingamus.n.facultatē de cerebro manātē ipꝑeſſam hr̄i: atq3 ē̄t corꝑis ptes ipꝑeſſas ac oē3 morbū ex putri mā fieri dūtaxat: que inq̄ febris eſt: deinde his ita hn̄tib⁹ ab initio cūcta exiſtē in vrina bona inditia: hūc hoīem mori impoīe eſt. Quocirca q̄cq̄ aliqð exiſtat inditiū terrificū nō ſolū nō terreberis quēadmodū pleriq3 medicoꝝ: ſed etiā id indicationez p̄mōſtrare exiſtimabis: etenim dolēt caput ac delirāt: ⁊ iueniꝰ tenebricoſa q̄da3 ac flaua: ⁊ hebetudines ſubeūt oculoꝝ: atq3 etiā vētriculi dolor: ⁊ itē ſpirāt difficulter, ⁊ ilia ↄtēdunꝰ rōne iudicatiōis: ⁊ rurſus deteſtationes maligne ⁊ ſcreationes: atq3 ē̄t vomitiones q̄dā: ⁊ itē ptes nigreſcētes putreſcēteſq3: ⁊ intermortue hoīez exhibēt per oīa meliorē. Sepe.n.ex talib⁹ ſecretionib⁹ egri facili⁹ ſpirāt: meli⁹ appetūt: meli⁹ dormiūt, dolore leuanꝰ, ac reſurgēdo leuiores ⁊ in totū faciliores euadūt: ꝓſpicue indicātib⁹ his que euanꝰ, expurgari corpus nā ꝑter ſpem ſupiorem ↄflictū repellente. S3 hec oīa ptāte ſunt pdita: atq3 h̄ volumine definita: ꝑcepta de pulſib⁹ tm̄modo addēda ſunt: que oīa in cōmētarijs de pulſib⁹ clare pſcripſimus: prius ſilētio diſſimulātes ſphingis enigmata: q̄lia inumera ſcripſerūt Archigenis ſectatores. Itaq3 hec oīa prōpte alo obſeruādo inſpice, ↄferēdo ea inter ſe: ex his.n.poteris ꝑdicere ea que ab īfirmis omittunꝰ: interdū etiā nec ijs ipſis haudquaq̄ exq̄ſite pſpecta: quēadmodu3 ſepenūo me vidiſti in ijs qui ſtrideāt dentib⁹ ex nā in illis hūi accn̄s ꝓnūtiare: ita vt exiſtimarēt familiares audiētes nō ex medendi facultate: ſ3 ex arte vaticinādi talē extitiſſe ꝑdictionē interdū ē̄t in dormiētib⁹ in cōniuētib⁹ oculis: vt id q̄3 in eis ex nā exiſtat. Porro mulieris cuiuſdā viſus eſt adeūtib⁹ nobis dexter oculus: alteꝝ iſigniter ſupare: de qua dixi talē antea morbū extitiſſe exceſſum: ⁊ itē in alio caua admodū timporaq̄ pſpecto tātiſper dixi p nā3 hūi affectiōe3. Itidē alioꝝ cruētos oculos eē p nā3: ↄuulſam ꝟo ī alio ſupcilij partē, aut oculoꝝ, aut labroꝝ: ⁊ ite3 nōnulla ante morbū ex q̄dā cā fuiſſe exteriore. Quinctiā intermittētē pulſum: atq3 ē̄t pulſus varietatē: ⁊ alia gn̄is eiuſdē ex nā in quibuſda3 hūi dixi: vel ipſis egris haudquaq̄ pſpecta. Quiq3 etiā ſilr atq3 ↄualuerūt reſtare viſa ſunt voces aſperas, raucas clāgoris emulas: in h̄ ex nā in illo ab egrotatione cōmiꝰ: de qb⁹ cū li° de ꝑſagijs lati⁹ docuerim: nihil inſup neceſſe habeo h̄ loco recēſere: ſed ſufficiet ſūmā in hac hereſi dicēdo ſiſtere oīonez. Quotiēs.n.ex oīb⁹ aliqs ſine piculo videaꝰ morb⁹: tale accn̄s terrificu3 ex nā adeſſe ſciēdū eſt, aut prius ante egrotatiōe3 fuiſſe pp aliquā cām euidētē. Quocirca mihi ⁊ Hippo^n^ credētes ↄſiderabitis (quēadmodū dictu3 eſt) vires inditioꝝ eſtimātes: quēadmodū ip̄e ꝑdixit. Exēpli.n.habuit mētionē: q̄tiens pariter pus bilēq3 excreet: idq3 ab eo dcm̄ eſt p dictionē illā: que ita incipit. Quecūq3 ſuppuranꝰ dū ſcreatio bilioſa eſt: exitioſa admodū ſunt, ſiue viciſſim bilis ac pus, ſiue pariter excernanꝰ. Per hāc ꝟo dictionez cēſuit ↄſiderāda eſſe exq̄ſita rōne oīa que in egris exiſtūt a bonis ita exorſus. Bona talia ſunt: facile ferre morbū: facile ſpirare, dolorē ſedari, ſputū facile excreari: tum aūt deinceps hec oīa ſilr recēſuit a malis rurſus exorſus. Mala ꝟo his adūſa hn̄tur difficulter ferre morbū, ſpirationē magnā, ⁊ crebra3 eſſe, dolorē nō ſedari, ſputū vix excreari, ſitire admodū, corpus ab igne inequalr detineri. Sed h̄ tibi ⁊ prauoꝝ ſignoꝝ initiu3 doctrine eſt, ab eo antea ꝓdite ex ꝑdicta mā, quā de excreatione ſcripſit. Ut igiꝰ in his dixi: ita in cūctis agas nihil omitēdo: ſ3 ſeorſum eſtimādo ſinguloꝝ vires inditioꝝ. Deinde ea inter ſe ↄferēdo.

¶ Op3 impetū exuꝑantiu3 morboꝝ cito ↄſiderare: necnō tenere tp̄is cōditionem. 5

¶ Ad ꝑnoſcēda futura in egris accn̄tia maxime cōducit exuꝑantiū q̄3 morboꝝ cognitio: qui ia3 p̄ſtes: ⁊ itē futuri ſint: q̄s pſtrinxit breui ſūma p ſnias ſingulis exuꝑerātes tp̄ib⁹. Atq3 ē̄t p̄ſtē ⁊ ante actā ſeq̄ntes ↄditionē. Uere.n. ait atre biles, furores: ⁊ alij deīde q̄s enūiauit qui inq̄ veris ⁊ alioꝝ tēpoꝝ ꝓprij ſunt: q̄tiēs.ſ.ꝓp̄a ſeruēt tēꝑamēta. Si minus ſeruēt, ex ſuꝑatitos alios ait morbos ante acte ↄditioni ↄgruētes: atq3 ex his alios docuit poſteā futuros: alios ſtatim in p̄^n^ cōditione. De ijs igiꝰ qui poſtea futuri ſint: ita docuit. Si hyems ſqualida ⁊ agloma fuerit: ver ꝟo pluuiū auſtraleq3, ⁊ alia q̄cūq3 deinceps dicit. De ijs ꝟo que in p̄ſtib⁹ accidāt ↄditionib⁹: ſic ait. Cōditionū anni ſqualores ſalubriores (qð in totu3 dixerim) q̄ imbres: ⁊ alia q̄cūq3 deinceps exiſtūt. Itaq3 per ſnias ſummatim morbos vulgarios ſeu exuꝑerātes pſtrinxit. Li

bro ꝟo de morbis vulgarijs hec particulatim excoluit. Quātā ꝟo hoꝝ vtilitas habeaꝰ: quicquid videantꝰ cōprehēdi ſermonibꝰ vtilibꝰ: explicabiꝰ in cōmētarijs de morbis vulgarijs ab his ordine pſcribēdis. Nūc ꝟo ſūmā totius dicaꝫ pſenſionis: de qua ſmonē in pmā dictione Hippo. fecit. Inditijs.n. pdictis hoc volumine pdictionū morboꝝ ipſoꝝ, pprijs cēſet adijciēda cē ea que ex aeris cōditione ducuntꝰ. Finge.n. aliqua viſa cē indicia ex rōne morbi ſanguinis fluoris: cē ꝟo tps vernuꝫ adhuc magis ſperabis fore ſanguinis fluoreꝫ. Qꝫ ſi pñs conditio calida ⁊ humida fuerit, multomagis ⁊ iteꝫ pteritoꝝ duoꝝ vel triuꝫ tēpoꝝ ꝯditio ſi ſanguinē gignat: adhuc etiā magis ſperabis fore ſanguis fluorē: vt igiꝰ ſermo de ſanguis fluore: ita de oībus alijs eſt. Sꝫ abūde erit dicere ſingulare exēplū futuri ſudoris. Per eſtus ſqualentes febres pꝑe dixerim ſine ſudore eueniūt. Per imbres cuꝫ ſudore magis infeſtant. Itaqꝫ ꝯſtat: vt pter alia ſigna cuiuſcūqꝫ egrotationis pꝓa huiꝰ futurū demſantia ſudorē: circūcurrentis pterea aeris ꝯditio accedēs ſpem futuri ſudoris firmiorē ſubſcribat.

¶ De ſignis ⁊ indicijs quo nam modo differant inter ſe: ⁊ item aliqua de tēperie regionum. Cap.XIIII.

1 Conſiderādum eſt de inditijs ac ſignis: ſciendūqꝫ vt quouis anno ⁊ quouis tempore mala malum: bona bonum denūtient.

Non apud medicos ſolū: ſed etiaꝫ apud rhetores queri agitariqꝫ ſolet: quo nā diſcrepet ſigno inditiū: vt qſtio non in ꝟbis ſolū habeat locū: quēadmodū alibi: ſꝫ etiā res ipſas attingat. Opꝫ.n. duplicē inueniri nām rerū ex qbus medici pſentiūt: rhetores demōſtrāt, aut ſuadēt. In ijs igiꝰ que ſumunꝰ in demſtrationes, ſiue ſciētiarias, ſiue ꝟiſiles diſa vna eſt neccia: ⁊ aſſidue hīs alteꝝ altero ſubſequēs: ex qbus ꝓpoſitio cōficitur: alia ꝟo nō neccio nec aſſidue: ſed magna ex pte diſtat. Quinetiā ex alia diſa: hec ex obſuatione empirica: illa ex rōnali ſequela eſt: qꝺ inquā demōſtratio intelligiꝰ. ¶ Hec igitur reruꝫ diſa habeꝰ: noībus ꝟo in eis nō oēs equalr vtunꝰ. Sed elegātiores (pterea enīꝫ ſpōte alios) in pª ſectione de eo qꝺ ꝑpetuuꝫ eſt: vnū qꝺlibet indicans cēſent vtēduꝫ inditij appellatione: ſignū nō nolant alterum. In 2ª ꝟo ſectione qꝺ ex obſuatione eſt ſignū: quod ꝟo ex demſtatione eſt inditium dicūt. Ceteꝝ vt auctores ita noībus vtanꝰ: nō medicis ſolū ſcire vtile eſt: ſed etiaꝫ illis qbus arte cōgruit greciſſare. At ꝟo vt ad demōſtrationes ac pſenſiones pdictā rerū diſam cognoſci vtiliſſimū ſit: pſpicuū cuiuis eſſe exiſtimo. Sed verū ambo ſuā aſſidue ſeruēt vim. Quecūqꝫ bonuꝫ denūtiant: ⁊ quecūqꝫ malū: dignum ꝯſideratione eſt. Igiꝰ in ſentētijs ita dixit. Per morbos minus ꝑiclitanꝰ: quoꝝ nature morbꝰ cōuenit, aut etati, aut habitui, aut tēpori: qꝫ qbus nō ꝯuenit aliqua ex his rōne: hoc igiꝰ nō diſcrepat ab eo qꝺ nūc eſt pdictū: malū enim ſigāre dixit aſſidue mala inditia: non tñ vt ſilr, aut vt non ſilr inſup adſcripſit: pdicta ſnia neutruꝫ trāſſert in cōtrariā nām. Sed ex maioris minoriſqꝫ exiſtere dicit pro nā etate: ⁊ alijs quecūqꝫ enūabit: quocirca ex hoc nequaqꝫ ab Hippocrate ꝯtra dicenꝰ. Illud magis pugnare videꝰ: dum alijs que nō ex rōne leuant ꝯſidēdū nō eſt: nec pre metu omitēdū ſoluere ea que pter rōnē incidūt mala. Hec enim magna ex pte infirma ſunt, nec pſeuerare, aut imorari diutius ſolent. At idipm eſt: ppter qꝺ etiā adſcripſit: nūc a nobis ꝓpoſitaꝫ dictionem. Accidētia.n. de prauis in bona: atqꝫ etiā de bonis in praua mutanꝰ: ſigna ꝟo nequaqꝫ verti in ꝯtriuꝫ ſolēt: ſed magis ac minus, aut maluꝫ ſigāre, aut bonū: nō tñ nunc bonū: rurſus ꝟo malū, aut malū nūc: rurſus ꝟo bonum. Igitur quecūqꝫ in vrina docuit cē mala ſigna: hec haud vnqꝫ bona euadent: quēadmodū neqꝫ bonū vllū malū. Itidē quecūqꝫ de ſcreationibꝰ vel deiectionibꝰ tanqꝫ bonis, aut malis dixit: nullū in ꝯtriuꝫ vertiꝰ. Pari modo nec quecūqꝫ circa vulnuꝫ fieri docuit ſigna, aut ex colore, aut mole, aut figura: atqꝫ ēt de cubitu deqꝫ liuidis, aut nigris ptibꝰ, aut alia quauis tali affectione: oīa.n. vim retinēt ꝓpriā nō ſm. ſ. magnitudinē (antea.n. dictū iam eſt: vt recipiāt maioris minoriſqꝫ diſcrimen) ſed ſm genus: ppterea qꝺ nullū bonū ad genus euariat maloꝝ: nec vllū ex illis ad genus bonoꝝ: quotiēs. ſ. cuꝫ pprijs finitionibꝰ cōſiderent. Nō tñ in accñtibꝰ ita res habet. Quidā enim ſpirāt difficulter: atqꝫ etiā delirāt ⁊ ilia ꝯuelluntꝰ, ac ſplēdorē intueri credūt ⁊ obuerſari tenebricoſa quedā rōne iudicationis. Quinetiā cor dolore afficiꝰ: ⁊ iferiū labrū intremiſcit: ⁊ abſceſſus ſm auriculas, aut aliq̄ alio loco erūpit. Cōſtat enim vt hec oīa quēqꝫ eueniāt (vt diximus) ratione iudicationis: qꝫ ꝟo grādeſcētibꝰ morbis comitētur. Ita fit: vt illud ſit ab eo merito prodituꝫ. Decretoria haudquaqꝫ decernētia: ꝑtim inferāt abolitionē: ꝑtim difficilē iudicationē. Sꝫ de his oībus: tum alio loco: tuꝫ etiā liº de iudicationibꝰ ꝑpēſum iam eſt: ita vt nihil inſup ad pſenſionē deſideret: ⁊ ob eā rem qꝺ aſſidue moneo: nunc quoqꝫ ꝑſeqꝫ nō dubitabo. In pmis.n. maximeqꝫ ſtudendū pcipio diſcere quecūqꝫ medicinalis artis officia ſunt: alia ꝟo quecūqꝫ ꝑtim in voce ac ſignatione qꝺnem hñt: ꝑtim rōnalē comitanꝰ ꝯtēplationē: poſt ⁊ in maiori ocio aggredi: quēadmodū nūc de ſignationibꝰ ꝟbi inditiū, ac ſignū. Cū enim qꝺ ad artis officia vtile eſt: dictū iam ſit: adijciā aliqd huic ꝯñs enarrationi aliud ab ijs que dixi: id ꝟo tale eſt. De accñtibꝰ decretorijs afferri ꝟbū ſignū ꝯuenit: inditiū ꝟo nequaqꝫ ꝯuenit. Sola enīꝫ illa ſigna ⁊ inditia noianꝰ: ex qbꝰ licet ſcrutari aliqd de ſalute: ⁊ abolitione egri que cōprehēdēs vno capite dicet aliqs hēri ſignationes viriū gubernātiū corpus: quo pacto deſinit, aut ſupſint: in qbus. ſ. cruditatis etiā aut ꝯcoctionis ſigna ꝯtinenꝰ: ex accñtibus ꝟo decretorijs nullū talē habet naturā. Sed indicāt fore iudicationē: qūo etiā per excretionē, aut abſceſſuꝫ: ⁊ ad hec per quā excretionē, aut abſceſſum. ꝟbi grā. ſanguinis fluorē, aut vomitionē, aut abſceſſum: qui ꝑpter auriculas erūpat. Sed verū bona iudicatio futura ſit, an mala: ꝑ hec ſigna nequaqꝫ ſcrutari licet. Cōſtat enim vt oēs tales iudicationes nihilominus in ſanitatē qꝫ ad abolitionē finianꝰ: docuitqꝫ finitionē earum firmiſſimā nō ex qbuſdā accñtibus ducēdaꝫ: ſed ex qbuſdaꝫ ſignis inditijſqꝫ. Cōcoctio enim dicit celereꝫ iudicationē, ſecurā ſanitatē ſignat: cruditas ꝟo aut incoctio, aut malū abſceſſum, aut nō fore iudicationē, aut tpis lōgitudinē, aut dolorē, aut mortē aut hoꝝ ipoꝝ recidiuas oſtēdit. Quocirca fore iudicationē ex accñtibus decretorijs: que etiā ſigna decretoria noiari ꝯuenit pſentire poſſibile eſt. Sed verū in bonum, aut malū iudicatio ſit habitura per concoctionē cognitio eſt: que rurſus haudquaqꝫ fore iudicationē pmōſtrat: ſed ꝯualiturū hoīeꝫ aut moriturū. Ceterū hec erit ad eas que pdite ſunt appellationeꝫ alia enarratio vna cum rebus vtilioribꝰ ad artē pdita. Itaqꝫ ſciēduꝫ vt ſigna decretoria accñtia genere exiſtāt indicātia futuras excretiones, aut collectiones: he ꝟo cauſe ſunt vt morbus ſoluaꝰ, aut vt exſoluantur facultas pmaria ratione: ſed ex accñti ſigna quoqꝫ exiſtunt.

¶ Conſtat vt in Lybia, in Delo, in Scythia: 2
hec predicta ſigna vera ſint.

¶ Nō ſm ſolitā ſibi breuitatē de terris habuit mētionē: etenim ꝑlate dictioni duabus adiectis ſyllabis:nihil in-ſuper hac dictione opus fuit. Igit̄ adyciēs ego eas oſtē-daȝ qualis naȝ ſermo fuiſſet:ꝯſiderādū eſt de inditijs ac ſignis:ſciēdūq; vt quouis anno/ꝛ quouis tpe ꝛ terra ma-la malū;bona bonum denūtient. In hac dictione verbū terra adyciēs indicaui tibi ſupuacuaȝ eſſe nūc ꝓdictā di-ctioneȝ:nihil enim aliud per eaȝ oſtēdit ꝙ vt ſigna:tum bona:tum etiā mala ſibiipſis idē alterutra denūtiēt quo-uis tpe:ſi calidū:ſi frigiduȝ:ſi modificatū ſit. Libyam.n. tanꝙ calidā.Scythiā tanꝙ frigidā. Delum tanꝙ modi-ficatā:mediāq; inter vtrāq; gr̄a exēpli cōmemorauit.

¶ Quo pacto predictiones medicorum in morbis rate ſint. Cap.XV.

1 SCiendum eſt:vt in his ipſis terris multiplicia conſequi nequaꝙ dif-ficile ſit:ſiquis ediſcēdo ea iudica-re ꝛ colligere ſciat.

Quod nos antea diximus ex vſu ōōnis:id ħ lo-co Hippoč.ſcripſit:vt ſi recte ediſcas vires inditiorum:ꝙꝙ non aſſidue exq̄ſita rōne preſentias futuras:ſed rate ꝓdictiones multiplices erunt aduerſus irritas ac recidētes predictiones. Qua in re alter altero peritior eſt in cuiuſlibet rei ꝓhenſione. Nunꝙ enim halla-cinari ſupra captum hoīs eſt:ſed ꝙminime oberrare ſo-lius artificis eſt.Sed cum magna ea in re diuerſitas ha-beatur qui vicies ꝓberrat ſemel multo melior eſt:ꝙ qui decies ꝓdicendo oberrat ſemel:quēadmodū rurſus me-lior:ꝙ is ipſe eſt qui centies predicendo oberrat ſemel: quēadmoduȝ rurſus ꝙ is ipſe melior eſt ꝙ qui ducēties ꝓdicendo oberrat ſemel. Igit̄ non recte nos interrogant empirici:vtrū theoremata que magna ex parte eueniant adiectione rationis intrāſducibilia,ac ꝑpetua faciamus. Deinde nō valētes indicare:demōſtrare exiſtimāt coar-guiſſe tanꝙ ex ſupabūdanti rōnem adycientes:nam ſi nō ꝑpetuo:ſed ſepius ꝙ illi fineȝ artis ꝯſeq̄mur:quēadmo-duȝ ꝓſentiēdo futura in egris:ita etiā illis medēdo.

¶ Expetere oportet nullius nomen morbi:ſi non hoc loco perſcriptum ſit. Omnes enim qui temporibus prelatis iudicētur:his ipſis agnoſcas ſignis licebit. 2

¶ Id mihi vr̄ adiecisse in calce ōōnis:q2 de morbis acu-tis:ꝛ itē alijs gēūq; ex his ſūt:hoc loco diſputari cōmo-nuit. Itaq; cōmemorās vt multa ſigna a ſe prodita:tum bona:tum etiā mala.Simplr dicta de cūctis in cōe mor-bis ſunt:pauca āo de qbuſdā definitis hoc in cōium reuo cauit adyciēs nihil eē per ſermonē omiſſum:qđ forſitan nos falſum exiſtimemus. Quia.n.quorūdaȝ habuit mē-tioneȝ nolatim/alioꝝ nō nolatim:id enim ħ indicat non temere a ſe factū/nec ſine cauſa. Sed qm̄ ꝓter alios qđā morbi ꝓceptis egebāt ꝓprijs:ob eam rem eoꝝ mētionē habuit ſeorſum:oēs alij omiſſi ſub cōībus ſignis collocā tur. In ꝓmis ab eo ꝯſcriptū quem appellāt vultū exitio-ſum in omni morbo acuto exitioſum vere dictū eſt. Pe-ri rōne quecunq; de accubitu ſcripſit/aut ſpiratione/aut ſomno/aut inſomnijs/aut alijs quecūq; cōia ſunt omniū qui ꝑlatis tpībus iudicent̄. Nō enim de diutinis cōmen-tariū eſt:ſed vt ipſe diſtinxerit ꝛ alijs qui ex illis ꝯſiſtūt quoꝝ tpe:ipſe etiā indicauit in qbuſdā vigeſimū dieȝ:in qbuſdā quadrageſimū/aut ſexageſimū terminū ponēs.

¶ Finis libri tertij Gal.in ꝓdictiones Hippo. interprete Laurentio Lauren-tiano Florentino.

¶ Primo libro Hippocratis de Predictio-nibus hec continentur.

Cū ſint neceſſarie medicoꝝ ꝓdictiones.	Cap.ꝑm.
Altera longior enarratio prefationis.	Cap.2m.
De ſignis que in vultu exiſtunt.	Cap.3m.
De ſignis que in oculis exiſtunt.	Cap.4m.
Quomodo oporteat cubare egrum.	Cap.5m.
Quomodo cubare in ventrem malum ſit.	Cap.6m.
Cū malū ſit ſtridere dentib⁹ egrū in febrib⁹.	Cap.7m.
De vlceribus.	Cap.8m.
De geſticulatione manuum.	Cap.9m.
De ſpiratione.	Cap.10m
De ſudore.	Cap.11m
De ilijs.	Cap.12m
De abſceſſibus.	Cap.13m
De ſignis quibus cognoſcitur pus.	Cap.14m

¶ Secundo libro Hippocratis de Predi-ctionibus hec continentur.

De aqua intercutem.	Cap.ꝑm.
De ſomno.	Cap.2m.
De deiectionibus.	Cap.3m.
Genera deiectionum exitioſarum.	Cap.4m
De dolore qui in ilijs affligat.	Cap.5m.
De vrina.	Cap.6m.
De vomitione.	Cap.7m.
De ſcreatione.	Cap.8m.
De grauedine ꝛ ſternutamento.	Cap.9m.
De purulentis.	Cap.10m
Quibus ſignis cognoſcantur purulenti.	Cap.11m
De abſceſſibus.	Cap.12m.

¶ Tertio libro Hippocratis de Predictio-nibus hec continentur.

De dolore qui circa lumbos fatiget.	Cap.ꝑm.
De inflāmatione que in veſica fatiget.	Cap.2m.
De febribus.	Cap.3m.
De circuitionibus morborum:ꝛ quo pacto nō in-tegris numerentur diebus.	Cap.4m
De circuitionibus qb⁹ quartane febres finiant̄.	Cap.5m.
Quo pacto in mulieribus a die quo pepererint indicationes exiſtant.	Cap.6m.
De affectib⁹ qui in capite/ꝛ ore/ꝛ faucib⁹ affligūt.	Cap.7m.
De angina.	Cap.8m.
De gurgulione.	Cap.9m.
Signa ꝛ accñtia affecto loco nequaꝙ definito.	Cap.10m
De mutatione que accidit per etatem.	Cap.11m.
De vomitione ſpontiua.	Cap.12m
De conuulſione.	Cap.13m
De ſignis ꝛ inditijs quo nam modo differāt inter ſe:ꝛ item aliqua de temperie regionum.	Cap.14m
Quo pacto predictiones medicorum in mor-bis rate ſint.	Cap.15m.

FINIS.

¶ Eiuſdem liber ſecretorum Incipit.

Irit Hippocrates cum in ſomnis

apparet apoſtema nigrum in poſteriori parte auris morietur īfirmus. 18. die,
¶ Et cū in iuncturis hydropis exiuerit apa/aut in pede/liberabitur poſt menſem a die qua apparuit. 3.
¶ Sup naſum aūt ſi apparuerit puſtula: ſicut pānus lineus mūdus/aut nigra/moriet̄ in fine anni a die appitiōis. 4.
¶ Et quando febricns habuerit dolorē ſub hypocūdrys ſiniſtris: ⁊ apparet in loco apoſtema; et deliuerit/ſubito morietur in die quarta. 5.
¶ Et ſi puſtula nigri coloris/aut pauonis coloris in poplite ſiniſtri pedis: ſcias q̄ eſt peſtilentia. 6.
¶ Si patiēs alienat⁹ fuerit ante 3^m diem moriet̄. 7.
¶ Et ſi exitura puſtule nigra in lingua fuerit febricitis in die non cretico/pronoſticatur mortem. 8.
¶ Alienatio cito poſt dolorem totius corpis ⁊ cardiacam ſtatim poſt ſomnum ſignificant abūdantiā hu.in corpore: ⁊ pronoſticantur mortem ſubitancam. 9.
¶ Cum exierit in palpebra patiētis apoſtema quaſi auellana ſine dolore ⁊ grauitate/moriet̄ in. xxiiij. die. 10.
¶ Cum exierit in ſummitate naſi apoſtema nigrū ſubito cum forti dolore/morietur in tribus menſibus. 11.
¶ Qui carēt odoratu ſine reumate feb. pnoſticant̄. 12.
¶ Dolores iūcturaꝝ in iuuētute/breuitatē vite ſignt. 13.
¶ Tremor genuum poſt ſomnum cum remanentia virtutis pronoſticatur paralyſim. 14.
¶ Cum in ancha apparuerit apoſtema acutum/morietur in tribus menſibus. 15.
¶ Grauitas lingue poſt eius leuitatem in iuuentute/ſignificat mortem ſubitancam. 16.
¶ Cum in auris chartilagine exierit apoſtema fortis doloris/morietur in tribus menſibus. 17.
¶ Qui patitur effimeram: ⁊ fluxerit ſanguis ab eius naribus/morietur trigeſimotertio die. 18.
¶ Qui dormierit oculis apertis abſq̄ conſuetudine: epilepſiam ſignificat. 19.
¶ Quando febricns hac illac manibus queſierit ⁊ viderit mortuos: quintodecimo die morietur. 20.
¶ In quo febricte appuerint diſpōnes īſuete: ſi diſcooperit pudēda abſq̄ pudore: ⁊ loq̄t v̄ba turpia: moriet̄ oino. 21.
¶ Alienatio in omni egritudine/peſſimum. 22.
¶ Permanētia ſenſuū non ſignat euaſionem oino. 23.
¶ In cuius crure apparuerit puſtula cerulei coloris ⁊ flāmet: oino morietur primo menſe. Et ſi fuerit ſine ardore ⁊ prurītu in ſeptem menſibus morietur. 24.
¶ Puſtule nigre ⁊ virides/mortale: maxie ſi fiāt cū feb. 25
¶ Tortura mādibule vel obliquatus viſus in febre/acutam ſignificat mortem ſtatim. 26.
¶ Cuius oculi fuerint oblīq cito alienationē ſignāt. 27.
¶ Cuius ſenſus odoratus ſubtilior fit inſueto/ſurdū pronoſticatur. 28.
¶ Qui appetit comedere in horis non aſſuetis/humores in eius ſtomacho pronoſticatur; qui ſi fuerint ſparſi vel congregati inferunt mortem. 29.
¶ Qui multum ſtuduerit in libris philoſophorū pronoſticatur vigiliam/maniam vel melancholiam. 30.
¶ Qui loq̄t ſubito turpia; ⁊ appetit ſubito cibaria nociua debilitatē ſignificat membroꝝ principalium. 31.
¶ Qui multum ſufferunt: fortis ſunt cōplexionis. 32.
¶ Acuitas malitiam ſignificat intelligentie: ſed temperātia magis eſt conueniens. 33.
¶ Qui tranſierint ſm̄ annum ⁊ acciderit eis dolor renū non curātur: ſed que magis proſunt/ſunt medicine a virtute occulta operantes: qui ſi tranſierint primum ⁊ acciderit eis freneſis/morientur. 34.
¶ Cum acciderit febris cū tuſſi ⁊ ſubito tuſſis receſſerit pronoſticat̄ apoſtema in aliqua iūcturarum. 35.
¶ Iuuenis cui acciderit pleureſis magna/morietur. 36.
¶ In cui⁹ corpe acciderit ſepe dormitio mēbroꝝ/ſignat ēpm mori ſubito ꝓpter paucitatē ſpūum in corpe. 37.
¶ Qui piger eſt ad motū pnoſticat dolorē iūcturaꝝ. 38.
¶ Cuius ſudor aſſellaꝝ fetet/pnoſticatur lepram. 39.
¶ Quicūq̄ iuuenis habēs febrem cum dolore capitis incurrens cardiacam/moriet̄ quaſi ſubito per tres vel quatuor dies poſt principium febris.

¶ Prologus Haly in librū Hipp. de cē egroꝝ ſm̄ lunā.

Irit Hippocrates medicorū optim⁹ cuiuſmodi medicus eſt q̄ aſtronomiā igrat: eſt

enim tanq̄ cecus/viā baculo examinās: huc illucq̄ miſabilr ceſpitās/pro qualibet boni mali de apparētia phātaſtica ⁊ inani: vt fatuus trepidās ⁊ exultans. Nullus hō ſe mittē deberet in manus illi⁹: q2 non eſt medicus pfect⁹, nec noīe medici meret̄ decorari. Cognoui ḡ q2 opus erat ſciēdi aſtronomiā: ⁊ aſpexi in li^o Hippo^tis: ⁊ inueni librū paruū: ſ3 optimū: quē qui bn̄ ſciuerit efficiet̄ magnus: ⁊ eſt valde necīus oīb⁹ medicis.
¶ Incipit libellus diuin⁹ quē3 Hippocrates de cē egroꝝ ſm̄ lune exiſtentiam ac diſpoſitionem edidit.

¶ De hora ⁊ criſi recūbentium ſm̄ lunam.

Ippocrates dixit: q̄ p^m aſpice lunā

q̄ñ eſt plena luminis: ⁊ tunc creſcit ſanguis ⁊ medulla in omni hoīe ⁊ beſtys oīb⁹ ſm̄ augmētū3: ⁊ in mari ⁊ in cūctis rebus mūdanis. ¶ Cum igit̄ infirmus cadit in lecto opus eſt ei videre: ſi luna exeat de cōbuſtione: tūc. n. creſcit infirmitas quouſq̄ venerit ad oppoſitionis gradū: ⁊ q̄ñ ītrat in oppōnē vide ſi fuerit cum malo planeta/aut in malo loco: ⁊ ſi aſpexerit dominū domus mortis: ⁊ per h̄ poteris ſcire: vtru3 habeat mori/an nō: ⁊ ſi habebit lōgā infirmitatē/aut nō. Nūc videamus naturā oīum ſignoꝝ iuxta p̄ſentiam lune in eis.

¶ De luna in Ariete.

Quum infirmitas cuicūq̄ acciderit cū luna fuerit in Ariete cū ſole

erit īfirmitas in capite: ⁊ pp calorē ſolis ⁊ dolebit ei pulſus capitis: habet q̄3 febres calidas ⁊ non vadit caliditas ab corpari: q̄3 anxietatē ⁊ vix loq̄t/in pectore nimiu3 calorē patit̄/⁊ dolorē in pulmone: ⁊ habet vehemētiſſimu3 pulſum. Neceſſe eſt ḡ ei vt minuat̄ ſibi ſanguis de vena cordis: ⁊ op3 vti rebus fridis in potu ⁊ cibo ⁊ minuētib⁹ vtriq̄ calorē: ⁊ hec īfirmitas deuenit in freneſim: niſi ꝑueniat medicina ⁊ piculū eſt mortis. ¶ Sed ſi cū ea fuerit mars/aut ſaturnus moriet̄ ex hac infirmitate īfra. 7. dies a die cū luna fuerit cū ſole p. 4. aſpectū ⁊ plus: h̄ eſt ſi luna addat ſuo lumini. ¶ Si luna fuerit in ariete ⁊ īfortuna aſpexerit eam ex̄ quadratū vel oppōnē. Si fuerit ſaturnus cū ea iſta īfirmitas erit in capite: ⁊ ducet eum ex̄ mentē ⁊ īſanitet tūc creſcit nūc minuit̄: ⁊ eſt ſilis illi qui videre nō pōt: ⁊ ſi aſtronomiā neſcis nō poteris ei⁹ iudicare infirmitatē. ¶ Et ſi luna fuerit in diminutione graduū/vel luminis q̄ñ reuertit̄ ad p^m aſpectū ſaturni.i. q̄ñ cū dimiſit: ⁊ p alıū aſpectū cū aſpexerit terminat̄ infirmitas in bonū/ſiue in malū: q2 ſi īſpexerit aliā īfortunatā moriet̄: ⁊ ſi nō aſpexerit meliorabit̄: ⁊ q̄ñ luna dimiſerit

iſtos aſpect⁹

iſtos aſpect⁹ de qb⁹ dixim⁹ q̄ dʒ terminare ⁊ inuenerit iouē vł venerē p aliquē aſpectū anteq̄ veniat ad cōbuſtionē infirmitas ſtabit ſup̄ eū donec lūa venerit ī aſpectū vł oppōnē ſol:⁊ ſi iſtos nō īuenerit ⁊ mercurium īuenerit morieł:⁊ ſi īuenerit martē meliorabił:⁊ h̄ īfirmitas erit ab aliq̄ flegmate albo. ¶ Et qñ īfirm⁹ p̄ ſentit īfirmitatē ⁊ fuit lūa addēs ſuo lumīe ⁊ ḡdib⁹:⁊ mars ⁊ ſol ī ariete erit īfirmitas ī capite ⁊ īſanit ⁊ naſcił aq̄a ī capite de flate albo:⁊ exit ſanguis de narib⁹:⁊ opʒ cū vti fridis:⁊ eſt op⁹ ei facē medicinā vł aq̄a remoueał. ¶ Et ſi luna fuerit cū mercurio ī loco ſol euadet īfirm⁹:ſʒ p⁹ erit ī magno p̄iculo. Jdoqʒ mercuri⁹ ꝯcordat cū marte ī vno negocio: ſʒ mars nō fac̄ ſicē ſaturn⁹:ſʒ morieł qñ ſaturn⁹ ē ī loco ſol. ¶ Sʒ ſi fuerit iuppiter cū eadē vł mercuri⁹ vł ven⁹ habebit īfirmitatē diuerſā. Si aſpexerit eā mars vł ſaturnus aliq̄ aſpectu op⁹ ē vt des ei leuē medicinā ⁊ leuē dietā qñqʒ ſedeat:qñqʒ ſe voluat:⁊ pone eū ſedē ī aliq̄ loco vt poſſit p totū vidē:⁊ balneo vtał:⁊ fac eū ſedē plane ⁊ dormire:⁊ da ei bibē aquā frigidā:⁊ da ei mādacare qd vult:q: qñ eſt aſpectus:nō eſt ei opus dare medicinā ſm phyſicū niſi ſicut volet.

¶ De luna in tauro.

Quando incidit īfirmitas ⁊ lūa ē ī tauro ⁊ aſpic̄ eā mars ab oppōne vel q̄drato illa īfirmitas ē ex ſanguie ⁊ ſentit calitatē ⁊ ſiccitatē:⁊ dolet ī nocte:⁊ nō pōt dormire:⁊ habʒ voluntatem bibendi vinum aut res frigidas:⁊ eſt neceſſarium ei minuere ſanguinem:⁊ dare ei medicinam que reddat eum frigidum ⁊ humidum. Sʒ ſi fuerit in iſto aſpectu ſaturnus cū luna:aut venerit ad eum: ⁊ nō īuenerit fortunā morieł īfra.14.diem a die qñ icepit ei ꝑ īfirmitas. Et ſi fuerit lūa addēs ī ſuo lūine ⁊ ḡdib⁹:⁊ īſpexerit eā mars ex trino vel ex q̄drato:⁊ lūa venerit ad ſaturnū ⁊ mercuri⁹ cū ea h̄ īfirmitas ex fridítate ⁊ ſiccitate erit:⁊ erit tot⁹ fract⁹ ⁊ dirupt⁹:⁊ vix ēt pauca loqui poterit:⁊ ſtōch⁹ ei⁹ nō pōt digerere:⁊ īteri⁹ calorē non hēbit:⁊ me^{na} laxatiua erit ei neċĉia:q: iſta friditas ē ď cholera alba. Aſpice ḡ lunā qñ venerit ad opp^{m} loci in q̄ fuerat:⁊ cū ibi fuerit hēbit magnū p̄iculū ⁊ laborē ⁊ morieł ſi nō īuenerit cū lūa fortunā aliq̄ ī vno ſigno:⁊ ſi inuenerit cum ea fortunam euadet vſqʒ ad.8.dies.

¶ Sʒ qñ accidit alicui infirmitas ⁊ luna fuerit in tauro ⁊ mars ⁊ ſol ibidē cū ea:hēbit iſtā īfirmitatē in nocte in pectore:⁊ ligua ſibi erit cōbuſta:⁊ hēbit magnū calorē ī ore ⁊ in ocul citrinitatē:vadit ēt ad ſellā ⁊ balbutiet ⁊ hʒ feb. ex ſang^{e} ⁊ ſitiʒ nimiā patił ē ei op⁹ me^{na} laxatiua ⁊ ſāguis minutōe ⁊ mādacet q̄cq̄d vult:⁊ bibat de frido:⁊ caueat a calo. Et aſpice qñ luna fuerit ī trino aſpectu ad ſolē:ſi minuał infirmitas viuet:⁊ ſi creſcat morieł qñ erit luna in oppōne ſolis. Sʒ ſi inuenerit iouē vel venerē nō morieł:⁊ ſi eſt in fortuna morieł.

¶ De luna in geminis.

Si luna fuerit in geminis qñ alicui acciderit infirmitas:⁊ aſpexerit eam mars:aut ſaturn⁹ ex 4° vel ſeptiō:ē illa īfirmitas:iō q: p̄didit ſomnū:aut q: habuit aliq̄ triſtitiā:vel habuit nimiā cogitationē de aliquo negocio:q: amiſit aliq̄d de rebus ſuis ⁊ dolebit totū corpus:⁊ durabit hec īfirmitas p cētū dies ⁊ plus:poſtea ꝯo hēbit calorē in corpore:ſed cū iacet in nocte ſe multum extendit: ⁊ dolorem habebit in epate. Et ſi non fuerit cū luna vna ex fortunis morietur vſqʒ ad dies triginta.

¶ Cū luna aūt fuerit in geminis addens in ſuo lumine et gradibus ⁊ mars aſpexerit eā ex quarto vel ſeptimo:erit hec infirmitas ex chol'a rubea:⁊ hʒ febres ⁊ pulſus ē vehemēs. Minuat itaqʒ ſibi ita ſanguinē ⁊ fridis vtatur cibis. Sʒ ſi fuerit ſaturn⁹ in iſto aſpectu:⁊ nulla fuerit fortuna cū luna morietur qñ luna venerit ad oppoſitionem illius in quo erat quādo incepit infirmitas. Et ſi aliq̄ fortuna eam aſpexerit euadet:ſed in magno p̄iculo erit.

¶ Si fuerit luna in geminis ⁊ ſaturn⁹ in ea:hec īfirmitas ex hūiditate eſt:⁊ friditas ei⁹ erit in capite:⁊ iō diligenter aduertas ne minuas tali infirmo ſanguinē:⁊ ne vtał rebus fridis ⁊ humidis:ſʒ da h⁹ infirmitatē patiēti res conueniēter tēperatas. Et aſpice qñ luna venerit in oppōnē ipſi⁹ ſolis: ſi īuenerit aliquā fortunā aſpiciētē/viuet dubitatur:ſi aūt nullā fortunā inueniet, morietur īfirmus.

¶ Si ꝯo in geminis fuerit luna ipſa ⁊ aſpexerit eam alia fortuna ex bono aſpectu ſuperuiuet īfirmus. Sʒ eius infirmitas in aliam infirmitatē mutabił. Sed quādo dimiſerit iſtam fortunā ⁊ non inuenerit aliam fortunā quouſqʒ venerit in aliam oppōnem loci in quo erat nō pōt ſcire medicus quā infirmitatē habebit. Sed tunc euadet ab infirmitate ſua:cū luna fuerit in oppoſitione predicta.

¶ Si aūt luna ſit in geminis ⁊ cū ea ſol ⁊ mars:⁊ ceciderit aliq̄s in īfirmitatē:hec īfirmitas erit magna:⁊ vnus ei oculus lachrymabitur. Ueniet quoqʒ in freneſim ⁊ ineſt ei magnus timor:⁊ apparent ante faciem eius diuerſe figure ⁊ imagines horribiles:⁊ eius pulſus nō inuenietur: ⁊ pulſus capitis dolet ei. Caue igitur ne minuas ei ſanguinem:⁊ da ei cibum leuem ⁊ non multum:fac eum iacere in loco cōpetēter temperato. Aſpice igitur quando luna fuerit ad aſpectum quartū loci in quo primo erat: ⁊ tunc morietur infirmus. Si luna fuerit īfortunata. Si ꝯo fortunata tunc viuet.

¶ Sed qñ luna fuerit cū ſole ⁊ marte:⁊ aſpexerit eā fortunata ex bono aſpectu:⁊ lūa ſit addēs ſuo lumini ⁊ gradib⁹:cū luna venerit ad quartū aſpectū loci in quo p⁹us fuit:vide ne des eis potionem aliquam:ſed etiā vtatur leui cibo ⁊ balneo:⁊ ſedeat in loco alto ⁊ eminenti.

¶ De luna in cancro.

Si luna fuerit in cācro qñ aliq̄s ī īfirmitatē iciderit:⁊ aſpexerit eā ſaturnus ex 4° vł ſeptimo:ei⁹ infirmitas erit:q: frigus itēſuʒ cū lua ſerat poſt exitū balnei ipo nō ſentiēte:⁊ nō ſentit odorē aliquem:dolebit quoqʒ ei pectus ⁊ tuſſiʒ patił:⁊ parū habet caloris:pulſus q̄ʒ in eo exigu⁹ reptur aut nullus:dolēt ei ēt lūbi ⁊ ſtomachus:⁊ eſt ei me^{na} p̄neceſſaria ad mūdificādū pect⁹:⁊ ad tuſſim reprimendam.

¶ Si ꝯo nō fuerit cū luna ⁊ ēt nō aſpexerit eā aliq̄ fortuna bono aſpectu:donec venerit ad quartū aſpectum loci in quo fuerat quādo incepit eū infirmitas moleſtari:aut ad oppoſitū illius:tunc habʒ mori hinc vſqʒ ad.10.dies infalliēter. Sed ſi aſpexerit eā fortuna aſpectu bono:tūc remanebit in vita:ſed magnam habebit fatigationem.

¶ Si etiam luna fuerit in cancro ⁊ mars eā aſpexerit ex aſpectu q̄rto:vel ēt ex oppoſito ille quē infirmitas cepit primum nimium vomit:vel habit euacuatiōis:⁊ malum ſtomachum habet valde:⁊ eſt ei multum neceſſaria medicina frigida ⁊ ſtomachi ſui reſtrictiua:⁊ ſi non aſpexerit eam aliqua alia fortuna ꝯueniēs ⁊ bona in ipſo loco infirmus morieł anteq̄ ad 4^{m} aſpectum veniat.

¶ Si ꝯo luna in cancro ⁊ curſu ſuo ſit vacua:hec debilitas ſiue infirmitas orta fuit ex nimio potu ex quo vene implete ſunt ſanguine ⁊ ſe nimiū diſtēdūt. Habet quoqʒ dolorem non modicum in nocte:habet etiam volūtatē ſedendi in altum:continuoqʒ appetit ſtare diſcoopertus ⁊ nō vult audire loquentē iuxta ſe aliquē:vtał quoqʒ rebus frigidis:tēperatis tñ que eū īfrigidēt. Qñ aūt luna venerit ad oppoſitū cācri:tūc īfirmus euadet:ſi eā fortu-

na bona aſpexerit. Sꝫ ſi ipſa inuenerit martē aut ſolē īfirmitas hec ↄuertit̄ ad febres calās: ⁊ pulſus eiꝰ nō cōmiſcet̄: ſꝫ ſemꝑ vnus eſt ei. Igitur minutio ei foret necc̄ia q̄ꝺ pitus medicus moderare ſciet ⁊ duret ſm̄ īfirmitatē. Si fuerit vt diximꝰ in loco vbi fuerit ad 4ᵐ gradus vel oppoſitū. Si etiaꝫ inuenerit a.90. vſqꝫ ad oppᵐ hꝫ tūc ad infirmū: q2 hēbit malū in nocte: ⁊ clamabit ⁊ nimiū fatigabit̄: ſꝫ qn̄ venerit ad aſpectū trinū īfirmꝰ euadet. Sꝫ ſi inuenerit aliquam fortunā in illo bonā: nec eni reſidua īfirmitas in aliā infirmitatē cōuertet̄ ⁊ euadet qn̄ luna fuerit reuerſa ad locū ſuū in q̄ fuerat qn̄ īfirmitas eū inuaſerat. Et ſi aduerſantē ſibi fortunā inuenerit īfirmꝰ morieт̄.

¶ Sed ſi fortuna eam aſpexerit aliquo aſpectu bono remanebit infirmus viuus ⁊ euadet.

¶ Si aūt luna in cācro fuerit ⁊ ſaturnꝰ cū ea vna cū ioue morbū habebit ꝑ ſpatiū triū dierū: ⁊ tādē ↄualebit ⁊ viuet. Si aūt luna in cācro fuerit ⁊ ſaturnꝰ ⁊ mars venuſqꝫ cū ea: ⁊ aliqs icepit īfirmari: hec īfirmitas cōſurget ex nimia fatigatiōe itineris: ⁊ poſt ſuū aduētum ex itinere nimiū ſe cū muliere exercuit voluitqꝫ ſe hincinde ⁊ multū factus eſt debilis: ⁊ ꝓpterea nequaq̄ꝫ minuere ei debeas. Sꝫ fac vt vtat̄ carne aſſa ⁊ pullis: ⁊ maxīe vt vtat̄ cibo cōfortatiuo: ⁊ caueas ne ei des res frigidas: ⁊ cuꝫ exierit de loco illo ⁊ venerit ad oppōnē: ⁊ nō inuenerit aliquem planetā infirmus euadet qn̄ veniet ad oppōnem loci in quo erat: ⁊ ſi fortunam bonam inuenerit valde breui in tempore euadet. Et ſi inuenerit malam fortunam creſcit infirmitas ⁊ q̄ꝫprimum morietur.

¶ Si aūt luna in cācro ſit: ⁊ ſaturnꝰ ⁊ mars ⁊ mercuriꝰ cū ea: ⁊ īfirmitas aliquē inuaſerit: īfirmitas talis ꝓcedit ex nimio labore ſcribēdi ⁊ legēdi: ⁊ ꝓuenit ēt ex ſuperfluitate chole nigre. Talis vti dꝫ medicina vtiqꝫ tēperata cholerā nig. diuidēte. Qn̄ aūt fuerit egreſſa de loco illo: ⁊ inuenerit fortunā euadet cū luna venerit ad 4ᵐ aſpectū illiꝰ fortune. Sꝫ ſi inuenerit aliquē planetā bonū euadet qn̄ venerit ad oppōnē loci in quo fuerat qn̄ īfirmitas eum inuaſerat. Sꝫ ſi inuenerit īfortunā durabit talis īfirmitas q̄uſqꝫ venerit ad locū in quo fuerat p̊ ⁊ tādē euadet. Sꝫ ſi inuenerit īfortunā ꝑ malū aſpectū: tunc qn̄ luna ſe reuoluet ad oppōnē talis īfirmꝰ efficit̄ veſanꝰ: furioſus: ⁊ mētecaptus. Si ꝟo fortunā aliquam inuenerit infirmus cadet in aliam īfirmitatem: ſed tamen euadet.

¶ De luna in leone.

CUm luna fuerit ī ſigno leōis ⁊ aſpexerit eā ſaturnꝰ ex q̄rto vl̄ oppōne: ⁊ aliqs iciderit in īfirmitatē: īfirmitas hec erit ex flegmate albo: ⁊ hēbit dolorē intēſum in capite: ita q̄ eſtus veniūt: ⁊ hēbit febres multas: ⁊ nimium durabit hec īfirmitas: ⁊ maior erit interiꝰ q̄ꝫ exteriꝰ: ⁊ erit q̄ꝫmaxīe ſtipticꝰ: ⁊ ſi penitꝰ nullā fortunā aſpexerit morieт̄ q̄ꝫprimū ad quartum leonis aſpectū applicuerit de loco cōputādo ī quo fuerat qn̄ eū īfirmitas inuaſerat. Sꝫ ſi fortunā aliquā īſpexerit euadet.

¶ Si ꝟo luna in leōe fuerit ⁊ eā aſpexerit mars ex 4° vl̄ 7°: ⁊ aliqs iciderit in aliq̄ꝫ īfirmitatē tal̄ īfirmitas erit ex abūdātia ſanguis: ⁊ calorē nimiū patiet̄: ⁊ eū due feb. fortes inuadēt: vitet res fridas ⁊ ſiccas. Et ſi aſpexerit eū fortuna bono aſpectu euadet poſt fatigationē magnā. Sꝫ ſi fortuna bono aſpectu eū non aſpexerit abſqꝫ dubio morieт̄ qn̄ veniet ad oppōnē loci in quo fuerat qn̄ eū īfirmitas illa ceperat. Cū iterū luna ſit in leone ⁊ aſpexerit eam mars aut ſol ex aſpectu oppoſito hēbit calorē maximū interiꝰ in pectore: ⁊ hēbit pedes ⁊ manus itēſiſſime ⁊ excellēter fridas ⁊ dolorē in capite: optis eſt ei vti minutiōe ſanguis: ſi potes qn̄ luna eſt in illo ſigno. Sꝫ ſi in illo nō potes minuē: dimitte eū donec veniat in medietatē ſui luminis vnge ſibi pedes vnctiōe q̄ tollat ſibi in frigiditatē. Sꝫ ſi mars vel ſol ſit cū ea in vno ſigno: erit hec infirmitas ex dolore cordis. Qn̄ ꝟo luna venerit ad 4ᵐ aſpectū loci in quo fuerat euadet. Qn̄ ꝟo luna recedet de vno ex locis quos dixi ⁊ inuenerit iouē in itinē ad venerē aūq̄ꝫ venerit ad 4ᵐ aſpectuꝫ: opꝰ eſt cōponere ⁊ balnea ⁊ in alto loco ſedē. Si ꝟo ſaturnū inuenerit ↄuertit̄ h̄ īfirmitas in vitiū veſice: euadet q̄ꝫ cū luna venerit ad locū ī quo fuerat p̊mū. Et qn̄ luna inuenerit ſolē aut martē: ⁊ fuerit cum ea ſaturnꝰ aut mercuriꝰ erit īfirmitas ſic̄ diximꝰ ex dolore cordis: ⁊ erit longa: ⁊ timendum eſt quoqꝫ ne veniat in mentis obliuionē. Utatur quoqꝫ rebꝰ frigidis: ⁊ caueat a calido ⁊ ne iaceat in loco lucido. Aſpice quando venerit luna ad 4ᵐ aſpectuꝫ loci in quo fuerat: ⁊ ſi hec infirmitas creſcit morietur: ſi minuatur: euadet donec luna ꝑgat tāntum quantum vſqꝫ ad locū quando venerit in oppoſitione. Sed ſi fuerit in fortuna euadet donec luna tātum pergat quantum eſt vſqꝫ ad locum in quo fuerat quando infirmus eum cepit.

¶ De luna in virgine.

CUm luna fuerit in virgīe ⁊ ſaturnus aſpexerit eā ex 4° vl̄ ſeptimo qn̄ īfirmitas ei accidit hēbit dolorē ſtomachi ⁊ vētris: tale ſuſtinētis iteſtina: ⁊ interiꝰ hēbit aq̄a de flegmate albo: interiꝰ q̄ꝫ calorē patiet̄: ⁊ debilis pulſus eſt ei: ⁊ nemo poteſt aſtrologice de īfirmo cogitare. Utat̄ q̄ꝫ rebꝰ fridis ⁊ cōpetēter tēperatis: ⁊ opus eſt vt ſanet̄ aq̄ate ita q̄ nō apiat̄. Et iſta infirmitas ē lōga. Si ꝟo fortūa eaꝫ aſpexerit euadet poſt mltos dies: ⁊ ſi ī fortūa eā aſpexerit morieт̄ ad dies.40.

¶ Cū lūa fuerit ī v̄gīe ⁊ aſpexerit eā mars aut ſol ex q̄dra to vl̄ ſeptiō erit īfirmitas cū magno calore interiꝰ: ⁊ nimiū aſcēdit ad fellā: ⁊ ꝓiicit ſanguinē ⁊ venenū: ⁊ pulſus eſt ei fortis: ⁊ quandoqꝫ non inuenitur: anxietatem quoqꝫ patitur: habet etiam maluꝫ ſtomachum. Eſt igitur medicina ei neceſſaria conſtipatiua: ⁊ ſtomachi cōfortatiua: vtatur quoqꝫ rebus leuibꝰ: medicia ēt leuis ei det̄. Sꝫ ſi nō aſpexerit eam fortuna aliqua morieт̄ vſqꝫ ad.30. dies: ⁊ ſi aſpexerit eam fortuna aliqua viuet.

¶ Cū lūa fuerit ī v̄gīe ⁊ cui ſit īfirmitas vacua erit: nā ſtōchus erit dbil: hēbit q̄ꝫ fluxū vētris: ⁊ qn̄ fac̄ vrinā pungit eū veſica: hꝫ q̄ꝫ colorē viridē ⁊ vix facit vrinaꝫ. Sꝫ ſi fuerit cū ea mars vl̄ mercuriꝰ: ſeu ſol erit īfirmitas magna: ⁊ vix loqt̄ opꝰ ē ei meꝺᵃ q̄ paulatim fluxū vētris reſtringat: hēbit q̄ꝫ magnū ꝑiculū qn̄ luna venerit ad locū oppōnē ī q̄ fuerat: ⁊ ſi aſpexerit eā fortuna viuet: ſin ꝟo morieт̄: ⁊ ſi fuerit ſic ⁊ inuenerit ſaturnū cū lūa vl̄ mercuriū aut venerē aut iouē h̄ īfirmitas erit minꝰ lōga: ⁊ habebit dolorē capitꝭ: ⁊ nō euadet donec luna venerit ad locū in quo fuerat quando infirmitas cepit.

¶ De luna in libra.

CUm luna fuerit ī libra ⁊ venerit ad q̄dratū aſpectū: ⁊ ſaturnꝰ aſpexerit eā ex q̄drato vl̄ oppōne erit h̄ īfirmitas ex nimia potatiōe ⁊ maior īfirmitas qn̄ luna erit in diminutione luminis ⁊ q̄drāū ⁊ tēpora ei dolēt: pectꝰ q̄ꝫ ſtrictū ei ſit: ⁊ hꝫ flegma albū in pl̄mōe ⁊ ſternutat multū: hꝫ q̄ꝫ fe. leues opꝰ eſt ei medicina tēꝑata ⁊ cibo tēperato ⁊ leui vtat̄. Si ꝟo aſpexerit eū mars ex malo aſpectu morietur: ⁊ ſi non aſpexerit viuet qn̄ luna venerit ad oppoſitionē loci in quo p̊ꝰ fuit.

¶ Si autēꝫ fuerit luna in libra ⁊ aſpexerit eam mars ex quadrato vel oppōne: hec infirmitas erit de ſanguine et habebit magnas feb. ⁊ pulſus ſunt vehemētes: ⁊ in nocte

videt

videt peſſimas viſiões: ⁊ nõ põt dormire: ⁊ habz apa ex flegmate albo: ⁊ eſt ei neccia minutio: ⁊ eſt ei opus medicina tẽperata. Sed ſi nõ aſpexerit eã aliqua fortuna morieť vſqz ad. 23. dies: ſꝫ ſi aſpexerit eaz aliq̃ fortuna euadet cũ luna venerit ad oppoſitionem loci in quo fuerat.

¶ Cũ luna fuerit in libra peregrina eſt ⁊ infirmitas eſt ex dolore pedum ⁊ mentũ: interius hꝫ calorẽ: ⁊ oculos graues q̃ſi violẽtos: ⁊ balbutit cũ loquiť: ⁊ medicia eſt eadẽ neceſſaria: ⁊ dieta frigida ⁊ humida ⁊ minutio ſanguis. Cum autem luna exiuerit de loco illo ⁊ inuenerit fortunam: aut fuerit cum ea euadet cum luna venerit ad oppoſitionem: ſin autem morietur.

¶ Cũ aũt luna fuerit in libra ⁊ fuerit mars ⁊ ſol in oppõne eius erit ĩfirmitas in capite valde magna: ſed ſi fuerit mercuri⁹ cũ luna: erit dolor ĩ capite: ⁊ oculi ei⁹ lachrymãt ⁊ minutio eſt ei neceſſaria ⁊ medicina laxatiua: ⁊ ſi luna inuenerit iouem aut venerem quando egredieť de loco illo euadet / aliogn morieť.

¶ De luna in ſcorpione.

Luna cũ fuerit in ſcorpiõe ⁊ aſpexerit eã ſaturnus ex q̃drato vel oppoſitiõe erit iſta ĩfirmitas ex ſanguie putrido aut de veneno: ⁊ ſi fuerit luna in diminutiõe ſui luminis: ⁊ ſui gradus: ⁊ non aſpexerit eam fortuna morietur. Et ſi fuerit addens lumini ⁊ gradui ⁊ fortuna aſpexerit eam viuet.

¶ Cũ aũt luna fuerit in ſcorpiõe ⁊ mars in ſcorpiõe cum ea ⁊ iuppiter aſpexerit eã ex quadrato vel oppõne hẽbit feb. ⁊ valde neceſſaria eſt ei medicina laxatiua ⁊ tẽpata dũ exiuerit luna de loco illo ⁊ iũget ſe ioui ⁊ euadet.

¶ Cũ aũt luna in ſcorpione peregrina eſt: infirmitas erit qñ primũ incipit eẽ leuis: ⁊ ꝓ nihilo hẽ ⁊ vadit ⁊ mutatr in malũ: poſtea xͦo patiť in veſica ⁊ puſtula ei naſciť in narib⁹. Cũ aũt luna venerit ad ſeptimũ aſpectum loci in quo fuerat patieť febres multas. Et cũ luna fuerit ad quartũ aſpectum loci: ⁊ non inuenerit fortunã morietur. Sin autẽ inuenerit fortunã naſceť ei apa in aliquo illorũ ⁊ viuet: ⁊ eſt opus ei medicina ad illã infirmitatẽ vt aperiať in balneo nec in loco calido vel frigido morietur.

¶ Cũ aũt luna in ſcorpiõe fuerit: ⁊ cũ ea mars ⁊ ſaturnus iſte infirmus habebit febres calidas ⁊ alias fridas ⁊ renaſceť flegma: ⁊ fac vt in die vadat ad ſellã ⁊ nõ minuas ei ſanguinẽ. Qñ xͦo luna egredieť de loco illo ⁊ aſpexerit eã fortuna euadet vſqz ad diẽ. 14. Si aũt non aſpexerit durabit vſqꝫ ad diẽ. 70.

¶ De luna in ſagittario.

Cum autez luna fuerit in ſagittario ⁊ aſpexerit eã ſaturn⁹ ex q̃drato vel oppõne: erit ĩfirmitas in ſtate: ⁊ hẽbit dolorẽ in iecore: pedes quoqz erũt ei frigidi: durabitqz hec ĩfirmitas quouſqz lũa iũgeť cũ ſaturno bis. Si inuenerit fortunam non durabit ampli⁹ quouſqz luna venerit in oppõnẽ loci in q̃ fuerat.

¶ Cũ aũt luna fuerit in ſagittario ⁊ aſpexerit eã mars ex quadrato vel oppõne: ⁊ addiderit in ſuo lumie ⁊ gradu eſt hec ĩfirmitas quã medic⁹ ſcire nõ põt niſi aſtronomiã habuerit: q: mõ dicet ꝙ dolet ei caput: ⁊ tota pſona: modo aliter q̃ ita ei accidit: qr̃ nimiũ fuit ĩ balneo: ⁊ nimiũ introiuit in pect⁹ ſuũ ⁊ in caput: vomit q̃z multũ ⁊ aſſellat: op⁹ ẽ ei me^{na} ꝯſtipatiua: ⁊ vtať dieta ⁊ leui ſyrupo ꝑter acetoſum. Quando xͦo luna exiuerit de loco illo ⁊ inuenerit ſaturnum morietur: ſed ſi inuenerit fortunam viuet: ſꝫ maximam habebit fatigationem.

¶ Cũ luna fuerit in ſagittario cũ ioue vł venere: ⁊ erit infirmitas ex tuſſi: ⁊ dolorẽ in pectore hẽbit: ⁊ qñ exiuerit de loco ⁊ aſpexerit ſagittariũz ex q̃drato euadet: ⁊ eſt ei medicina mollificatiua neccia: caueat aũt balnea ne intret.

¶ De luna in capricorno.

In capricorno luna cũ fuerit et aſpexerit eam ſaturn⁹ ex q̃drato vł oppõne ⁊ fuerit in lumis diminutiõe ⁊ g̃dus: eſt ĩfirmitas ex nimia fatigatiõe ſudoris ⁊ frig⁹ eũ accepit: ⁊ nimis ẽ clauſus: ⁊ ſternutat multũ: ⁊ ſtõch⁹ q̃z ⁊ pect⁹ ei dolẽt: hꝫ q̃z febres ex ſanguie: vtať reb⁹ tẽpatis: ⁊ ſyrupo tẽpato. Qñ át luna ĩſpexerit fortunã euadet: ſꝫ hẽbit magnã fatigationẽ: ſi xͦo fortũa ñ aſpexerit morieť vſqz ad. 30. dies.

¶ Cũ aũt luna fuerit in capricorno ⁊ aſpexerit eaz mars ex quadrato vel ex ſeptimo: erit hec ĩfirmitas ex vomitu ⁊ multi caloris: ⁊ hꝫ vẽtris fluxũ: ⁊ ardet ſtõch⁹ ⁊ inflat: ⁊ hꝫ magnã febrẽ: ⁊ ſudat multũ: ⁊ pulſus nõ iueniť ſemꝑ vni⁹ maneriei: op⁹ ẽ ei medicia frida. Si át lũa aſpexerit fortunã euadet: ⁊ ſi nõ aſpexerit morieť vſqz ad dies. 6.

¶ Cũ aũt luna in capricorno fuerit: ⁊ mars ⁊ ſol cũ ea fuerit ĩfirmitas ex nimia fatigatiõe ⁊ calefactiõe ad ignez ⁊ accepit eã feb. ex cholã citria caueat a balneo ⁊ ſe nõ ĩfũdat ĩ aq̃ frida. ſꝫ ſi exierit ide lũa euadet vſqꝫ ad dies. 7.

¶ De luna in aquario.

Luna cũ fuerit in aq̃rio addẽs in lumie ⁊ g̃dib⁹ ⁊ aſpexerit eã ſaturn⁹ ex q̃drato vel ſeptio erit ex nimio labore ⁊ patit ſanguinem: ⁊ iſta infirmitas q̃ñqz creſcit: q̃ñqz minuiť: cauẽdũ eſt cora ſpice qñ venerit ad oppoſitionem ſi melioretur viuet. Sin autem morietur vſqꝫ ad quatuor dies.

¶ Cũ aũt luna in aquario fuerit peregrina primuz hẽbit malũ ⁊ dolebit interius: hꝫ quoqz febres calas ⁊ durabũt multũ: ⁊ hẽbit magnã ĩfirmitatẽ ſiue anxietatẽ: ſꝫ qñ luna fuerit cũ ſole hẽbit ſe melius aſpice lunã qñ egredieť de ſole: ſi iuenerit fortunã anteq̃ꝫ venerit ad locũ in q̃ cepit ĩfirmari ĩfirmus euadet: ſin aũt inuenerit morietur.

¶ Cũ autez luna fuerit in aq̃rio: ⁊ ſaturn⁹ vł mercuri⁹: aſs mars cũ ea ẽ ĩfirmitas ex cholã nig̃. Sꝫ ſi lũa erit addẽs lumini ⁊ g̃dib⁹: ⁊ iuenerit eã fortũa añq̃ꝫ ſit ĩ oppõne loci ĩ q̃ erat euadet: ſi át fortũa nõ iuenerit morieť ĩfirmus.

¶ Cũ aũt luna fuerit ĩ aq̃rio addẽs in ſuo lumie ⁊ g̃dib⁹ ⁊ ſaturn⁹ aſpexerit ex q̃drato vł oppõne eſt ĩfirmitas ex frigore qḋ eũ accepit: ⁊ hꝫ dolorẽ ĩ capite ⁊ vẽtre: ⁊ opus eſt ei medicina calã que frigus expellat: ⁊ ſi aſpexerit fortunam euadet: ſed vene nodi ⁊ nerui dolebunt ei.

¶ De luna in piſcibus.

Cum luna fuerit ĩ piſce addẽs ſuo lumini ⁊ g̃dib⁹: ⁊ ſaturn⁹ aſpexerit eã ex q̃drato vł ex ſeptio: eſt h̃ ĩfirmitas ex terrore qḋ eũ ſuſcepit: ⁊ hꝫ ĩ capite dolorẽ ⁊ ĩ vẽtre: ⁊ ẽ ei op⁹ me^{na} calã q̃ frig⁹ expellat: ⁊ ſi aſpexerit fortunã viuet ⁊ poſtq̃ꝫ euadet: tñ nodi dolebũt ei.

¶ Cũ xͦo luna fuerit ĩ piſce addẽs lumini ⁊ g̃dib⁹: ⁊ aſpexerit eã mars ex q̃drato vł oppõne erit ĩfirmitas ex nimio cibo ⁊ nimio ſang⁹ ⁊ cholã ⁊ op⁹ ẽ ei vt minuat ſãg^{nem} ⁊ maiorẽ dolorẽ hẽbit ĩ nocte q̃ꝫ ĩ die: ſꝫ ſi ñ aſpexerit eã fortũa ĩ loco illo ĩ q̃ accepit eũ ĩfirmitas morieť: ſi át aſpexerit euadet qñ venerit ad locũ illũ ĩ q̃ icepit ĩfirmitas.

¶ Cũ át luna ĩ piſce ẽ: ⁊ ven⁹ ⁊ iuppiter cũ ea ĩfirmať: qa ſudauit ⁊ bibit aquã: ⁊ hẽbit dolorez in oculis: ⁊ hẽbit febres cũ frigore: ⁊ poſtea cũ calore: opus eſt ei me^{na} laxa^{ua} ⁊ calori expl'ſiua: ⁊ cũ lũa venerit ad oppõnẽ illi⁹ euadet.

¶ Cuz luna eſt in piſce ⁊ mars cum ea: erit infirmitas ex nimio calore: ⁊ opus eſt ei vt minuat ſanguinem: ⁊ ſi fortuna eam aſpexerit viuet: ſin autem morietur.

¶ Explicit Libellus diuinus Hippocratis choͦ: quez de eſſe egroꝝ ſ̃m diuerſam lune diſpõnez edidit.

¶ Liber Hippocratis dictus capſula eburnea, qui in eiꝰ ſepulchro inuentus fertur.

¶ Prologus in Librum.

PEruenit ad nos ꝙ cum Hippocrates morti appropinquaret pcepit vt virtutes iſte ſcripte ponerentur in capſa eburnea: ⁊ ponereẽ capſa cum eo in ſepulchro ſuo: ne aliqs eaʒ detegeret. ¶ Cū ergo voluit Ceſar videre ſepulchrum Hippo. peruenit ad ipm ⁊ aſpexit ipſum: erat autẽ valde abiectū: precepit ergo ipſum renouari ⁊ fabricari: ⁊ corpus eius ſi integrum inueniretur deferri ſibi: cūqʒ foderetur ſepulchrum inuenta eſt in eo hec capſa eburnea: ⁊ in ea iſte virtutes: delata eſt ergo Ceſari: qui in ea aſpiciẽs Wiſdos amico ſuo fideli tradidit.

Quando in facie infirmi fuerit apa cui nō inueniẽ tactus: ⁊ fuerit manus ſiniſtra poſita ſup pectus ſuum: ſcias ꝙ morietur vſqʒ ad. 23. diem: ⁊ precipue quando in egritudinis ſue principio palpat ſepe nares ſuas. 2.

¶ Quando fuerit in vtriſqʒ genibus apa magnū cū vehementia ſitis: ſcias ꝙ morieẽ vſqʒ ad octauū diē: ⁊ pcipue qñ in egritudis ſue pñº ſudauerit ſudore multo. 3.

¶ Quādo fuerit ſuper venā que eſt ſuper ceruicē que generat ſomnū: puſtula parua ſup ipſaʒ ſicut forma pulueris: ſcias ꝙ īfirmus morieẽ. 52. die a die quo īfirmatꝰ eſt: ⁊ ſignū eſt qđ fit in pñº ſue egritudis ſitis vehemēs. 4.

¶ Quādo fuerit ſup linguam puſtula ſicut nauralē: ⁊ eſt naurea que dicitur muſca canina, aut ſicut grana pẽtadaryli, ſcias ꝙ morieẽ in die illo: ⁊ ſignuʒ eſt ꝙ deſiderat in pñº ſue egritudinis res calidas in ſuis naturis. 5.

¶ Quādo fuerit ſuper aliqueʒ digitoꝝ puſtula nigra pua ſimilis borobo ⁊ dolebit: ſcias ꝙ morietur in duobꝰ diebus ab egritudine ſua. Et ſignum erit quod fuit in generatione ſua grauis corporis. 6.

¶ Quādo fuerit in pollice manus ſiniſtre puſtula parua ſilis fabe fuſci vel pallidi coloris que non dolet: ſcias ꝙ in ſexto die morieẽ a pñº egritudinis. Et ſignum eſt qꝛ in pñº egritudis aſſellauit aſſellationibꝰ multis valde. 7.

¶ Quando in digito medio ſiniſtri pedis fuerit puſtula, cuius color eſt ſicut terſionis aurificis, ſcias ꝙ habēs eā morietur. 12. die a principio egritudinis. Et ſignuʒ eſt ꝙ deſiderat in principio egritudinis res habentes acrimoniam deſiderio vehementi. 8.

¶ Quando fuerint vngues digitorum fuſci vel pallidi coloris: ⁊ in fronte fuerit puſtula ſanguinea: ſcias ꝙ morieẽ in ſecūda die a principio egritudinis: ⁊ ſignum illius eſt: qꝛ erit multe ſternutationis in principio inceptionis ſue egritudinis ⁊ multarum oſcitationum. 9.

¶ Quando fuerit in pollicibus duorum pedum pruritus vehemens: ⁊ fuerit color ceruicis fuſcꝰ valde: ſcias ꝙ morietur quinto die egritudinis añ occaſum ſolis: ⁊ ſignū eſt ꝙ mixit in pñº ſue egritudis vrinā multā exuberātē. 10.

¶ Quādo fuerint ſup palpebrā infirmi tres puſtule: qrū vna ſit nigra: ⁊ alia fuſci coloris ⁊ pallidi: ⁊ alia ſubalbedini declinis: ſcias ꝙ hñs eaʒ morieẽ. 27. die a pñº egritudinis ſue: ⁊ ſignū eſt ꝙ in pñº erit ſputi multi. 11.

¶ Quando fuerit ſuper palpebram vnius oculorum puſtula ſicut auellana leuis fuſci coloris: ſcias ꝙ morieẽ ſecunda die ſue egritudinis: ſignum quia in principio ſue egritudinis dormit ſomnum multum ⁊ grauem. 12.

¶ Quādo fluit ex naribꝰ infirmi ſanguis trahens ad ſubalbedinem ⁊ ruffedineʒ: ⁊ apparet in manu eius dextra puſtula alba que nō dolet: ſcias ꝙ morieẽ 3º die a pñº ſue egritudinis: ⁊ ſignū eſt ꝙ nō deſiderat cibum oino. 13.

¶ Quādo apparebit in copa infirmi ſiniſtra rubedo vehemens que non dolet: ſcias ꝙ morieẽ in 2º die ſue egritudinis: ⁊ ſignū eſt ꝙ in pñº inceptiōis ſue egritudis habuit pruritū vehemētē: ⁊ deſiderat comedē olera. 14.

¶ Quando fuerit poſt aurem ſiniſtrā puſtula nigra: ſcias ꝙ morietur. 28. die ſue egritudinis: ⁊ ſignū eſt ꝙ deſiderat potare aquam frigidam deſiderio vehementi. Et ſi fuerit dura grauis alba ſilis grano frumēti: ſcias ꝙ morieẽ. 20. die a principio ſue egritudinis in illa hora in qua apparuit puſtula: ⁊ ſignum eſt: quia mingit in principio ſue egritudinis vrinam multam. 15.

¶ Quādo fuerit poſt aurem dextram puſtula rubea ſimilis combuſtioni ignis: ſcias ꝙ morietur. 7. die a principio ſue egritudinis: ⁊ ſignum eſt ꝙ vomit in pñº egritudinis ſue vomitum malum. 16.

¶ Quando fuerit ſub mento puſtula rubea in magnitudine fabe egyptiace: ſcias ꝙ morietur. 52. die ab īceptione ſue egritudinis: ⁊ ſignum eſt ꝙ ſpuit in ſue egritudis principio ſputum malum. 17.

¶ Quando accidit dolor alicui in preputio ⁊ in pellicula que cooperit caput virge: deinde apparet in cubito puſtula fuſci coloris: ſcias ꝙ morieẽ. 5. die egritudinis: ⁊ ſignuʒ eſt ꝙ deſiderat vrinā bibē in īceptiōe ſue egritudis. 18.

¶ Quādo fuerit ſup latus dextruʒ puſtula nō dolēs fuſci coloris: ſcias ꝙ morietur. 9. die egritudinis añ ortū ſolis: ⁊ ſignū eſt ꝙ in egritudie ſua faẽ multas oſcitatiōes. 19.

¶ Quando fuerit in titilico ſiniſtro puſtula fuſci coloris in magnitudine cydonij: ſcias ꝙ morietur. 15. die egritudinis: ⁊ ſignū eſt ꝙ accidit in īceptiōe egritudis ſomnus multus ⁊ grauis. 20.

¶ Quādo fuerint ſuper calcaneum puſtule nigre multe: ſcias ꝙ morieẽ. 22. die egritudis: ⁊ ſignū eſt ꝙ deſiderat in principio aerem frigidum ⁊ cibos frigidos deſiderio vehementi. 21.

¶ Quando fuerit ſupra pectus ſiniſtrum puſtula ſubalbida: ſcias ꝙ morietur. 4. die egritudinis: ⁊ ſignuʒ eſt ꝙ accidit in pncipio egritudinis pruritus vehemēs in oculis: ⁊ nō ſufficit ſcalpere oculos ſuos. 22.

¶ Quādo fuerit in medio capitis puſtula nigra ſicut nux nigra lenis que nō dolet morieẽ. 40. die a pricipio egritudinis: ⁊ ſignum eſt ꝙ accidit ei in principio egritudis deſiderium melonū ⁊ exuberatio vrine. 23.

¶ Quādo ſub ceruice fuerit puſtula parua ⁊ in palpebra inferiori oculi ſiniſtri puſtula etiam alba: ſcias ꝙ morieẽ 11. die egritudinis ſue: ⁊ ſignū eſt ꝙ accidit ei in īceptiōe egritudinis deſiderium dulciū vehemens.

¶ Hippocratis de humana nã, vel de elemētis Liber.

Quicūqʒ autē ꝯſueuit audire dicētes de nã humana vlteriꝰ ꝗ̄ quãtū ipſa ad medicinā ptinet: huic qdē nō eſt ꝯueniēs ꝙ audiat hūc ſermonē. Nō eni eēẽ totū aerē hoiem dicendo eē ꝫ, neqʒ ignē, neqʒ aquam, neqʒ terraʒ, neqʒ aliqd aliud. Nāqʒ hoc manifeſtum eſt exiſtens in hoie: ſed volētibꝰ ꝟ dicere pmitto. 2.

¶ Videnẽ aūt mihi nō recte cogñſcere qd ſit q hꝰ dicūt ī ītētiōe qdē eadē oēs vtunẽ: dicūt aūt nō eadē. Sʒ ītētionis qdē rōcinationē eādeʒ faciūt. Dicūt eni qdam qđ eſt ⁊ hoc eē ſic vnū qdam ⁊ hoiem: ſm ꝯo noia non ꝯſitenẽ: dicunt enim ipſoꝝ hic quidem aſſerens aerem eē ꝟ vnū ⁊ oēs, aliꝰ āt ignē aliꝰ aūt aquā, aliꝰ ꝯo terrā, ⁊ aſſert vnuſqſqʒ ſuo ſmoni teſtimonia ⁊ argumēta ꝗ̄ nihil ſunt. 3.

¶ Quod qdem

¶ Oēs quidem igiť eadē intētione oēs vtunť:dicūt autez non eadez manifeſtum eſt his qui cognoſcūt ipſa. Sciet autem vtiqz aliquis hoc maxime adueniens ipſis contradicentibus. 4.

¶ Idem enim homines ſibiinuicem cōtradicunt eiſdem audientibus cōtrarium. Nūqz enim infra ɔ̄iter idez hō accedit in eodem ſermone. Sed quandoqz quidem iſte obtinet:quādoqz vo ille:quādoqz autē contingit lingua labens ad populū ⁊ iuſtū eſt vel populū cognoſcere recte dicentem prebere ſermonem ſuum ſemp vincentez cū reb⁹ ſīgdez ea que ſunt cognoſcit ⁊ recte aſſerit. 5.

¶ Sed mihi quidem videnť hō homines dicere ſeipſos in omnibus ipſorum ſermonum ab inſcientia. 6.

¶ Melliſi autē ⁊ Parmenidis ſermonum dirigere. 7.

¶ De his quidem igitur ſufficiāt mihi ea que dicta ſunt: Medicoꝝ vo aliqui dicunt ꝙ homo quidez ſanguis ſolūz eſt:aliqui vo horum aiunt cholerā eſſe hominē:quidam vo flegma. Rōnem non facientes. Et iſti oēs candem quidem eſſe aiunt qḋ vnuſquiſqz eorum nolare voluerunt:⁊ hoc vnū exiſtens permutare ſm formā potentiam coactum a calido ⁊ frigido:⁊ fieri dulce ⁊ amarūz ⁊ album ⁊ nigrū oīmodū:mihi aūt non videnť hec ſic habere. ¶ Plurimi quidem igitur talia quedam ⁊ adhuc proxima horum aſſerunt.

¶ Capitulum. II.

EGo autem ſi vnus eſſet hō nunqꝫ vtiqz doleret:nō eſt enī a quo doleat vnum exiſtens:ſi igitur ⁊ doleret neceſſe eſt ⁊ qḋ ſanatur vnum eē:nunc autem multa. 2.

¶ Multa enim ſunt in corpore que quando abinuicez ꝑter naturam caleſiunt ⁊ infrigidantur ⁊ deſiccantur ⁊ humectantur egritudines generant. 3.

¶ Quia multe ſunt quidem ſpecies egritudinum: multa autem ⁊ medicatio ipſarum eſt. 4.

¶ Dignior autem ego dicerem ſanguinem ſolum eſſe hominem ⁊ non aliud oſtendere ipſum non permutatē formam:neqz fieri omnimode:ſed aut hoc ſm tempus aliquod anni:aut etatis hominis: in quo ſanguis exiſtens videtur ſolum in homine conueniens: eſt enim aliquod tempus eſſe in quo videtur ipſum in eodem eſſe:hoc autem dico ⁊ de eo qui dicit hominem flegma eſſe:⁊ de eo qui dicit choleram. 5.

¶ Ego quidem de morbo quecūqz dixero ſm legē ⁊ ſm nām ſi hec ſunt ſilia:⁊ iuuene exiſtēte:⁊ ſene ⁊ tpe ⁊ frigido ⁊ calo exiſte:⁊ argumēta ꝑhebo ⁊ neceſſitates nūtiabo:ꝑ quas ſingulū augeť ⁊ diminuiť in corpore. 6.

¶ Primū qdem igiť neceſſe eſt generationez fieri nō ab vno. Qūo enī vnū exiſtēs vnū gn̄abit niſi alicui miſceatur:deinde niſi eiuſdē generis ſint que miſcenť ⁊ eandez habeāt potentiā nō generāt:neqz in hoc nobis conferūt. Et iterū niſi calidūz frigido ⁊ ſiccum humido moderate ſe habeāt adinuicem ⁊ equalr̄:ſed alterū alteri multū ꝑeminear ⁊ fortiſſimū infirmiſſimo gn̄atio non vtiqz fiet quare qūo cōueniens eſt ab vno aliquid generari. 7.

¶ Qūo autē neqz a pluribus generať niſi cōtingat bene ſe habētia cōplexione que eſt adinuicem. 8.

¶ Neceſſe eſt igiť natura tali exiſte ⁊ aliorūz ⁊ ea q̄ hoīs humorē nō eē vnū:ſed vnūqḋqz que ɔferunť in gn̄atione hēe aliquā potētiā in corpore ſm quā conuenitū:⁊ iterum neceſſe eſt vnūquodqz eorum diſcedere in ſui naturam fiente corpore hominis humidūz ad humidū: ſiccū ad ſiccum:calidū ad calidū:frigidum ad frigidum. 9.

¶ Talis aūt ⁊ aialiūz natura eſt:⁊ alioꝝ oīum:ſunt autez ſilr oia:ɔſiſtit enī ipſoꝝ natura ab ipſis ꝑdictis oīb⁹ ⁊ ſm ꝑdicta in hoc vīl ɔſiſtit ſingulū h̄:⁊ acceſſit. 10.

¶ Corpus vo hominis habz in ſe ſanguinē flegma:chol. rubeam:⁊ nig. chol. ⁊ hec eſt natura corporis:⁊ propter hoc dolet ⁊ ſanum eſt. 11.

¶ Sanū quidē igiť eſt quādo moderate ſe hn̄t hec complexioni que eſt adinuicē:⁊ potētie multitudine:⁊ maxie ſꝫ qḋ mixta fuerūt:dolet āt qn̄ aliqd hoꝝ min⁹ aut plus fuerit i corpe:aut diſcedat ⁊ nō mixtū fuerit oīb⁹. 12.

¶ Neceſſe eſt qn̄ aliquid hoꝝ diſcedit cōſtat vnde diſcedit in ſe non ſolum egregie egrotat:ſed quādo ſuperfunditur ſuper repletū laborem ⁊ dolorem prebere. 13.

¶ Etenim quando aliquid hoꝝ extra corpus effluit plus ſuperabundante dolorem preſtat euacuatio. 14.

¶ Si autem iterum intus facient eūationem ⁊ trāſmutationem ⁊ expulſionem ab alijs neceſſe eſt duplicem laborem prebere ſm predicta vnde differunt ⁊ quomō ſuperabundant:dixi autem vtiqz:quecūqz dixero hoiem aſſerere eſſe ſuper hec exiſtentia ſm naturam. 15.

¶ Dico autem eſſe ſanguinem ⁊ flegma ⁊ choleram rubeam ⁊ nigram. 16.

¶ Et hoꝝ quedā primū ſm legem noia determinata dico:⁊ nullus eoꝝ idem nomen eſſe:deinde ſm naturā formas diuiſas eſſe:⁊ neqz flegma non aſſimilari ſanguini:neqz ſanguinē cholere:neqz cholerā flegmati. Qūo enīz hec vtiqz aſſimilātia erunt adinuicem. 17.

¶ Hoꝝ colores neqz ſimiles videntur:neqz manu tāgēti ſimilia videnť eſſe:neqz frigida ſimiliter ſunt:neqz ſicca:neqz humida:neceſſe eſt igitur ex quo iterum differūt adinuicē ſm formā ⁊ potētiam ipſa nō eſt vnum. 18.

¶ Siquidem ignis ⁊ aqua non idem ſunt:ſcies vtiqz hoc quia hec omnia nō idem ſunt:ſed vnūquodqz ipſoꝝ habet naturā ⁊ virtutem ꝓpriam:ſi enī cuidaz homini dederis pharmacū qḋ flegma agat:euomet tibi flegma. Et ſi dederis pharmacū colagogū:euomet tibi cholāz. 19.

¶ Scḋm hoc autem ⁊ chol. ni. purgabit:ſi dederis pharmacū qḋ cholerā nigraz agat:⁊ ſi percuſſeris ꝑtē aliquā ipſi⁹ corporis:ita ꝙ vulnus fiat:fluet exinde ſanguis. 20.

¶ Et hec oīa faciet tibi tota die ⁊ nocte:⁊ hyeme ⁊ eſtate:quouſqꝫ potēs fuerit ſpiritū attrahere in ſe:⁊ iterum remittere ⁊ nō potens fuerit ſi in aliquo eorū que ɔſtiterit priuabiť cōſtiterūt hec ꝑdicta:qūo enī cōſtiterit. 21.

¶ Primum autem manifeſtum eſt ꝙ homo habet in ſe hec omnia ſemper quouſqꝫ viuit:deide facta ſunt ex homine habente:hec omnia poſtea inſignantur in hoīe hn̄te:hec omnia que cūqꝫ ego dico ⁊ demonſtro. 22.

¶ Qui autem dicunt ꝙ vnū eſt homo videntur mihi hac intentione vti aſpicientes eos qui bibūt pharmaca ⁊ deſtruuntur in ſuperflua purgatione:hos quidem cholerāz vomentes:⁊ alios vo flegma hoc ſingulum ipſorum cogitauerunt eſſe hominem:qꝛ cūz purgaretur videbāt ipm mori:⁊ dicentes ſanguinem eſſe hominem eadem intentione vtuntur aſpicientes homines iugulatos:⁊ ſanguinē fluentem ex corpore:hanc extimant eſſe animam in hoīe ⁊ teſtimonijs vtuntur in ſuis rationibus. 23.

¶ Et primum quidem in ſuperfluis purgationibus: nullus mortuus eſt ſolaz cholerā purgatus:ſed quare aliqs bibit pharmacū qḋ cholerāz vomit:deide flegma. 24.

¶ Poſtea in cholera coacti vomūt chol. ni. finientes aūt ⁊ ſanguinem vomunt purum:hec autē patiunť:⁊ a pharmacis agentibus flegma. 25.

¶ Primum quidem enim flegma vomunt: deinde choleram rubeam:poſtea nigram. Finientes autem ſanguinem purum:⁊ in hoc moriuntur:pharmacum enim cūz ingreditur corpus:primum quidem agit quodcunqꝫ eorum que ſunt in corpore:ſi ſm naturam maxime fuerit:

demum autem ⁊ alia attrahit ⁊ purgat. 26.
¶ Quemadmodū vegetabilia ⁊ ſeminalia: quādo in ter-
ram venerint attrahet vnumquodqȝ ſm naturam quod
ineſt in terra. 27.
¶ Ineſt autem ⁊ aceſum ⁊ amarum ⁊ dulce ⁊ ſalſum ⁊
omnodum. 28
¶ Primū quidem igitur plurimum huius attrahit in ſe
quodcūqȝ vtiqȝ maxime fuerit ſibi ſm naturam demūqȝ
attrahit ⁊ aliam. Tale aūt quideȝ ⁊ pharmaca faciunt in
corpore: quecūqȝ vtiqȝ choleram agūt: primū quidem i̇
mixtam purgauerūt choleram: deinde mixtam. 29.
¶ Pharmaca flegmatis ēt primū qdem immixtūqȝ flegma
agūt: deinde mixtū ⁊ interfectis ſanguis fluit. 30.
¶ Primum quidem calidiſſimus ⁊ valde rubeus: deinde
fluit magis flegmaticus ⁊ cholericus: augeť autē in hoīe
flegma quideȝ in hyeme: hoc eni in hyeme maxime ſm
naturam eoꝝ que ſunt in corpore frigidiſſimū eſt: argu-
menta autē hoꝝ: qđ flegma qdem frigidiſſimū: ſi volue-
ris tangere flegma ⁊ cholerā ⁊ ſanguineȝ flegma inuenies
frigidiſſimū exiſtere: ⁊ etiā viſcoſum eſt: ⁊ violētia maxi-
me ducitur poſt cholerā nigrā: quecūqȝ auteȝ violentia
veniunt calidiora fiunt coacta a violētia: attamē vero ⁊ ad
hec omnia frigidum eſt flegma: videť a ſui natura: quod
hyems replet corpus flegmate: ſcies vtiqȝ hi hoīes ſpu-
unt ſcreant flegmaticuȝ hyeme ⁊ tumores albiſſimi ſuūt
maxime ſm hoc tempus ⁊ alie egritudines flegmatice:
vere autē flegma quidem eſt fortiſſimū in corpore ⁊ ſan-
guis augetur: ⁊ frigora exeunt ⁊ aque ſuperueniūt. 31.
¶ Sanguis autem ſm hoc augetur ab imbrib⁹ ⁊ calidis
diebus: ⁊ ſm naturam enim ipſorum hec ſunt maxicam-
num humidum aūt eſt ⁊ calidum: ſcies autem his homi-
nes vere ⁊ eſtate: occupantur maxime a diſſinterijs ⁊ ex
narib⁹ ſanguis fluit ipſis: ⁊ calidiſſimi ſunt ⁊ rubei: eſtate
vero ſanguis potens eſt ad hec: ⁊ cholera excitatur in cor-
pore: ⁊ deſcendit vſqȝ ad autūnum. 32.
¶ In autūno autem ſanguis modicus fit: contrarius enī
ipſius autūnus naturaliter fit. 33.
¶ Cholera aūt eſtate continet corpus ⁊ autūno. 34.
¶ Cognoſcens autem his hoīes ſponte hoc tempore cho-
leram vomūt ⁊ in acceſſionibus medicinarum cholere
purgantur. 35.
¶ Manifeſtum autem ⁊ in febribus ⁊ in colorib⁹ homi-
num: flegma autem eſtate infirmius eſt ipſum ſeipſo: cō-
trarium enim eſt tempus nature ipſius: ſiccum nāqȝ eſt
⁊ calidum. 36.
¶ Sanguis aūt in autūno fit minus in homine. 37.
¶ Siccus. n. eſt autūnus ⁊ infrīdare vtiqȝ icipit hoīeȝ. 38.
¶ Nigra aūt chola autūno multa ē ⁊ fortiſſima. 39.
¶ Quādo autem hyems aduenit cholera infrigidata mo-
dica fit ⁊ flegma augetur iterum a multitudine coꝛūdeȝ:
⁊ a longitudine noctium habēt: qui igitur hec omnia ſu
per corpus hominis: a tempore autem circūimmittente:
quandoqȝ qdem plura fiunt ipſis ipſa: quādoqȝ minora
ſingula ſm partem ⁊ ſm naturam: quemadmodum an-
nus totus participat omnib⁹ ⁊ calidis ⁊ frigidis ⁊ ſiccis ⁊
humidis. Neqȝ enim vtiqȝ manet illo tēpore aliquid ho
rum ſine omnibus que ſunt in hoc mūdo. Sed ſi aliquis
deficeret omnia perirent: ab hꝯ eni neceſſitate omnia cō
ſtiterūt ⁊ nutriuntur adinuicem: ita autē ⁊ ſi quidem ab
homine deficiant ex his cognatis nō vtiqȝ poſſet viuere
homo: dñatur enim in anno quandoqȝ hyems maxime:
quandoqȝ aūt ver: qńqȝ vero eſtas: qńqȝ vero autūn⁹. 40.
¶ Sic autē ⁊ in homine: quandoqȝ qdē dñatur flegma:
quādoqȝ autē ſanguis: quandoqȝ vero cholera. 41.
¶ Primo quidem rubea: deinde nigra dicta: teſtimoniuȝ
autem manifeſtius ſi volens eideȝ homini dare id phar
macum ter in anno vomet tibi: hyeme quidem flegma-
tice: vere autem humidiſſime. Eſtate autē cholerice: au-
tūno nigerrime: debent igiť his ita ſe hntib⁹ quecūqȝ q-
dem egritudinuȝ hyeme augenť: eſtate finire. 42.
¶ Quecūqȝ vero eſtate augentur hyeme finire. 43.
¶ Quecūqȝ ipſarum in periodo dierum non permittan-
tur: periodum autem dierum iterum dicemus. 44.
¶ Quecūqȝ aūt vere ſuperueniūt egritudines expectare
ꝯuenit in autūno ꝑmutationē eē egritudinis. 45.
¶ Quecūqȝ vero autumnales egritudines harum permu-
tationem neceſſe eſt eſſe. 46.
¶ Oz autem ſm hec tempora excedit morbus ſcire opor-
tet ꝙ annus ipſe ſit ⁊ medicum ſic oportet curans face-
re ad egritudines: vt ſingula harū dñatur in corpore ſm
ꝙ tempus qđ eſt ſm naturam ipſius. Maxime autem
congruit ſcire: ⁊ hoc cum illis ꝙ egritudines ex repletio-
ne fiunt: has euacuatio ſanat. 47.
¶ Quecūqȝ vero egritudines ab euacuatione fiunt: reple-
tio ſanat. 48.
¶ Quecūqȝ ab ocio egritudines generantur labor ſanat.
¶ Uniuerſaliter autem ſcire oportet medicum.

¶ Hippocratis de aere ⁊ aqua ⁊ regionibus Liber.

Quiſquis ad medicine ſtatū acce
dere curat: neceſſe eſt ꝑus
anni tempora: ⁊ que in eis generantur at-
tētius requirat. 2.
¶ Que qdē nō ſolū diſſiſia adinuicē ſe-
pe diſtare videť: verū etiā ⁊ ſingula ſe in
ſe variādo ſibimet alterant: in ānis nāqȝ
ſua tēpora eorūdē cōplexionib⁹ ſuū tēperamentū cuſto-
dientibus qui morbi naſcuntur non ab eiſdeȝ degenera-
re: ſed ſimiles ⁊ concreari videntur. 3.
¶ Ecōtra vero tēpora inter ſe diſſonantia ⁊ a ſe aliena diſ-
ſolui que difficiles ꝑcreant egritudines: hyems vero eſt fri-
gida ⁊ humida: ver vero calidū ⁊ humidū. Eſtas vero cala
⁊ ſicca: autūnus vero frigidus eſt ⁊ ſiccus: q̄ cauſant vtrūqȝ
ſi decreuerint ſm magnitudinē eiuſdeȝ cōplōnis ac par-
uitatē in tantā vt neutrū nature ſue familiare exiſtat: ipa
qđ in eis tēporib⁹ que diuerſa ſunt accidere ſolet. 4.
¶ Eſt etiam quando hyems frigidiorem humiditatē ſuā
in ſua retinet qualitate. 5.
¶ Eſt quādo eſtas calidiorem ⁊ ſiccior: hec ideo ꝯtingūt
qꝛ a ventis tam calidis q̄ȝ frigidis: ſiue vniuerſales: ſiue
locales ſint corpori mala tempora mutantur. 6.
¶ Opȝ autē te eſſe attentū circa virtutes aquarū: vtpote
que diuerſe in pōdere ⁊ ſapore ſint: de hac eniȝ q bibunt
eoꝝ vētres calidi ac tumidi ſuūt corpora macra: cubiti ⁊
ſpatule tenues. Silr facies q̄a maximū carnis ad ſplenē
cōfluere cogiť: vnde malus ſanguis procreatur. 7.
¶ Illam vero bibentes multa ſuperabundant comeſtiōe:
eſuries eniȝ illis perſeuerat atqȝ creſcit: ſitis quoqȝ ſimi-
liter: ſuperiora ventrium cum media inflantur: quapro-
pter fortibus catarticis vtendum eſt illis hac egritudine
hyeme ⁊ eſtate continentur accidit aqua illis citrina: ⁊ in-
tereunt: eſtate vero diſſinteria: lienteria longa quartana la-
borant qui morbi naturam ꝑuertunt: ⁊ mutant ⁊ in aquā
cadunt citrinam ⁊ pereunt. 8.
¶ Iuuenes illorum pulmonis dolore aliȷſqȝ paſſionibus
eorum mentes perturbantibus affliguntur. 9.
¶ Senes acuta febre ardenti: ⁊ ex ventrium conſtrictiōe
accidente vexantur. 10.
¶ Mulieribus apoſtemata de genere flegmatis albi in-
naſcuntur: neqȝ concipiunt: neqȝ pariunt, niſi cuȝ magna
difficultate

difficultate atq; moleſtia corporũ eorum magna ⁊ groſſa: quanto plus protenduntur in lõgitudine: tanto graciliora ſiũt: mẽſtrua nõ ſm qd opꝫ profluunt. 11.

℄ Pueris hernia: viri cauſon crurium vulnerib⁹ infeſtantur. Sed ⁊ qui hõ nature ſunt eis impoſſibile eſt vitã excedi. Sed intẽpeſtiua ſenecta preripiũtur. 12.

℄ Mulieres ſibi grauide videntur: cum vo partus aduenerit tempus vteri ſeu inanes tumore relaxantur: hõ paſſione decepta matrix: quecũq; aque citrine coadınatione intumuerit laborat. 13.

℄ Ad hanc itaq; quã prediximus aquam pertinens eſt: ꝗ ea que a calida terra ſurgit: aut a ferro metallo: vel ere ſiue argento: vel auro: vel ſulphure: aut alumine: vel pice vel nitro: quas omnes ab ingenti cõſtat exire calore: huic ergo aquarum vel terrarũ generi: nulla omnino ſpecies iuuatiua vel ſalubris: ſed dure omnes habentur atq; bibẽtib⁹ ſtranguriã nimiãq; important ſolonem. 14.

℄ Uerũ ea que in altis locis aque, ſiue pulueruléris mõtuoſis aliarum ⁊ optima ⁊ ſaluberrima ſeporata taliſq; neq; multa vini cõmixtione indigens eſt hyeme calida, eſtate frigida: ſimiliter quoq; ⁊ ille que a profundis ſcalo exurgunt fonte aquarum, etiam melior eſt ea que ab ortu ſolis: ⁊ maxime eſtiuo tempore decurrit alba: pſpicua atq; proculdubio odorifera eſt. 15.

℄ Que vo eſt lenta ⁊ grauis currens: ea ſicca atq; bibentib⁹, niſi opus fuerit minime eſt iuuatiua: qbuſdã cul naturis ⁊ egritudinibus profutura videtur. 16.

℄ Depbendimus vo hoc ex lapidibus qui in pueris naſcuntur: ſed propterea qa vrina clara ⁊ ſubtilis eſt emittunt: qd vo groſſum ⁊ turbidũ remanet: ⁊ lapis efficitur: lac etiam ſi malum eſt lapidem in veſica lactentis facit. Maxime autem ſi calidiſſimum coloris⁹ rubeis pꝛinceps eſt: ventrem eniꝫ ⁊ veſicam calefacit ⁊ vrinam incendit, ⁊ lapides facit: quapropter hõ infantes vinũ ſubtile bibẽ iuuat: qd nec venas ſcindit, nec excoriãdo diſrũpit. 17.

℄ In mulieribus autẽ non creſcit lapis: qꝛ ea quib⁹ mingunt loca pua ſunt larga lata: nec fortiter fricant vel ſcalpunt ea: nec tractando manib⁹ cum illis ſicut maſculi ludunt: neq; enim ad eorum ora que intra vuluam latent longius remota tangere poſſunt. 18.

℄ Ceterũ maſculi mictoriũ in ſummo eſt virge. 19.

℄ In feminis vo longius eſt os veſice. 20.

℄ De temporibus vo expedit, contemplationem tuam adhibeas, vt anni habitudo ſi ſalutifera ſit. vꝫ aut egrota cognoſcas. Si enim ortus ſtellarum prout debet fuerit: ⁊ occaſus in autũno aque multe. 21.

℄ In hyeme vo pauce: neq; ſerenum: neq; frigidũ plus opportuno. Uere quoq; ⁊ eſtate aquarũ ꝯtẽperãtia annum ſanum atq; ſaluberrimum neceſſe eſt eſſe. 22.

℄ Si vo ſigna ſm q debent in ortu ⁊ occaſu non fuerint opportuna: hyems vo ſicca ⁊ borealis. Uer aũt pluuioſum: ⁊ auſtrale febres acutas: atq; lienterias in eſtate neceſſe eſt venire: qa. vꝫ. intrans autũnus vel eſtas terram vernalis pluuie nõ in eſtate infuſam inuenit: ſic quoq; auſtrinum duplicare neceſſe fuerit: ppterea quia terra illula ſit ⁊ a ſolis ardore calida: ventres igit̃ graues molles humidi: vnde ⁊ multa egeſtione abũdant. Cerebra autẽ tenera fiunt: in hac itaq; qualitate duꝫ aer habet̃ mordet carneꝫ ⁊ corpus: acutiſſime febres tunc ingruunt vel irruunt: ⁊ maxie his qui flegmatici ſunt. Lienteria vo mulieribus ⁊ quibuſcũq; viris naturalis complexio humida eſt. Si autẽ canicularе tempus pluuiale fuerit multum ⁊ hyemale, vẽtiq; ſuper ſanitas irruũt morbi extinguuntur, atq; autũnus ſperatur futurus ſalubris multotiens pueri ⁊ mulieres cõmoriuntur: ſed ⁊ ſenſum pauci quorum qui euadunt in quartanam febrem: a quartana vo in aquam citrinam deueniunt. 23.

℄ Et ſi econtra hyems auſtrina nimiſq; pluuioſa fuerit. Uer autem ſiccuꝫ ⁊ boreum: mulieres pregnãtes in vere abortiuntur: ſi tũc eis tẽpus pariẽdi fuerit. 24.

℄ Si quoq; fetus emiſerint annihilatos atq; defectos emittũt: qui autem continuo mouentur: aut viuunt ſemp annihilati atq; defecti hominum lienteria: oculorũq; dolorem. Alij catarrum de capite in auriculaꝫ patiunt: ſed delicatis ⁊ mulieribus lienteriam: in delicatis nãq; a capite in ventrem deſcendit eis flegma. Eis autem qui cholerici ſũt fumus aſcẽdit ad cerebrũ ⁊ circũtegit illũ. 25.

℄ Mulieres eorum ſemper egrote multifluis menſtruis redundantur nũq̃ pingueſcunt: que. vꝫ. non illis naturaliter: ſed ex morbo contingit: ſed cum cõcipiunt plurime abortiuntur: nati vo eorum plurimum ſpaſmo ⁊ anhelitu: morboq; ileos afficiuntur. 26.

℄ Hunc autem locum viri inhabitantes lienteria ⁊ cholerica diſſinteria ⁊ ephydimon. i. febres longa ⁊ ventris ac hemorrois affligit: pleureſis vo aut peripleumonia, aut cauſon morbi ve acuti: ppterea qꝛ ventres liquidos habent oculi eorum chaceſia infeſtantur: nec tamẽ forti vel lõga, niſi quando ſuper illos vniuerſalis accidit morbus moto. vꝫ. auſtro aeremq; mutante: m eorum capita nebula ⁊ fumo implentur. Et ſi deniq; ad quinquaginta peruenerint annos in os a capite reuma ipſi que in epilepſiam cadunt: que cũ aduenerit totum corpus poſſidebit: ⁊ maxime ſi caput ſubito calore vel frigore patiat̃: quiſquis vo locus frigidorum ventorũ locis oppoſitus eſt, ſiue ortui pertinens, ſiue occaſui illi venti ſui locales venti ſuntꝫ calidis autem obtegitur: aque itaq; ſue ſicce graues digeri plurimum dulces ſunt: habitatores duri ⁊ fortes: ſed eorum crura gracilibus tortiſq; ſunt pertinẽtia: ventrium vo inferiora habent duriſſima: ſuperiora vo lenia ⁊ mollia atq; currentia: plurimũq; de cholera non de flegmate capita ſana duriſſima: ſed ipſi plurimi rumpuntur: vnde ⁊ hernia onerantur: plurimum vo in pleureſim morboſq; acutos neceſſe eſt incidant: qa ventres cõſtricti ſunt: ſicq; ex quocũq; morbo in empima ducitur eius rei cauſa eſt theatanus corporis ⁊ conſtipatio vẽtris, in quibus etiam vene rumpuntur ex frigiditate ſue aque multum comedunt: nec tamen multum bibunt: qa vtriq; ſufficere nequeunt non illis obthalmia facile euenit: ſed ſi euenerit oculi concrepantur. 27.

℄ Iuuenes eorum cum ad annorum triginta etateꝫ peruenerint multum in eſtate ſanguinis per nares fluxuꝫ q̃ multum patiantur nõnulli in epilepſiaꝫ cadunt: ſi tamẽ ceciderint fortiſſima eſt: alij diutius viuunt: qa quecunq; exeunt ſuper corpora eorum non infunduntur neq; dolent: habitus rudis: animiq; minime modeſti ſũt q vtriq; locales morbi nũq̃ in huiuſmodi morbi loca incolis adueniunt, niſi quando vniuerſales affuerint: mulieres ibidem ſteriles ex frigiditate aque ⁊ ſiccitate cum tarda digeſtione: neq; eniꝫ menſtrua illis pro opportuno: ſꝫ partus ⁊ mala adueniunt que cum conceperint difficiles ex malignitate aque parturiunt: neq; eniꝫ plurimo abortiuntur: que autem pariunt filios lac habere nequeunt: ſed hoc ppter congelationem ac frigiditatem aque ⁊ aſperitatem: ſpaſmus quoq; accidit illis: dolor quoq; pulmonis atq; conſumptio, qd grece epilẽtos nominatur ⁊ maxime in parturiendo: ⁊ ex eiuſdem partus difficultate: qꝛ videlicet nerui ⁊ vene que in pulmone ſunt diſrumpuntur: pueri earum ⁊ puelle ex aqua citrina laborant pueri quidem in teſticulis: ſed cuꝫ adoleuerint euaneſcit ac diſſoluitur pueri tandem polluuntur.

De ventis calidis ⁊ frigidis ⁊ vrbib⁹ que in eis ſite ſunt eadem intẽtione continen-tur. Itaqꝫ de omni vrbe quecūqꝫ eſt inter eſtiuum ortū ⁊ hyemalem ſita: ⁊ quecūqꝫ huic cõtrapoſita ſic eſt acci-pere omnis vrbs que in ortu ſolis poſita eſt ſecurior eſt: q̄ que in ſeptẽtrione eſt vel in calidi venti flatu ſedet: in illa enim calor ⁊ frigus minora ⁊ ſicciora. 2.

⸿ Morbus quoqꝫ minor ⁊ leuior: necnõ ⁊ aqua que ſm̄ ſolis eſt ortuꝫ clara leuis ⁊ humida: nempe aer ibi nunq̄ groſſus habetur: quia nimium a ſolis preſentia prohibe-tur: qđ ex hoc datur intelligi: quia aer humidior in mane groſſior ⁊ ſpiſſior reperit: ea ꝟo que appoſita eſt in ſolis occaſu: humiditateꝫ ſemper habet aeris. Habitãtium fa-cies pulchre ac leues colores ſplendidi permanentes: niſi his quodlibet aliud accidens obſtat. 3.

⸿ Maſculoruꝫ voces ſunt clare ⁊ acute: hi ꝟo facile ira-ſcũtur, nec obtemperãtur germina naſcentia loci melio-ra alijs atqꝫ ſalubriora. 4.

⸿ Aque ſalſugini ptinẽtes male ſunt ac nociue: aque fon-tium ſm̄ ortum ſolis exiſtẽtium omniuꝫ ſunt meliores: ſecũdo ꝟo omnium eoruꝫ que inter eſtiualem ⁊ hyema-lem ortum ſunt: quoruꝫ etiam meliores ſunt orientis or-tui pertinẽtes. Poſtea ꝟo que inter occaſum eſtiualeꝫ et hyemalem exiſtunt: ſed harum omniũ peiores meridia-ne ſunt inter hyemalem ortum ⁊ hyemaleꝫ occaſum exi-ſtẽtium: ille ꝟo que in ſeptentrionis parte, ſunt alijs me-liores. Quarum illas que currũt quiſquis ſanus fuerit et fortis bibere ſine timore poteſt: de quibus nimiruꝫ ſicut egrotanti bibere opus fuerit illa que ſue egritudini cõue-niat eſt eligẽda: qđ ſi ita fecerit non deuiat a ſalute: vẽtrẽ durum habẽteꝫ aqua ſaporata leuis ⁊ clara iuuat. 5.

⸿ Mollem ꝟo ventoſum atqꝫ flegmaticũ dura ac tar-da digerit omnis aqua que cito digeritur ventrem facit mollem ⁊ humidum: tarda autem et dura calefacit atqꝫ cõſtringit: prauꝫ autẽ intelligunt pauciqꝫ delinquunt: qui per aquam ſalſam ventreꝫ mollire ex ſue ſcientie paruĩ-tate extimãt: illa enim ꝯtra ſolutioneꝫ que dura eſt ⁊ tar-de digeritur: vẽtrem deſiccat poſtq̄ humidũ reddũt. 6.

⸿ Aque pluuiales leues ſaporate ac luciſſime ſunt. Pri-mo nãqꝫ ſol ab aquis qđ ſubtilius ⁊ leuius eſt attrahẽdo aſſumit: qđ inde deprehẽdimus: q2 id qđ graue ⁊ ſalſum fuit in ſuo modo remanere videmus: ſed ſol qđ leuius et ſubtilius eſt non ſolum de fluminibus attrahit: ſed etiaꝫ de maribus ⁊ qbuſcũqꝫ locis humidis: humiditas nãqꝫ in rebus humidis inuenitur: necnõ in omnibus qđ humi-ditatis ſubtilius: ac leuius eſt a ſole deſiccari ſic compro-batur: ſiquis enim ſedeat ad ſolem opertus etiam veſti-mentis ſudat equaliter. 7.

⸿ Si ꝟo in vmbra eſt inequaliter: quia eſt longinquus a ſole ⁊ remotus: vnde et aque pluuiales putrent maluꝫqꝫ odorem exhalant: quia ex multis congregate ſunt aquis: ⁊ ideo leuiores alijs putreſcere ſolent ac mutari: cum aũt ſol accipit eas, ⁊ in altum ſuſpendit frigeſcũt ⁊ aeri cõmi-ſcentur: turbidum ꝟo ſuum qđ nigredinem reddit ſeor-ſum in nube iũgitur: qđ ꝟo leuius eſt purgatur atqꝫ dul-ceſcit. Quia de ſole decoquitur: ſicut ⁊ omne concoquitur ſaporitum dulce efficitur. 8.

⸿ Hac ergo humiditate fit a ſole diſperſa in aere atqꝫ ſu-ſpẽſa: ſed eam in vnum coadunatã venti ex diuerſis par-tibus concurrẽtes collidũt diſſoluẽtes que corruit: ⁊ rur-ſus maxime cum ea tracte: ſm̄ q̄ oportet fiunt: qđ vide-licet plurimum nunq̄ fit: niſi cum nubium grex a vẽtis in vnuꝫ perfecte eſt coadunatus: atqꝫ alijs vẽtis precur-rentibus interceptus diſpergitur: ⁊ idem cum ſubſequẽs nubes illã premit: ⁊ humiditas cadit. Cuꝫ nubibus groſ-ſis nigreſcẽtibus ſpiſſis atqꝫ grauatis obuiam venti ve-nientes cõſtigendo cõprimũt: humiditas cadit: ſicqꝫ plu-uia crebra deſcendit. Hec itaqꝫ oẽs aque putribiles qui-dem ſunt: ſed non debent habere odorem: quia ſi contin-git odor: bibẽtes raucoſi fiunt atqꝫ tuſſim: vociſqꝫ ſuſti-nent grauitatem: he aque ſi coquãtur nihil proſunt. 9.

⸿ Aqua ꝟo glacialis atqꝫ niualis omnis mala eſt: poſtq̄ enim ſemel fuerint congelate nunq̄ in priſtinam cõuer-tũtur naturam: quicquid enim aque ſaporitum eſt ⁊ leue clarũqꝫ fuerit ac puruꝫ id gelu adueniẽte totum receſſit: qđ ꝟo turbidum permãſit: qđ ſic poteris ꝓbare: ſi enim aquam in vaſe ad mẽſuram poſitam ſub celo congelari dimiſeris: cũqꝫ congelata fuerit in ſole vel quolibet alio calido loco liquefacta eadem remetieris menſura: mul-tominus inuenies eſſe. 10.

⸿ Similiter autẽ de gelu ⁊ niue: ex qbus nimirum omni-bus ſignatur: q̄ ſol aque ſubtilitateꝫ ac leuitatem accipit ⁊ diſpergit gelu ſuper eam nihil poteſt: groſſum ꝟo non diſſoluitur, aut de loco remouetur. 11.

⸿ Omnis aqua de niue, ⁊ ſilibus peior eſt omnib⁹ aqua multiplicatur bibẽtibus ſtrãguria: ⁊ in veſica petra, atqꝫ in ſubrhenalibus, dolorẽ ⁊ in coxis ⁊ herniam in teſticu-lis gignit: ⁊ maxime ea que de magnis fluminibus alioꝫ lacuuꝫ ſtagna recipiẽtibus: vel ex multis ⁊ diuerſis riuis fluentibus eſt: ſimiliter ⁊ ea que de altis locis currũt: non enim omnes ſimiles ſunt: eſt enim ſaporita, ⁊ dulcis, ⁊ ſal-ſa hyemalis: ⁊ que de calidis currit locis. Hax ergo cum alie alijs cõmiſcentur, modo vincit fortior, modo minor ſm̄ ventos. Hec enim ſeptẽtrionali cõfortatur vento: il-la ꝟo meridiano: que quideꝫ ſi in vaſe moram fecerit: fe-cem quoqꝫ neceſſe eſt vt faciat, ⁊ harenam: bibẽtes autẽ huiuſmodi quos diximus morbis afficiũtur. 12.

⸿ Quibus ꝟo venter mollis eſt ⁊ lenis: neqꝫ veſica mul-tum calida: neqꝫ in collo iuncta hi ſine difficultate min-gunt: neqꝫ quicq̄ turbidi in veſica relinquunt: ⁊ quorum veſica inferiora habet calidiſſima: neceſſe eſt vt collum habeat tortum: quia ergo illa in calore naturam excedit, eius inde colluꝫ intumeſcit: quapropter ⁊ vrina nõ egre-ditur: ſed in inferioribus retẽta cõburitur. Et qđ itaqꝫ le-ue eſt ⁊ ſubtile mictu emittitur: qđ turbidum ⁊ groſſum eſt ibidem cõgelatur. Sed congelatio illa: in primo qui-dem anno fit parua: poſtea ꝟo capit augmẽtum: quiqꝫ abũdantius mingũt: quodcũqꝫ groſſum in veſica retine-tur: ⁊ ſic ibi inuiſcatum in lapidem cõuertitur. Cum ergo mingere volunt, in os veſice lapis deſcendẽs obſtruitur: ⁊ vrina refragatur: tunc ꝟo dolor augmẽtatur: q̄obrem iuuenum virge pruriunt. Unde ipſi ſcalpunt, ⁊ excoriant eas: cauſam illam ibidem eſſe putãtes: vis autem huius rei varia eſt. 13.

⸿ Siquis ꝟo ignotam ſibi adeat vrbem, illius ſitum in-quirat: oportet ergo quomodo videlicet erga vẽtos ⁊ or-tum ſolis poſita habeatur: nõ enim in oibus hoc equali-ter eſt: ſeptẽtrionalis nãqꝫ contra naturam meridianam eſt: atqꝫ ſitus orientalis non ſicut occidẽtalis eſt. Sed il-li ciuitati que contra ſolis ortum ac ſeptẽtrionalis ſitum ventum habet ⁊ aquam ſaporitam parum inter alia ſu-pradicta loca ab aeris mutatione nocetur: econtra ꝟo cu-iuſcũqꝫ humiditates ⁊ aquas ſalinares bibũt atqꝫ palu-deſtres: nec aperta eſt ſm̄ oriẽtem, nec liberꝫ habet odo-rem eis multum eſt aeris nociua mutatio. Et etiam ma-ximum eſt ſtudium adhibendum bonitati aquaruꝫ, vel malignitati earum. 14.

⸿ Si paludeſtris: videlicet ⁊ aut ſtagnea, aut mollis, aut groſſa, aut ne ab oriẽtem locis decurrat, ſiue petroſa, ſiue ſalſa ſit, aut dirigeri dura. 15.

⸿ Sꝫ nec

¶ Sed nec in terris negligentiam habeat: ſi ſicca ſit ⁊ in-aquoſa/vel humida ⁊ aquoſa/aut ꝯcaua/aut arcta: vtruꝫ edita ⁊ eminens. 16.

¶ Similiter autem eſt ⁊ inhabitantium dicta: vtrum illis amabilius vel ſaporoſius ſit potꝰ/ne an cibus/an quies/an exercitium/vel labor/vel manducare. De his autem omnibus inquirendum eſt. Sciēduꝫ nāq; q; ſi go hec omnia vel horuꝫ plurima que diximus cognouerit. 17.

¶ Si in aliquod oppidū ingrediatur: qđ nunq̄ antea audiuerit vel ſciuerit quicq̄ ex ꝯ nihil aliud latebit: taꝫ de ciuili morboꝝ q̄ de corporum habitatorum naturis: ⁊ cuiuſmodi ſint: morbum itaq; curare poterit: neq; in ſubtilitatem opportune curationis errabit: neq; eni hec ignorās qcq̄ curare: vel arbitrio poterit operi. poſtq̄ quoq; aliquod temporum tranſierit accidētia vniuerſalia ⁊ accidentalia loci in locis in hyeme ⁊ eſtate ventura predicet: necnon ⁊ ſingulos morbos qui ſingulis hominibꝰ accidere debeant ex eoꝝ dieta: niſi ꝯo morbi ex aeris prauitate procederent: non quidem vniuerſaliter: ſed particulariter ingererent. 18.

¶ Cum igitur medicus temperantiam aeris temporūq; diſcordiam prenotauerit, ſcientia ſua ſemper vtilis ⁊ ad ſanitatis ingenium conueniꝭ morbꝭea ꝯo que de re altiſſima tractauimus recta tenent ⁊ credūt noꝭt aſtronomiā non minimam partem eſſe medicine que quippe homines premonet mutationes partis temporum. 19.

¶ Item ciuitas que contrapoſita eſt calidis ventis. ſ. que inter ortum ⁊ occaſuꝫ equinoctialis mediū teneret ſemper ab eis incutiꝭ: aque ꝯo illius multe ⁊ calide ſūt: aque ſalſe caleſiūt in eſtate ⁊ refrigeſcunt in hyeme. 20.

¶ Habentium capita humida ⁊ flegmatica vētres ſemꝑ ſalubres ⁊ defectio ſemper poſſidet corpora multo cibo vel potu: ſufficere ꝑpter corporum defectionez non poſſunt: ⁊ ideo multum recipiunt potum: quia eius multus eſt aſcenſus: que quidez ciuitas temporis vernalis eſt ſimilis in temperamento caloris ⁊ frigoris. Egritudo in ea minor ac inualidior. Similiter autez ⁊ omnis ciuitas in ventos parum caloris ſita habet.

¶ De diuerſitate aquarum que eſt inter bonitatem ⁊ maliciam: ⁊ diuerſitate terrarum.

HIc etiam dicturi ſumus que aquarū ſunt meliores: vel ſalubriores que peiores plus ve nocue: ⁊ quicquid iuuaminis: vel nocumenti eas cōmittetur: que videlicet ſcētia multa eſt: ⁊ ad corporee ſanitatis ingenium.

¶ Aque igiꝭ turbulēte ſtagnantes ſalmares ⁊ paluſtres: eſtate calide ſunt: ⁊ groſſe: auſteri odoris propter q; non currunt: ſed permanent pluuia ſuperueniente: atq; ſolis ſplendore perpetuo eas cōburente. Itaq; neceſſario ſūt male: ⁊ abſq; calore cholerā rubeam generant.

¶ Hec quidem in hyeme frigide cōgelate atq; turbide ſunt ex niuibus ⁊ earum congelatione: quare flegmatice deueniunt. Brāchos ⁊ cholerā ꝑcreantes: dolor quoq; accidit oculis ex caloris ⁊ ſiccitatis in corporibus diuatione ſenibus catarrus: ex defectiōe neruoꝝ ⁊ ꝯſumptiōe: qdā ꝯo moriunꭲ: alijs aūt latera deſiccantur dextera.

¶ Si enim hyems calida precesſerit: ⁊ auſtrina: neq; a natura corpora indurauerint ⁊ vene. Uer autez ſubſequitur ſiccum: ⁊ ſeptētrionale: cum itaq; id ſuperflui qđ hꝫ cerebrum cuꝫ reumate: ⁊ tuſſi deberet diſſolui: tūc potius cōgelatum redditur: atq; coagulatū: poſtea ꝯo intrāte eſtate cum ſuo calore ſic magna mutatio fiat: ꝑdicte accidūt egritudines. Sed ⁊ illi ciuitati que contra ſolis ortum ac ſeptētrionis ventuꝫ ſiccum habet: ⁊ aqua ſaporita: paruꝫ inter alia ſupradicta ⁊ ab aeris mutatione nocere: cōtra ꝯo ⁊ cuiuſcūq; habitantes ſalmares aquas bibunt: atq; paluſtres: neq; poſita eſt ſm orientem: neq; liberum habet odorem: eis multū eſt aeris mutatio nociua.

¶ Si ꝯo eſtas ſicca nimium: neq; calida fuerit: morbi cito euaneſcunt. Si ꝯo pluuioſiſſima extendentur. quecūq; enim morbus occaſione aduenerit illum in putredinem neceſſe eſt conuerti: quos quidem morbos mollities ventris quā greci vocant: ⁊ aqua curina ſemꝑ ꝯſequiꭲ: q; nutriti ſunt nō cito vel leuiter: nec grauiter deſiccantur.

¶ Si ꝯo eſtas nimis pluuioſa fuerit ⁊ auſtrina ⁊ autūnꝰ ſimiliter hyemem egram eſt neceſſe futuram. flegmatici ergo ⁊ qui quadraginta annoruꝫ ſunt in cauſon. Cholerici in pleureſim ac peripleumoniam cadent.

¶ Or ſi eſtas ſicca ⁊ auſtrina: autūnus ꝯo ſiꝭ pluuialis ſit atq; ſeptētrionalis: in hyeme dolores capitis facillime q; cerebri: atq; tuſſis: raucitas quoq; accidit ⁊ reuma: quibuſdam ꝯo ⁊ ptiſis.

¶ Si autez ſeptētrionalis ſit: neq; diebus canicule pluat: neq; arturi euadunt flegmatici ⁊ confortātur. Similiter autem ⁊ qui humide nature ſunt atq; mulieres. Cholericis ꝯo eſt valde nociuum: quia eoruꝫ ſiccitas ſuſcipit incrementum: accidunt itaq; illis accidentia febriſq; acuta ac diuturna.

¶ Alijs ꝯo cholera nigra: qđ eni eſt ex colore rubeo ſubtili ⁊ aquoſo incenditur: qđ ꝯo groſſum relinquitur. ſiꭲ quoq; ⁊ de ſanguie: quapropter hec prenotata paſſio cōtigit: in flegmaticis autem contra eſt.

¶ Iuuenū corpora nō mollia ſed ſunt ſicca ⁊ ſpiſſa: itaq; qui ea que diximus bene perſcrutando nouerit perpendere: poterit prenuntiare qui morbi ſunt venturi ex temporis mutatione. Conſiderando ipſam ⁊ mutatiōis eētiam: ⁊ rurſus maxime que fortior ſit ⁊ ſuperans in qua vꝫ. medicum non vltro dare catarticuꝫ oportet: neq; coquere anteq̄ decem dies vel plures tranſacti ſint: fortior autē pluſq̄ nociua ea mutatio que ſolis eſt mutatio eſtiua: mutabilior hyemali ⁊ autūnali. Hec ꝯo duabꝰ de cauſis. Conſiderandum quoq; ⁊ arturi ortum ⁊ occaſuꝫ pleiadum: his nāq; temporibus morbi prolōganꭲ: ſꝫ qdam magis: alij ꝯo minus: alij autē mutantur in alium.

¶ Dicendum quoq; eſt a nobis de Aſie ⁊ Europe diſtantia quorq; diuerſitates adinuicem habentin omnibꝰ aūt rebus nature: ⁊ in forma in qua etiam non paruꝫ diſſere noſcuntur: de qua re: q; multa ſunt que referimus ad eas que plurime ſunt: ⁊ ad fortiores reſolutiones ſermonem redigere volo. Aſia Europe valde cōtraria eſt in omnibus naſcentium hominumq; naturis.

¶ In illa quoq; quecūq; meliora q̄ in iſta ſunt: atq; ſpcipua: hominum ꝯo qualitas manſuetior: atq; modeſtior eſt: necnon ⁊ anime vires excellentiores ibi q̄ vſq; locorum ſint: quoruꝫ itaq; omnium bona ipſoruꝫ complexio cauſa eſt: illius eniꝫ loci regio in medio ſolis ortu eſt: vñ inhabitantes: neq; calore: neq; frigore ſuperabundāt: qđ ꝯo multitudo ibi rerum/ac magnitudo maior q̄ vbiuis locoruꝫ eſt inde venit q; forte eſt id qđ a natura eſt: quia complexio equalis eſt: non tamen omnis Aſie terra eq̄lis eſt complexionis: ſed varia eſt.

¶ Que ꝯo ciuitas inter calidum ⁊ frigiduꝫ: ibi media locata eſt eius complexio temperata: arbores ingentes et excelſe: ⁊ aque ſaporite: ⁊ aperte/ſiue de celo deſcendentes/ſiue de terre fontibus ſurgentes: neq; nimio exardēt calore: neq; multa exardent ſiccitate.

¶ Semina quoq; ⁊ plante ibidem multiplicantur: necnō ⁊ ab ipſa terra vltro generantur homines etiam ſuoꝝ arboꝝ fructibus veſcūtur: q; de locis ſuis ad alia ſibi ma-

gis congrua tranſplantantur:atqꝫ generare faciunt pecoꝛa ſua caſtrant ⁊ armẽta:ideo qꝛ nimis quieta ſunt:bonū quoqꝫ habent alimentū:homines ipſi beniuoli:nobiles habitu:carnoſi corporis atqꝫ magni:formoſi paruꝫ diſſimiles magnitudine voce:⁊ pulchritudine:nam loci ⁊ regionis illius contemperantia:tempoꝛuꝫ vicine vernalis complexionis cõſimiles ſunt:qui ergo huius nature ſunt ſollicitudini apti atqꝫ labori nõ ſunt:ſꝫ voluptatis effectu.

Et ſciendum ꝙ ex temperamento abundant animalia ⁊ eorum forme variantur egyptus quidem de auxerib⁹: ſufficit hec noſtra in hoc ſententia pertinentiũ ad dextrã hyemalis ortus vſqꝫ ad illum tranſitum qui mictonimus nominatur Europe ſimilis eſt. Ubi enim multa tempoꝛuꝫ mutatio eſt illa regio agreſtis:⁊ inequalis longos mõtes ⁊ altos habens multãqꝫ arborũ varietatē. Ubi ꝟo parua mutatio:illic inequalis regio eſt. Si quis autē hominum qualitate ⁊ habitu timetur quoſdã eorum excelſis montibus:nimiumqꝫ aquoſis ſimiles eſſe reperient qualitate:alios autē ſubtilius paruqꝫ aquoſis:parte ꝟo paluſtri terre multũ herbe fiere alios ſicce ac groſſe.

Adhuc quoqꝫ ſi tempoꝛa inter ſe variantur:⁊ eorũ forme diuerſe efficiuntur:de gente ꝟo illa que parum inter ſe diſtat vniuerſaliter diximus reſtat vt de illis iter quos multaꝫ diuerſitatis eſt natura,ac ſimilitudine ſicut eſt loquemur:ab his igitur qui capita longa habẽt exordiũ capiamus:qꝛ alijs nullis ſimiles ſunt.

Cauſa ergo longitudinis capitis primo a mulieribus eſt habita.i.conſuetudo:deinde ꝟo natura conſuetudinẽ eſt conſequuta:qꝺ ideo factuꝫ eſt vt illi homines alioſi eẽ atqꝫ audaces inſinuarentur:cõſuetudo autē hec adoleuit:q.vꝫ.mos vt naſcebatur infans illuꝫ accipiebãt:eius quoqꝫ caput in longitudinem aptabant:ſicqꝫ ligabãt ingeniantes vt rotũditatem amitteret:que res eoꝛuꝫ capita in longitudineꝫ adduxit:qꝛ.vꝫ.ipſam naturam ad hoc coegit:poſtea ꝟo longioꝛis tempoꝛis moꝛa vſum in naturã cauillando inſeruit. Jam nunc itaqꝫ nõ eſt cauſa longoꝝ capitum conſuetudo:ſed ſola natura eſt. Quia ꝟo ſꝑma ab omnibus membris corporis deſcendit:ſanum quidẽ a ſanis:infirmum quidem ab egris currens:⁊ rurſus qdẽ ſic operatiões fiunt vt calui caluos:varij oculos varios: ſtrabo quoqꝫ generat ſtrabonem. Cur ergo qui longũ caput habet ſimiliter non procreet longum:ſed iam parua eſt capitum longitudo ad priſcorum comparationē:eo ꝙ nunc conſuetudo remota eſt:⁊ ipſa gens eſt alijs commixta. Qui ꝟo habitant in terra phephynos:eorũ regio paludeſtris ⁊ calida:vnde filios procreãt multos fortes: cibaria ex paludibus habent manſiones calamis ⁊ viminibus in ipſis paludibus moliuntur:quapropter ex ipſis pauci ad alias tranſeũt regiones:trabes itaqꝫ ſummis et imis:conſtruentes minuendo ſemper inequalitatem loci machinantur:bibunt autē aquas calidas non currentes putrefactas a ſole,ac pluuiarum nimietate:ſed ⁊ ħ mare qꝺ phephynos dicit̄:ſtans eſt nunq̃ currens preterq̃ quidem in illud flumina decurrunt:qꝺ ſi currat parũ ac pigrum eſt:atqꝫ ſubtile:qꝛ maximum chaos illud concurrendo:per pluuiam deſcendit:quare forme habitantium phephynos inter hominum formas prodigales ſunt:in craſſis qdẽ craſſe:in corporeis corporee. Juncture quoqꝫ illorum ⁊ vene in carne latentes:non apparent:colore quidem citrino ſimiles ſunt aquam citrinã habentib⁹: hui⁹ itaqꝫ regionis venti auſtrini ſunt:habent etiam quendaꝫ alium localem flatum vehementem:⁊ corrumpentē caliditatem exhalantem incole piceon dicunt.

Septẽtrionales ꝟo non ei inſufflat:qꝛ eos plene pertingere minime poteſt:qꝺ ſi ſufflat/ſufflat defecte. Hec itaqꝫ noſtra eſt ſententia de diuerſitate naturarum atqꝫ formarum in Aſia habitantium.

De iracundie

autem eorum ⁊ audacie paruitate ſubiungenda eſt. min⁹ bellatores ſunt q̃ illi qui Europam colunt:qꝛ quietiores atqꝫ modeſtiores:cuius rei cauſa tempora ſunt que in caloreꝫ quidem vel frigus non multum permutantur:ſed ſm ſimilitudinem atqꝫ vicinitatem:neqꝫ enim eorum animos perturbant:vel corpora plene de complexione in cõplexionem permutant q̃obrem non facile iraſcũtur. Mutatio nãqꝫ aeris cauſa eſt cõmotionis hominis ad iram: neqꝫ illum quieſcere permittit:hac quidẽ de cauſa Aſiani quieti ſunt atqꝫ modeſti:ſed etiam aliqua conſuetudo eſt:vniuerſe nãqꝫ Aſie non ſuis dñant̄.quidaꝫ ergo Aſiani non alijs obſequuntur,quemadmodum eleni ⁊ trahi ſibimetipſis foꝛtaſſe dominantes nullis obtemperãdo diſcunt prodeſſe:qui vtiqꝫ foꝛtiores ⁊ animoſiores et audaciores omnibus ſunt:qui pugnatoribus oppugnantes ſibimet capiunt predam:vnde ⁊ ruffe alꝭ iuſte dedecus compoꝛtant. Jnueniũtur etiam Aſiani diuerſi:qdaꝫ enim iuſti:alij iniuſti:diuerſitates tempoꝛum ſicut diximus cauſa qui ẽt nubiam tenent eleni.ſ.edaces ſunt atqꝫ molles pigri pugnare ex temperãtia tempoꝛũ. 2.

Et in Europa quedam gens trachorum: trachi tamen pluſq̃ quelibet alia gens ſibi conſimiles ſunt. Similiter ꝟo egyptij in calore:turchi vigent in frigore: terra turchorum viridis eſt ⁊ petroſa ac mollis:tempora ꝟo eoꝝ, ac forme ab omni gente diuerſe:ſibiqꝫ cõſimiles ſunt:regio miſera ſub polo eſt in montibus:vnde ſeptẽtrio ſufflat:⁊ ad quaꝫ ſol cum occidit eſtiuo tempore appropinquat:paruo quidem tempore,paruoqꝫ calore calefaciẽs, eam:ad hanc autem venti ex calidis partibus ſpirantes minime peruenire poſſũt,niſi miores atqꝫ frigidiores valeant:a parte ꝟo poli frigidi surgent ꝓpter niues geluqꝫ:⁊ aquarum multitudinem:ſine quibus illa montana non ſunt:vnde ⁊ inhabitata deſeruntur. 3.

Aer illius regionis multotiens in die nebula occupat̄: quapropter hominum forme craſſe ſunt ⁊ carnoſe:ita vt neqꝫ iuncture in eis appareant:humidi ⁊ molles ⁊ inualidi ventres humidiſſimi nimiumqꝫ currentes:quos quidem deſiccari impoſſibile eſt:in huius regiõe natura noſtra eſt aerea/atqꝫ tempoꝛa habente:que enim corpoꝛa humide atqꝫ frigide ſunt complexionis ex eis parũ diſſoluitur:preſertiꝫ ſi in humida ſunt ⁊ frigida pariter regione,ceterũqꝫ cibaria in ventre,aut in membꝛis prout expedit non decurrunt:quia cholere rubee ad id operis deficiunt:ſicqꝫ corpora eorum grauiſſima neceſſe fiunt: ſed ⁊ in figuris vtriuſqꝫ ſexus maſculus.vꝫ.maſculo: femina ꝟo femine ſimiles ſunt eadem cauſa:quia eorũ tẽpora vicina ſunt:nullo modoqꝫ ſperma corrumpit̄: niſi abundantie ſiue moꝛbi accidens incurrat:hi itaqꝫ craſſi ſunt ⁊ lati:quia infantulos ſuos pannis ſicut egyptij non inuoluũt:qꝺ ideo fit vt ſuper equos fixis natibus latiſqꝫ perſtare poſſint:etenim maſculi illorum ſemper in curribus deportantur: vſqꝫ dum ad equitandi peruentum fuerit tempus:fit autem paulatim eoꝛuꝫ de loco in locũ inceſſus:naſorum ꝟo latorum iam dictum eſt eſſe. 4.

Turchorum autem gens rubeum habet coloreꝫ:neqꝫ enim ſuper eos ſol cum ſuo aſcendit calore. Albedo ꝟo cum frigore intenditur in ruboreꝫ mutatur:hec autẽ natura non multum eſt procreatiua filiorum:neqꝫ enĩ maſculina voluntas in coitum fit:quare ⁊ minus generant: que ꝟo femine raro pariunt:hoc eſt,qꝛ matrix ſperma attrahere non poteſt:in quo etiaꝫ ſubtilius intueri oportet:menſtrua enim illis non opportune:ſed paruꝫ poſtq̃

longum tempus adueniunt. Uis enim matricis: ex multa eis corrupta eſt craſſitie: ocioſe nãqȝ ac delicate gerentes ex nulla inquietantur motione: ventres ꝟo eorũ frigidi ⁊ humidi ſunt in qua re magnam ſignificationeȝ deprehendimus: quia clientes ⁊ famulas frequentius mox vt maſculo coierint: grauidas concepiſſe inuenimus: qđ profecto ex multa exercitij cõmotione corporũqȝ attenuatione euenit: multi etiam tracbia caſtratis ſiles ſunt: neqȝ coire poſſunt: feminas quoqȝ feminei corporis exercitio atqȝ locutionis modo imitantes. Quibuſcũqȝ vene de poſt auriculas inciduntur eis vltra prorſus ab omni generatione orbantur. Illa ꝟo altera gens que Europaȝ tenet multum adinuicem magnitudine longitudine atqȝ forma pro ſuorum temporum varietate differũt: quorũ quidem temporum varietas magna ac valida eſt ac crebra in calore nimio vel hyeme forti: multa ꝟo pluuia: poſtmoduȝ ꝟo nebula ſubſequente crebris ventis. Hac ergo diuerſitate perpetua ſpermatis quoqȝ coagulatio: atqȝ procreationes diuerſe ſiunt: alio nãqȝ modo coagulantur in eſtate: alio ꝟo in hyeme: alio ꝟo pluuiarum effluẽtia: alio ꝟo in nebula vel pluuia parua: itaqȝ qui Europam plus ab inuicem differunt ꝗ̃ qui Aſiã colũt. Differunt quidem in vultu: quia forme nimiruȝ in ipſa ſpermatum conceptione: propter diuerſitatem ipſorum diuerſe figurantur. 5.

¶ Et quemadmodum in forma corporee differunt figure: ita quoqȝ neceſſe eſt eos differre animi qualitate: ſunt enim iracũdiſſimi duri inculti atqȝ agreſtiſſimi. Hoc aũt ex multa cõmutatione parua quoqȝ ſtabilitate: ſic habitatores Europe fortioris animi ꝗ̃ qui Aſie ſunt: ociũ ꝗppe ac pigritia ex aeris equalitate prouenit: per quã inequalem anime ⁊ corporis: laboris ⁊ exercitij tolerantiam preſtat. Quies autem ⁊ requies timorem ⁊ ignauiam: labor ꝟo exagitatio animoſitatem miniſtrat: quare europes et militia gaudẽt ⁊ pugna: cuiꝗ̃ ſubijci: vel humiliari reſpuentes. Differunt hac primo varietate: ſecũdo ꝟo qꝛ eiuſdem Europe terre pars altera eſt ⁊ magna: illa ꝟo parua. Hic autem profunditas: hic quoqȝ planities: rurſus ⁊ in temporibus mutatio parua. 6.

¶ Simili ꝟo modo in paruulis. Uniuerſaliter autem quicunqȝ ſiccam ⁊ altiſſimam: multamqȝ aquoſam habitãt regionem: tempora quoqȝ multum habẽt diuerſa: neceſſe eſt quoqȝ has formas habere diuerſas: ad laborem duritiem animorum firmam aſperam ⁊ anguſtam: qui ꝟo loca profunda incolunt: ⁊ petroſa eos calidi pluſꝗ̃ frigidi venti ſufflant: aquas tepidas bibunt: corpora eorũ nõ magna nec bene compoſita ſȝ lata ſunt ⁊ carnoſa: pili nigri: ſimiliter quoqȝ coloris albi flegmatici: cholerici aũt nequaꝗ̃ patientes ſunt labores niſi fortaſſis in conſuetudine fiant: neqȝ enim naturaliter habent. Qui auteȝ flumina habent in que pluuiales ⁊ alie ꝯfluunt aque: hi magis incolumes ſunt illis ac meliores: qui ꝟo non: ſed poſt ſibi fontes ſunt: pigreqȝ paludes ſiue ſalſaruȝ fluit vnda bibentis in vſum: omnes hos multe ⁊ varie faciunt diſtare figure: ſunt quoqȝ citrini: venter eis largus: multaȝ quoqȝ ⁊ ſplenis habetur. 7.

¶ Qui ꝟo in alta habitãt regione: eq̃lis odore atqȝ aquoſa: eorum forme ⁊ corpora bona magna: conſimiles viſu atqȝ natura boni temperamenti audaces. 8.

¶ Quelibȝ ꝟo terre macra atqȝ ſubtilis inaquoſa ⁊ aſpera aeris complexio intemperata illi aſperi ſunt forma et rhetanoſi colore quaſi citrini: ⁊ nigri iracundi rigidi. Ubi nimia mutatio: multaqȝ diuerſitas habitantium forme ⁊ anime atqȝ nature multe ſunt diuerſe: variantur enim ⁊ nature ex varietate temporum: deinde regionum: ⁊ quibus cibus eſt: poſtea ꝟo aquarum inueniuntur ⁊ forme hominum varie ſm qualitatem nature regionis: vbi enĩ eſt terra craſſa ⁊ humida per ſe ⁊ aquoſa: ea quidem eſt in eſtate: frigida ꝟo in hyeme: tempora bona ⁊ ſibi conuenientia habent habitantes craſſos natura fortes humidos in labore illis exercitio minime perdurantes animi ſegnis ⁊ ocioſi in artificijs: ingenij duri ⁊ grauis: non ſunt autem acuti ſiue ſubtilis. 9.

¶ Quibus ꝟo regio leuis eſt ⁊ profunda: perfundit̃ autẽ in hyeme ⁊ a ſole incenditur in eſtate: ⁊ hi corporis aſperi ſunt ⁊ tenuis ad laborem fortis ad imodicam iram veloces: nihil illis preter ſuum videtur aſperitati animi viciniores ꝗ̃ modeſtie ſiue quieti in artificiali ingenio ſubtiles: audaces: atqȝ pugnantes: ſed regionis naſcẽtia huic nature ſunt vicina. Et ſciendum ꝙ nature ⁊ forme multum contrarie ſunt: atqȝ diuerſe. ¶ De his autem que diximus ita eſt ſi quoqȝ queras: que de naturis reſtant illa contemplare ab his ⁊ non errabis a veritate.

¶ De aqua ⁊ aere finis.

¶ Hippocratis de pharmacijs libellus incipit.

DE pharmacijs aũt cauſe nõ vt examinant̃ ſunt eadẽ. n. pharmacia purgant̃: eſt quis alia purgat ꝗ̃ q̃ ꝯſueuit purgare: eſt aũt qđ ſuppurgauit: eſt qđ ⁊ ꝯueniẽtia facit: q̃re nõ vt ꝯtigit pharmacie debẽt dari. Arbitrari enĩ opȝ ⁊ cibos nutriẽtes non pharmacas eſſe minus aũt illis. Homines enĩ hos recte quidem appetentes ſani ſunt: non ꝟo recte laborant ſi prodantur aut purgant̃: ſicut a puris medicinis. Manifeſtũ igitur eſt ⁊ hos pharmacias minus ⁊ tardius puris pharmacijs verum hi tardiores ⁊ conſueti nobis ſunt quotidie intrantes in corpus. Uane auteȝ ⁊ negligenter traditi cibi perturbant homines ⁊ egrotare faciunt quodam mõ ⁊ puras ⁊ acutas ſi abſqȝ paſſione ⁊ abſqȝ cauſa tradat aliquis non debet operari aliquid conferens. Oportet igitur primum tradere: cholericis quidem qđ choleram purget: flegmaticis auteȝ qđ flegma: hydropicis qđ aquam: melancholicis ꝟo qđ nigram choleram. Si ꝟo extra huius purgaueris: conuenientia ꝟo nõ purgas: que ꝟo non conueniunt purgas: quare ad vtraqȝ peccare eſt. Quando igitur debes alicui medicinam tradere ſuperiꝰ ſiue inferius interrogare ipſuȝ oportet ſi vtiqȝ hiſbit medicinam: ⁊ vtrum venter in inferioribus pharmacijs acutus eſt: ⁊ obedit cito aut durus: ⁊ ſi acutus ⁊ bene ſolubilis fuerit: mollioribus ⁊ minoribus pharmacijs indiget: ſi ꝟo durus fuerit fortioribus eget. Idem autem modus ⁊ ad ſuperiora: ſi ꝟo nunꝗ̃ dicat: neqȝ ſuperius: neqȝ inferius purgatum fuiſſe: aut potaſſe pharmaciam: ſcire opȝ ſi ad ingredientia ſano exiſtenti bene ſolubilis erat venter ad inferiora: aut bene vomẽs ad ſuperiora: ⁊ ſi ad repletionem quandam factus diaria ſuperuenit ipſi: huius omnia oportet inquiri quomodo poſſis recte conſulere: malum enim eſt accidens tradentem pharmaciã hominĩ interficere. Quicũqȝ quidem igitur a febribus vehementibus occupatur: neqȝ oportet his medicinas purgatiuas tradere eſt vtiqȝ poſt feb. ſi ꝟo nõ in quatuor ⁊ decem dies: cholere enim carnes exiſtentes ipſorum ⁊ ventres accipiunt pharmaciam ⁊ nil purgat ⁊ feb. fit maior ⁊ color mutatur ⁊ icterici fiunt: mota enim corpora ⁊ nõ purgata: neqȝ comedere volunt: neqȝ bibere: ſed omnia horrent: ⁊ vt frequenter pereunt. Si ꝟo accipiat̃ pharmacia ⁊ ante meridiem nil purgat: a meridie ꝟo purgãs ſubri lis fit ⁊ finit. Si ꝟo huc diem circũſiat ⁊ ſimul pur-

gatione poſt feb. ſanus fit. Si ꝟo feb. iterũ occupet ipſ ꝺeſtruitur non conuenit fortibus paſſionibus pharmacias purgatiuas offerre: ſed ſi quem oportet clyſterizare congruit quotienſcũq; volueris vti: periculoſum enĩ eſt. Scdm autem eandem rationem: ⁊ in eſtiuo tempore a canis ortu dies .60. obſeruare oportet non tradere pharmaciam: ſed clyſterijs vti ideꝫ enim periculum.

¶ De pharmacijs finis.

¶ Hippocratis Liber de inſomnijs.

EX inſomnijs ea nobis bona ſunt que ad vltimam noctis partem intelligentie repreſentent res eo quo interdiu agebanẽ modo: aut de illis deliberationes atq; conſilia. Sanitatem enim ſignãt: q2 diurnis in conſilijs animus permanet nulla impletione: nulla exinanitione: nulla alia deniq; re externa: aut aduenticia ſuperatus. Que ꝟo his cõtraria ac inter ſe repugnantia ſunt: ſi vehementer vehementem: ſi modice infimam in corpore perturbationem eſſe teſtantur. An igitur a negocijs abſtineri oporteat necne iudicium non fero. Uerũtamen corpus ideo purgandum eſſe conſulo ꝙ ex materia quapiam ſuperante contingit ſecretio animum ⁊ intelligentiam perturbans. Oꝫ ſi vehementer diſcrepent: prodeſt vomitum mouere: ⁊ in quintum diem modicos ⁊ leues cibos ſumere. Exin cum deambulationibus multis ⁊ acribus: tum mediocribus exercitationibus vtendum. Sin minus: vomitus: ocium: ⁊ tertia pars cibis demenda. Rurſuſq; eadem victus ratione quintuꝫ vſq; diem vtere: adiecta deambulationis ⁊ vocis exercitatione. Deinde poſtea dijs imortalibus ſupplicandum. Sol luna celum ſtelle ex conſuetudine pure lucide ſplẽdide cõſpectui ſubiecte in bonis ſunt: indicantes quippe omni ex parte corpus bene valere. Quare hic habit⁹ preſenti victu conſeruandus eſt. Si quid ꝟo contra apparuerit: morbum corpori a validis validiorẽ: ab infirmis leuiorem inſtare manifeſtiſſimum eſt. Atq; ſi ſtellarum externus circuitus: ſolis medius: lune: qui cauſis adiacet: exigui quid, aut ledi, aut occultari, aut omnino impediri viſus fuerit: eidem circuitus parti morbuꝫ superuenire: tenuiorem quidem ſi ab aere vel nube ſtellarum aliq̃ afficiatur: ſi ab aqua ſeu grandine: vehementiorẽ. Signo nãq; eſt humiditatis ⁊ pituite excretionem in interioreꝫ circũferentiaꝫ incidiſſe. Huic igitur expedit in veſtimẽtis ſudoris q̃maxime euocandi cauſa: primo quidẽ ſenſim: deinde vehementer currere: poſt ꝟo exercitationeꝫ multis ſubinde deambulationibus vti prãdio intermittendo. Ac tertia demum cibis ablata parte in quintũ diẽ paruum aſſumere: tum ſi maior offenſa apparet fouere. Siquidem ea de re corpus per ſuperficiẽ expurgari cõfert: q2 in exteriore circũferentia detrimẽtum ineſt. Preterea cibis ſiccis: acribus: auſteris: meracis: ⁊ exercitationibus maxime ſiccis vti. At ꝟo ſi quid eiuſcemodi pati luna videatur: intus euulſionem fieri prodeſt ab acrib⁹ ſalſis: lenibuſq; cibis vomituꝫ excitare magna vi currere: vocem exercere: prandium intermittere vtiq; cibi detractione ⁊ victus moderatione habita. Deinde vomitu iterum facto in quintum diem modicum cibuꝫ adhibere. Ubi autem ſereno celo circuitus a ſiccitate affligi laborare ſuperari videtur: egrotationis periculuꝫ eſt. Igiẽ opus eſt laborib⁹ demere victu humidiore leni: balneis: maiore quiete: ſomno multo: donec cõſiſtat vti. Si igneũ quid ⁊ incenſum ſtellis illis repugnans conſpicitur: bilis excretionis nota eſt. Si victe demum occultentur: periculum eſt ex egrotatione mori. Si in fugaꝫ aut vertanẽ aut verſe celeriter fugiunt: alijs deinceps inſequentibus future niſi homo curetur: inſanie metus eſt. His itaq; olibus veratro in primis euinci: victum moderari cõuenit: aliter victum ab aqua repeti non alienum eſt: vinuꝫ nequaq̃ guſtare preterq̃ tenuiſſimum lene dilutum. Iteꝫ ab acribus ſiccantibus: ſalſis calefacientibus abſtinere: necnõ exercitationibus naturalibus ⁊ curſibus in veſtimento vti q̃plurimis abſit frictio: lucta: ſaltatio: ⁊ vehemens exagitatio: molliter cubet deſideat preterq̃ naturalibus laboribus. Poſt cenam deambulet. Bonum ẽt eſt foueri ſm fomenta ſubinde vomere. Ad trigeſimum diem ne impleatur. Impletus bis in menſe vomitum a dulcibus humidis ⁊ lenibus prouocet. Que aliunde alio nulla neceſſitate: aut vi vigente vagantur: animum ſollicitudine ⁊ cura affici docent. Huic nẽpe prodeſt ex toto conquieſcere: ⁊ animum ad ſpectacula riſum ꝑcipue mouentia vertere. Si minus ad id ſaltem qꝺ per biduũ aut triduum ſpectãdo mens exhilaretur. Poſt ſiſtet. ſi id nõ proderit: egrotationem eſſe metuendam. Omnino ſtelle que circũferentia pure ⁊ ſplendide de labi ac orientis partem petere videntur: bone valitudinis teſtimonia ſũt: propterea ꝙ quicquid vel in corpore eſt ſperatuꝫ vel in aluo excretum: vel in carne pululans id probe omne occidui circuitus: aut recte adheret excidit. Que ꝟo ex illis nigre ⁊ obſcure, ſiue ad occiduꝫ, ſiue in mare, ſiue in terrã, ſiue paulo ſupra deferri videnẽ morbos denuntiãt. Que ſupra grauedines: que in mare: malos alui habitus: que in terram: tubercula in carne maxime naſcentia. His ꝯfert tertiam portionem cibis demere: exercitatoq; vomitu in quintum diem victum temperare: alio deinceps quinto die cuiuſlibet generis cibum adhibere. Tum iterum facto vomitu ad eũdem ſuperiorem victũ redire. His deniq; celeſtibus inſidere quicquid tibi videbitur puruꝫ ⁊ humidum: bonam valitudinem oſtẽdit. Quoniam id ab ethere deſcendiſſe in hominem. Tale autem animo repreſentari: quale hominem intrauerit. Econtrario nigrũ qꝺlibet impurum ⁊ minime illuſtre: mali morbi: nõ ab impletione certe aut ex inanitione: ſed ab externa cauſa inſtantis indicium habetur. Huic ergo conducit multa vti currere: vt q̃minima corporis liquefactione: ac ſpũ ſpiſſiſſimo vſus aduentitium malum propellat: protinuſq; ſm curſum acribus deambulationibus vtenduꝫ: victus autem in quartum diem mollis ⁊ leuis adhibeatur. Qꝺlibet tibi a deo purum dari viſuꝫ: ſecunde valitudinis ſignum eſt ꝙ ingredientia corpus pura ſint. Cuiuſcũq; horum contrarij inſpectio extiterit: non eſt bonum. Morbum enim corpus inuaſiſſe ꝯſtat. Ideoq; hũc ſicut priorem curari opus eſt. Aquam lenem ſereno celo ſine vehementi quideꝫ madefactione aut graui tẽpeſtate pluere videri bonum: temperatum nãq; ⁊ purum e celo ſpiritum intraſſe demonſtrat. Econtrario magnam impure aque vim cum procella ⁊ grandine pluere: morbum ab aduentitio ſpiritu notat. Similiter hunc tenui victu ⁊ cibis omni modo perq̃ paucis vti oportere. Sic que celeſtium aſtrorum ſigna cognoſcendi iudicio preditus fuerit: debebit ex illis cum ſibi ſuiſq; valitudini victus genere proſpicere: tum etiam dijs ſupplicare. Pro bonis quidem. Soli ioui celeſti ioui terreſtri. Minerue terreſtri Mercurio apollini. Pro contrarijs autem. Dijs maloꝝ auerſoribus terre ⁊ heroibus vt omnia grauia ⁊ aduerſa a nobis auertant. Inſuper etiam ex ſomno propinquum quid acriter intueri: aut audire: tuto incedere: ſecure ⁊ ſine vlla formidine currere. Item terram planam beneq; cultam arbores florentes ⁊ fructuoſos ⁊ mites fluuios ꝑ

more aqua limpida: nequaq̃ iuſto pleniores minoreſue fluentes fontes itidẽ ⁊ puteos in ſomno ante oculos obſeruari: his omnibus indicijs cum corpus bene habere: tum ꝙ omnes circuitus ⁊ victus atq̃ excrementa ꝑ naturã eſſe cognoſcuntur. Quicquid iſtorum contrariũ apparet: mali detrimenti eſt. Nam auditum ledi: circa caput eſſe noxam docet. Igitur matutine: quinetiã ſm cenam aptiſſime erunt deambulationes addito ſuperioris victus genere. Crurum offenſa vomitus conuellenda eſt pleniore lacte vtendum: ſeruata eadem in cibis ratione. Aſpera corpus impurũ eſſe dicit: res amat plures poſt exercitationem deambulationes. Arborũ ſterilitate humani corporis pernicies oſtenditur. Siquidem ſine folijs arbores ab humidis ⁊ frigidis detrimentum: cum folijs autem: ſed ſine fructu a calidis ⁊ ſiccis. vtiliter victꝰ ratione hec refrigerantur ⁊ humefiunt: illa ſiccantur ⁊ caleſiunt. Fluuij non pro natura fluentes ſanguinis circuitum ſignãt: largius quippe exceſſum: minus defectũ. Cõmodũ igitur eſt victu hoc implere: illud tenuare. Si impuri fluunt: perturbationem ſignificant: purgantur autẽ a curſibus ⁊ deambulationibus multo ſpiritu citati. Nocturne fontium ⁊ puteorum imagines: ventos circa veſicam eſſe indicio ſunt. Res igitur vrinam mouentes ad purgationem aptiſſime ſunt. Mare turbatum aluis malum ſub eſſe teſtimonio eſt. Auxilio ſunt res aluum ſoluentes leues ⁊ molles. Terra vel domus mouens ſano aduerſam valitudinem. Egro ſanitatem ⁊ inſtantis mutationem pollicetur. Valenti ideo victum mutare perutile eſt: qꝺ totum a preſenti corpus afficitur. Egrotãti autẽ in eodẽ perſiſtendum: qꝛ ab inſtante corpus mutatur. Terram vel a mari vel ab alia quapiam aquarum multitudine inundari: egrotationẽ multe que in corpore ineſt humiditatis expectandã eſſe teſtatur. Quare vomitus prandij intermiſſio exercitationes ſicci victus perneceſſarij ſunt. Deinde ex modicis ⁊ paruum aſſumendo ad conſuetudinem reuertendum. Vtiq̃ nec id in bonis eſt in ſomno terram nigram aut crematam videre. Quãdoquidem in vehementem ⁊ mortiferum morbũ incidere periculoſiſſimum eſt. Siccitatis enim exuperantiam carni inſtantem deprehendit. Laboribus ergo. Item in cibis quicquid ſicci calidi acris ⁊ vrinam mouentis: demendum victus eſſe debet ptiſane decoctum ius res denique omnes molles leues ⁊ modice quidem: potui vinũ dilutum album copioſius dandum eſt. Balneo frequentiore ⁊ calido vtendũ. Sed ꝙ minime ieiuno emolliatur: conquieſcat: frigus ſolem caueat. Telluri mercurio heroibus diuinam rẽ faciat. In palude ſiue mari fluminibus natare viderit: non bonum. Quia humidi exceſſũ teſtatur oportet hunc imperare victui ⁊ ſe exercere: febricitanti autem bonum qꝺ calidum ab humidis extinguitur. Quicquid neq̃ maius minuſue: ſed ex conſuetudine ⁊ pro ſui natura eſſe apparuerit: pro bono valitudis habetur. Veſtem candidam ſiue pulcherrimos calceos indui bonum. Qꝺ ex membris maius non bonũ: vtiq̃ qꝺ minus oportet victus ratiõe hoc augeri: illud minui. Nigra omnino morbida atq̃ periculoſa ſunt. Vtiliter emolliuntur ⁊ humefiunt. Nouam mutationẽ predicũt. Puros ⁊ in albis veſtimentis mortuos videre: bonum. Itẽ ab illis aliquid puri accipere in bonis eſt. Nã ⁊ corpus ⁊ rerum ingredientium integritatem declarant. Ex mortuis quippe nutrimẽta incrementa ⁊ ſemina proficiſcũtur: proptereaq̃ hec ſi plura in corpus ſerpunt: ſanitatis ſunt. Rurſum nudatos vel palliatos vel ſordidos vel e domo quid capientes auferenteſue conſpici: non aptũ. Morbũ ideo arguit quia res corpus ingredientes noxie ſunt. Confugiendum ergo ad curſus atq̃ deambulationes: ac vomitu facto: alimentum molle ⁊ leue adhibẽdum. Corpora quecunq̃ in ſomnijs deformia in conſpectum veniunt: hominemq̃ terrent inſoliti cibi ſatietatẽ: excrementum: choleram deniq̃ morbum periculoſum exponunt. Neceſſe itaq̃ erit vomitũ mouere: ⁊ in quintum diem cibis ꝙ leuiſſimis ⁊ modicis minimeq̃ acribus ſiccisue aut calidis: preſertimq̃ laboribus naturalibus: preterq̃ ſm cenam deambulationibus. Item balneis: ſed ꝙ calidis ac quiete vti a ſole preterea ⁊ frigore cauendum eſt. In ſomno videri quid aſſueti potius aut cibi ſumere: alimenti inopiam ac animi laborem probat atq̃ carnes validiſſime quidem maximi exceſſus: infirmiſſime autem minoris. Vt enim qꝺ aſſumitur bonum: itaq̃ eſt qꝺ apparet. Cibis ideo demendũ eſt quod alimenti exuperantie id teſtimonium ſit. Similiter etiã panes caſeo ⁊ melle confecti in ſomno edi ſi videant: eiuſdem ſigni ſunt. Aqua pura epota: bonũ: relique ꝙ oẽs noxie: quicquid aſſueti homo ſpectare videt: animi deſiderium teſtatur. Quodcunq̃ ꝙ fugit perterritus: ſanguinem a ſiccitate infeſtantem detegit. Vtiliſſime ergo corpus refrigeratur ⁊ humefit. Pugnare vulnerari: cruentari vinciri: corpori ſecretionem circuitus inimicam contigiſſe ſigno ſunt. Optimum igitur eſt attenuare: deambulare cibis facilibus vti. Tum ſm vomitũ intra quinq̃ dies ſibi temperandum. Quinetiam ex viſis errores: vagationes aſcenſus mali ⁊ graues contingunt. Fluuiorum traiectus: armati hoſtes: diuerſi generis monſtra: egrotationis ſiue inſanie argumenta ſunt. Perneceſſarij igitur ſic errãtibus ſunt cibi modici leues ⁊ molles. Tũ porro permulte: preterq̃ poſt cenã exercitationes. Necnõ ad quintum diem cum vomitu victus paulatim temperatus ſit. Inſup a calidis balneis deſidia: frigore ſole cauendum. Hec qui ſeruare voluerit: prout victus ratio dictata nobis quantũ per hominem deo iuuante fieri potuit: excogitata inuentaq̃ his ſemper in vita bene valere poterit.

¶ Et ad Dei omnipotentis laudem cum Libro de inſomnijs imponitur finis omnibus operibus Hippocratis. que ad manus noſtras perueni re potuerunt.

¶ Incipit Tabula ſuper Libros Hippocratis ſequētes in hoc ope. v₃. regi. acutoꝝ: ⁊ epidimiarum, ꝯtinens initia oium capl'oꝝ ſm ordinem chartarum: ſiſr inuenies ꝙ plurima capitula ſequi vnicum numerū: que oia ꝯtinentur in charta ſignata tali numero.

¶ Liber regiminis acutorum primus.
1
Qui de egrotantium
Que quidem in di.
Si enim ſagaci
In quo tamen non
Sed poſteriores
Sed antiqui proſus
Unde leua viribus
Sed potius
2
Si ergo quando epi.
Sed vulgus
Alia laudantes
Quorum in his mor.
Scripturum itaqꝫ
3
Ad hec ꝟo aut
Que res itaqꝫ
Cum ergo huius
Quorum videlicet
4
Ptiſana ꝟo
5
Quapropter.
Si ergo eger his
Itaqꝫ primo huius
Secundo ꝟo ſi eger
Et ſi tunc demum
6
De his autem que
Sed quando ſputi p lus
Sed hoc eis.
In pleureticis
Ptiſana ꝟo ex.
Cum enim omnes
Quippe enim quia
Niſi ergo medici.
Quibuſcunqꝫ ciboꝝ
7
Adhuc ꝟo quibus
Ex quibus nimirum
Quos quidem vtriqꝫ
Qđ quidem eo
Sputum quippe
Quorū vtriūqꝫ alte.
Qđ non tm̄ cum
Uia autem ſuſtentā.
Quapropter vt
8
His autem qui ple.
Quo ſumpto ſi
9
Et ſi antiquus.
Et videndum eſt
Porro ſuccum
¶ Secunda pars regiminis acutorum.
In pleureſi ꝟo
Eſt autem iuuati.
10
Sed antea quodlibet
Deinde calefactorijs
Poſtea ordeum.
Siccorum autem cale.
Nam huiuſmodi calefac.
Inciſio autem non
Niſi ergo cale.
Quando ergo do.
11
Porro ſi paſſio
His itaqꝫ ſa.
12
Tempore enim ſolu.
Iſte ſermo eſt
At ꝟo vbi pti.
In quibus etiam.
Similiter autem
Scio nāqꝫ mul.
Nociuius ꝟo in
Iam ⁊ conſuetu.
Qđ quidem facile eſt
13
Qui enim ſemel
Si quoqꝫ oxy.
Similiter autem
Plurimi ꝟo qui
Que accidentia
Si enim qui
14
Si iterum cenent
Iuuat itaqꝫ cor.
Quorum ꝟo in
Quorum aūt fleg.
He autem noſtre
Non igitur oportet
15
Sed alia his con.
Quapropter eos.
Hoc enim contra
Cum quo etiam
16
Necnon etiam ſmu.
Qđ eſt diminutio
Qđ autem in quibus
Et alia his necel.
Neqꝫ morbi ſen.
Ecce enim iuuamē.
Sunt enim qui pti.
In quibus pti.
17
Multotiens autem
Que quidem ac.
18
Qui ꝟo euadunt
Neqꝫ etiam quiſpiam
Malum eſt nimirum
Et ego quidem ſum.
Uicine autem ſunt
19
Uerbi gratia homo
Que itaqꝫ iam di.
Plus tamen leditur
His autem omnibus
Multe vigilie.
20
¶ Tertia pars regiminis acutorum.
Potus autem dulcis
Dulcis autem po.
21
Mentem leuius
Sed plurimum minus
Sed plurimum in
Et eam que cum
Qui autem huiuſmodi
De vino autem al.
Palmeus potus
22
Sciendum eſt etiam
Hydromel ſi
Hydromel autem
Aqua mellis mul.
23
Humores de
Screatus op.
Sed etiam cuius egeſtio
Diuerſitatem autem
Sed ſi in his morbis
24
Sed quidam iam
Non tamen hic ſen.
Que tamen fortior
Eſt etiam quandoqꝫ
Differentia autem que
Poſt ptiſanam
Coctum autem mel
25
Potus autem qui
Hore ꝟo quibus
Acidiſſimus ꝟo
Accidit autem hoc
Et ſi ita fuerit
Sed egroto oxy.
Parum acidiſſi.
Rurſus ven.
26
Sed in inferioribus
Qđ malum in acu.
Itaqꝫ quod nocu.
Bonum quidem eſt hi.
Qui autem ſolo po.
Si ergo ad infir.
Uniuerſaliter autem
Acetum ſeminis
Aque ꝟo nullam
27
Si dolorem capi.
Cui autem ſolam
Dicam quoqꝫ quo
28
Balnea ꝟo in qui.
Ubi autem corpus
Uia ergo breuis
Introitus ꝟo ⁊
Qui autem lauatur
Deinde multe aque
Ultimū deide
Poſtꝙ loco frica.
Neqꝫ oleum quando
Sed ⁊ caput quam
Et cauendum eſt
Sed neqꝫ balne.
29
Neqꝫ quicꝙ potaturs
Qui balneum.
Balneare in peripleu.
Balneare humi.
Balneare non
Balneum multo
30
¶ Liber Quartus regiminis acutorum.
Caſus autem.
Sed ⁊ fe. multa
Fit autem quā multum
31
Fit autem lingua aſpera
Huic bibere aquam.
Et ſi amarum os
Si ꝟo adhuc
Salitum autem nihil
Sorbitiones autem
Et ſi ſanguinis ex.
Et ſi apoſtema ali.
Si ꝟo ſine his
Cauſi genus aliud
32
Tali cauſo niſi.
Et hoc .i. venter.
Roſmata ꝟo
Acutas autem paſſio.
Igitur quid eſt ſi.
Flegminantia.
33
Quicunqꝫ ꝟo
Fieri ꝟo aſſontum
Et auferre ſan.
Accidunt autem plu.
Quicunqꝫ dolo.
Et oportet hos ta.
Et reſumentem ⁊
Synanchus autem fit
34
Cum ꝟo in eſti.
Et poſteriores
Et antipaſis ſpi.
Sed ⁊ arteriam vl.

Si febꝛis aſſump.
Potu autem vti.
Si ꝟo lappato.
Cum autem pharma.
Quibuſcunqꝫ ꝟo vi.
Quibuſcunqꝫ in
Quibuſcunqꝫ ꝟo ſe.
35
Quibus ꝟo in
Coꝛpoꝛi quidem quietem
Soꝛbitiones autem
Didicerunt autem he
Quibuſcunqꝫ ꝟo
Acuhere ꝟo
Hypocondrio ꝟo
Coniecturare ꝟo
Si autem tranſmuta.
Inconſiſtentes autem
Sunt autem viſiones
36
Ideoqꝫ attendendum
Neqꝫ coꝛum que
Igitur maxime
Cuſtodire igitur
Cum autem non obe.
Attendere ꝟo ⁊
Inſpicere ꝟo opoꝛtet
Si ꝟo in febꝛe
Cum in febꝛibus
Quibuſcunqꝫ autem
37
Hos aūt tales
Cum febꝛicitanti
Cum autem febꝛienti
Eſtiua ⁊ autūnali
Et ſiquidem imparibus
Febꝛi ſingultuoſe
Coꝛallus ⁊ myrra
38
Si ꝟo ſtrictioſi
Peripleumonicis ⁊
Si ꝟo doloꝛ ſurſum
Subauferre ꝟo
Demum ſubclyſteriçare
Si ꝟo ſubtus inſe.
Si ꝟo non facile
Matura ꝟo ſunt
Peripleumonie
Diſſinteria apoſtema
In febꝛe cholerica
Thetani ꝟo lumboꝛum
Cum autem a thenātibus
39
Egritudines autem
Elleboꝛiçare opoꝛtet
Quibuſcunqꝫ ex
Que ex itinere doloꝛes
Quecūqꝫ ꝟo a
Efce ꝟo maxime
Alium ſyſam .i. ven.
Caſeus autem ſyſam
Legumina ꝟo
Cicer ſyſam .i. ven.
Lens autem ſtiptica
Lupinum autem nūmo
Silfium autem ⁊ opos
Et cauſodes .i.
Maxime ꝟo fit
Melancholice
Optime ꝟo vtiqꝫ
40
Capꝛine ꝟo car.
Chiri .i. poꝛci
A cholera ꝟo ſicca
Hunc talem cuſtodi
Confert autem ⁊ do.
Et bibere vinum
Et oleum o a vt quieſcat
A cibis autem ⁊
Si ꝟo humidus ven.
Et hydꝛopum
41
Quicunqꝫ ven.
Si ꝟo feb. habeat
Dietatiue maximum
Scire ꝟo cepha.
Si ꝟo ſangui.
42
Si ꝟo tibi venter
Si ꝟo pharma.
Caliditiſſimum autem
Et ſiquidem in tho.
Que ex inferioꝛe
Opon .i. ſuccum
43
Sequunť capitula particule pꝛime Libꝛi epidimiarum.
Quibuſcunqꝫ ex
Figure he quidem
44
Quibuſcunqꝫ
Infantium epilep.
In renem doloꝛ
Muliebꝛia quibus
In cranone antiqua
Sanguine ꝟo
Que in rigoꝛes
45
Ante rigoꝛem
Apoſtaſes non
Tibiarum effeminatiōes
Fimata extrinſecus
Dō ferinum autūno
Puerorum tuſſes cum
Lachꝛyme in a
46
Et quibus
Febꝛe he quidem
Diſtenſiones coꝛ.
Capitula ſecunde particule
Adaperire coꝛn.
47
Humoꝛes hos
Attenuare impinguare
Alium humoꝛem
Spiritus parui
48
Exterius magni
Dupla nitroꝛſus
Medicamentum
Conſequentiam
Uene timpoꝛum
Tuſſis ſicca non
Habent autem plurima
Derelicta poſt cri.
49
Quartane
Tuſſes ſicce
Poſterioꝛa capi.
Suſceptiones
Contrauellere quid
Lata exanthimata
Quecunqꝫ maturare
50
Oculoꝛum habentium
Egreſſus ad
In magnis malis
Circa magnum locum
In pirintho velut
Braſſicam tenus
Quibus ſplen pꝛo
In putrefactionibus
Splen durus in
51
Que circa egrum
Capitula tertie particule.
Si cutis rari.
52
Expurgatio curſibus
Quando autem coꝛ.
In gymnaſijs
Mulier quaꝫ pꝛius
Minus a capite
Omne exputreſcens
53
Uentoſum concauſale
Frigidum valde
Poſt vꝛine
Figuras mitigantes
Quem ex montano
54
Que velut alate
In catarris male
Rigoꝛes inchoant
Capitellum ex
Sanguinis fluxus
Breuis ſubdu.
Cum ſpumaſcant
In pꝛoceſſionibus
Si ꝟo facti fri.
Permutationes
55
Omne extenuatum
Coꝛpoꝛis iactura
Fricatile continuum
Subuiride ſubtu.
Sic deprimi mām̄as
Clauis apparens
Irodicus febꝛientes
Malum febꝛire
Uenarum rubedo
Cum conuenit in ſitien.
Occaſiones vnde
Ulcera facta deter.
56
Rotundum ſputum
Hemoꝛroidas ha.
Medicantes quidem
Reuelationes ⁊
Alterius loci loca
Eſt quibus ſanguinem
Capitula quarte particule.
Coexiſtentibus dubia
Urina pinguis
Cui inteſtinum in
57
Agaſij quidem puella
Aliud apoſtema equalꝭ
Cola habentur qualia
Conceſſiones ad
Que non multum
58
Quam elixam
Quoniam ex hemoꝛro.
Si qualia opoꝛtet
In eno legumina
Manifeſte vigilans
In calido natura
Somnus infrigidat
Somnus ſedilis
Debiles diete
Aquarum intercium
59
Aqua potabilis
Percalido natura
Studium ſalutis
In vigilando ſitis
Quibus plurimus
Qui calidi ventribus
Siccitate in terra
Tragos quis apparet
Oculi vt habeant
Signa moꝛtalia
Laboꝛes cibis
Capitula quinte particule.
Natura moꝛboꝛum
60
Inuenit ipſa eadem
Bene docta natura
Lachꝛyme narium
Spiritus introitus
Non eodem omnia
Urine exitus ⁊
Hominis anima ſemper
61
Moꝛbi cōnutriti
Malus diſſentienti
Quecunqꝫ ex ira
Laboꝛ articulis
Anime exercitium
In ſciſſuris ſanguis

Tabula ſuper libꝛos Hippocratis

Si auris doluerit
Lingua vrinam
Cholericum ꝯo a
Urina ſimilis
Lingue ſimiles
62
Si mamarum ca.
Dominibus in auribus
Terram demutare
Debilioꝛa nutri.
Pruritum in auribus
Libido a flegmate
Calidis ventre
Nigre cholere in
Superaucriles
Frigiditas aque
Elleboꝛum bibentem
Fluxus ꝛ intrin.
Sanguis in
Rigoꝛ a ſuperioꝛi
Attractio pul.
63
Frigidiſſimus
Ulcera apponuntur
Femina capta ex
Percalido nu.
¶ Capitula ſepte parti- cule.
Carnes trahunt
In calidioꝛibus
Quibus pinguis
64
Perfrigidioꝛ aer
Doloꝛum proximum
65
Domo ex laboꝛibus
A quartanis cõ.
66
A quibus moꝛbi
Choleram vt dixi

Caliditas ecredi.
Alienantibus
Stupoꝛes quales
Quibus coxis
In mutabilibus
Diffinitio quidem
Quibus ſanguis
67
Aut quibus nares
Rotunda ſputa
Urinam multam
Quartanus ꝯo
Cuiq3 eſtatis
Que circa
Quibus in dentibus
A capite oſſium
68
Per cholericum
¶ Capitula ſeptime par- ticule.
Tuſſes ceperunt
69
Facta ſunt autem
Mulieres non
70
Ciciſſime ꝯo
Incidi autem ꝛ ſub
Primum in ſiccis
Uenarum ſanguinis
Sed interceptio
Bubonum autem neq3
Finiebant autem
Uentrium bone
In tentatiate circũ.
71
Quia multa de
Et ſtratum demũ.
In que poſtpo.
Aquoſos cito
Hydropicum non

Que circa coꝛ.
A ſigno furoꝛis
Tuſſis laboꝛioſis
In laboꝛioſis.ſ.
Spiritus priſcis
Priſcis autũnus
72
In pyrintho vere
Doloꝛum in coſtis
In diuturnis
Circa deflexius
Diſphin dolenti
Nephꝛeticas non
Que in ſomnis
Quibus nihil quidem
Aperientia in
73
Laboꝛes in perio.
Quod poſt malie.
Humoꝛoſites per
Laboꝛes trino
¶ Capitula octaue parti- cule.
Que ex parua tabula
Odoꝛes releuatoꝛũ
Incidentes ꝛ in.
Audiui vbi me.
Et lingue guſtus
Spiritus ſimiliter
Habentia vel
Sermones ſilentium
Procedentia ſudoꝛ
74
Permutationes
Obtinuit ꝛ non
Lachꝛyme voluntarie
Guſtus ſputum
Sol eſtus frigus
Laboꝛes ocia.
Que in ſomno

Manſiones in quibus
Animi vel mentis
Etas quidem
Quod affine ꝛ
75
Anni tempus in
Tempus in quo
Tempus egritudinis
Periodi ꝛ perio.
Epidimicoꝛum
Et ſiquis inceptoꝛum
Ignitum foꝛte qui
Qualis modus
Opus coꝛpus in
In palpebꝛis ſu.
In extremo ꝯo
Reiectatoꝛios
Meſſio toꝛſiones
Heriſipila eſt
Melancholicus
76
Febꝛes quibus
Qualis eſt in
Conſuetudinem
Qualiter
In quibus in con.
Contrarie in
Quod bene fertur
Dieta quantum
Bonis ꝯo
77
Quod fiſtoloſum
Quoniam ſymmitas
Satirus in taſo
In abdirus
Melancholici
In abditis
Contigit ꝛ

FINIS.

¶ Claudi Galeni Pergameni medicorum Principis In Regimē acutorum morboꝝ Hippocratis: Liber prim⁹: Deprtū occipit.

Nota q̄ liber iſte tres habꝫ titulos. Primus di ctus eſt. ¶ Scd̄s eſt iſte. Incipit liber de aqua ordei Hippocratis. ¶ Tertius eſt. Incipit liber ꝯdictionis Hippocratis ſententijs medicoꝝ de aſſidis: ſed ſolū p̄mus approbaꝫ a Galeno iſra ꝯ^{to} 18. I.

Qui de egrotantiū accidētibus in ſingulis egritudinib⁹ tractātes potius ꝯſenſiſſe ferunt: eos qdeꝫ in his que tradiderunt: iuueniſſe qddaꝫ non eſt dubium: pōt etiā quāuis non medicus quis eadē facere: vbi egri accidētia percipiens denotauerit. Sed ꝛ eoꝝ etiā que cū his medico ſcire neceē eſt ꝛ abſqꝫ egri iudicio nota fieri debēt plīma itacta omiſerūt.

Alii qui ſententias illis de aſſidis relatas ſcripſerunt in eo qꝺ ſcripſerūt de accn̄tibus que in egris in vnaquaqꝫ ſuarū accidūt egritudinū iuenerūt qddā: pōt auteꝫ facere hoc: ꝛ inuenire in eo etiaꝫ qui medicus nō eſt: qn̄ bene itelligit ab vnoquoqꝫ egroꝝ illud qꝺ ipſe. ſ. infirmus iuenit de infirmitatibus. Rerum autem quas medico ſcire neceſſe eſt cū iſtis p̄ter q̄ infirmus ipſas ei diceret: dicere plurimuꝫ dimiſerunt. Uerumtamē illa accidentia, diuerſa erunt in egris diuerſis: ꝛ quoꝛūdam eoꝝ ſollicitudo magnificatur in ſignificatione.

Non ſolum eaꝫ ſcripſerunt rememorationes ſniaꝝ relatarū ab illis de aſſidis nō dimiſerūt aliquid dicere ex accidentibus: que infirmis accidūt: imo iuenimus eos dixiſſe de illis accidentibus plus q̄ᵹ oportebat: ſicut oſtendam parūpoſt. hec aūt actio nō eſt operatio prudentū in arte. ſ. vt nō dimittant aliquid dicere ex reb⁹ quas vulgus ſcire pōt. Qm̄ prudentiū intētio in arte ſua nō eſt hec: ſed vt ſcribant totū quo fit iuuamētū in medicatione egroꝝ: donec ipſis etiā q̄ſqꝫ ſit neceſſariū addere ad id res quas oēs vulgi ſciunt: ꝛ dimittere rememorari rerū multarū ex illis quas ipſi ſciunt: quādo vident q̄ in ipſis non eſt iuuamentū in fine artis. II.

¶ Que qdē in diuerſis egris diūſa ſūt ex p̄te obſcuras: ꝛ itelligi difficiles hn̄t ſignatiōes.

¶ Quamuis illa accidentia diuerſa fuerint in egris diuerſis: ꝛ quoꝛūdam eorum manifeſtatur ſtudium in ſignificatione.

¶ Significatio eſt ſcia ſumpta ex ſignificatiōib⁹. Multi aūt vtunt̄ hoc nōie ſignificationū ſup ſigna rōnabilia: ſicut oſtendi in tractatu quē cōpoſui de ſignificationibus ꝛ accidentibus. Dicit ergo Hippocrates de reb⁹ ad quaꝝ cognitionē vel ſcientiā fit in hac ſcia cognitio ꝛ qbus iuuantur medici: q̄ nō oēs inueniunt̄ ſcripte in ſentētijs relatis illis de aſſidis: ſed dimittunt̄ in multis locis. III.

¶ Si enim ſagaci ꝛ opportuna inueſtigatione colliſa diſcutiantur in vniuſcuiuſqꝫ morbi typo: nōnulla ab eorū ſententijs diſcrepantia poterunt inueniri.

¶ Et quādo ſuſcipiuntur res ille ad ſignificationē: ſicut oportet in ſanatione cuiuſqꝫ egritudinuꝫ: tunc ſciuntur ex eis res multe aliter q̄ᵹ narrauerunt illi.

¶ Poſtq̄ᵹ dixit q̄ medici qui fuerūt de illis aſſidis dimiſerūt dicere res multas: quibus iuuamētū fit in ſignificatione: ſecutus eſt eiū ꝛ narrauit illud p intentionē ſermonis ſui ſignificatio: ꝛ dixit. Sicut opꝫ in ſanatione cuiuſqꝫ egritudinū. Qꝺ eſt: qa omne quo iuuamētuꝫ fit in ſignificatiōe ſanationis egritudinū eſt ex arte medicine. Et poſſibile quidē eſt vt aliqs exiſtimet q̄ Hippo. dimiſit dicē ſignificationes que neceſſarie ſunt in cogn̄e egritudinū: ꝛ p̄ſciētia de eis. Uerū res nō eſt ita: nā ſignificationes iſte cōprehenſe ſunt neccīo in ſignificationibus qbus fit iuuamētū in medicatione. Si enī nō fieret iuuamētū p cognitioneꝫ egritudinū: ꝛ p̄ſciaꝫ de ſucceſſione eaꝝ in intētione medicationis: melioris eſſet ſupflua: nec eſſet necīa oīno. Nūc ḡ cū p eā fiat iuuamentū in ipſa: tūc eſt ꝑpter illud ſanatiua in ſanatione egritudinis: ꝛ res in hoc q̄ ad cognitionē ſignificationis ſup īfirmitates fiat cognitio in ſanatione egritudinū: eſt res in qua loqui nobis nō eſt neceſſe. Qꝺ eſt qa opꝫ in p̄mis vt cognoſcam⁹ egritudinē que ſit: deinde intendamus poſt illud ad medicādū ipſaꝫ. Qꝺ aūt per ꝓnoſticationes fiat iuuamētū in medicatione egritudinū iā oſtēdit Hippocrates in ꝓlogo libri ſui de ꝓnoſticatione: itaqꝫ ſi aliqs dicat p oīa que ſunt in medicina nō fit iuuamētū: niſi in cogn̄e egritudinū: aut in p̄ſcia de eis: aut in medicatione earū: erit intentio eius in hoc ſermone intētio ei⁹ in ſermone p̄mo: qꝺ eſt: qa medicatio ex medicina nō eſt niſi ſibiipſi. Sed ꝓnoſticatio ꝛ cognitio egritudinū eſt ante medicationē. Et ꝑpter illud nō eſt poſſibile alicui vt dicat q̄ finis medicīe eſt cognitio egritudinū: aut p̄ſciētia de eis ſicut dicimus in ſanatione egritudinū. Et intellige a me in hoc loco q̄ ſanatio egritudinū eſt deſtructio egritudinū: poſtq̄ᵹ eſt caſus egritudīs ꝛ euacuat̄: ꝛ nō que adhuc futura eſt. Nos aūt iā ſcripſim⁹ in oībus illis illud quo ꝯtenti ſumus: vel qꝺ ſufficit nobis in tractatu quē edidimus in fine medicine: ꝛ nō opꝫ nobis nūc vt occupemur ab eo: ad qꝺ intēdimus per illud qꝺ ex̄ ipſiꝫ eſt. Qꝺ eſt: qa iam itelleximus ſniaꝫ Hippocratis p̄ter qꝺ īdiguerim⁹ ſermone exq̄ſito in fine medicine. Et qm̄ iſte ſermo ad cuius expōnē intēdimus inenit̄ ſcriptus in pluribus deſcriptionib⁹ in qbus ꝯſidētia eſt ſm modū aliq̄: tūc nō eſt ſupfluū dicere illud. Differētia aūt iter ipſuꝫ ꝛ ſermonē queꝫ p̄miſimus eſt in dictione vna: ꝛ eſt iam qꝺ eſt: q: ſermo eſt ſcriptus ſm hunc modū: ꝛ cū ſuſcipiunt̄ ille res ad ſignificationē: aut ſicut opꝫ in ſanatiōe cuiuſqꝫ egritudinū: qui aūt ſcripſit hūc ſermoneꝫ ſm hanc deſcriptionē itellexit ab Hippocrate ex ſermone ſuo: ſignificatio: cognitionē egritudinū ꝛ p̄ſciaꝫ de eis: ꝛ itellexit ex ſermone ſuo: ſic opꝫ in ſanatiōe cuiuſqꝫ egritudinū: qa viſuꝫ

Cogni⁹ egritudinū necīa eſt ad earū curationem.

Sanatio egritudinū eſt deſtructio earuꝫ

In alio. ꝛ cū ſuſcipiūt ille res ſignificationem.

eſt ei ꝙ medicatio egritudinũ nõ eſt igrediẽs in hoc noĩe: ſcilʒ ſignificatio ſup ſanationẽ egritudinũ: ⁊ ſi illð eſt itaʒ tunc dimiſſio Hippo. dicẽdi partẽ artis qua fit medicatio egritudinũ in ſermone quẽ dixit ante hunc vbi dixit in eo dimiſerũt plura eoꝝ: q̃uis ille egritudines diuerſe fiãt in egris diuerſis: ⁊ quorũdam eoꝝ ſollicitudo magnificeť in ſignificatione eſt nõ ſm rectitudinẽ. Et manifeſtũ quidẽ eſt ꝙ qui dixit hunc ſermonẽ dicet ꝙ Hippo. nõ iterauit etiã ſermonẽ ſuũ ⁊ ſcripſit hũc ſermonẽ aliũ: niſi vt adderet ad ſermonẽ ſuũ ꝓmũ rememorationẽ huius partis artis medicine: ſcʒ medicationis egritudinũ. Et qñ nõ eſt diuerſitas in aliquo quo fiat iuuamẽtũ in medicatione egritudinuʒ: tunc prolongatio ſermonis in eo eſt ſuꝑflua: opʒ ergo ꝓpperemus ad ſermones in q̄bus docet Hippo. res quib⁹ fit iuuamentũ in medicatione egritudinũ. IIII.

Superfluũ eſt plõgare ſmonẽ in reb⁹ que nullũ in medicatione egritudinũ afferunt iuuamentũ.

¶ In quo tñ nõ ſolũ eos nõ laudo: verũetiaʒ q̄a medicine ꝑ pauca numero atq; vulgaria: preterq̃ in acutis paſſionibus exercuerunt: vt catarticum ⁊ ſerum tẽporibus ſuis.

¶ Et nõ ꝓpter hoc tñ non laudo eos: ſed qñ ipſi etiã nõ vtunť ſanationis ſpẽb⁹: niſi quaꝝ numerus eſt paucus. Qð eſt: q̄a plũmuʒ qð īuenerũt de ſanatiõe ꝓter ſanationẽ egritudinũ acutaꝝ: nõ eſt niſi dare in potu medicinas ſolutiuas ⁊ aquã caſei: ⁊ lac in horis ſuis.

¶ Dixit ꝙ ipſi vſi ſunt ex ſpeciebus ſanationis que ſanitatẽ acquirere faciũt reb⁹ paucis: quarũ numerus eſt paucus: exceptis illis q̄bus vſi ſunt in egritudinibus acutis. Inuit ergo ad hoc ꝙ ipſi in eis dixerũt ſpecies ſanationis multas: ⁊ per vitaʒ meã iuro ꝙ ipſi fecerunt illud: verũtamẽ illud quo vſi ſunt in egritudinibus chronicis vere etiã nõ completur apud eos: niſi per potũ medicinaꝝ ſolutiuaꝝ: ⁊ aque caſei: que bibitur in horis ſuis. V.

¶ Sed poſteriores eoꝝ corrigẽtes dicta medicinali vie quoddã ſequacius ⁊ egrotanti familiarius reliquerunt.

¶ Illi aũt qui poſt eos venerũt poſtq̃ redierũt ⁊ rectificauerũt qð ſcripſerãt illi: ſcripſerũt res ſimiliores vie medicine ex reb⁹ quas vnicuiq; infirmorum approximare oportet.

¶ Dicitur in libro qui ſcriptus eſt ſcðo poſt librũ qui ante ipſum ſcriptus eſt: q̄a eſt rectificatus magis: qñ eſt intentio libri ſcði: ⁊ intẽtio libri qui editus eſt ante ipſum eadẽ: ⁊ ſunt plures dictiones eius ille dictiones eedẽ: verũtamẽ minuiť ex eo aliq̄d poſt aliq̄d ex reb⁹ poſitis in illo libro ꝓ: ⁊ addunť res in eo q̄ nõ ſũt in illo: ⁊ mutanť in eo res ab eo qð eſt in illo. Et illius exẽplũ eſt: ſi volueris vt certificeť tibi liber acutis ſcðs: qui noĩatus eſt antbolochis: rectificatus poſt librũ quẽ ſcripſit ante euʒ. Scðm ergo hunc modũ ⁊ īuenimus illos de aſſidis: qñ medici illius regionis poſuerũt ſnĩas alias poſt illas ſentẽtias precedentes: quarũ quedã ſunt ille ſentẽtie ꝓme eedem: ⁊ minuerũt ex eis res: ⁊ addiderunt in eis res: ⁊ mutauerunt in eis res. Dicit ergo Hippo. in libro ſecũdo ꝙ cõpoſitio eius eſt ſimilior vie medicine q̃ libri primi. VI.

¶ Sed antiqui prorſus loquẽtes de dicta leuia viribuſq; carẽtia īutiliter ediderũt: eo ꝙ multa diminute ꝓſcripſerũt: prorſus de dieta nihil vtile tradiderunt.

¶ Et cum hoc iteruʒ antiqui nõ ſcripſerũt de regimine aliquid cui ſit quantitas.

¶ Nomen regiminis cadit ſuꝑ medicationẽ que fit ꝑ medicationes in quarũ vſu cucurrit ꝯſuetudo: ſicut ꝑforatio ⁊ cauteriũ: ⁊ reliqua que operanť ꝑ manuʒ noĩanť opatio manus: ⁊ noĩať pars ſcða per dietã: ⁊ noĩať pars tertia cũ iſtis duab⁹ ex ꝑtibus medicine medicatio: ⁊ manifeſtũ q̄dem eſt ꝙ cõplementũ huius ꝑtis fit per vſuʒ medicinarũ. Hippocrates ergo redarguit medicos qui fuerũt ante ipſum: q̄a nõ ſcripſerũt in regimine aliq̄d cui ſit q̃ñtitas: ⁊ nõ dixit hunc ſermonẽ niſi qñ ipſi nõ ſcripſerũt in regimine ſnĩam penitus. qð eſt: q̄a ipſi ſcripſerũt in eo aliqua: ſed non ſcripſerunt in eo aliquid cui ſit quantitas de qua curetur. Et Hippocrates quideʒ oſtendet in ſequentibus de ſanatione cui eſt q̃ñtitas: que medicatio eſt. VII.

Cõplementũ medicationis fit ꝑ vſuʒ medicinarum.

¶ Unde leuiať viribuſq; carẽtia īutiliter ediderunt: nõ tamen in hoc errauerunt: quoniã ipſam varioruʒ morboruʒ: eorumq; multiplicitatem partiũ ignorarent.

A.l.enervis.

¶ Multitudinem auteʒ diuerſitatis cuiuſq; egritudinũ ⁊ multitudinẽ diuiſionũ eius nõ ignorauit aliquis eorum.

¶ An ipſi non ignorauerunt tñ multitudinẽ ſpecierũ egritudinũ: ſed ipſi ſcripſerunt in eis etiã plus q̃ oportuit: ſicut oſtendam in ſequentibus. VIII.

¶ Sed potius numerũ palã tradere conãtes nõ īuenerũt: aut qñ forſitan difficile cõprendi: ſi quidẽ ex altiſſimis īneſtigãdũ ſit: aut q̄a nõ alius morbus ab alio vtcũq; differre vĩ: nec idẽ eẽ ſentiunť: niſi eodẽ noĩe vocitenť.

¶ Cum aũt ipſi in numero ſpecieruʒ cuiuſq; egritudinũ ſermonẽ ponere voluerit nõ īuenerũt in eo qð ſcripſerũt inde. qð eſt: qñ forſitan nõ ſit facile cõprehẽdere numerũ earuʒ ſi eſt ſignificatio ſignificãs ſuꝑ egritudines: ita vt vnaqueq; earũ diuerſa a ſua compare ſit in aliqua rerum: putať enim ꝙ illa egritudo non eſt ipſa egritudo alia eadẽ: niſi ſit nomen eius nomen illius egritudinis eiuſdẽ.

¶ Iam dixi paulo ante: ꝙ medici qui ſunt de illis de aſſidis a ꝓncipio ꝙ ſcripſerũt de accidentibus plus q̃ opʒ. Qð eſt: q̄a dixerunt ꝙ egritudines que fiunt a cholera ſunt ſeptem: ⁊ poſtq̃ paululum proceſſerunt ſcripſerunt iteruʒ ꝙ egritudines veſice ſunt duodecim: deinde ſcripſerunt poſt illud etiaʒ ꝙ egritudines renum ſunt quatuor: ⁊ ſcripſerunt poſt illud iterũ: ⁊ egritudines diſtillationis vrine facte ex veſica ſunt quatuor: deinde ſcripſerunt poſt illud etiã ⁊ ſpecies ſpaſmi ſunt quatuor: deĩde ſecuti ſunt ⁊ ſcripſerunt poſt illud etiaʒ: ſpẽs ictericie ſunt quatuor: ⁊ ſcripſerunt poſt illud etiã: ⁊ cauſe vel ſpecies ꝑtiſis ſunt tres. Qð eſt: qñ ipſi cõſiderauerũt in diuerſitate accidentium que mutanť a cauſis multis: ⁊ dimiſerunt intendere expoſitionẽ egritudinũ: ⁊ non cõſiderauerũt in eis: ſicut eſt illð qð fecit Hippo. in inuẽtione earũ. ipſe enĩ vſus eſt illo canone quo ſolo poſſibile eſt inuenire numerũ egritudinuʒ. Ego aũt iam oſtendi illũ canoneʒ in ꝓncipio libri mei qui eſt in via de ingenio ſanitatis: ⁊ narraui iterum rem ex eo paruã in libro meo de elementis ſm ſnĩam Hippocratis: ⁊ inueniť ibi tractatus quẽ cõpoſui ſermone breui abbreuiato: qui

De canone inueniendi numerũ egritudinum.

niſtoꝛqui eſt in ſpeciebus egritudinū.nūc aūt illud ad qȝ opoꝛtet nos intendere eſt cōſecutio ſermonis Hippocra. qm̄ intētio expoſitionis nō eſt niſi hoc.qȝ eſt:qm̄ quādo conatur expoſitoꝛ cōſtituere demonſtrationē ſuper illud qȝ dicit in expoſitione ſua qua exponit librū ꝓlongatur apud homines eſſe partium ſanationis ſanantis egritudines qua fit iuuamentū in medicatione egritudinū interficientiū.hec eſt ergo ſumma ſermonis Hippocratis cuius premiſimus rememoꝛationē. Res autē particulares que ex eo intelliguntur nos narrabimus eas. IX.

C Si ergo quando epidimie vel epidimialis moꝛbi qualitas:aut quantitas:aut vniuerſaliter moꝛtalis eſt:ſȝ ipſi moꝛbi varij ⁊ iequales ſunt:⁊ afficiunt plerūqȝ plurimos vt diximus ⁊ interimunt.

C Et quādo nō eſt diſpoſitio egritudinis algueſed diſpoſitio egritudinis moꝛtalis cōis: ſed ſunt egritudines diuerſe ⁊ ꝓpinque:accidit pluribus hominibus ex rebus quas p̄mi-

De quali diuiſione ⁊ ſub diuiſione ſpecierum moꝛboꝝ.

ſimus ⁊ narrauimus vt moꝛiantur.

C Significauit Hippo.per ſermonē ſuū iſtum:ꝙ ex egritudinibus eſt egritudo que cōmunicat multis hoībus in hoꝛa vna:⁊ quādo egritudines ſunt pernecabiles:noīatur egritudo illa moꝛtalis:⁊ quādo ſunt faciles:nominat̄ noīe alio qȝ ipſaȝ ſignificat:nominat̄ itaqȝ egritudo algueſed: ita vt ſit egritudo algueſed:hec egritudo que multiplicat̄ in hoꝛa vna in regione vna:⁊ ſit moꝛtalis ipa egritudo algueſed pernecabilis.Et hoc etiā eſt genus aliud ex generibus egritudinū cōmunicās multis:⁊ nominat̄ egritudo diuerſa:⁊ ꝓpꝛie coꝛam omnibus iſtis egritudinibus ſicut ille que accidunt ex regione ⁊ leduntur per eas hoīes ſm̄ modos diuerſos multos ⁊ nō eſt eaꝝ generatio cōis.qȝ autē rectū eſt vt ſit Hippo.ſignificās per ſermonē ſuum eſt.Sȝ ſunt egritudines diuerſe ⁊ ꝓpinque.qȝ eſt:qm̄ neceſſariū eſt vt dicat̄ ꝯtrariū huius ſermonis in eis ſcilȝ nō ꝓpinque ſed ſimiles:ſed iudiciū in egritudinibus regionalib⁹ ⁊ egritudinibus algueſed ⁊ pernicioſis:non eſt niſi per aſſimilationē earū.Qȝ ergo neceſſarium eſt in illo eſt vna duarū rerū:aut vt dicat̄ ꝙ certioꝛ deſcriptionum eſt deſcriptio in qua eſt:ſed ſunt egritudines diuerſe non ꝓpinque:aut vt a ſmone eius ꝓpinque:nō opoꝛteat itelligi que a medico ꝓſunt:⁊ ꝙ quedā ſunt ꝓpinque quibuſdā. Sed egritudines que ſunt ante eas.Legritudines de quarum euentu currit conſuetudo:nam egritudines algueſed:⁊ egritudines pernecabiles paꝝ accidunt.De euentu autē earū quas Hippocrates diuerſa noīauit currit conſuetudo:⁊ ſunt ille in quibus eſt ſermo eius in hoc libro. In egritudinibus autē qui nominant̄ algueſed loquitur in libro ſuo qui nominat̄ epidimie:⁊ loquit̄ de egritudinibus regionalib⁹ in libro ſuo de aere ⁊ aqua locis ⁊ nō ſingulariter in egritudine noīata moꝛtalis facit librū ꝓpꝛiū: quoniam narrauit in libris ſuis:quia eſt vna egritudinum algueſed. X.

C Sed vulgus peritū ab imperito huiuſmodi cognoſcentiū diſcernere nequeunt.

C Vulgi aūt nō cog̃ſcūt melioꝛē a vilioꝛe ⁊ peioꝛe ꝓculdubio in cog̃ne haꝝ egritudinū.

C Dicit ꝙ vulgi non cognoſcunt procul dubio melioꝛem medicoꝛum in cognitione harum egritudinū ab aliis.Et manifeſtum eſt ꝙ ſermo eius eſt in egritudinibus acutis quas dixit paulo ante. XI.

C Alia laudantes:⁊ alia vituperantes.

C Et laudāt ⁊ vituperant pꝛopꝛie ſpēs alias ex ſpeciebus ſanationis.

C Dixit ꝙ vulgi non cognoſcūt ſpecies medicationis:quibus opꝫ vti:⁊ quas laudare opꝫ.Verū laus eoꝝ ⁊ vituperatio non eſt pꝛopꝛie niſi ex ſpeciebus aliis: ⁊ pꝛopter hoc dicimus ꝙ laus ⁊ ipſoꝝ vituperatio non currunt ſm̄ rectitudinem:deinde Hippocrates per ſucceſſiones hui⁹ ſermonis poſtq̄ narrauit demonſtrationē ſuper ſermonē ſuum ſcripſit hunc ſermonem. XII.

C Quoꝛum in his moꝛbis coꝛumqȝ medela ignoꝛantia hac patet maxime quā dicturi ſumus ſignificatiōe. C Expers nāqȝ toti⁹ medicinalis ſcie ab his peritiſſimus huius egritudinis cauſa putat̄:que eniȝ medicina in eo iuuare videt̄:eius noīa ſunt habilia:qui ergo ea dignouerit:ptiſanam videlȝ ⁊ ſyrupum: aquam quoqȝ mellis ⁊ huiuſmodi:⁊ illius a vulgo medicus habetur qui inſipiens itidē vt ſapiens iudicare putatur.

C Et maioꝛ ſignificationum ſuper hoc quod vulgi ignoꝛant valde:eſſe harū egritudinuȝ: ⁊ ſm̄ medicationē eaꝝ qūo opoꝛtet vt ſit:eſt qȝ dico:⁊ eſt ꝙ de illo apud queȝ nō eſt ſcia medicine putatur qꝛ eſt ſciens medicinā ꝓpter has egritudines.qȝ eſt:qꝛ doctrina nominū ſpecieꝝ ſanationis:de quib⁹ exiſtimat̄ ꝙ ſunt rectioꝛes habētibus has egritudines eſt facilis:qm̄ homo qui ſcit hec noīa.ſ.aqua kiſt oꝛdei:⁊ potus ille:⁊ ille:⁊ aqua mellis: eſtimāt de eo oēs vulgi:qꝛ eſt medic⁹ cū ſcit illō qȝ narrat:⁊ melioꝛ ⁊ vilioꝛ res vna eadē.

C Cum ſint medicine quibus vtitur melioꝛ medicoꝛum ⁊ vilioꝛ eoꝝ vne ⁊ eedem ſit ꝓpter illud medicoꝛuȝ apud vulgum melioꝛ non cognitus:cum ipſi non itelligant differentiā inter illū qui medicatur cum illis medicinis qb⁹ medicant̄ egritudines in hoꝛis ſuis:⁊ cum quantitate que opoꝛtet inter illum qui facit illud imenſurate.Verūtamē Hippo.poſtq̄ abſcidit in hoc loco ꝓpoſitionē ſecūdā ꝓlogi ſui lib.icipit de rebus quas tendit ex ſermone qui ſequitur ſermonem ſuum iſtum. XIII.

C Scripturū itaqȝ me eē qui hactenus ignoꝛata fuerunt neceſſarium duco:quoꝛuȝ itaqȝ doctrina ⁊ excellentiſſima eſt in his quecūqȝ iuuamen vel leſionem ſunt ꝑparitura. C Id autē qȝ ignoꝛatur a medicis eſt cur medicoꝛū pars totius vite ſue non deſiſtit diebus ꝓpinare in acutis paſſionibus ptiſanam oꝛdeaceā non colataȝ vtiliter operari cōſiſi. C Alij ſ'o vt nec vnum oꝛdei granuȝ tranſglutiant egri ſummopere ſtudent. Qz ſi fieret ⁊ nō colata eſſet maximū credunt eſſe nocumentum egroto. C Alij autē nec colatā nec nō colatā dant:quoꝝ rurſus ꝑs nūq̄ niſi ſeptimo trāſacto. C Alij ſ'o moꝛbo deficiēte i die cretica.

[illegible]

¶ Uidetur autē mihi qꝛ opꝫ vt ſcribam oīa de quibus medici ſciam non habēt: cū eoꝝ cognitio nobilis ſit q̄ntitatꝭ ⁊ magne ſciētie: ⁊ oīa que faciunt iuuamentū magnū: aut nocumentū magnū. ¶ Res aūt de quibus medici ſciam non habēt ſunt iſte. Que cauſa eſt ꝑpter quā fit ꝙ quidā medici morant̄ tēpore vite ſue toto dātes in potu infirmis in acutis egritudinibus ptiſanā ordei nō colatā. Et quādo faciunt illud exiſtimant ꝙ medicatio eoꝝ ipſis eſt ſm rectitudinē. ¶ Et ex eis eſt qui cōuertit ſtudiū ſuū totū ad hoc vt nō deglutiat infirmus granū ordei vnū: qm̄ putat ꝙ in illo eſt nocumētū magnū: ſed dat ipſaꝫ in potu infirmo poſtq̄ꝫ colat eā. ¶ Et ex eis ſūt q iſirmo in potu nō tribnūt: neqꝫ ptiſanā ordei neqꝫ aquā eius. ¶ Et ex eis ſunt: q nō faciunt vſquequo trāſeant ſuꝑ infirmū ſeptē dies. ¶ Et ex eis ſūt: q nō faciūt illō vſquequo conſumat̄ egritudo ⁊ veniat criſis.

¶ Putatur de hac q̄ōne quā dixit Hippocrates: qꝛ eſt q̄ꝺ dialectica. poſſibile eni eſt medicari egritudines ſm rectitudinē preter ꝙ inquirat̄ de huiꝰ q̄ōnibus. q̄ꝺ eſt: qꝛ Hippocrates dicit ꝙ rectitudo in medicatione egritudinū eſt medicis ex cognitione rerū quas opꝫ facere: nō ex inquiſitione cauſe in diuerſitate cadente inter illos qui ſcripſerūt ſpecies ſanationis diuerſas in egritudinibus eiſdem. Hec aūt q̄ſtio vere nō eſt iuuatiua valde tm̄: imo opꝫ vt premittat̄ q̄ſtio de ea ſuꝑ oēs res ſicut oſtēdā quādo ꝓcedā in ſermone meo. q̄ꝺ eſt: qꝛ dignius eſt vt oſtendā in primis in eis: qꝛ neccīa eſt inquiſitio de ea ⁊ qualr̄ eſt reſponſio in ea. ¶ Qz aūt inquiſitio de ea ſit neccīa itellige ex eo q̄ꝺ dico: ⁊ eſt. Quia diuerſitati que cadit iter pħos nō inuenit̄ inſtrumentū manifeſtū quo experiat̄. q̄ꝺ eſt: qꝛ tu nō inuenis inſtrm̄ manifeſtuꝫ quo experiat̄ ſermo qui dicit: ꝙ mūdus nō eſt generatus: neqꝫ ſermo qui dicit: quia eſt generatus: neqꝫ ſmo qui dicit: qꝛ eſt corruptibilis: ⁊ neqꝫ qui dicit: qꝛ non corrumpit̄: neqꝫ ſermo eius qui dicit: qꝛ nihil eſt extra ipſuꝫ vltimū vacuū: ⁊ neqꝫ ſermo qui dicit: qꝛ eſt infinitus: neqꝫ ſermo qui dicit: ꝙ eſt vnus mundus: ⁊ neqꝫ ſermo qui dicit: qꝛ ſunt plures vno: neqꝫ quantus ſit eoꝝ numerus ſi ſunt plures vno: neqꝫ etiā ſi ſunt plures vno non cōprehendit̄ eoꝝ numerus: neqꝫ numerant̄ neqꝫ eſt poſſibile vt vtat̄ inquiſitione de illo ſignificatione manifeſta. Et ſimilr̄ diſpoſitio multarū aliarū rerū ex rebus de quibus inuenit̄ q̄ſtio in pħia. Ex eis cui ſunt res in quibus non eſt nobis poſſibile oīno indicare indicium abſcindēs: ⁊ ex eis ſunt res longa indigentes inquiſitione. Rerum aūt quibus iuuant̄ infirmi aut que nocent eis nō eſt diſpoſitio h̄ diſpoſitio q̄ꝺ eſt: qꝛ in inuentione earū eſt neceſſariū tēpus longum: ⁊ vir peritus. De oībus autem rebus quas exiſtimant quidaꝫ hoīes ſe inueniſſe: putat̄ ꝙ iudicium in eis eſt facile: qm̄ ſi inuenerint iuuamentū cuꝫ vtunt̄ infirmi: tunc opꝫ vt laudent̄ ⁊ ſuſcipiant̄: ⁊ ſi nocēt cuꝫ earū eſt vſus: tunc opꝫ vt fugiat̄ ab eis ⁊ excidant̄: ⁊ ſi non nocent aut iuuāt nocumēto aut iuuamēto ꝙ quātitatem nō habeant: tunc opꝫ vt putet̄ de eis: qꝛ ſunt ex rebus que nō faciūt aliquā harū duarū actionū. Uerūtamē opꝫ iterū medicis vt elongent̄ ab oī q̄ꝺ nocet nocumēto manifeſto. Res aūt que nocēt aut iuuāt iuuamēto aut nocumento paruo nō eſt mirū ſi retineāt oēs eas qui putāt de eis in ꝑncipio opionē aliquā. In eſſe aūt rerū inter q̄s eſt differētia magna valde: ita vt laudent eas q̄dā hoīes: ⁊ q̄dam eoꝝ vituperēt eas: cadit admiratio ex eis qui laudāt res quarū v̄tus in nocumēto eſt v̄tus magna valde. ¶ Et ex eis qui vituperāt res quibus in veritate ſit iuuamentū manifeſtū: hec eſt q̄ſtio de qua ingrit nunc Hippo. in fine exemploꝝ particulariū: ⁊ iam dixit eā iterū Ariſtrates: ⁊ reſpōſionēꝫ in ea in tractatu libri ſui ꝑmo de febrib⁹: ⁊ inceſſit in abbreuiatione ſermonis in eo ⁊ explanatiōe eius alia Hippo. q̄ꝺ eſt: qꝛ poſtq̄ꝫ narrauit in libro ſuo quē diximus ante illos qui ex medicinis vtunt̄ in febriētib⁹ cōtrario regiminis quo opꝫ vti. Et dixit illos qui cadere faciunt v̄tutes infirmoꝝ per prohibitionē vehementē lōgā a cibis: ⁊ dixit Catonē medicū qui cibabat iſirmos carne: ⁊ potabat eos vino: ſecutus eſt illud hoc ſermone: ⁊ eſt ſermo eius cū dictione ſua fecerūt cadere multos iſirmos in paſſiones valde magnas: ⁊ ſi oium febriētiū euaſio ab infirmitatibus ſuis eēt per huiꝰ regimē in ſanatione euaſio mala: remanerēt illi qui exercēt medicinā ſm hūc modū nō ſanātes aliquē infirmoꝝ: veruꝫ q̄ꝺ magis ſimilius eſt vt ſit: eſt ꝙ in medicatione oium febriētiū nō ꝯuenit vnū ⁊ idē regimen. Opꝫ ergo vt laudet̄ Ariſtrates ⁊ oēs qui ingſierūt de hac q̄ōne ꝑter ipſum ⁊ ſcripſerūt riſſionē in ea: ⁊ dignus eſt etiā vt laudet̄ qui fuit ꝑmus qui q̄ſiuit de ea. ¶ Et ſcias qꝛ nō eſt ingſitio de ea ⁊ riſſio in illa i egritudinibus acutis dignior q̄ꝫ in religs egritudinib⁹ remanētibus. q̄ꝺ eſt. Quia ingſitio de ea eſt cōis eōicās oīb⁹ egritudinib⁹: qm̄ diuerſitas in medicatione nō cadit iter medicos in egritudinib⁹ acutis tm̄: ſed in oībus egritudinib⁹ aliꝭ: ⁊ ꝑpter hoc figit̄ in vnoquoqꝫ eoꝝ ſpatio lōgo tpis ſm regimen q̄ꝺ viſum eſt ei: qm̄ vidit ꝙ q̄dā hoīes iuuati ſunt eo. De religs aūt remanētibus ꝑter eos quoꝝ nullus iuuatus eſt per regimē eoꝝ: lꝫ ipſi exiſtimēt ſuꝑ infirmos ꝙ ipſi errauerūt ſuꝑ ſeipſos ſecreto: ⁊ forſitan eſt ſic dixit Hippo. in libro ſuo de algebra in illis qui errāt in ſtricturā oſſium q̄ñ frangunt̄: ⁊ accidit cū fractura eoꝝ vulnus: ⁊ ledūt infirmos ꝑ illā cām. q̄ꝺ eſt: qꝛ Hippo. dicit ꝙ ipſi nō exiſtimāt ꝙ cauſa in illo nocumēto ſit ligatura: ſꝫ malitia forme. Similiter accidit etiā ſimile huic in egritudinibus quarū ſanatio fit ꝑ regimē. eſſe aūt eius q̄ꝺ ipſe dixit in hoc ſermone quē premiſimus ad exponēdū eſt manifeſtū q̄ñ legit hō his cū que ter fecit: ⁊ ponit mentē ſuaꝫ in eo. q̄ꝺ eſt: qꝛ tu inuenis Hippo. feciſſe in exemplo ſuo particulari ſermonē cōem: ⁊ eſt ſermo de quo cōſuetudo cucurrit pħis ⁊ pluribus opificibus artis dialectice: vt nominent ipſum etiā ſermonē vniuerſalē. Ariſtrates enim dixit regimē q̄ꝺ eſt ſm finē ꝯtrietatis ei q̄ꝺ opꝫ. Hippocrates aūt dimiſit dicē regimē horribile. ⁊ dixit regimē mediū. q̄ꝺ eſt: qꝛ fames que eſt in vltimo: ⁊ repletio trāſiens equalitatē quā fecit Cato: ſūt in veritate horribiles. Sed ꝓpinquius his duob⁹ ad equalitatē eſt regimē q̄ꝺ narrauit Hippo. qꝛ qui regit per eū ipſuꝫ in egritudinib⁹ acutis eſt ex medicis cui eſt magnitudo ⁊ nobilitas. q̄ꝺ eſt: qꝛ ex medicis eſt qui cibat infirmos ptiſana ordei: ⁊ ex eis eſt q potat eos aqua eius tm̄: ⁊ ex eis eſt qui non potat eos: hoc etiā vſquequo veniat criſis eis: ⁊ regit iſirmū in hora que eſt iter initiū egritudinis ⁊ iter criſim cuꝫ eo q̄ꝺ bibit̄ tm̄ ſicut eſt aqua mellis: ⁊ ſi idigēt in q̄buſdā horis vtunt̄ ſyrupo aceto ſo. Cauſa aūt diuerſitatis iter eos eſt ſm ꝙ dixit Hippocrates. Hippocrates eni narrauit illō in ſequētibus. iam aūt dixit ꝙ Ariſtrates dixit illud ⁊ inuit in tractatu ꝑ libri ſui in febribus. Et eſt ꝙ quidaꝫ hoīes idigent aqua ordei tm̄: ⁊ q̄dā eoꝝ idigēt cū illo etiā ptiſana ipſa: ⁊ q̄dā eoꝝ nō indigēt aliquo eoꝝ: ſed ſufficit eis vt ꝯcruēt,

Diuerſitates pħoꝝ nō pñt exēplo ſenſibili declarari ſicut diuerſitates medicoꝝ.

Res māifeſte nocētes ſūt fugiende.

Nimia abſtinentia ⁊ magna ciboꝝ repletio vituperanda.

Unum ⁊ ideꝫ regimē nō cōuenit oīb⁹ febricitātibus.

Diuerſitas in medicatiōe nō in egritudinibus acutis tm̄ cadit: veruꝫ ⁊ in oīb⁹ aliꝭ.

In exemplo particulari fecit ſermonem communem.

ſe cum eo qͦd bibitur tñ vſqȝ ad horā criſis ⁊ iuuanť per id. Et Hippo. quidem ſm ꝙ narrat in ſequentibus ex illi ⁊ mis eſt qui indiget ptiſana ordei: ⁊ qui idiget aqua ei⁹ tñ: ⁊ qui non indiget aliqua earū. XIIII.

¶ Ad hec ℣o: aut iterrogaſti: aut nō iterrogaſti: nec qcq̄ȝ idoneū reſpōdere ſolent.

¶ Et plus illo quia nō eſt de ꝯſuetudine medicoꝝ vt inquirāt de huiuſmodi q̄ſtionib⁹: ⁊ pōt eſſe vt nō inueniať apud eos reſpōſio: ⁊ ſi interrogentur de eis etiam.

¶ Manifeſtuȝ eſt oſtenſione plana bona ex hoc ſermone ꝙ Hippocrates fuit primus qui queſiuit de hac qōne: ⁊ reſpondit de ea. Dixit eniȝ qͦd eſt: qꝛ medici nō ꝯſueuerūt iterrogare de huiꝰ qōnib⁹: ⁊ ſi iterrogāt eos qdā hoīes de eis aut cū q̄ runť nō eſt eis poſſe iuenire rñſionē i eis. XV.

¶ Que res itaqȝ iam demū ita ad hoc deducta eſt vt ēt vulgo liqdiſſime clarere videať: ⁊ medicine ars oīno ars eſſe nō videatur.

¶ Quāuis ſit appropriatum huic arti toti vt vituperēt eā vulgi vituperatiōe magna: donec ipi nō extiſtimēt oīno ꝙ ars medicie ſit iuēta.

¶ In hoc ſermone iterū iueniť Hippo. narraſſe p exēpluȝ particulare res ex reb⁹ vlibus. In pmis qdē nā ex diuerſitate que eſt inter illos qui exercēt aliquā artiū quecunqȝ fuerit dubitat hō nectio ita ꝙ facit euȝ heſitare ꝙ non eſt eis ſcia de ipſa. Et ſcdo qdē nā cōueniētia eoꝝ in ea eſt ſignificatio magna ſup ſciaȝ eoꝝ. ⁊ hec qdeȝ eſt res cū qua oſtendiť adiutoriū in demōſtrationibus geometricis. qͦd eſt: qꝛ demōſtrationes iſte nō ſufficiūt ſapientibus tñ: ſȝ inuenimus eas iterū apud vulgos pbabiles vel famoſas cū certitudine. Inde eſt ꝙ ipſi dicūt in eo qui vtiť demōſtrationib⁹ geometricis ꝙ declarauit rē manifeſtā in qua nō eſt diuerſitas. Et Hippocra. qdē narrauit ſermonē in hac diuerſitate in orōne que ſequiť hūc ſermonē. XVI.

¶ Cum ergo huius diſſenſionis magnitudo de acutis paſſionibus iter curatores eo vſqȝ increuerit: vt qͦd vni egrotāti tanq̄ȝ pfecturū alicui alteri videať nociuū: ſic ars medicie in diuinationis vanitatē redacta eſt. Qui enim diuinationes exercēt vt auruſpices quidē q̄s quidē aues in ſiniſtrā parteȝ volare viderūt: malū: quas ℣o in dextrā: bonū preſagiū portendere iudicant. Simil̄r autē ⁊ auruſpicuȝ hic hoc: ille ℣o huic cōtrariū videt.

¶ Cum ergo quātitas diuerſitatis inter medicantes in egritudinib⁹ acutis cōſequať hanc ſummaȝ: ita ꝙ illud qͦd appropinquat alicui infirmoꝝ quidā eoꝝ qñ eſtimat ꝙ illud adiuuamentū valde eſtimat ſup illud alius: quia eſt malū tñ: ⁊ ſm hoc diciť in arte medicie: qꝛ eſt ſilis diuinationi: nā qui vtiť diuinatione dicit in aue vna: qꝛ quādo volat ſiniſtre: tūc illud ſignuȝ malū eſt: ⁊ qñ volat dextre: tūc illud ſignū eſt bonū. Et ſil̄r iueniť etiam ſile huic in arte que conſiderať in victimis in reb⁹ in qbus aſpiciūt: ⁊ ex diuis ſunt qdā qui vident cōtrarium harum ſententiarum.

¶ Vult per diuinationē artē augurādi: ſed p ꝯſiderationē in victimis vult artē quā plures hoīes nolant hoc noīe. ſ. ſpeculatio in victimis: ⁊ eſt illa etiā quā reliqui antiqui h nomināt noīe. qͦd eſt: qꝛ ſciētes eā poſtq̄ aſpiciūt in victimis pcedūt etiā ⁊ iudicāt ex eis ſucceſſiones. Nomē aūt victimaꝝ cadit ſup ſacrificia que offeruntť deo glorioſo ⁊ ſublimi ex aialibus venerādo ⁊ magnificādo eū: ⁊ ſunt illa in quibus cōſiderātes pcedūt ⁊ iudicant ex eis poſtq̄ aſpiciūt in viſceribus eoꝝ. illi aūt qui diuināt per volatū auiū noiantť auctores augurādi: ⁊ ſūt illi quos Hippocra. in hoc loco noiauit diuos. Quāuis nomē diuini ⁊ diuinationis cadat ſup oēs artes in qbus ſit pceſſio ⁊ iudicanť ſucceſſiones. qͦd eſt: qꝛ diui noianť ſpeculātes in victimis ⁊ auctores augurij: ⁊ illi qui ꝯſiderant in natiuitatib⁹: ⁊ illi qui iudicāt ſucceſſiones p ſigna in qb⁹ cōſiderāt: ⁊ cū iſtis etiā ſunt illi qui pphetāt: ⁊ illi qui diuināt p res diuinas: ⁊ ex hoībus ſunt q noiant hoc noīe illos etiaȝ quos noiauit poeta iterpretes ſomnioꝝ. Verūtn̄ manifeſtū eſt ꝙ Hippocrates noiat h noīe. ſ. diuini auctores augurandi tñ: ſicť fecit verſificator. qͦd eſt: qꝛ verſificator dicit etiaȝ in locis multis verſuū ſuoꝝ ꝙ ars augurandi pcedit ⁊ ſcit qͦd eſt futurū: ⁊ dixit in pncipio ſue poetrie hunc ſermonē. Sed venite ⁊ iterrogemus quoſdaȝ diuinos aut alchemicos: ⁊ ſignat p ſmonē ſuū alchemicos: q illū aſpicit in victimis aut interpretať ſomnia. qͦd eſt: qꝛ ſomnia ſunt a deo bñdicto ⁊ ſublimi: verū manifeſtū eſt: qꝛ ſignificant p diuinos illos q diuināt per volatuȝ. qͦd eſt: qꝛ nō eſt poſſe vt dimittatur ex quātitate augurij: ⁊ ipſe iam dixit illud in alio loco ſuoꝝ ꝯſiū in rebus nobilis quātitatis. qͦd eſt: qꝛ vtitur arte que cōſiderať in auibus: ⁊ ipſa noiať pprie ars augurandi. Et pōt eſſe ꝙ ego plongaui in ſermone in ſilitudinē diuinationis plus q̄ oportuit: ſed hora eſt mihi iam vt redeam ad intētionē Hippocra. in ſermone ſuo: ⁊ eſt iſte. Quia iter illos qui vtunť arte augurādi plus diuerſitatis nō cadit q̄ iter medicos in plurib⁹ reb⁹ pticularib⁹. Inde eſt ꝙ ego vidi in qbuſdā horis quoſdā ex auctorib⁹ augurandi diuerſificatos fuiſſe in eſſe auiū: quas noiat Hippo. in hoc loco dextras ⁊ ſiniſtras: ⁊ erat vnus augurū arabs: ⁊ alter grecus de terra Aſie. Dixit ergo arabs: ꝙ auis volans dextre: ſignificat ſalutē mulierū ex iſirmitatib⁹ ſuis: ⁊ volās ſiniſtre ſignificat euaſioneȝ viroꝝ. Augur ℣o qui erat de illis de Aſia dixit: ꝙ auis volans dextre facit notitiā in qōne de euaſione viroꝝ. ꝙ ipſi euadūt ab infirmitatibus ſuis: ſȝ volās ſiniſtre facit notitiaȝ in qōne de illo literā negationis: ⁊ eſt nō. ¶ Interrogaui ḡ vtroſqȝ an videant ꝙ hec vtus ſit auis ſiniſtre aut dextre qcūqȝ volatus ſit pter ꝙ videāt ꝙ iter hoc vt auis volet volatu eleuato valde: ⁊ inter hoc vt volet ppe terram: aut inter hec duo: ⁊ ſi eſt inter hec duo alia: an inter propinquum alto ⁊ propinquam inferiori: aut medio ſit differētia: ⁊ ſimiliter etiam interrogaui eos de aue volante propinque aut longinque in volatu ſuo: an apud eos ſit iter illud differētia. Arabs aūt ex eis dixit: qꝛ nō eſt dr̄ia iter aliqͦd horū: quicūqȝ volatus ſit ſiue ſit lōginquus in altitudine: aut longitudine: aut latitudine. Grecus ℣o diſtinxit ⁊ dicit eē dr̄iaȝ inter illud: ⁊ dixit ꝙ auctores augurādi ſcripſerunt qͦd dē in aue que volat dextre aut ſiniſtre poſtq̄ nō elongať in volatu ſuo: ſed eſt in illo ſm equalitatē ſignificat equalitateȝ vtutis: deīde dixit: ⁊ vtus auis equalis in volatu ſuo in longitudine ⁊ ppinqtate eſt ſm ꝯſiū vtutis inequalis: deinde dixit ꝙ teſtificātia ei ſup illud ſunt libri horis auguris: ⁊ ſiſius: ⁊ gerimon: ⁊ artimidris que nolať foca: ⁊ alij eoꝝ ex famoſis auctoꝝ augurandi. Sciui ergo ex hoc ꝙ apud augurē arabicū nō eſt hec diſcretio: ſed de greco ſci

De diuinatione ⁊ ſpeciebus eius.

Somnia ſunt a deo gl̄oſo.

ni ꝙ apud euz eſt diſcretio:ꝛ qa eſt prudēs in arte ſua.qđ eſt:qa diuerſitas in arte cuius ſcia experitur in experimē/ to ſit per diſcretionē ſcie ſi eius:ꝛ diuiſionez diſcretionis eius.Et qñ ego iam proceſſi ꝛ ſciui illud ex Hippocrate

Quo ponant diſtōnes inter artes cui⁹ ſcia experitur ex/ perimento.

indicaui illi auguri greco ꝙ iudiciū eius in volatu auium eſt magis ſimile vie artis.poſtq̄ ergo addidit nobis etiā cū hoc teſtimonia famoſoꝝ ex auctoribus augurandi cre dimus plus ſermoni eius.poſtq̄ āo crepit etiā ille arabs teſtimonia multa ſup certitudinē eius qđ premiſit ꝛ indi/ cauit īfirmis enuntiaui ei cām in certitudine indicij ſui eē ſm plurimū:ꝛ eſt:qa ſi auis equalis in volatu ſuo in longi tudine ꝛ ꝓpīgtate indicat ſalutē viroꝝ:ꝛ auis cuius vo/ latus eſt inequalis in lōgitudine ꝛ ꝓpinquitate indicat ſa/ lutē mulierū:ꝛ aues quarū volatus in lōgitudine ꝛ ꝓpin/ quitate eſt inequalis ſunt multe valde:ꝛ illa cuius volat⁹ in illo eſt equalis eſt vna tm̄:tūc ne͞cio certificat̄ indiciuz eius in multis hoībus:ꝛ nō verificat̄ in paucis.Augur āo grecus addidit nobis iteruz diſtinctiones alias ſm quas opȝ vt auis dextra q̄uis equalis ſit eius volatus in ꝓpin/ quitate ꝛ longitudine ſignificet in qbuſdā hoīs ſalutē in/ firmi:ꝛ in quibuſdā earū ipſius perditionē.qđ eſt:qa ipſe dixit:in molli.Et cuius ars eſt ars mulierū ſicut carmina/ tio lane ꝙ ſalus eoꝝ ſit per ſilē illius quo ſit ſalus mulie/ ris:ꝛ oſtēdit inde etiā ꝙ meliores auctores augurādi ſcri/ pſerunt illud in libris ſuis:ꝛ addidit nobis iteꝝ cū hoc di/ ſtinctiones alias oſtēdētes ꝙ illi arabi nō erat ſcia de ali/ quo eoꝝ.Et ego quidē non dixi hunc ſermonē niſi ꝓpter ſermonē Hippocratis qui ſequit̄ hunc ſermonē:quia non expoſuit ipſum aliqs ſm ꝙ oportuit:neqȝ ſermonē quez dixit etiā ante ipm:vbi etiā dixit plus illo:qa nō eſt de cō ſuetudine medicoꝝ vt iquirāt de huiꝰ q̄ōnibus:ꝛ eſt poſ/ ſibile vt nō iueniat̄ reſpōſio in illis:ꝛ ſi iterrogent̄ de eis etiā.qđ eſt:qa Hippocratez oſtēdit exēplū rerū in qbus cadit diuerſitas ſm hunc modū intellexerūt quidā hoīes ſermonē eius illū nō recte de ptiſana ordei tm̄:ꝛ intellexe runt eum quidā alij melius q̄ iſti parū de regimine egri/ tudinū acutarū:ꝛ intellexerūt ipſuȝ qdā de omni medica tione abſolute:fuit ergo intellectus iſtoꝝ melior intellectu oīum qui ꝓceſſerunt eos:verū iſti nōdū intellexerunt intel lectu cōpleto:qđ eſt quare cauſa quā iquirit Hippo.ſicut dixit eſt in oī diuerſitate que cadit in oībus artibus quas experimēto poſſe eſt expiri:ꝛ ſcilʒ ſcia certa manifeſta:qđ eſt h̄ ſic narraui ex ſmone q huc ſeqt̄ ſermonē. XVII.

¶ Quorum videlicet oium adeo intendit ſtu dium vt infirmo ſanitatez:ſano āo craſim ꝛ honeſtatē cū humana voluntate lucrentur.

¶ Qđ eſt qa ſollicitudo coꝝ in oibus iſirmis eſt magna in acqſitiōe ſanitat:ꝛ ſanis in cau/ tela:ꝛ eis ſtudēt acqrere formā bonā i boni/ tate acquiſitionis ſue ꝛ in omni qđ vult bō.

¶ Sermo iſte Hippo.detegit errorem eius qui eſtimabat ꝙ q̄ſtio Hippocratis quam dixit in ſermone qui eſt ante ipſum nō eſt niſi in ptiſana ordei tm̄:ꝛ q exiſtimat ꝙ ipſa eſt in regimine egritudinū acutarū:aut in regimine oium egritudinū abſolute:ꝛ ſilr etiā ipſe detegit errorē eiꝰ q exi/ ſtimat ꝙ ei⁹ q̄ſtio in oī eſt ſanatiōe. ¶ Illoꝝ qdē q exiſti mant ꝙ ſermo ei⁹ eſt in ptiſana ordei tm̄:aut in regimine acutarū egritudinū:aut in regimie oiuȝ egritudinū eſt in eo qđ ꝓmiſſuȝ eſt.Dicit q̄ in h̄ ſermone:ꝛ eſt ſermo ei⁹ qđ eſt:qa ſollicitudo coꝝ in oib⁹ iſirmis eſt magna i acqſitio ne ſanitatis.Qđ eſt:qa oium infirmoꝝ ſanatio ab infirmi

Sanatio egri tudinū nō eſt ꝑ regimē tm̄.

tatibus ſuis non eſt per regimen tm̄:qñ ex eis ſunt multi qui indigent ſanatione per manū:aut medicatione ꝑ me/ dicinas:ꝛ plus illo nō eſt poſſibile vt ſit ſanatio per viuȝ ptiſane ordei tm̄. ¶ Neqȝ eſt poſſibile etiaȝ vt ſit ſermo eius iſte:in regimine acutarū egritudinū tm̄:neqȝ in regi/ mine oiuȝ egritudinū abſolute:neqȝ in diuerſitate que ca dit in iſtis tm̄:ſed in omni arte que experimento experit̄. qđ eſt:qa qui inuenit canonē vlem.i.cōez in oībus artib⁹: ꝛ in ipſo eſt experientia rerū ꝑticulariū reb⁹ particulari/ bus.Et ex rebus quidē particularibus eſt in qua cadit di/ uerſitas ꝓpter ptiſanā ordei:ꝛ ſilr etiā eſt diuerſitas que cadit ꝓpter regimē qđ nō ſit in egritudinibus acutis tm̄: ſed qđ eſt etiā in egritudinib⁹ reliquis:ꝛ plus etiaȝ illo eſt diuerſitas que cadit in omni ſanatione:ꝛ plus hoc eſt ꝛ cō munior eſt diuerſitas que cadit in omni arte que ſit in oī corpe:q̄uis ſit etiā ꝓpter corpora ſanoꝝ.Qđ eſt:qa etiaȝ

Nō ſolum ad medicum ſpe ctat egritudi/ nē remouere: ſed ſanitatem habitā conſer uare.

iſti indigent arte que rectificet eos:ꝛ regat egritudines eo/ rū:nō vt acqrat eis ſanitatē tm̄:ſed vt cōſeruet ſup eos ſa nitatez eoꝝ:ꝛ eſt illa in qua dixit Hippocrates.ꝛ ſanis in cautela.qđ eſt:qa in cōſeruatione alicui⁹ eſt ne͞cia cautela.

¶ Et dixit etiā Hippocrates per hanc inqſitionē ſit iuua mentū in acquiſitione forme bone.qđ eſt:qa ſicut in ſana/ tione egritudinuȝ ne͞cia eſt inquiſitio hec de qua inquirit nunc Hippo.Similr etiā eſt cautela ſanorū in ꝯſeruatio/ ne ſanitatis eoꝝ:ꝛ ſtudiū ei⁹ qui ſollicitus eſt acqrere for/ mam bonā indiget illo:oēs ergo iſte res igrediant̄ in artē que ſollicita eſt de eſſe corpoꝝ.qđ aūt dixit Hippo.poſt hunc ſermonē cōprehendit oēs artes.qđ eſt:qa dixit:ꝛ oī qđ vult homo:nā augur etiā ꝛ aruſpex ꝛ cantor ꝛ rhetor:ꝛ vlr ois artifex ſcit ꝙ cauſa diuerſitatis in arte eſt res vna: ꝛ eſt vt ſumat vnuſquiſqȝ eoꝝ rē particularē:ꝛ ponat eaȝ vlem.Inde eſt:qa ego nō ſciui diuerſitatē que cecidit inter opifices augurādi:ꝛ nō iudicaui errorē eoꝝ:niſi ꝓpt ſciaȝ meā de hoc.Et ꝓpter hoc dixi cām auguris arabici ꝛ gre/ ci ante.Qđ eſt:qa rectificatio ois artis nō eſt niſi ꝑ diſcre tionē rerū particulariū a rebus vlibus.Qui eni potēs eſt diſcernere res iſtas eſt melior artifex.Et ſicut rectificatio artis ſit per diſcretionē harū rerū ſimilr:etiā eſt iudicium in ea.qđ eſt:qa opifex artiuȝ erat qñ ponit qđ accidit vni homini vt trāſeat ſup oēs hoīes aut ſup plēs q̄ oporteat:

Non ſit artis rectificatio niſi ꝑ diſcretio/ nē particulariū ab vlibus.

nā qđ nunq̄ accidit alicui hoīum nō inuenit̄ aliqs artifi/ cū qui ꝑ mētē ſuā trāſire faciat:qa ſit inuētū.qđ eſt:qa di/ uerſitas vere non eſt niſi vt ſufficiat homini ꝙ illa res eſt ſicut exiſtimat:nō vt defraudetur ꝛ decipiat ꝛ proteruiat querēdo victoriā:ſicut fecerūt multi quorundā hoīum in aliquo poſt aliqd:ita ꝙ formauerūt ipȝ in ſeipſo e diuerſo q̄ ſit illud ſm ꝙ eſt:ſicut illi qui dicūt:qa nō declarat̄ in aliqua duaꝝ diſpoſitionū:an nos ſumus vigilātes an dor mientes:ꝛ intellcͦ nr̄i ſunt fixi:an iam ꝑmixti ſumus.Et ſi ꝯceſſerit hō eis qđ illud eſt verū:dicunt ꝙ nō eſt manife/ ſtum que duarū ſnaꝝ ſit verior in ſermone ſuo vigilātes an dormientes:ꝛ intellectus nr̄i ſani an ꝑmixti.qđ eſt:qa tu nō iuenis aliquē hoīum qui dicat hūc ſermonē apud quē nō ſit ſufficiētia:ꝙ illud eſt ita:neqȝ apud quē ſit opio ca/ dens in aīa ſua:imo nō dicit huiꝰ ſermonē:niſi qñ intēdit ad ꝯdicendū ꝛ reſiſtēdū:ꝛ accidit ſilē huic etiā in arte me dicine.qđ eſt:qa qdā ꝓſumunt ad hoc vt faciant accidere in ea res preter ꝙ verificēt vel credāt.Et ex eis ſunt qdā qui inueniūt res meliores rebus que inuēte ſunt antiquis ꝛ nō fecerūt illud niſi qñ intellexerūt accidens qđ accidit

Res nouiter inuente quan/ doqȝ magis laudantur q̄ antique.

vulgi:s qđ narrat Hippo.dixit eni ꝙ eſt:qa ipſi laudāt rē: qñ eſt extranea ꝓmiſſiua:preter ꝙ intelligant eā ſm ꝙ ipſa eſt magis iuuatiua q̄ res cōis de qua antiquus ſcit:qa eſt iuuatiua:ꝛ ex hoībus ſunt qdā qui regunt infirmos ita vt ſufficiat eis ꝑ illud qđ facit eis fiducia de electione illi⁹ re/ giminis:ꝛ ſciūt ꝙ illud eſt deceptio ex eo ꝛ fraus:verūtn̄ ille qui affert illud ſup eos eſt diligens cenſus ꝛ donum.

¶ Cum

¶ Cuꝫ ergo narrauerim ex ſmone in diuerſitate: que nõ eſt niſi ꝑ ſermonẽ tm̃ ſic diuerſitas que cadit iter huiꝰ homines remanet vt diuerſitas certa iuēta nõ cadat niſi qñ in alio nõ diſcernit̃ iudiciū: verū nõ abſcindit̃ per ipſum: niſi aut ſup plus ꝗ̄ opꝫ: aut ſup totū cū ſit eē eius ſile. In hoc ꝗ̄ etiā opꝫ vt laudet̃ iuſtus Hippo. in rememoratiõe diuerſitat̃ certe tm̃: que accidit ei ꝗ conat̃ affirmare vere eſſe aliciuꝰ artiū qñ exiſtimat illas res ⁊ eligunt̃ in aīa eiꝰ aliter ꝗ̄ oportet: ⁊ nõ eſt illud ex eo ꝑ ſermonẽ tm̃ ꝗ̄rendo reſiſtere cū igenio: aut cū fraude ꝑꝑ quā decipiāt ꝑꝑt amorẽ dñii: ⁊ ꝑncipatus ⁊ aggregationis cēſuū. qḋ eſt: q̄a nõ inuenis aliquẽ ex illis ꝗ intenderit vere experiri ſniãs ⁊ experimēto recipe ſniãꝫ Catonis: ⁊ cibare illū ꝗ feb. hꝫ acutam carnibꝰ aſſatis: ⁊ potare ipſum vino ⁊ cibare eos ſm ſniãꝫ Catonis ꝑ ſitim donec ſit ꝙ in potu dat eis de aqua quãtitas vncie. Nã cuius diſpoſitio eſt in h̄ regimie: ſeditas eiꝰ ⁊ inſania eſt in fine: ⁊ huius vſus eſt ad vnā duarū rerum: aut qñ quidam deceptores vſi ſunt eo ꝑpter admirationem eius ⁊ ipſius famoſitatem: aut qñ ipſi fuerūt in fine inſanie: ſi eſtimauerunt ꝙ ipſi vere in iuentione ſua inuenerūt rectū. ¶ Qḋ aūt ſcripſit Hippo. nõ rectificat̃: vt intēdat ꝑ illud niſi intētione eius ꝗ ſolliciꝰ eſt vere affirmare aliquā artiū: qñ nõ attrahit nocumētū malū qñ adminiſtrat̃ aliter ꝗ̄ opꝫ. Qḋ eſt: q̄a in eo cuius diſpõ eſt hec diſpõ: diſcretio iudicij expimēti eſt difficilis: in rebus aūt valde manifeſtis iudiciū experimenti eſt facile: at ꝟo iudiciū in diuerſitate inter res inter quas eſt diſia parua: ⁊ inter illū quẽ opꝫ nutrire aqua ptiſane ordei ex egris qui egritudines hñt acutas: ⁊ quẽꝫ opꝫ nutrire ptiſana ipſa: ⁊ quẽ nõ opꝫ nutrire aliquo hoꝝ duorū: ſꝫ regit̃ potu aque tm̃: eſt res ꝯueniēs intellectui Hippocratis. XVIII.

In rebꝰ valde differētibꝰ iudiciū facile: in paruo differentibus difficile.

¶ Ptiſana ꝟo ordeacea merito me iudice ſuper omne de grano factū cibariuꝫ in his acutis paſſionibus excellentiſſima habet̃: eiqꝫ ꝗ eam primū ac precipuuꝫ oībus alijs pretulit collaudando aſſentio. Quippe q̄a viſcoſa eſt ⁊ lenis: iuncta quoqꝫ ⁊ mollis necnõ ⁊ lubrica tēperatāqꝫ habēs humiditatẽ ſitim extinguit: atqꝫ ſi opꝰ fuerit ablui facilis: nequaꝗ̄ ſtiptica: nec ad laborẽ furioſa: nec inflatur in ſtomacho: nec accreſcit: qḋ vtrūqꝫ nimirum in decoctione dū in ptāte haberet expleuit.

¶ Ptiſana igit̃ ordei apud me recte electa eſt ſuper oēs reliquos cibos qui fiunt ex granis in iſtis egritudinibꝰ: ⁊ laudo illuꝫ qui ꝑmiſit eam: ⁊ elegit ipſam ſuper alia. qḋ eſt: qm̃ in ipſa eſt viſcoſitas cū qua eſt lenitas: ⁊ ꝯtinuitas ⁊ mollicies ⁊ lubricitas: ⁊ humiditas eq̄lis ⁊ ſedatio ſitis: ⁊ velocitas ablutionis: ſi illud neceſſariū eſt etiā ex ea: neqꝫ eſt in ea ſtipticitas: neqꝫ ſtimulatio mala: neqꝫ iflāmat̃ ⁊ accreſcit in ſtomacho: qm̃ iaꝫ inflatū fuit ⁊ acruit in decoctione in vltimo q̄ poſſe fuit in ea inflari ⁊ accreſcere.

¶ Videt̃ mihi ꝙ illi qui poſuerūt deſcriptionẽ huiꝰ libri aquā ptiſane ordei nõ legerūt tm̃ niſi hūc ſermonẽ: ſic illi qui poſuerūt iterū deſcriptionẽ .i. titulū eius in ꝯdictione ſnlarū ꝑtinētiū illis de aſſidiis: nõ legerunt tm̃ niſi ꝑlogū huius libri. qḋ eſt: q̄a iam oſtenſum eſt ex ꝑpõne ſcḋa ſui ꝑlogi ꝙ Hippo. nõ intēdit in ſermone ſuo ſolūmodo cõtradicere medicis qui ſunt ex illis de aſſidiis: verū ipſe nõ noīauit niſi aſſiduationẽ in medicatiõe egritudinū acutarū. Sermo aūt tertiꝰ quẽ dixit poſt illud vſqꝫ ad hūc locū eſt ex ipſa arte regēte egritudines acutas ⁊ nõ eſt iuuamentū eius in illo tm̃: imo cadit ſub ſermone alio cõiore eo. Et ego ꝗdẽ iā oſtēdi in expõne mea qua expoſui librū Hippo. de reſtauratiõe ⁊ diſlocatione: ⁊ librū eius de iuncturis: ꝙ de cõſuetudine eius eſt vt ducat hoīem ⁊ faciat eū ſtare ſup ſmones qui cadūt ſub ſermonibꝰ alijs cõiorībus eis: ⁊ doceat eū res vlēs in illis rebꝰ in ꝗbus intendit ad ſmonẽ: ⁊ ponat eos loco exēploꝝ. qḋ eſt: q̄a qñ efficit hāc oꝑationẽ nõ elõgat̃ ab eo de quo iueſtigare intendit: neqꝫ eſt qḋ docet hoīem ex rebus vlibus occultuꝫ etiā: ⁊ ſic ipſe ponit ſmonẽ ſuuꝫ in ptiſana ordei: ⁊ inquirit de cā diuerſitatis que cadit in eē eius ⁊ iudicio in ea: ſimilr etiā inuit in iudicio quo iudicat in toto illo regimine quo regit egritudines acutas. qḋ eſt: q̄a diuerſitas q̄ cadit iter medicos in flõmia venaꝝ ⁊ in mūdificatione cuꝫ medicinis: ⁊ ſimilr etiā in emplaſtris: ⁊ vaporatiõe: ⁊ vſu ſuppoſitoꝝ ⁊ cliſteris: ⁊ vſu vini: ⁊ hydromellis: ⁊ balneatione in balneo nõ eſt parua. Et Hippo. quidẽ iam narrauit totū illḋ in hoc ſuo libro in canone vno: ⁊ dixit illud ante: ⁊ eſt ſile ꝙ auctores experiētie ꝗ ſeparāt iter res ꝑticulares ⁊ inter res vlēs cū differētijs nõ ſciunt illū canonẽ: ⁊ de ꝯſuetudinẽ eoꝝ eſt vt noſcent res ꝗbus diſtinguūt iter rẽ cõeꝫ: ⁊ rẽ ꝑpriā ſeꝑationẽ nõ diſīaꝫ. ¶ Cõſideremꝰ ꝗ̄ nūc in ſermone Hippocratis. In ptiſana ordei. dixit enī Mihi videt̃ ꝙ ptiſanā ordei recte eligerēt medici antiquus ſup reliq̄s cibos qui fiunt ex granis in egritudinibꝰ acutis: ſignificās per cibos qui fiunt ex granis cibos qui fiunt ex eis. Et nomen quidẽ granoꝝ cadit ſup frumentū ⁊ ordeū ⁊ miliuꝫ: ⁊ reliqua grana etiā ſicut lens: ⁊ faba: ⁊ lupinus: ⁊ panicū ⁊ mes. i. faſeolus: ⁊ fenugrecū: ⁊ orobū: ⁊ triticū paruū: ⁊ cicer: ⁊ reliq̄ grana ſilia iſtis. Oēs ergo cibi ſumpti ex iſtis granis ſunt mali apud vulgo: qñ faciunt accidere velociter nocumētū magnū: excepto pane ⁊ candaruſo tm̃. ipſi enī cibāt ex eis vtriſqꝫ hñtes egritudines acutas: ⁊ ad hec duo tm̃ opꝫ vt cõpares tibi ptiſanaꝫ ordei. qḋ eſt: q̄a lens ⁊ miliū ⁊ fenugrecū nõ dant̃ in cibis infirmis in ꝗbuſdaꝫ horis niſi loco medicine ꝑpter dolores quoſdaꝫ ꝗ ſunt in ventre: nõ ſm ꝙ ipſa ſint cibi qui cibēt eos. Dicit ꝗ̄ Hip. ꝙ ptiſana ordei recte eligit̃ ſup reliquos cibos qui ſūt ex granis. Et māifeſtū ē qñ eligit̃ ẽt ſup cādaruſum: ⁊ panẽ: ⁊ grana ex ꝗbus fit decoctio que noīat̃ tharais. Qḋ eſt: q̄a tu potes detegere errorẽ eoꝝ qui putāt ꝙ cādaruſuꝫ nõdū erat ſcitū in diebꝰ Hippo. ⁊ paucitatẽ ſcie eoꝝ de illo: ex hoc ꝙ quidā antiquoꝝ eoꝝ qui cõpoſuerūt cantilenas que noīant̃ comedie dixerūt candaruſuꝫ. Et Hippo. dixit etiā ipꝫ in liꝰ ſuo de regimi̇e: ⁊ dieta. ⁊ ſi dixerij ꝙ ille liber nõ eſt Hippocra. tūc eſt aut Ruffini: aut Raiſis: aut Rilitis: aut Raſton: aut quorūdā antiquoꝝ. Ipſe eniꝫ ꝑportionat̃ multis: ⁊ oēs aūt iſti quos dixi antiq̄ fuerūt: ⁊ quoꝝ ꝗdā fuerūt antiq̄ores Hippo. ⁊ ꝗdā in tp̄e eius fuerūt. Ille ꝟo cuiꝰ rememorationẽ facio in hac hora eſt ex illis ꝗ nominat̃ hoc noīe .ſ. Hipp. filiꝰ Euclidis: ⁊ eſt ille qui edidit hūc librū. Sed gidroda .ſ. Hippo. filiꝰ Cradiſalẽ ꝗbuſdā hoībꝰ videt̃ ꝙ nunꝗ̄ edidit librū: ⁊ ꝗbuſdaꝫ viſum eſt ꝙ edidit duos libros tm̃: ⁊ ſunt liber algebar: ⁊ liber de iuncturis. ¶ Cauſa aūt ꝑpter quā eligit̃ ⁊ ꝑponitur ptiſana ordei ſup reliquos cibos qui fiunt ex granis eſt manifeſta ex ſermone Hippo. qñ dixit in ſucceſſione huius ſermonis. qḋ eſt: q: oēs bonitates inuētas in ea i medicatiõe egritudinū acutaꝝ nõ inuenimus in aliquo reliquoꝝ ciboꝝ: ⁊ certificat̃ iudiciū totū in illo qñ facis trāſire per mentem

M. I. ſollicitudinem.

Omnes cibi ex granis facti ſūt mali excepto pane ⁊ cādaruſo.

Ptiſana laudat̃ ſuper oēs cibos qui fiūt ex granis.

Nã febris eſt ignea: ideo cura eius eſt per frigi. ⁊ humi.

tuã nãm egritudinũ acutaꝝ ⁊ ṽtutẽ ptiſane ordei.qḋ eſt:
ga nã egritudinũ acutarũ ſicut dixit Dippo.ante:eſt illa-
rũ in qbus febres ſm plurimũ ſunt ſemp aſſidue: ⁊ euen-
tus febris eſt per alterationẽ caliditatis inate ad calidita-
tẽ igneã: ſicut oſtendit Dippo.in locis alijs: ⁊ in hoc libro
etiã in ſermone ſuo.qḋ eſt:ga ipſa icipit a pectore ⁊ aſcen-
dit flãma eius ad caput: ⁊ ſilr etiã iuenimus de ꝯſuetudie
eius in tractatib⁹ epidimiaꝝ eſſe vt noiet febrẽ magnam
noie ignis: ⁊ ſignificat illud apḋ ipſuꝫ ꝙ nõ eſt nã eius ex
ſuba alia niſi ſuba ignis. Nã ſi medici itentio non eſt niſi
opponere ꝯtrũ ꝯtrio tũc ꝓprioꝛ curatio oĩum febriuꝫ opꝫ
vt ſit regimẽ p īfrigidationẽ ⁊ humectationẽ: tunc eñi erit
curatio oppoſita nature feb.que eſt calida ⁊ ſicca.qḋ eſt:
ga ignis eſt cũ hac diſpõne. Et qꝛ gñatio febriũ acutarũ
etiã fit ꝓpter putredinẽ humoꝝ: tũc opꝫ vt ſit ſollicitudo
tua ad hoc vt digeras ex eis illḋ in quo potis eſt digeſtio:
⁊ euacues ex eis qḋ iam aduſtũ eſt: ⁊ egreſſum eſt ab hoc
vt in eo ſit potis receptio digõnis ſollicitudo parua. Et ſi
neċe eſt iterũ qui hꝫ febrẽ acutã: vt ſit opatio cibi in corpe
ipſius in vltimo bonitatis: ⁊ illud nõ ſit niſi qñ cib⁹ eſt ve-
locis digõnis velocis deſcẽſionis: ⁊ penetrationis: tũc ag-
gregant̃ in hoc cibo oĩa q̃ ſunt neċia. ¶ Audiamus ḡ nũc
ſermonẽ Dippo.in ṽtute ptiſane ordei: que ſit. dixit enim
qḋ eſt: qꝛ in ipa eſt viſcoſitas cũ qua eſt lenitas. Eius aũt
qḋ lene eſt diſpõ eſt ꝯtria diſpõni aſperi. aſperitas ṽo eſt

Res acrimoniã hñtes ſũt oẽs res aſpe.

in oĩ acuto acrimonico: aut acetoſo: aut ſtiptico. Res igit̃
acrimoniã hñtes ſunt oẽs res aſpere: ſicut orobus ⁊ fenu-
grecũ. Rerũ aũt acetoſaꝝ rememorationẽ opꝫ nos dimit-
tere ꝑter ſecaniabin tñ. Res aũt ſtiptice ſunt ſicut pira ⁊
ſorbe: ⁊ oẽ qḋ eſt ſile eis: ⁊ ex granis: ſic lens: ⁊ que eis ſunt
ſilia. Uidem⁹ ḡ etiã ꝙ ptiſana ordei iuuatiua eſt malitie
rerũ aſperaꝝ: qꝛ in ea cũ viſcoſitate ſua ſenſibili eſt leni-
tas etiã ⁊ viſcoſitas eius eſt viſcoſitas ꝯtinua: qꝛ eſt ſiliuꝫ
partiũ ꝓp ꝯtinuitatẽ ſuã: ⁊ illud qdẽ nõ inuenit̃ in aliquo
generũ tritiꝫ. Et laudamus ex ptiſana ordei etiaꝫ cũ hac
laude magna mollitiẽ eius cũ lene ſit reſiſtẽs aſpitati ſm
ꝙ eſt in ṽtute ſua: ⁊ ſua īfuſione ⁊ ſapore nõ abominabili:
ſicut panis cũ comedit̃ purus ſolus ꝑter ꝙ infundat̃ mul
tũ: qꝛ q̄uis infundat̃ etiaꝫ tñ minuit̃ a bonitate ptiſane
ordei. In ptiſana eñi ordei nõ eſt neċia maſticatio: ſed ſor
bitio tñ ſicut illḋ qḋ bibit̃. ¶ Et in ipſa iterũ eſt alia ma-
gna bonitas. ſ. lubricitas ipſius ⁊ ꝓprie aqua eius. nã ipſa
trãſit in iceſſu ſuo p pectus ꝑter ꝙ in ipſo remaneat ex ea
aliqd ſic̃ remanet ex rebus que retinent̃ ⁊ adherẽt: ⁊ hec
quidẽ eſt res que accidit oĩbus rebus viſcoſis ſm plimũ:
excepta ptiſana ordei: ide eſt ꝙ iuenis ſorbitionẽ factã ex
tritico qḋ noiat̃ cãdaruſiuꝫ viſcoſaꝫ. Ueruñ tñ nõ ẽ ei lubri

Priſana lubricat q2 abſtergit.

citas. Ptiſanã ṽo ordei iuenis lubrificationẽ facẽ ꝓp illḋ
ꝙ in ipſa eſt de abſterſione. Inde eſt ꝙ medici qñ volũt
ſtomachũ abſtergere ex humore viſcoſo qui in eo retinet̃,
vtunt̃ vomitu cũ aqua ptiſane ordei: ſic̃ faciunt illud cum
hydromelle: ſed ⁊ terũt ipſuꝫ ferraꝝ etiã crudũ: ⁊ liniunt
cũ ipſo faciẽ: vt abſtergat̃ p ipſuꝫ ⁊ deleat̃ ab ea malitia
coloris que eſt in cute. Per hãc ḡ abſterſionẽ que eſt in ea
fit iuuamentũ in deſcẽſione eius ⁊ penetratione ipſius ad
mẽbrũ: ⁊ ꝓp̃e qꝛ neċia eſt penetratio cibi a latere ꝯcauo
epatis ad latus eius gibboſuꝫ. qḋ eſt: ga oẽs res que gene
rant chimũ groſſium viſcoſum adherẽt illic ⁊ retinent̃. Et
ꝓpter hoc fit ꝙ triticũ qḋ vocat̃ cãdaruſiũ nõ ſolũ nocet
illi cuius hoc mẽbrũ eſt īfirmũ: imo nocet etiã illi cui⁹ mẽ-
brũ nõ eſt īfirmuꝫ: ſed meatus epatis eius nã ſunt ſtricti.
Nã cui⁹ diſpõ nã. i. naturalr eſt hec diſpõ: oẽs res que ad-
herẽt groſſi chimi tenent̃: ⁊ adherẽt ex eis illic: ⁊ ꝓpter h
ſentit apud penetrationẽ illaruꝫ reruꝫ cuius diſpõ eſt hec
diſpõ grauedinẽ in hoc mẽbro. ¶ Et cũ hoc etiã cũ viſco-
ſitate ptiſane ordei nõ eſt humiditas ſupflua ſicut aqua: ⁊
hydromel: ⁊ ſorbitio facta ex tritico qḋ noiat̃ cãdaruſiuꝫ:
⁊ qḋ ex ouis cũ ſpẽbus cõdientibus. qḋ eſt: ga oẽs iſte res
mollificãt ſtomachuꝫ ⁊ faciũt nauſeã: ita ꝙ ſentit īfirmus
illã nauſeã. In ptiſana ṽo ordei cuꝫ humiditate ſua ⁊ hu-
mectatione eſt hoc: ga nõ facit nauſeã. Et intellige a me in
hoc loco ſermonẽ meũ: ſtomachus: ꝙ currit cõſuetudo in
intellectu eius nõ mery tñ: ſed os ſtomachi etiã. Nã cuꝫ eſt
os ſtomachi debile mollificatũ morat̃ qḋ comedit̃ natãs
ſup ipſum ſpatio lõgo. Sed qñ ꝯfortat̃ ꝓpter quoſdã ci-
bos cõfortatiuos ꝯuenĩẽtes ſtomacho: ⁊ expellit̃ ab eo qḋ
fuit retentũ in ipſo eſt qḋ accidit in ipſo ꝯtrũ huic accñti.
qḋ eſt: ga humiditas ſupflua que eſt in ipſo expellitur ab
eo ſtatim: ⁊ digerit illũ cibũ expulſuꝫ ſm hãc diſpõnẽ: ſic̃
qḋ natat ex cibo ſup os ſtomachi morat̃ indigeſtũ: ⁊ neqꝫ
deſcẽdit ⁊ egredit̃ penitus. Qḋ eſt: ga opatio hui⁹ mẽbri

Opatio oris ſtomachi nõ eſt niſi deſiderium: nõ autẽ digeſtio.

nõ eſt niſi deſideriũ: nõ digeſtio. Qui ãt ex cibis eſt ſtipti-
cus cũ hoc ꝙ ipſe cõfortat os ſtomachi: ⁊ aggregat ipſuꝫ
⁊ rigidũ ipſuꝫ facit exiccat ipſuꝫ etiã plus q̃ꝫ mẽſura equa-
lis ſit. Aqua ⁊ ſorbitio facta ex tritico qḋ noiat̃ cãdaruſiuꝫ
cũ humiditate ſua faciunt accidere nauſeã. In ptiſana aũt
ordei cũ eo qḋ eſt in ea de bonitatib⁹ rerũ humectantiuꝫ
nõ ſunt nocumẽta mala que ſunt in illis. ¶ Deinde Dip.
dixit in ea poſt illud etiã ꝙ eſt ſedatiua ſitis. ḡ teſtificat̃ ei
iſte ſmo iuuamẽtũ magnũ valde: in eo qḋ ex egritudini-
bus acutis eſt adurẽs ⁊ exiccans corpus. Ptiſana ḡ ordei
inuenit̃ in hoc caplo plus iuuatiua q̃ꝫ hydromel: q̄uis ve-
locitas ablutionis de q̃ dicit poſt illud: ga eſt iuenta in ea:
eſt ei ſic̃ eſt hydromelli. Et ſi cõparaueris ptiſanaꝫ ordei
hydromelli: iuenies eã meliorẽ ipo in egritudinib⁹ acutis.
Ueruñtamẽ oſtẽdã hoc qñ ꝓcedã in ſermone meo. ¶ Ia
ieſt aũt mihi vt cõpleã ſmonẽ in ptiſana ordei. qḋ eſt: ga
Dippo. dixit in ea: ga eſt velocis ablutionis: ⁊ addidit ad
hunc ſermonẽ: ſi neċiuꝫ eſt illud ex ea. Inceſſit ḡ in ſermo
ne ſuo ad hoc: ꝙ nos nõ idigemus in oĩbus egritudinib⁹
acutis cibo velocis ablõnis. qḋ eſt: ga reliq̃ bonitates q̃s
narraui de ptiſana ordei ſunt iuuatiue in omni hora in oĩ-
bus egritudinibus acutis. per velocitatẽ autẽ ablõnis fit
iuuamẽtũ qñ volumus lenire nãm cũ ciboꝝ quos īfirmi
ſuſcipiũt tardat̃ deſcẽſus ⁊ exitus. Nõ eſt ergo velocitas
ablõnis res cuius diſpõ ſit ꝯtria diſpõni febꝛis: neqꝫ ſicut
vna ſpẽrũ medicatõis ꝯueniẽtis ei: ſꝫ eſt ſic̃ res rectificãs
q̃dã accñtia ꝯſia eã. ¶ Deide Dipp. dixit poſt illud: ⁊ nõ
eſt in ea ſtipticitas: neqꝫ ſtimulatio mala. Et manifeſtum
qdeꝫ eſt ꝙ ſermo eius iſte eſt in viſcoſitate ptiſane ordei.
qḋ eſt ga icipit loqui in ea: ⁊ cũ hoc in ꝑuatione ei⁹ a ſtipti-
citate eſt iuuamẽtũ ſm plurimũ. Qḋ eſt: ga tu nõ inuenis

Nõ vtitur aliquis ſtipticis niſi p accñs.

aliquẽ qui vtat̃ aliq̃ rerũ ſtipticaꝝ niſi ꝓp accñs ꝙ faciat
nauſeã: aut apud ſupfluitateꝫ lenitatis nãe. qḋ eſt: ga cibi
ſtiptici aggregãt corpa ⁊ ſtringunt ea: ⁊ cogũt meatus cibi:
aut ꝙ penetrat in corpe ad hoc vt coarctentur: ⁊ ꝓhibent
reſolõnẽ que occultat̃ a ſenſu: ⁊ illud quo fit iuuamentuꝫ
in hoc eſt vt ſint meatus in aliquo mollificati ⁊ apti. Ser-
monis aũt eius itentio. Et nõ eſt in ea ſtimulatio mala: ga
nõ facit accidere in hora digõnis ſue aliqd ſtimulationis.
laus ḡ eius eſt q laudat ptiſanã ordei: ⁊ hoc eſt nocumẽtũ
qḋ fit in pluribus ciboꝝ. qḋ eſt: ga qdã coꝝ faciũt accidẽ
in vẽtre mordicationẽ: ⁊ qdã coꝝ inflant: ⁊ qdaꝫ coꝝ ſunt
cõpoſiti ex partibus adinuicẽ reſiſtẽtibus. Inuenim⁹ eñi
hec duo in lente ⁊ caule. qḋ eſt: ga corp⁹ cuiuſqꝫ hoꝝ duo-
rũ eſt ex reb⁹ que retinẽt nãm. aqua aũt qua coquunt̃ eſt
ex rebus aperitiuis ſubtiliantib⁹ eaꝝ: ſicut accidit illis qui
cibos bonos efficiũt cũ ſale. qḋ eſt: ga bonũ qḋ fit ex cibis
ſm hũc modũ fit diſſimiliũ partiũ adinuicẽ reſiſtentiuꝫ:
qꝛ de aptitudine cibi eſt vt moret̃ ⁊ difficilis fiat ei⁹ de-
ſcenſio

ſcenſio: ⁊ res que cū eo ꝑmiſcent̃ feſtinãt ad exitū velociter: ⁊ ſilr etiã ouū qḋ ſumit̃ cū ſale: aut almuri: aut melle. In cibo em̃ ex iſtis cõpoſito ṽtutes exiſtūt ɔ̃tic. ⁊ ſilr oīa ſuramiſi pna ex eis. Et pp illud dixit Hippo. in pn° ſermonis ſui: cū laudauit viſcoſitatē ptiſane ordei: q̄ ipſa eſt ɔ̃trita: ſed nõ eſt poſ̃e illud eē ita ꝑter q̄ totū ſit ſiliūz ꝑuū: nūc aūt ſcripſit cū ſermõe ſuo: ſtimulatio mala: ⁊ nõ dixit abſolute q̄ ptiſana ordei non h̄z ſtimulationē: imo addidit ad illū ſermonē ſuū mala. Qḋ eſt: q̄ nõ inuenis aliquā ex rebus que ſit ɔ̃ria digõni ciboꝝ plus hac actione: ita q̄ oēs q̄ ſcripſerūt de cibis dixerūt q̄ res ciboꝝ diuerſoꝝ: ⁊ ꝓprie q̄ ex eis ſunt cõpoſitę ex ṽtutib⁹ ɔ̃tͥs eſt res nociua valde: cū ꝓhibeãt ſtomachū cõprehēdere cibū: ⁊ retinere donec digerat̃ digõne aliq̄ cõpleta. Et nos q̄dē inuenimus hoc etiã in exercitantib⁹: ⁊ q̄ vtunt̃ lucta ſm ſemitaz que opꝫ. nã ipſi comedūt in mane in prãdio ſuo panē tr̄ı: ⁊ comedunt in veſpere vel in cena ſua carnē. ℂ Et ſi nõ eſſet ſcia mea q̄ tu potes inuenire res iſtas ex libro nr̃o de ṽtutibus nãlibus loquerer in eis plus hoc ſermone. nã ſi tu nõ legeris ĩ illo meo libro: tūc ſtudiū tuū in legēdo hūc librū eſt vanū: ⁊ pp h̄ ego abſcindo ſmonē meū in ſtimulatione ⁊ ſũꝫ ꝓueniēs ad exponēdū aliud qḋ dixit Hippo. vbi loquit̃ de ptiſana ordei: q̄ nõ inflat̃: neq̄ꝫ accreſcit in ſtomacho. qḋ eſt: q̄ cū ſciuit q̄ multi hoīes vituperãt inflationē ptiſane ordei addidit in ſermone ſuo ⁊ dixit. qḋ eſt: q̄ inflat̃ ⁊ accreſcit in decoctione in vaſo: qḋ poſ̃e eſt vt inflet̃: ⁊ accreſcat. Significauit ḡ p ſermonē ſuū hūc vituperationē: qua vituperat̃ ptiſana ordei: ⁊ enūciauit miſſionē in ea: ⁊ narrauit decoctionē eius: ⁊ eſt ſ꞉ꝫ q̄ ipſe ſcripſit in decoctione eius etiã in ſeqnētib⁹ plus hoc: verūtñ mihi videt̃ vt reiterē ſermonē meū de ptiſana ordei ſm illud. Dico ḡ q̄ ſi decoquis ptiſanã ordei decoctione valde bona feciſti iaꝫ cibū nõ inflatiuū. Sorbitionē aūt ex fabis factã: ſi tribus coxeris dieb⁹ nõ eſt tibi poſſibile vt eius inflationē ab ea remoueas. qḋ eſt: q̄ inflatio eius leſt ei ex ſubã ei⁹ ꝓpriã nõ ex diminutiõe decoctionis ei⁹ ſic̄ ptiſane ordei. Inde eſt q̄ tu inuenis de ɔ̃ſuetudine coꝝ q̄ coquūt eaꝫ eſſicare exq̄ſite faciãt illud: ⁊ ꝓp̄e coci diuitū. Ipſi em̃ ɔ̃terunt fabã crudã ſup tabulã: deide calefaciūt eã poſt illud paululū: ⁊ mittūt eã diãs ſuis nõ decoctã decoctiõe decētē: verūtñ ego loq̄r ſic̄ dixi in decoctione ptiſane ordei in ſequētib⁹. Nūc ṽo poſtq̄ Hip. ſignauit ṽtutē ptiſane ordei ſeqt̃ illõ cū deſcriptiõe v̄ſus ei⁹. Et ego ſuꝫ veniēs iterū ſup illõ poſtq̄ ꝓceſſero: ⁊ tibi annūtiaui: vero q̄ ego cõfidõ q̄ cõplebo ſmonē meū in cõpatiõe iter ptiſanã ordei ⁊ hydromel ⁊ reliq̄s res manētes in ſequētib⁹. XIX.

Nihil plus contrariat digõni q̄ ciboria diuerſarū virtutum.

Decoctiõe nõ remouet ventoſitas a faba ſic̄ in ptiſana.

ℂ Quapropter cū eã in his morbis congruã dixerim exhiberi: cauendū eſt vt nec vna die venas exinanire permittas ſed abſq̄ꝫ vlla interpolatione dare non ſiſtas: niſi fortaſſe q̃n potione vel clyſteri fuerit neceſſe.

ℂ Non ergo opꝫ vniuerſal̃r ei qui vtitur ptiſana ordei in his egritudinib⁹ vt vtat̃ euacuatione venaꝝ neq̄ꝫ die vna: ſed vtatur ea: ⁊ nõ interpolet eã: niſi indigeat illo plus propter potum medicine: aut vſum clyſteris.

ℂ Ab hoc ſermone icipit Hippo. ſoluere q̄õnē quã ingrit. verūtñ nõ vtit̃ in illo niſi ſmone diminuto. occultat̃ ergo ſermo ei⁹ p hãc cãm. ℂ Conabor ḡ enūciare p quã diſpõnē ꝓp̄ie cū di iſte ſmo nõ eſt in eo occultatio. Et iterabo q̄õnē a ꝑncipio ſui. Et ipſa q̄dē eſt ſm hūc modū que eſt cã in diuerſitate inter medicos: ita vt q̄dam coꝝ vtunt̃ in egritudib⁹ acutis aq̄ ordei ⁊ cū ea fece ei⁹: ⁊ q̄dã coꝝ aqua tr̄ı: ⁊ q̄dã coꝝ nõ vtunt̃ aliq̄ hoꝝ duoꝝ viſquequo veniat criſis. Hec eſt ḡ qḋ. ℂ In miſſione aūt ei⁹ ſile vt audias eã. Nã quidã coꝝ qui hñt egritudinē acutã ledit̃ aq̄ ptiſane ordei plus: ⁊ quidam coꝝ leditur ptiſana ipſa: ⁊ quoſdaꝫ coꝝ̃ non ledit aliqua earū. Unūquemq̄ꝫ ergo inuenimus medicoꝝ feſtinare in affirmatione iudicij ſup oēs patientes egritudines acutas preter q̄ experiant̃ illud in oībus eis. Et ego quidē ſum diſcernens inter eſſe iſtoꝝ infirmorum qui coꝝ iuuant̃ cum ptiſana ordei: ⁊ qui coꝝ iuuant̃ aqua eius tr̄ı: ⁊ qui coꝝ non indigent aliquo hoꝝ duoꝝ. ℂ Dico ergo quia indiget ipſa ptiſana ordei: qui h̄z egritudinem acutam ex eis qui nõ indigent medicatione aliqua ante vſum medicine: ſicut flõmia ⁊ ſolone ventris ⁊ aliis eis ſilibus: neq̄ꝫ habet accidens ex quo timeat̃ ſuper euꝫ perditio aut ledat ipſuꝫ. Aqua aūt ptiſane ordei nõ neceſſe eſt vti euꝫ qui hab꞉ꝫ aliqḋ iſtoꝝ ex quo timet̃ ſuper eū: ⁊ quãdo habet neceſſario vt flobothomes eum aut ipſuꝫ ſoluas aut ſedes dolorē ab eo ſedes queꝫ habet: tunc non opꝫ vt detur ei aliquid ex ptiſana ordei: neq̄ꝫ aqua ei⁹ donec facias cū eo illud. Hoc em̃ eſt qḋ oportuit Hip. primo ſcribere: deinde incipere a rebus particularibus in vnoquoq̄ꝫ: ⁊ loq̄ in eis: ſi fuiſſet eius intentio exponere ſermonē ſuū: ⁊ q̃n nõ fecit illud occultat̃ ſermo eius neceſſario ꝓpterea q̄ ꝓiicit̃ ex eo ordo ſm quē oportuit vt ordinet̃: verūtamē nobis cõueniēs eſt poſtq̄ ſequimur veſtigia ſermonū eius vt addamus vnumquēq̄ꝫ hoꝝ ad ꝑncipia ⁊ radices quoꝝ premiſimus rememorationē: ⁊ intendamus in primis ad exponēdū hunc ſermonē quē ꝑmiſimus: ⁊ opꝫ q̄dē vt audias ſermonē meū in illo ſm q̄ ego interpretor ſermonē eius: ⁊ dico ipſuꝫ ſua dictione poſtq̄ addidero in eo quãdã additionē vt verificet̃ ⁊ certificet̃. ℂ Dico ergo q̄ conuenit omni infirmo qui vtit̃ ptiſana ordei in iſtis egritudinibus. Et ego quidē dicã poſt paululum qui infirmi indigent ptiſana ordei vt non vtant̃ vſ̃r euacuatione venarū: niſi idiguerit illo ꝓpter potū medicine: aut vſum clyſteris: tunc enim ſequat̃ vſum eius. Iſti eniꝫ q̄uis des eis ex ptiſana ordei bis quãdo idiges illo: tamē tu recte vteris in opatione tua q̄ opꝫ vt ſit quãtitas quã das eis ex eis ſm quãtitatē corporis. Ego quidē narrabo accidētia in quibus cū cõſideraueris: vteris in eis ſolutione ventris aut minutione: aut vaporatiõe: aut emplaſtro. Si ergo in hoc ſermone ꝑmiſiſſet Hippocrates ⁊ dixiſſet illud: deide reduxiſſet poſt illud ad vnãquãq̄ꝫ diſtinctionē eius ⁊ expoſuiſſet eas per ordinē: qui neceſſarius erat non eſſet ſermo eius occultus. Nunc aūt cū ipſe non intendat niſi narrare qḋ accidit ſemꝑ donec remanet ſermo eius p hãc cãm ſpatio lõgo ſilis ſermoni clauſo: tūc nec̃io occultat̃ ſermo ei⁹: ⁊ tu ſcies certitudineꝫ ſermonis mei quãdo inuenies ſermones ei⁹ ꝑticulares expoſitos: ⁊ inuenies ſermonis ei⁹ ſūmã ĩordinatã occultã ꝓpter illã cãm. XX.

Canon in adminiſtratione quãtitatis ptiſane ordei.

ℂ Si ergo eger bis in die ſumere cibuꝫ ɔ̃ſueuit: bis ⁊ ptiſanaꝫ dabis ſilr: q̄ ſi ſemel: ⁊ ſemel: cū ãt ſemel pria die poſtmodū ſi poteſt bis aſſueſce: ſi illuꝫ repleri videris nec̃c hẽc.

ℂ Qui aūt cõſuetus eſt in die bis comedere: opꝫ vt des ei ptiſanam ordei bis: ⁊ ſi ɔ̃ſueuit comedē ſemel: opꝫ vt des ſemel ei in die prima: ⁊ gradare ipſuꝫ ſi eſt poſſibile: ita vt recipiat ex ipſa bis: cū vides q̄ indiget additiõe.

ℂ Dicit q̄ opꝫ vt cibentur bis: q̃n cõſuetudo in regimine coꝝ cucurrit cū illo: ⁊ q̃n indigēt ſumere illud bis: tūc opꝫ

Non opꝫ iſtr mū ſubito ſe a i ſibi nō cō ſuetū transfer re ſꝫ paulatī.

vt des etiā ei illud bis:q꧑ ſi ꝯſuetudo cucurrit vt comedāt ſemel tūc incipe eis dare ſemel:deinde permutare ab illo paulatim viſquequo cibes eos bis.nā ſermo eius:ꝛ grada/ re eū nō ſignificat niſi hoc ꝛ illud eſt ſm hūc modū:ꝛ eſt vt des ei in ꝑma vice totū quo īdiget in illa vice:cūqꝫ in ſcd̾a fuerit vice da ei ex eo quātitatē paruā valde:deinde adde in illo poſt paulatim viſquequo equet̃ cibus in quā/ titate. ¶ Huius ſermonis certitudo nondū oſtendit̃ ei q legit hūc librū:qm̄ Hipp.nōdū ſignificauit q egri iuuant̃ per viſum ptiſane ordei:verūtamē ꝓpterea ꝙ ꝓceſſi ꝛ di/ xi ꝙ Hippo.nō voluit ꝑ hoc niſi regimē eius cuius egritu do eſt egritudo trāquilla ꝛ quieta:oſtēdā enī parūpoſt ꝙ Hippo.etiā voluit ꝑ illō hoc. Hec eſt ḡ intētio ſermonis quē premiſimus vt exponerem⁹ ipſuꝫ. ¶ Nos ꝟo hoīes multos inuenimus ſcripſiſſe eū ſm hūc modū:ꝛ q ꝯſuetus eſt comedere in die ſemel:opꝫ vt des ei illō in die ꝑmo ſe/ mel cū gradatiōe:qō ſi poſſe eſt in iſtis etiā vt des eis illō bis:tūc da eis illud bis:ſi vides ꝙ indigent additione.ve/ rūtamē intelligit ex hoc ſermone aliqd qō eſt:qa ſermo ei⁹ in die ꝑmo cū gradatione nō eſt poſſe vt ſit:qm̄ de aptitu/ dine gradationis nō eſt niſi vt ſit in eo qō ſumitur multo/ tiens:non in eo de quo ſumitur ſemel:neqꝫ in ꝑncipio rei: etiam ab ipſo die primo. XXI.

¶ Itaqꝫ primo huius quantitatis dandū eſt: qō nec multū nec parū fuerit:neqꝫ groſſum vel nimis ſubtile fuerit:vt vꝫ corpori ea que nō fuerint neceſſaria ꝛ ꝯſueta nō itroducant̃: nec vene nimium etinaniantur.

¶ Et oportet vt det̃ iſ̄rmo in principio quā/ titas nō multa neqꝫ groſſa:ſꝫ vt eueniat cor/ pori aliqd ꝓpter ꝯſuetudinē qō nō cōſuene/ rit:neqꝫ ſuperfluat in eo euacuatio venaruꝫ.

¶ Si cōſideraret qō dixit Hippo.in hoc ſermone ille qui eſtimabat:qa iplebat infirmos:qm̄ ipſe in omni die ciba/ bat īfirmos ptiſana ordei:qui nō fuit ſm aliqd erroris nō ignoraret ſeipſum.qō eſt:qa ipſe non precepit vt in potu detur īfirmo de aqua ptiſane ordei niſi quātitas ꝯueniat corpi aliqd ꝓpter ꝯſuetudinē:ꝛ nō ſuperfluat in vacuita/ te venarū.Si aūt cōſiterent̃ ꝙ quātitas que datur eis in potu de aqua ordei in omni die bis viſqꝫ ad diē ſeptimū: ꝛ eſt pondus decē ꝛ octo aureoꝝ in omni vice:ꝛ ꝟus eſt minor multū q̄ꝫ cibus quo ipſi cibāt īfirmos in vice vna: tunc mihi videt̃ ꝙ ibi abſtinerēt ab alienatione.i.iuſti re/ prehēſione cōtra Hippocra.verūtamē ego oſtendā hoc poſt paululū.nūc aūt ego exponā ſermonē Hippo.in ꝑn/ cipio rei.qō eſt:qa ipſe nō vult per ſermonē ſuū in ꝑncipio egritudinis:ſꝫ mō ꝯuenit tibi vt intelligas ab eo ex ſmone ſuo in ꝑncipio rei intētionē aliā cōiorē hac intentione.qō eſt:qa opꝫ tibi qn̄ vides in ꝑmis ꝙ infirmus idiget ptiſa/ na ordei vt des ei ex ipſa quātitatē nō multā neqꝫ groſſaꝫ. Hippocrates enī facit cauere ſemꝑ ex hoc vt impleatur corpus aut euacuetur multū ſubito. XXII.

Preceptum Hipp. eſt ne corpus multū repleatur aut multū euacue tur ſubito.

¶ Secundo ꝟo ſi eger ſiccior ſit q̄ꝫ oporteat: nō multū iuris dandū eſt:ſꝫ ante illud aquaꝫ mellitaꝫ ꝓpinandū ſiue vinum:vtrum vꝫ qō iuuantius videris eſſe:vtrū aūt iuuantius ſit in ſequentibus explanabimus.

Vide 4° cōd. ca.3.char.86 columna a°.

¶ Quātitas aūt que dat̃ infirmo de ſorbitio/ ne in vice ſecūda:ſi egritudo fuerit ſiccior q̄ꝫ opꝫ:nō opꝫ vt ſit multa:ſꝫ eſt neceſſe vt ꝑce/ dat ꝛ bibat anteq̄ꝫ ſumat ſorbitioneꝫ aut hy/ dromel aut vinū qōcūqꝫ amboꝝ videris ma gis iuuatiuū:ꝛ ego qdē nūciabo magis iuua tiuū in vnaquaqꝫ diſpoſitionū in ſequētib⁹.

¶ Super egritudinē ſicciorē multis ſignificatur modis: q̄uis res cōis vl'is in ea ſit vna. In peripleumonia quidē ꝛ pleureſi:quādo non expuit infirmus ex mēbris īfirmis aliquid.in īfirmitate aūt epatis:ꝛ partiū ſtomachi ꝛ inteſti/ noꝝ:ꝛ ſplenis qn̄ retinet̃ natura:ita ꝙ nō ꝓcedit ex ea ali quid:aut illud qō ꝓcedit ex ea ſit cū difficultate:ꝛ ſunt fe/ ces que egrediunt̃ ſicce dure ſquibalee. Sup egritudines aūt ſiccas que ſiunt in venis pulſatilibus ꝛ nō pulſatilib⁹ ſignificat̃ ꝑ ſiccitatē lingue ꝛ tenebroſitatē ꝛ ariditatē to/ tius cutis:ꝛ ſimil'r res in vlceribus etiaꝫ que ſunt de foris oſtendit̃ oſtēſione manifeſta.apata enī que ſiūt in eis ſūt ſicca qn̄ ex eis nō currit aliqd virus.ꝛ ſimil'r apata oculi multotiēs ſiunt ſicca qn̄ nō currit ex eis aliqd. Et egritu/ dines cerebri etiā qn̄ nō mundificant̃ vel currit ex eo ali/ quid ꝑ nares aut palatū dicit̃ in eis ne ſcio qa ſūt ſicce. Et opꝫ quidē vt ſcias vl'r ꝙ ſignificatio ſuꝑ oēs egritudines ſiccas eſt retentio ſupfluitatū in eis ꝛ ꝓhibitio eaꝝ ab exi tu. ¶ Neceſſario igit̃ ꝑcepit Hippo.in iſtis egritudinib⁹ vt ſumat īfirmus ante ſuſceptionē ſorbitionis aliquas res humectantes:ſicut hydromel ꝛ vinū. Innuit ḡ ꝙ iſta duo ſunt pl'is humectationis q̄ꝫ aqua:ꝛ qm̄ facit fidē facē ſer/ monē in ꝟtute vtroꝝqꝫ viſum eſt mihi vt poſtponā dicē cōꝑationē īter vtraqꝫ ꝛ aquā viſquequo ꝑueniaꝫ ad illam ꝑtē hui⁹ libri in q̄ narrauit Hip.ꝟtutē vtroꝝqꝫ. XXIII.

Significatio ſup egritudi nes ſiccas.

¶ Or ſi tūc demum os humidum factuꝫ fue/ rit:ꝛ de pulmōe opportune expuerit:eis iu/ ris tunc ſcd̾a repletio denegāda nō eſt ex to/ to.qui enī citiore multaqꝫ humiditate abun/ dat:ei⁹ citior eſt terminus. Qui aūt tarda ꝛ parua:terminus tardior expectatur.

¶ Si humectet̃ os ꝛ fuerit qō expuit̃ ex pul/ mone ſm ꝙ opꝫ:tūc opꝫ vt des eis oīno ſor/ bitionē vice ſcd̾a.qō eſt:qa ſup quē ſupfluit humiditas velocius ꝛ plus: ſignificat illud velocitatē criſis eius:ꝛ ſuper quē ſuperflui/ tas humiditatis eſt tardior ꝛ minor ſignificat illud tarditatem criſis eius.

¶ Qm̄ aūt ꝑmutat̃ de gn̄e egritudinū ſiccaꝝ ad ꝯtias ea/ rū:ꝛ dixit vnā earū ꝑter ꝙ addiderit ad ſermonē ſuū:qa pōt eē vt ſit ſermo illius in illa egritudine ſm ſemitā exē/ plificationis ꝑ cōparationē eius ſuꝑ reliquas egritudines homogeneas ei ne ſcio occultat̃ ſmo eius.qō eſt:qa ſermo ei⁹ ꝙ ſi humectat̃:ꝛ fuerit qō expuit̃ ex pulmōe ſꝫ ꝙ opꝫ eſt ſignatio ſup aliquā egritudinū:nō oīs mēbri abſolute: ſꝫ q̄ ex eis eſt cū īfirmitate quotidiā inſtroꝝ anhelit⁹:ꝛ ꝓp h̄ ſic dixi occultat̃ ſmo ei⁹. Verūtn̄ eſt ſmo ſan⁹ ꝛ veraꝫ: ꝛ eſt ꝙ q euadit ex īfirmitate:ꝛ ſputū ei⁹ qō expuit ſm ꝙ opꝫ:eſt criſis ei⁹ velocior:ꝛ cui⁹ diſpō huic diſpōni eſt ꝯtia accidit in vna duaꝝ reꝝ: aut vt pereat:aut vt ꝓlōget̃ ſpa/ tiū egritudis ei⁹.Opꝫ ḡ vt det̃ ptiſana ordei ei cui⁹ euaſio ab egritudīe eſt euaſio bona:vt addat in ꝟtute ei⁹:ꝛ adiu/ uet ipꝫ illō ad ſpuēdū illō qō expuit ex hūiditate cū tuſſi: nā ꝑ ſmonē ſuū ſm ꝙ opꝫ nō vult niſi illō cū q̄ ſūt ſignifica/ tiones digōnis:ꝛ ego qdē iā narraui iſtas ſignificationes i li⁹ meo de criſi:ꝛ i trac.quē cōpoſui de tꝑib⁹ egritudīs:ꝛ nar raui inde rē modicaꝫ in expōne mea qua expoſui librum

Aforiſ. 12ᵉ. ꝑue p̃ticule. paroxiſmos cõſiderat.

aforiſmoꝝ in loco in quo docuit Hippo. qualr̃ opꝫ vt ſit ꝓnoſticatio ex ſignificationibꝰ que apparẽt in ſequẽtibꝰ: ⁊ poſuit exẽplũ in ſermone ſuo pleureſim: ⁊ ſcripſit hunc ſermonẽ. Exẽplũ illiꝰ eſt in pleureticis: q̃a ſi appet ſputũ ꝓmiſtue ab ipſo principio reſ͛it egritudo breuis: ⁊ ſi tardatur apparitio eius erit egritudo longa. XXIIII.

℄ De his aũt que ꝓmiſimus qualr̃ quidẽ dictũ eſt maxie ꝯtingit. At vero q̃dã ꝓtermiſimꝰ que elegantia magis ⁊ neceſſaria nec ignorãda poſtmodum exequemur.

℄ Et hec quidẽ res in ſeipſis fiunt ſm plurimum queadmodũ narraui. Et ego quidem pretermiſi dicere res alias multas elegantis quãtitatis: de quibus opꝫ vt ſcias ꝙ ego narrabo eas in ſubſequentibus.

℄ Jam dixi ego iterũ ꝙ in ſermone eius minuit͛ ex rebus quibus fit iuuamentũ in diſcretione eius: quo idiget͛ quãtitas nõ parua. Et Hippo. quidẽ etiã facit quidem ſermoni eius in iſtis rebus. In hac aũt hora precipit vt audiatur illud qd̃ dicit tñ. qd̃ eſt: q̃a res que eueniũt in ſeipſis ſunt ſicut res quas narraui. XXV.

℄ Sed quãdo ſputi plus eſt ſm quãtitatem: refectionis quoqꝫ plus aliqd dandũ eſt his: hoc aũt ita vſqꝫ ad termini ſui tempus: ⁊ poſtea duobus diebus exequenduꝫ eſt: deinde vero cuiꝰ terminũ videbis. v. vel. vij. die vl. ix. ⁊ vt etiaꝫ parẽ ⁊ imparẽ numerũ ꝯſideratio tua amplectatur eis ius ad prandiuꝫ da: ⁊ ad cenã illum in cibum groſſiorem muta.

℄ Et quãto fuerit mũdificatio plus: oportet vt plus ſit multitudo eius qd̃ ſuſcipit ĩfirmꝰ ſm illud vſqꝫ ad horã criſis. Et plurimũ eiꝰ vſqꝫ ad duos dies poſt criſim. In eo cuiꝰ criſim vides fieri ĩ die. v. aut. vij. aut. ix. vt ſit ſollicitudo tua etiaꝫ cõplectens parem ⁊ imparem numerum. Cum ergo fuerit poſt illud: oportet vt vtaris ſorbitione in mane: ⁊ cum fuerit in veſpere: permutare ad cibos.

℄ Significauit per ſermonẽ ſuũ in hoc loco criſis: aut ſolutionẽ egritudinis cõpletam: aut ꝑmutationẽ infirmi ab illa diſpõne ſm quã eſt ad diſpõnem in qua ſit ſecuritas ſuper ipſum de timore. Hippocrates q̃dẽ precipit vt ꝑſeueret͛ in illo duobus diebus poſt criſim vt ꝑtrãſeat paroxiſmus qui fit in diebus paribus: ⁊ ille qui fit in imparibꝰ. qd̃ eſt q̃a accidit multotiẽs vt ſit fiducia ſuper hoc ꝙ egritudo ſit ſoluta ſolõne bona certa: ⁊ regat͛ infirmus ſollicitudine minori: quare fit illud cã vt eueniat aliqs ex paroxiſmis febris. Cõfidentius ĝ in illo eſt: q̃uis videat͛ criſis iam eueniſſe vt ſerues ſanitatẽ regiminis quo vſus eſt infirmus ⁊ iuuatus vſqꝫ quo trãſeãt duo dies poſt criſim. Cũ ergo trãſierint duo dies poſt criſim: tũc cõfide ⁊ rege infirmũ regimine groſſiore ꝓter ꝙ permutes eũ ad illud regimen ſubito: ſed vtere ſorbitione in mane: ⁊ cuꝫ fuerit poſt illud ⁊ receſſerit dies vtere cibis. ℄ Manifeſtũ eſt igit͛ ꝙ Hippocrates nõ dat ĩfirmo ante horã determinatam quã ante diximus neqꝫ paneꝫ: neqꝫ aliud ex reliquis cibis: ſed cõtentus eſt ſemꝑ vſu priſane ordei. Hec autem operatio non eſt eius qui implet infirmos ⁊ ſatiat eos: ſed

Cõtra implẽtes ĩfirmos ⁊ ſaciẽtes eos ſuggilat.

ꝓprie eius qui vult vituperare Hippo. eſt operatio eius qui ſubtiliat regimẽ ĩfirmorũ plus q̃ opꝫ. nõ eſt aũt operatio eius qui vult ſubtiliare regimen infirmoruꝫ plus q̃ opꝫ. hec aũt operatio nõ eſt eius qui ingroſſat regimẽ eorũ: ſed ex operatione eius q regit infirmos regimine vere medio inter oium ſuperfluitatem: ⁊ eſt melius regimen: ⁊ demonſtratio ſuper hoc ꝙ ipſum eſt regimen mediuꝫ eſt reſiſtentia eorum qui vituperãt Hippocra. ⁊ amor adinuicem eoꝝ ad vincendũ. Ex iſtis eni eſt qui redarguit͛ tuꝫ per hoc ꝙ implet infirmos: ⁊ ſatiat eos ſicut ſecta Theſſali: ⁊ ex eis qui vituperant eũ per hoc ꝙ ipſe prefocat infirmos fame ſicut Eraſiſtrates. qd̃ eſt: q̃a qd̃ dixit Eraſiſtrates reſiſtit cũ eo Apollonio ⁊ Anaxagore diſcipulis Hippocratis in tractatu ꝓmo ſui libri de febribus. Et vituperatio vtroꝝũqꝫ de hoc ꝙ ipſi interficiebãt infirmos fame: non tranſit ſuper Hippo. magiſtrũ eoꝝ. Uerũtamen opꝫ vt cõſentiamus iſtis ſermonẽ eoꝝ cũ ſit magis licitũ ⁊ ſimilꝰ ſermoni Hippocra. Qui aũt dicũt ꝙ implebat ĩfirmos per ſatietatẽ ciborũ: opꝫ vt putemus de eis: q̃a ſunt ſimiles Theſſalo magr̃o ipſoꝝ: nã tu inuenis hunc virum ignarũ cui nõ eſt intellꝰ in aliquo ex eis que dixit Hippo. neqꝫ in regimine: neqꝫ in alijs. XXVI.

Apollonius ⁊ Anaxagoras diſcipuli Hippo. interficiebãt ĩfirmos fame.

℄ Sed hoc eis maxime cõuenit qui ptiſanam ab initio in tẽpore toto exercuerint morbi.

℄ Et iuuantur per iſtas res ſm plurimũ qui vtunt͛ priſana ordei cuꝫ totalitate ſua ab ipſo principio egritudinis.

℄ Illud qd̃ itelligit͛ ex ſermone ſuo priſana ordei cũ totalitate ſua: ⁊ priſana ordei cum fece ſua: ⁊ priſana ordei abſolute eſt res vna eadem: ⁊ eſt priſana ordei nõ colata. qd̃ eſt: quia quãdo tu colas eã poſtq̃ decoquitur: ⁊ remoues aquam per ſe: deinde das infirmo aquã illã tñ: non dicit͛ tunc vt vtaris priſana ordei cum totalitate ſua neqꝫ cum fece ſua: ſed aqua eius tñ. ℄ Et ego quidem ſum dicens: nunc etiam illum qui indiget priſana ordei cuꝫ totalitate ſua ab ipſa inceptione ſue egritudinis: ⁊ dictio mea in illo erit cum abbreuiatione ⁊ breuitate: ſi non fueris tardus: neqꝫ piger ab auditu eius quod precedit ex ſermone ſuo.

Quis ĩfirmꝰ indiget priſana ordei.

℄ Dico ergo ꝙ quando illud qd̃ expuitur cum ſputo eſt ſm ꝙ oportet: ⁊ nõ eſt infirmo neceſſitas ſumendi medicinam: aut vti clyſteri: tunc Hippocrates precepit cibari ipſum priſana ordei. Et iam enuntiauit etiam ſniam ſuaꝫ in hac ammonitione: ⁊ dixit. XXVII.

℄ In pleureticis: ſi a ꝓncipio adſit facilis ſputi proiectio: eteni dolor mox vt pus expuere ceperint: vltro q̃eſcẽdo meliorant͛: purgatio quoqꝫ ad ꝑfectionẽ curatõis vẽturã ꝑducit͛: virus vero minus tunc coadunat͛: q̃ ſi ab hac diuerſa dieta detur. Necnõ etiã terminus leuior: atqꝫ purgatiõis efficacior: minuſqꝫ recidiuus venturus eſt.

In alijs exẽplaribꝰ ſic hꝫ In pleureticꝭ eteni dolõ ⁊c.

℄ Qd̃ eſt q̃a dolores in eis qui hñt pleureſiꝫ quieſcũt ſtatim ex ſeipſis: cũ icipiunt ſputre aliqd cui ſit quãtitas ⁊ bonificat͛ eoꝝ mũdificatio. qd̃ eſt: q̃a mundificatio eoꝝ tũc eſt magis cõpleta ⁊ aggregatio puris in eis eſt minor q̃ ſi regerent͛ ꝯͣrio huiꝰ regimis ⁊ criſis eſt facilior: ⁊ melior euatio: ⁊ minor reditio.

℄ Ola aũt iuuamenta hec fiunt a priſana ordei: q̃ã humiditas quã expuere eſt neceſſe humectat͛: ⁊ incidit͛ inciſio

ne equali qm̃ v̾tus cõfortaẽ:⁊ mũdificatio inſtroꝝ anheliẽtis ab humoribus malis fit his duab⁹ actionib⁹.ſ.humectatione ⁊ inciſione velocius.Et nos inuenimus hos humores hydromel humectare ⁊ etiã eos icidere. Uehemẽtia aũt virtutis ⁊ fortitudo eius nõ iuenit̃ in hydromelle ſicut inuenimus eas in ptiſana ordei.In pane aũt ⁊ in illo:qd̃ nominat̃ candaraſiz inuenimus cõuerſionẽ illius.qd̃ eſt:q: vehemẽtia v̾tutis:⁊ fortitudo ei⁹ inueniũt̃ vtriſq3.humectatio aũt ⁊ iciſio nõ inueniũt̃ i eis neq3 alijs ex reliqs cibis quos de cõſuetudine medicoꝝ eſt dare infirmis ſicut oua:teſticuli galloꝝ:⁊ piſces petroſi:⁊ pulli colũbini: ⁊ q̃ ſunt illis ſimilia:⁊ medicus etiã qui dat iſirmo q h3 pleureſim poſtq̃ꝫ declinat eius egritudo declinatione cõpleta: ita vt nõ indigeat aliqua rerũ:excepto ſputo illoꝝ humorũ qui digeſti ſunt cũ ſputo:lẽtes frigidas factas cũ aceto neſcio putaẽ de eo:q2 ipſe eſt cauſa mortis eius ꝓpterea q ſuffocaẽ in nocte ſcd̃a.Uerũtamẽ tu nõ inuenis aliquẽ ex eis qbus eſt rõ qui lentibus cibet iſirmos:cũq3 iſirm⁹ hydromel ⁊ ordei ptiſanã abhorret ⁊ nõ bibit ea:tunc magis cõuenientes cibi ſunt piſces petroſi preparati cũ aqua: ⁊ porris:⁊ anheto:⁊ ſale:⁊ quãtitate olei tẽperata.Ex reliquis aũt piſciũ ſpẽb⁹ quoꝝ paſtus nõ eſt in petris piſcis q nõiaẽ auliſcus. Et op3 quidẽ vt ꝑcedas ⁊ des ei ante illud aliqd de ſecaniabin.qd̃ eſt:q2 ſecaniabin nõ nocet ſtomacho niſi fuerint nerui illius egri infirmi ⁊ matrix mulieris:ſumãt ergo loco illius quaſdã medicinas reliq̃s:ſicut medicinã factã cũ praſſio:⁊ radice liquiritie:vel lilij.Hec medicina ſola qñ bibit̃ cũ hydromelle maturat ſuꝑfluitates que ſunt in pectore ⁊ pulmone maturatiõe bona ⁊ fit facile ſpuere eas cum ſputo. XXVIII.

Ptiſana laudat ſupra hydromel ⁊ candaraſiam.

De ſecaniabin.

℄ Ptiſana v̾o ex optio ordeo facta bene ad ꝑfectionẽ excocta eſſe d3:ꝑcipue aũt ſi nõ colatã dare volueris:ſimilr̃ aũt ⁊ ſi colatã.

℄ Et op3 vt ptiſana ordei ſit facta ex meliori ordeo ⁊ bonificeẽ ei⁹ decoctio vltima bonitate:⁊ ꝑpter ſi non eſt voluntas niſi vt adminiſtretur aqua eius tñ.

℄ Et op3 vt cognoſcas melius ordeũ ante experiẽtiã eius per impletionẽ eius ⁊ ipſius ſpiſſitudinẽ tñ. In experiẽtia v̾o eius ꝑ decoctionẽ melius eſt qd̃ inflaẽ in decoctione ſua vltima inflatione:⁊ eſt ſorbitio que fit ex eo multa valde. Hec enim ſignificatio etiã eſt ſignificatio vera qua confidit̃ in bonitate ordei.Qd̃ eſt:q2 plenitudo nõ eſt cũ ſignificatione vera ſuꝑ bonitatẽ eius neq3 ipſius maturitatẽ vel digeſtionez in omni hora:ſed veritas eius eſt ſm plurimũ. Hippo.ergo precepit vt ptiſana ordei in oĩbus horis ſit in vltima bonitate:⁊ ꝑpter quãdo nõ eſt volũtas vti aqua tñ:ſed ſpiſſitudine eius etiã:⁊ Hippo.iam oſtendit cauſam in illo. XXIX.

Ordeũ meli⁹ qualiter cognoſcatur.

℄ Cum enim oẽs alias h3 bonitates lubrica etiã eſt:vnde ⁊ nociuũ ordeũ ſiqnis trãſglutierit id ea ſecu3 illabendo ſubducit:neq3 enĩ inherens trãſmeando vſq3 locorũ erecti pectoris remanet vel inuiſcatur.

℄ Quod eſt q2 ptiſana ordei:cũ reliqnis que in ipſa ſunt de bonitatib⁹ expellit ꝑ lubricitate3 que in ipſa eſt nocumentũ ordei quando deglutitur.Quod etia3 eſt quia non moraẽ: neq3 adheret in tranſitu ſuo in aliquo locorũ in rectitudine pectoris.

℄ Scimus q Hippocrates intendit ꝑ ſermonẽ ſuũ rectitudo:ſm plurimũ rectitudinẽ vie per qua3 fit inceſſus:⁊ qñq3 ſignificat per ipſum rectitudinẽ incedentis in trãſitu ſuo.Et manifeſtũ quidẽ bene eſt:q rectitudo vie in pectore:⁊ rectitudo aduẽtus ptiſane ordei qñ deglutit̃ vt veniat ad ſtomachũ eſt per mery. Uult ḡ per ſermonẽ ſuu3 (q2 nõ adheret aliqd de ptiſana ordei in hac via) qd̃ eſt: q2 calliditas quãdo eſt in egritudinib⁹ pectoris ⁊ pulmonis vehemens multa:ita q exiccet re3 que adheret mery exiccatione cuius remotio fit difficilius:facit illa res que adheret accidere anguſtiam ⁊ ſitim. XXX.

Quid per rectitudinẽ intelligit Hippo.

℄ Quippe eni:q2 lubriciſſima etia3 eſt ſitim amputat:facile digerit̃:valde eni3 lenis eſt ſi perfectã habuerit coctionẽ:quibus videlicet omnibus neceſſe habet eger.

℄ Ptiſana quidẽ ordei eſt lubricatiua valde incidens ſitim velocis digeſtionis:vehemẽtis debilitatis:quãdo ei⁹ decoctio:multu3 fit bona ⁊ omnibus his rebus indigetur.

℄ Non dixit Hippo.in eo cuius bonificatur coctio ex ptiſana ordei que eſt lubrica valde tñ incidẽs ſitim velocis digeſtionis:ſed addidit ad illũ ſermonẽ ſuu3 vehementis debilitatis.Sermonẽ aũt eius in eo cuius bonificaẽ decoctio ex ptiſana ordei:qd̃ eſt lubricũ valde:iam dixi in eis que premiſſa ſunt.Sermonẽ v̾o ſuũ q2 eſt incidens ſitim: addidit in ſermone ſuo ꝑpter naturã ordei.Et ego quidẽ iam dixi qualiter op3 vt indices de ſubſtãtia calidi ⁊ frigidi in corporibus aĩaliũ in libro meo de cõplexionib⁹. In corporibus aũt non ſpirãtibus in libro meo de virtutib⁹ medicinarũ ſimpliciũ:verũtñ Hippo.dixit in eo cui⁹ coctio bona ſit ex ptiſana ordei.qd̃ eſt:q2 ẽ velocis digeſtionis etiã:⁊ non fit taliter niſi q2 eſt diſſolutiuũ:nec eſt in eo duritiesmeq3 eſt difficilis mollitionis:neq3 inflatiuu3 ꝑpter longitudinẽ ſpatij coctionis eius. In eo aũt q dixit in fine ſermonis ſui:⁊ eſt ſermo eius q illud qd̃ decoquit̃ de ptiſana ordei hac decoctione eſt vehemẽtis debilitatis:ſi nõ dixiſſet:quia eſt velocis digeſtionis:eſſet nobis facile vt diceremus:q2 ſignificauit per ſermonẽ ſuu3 vehementis debilitatis:ſicut ſi diceret:conuertitur velociter:⁊ digerit̃ in ſtomacho ⁊ alteraẽ. Oportet ergo quãdo preceſſit ⁊ dixit hunc ſermonẽ vt intelligatur ex debilitate eius:aut ꝑpter paucitatẽ eius qd̃ aduenit corpi ex nutrimento eius: aut qm̃ tu nõ inuenis in eo qualitatẽ fortẽ ita vt percutiat neruos aut mentẽ:ſicut acetũ ⁊ vinum. XXXI.

Ptiſana pauca eſt nutrimẽti ⁊ nullius h3 fortẽ q̃litatẽ.

℄ Niſi ergo medicus in oĩbus his q̃cunq3 in accipienda ptiſana neccia ſunt egro curã adhibeat:vbi val3 in illis q̃ ſibi ad ea opus ſũt ſit ꝑfecta:fit ꝓculdubio multis modis nociua.

℄ Cum ergo non curat medicus de infirmo cum toto quo ĩdiget in eo cuius diſpõ eſt de acceptione ptiſane ordei hec diſpoſitio vt ſit vltima in eo quo indiget aduenit ex ea nocumentum in rebus multis.

℄ Incipit Hippocrates narrare illud in quo confidere fecit ſermonem pauloante vbi dixit. Et pretermiſi dicere res alias multas nobilis quãtitatis quas te etiã ſcire op3. Et ego qdẽ narrabo eas in eis que ſunt poſt. XXXII.

℄ Quibuſcũq3 eni ciboꝝ reliquias in ventre habẽtibus ea anteq̃ꝫ purgent̃ porrigitur eis:

ſi dolorem habuerint augmentaẜ: ſi aũt non efficitur: necnon flatus crebrius duciẜ: ⁊ qḋ malum eſt excitatur: pulmo naq̄ʒ deſiccatur ſub hypocũdriȷ̄s ⁊ diaphragmate laboraẜ.

℄ Nam in cuius ventre ſupfluitas cibi eſt retenta: ⁊ dat ei aliquis hanc ſorbitionẽ preter ꝙ prius euacuet illã ſuperfluitateʒ: tunc ſi hʒ dolorẽ additur in eo: ⁊ ſi non hʒ dolorẽ: accidit ei dolor: ⁊ fit anhelitus tũc magis addite frequentie: ⁊ iſte quidẽ anhelitus eſt malus. qḋ eſt: q̄a exiccat pulmoneʒ: ⁊ facit laborare ea que ſunt ſub hypocũdriȷ̄s: ⁊ myrach ventris: ⁊ diaphragmate.

℄ Significat ꝑ ſermonẽ ſuũ ſupfluitas cibi fecẽ ciboꝝ retentã in inteſtinis que vocaẜ ſtercus: ⁊ merda. Qñ ergo dat aliq̄s ptiſanã ordei ⁊ in ventre retineẜ aliq̄d fecis cui⁹ mora ꝓlongaẜ illic: ꝑter ꝙ euẽẜ: opʒ neccio vt eueniat lateri nocumentũ: ꝑpter oppilationes accidẽtes in inteſtinis ex ſtercore retento in eis: q̄ñ vẽtoſitas nõ trãſit ad inferiora vt egrediaẜ poſt acceptionẽ ptiſane ordei: ſed venit ad locũ infirmũ aduentu malo. Opʒ ergo ex illo neccie vt ſi dolor iam quieuit: poſt paululũ redeat: ergo īfirmus quãuis oĩno iã quieuit: tñ accidit ei dolor. qḋ eſt: q̄a vapores ⁊ vẽti inflatiui: ⁊ fumus qui eleuaẜ ex ſtercore q̄ñ ꝑueniũt ad latus infirmũ faciunt in ipſo dolorẽ: ⁊ addunt in dolore ei⁹: ⁊ cũ hoc etiã anhelitus fit tũc vehemẽtis frequẽtie. Cũ ḡ frequẽs fit anhelitus fit in inſtrũis anhelitus caliditas magis addita ꝑꝑ frequẽtiaʒ coꝝ motus. ḡ exiccanẜ pulmo ⁊ diaphragma ꝑꝑ hãc caliditatẽ: ⁊ exiccanẜ etiã cũ hoc ⁊ caleſiũt membra corporis aĩalis que ſunt ſub hypocũdriȷ̄s ⁊ myrach vẽtris. qḋ eſt: q̄a oĩa iſta membra motu pectoris mouenẜ in anhelitu. ℄ In eo aũt ꝙ dixit in īceptiõe hui⁹ ſermonis: ⁊ eſt ſermo eius. nã in cuius vẽtre eſt ſupfluitas cibi retenta: eſt quiddã occultationis. ℄ Cũ ergo dĩ ſmo eius ſanus eſt ſm hunc modũ: ⁊ q̄ nõ eſt medicus ſollicitus de īfirmo: in eo cuius diſpõ de acceptione ptiſane eſt diſpoſitio: cuius rememorationẽ premiſimus: accidit idẽ nocumẽtũ in locis multis. Inde eſt ꝙ in cui⁹ vẽtre eſt ſuperfluitas cibi retenta: ⁊ dat ei aliquis hanc ſorbitionem: anteq̄ʒ precedet ⁊ euacuet illã ſuperfluitatẽ accidit ei dolor magnus valde. XXXIII.

Ex frequẽtia anhelitus caleſiunt mẽbra q̄ ſunt ſub hypocũdriȷ̄s ⁊ myrach.

℄ Adhuc ħo quibus latus dolentibus calefactorium adhibitũ dolorẽ nõ alleuiaẜ: nec exit ſputum bonũ: ſed potius viſcoſius ⁊ indigeſtibili⁹ efficiẜ. Rurſus ħo niſi catartico: aut flõmia: vtrũ. ſ. magis neceſſariũ videris: dolor diſſoluaẜ: in hui⁹ egritudis ſtatu poſitis: ſi ptiſana deẜ ī breui morẽ īperio ſubiũganẜ.

℄ Et cum hoc etiã ſi fuerit dolor lateris aſſiduus qui non alleuiaẜ per euaporationeʒ: ⁊ ſputum nõ egreditur: ſed additur viſcoſitas eius abſq̄ʒ maturatione: tunc ſi non reſoluiẜ dolor: aut lenificatione nature: aut flobothomia: ſm illud ꝑ quo ſignificaẜ qḋ neceſſariũ eſt: ⁊ datur habẽtibus hanc egritudinẽ ptiſana illis habentibus illã diſpoſitionẽ aduenit ſuper eos mors velociter.

℄ Oportet vt redeamus ⁊ dicamus ꝙ iſte ſermo Hippo. in pleureſi eſt ſm viã exẽpli. Et ego quidẽ iam oſtẽdi ꝙ eius euentus eſt ab apate qḋ fit in pãniculo tegẽte coſtas. Qñ ergo illud apa eſt in termino ſui ſtatus ⁊ dat aliq̄s illi infirmo ptiſanã ordei: nocet ei nocumẽto magno: ⁊ ſignificatiões que ſignificãt ſtatũ egritudinis pleureſis ſunt aſſiduatio doloris ⁊ vt non alleuieẜ ex eo aliq̄d ꝑ vaporationẽ. Et Hippo. quidẽ addidit in ſermone ſuo ſignificationes alias ex ſignificationib⁹ pleureſis: maligne magne: ⁊ ſunt additio viſcoſitatis ſputi: ⁊ ꝓhibitio eius ab exitu ⁊ adherentia eius in mẽbris īfirmis: ⁊ retinẽtia eius. qḋ eſt: q̄a ſermo eius addiẜ viſcoſitas eius: ſignificat vehemẽtiã viſcoſitatis illius: q̄m iſta dictio ipſa ſignificat ſm ſe vehemẽtiã viſcoſitatis. Sufficit ḡ ꝑ hãc additionẽ in ſignificatione diſe īter illud cuius viſcoſitas addiẜ: ſm hũc modũ: ⁊ īter illḋ qḋ recipit maturationẽ. Qḋ eſt: q̄ñ illud qḋ recipit maturationẽ eſt viſcoſuʒ viſcoſitate tẽperata: verũtamẽ illa viſcoſitas nõ additur. ſ. illud nõ accidit ei in fine vltimo: ⁊ ne periret illud ſuper lectorẽ ſui libri: nõ fuit piger addere in ſmone ſuo abſq̄ʒ maturatione. qḋ eſt: q̄ nõ maturaẜ ⁊ addiẜ ei viſcoſitas: ⁊ eſt malũ. ℄ Cũ ḡ diſpoſitio infirmi eſt hec diſpoſitio: ⁊ dat ei aliq̄s ptiſanaʒ ordei anteq̄ʒ reſoluaẜ ab eo dolor: aut per minutionẽ: aut per lenificationẽ nature: nocet ei ⁊ interficit ipſum. qḋ eſt: quia Hippo. dicit. In pleureſi cui⁹ diſpoſitio eſt hec diſpoſitio quã dicit: q̄a nõ alleuiaẜ per euaporationẽ: tunc remanẽt ſuper eã alie due medicationes reſoluẽtes doloreʒ: ⁊ ſunt flobothomia: ⁊ ſolutio ſiue lenificatio nature. Qḋ eſt: quia vſus medicinarũ que fiunt ex opio: ⁊ iuſquiamo: ⁊ mandragora nõ reſoluit dolorẽ pleureſis: verum ipſe non faciunt aliud: niſi q̄a ſtupefaciunt ſenſum. Et dixit Hippo. in hoc loco flõmiã ⁊ lenificationẽ nãe rememoratiõe abſoluta: in eo aũt qḋ ẽ poſt: ipſe oſidit vſuʒ cuiuſq̄ʒ coꝝ. XXXIIII.

Signa ſtatus pleureſis in q̄ ſorbitio ptiſane multum ei nocet.

Diſa inter viſcoſum digeſtum ⁊ viſcoſuʒ īdigeſtuʒ.

Medicine opiate non reſoluunt dolorẽ pleureſis: ſed ſenſum ſtupefaciunt.

℄ Ex quibus nimiruʒ oĩbus ⁊ his ſimilibus cauſis cõtingit eos qui ptiſanã cum toto recipiunt in ſeptimo die aut ante neceſſario interire: quoꝝ quidaʒ vtiq̄ʒ mente patiunẜ: aliȷ̄ ħo orthomiã: vel ſtertendo ſuffocantur.

℄ Propter has ergo cauſas ⁊ alias cõpares ex eis: fiũt qui vtunẜ ptiſana ordei cum totalitate ſua digniores vt morianẜ in die ſeptia aut ante ipſam: ⁊ quidã coꝝ moritur poſtq̄ʒ egreditur ſuper ipſum nocumentum in mente ſua: ⁊ quidam eorum prefocanẜ ex anhelitu preparationis.

℄ Oportet vt enũtiem⁹ cauſas alias quas dixit Hippo. eẽ cõpares iſtis cauſis: ⁊ q̄a ipſi etiã trahunt mortẽ ſubitaʒ. qḋ eſt: quia ipſe dixit in hac hora ꝙ cauſa in illo eſt vſus ptiſane ordei: anteq̄ʒ reſoluaẜ viſcoſitas ſputi acceſſitis propter frequentiã anhelitus: cuius cauſa prefocaẜ. Et poſſibile quidẽ eſt vt eueniat eis nocumẽtũ quãdo bibũt vinũ anteq̄ʒ euacuenẜ ſicut dixit Hippocrates aut hydromel aut ſecaniabin. qḋ eſt: q̄a reliq̄ue res non occultanẜ vulgis nedum aliȷ̄s. Neceſſario igiẜ dixit: q̄a neceſſario quidam eorum moriuntur poſtq̄ʒ ingrediẜ ſup eos nocumentũ in mente ſua: de conſuetudine eñ horum accidentium eſt vt conſequantur potuʒ vini: ⁊ potus vinoſos: cuʒ fuerit illud in non ſua hora. XXXV.

De cõſuetudine alienatiõis eſt vt ꝯſequeẜ potum vini ⁊ maxĩe vinoſi.

℄ Quos quidẽ vtiq̄ʒ omnes celitus eſſe percuſſos antiqui arbitrati ſunt: quia in eis cum mortui fuerũt latus vireſcere aut nigreſcere.

ſicut in percuſſis ſolet fieri locis reperiebãt.

¶ Antiqui autẽ eſtimabant ſuper iſtos ꝓpꝛie ꝙ ipſos percuſſit percuſſio de celo: qm̄ ipſi quãdo moꝛiunť inueniť latus coꝛum viride eſſe ſicut viridis fit locus percuſſionis.

¶ Hanc eſtimationem eſtimauerũt antiqui ꝓpter velocitatem moꝛtis coꝝ:ꝛ viridis fit locus in quo eſt egritudo lateris. Et manifeſtum quidẽ eſt ꝙ ille locus eſt locus in quo eſt radix apoſtematis.qꝺ eſt:qa ex ſanguie qui effundiť ad illum locum ꝓpter doloꝛem:totũ qꝺ diuidiť in cute fit viride:ꝛ addit in hoꝛa moꝛtis nigredinẽ:aſſimilatur ergo locus illi qui fit ꝑ percuſſionẽ taliter. XXXVI.

¶ Quod quidẽ eo ꝯtingebat:ꝙ anteꝗ̃ doloꝛ diſſolueretẽ moꝛte ꝑuenti fuerũt:ꝓpterea ga ꝯtinuo deſideriũ magni anhelitꝰ incurrerũt.

¶ Et cauſa in illo eſt:quoniã moꝛiunť anteꝗ̃ diſſoluatur ab eis doloꝛ:ꝛ propter illud cadunt in ſahuc velociter.

¶ Uult per ſahuc anhelitũ magnũ frequentẽ:ꝛ ſignificat ꝙ anhelitus eoꝛum erunt cum hac diſpoſitione in eis que ſunt poſt.dicit ergo Hippocrates. Et propter anhelitum frequentem multum:ſicut dixi etiam fit ſputum viſcoſuꝫ non maturũ quare pꝛohibet ipſuꝫ viſcoſitas eius eleuari ſꝫ vt expuatur. XXXVII.

¶ Sputum quippe qꝺ nõ excreant aerẽ introducendũ†cõtrahit:ꝛ velocius exire cogit.

A.i.introductum.

¶ Qꝺ eſt:qꝛ res que expuiť qñ retineť ꝓhibꝫ aerẽ igredi:ꝛ cogit eũ exire velociter.

Prohibitio ingreſſus aeris totaliter eſt cauſa occiſio moꝛtis.

¶ Non omnis aer ꝓhibetur ingredi iterius in huiuſmodi egritudinibus:qꝛ qñ quando accidit illud opꝫ neceſſario vt moꝛiatur homo ſtatim ſicut ille qui pꝛefocať:verum manifeſtũ eſt ꝙ non pꝛohibeť de eo ingredi niſi quãtitas ſufficiens in iuuamento anhelitus:ꝛ ꝓpter illud viuunt ſpatio tempoꝛis.Cum ergo additur illa diminutio ſꝫm longitudinẽ tẽpoꝛis moꝛiunť. XXXVIII.

¶ Quoꝛum vtrũqꝫ alterũ alteri ad periculuꝫ ſuggerit complementum:ſputũ nãqꝫ viſcoſum flatum inſpiſſat:flatus autẽ ſpiſſus ſputi viſcoſitatẽ augmentat:viſcoſitas ꝓo elabi vetat ꝛ erumpi.

¶ Fit ergo ꝙ vnaqueqꝫ harũ duaruꝫ cauſaruin adiuuat alterã ſuper periculum.qꝺ eſt: quia ſputum quãdo retineť facit anhelitum frequentem:ꝛ anhelitus etiã qñ fit frequens addit in viſcoſitate ſputi:ꝛ ꝓhibet ipſuꝫ ſputum expui:lubꝛicari:ꝛ ſeparari:vel ſpargi.

¶ Significauit Hippocrates ſignificatione manifeſta intentionem ſermonis ſui.Fit ergo ꝙ vnaqueqꝫ harũ duarum cauſarum ſimul adiuuat alterã.Et ego quidem narro illud etiaꝫ.Dico ergo ꝙ ſputum quãdo adheret canne pulmonis cõſtringit meatum aeris in ea:ꝛ coarctat eũ:fit ergo qꝺ attrahunt infirmi de aere ꝓpter illam cõſtrictionem ꝛ coarctationeꝫ minus.Et ꝓpter quãtitateꝫ paucitatis eius qꝺ attrahit ĩfirmꝰ de aere eſt diminutio eius quo indiget in iuuamento anhelitus:ꝛ ꝓpter hoc fit ꝓperatio eoꝝ in vice ſecũda ad attrahendũ velocioꝛ ꝗ̃ ipſa fuit in vice pꝛima.Et nominatur iſte modus anhelitus: anhelitus frequens. XXXIX.

¶ Quod non tñ̄ cum ptiſana ſi non ſuo tempoꝛe detur contingit:verũtamẽ ꝛ multo magis cum ꝛ alium cibum potumue minus ea aptum ſumere permittunt.

¶ Et non accidunt iſte res apud vſum ptiſane oꝛdei in non ſua hoꝛa tñ̄:ſed ipſe accidũt etiam plus illo multotiens: quando comedunt:aut bibunt res alias minus conuenientes ꝗ̃ ſit ptiſana oꝛdei.

¶ Jam ante locutus fui in intẽtione huius ſermonis apud ſermonem Hippocratis ꝓpter has cauſas:ꝛ cauſas alias compares eis:verũtamẽ ego non dixi illic niſi vinũ ꝛ hydromel ꝛ ſecaniabin. Nunc autẽ opoꝛtet vt narrem etiaꝫ reliquas res remanentes:quarũ nocumentũ oſtenderunt plures medicoꝝ in eo cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio ex infirmis eſſe vehementius nocumentũ nocumẽto hydromellis ꝛ ſecaniabin ꝛ vini. XL.

Uinũ hydromel ꝛ oxymel ante viſcoſitatis ſputi reſolutiones pꝛohibent.

¶ Uia autem ſuſtentandi tam eos qui colataꝫ ꝗ̃ eos qui nõ colatã:ꝛ qui neutruꝫ illoꝝ: ſed potuꝫ alium ſibi aſſumunt:ꝛ qui non ſepiſſime vna eadẽqꝫ:interdũ aũt diuerſa.

¶ Et via quidẽ ſuſtentandi ſꝫm plurimuꝫ eſt vna cum qui vtitur aqua oꝛdei:ꝛ cum ea fece eius:ꝛ cum qui non vtitur aliqua harum duarũ:ſed eſt contentus eo qꝺ bibitur tñ̄:ꝛ foꝛtaſſe eſt via ſuſtentandi diuerſa.

¶ Dicit ꝙ via ſuſtentandi:eſt ꝓpinqua adinuicẽ inter euꝫ qui vtitur ptiſana oꝛdei:ꝛ cum qui vtitur aqua eius tñ̄:ꝛ cum qui non vtitur aliqua harum duarũ:ſed eſt contẽtus eo qꝺ bibitur tñ̄:ꝛ foꝛtaſſe eſt neceſſe vt ſit via ſuſtentatiua ſeiuncta.Et Hippocrates quideꝫ oſtendet in eis que ſequuntur hunc ſermonẽ:ſcilꝫ qualiter ſit via ſuſtentandi ſeiuncta diuerſa. XLI.

¶ Quapꝛopter vt tibi dicã facere opꝫ. Incipiente itaqꝫ febꝛe ſiue cũ doloꝛe ſit:ſiue ſine doloꝛe paruo poſt ſumptũ cibũ tẽpoꝛe trãſacto nõdũ ventre exinanito:ergo ius cõtradicendum eſt accipere vſqꝫ dum valꝫ cibũ ad inferioꝛa inteſtinoꝝ noueris deſcendiſſe.

¶ Et opoꝛtet oĩno:vt facias qꝺ dicã qñ icipit inuadere febꝛis cum doloꝛe:aut abſqꝫ doloꝛe:ꝛ tẽpus eius ab acceptatione cibi eſt pꝛopinquum:ꝛ venter eius non euacuatur adhuc:tunc opoꝛtet vt pꝛohibeas eum ab acceptione ſoꝛbitionuꝫ:vſquequo ſcias ꝙ cibus eius iam deſcendit ad inferioꝛa inteſtina.

¶ Bene fecit Hippocrates ꝙ abſcidit ſermonem ſuum: ꝛ quia non oꝛdinauit eum oꝛdine quo opoꝛtuit vt oꝛdinaretur:ꝛ ꝓpter hoc inuenimus eum nunc cum iterauit ſermonem ſuum incepiſſe in illo inceptione que neceſſaria erat:ꝛ non accidit ei hoc accidens:niſi quoniã ipſe incepit narrare reſponſionem in queſtione qua queſiuit de diuerſitate que cadit inter medicos: ꝛ dixit in parte illius res multas que ingrediuntur in caplo medicine de igenio ſanitatis.Et quoniaꝫ neceſſe fuit ei cum ſenſit illud qꝺ accidit ei vt deleret totum qꝺ ipſe ſcripſerat:ideo poſtea iterat ſermonem ſuum a pꝛincipio ſui ex contrario ſermonis

pⁱmi. Hoc enī accidens multotiens mihi accidit: ⁊ viſuʒ eſt mihi: q̄ʒ melius eſt vt iterarem ſermonē meum a pⁱnci pio ſui ſm cōtrariū eius qđ ſcripſerā ipſum: ⁊ delerē totū q̄ ſcripſerā in pⁱmis. Et ego quidē iam ſuʒ narrans qualiter neceſſe fuit ei ridere in illa q̄ōne de qua ego ſum inquirēs: ⁊ ponere ſermonē eius ſm ordinē: ⁊ alleuiare viā in illa ſup illum qui diligit vt exponant̄ ei iſte res cuʒ explanatione. ¶ Auſculta ergo me in itellectu tuo: ſicut ille de natura cuius eſt audire ſermonē a pⁱncipio ſui. Que eſt cauſa ꝓpter quā fit multotiēs q̄ accidit eis quib⁹ eſt mēſura ex medicis vt cadat inter eos diuerſitas in medicatione infirmitatū. Ex opinione enī eſt eoꝝ q̄ illud qđ experitur ſup quoſdā hoīes ⁊ ꝯuenit q̄buſdā eoꝝ: conuenit oībus eoꝝ. Inde eſt illud in quo cadit diuerſitas iter eos in regimine egritudinū acutaꝝ. vtunt̄ enim quidā eorum aqua ordei in infirmis vſq̄ʒ ad horā criſis: ⁊ vtunt̄ quidā eorū ptiſana ordei: ⁊ quidā eorū ſunt quibus non videtur vtendū eſſe aliquo eoꝝ duoꝝ. Accidit ergo ex illo vt ineniant in quibuſdā ⁊ errent in quibuſdā. qđ eſt: q̄ʒ quidam qui habēt egritudinē acutā indigent vti ptiſana ordei: ⁊ q̄dam eoꝝ indigent aqua eius tm̄: ⁊ ex eis ſunt quidaʒ qui non indigent aliqua harū duarū vſq̄ʒ ad horam criſis. Et ego ponā exēplū ſermonis mei in illo vt verificet̄ in vna egritudinū acutaꝝ: pone ergo q̄ nos intendimus medicari pleureſim. ¶ Dico ergo: q̄ʒ ſi infirmus fuerit ꝓpīquꝰ ſpatiꝫ ab acceptione cibi: ⁊ inuaſerit eū febris anteq̄ʒ euacuet̄ venter eius: tunc non opꝫ vt dent̄ ſorbitiones donec ſciatur q̄ cibus quem accepit iam trāſiuit in deſcenſione ſua per inteſtina. Cum ergo aliquis incipit cum ſermone ſuo hac inceptione: deinde ſequitur illud cuʒ reliquis que ſequunt̄ eum ſm ordinem quo oportet vt ordinetur: non eſt in eo occultatio. XLII.

¶ His aūt qui pleuretici ſunt de potibus oxymel dandū eſt ſi hyemis tp̄s fuerit calidū: ſi aūt eſtatis fuerit frigidū: ſi nimia ſiti laborauerint: danda eſt mulſa mellis cum aqua.

¶ Et opꝫ vt vtatur ex potibus in eo qui habꝫ dolorem pleureſis ſecaniabin: q̄ ſi fuerit hora preſens hyems vtatur eo calido: ⁊ ſi fuerit eſtas vtat̄ ipſo frigido: ⁊ ſi ſitis fuerit vehemens vtatur etiā hydromelle ⁊ aqua.

Hydromel. ¶ Non eſt viſus eius in hydromelle: in eo qui ex infirmis habet ſitim vt abſcindat ſitim eius: ſed vt faciat eum cauere ab vſu ſecaniabin plus. Propter hanc ergo cauſam dixit aquam poſtq̄ʒ dixerat hydromel. qđ eſt: q̄ʒ oportet

Secaniabin. ſm egritudinē vt vtatur ſecaniabin plus his duobus. Cū

Aqua. ergo bibit infirmus ſecaniabin quātitatē multā: ⁊ eſt ſitis eius adhuc fixa: opꝫ vt ſumat in potu poſt illō hydromel: ⁊ ſi ſitis eius iterū poſt potū fuerit fixa: opꝫ vt in potu ſumat aquam. qđ eſt: q̄ʒ Hippocrates vituperat potū aque ſolius. Et tu quidē ſcies in ſequētibus res ꝓpter quas vituperat potum aque in parte huius libri in qua loquit̄ de virtute aque. nunc aūt opꝫ vt intendā ad exponendūʒ qđ ipſe dixit in hoc ſermone: cuius pmiſimus rememorationē: quare precepit vt dar̄et in hyeme ſecaniabin dū eſt calidum: ⁊ daret̄ in eſtate exiſtens frigidū. Inquiſitio enī de hoc admonet nos ad vtendūʒ potu aque tm̄ iuuatiuo iuuamēto nobili in eo qui hꝫ egritudinē acutā: de qua eſtimatur q̄ Hippocrates dimiſit rememorationē eius pro ſumāt tibi quidē ineſt vt redarguas Hippocra. ſuper illud quādo ſermo fuit in eo dignus vel merens: vt ſit ſingularis ſm ſingularitatē ſuā proprie nō in parte ſermonis ſꝫ q̄ preparatur. ¶ Et poſſibile quidē eſt vt intelligas ſententiam eius in vſu potus aque frigide: ⁊ ex hoc ſermone quē dicit nunc. qđ eſt: q̄ʒ quādo in potu infirmoꝝ das eis qui ſitiunt in aliquibus horis ſecaniabin infrigidatūʒ: tūc manifeſtū eſt bene q̄ iam dedit eis in potu etiā aquaʒ frigidam: illud enī eſt ſequēs ſententiaʒ eius: q̄uis non dixit in aqua frigida aliquid dino: quoniā Hippo. videt̄ q̄ febris fit quādo declinat caliditas inata ad calitatē igneaʒ: ⁊ medicatio quidem fit per oppoſitionē cōtrarij cum cōtrario: ⁊ q̄ñ ignis in natura ſua eſt calidus ⁊ ſiccus: ⁊ ſimiliter febris: tunc aqua frigida inuenit̄ ꝯtraria nature febris: quoniā ipſa humectat corpus ⁊ infrigidat ipſum. Et cum illo etiā ego iam dixi ſermonē multū: q̄ ego vidi febrem extingui ſubito apud potum aque frigide in hora in qua oportet vt bibatur: in libro meo qui eſt in capl̄o medicine de ingenio ſanitatis: ⁊ ego quidē ſum narrans hic ſummā illius. ¶ Dico ergo q̄ʒ quādo accidit feb. ſola p̄ter q̄ cuʒ ea ſit diſpoſitio alia cui ſit poſſibile euenire ex potu aque frigide nocumentū: tunc ſi vtit̄ aqua frigida non ſoluʒ eſt impoſſe vt noceat: ſed iuuamentū eſt eius magnū: ⁊ quātitas que bibit̄: ⁊ ſit iuuamentū per eaʒ ex aqua frigida: eſt cum menſura que poſſibile eſt vt ſatiet euʒ p̄ter q̄ attrahat aerem. Sed q̄ñ qđ de ſecaniabin bibit̄ eſt quantitas parua: non eſt poſſibile: vt qđ de eo in potu dat̄ in omni die vice vna ſit plus quatuor vncijs ⁊ media. Intētio ḡ dādi in potu ſecaniabin: ⁊ dandi in potu aquā frigidaʒ que eſt q̄ñ volumus extinguere feb. ⁊ dat̄ in potu ex ea quātitas multa ſubito donec iplet̄ ex ea infirmus eſt diſſimilis. qđ eſt: q̄ʒ que bibit̄ ſm hūc modū nō bibit̄ niſi ſꝫ q̄ eſt medicina. Secaniabin aūt infrigidatū nō ſumunt in potu infirmi in hora eſtatis niſi vt nō faciat eos eſtuare ſitis ⁊ noceat eis. Oportet enīʒ vt adiuuet̄ q̄ñ poſſe eſt adiutorium ſup ꝯtū illius. Et ꝓpter hāc cām ſumus auſi ad dandaʒ in potu infirmo in hora eſtatis ſecaniabin infrigidatū anteq̄ʒ maturet̄ egritudo eius: ⁊ non dat̄ eis in potu ex aqua frigida donec ſatiet̄ in eo q̄ nō maturat̄ ex egritudinib⁹. qđ eſt: q̄ʒ aqua frigida inſpiſſat apā ⁊ pꝓfocat qđ eſt in eo: q̄ñ febris nō aduenit infirmo niſi ꝓpter apā: ⁊ ꝓhibet in eo qui infirmat̄ ꝓpter humores illud maturari: ⁊ tūc q̄dē nō datur infirmo in potu de ſecaniabin niſi quātitas parua: q̄ñ p̄cedit ⁊ caleſit in ſtomacho ei⁹ calefactione digōnis: anteq̄ʒ perueniat frigiditas eius ad locuʒ apoſtematis in pleureſi: ⁊ ſi pueniat etiā ex ea quantitas parua: rectificat eā ſecaniabin poſt illud: q̄ñ in ipſo eſt vtus inciſiua. qđ eſt: q̄ʒ illius in quo eſt inciſio ⁊ ꝑnetratio: diſpoſitio eſt ꝯtria diſpōni eius qđ eſt inſpiſſans oīa corpora. XLIII.

De potu aque frigide i febribus acutis.

Cauſa quare ſe exhiberi ſecaniabin ante maturationem apoſtematis nō aūt aqua frigida.

¶ Quo ſūpto ſi dolor loco ingruerit: egroq̄ʒ accidentia ineſſe videant̄ timenda: expedit vt huius quantitatis ptiſana detur: que neq̄ʒ ſit groſſa: neq̄ʒ ſit multa: ⁊ hoc poſt ſeptimum diem ſi virtus eius tolerare queat.

¶ Poſt illud aūt tunc ſi in loco fuerit dolor: aut videris infirmo aliquid accidētiū ex quibus timet̄ ſup eū: tūc oportet vt qđ datur de ſorbitione ſit quātitas neq̄ʒ groſſa: neq̄ʒ multa: ⁊ ſit datio tua de ea poſt diem ſeptimum ſi virtus eius fuerit tolerans.

¶ Mihi aūt videt̄ q̄ qui dicūt de Hippocrate q̄ ipſe replebat infirmos: ipſi vſi ſunt hac dictione ſm hanc intentionē: q̄ʒ nō ꝯtranſierūt hunc ſermonē niſi ſuꝑficietenus: preter q̄ ſteterint ſuper ipſum. Et ſimilr̄ etiā qui dicunt de eo q̄ ipſe interficiebat infirmos fame: non oſtendit̄ ex

cis niſi ꝙ ipſi nō legerūt niſi hūc ſermonez tm̄.Et ſi vna/ queqꝫ duarū ſectarū cōſideraret hunc ſermonē mēte ſua ꝛ rememoraret eius qḋ dixit Hippocrates inueniſſet in eo bene.Et eſt ſermo eius:qꝛ dīia inter naturas eſt multa ꝛ magna:forſitan ipſi verecundarent̄ ex tribus rebus ꝯtra/ rijs:ꝛ plus illo:ſi rememorent̄:ꝛ reliquarū rerū remanen tium quas ipſe dixit:cū oſtēdit ꝙ regiones diſtāt adinui/ cem diuerſitate magna valde:ꝛ hore anni:ꝛ etates ꝛ con/ ſuetudines:ꝛ regimen:qḋ ꝓpriū eſt vnicuiqꝫ infirmoꝝ anteq̄ īfirmet̄.Jnde eſt ꝙ ſi tu cōparaueris inter res cō/ trarias in oībus que diximꝰ inuenies maiores dīias in re/ gimine.Cū ergo videris quaſdā earū opponi quibuſdā īuenies dīias etiā medias īter eas multas valde.Et ego quidē iam locutus fui in differētijs que ſunt in iſtis rebꝰ ſermonē cōpletū in libro meo de via ꝛ ingenio ſanitatis: ꝛ ego quidē ſum dicens nūc ſummā illius.❡ Ponamus ergo homini cuius forma corporis natura eſt ſicca:ꝛ ſup/ ficies corporis eius extrinſeca eſt ſpiſſa:ꝛ vene eius ſunt ample:ꝛ ꝟtus eius aīalis eſt fortis:ꝛ de ꝯſuetudine eiꝰ eſt vt comedat cibos multos:aduenīſſe egritudinem in hora hyemali:que nō eſt frigida frigore vehemēti:ꝛ habitatio eius eſt regio:cuiꝰ diſpoſitio eſt ſīlis diſpōni hore p̄ntis:ꝛ fuit regimē eius ante egritudinē regimē delitioſum ꝛ ge/ ſtum ꝛ ꝑmiſcuit in eo qḋ comedit:ꝛ viſus eſt ex cibis ex qͥ/ bus multiplicat̄ eius nutrimentū:ꝛ os ſtomachi eius cū illo eſt forte.❡ Et ponamus aliū cuius corpis forma eſt humida lenis:ꝛ ſupficies eius extrinſeca eſt rara:ꝛ vene eius ſunt minute ꝛ ꝟtus aīalis eius eſt debilis:ꝛ de cōſue/ tudine eiꝰ eſt vt ſumat ex cibis quātitatē multā aduenīſſe egritudinem in hora eſtatis ſtante aere:ꝛ habitatio eius ꝛ regio eſt ſīlis illi.Et pone cū iſtis rebus:qꝛ ante egritudi/ nē ſuā fatigauit eius corpus ꝓpter tedia que adueniunt ei:ꝛ opationes cōtinuas:ꝛ qꝛ comedit ſm̄ ꝯſiliū eius cui euenit conſuetudo eius cibos paucos ex oleribus ꝛ alijs ex eis quoꝝ nutrimentū eſt nutrimentū paruū:ꝛ ꝙ os ſto/ machi eius natura eſt debile ꝛ nō forte.❡ Cum ergo po/ ſueris hos duos ſꝫ ꝙ narraui:pone ꝙ ambo īfirmati ſint egritudine vna:ꝛ pone egritudinē vnam que eis aduenit egritudinē quā dixit Hippocrates in hꝰ ſermone ſm̄ viaꝫ exemplificationis.ſ.pleureſim.An vides qꝛ opꝫ vt ſit ter minus coctionis ī in regimīe vtroꝝūqꝫ vnus:an vides:qꝛ opꝫ vt cibet̄ ſecūdus eoꝝ ab ipſo p̄mo die egritudis ſue: ſed primus regat̄ eo ꝙ bibitur tm̄ vſqꝫ ad diem ſeptimā quādo ſperas ꝙ eius egritudo non tardat̄ plus illo.Ego autē enuntio tibi illud qḋ expertus fui in vtriſqꝫ tempore longo:ꝛ eſt qꝛ inueni hoc regimen in vtriſqꝫ iuuatiuū val de:ꝛ ſi cōuerteris rem in vtriſqꝫ:ꝛ cibaueris primū eorū ab ipſo p̄ncipio ſue egritudinis:ꝛ prohibueris alterū eoꝝ a cibo vſqꝫ ad diē ſeptimū:interficies vtroſqꝫ ſimul ante diem quartū:qm̄ tu ꝑfocas vnum eorū cū velocitate:ꝛ proſternis virtutē alterius.Et pone cū eo qḋ diximus:ſi vis illō qḋ diſpoſitio etatis cuiuſqꝫ eoꝝ eſt ꝯtraria diſpo/ ſitioni etatis alterius:ita vt ponas p̄mū filiū quadraginta annoꝝ:ꝛ ſcḋm puerū:nā cū poſueris illō erit mors deſcē/ dens vnicuiqꝫ eoꝝ velociter:qm̄ in oībus que nunc dixi/ mus:intentio eſt intentio vna.❡ Et Hippocrates quidē ſignificauit iſtud in ſermōe ſuo:qḋ eſt:qꝛ dixit:ꝛ ſit vt des ei ſorbitionē poſt diē ſeptimā ſi virtus fuerit tolerās:ꝛ to tus hic ſermo eſt locutio vna:verūtamē intentio eiꝰ eſt ex rebus quas dixi ante:qḋ eſt:qꝛ tu ſcis an ꝟtus ſit tolerans an remaneat qm̄ vteris in eo ſecaniabin ꝛ hydromelle:ꝛ aqua vſqꝫ ad diē ſeptimū ex dibus que dixi:qm̄ q̄ dā eoꝝ que diximus ſunt inuenta:ꝛ quedā eoꝝ nō inuenta:ꝛ cōparas īter virtutē rerū inuentaꝝ:ꝛ virtutē rerū que nō īueniunt̄:poteris ſcire quot diebus ſit poſſe infirmū re/

Caſus duo exemplares.

Ars canonis

manere cum huiꝰ regimine.Et ego quidē iam narraui to tum qḋ dixi in libro meo.Si ḡ iam legiſti illud:tunc fac ipſum tranſire per mentē tuā nūc:ꝛ ſi nō legiſti illud:tunc intēde nūc ad legendū illud in p̄mis ſi vis ītelligere veri/ tatē ſnīe Hippocratis.Nos enī iaꝫ narrauimus oīa illa:ꝛ ſecuti ſumus in oībꝰ que ſcripſimus:ꝛ diximꝰ ſnīas Hip/ pocratis cū ſint ſnīe certe valde.Verūtamē non eſt poſſe hoī vni ſi addiſcat aliquā artiū ſm̄ ꝙ opꝫ:vt addiſcat ꝛ cōprehendat oīa que in ea ſunt ex rebꝰ ꝑticularibꝰ:ꝛ ꝓpt hāc cāꝫ nō neceſſe eſt tibi vt q̄ras audire oēs res ꝑticula/ res ab Hippocrate:ſed opꝫ vt caſtiges ꝓpe illū:cui neceſ eſt exponē totū qḋ dixit Hippocrates:ꝛ bñ inuenit in eo ꝛ explanauit ipm̄ ꝛ dimittit illud ꝑꝑ amorē victorie ꝛ lau/ dis:ꝛ eſt intētio eiꝰ vt faciat euenire ſnīas alias in medici/ na:verūtn̄ nos ꝑꝑ venerationē nr̄aꝫ quā exhibemꝰ verita ti laudamꝰ Hippocratē in reliqs rebꝰ:ꝛ in rememoratiōe ſua de intētione certa in vnaquaqꝫ reꝝ:ita ꝙ qm̄ aliqs in ea aſpicit in oībꝰ horis ītelligit viā in inuentiōe ſpērū me/ dicationis determinatā.❡ Jnde eſt qḋ iā oſtēdimꝰ ꝙ in/ tentio cōis in dādo cibū oībꝰ ſanis ex eis:ꝛ egrotis eſt in/ tētio vna:ꝛ eſt ꝯſuatio aīalis ꝟtutis.Et Hippocrates qdē ſignificauit ſuꝑ illud in hoc ſermone ſignificatione expo/ ſita in ſermone ſuo:ſi fuerit tolerans ꝟtus eius.Qḋ eſt:qꝛ comeſtio ꝛ potus in hora ſanitatis:ꝛ reliq̄ que fiunt in eis quibus fit iuuamentum in hoc vt remaneat vita non ſunt niſi ꝑꝑ hāc ꝟtutē:ꝛ ꝓpter eā etiā ſumit̄ cibus ꝛ potus in hora egritudis:qḋ eſt:qꝛ medicationē etiā ſignat in p̄mis diſpoſitio egritudinis:ſicͥ flōmia ꝛ clyſtere ꝛ emplaſtrū:ꝛ embrocā:ꝛ ſolutio vētris:ꝛ potus ſecaniabin ꝛ hydromel lis:ꝛ reliquoꝝ que illis ſunt ſīlia.Virtutis aūt cōſeruatio nō ſignificat̄ niſi ꝓpter viſum cibi tm̄:ꝙ ſi cibus nō noce ret in aliqua horarū in aliqua reꝝ diſpōni egritudinis:ci/ haremꝰ egros ſicut cibamꝰ ſanos ꝯſiderādo in ꝟtute tm̄. Sed qm̄ multotiēs nocet ſicut diximus:opꝫ vt cōſidere/ mus ꝓpter illud in diſpōne egritudinis nō ſm̄ ꝙ ipſa ſi/ gnificat viſum cibi in aliqua horaꝝ egritudis:ſꝫ ſm̄ ꝙ ipſa prohibet ab eo.Qm̄ ergo nō ꝓhibet inde aliqd:ꝛ vocat te virtus ad vtēdū eo:opꝫ vt cibes īfirmū:qḋ eſt:qꝛ ꝑ cibū in ſeipſo nō fit iuuamentū in aliqua horaꝝ in egritudinis diſpōne:ꝛ ego quidē nō dixi hunc ſermonē:niſi qm̄ mul/ totiēs inuenit̄ in vna medicinaꝝ ꝟtus cibi:ꝛ ꝟtus medicine ſicut illud qḋ inuenit̄ in ptiſana ordei.Qḋ eſt:qꝛ viſus ꝓpt debilitatē ꝟtutis eſt:ſm̄ ꝙ ipſa eſt cibus qm̄ nutrit.Et qm̄ ipſa incidit etiā:ꝛ humectat res quas ſpuere neceſſe eſt:tūc opatio eius in illo eſt ſicut opatio medicine.Triticū autē qḋ noiat̄ cidarauſꝫ nō eſt niſi cibꝰ tm̄ ei q hꝫ pleureſim. Secaniabin vero eſt medicina:ſꝫ in ptiſana ordei inuenit̄ ꝟtus vtriuſqꝫ ſil:ꝛ ſtat egris in iuuamento loco vtroꝝūqꝫ: verūtamē infirmus ſuſcipit eā ſm̄ ꝙ ipſa eſt cibus vt cō/ ſeruet ꝟtutē:ſꝫ ſm̄ ꝙ ipſa eſt medicina ꝓpter medicatio/ neꝫ egritudis.Cū ergo tolerat ꝟtus vt moret̄ vſqꝫ ad ho/ ram criſis egritudis ꝑter ꝙ īfirmus ſumat ptiſanā ordei: tūc ſecaniabin ꝛ hydromel ſufficiunt infirmo tm̄:ſecania/ bin quidē qꝛ ꝟtus eius eſt virtus medicine tm̄:ſed hydro mel qm̄ iuuerit nutrimēto ꝑuo debili.❡ Cū ergo ſperas ꝙ eueniat criſis ante diē ſeptimā:ī quarto(verbi gr̄a)aut in quinto:tūc inuenies multos īfirmoꝝ quos poſſibile eſt morari abſqꝫ acceptione ptiſane ordei:ꝛ qm̄ tardat̄ criſis vſqꝫ ad diē ſeptimū:tunc quidē paruꝫ eſt ꝙ inuenias ali/ quos eoꝝ quos ſit poſſe morari.Et eſt:qꝛ cuiꝰ ꝟtus eſt for tis:ꝛ forma corpis eius eſt dura.ſ.ſit difficilis reſolōnis:ꝛ humores qui ſunt in eo groſſi ſunt viſcoſi:ꝛ aer continens ipſuꝫ eſt aer frigidus:qḋ eſt:qꝛ ſi nō expiraret ex corpo/ re aliqd nō eſſet nobis neceſſe ſumere cibum:ſed qm̄ ex/ pirat ꝛ petit ex eo aliqd:tūc opꝫ vt ſit q̄titas cibi quā ſu/ mit ſm̄

Non eſt poſſi bile addiſcēri cōprehendere oia ſcia ex re bus particula ribus.

Comeſtio po tus exercitiū ꝛ alia ſilia nō ſūt niſi ꝓpter ꝟtutē aialem.

Ptiſana vide tur eſſe cibus medicinal' cō prehendēs in ſe ꝟtutē cibi ꝛ oxymellis.

Si nihil ex cor pore expiraret nō eſſet cibus neceſſarius.

mit ſm illud. Jlle ergo ex cui⁹ corpore illud qḋ reſoluit̃ eſt quãtitas plus valde: poſſibile eſt vt ſecuret̃ cũ ꝓhibitiõe a cibo: ⁊ plus ẽt illo ſi virtus erit cũ illo ab ipſo principio rei fortis: qm̄ virtus ci⁹ qñ eſt debilis ſicut in ſenibus aduenit ei debilitas velociter q̃uis minoret̃ qḋ expirat ex corpore. Et propter hãc cãm dixi ꝑ ſuſtinẽte illud cui ſuperuenerint quadraginta anni: ⁊ dimiſi dicere illũ cui ſuperuenerint ſeptuaginta anni. XLIIII.

¶ Quod ſi antiquus cib⁹ nõdũ deſcẽderit: ac breuis tp̃is mora poſt cibum nouiſſimũ tranſierit: neq̃ ferre valeat patiens ſi eius virtus ⁊ etas permiſerit: clyſteris opus habet. Si autẽ defectus ſit virtutis vel etatis ſuppoſitorium imitendum eſt: niſi cibi ſpõte ſua bonoq̃ exitu egerantur.

¶ Et qñ cibus antiquus nõdũ deſcẽdit adhuc: ⁊ tp̃s ci⁹ cũ cibo alio eſt tp̃s ꝓpinquũ: tũc ſi virtus eius eſt tolerãs ⁊ etas eius eſt iuuentus: op̃ vt clyſterizet̃. Si aũt debilis fuerit: op̃ vt ſupponat̃ lyciniũ niſi egrediatur cibus ex ſeipſo bono exitu.

¶ Jnuenimus Hippo. in hoc loco ẽt ſignificaſſe medicationẽ egritudinis corporis ⁊ inuenimus eũ cõſideraſſe cũ illo in virtute non ſm q̃ ipſa ſignificat in aliqua horarũ medicationẽ: ſed quoniã ipſa multotiens ſignificat cõtrariũ illius: ⁊ prohibet vti ea: qḋ eſt q̃ qḋ infirmus indiget clyſteri non eſt quoniã virtus eius eſt fortis: ſed ſignificatio ſup illud eſt ex diſpõne ſtomachi. Virtus aũt qñ eſt fortis ꝑcipit in euacuatione: ⁊ qñ eſt debilis prohibet ab illa. Et cõſidera ẽt mẽte tua cõſuetudinẽ Hipp. Jnuenis enim eũ in q̇buſdã horis rememorari virtutis tm̄ in huiuſ infirmis: ſicut inuenimus eũ feciſſe in hoc ſermone: cuius ꝑmiſimus rememorationẽ: ⁊ fortaſſe rememorat̃ ẽt etatis: qḋ eſt. Quia ſublimior intẽtionũ oĩuz eſt intẽtio ſũpta ex virtute. Jn ſignificatiõe aũt virtutis neceſſaria eſt cognitio etatis: qm̄ virtus in pueris debilitat̃ velociter: ꝓp multitudinẽ eius qḋ currit: ⁊ expirat ex corporib⁹ eorũ: ⁊ morat̃ plus illo in ſtãtibus in iuuentute. Verũtamẽ ſicut inuenit̃ res in infantib⁹ in hoc q̃ ſubſtãtia corporũ eorũ lenis eſt: ⁊ humiditas eorũ reſoluit̃: ⁊ fit illõ cã caſus virtutis ⁊ reſolutionis ei⁹. Similiter ẽt inuenit̃ res in regionib⁹ ⁊ horis anni: nã cũ illa que ex iſtis eſt calida etiã eſt diſſolutio virtutis: ⁊ caſus ei⁹ ꝓp multitudinẽ euacuationis corporis plus. Neceſſario igit̃ inuenimus Hippo. ſm plurimũ poſuiſſe ſermonem ſuũ in virtute tm̄ in huiuſmodi diſtinctionibus: ⁊ multotiens quidẽ rememoratur etiam cũ ea alterius vel vnius reliquarũ rerũ remanentium: quare rememoratur cum rememoratione vtrarumq̃ ſimul illis rebus remanentibus. XLV.

Omnium intẽtionũ ſublimior ẽ ex virtute.

¶ Et videndum eſt quo tp̃e ius dari debeat in primordio vel in oĩbus temporib⁹ morbi: qñ enim pedũ plante frigide fuerint: tũc ius maxime ⁊ omnis alius potus patienti denegandus eſt. S; cũ iã calor in calcaneũ deſcẽderit dadũ eſt. Nonimus eni vix tp̃is huius in morbis quidem omnibus q̃ magna ſit: ⁊ in acutis maxime. Jn his eni q̃nto plus caloris ẽ tãto magis cũ fallacia ſũt.

¶ Et oportet vt ſis ſeruans proprie horã in qua op̃ dare ſorbitionem in principio egritudinis ⁊ in reliquis horis eius: nam qñ pedes ſunt frigidi: tunc op̃ vt prohibeatur ab acceptione ſorbitionis: ⁊ plus illo multum oportet vt prohibeat̃ ab acceptione omnis quod bibitur. Cum ergo declinat caliditas ad pedes: op̃ tunc vt det̃ ſorbitio. Et ſcias q̃ virtus huius hore in omnibus egritudinibus eſt virtus magna: ⁊ proprie in egritudinibus acutis. Et ex iſtis egritudinibus ꝓprie in eis in quibus eſt febris magis addita: ⁊ in quibus error eſt plus.

¶ Sicut dixi: q̃ intentio in acceptatione cibi eſt vna ⁊ eſt conſeruatio virtutis: verũtamen oportet neceſſario cum illo ẽt vt ſit conſideratio in diſpoſitione infirmi. Simil'r etiam inuentio hore in qua oportet infirmo vt detur ſorbitio: eſt quando non prohibet egritudo ab illo: quoniam fortaſſe neceſſe eſt nobis multotiẽs vti cibo in inceptione paroxiſmorum ſm intẽtionem primam ſumptã ex virtute: ſicut eſt illud qḋ inuenimus in ſanis: quando appropinquat virtus a ꝑncipio rei ꝓp quaſdã euacuationes nãles: vt cadat ⁊ reſoluat̃: quare idiget vt cõfortet̃. ⁊ quoniã de aptitudine cibi: q̃ ſumit̃ in inceptione paroxiſmorũ: ⁊ in hora ſtatus eorũ: eſt vt noceat infirmo nocumẽto magno ꝓp illud ꝓhibet̃ ab acceptione ei⁹: quãuis corpus indigeat eo vehementer. ¶ Que ergo ſunt hore meliores ad dãdũ cibũ īfirmis: mihi aũt videtur q̃ manifeſtũ eſt: q̃ melior horarũ in illo eſt hora in qua inueniuntur partes pectoris ⁊ ſtomachi in vltimo trãquillitatis ⁊ quietis. Deterior ṽo horarum eſt hora in qua inueniũtur iſta mẽbra cum deteriore diſpoſitione. Et manifeſtum quidem eſt q̃ hora in qua ſunt cum deteriore diſpoſitione eſt hora inceptionis paroxiſmorum: ⁊ hora in qua ſunt cũ meliori diſpoſitione eſt hora declinationis paroxiſmorum. Jã ergo manifeſtum eſt hĩ q̃ melior horarũ ſuſcipiẽdi cibum eſt hora in qua declinant paroxiſmi egritudinis.

Vna ⁊ eadẽ eſt cõis intẽtio in dictando egrũ ⁊ ſanũ: diſpoſitio ṽo infirmi nõ neglecta.

Que egritudinis hora ſit melior ad dãdum cibum.

¶ Et inceptio quidẽ paroxiſmorũ eſt in hora in qua aggregat̃ caliditas q̃ eſt in corpore: ⁊ trahit̃ verſus cor ⁊ pectus. S; augmẽtũ paroxiſmorũ eſt: qñ expandit̃ caliditas paulatim verſus extrema corporis: hora ṽo ſtatus eſt qñ expandit̃ caliditas in toto corpore: ⁊ cõprehenſio eius eſt ſup ipſum totum equaliter. Hora ṽo declinationis eorum eſt contraria hore inceptionis. Eſt ergo quãdo diſſoluit̃ caliditas: ⁊ ſeparat̃ a mẽbris corporis medijs: ⁊ eſt hora quã ſignificauit Hippo. in ſermone ſuo quẽ dixit: ⁊ eſt ſermo eius. Cũ ergo declinat caliditas ad pedes. Qḋ eſt: q̃ non eſt ſermo dicẽtis. Cum ergo fuerint pedes facti calidi: ſicut ẽ ſermo ei⁹: declinat caliditas ad pedes: qm̄ declinatio ſignificat ꝑmutationẽ caliditatis de loco ad locũ. Calefactio autem pedum poſſibile eſt vt ſit de caliditate fixa in locis medijs corporis ſicut eſt id quod accidit in hora ſtatus. XLVI.

Tempora paroxiſmorũ.

¶ Porro ſuccum ptiſane primo: deinde ṽo groſſum adhibeas op̃: poſt hoc autẽ perſpicaciorem rationẽ predictarum ſignificationum facere oportet.

¶ Et oportet vt vtaris ī primis aqua ordei: deinde vt vtaris poſt illud ſpiſſo: poſtq̃ cõſideraueris cõſideratione exq̃ſita in ſignificationibus quarũ ꝑmiſim⁹ rememorationẽ.

¶ Poſtq̄ Hippo. precepit ⁊ dixit q̄n opꝫ vt regaṫ infirmus cū eo qd̄ bibitur tm̄: ⁊ q̄n opꝫ vt regatur cum ptiſana ordei: redijt nūc ⁊ oſtendit q̄n oportet vt vtaṫ aqua ordei tm̄: ⁊ q̄n opꝫ vt vtatur cū ea fece eius: ⁊ diſtinxit illud breuiter ⁊ plane. Qd̄ eſt: q2 q̄n tu cogitas mēte tua: ⁊ ꝯſideras in ſignificationibus q̄s dixit: ⁊ inuenis ꝙ infirmo neceſſe eſt vti ptiſana ordei: tūc incipiat vti illa in primis ab aq̄ eius: deinde pmutet ab ea poſt illud paulatī ad vtendū ptiſana ordei: ⁊ ſignificat ꝑ ſermonem meum paulatim q̄n vteris in p̄mis aqua ordei tm̄. Cumq3 fuerit poſt illud dabis infirmo ex aqua ordei quātitatem multam: ⁊ ex ptiſana quantitatem paruā: deinde dabis poſt illud ex vnaquaq3 eaꝝ quātitatē equalē: deinde dabis ei poſt illud ex ptiſana quātitatē multā. Cum ergo fuerit in fine vteris ptiſana ordei ſola: poſtq̄ ſciueris ꝙ ptiſana ordei in cibatione corporis ⁊ confortatione virtutis eſt vehementioris anteceſſionis: ſed in facilitate digeſtionis ⁊ mollitionis eſt aqua eius. Cum ergo vides diſpoſitionē corporis addere bonitatem ⁊ vehemētiā virtutis addē: tūc adde tu ēt in eo qd̄ das infirmo de ptiſana ordei.

Differētia inter ptiſanā ordei ⁊ aquam eius.

¶ Explicit liber Primus Regi.acutorum Hip.

¶ Claudi Galeni Pergameni medicorum Principis in Regimen acutorum morborum Hippocratis: Liber Secundus.

In pleureſi ꝓo accidente dolore: ſiue cōtinuo: ſiue poſt morā primo quidem calefactoriū eſt adhibendum: diſſoluendi intentione doloris non fit ſm̄ inutile.

¶ Et q̄n accidit in pleureſi dolor ſiue ſit ille primitiuus ſiue poſtremꝰ in fine: tūc ei opꝫ vti vaporatione in primis conando ꝑ illud reſoluere dolorē: non eſt ſm̄ inconueniētiā.

Melius apud me eſt: vt dicamus in hac hora noſtra ēt illud qd̄ iam multotiēs diximꝰ: ⁊ eſt ꝙ expoſitio nō eſt niſi eiꝰ qd̄ ex ſermone eſt occultū. Uerūtñ expoſitores nō ſunt ꝯtēti illo tm̄ in expoſitionibus ſuis: īmo conanṫ ēt verificare ſermones: quos exponere intēdūt. Propter hanc ḡ ꝯſuetudinē cogor ego ēt vt dimittā alterationē oīno in eo qd̄ nō bonū eſt mihi ex ſermone: ⁊ adiungā ad illud cuiꝰ expoſitio eſt neceſſaria ſm̄ plurimū ſentētiam meā in eo. Uerūtamē ego nō ſcribā demōſtrationē in eo ꝙ videbo certum eſſe in huiuſmodi expoſitione: quoniā iam ſcripſi ⁊ dixi in vnoquoq3 eorū ſermonē propriū: ⁊ etiā non dicam niſi ſummā tm̄ quam oſtēdi in libris alijs: ſicut ego ſum faciens illud in dolore in hoc loco. ¶ Dico ergo qd̄ iā narraui eſſe doloris in libro meo de elemētis ſm̄ ſniam Hipp. ⁊ in libro meo de morbis ⁊ accidētibꝰ. Et dixi ꝙ euētus eius fit in corporibus ſenſibilibus: q̄n in eis accidit alteratio magna ſubito q̄ extrahit ea a diſpōne nālī: hec eniꝫ alteratio accidit ſm̄ duos modos. Quorū vnus eſt q̄n ſubito mutanṫ violenter in qualitatibus ſuis. Et alter eſt q̄n fit in eis ſolutio cōtinuitatis. Alteratio igiṫ eorum ꝑ multitudinē fit in qualitatibus ſuis agētibus. s. q̄n calefiunt: aut infrigidantur: aut humectantur: aut ſiccanṫ. Cōtinuitatis aūt ſolutio fit in eis: q̄n incidunṫ: aut tendunṫ tēſione vehemēti: aut ſcindunṫ. ¶ Scdm̄ ergo hāc diſpōnē inuenimꝰ dolorē ēt in pleureſi fieri in eis q̄ habēt ſoſati: ⁊ ſunt illi in q̄bus ſcripſit Hippo. apa eniꝫ calidū qd̄ fit in iſtis locis facit dolorē ꝓpter multitudinē caliditatis: q̄ eſt in eo egreſſa a nālī ledēs mēbra ꝑꝑ malitiā cōplexionis: ⁊ ēt repletionē extēdētē illa corpa apata. Precepit ergo Hip. vt ſit medicatio p̄ma quā nos conari opꝫ in medicatione illiꝰ doloris: ⁊ ſedatione eius vſus vaporationis. Qd̄ eſt: q2 de nā vaporationis eſt vt rarificet cutē ⁊ fit facilis reſolutio eius qd̄ reſoluiṫ ex ea: ⁊ ſubtiliat ſanguinē q̄ eſt in apate ⁊ reſoluit eū. Cū ḡ feceris has res: euacuaṫ aliq̄d ſanguinis q̄ eſt in apate: ⁊ minuiṫ tēſio mēbroꝝ leſoꝝ ꝑ hūc dolorē q̄ eſt in eis: ⁊ q̄n nō minuiṫ ſanguis q̄ eſt retentus in loco apatis: aut gſiaṫ in eo cū illo vētoſitas vaporoſa ꝑꝑ caliditatē: accidit ex illo vt addaṫ dolor q̄ eſt in eis ⁊ nō minuiṫ ſanguis retētus in loco apoſo: niſi ꝑꝑ multitudinem humoꝝ in toto corpe. qd̄ eſt: q2 vaporatio ꝑꝑ calefactionē ſuā attrahit ad locū morbi ex ſanguine pluſq̄ reſoluit ex eo: q̄n de aptitudine rerū calefaciētiū in nā ſua eſt: vt ſicut ipe res reſoluūt rē retētā in mēbris q̄bus approximāt: ſic ēt attrahūt ad ea illud qd̄ inueniūt ſupfluū in mēbris vicināntibus eis. ¶ Q̄n ḡ nō reſoluiṫ dolor ꝑ vaporationē: opꝫ vt euacueṫ corpus totū euōne forti. Euacuatio aūt fortis in eo q̄ hꝫ acutā egritudinē eſt ſm̄ duos modos: quoꝝ vnus per ſolutionē vētris: ⁊ alter ꝑ flobothomiā: ⁊ nullo eoꝝ p̄cipit Hip. vti: niſi poſtq̄ narrauit accidētia q̄ ſignificāt fortiorē vtrorūq3 i iuuamēto. Hec eſt ḡ ſūma ſermonis cuiꝰ p̄miſimꝰ rememorationē. Qd̄ aūt ex rebus particularibꝰ intelligit: ego ſū3 exponēs qd̄ ex eis occultaṫ ſup plures hoīes in eis q̄ ſunt poſt: ⁊ ego non dixi ſup plures hoīes in eis q̄ ſunt poſt: niſi q̄n q̄ iā p̄ceſſit: ⁊ expertus eſt in itellectu ſermonis antiq: tūc q̄ paruū vl' minimū eſt illud cuius intellꝰ ſup ip̄m occultaṫ ex ſermone: vꝫ intētio nr̄a in expōne nō eſt i iſtis tm̄. II.

Si per vaporationem nō ceſſaret dolor tunc fiat euacuatio per flobothomiam aut per pharmaciam.

¶ Eſt autem iuuatiuum calefactorium vel vitreum vas: aut eneum: ſiue terreum aque calide plenum.

Uide 4° contra cū.3° car. 86.colū.3° ⁊ 4° etiam pro ſequentibus.

¶ Et magis quidem iuuatiua vaporatio eſt que eſt cum aqua calida: ex qua impletur: aut veſica: aut vas eneum: aut fictile.

¶ Nomen vaporationis cadit ſup oē quo calefit corpus aliquo modoꝝ. Spērū aūt vaporationis: alia eſt q̄ eſt humida in vltimo: ⁊ alia q̄ eſt ſicca in vltimo: ⁊ alia eſt commixta: ⁊ alia q̄ nō mordicat: ⁊ alia eſt mordicatiua. Et in iſtis ēt ſpēs ſunt medie. Prima aūt ſpērū eiꝰ eſt illa quā dixit Hip. in ſermone hoc: q2 nō eſt mordicatiua ⁊ eſt humida. Et ſpēs ſecūda eſt media inter humidā ⁊ ſiccam: ⁊ mordicatiuā ⁊ nō mordicatiuā. Et ſpēs tertia ſicca ē mordicatiua. ¶ Sꝫ ſi Hip. dixiſſet morbos in q̄bus neceſſaria eſt vnaqueq3 harū ſpērū eſſet ſūma ſermonis eius in narratione ſua ſm̄ iuuamētū qd̄ acqrit ille q̄ legit ip̄m: ⁊ q̄n nō dixit illud: tūc nō eſt aliq̄d qd̄ cogat nos ad dicendū illud: cū intētio nr̄a nō ſit niſi exponere ſermonē alterius: ⁊ nobis nō annūtiare ſnīas nr̄as in illo: verūtñ cum ſit intētio nr̄a in expōne ꝯtria expoſitioni reliquorū expoſitorū. qd̄ eſt: q2 alij expoſitores a nobis īplent ſermones ſuos ſermonibꝰ ſophiſtarū. Et in ſermonibꝰ ſuis miſcent q̄ōnes ſophiſtarū: in q̄bus nō eſt iuuamētū diſcētibus in intellectu finis artis. Et ſum ego q̄dē conans ſemꝑ vt dicā res quibus fit iuuamētū vltimū. Uideṫ mihi nunc ꝑꝑ illud ne ſim piger addere in ſermone Hip. illud cuius rememorationē dimiſit. Uerūtamē ego ſum ſequens ſnīas eius: ⁊ p̄cepta eiꝰ vniuerſalia. ¶ Dico ergo ꝙ narraui iā pauloante cām ꝓpter quā fit ꝙ vaporatio cōfert multū in doloribus. Et narraui iterū dolores in q̄bus nō fit iuuamētū ꝑ vaporationē aliquorū modorū niſi p̄us euacueṫ corpus ante illud: ⁊ q̄tis res iſte ſint cōes oībus ſpēbus

vaporationis

Propriteates vaporationis.

Spēs vaporationis.

De cauſis doloris.

Ulo maius. vaporationis: tamẽ oportet vt ſcias ꝙ per vaporationeȝ que eſt humida fit magis ĩ iuuamẽtũ in apoſtematibus calidis quoꝛuȝ euentus eſt ab humoribus qui ſunt de genere choleree: ꝛ per illã que eſt ſicca fit maius iuuamentũ in eis quorum euentus eſt ex ſanguine ſubtili aquoſo, qḋ eſt: q2 opȝ vt facias tranſire per mentẽ tuam in omnibus horis ꝙ medicatio fit ꝑ oppoſitionẽ cõtrarij cũ contrario. Nam hac eadem intentione inuenimus iuuamentuȝ fieri per vaporationẽ: cũ qua nõ eſt mordicatio in medicatione humorum mordicantiũ: ꝛ per illam que mordicatiua eſt fit iuuamentũ in humoribus groſſis viſcoſis: cum ſubtiliet ꝛ incidat. ¶ Et propter hoc ergo opȝ te conari ad cognoſcendum humorẽ vincentem in mẽbro apoſtemato: ꝛ ſignificatur hoc per illud qḋ dixi. ſ. ex etate infirmi: ꝛ cõplexione ei⁹ naturali ꝛ hora preſenti ex horis anni ꝛ regione: ꝛ regimine qḋ preceſſit. Cum ergo apparuerit tibi apoſtema: tunc ſignifica ſuper illud etiã ex accidẽtibus comitantibus ipſum ꝛ ſunt color: ꝛ magnitudo apoſtematis: ꝛ ꝙ ipm expellit manũ: ꝛ leuitas ei⁹. Cum ergo fuerit egritudo ad quã medicandã intẽdis: pleureſis aut peripleumonia: tũc ſignificat ſuper illud etiam ex rebus que expuunt cũ ſputo: ꝛ quoniam hec ſignificatio quã dixi nõ eſt niſi per eſtimationem: nõ per cognitionem certam: cũ qua nõ eſt timor: ꝛ proprie quãdo mẽbrũ in quo eſt dolor eſt in profundo corporis: tũc oportet te incipere cũ medicatione a rebus quarũ iuuamentũ vides magis vltimũ ꝙ̃ reliquarum rerũ remanentiuȝ: ꝙ ſi per vſum earũ nõ fit iuuamentuȝ permuta te ab eis ad vſum illaȝ rerũ reliquarum: ſi autem nõ quieſcit dolor tunc euacua corpus totũ: ꝛ nos quideȝ inuenimus Hippo. incepiſſe in curatione a ſpeciebus vaporationis a timore longinquioribus: ꝛ eſt humida que penitus nõ mordicat. Qḋ eſt: q2 vſus huiuſmodi vaporationis ꝙ̃uis per ipm nõ fiat iuuamentũ: tamẽ nõ eſt nocumẽtũ eius magnũ. Species aũt vaporationis que fiunt cũ aceto ꝛ cũ orobo aut cum alijs ex eis q̃ ſunt eis ſimilia: ſi non preparantur vt conueniãt morbo tũc non ſoluȝ nõ fit per eas iuuamentũ: ſed ledũt leſione vehementi: q2 virtus earum eſt fortis. III.

Si vaporatio nõ humide non iuuãt: parum tamẽ nocent.

¶ Sed antea quodlibet liquidorum apponendum lateri ĩ eſt: vt vȝ calefactorium ſuccedens leui⁹ toleretur: quorũ vtriqȝ melius eſt ſpongia ſpatioſa aqua calida infuſa: ꝛ poſtea expreſſa.

¶ Et oportet vt antecedas ꝛ ponas ſub illo ſuper latus aliquas res molles vt ſit vaporatio magis conueniens: ꝛ melius etiaȝ eſt: vt ponas cũ illo ſuꝑ latus ſpongiam mollẽ magnam infuſam aqua calida ꝛ expreſſam.

¶ Poſtꝙ̃ precepit Hippo. vt approximetur aqua coſtis exiſtens in virtute: aut in veſica: aut vaſe eneo: precipit nũc vt ponant̃ ſub illo ſuper latera quedam res molles: vt ſit obuiatio illarum rerum: quibus coſte vel latera vaporantur ſine coarctatione: neqȝ ledunt omnino: ꝛ poſſibile quidẽ eſt vt ſit lana mollis: aut aliud ex pãnis duplicatis duplicatione multa: aut puluinar paruũ ex puluinaribus: que ſub ceruice ponunt̃. Poſt illud autẽ cũ dixit vaporationẽ que fit cum ſpongia nõ precipit vt ponatur ſub ea aliquid. IIII.

¶ Deinde calefactorium ex omni latere ꝛ oĩ parte cooperiendum: quaſi quedam veſtis circundet oportet vt quod factum ibidem diutius immoretur. Cauendum etiã eſt ne fum⁹ idẽ ad egri nares vt id odorẽ aſcẽdat: niſi quãdo ſibi iuuamentum videbitur: naȝ ꝛ hoc ſm tempus ipſum interdum iuuat.

¶ Et oportet vt cooperiatur locus vaporationis ab omnibus partibus ſicut circundatur cum quibuſdam que veſtiuntur: nam cum tu feceris illud: erit mora ei⁹ ꝛ remanẽtia ſpatij eius longior: ꝛ non aſcendet vapor eius cum illo etiam ad nares infirmi: ꝛ attrahet ipſum niſi videris quia iuuatur per illud in quibuſdam rebus: fortaſſe enim iuuat in quibuſdam horis.

¶ Reliqua que dixit Hippocra. in hoc ſermone manifeſta ſunt niſi res vaporis tm̃: oportet enim vt exponamus ipſam. Dico ergo ꝙ vapor facit accidere anguſtiaȝ vehementẽ: ꝛ leſionẽ: ꝛ additionem in malitia anhelitus propter additionem ſuam in caliditate: ꝛ coarctationem meatuũ pulmonis: que accidit eis quando implentur vapore humido. Remanet ergo vt per attractionẽ vaporis cũ aere nõ fiat iuuamẽtũ tm̃: niſi quãdo pleureſis eſt ſicca: ex qua nõ expuit̃ aliquid. Iuuamentũ enim tũc in attractione vaporis erit plus ꝙ̃ nocumentũ accidẽs ab eo. In hoc ergo loco inuenimus Hippo. abſcidiſſe ſermonẽ ſuum in ſpecie prima ex ſpeciebus vaporationis: deinde poſt illud incipit narrare ſpeciẽ ſecũdam: ꝛ dixit. V.

¶ Poſtea ordeum ꝛ orobum in aceto infuſa aque mixto: q̃ mixtura ita fortiuſcula ſit quam homo poſſit bibere: fac bullire: poſt bullitionem ſᵒᵒ in ſacculo miſſa lateri ſuperpone: ſimiliter etiam ꝛ de furfure.

¶ Oportet autem vt redeas ad ordeũ ꝛ orobũ infuſa aceto permixto permixtione paululum fortiore illa quam homini poſſibile eſt bibere: poſtꝙ̃ reſoluis illud ꝛ facis ipm feruere ꝛ ponis ipȝ in kiſti ſuta: ꝛ pone ipȝ ſuper lat⁹: ꝛ ſimiliter ẽt furfur hunc modũ.

¶ Non inuenimus Hippo. precipere vt decoquantur ordeũ ꝛ orobũ cum aceto ſm ꝙ ipſa ſunt: ſed poſtꝙ̃ cõteruntur: ꝛ illud quidẽ manifeſtũ eſt ex ſermone ſuo poſtꝙ̃ reſoluis illud. Et tu quideȝ potes ſcire ex ipſa actione ꝙ Hippo. nõ voluit niſi illud qḋ dixi. qḋ eſt: q2 vaporatio eſt cũ hac diſpoſitione cõuenientior ꝛ fortior: ꝛ ꝑpter illḋ precipit vt fiat de furfure ſimile illius. Et nõ fit hec ſpẽs vaporationis fortior ſpeciebus quarũ premiſimus rememorationeȝ: niſi propter virtutem aceti. Et ſi ſumpſeris ipſum cũ orobo adiuuabit illud etiã ſuper virtutem eius iuuamento nõ paruo. qḋ eſt: q2 per virtutẽ orobi fit ſufficiẽtia ĩ inciſione groſſitudinis humorũ: ꝛ digeſtione eorũ ꝛ eorũ reſolutione: ꝛ propter illud opȝ vt vtaris iſtis ſpeciebus vaporationis in eo in cuius mẽbris infirmis videris aggregatos eſſẽ humores groſſos viſcoſos: ꝛ apparebit tibi illud ex regimine qḋ preceſſit: quãdo fuerit generatiuũ huiuſmodi humorũ: ꝛ ex cõplexione infirmi: ꝛ ex hora preſenti ex horis anni: ꝛ ex regione ꝛ etate: ꝛ cũ illo etiã quando nõ fit iuuamẽtũ per vſum ſpecieruȝ primarum ex ſpeciebus vaporationis quietis tranquillis: quas diximus in primis. Qḋ eſt: q2 cõueniẽs eſt tibi poſt cõſiderationẽ tuã in diſpoſitione corporis q̃ñ nõ apparẽt ti

Ex virtute orobi ꝛ aceti redduntur ſpẽs vaporationis fortes in incidendo humores groſſos.

Si in corpore non repleto euaporatio

neſ fortes do loꝛem non ſe dauerint hu moꝛes groſſi adſunt.

bi ſignificationes repletionis: ⁊ vſus fueris ſpeciebus gentis tranquillis ex ſpeciebꝰ vapoꝛationis: ⁊ nõ ſit iuuamẽtũ p illud vt ſcis ꝙ cauſa in doloꝛe eſt groſſitudo humoꝛũ a qbus reſoluitur vapoꝛ inflatiuus ledens:qm̃ nõ eſt ei exitus. Spẽs aũt vapoꝛationis quas dixi inueniuntur reſoluentes humoꝛes viſcoſos ⁊ vẽtoſitatem: ⁊ humoꝛes generantes eã: ⁊ pꝛopꝛie vapoꝛatio que eſt cũ oꝛobo: verũtñ Hip. dixit cõmixtionẽ aceti cũ aqua donec equeẽ. Eſt ergo ſermo eius in illo in vltimo oſtẽſionis ⁊ bonitatis. qḋ eſt: qa dixit: ⁊ opꝫ vt ſit cõmixtio eiꝰ magis acetoſa paulatĩ ꝙ̃ cõmixtio quã homini poſſibile ẽ bibere. Significat ergo per illud qa ↄuenit tibi vt deuites qḋ ex eo acutũ eſt ꝑpter moꝛdicationẽ ſuã: ⁊ deuites illud ſuꝑ qḋ vincit aquoſitas: ꝑpter deſtructionẽ actionis eius. Acetũ enim acutũ inuenit in inciſione humoꝛũ viſcoſoꝛũ groſſoꝛũ: ⁊ reſolutionem eoꝛũ cõuenientius: ꝙ̃ illud ſuper quod aquoſitas eſt magis vincens. Et qm̃ mẽbꝛa apoſtemata nõ eſt poſſibile vt tolerent iſtas medicinas: ponit Hipp. cõmixtionẽ aceti mediã inter duo extrema. Hec eſt ergo ſpecies ſcḋa ex ſpeciebus vapoꝛationis tribus quas diuiſi in pꝛincipio ſermonis mei. VI.

Acetum acutum in membꝛis apoſte nõ adminiſtraẽ.

Siccoꝛum autem calefactoꝛioꝛum ea conuenientia ſunt: que cum ſale ⁊ cum milio ſimul aſſatis i ſacculo recondita apponũtur: milium quoqꝫ pondere leuius atqꝫ ſubtilius eſt.

Ex ſpeciebus autẽ vapoꝛationis ſicce cõuenientioꝛ eſt illa que fit cũ ſale ⁊ milio aſſatis in ſacculo lane: quod eſt quia miliũ eſt leuis ponderis.

Hippo. narrauit in ſermone ſuo iſto ſpeciem tertiã ex ſpeciebus vapoꝛationis quas dixi in pꝛincipio ſermonis. Et dixit ſalẽ ⁊ miliũ: ⁊ res qdẽ que cõis eſt vtriſqꝫ ſimul: eſt ſiccitas: ⁊ illa q̃ pꝛopꝛia eſt ſali ex vtriſqꝫ eſt. Quia eſt moꝛdicatiuꝰ: ⁊ milio qa eſt nõ moꝛdicatiuũ. VII.

Sal moꝛdicat miliũ nõ.

Haꝫ huiuſmodi calefactoꝛiũ illũ quoqꝫ q vſqꝫ ad ſpatulas aſcẽdit doloꝛẽ diſſoluit.

Et reſoluit hec euapoꝛatio etiam doloꝛes qui aſcendunt vſqꝫ ad furculas.

Significauit Hipp. ſignificatione manifeſta p additionẽ ſuam in hoc ſermone ſuo: ẽ qa reſoluit hec vapoꝛatio reliquos doloꝛes. ſ. illos qui perueniunt ad loca que ſunt ſub hypocundrijs. VIII.

Inciſio autem non fit niſi tunc tñ cum iã vſqꝫ ad ſpatulas aſcenderit doloꝛ.

Inciſio autem non reſoluit doloꝛem ſm hunc modum niſi aſcendat ad furculam.

Manifeſtũ eſt ꝙ Hippo. ſignificauit per ſermonẽ ſuũ inciſio flobothomiã venarum. Et enũtiauimus nos etiã ꝙ hac medicatione fit iuuamentũ in ſermone ſuo: ⁊ tunc nõ reſoluit doloꝛem ſm hunc modum. Et Hippo. quidẽ narrauit de eſſe huius medicationis res multas cum eo quod ſcribit in ſequentibus. IX.

Niſi ergo calefactoꝛio doloꝛ diſſoluatur: non in eo diutius immoꝛanduꝫ eſt: pulmonẽ nãqꝫ deſiccat: ⁊ empima coadunat.

Quod ſi non reſoluatur doloꝛ per vapoꝛationem tunc non opoꝛtet vt pꝛolongetur moꝛa in vſu eiꝰ. quod eſt: qꝛ exiccat pulmonem ⁊ aggregat ſaniem.

Poſtq̃ Hipp. narrauit ſpecies vapoꝛationis diuerſas quarum q̃dam eſt humida: ⁊ q̃dam ſicca: ⁊ q̃dã moꝛdicatiua: ⁊ q̃dam nõ moꝛdicatiua: dixit. Qm̃ ergo experieris totũ illud ⁊ nõ reſoluiẽ doloꝛ per hoc tũc euacua coꝛpus ⁊ dimitte vapoꝛationẽ: cũ exiccet pulmonẽ: ⁊ aggreget ſaniẽ. qḋ eſt: qa iſte moꝛbus accidit qm̃ nõ reſoluiẽ apa qḋ eſt in latere: ⁊ ↄuertiẽ ad ſaniẽ: deinde refudat poſt illud ad locum qui eſt inter pectus ⁊ pulmonem. X.

Quando ergo doloꝛ ad ſpatulas aſcendẽdo iam ſaltum cõpleuerit: ſi grauitas quoqꝫ in bꝛachio: vel circa pectus: vl' diaphꝛagma contigerit: de baſilica vena eſt flobothomãdus. Flobothomo ergo adhibito nullatenꝰ reuoces quin tantam minuas q̃titatem ſanguinis: vſqꝫ dum videlicet illum in ſplendidum coloꝛem: vel ex ſplendido in rubeum: aut ex rubeo in nigredineꝫ videas conuerti: qui vtriqꝫ coloꝛes in ſanguine accidunt.

Et quando peruenit doloꝛ ad furculã: aut accidit in aſſeid grauitas: aut verſus mamillam: aut diaphꝛagmate: tunc opoꝛtet vt flobothomes venam que nominatur baſilica: ⁊ non pꝛohibeas quin euacuetur ex ſanguine q̃titas multa: dum permanet coloꝛ eius vehementis rubedinis ⁊ ſplendoꝛis: aut videas coloꝛem eius rubicundum fieri nigrũ. Iſti eniꝫ duo coloꝛes accidunt in ſanguine.

Vide Gal. in li. d̃ flobothomia ſũma 2ª ca. 3º.

Inuenimꝰ Hip. euare humoꝛes faciẽtes apa ſm declinationẽ eoꝛũ. qḋ eſt: qa ſermo eiꝰ opꝫ vt extrahaẽ ex pte ad quã declinat p loca ↄueniẽtia: eſt ſermo ſanꝰ ⁊ verax: ⁊ accidit ſile huic multotiẽs ſm diuerſitatẽ ptiũ pãniculi velãtis coſtas. qḋ eſt. Quia qm̃ in ptibꝰ eiꝰ ſupioꝛibꝰ accidit apa: cõicant eis furcula ⁊ aſſeid ⁊ mamilla in doloꝛe: ptiũ aũt inferioꝛũ doloꝛi cõicat diaphꝛagma: ⁊ loca q̃ ſũt ſub hypocũdrijs. Qm̃ ergo extẽdiẽ doloꝛ verſus mẽbꝛa altiora tũc opꝫ vt minuamus ex venis q̃ ſunt in curuatura manꝰ: venã p quã poſſe eſt attrahere ex ſanguine q eſt in mẽbꝛo ifirmo ad ↄtrã ptis ad quã declinat q̃titatẽ multã cũ velocitate: ⁊ qm̃ extẽdiẽ verſus mẽbꝛa iferioꝛa: opꝫ vt fiat euo p mũdificationem cũ medicinis. Et ſermo Hip. accidit grauitas in aſſeid ⁊ diuiſio ſeius: vt dicat loco grauitatis aſſeid doloꝛẽ cũ vehemẽtia cũ ſeruaẽ in ſermone eiꝰ. qḋ eſt: qꝛ grauitas ſignificat d̃clinationẽ ſanguinis: ⁊ aggregationẽ eiꝰ illic cũ multitudine qm̃ nõ fit niſi a multitudine ſanguinis. Dextẽſiõis aũt ↄſuetudine eſt vt accidat p cõitatẽ i doloꝛe tñ: qm̃ tenduntẽ loca vicina loco ifirmo: pter ꝙ multiplicaẽ in eis ſanguis: pp hãc g̃ cãm pcipit Hip. vt euacuetur ſanguis q multiplicatꝰ eſt p flobothomiã vene: q̃ noiaẽ baſilica q̃ eſt in curuatura manus. qḋ eſt: qa in curuatura manꝰ ſunt vene multe quas de cõſuetudine nr̃a eſt flobothomare. Et ego qdẽ iã locutꝰ ſui de oĩbus eis in tractatu tertio lib. mei de anathomia: ⁊ in tractatu alio quẽ ſingularẽ feci i anathomia venaꝝ pulſatiliũ ⁊ nõ pulſatiliũ: ⁊ oꝫ vt rememoꝛer nũc ẽt ſũme illiꝰ poſtq̃ iterabo ſermonẽ ab ipo pncipio. Dico g̃ ꝙ vena q̃ noiaẽ ꝓfunda qm̃ aſcẽdit ſanguis a gibboſitate epatis ad aurẽ dextrã ex auribꝰ coꝛdis dimittit ex eo q̃titatẽ paruã in mẽbꝛis: q̃ ſunt inter hec duo loca: ⁊ fundit pluriṁũ eius in coꝛ: ⁊ cũ fuerit poſt illud incipit illic inceptiõe

De ſignis apoſtematis in partibus ſuperioꝛibꝰ aut inferioꝛibus.

Ale diuiſio

De anathomia venarum

ſcḋa ſicut

ſcda ſicut fuit inceptio eius a p̄ncipio ſui eſſe: ꝛ aſcēdit di recte verſus ceruicē: ꝛ cū p̄uenit ad p̄tes pectoris diuidit̄ in duas venas magnas: q̄ dr̄ due guydegy. Et p̄mus ramus ei'. i. rami vene q̄ p̄cedit ex ea anq̄ p̄ueniat ad cor ſunt due vene p̄cedētes i diaphragmate: ꝛ vene alie parue diuidunt̄ in pānicullis q̄ ſunt in pectore. Pars aūt inferior pectoris cōpoſita ex octo coſtis nutrit̄ ex vena ſingulari cui nō eſt p̄iceps: q̄ ramificat̄ in q̄buſdā aīalibus ex vena p̄funda poſtq̄ appropinquat cordi: ꝛ ramificat̄ in q̄buſdā coꝛ: ꝛ in q̄buſdā hoīb' ēt ex vena q̄ tāgit venam p̄fundā ī trāſeūte coꝛ. qḋ eſt: q2 qn̄ orit̄ in h̄ loco eſt declinatio ei' verſus dorſū: poſtq̄ trāſit coꝛ vehemēti' depſa.

Que vene aſferūt nutrimētū pectori ꝛ coſtis.

Hec ḡ vena diuidit̄ in p̄tes pectoris iferiores cōpoſitas ex octo coſtis: in vnoquoq3 duoꝝ laterū vſq3 quo cōſeq̄t diaphragma. Quatuoꝛ v̄o coſte remanētes q̄ ſūt in ſupioꝛib' pectoris nutriunt̄ ex pari alio venaꝝ q̄ ramificant̄ ex vena p̄funda anq̄ diuidat̄ in duas venas dictas due guydegy: deinde ramificant̄ ex ea poſt iſtas vene q̄ veniūt ad man' a titillico. i. a loco q̄ eſt in aſcellis. Uena aūt q̄ noīat̄ cephalica ramificat̄ ex vena p̄funda poſtq̄ diuidit̄ in duas guydegy: orit̄ ḡ ex vnaquaq3 eaꝝ vena cui' origo eſt ex pectus cōicās eī: ꝛ guydegy apparētes: oēs ergo p̄tes colli q̄ ſunt exteri' capitis: niſi pauce nutriunt̄ ex duab' guydegy extrinſecis ſicut mēbra itrinſeca coꝛū nutriunt̄ ex duab' guydegy itrinſecis. Spatulis aūt ꝛ ei qḋ eſt in ceruice de nucha adueniūt vene ex locis q̄ ſunt ſub loco cōi quē diximꝰ: ꝛ ſignifico p̄ locū cōez locū de q̄ an̄ dixi: q2 cōicat duab' guydegy extrinſecis: ꝛ cephalice.

Ex quibus locis euacuet cephalica.

Neceſſario igit̄ fit q̄ cephalica euacuat ex ſanguine q̄ eſt in locis q̄ ſunt ſup̄ furculas q̄ ſunt in ceruice ꝛ capite q̄titatē multā velociter. Uene aūt q̄ veniūt ad curuaturā brachy ex p̄te titillici euāūt p̄tes pectoris ꝛ ex iſtis locis p̄p̄ie ſunt loca q̄ ſunt altioꝛa: ꝛ p̄p̄ie i capite: q2 oēs p̄tes pectoris inferiores nutriunt̄ ex vena alia q̄ orit̄ ex vena p̄funda anq̄ p̄ueniat ad coꝛ. Ex hac ḡ vena de qua dixi q2 nutrit loca iferioꝛa pectoris in trāſitu ſuo i latere ſiniſtro ſup̄ lat' radicis coſtaꝝ: vſq3 quo p̄ueniat ad diaphragma ramificant̄ rami: q̄ diuidunt̄ i vnoquoq3 locoꝝ: q̄ ſūt iter coſtas lateris ſiniſtri ꝛ dextri: ꝛ ſilr̄ ēt reliquū qḋ remanet ex ea: qn̄ p̄trāſit diaphragma diuidit̄ in coꝛporib' p̄mis q̄ occurrūt ei poſt diaphragma.

De origine venaꝝ que ad mamillas veniunt.

Uenarū aūt q̄ veniūt ad mamillas ex p̄te titillici inuenimꝰ originē p̄pinquā valde origini venaꝝ: q̄ nutriūt coſtas q̄tuoꝛ ſuperiores ex coſtis q̄ ſūt in pectore: ꝛ q̄titas eaꝝ in magnitudine ē multo maioꝛ q̄ venaꝝ q̄ veniūt ad man' ex p̄te ſpatule. Et qn̄ leedit vnaqueq3 illaꝝ duaꝝ venaꝝ ſuper p̄tē intrinſecā aſſcid: exp̄ēdit̄ vadēs ad p̄tē brachy: ꝛ naſcit̄ ex vnaquaq3 eaꝝ ramus magn' in lacertis q̄ ſunt in aſſcid. Cū ḡ p̄uenit vnaq̄q3 illaꝝ venaꝝ ad curuaturam man' ramificant̄ ex ea vene q̄ veniūt ex p̄te itrinſeca aſſcid a laterib' curuature brachy ad brachiū: reliquū aūt qḋ remanet ex ea diuidit̄ in duas p̄tes: q̄ p̄cedūt ſup̄ curuaturā man'. qḋ ḡ trāſit ex ea ſup̄ illud qḋ appet de curuatura brachy eſt vena q̄ flobothomat̄: ꝛ qḋ trāſit ſuper ip̄m ab iterioꝛi ei' eſt vena q̄ diuidit̄ cū vena pulſatili q̄ eſt illic.

De vena reſlexa manus.

Et nos flobothomamꝰ iteꝝ venā aliā i curuatura man' reflexā: ſic̄ hec vena q̄ naſcit̄ in vnaq̄q3 duaꝝ manuū ex vena q̄ venit ad manū ex p̄te ſpatule: ꝛ eſt vena nō p̄ua. qḋ eſt: q2 vena q̄ venit ad manū ex p̄te ſpatule qn̄ trāſit p̄ aſſcid ſub cute: diuidit̄ iteꝝ i curuatura manus i locis ſupioꝛib' ei'. Et manifeſtū q̄dē eſt q̄ illa ſunt ſupioꝛa qn̄ tu figuras manū: figura quā dicit Hip. in lib. ſuo de reſtauratiōe ꝛ diſlocatiōe. Qḋ ḡ remanet de hac vena poſt diuiſionē ei' ſupius i trāſitu ei' p̄ loca manifeſta brachy op3 vt flobothomet̄ ex p̄te loci i quo diuidit̄ ꝛ inueniēt ſitus huius vene p̄p̄ie ſm̄ rectitudinē originis ei' p̄me: ꝛ p̄p̄ illud fit q̄ ip̄a euacuat ſanguinē ex locis q̄ ſunt ſup̄ furculā veloci'. qḋ aūt venit ex ea ad curuaturā manus oblique euacuat ſanguinem ex iſtis locis minus: verūtn̄ illḋ eſt plus eo qḋ fit in reliq̄s venis remanētib': ꝛ illud aūt qḋ venit ad curuaturā man' ex vena extrinſeca ꝛ magna: oblique q̄dē qḋ euacuat ex ſanguine: ex locis: q̄rū p̄miſimꝰ rememorationē eſt parū valde: ex locis v̄o ſupioꝛib' pectoris eſt multū valde. Uerūtn̄ origo vene q̄ venit ad manū ex p̄te titillici: p̄p̄iqua eſt origini vene q̄ nutrit p̄tes ſupiores pectoris. Hip. ḡ p̄cepit flobothomare hāc venā anq̄ 3tinuet̄ ꝛ veniat cū vena q̄ orit̄ ex vena q̄ venit ad manū ex p̄te ſpatule: ꝛ qn̄ hec vena forſaſſe nō apparet: tūc minuit̄ loco ei' vna venaꝝ intrinſecaꝝ q̄s dixi venire ad brachiū: ꝛ qn̄ nō apparet aliq̄ venarū intrinſecarū: tūc minuit̄ vena q̄ ḡnat̄ ex 3tinuatiōe duaꝝ obliquaꝝ ꝛ vnitione ip̄aꝝ i curuatura manus. Et qn̄ poſſe eſt ēt in q̄buſdā hoīs vt nō appareat hec vena ꝛ appareat vena q̄ venit ex p̄te ſpatule: tūc op3 vt flobothomet̄ ēt poſtq̄ ſcis q̄ euō ex q̄buſcūq3 locis fuerit attrahit ex toto corp̄e aīalis. Uerūtn̄ illud nō fit velociter neq3 eq̄liter ex oīb' venis: nos aūt conamur ꝛ ſtudemus vt ſit illḋ qḋ euat̄ de ſanguine ex mēbro ap̄ato velocī' ꝛ plus q̄ ex reliq̄s mēbris ꝛ p̄p̄ie in egritudinibus acutis: ꝛ inuenimꝰ illud in flobothomia vene q̄ noīat̄ baſilica ꝛ plus illo multū qn̄ eſt declinatio ſanguinis q̄ multiplicat̄ ad p̄tes ſupioꝛes: ut ſunt p̄tes ſupiores ex p̄tibus pectoris grauedo: nā q̄titas p̄p̄ie erit tūc i aſſcid ꝛ i mamillis. Ap̄ata v̄o q̄ ſūt i p̄tib' pectoris iſerioꝛib': qn̄ ip̄a ſunt p̄pinq̄ diaphragmati: tūc neſcio dolores q̄ accidūt in eis veniūt ad loca q̄ ſunt ſub hypocūdrȳs: ꝛ nō ḡ iuuamētū euōnis ex curuatura man' in hac egritudine eſt iuuamētū magnū valde: q2 locus cordis ē medi' iter vtraq3. Et vos q̄dē audiſtis iā me dicētē aīs: q̄ vena q̄ nutrit partes iſeriores pectoris orit̄ ſub corde.

Quare terminus flobothomie in apoſtematib' ē mutatio coloris ſanguinis.

Totū ḡ huic ſmonē dixi ad ſignādū q̄ Hip. hū inuenit i ſermone ſuo: op3 ḡ vt flobothomemus venā q̄ noīat̄ baſilica: ꝛ qn̄ poſuit terminū euōnis ſanguinis mutationē coloris ei': tūc ſeq̄t̄ illud qḋ diximꝰ: vt loquamur in illo. Dico ḡ q̄ ei' qḋ colligit̄ ḋ ſanguine in latere ap̄ato mutat̄ coloꝛ cā caliditatis. reliquū aūt qḋ remanet i eo q̄ eſt in oīb' mēbris remanet ſile adinuicē: ita vt ſi accidat q̄ ſit ſanguis q̄ ē i toto corp̄e flegmatic': op3 vt ſit ſanguis q̄ eſt in latere ap̄ato rube': ꝛ ſi fuerit ſanguis q̄ eſt i toto corp̄e rube': op3 vt ſit ſanguis q̄ eſt i latere iſirmo decliuis ad nigredinē p̄p̄ aduſtionez ſuā. Coloꝛ aūt medi' iter alterationē a coloꝛe rubeo ad colorē nigrū eſt coloꝛ rube' clarus. Signatio igit̄ ſup̄ euōnē ex locis ap̄atis eſt p̄mutatio coloris: nos eni iā3 narrauimꝰ q̄titatē euōnis q̄ ſufficit in hac egritudine: ꝛ qn̄ virtus forſaſſe p̄hibet euāre hanc q̄titatē ſanguinis: tūc op3 vt ſcias q̄ iuuamētū qḋ ſuſcipit mēbrū ap̄atū idē eſt tūc min': verūtn̄ op3 vt ſit dimiſſio tua caſus v̄tutis plus q̄ euō tua eius qḋ multiplicat̄ ex ſanguine.

XI.

Porro ſi paſſio ſub diaphragmate fuerit: doloꝛq3 vſq3 ad furculas non aſcenderit: naturā cum elleboꝛo nigro vel fellichino lenias: opoꝛtet elleboꝛo nigro daucū: vel ſiſileos: aut cyminum: ſiue aniſum: ſiue quodlibet aliud odoꝛiferum. Fellichino aūt aſam cōmiſceas: q̄ ſi vtraq3 cōmiſceātur idē op' faciunt. Sed tamen ex elleboꝛo nigro ſolutio fit vtilioꝛ ꝛ ad criſim p̄uocandā3 effi-

tacioꝛ. Illa vero que ex fellicbino eſt ad diſſolue͂dum inflatiuã ve͂toſitate͂ ꝓmptioꝛ eſt.
¶ Quod ſi egritudo fuerit ſub diaphꝛagmate: ⁊ non aſcenderit doloꝛ vſqꝫ ad furculã: tu͂c opoꝛtebit vt leniat̃ nã aut potu ⁊ ellebori nigri: aut potu medicine q̃ noiat̃ fellicbinũ poſtq̃ ꝑmiſcueris elleboꝝ: aut cũ ſemine dauci: aut cũ ſiſileos: aut cũ cymino: aut aniſo: aut alijs ex medicinis odoꝛiferis. Sꝫ cũ medicina que noiatur fellicbinum aſam cõmiſcueris: ⁊ cum permiſcueris iſta duo etiaꝫ erit operatio ſimilis. Sed quod ſoluit elleboꝛus niger eſt magis iuuatiuum ⁊ magis attractiuum criſis q̃ illud quod ſoluit medicina que nominatur fellicbinum: ſed fellicbinum reſoluit ventoſitatem inflatiuã plus q̃ elleboꝛus niger.

¶ Quod aũt experime͂tũ ſignificet virtutes medicinarũ ſolutiuarũ: ⁊ humoꝛe͂ que͂ ſoluit vnaqueqꝫ earũ tam ſciuiſti in libꝛo meo de virtutib⁹ medicinaꝝ ſimpliciũ. In inue͂tione aũt cognitionis hoꝛe: in q̃ neceſſe eſt ſoluere ex locis ad q̃ declinant hũoꝛes q vincunt ⁊ multiplicant̃: adminiſtrat̃ ratiocinatio. Uerũtñ ſignificatio certitudinis: ⁊ teſtimoniũ ſuꝑ illud nõ eſt niſi ab experime͂to. Et Hip. q̃dẽ ſignificauit ſuꝑ virtute͂ medicinarũ quas opꝫ nos in potu tribuere infirmis in hꝭ egritudinib⁹. ⁊ dixit de elleboꝛo: q̃ ſoluit res q̃ ſunt magis iuuatiue ad criſim: ⁊ dixit de medicina q̃ noiat̃ fellicbinũ: q̃ educit ve͂toſitate͂ inflatiuã. Et nos inuenim⁹ ſermone͂ ei⁹ res q̃ ſunt magis iuuatiue ad criſim ſignificare apud eũ res q̃ faciũt criſim egritudinis vehemẽtius: ſicut ſi diceret q̃ ſunt magis iuuatiue. ¶ Et qm̃ oẽs medicine ſolutiue ſũt nociue ſtõacho: ⁊ ꝓpͤ oꝛi ei⁹: cũ ſit pluris ſenſus ꝑ neruos q oꝛiunt̃ in eo: viſum eſt ei q̃ opꝫ vt ꝑmiſceant̃ cũ medicina q̃dã medicine odoꝛifere: vt nõ occurrat virtus medicinaꝝ ſolutiuarũ oꝛi ſtõchi nuda ſimplex: ꝓpter q̃ ꝑmiſceat̃ aliq̃d aliud.

Oẽs medicine ſolutiue ſũt nociue ſtomacho ⁊ oꝛi ei⁹.

¶ Deinde dixit: ⁊ qñ ꝑmiſces medicinã: q̃ noiat̃ fellicbinũ: ⁊ elleboꝛũ ſil̃ eſt opatio eoꝛũ ſilis: ⁊ vult q̃ virt⁹ vtriuſqꝫ eſt ꝯueniens ⁊ nõ eſt ꝯtraria vna earũ alteri. q̃d eſt: q̃ corruptio ꝑmixtionis medicinaꝝ ſolutiuarũ nõ eſt qñ vna eaꝝ ſoluit cholerã: verbi grã: ⁊ altera flegma. q̃d eſt: q̃ poſſe eſt vt eue͂tur iſti duo hũoꝛes ſimul in vna hoꝛa: ſed qñ vna eaꝝ ſoluit hoꝛa adue͂tus ſui ad coꝛpus: ⁊ altera poſt ſpatiũ lõgũ a ſuſceptione ſua. ¶ Cũ ergo bibitur medicina compoſita ex iſtis duab⁹ medicinis ſimul eſt ſolutio ineq̃lis agitatiua. Et ſignifico ꝑ ſermone͂ meũ: ineq̃lis agitatiua: qñ exiſtimam⁹ q̃ medicina iaꝫ deſce͂dit: ⁊ abſciſſa eſt a ſolutione: ⁊ incipit poſt illud ſolutio ſcda. q̃d eſt: q̃ de cõſuetudine medicine q̃ ſoluit hoꝛa q̃ aduenit coꝛpoꝛi eſt vt egrediat̃ cũ ea ẽt aliq̃d ei⁹ q̃d ſoluit medicina altera. Cũ ergo remanet ex illo hũoꝛe q̃titas parua ⁊ debilitat̃ virtus medicine: erit icceptio ei⁹ cũ ſolutione hũoꝛis ꝯuenie͂tis ei tñ. Termin⁹ ergo hoꝛe in q̃ ſoluit medicina q̃ noiat̃ fellicbinũ: eſt termin⁹ hoꝛe in q̃ ſoluit elleboꝛus: ⁊ de aptitudine ei⁹ eſt cũ illo ẽt vt ſoluat hũoꝛe͂ melãcholicũ ſicut elleboꝛus. In hac aũt hoꝛa manifeſtũ eſt: q̃ opꝫ vt ſis ſcie͂s iſtas res ⁊ ſeruãs eas: vſus aũt eaꝝ in eo q hꝫ pleureſim: nõ opꝫ vt ſit in oi hoꝛa: ⁊ rememoꝛare apboꝛiſmi in q̃ dixit Hip. ſermone͂ hũc. Neceſſe eſt in egritudinib⁹ acutis raro vti medicina ſolutiua in ꝑncipio eaꝝ: qñ nõ eſt egritudo infirmitas acuta tñ ſicut pleureſis: ſed eſt cũ ea febꝛis foꝛtis valde. Opꝫ g̃ vt caueas cautela vehemẽti ab hoc vt des in potu medicinã ſolutiuaꝫ. Et videre euõne ꝓpͤ ꝑ flobotbomiã: q̃uis doloꝛ iã ꝑue͂nerit ad loca q̃ ſunt ſub hypocũdrijs: iuuame͂tũ cui⁹ q̃tis ex ea ſit min⁹ q̃ ſit ex ſolõne: verũtñ fiducia i ea eſt vehemẽtioꝛ: imo in euõne ꝑ flobotbomiã nõ cadit aliq̃d timoris: in ſolõne aũt accidit timoꝛ multotie͂s: ⁊ ꝓpͤ cũ non fuerit cognitoꝛ nãe i͂firmi. Ex hoĩb⁹ eni ſũt quos ſoluere difficile eſt nã: ⁊ ex eis ſũt q̃s ſoluit q̃titas ꝑua medicine ſolõne multa: ⁊ opꝫ vt ſit q̃titas quã das in potu de medicina cũ me͂ſura: cui⁹ eẽ iã ſciuiſti ⁊ expertus fuiſti eã in pluribus hoĩb⁹ ⁊ inueniſti eã ſoluere me͂ſurã eq̃le͂. Nã cũ tu nõ es ſcie͂s nãm hoĩs cui in potu das medicinã. tũc tu es in timoꝛe q̃ ſoluat eũ medicina plus q̃ oportet aut nõ ſoluat eũ oĩno: aut moueat nãꝫ ei⁹: ⁊ nõ ꝯſeq̃t illõ q̃d neceũ eſt. Oẽs g̃ res iſte attrahũt ſuꝑ i͂firmũ q egritudine͂ hꝫ acutã nocume͂tũ magnũ valde: cui⁹ rectificatio nõ eſt facilis: ſic̃ eſt facilitas ei⁹ in eo q nõ hꝫ febꝛe͂. Cũ g̃ nõ eſt febꝛis foꝛtis: ⁊ tu es cognoſce͂s nãm infirmi: tũc da ei in potu medicinã ſolutiuã: aut illã quã narrauit Hip. aut aliã ex reliq̃s medicinis ſolutiuis ⁊ ſilib⁹: ⁊ vna illaꝝ medicinarũ eſt medicina quã de cõſuetudine medicoꝝ eſt noiare hierã: hui⁹ aũt medicine cõpoſitio diuerſo mõ fit. Uerũtñ melioꝛ cõpoſitio ei q ſolutiuã põt potare medicinã eſt illa in q̃ cadit elleboꝛus: ⁊ nõ cadit in ea ſcamonea. XII.

Tu͂c eſt flobotbomia q̃ ventreꝫ ſoluere i pleureſi.

De elleboꝛo ⁊ ſcamonea.

¶ His itaqꝫ factis poſt ſolutionem de ptiſana dandum eſt: minus quidem q̃ conſueuerat: ſed irrepꝛehenſibilem expedit minuas quantitatem.

¶ De ptiſana vero oꝛdei opꝫ vt detur bibenti medicinã poſtq̃ bibit eã q̃titas non diminuta ab eo: q̃d de conſuetudine eius fuerit ſumere diminutionem cui ſit quantitas.

¶ Opoꝛtet ẽt vt ſtudiũ ipe͂dat̃ oꝛi ſtomachi ne eueniat ei nocume͂tũ ꝑ potũ medicinaꝝ ſolutiuaꝝ: ⁊ ꝓpͤ qñ potat medicinã ille q hꝫ febꝛe͂: ⁊ vna q̃dẽ rerũ qua ꝯſeruat̃ os ſtomachi ne eueniat ei nocume͂tũ eſt: vt nõ bibat̃ medicina ſimplex ꝑ ſe: ꝓpter q̃ cõmiſceat̃ cũ ea q̃daꝫ res de quarũ aptitudine eſt ſedare malitiã eius. q̃d eſt. Quia nã medicinaꝝ ſolutiuaꝝ ẽ ꝯtraria nãe coꝛpoꝛũ q̃ ipe ſoluũt: ⁊ ſunt ſil̃r ꝑcalcãtes ⁊ lacerãte͂s ea. Nã ſicut qñ nos bibimus quãtitate͂ paruã ex opio: ⁊ mãdragoꝛa: ⁊ iuſquiamo ⁊ alijs ex medicinis ſilibus eis: quarũ virtus ⁊ ſub̃a ſunt ꝯtrarie coꝛpoꝛib⁹ ⁊ ꝑime͂tes ea iuuamur per illud iuuamento magno: ſil̃r medicine ſolutiue iuuãt nos: q̃uis ſint ꝯtrarie nãe: verũtñ nos ſumim⁹ ex eis quãtitate͂ paruã ⁊ vtimur ea q̃re͂do iuuame͂tũ. Sicut ergo nos in hoꝛa iuuame͂ti cũ in potu damus medicinã ſolutiuã ꝑmiſcem⁹ cũ ea q̃dã ſemina odoꝛifera: vt ſedet̃ ꝑ illud malitia medicine: ⁊ nõ ꝓhibeãt ipam ab opatione ſua: cũ virtutes eaꝝ ſint ſubtiliatiue: ⁊ inciſiue humoꝝ groſſoꝝ aperitiue viarũ ꝑ quas fit ſolutio: ſil̃r ẽt fit iuuame͂tũ poſt potũ medicine ſolutiue ꝑ vſũ aliquãtulũ de ptiſana oꝛdei. q̃d eſt: q̃ medicina ſolutiua ꝑ ꝑnicietate͂ ſui figit̃ in cõcauitate ſtomachi: verũtñ in trãſitu ſuo ꝑ meri ⁊ partes ſupioꝛes ſtomachi nõ ſolũ recipiũt ea loca in tranſitu iſto ꝑ ipſa qualitate͂: imo adheret eis aliq̃d ex ſub̃a eius ⁊ nocet eis nocume͂to magno. Nã nõ fit potus aque oꝛdei iuuatiuus poſt ſuſceptione͂ medicine: niſi qm̃ de nã eius eſt vt abſtergat ⁊ attrahat inferius totũ q̃d rete͂tu eſt de medicina in trãſitu ſuo ꝑ illa loca: ⁊ te͂peret ⁊ reſoluat quãtitate͂ ⁊ qualitate͂ que rete͂ta eſt in eis. Propter has ergo res ꝑcepit Hipp. dare in potu aliq̃d de aqua oꝛdei poſt acceptione͂ medicine ſolutiue.

In ſolutione ve͂tris os ſtomachi cuſtodie͂dũ ⁊ q̃re ⁊ quare.

Potus aq̃ oꝛdei poſt operatione͂ pharmaci.

cine ſolutiue. At ꝟo qñ ſolutionis eſt prima inceptio non videtur ei vt in potu detur aliquid de aqua ordei:qꝛ ti/met ⁊ cauet vt deſtruatur operatio medicine ſolutiue:⁊ propter illud dixit. XIII.

¶ Tempore enim ſolutionis nullum ius cō uenit propinari:ſolutione ꝟo ceſſante:pri/mū quidem de priſana minus ſumere ꝙ̄ cō ſueuit dandum eſt:deinde ꝟo ſemp aſcēdē/do vſqꝫ dum plus detur ſi dolor quieuerit: neqꝫ quodlibet aliud contrarium occurrēs obſtiterit.

¶ Quoniam opꝫ in hora ſolutionis ne in po tu detur aliquid ſorbitionis:cūqꝫ ceſſat ſolu tio:da de aqua ordei ad ſorbenduꝫ q̄titatē minorem ea ſm quam cucurrit conſuetudo eius vt biberent eā:deinde fiat aſcenſio poſt illud ſemper ad dandū in potu quantitateꝫ multam:ſi dolor iam quieuerit: ⁊ non pro/hibet aliquid aliud ab illo.

¶ Inuenimus Yp. dicere de eſſe barū rerū ꝯ̄riū eius qd̄ docēt multi medicorū in hoc nr̄o tpe.qd̄ eſt:qꝛ medici in h nr̄o tpe qñ ſoluūt īfirmū:cibāt eū poſt illud cibo mul/to. Yp. ꝟo ꝓcipit vt detᷣ bibēti medicinā poſt mūdifica/tionē de aq̄ ordei minor quātitas.qd̄ eſt:qꝛ virtus corpis qd̄ iā ſolutū eſt qñ ſuperatᷣ ⁊ debilitatᷣ ꝑ ſolutionē:nō eſt ei poſſe tolerare cibū ⁊ bñ digerere ipꝫ niſi ſit paucus val/de:opꝫ eñ vt ſit illud qd̄ ſumit potator medicine de aq̄ ordei poſt exinā eius ex ea in die ꝑmo cū mēſura quā di/gerere poſſit:deinde addatᷣ in illa poſt paulatiꝫ ſi dolor iam quieuerit ⁊ nō ꝓhibet inde aliqd aliud:ē aūt dolo/ris manifeſtū eſt:ſmonē aūt eiꝰ:nō ꝓhibet ab illo aliqd aliud:opꝫ vt itelligas ſꝫ aforiſmos q̄rū rememoratio ꝓ/ceſſit:vbi enūtiauit Yp.horā i q̄ opꝫ regē illū q̄ hꝫ egri/tudinē acutā abſqꝫ aq̄ ordei:⁊ ſūma illiꝰ eſt:qꝛ opꝫ ne ſu/mat ſorbitionē qñ ſperat q fiat criſis an̄ꝙ̄ neceſſe ſit īfir/mo ſumere eā:aut qñ in humore retento in loco apoſte/mato:non eſt aliquid maturitatis. XIIII.

In codice antiquo habet ſic ⁊ bene.

¶ Iſte ſermo eſt meus: ⁊ ſi neceſſe ſit vti aq̄ ordei. ¶ At ꝟo vbi priſane opus fuerit inci pere illam dare. ¶ A principio cauſe fateor eſſe melius ꝙ̄ venarum exinanitionem pre/cedere:poſtmodum ꝟo in die tertia mor/bi:aut in quarta vel quinta ſiue ſexta ſiue in ſeptima dari incipere oportet:niſi tñ̄ criſis tunc temporis fuerit peruentura.

14 At ꝟo vbi priſane opus fuerit incipere illam dari. Iſte ergo eſt ſermo meꝰ ⁊ ſi neceſſe ſit vti aq̄ ordei. Iā dixit hip. ītēꝝ ⁊c.

¶ Ego enī dico q incipere dare infirmo ſor/bitionem a principio rei:melius eſt ꝙ̄ prece dere ⁊ vti euacuatione venaruꝫ:deinde in/cipere dare infirmo ſorbitioneꝫ in die tertio egritudinis ſue:aut i quarto:aut i q̄nto:aut in ſexto:aut in ſeptimo:niſi antecedat criſis infirmi: ⁊ fiat in hoc ſpatio.

15 A cauſe principio melius eſſe fateor ⁊c.

¶ Iā dixit Yp.ītēꝝ i eis q̄ ꝓceſſerūt q hora ſumēdi pti/ſanā ordei ⁊ ſumēdi aquā eiꝰ ē ſilis:⁊ q dīa iter vtraſqꝫ nō eſt niſi in re vna tñ̄ ⁊ eſt ſermo eius:qꝛ opꝫ vt ſit illud qd̄ ſuſcipit infirmus in ꝑmis aqua ordei.

¶ Inuenimus Yp.q in ſermone ſuo iſto id qd̄ dixit in li. ſuo de aphoriſmis. Et eſt qꝛ vī ei vt ſit viſus regiminis qd̄ eſt in vltimo ſine ſubtilitatis i hora ſtatus egritudinis tñ̄. Et ſi vī q ſtatꝰ ſit in die q̄rto:⁊ videris q īfirmo non eſt poſſe vt remaneat victus cū viſu aq̄ tñ̄. Yp. vī q me/lius eſt vt ſumat īfirmꝰ in ꝑncipio egritudīs ſue aliqd de priſana ordei:⁊ ſit inceptio illiꝰ in die tertio aut q̄rto. Et ſilr ēt dixit in eis q incipiūt dare infirmis ſorbitionē die q̄nto aut ſexto aut ſeptimo q ipſi errant ſi nō ꝓparatᷣ vt fiat criſis in illa hora. Et opꝫ vt intelligas ex ſermone eiꝰ criſis ſic dixi:nō cōſumptionē egritudinis tñ̄ ꝯſumptio/nē cōpletā:ſed permutationē infirmi etiam ab illa diſpo ſitione ad diſpōnē aliā permutatione magna. XV.

¶ In quibus etiam preparationis principiū maxime ſm ſilē fieri vt dictū eſt:oportet.

¶ Et ꝓceſſio q̄dē ꝓparationis ēt in iſtis opꝫ vt ſit ſicut dixi ſimilis ſm plurimum.

¶ Dixit ēt in illis i q̄bus vī ēt vt des eis ſorbitionē in ꝓn/cipio:opꝫ vt ſit ꝓparatiōis aſceſſio ēt eq̄lis:q ſi indigue rint flobothomia:aut clyſteri:aut viſu ſuppoſitoꝝ:tūc fa/cias illud eis in primis. XVI.

¶ Similiter autem ⁊ de illis potibus quos bibi conuenit quos etiaꝫ dicturi ſumꝰ:nāqꝫ coꝝ ſi que diximus plurima eadem ſunt.

¶ Et ſimiliter etiam vtere eo quod oportet vt bibatur ex potibus quos ego dicaꝫ in ſe/quentibus:ſermo enim meus ſm plurimuꝫ eſt iſte ſermo idem.

¶ Yp.ꝓcepit vt ꝓparatiōis ſit aſceſſio ēt aūt:q̄uis ſit re gimē īfirmi cū eo qd̄ bibitᷣ tñ̄:ꝓter q vtatᷣ ſorbitiōe.ſ.qd̄ flōmia vene:aut viſus clyſteris:aut viſus ſuppoſitoꝝ ſcꝫ oportet vt ꝓcedat prius. XVII.

Flōmia aut clyſtere facienda ſunt an̄ cuiuſcunqꝫ cibi aſſumptionē.

¶ Scio nāqꝫ multos medicos qui extra ꝙ̄ opportunum eſt operantes in morbi princi pio duobus vel tribus vel pluribus diebus cuſtodiunt egros:poſtea ꝟo ius ⁊ potum illis ſumere permittunt:quod etiam parui/pendunt. Cum enim corpus maxima muta tione mutetur:ei maximum contrariū illius mutationis opus eſſe dicunt:maximum aūt illius mutationis contrarium optimuꝫ eſt: ſed ſm vtilitatem ⁊ concordiſſime ſecurita ti exhibendum: ⁊ maxime in dando cibum his que media ſunt.

¶ Scio autem multos medicoꝝ facere cō trarium eius quod oportet fieri. Qd̄ eſt:qꝛ ipſi omnes cuſtodiunt infirmos a principio egritudinis duobus diebus:aut tribus:aut plus illo:deinde dant eis ſorbitionem ⁊ po tum: ⁊ poteſt eſſe vt videatur illis q hec res eſt conueniens: ⁊ eſt vt quando corpus alte ratur alteratione magna:ſit illud quo reſiſti tur illi alterationi etiam magnum valde: ⁊ per vitam meam reſiſtere illi alterationi eſt bonuꝫ valde. Verūtñ̄ opꝫ vt ſit viſus illiꝰ ſꝫ rectitudinē ⁊ fiduciā: ⁊ ex modis quidē al/terationum proprie eſt aſſumptio ciboꝝ.

¶ Inuenimus Hip. redarguere medicos qui ꝓhibēt infirmos ⁊ ꝯſeruāt eos ab vſu cibi in diebus ꝓmis: deinde ꝑmutant eos ſubito: quoſdā eoꝝ ad vtēdū priſana ordeī: ⁊ quoſdā eoꝝ ad vtēdū eo qḋ bibiť: ⁊ nō rememorať eorū q̄ dant infirmis ex cibis qḋ eſt forti⁹ iſtis anteq̄ maturet egritudo. qḋ eſt: q: de ꝯſuetudine eius eſt multotiens: ſicut dixi pauloante vt dimittat illud quod valde magnū eſt ex errore: ſicut dixi pauloante: ⁊ nō cōtradicat ei: ⁊ ipſe quidē ſignificat ꝑ illas res q̄bus vituperat errorē paruū nocumentū qḋ accidit ex errore magno. Dicit enim ⁊ de oībus q̄ reſiſtūt egritudini ſm hunc modū: ꝫ vt exiſtimetur ꝙ operatio eorū eſt ſm rectitudinē q̄ ponūt mutationē corporis mutationē magnam ꝑꝑ magnitudinem mutationis corporis: ⁊ ꝙ illud qḋ viderūt de hoc eſt bonuꝫ. Verūtn̄ nō omni mutatione opꝫ vti: ſed mutatione q̄dā. Et Hip. quidem dixit in illo quendā ſermonem in eis q̄ ſunt premiſſa: ⁊ ipſe etiam loquetur in eo in ſequentibus vt certificetur per ſermonem ſuuꝫ illud quod precipit de cautela a mutatione ſubita. XVIII.

¶ Nociuius ṽo in mutatione delinquit qui priſanam cum fece miniſtrat: nocet etiam ⁊ qui tm̄ ſuccum ei adhibet: nocet etiam qui ſolum propinat potum: ſed nocumentū ei⁹ ad illos non eſt tantum.

¶ Et quibus plus aduenit nocumentum ex eo qui errat in vſu mutationis eſt ex vſu aq̄ ordei: ⁊ cum ea fex eius: ⁊ nocet illis etiam qui vtuntur aqua ordei tm̄: ⁊ eis qui vtunť etiam eo qḋ bibitur tm̄: verumtamen nocumentum eius iſtis eſt minus.

¶ Dicit Hippo. ꝙ q̄bus vehemētius aduenit nocumentū ex mutatione regiminis ſubita: quā pauloante diximus eſt: ꝙ medici cuſtodiunt infirmos in primis diebus: ⁊ ꝓhibent eos ſumere cibū vehemēter: deinde incipiunt cibare eos verſus diem quartuꝫ aut quintum: deinde permutantur ſubito ad adminiſtrandum priſanam ordei: ⁊ cum ea fecem eius: ⁊ minus illo cuius permutatio eſt ad aquam ordei: ⁊ minus venit nocumentum eis qui vtuntur eo qḋ bibitur tm̄. Qḋ eſt: q: nocumēti q̄titas eſt ſm magnitudinē virtutis eius qḋ adminiſtrať. XIX.

¶ Jam ⁊ conſuetudines in dieta: dum etiaꝫ ſanitas adeſt ſm iuuamentū procedere debēt. Cū ergo ex dieta in ſanis maxima diuerſitas ⁊ alia hmōi videātur: q̄ꝫtomag̃ neceſſe eſt fieri in morbis ⁊ maxime i peracutis.

¶ Et oportet quidem vt currat conſuetudo in regimine dum permanent ſani ſm rē magis iuuatiuam. qḋ eſt: q: cum ex regimine appareat diuerſitas in ſanis magna: in ſpeciebus diuerſitatis huius ⁊ aliorum: tunc quāto forſitan oportet: vt ſit diuerſitas ei⁹: ⁊ in infirmis maior: ⁊ egritudinibus ꝓprie in eis que ex eis ſunt acute valde.

¶ Incipit Hippo. demonſtrationem facere ſuper ſententia ſuam in regimine quod preceſſit: ⁊ dixit eaꝫ: ⁊ contraxit etiam in illo eis qui vtuntur ex ſpeciebus regiminis contrario eius quo oportet vtatur. Et quoniā ſermo eius in eis eſt planus videtur mihi vt antecedam ⁊ annunciē vniuerſaliter. ¶ Dico ergo ꝙ vna propoſitionum quib⁹ vtitur in demonſtratione ſuper illud eſt propoſitio vniuerſalis que dicitur ſm hunc modum. Si permutatio ſubita in regimine ad contrarium eius ſm ꝙ eſt: facit ſanis nocumentum: tunc forſitan accidit illud nocumentum infirmis plus multo: ⁊ nos quidem poſſumus exponere hanc propoſitionem ſpeciebus multis ſermonis: ⁊ dictionibus diuerſis: verbi gratia: vt dicamus. Quod aduenit ſanis ex nocumēto apud permutationē ſuam in regimine ſubito ad cōtrarium ſuum minus eſt eo qḋ ſuſcipiunt infirmi ex illo: aut ſm hoc qḋ ſuſcipiunt infirmi de nocumento apud permutationem eorum in regimine ſubito ad contrarium plus eſt eo qḋ ſuſcipiunt ſani. Et tibi q̄dē eſt poſſibile vt dicas eaꝫ cū dictione alia cōmuniore hac ſm hūc moduꝫ. Reꝝ que nocumētum accidere faciunt: nocumentuꝫ eſt ſanis minus eo qḋ eſt infirmis. Et dictione dicitur etiam cōmuniore hac. Si eſt nocumentū rerū que accidere faciunt nocumētum eis q̄ ſunt fortes minus tunc nocumentum earū eis qui ſunt debiles eſt vehementius. Et tibi quidem etiam ineſt abſolute: vt dicas intentionem: quā dicis ſm contrariū eius qḋ diximus. Aut ex ipſa re qua ſit iuuamētū primitus in eo ſuper quod facit demōſtrationē: aut ex vna ꝓpoſitionuꝫ cōprehenſarū in ea. Hec eſt ergo vna duarū ꝓpoſitionū quas dixit Hip. ⁊ eſt propoſitio ſuper quā cōueniunt per ſe: ⁊ de conſuetudine quidem Ariſto. ⁊ ſecte eius eſt vt nominent illam cuius hec eſt diſpoſitio ex propoſitionib⁹ neceſſarie receptionis. Propoſitio aūt ſecunda cuius cognitio ſumitur experimento: ſile vt audias eaꝫ. Scias ꝙ permutatio regiminis ſubito ad cōtrariū eius ſm ꝙ eſt nocet ſanis. Et cōcluditur ex iſtis duabus ꝓpoſitionibus: ꝙ illud quod ſuſcipiūt infirmi ex ꝑmutatione regiminis ſubito ad contrarium ei⁹ ſm ꝙ eſt: eſt ex nocumento magno valde: ⁊ plus illo multū cuius egritudo eſt acuta valde. Eſt ergo hec intētio ſermonis Hippo. ⁊ inuenimus eū dicere propoſitionem primā harū duarū propoſitionū: ſuper quas cōueniunt per ſe abſolute: preter ꝙ demonſtret ſuper eā. Propoſitionē aūt inuenimus ſecūdam eū certificare ex rebus particularibus q̄ experimēto cōprehenduntť: ⁊ ſcies illud ex ſermone ſuo qui ſeq̄tur hūc ſermonē. XX.

[Margin: Quedam res faciunt iuuamentuꝫ ſanis ⁊ egris: faciunt magis iuuamentum ſanis q̄ egris.]

¶ Quod quidem facile eſt cōprehendi: mala nāqꝫ dieta cibi ⁊ potus que ſm ſimile ſit: ſecurior eſt in omni tempore tueri ſanitatē: q̄ꝫ ea q̄ melior eſt ſi i ea mutatio ſubita fiat.

¶ Et cognitio illius eſt facilis. ſ. ꝙ regimen malum: vel comeſtio vel bibitio cum cibo ⁊ potu ſimili adinuicem maioris fiducie eſt vniuerſaliter in omnibus horis in conſeruatione ſanitatis: q̄ꝫ ꝑmutatio ſubito ad aliud regimen melius eo.

¶ Incipit Hip. in hoc ſermone certificare ꝓpoſitionem ſecūdā duarū ꝓpoſitionū q̄bus ipſe demōſtrationē facit ſuper ſermonē ſuū ex exēplis ꝑticularibus multis: ⁊ aggregauit illud in ſūma vna: ⁊ dixit ꝙ nocumētū eueniēs ex permutatione magna ſubito egrediēte ab eo quo currit cōſuetudo nō eſt paruū: ⁊ omne quod ſequitur quod preceſſit ex ſermone ſuo eſt planum ⁊ manifeſtū: verūtamen ego ſm diſpoſitionē ſi ſtetero ex eo ſup aliquod qḋ videatur mihi indigere expoſitione ei q̄ nō eſt exercitatus in intellectu ꝯtinuationis ſermonis adinuiceꝫ: nō ero piger ab expoſitione eius etiā. quod eſt: q: oportet in expoſitione vt intēdať per eam dilectio hominū cōmunis: non intentio expertoꝝ in ſermone tm̄: ſed eoꝝ etiam qui ſunt inexperti.

[Margin: Intentio expoſitionis dꝫ eſſe cōmunis.]

ſunt inexperti. Qui ergo cognoſcit ſeipſum:q2 non eſt expertus:neqȝ exercitatus penitus in aliqua ſcientiaꝝ: primaꝝ tunc opȝ vt in illa arte exerceatur. XXI.

Vide.25.con til.c.p°.car. 309.col.2°.

℃ Qui eniȝ ſemel vel bis in die ſumere cibū conſueuerunt:ſi a ſolito vſu in aliū ſubito mutentur:nocumentum eis generat ⁊ defectionem. Quibus autem non eſt conſuetudo prandere ⁊ prādent: moꝝ deficiūt ⁊ aggrauantur corpora eorum:ac torpent: atqȝ molleſcūt ſi cenant poſt eructuant acidum. Alij autem ſunt qui nature molliciem patiūtur: propterea ꝙ ſtomachus eorum contra curſum ſue nature aggrauatur cui videlicet exinanitio fuerit aſſueta: non autem bis impleri:⁊ bis digerere poſſunt in die.

℃ Unde eſt ꝙ illis quoꝝ conſuetudo cucurrit:vt comedant bis in die:aut quoꝝ conſuetudo cucurrit vt comedant ſemel:deinde permutanť ſubito ad contrariū eius ſm ꝙ fuit: accidit nocumentū ⁊ debilitas. Et quoꝝ nō eſt ꝯſuetudo prandere ⁊ prandent:debilitat illos illud ſtatim ⁊ grauat corpa coꝝ:⁊ reddit ipſos pigros:⁊ mollificat eos. Et ſi cenant cū illo etiam eructuant eructuationem acetoſam. Et ex eis ſunt qb⁹ accidit lenitas nature: ⁊ cā in illo eſt ꝙ grauat ſtomachuȝ coꝝ ſm ꝯtrariū ei⁹ ſm ꝙ currit ꝯſuetudo ei⁹. Qđ eſt:q2 conſuetudo cucurrit apđ eos vt ſtomachi coꝝ ſint vacui:⁊ vt non impleanť ex cibo bis:neqȝ digerant cibos etiam bis.

℃ Propterea ꝙ non fuit ꝯtentus Hippocrates vt enūciaret qđ euenit eis qui pmutanť ſubito ad ꝯtrariuȝ eius qđ currit ꝯſuetudo coꝝ:nocumentū magnū: ſed narrat etiaȝ ſm quā partem opȝ vt rectificeť illud in vnoquoqȝ homine:plongať ſermo eius. qđ eſt: q2 ſi oſtenderet tm̄:q2 aduenit eis nocumentum magnuȝ apud pmutationē coꝝ ſubito ad ꝯtrariuȝ eius quo currit ꝯſuetudo coꝝ:eſſet ſermo eius intellectus breuis. Prima ergo pmutatio que ſubito fit ad ꝯtrarium eius quo currit ꝯſuetudo eſt hec permutatio quā nunc dixit Hippo.ſ.quoꝝ non eſt ꝯſuetudo vt prandeant ⁊ prādent. Ipſe eniȝ dixit in eisꝙ illud debilitat eos:⁊ grauat corpa coꝝ:⁊ facit eos graues: ⁊ mollificat eos:⁊ non accidūt in eis accidentia iſta: niſi qm̄ cibus fit ſuper virtutē coꝝ in loco ponderis.qđ eſt:q2 debilitas virtutis in eis non eſt ex eis que ꝓpria ſunt ei: ſicut ꝙ de ꝯſuetudine coꝝ eſt vt accidat apud ꝑuationeȝ cibi.

℃ Propter hoc ergo addidit in ſermone ſuo:ꝙ corpora coꝝ qui regunť hō regimine grauantur ⁊ mollificantur.

℃ In eo aūt cuius ꝯſuetudo currit vt prandeat:⁊ non facit illud enūciat in eo ꝙ ſcribit debilitatē virtutis:⁊ nō dicat cū illo grauitatē.qđ eſt:q2 virtus apud hō pmutationē debilitať in ſe:⁊ cū illo etiam ipſe poſtq̄ dixit de illis qui regunť hō regimīe cui⁹ pmiſim⁹ expoñē:ꝙ illud facit eis accidē pigritiā. Dixit iteꝝ poſt illō. Et timēt ex oīb⁹ operationib⁹:ſic ſi dicēt ꝙ ipſi terrenť vt conenť res opōnis:⁊ hec qdeȝ res vere ⁊ actio vera eſt: qm̄ ipſe cuius eſt hec diſpō ſentit debilitatē forte:⁊ non audet ꝓpter illud facē aliqđ ex operationibus q̄s faciebat ante. Deide dixit iteꝝ.

Et qui vtiť euacuatione in regimine ſuo accidit ei vt exiſtimet ꝙ viſcera eius ſint q̄ſi ſuſpēſa:⁊ mingit vrinā acutam ⁊ viridē. Et manifeſtū qdē eſt:q2 ſigť per ſermoneȝ ſuuȝ:acutā vrinā:que calefacta eſt plus q̄ȝ de ꝯſuetudine eius eſt calefieri:ꝑ viridē aūt itelligit illud qđ de ꝯſuetudine grecoꝝ ciuitatis athenaꝝ eſt itelligē ex ea: ⁊ inuenimus illud remaneť cū eis vſqȝ ad finem.qđ eſt:q2 qñ ipſi vident hoiem cuius color eſt citrinus iterrogāt eū que ſit cā in viriditate coloris eius: ꝑter ꝙ ipſi videant ꝙ inter h vt dicať viridis ⁊ citrinus eſt dña:⁊ dicūt đ hoīe ꝙ eſt vehemētioris viriditatis q̄ȝ fuit:⁊ ſigñt ꝓpter illud vehemētiā citrinitatis:⁊ color qdē citrinus vere eſt color croci. Et vrina huius diſpōnis fit qñ permiſceť ſuperfluitas aquoſa cholere rubee clare.qđ eſt:quia declinatio coloris rubei clari a colore rubeo ad colorē albū eſt cum mēſura declinationis coloris citrini ad colorē rub.clarū. Et ſcripſit Hippo.iteruȝ accidentia alia que accident eis qui hō reguntť regimine:⁊ eo qdem inquiram de eis qñ veniam ad ſermonē eius in ipſis. Nunc aūt opȝ vt intēdamus ad exponēduȝ ſermonē cuius premiſimus rememoratione: quod eſt: q2 Hippo.addidit ad accidentia que accidunt eis qui prādent preter ꝙ ꝯſuetudo coꝝ cucurrerit cuȝ illo:ꝙ ſi cenauerint cū illo eructuant eructuatione acetoſa. Et nos qdem ſcimus ꝙ eructuatio acetoſa fit ex frigore ſtomachi:⁊ fit multotiens ex flegmate qđ aggregať in eo ex mltitudine ciboꝝ:⁊ qñqȝ fit ex cibis tēperatis in quantitate ſua:⁊ virtutes coꝝ ſunt frigide. Et res cōmunis in oībus rebus iſtis eſt diſgregatio caliditatis inate que eſt in ſtomacho:⁊ ꝙ cibi vincunt eam:vel defectus ⁊ abbreuiatio eius a bene digerēdo illos cibos: ſicut eſt illud qđ accidit quātitati parue ignis:qñ ſup eam ꝓijcitur quantitas multa lignoꝝ:aut quātitas eq̄lis humida parua. Deinde dixit Hippo. Et qbuſdam qui hoc reguntť regimine accidit lenitas nature: ⁊ inueniť in multis deſcriptionib⁹ loco nominis qđ ſignificat lenitas nature:nomē aliud ſimile ei ſignificans anguſtiam ⁊ ingetudinem: ⁊ manifeſtum eſt qdē ꝙ anguſtia:⁊ inquietudo accidūt ex multitudine ciboꝝ eis qui reguntur hoc regimine ⁊ difficultas decoctionis:⁊ multitudo pmutationis ſuper lectuȝ:⁊ aſſiduatio eius. Et nos qdē inuenimus Hippo.oſtendiſſe in poſtremo huius ſermonis oñſione manifeſta ꝙ digeſtio eſt ſilis decoctioni. Innuit ergo per illud qđ fit a caliditate humida vaporoſa:non ſicca tenebroſa:ſicut eſt caliditas febrilis:ſed caliditas humida vaporoſa eſt ſicut caliditas nālis que eſt in corporibus aīalium. XXII.

Quādo vrina fiat citrina.

Ubi maxime fiat acetoſa eructatio.

Digō fit a caliditate humida vaporoſa.

℃ Si quoqȝ oxyremiaȝ emittant:poteſt fieri vt adiuueť ſic alleuiādo ſe ab his que ex mutatione diete in contrariū patiunť. Opȝ itaqȝ vt poſt cenam per integram dormiāt nocteȝ:ſi hyems fuerit a frigore:ſi eſtas a calore tuti:ꝙ ſi non dormiant diuitiſſime ſuauiter deābulando non ceſſent:deinceps vᵒ: aut nihil:aut leuia:aut minime nociua cenēt bibantqȝ parum vini:nec aqua cōmixti.

℃ Et neceſſe eſt iſtis vt alleuieť ab eis quod aduenit eis apud permutationem coꝝ in regimine ad contrariuȝ. Quod eſt:q2 oportet vt dormiant per quantitatem noctis integre poſt cenam ipſoꝝ. In hyeme quidē cum cuſtodia a frigore: ⁊ in eſtate quidē cum cautela a calore: ꝙ ſi non fuerit eis poſſibile vt

dormiant: perambulẽt deambulatione multa facili: leui: preter ꝙ stent. Cum ergo post illud fuerit: aut nõ cenent: aut ſi cenauerint: cenent cena leui: que non noceat eis: ⁊ bibãt etiam vinũ paucum aqua non permixtum.

Ex iſtis qdẽ reb⁹ eſt res vna que cogit ad dicẽdũ ipam in h loco. qḋ eſt: qꝛ Hippo. intẽtio eſt vt oſtdat ꝙ mutatio ei⁹ quo currit ꝯſuetudo ſubito nocet corpib⁹: ⁊ qualr opoꝛteat vt medicenť illi qbus accidit ex nocumẽtis hꝭ: ⁊ qñ viſum eſt ei vt faciat illud: tũc ſequamur ẽt ſermonẽ ei⁹. Dico ergo ꝙ plus qdẽ qḋ pcipit Hippo. nõ eſt vt dormiant ſomno multo lõgo ſpatio: ſicut qdã eſtimãt plures expoſitoꝝ poſt cenã: ſed ſicut reqrit intẽtio huius ſermonis: poſt prãdiũ. qḋ eſt: qꝛ non eſt ſile vt ſignificet per ſermonẽ ſuũ. Per quãtitatẽ noctis integre: niſi ſomnuꝫ diei nõ ſomnũ noctis. Qḋ aũt dixit ẽt poſt illud vbi dixit: ꝙ ſi non fuerit eis poſſe vt dormiant: deambulent deambulatione leui multa: pter ꝙ ſtent: ⁊ cũ fuerit poſt illud: aut nõ cenent: aut alleuient cenas ſuas: teſtificať: qꝛ ipſe pcipit. vt ſit ſomnus poſt prandiũ. Qḋ ergo fieri opꝫ: eſt vna duaꝝ reꝝ: aut vt rectificeť ſcriptura cũ ſit erronea ⁊ ſcribať. qḋ eſt: qꝛ opꝫ vt dormiant per quãtitatẽ noctis itegre poſt cibos ſuos: in hyeme qdẽ cum cuſtodia a frigore: ⁊ in eſtate qdẽ cuꝫ cautela a calore. Aut ſi ſeruať ſcriptura in qua eſt poſt cenas eoꝝ ſm ꝙ ipſa eſt vt itelligať ab eo ſermo eius ſm hunc modũ. qḋ eſt: qꝛ opꝫ vt dormiant nũc ante cibos ſuos: ſicut dormiebãt ante poſt cenas ſuas per quãtitatẽ noctis integre: ita vt ſit ſermo eius: poſt cenas ſuas: adiũctis ad ſermonẽ: p quantitatẽ noctis integre. Illud aũt qḋ ipſe pcipit per ipm. ſ. ſermonẽ de dimiſſione cene: ⁊ minoratione eius: ⁊ alleuiatione ipſius: eius intẽtio eſt itellecta manifeſte. qḋ eſt: qꝛ vult vt fingať ⁊ quieſcat ſtomachus: ⁊ ꝯfoꝛteť ppter illud qḋ tranſiuit per ipm de labore qui euenit ei ex grauitate cibi quo viſus eſt: non ſm ꝯſuetudinẽ: ⁊ ꝯfert in hoc ẽt vt ſit illud qḋ bibit paruũ nõ mixtũ. qḋ eſt: qꝛ opꝫ vt caueatur ⁊ cuſtodiať euentus rugitus: ⁊ ei⁹ qḋ humectat ſtõchũ: ⁊ īfrigidat ipm. Et cũ in illo eſt qḋ grauat ſtomachũ ex multitudine ciboꝝ: ⁊ qḋ aduenit ẽt ex vino. Opꝫ ergo vt ſit impmixtũ calefaciens ⁊ ꝯfortãs ſtomachũ. Hec eſt ergo itẽtio ſermonis ſui: reliqua aũt que ſequunť ipm manifeſta ſunt. XXIII.

Quñ ipm mixtũ calefacit ⁊ cõfortat ſtõchũ.

Similr aũt ⁊ qui bis in die cõmedere cõſueuerũt: ſi prandium dimiſerint: corpa coꝝ in ſe deficiunt: atqꝫ ab omni ope exeunt; pcordia dolent: adeo vt eoꝝ viſcera ſibi ſuſpẽſa eſſe videantur: vrina cholerica: viridiſqꝫ coloris: ſtercus incenſum: quidam aũt oris amaritudinem; oculos obductos: timpora formicantia: frigidos ſentiunt articulos.

Et ſimilr qui ꝯſueuerunt in die bis comedere: qñ dimittunt prandium mollificantur corpora eoꝝ: ⁊ debilitanť: ⁊ ceſſant ab omni ope: ⁊ accidit eis dolor in pcordijs ſuis: ita vt exiſtiment ꝙ viſcera ſua ſint ſuſpenſa: ⁊ ſit vrina eoꝝ vrina acuta viridis coloris: ⁊ ſtercus eorum incenſum: ⁊ ex eis. ſunt quidam qui inueniunt in ore ſuo amaritudinẽ: ⁊ inueniunť oculi eoꝝ ſubmerſi: ⁊ timpora ſaliunt: ⁊ infrigidantur extrema eorum.

Reliqua que ſunt in hoc ſermone ex eis que ſunt ſimilia eis que accidũt eis qui cibanť non ſm ꝙ currit cõſuetudo iam expoſui: tũc cum expoſui illa accidentia. In eo aũt qḋ eſt in ipſo preter illud qḋ eſt in ſermone quẽ dixi: ego ſum dicens: nunc qḋ dixit Hippo. Et eſt ſtercus eoꝝ aduſtũ: ⁊ manifeſtũ qdẽ eſt ꝙ aduſtio ⁊ incendium accidũt ſtercori ex caliditate. qḋ eſt: qꝛ corpus ſit in eo qui dimiſit cibũ ſuũ quo currit ꝯſuetudo eius ſiccius ⁊ vehementius ignitum. Deinde dixit. Et ex eis eſt cui accidit in ore eius amaritudo: ⁊ eſt ille ſuper quẽ ex eis eſt vincens per naturã cholera: ⁊ ingt. Et inuenis oculos eoꝝ ſubmerſos: ⁊ cauſa in illo eſt exiccatio vtroruꝫqꝫ a cauſa propter quã aduritur ſtercus. Per ſaltus aũt timpoꝝ vult ꝙ venaꝝ pulſatiliũꝫ que ſunt in eis pulſus eſt manifeſtus: ⁊ cã in illo eſt declinatio caliditatis ĩnate ad caliditatẽ igneã in naturis ſuper q̃s qḋ vincit eſt cholera. Extremitates aũt corporis infrigidanť in eis: tunc cũ impletur ſtomachus materijs que ſunt de genere cholere mordicantibus eũ ⁊ ledentibus ipm quare reſoluiť ab eis virtus: tunc ⁊ infrigidantur extremitates corporis. XXIIII.

Cholera mordicando ſtõchũ eſt cã frigiditatis extremorum.

Plurimi vero qui prandium obmiſerũt: cenam nequeunt explere: qui ſi cenauerint ſtomachus eis grauatur ſomnuꝫ vero moleſtiorem q̃ꝫ ſi pranſi fuerint: ducunt.

Et plus qui dimittunt prandium: non eſt poſſibile eis vt cõpleant cenam ſuam: ⁊ qñ cenãt grauať ſtomachus eoꝝ: ⁊ ſit ſomnus ſuper eos moleſtus plus multum q̃ꝫ ſi ipſi preceſſiſſent: ⁊ pranſi fuiſſent.

Super quẽ natura vincit cholera: ⁊ moratur preter ꝙ prandeat ſm ꝙ currit ꝯſuetudo eius: refugiet ipſemet a cibo ppter malitiã diſpoſitionis ſui ſtomachi. Qui ergo cogit ſeipm: ⁊ ſumit ex cibo: grauat illud ſuper ipm: ⁊ contriſtat eũ: ⁊ ſit moleſtus ei ppter illud ſomnus eius: ſicut dixit Hippocra. ⁊ ſignificat illud qñ ipſi morantur ſup lectos ſuos cum diſpoſitione mala. XXV.

Que accidentia ſiquidem etiam ſanis contingunt ex immutatione diete diei. medie in contrarium q̃ꝫ ſolebant: iuſtuꝫ eſt apud me vt ne quicq̃ꝫ in egritudine ſubiungatur: aut ſubtrahatur.

Quando ergo accidũt iſta accidẽtia ſanis: propterea ꝙ ipſi mutãt regimen ſuũ in medietate diei ad ꝯtrarium eius quo currit cõſuetudo corpuꝫ: tunc rectificatio maior apud me eſt: vt non addatur: neqꝫ minuatur.

Inuenimus Hippocratẽ intromittere in pportionibus ſermonis ſui in accidẽtibus experienciis que ipſe narrat accidentibus eis qui mutant conſuetudinẽ ſuã ſubito ex ſanis ſummam ſermonis que ſimilis eſt narrationi accidentium que accidũt ſanis. Quod eſt: qꝛ manifeſtuꝫ eſt ꝙ ſi ex nocumento mutationis corporis in medietate diei in ſanis conſequitur hec ſumma: tunc forſitan quando accidit illud infirmis plus multũ eſt. Deinde Hippo. poſt illud redit ad narrandum accidentia que accidunt eis in eis que ſequuntur hunc ſermonem. XXVI.

Si enim ei qui ſemel in die ꝯtra ꝯſuetudinẽ ſuã cõmedendo tota die heras euacuauerit: ⁊ poſt ſolito more cenauerit; corp⁹ gra/

natur. ſ. poſt ꝑtermiſſū prandiū vexatione corporis ac defectione: poſt cenam ꝟo grauedine ſequente.

Si igit̄ illius qui comedit nō ſm ꝙ currit ꝯſuetudo eius ſemel: cū vtitur die ſuo toto euacuatiõe venaꝝ ⁊ cenat ſup qḋ currit cõſuetudo eius grauat̄ corpus: tūc opꝫ vt grauet̄ plus multū: ſi cū dimittit prādiū fatigat illud ipſum ⁊ debilitat: tunc cum cenat grauatur corpus eius.

Intentio huius ſermonis eſt illud quod ego narro. Dicit Hippo. Si qs dimittit prandiū preter ꝙ currit ꝯſuetudo eius: ⁊ cū cenat minus ꝙ̃ currit conſuetudo eius in ea: grauatur ſuper ipſum corpus eius in nocte: tunc quanto forſitan grauabitur plus multū ſi cõpleuerit cenā ſuā ſicut ei currit conſuetudo. Inqt Humain: oportet vt intelligas a Gal. ex ſermone eius minus quā ei currit conſuetudo eius cum eo vti ea: non in cena tñ: ſed in duobus cibarijs ſimul. ſ. prandio ⁊ cena. qḋ eſt: q2 Hippocra. dixit. Et cenat ſicut de ꝯſuetudine eius eſt vt faciat. Intentio ergo Gal. in ſermone ſuo cum cenat minus ꝙ̃ currit conſuetudo ei vti ea: non eſt poſſibile vt intendat per eā contradicere Hippocra. ſed cū cõparat qḋ comedit nūc ad quantitatē quā comedebat in prandio: ⁊ cena ſimul dicit minus ꝙ̃ conſuetudo eius fuit vti. XXVII.

Si iteꝝ cenet̄ poſt largiorē venaꝝ exinanitionē: multomagis corpus aggrauatur.

Et ſi redit iteꝝ ⁊ cenat poſtꝙ̃ vtit̄ euacuatione venaꝝ ſpatio longo: grauatur corpus eius plus multo.

Quidam eoꝝ qui dimittunt cibū ꝯ̃trio eius quo currit ꝯſuetudo eoꝝ minorant ſpatiū ieiunij ſui: ⁊ quidā eoꝝ ꝓlōgant illud ſpatiū. Hippo. ergo dicit in iſtis qui ꝓlongāt ꝙ grauitas corpoꝝ eoꝝ fit multo plus. XXVIII.

Iuuat itaqꝫ corpus ⁊ venas ꝑter ſolitum exinanientem: ſi ab his que in eadem die patitur: tuendo ſe a frigore ⁊ calore atqꝫ labore alleuietur: q2 illius paſſio in his quoqꝫ duplicatur: cena quoqꝫ ſua leuior fit ſolito nec ſicca ſed humida ſit: potus ꝟo non ſit aqua mixtus: nec cibi quantitate minor: poſtera autem die prādium alleuiet: ſicqꝫ gradatim ad ſolitum reuertatur vſum.

Iuuant̄ ēt q vtunt̄ euacuatione venaꝝ ſm ꝯ̃riū ꝯſuetudinis ei⁹: ita vt alleuient̄ ab eis q̄ eis eueniūt ī illa die ſm ꝙ narro cauēdo a calore: ⁊ frigore: ⁊ labore. Eſt. n. moleſtū tolerare illa: ⁊ alleuiet ī cena ab eo quo currit ꝯſuetudo ei⁹: neqꝫ ſit qḋ cenet ſiccū: ſꝫ humidū: ⁊ bibat vinū ſuū nō cõmixtū: qḋ non ſit min⁹ quātitate cibi ſui. Cūqꝫ fuerit a mane huius diei alleuiet prādiū ſuū vt redeat ad illud quo currit ꝯſuetudo ſua gradatim.

Inuenimus ꝙ ſicut Hippocra. rectificauit per regimē qḋ dixit nocumenta que eueniunt eis qui cibantur aliter ꝙ̃ currit conſuetudo eorum. Similiter etiam nunc inuenimus ꝙ ipſe rectificat nocumēta que accidunt ei qui dimittit cibū. Precepit ergo in primis vt caueat a calore: frigore ⁊ labore: deinde dixit. Quod eſt: q2 ipſum tolerare res iſtas eſt ei moleſtum. Et precepit poſt illud vt alleuiet in cena ſua ex eo quo ei currit conſuetudo eius: ꝙ̃uis inueniamus plures homines facere ꝯ̃trariū huius actionis. qḋ eſt: q2 ipſi precipiunt: vt ille qui ꝓhibetur cõplere prādium ſuū ꝓpter quaſdā occupationes: cõpleat illā diminutionē hora cene: preter ꝙ ſciat: q2 ꝙ̃uis corpus vere indigeat vt cõpleatur qḋ minuitur de cibo eius: verūtamen ſtomachus eius non poteſt digerere illud ꝓpter illud qḋ aduenit ei de nocumento propter longitudinē ieiunij: ⁊ cū hoc qḋ precipit Hippo. de alienatione ī cibi: ꝑcepit etiā vt ſit humidus. qḋ eſt: q2 humectatio eſt cura conueniens ſtomacho ⁊ corpori qḋ exiccatū eſt exiccatione vehementi: ⁊ videtur etiā ei vt eoꝝ ſtomachus ꝯfortetur potu vini: ⁊ precipit vt ſit qḋ ex eo bibit̄ nō cõmixtū neqꝫ diminutū a q̄titate cibi qḋ eſt. Quia vinū aquatum cõmixtū debilitat ſtomachū: vel bibere quantitatē paruā ex eo eſt inconueniens ſtomacho qui exiccatus eſt. Et precepit etiā vt ſollicitudo habeatur de eſſe regiminis in eo cui aduenit nocumētū ſm hunc modū: in mane illius diei precedat ⁊ alleuiet de cibo ſuo quē comedere cõſueuit: vt redeat corpus ad illud quo currit eius conſuetudo gradatim. i. paulatim. XXIX.

al. alienatiõe

Vinū multū lymphatū debilitat ſtomachum.

Quoꝝ ꝟo in ſūmo corporis cholera dñat̄ ipſi plurimū hoc moleſtius patiuntur.

Quoꝝ ꝟo ex iſtis ſup ſuꝑiora corꝑis cholera vincens fuerit: tolerare huiuſmodi res ſm plurimum eſt moleſtius.

Iam dixi ego etiā pauloante de illo ſuper quē cholera eſt vincens: ꝙ tolerantia eius qñ ꝑmutat regimen ſuū: ſ. habito ad ieiuniū eſt moleſtior ꝙ̃ tolerantia eius ſuper quē vincit flegma. qḋ eſt: q2 cholera vincit ſuper formam corporis eius ⁊ ſtomachū eius velociter. Cauſa aūt propter quā non abſoluit Hippo. ſermonem ſuū ⁊ dicit. Sup quē vincit cholera: ſed addidit ad illud ſuꝑiora corporis eius eſt: q2 cholera rubea clara que nolatur cholera citrina: aut cholera rubea qñ natat in ſuꝑiorib⁹ ſtomachi neceſſario dicitur: in illo cuius diſpoſitio eſt illa: ꝙ vincens ſuper ipſum eſt cholera in ſuperioribus corporis eius. Et quando eſt deſcēſio eius ad inferiora nominatur cholerā eius in inferioribus corporis ſui. qḋ eſt: q2 tu inuenis Saulum ſacerdotē ꝙ̃uis vincens ſuper forma corporis eius eſſet flegma: verūtamen cholera rubea clara natabat in ſtomacho eius omni die: ita ꝙ neceſſe erat ei vomere ex ea in primis quantitatē non paruā: ante in balneo: aut poſt exitū eius ab ipſo. In Audino autē ꝑbo quāuis inuenimus ꝙ fuit vincēs ſuper cõplexionē eius cholera: verūtamen illa cholera deſcendebat in eo ad inferiora inteſtina: ⁊ parū quidē inuenimus eum vomere cholerā citrinā: ⁊ inuenimus paucitatē dominij cholere ſuper egeſtionē in Saulo ſm multitudinē dominij eius ſuper ipſaꝫ in Audino. Qui ergo dimittit cibū ſuū econtrario eius quo currit conſuetudo eius: ⁊ eſt vincens ſuper formam corporis eius: ⁊ in ſtomacho ei⁹ cholera rubea: oportet vt accidat ei: ſicut pauloante dixi. In eo autem ſuper quem eſt vincens cholera in ſtomacho eius dixi: inuenimus accidentia que accidunt propter moleſtiā tolerantie illius ſuper eū ſimilia accidentibus que accidunt in eo ſuper formā corporis eius: ⁊ eius ſtomachum eſt vincens cholera. Reliquoꝝ autē accidentium: quedam non accidunt ei penitus: ⁊ quedam eorum accidunt: ſed ipſa ſunt quietiora ⁊

Ieiuniū moleſtius ē corꝑib⁹ cholericiſ ꝙ̃ flegmaticis

tranqllioꝛa.qḋ eſt:q2 Hippo.preceſſit ⁊ dixit de eo qui dimittit cibū ſuū ſm ꝯtrarium quo currit ꝯſuetudo eius:q2 ⁊ terret̄ ex opibus:⁊ dolēt eius precoꝛdia.i.os ſtomachi:⁊ putat ꝙ viſcera eius ſint ſuſpenſa: ⁊ mingit vrinā acutam viridē:⁊ adurit̄ ſtercus eius:⁊ ex eis ſunt qui inueniūt in oꝛe ſuo amaritudinē:⁊ ſunt oculi eoꝝ ſubmerſi:⁊ ſaliunt timpoꝛa eoꝝ:⁊ infrigidant̄ ipſoꝝ extrema:⁊ quedā hoꝝ accidentiū accidunt plus ei ſuper formā coꝛpis cui⁹ vincens cholera eſt:⁊ quedā eoꝝ accidunt plus ei ſuper cuius ſtomachū eſt cholera vincēs:⁊ quedā eoꝝ accidūt vtriſq3 ſimul diſpōne vna. Doloꝛ autē precoꝛdiꝫ.i.oꝛis ſtomachi accidit ei in cuius ſtomacho eſt vincens cholera:⁊ accidit ei ꝓpter id terroꝛ ab opibus et frigus extremitatū. Urina aūt acuta viridis coloꝛis ⁊ aduſtio ſtercoris:⁊ ſubmerſio oculoꝝ:⁊ ſaltus timpoꝝ:accidunt ei ſup formā coꝛpis cuius cholera eſt vincens. Accidētia autē que accidūt vtriſq3 ſimul ſunt eſtimatio eoꝝ:ꝙ quaſi viſcera eoꝝ ſint ſuſpēſa:⁊ amaritudo oꝛis eoꝝ.qḋ eſt:quia ipſi ſentiunt ꝓpter ieiuniū quo non cucurrit ꝯſuetudo:q̄ſi ipſoꝝ viſcera non ſint fixa. Amaritudo aūt hoꝛis accidēs ei ſuper formā coꝛpis cuius vincens eſt cholera:non accidit ſm ꝙ ipſa ſit accidens qḋ eueniat ꝓꝓꝛie in oꝛe:ſ3 qm̄ ſenſus eoꝝ de ea non fit ꝓꝓꝛie niſi illic,qḋ eſt: q2 natura inter oīa mēbꝛa appoſuit os apphenſiuū ſapoꝝ. Aduſtio aūt cibi ſit plus in eo ex cuius epate effundit̄ cholera ad ipſū ſtomachū ⁊ natat in eo:⁊ fit minus in eo in quo cholera illa deſcendit inferius.qḋ eſt:q2 cholera in iſtis moꝛdicat inteſtina:⁊ facit ea ꝓperare ad euacuationē. In illis aūt nocumentū eius eſt in ſtomacho:⁊ ꝓpter hāc cauſam fiebat ꝙ Audinus egerebat omni die bis:⁊ quādoq3 egerebat ter:⁊ Saulus quandoq3 non ſurgebat oīno. qḋ eſt:q2 inteſtina ſi non moꝛdicāt ea quedā res moꝛdicatiue:aut grauat ea multitudo fecis:nō ꝓuocant illuꝫ cuius ſunt ad euacuationē. Et nos q̄dē non inuenimus vnūqḋq3 hoꝝ duoꝝ accidere ei ſuper ſupioꝛa coꝛpis cuius vincēs eſt cholera qn̄ dimittit vſum cibi.qḋ eſt:q2 inteſtina eoꝝ non moꝛdicat cholera:qm̄ ipſa aſcendit ad os ſtomachi:⁊ moꝛdicat ipſum et ledit ipſum:neq3 inuenimus inteſtina etiam grauari in eo qui nihil comedit. XXX.

Inteſtina nō [illegible] niſi ſtimulata [illegible]

Quoꝝ aūt flegma eis dn̄ans eſt maxime ſi ieiūnēt ꝯtra ꝯſuetudinē ſuā:leuis ⁊ facilius ieiuniū ferūt:q̄re ſemel in die preter vſuꝫ comedere facile ſuſtinent.

His autē ſup ſupioꝛa coꝛpis quoꝝ vincēs eſt flegma tolerātia ieiunij ꝯ ꝯſuetudinē ſm pluriuū vehemētioꝛ eſt:ꝑ hāc ergo cauſam ēt fit tolerātia eius in ſuſcipiēdo cibū in die ſemel contra conſuetudinem facilioꝛ.

Hippo.dixit in eis que ſunt ꝑmiſſa:ꝙ tolerātia in illis ſuper ſupioꝛa coꝛpis quoꝝ vincens eſt cholera ſuſcipiendi cibū in die ſemel eſt moleſtioꝛ. Nūc aūt inuenimus cū cū intēdit ad ſermonē in eis ſup quos eſt vincens flegma dicere in ꝑmiſſis:loco ſuſceptionis cibi ſemel ieiuniuꝫ. Poſuit ergo ꝑmutationē ſuā ex re cuius nocumentū eſt manifeſtū ad rem cuius occultat̄ nocumentū ſm rōcinationē.qḋ eſt:q2 ꝯuenientius eſt vt ſuſcipiat ille qui ꝓhibetur ab acceptione cibi die ſuo toto ꝯtra ꝯſuetudinē:nocumentum plus:⁊ nō ſuſcipiat qui dimittit cibū tm̄ minus illo. Et tolerātia ſuper quē vincens eſt flegma ieiunij eſt tolerantia facilioꝛ q̄3 tolerātia eius ſup quē eſt vincens cholera:nūc manifeſtū eſt ꝙ tolerātia in ſuſceptione cibi ſemel eſt facilioꝛ. Cū aūt tolerātie ei⁹ ſup quē vincit flegma ieiunij:⁊ ſuſceptionis cibi ſemel iam oſtenſa eſt in eis que ꝑmiſſa ſūt ex ſermone meo ſup quē vincit cholera.qḋ eſt:q2 ieiuniū facit os amaꝝ vehemētius q̄3 fuit. humoꝛ aūt flegmaticus qn̄ digerit̄ in illo ſpatio:ꝯuertit̄ ⁊ mutat̄ ad ſanguinē. In aliq̄ aūt duaꝝ choleraꝝ non eſt poſſe vt redeat ad ſubſtātiā ſanguīs.qḋ eſt:q2 cholera citrina g̃nat̄: qn̄ caleſit res pinguis:que eſt in ſanguine. Melancholia aūt g̃nat̄:aut ex vehemētia aduſtionis chole citrine: aut qn̄ adurit̄ res groſſa ex eis que ſunt in ſanguine. G̃natio aūt flegmatis ꝓcedit ſemꝑ in cibis illis in qb⁹ vincēs eſt flegma g̃nonē ſanguinis:⁊ ꝯuerſio eius cui⁹ diſpō eſt hec: ex cibis ad ſanguinē ſit mediāte ſanguine. Et nos q̄dē inuenimus hoc accidere non in cibis malis:ſ3 in vnoquoq3 etiā ciboꝝ:de qb⁹ putat̄ ꝙ ſunt in fine bonitatis:ſicut panis ⁊ triticū:qḋ noīat̄ candaruſuꝫ et piſces. Expoſitio aūt quā expoſui in hoc ſermone eſt ad meliorē deſcriptionū ⁊ rectioꝛē eaꝝ.qḋ eſt:q2 res que ſcit̄ ex hoc ſermone qn̄ legit̄ per ſe eſt vera certa ⁊ ſuuatiua ei qḋ preceſſit ex ſermonib⁹:⁊ hec q̄dē eſt melioꝛ itētio ad quā intēdit̄ in expoſitione:verūtm̄ non inuenit̄ hec deſcriptio in oīb⁹ libꝛis:imo inuenit̄ in q̄buſdā libꝛis in ea ꝯ̄riuꝫ eius qḋ inuenitur in q̄buſdā. Et inuenimus hūc ſermonem in vnoquoq3 libꝛoꝝ ecōtrario ꝙ inuenimus in alio cum:fit ergo ꝓpter illud ſequēs incōueniens ei qḋ ꝓceſſit. XXXI.

Solū flegma ex humorib⁹ ẽ ꝯuerti ad ſanguinē: ⁊ quo ꝯuertit [illegible]

Hec autē noſtre ad hoc ſignificationes ſufficiūt:q᷑ maxima mutatio in his que noſtre nature accidunt : coꝛpoꝛumq3 figure generat moꝛbos.

Iſte eſt ergo terminus ſignificationū ſufficientium in hoc ꝙ permutatio magna valde in accidentibus que accidunt in naturis noſtris:⁊ foꝛma coꝛpoꝛum noſtroꝛuꝫ pꝛopꝛie generat moꝛbos.

Nomen nāe ſigt̄ apud Hip.res multas:in h aūt loco ſ. lud qḋ currit per mētē meā eſt: q2 ſigt̄ per illud ꝯplonēꝫ coꝛpis:⁊ ſilr ēt tu inuenis euꝫ noīare cōpoſitionē mēbꝛoꝝ in hoc ſmone foꝛmā:⁊ igrediunt̄ in cōplexionē mēbꝛoꝝ natatio ei⁹ qḋ natat ex cholera in ſupioꝛib⁹ coꝛpis: ⁊ ſedimen qḋ in ea reſidet iferius:⁊ ſuſpēſio viſceꝝ:⁊ paucitas fixionis eoꝝ.qḋ eſt: q2 ſtōchus qn̄ eſt magnus nō adheret viſcerib⁹:⁊ retinet ea apud repletionē eoꝝ ex cibo:et qn̄ euacuat̄ ex eo dimittit viſcera exagitari ⁊ ꝯ̄bunatur et colligunt̄:⁊ ꝓpter hanc cām ſentiunt illi quoꝝ ſunt in viſceribus ſuis q̄ſi ipſa ſint ſuſpēſa. Sed ꝙ cholera rubea natat in q̄buſdā coꝛpibus ſupra ſtomachuꝫ: iā dixi illud in eis que ſunt ꝑmiſſa:⁊ enūciaui ꝙ illud fit qn̄ mutat̄ ſitus vene que effundit choleram ab epate ad inteſtinū qḋ noīatur duodecim digitoꝝ:verūtamen quandoq3 continuatur ex eo pars cū ſtomacho. In iſtis igitur inuenimus cholerā natare:ſed in alijs hominibus inuenimus eā totam deſcendere inferius. XXXII.

Natura apud Hip. multas res ſignificat.

Non igitur opꝫ multaꝫ exinanitionē venarum fieri ante ſuum tēpus nec dari cibuꝫ in ſtatu ⁊ acumine moꝛboꝝ nec dietā ſubito in his:neq3 in illis nec in alijs ſemꝑ ꝑmutari.

Non eſt ergo poſſibile vti euacuatione venaꝝ multuꝫ in hoꝛa non ſua:neq3 dare cibū in hoꝛa ſtatus egritudinuꝫ ⁊ inflāmationis earū:neq3 eſt poſſibile etiā mutare regimen ſubito:neq3 apud iſtos:neq3 apud illos.

¶ Non ſcripſit Hippo. hunc ſermonem ſm ordinē: ⁊ ſenem. qḋ eſt: q2 oportuit vt adiungeret̄ ad illud qḋ dī ante ipſum: donec fieret totus ſermo ſm hunc modum. Et ſuper ſupiora corporis cuiuſcūq3 hoꝝ cholera eſt vincēs tolerantia eius: hꝰ rerum ſm plurimū eſt moleſtior. Et ſuper ſuperiora corpis cuius vincens eſt flegma: facilius tolerantie ieiunij ſup ſeipſum ꝯtra ꝯſuetudinē ſm plurimum eſt vehemētior. Propter hanc ergo cām etiam fit ipſum tolerans ſuſceptionē cibi in die ſemel ꝯtra ꝯſuetudinem facilius. nō eſt ergo poſſibile vti euacuatione venarum multū in nō ſua hora: neq3 dare cibū in hora ſtatus egritudinū ⁊ inflāmationis eaꝝ. qḋ eſt: q2 Hippo. cū cōpleuit ſermonē in quo oſtendit ꝙ ꝑmutatio magna in regimine nocet ſanis nedum īfirmis: tunc necāo ſeqt̄ur illud cum re que ſilis eſt rememorationi oīum eaꝝ que dixit. ⁊ dixit. Non eſt poſſe multū vti ieiunio in non ſua hora: cum ergo oſtēdit illud ad qḋ oſtēdendū intēdit ꝑ iſtas res q̄s dixit: ꝑmutat̄ ad ſermonē alium quo oſtēdit rem ꝑmam eandē: ⁊ qḋ vtitur iſtis rebus leuiſſimis ſuper q̄s ꝯueniunt: eſt ſm ſeruitā ſtudij in ſermone. Inceptionem aūt huius ſermonis ſecūdi ēt inuenimus ipm ponere ex hoc ſermone ſm rectitudinē: ⁊ eſt ſermo eius. Hic eſt ergo terminus ſignificationū ſufficientiū in hoc ꝙ mutatio magna in accidētibꝰ que accidūt in naturis noſtris ⁊ forma corpoꝝ noſtroꝝ generat ꝓprie egritudines. Et inuenimus ſermonē ſequētem ꝯtinuū cū eo hunc ſermonē. Et alicui ineſt vt dicat ēt res alias multas: ⁊ ꝯueniētes ⁊ fraternas iſtis rebus accidētes ſtomacho. Et ego qdē exponam hūc ſermonē in ſequētibus. Nūc aūt ego ſū rediēs veniens ſup ſermonē: quē ad exponēdum ꝑmiſi: ⁊ intentio qdē illius ſermonis eſt hec itentio: non eſt poſſe vti fame cū multitudine: neq3 ꝑmutatione in regimine in hora ſtatus egritudinū ex ieiunio ad dādū cibū: ſic nō eſt poſſe vti ꝯrio illius ſubito. Et manifeſtū eſt ꝙ ſeqtur hūc ſermonē: ꝙ regimē opꝫ vt ſit ſm ꝙ monuit Hip. ⁊ ſūma illius eſt cautela a ꝑmutatione ſubito ad ꝯriū. XXXIII.

¶ Sed alia his cōuenientia dicemus de his que ſtomachus patit̄ ꝙ valet cibos ſolitos etiam ſi ſint illandabiles leuius ferret: ⁊ potus ſimiliter: inſolitos autē egrius: ⁊ ſi non ſint mali cibi ⁊ potus ſimiliter.

¶ Et alicui ineſt vt dicat etiā res alias multas fraternas iſtis ex rebus accidentibus ſtomacho: ⁊ ſunt ꝙ tolerantia ſumendi cibos quos comedere conſuetudo fuit: quāuis in natura ſua ſint illaudabiles eſt facilior ſuper eos: ⁊ ſimiliter potus. Illos autem tolerare cibos quos comedere non conſueuerunt eſt moleſtius: quāuis non ſunt mali: ⁊ ſimiliter etiam potus.

¶ De ꝯſuetudine Hippo. eſt vt ſignificet per ſermonem ſuum: fraternas: res ſimiles: ſicut ſi dicat aliq̄s res conuenientes in genere ſunt ꝓpinque valde homogenee: quoniam reliquie fraterne ſequuntur fratres in illo: ſicut fratres ſorores: ⁊ filij fratris patris: ⁊ filie fratris patris: ⁊ reliqui qui ſunt ſimiles iſtis. In reliquo autem quod eſt in iſto ſermone manifeſtum quidem eſt ꝙ Hippocra. oſtēdit illud qḋ iam declarauit a principio ſermonis ſui. Et ſūma illius eſt ꝙ res conſuetudinis eſt res fortis valde: ⁊ permutatio ab ea ad contrarium ſubito nocet corporibus nocumento maximo. XXXIIII.

¶ Quapropter eos qui multā carnē ⁊ allia: ⁊ ſilia magnam vim habentia ꝯtra vſū recipiunt non vehemēter admiror huius eſſe qualitatis: ꝙ in ſtomacho quedam plus faciunt doloris alijs: ⁊ alia minus: ſ3 ſi ea que ſubſequunt̄ ꝑpendendo perceperis: neceſſe eſt vt in hac noſtra ꝓportione † noſtrorum ciborum † vehementius admireris.

¶ Ex omni aūt qḋ facit ſuſceptio carnis multe contra ꝯſuetudinem: aut allij: aut anuidē: aut lactis eius: aut ramorum eius: aut reliquorum que illis ſunt ſimilia ex cibis quibꝰ ꝓprie inſunt virtutes magne nō admiror. ſ. ex omnibus quoꝝ eſt hec diſpoſitio: ꝙ quedam illorum faciunt dolorem in ſtomacho plus: ⁊ quedam minus: ⁊ ſi tu ꝯſideraueris ⁊ ſciueris reliqua que ſequuntur illud.

¶ Ego ſum dicens in ꝑmis intētionem ſermonis: deinde redibo poſt illud ad loquēdum de iuuamētis que acgrūtur ex rebus ꝑticularibus que ſunt in eo. ¶ Dico ergo ꝙ intētio huius ſermonis eſt: q2 non opꝫ vt ſit admiratio ex nocumēto qḋ accidit ſup corpa ex ꝑmutatione in regimine ad illud cuius v̄tus ex cibis: ⁊ potibꝰ eſt virtꝰ magna. ex nocumēto aūt accidente ex ꝑmutatione ad cibos ⁊ potus: quoꝝ v̄tutes ſunt debiles: q̄uis etiam nō euacuentur q̄n noceant: necāo cadit admiratio: h̄ eſt ergo itētio huius ſermonis. Res autē ꝑticulares que ſunt in eo ſunt iſte q̄s dixit Hippo. in ꝑnᵒ huius ſermonis. Cibi quoꝝ virtutes ſunt fortes cum noībus ſuis: ſunt comeſtio carnis multe: ⁊ allij: ⁊ anuidē: ⁊ lactis eius: ⁊ ramoꝝ eius: ⁊ manifeſtū eſt ꝙ ſigt per lac anuiden ⁊ ramos eius: ꝙ ſermo eius in allio: ⁊ anuiden: ⁊ lacte eius ⁊ ramis ipſius eſt ſermo abſolutus. Ad comeſtionē v̄o carnis addidit cū multitudine: qḋ eſt: q2 virtus nō magnificat̄ niſi q̄n comedit̄ cū multitudine: q̄n autem comedit̄ cum eq̄litate: tunc virtꝰ eius non eſt magna. In ſermone aūt qui ſeqtur hunc ſermonē inuenimus Hippo. ꝑmutari ad dicēdū cibos quoꝝ virtutes ſunt debiles. ſ. ſorbitionē factā ex ſimula ordei: ⁊ panem factū ex eo ꝙ eſt calidū: ⁊ ordeum mundum: ⁊ illud ex quo furfur non aufert̄. Deinde dixit poſt iſtos cibos ſpecies ſimiles ordei: ex ea recentem mediam / ⁊ antiquā: ⁊ potum vini: ⁊ potum aque: quando mutat̄ illud contra cōſuetudinem: ⁊ potum vini puri cōmixti. Addidit ergo ad illud dicens. Et vinum aquatum cōmixtum mollificat ſtomachum. ſ. humectat eum ⁊ debilitat ipſum: ⁊ generat in inteſtinis ventoſitatem. Vinum autē purum facit ſaltum in tēporibus: ⁊ grauitatem in capite / ⁊ ſitim: et non facit vinum purū has operationes niſi propter caliditatem: aquatum v̄o facit ꝯtrarium earum propter humiditatem: ⁊ ſuā frigiditatē. Et dixit etiam quot ſunt ſpecies vinoꝝ: aggregatur ergo ex omnibus que ipſe dixit in iceptione ſui ſermonis ſermo vniuerſalis: ⁊ eſt: ꝙ omnis permutatio ſubito extra curſū conſuetudinis nocet corporibus nocumento maximo. XXXV.

¶ Hoc enim ꝯtra illud eſt. Immutatio ergo diete fit in his tm̄: cū corpus nō fuerit a dieta imutatū: niſi ad vegetationē virtutis: vnde neceſſe eſt vt addamus in cibo: ⁊ non in defectione vnde neceſſe ſit ſubtrahi.

Margin notes:

Si pmutatio in regimine nocet ſanis q̄to magis īfirmis.

Res ꝯſuetudinis eſt res valde fortis.

Al' poſſidēt.

Al' verboꝝ.

Nō magnificat̄ vtꝰ ex carne niſi q̄n comedit̄ cū multitudine.

De nocumentis vini aq̄ti ⁊ vini puri.

¶ Et opoꝛtet vt mutemus in hac parte ſermonis noſtri ſermonem ꝯtrarium ei: ⁊ dicamus ꝙ ꝑmutatio in regimine quādo adminiſtratur in iſtis preter ꝙ coꝛpus ꝑmutetur non ad vehemētiam in virtute: tūc opoꝛtet inde vt addatur in cibis: neqꝫ ad debilitatem: ⁊ opoꝛtet vt minuatur ex eis.

¶ Non eſt poſſibile vt ſit adiutoꝛiū in ſermone abſqꝫ alteratione ab eo: ita ꝙ ipſe ſit verax. qḋ eſt: qꝛ Hippo. diuiſit ſermonē ſuum in duas diuiſiones. quaꝝ vna eſt ſermo quē bonū efficit: ⁊ altera eſt ſermo ꝯtrius ei alterat⁹ vſqꝫ ad finē hūc a ſermone quē ipſe bonū efficit. Deīde redijt nunc ⁊ venit ad alterationē a ſermone altero: aliquī enim ineſt vt dicat in eo q videt illā ſniam: ꝙ magis ſile eſt ei ꝙ egri iuuanť per mutationē magnā in regimine: qñ diſpoſitio in eis iam permutata eſt ad ꝯtrariū eius ſm qḋ eſt: qꝛ fuit in eo quod preceſſit ſana: ⁊ facta eſt egra nunc. Et Hippo. qdē ꝯdicit huic ſermoni in eo qḋ pmiſſum eſt ex ſermone ei⁹ ſermone vlī: ⁊ eſt ſermo eius. Ueruntamen opꝫ vt ꝑmutationis res currat ſm rectitudinē: ⁊ ſcurreť cū ea cautela: ⁊ ſigt ſup intētionē ſermonis ſui ſm rectitudinē: per res multas: ⁊ aggregat illud cum breuitate et dicit: non eſt ergo poſſe vt adminiſtreť vacuitas venarū cū multitudine in non ſua hoꝛa: neqꝫ dare cibos in hoꝛa ſtatus egritudinū ⁊ inflāmationis eaꝝ: neqꝫ eſt poſſe etiā ꝑmutare hoc regimen ſubito: neqꝫ apud iſtos: neqꝫ apud illos. opꝫ ergo vt Hippo. iam pcedat ⁊ ꝯtradicat huic ſermoni quē dicit nunc: cū ipſe dixerit de ſermone ſuo ꝯtrario ſermoni ſuo: ⁊ addat in eo nūc ēt ⁊ dicat: ⁊ opꝫ vt ſcias cum hoc ēt vehemētiā virtutis īſirmi: ⁊ diſpōnē cuiuſqꝫ egritudinū: ⁊ reliqua que dixit poſt illud in ſermone ſuo: ſup cuius expōnem veniam ſucceſſione huius ſermonis.

Res ꝑmutatiōis ſm rectitudinē currē dꝫ: ⁊ cū caute la ſecurari.

¶ H V M A I N. Jnqt Gal. ⁊ narrauit in illo res multas qb⁹ fit iuuamētū in expōne eius: ⁊ ſigtur per eas res certitudo eius. Cum ergo erupit in narratione exēplorū que ipſe attulit ex ſermonib⁹ Hip. q̄ſi oblitus eſt exponē ipm. Et dixit ꝙ Hip. preceſſit ⁊ ꝯdixit illi ſermoni: ⁊ non certificauit qs eſt ille ſermo: ⁊ ꝓpter illud cū Gal. iā pri⁹ dixit ꝙ opꝫ vt per expōnes intēdať dilectio hoīum: vt p eas etiam iuueniť debiles ex eis: nūc viſū eſt mihi vt exponam ſermonē Hippo. ſcḋo: ⁊ exponam ipſuꝫ per meipſum cum expoſitione que conuenit ei.

¶ Hoc cōmentum eſt Humain.

¶ Hippocrates cū diſceptauit de ſermone certo quē bonum fecit: redit ad diſceptādū de ſermone falſo ꝯtrio ſermoni ſuo. Sermo aūt ꝯtrius ſermoni ſuo eſt ſermo ei⁹ quē dicit: qꝛ opꝫ qñ coꝛpus ꝑmutať de ſanitate ad egritudinē: vt ꝑmuteť etiā regimē in eo ꝑmutatiōe magna. Et Hip. qdem ꝯdicit huic ſermoni in eis que pmiſſa ſunt ſm iudicē rhetoꝝ. qḋ eſt. Quia de ꝯſuetudine rhetoꝝ eſt: vt narrent in pmis qḋ eſt cui volūt ꝯdicere: ita ꝙ qñ recipiť ille ſermo nō intēdunt niſi ad ꝯdicēdum ei: ⁊ ꝯdictio iam tranſiuit per audiťu ⁊ recipiť: ſm hoc ergo inuenimus Hippo. preceſſiſſe ⁊ ꝯdixiſſe huic ſermoni in ſermone ſuo ꝙ res ꝑmutationis eſt bona: verūtū opꝫ vt currat res eius ſm rectitudinē: nō enim opꝫ vt ꝑmuteť ſubito ad ꝯtriū: neqꝫ opꝫ vt ſit viſus ieiunij cū multitudine: deinde fiat reditio iterū ſubito ad igroſſandū regimen infirmi in hoꝛa inflāmationis febris. Scḋm hūc modū inuenimus eū ꝯdiceř huic ſermoni. ¶ Jn hoc aūt loco adiūgit ad illud qōnem dicētē hunc ſermonē. qḋ eſt: qꝛ Hip. cū dixit pauloante: ꝙ ſanoꝝ coꝛpa agitanť apud ꝑmutationē eoꝝ a ꝯſuetudine q̄ſi querit qōnē a ſeipſo: ⁊ dixit. Et aliqui ex eis qui

Conſuetudo rhetoꝝ ē pri⁹ opionē aduerſam narrare ⁊ poſtea illi cōtradicere.

querit vel credit ꝯtrium huius ſnie ineſt vt dicat ꝙ agitatio coꝛpoꝝ ſanoꝝ qñ ꝑmutať ab eo quo currit ꝯſuetudo eoꝝ accidit necēo. qḋ eſt: qꝛ coꝛpoꝛa eoꝝ nō ꝑmutanť ad vehemētiā virtutis: ⁊ idigent additione: neqꝫ ad debilitatem: ⁊ idigent diminutione eoꝝ in regimine vt ꝯſeruetur per illud ſup eos ſanitas eoꝝ. Sed qñ egroꝝ coꝛp⁹ mutať mutatione magna a ſanitate ad infirmitatē: tunc opꝫ vt in eo regimē ꝑmuteť etiam ꝑmutatione magna. Deinde poſtq̄ incepit ēt ꝯdicere huic ſermoni: venit cū illa pcedenti ꝯdictione eadem: ⁊ dixit eā: ⁊ adiunxit alias res ad illud: in quibus neceſſe eſt ꝯſiderare ⁊ ſcire eas in infirmis: ⁊ dixit hunc ſermonem. XXXVI.

¶ Cuꝫ quo ēt moꝛbi cuiuſqꝫ diſpōnē egriqꝫ virtutē atqꝫ naturā: ⁊ in dieta tā cibi q̄ꝫ potus ꝯſuetudinem opoꝛtet vt cognoſcas.

¶ Et opꝫ vt cognoſcas ēt cū hoc vehementiam virtutis īſirmi ⁊ diſpōnē cuiuſqꝫ egritudinis: ⁊ nām īſirmi: ⁊ ꝯſuetudinē eius in regimine ipſius: nō ī illo qdē qḋ eſt cū cibis tm̄: imo in illo etiam qḋ fit cum potibus.

¶ Hippo. pcepit vt addas ad reliqua que ipſe docuit te vt ſit oꝛdo tuus quo oꝛdinas regimē in eo qui hꝫ certā egritudinē ſm finē rectitudinis: ⁊ ꝯſiderationē in vehemētia virtutis īſirmi: ⁊ diſpōne egritudinis eius etiā: ⁊ ꝯſuetudine eius. Qḋ eſt: qꝛ ſumma eius cuius certitudinē vis eſt: vt nō muteť foꝛma regiminis donec appareāt ſigna digeſtionis: ⁊ illud qdē eſt qñ antecedis ⁊ ſcis quot dieb⁹ eſt poſſe vt ꝑueniat egritudinis ſtat⁹. Et qñ poſſe eſt vt mutetur regimē qḋ narrat in additione ⁊ diminutione: qñ īſirmi dant adinuicē vehemētia virtutis ⁊ debilitate eius: ⁊ cōplexione coꝛpis nāli: ⁊ in diſpōne egritudinū ⁊ ꝯſuetudini que pceſſerūt ante eos: tūc ex reb⁹ ſunt in qbus cum ꝯſideraueris poteris per exiſtimationē artificialē cognoſcere additionē ⁊ diminutionē in foꝛma regiminis: ⁊ ſignifico per ſermonē meum foꝛmā regiminis: ꝯſiderationē. ſ. ſi opꝫ vt infirmus regať potu ſecaniabin: aut aque mellis aut potu aque tm̄: vſquequo appareāt ſigna digōnis: aut opꝫ vt des ptiſanam oꝛdei: aut aquam eius tm̄ bis ſi neceſſe eſt illud in die: aut ſemel. Per has ergo res quas dixit nunc Hippo. opꝫ vt cognoſcať diminutio ⁊ additio in regimine. qḋ eſt: qꝛ non eſt poſſibile vt ſcias qñ indigeant aqua ptiſane oꝛdei quātum opoꝛteat dari ex ea: ⁊ ſilr etiā qñ neceſſe eſt potare ſecaniabin: aut hydromel: aut aquā. Ueruntamen ſicut necīa eſt in inuentione foꝛme regiminis cognitio virtutis īſirmi. ſ. an ſit foꝛtis an ſit debilis: ⁊ cognitio dierum in qbus maturať egritudo: ſimilr ⁊ tunc opoꝛtet vt ꝯſideres cum illo ad quātitatem vehemētie virtutis: ⁊ in vehemētia debilitatis eius. qḋ eſt: qꝛ ſuperfluitas in vehemētia virtutis ⁊ debilitatis eius in additione ⁊ diminutione eſt multa valde: ⁊ ſimilr etiam diſpoſitio infirmitatis opoꝛtet vt cognoſcatur: qñ non eſt tibi poſſibile tm̄ vt ꝯſideres an egritudo ſit pleureſis: aut peripleumonia: imo opoꝛtet vt ꝯſideres cum illo qualis ſit diſpoſitio in doloꝛibus accidētibus cum ea: ⁊ in febribus: ⁊ in eo qḋ expuitur in ſcreatu. quod eſt: qꝛ in qbuſdaꝫ ſpeciebus pleureſis cum qbus eſt doloꝛ: fit doloꝛ vehementioꝛ: ⁊ quarundam eaꝝ doloꝛ eſt lenioꝛ. Et ex ſpeciebus eius ſunt cum qbus ſunt febres foꝛtes: ⁊ in qbuſdam earum ſunt ille febres quietioꝛes ⁊ tranquilloꝛes: ⁊ in qbuſdam eaꝝ ſunt ille vehemētioꝛes. Et ſimilr etiaꝫ qḋ expuitur: nam ſuperfluitates in eo ſunt multe: ſicut dixit Hippo. in libro pronoſticationis. ¶ Et quoniā infirmi diuerſificātur in iſtis ſuperfluitatibus quas diximus: tunc non eſt poſſibile vt

Ex qb⁹ ſumatur i ſciendo ſi augēda aut dīminuēda dieta

Foꝛtitudo virtutis ⁊ ei⁹ debilitas p cōparationem ad egritudīs foꝛtitudinē ⁊ debilitatem.

narremus illud qđ narrare volum⁹ de illo per res quas nomināt emperici medici ꝯuenientiā accidētium.qđ eſt: q2 nō eſt poſſibile vt ſcribant ſupfluitates in qb⁹ ſuperfluunt vtutes alie ſup alias:aut in qbus addūt febres vehemētiam:aut mēſurā additionis quātitatis eius qđ expulſ adinuicē aut diminutio eius:vt additio eius in colore:aut in odore:aut in diſpōne ſputi eius. Sed ēſt neċe tibi qñ intelligis vtutē cuiuſq3 reꝝ haꝝ per ſe ſingulariter vt cōpares alias cū alijs:deinde aggreges ex eis ſūmam vnā. Et in h qdē declarat bonitas medici:τ valitas eius quāuis ſit illud res vna τ eadē.qđ eſt:q2 q eſt ſolers eſt dignior vt aggreget ex vtute oīum haꝝ reꝝ pticulariuꝫ ſūmā vnā qua intelligat formā regiminis quo opꝫ regi:τ qntitatē cuiuſq3 ciboꝝ:illū aūt q eſt ignar⁹ iuenis in illo minus:τ ſilr ēt qui eſt dilligēs laborē inuenis eū in illo plus ꝙ̄ illū q eſt piger:τ qui exercitatus eſt iuenis eum in illo plus ꝙ̄ illū cui nō eſt expimētū:τ q eſt ſeruās:inuenis eū i illo plus ꝙ̄ illū cui nō eſt memoria. ℂ Qđ eſt:q2 debilitas vtutis ſigt:q2 opꝫ vt det̄ ifirmo cibus multotiēs paulatim τ ꝓperat illud τ viuificat ipm ſi ꝯſuetudo currit vt comederet bis in die. Vehemētia aūt vtutis ſigt ꝯriuꝫ illi⁹:qm qñ ꝯſuetudo hoīs currit:vt comederet ſemel in die:tūc opꝫ vt det̄ ſemel cib⁹ eius:nā vtreq3 ſigtiones ſignificāt illud. Et ſilr ēt cuius reſolo eſt facilior: ꝓuocat illud in eo vt det̄ cibus:τ cuius corpis reſolo eſt difficilior ꝓuocat illud in eo ad ꝯriū:τ in cuius corpe humores ſūt ſubtiles mali:facit illud neċio cibare ipm:τ cū ſūt humores qui ſunt in corpe eius eꝯrio illius ſigt illud vtēdū eſſe ꝯrio. Et additio τ diminutio in vnoquoq3 ipſoꝝ non ſit ſm cōparationē ſui ad ſeipm:ſed ſm iuuamētū qđ acquirit̄ ex ea. Ego aūt iam narraui oīa iſta in libro meo q eſt in via de igenio ſanitatis:τ ordinaui ſermonē meuꝫ in eo: τ in ordinē redigi vt allenietur cognitio eius τ ipſi⁹ memoria. Qđ eſt:q2 ipoſſe eſt ꝙ fuerit poſſe Hippo. loq in oībus iſtis reb⁹ ſm ꝙ opꝫ cū ordie τ ſerie in libro vno:τ eſt iſte liber in cuius expōne nos ſum⁹:τ ꝓpē cuꝫ fuerit ꝑmus q inuenit has res. Qui aūt vidiſſet eas ab Hip.ſ.illud abſq3 ſerie/τ ordine:deinde ſingularē faciat ſeipm vt exerceat τ curet eas in ope medicine:non eſt impoſſe qn ſit ei poſſe etiam vt addat in expōne eius qđ dixit Hip. τ ordine ei⁹ τ ipſius ſerie. Et ſi pōt ēt ponere illud in tractatibus multis erit dignior:vt expoſitio ei⁹ de illo ſit multo plus. Nō ergo ꝯuenit aliqui vt obiurget eū cum ingeudine rei ſup ipm in hoc libro ꝓpter multitudineꝫ eius qđ ſupuenit ei de accidētib⁹. Veꝝ opꝫ vt ſcias ꝙ nos oſtdim⁹ vnūqđq3 accidētium hoꝝ declaratione ꝓpa in libro nr̄o qui eſt in via de ingenio ſanitatis:τ q2 ſi redit ad librū illū per dilectionem eius ad ſciēdum intelliget vnumqđq3 eoꝝ: τ ſciet tunc ꝙ iſte res dicte ſunt abſq3 ſerie inordinate:τ qñ ſollicitus erit de hac ſcientia in opere medicine laudabit certitudinem eius. XXXVII.

ℂ Flecnon etiam imutatione ſua ſemper minime adiungendū eſt:minui nāq3 maximuꝫ iuuamentum eſt:ſi tamen ergo tolerabilius ſit: τ morbus in ſtatu ſit vſq3 dum ſtatum compleat τ digeratur.

ℂ Et oportet vt ſit pmutatio tua ad additionem minus multū. Quod eſt:q2 diminutio vniuerſalr eſt magis iuuatiua ſm plurimū quādo infirmus eſt tolerans:dum pmanet egritudo eius ſtans vſquequo conſequatur ſtatum ſuum: τ digeratur:aut maturetur.

ℂ Cum forme ſpecierum cuiuſq3 regiminis inuētio ſit ex rebus quas dicit Hippo. in eis que ſunt ꝑmiſſa. Et q2 opꝫ vt ſciatur cū illo etiam illud qđ ipſe dixit in ſermone qui eſt ante iſtū vt ſit poſſibilis inuētio quātitatis in vnaq̄q3 ſpecierum regiminis:ſignificat ſup illud in hoc ſermone quem ad exponēdū ꝑmiſimus. Dicit ergo. Et oportet vt ſit pmutatio tua ad additionē minus multum. qđ eſt:q2 diminutio vniuerſalr eſt magis iuuatiua in pluribus horis. Quod eſt:q2 cum ſcitis ꝙ in cognitione ſpecierū cuiuſq3 curationis eſt neċia extiſtimatio artificialis:τ extiſtimatio artificialis non eſt niſi viri qui itelligit oēs res que neċie ſunt in arte medicine:τ qui ſeruat eas vel memoratur eaꝝ vt curat opari eas:τ exercet̄ in eis: τ ꝙ inuentio eius cuius ſit hec diſpoſitio eſt parua valde:adiunxit ad illud τ ſcripſit hunc ſermonē cum dixit nunc. Et recte fecit illud τ vult ꝙ pmutatio ad diminutionē eſt quādo cognitio eius effugit menſuram que opꝫ plus ea que eſt ad additionē.quod eſt:q2 additio ſm plurimuꝫ nocet nocumēto cuius rectificatio nō eſt poſſibilis:rectificatio autē nocumēti qđ accidit a diminutione eſt facilis. Qm̄ poſſumus qñ videmus virtutē iam ſupatam dare infirmo ex cibo quātitatē paruam:ſed ꝙ minatur ex cibo qñ peruenit ad ſtomachū plus ꝙ̄ oportet eſt difficile in omnibus diſpoſitionibus:τ proprie in egritudinibus acutis. Nocumētū i diminutiōe cibi eſt min⁹ ꝙ̄ in ei⁹ augmēto.

ℂ Non iteraui hāc partē ſermonis qui ꝓceſſit:niſi q2 nouí vt rememorari te faciā intētioneꝫ Hippo. ſm quā currit ꝯſuetudo eius in hoc libro:τ in libro afoꝛiſmoꝝ. qđ eſt:q2 te opꝫ qñ vides infirmum cui ſit poſſe remanere vſq3 ad ſtatū egritudinis pter ꝙ cibet̄ vt ꝓhibeas eum ab oībus cibis:τ vtaris in eo potu quoꝛūdam qui bibunt̄ tn̄ quoſcūq3 potus videris eſſe neceſſarios. XXXVIII.

ℂ Qđ āt i qb⁹ morbis τ etatib⁹ oꝫ fieri dico.

ℂ Et ego quidē ſm hoc ſum narrans: τ ſcribaꝫ tibi in quibus egritudinibus oportet vt adminiſtretur illud.

ℂ Jam declaratū eſt ꝙ Hippo. vult redire poſtꝙ̄ oſtendit regimen vſe in hoc libro: τ loqui in reliqs egritudinibus acutis. Veruntamen nō inuenit̄ ei liber in hoc.qđ eſt: q2 illud qđ inuenit̄ ſcriptum in hoc libro poſt ſermonē in balneatione. Et ſi eſt res inuēta in domo Hippo. quā ſcripſit loco rememorationis τ deſcriptionis qbus ſit rememoratio:τ diſpſit eam:inueniens ipſaꝫ poſt mortē Hippo. τ ꝓpalauit hoībus:tunc dignuꝫ eſt vt ſit illud ex eo qđ eſt ſimile vt ſit:ꝙ ſi eſt loco libri adunati tunc non eſt ex eo qđ ſit ſimile ſermoni Hippo. τ ſimilr etiam res ſignificate ſunt ſuper eum in egritudinibus τ morbis: quāuis ſint in eo res multe bone valde: τ ego quidem diſcernam illas res cum exponam eas. XXXIX.

ℂ Et alia his neceſſaria:atq3 ꝓ̄cipuas ſignificationes ſubiungere parūpoſt oportet.

ℂ Et homini etiam ineſt vt ſcribat res alias fraternas: τ ſimiles iſtis rebus.

ℂ Jam redit Hippo. iteꝝ ad illum eundē ſermonē quem multis certificauit exēplis:τ oſtēdit ꝙ permutatio ab eo quo currit ꝯſuetudo nocet infirmis : veruntamē cum ſit ꝑmutatio eoꝝ in illo a rebus que accidunt ſanis non infirmis propter illud dixit ꝙ ipſe ſunt fraterne:τ ſignificauit per ſermonem ſuum iſtum:q2 ſunt ſimiles : τ ſignificatio ſuper illud qđ ipſe voluit dicere : non eſt ſignificatio propinqua:neq3 ſimilis:neq3 fraterna:ſicut de conſuetudine eius eſt noiare eam:ſed ſm ipſam eſt intētio quā intēdit: τ certificat̄ tibi intentio in ſermone ſuo expōne mea qua exponā ſermonē ſequētem hunc ſermonem.

XL. ¶ Neq; morbi ſniam mobilem ſubiungere in quo plurimũ ſermo noſter ꝯtinet̃: ſed qḋ precellẽtiſſimũ eſt ibi dicẽdum eſt. Morbꝰ aũt acutus eadẽ die qua initiũ h;: vl' poſtea quãtũcũq; cibi aliqd recipiũt: alij aũt qualiſcũq; iuris partẽ aſſumunt. Ceteri ṽo potum in quo panis fuerit īfuſus: que qdẽ oia peiora ſunt: q̃ ſi bis ꝯtrarijs dietarent̃: ſ; tñ minus nociuum eſt hoc tp̃e: q̃ duobus vel tribus diebus venas exinanire: trãſactis ṽo q̃tuor diebus: vel q̃nq; hmõi dietã impartiri: peior ṽo bis oibus venaꝝ euacuatio. In fine antẽ hmõi diete ante morbi digõnẽ facta exhibitiõe: qꝛ ⁊ hac ⁊ illa dieta vtẽtibus celerius mors plurimũ intẽdit̃: niſi qñ morbus in pfecta fuerit ſalute: hec etiam erroris in principio morbi facti emẽdatio ſicut hec impoſſibilis eſt: ſed medicabilior eſt.

¶ Et melior ſignificatio in illo eſt: qꝛ non eſt fraternum intẽtioni in qua glorificat̃ ſermo noſter: ſed melior ſermonũ in illo eſt h qdẽ in quo īcipit egritudo fortaſſe acuta: comedit in illo die quo īcipit quoſdã cibos: ⁊ fortaſſe ſumit cibũ a mane illiꝰ diei: ⁊ ex eis eſt qui bibit aliqd ſorbitionis quecunq; fuerit. Et ex eis eſt qui bibit vinũ in quo īfuſus eſt panis: ſ; totũ illud eſt deterius q̃ ſi regeret̃ ꝯtrario illius: verũtñ eſt minoris nocumẽti cũ eſt in hac hora q̃ ſi īfirmꝰ vteret̃ vacuitate venaꝝ duobꝰ diebus: aut tribꝰ ex diebꝰ primis: ⁊ cu; ptranſirent egritudinis ſue q̃tuor dies aut q̃nq;: vterent̃ hoc regimine: ⁊ deterius illo eſt ẽt vt vtat̃ vacuitate venaꝝ in iſtis diebꝰ. Et cũ fuerit ī fine regat̃ hmõi regimine anteq̃ maturet̃ eius egritudo: qḋ eſt: qꝛ mors feſtinat ad cu; plus qui regit̃ h regimĩe niſi egritudo fuerit ī vltimo ſalutis: erroris aũt q fit a principio egritudis nõ eſt rectificatio ſic̃ rectificatio huiꝰ erroris īpoſſibilis: ſ; medicatio eius eſt facilior multu;.

¶ In eis qdem que pmiſſa ſunt dixit Hippo. res accidentes ſanis qñ mutat̃ illud quo currit coꝝ ꝯſuetudo ad īfirmitatẽ per aſſimilationẽ: nunc aũt dicit ꝙ pmutatio eius nõ eſt ex via aſſimilationis: ſed oñdit̃ in ipſa re ad cuius declarationẽ intendit a pñº ſui ſermonis abſq; medio: qꝛ diſpoſitio eiꝰ hec eſt diſpoſitio eadẽ. ¶ Cõſideremus ergo quid ſit illud qḋ dixit Hippo. qꝛ non op; vt pcedas ⁊ alleuies īfirmos in diebus pmis: ⁊ cu; appropinquat hora ſtatus egritudinis impleas corpa coꝝ. In oi enĩ; ſermone hoc quẽ dixit nũc oñdere intẽdit nocumẽtum accidẽs ſup infirmos ꝑpter illũ eũdẽ errorẽ q accidit qñ appropinquat hora ſtatꝰ egritudis eſſe magnu;: erroris aũt q fit in īceptione egritudinũ dicit medicationẽ eẽ faciliorẽ: ⁊ ī ſmõe ſuo iſto ꝯdicit ei q īcipit īgroſſare regimẽ īfirmoꝝ circa diẽ q̃rtũ ⁊ q̃ntũ anteq̃ maturet̃ egritudo. XLI.

Facilꝰ corrigit nocumẽtũ ex cibi ſũpto ne i pñº q̃ in ſtatu.

¶ Ecce enĩ; iuuamẽtũ in quo mihi videor tibi maxime ꝓfuturꝰ. Cauẽdu; itaq; eſt ne in primis diebus a principio morbi ab aliquibus iuriũ: que ẽt diuerſa ꝯuenit eſſe: egrum prohibeas: paulopoſt eiſdẽ refecturus.

¶ Videt̃ mihi ꝙ ex maiori iuuamẽto qḋ acquiſiui tibi eſt: qꝛ nõ op; vt ꝓhibeas īfirmũ in primis diebus ſue egritudinis a quibuſda; ſorbitionibus ſm ꝙ ipſe diuerſificant̃: ⁊ tu paratus es poſt paululum cibare ipm̃ quibuſdam illarum ſorbitionum.

¶ Sermo Hippocra. in hoc loco etiã eſt ipſe ſermo eius quẽ dixit in eis que pmiſſa ſunt multotiens cu; pcepit cibari illũ cui nõ eſt poſſe remanere vſq; ad horã ſtatꝰ ſue egritudis abſq; cibo aqua ordei in pñº egritudis pter ꝙ ſumat aliqd de fece eiꝰ: qḋ ẽ qꝛ fortaſſe cogimur ꝑmutari ab eo ad regimẽ qḋ ẽ ſubtiliꝰ eo: aut cibare īfirmũ ꝑpe ſtatus horã qñ neceẽ ẽ eis: ⁊ ſi fuerit regimẽ coꝝ ī eis q̃ pceſſerũt groſſiꝰ vt ꝑmutet̃ ab eo ad regimẽ ſũtiliꝰ eo. XLII.

¶ Sunt enĩ qui ptiſanã groſſam dant in principio morbi: ⁊ nocitiuã ignorãt: cu; rurſus dederũt eã poſt venaꝝ inanitionẽ; duobus diebus vel tribꝰ ſeu pluribus factã. Sunt ⁊ alij qui ſuccum eius dant: ⁊ ſimil' nociuum neſciunt eſſe ſi dãdi principiũ ſm vtilitatem non fuerit: nec quicq̃ attẽdunt aliud aut intelligũt: niſi qꝛ ſi ptiſane groſſu; ante morbi digeſtionẽ fuerit datũ ei: qui ſuccu; ſumere conſueuit: maxima leſio inde ꝯtingit.

¶ Inuenimus qui vtunt̃ a principio egritudinis ptiſana ordei ignorãtes: qꝛ nocet infirmo qñ precipiũt vt faciũt ſorbere ipm̃ illam poſtq̃ preceſſerunt: ⁊ vtunt̃ in eo euacuatione venaꝝ duobus diebus: aut tribus: aut plus illo. Et ſimilr̃ etia; tu inuenis eos qui vtunt̃ aqua ordei ignorantes: qꝛ nocet infirmo: qñ in potu ei dant illã preter qḋ īcipiant dare ei ipſam ſm rectitudinẽ: ⁊ nõ ſeruãt tñ: ⁊ nõ ſciũt: niſi qꝛ bibat īfirmus ptiſanã ordei anteq̃ mutaret̃ eiꝰ egritudo: cũ iam cucurrerit eius ꝯſuetudo vti aqua eius facit accidere ſup eum nocumẽtum magnum.

¶ Hippocra. ꝙ medicis nõ eſt ſciẽtia de hora: in qua op; dari infirmo ptiſanã ordei aut aquã eius: verũtamen ipſi ſciant ꝙ dare infirmo ptiſanam ordei anteq̃ maturetur egritudo nocet ei. Quoniam autẽ illud quod intelligitur ex eo qḋ ſequitur hic ex ſermone eius ſunt ille eedem res quas multotiens dixi: viſum eſt mihi vt dimittam ipſu;: cum ſit ſermo eius ſanus. XLIII.

¶ In quibus plurimũ ipſi errore ꝯtinentur: quippe qui ſepius egros euacuatis venis ad accipiendum ius tranſmutant: cum potius ab accepto iure ad euãdas venas eẽt mutãdu; maxime ſi tũc moleſtus fuerit morbus.

¶ Et ipſi qdẽ ſm plurimũ ex illo ſunt ſuper errorem.

errorem. Quod eſt: quia multotiens mutāt infirmum a vacuitate venarum ad vtenduz ſorbitione in horis in quibus multum iuuaretur per mutationez de ſorbitione ad vſuz vacuitatis venaruz ſi contingat: vt moleſta fiat egritudo in illa hora.

¶ Sermo Hip. qđ eſt: q̄ multotiens mutāt infirmū de vacuitate venarū: ſignificat pmutationē eorū qua pmutant cū pmutatione ſcđa. inde eſt: q̄ ſignificat p ſermonē ſuū iſtū q̄ permutatio medicorum qua pmutant regimē ex dimiſſione cibi ad vtēdū ſorbitione: eſt proprie in illa hora in qua fit iuuamētū p vſum ieiunij. Oſtendit ergo p ſermonē ſuū iſtū ēt in hoc loco cū explanatione: q̄ neceſſario opʒ vt adminiſtret quando cōſequetur egritudo ſtatum ſuū ſubtilius regimen. XLIIII.

¶ Multotiens autē ⁊ a capacitate: ⁊ a partibus circum pectus crudi de genere cholerum attrahuntur humores: vnde ⁊ illis vigilie accidunt que profecto digeſtioni morbi repugnant ⁊ anguſtia ſuperabundat: ⁊ murmurant: ⁊ mente perturbantur: oculi quaſi ſubito ſplendore obtunduntur: auricule vocum tinnitibus implentur: articuli frigent: vrina indigeſta ⁊ ſputum ſubtile: ⁊ ſalſum ⁊ paruum: ſatiſqz colore tinctuz circa collum ſudor: inquietantur flatus ⁊ tractus inde ſic permutantur: fortius atqz crebrius ducitur: timpora planantur: ſi cui defectio ſpiritus acciderit: hoc peius eſt a pectore cooperimenta repellūt: manꝰ tremūt: pluribus aūt inferiora labia palpitant.

¶ Et multotiens quidem attrahunt a capite ⁊ a partibus pectoris humores crudos de gñe cholere ⁊ accidūt eis vigilie prohibentes egritudinem a digeſtione: ⁊ eorum anguſtia fit vehemens: ⁊ murmurant ⁊ permiſcentur rationes eorum: ⁊ accidit coram oculis eorum ſimile coruſcationi: ⁊ implētur auditus eorum vocibus: ⁊ infrigidātur ipſorum extrema: ⁊ vrine eorum ſunt indigeſte: ⁊ ſputum eorum eſt ſubtile: ſalſum: paruum: tinctum colore puro: accidit eis ſudor in eis que ſunt circa colluz: ⁊ accidit eis inquietudo: ⁊ mutatur anhelitus eorum in attractione eius ad ſurſum ⁊ fit frequens: ⁊ magnificatur ⁊ plana fiunt timpora eoruz: ⁊ quodcunqz iſtorum accidere facit paruitatem ſpiritus eſt deterius ⁊ expellunt a pectoribus ſuis pannos ſuos: ⁊ tremūt corpa eorū: ⁊ multotiens ſalit labium inferius.

¶ Dicit Hippo. q̄ omnia iſta accidētia eueniunt eis qui regunt infirmos ex medicis regimine malo. ſ. qui ex eis exiccant corpus eorū in diebus primis: deinde pmutant poſt illud ad dādū cibos ſubito in die tertio: aut quarto: aut quīto: aut ſexto: antq̄ ꝯſequat egritudo eius ſtatū ſuū. Innuit ergo ad h̄ q̄ ſi egritudo ꝯſequat ſtatū ſuū in vno horꝫ dierū pmutatio eorū in regimine occurrit ſm rectitudinē. qđ eſt: q̄ ſermo eius: ⁊ opʒ vt mutet regimē ſanorū in hora egritudinū eorū vi mihi q̄ eſſe eius iā declaratū eſt: ⁊ certificatū in eis q̄ ſunt pmiſſa ex ſermone. Qm̄ cū ſint diſpōnes corpis quatuor. ſ. ſanitas eius: ⁊ diſpoſitio eius ab inceptione hore egritudinis eiꝰ vſqz ad horā ſtatus eiꝰ: ⁊ tertia poſt iſtas duas eſt diſpō eius a pncipio illius vſquequo ꝯſūmat ꝯſumptiōe integra: deinde diſpō quarta poſt iſtas eſt diſpō eius in q̄ regit regimine ꝯuale ſcētis vſquequo ſanat ſanitate firma: opʒ i vnaquaqz harū ſpeciarū vt nō pmutet a regimine ſm q̄ eſt pmutatione magna donec pmutet ex illa diſpoſitione ſm quā eſt ad diſpōnē aliā. Cū ergo poſſibile eſt vt cōſeruet īfirmū a pncipio egritudinis ſue cū phibitione vehemēti a cibo vſqz ad ſtatū egritudinis cū huiꝰ regimine nō ineſt aliquid vt redarguat ipm ſuper illud. Et cui nō eſt poſſe ꝯſeruare infirmū cū hac diſpōne: qm̄ nō ſecurat q̄n cadat virtus eius in diſpōne illius: tūc manifeſtū eſt q̄ peccauit in hoc: q̄ phibuit infirmū a cibo phibitione vehemēti aut illud exiccet corpus eius plus q̄ opʒ. qđ eſt: q̄ ſi cogit ei dare cibū in illa hora in qua opʒ vt ſubtiliet in regimine eiꝰ: qm̄ ſtatus egritudinis iaʒ appropinquat: tūc manifeſtū eſt q̄ corpus eiꝰ exiccat exiccatione egrediēte ab eq̄litate. ¶ Propter hoc ergo dicit Hipp. q̄ ſequunt illum cuius diſpoſitio eſt hec diſpō ex regimine accidentia mala multa: deinde narrat oīa illa accidentia. ſ. vnū in veſtigio alterius: ⁊ ponit pmū qđ dicit ex eis humores crudos q̄ ſūt de genere cholere: ⁊ nō nominat eos hoc nomine. ſ. crudos: niſi qm̄ alteratio ſuperfluitatū apud eum noiat digeſtio: q̄uis nō ſit poſſibile qm̄ alterant vt nutriant corpus: ſicut due cholere ⁊ virtus. Uerūtn̄ q̄uis ſit illō itātū cū nā ſit vincens huiꝰ ſupfluitates occurrit ꝯſuetudo apud eū vt noiet illud qđ ſupat natura ex his digeſtū: ⁊ qđ nō ſuperat nā indigeſtū: ⁊ ppter illud dixit ēt in ſanie q̄ accidit ex apoſtematibus qm̄ maturant vel digerunt: q̄uis tu non inuenias aliqđ ex mēbris corporis nutriri ex ſanie ſicut nutrit ex humorib9 q̄ noiant crudi: ⁊ ex flegmate quādo cōplet digeſtio eius: ſm cōplementū vt ſit poſſibile in eo vt nutriat corpus animalis: ſm h̄ ergo inuenimus digeſtionem in humoribus qui ſunt de gñe cholere ſicut inuenimꝰ illud ſanguini q̄ eſt in apatibꝰ qm̄ fit ſanies. Et intellige nomē digōnis in hoc loco ſm intētionē pmā gñalē: ⁊ intētio q̄dē pma gñalis in ea eſt: qm̄ nā eſt vincēs humiditates potēs cōuertere eas ſm virtutē ſuā. qđ aūt putrefit ex hūiditatibꝰ in corporibꝰ nō ſpirātibus: qm̄ caliditas inata nō eſt ei auxiliatrix in alteratione ea: tūc pp illud eſt egrediēs a gñe eiꝰ qđ digerit. Et accidit ēt ſile huic multotiēs in ſupfluitatibus aquoſis q̄ eīciunt cū vrina. Et pp illud dicit in vrina: q̄ ex ea eſt digeſta: ⁊ ex ea indigeſta: q̄uis nō ſit poſſe corpus nutriri ex vrina digeſta: ⁊ nos q̄dē vtimur hac intentione ex intētionibꝰ digōnis qm̄ dicimꝰ in coriziſant reumatiſmo: aut virus qđ egredit de vlceribus ⁊ materijs que currunt in opthalmia q̄ ſūt digeſti aut idigeſti. Scđm hūc q̄ modū dī in cholera: q̄ eſt cruda aut digeſta q̄ eſt q̄ cholera q̄ ē vehemētis rubedis calida fetidi odoris eſt idigeſta: digeſta aūt ē cholera vehemētis citrinitatis: cui nō eſt mordificatio pauci fetoris. Dicit q̄ Hip. q̄ opʒ neceſſario in eo q̄ regit regimine malo: vt effundat: ⁊ refudet ad ſtomachū eius cholera indigeſta deſcēdēs ad ipm ex capite ⁊ pectore in vnaquaqz duarū horarū. ſ. hora in qua prohibet infirmus a cibo aut patitur famē plus q̄ opʒ: pter q̄ ſedet ſtōchus eius cū quibuſdā rebus iuuatiuis: ⁊ in illa ho

Diſpoſitiões corporis ſunt quatuor.

Digeſtio i ſuperfluitatibus q̄do intelligat.

Quo ſit cholera digeſta: ⁊ q̄ indigeſta.

rũ in qua ꝑmutaẽ ex prohibitione a cibo vehemẽti ad ſumẽdũ cibos fortes ꝓpe ſtatũ egritudinũ. ¶ Deinde Hip. poſt illud ſpecificat accidẽtia alia q̃ accidũt ex regimine malo: quoꝝ ꝑmũ eſt vigilie. Et manifeſtũ qdẽ eſt ꝙ vigilie ſequunt ꝓhibitionẽ vehemẽtẽ a cibis ⁊ ſuſceptionem eorũ in nõ ſua hora: ⁊ iſta duo ſilr̃ ſũt illaudabilia ex regimine medicoꝝ: ⁊ manifeſtũ qdẽ eſt ꝙ ex vigilijs accidit ne degeraẽ egritudo: cũ ſomnũ ſequaẽ digõ. ¶ Deĩde dixit ꝙ vehemẽs fit horũ anguſtia: ⁊ manifeſtũ qdẽ eſt ꝙ illõ accidit eis a duabus reb⁹ ſilr̃. ſ. a ꝓhibitione vehemẽti a cibo ſpatio longo: ⁊ ab acceptiõe cibi fortis ſubito ꝓpẽ quẽ grauaẽ ſtõchus: ⁊ qñ grauaẽ ſtõchus malign⁹ fit ſpiritus ĩfirmi: ⁊ accidit ei tribulatio. ¶ Deinde dixit: ⁊ murmurant: ⁊ ſignat ꝑ ſermonẽ ſuũ iſtũ aut ſile illi qð ſignificat ſermo q eſt añ ipʒ. qð eſt: qa ſicut alicui hoiuʒ accidit tribulatio qñ vincit ſup ipm melancholia: ſilr̃ qdã eoꝝ fit velocis ire multotiẽs qñ aggregaẽ in ſtõcho eius cholera: aut ꝓp amaritudinẽ q̃ accidit eis in orificijs ſuis ex hui⁹ cholera: aut ꝑmixtionẽ rõniſ: nã de aptitudine eius eſt vt accidat ei q eſt velocis ire: ⁊ in ci⁹ ſtõcho aggregaẽ cholera: ⁊ in cerebro ei⁹. ¶ Deinde dixit: ⁊ accidit ei corã oculis ſuis ſile coruſcationi: ⁊ cã ĩ illo eſt eleuatio vaporũ q eleuanẽ ex ſtõcho: ⁊ multitudo ſanguinis q aſcẽdit caput: ⁊ ꝑmũ horũ duorũ accidit multotiẽs ꝓpterea ꝙ ĩfirm⁹ ſumit cibũ nõ ĩ ſua hora: ⁊ ſcðʒ qdẽ fit ꝓp fluxũ ſanguinis nariũ a quo fit ꝓp permixtionẽ rõnis q̃ accidit in ꝓximo. Et ſilr̃ impletio auditus ex vocibus: aut ꝓp vaporẽ q eleuaẽ ex ſtõcho aut ꝓp vẽtoſitatẽ inflatiuaʒ que gñaẽ in capite. ¶ De extremitatib⁹ aũt corꝑis: ⁊ ſũt manus ⁊ pedes: ſciaſ q infrigidanẽ facile qñ accidit ori ſtomachi leſio aliqua ꝓp famẽ longã: qñ accidit in eo mordicatio ex materijs q̃ ſunt in genere cholere: aut ꝓp mutationẽ q̃ accidit in eo ex multitudine ciborũ q̃ ſumunẽ in non ſua hora. Iſta duo accidũt a regimine cuius ꝑmiſimus rememorationẽ ⁊ diximus ꝙ media ꝑcedũt ⁊ exiccãt corpus infirmi in diebus primis: deinde permutant eũ poſt illud ſubito ad vſum ciborum factorũ ex granis in hora qua eſt ꝯueniens vt ſubtilieẽ regimẽ ei⁹. ¶ Et ſilr̃ ẽt inuenimus vrinã nõ digeri qñ regiẽ infirmus hoc regimine: qñ ſuper ſanguinẽ in hora qua exiccaẽ corpus ĩfirmi qñ nõ daẽ ei in potu aq̃ ordei aut hydromel aut ſecaniabin vincit cholera: cũ nõ cõmiſceẽ ei res alia neqʒ mundaẽ: ſed in hora in qua permutaẽ infirmus ſubito ad vtẽdum cibũ. Tunc etiã qñ ſtomachus grauatur ⁊ laborat etiã virtus animalis: inde eſt ꝙ ſyncopis accidens ꝓpter os ſtomachi ſignificat ſignificatione manifeſta cõicationẽ virtutis animalis oris ſtomachi in leſionib⁹. qð eſt: qa huic mẽbro aduenit leſio ꝓpriẽ ante reliqua mẽbra ex fame: ⁊ ex acceptiõe cibi ĩ nõ ſua hora. ¶ Propter has q res etiã fit ſputum eorum ſubtile: ſalſum: paucũ: tinctum coloribus puris: ⁊ accidit ſudor ei⁹ circa pectus tñ: ⁊ aduenit eis inquietudo ⁊ malitia anhelitus. qð eſt: qz egritudo manet indigeſta ꝓpter vnũqðqʒ horum duorum ſuperfluẽtiũ. ſ. famẽ lõgã ⁊ acceptionẽ cibi in nõ ſua hora: ⁊ ſequiẽ digõnis priuationẽ ſputũ qð narrauimus: ⁊ ſilr̃ ẽt ſudor q accidit circa pectus ꝓp caſuʒ virtutis ex fame: ⁊ ꝓpter illud qð grauat eã ex acceptatione cibi in nõ ſua hora: ⁊ ſilr̃ inquietudo: ipm enim eſt accñs qð cõicat iſtis duobus ſimul. ſ. fami lõge in qua impleẽ ſtomachus vicius: ⁊ acceptioni cibi in nõ ſua hora qñ grauat ipm: malitia aũt anhelitus in qua mutaẽ anhelit⁹ accidit ꝓpriẽ apud acceptionẽ cibi ĩ nõ ſua hora: nõ apud famẽ. qð eſt: qa anhelitus mutatio ⁊ ſtatio eius in hora exitus anhelit⁹ eſt ſignificatio ſup attractionẽ ⁊ ſpaſmũ: qñ attractio ei⁹ ad ſurſum fit apud exitum anhelitus: anhelitum aũt contrarium huic narrat Hippo. in tractatu ſcðo ⁊. vj. libri ſui qui diciẽ epidimia in egritudinibus alguefedari. i. peſtimis: vbi dixit: ⁊ redditio duplicata ad interiora eſt ſicut ille q attrahit attractionẽ poſt attractionẽ: ⁊ declaraẽ ibi ꝙ hec ſpecies ex ſpeciebus malitie anhelitus accidit ꝓp acceptionẽ ciborũ in nõ ſua hora nõ propter famẽ ex ſermone Hip. ⁊ fit frequẽs ⁊ magnificaẽ anhelitus in eo qui regiẽ regimine malo. qð eſt: qa anhelitus frequẽs: ⁊ magnus accidit a coarctatione diaphragmatis ex cibis retẽtis in ſtõcho qñ nõ ſuperat eos ſtõchus ⁊ digerit eos bñ: quare generaẽ ab eis vẽtoſitas. qð eſt: qa opʒ neceſſario tũc vt minoreẽ introitus aeris in anhelitũ ꝓp coarctationẽ diaphragmatis: ⁊ q̃uis dilatatio pectoris ſit equalis dilatationi ei⁹ q̃ fuit in eo q fuit ante: ꝑ q̃titatẽ ergo diminutionis ei⁹ qð attrahiẽ ꝑ aerẽ ad illũ ſm ꝙ fuit añ eſt diminutio iuuamẽti anhelitus: ⁊ ꝓpter hanc ergo diminutionẽ opʒ neceſſario: aut vt ponat alal dilatationẽ pectoris ſui magnã: aut vt fiat frequens dilatatio: aut vt faciat duas res ſimul: ⁊ ego qdẽ iaʒ locutus ſui in oĩb⁹ ſpẽbus malitie anhelit⁹ ſermonẽ multũ in libro meo de malitia anhelit⁹: ⁊ annũtiaui in eo cãs facientes illas ſpẽs: ⁊ reliq̃s ſpẽs malitie anhelit⁹ cũ demõſtratione ſup illud ⁊ ſumus ꝯtenti illic eo qð diximus. ¶ Uerũtñ Hipp. dixit poſt illõ ꝙ tẽmpora plana ſiũt ĩ eo q regiẽ hꝫ regimine. Inuenimus aũt hũc ſermonẽ ſcriptũ ſm duos modos. qð eſt: qa inueniẽ rememoratio timporũ in qbuſdã deſcriptionib⁹ ſingulr̃: ſic ſi diceret. Et applanãẽ timpora ei⁹: ⁊ illõ qð intelligit ex h̃ ſermone eſt: ꝙ timpora eoꝝ attrahũtur ad lat⁹ aut ſurſuʒ: ⁊ fortaſſe accidit illud apud tẽſionẽ timporũ duorũ tẽſione ſpaſmi: ⁊ tẽſione vni⁹ eorũ: ⁊ fortaſſe accidit apð mollificationẽ vni⁹ eoꝝ. ¶ Deĩde dixit Hip. ⁊ qð facit euenire ex iſtis accñtib⁹ ꝓuitatẽ ſpũs ei⁹ eſt deterius. ſ. accñtiũ q̃ narrauit: ⁊ ꝓp illud ẽt repellũt pãnos a ſe qñ ĩflãmaẽ corpus ⁊ accidũt eis anguſtia: ⁊ qñqʒ accidit in manibus ⁊ pedibus eorũ tremor: qñ magnificatur nocumẽtũ. Saltus aũt inferioris labij eius ſignificat mordicationẽ vehemẽtẽ in ore ſtõchi: ⁊ ꝓp illud fit h̃ accidẽs ꝓnoſticãs vomitũ humorũ acutorũ. XLV.

¶ Que quidẽ accidentia ſi in principio morbi appareant: nimiã mentis alienationeʒ ſignificant ⁊ egroruʒ plurimi inde moriunẽ.

¶ Et quando apparent iſta accidẽtia in principio egritudinum ſignificant permixtioneʒ rationis vehementem: ⁊ moriuntur infirmi ſm plurimum.

¶ Dicit Hip: ꝙ iſta accñtia q̃ narrauit qñ accidũt in ꝑncipio egritudinis: ſignificant ꝑmixtionẽ rõnis vehemẽtẽ: ⁊ opʒ vt intelligas ex ſermone eius ꝑncipiũ egritudinis in hoc loco totũ tps in quo nõdum apparet aliqð ex ſignis digeſtionis. qð eſt: qa ego inde dixi in lib. meo de criſi: ꝙ nomẽ ꝑncipij ordinat intentiones multas ⁊ ꝙ intelligiẽ ex hui⁹ noĩe ꝑncipij eſt vna diuiſionũ aſſumptarũ ex diuiſionibus earum ex partibus egritudinis vlibus: qñ dicimus ꝙ egritudo eſt cõpoſita ex ꝑncipio augmẽto ⁊ ſtatu ⁊ declinatione. Qñ ergo apparent iſta accidẽtia: q̃ narrauimus añ ꝓpe ſtatũ egritudinis: ſignificant criſim que fiet in proximo: ⁊ manifeſtũ qdẽ eſt ꝙ illud fit in egritudinibus ex quibus euadũt infirmi: ⁊ qñ apparent in principio egritudinis nõ eſt poſſe vt indicent criſim. qð eſt: qa nõ eſt poſſibile in aliqua egritudinũ vt veniat in ea criſis in principio cũ ipſa ſit verum ipſa nõ ſignificãt tunc niſi mẽtis ꝑturbationẽ. Ego qdẽ iã locutus ſui de iſtis accidẽtibus ſermonẽ prolixũ in lib. meo de criſi. Qui vult ergo intelligere

Angustia ſequit ſomnum.

Ex leſiõe oris ſtomachi: accidit extremitatũ corporis frigiditas.

Ex cibis detẽtis i ſtõcho fit anhelitus difficilis.

Ex leſiõe oris ſtõchi leditur ẽt virtus animalis.

Saltus labij inferioris portendit vomitũ humorũ acutorũ.

intelligere illud:legat illū.qḋ eſt:q̄a ſermo meus in eo ꝓlongat a narratione in hac hora:verū ego contētus fui ſi aut feci in reliq̄s rebus ꝓteritis vt faciā in iſtis ēt:ꝛ indicaui ſūmā eoꝝ tm̄. ¶ Dico ḡ ꝙ qn̄ curā hꝫ nā vt faciat criſiꝫ:accidit in corpore ingentudo q̄ apparet ꝑ̄ iſta accn̄tia cū ſignificationibus manifeſtis ex ſignificationibꝰ digōnis:qn̄ accidit aūt inquietudo ꝑ̄ hāc cām ꝓter ꝙ nā curā hēat expellēdi illas res nociuas:eſt illḋ ſignificatio timoris magni.Et ego qdē de accn̄tibus a q̄bus accidit criſis iā locutꝰ fui in expoſitionibꝰ in libris aliȷ̄s:ꝛ narraui nāꝫ eoꝝ:ꝛ in quo diſſentiūt accn̄tia q̄ nolant apparētia poſt:ꝛ ingrediunt̄ in numeris accn̄tiū ēt ſigna digōnis.qḋ eſt:q̄a ego expoſui librū ꝓnoſticoꝝ:ꝛ librū humorū:ꝛ librū afoꝛiſmoꝝ expoſui añ expōnē meā huiꝰ libri:ꝛ ſermo qdē in re aliqua iteratus multotiēs eſt ex opatione eius q diligit ꝓlongationē ſermonis.

Signa criſis cū digōne bona ſūt:ꝛ abſq̄ digōne mala.

XLVI.

¶ Qui ſḃo euadūt aut nato apoſtemate:aut ſanguine per nares fluente:aut groſſo empimatis ſputo liberantur:alioquin non.

¶ Qui autē ex his euadit eſt eius euaſio aut propter exituram que accidit ei:aut propter fluxum ſanguinis narium:aut propter ſputum ſanici groſſe:per aliud ſḃo non.

¶ Poſtq̄ͣ dixit Hip.ꝙ infirmi moriunt̄ apud euētū hoꝝ accidētiū:ꝛ nō dixit illud abſolute:ſed excepit cū eo ſm̄ plurimū:ꝛ voluit enūtiare qualr̄ ſit poſſe vt viuant qdam eoꝝ:tūc incepit narrare illud in hoc ſermone:ꝛ dixit. Et ex eis ſunt q̄ euaduntꝫ aut ꝑ̄ exiturā:aut ꝑ̄ fluxū ſanguinis nariū:aut ꝑ̄ ſputū ſanici q̄ digeſta eſt maturatione vehemēti.Significat ergo cū h̄ ꝙ iſta accidētia eueniāt infirmis ex multitudine humorum.

XLVII.

¶ Neq̄ꝫ etiam quiſpiam medicoꝝ mihi repertus eſt qui egrorum habitudineꝫ cognoſcere queat ſicut oportet : ſi videlicet virtutis defectionē patiuntur:aut ſi ex ipſa venarū inanitione:aut ex alia furia:aut ex labore egrūꝫ afficiente:ſeu quouis alio torpore nature corporis accidente:vel ſimilibus accidentibus.

¶ Et non inueni medicos enūtiantes de eſſe infirmorum qualiter oportat eos cognoſcere illud quod accidit eis de debilitate in egritudinibus:an ſit propter vacuitatem venarum:an ſtimulatione aliqua:aut labore eueniente infirmis:aut eo quod euenit ex reliq̄s accidentibus propter naturam corporis:ꝛ eius diſpoſitionem ꝛ ſpecies illius.

¶ Poſtq̄ͣ Hip.poſuit ſermonē ſuū in fortitudine virtutis infirmi ꝛ eius debilitate:q̄ꝛ iſta duo ſunt ex accidētibus ſublimibus q̄ neceſſaria ſunt in cognitione regiminis:iterauit ſermonē ſuū nūc in illo:ꝛ dixit.Et nō inueni ēt medicos narrantes de eſſe infirmoꝝ qualr̄ oporteat eos cognoſcere illud qḋ accidit eis de debilitate.qḋ eſt:q̄a debilitas ſit aut ꝑ̄ vacuitatē venaꝝ:ꝛ nā vacuitas venaruꝫ eſt vna ſignificationū ſignificantiū illā ſignificatione ꝓma:ꝛ ꝑ̄ illud inuenimus Hip.multotiens nolare ieiuniū vacuitatē venaꝝ:q̄ꝛ de cōſuetudine hoꝝ eſt vti nomine generis ſup ſpēm que eſt ſub eo:aut ꝑ̄ laborē:aut ꝓpriū ſicut dolor:aut q accidit ꝑ̄ mollificationē infirmoꝝ in egritudinibus acutis.Et ex ea eſt q̄ ſit ꝑ̄ ſtimulationeꝫ:ꝛ nō eſt facile vt intelligat̄ intentio ſermonis eius ſtimulatio alia.qḋ eſt:q̄a ſi intelliget ꝑ ipm̄ mordicationē accidētē in ſtōcho:aut inteſtinis:tunc manifeſtū eſt ꝙ hoc accidēs eſt ingrediēs in nomē doloris:ꝛ ſi intelligit ꝑ ipm̄ vigilias aut ſyncopim accn̄tē ꝑ̄ os ſtōchi:ꝛ tunc nō eſt ſermo eius ſm̄ veritatē ſup qḋ ſignat illud. ¶ Uerūtn̄ de virtute apparet vlr̄ ꝙ cadit aut ꝑ̄ euōnē q̄ ſit ꝑ fluxum ſanguinis narium aut vomitu:aut ſolutione vētris:aut ſudore:aut ꝑ̄ ieiuniū longū ꝓtranſiēs illud qḋ opꝫ:aut ꝑ̄ vigilias:aut ꝑ̄ fluxum aſſiduū aſcelandi:ꝛ eūꝫ hoc ēt ſit ꝑ̄ leſionē:aut dolorem oris ſtomachi donec accidit ſyncopis:ꝛ hoc qdē accidēs euenit:aut ex multitudine ciboꝝ ꝛ grauitate ipſoꝝ:aut ꝑ̄ qualitates ledētes:h̄ enī duo ſimul fatigant os ſtomachi:ꝛ faciunt cadere virtutē cum illo per cōmunitatē:omnia aūt nocumēta iſta eueniunt a cauſis manifeſtis.Et h̄ ſunt nocumēta alia quoꝝ cauſe nō apparent qn̄ corporis diſpoſitio infirmoꝝ ſit hec diſpoſitio:preter ꝙ acciderit eis euacuatio apparens:aut vigilie:aut fames aut ſentiāt in ore ſtomachi ſui aliquid ſicut illḋ qḋ narrauit Hip.in ꝓ̇ncipio ſui libri de ꝓnoſticis cū dixit:ꝛ ſit naſus eoꝝ acutꝰ ꝛ oculi ꝓfundi:ꝛ timpora plana:ꝛ reliqua q̄ ſequunt̄ illud:q̄ꝛ iſta diſpoſitio corporis euenit aut a vigiliȷ̄s:aut a ſolutione ſuperflua vētris : aut fame:ꝛ ſit abſq̄ꝫ iſtis cauſis qn̄ accidit vt humores q ſūt in corpe ſint ſubtiles:ꝛ caliditas febris adurēs.qḋ eſt:q̄a reſolutio eius qḋ ſubtiliat̄ ex mēbris ſm̄ hanc diſpōnem ſit per euacuationē q̄ occultatur a ſenſu:ꝛ quorūdā hoꝝ debilitat̄ ēt virtus ꝑ̄ malitiā cōplexionis q̄ accidit ī vno ꝓ̇ncipioꝝ:qn̄ aduenit ei leſio.Primū ergo cui aduenit labor eſt principium a quo accidit leſio:deinde poſt ipſum duo ꝓ̇ncipia alia.qḋ eſt:q̄a tu ſcis ꝙ vna virtutū eſt virtus que eſt in neruis:ꝛ eiꝰ ꝓceſſio eſt ex cerebro. Et virtꝰ ſcḋa eſt illa que eſt in venis pulſatilibus:ꝛ eius ꝓ̇ncipiuꝫ eſt ex corde:ꝛ virtus tertia eſt in venis non pulſatilibus origo eſt ab epate:multotiens aūt accidit malitia cōplexionis ſup virtutē vnius hoꝝ mēbroꝝ quecūq̄ꝫ fuerit q̄ ei ꝓpria exiſtit:ꝛ ledunt̄ ꝑ leſionem eius ēt due virtutes alie.Magis ergo feſtinans in ꝑditionem valde:qn̄ accidit leſio in corde:deinde ſcḋa poſt ipaꝫ qn̄ ledit̄ cerebrū:ꝑditio aūt accidēs ab epate eſt tardior earum:ꝛ ſicut iſta mēbra qn̄ ledunt̄ ꝑ̄ malitiā cōplexionis q̄ accidit in eis recipit virtus q̄ ꝓpria eſt illi mēbro nocumētū magnum valde:ſilr̄ ēt qn̄ ledunt̄ mēbra ꝓpinqua vnicuiq̄ꝫ hoꝝ ꝓ̇ncipioꝝ ꝑ̄ malitiā cōplexionis qua vincit ſup ea aduenit nocumētū ꝑ̄ cōitatē illis ꝓ̇ncipiȷ̄s:ꝛ ex mēbris ſūt mēbra quāuis nō ſint ꝓpinqua illis ꝓ̇ncipiȷ̄s:verūtn̄ ꝑ̄ cōitatē eoꝝ cū ipſis in gn̄e:aut in q̄buſdā ꝓprietatibus ſuis ledunt̄ mēbra ex quibus eſt ꝓ̇ncipiū illarū virtutuꝫ. Cū ergo ori ſtomachi cōicat virtus aialis in leſione accidit ſyncopis:ꝛ qn̄ ledit̄ ꝑ virtutes aialis leſionē accidit ab eo ꝑmixtio rōnis ꝛ ſpaſmus:ꝛ fortaſſe accidit ab eo tēſio neruoꝝ:verūtn̄ iſte egritudines qn̄ ꝯfirmant̄ apparent oībus hoībus. In hora aūt euētus earū ꝛ ipſarū augmento paulatim debent̄ ſup plures medicoꝝ:ꝛ opꝫ qdē vt cognoſcant̄ nō qn̄ ꝯſequunt̄ ex magnitudine vt nō occulent̄ vulgis:ſed in ꝓ̇ncipio euētus earū:ꝛ dum permanent in gn̄one:hoc enim eſt melius ꝙ ſi nō ꝓparat̄ illud : tunc eſt in hora augmēti earū ꝓculdubio.Uidet̄ eniꝫ mihi ꝙ Hipp.ſignificauit ꝑ ſermonē ſuū iſtū oēs iſtas res cū dixit:ꝛ qḋ accidit ex reliq̄s accidētibus ꝑ̄ nām corporis ꝛ diſpōnē illius ꝛ ſpēs eius:ſignificauit ergo per ſermoneꝫ ſuum nām corporis cōplexionem eius:ꝛ per ſermonem ſuū diſpoſitio eius cōplexionē ipſius.qḋ eſt:q̄a cuius corpus nā eſt rarū:tūc raritas eiꝰ:ꝛ euētus ſyncopis eſt ēt ſa

Uirtus cadit ꝑ̄ multa.

Ops peritum medici in ꝓ̇ncipio cognoſcere egritudines qn̄ adhuc eſt vulgo occulte.

cilior: ⁊ cuius corpus eſt ſpiſſum ꝓlongaẽ egritudo eius: ſimiliter etiã mẽbra: ex hominibus enim ſunt ſup quedã membra quorum vincens eſt frigus: ⁊ ex eis ſunt ſuper quedam membra quorū vincens eſt calor: ⁊ ex eis ſunt qdã membra q̃ ſunt ſicciora: ⁊ ex eis ſunt quorū mẽbra ſunt humidiora. De natura enim cuiuſq; eorum eſt vt infirmeẽ infirmitate que eſt ei ꝓpria. XLVIII.

¶ Malum eſt nimirum quando egrū in doloris vel morbi acumine defectum in diuortij die potū aut cibū: aut ius accipere permittunt: quia ipſam defectionem ex inanitione eſtimant eſſe: ⁊ rurſum econtra malum eſt virtutis defectionem ex inanitione eſſe: quod ignorans medicus cibum reſtringit: quo vtroq; errore egri moleſtantur: verūtamen hoc vltimum eſt minus malū priore: vnde tibi familiarius eſſe oportet. Si qs enim alius medicus ſiue plebeius ad egrū ingreſſus hoc accidens intellexerit: eiq; ea cibi vel pot⁹ que a priore medico vetita fuerant accipere preceperit: nō eſt dubiū quin egro iuuamentum ſit: quod huiuſmodi magno homini dedecus eſt: quia his poſterior ſiue medicus vel vulgaris fuerit: velut mortuum ſuſcitaſſe videtur.

¶ Ex deterioribus rebus eſt vt ſit debilitas virtutis infirmi per vehemẽtiam doloris ⁊ acuitatẽ egritudinis: ⁊ precipiatur infirmo accipere ex potu: aut ſorbitione aut cibo: ⁊ precipiens illud extiſtimet: q̄ debilitas infirmi non ſit niſi ex vacuitate: q2 ex deteriorib⁹ etiam reb⁹ eſt vt ſit debilitas virtutis: ex vacuitate venarum. Et nō ſciat illud medicus: ⁊ conſtringit ſuper illum in cibo. Iſte enim error etiam facit accidere ſuper infirmū timorem verūtamen minus multum q̄ȝ primus: ⁊ eſt dignior vt de eo videatur plus q̄ȝ error primus. Quoniaȝ ſi ingreditur ſuper infirmum medicus alius: aut aliquis ex vulgo: ⁊ cognoſcit illō quod accidit ei ⁊ precipit eum accipere cibos: ⁊ potus a quibus prohibuerat eum ille medicus primus: declaratur manifeſte iuuamentum eius infirmo: ⁊ dedecus ſuper illum cui⁹ hec eſt diſpoſitio ex hominibus: eſt vehemẽtius multū quod eſt: quoniam ipſi vident miniſtrãtẽ poſtremo ſiue ſit medicus aut vir ex vulgo reſuſcitaſſe mortuum.

¶ Accidit infirmis multotiẽs ꝑꝑ dolorem vt deſtruatur pulſus eorū ⁊ deficiat ⁊ cadat anhelitus eorū ⁊ nō moueãtur aliquo motu: ⁊ accidit ẽt ſimile illi ab acuitate egritudinis: ⁊ ex hoibus ſunt in qbus nō ſit caſus virtutis ꝑꝑ hãc cãm: ſꝫ ꝑꝑ vacuitatẽ venaꝝ ⁊ ſm quoſcūq; modos fuerit illud ſiue ſit ꝑꝑ eūonẽ ſenſibilẽ: aut occultã a ſenſu

In q̃ virtutis debilitate ſit credibẽdus cibus.

ſiue ſit ꝑꝑ famẽ vehemẽtẽ ille cui accidit illud idiget acceptiõe cibi ⁊ ꝓperatiõe in illo. Ille vero cui accidit illud ꝑꝑ dolorẽ aut acuitatẽ egritudis idiget ꝯrio illi⁹. Lq2 indiget multū eūone ꝓprie nō additione in corꝑe ſuo: ⁊ q iſtis dat aliqd ex cibo nocet eis nocumẽto magno valde. Cui⁹ aūt corpus debilitaẽ ꝑꝑ vacuitatẽ venarū ⁊ regiẽ regimine ſubtili nocet ei illud: verūtñ declaratio illi⁹ nocumẽti: ⁊ ei⁹ terminus nō eſt ſm ſilitudinẽ ſm quã eſt in ꝓnoſtico ſetidū vł turpe qdẽ vt nō ſciaẽ an debilitas īfirmi ſit ꝑꝑ vacuitatẽ ꝓprie: aut ꝑꝑ dolorẽ: reliqua aūt q̃ ſunt in h̄ ſermone ſunt manifeſta. [Et ego qdẽ ſuꝫ dicẽs ſignificationes qbus opꝫ ſignificari ſup vnūqdq;.] Ypp. iterū facit fidẽ in hoc ſermone ſicut fecit fidẽ paulo añ q̄ȝ ſcriberet librum alium in egritudinibus acutis. XLIX.

Noua trãſlatio.

¶ Vicine aūt ſunt he res ⁊ his que accidunt ſtomacho: ſi enim corpora contra conſuetudinem ſuam magna torpuerint quiete: nō poſſunt ſtatim confortari. Quod ſi quieuerint atq; requieuerint per longū tempus: poſtea vero ad laboris exercitia fuerint ſubito tranſlata: malū eſt. Simili vero modo ⁊ ſingula corporis membra: vt videlicet pes vel quilibet artuum quieſcere ſolitus: ſi qñ ſubito ad inſolitum transferantur laboris exercitium. Eodem modo ⁊ in dentibus: ⁊ in oculis accidit. Nullum deniq; inuenitur membrum cui non itidem contingat. Molli etiam iacere culcitra preter ſolitum vſum fatigat corpus: ſuper autem duram ⁊ etiaȝ ſub diuo indurat: ſi inſolitum eſt.

¶ Approximant autem rebus accidentibus in ſtomacho iſte res. Quod eſt: q2 quando corpus quieſcit quite multa contra conſuetudinẽ ſuam non eſt poſſibile vt cõfortetur ſtatim. Nam ſi quieſcit: ⁊ requieſcit tempore longo: deinde poſt illud redit ad vtendū labore facit operationem malaȝ manifeſte: ⁊ ſimiliter etiam membrum aliquod corporis. De pede enim ſit ſimile huic operationi ⁊ de iunctura alia quando non eſt de cõſuetudine eius cuius eſt vt faciat euȝ laborare: ⁊ permutatur in quibuſdaȝ horis ſubito ad faciendū eū laborare: ⁊ accidit ſimile huic etiam in dẽtibus ⁊ oculis: ⁊ nunq̄ȝ inuenit membrū aliquod cui non accidat illud: inde eſt q̄ ſomnus ſuper lectum mollem contra conſuetudinem fatigat corpus: ⁊ dormire ſuper locum durum ⁊ ſub diuo cõtra cõſuetudinem: indurat corpus.

¶ Iã redit Yip. iterū ad ſermonẽ ad quẽ itẽdit poſtq̄ȝ cõpleuit ſermonẽ ſuū ad quẽ reflexus fuerat ab illo ſermone: in debilitate virtutis: ⁊ dixit q̄ iſte res q̄s dicere vult ſiles reb⁹ accñtibus in ſtõcho q̄s ꝓus narrauit. qđ eſt: q2 ipſe itẽdit ꝑ ſermonẽ ſuū illã eãdẽ ſũmã quã verificauit q̄ ꝑmutatio magna ſubito ad ꝯrriū facit euenire ſup infirmos nocumẽtū magnū. Qđ aūt ſcripſit in h̄ ſermone: eſt

ſm huc

Si aliqđ mē/brum a ſolita opatione diu deſiſtat in illā poſtea ſubito non pōt niſi paulatine redere.

ſm hūc modū. Sicut ſtōchus qñ deficit ab opatione ſua tpe lōgo nō eſt ei poſſe vt bñ faciat opationē ſuaꝫ donec redeat ⁊ ꝯſueſcat illud: ſm ꝙ fuit paulatim: ⁊ appropinquat opōib⁹ ſuis ꝗ̄ ſūt ei ꝓprie: ſilr ēt corpus ei⁹ totū ⁊ vnūqđqꝫ reliquoꝝ mēbroꝝ. Deinde dixit poſt illđ vnū poſt aliud ex illis mēbris cū nolb⁹ ſuis: ⁊ dixit i fine ſermōis ſui mutationē ſomni ⁊ verificauit ꝑ illud qđ intēdit a ꝓncipio ſermōis ſui: in mutatione ꝯſuetudinis. L.

¶ Verbi grā hō quiuis in crure dubiū vulnus hñs: cum cōmiſcerit ſe initio laboris ad medicādū ita vt nec pedē a loco dimouerit: abijt itaqꝫ apoſtema hac ope atqꝫ multo citius ſanus efficiẽ ꝙ̄ ſi in medicādo iuerit ⁊ rediuerit: ꝙ ſi ſupra pedes ſtādo. vj. vel. vij. die vel citi⁹ vel circiter: plus ilico accidit ſibi doloris ꝙ̄ ſi a pricipio i medicādo iuerit ⁊ rediuerit: ſi quoqꝫ aliud opus exercuerit: fit ei⁹ cā grauior ꝙ̄ ſi hoc mō in medicando eūdē laborē eiſdē aſſueuerit diebus.

¶ Videẽ aūt mihi iterū qđ opꝫ vt ſcribā exēpla eaꝝ reꝝ. Dico ꝗ ꝙ qñ accidit hoī vlcus in crure ſuo: qđ quidē vlcus nō eſt ſaluū: neqꝫ ſecuritas de eo habeẽ: ⁊ eſt vlcus ei⁹ in corpore ſuo nō ſaluū neqꝫ malignū: deide ꝓijcit ſeipm a primo die ad curā: ⁊ nō mouet pedē ſuū ⁊ nō ſeparat ipꝫ ad aliquā partiū: deleẽ illud ap̄a ab eo ꝑ opationē iſtā ꝓprie: ⁊ ſanaẽ corpus ei⁹ veloci⁹ multū ꝙ̄ ſi curareẽ ipo icipiēte ⁊ redeūte: ꝙ ſi ſurgat: ⁊ ambulet ſuꝑ pedē ſuū in die qnto ſexto aut circa illud: erit illud qđ accidit ei ſtatī ḋ dolore vehemēti⁹ ꝙ̄ ſi curareẽ a pricipio ſue egritudinis ipo incedēte ⁊ rediēte: qđ ſi fatigat ſeipꝫ ſubito i ſupfluo labore fit egritudo eius vehemētior multū ꝙ̄ ſi cureẽ ſm hunc modū: ⁊ laboret hmōi labore in illis diebus.

¶ Yip. in h ſermone ēt poſuit ſermonē ſuū in mutatione ſua ſubita: ⁊ poſuit exēplū illi⁹ cū reliqs exēplis multis: qrū rememoratio ꝓcedit vlcus qđ accidit i pede: ⁊ dixit: ſi accidit alicui vlcus i crure ſuo: ⁊ opꝫ vt regeſcat: regeſcat ⁊ dimittat illud: ⁊ ponit vt ambulet: ⁊ icedat de ābulatiōe mediocri. Qđ eſt: qꝛ ſmo ei⁹ icedit ⁊ redit: ſignat h: nocet illud ei ꝓcul dubio: verūtñ illud nocumētū eſt minus nocumēto accīte ei q qeſcit dieb⁹ ꝓmis: deide icipit ābulare ſubito i die qnto aut ſexto aut circa illđ. ſ. die tria aut q̄rta. Et ex hoib⁹ qdē ſūt q putāt ꝙ ſmo ei⁹ circa illđ: icēdit ſuꝑ dies q ſūt poſt qntū diē. ſ. ſextū ſeptimū octauū ⁊ nonū. Sꝫ neceē ēt iſtis vt ſcriberēt loco ſermōis ſui circa ex: illud aūt qđ dicit nō eſt poſſe in qbuſdā horis vt accidat hoī vlcus: ⁊ icipiat ambulare i die. vij. aut. viij. cum fuerit añ illū qetus tāqllus: ⁊ faciat euenire ſuꝑ eū nocumētū magnū. Ego aūt dico ꝙ illud accidit multotiēs valde qñ vlcus ē magnū valde: aut ē malignū vel fraudolētū maliū: ⁊ plus illo multū ſi aggregāẽ iſta duo ſil: ꝙ ſi vlcus nō eſt magnū: neqꝫ īfirm⁹ mali vlceris maligni: ⁊ cureẽ ſm ꝙ opꝫ: tūc opꝫ vt itelligas h cū eo cuius bona ſit diſpō: ⁊ melioraẽ circa diē ſeptimū aut octauū: ⁊ poſſe eſt ei vt icedat ꝓterꝙ̄ noceat illud ei in aliq̄: ꝓꝑ h ergo addidit Yip. in ſermone ſuo: in vlcere: ⁊ nō eſt ſaluū neqꝫ ſecurū. Oñdit ergo ꝑ illud qꝛ ſignat ꝑ vlcera ſua: vlcera plana: ⁊ ꝑ ſermonē ſuū infirma: ⁊ ſunt vlcera q̄ ſunt in corpe ei⁹ ⁊ nō ſalua neqꝫ maligna mala ſicut dixi. qđ eſt: qꝛ cui⁹ diſpō hec eſt: deinde nō cadit in cura ei⁹ error niſi error ſuus i deambulatiōe ſua paulatiꝫ: ⁊ oportuit ei vt qeſceret: ⁊ regeſceret: aduenit ei nocumētū: verū illud nō ē magnū ſicut ſi ipe figereẽ ⁊ qeſceret i dieb⁹ ꝓmis: deinde iciperet ambulare i die tertio: aut q̄rto: aut qnto: aut ſexto. Qui aūt hꝫ vlcus magnū: ⁊ vlcus qđ fit in corpe ſuo ē vlcus malignū maliū: nō eſt nocumētū deambulatiōis a principio ſue īfirmitatis nocumētū paruū imo magnuꝫ valde: ſic ille cui⁹ vlcus qđ acidit ei eſt paruū: ⁊ ſūt vlcera q̄ accidūt ei vlcera ſalua: ⁊ ſi figiẽ ⁊ qeſcit in dieb⁹ primis: deide incipiat ambulare circa diē qntū aut ſextū nō nocet illud ei nocumēto magno: ſꝫ paruo: ꝓꝑ h poſuit Yip. ſermonē ſuū in eo cui⁹ diſpō eſt hec media iter duo ꝯtria: ⁊ itelligo ꝑ duo ꝯtria: vlcus magnū ⁊ puū: ⁊ q ē malignoꝝ vlceꝝ ⁊ cui⁹ vlcera ſūt ſalua. Qđ eſt: qꝛ vlcus nō ſecurū nō nocet niſi aut ꝑ nāꝫ loci in q̄ fit qñ vlcus ē magnū ꝙ̄uis ſit illđ qđ diſrūpiẽ ꝓꝑ ipꝫ de cute vl̄ carne paruū: aut ꝓꝑ quātitatē ei⁹ qđ diſrūpiẽ i eo: ⁊ ꝓꝑ illđ ēt vlcus ſaluū: ſ. paruū planū: aut eſt ita ꝓꝑ nāꝫ loci qñ eſt ignobilis: aut ꝓꝑ id qđ diſrūpiẽ in eo qñ eſt paruum. LI.

Vlcus nō ſecurum dupliciter intelligiẽ.

¶ Que itaqꝫ iā dicta oīa ad ſeinuicē teſtificātur: qꝛ. vꝫ. imutatio ſubita in ꝯtrariū: tā i his ꝙ̄ in alijs nocumēto magno cōſtat eſſe.

¶ Oēs ergo res iſte ſibi ad inuicē teſtificanẽ ſemper ꝙ mutatio ſubito ad cōtrariū apud iſtos ⁊ apud alios facit nocumentū magnū valde egrediens a menſura.

¶ Yipp. in ſucceſſione oīs exēpli quo exēplificauit rememoraẽ eius ad qđ intēdit ꝑ ſermonē ſuū: inde eſt q in h loco poſtꝙ̄ dixit exēplū quo exēplificauit in vlcere fecit illam operationem. LII.

¶ Plus tñ lediẽ ſtōchus: ex ſubita mutatiōe ab inanitis venis ad accipiēdū cibū multomagis ꝙ̄ ꝯſueuerit vl̄ cū totū corpus cōmutaẽ ſubito a nimia qete ad multū laborē: ꝙ̄ ex mutatione ab accepto cibo multo ad euacuādas venas neceē eſt aūt corpi qeſcat: ⁊ regeſcat: ⁊ ſi mutatio ei⁹ ſit ſubita de labore in qetē: opꝫ iter ſtōchū: ab accepto cibo multo ceſſare: qđ niſi fiat: corp⁹ vexaẽ atqꝫ fatigaẽ.

¶ Nocumētū aūt factū in ſtōcho apud ꝑmutationē ſubito ex vacuitate venarū ad vtēdū cibo plus ꝙ̄ ꝯſueuit ē multiplex multū. In reliquo aūt corpe qñ ꝑmutaẽ ex trāqllitate ſubito ad laborē vehemētē eſt illud qđ ſuſcipit de nocumēto plus ꝙ̄ illud qđ aduenit ei ex ꝑmutatiōe magna ex multitudine cibi ad vſuꝫ vacuitatis venaꝝ: ⁊ idiget corp⁹ i iſtis ēt vt qeſcat: ⁊ regeſcat. Et ſi ē ꝑmutatio ei⁹ ex labore vehemēti ſubito ad tranqllitatē ⁊ qetē: tūc opꝫ i iſtis ēt ſtōcho vt qeſcat a multiplicitate ſumēdi cibū. Nā qñ nō faciūt illđ fatigantur corpora eoꝝ: ⁊ grauantur ea.

¶ Hec eſt intẽtio Hip.in eo qḋ intẽdit declarare.ſ.res ꝑ mutationis ſubito ad 〈cõ〉triũ in eo qḋ venit ad ſtõchũ:deinde ipſe poſt illud cũ ꝑmutaṫ a ſermone in re gñali q̄ etiã nolaṫ vlis:logiṫ in omni ꝑmutatiõe facta ſubito ab eo q̄ currit 〈cõ〉ſuetudo vſq3 ad hunc locũ.qḋ eſt:q2 cũ ſint ſpẽs cõprehẽſe in generib⁹ ⁊ res ꝑticulares in reb⁹ vlib⁹:op3 vt ſit ꝑmutatio in oi re ſubito error.Uerũ ſi Hip.i ħ ſermone cũ redyt ad loquẽdũ de eẽ ſtõchi narrant ſpẽs ꝑmutationis q̄ ſiunt in eo.Et dixit q̄ nocumẽtũ factũ a ꝑmutatione in regimine qñ eſt ex ꝓhibitione cibi ad multiplicataṫ comeſtiõis ſubito eſt multiplicatio plus multo nocumẽti q̄3 facti ex ꝑmutatiõe a multiplicitate comeſtionis ad ꝓhibitionẽ a cibo:⁊ aſſimilaṫ illud ẽt ei qḋ accidit toti corpi in motib⁹ ſuis.qḋ eſt:q2 nocumẽtũ ſupuenĩes corpi ad ꝑmutationẽ ſubito ex trãqllitate ad motũ eſt minus eo qḋ eſt ex ꝑmutatione a motu ad qetẽ:⁊ ſcripſit in hac ꝑmutatiõe q̄ ẽt fit in nõ ſua hora rectificationẽ eius:ſicut ſcripſit illud in oib⁹ q̄ ſcripſit in eis q̄ ſũt ꝑmiſſa:q2 ſi is nõ fit ex rebus quarũ op3 rememorationẽ facere neceſſario neq3 ingrediaṫ in eo:qḋ eſt in via eius. Hoc eſt ḡ qḋ voluit in ſermone ſuo ꝑcipiens ex ꝑmutatione a trãqllitate ⁊ qete ad motus ⁊ operationes vt tranqllũ fiat ⁊ qeſcat corpus ei⁹ totũ:⁊ iſte eſt ſermo ei⁹:qñ hõ h3 famẽ:nõ op3 vt laboret:vt ſcḋa ꝑticula afoꝛiſmoꝛũ dixit. Ubi indigẽtia nõ op3 laborare:qḋ aũt ꝑmutaṫ ex labore vehemẽti ad trãqllitatẽ ⁊ qetẽ Hip.ꝑcepit ei vt ſit illud qḋ comedit de cibis minus eo qḋ comedebat añ illud:⁊ hec eſt trãqllitas ſtõchi:qñ qñ hoĩs corpus laborat ⁊ comedit qḋ comedere cõſueuit:generanṫ in corpe eius humores multi:grauaṫ ergo ꝑꝑ illos hũores ⁊ laborat:⁊ labor qdẽ apud eũ ſignificat in hoc loco nocumẽtũ magnũ:q̄re exiſtimat ipſum loco generis:qḋ diuiditur ſuper ſpecies nocumenti multas. LIII.

¶ Hijs aũt oibus de imutatione qdẽ repletionis ⁊ inanitiõis maxime agiṫ. Galenꝰ ẽt addidit3 acceſſitiũ cognitionẽ:⁊ ad eã:vñ ſermonẽ habui in acutis.ſ.moꝛbis ad modũ dãdi cibũ ſm vtilẽ imutationem:ad furie quoq3 ſigñationẽ necnõ ſicut appareat a loco q eſt ſub diaphragmate:ſicut dicturus ſu3. Op3 enĩ vt ſit ꝑmutatio ſicut ꝑcepi:de ea:deinde vt nõ adminiſtreṫ aliqd de ſoꝛbitiõe donec digeraṫ egritudo:aut vt appeat ĩ iteſtis ſignũ ꝓuocãs ad dimittẽdũ ꝓhibitiõe3 ab vſu cibi.

¶ Plurimũ aũt ſermonis mei nõ eſt niſi in ꝑmutatiõe ad repletionẽ ⁊ eũonẽ. Et iuuamẽtũ qdẽ ſit ꝑ cognitionẽ ei⁹ in oibus egritudinib⁹:⁊ ſit iuuamẽtũ ẽt in eo ĩ quo eſt ſermo me⁹.ſ.ex ꝑmutatõe ĩ egritudinib⁹ acutis ab vſu ſoꝛbitiõis ad vacuitatẽ venaꝝ. Op3 enĩ vt ſit ꝑmutatio ſicut ꝑcepi de ea:deinde nõ adminiſtreṫ ſubito aliqd ex ſoꝛbitiõe donec digeraṫ egritudo:aut appeat ĩ iteſtinis ſignũ aliud ꝓuocãs ad dimittẽdã ꝓhibitionẽ:ab vſu cibi:aut ſignũ ſtimulans:aut oſtẽditur ex eſſe locoꝝ que ſunt ſub hypocundrijs:qḋ ego narrabo in ſequentibus.

¶ Iã aggregauit Hip.totũ ſermonẽ ſuũ in hoc ſermone in ſumma vna:⁊ ꝑcepit in eo cuius diſpoſitio eſt diſpoſitio vna ſua vt nõ mutet regimẽ ſuũ. Illis aũt qui ꝑmutantur a ſanitate ad egritudinẽ ꝑcipit vt ꝑmutent regimen ſuũ. Uerũtñ nõ op3 vt ſit ꝑmutatio qua ipſos ꝑmutas:ſimilis ꝑmutationi reliquoꝛũ medicoꝝ. ¶ Deinde ſcribit poſt illud in ſũma vna intẽtionẽ in regimine ei⁹ q h3 egritudinẽ acutã.qḋ eſt.q2 ꝑcepit vt ſi egritudo iam digeſta eſt q̄ detur aqua oꝛdei:⁊ ſi nõdum eſt digeſta:tunc opoꝛtet vt ꝑmutes ipm ad illud:niſi appareant tibi aliqua accidẽtia q̄ ſignificẽt caſum virtutis:vt cũ ventris ſupflua aut ſtimulatio diſpõnis alteri⁹ accidat q̄ nõ fuit añ illḋ:⁊ aggregat in ſermone ſuo ſtimulatio:oẽ qḋ facit cadere virtutẽ aliquo mõ:in quo igrediunṫ moꝛdicatio q̄ fit in inteſtinis aut in ſtõcho ab hũoꝛib⁹ acutis:⁊ ꝓprie in oꝛe ſuo:⁊ vigilie ⁊ tribulatio ⁊ anguſtia ⁊ vermes q aſcẽdunt de inteſtinis ad ſtõchũ:⁊ pruritus cutis:aut quoꝛũdã mẽbroꝛũ qñ ſtimulat in nocte. Fit ergo ex eo caſus virtutis qui nõ eſt ꝑꝑ moꝛdicationẽ tñ:ſed ꝑꝑ vigilias ẽt. ¶ Deĩde dixit:⁊ loca ẽt q̄ ſunt ſub hypocũdrijs qñ videmus ea ſicut ego ſu3 narrãs in eis q̄ ſunt poſt ſignificẽt cũ eo qḋ diximus:q2 op3 vt deṫ infirmo aut ꝓhibeaṫ ex eo. Poſſẽ eſt enĩ3 vt intelligãṫ hec duo ſimul ſm q̄ exigit intẽtio huius ſermonis.quod eſt:quia Hippo.poſt prohibitionem ſuam ab acceptione ptiſane oꝛdei donec matureṫ egritudo:⁊ manifeſtũ eſt q̄ illud eſt quãdo tolerans eſt infirm⁹:addidit ad illud hũc ſermonẽ:⁊ dixit. Niſi appareat in inteſtinis ſignũ ſignificãs ꝓhibitionẽ a dimiſſiõe vſus cibi aut ſtimulationẽ:aut oñdaṫ ex eſſe locoꝛũ q̄ ſunt ſub hypocũdrijs illud qḋ ego narrabo in eis q̄ ſunt poſt. Inuunt ergo ad hoc q̄ illud ẽt ꝓuocat ad dãdũ ptiſanã oꝛdei anteq̄3 matureṫ egritudo. Licitũ ergo eſt q̄ vult per ſermonẽ ſuũ iſtũ:illũ cuius loca q̄ ſunt ſub hypocũdrijs eius ſunt exiccata exiccatione vehemẽti macra:extenuata. Scḋm enĩ hũc modũ poſſẽ eſt vt ſignificẽt loca q̄ ſunt ſub hypocũdrijs eius dandã eſſe ſoꝛbitionem cũ mõ que ſignificat moꝛtẽ narratã in libro pronoſticoꝛũ:in quo dixit Hip.Et eſt naſus eoꝛũ acutus:⁊ oculi ſubmerſi:⁊ timpoꝛa depreſſa.qḋ eſt:q2 cũ aggregatione hoꝛũ ſignoꝛũ inueniunṫ loca q̄ ſunt ſub hypocundrijs eoꝛũ depreſſa valde:ita vt erret in eſſe eoꝝ q nõ eſt exercitatus:⁊ exiſtimet q ſunt curuati ſurſum:ſed nõ eſt hoꝛũ locoꝛũ depreſſio ꝑꝑ multitudinẽ ſiccitatis in eis:⁊ attractio eoꝛũ ſurſu3 ꝑꝑ apoſtema qḋ ſit in eis aliqḋ.qḋ eſt:q2 ex ſiccitate coꝛpoꝛis ꝑtrãſeunte menſurã:qñ tendiṫ diaphragma tenſione magna:attrahũtur ẽt loca que ſunt ſub hypocũdrijs ſurſum apud hoc. Neceſſe eſt ergo tibi ꝓprie vt conſideres cũ mẽte tua:⁊ diſcernas illud qḋ accidit de illo ꝑꝑ ſiccitatẽ ab eo qḋ euenit ꝓpter apoſtema:qñ inter medicationes eoꝛũ eſt differentia.qḋ eſt:q2 cũ hoc accidẽs accidit indiget regimine ſubtili:⁊ cui accidit illud ꝓpter ſiccitatẽ idiget vt regas ipm ecõtrario illius regiminis.ſ.vt des ei de aqua oꝛdei quãtitatẽ multã paulatim. LIIII.

¶ Multe vigilie faciunt contra cibi potuſq3 digeſtionem. Similiter autem mutatio in diuerſam partem eius mollit inſtrumentũ:ipſumq3 quaſi coctũ reddit:⁊ grauat caput.

¶ Vigilie vehementes prohibent cibum ⁊ potum a digeſtione:⁊ ſimiliter etia3 permutatio ad partem aliam mollificat coꝛpus:⁊ ponit ipſu3 ſicut illud quod coquitur:⁊ grauat caput.

¶ Iam multotiens per mentem meam tranſiuit in hoc libro:q2 inuenit eum in codicillis otroꝝ:⁊ poſtq̄3 moꝛtuus eſt Hippocrates

Doctrina eſt trãſire a dieta ſubtili ad groſſam ſubito q̄3 a groſſa ad ſubtilẽ ſubito ⁊ ex motu ad quietẽ q̄3 ecõtra.

Multe accidentia que caſum virtutis ſunt ſignificantia.

eſt Hippocrates extraxit ad homines.qđ eſt: q2 diuerſitas in ordine ſermonū q̄ ſunt in eo:non eſt rectū vt cadat niſi ꝓpter hanc cām:⁊ ꝙ Hippo.nō firmauit illa exēpla niſi poſtq̄ȝ inuenit ea ꝑ verificationē ſuam ad intentionē vlem in hoc libro.ſ.quedā eorū ſuꝑ margines eius:⁊ quedam eorū ſuper dorſum ipſius.Et nō fuit poſſibile ſcriptori p̄mo vt poneret vnūquodq3 horū exēplorū in loco in quo oportuit vt poneret.vnde eſt:ꝙ illud qđ dicit in hoc ſermone cuius ꝑmiſimus rememorationē:eius dicit in nō ſuo loco.qđ eſt:q2 locus eius nō eſt iſte locus:ſ3 cū ipſiu3 parū ſucceſſione ſermonis in quo dixit Hip.exēpla in permutatione ad 9trariū ſubito 9tra 9ſuetudinē. Op3 enī3 vt firmaret̄ ēt iſte ſermo cū illis rebus:ſ.ꝙ ꝑmutatio 9tra 9ſuetudinē ad vtendū vigilijs prohibet cibos ⁊ potus quī ſumunt̄ a digeſtione verū permutatio ab vſu vigiliarū ad multiplicitatē ſomni cōtra cōſuetudinē facit accidere grauitatē capitis ⁊ mollificationē capitis.qđ ē: q2 rememoratio decoctionis ⁊ mollificationis:qn̄ aggregant̄ ſimul in ſūma vna ſignificat ſumma illa caſum virtutis:ſed nomen decoctionis ſolum ſignificat caſum virtutis q̄ accidit ꝓpter humiditatē acutā nō a ſiccitate:qm̄ de aptitudine vigiliarū eſt vt reſoluāt corpus ⁊ exiccent ipm̄:de aptitudine xo ſomni eſt vt digerat ⁊ humectet loca intrinſeca corporis:⁊ ꝓhibet ſpiritū:⁊ qđ currit in corpus a motu.Et ꝓpter hoc op3 vt multiplicent̄ in corpore eius qui dormit ſomno multo plus q̄ȝ fuit conſuetudo: ſuperfluitates vaporoſe:quare fit eius corpus per illam cām mollificatū ſicut illud quod decoquitur.

Vigilie nō cōſuete ꝓhibent cibū a digeſtione Sōnus xo nō cōſuetus grauat caput.

· ℭ Explicit Liber ſecūdus Regiminis acu. Hip.

ℭ Claudi Galeni Pergameni medicorum Principis In regimen acutorum morborum Hippocratis Liber Tertius: Fauſte incipit.

L

POtus autem dulcis vel vinum ſiue album ſiue nigru3: ⁊ aqua mellis: ⁊ aqua oxymellis : ſiue ſecaniabin: in acutis morbis exhibenda ſunt poſt multam conſiderationem in his.

ℭ Vinum dulce: ⁊ vinoſum: vel vinum album ⁊ nigrum: ⁊ hydromel: ⁊ aqua: ⁊ ſecaniabin op3 vt ſit vſus eius in eis egritudinib⁹ acutis poſt 9ſiderationē in iſtis rebus.

NOn tm̄modo inuenitur Hippocra.non ordinaſſe ſermonem ſuum iſtum ⁊ in ſerie poſuiſſe ſm̄ ꝙ oportet:ſed inuenitur dimiſiſſe in eo rememorationē ſpecierū: vinorū.Qđ eſt:q2 vna rerū in qua diuerſificant̄ vina eſt color:⁊ ſecūda eſt ſapor:⁊ tertia eſt ſubſtātia: ⁊ quarta eſt odor:⁊ q̄nta eſt virtus.ℭ Diuerſitas ḡ ipoꝝ in colore diuidit̄ in albū ⁊ nigrū:palmeū ⁊ citrinu3:⁊ rubeū ⁊ clarū.Et inter iſta ēt ſunt ſpēs alie:⁊ ſicut inuenim⁹ ea diuerſificari in colore:ſilr ēt inuenimus ea diuerſificari ⁊ in virtute.ℭ Differētia aūt in ſapore inter ea diuidit̄ in dulce ⁊ ſtipticū.Et manifeſtū qdē eſt ꝙ inter hec duo ēt ſūt ſpēs medie in q̄bus nō vincit aliq̄s horū duoꝝ ſaporū ⁊ cōpoſite ēt ex iſtis duob⁹ ſaporib⁹.ℭ Diuerſitas aūt coꝝ in ſuba diuidit̄ in aquoſu3 ſubtile:⁊ groſſu3 valde:⁊ mediū inter hec duo:⁊ qđ eſt mediū inter mediū: ⁊ vnūqđq3 horū duoꝝ extremorū.ℭ Diuerſitas aūt eorū in odore eſt ꝙ aliud horū eſt qđ h3 bonū odorē aromaticū delectabilē apud ſenſum:⁊ aliud eorū eſt qđ h3 odorē ꝑtientē odoratū abſq3 delectatione:⁊ aliud eorū eſt cui penitus nō eſt odor:ſed eſt ēt ſicut aqua.ℭ Diuerſitas aūt eorū in virtute eſt:qm̄ ex eis eſt cuius virtus eſt fortis valde: ⁊ ex eis eſt quod eſt debilis virtutis:etiam ex eis eſt medium in virtute ſua:⁊ ex eis eſt cuius virtus eſt inter medium in virtute ſua: ⁊ inter illud quod eſt in duabus extremitatib⁹:⁊ forte qdē ex vinis eſt qđ calefacit corpus vehemēter replens caput:debile aūt eſt illud qđ facit cōtrariū illi⁹.⁊ Mediū aūt inter hec duo extrema intelliges ex determinatione nr̄a q̄ determinauim⁹ extrema.Et forte qdē ex vinis noiat̄ vinoſu3:debile aūt noiat̄ aquoſu3. qđ eſt:q2 res qua diſcernit̄ inter vinū qn̄ videm⁹ eam in vno eorū vinoꝝ fortē valde:noiamus illud vinoſum vinū. Vinū aūt cuius diſpō eſt 9ria huic diſpōni nominat̄ aquoſum cū ſit ſilē aque in oībus diſpōnib⁹ ſuis.ſ.colore ⁊ ſuba ⁊ priuatione odoris:⁊ paucitate calefactionis.Iſte xo ſunt diūe vinorū que ſunt eis ꝓprie.ℭ Quidā aūt hominū addūt illis diūas q̄ ſunt in eis ſm̄ tps qđ pterijt ſuꝑ vnūqđq3 eorū.qđ eſt:q2 ex vinis eſt qđ eſt antiquū:⁊ ex eis eſt quod eſt recens:⁊ ex eis eſt qđ eſt mediū inter hec duo.Et manifeſtū qdē eſt hn̄ ꝙ diūe iſte accidūt vinis ex reb⁹ extrinſecis accñtib⁹.qđ eſt:q2 acuitas vini:⁊ calefactio eius accidēs ei ſm̄ ꝙ pterijt ſuꝑ ipm̄ de tpe cū mutetur cā ei⁹ in colore:⁊ odore:⁊ virtute:⁊ ſuba ſunt ſm̄ iſtas res.nos enī putamus de tpe:q2 facit euenire vinis diūas: qm̄ ſi tps nō mutaret aliqđ iſtorū nō noiarent̄ vina a q̄buſdā antiqua ⁊ recētia:verūtn̄ ſermo eorū in hoc nō eſt ad neceſſitatē in eo qđ ꝓpriū eſt vino annorū:ſed qm̄ ipi cū hoc qđ dixerūt annos:ſignificauerūt virtutē eorū.Qđ eſt:q2 iuuamēta ⁊ nocumēta que fiunt a vinis nō ſunt ſm̄ ꝙ preterijt eis de tpe:ſed ſm̄ diuerſitatē ipſorū in differētijs que ſunt eis ꝓprie:⁊ nos qdē diximus ꝙ tps qđ preterijt ſuꝑ ipſum nō eſt ſm̄ virtutē ⁊ intētionē pm̄ā.ℭ Et ex eis diūs ēt que ſunt proprie vinis ſunt:quarū iuuamēta ⁊ nocumēta ſunt ex ipſa nā eorū:⁊ ex eis ſunt ſm̄ via3 accidētis.Et ex ipſa quidem nā eoru3 ſunt dulcedo ⁊ ſtipticitas:⁊ ſilr fortitudo:⁊ debilitas:⁊ ſubtilitas ⁊ groſſitudo. Iſta aūt que ſunt per colorē ⁊ odorē ſunt ſm̄ viā accidentis:quoniam ex vinis eſt qđ eſt aquoſum:⁊ ex eis eſt albū:⁊ ex eis eſt citrinum:⁊ ex eis eſt nigrum:⁊ ex eis eſt cui non eſt ſapor ſicut aqua:⁊ ex eis eſt boni odoris ſicut res aromatice.ℭ Inquit Humain.Sermonē iſtu3 inueni notatū in duabus deſcriptionib⁹ ſimul ex q̄bus hunc librū trāſtulimus:⁊ eſt plenus errore:⁊ ꝓpter illud fact⁹ eſt nō intelliḡ:op3 ergo ſm̄ ꝙ mihi videt̄: vt mutē:⁊ ipm̄ rectificē:vt intelligat̄ ⁊ acqrat̄ ex eo intētio:qua fiat iuuamētū ſm̄ hunc modū.Quoniā qđ ex vinis eſt albu3:eius calefactio eſt calefactio parua:ꝓpter illud etiā inuenim⁹ ipſum ꝑcutere caput parum:verū qđ ex eis eſt citrinum: quoniā eſt vehemētioris calefactionis:fit ꝙ ipſum ꝑcutit caput vehemētius.Nigrū aūt inuenimus per cōparationē citrini cū ſit minoris calefactionis eo minus ledere caput:ſed per cōparationē albi:quoniā ipſum eſt tardioris deſcenſionis eo in ventrem:⁊ minus vrine ꝓuocatiuum inuenimus ipſum vehemētius percutere caput. Secundū hunc modū ergo fit ꝙ differentie que ſunt eis in colore faciūt iuuamēta aut nocumēta ꝑ accidens:ille aūt que ſunt eis ſm̄ odore3:quoniam qđ ex vinis eſt boni odoris eſt melioris chimi:⁊ ſm̄ illud eſt multitudo que implet ex eo caput.qđ eſt:q2 eſt calidius ⁊ ſubtilius. Quod autē ex eis eſt mali odoris ſm̄ malitiā chimi generari ab eo:erit paucitas leſionis eius in capite.qđ eſt:quia eſt frigidius ⁊ groſſius. Illud aūt cui penitus nō eſt odor:non facit accidere in capite aliqđ oīno qm̄ eſt vehemēter groſ

Vina diuerſificāt in q̄nq3 rebus.

Diūe accidentales vinorū.

Tēpus facit euenire vinis differentias.

ſum.Cũ aũt iſte ſint differentie ſpecierũ vinoꝝ quando
numeras eas que ſunt ꝓprie ſm nãm eorum ⁊ que ſunt
ſm viam accidentis:tunc manifeſtum eſt tibi id cuius re
memorationẽ dimiſit Hip.de numero earũ ⁊ ipſarũ or-
dine in hoc ſermone cuius pmiſimus expoſitionẽ.Ueri-
tñ cũ inueniamus Hip.rememorari oium differẽtiarum
gbus iuuamẽtũ fit in cognitione vinorũ in eo g hũc ſeq̃t
ſermonẽ:ꝯdonamus ei illud qđ diminuit ⁊ cuius dimiſit
rememorationẽ in hoc ſermone. II.

¶ Dulcis autem potus minus aggrauat ca-
put ꝙ̃ vinum:mentem percutit minus:inte
ſtina vtraq; magis expurgat:ſed viſcera in-
flat:ſplenẽ videlicet ⁊ epar oppilat:cholerã
autem habentibus amaram ineptus eſt:qa
eis ſitim infert:ſuperioribus quoq; inteſti-
nis eſt iuuatiuus:nec tamen contrarius infe
rioribus:lꝫ inflatiuus ſit preſertim cũ eius
inflatiõi facilis minime ſit deſcẽſus:ſꝫ potꝰ
in locis q ſub diaphragmate ſũt immorat.

¶ Potus dulcis minus grauat caput ꝙ̃ vi-
noſus: ⁊ minus percutit mentem : ⁊ plus
euacuat inteſtina in quibuſdam rebus ꝙ̃ po
tus vinoſus:verumtamen inflat viſcera ſci-
licet ſplenem: ⁊ epar: ⁊ non conuenit haben
tibus choleram amaram.quod eſt:quia fa-
cit euenire ſitim in eis quorum diſpoſitio
eſt hec: ⁊ eſt cũ h iuuatiuus inteſtinis ſu-
perioribus:verumtamen non eſt nocẽs in-
ferioribus inteſtinis ſm illud qđ accidit de
inflatione facta a potu dulci:quoniã deſcen
ſus eius non eſt velox ſed tardat : ⁊ morat
in locis que ſunt ſub hypocundrijs.

¶ Potus dulcis noiat hoc noie ex q̃litate ſua in ſapore:⁊
ſilr ſtipticus ⁊ acer vel acutus.Aquoſi aũt dimiſit reme-
morationẽ:qm̃ igredit in ſtiptico:qꝛ in ipo eſt ſtipticitas
parua.qđ eſt:qꝛ qñ tu cõparas saporẽ eiꝰ cuius diſpõ eſt
hec ex vinis cũ aq̃ : inuenis ipm qñ ipm cõparas mani-
feſta inuẽtione q̃ſi ꝙ iã recipit rẽ modicã ex ſtipticitate:
aquoſuꝫ aũt ex potu noiant oẽm potũ q aſſimilat in colo
re ⁊ ſuba ſua aq̃.qđ eſt:qꝛ h vinũ vides lucidũ clarũ qđ
penetrat lumẽ ſubtile in ſuba ſua:⁊ virtus cuiꝰ diſpõ eſt
hec ẽt ex vinis eſt ꝓpinqua aque.Qm̃ nõ ipꝛimit i caput
debile veſtigiũ oino:neq; i eo qđ eſt ex neruis debile.qđ
eſt:qꝛ nõ calefacit manifeſte.Et ego qdẽ ero dicẽs in hac
ſpecie vinorũ in eis q̃ erũt poſt.Potus aũt dulcis noiat
h noie ex ſapore ſuo:⁊ dña qdẽ inter ipm ⁊ inter aquã in
colore ſuo ⁊ ſuba ſua eſt valde magna.qđ eſt:qa tu nõ in-
uenis vinũ dulce in aliqua horaꝝ ſubtile in ſumo ſubtili-
tatis:neq; albi coloris:veruntñ minuit in his duobꝰ:⁊ ad-
dit ⁊ nõ inuenimꝰ in eo aliqđ vtroꝝq; ſolũ:inde eſt ꝙ
vina dulcia fumoſa ſunt.Uinũ noiatũ heroie:⁊ noiatũ ſa
crũ litis:⁊ iſta duo vina ſũt groſſa:quoꝝ vtrũq; eſt nigrũ:
⁊ vina ẽt q̃ ſunt in Macedonia:⁊ vinũ noiatũ tenulis : ⁊
noiatũ caradie:⁊ ſunt vtraq; dulcia. Et dña qdem inter
vtraq; ẽ in groſſitudine ⁊ nigredine:⁊ iter h vinũ cuiꝰ p-
miſimꝰ rememorationẽ eſt p quãtitatẽ diminutionis co-
rũ ab eo in dulcedine:⁊ vini ẽt noiati hunci bitoqi facta
expſſione vue poſtꝙ̃ decoq̃t q̃titas additionis in dulce-
dine ſup vnũ eſt p quãtitatẽ coloris eiꝰ ⁊ groſſitudinis eiꝰ

Aquoſum vinũ nõ nocet neruis nec capiti.

in ſuba ſua.¶ Et ego qdẽ iã oñdi in tractatu quarto libri
mei de medicinis ſimplicibꝰ:ꝙ ois humor dulcis fit a ca
liditate nõ egreſſa a tẽperamẽto vel ab eq̃litate forti:ſicꝫ
illa a qua fiunt res acres vel acute facientes in eis calidi
tatẽ vehemẽtẽ:acrimonia eni eſt inſeparabilis ab eo cuiꝰ
diſpõ eſt hec.Et inuenit iterũ vinũ dulce apud viuꝫ ſui ca
lefacere corpꝰ calefactiõe tẽpata:⁊ facit ſitiꝫ. Et cũ in illo
eſt caliditas eius ⁊ ipſius groſſitudo : inde eſt ꝙ inuenis
expſſionis vue additionẽ eſſe in groſſitudine ⁊ nigredine
⁊ dulcedine ꝑ quãtitatẽ tarditatis more eiꝰ ſup ignẽ. Nã
ſi ptrãſit in decoctione ſua equalitatẽ ꝯuertit ad amaritu
dinẽ.Etiã ſilr mel qđ eſt dulcius oibꝰ rebꝰ:qñ multipli-
cas decoctionẽ eiꝰ fit amarũ. Et ego qdẽ iam narraui ſicꝫ
dixi eẽ ſaporũ oiuꝫ in tractatu q eſt q̃rtus libri mei in me
dicinis ſimplicibꝰ.¶ Et ego qdẽ ſuꝫ icedẽs in hac hora
ẽt ſicut iceſſi in reliq̃s expõnibꝰ meis:qbꝰ expoſui libros
Hip.dimittẽs rememorari demõſtrationũ ſup ſermonẽ
eiꝰ:enũtiãs ſũmas vel aggregationes eius tñ.¶ Dico g̃
ꝙ cũ oẽ vinũ dulce calefaciat ⁊ ſit ſicꝫ dixi groſſuꝫ in ſuba
ſua:opꝫ vt virtutes ꝑticulares q̃ apparent ab eo qñ bibit
nõ ſint niſi ab iſtis duabꝰ q̃litatibꝰ.qđ ẽ:qꝛ colori i ſe nõ ẽ
vĩus in nocumẽto aut iuuamẽto:g̃ p q̃titatẽ groſſitudis
huiꝰ vini eſt tarditas penetratiõis eiꝰ.Opꝫ g̃ ex illo vt nõ
ſolũ apiat oppilatiões alicuiꝰ mẽbroꝝ ſꝫ faciat i eis oppi
latiões:⁊ pp hãc cãm fit nocumẽtũ eiꝰ epati:⁊ qñ in ipſo
eſt iſirmitas nocumẽtũ eſt magnũ:⁊ ꝓpter ſi i eo eſt apa
aut lapiditas:⁊ nocet huic mẽbro ẽt nocumẽto nõ pauco
qñ oppilatiões q̃ ſunt in eo accidũt ab hũoribus groſſis:
aut pp debilitatẽ in eo fiat illud qđ fit ſup ipꝫ in iſirmita
tibꝰ q̃ noiant ꝓprie dolores epatis.Deinde mẽbrũ ſcđm
cui aduenit nocumẽtũ poſt epar de vino dulci eſt ſplen.
Res aũt nõ eſt ita egritudibꝰ pulmonis qñ eſt retẽtus in
cãnis q̃ ſunt in eo hũor groſſus.qđ eſt:qꝛ penetratio eiꝰ in
epate ẽ ex venis q̃ noiant ampla porta ad venas ſtrictas
q̃ ſũt in latere eiꝰ ꝯcauo:⁊ q̃ ſunt in latere eiꝰ gibboſo:⁊ in
iſtis venis fit penetratio oiuꝫ humorũ q̃ penetrãt ad totũ
corpꝰ.In pulmõe aũt accidit ꝯtrariũ illiꝰ.qđ ẽ:qa ꝑuenit ad
cãnas eiꝰ poſt penetrationẽ ipſiꝰ i venis multis:⁊ digõnẽ
eiꝰ in eis:⁊ ꝑma illorũ ſpatiorũ ad q̃ ꝑuenit ad cãnas pul
mõis ſũt ſpatia pulmõis ſtricta:deide penetrat ex illis ad
ſpatia ampla:⁊ penetrãt cũ eo i trãſitu ſuo illi humores
groſſi:q nõ ſolũ ſũt calidiores eo:ſꝫ ſũt ſubtiliores ẽt eo:⁊
nos qdẽ ſcimꝰ ꝙ mũdificatio pulmonis ab eo qđ eſt i eo
ex hũoribꝰ groſſis fit p tuſſiꝫ.qđ eſt:qꝛ oẽs res aq̃ſe ſubti
les in vltio currũt in ꝯcauitate aeris extrinſeci i tuſſi:⁊ ef-
funduntꝰ ad ꝯtrariũ ptis in q̃ icedit aer:qm̃ cũ aere extrinſe-
co i tuſſi ferunt illi hũores loco matrici.Et manifeſtum
qdẽ eſt ꝙ opꝫ vt ſit groſſitudo humoꝝ cũ mẽſura vt ſit
poſſe aeri deferre illos hũores:⁊ nõ ſint ſicꝫ lutũ qđ fixũ ẽ:
⁊ tenet in cãna pulmonis:⁊ pp hãc cãꝫ nõ iuenimꝰ tuſſiꝫ
mũdificare hũores groſſos ⁊ viſcoſos q ſũt in pulmone:
qm̃ hũores groſſi viſcoſi qñ morant in pfundo pulmõis
adherẽt illis cãnis q̃ ſũt in eo ſicꝫ ſputũ:⁊ illud quo idigẽt
medicine mũdificãtes hũores groſſos retẽtos in pulmo-
ne eſt vt ſit diſpõ hũorũ tẽpata i groſſitudine ſua ⁊ ſubti-
litate ſua. In hũoribꝰ aũt viſcoſis nõ ſolũ nece eſt hume-
ctare eos:ſꝫ idigẽt ẽt abſterſiõe:abſterſio aũt fit a rebꝰ ace
toſis:⁊ pp hãc cãꝫ fit hydromel ex ꝯueniẽtioribus rebus
ſcreatui reꝝ groſſaꝝ p ſputũ.Secũ tabl aũt hũoꝝ viſco-
ſoꝝ:⁊ ſcđꝫ poſt ipm hydromel eſt aq̃ ordei:vini aũt dul-
cis potꝰ ꝯuenit poſt potũ aq̃ ordei.Et opꝫ vt ſit potꝰ eius
ẽt poſt maturitatẽ apatis facti in pulmone i egritudie q̃
noiat ꝑipleumonia:aut in pleureſi:aut in hora grauitatis
corpoꝝ hoꝝ ⁊ apatis eoꝝ:ſꝫ poſt maturationem apatis
ſi aũt vinũ qñ bibit facit ſitiꝫ:tũc ꝯueniẽtia eius in ſcrea-
tu qđ

Vinũ dulce nocet mẽbris nãlibꝰ ⁊ ſpũa-libus aũt confert.

Potus vini dulcis pꝰ maturationẽ apo-ſte conuenit pleureti.

itaq; qđ neceſſe eſt ſcreari per ſputū eſt minoꝛ. Et vſr gdez vinū dulce in egritudinib⁹ acutis eſt ꝯueniēs ad ſcreādū illud qđ excreari neceſſe eſt per ſputū pp ꝯpōnes ei⁹ q̄s narrauimus: ꝛ pp cām cōez oīb⁹ vinis. ſ. ꝯfoꝛtationē virtutis. h̄ aūt neccia eſt ꝓpꝛie in eo qui vult excreare humiditates retētas in pectoꝛe ſuo ꝛ pulmone ſuo per ſputū. Qđ aūt per ſputū eicit̄ fit diuerſuꝫ in ſub̄a ſua ꝛ ſapoꝛe ſuo ꝛ virtute ſua: ſicut dixit Ypo. in li. pnoſticoꝝ: in locis in qb⁹ narrauit ſpēs ei⁹ qđ expuit̄. Et nos qdē nō inenim⁹ in eo cui⁹ eſt diſpō hec ex vinis qñ bibit ipm ille q febꝛē h; iuuamētū aliud niſi hoc iuuamētū: verūtñ nocumētū ei⁹ qñ bibit̄ eſt minus nocumēto potus vinoſi qđ eſt vehemētioꝛis caliditatis eo: ꝛ nō eſt in eo iuuamētuꝫ pter hoc iuuamētū qđ narrauim⁹: niſi qꝛ adiuuat ad euacuādū vētrē parū. Et pp hoc iuenim⁹ Ypo. icepiſſe in pncipio ſmonis ſui narrare res: nocumēta quarū ex potu h⁹ vini ſunt pua: qñ ſunt plures: deinde redit poſt illud in fine ſmonis ſui: ꝛ narrat iuuamēta que huic vino ſunt ꝓpa cū ſint pauca. Narrem⁹ g̃ illđ qđ ipe dixit: ꝛ ſeq̄mur in illo veſtigiū ſmonis ſui narrādo illđ qđ dixit. III.

Vina foꝛtia pp vehemētē caliditatē ledunt caput.

Mentem leuius ꝛ minus q̄ꝫ foꝛtioꝛa vina percutit.

Et percuſſio eius qua percutit mentez eſt minoꝛ percuſſione vinoꝝ foꝛtium.

Significauit Ypo. ꝙ ipſum vinum dulce facit permixtionem rōnis minus. qđ eſt: qꝛ vina foꝛtioꝛa propter vehementiā ſue caliditatis replent caput humoꝛibus et vapoꝛibus: ꝛ calefaciant ipſum: per quātitatem ergo diminutionis caliditatis vini dulcis eſt paucitas grauitatis ſue qua grauat caput: ꝛ percuſſionis ſue qua percutit mētem: verūtamē Ypo. dixit: qꝛ vehemētius euacuat inteſtina q̄ꝫ reliqua vina: ꝛ qꝛ inflat viſcera ꝛ addit in apoſtematione coꝝ: ꝛ ego quidem iaꝫ narraui res iſtas ante.

Vinum dulce nō ꝯuenit cholericis qm̄ oē dulce eſt mā cholere.

Deinde Ypo. dixit poſt illud: ꝛ non cōuenit vinum dulce habētibus cholerā. ſ. amarā ſuper cōplexionē coꝛpoꝛis cuius cholera eſt vincēs. Et de ꝯſuetudine qdē medicoꝝ eſt vt intelligāt per ſermonē ſuū: choleraꝫ abſolute: cholerā citrinā aut rubeā. In cholera aūt nigra nō abſoluūt ſermonē vt dicāt cholerā tm̄: ſed addunt ad illud nigram: ꝛ cholera qdem nigra eſt acetoſa: ſed cholera citrina eſt amara. Propter hāc ergo cām noiauit Ypo. illos ſup quos vincēs eſt cholera habētes cholerā amarā: ꝛ qñ permiſcet̄ huic cholere virus aquoſum videbis ſubtilioꝛē ꝛ vehemētioꝛis citrinitatis. Cum ergo nō pmiſcet̄ ei aliqđ videbis eā groſſam rubeā rubedine clara: ꝛ cholera qdē generat̄ in coꝛpoꝛib⁹ quoꝝ eſt cōplexio calida ꝛ ſicca. Et ꝯueniētioꝛes materie in generatione cholere ſunt res dulces: ꝛ ꝓpter hoc fit ꝙ mel plus rebus oībus generat choleraꝫ: qm̄ ipm eſt dulcius oībus rebus: ꝛ ſcđm poſt ipm vinū dulce. Et nō ſolū nō ꝯuenit ei qui h; febꝛem illud cui eſt h̄ diſpō ex vinis: qm̄ cuius caliditas eſt vehemens amaricat humoꝛes ꝓpꝛie: ꝛ cum eſt cōplexio eius calida ꝛ ſicca: ſed ipſum etiā ꝓpter groſſitudinē ſuā nō ꝓuocat̄ cū vrina velociter: neq; diſſoluit̄ velociter. Opꝫ ergo ex illo vt nō egrediant̄ cū exitu ei⁹ humoꝛes cholere nigre: neq; euacuat eos cuꝫ euōne ſua. Iuuamētū ergo in eo nō eſt niſi vinū. ſ. qđ ipm ſoluit ventreꝫ: qm̄ qñ nō facit illđ nocet ei ex oībus modis. qđ eſt: qꝛ cū reliquis que ſunt in eo facit ſitim. Significat ergo illud de eo velocitatē alterationis eius ad cholerā. IIII.

Sed plurimū min⁹: in vrina penetratiuū.

Cuius ergo diſpoſitio eſt hec ex vinis ipſum etiam inflat.

Quod eſt: qꝛ humoꝛes groſſi qñ calefiūt generant ventoſitatē ſimilem eis vapoꝛoſam groſſam ꝛ euentus inflationis fit ab hac ventoſitate. Quoniā a vinis ſubtilib⁹ nō generat̄ ventoſitas: ꝛ ſi generat̄ ventoſitas ab eis in aliqua hoꝛaꝝ eſt ſubtilis aerea nō caliginoſa vapoꝛoſa. Ueꝛum de inteſtinis inferioꝛibus dicit Ypo. ꝙ vinū dulce nō nocet ſm ꝙ ventoſitas generata ab eo tarde penetrationis moꝛat̄ tēpoꝛe longo in locis que ſunt ſub hypocūdrijs: ꝛ pp hāc cām nō nocet inteſtinis inferioꝛibus leſione vehementi. ſ. per longitudinē moꝛe ſue in locis que ſunt in eo: qđ eſt ſub hypocūdrijs vſquequo digerat̄ illic digeſtiōe cōplete: ꝛ ſubtiliet̄. Et qñ ſuſcipit illa vētoſitas digeſtionē ſemel fit penetratio eius facilis: ꝛ inflatio accidens ab ea ſubtilis. Et cauſa quidem ꝓpter quā expellit̄ ab inteſtinis ſuperioꝛibus ad inteſtina iferioꝛa eſt cauſa qua egreditur ventoſitas extra. V.

A vinis ſubtilib⁹ non gn̄atur vētoſitas groſſa.

Sed plurimum in vrina minus penetratiuum q̄ꝫ vinum album.

Quod eſt: quia potus iſte dulcis minus pꝛouocat vrinam ſm plurimū q̄ꝫ potus vinoſus albus.

Opoꝛtet vt ingras ꝛ ꝯſideres ꝙ ex vinis noiauit Yp. vinoſum albū. qđ eſt: qꝛ nos iam diximus in his que ſunt pmiſſa ꝙ potus vinoſus noiatus vere hoc noie eſt vinuꝫ ꝯtrꝫ vinis aquoſis. Opꝫ ergo ex hoc vt celerius calefaciat hoc vino calefactione foꝛti valde: ꝛ ſit replēs caput: ꝛ faciat pmixtioneꝫ rōnis: ꝛ addit in caliditate febꝛis: verūtamē illud cuius diſpō eſt h̄ ex vinis nō eſt albū: neq; qñ eſt recēs neq; qñ eſt vetus. qđ eſt: qꝛ tu nō inuenis ex religs vinis antiqs pure albū: quis ſit in pncipio ſui eſſe albū: ſed fit ſemꝑ quāto plus antiquat̄ citrinū: cum ergo eſt in fine ſuo fit citrinus coloꝛ eius. Simile eſt ergo qđ Ypo. itelligit per ſermonē ſuū potus albus: vinū ſtipticum. Et nos qdē nō inuenimus hoc vinū ꝓuocare vrinā: ꝛ ſi eſt groſſum tardat̄ moꝛa ei⁹ in locis que ſunt ſub hypocūdrijs. Et ſi nō eſt groſſum nō moꝛat̄ illic tēpoꝛe lōgo ſicut vinum nigrū: neq; penetrat: ꝛ egredit̄ cum vrina ſicut vinum album pauce ſtipticitatis. quod eſt: qꝛ vina iſta pꝛouocant vrinam. Et cauſa in illo eſt ſalus ipſoꝛum a duobus nocumentis ſimul: cauſa quoꝛuꝫ tardat̄ exitus aque ꝛ vini nigri: aque enim tardatur exitus propter frigus ſuum: ꝛ vini nigri propter groſſitudinem ſuaꝫ. quod eſt: quia vinum ſtipticum eſt pauce caliditatis quādo cōparatur reliquis vinis: ꝛ propter hoc fit ꝙ potus eius cōfert diarie: verūtamen nō pꝛouocat vrinam ꝓuocatione vehementi. Dignum eſt ergo quod Ypo. dixit in hoc vino: quia minus eſt pꝛouocatiuum vrine cuꝫ comparauit ipſum vino nigro. VI.

Vinū album ſubtile vrinā ꝓuocat.

Et eam que cum ſputo fit excreationem plus q̄ꝫ alius potus iuuat.

Et vinum dulce eſt magis iuuatiuum ad excreandum quod ſcreatur per ſputum: q̄ꝫ vinum aliud.

Per potum alium intelligit Ypo. aut potum quem comparauit potui dulci: ꝛ eſt locutus in eo: quod eſt: quia iſte potus eſt minus pꝛouocatiuus vrine ſm plurimum q̄ꝫ potus vinoſus albus: aut intelligit per ſermonē ſuum: ꝙ potus alius non habet tātū: ſed omne vinum in quo non eſt dulcedo abſoluta. Cum ergo occultetur cognitio huius ſermonis ex ſermone ſuo: ꝛ illud quo ſit iuuamentum eſt vt ſit ſermo eius in potu vinoſo albo: addit etiaꝫ illud ei occultationem: quoniam non declaratur oſtēſio

ne manifeſta ꝙ vinoꝝum eſt potus vinoſus albus: an ſit vinum forte vehementis calefactionis: aut vehementis ponticitatis: qđ nominant illi de noſtra lingua ponticuʒ: ⁊ nominant vinoſum qđ eſt leuius eo ſtipticum: ⁊ ſuper qđ iſtoꝝ eſt ſermo eius. C Ego ſum declarãs veritatem eius ad qđ intẽdit: dico ꝙ potus dulcis eſt magis iuuatiuus vinoꝝ omniũ ad excreãdũ illud qđ excreat̃ per ſputũ quãdo nõ eſt vehemẽtis groſſitudinis: neqʒ etiã eſt ꝓpinquius potui citrino diminut⁹ in groſſitudine ſua ⁊ ſua dulcedine: vinũ aũt citrinũ eſt malũ in eo quo indiget ille qui hʒ febrẽ: qm̃ eſt calidũ vehemẽtis caliditatis: vinũ ergo ꝯueniẽs ei qđ neceſſe eſt excreari ex pulmone poſt vinum dulce qđ nõ eſt vehemẽtis groſſitiei ⁊ dulcedinis eſt vinũ aquoſum cũ ꝯfortet virtutẽ debilẽ ⁊ humectet humores: ⁊ incidat eos inciſione parua: ⁊ potus etiã hui⁹ vini eſt etiã minoris timoris in eo qui hʒ febrẽ: ꝙ̃ potus reliquoꝝ vinoꝝ. VII.

C Qui autem huiuſmodi vinũ bibendo patiuntur ſitim: minus ſcreant ꝙ̃ ſi aliud biberent vinum: qui ꝟo nõ: cõtrarium.

C Qui aũt facit potus huius vini euenire ſitim: eſt ꝙ ipſe excreat ꝓpter potũ ei⁹ minus eo qđ ipſe excreat propter potum vini alterius: ſed cui ſitim euenire illud non facit qđ excreat per potũ eius eſt plus eo qđ excreat per potum vini alterius.

C Intelligit per ſermonẽ ſuũ in hoc loco Hippo. vinum aliud: oẽ vinum qđ nõ facit accidere ſitim. Cã aũt ꝓpter quã fit ꝙ id ex vinis facit accidere ſitim minus eſt iuuatiuũ ad excreãdũ ſputũ facilis tibi eſt inuentio ſi es memor ei⁹ qđ ꝓceſſit de ſmone nr̃o. qđ eſt: q2 ſitis morat̃ in qbuſdã hoib⁹ qñ bibũt vinũ dulce: qm̃ caliditas feb. quã hʒ eſt magis addite caliditatis ⁊ malitie: ⁊ qñ caliditas fe. eſt cũ hac diſpõne exiccat ſputũ ⁊ ponit ipm̃ groſſius ⁊ vehemẽtioris viſcoſitatis: ⁊ nõ eſt neceſſe nobis dicere ꝙ illõ cui⁹ diſpõ eſt hʒ ex ſputo ſcreare eſt graue. VIII.

C De vino aũt albo vtrũ ſit laudabile vel illaudabile primo dictũ eſt in his que de dulci potu tractauim⁹: ſed eius trãſitus in veſicaʒ facilior eſt ꝙ̃ cuiuſlibet alterius potus: cũ quo etiã viʒ aperitiuã habere dignoſcit̃: que in his morbis ſemp iuuatiua eſt: veruʒ etiã in alijs minus alio vino ꝯueniẽs eſt: ſed tamẽ ſi qđ in corpore mũdificat per viã veſice eſt neceſſe vt a morbo liberet̃: ſi ꝓut opꝫ ꝓpinet̃. C Bonum eſt cognoſcere illã ſignificationẽ vini: que iuuamẽti ⁊ nocumẽti eſt monſtratiua: cuius qdem totius notitie oẽs qdem medici priores experte fuere.

C De potu aũt vinoſo albo iam narraui maiores res que laudant̃ in eo ⁊ vituperant̃: ⁊ plures earum ſunt in ſermone meo de vino dulci: ⁊ quoniã penetratio eius ad veſicam eſt velocior multũ ꝙ̃ alius potus: ⁊ in ipſo etiã eſt apertio: qua fit iuuamẽtũ ſemper in egritudinib⁹ iſtis ⁊ in rebus alijs. qđ eſt: q2 ꝙ̃uis ſit in reb⁹ alijs minus ꝯueniẽs ꝙ̃ vinũ aliud: veruntamẽ ſm diſpoſitionẽ qñ mũdificat corp⁹ per viã veſice facit euadere ex egritudine quãdo adminiſtratur ſm ꝙ opꝫ. C Et bonũ eſt cognoſcere has ſignificatiões ſignificãtes iuuamẽta vini ⁊ nocumẽta ei⁹: quaꝝ ſcia nõ fuit illis qui antiqores me fuerũt.

C Jam narraui eſſe huius vini in ſermone meo de potu dulci. qđ eſt: q2 Hippo. cõparat ipm̃ ei ⁊ inquirit de virtute ei⁹ in hoc tractatu. Dixi eni ꝙ inquiſitio de potu vinoſo albo nõ eſt parua. qđ eſt: q2 nõ eſt poſſibile aliqui ex vinis albis vt calefaciat calefactione vehementi: verũ cuius calefactio ex vinis eſt vehemẽs: erit color illius et rubeus clarus: ⁊ 2ᵐ poſt ipm̃ eſt vinũ qđ noiat̃ citrinũ: ⁊ 3ᵐ poſt hec duo eſt vinũ rubeum: ⁊ potus dulcis eſt 4ᵐ. Vinũ aũt album eſt minoris calefactionis oibus vinis: ⁊ differẽtie particulares in hoc vino in multitudine ⁊ paucitate ſunt multe: illud auteʒ ex vinis cuius diſpõ eſt hec diſpõ iam diximus in eis que ſunt ꝓmiſſa: qđ eſt velocioris penetrationis ad veſicam ꝙ̃ potus dulcis. Jn hoc aũt ſmone dixit Hip. ꝙ ꝯuemẽtia ei⁹ in reb⁹ alijs eſt minor ꝙ̃ vini dulcis. Res aũt iſte ſunt vetris ſolo: ⁊ excreatio ei⁹ qđ excreat̃ per ſputũ. deinde dixit. C Et bonũ eſt cognoſcere ſignificationes ſignificãtes virtutẽ vini. IX.

Gradus caliditatis i vinis ſm coloris diuerſitatem.

C Palmeus potus qdẽ ⁊ niger ⁊ ponticus in his morbis vtilis eſt ſi non fuerit capitis grauitas ac menti nõ timeas: nec fuerit diſſimilis ſputi ſcreatus: ⁊ exitus vrine non eſt difficilis: ⁊ ſtercus humidum ⁊ liquidum: ⁊ ſimile loture inteſtinorum: bonum enim ſiquid lʒ affuerit album vinuʒ: ⁊ omnia vinorum ſimilia non dare bonum eſt.

C De aũt vti vino citrino ⁊ nigro ſtiptico in iſtis egritudinib⁹ eſt ſm rectitudinẽ qñ non eſt i capite grauitas: neqʒ times ꝙ ledat mẽtem: neqʒ ẽt ſputi excreatio eſt difficilis: aut eſt exit⁹ vrine difficilis: aut egeſtio ſubtilis humida de genere alcorati: nam rectius eſt qñ aliqua harũ rerũ eſt vt dimittas vti vino albo: ⁊ oẽ qđ ſimile eſt ei ex vinis.

C Omne vinũ dulce eſt nigruʒ: ſed nõ oẽ vinũ nigruʒ eſt dulce: verũ tu inuenis in vinis nigris vinum nigrũ qđ eſt ſtipticũ: ſicut vinuʒ qđ inuenit̃ apud nos in Aſia ꝓpe ciuitatẽ Pergamũ in ciuitate que noiat̃ Samarte: ⁊ in ciuitate que nominat̃ Dalas. Vina autẽ que ſunt in habichel: que nominat̃ anatis ſunt ſtiptica dulcia cõpoſita ex duob⁹ ſaporib⁹ ꝯtrarijs: ⁊ ꝓpter hanc cãm fit malũ: qm̃ nõ penetrat in venas neqʒ deſcendit a ſtomacho velociter: ſed morat̃ in eo tẽpore longo: ⁊ inflat ipm̃: per illud aũt qđ ex vinis eſt nigri coloris ſtipticum in quo non eſt dulcedo fit iuuamentũ in qbuſdã egritudinibus accidentibus in ventre: quãdo deſcẽdit qđ ad ipm̃ peruenit plus ꝙ̃ opꝫ: aut eſt illud qđ egredit̃ ex eo de genere alcorati: tũc eni inuenis ꝙ hoc vinũ eſt ꝯueniẽs: ⁊ ſilr etiã vinum album: ⁊ ſimiliter etiam vinum ſtipticum ⁊ relique medicine cõuenientes. Hippo. enim dicit in eo cuius diſpoſitio eſt hec: ꝙ vinum citrinum etiam conuenit ei: ⁊ non dicit illud abſolute in omni vino citrino: aut palmeo: ſed in eo quod eſt ſtipticum citrinuʒ. quod eſt: q2 oportet tibi vt intelligas ſermonem eius ſuper hec duo ſimul ſicut

Vina cõpoſita ex ſaporib⁹ cõtrarijs ſunt mala.

dixit. Uino aūt citrino ⁊ ſtiptico opꝫ te vti in huiꝰ infirmitatibꝰ. qḋ eſt: qꝛ vinū citrinū dicit̃ de duobꝰ ponibus ⁊ ſimilr̃ nigrū: quoꝝ vnū eſt vinū dulce: ⁊ alterū vinū ſtipticū: ⁊ hic eſt etiā vinū aliud tertiū pter hec duo: cōpoſitū ex iſtis duobꝰ ſaporibꝰ: veruntamē illud cui ſapor eſt minus: nominat̃ ex colore ſuo duobꝰ nominibꝰ. Uinum aūt citrinū vehemētius ledit caput ⁊ mentē: qm̄ eſt calidius nigro: ⁊ ꝓpter hanc cām fit addēs in febribꝰ. qḋ eſt: qm̄ conuenientiora vina in febribus ſunt vina aquoſa tm̄.

Cōuenientiora vina in febribꝰ ſūt aquoſa

¶ Neceſſario ergo ꝓhibet Hippoc. vti vinis ſtipticis: quoꝝ color eſt citrinus aut niger: qm̄ in capite eſt grauitas: aut in mente nocumentū. ſ. quādo feb. tangit mentē ⁊ ledit ipſam: ⁊ in egritudinibus etiā que fiunt in pectore ⁊ pulmone quādo in eis fit graue expuere ſputū: ⁊ dixit iterum in eo cuius diſpō eſt hec ex vinis. qḋ eſt incōueniēs quādo vrine exitus eſt difficilis: ⁊ manifeſtū quidē eſt ꝙ illud eſt ꝓpter groſſitudinē ⁊ ipſius ſtipticitatē. X.

¶ Sciendū eſt etiā tibi ꝙ ſuperioribꝰ ⁊ inferioribꝰ membris minus nociuū eſt ſi aqua ſupermiſceatur: circa autē inteſtina ſalubrius ſi fuerit purum vinum.

¶ Ibi autem neceſſe eſt vt ſcias ꝙ nocumentum eius omnibus membris ſuperioribus ⁊ membris que ſequuntur veſicam eſt minus quando eſt permixtum ſuperflua permixtione: in partibus autem inteſtinorum iuuamentum eius eſt plus quando puritati propinquius exiſtit.

¶ Uti vino ſtiptico eſt ꝯueniēs in infirmitatibus accidētibus in inteſtinis que narrauit Hippo. itemq; ⁊ per illud fit ꝙ iuuamentum eius in eis eſt quādo bibit̃ exiſtēs purum ꝓpter ſtipticitatē ipſius qua fit iuuamentū in eis loco eius. Et hec quidē ſtipticitas remouet̃ ab eo quando miſcet̃ cum aqua mixtione multa: ⁊ ſicut iuuamentū eiꝰ eſt in iſtis ꝓpter ſtipticitatē que eſt in ipſo quādo bibit̃ exiſtens purū: ſimiliter nocumentū eius eſt in partibus pectoris ⁊ capitis vehemētius quādo bibit̃ purum. Hec ergo ſunt mēbra que ſignificauit Hippo. per ſermonem ſuū: ⁊ dixit: qꝛ nocet omnibus mēbris ſuperioribus: ⁊ nocet etiā corporibus que indigēt euacuatione per vrinas. qḋ eſt: qꝛ vinū ſtipticū ꝓhibet omnes ſpecies euacuationis per vrinā ⁊ abſcindit eā. ¶ Cū ergo abſcindit ſmonem ſuū in vino: in hoc loco ſecutus eſt illū in ſermone cū hydromelle: ⁊ ipſe quidem iam narrauit in ſermone ſuo totum qḋ neceſſarium eſt ſcire de vini eſſe niſi parū: ipſe enim dimiſit rem vnā quā nō expoſuit: ⁊ hec eſt quā ego dixi in partibus ſermonis mei: ſcꝫ ꝙ ꝯuenientius ex vinis oībus ei qui habet egritudinē acutā eſt vinū aquoſum. Et hoc vinum eſt vinū cuius color eſt albus ⁊ eius ſubſtantia eſt ſubtilis: ⁊ nō oſtēditur in eo aliqua ex qualitatibus que inueniunt̃ in reliquis vinis: non ſtipticitas: neqꝫ ponticitas: neqꝫ aſperitas: neqꝫ dulcedo: neqꝫ amaritudo: neqꝫ ventoſitas eſt ei: qꝛ hoc vinū ſolū inuenitur priuatū nocumentis: que ꝓueniunt ex potu aque: ⁊ omni malitia quā euenire faciunt reliqua vina. Et nos quidem inuenimus huiꝰ vinum in multis locis in regione Italie: ⁊ in regione Aſie: in regione quidē Italie vinū qḋ nominat̃ menoſum de quo in potu dat̃ febricitantibus: ſed in regione Aſie vinū citriſes: ⁊ vinum qḋ nominat̃ ſibiles: ⁊ vinū qḋ noiat̃ cidblis. ¶ Et qꝛ iam intellexiſti ſignificationes eius: tunc facilis eſt huiuſmodi ex vinis inuētio in vnoquoqꝫ populoꝝ in regionibus in quibus fit difficilis

Uinū ſtipticū ꝓhibet euacuatiōnē per vrinā.

Cōuenientius ex vinis i egritudinibꝰ acutis ē aquoſum ⁊ quale ſit illud.

inuētio vinoꝝ ſubtiliū aquoſoꝝ. Inde eſt ꝙ ego inueni huiꝰ vinū calichdeli ⁊ nechiti ⁊ acritis ⁊ critis: ⁊ fortaſſe nō inueniunt̃ in iſtis locis vina ſubtilia aquoſa: veruntamen quādoqꝫ inueniunt̃ in iſtis locis huiꝰ vina q̄uis parū: ⁊ mirabilius illo eſt: qḋ ego vidi in egypto. qḋ eſt: qꝛ vina groſſa vehemētia fortis odoris inueniunt̃ in locis calidis: in regione aūt Italie ⁊ regione hicrenſmati ⁊ in regione Aſie non eſt mirū ſi in eis ſunt vina aq̊ſa multa. ¶ Opꝫ autem vt inquiratur ⁊ cōſideremus que cauſa fuit in dimiſſione Hippocratis vt nō loqueretur in hoc vino ſermonem proprium in ſermone qui preceſſit ſm̄ ꝙ ipſum eſt minoris nocumenti q̄ reliq̄ vina ei qui habet febres. qḋ eſt: qꝛ nō eſt tibi poſſibile vt dicas ꝙ Hippo. nō fuit ſciens hoc vinū. qḋ eſt: qꝛ tu inuenis poſt paululū in ſermone ſuo de hydromelle ſcripſiſſe hunc ſermonem: ⁊ eſt in quibuſdā rebus fortius vino ſubtili: parū tolerans aquā cui nō eſt odor: ⁊ in quibuſdā earum debilius: ⁊ nō dixit hunc ſermonem niſi cum ipſe cōparauit hydromel vino ſubtili quod parum tolerat aquā cui non eſt odor. Narrauit ergo ſignificationes vini aquoſi cum exquiſitione ⁊ perſcrutatione. Dignum eſt ergo ꝙ poſtq̄ narrauit eſſe potus vinoſi: ⁊ dixit: quia ledit caput ⁊ percutit mentem: viſum eſt ei ꝙ illud ſufficiebat in intellectu vini aquoſi: quoniam poſſibile eſt ei qui conſiderat vt ſciat res multas ex contrarijs earūdem. XI.

Uina groſſa vehementia ⁊ fortis odoris inueniunt̃ in locis calidis.

¶ Hydromel ſi in omnibus temporibꝰ morbi bibitur in acutis egritudinibus eius conuenientia plurimum minor eſt eis qui choleram habent amaram: quiqꝫ magna habēt viſcera q̄ non habentibus.

¶ Hydromel autē quando bibitur in omnibus horis infirmitatis in egritudinibꝰ acutis eſt conuenientia eius ſm̄ plurimum habentibus choleram amaram: ⁊ quorum viſcera ſunt magna minus q̄ fit conuenientia eius eis qui non ſunt ita.

¶ Sermo eius in omnibꝰ horis infirmitatis: ſignificat ꝙ ſermo eius eſt in egritudinibus acutis in quibus dixit ꝙ te vti ptiſana ordei anteq̄ ꝯſequatur egritudo ſtatum ſuū: eſt incōueniēs: quoniā quādo homo hꝫ febrē acutā: ⁊ nō eſt in pectore eiꝰ ⁊ in pulmone ipſius aliquid ex morbis: ⁊ virtus eius eſt fortis: ⁊ de aptitudine egritudinis eiꝰ eſt vt ꝯſequat̃ ſtatū ſuū circa diē quintū: tūc ſufficit vt remaneat per potū hydromellis tm̄ ⁊ toleret illud hydromel: ergo in oībus infirmis eſt ꝯueniēs valde in hꝰ egritudinibꝰ. Habētibꝰ aūt cholerā amarā iuuamētū eoꝝ per ipm̄ eſt minus. qḋ eſt: qꝛ cōuertit̃ in eis ad choleram: niſi antecedat ⁊ egrediat̃: aut ex inteſtinis: aut ex veſica: neqꝫ ſi antecedat ⁊ egrediat̃: cū eo qḋ nō nocet: fit iuuamētū per ipm̄ iuuamento magno valde. qḋ eſt: qꝛ egredit̃ cū exitu eius cholera. Et Hippo. qdē ſignificauit in hoc ſermone in eo qḋ dixit cōplexionē hydromellis. Qḋ eſt: qꝛ magis iuuatiuū eſt vt ſit illud de eo qḋ bibit ille cuius diſpō nature cuius eſt hec diſpō: ꝙ permixtū eſt ꝑmixtione vehementi donec fiat ꝓpinquius aque: tunc enī nō excitat ſitim: neqꝫ gñat cholerā. Et ſicut nocet habētibꝰ choleram amarā: ſilr̃ ēt dicit in eo: qꝛ nocet eis quoꝝ viſcera ſūt magna: ⁊ intelligit in hoc loco per viſcera magna: nō illū cuiꝰ viſcera ſunt magna ꝑ nām: ſꝫ illū cuiꝰ viſcera ſūt magnificata ꝓp apa lapideā i eis: aut ex apate calor: aut ex apate molli. qḋ eſt: qꝛ hydromel nocet iſtis: qm̄ nō eſt poſſe i eo vt antecedat ⁊ egrediat̃ a corpibꝰ eoꝝ velociter: ſꝫ ꝯuertit̃

Nota de hydromelle.

ad cholerã facile:ꝛ ꝓprie in apatibus calidis:ꝛ eã in illo
eſt caliditas eius:qm in apoſtematib⁹ reliquis egredienti/
bus a natura eius eſt minoris nocumenti. XII.

**℄ Hydromel aũt plurimũ minus ſitis furiã
accendit ꝙ̃ vinũ dulce:q: pulmonẽ hume/
facit:ꝛ ad ſputũ excreandũ iuuamentũ tem
peratum preſtat:tuſſim ſedat:hoc autẽ ideo
q: virtutis habet quiddã lauatiue:ꝛ ſputũ
viſcoſum plus ꝙ̃ oportet reddit.**

**℄ Hydromel autem ſm plurimum minus
excitat ſitim ꝙ̃ vinum dulce.qḋ eſt:q: mol/
lificat pulmonem ꝛ adiuuat ad ſcreandum
qḋ excreari neceſſe eſt cũ ſputo iuuamento
equali ꝛ ſedat tuſſim:ꝛ eã in illo eſt:quia in
eo eſt qddã ablutionis:ꝛ hec quidẽ ablutio
facit ſputum viſcoſum plus ꝙ̃ opꝫ.**

℄ Jam ꝓpoſui vel enũciaui in eis que premiſſa ſunt cãm
ꝓpter quã fit hydromel minus excitãs ſitim ꝙ̃ vinũ dul
ce in locis in quib⁹ oſtẽdi ꝙ ipſa ambo ſimul ſm dulce/
dinẽ ſuã ꝓperãt ↄuerſionem ad cholerã:ꝛ ꝙ hydromel
ſm ſubtilitatẽ ſuã ꝛ penetrationẽ ſuã ad oĩa loca eſt mi/
nus excitãs ſitim:qm quãdo moraẽ in ſtomacho ſpatio
longo excitat etiã ſitim:nõ minus ꝙ̃ excitat ipſam etiam
vinũ dulce:verũtamen hoc accidit raro. Uelocitas autẽ
penetrationis eius a ſtomacho ꝛ inteſtinis ꝛ epate ad re/
nes ad veſicã plus ꝙ̃ vini dulcis:nõ ſolum accidit raro:
ſed eſt inuẽta in hydromelle in omnib⁹ horis:ꝓpter hoc
ergo factũ eſt hydromel minus excitãs ſitim ꝙ̃ vinũ dul
ce. Hippo.aũt nõ loquiẽ in eo ſicut dixi:ſed enũciat hanc
intẽtionẽ ſm aliũ modũ:ſignificat ergo virtutem hydro/
mellis ex operatione eius in pulmone.qḋ eſt:q: ipſe oſtẽ
dit in hydromelle:q: nõ faceret illas operationes ſi ipm
nõ penetraret in ſpatijs que ſũt in pulmone:ꝛ abſtergat
ex:iuuamentũ aũt eius ad ſcreandum illud qḋ neceſſe eſt
ſcreari de ſputo:non dixit ſermone abſoluto:ſed addidit
cũ eo:cũ quãtitate equali.ſ.ſm facilitatẽ parũper.qḋ eſt:
q: nõ põt adiuuare ad illud qḋ excreatur iuuamẽto ma/
gno:ſicut ſecaniabin:ꝓter qḋ in eo eſt ſedatio que non eſt
in ſecaniabin penitus.qḋ eſt:q: ſecaniabin excitat tuſſim
qm mordicat ꝛ exaſperat ꝓpter vehementiã ſue abſter/
ſionis. Hydromellis aũt ꝛ ꝓprie qḋ ex eo eſt multe com
mixtionis abſterſio eſt pauca valde:ꝛ nominaẽ illud cu/
ius virtus eſt hec virtus lotiuũ:ꝛ nõ dixit in eo Hippo.in
hoc loco:ꝙ in eo eſt qddã ablutionis:niſi ꝓpter hãc vir/
tutem:ꝛ ſignificauit paucitatẽ que eſt in ipſo de hac vir/
tute per ſermonẽ ſuũ:qddã.hec enĩ dictio qddã:quando
additẽ ei ad qḋ additẽ ſignificat paucitatẽ:hec ergo ablu/
tio parua inuẽta in hydromelle:multotiẽs viſcoſum effi/
cit ſputũ:nõ qm illud in quo eſt virtus illa faciat illud:ſed
ꝓpter paucitatẽ eius qḋ eſt in ipſo de illa.qḋ eſt:q: neceſ/
ſaria eſt in eo qḋ de ſputo eſt groſſiꝫ medicina vehemẽ/
tis abſterſionis que poſſit abſtergere humorẽ viſcoſum:
qui iam teneẽ in cãna pulmonis. Si aũt iſte humor groſ/
ſus eſt aggregatus in loco qui eſt iter pectus ꝛ pulmonẽ:
tũc forſitan neceſſaria eſt in excreatione eius plus multũ
medicina:cuius virtus in abſterſione ꝛ inciſione ſit fortis
vt abſtergat illũ humorẽ a pãniculo tegente coſtas:ꝛ inci
dat ipm ꝛ ſubtiliet eũ.qḋ eſt:q: nõ eſt poſſibile vt pene/
tret iſte humor in pãniculũ velantẽ.i.cooperiẽtẽ pulmo/
nem:ita vt veniat ad cannã eius niſi ſm hanc diſpoſitio/
nẽ. Non ergo bene fecit Hippo.in hoc ꝙ addidit ad ſer/

In ſputo vi/
ſcoſo ẽ neceſ/
ſaria medicia
vehemẽtis ab
ſterſionis.

monẽ ſuũ:ꝛ eã in illo:q: in ipſo eſt qddã ablutionis:ſer/
monẽ ſuũ:ꝛ hec ablutio viſcoſum efficit ſputum plus ꝙ̃
opꝫ.qḋ eſt:q: melius eſſet vt diceret ſm hunc modũ ꝛ eã
in illo eſt:q: in hydromelle eſt ablutio parua que multo/
tiens facit deſcendere ſputũ:ꝛ augmẽtat viſcoſitatẽ eius
plus ꝙ̃ opꝫ.qḋ eſt:q: augmentatio viſcoſitatis ſputi non
eſt:qm diſpoſitio hydromellis eſt hec diſpõ:ſed illud eſt
res que ꝓpria eſt ſputo:per hydromel autem nõ fit in eo
iuuamentũ aliqḋ ſed dimiſit ipſum remanere ſm natu/
raꝫ ſuã:melius ergo fuit vt diceret ꝙ per hydromel non
fit iuuamentũ in ſputo viſcoſo:niſi q: addit in viſcoſita/
tem ſputi:ſermo enĩ Hippo.inuiſcat ſputũ:eſtimatio eſt
in hydromelle:q: ponit ſputũ in hac diſpõne.

℄ Inquit Humayn. Sermonẽ dixit Gal.in quo fecit er/
rare Hippo.diligens victoriã de eo. Inde eſt:ꝙ in inue/
nis eũ poſt paululũ in expoſitione ſua qua exponit ſer/
monẽ Hippo.in quo diſcernit inter operationes hydro/
mellis vehemẽtis puritatis:ꝛ operationes hydromellis
vehementis cõmixtionis teſtificari in eo hydromelle:q:
qm eſt quãtitas eius qḋ eſt in ipſo de melle multã excitat
ſitim:ꝛ viſcoſũ efficit ſputum. Et ego quidem faciam te
ſtare ſuper ſermonẽ eius iſtũ:quãdo peruenies ad ipſuꝫ.
Non eſt ergo ſmo Hippo.in hydromelle poſtꝙ̃ dixit:ꝛ
eã in illo eſt:q: in eo eſt quiddã ablutionis:ꝛ hec ablutio
viſcoſum efficit ſputuꝫ plus ꝙ̃ oportet:nõ rectus ſermo.
Et manifeſtũ eſt ꝙ ſermo iſte nõ eſt ſermo abſolutus in
omni hydromelle:ſed in eo:qḋ ex eo eſt vehemẽtis puri/
tatis:ita vt ꝓpter vehemẽtiã caliditatis ſue ꝛ ꝓpter mul
titudinẽ eius qḋ eſt in eo de melle excitat ſitim:ꝛ ſputuꝫ
efficiat viſcoſum.quod eſt:quia cum ablutio.ſ.abſterſio
nõ fiat in hydromelle niſi ꝓpter mel:ꝛ abſterſio etiã nõ
fiat mellis:niſi ꝓpter caliditatẽ eius:ſicut in quib⁹ eſt ab/
ſterſio. Propter illud dixit Hippo.in virtute hydromel/
lis que nominaẽ ablutio ꝙ qm eſt in hydromelle plus ꝙ̃
opꝫ efficit viſcoſum ſputũ:nõ quoniã abluit ꝛ abſtergit:
ſed quoniam calefacit ꝛ inflammat. Cum ergo iſtud ſit:
tunc non oportet vt redarguaẽ Hippo.ꝛ dicaẽ errare in
ſuo ſermone:neqꝫ vituperetur etiam Gal.nam qḋ nũc di
ximus vt diſputaremus per illud de Hippocra.non ac/
cepimus illud niſi ab eo. XIII.

Abſterſio eſt
ꝓpter calidi/
tatem.

**℄ Aqua mellis multum ꝓuocat vrinam niſi
huic aliqḋ viſcerũ ↄtradicat.**

**℄ Hydromel etiã ꝓuocat vrinã vehemẽter:
niſi ꝓhibeant ab illo quedã viſcera.**

℄ Jam ante dixit ꝙ hydromel ꝓuocat vrinã:qm pene/
tratio eius ab omnibus viſceribus que ſunt inter ſtoma/
chũ ꝛ renes eſt facilis. Et oſtẽdi iterũ ꝙ quãdo egritudo
eſt in epate:ꝙ nõ opꝫ vt bibaẽ hydromel:ꝛ nocet etiam
ſpleni quãdo in eo eſt apoſtema calidũ.qḋ eſt:q: cõuer/
titur ex calore igneo qui eſt in apoſtemate calido veloci/
ter ad choleram. Et dignũ eſt etiã ꝙ viſcera delectantur
hydromelle ꝓpter dulcedinẽ eius ſicut ſtomachus qua/
re ꝓuocat ea ad attrahendum illud cũ velocitate:ꝛ ſimi/
liter etiã reliquie res dulces:nã inest vt dicat in eis:ſicut
ipſe ſunt delectabiles apud ſtomachuꝫ:ſimiliter ſunt de/
lectabiles apud omnia viſcera:ꝛ de ſtomacho quidem
apparet ꝙ ipſe delectatur ex huiuſmodi rebus.qḋ eſt:q:
poſtꝙ̃ deglutimus eas:ſentimus quaſi ſtomachũ deſide
rare eas ſicut ſentimus eum ſemper ledi aſperis rebus ꝛ
amaris:non in hora qua comedimus eas tñ:ſed poſt il/
lud etiam per tempus:ꝛ propter illud etiã nõ inuenimus
aliquẽ qui ſumat eas in aliqua horarũ niſi ſm viã medi/
cine ꝓpter humores aggregatos nõ ſm curſuꝫ nãlem in
ſtomacho. Quãdo ꝟo ſtõchus ſeruat ſanitateꝫ ſuã lediẽ

Stomach⁹ ſi/
nus delectaẽ
dulcib⁹ ꝛ ab
horret amara

oībus iſtis rebus: res aūt delectabiles in veris ſunt res dulces tñ: ſed etiā ⁊ mery inuenim⁹ delectari delectatione vehemēti qñ deglutiunt̄ res dulces: qm̄ hoc mēbrum eſt aptū in nā ſui ꝯueniens ei cui⁹ diſpō eſt hec ex rebus. Diuiſ aūt mēbri gñatio eſt ex pāniculo intrinſeco ex panniculis ſtōchi: ⁊ tegit iſte pāniculus ēt linguas: verūtñ ex lingua manifeſte apparet ſenſus eius de reb⁹ dulcib⁹. Ex mery aūt ſentim⁹ ꝙ ipm̄ delectat̄ deinde os ſtōchi ex rebus dulcib⁹ qñ deglutiunt̄ cū aial eſt remanēs ſm̄ ſanitatem ſuā: ſm̄ hoc ergo etiā opꝫ ꝙ viſcera delectent̄ ex rebus dulcib⁹: qꝛ attrahūt ex eis velociter quātitatē multā in hora ſanitatis ⁊ nutriunt̄ ea. Cū ergo ſunt in hora qua leduntur a febre ⁊ apātib⁹ calidis: ꝯuertūt illas res ad cholerā: inde eſt ꝙ tu inuenis epar in eo qḋ nutrit̄ ex aialib⁹ ꝑ comeſtionē ficuū magnū valde delectabile delectatione manifeſta. Qm̄ epar nutrit̄ ⁊ ipinguat̄ ex comeſtione rerum dulcium. In apoſtematib⁹ aūt calidis: ⁊ feb. nō ꝯuertunt̄ hꝫ res ad hoc vt addant in magnitudine epatis: ſed generant cholerā. qḋ eſt: qꝛ calor febris eſt vehemēs: ſed caliditas innata eſt equalis.

Epar impinguat ex dulcibus.

Inq̄t Dumayn. Jam declaratū eſt de Gal. in hoc loco: qꝛ poſuit cām nocumēti accidētis in viſcerib⁹ ꝯuerſionē rerū dulciū ad cholerā ꝑꝑ caliditatē que eſt in apātibus calidis. Et iſte qdē ſmo verificat̄ in apātib⁹ calidis tñ: in oppilōnib⁹ ꝟo ⁊ apātib⁹ lapideis ⁊ in oīb⁹ his ſimilib⁹ in qb⁹ cū ſūt in viſcerib⁹ addūt res dulces: cū comedunt̄ ⁊ bibunt̄ nō. Cām aūt cōem in hoc ꝙ res dulces nocent oīb⁹ iſtis morbis iam dixit Gal. in poſtremo tractat⁹ ſui de regimine ſubtiliatiuo: ⁊ ego ponā ſermonē illū ſuū cū dictionib⁹ ſuis: ⁊ eſt hic. Inquit. Sicut vina dulcia qñ cū eis miſcent̄ alique medicine ſubtiliatiue mūdificāt groſſos humores viſcoſos flegmaticos: qui ſunt in pectore et pulmone. Simil'r ēt qñ epar eſt apātū: aut ſplen: eſt nocumētū accidēs ab eis maius q̄ȝ iuuamētū eoꝝ. qḋ eſt: qꝛ iſta mēbra trahūt ad ſe res dulces qñ ꝑueniūt ad ſtōchū velociter: quare coarctant̄ ꝑꝑ illā cām in extremitatibus vene que ſunt in eis faciles: ⁊ ꝓprie vene que ſunt in epate in locis in qbus ꝯcurrunt extremitates venarū diuerſarū ex vena que eſt in latere cōcauo eius noiato porta: ⁊ extremitates venarū ramificatarū ex vena que eſt in latere gibboſo ei⁹ que noiat̄ ꝓfunda. Non g̃ ꝯueniunt res dulces iſtis viſcerib⁹ qñ in eis ſunt apata: neqꝫ qñ in eis eſt lapideitas: neqꝫ qñ ſunt orificia venarū minutarum: que ſunt in eis oppilata: neqꝫ ēt ipm̄ mel: quāuis ſit in eo virt⁹ inciſiua: verūtñ medici frangūt vehemētiā virtutis dulcedinis mellis cū aceto quare fit ſecaniabin qñ ꝓbas ipm̄ cū rōne ⁊ experimēto ꝯuenientius renit: ⁊ magis iuuatiuū earū in regimine ſubtiliatiuo. Cum ergo ſcis hec de diſpōne Gal. tūc nō eſt neceſſe tibi vt audias a me in eo rem aliā. qḋ eſt: qꝛ iam declaratū eſt tibi in ſermone vno cōi ꝙ res dulces nocēt in oībus infirmitatib⁹ accidētib⁹ in viſcerib⁹ in qbus coarctat̄ via ſi illud eſt ꝑꝑ apata: aut eſt ꝑꝑ oppilationes: ⁊ eſt ſermo eius iſte quē dixit in regimine ſubtiliatiuo. Apoſtematib⁹ aūt calidis que accidūt in eis nocent ꝓprie res dulces: qm̄ res dulces ſi earū penetratio nō eſt facilis ⁊ feſtina: ꝯuertunt̄ ex caliditate illorum apoſtematum ad cholerā. XIIII.

Res dulces nocent viſcerib⁹ oppilatis

Humores de genere cholere purgat ab infra. qḋ aūt purgat aliqñ bonū eſt in colore: aliqñ ſatis plus q̄ȝ debet tinctū plus q̄ȝ ſpumoſuȝ: qḋ maxime cholerā habētib⁹ quiqꝫ magna viſcera habent contingit.

Et ſoluit ēt humores q ſunt de gñe cholere iferius: ⁊ qñqꝫ eſt qḋ ex eis educit bonū iferius: ⁊ qñqꝫ ē tinctū plus q̄ȝ opꝫ ⁊ plus ſpumoſum: ⁊ plus qdē accidit hoc in habētibus cholerā: ⁊ quoꝝ viſcera ſunt magna.

Oportet vt rememoreris in hoc loco ſermonis ei⁹ pcedentis in quo cū cōparauit inter hydromel ⁊ vinuȝ dulce: dixit in hydromelle: qꝛ minus excitat ſitim q̄ȝ vinuȝ dulce: ergo ſil'r ēt in hoc loco inuenim⁹: ꝙ cū cōparauit hydromel cū vino dulci dixit. Et ſolōne educit humores q ſunt de gñe cholere iferius plus. qḋ eſt: qꝛ vinū dulce ēt ſoluit: verūtñ qñqꝫ hydromel ſoluit humores de gñe cholere: ⁊ qñqꝫ ſolōne educit humores malos: ⁊ iſti humores mali ſunt de gñe cholere: qbus res alia penitus nō eſt admixta: ⁊ color cholere q eſt in eis eſt color igneus: ⁊ color rubeus groſſus clarus: ⁊ ſpuma que accidit in iſtis humoribus eſt multotiēs ſicut euent⁹ ei⁹ etiā in eo qḋ calefit per ignē calefactiōe forti. Sup iſtas nāqꝫ res natat ſpuma: ⁊ qñqꝫ eſt euētus ſpume in eis ſicut euētus ei⁹ in humiditatib⁹ qb⁹ nocēt vēti: ⁊ venit ab illa ſpuma. ⁊ ꝑmū qdē horū duoꝝ ſignificat caliditatē egredientē ab eq̄litate: ⁊ 2m ſignificat coarctationē inſtrumētoꝝ ⁊ aggregationē agitationū vētoꝝ inflātiū retētoꝝ in locis qbus nō eſt penetratio: ⁊ hꝫ qdē vētoſitates egrediunt̄ qdē multotiens in febrib⁹ in qbus liquefit corp⁹. Et potus qdē hydromellis in his febrib⁹ eſt in vltimo ꝯtrarietatis ei qḋ in eis eſt neceſſariū: ⁊ nocet vltimo nocumēto eis qui minorant̄. Potus aūt aque frigide eſt ſm̄ ꝯtrariū illius ꝯferēs vltimo iuuamēto. Hippo. aūt dicit ꝙ euētus hui⁹ egeſtionis eſt ꝓprie ꝓpter potū hydromellis in eo ſup quē vincēs natura eſt cholera. Cuius cōplexio eſt calida: egrediens in caliditate ſua ab eq̄litate: ⁊ habet in egritudīe ſua apoſtema calidū in qbuſdā viſceribus ſuis. qḋ eſt: qꝛ nomen egritudinis cōmunis in hꝫ loco eſt ꝓpriū ei q hꝫ apoſtema calidū: qm̄ nō fit inflāmatio febris ab apoſtemate lapideo: neqꝫ ab apāte molli: ergo manifeſtum eſt: qꝛ qñ fit in qbuſdā egritudinib⁹ calidis l qb⁹ eſt noſter ſmo apa: tūc eſt apa calidū: nō apa molle. i. flegmaticū: aut apa lapideū. i. melācholicū: ⁊ illū cui⁹ diſpō eſt h̄ diſpō: noiauit Hippo. in hoc ſmone magnoꝝ viſcerū. XV.

Duplex modus gñatis ſpume.

Potus hydromellis

Potus aque frigide.

Screat⁹ opportun⁹ cū ſputo ac pulmonis humectatio: maxime fit ex potu aque mellis plus mixte. Sed egeſtio ſtercoris cholerā habētiuȝ ⁊ calorē fit ex potu aque mellis cuius mixtio puro vicina fuerit multo plus q̄ȝ eius cui⁹ cōmixtioni aqua dominat̄.

Screatus ergo eius qḋ excreat̄ per ſputū ⁊ mollicies pulmonis fit ꝓprie ex potu hydromellis commixti cōmixtione ſuperflua. Deſcenſio aūt egeſtionis ſpumoſe: ⁊ illius ſup quā vincens cholera calida eſt: fit potu hydromellis: cuius cōmixtio eſt vehementioris puritatis plus q̄ȝ illius ſup cōmixtionem: cuius vincens eſt aqua.

Jam dixi iterū in eis que ſunt ꝑmiſſa: ꝙ hydromel cōuertit̄ in egritudinib⁹ acutis ad cholerā: ⁊ nocet eis propter illud. Aque aūt tardat̄ penetratio: ⁊ morat̄ in locis qui ſub hypocūdrys ſunt tēpore longo: ⁊ ꝓpter hoc neceſſe eſt tibi vt fugias ab vſu eius. Rectius eſt ergo vt vtaris potu commixto ex vtriſqꝫ ſimul: ⁊ ſit commixtio eius qua commiſces ea ex quantitate multa aque cum

Aqua in egritudinib⁹ acutis tarde penetrat.

quantitate pauca mellis: mel enim facit penetrare penetratione ſua ipſaꝫ. qđ eſt: q: vrine exit⁹ fit facilis per hũc potũ: ⁊ excreatio ei⁹ qđ excreatᷣ per ſputũ fit facilioꝛ ⁊ velocioꝛ qñ tu acceperis ipm ſm hunc modũ: ꝙ ſi tu pmiſceas cũ hac q̃ititate aque q̃ititatem mellis maioꝛem hac quantitate facit euenire velociter ſitim ⁊ addit inuiſcoſitatem ſputi.

¶ Inquit Humayn. Iſte locus eſt in quo promiſi in eis que pmiſſa ſunt: ꝙ facerẽ ſtare te ſuper ipm ex ſermone Gal. quo inuenimus eũ ꝯfiteri ꝯfeſſione manifeſta: ꝙ hydromel pmixtũ pmixtiõe pura facit euenire ſitim: ⁊ ſputum efficit viſcoſuꝫ: nõ ĝ meretᷣ Hippo. vituperationeꝫ ſup ſmonẽ ſuũ in hydromelle: q: q̃q; facit ſputũ viſcoſuꝫ: q̃uis Gal. ꝯriũ illius videatᷣ: pp has ĝ res fit hydromel cõmixtũ cõmixtiõe multa ꝯueniẽtius in excreatiõe ei⁹ qđ excreari neceſſe eſt per ſputũ ⁊ in ꝓuocatiõe vrine: ppinquũ aũt puro inuenim⁹ vehemẽtius ꝯueniẽs in ſolutione nãe. Qđ eſt: q: mordicatio eius q̃to eſt maioꝛ eſt velocitas ſolonis ei⁹ qua ſoluit ventrẽ: ⁊ multitudo eius ſm illud: ⁊ qñ clyſterizatᷣ ẽt eſt multitudo ſolonis ei⁹ per quãtitatẽ puritatis ei⁹. Hec eſt ĝ cã in ſolone eius cuius diſpõ ex hydromelle eſt hec diſpõ qua ſoluit egeſtioneꝫ ſup quã vincẽs eſt cholera inbibita tinctura. ſ. ſup quam vincẽs eſt cholera victoria vehemẽti ⁊ egeſtionẽ ſpumoſam. qđ eſt: q: exit⁹ huius egeſtionis inuenitᷣ ex hydromel lene cui⁹ diſpõ eſt hec diſpõ: ⁊ ipm cũ hoc inuenimus mordicare inteſtina ⁊ abſtergere ea: ⁊ qñ ꝯuertitᷣ iterũ in choleram: addit in multitudine egeſtionis ſup quã vincens eſt cholera. Propter illud non laudauit Hippo. vſuꝫ eius: ⁊ ſignificat illud per ſmonẽ ſuũ: ⁊ etiã illa ſup quã vincẽs eſt cholera plus q̃ȝ opꝫ. Egeſtionẽ aũt ſpumoſaꝫ vituperauit ẽt in libro ſuo de ꝓnoſticatione: ⁊ egeſtio ſup quaꝫ vincẽs eſt cholera. ſ. illa cui nõ pmiſcetᷣ aliquid aliud eſt mala. qđ eſt: q: opꝫ vt egeſtio ſit nõ vehemẽtis tincture: neq; in diſpõne vt ei nõ pmiſceatᷣ res alia: ſꝫ ſit eq̃lis inter hec duo: ⁊ q̃dẽ nõ eſt differẽtia īter ſmonẽ meuꝫ in hoc loco eq̃lis aut parue cõmixtiõis. Cũ ĝ fueris ſeruans has res: ⁊ videris īfirmũ egerere egeſtionẽ ſpumoſam ſuper quã vincẽs eſt cholera: tunc ſcias: q: feb. eius eſt ex feb. liquefacientibus: ⁊ ꝓpter illud neceſſe eſt tibi vt ꝓhibeas ab vſu hydromellis in huiuſmodi febrib⁹: ⁊ vtaris aqua oꝛdei: ⁊ attẽdas ⁊ ꝯſideres apparitionem ſignificationis vrine: q̃uis ſit vilis que apparet tibi in vrina ſignificãs digõneꝫ egritudinis. qđ eſt: q: qñ tu das ei in potu in illa hoꝛa aquã frigidã iuuas eũ iuuamẽto magno. XVI.

> Hydromel purũ magis ſoluit q: magis mordicat

¶ Sed etiã cui⁹ egeſtio hãc habuerit qualitatẽ ipſi maximo nocumento eſt: neq;. n. ardoꝛẽ qui ſub diaphꝛagmate eſt extinguit: ſꝫ potius furoꝛẽ ⁊ feruoꝛẽ ſtimulat: atq; infirmo infert moꝛbi intolerantiam: membꝛiſq; generat moleſtiam. In inteſtinis auteꝫ ⁊ in ſtomacho vulnera generat.

¶ In illa aũt egeſtione cui⁹ diſpõ eſt hec diſpoſitio ſunt iterũ nocumẽta alia magna. qđ eſt: q: nõ extinguit inflãmationẽ factã in locis que ſunt ſub hypocũdrijs: ſꝫ excitat eaꝫ: ⁊ accidit ab ea prauitas tolerãdi egritudinẽ ſup infirmũ: ⁊ inquietudo mẽbꝛoꝝ: ⁊ facit accidere vlcera inteſtinis ⁊ ſtomacho.

¶ De cõſuetudine Hippo. eſt vt nolet res ledentes nocumenta: ſicut fecit in lib. de reſtauratione: ⁊ in libro ſuo de ſuncturis. qđ eſt: q: de ꝯſuetudine illoꝝum de Epulies eſt vt vtantᷣ loco ſermonis coꝝ: nocet: ledit: ⁊ ſimiliter etiaꝫ inuenimus Hippo. vti illo multotiẽs: ⁊ dixit in hoc loco ꝙ nocumẽta huius egeſtionis cuius ꝓceſſit rememoratio ſunt magna. ſ. egeſtio ſuper quã eſt vincens cholera ſpumoſa. Et de ꝯſuetudine q̃dẽ eius eſt vt vtatᷣ multotiens dictionibus que ſignificant cauſas ledentes: ⁊ coꝛpoꝛa q̃bus adueniunt nocumẽta ſuper ſignificationes: inde eſt ꝙ melius fuit vt diceret in hac egeſtione: q: ſignificat nocumenta magna: nõ ergo dixit: q: ſignificat nocumenta: ſed in ea ſunt nocumẽta: q̃uis nocumẽta nõ eueniãt niſi in coꝛpoꝛib⁹ leſis. Cauſe aũt ſunt faciẽtes illa nocumẽta: ⁊ ſignificatiões ſignificãt ea. Audi ergo ex Hippo. nocumẽta que ſignificantᷣ ex huiuſmodi egeſtione: dixit. n. qđ eſt: q: nõ extinguit inflãmationẽ que eſt in locis que ſunt ſub hypocũdrijs: ſed excitat ipſaꝫ ⁊ nõ dixit hũc ſmonẽ: niſi qñ multotiẽs ſedat exit⁹ egeſtionis ſup quaꝫ vincẽs eſt cholera inflãmationẽ factã in locis que ſunt ſub hypocũdrijs: ⁊ ꝓpter hoc addidit in ſmone ſuo: egeſtione ſpumoſa: ſup quã eſt vincẽs cholera: qñ nõ extinguit inflãmationẽ: ſed facit accidere ꝯriũ illius. ſ. q: addit in ea vel augmẽtat eã. qđ eſt: q: qui aſcellat huiuſmodi aſcellationẽ nõ ſedatᷣ ab ea īflãmatio que eſt in locis que ſunt ſub hypocũdrijs: ſed facit eã foꝛtẽ ⁊ malignã: ⁊ facit accidere infirmo inquietudinẽ. ſ. anguſtiã ⁊ ſyncopim: ⁊ prauitatẽ tolerãdi egritudineꝫ: qñ huiuſmodi egeſtio accidit a cã que inflãmat loca que ſunt ſub hypocũdrijs: ⁊ a deſcenſione ei⁹ in īteſtinis accidit alcoꝛati īteſtinoꝝ. Et cã in illo eſt acuitas: ⁊ cã euẽtus alcoꝛati inteſtinoꝝ eſt egeſtio referta ſup quã vincẽs eſt cholera. Cauſa aũt que eſt in locis que ſunt ſub hypocũdrijs nõ eſt niſi ſignificatio ſignificans ſup ea. Et de ꝯſuetudine q̃dẽ Hippo. eſt ſicut dixi multotiẽs vt vtatᷣ dictionib⁹ que ſignificãt cãs faciẽtes moꝛbos ſup ſignificatiões que ſignificãt eas. XVII.

¶ Diuerſitatem autem medicamentoꝝ neceſſarioꝛum ad hos moꝛbos medicandos poſtea intimabo.

¶ Spẽs aũt curationis qua iſte egritudines curantᷣ ego narrabo in eis que ſunt poſt.

¶ Significauit iterũ Hippo. in eo qđ ꝓceſſit de ſermone ſuo: q: mẽſurat narrationẽ curatiõis cuiuſq; egritudinuꝫ acutarũ: ⁊ ſignificat illud ẽt in hoc ſermone: nõ minus eo qđ ſignificat illud in eo qđ pmiſſum eſt: ⁊ ego ingram de reb⁹ additis in hoc libꝛo poſt ſermonẽ in balneatione: ⁊ ab eo qđ eſt in libꝛo ſuo de egritudinib⁹: ⁊ in libꝛo ſuo de cauſis: an ſint digni vt pertineant Hippo. in expoſitione mea quã exponam in illos libꝛos. XVIII

¶ Sed ſi in his moꝛbis acutis ꝓ iure vel potu aquã dederis mellitã vtile tibi in multis oparis: nec multũ delinquis. Quẽ aũt opoꝛteat illã bibere ⁊ quem nõ dictũ eſt vt opoꝛtuit: diximus etiã cur denegetᷣ infirmo.

¶ Et ſi vteris in his egritudinibus loco ſoꝛbitionũ ⁊ toti⁹ qđ bibitᷣ hydromelle erit tibi rectũ in reb⁹ multis: ⁊ nõ erit tibi poſſibile vt erres multo erroꝛe. Cui aũt opoꝛteat illud dari in potu: ⁊ cui nõ opoꝛteat illud dari in potu iã diximus ſm ꝙ opꝫ vt in eo dicatur: ⁊ enũtiauim⁹ etiã cãm in qua nõ opꝫ vt in potu detur infirmo hydromel.

℃ Jam ſignificauit Hippocra.etiam ſignificatione manifeſta:quia precepit vti hydromelle tm̄:vſq3 ad horā cueīus criſis.quod eſt:q2 non vtimur aqua ordei:niſi in egritudinibus tm̄ quibus liqueſit corpus:aut in eo cui virtus non tolerat vt moreatur vſq3 ad horam criſis. Jn reliquis autē egritudinibus eſt rectius vt regatur infirmus in eis hydromelle tm̄. XIX.

℃ Sed quidā iā dimittūt dare illā:q2 videl3 debilitat illa virtutē bibētium: vnde ⁊ illis eam citā mortē credunt impēdere:qd̓ ita eē idcirco videt̄ ſibi:q2 is qui bibit minime poteſt ſuſtētari. Sunt enim quidā ea tm̄ vtentes qui ⁊ ſi opportune vtuntur ea.

℃ Dimittunt autē hoies vti hydro.qm̄ facit accidere debilitate3 in virtute eius qui bibit ipſum:⁊ ꝓpter hoc putant qd̓ faciat euenire mortē velociter: ⁊ non dī illud in eo niſi qm̄ bibenti ip̄m non eſt poſſibile: vt moret̄ per vſu3 eius. Qd̓ eſt:q2 ex hoibus ſunt qui vtunt̄ hydromelle tm̄: ſm̄ q vſus eis in qbuſdam cucurrit ſm̄ rectitudinem.

℃ Non eſt ſermo Hippocra.dicentis in potu hydromellis:q2 ꝓſternit virtutem infirmi ⁊ ſermo eius:q2 non nutrit eum proſus:aut nutrit eu3 nutrimento pauco vnus: verūtamen iſte operationes tres adinuice3 ſunt diuerſe:ſiue ſint ex eis que proſternunt virtutem ſua3 ſicut fluxus ſanguinis ex naribus:⁊ fluxus vētris ſuperfluus:⁊ ſudor: ⁊ vomitus:⁊ prohibitio a cibo per accidēs:neceſſario dicitur in eo:q2 proſternit virtutem. Jn eo autem qd̓ proſus non nutrit ſicut aqua:ſermo:q2 proſternit virtutē aut confortat eam: non ſm̄ veritatē: ſed ſm̄ viam tranſumptionis inde eſt q aqua non ſolū confortat infirmum ſm̄ q ipſa nutrit ipſu3: ſed eſt loco medicine que reducit cōplexionem eius ſuper quē ſuperfluit malitia complexionis donec ↄuertit illam ad equalitatē: tertia autem cum iſtis duabus eſt cuius nutrimentū eſt paruum: ⁊ eſt poſſibile vt moriat̄ homo ſi vtatur eo ſolo cui⁹ diſpoſitio eſt hec:non ſm̄ q virtus eius cadat ex vſu illius:ſed quoniā non addit in ea magnā additionē:⁊ ex iſtis rebus eſt hydromel. Quod eſt:q2 quando infirmus prohibet̄ a cibo quattuor diebus:⁊ de aptitudine eius eſt vt moriat̄: tunc poſſibile eſt ei per vſum hydromellis vt remaneat: non vſq3 ad diem quintum: ſed etiam vſq3 ad diem ſextum:⁊ intellige iſtū ſermonem iterū in melle: natura enim mellis eſt illa que ponit hydromel ex rebus que nutriunt nutrimento paruo.quod eſt:q2 aqua non eſt niſi cōpoſitrix cibi:non cibus:⁊ neq3 Hippo.illud tm̄ dixit:ſed reliqui boni medici:verū pauci ex eis dixerunt illud in aqua q ipſa eſt cōpoſitrix cibi. Jſte ergo res q̄s dixit nunc Hip. ſunt in hydromelle:qd̓ aūt ſequitur illud non eſt occultū tibi:q2 dicit̄ etiam in melle. XX.

Virtus pſternit tribus modis.

Hydromel Mel Aqua.

℃ Non tm̄ hic ſenſus hoc modo ꝑfectus eſt.

℃ Hec aūt ſententia vera non eſt ſm̄ hoc.

℃ Non eſt iſte ſermo:q hydromel attrahat mortē ſuper illū qui tolerat patientiam ſup ſeip̄m: verus:in quo nō ſit ambiguitas.qd̓ eſt:q2 mors venit etiam ſuper ipſos q̄uis bibant aquam ſolam iterū. Cum ſit nutrimentum quod peruenit ad corpus ex hydromelle paruum non eſt poſſibile vt ſeruetur per ip̄u3 corpus:ita vt remaneat ei vita ſua per potum eius tm̄:ſicut ſi biberet infirmus aqua3 ordei ſolam. XXI.

Ex ſolo potu hydromellis non pōt hō in vita ↄſeruari. ſicut ex potu aque ordei.

℃ Que tamen fortior eſt ſi ſola bibatur niſi ventrem ſoluerit.

℃ Verumtamē hydromel eſt fortius nutrimentum quando bibitur ſolum ſi non lenit ventrem.

℃ Putatur de Hippo.q2 ſignificat per ſermonē ſuū: fortius multū aqua:q in aqua eius eſt virtus ex qua nutrit̄ corpus:⁊ poſſibile qdē eſt vt aqua qñ corpus exiccat̄ ꝓpter dimiſſionē cibi qd̓ humectat ⁊ rorandū efficit vt moret̄ per potū eius infirmus tp̄e lōgiori:tp̄e quo remaneat qñ non bibit aquā oino. Jnuenimus aūt Hippo.determinare in eo qd̓ addidit in ſermone ſuo hydromelle:niſi lenificet vētrem.qd̓ eſt:q2 hydromel ꝓſternit virtutē nāe: ⁊ debilitat eā ꝓpter euonem in eo cu⁹ lenit vētrē cū hoc q ħ dictio ſigt multitudinē ſolutionis vētris:nō eq̄litatē eius.Et op3 qdem vt ſcias q hydromel purū eſt plus ad ſoluendu3 vētrem:⁊ qd̓ ex eo bene decoquitur eſt pluris nutrimenti:⁊ intellige hoc:⁊ ſerua illud ſuper vias tuas. Qd̓ aūt ſcribit Hip.poſt in cōparatione hydromellis cū vino ſubtili aquoſo auſculta vt itelligas illud. XXII.

℃ Eſt etiam quandoq3 illud fortius illo leui vino qd̓ aquam ſuſtinere non poteſt: eſt ⁊ quandoq3 debilius.

℃ Et nos inuenimus ip̄m ēt eſſe fortius vino ſubtili paru3 tolerantis aquam in quibuſdā horis: ⁊ in quibuſdam earum debilius.

℃ Fuerunt ex hoibus qui ſcripſerūt loco fortioris ⁊ debilioris:vehemētioris virtutis:⁊ vehemētioris debilitatis: ⁊ ex eis fuerūt qui ſcripſerūt illud ſm̄ q nos ſcripſimus ip̄m:⁊ ex eis fuerūt qui ſcripſerūt loco quarūdam horaꝝ: qñq3 ſm̄ hoc exemplū:⁊ qñq3 inuenis ip̄m etiam fortius vino ſubtili aquoſo:⁊ qñq3 inuenis ip̄m etia3 debili⁹ ip̄o. Qd̓ aūt nūc intelligit̄ ex oib⁹ iſtis deſcriptionib⁹ eſt vna eadem res.qd̓ eſt:q2 Hippo.dicit in hydromelle:q2 in qbuſdam horis eſt fortior vino ſubtili aquoſo: cui⁹ eſt hec diſpoſitio.Et ego qdē iam narraui cui⁹ ex vini diſpoſitio ſit ħ diſpoſitio in ſermone de vinis:Hippo.aūt abſtinuit a rememoratione eius q̄ſi ignorauit illud:⁊ ſignificauit illud in hoc ſermone ſigtione manifeſta:narrādo ſubſtantiam ei⁹ in ſermone ſuo/ſubtilis:⁊ narrando virtutē ei⁹ in ſermone ſuo:parū tolerās aquā.qd̓ eſt:q2 vinu3 nō noiat̄ parꝫ tolerans aquā:niſi cū non eſt neceē vt ↄmiſceat̄ ei de aqua vt bibat̄:niſi q̄titas parua valde:qm̄ qd̓ eſt cū 3rio illius.ſ.cui⁹ ↄmixtio indiget aqua multa noiat̄ plus tolerans aquā. Vinū ergo nō tolerās aquā eſt debilis virtutis:quo non fit iuuamentū in bibente qñ miſcet̄ cū aqua multa.Et ſermo ei⁹ iterū in hoc vino: qa non eſt odor ei: ſignificat ſigtione magna debilitatem valde ei⁹ ⁊ frigus ipſi⁹:⁊ eſt ſimile in his duob⁹ aque:ſicut ſi vinū eſt fortis odoris:ſignificat illud ex eo ſigtione magna valde vehemētiam virtutis ei⁹.qd̓ eſt:qa alteratio vini aquoſi dum permanet vua ei⁹ in vite eſt parua valde:⁊ illō qd̓ admiſcet̄ ei de elemēto terreo ēt eſt q̄titas parua valde:ita q ip̄m eſt loco ei⁹ cui admiſcet̄ q̄titas parua ex ſubſtantia terre ⁊ ignis:⁊ non eſt necīa in deſtruēdo hec duo ſimul: niſi digeſtio parua valde. Vinū aūt cui⁹ diſpoſitio eſt hec diſpoſitio.ſ.multū tolerās aquā:non fit cū hac diſpōne ex digōne pauca:qm̄ longitudo eius ab aqua eſt longitudo multa valde:⁊ q̄titas caliditatis quā acquirit ꝓpter illud eſt multa:⁊ habet cum illo odorem. XXIII.

Vinum ſine odore indicatur debile: et qd̓ eſt cū odore indicat̄ potens.

℃ Differentia aūt que eſt inter virtute3 vini

aquoſi ⁊ mellis: vel vtriuſqꝫ non commixti magna eſt: qui enim duplum vini puri biberit q̃ꝫ mellis eius virtutē magis illud mellis confortat: niſi naturam humefaciat: ſtercoris etiam duplum egerit.

¶ Et differentia inter vſum vini ⁊ mellis nō mixtoꝝ in virtute cuiuſqꝫ eorūꝫ eſt magna: quoniāꝫ ſi aliquis bibit de vino puro duplū eius ꝙ ipſe bibit de melle: confortatur virtus eius ex potu mellis plus multūꝫ: ſed nō lenit naturā tātū. quod eſt: quia egeſtio etiā que egreditur ab eo dupla eſt.

¶ Si diceret Hip. loco ſermonis: mel hydromel: eēt ſermo eius manifeſtior. quod eſt: qꝛ ſermo eius fuit vſqꝫ ad hūc finē in hydromelle: ⁊ ipm̄ cōparauit cū vino: ⁊ manifeſtū eſt qdē ꝙ cōparatio ſua qua cōparauit ipm̄ fuit cū vino mixto cū aqua non cū vino puro. Uerū ꝗ cū intendit vt eſſe cōparationis ſue curreret ſm̄ iuſtitiam ſuā: poſuit ſermonē ſuūꝫ in vino ⁊ melle. qđ eſt: qꝛ ex hoībus eſt qui errat in cōparatione ſua inter hec duo per intētionem ex ea vt faciat errare aliū: ⁊ ex eis eſt qui errat in illo abſqꝫ volūtate ſua. inde eſt: qꝛ experiunt̄ res ꝓter hoc ꝙ admiſceat̄ ei res alia: ⁊ ponūt virtutem eaꝝ non eis qbus non miſcet̄ aliqđ aliud tm̄: ſed qbus miſcet̄ quecūqꝫ cōmixtio fuerit. Et ſilr̄ inuenimus etiā alios experientes res que cōmixte ſunt cōmixtione multa: ⁊ iudicant ex eis ſup̄ omne qđ mixtū eſt quecūqꝫ cōmixtio fuerit: ⁊ nō eēt eis neccium vt ponerent iudiciū ſm̄ hoc exemplū: ſed eēt eis ꝯueniens vt ſcirent ꝙ hydromel qn̄ miſcet̄ opꝫ vt ſit comparatio eius cū vino cui mixta eſt aqua: qm̄ ſi fuerit aptitudo tua vt ſit cōparatio tua inter vinū purum ⁊ hydromel multe cōmixtionis: nō erit iuſta: ⁊ qm̄ cōparatio eius difficilis eſt in eo cui admiſcet̄ res alia ab eo poſuit Hip. ſermonē ſuū in rebus qb⁹ nō admiſcent̄ alia ab eis: ⁊ ſunt ille que dicunt̄ pure. Cōparauit ergo īter vinūꝫ: qđ non cōmiſcet̄: ⁊ inter hydromel, ⁊ dixit: ⁊ qn̄ aliqs bibit de vino duplū eius qđ bibit de hydromelle: eſt nutrimentum eius minus nutrimēto hydromellis. Et qm̄ gn̄a vinoꝝ multa ſunt non poſuit ſermonem ſuū in eo qđ ex eis eſt forte imprimens in caput: ⁊ faciens ꝑmixtionē in rōne: ſed in debili ex eis aquoſo. Cōparat ergo hoc vinū cū melle: ⁊ manifeſtū eſt ꝙ mel eſt pluris nutrimenti ipſo: ⁊ qn̄ ipſe ꝑcepit vt compareſ inter quātitatē vini ⁊ medietatem eius ex melle: nō vult ꝙ oporteat vt bibat īfirmus vnūqđqꝫ eoꝝ preter ꝙ admiſceat̄ aqua ei. Sed poſtq̃ menſurat̄ de vnoquoqꝫ eoꝝ quantitas quā vult ex eo et dat ea in potu infirmo qualr̄ vult: nam illud non nocet in prohibitione tua aliqđ qđ eſt: qꝛ poſſibile eſt tibi vt accipias de melle quantitatē vncie ⁊ dimidie: ⁊ des ei ipſi in potu: poſtq̃ permiſcueris in eo de aqua qđ ipſe vult: ⁊ facias illud omni die: ⁊ accipies iterꝫ de vino quantitatem triū vnciaꝝ in die: ⁊ des ei in potu ipſiꝫ poſtq̃ ꝑmiſcueris ipm̄ ſicut diligit. qđ eſt: qꝛ tu potes hoc qn̄ tu expiris in numeris hoīum plurium ſimiliū in oībus diſpōnibus ſuis: ⁊ in vno ex hoībus etiam non in vna hora ⁊ eadē: vt cognoſcas virtutē cuiuſqꝫ eoꝝ ſm̄ veritatem eoꝝ: qꝛ qn̄ mel non lenit nām ꝓpter ꝓprietatem ſuā: poſſibile eſt ei qui vtit̄ melle vt moret̄ diebus multis. Cū ergo iſtud ſit ita: q̄re ergo dixit Hippo. in ꝑn⁹ ſermonis ſui: ⁊ inuenimus etiam ipm̄ fortius vino ſubtili parū tolerante aquā in quibuſdam horis: ⁊ in qbuſdaꝫ eoꝝ debilius: qm̄ non eſt declaratū: qꝛ qñqꝫ eſt fortius: qñqꝫ eſt debilius: ſed inuenitur ſemper ſm̄ ꝙ dixit ante fortius. Cauſa autēꝫ in illo eſt ꝙ Hippo. cum cōpleuit ſermonē ſuūꝫ preter ꝙ diſcerneret ipm̄ ⁊ enūtiaret cōparationem eius eq̄lem in illo: ⁊ diſcerneret ipſam recte dixit: ꝙ mel inuenit̄ in qbuſdam horis fortius vino: ⁊ in qbuſdā eaꝝ debilius. qđ eſt: qꝛ qn̄ nō diſcernit̄ eſſe cōmixtionis cuiuſqꝫ eoꝝ multotiens putatur ꝙ vinum eſt debilius: ⁊ qñqꝫ exiſtimat̄ ꝙ hydromel eſt debilius: ⁊ quādoqꝫ exiſtimat̄ aliud ab illo. Cūꝫ ergo diſcernis illud ſicut dixi: ⁊ addideris ad illud diſcretionē in lenitate nature: inuenies hydromel fortioris nutrimenti ſemper q̃ꝫ vinū cōmixtū ſm̄ illam mixtionē: ꝙ ſi ex egeſtione quā educit hydromel temperata non cadit virtus: q̄uis oporteat vt ſcias ꝙ illud qđ egredit̄ ex hydromelle eſt duplicia multa eius qđ egreditur in eo qui nutritur potu vini tm̄. Addit etiam tibi illud in hoc ꝙ hydromel eſt pluris nutrimenti multum q̃ꝫ vinū. qđ eſt: quia ſi egeſtio que egreditur ab eo eſt duplicia multa: ⁊ tolerat infirmus: vt remaneat per hoc ꝙ nutrit̄ cum hydromelle tm̄ diebus multis: tunc manifeſtūꝫ eſt ꝙ mel eſt fortioris nutrimenti q̃ꝫ vinum. XXIIII.

¶ Mel maioris nutrimenti vino aquoſo.

¶ Hydromel ē maioris nutrimēti q̃ꝫ vinūꝫ aquoſum.

¶ Poſt priſanam vo ſi aqua mellis bibatur ſaturat nimia repletione ⁊ inflat: eiſqꝫ que ſunt ſub diaphragmate locis: minime iuuat. Antea vo non ſit adeo nocitiua: ſed etiā iuuamento habilior habetur.

¶ Et ſi ſorbeat priſanam ordei: deinde bibat poſt ipſam hydromel: ſatiat ipſum illud ſatietate vehemēti: ⁊ inflat eum: ⁊ non fit iuuamentū per illud in locis que ſunt ſub hypocūdriis. Si aūt bibat hydromel ante ſorbitionē non nocet ei illud ſicut eſt nocumentum ei⁹ qn̄ bibit̄ poſt priſanā ipm̄: ſed quandoqꝫ fit iuuamētum per illud etiam.

¶ Hunc ſermonē dixit Hip. in ordine ſm̄ quē opꝫ te ordinare vſum hydromellis ⁊ priſane ordei. Et ſcias ꝙ ſermo eius iſte eſt ſermo cōis: qui itelligit̄ ex vno exēploꝝ particulariū. ſ. hydromel ⁊ priſana ordei. Qđ eſt: qꝛ oportet ſemꝑ vt ſumat̄ in ꝑmis illud cuius corruptio eſt facilior: ⁊ eius deſcēſio fit velocior: deinde ſcđo poſt ipm̄ qđ eſt ſm̄ ꝯtrium illius: priſana vo ordei eſt velocioris corruptionis: q̃ꝫ hydromel: ⁊ tardioris deſcēſionis. Cū ergo bibitur in ꝑmis hydromel eſt in loco facientis penetrare: ⁊ facientis deſcēdere priſanam ordei. Et ſi bibat̄ in primis priſana ordei: tunc hydromel ꝓhibet̄ deſcendere: q̄re ſtimulat loca que ſunt ſub hypocūdriis: ⁊ ꝯuertit̄ etiāꝫ ſm̄ lōgitudinē tp̄is ad choleram: ⁊ qn̄ conuertit̄ corrūpit priſanam ordei etiam quadā corruptione. XXV.

¶ Cibaria velocis deſcēſiōis ⁊ facilioris corruptionis ſūt pri⁹ ſumēda.

¶ Coctū aūt mel vſui appet melius: qꝛ ſubtile: ⁊ albū luciduꝫqꝫ videt̄ ꝓbabile. Sed eā bonitatē illud hēre qua crudo ꝑferat̄ dicere nō poſſūꝫ: nō. n. ſaporoſius crudo: ſi mel ante coctionē bonū īuenit̄: ſed ēt plus defectū: ⁊ ad egerēdūꝫ ſtercus īualidius cōꝓbat̄: quoꝝ neutrū quātum ad iuuamentū neccīūꝫ eſt. Ad qđ aūt coqui expediat̄ indicabo. Si ergo mel malum fuerit: aut immundūꝫ inepti odoris nigriqꝫ coloris: coctio eius malignitatem minuit aut turpitudinem.

¶ Decoctum

Decoctum autē hydromel melius eſt in conſideratione ſua q̄ȝ illud quod non decoquitur. quod eſt: q꞉ vides ipſum ſubtile album quod penetrat lux: ſed ꝙ in eo ſit bonitas que antecellat illud quod ex hydromelle crudum eſt ego non poſſum dicere: quoniā non eſt ſaporoſius crudo ſi contingit ꝙ mel ſit bonum: verū qđ ex hydromelle decoctum eſt: debilius eſt crudo: ⁊ minꝰ ſtercus faciens deſcendere: ⁊ non eſt aliqđ horum duorum neceſſarium in iuuamento. Et propinquius quod ꝓuocat ad vtendum eo decocto eſt quando contingat vt mel ſit maluȝ: non mundū: neqȝ boni odoris nigri coloris: decoctio nāqȝ diminuit de malitia eius: ⁊ vehementia ſue feditatis.

In toto hoc ſermone ſuo narrauit Hip. diſtī inter illud qđ coctū eſt ex hydromelle: ⁊ inter illud qđ nō decoq̄ꝛ: nō ergo neċia eſt in eo penitus expoſitio. XXVI.

Potus autem qui oxymel dicitur in hyeme datus in acutis paſſionibus plurimum iuuantior eſt: quibus enim neceſſe eſt ſcreare iuuat: flatum bonum facit.

Potus autem qui nominatur ſecaniabin vſus in multis ex egritudinibꝰ eſt iuuatiuꝰ. qđ eſt: quia adiuuat ad excreanduȝ illud qđ per ſputum excreari neceſſe eſt: ⁊ bonum efficit anhelitum.

Scimus ꝙ viſus Hip. in ſermone ſuo noiaꝛ ⁊ vocaꝛ ⁊ q̄ ſunt ſilia illi: ⁊ qñqȝ eſt qñ ꝯſuetudo nō currit cū viu illius noīs apud hoīes oīs lingue: ⁊ qñqȝ qñ nō noiaꝛ illa res illo noīe ſm veritatem: ⁊ qñqȝ eſt qñ vult ſigńare ꝑ ipm rē artificialē: ſicut oſtdimꝰ in lacertis timporū ⁊ maſticantiū. Et manifeſtū gdē eſt apud oēs hoīes ꝙ ſecaniabin nō noiaꝛ h̄ noīe vt ſignificet aliquā opationū. Reſtat ergo ꝙ Hip. nō dixit in eo noiaꝛ ſecaniabin: niſi ꝓꝑ vnaȝ duarū rerū: aut ꝓꝑ vituperationē q̄ vituperauit h̄ nomē: ſicut dixit i lacertis timporū ⁊ maſticātiū: aut qm̄ ꝯſuetudo nō currebat cū viu huius medicine: quare addidit in ſermone ſuo in ea ꝓꝑ hanc cām noiaꝛ. Et poſſe quidē eſt vt ſit vnūqđqȝ hoꝝ duoꝝ: qm̄ lȝ nō ꝓprium fuerit intentioni viſus eius eē in illa hora. Et lȝ Hip. vituperauerit h̄ ipm nomē cū ſignificet ſuꝑ hoc qđ eſt medicina cōpoſita ex aceto ⁊ melle tm̄: ſm diſpōnē ꝟo mellis in ſeipſo in h̄ noīe in greco poſſe eſt vt intelligaꝛ ꝑ ipm mel acetoſum. Iā ergo oſtdimus qđ voluit Hip. ꝑ ſermonē ſuū: ſecaniabin: noiaꝛ. Qđ aūt neceſſe eſt ſcire de eē eiꝰ i arte medicine: opȝ vt intēdamus eius intētionē.

De cōpoſitione ſecaniabin

Dico ergo ꝙ cōpoſitio ſecaniabin non eſt ex aceto ⁊ melle tm̄: ſed eſt ex hydromelle ⁊ quātitate parua aceti: ⁊ melius qdem in eo eſt vt decoquaꝛ. qđ eſt: qꝛ virtus mellis frangiꝛ qñ decoquiꝛ: q̄re acq̄rit hydromel ꝑmixtū ei iuuamentū qđ ex eo neċium eſt: ⁊ nō eſt poſſe in eo vt noceat. Hip. aūt narrauit in ꝑncipio ſermonis ſui iuuamēta q̄ ſequunꝛ ex viu ſecaniabin: ⁊ narrabimꝰ ēt nos ea in ſequētibus: nocumēta ꝟo accidentia ab eo monſtrat Hipp. in fine ſermonis ſui. Qđ aūt dixit in fine ſermonis ſui iſtiꝰ quē ꝑmiſimus eſt ſermo eius. qđ eſt: qꝛ adiuuat ad excreandū illud qđ excreari neceſſe eſt per ſputū: ⁊ facit etiā bonū anhelitum: ⁊ nos gdē narrabimus illud qđ ipſe dixit in hoc ſermone ſequentes in illo vegiſtium eius. XXVII.

Hore ꝟo quibus vtitur eo ſunt iſte.

Hore ꝟo eius ſunt iſte.

Intellexit ꝑ horas eius: aut horas in qbꝰ opȝ vt adminiſtreꝛ: ſicut currit ꝯſuetudo cū illo: aut iuuamēta: q̄ acquirunꝛ ex eo. Et ego gdē iaȝ oſtdi ꝙ Hip. multotiēs vtitur hac dictione ſm hanc intentionem. XXVIII.

Acidiſſimus ꝟo his quibus ſputuȝ ſcreare eſt neceſſe: non parum facit iuuamenti: ꝙ ſi id quod incluſum eſt adiuuat excreari lubricum faciens: atqȝ cānalia pulmonis dilatans: pulmoni preſtat quiddā quietis: quia illū humidū reddit. Itaqȝ maximū impendit iuuamētū: quādoqȝ ꝟo plurimū: videlicet acidiſſimus opportunū ſcreatū ꝑ ſputū fieri amittēs † adiuuare non poteſt: quare ſputi viſcoſitas augmentaꝛ: vnde ⁊ opus illius impeditur. Ali[illegible]

Quod eſt: quia ei qui acetoſus eſt valde ex eo non eſt poſſibile vt efficiat operationē mediā in excreatione eius qđ excreari per ſputum neceſſe eſt: qm̄ ſi adiuuat ad excreādū res retentas: ⁊ facit accidere eis lubricitatē: ⁊ dilatat cānā pulmonis: tūc quieſcere facit cānam pulmonis quadaȝ quiete. quod eſt: qꝛ lenit eā. Et cum efficit has operationes cōfert iuuamētū magnū: ⁊ quādoqȝ nō eſt poſſibile ei q ex eo acetoſus eſt valde vt poſſit facere excreare qđ excreari neceſſe eſt per ſputū: cū ergo illud eſt addit in viſcoſitatem ſputi: ⁊ nocet vſus eius.

Hippo. nūtiat in ſermone ſuo iſta nocumēta q̄ accidūt multotiēs ei q indiget tm̄ vti ſecaniabin acetoſo. qđ eſt: qꝛ q nō indiget vti medicina cuiꝰ acetoſitas ꝯſequaꝛ hāc ſūmā tūc ſuꝑfluū eſt narrare nocumēta q̄ accidūt ei ab ea. qđ eſt: qꝛ Hip. nō dicit acetoſum tm̄: ſȝ addidit ad illud valde: ſicut ſi diceret: vehemētis acetoſitatis: ⁊ ille cuius diſpō eſt ex ſecaniabin hec diſpō: non eſt poſſe vt efficiat in ſputo groſſo viſcoſo retēto i pulmone opationē mediā: ſed aut incidit illas mās ⁊ abſtergit eas: ⁊ adiuuat ad exſcreandū eas: aut claudicat ab hac operatiōe: q̄re exiccat eas: qm̄ ſicut illa ex medicinis cuius diſpō eſt hec diſpō: incidit mās ⁊ abſtergit eas: ſilr ēt inuenimus eā exiccare eas. Et nos gdē nō vtimur ea niſi in excreatione materierū groſſaꝝ retētarū in pulmone: nō ad exiccādū eas: naȝ tunc ex nociua: ſed vt incidat eas ⁊ abſtergat ipſas. Cuȝ ḡ nō eſt ei poſſe vt efficiat illud nō fit iuuamētū ꝑ eā prouſus: ſed nocet nocumēto magno valde. Et Hippo. qdem narrabit in ſequētibus qm̄ non eſt poſſe in ea vt incidat ⁊ abſtergat qđ eſt in h̄ loco. Uiꝛ ḡ mihi vt loquar in eē deſcriptionis ſȝ quā ſermo iſte deſcriptꝰ inueniꝛ in multis libris. qđ eſt: qꝛ iueniꝛ deſcriptū in multis deſcriptionibꝰ loco medij: magnū: ita vt fiat totꝰ ſermo ſm h̄ exēplū. qđ eſt: qꝛ acetoſo valde nō eſt poſſe vt efficiat opationē magnā: ſermo ꝟo iſte eſt vanus. qđ eſt: qꝛ Hip. oſtdit in eis q̄ ſunt poſt: ꝙ ſecaniabin acetoſus valde: multotiēs ꝑ vſuȝ

Secaniabin qñqȝ mās abſtergit ⁊ qñqȝ exiccat.

Opatio ſecaniabin ſemꝑ eſt aut iuuamētū magnū aut nocumentum magnum.

eius fit iuuamētum magnū: ꝛ nocet q̄ſq3 nocumēto magno. Ergo actio eius ſemꝑ eſt actio magna: ꝛ nō efficit in aliqua hoꝛaꝝ opationem paruā. Quod ergo meret̄ ē eſt vt dicat̄ ꝙ opatio eius ſemꝑ eſt: aut iuuamētū magnū: aut nocumētū magnū: melius eſt ergo vt dicat̄ in eo: quia non fit ab eo operatio media. XXIX.

Accidit autem hoc illis maxime quoꝛum moꝛbus periculoſus eſt: vndecunq3 fuerit: neq3 tuſſire: neq3 ea que in pulmone ſunt clauſa: ſcreare poſſunt.

Ille añt cui plus accidit illud pꝛopꝛie eſt cuius egritudo fuerit ꝑiculoſa ex quacunq3 cauſa fuerit illud: neq3 poſſibile eſt ei tuſſire ꝛ ſcreare res retentas in pulmone.

Dicit Hip. ꝙ vehemētia viſcoſitatis ei9 qđ excreatur cū ſputo ꝛ groſſitudo eius qñ non iuuat̄ p vſum ſecaniabin acetoſi: accidit in eo cuius diſpoſitio eſt diſpoſitio exigens perditionē. ſ. in egritudine cuius non eſt digeſtio olno: qm̄ ille cuius diſpoſitio eſt hec non excreat per ſputum aliquid penitus. XXX.

Or ſi ita fuerit: vires infirmi neceſſe vt cognoſcas: ꝛ an ſibi cum illud dederis: ſalus ſperetur.

Cum ergo illud ſit: tunc opoꝛtet vt cognoſcas vehementiā virtutis infirmi: ꝛ an ſperetur ei euaſio quando vtitur eo.

Cum ꝓceſſit ꝛ dixit ꝙ ille cuius egritudo eſt ꝑiculoſa nō iuuat̄ p vſuꝫ ſecaniabin acetoſi iuuamēto manifeſto: ꝛ ꝙ ex eis gdā ſoꝛtaſſe euadūt qñ iuuant̄ p ipſum: nō dimiſit qn rememoꝛet̄ ꝓter qua iuuant̄ illi: ꝛ erit hoc gdē iuuamētū eueniēs ab vſu ſecaniabin vehemētis acetoſitatis ꝓuenit qñ infirmus eſt vehemētis virtutis. Quoniā abſq3 hoc eſt ei impoſſe vt iuuet̄ p illud cui9 diſpō eſt hec ex ſecaniabin iuuamēto manifeſto: quāuis nō careat iſte ſecaniabin vna duarū operationū: aut nō īcidat illos humores penit9: ſ3 addat in viſcoſitatē ſputi: aut īcidat eos: ꝛ abſtergat ipſos. Cū ergo efficit illud accidit ex eo ſcreatus illaꝝ materierū ſubito cū multitudine ꝓter ꝙ virtus ſit foꝛtis ſup illud: manifeſtū eſt ergo ꝙ illud qđ ſequit̄ hāc opationē eſt vt pꝛefocetur infirmus. XXXI.

Abſq3 virtutis foꝛtitudine impoſſe eſt ſecaniabin hūo res groſſos īcidere.

Sed egroto oxymel quando dare volueris illud in vltimo tunc tepidū eſſe opoꝛtet: atq3 paulatiꝫ dari: neq3 multū neceſſe eſt.

Et opoꝛtet vt ſit quod ex eo ſumit in potu infirmus: quādo vis dare ei in potu ſecaniabin cuius diſpoſitio eſt hec diſpoſitio: tepidum in vltimo: ꝛ ſit quod das ei in potu ex eo parum non cum multitudine.

Hippo. ꝓcepit vt in potu det̄ ei qui nō ſcreat aliqđ olno ꝓꝑ groſſitiē ſputi ꝛ viſcoſitatē ei9: ꝛ virtus eius nō eſt debilis ſecaniabin vehemētis acetoſitatis tepidus in vltimo. Et ſit qđ ex eo in potu ſumit paꝝ: tepidus aūt in vltimo eſt: q eſt medius inter calidū ꝛ frigidū ſm̄ veritatē. qđ eſt: qa virt9 hui9 ſecaniabin cū ſit virtus foꝛtis valde: facit cauere Hip. ne det̄ in potu ex eo quātitas multa in vice vna. Et ſilr̄ ē inuenim9 eū facere cauere a potu ei9 debilē cū ſit frigidus: ſicut ꝓcepit de eo in eis que ꝓmiſſa ſunt: qm̄ in pleureſi ꝛ peripleumonia qñ nō excreat̄ aliqđ: ſignificat illud ꝙ ipſe nō ſunt digeſte: rei aūt indigeſte

Secaniabin dictus eſt tepidus nō calidus neq3 frigidus ꝛ ĉtc.

ꝯfert ſꝑ calor ꝛ nocet ei frigus. Cā aūt ꝓꝑ quā ꝓhibet Hip. ab vſu ſecaniabin calidi eſt cautela ei9 vel timor ex malitia egritudinis ꝓꝑ cām: q: qa qñ dat̄ in potu īfirmo hꝰ ſecaniabin ꝑmanet egritudo ei9 indigeſta: ꝛ accidit ei ex potu ei9 qñ eſt calidus vt addat̄ ſitis plus q̄ fuit. Et ego gdē iam oñdi tibi ꝙ hoc accidens addit in viſcoſitatem ſputi. Fiducialius eſt ergo apud eū vt ſit ſecaniabin calidus parū: ꝛ illud eſt ꝓpterea: qa refugit ab eo qđ poſſibile eſt accidere a ſecaniabin calido: ꝛ ſequitur vſum ſecaniabin frigidi parum neceſſario. XXXII.

Parum acidiſſimum datum: os ꝛ palatū humidum facit: ſputum adiuuat excreari: ſitim extinguit: locis qui ſub diaphꝛagmate ſunt ꝛ viſceribus aptuꝫ eſt: atq3 leſioni que ex melle acciderit repugnat ꝛ amaritudineꝫ ab eo pꝛocedentem moꝛtificat.

Qui autem parue eſt acetoſitatis humectat os: ꝛ palatū: ꝛ adiuuat ad excreanduꝫ ſputum: ꝛ ſedat ſitim: ꝛ eſt conueniens locis qui ſunt ſub hypocundrijs ꝛ viſcerib9: ꝛ ꝓhibet a nocumētoꝝ euentu a melle. qđ eſt: q2 refrenat cholerā: q̄ ꝓuenit ab eo.

Poſtq̄ cōpleuit ſermonē in ſecaniabin acetoſo redijt in ſermone ſuo iſto ad narrationē ſecaniabin parue acetoſitatis: ꝛ dixit in eo qa humectat os ꝛ palatū: ꝛ adiuuat ad excreandum ſputum: ꝛ ſedat ſitiꝫ. qđ eſt: qa cū ipſe aggreget res qbus ſit iuuamētū in eas ex egritudinibus cui9 diſpoſitio eſt hec diſpō: nō eſt poſſe vt fiat ex eo nocumētuꝫ vniūſale: in illo eſt bonitas cōmixtionis ei9 qm̄ quātitas q̄ in ipſo ꝑmiſcet̄ hydromelle ex aceto eſt quātitas q̄ ſit ſufficiētia in refrenatione cholere: q̄ ꝓuenit a melle. ſ. qa minuit ex illa cholerā: ꝛ ſedat inimicitiā ei9. Qđ eſt: quia iā oñdi in tractatu q̄rto libri mei de medicinis ſimplicibus: ꝙ virtus eius: qđ eſt dulce in ſapoꝛe ſuo eſt ꝯtrāia virtuti eius qđ eſt acetoſuꝫ. Cū ergo in hydromellis virtute reliq̄ ſint q̄ necīa ſunt in hꝭ egritudinib9 excepta re vna in qua ꝯtrāiū eſt eis. ſ. qa calefit plus q̄litate eq̄li ꝯuertit̄ ad cholerā: ꝛ ꝑmixtio aceti cū eo ꝓhibet hāc alterationē euenire: tūc manifeſtū eſt ꝙ acetū ponit ipm̄ medicinā in vltimo bonitatis. qđ eſt: qa ſit ꝓꝑ acetū ſedatiuus ſitis facilē efficiēs ſcreatū eius qđ ex ſputo nō eſt in vltimo groſſitudinis ꝛ viſcoſitatis: ꝛ comitat̄ has duas opationes ex operationib9 ei9 cuius diſpō eſt hec ex ſecaniabin: vt humectet partes oris ꝛ palati. Et p hāc opationē ē q̄ ſit ab eo inuenimus ipm̄ vehemētius cōferre ſpleni ꝛ epati: quoniam aperit oppilationes accidentes in viſceribus: ꝛ mundificat ea abſq3 leſione. XXXIII.

Dulcia cōtrariant̄ acetoſis in virtute.

Rurſus ventoſitatē relaxat: vrinā ꝓuocat.

Et eſt iterum reſolutiuus ventoſitatuꝫ: ꝛ pꝛouocatiuus vrine.

Cum ſit ſermo eius adhuc in ſecaniabin parue acetoſitatis narrat maius iuuamētū ꝓꝑ qđ adminiſtrat̄ in infirmitatibus pectoꝛis ꝛ pulmonis. Maius aūt iuuamētum qđ ſit ex vſu eius eſt ꝓꝑ cōmixtionē aq̄ cū aceto ꝛ melle in eo p eq̄litatē. qđ eſt: qa ille cuius diſpō eſt hec diſpō ex ſecaniabin: cū reſoluat vētoſitatē groſſaꝫ inflatiuā q̄ eſt in locis q̄ ſunt ſunt ſub hypocūdrijs: ſit ꝙ educit illā ventoſitatē groſſaꝫ inflatiuā ab inferioꝛi: ꝛ cū aperiat ꝛ mundet oēs vias: euacuat hūoꝛes aquoſos ꝛ illos qui ſunt de genere cholere per vrinam. XXXIIII.

Sed in inferioꝛibus inteſtinoꝛum vltra q̄

opus ſit:humiditatē infert eaqꝫ excoriat.

¶ Partem autem aliam inteſtinoꝝ humectat plus ꝙ̄ oportet:⁊ facit accidere ī ea excoriationem.

¶ Cum dixit Hippo. In humiditate:q2 plus eſt ꝙ̄ opꝫ ſignificauit illud:qa ipſa eſt egreſſa a quātitate nāli. Dicit ergo Hippo ꝙ ſecaniabin facit illud per hoc ꝙ abradit ⁊ attrahit humores groſſos viſcoſoſq; tenebanꝭ in locis ſupioribus ⁊ incidit eos ⁊ mouet eos ad exitū:⁊ fit ēt facilis ꝑ hanc virtutē deſcenſus ſupfluitatū q̄ deſcendunt ex epate. Cū ergo aggreganꝭ iſte humiditates in inteſtinis ꝓpꝛie inferioꝛib⁹ eoꝝ accidit a multitudine earū vt ꝑtranſeant in illis q̄ntitatē nālē:⁊ excorient inteſtina ꝓpter qualitatē ſuā:⁊ qm̄ in ſecaniabin ēt eſt virtus abſterſiua: eſt poſſe in eo quando adminiſtratur tēpoꝛe longo vt excoꝛiet inteſtina:⁊ ſuperfluitatis cholerice etiā que cum eo deſcendit virtus eſt hec eadeꝫ virtus:⁊ ꝓpter hanc virtutem ſi accidat etiam in quibuſdam hoꝛis vt multiplicēꝭ:ꝓpter ꝙ ſumaꝭ ſecaniabin excoꝛiāt inteſtina. XXXV.

Qdo ſecaniabin faciat excoriationē inteſtinoꝛum.

¶ Quod malū in acutis plerūqꝫ accidit moꝛbis: maxime quia ventris ventoſitas exire pꝛohibetur:ſurſumqꝫ remittitur:⁊ quia debilitat virtutē:articulis ēt frigus impoꝛtat.

¶ Et quādoqꝫ etiā accidit hec paſſio in egritudinibus acutis:⁊ pꝛopꝛie pꝛopterea quia pꝛohibet ventoſitates penetrare:⁊ facit eas redire ad ſuperioꝛa:⁊ quoniam etiam facit cadere virtutem ⁊ facit accidere frigus extremitatum.

¶ Euētus aūt excoꝛiationis inteſtinoꝝ ſm̄ plurimū non eſt laudabilis in egritudinibus acutis. Excoꝛiatio xo inteſtinoꝛū eſt vlceratio eueniēs in ſuperficie eoꝛū apparēte. Cum ergo illud eſt ita:tunc non ledunꝭ niſi cū oībus q̄ ꝓcedūt ad exitum:⁊ ꝓpꝛie cum rebus moꝛdicatiuis:⁊ qn̄ ledunꝭ inteſtina:⁊ nō ꝓcedunt ſtatim inferius ille res moꝛdicantes ea:redeunt ille res que penetrauerūt ex eis ad exitū aſcendēdo ſurſum. Propter hanc ergo eandēqꝫ cām accidit etiā vētoſitatibus inflatiuis:vt redeant aſcēdendo ſurſum. Qḋ eſt:qa operatio inteſtinoꝝ nālis:ſicut oſtendi in libꝛo meo de virtutibus nālibus:eſt expꝛeſſio eius qḋ eſt in eis ab oībus partibus:⁊ operatio huius virtutis eſt expulſio rerū retentarū in inteſtinis ab eis. Cum ergo incipit motus iſte a ſuperioꝛibus:euacuātur ille res retente in inteſtinis ab inferioꝛi:⁊ qn̄ incipit ab inferioꝛi: pellunꝭ ille res ſurſum:⁊ declaratur hoc accidēs oſtēſione apparente in hoꝛa ſanitatis:quādo deſcendit in quibuſdam hoꝛis ſubito cholera ad inferioꝛa inteſtina:⁊ pꝛohibemus eam ab eītione aut ꝓpter occupationem noſtram cū actione quā facimus quā abſcindere nō poſſumus:aut quoniā locus in quo fit euacuatio eſt longinquus. Qḋ eſt: qa nos ſentimus in huiꝰ hoꝛis choleram illā properare ad aſcēdendū ſurſum:ita ꝙ non egrediꝭ. Eſt enim ex hominibus cui accidit ꝓpter reditioneꝫ illius cholere leſio in ſtōcho ſuo:⁊ ex eis eſt cuius caput impletur:⁊ facit ei ſodam.i.doloꝛē capitis:⁊ ledit ipſum:⁊ ex eis eſt cui accidunt iſta duo ſimul. Secūdū hoc ergo etiam inuenimus ꝓpter excoꝛiationem inteſtinoꝛum qn̄qꝫ feſtinare exitus egeſtionis:⁊ deſcenſus eius ad inferioꝛa:quoniam inteſtina nō tolerant illud qḋ ſuſcipiūt illa loca excoꝛiata ex doloꝛe:⁊ qn̄qꝫ impellitur illa egeſtio penetrans ad exitum ab inferioꝛi:qm̄ non procedit ab ano hoꝛa qua impelliꝭ ad ſpm̄:ſed coartaꝭ ille lacertus rotundus q eſt in ano:⁊ oppilaꝭ extremitas inteſtini recti:q̄re ponit ꝑncipiū motus:q exprimit qḋ eſt in inteſtino ſm̄ rotūditatē ab inferioꝛib⁹:nō ḡ tn̄ vētoſitates egrediunꝭ:ſꝫ ſupfluitates ēt in huiꝰ egritudine redeūt aſcēdēdo ſurſuꝫ. Et accidit etiā idē vt ſuſcipiat vtus nocumētū ꝑꝑ moꝛdicationē ꝓhibētē penetrare illas res q̄ trāſeūt in inteſtinis. Qḋ eſt:qa loca excoꝛiata ledunꝭ leſione vehemēti:quāuis moꝛdicatio illarū rerū q̄ trāſeūt in eis ſit parua valde. Et tn̄ qdē iam ſciuiſti ꝙ oīs doloꝛ diſſoluit virtutē ⁊ facit eā cadere:ꝑꝑ hāc cām euenit ēt frigus extremitatū. XXXVI.

Jnteſtinoꝝ nālis virtꝰ expulſiua eſt ꝑ ſupius ⁊ per inferius.

Ois doloꝛ virtutē diſſoluit ⁊ frigiditateꝫ extremitatum inducit.

¶ Jtaqꝫ quod nocumentum ex oxymelle naſcitur:illud notari neceſſarium eſt.

¶ Hoc autem nocumentuꝫ tm̄ factum ex potu ſecaniabin ſcias:q2 meretur vt ſcribatur.

¶ Jam oſtdimus in eis q̄ ꝑmiſſa ſunt ex ſermone nr̄o ꝙ ſecaniabin tēperatus in cōmixtione ſua nō facit aliqḋ ex nocumētis q̄ fiūt ab hydromelle ⁊ vinis ⁊ aqua:qḋ ſi nocet in aliq̄ hoꝛa:tūc nocumētū ei⁹ tn̄ nō eſt niſi qḋ excoꝛiat inteſtina:⁊ nō accidit illud ab eo in quibuſdā hoꝛis:niſi in eo in quo inteſtina ſunt nāliter debilia pꝛeparata ad ſuſcipiendum hanc paſſionem. XXXVII.

¶ Bonum quidem eſt bibere egruꝫ inde parum de nocte ieiunis ante accipiendum ius: nec quicquaꝫ inde pꝛohibet dari poſt cibū: ſed poſt longum tempus.

¶ Et conuenit potare quantitatem paruam ex ipſo in nocte:⁊ ſuper ieiunum ante vſum ſoꝛbitionum:⁊ non pꝛohibet etiam a potu eius aliquod poſt acceptionem cibi quādo pꝛeterijt ſuper illud tempus longum.

¶ Hippo. poſtꝙ̄ narrauit virtutē ſecaniabin rediit in ſermone ſuo iſto ad narrādū hoꝛā in q̄ opꝫ vt bibaꝭ ꝓpꝛie:⁊ ꝑmū qdē qḋ narrat in eo eſt hoꝛa in q̄ poſſe eſt hoi ꝓpe vt vtaꝭ eo qn̄ eſt ex eis q regiꝭ ꝑ vſuꝫ ſoꝛbitionū:deinde narrat poſt illud hoꝛā in q̄ opꝫ vt adminiſtreꝭ qn̄ regiꝭ infirmus quibuſdā potib⁹ nō ſoꝛbitionib⁹. Dixit eni de eo q vtiꝭ ſoꝛbitionib⁹:qa neceſſe eſt ei vt caueat potū ei⁹ in hoꝛa tn̄ in qua ſumit ſoꝛbitionē:⁊ manifeſtū qdē eſt ꝙ illa ſoꝛbitio eſt aqua oꝛdei:⁊ vtimur ea vt cibeꝭ ea coꝛpus ⁊ ꝯfoꝛteꝭ:hec qdē duo cōplenꝭ in ea bn̄ qn̄ digeriꝭ: eius aūt digō bona fit:qn̄ ſola eſt illa hoꝛa in ſtomacho. Qḋ eſt:qa iaꝫ ſciuiſti ex ſermone nr̄o in eis q̄ ꝑmiſſa ſunt ꝙ diuerſitas ſpecierū rerū q̄ comedunꝭ ⁊ bibunꝭ ꝓpꝛie qn̄ nō ſunt ſiles in virtutibus ſuis:facit ſtōcho ingeſtudinē:ꝑꝑ hāc ergo cāꝫ nō opꝫ vt bibaꝭ ſecaniabin:donec digeraꝭ aq̄ oꝛdei. Cūqꝫ digeriꝭ abſoluiꝭ potus ei⁹ in nocte ⁊ in mane illius diei anteꝙ̄ ſumat ſoꝛbitiones. Et ſufficit qdē vt ſit hoꝛa q̄ eſt inter acceptionē ſoꝛbitionis ⁊ inter potū ſecaniabin q̄ntitas duaꝝ hoꝛaꝝ. Qḋ eſt:q2 ſecaniabin ꝑcedit in hoc ſpatio:⁊ penetrat pars ei⁹ ad venas:⁊ pars ei⁹ deſcēdit:venit ḡ ad ſtōchū aq̄ oꝛdei ⁊ ē vacu⁹ mūdus:qm̄ receſſit ⁊ euacuat⁹ eſt a ſecaniabin. XXXVIII.

Diuerſitas ciboꝝ facit ſtomacho ingeſtudinem.

¶ Qui autem ſolo potu dictantur:non groſſe pꝛiſane quicꝙ̄ accipientes non illis oxymel conuenit ſolum:pꝛecipue cum conſtet ꝙ excoꝛiet inteſtina:ad hoc enim agendum cuꝫ vene inanes ſunt ſua maioꝛ pꝛeualet potentia:quippe non habet feceꝫ ſed aqua mellis minuit eius virtutem.

¶ Qui vero vtitur in regimine ſuo eo tñ qđ bibitur: ⁊ non ſumit priſanam ordei: non cõuenit ei vti ſecaniabin ſolúmodo: ⁊ proprie cuȝ abradit inteſtina ⁊ excoriet ea. quod eſt: quia maior potẽtia eius eſt ſuper hãc actionem: quãdo vene ſunt vacue ⁊ plus cũ non ſit ei fex: ⁊ cum hoc etiam minuit de virtute hydromellis.

¶ Uti̅ eo qđ bibit̃ tñ ⁊ nõ ſuſcipit priſanam ordei: non ↄuenit ei potare ſecaniabin oĩbus horis egritudinis: qm̃ abradit inteſtina vehemẽter cũ ſint nuda: nec tegat ea aliqđ. qđ eſt: qa abſtergunt̃ a priſana ordei qñ ſumit̃: ⁊ qm̃ ꝓhibet vt perueniat ad corpus aliquid ex iuuamẽtis que acquirit ex hydromelle. Et Hip. qdẽ iam narrauit in eis q̃ premiſſa ſunt ex iuuamentis quibus iuuatur ex potu hydromellis. XXXIX.

¶ Si ergo ad infirmi iuuamẽ oxymel omni tempore morbi noueris eſſe neceſſariũ: aceti parum aque mellis immiſce prout tibi ſcilȝ ad iuuamentum tñ videtur poſſe ſufficere: quod eius quidem minuit nocumentum: ac iuuamentum impendit neceſſarium.

¶ Et ſi vides infirmum iuuari per vſum ſecaniabin in omnib⁹ horis egritudinis iuuamento magno: tunc miſce cum hydromelle ex aceto q̃titatem paruam: ita vt non oſtendatur ſapor eius in eo tñ: tunc enim minoratur nocumentum eius valde: ⁊ iuuatur qui indiget iuuari per ipſum.

¶ Quãdo excitat infirmo potus hydromel. ſi iã aut ſunt in cãna pulmonis ei⁹ humores viſcoſi retẽti: aut vehemẽtis groſſitudinis: tũc tñ vſu ſecaniabin indiget: ⁊ opȝ vt ſis memor ꝙ iſte res dicte ſunt in eo q vtit̃ eis q̃ bibunt̃ tñ: ⁊ nõ vtit̃ priſana ordei. Qñ ḡ indiget ſecaniabin vti ſic dixi: opȝ vt fundas ſup hydromel q̃titatẽ paruam ex aceto: vt fiat ei iuuamẽtũ aceti ⁊ ꝑuet̃ nocumẽtũ qđ ꝓuenit ab eo. Et manifeſtũ eſt: qa opȝ vt decoquat̃ acetũ cũ hydromelle qñ permiſces ipſum cuȝ eo qđ eſt: qa nocumentum eius tunc eſt minus. XL.

Nocumentũ aceti per decoctionẽ minuitur.

¶ Uniuerſaliter autem acredo aceti eos iuuat qui habent choleram amaram: non autẽ qui nigram: cholera aũt euaneſcendo in naturam flegmatis transfertur: cum ab aceto trahitur: nigra vero bullit ⁊ creſcendo multiplicatur. Acetum enim choleram nigrã adiuuat multiplicari ⁊ procreari.

¶ Acetoſitate aũt aceti vniuerſaliter iuuant̃ habentes cholerã amaram: ⁊ non habẽtes choleram nigram. qđ eſt: qꝛ cholera amara expirat: ⁊ cõuertitur ad naturam flegmatis: quãdo eradicat eam acetum: cholera autem nigra ebullit ⁊ creſcit ⁊ multiplicat̃ in multitudine. quod eſt: quia acetum adiuuat ad generationem melancholie.

¶ Hippo. intelligit ꝑ ſuũ ſermonẽ hñtes cholerã amaras: illos in quorũ corpore chimus amarus gñat̃ nã: ſcȝ cholera citrina: ⁊ iſti qdẽ ſunt illi in qbus dixit Hip. ꝙ acetum confert eis. Naturis aũt melancholicis nocet valde: ⁊ cã in illo eſt: qm̃ cholera nigra eſt acetoſa qñ eſt pura: ⁊ eſt diſpoſitio corpis egrediẽs a diſpõne naturali. Qđ eſt: qa ſapor eius qñ corpus eſt ſanũ eſt ꝓpinquus huic ſapori quẽ narrauimus: ⁊ nõ ex eo ſm̃ finẽ. Reliqua aũt q̃ ſunt in hoc ſermone manifeſta ſunt. qđ eſt: qa Hipp. narrat in eo quo modo iuuant̃ per acetum habẽtes cholerã amaram: quãdo caliditas eſt vincens ſuper complexionẽ eorum cum acetum ſit frigidum. XLI.

Melãcholia nãlis non eſt multũ acetoſa.

¶ Acetum feminis plus q̃ maſculis inimicatur: quia vulue nociuum eſt.

¶ Mulieribus aut ſm̃ plurimum acetuȝ eſt magis inimicum q̃ viris. Quod eſt: quia ledit matricem.

Uide ꝓmo cõ cũ. c. ꝓ⁰. car. 2. col. ꝓma.

¶ Et autem acetum noceat neruis experimentum teſtatur ſuper illud: ⁊ ratiocinatio ſignificat illud. Quod eſt: qꝛ nerui ſunt priuati ſanguine frigidi. Propter illam ergo cauſam opȝ vt eueniat eis nocumentũ facile ex omni mã in nã ſua frigida ſubtiliũ partiũ. Nocumẽtũ ergo aduenit neruis ex omnibus rebus frigidis in naturis ſuis: verũtñ acetũ ꝓpter ſubtilitatẽ ſubſtantie ſue hȝ penetrationẽ in profundum mẽbrorum: ⁊ penetrat in totũ mẽbrum ita vt non remaneat in eo pars: quamuis ſit parua valde: cui non noceat: ſm̃ hoc ergo nocet acetum mẽbris neruoſis. Oẽs ergo auctores anathomie cõueniunt ſup hoc ꝙ mẽbrum neruoſum eſt matrix: ⁊ tu quidẽ iudicas ſuper ipſaȝ quãdo vides in anathomia abſq3 ſermone anathomicorum: qa eſt mẽbrum qđ dilatat̃ ⁊ extendit̃ dilatatione ⁊ extenſione valde magna: ⁊ cõtrahit̃ donec minoratur quãtitas eius valde. qđ eſt: qa inuenit̃ ſemꝑ cõprehendere infantem ⁊ obſidere ipm̃ ſm̃ magnitudinẽ: ⁊ impletur ex eo oẽ ſpaciũ qđ eſt ei ſiue paruũ ſi cant magnũ ſit ſicut ſtõchus qñ implet̃ cibis: verũtñ ſtomachus nõ ꝑmutat̃ permutatione magna valde ad cõtraria: in matrice autẽ accidit permutatio magna valde. Dilatatio autẽ mẽbrorum ⁊ eorũ cõtractio cũ multitudine eſt res que eſt propria corporibus neruoſis. XLII.

Acetum ⁊ oĩa frigida ſubtiliũ partiũ nocent neruis.

Propriũ eſt membris neruoſis dilatari aut cõſtringi cũ multitudine.

¶ Aque vero nullum opus inueni: niſi quia in acutis bibitur morbis: neq3 eniȝ in pleureſi vel peripleumonia ſitim vel tuſſiȝ ſedat. Sputum non adiuuat ſcreare ⁊ in his minus oĩbus alijs potibus operatur: maxime ſi eger omni tempore morbi vtitur ea. Si vero de ea parum inter oxymel bibat ⁊ aquam mellis ſcreatui ſputi adiutorium largitur: cuius rei cauſa eſt potuũ ipſorũ qualitatis mutatio q̃ ab ea fit. Aliter enim nullo modo reperim⁹ eam ſitim ſedare: verum magis ſuriam incitare. Et aque potus in cholericis ⁊ in qbus ſub diaphragmate cholera dominat̃: in choleram mutatur. Qui aũt eam bibunt ventre eorum exiſtente inanito: eorũ corpora in defectionẽ adducit: magnitudinem ſplenis ⁊ epatis auget. Si incenſionem habeant: rugitum facit. In ſtomacho natat: qꝛ tranſire morat̃. qđ inde eſt: qꝛ frigiditati pertinet: ⁊ indigeſtibilis eſt: neq3 fecẽ deſcẽdere facit:

nec vrinã

nec vrinaꝫ prouocat:nociuioꝛ eſt:qꝛ nãliter
nõ hꝫ fecẽ.Sꝫ ſi cui pedes frigẽt aquã bibat
eius nocumẽtũ augmentaẽ multomagis.

¶ Aque ĥo nullã aliam inueni operationeꝫ:
niſi qꝛ in acutis bibiẽ egritudinibus.qđ eſt:
quia nõ ſedat tuſſim peripleumoniaco:neqꝫ
adiuuat ad ſcreandũ ſputũ:ſed operatio eiꝰ
in illo eſt minoꝛ opatione reliquoꝝ potuũ
quãdo vtiẽ infirmus potu eius in oibus bo
ris egritudinũ.Si aũt bibat ex ea q̃ntitatem
paruã iter potũ ſecaniabin ⁊ hydromel:ad
iuuat ad exſcreãdũ ſputũ:⁊ cauſa in illo eſt
mutatio qualitatũ illoꝝ potuũ.qđ eſt:quia
facit in eis roꝛcitatẽ.Secũdum ĥo aliũ mo
dũ nõ inuenimus eam ſedare ſitim:imo exci
tat eam.qđ eſt:qꝛ potus aque habẽtibꝰ cho
leram rubeam ⁊ amaram natura:⁊ in illis
in quibus vincit cholera in locis q̃ ſunt ſub
diaphragmate addit iterum in malitia eius:
quia conuertitur ad cholerã:⁊ debilitat coꝛ
poꝛa quando bibitur vacuo ventre:⁊ addit
in magnitudine ſplenis ⁊ epatis quando in
A.l.inflatio. eis eſt inflãmatio†:⁊ facit accidere rugituꝫ:
⁊ natat in ſtomacho.qđ eſt:quia penetratio
eius tardatur:⁊ cauſa in illo eſt declinatio
eius ad frigus:⁊ quia eſt idigeſtibilis ⁊ nõ
facit deſcẽdere egeſtionẽ:neqꝫ prouocat vri
nam:⁊ addit etiaꝫ in nocumento eius:quia
nõ eſt ei fex in natura ſua:⁊ ſi fuerint pedes
in aliqua hoꝛarum frigidi ⁊ bibat aquã mul
tiplicantur nocumenta eius in omnibꝰ iſtis
ad quodcunqꝫ eoꝛum declinet.

¶ Non inueniẽ in aqua virtus inciſiua:ſicut inueniẽ illud
in aceto:neqꝫ calefactio:ſicut iueniẽ illud in melle:⁊ mel
Cur aqua ſit tarde penetra tionis. ẽt cũ calefactione ſua abſtergit ⁊ incidit.Et pp hanc cãm
opꝫ vt ſit aqua tota tarde penetratiõis:difficilis digõnis:
difficilis deſceſſionis:quãuis ſit ex pte alia laudabilis de
qua nihil vituperaẽ.qđ eſt:qa aque graues:aut ille quarũ
odoꝛ eſt fetidus:aut ſalſe:aut ille in qbꝰ oñdiẽ ſapoꝛ aliꝰ
ex ſapoꝛibus medicinarũ nõ ſunt aque ſimplices tñ:ſed
aque quibꝰ pmiſceẽ hec medicina in qua oſtendiẽ ſapoꝛ
eiꝰ:ſic ſi coneris experiri mel maliũ:aut aquã oꝛdei corru
ptã:aut vinũ:aut acetũ:aut q̃ illis ſunt ſilia.qđ eſt:qa tu vi
tupas ex vno quoqꝫ iſtoꝝ:nõ totũ genus:ſed illã ſpẽꝫ tñ
ad cuius intẽdis viuꝫ:⁊ qꝛ Hip.ſermo eſt in melioꝛibus
cuiuſqꝫ rerũ q̃s experiẽ neceſſe eſt tibi vt tu intelligas ab
eo in h̃ loco ſermonẽ eiꝰ in aq̃ ſm hãc ratiocinationeꝫ:⁊
qa ipſe cõparat vnãquãqꝫ rerũ quas narrat ad melioꝛes
aquarũ:⁊ eſt aq̃ clara cui non permiſceẽ q̃litas alia niſi
ex ſuo gñe.Hãc ergo aquã quãuis ſit melioꝛ aquaꝝ tñ i
uenimus eã morari in ſtõcho tpe lõgo:q̃re facit in ea acci
dere rugitũ ſm plurimũ:ita vt ſi accidat qꝫ cholera vin
cat ſup ſtõchũ in nã ſua:coꝛrũpiẽ aqua in eo pp illã cãm:
⁊ qñ deſcẽdit poſt laborẽ ſuũ de ſtõcho ad inteſtinũ ieiu
Aqua nõ prouocat vrinã neqꝫ ſedat ſitim. nũ:nõ penetrat ex ipo facile:neqꝫ ad epar:neqꝫ ad renes:
⁊ pectus:⁊ pulmonẽ.Et pp hãc cãm ſit qꝫ aqua nõ puo

cat vrinã in nã ſua:neqꝫ adiuuat ad exſcreãdũ ſputũ neqꝫ
ad reſoluẽdũ coꝛpꝰ totũ.qđ eſt:qa hec opatio nõ fit niſi a
rebꝰ ſubtilis ſubſtãtie ſubtiliũ partiũ calidis:nõ a rebus frigi
dis groſſis:⁊ nõ iuenimꝰ potũ aq̃ ẽt ſedare ſitiꝫ:⁊ cã in il
lo eſt ẽt longitudo more ſue in ſtõcho ⁊ inteſtinis.Neqꝫ
ſubmergiẽ aqua ẽt in pfundo coꝛpis:neqꝫ roꝛẽ ei tribuit:
neqꝫ humectat ariditatẽ eiꝰ:qꝫ aũt ipa nõ nutriat coꝛpus
iã dixi illud in eis q̃ ſunt pmiſſa.Propter h̃ ergo nõ inue
nimꝰ ipſam poſſe ꝯfoꝛtare virtutẽ animalẽ.Et iſte qdeꝫ
ſunt cãe q̃ puocauerũt Hip.ad vtẽdũ aqua oꝛdei ⁊ ſeca
niabin ⁊ vino in iſirmis:⁊ dimittere vti aqua.Scđꝫ ergo
has res nõ opꝫ vt adminiſtreẽ aqua ſola in infirmitatibꝰ
aliq hoꝛarũ:verũtñ tu inuenis aliquos medicos vti ea:⁊
Hip.ẽt:ſed Hip.vtiẽ ea minus q̃ꝫ vtanẽ reliqui medici. Error in exhibitione aq̃ eſt minoꝛ errore in exhibitiõe aliorũ potuũ.
Qđ eſt:qa ipſi refugiũt ad vtẽdũ aqua:qꝛ nocumẽtum
eueniens ex errore in vſu eiꝰ minus eſt nocumẽto euenie
te ex errore in vſu reliquoꝝ potuũ.⁊ cã in illo eſt:qa vir
tus eiꝰ nõ eſt vehemẽs.Et Ariſiſtrates locutus eſt i ea in
h̃ ſermone:⁊ eſt:qa dixit qꝫ cibi foꝛtes ⁊ potus qñ admi
niſtranẽ i hoꝛis ſuis ꝯferũt iuuamẽtũ magnũ valde:⁊ qñ
adminiſtranẽ in hoꝛis nõ ſuis:nocẽt nocumento magno
valde.Nocumẽtũ aũt puenit ex vſu ſecaniabin ⁊ hydro
mellis:⁊ vini:aut pp pmutationẽ ſubito in vſu eoꝝ ad cõ
trariũ ſicut dixit Hip.aut pp cõmixtionẽ aque dulcis cũ
eis.Medici enĩ ſm plurimũ qñ vtanẽ eis ꝯuerũt cõmi Vinũ multe mixtionis ꝯcedit iſirmis.
xtionẽ eoꝝ.inde eſt:qꝫ ego dedi in potu ſemel viro decre
pito infirmo in oĩ die vinũ aquoſũ:⁊ intrauit ſup eũ me
dicus ex hꝫ medicis.Cũ ergo vidit me fundere ex eo ſup
aquã quãtitatẽ paruã valde riſit ⁊ dixit.Iſte infirmꝰ nõ
bibit vinũ:⁊ nõ facit niſi qꝛ videt vinũ tñ viſione.Et ipe
qdẽ nõ intellexit qꝫ quãtitas cõmixtionis vini cũ aq̃ qñ
bibiẽ q̃rendo delectationẽ eſt pter quãtitatẽ cõmixtiõis
eius qñ bibiẽ vt ipſum ſiat iuuamẽtum.qđ eſt:qa opꝫ vt
miſceaẽ de aqua cũ vino quantitas parua valde:vt ad
iuuet ad penetrationẽ aque:⁊ extrahat eã ab hoc vt ſit aq̃
pura tñ:⁊ nõ ponat aquã vinũ.Et nos qdẽ iuenimꝰ mul Modus mixtiõis vini cũ aqua.
tos ex ſanis bibẽtes vinũ poſtq̃ꝫ pmiſceẽ cũ eo aqua quã
titatis multe:verũtñ nõ opꝫ vt vincẽs ſup ſapoꝛẽ eius ſit
aqua ſꝫ vinũ.In egris aũt opꝫ vt ſit apparitio ſapoꝛis vi
ni in eo qđ bibiẽ occulta.Et ſilr ẽt inuenimꝰ Hip.dixiſſe
in ſecaniabin pauloante:cũ ipſe miſcuit ex eo aque multe
cõmixtionis:⁊ hydromellis ẽt qñ voluit ſecurari a timo
re in vſu eius:vtiẽ enĩꝫ aquoſo ex eo mixto cũ aqua com
mixtione multa.qđ eſt:qa eius qđ ex eo purũ eſt ſi nõ pce
dit ⁊ ſoluit vẽtrẽ:nocet eiꝰ vſus ⁊ pprie in hñtibus chole
rã amarã ⁊ quoꝝ viſcera ſunt magna.ſ.oppilata:⁊ aq̃ ẽt
nocet iſtis qñ ꝯuertiẽ in eis ad cholerã pp lõgitudinẽ mo
re ſue in locis q̃ ſunt ſub hypocũdrys.qđ eſt:qa in aqua
cũ reliqs q̃ in ea ſunt de nocumẽtis eſt:qa nõ eſt ei fex:ẽt
nõ ſoluit vẽtrẽ.Nocumẽtũ aũt eueniẽs ab aque potu in
pncipio paroxiſmoꝝ febris qđ intelligit Hip.p ſermonẽ
ſuũ:⁊ ſi fuerint pedes in aliq̃ hoꝛarũ frigidi ⁊ bibat aquã
duplicaẽ nocumẽtũ eius in oibus iſtis eſt ex iſtis rebus
maniſeſtis apud oẽs hoies ſuper quas ꝯuenitũt.Per po Qũ p potum aque ſit iuuamẽtũ.
tũ aũt aque ſit iuuamentũ quãdo regimen infirmi eſt cũ
eo qđ bibitur tñ:⁊ non eſt poſt vſum aque oꝛdei.qđ eſt:
qa in potu datur aqua quãdo regimẽ iſirmi eſt cũ eo qđ
bibitur tñ inter potũ illarũ medicinarũ:⁊ proprie quan
do infirmus habet ſitim.qđ eſt:qa aqua facit accidere il
lis potibus ſicut dixit Hip.roꝛcitatẽ:ſcilꝫ per multitudi
nem humectationis ſue.Et pter hanc cauſam precepit
Hippo.dare in potu quantitatem aque paruam inter po
tum hydromellis ⁊ ſecaniabin vt adiuuet ad humectan
dum illas res quas exſcreari neceſſe eſt:⁊ datur in potu
iterum aqua qñ potus vini nocet nocumẽto magno:opꝫ

ſit vt audias ab Hip. ſermone eius in illo. XLIII.

Si dolorem capitis timeas mentiſq; percuſſionem: ab vſu vini ſummopere tibi cauendum eſt: dandum ergo pro eo tñ aqua: aut vinum palmarũ colori ſimile: ſine odore aquoſum ⁊ plus mixtum: poſt quod etiã aque propinandum eſt paruum qđ eius virtutem minuat in capite ⁊ in mente.

Cum ergo times in iſtis egritudinibus ex dolore capitis aut percuſſione mentis oportet vt alienes vſum vini abſtinentia vehemẽti: ⁊ vtaris eius loco: aut aqua aut vino coloris coſcũ aquoſo cõmixto cum aqua commixtione multa: cui non eſt odor: deinde da ei in potu poſt potum eius ex aqua quantitatem paruã. quod eſt: quia virtus vini tũc minoratur: ⁊ leſio in mente ⁊ capite.

Dicitur in feb. ⁊ in egritudine: quia ambe percutiũt mẽtem quando faciunt accidere in corpore infirmi permixtionem. Secũdum hoc ergo inuenimus Hippo. intelligere per ſermonem ſuum in hoc loco: percuſſio mentis: permixtionẽ rationis: ⁊ precipit vt alienetur ab vſu vini quando accidit illud. Et ſimiliter etiam precipit alienationem eius in doloribus capitis vehementibus. Et ego quidem iam locutus ſui in his duobus ſimul: in his que premiſſa ſunt de ſermone in eo: verũtamẽ Hippo. in hoc loco cum preceſſit ⁊ dixit: ⁊ oportet tibi vt alienes vſum vini alienatione vehementi quando accidunt iſta accidẽtia que narrauit: dixit ſucceſſione illi⁹ ſermonis: ꝙ neceſſe eſt tibi vt des in potu vinum coſten. i. palmeuz aquoſuz cõmixtũ cũ aqua cõmixtione multa cui non ſit odor. Et ſermo eius: aquoſum cõmixtũ cum aqua cõmixtione multa cui non eſt odor: eſt ſermo rectus. Sermonẽ autẽ: coſten non recipio. quod eſt: quia melius eſſet vt vtereẽ in iſtis vino aquoſo albi coloris. Illud autem quod precepit vt detur in potu ei cui⁹ diſpoſitio eſt hec diſpoſitio ſucceſſione vini: eſt vehementia cautele eius. qđ eſt: quia dixit ꝙ virtutis vini tunc minoratur leſio in capite ⁊ mẽte: ⁊ non dixit: in vino quod ipſum percutit caput ⁊ mentem: niſi propter caliditatem eius ⁊ velocitatem aſcenſionis eius ad caput ⁊ eleuationem humorum qui in corpore vincunt cum eo. Et nocumentum capitis nocet menti. quod eſt: quia partis cogitatiue ex partibus anime manſio eſt in hoc membro. XLIIII.

Quo vinum nocet capiti ⁊ ſit mẽtis gñatio.

Cui autem ſolam aquam bibere expediat: cuiq; multum aut paruum: ⁊ cui calidũ aut frigidum partim iam diximus. Quod vero reſtat ſuo tempore ſubiungemus.

Quem autẽ oportet in potu ſumere proprie aquam tñ: ⁊ quem oportet in potu ſumere ex ea quantitatem multã valde: ⁊ quẽ oportet minorare quantitatẽ eius quod ex ea in potu ſumitur ⁊ in quo oporteat vt ſit illud quod in potu ſumit ex ea calidum: iam partem eius narraui in his que ſunt premiſſa: ⁊ ego narrabo partẽ eius in horis ſuis.

Eraſiſtrates aũt redarguit Hippo. ꝓpter maliciã intentionis ſue in tractatibus quos edidit in febribus: ⁊ dehoneſtat diſcipulos ſuos. ſ. Appoliniũ ⁊ Daraneis: ⁊ dixit in eis: ꝙ ipſi fecerũt menſuras ex nouẽ vncijs quarum oẽs nouẽ erant cotila vna: ⁊ cotila vna eſt nouẽ vnciarũ: implebant ergo vnam ex eis ⁊ duas: ⁊ dabant illud ei in potu ꝗ habebat fe. de Hippo. aũt apparet: ꝗa ipſe vtebaẽ omnibus potibus ſm amplitudinem non in hoc ſermone tñ: ſed in reliquis que preceſſerũt de ſermone ſuo. Illud aũt qđ dixit in oratione ꝓcedente: ex eo qđ ſignificat ſignificatione manifeſta: illud eſt ſermo eius quẽ opʒ in potu ſumere ꝓprie aquã tñ: ⁊ quẽ opʒ ſumere q̃titatẽ ex ea magnã valde. qđ ẽt q̃ declaraẽ ex eo ẽt q: vtebaẽ ex aq̃ quãtitate magna valde. Sufficeret aũt ꝑ ſermonẽ ſuũ: in illo ſi dixiſſet ꝙ nos dam⁹ q̃nq; l ſirmo in potu quãtitatẽ aq̃ multã ꝑter ꝙ adderet ad illud: valde: i redeũdo ſup Eraſiſtratẽ: ⁊ detegendo maliciã operationis eius in eo ꝙ ipſe rememoratus eſt Appolinũ ⁊ Darãcis. Et ipſi q̃deʒ ſunt duo viri de quibus impoſſibile eſt oſtendere ꝙ ipſi ediderũt librum oĩno: verũtamen ego ſum potens oſtendere de Hippo. q̃a dixit. Et oportet multotiens vt adminiſtretur ex aqua multa valde: ⁊ ſermo etiã eius eſt in eis q̃ ſunt premiſſa cũ precepit in potu dare aquã inter potum hydro. ⁊ ſecaniabin: ꝙ per potum aque ſit iuuamentum: quã facit accidere maliciaʒ multe humiditatis ſignificat hoc: ⁊ ſermo ẽt eius in hydromel. ⁊ ſecaniabin cõmixtis cũ aqua cõmixtione multa: que ambo humectãt os ⁊ ꝓuocant vrinã: nõ ſignificat ꝙ ipſe in potu dederit de vno quoq; eorũ vnã vnciam aut duas vncias: ſed quantitateʒ multã cui eſt quãtitas cũ qua poteſt humectare os ⁊ prouocare vrinã: ⁊ adiuuare ad excreandũ illud qđ neceſſe eſt excreare ex pulmone. In ſecaniabin aũt cũ ſcripſit hunc ſermonẽ: ꝙ ſi videris ꝙ iuuamentum fiat per vſuz huius potus cũ multitudine in omnibus horis egritudinis: addidit ergo in ſermone ſuo: cũ multitudine vt ſignificet illud qđ diximus. Sufficit ergo illud qđ dixim⁹ in cognitiõe malicie intẽtiõis Eraſiſtratis cũ Hip. Scias ẽt ꝙ Hip. fiduciã facit in h ſermone iterũ: ſicut fecit fiduciã i eis q̃ ſunt ꝑmiſſa de ſermõe ſuo: ꝙ loqueẽ in vnaq̃q; egritudinũ ſermonẽ qui ei eſt proprius cuʒ ipſe nõ exponat in libro ſuo iſto eſſe artis regentis egritudines: ſed nõ narrat niſi rẽs vniuerſales in egritudine vna ſm ſemitaʒ exempli ⁊ eſt pleureſis. XLV.

Dicaʒ quoq; quo tempore debet dari potus: ſicut ille qui ex ordeo eſt factus ⁊ q cuʒ herbis: qui quoq; de vuis paſſis: ⁊ qui de frumento: ⁊ qui de melle: ⁊ qui de iure: ⁊ qui de malis granatis: ⁊ qui de alijs factis cum ſpeciebus.

Et ſimiliter etiam ego narrabo horam in qua oportet vt adminiſtrentur reliqui pot⁹: ſicut potus factus ex ordeo: ⁊ potus facti ex papauere. Et pot⁹ facti ex vuis paſſis: ⁊ factus ex expreſſione vue: ⁊ factus cuʒ frumẽto: ⁊ factus cum cartamo: ⁊ factus ex aqua granatorum: ⁊ potus facti ex reliquis reb⁹ remanentibus: ⁊ narrabo etiaʒ horã in qua oportet vt adminiſtrentur potus reliqui facti ex medicinis compoſitis.

In hoc ſermone iterũ ꝑmiſit Hip. ſermonẽ in vnaq̃q; egritudine ꝓpriũ. Manifeſtũ eſt ergo ꝙ libri in quibus ſcripſit Hippo. medicationẽ cuiuſq; egritudinis acutarũ ſm ſingularitatẽ ſuã: aut non fuerunt ſeruati vſq; ad hãc horam:

Libri Hip.

hoꝝ:aut Hipp.penitus eos non edidit.qḋ eſt:qꝛ ſi iſti li‑
bri qui inueniūt̄ nūc attributi Hip.nō ſimilant̄ ſermoni
eius:verūtamē in eis ſunt res multe declinantes ad ſentē
tiam eius:ſicut ſermones inuēti in ſucceſſione ſermonis
eius in balneatione in hoc libro.Et ego quidē exponam
vnamquāqꝫ illarū ſicut dixi ſm veritatem in expoſitio‑
ne mea de eis. XLVI.

¶ Balnea ꝟo in quibuſdam morboꝝ iu‑
uant:in quibuſdam ꝟo minime.Rurſus bo
na quidem in quibuſdam locis plus:in qui‑
buſdam minus:ſi videlicet neceſſaria aliqñ
preſto non ſint.Cum vtiqꝫ huic inſtrumen
ta operi neceſſaria ſiue vtilia:aut idonei mi‑
niſtri raro inueniuntur.Cum ꝟo infirmus
non bene balneatur maximū inde patitur no
cumentum.Neceſſe eſt enim huic officio lo
cus coopertus ⁊ a fumo tutus ⁊ maxima
aque plenitudo:non autem cerebro balnean
dum eſt:niſi fuerit forte neceſſe.

¶ Per vſum autē balneationis poſſibile eſt
iuuamentum fieri in multis egritudinꝰ:in
quibuſdam earum ſemper:in quibuſdā ea‑
rum non.Et quandoqꝫ eſt rectius vt mino
retur vſus eius:quādo non eſt illud quo in‑
digetur cum ea.quod eſt:quia inſtrumenta
que neceſſaria ſunt in vſu eius:⁊ miniſtri q
miniſtrant ſm ꝙ oportet non inueniuntur
niſi in paucis manſionibus.Et quando non
balneatur bene infirmus:poſſibile eſt vt eue
niat ei nocumentum magnum.quod eſt:qꝛ
indiget infirmus in balneatione loco tegēte
ipm̄ in quo nō ſit fumus:⁊ quantitate aque
multe:⁊ vt balneatio non ſit cum mubaſeꝫ:
niſi illud ſit neceſſarium.

Balnea non erāt tpe Hip. adhuc ordinata.

¶ Simile eſt ꝙ in diebus Hip.balnea facta nō erant.qḋ
eſt:qꝛ ſermo eius:ꝙ inuētio inſtrumētoꝝ q̄ neceſſaria
ſunt in vſu eius:⁊ miniſtri q miniſtrant ſm ꝙ opꝫ:nō in‑
ueniunt̄ niſi in paucis manſionū.Et ſermo eius iterū:qꝛ
neceſſarius eſt in balneatione locus in quo tegat̄ ⁊ in quo
nō ſit fumus:⁊ quātitas aque multa:⁊ reliqua q̄ ſequunt̄
illud:ſignificat ꝙ hoies adhuc qñ volebant balneari cale
faciebāt aquā in vaſis:⁊ fundebāt eā in tinā:deinde ſede
bant in illa tina.Qḋ aūt dicit in fine ſermonis ſui eſt ſer‑
mo eius.Et eſt neceſſe:vt balneo nō ſit cū mubaſeꝫ.ſ.niſi
illud ſit neceſſariū opꝫ vt ſeruet̄ in eo qḋ venit de ſermo
ne ſuo poſt.qḋ eſt:qꝛ inuenis enūtiare Hipp.in eis q̄ ſunt
poſt de illo q indiget in qbuſdā hoꝛis balneatione almu‑
baſeꝫ.ſ.aque infuſione ſuper īfirmū.Et ſi nō diceret illḋ
q̄remus ab eo:⁊ nō diceremꝰ illud abſolute:neqꝫ ſupflue
ſed ſm ordinē:⁊ ſequeremur ſermonē eius. XLVII.

¶ Vbi autem corpus egroti deponendū eſt
non niſi calidius q̄ ipſe conſueuit:eſſe opoꝛ
tet:primo itaqꝫ parum aque:deinde crebriꝰ
ſuperponendum eſt.

¶ Et oportet ne abſtergatur corpus infirmi:
ꝙ ſi abſtergatur:tunc ſit illud quo abſtergi‑
tur calefactum duplicibus multis ſm ꝙ cu
currit cum eo conſuetudo:⁊ fundatur ante
vſum eius ex aqua q̄titas nō parua:⁊ poſt
ipſum iterum velociter.

¶ Non indiget aliqs infirmoꝝ vt abſtergatur corpus
eius qñ balneat̄ niſi ſup ipſuꝫ ſit aggregata ſordicies:aut
hēat pruritū.qḋ eſt:qꝛ ſeſſio infirmi in aqua ⁊ balneatio
eius cū ea opꝫ vt ſit abſqꝫ labore:neqꝫ ledēs.Abſterſio
autē corporis ſit cū rebus qbus abſtergit̄.Res autē iſte
oēs ſunt mordicatiue exiccatiue:iſta ergo eſt opatio con‑
traria ei qḋ neceſſariū eſt de balneatione ad iuuamētum
qḋ acquiritur ex ea.Cū ergo indiget infirmus vt abſter‑
gatur corpus eius:aut ꝓpter ſordiciē que aggregat̄ ſuper
eū:aut ꝓpter pruritū quē inuenit:opꝫ ꝙ frangat̄ virtus
medicine cū qua abſtergit̄:ita vt miſceatur cuꝫ ea ex aq̄
quātitas multa:⁊ miſceat̄ cuꝫ aliquo ex oleis:⁊ propter
hoc dicit Hip.Et ſit vſus eius quo abſtergit̄ multiplicia
multa ſm illud quo cucurrit cō ſuetudo ſcilicet plus q̄ cu
currit conſuetudo ſanoꝝ cū vſu eius.qḋ eſt:qꝛ nō ſolum
precipit vt ſubſtantia medicine qua abſtergatur corpus
ſit multiplicia multa qñ neceſſariū ē vt abſtergat̄ corpꝰ
infirmi plus:ſed precipit:vt ſit aqua que admiſcetur cum
rebus quibus abſtergit̄ multiplicia multa.qḋ eſt:qꝛ hec
intentio ſignificat ꝙ oportet vt diminuat̄ vſus abſterſio‑
nis niſi prouocet ad illud ſordicies aggregata ſup corpus
aut pruritus.Et vt nō adminiſtrēt̄ in illo medicine acute
quibus nō admiſceatur aliquid aliud:⁊ ſicut frangi inue‑
nimus acuitatem medicine qua abſtergitur corpus cum
qua miſcetur aque quantitas multa:ita etiaꝫ frangi inue
nimus virtutē abſterſionis per effuſionē ſuper corpus qñ
vſuꝫ eius aque multe calefacte:⁊ effuſionem ſuper ipſuꝫ
etiā poſt eū cū aqua aluminis. XLVIII.

Res oēs qbꝰ fit abſterſio ſunt mordicatiue ⁊ exiccatiue.

Medicine acute nō debēt ingredientibꝰ balneū adminiſtrari.

¶ Via ergo breuis ſit ad ſolium.

¶ Et ē neceſſe vt ſit ſpatiū ad locū vie breue.

¶ Hec operatio eſt operatio cōis:ſiue in balneo:aut in q‑
buſdaꝫ domibus quando accenditur in eo ⁊ implet̄ tina
aqua calida:ſicut faciunt nunc multi in manſionibus qñ
indiget balneatione:⁊ non ſunt in loco balnei. XLIX.

¶ Introitus ꝟo ⁊ exitus eſſe facilis debet.

¶ Et ſit igreſſus ad eā:⁊ exitꝰ ab ipā facilis.

¶ Hippo.videt̄ de balneo ꝙ non opꝫ vt laboret infirmꝰ
⁊ ꝓpter hoc precipit vt ſit ingreſſus ad tinaꝫ ⁊ egreſſus
ex ea facilis:⁊ illud quidē ſit qñ non ſunt parietes cōtinē
tes tinaꝫ eleuati neqꝫ ſtricti:melior autem tinarū eſt am‑
pla q̄ ſit ꝓpinqua balneis:oēs enim iſte exceptis paucis
fuīt nō hn̄tes eleuationē:ſed ꝓpinque terre. L.

Egrū in balneo laborare nō opꝫ.

¶ Qui autem lauatur quietus:tacitus:nec
quicq̄ agens:ſed aquaꝫ alius ſuperponens
corpus diligenter fricando pertractet.

¶ Et oportet vt qui balneatur ſit quietus:ta
citus:non faciens aliquam operationuꝫ:ſed
ſit alius qui fundat ſuper ipſuꝫ aquaꝫ:⁊ fri
cet corpus eius.

¶ Iſte res etiam adiuuant ad paucitateꝫ laboris:ſicut res
quarum preceſſit rememoratio.Et quies infirmi etiā eſt
iuuatiua in mollificatione corporis eius ⁊ lenitate ipſius
cum multitudine.quod eſt:qꝛ lacerti tenduntur in hoꝛa
motus:⁊ quando tenduntur lacerti minoratur lenitas eiꝰ
⁊ ipſius mollificatio. LI.

Quies ſit in mollificatiōe corporis iuuatiua.

¶ Deinde multe aque permixte ꝑparatio.

¶ Cum ergo fuerit poſt illud: ꝑpara multam aquam commixtam.

¶ Hipp. videt̃ vt ꝑparet aquã multam: quã vult fundere ſuper infirmũ poſt exitũ eius de tina ſicut de cõſuetudine medicorũ eſt in hoc tẽpoꝛe noſtro q̃ñ voluñt vt balneetur infirmus: ipſi eniꝫ nõ concedũt ei introitũ ad locũ in quo eſt aqua frigida: neqꝫ ad locũ in quo eſt tina ſubito: ſꝫ fundunt ſuper ipſuꝫ loco eius aquã tepidã. Et ex hoib9 ſunt q etiã implent tinã ex hui9 aqua: ꝛ faciũt ſedere infirmũ in ea. qð eſt: qꝛ poſtq̃ꝫ corpus eius eſt extenuatũ ꝛ rarificatũ ꝓp balneationẽ cũ aqua calida: aggregat ipſuꝫ ꝛ ſtringit corpus ei9 paulatiꝫ: ꝛ q̃ñ illud adiuuat ad additionẽ in virtute neqꝫ fit facile vt eueniat eis nocumentũ: q̃uis ꝑparet̃ vt eueniat in aere cõtinẽte permutatio ſubito ad cõtrariũ: inde eſt ꝙ tu inuenis ſanos ꝓycere ſe ꝓp hãc cãm in aquã frigidã poſt balneationẽ ipſoꝝ cũ aqua calida: verũtamẽ infirmi ꝛ corpus cuius eſt debile ꝓpter aliquã cãꝝ non tolerant vt tangat corpus eoꝝ aquam frigidaꝫ q̃n ledant̃ per illud. Et ꝓp hanc cãm inuenimus Hip. frangere ex frigoꝛe aque miſcendo ei aquã calidaꝫ. Quãtitas vero aque quã ꝑmiſceri opꝫ ex aqua calida cum aqua frigida ſumit̃ in primis ex ꝯſideratione in diſpõne corpoꝛis preſentis: deinde ex cõſideratione in nã infirmi ꝓpria ꝛ in cauſa hoꝛe preſentis ex horis anni ꝛ regione ꝛ diſpõne aeris cõtinentis preſente. Homines vero melius operantes ſunt q preparant tres ſpecies ex ſpeciebus aq̃ tepide q̃ adinuicẽ diuerſe ſunt vt vtãtur eis poſt balneationẽ ſuã cũ aqua calida. Et eſt ꝑma ſpecies ex eis tepida vehemẽti tẽperie: ꝛ ſecũda poſt ipſaꝫ eſt minoꝛis tepoꝛis: ꝛ tertia eſt ꝓpinquioꝛ frigoꝛi q̃ꝫ ſecũda. Et ſimile quideꝫ eſt ꝙ Hip. nõ voluit i eo qð ꝑcepit ex ꝑparatione aquaꝝ mixtarũ multarũ: niſi hoc qð dixi. qð eſt: qꝛ nõ opꝫ vt ſit ſermo eius: aqua multa ſermo abſolutus: ſed melius eſt qð voluit ꝑ ſermonẽ ſuũ: ꝛ ꝑparet aquã cõmixtã multaꝫ: numeros ſpecierũ multarũ ex ſpeciebus aque cõmixte, vt ſit permutatio ex vſu aque calide ad vſuꝫ aque frigide paulatim: quoniaꝫ infirmus non tolerat permutationem ad contrarium ſubito. LII.

Corpus infirmuꝫ ꝛ debile ledit̃ a tactu aque frigide.

Tres ſpecies aque tepide.

¶ Ultimum deinde ſuper verſa.

¶ Et ſit effuſio aque velox.

¶ Opoꝛtet vt intelligat̃ ab eo ex ſermone eius velox: qꝛ intẽdit ſuper ipſaꝫ actionẽ: aut ſuꝑ ipſuꝫ ſpatiũ qð eſt inter effuſionẽ aque: ita vt nõ ſit inter effuſionẽ primã: ꝛ inter effuſionẽ ſcðaꝫ interpoſitio: ꝛ noiat̃ hec actio ſm veritatẽ: actio nõ velox ſed frequẽs. Et nos q̃dẽ inuenim9 hec duo noĩa q̃ſi eq̃lia apud antiquos. ſ. velox ꝛ frequẽs. qð eſt: quia ipſi quandoqꝫ nominant actiones frequentes veloces. LIII.

¶ Poſtqꝫ loco fricatoꝛij vtere ſpongia ad deſicandum coꝛpus.

¶ Et vtere loco exiccationis cum fricarijs exiccatione cum ſpongia.

¶ Non inuenimus medicos neqꝫ aliquẽ hominũ in hac noſtra hoꝛa vti in exiccatione corpoꝛis infirmi: neqꝫ fricarijs neqꝫ ſpongia: ſed inuenimus eos vti in exiccatione infirmoꝝ poſt balneationẽ mandilibus: ꝛ in q̃buſdam eoꝝ pãnis ꝛ ꝓprie crudis q ex eis nõ ſunt cãdidati. Inuoluũt eni cũ eis corpus ĩfirmi ab omni latere: ꝛ ĩuoluũt ipſuꝫ cũ eis inuolutione vehemẽti vt ſudet ſudoꝛe multo: ꝛ nõ eſt neceſſe ſemper vt ſudet infirmus ſudoꝛe multo poſt balneationẽ ſuaꝫ. qð eſt: qꝛ nos vtimur balneatione multotiens nõ ad euacuãdũ corpus: ſed ad ꝯtrariũ illius ſcꝫ humectãdũ ipſuꝫ ꝛ mollificãdũ q̃ñ eſt vehemẽtis ſiccitatis: q̃ñ ergo indiges in eo hoc nõ opꝫ vt dimittas moꝛari in balneo moꝛa lõga: q̃re ſudet ſudoꝛe multo: ſꝫ opꝫ vt ꝓperes ad intromittẽdũ ipm in tinã: cũqꝫ extraxeris ipſuꝫ ex ea: exicca corpus eius velociter. LIIII.

Cũ ſudoꝛ multus poſt balneationeꝫ cõuenit ꝛ q̃ñ non.

¶ Neqꝫ oleũ quãdo multũ ſicci ſũt adiũge.

¶ Neqꝫ opꝫ vt vngatur coꝛpus eius cũ oleo aliquo: dũ eſt vehementis exiccationis.

¶ Hunc ſermonẽ dixit Hip. in ſucceſſione ſermonis ſui: ꝛ opꝫ vt vtaris loco exiccationis cũ fricarijs exiccatiõe cũ ſpõgia: ꝛ meli9 q̃dẽ eſt vt intelligat̃ ſuꝑ vſuꝫ balneatiõis vt nõ exiſtimet aliq̃s de Hip. qꝛ dimiſit dicere aliq̃d ex eo: ad cuius rememorationẽ ſit coactio. qð eſt: qꝛ nos inuenimus eũ poſtq̃ꝫ exiccat infirmũ cũ ſpõgia poſt balneationẽ nõ ꝯſiderare an opoꝛteat vti aliquo oleo an non. Or ſi vtat̃ eo in aliq̃ hoꝛa malũ eſt: qꝛ nõ vngit̃ infirmus cum oleo coꝛpoꝛe eius humido: niſi dicat aliq̃s: qꝛ exiccat̃ coꝛpus infirmi. ſ. adiũgẽdũ ẽt aliq̃d ad oleũ ꝑ exiccationeꝫ eius ex aq̃. Manifeſtũ eſt ergo ꝙ res quarũ ſciẽtia ſit iuuamentũ: eſt inq̃ſitio de vſu aliquo olei poſt balneationẽ: ꝛ vehemẽtioꝛ illa neceſſaria eſt inq̃ſitio de vſu eius in hoꝛa balneationis: ꝛ an opoꝛteat vt effundat̃ oleũ ſuꝑ balneatũ: poſtq̃ꝫ ſudat: aut anteq̃ꝫ ſudet: ꝛ coꝛpus ſit ſiccum ſicut hoꝛa qua exiuit pãnos ſuos: aut nõ opoꝛteat vt vtat̃ aliquo hoꝝ duoꝝ: ſed quãdo incipit coꝛpus roꝛidũ fieri. Qui aũt rememorat̃ ei9 qð dixi in virtute olei alicuius in lib. meo de medicinis ſimplicibus: ſcit ſcientia certa ꝙ melioꝛ hoꝛarũ vtẽdi oleo aliquo eſt hoꝛa tertia ex horis in quibus adminiſtratur aliqð oleũ: ꝛ ſcimus ẽt ꝙ opꝫ vt cũ eo oleo vngat̃ coꝛpus. ſ. coꝛp9 balneati poſtq̃ꝫ balneatur. qð eſt: qꝛ oleũ calefactũ mollificat coꝛpus ꝛ aꝑit poros eius: ꝛ reſoluit̃ ipſuꝫ. Oleũ aũt cuius tactus eſt frigidus nõ ſolũ nõ facit aliq̃ã harũ operationũ: ſed inuenimus ipſuꝫ facere tremoꝛem. LV.

De operationibus olei calidi ꝛ frigidi.

¶ Sed ꝛ caput q̃ꝫtum plus poſſis cuꝫ ſpongia deſiccandum eſt.

¶ Opoꝛtet ergo vt caput ꝓprie exicces exiccatione per ſpongiam quantuꝫ potes: ꝛ ſis ſollicitus de illo.

¶ Res aũt in hoc: qꝛ opoꝛtet vt exiccet̃ caput poſt balneationẽ exiccatione exq̃ſita: ita vt nõ remaneat ſuꝑ ipſuꝫ aliquid humiditatis etiaꝫ ſi parũ ſit: eſt manifeſta. quod eſt: qꝛ de aptitudine omnis qð remanet ſuꝑ ipſuꝫ de humiditate eſt vt infrigidet ipſuꝫ: verũtamẽ nõ eſt tibi poſſibile vt facias illud per ſpongiam: niſi ſit illud in principio vel poſt vſuꝫ aque cõmixte: ꝛ melioꝛ quidẽ vſu ſpongie in illo eſt vſus mandilium. LVI.

Ois humida capiti applicata infrigidant ipſum.

¶ Et cauendum eſt ne articuli ꝛ caput nec quicq̃ꝫ totius coꝛpoꝛis frigeſcat.

¶ Nõ opoꝛtet etiam vt infrigident̃ extrema: neqꝫ caput: neqꝫ aliqð ex reliq̃s coꝛpoꝛis.

¶ Sermo iſte apud me eſt minoꝛ q̃ꝫ vt rememoret̃ ſolũ q̃ñ manifeſtũ eſt apud oẽs hoĩes: qꝛ nõ opꝫ vt dimittat̃ aliq̃d ex mẽbris nudum in hoꝛa qua exiccatur coꝛpus ex aqua qua adminiſtratur poſt balneationẽ. qð eſt: qꝛ oẽs homines ſciunt ꝙ ad membra feſtinat frigus quãdo ſunt nuda. LVII.

¶ Sed neqꝫ balneandũ eſt parua tꝑis moꝛa trãſacta poſt acceptũ ius vel queq̃ꝫ potum.

¶ Neqꝫ opoꝛtet vt vtatur balneatione neqꝫ quãdo eſt ꝓpinquus terminus receptio-

nis ſorbitionis:neqꝫ quãdo eſt propinquus terminus potationis alicuius ex potibus.

¶ Non infirmis tñ ſed etiam ſanis non eſt cõueniens vt vtantur balneatione hora qua ſuſcipiunt cibum ⁊ potuꝫ. Qđ eſt:qꝛ qui vtitur aliquo potuum:deinde balneatur: poſt illud repletur caput eius:⁊ qui ſumit cibum:deinde vtitur poſt ipſuꝫ balneatione:repletur caput ipſius:⁊ reliquuꝫ corpus ipſius ꝓpterea quia attrahit cibũ ad ſe ex ſtomacho ante digeſtionem eius. LVIII.

Balneũ poſt cibum replet caput ⁊ corpus totum.

¶ Neqꝫ quicq̃ȝ potuum circa ipſam horam balnei propinandum eſt.

¶ Neqꝫ oportet etiam vt vtatur ſorbitione: neqꝫ aliquo ex potib⁹ hora qua balneaẽ.

¶ Melius quidem eſt vt ſuſcipiat homo cibum:⁊ potuꝫ poſt quietem corporis eius ex inquietudine accidente ꝓpter balneationem:ſicut facit illud etiam poſt quietẽ inquietudinis accidẽtis ab exercitio:qđ eſt qꝛ vſus ciboꝝ ⁊ potuum poſt balneationem ſtatim implet caput:⁊ natat qđ ex eo ſumiẽ ſuper os ſtomachi ſm plurimũ. LIX.

¶ Qui balneum amant vel ſani conſueuerũt eis:maxime adhibendum eſt:hi nãqꝫ deſiderant ⁊ iuuat:ſi ergo dimiſerint:nocet.

¶ Et oportet vt adminiſtretur balneatio infirmis plus in eis qui indigent illa:conſueti ipſa in hora ſanitatis ſue.quod eſt:quia iſti deſiderant eã:⁊ iuuãtur illa:⁊ leduntẽ quãdo dimittitur illa.

¶ Iam oſtendi in maiori parte tractatus ſecundi mei expoſitionis qua expoſui hunc librum ſummam virtutem cõſuetudinis in ſermonibus quibus ſignificauit Hippo: ſignificatione manifeſta virtutem cõſuetudinis. LX.

¶ Balneare in peripleumonia iuuãtius eſt q̃ȝ in acutis feb.in latere enim tenero coſte atqꝫ inter ſpatulas exiſtentem dolorem mitigat. Item excoquitur qđ per ſputum neceſſe eſt excreari ⁊ adiuuat:flatum etiã bonificat:⁊ ſcreatus aufert laborem qꝛ artus: mollit cutem: humidam facit: vrinam expellit:capitis releuat grauitatem:nares humidas reddit.

¶ Iuuamentuꝫ autem balneationis ſm plurimum in peripleumonia eſt plus q̃ȝ fit in febribus adurentibus.quod eſt: quia ſedat dolorem in latere accidentem ⁊ thorace ⁊ inter duas ſpatulas:⁊ maturat quod ſcreari neceſſe eſt per ſputuꝫ:⁊ adiuuat ad illud: ⁊ bonum efficit anhelitum ⁊ ſedat penam. quod eſt: quia lenit iuncturas:⁊ humectat cutem:⁊ prouocat vrinaꝫ ⁊ reſoluit grauitatem capitis:⁊ humectat nares.

¶ Hippo.oſtendit in ſermone ſuo iſto cauſam propter quam fit iuuamẽtum per balneationem in peripleumonia ⁊ in febribus adurentibus in ſermone ſuo.quod eſt: quia ſedat dolorem accidentem in latere ⁊ thorace:⁊ ſpatulis:⁊ maturat quod excreari neceſſe eſt per ſputum ⁊ adiuuat ad illud:⁊ bonum efficit anhelitũ.Propter has ergo res fit balneatio iuuatiua valde in peripleumonicis.quod eſt:quia peripleumonici euadunt ab egritudinibus ſuis quando excreant humores retẽtos in pulmone per ſputum:pleureticus etiam iuuatur per ipſam iuuamento magno:quia ſedat dolorem quem habet:⁊ propter hoc melior eſt vna duarum rerum aut vt ſcribatur: ⁊ etiam iuuamentũ in peripleumonia ⁊ pleureſi eſt plus q̃ȝ fit in febribus adurentibus:aut vt intelligatur ab eo ex ſermone eius peripleumonia:⁊ pleureſis.quod eſt:qꝛ dolor lateris non accidit niſi in pleureſi:non in peripleumonia.Et ſignificat etiam per ſermonem ſuum:⁊ iuuamentum per balneationem in peripleumonia: eſt plus q̃ȝ in febribus adurentibus:quia iuuãtur per balneationem etiam quidam qui habent febrem adurentem. Et manifeſtum eſt ꝙ neceſſaria eſt in cognitione eius qui ex habentibus febrem adurentem indiget balneatione diſcretio:⁊ non eſt poſſibile vt dicamus in illo aliquid: cum Hippo.nondum dixerit in hora in qua oportet vt adminiſtretur balneatio aliquid:poſtq̃ȝ ergo audiemus ex eo in primis quando oporteat vti balneatione in ſermone qui hunc ſermonem ſequitur:redibit ad ſermoneꝫ ſuum in hora qua oportet vt vtatur. LXI.

Peripleumonici curãtur per ſputũ ſcreatum.

¶ Balneare humidum vltra modum ventrem habentibus non eſt plurimum neceſſarium:neqꝫ eis qui ſtiptici ſunt plus debito niſi ventre prius purgato:neqꝫ defectus conuenit:neqꝫ faſtidio vomentibus: neqꝫ ructus de genere cholere emittẽtib⁹:neqꝫ fluxũ ſanguinis per nares habentibus: niſi illud minus opportuno fuerit. Tu quoqꝫ ſcis quantum oporteat eſſe. Si ergo minus fit:balneum eſt adhibendum: ſi tamen corpori videtur neceſſarium.

¶ Illos aũt minus opꝫ vti balneatiõe:quorũ vẽter in egritudine ſua eſt mollis plus q̃ȝ opꝫ:neqꝫ opꝫ etiã illos vti balneatiõe quoꝝ venter in egritudine ſua eſt ſtrictus plus q̃ȝ opꝫ:niſi euacueẽ vẽter eoꝝ in primis:neqꝫ in eis qui ſunt ꝓſtrati:neqꝫ in eis:quoꝝ aĩa nauſeat:aut q̃ hñt vomitũ:neqꝫ in eis qui eructuãt aliq̃d ex gñe cholere:neqꝫ in eis q̃bus aduenit fluxus ſanguis nariũ niſi ſit minus q̃ȝ opꝫ.Et tu q̃dẽ ſcis q̃ȝtitateꝫ ſm quã opꝫ:vt ſit fluxus ſanguis nariũ.Qꝛ ſi fuerit minus q̃ȝ opꝫ:tũc vtere balneatiõe ſi corp⁹ ĩdiget illa:⁊ iuuaẽ ꝑ eã in reliq̃s reb⁹ in q̃b⁹ iuuaẽ per eã q̃uis caput tñ indigeat illa.

¶ Qui fluxum ventris habet ſuperfluum abſcidit ab eo illud introitus ad balneum:propterea quia trahit illas materias ſm contrarium ad totum corpus. Cum ergo illud ſit ita aduenit ei nocumentum ex ea. Cuius autem natura ſtringitur ⁊ non egreditur:non debetur ſuper aliquem quin melius ſit: vt euacuetur venter eius in primis ex fece antiqua que eſt in eo: deinde precipiat poſt illud balneari. Et ſimiliter etiam qui eſt proſtratus:ſcilicet cuius virtus diſſoluta eſt:⁊ victa eſt. quod eſt: quia balneum addit in reſolutione eius ⁊ caſu ipſius.Et cuius anima etiam nauſeat: ⁊ habet vomitum non oportet vt.

balneetur.quod eſt:quia timetur ſuper ipſum: quod reſoluatur virtus eius ſubito:ꝛ accidat ei ſyncopis proueniens a ſtomacho:ꝛ illorum etiam quorū in ore ſtomachi aggregatur cholera: ꝛ ſunt illi quos ſignificat Hippocra.per ſermonem ſuum: cruciatus eructuatione de genere cholere eſſe:eſt propinquum eſſe iſtorum.Et ſimiliter etiam non oportet vt vtaris balneatione in eis qui habent fluxum ſanguinis ſuperfluum narium.quod eſt:quia habentes fluxum ſanguinis nariū quando balneantur pertranſeunt menſuram multitudine ſua:manifeſtum eſt ergo tibi vt precipias vti balneatione quando fluxus ſanguinis narium eſt diminutus ab eo quod neceſſarium eſt de ipſo. Et iſtis quidem neceſſaria eſt balneatio cum feſtinatione vt properet motus ſanguinis qui eſt in capite: ꝛ quidem nos vtimur balneatione quando indigemus:vt veniat fluxus ſanguinis narium: ꝛ non euenit. Illud autem quod addidit Hippo.in ſermone ſuo ſi corpus indiget ill'a ꝛ iuuatur per eam in reliquis rebus in qbus per eam iuuatur quāuis tñ caput indigeat illa ſignificat per illud ſignificatiõe manifeſta:qꝛ eſt neceſſariū multotiēs:vt calefiat aliq̄ ex domibus ꝛ ſedeat infirmus in ea abſq; tina:ꝛ fundat aqua calida ſup caput eius tñ abſq; reliquo corpore ei⁹. LXII.

Balneare nõ nocet amantibus: ꝛ ſi bis in die preceperis.

Qui autem eſt diligens balneationem nõ nocet ei ſi precipiat balneari bis in die.

Inuenimus hunc ſermonem cū ſermonibus alijs ſcripſiſſe medicum qui tranſmiſit Victorino cõſuli Ceſaris tractatum in regimine ſanitatis ſm ſententiam Hippo. ſm medietatem:ſicut fecit etiā de ſermone:in quo dixit Hippo.qꝛ nõ oportet vt prohibeatur infirmus in dieb⁹ primis egritudinis ſue a quibuſdā ſorbitionibus:aut in ſermone in quo dixit Hippo.etiam Cuius currit conſuetudo vti cibo bis in die:opꝫ vt det cib⁹ ei bis:verūtamen inuenis eum dimittere ex vnoquoq; horum duorū ſermonum medietatem eius:de hoc autē ſermone quē premiſſimus ad exponendū non dimiſit aliquid:verūtamen non narrauit horam in qua precepit vti Hippo. balneatione in die bis in eo qui indiget balneatione.Et manifeſtum eſt ꝙ Hippo.intelligit per ſermonem ſuū: qui delectantur balneatione in hora ſue ſanitatis prouocat eos illud ad vtendum multotiens ea in die.qḋ eſt:qꝛ iſti quando vtuntur balneatione bis in die faciunt currere rem ſuam in illo ſm conſuetudinem que currit eis: oportet ergo vt intelligatur ad Hippocrate hora in qua precipit vti balneatione. LXIII.

Balneum multo conuenientius eſt ptiſanam cum fece ſumentibus:q̄ꝫ eis qui accipiunt ſolum ſuccū:quibus tamen interdū conuenire videt̄ quandoq; rurſus: ꝛ in his minus ꝯgruū eſt:qui ſolo potu dictant̄:ſed in illis aliquādo cõueniens eſt.

Et vſus balneationis in eis qui ſumūt ptiſanam ordei ꝛ cū ea fecem eius poſſibilior eſt multum q̄ꝫ ſit in eis qui vtunt̄ aqua eius tm̄:ꝛ quandoq; eſt poſſibilis vſus balneationis in iſtis etiā: ꝛ minus quidē poſſibile eſt vti ea in illis qui regunt̄ potibus tm̄:ſed poſſibile eſt etiam vti in iſtis ea.

Oſtendit Hippo.in ſermone ſuo iſto horā in qua opꝫ vti balneatione:ꝛ ſi ipſe feciſſet illud in principio ſermonis ſui:nõ occultaret nobis multum ex ſermonibus ſuis quos dixit medios ſermonis ſui.qḋ eſt:qꝛ Hippo.dat illis aquā ordei cū fece ſua quoꝝ egritudo eſt quieta:quorum autē diſpoſitio eſt deterior hac diſpoſitione dat eis in potū aquā ordei tm̄:ꝛ quoꝝ diſpoſitio eſt deterior diſpoſitione hoꝝ duorum:ꝛ quorum eſt acutior inuenimus Hippo.vti in eis potibus tm̄.Et ego quidē multotiens iam oſtendi:ꝙ ſermo eius in hoc lib.totus eſt in morbis pectoris ꝛ pulmonis:ꝛ ꝙ narrauit in hoc lib.plures res vniuerſales ſm ſemitā exemplificandi in egritudinibus horum membroꝝ:ꝛ ꝓprie in pleureſi:ꝛ oſtendi iterū:qꝛ precipit vti ptiſana ordei apud maturationē egritudinis: ꝛ in hac hora vſus balneationis eſt abſq; timore quoniā adiuuat iuuamēto magno ad excreandū humores retentos in pectore ꝛ pulmone in eo cui⁹ diſpoſitio eſt hec diſpoſitio:ꝛ cõſuetudo etiā eius currit cū vſu illius:tunc nõ ꝓhibet aliqḋ quin in eo adminiſtretur balneatio ſm duplū.Qui aūt potibus tm̄ vtitur Hippo.dicit ꝙ iuuamētum eius in balneatione eſt paruū valde.Quidā aūt intellexerunt ab eo ex ſermone ei⁹ paruū valde:qꝛ nõ opꝫ vt adminiſtretur penitus.res aūt nõ eſt ita:quoniā Hippo. dicit poſt illud.Et q̄nq; eſt poſſibile vti balneatione in iſtis etiam:ꝛ nõ narrauit quādo poſſibile eſt vti balneatione in eis.nēceſſe eſt ergo nobis vt narremus illō:ꝛ ſequamur in eo qḋ diximus ſententiā Hippo.Dico ergo ꝙ Hippo.vtit̄ potibus tm̄ in eo cui⁹ egritudo eſt egritudo acuta quando pertranſit vt toleret infirmus expectationem ſuper illud vſq; ad primā horam ſtat⁹ egritudinis. Status aūt egritudinis quādoq; eſt multotiēs cū maturitate eius:ſicut ille qui accidit in morbis pectoris ꝛ pulmonis.qḋ eſt:qꝛ egritudines in iſtis hora qua maturant̄ incipiunt ſcreare illud qḋ excreari neceſſe eſt:nec eſt poſſibile in aliqua horarū vt addat̄ egritudo eorum:neq; in ipſa natura ſui:neq; in accidentibus comitantib⁹ ipſam. Qḋ eſt:qꝛ egritudo multotiens eſt egritudo quieta ꝛ accidentia comitantia ipſam adduntur ſicut dixit Hippo.in membris apoſtematis:ꝙ dolores ꝛ febres in hora aduētus ſaniei accidunt plus q̄ꝫ quādo facta eſt:ꝛ multotiens addunt̄ ꝛ minuunt̄ cum quātitate accidentiū ꝛ quātitate egritudinis:ꝛ illud qdem fit in apoſtematibus in quibus ſanies que in eis generat̄ hꝫ egreſſionē ſicut de cõſuetudine eius eſt vt accidat in quibuſdā exiturīs ꝛ peripleumonia ꝛ pleureſi:poſſibile eſt enim in his egritudinib⁹ vt iuuetur infirmus per vſum balneationis:ꝛ regimē eius adhuc fit cū potib⁹ tm̄.qḋ eſt:qꝛ Hippo.dicit ꝙ balneatio ſedat dolores accidētes in eis:ꝛ maturat qḋ excreari neceſſe eſt per ſputū:verūtamē manifeſtū eſt ꝙ opꝫ vt vtaris ea poſt euacuationē corporis. Scias enim vniuerſaliter ꝙ ſi balneatio adminiſtret̄ ante euacuationē corporis:attrahet ad loca que ſunt ſub hypocūdrijs materias:ꝛ ſi fiat poſt euacuationē iuuat ad maturationē:ꝛ iuuamētum qdem balneationis qñ adminiſtrat̄ in hora ſua:eſt in egritudinibus in qbus poſſibile eſt vti balneatione in toto corpore.Et ꝓpter hāc cām fit iuuamētum per eam tñ in eo qui hꝫ feb.adurentē ei qui cum feb.nõ hꝫ apoſtema calidū neq; aliqḋ ex apoſtematibus factis a cholera citrina tm̄ que ebullit in corpore ſuo:ꝛ quando ſigna maturitatis eius apparent in eis:tunc iuuamentū eorum per balneationem eſt plus multum.Et quoniam febres adurentes:quandoq; eſt a flegmate ſalſo putrefacto:tunc oportet vt ſcias ꝙ illi qui huiuſmodi feb.habet balneū eſt cõtrariū valde.qḋ eſt:qꝛ humor flegmaticus nõ reſoluit̄ per balneū ſicut reſoluitur cholera:quoniā

De qb⁹ ſit ꝓcipua intẽtio Hippo.in h lib.

Poſſibile ē egritudinem quieſcere ꝛ accidētia addi.

Bal.nõ ꝯuenit corpe repleto.

Balneū iſ febre flegmatica multū nocet.

eſt groſſus:viſcoſus:ꝛ eius caliditas non extinguit̃:neq̃ʒ extinctionẽ ſuſcipit:quoniã indiget ſpacio longo in matu rationẽ:nos aũt nõ poſuimus ſermonẽ in eo:niſi vt reme moreſ eius in fine.⸿ Recordoꝛ aũt ꝗd Hippo.dixit in pꝛincipio expoſitionis mee qua expoſui hunc libꝛum in reſiſtẽdo medicis qui ſunt ex illis de aſſidis:hunc ſermo nem:de rebus aũt quas opꝫ medicũ ſcire pter ꝙ infirm⁹ eas ipſi dicat plures dimiſerunt.Iſte aũt res apud illos ꝗbus videt̃ ꝙ Hippo.ſit ex logicis ſunt membꝛa leſa:ꝛ moꝛbi accidentes in eis ꝛ cauſe facientes illos moꝛbos. Quibus aũt videtur ꝙ ſit de empericis ſunt hoꝛe anni:ꝛ cõſuetudines:ꝛ etates:ꝛ diſpõnes aeris continentis nos: nos enim ſcimus ꝙ per cognitionẽ omniũ harum rerũ quas dicũt logici ꝛ emperici iuuant̃ medici:ꝛ nos ꝗdem inuenimus Hippo.poſtq̃ narrauit id in hoc libꝛo inten tiones multas quas quando format homo in mente ſua: põt ſcire regimẽ:nõ dixiſſe aliqd in rebus que dicte ſunt: niſi ↄſuetudines:preter ꝙ ipſe dicit interpoſitione illius res alias quas ego narrabo tibi.qđ eſt:q2 ꝙ ego poſtpo ſui ſermonẽ in eis:nõ fuit niſi vt narrẽ eas in ſmone bꝛe ui:vt facile ſit ei qui legit hunc libꝛũ intelligere ſermonẽ meũ.⸿ Dico ꝗ ꝙ vna intẽtionũ ꝛ pꝛima earũ eſt intẽtio quã Hippo.dicit ſm viam exẽplificationis in vna egri tudinũ:ꝛ eſt pleureſis hac dictione.Quãtitas etiam que dat̃ infirmo de ſoꝛbitionibus in vice ſcđa:ſi egritudo eſt acutioꝛ q̃ opꝫ non opꝫ vt ſit multa:ſed opꝫ prius bibat antequã ſumat ſoꝛbitiones hydꝛomellis:aut vinũ:aut qđ eo℞ videris magis iuuatiuũ.Deinde dixit poſt illud etiã hunc ſermonẽ:ꝙ ſi humectat̃ os:ꝛ illud qđ excreatur de pulmone:ſm ꝙ opoꝛtet:tũc opoꝛtet vt des ei oĩno ſoꝛbi tiones vice ſecũda:omnes eni has res ꝛ que eas ſequunt̃ nõ inuenimus medicos de aſſidis dixiſſe.⸿ Hippo.aũt poſt hunc ſermonẽ etiaʒ dixit:q2 opoꝛtet vt cõſideretur

Ex digeſtiõe egritudis ſu mitur forma regiminis.

in digeſtione egritudinis:ꝛ hoc apud eum eſt ex maioꝛi bus intẽtionibus in cognitione foꝛme regiminis:ꝛ omniũ pticulariũ mutationũ que ſiũt in eo.⸿ Deĩde dixit poſt has res hunc ſermonẽ:nam in cuius ventre eſt ſuperflui tas cibi retẽta:ꝛ dat ei hanc ſoꝛbitionẽʒ aliquis preter qđ euacuet coꝛpus eius ab illa ſuperfluitate:ꝛ cum hoc etiã ſi tunc hꝫ doloꝛẽ addit in eo:ꝛ ſi nõ habuerit doloꝛẽ eue nit ei.⸿ Et dicit iterũ poſt illđ hũc ſmonẽ.Et cũ illo ẽt ſi fuerit doloꝛ lateris ſemꝑ qui nõ alleuiat̃ euapoꝛatione ꝛ ſputũ nõ egredit̃:ſed addit̃ eius viſcoſitas abſq̃ʒ matu ratione:tunc ſi nõ reſoluit̃ doloꝛ aut per mollificationeʒ vẽtris aut per flobothomiã ſm ꝙ ſignificat̃ q2 idiget ea: ꝛ dant ptiſanã habentibus hanc infirmitatem:ꝛ ipſi ſunt tũc cũ illa diſpõne:ſuperuenit eis moꝛs velociter.Deĩde poſt illud etiã diſcernit ſermonẽ ſuũ:ꝛ dicit ꝙ quãdo inci pit inuadere febꝛis cũ doloꝛe:aut abſq̃ʒ doloꝛe:ꝛ termin⁹ eius ab acceptione cibi eſt ꝓpinquus:ꝛ vẽter ei⁹ nõ eua cuat̃:tunc opoꝛtet vt ꝓhibeas eũ ab acceptione ſoꝛbitio num donec ſcias ꝙ cibus eius iam deſcendit ad inferio ra inteſtina.⸿ Et ſcripſit iterũ poſt hunc ſermonẽ ꝛ qñ cibus antiquus nõ deſcendit:ꝛ terminus alius cum cibo alio eſt ꝓpinquus:ꝛ virtus eius eſt tolerans:ꝛ etas eius eſt ſtatus iuuẽtutis:tunc opoꝛtet vt clyſterizet̃:ꝛ ſi eſt de bilis opoꝛtet vt ponat̃ ſuppoſitoꝛiũ:niſi egrediat̃ cib⁹ ex

Debilitas ſuppo ſitoꝛiũ q̃ cly ſteri.

ſeipſo egreſſione bona.⸿ In hoc ergo ſermone inueni mus eũ narrare etiam cũ eo ꝙ narrauit intentionẽ ſum ptam a virtute ſicut facit in ſermonib⁹ qui ſequunt̃ hunc ſermonem:ipſe enim cõſiderare precipit in multis locis in cauſa que facit cadere virtutẽ:vbi dicit ꝙ medici non ſciunt illud.⸿ Et dixit iterũ ꝙ illi in ꝗb⁹ peruenit doloꝛ vſq̃ʒ ad loca que ſunt ſub hypocũdrys iuuant̃ cuʒ medi cina tali ꝛ tali.Illo℞ aũt ꝗbus aſcendit doloꝛ cũ grauita te vſq̃ʒ ad adiutoꝛiũ ꝛ pꝛincipia pectoꝛis iuuamentũ eſt per flobothomiã.⸿ Inuenimus ꝗ medicos qui fuerunt ex illis de aſſidis dimiſiſſe rememoꝛationẽ oĩum harum rerũ ꝛ reliquarũ que eis ſunt ſimiles:ꝛ reruʒ etiã que di cte ſunt in egritudinib⁹ cõſumẽtibus penitus:ꝛ plus illo multã res naturarum ꝛ ſpecies coꝛpo℞ quas inuenimus Hippo.in multis locis dixiſſe:ꝛ nominauit quoſdã homi nes habẽtes choleram amarã:ꝛ quoſdã eo℞ flegmaticos:ꝛ quoſdã eo℞ nigrã.qđ eſt:q2 in veſtigio harũ reruʒ narra uit pmutationẽ regiminis in ſanis:ꝛ quomodo opoꝛteat rectificari:ꝛ regimẽ infirmo℞.Et in ſermone ſuo in vino ꝛ hydꝛomelle:ſecaniabin ꝛ aqua inuenimus eum dicere has eaſdẽ mutationes.Et dicit etiã in alio loco eſſe muta tionis egritudinũ:ꝛ nõ eſt hec apud eum intentio vilis in cognitione foꝛme regiminis ꝛ permutationis in eo.Et ſi militer inuenimus eum dicere in ſtatu egritudinis quid dam ſermonis:ꝛ ponit cõſiderationẽ in hoc etiã in cogni tione regiminis rem nõ paruam.Omniũ ergo haruʒ re rum:ꝛ aliarũ que ſunt ſimiles illis dimiſerũt rememoꝛa tionẽ medici qui ſunt de illis de chindis.Et medic⁹ indi get vt ſciat eas omnes preter ꝙ infirmus eas ei dicat.

⸿ Finitus eſt Liber tertius cõmẽti Galeni ſuper libꝛo regiminis acu.egri.Hippo.

⸿ Licet Galenus in pꝛincipio huius quarti libꝛi regimi nis acutarum egritudinũ dicat nõnullos opinatos fuiſſe libꝛũ hunc ſequentẽ nõ fuiſſe Hippo.ꝛ ipſe etiã eandem ſequat̃ opinionẽ:ꝛ dicit locis in multis.Dicit enim in iſto tertio lib.regiminis acuto℞ in cõmẽ.17.illius textus.Di uerſitatẽ aũt medicamento℞:ꝙ ipſe ingret ea que addi ta ſunt ſermonẽ in balneatione hoc eſt poſt tertiũ libꝛuʒ acutarũ:in fine:cuius Hippo.de balneatione determinat an ſint digna:vt Hippo.attribuant̃.Idẽ etiã Gal.cõmẽ to vltimo ſecũdi acutarũ ait ꝙ multotiẽs per mentẽ ſuaʒ tranſiuit ꝙ Hoꝛros medicus in codicillis Hippo.iuenit multa poſt moꝛtẽ eius que poſtea hominib⁹ manifeſta uit oꝛdinando ea oꝛdine melioꝛi quo fieri potuit:ꝛ ita ſu ſpicandũ eſt hũc medicũ quartuʒ libꝛum cõpoſuiſſe:vel multa addidiſſe ꝛ aliqua ſubtraxiſſe vt libꝛū ſi ipſe Hip. cõpoſuit:ꝛ idẽ in ſecũdo acutarũ in cõmẽto illius.Qđ in quibus moꝛbis ꝛ etatibus opꝫ fieri ait.qđ eſt:q2 qđ inue niatur ſcriptũ in hoc libꝛo poſt ſermonem in balneatione eſt res inuenta in domo Hippocratis ꝛ reliqua:quicquid ſit.volui tamen hunc libꝛum iam moꝛtuum tribus ſupe rioꝛibus inſerere:cuʒ dignus ſit multa cõtinens ꝛ in pꝛa ctica ꝛ in theoꝛica:vt de eo ſermo habeatur.

⸿ Claudi Galeni Pergameni medicoꝛum Pꝛincipis:In regimen acuto℞ moꝛboꝛum Hippo.Liber Quart⁹:Fauſte incipit.

In libꝛo de dieta ea que poſt ſermonem de balneis dicta ſunt decẽter ſuſpicati ſunt nõ pauci medicoꝛum vt nõ Hippo.exiſtentia: etenim virtute interpꝛetationis ꝛ ſubtilita te ↄtemplationũ deficiũt multũ ab anterio ri:ſed tamẽ neq̃ʒ irrationabiliter ꝓmoti ſunt qui eſtima runt Hippo.eſſe:ꝛ hoc ſm electionem vel voluntatem: ꝛ enim illius mens eoꝛum que ſcripta ſunt eſt vt eſtime tur diſcipulus eius quedã ſcripſiſſe:multa ꝯo in eis ꝛ ſe riẽ inculpabilẽ habent cuʒ mentẽ vt eſtiment̃ rurſus ab ipſo Hippo.ea ſcripta eſſe:preparante cõponere libꝛum vt ꝓmiſerat ſcđm libꝛũ de dieta acutarum:in quo parti cularit er vniuſcuiuſq̃ʒ acutarum egritudinũ curam do ceret:ꝛ hoc quidem vtiq̃ʒ ꝛ alſ etiã ſeries inuenire eſt in

prelacēte hoc lib.manifeſte nō exiſtētes dignas Hippo. ⁊ vt eſtimetur inter ſcriptas eſſe ꝓprias ⁊ certis ſicut deinde ⁊ ſm aforiſmos apparuerunt multi tales aforiſmi in vltimis partibus librorum eſſendo eni in memoria multis prima conſcriptionum qui interſcripſerunt.in vltimo interſcripſerunt hoc:deinde ipſum ⁊ ſm librum de traumatibus vel tragmatibus.i.vulneribus que in capite apparent factum:adhuc autem ⁊ ſm librū epidimiarum: ſimiliter autem ⁊ ſm librum qui nunc nobis prepoſitus eſt intiture eſt interpoſita:⁊ magis adhuc in vltimis libris.Quatuor igitur:vt ita dicā ſpeciebus exiſtentibus in eo:alia quidem digna ſm ſeriem:⁊ ſm mentē Hippo. iſto ꝟo ſm alterum ſolum:aut ſm ſeriem:aut ſm mentem:quibuſdam autem ſm neutrum:verum ſignificabimus hoc ipſum ſm vnūquodqȝ tractatuū ⁊ ſm vnāquāqȝ tractatarum ad expoſitionem ſerierum. I.

Cauſus autem fit: cum ex ſiccitate venule in eſtiua hora euulſerint drymeos.i.acres et cholericos hycores ideſt liquores ad ſeipſos.

Eſtiuam horam dixit eam que calida ⁊ ſicca ſiue in fine veris ſiue in pricipio eſtatis:ſiue in medijs vel vltimis: ſiue ſm principium autūni fuerit:monſtrata autem eſt in monumentis epidimiarum craſis:que continentis nos aeris cum hac tranſmutat diſpoſitionem corporis: ſicca quidē ad ſiccius:humida ꝟo ad humidius.Supra demonſtratum autem eſt ⁊ quoniam craſim que ſm naturā commoderata hora cuſtodit aliqs:vȝ:omnibus ſimiliter habentibus quicūqȝ ſm totam dietam homines

Diſcraſie q̄cūqȝ ſuīt ꝓpe indigēt auxilio

gerunt.Supra demōſtratū eſt autem ⁊ quonid ab eſſentia ⁊ a conſiſtentia que ſm naturam ⁊ que moderata fuit deſiſtens corpus ſm quātūcūqȝ exiterit:⁊ tranſmutatū fuerit:ſm hoc ⁊ proprio auxilio indiget:ſiccatum quidē humectari:humectatum autem ſiccari:calefactum autē infrigidari:infrigidatum autem calefieri.Cum igitur ſm aliquam circunſtantiam vel conſiſtentiam rerum quarū ipſe dicit exempla contigerit aliquas ſiccari venulas ſm quālibet partē ſui corporis euellent he humiditates que ex propinquantibus particulis.Igitur ſiquidem ſicut ſi conſiſtentia naturam humidam habuerit:ita ⁊ virtutem humectatiuā haberet humiditates que ad exiccatas venas afferuntur:eucraſiam que ſm naturam humidā reſumit pericula:ſi ꝟo drymea.i.acris q̄ȝ fuerit ſm qualitatem:ſiccatiua ꝟo ſm virtutem humiditas corpus exuritur:quemadmodum ſi vrinā quis ſitiens biberit repente vel vinum tempore cum aqua marina faciunt merum impermixtum vel aquam ſalſam:ego deniqȝ noui ⁊ ipſe quandoqȝ ex itinere eſtiuo ſiticuloſus factus demum bibens vini veteris kilicam.i.calicem vnum mery impermixti breuem adaugens magis non ceſſare faciens in eo ſitim.ſicut igitur nos ⁊ mentem habētes perſiſtentes appetentibus.i.deſiderijs:quandoqȝ quidem negligentius: quandoqȝ petulantius: eſt autem quando in non eſſendo melius coacti ſumus ad aliquem ſalſorum ⁊ drymeorum.i.acrium deuenire potuiȝ:ita ⁊ virtus que eſt in attractiua vena ſemper euellit humiditatē que ex approprinquantibus:non diiudicans ⁊ ſeparans ſubſtantiam eius

Añ non hȝ mentē qua qȝ ſibi meli⁹ eſt poſſit eligere

qualis quedam eſt.Non enim habet mentem vt ſcrutetur qȝ de meliori:ſed ſicut pueri ⁊ bruta contingens humidum eligunt ſcientia ſm eundem modum:⁊ illa igitur ſiquidem ſm vnam quandam partem corporis diſpoſitio hec facta fuerit ſm hanc ſolā heriſipiloſa aliqua paſſio erit.Vene ꝟo que ſm totum corpus ſunt ſuperſiccate humiditates que ex carnibus ſi euulſerint calidas exiſtentes in toto corpore fit ⁊ inde cauſonidis diſpoſitio.

Signa ꝓpria cauſonidis.

Sed que cauſon proprie nominatur nō ſolum vehementia caloris qui per totum corpus fit differt:ſed ⁊ ſiti: violenta enīȝ eſt in hac febre ⁊ inceſſabilis.Deficit igitur preiacenti ſerici de generatione cauſon ſermo quidē particularis:quem nos nuper adiecimus:enā quandoqȝ quidem ſm vnāquāqȝ partem:quandoqȝ ꝟo ſm totuȝ corpus cauſon fit:in cauſon quidem qui ſm totum corpus factus eſt ſemper ſitim operantur:in eo ꝟo qui ſm vnā quandam partem non ex neceſſitate niſi ipſa pars ſitim operatur:qȝ primū ⁊ maxime os ventris deinceps quidem venter:⁊ poſt hunc ſtomachus ⁊ iſophagus: deinde pulmo:deinde ieiunum:non igitur ita ſolum fit cauſus vt dixit cū euulſerint venule drymeas.i.acres ⁊ cholericos hycores ad ſeipſas:ſȝ ⁊ carne hoc idē patiēte erit cauſus:ſicut qui ſm particulam ſiue ſm totum corpus contigerit pati ea.Monſtratum enim eſt ⁊ hic virtutem attractiuam habens eorum quibus indiget ipſa:⁊ nimirum aliquando ſm alterum modū licet fieri ſimileȝ diſpoſitionem:dico autem cum mittantur ad aliquam particulam imbecilliorem a fortioribus ſuperfluitates:mōſtratū enim eſt ſicut attractiua virtus in vnaquaqȝ particularum eſt:ita ⁊ expretiua.non impoſſibile igitur eſt quandoqȝ quidem ex vna parte quandoqȝ ꝟo ex pluribus drymeas.i.acres ⁊ cholericos hycores.i.liquores excretos ſuperinfundi ꝓdictis particulis:qȝ ūn aūt hycores nominat ſubtiles humiditates manifeſtū eſt. II.

Sed ⁊ febris multa detinet corpus:ſicut ab oſteocopo ideſt oſſium labore habitum laborat ⁊ dolet.

Igitur febris quidem multa detinet propter hycorū.i. liquoruȝ naturam quos drymios.i.acres ⁊ cholericos dixit:talibus enim vehementiſſime febrium ſuperueniunt hoc eſt que multum ⁊ drymicatum.i.acerrimum habent calorem:ſicut qui minorem ⁊ minus drymiam habent: flegmaticos ſequuntur humores.laborat autem totū corpus ob drymiticam.i.acredinem hycorum.i.liquorū hoſteocotoſum.i.vlceroſum labore:dictum eſt finaliter de differētia omniū laborū in hygrinis.i.ſanatiuis. III

Fit autem q̄ȝ multum: ⁊ ex ambulatione longa ⁊ ſiti longa:cuȝ reſiccate venula drymia ideſt acria et calida reuinata euellunt ad ſeipſas.

Et ſm principium dictum eſt hoc:nunc autem rurſus reſiccatum eſſe adiecit procatarticas.vȝ.cauſas notatas oſtendens quidem vt in exemplo.Nam omnes quidem cauſe calide ⁊ ſicce cauſos operari poſſunt:quoſdam enī vidi propter potum vini cuȝ aqua marina facti amplioris occupatos a cauſone:quemadmodum alios per tarchum.i.oua piſciuȝ ſicca:⁊ per tarchinas carnes.i.ſiccas: per comeſtionem quorūdam aliorum alicorum.i.ſalſorum imoderataȝ.Alius autem quidam ex ambulatione ⁊ caumate.i.eſtu veniens balneatus quidē primū abiens domi ⁊ bibens vini ſm mixtionem habentis vini plus incepit febrire mox cauſonide feb.ſed ⁊ alius quidē vehementer iratus ⁊ vigilans. IIII.

Qño cāe calē et ſicce cauſon facē pſūt.

Fit autem lingua aſpera: ⁊ ſicca ⁊ nigra valde ⁊ que ſm indicon.i.ventrem morſus dolet: ⁊ ſubegeſtiones humide: ⁊ ocre ſiūt:

⁊ ſitis vehemens ineſt:inſunt ⁊ vigilie:aliquādo vō ⁊ alterationes frenū.i.ſapiētie.

Accidentia cauſonis.

¶ Ea que aſſequuntur cauſos in hoc ſermone pertranſit que vtiq ⁊ cauſſidentia vocant:ſunt autē hec:lingua ſicca:⁊ aſpera:⁊ nigra mordicatio in ventre:ſubegeſtiones pallide:⁊ ſitis vehemens ⁊ vigilie:quandoq vō ⁊ deſipientia. ¶ Igitur quidem lingua ſicca fit:quia ⁊ diſpoſitio tota corporis ſicca eſt:⁊ cauſa ſi feb.ipſa talis. ¶ Mordicatio vō eorum que ſm ventrem propter drymicriā.i.acredinem icorum qui in eū influunt. ¶ Egeſtiones vō colorate ſm ſuperabundantem humorem:humidas vō dixit eas nequaquā digeri oſtendens:digeſtio deniq oīa cogit coadunat ⁊ ingroſſat. ¶ Uigilare vō his qui ita patiuntur propter ſiccitatem cōtingit:monſtratum eniz eſt imoderata humiditas caraſoſa.i.immenſum ſomnū:⁊ vigilias autē multa ſiccitas operatur. Aduenit autem ⁊ ab alijs ſynthomatibꝰ afflictio vigiliarū cauſa fiens. ¶ Deſipientiam vō dicimus fieri propter choleram recurrentem ad caput:⁊ ꝑpter ſiccitatē ⁊ caliditatē craſeos:cū aūt dicat quis ſimpliciter cholerā:manifeſtū eſt quoniā amara dicit:quoniā deinde eandē cholerā nominat pallidaz ⁊ pantā.i.rubeā. Sic igit nihil derelictū eſt eoꝝ que ſm cholericū cauſum:niſi demuz qđ nō dixit ſm influxionē hycorū fieri:ſed ſolum propter attractionē illa ſufficienter ſcripta ſunt:quedam enim eoꝝ que ſcripta ſunt:quedam quidem ſunt pagata pactagabonica.i.paſſionis cognoſcitiua ſynthomata:quedam vō coaſſidentia cauſarum facientium ⁊ generantium eos:he quidem ſunt prohygninene.i.antecedētes:he vō procatarthometes.i.poſt incipientes demuz vocate a medicis. ¶ Omniū deniq que dixi probygninatū.i.antecedentium ſynthomatuz ls tibi catalogum.i.annumerationem vt vtiq volueris facere. Sed ille qui ſcripſit hunc incepit quidez a ꝓhygninenis.i.ab antecedentibus:ſiccari enim venulas ꝓhygninena.i.antecedens cauſa eſt:deinceps autē cōgruo exiſtēte dicere procatarticas.i.preincipientes: puta ambulationem longam ⁊ ſitim:⁊ nō has dixit:ſed pathomigarū aliquā.ſ.multā feb. Oportet aūt h adducere vehementez ſitim:quā poſtea ſimul cum alijs accidentibus dixit:que coaſſidentia nominant:quoꝝ he quidē aliquando he aūt ſemper exaſſiſtunt cauſis:hoc aūt ⁊ ipſe oſtendit dicens: aliquando vō ⁊ alterationes frenuz.i.ſapientie:aliquando enim ad ſemper oppoſituz. Ego autem ſemper aio ⁊ mordere ea que circa indum.i.ventrez ⁊ egerere cholerica nō eſſe eorum que ſemper coexiſtunt cauſis.i.ardentibus propter magnitudinē enim egritudinis:⁊ ꝑpter intus remotionem drymeorum.i.acrium hycoꝝ.i.liquoꝝ hec contingunt his qui ſm ventrem ⁊ epar habent velut eſtiria.i.laborem cauſi. His autem qui ſm pulmonem h quidem nō valde aliquo contingunt:ea vō que ſm linguam dicta ſunt:⁊ ſm deſipientias magis:⁊ diſniant hi diſnia que ſm ſpiſſum ⁊ magnum ſpiritū:⁊ exaſſlant cōtinue aperiētes os:⁊ effuſione ignei ſpiritus alleuiati:igit qđ quidem diſnie totum derelictum eſt:⁊ nimirū demuz in pronoſtico dictum nos oſtendimus:inordinate autem ſunt ſcripta ſynthomata que ſm linguam drymeā oportuit ſcriptam eſſe ſiccam:ſecunda enim aſpera:propter imoderatam enim ſiccitatem aſperam contingit eſſe linguam:quare aſpera exiſtens omnino ⁊ ſicca:quoniā aūt nigratur propter imoderatā caliditatē ſicut ad ſolē morantibus cutis prediximus iam. V.

Accidētium quedaʒ ſemꝑ morbū comitant quedam aliqñ vō.

¶ Huic bibere aquam ⁊ mellicratum coctū da aquoſum quātum vult.

¶ Hic liber ⁊ ſi non Hippo.eſt conſcriptio:vetus tamen eſt:vt ſm tempora Eraſiſtrati iam adiaceret proprio.i.tribus ſuperioribus. Mirabile igitur qualiter auſus eſt iniuriari ea que de ceteris kilicis ideſt calicibus in apolliniem ⁊ deximum Eraſiſtrates:qui eni ⁊ hec ſcripſit mentem Hippo.melius Eraſiſtrato cognoſcens:quātum volunt bibere concedit cauſis patientibus. Monſtrauit autem hec ⁊ ſm certam propriam partem huius conſcriptionis ita cognoſcentem Hippo.igitur de maligna quidem Eraſiſtratis conſuetudine ſufficiētia:⁊ h ſcrutemur autem iam ea que quidem ſm ſeriē dicta ſunt:iubet eniz neq in aqua ſola:neq in melle ſolo nutrimur:naz aqua quidez didiciſti ꝙ natura frigida exiſtens tarde incedēs eſt:⁊ manens in hypocundrio plurimo tempore corrumpitur ſm acutas feb.mel autem facile excoleratur:propterea dignum exiſtimat aquoſum dare mellicratuz:vt aqua nō prolonget ſm ſuperiorem ventrem deductum admixto melle ad anatoſim.i.reductionem. Propter h eadem ⁊ coctum idem dat:inſiticuloſius enim ⁊ inuētoſius hoc:crudo vrinam ⁊ mictionez magis mouens quēadmodum egeſtionem cruduz:minus enim fit drymy.i.acre quod coctum eſt non ſolū in eo qđ digeritur ſm coctionem:ſed ⁊ in eo ꝙ ſpumoſum eius eſſe auferitur:ſm autem id qđ drymy.i.acre ⁊ ſyſodes.i.inflatiuum eſt in ſubſtantia mellis:coctum autem imordax ⁊ inuentoſum fit amaridote.i.redditur magis ꝙ ſubeat ſm inteſtina: quare nutrit magis crudo. Indigent autem qui ita egrotant:vt vtiq non ſuſcipientes ſuccum ptiſane ex mellicrato mixtum:prediximus eſt enim in propria ⁊ certa parte huius lib.de hoc ꝙ oportet dietare in acutiſſimis egritudinibus ſolum potibus:⁊ hec quidem mihi omnia que ſm cōmentationem huius que nunc preiacet cōſcriptionis his qui perlegerūt ⁊ meminerūt cōmentationes que in illis facte ſunt ita dicetur. VI.

¶ Et ſi amarum os fuerit:vomere confert ⁊ ventrem clyſterizare.

¶ Amaritudo cholere amarum operatur os communis enim ⁊ vna tunica eſt que intus in ventre ⁊ oris que ſubiungit os:ſm rationē igitur ⁊ cōſcriptor euacuat cho.per vomitum ⁊ clyſtere. VII.

¶ Si vō adhuc non ſoluatur:lacte aſine coquens purga.

¶ Qui autem omnino quidem euacuare vult choleram que in ventre:vereatur autem expurgantia pharmaca:q drymea.i.acria ⁊ calida ſunt omnifariam propterea ad lac aſine deuenit:demitricam quidem.i.acredinem nullam eſt habens. Quemadmodū neq aliud quidem:ſed ſuperabundat humiditate ſolum quidem ab omnibus alijs lactibus:⁊ propterea ſolum ſubit egeſtionem:precoquet enim id propter ventoſitatem. Sed tu demum ſolo ſero poteris vti ſeparans eū cū lac precoxeris:paroxidames ſi imiſeris vas eneuz aqua plenū in lac:etenim h herle imiſſio fiens ſeparat ſerū a caſeato. VIII.

Lac aſine humidius oībꝰ lactibus.

¶ Salitū autem nihil neq drymi.i.acre offerre non enim ſubducet.

¶ Salſus quidem humor qualis quidam eſt in ſale apparet:de ſubſtantia ⁊ virtute vō drymeis.i.acris dictum eſt ſm quartum librum ſimplicium pharmacoruz:quoniam ⁊ ſynapis ⁊ pyretruz:⁊ quecunq alia calida virtutibus:ſunt ⁊ drymea apparent guſtantibus:vbi ergo quo ad augentia diſpoſitionem cauſodorum frigentur iubet drymea.i.acria ⁊ ſalſa:hec enim deſiccāt magis drymeibus.i.cribus:⁊ ſi enim non ſimiliter illis calefaciant:ſed

non minus calefaciunt. IX.

Sorbitiones autẽ donec extra criſim dies facta fuerit: ne des.

Ubi ſuberuditos roborari virtutẽ habẽt hunc ſermonem audi: facit enim ita doctrinã et ipſe Hippo. ꝙ̄ multũ negata ſm vnãquãqꝫ intentionẽ ſcribens. Deinde ita ſemel dicens ſibiĩnuicẽ oportere cõparare ea que oſtenſa ſunt virtutes coꝝ ſuperſcrutantẽ: qm̄ aũt nõ cõgruũ eſt dare ſorbitionẽ ante criſim ſi virtus ſufficeret ſm primã partẽ ꝓpriam et certã libri oſtenſum eſt. X.

Et ſi ſanguis ex naribus fluxerit: ſoluitur paſſio et ſudores ſuperuenerint cretici gniſij.i.proprij et certi: et cũ vrinis albis et groſſis et lenibꝰ ſubſiſtẽtibus hypoſtaſibus.

In acutis febribus ad caput fertur: qđ feruens ſanguis nuncupatˀ: tunc igitur reſidens in venas natura effundit hunc cum coactis vaporibꝰ: et coadunatis paratus reliquoꝝ dominatˀ: ſm eandẽ ỽo rationẽ cũ et per ſudores effunduntˀ ferventes icores.i.liquores ſanat egritudinẽ cum digeſta egritudine ſuperueniunt: dictũ eſt enim iam de hoc multotiens in alijs quibuſdã monumentis cõmentarijs: et in his que de criſibꝰ: quẽadmodũ in prima parte huius lib. que ſm omnes conceſſa eſt gniſia.i.ꝓpria vel certa: intentionẽ que a digeſtione egritudinis vt vtilẽ ad digeſtam ſuſcipit: ita et nunc apud dictionẽ ipſam quidẽ nõ ſcripſit digeſtionis notã: certiſſimũ aũt ſignũ eius in vrinis ſcripſit. Igitur optima quidẽ eſt que albam et lenem hꝫ hypoſtaſim vrina: vt in ꝓnoſticis ſcriptũ eſt: non tamẽ dignũ eſtimes deinde ſemper apparere hanc: ſed ſufficit tibi multotiens vt in colore et conſiſtentia que ſm naturã benignũ eneorima.i.ſublime appareat ad ſalutis ſpem: et vtiqꝫ his ita habentibus ſuperabũdauit ſm interpretationem hec ſeries: additis enĩ vrinis oſtendit eſſe et creticos ſudores: quare ex ſuperabundanti hoc ỽo gniſij idest proprij non principaliter in eis dicitur: ſm enĩ egeſtionum ſpeciem inferre aſſueuerunt talem nuncupationem et alij optimorum medicorum: et ipſe Hippocrates in vrina. XI.

Nõ lõi vrina digeſta apper hypoſtaſis in fundo reſidens.

Et ſi apoſtema aliquod factum fuerit.

Rariſſimũ eſt indicari criſi per apoſtema cauſum: adhuc aũt magis ſi ſine aducienđo particulam aliquã corporis enuntiationẽ quis faciat: nã parotidibus quidẽ.i. apoſtematibus que circa aurem vidi quoſdã cauſos iudicatos: ſed nõ gniſios.i.ꝓprios: hoc aũt parum poſt diſces poſt ꝯuentionẽ et cõmentationẽ. XII.

Si ỽo ſine his ſoluta fuerit: reuerſio rurſus erit egritudinis: vel vertebri: cruriũ dolor ꝯtiget: et expuet groſſa ſi dꝫ ſanus eſſe.

Hemorroſagie et ſudoris memorans ſi ſine his cauſus quieuerit aut reuertetˀ: nõ parũ poſt erit enim ait ſm reuerſionẽ dolor crurium vel hyſchij.i.vertebri: et expuet groſſa: nam indigere quidẽ hemorroſagia vel ſudore vel apoſtemate eum qui deberet iudicari criſi poſſet vtiqꝫ aliquis eſtimare dictum eſſe ſane ſi aduciãtur dictis qui curans.i.medens ipſe dixit vomere iubens et vẽtrẽ ſubducere: dans potũ aquã et mellicratũ aquoſum copioſiꝫ: quare ſi cũ his quis dicat hemorroſagiam et ſudorem et apoſtema ſoluere cauſum: alias enim non poſſe ſolui forſaſſe videbitur rationem quãdam manſuetã dicere: manſuetam dixi vt moderate verum dicentẽ et magis eo qđ ante ea: nõ tamẽ inculpabile deinde omnifariam: nõ enĩ verus eſt ſermo. Qđ enim ſm afoꝛiſmos dictũ eſt a cauſone habito rigore ſuperueniente ſolutio fit veriſſimum eſt: ſequitˀ aũt ex neceſſitate rigorẽ hunc quãdoqꝫ quidẽ ſudor ſolus: quãdoqꝫ ỽo vomitus cholericoꝝ coloꝝ vel inferius egeſtio ſola: multotiẽs aũt dictoꝝ triũ ſiunt duo et quãdoqꝫ rurſus tria: duoꝝ enim hoꝝ neceſſe eſt in cauſon fieri alterũ ſi debet ſolui finaliter vel extra mitti excerni cholericos humores vel extingui. Ideoqꝫ derelicta eſſe videbitˀ ꝓncipaliſſima ſanatio cauſoꝝ potio frigide aque qua ſemper nos curauimus cauſos nullo moriente cui frigidam aquam dedi quidem in cõuenienti tempore: de quo commentationem prioris partis huius lib. tractaui in paucis et in alijs monumẽtis et conſcriptionibus amplius. Fortaſſis igitur eſtimabit me quis dicere nullũ cauſum habentium moriturum eſſe bibentem frigidam aquam in conuenienti tempore: et nimirum hoc non ego dixi: ſed quoniam omnes quibus dedi ꝙ̄ pluribus exiſtẽtibus: vt neqꝫ meminiſſe poſſim numerum eorum inſecuta eſt vtilitas: et ſalus: hoc autem non idem eſt ei qꝫ ſanabuntur omnes qui cauſum habent ſi aquam frigidam biberint. Qui eniꝫ periculoſe et inſalubriter habent neqꝫ per aliquod aliud neqꝫ per aquã ſanare poſſibile eſt: his autem neqꝫ tentare dare quidem. quod autem in fine ſeriei dictũ eſt. Et expuet groſſa ſi debet ſanus eſſe: obſeruandum eſt tibi ſm illos ſolos cauſos quicunqꝫ patiente pulmone fiunt. XIII.

Principalis ſanatio cauſorum eſt aque fride potio.

Morbo mortali nulla medicina cõfert.

Cauſi genus aliud ventrẽ ſubducẽs: ſitiqꝫ plenus: lingua aſpera: ſicca: ſalſa: vrine defectio: vigilie: extremitates infrigidate.

Nos inuenimus veteres grecos ſm omonima.i.equiuoca dicta ferentes: habentia quidem vnum ſignificatũ ex inciſione ỽo que ſm ipſum in differentias plures deuenientia: in quo multotiens dicere aſſueuimus generales eſſe differentias huius rei duas vel tres vel quattuor vel quãtaſcũqꝫ poſſibile. exiſtentibus autem omonimis duplicibus: quibuſdam quidem neqꝫ vniuerſaliter ſibiĩuicem communicantibus: quibuſdam autem ſm quid neqꝫ ſynonymis: ſimiliter autem cum ab vno habuerint nuncupationem factam vbi nunquã referuntur duo genera cauſorum ſuperſcrutandum: cognoſcatur autẽ certiſſime hic ea que ſm nomen ratione ſubſtantie alterius extenſa: ex ỽo ratio ab intelligentia iudicatur: ſcrutandũ ſi intelligentiam haberemus cauſi febris concordem ita vt ouis: et bouis: et equi et hominis: et ex eodem ỽo ſermone debente in longitudinem maiorem ꝙ̄ ſm monumentum oportet cohercere cum ſicut et alios in breue capitulum: propterea principiũ ſermoni hoc facientes. Cauſon febrem inuenio medicos dicentes quando calor facit ardere hominem et inquieſcibilem ſitim habet: et ſi ita habet hec cum qui ſine ardendo corpus ſitim mitigatã habet cauſum quidem ſimpliciter: certum autem et gniſium.i.naturalem non dicemus: expreſſe ỽo exiſtentem talem anomalum nominat gratia compendioſe doctrine notum.i.adulterinum cauſum ſicut in tertianis febribus aſſueuimus vti nuncupationibus: ita audiemus duo genera cauſorum febrium: ac ſi dentium et genera tertianarum quis dicat duo: hanc quidem certam et propriam et gniſiam: alteram ỽo notham: cui quedã quidem aſſunt ſynthomatum que huiuſmodi: quedam ỽo nõ: quoniam autem ſecũdus cauſus de quo nunc preiacet dicere quaſi defectiuus quidem eſt: et nõ finaliter certioratus noſcens manifeſte attendẽs mentem his que ab ipſo cõſcriptore eliciuntˀ ſynthomatibꝰ ab eo fieri. Nã ſm ꝓncipiũ qdeꝫ dixit venter ſubducitur: ſiti plenus: lingua aſpera: ſicca ſalſa nõ aduciens qđ addiderit in ꝓxẽ: nothus eniꝫ ſynthomata

matum gniſq cauſi alterum quidē habet:alterum nō habet:rurſus autem dicens deinceps linguam eſſe aſperam ꝛ ſiccam:nō addidit nigrā ſicut in priori:ſed pro hoc ſynthomate dixit:ſalſum:ſicut enim cum lingua facta fuerit amara:tantū indicat abundare choleram:ita cum ſalſa ſalſum nominatū humorem qui vna quedaꝫ eſt flegmatis ſpecierū tribus exiſtentibus vt didiciſti:acido:ſalſo:dulci. ¶ Sicut igiť ꝑꝛ cauſis in amara cholera ꝯſiſtēs pallidas excreationes operať ſm duplicē cauſam:ꝛ quia ſubtilis eſt:ꝛ quia ſm eam ardens febris augeť adueniente in eo paruā cholera:ita nunc flegmaticus humor nō facile excreabilis exiſtēs:neqꝫ auget feb.neqꝫ flāmeā ſitiꝫ habet febriens:neqꝫ ventoſať:ꝛ ꝓpterea dictū eſt ab eo ventrem ſubducens:egerere eam ſolam oſtendens contrariū exiſtens ei nō egerere. Nam ſubit ei quidē vēter non tamē ſm humoris alicuius ſpeciē:ſed ipſis qui offerunt in periculū cibis corruptis:nō enim in ſolis potibus hi dietanť:quēadmodū plurimi coꝝ qui ſm priorē cauſum egrotant:q: ſine ſorbitione citam illi criſim habent:in ſubtile ꝛ feruenti humore exiſtētes:tardatur ꝟo hic ꝓpter frigiditatē ꝛ viſcoſitatē ꝛ groſſitiē ſubſtātie flegmatis:nō igiť cōuenit ſolo potu eos vti qui ita egrotāt: hoc aūt didicimus in his qui debent digeri circa quintuꝫ vel ſeptimū diez:forti.vꝫ.exiſtente virtute.ſi ꝟo in.9.vel in.11.vel in.14.vel in.20.incidere debet egritudo:ſucco ptiſane a ꝑncipio in eo vtimur:vtine defectio aſſueuit dici ita ab eis:cum vel nō digna ratione vel nequaq̄ ferť: fit autē hoc ſm ꝑeiacentem in hoc ſermone cauſum in groſſitie hūoris. ¶ Uigilie. Hoc cōmune vtroꝛūqꝫ cauſoꝛū:ꝛ ꝓpterea ſm priorē meminit huius:etenī fit magis

Nō ſemp in omni cauſone extremitates infridant in illo:q: ꝛ in capite magis exuruť. ¶ Extremitates infrigidate. Hoc ſynthoma ſecūdi cauſi eſt:non autem opꝫ ſimpliciter dici hunc ſermonem:ſed cuꝫ determinatione quadam:nō enim ſemper tale:ſed cū male morigeratus eſt.i.malitioſus fuerit.nam ſm cholericas quidē ꝛ ardentes feb.vſqꝫ ad fines corporis extendit calorem:ꝛ ſi non male morigeratus cauſus fuerit:ſm flegmaticas autē fumoſa caloris ſubſtantia:cum in locis que ſm ventrē vel epar vel pulmonē facta fuerit putrefactio halici.i.humoris ſalſi:per illam autem igneus calor fit:maligna ꝟo facta egritudine extremitates infrigidantur ꝓpter infirmitatem virtutis ꝛ magnitudinem flegmonis ad ſeipſum trahentis omnem ſanguinem:ſine his enim nequaquā fit pernicioſa vnq̄ egritudo. XIIII.

¶ Tali cauſo niſi ſanguis ex naſo fluxerit vel apoſtema circa collum factū fuerit:vel crurium doloꝛ contigerit:vel ſputa groſſa expuerit:hec enī conſiſtente ventre fiunt:vertebꝛoꝛum doloꝛ vel pudendoꝛum liuoꝛ non iudicatur cū teſticulis tenſis creticū.

¶ Quoniā aūt q̄ per apoſtema magis q̄ per excreationes que in flegmate putrefacto fiunt febres ſolutionē habent multotiens monſtratū eſt:ſm ꝑiacentē aūt cauſum non apoſtematū ſoluꝫ meminit:ſed adiecit:ꝛ hemorroiſagiam fientem in illis magnis cauſis.i.febribus in quibus cōſiſtentia paſſionis in pulmone fit. Calefactum enim in tali diſpoſitione caput impleť ſanguine ꝛ effundit quod ſuperabundat eius ſciſſis vel apertis venis:ꝓpter eandē ꝟo cauſam:ꝛ circa collum apoſtema:ꝛ parocidas fiunt his qui ita patiunť:quibus aūt paſſionis conſiſtentia in partibus que circa ieiunū vel epar facta eſt inferius magis apoſtaſeos.i.abſcenſus his cōtingunt:q: ꝛ doloꝛ vertebroꝝ ꝛ liuoꝛ pudendoꝝ ꝛ tenſio teſticuli:his qui ita laboꝛant hoc magis contingit:fit aūt tenſio teſticuli quandoqꝫ quidē a flegmone qui eſt ſm ipſum:quandoqꝫ ꝟo viceratī ab aliquo eoꝛum qui ſurſuꝫ eſt flegminantibus:ſpuere ꝟo ꝛ ſputa groſſa quoſdā coꝝ in habentibus ſm pulmonē paſſionē dictū eſt digeſtione iam facta manifeſta. Igiť ex hoc confuſio ꝛ inoꝛdinatio ꝛ indeterminatio huius doctrine q̄ hypotipoſim.i.ſubſignationē quidem gratia cōſcriptionū fiente de Hippo.ꝛ cōſcriptionuꝫ ꝟo nequaq̄ eſt ꝓpriū. In multis enī partibus patientibus fientibus talibus opoꝛtebat deinceps ſynthomatuꝫ ſcribere catalogū ꝛ non indeterminate ꝛ inoꝛdinate:ſed ſm ꝓpriā ꝑiacentē egritudinem facere. XV.

¶ Et hoc.i. venter ſubducens ſm eūdem dictum eſt modum.

¶ Cauſis febris nō ſemper exiſtente hoc ſynthomate:ſed vt aliquādo.his enim qui in ventre predictā diſpoſitionem habent corruptis cibarijs egeſtiones humide fiunt: his enim qui in pulmone habent ventre impaſſibili exiſtente:nō neceſſe eſt ea que egeruntur talia eſſe:cōtraria enim aliquādo ita diſpoſitis contingunt:durum ꝛ difficile egeſtibilē eſſe ventrē:ꝛ hoc quidem vtiqꝫ ꝛ quibus ſm epar eſt velut radix cauſi ꝛ his qui ſm epar cauſum patiuntur:quādoqꝫ quidē excreatio humida quādoqꝫ ſicce egeſtiones coꝝ excernunť quales vocate ſpetatodees.i. ſquibala ſuper aduſtis:videlicet ſquibalis a flegmone q̄ in viſcere:igiť cum qō flegminat ſolum hoc operatur.cū autem cum flegmone fuerit adibima.i.imbecillitas humida egerūť nō potente vēter ad ſeipſm cibū trahere:determinanť he tales egeſtiones ab his que a vētre patiēte fiunt keochiliate ſunt.i.ſuccus facere in vētre. XVI.

¶ Roſmata ꝟo.i. ſoꝛbitiones epiſpaticas.i. euulſiuas:da.

¶ Quod multotiens aſſueui dicere q̄ aſſafis.i.imanifeſta dictio nō docet:hoc nunc ꝛ dico:egrotantibus enim propter malitiā flegmatis potus quidem oxymellis vtiliſſimus eſt:cibus ꝟo ſuccus ptiſane:ſed tamen ego ꝛ nimirum non cognoſcens hoc:ꝛ ab alio nullo diſcens non habeo diuinare quas nunquā dixit epiſpaticas.i.euulſiuas ſoꝛbitiones:oxymel enim inciſiuū ꝛ purgatiuū licet dicere:epiſpaticum autem.i.euulſiuū nullatenus:ſicut eniꝫ nō poſſumus oſtendere id quod euellitur ab eo:ita neqꝫ in ſuccum ptiſane epiſpaticum.i.euulſiuuꝫ eſſe dicimus. Foꝛtaſſe dicet quis iubere eum ventrem ſubducere epiſpaticis euulſiuis:hoc eſt his qui euellunt groſſum humoꝛem qualis eſt qui flegmatis:ſed nō dixiſſet ſoꝛbitiones: pharmacoꝛum enim hec talis opera nō ſoꝛbitionum eſt: quemadmodum neqꝫ potuum. Manifeſtum igitur factuꝫ eſt q̄ in imanifeſtis dictionibus nihil cognoſcimus certum:ꝛ propterea nil hac dictione tentamus:nil enim determinatum vel certum ab ea eſt inuenire:ſed nūc noui qualiter homines quēadmodum in alijs multis aperte peccantes etiam in letando in his que in manifeſte dicta ſunt:ꝛ nimirū omnes velut ex vno oꝛe manifeſtationem quidem virtutem eſſe interpꝛetationis dicant:imanifeſtationem ꝟo malitiam. XVII.

¶ Acutas autem paſſiones flobothomabis ſi foꝛtis appareat egritudo ꝛ qui habēt iuuenſcunt etate ꝛ robur aderit eis.

¶ Hic ſermo dignus eſt Hippo.admiroꝛ autem qualiter non ſcripſit eum in afoꝛiſmis:in pauca enim ſerie virtus eſt magna:quemadmoduꝫ in afoꝛiſmis:de indigentibus deniqꝫ flobothomia dictū eſt multotiēs a medicis quoꝝ que videntur inaſſibilia de flōmia infallaciter dicte ſunt

per duos libros a me ſcriptos:igiť alter quidem eoꝝ intitulať de flõmia:in quo omnia vtilia docentur:alter ꝟo ſcriptus eſt vt dixi medicis empiricis ꝛ dogmaticis. Ametodi ꝟo.i.indoctrinales theſaly:ſicut ꝛ alia ſine demonſtratione ſimpliciter debent:ita vt flõmiã enuntiant calaſticũ.i.depreſſiuũ eſſe auxiliũ:calaſticũ ꝟo ipſi diuerſe exponunt ſicut monſtratũ eſt ante per mea monumenta de methodica hereſi:Eraſiſtrate ergo volẽti qdẽ vniuerſam intelligere que de flõmia eſt hyſtoriã incſt legere noſtros:ꝛ alioꝝ medicoꝝ libros. ¶ Nunc aũt eius capitulum ipm audi in paucas iterũ recollectũ intentiones:flobothomabis enĩ ꝑncipio vel ꝑmum ſi tibi appareat magna egritudo:manifeſte quidẽ ab eo intelligiť ꝙ magno hoc auxilio vtiť ꝓpter prauas paſſiones:non differt demum itaq3 forte vel magnã egritudinẽ diẽ. Scḋa intentio flõmie eſt:ſi iuueneſcit ſm etatẽ laborans:neq3 enim puer neq3 ſenex ferunt flõmiã:neq3 ſi magna egritudine egrotant. Tertia ꝟo intentio dicta eſt ab auctore ꝛ ſcriptore ꝭodiace virtutis:robur etenĩ iuueneſcentiũ in egritudinibus nõ ſemper robur apparet:fortaſſis ergo alicuĩ videbiť h̃ duo ſufficere ſola:intentiones ſupponere flobothomie magnitudo egritudinis ꝛ virtutis robur: ſenex deniq3 nõ ꝓpter longeuitatẽ ipſam ſm ſeipſam:ſed ob imbecillitatẽ virtutis nõ fert flõmiaʒ. Sed pueri demum fortes ꝭodiaca virtute exiſtentes:tamen neq3 ipſi flõmiã ſuſtinent:euaporať enĩ prompte carũ ſubſtãtia:ꝛ ꝓpter humores ꝛ ꝓpter caliditatẽ craſios:nõ igiť idigẽt flobo.habentes euacuationẽ que ex craſi:ꝓpter hoc igiť nõ ſufficit magnitudo egritudinis ꝛ robur virtutis intentiones eſſe flõmie:ſed melius eſt adijcere ꝛ etatẽ iuueneſcentiũ:qḋ demũ deniq3 in ꝑncipio ſerici dictũ dignũ eſt ſeruari:qualiter dictum eſt:acutas paſſiones flobothomabis:chronicaruʒ aũt.i.ꝓlixarũ qualitatum nõ meminit:q2 de acutis ei nunc eſt doctrina:ꝛ ꝓpterea de his ſoluʒ meminit. ¶ Indigent enĩ ꝛ chronicarũ multe flobothomia cũ ꝛ ipſe predictis tribus ſubiacẽt intentionibus:recte ꝟo omnibus his dictis nõ recte extiſtimandus vti a quibuſdã quoꝝ eſt ꝛ imoderatus empericus in ſolo plectorio ꝛ dicto concurſu dicens obſeruari flõmiã:nos aũt ꝛ nunc preſente eo flõmamus:cũ dolor vehemens aſſumat hominẽ repẽte vel facta fuerit aliqua particula:vel os expulſum fuerit ſm modum.i.articulum:vel aliquis alius articulus coeleuatus fuerit:nõ aũt flõmamus quãdoq3 ꝛ nimirũ plectorico cõcurſu facto:per fricationem ꝟo ꝛ balnea plura ꝛ dietã indigentẽ duobus diebus vel tribus ad qḋ ſm naturã ducimꝰ:dictũ eſt aũt de eis amplius in lib.de plicus.i.de multitudine:ꝛ in libro de flobothomia:ꝛ adhuc in lib.terapentice methodi.i.curatiue doctrine:igiť ſufficiant quidẽ ꝛ hec ad ꝑſentia:vt in monumẽto de flõmia dicat. Adijciã aũt gratia deficiẽdi nil intentionẽ que a cõtinente nos aere:cũ fuerit calidus ſufficienter ꝛ ſiccus vt euaporet cito ab hoc corpus:tũc enĩ deſiſtimus a flõmia ꝛ ſi magna fuerit egritudo ꝛ iuueneſcens homo fuerit:hoc igitur cõſcriptor libri dereliquit:ꝛ habitũ ipſius patientis corporis:ſed in ꝑcedenti ſcriptione ꝛ habitus meminit patientis ꝛ differẽtias etatis in ſeipſo comprehendens vt oſtendam. XVIII.

Nota de flobothomia.

In chronicis egritudinibꝰ quãq3 flõmia cõuenit.

¶ Igitur quid ẽ ſi quis ſynanticus vel ſquinanticus electro.i.electuario mũda ſiue aliquid pleureticorum:ſi ꝟo imbecillior appareat ſi ꝛ plus ſanguinis auferas clyſteri ſm ventrẽ vti per tertiũ diẽ:donec in fallacia factus fuerit egrotans ꝛ fame indiget.

¶ Synantia particularũ que ſm faringaʒ eſt.i.caput iſophagi flegmon potẽs poſt flõmiã electis electarijs.i.electuarijs emũdari:hoc eſt ipſa que ꝯtinenť ſm flegminãtes particulas euacuare per ſputa:mundũ3 enĩ corpus ꝛ peremptomaticũ.i.ſuperfluitatibꝰ plenum decẽter vtiq3 quis emundare dicit:alias ꝟo egritudines acutas relinquens de pleuretico dixit velut ꝛ etiã in ꝑma parte libri fecit. Si ꝟo imbecilliores ait eſſe videanť vel ꝓpter multitudinẽ ſanguinis qui ſm flõmiaʒ ablatus eſt:vel aliter pro emundãdo clyſteri vtere per tertiũ diẽ collato enĩ.i.remiſſo corpore a flõmia quãtũcũq3 derelictum eſt ſm qualitatẽ malitioſam humoꝝ facientiuʒ egritudinẽ:hoc per clyſtere euacuare vult:manifeſtũ aũt eſt ꝙ intẽtionẽ hʒ ſubducere nõ ſolũ ſuperfluitatẽ cibi:ſed patientẽ locũ emundare:qḋ aũt addiť in fine ſermonis hic.i.ꝛ fame indiget ſi vires hʒ:manifeſtũ eſt his ꝗ meminerũt eoꝝ que in ꝑn.ſmonis vel in ꝑꝰ ſmone a me edocta ſunt. XIX.

¶ Flegminantia hypocundria non ſpirituũ aſſumptione frenion.i.diaphragmatis incẽſionis vel ſpirituum accenſiones orthomie ſicce quibus non pus ſubit:ſed ad defectionem ſpirituum paſſiones he ſuperueniunt: maxime ꝟo ꝛ epatis dolores:ꝛ conuerſiones:egritudinum non poſſunt ſolui:ſi quis prius tentauerit pharmacare.i.pharmacum dare : ſed flobothomia talium hygenionicum.i.principale eſt:deinde ꝟo in clyſteribus niſi magna ꝛ fortis egritudo fuerit:ſi ꝟo non ꝛ poſtea pharmacia indiget:aut in fallacia. Et moderatione poſt flobothomiam:pharmacia.

¶ Catalogus eſt egritudinũ flobothomia quideʒ prima:in ea 2ꝰ ꝟo purgatione indigentiũ quarũ ꝑma deſcripta eſt flegminantia hypocundria ſm cõſuetudinẽ Hippo.audi flegminãtẽ vocẽ:omnes enim flãmee ꝛ calide oſtẽduntur egritudinũ heriſipilate:herpetes:carbũcali:ꝛ ipſi qui ꝓprie nominanť flegmones. Uniuerſi etiã iuniores medicoꝝ ꝛ meliores de vna ſpecie flegminantiũ corporum inferunt vetus omniũ cõmune nomen:ꝛ vocant ĩm ſolũ illũ tumoreʒ qui renitens eſt ꝛ doloroſus cũ calore multo:exiſtentibus aũt ꝛ alijs tumoribus preter naturaʒ puta kirro.i.duro:ꝛ eo qui vocať a iunioribꝰ medicis hydemate:fuit enim ꝛ olim hoc cõmune nomen omniũ tumoꝝ qui ꝑter naturã:adhuc ꝟo ꝛ pneumatoſi.i.ventoſitate dictũ eſt a nobis alibi per vnũ librum de tumoribus preter naturaʒ. In ſermone ꝟo qui nunc inſtat:ſicut alia particula:ꝛ hoc dictũ eſt in kirris ꝛ ſchliris quideʒ.i.durus tumor ꝛ renitens indoloroſus. ¶ Pneumatoſis autem.i.ventoſitas fit dupliciter ſm quaſdã cõcauitates.i.ſenſibiles coaceruato ſpiritu hyſode.i.ventoſo:aut rõne cõtemplabiles:quẽadmodũ quidã medici tumores preter naturã in muſculis inciderunt vt in fundo ꝑus inuenerunt:deinde inuenĩctes nihil aliud preter ſpiritũ in omni carne ſm paruũ diſſeminatũ:ꝛ nimirũ ꝛ trumbos quandoq3 ſolos qui ita incidunt:vel viſcoſum humidum:vel mucilaginoſuʒ inuenerunt:ſed in talibus tumor ſm trumbum:vel mucilaginem erat ſimiliter apparente diſpoſitione carnis:ſpiritus autẽ ꝛ ventus ſm paruũ ꝛ diſſeminatus in hac:ſm ſeriem igiť qui ꝑiacet in ſermone hic.i.flegminantia hypocũdria:videť mihi nõ ſm conſuetum Hippo.ſignificatum dictuʒ eſſe:quẽ enim habebat intellectum

Flegmon eſt de omni apoſtemate doloroſo cum calore multo.

Ventoſitas fit dupliciter.

lectū ꝙ adducitur ei hoc ſcilꝫ nō ſpirituū aſſumptione flegminio calore in hypocūdrijs ſiue cum ſpiritu fuerit: ſiue nō eandē indicationē habēte: nō tñ neqꝫ ita videt̃ dicere vt dicat̃ in cōuentu .i. coadunatione ⁊ inflāmatione: ⁊ ſpirituū aſſumptione fientibus: qđ eſt falſuꝫ: nūꝗ̄ eni aſſumptio ſpirituū īfert flāmeā diſpōnē in hypocūdrio. Videt̃ igit̃ qui ſcripſit hec flegminātia dicere hypocundria que in tumorē eleuant̃ his deinceps meminit frenū .i. diaphragmatis incenſionis: deinde ſpirituū accenſiones: igit̃ incentio quidē frenū manifeſta eſt: accenſos aūt ſpiritus videt̃ dicere qui velut inciſi: de quibus in priori parte hu⁹ libri ſcriptū eſt. Spūs incidēs in ſuperiori ablatione ⁊ dictum eſt de eo ſm cōmentationē illius ſeriei: ſiccam ꝟo orthomiā dixit eā que ſine ſpiritibus vel ſurſum recuſſione fortem ita diſniam vt nō ferat declinationē: ſed ſuffocet̃ de qua didiciſtis: ꝙ a coarctatione ventriculorū fit qui ſpūs ſm pulmonē ſunt: qui hic patiunt̃: accubantib⁹ quidē oībus magis: ſtantibus aūt minus: reſidentibus vꝫ omnib⁹ rectis ſm thoracē. Idcirco vocat̃ orthomia .i. recta ſpiratio: fiente ꝟo ea: aliquādo quidē ꝓpter flegmonē viſcerū: quēadmodū in peripleumonicis: aliquādo ꝟo brāchys .i. cānalibus pulmonis: flōmia īdigere ait eos qui orthomiā patiunt̃ quib⁹ nō pus coaceruatū eſt. Manifeſtū eſt eniꝫ ꝙ illi euacuari pus indigent: eos aūt qui a ſpirituū aſſumptione qđ eſt coaceruato ſpiritu hec patiunt̃ flobothomādos eſſe ait. Similr aūt ⁊ epatis dolores: ⁊ ſplenis ⁊ alias inflāmationes iuuat flobothomia: ⁊ cōuerſiones egritudinū. decens aūt eſt cōuerſiones dici egritudinū que a tumētibus particulis fiunt: audio eniꝫ ⁊ hanc multos noīantes: ita in noſtra Aſia oēs timores qui ꝓpter naturam. In his eni abrenuntiare opꝫ purgare anteꝗ̄ flobothomet̃: ⁊ nimirū hāc mentē: deiceps ipſe dicit ſm hāc ſeriem. XX.

Quid ſit orthomia: ⁊ vñ dicta.

¶ Quicūqꝫ ꝟo flegminātia in principio egritudinū mox conant̃ ſoluere pharmacia contenti quidē ⁊ flegminantis nil auferunt neqꝫ remittit cruda exiſtens paſſio: reſiſtentia ꝟo egritudini ſana colliquāt: ībecilli ꝟo corpore fiente egritudo dominat̃: cū aūt egritudo dominat̃ corpori: hoc tale inſanabiliter habet.

¶ In aforiſmo pharmacare matura ⁊ mouere non cruda ꝑpoſuimus aforiſmū hunc. In eiſdē ſynthomatib⁹ qb⁹ nūc recte ad flōmiā ire dignū exiſtimat prius ꝙ̄ qdā humores mali confluāt: ⁊ coaceruent̃ ſm aliquā particulaꝫ: qđ vt dixi cōuerti dicit̃ in hoc loco: qđ aūt in fine eſt preſcripte ſeriei qdā faciūt illegibile nō recte ſcribētes pharmacie nomē ſm finē dicēte cō ſcriptione in fallacia ⁊ moderatione īdigere flōmia poſt pharmaciā vocatiū accuſatiuū caſum pro genitiuo faciētes. In tota eni ſerie hoc eſt ab eo cōſultū ad flōmiā deuenire ṗus deinceps ad pharmaciam non cōtrariū vt illi ſcribant ad pharmaciaꝫ ṗus aſſumptam: deinde ita ad flobothomiā deuenire: alia ꝟo ſerie manifeſta his demum qui attenderunt certiſſime intellecta que dixi. XXI.

Prius eſt flobothomādū: deinde pharmacandū.

¶ Fieri ꝟo affonū .i. inuocalē repente venaꝝ aſſumptiones faciunt: ſi ſano hoc homini cōtingat ſine occaſione vel alia cauſa forti.

¶ Defectio vocis aſſumptionis venaruꝫ noīauit repletiones in multitudine fientes. Cū igit̃ he ſuperimplete fiunt grauari virtutē neceſſe eſt: in periculo deuenire inatuꝫ calorē extinguēdi ſuffocationi quid ſimile patiēdi a multitudine: epilepſie eni ⁊ appoplexie: ⁊ cardiace ſyncopes fiūt: prauū eni ſynthoma cōe per affoniā .i. inuocalitatē hec talia ſynthomata oſtendit: adiecit aūt ſermoni hoc .i. ſi ſano hoc cōtingat ſine occaſione vel alia cauſa forti occaſionē quidē dicēs apertā cām: vt ſit pugnās quidē vel punctione certans ex circūpaſſione cubitoꝝ in periculū circūducat̃ ſuffocandi: cauſaꝫ aūt aliā forte qualis ſtupefactis ꝓpter timorē: vel ꝓpter triſtitiā maximā ſit: in egritudinibus aūtē affonia .i. inuocalitas pōt fieri: ⁊ ipſis ſolis quādo opꝫ vocalibus organis nocitis .i. leſis vel reſpirādibus aut reſpiratiuis. Poſſunt aūt vtiqꝫ ⁊ ꝓpter reſolutionem aliquā quidē ⁊ malitiā virtutis. ab his aūt affonijs .i. inuocalitatibus determinās eam que in hoc ſermone preiacet ꝓpterea adiecit. Si ſano hoc contingat. XXII.

Quid faciat ſuperflua repletio venarū.

¶ Et auferre ſanguinē ſm habituꝫ ⁊ etatē excogitans quidē qđ plurimū ⁊ qđ minus.

¶ Antea quidē quādo intētiones flōmie dixit habitū corporis dereliquit. nunc aūt ṽtutē nō dixit. eſtimant autem quidā ꝙ noīe ṽtutis habitū eſſe dictū ſm vnā reꝫ vtraqꝫ dicta nō recte exiſtimātes: nā habitū quideꝫ cōſiſtentiam corporis ferens dicimus: cū hic quidē aliquis fuerit mollis: hic ꝟo durus: fortitudinē aūt ṽtutis vehementiā energiarū .i. actuuꝫ cognoſcimus quaſi ſint due he intentiones indicatione quidē euacuādi ex adeſſendo habētes: ad ſeinuicē ꝟo differētes: quēadmodū demū ⁊ ab etate: ſꝫ aūt magis ꝙ habitū corporis referre etatē nō ṽtuteꝫ: etenim ꝓpter mollitiē habitus facile pueri vaporabiles: deinde ſunt ⁊ ſeniores ꝓpter ſiccitatē ⁊ frigiditatē difficile euaporabiles: ⁊ pōt quis adijcere his tribus itentionib⁹ flōmie ⁊ ex magnitudine que ſm paſſionē que curat̃: ⁊ ex habitu ⁊ virtute indicationē excipientibus nobis hanc oportere euacuare: dictū eſt aūt ⁊ antea: qm̄ cōprehendens nos aer qualiter habet craſim: ſcrutari opꝫ. XXIII.

¶ Accidunt aūt plimis corū talia: rubores faciei: ⁊ oculoꝝ ſtationes: diſtātie manuū: ſtridores dentiū: pulſus: maxillaꝝ coactio: infrigidatio extremitatū: ſpūuꝫ dfectōes ī venas.

¶ Eorū que repente cōtingunt que ſcripta ſunt faciei ſoli⁹ rubores multitudinē ſanguinis indicant. Statio oculorū hoc eſt imobilitas ⁊ diſtantie manuū nocitas quidē eſſe ⁊ eas ꝯtingit ꝓpter ṗncipiū neruoꝝ: ſed alio modo a ſtatione oculoꝝ. nā he qdē velut torporē qdeꝫ circa energias .i. actus oſtēdit: diſtantie ꝟo manuū ⁊ ſtridores dentiū non ꝓpter getem neqꝫ imobilitateꝫ ṗncipij: ſed ꝓpter delinquentē motū fiunt. Pulſus ꝟo ꝙ iqātū oſtēdūt: nō oīno manifeſtū eſt: qa de doloroſis in flegminantibus ṗticulis motibus inferebāt veteres hoc nomē: ⁊ de palpis .i. de ſaltibus: ⁊ adhuc de hac que in arterijs vehemēti motione: coactio ꝟo maxillarū ſpaſmoſuꝫ eſt ſynthoma: ⁊ diſtātie manuū: ⁊ ſtridores dentiū: infrigidatio demū vtiqꝫ extremitatū in talibus paſſionib⁹ a multitudine humoꝝ oſtendit grauari inatū calorē. qđ aūt in fine fieri dictū eſt: ſpirituū defectiones in venas decens eſt in afeſia .i. in pulſatione dici: venas eni veteres vocabāt arterias: defectiōes igit̃ ſpirituū velut cōcluſiones ⁊ quietes poſſibile dicere. quādā aūt ſecūde ſeriei alteraꝫ habentis mentem principium ponit hunc textum cui copulat eum qui deinceps ſcriptus eſt. XXIIII.

¶ Quicunqꝫ dolores ꝑſgemite .i. aduenerint nigre cholere ⁊ drymeorū .i. acriū reumatuꝫ influxiones fiūt: dolēt aūt intus morſa: morſe ꝟo vel ſicce facte vene tendunt̃: ⁊ flegminantes euellunt influētia vnde corrupto ſanguine ⁊ ſpiritibus nō potētib⁹ in eo vias que

ſm naturam ambulare infrigidationes fiunt accenſiones ⁊ ſcotoſies: ideſt tenebroſitates ⁊ affonia.i.inuocalitas: ⁊ caluaria.i.capitis grauitas ⁊ ſpaſmi: ſi iam in coꝛ vel epar vel in venā venerit: vnde epileptici fiūt vel para pliges: ideſt apopletici: ſi in loca continentia inciderint ſpiritus: ⁊ a ſpiritibus non potentibus tranſire deſiccatus fuerit.

Dolor attra hit humores ad dolentem locum.

¶ Ex eodē genere predictoꝝ ſermonū: ⁊ qui nūc eſt qdā hunc illis copulant: ⁊ ꝓpterea ſcripſura vbi proſgeniace: ideſt aduenerint: duplex inuenit: copulantibus quidē preſentem ſermonē predicto ſyllabā pro ſcribentibus cuꝫ.s. litera: nō copulantibus vo per pro fine.s. vel progeniace ſ.i. prouenerit: quod autē dicit tale eſt. Dolor doloꝛum aſſueuit mouere influxionē humoꝛū in particulā que dolorē habet. Cum igit cacochimū fuerit corpus nigre cholere ⁊ drymicoꝝ.i.acriū ⁊ alioꝝ humoꝝ īfluxiones fiunt: propter quas adhuc magis dolet laborās ⁊ mordent que intus a predictis humoribus vene: que in patiēte particula: ⁊ anxiant morſe. Et hoc ipſum alterius fit cauſa: impleta enī patiente parte a pluribus reumatibus: corrumpit qdē ipſe ſanguis primus: ſupimplent autē vaſa: ⁊ hoc oēs in eo ſpirituū tranſitus prohibet. manifeſte aūt hoc demum ipſe oſtendit dicens. Spiritibus vo non potentibus in eo vias que ſm naturā ambulare: qd paruū antea vocauit ſpirituū defectiones. Cuꝫ autē eſt hoc de eſſe ſanguinis: ⁊ cū eo videlicꝫ ⁊ ſpiritus infrigidationes fiunt tenebrationes affonie.i.inuocalitates: capitis grauedines: ⁊ ſpaſmi: hec autē ſequunt epilepſie: apoplexie: cum in cōtinentia loca plenas venas inciderint reumata: loca dixit videlꝫ particulas corporis quas aſcripſit ipſe coꝛ ⁊ epar: ⁊ venaꝫ: que copulat videlꝫ predicta viſcera: que caua ꝓpterea a medicis nominata eſt: qa eſt vna venaꝝ que ſm corpus aialis eſt latiſſima. Decenter igit ſanguis qui in his locis ꝓpterea qa plene ſunt vene: non adhuc cōcedit pertrāſire ſpiritum: ſed ſicut in corpore mortuo coagulat. hoc aūt ipſe cōſcriptoꝛ oſtendit ⁊ a ſpiritibus non potentibus tranſire deſiccatus fuit. Magis vo ꝓprie eſt etiā dicere: coagulatus fuerit. nā coagulant quidē vtiqꝫ ⁊ que ſiccant ⁊ que infrigidant: nūc aūt nō ꝓpterea quia ſiccant coagulat ſanguis: ⁊ qui influunt in eo mali humores: exeuntibus enim cū ⁊ flabellant ⁊ incorruptibilē ſimul ⁊ kechimoniū.i.humane eſſe ſm naturā habere operant vniuerſum ſanguinem. ſtantibus aūt ſpiritibus ⁊ inatū caloreꝫ abycientib⁹: ⁊ extinguentibus coagulatio ſanguinis vt in corpore mortuo fit. Flobothomaris igit qui ita laborant fri. ⁊ groſſus effluens ex venis videt ſanguis ꝓpter frigiditatē demumꝫ hanc: qñqꝫ vo per totū corpus fiunt ſpaſmi: ⁊ ad bonum demū ⁊ cōferant eſt qñqꝫ: cōcurrētes enī totū corpus oēs particulas calefaciūt vt hoc quidē euaporet multitudis: hoc aūt expellatur ad aliquā particularū imprincipaliuꝫ: in quibus cuꝫ difficile ſolubiliter ⁊ incurabiliter paraplegiam.i.apoplexiam operatur. Monſtratū enim eſt qꝫ ita Hippocra. nominauit paraliſees que ex apoplexia vl epilepſia in aliqua etiā principalioꝛum particularuꝫ deſcendentes: qñqꝫ ⁊ ſine ſpatio apoplexia facta in particulareꝫ paralyſim quibuſdam definit hec paſſio que vocat paraphligia: alia vo ſeriei manifeſta ſunt. XXV.

Modo fiat ſanguinis coagulatio.

¶ Et oportet hos tales prefomentātes flobothomare in principio confeſtim ſublimibus exiſtentibus omnibus circūſtantibus ſpiritibus ⁊ reumatib⁹: facile enī auxiliabiliora ſūt.

¶ Prefomentare opꝫ eos qui ita ſe habent: qa coagulatus eſt in eis ſanguis: ⁊ difficile fluens eſt: ſꝫ qa ⁊ fricatio qdā in fomentādo: fit melius gerere qd nos ſcripſimus: deinde incidere cōfeſtim venaꝫ interiorē que in cubito: nō ſemp enī coagulatus ſanguis ita vt nō poſſit fluere inuenit: fricare vo in eo tēpore oportet per multos hores oēs corporis particulas: ⁊ ſiquidē fluxerit cōmoderare: rurſus fricare iterū ⁊ ſuper auferre: ſi vo nō fluxerit iterū fricare ⁊ fomentare donec fluat: vbi aūt in paraphligiaꝫ deſcenderit paſſio: licet fricare in tpe breui rurſus ⁊ fomētare ⁊ fricare donec citiſſime quieuerit: ſi adhuc ſublimibus exiſtētibus ſpiritib⁹ ⁊ cūari nō difficile ſolubilibus. XXVI.

¶ Et reſumentē ⁊ criſeos ſuper cōſiderantē pharmacare: ſi nō alleuiat ſurſuꝫ. Inferioreꝫ autē ventreꝫ ſi nō ſubegerit clyſtere: aſine lac coctum da ⁊ bibat non minus.xij.cotilis: ideſt pugillis. Si vo robur circūtenet non minus ſed plus.xvj.

¶ Poſt euacuationem flobothomie reſtaurare iubet ⁊ roborare hoieꝫ: vt ſi nullo appareat alleuiat⁹ per flobothomiā: ad purgationē ducat: que vo ſuperioꝛū particularuꝫ qd eſt eā que perueniat purgationē derelinquit dicere nominatim pharmacū purgatiuū: neqꝫ oſtēdit faciens eius electionē: manifeſtū eſt qm ad magnitudinē egritudinis ⁊ virtutis robur reſpicientes vel album elleboꝛū vel aliqd alioꝛū que vomitū mouent dabimus: que vo de inferiore ventre dicta ſunt: manifeſta ſunt. Neqꝫ mireris autē multitudinē lactis: ita enī apud veteres cōſuetudo erat: dictū eſt aūt i anterioꝛib⁹: qm ꝓpter humiditatē aſine lac ⁊ dat cū alijs: neqꝫ coagulat cū bibit quemadmodū groſſa lacte: admiſcere vo ei mellis ⁊ ſalis conuenit. XXVII.

De quātitate lactis aſine ſꝫ antiquos exhibenda.

¶ Synanchus autē fit: cum ex capite reuma multum ⁊ conglutinoſum hora hyemali vel vernali ad fagiridas: ideſt occiſiuas venas ſit perfluat: ⁊ ſpiritū ampliorem ꝓpter latitudinem epiſpaſon euellent. Cum reuma autē frigidum exiſtens ⁊ conglutinoſuꝫ eſt enfractabit.i.oppilabit tranſitus ſpiritus ⁊ ſanguinis epefratās coagulat eas que proprie ſanguinē ⁊ imobilē ⁊ ſtabilem facit natura frigidū exiſtens ⁊ enphraticū.i.oppilatiuuꝫ: ⁊ ꝓpterea coagulatur: lingua liuida effecta ⁊ rotūdata ⁊ recuruata ꝓpter venas que ſub lingua ſūt: ſubciſe enī vene: hi vo colūnulam vocāt alterutrūqꝫ venam groſſam. Cū igit plene exiſtentes he ad linguā firmant ⁊ terminant raram exiſtentem ⁊ ſpongioſaꝫ ꝓpter ſiccitatē: deinde hec a violentia humiduꝫ qd ex venis ſuſcipiens ex lata quidē rotunda fit: ex bene coloꝛata vo liuida: ex molli vo dura: ex bene vo curuabili incuruabilis: vt cito ſuffocet niſi quis cito auxiliabit flobothomiaꝫ faciens a brachijs ⁊ venas que ſub lingua ſuccidens: ⁊ pharmacijs attractiuis: ⁊ gargariſmis calidis ⁊ caput radens: ⁊ cerotū collo ⁊ capiti circūpone: ⁊ lanis circūuoluere: ⁊ ſpōgijs mollibus: ⁊ aqua calida exprimente fomentare:

mentare: ⁊ bibere aquam ⁊ mellicratum nõ frigida da: ſuccum autem offerre cum criſis in infallacia iam fuerit.

℃ Siue ſynanchum vis dicere ſiue chinanchum: vel alterum quidem eoꝝ ſynancham: alterum ꝟo chinancham ambo vocaueris: ſcire oportet duos ſermones eẽ ſynãchi vel chinanche: ad curam autẽ nil nominibus indigemus: aſſueuis eam enim docere longe meliorem his que in nominibus protendat: ſcribam autem tibi per breuem ſermonem ſpeciem talis doctrine principium hoc faciens.

Duo genera ſynãchis.

℃ Reumatuꝫ que ex capite deſeruntur: quedã ſunt ſubtilia ſm conſiſtentiam: quedam ꝟo ex groſſis ⁊ viſcoſis humoribus: igit̃ quecũqꝫ quidem ſubtiliũ ſunt pertranſeuntia latas venas in ſtercoribus detinent̃: talia ꝟo ſunt que ſunt ſm pharingam: cõtrarium aũt in groſſis cõtingit venientibus non in omnes que valde ſtricte ſunt venas: venientibus autem ſm ſpatioſas earum detineri: incuneatis igitur talibus humoribus in venis que ſunt ſm pharingã in tumorem fertur particula: ſicut larix. i. faux in alijs ſeu vtiqꝫ q̃ſimuliũ ſtrictis exiſtẽtibus his venis que laringis vel pharingis. Eſſe ꝟo oportet apertuꝫ: ideſt ſine ſuperfluitatibus omne corpus: ⁊ non plectorica ꝫ duorum gratia ⁊ antipaſeos: ideſt reuulſionis que ad quod euacuat: ⁊ quia euacuatum cum apocrũomechari: ideſt expellemus a patientibus locis qð influit ſuper ſuſcipiet facile ſiue euaporare voluerimus calefacientes nil calefacto loco hoc prebe hic: igitur ⁊ totũ quidẽ corpus oportet euacuari per flobothomiam vel purgationem vel clyſtere: ipſas autẽ patientes euacuare particulas poſt ſtiphãtia pharmaca apocruantia: ideſt expellentia influentes humoꝝ. Et pharmacorũ quicũqꝫ ꝟo demum vbi vehementer ſunt emphratati: ideſt oppilati: ⁊ non valde viſcoſi ⁊ non groſſi: ⁊ ꝑ calida ⁊ drymia: ideſt acria euaporãtia humores qui ſm particulas patientes continentur: ſiue pharmacijs autẽ vene que ſub lingua ſciſe flegmonem qui in pharinge euacuãt: qa ꝟo humorũ quidã viſcoſi ſunt ⁊ groſſi: multa drymiorum: ideſt acrium pharmacoꝝ his eſt neceſſitas incidere: vꝫ ⁊ diuidere in ſubtilia ⁊ frangere groſſa ⁊ viſcoſa potentibus ad exteriorem ſuperficiẽ antiſperare: ideſt euellerẽ oportet humores circumponentes collo pharmaca virtutem habentia attractiuã: melius eniꝫ qð ſm cutem magis q̃ꝫ profundum colli patiga ſpiritus quidem ſm inſpirationes incidit pharingi: ideſt iſophago: ⁊ laringi: ideſt fauci. ſm expirationes aũt extra per os fertur: multotiens nimiruꝫ aduenientia ad predictas particulas reumata trãſportantur ad alias quaſdam particulas: nam extrahente ea vel exprimente: ⁊ quãdoqꝫ ſm ꝑncipium cõfeſtim iſta delata ſunt: vt rurſus alie differẽtie fiant reumatis qð ſm pharingam: ⁊ qð ſm laringaꝫ. Manifeſtũ eſt quoniã que ad cutem incedunt multuꝫ his que ad funduꝫ deſcendũt facile ſunt ſanabiliora: cõmune ꝟo in vtriſqꝫ auxilium ⁊ eorum que ſm collum: ⁊ eoꝝ que ſm caput a quo ꝑcedũt reumata fiat tibi hec ſermo: edocuit ſpecies ſynanchoruꝫ ⁊ cauſas eorum ⁊ patientia loca ⁊ curas: nil idigemus nominare ſynanchuꝫ ⁊ ſynancham quemadmodũ neqꝫ chinanchũ ⁊ chinanche. ℃ Qui igitur ſcripſit librũ hunc nil curans nominare oẽs paſſiones que ſm pharingam ⁊ laringam conſiſtunt: ⁊ coarctãs reſpirationẽ nominãs ſynãchus: duas ait earũ exiſtere ſpecies: altera quidẽ glutinoſo ⁊ frigido reumate fiente: qð eſt vocare flegmaticum: altera ꝟo a calido ⁊ drymio. i. acuto ⁊ acri: qð rurſus phiorocicum: ideſt amarum nominãs vel cholericũ ſimpliciter nequaq̃ peccabis: deſcendere autẽ ait qð prius dictorum reumatum ad latiores venas oſtendens: quoniã alterum

Apparẽtes ſynãchie faciliꝰ ſanantur.

qð cholericũ eſt ad ſubtiliores deuenit: talia ꝟo ſerici manifeſta. Opꝫ autem attendere his que dixi mente: ſi ꝟo nõ intelligens primum his ⁊ ter relegens intelliges: ego ꝟo tranſibo ad ſecundã ſpeciem ſynanchi. XXVIII.

℃ Cuꝫ ꝟo in eſtiua vel autumnali hora ex capite calidũ reuma defluxerit: ⁊ nitroſum ceu ab hora drymi. i. acre ⁊ calidum factũ: mordet autem hoc tale exiſtens ⁊ vlcerat ⁊ ſputo implet: ⁊ orthomia aduenit ⁊ ſiccitas multa: ⁊ que inſpiciunt̃ iſophia. i. ſubtilia apparent.

℃ Qualiter ⁊ ꝓpter quid quoniã a calidis ⁊ drymeis: ideſt acribus: nam prius quidẽ reuma flegmaticuꝫ in hyeme ⁊ vere deſcendere dixit. Hoc aũt in autũnali: vel eſtiuali hora: in alijs autẽ horis proportionabiliter vt dictuꝫ eſt antea. Orthomia aũt huic ſpeciei ſynanchie adeſſe ait que orthomia magne eſt coarctationis cognitio ſm aliquã reſpiratiuarũ particularum moleſtantẽ ſicut antea oſtendimus: ſi ꝟo iuſſeris os aperire maxime ⁊ contraxeris linguaꝫ. i. compreſſeris proſpiciendo que ſm pharingam: nullaꝫ talem preter naturã tumorem qualem in antea dictis inuenis: oſtendit autẽ cõſcriptor hoc ꝓpterea q̃ ait: ⁊ que vident̃ iſophia: ideſt ſubtilia apparent: qð ipſum flegminat in loco pharingis inuiſibile eſt: quoniã ꝟo viſibile eſt aperientibꝰ os hoc omne a flegmaton: ideſt ſine flegmone eſt ⁊ iſophie: ideſt ſubtiles ſunt particule dixit: iſophon enim ideſt ſubtile: quãdoqꝫ dixit ad oppoſitionẽ eorũ que ꝓter naturã tument: quidam autẽ nõ intelligentes ſignificatuꝫ ex voce iſophon: ideſt ſubtilis qualiter dictũ eſt nunc cõmentantur dictionem veriſimiliter: quidã aũt transferunt ſicut ⁊ qui ita ſcribunt: ⁊ que vident̃ achua: ideſt inutilia apparent: hi inuicem demum qui diſpoſiti ſunt: quãdoqꝫ reumatis quidem ⁊ appropriantes laringi diuidant muſculos qui poſt eum ſunt ordinati vbi iſophagus ⁊ ſtomachus qui ⁊ ipſe ſimul cũ eo diſponit̃ multotiens: poſt hec deniqꝫ in propoſita ſerie: ⁊ hoc ſcriptũ eſt. XXIX.

De orthopnia

℃ Et poſteriores thenãtos in collo tẽdit ⁊ vt̃ vt thetanus tẽdi ⁊ vox apoſoge ⁊ ſpũs ꝑuus.

℃ Quod autẽ deinceps dictum eſt adhuc magis oſtendit adhuc pati laringam: monſtratuꝫ enĩ eſt in hac particula animalis generationẽ perfici: ꝓpterea deniqꝫ ait. Et vox apoſoge: ideſt perit ⁊ ſpiritus paruus: nam vox quidem omnipharium apoſoge: ideſt perit patiente vt dictuꝫ eſt: laringe reſpiratio ꝟo parua fit propter coarctationẽ pori: dictum eſt autem in libris quidem diſnia quando longior tempore ⁊ interuallo ſpiſſior: hoc autem ipſum ⁊ cõſcriptor nunc ita interpretatus eſt. XXX.

℃ Et antipaſis ſpiritus ſpiſſa ⁊ violenta fit.

℃ Spiritum ⁊ eam que poſt inſpirationeꝫ: ſciliꝫ expirationem: ⁊ eam que poſt expirationem ſcðam inſpirationem breuis dixit: alterutrinqꝫ enim ſpiſſus fit ſpiritus: etenim quies que eſt poſt inſpirationem currens: ideſt breuis eſt his qui ita diſponuntur: ⁊ que eſt poſt expirationem: aut inſpirationem: demonſtrationes ꝟo eorum in his que eſt diſnia habes dictas. XXXI.

℃ Sed ⁊ arteriaꝫ vlcerat his qui ita diſpoſiti ſunt: erit autẽ propter drymica: ideſt acredinem humoris vꝫ.

℃ Pulmonem ꝟo igniri conſtrictum dixit conſulens: ſermonem ꝟo dogmati: monſtratuꝫ enim eſt in libro de vtilitate reſpirationis non indigentia ſi ſuberit patiens vel in priuatione reſpirationis: ſed qm̃ refrigerationẽ ⁊ ventilationẽ perdit innatus calor detentus ab imoderatione poſ

ſeſus incendit pulmonem. Hanc ergo ſynanche ſpeciem verſutiorem ꝛ ineffugibiliorez ait priore: ꝛ propter predicta ꝛ ꝑpter eſſendo eſtiuam ꝛ autumnalem: ꝛ quoniaz dry mitioribus: ideſt acrioribus naſcitur humoribus: eſt ſcriptura melior: igitur que eſt cum coniunctione ea que ſine et coniunctione: id oſtendit vero ꝛ cuz predictis ꝑpter horam in qua fit ꝛ propter humorem a quo difficiliorez eſſe ſpeciem ſecundã ſynanche: non ſimplr igitur eſſe ſcribendum: quoniaz verſutior ꝛ ineffugibilior eſt propter hoꝛã. Si vero ꝛ ſine et coniũctione ſcribi voluerit quis: cuſtodire neceſſe eſt: ꝛ ita ſubaudire eam: ac ſi ſm ſeriem dictum erit: multa eniz ꝛ talia que ſm defectionem inueniunt vel defectiuum modũ apud veteres ſcripta ſunt. XXXII.

¶ Si febris aſſumpſerit veteri ſtercore ſubeũte: vel nouiter comeſtori exiſtenti: ſiue cũ dolore coſte: ſiue non: quietem agere donec deſcenderit cibus primum ad inferiorẽ ventrẽ.

¶ Et per has ſeries indicatio fit non eſſendi ea que adiacent in libro qui de dieta acutarum in primis tribus conſcriptionem Hippocratis nõ enim opoꝛtebat que perfectiſſime tractans in gniſia: ideſt in prima vel ꝑpria parte libri ſcripta ſunt de pleureticde hic rurſus pauca interponere. XXXIII.

¶ Potu autem vti oxymelle.

¶ In determinatione vel indeterminate dictum eſt ꝛ cõpertuz eſt in gniſia: ideſt propria parte libri quod ſcriptũ eſt hoc ꝛ que poſt hoc viquequo ꝛ piſcetum vel piſcium meminit Hippocrates: quia de egrotãtibus ſermo ei ſm illum librũ erat non de re ſumptus ex egritudine: alia vero ſeriei manifeſta. XXXIIII.

¶ Si vero lappato: ideſt fluxibili exiſtenti cauſus ſuperuenerit: ſi tibi videbit̃ pharmacie apte habere in hoꝛis trium dierum nõ pharmacare debes: ſed quartanum.

¶ Quoniam intemporanee quidez h rurſus meminit cauſi: predictis in principio differentys eius ꝛ curis: manifeſtum eſt: ceteniz ſeries iſte ſm mentem illius afoꝛiſmi ſunt pharmacare matura: ꝛ mouere non cruda: neqz in principys niſi organt: ideſt impetum faciant: plurima vero non organt: ideſt ſtimulant: quidam aliter ſcribunt in prin. cauſos dignum exiſtimantes pharmacare: decet igitur non vt h omnes poſt tres dies ſed vt afoꝛiſmus eſt h: in acutis paſſionibus paucis vicibus ꝛ in principys pharmacys vti: ꝛ opoꝛtet ſm afoꝛiſmos determinare ꝛ ſcrutari: quando ſm principia vtendum pharmacia: ꝛ quando digeſtionem expectantes egritudinis. Si vero quis aut ſm principia dixerit ſimpliciter: aut non determinans alterum: fallitur. XXXV.

¶ Cum autem pharmaca veris ſoꝛbitionib⁹ ꝑtere obſeruãs paroxiſmos febriũ: vt nunꝗ̃ offeras exiſtentibus neqz debentibus eſſe futuris: ſed deſinẽtibus vel quieſcẽtibus: ideſt ceſſantibus ꝛ vt longiſſime a principio.

¶ De particulari tempoꝛe cibi dictũ eſt mihi: ꝛ in gniſia. i. propria parte libri: ꝛ in paucis: ꝛ nunc dicitur per longiora ꝛ apertiora: vt ſit ſermo h expoſitio illius cuſtodita mente Hippo. qd ꝛ in alys dixit; ꝛ in his que de eo ꝙ feb. ex thoꝛace quidem accenditur: hoc eſt ex coꝛde ad caput autem remittit flãmam. XXXVI.

¶ Quibuſcũqz vero diateleos: ideſt finalr vẽter humidus in febꝛibus: his differenter pedes calefaciens ꝛ piſtellens: ideſt conſtringens cerotis ꝛ coꝛonis circũuoluens caue vt non ſint frigidioꝛes alio coꝛpoꝛe: calidis vero exiſtẽtibus: calefactiones nullas offeres: ſed obſerua vt non infrigident̃: potu vero vtantur ꝗ̃ minima aqua frigida vel mellicrato.

¶ Hoc. i. diateleos ꝛ per omne tempus idem ſignificant: multis autem exiſtentibus diſpoſitionibus in quibus contingit per totam egritudinem ventres humidos eſſe ꝛ nimirum ipſis non potentibus vnam habere curã: vt monſtratum eſt: multotiens non ſolum nil eſt ex hac ſerie doceri benignum: ſed ꝛ noceri credentes ſcriptum modum curationis in multis diſpoſitionibus conuenire: vt enim alia derelinquam ventre humidioꝛe eſſe potente: ꝛ propter flegmonem qui ſm ventrem ꝛ propter colliquatiuã feb. Potus frigide aque cõtraryſſimus eſt flegmoni: vtiliſſimus colliquatiuis febꝛibus ſm id quod didiciſti tempus fiens. XXXVII.

Potus aque frigide cõtraryſſimus flegmoni: vtiliſſim⁹ vero [illegible] ſuis.

¶ Quibuſcũqz in febꝛibus venter humidus ꝛ mens turbata: ꝛ multi taliũ croydas: ideſt vellera auferunt ꝛ naſos fodiunt: ꝛ ſm parũ quidem reſpondent ad interrogata: ipſi vero a ſeipſis nihil dicunt rectũ: videntur igit̃ mihi hec talia melancholia eſſe. Si vero talibus exiſtentibus vẽter humidus fuerit ꝛ colliquat: videtur mihi ſoꝛbitiones frigidioꝛes ꝛ groſſioꝛes offerre ꝛ potus ſtipticos: ideſt cõſtipatiuos ꝛ vinoſioꝛes vel compactioꝛes.

¶ Talia quidem ſunt freneticoꝛuz ſynthomata: quod autem humidioꝛis ventris fit quidem quandoqz ꝛ cum freneticide: non tamen proprium huius eſt: quia humidũ quidem vẽtrem ex determinationibus opoꝛtet curare: freneſim vero propria cura alia curari: quam autem hic ſcripſit curam nequaꝗ̃ conuincit freneticidem: ſed magis mihi videtur velle curare quandam diſpoſitionem ex eo ꝙ ſm ventrem promotam: in cõpaſſionem autem caput epiſpatem: ideſt euellentem vt polliat: ideſt deſipiat in paſſione ventris: non recte autem dictum eſt: melancholica eſſe hec talia: magis enim a panta cholera hec talia fiunt ventre detento. XXXVIII.

¶ Quibuſcunqz vero febꝛiuz verſiones a principio: ꝛ pulſus capitis ſunt ꝛ vrina ſubtilis his opoꝛtet expectare ad criſes exacuituram eſſe febrem: non admirari vero ſi deſipuerint.

¶ Cum caput circumferri imaginantur dancos: ideſt vertigo nominatur hec paſſio: cuz autem ꝛ tenebroſus viſus ſimul cuz hoc apparuerit ſcotinoſos: ideſt tenebroſa vertigo vocatur: ꝛ fit propter motum inoꝛdinatum ſiſodis. i. ventoſi ſpiritus: vel ſm caput habentis localem generationem vel deoꝛſum relati. omnes enim talium ſpirituz generationes turbationis ſunt oſtenſiue: propter quas et criſes fiunt cum ſynthomatibus turbatiuis. Scire enim opoꝛtet tales diſpoſitiones in medio quodãmodo exiſtentes ꝛ periculoſoꝛum ꝛ imperiouloſoꝛum: nam tentat quidem innatus caloꝛ diſcernere diſſoluere ꝛ effundere humoꝛes qui ſm coꝛpus: debiliare vero certiſſime eget: ꝛ ſm immanifeſtum ſenſum excernere non poteſt: finaliter autem languens: neqz initiat tentare ſolutionem: ꝛ ſm hoc ſpiritus ventoſus languente vltimo innato caloꝛe generatur: igitur languere quidem imperiouloſiſſimuz eſt: ſuperat enim

Quid ſit vertigo: ꝛ qñ generetur.

eat enim egritudinem natura:vītime ꝟo languere pernicioſum:ſuperatur enim non parum. Quando autem non ſuperatur predicta fiūt ſynthomata:⁊ poſtq̄ egrotauerit criſes fiunt ⁊ perficiuntur:quedam quidem ad ſanitatem: quedam ꝟo ad mortem:pulſus autem nimirum demum ſm caput ſiētes hoc eſt ſenſibiles motiones que arteriarum caloris ſunt multi ſynthomata:propter quas ⁊ deſipientie fiunt multotiens:ita igitur habentibus vniuerſaliter p̄dictis:tamen incipiente aliquo imbecilli eſſe ꝯ ſubtilitate quidem vrine indigeſta eſſe oſtenditur egritudo. caput autem impletum eſſe ſpiritu ventoſo ſignificāt darii:ideſt vertigines cum pulſibus:ſcire oportet naturā nō quieſcentem ſed ſuperimpoſitam quādoq̄ contentis in corpore malis humoribus vt ⁊ decernat a benignis eos: ⁊ decernat ſm quēcūq̄ oportet modum vel adimi:ideſt non principalem deponat vel expellat particulā. Dictus igitur ſermo vtilimus eſt ad pronoſticationem dictorū: quādoq̄ enim a principio egritudinis febris quidem moderate fiunt:ſynthomata ꝟo talia ſm caput ſunt propter eſtum vel propter andaſim:ideſt vaporationem ex contentis ſm corpus ventris humoribus:calorem igitur qualitercūq̄ habitum ab ipſo capite ſolo tali diſpoſitione capitis balneum iuuat:⁊ ſorbitionem ſuffeciſſe ſuccum ptiſane:cum autem ex malitia horum humorum ad caput referatur ca. ſpiritus ventoſus non balneare confert hos: infallaciter autem oportet hec omnia gerere ſingula. Determinatio ꝟo diſpoſitionum vna ſola eſt ex vrinarum digeſtione ⁊ indigeſtione:quarum recte conſcriptor meminit dicens vrinam ſubtilem: quod dictum eſt multotiens indigeſtionis eſſe ſignum:quare nullus medicorum in talibus egritudinibus negligit ſcrutationem vrinarum. XXXIX.

Ex ſubtilitate vrine materia indigeſta cognoſcitur.

Indicatio ab vrina ſupra digeſtionē ⁊ indigeſtionē nō eſt relinquēda.

Quibus ꝟo in principio vrine nebuloformes vl' groſſe hos tales ſubpurgare ſi ⁊ alia cōferunt. Quibuſcūq̄ ꝟo in principio vrine ſubtilis ne pharmaces hos tales:ſed ſi videtur vtile clyſterizari hos confert curari.

Siue copulat hoc his que dicta ſunt ſm predictam ſeriem:ſiue non:quod ex eis vtile habere poteſt quis commune:q̄ cuſtodire ⁊ purgare corpora omnimoda indigeſtione exiſtente humoribus oſtendit dicens. Urine ſubtiles:quod deinde groſſe digeſtionis habent iam hoc ipſum ſubſiſtentia:ſed nebuloformes eas:videlicet que nebulam habent:videlz oſtendit:adieciſſet enim nigras ſi demum illas audire nos voluiſſet:multa eni cōmuniū nominum ſine determinatione dicere aſſueuerunt:cū quod melius in ipſis rebus in ſignificatione oſtendere voluerunt. Ita igitur cum in ſalutem deſinant criſes: dicunt ſimpliciter criſes:mortuo ꝟo indicato non ſimpliciter:ſed totum hoc dicunt criſis mortuus eſt:ſed cum choleram excretam q̄s ſimpliciter dicat eſſe choram: ideſt flauam non nigram intelligimus:ita igitur ⁊ non nunc audientium vrinas nebuloformes eas que albas habēt nebulas que ſunt digeſtionis ſigna:quia igit' matura pharmacat:⁊ nunc ita ſcripſit ꝓpter hoc qui huius libri conſcriptor:confert his ita curari:nihil autem dicens hic de flobotomia:particularia alia percurrit omnia deinceps:nō q̄ nunq̄ hi qui ita habent indigeant flobotomia: ſed q̄ ⁊ nūc alia docere vult ſola:de flobotomia eni ſufficienter in anterioribus dictum eſt ita curari. XL.

Corpori quidem quietem ducentem ⁊ vngentem ⁊ piſellonata:ideſt circūcōſtringentem homales:ideſt equalr:puto ꝟo vti melicrato aquoſo ⁊ ſorbitione ſucco ptiſane ad veſperam:ventrem autem ſubducit ſm principia clyſtere:pharmaca ꝟo ne adducas his in principio. ſi eni aliquid mouebis ſm ventrem vrina non matura:ſed amendros:ideſt inſudabilis ⁊ acritoy:ideſt icriſibilis febris per multum tempus erit.

Et hunc ſermonem tractat intentionem habens in eo quietem que eſt cum moderata talphy:ideſt fotura:ideſt fomentatione ⁊ ſtrictura:ſuccū aūt ptiſane dat ex principio vt vtiq̄ non potentem ſufficere vſq̄ ad ſtatum ⁊ criſim in mellicrato cū indigeſta egritudo:nō ꝓprie ꝟo maturationes:dat autē mellicratum aquoſum:quia aquam monſtratum eſt nullum bonum habere ipſam ſm ſeipſam ſolam. In veſperum autem magis dignum exiſtimat dare ptiſanam ei q̄ mellicratum. Predicentibus autem nobis antea in prima parte huius cōſcriptionis:q̄ poſteriorem oportet ptiſanam offerri mellicrato:⁊ melius etiam ⁊ nunc ita dici:mellicratum quidē primum:poſtea ꝟo ſuccum ptiſane offerri:cum autem producere poſtea diſtulerat in veſperam particulariorem doctrinā facit non vniuerſaliorem:propter quid autem iubet non purgare in quibus indigeſtio omnimoda eſt:cauſam ipſe dicit empilogiſticam magis q̄ anoligiſticam:eſt enim deniq̄ eam dicere ⁊ cognoſcenti ſolū que fit ſine indicatione logica:ſed exemperia:ideſt experientia ſola:logmatici aūt viri erat docere:propter quid pugnātibus nobis eos qui ita ſe habent neq̄ digerit' vrina ⁊ amendros ⁊ acrythoy feb. permanet:igitur finalibus quidem in alijs de talibus omnibus ſcrutati ſumus:nunc autem in capitulis dicetur quod vtile ad p̄ſentia. Tu ꝟo attende mihi intellectum:quatuor exiſtentibus virtutibus vt didiciſti:non nimiam autem in eis fortitudinem habente ⁊ alterationem ſm quā aſſimilat corporibus que ab ea diſpenſantur cibum:natura ꝟo hec digeſtio nominatur ſm qualitatem tranſmutatio debendis nutrire ſubſtātia exiſtens:indiget eni natura ſicut in ventre abſorpto vel aſcripto cibo quietem quidem ab alijs motibus vt actui qui circa digeſtionem ſoli vacet auxilio ꝟo aliquo extrorſum cum imbecillior facta fuerit quando ſm eundem modum indigeſtione ſecūda humorum qui in venis quiete quidem indiget aut ſm calorem ex eo q̄ infrigidatum eſt ⁊ calefactū ⁊ ſiccatum ⁊ humectatum:ſm aliud ⁊ aliud videlz tempus ſingulo horum fiente:ſm hoc ergo qui ſcripſit hoc conſuluit quietem ducentem corpori curari hominē vnctum ⁊ periſtollomenū: ideſt circumſcriptum:homolos:ideſt equaliter pānis:ad virtutem autem que ex febre antipatiua. i. contrariā exiſtimauit vtiq̄ eſſe humiditatem que ex vnctionibus:cum neq̄ calefaciendo fortiter neq̄ infrigidando:ſed leniēdo quibus maxime indigent que digeruntur:⁊ ſi hoc confert digeſtioni humorum purgationes contrarie ſunt:nā mouentes quidem vehementer corpus ſcindunt:talis enim virtutis omnia ſunt purgantia pharmaca:hec igitur quidem eſt cauſa aduerſandi purgationes digeſtionibus:ad continuum autem ſermonis hic eam iam. XLI.

Nota q̄ ptiſana debz adminiſtrari poſt mellicratum.

Sorbitiones autem cum prope criſim fuerit ne des ſi turbetur:cum autem remiſerit ⁊ addiderit ad melius:cuſtodire ꝟo oportet: ⁊ omniū febrium criſes ⁊ auferre ſorbitiones ſm hoc tempus.

Cuſtodit ⁊ hic mentem Hippocratis qui libri conſcriptor in principio quidem cum mellicrato ⁊ ſucco ptiſane

dictans prope:criſeos autem auferens ſiccum. XLII.

¶ Bidicerunt autem he longe febres fieri ⁊ apoſtemata:ideſt abceſſus habere ſiquidez inferiora frigida fuerint circa aures ⁊ collũ: ſi vo non frigida fuerint:ſed habẽt tranſmutationes:fluit autem ſanguis ex naribus: ⁊ ventres talibus turbantur.

¶ Quibus eſt ſubtilis vrina propter indigeſtionez humorum decenter prolongãtur febres nõ potentes ſolui ante digeſtionem. Quoniam autem apoſtematibus:ideſt abceſſionibus he tales indicantur:multotiens iaz dictũ eſt: rarius vo alicubi:⁊ per excreationes ſolutiones eoꝝ fiũt. vtrum autem ſurſum corporis vel deorſuz apoſtema generabitur his que in pronoſticis ſcripta ſunt concordant que nunc dicta ſunt. XLIII.

¶ Quibuſcunqz vo febres aſſodes:ideſt anxie fiunt ⁊ hypocundria:ideſt precordia tenduntur ⁊ iacentes non ſuſtinent in eodem ⁊ extrema infrigidãtur omnia plurima diligẽtia ⁊ cuſtodia indigẽt: deducere vo eis offerentes nil aliud q̃ʒ oxymel aquoſuz:ſorbitiones autem non offerri donec deſinat ⁊ vrina digeſta fuerit.

¶ Aſſodes nominat febris in quibus laborantes aſſontes ideſt anxiantur ⁊ indelectabiliter habent:deforme autez: ideſt difficulter ferre ſequens:quãdoqz quidem in eſſendo monimo:ideſt permanentẽ feb. ⁊ cauſonidem: ideſt eſtuoſam. multotiens autem ⁊ malignitate ſtomachi:os autem ventris ita me dicentem nunc audi incipit quidez ab ipſis feb. aſſodes:dicens eas ⁊ hypocũdria tẽdentes: deinceps vo ad febrientes tranſit:hoc enĩ ideſt iacentes non ſuſtinent in eodem de febrientibus dictum ⁊ quemadmodum ⁊ hoc ideſt extrema infrigidantia:igitur hoc quidem ideſt non ſuſtinere iacentes in eodem:aſlenton ideſt anxiantium:⁊ diſforuton ideſt difficulter ferentium eſt cognitio:hoc autẽ infrigidari extrema flegmonis magni in groſſis humoribus:vt ſupra oſtendi:cum de ſecunda ſpecie cauſi ſermo erat:⁊ ſiquidem vehemens infrigidatio fuerit coniectura iam tibi eſſendi ⁊ virtutem inrobuſtam fortiter. Decenter igitur dixit plurima diligentia indigere laborantes ita:decenter autez oxymel dat eis a groſſis ⁊ viſcoſis humoribus moleſtatis:adiecit autẽ ſermoni aquoſuz:vt addatur quibus his in pulmone tales continentur humores. Multum enĩʒ oxymel acutius in illum eſſe oportet quia propter longitudinem allationis vie que ſm anadoſim:ideſt reditionem ad patientẽ particulam neceſſarium diſſolui virtutez oxymellis. his aũt que ſm hypocundrium mox incidit tale quale habitum eſt:hoc autem:ideſt nequaq̃ʒ dare ſorbitionez his qui ita habent anteq̃ʒ digeſta ſit egritudo:indeterminate dictuʒ eſt ſeruantibus demum nobis qđ edocuit Hippocrates adycere oportet huic ſermoni ſi ſufficerit qui egrotat:qđ vt manifeſtum fortaſſis dereliquit. XLIIII.

In paſſionibus pulmonis oxymel debʒ eſſe acutius.

¶ Acubere vo ad obſcuras domos ⁊ accubare in molliſſimis ſtratis mlto tempore ad eandem defluentem: ⁊ vt minime reijciat ſe: maxime vo hoc tale tales iuuat.

¶ Accubationem que in obſcuris domibus non vt innaturatiuuʒ auxiliũ conſuluit nunc:ſed vt difformeideſt difficilis patientie que propter anſum:ideſt anxietatez fit correctiuum:cuius gratia ⁊ mollis ſtrati meminit:hoc autez ideſt tentare nõ reycere ſeipſuz:ſʒ quieſcere alterutrinqz vtile laboranti ⁊ vt digeſtioni totius egritudinis conferens ⁊ vt cuſtodiens virtutem. XLV.

Quare obſcuritas infirmis conferat.

¶ Hypocundrio vo lini ſemen inungens appone:cauens vt non frixerit:ideſt frigeat appoſitum:ſit autem ſumme tepidum coctum aqua ⁊ oleo.

¶ Mollificatiuum eſt lini ſemen ⁊ non calefaciens apparenter quibus maxime indiget flegmon omnis:⁊ nimirũ ſm tactum id preparat tale quale ⁊ ſm virtutez eſt ſumme tepidum dignans offerre:ſed mixtio olei ⁊ aque tepidi caloris eſt generatiua cum mollificando ⁊ mitigando moderate exiſtens virtutis maxime monſtratũ eſt oportere eſſe ⁊ digerunt ⁊ euaporant. XLVI.

Nota de ſemine lini.

¶ Coniecturari vo ex vrinis quod futurum eſt eſſe: nam ſiquidem fuerint groſſiores ⁊ ochotere:ideſt flauiores ſũt meliores: ſi vo ſubtiliores ⁊ nigriores:pernitioſiores.

¶ Non omne futurum eſſe docet ex vrinis ſed ſalutẽ vel mortem:nam ſi ſalutem quidem oſtendunt groſſiores ⁊ etiam flauiores manifeſte groſſiores quidem ſubtilibus comparatis non his que ſm naturam vt ⁊ parum antea dignuʒ exiſtimaui audire:neqz enim vtiqz groſſas dices interpretari recte volẽs:neqz ſubtiles vrinas que ſm naturam:que deinde nimirũ ſubtiles ⁊ nigre peſſime:a ſubtilibus enim ſolis fientibus indigeſta oſtẽditur egritudo: certiſſime enim ſubtilis aquoſa eſt:quare ⁊ alba:p̄cognitiones autem vrinarum in monumentis que in pronoſtica dicte ſunt. XLVII.

¶ Si autez tranſmutationes habuerint ⁊ tẽpus ſignificant:neceſſe egritudinez tranſmutari ⁊ ad deteriora: ⁊ meliora anomaliam: ideſt inequalitatem.

¶ Et hoc enim obſeruans in egrotantibus inuenies verũ in tempus amplius ⁊ tranſmutationes in medio fientes incidentem hominem in varijs vrinis: ampliores enim diſpoſitiones oſtẽdunt:que nõ eadẽ cura indigẽtes neqz parẽ hñt prothemiã.i.terminũ ſolutionis. XLVIII.

¶ In conſiſtentes autẽ febrium ſinere donec ſtent:cum vo ſteterint obuiare cum dicta ⁊ cura decenti ſm naturam conſiderans.

¶ Inconſiſtentes feb. dixit:que nihil habent certum:ſunt autẽ certe que in periodis:ideſt circuitionibus apparent ⁊ in vrinis:adhuc autem ⁊ in certiſſimis febrium. Igitur periodi quidem nullatenus apparent in primis diebus: vrine vo superueniunt alia ⁊ alia vice: ⁊ multotiens ter vel quater quotiens vrinare ⁊ per diem demuz:⁊ per noctem contingit:⁊ diſſimiles apparent ad ſe inuicez vrine: ſpeciem igitur talis feb. inconſiſtentẽ eſſe ait:qđ idem ſignificat ei:que non ſeruat ſpeciem vnaz certiſſime. Oſtẽdi vo tibi certiſſimas ſpecies feb. in monumentis de differentia earum ⁊ in ſecundo de criſi: in talibus igitur febribus dignum exiſtimat non ſm principia dieta vti ſed ſinere donec videas quales ſunt febres:⁊ tunc diete ſpeciem terminare. XLIX.

Que ſint febres incerte.

¶ Sunt autem viſiones multe laborantiuz.

¶ Viſiones dixit quaſi differentias vel modos vel ſpecies:laborantium autez pro hoc ideſt pro egritudinibus que laborantibus fiunt:monſtratum eſt autem iaz multotiens:q9 omnibus veteribus conſuetudo eſt a paſſioni-

bus ad

bus ad patientes ipſas transferre nuncupationes: ⁊ a patientibus ad paſſiones vt nihil differas febriū dicere differentias vel febrientiū: ita ꝟo ⁊ pleureticorum ⁊ ſynanchorum: vel pleuretidis ⁊ ſynanche: viſiones igitur laborantium: quia oculis eorum conſiderātes inuenimus differentias. L.

¶ Ideoqꝫ attendendū eſt ſananti vt nō obliuioni tradatur aliqua occaſione.

¶ Didicimus quoniam manifeſtas cauſas nominat occaſiones: ſed ⁊ nunc manifeſtum eſt in hoc ferens nuncupationem infert deniqꝫ. LI.

¶ Neqꝫ eorum que ſm mentem.

¶ Quaſi cauſarum has quidem manifeſte omnibus cognoſcentibus bene ſine artificiali mente: has autem ſolis his que vtuntur artificiali mente. Attendere autem oportet ait in illis quas ad par vel ipar apparere opꝫ. LII.

¶ Igitur maxime quidem oportet imparem numerum vereri: ꝙ hi dies heteropes: idest altero repentes faciunt laborantes.

¶ Non ſimpliciter audiendus eſt: ſed in acutis egritudinibus multum poſſe impares dies vt tranſmutationes aliter vtrinqꝫ dignas ratione facientibus ad ſanitatem ⁊ ad mortem: hec eniꝫ ſignificat iſtud heteropes: idest altero repentes in acutis quidē.iij.⁊.v.vij.ix.⁊.xj.⁊.xiiij.in chronicis autem idest temporalibus ⁊ prolixis ſexageſima ⁊ octuageſima: medij autem eorum ſunt.xx.xxxiiij.xl.impares autem he. LIII.

¶ Cuſtodire igitur oportet primā diem qua incepit imbecillis eſſe qui laborat ſcientem principium ex quo ⁊ quid antecedit ei: hoc enim primum ſcire. Cum autem interrogauerit eum ⁊ ſcrutatus fuerit omnia: primuꝫ qualiter quidem caput habet: ſi indoloroſuꝫ ⁊ non grauedineꝫ habet in ſeipſo: deinde hypocundria ⁊ coſtas ſi indoloroſa: naꝫ hypocundriuꝫ quidem ſi doloroſum eſt vel eleuatum vel ſcolionia: idest conuerſionem habꝫ vel ſatietatem: vel coſte dolor inſit ⁊ ſimul cuꝫ dolore vel tuſſicula vel torſio vel dolor ventris: cum autem quid horum affuerit hypocundrio: tunc maxime ſoluere ventrē clyſteribus: bibat autem mellicratum calidum coctuꝫ. Adijcere† ꝟo que in ſurrectionibus ſi lippothomizat: ⁊ ſi ſpūs euforia: idest bona patientia cum habet. Uideas autem egeſtionem: ne aliquem forte nigrū egeſſerit colorem vel puruꝫ: quales ſani vtiqꝫ hominis egeſtiones: ⁊ febris etiam in tertiam diem ſuperexacerbata inſpiciens valde bene tales in his egritudinibꝰ tertianas: adhuc iā ⁊ alia conſpiciens ſi quarta tertie diei ſimile quid habet quod horum ipſoruꝫ periculoſius fit. Signa ꝟo: nigra quideꝫ egeſtio mortem ſignificat: ſimilis autem ſano cuꝫ oībus vtiqꝫ diebus appareat ſalubre. a.l. Addiſcē.

¶ Cuſtodire ait oportere primum quidem primam dieꝫ in qua cognoſcere iubet cauſaꝫ egritudinis: hoc enī idest ex quo ⁊ qd h.i. vnaqueqꝫ egritudo eſt oſtēdit. Interrogare ꝟo iubet primū quidē caput qualiter habet: deinde hypocundria ⁊ coſtas. hypocundrium quideꝫ ſi quis eſt dolor vel ſi depreſſa ſunt vel habent aliquam excolioniam: idest anomaliam hoc eſt inequalitatem: quod etiaꝫ in pronoſtica ſm hanc ſeriem ſcripſit. Si equaliter dextris diſpoſitum ⁊ ſiniſtris: vel ſi cocτoni idest ſatietateꝫ habet ait. hoc autem mihi videtur impletionem cibariorum eſſe: interrogare ꝟo dignatur ⁊ alia circa eam etiam que deinceps ſeriem. deinde iubet hypocundrijs patientibus ſoluere ventrem clyſterijs: bibere ꝟo mellicratuꝫ calidum decoctum: indeterminate ꝟo hoc dicens: deinceps ſcribit. Adijcere† iubeo oportet ⁊ que in ſurrectionibus ſi lippothomizat: ⁊ ſi ſpiritꝰ ait euforia idest bona patientia habet eum: hoc opponitur lippothomizanti. Inſpicere ꝟo dignatur egeſtionem: vtrum nigra eſt vel pura vel inculpabilis qualis ſanoruꝫ fit: ⁊ ſi febris in tertiam dieꝫ ſuperexacerbatur: his itaqꝫ habētibus ſi quarta tertie ſimile habet quid ſm paroxiſmum periculoſaꝫ hanc: videlꝫ ait: neoterizē: idest innouare quid ⁊ quartaꝫ diem.xj. exiſtentem ſeptime difficillimum eſt ſignorum: neteoriſmus autem idest inouatio manifeſta. ſi enim prima dierum ⁊ tertia paroxiſmus factus eſt: ſcḋa ꝟo non factus eſt: congruum hic eſſet quintam paroxiſmū: quartam ꝟo non habere: habens igitur ⁊ hoc mali alicuius alterius egeſtionem indicat: ſi ꝟo ⁊ nigra egeſſerit morteꝫ futurā eſſe oſtendit. Memento itaqꝫ huius derelinquēs multa eorum que dicta ſunt. ſi enim prima dierum tertia proportionalem attulerit paroxiſmum: notuꝫ quidem ſi ⁊ quarta exacuit: ſi ꝟo nigra egeſſerit: pernitioſum eſt ſignuꝫ: ſi ꝟo rurſus ſimilia ſanis per omnes dies egeſſerit: ſalubre ſpera laboranti eſſe hoc. LIIII.

Que ſunt in prima īfirmi viſitatione īquirenda.

a.l. Addiſcē.

¶ Cum autē non obeditur† balneo: idest ſuppoſitorio: inſit autem ſpiritus euforia: idest bona patientia: ſurgens in thorum vel tronū vl' ibi in lectulo ſi† abſithia: idest inanioſitas inſit: hic auteꝫ cum aderint laboranti maſculo vel femine ⁊ ſm principia innaſcunť: deſipientiam expecta futuram. a.l. balneo. a.l. ſi abſit idest manuuꝫ ocioſitas.

¶ Confuſa eſt ſeriei huius mens: expectare enim deſipiētiam cum balneum nihil proficiat: videtur autem euforos: idest quieſcibiliter habere laborans: cum etiam ex ſurrectionibus lippothomizat: idest animo deficit: mihi male dictū eſſe videtur: neqꝫ experientia teſtante ei neqꝫ ratione: fiet eniꝫ quādoqꝫ ⁊ tale quid idest deſipere. Pronoſticationes autem ſunt non eorū que raro fiunt: ſed eorum que ſemper ⁊ ꝙ̄ multum. LV. Pronoſticationes ſūt eoruꝫ que ſemꝑ ⁊ vt multum cōtingunt.

¶ Attendere ꝟo ⁊ manus: ſi ꝟo tremule fuerint: expecta tali diſtillationeꝫ ſanguinis per naſum futuram.

¶ Et hic ſermo non quod cōtinue: neqꝫ quod multuꝫ fit: ſed quod raro docet. LVI.

¶ Inſpicere ꝟo oportet ipſas nares: ſi ſimiliter ſpiritus per vtraſqꝫ trahať: ⁊ ſi multus feratur ex naribus: amat fieri ſpaſmus.

¶ Exiſtentibus manibus tremulis: ita enim decens dicere: ſi ſpiritus multus feratur per vtraſqꝫ nares ſpaſmum ſuperuenire ait. Aſſueuit enī ita vocare ſpaſmolaꝫ diſpo-

ſiċionem ſientez ſm muſculos qui ptetbigia:ideſt extrema naſi mouent. LVII.

¶ Si vero in febre hyemali lingua aſpa facta fuerit: ⁊ abſicbie ideſt inanimoſitates inſint: amat huic tali ⁊ remiſſio eſſe febris:ſ; tamē hūc talē cuſtodire in famē velis: ⁊ aque potu ⁊ mellicrati potu ⁊ etiam in ſuccis cuſtodi:neq; credes remiſſioni febris huic:q2 qui quidez talia hñt ſigna:periculoſi ſunt mori.

¶ Hyemalem febrem quidam ſimpliciter audiunt eam que in hyeme fit.quidam autem eam que familiaris natura erit hyemi:erit autez hec talis in flegmate:quemadmoduz de eſtiua in cholera.ſi igit̄ ait:in tali febre lingua facta fuerit aſpera ⁊ lippothomia:oportet cognoſcere eā eſſe periculoſam.Et ꝓpterea noli credere remiſſionibus febriū quando cū ſynthomatibus vel ſignis malis fiunt ſicut nunc ſimul cū lippothomia ⁊ aſperitate lingue.Ne igitur ait negligent dietam vel cibū laborantes ſed aquā ⁊ mellicratum ⁊ ſuccum ptiſane ſorbere da.videntur aūt hec contraria eſſe ei ꝙ oportet fame cruciare:famis eniz cruciatio maxime quidem:ideſt ieiunium inediaz omnimodam ſignificat:ſi vero non:ſed dietam demum que in potibus ſolis.hoc autem mellicratum ⁊ ſuccum ptiſane conceſſit dari.videtur autez mihi ꝓpterea fame cruciare dicere eos:quoniam tardant prolixe habentes remiſſiones febriū euphoratates:ideſt facillimas vt decepti quidam cibum fortiorem dederunt:⁊ maxime propter lippothomiam:vt ad talem igitur dietam que per mellicratum ⁊ ſuccum fit multis diebus recte dicta eſt famis cruciatio. LVIII.

¶ Cum in febribus terribile quid factuz fuerit quintanis exiſtentibus:vel venter repēte humida egeſſerit:vl' abſicbia ideſt inanimoſitas facta fuerit:vel afonia ideſt inocalitas aſſumpſerit:vel ſpumoſus factus fuerit vel ſingultuoſus:in his aſſodis:ideſt anxi⁹ amat fieri: ⁊ circa hypoxinot:ideſt qđ ſub nares ⁊ frontem ſudores ⁊ collum retrorſum capitis.Qui vero hec patiuntur moriunt̄ inflati non in longum.

H.i.hypon.

¶ Eorum vero que ex obſeruatione emperice ſcripta ſunt a medicis quedā hoc eſt ex ipſis que viſa ſunt ſemel vel bis enucmationem habent vniuerſalis modi ⁊ ſepiſſime in eiſdem:⁊ ſimiliter potentia conſiderari:tali vtiq; qdez eſt hoc quod nunc dicitur:videns enim ſcripſit hoc:quintanum quendam egerentem quaſdam humidas egeſtiones:lippothomiçantem vero ⁊ afonum ideſt inuocalez factum.alium aūt ſpaſmoſuz:⁊ poſtea:aut deinde vtroſq; aut alterum aſſodera ideſt anxium:⁊ que circa faciem ⁊ collum ſudantes:deinde morientes ſcripſit quod exiſtimat:ſydromiam:ideſt concurſum ſignoꝝ emperícoꝝ: ſunt autem ea potentia ⁊ ſtomachi eam accendere ſyncopam:potentia vero ⁊ propter multitudinez fieri compreſſa virtute:vel ⁊ aliter languente:ſingulum deniq; eorum que dicta ſunt ⁊ ſm ſeipſum malum eſt neduz conuenientia omnia.Lippothomiçare enim in repentinis egritudinibus periculoſum:quemadmodum ⁊ affonuz:ideſt inuocalem factum eſſe:⁊ aſſoderam ideſt anxium:⁊ non bonum autem ſudare circa faciem ⁊ caput ſolum:quemadmoduz igitur ħ multa ⁊ mala ſynthomata ſunt:ita ⁊ alia que in pronoſtica ſcripta ſunt ⁊ poteſt quis complicans eam ſibiinuicem videre quod quidem docere nouimus. Si vero alicubi ⁊ dictionez immanifeſtaz miſceat ſermoni:quemadmodum enigma multis quidem: ⁊ ex hoc ſapientior eſſe videbitur:admirantibus eni vel intelligentibus:homini vero nō ſcienti diſcernere apathanomico cōcurſu:ideſt qui facit cognoſcere ea que ſuperueniunt caſu capitur:varius quidem:inutilis vero ſermo:nam pathomicus cōcurſus egritudinis ſpeciem indicat:ſuperueniētia vero ſynthomata manſuetudinem ⁊ malam morigerationem eius.Et oportet diſcentem horum ſynthomatum vniuſcuiuſq; virtutem excogitare ⁊ comparare inuicem ea que apparent:⁊ ſiquidem fortiora fuerint ⁊ plura appareant bonis mala:cognoſce in periculo hominem exiſtere.ſi vero bona malis fortiora ⁊ plura fuerint:bonorum expectationem habere oportet in laborante:hoc autem ⁊ ipſe Hippocrates dignum exiſtimat te gerere.in pronoſtico deniq; omnium ſynthomatum ⁊ ſignorum ſinguli ſingulariter docuit virtutem.In fine vero huius ꝯſcriptionis ait.Oportet autem debentem recte predicere euaſuros ⁊ morituros:⁊ quibus oportet vtiq; plurib⁹ diebus permanere egritudo: ⁊ quibus vtiq; paucioribus ſigna diſcentem omnia iudicare ⁊ excogitantem pronoſticari ex his quod euenict:igitur ibi quidem bonis mala mixta ſunt adequata modo quodaz virtutibus exercitato quidem viro indiget:qui cōſideraueri in operis infirmis ea multotiens.vbi autem ſunt aut omnia mala quemadmodum ⁊ nunc:aut omnia bona manifeſtuz omnibus quod fiet:exiſtente enim ⁊ ſm ſeipſum:ſigno malo iſto egerente ventre lippothomiçare:malo vero ſimiliter:⁊ afonia ideſt inuocalitate ſi cum his ⁊ ſpaſmoſus ⁊ lygmodis ideſt ſingultuoſus vel aſſoidis ideſt anxius laborās factus fuerit apertius iudicabit periculum.Si vero ⁊ aliquod aliud malum ei ſignum ſuperuenerit:quemadmodū qui circa collum ⁊ faciem ſudores:adhuc ⁊ magis que dicta ſunt nūc ab ipſo qui ſcripſit librum nullo bono ſigno mixto: malis igitur quandoq; quidem ħ talis ex neceſſitate morietur manifeſtum ex coaceruatione malorum ſignorū:hoc autem pneumathaochiſete ideſt inflabitur ſini ferici huius ſicut enigma interiectum:hoc eſt:vt quid eorum que ex neceſſitate oſtendantur vel concedant̄ futura erit qđcunq; ſignificat hoc puta pneumaochiſete vtrum multitudinem ſpirituum qui ſm ventrem vt poſſibile ſit ventrem ipſum inflari omnem:ſiue magnam ⁊ ſpiſſam inſpirationem:ſed ⁊ hanc didicimus his quas ſequitur diſpoſitionibus non bonum ſignum quemadmoduz ⁊ ea que ventris quare non oportet querere alia ſigna his ex neceſſitate pigmeneis:ideſt antecedentibus:in his enim nō adhuc vt in qbuſdā non in his que ſm fortunā facta ſunt in fallacia eoꝝ que ꝯtingēt aliqua fit ꝓnoſticatio. LIX.

Quid oporteat facere debentem recte pronoſticari.

Lippothomia in repentinis egritudinibus periculoſa.

¶ Quibuſcunq; autē in febribus crura fiunt hyſmadra:ideſt vlceroſa ⁊ morantia nō maturantur exiſtentibus febribus: ſi ⁊ acciderit ſuffocatio pharingis ideſt faucibus ſubtilibus exiſtentibus que circa pharingam: ⁊ neq; digeritur ſed neq; extinguit̄: amat huic tali ſanguis fluere ex naſo. ⁊ ſiquidem multus fluxerit: ſolutionem ſignificat egritudinis.ſi vero non:longam:quantocūq; vero paucior fluxerit:tanto deteriorem ⁊ longiorem.

ſi vero

ſi ꝟo alia facillima facta fuerint huic expectare ad pedes dolores: ſi ꝟo dolores tetigerint pedem: ⁊ doloroſus factus permaneat ignitus factus ⁊ non ſolutus fuerit paulatim venient ad collum dolores: ⁊ ad clauum: ⁊ ad humerum ⁊ ad pectus ⁊ articulum: ⁊ hoc indigebat ſymathodis: ideſt vlceroſus fieri. Extinctis autē his ſi manus contrahuntur: vel tremule facte fuerint ſpaſmus hunc talez ſuſcipit ⁊ deſipientia: ſed ⁊ pbligaria: ideſt ampulle ſupercilio ⁊ rubores habꝫ ⁊ palpebra altera circa alteram palaſtrarīj ideſt germinat durus flegmon detinet: ⁊ hydēt ideſt tument oculi ⁊ deſipientia multū ſuperaddit: noctes autem magis ſuperſignificant q̄ꝫ dies ea que circa deſipientiam. ſigna ꝟo maxima multa fiunt in imparem numerum q̄ꝫ parem: quicūqꝫ ꝟo horum numerorū fiunt periculoſi ſuperuenerunt.

Et omnia hec que nunc dicta ſunt: videtur mihi deinceps ſibiinuicem qui compoſuit hanc conſcriptionē vniuerſalem quendam ex particulari obſeruatione ſermonem feciſſe procaciter. melius eniꝫ eſſet ſicut Hippocrates in libris epidimiarum aſſueuit ſcribere: ita ⁊ ipſuꝫ feciſſe predicentem quidem in principio nomen patientis: ⁊ poſtea dies in quibus ſingulum factuꝫ eſt: quemadmodum in his que nunc dicta ſunt ſynthomatibus liber facere. Facta enim ſunt alicui crura ſymathodera ideſt vlceroſa ⁊ non maturata: adhuc autez ſubiciantur: ⁊ febricoſus eſſe: ⁊ ſuffocatus factus quieſcat. exiſtimabit autez quis vtiqꝫ ſurſum factam eſſe tranſitionem humorū qui in cruribus ſunt que in tranſitibus ſuffocabilem hominē facit. Si igitur hec talis: vt Hippocrates dixit eſt euaſurus emotoyxare vel hemotrogixare: ideſt ſanguineꝫ fluere per naſuꝫ potenter oportet: q̄ ſi multus fuerit ſanguis ſoluit egritudinem: ſi ꝟo non: chronicam facit: ⁊ ſi alia bene facta fuerint rurſus ad pedes dolores deſcēdere poſſibile eſt. Supponatur vtiqꝫ ⁊ hoc factuꝫ eſſe quemadmodum ⁊ periphlegam hominem in his factum eſſe q̄ꝺ aut calorem multum circa pedem oſtendere conſueuit: aut feb. multam ⁊ igneam: ⁊ ſi in his non ſoluuntur ſynthomata: rurſus ſurſuꝫ recedens magna multitudo generabit dolores ſm̄ collum: ⁊ clauos: ⁊ humerum: ⁊ pectus: vt autem omnia hec contigerant ei irrationabiliter: hoc enim eſt extingui manus ſupponatur factas eſſe tremulas: deinde ſpaſmum ſequi multitudinem humorum deſcendentem ad neruoſas particulas: ⁊ ipſum principium eorum aſſumentem. Huic enim deſipientie conſiderans igitur qui ſcripſit aliquem eorū qui ita egrotauerant ampullas ſm̄ ciliium habere. Hoc enim ſignificat pbligaria: procaciter enunciauit omnibus qui ita habent futurū hoc ſynthoma: ⁊ de his que deinceps ſcripta ſunt idem ſermo: quod enim factum eſt alicui eorum qui ita egrotauerunt ſine duobus ad omnes extendēs dixit ⁊ rubores habere eos ⁊ palpebram alteram ad alteram paluſtra ideſt germinare: ⁊ ſiccum ſeu durum fieri flegmonem: ⁊ tumere fortiter oculos: horum enim alia quedam manifeſta ⁊ palaſtrari: germinare ciliam alteram immanifeſtum eſt vtrum ex parte eorum quandā fientem iunctionem: vel carnoſum aliquod germen quod in altero quidem innatum: ad alterum ꝟo extenſum voluit oſtendere: ſi ꝟo aliquid vtile eſſet ex inuentione eiꝰ habere plus vtiqꝫ de eo ſcrutaretur. LX.

Hos autem tales a principio pharmacare elegeris ante quintā: ſi vorborizat ideſt gurgulizat venter: ſi ꝟo non: ſine re apharmaliētos ideſt impurgatos eſſe: ſi ꝟo diarrhoizet ⁊ egeſtiones cholerice fuerit ſcamonea ſubpurga moderate: alia ꝟo cura q̄ꝫ minimos offerre potus ⁊ ſorbitiones vt melius habeat: ſi ꝟo non ſuperuenerint quartamdecimam excedentes.

Curam ſcribit concurſionis ſiue condonationis predictorum: non autem ea mihi quidez vt dixi: neqꝫ hoc videtur bonum: ſed ⁊ cura nihil commune habet preter ea que antea iam dicta ſunt multotiens. Scrutari enim te dixi: ⁊ que in ventre ⁊ cognoſcentē hoc per vorborizmos ideſt gurgulationes purgare. Si ꝟo ⁊ cholerica que inferius reptant fuerint: ſcamoneam dat cholericas pharmacum purgans. In alia ꝟo cura iubet offerre minimas ſorbitiones donec fuerint ſuperexcedētes quartādecimam diem. hoc autem ſermone cōindicatur ante quartādecimam non poſſe digeri egritudinem. LXI. Scamonea purgat choleram.

Cum febricitanti quartadecima exiſtēti afſonia ideſt innocalitas affuerit: non amat ſolutionem citam neqꝫ egritudinis erectionez fieri: ſed tempus hoc tale ſignificat: cum autem apparuerit in die hac ideſt quartadecima: longius accidit.

Hic ſermo ſuperfluus eſt his qui didicerunt mala ſynthomata maiorem virtutem habere in criſis diebus apparentia. hoc enim vniuerſali vtitur: ⁊ nunc qui ſcripſit librum in vna particularium rerū in quartadecima die: ſicut enim in alijs criſis vijs ideſt indicatiuis: ita ⁊ in hac ſi apparuerit aliquod aliud malum ſynthoma maiorem virtutem habere: oportet autem enunciationem eius q̄ꝺ futurum eſt facere: nam ſiquidem quedam bonorum ſignorum maiorem virtutem habentia affuerint laboranti qui egrotat tempore ampliori poterit ſaluari: nullo ꝟo exiſtente tali morietur: nequeunte virtute ſufficere digeſtioni egritudinis. Male igitur qui hoc ſcripſit dixit: longiorem omnino futuram eſſe egritudinem: pōt eni ⁊ velociter mori qui afſoniā ideſt innocalitatē in q̄rtadecima hꝫ cū alijs malis ſignis fiēte hoc ſynthomate. LXII.

Cum autem febrienti quartano lingua turbata verba loquitur: ⁊ venter cholerica ſubegerit humida: amat delirare hic talis.

Sed ⁊ in aliqua alia dicrum: ſi ꝟo in quartana apparuerit primum periculoſiorem ſeptimam oſtendit: hoc eſt ea que in illa fient. LXIII.

Eſtiua ⁊ autumnali hora ⁊ in acutis ſanguinis diſtillatio repēte fiens ſinconiā ideſt fortitudinem ⁊ multam inflammationē ſm̄ venas oſtendit: ⁊ in poſteriore ſubtiliū vrinarum ſuperapparentias: ⁊ ſi tendit ad ſta

tium etate ⁊ corpus ex gymnaſijs: vel euſarchiam ideſt bonaȝ carnoſitatem habeat: vel melancholicum: vel ex potu manus tremule bonum habet: deſipientiam predicere vel ſpaſmum.

¶ Et hec rurſus ſeries complicationem habet ſynthomatum multorum non cõuenientiũ ſimul in homine omni egrotanti: idcirco ⁊ inutilia que ita ſcribũtur vtili doctrina ꝑ vniuerſalia cognita: vt Hippocrates aſſueuit facere: dictum eſt autem quoniam vniuerſalium: hec quideȝ continuam habent veritateȝ quandam ⁊ vniuerſalitatẽ: hec autem vt multum veritateȝ habent: ſi quid vero ad diſidoſum ideſt ad ambo opinabile vel rarum eſt inutile ad doctrinaȝ. Que deniqȝ ſcripſit. Scrutentur ſm partẽ ⁊ primum: deinde quod primum ſcriptum eſt. Eſtiua ⁊ autumnali hora: melius fuiſſet dicere ſinconiaȝ ideſt fortitudinem iudicare cura indigere venas. Scimus auteȝ ꝙ diſtillationes ſanguinis ex naribus malum ſemper ait eſſe: propterea quia natura quidem deſiderat extenuare: excernere: ⁊ expellere ſuperfluitatẽ: nequit autẽ aut propter imbecillitatẽ propriam: aut propter groſſitiem ſanguinis: vel propter denſitatem particularũ; vel propter quedam horum vel omnibus conuenientibus: malo vero exiſtente ſemper hoc ſigno: magis auteȝ aliquo ſm eſtatis ⁊ autumni primam virtutem eius contingit ſuperintendi. In his enim diebus ⁊ tanta ſuperabundat cholera: ⁊ quod continet aer calidiuȝ eſt: quare euthon ideſt bene fluxibilem oportet propter ambo eſſe ſanguinem: magnitudo igitur cauſe oſtenditur propter quam prohibetur fluere: quam ſinconiaȝ ideſt fortitudineȝ eſſe ait fortaſſis denſitatem ita nominans: indigere demum vtiqȝ cura ſm venas eos qui ita habent nondũ docet anteqȝ dicat: ſiquam dicit curam: non tamen dicit perditionem autem ſolam primam ſcripſit: vrinarum ſubtiliuȝ ſuperapparentias fieri ſm poſteriorem diem non ſm ſolam hanc ex neceſſitate declaris eis idigeſtis: ſed ⁊ ſm eas que ante ipſam: ⁊ ſpaſmum ait: ⁊ deſipientiam futuram eſſe laborantem ad ſtatum tendente ſm etateȝ ita adhuc cũ his ⁊ egymaſtia ⁊ euſarchie ideſt bone carnoſitatis eius meminit ⁊ craſcos: melancholici enim craſeos nomen ⁊ nimirum ⁊ ex potatione ait eum manus habere tremulas. Igitur ſynthomata quidem hec poſſibilia ſunt ſibiinuicem complicari: non tamen ex neceſſitate: deinde velut ad multum hos ſuperſequitur deſipientia ⁊ ſpaſmus.

LXIIII.

¶ Et ſi quidem imparibus ſuperuenerit melius: in criſi vero pernitioſuȝ niſi multus abũdanter excurſus ſanguinis exitum faciet ſuperabundantie ſm naſos vel anum epyſces methaſes vel apoſtaſes vel dolores hypocũdrioꝛuȝ: vel ad teſtem: vel ad crura: ſolutis autem his exitus fiunt per ſputa vel ſputorum ⁊ groſſarum vrinarum leuium albarum exitus.

¶ Due ſcripture ſunt huius dictionis ideſt epyginefte: vna quidem per literam .g. ſcripta: alia vero per .r. ſed ſiue ſm priorem epyginefte ideſt ſuperuenire dicatur laborantes in paribus diebus: ſiue ſm ſecundam epyrinefte ideſt ſuperintendi predicta ſynthomata ſm pares dies non confeſtim eſt ⁊ melius. hoc auteȝ ipſe dixit. neqȝ enĩ ſi pares dicebat inuenit: ſed ſi ⁊ criſim in quartaȝ deniqȝ diem parem exiſtentem: ⁊ ipſe deinceps parum antea dixit: quoniam maximam virtutem habet: quod autem quippe demum deinceps dictum eſt verum. Si enĩ ſanguis multus ſm quemcunqȝ modum extractus fuerit: ſalutis habet ſpem: ⁊ per apoſtaſim ideſt abceſſum eos ⁊ per methaſim ideſt tranſpoſitionem ait ſaluari: apoſtaſim quidem quaſi per propriam nuncupationem oſtendens: methaſim autem indicendo labores in hypocundrio vel ad crura vel ad teſtem. Differunt autẽ a ſeipſis inuicem in eo ꝙ apoſtaſis ideſt abceſſus ipſaȝ criſim infert: ⁊ eripit ab omnibus moleſtationibus laborantem: methaſis autem alioꝛum habet principium paroxiſmorum ⁊ doloꝛum: ⁊ vt indigeat rurſus alio tempore ad digeſtionem locus corporis: in quem methaſis facta eſt cõtriſtantium vel circumſtantium humoꝛuȝ: ideoqȝ adiecit. Digeſtis autem his exitus fiunt ſputoꝛum vel groſſaruȝ vrinarum albarũ ſigna docens digeſtam eſſendi methaſim ex digeſtis ſputis ⁊ vrinis.

Differẽtia inter hypoſtaſim ⁊ methaſim.

LXV.

¶ Febri ſingultuoſe opũ vel opos ideſt ſuccum ſilphij oxymel daucum terens bibere da: ⁊ galbanum in melle ⁊ cyminuȝ clicticũ ideſt electuarium ⁊ ſuccũ ptiſane in his ſorbere: affictos. i. impaſſibilis autem hic talis: niſi ſudores cretici vel ſomni homales ſuꝑuenerit ⁊ vrine groſſe ⁊ drymies decurrãt: vel in apoſtema firmentur.

¶ Riges aſſueuerunt ⁊ lignos ideſt ſingultus nominare: ſunt autem motus quidam ſtomachi ſpaſmoſi: fieri vero habent propter immoderatam euacuationem vel impletionem: igitur qui quidem poſt euacuationem fiunt: fere incurabiles exiſtunt: qui vero propter impletioneȝ ab auxilijs riptantibus ideſt expurgantibus que emplectantẽ ideſt inherent curanẽ: talia vero ſunt que nũc ſcripta ſunt. videtur autem nunc hec mordacitas fines: ⁊ propter drymetrica ideſt acredinem hoc eſt acuitatem mordentem ſtomachum: vt cum quis piper plus vel quid tale tranſglutiat: ⁊ nimirum febrientium quidam ſingultantes vomunt corroſiuum: ⁊ drymicatum ideſt acerrimuȝ humorem in quo finaliter ceſſauerũt a ſynthomate: ſed hec demum febris non vocatur limodis ideſt ſingultuoſa: amplius autem oportet permanere ligmon: ideſt ſingultuȝ: vel ⁊ per totam egritudinem eſſe acerbatum cum febris vel ligmodis ideſt ſingultuoſa nominetur. Hanc taleȝ febrem a ſudoribus criſimis ideſt creticis. Et ſomnis homalibus: ideſt equalibus: ⁊ vrinis drymitibus ideſt acribus. Et groſſis euacuatis curari ait. Aut demum his talibus excretis: ⁊ extractis. aut in apoſtema firmata fuerint.

Quid ⁊ a q̃ cauſatur ſingultus.

LXVI.

¶ Corallus ⁊ myrra elicton ideſt electuarium: bibere autem his talibus oxymel da q̃minimum.

¶ Inordinate hoc autem ſcriptum eſt: melius eſſet id parum antea ſcriptum fuiſſe ſm illam ſermonis parteȝ vbi curauit eos qui indigent thoracem ⁊ pulmonem per ſputa expurgare: non ad ligmodeam febrim: ſed ⁊ ipſum qḋ ſcriptum eſt: inmanifeſtum eſt. Corallus enim ab eo dictus nõ ita ſed conus magna ab antiquis grecis nominabatur: quemadmodum a iunioribus medicis fere omnibus ſtrobolus

De electuario adiuuante expurgationem ex thorace ⁊ pulmone.

bus ſtrobolus ideſt pinea:aſſueuit autem ex eis conſtrui electuarium cum fuerit pinguis:maxime hoc eſt multaꝫ circumfuſam habens propꝛiam raſinam coquentes eam recenteꝫ in aqua cum soffia ideſt praſſio vel marubio: deinde coctioni miſcentes mel commoderatuꝫ ⁊ coquentes rurſus hoc vſqꝫ ad melleã cõſiſtentiã:ita facto pharmaco vtimur ad expuitiões ex thoꝛace ⁊ pulmone:ſicut autem ⁊ ad alia quedam mittimus talia aliculi pharmaco multotieneſita eſt conueniens ⁊ eum qui cõſcripſit hic myrram immittere.Deinde per breuia oſtẽdit ⁊ hoc coꝛallium ⁊ myrram electuarium dicens:poteſt auteꝫ ipſaꝫ pineam cum myrra dare foꝛtaſſis hoc rurſus nobis audientibus non male miſceri mel huic pharmaco: igitur quidem quidam ſeparantes a preſcripta hãc ipſam ſm ſeipſam ſcribunt:quidam autem finem eius pꝛincipium faciunt ſm hunc modum.Si autem apoſtema firmatuꝫ fuerit coꝛallium ⁊ myrra electuariuꝫ vt egritudinem que in apoſtema firmantur audiamus ei pharmacum exiſtere.Eſt autem irrationabile hoc ⁊ maxime propter illud quod infertur:in quo ait bibere his talibus oxymel cõtinuum:nam in ſingultuoſa quidem febꝛe habet rationẽ foꝛmidare acetum:in his autem que in apoſtema firmantur nulla:⁊ propterea quidam aliꝗ ſm quid quideꝫ copulant ſeriem hãc pꝛeſcriptã:ſm quid autẽ diſiungant adijcientes coniunctionem autem:⁊ ſcribentes ita. Si vo firmatuꝫ fuerit de ſingultuoſa febꝛe que pꝛedicta eſt:⁊ hoc eſt dictum:vel conciliante eo qui ſcripſit librum:ſi etiam in apoſtema contigerit quandoqꝫ firmatum eſſe ſingultuoſam febꝛem coꝛallium cum myrra dare cauere copioſum potum oxymellis.hic autem ſiue per.ȝ.literam vltima ſyllaba ſthiriſi ideſt firmetur ſcribatur:ſiue per.x. ſthirixi ideſt firmata fuerit:magnam nullam exalterationem ſermo habebit. LXVII.

Si vo ſiticuloſi vehemẽter fuerint:oꝛdeacee aque bibat quidem.

Quoniam quidem vt ſiticuloſis potus manifeſtuꝫ eſt: melius vo dictum eſſe ab eo qualiter opoꝛtet conſtruere ſtichias ideſt vitrum infundentes ſimpliciter vel vt qui nunc chyſon ideſt ex eis faciunt ſm alium aliquem modum. LXVIII.

Peripleumonica ⁊ pleuretica ita opoꝛtet ſcrutari ſi acuta febꝛis fuerit: ⁊ doloꝛes lateris alterius vel amboꝝ ⁊ ſpiritu ſurſuꝫ delato ſi doleat: ⁊ tuſſes inſint: ſputa expuit ignea vel liuida ⁊ ſubtilia ⁊ ſpumoſa ⁊ anchira ideſt floꝛida vel crocea: ⁊ ſi quid aliud diuerſum habet preter ea que edocta ſunt: hos ita opoꝛtet deducere.

De ſignis pleureſis ⁊ peripleumonie.

Magna ⁊ quideꝫ digna ratione pleuretidis ⁊ peripleumonie determinata ſunt omnia ſm gniſiam ideſt ꝓpꝛiaꝫ partem libꝛi: que vo omnibus medicis ſunt cognita derelicta ſunt ea que nunc hic ſcripſit:⁊ pꝛimum quideꝫ cõcurſum nominatum ſcilicet ſignoꝛum a veteribus empericis.veteres autem ſiue detoꝛita ideſt confidentia vocabant talia ſynthomata:febꝛis igitur acuta ⁊ doloꝛ lateris alterius vel vtroꝝqꝫ maxime ſm expirationeꝫ:hoc enĩ eſt ⁊ ſpiritu ſurſum delato ſi doleat ⁊ tuſſes ⁊ ſputa ignea vel liuida:⁊ ſubtilia ⁊ ſpumoſa:⁊ anchyra ideſt floꝛida: ⁊ qualitercunqꝫ aliter exalterata preter que in conſuetudine:hoc enim oſtendit dicens.Et ſi quid aliud differẽs habeant preter ea que edocta ſunt hec omnia pleureticis ⁊ peripleumonicis apparere ait contingẽtia: hos ita opoꝛtet deducere. LXIX.

Si vo doloꝛ ſurſum ſiniat ad clauum vel circa vbera ⁊ bꝛachia:icidere opoꝛtet in bꝛachio venam que intus ad qualeſcumqꝫ partium fuerit ſm hanc.

Et hic rurſus explanat mentem gniſie partis huius libꝛi:quia derelictum erat quod intelligitur his que dicta ſunt ei adiecit:puta hoc ſm rectum patientis lateris facere flobothomiam:quod oſtendit dicens:incidere opoꝛtet venã qua in bꝛachio que intus ad qualeſcũqꝫ partiũ ſm hanc aperte ſuccindens interpꝛetationem neglexerit cuꝫ deceret eum dicere venam que ſm cubitum:eam que in bꝛachio dixit. LXX.

Subauſerre vo ſm habitum coꝛpoꝛis ⁊ hoꝛam ⁊ etatem ⁊ coloꝛem:plus autem audens ſi acutus doloꝛ fuerit ducere ad lippothoſim ideſt defectionem animi.

Hic rurſus plus in ſumma intentiones flobothomie omnes dicere largiens:tamen dereliquit quaſdam:neqꝫ enim virtutis meminit neqꝫ tranſmutationis ſanguinis: ſed neqꝫ regionis vel conſiſtentie:plus autem auferre iubens ⁊ audere ⁊ quidem vſqꝫ ad lippothomiam agere peccauit in dictione adijciens propter quid audere decet non propter acumen quidem doloꝛis ad plus euacuandum ſanguinis deuenimus:ſinere vo fluere non ex acumine:ſed ex alijs habemus ſi virtus robuſta: ⁊ etas iuueneſcentium ⁊ multitudo ſanguinis ⁊ natura laboꝛantis denſioꝛ ⁊ durioꝛ ⁊ difficile euapoꝛabilioꝛ:⁊ multi cruoꝛ ⁊ hoꝛa anni:⁊ conſiſtentia eucratata:ita enim ⁊ regio audere vſque ad lippothomiam ducentem ex his aduenit. LXXI.

Conditiones flõmandi ad lippothomiã

Demum ſubclyſterizare poſt hoc.

Poſt flobothomiam clyſteriſare iubet:melius autem eſſet adiecĩſſe Hippocraticam determinationem niſi foꝛtuita:ideſt ſpontanea exierint bene. LXXII.

Si vo ſubtus inferius thoꝛace doloꝛ fuerit ⁊ tendit valde pleuretico ventreꝫ ſubpurgare:in medio vo purgationis nihil da:poſt purgationem autem oxymel: pharmacare vo quartanum.

Pleureticum nominat id quod dictum eſt ab Hippocrate in iſta quarta parte libꝛi in qua purgat eos qui ita habent pleureticos:conſtituit autem id dupliciter:pharmacare vo quartanum indeterminate dixit: ⁊ hoc ipſuꝫ a pꝛincipio:nihil enim talium auxilioꝝ gerendum laboꝛanti intentionem facientem dierum numerum.Sed quod Hippocrates dixit aut ⁊ poſt pꝛincipiuꝫ confeſtim antequã firmentur humoꝛes iubet pharmacare: aut poſtea cum digeſti fuerint:quare circa pꝛimã diem : aliquãdo vo ⁊ ſecundam ⁊ quartam.eſt autem ⁊ quando quinta pharmacauimus non in quarta ſolum ſicut hic ſcripſit. LXXIII.

Aliquando pharmacandi ſunt in pꝛincipio pleureſis.

Si vo non facile erectus fuerit : minoꝛem potum ⁊ ſoꝛbitionem paucam ſuccum ſubtilem ⁊ ſemel in quacũqꝫ hoꝛa melius agit: cognoſces autem ex vrinis.

¶ De particulari tempore cibi ſeruãs Hippocrates:ſed ipſe hic qui hoc ſcripſit his que ſuperius ſcripta ſũt calori attendere dignum exiſtimauit:qui calor ſm thoracem τ pedes:qui enim vrinarum non tempore cibi eſt vtilis quare non recte dixit nunc ſuccum ſubtilem ſemel dare ſm quam horaꝫ melius agit:cognoſci vo eam ex vrinis: τ ſi enim ꝗ maxime breuem reputationeꝫ ad melius habeant vrine ſm particulares paroxiſmos:ſed non ita lõgum tempus ideſt vt deponamus illud nos: τ expectemus vtrum nebulas τ enorimas:ideſt ſublimes vel inferius euntes habeant.hec eniꝫ in multo tẽpore fiunt:cibari vo in acutis egritudinibus laborãtes aliqñ neceſſariũ.

In principio declinationis acutarũ aliqñ cibare ꝯtigit. eſt in principio declinationis. LXXIIII.

¶ Matura vo ſunt paryſcela ideſt ſputa cuꝫ facta fuerit ſimilia pyo:ideſt puri:vrine vo mature ſunt que hypoſtaſes habent ſubeuheas quales orobum.

¶ Neqꝫ ſuiipſius meminit per ſuperiora ita dicentis de digeſtis vrinis:neqꝫ Hippocrates aliter dicentis.Urina vo optima cum hypoſtaſi alba τ lenis τ homala ideſt equalis. LXXV.

¶ Peripleumonie electuariũ corallum galbanum attractiuum cum melle attico abrotanum in oxymelle:piper:elleborum vel electuarium nigrum decoquens: τ pleuretico τ peripleumonico in principio circundoloroſo exiſtente da bibere.bonum autem τ panaces in oxymelle bullientem τ colantem da bibere.

¶ Alia vo ſeries:que de pleureticis τ ꝑipleumonicis manifeſta τ ſine mea expoſitione:τ vbi ab his que ab Hippocrate ſcripta ſunt:qui hoc ſcripſit recedit: τ vbi maxime omnino vel ex parte demum aliqua ea ſequitur.Et primum τ ſecundum pharmacorũ reductiua ſputorum ſunt:quod autem per nigrum elleborum vel electuariuꝫ ventris ſubductiuũ.qđ autem per panaca ita dixit ſimiliter in qđ vtiqꝫ vtile exiſtit. LXXVI.

¶ Diſſinteria apoſtema aliquod vł eleuationem quieſcẽs:ideſt caſſans facit niſi in febribus τ ſudores τ vrine groſſe τ albe τ lenes ſuperapparent: vel in tertianis diebus vel achyrſon ideſt variceꝫ:vel ad teſtem vel ad crura dolor vel ad hyſchion ideſt vertebrũ firmetur.

¶ Et hic ſermo indeterminatus eſt:neqꝫ qui dicit ad diſſinteriam indicante conſcriptione: neqꝫ omnis ceſſauit hoc inferens. LXXVII.

¶ In febre cholerica ante ſeptimum cum rigore icterus ſuperinnatus ſoluit febreꝫ:ſine rigore vo ſi ſuperinnaſcatur extra tempora perniitioſum.

¶ Non vtiqꝫ alicubi ante ſeptimam cum rigore ſuperinnatus iecterus ſoluit febrem.neqꝫ vo poſt ſeptimum:ſed determinatio eſt talis:febricitantibus iecterus ſuperuenit aliquando quideꝫ vt ſynthoma diſpoſitionis que ſm

Icteritia duobus modis fieri contingit. epar:aliquãdo vo choleram natura excernere per autem tentante:deinde nequeunte id:quemadmodum aſſueuit in omnibus fieri apoſtematibus:dictum eſt autem de talibus icteris in afoxiſmis. LXXVIII. Particula 4ª aph.63.τ.64

¶ Thetani vo lumborum τ in melancholicum per venas ſpirituum defectiones cum fuerint:flobotbomia ſoluit.

¶ Cum autem aitper melancholicum ſanguinem ſuperabundantem in venis ſpirituum defectiones fiunt:flobothomia hec omnia ſoluit:ſpirituum vo defectiones ſiquidem eorum qui ſm arterias:dicit etenim has venas nominabant veteres: que alia ꝗ aſſygia ideſt impulſatio fiet vtiqꝫ paſſio.ſi vo eorum qui ſm pulmonem rurſus ħ vocata aſpinam ideſt non ſpirationem enigmatice inſinuat:poſſunt autem τ multitudine τ groſſitie ſanguinis non ſolum per arterias τ ſpirationes exituꝫ non habere: ſed τ quãdoqꝫ per proprie vocatas venas. LXXIX.

¶ Cum autem a tenantibus anterius vehementer ſpaſmantur: τ circa collum τ facies ſudores a dolore morſis τ ſiccatis tenantibus vrodeibꝰ:ideſt caudatis groſſiores dorſum continent:vel medie colligationes innate vt ad pedes deſinit: huic tali niſi febris τ ſomnus ſuperuenerit: τ ſequentes vrine digeſtionem habentes venerint τ ſudores cretici:bibere vinum citrinum vinoſum: τ alicio ideſt pulentam coctam comedere τ ceroto vngere: crura circumuoluere vſqꝫ ad pedes calidos τ infundẽtes ſcaphe ideſt catino τ brachia deuoluere: τ lumbos a collo vſqꝫ ad vertebra ideſt ſciam incerans vt τ anteriora contineat τ dimittens fomenta vitreolis:calidam autem aquam infundens τ extendens lintheo accumbans eũ: τ ne ventrem ſoluas niſi balano ideſt ſuppoſitorio ſi multo tempore exiſtens non egeſtibilis.

¶ Et hic ſermo indeterminate dictus eſt cuꝫ eo quod improprie quedam nominum ſcripta ſunt.hoc enim ideſt a dolore morderi tenantes improprie dictum eſt dxymitibus hu.ideſt acribus commordere verbo nõ laboribus: τ nimiruꝫ τ ſm principiuꝫ ſeriei in dicendo vehementer anterius ſpaſmantur:poſt ħ ait:ſiccatis tenantibꝰ vrodeibus ideſt caudatis groſſiores dorſuꝫ continent eos que vſqꝫ ad vrcam ideſt caudam vocans:ita vocant autem vrcio finem oſſis.ſi vo vtraſqꝫ partes oſtendi vult tendi τ circa anteriora τ poſteriora thetanum extendi poſſibile:ſicut parum antea dixit. Thetani vo lumborum:non infallaciter autem neqꝫ digeſtioni vrinarum alleuiationem paſſionum precognouit:febrilis eniꝫ egritudinis indigeſtiones per vrinam oſtenduntur manifeſte.egritudinum autem que ſm muſculos non infallax eſt ſignificatio que per vrinas:ſed hoc quidem paruum:dare vo vinum eis ſine hoc ideſt vt determinetur: vtrum a frigore paſſi ſunt:vel propter aliam cauſam:non paruum peccatum eſt:ſed τ valde audax:rationabiliter autem dictum eſt:τ hoc ventrem autem neqꝫ ſoluere enim niſi balano ideſt ſuppoſitorio:ſoluitur enim vtiqꝫ in talibus vtiliter: alia vo ſeriei pene manifeſta. LXXX.

In egritudinibus muſculorum vrinꝫ maxie nocet.

¶ Egritudines autem ſoluuntur omnes vel ſm os: vel ſm ventrem: vel ſm veſicam.

¶ Non eſt hic ſermo vniuerſalis neqꝫ cōmunis omniū: nō eni per hec ſola ſed per matricem: ⁊ per hemorrogiaꝫ que per naſos fit ſolutiones fiunt egritudinū. LXXXI.

¶ Elleborizare oportet eos quibus a capite fertur reuma.

¶ Non neceſſarium quibuſcunqꝫ a capite fertur reuma omnes elleboriçare: ſed quādoqꝫ capitis ſolitos facere ꝓuidentiam alliueuimus. LXXXII.

¶ Quibuſcūqꝫ ex apoſtematibus vel phleborogia: ideſt vene ſciſſione vel ꝓpter aliaꝫ fortem cauſam empici fiunt ne des elleboꝝ: neqꝫ enim proderit: ⁊ ſi quid patiatur: cauſa videbitur elleborus eſſe. ſi vo dialipite corpus vel dolor in capite vel emplaſtrare aures vel naſus: vel expuitio: vel geniculorum grauedo: vel corporis tumor preter conſuetudinem quodcunqꝫ contigerit elleborizare oportet: neqꝫ a potib⁹ neqꝫ a venenis vel venereis: neqꝫ a triſtitia: neqꝫ a ſollicitudinibus: neqꝫ a vigilijs ſi quid quidem horū habeat cauſam ad hoc facere curam.

¶ Phleborogiam quidem dicit vene ſciſſionem: quoniā autem neqꝫ eos qui ex tali cauſa empici facti ſunt elleboriçare cōueniēt neqꝫ eos qui ex apoſtematibus: neqꝫ eos qui ex alia tali cauſa manifeſtum eſt: empici vo propter incontinentiam male in hoc catalogo: ideſt numeratione nunc dicuntur incontinentia tempora ſm ſeipſam nocentem incōtinētes puta plenitudine: indigeſtione nochigia: ideſt ebrietate venereis multis: ⁊ multis vigilijs: ⁊ quecunqꝫ talia. predicens autem quibus elleboruꝫ non oportet dare ait. Si dialipite corpus hoc eſt ſi diſſolutuꝫ ſufficienter factum fuerit ſine occaſione: videlicꝫ vel dolor in capite chronicus ideſt prolixus: ⁊ difficile ſolubilis. ſubaudire enim te hoc ⁊ dolori capitis oportet: ⁊ omnib⁹ his que deinceps dicta ſunt: ⁊ auribus emplaſtratis: ⁊ naſo: ⁊ expuitioni: adijcit autem genuum grauedinem ⁊ doloreꝫ ⁊ corporis tumorem preter conſuetudineꝫ. In omnibus enim his ſine manifeſta cauſa factis elleboriçare cōſiliatur: ⁊ diuidens vniuerſalem hunc ſermonem in particularia dixit: neqꝫ a venereis: neqꝫ a ſollicitudine vel vigilijs predicta facta ſint: ſi enim ex aliquo horum fuerint facta ad cauſam que fecit armari iubet: que autem ex omnibus que dixit ⁊ vere certiſſime dicta ſunt: ⁊ que non didiciſtis a libris Hippo. ⁊ a noſtris negotijs. LXXXIII.

Quibus conveniat elleborare et quibus non.

¶ Que ex itinere dolores laterum doloroſi hyſchion: ideſt vertebrorū ⁊ quecunqꝫ reſpirantes dolent occaſionem habentes: multotiens enim didicere venire ex crapulis: ⁊ eſcis ventoſis dolores ⁊ ad lumbuꝫ ⁊ ad hyſchium ⁊ hylium: quibuſcunqꝫ autem hoꝝ fuerint alia diſſurie ideſt diſſuriantur: ideſt difficulter minguntur: horum autē item cauſa ⁊ corizarum ⁊ branchorum.

¶ Non eni ordinate interpretatus eſt hoc: predicens eniꝫ dolores qui ex itinere ⁊ dolores laterū dorſi lumbi: oſtenſioneꝫ fecit: ⁊ debes dicere qualiter talia curentur: deinū enim eis adijciens. multotiens enim didicerūt venire ex crapulis ⁊ eſcis ventoſis. poſt hoc intulit: quecunqꝫ fiunt talia difficulter minguntur: ⁊ poſt hoc rurſus deinceps ait: horum autem item cauſa ⁊ coriçarum ⁊ branchorum: ⁊ aſcephalum: ideſt ſine capite vt vtiqꝫ dixerit quis faciēs ſermonem. LXXXIIII.

¶ Quecunqꝫ vo a diematibus: ideſt dictis ſunt: multa quidem vnuſquiſqꝫ ſicut vtiqꝫ preter conſuetudinem dictatus fuerit maxime inſignit: etenim quicunqꝫ non diſcentes prandere ⁊ prandérent vel pranſi fuerint: eis tumor ventris erit multus ⁊ rictaſmus ideſt proiectio: ⁊ plectoria ideſt multitudo: ⁊ ſi cenauerint venter turbatur: mihi vo nō neceſſariū in talibus prolongare ſermonem.

¶ Meminimus vtiqꝫ alicubi hunc vniuerſum ſermonē in graffa: ideſt vera ⁊ propria parte conſcriptionis ſufficienter tractatū: ex illis igitur poteris ſimiliter dicta hec ⁊ legere ⁊ iudicare: mihi vo nō neceſſariū in talibus prolongare ſermonem. LXXXV.

¶ Eſce vo maxime inſigniunt nō ex ratione aliqua: ſed experientia docet iudicare cibariorum virtutem.

¶ Non differt autem nunc eſcas dicere vel cibaria: ⁊ nimirum qui ſcripſit hoc tale quid rerum eſſe indicat per dictionem inſignire. inſignis enim ait corporibus fit ſm vnumquemqꝫ diem alteratio ex fortibus cibarijs deinceps ea enumerat. LXXXVI.

¶ Allium ſyſam ideſt ventoſitatem ⁊ calorem ad thoracem ⁊ capitis grauitatem: ⁊ ſi quidem alium dolorem didicerat ante exacuit. vreticum autem eſt ⁊ hoc habet bonū: optimum autem ⁊ id comedere debenti ad potum ire vel ebrio.

¶ Si experientia oportet iudicare vnumquodqꝫ eorum que comeduntur non recte dicetur ventoſum eſſe alliuꝫ neqꝫ caloris amplioris qꝫ ſm cepas ſenſum ferēs his qui comedunt: neqꝫ in aliqua alia parte corporis: neqꝫ thorace. ſm eundem vo modum: neqꝫ aſſam ideſt turbationē: ⁊ maxime ſiquis id preexſeruefciens aſſumat: multa vo idematum cum plectoricum fuerit corpus calefacit: cum preeuacuatum autem fuerit ſiccat: deinde vel demuꝫ fortiter. Peccauit igitur conſcriptor huius libri ſine determinatione nuntiationem faciens. melius eniꝫ eſſet determinaſſe: ſicut dictum eſt. nunc autem ſimpliciter totū enuntiauit de allio. melius autem eſſet dicere. ſiccare vo ⁊ calefacere id ⁊ non ventoſum eſſe. Non enim aduerſus indeterminatum enuntiare conſuetudo eſt: ſubaudire vo cum in tempore datum fuerit cū preparato corpori oſtēdit. preparatum autem cum neqꝫ plectoricum exiſtens neqꝫ cachochimum: non recte igitur capitis grauedinem ab eo fieri ait. ſi enim preeuacuans corpus offeras alliuꝫ ⁊ capitis grauedinem ſanabis: ⁊ omnis alterius particule. Admiror autem qualiter vſqꝫ nunc predicens ea que narrauit in eo deinceps ait. optimum autem id comedere debenti ad potum ire vel ebrio. apparet enim ex his neqꝫ crapulam neqꝫ ebrietatē operans ſed ⁊ precuſtoditiuū id exiſtens vt ⁊ grauedineꝫ expellere poſſit

Nota hic de allio.

⁊ cerasitium ſyſarum:ideſt ventoſitatum:vere quidez dixit hoc ⁊ adhuc vreticorum:ideſt vrinatiuarum eſſe pharmacorum id:mendaciter autem alia adiecit ſimul eum dicendo impugnātia ea. LXXXVII.

¶ Caſeus autem ſyſam:ideſt ventoſitatē geſtora ideſt ſtrictionem ⁊ cibariorum accenſionem facit:crudum autez adhuc ⁊ indigeſtum:peſſimū aūt potu comedere repletis.

De caſeo.

¶ Ventoſus magis eſt mollis ⁊ recēs caſeus ⁊ minus ſegni:ideſt ſtringit ventrem:⁊ nimirum ſiticuloſus eſt magis quod indicauit dicens. Cibariorum accenſionem facit:hoc autem ideſt crudum ⁊ indigeſtuz in medio interiacet ſm ſeriem non diligenter in interpretationez deductum:oſtendit deniqz quoniam omne crudum ⁊ indigeſtum in hu.quod ſm corpus inſurgit ex talibus cibarijs aptum natum eſt fieri qualis eſt caſeus crudus ⁊ indigeſtum cibarium:ac ſi etiam diceret ita:caſeus autem ſyſaz ⁊ ſtegnotica:ideſt ventoſitatem ⁊ ſtrictionem operatur ⁊ cauſodis ideſt eſtuoſus eſt:adhuc autem crudum ⁊ indigeſtum eſt cibarium ⁊ hu.talium generatiuum.peſſimuz autem ait ⁊ hominem impletum cum potu comedere id quod etiam manifeſtum idiotis non eſt quod ⁊ aliter nō bonum cibarium:caſeus ceu vtiqz perihychimus: ideſt groſſi hu.generatiuus ⁊ diſpeptus:ideſt difficulter digeſtibilis exiſtens. Si ꝟo in bibendo quis vtatur eo impletus exiſtens:peſſimus omnium cibariorum fit grauans os ventris:⁊ ipſe quidem primum corrumpitur: deinde ſecum corrumpens ⁊ alia. LXXXVIII.

¶ Legumina ꝟo omnia ventoſa ⁊ cruda ⁊ cocta ⁊ frixa:minime ꝟo infuſa ⁊ viridia:⁊ his autem non vti niſi peryſimon: ideſt cibaria:habet autem ⁊ proprias malitias ſingulum horum.

De leguminibus.

¶ Implent ventrem omnia legumina:cum his autem ⁊ indigeſtibiliſſima eorum ſunt que ſunt cruda:que ꝟo frixa vētoſa quidē minus:⁊ indigeſtibilia ꝟo nullo minus: quecunqz ꝟo plurimum coquuntur moderatiora.quod autem deinceps in quibuſdam qdez exemplarium ſcriptum eſt:⁊ infuſa ⁊ viridia vt ⁊ in his talibus predictas malitias habentibus: in pluribus autem non ita:ſed ab alio principio:minime ꝟo infuſa viridia quidē dicuntur que non ſicca neqz certiſſime iam omnia perfecta:infuſa ꝟo,que aqua infunduntur.Conſiliatur igitur ſine ſycijs: ideſt cibarijs leguminibus nō vti ſycia:ideſt cibaria:vz: maxime quidem panis qui ex frumento dicens vel ſimpliciter vniuerſa qualitercūqz cōſtruuntur:fortaſſis autē ⁊ alia omnia ex quibus panes fiunt:zias ideſt ſpeltas: ⁊ ziphas:ideſt ſigalas ⁊ ordeum:ruſtici ꝟo ⁊ a milio panes faciunt. LXXXIX.

¶ Cicer ſyſam ideſt ventoſitatem quidē crudum ⁊ frixum ⁊ laborem facit.

De cicere.

¶ Quidam ſcribunt propter hoc id ventoſitatem facere vt tendens pudenda:ideſt extendēs genitalia membra: propter hoc deniqz quod ſcriptum eſt ſeriei laborem fecimus inde dolorem qui ꝑpter inflationē venit. XC.

¶ Lens autem ſtiptica:ideſt ſtipat ⁊ aridum facit ſi cum cortice fuerit.

De lente.

¶ Aridam vocem dixit ſignificare turbationem quandā ⁊ velut pugnam in ventre fientem ex diuerſis virtute cibarijs ſicut ⁊ nunc cū cortice offeratur multū carne eius eſt indigeſtibilis. XCI.

¶ Lupinum autem minime horum minima mala habet.

De lupino.

¶ Hoc ideſt minime contrarium ſignificat huic:ideſt maxime manifeſtum:quoniam lupinum minima predictorum habere ait mala. XCII.

¶ Silphium autem ⁊ opos:ideſt ſuccus eſt quidem quibus maxime:inexpertis autē nō tranſit ventrem.

De ſilphio.

¶ Radicem ſilphij vocare conſuetudo hominibus a nomine ideſt equoce toti herbe:hanc hic ait:⁊ adhuc opos: ideſt ſuccum herbe inexpertis:ideſt inſuetis ſiccaz operari choleram.minus autem ⁊ hic:parum enim poſtea ipſe dicit ſcribens ita.A cholera ꝟo ſicca venter inflatur ⁊ ſomnus inſunt ⁊ indurationes inſunt:manifeſtū igitur quoniam ſpiritus ventoſus coadunatur ſm ventrez ex oblatione ſilphij:eſt autem drymi:ideſt acre. XCIII.

¶ Et cauſodes:ideſt eſtuoſum hoc.

¶ Quid vtiqz igitur ſignificat hoc ideſt eſtuoſum eſt:quibus quidem nihil ex textu manifeſtū eſt:⁊ propterea cōmentans quis ſingulum horuz dicit quod ſuaſibiliſſimū ſibiipſi valde:videt appotū ideſt difficile dicere ꝙ ſm rationem in talibus eſt. XCIIII.

¶ Maxime ꝟo fit:ſi cuz multo caſeo mixtū fuerit:vel cōmixtione bouinarum carnium.

¶ Xantam ideſt choleram rubeam ab eo vocatā:⁊ maxime fieri ait his qui ſimul ſilphium cum caſeo plus obtulerunt vel cum bouinis carnibus:ſyſa enī ideſt ventoſitas que ex ſilphio generatur emplaſticies:ideſt cōglutinatiuis:⁊ bradet poris:ideſt tarde pertranſeuntibus cibarijs mixta manet ſm ventrem non exiſtens. XCV.

¶ Melancholice quidez euacuuntur paſſiones a bouinis carnibus aniperblytos: ideſt inſeparabilis natura earum ⁊ non cōtingentis ventris eſt digerere.

¶ Erat quidem eidez de ſilphij virtute ſermo:immiſcuit autem huic cōmixtionem bouinarum carniū:⁊ poſt hoc deinceps ſuper ea trāſiens melācholicas paſſiones euacuit.aniperblytos enim ideſt inſeparabilis natura:earuz igitur viſus eſt quidem coniunctione ac/ideſt eſt ſicut illi qui cauſas eorum que dixerunt dixit: non tamen huius ipſius:ideſt euacuī melancholicas paſſiones a carnibus bouinis dixit cauſam.Quandam autem aliam communiorem dixit cauſam eam que ſm difficile eſt coquibile ⁊ forte nature:natura enim aniperblytos:ideſt inſeparabilis eſt illa quam nequaq̄ quis hyperballita: ideſt ſuperaret. XCVI.

A bouinis carnibus melācholice paſſiones euacuantur.

¶ Optime ꝟo vtiqz eripientur:ſicut ſi ⁊ coctis vtantur ⁊ vt vetuſtiſſimis.

¶ Et hoc vniuerſalius habet conſilium nō ſm melancholicas paſſiones:bouinis enim carnibus melius vti: ⁊ coctis ⁊ veteribus quemadmodum his omnibus digeſtibilibus:non propriē ꝟo viſus eſt dictione hac:ideſt optime: neqz enim qui melancholice egrotāt:neqz alius quis homo ſanus vel egrotans optime vtiqz eripietur per bouinas ⁊ coctas ⁊ veteres carnes oblatas: ſed comedentium omnium ſunt he non bonus cibus: ſed minus alijs qui talibus offeruntur nocentur:igitur tranſponens hāc dictionem:ideſt optime ⁊ faciens ſermonem minime inculpabilem operaberis. XCVII.

¶ Caprine ꝟo carnes ⁊ quecũqꝫ in bouinis ſunt male: omnia enim habent ⁊ indigeſtionem ⁊ ventoſiores ⁊ eructuoſiores ⁊ cholerã faciunt: ſunt autem bene odorabiliores ſolide ⁊ delectabiliſſime: he optime cocte ⁊ frigide: que ꝟo indelectabiles fetide ⁊ dure: he peſſime ⁊ inrecẽtes: optime ꝟo ſunt eſtiua hora: autumnali ꝟo peſſime.

De carnibus caprinis. ¶ Et rurſus dicit hic cauſam eſſendi deteriores caprinas bouinis carnibus: digeſtibiles enim ſimiliter exiſtẽtes caprine deteriores ſunt bouinis ⁊ eructuationes multotiẽs faciunt pernitioſam habentes qualitatẽ: oxydimie idest acriores autem exiſtentes calidiores bouinis: ſi idigeſte remanſerint: ⁊ choleram operantur: ideoqꝫ frigidas magis ꝙ̃ calidas oportet comedere eas. Optime ꝟo ſũt eſtiua hora: autumno ꝟo hac hora peſſime: optimas eſſe in eſtate ait ſui ipſarũ carnes caprarum: non enim eſt vtiqꝫ aliarum carnium: igitur oportebat quidem quantum in hora eſtiua peſſimas eſſe. Contingit autem meliorem eſcam eis ſm eſtatem capris eſſe: quemadmodũ que herbarum comeſtiua animaliũ mala ſunt eſtate inueniri ꝓpter non habendum adhuc herbam viridem: capris aũt aptiſſima eſca rami arborũ: ⁊ melior eſt vt in fine veris: habent autem copioſas eſcas ſm eſtatem: quoniam autẽ eſca ſm plurimum põt ad carnium aptitudinem: vt ex vulpibus licet tibi addiſcere: in autũno autẽ habẽt optimam propter vuas carnem: ita ꝟo ⁊ paſſer ⁊ gallus optimam habent carnem: autumno autem capre indigentes eſca apta peſſimam ⁊ ſubtiliſſimam habent carnem: ſm ꝟo hyemem rurſus meliorem habitũ corporis habent nãlẽ diſcraſiã a craſi que ſm horã dirigẽtes. XCVIII.

¶ Chyri idest porci pernicioſe cum enorine: idest crude vel ſanguinẽe: idest circumaſſe: cholerice ꝟo vtiqꝫ erunt ⁊ turbatiue: ſuine ꝟo omnium carniũ optime: validiſſime ꝟo omniũ que non fortiter craſſe neqꝫ ſubtiles macre neqꝫ etate ierij. i. ſacrificij veteris: comedere ꝟo ⁊ ſine forma vel ſubfrigidas.

De carne porcina ⁊ de baldonatijs. ¶ Chyrium idest porcum precipue nominabant veteres eum qui paruus valde ſicut apud porcam eſt inuenire: idest apud ethymicem: idest non dumoſi idem ſeruis pareſtin: idest licencinas: idest porcinas ⁊ crataſillas hyas: idest ſues: ſponſi ꝟo ſcilꝫ ſpermatiçantes neſcio qualiter fyalos comedebant: eos enim qui ſupra perfectos etate ita nominabant veteres inſenſibiliſſimi omnium erant ſponſi indigeſtione ciborum ſanorum ſimul ⁊ delectabilium cibariorum: ſicut ⁊ in comedendo ventres caprarũ ⁊ plenos ſanguine ⁊ pinguedine qđ diſdigeſtibilius vtiqꝫ inuenies cibarium. Optima ꝟo caro in delectationem ⁊ digeſtionem eſt que mediorum ſm etatem: hec autem ⁊ generatiua eſt ſanguinis benigni: peſſima ꝟo eſt que vetuſtiſſimi: ⁊ que eius que poſt parturitionem confeſtim comeditur: fere omniũ peſſima quã homo comedit animalium terreſtrium: humidiſſimã enĩ habent carnem: ⁊ propterea ſuperabundanter humida caro eorũ qui modo nouiter geniti ſunt exiſtens flegma generat plurimũ: ſi ꝟo enorine: idest crudiores contigerint multum magis. Hac eadem autem ratione ⁊ carnem ſuum pinguiſſimam exiſtentem deteriorem exiſtimat carne mediorũ euphalcorum: idest bene carnoſorum: ſuſpicans eius humiditatem propter quã omnis pinguedo homogenea. i.

vnigena carne deterior eſt ad digeſtionẽ ⁊ nutrimentũ ſed ⁊ circumaſſe ſm aſſationem inepte ad euchimiam ⁊ digeſtionem ſunt ⁊ cholere factiue per accidentẽ eis oxymitricam: idest acredinem: cõmunis enĩ hec malitia cholericorum cibariorum eſt cum humida fuerint: ⁊ oxymia idest acria. Corrumpuntur enim ⁊ ſimpliciter hec talia ⁊ oxymee: idest acredine ora vaſorum que deſcendunt in ventrem remordentia cibaria reumatũ que ex toto corpore ad eum cauſa fiunt: hoc autẽ: idest ſine forma oportet nos comedere carnes porcinas hoc eſt ſine pelle: ſcꝫ: non enim ſimiliter carni animalis cutis digeri apta nata eſt: ſeu vtiqꝫ frigidior exiſtens cutis: ſubfrigidas autem has omnes oportet dignum exiſtimans comedere manifeſtum eſt calidas omnes verens carnes exiſtimans fortaſſis eas ardentiores ⁊ vẽtoſiores ſubfrigidas eſſe. Ego ꝟo in caprinis quidem carnibus ⁊ quecunqꝫ alie natura calide hunc ſermonem accipio: in euchymis autẽ ſm caliditatem ⁊ frigiditatem quales ſuũ ſunt ſimpliciter ita dicaũ indeterminate accipio: nõ determinate enĩ aptiores fient: calide ꝟo frigidis. XCIX. Cutis aialis ꝓpter eius frigiditatem nõ ita digerit ſicut caro,

¶ A cholera ꝟo ſicca vẽter iflatur: ⁊ ſonitus inſunt: ⁊ dolor coſtarum ⁊ lumbi: egerunt enim nihil inferius: ſed conſtringuntur.

¶ Eam que ſimpliciter nominatur ab omnibus cho. humiditate determinat a ſicca cholera: nomine ꝟo cõmuni ſm ambo vtitur ad modum generationis reſpiciens exiſtentem communem: ſicut enim humida cholera fit oxymeis: idest acribus humoribus ex corruptione humorũ que comeſta ſunt factis: ita ſicca ſpiritu vẽtoſo ⁊ oxymel idest acri: ideoqꝫ appropriant ventri neruoſa corpa morſa ⁊ tenſa dolores faciunt: potentibus autẽ ſpiritibus his quandoqꝫ quidem detineri: quandoqꝫ ꝟo exire propter detentos ſpiritus ſiccam choleram generari non audeo dicere: inaſſibilius enĩ eẽt ita noiare ea que egerunt. C.

¶ Hunc talem cuſtodi vt non vomat ſed vẽter ſubducatur clyſterizans: ꝙ̃cito aqua calida ⁊ pinguiſſima: ⁊ etiam aquã vngens plurimam immitte calidam in ſcapha: idest pelui accubare faciens: ⁊ calide aque parum ſuperinfunde: ⁊ ſi calefactus ei venter ſubducitur: ſoluitur.

¶ Hoc quidem idest ꝙ̃citiſſime clyſteriçare ⁊ prohibere vomere cõmunia precepta omnium que in ventre continentur preter naturã ſtudemus excerni inferius: ſm eũdem autem modum ⁊ calida clyſteriçare. Prouocatiuũ enim calidum ſicut apocruſticam: idest repercuſſiuum frigidam eſſe: pingue ꝟo clyſtere ſicce diſcraſie propria ſanatio: quia ⁊ virtute contrarium eſt humectans ſiccitatem: mitigans mordicationẽ eiſdem adheret intentionibus: ⁊ hoc idest per aquam ⁊ oleũ calefacere ⁊ mitigare in ſcapha: pyriantem: idest fomentantem. CI. Prouocatiuũ calidũ: repercuſſiuũ frigida, et ꝟo bene.

¶ Confert autem ⁊ dormire huic tali.

¶ Manifeſtum autem vtrũ in ſcapha: idest pelui fomentatũ eũ vel ſine illa dormire iubet: ipſum aũt ꝑ ſeipſũ ⁊ ſm ſeipſum ſcrutanti manifeſtũ: qm̃ omnibus que ex indigeſtione vtiliſſimum eſt dormire. CII.

¶ Et bibere vinũ ſubtile: ⁊ vetus ⁊ acreſteron: idest meratius.

¶ Uinũ qdẽ vt digẽni cõferens dat ſubtile vt non maneat ſm vẽtrẽ: vetus aũt ⁊ meratius gratia calefaciendi magis: omne enim vinũ corpus calefacit exin. i. habitũ

maxime autem quod vetus. CIII.

¶ Et oleum da vt quieſcat ⁊ venter ſubeat.i. egerat: ⁊ ſoluitur doloꝛ.

¶ Dxymeꝛoꝛum:ideſt acrium mitigatiuum oleum ⁊ ſiccitatis correctiuum ſubducit moderate ventrem: quibus omnibus opus eſt ei qui curatur. CIIII.

¶ A cibis autem ⁊ potibus abſtineant: quibus indigẽtia qdẽ nulla eſt ſm corpus neqȝ opus appoſitione: indigeſta ꝟo quedam cõtinentur digeſtione indigentia: huic quidem quiete eſt opus: cibarijs autem non anteqȝ digerantur moderate que cõtinentur: ſi ꝟo non remiſcerit doloꝛ lac aſine da bibere vt purgetur.

¶ Si ꝟo quod predictũ eſt: faciente te doloꝛ non ſoluitur amplioꝛ eſt dꝛymicris: ideſt acredo contriſtantis cauſe: ⁊ propterea purgare conuenit corpus. Aſine ꝟo vel lacte

Lac aſine eſt
ſubductius ⁊
humidi⁹ alijs

ſubet purgantibus omnibus pharmacijs exiſtenti humilioꝛi ⁊ abſtractioꝛi: ideſt inoperabilioꝛi. Hoc enim eſt alio lacte humidius ⁊ ſubductius. CV.

¶ Si ꝟo humidus venter fuerit: ⁊ cholera ſubit: ideſt egerit: ⁊ toꝛſiones ⁊ vomitus ⁊ moꝛdicationes his validiſſimum quieſcere: bibere mellicratum ⁊ non vomere: ſubducere autem ſm eum moderate ⁊ quiete.

¶ Manifeſtum ſiue de ſicca cholera adhuc ⁊ nunc eſt ei ſermo: ſiue hoc audire opoꝛtet ſm ſeipſam: qualitercunqȝ ꝟo habeat apparet cholera dꝛymea: ideſt acris difficile lauabilis vel laudabilis contineri ſm ventrem: hanc aũt ſubducere tentat moderate ſimul cum digerẽdo que cõtinentur ſm eum. Multotiens enĩ in talibus diſpoſitionibus agoniſtice: ideſt violenter adiuuans repentinaȝ ſimul expurgat cacochimiam foꝛti pharmaco ⁊ preſeruans habitum ⁊ virtutem egrotantis ⁊ hoꝛam ⁊ etatem ⁊ conſtitutionem: ideſt conſiſtentiam: id autẽ quod in fine ſerieri dictum eſt: ideſt bibere vero mellicratum ⁊ vomere vt volente conſcriptoꝛe purgare ſuperioꝛem ventrem dictum eſt: melioꝛ autẽ altera ſcriptura que eſt ſuperius cum non: recticum enim ideſt expurgatiuũ exiſtens mellicratũ ad viã que ſm nãȝ reuoluit ea que corrupta ſunt ſine nocere ⁊ periclitari os vẽtris ſm vomitus. CVI.

¶ Et hydropũ due ſunt ſpecies ſiue nature: quoꝛuȝ hic quidem hypoſarchidius conãs fieri ineffugibilis: hic ꝟo cum inflationibus multa bona foꝛtunatione indigens: maxime ꝟo afflictione ⁊ pyria: ideſt fomentatione: ⁊ eucratia: ideſt continentia cibi: ſicca ꝟo ⁊ dꝛymia: ideſt acria comedat: ita enim vꝛitiotatus: ideſt vꝛinatiſſimus erit ⁊ foꝛtis erit maxime: ſi ꝟo diſpnus: ideſt difficile ſpirabilis factus fuerit: ⁊ hoꝛa vernalis exiſtens cõtigerit ⁊ etas in ſtatu ſuo ſit ⁊ robur fuerit: a brachio ſanguineȝ auferre: deinde panes calidos ex vino nigro ⁊ oleo infundens comedat: ⁊ qȝ minime bibens qȝ plurimum laboret: ⁊ carnes ſuinas carnoſas comedat cum aceto coctas vt ad difficiles ambulationes obuiet: ideſt ſufficiat.

¶ Quidam enim hypoſarchidium: ſed epyſarchidiũ ſcribunt: non tamen anaſarcha vel cataſarcha ſcriptum inuenĩ alicubi: ⁊ nimirum iunioꝛibus ita nominantibus: dicente ꝟo eo duas naturas eſſe hydropuȝ: ⁊ de ſecũdo quidẽ inflationes ſcribente: aliud autem nulluȝ ſynthoma adijciente. Improprie ꝟo nihil omnipharian dicente: manifeſtum eſt ꝗn ſm ꝙ confunditur ⁊ fallitur ſm differentiam hydroꝛum: ideſt hydropum: igitur hi quidaȝ medicoꝛum quatuoꝛ dicunt eſſe differentias hydroꝛuȝ aperte ſuperexcedentes quod congruum: ſed non nunc tempus redarguere eos: qui autem hoc ſcripſit deficit aperte: eſt enim hyderoꝛum hinc quidem humidi ſubtilis ſm conſiſtentiam coaceruans multitudinem in inferioꝛe thoꝛacis regione omni: hunc perachentantes: ideſt purgãtes: quãdoqȝ quidem humiduȝ euacuamus. alius autẽ non aqua ſed ſpiritu habet hanc regionem plenaȝ: ⁊ fere ſuperioꝛa omnia tumefacta: hanc tympaniam nuncupamus. alius autem flegmate habet totum habitum plenum: hunc hypoſarchidium quidam nuncupant: itaqȝ deficiẽter dixit hic hyderoꝛuȝ eſſe duas naturas: non tamẽ neqȝ ratione dixit hoc: ideſt conãs fieri ineffugibilis: verius enĩ vtiqȝ dixiſſet ⁊ ita ſcribens: interficit autẽ moꝛ hyderus cuȝ ſacum fuerit. ¶ Scribitur autem ſerie ſsita male ſcripta ab eo qui pꝛimum ſcripſit: alter nimirum: deinde hydropũ quem cum inflationibus ait fieri curam ſcripſit hoc quidem cõmune habentem omnium hyderoꝛũ: quando ſm pꝛincipium ſcripſit afflictionem ⁊ fomentationem ⁊ continentiaȝ cibi conſilians comedere calida ⁊ ſicca: hoc autem quidem ſolus qui anaſarcha quem incurabilem derelinquit. Hic enim ſolus incipiens quandoqȝ indiget flobothomia: cuȝ denuo ex hemoꝛroidarũ retentione: vel menſtruoꝛuȝ mulieribus vel ex aliqua ita plectoꝛica cauſa incipiens conſiſtit. Tympanum autem vel aſclytẽ hyderum nullus auſus neqȝ viſus eſt per flobothomiaȝ ſanare: in eo igitur demum qui indiget flobothomia cura que deinceps calida ⁊ ſicca fiet vtiqȝ: hoc igitur ſcribens: ꝙ decens coniecturaſſe videtur: ⁊ qui hoc ſcripſit nõ recte demuȝ dixit. ſi ꝟo diſpnus: ideſt difficile ſpirabilis fuerit qui laboꝛat flobothomia indiget propter plectoꝛiam nature foꝛtẽ in hyderum incidens ſicut ignis periclitatur extingui imiſſis ei lignis multis humidis: niſi ꝗs de multitudine auferat: ita ⁊ in eo qui ꝑpter multitudinẽ ſanguinis frigidioꝛis extingui periclitat maxima eſt ſanatio flobothomia ſm quãcuqȝ hoꝛam periculum hoc aſſumpſerit. Male igitur additur huic ſermoni: hoc ideȝ hoꝛa eſtiualis exiſtens: non auferẽdi quidẽ plus vel minus: ⁊ alia quedam ⁊ hoꝛa ſunt intentio: huiuſmodi autẽ flõmie intentio eſt auxiliũ natura paſſionis: quidam autẽ vt Diaſcorides non eſtiualem hoꝛam ſed vernalem ſcripſerũt: ſuſpicans eſtiualis quidem diſſolutionem virtutis: hyemalis autem ad venturam paſſioni frigiditatẽ. ¶ Idiotice ꝟo ideſt vulgariter ⁊ vetuſte valde panes ca. ex vino nigro ⁊ oleo dat comedere ei qui flobothomatus eſt: intentionem quidẽ habens veraȝ.i. roboꝛare virtuteȝ vt ſufficiat afflictionibus que ſm gymnaſia.i. exercitia: nõ inuenies autem materiam dignam intentione. Nigrum enim vi

De flõmia in
hypoſarcha ⁊
non autem in
tympanite aut
in aſclite.

num plurimum ſanguinem generat: tantum autem vt ſuperfluum ⁊ melancholicuȝ faciat: illo melius eſt chirum: ideſt ſubrubeum vinum dare ſubtile quidem conſiſtẽtia vt ⁊ vꝛinationem eoꝛuȝ moueat: etate ꝟo non nouũ quẽadmodum ⁊ muſtum contingit: nouoꝛum ꝟo vinoꝛum nullum vinum chirum: ſed ⁊ album aut eubrum: rubeuȝ

Vinuȝ nigrũ
plurimũ ſanguineȝ gñat.

aut nigrum: inueterata ꝟo chira fiunt ⁊ xanta. hoc autem deinde nimirum q̄minimū bibentem plurimum labora re rectiſſime dictum eſt: ſiccat enim talis dieta ⁊ calefacit. Suine ꝟo carnes ſm illum qui dictus eſt modum come ſte in ſtatu exiſtentibus ⁊ fortibus non bene vtiqꝫ dabun tur aliarū carnium ꝟo nullus vtiqꝫ poterit digerere hū eas iam periclitans extinguere innatū calorē: melius igit̄ quecūqꝫ bene digerunt̄ dare his ita ſe habēt. CVII.

Quicunqꝫ ventres infimos inferiores cali dos habēt: ⁊ drymee: ideſt acres egeſtiones ⁊ anomale: ideſt inequales exeunt a colliqua tione eis fit ſiquidē potentes ſiant: elleboro antiſpaſe. i. reuellere. Si ꝟo non ſuccus fru mētarij tritici groſſus factus: ⁊ †ſabatinus ⁊ cruos: ideſt ſabe integre aqua cocte iuris pin guamē: ⁊ panes †encritiſis: ideſt ſubcinericij: ⁊ piſces febrienti quidē cocti: infebrienti ꝟo exiſtenti aſſi: ⁊ vinum nigrum infebrienti: ſi ꝟo non aqua a neſpillis vel myrtib⁹ vel ma lis granatis vl' ſinico balanis: ideſt dactylis: vel anathos†: ideſt flore vinearum vitis.

Al. l. ſabami cumos.

Al. l. encriſis.

a. l. zriſthos.

Magis proprie vtiqꝫ dixiſſet egeſtiones his ab incen dio a combuſtione a coarſione non a colliquatione exire: nam colliquatio quidem in ipſo fit ꝑpter febrē male mo rigeratam colliquata pinguedine vel a carne mollis: coar ſio ꝟo in ventre comeſtis a colore drymeo: ideſt acri per quem infebrire contingit: huic elleborū iubet dare albū: indicant autem hoc antipaſſe: ideſt reuelle verbum: quia per ſuperiorem ventrem: ſi ꝟo non poterit propter quā cūqꝫ cauſam elleborum accipere drymiere: ideſt acredi ne dominante huic cibaria iubet dari ⁊ potus ſtipticantia ⁊ infrigidantia: adijcit autem cibarijs ⁊ que ſiccare poſ ſunt: quemadmodum encriſias: ideſt ſubcinericios panes ⁊ aſſos piſces. His ita rationabilr̄ dictis ſcrutādū quē dicit inferiorem ⁊ ſuperiorem ventrem: nam quandoqꝫ quidem veteres thoracem ſuperiorem ventrem nominā tes omne cibi vas qđ poſt diaphragma inferiorē ventrē nuncupant: quādoqꝫ ꝟo inferiorem ventrem nuncupant in quem cibaria tranſglutimus aliquādo omnia que poſt eum vocant ventrem inferiorem: quandoqꝫ ꝟo ſola groſ ſa inteſtinorum: ſunt autem qui colon ſolum nominant in feriorem ventrem. Fortaſſis igitur vtiqꝫ queremus quaꝫ predictarum particularum vel quas ſuaſibilius eſt nunc audire: ſi magnum quid lucrari deberemꝰ: quia ꝟo inuen tio horum talium niſi quidem nos docet plus his que ſci mus ⁊ indicamus ipſi de eo que quidem recte dicta ſunt: que ꝟo magis autē habent circūſcrutationē cognitionis q̄ vtilitatem melius derelinquere eſt cito: ⁊ maxime neqꝫ vbi gnifia. i. propria eius eſt hec cōſcriptio. CVIII.

Quid autem venter ſupior ⁊ quid venter inferior.

Si ꝟo febrem habeat ⁊ torſiones fuerint: lac aſininum paucum ⁊ calidum paucū pri mum: deinde ex inductione plus ⁊ lino ſper ma: ideſt lini ſemen: ⁊ triticea alphita: ideſt polētas: ideſt farina noui tritici vl' ordei toſti ⁊ cocti ⁊ egyptiarum fabarū: auferens ama ra excoriās ſemina bibat: vel oua ſemicoagu lata comedat aſſa: ⁊ ſimilaginem ⁊ milium ⁊ coriandrum coctum vel condrum in lacte cocto frigida comedere: ⁊ que his ſimilia ⁊ potus ⁊ cibaria offerantur.

Plurimi quidem eorum qui commentati ſunt melius his que predicta ſunt copulant hoc de his qui ca. habent inferiorem venerem exiſtimantes: ⁊ nunc adhuc fieri ſer monem. pauci ꝟo quidam ſedantes ſingulariter hoc com mentantur. Intentio ꝟo eſt in eis huic quidem a ſuperio ribus purgare cachochimie: huic autem epikarſe: ideſt cō miſcere ⁊ quieſcere: huic autem ſuperſiccare: huic autem infrigidare: igitur quidem lac aſininū purgare poteſt epi taramine: ideſt commiſcē: lini ꝟo ſemen ſiccare ⁊ infrigi dare: alphita ꝟo que ex frumento epicheraſticum: ideſt commixtiuum habent: ⁊ ordeacea bene eis remiſcentur ſiccantium ⁊ infrigidantia: egyptia ꝟo faba tm̄ infrigida re poteſt: oua ꝟo ⁊ ſimilago ⁊ hypocundra ⁊ pacyncima ⁊ euchima: ideſt groſſa ⁊ bona amenibus vel humoribus ⁊ ephyriſta: ideſt cōmixtiua: ſed exiccat ſufficienter ⁊ in ci barijs milium quemadmodum infrigidat: hec ꝟo omnia dat frigida ꝑpter dryſmica: ideſt acredinē ⁊ calorē humo rum qui operantur paſſionem. CIX.

Dietatiue maximum eſt obſeruare ⁊ cu ſtodire ſicut in acutis ⁊ in longis egritudi nibus ⁊ intenſiones febrium ⁊ remiſſiones vt tempora cuſtodiat: quandoqꝫ non opor tet cibaria offerre ⁊ infallaciter quādo opor teat afferre ſciant: adhuc autē quando pluri mum diſtant ab intenſione.

Dietatiue artis maximum eſſe ait hoc: ideſt cognoſcere particulare tempus cibi: ipſe igitur vnam intenſionē aut plurimum diſtare tempus illud in quo cibum dare opor tet ab intenſione: eſt autem dicere intenſionem principiū paroxiſmi. hoc autem non ſolum in chronicis: ideſt proli xis ⁊ temporalibus morbis: ſed in acutis: verumetiā ex i ſtimat. propter quod igitur adiecit in lōgis egritudinibus quoniam magis in his ſolis manifeſta hic cibādi intentio: vel fortaſſis in his ſolis. in acutis eniꝫ ſufficiens eſt cogni tio temporis cibi deſcendere ad pedes: non tamē in chro nicis cibandus eſt ita: ſed expectare decet que optima re miſſionis: ſm acutas enim egritudines expectare nō licet timore debentibus cito intenſionis future eſſe: quidaꝫ aūt hanc feriem ſcribunt ita. Dietatiue eſt maxime vt obſer uare ⁊ cuſtodire ſicut in acutis: ⁊ ita in chronicis ſcire quo modo oportet cibare: quidam autem finem huius ſerieī ita ſcribunt. Adhuc autem cum plurimum diſtant ab in tenſione ſcire vt cum alijs que iuſſit nos ſcrutari circa in firmum ⁊ hoc conſiliante eo: apparet autem ſi ipſuꝫ quis inueſtigauerit: hoc non copulans particulari inuentioni tē poris cibationis. Intemporaneum preceptum quod de ci batione nullo dignum. CX.

Scire ꝟo cephalargicos. i. capite doloro ſos ex gymnaſijs vel curſib⁹ vel ambulatio nibus vel venatib⁹ vel aliquo alio labore in temporaneo vel ex venereis decolores bran coſos ſpleneticos liphenios. i. defectos ſāgui ne ⁊ fiſoderas. i. inflatos ⁊ ſicce tuſſientes: ſi ticuloſos venis defectos: ⁊ tenſos hypocun drijs ⁊ lateribus ⁊ metaphrenis. i. ſcapulis torpentes ⁊ obtuſe videntes quibus ſonitus auriū incidūt: ⁊ vrinationē nocturnā inconti neri diſpoſitos ictorodes: ⁊ quoꝝ vētres cru da emittūt: hemorrogentes ex narib⁹ vel ſm

anum vehementer vel in ephiſematibꝰ exiſtentes vel in eis laboꝛ occurrit vehemens: ⁊ nō cōtinent: hoꝛū nullū pharmacare: etenim pericula: qa cum accepta ⁊ nihil iuuant: ⁊ eas que ad curam ereptiones ⁊ criſes auferes.

¶ Quoniam quidem inoꝛdinate modo preparationis monimenti vniuerſa que ſm librum hunc ſcripta ſunt manifeſtum exiſtima omnibus: multa ꝟo vt dixi in eo bene dicta propter que ⁊ his que dicta ſunt: non recte inſtituerūt quidam: ⁊ magis quicunqꝫ ſunt conſequenter ſunt ſibiipſis: qui non habent doctrinam indicatiuam eoꝛuꝫ que dicta ſunt: que ꝟo in hac ſerie dicta ſunt catalogum: ideſt numerum habent ineptoꝛum pharmacari: purgari ꝟo in idem contingit ad apharmacari: quemadmodum demum apharmacare in purgare. Videamus igitur quos a principio dixerit interemi: cephalargicos ait ex gymnaſijs .i. exercitijs vel ab aliquo alio laboꝛe intempoꝛaneo ſyncomos: ideſt ſuccincte: igitur audiēs eos q ex intēpoꝛaneis laboꝛibus cephalargici facti ſunt ne purges. Intēpoꝛanei laboꝛes ait ſunt quos preſens ſm illud tempus diſpoſitio coꝛpoꝛis ferre nō pōt. ¶ Rememoꝛaboꝛ aūt nūc ad multa vtilis rexatius ⁊ ſemper dignū exiſtimo meminiſſe coꝛpoꝛe noſtro: quandoqꝫ egritudinis preparatione participante pꝛopꝛie vt completa ſit exterioꝛum quidē accidēs redarguit diſpoſitionē eius: febrim accendens vel cephalargiam: ideſt doloꝛem capitis: vel catarrū vel tuſſim mouens vel tale quid aliud: deinde ex hoc ſm continuitatē languent periclitantur: neqꝫ curſu egritudinem generāte vel vniuerſaliter foꝛti motu: quēadmodū neqꝫ inequalitate vel frigiditate vel aliquo alio talium: nullum enim eoꝛū ſufficiens eſt ſm ſuiipſius naturā languoꝛem operari vehementem: ſed ſiue febris ab aliquo eoꝛum facta fuerit effimerarum nominatarū hec talis eſt febris: ſiue aliqđ aliud ſynthomatice: ideſt breue inde erit multotiens. Ex hoc demum vt dixi ꝓpter diſpoſitionē coꝛpoꝛis ſingulū talium non cauſa egritudinis: ſed occaſio fit: pꝛopꝛie enim vtiqꝫ quis maxime tales cauſas nolat occaſiones nō ſimpliciter apertas vt multotiens aſſueuerūt ipſi vocare cū ab aliqua manifeſtarum cauſarū nocumentū factū fuerit manifeſtum in coꝛpoꝛe: nulla enim alia diſpoſitione egrotiua ſubiecta: neqꝫ egritudo digna ratione ſequatur ⁊ facti in coꝛpoꝛe nocumenti qđ fecit id cauſa eſt. Scias igitur et preſentem ſermonē in talibus cauſis fientē que neqꝫ ſm ſuiipſius rationē nocent coꝛpus: capitulū aūt eoꝛum eſt vnum quidem: ⁊ pꝛimū laboꝛes multifoꝛmes particulariter exiſtentes: curſus ⁊ pugne ⁊ penetratio venerea tertiū eſtuatio: infrigidatio: vigilie: ira: triſtitie: timoꝛes: igitur venereoꝛū quidem meminit. alia ꝟo derelinquit: ⁊ nimirum eandē virtutē habētia. Que enim vt dictū eſt ſpiritū turbant: purgatione non indigent: ꝓpterea qa neqꝫ in cachochimia facta eſt egritudo hec. Tranſiens autē ab his cognitionibus: ipſe monſtrauit quos quidam pꝛius dixit: pꝛopꝛie ꝟo vocant decoloꝛes lymphimos .i. defectos ſanguine. adhuc autem eos qui ꝓpter aliam diſpoſitionē nō ſm naturā habēt coꝛpus cachochimos .i. mali coloꝛes vocant: hi ergo achoꝛi: ideſt decoloꝛes calefieri indigent per gymnaſium: ⁊ potū vini calida virtute: ⁊ cibaria ſimilia. Sed ⁊ branchoſos: ait enim ⁊ hoꝛū humiditatē ⁊ infrigidationē diſſeminati in laringa reumatis ſanare decet caput ſiccantes ⁊ patientes particulas per localia auxilia. Sꝫ ⁊ ſpleneticos ait nō indigere purgatione: hoc mihi videtur nō dicere recte: indigent enim ſi vnqꝫ aliqui alij indigent ⁊ hi purgari melona .i. nigra. Deinceps his lipbemoꝛū meminit: hoc eſt eoꝛū qui deficientē habent ſanguinem: ⁊ ſi nondū manifeſte ſunt achroi .i. decoloꝛes. Poſt eos aūt meminit neupmatoſoꝛum .i. ventoſoꝛū ⁊ ſicce tuſſientiū ſiticuloſoꝛū imanifeſte interpꝛetans vt nō oſtendat verū ſingulū ſingulariter audiendū eſt: vel his tribus ſimul factis. eſt aūt neqꝫ ſeparatim vnūquodqꝫ dicꝫ manifeſtum vt ⁊ antea iam alicubi dictum eſt: neupmatodes enim ideſt ventoſos qm multū quidā nominādt eos qui ſm inſpirationē aere indigent: etiā autē quādo ⁊ eos qui ventoſi ſunt: ſed ⁊ alterutrum eoꝛū multas cauſas habet: ⁊ ſi oēs pertranſiero longioꝛ ſermo erit: cum apperendo quoſdā quidem eoꝛum flobothomia indigētes quoſdā purgatione: quoſdā aūt alio auxilio. Ita ꝟo ⁊ qui ſicce tuſſiunt nō ſm vnam ſiunt diſpoſitionē: neqꝫ qui ſiticuloſi eoꝛū: ita ꝟo neqꝫ de febriētibꝰ ſiticuloſis: ſermo eſt ei: ſcimus nūc nos: vel in febriculoſis: vel de vtriſqꝫ: ⁊ ſi enim vnius eoꝛū meminero qui ſm afoꝛiſmos dictus eſt: vniuerſale detrahetur: dictū eſt enim in afoꝛiſmis ita. In febrienti exiſtenti apoſicia: ideſt ſine appetitu eſſe ⁊ doloꝛ oris ſtomachi ⁊ tenebꝛoſitas oculoꝛū ⁊ os amaricatū ſurſum pharmacia indigere ſignificat. ſi ꝟo examaricat os ſiticuloſi ſunt: ita ꝟo ⁊ ſyſodes: ideſt ventoſi: pꝛimū quidem qui ab eo dicuntur ignoꝛo: vel ſi cū venis defectos eos qui facti ſunt ſyſodes: ideſt ventoſos audiemus quibuſdā legentibus ſm ſe ⁊ tranſmutare ſeriei huius ſingulū poſſe ⁊ oia cognoſcere vtilia ſe docere non multos complens libꝛos: quemadmodū ⁊ de his que deinceps dicta ſunt: ait enim. Extenſos hypocundrijs ⁊ lateribus: ⁊ ſcapulis: ⁊ obtuſe videntes: ⁊ quibus tinnitus aurium ſunt: ⁊ quicūqꝫ vrinchium .i. potentia virge incontinēter diſponunt: ſm vnāquāqꝫ enim harum paſſionum ⁊ cauſe ⁊ diſpoſitiones ſunt multe ⁊ curis diuerſis indigentes: curarū quedam eſt igitur quando ⁊ purgatione indigebunt que per colagogū pharmacum: ideſt choleꝛe eductiuum. De omnibus igitur his adhuc aūt ⁊ de his que deinceps dicta ſunt nō enūtiationes indeterminatas: ſꝫ determinatas: ⁊ manifeſtas doctrinas: ⁊ longa experientia indicatas in noſtris habes operibus: que eligens eris ſufficiens indicare vniuerſa que ab iſto dicunt: memoꝛando partis que griſia .i. pꝛopꝛia eſſe confeſſione deducta eſt: ⁊ a nobis doctrinas hꝫ vtiles. oia enim in ea ſcripta ſunt cum demonſtrationibus ⁊ explanatione ⁊ determinationibus decentibus: que ꝟo ita diſſeminata: quemadmodum que nunc ſubiacet ſerie nihil iuuant: ſi enim nunc audiet quis ſimplr ſingulū hoꝛū ſine determinando multa male geret ſm artē. Si enim vnuſqſqꝫ vt opoꝛtet determinabit ſi ⁊ pꝛimū quidē qꝫ nihil habet ad inuentiones eoꝝ adiuuans demum multis libꝛis indigens ad ſcrutationem que de pꝛeiacentibus: ſed tamē nō eſt ſuadere multis hominū ſuperuenire quidam manifeſtis conſcriptionibus ſolis: derelinquere ꝟo his qui ſcripſerunt eas que nō tales: etenim iuſtū eſt: ſed nullā curā illi q ſcripſerunt cognoſcēdi libꝛos cum ſollicitudine ⁊ cura cognoſcendi nos que ſcripſerunt fecerunt: ſed nos inſtanter initiare querentes: ⁊ diuinantes que dicunt. CXI.

Quid ſit laboꝛes intēpoꝛanei.

Quid ſit occaſio ꝓpꝛie.

Particula 4ª aforiſmo 17º

¶ Si ꝟo ſanguinē alicui confert auferre: ſolidum facere ventrē ⁊ ita auferre ⁊ fame cruciare ⁊ vinū auferre ab eis: deinde dieta cōuenienti reliqua eoꝛū: ⁊ pyria .i. fomētatione: ⁊ hyginis .i. immiſſionibus cura.

¶ Non opoꝛtet fluente ventre auferre ſanguinem: ſi enim permaneat poſt ablationē fluens diſſoluit ventrem vel virtutem fame trucidare vel cruciare quibus aufer ſanguinem ⁊ a vino abſtinere recte dictum eſt: quēadmodū

dicta conuenienti vti:ꝛ curare non pyrijs.i.fomentationibus ꝛ byginis.i.imiſſionibus.i.clyſterib⁹ ꝛ ſuppoſitorijs: ſi quidē omnibus dicatur auferentibus ſanguinē ſalſum eſt:ſi ꝟo in quibuſdã oportet dicere qui ſunt. CXII.

¶ Si ꝟo tibi venter denſus videat̄ eſſe:molli clyſteri clyſteriza.

¶ Non dignum conſcriptione hoc: manifeſtum enim eſt omnibus. CXIII.

¶ Si ꝟo pharmacare opꝫ:elleboro iſallacit̄ ſurſum purga:inferius autem nulli talium.

¶ Ut predicēs paſſionē in qua iubet hoc egeri:ideſt indigeri hunc ſermonem facit ꝛ nimirū nil predicens:aut igit̄ perit aliqua ſeries in qua paſſio huiꝰ oſtēdebatur aut obliuioſus fuit qui hoc ſcripſit:ꝛ talis qualis qui nunc nominatur a veteribus ſublimis. CXIIII.

¶ Calidiſſimū aūt ad vrinationem ꝛ ad ſudores ꝛ ambulationes ducē:ꝛ fricatione quieta vti vt modo non denſes habitū:ſi ꝟo chinopees.i.ſedens fuerit:alij fricent eum.

¶ Et hoc ita:vt predicens paſſionem ſcripſit. CXV.

¶ Et ſiquidē in thorace ſuper frenas id ē diaphragma contriſtat paſſio eum:reſedeat ꝗꝫ multotiens ꝛ minime acclinent:donec valētes fuerint:ꝛ ſedentē fricent multo tempore multa aqua calida. Si ꝟo in inferiore vētre ſub frenes hēat dolores:ei iacere ꝯfert:ꝛ nullo motu moueri tali corpi extra fricationē.

¶ Ex hac ſerie conijciet vtiqꝫ quis hoc ꝛ que ante hec oīa de doloribus ſcripta eſſe ea ꝗꝫ in ꝑncipio ſeriei derelicta eſſe peccante primo huius libri ſcriptore:ꝛ poſtea manente peccato. Itaqꝫ neqꝫ inueſtigare eam que in his que dicta ſunt veritatem poſſibiles ſumus:ne cui ſaltim in talibus amplius inaniter imorari videamur. CXVI.

¶ Que ex iſeriore ventre ſoluunt̄ per vrinas ꝛ ſudores vt lubricitate decidāt moderate a caſu ſoluunt̄ que parua:que ꝟo vehemētia: ꝑnicioſa:tales eniꝫ vel percūt vel ſine malis alijs nō fiunt ſani:ſꝫ ꝯſiſtūt huiuſmodi morbi:poſt hydropem cantarides tres auferens caput vniuſcuiuſqꝫ ꝛ pedes ꝛ alas terens in tribus cyathis.i.pugillis aque corpora. Cuꝫ autē voluerit qui bibat:calida iſundat̄:vnctꝰ auteꝫ prius:ieiunus autem bibat ꝛ comedat panes calidos ex alphato.i.oleo.

De audacia cuiuſdã medici ſuper cantaridas.

¶ Et per hanc ſeriem licet conuincere de dolorū cura oīa que prius ſunt dicta eſſe. Hanc quis legens ſeriem medicus audax auferens predictas particulas cantaridarum dedit hydropienti:ꝛ poſt vnam diem apoſtema quoddā habens in gaſtrocbiumia.i.copa:deinde poſt tres alias inciſus ab eo multa fluente aqua viſus eſt curatus eſſe:contractum eſt enim cōtinuo plurimū tumoris qui preter naturã:ſed tamē mortuus eſt:ꝛ non poſt multos dies. Increpauit igitur quis medicum dicens male data eſſe corpora cantarıdum.i.cantarellarum:oportebat enim auferenteꝫ ſua corpora dare bibere caput ꝛ pedes ꝛ alas:ꝛ hoc eē qđ ſm hunc librum dictum eſt. Non pigritans igitur qui audax medicus in alio rurſus dedit ita:deīde apoſtemate.i. abſceſſu ſilr ſm coxam facto:ꝛ inceſo eo vel inciſo ſilr fluente humido poſt multos dies mori contingit:cū hunc licet demū vtiqꝫ vretico:ideſt vrinatiuo pharmaco ꝑ cantarides conſtructo vtentes quoſdam ſine nocumento bibentium id. CXVII.

¶ Opon.i.ſuccuꝫ fici in lana apponere intus ad venã.i.narem vel peritterã.i.coagulū conuoluēte hiꝫe.i.obſtruere in naſum:vel de calchandide.i.vitriolo circūuellens cōprime:ꝛ carthilagines extrorſuꝫ cōprime alterutriqꝫ: ꝛ vētrē ſolue aſine lacte cocto:ꝛ caput radēs ſtiptica.i.ꝯſtipatiua offer ſi hora calı̄a fiat.

¶ Manifeſte ex talibus oſtendit̄ hunc librū monimētuꝫ cōmixtarū eſſe cōtemplationū:in quo inordinate tranſitiones ab alio ad aliō fient:ſicut ꝛ nūc in hemorrogia que ex naribus ſcripta ſunt auxilia:hec quidem ipſi parti que hemorrogebat oblata:hec aūt antiſpeſtica.i.remiſſiua vł reuulſiua quēadmodū vētrē ſoluere:hec aūt capitis denſatiua ꝛ ſtiptica:ideſt cōſtipatiua quēadmodū ea que iſrigidant:que ꝟo deinceps his vniuerſa pharmacoꝝ habēt ſcripturas:ꝛ quedā admixta auxilia:igit̄ de primo quidē ſermonē facit de vocata ſilamo:deiceps aūt piloꝝ in palpebris chirugiā ſcripſit:quã noīat ambrochiſſum.i.corroſiuū:ꝛ poſt hoc rurſus ſimilr hemorroidarū ꝛ de alia ſanatione:deinde empicoꝝ pharmaca ꝛ ſorbitiones: ꝛ poſt hoc conſtructiones pharmacoꝝ oculoꝝ:deinde deyſtericon.i.matricalibus fientibus:demū ꝛ de myconc.i.papauere:demū deinceps hydragogū.i.aque ductiuū pharmacum:deinde hydroticon.i.ſtercoris ductiuū:deīde edricis ideſt in ano patientibus:ꝛ hydericis.i.hydropicis dat diamiconos.i.qđ per papauer ꝛ hytrian:ideſt vermicellos. Sunt igitur eorum que dicta ſunt plurima quidē manifeſta:adiacent autem quedaꝫ ꝛ inmanifeſta:de quibus deinceps faciet ſermonem.

¶ Finis Cōmenti Gal.in librum quartū Regi.acutorum morboꝝ Hippocratis:feliciter explicit.

¶ Galeni. Quos oporteat medicamentis purgare: ⁊ quando.

HAbentes ſana corpora difficile eſt purgare: etenī vertigines ⁊ torſiones patiantur egreqꝫ ipſis purgatio ꝓceditꝫ: preterea celeriter exoluunt̄. Fiūt aūt hec oīa: qm̄ purgatiuū pharmacū ꝓpriuꝫ elicere chimū appetit. Sed cū ab hoc defi ciat alias a quo deficiēs ſanguinē ⁊ carnes colliquefacit: vt ex illis ꝓpriū trahat ſanos adhuc. Ubi tn̄ egrotauerint niſi euāti fuerint frigore opꝫ vacuare incūte vere: vel ꝑ flōmiā ſi plectoricis capiant̄ morbis: vel per purgationē ſi morbis teneant̄ qui ſꝫ corruptionē humoꝝ ꝯſtant. Nos ſane ⁊ podagrā ⁊ articularē morbū icipiētē: ⁊ nōdū in articulis īpreſſuꝫ ex tali euōne mltoꝝ paroxiſmoꝝ fieri iuadere ꝓhibuimus. Eodē quoqꝫ mō apoplexiā: epilepſiā: melīā: ⁊ alias eiuſmodi chronicas paſſiōes ꝑ ꝓdictā euōnē in multis hoīb9 ſedauim9: alijs qdē qbus ꝯferebat vacue fieri flegmaticos chimos: alijs vero ſeroſaꝫ ſupfluitatē: ſm̄ ſubam paſſionū q̄ ꝯſueuerūt ipſis accidē.

¶ Ecce qdā melīa capit̄ ſm̄ tp̄s veris ſinglis annis: quē purgare opꝫ nō vere ſolū: ſed etiā in autūno. Sic etiā mulierē quādam ſingulis annis incunte vere ſolum ſimilem que canceroſaꝫ diſpōnē in mām̄a hēbat: quā curaui ſortiſ vacuās ꝑ pharmacū nigrā cholerā expurgās: ⁊ ſi qñ purgatio foret itermiſſa: dolor per profundum ipſius fiebat.

¶ Leprā etiā icohoātē alteri viro ꝑ flōmiā ⁊ purgationē curaui ⁊ ſingulo anno laborāti facē ſufficit: itermiſſa aliogn ipſa purgatione ſtatiꝫ itēſa paſſio ſignificabat̄. Tales igit̄ morbi idigēt purgatione nigroꝝ chimoꝝ. Epilepſia vero ⁊ apoplexia: ⁊ aſmatia: ⁊ flegmaticoꝝ articulares: aut qui vna cū multa calītate iuadūt amare cholere. Qui vero cum tumoribus frigidis flegmaticoꝝ curatione leuantur.

¶ Quidā aūt alius eſtatis tp̄e ſemꝑ tertianis febrib9 correptus mltos iā annos nō febricitauit: quippe qui a nobis in fine veris cholera pallida ante ſit purgatus. Sic enim melius eſt tales purgare: queādmodū epilepticos articulares ⁊ melācholicos. Alioſqꝫ oēs quicūqꝫ ob craſſos chimos egrotāt incunte vere melius eſt euacuare: ſed opꝫ ꝓſubtiliare ⁊ icidere craſſos ⁊ viſcoſos chimos ⁊ poros per quos iſti trāſmittunt̄ ⁊ attrahunt̄ a purgatiuis pharmacis aperire: ſi purgatio q̄ꝫ optie vſquequaqꝫ futura ſit: ⁊ maxime in his q elleboꝝ ſumūt. Tenſio eni laterū lacertoꝝ ⁊ neruis occiſos difficulterqꝫ ſolubiles a patiētib9 ꝑiculis chimos atqꝫ ob id chronicas paſſiones iuuans facili9 hoc ꝓſubtiliatis ipſis opabit̄. Negligentib9 vero hec difficulter purgationes ſuccedūt cū vehemētib9 iterdū vertiginibus: multaqꝫ nauſea ⁊ ſoda ⁊ cōmotione exolutioneqꝫ ⁊ difficultate. Eū vero qui elleboꝝ ſumpturus experiri ante opꝫ: quonā pacto ipſius nā ſe hēat ad ſupiores purgationes: h eſt ad eas que ꝑ vomitus fiunt. Sumat̄ aūt experiētia ꝑ vomitiua pharmaca q̄cūqꝫ mediocria: ⁊ nā ſi appet ꝙ non facile iſtiuſmodi ferat: talē hoīeꝫ nō opꝫ ad elleboꝝ duce niſi ꝓus fuerit ꝓparat9. Qd̄ ſane cōprimet̄ ſi is q elleboꝝ ſumpturus eſt ꝑ ꝯtinuos vomit9 prompte vomere aſſueſcat. Fiet etiā cōmodius ſi corpa ꝓhumectata fuerint: ꝓhumectant̄ aūt copioſiore cibo ⁊ qete: qd̄ qdē ad qetē attinet, maniſeſtū eſt aūt quemadmodū gymnaſia exiccare nata ſunt: ita ⁊ quies humectare ſolet. Cibus aūt q ſit ſine forti qualitate hoc eſt neqꝫ acerba neqꝫ acuta neqꝫ ſalſa neqꝫ amara corpa abunde humectare dedimus. Et nos aliqñ elleboꝝ ꝑ raffanos: iterdū vero ꝑ oxymel iſringētes ibidē ꝑ totū diē ⁊ noctē ellebori ramos albos hui9 purgatio ab elleboro eſt imbecille. Qui vero anguſtū hñt thoracē: ⁊ ob id pulmonē depreſſum ineptiſſimi exiſtunt ad purgationes que ꝑ vomitiua pharmaca fiūt: ⁊ ad alias que ad eas que ad elleboꝝ albū. frangit̄ eni ipſis vas aliqd̄ eoꝝ que ſunt in reſpiratiuis organis. Amare chole humorē ſupra: flegma vero īfra magis ducere opꝫ: eſt qñ ꝯtrariū facere ꝯtingit: cū. ſ. flegmaticus humor in vētre: amara vero cholera in interiorib9 ꝯgregat̄: melācholicus tn̄ ſemꝑ deorſuꝫ ducit̄. Scriptū aūt eſt ⁊ ſm̄ aforiſ. Hippo. de anni temporibus. Eſtate ſupiores: hyeme vero īferiores ventres purgare medicamētis opꝫ. Qd̄ aūt ꝓportionē hꝫ ad tēpora ꝯſiderandū ⁊ in regionib9 quarū reſpectu caliſſimi frigidiſſimiqꝫ diuiſiꝫ rō hꝫ: ita quoqꝫ ⁊ in etatib9: qa etiā ſm̄ ꝯſuetudinē nō paruū momētū eſt ad indicationē euōnis. Nā qui vomere ſunt aſſueti: leuius per ſuperiorē ventrē q̄ꝫ ꝑ purgationes. Qui vero nō ſunt aſſueti nō abſqꝫ periculis ꝓſertim in elleboro ferunt̄.

¶ Morbi preterea ſpēm ꝯuenit cōſiderare. Nā ī hydropiſi que ꝯſiſtit ex albo flegmate: flegmatis eductiuo vtemur pharmaco: prius qdē ꝑ īferiorē ventrē: deinde ꝑ vomitū: poſtea ꝑ caputpurgiū ꝑ totū ei9 corpus extenſo eo qd̄ ſuperabundet oēs euōnes aſſumemus: aſclite aūt exiſtēte hydropiſi: aliqd̄ dabimus pharmacuꝫ aque eductiuū: queādmodū ⁊ in ictericis chole eductiuū: expurgare eni opꝫ ⁊ hos a cholera multiformiter ſurſum ⁊ deorſuꝫ: ⁊ ꝑ vrinas: ⁊ ꝑ palatū: ⁊ ꝑ nares. Eodeꝫ etiā mō ſi melācholicus ſupabūdauerit chimus: pharmacū quod ſubducit adminiſtrat̄. ⁊ in melācholico ⁊ cācro ⁊ lepra ꝑ euatiuū nigre chole fieri ꝯſueuit.

¶ Poſtq̄ꝫ aūt eſt aſſumptum purgatiuū pharmacū: cōfert ptiſanā ſorbere: vt inquit Hippocra. Si qdē purgatiuū pharmacū vt ꝙ vtiqꝫ modicū ſit in fundū vētris ꝯuenit: ſm̄ trāſitū vero ⁊ ſtomachi ⁊ vētris pars eminētior nō ſolū q̄litate purgātis pharmaci: ſꝫ etiā ſube īgrediētis in ipſo trāſitu aſſumētes magnopere nocemur vt cib9 itaqꝫ ptiſane chilus ſupere potus ⁊ abſtergere qdē ⁊ deorſuꝫ trahere qd̄ oppoſitum eſt pharmaci in trāſitu queat īmiſcere. Itē ⁊ ꝑmutare q̄litatē que ipſis ꝑiculis inſederit. Ob hec igit̄ in potione purgatiui iubet Hippo. ptiſanā ſorbere. Sed vbi iceperit fieri purgatio nō ampli9 vult dari ptiſanā: ne virt9 exoluat̄ efficacia purgātis pharmaci. At vētier interdū nō excernit dato purgatorio: vel ꝓpter ꝓprietatē nāe infirmi: vl̄ ꝓpt breuitatē dati pharmaci: nōnunq̄ꝫ ⁊ ſtercus cōdenſatuꝫ ⁊ durū in aliquo inteſtinoꝝ ꝯtinet̄: qd̄ ꝑ clyſtere euacuādū fuerat ꝓus q̄ꝫ expurgans pharmacū daret̄ ꝓhibet euōnē. Pōt etiā cū natura ſenſibilē ipetū fecit: purgatiuꝫ nihil expedire: quedā tamē quādo purgādi ſinē nō aſſequunt̄: al's quidem vltra ꝙ nihil corpus ledant: aialis fiat alimētum: al's vero in pharmacū quoddam ⁊ venenū vertuntur. Sed cū oīa medicamēta vētrē vitient: maximeqꝫ ipſius os: qd̄ maxime nerueū ſit ⁊ ſenſibile: mixtio odoriferoruꝫ neceſſaria eſt: ne ſola: neue pura vis ipſoꝝ attingat os vētris. Oportet aūt que miſcent̄ ſemina talia eē que ⁊ vitiū hebetare nata ſint: ⁊ efficaciā ipſorum nō impedire. Sint quoqꝫ ſubtiliatiue ⁊ inciſiue virtutis: ⁊ craſſos chimos incidere: ⁊ vias ipſarū particularū per quas euacuant̄ aperire ⁊ refrenare poſſint. Opꝫ aūt vt que miſcent̄ purgatiua ſibi inuicē cōſentiant̄: in nullo diſſideant̄. Cōſtitutio ipſorū ſit: nō quādo hoc quideꝫ cholere ſi cōtingat: illō nō flegmatis vacuatiuū ſit: vtraqꝫ eni euacuari poſſunt eodem modo. Sed quādo hoc quidē ſtatim: illud vero multo poſt oblationē pharmaci natū eſt mouere purgationē: inequaliter enim ſic euacuatio fit: admonens ſimul. Dico autem inequaliter quādo iam ceſſare videatur ipſa: principium rurſus alterius euacuationis ſit.

¶ Finis libri Gal. Quos oporteat medicamentis purgare: ⁊ quando.

℃ Incipiunt epidimie diui Hippo. ⁊ cōmētaria Joānis alexandrini ſolius medici ⁊ ſophiſte ſuper epidimias eaſdem.

Quoniam determinauit Hip. d acutis morbis: cōſequēter intendit nos ducere ēt ad aliam doctrinā. Et vt ꝯtinuationē ſermoni faciamus reducamus ad memoriā auditoris ea q̄ iā dicta ſunt ab ipſo. ℃ Dictū ē aūt nobis: ꝙ de acutis morbis determinabat: ſed hi morbi acuti ꝯtinui ſunt: ⁊ in loco patiēte vt in pluribꝰ: in loco nāqȝ patiente dico vt in his q̄ ſunt in pectore aut in pulmone: aut in pelliculis que ſunt inter coſtas: ⁊ h̄ exēplū ſumpſit Hip. ⁊ ſui cognitionē habuit a ſignis comitātibꝰ ⁊ ſupuenientibꝰ: ꝺcide habita h̄ mō noticia: vſus eſt ꝑmo moderatis calefactorijs: videlȝ eis q̄ fiūt ꝑ aquā calidā: poſtea iterū vſus fuit illis q̄ fiūt cū milio: poſt hec āt iterū accipit ea q̄ fiūt cū orobo ⁊ ordeo: ⁊ quot ſūt hꝫ. Cū ꝺo volumꝰ reparare ⁊ ſubtiliare peccātē hu. dico aūt flegmaticū aut melācholicū vtimur ſale: ſi ꝺo nō fuerit arti morbꝰ obediēs: vſus eſt abſtinētia cibi: vbi vtiqȝ mā erat repēs: aut flō mia: aut purgatione aut vtraqȝ. Poſt hoc aūt ga nā vicit arte miniſtrāte: itaqȝ venimꝰ ⁊ ad canones dictarū. Sȝ qn̄ remanet q̄litas q̄dā ſicut in vaſe in q̄ elixari ſūt piſces aut carnes aut aliqd tale: poſt dietā vtimur additione q̄ eſt balneū: expurgauit q̄dē reliqas ⁊ poros rarificauit: poſt h̄ āt caplꝫ diete qō eſt ptiſana: ſed hec ptiſana aut tota dabaꝛ aut ſuccus eiꝰ: ⁊ ſuccus eiꝰ ſolus dabaꝛ qn̄ volebamꝰ alterare ſolū: ⁊ nō nutrire: ⁊ ſi recolitis cauebamꝰ ne ꝑmaneret granū in gutture vt tuſſiȝ faceret: totā aūt dabamus ptiſanā cū opus erat ⁊ nutrire: ſcd̄ario accipiebamꝰ vinū in dietis ꝑꝑ multas ſui dr̄ias q̄s hꝫ a tpe: colore: ꝯſiſtētia: ⁊ guſtu. Qn̄ aūt nō ꝓhebat poſteriꝰ accipimꝰ ſi poſt finalē vigōnē egritudīs ipſo vtimur: dabamꝰ aūt ⁊ mellicratū vbi opus eſt purgatione: ⁊ cū opus erat diuidere tunc dabamꝰ oxymel ſimplex hippocraticū. Eſt aūt qn̄qȝ ꝙ poſt finalē alterationē morbi vtebamur aq̄ ⁊ nō ſine certa cā vbi erat multa aduſtio vbi ꝯſueꝰ erat patiēs: ⁊ aliqō mēbroꝝ nō hēbat ap̄a calm: ⁊ tūc dabamꝰ aquā: igr̄ āt n̄ aquā fridā ſȝ decoctā. ℃ Nūc āt itēdit Hip. determinare de morbis epidimiacis: ſȝ vt pateat qō oꝫ dici a diuiſione icipio. ⁊ Morborū nāqȝ hi q̄dē ſunt ꝑticulares. i. particulariter ſparſi: alij ꝺo cōes. Et cōiū ȝ hi q̄dē q ſūt cōſueti ⁊ cogniti dicuꝛ endimici: alij ꝺo ſupuenientes ⁊ incōſueti: nūcupanꝛ epidimici. Et ꝑticulares q̄dē ſūt qn̄ in eadē ciuitate differētibꝰ hoībus differētes morbi ſupueniūt: vbi gr̄a huic q̄dē tertiana: alij ꝺo q̄rtana: alij ꝺo amphimerina: ⁊ hi ſupueniūt ſ̄m differētē etatē ⁊ differētē dietā. Endimici aūt ſūt ſicut qn̄ i aliq̄ ciuitate aut ꝑꝑ aq̄s ꝯſuetas aut ꝑꝑ aliqd tale cōſuetū: cōes morbi oībus cōtingūt vt nefreſis endimia. Epidimici aūt ſunt ſicut qn̄ mutaꝛ aer ſ̄m ſubāz ſiue ſ̄m eēntiā: aut ſ̄m q̄litatē ſicut dictū eſt. ſi ꝺo hyems ſicca ⁊ borealis: ver ꝺo pluuioſū ⁊ auſtrinū: ſi aūt ſ̄m eēntiā corrūpaꝛ gn̄at morbos peſtiferos: ⁊ maxime ſi ꝑoccupauerit acutū eſt mortiferū: ſ̄m q̄litatē aūt ꝑmutaꝛ: aut ſ̄m vnam tꝑis: aut ſ̄m duo: aut ſ̄m quatuor. Peſtiferi aūt morbi: aut q̄buſdā aliarꝰ ꝯditionis ſuperueniunt ſicut tinctoribꝰ aut nautis: aut q̄buſdam talibus. Nūc igiꝛ nō intēdit Hip. determinare de ꝑticularibus morbis: h̄ eni facit in afoziſmis: neqȝ de endimiis: qa ꝺ his determinauit in libro q dr̄ de aere locis ⁊ aq̄s: ſed de epidimiacis determinat: ⁊ exinde patuit nobis intētio ꝑſentis negocij. ℃ Utrū aūt vtilis eſt p̄ns tractatus: ⁊ dicimꝰ ꝙ vtilis ⁊ neceſſarius: q: docet nos hēre ſciāȝ cognitiōis ⁊ pnoſticatiōis. ℃ Titulus aūt epidimiarū nō ꝓprie ꝑponiꝛ ꝑꝑ id qō nō determinat ſolū de epidimiacis morbis: ſȝ ēt de ꝑticularibꝰ: ⁊ dicimꝰ ꝙ Hip. nō epidimon. i. ambulās ꝑ mūdū inuenit hos fieri ⁊ ſcripſit: ⁊ ꝑꝑ hoc dicunꝛ epidimie: ſicut Jonchius dicit: ſed ꝑꝑ ꝑdictā diuiſionē: ꝙ morborū hi q̄dē ſūt ꝑticulares: alij aūt endimici: alij ꝺo epidimiaci. ℃ Utrū aūt ꝓpriꝰ ſit p̄ns tractatꝰ Hip. aut nō: ⁊ dicimꝰ ꝙ ſeptē fuerūt ipſi ſcripte ⁊ appropriate epidimie: ⁊ harū alie ſūt oīno ꝓprie: alie aūt oīno iproprie: alie ꝺo mixte. ⁊ oīno ꝓprie ſicut ꝑma ⁊ tertia: oīno iproprie q̄nta ⁊ ſeptia: mixte ꝺo: ſcd̄a ⁊ ſexta: ſȝ ſexta q̄dē intētionē hꝫ Hip. dictiones aūt telmlei aut aliciꝰ alteriꝰ: q̄rta ꝺo ecōuerſo ſe hꝫ: dictiones ſūt Hip. intētio aūt non eſt eiꝰ: qn̄ igiꝛ nos res ſeqmur ꝑꝑ hoc ſextā magis eligimus. ℃ Quis aūt eſt ordo librorū Hip. ⁊ dicimꝰ ꝙ opꝫ ꝑmo de his q̄ ſunt ſ̄m nām determinare: ⁊ i his q̄ ſunt ſȝ nām nr̄āȝ cōpōnē adducere. ſ. liber q de humana nā: deinde de nā pueri: ⁊ ad ea q̄ ſunt extra nāȝ ꝯuenire: ⁊ determinare i his ꝑticularia: ⁊ vlr̄ dicta ſicut hn̄t afoziſmi: ibi eni ſicut a diuina q̄dā virtute vlr̄ morbos cōpilauit: poſtea opꝫ determinare endimos morbos: ſicut facit i libro q eſt ꝺ aere locis ⁊ aq̄s: poſt h̄ aūt epidimias: ⁊ epidimiarū oīno ꝓprias: deinde venire ad eas q̄ ſūt ꝑtim ꝓprie ⁊ ꝑtim iproprie. ℃ Cui ꝑti ꝓhie ſupponiꝛ p̄ns tractatus: ⁊ dicimꝰ ꝙ nō practice: ſȝ theorice: ⁊ theorice ſuꝑ oia: ceteri naīr loquēs: dicit de elemētis: de cōplexionibꝰ humoribꝰ: de mēbris: de virtutibus: ⁊ de actionibꝰ. ⁊ loquēs de cāis dicit de ꝑmitiuis aſtibus ⁊ ꝯiūctis: ⁊ ſigna docet ꝑcognoſcēs cōmemorādo. ℃ Diuiſio aūt ꝑticularū q̄ ſit didiciſtis: ꝙ ab Hip. deficit hoc caplꝫ: quot eni ſūt q̄ docēt tot ſūt ⁊ diuiſiōes: nꝛ aūt Gal. in. 8. ꝑticulas diuiſit hūc tractatū. ℃ Quis aūt eſt modus doctrinalis: ⁊ dicimꝰ ꝙ nō eſt ſ̄m modos Gal. q ſūt analetici cōpoſitiui ⁊ terminoꝝ reſolutorij. Alij eni ſūt modi Hip. eſt eni afoziſmiticꝰ recitatorius ⁊ mixtus: ⁊ afoziſmiticus q̄dē eſt pauꝑ ſermonibus ⁊ diues ſentētijs: recitatoriꝰ aūt ecōuerſo ſe hꝫ: hic aūt mixto vtiꝛ: qn̄qȝ aūt abbreuiat ſermones qn̄qȝ dilatat: exēpla tradēs. ſic enim ⁊ in pnoſticis exempla tradit: recitatorio vtēs: hec eni. 8. cōſueuere dici in ꝑncipio lib. ⁊ in his eſt preſens intentio. I.

Quibuſcūqȝ ex diſſolutione circa matricem ⁊ tumorem in capitis grauedinem conuertunꝛ ⁊ iuxta hregma dolores maxime: ⁊ quecunqȝ alie a matricibus iſtis in. viij. vel. x. menſibus in hiſchiam terminatur.

Poſtq̄ȝ determinauimus q̄ nec̄ia ſunt ⁊ an̄ finē ad ſciāȝ Hip. ꝯſequenter hic ꝑcedamꝰ ad difficillimā ⁊ ꝓfundiſſimaȝ itētionē ipſiꝰ. ℃ Sȝ ꝑmo ſuppōnes q̄ſdā faciamꝰ vobis. Sūt āt ſuppōnes he. Ubicūqȝ iuenie mꝰ diuerſas ſcripturas: nō debemꝰ oēs exponere ſȝ veras. ℃ Scd̄a eſt ſuppō: ꝙ ſi iuenerimꝰ diuerſas dictiones idem ſignificantes: oportet nos ſuꝑfluas dimittere: ⁊ omnino exponere aut vtilitates aut probabiles aut veras.

Tercia recapitulatio d regimine acutorum.

De quadam morborū diuiſione ⁊ explanatione.

De officio cō mētatoris.

¶ Tertia eſt ſuppōſitio: q̄ñ opꝫ cōmētatorē p° dictiones explanare: 2° exponere intētionē tot⁹ orōnis: tertio oſtēdere vtrū ſit vera vel falſa: ⁊ hec oīa aſſignabimus ꝑ totū p̄ſītē tractatū. ¶ Incipiam⁹ aūt a p̄mo: ⁊ dicimus ꝙ in p̄ncipio diuerſa eſt ſcriptura: q̄dā ſcribūt Quibuſcūqꝫ: q̄dā Quocūqꝫ: q̄dā vo Quibuſ: oēs aūt he dictiones idē ſigñant: ⁊ hoc in p̄ma dictione. Iterū ⁊ in ſecūda dictione diuerſa ē ſcriptura: hi q̄dē dicūt ex diſſolutione: alij vo a diſſolutione: alij vo abſqꝫ ex ꝓpoſitione diſſolutione. Iterū ⁊ in tertia dictione eſt diſcordia: q̄dā aūt dñt circa matricē: q̄dā de matrice: q̄dā ſcḋm m̄ricē: ſed non diuerſificat̄ ſignificatū. ¶ Qm̄ aūt hec diximus: deinde ſingulas dictiōes explanemus: vt ſic exponam⁹ itellm̄ tot⁹ orōnis. ¶ Diſſolutionē aūt ex diſſolutione dicit intēpeſtiuū egreſſū embrionis. i. aborſuꝫ. hyſterā vel ſcōinā dicit m̄ricē: hic aūt hyſtera vel ſcōina noiat̄ ⁊ matrix ⁊ delfis ⁊ vterus: hyſtera vel ſcōina dic̄ q̄ ordinata eſt vltima p̄ncipaliū mēbrorū: aut q̄ vltima aliorū mēbrorū oñdit̄ ⁊ ꝑficit actiones ſuas vt matrix: q̄ſi ſicut nāle inſtrm̄ a p̄n° agit ſcḋm ꝙ nutrit̄. Delfis dī ꝓ eo ꝙ orictia ab ipa delfi. i. frēs dñr: adelfos eni grece latine dī frater. Matrix aūt dī ꝑꝑ id qḋ eſt ſicut m̄r q̄dā embrionis. ¶ Quid aūt dicit tumorē: oēs q̄dē antiqui tumorē dñt inflationē ꝯſtātē ex phlegmone. Hip. vo dicit tumorē q̄lꝫ inflationē ⁊ cū phlegmone ⁊ ſine phlegmone. ¶ Grauedinē aūt capitis: dicit dolorē capitis q̄ fit cū grauedine: ſūt aūt dolores diuerſimodi: ē eni dolor diſtēſiu⁹: pūgitiuus: ⁊ aggregatiu⁹. ¶ Bregma aūt dī os qḋ eſt in medio frōtis ⁊ verticis: qḋ eſt ſupi⁹ frōte: inferius vertice: ⁊ vt dicā ſimplr vertex declinat⁹ facit bregma ſicut frōs eleuata. ¶ Sed poſtq̄ q̄lꝫ dictionē expoſuim⁹: dicamus itaqꝫ intētione Hip. Eſt aūt hec duplex: hñs ꝓpōnes ⁊ ꝯclonē: ⁊ p̄ma q̄dē eſt hec. Si poſt aborſuꝫ mulieris nō egrediat̄ mēſtrualis purgatio: ſꝫ ſuꝑueniēt grauedo capitis ꝯclo eſt hec: ꝙ bregma maxie dolet. Scḋa intētio eſt hec. Sumat̄ ꝯ p̄me intētionis: ſic in ſuppōne ⁊ inferat̄ alia ꝯ: eſt aūt hec. Si in muliere aborſus ſuꝑueniat: ⁊ nō egrediat̄ mēſtrualis purgatio: ſꝫ fiat grauedo capitis ⁊ dolor maxime bregmatis. ꝗ ꝯclo ꝙ in 8. aut. 10. mēſe ad hyſchiā terminat̄ mā: hec aūt eſt intentio Hip. ¶ Ingramus itaqꝫ vtrū vera ſit hec vel falſa: ⁊ ingramus ꝑꝑ q̄d fit dolor capitis: ⁊ ꝑꝑ q̄d maxime bregma dolet in muliere patiēte aborſuꝫ: nō egreſſa mēſtruali purgatione: ⁊ q̄dā dñt ꝙ dolor capitis ꝑꝑ h̄ fit q̄ñ cerebrū patit̄ ꝑꝑ colligātiā quā hꝫ cū m̄rice ꝑꝑ id ꝙ neruoſa eſt: bregma aūt maxime dolet q̄ anteriores p̄tes m̄ricis paſſe ſunt: ſi vo poſteriores partes matricis paterentur: tunc poſteriores partes cerebri ſcḋm occipitium compaterent̄ m̄rici: ⁊ h̄ eſt qḋ ipſi dñt. ¶ Inſtem⁹ aūt ꝯ ipſos dicētes: q̄ nō ꝑꝑ p̄dictā cāꝫ ab ipſis cōpatit̄ cerebrū matrici: nō enim recipit ipſa aliūde neruos: neruorū naqꝫ triplex eſt p̄n°: hi q̄dē a cerebro ⁊ nucha incipiūt: ⁊ vocant̄ motiui ⁊ ſenſibiles: alij vo ab extremitate oſſiū incipiūt ⁊ dñr ligamēta: alij vo ſūt terminationes lacertorū: ⁊ dñr thenātos: m̄rix aūt nec motiuos recipit neruos: neqꝫ ligamēta neqꝫ thenātos. ¶ Et ſi opponat̄ ꝑꝑ q̄d neruoſa dī: ⁊ dicim⁹ ꝙ ꝑꝑ ſimilitudinē: etēni ſic nerui dilatant̄ ⁊ ꝯſtringūt̄: ſic ⁊ matrix dilatat̄ ⁊ ꝯſtringit̄. ¶ Sꝫ poſtq̄ illorū opionē remouimus: dicamus aūt nos vnā cām ꝑꝑ quā cerebrū patit̄ cū matrix patit̄: ⁊ ꝑꝑ q̄d bregma maxime dolet: cerebrū igit̄ patit̄ cū m̄rice ꝑꝑ hāc cām: hꝫ eniꝫ matrix cōcaua vel cornua q̄ deferūt̄ ad lumbos: ⁊ in lumbis eſt termin⁹ nuche: quotiēs igit̄ hꝫ calidū apa matrix: hꝫ ⁊ calidū apa cornua vel cōcaua ei⁹: ⁊ exinde coanguſtatur nucha: ⁊ ꝑ ipſaꝫ patit̄ cerebrū. Scḋa aūt eſt cā: q̄ i ſuꝑueniēte paſſione nō eſt facta egreſſio mēſtrualis purgationis: ſed fuit retētus ſanguis: ⁊ hic retētus putrefact⁹ eſt: ⁊ exinde generatus eſt calor extra nām: ⁊ ſuꝑuenit febris: ⁊ nō fe. ſimplr ſed fe. ſynocha: exinde itaqꝫ a caliditate q̄ eſt extra nām diſſoluti ſunt hu. ⁊ gñati ſunt ſpūs: hi aūt aſcēdētes ad cerebꝝ fecerūt dolorē capitis. ¶ Quare aūt bregma patit̄ magis p̄mo ꝑꝑ aliq̄ cām anathomicā: ſciēdū eni ꝙ in retētione mēſtrualis purgatiōis febre ſuꝑueniēte: non ſolū vene patiuntur ſed arterie. Demōſtratum eſt enim in anathomia ꝙ ſunt arterie que incipientes a corde deferuntur ad locum cerebri: ⁊ ſcḋm rectum ad bregma aſcendūt: ⁊ ſic fit dolor in ipſo bregmate. Secūda aūt cā: ꝙ poſteriores p̄tes cerebri dure ſūt ⁊ denſe vbi ⁊ oſſa ſunt petroſa ⁊ ſolida: anteriores vo rare ⁊ ad ſilitudinē ſūt ſpōgie: ⁊ ꝑꝑ hoc bregma ſicut rarꝫ ⁊ facile recipiēs ſuꝑfluitates magis dolet. Tertia eſt cā ꝙ poſteriora cerebri male ſenſibilia ſunt: anteriora vo ſenſibilia ⁊ ſenſibiliora: ⁊ ꝑꝑ hoc magis dolet bregma: nō ſoluꝫ aūt eſt bregma qḋ dolet: ſed oēs partes capitis: maxime aūt bregma: ⁊ iō Hip. addidit maxime. ¶ Quid aūt eſt hoc ꝙ dicit: ꝙ in 8° aut decimo mēſe: ⁊ dicimus ꝙ dubiū eſt. Gal. aūt exponēs hoc dicit: ꝙ nō eſt intelligibilis hic ſermo: q̄dā tñ dñt 8° menſe q̄ eſt ad ꝯceptione: in hoc aūt mēſe mouet̄ mā ⁊ fert̄ ad hyſchiā: ⁊ tūc embrio cōuertit̄ ad caput: vt ſic ſcḋm nām fiat partus: ſed tñ in. 10. mēſe q̄ñ ⁊ partus eſt: ⁊ tūc mouet̄ mā ⁊ fert̄ ad hyſchiā. q̄dam tñ dñt ꝙ octauū aut decimū mēſem dicit q̄ eſt poſt aborſum: ⁊ credit̄ hoc ꝑꝑ hoc qḋ dicit. Ex diſſolutione: ⁊ ſiue ꝑꝑ hoc ſiue p̄mū dicas ſiue ſecūdo. dicit Gal. ꝙ ꝯſiderem⁹ hoc in opibus artis: ſi hoc pōt eē: ⁊ aſſignem⁹ cām: ⁊ dicit ipſe: ꝙ ego exercēs opa artis: ⁊ multo tpe in experiētia ꝑſeuerans nihil tale inueni: ⁊ ſi inueni ſemel ſolū: ⁊ eorū q̄ raro cōtingūt: nō eſt aſſignare cāꝫ: q̄d ergo dicemus de h̄: ⁊ dicimus ꝙ ſuꝑaddit⁹ fuit hic ſermo ⁊ nō eſt ꝓprius Hip. ⁊ in hoc eſt tota intētio. Quibuſcūqꝫ ex diſſolutione circa m̄ricē ⁊ tumorē in capitis grauedinē conuertunt̄: ⁊ iuxta bregma dolores maxime: ⁊ q̄cūqꝫ alie q̄ m̄ricibus iſtis in octo vel decē menſibus in hyſchiā terminat̄. ¶ Ex p̄dictis aūt habes ꝙ cōuenienter ſupius diximus titulū epidimiarū non ꝓprie proponi: ex eo ꝙ nō ſolū determinat de morbis epidimiacis ſed ēt de p̄ticularibus. ⁊ ꝙ ſit verū p̄ꝫ: q̄ ſtatiꝫ in p̄ncipio huius tractatus de particulari morbo mentionē facit. II.

Sec̄da m̄ris noībus nominat̄.

Quid ſit bregma.

Quare cerebrū patiat̄ ⁊ bregma maxime doleat cū matrix patit̄.

Neruorū p̄ncipiū triplex.

Matrix non eſt neruoſa niſi ſcḋm ſilitudinem.

Eorū q̄ raro cōtingunt nō eſt aſſignare cauſas.

¶ Figure he quedaꝫ tenaces ceruice fortes: ⁊ alia ⁊ oſſibus fortes: he vo debiles vel capita dolentes: ⁊ auribus fluentes: his hyperoc concaue: ⁊ dentes permixti.

¶ Si recolitis: dictū eſt vobis p̄ p̄cedētia: ꝙ diſcōtinuus eſt iſte tractatus: ⁊ de particularib⁹ determinat egritudinibus: ſic igit̄ incipiēs a p̄ticulari morbo: cū dicit: ꝙ ſi ſuꝑueniat aborſus mulieri ⁊ nō fiat mēſtrualis purgatio. p̄dicta cōtingūt: nūc tranſfert ſe ad aliā ſpeculationem: ⁊ dicit ꝙ figure q̄dē capitis q̄ñqꝫ laudant̄ q̄ñqꝫ vituperātur: ſed q̄ de capite ſermo eſt: inquiramus magnitudinē figurā ⁊ diſpoſitionē capitis: ⁊ p̄mo magnitudinē. ¶ Et ſciēdū ꝙ paruū caput ſemper malū eſt: ſicut ⁊ paruū pectus: paruū eniꝫ pectus malū eſt propterea ꝙ domiciliū eſt pulmonis ⁊ cordis: hec aūt mēbra dilatata ⁊ cōſtricta egent latitudine loci: q̄ñ ſi paruū fuerit pectus: nō moto aūt corde vt cōuenit: ſuffocatur calor nālis ⁊ debilis fit. exinde eſt indigeſtio: ⁊ ex indigeſtione ſuꝑfluitates ⁊ humiditates ferunt̄ ad pulmonē aut ad cor: ⁊ generant peripleumoniā: aut aliquas hōi paſſiones. ¶ Caput aūt opꝫ magnū eē: q̄ multarū virtutū eſt capax. ſ. ſenſitiuarum p̄ncipaliū ⁊ motiuarū: ꝓpter hoc aūt oculus paruus eſt.

De figura bone aut male capitis ⁊ pectoris.

cūqꝫ

cuiqꝫ cerebrũ receptaculũ eſt animalis ſpũs pupilla oculi parua exiſtens extramittit illũ: ſi igr̃ cũ voluerimus aliquid acutius videre: quaſi claudimus oculos: ⁊ denſam⁹ pupillas vt fortiter eiaculeẽ viſibilis ſpũs: pp̃ hanc itaqꝫ cãm vituperaẽ paruũ caput: ⁊ ne credas ꝙ magnũ caput ſemp laudetẽ niſi cũ fuerit cũ bona figura: ſicut i pericleo optimo ⁊ in bellis ⁊ in cõſilijs: eq̃ ꝗuis magnũ habuerit caput: nõ bñ figuratũ habuit. ⁋ Figura aũt capitis opꝫ rotũdã eſſe: ⁊ ex vtraqꝫ parte leuiter ꝓlõgatã: rotũdã quidẽ aũt pp̃ capaciſſimũ ſicut demõſtratur a geometris: aut quia a celo ĩfuſa ẽ nobis aĩa rõnalis: ⁊ vt nõ degeneret ĩ alia figura ſociata. Dui⁹ ãt figure octo ſũt diſpõnes: aut vtreqꝫ ðcreſcũt: aut vtreqꝫ augẽẽ: aut vna augeẽ altera ꝟo decreſcit: ⁊ h̃ pmutatiꝫ aut aĩrius ſiẽ ex̃ nãꝫ ſe hꝫ: poſterior ẽ ſm nãm ſe hñt: aut ecõuerſo: extra nãm aũt dico: aut decreſcẽdo aut augẽdo. Et antiqui gdẽ oẽs huiuſcemodi diſpõnes capitis figuras vocant. Hip. ꝟo bonã dicit figurã cũ ambo augent vel eminent cũ p̃dictis determinationibus: ſi ꝟo qñ vna eſt extra nãꝫ: alia ꝟo ſm nãm eſt mala: ⁊ hãc aũt vituperat. ⁋ Diſpoſitã aũt dicit figurã quotiens eſt cũ bona formatione: ⁊ hi q̃ hñt hõ figurã tenaces ceruice ſunt ⁊ fortes circa collũ: fortes aũt dicit circa collũ illos q̃ hñt magnas ſpõdiles ⁊ lacertos ⁊ tenaces ⁊ fortes: ſi eñi magne fuerint ſpõdiles nuche: manifeſtũ ꝙ ⁊ nucha ipſa magna eſt: ſemp enim ſm ꝓportionẽ nuche nã opaẽ ſpõdiles: ſi ꝟo multa fuerit nucha manifeſtum eſt: ꝙ cerebrũ multũ eſt: ⁊ vbiqꝫ ꝓportione ſeruata ſm nãm dicimus huius caput. Sũt ⁊ his oẽs virtutes fortes ſi eñi magnũ eſt cerebrũ ⁊ ad ꝓportionẽ capitis: manifeſtũ ꝙ bñ agit calor nãlis: qñ magne ſũt ſpõdiles: magna ſũt ⁊ oſſa pectoris q̃ ꝯiungunẽ incipientia obliqua a ſpondilib⁹: ſi aũt magnũ eſt pectus bñ ſe hꝫ calor nãlis: bñ ſe hꝫ ⁊ pulmo: igr̃ ⁊ vitales virtutes bñ ſe hñt: h̃ aũt calore nãli fortificato bñ ſiũt digeſtiones: ⁊ nutrimenta mẽbrorũ. gd aũt eſt nutrimẽtũ mẽbrorũ: eſt eniꝫ ſanguis q̃ ferẽ ab epate: igr̃ ⁊ epar bñ ſe hꝫ: ⁊ ſm nãm ſe hñt oẽs virtutes: ⁊ hec eſt q̃ laudaẽ figura capitis. ⁋ Que aũt eſt q̃ vituperaẽ: quotiẽs aĩrior pars ꝯcaua eſt: poſterior aũt augeatur: tũc eñi nõ feruntẽ p aĩriores ſuturas capitis ſupfluitates cerebri: ſed ferũtur p aures ⁊ expurganẽ: ⁊ hos Hip. auribus fluentes dicit: ⁊ ipſe quidem dicit: Auribus fluentes ſicut in exemplo. Tu ꝟo dic ꝙ ⁊ oculi lachrymantur: ⁊ nares mucilagines emittunt: ⁊ os humidum fit: qñ aũt ſupior mãdibula vnita eſt capiti: pp̃ hoc aĩriore pte cõcaua exiſte: ⁊ ſupior mãdibula reſidet: ⁊ tendiẽ introrſuꝫ: exinde ⁊ palatũ ꝯcauaẽ ⁊ dentes molares cũ dentib⁹ molarib⁹ nõ cõueniũt: nec canini caninis: nec inciſiui inciſiuis: pp̃ hoc ꝙ dentes ſupioris mãdibule iteri⁹ ſunt: ⁊ inferiores mãdibule dẽtes ſunt eminentes: vñ ⁊ Hippo. dixit. Et dentes permutati: ⁊ hoc hꝫ pñs intentio. III.

⁋ Quibuſcunqꝫ oſſium ab hyperoa deceſſit his medius inducitur naſus: quibuſdaꝫ ꝟo vnde dentes ſũmatim ſignãtur.

⁋ Dictũ eſt in anathomia: ꝙ .14. oſſa hꝫ ſupior mãdibula: ſex oculorũ: duo naſi: ⁊ duo in medio molariũ ⁊ naſi q̃ ferunẽ ad dẽtes caninos: ⁊ duo extremitatis mẽti: ⁊ duo palati: his itaqꝫ ſe hñtibus fertur multa humiditas p nares: ⁊ ipſa cõtinuo ducta putrefacit cartilaginẽ que eſt in medio duorũ oſſiuꝫ naſi: ſi ꝟo ⁊ in ꝓfunditatẽ tẽdat putrefactio ſic ꝙ attingat oſſa: reſidet multotiens os aut deſcendit: ⁊ ſic reſidet mediũ naſi. ſi aũt os patiaẽ qḋ eſt in extremitate mẽti ⁊ cadat: tunc os naſi cartilaginoſuꝫ reſidet ⁊ cauatur. IIII.

⁋ Infantiuꝫ epilepſie vel inflãmationes ſimul pubertatibus quibuſdam ⁊ permutationes habent ⁊ alia.

⁋ Ecce tractat⁹ iſte diſcõtinu⁹ eſt: qñ nõ ſeruat ꝯtinuationẽ i ſuis documẽtis: iterũ eñi ⁊ ad aliã egritudinẽ trãſfert ſe Hip. Sꝫ p̃mo dictiones explanem⁹: deinde intellim dicamus. ⁋ Infantes dicit Hip. ſũt nõ ſolũ q̃ lactãt: ſed q̃ ſunt vſqꝫ ad pubertatẽ: ⁊ ꝙ hoc ſit verũ ſic hyrofilus: ⁊ xeuſippus dixit. Infantib⁹ neqꝫ lac ſit: neqꝫ pariunt: neqꝫ calui ſiũt niſi poſt pubertatẽ: niſi enim dixiſſent infantes vſqꝫ ad pubertatẽ: ridiculoſuꝫ eſſet: ꝙ diceretẽ ab eis: ꝙ infantes lactantes neqꝫ lac hñt: neqꝫ pariunt: neqꝫ calui ſiũt. hoc eñ ⁊ nõ itelligẽtes ꝯſitenẽ: ⁊ hoc gdẽ de p̃ma dictione. ⁋ Scda aũt dictio diẽntẽ hꝫ ſcripturã: aut eñi hꝫ inflammationes: aut epilepſias. ſi autem he inflãmationes: hoc dicit: ꝙ infantes in pubertatis etate habent inflãmationem caloris nãlis: tũc eniꝫ calidior fit ⁊ ſiccior: qñ in pueris ſm ſubam ſupabũdat calor nãlis nõ ſm q̃litatẽ: ſicut eſt in igne q̃ accendiẽ a p̃n°: ⁊ a lignis viridib⁹: poſtea bñ accendiẽ ⁊ inflãmaẽ. ⁋ Si ꝟo hꝫ epilepſias ſciẽdũ eſt ꝙ epilepſia eſt ſpaſm⁹ corpis cũ leſione pncipaliũ actionũ: dicit aũt ꝙ in pueris hñtib⁹ epilepſiã h̃ a frigido ⁊ viſcoſo hũore ꝯtingit: multotiẽs aũt ⁊ a genitoribus: in his non eſt ſanitas: nec ab arte nec a medico: niſi ſolũ ab etate pubertatis: tũc eñi calor nãlis acutior factus ⁊ ſupabũdans ſm qualitatẽ cõſumit humiditatẽ ⁊ ſoluit paſſionẽ: hoc aũt dico ſi patiens vtaẽ dieta ꝯueniẽti: qñ ⁊ ſi eadẽ etate inordinatus ſit circa dietã: etatis pmutatio nõ ſoluit paſſionẽ. Et alia dicit: qꝛ nõ ſolũ epilepſiã pmutatio etatis diſſoluit: ſed ⁊ alias paſſiones quecũqꝫ ſiũt in flegmatico humore. V.

Diffinitio epilepſie.

Permutatio etatis multas paſſiones diſſoluit.

Capite bñ diſpoſito omnia mẽbra pncipalia bñ diſpondẽ.

⁋ In renẽ dolor ponderoſus quando replentur cibo: vomunt flegma: cum autẽ ampliãtur dolores venenoſa: ⁊ facile quidem ſiũt: ſoluuntur ꝟo quando cibis euacuantur arenoſa rubeaqꝫ ſubſiſtunt ⁊ ſanguineum mingunt: ſtupor femoris cõſequenter ſequitur: quieſcere non conuenit: ſed exercitari: nõ repleri: ⁊ iuuenes elleborizare: venã icidere: diureticis purgare: ſubtiliare: ⁊ mollificare.

⁋ Dictũ eſt vobis p p̃cedentia: qñ Hip. ꝑticulares morbos potius docet hic: vñ a particularibus incepit: ⁊ p̃mo dixit de muliere illa i q̃ ſupuenit retẽtio mẽſtrualis purgationis: poſt h̃ aũt ea q̃ ſunt de capite ⁊ diſpõne figurarũ capitis: ⁊ tertio de infantibus determinauit: vbi dicebam⁹: aut inflãmationes: hꝫ textus: aut epilepſias: ⁊ horũ didiciſtis expõnes ⁊ intellim. Nũc igr̃ ad aliã trãſfert ſe doctrinã: nõ enim eſt hoc cõtinuũ cũ illo de pueris: qñ demõſtratũ eſt a nobis ꝙ pueri nõ patiunẽ nephreticã diſpoſitionẽ: igr̃ q̃ſi ſeiunctus eſt hic ſermo a ſuperiori: vñ ſm p̃dictã ſuppõnẽ a nobis ⁊ ordinationẽ: p̃mo dictiões exponamus: deinde intẽtionẽ dicamus. ⁋ De nephreticã diſpõne facit hic mẽtionẽ: nephreticã aũt dico diſpõnẽ nõ qñ eſt aꝑa in renib⁹: aꝑa eñi cõis paſſio eſt ⁊ i alijs mẽbris factũ: ſed ſicut epaticam dico diſpõnẽ: nõ omnẽ paſſionẽ epatis ſed defectũ epatis: ſic ⁊ nephreticã dico diſpõnẽ: qñ lapis in renibus gñaẽ: quẽ aũt dicit põderoſuꝫ dolorẽ: aut facientẽ ſenſuꝫ põderoſitatis aut vehementẽ dolorẽ ⁊ itolerabilẽ ⁊ difficilẽ. Cibũ aũt gdẽ dicit: aut ſtercus aut cibaria: ſicut Hip. Labores cibis p̃diſponãẽ: aut ſanguinẽ q̃ alteratus nutrit mẽbra: ⁊ hoc eñi cibus dicit: ſed ſciẽdũ ꝙ ſanguis gdẽ cibus ſolũ noiaẽ: cibaria autem cibus ⁊ alimenta: ⁊ magis alimentũ q̃ꝫ cibus: flegma di-

Quid p nephreticã diſpoſitionẽ intelligendum.

Sanguis ſolũ cibus noiaẽ.

cit flegmaticum humorẽ ⁊ frigidum ⁊ humidũ. Quieſce-re aut eſſe ſine labore: elleboriſare: per elleborum purgare. ¶ Sȝ poſtq̃ dictiones expoſuim⁹: dicam⁹ intẽtionẽ. Sciendũ eſt aũt ꝙ Hip. hic ſpẽm morbi docet ⁊ cognitionẽ: ⁊ curatiuos docet canones: ⁊ vt verũ dicã nõ ſoluȝ curatiuos: ſed pſeruatiuos nobis dat. Et q̃ eſt ſpẽs egritudinis: iã diximus q̃ nephretica diſpõ eſt. i. litiaſis renũ: ⁊ qñ fit dolor in hac litiaſi: ⁊ põderoſitatis ſenſum infert: ⁊ imoderatũ dolorẽ inducit: ſi v̈o in ↄcauitate renũ gñatur

Locus lapidis. lapis: tũc i p̃n⁹ qdẽ põderoſitatis ſupuenit ſenſus: poſtea v̈o qñ lapis dȝ egredi ꝑ vrinã: veniẽs a cõcauitate renuȝ ad viã q̃ eſt inter renes ⁊ veſicã: affert dolorẽ imoderatũ: ſi v̈o in ſuba renũ fiat lapis: tũc ⁊ qñ gñaẽ facit acutũ dolorẽ: ⁊ qñ ferẽ ad ipſaȝ cõcauitatẽ renũ: in ipſa aũt cõcauitate põderoſuȝ facit dolorẽ: cũ v̈o dȝ a renibus extra duci lapis veniens ad viã q̃ eſt inter renes ⁊ veſicã: facit breuẽ acutũ dolorẽ. Quare q̃ciẽs in ↄcauitate gñaẽ: tres ſiũt acuti dolores: ⁊ vnus grauis: vñ ⁊ cõtinua balnea ordina

Ubi lapidis mus: vt ſic ad min⁹ mingem⁹ dolores acutos. ¶ Gñaẽ aũt hic lapis nõ ſolũ a frigida mãa: ſed a calida mala complexione deſiccante mãm. Et qõ eſt mirãdũ: multotiens eni a calida mala cõplexione fit lapis: ⁊ frigidi ſenſus conſequũẽ: multotiẽs aũt a frigiditate fit lapis ⁊ caliditatis ſupuenit ſenſus: hoc aũt accidit ſicq̃n eſt vbi ↄcludiẽ calor nãlis deſata ſupficie a frigiditate: et vbi frigiditas in ꝓfunditate agẽs: expellit calorẽ ad exteriora. ¶ Et vt in

Signa. oĩbus qñ a frigiditate gñaẽ lapis: tũc ⁊ põderoſitatis ſupuenit ſenſus. Qñ v̈o a caliditate: tũc imoderatus ſupuenit dolor. ⁊ hec qdẽ eſt p̃a cognitio nephretice paſſionis diſpõnis. 2ª eſt illa q̃ eſt ꝑ vrinã: qñ arenoſa cũ his egrediunẽ. i. arenoſa hypoſtaſis: color aũt eſt ſm humorẽ peccãtẽ vel efficiẽtẽ: ſi eni alba fuerit: eſt flegma: ſi v̈o rubea ſanguis: q illuc introductus ⁊ ↄgelatus ⁊ terreus fact⁹ efficit lapidẽ: ant qñ lapis egreſſus radẽs vaſa vrinalia: facit hic vrinã: ſic aũt ⁊ in alijs: ex colore eni cognoſcimus hũorẽ q eſt in cã. Cũ his aũt ⁊ flegma vomũt qñ i renib⁹ colõ adiacet: colõ cõpatiẽ ſtõcho: ſtõcho aũt os ſtõchi: ꝓp h ſm accñs os ſtõchi ꝑ colligãtiã cõpatiẽ renib⁹: ⁊ inde indigeſtio fit: ⁊ ſic vomunẽ flegmata: fortaſſis aũt ſm ꝓximiorẽ rõnẽ cõpatiẽ renib⁹ os ſtõchi: qñ fit dolor in renib⁹ exinde tanq̃ abũdans neruis: ⁊ hñ ſenſibile exñs os ſtõchi cõpatiẽ ſtatiȝ: fere aũt ⁊ oĩbus mẽbris ꝓp abũdãtiaȝ neruorũ: ⁊ h qdẽ ſiũt ſi moderatus fuerit dolor ſtõchi: ſi v̈o durabit dolor ⁊ imoderatus fiat ifirmaẽ os ſtõchi: ⁊ ipſo ifirmato manifeſtũ eſt ꝙ ſubtilia trahunẽ reumata fellea: exinde ⁊ venenoſa ſup oĩa vomũt: fortaſſis aũt nõ ſolũ ex h: ſȝ qñ ꝓp afflictionẽ paſſiõis: neq̃ȝ cibis replẽtur hi neqȝ geſcũt: exinde ſiccãt: ⁊ cholericũ fit totũ corpus: ⁊ ꝓp h cholica vomũt. ¶ Eſt ãt ⁊ alia diſpõ nephretice paſſiõis ſtupor femoris ↄñtis. ſi v̈o i dextra pte renũ fit lapis: ps dextra femoris: vel dextrũ crus hȝ ſtuporeȝ:

Unde quo fiat stupor cruris renibus patientibus. ſi v̈o in ſiniſtra: ſiniſtrũ hȝ ſtuporẽ. ¶ Sȝ q̃runt h qdã: q̃uo fit ſtupor cruris: vel femoris renibus patiẽtibus. Et qdã dñt ꝙ nerui ſunt q ferunẽ a renib⁹ ad femur vel crura: ⁊ ꝓp hoc ſupuenit ei ſtupor. Gal. aũt nõ h dicit: ſȝ qñ vene ſũt ⁊ arterie: q̃ mittũt ramos ad femur vel crura: ⁊ ad renes: ⁊ cũ his venis manifeſtũ eſt ꝙ qdã nerui ferũẽ: ⁊ exĩde fit ſtupor. Si v̈o aliq̃s opponat: ⁊ q̃re alio membro patiẽte: nõ fit ſtupor cruris: ⁊ dicim⁹ ꝙ nõ recipiunt crura tã magna vaſa ab alio mẽbro ſicẽ a renib⁹: ⁊ ꝓp magnitudinẽ vaſorũ fit compaſſio cruris ad renes. ¶ Sed poſtq̃ h diximus trãſeam⁹ ad aliũ. i. ad curatiuos canões. dicit itaq̃ȝ Hip. ꝙ opȝ i his elleborizare: ⁊ ipſe qdẽ dixit elleborũ: tu v̈o dic ſcamoneã: ⁊ aliq̃ alia purgatiua. Et cõſidera qñ recipit idicationẽ ab etate. dixit. n. iuuenes elleborizare. ſi. n. i pueris: aut ſenib⁹ ſupueniat h: nõ ſuſtinẽt multotiẽs elleborũ: ⁊ tũc vtimur pticularib⁹ ⁊ localib⁹ medicinis. ſ. diureticis i urib⁹ potẽtib⁹ ſubtiliare ⁊ purgare. vñ idixit. Diureticis purgare: ſubtiliar: ⁊ mollificare. In iuuenib⁹ aũt nõ ſolũ purgatiõe vtimur: ſȝ multotiẽs i quibuſdã flõmia: ⁊ in flõmia ↄſidera: ⁊ vide: opȝ nõ ↄtingentẽ venã icidere: ſȝ ꝓpinq̃: dico ãt illã q̃ eſt i plicatura poplitis a pte iterior. Hoc. n. facit in lib. de regimẽto acutorũ. pleuretica diſpõne ſupueniẽte icidebat venã q̃ eſt i cubito ꝓp vicinitatẽ: ſi v̈o nõ iuenitẽ vena in genu tũc incide eã q̃ eſt i cauicula pedis: ſic. n. et in manu ſi nõ iuenitẽ nobis vena q̃ eſt in cubito: ingrim⁹ ⁊ ramũ q tẽdit ad extremitatẽ man⁹ incidim⁹: ⁊ hi ſunt in calida ineq̃litate: et h⁹ expõ poti⁹ placuit doctori nr̃o: iterũ p̃a nõ min⁹. Et exide videre poſſum⁹ ꝙ de pticularib⁹ morbis determinat: ſi eni aliq̃s ꝓp fritatẽ ſupuenit dolor: aliq̃s ꝑ caliditatẽ: nõ eſt h epidimiacũ: ſed magis particulare. VI.

¶ Muliebria qb⁹ aquoſis ſi in multũ ꝑmanent: qñ v̈o nõ cito icrint inflantur.

¶ Trãſfert ſe Hip. ad aliũ ſermonẽ: ſȝ p̃us dictiões exponam⁹: deide dicam⁹ itẽtionẽ. ¶ Muliebria dñr opõnes mulierũ: nõ dico aũt opõnes mulierũ: ſicẽ colũ ſuſuȝ filũ: et hi talia: ſȝ opõnes mulierũ dico ↄceptiones purgõneȝ ptũ: lactis gñõnẽ et hẽ. dñr ẽt muliebria et paſſiões q̃ ſupueniũt ſolis mlierib⁹ vt paſſiões et mñcis ꝓcipitatio: et retẽtiones mẽſtruoꝝ: et hẽ dñr iterũ muliebria mẽbra q̃ ſole mulieres hñt vt matrix collũ mñcis. dñr iterũ muliebria et mẽſtrua: de qbus mẽſtruis determinat h mõ Hip. ¶ Aquoſas dicit nõ eas mulieres q̃ ꝑpate ſunt ad hydropiſiȝ: ſȝ eas q̃ ſũt flegmatice et hũide. ¶ In multũ aũt dicit: aut hñdo reſpectũ ad tps purgatiõis: aut ad etatẽ mulieris: q̃dã. n. ſeptẽ dieb⁹ purganẽ: q̃dã v̈o trib⁹ ſolũ: alie v̈o vſq̃ȝ ad ſenilẽ etatẽ: h ãt dicit i multũ. ¶ Que aũt eſt itẽtio Hip. dicam⁹: dicit eni ꝙ i hũidis mulierib⁹ ſi euãtio fuerit tarda et retineaẽ: hydropiſis ſupuenit. Et ſciẽdũ ꝙ dicẽ euõnẽ velocẽ et tardã: hñdo reſpectũ ad ca. et fri. ſȝ hñdo reſpectũ ad ipas mulieres adiuicẽ: flegmaticaꝝ. n. tardior fit euõ et diuturnior q̃ȝ cholicaꝝ: ſicẽ et in eo qõ eſt de criſi amphimerina diuturnior dicebaẽ eẽ tertiana. nõ ꝓp differẽtẽ mãȝ: dicit igiẽ: qñ in his nõ expurganẽ mẽſtrua oĩno aut nõ oĩno: opȝ tũc flobothomare et adiuuare nãm: ita eni ⁊ in aforiſmis dicit. VII.

Muliebria multis modis dicunt.

De tpe menstruationis.

¶ In cranone antiqui dolores frigidi: noui v̈o calidi.

¶ Ecce hec egritudo de qua mẽtionẽ facit h eſt ↄſona titulo tractatus. epidimica. n. eſt ⁊ nõ particularis: q2 de tota ciuitate mẽtionẽ facit: ⁊ qd dicit: qñ i cranone. i. in illa tali ciuitate ⁊ antiq dolores facti ſũt: ⁊ noui: antiq̃s noians eos q a flegmate fiebãt tpe multo durãtes: nouos aũt dicit dolores q fiebãt a caliditate ꝓp modicũ tps hũoris: ⁊ qdã dñt hui⁹ expõnẽ: alij v̈o dñt aliã: ⁊ dñt ſic: ꝙ ãtiquos dolores dicit q multo tpe añ ſuperuenerũt in cranone. i. in illa ciuitate in frigida cõſtitutione. i. exñte aere frido. nouos aũt qui ante modicũ tempus ſuperuenerunt.

¶ Sãguine v̈o plime ⁊ q̃ ab hyſchia frida.

¶ Sãguinẽ aũt dicit flegmaticũ: ab hoc eniȝ vt in pluribus fiunt hyſchiatice paſſiones: mucilagine replete cotilidones. ſ. frigido ⁊ viſcoſo hu. Contingit aũt ꝙ a calida mala cõplexione gñanẽ hyſchiatice paſſiones: caliditate diſſoluẽte flegma: ⁊ mucilaginoſuȝ humorẽ: ⁊ gñante vẽtoſitates: ⁊ hoc modo diſtendente membrum. VIII.

¶ Que in rigores fortes euntia non omnino

ante

ante alleuiantur ſed prope ſtatum.

De diffinitione rigoris ⁊ ipſius diuiſione.

¶ Ecce iterū de particulari facit mētionē Hip. ſicut dictū eſt ſupius: iterū dictiones explanem⁹: ⁊ ſic intētionē adducemus. Rigor eſt ſicut nos docuit liber de cāis quedā cōpoſitū a tremore ⁊ frigiditate. Hoc aūt rigor triplex eſt: aut.n. añ fe. vel caliditatē ſupuenit: ſicut q ſupuenit añ paroxiſmū: aut in ipſa fe. ⁊ iſte dī alternus: vel ꝯcomitās ſicut vbi eſt fla: ſm mediū quidē putrefactū: ſm mediū vero nō putrefactū. Eſt autē ⁊ ali⁹ rigor cū fe. qui nō apparet fe. ſicut rigor q eſt icaleſcibilis. Eſt aūt ⁊ poſt fe. rigor: q creticus ⁊ ſupueniēs vocat q ſupuenit i cauſone: vñ a cauſone hito rigore ſupueniēte ſolo. Hoc aūt rigorē dicit Hip. alternū vel comitātē. Fortes dicit rigorē: aut q multo tpe durauit: aut illū q vehemēter aſſligit. Statuū aūt dicit tps qđ eſt poſt augmētū: ſiue i particularib⁹ paroxiſmis: ſiue i toto tpe egritudis. ¶ Sz poſtq̄ dictiones expoſuim⁹: dicam⁹ intētionē Hip. dicit aūt q morbi eūtes in rigores: i ſtatu alleuiant: ſz p ſtatū vt dctū eſt totū tps intellige: ⁊ particularē paroxiſmū: ⁊ ſupponant nobis duo morbi: amphimerin⁹ ⁊ q̄rtan⁹. In amphimerino quidē rigor i particularib⁹ paroxiſmis durat a pn̄o vſqꝫ ad ſtatū: qn̄ aūt i ſtatu icipit caliditas ſił calefacit totū corp⁹ ſtatī rigor alleuiat ⁊ diminuit: i q̄rtana aūt totū tps accipe ſtatū toti⁹ egritudinis: ⁊ dic q in q̄rtana i pn̄° quidē groſſiori exiſte mā nō fit rigor: ſz infridatio oſſa cōprimēs: poſtea ꝓcedēte egritudie: ⁊ mā ſubtiliata circa ſtatū: ſupuenit vehemēs rigor cū tremore magno: tūc artiſta quidē letat: idiota vero ꝯturbat: a ſtatu aūt diminuit rigor mā euaporata: ꝓpter hoc addidit: nō oīno añ ſtatū: prope ſtatū vero: neqꝫ omnino ceſſat rigor: vnde ⁊ Pla. ait in gorgia. Paſſus ſuꝫ aūt multoꝝ paſſionē: nō oīno tibi obedio. IX.

¶ Ante rigorem retentiones vrinarum ſi inutile ierint: ⁊ venter ſi proceſſerit ⁊ ſomni affuerint: pariter autem ⁊ modus febris: pariter autem ⁊ que ex laboribus.

¶ Didiciſti.n. q multiplx dī rigor: nūc aūt Hip. creticuꝫ ⁊ ſupueniētē dicit rigorē. Sz vt itētionē dicam⁹ ꝑdicere volum⁹ q̄dā: q: imēdim⁹ introducere auditorē: venio ad egrū: ⁊ cognoſco ſpēꝫ egritudis: qn̄ tertiana eſt: ſi ꝯtingat itaqꝫ ingro ſm traditā doctrinā in creticis: ſiue ſalubris ē morbus ſiue mortalis: iueni q ſalubris: ⁊ terminabit vel ſoluet: inueni q terminabit: ⁊ terminabit p expurgationē: aut p apa: ⁊ inueni q p expurgationē: p vrinā: p vētrē: p fluxū ſanguis ex narib⁹ p vomitū p ſudorē: nō eni inueni p vomitū neqꝫ labiū ſupius citari: neqꝫ ſignū flux⁹ ſanguinis: neqꝫ ꝑturbationē vētris: neqꝫ vrine euōnē. ſperaui q p ſudores fiet terminatio: poſtea reuerſus ſum ad egrotū: ⁊ inueni q retētio facta eſt vrine: ⁊ qđ dico ingrone forte renes oppilationē habuerit: aut multi egreſſi ſūt ſeceſſus: hi eni alternatiꝫ ſe hñt ad egreſſionē: vñ Hip. dicit. Urina noctu multa facta ⁊c. nihil boꝝ inueni: ſic itaqꝫ ꝯſideraui. q poti⁹ ſudor ſupueniet: ⁊ dū hoc ꝯſiderarē ſupuenit rigor: ⁊ factus eſt ſudor: factū eſt ſicut ꝯſideraui: ⁊ ſic alteratio facta eſt egritudinis: ſꝫ vt aliqs nō dicat. Quid igit exiſte mā indigeſta: ſi hoc ſupueniat nō eſt difficile: ꝓpter hoc dixit Hip. Si in vtile ierint. q.d. exiſte bona ⁊ digeſta vrina: ſi hoc ſupuenerit cū aliqs oībus ſignis: ſi cū bona tolerātia vel ſufferētia: ⁊ digōnet mō hñt iacēdi ſi ex his fiāt retētiones vrinaꝝ bonū eſt: ⁊ hoc eſt magis vex: ⁊ hoc oñdit Hip. dicēs. Et ſomni: ⁊ ipſe quidē dicit: ſi ſomni: tu vero dica ⁊ modū iacēdi bonū: ⁊ bona habitatio: ⁊ oīa alia: dicit aūt Gal. q poſſe eſt ſomnū fieri i morbo: q̄tiēs morb⁹ eſt moderat⁹: ⁊ vigilia fuerit laborās. Et dicim⁹ q ꝓpter hoc additū eſt. Si i vtile ierint. Quidā dt librorū hñt. Et vēter ſi proceſſerit: ſi quidē igit ſine nō fuerit textus: dicimus q Hip. magis cās voluit aſſignare retētiōis vrine: ⁊ cōſidera ipſꝫ hoc dicere: ſcio q ſi vēter ꝓceſſerit retētio fit vrine: ſꝫ nec nō dico hāc retētionē: ſꝫ eā q̄ fit p ſudores. ſi vero text⁹ ē. Si vēter nō ꝓceſſerit: dicta eſt expō. Pariter aūt ⁊ modus febris. Pariter aūt dictū eſt: qn̄ tanq̄ i ſui memoriā ſcripſit hūc tractatū. ſi eni ⁊ fe. fuerit moderata ⁊ nō vehemēs: tūc hēbimus q alteratio fit egritudinis: in his ſudoribus. Pariter aūt ⁊ q̄ ex laborib⁹. Dicit q impoſſe eſt: ⁊ ex cāis ꝓmiſſis cognoſcere q̄ eſt egritudo: plēs aūt ſunt hui⁹ cāe: aut eni triſtitia: aut vigilia: aut labor: aut ſollicitudo: aut ira: aut aliqđ tale aliud q ſpēs nobis manifeſtat fe. q in cholera rubea fit ꝓpter hoc ſicut in exēplo de laboribus mentionem facit. X.

¶ Apoſtaſes nō omnino quibus rigores.

¶ Apoſtema dicit nō fit iterū in rigoribus. vlt hoc quidē dicit. Qm̄ in interpolatis quidē in qbus rigores fiūt nō fit apa: ꝯtinuis vero in qbus nō ſunt rigores apa ſuperuenit: aut mā groſſa exiſte: aut virtute nō potēte expellere māꝫ. Et in ꝯtinuis quidē eſt: qn̄ in qbus nō eſt rigor: ⁊ nō fit apa: ſed expurgatio fit cauſon nō p apa: ſꝫ p expurgationē dico.i. p ſudores multotiēs ceſſauit: rigorē aūt dicit nō ſupuenientē aut creticū: ſꝫ ꝯcomitātē vel incidētē. XI.

¶ Tibiarū effeminationes aut añ egritudinē ambulāti aut ex egritudine continuo: ꝓpter qđ forte qđ ex laboribus in articulos diuiditur: ꝓpter hoc ⁊ cruriū effeminationes.

¶ Effeminationē dicit Hip. debilitatē: ꝓpter id q femineus ſexus debilis eſt ⁊ ifirmus: vt aūt manifeſta ſit nobis intētio ſupponat infirmus: ad quē veniēs inuenio fe. ꝯtinuā inter vaſa: ⁊ inuenio q ex labore vie paſſus eſt ⁊ debilis in pedib⁹. ⁊ qđ: dico q q̄ñ ꝓpter id q ꝯtinua eſt fe. p apa terminabit: ⁊ in eo q ex labore vie debilis eſt pedib⁹: dico q ad pedes ſuperueniet apa. ſ. ad articulos: venio ad aliū egrū: ⁊ inuenio eādē paſſionē eūdē morbū ⁊ facta ē purgatio māe: ſed nō ꝑfecta: vñ remanentibus reliquis māei in egro ꝓpter imꝑfectā determinationē ꝓpter aliq̄ cām neceſſariā coactus fuit ambulare ſic ex hoc debilitati ſunt pedes: ⁊ reliqe māe venere ad pedes: ⁊ facere apa: vñ facta eſt duplex infirmitas pedū exambulatione: ⁊ ex apate: ſi forte aliqs dicat: ſi poſt viceſimā vel triceſimā die facta determinatione ambulabit iſte ſupueniet apa in pedibus: ⁊ dicimus q minime ꝓpter hoc: ⁊ Hipp. cōtinuo dixit. poſt morbum. XII.

¶ Phimata extrinſecus manēduꝫ: ⁊ ex acuta ⁊ capitata: ⁊ equaliter cōmaturātia: ⁊ nō circūdura: ⁊ deorſum tendentia ⁊ non bicipitia: contra vero mala: q̄to autem plus contraria peſſima.

¶ Phimata vocat Hi. corpis apata: ⁊ alias puſtulas oēs: ⁊ dicunt hec oīa exātimata methaforice dicta ab eis q̄ extra pululant. Quid aūt intēdebat hoc dicēdū eſt: ꝯſidera aūt ipſm hoc velle dicere tibi: q optimū eſſet ſi corpus poſſet ꝯſeruari ſine ſupfluitatibus: ſꝫ qn̄ hoc eſt impoſſe: gñatis in nobis his ſupfluitatib⁹ melius eſt q expurgent: ⁊ non maneant in nobis: ⁊ ſi expurgent: bonū eſt ſi extra corp⁹ expellant: ſꝫ ſi nō eſt poſſe: bonū eſt q deriuet mā ad mēbra ignobilia: ⁊ nō ad nobilia: hoc aūt ſit: ⁊ nūc dicit q phimata ſupuenire. i. exāthimata. i. extra egrediētia ad cutē: ſed hoc dicit volo ⁊ in acutū tēdere ⁊ acumē hēre: deſignat eni hoc ſignū bonū ⁊ cām bonā: ſignū aūt q fortis eſt virtus ⁊ mā calida eſt. cā aūt q modicū locū occupā: ſi vero in la

Impoſſe eſt corpus eē ſine ſupfluitatibus.

Phimata Exanthimata

tinidinẽ tẽdãt: ⁊ ſignũ eſt malũ ⁊ cã. ſignũ aũt ꝙ virt⁹ eſt debilis: ⁊ mã frigida eſt: ⁊ expedit vel exigit diuturnitatẽ ad digõnẽ. cã aũt mala: qꝛ̃ multũ locũ occupãt: opʒ aũt ꝙ apã ſit equalẽ ⁊ mobilẽ hĩc cõmaturatonẽ mãe vbi nõ vna pars ipſius ſit dura alia mollis: neqʒ media ipſi⁹ qdẽ ſit maturata: ⁊ qdã ſint circũdurata: intẽde qð ipſe dicat nõ circũduratã: cui⁹ expõ eſt hec: qͥliter opʒ cõmaturari mãm. volẽs aũt dicit: ⁊ deorſuʒ tẽdẽtia apata ꝗſi ꝙ deorſum tendat vel repat mã: ⁊ nõ ſurſuʒ: aut chirurgia facta i illo mẽbro vbi expurgabilis inueniat mã: ⁊ dicit ꝙ non vult ea eẽ diſcipnã: qꝛ mã diuiſa infirma ſit: ⁊ nõ maturat mãm: ⁊ inſpice artẽ Hip. qñ dicit circũdura ⁊ capitata: ⁊ medys vl⁹ eſt vocibus ꝓꝑ hoc dixit: Iõia boña mala: ⁊ ſiquo plus zõia tãto peſſima. Predicta aũt ſicut media nõ ex neceſſitate habent cõtraria mala: acuta aũt bona manifeſtũ eſt ꝙ contraria mala ſunt. XIII.

¶ Quod ferinum autũno ⁊ cordis dolores: ⁊ ꝙ frictile: ⁊ quidem melãcholicũ: ad pꝛĩn cipia cõmotiones ſpeculari: ⁊ in omni mẽbro vt in occaſum exacui ⁊ lumbrici: ⁊ aſcarides: ſic ſi annus in occaſum.

¶ Hic aũt Hip. trãſfert ſe ad tpa: ⁊ intẽdit de autũno determinare: iſte aũt autũnus inequalis eſt: ⁊ vt verũ dicaʒ ſic ut tps eſt ſm vnã cõplexionẽ: ſm ſcðo cõplexionẽ calidi ⁊ frigidi inequale eſt. Eſtas aũt calida ⁊ ſic. ver ſcðo bñ tẽperatũ: hyems ſcðo frigida ⁊ humida: quare in vere qdẽ ſupueniũt ſynochi: tũc eni ſanguis dilat: in eſtate ſcðo tertiane egritudines ꝓꝑ cholerã ru. in hyeme ſcðo ꝓꝑ flegma amphimerine: in autũno ſcðo melãcholice egritudines: ⁊ q̃rtane. Forſitã aũt ⁊ oẽs morbi in ipſo fiũt: qꝛ̃ in eſtate gñat cholera ru. ꝓꝑ cõplexionẽ tpis gñat: ⁊ flegma ꝓꝑ malã dietã: ⁊ ꝓꝑ cõplexionẽ fructuũ: ſupueniẽte autũno mouent hu⁹ hũores: ⁊ gñant differẽtes morbos: ſʒ aliqñ tiens magis fiunt amphimerine: aliquotiẽs tertiane: ſm diuſã itaqʒ hũoris ſm cõplexionẽ patiẽtis ſm dictã: forſitã aũt ⁊ ſm cõplexionẽ tpis. multotiẽs aũt autũnus alterat: ⁊ factus eſt ſic. ⁊ ca. ⁊ gñauit multas tertianas aut fri. ⁊ hu. ⁊ intulit multas amphimerinas. ꝯtingit aũt ꝙ to aũ tps ꝑmutatũ eſt. Qñ igit autũnus hʒ inequalitatẽ: ꝓꝑ hoc in ipſo gñant egritudines vel mãe ipſaꝝ q̃ in eſtate cõgregant ⁊ occultant: mãc ſupueniũt in modum belli: in modũ ferarũ: ꝓꝑ hoc autũnũ ferinũ vocauit ꝓꝑ incurſuʒ morboꝝ. multotiẽs aũt melãcholicus hũor ſupabundat: ⁊ aut in vno mẽbro ⁊ facit cancrũ: aut in toto corpe: ⁊ facit cãcrũ ⁊ elephãciã q̃ ſũt fere: ⁊ ꝓꝑ hoc ferinũ dixit autũnũ. ¶ Sʒ dubitant qdã quõ ⁊ de lũbricis facit mẽtionẽ: ⁊ aſcaridib⁹: hi eni a flegmate putrefacto gñant: ⁊ crudo hu. ⁊ dicim⁹ ꝙ quõ ſit amphimerina flegmate putrefacto. ſilr fiũt ⁊ hi flegmate cõgregato. Volẽs aũt deſignare ꝓprietates autũni dixit. In occaſu: qꝛ̃ aũt annus ꝓportionat toti diei. i. diei ⁊ nocti: igit ⁊ tpa anni ꝓportionant ꝑtibus diei. ver. n. ipſi oriẽtali: eſtas ſcðo meridiei: autũnus occidẽti: hyems ſcðo nocturno: vñ ⁊ a tpe inſult⁹ vel motus poxĩmi poſſim⁹ dicere q̃ eſt egritudo. ſiqdẽ eniʒ in mane incipit: poti⁹ eſt ſynochus: ſi aũt in meridie tertiana eſt oĩno: ſi aũt i occaſu q̃rtana: ſi ſcðo in nocte amphimerina vt in plib⁹. Opʒ aũt ꝑmã acceſſionẽ poxĩmi ꝯſiderare: qꝛ̃ nõ eſt incõueniẽs: ſi pri⁹ aut poſteri⁹ moueat morbus ⁊ ꝑmutet acceſſionẽ: ⁊ hoc qdẽ in plurib⁹ ſit. multotiens aũt in tertiana in nocte facit acceſſionem: ⁊ amphimerina in meridie. Aſcarides aũt ſũt genus lũbricoꝝ: annũ aũt dicit in occaſum: qꝛ̃ annus totus autũnalis factus eſt: q̃ſi inequaliter in his eſt intẽtio. XIIII.

Cõplexiones tẽpoꝝ: ⁊ eorum egritudines.

Annus ꝓportionatur diei naturali.

¶ Puerorum tuſſes cum ventris perturbatione ⁊ febre continua ſignificant determinationem exiſtenti duorum menſiũ vt multum vel. xx. ⁊ tumores in articulos. ſiquidẽ inferius vmbilico conſtiterint vel ſurſuʒ in articulos bonuʒ: ſi ſcðo ſuperius non ſimiliter ſoluunt morbum niſi putreſcant.

¶ Multotiens aũt dixi ꝙ de ꝑticularibus morbis determinat: ⁊ ꝓꝑ hoc diſcõtinua ſũt documẽta. Sed dictiones he plane ſunt: dictũ eſt aũt vobis: ꝙ multiplr̃ dr̃ puer: ⁊ ſic hic de puero nouiter genito intelligẽdũ eſt. Quid aũt dicat Hip. qñ eſt puer ⁊ huic ſupuenit tuſſis: deinde ⁊ fe. ꝯtinua ⁊ ꝑturbatio vẽtris ⁊ apãe gñato diſſoluta eſt paſſio: apa tñ gñatũ eſt in. xx. diẽ. xx. aũt dicit aut illã que eſt poſt duos mẽſes vt ſit poſt. xx. diẽ gñatũ apa: ⁊ in. lxxx. diſſolutio. xx. aũt dico diem q̃ eſt poſt. xl. ꝑtus. vt ſint oẽs dies duo mẽſes. lx. ¶ Gal. aũt ſeneſcẽs in opib⁹ artis cũ rõne dicit: ꝙ nihil tale vidit factũ i his pueris: ſi ſcðo ⁊ fiat raro ſit: ⁊ coꝝ q̃ fiũt raro nullus aſſignat cãm. H qdẽ falſa eſſe dicit: ꝙ ſcðo ꝯñs eſt verũ: dicit eni verũ eſſe ꝙ in pueris multotiens apa ſupuenit: ſʒ h volo dicit Hip. in partibus iferiorib⁹ poti⁹ q̃ ſupiorib⁹: ſic eni volumus mẽbra ignobilia pati potius q̃ nobilia: ſic iferiora poti⁹ volum⁹ pati q̃ ſupiora: ſi aũt aliqñ ad ſuperiora tẽdat mã nõ ad mẽbrũ nobile: ſʒ ad ignobile: timeo aũt ne tẽdat ad cerebrũ aut ad oculũ. ſi ſcðo veniat ad mẽbrũ ignobile magnũ volo fieri apã: ita ꝙ fiſtulet ſicut in ꝑipleumonicis: qñ aũt ſupius tẽdit mã multotiẽs tẽdit in humeros: ⁊ ibi generat apã: ⁊ exinde ifirmũ fit mẽbrũ illud: dico aũt humeri: ⁊ inde ſeqt atrofia. i. nõ nutrimẽtũ: ⁊ ſic galiãcones hi fiũt. i. hñt pueros ſiccatos: ex eo ꝙ ſubtiliant mẽbra: ⁊ aſſimilant murilego. Sʒ opʒ nos ſcire qñ triplicẽ ꝑmutationẽ dicit in pueris: aut ꝑ apã vt dictuʒ eſt: aut per vulnera: aut per fluxũ ſanguinis ex naribus: ꝓꝑ hoc ſeipm expoſuit di. magis ꝑfectioribus: ⁊ in his eſt intentio.

¶ Que ſcðo in humeris putreſcẽtia perfectis galiancones facit.

¶ Bñ addidit Hip. hãc dictionẽ ꝑfectis: qꝛ ſi imꝑfectis h ſupuenerit. i. pueris: qꝛ̃ ⁊ multotiẽs nõ fiũt galiãcones. i. nõ hñt humeros ad ſimilitudinem murilegi.

¶ Solutiones autem ⁊ vlcerum diſpoſitio niſi rotunda ⁊ profunda ſint: talia ſcðo peſſima ⁊ aliter.

¶ Nõ oportebat ipm dicere vlcerũ diſpõnẽ: nõ eni vlcera ſunt q̃ a ꝓfundo exeũt: ſʒ mã eſt. Et ad h dicim⁹ ꝙ effectũ loco efficiẽtis cãe dixit ſicut ꝯſuetudo ſua eſt. In his aũt vlceribus dicit ꝙ ſit alteratio ſi nõ rotũda vel ꝓfunda fuerint. h eniʒ rotũda mala ſunt: aut ꝓꝑ id ꝙ capaciſſima ſunt: ſicut demõſtrat a geometris: aut qꝛ nõ hʒ locũ nã vbi firmet fundamẽta carnis: in angulis aũt vlcerum tanq̃ fundamẽta carnis ꝯſtituit ⁊ incipit curare: ꝓfunda aũt mala ſunt qñ ꝓfunda a corroſione fiunt: corroſio fit a venenoſo hũore. i. cholerico ⁊ acuto: ⁊ ſi hĩ humor fuerit pueris: qd boni ſperãdũ eſt in hoc: q. d. nihil.

Cã quare vulnera circularia tardius ſanantur.

¶ Solutiones ſcðo ⁊ ſanguinis fluxus magis quidem perfectioribus apparet.

¶ Si ſanguis dicit fluat ex naribus: ꝑuſat morbus: aut vena rumpat ꝑ quã egrediat materia. XV.

¶ Lachryme in acutis morbis moleſte volẽtiũ qdẽ vile: inuitorũ aũt exiſtens malũ.

Exinde

¶ Exinde ad aliā doctrinam tranſfert ſe Hip. dictum eſt aūt vobis ſupius: ꝙ venio ad egrū: inquiro ſpēm egritudinis: ſiue ſalutifera eſt aut mortifera: inuenio ꝙ ſalutifera: ⁊ aut terminabiť aut ſolueť: ⁊ terminabiť aut ꝑ expurgationē: aut per apa: de omnibus aūt his determinatū eſt: qm̄ aūt nō ſemper ſalubris eſt morbus: ſ3 ⁊ mortalē inuenio: ꝓpter hoc dicas: ſicut cōmētator ſigna mortalis morbi: ꝓpter hoc Hip. ð lachrymis inuitis mentionē facit tanq̄ de ſigno mortali. Lachryme aūt voluntarie ſūt aut nō voluntarie. voluntarie qdē ſunt ſic qn̄ volum⁹ flectere ꝑ lachrymas diuinū: nō voluntarie vero aut pp opthalmiā: aut ꝓpter vulnus: aut ꝓpter ebrietatē: aut propter multitudinē mãe nihil tale inuenio: ſed inuenio inuitas lachrymas in aduſtione ⁊ feruore in qualitate calida: igitur nō ꝓpter multitudinē hoc ſupuenit: ſed magis ꝓpter debilitatē virtutū: qm̄ lachryme hui⁹ qnq3 male ſunt qnq3 non male. Manifeſtū eſt ab hoc exēplo: verbi grã venio ad duos aliquos: inuenio in vtroq3 pedes frigidos: ⁊ dico ꝙ huic qdem mors ſuperueniet: alij vero non. hoc aūt pp quid dico: ⁊ dicēdū ꝙ in hoc inuenio mortificationē virtutū ⁊ infrigidationē: in alio inuenio qm̄ ſenilis eſt etas: ⁊ ꝓpter etatē fuit infrigidatio: aut multotiens neq3 ſenilē3 inuenio etatē: ⁊ tñ nō dico mortalē hanc frigiditatē: ſ3 potius chronicus eſt morbus: qd eni ꝙ in flegmate eſt morbus: ⁊ ꝓpter hoc ſuperuenit frigiditas. Silr igiť ⁊ in lachrymis: ſi qdē eni inuite ſiūt pp debilitatē virtutis: mortiferū eſt hoc: ſi vero ꝓpter ebrietatem: aut aliq̄ aliā huius cã3 nō ē mortale: nūc igiť mortale ip3 ſupponit: dixit eni acutis: ⁊ nō ſufficit hoc ꝓpterea ꝙ acut⁹ pōt eſſe morb⁹: ⁊ lachryme emanāt: ⁊ nō eſt hoc mortale: ꝓpter hoc accidūt male habētibus quaſi in debilibus: ⁊ hñtibus alia ſigna mortalia. ¶ Sciēdū aūt ꝙ in ꝓnoſticis quidē dixit. Et frōtē aridā3 ⁊ tenſam: hic aūt dicit palpebras: ꝓpter hoc aūt oſtendiť multa ſiccitas: vñ ꝓpter ſiccitatē nō ſolū palpebre circūtenduntť: ſed ſpuma fit: ⁊ ſiccitas: vnde a metaphora ſpume maris. ⁊ fluere quidē lachrymas debilitas eſt retētiue virtutis: ſpuma vero ðbilitatis alteratiue: exinde ⁊ oculi interius ſordidi: quaſi aūt interiora palpebrarū.i. ipſi orbes oculorū: hoc aūt fit qm̄ calor nãlis extincte eſt: ⁊ iō deferť aliquid ad oculos: ⁊ ſic fiunt ſordidi. aut qm̄ albugine⁹ fit ſordidus: multotiēs manēt ⁊ oculi conſiſtentes ſicut in ſtupido: multotiēs aūt pp diſpōnē aliq̄ ſpaſmi ɔtingit eſſe diſſolutionē lacertorū oculorū: ſicut fit i epilepticis: pp hec aūt oia oñduntť virtutes oēs male ſe hēre: ꝓpter lachrymas aūt ⁊ ſpumā demonſtrantur nãles deficientes. ꝓ id aūt ꝙ oculi ſunt introrſus ſordidi: vitales virtutes deſignat infirmari ⁊ extinctionē caloris nãlis: pro eo aūt ꝙ imobiles ſiūt aiales ſignificat eſſe infirmas. Qm̄ aūt ſicut dixit phi. oculi q ſunt ad modū feneſtrarū aie: declarāt ipam quō ſe h3: ⁊ ſi oēs virtutes infirme ſunt quid boni ſperandū: q.d. nullum.

Oculi q ſunt ad modū feneſtrarum aie declarāt ipſa3 quō ſe h3.

¶ Et quibus circuntenduntur palpebre malum: malum aūt ⁊ ſuper deſiccatum velut ſpuma ⁊ caliginoſum: malum ⁊ aridum: ⁊ ſordidi introrſum: ⁊ ſtupidi ⁊ vis conuertibiles ⁊ concaui ⁊ alia que relinquuntur.

¶ Oportebat ipm deſiccationē ꝓordinare q̄ eſt efficiēs tēſionē palpebrarū: ⁊ tūc qō fit dicim⁹ loco cãe efficiētis: indifferēter vſus eſt: aut qm̄ deſiccatū qdē de ſpuma dixit: tēſum aūt ꝑ palpebras: qm̄ eni deſiccatū nō dicit de palpebris: manifeſtū eſt p⁹ qdē ex eo ꝙ adduxit ſtatī ſpumā. ſcdo vero pp id ꝙ inferius parū dixit: ⁊ aridū q̄ſi palpebre ſicce ⁊ tarde mobiles: ⁊ ex hoc pp debilitatē fit virtutu3: oculos aūt eſſe mobiles deſignat aut ꝑſentē alienationē aut futurā. ¶ Et alia q̄ derelinquunť. Que aūt dicat alia aut alia ſigna mortis: vt modū iacēdi ⁊ h3: ⁊ alia dicit q̄ſi alias paſſiones oculorū: de cōcauitate oculorum aut taciturnitate nihil dixit: hoc aūt derelinquit.

XVI.

¶ Febres he quidem demordentes manu3: he vero mediocres: he vero nō demordentes: ſuperredentes vero.

¶ Trāſfert ſe Hip. ad aliud documētū: ⁊ vult ſpēs febriū determinare: ſ3 hic ad memoriā excitamus doctos coru3 q̄ dicta ſunt in li. de ſpēb⁹ fe. doceo tñ indoctū. S3 p⁹ ingram⁹ ſubā3 fe. ſubā3 āt dico ſimplr eēntiā ipſi⁹: nō ſubā3 q̄ ꝑ ſe eſt: qm̄ fe. accñs eſt. ꝙ autē ſuba deſignat ⁊ ſimplr eēntiā: ſcitis ⁊ accepiſtis: audiētes ſubſtantialē diffinitionem medicine. dictum eſt autem ⁊ in predicamentis: ꝙ equoca eſt ſubſtantia: quādo dicebať ꝙ equiuocum nomē eſt ſolū cōe: rō vero ſube q̄ eſt ſ3 nomē diuerſa. eſt aūt fe. ſubalis diffinitio q̄ dicit: ꝙ fe. eſt extra nãm calor ꝓcedens a corde in arterias: ſuoq3 ledens effectu: ⁊ nō intendas Eraſiſtrato dicēte: q̄dā motione arteriaru3 fieri feb.

Qr nãm ſubſtantie ſigĩa cōdaru.

¶ Spēs aūt ſumunť aut ab eēntia fe. aut ab accñtibus. Subales aūt dico diñas q̄ ſumunť a ſuba: accñtales vero q̄ ſumunť lōge a ſuba: ſicut riſibile ſubale eſt hoīs: qr eēntiā ſuā attingit: grãmaticū vero accñs: qr remotū eſt: ſi igiť in feb. aut a ſuba aut ab accñtib⁹. Et a ſuba qdē aut a q̄li caliditatis: aut a mã: aut a mō motiōis. ⁊ a caliditate qdē ſicut qn̄ dicimus acutā fe. aut mordētē aut lenē. a mã aūt ſicut dicit Gal. hic qdē remota qn̄ ingrimus: aut in ſpiritibus eſt fe. aut in humidis aut in ſolidis. a cōtinēte qdē3 ſicut qn̄ q̄rim⁹: aut i ſanguine aut in flegmate: aut in cho. ru. a mō aūt motionis: ſicut qn̄ dicimus: ꝙ in ꝑncipio acuta incidit q̄litas: poſtea vero lenis: aut qm̄ in ꝑn⁹ qdē lenis: poſtea vero acuta. Prius eni ⁊ poſterius modi ſunt motionis: dicere aūt vehemētē fe. aut debilē q̄lē eſt: ſi aūt qs dicat mltā fe. ⁊ h3: aut modicā abuſiue dr: aut pp mã3 multā dicit fe. q̄ eſt in multa fe. ⁊ he ſunt ſubales diñe. Ab accidētibus vero aut ꝓpinquis: aut remotis: ⁊ ꝓpinquis quidē ſicut os rubicūdū ⁊ os croceū: h qdē in ſanguine fit: aliud vero in cho. ru. albū vero i flegmate: liuidū vero in melico hu. h eni ipm hūorē deſignāt quō ſe hñt. dicť aūt aut ɔtinuā fe. aut interpolatā: h aūt valde remotū eſt accñs: ſic pleureticā fe. aut nephreticam: vñ ⁊ Hippo. dixit ⁊ alia talia. ¶ Fe. he qdē demordētes manū: he vero mediocres. Qm̄ aūt ⁊ demordētes ⁊ mediocres q̄litates ſunt: ⁊ ſunt tact⁹ pp hoc ⁊ ſenſus tact⁹ facit mētionē: ⁊ bonū dicit cognitionē: debebat eni dicere: he qdē demordētes: he vero nō mordētes: ſ3 vſus eſt ɔtrio noie: ⁊ dixit mediocres: ſic eni ⁊ tepidū.i. minus calidū: frigidū poſſe eſt noiare. op3 aūt hic apponere ꝑ totū demordētes: ꝑ totū mediocres: he autē diñe q̄litatis ſunt. He vero nō demordētes, ſupredētes vero. He aūt diñe ſunt modi motionis: multotiens eni ſubtilis mã eſt: ⁊ ſtati3 nobis tāgētibus ſentiť acuta qualitas: multotiens aūt groſſa eſt mã: ⁊ nobis tangētibus patiēs mēbrū fit caliditas: exinde raritas pororū: ⁊ ſic fit ſubtiliatio mãe ⁊ diaphoreſis: ⁊ poſtea ſentimus qualitatē: multotiens aūt ſic ſubtiliſſima eſt ꝙ ſimul cū inductione manus ſtatim diaphoreſis fit.

Spēs febris vñ ſumanť.

¶ He vero circūcurrentes confeſtim: he vero per totum lente ſicce.

¶ Stati3 aūt ⁊ ꝑ totū diuiſit Hip. tū vero in vtriſq3 vtraq3 dic. he vero circūcurrētes ſtati3: ⁊ ꝑ totū ⁊ ɔfeſti3 lente ſicce: qdā arbitrāť ꝙ lētā fe. dicit amphimerinā: qm̄ aūt in ſtate fit: ⁊ ſupponiť eidē caliditas. nō eſt aūt hoc verū: ſ3 lentas

ſiccas dicit vt diceret ethicā ſe. vn̄ addux᷑ cum ꝓ bimeri na quidē lenta eſt: ſicca vero nō eſt: ſed humida. ethica vero lenta ⁊ ſicca: quoniam aūt in ſolidis membris fit.

℄ Hec vero ſalſuginoſe.

℄ Hec aūt diria nō eſt ſenſibilis tactus: ſed potius guſtus: ⁊ ad hoc dicimus q̄ ⁊ h̄ ſenſus tactus eſt: ſicut enim ſi in mari balneet᷑: ⁊ ex ſalſedine aſpitas aut mordicatio maneat in corpore ſicut ſi eſſet a ſpinis vulneratus: ſic aūt ⁊ hic talis quedā aſperitas fit patiēti: ⁊ manu medici.

℄ Hec aūt penſigodees videre poſſibiles.

Que ſint ſeb. pēſigodees.

℄ Pēſiga qdā dicūt eſſe ſpūm: qdā guttā aque: qdā autē radiū ſolis: qdā aūt alam: qdā aūt ampullas aque. ⁊ ꝑmi qdem dicūt pēſigodees ſe. q̄ ſunt in ſpiritib⁹ aut in qb⁹ ſpūs gñant᷑ vel aſcēdunt cū ſe. ſcdi aūt dicūt q̄ penſigodees dicit ſe. quecūq; hēnt tanq̄ guttas aq̄ in corpore: ⁊ vn̄ addidit manibus gutto ſe. tertij aūt dixit q̄ pēſigodees dicit ſe. vrentes ⁊ in ardore ſupueniētes. q̄rti vero dicūt ſe. pēſigodees illas in qbus alienatio fit ⁊ leſio virtutū animaliū. vltimi aūt dicūt de quorū opione eſt Hip. ⁊ vera h̄ opio: quoniam pēſigodees dicit ſe. hn̄tes lēticulas: vbi ⁊ indu xit. o. q̄ videre poſſe: quaſi poſſes: ſed ad mediū: nō eni ad patiēte: hoc aūt h̄ dicit: q̄ poſſes ſunt quaſi poſſes videri: ſed poſtq̄ dedit medico cognitionē a tactu: nūc autē dat eidem cognitionem a viſu.

℄ Hec vero exrubicūde: ⁊ he autē excrocee. he vero liuide ⁊ alia talia.

℄ Quoniam aūt vidit Hippo. q̄ rubicundus color multotiēs ⁊ ſm̄ nām inuenit᷑: liuidus aūt nūq̄ ſm̄ nām ſed ſemper extra nām: pp̄ hoc in rubicūdo quidē ⁊ crocco ex ꝑpoſitionē qdē adiūxit vt deſignet id qd̄ eſt extra nām: in liuido aūt nō ita eſt: he aūt ſunt differentie ab accidentibus propinquis ſubſtantie. XVII.

℄ Diſtenſiones corporis: ⁊ durities articulorum ⁊ idem diſſolutus: malum: ⁊ confractiones articulorum: malum.

Nota q̄ durū ⁊ tēſum non ſunt idem.

℄ Dictum eſt aūt vobis q̄ diuerſa eſt hec doctrina: aliud quoddā eni docet hic Hip. ſed ⁊ hic nāq; imitās q̄ gaudet in medijs ⁊ ipſemet extrema vituperās media laudat: ſed ſm̄ ſuppōnē dictiones ꝑmo explanem⁹: ⁊ deinde intētionē dicam⁹ ⁊ cām: mētionē facit Hip. de diſtenſo duro: diſtenſum eſt eni qd̄ tēdit in ruptionē: durū vero qd̄ nō eſt tractabile. Et qdā durū ⁊ tenſuʒ idē eſſe opinant᷑ ⁊ nō eſt verū. ꝑ⁹ qdē q̄ vter inflatus ⁊ diſtenſus eſt nō tñ durus eſt: lapis vero eſt durus ⁊ diſtēſus: ſi eni durū h̄ ⁊ tēſuʒ eſt: tēſuʒ vero nō durū: ⁊ hoc aūt hēmus ab Ari. q̄ nō eſt nā iniuſta. nō eni plura opponunt᷑ vni: ſʒ vnū vni: duro quidē molle: tēſo vero remiſſuʒ: q̄re aliud eſt tēſuʒ: ⁊ aliud durū: ⁊ h̄ eſt expō dictiōis. Jntēdit aūt dicere: q̄ duri ⁊ diſtēſi articuli aut molles aut remiſſi difficiles ſunt: dicit. opʒ aūt ſubītelligere vltra moderatū id qd̄ dicit: q̄ aūt ē cā faciēdi duros articulos: ⁊ dicim⁹ q̄ durities ⁊ deſiccatio: ⁊ quoniam eedē cāe faciunt ⁊ duritiē ⁊ diſtēſionē: ex hoc decepti ſunt: ⁊ dicebāt idē diſtēſuʒ ⁊ durū. ſʒ dubitāt qdam dicētes: pp̄ quā cām nō de mollī ⁊ remiſſo mētionē facit ⁊ dicim⁹ q̄ po⁹ h̄ fecit: dicebāt eni ⁊ totū diſſolutū. diſſolutū aūt remiſſiōis eſt. poſtea aūt quoniam moderatā diſtēſionē: ⁊ moderatā duritiē efficiūt: niſi ſupponat᷑ humiditas ex q̄ fit mollicies nō ſit aliqd maliū: ⁊ pp̄ h̄ h̄ dimiſit poſtea q̄ difficiliū accītiū ꝯſecutio eſt: h̄ aūt ſicut acuta magna faciūt: ⁊ hoc hʒ p̄ns intētio. Diſtēſiones corporis: ⁊ durities articulorū: ⁊ idē diſſolut⁹ maliū: ⁊ ꝯfractiones articulorū malū. diſtēſiones dicit articulorū diſtēſiones articulorū ſiue remiſſi fiant ſiue diſtēſi. diſtēſio aūt ſicut vt dem

eſt aut a ſiccitate: aut a friditate: ⁊ idē diſſolutus dicit: q̄ſi fortitudo illi⁹. Et ꝯfractiones articulorū: qdā aūt librorū hnt modū iacēdi: qdā ꝯfractiones. Gal. vero placet cōfractio. Modus eni iacēdi circa totū corpus vr: ſic dictū eſt in ꝓnoſticis: ⁊ ſi ſup vētrē pter ſolitū iacuerit: aut infer⁹ tēdēs: ſignificat aut alienationē aut dolorē ⁊ mortē: ſi aūt hʒ ꝯfractiones ſignificat diſtorſionem articulorum: inducit aūt confractiones articulorum.

℄ Oculi virilitas repercuſſiui.

℄ Uirilitas vr a ꝑturbatione ⁊ ira ⁊ motiōe iordinata: ſic eni virilē dicim⁹ hoiēʒ vane loquētē: ⁊ q facit virilr vana ⁊ multotiēs vane veniētē: ſic igit᷑ virilitatē oculi: dicit iordinatū motū oculi: h̄ aūt ꝯtingit pp̄ diſſolutionē lacertoꝝ oculoꝝ: ⁊ qd̄ dcm̄ ē alibi: iſtabiles ⁊ tremuli: h̄ āt ocli virilitatē dicit: deſignat āt alienationē: aut p̄ntē aut futuraʒ.

℄ Et reiectationes: ⁊ confractiones maluʒ.

℄ Quidā aūt acceperūt vnū ſermonē hoc eſſe cum ſuperiori: ⁊ dixerūt ſic. oculorum virilitas ⁊ reiectationes: quoniam aūt dicit: reiectatur oculus huc illuc: ꝓpter h̄ virilis tāq̄ motus inordinate ⁊ plures ſunt ei grates: quoniam ⁊ cauſaʒ dixit repercuſſiuum: dicit ſignificat eni alienationē aut ꝑſentem aut futurā: alij aūt acceperunt reiectiones ⁊ cōfractiones ꝑ totū corpus: qd̄ ⁊ verū eſt: quoniam aūt iſirmitas eſt virtutis nō ſolū velamina ꝓijcit nā: ſʒ ⁊ ꝓprium corpus ſicut alienū: qd̄ dictū eſt in pronoſticis: cōſiderare opʒ ⁊ egrū quaſi virtutē patiētis: hoc aūt h̄ deſignat: ⁊ q̄ dicit reiectationes: hoc eſt quādo in vrente ſe. deducit ſe de loco ad locū ⁊ reſilit ⁊ cōfractiones dicit: quaſi quādo ſupuenit ſpaſmoſa diſpō: aut ſupcilio facta: ⁊ qd̄ dictū eſt alibi curuuʒ: hoc h̄ confractionem dixit: hoc aūt vno lacerto diſſoluto aut vno lacerto ſpaſmato.

℄ Explicit particula ꝑma. Jncipit ſecunda. I.

Daperire coanguſtare hec quidem: illa vero non.

Completa eſt a nobis ꝑma particula in q̄ dedit plura ⁊ mirabilia documēta: in qbus didicimus ſciaʒ anathomiacā ⁊ nālē ⁊ ꝑcognitiuā: nūc aūt tradit nobis ſecūdā particulā: ⁊ diſcontinua ⁊ difficilia documēta docet: ſʒ ſm̄ ſuppōnē ꝑus datā dictiones explanemus: ⁊ deinde intentionē dicamus. ℄ Dicit aūt. Adaperire hoc aūt oēs ſciunt quoniam ampliare eſt: dicit aūt. coanguſtare: hoc aūt plures ignorantes intellexere duas partes orationis eſſe apud grecos: ⁊ credebant ipſuʒ dicere coanguſtare ⁊ humectare: nō eſt aūt hoc: ſed coāguſtare dicit cōſtringere: hoc aūt eſt explanatio dictionis. Jntentio aūt hec eſt quoniam opʒ coanguſtata corporum aperire: ⁊ ad aperta coanguſtare: hoc aūt opʒ facere quādo ad imoderatā aut coanguſta^{m}: aut apertionē tēdunt corpa. Curā aūt docet h̄ particularem Hip. volēs ꝯſequi rōnem dicētē. Cōtraria cōtrarijs curant᷑: ſed nō decipiaris ⁊ nō diſcedas volens exercere artis opera: ſed diſce cām coanguſtātē poros: aut rarificantem: rarificant᷑ aūt pori: ⁊ dico de imanifeſtis. Effundit᷑ aūt immoderatus ſudor aut ꝓpter caliditatem: aut per prepoſitiuam motionem expulſiue: aut ꝓpter debilitatē virtutis: ⁊ ſi propter caliditatem rarificentur pori: infrigida. ſi vero ꝓpter debilitatē virtutis: conforta. Et quoddam admirabile dicam: q̄ vinum peruertit ſudores: ⁊ multotiēs ſudoribus emiſſis tradidi vinum ⁊ ſudores ceſſauere: quoniam fortificauit virtutem debilē: ſimiliter ⁊ in toto corpore ſi vena rarificat aut aliquod membrum. Multotiēs aūt coanguſtā tur per contraria: aut ab infrigidatione: aut ab aquis albul. i. pluuialibus aut fluuialibus: aut propter debilitatē expulſiue.

Uinū retinet ſudorē.

expulſiue. Quã aũt multotiẽs .l. ſuploꝛib⁹ aũt ꝓ͞p caliditaté eſt: ⁊ rarificatio ſit ꝯueniẽter: qꝛ̃ ſupioꝛa in ſpiritu: qui ꝟo circa cutim nudi ſunt: ⁊ exinde coangustatio ⁊ inequalitas fit in corpe: ⁊ hoc idẽ opꝫ coangustare. hoc ꝟo relaxare: ꝓ͞p hoc idẽ dixit. ħ qdẽ: illa ꝟo nõ: ⁊ ħ eſt intẽtio Hip. cũ dixit. Adapire ⁊ coãguſtare ħ qdẽ: illa ꝟo nõ. Et nõ attẽdas ꝙ coãguſta mẽbꝛa apias neqꝫ adaperta coanguſtes.

¶ Humoꝛes hos qdẽ exercẽ: hos aũt appone re: illos aũt exiccare: ⁊ huic qdẽ: illi ꝟo nõ.

¶ Et dicit ꝙ opꝫ aũt intelligere ſupabũdãtes hũoꝛes exercere ⁊ expellẽ: multotiẽs .n. medic⁹ qdẽ idiota veniẽs ad hydꝛopicũ ⁊ volẽs euãre ſiccitauit cho. ru. ⁊ poti⁹ leſit. Hippo⁹ ꝟo medic⁹ peccãtẽ ⁊ ſupabũdãtẽ hũoꝛẽ euãt: ⁊ ꝑ ex ꝓpõnẽ mãifeſtauit peccãtis hũoꝛis finalẽ euõnẽ. volẽs aũt mãifeſtare: qꝛ̃ oꝫ hũida coꝛpa euãre dixit deſiccare: ħ .n. ꝑ diafoꝛeſim expellim⁹: ħ eſt ſupabũdãtẽ humoꝛẽ ⁊ faciẽtẽ hũiditatẽ ꝑ nitꝛ: arenã ⁊ ſaponẽ: ⁊ hꝫ alia diafoꝛiſãtes .i. euapoꝛãtes hũoꝛes ſiccitatẽ facim⁹: ħ aũt opamur qñ circa cutẽ eſt hũoꝛ. nõ .n. per flõmiã aut purgationẽ hũc poſſim⁹ euãre. deficiẽtes aũt hũoꝛes reſtauram⁹ ꝑ cibos. multotiẽs .n. inuene exiſte in gymnaſtica etate ſupabũdauit ſla ⁊ ħ euem⁹. in ſene ꝟo ſi ſupabũdauit ſla nõ euem⁹ ħ: ſꝫ damus ⁊ cibũ nutrimẽtũ: ꝓ͞p hos .n. cibi ⁊ vitupanẽ ⁊ laudanẽ a Gal. nõ ſm̃ idẽ ſꝫ ad aliud ⁊ aliõ. Caulis .n. vitupaẽ in li. de nu. qꝛ̃ cacochim⁹ eſt ⁊ gñans ſupfluitates. in ſimplib⁹ aũt multotiẽs laudat ipꝫ ſicut pharmaciã: ſic ḡ ⁊ in pharmacia ſicut cib⁹ vitupaẽ: ſicut ꝟo pharmacia laudaẽ: vtimur .n. ipſis in multis diſpõnibus. huic qdẽ: illi ꝟo nõ. rurſus ſic epilog⁹ eſt: qꝛ multotiẽs alia mẽbꝛa idigẽt euõne: ⁊ alia iductiõe hũoꝛis: ⁊ hoc eſt qõ itendit per huic quidẽ: illi ꝟo nõ. II.

¶ Attenuare impinguare coꝛp⁹ cutẽ carnẽ ⁊ alia. hec quidẽ: illa ꝟo nõ lenire exaſperare.

¶ Attẽuare .n. oꝫ pigũia coꝛpoꝝ: aut ꝑ dietã aut pharmacias. didiciſtis .n. in li. de cauſis qꝛ̃ eſt augmẽtũ eẽ nãm: ſic in Nichomacho medico. opꝫ .n. attenuare. iõ ſcriptũ ẽ de purgatiõe carnis. oꝫ aũt tenues hũoꝛes ĩpiguare: ⁊ de hũoꝛib⁹ dic̃ ſubtiles hũoꝛes igroſſã: ⁊ miniſtra ea q̃ ſũt de ſimula ⁊ lacte: ⁊ pigues attenuam⁹. ſic in his que ſũt in pectoꝛe qñ videm⁹ ꝙ groſſa eſt mã ⁊ tuſſiꝫ fac̃ vtimur his q̃ ſũt ꝑ oxobiũ: vt ipam mãꝫ attenuem⁹. vtimur ſpatula ⁊ hyſſopo. coꝛp⁹ aũt dic̃ totũ ſic ⁊ cutẽ ſi aucta eſt diminuẽ: ſi ꝟo diminuta augmẽtare. qdã aũt libroꝝ hñt ⁊ neruos: ſꝫ nõ hñ hñt: qꝛ̃ aũt multotiẽs dic̃ Hip. ꝙ ego breuiloqu⁹ ſũ. in ꝟo intellige alia q̃cũqꝫ idigẽt augmẽto vl' diminutiõe. rurſus ⁊ ħ epilog⁹: qꝛ̃ mltotiẽs mẽbꝛa mlta egẽt augmẽto ⁊ alia itex diminutõe: ⁊ iõ dixit. ħ qdẽ: illa ꝟo ſi.

¶ Indurare mollificare ħ qdẽ: illa ꝟo nõ.

¶ Hic aũt vł ȝriũ eẽ idurare ⁊ mollificare: ⁊ iõ dic̃ Hip. ꝙ ſi idurenẽ mollia mẽbꝛa. opꝫ aũt ipa mollificare quẽadmodũ tracheã arteriã: ſi mollificata fiat. ſi ſm̃ nãꝫ dura opꝫ ipam idurare quẽadmodũ ⁊ mñcẽ: hãc aũt nã dură fecit vt recipiat ſpermã: ſicut videmus ⁊ in his que ſũt extra: quemadmodũ edificans exaſperat murũ vt recipiat calcem: iterum ⁊ hic epiglotus: ħ quidem: illa ꝟo nõ indurare mollificare.

¶ Suſcitare ſtupefacere ⁊ alia multa talia quecunqꝫ.

¶ Multotiẽs venio ad egrotantẽ: ⁊ hic in ꝓ͞ncipio eſt irafcibilis ferus iracũdus: ⁊ nõ ſolũ ȝ ꝓximos: ſed ȝ extraneos ⁊ cognoſcẽs moꝛes ſuos q̃uis furioſus ſit: dico hoc eſſe ei ſm̃ cõplexionẽ ſuã: poſtea venio ad ipm̃: ⁊ ſubito mitem gẽtũ taciturnũ iuenio ipm̃. ⁊ qd dico: qꝛ̃ ſtupoꝛe capt⁹ ẽ: huic igiẽ iduco calida ⁊ acuta vt ipm̃ ſuſcitẽ ad p^m ſtatũ. alius aũt in ꝓ͞ncipio fuit mitis ⁊ quietus. deide ſubito inuenio ipm̃ furibundũ. ⁊ ferũ ⁊ qd dico: ħ furit: ⁊ tũc vtoꝛ narcoticis: ħ aũt per hoc tradidit Hippo. dixit aũt. ⁊ alia quecunqꝫ talia vt intelligas ꝑmiſſa in narcoticis: ⁊ ſuſcitari a calidis ⁊ acutis.

¶ Coeffundere ſubducta ecõtra euellere cõfeſtim econtra diſtenta ſubducere.

¶ Sciẽdũ aũt qꝛ̃ aliud eſt ȝeuellẽ ⁊ aliõ coeffundẽ. eȝuellere .n. eſt: qñ ſm̃ rectuꝫ mãm trahim⁹. coeffundẽ eſt qñ oblique in adiacẽtia mẽbꝛa deriuam⁹ mãm. ꝟ. g. ſupponaẽ cilliaca diſpõ: ⁊ fluxus in vẽtre: ſi igiẽ volumus coeffundere per vrinã ſtudem⁹ ꝯuertere mãm. dcm̃ eſt .n. ab Hip. vrina noctu multa facta modicũ ſeceſſuꝫ ſigt: cõuertim⁹ aũt mãm ad vrinã ⁊ nõ ampli⁹ fluit vẽter. multotiẽs aũt debiles ſunt renes: ⁊ ꝓ͞p ħ nõ hẽm⁹ ꝙ vtamur coeffuſione: ſed ȝeuulſione vtoꝛ: ⁊ ꝑ vomitũ euacuo mãꝫ vt deſup euata nõ fluat in vẽtrẽ: ſed vbi ħ facio nã debilitaẽ deſup facta euõne ſubita: iõqꝫ Hip. vt in medio nã recipiat gẽtẽ ꝓ͞p ħ dixit. Subducta eȝeuellẽ: vt intelligas vt eȝeuellas: ⁊ rurſus nutriẽs eȝeuellas. ħ aũt dic̃: ꝓ͞p eȝ diſtẽta ſubducere. ⁊ qõ alibi dixit. in gymnaſticis regeſcẽ ſtatim: hoc aũt ħ eȝ diſtẽta ſubducẽ: ⁊ ħ ẽ qõ dicit. III.

Diſtinctio inter ȝeuellere ⁊ coeffundere.

¶ Aliũ hũoꝛẽ cutẽ agẽ: cutẽ aũt coeffundẽ: cõmoueri ſimplr̃ vt doloꝛ doloꝛẽ ſoluat.

¶ Dictũ eſt aũt a nobis ſi recolitis ꝙ de ꝑticularib⁹ egritudinib⁹ determinat Hip. ⁊ iõ ſmo nõ hꝫ ꝯtinuationes: neqꝫ .n. endimas egritudines docet ſicut manifeſtat tractatus diſcontinuus: ſed ħ explanemus ſimilr̃ dictiones: deinde dicamus intẽtionẽ Hip. ¶ De humoꝛib⁹ facit ħ mẽtionẽ. ſcitis .n. qd ſunt hũoꝛes: humida que in nr̃is coꝛpoꝛib⁹ diffuſa ſunt: dico aũt ſanguinẽ choleram rubeã melancholiã ⁊ flegma: hi .n. in eo ꝙ eq̃le hñt vel moderatum q̃le ⁊ q̃tũ rectificatũ eſt coꝛp⁹ nr̃m ⁊ ſanũ. ſi ꝟo ꝯuertaẽ: aut ſm̃ q̃titatẽ aut ſm̃ q̃litatẽ egritudines fiũt. qd aũt dico de his: ⁊ ipe hũoꝛ amic⁹ nãe. vꝫ. ſanguis ſi ſupabũdauerit: ⁊ efficiat egritudines. vñ ⁊ dcm̃ eſt in afoꝛiſmis ad ſũmũ bone habitudines fallaces: ſupabundat aũt aut magis aut minus: ⁊ iteruꝫ magis aut magis aut minus ⁊ minus ſilr̃: ſic .n. tertiana magis tertiana: aut minus aut amplius minus: ħ .n. oia humoꝛes dicunẽ: eo ꝙ diffuſa ſunt in nr̃o coꝛpoꝛe. Cutẽ aũt dicit expulſa pro eo ꝙ cutẽ ⁊ ferũtur extra coꝛp⁹. Coeffundere aũt dicit ſimiẽ euare cũ nã. q. d. qñ nã euat: ⁊ nõ finalr̃ euat. ⁊ tu ſimilr̃ eua. ⁊ vñ euat tu euacti ſi per ſudoꝛes euat: ⁊ tu per ſudoꝛes emitte mãm. aut per fluxũ ſanguis: ⁊ tu idẽ fac: ⁊ in aliis ſilr̃. ¶ Quid aũt dicit cõmoueri ſimplr̃. qdaꝫ aũt libroꝝ hñt iraſci: quidam opari: qdã cõmoueri: ⁊ hoꝝ triũ expreſſa me expõnem: qui aũt dñt iraſci: ſic exponit: qꝛ̃ eodẽ mõ quo mouem⁹ hoiem ad irã: eodẽ aũt mõ ⁊ mãm. hoc aũt mãifeſtat Hip. ad irã .n. ꝯuertimus hoiem: mouentes ipm̃ per iniuriã ⁊ hꝫ talia: opꝫ ⁊ in mã idẽ facere vt moueamus ipſaꝫ: aut per pharmacias: aut aliq̃ talia: ⁊ ideo dixit iraſci. malus aũt eſt ħ textus ⁊ indignus Hippo. opꝫ igitur dicere: qꝛ̃ opinio Hippo. eſt: dictio ꝟo nõ eſt ipſi⁹ vt dictũ eſt ſuperius. qui ꝟo dicunt cõmoueri magis pꝛopꝛie dicunt. moueri autẽ ſignificat furere. hoc autẽ dictum eſt ab eo ꝙ mouenẽ animalia: ⁊ ſurgunt ad coitũ. aliq ꝟo dicunt operari ſimile nature. quid eſt autẽ hoc ꝙ dicit. generat autẽ natura huiuſmodi humoꝛẽ ⁊ tu genera: ⁊ dicimus ꝙ ħ extra naturã humoꝛ ſuperabũdat. ⁊ q̃liter habeamus apponere eq̃litatẽ. qd ḡ deſtruẽ Hippocratic⁹ canõ qui dicit: ꝙ nihil penes me. ecce enim Hippo. iterũ dicit. Doloꝛ doloꝛem ſoluit. ⁊ adducunt exemplum. vt

Quid ſint humores.

credaꝛ ſic. venit ad me qdā habēs hyſchiadā. ꝛ facio illi cauteriū: ꝛ dolorē eductoꝛ ꝑ dolorē vſtionis ceſſat dolor hyſchiatice paſſiōis. ali⁹ aūt venit dolēs dētē: ꝛ accipiēs ferrū auſero dētē: ꝛ faciēs dolorē potē dolorē ſolno. ali⁹ aūt vomit paulatim: ꝛ ꝯturbaꝛ. ego aūt ſimul eūaui mā ꝑ vomitū: ꝛ faciēs dolorē expuli potē. Itē alius venit ad me dolēs colō ꝛ iduxi que ſūt ꝑ caſtoriū ꝛ cētaureā: ꝛ cū ſint acuta fecā dolorē expuli potē. vendidi aūt ſunt ꝗ hī dilt. nō. n. recipit iſtā regula Hip. ꝗ dicit ꝯtraria ꝯtrys curanꝛ: opꝫ. n. nos ſcire qm̄ ſit curauit ꝑ ſe: aut ſm̄ accn̄s: ſed morbi qdē ꝑ ſe ꝯtrys curanꝛ: ſynthomata ꝟo ꝑ accn̄s. ſynthomata. n. ſūt q̄ decipiūt ipos: iducēs aūt cauteriū ad hyſchiā. h̄ dolor nō curauit hyſchiaticā paſſionē: ſꝫ qꝛ ſri. ꝛ hu. hu. ledebat. vꝫ. flātic⁹ cauteriūꝫ eſt calm̄ ꝛ ſiccā: eiciꝛ nociuū hu. expulit: iōqꝫ ceſſauit paſſio: ꝛ ſic ſaluaꝛ regula di. Cōtraria ꝯtrys curanꝛ. ſilr eſt ꝛ in dēte: nō ꝑꝑ dolorē ferri cū q̄ extraxi dētē expuli dolorē: ſꝫ qꝛ extraxi dentē nociuū: iōqꝫ ceſſauit dolor. ſilr ꝛ in vomitu: eiecta totum peccantē hu. eūaui: iōqꝫ ceſſauit dolor. ꝛ in colica pariter diſpōne: qm̄ hu. ledētē: ꝛ affligētē colō eūaui: iōqꝫ dolor ceſſauit. vt nō aūt itelligas ꝑ ſe curatiua: ꝛ ꝑ accn̄s eadē eē. dicit Hip. a thetano habito medio eſtatis iuueni bene carnoſo aque multe: infuſio calide frigide reuocationē facit: vt nō intelligas ꝙ a frigida ceſſante calida: dixit. ꝛ ecce ſm̄ accidens facta eſt cura. dicit iterū aūt.

¶ Diſſimilia ſi repunt ſurſuꝫ erecta deorſuꝫ ſoluit: ꝛ ꝯtria eadē dolor dolorē ſoluit vt capitꝭ purgatio flōmia: qñqꝫ nō extat auferri.

¶ Dicit igiꝛ ꝙ ſi hu. peccās ſurſum feraꝛ ꝯuelle ipm ad iferiora. ſi ꝟo ad iferiora: attrahe ad ſupiora: ꝛ ſi hoc eſt: vles ꝛ ꝑticulares eūones dicē: qm̄ opꝫ ſi vlem vis accipe eūonē purga. ſi ꝟo ꝑticularē poſteriorib⁹ capitis dolētibus tūc frōtis venā rectā icide. dcm̄ eſt aūt ab ipo poſteriora capitis dolētib⁹ vena q̄ eſt in frōte recta icia ꝓdeſt. ꝛ h̄ eſt expō dictiōis. ¶ Ut lectionē aūt hēam⁹ qdā opꝫ ꝓaccipe: q ꝑ p⁹ eſt h̄: qb⁹ criſis ſm̄ aūt facta eſt nō mouē neqꝫ facē ſꝫ ſinē. alia ꝑticula eſt h̄: ſi q̄lia oꝫ purgari purgenꝛ: ꝛ ꝯfert ꝛ bene ferūt: ſi ꝟo nō: ꝯtrariū. h̄ aūt vult dic ꝑ 2ᵐ: qm̄ hūorē quē opꝫ eūari: ſi eūat nā ꝯfert: ſi ꝟo aliam eūat hu. ꝑter peccātē: h̄ ſit malitia egritudis: ſi. n. terciana eſt: ꝛ flā eūeꝛ: difficile eſt. ſi ꝟo ledēs eūcꝛ malūꝫ: qm̄ canō eſt Hip. nō īmixtos hūores eūari. p⁹ aūt ꝑticula ē hec ꝙ ſi nā determinat egritudinē: tu qeſce: ꝛ ſurſus ſi hꝫ rōnē determinauit verū nō ꝑfecte iuua nāꝫ ꝛ eūa ꝑfecte hu. nociuū. ſi ꝟo nā eūans debilitaꝛ: ꝛ ſi multū eūauerit: tūc adiuua ꝛ ſiſte eūonē: ꝛ h̄ ē qḋ dicit Hip. qd aūt eſt ꝙ dic nō eūiꝛ agē: ſꝫ eūitē coeffundē. q. d. peccātē hūorē nāꝫ imitādo eūa. q. d. ſi ꝟo eūdē expulit: nō finalr totū hu. tu ꝟo totū eūa. q. d. poſt nāꝫ: tu opare: ꝛ hoc hꝫ itētio pris. dolor dolorē ſoluit. ¶ Hec ꝑticula ꝓpe eſt addita. Diſſimilia ſi repūt ſurſuꝫ erecta: deorſuꝫ ſoluit ꝛ ꝯtria eadē vt capitis purgatio: flōmia qñqꝫ nō eſt auferri. Dicit. n. opꝫ ꝯuulſione vti. ſi nociua eſt mā ꝛ ſi ſurſuꝫ nocuerit ad iferiora opꝫ attrahē: ſi ꝟo iferi⁹ ad ſupiora: opꝫ. n. magis ad ignobilia mēbra fieri antipaſmū: iferiora. n. min⁹ nobilia ſūt. qd igiꝛ nō facimus qñqꝫ ad ſupiora ꝯuulſionē ſic in ciliaca diſpōne facim⁹: ꝛ ad h̄ dicim⁹: qm̄ qn̄ magna cā iminet: tūc ſurſuꝫ duc: ꝛ nō opꝫ h̄ ꝯtrario facē. vꝫ. ad ſupiora ducē māꝫ: magis. n. ledit: cētri ſupiora nobiliora ſūt iferiorib⁹. ¶ Poſtq̄ docuit vles purgatiōes: vult ꝛ ꝑticulares tradē: qm̄. n. corp⁹ hꝫ ſupfluitates vtimur eūone vꝫ. purgatiōe aut flōmia: qm̄ ꝟo eſt ſine ſupfluitate: ꝛ dolor capit: localib⁹ vtimur curis: ꝛ ſic euaporat mā. ſi ꝟo totū corp⁹ eūare vol. eris vtē purgatione. ſi ꝟo circa poſteriores ꝑtes capitis fuerit dolor ꝛ ꝑticularē facias eūonē: tūc venā que eſt in frōte icide: ſic in toto corpe que ſuperius ſūt ad iferi⁹ ducis: ſic ꝛ in pte dico opꝫ a poſteriorib⁹ ꝑtib⁹ capitis ad anteriora ꝯuellē. hoc. n. ſigt ꝛ ꝯtria eadē vt capitis purgo: ꝛ flōmia qn̄ nō extat auferri: non extat aūt dicāt ad q̄titatē hu. aut ad q̄litatē ꝛ q̄litatē: qm̄ nō debet eūare ſm̄ plus aut minus q̄ꝫ decēs. aut ſm̄ q̄titatē ꝛ q̄le: qm̄ nō opꝫ aliū humoꝝ loco alterius eūare. ꝛ hunc multi aut qm̄ nō opꝫ extra tꝑs eūare. ſi igitur voluēris cholerā rubeā eūare hoc ꝯſidera a tēpore: regiōe: etate: ꝛ alijs hꝫ. hoc aūt memorat ſicut raro dictū.

¶ Apoſtaſies vt bubonis ſignū qdē blaſtimata habētiū etiā alioꝝ: maxime aūt eorum que circa viſcera. male ꝯſueti ꝟo iſti.

¶ Dicta aūt ſunt h̄ multotiēs: ſꝫ qꝛ repetita multotiēs ꝑſūt accipio iterū: ſꝫ ſm̄ ſuppōnē. ꝑ dictiōes explanemus abuſiue dictas. ꝑdmata dicit Hip. que a terra pullulāt. blaſtimata aūt dicit extremitates ramoꝝ molles: ipe aūt noīb⁹ vtēs blaſtiata dicit ꝛ ex cūtia: ꝛ q̄ ſūt itra nō adhuc ex apparētia: ſꝫ extātia in nobilib⁹ mēbris. dic aūt de bubonib⁹. ꝟ. g. ſupponaꝛ qs hñs fe. nō vrentē illā effimerā: vrēs. n. ꝛ ipa ē ſic dcm̄ eſt. Fe. he qdē ōmordētes manū. he ꝟo circūurētes: ſꝫ hꝫ ardētiſſimā fe. ꝛ vt dicā peſtiferā: ꝛ ita ſupuenūt duo medici: vn⁹ qdē hippocraticꝰ: ꝛ ali⁹ idiota: ꝛ idiota iueniēs bubonē: dicit: nō hꝫ malū: effimera. n. eſt. Hippocratic⁹ ꝟo medic⁹ ſm̄ doctrinā ingrit di. vtꝝ vlcus aut vulnus alicubi hēat: ꝛ hoc fecit bubonē: tūc aūt ſignū eſt bubō cāe. cā ꝟo fe. in peſtiferis aūt bubo ſignū ē fe. ꝛ māe: ſꝫ Hip. ꝯſiderās multitudinē: qꝛ multotiēs in ꝓfundo ebullit mā: ꝛ ꝓmittiꝛ bubo: iō dixit. Feb. in bubonib⁹ oēs male ꝑter i effimeris: in peſtilētialib⁹. n. fe. nō fiunt poſteri⁹ bubonib⁹: ſꝫ ꝑ ſit putrefactio: ꝯtr fe. deide nā volēs expellē: recalcitrat ꝑs māe: ꝛ deriuaꝛ ad debiliora mēbra: ꝛ ex his locis facit cognitionē. Aut enī circa aures fiūt bubones: ꝛ demōſtrat cerebrū male ſe hēc. aut circa aſcellas: ꝛ oſtēdūt cor pati: ꝛ ea q̄ ſunt in pectore. aut circa iguinē: ꝛ manifeſtat epar: ꝛ vētrē patiētia: nobilius. n. eſt cerebrū corde: ꝛ cor epate ꝛ vētre: ꝛ hoc aūt nō diuinam⁹. dic. n. Hip. maxīe eoꝝ que circa viſcera: viſcera aūt vocat oīa ꝑncipalia mēbra i ꝓfunditate extātia ſicꝫ cerebꝝ cor epar. Pro eo aūt qḋ dic ē: ꝛ alioꝝ īmēdicatioꝝ dico tumoꝝ hītiū calm̄ apa ſic heriſipilatoꝝ ſupuenientium in ꝓfundo: hoc aūt deſignat male. ꝯſueti ꝟo iſti: ſignū mēbroꝝ patientiū bubones. IIII.

¶ Spiritus parui ſpiſſi: magni rari.

¶ Poſtq̄ determinauit Hip. de purgatiōe humoꝝ: ꝯtr itendit determinare de reſpiratiōe: ꝛ in hoc exhibet maximā diligētiā: qm̄ aūt maxīe vtilis ē reſpiratio: iōqꝫ ꝑmutatio ipſi⁹ leſionē multā facit. reminiſciꝛ aūt ꝛ in ꝓnoſticis de reſpiratiōe: ꝛ in li. de diſnia ꝛ h̄: ſꝫ h̄ poti⁹ dicit de reſpiratione q̄ꝫ in ꝓnoſticis. ibi de q̄lī ſolū determinat: hic aūt ꝛ de ineq̄lī: rurſum ꝛ in li. de diſnia plā determiat ipa q̄ꝫ h̄. ¶ Sciēdū aūt eſt: qm̄ a mā vocat reſpirationē ſpm̄: ſpm̄. n. dic ꝑuū ſpiſſuꝫ: iōqꝫ necīus ē ſmo de reſpiratiōe: qm̄ aūt ferꝛ cerebro agēte ad op⁹ cordis: vt ꝑ iſpirationē iducaꝛ aer ad refrigerādū calorē nālē: ꝑ expirationē ꝟo emittat nā fumoſas ſupfluitates. ¶ Sꝫ h̄ opꝫ ſcire: qm̄ q̄t ſūt ꝑmutatōes pulſuū: tot ſūt reſpiratōis ꝑmutatōes: docet āt ſimplices ꝑmutatōes ꝛ cōpoſitas: docet aūt a quiete ſic: qm̄ dicit ſpiſſam ꝛ rarā. A motione ꝟo vt quādo dicit magnam ꝛ paruā: a magnitudine autem dum dicit magnū ꝛ paruū. Et tradit quatuor modos ſimplices dicēs magnū ꝛ ſpiſſum rarū ꝛ ꝑuū: cōpoſitos ꝟo magnū ꝛ ſpiſſuꝫ: magnū ꝛ rarū: ꝑuū ꝛ ſpiſſuꝫ: ꝑuū ꝛ rarū.

Cū ꝯtria ꝯtrarijs curanꝛ: ꝙ cura ſit vel ꝑ ſe aut ſm̄ accidens.

Pdmata blaſtimata

Cerebꝝ nobili⁹ ē corde.

¶ Et magna qđē ꝛ dēſa eſt reſpiratio: ſicut qñ q̄litas ſola ſupabūdat: ꝛ vult nā refrigerare .i. calorē nālē: facit magnā reſpirationē: qñ aūt nō ſufficit magnitudo aſſumit ꝛ ſpiſſitudinē: vt per ipaꝫ cōpleatꝰ reliquū. ¶ Magna aūt ꝛ rara fit: ſic in deſipiētibꝰ: in his .n. pⁱᵃ eſt raritas: qñ aūt ſic debēs ſuffocari cerebrū vnā facit magnā reſpirationē: ſic a ſtupore ſurgēs. ꝛ ſic in pⁿᵒ magna eſt: ꝛ rara reſpiratio. ¶ Parua aūt ꝛ dēſa fit: qñ flegmō eſt in ꝓfundo: ſꝫ cō̄uo ſe hꝫ hr ꝛ in frenesi, ibi .n. pⁱᵃ eſt raritas: hꝫ aūt pⁱma dēſitas eſt ꝓ eo ꝙ nō pōt nā diſtēdi paruā facit: qñ aūt puitate ñ iducitꝰ aer: iōqꝫ aſſumit ſpiſſitudinē. ¶ Parua aūt ꝛ rara ē ſic in his q̄ hñt ifridatū ꝓfundū: ꝛ mortificatū .i. calorē nālē: de qbꝰ ꝛ Yp. dic fridū reſpiratū. ¶ Celerē ꝛ tardā nō memorat reſpirationē: aut qꝛ hꝫ tractatus cōmemoratiuꝰ eſt: aut qꝛ in magna ꝛ dēſa ſubītelligitꝰ celeritas: in pua ꝛ rara tarditas. ¶ Inequālē demōſtrat ꝓ eo ꝙ dicit exterius magni introrſus pui: ꝛ ē cō̄: hꝫ aūt fit pp debilitatē nāe: aliqñ qđē retinēt: aliqñ retinet: ꝛ hꝫ qđē diſtēdēs: hꝫ vo ꝯtēs. hꝫ aūt dicimꝰ qñ multotiēs eſt bulliditas: ꝛ rarefiūt ea que ſūt circa thoracē: ꝛ deferunt vltra ꝓportionē iduci ſpūs: ꝛ merito itez pp ſupfluitatē exiant mēbra: ꝛ itez ſup ꝓportionē reſpiratꝰ. hꝫ aūt hꝫ pīs itētio. Spūs pui ſpiſſi: magni rari: ecce a mā icepit hꝫ eſt a ſpū. mā .n. ē iſpiratiōis ꝛ reſpiratiōis: ꝛ iſpice ꝙ ad memoriā ſuā ſcripſit Yp. q̄lr ꝛ ſimplices qđē ſpūs: ꝛ cōpoſitos in eodē docet: ꝛ ſimplices qđem qñ dicit ſpūs parui ſpiſſi: ꝛ magni rari. cōpoſite aūt ſicut qñ dicit puos ſpiſſos magnos: raros. ꝛ nō dixit magnos: ꝛ paruos: aut raros: ꝛ ſpiſſos: qꝛ nō ſunt cōpoſſibiles.

¶ Exterius magni introrſus parui: introrſus magni exterius parui: illō qđē extēdēs hoc vo contendens condenſans.

¶ Propter hoc .n. ꝙ dixit: exterius magni expulſaꝫ fumoſitatē demōſtrat: ꝓpter hoc vo ꝙ dixit: exterius pui: q̄litatem deſignat que indiget infrigidatione. dicit aūt per hoc inequalē reſpirationē: hꝫ aūt aliud idē extēdens. hoc vo accelerans in intentione hꝫ expoſitionem.

¶ Dupla introrſus reſpiratio ꝛ reiteratio vt reſpirantibus calidū: calidū frigidū.

¶ Qđ ē in pluribꝰ bis pulſare: hꝫ eſt dupla introrſus reiteratio. ſi vo volueris: dic qñ qđ eſt iteratiſus pulſus: idem eſt eadē reſpiratio: fit aūt ꝓpter debilitatē nāe: ꝛ qñ idē eſt bis pulſans idcirco exponens ſeipſum dicit vbi loco ꝑme inſpirationis fit alia. qđā aūt reſpirat inferius: adducunt dicentes: reſpirāt calidū frigidū: hoc aūt nō eſt verū: nō eni poſſe ſm idē calidū ꝛ fridū inſpirare. V.

¶ Medicamentum continuarum oſcitationum prolixe inſpirantes.

¶ Hic aūt vult tradē Yp. curā oſcitationis ꝯtinue: q̄cūqꝫ eni fit paulatim: ꝛ oībus ꝯtigit: ꝛ nō idiget cura: iōqꝫ dixit ꝯtinuaꝝ oſcitationū. Quō fiūt he oſcitationes a ſpiritibꝰ groſſis exītibꝰ in lacertis genaꝝ. didiciſtis .n. in anathomia qñ intrinſecus a canalibꝰ ſpirātibꝰ ꝛ gutture ducūtꝰ lacerti ad genas: ꝛ ibi ꝯgregatꝰ ſpūs: ꝛ ꝙ eſt ſonitus in lacertis ſcapularum: hꝫ eſt oſcitatio in mādibulis: q̄ō aūt hꝫ curabimꝰ: ꝑ ꝯiūctionē labioꝝ ꝛ nariū venit ſpūs volens exire ad homogeneū aerē: ꝛ ꝯſtrictꝰ per multiformē motionē reuertēs calefacit: ꝛ ſubtiliatꝰ: aut neſcitis ea que ſūt circa ſtrictū vbi ſm accñs curatꝰ eſt. a thetano habito aq̄ multe iſuſio cale reiterationē faciet: ſic igitꝰ oſcitationibꝰ ſm accñs ſpū incluſo fit ſanitas. ¶ Quid aūt eſt ꝙ dicit ꝓlixe iſpirātes: volēs hoc exponē Gal. dicit: qñ mala eſt dictio ꝓlixa. iſpirationē .n. oportebat dic: nūc aūt dicit ꝓlixe iſpirātes: hoc aūt ſigtꝰ iſpirationē factā in multo tpe.

¶ In non bibentes ꝛ laborioſe vel ꝓlixe breuiter anhelantes.

¶ Rurſus hoc volēs exponē Gal. dicit: ꝙ nō ſolū malus eſt textꝰ hꝫ: ſꝫ obſcurus. Sꝫ ſciēdū ꝙ in hꝫ obſcuris ꝛ dubys Cōmētatores diuinādo ꝓcedūt. nō .n. dixit vez: ſꝫ ad ꝓbabile magi accedūt. nos vo iqntū poſſumꝰ verā exponē dabimꝰ. Quid .n. dic ꝑ hꝫ Yp. ñ bibētes dic freneticos. q̄uis .n. eis ſitis ſupueniat nō ſitiūt: ꝛ nō ſitiētes nō bibūt. Quid dic: laborioſe ꝛ ꝓlixe breuiꝰ āhelātes ſignādicos. duplex ē ſcriptura: qđā .n. libroꝝ hñt: breuit anhelātes. qđā ꝓlixe anhelātes: ꝛ ꝑ hoc vult ꝓcognitionē vite: ꝛ mortis ingrere Yp. in frenetico .n. inuenio iſpirationē magnā ꝛ rarā: ꝛ dico ꝙ difficile eſt: hꝫ aūt ꝯueniēter ꝛ diuturnia ſupuenit: ꝛ in meliori ſtatu eſt freneticus: ꝛ rediēs inueni ſpirationē puā: ꝛ ſpiſſam: ꝛ dico ꝙ bona ſpes eſt. In ſignātico vo pua eſt ſpiratio ꝛ ſpiſſa: iō ꝛ potiones ꝑ nares ſurſum ferūtꝰ: aīali periclitāti per ſuffocationē: dico qñ in hꝫ difficilis eſt pua: ꝛ ſpiſſa ſpiratio. ſi vo fiat magna ꝛ rara: egrotans ꝯualeſcit: qñ aūt poſterius fit in ſignātia magna reſpiratio digōne facta: didiciſtis ꝛ ab aliys exēplis vbi dicebamꝰ qñ acetoſa eructatio difficilis: in lienteria vo bona eſt. manifeſtat .n. nām itromittētē ſe ad digōnē: ſic .n. ꝛ vua acetoſa ē i pⁿᵒ: poſtea vo dulcis. VI.

¶ Cōſequētiā ꝛ laterū dolores ꝛ diſtēſiōes hypocūdrioꝝ ꝛ ſplenis ſubleuationes: ꝛ ex naribꝰ reiectatiōes ꝛ aures ſm ordinē iſtoꝝ plurima hec ꝛ in oculos.

¶ Poſtq̄ determinauit Yp. de ſpiratione: ꝛ hoc ſm eq̄litatē ꝛ ieq̄litatē ipſiꝰ: ꝯñr itēdit determinare de digōne: ꝛ ſic accedit ad aliā doctrinā: dctū eſt aūt vobis multotiēs ꝙ nā diſante ꝑmutatio egritudinis fit ꝛ egritudo terminatꝰ: aut per hypoſtaſem: aut per fluxꝰ ſanguinis. Nūc itaqꝫ digōnē que eſt hypoſtaſes docet Yp. qñ aūt ſalutifera eſt determinatio per apoſtaſem: tūc .n. flegmō̄ fit quē flegmonē ab accñtibꝰ Yp. denoīat laterū dolores ꝛ diſtēſiones hypocūdrioꝝ ꝛ ſplenis ſubleuatiōes. In facta aūt apoſtaſe hꝫ igrimꝰ: vt poſt digōnē ſupueniat: ꝛ in cretico die: ꝛ vt a nobili mēbro ad ignobile deferatꝰ mā: fortaſſe aūt ꝛ q̄ñi eſt qđ ingrimꝰ deferri mām. ꝯñr qđ hꝫ dicit. cuꝫ .n. ꝯñr ferꝰ mā: forte deſignat q̄ntitē: ꝙ vo ad alia mēbra deferatꝰ eadē ꝛ nō ſm rectū. debilē eē oſtēdit virtutē: ꝛ cū exēpli ſit nobis ſagittarius q emittit ſagittā cū arcu. hꝫ .n. ſi dextro latē patiēte ſupueniat apa extis i dextro oculo: bonū eſt. ſi vo in ſiniſtris fiat: hꝫ difficile eſt. ſit aūt ꝛ in ſiniſtris: eſt idē dic: hꝫ aūt hꝫ pīs itētio. Et diſtēſiōes hypocūdrioꝝ: ꝛ ſplenis ſubleuatiōes. Sciēdū eſt ꝙ hypocūdriū dicit epar: ꝛ pp hꝫ ꝓordinauit eidē ſplenē: qñ aūt dicit pluralr hypocūdria deſignat ſplenē: vētrē: ꝛ oīa mēbra que ſūt ſub hypocūdriys: ꝛ ex naribus reiectatiōes ꝛ aures ſm ordinē. per reiectatiōes qđē nariū hemorroſagiā ſigtꝰ: ꝑ aures vo apoſtaſeꝫ: q̄ fit ſm rectū iſtoꝝ. Plurima hꝫ ꝛ in oculos. qđā aūt ſmonē huc cū ſuperiore ꝯtinuāt: qđā vo cū iferiore: illi q cū ſuperiore ꝯtinuāt: dicūt qñ hꝫ fiunt per apoſtaſem: ꝛ ſi ſm rectū fiāt apoſtaſes ſalubris eſt egritudo: ſi vo nō ſm rectū nō ſalutifera: ꝛ in pluribꝰ he ſupueniunt qñ ꝛ raro: ꝛ ſm rectū apoſtaſis mala eſt: ꝛ que eſt nō ſm ordinē ſalutifera: ſed coꝝ que raro fiunt cāſ aſſignare nō poſſumus. Qui vo cū iferiori ꝯtinuant: dicūt qñ hoꝝ plurima ad oculos. vꝫ. qñ opꝫ multotiens ad oculos ferri mām: ꝛ ibi fieri apoſtaſem ſic in ignobili mēbro .i. extrīſece oculo ꝛ aure: q̄uis .n. ꝛ nobilia ſint mēbra tñ minus nobilia ſunt pulmone: quia cū pulmo patitur

Quomō fiat oſcitatio.

Quō freneticꝰ ꝛ ſignātꝰ ꝑ iſpirationē dicerunt.

De ſalutifera terminatione egritudis per apoſtaſem.

mortē adduxit.oculi ⁊o ant aures patiētes nō faciūt mor tē:rurſus ⁊ in morte digniores ſunt oculi a quibuſdam pul monicis appetūt magis mori ꝙ viuere lumine priuati.

¶ Utrū ne oīa deorſum aut hic qdem deor ſum ſuperius:qualia que circa maxillā:vel circa oculū ⁊ aurē:vel circa faucē erithima: que aūt ſurſūʒ deorſūʒ nō ſm ꝯſequētiā.

¶ Rurſuʒ h̄ eſt ali⁹ ſmo:ſed h̄ interrogatiue ꝓfert ſmonē Hip.⁊ dubitādo dicit.vtrū ne:ſʒ vtrū ⁊ ne idē ſunt:aut di citur qn̄ fiet ꝯſtrictio:aut nō fiet:fiet aūt nō:vtrū ⁊o ciui lius eſt:ne aūt magis ꝓpriuʒ.qd aūt vult dicere per hoc qn̄ ſicut ab īferius ſurſuʒ fit apoſtaſis:ſic ⁊ qō deſup īfe rius:⁊ dicit qn̄ fit ſic.n.ocſo patiēte ſupuēit apa circa genā aut dextrā:aut ſiniſtrā.ſilr.n.⁊ ī ſquāticis flegmōe exiſte in gutture apoſtaſis ſupuenit circa latus multotiēs:⁊ ita per pleureſiʒ ſoluit ſquātia:ꝯſidera aūt ꝙ iterū flegmo nē factū ī ſquātia ab accītē dixit.erithima.ī.rubedinē.

¶ Uel īferius epate omnia deorſuʒ attribuē tia vt que in teſtes:⁊ tirſos.

¶ Dic̄ Hip.ꝙ ſūt ꝗdā ꝑmutatiōes facte:neſcimus hı̄ vtı̄ ſiunt:aut ordināte:aut iordinate.Dic̄.n.ꝙ venio ad aliquē ⁊ inuenio ipm̄ melonicātē.⁊ dicētē ſatua:⁊ inordinate mo uētē man⁹:poſtea poſt paucos dies venio ad ipm̄ ⁊ inue nio cū ſedētē:⁊ factū ſapiētē:⁊ ꝯſidero vtı̄ h̄:⁊ inuenio ꝙ rurſuʒ hūītrurſus ⁊o a terreno hūore ⁊ melico fit:⁊ me lācbolia ex eodē gn̄at hūore:fact⁹ ē rurſus aūt in dextro crure:aut in ſiniſtro. Rurſum in alio ſupuenit tuſſis:⁊ nō ſpuit:⁊ pulmo claudit:⁊ ſubito poſt paucos dies ceſſauit tuſſis:⁊ ingrēs inueni qn̄ in teſticulos ſupuenit flegmō:⁊ ibi ſtetit mā.ꝯdidiciſtis.n.qn̄ colligātiā hn̄t ꝑticule pecto ris ad ꝑticulas gn̄atiuas:⁊ neſcio ex q̄ pte pulmonis pue nit mā.⁊ ꝯſidera exēpla q̄ accepit Hip.melliaʒ:⁊ tuſſiʒ in pulmone factā.in melia.n.patiēs neſcit que ꝑticula capi tis patit:in pulmone ⁊o nō ſentit:qn̄ aūt ⁊ cerebrū per deſipiētiā nō ſentit:⁊ pulmo ꝑ īſenſibilitatē.h̄ igit nō eſt ꝓcognoſcere ſiue in bono:ſiue in malo facta eſt mā niſi a terminatiōe.Sciendū eſt igit qn̄ epar mediū eſt totius corpis.antiq.n.diaphragma dn̄t mediū.cēteri diaphra gma:⁊ epar ⁊ ſymmie epatis ſic adiacētia diaphragmati. īferi⁹ epate dic̄ teſtes:⁊ crura:ſup epate thoratica:⁊ ea q̄ ſūt circa caput:ſʒ ⁊ in ſupiorib⁹ ꝗdā ſūt magis ſurſuʒ:⁊ q̄ dā min⁹ ſurſuʒ ſic̄ guttur ⁊ oculus:ſʒ magis ſurſuʒ ē ocu lus:min⁹ ⁊o ſurſuʒ guttur.ſilr aūt ⁊ in his q̄ ſūt inferi⁹:h̄ qdē magis īferius ſunt ſic̄ crura:hic ⁊o min⁹ ſicut teſtes.

¶ Speculāda iſta quo ⁊ vn̄ ⁊ qb⁹ ⁊ ꝑꝑ qd.

¶ Per h̄ docet Hip.id qō mittit:⁊ id qō recipit:⁊ moduʒ apoſtaſis:⁊ ꝑ q̄ deferī mā.vʒ.vīa:ꝑ eo aūt ꝙ dicit q̄ re cipiētes deſignat:per vn̄ mittētes:⁊ ꝑ eo ꝙ dicit ꝑꝑ qd: modū apoſtaſis demōſtrat:ſiue per induſtriā nāe facta eſt: ſiue per malitiā egritudinis.ꝑ eo aūt ꝙ dic̄ qb⁹ ꝯdeſigna uit deferētiā:multotiēs.n.ꝑncipalia inueniunt deferētia:⁊ aut ꝯtriſtant.h̄ant apa habuere alterius paſſionis:⁊ rur ſum peiora mala fiunt:ſic.n.in aqs eſt:ꝙ mittit aliqd:ꝙ recipit vas aliqd:⁊ per que deferī cānale. VII.

¶ Uene timporuʒ non tranquille neqʒ viri ditas ſplendens ſi ſpiritus derelinquit.

¶ Poſtq̄ determinauit Hip.de finali criſi:ꝯſr itēdit hic determinare de nō finali:⁊ dicit:qn̄ ea que determinant aut determinant ꝑ terminationē:aut ꝑ apa:aut ꝑ vtrūqʒ. qn̄.n.dīgō fit nō finalis:tūc ⁊ apa multotiēs fit redeunte egritudie.Et vn̄ poſſum⁹ ſcire ſi nō finalis criſis facta ē ⁊ dʒ reuerti egritudo vt fiat apa:ex eo ꝙ pulſant arterie q̄ ſūt circa timpora:q̄s venas nolat ipe:⁊ qd ē h̄:⁊ nō ſꝑ pulſant:ita qete ⁊ trāqlle tn̄ ⁊ fortiter.viriditatē aūt dicit colorē ſm iones.ī.q̄ſdā auctores grāmatice:q vocant io nes:q: apō grecos qnqʒ ſūt idiomata grāmatice.ī.cōe:at ticū:eolicū:ionicū:⁊ doricū:nō.n.dicit viride ſic̄ qdā pu tāt:ſʒ colorē ſm ionicos dicit.dicit itaqʒ:⁊ colorē nō ſm nām eē:⁊ ea que ſūt ſpūs nō ſlat:decet ꝑmanētia:⁊ hoc deſignauit dicēs.Si ſpūs derelinquit. VIII.

¶ Tuſſis ſicca nō ferina in articulos confir mari ſperet ſm ordinē extenſoꝝ eoꝝ que cir ca ventrē vt multū:⁊ clauda facit mēbra.

¶ Rurſuʒ ad aliā doctrinā trāſfert ſe Hip.⁊ dicit qn̄ eſt tuſſis ſine ſputo:⁊ nō eſt eadē ferina:neqʒ valde aſpera: ſʒ permutatio fit ſm ordinē ad inferiora:per vētrē vt in plurib⁹ deſcēdit hūores ⁊ ferī ad dextra aut ad ſiniſtra: ⁊ quo potius ferī ad bene mobilia mēbra ⁊ ꝯcaua.vʒ.ad articulos vt in plurib⁹:⁊ aut ſurſuʒ ferī ad manus:⁊ clau da facit mēbra:dictū eſt enī claudum nō ſolū dicī in pe dibus:ſed etiā in manibus. IX.

¶ Habent aūt plurima quicūqʒ nō finaliter determinant per inanitionē reuertent:⁊ per apoſtema determinantur ⁊ ex rubicunda ⁊ natura albioris modi.

¶ Quoniā multotiens diſſoluit humor:quādo debet de terminari egritudo:⁊ ſurſum ferunt ſpirit⁹:⁊ rubeſcunt ea que ſunt circa faciē:hoc aūt ſignū eſt debere fieri flu xum ſanguis per nares qn̄ eſt ſubtilis mā:aut apoſtema qn̄ eſt groſſa mā:ideo dixit.Et ex rubicunda:qn̄ aūt nō eſt inuenire in oībus hui⁹ ꝓcognitionē:in ethiopib⁹ enī nō videī nobis facies ex rubicūda:neqʒ nā albioris mo di.Gal.aūt dicit qn̄ qui ſunt albi coloris flegmatici ſunt: ideo de apoſtemate determinat in flegmate facto:⁊ ideo dixit albioris modi.

¶ Et non ſanguinem fundunt ſm nares aut modice ſanguinem fundunt.

¶ Quādo enim finaliter nō fit terminatio per nares:mo dice fundunt ſanguinem ⁊ poſterius apoſtema.

¶ Et ſi qdē flentiū derelinquit ꝓmptū.

¶ Quidā aūt libroꝝ hn̄t.Et ſi qdē flētiū derelinqī:⁊ qdā ſi qdē nō flētiū derelinqī.Diaſco.⁊o exponēs partī.iſtā q: nō inenit ⁊o ꝯiunctionē dixit:⁊ ꝙ ſi nō flētiū derelin quit.ſi enī fiat fluxus ſanguinis ſemꝑ finalis:ſi derelinq tur reuertiī.qd eſt hoc ꝙ dicit ꝓmptū:ꝓmptū ⁊o dicit aut ꝓpter ꝯuerſionē:aut ꝓpter ſynthomata.

¶ Sitis derelicta ⁊ oris deſiccatio ⁊ in ſua uitas ⁊ faſtidium.

¶ Ecce ex his omnibus ſuperuenientibus:derelicta deſi gnat quoniam reuerſio fiet.

¶ Feb.⁊o nō acute:tales ⁊o reditantes.

¶ Ab hac particula deſignatur cōuerſio.dixit enim Feb. nō acute vt oſtenderet feb.eſſe debiles:⁊ ob hoc decla raret reditationem:ſi ⁊o eſſent acute:⁊ materia expelle retur.ī.euacuaretur. X.

¶ Derelicta poſt criſim reditantia.

¶ Dictū eſt aūt in aītib⁹:ſi hn̄ recolitis ꝙ Hip.determi nauit de nō finali criſi in q̄ ſuperuenit apa:⁊ rurſum h̄ de apate determinat:ſʒ apoſtaſes dī nō ſolū apa qō de loco ad locū dimittī:ſʒ ⁊ flux⁹ ſāguis ꝑ eo qō egrediī a corpe vocaī apoſtaſes.vult itaqʒ dic:ꝙ apa multotiens fit:aut flux⁹ ſanguis:ſʒ h̄ nō finalis:⁊ ſtatim reuerſio fit egritu dinis:⁊ vnde eſt h̄ manifeſtū ꝙ reditaret egritudo ex ꝑ

Illud ꝙ epar nō eſſe mediū in toto corpe.

De ſignis cri ſis incōplete.

Claudus dī nō ſolū in pe dibus ſʒ et in manibus.

Quid ſit apo ſtaſes.

dicis ſignis.vʒ.ex oris deſiccatiõe:ex faſtidio ⁊ ſinanitate:⁊ nũc itaqʒ ſic.vʒ.g.ingrit hᷓ ⁊ dicit:q ſi fuerit flegmon in ſplene:⁊ ſperaͭ criſis:aut apa circa articulos ſupuenit: aut flux⁹ ſanguis de narib⁹:ſi ſubtilis fuerit mã:pmutatio mãe ad epar multitudine vrine emitteͭ:⁊ ſic pmutatio fiet ſplenis:ſilr aũt ⁊ in epate ſi eſt flegmõ:aut in articulis fiat apa:aut flux⁹ ſanguis ex narib⁹:aut trãſmutatio mãe ad ſplenẽ:aut vrine multitudo:ſi a ſplene gdẽ poti⁹ apa fiet in articulis:qꝛ melancholicus humor terrenus ⁊ groſſius eſt:⁊ inferius deſcẽdẽs.ſi vo ab epate fluxus ſanguinis potius ſupuenit:ſi vo pmutatio fiat mãe:melius eſt ab epate ad ſplenẽ trãſmutari q̃ a ſplene ad epar:qꝛ epar nobilius mẽbrũ eſt q̃ ſplẽ:⁊ hoc eſt qđ itẽdit hip. derelicta poſt criſim:tu vo adde nõ finalẽ.ſi.n.finalis fieret criſis:nõ fieret reuerſio egritudinis.

Non fit recidiua poſt criſim cõpletã.

Iſta nãqʒ eſt interceptio vtrorũqʒ.

Interceptionẽ vo dicit permutationẽ:interceptio enĩ ꝓprie diciͭ a veteribus quãtũ intercipiũt bellicoſi:ſed ⁊ hᷓ interceſſio fiet ſi ad aliud mẽbrũ delata mã intercipiat ſpm:vtrorũqʒ vo dicit.vʒ.ſplenis ⁊ epatis.

Et hypoſtrophe ex iſtis quãdoqʒ.

Nõ finaliter enĩ his factis:aut apatibus:aut fluxu ſanguinis ex naribus:aut vrinis reiteratio fit egritudinis:ſed cum finaliter hec fiunt non eſt.

Apoſtaſim igiͭ facere eum incipientem.

Ad aliũ ſmonẽ trãſfert ſe hip.⁊ dic̃ q opʒ medicũ cũ nã opaͭ getcẽ:⁊ nihil miniſtrare coꝑi:cũ vo opaͭ:⁊ nõ pfecte:tũc opʒ coadiuuare:ſi vo oĩno nõ opaͭ nã:tũc oʒ medicũ ꝑpare ſe ad alterationẽ mãe:et ſi ꝑ malitiã egritudinis ſupueniat flux⁹ ſanguis ex narib⁹ aut apa:tũc opʒ phibẽ:qđ igiͭ ſi flux⁹ ſanguis fiat ꝑ malitiã egritudis opʒ ĩpedire:ita mltotiẽs.n.a ſplene aut epate ferͭ ſanguis ad guttur:⁊ ſuffocatio fit trachee arterie:⁊ ſpuiͭ ſanguis:tũc opʒ phibẽ:aut puertẽ mãm ad nares:⁊ cũ venerit ad nares opʒ cõſiderare.q ſi mã fuerit groſſa:ſubtiliare.ſi vo ſubtilis:ingroſſare.ſi vo vltra moduʒ ⁊ virtutem ſtatim ĩpedire:⁊ hoc eſt quod dicit hippo.

Eaʒ recipere:ſi omni fuerint ꝯuenĩẽtes vt opʒ ⁊ quomõ opʒ ⁊ quãtũ opʒ ⁊ qñ opʒ.

Quaſi dicat vt poſt digõnẽ:⁊ q ad mẽbrũ nõ ꝑncipale deferaͭ mã:⁊ q nõ vltra ꝓportionẽ virtutis.

Quando autem non ſatis cooperandum.

Non ſatis cooperandum dicit quando non finalis fit criſis:tũc oportet cooperari nature.

Marie gdẽ factas:ſi aũt nõ mox ĩceptas.

Queadmodũ.n.opʒ gubernatorẽ nauis pmunire ſe ꝑꝑ futurã tempeſtatem:aut in facta tempeſtate facere obſtacula:ſimiliter ⁊ medicũ opʒ premunire ſe ſi a malitia egritudinis ſuperuenerint huiuſmodi. XI.

Quartane hemorroſaice diſcrite.

Nõ vitupat ꝑ hᷓ q̃rtã diẽ:neqʒ fluxũ ſanguis:ſʒ in terciana exẽplificat.in tertia.n.ꝑ vnũ fiũt poxiſmi:⁊ vbi fiũt paroxiſmi ibi ⁊ criſis:ergo aut in tertio:aut in gnto:aut in ſeptimo:aut nono fiet criſis:ſi fiat iduſtria nãe.ſi vo per malitiaʒ egritudinis:aut in quarto fiet:aut ſexto:per hoc dicit hippo.Quartane hemorroide diſcrite.

Intermittẽtes aũt vnã altera: tũc rigeſcũt ſimul criſi ex gnqʒ in.vij.quicũqʒ tritophie his difficilis nox que eſt ante paroxiſmum recedens bene ferens vt in multum.

Dic̃ hip.tertiane ꝑ vnũ diẽ faciũt poxiſmũ:⁊ per vnũ hñt rigorẽ:⁊ nõ credas inutile eẽ hᷓ.Nihil.n.fruſtra dicit hip.ſi.n.ꝯſideraueris nunq̃ audiuiſſe hũc ſmonẽ:mirabilis vr:dic̃.n.rigorẽ ſilr criſi:aut factuʒ in ꝑticularib⁹ poxiſmis tertiane:aut g fit in criſi.ſ.creticũ rigorẽ qui fit in cauſone qñ ⁊ ſudores effunduntͭ q̃cũqʒ volueris expõnẽ accipe:quã aũt dicit tertianã ſe.hᷓ empici ⁊ methodici g fiũt circa agatinũ dñt:qꝛ certa tertiana qđ lõgi⁹ eſt retinet.12.horas:ſi vo retinuerit.18.pu⁹ dr emitrite⁹:ſi vo 24.medi⁹:ſi vo.36.magn⁹ emitrite⁹:nos vo hᷓ dicim⁹ ſi tertiana ad ꝓlixi⁹ diſtẽdiͭ ad.12.horas:q̃ vo ad.18.ſimplex tertiana vocaͭ:q̃ vo ad.24.imobilis tertiana:⁊ ad plus vſqʒ ad.40.multotiẽs.n.retinet.36.horas:⁊ qñ incipit nox ſcdi diei defect⁹ fe.fit:ſʒ nõ finalis:ſʒ ſtati fit rurſus ſup poxiſm⁹:in ꝯtinuis gdẽ ſup poxiſm⁹ dr:in interpolatis poxiſm⁹.Meli⁹.n.eſt ſi duas horas aut tres dimittat q̃ fuet ꝯtinuationẽ:ſic.n.dicit in aforiſmis:feb.q̃cũqʒ mõ deficiãt ſigñt ꝙ nõ ꝑclitãtes.in his aũt g hñt defectũ:ſtati in interpolatiõe icipit nã.ꝑparare ſe ad aliũ paroxiſmũ:exinde moueͭ humor:ſoluiͭ ſpũs:fiũt ſcotomia ⁊ vertigo:⁊ hoc dicebat hip.gbuſcũqʒ debet criſes fieri:⁊ his nox difficilis ante acumẽ. XII.

Febris cõtinua deterior eſt interpolata.

Tuſſes ſicce breuiter incitantes vt a febre circumurẽtes nõ ſm rõnẽ ſiticuloſe neqʒ lingue deſiccate nõ ferino ſed ſpũ.manifeſtuʒ aũt quãdo loquũtͭ vel diffundunt tũc tuſſiunt:quando vo non.

Mirabilis eſt ⁊ hᷓ ſmo.fortaſſe aũt mirabilis ⁊ ver⁹:⁊ dign⁹ memoratiõe.dic̃.n.ꝙ ſupuenit adurẽs feb.⁊ in hac nõ ſupuenit ſitis:neqʒ deſiccatio.Hoc q̃re fit:qꝛ ꝑua ſupuenit tuſſis:q̃ motu moderato moderatã affert hũiditatẽ ad appetitiuos poros:⁊ mitigat ſitim:tñ oĩno hñ hñt dixit tuſſim:qꝛ aũt magna tuſſis magnã facit motionẽ:⁊ ferinã:qꝛ aũt nõ dicit magnã tuſſim deſignat ꝑ eo ꝙ dicit breuiter icitãtes:⁊ ꝑ eo ꝙ dicit.Nõ ferino mõ.ferinas aũt tuſſes gdã dñt q̃ fiunt qñ pulmo vlceraͭ:aut qñ aſcarides:aut lũbrici iducuntͭ ad ſtõchũ:⁊ cõguſtatione efficiũt tuſſim.huiuſmodi aũt ſicut raro ꝯtigẽtia omittantur:ſʒ ferinã dicit tuſſiʒ in q̃ nõ emittiͭ ſputũ:que fit aut ꝑꝑ groſſuʒ hũorẽ:aut ꝑꝑ debilitatẽ vtutis:aut ſubtilitatẽ mãe ꝯfluẽtis:hãc aũt nõ dixit tuſſiʒ:ſʒ eã q̃ fit ꝑ vẽtũ.vẽtũ dico fridũ.dcñ eſt aũt vobis ⁊ in li.de cauſis:ꝙ ſupuenit tuſſis ꝑ ſpm fridũ imiſſum:⁊ ꝑ cibos acerbos:⁊ ꝑ puluerẽ exaſpantẽ tracheã arteriã.hãc aũt dicit tuſſiʒ q̃ fit a frido vẽto:⁊ hᷓ palã eſt a cura ſi cũ tuſſiuerim⁹ clauſo ore aut labys vt nõ iducaͭ fridus aer ceſſat tuſſis.Et hᷓ ẽ qđ dic̃.Tuſſes ſicce:ſiccã ãt dixit tuſſiʒ:qꝛ moderata humiditas eſt q̃ moueͭ ex tuſſi:⁊ ipa diſſoluiͭ ad mitigationẽ ſitis.Qñ aũt ſoluunt vel diffundunt:diffundere, aũt dicit ꝑꝑ hyatũ hip.alexandrienſium enĩ ꝯſuetudo eſt.

Tuſſis in febribus ſitim ſedat.

Ferina tuſſis.

Hoc in laborioſis febribus maxime fit.

Labor aũt duplex eſt.hᷓ gdẽ ſpõtane⁹ ſic dic̃ ipe:labores ſpõtanei narrãt morbos:hᷓ gdẽ eſt a cã ꝑmitiua.Qui vo ẽ ſpõtane⁹ nõ efficit tuſſiʒ:ſic dic̃ Gal.neqʒ.n.vi i operib⁹ artis:ſʒ ab eo g fit a cã ꝑmitiua:ſed aut ſm ꝑmitiuã rõnẽ efficit aut per ſe aut per accñs:qꝛ per ſe efficere nõ põt labor:aut.n.in hyeme fit:⁊ imiſſione fridi vẽti gñaͭ tuſſis:in eſtate vo a puluere exaſperaͭ trachea arteria.

Nihil fruſtra:nihil deſpiciendum.

Hec aũt ꝑꝑ dcã ſua opʒ itelligẽ:aut ꝑ corp⁹ patiẽtis:aut ꝑ curã:⁊ ꝑ ea que dicit ipe q̃ſi nihil ſic ꝯtigat:ſic neqʒ fruſtra:neqʒ negligẽter:ꝑ corp⁹ vo:qꝛ nihil fit caſualr i corpore.neqʒ oʒ deſpicẽ:qꝛ ꝑua mltotiẽs magna fiũt ſigna.ꝑ curã vo:qꝛ nõ opʒ fieri a caſu curas:neqʒ opʒ ꝑticulares fieri ad cõia ⁊ vniuerſalia:neqʒ extra hoc deſpicẽ.

Nihil fruſtra dicit hip.

¶ Que ꝟo ex iductiõe ꝯria iferre ⁊ quieſcẽ.

¶ Dicit aũt Hip. quotiẽs volueris vti ꝑmutatiõe a calido ad frigidũ: aut ecõtrario ab ablutiõe ad multã ablutionẽ: aut ecõtrario: aut a labore ad q̈etem: aut ecõtrario: nõ opꝫ ſubita vti ꝑmutatione: ſed ſm partẽ ab inductione: ⁊ q̈ſcere in medio: ⁊ ſic iterũ ꝑmutare. Subita. n. ꝑmutatio ꝯturbat nãm: nõ idẽ eſt ab exercitatiõib⁹ ad q̈etem ꝑmutare: ſicut a q̈ete ad exercitationẽ qñ a q̈ete ad exercitationẽ ꝑmutare habes permutationẽ: ⁊ motioneꝫ perturbantes naturam. XIII.

¶ Poſteriora capitis dolenti in fronte recta vena inciſa prodeſt.

¶ Dictũ eſt aũt vobis in antecedẽtib⁹ ꝙ de ꝑticularibus morbis determiat h̃ Hip. ⁊ ſic de vno tráſſert ſe ad aliũ. Sic igiẽ poſtq̃ȝ determinauit de apate: ⁊ fluxu ſanguinis ex narib⁹ dicẽs que debeam⁹ ſpare: ⁊ que ꝓhibẽ. ꝯñr in hac ꝑte itẽdit determinare iterũ de ꝯuulſione: ⁊ dicit ꝙ nõ ſolũ in vl'ib⁹ opꝫ fieri apa. ꝟ. g. in toto corpore: ſꝫ ⁊ in ꝑticularib⁹ mẽbris. Multotiẽs eñi in toto corpe vtimur ꝯuulſione: ſicut qñ in his que ſunt in pectore retinẽt mã in pedib⁹ facim⁹ ꝯuulſionẽ: ſic ⁊ in aliq̃ mẽbro: ſil'r eñ ⁊ in capite. Si ꝟo ãteriora capitis dolet q̈: vtimur multotiẽs vẽtoſis in occipite: ⁊ ſoluim⁹ paſſionẽ: ſi ꝟo in poſteriorib⁹ partib⁹ fiat dolor. ꝯſidera ſi ſanguis eſt q̃ ſupabũdat: ⁊ vtere p̈⁹ vl'i inanitione. i. flõmia: poſtea ꝟo vtẽ ꝑticulari inanitiõe: ⁊ icide anteriorẽ venã que eſt in media fronte: ſed q̈dã dñt: ꝙ opꝫ recte icidere venã que eſt in fronte: hoc aũt falſum eſt: multotiẽs eñi ⁊ ab obliquo incidimus hanc ſicut vidicimus in anathomia: due vene a faucibus: ⁊ ſpatulis dirigunẽ ad caput: quarũ vna ferẽ ad frontem: ⁊ dicit hanc oportere icidere: ⁊ hoc eſt qđ dicit qđ intendit. XIIII.

De cura dolozis capitis.

¶ Suſceptiones hypocundrioꝝ ex qualibet qualia ſoluũt ⁊ viſcerũ ⁊ flegmonũ qualia poſſunt ſiue ex epate ad ſplenẽ ⁊ ecõtraria.

¶ Hic aũt que dicta ſunt ſuperius iterũ cõmemorat: ⁊ dicit qñ opꝫ flegmones iſpicere. ſ. ꝑmutationes mãe vtrũ ſint a ſplene ad epar aut ex epate ad ſplenẽ: aut econuerſo: qñ aũt epar nobilius mẽbꝝ eſt ſplene. q̈dã aũt ſic exponũt ⁊ hãc ꝑticulã: ⁊ eã que dicta eſt ſupius: qñ opꝫ ꝯſiderare ꝑmutatiões nãe: aut a ſplene: aut ab epate factas ⁊ deducta: nõ aũt a ſplene ad epar: aut ab epate ad ſplenem. hoc aũt difficilius eſt: ⁊ efficit morbũ: ſed in vtroqꝫ opꝫ iſpicere: aut ad articulos deferaẽ mã: ⁊ efficit apate: aut per fluxũ ſanguinis terminaẽ: aut per vrine multitudinẽ: ſuſceptiões aũt dicit acceptiões mẽbroꝝ. XV.

¶ Contra euellere quideꝫ oportet reclinare ſi non vbi repit: ſi autẽ vbi oportet his aperire vt ſingula repunt.

¶ Rurſum ad aliũ ſmonẽ tráſſert ſe Hip. ⁊ de ꝯuulſione. i. antipaſi determiat: ⁊ dicit qñ ſi ad ꝑncipale mẽbrũ feraẽ mã: ꝯuulſione opꝫ vti: ſi ꝟo ad ignobile: tunc ⁊ ꝯuertere illuc mãꝫ: vt ſi a ſplene deferaẽ mã ad guttur aut ad nares: ⁊ nõ fiat fluxus ſanguis ſicut opꝫ: tũc opꝫ mãm illuc ꝯuertere: ⁊ aut ferro apire venã: aut curationib⁹ acutis: aut odorib⁹ acutis: aut alijs medicaminib⁹: nõ ſemꝑ aũt ferro ſicut alij cogitãt. ecce. n. ſi in muliere ꝑ iferiora deferaẽ mã: tũc nõ poſſum⁹: ſed opꝫ attrahere mãm aut aperire vaſa alijs ſuppoſitorijs acutis. XVI.

¶ Lata exantbimata non valde pruriginoſa qualia ſimon habuit hyeme ſtetit iuxta ignẽ calefactione facta ſunt exantbimata.

¶ Alia ſũt phimata ⁊ alia exãthiata: phimata q̈dẽ ſunt a ꝓfundo carnis egrediẽtia: ⁊ carnẽ corrodẽtia: exãthimata ꝟo ſũt que cutẽ ſolũ ledũt. multotiẽs aũt phimata exãthimata: ⁊ exãthiata phimata noiant abuſiue. q̈d eſt aũt hoc qđ dicit Hip. Dcm eſt aũt multotiẽs nobis: qñ phimata aut ad acutũ tẽdũt: aut ad latitudinẽ ⁊ egẽt ãpliori loco: ⁊ ſi ad acutũ tẽdũt: deſignat mãꝫ eẽ calam ⁊ ſubtilẽ ⁊ fortitudinẽ virtutis: ſi ꝟo ãpliorẽ locũ occupauerit: oñdũt tũc mãꝫ fridã groſſãꝫ ⁊ debilitatẽ ꝟtutis: ſiũt aũt hꝰ exãthiata multotiẽs lata: ⁊ nõ fit eis prurit⁹ ꝑꝑ fridũ humoris: ⁊ h̃ difficile eſt ſignũ: ſigt̃. n. ꝙ diuturnitas exigiẽ ad cõmaturationẽ. hꝰ aũt fideꝫ hñt ꝑ hyſtoriã: dicit. n. ꝙ q̈dã noie ſimõ fuit q̃ hẽbat corp⁹ in ꝓfundo ſine ſupfluitate: veꝝ in cute hẽbat ſupfluitates: ⁊ h̃ ſtetit iuxta ignẽ: ⁊ a calitate ignis diffuſa fuit mã: ⁊ q̈ frida diffuſa fuit ad latitudinẽ appuerũt exãthiata: ⁊ dicit qñ vomit⁹ nõ euꝫ iuuerẽ: ⁊ q̈d eſt h̃ Hip. tu feciſti ſibi vomit⁹ aut ipſe imittẽs digitos: ⁊ dõm ꝙ nõ. q̈d q̃ eſt qđ dič Hip. ꝯſidera ipꝫ h̃ tibi dic ꝙ methodo indiget ſmo. methodus aũt h̃ eſt. dicit. n. opꝫ te igrere in paciẽte. vtꝝ totũ corp⁹ hẽat ſupfluitates aut ſupficies ſola: ſi q̈dẽ totũ corpus tũc opꝫ te vti purgatõe aut flõmia: ⁊ purga ꝑ ſupiora: aut mltotiẽs ꝑ iſeriora: ꝑ ſupiora ꝟo ꝑ vomitũ: qñ circa orificiũ ventris ſupabũdat humor: ſi ꝟo circa inteſtina: tũc ꝑ iſeriora: cũ ꝟo h̃ feceris: ⁊ nõ iuuerit: tũc localib⁹ vtere curis: ſic oleo ſpatule: aut camomille: aut aliq̃ oleo caliore in p̈⁹ purgatiõe ⁊ vomitu. Si ꝟo his vſus fueris: ⁊ nõ ꝓderit: ſꝫ ꝯ̃rio ledes attrahẽs illuc reũata. In hñib⁹ ꝟo exãthiata: ⁊ nõ exñtib⁹ ꝑ totũ corp⁹ chachochima: tunc opꝫ te nõ vti vomitib⁹: neqꝫ opaberis curas q̃ fuit in ꝓfũdo. nõ. n. ꝓderit: ſed ecõtierſo ledes: ꝑꝑ hoc dixit Hippo. vomit⁹ nõ iuuere: vt q̃ curã traderet dixit: qñ opꝫ in his ꝙ vtamur amplius calefactione: ⁊ ſic attrahere humorẽ: ⁊ hoc deſignauit dicit vomitus nõ iuuere: ſed excalefactio: ⁊ per exꝑpoſitionẽ ĩcẽſionẽ calliditatis ⁊ cure deſignauit: imoderata aũt caliditate exãthimata ſiũt: multa ꝟo caliditate: ⁊ finalis terminatio mãe: ⁊ permutatio.

Que ſunt phimata ⁊ q̃ exãthimata.

Flõmia no eſt corporib⁹ nõ repletis.

¶ Vomitus nõ iuuere ſcio ſed excalefactio.

¶ Scio appoſuit: q̈ ex hyſtoria ſimonis h̃ reminiſcit: cũ nõ videret ipm vel q̈ cõmemoratiu⁹ eſt hic text⁹ ꝓpter hoc nõ dixit determinate: ſed dubitãter. XVII.

¶ Queciiqꝫ maturare opꝫ obturare forti virtute: que ꝟo neqꝫ diaforeticis neqꝫ emplis pauſant: ſed ſubito nigreſcũt nouũ fac.

¶ Rurſuꝫ de apoſtaſi determiat Hip. ⁊ dicit ſic. venio ad egrũ: ⁊ inuenio apoſtaſim in manibus in pede: ⁊ ſtatim vtor diaphoretica pharmacia calidiore: ⁊ ſicciore: ⁊ ſi diaphoriçaui bonũ eſt: ſi ꝟo nihil opata eſt diaphoretica medicina tũc ſecũdario opor quẽadmodũ facit nã: ⁊ ſtromitto me ad digerẽdũ mãꝫ: ⁊ qb⁹ vtor nõ ãpli⁹ callis. hꝰ. n. rare faciũt poros: ⁊ euaporãt calorẽ nãlẽ: ⁊ nõ fit digõ mãe: ſed poti⁹ volo ꝯdẽſare ſupficiẽ: ⁊ iducẽ ca. nãlẽ vt cõguſtatiõe cutis calior fact⁹ efficiat digõnẽ: h̃ aũt opꝫ te facẽ cũ iuueneris ꝟtutẽ fortẽ: q̈ cũ ꝟtus debilis ẽ: ſi h̃ feceris: ⁊ cõdẽſabis ſupficiẽ cauẽdũ eſt: ne virt⁹ ſuffoceẽ ⁊ deſtruaẽ: quẽadmodũ modic⁹ ignis a fumo extigueẽ. dič ãt ſiue calorẽ nãlẽ volueris accipe: aut aliq̃ꝫ aliã ꝟtutẽ vrẽtẽ organo calore nãli. Si ꝟo i apate iueniam⁹ fortẽ ꝟtutẽ: tũc oꝫ poros obturare ꝑ emplꝫ. vñ ⁊ vtimur multotiẽs axũgia porcina: aut cũ alijs ad h̃ ꝙ digeraẽ ⁊ ſubtilieẽ mã. Bo⁹ aũt erit: ⁊ ſi axungia fuerit vetus. hꝫ. n. quãdã ꝟtutẽ mala aſſatiuã ⁊ ſubtiliatiuã pariter ⁊ emplaſtricam: q̈ aũt hoc ſit verũ palam eſt: ⁊ de ipſo experimento: videmus

De mõ curãdi apoſtema.

De axungia porcina.

enī qđ emperici medici q̄ńq3 gdem farina ordeī vtunť: q̄ńq3 ꝟo frumenti: quotiēs ꝟo voluīt diaforiçare farina ordei ſicut dura ꝛ diaforetica ꝛ habēte purgatiuā virtutem. Quotiēs ꝟo voluīt cōmaturare farina frumēti vtūtur ſicut ea que hn̄t emplicū ꝛ hūidū: multotiēs enī ꝛ cū hac ſalē cōmiſcēt: ꝛ ignorāt cāꝯ que fiunt ex ipſis. ℂ In alio ꝟo patiēte iueni apoſtema: ꝛ vſus ſuz euaporatiuis: opꝫ enī ſemꝑ his vti medicaminibus: ꝛ deinde deuenire ad alia: vſus ſum itaq3 diaforeticis ꝛ nihil ꝓfeci: vſus ſuz emplaſtricis: nihilominus paſſio nō curaī cū ſit icōmaturata: cū his aūt ſubito ꝛ nigredo facta eſt circa cutē maxime cancrena: tunc ferrum ſumens fac apertiones multas in ꝓfunditate vt membrū habēs ſpiracula terminet materiā: hoc dicit Hip. aperire. XVIII.

De farina ordei ꝛ frumēti

ℂ Oculorum habentium riadam ſi alter apparet ꝯuenire ecōtra euellendū in faucē.

ℂ Jterū de cauilſione determinat: dictū eſt enī nobis in li. de cauſis ꝛ adhuc opꝫ nos cōmemorare huiꝰ negocium. Sciēdū enī eſt ꝙ in magno angulo oculi eſt foramē: hoc aūt factū eſt ꝓpter duas cāſ: aut ꝓpter emitēdā ſuperfluitatē a cerebro: aut ꝙ ab ipſo reſpiret cerebrū. hoc aūt foramē carnicula q̄dā cooperit nāꝯ: que caro augmētata gdē facit cathidas: deficiēs aūt facit fluxū: dicit aūt facta eſt rigas. i. fluxꝰ: ꝛ educta eſt hūiditas ꝑ oculos: ꝛ facit ipſos lippos vel male vidētes. Dic̄.n. Hip. q2 tūc opꝫ te vti ex ꝯtrauulſione in faucē. dcm̄ eſt aūt in anathomia ꝙ foramē illud qđ eſt in angulo oculi cōe eſt palati ꝛ nariū: ꝛ hoc eſt manifeſtū ab his: q2 habētes oculos vicos ſpuūt ꝑticulā colyrij que īducta fuit per foramē illud ad palatū: ꝛ deide ad faucē. dicit.n. opꝫ ꝯtrauellere māᷓm: ꝛ per foramē illđ in faucē. ℂ Et gd eſt h̄ ꝙ dicis Hip. īducemus māᷓm ad faucē: nōne ſi ad faucē ducit̄ mā ꝛ ad guttur: ꝛ exide diſtillat mā ad ea q̄ ſūt ī pectore: ꝛ ſic difficiliora fiunt ſynthomata: faciemꝰ ḡ duci huᷓm ad oculos. oculus enī in cōparatione ad thoracem ignobilius membrum eſt. Quid ergo faciemus: ℂ Et dōm ꝙ opꝫ h̄ facere ſi cōuenit vti cauilſione: ecōtracauilſione ad faucem. ſi ꝟo nō cōuenit nō opꝫ vti ecōtracauilſione ſed alijs.

De foramine anguli oculi.

ℂ Et vbi eruptuationes ſolutio finalis.

ℂ Eruptuationes quidam dicit ſpiritus humiditatem habētes fidem ab emāco illo eruptādo ſalſuginem. ſalſugo enī ꝛ humiditatē hꝫ ꝛ ſpirituū: gdā aūt dicit ſolā humiditatem: gdā ꝟo ſpūs emiſſionē ſolū: ſed hoc aut in toto corpore eſt: aut in parte: aut inferiorib⁹: ꝛ tūc per clyſtere habens nitrū: aut hꝯ euacuam⁹ ſpūs: aut in ſuperiorib⁹: ꝛ tūc per potū aut cibos: ſic ḡ ſtudem⁹: multotiēs.n. per potatione vaſis habētis anguſtū os: qm̄ ex ipo tanq̄ ab anguſto ſpūs deducꝰ ad thoracē ſuſcitat digeſtiuā ad euaporationē ſpūs: ꝛ hi ſtatim eruptant: multotiēs ꝟo peruertimus hunc ad eruptuationē diſtendentes ſemicōſtales lacertos. i. qui ſunt inter coſtas. XIX.

De eruptuatione.

ℂ Egreſſus ad aperire vt nares ꝛ alios.

ℂ Uidit.n. Hip. māᷓm multotiēs ledēte corpora: eſt qñ ꝛ diſcraſia ſola eſt ledēs: eſt qñ ꝛ mā. poſt māᷓm ꝟo oīno ꝛ diſcraſia: ꝓpter hoc ꝛ Hip. multū de mā determinat: ſic igiť ꝛ hic de ipſa intendit: ꝛ gd dicit: qm̄ opꝫ egreſſus adaperire. Egreſſus aūt dicit nāles meatꝰ: vꝫ puta nares vētrē vaſa vrinica. i. via que eſt inter renes ꝛ veſicā ꝛ poros nō manifeſtos. h̄ oīa egreſſus nōiat ꝛ ſic in exteriorib⁹ ſūt meatus. vꝫ. in ciuitatib⁹: ꝛ gdā hoꝝ ſunt aperti educētes ſuperfluitatē ciuitatis: ꝛ iđ nō ſit malū ꝛ in ipſa. ſi ꝟo hi meatꝰ oppilent̄ manēt ſuꝑfluitates: ꝛ operant̄ putredinē ꝛ putridas egritudines. ſīr ꝛ in nr̄o corpore eſt iuenire: ꝛ ꝓp hoc Hip. exhibꝫ diligētiā circa nāles meatꝰ: ꝛ ordinarie ꝓcedit: ꝛ a digniore ordinē fecit: cū igiť cerebrū ſit dignius toto corpe: iđoq3 a naribus icepit. Nares.n. meatus ſunt cerebri: queādmodū ꝛ epatis renes veſica ꝛ collum veſice: ꝛ rurſus ventris inteſtina: ſicut ꝛ coꝝ que ſunt in thorace trachea arteria vel cānales pulmonis: ſicut ꝛ totius corporis pori imanifeſti. Oportet igitur dicit Hip. hos egreſſus. vꝫ. nāles meatus adaperire.

Qui ſunt meatꝰ mēbroꝝ ꝛ toti⁹ corꝑis

ℂ Quomodo oportet: ꝛ vt oportet: ꝛ qualia oportet: ꝛ quādo opꝫ: ꝛ quātū opꝫ.

ℂ Et q̄ō opꝫ dicit q̄ſi ſm̄ quē modū opꝫ: aut per vētrē aut per viā que eſt īter renes ꝛ veſicā: aut per ſudores: vt opꝫ dicit q̄ſi ſicut decet: opꝫ nos vti cura ꝛ apertione: aut per purgationē: aut per cibos aut per alia hꝯ. Adaperire ꝟo h̄. d. nō ferro icidi vaſa ꝛ adapiri: ſed aut nāliter aut ab arte: opꝫ hec hēre curſuꝫ quēdā ꝛ aptionē. Qualia. q̄lia aūt dicit vbi ſm̄ rōnē fiat adapertio: ꝛ purgatio nāe ſicut ꝛ in aforiſmis dicit: ſi gdē q̄lia opꝫ purgare: purgentur: ꝯfert ꝛ bene ferūt qđ dī. Qñ opꝫ ſignificat ꝙ fiat induſtria nāe ꝙ poſt digōnē fiat inanitio ꝛ nō añ digōneꝫ: ꝙ dicit. Quātuꝫ opꝫ vbi inanitio fiat minor q̄3 opꝫ neq3 plus q̄3 opꝫ. ꝛ dicens qm̄ quātū opꝫ expoſuit.

ℂ Ut ſudores.

ℂ Nō.n. opꝫ per ſudores imoderatos euōnē fieri pro eo ꝙ nō educat̄ vtile ꝛ inutile. ſ. nālis calor ꝛ fortitudo vitalis: ꝛ ipſe gdē exēplificauit: vt ſudores: tu ꝟo itellige ꝛ vētrē ꝛ alia ſimilia in gb⁹ eſt intētio: ꝛ ꝑm⁹ ſmo Hip. eſt.

Jmmoderata eūatio ſudoris mala.

ℂ Sicut nares ꝛ alia vtiq3 omnia.

ℂ Et debem⁹ ſcire ꝙ de narib⁹ facit mētionē: aut ꝙ cerebrū per has purgat̄: aut ꝙ nā per has facit euōneꝫ. dico aūt fluxū ſanguinis. melior aūt eſt ꝑma cā: ſcđa aūt. i. fluxus ſanguis nō eſt cognita nāe ſed potius ꝑma. alios aūt egreſſus dicit q̄ ſunt per vētrē vrinā ꝛ talia. XX.

ℂ Jn magnis malis facies ſi ſit congrua bonum ſignum.

ℂ Ad aliū ſmonē trāſfert ſe Hip. ꝛ gdā ꝑfectoꝝ ſcīūt gd dico: ſūt.n. q̄dā apparētia eē magna phantaſie: parua ꝟo veritati: aut magna apparētia veritati parua ꝟo phātaſie: ſic igiť dicit: ꝛ hec: qm̄ ſunt multotiēs egritudines: ꝛ he videnť eē difficiles: ita ꝙ idiota turbať. ars ꝟo gaudet. vidit.n. medicus facieꝫ abſq3 ſynthomate virtutes fortes: ꝛ hāc dicit faciē ꝯgruā ꝛ bene deſignātē. Multotiēs ꝟo ꝯtrariū ſupuenit: ꝛ egritudines que ſperanť eſſe parue ꝯturbāt artē: ꝯſidero.n. faciē ſynthomaticā: aut ꝓp debilitatē virtutū: aut ꝓp arefactionē: ſic igiť inſpicio oculos ꝯcauos: ꝛ palā qm̄ nālis calor debilitatꝰ eſt: ꝛ a deſiccatiōe hūida oculoꝝ aruerūt. faciē aūt ꝯgruā dicit que minus ſynthomatica eſt. nō.n. eā que eſt oīno abſq3 ſynthomate recipimus: qm̄ ꝛ hoc multotiēs extra nāᷓm eſt: ſic igiť ab humidiore: ꝛ ſuperflua humiditate inflať ecōtra facies.

ℂ Jn modicis contraria ſignificās bone deſignationis malum.

ℂ Hoc aūt itēdit hic Hip. qm̄ ī modicis malis q̄ ſunt ſm̄ phātaſiā. magnis ꝟo ſm̄ veritatē facies ꝯtria bone deſignationi q̄ſi hic incōgrua difficilia deſignat. XXI.

ℂ Circa magnum locuꝫ mulier que retro ictero ictericō facto.

ℂ Enigmatice q̄ſi in ſimilitudine dicit hoc Hip. ꝓ eo ꝙ ſicut in cōmemoratione ſui ſcribit hoc. dicit igiť hic: qm̄ circa magnū: aut locū magnū: aut theatrū magnū aut aliquid tale. ignorabat enim locū Hip. ꝛ rurſus dicit: cuius mulier nomē viri neſciens. dicit. Quoniā icterico exiſtēte. ictericum autem dicit: aut faciem huius ictericam ſa-

etiam aut totũ corpus. Gal. vero hoc exponens dicit: quoniam ex hac particula nõ poſſumus habere aliquã vtilitatem: nõ certũ enim eſt: quare factus eſt iſte ictericus aut propter permutationẽ induſtria nãe factã: cholera rubea expulſa ad ſuperficiẽ: aut per oppilonẽ ciſte fellee: aut per flegmonẽ epat. Icterico itaqz dic aut corpe aut facie aut ipo viro icterico: cui⁹ mulier morabaẽ i ipo retro ierozi circa magnũ. ſ.

¶ Paratimeneo ſoror ſic nigre colorata vel ſic: q cũ timeo ſorore hic niger coloratus.

¶ Quidã aũt librorũ hñt paratimeneo. qdã aũt cũ timeneo. ſi qdẽ igĩ hñt paratimeneo dicim⁹ qm̃ ſoror timenei nigre colorata fuit. ſi vero hñt cũ timeneo, ſignat q vir habitans cũ ſorore timenei hic nigre coloratus. Rurſuz Gal. dicit nihil eſt manifeſtũ hic nigre coloratus indeterminatus eſt: aut induſtria nature fuit expulſo melãcholico humore ad ſuperficiem: aut propter naturã corporis hoc exiſtente melancholico. XXII.

¶ In pirintho velut ſemẽ vrina talis: q: determinatiua et humidorum et talia: q: vrine fiunt: neqz enĩ ventoſitates multe neqz ſtercoris multi viſcoſa veniente mala ſabatur: nõ enĩ magnũ erat hypocundrium.

¶ Vix qñqz cõſonũ tractatuz titulo tradit Hip. vz. epidimicã egritudinẽ. mẽtionẽ enĩ hic facit totius ciuitatis. nõ enĩ vnius viri aut vnius mulieris: ſed totius ciuitatis

Pirinthus. pirinthi: Pirinthus enim ciuitas eſt aſie. et dicit q in hac pirintho ſuperuenerunt tumores gibberoſi: inflationes: ſubleuationes: et cõſidera q gibberoſa dixerit et non flegmones. ſi vero eſſent flegmones omnino et febris ſuperueniret: et nihil que dicta ſũt ab Hip. pficerẽt. gibberoſa igiẽ dicit tumoroſas inflationes que cõſiſtũt ab humida et frigida mã et ſi recolitis ea que dicta ſũt in afoziſmis: q has

Quid ſit rugitus. tumoroſas inflationes rugitus multotiẽs diſſoluit. Rugitus enĩ eſt motus humidi cũ ventoſitate: et deſignant qm̃ mã que cõtinebaẽ et erat imobilis nũc moueẽ: et ad determinationẽ accelerat: ſed vẽtoſitates multe facte diſſoluerunt hos tumores: ſic aũt et motio vẽtris in viſcoſis egeſtionib⁹ diſſoluere hos tumores. ¶ Et vrĩa vero velut ſemen veniens permutationẽ dedit morbo: que aũt eſt vrina ſimilis ſpmati: alba viſcoſa et groſſa. Hip. vero p⁹ vrinaz tradit et poſtea tumores: et dicit q in hac vrina facta eſt determinatio et permutatio: nõ aũt dico qm̃ et in alijs ſicut rugitu et vẽtoſitatibus nõ fit permutatio: ſed q: nõ cõtingit fieri has determinationes: ſed q: ſole vrine tales emiſſe ſunt. Nõ enim magnũ fuit hypocundriũ. Hoc eſt nõ fuit flegmõ et nõ tumoroſa inflatio: et feb. vtiqz fuit: et neqz rugitus aut vẽtoſitates aut hec diſſoluerũt paſſionẽ: ſed potius flobothomia aut purgatio. XXIII.

¶ Braſſicã tenus comedit difficulter ſpirãs exiſtens et tumor circa pectinem quieuit et bene ſpirans ſtatim factus eſt.

¶ Dicit q in quodam ſuperuenit tumoroſa inflatio infra pariteneõ circa pectinẽ: et neqz vẽtoſitas paſſionẽ ſoluebat neqz artis ſtudiũ ſed repẽte motus patiẽs braſſicã. i.

Nota hic de braſſica. i. de caule. caulẽ comedit ſeptima die: et curatus eſt: cũ igiẽ braſſica caliditate et acumine diſſoluerit et viſcoſuz humoris permutauerit: frigidũ fregit tumorẽ: et ab hoc factus eſt bonus anhelitus. Iterũ enim hic tumor ſuperuenit circa pariteneõ et coangiſtabat diaphragma et reſpirabilia: et ſicut facta eſt diſnia: nunc aũt tumore diſſoluto bene ſpirans fact⁹ eſt: et hec oĩa facit braſſica nõ ſicut cib⁹ ſed ſicut pharmacia: ſicut cibus ſemper vituperaẽ tanqz cacochima

ſic pharmacia laudaẽ. vñ et ſi miſicceo ſcriptũ ẽ de braſſica. hec enĩ maxie cruda data ſuſcitat vẽtrẽ ad egeſtionẽ.

¶ De ſanguine hychoroydeos. i. hycor ſanguis mediocris nigroqz † cholere acut⁹ qdem et agreſtis in timentibus. Alſo nigroque colore.

¶ Ecce ab hac particula deſignat q cõmemoratiuus eſt lib. volẽtes enim ſicut in cõmemoratione ſcribere capitula: ſic ſcribimus in tabulis: at in alio quodã hec: qm̃ volo de hoc determinare volo et de hoc et hec: ſic igiẽ Hip. de ſanguie hychoroide. volo dicẽ. et dicit ſanguis enĩ duplex Sanguis eſt duplex. eſt: aut purus: aut cũ alijs mixtus: habet enĩ ſanguis ſerũ et alij humores. ſ. ſubtilẽ quidã ſubam et aquoſam ſicut et lac hz. Et quẽadmodũ ſerũ lactis acutius exiſtens ſuſcitat et mouet ventrẽ ad egeſtionẽ: ſic et ſerum humorũ: ſed circa magis et minus hoc hz ſerũ et hycor nõiaẽ ab Hip. vnde et Plato volẽs de ſero determinare: ab Hippo. ſumẽs dicit. Hycor ſanguis mediocris nigroqz colore acutũ qdẽ et agreſte. q itaqz vult dicere Hip. qm̃ ſanguis. i. hycoroydes ſanguis mixt⁹ cũ flegmate aut cũ melãcholico hu. facit timores et perturbationes: timorẽ qdez propter infrigidationẽ humo. ſicut enĩ dictũ eſt: ſi timor et puſillanimitas eſt. perturbationẽ vero efficit propter ſerũ mouens et ſuſcitãs: dixit igiẽ Hip. in timẽtib⁹ et territis. ſi vero cũ chola rubea miſceaẽ hyſcoroides ſanguis efficit alienationẽ et vigiliã. ſi vero cũ nigra cholera facit maniam.

¶ Siue moleſtum ſiue bonum.

¶ Quomodo aũt dicit: bonuz: qd igiẽ eſt mania bona aut alienatio aut timor: et dicimus q minus malum nomine contrarij bonum nominauit. XXIIII.

¶ Quibus ſplen procliuus pedes et genua calida: manus autez et aures et nares fride.

¶ Splenetica diſpõne hic determinat: et qd dicit: qm̃ qb⁹ ſplen pcliuis. q. d. ſi in inferiorib⁹ partib⁹ hz flegmonẽ: aut et flegmone in ſuperiorib⁹ partibus facto, mã vero ad inferiora reparat. in hoc dicit qm̃ in dolẽte membro. i. ad inferiora ferẽ. mã cũ proprijs viribus. ſ. cũ ſanguine factis: ideoqz iſeriora qdẽ vt pedes calidi ſunt et genua: manus vero et aures et nares fride: pmus vero bonus ſcriptor multa bona inueniens exempla manus cum pedibus: et genibus ordinauit et dixit manus calide male faciens.

¶ An propter hoc dixit ſubtilis ſanguis: an propter hoc et tumores tale hĩ habẽt.

¶ Secundum queſtionem adducit ſermonem. in ſplenetica enĩ diſpõne educitur multotiẽs ſanguis ſubtilis per nares: et inquirit itaqz quare hic ſubtilis educiẽ vtrũ ipſe ſplen in ſubtili mã hz flegmonẽ cõſiſtẽtẽ: aut groſſuz qdẽ retineẽ ſplene. ſubtile vero remittiẽ qd et i lapide. XXV.

¶ In putrefactionibus videndum quidẽ futura exputreſieri ventres cõmouent.

¶ Quidã aũt hanc particulã cũ ſuperiorib⁹ ordinant. i. qm̃ ſit putrefactio in ſplene: tũc cõtingit fieri ſuperiora frigida: inferiora vero calida: ſed falſum eſt hoc: exiſtẽte mã ſola exiſtente contingit hec fieri ſynthomata. nos vero dicimus: qm̃ ad iſeriora opz hoc ordiare: multotiẽs enĩ circa vmbilicũ ſuperuenit flegmon aut circa pectinẽ vt circa inteſtina: deinde ſubito ſuperuenit ruptio: et duciẽ ſanies per poros manifeſtos ad inteſtina: poſtea hoc ſicut acutum ſubſtat vẽtrem: et dicit ad pus ſuperfluitatem: et ſi hoc cõtigerit ſignum eſt quoniã ruptio facta eſt flegmonis huius: et hoc eſt qd intendit Hip. XXVI.

¶ Splen durus iſeriora ſuperiora rotũdus latus groſſus longus tenis.

¶ De differẽtijs

De differentiis tumoꝝ ſplenis.

¶ De differētijs tumoꝝ ſplenis intēdit hic Hip. determinare: ⁊ dicit. Superuenit enī tumor: q̄n̄q; q̄dē in ſupioꝛib⁹ partib⁹ ſplenis: q̄n̄q; vo in inferioꝛibus: ⁊ quandoq; q̄dē longus: q̄n aūt ⁊ ipſe ſplen lōgus eſt: multotiens aūt que ſunt extra nām his q̄ ſunt ſm nām ſunt ſilr figurant: quēadmodū ⁊ in epate vt in plurib⁹ rotūdus puenit tumoꝛ. aliquotiēs q̄dē igiť in ſplene lōgus ſupuenit tumor: q̄n̄q; vo rotūdus: q̄n̄q; vo ſupabūdat mā groſſa ⁊ in profunditatē q̄ſi terrenū humoꝛis ad interioꝛes particulas ſplenes proceſſerit. Dic aūt tu: ⁊ ſupius longus ⁊ inferius longus: ⁊ ſuperius latus ⁊ inferius latus: ⁊ in pfunditate groſſus ⁊ in ſuperficie groſſus.

¶ Minus a capite coꝛizantibus ⁊c.

Dr̄ia īter coꝛizā ⁊ catarr.

¶ Si cū coꝛiſa exiſtit ſupuenerit ſplenetica diſpō ſoluit. Coꝛiſa vo ⁊ catarrus ab eodē fonte ꝓcedūt. ſ. cerebro: ſed differūt loco: q̄m coꝛiſa quidē fit in narib⁹: catarrus vo in faucib⁹. Aūt ḡ hic dic: aūt ꝯtigit multotiēs duas aut tres ꝑticulas egrotare: ⁊ harꝫ q̄ eſt debilioꝛ patiť mā mota ad eā. ſic igiť ⁊ naris eſt debilis ⁊ ſplē. ſicut debilior recipit māmn nō facta coꝛiſa: ſi vo hic fiat moderata tn̄. h̄ aūt dicit ⁊ Gal. in lib. de interioꝛib⁹ q̄m ꝯtingit multotiēs tria mēbra egrotare vt veſicā renes ⁊ mīcem: mota vo mā qō eſt debilioꝛ recipit eā: Archigenes vo dicit: ꝙ oīa patiunť: ⁊ redarguit eum ibi Gal. XXVII.

¶ Que circa egrum procuratio ⁊ in egritudine interrogatio que manifeſtat qualia recipiendum ſermones que circa egrotū circa coaſtantes circa exterioꝛa: q: calidioꝛi ⁊ firmioꝛi maſculi ⁊ nigri ꝑꝑ hoc exterius vene.

¶ Dictū eſt a nobis multotiens ꝙ Hip. de particularib⁹ determinat egritudinibus magis q̄ꝫ epidimiacis: ⁊ multa ⁊ digna documēta ſuo intellectu de egritudinibus nos docuit. Conſequenter aūt hic q̄ō ſe gerat medicus circa egrū determinat: ⁊ dicit qualē opꝫ eſſe ꝓcurationē medici circa patiētē. q̄d aūt eſt ꝓcuratio: ⁊ dicimus ꝙ ꝓcuratio eſt vſus bonus ꝗpalis coꝝ q̄ ſunt in domo aliud autē

Procuratio. Uſus. Acquiſitio.

eſt vſus ⁊ aliud acquiſitio. Uſus q̄dē eſt bona habitudo exiſtiū / acq̄ſitio vo inētio nō exiſtiū: vn̄ Exſonofon diſcipulus Pla. i dialogo iconomico. Qn̄ differt acq̄ſitio vſu: ꝯtingit enī male acq̄ſitis bn̄ vti: aut ecōtrario bn̄ acq̄ſitis male vti: multotiēs enī aliq̄s iniuſte acq̄rit pecunias: vertn̄ his bn̄ vtiť: multotiens enī acq̄rit iuſte vt a ꝓꝓ: ijs laboꝛibus ⁊ bona opatione: male vo ipſis vtiť deſtruēdo eas: ⁊ imitat ſm Pla. vas pfoꝛatū: vn̄ quēadmodū igiť eſt in exterioꝛib⁹ iſta dr̄ia ſic eſt ⁊ in nobis: multotiēs enī aliq̄s acq̄rit modicas rōnes ⁊ ꝓfert ipſas: vt ꝯuenit ⁊ videē ſapiēs ꝑꝑ bonū modū: alius vo multa vtiq; ſciet ⁊ neſciet vti: h̄is neq; in cognitionib⁹ neq; in curis: in cognitionibus q̄dē q̄n venit ad egrū nō inquirit agnitiones aut ꝓnoſtica: ſꝫ inq̄rit coordinationes quos logiatros. i. medicos ſermonibus noiat Gal. in curis vo q̄n eſt multotiēs ꝙ aliq̄s hꝫ multa medicamina: virtutes vo ignorat ⁊ modū vtēdi ⁊ q̄ntitatē: opꝫ nos itaq; ⁊ bn̄ acq̄rere rōnes: ⁊ bn̄ ipſis vti: vt ſi veneris ad egrū: ⁊ inuenies faciē ipſi⁹ macilētā ſicut dictū eſt in ꝓnoſticis illā moꝛtificatā: in alio vo

Que debeat medicus ꝯſiderare circa egrum.

inuenies faciē iflatā: nō dicas ꝙ a multo ſomno aut ocio facta eſt facies. macilenta: ſꝫ vtriuſq; dic cāꝫ ꝯuenientē: ⁊ in p̄oꝛi quidem dicas ꝙ macilenta facta eſt facies: aut ꝑꝑ arefactionē aut diſſolutionē retēte humiditatis: aut ꝑꝑ triſtitiā aut ꝑꝑ ſollicitudinē aut ꝑꝑ debilitatē virtutum. In hāc vo faciē iflatā: dic aut ꝑꝑ multū ſomnū aut ꝑꝑ ociū aut ꝑꝑ hūiditatē ſupfluā hoc factū eſt: ⁊ in his cognitionibus nō loquaris determinate: ſꝫ negatione ꝓiens dic: ne triſtitia tibi ſupuenit aut vigilia aut cura. aut vtere diſſimulatione dicens: aut triſtitia tibi ſupuenit aut vigilia aut ſollicitudo: aut aliq̄d tale: ex his enī oīno inuenies cām. Opꝫ aūt ꝯſiderare ⁊ patiētē ſi an̄ egritudinē fuit audax ⁊ confidēs: nūc vo dimiſſus ⁊ deoꝛſuꝫ ſpectās: deſignat enī aut ſubeth aut comā aut lytbargiā expectari. ſi vo rurſus modeſtus fuit: ⁊ manſuetus: poſtea vo in egritudine factus audax ⁊ temerari⁹ maximā diſcrepātiā eſſe aut ſperari. Opꝫ ēt te ⁊ aliō ꝯſiderare: ſi q̄dē enī fuerit patiēs ⁊ rōnabilis: manifeſta ſibi veritatē ⁊ dic: ꝙ mala eſt egritudo: ſꝫ ꝯfoꝛta te. ſi vo eſt puſillanimis ⁊ timidus nō dicas ei veritatē: ſꝫ dic ipſi ꝙ nō ē egritudo mala: ſꝫ timeo ne tua temeritate feceris hāc malā: ıōq; opꝫ te ꝯſeruari. coaſtantibus vo dic v̄itatē ꝙ ꝑiculoſa eſt ⁊ cuſtodiētib⁹ ipm̄. Et rurſuꝫ ꝯſidera q̄bus delectať cū erat ſanus: ſi aleis fac coꝛā ipſo aliq̄s his ludere: ſi vo verbis grāmaticalibus fac aliquē corā ipſo h̄ loqui: ſi vo rhetoꝛicis rhetoꝛicā ⁊ ſpāles amicos ipſi⁹ ꝑmitte intrare ad eū: alios vo nō: ⁊ q̄cūq; hec ſunt apud patiētē. ¶ Opꝫ te ⁊ aſtātibus dicere complaceatis ei riſionib⁹: ⁊ ſi aliq̄s amicus nō verus ſuperuenerit dic q̄m q̄eſcit: ⁊ tn̄ ꝑmittatis ipm̄ videre: ſi q̄s vo extraneoꝝ obuiauerit ⁊ interrogauerit te ⁊ fuerit inimicus dic ꝙ bn̄ ſe hꝫ: ſi vo ſpālis amicus dic ei veritatē: ꝙ male ſe hꝫ. Quidā aūt libroꝝ nō hn̄t ad eos q̄ ſunt extra ſed hn̄t circa exterioꝛa. i. aerē ipſiꝫ locū ⁊ h̄: ſi enī expectať ſudoꝛ dic ꝙ fiet niſi frigidioꝛ fiat aer: ſic enī ⁊ Gal. ꝓdixit in q̄dā ꝙ ſudoꝛes ſupuenient niſi aer cōtra opabatur: nam frigidioꝛe facto aere nō factus eſt ſudoꝛ. deinde Gal. inducens ipm̄ in balneū ⁊ rarefaciens poꝛos eduxit ſudoꝛes ⁊ diſſoluit paſſionem: ⁊ hoc hꝫ preſens intentio.

¶ Que circa egrū ꝓcuratio ⁊ i egritudine iterrogatioq; manifeſtat qualia vt recipiēdū ſermones que circa egrotū circa coaſtantes circa exterioꝛa: quia calidioꝛi ⁊ firmioꝛi qō in dextris maſculi nigri propter hec exterius vene.

¶ Didiciſtis ꝓcurationē q̄ eſt apud patiētē ꝑ ꝓdicta: circa vo que eſt ad egritudinē eſt hec: q̄m opꝫ te ꝯſiderare vtꝝ ſalutifera eſt egritudo aut moꝛtalis: ⁊ vtrū apparuere ſigna digōnis: aut nō vtrū terminabiť egritudo aut diſſolueť Hip. Interrogatio q̄ mālfeſtat. Dicit enī ꝓcuratio q̄ circa egrū ⁊ in egritudine interrogationes ſunt quecunq; manifeſtat patiens quas dicit recipiēdū ſi ſalutifera eſt egritudo: ſi vo moꝛtalis non recipiēdū. Quia in calidioꝛi ⁊ firmioꝛi. Qō ꝯfuſe Hip. in afoꝛiſmis determinauit: h̄ in hac particula breuiter dicit: ꝙ maſculi q̄dē in dextra pregnanť: femine vo magis in ſiniſtris. cām aūt huius q̄dā

Maſculi in dextra pregenerant: femi. vo i ſiniſtra.

ex ꝯuenientī dn̄t ꝙ ꝑꝑ hoc ꝙ calidioꝛa ſūt dextra: ſiniſtra vo frigidioꝛa: ſic enim ⁊ viri calidioꝛes ſunt: mulieres vo frigidioꝛes: quare aūt dextra calidioꝛa: q̄dā dn̄t ꝙ foꝛtioꝛa ſunt ſiniſtris: docet aūt foꝛtius calidū eē. Nos vo dicimus ad hoc ꝙ nō ꝑꝑ calidū foꝛtioꝛa: ſed ꝑꝑ bn̄ mobile ⁊ bn̄ exercitabile: vn̄ dextra manus ſicut bn̄ exercitabilis exiſtens foꝛtioꝛ eſt pede dextro. Itē dn̄t ꝙ calidioꝛa ſunt dextra: quia epar in dextra parte eſt: aut dicimus q̄m coꝛ mediū eſt coꝝ q̄ ſunt in thoꝛace ⁊ declinat ad ſiniſtrā ventriculus eius. Cum his itaq; dicamus verā cauſam quaꝫ ab anathomia venati ſumus. Et ſciendū eſt aūt ꝙ ducuntur vene ⁊ arterie magne ad renes que purificāt ſanguinem vt nutriantur membra: p̄uſq̄ꝫ vo inducantur ad renes vnus ramus ex ipſis mittiť ad ſiniſtrū teſticulū ⁊ ad ſiniſtrum ſinū: que non purū habet ſanguinem. a renibus vo purificato ſanguine mittiť alius ramus ad dextrum teſticulū ⁊ ſinum que purū fert ſanguinem ⁊ calidū: purus enim ſanguis calidioꝛ eſt nō puro: ꝓpter hoc maſculi in dextris generanť: femine in ſiniſtris. ¶ Non ſoluꝫ aūt complexioni cellulaꝝ matricis eſt attribuere cauſas.

ſed ſpermati virili calido exiſtenti ⁊ mares generāti.cuꝫ bis aūt ⁊ ſuperiorē motū opꝫ expectare:incouenieñs eniꝫ eſt virtutē plaſmatiuā cauſari matricē ⁊ cōplexionē ſpermatis:⁊ creationē borū nō dicere cāmꝫ:ſꝫ neqꝫ mas neqꝫ femina ſine ipſo fit.vt hīi dixit de illo qđ voluit inſpexit. ⁊ iam oīa facta ſunt.habes igiť cās ꝑ quas mares quidē in dextris:femine ꝟo in ſiniſtris:⁊ huiꝰ fidē hēs ab actore:etenim oues ⁊ capre gemella ſunt generātia aīalia:⁊ ſi grauide fuerint:eas inuenimus in dextris qdem mares: in ſiniſtris ꝟo feminas ſic ⁊ ꝑerimōides dixit. In dextris qdē pueri:in ſiniſtris ꝟo puelle niſi ſꝫ rarū:⁊ in ſiniſtris gñanť mares ſicut ⁊ femine ⁊ in dextris femine ſic ⁊ mares:vñ breuiloquus Hip.magis addidit hoc. Quia in calidiori ⁊ in firmiori. Quidā aūt dixerūt qꝛ in calidiori ⁊ in firmiori:quare ex quo in calidiori loco ſunt dextra firmiora ſunt. Gal. ꝟo nō ita dicit:ſed ⁊ in calidiori qꝛ in firmiori: partes eñi dextre ſic calide ⁊ firme ſunt ⁊ fortes ⁊ nigri capilli propter hoc exteriꝰ vene:hoc aūt ſm accidēs fit: qm̄ nō ſemper pueri cum nigris capillis generāťur inflatas habentes venas. XXVIII.

℄ Magis cōmiſcetur coeſtat.

℄ Ly magis quidā ad nigros capillos ⁊ exterius venas cōſtruunt.quidā ꝟo ad inferiora:qm̄ magis cōmiſceť ⁊ magis coeſtat embrion in dextris:aliud aūt eſt cōmixtio aliud coeſtantia.cōmixtio qdē eñi eſt ꝯiūctio ⁊ cōplexio qualitatum:coeſtātia ꝟo moderata cōgelatio ſpermatis. ⁊ ne quis dicat ꝙ congelatio a frigiditate fit:dicimus eñi ad hoc ꝙ propter hoc nō dixit cōgelatio ſed coeſtat:qm̄ cōgelatio a frigiditate fit:ꝯſiſtētia ꝟo a caliditate:vñ deſiccatio fit ⁊ ꝑꝑ deſiccationē ſubā māe. XXIX.

Cō mixtio. Coeſtantia. Congelatio. Conſiſtentia.

℄ Acutiꝰ mouere quieſcit ⁊ tardius qui creſcit: ⁊ peramplius creſcit.

℄ Quidā aūt nō intelligētes ſermonē remouere ly quieſcit:⁊ dixere. Acutius mouere ſolū. Gal. ꝟo dicit ꝙ dꝫ eſſe ly geſcit:⁊ ſignificat ceſſauit.quid aūt vult dicere:ſic eñi ⁊ in ſecūda epidimia dicit ꝙ flegmon factus eſt ⁊ qeuit dolor.i.ceſſauit:qm̄ ꝑmutatio facta ē ⁊ eruptio epidimiatis.ſic igiť ⁊ hic quidē dicit ceſſauit.qd aūt vult dicere defectū ⁊ ſupabūdātiam mulieris ⁊ maris:⁊ dicit qñqꝫ mulier citius creſcit ꝓpter humiditatē habilius ſe habēs ad augmentuꝫ trium dimēſionum ⁊ ſuperabūdantiā:ſed cito quieſcit ꝙ eſt minoratio vel defectus in multo tēpore moueť ꝙ eſt eius ſuperabundantia.ſic ait enim ⁊ in lib. de nā humana dictum eſt:ꝙ femina quidē in quarta die formatur:maſculus ꝟo in quadrageſima.pariť aūt femina nono mēſe qđ eſt eius defectio:maſculus ꝟo.x.menſe qđ eſt eius ſuperabundantia.ſic aūt ⁊ poſt partū femina qdem citius creſcit: maſculus ꝟo tardius ⁊ peramplius tempus:femina enim cōmuniter creſcit vſqꝫ ad octauū ꝫ decimum annum.maſculus ꝟo vſqꝫ ad.25.⁊ ampliꝰ tempus:qꝛ firmatum eſt:quaſi dicat ꝙ firmum ⁊ forte ⁊ calidum embrium generatum eſt: propter hoc tardius creſcit ſicut non habens multam humiditatem propter peramplius tp̄s ꝑꝑ copiam calidi. XXX.

Mulier citiꝰ formať in ventro ⁊ citra ꝙ maſculus.

℄ Et amplius tempus:qꝛ firmatū eſt: ⁊ magis cholericuꝫ: ⁊ magis ſanguineū eſt hoc: ⁊ propter hoc calidior eſt locus animaliū.

℄ Nemo cogitet ꝙ cholericum dicit habens diſcraſiam multam ⁊ accenſionem ⁊ caliditatem imoderatam: ſed cholericum dicit calidius quideꝫ:nō tamē male complexionatū:⁊ hoc deſignat ꝑ eo quod addidit. Et magis ſanguineū. Sanguineū enim dicitur aut qđ habet multū ſanguinem ſicut epar:aut ꝙ habet purū ſanguineꝫ ſicut cor: aut qđ habet ſimpliciter ſanguinem tanqꝫ omnia animalia ſanguinea dicunť ſimpliciter:ſicut aūt ⁊ ſine ſanguine dicitur veſica:ſic eñi hñs ſanguinē:h aūt ſanguineum dicit membrū qđ habet purū ſanguinem ⁊ calidum:qđ eſt dextra pars:vnde ⁊ addidit qm̄ hoc animal hoc calidius alijs animalibus:exinde habes ꝙ ⁊ ſanguinis dicit anathomicā cauſam:ꝙ ꝓpter hoc calidiora ſunt dextra:quia purum ſanguinem recipit dextra:ſiniſtra ꝟo non purum ſanguinē recipiūt. Et in his cōpleta eſt ſecūda particula.

Sanguineus multipľr di.

℄ Explicit ſecunda particula. Incipit tertia. I

Si cutis raritas:ventris dēſitas: ſi cutis conceſſio carnium incrementum:ſi ventris ſtupor:oiuꝫ confuſio:vaſculorum immundicia:cerebri diſſipatio:propter quod ⁊ caluitiés organorū ⁊ contritio.

Poſtqꝫ determinauit Hippo.ſecundam particulam in qua multa ⁊ mirabilia documenta nos docuit:cōſequenter intēdit determinare tertiam particulaꝫ:⁊ trāſfert ſe ad aliā doctrinam:per quā docemur:ꝙ quedam imperfecte a nā facta opꝫ medicū ꝑficere:quedam ꝟo nō oino facta opꝫ facere medicum:qđā ꝟo induſtria nāe facta nō opꝫ cōſtringere:imo iuuare. ℄ Sed ſm poſitam poſitionem primo dictiones explanemus:ꝯſequēter dicamus intētionē. Raritatē aūt dicit cutis apertionē pororum:porum autem nō ſm epicatum ſm multitudinem exiſtentiū:ſed poris corpore continuo exiſtēte. Inquirit aūt verum hi pori egredientibus ſuperfluitatibus violentia facti ſunt aut añ ſuperfluitates:⁊ verū poſt exitum reſideant rurſus pori:aut ſubleuati maneant:⁊ dicit Gal. ꝙ manent ſic.⁊ poſt egreſſum ſuperfluitatum incipiētis fidem a capillis. Nūc aūt niſi de his eſt nobis primo:verūtamen ſciatis ꝙ raritatem cutis dicit apertionē pori. Sciendum aūt eſt ꝙ ex oppoſito quideꝫ vocat dēſitatē cutis conſtrictionem pori:carnium incrementū:ꝓprium aūt carniū timidum corpus. ℄ Ventris ſtuporē. dicit debilitatem alteratiue que eſt in ventre. Cōfuſionē omniū dicit malam habitudinem ⁊ debilitatem que eſt totius corporis:quēadmodum cum ciuitas tota inordinata eſt. ℄ Et nō cōfuſionē ſed imundū dicit ſangineꝫ:aut propter cauſam ventris factam:immundū aūt propter ſparſionem non bene factam.i.vaſis purificantibus non bene ſe habentibus ⁊ non diuidentibus ſuperfluitates. ℄ Cerebri diſſipationem dicit:non vltimam deſtructionem cerebri:h enim impoſſibile eſt fieri viuo exiſtente animali:ſed diſperſionem dicit cerebri diminutionem ⁊ deſiccationem. ℄ Caluicies autē eſt indigentia capilloꝝ ſcilicet caſus capillorum qui ſunt in anteriori parte bregmatis.bregma aūt duo oſſa ſunt quadrilatera circunſcripta ante ſuturam coronalem:poſt ſuturam ꝟo ſimilem huic litere grece laude:in medio autem recte ſuture iuxta vtranqꝫ ſuturam oſſium exiſtentium in ſpeciem laudis. ℄ Organa aūt dicit ſenſus qui ſunt circa faciem. ℄ Sꝫ poſtqꝫ dictiones expoſuimus:dicamus itaqꝫ intentioneꝫ Hippo.quidam ergo ſimpliciter exponunt ſermonem ⁊ abſolute intelligunt:⁊ vnumqđqꝫ per ſe capitulum dicētes ſic. Quoniam oportet inquirere raritatem cutis aut denſitatem aut debilitatem ventris. Gal. aūt non hoc dicit ſed vtitur ſi coniunctione cauſali ⁊ condinonali:modo profert ſermonem dl.ſic. Quoniā ſi fiat cutis raritas:tūc ſudores effunduntur:⁊ immoderate feruntur vrine ⁊ ſeceſſus aut non omnino:qꝛ habent ſeſe econtrario huiuſ-

modi

modũ expurgationem: ideoq; in eſtate quidẽ propter multam diaforeſim ſudorum modice vrine emittuntur ⁊ modice egeſtiones. in hyeme ꝟo econuerſo. ſi ꝟo induſtria nature fiat bonũ eſt: ſi ꝟo per malitiam egritudinis opꝫ prohibere: ſi ꝟo conſtrictio fiat pororũ: non dignatus eſt Hip. dicere ꝙ feruntur multi ſeceſſus ⁊ vrine: ſed hoc dimiſit ſicut manifeſtũ ex precedentibus. dicit aũt quoniaꝫ incrementũ fit carniũ: in denſitate eniꝫ cõcludit̃ innatus calor: non euaporat̃ fortitudo vitalis: ⁊ ꝓpter hoc augmẽtatur noſtrũ corpus: ⁊ exinde incrementũ fit carnium. Et transfert ſe ad aliam rationẽ ⁊ dicit. Cũ debilitas fit ventris: exinde non digerũtur cibi: crudus hu. ducit̃ ad epar. ⁊ ꝓpter hoc in epate non fit conueniens alteratio ſanguinis. exinde impurus ſanguis per vaſa deducitur ⁊ nõ nutrit mẽbra: ⁊ h̃ non nutrita areſcunt ⁊ non ordinate mouẽtur: deinde male operant̃ animales virtutes vitales ⁊ nãles ꝓpter hoc dixit omniũ confuſio. Sciendũ aũt eſt ꝙ nõ reminiſcit̃ omniũ ſed dignioris: dico aũt cerebri: ⁊ ipſe aũt non nutritur: ⁊ inde ſiccũ fit: ⁊ ad interiora trahit̃ ⁊ reſidet: recedit aũt ab anterioribus partibus frontis: ⁊ ob hoc ꝓpter deſiccationem ⁊ calui fiunt hi. Sciendũ eſt eniꝫ ꝙ capilli generant̃ a ſuperfluo ⁊ fumoſo vapore: ſeruantur aũt ab humiditate cerebri: ⁊ qꝛ ad anteriora contractũ eſt ꝓpter deſiccationẽ ſuperuenit: ideoq; calui fiũt pro eo ꝙ non habent lacertos humectantes cerebrum qꝛ patiuntur: ⁊ non ſolũ caluicies fit: ſed debilitatem ſignificat ſenſibiliũ organorũ. ſ. oculorũ nariũ ⁊ auditus: ⁊ deſignat h̃ cauſa pro eo ꝙ non miniſtratur virtus animalis ab ipſo cerebro: hoc habet preſens intentio. Si cutis condenſatio carniũ incrementum: ſi ventris ſtupor omniũꝫ confuſio vaſculorũꝫ ⁊ Imũdicie cerebri diſſipatio: caluicies: organorũ contritio. Queadmodũ in veſte dicimus ipaꝫ contritaꝫ ſic ⁊ ipſe dicit: ꝙ teruntur ſenſibilia. i. leduntur nec amplius agunt cũ cerebrũ nõ emittat virtutẽ. II.

¶ Expurgatio curſibus luctationibus repauſationib⁹: multis deambulationibus exercitatis his elixa maſſa plĩmũq; panis modicus.

¶ Ad aliam curaꝫ medicinalẽ transfert ſe Hippo. ⁊ vult de purgatione carniũ determinare: ⁊ reminiſcitur exceptionũ: ⁊ noli adhibere phantaſiam ita platonicis. Pla. aũt dicit ꝙ gignaſtica pars nõ ẽ medicinalis artis: Hip. ꝟo ſicut partem ipſius tradidit: ⁊ de purgatione carniuꝫ intendit determinare: aliud autẽ eſt purgatio: ⁊ aliud eſt euacuatio: purgatio quideꝫ eniꝫ eſt diminutio carniũ: euacuatio ꝟo eſt purgatio ſuperfluitatũ: volo aũt a ſuperfluitatibus vobis incipere: dictum eſt in aforiſmis. Quoniaꝫ in ſummo bone habitudines fallaces: ꝓpter h̃ Hippo. inueniens nãm vltra terminos tendentẽ ⁊ carnes augmentari: vult aũt purgationẽ ſuperabundantie facere: ⁊ dicit ꝙ opꝫ exercitia aut luctationem: aut curſum ipſis ſtatuere. Sciendũ eſt aũt ꝙ vniciq; conueniens exercitiũ opꝫ conſtituere vt ſi conſuetudineꝫ habuerit aliquis remigare id ſibi conſtituere: ſi ꝟo habuit conſuetudinem ſtudere: ſtudere ſibi precipere: ſi ꝟo luctari: iube luctari. videt̃ ergo Hippo. cõmemorare repauſationẽ: ſi eniꝫ exercitiũ vel gymnaſiũ purgat carnes repauſatio ecõuerſo augmẽtare debet: aut citius quod repauſatio multipliciter dicit̃: aut eniꝫ repauſatio dicit quietẽ poſt gymnaſium ſicut dicit quieſcere ſubito non laborioſum facit: aut repauſationẽ dicit in vno die: ſi oportet exercitari: in alia ꝟo quieſcere: poſtea ꝟo exercitari: aut repauſationem dicit poſt gymnaſiũ quieſcere: ⁊ non appetere cibum queadmodum poſt balneum non ſtatim damus cibũ: quoniã inordinatũ facit corpus: ⁊ natura impedit̃ ad digerendam caliditatẽ balnei: ſi igit̃ miniſtrauimus ſtatim cibũ: indigeſtus ⁊ crudus ducit̃ ad epar: ſic ⁊ hoc poſt gymnaſiũ non opꝫ ſtatim nutrire vt non fiat indigeſtibilis cibus: ſed dicit ꝙ oportet repauſare ⁊ deambulationibus multis vti. dictũ eſt aũt nobis in regimento acutorũ: ꝙ qñ volum⁹ nutrire corpus moderata ⁊ tarda vtimur motione. h̃ aũt quia expurgare volumus carnes. ideo dicit multis deambulationib⁹ ⁊ citatis oportet vti: vt non exinde multa diaforeſis fiat: ⁊ hoc quidam ab exterioribus hoc eſt a gymnaſiys. Eſt aũt ⁊ a cibis hoc facere. in his aũt dic̃ maſſaꝫ elixam oportet miniſtrare: quoniã elixa maſſa habet viſcoſum ⁊ humidum: ideoq; addidit: panis modicus: panis enim inquantũ panis nutrit: ſi ꝟo modicus non nutrit: quidam autẽ ouinis ſcribunt quaſi ouinis carnibus oportet vti: he igitur generatiue ſuperfluitatum ſunt ⁊ ratione quidem cibus ſunt opere aũt non cibus: porcinas aũt carnes ſicut nutritiuas: his autem nõ damus: ſed qꝛ de purgatione intẽdit dicit ꝙ oportet habere ſignũ ſic dicens.

Margin: Dña inter purgationẽ ⁊ euacuationem.

Margin: Repauſatio multiplr dr.

Margin: Neq; poſt gymnaſiũ neq; poſt balneuꝫ cib⁹ eſt ſumẽdus.

¶ Expurgatiõis ſignũ lapſus ex ſubleuatiõe.

¶ Quaſi dicat vſquequo purgare ⁊ ſtare ꝙ non vltra moderatum expurgationis difficilia faciamus ſynthomata: ⁊ nitamur rurſum nutrire: ⁊ ſic Penelopes telam texere videamur: ideoq; eorũ ſigna docet dicens: intñ oportet expurgare quouſq; videris ꝙ ſint ab imbrib⁹ ⁊ nõ ſic a poris funduntur ſudores: ⁊ tũc ceſſent gymnaſia. Quoniã aũt ⁊ nutrire multotiens vtimur intñ oportet vti nutrimento quouſq; fiat fortis naturalis calor ⁊ ſanguis ⁊ ita firmet̃ homini quouſq; videris bonũ coloreꝫ in facie factum: ꝓpter fortitudinem enim naturalis caloris aut per ſuperabundantiam ſanguinis vt per malitiam egritudinis factus eſt.

¶ Eandem horam diei ſeruare.

¶ Hec particula videtur eſſe non manifeſta: quid aũt dicit ꝙ ſm vnũquẽq; diem in hora in qua debet exercitari opꝫ ꝯſiderare ſi facta eſt innouatio diminute ſũt carnes.

¶ De ſubito nãq; labitur ſubeũdo labores. ſimiliter enim totum corruit.

¶ Quidam aũt librorum habent labitur: quidam purgabitur. ſi quidem enim habent labitur: ſignum eſt ꝙ de ſubito labitur: ⁊ attrahitur ad lapſum: ſi ꝟo purgabitur ſignificat ꝙ rurſum ⁊ ſubito ducitur ad lapſum a virtute purgatiua. III.

¶ Quando autem corruit offerre porcinas aſſas: quando ꝟo replentur ſignum eis color floridus fit.

¶ Dicit ꝙ cum corruit ⁊ vltra ꝙ̃ oportet expurgant̃ tũc oportet iterum nutrire ⁊ vti carnibus porcinis ſicut nutritiuis. IIII.

¶ In gymnaſiis ſignuꝫ ſudor qui fluens deguttationem defert quaſi ex imbribus.

¶ Hoc oportebat ſuperius ordinari vbi dicit. Expurgationis ſignuꝫ aut lapſus ex ſubleuatione: aut quoniã poſt ſubleuationem ⁊ tumorem carniũ fit lapſus: aut quoniaꝫ lapſus curatur ex ſubleuatione. i. ex re nutrimẽto ⁊ tumore carnium: ⁊ hoc eſt quod dicit. V.

¶ Mulier ꝙ̃ prius curaui in cranone ſplen natura magnus: fe. cauſonidis ex rubicũda. Spiritus decima die factus eſt ſudor circa ſuperiorem partem. xiiij. ꝟo factus eſt ſudor minus.

¶ Dictũ eſt aũt nobis ꝙ de particularib⁹ determinat hic

Hip. vnde poſtq̄ determinauit de purgatione carnium
ɔ̄ter tranſfert ſe ad aliā doctrinā ⁊ mētionē facit mulie-
ris egrotātis: ⁊ hic ſermo eſt valde obſcurus: ſicut dicit Ga.
q neqȝ vrine neqȝ egeſtionū hic mētionē facit: ⁊ neqȝ ſalutiſe
ra aut mortalis fuit egritudo: ſiue digeſta aut indigeſta: ⁊
aut determinata aut indiſſoluta: ⁊ neqȝ loci mentionē fa-
cit vbi iacebat mulier neqȝ egritudinis mulieris: ſed ita
ſimplr mulieris reminiſcit: ꝓpter hoc dicit Gal. q ab hac
particula nullā hic poſſum⁹ vtilitatē. Verū qualitercūqȝ poſ
ſumus explanem⁹ dictiones: dicit itaqȝ q mulier quā p⁹
curaui in cranone habuit ſpleneticā diſpōnē: ⁊ exrubicū-
da facta eſt i corpe: ⁊ fe. vrens ipſi ſupuenit. p⁹ aūt dicit q
ipaȝ p⁹ vidit i cranone: veniēs i cranōe Hip. aut qn̄ poſt
declinationē egritudinis itex redyt: ⁊ poſt gdē hoc eſt añ
reuerſionē vidit mulierē. poſt reuerſionē vo nō amplius
vidit ipſaȝ. hec aūt mulieri ꝑdicta egritudo ſupuenit. Et di-
gnū eſt ingrere q̄uō dicit in ſplene vrētē fe. fieri: ſi quidez
ſplē a melancholico hu. fit: hoc eſt a fri. ⁊ ſic. ⁊ q̄uō potuit
eē vrēs fe. Et dicim⁹ q nō eſt icōueniēs ⁊ ſpleneticā diſ-
poſitionē eē ⁊ in alio loco aliā mā̄z cōtineri q̄ putrefacta
ſupuenit vrens fe. aut qn̄ hoc dicit: q nā ſplē magn⁹ eſt.
ꝑ aliā vo cām contingit fieri vrentē fe. q aūt malitioſa
fuit hec egritudo declarauit Hipp. dicēdo: q decima die
fact⁹ eſt ſudor circa ſupiores ptes: quartadecima vo die
factus eſt minus: nō enī decima dies creticarū eſt vt dica
mus q in cretica die factus eſt ſudor neqȝ induſtria nāe
factus eſt: q: nō ſolū in ſupiorib⁹ ptibus factus eſt: ſed in
toto corpore rurſuȝ debebat ſudor in. 14. mult⁹ fieri pro
eo q cretica eſt hic dies: ⁊ cōuerſo vo modicus fact⁹ eſt:
⁊ hoc habet preſens intentio. ⸿ Mulier quā prius cura
ui in cranone: ſplē nā magnus. Didiciſtis prius duas cās
melior eſt vna q̄ dicit q̄ſi añ reuerſionē egritudis: ⁊ meli⁹
eſt exq̄ nō dixit quā ꝑus vidi: ſi quā ꝑus curaui. ſȝ dubi⁹
eſt ſermo: q: q̄uō curauit eā q recidiua fcā ē: ⁊ dicim⁹ q
nō eſt incōueniēs reliqas mā̄c remanere ⁊ facere recidi-
uā: aut hoc dicit aut qn̄ curata fuit mulier: aut peccauit
aut circa dietā: ⁊ inde recidiua facta eſt. ⸿ Febris cauſo-
nidis exrubicūda. ⸿ Exrubicūda facta eſt aut ꝓpter mul-
tā caliditatē aut qa ſupabūdauit ſanguine⁹ hu. ⁊ in hoc ⁊ fe
brē ɔ̄ſiſtere. ⸿ Spūs. Iterū huc adueniēs Gal. dicit q
ex hac particula vtilitatē nō habem⁹. ſpūm enī ſolū dixit
⁊ non aut magnū aut rarū vt dicamus q ꝓpter deſipientiā
aut magnū aut ſpiſſuȝ q ꝓpter caliditatē ⁊ fe. vrētem: neqȝ
ꝑuū ⁊ vrētē vt dicamus ꝓpter dolorē aut paruū ⁊ rarū: ⁊ di
camus ꝓpter infrigidationē innati caloris ⁊ mortificationē
hoc factū eſt. Gal. itaqȝ icēdit iterū exponere ⁊ dicit q ſpi
ritū indeterminate antiqui dicunt magnā ⁊ celerē: ⁊ ſpiſ-
ſaȝ ſpirationē: potius aūt ⁊ hic hūc dicit ſpūȝ. Cū enī ſupe
rius dixit q fe. facta eſt cauſonidis ⁊ exrubicūda ⁊ mul-
ta fuit caliditas: conuenienter oportuit ⁊ ſpirationem ma
gnā fieri ⁊ celerē ⁊ denſam. VI.

⸿ Min⁹ a capite corizantibus ⁊ brancboſis ſuperfebrientibus.

⸿ Ly minus: aut ad ſupiora ɔ̄ſtruēdū eſt aut ad iferiora:
⁊ q̄uō ad ſupius ɔ̄ſtruat iā dictū eſt q ſudores minus fa-
cti ſūt in. xiiij. die. q̄uō aūt cū iferiori ɔ̄ſtruēdū eſt dicat.
Trāſfert enī ſe Hip. ad aliū mirabilē ſermonē: ⁊ de cori-
ça facit mētionē. Dictū eſt aūt multotiens gd eſt coriça:
⁊ gd catarrus: q vtraqȝ gdē ab aquoſa ⁊ ſubtili hūiditate
ſupueniat: ⁊ ab vno fonte deriuat reuma. i. cerebro: ſed ſi
hūiditas ducat ad nares coriça dī. ſi vo ad fauces ⁊ gut-
tur tūc dī catarrus: ſi vo ad brāchia ⁊ tracheā arteriā: fit
brāch⁹: vñ ⁊ brāchoſi hec dr̄. hec aūt hūiditas aut a frigi-
ditate aut a caliditate fit. a calitate gdē cibo corrupto. a
frigiditate vo cibo indigeſtio: ⁊ qd̄ eſt i vētre fcā̄ diaria:
⁊ a calitate ⁊ a fridītate hoc eſt i cerebro coriça ⁊ catarrus.
Hec enī paſſiones ſunt diaria cerebri. ⸿ Sȝ ꝓpter gd dixit
a capite coriçātib⁹: ingrim⁹ gd eſt hoc: fit ⁊ extra caput co-
riça. aut dicim⁹ q eſt ɔ̄ſis ex neccitate dixit. ſic ⁊ lac albū
quēadmodū ⁊ Gal. dicit: ſpōdiles q ſūt iuxta ſpinā nō q
in alio loco ſint ſpōdiles: ſȝ q: ex neccitate dixit: ſic ⁊ mel
rubeū dicim⁹ aut hic igit̄ intellige aut qn̄ ſupuenit cori-
ça: ⁊ hec paſſiones. aut a cā ꝑmitiua aut ab añte. a ꝑmitiua
gdē cā fit coriça: ⁊ cū aer fridior fit ſicut i hyeme: aut cū ca-
lidior ſicut i eſtate. Ab añte vo cā fit ſicut qn̄ multotiēs
ipſȝ cerebrū ꝑ ſe patit̄ calidā aut fridā diſcraſiā. Opȝ nos
aūt ſcire q brāchus fit multotiēs ⁊ abſqȝ cerebro ꝓpter ven
trē adiacētē ⁊ orificiū vētris vicinū ⁊ mittēs frigidas au-
ras ad brāchia. Quidā aūt extēdētes ſermonē dixit q in
coriça ⁊ catarro ɔ̄uenit hoc fridis aſcēdētib⁹ vaporib⁹: hoc
aūt dicit Gal. nō inuenit in experimento. ⸿ Quid eſt hoc qd̄
dicit Hip. coriça facta eſt: ⁊ in coriça fe. facte diſſoluit paſ
ſionē: quēadmodū fe. ſupueniēs diſſoluit ſpaſmū in reple
tionē factū. ſic ⁊ coriçā ſoluit fe. nō ſupueniētē a cala di-
ſcraſia: ſȝ q̄ eſt a frida. vñ ꝓpter hoc ſupfebriētib⁹ dixit q̄ſi
in coriça febricitātis. Si. n. diceret coriçā a cala diſcraſia
factā: nō adderet ꝑpōnē: in illis enī nō poſt coriçā ſupue-
nit fe. ſȝ añ coriçā. multotiēs enī ⁊ ipa fe. eſt q̄ facit coriçā.
⸿ Minus a capite coriçātib⁹ ⁊ brāchoſis ſupfebriētib⁹.
Dictū eſt aūt q coriçe ⁊ hec paſſiones a cerebro fiūt: cere-
brū enī patiēs aut debilitat̄ ⁊ retinet mā̄m: ⁊ gñat apople
xiā epilepſiā: aut forte eſt ⁊ ſi moderate eſt forte ad adia-
cētia mēbra expulit mā̄m: ⁊ facit coriçā ⁊ catarrū ⁊ bran
chū ⁊ hec aut ad remota ⁊ ad remota eſt qñqȝ ad pulmo-
nē ⁊ facit ptiſiȝ. aut circa pectus: ⁊ facit diſniam.

⸿ Ut ſcio egro rediterationes.

⸿ Ecce ly minus ad inferiora ɔ̄ſtruimus ad hāc particu-
lā ipſe cōſtruit ⁊ dicit q coriçātib⁹ ⁊ brāchoſis ſupfebriē-
tib⁹ minus rediterationes ſunt egritudinū mā expurga-
ta ꝑ coriçā: ſi vo ly minus cū ſupiorib⁹ ɔ̄ſtruat̄ opȝ hoc ly
nō: negatiuū addere: vt ſit hec ɔ̄ſtructio. A capite coriçan-
tibus ⁊ brāchoſis ſupfebriēntibus: vt ſcio nō fiūt egro redi
terationes. VII.

⸿ Omne exputreſcens irreditans: ſic eniȝ ⁊ materiatio ⁊ criſis ſimul ⁊ apoſtaſis eſt.

⸿ Opȝ nos ſcire qn̄ duplex eſt digō: hec gdē imixta alia
vo mixta: ⁊ imixta gdē eſt: aut in vētre: aut in epate: mi-
xta vo qn̄ multotiēs ſupuenit apa: ⁊ ꝑmutat̄ eadem mā
ad empima albū ⁊ lene ⁊ minus fetēs: ꝓpter hoc enī ⁊ cōmi
xta dī hec digō: q: nā nō ſolū q̄ ſunt fm nām digerebat: ſȝ
ea q̄ ſunt extra nām. ſic igit̄ ⁊ alibi dī cōmixta digō: qn̄
expellit̄ aliqd ſile empimati ſine apate. ſic igit̄ ⁊ in cori-
ça volēs dicere q maturatio facta ē: ⁊ maturata expelle-
bat̄ humiditas: dixit pēpaſis q̄ſi maturationē: talis eniȝ
educebat̄ humiditas ex naribus tanq̄ empima ab apo-
ſtemate: apoſtaſen aūt dicit expulſionem ⁊ euacuationē
humidi: ⁊ alterationem paſſionis.

⸿ Eis quidem qui ſpumaſcunt inflatur venter vt damnagore. quibuſdam vo ⁊ in hoc tumor. archeſelao autem ſic.

⸿ Hoc aūt volens exponere Sarimus ſic exponit: q in
illo tpe in quo cocūt iuuenes: ⁊ nō dicit in tpe in quo per
luxuriā cocūt: ſed in tpe in quo potētes ſunt coire per lu-
xuriā: hoc eſt in augmaſtica etate: perturbatio eiſdē mul
ta ſuperuenit: ⁊ inouatio ⁊ alteratio nāe: ⁊ q hoc ſit verū
declarat ⁊ vocis alteratio. i. raucitas. Et ipſe gdē virgines
in illa etate ſi coeant viro ⁊ recipiant virile ſpermama-
trix ſicut

In ſplenetica diſpone vrēs fe. fieri pōt.

Coriça brāchus catarr⁹ dicunt eſſe diaria cerebri: ⁊ fieri pōt ⁊ a calo ⁊ a frigido.

Fe. ſoluit corizam ſicut ⁊ ſpaſmum.

Nota de duplici digōne.

trix ſicut inconſueta perturbatᷣ ⁊ inflatur a ſpermate: ⁊ coanguſtat anterius quidē veſicā: poſterius vero inteſtina: ⁊ ſic retētio fit vrine: ⁊ ſeceſſus: ⁊ hec quidē ſūt vt oſtēdatᷣ inouationē nāe fieri in augmaſtica etate. vn̄ aūt fiat hͦ inouatio dicam⁹ ꝙ nālis calor ſuꝑabūdat. ideoqꝫ ⁊ apoplexie ⁊ epilepſie diſſoluūtᷣ in hac etate. ſuꝑabūdans enim nālis calor diſſoluit ſpūs ⁊ expellit ipſos ꝑ ſupiora: ⁊ facit eructationes: ⁊ ꝑ iferiora aut cū humiditate: ⁊ ſonitū facit rugitū: aut ſine hu. ⁊ facit vētoſitatē: ⁊ ꝑꝑ hoc dixit ꝙ ſonus ipſi ſuꝑuenit in tpe luxuric. ⁊ hoc dicit Sauinus. ¶ Gal. vero hoc exponēs ꝯcordat cū ruffo hoc ſiꝯ exponēte: dicit eni Ruffus: qm̄ nō opꝫ ſonū intelligere: ſed magis ab hypocūdrys tumor. Supponitᷣ eniꝫ egritudo in melancholico humore facto. ⁊ vtrum iſte melancholicus humor retineatur. ⁊ dicēdū ꝙ vēter itaqꝫ patiēs nō digerit: ⁊ nō digerēs generat vētoſitatē: ꝑꝑ hoc inflatiuā nōiat paſſionē. cū eni melicus hu. ſit qui peccet: ideoqꝫ dixit ꝙ tumor ſit. A melico quidē hu. differētes paſſiones fiunt: aut eniꝫ oēs timēt hoies ⁊ canes: ⁊ oia vl̄r: ⁊ vocantᷣ oia timentes. aut canes: ⁊ vocantᷣ canū timidi: aut multotiēs anxietas: ⁊ triſtitia ipſis fiūt: ⁊ exinde dicit: ſi timor ⁊ anxietas hꝫ melici egritudinē: ſic itaqꝫ exponit ⁊ Ruffus: ⁊ ꝯcordat cū eo Gal. ꝙ aūt expoſitio hͦ ſit melior expōne Sauini: palā eſt: ex dictis Hip. ſi eniꝫ veritatē diceret Sauinus oportebat ⁊ Hip. vl̄em tradere ſermonē in oibus. qd̄. n. facit in hiſcimo pticularē. ¶ Ut dānagore arche. dr̄ ſic. Archeſelao ēt dicit: ⁊ ħ tumor ſuꝑuenit. Dictū ē aūt vobis multotiēs ꝙ tumor inerpeto ⁊ in eriſipilato dx̄: ſi aūt dicam⁹ tumor eripitodes dī ⁊ in ſolo tumore. ſ. inflato tumore ſuꝑueniēte a vētoſitate ⁊ hu⁹ archeſelao quidē fact⁹ eſt ħ tumor: aut ħ deſignat. huic vero aut qm̄ groſſior ſpūs gn̄atus eſt archeſelao: ⁊ hic nō diſſoluebatᷣ: ſed manēs putreſcebat: ideoqꝫ dixit: huic vero: quaſi malū odorem habuit ⁊ fetebat. VIII.

¶ Uentoſum concauſale alatis: etenim ſunt alati.

¶ Quidā aūt vētoſum cū ſuperioribus cōſtruūt dicentes: qd̄ archeſelao ſic nō fuit vētoſa paſſio. Quidā aūt cū inferiori ordināt dicētes ſic: qd̄ vētoſum concauſale alatis ſit. ¶ Sciēdū eſt aūt ꝙ quidā libroꝝ hn̄t: furfureū: quidā alatis: quidā vero ptiſicis. ſi quidē eni hn̄t furfureū: ſignificat ꝙ ex retētione ſpūum: ⁊ putrefactione māe fumi acriores ducūtᷣ ad caput: ⁊ faciūt furfurē. ſi aūt hn̄t febricitantibus: ſignificat ꝙ ſpūs efficiunt febrē: ideoqꝫ ⁊ in lib. qui eſt de vētoſo. Hip. hoc dicit: ſꝫ qꝛ indignū eſt ſue itētioni attribuere: nō eni oēs febres a ſpiritibus gn̄antᷣ. Quid eni faciemus de hiſq̄ ꝯſtat in humidis aut in ſolidis: ideoqꝫ ridemus pro Hip. dicētes ꝙ nō dixit ſpūs cauſas eſſe febriū: ſꝫ cōcauſale: cū eni humida putreſcūt: nō eſt incōueniēs ſpūs cōcauſale fieri gn̄ationis febriū: ſic aūt ⁊ in ſolidis patientibus ꝯcauſales ſūt ſpūs febri. ſi vero hn̄t alatis: ſignificat quatenus ꝓpter hāc diſpōnē corporis ſit vētoſum. Alata eni diſpō eſt qn̄ extra tēdētes ſūt muſculi ſcapularū: ſicut in auibus. extra tēdētes aūt ſunt cū pectus anguſtus: ⁊ nō ꝓfundus eſt: qm̄ aūt anguſtus cōtinet aūt ⁊ duo magna ⁊ ꝓncipalia mēbra. ſ. pulmonē ⁊ cor: exinde coanguſtatio fit: ⁊ in coanguſtatione feruntᷣ hec duo membra adinuicē cor ⁊ pulmo: ⁊ ꝓpter hoc ſi educatᷣ humiditas ad thoraticā recipit pulmo ipſā ſicut facile patiēs. Multotiēs aūt nō fertᷣ humiditas: ſed ſpūs ſoluūt: exinde diſtenditᷣ pulmo flegmonē hn̄s: cū eni patitᷣ pulmo ⁊ anguſtatur cor: ſcias ꝙ diminuitᷣ naturalis calor: exinde nec digeſtiones bene fiunt: ⁊ ꝓpter hoc ex indigeſtione in plus vētoſitates generantᷣ: ⁊ he diſtendunt cauſas multotiēs: ⁊ ipſum pulmonē: ideoqꝫ dixit Hippo. ventoſum cōcauſale alatis fit: nō ꝙ pulmoni faciant ptiſim: ſed proſunt ad ptiſiꝫ generādam coanguſtationem maiorem faciētes: quoniā enim proſunt ventoſitates ad ptiſim: palam ꝙ continuo indigerentes habiliores ſunt ad ptiſim deductis ventoſitatibus ex indigeſtione ad pulmonē. IX.

¶ Frigidum valde venarum eruptiuum ⁊ tuſſiculoſum vt nix cryſtallus ⁊ ꝯuerſiuuꝫ.

¶ Quoniā moderatū frigidū non eſt nociuum: neqꝫ eruptiuū: ideoqꝫ dixit frigidū valde: ⁊ per exēpluꝫ oſtendit frigidum: nihil eniꝫ frigidius niue: aut cryſtallo eſt. Quo autē dicit ꝙ frigidum venarū eſt eruptiuū: ſi cum caliditas ſit efficiens corroſionem ⁊ eruptioneꝫ vaſorum: ⁊ ad hoc dicimus ꝙ ſi inquiramus que fiunt ex frigiditate: inuenimus ꝙ frigiditas eruptionem vaſorū efficit: quid. n. facit frigiditas ⁊ quō. condenſat enim poros: ꝯgregat materiā: ingroſſat: exinde dura ⁊ male diſtenſiua efficit membra: ⁊ ob hoc eruptio ſuperuenit: ⁊ ipſe quidē de venis ſoli facit mētionē ꝓpter imundum ⁊ frigidum ſanguinē: tu vero intellige ⁊ arteriarum ⁊ aliorū membrorū: ideoqꝫ ⁊ tuſſes ſuperueniunt: aut quia a frigiditate condenſata trachea arteria: aut qꝛ difficulter diſtenſibilis facta eſt a frigiditate: ⁊ propter hoc tuſſis generatur.

¶ Ut phirea ⁊ gangrene: concauſale ⁊ durities fiunt.

b

¶ Dicit Hippocrates ꝙ ex hoc humore generāturᷣ tumores differentes quos vidit in phire ciuitate: cum enim perambularet ciuitates exercens opera artis obſtans egritudinib⁹: ⁊ curans patientes: contingit ipſuꝫ in ephire ciuitate videre hui⁹ tumores: aut per i. eſt ſcriptura ⁊ deſignat ciuitatem que eſt in pelope inſula: aut per e. ⁊ deſignant eam que eſt in theſſalia: ſiue hanc dicimus expoſitionē: ſiue phirea: nominat tumores in ſpecie ſatyrorum ſicut ⁊ in. 7. epidimia dicit: epidimiacos tumores. Cūqꝫ pictores ſatiros pingunt longas habētes facies. ſ. anteriorem partem menti: ideoqꝫ lōgos tumores ſatyros nominat: vt elephātiam ſatyricam contingit ipſum nominare ꝓpter ſignum tumorū. ¶ Gāgrenā vero nominat circulares tumores. ħ eniꝫ Gal. accepit a Theophraſto. ibi eniꝫ Theophraſtus dicit ꝙ groſſa egredcūtia hoc ſignificant. ſimile enim oſtendit ſimilia: gangrena aūt dicit vniuerſaliter differentias tumorū generatorum a frigido humore ⁊ dicit ꝙ horum tumorū hi quidē longi: hi vero rotundi. oiuꝫ aūt horū durities eſt cauſa que eſt a frigiditate ſuperueniens: ⁊ hoc eſt quod intendit. X.

¶ Poſt vrine coadunatio pueris magis: an qꝛ calidiores ⁊c̄.

¶ Poſtq̄ꝫ determinauit Hippo. de ſpeciebus tumorum: vt dictū eſt: ꝯſequenter intendit determinare hic de lythiaſi: ſed quedam vtilia ſumamus ad exceptionem ſermonis ad intentionē Hippo. explanandā: ⁊ dicamus que eſt mālis cauſa lapidis ⁊ que efficiens: ⁊ quid organicaꝫ. ⁊ cum dico organicū intellige mēbra: in quibus generatᷣ lapis. Materialē quidē cauſam inquirimus ſiue a groſſa materia generatus eſt lapis ſiue a ſubtiliſſima: multotiens enim groſſus humor ⁊ abſqꝫ multa caliditate aut multa frigiditate generat lapidē: ⁊ ſubtilis aduſtus ſiccitate generat ſimiliter lapidē: ſicut in exterioribus exemplis eſt. Inuenimus enim aquas ſurgentes groſſiores exiſtētes: ⁊ neqꝫ multam frigiditatem habētes: neqꝫ multā caliditatem faciunt conſiſtentiā ⁊ lapidē ⁊ duritiē: vaſa vero que ſupra ignē ſunt ſi ſubtilem aquā cōtinent ex ſiccitate multi ignis efficiunt duritiē quādam ſicut lapidē: ⁊ ſic eniꝫ eſt Cā lapidis.

inuenire in vaſe terreo quãdam ſubſtantiã permanentẽ. eodem aũt mõ ⁊ in noſtris corpori⁹ multotiens quidam humor groſſus cõtinetur qui efficit lapidẽ abſqꝫ caliditate ⁊ aſſumit cãm efficientẽ ꝓpter collectionẽ. quandoqꝫ ſubtilis eſt humor qui eſt in nobis ⁊ ꝓpter rarefactionez facit lapidez: ſic qdem inquirimus mãlem cãm lapidis. ❡ Efficiens ꝟo ſicut qñ inueſtigamus ſiue a frigiditate ſiue a caliditate generať lapis. Sed ſciendũ ꝙ nõ eſt in nobis tanta frigiditas vt efficiat lapidẽ. manifeſtum eſt itaqꝫ quotiens generať lapis in nobis a caliditate extra nãm fit. ❡ Ut inquiramus aũt organũ eſt cauſa ſiue in veſica generet̃ lapis: ſiue in renibus. In pueris qdem in veſica generať: in peraugmaſticis ꝟo in renibus. qñ aũt in peraugmaſticis non eſt multus nãlis calor ſicut in pueris: neqꝫ ita ſunt fortes naturales virtutes: ⁊ ꝓpter hoc in ipſis nõ deſcẽdit humor neqꝫ fluit: ſed manet ſuperius in renibus ⁊ cõſiſtens ibi facit lapidẽ. In pueris aũt qꝛ multus eſt naturalis calor ⁊ nãles virtutes fortes ſũt: ideoqꝫ in ipſis deorſuꝫ fertur humor fluit ⁊ fluens nõ cõſiſtit in renibus: ſed fertur in veſicã ⁊ ibi retineť: non motis autẽ nobis ad expulſionez vrine rurſum alia adduciť deinde alia: ⁊ ſic huius coadunatione id qđ groſſius eſt reſidet ⁊ efficit lapidẽ: ꝓpter hoc dixit Hippo. coadunatio. quoniã aũt vera ſunt que dicunť manifeſtũ eſt ⁊ ab exterioribꝰ. ſic enim ſi in olla poſuerimus mel aut picẽ aut plũbum: h aũt coagulata nõ veniũt per foramina olle. ſi ꝟo effundanť hic tunc exeũt: ſic ⁊ in pueris diffuſus humor fluit ꝑ vrincos poros ad veſicã: tãqꝫ humor aſſimileť melli: aut pici: aut plũbo: vrinci ꝟo pori foraminibꝰ vaſis. ❡ Sꝫ qm̃ h dicta ſunt dicamus qd eſt hoc qđ dicit. Poſt vrine. Et quidẽ dixit ꝙ poſt vrine dicit. i. poſt micturã ⁊ ſegregationẽ: fit enim dicit huius naturalis coagulatio: qm̃ a renibus ducta vrina ad veſicã qđ groſſius eſt expelliť. a veſica ꝟo qđ ſubtiliſſimũ eſt ſegregať: groſſiuꝫ ꝟo manet in veſica: ⁊ ſic efficit lapidem: ⁊ ſic ſegregať: ⁊ qđ eſt veſice manifeſtũ eſt: qđ ꝟo a renibus ad veſicã ſolũmodo nãe notum eſt. ❡ Gal. ꝟo dicit qm̃ nõ hoc dicit poſt vrine: ſꝫ vrinam dicit q̃ a renibꝰ vſqꝫ ad veſicã duciť: poſt ꝟo inductionẽ tũc fit coadunatio: ⁊ tũc lapis. ❡ Inquiramus ergo quare dubitatiuo mõ doctrine vtiť: ⁊ ſicut diſputãs dicit. An qꝛ calidiores: aut dicimꝰ quidẽ huiꝰ plures expõnes. Primũ qdẽ qm̃ dubitat circa calidũ: ſiue calidiores ſũt pueri pauxmaſticis ſiue nõ: ⁊ qd eſt hoc nõne diſſum eſt hoc ab ipſo in afoziſmis: vbi dicit q̃ augmentantur plurimũ hñt nãlem calorem: ⁊ dicimus ꝙ hic ſicut in particularibus ingrit: ⁊ inueniẽs q̃ſtũ h per dubitationẽ in afoziſmis diffinit. ❡ Secũdo ꝓpter hoc dubitat: ⁊ inquirit vtrũ ꝓpter calidũ generet̃ lapis: aut ꝑꝑ aliã cauſaꝫ ſicut ꝓpter groſſitiẽ humorũ: nõ eñi eſt incõueniens pueros vti inordinata dieta: ex ĩde ipſis crudus ⁊ groſſus humor cõgregať ⁊ efficit lapidẽ. ❡ Tertia expoſitio: qm̃ dubitat ingrẽs: ſiue ꝓpter caliditatẽ veſice in veſica generať lapis: ſiue ꝓpter caliditatẽ in renibus ſupueniẽt qñqꝫ pueris lapis in renibꝰ calidioribꝰ exñtibꝰ. multotiẽs aũt deſiccat mãm. ĩõqꝫ dicit: ⁊ magis: qm̃ in pueris magis qdẽ in veſica ſuperueniẽt: aliqñ ꝟo ⁊ in renibꝰ. ❡ Quarta expoſitio eſt ꝙ ꝑꝑ hoc dubitat: qm̃ inquirit vtrũ ꝑ caliditatẽ vẽtris gñeť lapis in veſica: aut ꝑꝑ caliditatẽ epatis. demoſtratũ eñi eſt ꝙ pueri qdẽ calidiorẽ hñt vẽtrẽ: frigidiꝰ ꝟo epar q̃ vẽtrẽ: ⁊ ꝑꝑ hoc in ipſis egeſtiones quidem rubee ⁊ crocee egeruntur: vrine ꝟo albe. In iuuenibꝰ quidez econuerſo epar eſt calidiꝰ vẽtre: vñ qm̃ veſica adiacet vẽtri: epati ꝟo renes: ĩõqꝫ in pueris qdẽ veſica hꝫ magis lythiaſiꝫ: in ſenibus quidẽ renes. ❡ Quinta expoſitio ingrit vtrũ ꝑ caliditatẽ gñeť ipſis pueris lapis: aut propter groſſam mãm: ſicut enim videmus ꝙ pueri nouiter geniti patiunť lapidem nõ ꝓpter caliditatem: ſed propter coagulationẽ lactis nutritu mulierum ⁊ trenum. ❡ Sexta expoſitio magis in his vꝫ: dubitat inquirens vtrũ per caliditatẽ: aut frigiditatẽ gñať lapis: videť eñi ꝑ frigiditatẽ generari. ſi ꝟo in iuuenibus vbi multa caliditas eſt non generať lapis: aut raro generať. in ſenibus ꝟo in quibus incipit fri. dñari ⁊ in ſenioribus maxime hoc habet pm̃ꝰ ſermo Hippo. ⁊ in his eſt preſens intentio.

Pueri vẽtrẽ calidiorẽ hñt q̃ epar: Juuenes econtra.

XI.

❡ Figuras mitigantes velut ſarmenta manu plicans vel diſtorquẽs pre doloribus iacẽs accipiens ſurculis extremum deſuper infixi retinuit ⁊ liberatus eſt.

❡ Trãſfert ſe Hip. ad aliã mãm: ⁊ intẽdit de figura determinať: ⁊ qdẽ dicit ꝙ a figura multotiẽs diſſoluiť paſſio. ſic enim dicit. fuit qdã nectẽs vimina aut funes: ⁊ in contorſione funiũ doluit manũ: ⁊ ſic vehemẽter doluit ꝙ febricitauit: ⁊ in lecto iacuit: ⁊ anxietatẽ habuit. ⁊ iectigationez q̃ſi a pferẽte cã ſupuenerit hec egritudo: in ꝯiectione eniꝫ hac ꝓiecit manũ ad multũ: ⁊ ſic ꝯtigit ipm̃ ꝓicere manũ ſup caput: ⁊ ibi in fixũ ſtipitẽ euulſit: ⁊ ſic firmãs manum ſoluta eſt paſſio. vñ aũt ſoluta eſt paſſio: qꝛ ꝯuerſus eſt lacertus brachij: aut manus in ꝯtorſione funiũ: ⁊ nũc i hac figura venit ad id qđ eſt ſm nãm: aut qm̃ vẽtoſitates coadunate in diſtẽſione illiꝰ euapozauerũt: ⁊ ſolo facta eſt egritudinis: ⁊ nõ dubites qũo circa articulos ⁊ iuncturas ceſſauit paſſio manꝰ: cũ nõ fuerit ſm nãm figura manꝰ. ſ. angulata: ⁊ dicimus eniꝫ ꝙ ⁊ diſtenſio ſm naturam fuit in hac egritudine.

XII.

❡ Quem ex montano labore vidi ego circa gephiram iactare crura tibiam alteram minime extenuauerunt: femora aũt valde.

❡ Mirabilis eſt ⁊ hic ſermo: volo vñcũqꝫ ad hũc explanãdũ aliquo mõ a ſuperiori incipere. Dictuꝫ eſt aũt nobis multotiens ꝙ ꝯuertunť ſpõdiles: ſed ſi ad interiora peruertanť nolať ſtruma: ſi ꝟo ad poſteriora vocatur gibboſitas: ſi ꝟo ad latera vocať obliqtas. multotiẽs aũt neqꝫ ſpõdiles colli: neqꝫ metafreni patiunť: ſꝫ ſpõdiles q ſunt in lũbis: ⁊ aut qdã ipſorũ aut oẽs: ⁊ vſr tẽderũt ad ſuperficiẽ ⁊ coanguſtauerũt inteſtinũ rectũ ⁊ veſicã ſicut adiacẽtia. Exinde ex coanguſtatione flegmon ſupueniẽt: in his ex neceſſitate retẽtio facta eſt vrinarũ ⁊ egõnũ. nũc autez in hoc ſermone nihil horũ ꝑdictorũ factũ eſt: ⁊ ꝙ hoc ſit verũ pꝫ ex dictis ſuis: qꝛ dicit Hip. ꝙ vrine ⁊ ſemẽ ipſis nõ ſunt retẽta. Ingramus ꝟo qd eſt hoc qđ dicit ꝙ iactabat pedes: ⁊ crura ſicut aliena: ⁊ videamꝰ vtrũ paralyſis fuit. Et dicimꝰ ꝙ nõ: qm̃ vſr mouebanť mẽbra: poťꝰ ꝟo ꝑmꝰ fuit paralyſis. h eniꝫ in mõte lapides incidebat: aut ligna: ĩõqꝫ dixit ex mõtano labore: ⁊ dũ incideret habuit neruos debiliores q oriunť a lũbis: hi aũt nerui ducũtur ad femora: ⁊ ꝓpter hoc dixit ꝙ femora valde patiebãť. ꝓpter quid ꝟo tibie minus patiebanť: ⁊ dicimus ꝓpter illud ꝙ remotiores ſunt. ꝙ ꝟo hic dicit. Minimũ: debemus intelligere ꝙ nõ oĩno ſed minus: vñ in femoribus valde dixit. ꝓpter hoc dixit ꝙ ꝓpinqua ſunt ſpondilibus lũborũ: ex mõtano dicit ꝙ declararet opationẽ ipſam ꝙ in eo ꝙ incidebat lapides: aut ligna paſſus eſt: illud ꝟo qđ dicit. circa gephirã: ad memoriã illius dixit. Tibiam aũt dicit aut in eo ꝙ ad vnam tibiam magis deriuata eſt mã ad alterã ꝟo minus: aut quoniam vna tibia debilior fuit ⁊ magis recipit materiam.

Struma. Gibboſitas Obliquitas.

❡ Urine ⁊ ſemen non ſunt retenta.

❡ Ipſe aũt dixit nõ retẽta ſunt: ſed palã ꝙ educebať ſiue

voluntarie

volūtarie ſiue nō volūtarie educebant̄:non dicit. volūtariū aut nō volūtariū:cū dico ſemē:ſm volūtariū dico virtutē.ipſa eni per lacertos ſemꝑ fit:vaſa ꝟo ſeminaria nō hꝫ lacertos. Uolūtariū aūt cū dico:ſemē qdē cū ꝯcupiſcibili phantaſia:nō volūtariū ꝟo qꝺ eſt ſine ipſa:⁊ ꝙ hoc ſit verū manifeſtū eſt ī gomorrea.in gomorrea eni ſemē non voluntarium educitur.ſimiliter aūt lacerti non diſſoluti ſunt neqꝫ paſſi. XIII.

¶ Que velut alate nature coſtarum propter virtutem occaſionis.

¶ Dictū eſt aūt vobis in ꝑcedētibus q̄ eſt alata diſpoſitio qn̄ dixit ꝙ vētoſuꝫ cōcauſalē alatis:occaſionē aūt dicit a qua ꝓcedit aliq̄ cā.ſic igit̄ ⁊ occaſionē noīat ipſaꝫ efficiētē alatā diſpōnē ſicut calorē nālē virtutē vitalē ipm cor. hꝰ qdem innatus calor debilior eſt ⁊ minꝰ calidus:⁊ ob hoc fridi
tate efficit coāguſtationē thoracis. Aut h̄ dicas ꝙ occaſionē dicit epar.multotiēs eni cū patit̄ epar ⁊ nō efficit alterationē ſanguinis exinde nō nutriūt mēbra:⁊ cōcidit torax:⁊ ſupuenit alata diſpō.Quidā aūt bn̄ dicūt ꝙ poſſe eſt occaſionē dicē ⁊ cerebrū.cerebro eni nō mouēte thoracē neqꝫ vētillāte nālē calorē neqꝫ ꝯferēte ſe ad vitalē virtutē ſed patiēte ſupuenit hꝰ alata diſpō. Dabes itaqꝫ tria ꝑncipia efficiētia paſſionē hanc.coſtarū aūt dicit qn̄ ſupiorū oſſa ſeptē coſtarū reflexa ⁊ ꝯiūcta adinuicē efficiūt thoracē:ſicut dictū ē ī anathomia. XIIII.

¶ In catarris male conſuetis ſi expurgatio fuerit vel non fuerit:malum.

¶ Dictū eſt aūt vobis ꝙ catarrus eſt qn̄ humidū reuma deſcēdit ad ſauces vel guttur:multotiēs enim hoc reuma acutū ⁊ corroſiuū ē ⁊ efficit catarrū male ꝯſuetū.multotiens ꝟo derivat̄ ad pulmonē:⁊ qꝛ acutū eſt reuma ⁊ paratū ad agēdū:pulmo ꝟo humidū ⁊ habile ad patiēduꝫ:⁊ ꝑꝑ hoc facile gn̄at̄ ibi flegmon:⁊ erupaus.i.aptus efficit vlcus:qꝺ vlcus in pulmone ptiſis ꝓꝑe noīat̄.dicit ſic Dip.Difficile eſt h̄ reuma q̄uis expurget̄ a pulmone ⁊ malū:ſi nō purget̄ eſt:qꝛ manēs faciēs corroſionē ducit in ptiſiꝫ.Quare aūt ⁊ ſi expurget̄ malū eſt. Et dicimꝰ ꝙ h̄ reuma ſubtile eſt ⁊ in expurgatione ꝯfluit ⁊ magis perturbat nām:⁊ vt expurget̄ hoc reuma vehemētiori ⁊ violētiori indigemꝰ tuſſi:⁊ manifeſtum eſt hoc ꝙ ea q̄ ſunt a pulmone ꝑ tuſſiꝫ ſurſuꝫ ducunt̄:⁊ ob hoc ꝯſidera ꝙ in vehemētiori tuſſi ꝑturbat̄ cerebrū:⁊ ꝑturbatum mouetur ⁊ motū mittit reuma ad pulmonem ⁊ iterum ptiſis generatur:ꝓpter hoc dixit Dipp. Dic catarrus male cōſuetꝰ eſt ſiue expurgatio fuerit ſiue non. XV.

¶ Rigores incboant mulieribus quidēꝫ magis ab oſios.i.a lumbis ⁊ per dorſum ad caput etiā:⁊ viris magis retro q̄ꝫ an̄:frigeſcūt exteriora magis q̄ꝫ interiora corporis vt cubitorum femorum etiā ⁊ cutē rariorem manifeſtat pilus:ab his auteꝫ aliȷ̄s rigeſcunt recte ab vlceribus incipit ex occaſionibus.

¶ Sermo iſte dictus eſt in afor.ꝑticula.5.⁊ hic dicet̄ iterū ꝓpter introducēdos:hꝫ aūt ⁊ q̄dā additionē nō dictā in afo.quā ꝑcedēte ſermone inueſtigabimꝰ:ſiue bn̄ appoſita eſt ſiue nō:qd aūt intēdit hic Dip.dicimus ꝙ de rigoribus facit mētionē:⁊ dicit ꝙ rigor hic ſupuenit maxime mulieribus:⁊ a poſterioꝛibꝰ ꝑtibꝰ incipit. ¶ Sꝫ inquiramus nos ꝑus qualdā dr̄ias:tres qdē ſm ſexū:duas ſm mēbra:tres ſm poſitionē mēbrorū:⁊ ſm ſexū quideꝫ eſt dr̄ia ſicut qn̄ dicimꝰ ꝙ mulieres frigidiores ſunt viris ſm mēbra:ſicut qn̄ dicimus ꝙ mēbrorū q̄daꝫ carnoſiora:⁊ quedā neruoſiora.⁊ carnoſiora qdem calidiora ſunt. neruoſa ꝟo frigidiora:ſm ꝟo poſitionē ſicut qn̄ dicimꝰ ꝙ anteriora corꝑis calidiora ſūt:qꝛ cor ⁊ epar ibi ſūt.poſteriora ꝟo fridiora. ¶ Dis itaqꝫ ꝑcognitis dic̄ Dip.ꝙ cū ſint ex eiſdē ⁊ paribꝰ vaſis fridiores ſūt mlieres viris: bn̄ aūt dixit recte exiſtibꝰ vaſis:qm̄ nō eſt icōueniēs in viris qdē multā eē friditatē:in mulieribꝰ ꝟo friditatem minorē:⁊ ꝑꝑ hoc vires eē fridiores. Uerū cāis efficiētibus exiſtibus paribꝰ mulieres magis patiunt̄ rigorē:incboat aūt ipſis rigor a lūbis:aut qꝛ in poſterioribꝰ ꝑtibꝰ ſūt lūbi:⁊ fridi ſunt:aut ꝓpter illud qꝺ adiacet matrix:⁊ mittit diſcraſiā frigidā lūbis.mr̄ix eni ſꝫ ſubaꝫ vt neruoſa frigida eſt:neruoſa aūt eſt ex eo ꝙ ꝯbit̄:⁊ diſtendit̄:ſꝫ ꝟo ſui ꝯcauitatē calida eſt ꝑꝑ gn̄ationē:⁊ ipſa matrix mittit q̄dā cornua ad lūbos:⁊ ꝑꝑ hoc a lūbis incipit mulieribus rigor ꝑꝑ illud qꝺ adiacet matrix lūbis. Per mediaꝫ nucbā cōpatit̄ multotiēs cerebrū mr̄ici nō ꝑꝑ hoc ꝙ recipit neruos a cerebro:ſꝫ ꝑꝑ vicinitatē:ꝯpatiētiū.n.mēbroruꝫ h̄ qdē ꝑ vicinitatē:h̄ ꝟo ꝑ cognationē patiūt̄. ¶ Sꝫ qm̄ diximꝰ ꝙ an̄riores ꝑtes calīe ſunt:poſteriores ꝟo frigide.vn̄ hoc ſit verū dicimꝰ ꝙ ex eo ꝙ an̄riores ꝑtes piloſe ſunt ꝑ multā calitatē: poſteriores ꝟo abſqꝫ pilis ꝑꝑ frigiditatē:ꝑꝑ hoc an̄riores ꝑtes calide ſūt:⁊ carnoſiores:⁊ facile paſſibiles:hn̄t eni ob hoc viſuꝫ ꝓuidētē:⁊ ſeruantē ipſas:poſteriora ꝟo ſicut nō participātia viſus duriora frigidiora dēſiora:⁊ nō facile paſſibilia ſunt:⁊ hoc hꝫ ꝑns intētio. ¶ Rigores qdē icboāt mu.ma.qdē ab oſ.⁊ dor.ad ca.ē:viris retro ma.q̄ꝫ an̄. Ly magis ad mulieres dī ꝙ magis ſupueniūt ipſis rigores a lūbis q̄ꝫ viris: aut qꝛ incboant rigores:⁊ ab aliȷ̄s membris:magis ꝟo a lumbis propter predictas cauſas maxime propter matricē.

¶ Frigeſcūt exte.ma.q̄ꝫ interiora corporis vt cubi.femorū ēt ⁊ cutē rariorē mani.pilus. Doc tn̄ q̄ꝫ ꝯclo eſt ꝑdictorū ꝙ ꝑꝑ hoc frigeſcūt ꝑꝑ dicta ſupius:aut hoc dicas: aut qꝛ frigeſcūt dixit:vt oñdat tibi ꝙ non de iecticāte rigore determinat.ſed de eo q eſt per frigiditatē:exteriora ꝟo ⁊ interiora dicit ſicut in cubito:ante ꝟo ⁊ retro ſicut in adiutorio ⁊ femore:cubiti enim exteriora calida ſunt tanq̄ꝫ piloſa:interiora ꝟo ſine pilis tanq̄ꝫ frigida:interiora ꝟo cubiti dicit.adiutoriȷ ꝟo poſteriora ſunt frigidiora ⁊ non piloſa:anteriora ꝟo calida quemadmodum ⁊ in femore.

¶ Ab his aūt aliȷ̄s rige.recte ab vlceribus incipit ex occaſio. Ecce iſte ſermo q eſt appoſitus:⁊ qd dicit in h̄.multotiens aūt ex an̄rioribus ꝑtibus gn̄at̄ ꝑnꝰ rigoris:vn̄ eſt ⁊ cā mali.⁊ quid eſt hoc: ⁊ diximꝰ ꝙ vlcus eſt ibi.⁊ multitudo mā:⁊ ꝑꝑ h̄ inde incipit rigor.Quidā aūt librorū hn̄t ex occaſionibus:qdam ex vaſis:qdā ex ꝯtrariȷ̄s.ſi qdē ex occaſionibus:dicimus ꝙ exinde incipit rigor.ſ.ex occaſionibus.ſ.vbi eſt cā:⁊ ꝑnᵐ mali.ſi aūt habet ex vaſis dicimus ꝙ exinde incipit rigor.ſ.ex vaſis habentibꝰ multam mām:ſi ꝟo habet ex ꝯtrariȷ̄s qdā dicunt:vt ſi in ſiniſtris eſt vlcus:⁊ dextris icboat rigor.male aūt iſti exponūt:q̄uis eni ⁊ in anterioribus partibꝰ ſit vlcus:tamē ex poſterioribus incipit rigor ⁊ facit ſenſuꝫ ſapientibus ⁊ expertis:multotiens aūt propter breuitatē tꝑis latet nos rigoris ꝑncipium vnde fiat. XVI.

¶ Capitellum ex generatione ⁊ occaſione ⁊ plurimis rationibus ſed modica cognitus colligūtur ⁊ addiſcūtur paria ⁊ impia ſicut ex imparibꝰ paritas ſit vna:ſic vtiqꝫ erat via deorſum ⁊ recte habentiuꝫ experimentum ⁊ non recte.

¶ Intēdit aūt Dipp.in h̄ documēto docere nos quō opꝫ

Diuiſio di-gnior ē diffi-nitione ⁊ de-mōſtratione.

medicū veniētē ad egrū interrogare ipm: ⁊ q̄ opꝫ ipſum inquirere: ⁊ vñ incipe ꝓcognitionē: ⁊ ad hoc ꝙ more do-ctrine ꝓcedat ꝓſert ſermonē ſuū a diuiſione: ⁊ qꝛ diuiſio dignior eſt diffinitiōe ⁊ demſtratione: diffinitio aūt recipit ea q̄ ſunt a diuiſione: ⁊ ex his aſſumēs ꝯueniētē ſibi effi-cit diffinitionē vt ex animali ⁊ planta ſumit aial: ex rō-nali ⁊ irrōnali rōnale: ⁊ ex mortali ⁊ imortali mortale: ⁊ diffinit hoiēꝫ. Demōſtratio aūt poſt diffinitionē eſt: ſi in-terrogas eni pp quid hō eſt aial. qꝛ ſuba animata ſenſibi-lis. ſiī ⁊ ꝓpter qd rōnale: ⁊ ꝓpter quid mortale: dignior igiť eſt diuiſio diffinitiōe: ⁊ demōſtratione. ⁋ Quid aūt dicit Hip. qm̄ opꝫ vti diuiſione ex his q̄ ſunt ſm nām ⁊ extra nām: ea vo q̄ ſunt ſm nām ſunt ſicut etas cōplexio habitus q̄ vocat ipſe ex gnōne. qm̄ aūt tria ex ipſa etate ſunt nobis ex gnōne hoc rurſuꝫ ſubdiuidamus. i. etateꝫ in puerilē iuuenilē peraugmaſticā ⁊ ſenilē. Egritudines āt ⁊ ſi eedē ſunt: ſed in differēte nā ⁊ etate: differēte cura in-digent. Cōplexiones aūt aut ſimplices ſunt aut cōpoſite ⁊ equales. Equalis q̄dē eſt habitus equali cōpoſitus vni-cuiqꝫ cōuenientis: habitꝰ vo aut deſus poris aut rarus aut macilētus aut bñ carnoſus: ⁊ h̄ eſt diuiſio eorū que ſunt ſm nām. Que vo ſunt extra nāꝫ aut egritudines ſunt: aut cāe: aut ſynthomata: ⁊ horū diuiſio dicta eſt multotiēs. h̄ aūt oīa opꝫ īqrere ⁊ ꝓcedere a gn̄alibus ad ſingularia: qꝛ ſingularia ſunt q̄ cognoſcunť ⁊ curanť: ⁊ rurſum a par-ticularibꝰ venari vlia. vñ dixit Hip. Colligūť ⁊ addiſcū-tur. i. amplianť. h̄ aūt dicit oīa opꝫ īqrere qm̄ ducūt nos ad cognitiuā doctrinā: iō ⁊ bñ dicēs rectificat artē: ⁊ q nō bñ dicit redarguiť. ⁋ Quid eſt aūt hoc ꝙ dicit. Paria ⁊ imparia: ⁊ dicimus q ipſe dicit ꝙ opꝫ ꝯſiderare: ſi iminē-tes egritudines ipares ſūt ſicut calidū ⁊ frigidū: ⁊ efficere ipſas eq̄les. ſ. bñ tēperatas ⁊ cōmēſuratas. ⁋ Occaſiōes āt dicit oēs cās egritudinū: ⁊ ſynthomata q̄ ſūt extra nāꝫ qm̄ cāe occaſiones ſunt egritudinum: egritudines vo ſyn-thomatū: ſynthomata vo leſiones actionū: ⁊ hic nō ſicut ſynthomata ſꝫ ſicut cauſe deſtruūt virtutes: ⁊ hoc eſt qđ intendit. XVII.

⁋ Sāguinis fluxus ex naribus aut a ſubuiri-de nigris aut a rubicūdis aut a ſubuiridibꝰ.

In fluxu ſan-guinis narium diuerſa eſt cu-ra ⁊c.

⁋ Hic ſermo ꝯtinuus eſt ſupiori: qm̄ aūt de patiētibꝰ de-terminauit ſupius. dicit multotiēs. Quibuſdā egrotātibꝰ fluxus ſanguinis ſupuenit: ſed ſi ni. co. ſit fluxꝰ ſanguinis hi nigri fiūt: ſi aūt cholere venenoſe virides fiūt: ſi vo ab vtraqꝫ virides ⁊ nigri tanq̄ ⁊ ſi ſanguinis ſoliꝰ dꝫ fieri flu-xus: rubicūdi fiūt: ſi vo ſanguinis cūꝫ venenoſo humore rubicūdi ⁊ virides. ⁋ Quoniā aūt fluxus ſanguinis pp ſubtilitatē ⁊ acumē māe ſupuenit aut pp multitudinē: in acuta quidē mā cōuenit auxilio mitigare in multitudine vo flobothomare: ⁊ rurſus q̄dē in acuta balneare in mul-ta non balneare pp fluxū: ⁊ rurſuꝫ in multa quidē mā nō cibū: ſed aut ſubtilē dietā ordinare: in ſubtili quidē ingroſ-ſare opꝫ miniſtrare cibū vt triaꝫ aut ſimilā aut farrū aut aliquid tale. Si vo multa eſt effuſio ſanguinis ex naribꝰ opꝫ ꝯſtringeť aut galla aut ſtiptiria. i. alumēgemeni: ⁊ libri q̄dem hñt gallam ſolū. qm̄ aūt habebat albū inquireba-mus que erat cura alba ⁊ alumēgemeni ⁊ īuenimꝰ ſtipti-ria. i. alumēgemenā: ⁊ iō appoſuimus aut itaqꝫ ad curam dicitur albū: aut ſicut quidam dicunt ⁊ male vt expecte-mus alterationem ſanguinis ad album: male aūt dicunt. ſi enim eſt melancholicus humor: qui euacuatur: ⁊ corpꝰ melancholicū: ſuperuenit mors priuſq̄ permutatio fiat ad album colorem. XVIII.

⁋ Breuia ſubducta impinguare: aliis autēꝫ minus impinguatio: ſicco vo oportet albo ſtiptiria galla.

De cura emo-ragie.

⁋ Dixit ꝙ opꝫ fluxui ſanguinis ex naribꝰ parū dare ſi vi-deris: aut ꝙ corpꝰ egeat: aut q trōbi ſunt: ⁊ opꝫ hos eua-cuari quēadmodū in vlcere: nō prius eniꝫ vlcus curamꝰ niſi q in ipſos ſunt trūbos ⁊ expurgauerimus. Sauinus vo hoc exponēs nō dicit breuia imo breue icerū. Quo-niā ſi dextre ptes hñt hemorragiā: ⁊ volueris ipſaꝫ ſiſte-re: ⁊ ꝯtraeuulſione vtere: ⁊ icide venā q̄ eſt in ſiniſtro bra-chio: ſi vo ſiniſtrā hꝫ paſſionē: eā q̄ eſt i dextris icide ve-nā: ⁊ bñ quidē dicit q̄tum in fluxu ſanguinis: que vo di-cit Hippo. non bene intendit. XIX.

⁋ Cum ſpumaſcunt aut rauceſcunt ſangui-nem fundunt minus.

Quaſ mulie-res habeāt vo-cē acutam.

⁋ Dicit aūt ꝙ quando incipiūt ſpumaſcere. i. coire in iuue-nili etate: quando ⁊ raucitas ſuperuenit: raucitas aūt eſt vox grauis ⁊ rauca: grauis quidem eſt a caliditate: rauca vo ab humiditate. Caliditas enim dilatat vaſa: ⁊ facit vo-cem grauem: ⁊ vnde mulieribus acuta eſt vox propter frigidū: ⁊ coanguſtās poros: tunc igitur dicit hemorragi-ꝫant iuuenes: qm̄ humiditas in pueris quidem in augmē-tū diſſoluitur: in iuuenibus vo cum non ſit augmentuꝫ cō-gregať humiditas: ⁊ p fluxū ſanguinis expurgať. XX.

⁋ In proceſſionibus ſunt qui ſonant minus vt archiſclaus.

⁋ Quod fuit dictū ſuperius dicit hic: ꝙ in eadeꝫ ſuī a hic eniꝫ nominauit ꝓceſſionē: ſuperuenit aūt ipſis generatio vētoſitatis: ⁊ ab expurgatione ipſaꝝ ſonus ſit: aut dicas extremiſcūt vt iterū ſupponať hypocūdriaca pa. ⁊ timor a melancholico humore ſit. XXI.

⁋ Si vo facti friculenti. hi autem cuꝫ proce dunt inflant ventrem vt damnagoras.

⁋ Quidā aūt librorum habent rigoroſum: ⁊ non bene: nō enim cōmixtioni iectigatio ſuperuenit: quidaꝫ aūt habēt friculentum. ⁊ hoc eſt accipiendum: quidā aūt male odo-rabile. i. cum malum odorem afficiendo ab expurgatio-ne ventoſitatum. XXII.

⁋ Permutationes conſeruabiles modicuꝫ nutrimentum illaborioſum inſiticuloſum.

In 2° regimi-ne acutoruꝫ ⁊ particula 2° afo. xx. cō. 51

⁋ Dictum eſt autem eruditis in regimento acutorum: ea que ſunt permutationis: ⁊ queacunqꝫ dicta ſunt ibi hic re-petit. Et vt hic ſermo pateat euidenter apponēda eſt vna dictio ſcilicet repente. vt ita dicatur. Subite mutationes conſeruabiles. Dicit enim non oportet ſubito permutare: neqꝫ in arte: neqꝫ in dieta: neqꝫ in his que ſunt extra. in ar-te quidem: vt ſi ipſe lucrari conſueuerit: non ad ociuꝫ ipꝫ permutes. in dieta vo ſi conſuetudinem habuit multa co-medere: aut multa bibere: aut modica comedere ⁊ bibe-re: aut multum balneari aut modice: non permutes ipſuꝫ repente ad contrarium: ſed paulatim inducendo ipſum ſicut multotiens dictum eſt: ⁊ ſic oportet conſeruare repē-tinas mutationes: nihilominus ⁊ in his que ſunt extra ſi-militer oportet facere: vt in aere: ſi enim repente ſit frigi-dior: aut calidior: oportet ⁊ hunc conſeruare. ⁋ Sed du-bitabit aliquis: quoniam ea que ſunt ab arte: ⁊ a dicta in nobis ſunt ⁊ poſſumꝰ ipſa conſeruare: que vo ſunt ab ae-re non ſunt in nobis: quomodo hoc poſſumus conſerua-re: ⁋ Et dicimus ad hoc aliquā doctrinam: ꝙ ſi aer cali-dior ſit: ducas ipſos ad loca nemeroſa aquas habentia: ⁊ arbores ⁊ vmbram: ⁊ vniuerſaliter vbi ſunt loca frigi-da. ſi vo frigidior factus fuerit: precipias ipſum habita-re in domo calida: ⁊ non recipere frigiduꝫ aerem: hic aūt

que oportuit

que oportuit dicere dicta ſunt. ¶ Exponamus ꝗ dictiones. Modicum nutrimentum illaborioſum inſiticuloſum. Quidā aūt dixit ꝙ h̄ exēpla ſunt repētine mutationis. v. ꝙ ipſe dicit ꝙ nō opꝫ a multo nutrimēto ad modicū pmutare: neqꝫ ab ocio ad laborē aut a labore ad ociū: ꝛ h̄ expō nō placet Gal. ſꝫ dicit ꝙ Hip. tradit añtia ꝛ cōſequētia. ꝛ facit duas expōnes. ꝛ añs gdē aſſumit modicū nutrimētū: ꝯñs illaborioſuꝫ ꝛ inſiticuloſuꝫ. Et pª gdē expō eſt h̄. Qm̄ modicū nutrimētū illaborioſuꝫ facit: vt intelligas vētrē: in multo eñ nutrimēto laborat vēter ad digerēdū: in modico nō laborat. 2ª expō eſt h̄. Modicū nutrimētū inſiticuloſum eſt opus. in modico. n. nutrimēto magis nō fit digō: ꝛ nō nutrit̄ corpꝰ: ꝛ pp h̄ nō fit ſitis. nō bene aūt dicit. oportebat. n. in modico nutrimēto magis ſupuenire ſitim pp ſiccitatē. nō aūt hoc intēdit Hip. ſed dicit: ꝙ volēs mutationē facere h̄ tria ingre: vt ꝛ modico nutrimēto vtat̄ ille: vt ꝛ laborioſus fiat maxime in exercitio: ſi volueris permutare: ꝛ vt inſiticuloſus ſit. ſi enim habuerit hec tria: facile ad quecunqꝫ volueris permutabis ipſum. XXIII.

¶ Omne extenuatum deponit cutē: deinde vero diſtendit nutrimentum ꝯtraria.

¶ Quidam Cōmentator dicit extenuatū: maciē corporis ſuperuenientē in euacuatione ſanguinis tanquā in flobothomia iuuenū ꝛ alioꝝ humoꝝ ſimiliter ſicut in purgatione videmus ꝙ macilentū fit corpus. Gal. vero nō recipit hanc expoſitionē ſed dicit ꝙ extenuatū dicit: purgationem carniū: ſiue per inanitionē cuiuſqꝫ humoris fiat ſiue per aliā cauſam: aut manifeſtā: aut nō manifeſtam. Et nō manifeſta quidē ſicut quādo interius a cōſumptiua caliditate expurgant̄ carnes ꝛ extenuant̄ ꝛ liquefiunt a caliditate tendēte in ꝓfundū. h̄ aūt cauſa nō manifeſta eſt idiotis. fortaſſis aūt ꝛ artiſtis ſiquidē fuerit quidā indoctus artiſta. per manifeſtā vero ꝛ ab exterioribus ſicut quādo triſtitia aut ſollicitudine aut vigilia extenuatio fit carniū: fit aūt ꝛ per multitudinē ſanguinis inutilis expurgatio carniū ꝛ macies. ꝛ ſuper hoc dicit Gal. ꝙ quādo iui romā inueni mulierē quādam: cui retēta erāt mēſtrua: ꝛ ſubtilis facta eſt. ꝛ dicit ꝙ alij medici ꝑcipiebant nutrire ꝓpter maciē. Ego aūt (dicit Gal.) cognoſcebā ꝙ retenta erant mēſtrua ꝛ ob hoc ſuffocabat̄ naturalis calor: ꝛ nō nutriebant̄ mēbra ꝛ flōmando ipſam ceſſauit paſſio. A flōmia eñ nutrimentū ſuperuenit carniū: cū nō amplꝰ ſuffocaret̄ calor naturalis a ſanguine. ꝛ in hoc valde expertus fuit Gal. ¶ Sed fortaſſe aliqs dicat ꝙ in illa muliere inutilis fuit ſanguis: ꝛ ꝓpter hoc nō nutriebant̄ mēbra: ideoqꝫ dicit Gal. ꝙ multotiēs vtilis eſt ſanguis ꝛ potens nutrire: verum debilitata eſt virtus attractiua totius corporis: ꝛ nō attrahit: ꝛ exinde nō nutriunt̄ mēbra. in h̄ aūt dicit nō nutrimēto ꝛ gracilitate: depoſitio fit carniuꝫ: cū eñ amplius ſit miniſtrās. deinde ꝑdurāte hꝰ ſynthoſi. i. colapſu ꝛ diſtenta ſiccitate diſtenditur caro propter duriciem ſicut in corio: oportet igitur nos nutrire: ſed rurſum nobis nutrientibus ꝑmo depoſitio fit. incipiunt aūt humectari membra ꝛ deponi: poſtꝗ̄ vero replentur nutrimento: tunc iterum diſtenduntur nō per duriciē aut ſiccitatem: ſed per multitudinem. ¶ Quid autē dicit in nutrimento. Contraria. Et dicimus ꝙ contraria dicit nō ꝙ ſynthoſi. i. collapſu primo fiat depoſitio: poſtea diſtēſio: poſtea depoſitio. hoc enim nunquā inuenitur: ſed quoniā nutrimēto depoſitio contraria eſt ꝛ diſtenſio nutrimēto contraria eſt in diſtenſione collapſus ſynthoſis: nō ſicut depoſitio depoſitioni: aut ſicut extenſio extēſioni: ſed vt aliqua depoſitio alicui depōni: ꝛ ſicut aliq̄ diſtēſio alicui diſtenſioni. ſ. tanquā ſm naturam ꝛ extra naturam: ſed ꝛ nutrimentum ſm naturam eſt. collapſus autem extra naturam. XXIIII.

Sanguinis miſtundo carniū extenuationez facere poteſt.

Quid ſit ſinthoſis.

¶ Corpis iactura collabētis diſtēſio nutriti.

¶ Iacturam autem dicit rugam: ꝛ cōſidera ꝙ depoſitionem quidem. i. rugam collabenti attribuit: diſtenſionem autem nutrito. Tu vero dic vtrūqꝫ vtriqꝫ ꝛ depoſitionē ꝛ diſtenſionē in collabēte ſimilr ꝛ in nutrimēto. XXV.

¶ Frictile continuum alterius ſignum.

¶ Frictile autem dicit inequale: ſic enim ꝛ Homerus. Sonitum turbationem ꝛ inequalitatem vndarum deſignat volens dicere poſitum ſuper frictile dicit equalē. Inequale quidem dicit ſignum eſt collapſus exiſtentis extra naturam. Equali vero nutrimenti tanquam ſm naturam exiſtentis. Conuenit enim his que non ſunt ſm naturam inequale: his vero que ſm naturam equale vel continuum. XXVI.

¶ Subuiride ſubrubeum.

¶ Et h̄ ſigna ſunt lapſus carniū: ſubuiride qñ ſiccitas dominat̄ ꝛ cho. rub. ſupabūdat etiā viridis color appet: nutrimenti vero ſignū eſt ſubrubeū qñ ſanguineus hūor ſupabundat: ꝛ rubeus color apparet. XXVII.

¶ Sic deprimi māmas: graciles vero ſubſtolli ꝛ circūtendi: ꝛ qdem nequaꝗ̄ qs dignoſcit pp h̄ ſꝫ incarnari h̄ fieri valde repletio.

¶ Dicit Hip. ꝙ opꝫ inquirere in mulieribꝰ pp qd fiat diſtenſio: ꝛ qdā dicunt ꝙ ꝓpter multitudinē māc per carnoſitatē ſupuenit diſtēſio: nō vero per collapſum. Hippo. vero vtraqꝫ recipit: ꝙ ꝛ per multitudinē māc ꝛ nutrimēti ſupuenit diſtēſio: attamē ꝛ per collapſum. ꝓpter multitudinē vero ſicut in habētibus lac: aut in qbus eſt multitudo glandularū: aut augmentū carniuꝫ ſiunt magne māme: ꝛ ꝓpter collapſuꝫ vero fit diſtenſio: quemadmodū in vetulis: ſic enim videmus ꝙ vetule habent ꝑmo māmas dimiſſas. poſtea vero tēpore ꝓcedente ꝛ ſiccitate domināte diſtendunt̄ māme. Glauceas vero qdem cōtemporaneus Hippo. ꝛ noie qdeꝫ Hippocraticus: re vero ꝯtrarius Hip. dicebat eñ iſte Hip. eſſe empericū ꝛ experimēto vti ſic̄ dicit. ꝛ h̄ facit. emperici eñ eſt ingrere ſiue per nutrimētū māme diſtēdant̄ ſiue per collapſuꝫ. male aūt dicebat iſte. nō eñ ē icōueniēs rōnantē ſubtilr ꝯſiderare ꝛ experimēti adducere teſtimoniū ſuoꝝ dictoꝝ. XXVIII.

¶ Clauis apparens vene manifeſte.

¶ Quidā aūt dixit ꝙ ꝛ hoc per multū nutrimētū fit. repleta. n. vaſa ꝛ diſtēſa manifeſta fiunt. Gal. vero dicit ꝙ ꝛ per collapſuꝫ ꝛ deſiccationē hoc ſupuenit ꝛ per multitudinē cōmēſuratā. Dictū eſt aūt nobis in libro pulſuū: ꝙ adiacētibꝰ multis carnibꝰ: nō eſt manifeſta motio arterie. nō vero exiſtibꝰ carnibꝰ multis: ſꝫ gracili facto corpe manifeſta fit: ꝛ qñ viſui apparibilis: ſic. n. dicebatur nobis ꝙ in ptiſica diſpōne ꝯhunt̄ vngues: ꝛ nō augmētant̄: ſꝫ pp cōſumptionē carniū in qbus ſunt vngues. XXIX.

¶ Irodicus febrientes interfecit circulis: luctationibus multis calefactionibus.

¶ Quidā aūt dixit irodicus qdā ꝓdictus: ꝛ hoc non differt ad expoſitionē ſermonis. Rurſum qdā dixit irodicū libiſtricū. ſ. tirinthicū. qdā aūt leontinū fratreꝫ gurgie: ꝛ magis dicit leontinū: qm̄ ꝛ Plato ipſiꝰ reminiſcit̄ tanꝗ̄ interficiēs febricitātes: ſic itaqꝫ ꝛ Hip. vilipēdit hunc ꝛ dicit ꝙ irodicus febriētes. ꝛ nō dignatus eſt dicere ſedebat: ſꝫ interficiebat. interficiebat autem ipſos: qm̄ curſum ipſis ordinabat exercitiū ꝛ hꝰ ꝯſiderās ꝙ per h̄ caliditas que

erat eẽ nām debebat terminari: ⁊ ignorabat hoc ꝙ ignis igni additus additionē faciebat mali: ⁊ augmētabat paſſionez. ruꝛſus oꝛdinabat periodos vel circulos: vbi multotiens aliq̄ agonē habebant: ⁊ ibi appetebāt victoriā. Et periodos aūt dicit motus qui ſunt de loco ad locū: periodus eni vel circulus eſt ab eodē ad idē motꝰ. vtebat aūt ⁊ calefactionibus. i. aſpſione calide aque aut balneis: vtebatur aut ⁊ fricationibus que deſiccationē generant efficiendo caliditatem in corpore. XXX.

Quid ſit periodus.

ℭ Malum febrire fame oppugnantes doloꝛem doloꝛe ipſis quando.

ℭ Quare mala eſt fe. q̄m alie q̄dē egritudines aut officiales ſunt aut cōmunes vnū mēbrū ledētes. Feb. vo diſtēperantia eſt ⁊ extra nām diſpō totius coꝛpoꝛis: q̄m autez in feb. irodicus debebat 𝔷rijs vel. ſ. humectātibꝰ ⁊ infrigidantibꝰ ecōuerſo faciebat fame vtens: que deſiccationez gñat ⁊ ſalſuz efficit coꝛpꝰ ⁊ feb. vehementioꝛē ⁊ difficilioꝛē facit: ꝓpter ħ dixit ipſ3 oppugnātē. ℭ Doloꝛe doloꝛē. ℭ Cōſiderabat irodicus ꝙ doloꝛē. ſ. feb. doloꝛe poſſe curari. ſ. exercitijs ⁊ alijs p̄dictis. Ignoꝛabat aūt ipſe: ꝙ doloꝛ doloꝛē nunq̄ʒ diſſoluit niſi ſm̄ accidens ſicut in ſciatica diſpōne vtimur cauterio. i. aduſtione: ⁊ ecce doloꝛ ex vſtione diſſoluit doloꝛem ſciatice: non tanquā doloꝛ: ſed ſm̄ accidens in deſiccando cum vſtione humiditatē efficientem moꝛbum. XXXI.

Doloꝛ nō ſoluit doloꝛem niſi ꝑ accn̄s.

ℭ Uenarum rubedo liuoꝛ viriditas laterum doloꝛes molles.

ℭ Dic vt nō credat aliq̄s ꝙ Hip. inuidēs irodico vituperabat ipm̄: ideoq3 dicit ⁊ ex his. Superueniētia officialia ſynthomata: hoꝝ aūt differētia fiebāt ſm̄ differētē humoꝛē dominantē: ſi q̄dē ſanguis erat putrefactꝰ ⁊ ſynocha feb. erat: tūc multotiens ex rubicūdus fiebat humoꝛ: tunc liuidus fiebat coloꝛ multiplicata paſſione ꝓpter exercitia. ſi aūt melācius: tūc liuidus fiebat coloꝛ. ſi vo cho. ru. tunc viridis: q̄m aūt thoꝛax ꝓdeſt ad reſpirationē patiṫ in fe. ⁊ q2 multotiēs ipſe eſt habēs radices mali: ꝓpter hoc dixit ꝙ doloꝛes laterū fiebāt: laterū aūt coꝝ que ſunt thoꝛacis. Que autez erāt doloꝛes facti molles: ⁊ dico he que nō ſunt per flegmonē nec per ſchiron aut erpeta aut aliquem talem tumoꝛem: ſed propter peruerſionem reſpirationis ſimpliciter diſnia facta eſt. XXXII.

ℭ Cum conuenit inſitientem ſeruare continere os tacendum ventum cum potu infrigidum inducere.

ℭ Ad aliud documētū trāſfert ſe Hip. ⁊ dicit ꝙ ſitis ſuperuenit: ſitis vo ħ ē ꝑꝑ ſiccitatē iſophagi aut trachee arterie. Et q̄uo dēamꝰ hāc ſitim curare nō ꝑbētes potū dicit: ꝑcipe huic os claudē: ⁊ claudē os ꝓficit in ſiti: ⁊ dicimꝰ ꝙ ſic ſm̄ accidēs: q̄m aūt ſi iſte clauſerit os nō ampliꝰ loqṫ ⁊ ipo nō loquēte nō diſtēdiṫ paſſio: ſ3 curaṫ vñ induxit. ℭ Tacēdū. Op3 aūt te apponē illū ſmonē vt māifeſtū ſit q̄ꝺ dī ⁊ verius: ⁊ eſt ħ appoſitū vt nō facias ipm̄ multū loq: ſ3 modice. modica. n. locutio adducit humiditatē: multa vo maxime manet ⁊ eſt violēta ⁊ euapoꝛat humiditatē ⁊ diſtēdit deſiccationē ⁊ ſitiz. vñ Hip. dicit: ꝙ mediocriter diſputātes hñt raucā vocē. q̄ vo multū clamāt clamoſam: ⁊ hoc mō q̄dē abſq3 potu poſſumꝰ ſitiz ſedare. ℭ Si vo cū potu volumꝰ curare ſitim dicit ꝙ cū potu debemus ꝑbere vētū fridū: ⁊ q̄d eſt hoc q̄ꝺ dicit. Et dicamus ꝙ ventū fridu3 dicit aerē fridū vt frido exiſtente aere: ipm̄ potū frigidū miniſtremus. q̄m aūt aerem ventum nominat: manifeſtu3 eſt in libro de aere locis ⁊ aq̄s qui eſt ab ipſo cōpoſitꝰ. ibi enim dicit ꝙ ſicaut aeris infuſionē ⁊ reumat: ⁊ in metheoꝛis dictū eſt ab Ari. ꝙ Hip. ventum vocat aerem motum. XXXIII.

Curat ſitim ſine potu.

ℭ Occaſiones vnde cepere laboꝛare cōtemplandū ſiue capitis doloꝛ ſiue auris ſiue lateris ſignū dentes ⁊ bubones.

ℭ Superius aūt occaſionē dicebat virtutē vitalē: coꝛ caloꝛē nālē: ⁊ epar: hic aūt occaſionē dicit cām efficiētē ⁊ locū patientem. ℭ Qrit aūt Hip. q̄ magṙ ⁊ ꝑdeceſſoꝛ experte nr̄e artis ſalutē coꝛpoꝝ adoptabat: ꝑꝑ hoc multā diligentiā adhibet his curationibꝰ ⁊ ſaluti: ⁊ ingrit ꝑcognitiones: ⁊ ingrit efficientē cām ⁊ mēbra patiētia: vt aūt oꝛdinate ꝓcedā dico ꝙ venio ad patiētē: ⁊ dicit mihi iſte ꝙ doleat caput. ſtatim vtar ego medicamentis: ⁊ dico ꝙ nullo mō: ſed ꝑmo op3 inueſtigare que eſt cā efficiens: ſcḋo q̄ꝺ mēbrū patiṫ. ⁊ cām q̄dē cū ingrimꝰ vnde doloꝛ ꝓcedit. vtꝝ omiomere. i. ꝯſimilis ptis eſt egritudo aut officialis: aut in diſſolutiōe ꝯtinuitatis inuēta eſt. ⁊ ſi omiomera eſt vtꝝ ſimplex aut cōpoſita cum mā̃ fluxibili ⁊ abſq3 mā̃ fluxibili: ⁊ cū iuenio multotiēs ꝙ ſola ē diſtēpātia aut cū mā̃ tūc igro ⁊ mēbꝝ patiēs. Et poſſet aliq̄s dīc. ⁊ ſolū patiēs ingris. nō. n. manifeſtū eſt ꝙ cerebrū patiṫ. ⁊ dico ꝙ nō hoc ingro: ſed q̄d eſt q̄ꝺ ꝑmo patiṫ. vtꝝ cerebrū ꝑmo per ſe h3 paſſionē: aut vēter ꝑ̊ ⁊ ꝑ ſe: caput vo ſm̄ cōpaſſionē. Et ħ q̄dē que dicta ſunt de capite intelliges de aure. dolet. n. aliq̄s aurē: ⁊ dico ꝙ nō ſtatim dēs vti medicaminibꝰ: ſ3 ꝑ̊ ꝯſidera cā3 efficiētē doloꝛē: ⁊ locū ſiue ꝑ̊ patiēs fuerit ſiue cōpatiēs: ⁊ tūc ꝑhabita cognitiōe vtere differētibꝰ medicaminibꝰ ſm̄ differētē mām efficientē. ſilr aūt ⁊ in dentibꝰ vtꝝ coꝛroſio fit dētū aut flegmō gingiuarū aut diſcraſia ſola: ⁊ differētibus vtere curis. ſic. n. ſcriptū eſt ab Apollonio ꝺ curis caput dolētiū: ⁊ de calis ⁊ frigidis ſiccis ⁊ humidis ſm̄ differētē cām operātē moꝛbu3: eadē ingras ⁊ in latere dolēte ⁊ in bubone vtꝝ ſigni rōnē habeāt bubones ⁊ ſupuenerunt ꝑꝑ multitudinē māe: aut ꝑꝑ antraces in ꝓfundo exiſtētes: aut ꝓpter moꝛbum peſtiferū: aut bubo effectiuus eſt fe. ſic q̄n vlcere exiſte in crure ſupueniat bubo. Et exēpla q̄dē ſupioꝝ ꝑtiū coꝛpoꝛis accipit caput aures dentes: mediatum: aut latus inferioꝝ bubones: ⁊ hoc eſt q̄ꝺ intendit Hip. XXXIIII.

Modo ingrendi de ſine cauſa egritudinis.

ℭ Ulcera facta determināria febꝛes ⁊ fimata quibus hec nō fiūt: diſtēperantijs vo derelinquiṫ certiſſime rediterariōes ⁊ peſſime.

ℭ Ad aliū ſmonem trāſfert ſe Hip. eſt aūt ħ particularis ⁊ deciſio quedā a gñali quodā ſmone. Dictū eni eſt alibi ab Hippo. ꝙ cretica nō mota aut moꝛtalia aut diſcrita. huius aūt rōnis ſermo qui ħ tradiṫ eſt ſubtractio quedā. quid eni dicit. ſupponit feb. in vlcere determinationē habentem. cōſueuere enim feb. multotiens in vlcere determinari: ⁊ multotiens nō determinari: q̄m neq3 vlcera ſuperuenire in ipſis neq3 fimata. ⁊ ħ enim fimata poſſunt determinationem febrium operari. ℭ Gal. vo non recepit hꝰ expoſitionem: ſed dicit ꝙ ſuperuenerūt ⁊ vlcera ⁊ fimata ⁊ nō determinata eſt feb. quare duplicez fecit expoſitionem: vnam quidem cum nō oīno facta ſunt vlcera: aliam aūt dicentē ꝙ facta ſunt quidē: nō tamē determinata eſt egritudo. videṫ aūt ꝑma cū ꝯſona eſſe ſermoni Hippo. q̄m aūt dicit: quibus ħ non fiunt ſi ⁊ aliq̄n hoc fiat ħ vlcera ⁊ nō poſſunt determinationē operari: ſ3 remaneant quedā reliquie māe ſtatim reiterationes fiunt egritudinis vt in pluribus. Bene autem dictum eſt: vt in pluribus ob hanc cauſam: opoꝛtet eni nos ſcire ꝙ ſi ſunt multe reliquie remanentes aut modice: ⁊ ſi modice ſunt ⁊ nō male nō fit reiteratio moꝛbi niſi aliquod peccatum

De reiteratione moꝛbi.

fiat aut a medico aut a patiente. ſi vo fiat pcūſ moderatū neqꝫ tūc ſupuenit reiteratio. ſi vo multe ſint religē tūc abſqꝫ manifeſta cā reiteratio fit egritudinis. hoc autē hꝫ pūs intētio. ❡ Ulcera facta determinātia fe. ⁊ ſimata ⁊c. Duplex h dicit̄ eſſe expō: aut eni ſimas aſſūa ⁊ ſola: aut pariter vlcera cū ſimatibus ꝯſtruc. ſi gdē igit̄ ſumpſeris aſſūa: dic ſic q vlcera facta ⁊ fe. determinabūt vt dictū eſt: ⁊ etiā ſimata. ſimata aūt dicit aꝑata. q aūt vlcera determinēt aꝑata manifeſtū eſt. ꝑipleumonia. n. ſupuenien te: ruptio facta eſt ⁊ ſanies: ⁊ ſic ſolutū eſt aꝑa. multotiēs aūt eruptio facta ē ⁊ ſanies: ⁊ nō ceſſauit aꝑe: ⁊ h gdē expoſitio eſt: ſi ſolū ſumpſeris vlcera. ſi vo ꝯſtruxeris ſimul cum ſimatibus: dic q vlcera determināt feb. ⁊ ſimata. i. apoſtemata quibus vo derelinquuntur certiſſime reiterationes ⁊ peſſime. certiſſime autem dicit: vt ſcias firmiter que reiteratio ſuperuenit. XXXV.

❡ Rotundum ſputum repercuſſoꝛium.

❡ Mirabilis eſt h ſmo. dcm̄ eſt aūt in ꝓnoſticis. ſputū gdē dicit̄ indigeſtū ſputū: h aūt dicit ſputū abuſiue indigeſtū. vnde aūt fiat rotundū ſputū. ⁊ dicimus ex eo q cōtinet̄ in trachea arteria ⁊ figurat̄ in ipſa: gaudēt enim ea que ſunt extra nām figurari ſimilr eis que ſunt ſm nām: ⁊ huius aūt rotūdi ſputi mālis gdem cā eſt groſſities humoris: efficiēs aūt imoderata caliditas. qn̄ aūt igit̄ imoderata eſt caliditas: idqꝫ ⁊ deſipiētia ſupuenit vt pus determinauit. ſi aūt facile paſſibile eſt cerebrū: ſi vo eſt difficulter patiēs ⁊ firma hu⁹ eſt mēs: aut nō deſipit aut difficulter deſipit. vnde in li. de iterioꝛib⁹ dicit Gal. Sucarratis mihi ne fiam freneticus. ⁊ vrī eſt hoc manifeſtū q bene ſenſibilē habuit imaginationē ab exterioꝛib⁹: ex eo q facile iraſcebat̄ a gbuſlibet ⁊ patiebat̄. deſipiētiā aūt dico aut iminentē aut expectatam. XXXVI.

Lie ſputi rotundi.

❡ Hemoꝛroidas habentes neqꝫ pleureſi exagitant̄ neqꝫ peripleumonia neqꝫ comedenti fagedene: equaliter vo neqꝫ lepꝛis: equaliter autem neqꝫ alphis.

❡ Mirabilis eſt ⁊ h ſmo. per hūc. n. docet medicū Hip. ⁊ dicit. ſi vo fiat determinatio induſtria nāe hoc tibi placeat. ſi vo nō fiat oīno determinatio: opꝫ medicū iuuare nām. ſi vo per malitiā egritudinis fiat: opꝫ pꝛohibere. h aūt dicit. Suppona t̄ ſanguis expurgatio per anū emiſſa: venis aptis circa ipm. bene autē dico circa anū: qn̄ ſi ſuperius in iteſtinis fiat aptio nō dī hemoꝛroiſ: ſꝫ ſanguinea diſſenteria. In hac aūt hemoꝛroide grauis hu. inferius labens euacuat̄: etſi multotiēs ſupponat̄ pleuretica diſpō a melico hu. facta ceſſat in hemoꝛroide melico hu. euato. ſilr aūt ⁊ ſi peripleumonia ſupueniat a ſtate gſtata diſſoluit̄ in hemoꝛroide. ⁊ bene dixit pleureticā diſpōnē ⁊ peripleumoniā: ⁊ nō dixit doloꝛē coſtarū aut doloꝛem pulmonis: qn̄ aūt doloꝛ nō ſolum ſuperuenit in flegmone ⁊ apoſtemate: ſꝫ in diſcraſia. i. diſtemperātia quā diſcraſiā nō iuenit q hemoꝛrois diſſolueret. Et etiā fagedene. i. comeſtiones diſſoluunt̄ ab hemoꝛroide. quidā autē fagedenā dicunt caninū appetitū. falſum aūt eſt hoc: quoniā aūt cōtrariū contingit ⁊ appetitiua virtus diminuitur in hemoꝛroide: ſed fagedenā dicit corroſionē carniū factā a venenoſo ⁊ ferino humoꝛe. Iſte aūt venenoſus humoꝛ euacuatus ab hemoꝛroide: diſſoluit̄ paſſio. h autē tamen hemoꝛrois nō eſt bona in alphis ⁊ lepꝛa. ⁊ dicit q equaliter hi neqꝫ lepꝛis neqꝫ alphis diſſoluuntur: qꝛ dubiū eſt ſm rationem. cum vo generantur lepꝛe ⁊ alphe ſi induſtria nature materia expellat̄ ad ſuperficiē: tunc ꝓdeſt hemoꝛrois: deſignat eni q ⁊ ipſa facta eſt induſtria nāe. ſi vo per malitiā egritudinis ſupueniāt ꝓdicte paſſiones tūc nō ab hemoꝛroide fit aliq̄ vtilitas. XXXVII.

Hemoꝛroide fluentes q̄buſdā egritudinib⁹ conſeruant.

❡ Medicātes quidem intemperate deſiccatoꝛijs iſtis nō tarde dereliquerūt ⁊ peſſima.

❡ Quid aūt intendit h appoſitio huius dictionis intēperate: ⁊ dicimus q hemoꝛrois ꝓdeſt ⁊ diſſoluit hꝫ paſſiones. Sunt aūt gdā volētes hanc paſſionē curare ⁊ alias egritudines. Et ideo medicus volens hunc curare: ligat venas facientes hemoꝛroidam. etſi ſunt quatuoꝛ: ſi cōtingat tres opꝫ claudere vel opturare. vnam vo nō: vt per ipſam expurget̄ materia. ſi vo ⁊ ipſā volueris opturare: tunc ſtatues exercitia: deambulationes: vel rurſus dietam tenuem: continuas flobothomias: ⁊ cōtinuas purgationes: vt materia que expurgabat̄ oliꝫ per hemoꝛroida modo per h expurget̄: in omnibus aūt ꝓdictis paſſionib⁹ continuis poteſt diſſolui: foꝛtaſſis autem ⁊ finire. Quid dixit Hippo. ⁊ peſſima.

Vide aſoꝛ. pa.6. aſoi.11

De mō reſtringēdi hemoꝛroidas.

❡ Sic ⁊ alie apoſtaſies vt fiſtulate reuelationes.

❡ Quēadmodū dicit hemoꝛroides diſſoluunt pꝛedictos moꝛbos: exinde mā effectiua egritudinis expurgata. ſimiliter ⁊ fiſtulate diſſoluunt paſſiones exinde mā euacuata: igit̄ peripleumoniacis gaudemus apoſtemata ſuperuenire. ⁊ hoc negligere volētes vt fiſtuleat̄ ⁊ inſtruatur materia egrotatiua inde educi: ſed opꝫ hanc fiſtulā fieri in membꝛo ignobili. ſi vo in nobili ſuperſit verūtamen in minus nobili vnde emittat̄ mā: ſic igit̄ in oculo multotiens gaudemus fieri fiſtulā: ſi a thoꝛaticis educat̄ materia. Quis enim oculus ſit membꝛū nobile tamē ea que ſunt in thoꝛace nobilioꝛa ſunt. XXXVIII.

❡ Reuelationes ⁊ cōtemplatio ex his facte ea liberant: his ante factis impediunt.

❡ Dicit autem Gal. q ꝯtemplandū eſt nobis circa aliqd: ⁊ inquirere vtrum hemoꝛrois in fiſtula ſuperuenientes diſſoluunt moꝛbos. ſi ita ante moꝛbos ſuperueniētes impediant moꝛbos. ⁊ dicit q etiam. XXXIX.

❡ Alterius loci loca ſuſcipientia ſiue doloꝛ ſiue pondus ſiue aliud q liberant adinuicem commemoꝛes communiones pꝛopter commixtionem.

❡ Dicit aūt hic Hip. q ab altero loco locus recipit: ſꝫ aut nobilis aut ignobilis. ſi vo ignobilis: bonū. ſi vo nobilis: difficile. multotiens igit̄ recipit membꝛū ignobile mām: recipit vo aut ꝓpter id qd mā groſſa eſt ⁊ pōderoſa: aut ꝓpter doloꝛē mēbꝛi recipiētis. dolentia enim reumatizant̄: aut ꝓpter aliq̄ aliā cām. vꝫ. attractiuā. v. g. venio multotiēs ad egrū ⁊ inuenio melācholicā paſſionē in cerebꝛo: ⁊ ſuperius exiſtente mā: ⁊ tūc vidi attractionem in pedib⁹: ⁊ ſic deriuo mām ad iferioꝛa: idē eſt aūt h qd dicit q ⁊ hic per doloꝛē iferius ducit̄ mā. ꝯtingit aūt ⁊ per aliā cāꝫ deriuari māꝫ de loco ad locū. i. cōione mēbꝛoꝝ: eteni aliqs habēs ꝑipleumoniā ⁊ in his que ſūt in thoꝛace patiēs ⁊ tuſſiens: ⁊ repēte ceſſauit tuſſis: ⁊ deriuata eſt mā ad teſticulū. ſi inquiramus vnde iſta colligātia. volo eni anathomicā doctrinā vobis dicere. Sciendū eſt aūt q eſt chilis vena epatis que ramificat̄ in duos ramos: ⁊ vnus gdē tendit ad iferioꝛa. alter vo ad ſuperioꝛa. vꝫ. ad lacertos q ſunt in medio coſtarū: exide mittit duos alios ramos ad ſuperioꝛa: ⁊ facit furculas duas ⁊ ex ipſis mittit̄ vnus ramus ad cartilaginē ſiſtem gladioꝛ: ⁊ ibi ramificat̄. ⁊ vna ps ipſi⁹ ducit̄ ad mámas. alia vo ad iferioꝛes ptes. ⁊ h ramus inferius tēdit ad ipſa: alter ramus a cru-

De colligātia mēbꝛoꝝ ſpūaliū cum genitalibꝰ.

ribus ſupius duct⁹ eſt:ꝛ ibi ꝯueniūt duo ꝛ mittūt ramuꝫ in viris qdē ad teſticulū:in mulierib⁹ ꝟo ad mřicē.ꝛ exinde ramiſicat:ꝛ hi qdē rami ſupficiale ſunt:hi ꝟo in pfundo.ꝛ ſupficiales qdē tēdūt ad lacertos q ſunt ſup ventrē: q ꝟo ſunt in pfundo tēdūt ad piteneō:ꝛ hi rurſus ramificant.ꝛ rami q ſunt in lacertis pectinis:in viris qdē tendunt ad muſculū virgā:in mulierib⁹ qdē in nāꝫ femineā. rami ꝟo qui ſunt a piteneo mittūt adhuc alios ramos.in viris qdē ad teſticulos:in mulierib⁹ ꝟo ad collū mřicis: cōicant aūt h adinuicē:qm̄ ſicut virilis teſticulus diſtendit:ſimilr ꝛ os matricis:h aūt eſt colligantia membroꝝ generatiuoꝝ:ꝛ eoꝝ que ſunt in pectine al's in pectore.

Quã flōmia īpediatur.

Febris autez terminat aut diſſoluitur.

¶ Et non rurſus ſanguis pcedit:ſed ſm humoris conſimilitatem talia expuunt.

¶ Hoc itēdit dicere h Hip.q hactenus qdē pur⁹ ſanguis educebat:nūc aūt ſupabūdāte alio hūore nō educit ſanguis pur⁹:ſꝫ aut melic⁹:aut flauicus:aut cholicus. XL.

¶ Eſt quib⁹ ſanguinem dimittunt in tēpore in his vel in alijs qdē velut in his:hoc naqꝫ fit impedimentuꝫ in ſanguine a ſpuentibus temporibus pleureſis cholera.

¶ Dicit aūt q opꝫ multotiēs flōmare cū op⁹ eſt:aut non opꝫ ꝛ q̄re:qꝛ ipedit tps calm exiſ:aut aduſtiones caniculares:ꝛ multa fit euaporatio:aut pueriles etas:ꝛ non opꝫ flōmare:aut plaretica ſupponit paſſio in cho.ru.gñata in diſtēperātia:ꝛ nō opꝫ flōmare ſicut dicit Gal.nō credebā hoc Hip.niſi expertus fuiſſem hoc in operib⁹ artis. rurſuꝫ aūt ꝛ ſi cholera ꝯtineat:nō opꝫ flōmare:ſed purgare.foraſſis cholerā dicit h Hip.ferinā ꝛ mortaleꝫ qm̄ in hac manifeſta eſt mors:ꝛ nō opꝫ flōmare:vt nō videat pp hoc faciēs mori.ꝛ in his cōpleta eſt tertia pticula.

¶ Explicit tertia particula. Incipit quarta.

De exiſtentibus dubia criſis generata ſi repauſatio:ꝛ non putrefecerit hoc depſſo reiteratio fit ſicut febriuꝫ reiterationes in ſimili periodo iſtis ſperes in articulos dimitti.

Poſtq̄ determinauit Hip.tertiā particulam pritis negocii:ꝯſiter itendit determinare ꝛ q̄rtā pticulā:in qua docet nos ꝯnāles ꝛ anathomicas ſpeculationes:cognitiuas:ꝛ curatiuas.qđ aūt ab eo di h:manifeſtū eſt eruditis ꝛ ſciētib⁹. Supponit.n.ab ipo fe.in apate determinabilis.Dem eſt.n.vobis:q fe.aut determinat:aut ſoluit.ꝛ terminat qdē aut per expurgationē:aut per apa: nūc itaqꝫ dicit per apa indicat ſubita fe.dicit:ſi igit in fe. ſupueniat apa:criſis fit ꝛ pmutatio.ꝛ vñ hēm⁹ certitudinē ꝛ fidē alterationis.ꝛ dicim⁹ q ex ſignis apatis.ſiquidē gñabit magnū apa:ꝛ hꝫ dolorē magnū:ꝛ colorē durabilē fit alteratio:ꝛ putrefactio ꝯtēte mãe:poſtea ꝟo ꝛ eruptio apatis ꝛ ſanies.ꝛ ſi fiſtulā hꝫ cū his oīb⁹ vlcus:tūc dicim⁹ q criſim ꝛ pmutationē fe.deſignat apa:ꝛ tūc idiota qdā in h accēſſe pturbat.nos ꝟo gaudem⁹:ſi ꝟo l fe.apa ſupuenerit:ꝛ h repēte fiat imanifeſtū.Tūc idiota qdem gaudet.artiſta ꝟo perturbat.deſignat.n.q reduxit mã ad pfundū.ꝛ erit reiteratio fe.ꝛ huiuſqꝫ manifeſta ſunt que dixi eruditis ꝛ ſciētib⁹:ꝛ multotiēs dicta.exīde ꝟo ꝛ exneū qđdā addidit.reminiſcit.n.multaꝝ reiterationū.ꝛ dicit q fiūt multe reiteratiōes fe.ꝛ apatis.ꝯſidera aūt ipm Hip.h velle die tibi:q ſupponit fe.ꝛ ipſi ſupueniſt apa. h aūt reduxit in articulos.ſi ꝟo ceſſauerit h recipit colica diſpō.meli⁹.n.eſt a mēbris nobilioꝛib⁹ derinari mãꝫ ad ignobiliorē q̄ ex ꝯ. ¶ Si repauſatio:. Quaſi.d.ſi repauſauerit ꝛ ceſſauerit dolores:in his curatū eſt magis dolēs: hoc.n.dicit paſſio articuloꝝ.dicim⁹.n.q hac paſſiōe diſſoluta:ſupuenit cholica diſpō:ꝛ nō oīno ſupuenit niſi recedat apa ad pfundū itaqꝫ reduxit ꝛ fe.ꝛ rurſus itromiſit ſe mã ad gñandū apa ꝛ gñauit:ſꝫ nō pmutatū eſt:ſed reduxit exinde iterū ꝛ fe.reduxit.Si ꝟo fuerit groſſa mã ꝯtēta nō ampli⁹ pōt derinari ad ſupioꝛa.nō.n.gñat apa circa aures:ſꝫ ad articulos ducit mã pp id q h membra ꝯcaua ſūt ꝛ habilia ad recipiēdū mãm:aut pp debilitatē ipſoꝝ articuloꝝ:aut ex eo q groſſa erat mã.ꝛ iferius ifluēs.vꝫ. ad articulos:aut ex eo q añ tps:ꝛ pfectā ſanitatē motus eſt patiēs ꝛ fatigauit articlos:ꝛ fecit habiles ad receptionē mãe:ꝛ exīde apaſis gñata ē i articulis:ꝛ h ē qđ itēdit. ¶ Coexñtib⁹ dubia criſis gñata nō putrefecerit:h depſſo reiteratio fit.Pro coexñtib⁹ aūt itellige:aut apata:aut ſubleuationē:aut gibberoſa.Dubiā criſiꝫ aūt dic q̄ſi i cretico die.nūc.n.gñat apa:h depſſo aūt dicit q̄ſi deperdito. ¶ Sciēdū eſt aūt q qdā volētes h exponere pmutauerūt dictiones ꝯſiderātes Hip.ſolecismū fac:qꝛ dixit:coexñtib⁹.i.apatib⁹ pluralr.ꝛ adduxit ſingulr ly h.ꝛ pp h appoſuit ex pponē:ꝛ dixit ex h q̄ſi ex illo tpe ex q̄ ꝯperyt apa reiteratio facta eſt.Gal.ꝟo dicit q ſi eſt oīno pmutare dictionē.nō dicas ex hoc:ſꝫ his q̄ſi apatib⁹ deperditis ſupuenit reiteratio fe.nō tñ opꝫ pmutare dictionē.Hip. eni attica vtit ꝯſtructione:ꝛ ſingulare cū plurali cōſtruit referens ad itellectū ꝯſtructionē.Quēadmodum demoſthenes dicit nos ppl's † viles ꝛ depoſiti ſedem⁹:ſed ꝛ h dicit.Coexiſtētia apata gñata:hoc.i.hac paſſione depſſa: dico q̄ſi his apatib⁹ depſſis.Opꝫ āt nos ſcire q ante plurali ꝯſtruimus ſingulare ſingulari:qm̄ plurale ꝯtinēs eſt ſingulare:ſed ſingulare ꝟo nō plurale.Sicut fe.reiterationes ſimili periodo iſtis ſperas in arti.dimitti.Uult aūt oſtendere per hoc:qm̄ oīa periodo attrahunt:ꝛ periodo ꝯſequunt.ſic.n.dicit.Si fe.in cretica die deficiat:in cretica iterū redit:ſimilr ꝛ apata.ſi in cretica die deficiūt:ꝛ in cretica redeunt:bene aūt dicit:ſperes in articulos dimitti:dubitāter.n.dixit ſperes.q pōt per expurgationē euacuari materia:ꝛ nō duci ad articulos. II.

Propter groſſitiē materiei non generat apoſtema circa ſuperiora.

Dicit demoſthenis.

ql. pauper

¶ Urina pinguis ꝛ alba vt antigeneos in laborioſis quartanis eſt quādo incipit liberat apoſtemate:ſi ꝟo ante hanc ꝛ a narib⁹ ſanguis fluit ſufficienter ꝛ valde.

¶ Didiciſtis ante q duplex eſt labor:aut a cā ante factus aut a ſpontanea:ꝛ q ſpontaneus labor:vt in plurib⁹ aut in pingui mã gñat:qm̄ eſt aggrauatiuus:ꝛ in flātica qm̄ ē diſtēſiu⁹.bene aūt dixit:vt in plurib⁹ in pigui.ecce.n.vlceratiuus ꝛ pūgitiuus dolor in ru.cho.gñat:que eſt ſubtiliſſima.ſi volueris dic certius q multa exñte cho.ru.gñat hoc. ¶ Dicit itaqꝫ Hip.q ſi gñet laborioſa diſpō in pingui mã:inquire vrinas.ꝛ ſi inueneris has exñtes ſubtiles ꝛ aquoſas:dicas q apa magis alicubi ſperat:ſi ꝟo pingues ꝛ turbidas inueneris:dicas q nō fiet:ſed per vrinā expurgabit mã:verū ꝛ per vrinas:ſi nō emittat:nō ſemper ſupueniet apoſtema.quid eniꝫ eſt hoc:ꝛ dicimus q ſanguis eſt ſuperabundans ꝛ fluxus ſanguinis fit ex naribus:opꝫ aūt te dicere ſic:q apoſtema gñabit:niſi vrina pinguis ꝛ turbida egrediat:ꝛ niſi fluxus āt ſanguinis intellige.vt nō ſicut gutte quinqꝫ ſanguinis emittant:ſed vt ipe dicit ſufficiēter ꝛ valde.dicit aūt nobis:q oportet nos tunc quando fluxus ſanguinis ſupuenit:aut vrina pinguis egredit certe:ꝛ firmiter referre ꝛ dicere q apoſtema non generabitur. III.

Cui inteſtinum in dextro arthetico factum eſt lȝ gerior: cũ vero hic curat ſupdolẽtior.

Extron Enteron

Quidã aũt librorum hñcaui eterõ ſine n. in greco. quidã aũt cũ n. cui inteſtinũ. enterõ n. in greco cũ n. latine dicit̃ inteſtinũ. eterõ ſine n. dĩ alterũ. vñ in nr̃is libris eterogeneũ. ⁊ homogeneũ. i. alterius gñis. ⁊ ſimilis gñis. Sigdẽ igit̃ hñcaui alterũ. dicit q altera auris multotiẽs recipit aꝑa: ſicut ⁊ in ꝑma epidimia dcm̃ eſt: q nõ ſemꝑ vtraqȝ auris recipit aꝑa: ſȝ multotiẽs vna. ꝓꝑ hoc q ad vnũ locũ recipit mã: aut q2 debilius eſt vnũ mẽbrũ: quos ⁊ auribus fluẽtes nõiauit. Si vero hñcaui inteſtinũ. hoc dicit Hip. qd cui iminẽte arthetica diſpõne ſupueniat poſitio inteſtini alteratio fit arthetice: q2 ad inteſtinum recipit mã. ⁊ ſi ceſſauerit relaxatio inteſtini. recipiũt iterũ articuli mãm. Gal. vero hoc exponẽs dicit q nunq̃ iuentũ eſt hoc in operib⁹ artis. q in remiſſione inteſtini ceſſauerit arthetica: ſed Hip. h̃ de colica diſpõne mẽtionem facit: ⁊ dicit q groſſa mã cõtinet̃ in loco: ⁊ gñat̃ dolor in dextris partibus. Dictũ ẽm eſt in anathomia: q maxime in ſiniſtris partib⁹ iacet orbũ inteſtinũ. in dextris vero colõ. verũtamẽ mittit q̃dã partẽ ad ſiniſtrã partẽ colõ: ⁊ magnã ptẽ inuolutorum inteſtinorum. ſic. n. mouent̃ inteſtina. vñ in colica diſpoſitione dolore ſupueniẽte q̃nqȝ gdẽ in dextris ptibus: q̃nqȝ vero in ſiniſtris fallacia fit. ⁊ opinant̃ plures aut q epar patiat̃: q̃ñ in dextris ſupuenit dolor: aut q ſplẽ patiat̃ q̃ñ in ſiniſtris: ſupponit itaqȝ colica diſpõ. ⁊ ſupuenit dolor in dextris partib⁹. tẽpore aũt ꝓcedẽte diſſoluit̃ colica: ⁊ diſpõ gñat̃ arthetica mã deriuata ad articulos: ſi vero ceſſauerit arthetica ſupuenit colica diſpõ: melius autẽ eſt q a nobilib⁹ ad ignobilia deriuet̃ mã q̃ ab ignobilibus ad nobilia. Qd lȝ gerior. ſiat q̃ñ geuerint. ⁊ ceſſauerint dolores in his curat̃ ſupdolẽtior: hoc aũt dĩc vt itẽdas paſſionẽ articulorum: dicim⁹. n. q hac ceſſata fit colica diſpõ: nõ ſꝑ aũt ſupuenit colica diſpõ niſi redeat mã nõ bene curata: ſed q̃dã mã maneat in ipſis. IIII

Agaſiꝗ quidem puella exiſtẽs denſati ſpiritus erat: mulier vero facta ex parturitione ſuperdolens nõ valde: ſed in ſuperficie: eleuauit pondus magnũ cõfeſtim aliqd ſonare viſum eſt iuxta pect⁹: poſteriori aũt aſma habuit ⁊ dolebat iſciam dextrum.

Cũ aſmate

Mirabilis eſt ⁊ h̃ ſermo ⁊ dignus notari. volo aũt ꝑus q̃dã accipe ad ipſius expõnẽ: ſpiritũ aũt dicit reſpirationẽ: aſma aũt dẽſam reſpirationẽ. Sed ꝑ ſumamus ⁊ cãm per quã gñat̃ denſa reſpiratio. ſ. aſma: hoc aũt gñat̃ aut ſumate exiſtẽte circa pulmonẽ: aut mã groſſa ⁊ viſcoſa occupãte anulos pulmonis. volo aũt ⁊ quãdã anathomicã doctrinã ꝑdicere. Sunt eñ ſpõdiles ſpine plures. 7. gdẽ ſunt colli. 12. aũt metafreni. 5. vero lomborum. ⁊ a. 4. ⁊ ſcdo ſpõdili metafreni oritur neruus. ⁊ mittit vnã ptem ſui ad ea que ſunt in pectore: ⁊ ad lacertos qui ſũt in medio coſtarũ. aliã aũt ad manũ. tertiã vero ad lacertos qui ſunt ſub femore. Quoniam aũt h̃ ꝑdiximus veniamus ad ꝓpoſitũ. dicit aũt achaſiꝗ. tu vero intellige. aut mulier aut ſoror. aut nurus. ⁊ hoc non differt. h̃ itaqȝ mulier puella exiſtens. ſ. virgo. cõſueuit eñ Hippo. puellã gdẽ dicere virgineã. mulierẽ vero coeuntẽ cũ viro. h̃ igit̃ virgo exiſtens habuit aſma ſimate exiſtẽte circa pulmonẽ. poſtq̃ vero habuit rem cum viro. ⁊ contigit ipſam cõcipere ⁊ parere. facta eſt ei menſtrualis purgatio: ⁊ euacuat⁹ eſt ſanguis: ⁊ mitigatus eſt dolor: verũ nõ finalis facta eſt curatio: ꝓpter hoc ⁊ Hippo. dixit: q ſuperficialiter fiebat dolor: poſtea vero h̃ aliquo tempore voluit ſumere a terra quoddã lignũ graue: aut lapidẽ extendens manus ⁊ fatigans: ſonus factus eſt circa pect⁹. ⁊ nõ fuit ille ſonus nerui rupti: ſed apoſtematis ruptionẽ patientis: q̃ñ aũt ſupuenit ruptio: igit̃ diffuſa eſt mã: ⁊ ducta ad anulos pulmonis. ⁊ rurſus ſupuenit aſma ꝓpter oppilationẽ. poſtea ⁊ hoc diſſolutum eſt materia deriuata ad iſciam. Sed dignum eſt inueſtigare: quare ab his que ſunt in pectore ad iſciã deriuata eſt materia. ⁊ ſiquidem ſuperficialiter volueris pertrãſire: dicas q debilior eſt iſcia ideoqȝ recipit. ſi vero ſubtilius volueris dicere. dicas q ab his que ſunt in pectore ducta eſt materia ad generatiua membra ꝓpter affinitatẽ: ⁊ q̃ñ generatiuis adiacet iſcia cum ſint fortia repulere mãm ad iſciam: ⁊ ceſſauit aſma. q̃ñ autẽ in ꝑncipio multotiens ſanguis eſt ſuperabundans: poſterius vero cholerã rubeã ꝓꝑ h̃ dicit q i ꝑncipio gdẽ rubeũ expuebat. poſtea vero rucbo. mixtã cũ ſanguie. Itaqȝ ⁊ curam tradit: diximus enim q gdã medicinalia documẽta docet. dicit itaqȝ Hippo. q faciebam⁹ curã a dieta ⁊ ab actib⁹: a dieta gdẽ ꝓhibẽtes ipſam a chachochimis cibis ⁊ male digeſtibilib⁹ ⁊ groſſis: ſiue humorum ſunt h̃ porcine carnes ouine ⁊ bouine: chachochimorum aũt ſũt ſicut allia: ⁊ alia hꝫ. ab actib⁹ vero ſicut a voce iracũdia. eteñ magna vox ⁊ iracũdia mouent materiã: ⁊ perturbãt egritudinẽ. Cum hoc laborat doluit tunc ⁊ aſma habuit. non aũt dicit q quãdo dolebat iſciam iam aſma habuit: nõ enim poſſe eſt nec vnq̃ aſma ꝯſequit̃ iſciã: ſȝ ecõuerſo quotiẽs dolebat aſma: tũc ⁊ iſciã dolebat ꝓꝑ ꝑdictas cãs.

Ex aſmate poteſt fieri iſcia.

Ut in capite eneme prius adaptata eſt ſtiptiria chechaumene.

Hoc aũt volens exponere Gal. dicit q h̃ ſermo in multis ab Hippo. vituperabat̃: a nobis aũt nõ vituperat̃: ſolam aũt eñ paſſionẽ docet ⁊ membrũ in quo fuit paſſio. ⁊ appoſitã medicinã ſiue ꝓfuit medicina ſiue leſit: nõ dicit. ⁊ mẽbrum gdẽ fuit caput: paſſio vero malitia paſſionis vlcus corroſiuũ: medicina vero fuit alumigimeni chechaumeni. ⁊ nõ dicit ſiue ꝓfuit ſiue leſit: fortaſſis autem profuit. dicit enim q conuenit eidem pharmacia. cõueniens autem prodeſt. V.

Aliud apoſtema equaliter: q2 auferre inde erat apoſtematizari affuit ſexageſimum.

Dicit Gal. q aliud factũ apoſtema ab apoſtemate capitis: triſeugdemõ vero ⁊ magnus ſophiſta dicit q gñatũ eſt apoſtema in capite. ⁊ huius facta eſt ruptio: exinde caſus oſſiũ ſpectabat̃. ⁊ os hoc extractum: ⁊ facit apoſtema ſcdm. deide facta eſt ruptio. ⁊ ſeptima die occidit os. tertiã aũt diem dicit ex qua incepit generari ſcda apoſtaſis: aut ex qua facta ẽ ruptio duorum aꝑatũ. nõ. n. eſt ꝯueniẽs poſt ruptionẽ aꝑatis poſt multos dies cadere os. VI.

Cola habentur qualia cõmunis aut cõmuniter: maiora vero dicuntur meſocolis. hec autem ex lateribus circa vẽtrem a ſpina.

Cola autem dicit inteſtina a parte deſignans totũ a colon enim omnia inteſtina dicit. hic eñ dicit inteſtina hominum maiora ſunt principalium inteſtinorum ſcḋm magnitudinem: ſcḋm poſitionem vero eadem ſunt. hic aũt colligantur meſocolis. i. medijs inteſtinis. ſcitis enim q eſt quoddam neruum ligamtũ ortum a prima ſpondili lumborum: ⁊ ſubſternitur meſeraicis venis. ⁊ ſic ligat inteſtina. ⁊ hoc eſt quod intendit. VII.

Conceſſiones ad infirmos vt munde agere vel potus vel cibus ſi intuet̃ ſi videt molliter que attingit.

¶ Si recolitis multotiēs dcm̄ eſt vobis ꝙ opꝫ medicum
multā diligentiā ⁊ ſollicitudinē adhibere ſaluti patiētū.
⁊ dcm̄ eſt hoc in afoꝛi. ⁊ ī alijs locis. q̄uo aūt adhibem⁹ di-
ligentiā circa ſanitatē: dicimus ꝙ habebimus patientem
obedientem: ſicut eſt videri in exterioꝛibus ꝙ niſi fuerit
obediens mā̄ artifici non fit opus vt opꝫ. ſimiliter ⁊ hec
niſi fuerit obediens egrotās nō fiet ſanitas. obediētē aūt
efficiemus egrotantem ſi conceſſerimus eidem aliquid
ſicut dicit in afoꝛiſmis. VIII.

¶ Que non multū ledunt: q̄ꝛ nō magna inde ledit̄ ſrī. ⁊ vbi opꝫ parū deterioꝛ cibus.

Dilectio ſanat infirmū.

¶ Quod dilectio enim pōt efficere ſanitatē: manifeſtum eſt
exinde: vult eni multotiēs medicus offerre patiēti aliq̄
medicinā: ⁊ hanc nō recipit patiens repellens medicū. ſi
vo pater aut mater: aut amicus offerret: tunc recipit me-
dicinā ꝓpter amicitiā offerrentis. vides itaqꝫ q̄uo ami-
citia ſanitatē pōt efficere. ¶ Sic igit̄ ⁊ h̄ dicit Hip. q̄m
opꝫ ꝯcedere patiēti. ꝯcedim⁹ aūt eidē hoc mō. multotiēs
eni volumus ei aliqd offerre: vtputa panē aque mixtū. ⁊
opꝫ nos tūc cyathū bene lauare. ⁊ ēt corā ipſo man⁹ nr̄as
bene abluere: ꝓp hoc dixit: ꝙ opꝫ ea facere in q̄bus dele-
ctat̄: aut ſi intuet̄ aut videt. ſꝫ dicim⁹. ⁊ ne credas ꝙ Hip.
breuiloquus debebat vti repetitione eiuſdē dictionis di.
ꝙ ſi intuet̄ ſi videt: ſed dicimus ꝙ nō eſt idē intueri ⁊ vi-
dere. ſunt eni quedā viſui obīa ⁊ ꝯſiſtētia vſqꝫ ad viſuꝫ
ſicut coloꝛes: ⁊ hos debet videre: q̄daꝫ vo ſunt ⁊ vſqꝫ ad
intellectū venientia ſicut inimici p̄ſentia. ⁊ ipſa dicimus
intueri. h̄ aūt inſpectio tendit vſqꝫ ad intellectū. ⁊ ſtatim
opꝫ inimici ⁊ amicos recoꝛdari: ſi hoc eni fecerim⁹ ⁊ ami
ci p̄ſit redire: ⁊ inimicus nō vituperat̄: ⁊ patiēs nō curat̄.
⁊ h̄ q̄dē ſunt in viſu. q̄ aūt ⁊ de tactu dicit. ⁊ hoc facit ſicut
dialectic⁹: de extremis. n. ſenſibus facit mētionē. ſ. viſu ⁊
tactu: vbi tu media ſubintelligas. ⁊ qđ dicit de tactu: dici-
mus ꝙ ſi delectabilr̄ ſe hꝫ in duro lecto iacere nō facias
ip̄m in molli neqꝫ ſtare: ſi vo ꝯſuetudinē habuit in mol-
li: nō facias ip̄m in duro iacere: ſicut dictū eſt in regimē-
to acu. vt nō exinde fiat triſtitia ⁊ turbatio egritudīs. nos
aūt dicamus. ⁊ de medijs ſenſib⁹ ſicut de auditu. ⁊ in hoc
eni ſunt q̄dā que tēdūt vſqꝫ ad auditū ſicut cythare ⁊ fi-
ſtule ⁊ hꝫ. q̄dā vo vſqꝫ ad itellectū tēdūt: vt annuntiatio
p̄ſie corruētis: aut doni ꝯuerſio. De odoratu q̄dē vt ſi pa
tiens delectet̄ grauiter odoꝛabilib⁹ hoc illi offeras. ſi vo
bene odoꝛabilib⁹ bene odoꝛabilia p̄beas: ſed bene odo-
rabilia dico: nō faciētia doloꝛē capitis: ſed ꝓficientia pa-
tienti: vt in feb. tanq̄ roſas. hc. n. h̄nt ⁊ bene odoꝛabile: ⁊
fridū. De guſtu vo: vt offeram⁹ ei amara ſi amaris de-
lectat̄: aut dulcia ſi dulcib⁹. intēdis aūt medicinā ei offer
re: aut aliqd tale amaꝝ: cōmiſce ip̄m melle vt allicias pa
tientē: ⁊ hoc q̄dē in ſenſib⁹. ¶ Reſtat itaqꝫ ꝙ ſi iſte obli-
git ꝯtinua balnea: aut fridū potū ſi ꝯtigerit eē egritudinē
indigeſtā: nō offeras eadē ſtatim: ſed tn̄ ſtatiꝫ ſpē facias:
⁊ dic ꝙ ſperamus poſt paucos dies te balneare: aut poſt
paucos dies dabim⁹ tibi aquā fridā: ⁊ cū venerit deſide-
riū balneī: aut potus fridi: tūc anticipa vnū diē: ꝙ ſi poſt
duos dies debebas balneare: aut dare potū: poſt vnū of-
feras: vt vnū ꝯcedis patiēti. ¶ Opꝫ autē ꝙ viſitationes
medici ꝯcedant̄ ei. ⁊ ingrere in viſitationib⁹ multitudinē
ip̄ſarū: ⁊ tp̄s: ⁊ q̄litatē. multitudinē aūt dico: ⁊ nō ꝯtinue
medicus vadit ad ip̄m: q̄ꝛ in hoc videt̄ infeſtus: neqꝫ pa-
rū: ⁊ in hoc regſitus niſi ſuperueniēt plura ſicut ſyntho-
mata: ⁊ ſi plura ſuperueniāt: ⁊ tu ꝯtinue vade vt ſubſidiū
feras: tp̄s vo ꝙ nō venias in declinationib⁹. tūc enim nō
indiget te: ſed in paroxiſmis opꝫ te ferre ſubſidiū: ⁊ aliqñ
vo in declinatione cū volueris nutrire. q̄litatē vo viſita-
tionis: ꝙ nō cū gere: aut clamoꝛe ingrediaris. ⁊ dicimus.
nōne Gal. eſt ingreſſus cū ſonitu ad quēdā. ⁊ videm⁹ ad
hoc ꝙ Gal. audiuit ꝙ patiēs habebat ſubethē vt excita
ret ip̄m per tuſſim: loqꝫ ſecūdario tuſſiuit. ¶ Opꝫ itaqꝫ
⁊ ſermones intendere: ſermones dico patiētis: vt ſi inter-
rogauerit patiens de egritudine ſua ſiue moꝛtalis fuerit
ſiue ſalutifera. dicas ꝙ ſperam⁹ in deo ꝙ ſalutifera erit:
⁊ habeas ſpē ſalutis ⁊ ꝯfoꝛta te. opꝫ v. ⁊ ūtamē te labora-
re mecū ꝯtra egritudinē: dictū eſt aūt ab Hippo. in afoꝛi.
q̄m nō ſolū opꝫ p̄bere que opꝫ ſed ⁊ patiētē. dcm̄ eſt aūt
⁊ alibi ab ip̄o: ꝙ per q̄dā tria reficit̄ ſanitas: per medicū:
per patiētē: per egritudinē. h̄ vba opꝫ te dicere egroto. ⁊
nō facias ſicut fecit q̄dā noīe callianax qui medicus fuit.
⁊ interrogatus a quodā patiēte: ſiue viperit: ſiue moꝛiet̄:
dixit eidē moꝛtuus fuit patroclus qui fuit melioꝛ te. ⁊ ob
hoc hoꝛribilis dictus eſt: aut hos dicit ſermones: aut ſer-
mones dicit. vtputa grāmaticos: rhetoꝛicos: p̄hoſicos: ſi
eni his delectat̄: opꝫ te eidē exponere hos ſmones. ſi vo
iocoſis delectat̄ ſermonib⁹ his vtaris: ſi vo nō fueris ha-
bilis ad hoc: facias alios venire: ⁊ corā ipſo his vti vbis.

De veſtimētis medicoꝝ.

¶ Opꝫ aūt ⁊ in veſtibus cōplacere ſibi: vt ſi albis dele-
ctat̄: ⁊ tu alba induēs accedas ad ip̄m ⁊ p̄cioſe: ſi vo non
habueris p̄cioſa accedas cū puris ſolū ⁊ nō imūdus. plu
res. n. imūdos repellūt: maxime ſi fuerint iſti chirurgici: ⁊
imūdi a vulnerib⁹: aut a q̄buſdā talib⁹. plures aūt imun
dis delectant̄: ⁊ his opꝫ te vti. ¶ Et a geſtu q̄dē. opꝫ eni
te accedētē ad egrotū non ſupbioſe ſtare. in h̄. n. odioſus
efficeris: neqꝫ meſtū eē. in h̄. n. vilipēdit̄: ſꝫ in bona figu-
ra ⁊ pulchra: vt ⁊ patiēs honoꝛet te ⁊ aſtantes: aut h̄ dicit
a figura: aut opꝫ vti figura ad appetēs iuuamētū. ſi enim
op⁹ eſt chirurgiꝫare: opꝫ duas manicas tui philonij euel-
lere. ſi vo tāgere pulſum: vnā. Sciendū eſt ꝙ philoniuꝫ
erat veſtis antiquoꝝ medicoꝝ cū manicis longis. ¶ Et

Philonium veſtis.

a tonſurā q̄dē opꝫ ꝯcedere egroto. ⁊ q̄dā dr̄it tōſura: q̄ſi
ꝙ nō hēat medicus alopiciā: vt oſiaſim. Gal. vo nō vult
hoc q̄m h̄ nō eſt in nobis: ſꝫ tonſurā dicit: aut q eſt penes
medicū: aut penes patiētē. penes medicū q̄dē vt ſi iuuet̄
tōſura tōdeat̄: ⁊ ſi rurſus iuuet̄ comis ꝙ nō ꝯtinue ton-
deat̄. penes patientē vo vt videat q̄ tōſura gaudeat pa-
tiens. ⁊ ſic vt ſi patiēs tondet̄ ꝯcedat ei. hoc aūt per iuua-
mentū ⁊ cōceſſionē patiētis nō per adulationē aſtantiū:
quēadmodū in Antonino ⁊ Luciano: Antoninus delecta
bat̄ his que auferebāt ſibi comas: Lucianus vo gaude-
bat comis. ⁊ ob hoc adulatoꝛes quotiēs. tēdebāt ad An-
toninū tōdebant̄. quotiēs vo ad Lucianū: expectabāt p
multos dies quouſqꝫ haberēt comas: ⁊ tūc pergebāt ad
ip̄m. Nos vo vtimur his tonſuris nō cā adulationis: ſed
cā ſanitatis ⁊ g̃ra patiētis. ¶ Opꝫ aūt ⁊ ab vnguib⁹ face-
re ꝯceſſiones. ⁊ q̄dam dr̄it nō ſint vngues ſcabioſi. ⁊ dici-
mus ꝙ nō hoc dicit. nō eni eſt hoc in nobis: ſꝫ vt vngues
nō ſint imūdi: neqꝫ magni: magni enim vngues pro ſunt
chirugicis ex eo ꝙ retinent ſubtiliſſima coꝛpoꝝ. opꝫ eniꝫ
⁊ tales auferre vngues. ¶ Opoꝛtet aūt ⁊ ab odoꝛe com-
placere patienti: vt nō habeat malū odoꝛē medicus: ma-
lus aūt odoꝛ generatur nobis: aut a nā aut ab incuria. ⁊ a
natura q̄dem ſicut in plectoꝛicis coꝛpoꝛibus. fetent eniꝫ
male ipſorum. aut oꝛa: ⁊ hunc naturalē fetoꝛem nō poſſu-
mus finaliter remouere: ſed mitigare ſicut in plectoꝛicis
coꝛpoꝛibus flobotbomamus: aut purgamus in oꝛe q̄deꝫ
ſpicā nardicā: aut frondē malabacri: aut aliquid tale odo
riferum ponimus. ab incuria quidem generat̄ fetoꝛ: ſicut
a multo vino fetoꝛ exit ab oꝛe. Sic Criconitus medicus
quidam ebrius venit ad patientem: ⁊ dixit ei patiens. nō
poſſum ferre fetoꝛē tui oꝛis. qui reſpondit ei. ſicut ⁊ ī pa-
tioꝛ fetoꝛem tue feb. ſic opꝫ te pati meum fetoꝛem. ⁊ non

fugiebat ꝙ ebrius erat: ꝫ furioſe reſſidit. ¶ Opꝫ igiť multotiēs vt cōplaceas patienti vinū dare. etenī ex his delectatio cōſiāť patienti: ꝛ exinde fit digō: cōſiatio chili: cōſiatio ſanguinis: ſparſio nutrimēti: ꝛ ꝯfortatio totius corpis: ꝯſidera aūt ꝙ bene dixit Hip. qm̄ aūt nō poſſe eſt ex his cōceſſionibꝰ: ꝛ leſionē aliqñ fieri: pp̄ h̄ cōem epilogū in oībus dicit: q: nō magis leduntť: ſed ꝛ ſupueniēs leſio rectificabilis eſt. ꝛ in h̄ eſt intētio. ¶ Ut fridū vbi opꝫ. Ubi opꝫ dicit: quaſi ſi poſt duos dies debeas potū dare: poſt vnā tribuas: ꝛ ꝙ nō ſit incōſuetus patiens ab hoc potu: neqꝫ in debilitate ſtōchi: neqꝫ in flegmone alterius membri nobilis: ſed in calida cōplexione: ꝛ in tempore eſtiuo. hoc ſignificat vbi opoꝛtet. IX.

¶ Quā elixam hec quidem vt recipiat aerē. hoc v̄o nō plenū eſſe: ꝛ ſuppōnē habere.

¶ Quidā aūt dixit ꝙ alius eſt ſmo iſte a p̄dictis: ꝛ dixit ꝙ vult determinare de aq̄: nos aūt dicimus ꝙ idē eſt cū p̄dictis. cū. n. dixit in ꝯceſſionibꝰ: ꝙ opꝫ frigidā aquā offerre: intēdit nos docere qualr̄ opꝫ facere fridā aquā. ꝛ quā opꝫ elixare ꝛ infridare nō dicit. ꝛ qdā aūt pbabiles cām aſſignat inquātū pſuadeāt auditoꝛes: nos v̄o dicimus veram cām de qua aqua determinat. ¶ Uerūm h̄ opꝫ p̄ſcire: ꝙ aquarū he quidem ſunt bone: he v̄o male: he v̄o medie. ꝛ diſtinguuntť per guſtū: per viſum: per odoꝛem. Per viſū qdē ꝙ bona dꝫ eē ſplēdida ꝛ diaphona: ꝛ nō turbida neqꝫ lutoſa. Per odoꝛē qdem: vt odoꝛabilis ſit: odoꝛabilē aūt dico: vt ſit ſine graui odoꝛe. Per guſtū v̄o vt ſit dulcis. dulcē aūt dico: nō habendo grauē q̄litatem: neqꝫ ſit nitroſa: neqꝫ ſulphurea: neqꝫ calcātea: neqꝫ ſalſa. Ex his aūt ꝯꝛ̄ys diſcernuntť male aque. ¶ Opꝫ aūt elixare nō bonas: ꝫ medias: aut malas. bone. n. aque ex ſe hñt bonitatē: ꝛ nō īdigēt bullitione ſicut aque que ſūt rome. ſunt. n. qdā fontes dulcīū aq̄rū: ſunt aūt ꝛ dulces aque in pergamis. multotiens aūt ꝛ bonas aquas elixamus ſicut dicit Gal. vt fridioꝛē ipſam faciamꝰ ſimilia ſimilibꝰ minus ſunt oppugnātia. ꝯꝛia v̄o magis ꝯꝛiantť vt ſi eſt frigida aq̄: ꝛ hoc nō valde īfridatť ex frigido aere. ſemel. n. hꝫ p̄priā fridītatē. ſi v̄o ca. eſt tūc īfridatio magis ꝯꝛiatť pp̄ caliditatē: ꝛ ꝙ ſubtilioꝛ ſit aq̄: ꝛ rarioꝛ ex caliditate ꝛ foꝛtioꝛ fridītas palā eſt. ¶ Qualr̄ aūt poſt elixationē vtantur aq̄: ꝛ fridioꝛē efficiamus aquā hꝰ rei duo ſunt modi. vnus qdē ī̄poꝝ traditus eſt ab Hip. alter v̄o ab egyptys inuētus. egyptij. n. elixāt aquā. ꝛ ponūt ipſam in hochalibus. ꝛ pendēt tota nocte in aere in loco diſcoopto: poſtea in mane ponūt hochalia in arena humida ꝛ circūponūt myrtibus: aut folia vitium: aut folia lactuce: vt magis fiat īfrigidatio: ꝛ ſic bonā ipſaꝫ fridioꝛē inueniūt. Hip. v̄o dicit: qm̄ opꝫ poſt elixationē ponere ipſaꝫ in vaſe. ꝛ nō ipſē vas: aut cooperies: nō pōt aer īfridare aquā q̄ eſt in vaſe: ꝛ hoc vas opꝫ pendere in puteo: ita ꝙ aqua putei nō tangat vas: qm̄ groſſities huiuſmodi aque permittit infrigidare aquā que eſt in vaſe. ppter hoc opꝫ pēdere vas nō plenū aqua. ꝛ hoc eſt qđ intendit. X.

De electione aq̄: ꝛ eiꝰ decoctione.

Qualr̄ poſt decoctionē infridentꝰ aquā.

¶ Quoniam ex hemoꝛꝛoſagijs inaquatur.

Hemoꝛroſagia. Hemoꝛrois. Hemoꝛragia.

¶ Dictū eſt aūt nobis ſuperius ꝙ hemoꝛꝛoſagia eſt fluxꝰ ſanguis que eſt per nares: hemoꝛrois v̄o que eſt per anū cuātio: nomē aūt vtriuſqꝫ hemoꝛragia noīatť. ꝛ didiciſtis que bona ſuperueniūt in hemoꝛragia: ꝙ pleureſis diſſoluitur: ꝛ fagedene: ꝛ alia p̄dicta: nunc aūt dicit: ꝙ difficilia generantť ex ipſa. imoderata aūt hemoꝛꝛoſagia euapoꝛatur caloꝛ naturalis. ꝛ exinde indigeſtiones ſiunt ꝛ nō aliquod nutrimentum: ꝛ preparatio fit hydropiſis: propter hoc dixit: inaquantur. XI.

¶ Si qualia opoꝛtet purgari purgētur ꝛ cōfert ꝛ bene ferunt.

¶ Iſte aūt ſermo larius dictꝰ eſt in afoꝛ. h̄ aūt ſicut in ſui cōmemoꝛatione ſcribens reminiſcitť. opꝫ autē te ſcire ꝙ ppter hoc ꝛ ꝯiūctiones ſubintelligi. dixit. n. ꝛ apte ferūt. ꝙ v̄o dicit. Qualia. ſubintellige: vt ſm rōnē fiat euōꝛ: aut a nā aut a medico. ſi v̄o fiat per maliciā egritudinis difficile eſt hoc: vnde dicit thochididis in ſcđa hyſtoꝛia. Quā cho. vomitꝰ ſupuenit: ꝛ peſte īminēte plẽs moꝛiebantť: nō enī a nā neqꝫ a medico fiebat vomitus choleꝛe. XII.

Particula p̄ afoꝛ. pluuio.

Thochididis.

¶ In eno legumina comedentes in fame cōtinue femina maſculina cruribꝰ incōtēptibilia facta ſūt: ꝛ finaliter etiā ꝛ oꝛobos comedentes genua dolentes.

¶ Ad aliā doctrinā trāſfert nos Hip. mirabilis aūt eſt h̄ ſermo ꝛ ꝯſonus titulo de epidimica egritudine mētionē facit ꝛ ꝯſidera artē Hip. nihil fruſtra cōmemoꝛat: neqꝫ nomē neqꝫ verbū. ¶ Sic itaqꝫ h̄ de eno mētionē facit. Enus aūt eſt q̄dā ciuitas thracie. ꝛ intellige quātā ſignificationē hꝫ h̄ dictio: qm̄ aūt thracia fertilis eſt. enus autē ciuitas thracie: idqꝫ dicit ꝙ qđdā mirabile cōtigit in illa ciuitate. vꝫ. ſterilitas ꝛ fames: ꝛ rurſum qui abundantes erāt frumēto nō ſolū ſibi ſed ēt alijs ciuitatibꝰ: tūc patiebantť inopiā: ꝛ incepere comedere legumina. Et qm̄ cibū extraneū a leguminibꝰ aſſumebant: ppter hoc mēbra cibum recipiebāt ſicut incōſuetū ꝛ extraneū: ꝛ exinde non nutriebantť: ꝛ infirma fiebāt: ꝛ incōtemptibilia. ꝛ debilia fiebāt magis agētia: magis actiua: ꝛ magis motiua. ſ. crura. incōtēptibilia aūt dicit nō habētia paralyſim: qm̄ oīno nō mouebantť: ſed debilitatē hēbant. ꝛ hoc qdē patiebantť leguminibꝰ vtētia. alia aūt ſunt legumina: ꝛ alia ſūt frumētalia nutrimēta. frumētalia qdē ſunt oīa ex quibꝰ pōt fieri panis: vt frumētū: oꝛdeū: miliū: ſpelta: ꝛ hꝰ. legumina v̄o vt cicer: faba: ꝛ alia talia ex q̄bus nō fit panis. Hi v̄o qui erant in eno in p̄ncipio qdē deficiētes frumēto: venere ꝛ ad oꝛobū. ſ. milium ꝛ alia amara ſemina que dantť irrōnalibꝰ. ꝛ exinde groſſa mā generata: ꝛ deſcēdēte ad genua fiebāt iſtis genua dolētes: ꝛ patiebantť h̄ nō pauci: ſed oēs qui illius ciuitatis erāt: quāuis calidi eſſent ſm cōplexionē: ꝗuis fridi: ꝛ ꝗuis vtētes exercitijs: ꝛ ꝗuis nō: ꝛ aut foꝛtes aut debiles: ꝛ aut purgati ꝛ nō purgati. ꝛ hec oīa deſignauit Hip. per duas dictiones. ſ. Femina maſculia: per maſculina qdē deſignauit calida: ꝛ exercitantia ſe: ꝛ foꝛtia ꝛ nō purgata: per femina v̄o deſignauit frida: inexercitabilia debilia purgata: femine v̄o purgantur per menſtrualem purgationem: qm̄ v̄o oēs communiter ledebat. ꝛ epidimicus erat moꝛbus: deſignauit pro eo ꝙ dixit Fame: ꝛ in eno. nō enim de particularibꝰ rememoꝛatť: ſed de tota ciuitate patiente: vt aliquis non diceret. ꝙ nō omnes vtentes leguminibꝰ hoc patiebantť dixit: ꝯtinue: ꝛ hoc hꝫ p̄ſens intentio. XIII.

Enus ciuitas.

De leguminū comeſtione.

Legumina frumētalia.

Femina maſculina.

¶ Manifeſte vigilans calidioꝛ exterius interius frigidioꝛ: doꝛmiens econtra.

¶ Dictum eſt aūt nobis multotiens: ꝙ differenter mouetur caloꝛ naturalis aut ad exterioꝛa: aut ad interioꝛa: aut totus: aut ſm partē: ꝛ ꝙ in ſomno ad pfundū tendit. in vigilia v̄o dilatatť ad exterioꝛa. hoc igitur dicit Hippo. manifeſtum eſt: ꝛ publicū omnibus. Quoniā in ſomno profundum calidius eſt: ſuperficies v̄o frigidioꝛ: in vigilia autem ſuperficies calidioꝛ eſt: pfundū v̄o frigidius. hoc pbauimus p̄mo qdē in ſomno indigemus coopertmētis: in vigilia v̄o nō indigemus. 2° ꝙ reſpirationē in ſomno hēmꝰ maioꝛē ꝛ denſioꝛē pp̄ multā caliditatē. 3° ex eo ꝙ nālis caloꝛ ex neceſſitate tendit illuc vbi ſuperflui-

taies ſunt vt digerat ipſas: manifeſtū aūt eſt q in ſomno tendunt ad profundū ſuperfluitates: intelligas aūt q calidiorē dico ſuperficiē: tamē nō calidiorē ꝓfundo: ſed cōparando ipſam ad ſeipſam calidiorē dico in vigilia q̄ꝫ in ſomno ⁊ ꝓfundū fridius in vigilia q̄ꝫ i ſomno. XIIII.

In calido nā friditas potus aqua pauſare.

ālecōpōnē Naturā aūt dic̄ Hippo. h̄ ꝯſtitutionē † corpoꝝ quēadmodū dicit: qbus nā mouebit̄ ad pāſim neqꝫ habitudinalē virtutē ſicut dicit nāc morboꝝ medici: ⁊ nāe aīaliuꝫ indocte: ſed nām dicit cōplexionē ꝯ cōplexionē nō eam que fit nobis ab etate acqſita: ſꝫ dicit eā cōplexionēꝫ que eſt ex gñōne ex q̄tuor elntis: in embrione facta. h̄ igit̄ cōplexio pmutat̄: aut ſm q̄ntitatē: aut ſm q̄litatē. ſiqdē igit̄ pmutet̄ ſm q̄ntitatē: tūc ſanamus cōſeruamus pceptis. ſi v̄o ſm q̄litatē ⁊ ad acutū: tūc ꝫeyſ. ⁊ acutum deſignat ex eo q dixit: in calido: curaꝫ v̄o que fit per ꝫr̄a generalē ⁊ particularē. gñalem qdē ꝓpter id qd̄ dixit: frigiditas. particularē v̄o ꝓpter id qd̄ dixit. Pota aqua. ⁊ ipſe qdeꝫ dixit pota aqua. ⁊ magis que ſuperius tradita eſt elixa. ⁊ v̄o intellige lactucā: ⁊ aliqd tale infrigidatiuꝫ. docet. n. ⁊ ab actib⁹ curat̄: ⁊ dicit q opꝫ tunc abſtinē a gymnaſijs. ⁊ curſib⁹ motionib⁹ ſollicitudine triſtitia ⁊ ira: ⁊ oīa h̄ declarauit ꝓpter id qd̄ dixit Pauſare: opꝫ. n. ipſum ceſſare ab omni labore corporis ⁊ anime. XV.

Somnus infrigidat in velato.

Quidā libroꝝ habēt per m. in greco lu infrigidat: qdā aūt cū n. ſiquidē igit̄ habēt infridat cū m. deſignat enim q ſomnus infridat. volens eni illā malā cōplexionē curare dicit infridat ſomnus: qm̄ tunc in ſomno digeſtio fit: ⁊ expulſio ſuperfluitatē acutarū: ⁊ exinde infrigidatio fit acuminis hoc ſomno. ſi v̄o cū eni duas dictiones demōſtrat: ⁊ dicit q ſomnus qui in friditate factus eſt. ſ. in frigido aere h̄ ꝓficit. Sed pōt opponi: q ſi in frido aere dormiat quis īfrigidat̄ ſupficies: ꝯcludunt̄ ſupfluitates acutiores: diſtēdit̄ ꝓfunditas: pp hoc dixit in velato: opꝫ eni ſpm patientē ⁊ in frigido aere dormire: ⁊ velamēta habere: vt per velamenta quidē ſupficies calefiat: ⁊ euaporēt ſuperfluitates: per reſpirationē v̄o inducat aerē frigidū ⁊ vndiqꝫ inueniat̄ ꝓfundū infrigidatū. XVI.

Somnus ſedilis: erecto ſoporifer.

Quidā dixit q adhuc malā ca. cōplexionem curat Hip. ⁊ dicit q opꝫ ſtatuere vigiliā: ⁊ qꝛ īpoſſibile eſt ⁊ nō dormire ꝓpter hoc dicit: q opꝫ p̄cipere ipſos dormire in q̄dam motione: vt motio nō permittat pfecte fieri ſomnū. dicūt eni q in ſomno ad interiora tēdit nālis calor: diſtēdit̄ acumē: male aūt dixit iſti. vidiciſtis eni multotiens q vigilia qdē ⁊ ſollicitudo: ⁊ h̄ ca. ⁊ ſic. efficiunt corpus: ſomnus v̄o digerit ſuperfluitates ⁊ mām. ⁊ q hoc ſit verū pꝫ: videmus. n. in vigilantib⁹ q facies inflat̄ ſuperfluitatib⁹ veniētib⁹ ad faciē: ⁊ nō euātis. Quid aūt dicit erecto ſoporifer: volo a ſuperiori aliquo mō incipere: multotiēs venit ad me aliqs habēs nauſeā ꝓpter multitudineꝫ humoꝝ: ſtatuo eidē abſtinētiā cibi: ⁊ moueo vomitū humoris: humoris dico digeſti ⁊ diſſoluti. Alius aūt venit ⁊ dicit q quādo venio ad lectū meū nō dormio: ⁊ h̄ veram qdē cām nō aſſignamus: qꝛ nō habemus: ſed ꝓbabilem dicimus ⁊ particulariter inuentā: ordino eni huic laborē multū. ⁊ dico q nō fatigata eſt nā tua: ⁊ ꝓpter hoc nō ſuperuenit ſomn⁹: ſed cōcede mihi iſtud laboꝛa tātū quouſqꝫ te ſedente: ⁊ fatigante veniat ſomnus: tunc igit̄ ipſo efficiente hoc magnus: ⁊ ꝓfundus fit ſomnus. ⁊ hoc dicit erecto ſoporifer. q. d. quouſqꝫ ſomnū habeat: ⁊ iſte ſtans erectus: aut in aliquo ſedens. XVII.

Exercitium pōt eſſe cā ſomni.

Debiles dicte fride: fortes v̄o noue cale.

Dictū aūt eſt ſcientib⁹ in regimento acutoꝝ: q debiles cibos dicit nō efficiētes debilitateꝫ: ſed qui nō valde nutriunt: nec habētes grauē q̄litatē nec acutam: ſicut chilus ptiſane: qm̄ aūt h̄ cibi nō exiſtunt multū nutrimētū: pp hoc dixit: q neqꝫ calefaciunt: ſed infrigidāt: que v̄o grauem habent qualitatem: tanquā per ſynapi ⁊ piper. hoc autem propter hoc dicit. XVIII.

Quaꝝ inertiū: hec qdeꝫ ab ethere deducta vel tonitrualis bona: globatilis aūt mala.

Admirabilis eſt ⁊ h̄ ſermo ⁊ dignus annotatione: ſed p̄ dictiones explanemus: deinde dicamus intentionē Hip. Inertē aq̄ꝫ dicit: nō q nō ſupponit̄ arti: ſed inertē dicit: q ſic ſe hꝫ nāliter: ⁊ nō indiget arte. v̄. g. Ars nr̄a vtit̄ multotiens herbis qbuſdā ad ſanitatē. ſiquidē igit̄ medicus ſic vtat̄ eis ſicut i agris nate ſunt: appellat̄ hoc eſſe ſine arte. ſi v̄o vtat̄ eis: aut lotis: aut elixis: aut aſſis: aut purgatis: hoc dicit̄ artificiale. ſimilr̄ ꝯtingit in ſcamonea: ſi eni acceperimus ſcamoneā: ⁊ vtamur ipſa ſicut ſit vbi naſcit̄: iners hoc nuncupat̄. ſi v̄o purgauerimus eaꝫ: aut elixauerimus ꝓpter id qd̄ debilitet̄ multitudo purgatiue virtutis: hoc artificiale dicimus. eodē mō cōtingit in exteriorib⁹. v̄. g. ſi artifex vtat̄ ligno ſicut venit a nemore deciſo: inartificiale hoc dicit̄. ſi v̄o dolauerit ⁊ p̄parauerit: artificiale. ſimilr̄ ⁊ in aqua. Aquā inertē dicit optimā que nō īdiget elixatione: aut aliquo alio artificio: que v̄o elixat̄ vt fiat frigidor ſicut dictū eſt ſuperius hoc artificiū vocat̄. Qm̄ aūt dicit. ab ethere Hippo. dicit vētem etherē: ⁊ ſubtiliorē ⁊ calidiorem ab hoc verbo greco etho. qd̄ eſt vrere. vnde ⁊ poeta dicit per aerem cōuinxit etherē. i. a groſſiore aere ad ſubtiliorē. tonitrualē aūt aq̄ꝫ dicit aq̄ꝫ. vꝫ. illā q̄ fluit cū tonitruo. Et quō fit tonitruū. ⁊ qdā dixit q tonitruū ſit nubib⁹ percutientib⁹ ſe adinuicē: ⁊ ſonū reddētib⁹. Ari. v̄o in metheo. dicit q tonitruū fit vento incluſo in nubib⁹: ⁊ hoc ignito cum ſonitu excluſo. vnde p̄us fit tonitruū: poſterius v̄o coruſcatio: nos p̄us videmus coruſcationē q̄ꝫ audiamus tonitruū: ⁊ hoc cōtingit: qꝛ viſus acutior eſt ⁊ ꝓmptior ad recipiēdū q̄ꝫ auditus: ſimiliter aūt ſi inſpexerimus aliquē incidētē ligna in nemore: ⁊ fuerimus paruper remoti: p̄us videm⁹ ictū q̄ꝫ ſonū ſentiamus. Qm̄ aūt dicit globatilē: ⁊ dicim⁹ q globatilē noīat ꝯcurſum ventoꝝ: ⁊ aerē globatilē: a ꝯcurſu qdē ventoꝝ nubes coadunant̄ adinuicē ⁊ ingroſſant̄ ⁊ cōdenſant̄: ⁊ ꝓpter hoc aqua que ab eis emanat eſt groſſior. Bonā aquā dicit optimā ⁊ mirabilē: qdā aūt dicunt q bonā aquā dicit que in tēperato tempore fit. ſ. in vere. nō aūt eſt hoc verū. ſi eni oīno de tēpore diceret bonū diceret qd̄ fieret in eſtate. Principaliter eni eſtas tēpus vocat̄: qm̄ que fiunt in alijs tēporibus eſtas perficit. v̄. g. in autūno ſemina ponunt̄ ſub terra: in hyeme v̄o mouent̄ virtutes generatiue: in vere oriunt̄: ⁊ in eſtate perficiuntur: ⁊ ꝓpter hoc p̄ncipalr̄ optimam aquā dicit que fit qn̄ eſtas eſt. Sed poſtq̄ꝫ dictiones expoſuimus dicam⁹ intētionē Hip. ⁊ dicimus q ipſe intēdit in hac particula dicere q aqua ſine arte etherea qdem: ⁊ que fit tonitruo ſuperueniente eſt optima ſicut ſubtilior: ⁊ p̄cipue que fit in eſtate: qm̄ tunc ſol accedit ad verticē capitū noſtroꝝ: ⁊ calefacit aquā: ⁊ ſicut elixās ſubtiliat. ⁊ ꝓpter hoc dicit q hanc aquā inertē offerimus tanquā optimā: globatilis aūt mala eſt: ⁊ tanquā groſſior. Gal. v̄o dicit q aqua etherea optima eſt: globatilis v̄o mala: ⁊ īdiget artificio ⁊ elixatione tonitrualis v̄o media eſt. neqꝫ enim ſic mala eſt ſicut globatilis: qm̄ hꝫ calefactionem venti qui includitur in nubibus: neqꝫ ſic bona ſicut etherea: qꝛ nō ſimiliter calefit: ⁊ hoc eſt qd̄ intendit. XIX.

Mō quō fiat tonitruū.

Tps p̄ncipaliter dicit de eſtate.

Qua

¶ Aqua vorabilis ꝛ vigilia vorabilis.

¶ Uorabilē dicit aquā multū comedēdē: dico aūt ꝙ non dicit aquā vorabilem comedentē ꝙ aqua comedat. hoc eni eſſet nō intelligibile. Sȝ hoc intendit ꝙ aqua facit hominē multū comedere: ꝛ mouet appetitū. ꝛ illum q̄ extra nām: ꝛ ſm nām. illū aūt qui eſt ſm nām mouet hoc mō: ſupponaī aliqs hñs malā cōplexionē calidā: in hac eniȝ ꝓſtraī virtus appetitiua: ꝛ offerētes aquā extinguimus hāc malā cōplexionē: ꝛ hac extincta excitaī appetitus naturalis: ꝛ fit hō comedēs. aliū vō q̄ eſt extra nām appetitū hoc mō ſubleuat. ſupponaī aliqs hñs humorē in ore ſtōchi: ꝛ exinde nō appetit: offero ſibi aquam ꝛ infrigido mām ꝛ ingroſſo ipſā: ꝛ exinde ſupuenit acetoſa eruptatio ꝛ falſus appetit᷒: de quo dicit Gal. in introductorijs. i. in li. q̄ dī microtechni: frigidus vēter bon᷒ eſt appetere ꝛ malus ad digerēdū: ꝛ ita de aqua intelligēdū eſt. ¶ De vigilia quō facit hoīeȝ comedere dicim᷒: vigiliā dicit nō ſupuenientē infirmis: an his ꝓſtraī virtus. ſȝ de vigilia intēdit q̄ fit ſanis: ſanis dico nō ocioſis ꝛ ſine labore vigilātibus: poſterius aūt ſanis: ꝛ fatigātib᷒ vt labore euaporatio ſupueniat ſuperficiei: ꝛ hic euaporata attrahat a mēbris vicinātib᷒: ꝛ vicina ſm ꝯtinuitatē ab epate: epar aūt a venis meſeraicis. vene aūt a ſtōcho: ſtōch᷒ vō ab ore ſtōchi: ꝛ ſic fit appetitus: vt dictū eſt in phīca Gal. ſic igiī vigilia dī vorabilis: q2 mouet hoīeȝ ad comedēdum: ꝛ ꝙ hoc ſit verū pȝ ex alexandrinis. hi enim vigilantes in nocte ꝛ laborantes multum comedunt. XX.

Mō pomo aque frigide i quibuſdā appetitū mouet.

Mō vigilia appetitus cā eſſe poſſit.

¶ Per calido natura: in calida manſione frigida manſio impinguat: in calida ſubtiliat.

¶ Dictuȝ eſt aūt nobis ſupius ꝙ per calidā nām appellat Hip. calidā ꝛ malā cōplexionē: hāc aūt malā complexionē calidā in calido tpe maxime tēpore eſtiuo: ꝛ ēt in alio tpe calidiore: nō tñ infrigidat ꝛ ingroſſat māſio frigida: ꝛ curat ipāȝ malā cōplexionē. Et quā dicit frigidā manſionē: q̄ nō habeat velamina lanea: ſed q̄ hēat linea: ꝛ vetera. Hec eni magis infrigidant ꝛ īfrigidatione nō pmittunt euaporare calidā qualitatē: ſed ingroſſant ipſam: ꝛ hñ tēperatā reddūt. ſi vō eſt calida māſio: amplius ſubtiliat materiam ꝛ facit euaporabilem. XXI.

De velaminibus laneis ꝛ lineis.

¶ Studiuȝ ſalutis irrepletio nutrimenti: impegrities laborum.

¶ Quoniam Hip. intēdit nō ſolū egrotos reducere ad ſanitatē: ſed ēt ſanos cōſeruare in ſanitate: hic dicit ꝙ opȝ ſanos nec cibis repleri nimiū: nec exercitijs imoderatis fatigare. ¶ Aut hoc mō exponim᷒ ꝑticulā iſtā: aut ꝛ aliī ꝯſidera eni Hip. hic tibi dicere: nō credas ꝙ ſolū malaȝ calidā cōplexionē intēdo curare ꝛ nō frigidā: ſed ꝛ hanc frigidā curo. curatur itaqȝ frigida qualitas: ſi nō vtantur multitudine ciborū. Multus eni cibus humectat corpora ꝛ infrigidat: modicus vō calefacit ꝛ deſiccat: nōne dictū eſt ſupius pauſare: nūc aūt exercitare ſe ꝑcipio: ꝛ ſine pigritia ſe habeat ad exercitia. XXII.

Multus cib᷒ infrigidat corpora ꝛ humectat: pauc᷒ vō calefacit ꝛ exiccat.

¶ In vigilādo ſitis in ſuperficie ſomnus medicamentum: cui vō ex ſomno erectio.

¶ Intēdit aūt i his Hip. hic accidētia curare: ꝛ ꝙ dicit ꝙ ſuperuenit ſitis multotiēs in vigilando ore ꝛ gutture ſiccioribus factis. ſitim aūt dicit moderatā: ꝛ ſuꝑficialē: nō eni ipſā que ꝯtingit ꝑꝑ caliditatē oris ſtōchi: aut pulmonis. Hanc itaqȝ moderatā ſitim remouet ſomnus: qm̄ in ſomno humectanī membra: ſic diſſoluitur illa ſiccitas q̄ eſt in ore: ꝛ ſic remoueī ſitis: ꝛ intñ eſt moderata iſta ſitis: ꝙ gargariſmus diſſoluit eā. ꝯtingit aūt ꝛ multotiens alicui in ſomno ſitis: in ſomno eni aſcendūt fumi ad ſuperiora: verbi grā ad os ꝛ fauces: ꝛ efficiunt ſitim: ꝛ ſunt hi fumi calidi: ꝛ dicimus ꝙ hanc ſitim erectio diſſoluit: ipſis eniȝ excitatis fumi non amplius aſcendūt: ſed ſuperficiē euaporantur. ꝛ hoc eſt quod dicit. XXIII.

¶ Quibus plurimus calor magne vocis: etenim frigidus aer plurimus: duobus vō magnis magna ꝛ progenita fiunt.

¶ Mirabilis eſt hic ſermo etenim nālis eſt: ꝛ anathomicus. qd aūt intēdit dicere Hip. vi eni ſm ꝙ apparet ingerere ſiue calidū eſt corpus ſiue fri. nos aūt dicim᷒ ꝙ hoc nō intēdit: ſed ingrit de voce: ꝛ vt euidētius pateat qd dicit volo q̄dā ꝑdicere. ¶ Sciēdū eſt aūt ꝙ vbi fiat magna vox: opus eſt ꝛ multa caliditate ꝛ forti virtute: ꝛ dilatatione vaſorū. ſed cū dico vaſorū: intelligas aut ea q̄ ſūt māc vaſorū: aut ea q̄ ſunt vocis inſtrā vaſorū. māc qdeȝ eniȝ ſunt vaſa hic pectus: ꝯcauitates pectoris: pulmo: cannales pulmonis. Uocis vō inſtrā ſunt h. guttur adiacēs cānalibus pulmonis: ꝛ epiglotis trachee arterie: opus. n. eſt ꝛ māci ad vocem: cum aūt dico mām vocis intelligē aerem. Incipimus ergo a primis: naturalis calor eſt multus ꝛ in multa caliditate dilataī pectus: ꝛ cōcauitates pectoris: ꝛ inſtrumēta aperiunī oīa que ſunt māci ꝛ vocis ꝯfortaī ꝛ virtus: ꝛ ꝑpter h magna fit vox. Bn̄ aūt dixit Hip. plurimū calorem: opȝ enim ipſuȝ ſm ſubam ſuperabūdare ꝛ non ſm qualitatem: qm̄ ſi acutior fiat caliditas ꝛ male tēperatū proſtrat virtutē: ꝛ in debilitate virtutis nunq̄ȝ magna generaī vox: vt in pueris ꝛ multus eſt naturalis calor: ſed debilis virtus: ꝛ ideo nō fit ipſis magna vox. Mām aūt dicit frigidū aerē: ꝛ nō calidū: vt in frīdatione mitigeī calor: q̄ſitate vō efficiet vocē magnā: aut aliter dicas ꝙ frigiditate aer diſſoluit ea. diſtēperātiam: ꝛ exinde virtus ꝯfortaī: ꝛ facit magnā vocē: cū eni opus ſit caliditate: ꝛ dilatatiōe vaſorū virtute fortificata: ꝛ mā multa ꝛ frigida de duobus facit mentionē. ſ. caliditate ꝛ mā: ꝛ dicit ꝙ duorū magnorum progenitum. ſ. vox magna fit. tu vō dicas ꝙ quatuor predictorum progenitum magnū fiet. hoc hȝ preſens intentio. XXIIII.

¶ Qui calidi ventribus frigidi carnibus ꝛ ſubtiles iſti ſunt ſuperuenenoſi ꝛ acuti fu roris.

¶ Oportet nos ſcire ꝙ calidū duplex eſt: duplex vō eſt: ſm duplicē modum. primo qdē eſt ſm nām: aut extra naturā: ſm duplicē vō modū: ꝙ calidū: aut eſt innatum: aut acquiſitum: ꝛ ſm naturam quideȝ eſt calidum bene temperatum: ꝛ quod a generatione contrahimus. extra naturam vō eſt calidū qd eſt fe. innatū aūt eſt qd ad alia fertur membra: acquiſitū vō qd ab alijs ferī: verbi grā. cor ꝛ epar innatū hñt calorē: ꝛ nō ab alijs acqrūt: per ſe autē attribuunt alijs mēbris caliditatē: ꝛ ipſa nō recipiunt ab alijs: carnes vō acquiſitā dicunī habere caliditatē: q2 ab ipſis habēt ꝛ nō propriā. Dicit itaqȝ ꝙ ſtōchus hȝ innatū calorem: ꝛ acquiſituȝ. ſi igitur inata caliditas peruertatur ad actū non fit ſm rōnem digeſtio: ſed corrūpunī cibi ꝛ ſuperfluitates diſſoluuntur ꝛ nō nutriuntur membra: ꝛ exinde corpore ſubtiliato apparibiles fiūt vene. aut igiī h intellige: aut dicas h ꝙ ex mala cōplexione cachochim᷒ fit chilus: ꝛ ſic ſpargiī ad epar: ꝛ tranſmutaī in ſanguinē cachochi᷒: ꝛ ꝑꝑ cachochimiā nō ſcipiūt mēbra nutrimētum: ꝛ exinde contineī mā in vaſis: ꝛ tumide fiunt vene ſicut ſupius diximus in muliere in qua ſupuenit retentio menſtruorū: ꝛ Gal. ſlobothomauit eā: qm̄ igiī nutrimentū calefacit membra: nō nutrimētū vō infrigidat: ideoqȝ dixit frigidi carnibus. Qm̄ in mala complexione ſtōchi

Calidū duplex.

cōpatit arteria: ⁊ ex iſta cor. ⁊ pp hoc acuti furoris fiunt: ⁊ nō opʒ ipſos interrogare de aliqua cauſa. XXV.

¶ Siccitate in terra auiū genus multiplicatᷣ.

¶ Duplex eſt expoſitio huius particule. quidam eniʒ dixit
pᵃ expoſitio. ꝙ ſiccitate facta in aere qui eſt ſupra terrā aues nō ſuſtinent eū: ſed ſeruntur ad aerem propinquū terre. Et ꝓpter hoc dixit ꝙ in ſiccitate multiplicatᷣ genus auiū. ¶ Quidā vō dicūt ſecūdā expoſitionē ꝙ ſuꝑueniēt ſiccitas ⁊ cū
Secunda. hac peſtis: dictū eſt enim ꝙ vapores imbriū ſunt ſaniores: ⁊ rurſus vapores vľ ſiccitas mortales: ſuꝑuenit itaqʒ in iſta ſiccitate diſtēperātia peſtis: ⁊ tanta ſuperuenit peſtis in terris ꝙ nō poſſunt ſepeliri corpora: ⁊ exinde aues comedūt ipſa: ⁊ ꝓpter hoc genus ipſaruʒ multiplicatur.
3ᵃ Gal. ¶ Gal. vō remouet vtrāqʒ expoſitionē: ⁊ pmā qdē di. ꝙ nunꝙ̄ Hip. ex auibus debebat habere cognitioneʒ aeris: ſed potius ex corporibus humanis que nobis ſupponuntur. Secūdā vō expoſitionē remouet ſic di. ꝙ ſi hoc eſſet oportebat ⁊ aues deſtrui: ⁊ nō comedere cadauera ſicut dicit thocdirides: ꝙ aues cadauera guſtātes moriebantᷣ. quid ergo intendit: ⁊ dicit ꝙ ſimile a ſimili ſaluatᷣ: q̄ vō ſunt extra nām a ꝯtrarijs curantᷣ vel corrumpuntᷣ: cum enim aues ſicce ſint ſi contingat ꝙ aer ſiccus fiat multiplicantur ⁊ ſane ſunt ⁊ diuturne. XXVI.

¶ Tragos quis apparet exterior teſtis ſi dexter maſculum: ſi vō ſiniſter feminam.

¶ Debetis eniʒ ſcire qd ſit tragos: ⁊ dicimus ꝙ tragos eſt
Tragos. paſſio q̄dam vocis ab humiditate ſuperueniente in fine adoleſcentie: cū humiditas non diſſoluitᷣ ad augmentū: ſed dilatat mēbra: ⁊ raucā efficit vocē: tūc inquirere vter teſticulorū exterior eſt: ⁊ ſi fuerit dexter: dicas ꝙ maſculorū erat generatiuus: ſi vō ſiniſter mulierū: ⁊ hoc eſt vt intelligas vt in pluribꝰ: cūqʒ in mulieribus nō ſint teſticuli quā cognitionē habemus in his: ⁊ dicimus ꝙ ea que ſunt in thorace cōionē habent cū generatiuis: ⁊ ſanguis ī viris qdē tranſmutatᷣ in ſperma in generatiuis mēbris aut ad lac in nutritiuis: ꝓpter hoc in mulieribꝰ qdē inquirere q̄lis māma eſt exterior: ſi dextera erit virorū generatiua ⁊ ſi ſiniſtra mulierū: ⁊ h̄ ēt itelligas vt in plibꝰ. XXVII.

¶ Oculi vt habeant fortitudinis ſic ⁊ membrorum ⁊ oculorum: ſic ⁊ totum corpus.

¶ Ad aliū ſermonē tranſfert ſe Hip. hoc eni ſemꝑ bonuʒ dicit de particulari quodā determinat h̄. intēdit aūt ꝓcognitionē docere ab oculis: ⁊ quid dicit: ſicut ſe habēt oculi ſic ⁊ totum corpus: ⁊ dicitᷣ eſſe hic duplex textus: qdam enim librorū habēt: oculi vt habeant: qdā aūt non habēt: vt habeant: ſed ſolū fortitudinis: verū exterius ſubintelligunt vt habeant. dicit aūt ꝙ ſicut ſe habent oculi fortitudinis ſic ⁊ totū corpus ⁊ etiā ſicut ſe habent coloris: multotiens eni oculi nigri fiunt: ⁊ alterantᷣ defectum virtutis. ſeparatᷣ: ⁊ deſignant defectū: multotiens aūt tranſmutantur ⁊ deſignāt debilitatē totius corporis. dicas igitᷣ: ſicut ſe habent fortitudinis oculi: ſic ⁊ totum corpus: ⁊ iteruʒ ſicut ſe habent coloris ſic ⁊ totum corpus niſi cibꝰ alteret colorē: multotiēs eni oculis nihil h̄ntibus nigrū fit corpꝰ cibo dn̄ante. ¶ Oculi vō pp multas cās deſignāt nobis
Oculi ſignāt ſupra totum corpus ꝓpter multas cās. ꝓcognitionē totius corporis. pᵒ aūt ꝙ multū cōprehēdit viſibilis ⁊ animalis ſpūs: dictū eſt enim vobis: ꝙ ꝓpter hoc. vʒ. ꝓpter multitudinē animalis ſpūs ⁊ ipſi nerui poroſi ſunt vt animalis ſpūs feratᷣ per totū corpus: ⁊ iteruʒ didiciſtis: ꝙ oculi declarant q̄ñ ſe hʒ cerebrū. ⁊ tertio ꝙ oculi ex hu. ꝯſtāt: ⁊ habent multū ſpiritū: ⁊ ꝓpter hoc facile ⁊ ſtatiʒ ſentiūt paſſionē corporis. XXVIII.

¶ Signa mortalia ſine dubio calidiſſimꝰ fumus prius nares frigidi ſpirituʒ dimiſerūt: vitalia vō econtra.

¶ In hoc intendit docere ſigna mortalia: ⁊ hoc dictū eſt ī ꝓno. vbi dicebat frigidū reſpiranti mortale: ⁊ hic mortē deſignat ⁊ ipſe mortis: ⁊ hoc etiā dicit hic: ꝙ ſi frigidū reſpirauerit: deſignat ꝙ infrigidatus eſt calor: ⁊ morteʒ futurā deſignat. verbi gr̄a in ca. diſtemperantia ſuperuenit ſe. ⁊ ſicut fit in exterioribus in carbonibus igneis: ſi aliqs extinxerit eos aquā infundens: inueniet ꝙ ca. fumus aſcēdet: ſic ⁊ in corpore noſtro ſi eſt ca. diſtēperātia: hac extincta ca. fumus egredietᷣ per ſuperficiē: poſtea vō frigidus extincto ipſo calore nāli: ſicut ita diſcaſant aliter: ꝙ in pꝰ quidē ca. egredietᷣ fumꝰ nāli calore euaporato: poſteriꝰ fridus: nūc dt dicas ꝙ fridus qdē egreditᷣ q̄ſi añ mortē: ⁊ ſi fridus ſpūs egredietᷣ mortē d̄ſignat niſi ſuꝑueniat p frigidū hu. ꝯtentū aut pp diuturnitatē paſſionis. XXIX.

¶ Labores cibis prediſponebantur.

¶ Quidā aūt librorū habent ad ſanitatē: quidam aūt nō ad ſanitatē: quid aūt intendit dicere: ⁊ dicimus ꝙ intētio huius dicta eſt ſupius: vbi dictū eſt: ꝙ ſtudiū ſalutis irrepletio nutrimenti impigritices laborum. ¶ Hic igitᷣ intēdit dicere: ꝙ non opʒ poſt cibū exercitari: vt nō fiat cibꝰ indigeſtus: ⁊ crudus hu. cōgregetur: ſed opʒ añ cibū exercitari moderate: vt nō debilitetur virtus: ſed ecōtrario cōfortetur: laborē aūt dicit dolorē: ſicut dicit in afo. Duorū doloruʒ vehemētior ⁊c. Itē laborē dicit multotiens ſynthomata ſimiliter: ⁊ vltimos labores: labores auteʒ dicit exercitia q̄ēadmodū ⁊ hic. ⁊ ī his cōpleta eſt 4ᵃ pticula.
Exercitari pꝰ cibū malum.

¶ Explicit quarta particula. Incipit quinta. I.

Atura morborum medicina.

N

Poſtꝙ̄ determinauit Hip. quartā particulam preſentis negocij: in qua docuit cognoſcens medicinales ⁊ anathomicas ⁊ nāles: ꝯſequēter intendit determinare ⁊. 5. particulaʒ. ⁊ tranſfert ſe ad ipſaʒ nām excitando ⁊ laudando ipſam. ¶ Sciendum eſt aūt ꝙ quidā librorū h̄nt ſingulariter nā. quidā vō pluralr nāe. ſi quidē igitur h̄nt nā: habitudinalem virtutē deſignat ⁊ vlem. ſi vō hʒ pluralr nāe: multas nās dicit ꝓpexites in multis hoībus numero ptes exiſtes. aut dicit mēbrorū v̄tutes: hʒ eniʒ vnūquodqʒ mēbruʒ propriā nām. aut nās dicit animaliū irrōnabiliū: tanꝙ̄ intendens de equis ⁊ alijs irrōnalibus animalibus determinare. aut nās dicit virtutes agentes que ſunt in vnoquoqʒ corpore. ſ. nutritiuam: ſanguinis generatiuā: digeſtiuā: ⁊ alias. ¶ Sed quoniā h̄ h̄n dicta ſunt
Duᵒ a nobis: opʒ nos ſcire ꝙ laus alijs: ⁊ vituperiū attribuitᷣ Hip. laus quidē qm̄ nō eſt imitatus aſclepiadē dicentem nām eſſe inertē: ſed dicit ipſaʒ artificialē: ⁊ curatiuā corporū. vituperiū aūt qa ſuperfluā facit artē nrām: ſi enim nā eſt que curat morbos: ocioſa eſt nr̄a ars: vbi gr̄a ſi qs egrotet ⁊ veniat medicus ſicut inutilis efficiat alienationem vituperiū eſt medici: ſi vō vtiliter agat ⁊ proficiat
Solutio. nā hʒ laudē. ¶ Et ad hoc dicimus ꝙ volumus a ſuperiori aliquo mō incipere: ⁊ aſſignare nobis ⁊ pma ⁊ vltima: vt liberemus Hip. a culpa: opʒ aūt nos ſcire ꝙ pma eſt nr̄a ars. quotiēs enim vult medicus curare ⁊ dicit curas ab arte procedens dicit: ⁊ que didicit ab arte. eſt ergo prima medicina. ſecūdus eſt ipſe medicus: medicus vō multotiens nō agit: ſed ordinat miniſtranti: vt ſi cōtingat detrahere ſanguinē patiētis: ⁊ iterū miniſter vadit ad artificē operātem ebur: ⁊ accipit os clyſteris: ⁊ iterū a cerdone corium ⁊ vitē: ⁊ ſic efficit clyſtere. multotiens aūt medicus nō ꝑcipit patienti clyſterizari ſed flobotbomari: ⁊ credis ꝙ flobotbomus

borbomus nõ ſit repericdus:ſed vadit famulus ad fabrū ⁊ accipit ſlobotbomū:faber vero ab alio accipit ferrū:con tingit autē multotiens ꝙ medicus precipit miniſtro ius aliquarū herbarū afferri patienti.⁊ ſtatiz famulus vadit ad ꝯfectorē:ꝯfector aūt vadit ad herbulariū: ⁊ ecce her bularius eſt vltimus. His itaqz ſe hñtibus pma qdē eſt ⁊ ꝑordinata nr̃a ars.vz.medicina.ſcđus eſt medicus.tertiꝰ eſt miniſter:ſed opz nos ſcire ꝙ medicus miniſter eſt ar tis:qm̃ eniz ipſe agit:⁊ ſibi ipſe ordinat:⁊ efficit medicinā: ſed tunc nõ vt medicus:ſed ſicut miniſter:qm̃ vero ꝑcipit: ⁊ dicit ſolum curas:tunc vt medicus.qđ aūt ſit hoc verū manifeſtū eſt ab exterioribus.verbi grã dux eni in eo ꝙ dux ordinat acies debentes pugnare:⁊ hoſtes quidē ꝑde ſtinat ad mortē:amicū vero ad victoriaz.ſi vero vtat̃ funda aut iaculo aut alijs armis:tūc nõ ſicut dux:ſʒ ſicut miles agit ordinat̃:ſicut fecit philippus:⁊ alij ducū.ſilr̃ ⁊ medi cus in eo ꝙ medicus ꝑcipit miniſtro artis:⁊ efficit curas. quando precipit curas:inq̃tū medicus curat:⁊ nõ inq̃tū homo:qꝛ ſi hoc eſſet omnis homo curaret.neqz inquantū aial:qm̃ omnia alia curarēt.eſt ergo ars medicine prima deinde medicus miniſter confector ⁊ herbularius:his oi bus ita ſe habentibus vbi vultis vt ordinemus nãm:⁊ di cimus ꝙ ante medicinam ordinet̃:nõ eniz dedignat̃ me dicina ordinari ſecūda poſt nãm:econuerſo aūt ordinatur ⁊ eſt itaqz inuenire.ergo ⁊ in nã nõ eſt ordinatio:⁊ dicimꝰ ꝙ ſic.quēadmodū eniz medicina aut ꝯſeruat ſanitatem: aut curat morbos.hoc ⁊ nã facit ante artē:⁊ ꝯſeruat qdez ſanitatē corporū per poros inſenſibiles expellēdo ſuper fluitates per ventrē:⁊ vrinam ꝑ veſicā:⁊ morbos curat efficiens apertionē vaſorū:vbi aut hemorrois:aut hemor rogia diſſoluit ꝑturbationē vētris mouēs aut multitudi nez vrine qm̃ vtiqz hꝫ efficit nã.dicamus itaqz ⁊ ordina

Ordo virtutū

tionē ipſiꝰ.pꝰ qdē eſt virtus regitiua: hꝫ eni curã agit mē brorū quotiens videlicet ipſa famelica ⁊ periclitãtia de ſtrui a multa euaporatione ꝑcipit nutritiuam nutrire.hꝫ iterū nutritiua ꝑcipit generatiue ſanguinis:per ſanguinez fit nutrimētū:⁊ generatiua ſanguinis appetit chilū vt alte ret i ſanguinē.chilus vero ſpargitur a ſtõcho ad epar.ergo poſt generatiuã ſanguinis eſt ſparſio.poſt ſparſionē chi li eſt digeſtiua virtus ſtõchi.niſi eniz ipſa ageret chilꝰ nõ fieret:poſt digeſtiuã ē attractiua:retētiua:⁊ expulſiua.he

Nã idiget ar te ⁊ ars idiget natura.

eniz ſūt vltime virtutes.pma aūt eſt regitiua nã. ¶ Opz aūt nos ſcire ꝙ nã indiget arte.ꝑꝑ hoc dictū eſt ꝙ nã ſuf ficit oībus.exterius vero cataplaſmatibus.qm̃ aūt ⁊ ars in diget nã manifeſtū eſt exinde corpore mortificato ⁊ ꝑua to nã hñti vulnꝰ offerimꝰ medicamētū:⁊ nihil ꝓficimꝰ: ſʒ ēt nã indiget arte nõ ad ſui ꝯſiſtētiã:ſed vt efficiat cor pus aptū ⁊ habile ad ſanitatē:qm̃ ⁊ rõnalis anima indi get irrõnali nõ ad ꝯſiſtētiã:ſed vt irrationalis preparet ⁊ aptet corpus ad ſplendorem aie rõnalis. II.

¶ Inuenit ipſa eadem nã q̃ ſunt diſpoſitio nis introitus ⁊ exitus:nõ ex doctrina ⁊c̃.

¶ Si recolitis:dictū eſt vobis ꝙ multa documenta dedit nobis Hip.in ꝑcedentibus:⁊ medicinalia:⁊ anathomica ⁊ nãlia.hic aūt tranſtulit ſe ad ipſaz nãm:⁊ laudat ipſam vbi ordinationē illã diximus:qm̃ ⁊ nã ipſi arti preordina tur:⁊ eedē indigent ſe adinuicē:qm̃ aūt hic dicta ſunt:⁊ at tributa eſt dignitas nãe:nihilominus iterū laudat ꝑ hoc

Nã ſeipſam inſtruit: ars vero ab alio.

nãm:⁊ dicit qm̃ ſi participat dictorū hoc ꝯtingit medicis. vñ eniz medicus mouet̃ ad modū curationis niſi a magi ſtris doceat̃ ea que ſunt artis:nã aūt ſeipſaz inſtruit.⁊ ꝙ hꝫ ſit verū:manifeſtū eſt exinde.nõ eniz ad doctores tendit nã:neqz ex alijs diſcit curas.etenim nouiter genitus clau dit oculos ipſos nõ doctus ab aliquo:ſed a nã hoc facit: ꝑꝑ id aūt claudit vt quietē recipiat cerebrum:⁊ ꝓpter id aperit vt videt ſenſibilia.itē ipſa eſt q̃ pilos generat in ſu percilijs ⁊ palpebris ad cuſtodiã oculorum:poſtea intrīſ eſt ꝑ ſeipſaz docta nã:ꝙ ſicut dicit Gal.dubitabat̃ ab an tiquis ⁊ anathomicis:ꝙ lacerti q linguã mouēt quot ſunt ⁊ vnde oriunt̃:⁊ tñ nã hos ſcit ⁊ mouet linguã:cū hꝫ aūt nõ ex ipſa efficit motionē totius corporis.dicit aūt itaqz illud Gal.dicit eniz in lib.de interiorībꝰ ꝙ habuit caprã grauidã:⁊ nutriebat ipſam ſperans aperire circa partum ⁊ videre plaſmationem embrionis:põnē:motionē:⁊ vlr opera nãe.Et iã in meo tpe ſtudēte Gal.aut circa rõnes: aut circa aliquas operationes cõtigit caprã parere:⁊ par tus.i.hedus poſt partū vmbilicū dpoſuit.⁊ vñ fuit docꝰ: ⁊ dicimus ꝙ a nã ſuis motus:adhuc aūt cum his ⁊ lac ex mãmis ſuggebat:⁊ pedē ſuū ad caput deferēs ſcalpebat ſe.⁊ vnde dicit hoc hedus:ꝙ ꝓpter hoc habuit pedes:⁊ ꝑꝑ hoc vngulas vt ſcalperet ſe niſi nã ſeipſaz docens ad hoc ipſaz moueret.eſt aūt ab alijs multis oſtendere opa nãe.⁊ hoc fere hic dicit ꝙ in lib.de nutrimēto dixit:natu re animaliū ſeipſas docētes ſunt. ¶ Inuenit ipſa natura ⁊ exitus nõ ex doctrina.Exitus aūt dicit motiones:motio nes aūt oēs dicit ſeipſam docens nã ex ſe inuenit non ex doctrina.doctrina eniz eſt via ex propoſitionibus ad con cluſionē.hoc aūt nõ contingit circa celeſtia diuina ⁊ alia: rõnalis aūt circa ea que ſunt in nã ſm ſe:ſed qm̃ cogno ſcit ea que ſunt hꝫ rõnalis aia:⁊ operatur ſiquidē cogno ſcit theoricus intellectus dicit̃.ſi vero operat̃ practicus in tellectus.vnde in ſedrone Pla.ait.homo ſm qđ deo idē eſt ⁊ ſimilis:ſm quid inequalis ⁊ diſſimilis.

¶ Ut palpebrizare lingua aut ſubminiſtra re:⁊ quecunqz alia talia.

¶ Palpebrizare aūt eſt apire ⁊ claudere oculos. III.

¶ Bene docta natura exiſtens non addiſcēs conuenientia facere.

¶ Quidã aūt librorū habent exiſtens.qdam aūt volunta ria nã:⁊ melius eſt exiſtens:qꝛ inepte diceret̃ volūtaria. nã aūt nõ habꝫ velle neqz electionē:in aliquo eniz differt a rõnali aia.vñ aiaz motū volūtariū dñt:qm̃ aūt volun tas ⁊ electio ſunt rõnalis aie.Gal.vero ſm motū dicit ipaz. qm̃ ⁊ ipſa a nã ſit:ſed nõ ſemper:ſed quotiens motus ſit rõnalis.Rõnalis eni aia precipit nãe.⁊ ſic ſit motus per

Aia rõnalis ꝑcipiēs nãe eius motum.

nãz ⁊ per lacertos q ſunt iter coſtas:aut aliquos alios.Et ne credas ꝙ poſtq̃ Hip.laudauit nãm ſicut doctã a ſe ipſa:qm̃ ⁊ hoiem laudamus:ſi enim eſt aliquis modeſtꝰ a nã nõ laudes ipſum ſicut modeſtum exñte:laus enim iſta nõ eſt eiꝰ ſʒ nãe.ſic eniz ⁊ agricolã ſi portabit bonas ficus:aut bonos caules:dicimus ꝙ portauit bonas ficus: verūtñ non eſt laus ꝑncipaliter coloni:ſed nãe terre que fecit huiꝰ fructū.ſic aūt ⁊ Thucidides dicit ꝙ Themi ſtocles:neqz acquiſitã habuit doctrinã:neqz accidentalē: ſed a nã:⁊ tñ non fuit laus ipſiꝰ:ſed nature.ſic eniz ducez nõ laudes ꝙ modeſtus eſt:hoc enim nãle eſt:ſed laudes

Que ſūt a do ctrina lauda bilia ſunt: nõ que ſunt a nã

ipſuz in his qbꝰ rectificauit ſe ex rõne ⁊ ex doctrina. Qui eniz a doctrina laudabilis eſt:melius eſt q̃ ille q eſt a nã: qm̃ qꝛ nã multotiens ⁊ permutat̃:⁊ facile ab aliquo para logiſatur:qui vero habet a doctrina ⁊ ſcientia non paralo giſatur confidens in diſciplina:⁊ certiſſimis demonſtra tionibus. IIII.

¶ Lachryme narium humiditas:ſternuatio nes:oris:auris ſorditics:ſaliue deductio.

¶ Galenus quidē ordinat hanc particulã ſupradictis:cre dens ꝙ adhuc de naturalibus determinat Hip.quidam aūt cõmētatorū dñt ꝙ poſt laudē nãe de ſanis determi

nat ⁊ dixit ea que fiūt a nā ſanis:nūc aūt intēdit determinare ⁊ ea que fiunt infirmis induſtria nāe:⁊ gd dicit ſupponat̄ quis habens paſſionē in capite:aut apoplexiam:aut epilepſiā:aut ſubeth:aut ſtuporē:⁊ qꝛ principale mēbrū eſt cerebrū:⁊ primū pncipium:propter hoc multam adhibet diligentiam pro eo nā.⁊ quid facit,preparat ſe ⁊ mouet ſternutationē:⁊ in ſternutatiōe expurgat̄ materia efficiens paſſionē.eſt qñqȝ ꝙ per nares expurgat̄ materia:multotiens aūt per aures:aut p nares.dictū eſt eni nobis ꝙ hec omnia ſunt meatus nāe.multotiens aūt materia venit ad os:⁊ mouet ſaliuā ⁊ expurgatur mā. ¶ Si ṽo i pectore eſt mā:tūc natura mouet tuſſiȝ:⁊ expurgat. ſi ṽo in fundo ſtōchi eſt mā:tunc per vomitum.ſi ṽo in ore ſtōchi p ſingultum:⁊ he oēs paſſiones induſtria nāe diſſoluunt̄.ſi ṽo eſt vētus cōtēt⁹ in lacertis mādibularū pcedētibus a gutture:tunc p haliuus diſſoluitur paſſio:⁊ expurgantur ſupfluitates.vides qđ facit natura.⁊ in egritudinibus oris:⁊ ſaliue deductio.gdaȝ aūt hūt oris ſaliue ⁊ pectoris ſputi deductio:ſiquidē igit̄ habent ſicut pmuȝ deductio accipe cōe ad pect⁹ ⁊ os.ſi ṽo ſicut ſcḋȝ hoc manifeſtum eſt. V.

¶ Spiritus introitus ⁊ exitus oſcitatio tuſſis ſingultus.

¶ Ecce per hanc particulā credidit Gal.ꝙ adhuc de his que ſunt ſm nām determinat Hip.quid aūt dicit ꝙ ⁊ ſpiritus.i.introitus:⁊ exitus ſpūs:introitū aūt dicit inſpirationem:⁊ exitum reſpirationē.⁊ hoc enim a nā fit dilatando contrahendo pectus.que eniȝ aliter ſe habēt extra naturam ſunt ſicut illud dupla introrſus reiteratio:⁊ iteruȝ ſpiritus extra cadens. VI.

¶ Non eodem omnia omnibus modo.

¶ Quid aūt dicit hic:⁊ dicimus ꝙ quatuor dicunt̄ hic expoſitiones. Prima gdē nō eodeȝ mō dicit:qm̄ qñqȝ gdē mouet̄ nā ſperata ⁊ expectata egritudine:nō adhuc generata:⁊ impedit multotiens:poſterius ṽo poſtq̄ fit egritudo:diſſoluit ipſaȝ:expurgās māmm.idem eſt aūt q̄uis p⁹ aut poſterior moueat̄. ¶ Secūda aūt ꝙ nō in eodē:qm̄ ante digōnem fit motus aut poſt digeſtionē.idem autem qm̄ fit naturalis eſt. ¶ Tertia aūt nō eodē dicit:qm̄ per ſternutatiouē ſuperuenit motus nāe:aut per tuſſiȝ:aut p vomitū:aut per aliqd predictorū:qm̄ vndecūqȝ fiat naturalis eſt motus. ¶ Quarta expoſitio nō eodeȝ dicit:qm̄ fit expurgatio māe:⁊ voluntarie expurgationis:⁊ expulſiua cooperantibus que eſt per lacertos qui ſunt inter coſtas.fit aūt ⁊ a naturali expulſiua:idem autem quoniā ⁊ motio que eſt per lacertos naturalis eſt. VII.

¶ Urine exitus: ⁊ ventoſitatis huius ⁊ alterius nutrimenti: ⁊ ſpiraculi : mulieribuſqȝ iſtis: ⁊ ſm aliud corpus ſcordiniſm⁹ ⁊ pruritus.

¶ Oportet vos ſcire ꝙ natura multam diligentiam adhibet noſtris corporibus:nō enim eſt ſicut artifex qui facit rem ⁊ diſcedit:aut domificator qui facit domū ⁊ diſcedit ſic ⁊ natura efficit noſtꝝ corpus:⁊ diſcedit ab eo minime:ſed multā curam de ipſo facit tanq̄ in ipſo habitās.⁊ ſicut nos de proprijs domibus curamus in quibus manemus:vt non diruantur:⁊ cū ipſis pereamus:ſic ⁊ nā curat de corpore nr̄o vt non hoc deſtructo:⁊ ipſa deſtruat̄. ⁊ curat de eo ita vt conſeruet in ſanitate nutriens ipſum. nutrit aūt ipſum mouens appetitum.hic igitur appetit⁹ cibos appetit:⁊ iam offerimus:ſed ciborū hi quidē ſunt bene tractabiles:hi ṽo male:ſed male tractabiles efficit hū tractabiles. ¶ Et nō lateat vos qm̄ natura fecit dentes molares pp̄ter maſticationē ciborum:⁊ in ſtōcho fecit attractiuam:vt attrahet maſticatos cibos:retentiuā:vt retineat:alteratiuā:vt digerat:qm̄ omnis digeſtio hȝ ſuperfluitatē:poſt hanc eſt expulſiua vt expellat illā:ergo inteſtina attrahunt ſtercus q̄uis nō multum vrgeant hac virtute:fecit aūt inteſtina natura groſſa ⁊ magna pp̄ id ꝙ ſtercus firmū eſt:poſtea iſte chilus fertur ad epar per venas meſeraicas:⁊ ibi alterat̄ in ſanguinem:⁊ ita ſegregatio fit bonorum:exinde fecit pp̄ cholerā ciſtam felleā.pp̄ melancholicū hu.ſplenē:propter aquoſam ſuperfluitatē renes:⁊ hi quidem renes recipiunt ab epate hanc ſuperfluitatem:⁊ vritica vaſa mittunt ad veſicam.veſica ṽo recipit:⁊ deinde emittit vrinam per collum veſice:⁊ egrediatur per collū veſice. Fecit aūt ⁊ in veſica lacertuȝ voluntarium:⁊ circa anum fecit cōſtrictorē quo conſtringit rectū inteſtinum:vt non ſi contingat in aliquo loco ſacro:aut coram doctoribus:aut coram aliquo dn̄o egrediatur vrina non voluntaria:⁊ hec fiunt in ſecūda digeſtione: ab epate ergo ſpargitur ſanguis ad mēbra : vt nutriant̄: ⁊ ibi fit tertia digeſtio que eſt totius corporis:⁊ huius ſuperfluitas fumus eſt:⁊ hic euaporat per poros inſenſibiles:ſi ṽo fiat iſte fumus humidus ab humido cibo:⁊ ſudores tunc effunduntur.⁊ exinde potes attendere ꝙ ſm nām ſunt ſudores:quidam ṽo dicunt ꝙ extra nām ſunt: ⁊ nō fiunt niſi pp̄ter debilitatem virtutis:quando ille ſudor defectiu⁹ ⁊ frigidus fit. ¶ Urine exitus.Quidam librorum habent vrine exitus quaſi prouidet natura ⁊ vrine exitus.i.egeſtionis:quidam aūt librorum habent vrine egreſſe:⁊ dicunt ꝙ ſolum de motione vrine curam facit natura. ¶ Et ventoſitates huius ⁊ alterius nutrimenti:ventoſitatem aūt dicit ventum qui egreditur ab ano. alterius dicit nature qui per ſuperius fit.vȝ.eructationis. ⁊ de hac aūt nā curam habet:⁊ ſi quidem inferius eſt vētoſitas per ſonitum expurgat ipſam:ſi ṽo ſuperius eſt p eructationem. ¶ Et ſpiraculi.Spiraculum aūt dicit reſpirationem:ſed reſpiratio quidem per pectus fit ⁊ ore. pulſatio ṽo per pulſus que eſt diaſtoles ⁊ ſyſtoles.ſicut in anhelitu inſpiratio:⁊ reſpiratio.⁊ de his omnibus procurat natura. ¶ Et mulieribuſqȝ iſtis.ꝙ nō ſolū natura curat de viris:ſed etiā de mulieribus dicit Hip.⁊ mulieres per omnia quidem ſupradicta cōmuniter ſe habent cum viris:⁊ habent alia propria.verbi grā.menſtrua:conceptionē:pregnationē:⁊ partum:⁊ lac:⁊ menſtrualē purgationem cum omnibus his ⁊ procreationem.⁊ de omnibus iſtis natura procurat. ¶ Et ſm aliud corpus.Scḋm aliud corpus dicit pro eo ꝙ non fecit mentionem de dentibus lingua ſtōcho:⁊ virtutibus que ſunt in eo.aut ſm aliud corpus dicit quoniā in mulieribus non ſola predicta inueniuntur:ſed ⁊ alia. ¶ Scordiniſmus ⁊ pruritus. ſcordiniſmus eſt expiratio lacertorum qui ſunt in ſpinas pruritum aūt dicit:qꝛ ⁊ iſte induſtria nāe fit:qm̄ multotiens materia continetur circa ſuperficiem:⁊ ſcalpendo multotiens euaporat:ſcalptionem autem dicit que fuit capre.Gal. VIII.

¶ Hominis anima ſemꝑ oritur vſqȝ ad mortem.ſi ṽo ignēſcit ſimul cum egritudine corpus depaſcitur.

¶ Quidam aūt cōmētatorū dicunt ꝙ poſt egritudines ⁊ nām:tranſfert ſe Hip.⁊ ad ipſam animā ⁊ determinat de ipſa di.ꝙ anima hominis ſemper oritur.i.ſemper docet̄. ſemper diſcit:ſic enim ⁊ Pla.qm̄ amabilis eſt ſcientia ⁊ in ſenectute.Gal.ṽo dicit ꝙ Hip.nō determinat de anima.hoc enim non eſt proprium medici:ſed potius intereſt Ariſto.Platonis ⁊ aliorū pħorū determinare de ipſa

Ordo digē/nam.

a quibus

a quibus inueſtigatur utrū ſubſtātia anime ſit corporea: ſiue incorporea: ſiue per ſe mobilis: ſiue ab alio: ſiue mortalis: ſiue imortalis. ſiľr aūt ꝛ ab ipſis ſtoicis dubitaꝛ ea que ſunt anime: ꝛ quid eſt anima. ꝛ dicūt ꝙ ſpūs eſt. ſpūs eniȝ qui in nobis eſt: aut eſt ſiccus: ꝛ ſic dicūt ꝙ efficit animā: aut humidus: ꝛ efficit nām: quam nāleȝ calorē medici appellant. animam igiꝛ hic dicit Hip. calorē nāleȝ qui calor naturalis uſqȝ ad ſenectutē ſemper oritur. q. d. ſemper nutrit mēbra. ſi ꝟo peruertaꝛ ad id qꝺ eſt extra nām ꝛ igneſcat: tūc corpus depaſcitur. calor eniȝ ꝗ eſt extra naturā conſumit humiditatē corporis: ꝛ inducit mortē. ꝛ tūc ꝛ ipſe extinguitꝛ. hoc habet preſens intētio. ❡ Simul cū egritudine corpus depaſcitur. Nō aūt dicit corpus: ꝛ egritudinē depaſcitur ꝛ deſtruit caliditas: ſed quoniā in egritudine corpus depaſcitur. IX.

❡ Morbi connutriti in ſenectute deficiunt ꝛ per maturationē ꝛ diſſolutionē ꝛ raritatē.

❡ Dictū eſt aūt ſcientibus in aforiſmis ꝙ in ſenibus multi morbi cōmoriunꝛ: ꝛ ꝙ valde ſenibus nō matureſcunt. Nūc igiꝛ quid intendit Hip. docere: ꝛ dicimus ꝙ ſciēdū eſt ꝙ ꝯnutritiuus morbus eſt ſicut chronicus: ſicut q̄rtana: aut melancholia: aut epileſia: ꝛ h⁹ egritudines in ſenectute diſſoluunꝛ. quecūqȝ enim in iuuenili etate fiunt paſſiones he in ſenili etate ſoluunꝛ: ſicut ꝛ ſi in aliquo tēpore genereꝛ egritudo ꝯſimilis: aliud tēpus hanc diſſoluit niſi debilis ſit virtus patiētis. ſimiliter igiꝛ ꝛ hec que in iuuenili etate fiunt ſoluuntur in ſenili. Quid eniȝ eſt hoc: fiunt in iuuenili. ꝛ dicimus manifeſtū eſt ꝙ calꝛ. ergo ſenectus ſicut frigida remouet paſſionē ſi virtus fuerit fortis: q̄ꝛ ſicut dictū eſt: multa ſimul pereūt. ꝑpter hoc nō dixit in vltimis ſenib⁹ has diſſoluit: ſȝ in ſenib⁹ in q̄b⁹ virtus eſt fortis. ❡ Sȝ dubitādo ingrim⁹ q̄uo dicit Hip. ꝙ in ſenectute maturanꝛ: in ſenectute. n. friditas eſt: friditas ꝟo nō maturat: ſed ſolū ꝯdēſat ꝛ ingroſſat. ❡ Et ad ħ dicimus ꝙ frigiditas extinguit calidam malā cōplexionē. hac aūt extincta confortaꝛ virtus: ꝛ maturat exitē māȝ. Diſſolutionē aūt quidem dicit. ꝛ dicimus ꝙ contingit multotiens ꝙ flegmon eſt in mā ſimpľr ſubiecta. ꝛ hec mā a forti virtute ſubtiliaꝛ ꝛ ad fumos diſſoluitur: ꝛ ſic euaporat. ħ aūt dicit diſſolutionē. ❡ Quid aūt dicit raritatem: an poſſibile eſt eſſe raritatē in ſenibus: vbi eſt tanta frigiditas ꝛ denſitas: Et videmus ad hoc ꝙ raritatē dicit ſupuenientem per debilitatem virtutis. virtute enim nō conſtringēte ſe ad mēbra ipſa rariora fiunt. non opȝ aūt ħ recipere. non eniȝ poſſibile eſt in hui⁹ virtute maturitatem fieri: opȝ aūt vos ſcire illud qꝺ dicitꝛ in pronoſticis ꝙ iuuenes q̄dem magis patiuntur: habentes enim multū calidum: ꝛ bene ſenſibilem dolorem facile ſentiunt: ſenes aūt ex frigiditate tanq̄ȝ congelationem habentes nō ſunt pene ſenſibiles in doloribus. X.

Senectus paſſiones q̄ ſūt in iuuentute diſſoluunꝛ in ſenectute.

Modo maturatio diſſolutio ꝛ raritas fiat in ſenibus.

❡ Malus diſſentienti non conſentire paſſioni frigidum ꝛ diſtendit ꝛ ſupercurat.

❡ Hoc aūt eſt qꝺ intendit hic Hippo. breuiter dicere ꝙ contraria contrarijs curantur. didiciſtis enim ꝙ ſanitas non fit niſi patiens ſimul laboret cum medico: vt facile diminuatur egritudo. ſic igitur dicit Hip. ꝛ antinous curatus eſt: quoniaȝ nō conſenſit paſſioni: ſed cōtrariatus eſt ei. dictum eſt enim nobis ꝙ non poteſt fieri ſanitas niſi a medico egritudine ꝛ patiente: quo aūt ſit patiens nobiſcū ſimul pugnas: dicimus ſi contraria faciet egritudini. vbi gratia. ſi fuerit egritudo frigida ꝙ vtatur calidis. ſi ꝟo calida frigidis. ꝛ hoc conſidera ꝙ cum hoc dicit. Quoniam contraria cōtrarijs curantur. ❡ Quid autē dicit quoniā frigidum prodeſt ꝛ interficit: ſimiliter ꝛ calidum: ſi enim in frigida egritudine offeratur frigidum interficit: ſi ꝟo calidum prodeſt. ſimiliter ꝛ in calida egritudine. ſi calida dabis ledes: aliquotiens enim ꝛ ab immoderata caliditate naturalis calor deſtruitur: ſi ꝟo frigidum offeras proficies. XI.

❡ Quecunqȝ ex ira hec acutus furor eleuat cor ꝛ pulmonem ad caput calidū ꝛ humidum ꝛ ad aures: tranquillitas fit cum hoc reſidet.

❡ Videtur autē non manifeſtus eſſe hic ſermo. dicamus aūt nos quid eſt acutus furor. acutus furor eſt q̄ñ aliq̄s acute iraſciꝛ ꝛ vehemēter: ħ aūt acutus furor eleuat cor ꝛ pulmonē ad caput: hoc aūt ridiculoſum eſt. ſed quid intēdit dicere: dicimus ꝙ acutus furor eleuat totum calidum ꝛ fert ipſuȝ ad cor ꝛ pulmonem: ꝛ ob hoc calidioribus factis his mēbris ꝛ accenſis fertur caliditas ꝛ accenſio ad caput. ꝛ ſignificatio huius eſt ex eo ꝙ rubeſcūt gene ꝛ oculi: ꝛ hoc eſt ex apparentibus: eſt aūt ꝛ artificialis ſignificatio. fit eniȝ ſtatim magnus ꝛ denſus ꝛ celer anhelitus: ſiľr aūt ꝛ pulſus magnus celer ꝛ denſus. dictum eſt autem in iſagogis. i. in libro qui dicitꝛ microtechni: ꝙ ira eſt accenſio ſanguinis circa cor: cum hoc reſidet deſcendūt omnia: ꝛ fit tranquillitas. XII.

Acut⁹ furor.

❡ Labor articulis ꝛ carni cibus ſomnus viſceribus.

❡ Admirabilis eſt ħ ſermo: cui⁹ multiplex eſt expoſitio: ꝯtamē laborē dicit exercitiū. ❡ Quidam aūt dicunt: ꝙ labor exercitiū articulis ſit: ꝛ lacertis cibus quaſi nutrimenti fortificatio: ab exercitijs. n. ꝛ maxime moderatis fortificatur totum corpus: carnes aūt membra ſicut dictum eſt in libro de articulis. ❡ Quidam aūt dicunt cibum quaſi multitudinem ciborū: ꝛ dicūt ꝙ multitudine ciborū dolor ſit articulꝭ ꝛ lacertis. Ut aūt itelligas laborē eē dolorē. dictum eſt eniȝ ꝙ labor dicitꝛ ſynthoma vt quib⁹ quidē igitur acutus eſt morbus ſtatiȝ: ꝛ vltimos labores hȝ. dicitꝛ aūt labor ꝛ exercitiū: vt labores cibis ꝛc. dicitꝛ autē labor ꝛ dolor vt duorum dolorū qui ſimul fiunt non ſꝫm eundem locū vehementior denigrat alterū. Laborē igitꝛ dicit ſꝫm ſecundam expoſitionem dolorem. ❡ Utranqȝ aūt expoſitionē reſpuimus dicentes: q̄ñ Hip. nō vtitur prauis dictionibus vt nutrimentū appellaret cibū: ſȝ ſciēdum ꝙ duas rōnes ħ aſſignat: vnā quidē hanc. labor articulis ꝛ carni: quaſi exercitiuȝ articulis ꝛ carnibus: ſubintellige iuuamētū eſt: ſecūdam ꝟo dicit hāc. Cibus ſomn⁹ viſceribus: quaſi cibus in ſomno labor eſt in viſceribus: q̄ñ eni vigilam⁹ extra eſt nālis calor ꝛ eſt tāq̄ȝ nō mouēs interiora membra: q̄ñ aūt cōmedētes dormimus: interiora membra excitantur ꝛ laborant circa nutrimentuȝ: ſed fatigationē hñt: vnde ꝑpter hoc nō opȝ aliquē inanitū dormire q̄ñ inuenietꝛ caliditas vtilem humiditatem diſſoluens loco cibi. XIII.

Exercitiū moderatū totum corpus fortificat: carnes ꝛ membra.

Non debem⁹ dormire ſtomacho vacuo exiſtente.

❡ Anime exercitium meditatio hominibus.

❡ Multipliciter exercitat memoriam noſtram. Hip. intēdit ꝛ de anima iterū determinare: ꝛ quidaȝ ſcribunt exercitium ſine n. in dictione greca: que dicitur perypatos. q̄dam aūt ſcribunt cum n. ꝛ dicunt perypātos. Et primi q̄dem exponunt ſic: q̄ñ anime ꝛ exercitiū ꝛ labor eſt meditatio. Secūdi ꝟo exponūt ſic: q̄ñ opȝ q̄dē de alijs meditari: maxime ꝟo ꝛ de tota anima propter id ꝙ mouet rōnes ꝛ conſiderationes: ideoqȝ ꝛ Socrates meditatiu⁹ dicebatur eſſe: ꝛ domicilium ſuum meditatiuū appellabatur. ſic enim igitur quidam exponunt. Gal. ꝟo dicit ꝙ magis hec conueniunt phis q̄ȝ medicis. ſi ꝟo ſicut medi-

Perypatos
Perypanos

ei voluerimus hanc ſermonem exponere: hoc aūt dicit Hip. ꝙ ſi eſt aliquis habēs ſubeth aut ſtuporem: tunc ordina ipſi meditationem ⁊ exercitiuꝫ anime: vt exinde cōſumptio fiat cauſe efficientis morbum ⁊ exercitatio nāe: ⁊ alteratio egritudinis. XIIII.

℃ In ſciſſuris ſanguis confluit: auxiliandum igitur vt vacuum repleatur.

℃ Admirabilis eſt ⁊ ħ ſermo ⁊ medicinalis. dictū eſt autē eruditis ⁊ in libro de iūcturis ⁊ articulis ⁊ in libro de cauſis ꝙ ſciſſura dicit̄ aut ſimplr diſſolutio cōtinuitatis aut diuiſio carniū. ſ. lacertorū vl̄r quotiens fit diuiſio carniū que ſunt in ꝓfundo indiuiſa exiſtē cute qð in libro de cauſis cōtritionē appellamus: quotiens aūt ſuperueniet diuiſio: tunc ⁊ ſanguis egrediatur multus ⁊ quaſi periclitatur mēbrū cū fiat vacuū: ⁊ ſtatim opꝫ auxiliari: ⁊ qð deficit replere: ⁊ tunc vtimur ꝯſtrictiuis vt poſſim⁹ retinere ſanguinē egredientē: aut in venis ħ permanens faciamus per dietā boni humoris vt generemus ſanguinē: ⁊ ſic repleamus euacuatū: multotiens aūt ⁊ emplaſticis vtimur: vt nām retineamus: malā cōplexionē diſtinguam⁹. emplaſticis aūt vtimur qū eſt ⁊ qualitas vincens. XV.

℃ Si auris voluerit effundere vnctionem calidam: oportet ꝟo ſuperponere ſtupam naturali organo.

℃ Medicinalis eſt ⁊ ħ ſermo. qd aūt vult dicere qm̄ multotiens ſuperuenit paſſio in aure: ſed aut eſt apa aut mala cōplexio que efficit paſſionē. ⁊ ſi quidē eſt apa opꝫ oleo camomillino vti in aure: ſi ꝟo fuerit calida mala cōplexio: tūc oleo roſaceo: ſi ꝟo eſt vtrūqꝫ: tūc oleuꝫ camomillinum ⁊ roſatū cōmiſcens infunde cum ſtupa inuoluta in digito. ⁊ Hip. quidē nāli organo ꝓcepit nos vti. ſ. digito. tu aūt ⁊ lana vtere multotiēs: qm̄ aūt multotiens cōtingit te eſſe in aliquo loco vbi non inuenies oleum: tūc pinguedinē diſſolue ⁊ diſtilla: ⁊ iō nō dixit ſimplr: qm̄ oportet oleū infundere: ſed vnctionē. dicit aūt ꝙ opꝫ ſupponere ſtupam ſiniſtre manui: ⁊ recipere id qð egredit̄ ab aure ⁊ hanc ſtupā ponere in igne. ⁊ ſi eſt fetidū qð ab ipſa exit malitioſa fit egritudo: ſi ꝟo non eſt fetor tunc nō eſt malitioſa: ⁊ hoc aūt opꝫ facere ⁊ non decipi. Sed videtur Hip. non hoc dicere: ſed aliquid aliud. verbi grā. fetor eſt qui egredit̄ ⁊ decipit patientē pluribus de cauſis: aut ꝙ dicat eidē ꝙ chronica fiat ħ paſſio. te aūt hoc predicente cito permutabit̄ paſſio nō dicens. verūtamē ſi tardabit inuenict̄ verus: ⁊ per duas cās opꝫ decipere patientē vt videatur difficilis eſſe egritudo ⁊ glorificet̄ medicus. aut per tres cās: vt magnificando morbū recipiat maiorem mercedeꝫ: ⁊ maxime ſi fuerit cupidus: ⁊ de malo lucrās: ⁊ hoc videt̄ dicere Hip. ⁊ dicimus ꝙ nihil bonū. nō enim ħ deceptio digna eſt intētione Hip. aut anime ſue: maxime aūt tertia cā: ipſe enim in alijs tractatibus dicit. Liberalis artis libera debent eſſe ⁊ opera. qui ꝟo mercede ſeruiunt vituperant ſcientias ⁊ cogūt. ſed quid eſt qð dicit: ⁊ dicim⁹ ꝙ hoc intēdit. Quia ſi ſuperueniat dolor auris: ſtude predictis curare paſſionem: ſi ꝟo nō curaueris ⁊ ſinnebit: tūc decipe nām. offeras ſtupefacientia ſicut opium ⁊ huiō alia. ſic eni dictū eſt in libro de ingenio ſanitatis ꝙ in colicis opꝫ mittere ruthe oleū: ⁊ ſi quidē diſſoluetur: bene erit. ſi ꝟo non: tunc ſtupefacientia offer: vt decipias nām. Aliquando aūt ⁊ cauſa curationis oſtēdimus ſtupefacientia: quotiens calida qualitas dn̄atur ſicut in iuuenili colica diſpoſitione ſuperueniente a calida cholera: ſed cū offers ſtupefacientia ꝯſidera virtutem: ⁊ ſi fortis fuerit offeras: ſi ꝟo non fuerit fortis non offeras: qm̄ igitur

Liberalis artis libera debent eſſe opa: q ꝟo mercede ſeruiunt eim vituperant ſciās.

multotiens grauatur virtus: ⁊ non fit ſanitas: infunde vnctionē calidam. calidam aūt dicit tepidam. Frigidū qdē vituperatur ꝓpter cōſtrictionem: calidū ꝟo ꝓpter id qð mouet reumata: melius aūt eſt tepiduꝫ: vnde ⁊ Homer⁹ dicit de machone: immiſce aque tepide.

Unctio in auribus tepida dꝫ eē nō calida neqꝫ frigida.

℃ Et videbitur quidem exire ⁊ non obſtupeſieri: deinde in ignem proijcere fallacia.

℃ Et videbitur autem dicit: vt certiſſime cognoſcas quod egredit̄ ⁊ non decipiaris: qð aūt vt videt̄ ſignificet ſm̄ veritatē oñdit ⁊ Hip. dicēs. Medicus mihi vi bon⁹ eē: ⁊ ipſemet ꝑla. dic̄. Uideris mihi gorgia phari. XVI.

℃ Lingua vrinam deſignat: lingue virides cholerice.

℃ Quidā aūt exponūt ſic: ꝙ ſicut ſe habet lingua ſic ſe hꝫ ⁊ vrina. qdam aūt: ꝙ ſicut ſe habet vrina ſic ſe habet lingua. Gal. ꝟo vrinā intelligit nō eā que egredit̄ a renibus ⁊ veſica: ſed ſerū qð eſt vniuſcuiuſqꝫ humoris: vnuſqſqꝫ enim humor habet ſubtile ⁊ aquoſum: ſi igitur eſt lingua crocea: deſignat ꝙ aquoſum ſuprabūdat cholere rubee: ſi ꝟo nigra deſignat ꝙ aquoſum ſuperabundauit melancholici humoris: ſimiliter auteꝫ ⁊ in alijs deſignat lingua huiō paſſiones ſicut habilis ad paſſionem exiſs ex eo ꝙ non tegit̄ cute: veruꝫ diſtingue: ꝙ huiō deſignationes deſignat tibi lingua: aut niſi propriam paſſionem habeat: ⁊ ꝓpter propriā paſſionē talis aut talis fiat: aut ꝓpter dominantē humorem: aut ꝓpter cibaria. XVII.

Lingua colore ſuo abundātē humorē ſignificat.

℃ Cholericum ꝟo a pinguoſo: rubee a ſanguine: nigre auteꝫ a nigra cholera: aride aūt ab exuſtione.

℃ Nota aūt ꝙ ſolius cholere rubee ḡnationē dicit vt breuiloquus: qm̄ in pinguoſis ⁊ imūdis ⁊ dulcibus generat̄ hec: tu aūt dicas ⁊ aliorū humorū ḡnōnē ꝙ melācholicus humor generat̄ a groſſo ſanguine: flegma aūt a frigidis: aride aūt ab exuſtiōe: aridas aūt dicit linguas. differt aūt rubeū ⁊ ſiccū a croceo: qm̄ croceū arefactū facit rubeum: rubeū autem humectatum efficit croceum: ſicut dictum eſt in libro de criſi.

℃ Fuliginoſe ꝟo a matricis parte: albe ꝟo a flegmate.

℃ Dicit ꝙ lingua ſynthomata deſignat ⁊ humore cōtēto in matrice. fumi enim aſcendunt ab ipſa ⁊ tranſmutāt linguā: hoc aūt exponēs Gal. qð veriſſimū eſt: dicit ꝙ ſignorū ꝓſentiū ⁊ cauſe pn̄tes ſunt: cauſis aūt preſentibus, non oīno ſunt ⁊ ſigna: ecce enim lingua exiſtente crocea oīno deſignat ꝙ cholera rubea continetur: ſi ꝟo cholera ru. ſuperabundat: nō omnino ſignū ſuperuenit lingue. vꝫ. croceū: ⁊ eſt hoc ꝙ ad aliud mēbrū repſit mā. XVIII.

℃ Urina ſimilis colori corpori: ⁊ potui ⁊ vt intrinſecus exiſtens.

℃ Dictū eſt aūt ⁊ in pronoſticis: ꝙ multe ſunt dr̄e vrine: ħ qdē eſt enormia mediū. ħ ꝟo neſoloides ſuperi⁹: aliō ſedimē inferius: dictū eſt aūt ꝙ vrina egreditur aut ſimilis corpi ſicut ſolidis: vt petaloydes vrina: aut ſulphurea aut ſimilis humoribus: ⁊ ſm̄ nām his exiſtētibus aut extra nām: aut ſimili oblato potui ⁊ cibo. vn̄ multi nigra vina bibentes: nigre mingunt: ſimile autem humoribus intrinſecus exiſtens dicens.

De quibuſdā vrinarum differentijs.

℃ Potus humectator colliquatio.

℃ Nota ꝙ humores dimittimus ſm̄ naturam exiſtentes ⁊ extra naturam. XIX.

℃ Lingue ſimiles colori diſcenſioni humo-

rum propter quod eadē cognoſcimus humores ſi ſalſe carnes fuerint guſtanti ſuperflui ſignum.

℄ Fere idē dicit qḋ dictū eſt:deſcēſiões qdā dicūt vomitus:ſi qdē enim melancholici humoris ſupueniat vomitus:tūc nigra lingua fit:ꝛ vl'r ſm euacuatū humorē alterat̄ ꝛ color lingue. Quidā aūt ꝯſiſtentiā m dicūt:quaſi humoris cōtētū:vnde addūt de ſuperabūdantia quaſi de ſuperabūdāti humore lingua aſſimilat̄. Vñ ſi fuerit cholera rubea:ſuperabūdans:oia q̄ offerunt̄ amara videntur ſicut ꝛ ictericis:ꝛ ſemel offerat̄ eis amarū putantq̄ꝫ propter hoc que dant̄ comeſtioni:mouet̄ q̄litas p̄ēta in lingua:ꝛ ꝓpter hoc q̄ eis dantur cogitant eſſe amara q̄uis ſint dulcia:ꝛ ſilr ꝛ ſi eſt flegma ſalſum ꝯtentū; vident̄ ꝛ que dantur eis eſſe ſalſa. XX.

Cholera ru. ſuperabundā te oia oblata putantur amara.

℄ Si mām̄arum capitella ꝛ rubeum viride eſt morbidum vas.

℄ Vult aūt ꝛ a mām̄is facere ꝓcognitionem:ꝛ qḋ dicit ꝙ multā cōmunionē hꝫ generatiua ad ea que ſunt pectoris. ergo ſi ſanguis eſt contētus in m̄rice:rubicūda ſunt capitella mām̄aruꝫ. ſi ꝟo cholera rubea a rubicundo. greca ſiunt:ꝛ h̄ quidē nā ſunt. Secunda dictio videt̄ eſſe indigna Hip. m̄ricē aūt vas noiat:cū in aliquo ſuorum tractatuū nullo modo vocet matricem vas. XXI.

℄ Hominib⁹ in aurib⁹ ſordicies dulcis qdē mortalis:amara ꝟo non.

℄ Sicut enim ex egeſtionib⁹ habemus cognitionē corūꝫ q̄uo ſe habeant ea q̄ ſunt in vētre ꝛ in iteſtinis ꝛ ex vrinis eorū q̄ ſunt in epate ꝛ veſica:ꝛ ſputo eorū que ſūt circa pectus. ſimiliter ꝛ cerebri paſſionē cognoſcimus ex nālibus egreſſibus ipſius. verbi grā:ex oculis narib⁹ palato ꝛ auribus. ſic igit̄ h̄ ex auribus facit notitiā. Et dicit ꝙ ſordicies auris:ſi qdē eſt amara:deſignat ipſaꝫ ſupfluitatē eē ꝛ nihil mali ſignificat. ſi ꝟo eſt dulcis liquationē ſubē cerebri. dicit eni ꝙ medicus nō guſtet ſordiciē:ſed patiens: ſicut ꝛ ſudorē ꝑcipimus ipm. Opꝫ nos ſcire:ꝙ ex hoc loco habuit p̄n ꝛ ſcripſit librū de iterioꝛib⁹ a leſione actionū:ꝛ ab egritudinibus ꝛ canones conſequentes. XXII.

℄ Terram demutare cōnutrientem in prolixis paſſionibus.

℄ Mirabilis eſt h̄ ſermo ꝛ dignus Hip. ꝛ dꝫ in operibus artis eſſe cōmemorabilis. Quid aūt hoc eſt qḋ ipſe dicit. ꝑmo exponamus quid eſt ꝓlixa paſſio:ꝛ quid dicit terrā cōnutriētē dicit in qua genitus eſt ꝛ nutrit⁹ ꝛ ꝑſeuerauerit:his itaqꝫ ſe hn̄tibus:quid intēdit Hip. ꝛ dicimus ſuppona t̄ aliquis habens paſſionē chronicā:ꝛ h̄ voluit curari ꝛ debuit flobothomari:ꝛ ſic flobothomatus eſt ſm artem ꝛ nihil profuit. poſtea poſt flobothomiā aliqua dieta conſulit vti ꝛ nō iuuit:deide ꝯſiderās medicus:ꝙ m̄ā interi⁹ intendebat purgatiuū dedit:nihilominus tñ paſſio imminebat ꝛ nō deficiebat:ꝛ corpus male ſe hēbat:ꝛ iā vl'r multas medicinas offerebat medicus:ꝛ nihil ꝓficit:hn̄ autēꝫ dixit ꝙ m̄ltas medicinas obtulit:q̄ꝛ chronicā ſuppoſuit paſſionē:q̄ꝛ in acutis egritudinib⁹ vna ꝛ ſola medicina ſi ꝯtingit indigemus ꝓpter breuitatē paſſionis ꝛ alterationis. in chronicis aūt pluribus indigem⁹:plurib⁹ aūt dicit nō ꝯtrarijs:ſed ſilibus verū differētib⁹ in q̄ntitate:ſi eniꝫ fuerit m̄ā groſſa:ſi ꝯtingat opꝫ offerre ſynapiꝫ:deinde calidiora ſicut piper:poſtea ꝛ ſi ſic nō iuueris aliquid calidius. ſic igit̄ medicus in chronica paſſione plurib⁹ vſus ē medicinis ꝛ nihil ꝓfecit:deinde vſus eſt eo ꝙ ab ipſis dē circulatio. Circulatio aūt eſt:q̄ñ aliquis flobothomat die-

Circulatio in cura.

tat purgat ꝛ alijs vtit̄ medicinis. ꝛ ſi nihil ꝓficit vt iteruꝫ flebothomet iterū dietet ꝛ iterū purget:ꝛ iam hoc multotiens faciēs medicus nihil amplius egit:ꝛ h̄ oia fecit ſm ſciētiā:ꝛ nihil ocioſuꝫ accipiēs. Quid igit̄ opꝫ tūc facere: ꝛ dicim⁹ ꝙ aer eſt q maxime paſſionē opat̄:ꝛ opꝫ tūc ꝑmutare ad ꝯtrariū aerē. vñ dictū eſt ab Hip. in afoꝛiſmis ꝙ oibus ſm rōnē opāti:ſi nihil ſm rōnem fiat:ꝑmutare opꝫ ꝛ tūc ad ꝯtrariū deuenire:ꝛ hn̄ dixit ad ꝯtrarium:ſic eni ꝛ in hoc patiente ſi calidus aer fuerit qui faciat paſſionē ad frigidū permutare. vñ ꝛ Hip. dicit ꝙ opꝫ tūc a patria diſcedere:ꝛ ſanitatē ex alio loco hēe. ℄ Quidā autēꝫ dicūt ꝙ nō ſimplr ꝑmutationē aeris ꝑcipit Hip. diſcedere a patria:ſed diſcedens moueatur aut ambulans in via aut in curru aut in equo feratur:ꝛ ſic ex motione ſubtiliet̄ m̄ā ꝛ diſſoluat̄ paſſio. ℄ Gal. ꝟo nō placet hui⁹ expoſitio:ſed ꝑmutationē aeris dicit:q̄ñ opꝫ ꝑmutari. igit̄ ſi a calido aere patiat̄ ꝛ eſt ſubtilis m̄ā effectiua paſſionis:dicit ꝙ opꝫ groſſum aerē ꝛ frigidū ingredere ꝛ ibi manere:ſi ꝟo a frigido aere patiat̄ ad calidū tēdere ꝛ ibi manere:ꝛ qdā ꝓpter delectationeꝫ ꝛ ſolatiū egrediunt̄ a ciuitatib⁹. Hippocraticus ꝟo medicus nō dꝫ his curare:ſed de permutatiōe aeris:ꝛ hoc eſt qḋ dicit terrā demutare ꝯnutriētē. Cū his aūt ꝑdictis vt aliquid humanū ꝛ religioſuꝫ tibi dicam qḋ hic dicit Hip. Terrā demutare vt vadas ad tēpla ꝛ ſacra. Cum eniꝫ ars non proficit:tamē opoꝛtet ſpēꝫ ſalutis ponere in deo. XXIII.

Permutatio aeris.

Cū ars nō ꝓficit tñ opꝫ ſalutis ſpēꝫ i deo ponere.

℄ Debilioꝛa nutrimenta modicā vitā habēt.

℄ Ad aliū ſermonē tranſfert ſe Hip. ꝛ quid dixit. Debilioꝛa nutrimēta que parū nutriūt ſicut caules:ꝛ q̄ nō habent multā ꝛ grauē qualitatē ſicut ſuccus priſane:quēadmodū ꝛ foꝛtia nutrimēta dicimus aut multū nutrientia tāq̄ teſticuli gallorū ꝛ oua galline ꝛ poꝛcine carnes:aut habentes grauem qualitatem ſicut ſynapi aut piper. ℄ Hec aūt debilia nutrimenta qdā intelligūt facientia ſuperfluitatē aut modicū nutriētia. hec eni facile digerunt̄ ꝛ diſcedūt ꝛ modicā manſionē habent in ventre quā manſionē vitā nominat Hip. ℄ Sed hoc qdā dicūt indignū eē intentione Hip. qḋ bene dignet̄ vitā denominare:vñ qdaꝫ permutāt ſcripturā ꝛ vbi ſunt nutrimēta:corpoꝛa ſcribūt dicentes:ꝙ corpoꝛa habentia debilem virtutem ſunt modice vite:que ꝟo habēt fortem virtutē ſunt longe vite:falſum aūt eſt hoc. Non eniꝫ ſm virtutem cōſtituit̄ tempus vite:vñ hyſtoꝛicat̄ ab Ari. ꝛ ab alijs phis:ꝙ peſte ſuperuenient:q qdē habebāt foꝛtē virtutē moꝛiebant̄:q ꝟo debilē ſaluati ſunt:manifeſtum igitur ꝙ menſura vite oꝛdinata eſt deſuper. XXIIII.

Tēpus vite ſi ſm virtutem foꝛtē aut debilē mēſuratur.

℄ Pruritū in auribus retro venas incidere.

℄ Pruritus autē dicit:aut laboꝛioſas egritudines:aut diſcurſionē articulorū. ℄ Gal. aūt diſtinguit ꝛ pruritū vocat diſcurſionē carniū ſm ꝑmā cōiunctionē que eſt iuxta hiſciam:ꝛ opꝫ nos ſcire:q̄ñ hoc poſſumus lucrari ex hoc ſermone:q̄ñ neſcimus qd dicit. qd eni dicit ſi ſiant pruritus ſicut dictū eſt in libro de aere locis:ꝛ aquis:opꝫ incidere venas q̄ ſunt in auribus:ꝛ qualis eſt cōio aurīū:ꝛ q̄ eſt iuxta hiſciam ꝯiūctio. poſt hoc aūt neqꝫ ſunt circa aures magne vene:ſed fuliginoſa vaſa:ſi ꝟo ꝛ ſunt nō ſup auribus ſunt:ſed ſub auribus he vene. XXV.

De aer. aqs. et loc. lib. 2. aer. iqq.

℄ Libido a flegmate egritudinū ꝓfreutrea.

℄ Didiciſtis eni quid eſt libido. vꝫ. coitus q eſt in affrodiſijs. hui⁹ aūt coitus vituperat̄ qdē. aut calefacit:aut infrigidat:ab oibus aūt ꝯcedit̄:q̄ꝛ deſiccat:ſi egreſſus ſpermatis fiat:ꝛ vitalis foꝛtitudinis emiſſio. qd igitur dicim⁹:q̄ñ ꝛ calefacit ꝛ infrigidat:ſed ſm qualitatē calefacit. vñ videmus:q̄ñ in hac motione ꝛ calefactiōe calidius fiat coꝛ-

Coitus calefacit ꝛ infrigidat.

pus ⁊ acutius: exinde ⁊ ſanguis egredit̄: ſm̄ vero eſſentias infrigidat egreſſione. vȝ. vitalis fortitudinis ⁊ ſpermatis: ⁊ multa emiſſione. Hip. itaqȝ ad qualitatē reſpiciens di-xit: q̄m libido diſſoluit egritudines que ſunt a flegmate in ſubtiliādo māᷓm: verūtñ nō opȝ cōtinue hac libidine vti: q̄m frigidius efficit̄ corpus: ⁊ cū his ⁊ aliud flegma generat. epicurus aūt remouet oēm cōiunctionē ſicut pbs remouit niſi cum expedit opȝ vti: vt ait Hip. neqȝ nimiū repletus neqȝ nimium euacuatus. XXVI.

Calidis vētre validi cibi ⁊ pot⁹ ꝑturbatiui.

Calidos cibos dicit h̄ qui habēt validā qualitatē: ſicut piper ⁊ ſynapi ⁊ hui⁹. calidos vētre vero nō q̄ hñt ſm̄ nāȝ calidum ventrē: ſed qui habent extra nām̄ calidā qualitatē in ventre: in his aūt̄ grauiores cibi ſicut piper ⁊ hui⁹ oblata ꝑturbationē faciūt ⁊ motionē in vētre addiſtīgue caliditatis: ⁊ ſicut dictū eſt in libro de regimento: malū efficiūt. q̄dā aūt huic ſermoni ꝯſequētē adiiciūt: nigre cholere eſſe hoc qḋ dicit̄: q̄m hi cibi nō ſolum ꝑturbatiui ſunt vētris: ſed nigre cholere: ⁊ ipſe quidē de difficilia oīuȝ humorum mentionem fecit: vero dic venenoſum humorem ⁊ viridem. XXVII.

Nigre cholere inſimul ſanguinis fluxus.

Qualiter aūt ꝯſtruat̄ nigre cholere: cū ſuperiori dictus eſt: quo vero cū inferiori dicēdū. attamē dicam⁹ p̄mo q̄dē eſt hemorrois. Hemorrois eſt apertio venarū que ſūt circa anū. hoc aūt fit aut ꝑpter humorez aut mordicatiuū aut inferius tendentē cū grauitate qualis eſt melancholicus hu⁊ flegmaticus. vñ apponere opȝ ſermoni a ꝯpoſitionē: ⁊ dicere q̄ paſſiones ſuperuenientes a nigra cholera hemorrois diſſoluit. diſſoluit aūt melācholiā quartanaȝ: cōſtringit aūt ⁊ ſperatū cancrū ⁊ elephantiā. bene aūt dixit ſperatū: quoniā ſi iminet cancer aut elephantia: nō curatur: ⁊ q̄ melancholiā diſſoluit h̄ paſſio: hiſtoriçat Gal. q̄m in melācholia peruenit hemorrois: ⁊ diſſoluta eſt paſſio: deinde conſtrictio fluxu ſanguinis rediit melancholia. ſimile aūt dicit Hip. ſanū ſm̄ nām: q̄m fluxus ſanguinis ſuperuenientes oēs egritudines que ſunt a melācholico humore reducit ad id qḋ eſt ſm̄ nām. XXVIII.

Superauctiles morbos coniunctio infrigidat.

Superauctiles morbos nominat humectantes ⁊ chronicas paſſiones aut a pueritia factas ſicut melancholiaȝ nephreſim: magis aūt in pueris lapidē in veſica aut epilepſiā. Gal. vero dicit: q̄ magis de epilepſia h̄ determinat. Epilepſia eni potius pueris ſuperuenit. vnde ⁊ puerilis nominat̄: dicit̄ aūt ⁊ epilepſia ꝑpter id q̄ occupat actiones anime: dicitur aūt ⁊ herculeus morbus: nō q̄ herculi ſuperuenerit: ſed inexpugnabilis eſt ⁊ inuictus ſicut hercules. aut magnus morbus: aut ꝑpter magnitudinē ſicut magna auis aut magnus piſcis: aut q̄m magnū locū occupat ſicut cerebrū vbi eſt rōnalis anima. hanc itaqȝ epilepſiā dicit q̄ curat cōiunctio: curare aūt infrigidat dixit. ꝯiūctionē vero dixit nō verā cōiunctionē: ſed tēpus in quo fit cōiūctio. i. iuuenilē etatē: q̄m aūt multa caliditas eſt ⁊ diſſoluit paſſionē: aut igit̄ hoc dicas: aut infrigidat dixit quare ledit: que non ſunt ſm̄ nām calida eſſe videntur: q̄ vero extra nām frigida. ledit eniȝ coniunctio infrigidatione paſſionem augmentans. XXIX.

Frigiditas aque iuxta vētrem indurat.

Indurare dixit retentionem ventris: ⁊ quidam dicunt q̄ infrigidatio fertur per ſuperficiē ad ventrem ⁊ efficit retentionē. ꝯtra quos dicimus: p̄ᵐ quidem q̄ nō venit infrigidatio per ſuperficiem: q̄m calorē nālez extingueret. ſi vero ⁊ perueniat debebat indigeſtionem efficere ⁊ diariam: ⁊ non cōſtipationē ventris. Ad qḋ non dicimus: qḋ dicit Gal. ⁊ vt dictum eſt in aforiſmis. Uentres hyeme ⁊ vere calidiſſimi ſunt nā. Hoc igit̄ ⁊ h̄ dicit q̄ infrigidatio attingit cutim ⁊ includit calidum vt ſm̄ rōnem fiat digeſtio: ⁊ tantā fieri digeſtionē q̄ vix egeſtio egredit̄: aut h̄ dicas aut ⁊ aliud. Dictū eſt aūt nobis q̄ fridus aer iducit̄ ꝑ ſpirationē per pulmoni ꝑ anū: multotiēs igit̄ inducta eſt frigida q̄litas ꝑ anū ab aqua frigida: aut a vino quedam loca: ⁊ exinde lacertus ꝯſtrictorius ꝯſtrictus eſt: ⁊ ꝯſtipationē facit vētris. hoc eſt lacertus: aut ab infrigidantibus: aut ab acutis cōtrahit̄: ⁊ min⁹ efficit vētrē egerere: motū igit̄ minorē ventris duritiem dixit. XXX.

Elleborum bibentem citro purgat ſi vis lauare vel comedere.

Hic aūt de purgatione determinat: qḋ aūt dixit de elleboro dicas de ſcamonea: ⁊ de agarico: ⁊ alijs purgatiuis. quid autē intendit: ⁊ dicimus q̄ ſi debes dare purgationem oportet ſubtiliari materiam: ⁊ fluxaȝ facere: ſicut dictum eſt in aforiſmis. XXXI.

Fluxas ⁊ intrinſecus ⁊ extrinſecus.

Intrinſecus q̄dē ꝑ ius in quo fit anhetū petroſillinū: ⁊ hui⁹ talia per que ſubtiliat̄ mā: extrinſecus vero per balnea ⁊ humectātia corpus: nō aūt dixit ſic q̄dā cogitāt q̄ poſt purgationē aut in ipſa purgatione des comedere: ⁊ des balnea. h̄ eni nō opȝ facere niſi q̄n corp⁹ eſt ſiccū: q̄n ſi fuerit plectoricū corpus ⁊ balneamus: magis potius reumaticam⁹ mēbra: verū q̄nqȝ ⁊ cibū offerim⁹ poſt purgationē: q̄n debemus dare purgationē: ſic enim in ſicco ſtomacho ſuccū ptiſane ante purgationē offerimus: q̄m ⁊ humectatio ſiccus: ⁊ hȝ q̄ddā hñi expurgatiuū ſi ⁊ hoc indigemus. Si vero fuerit calida mala cōplexio in ore ſtomachi: tūc aquā miniſtramus: vt inequalitate extinguat: ⁊ purgatio fiat aptior. ⁊ hoc eſt qḋ dicit Hip. XXXII.

Magnus in ſomno introrſus reperit magis.

Dictū eſt aūt h̄ ſuperius: q̄ in vigilia extrinſecus circa ſuperficiē fert̄ mā ⁊ nālis calor: in ſomno vero introrſus circa profunditatem: ſanguinem autem dicit hic naturalē calorem. XXXIII.

Rigor a ſuperiori ventre: ignis vero ab inferiori magis.

Mirabilis eſt h̄ ſermo: verū idiget diſtōne: ſupiorē aūt q̄nqȝ dicit vētrē q̄ cibos recipit: inferiorē aūt ꝯcauitatem inteſtinorū. q̄nqȝ aūt ſupiorē vētrē dicit q̄ eſt cerebri: inferiorē vero q̄ eſt pectoris: hic aūt ſupiorē vētrē dicit illum q̄ eſt ſtōchi: inferiorē vero inteſtinorū. ⁊ q̄d dicit: q̄ ꝯtinet̄ cho. ru. ⁊ ſupius ⁊ inferius: ⁊ ipſa mouet̄ ⁊ motiōe ⁊ mordicatione rigorē efficit: exīde ⁊ febrē: ſȝ q̄m os vētris ſenſibilr magis ē ꝑꝑ copiā neruorū: inteſtina vero nō hñt multū ſenſum: ꝑꝑ hoc dicit rigorē q̄dem ab ore ſtōchi ſuperuenire: febrem vero ab inteſtinis. XXXIIII.

Attractio pulmo ſiccus: cauma ſuperuacuum graciliat ſomnus multus.

Rurſum de periplamonica paſſione mētionem facit. quid autē dicit attractionē: quidam exponunt q̄ dicit ſpirationem que eſt ſm̄ naturā: que diuiditur ad inſpirationem: ⁊ reſpirationem: ⁊ reſpiratio quidem extra ducit fumoſas ſuperfluitates: inſpiratio vero excitat ⁊ viuificat calorem naturalem. Quidam aūt dicunt attractionez inſpirationem que eſt extra naturam magnam denſam ⁊ celerem que fit in qualitate magis calida dominante. hec eſt vera expoſitio. de huiuſmodi enim mala complexione mentionem facit. vnde dixit cauma: dixit autem ⁊ graciliat:

cillat:hic autem non diceret ſi intelligeret de calore natu- rali. ¶ Quare autem de ſola inſpiratione facit mentio- nem: ⁊ non de reſpiratione: ⁊ dicimus ꝙ ſicut breuilo- quus hoc facit dimittens ⁊c.: ⁊ reſpirationẽ ſubintelligere: aut de nobiliori cõmemorat:nobilior autẽ eſt inſpiratio expiratione:aut ꝗ qualitas eſt iminens. vbi aũt qualitas ibi inſpiratio magis inquinat: vbi ꝟo mã multa ibi expi- ratio ꝓpter iſpirationẽ fumoſarũ ſuperfluitatũ. ¶ Pro- pter qd aũt ſolũ de pulmone mẽtionẽ facit:aut ſicut bre- uiloquus ꝑcipiens nos ſubintelligere ⁊ cor:aut vt demõ ſtret paſſionẽ maximã eſſe:qm nõ tam pulmo qui ſit hu midus ſiccus fieret:aut dicas ⁊ aliud ꝙ inſpirationẽ qdẽ pulmo primus recipit:ſcdo cor:reſpiratio ꝟo que eſt per arterias ꝑmo qdẽ cor.ſcdo pulmo recipit: ⁊ ꝓpter hoc de iſpiratione cõmemorãs de pulmone mẽtionẽ facit:ſicut ſi de reſpiratione que eſt per arterias faceret mẽtionem: cor ꝑordinaret. ¶ Superuacuũ aũt qdaꝫ aũt huic ſmoni addunt ⁊ dicunt:ꝙ cauma ſupuacuũ:verum intelligibile nõ inuenit ſm rõnes. ¶ Quid aũt eſt ꝙ dicit. gracilitat ſomnus multus:igitur adiciendum eſt inferiori ſermo- ni. quid igitur intẽdit. Et dicimus ꝙ ſi fecerimus ſomnũ in corpore non nutrito ⁊ vacuo:tunc tendit in ſomno ca- lor naturalis ad profunditatem. ⁊ deficiens cibo debilis fit ⁊ frigidus ⁊ ſubtilis ⁊ inde nõ nutrit:ſed gracilitat ſe- ipſum:ſicut ⁊ in exterioribus ignis niſi tempore primo nutriatur ex lignis:non calefacit vicina loca:bene autem dixit multus ſomnus: quid enim quoniam inuenit mo- dicum cibuꝫ naturalis calor: ⁊ modicus fit ſomnus: ⁊ nu- triuntur membra quãuis ſit modicus. ſi ꝟo cibus nõ tri buatur: ⁊ multus ſomnus ſuperueniat:tunc gracilitat ſo- mnus membra: ꝓpter hoc dicit:ꝙ oportet offerre cibos ante ſomnos:quod ⁊ ſuperius dictum eſt:labor cibus ſo mnus viſceribus. XXXV.

Somnus in corpore vacuo debilitat ⁊ infrigidat.

¶ Frigidiſſimus cibus lenticule miliũ cben tri cucurbite.

¶ De frigidis autem cibis facit mentionem. leguminĩ- bus ⁊ oleribus: ⁊ leguminum quidem exemplum eſt len ticule: ⁊ ciborum frumentariorum milium. olerum ꝟo cucurbita. quid eſt autem ꝙ dicit. Frigidiſſimus cibus: non debuit dicere frigidiſſimus ſuperlatiue:ſed frigidus: de frigidis enim mentionem facit:ſed non de frigidiſſi- mis: ⁊ recipit exemplum leguminum lenticulas:frumen ti aut milium:olerum cucurbitam. Etenim milium de- ſiccat ⁊ infridat ⁊ lenticule:lenticule ꝟo ſquamoſum ha- bent ripticum virtutis:farina ꝟo ⁊ quod eſt interius fri- gidam ⁊ conſtipatiuam:verum dicit Gal. ꝙ facit quali- tatem ⁊ reſuſcitat:qualitatem autem facit aut ſm quan- dam qualitatem:aut infrigidationem concludit natura- lem calorem: ⁊ ſic efficit digeſtionem. XXXVI.

¶ Ulcera apponuntur ⁊ exoriunt̃ ſi impur- gatus exiſtens laborauerit.

Corpori non purgato nõ ẽ exercitiũ iniungendum.

¶ Dicit hic ꝙ ſi eſt corpus non purgatum nõ oportet exer citium dare ei in motione ⁊ caliditate:ſiquidem eſt ſub- tilior materia efficit exanthimata:ſi ꝟo eſt groſſa efficit oppilationem ⁊ fertur ad membrum nobile multotiens: ſed conſidera ꝙ ſiquidem eſt ſolum ſubtilis materia:be- ne conſueta efficit vlcera:ſi ꝟo eſt cuꝫ acumine male cõ- ſueta efficit vlcera. intende autem quid ſit pro illo ꝙ effi cit nominauit. nõ enim vlcera ſunt que apponuntur:ſed materia que vlcera efficit. XXXVII.

¶ Femina capra ex elacterio ⁊ cucumerem agreſtem comedens purgatio pueris.

¶ Conſidera Hippo. hoc tibi dicere:ꝙ de mulieribus ⁊ viris mentionẽ facit: ⁊ volumus pueros curare: ⁊ ſi mul- ta eſt materia in pueros: ⁊ non patiatur elleborum:aut ſca- moneam aut aliquid purgatiuum:quid oportet facere. ⁊ ſiquidem lactat:matri ſue oportet dare electerium:qđ eſt cucumer ſylueſter: ⁊ ex hoc enim efficitur lac nutrientis puerum laxatiuum ⁊ purgatur puer ſine macula. ſi ꝟo non eſt lactens:ſed nouiter a lacte abſtinens:tunc accipe capram que comedat ſcamoneam aut cucumerem ſylue ſtrem ⁊ huiꝰ accipe lac ⁊ da puero ⁊ purgatur. Et con- ſidera exinde ꝙ non ſolum cibus patiatur in nobis: ſed agit in corpore. ꝙ enim agat manifeſtum eſt: ex eo ꝙ cõ fortantur virtutes:quod autem patiatur:manifeſtat per ficcum vbi quidem mortale exiſtens vbi odoriferuꝫ ter- re ſm qualitatem terre in qua naſcitur. XXXVIII.

Qualr purgandus ſit puer.

Cibus in nobis ⁊ agit ⁊ patit.

¶ Percalido nutrimẽto infrigidatio intrin ſecus labor extrinſecus ſolis calore ſenſibili tempore eſtiuo contrario autẽ ꝯtraria.

¶ Extrinſecus ſolis calori ſenſibilis tẽpore eſtiuo:ꝯtrario aũt cõtraria qđ in calido. quidã cuꝫ ſuperiori cõſcribunt ꝙ oportet tepido:aut modo emuncto lacte ⁊ calido exi- ſtente vti:quidã autẽ cũ inferiori cõſtruunt: ⁊ in calido di- cunt. i. in calida mala cõplexione. in hac igit̃ oportet di- cit ⁊ exterius ⁊ interius infrigidare:interius quidem per frigidos cibos:ſed vt actione frigidos ſicut aquã:aut vir- tutem habentes infrigidandi ſicut lactuce. exterius ꝟo quidam dicunt per ſolem caliditatem ⁊ cooperimentuꝫ: vt hoc modo acceſſio euaporet ⁊ infrigidet̃ ꝓfunditas: aut igitur hoc dicas:aut dic ꝙ de his reminiſcitur dicẽs ſi in calida diſtemperantia accipiamus ſolem:aut vela- mina ⁊ reliqua talia nõ proficimus:ſed potius ledimus: oportet igitur ⁊ exterius infrigidãtia accipere:in frigida ꝟo diſtemperantia calefacientia.

¶ Cibi hi qdẽ velociter tenent̃ hi ꝟo tarde.

¶ Manifeſtus eſt h̃ ſermo. dictuꝫ eſt enim ꝙ debiles ci- bi non morantur multo tempore in ventre. fortia ꝟo ⁊ nutrientia morantur.

¶ Explicit quinta particula. Incipit ſexta.

Carnes trahunt ex ventre et in- terius ⁊ exterius manifeſtũ ſen- ſui ⁊ inducentes ſpirituꝫ ⁊ edu centes ⁊c.

Poſtꝙ determinauit Hippo. qn tã particulã ꝑſentis nego cij:in qua dedit nobis plura documẽta nãlia ꝓcognitiua ⁊ medicinalia:ꝯſequẽter intendit determinare ⁊ ſeptam particulã. Et incipit ꝑmo determinare de nã ⁊ de operi- bus eius. ¶ Et ſciendum ꝙ carnes dicit non ſolum car- noſum genus lacertorum:ſed ⁊ omnia alia membra mol lia:etenim ⁊ venas ⁊ arterias ⁊ omnia huiuſmodi mem- bra carnes appellat. Dicit itaqꝫ ꝙ h̃ membra nutriun- tur: ſed non nutriuntur abſqꝫ attractiua virtute: ⁊ ſiue ſit in nobis attractiua virtꝰ ſiue nõ: ⁊ quomodo agat na- turale negociũ eſt: ⁊ de his efficit doctrinã: ⁊ volo nunc h̃ ingrere: vt illud qđ eſt extra intẽtionẽ de intẽtione faciã. ¶ Hoc aũt cõuenit ſcire:ꝙ mẽbra attrahũt aut natura- liter:aut ex neceſſitate. ⁊ nãliter qdẽ:ſicut cuꝫ opus eſt vt nutriat̃ corpꝰ: ⁊ tũc offerunt̃ cibi. hi aũt cibi digerunt̃ in ſtõcho:poſtea trahunt̃ per meſeraicas venas ad epar ⁊ ibi alterant̃ in ſanguine: ⁊ ſic traducunt̃ per venas ad to- tum corpꝰ. Multotiẽs aũt fit euaporatio ⁊ attrahit ſup- ficies ex mẽbris adiacẽtibꝰ humiditatẽ: ⁊ hoc iteruꝫ a ꝓ- pinquis: ⁊ ſic fit quouſqꝫ attigat ꝓepar:poſtea epar attra-

Nutrimẽto abſqꝫ attractiua fieri non poteſt.

bit a venis meſeraicis: et de ſtomacho: ⁊ ſtomachus ab orificio ſuo: ⁊ ſic fit appetitus. aliquotiẽs aũt ſtomachus quidẽ indiget: epar vero hʒ multũ nutrimentũ: ⁊ tũc epar nõ attrahit a ſtomacho: ſed ſtomachus ab epate: ⁊ enĩ ꝙ debilius eſt multotiens fortius efficiť quodaʒ forti: ſicut enim ſiquis exiſtẽs in iuuenili etate: indiget nutrimento: alius vero exiſtens in ſenectute abũdat multo nutrimẽto: ⁊ iuuenis accipit a ſene cibũ: ſenex vo dat ei: ⁊ fit iuuenis tũc debilior ſene. ſimiliter ⁊ in membris ſtomachus qui quondã cibũ tradit omnibus: nũc fit recipiens: hoc itaqꝫ dicit violentũ eſſe nutrimentũ propter attractiuã virtutem: nõ enim propter violentiam vacui. ſi enim propter vacuũ attraherent: attrahentia inſtãti deberent attrahere quouſqꝫ impleretur vacuũ: ⁊ nunquã fieret corpus pletoricũ ⁊ egritudo. ¶ Et ſciendum ꝙ que attrahuntur violentia vacui: nõ ſolũ ſm naturã ſunt: ſed extra naturam: quotiens quidem enim lapis a ſuperiori fert ad terram: tunc ſm naturam attrahit ad inferius violẽtia vacui ad terrã tanquã appetens ipſam: vt ad propriã matrem capiente totalitatem. Si vo ad ſuperiora tendat violentia vacui: quãdo ⁊ ipſa terra multotiens ppter vacuũ trahitur ad ſuperiora: tũc extra naturã fit ipſa motio. ¶ Sed poſtꝗ̃ h dixim⁹ veniamus ad ppoſitũ. Hippo. enĩ attractiuã virtutem dicit que eſt ſm naturã: nõ dicit enim ipſam que eſt violẽtia vacui. ⁊ quid dicit Hippo. quoniã carnes attrahunt ex ventre ⁊ interius ⁊ exterius: ex ventre nunc nõ dicit ex ſolo ſtomacho: ſed ex ventre dicit ex omni cõcauitate ⁊ ſtomachi ⁊ venarũ ⁊ arteriarũ: ⁊ quomodocũqꝫ interius fiat attractio: iaʒ dictũ eſt ꝙ mẽbrorum attrahentiũ nutrimentũ ex vaſis. Exterius vo quõ dicit fieri attractionẽ: aut quũ ex ſuꝑficie adiacẽtia membra attrahũt: aut quoniã ppter inſpirationẽ ⁊ cõſtrictionem arteriarũ inducit ab exteriori frigidus aer qui refrigerat calidã inequalitatẽ que eſt in nobis: ⁊ cõfortat calorẽ naturalẽ: ⁊ ſicut Aſclepiades opinat⁹ eſt ⁊ Eraſiſtratus. Hi enim dicebãt ꝙ inductio ſpũs fit per multas cõſiderationes: aut ꝙ materia fiat naturalis ſpirit⁹ vitalis ⁊ aĩalis. Secũda cõſideratio eſt: aut quoniã inductio ſpiritus fit vt refrigeret calorẽ naturalẽ ⁊ conſortet vitalẽ virtutẽ. Tertia cõſideratio: quoniã inductio ſpiritus fit ppter pulmonẽ: multotiens enĩ groſſus humor continet in eo ⁊ ppter huius inſpirationem ſubtiliat iſte humor. Quarta cõſideratio eſt: quũ motio excitat ocioſum. Sic igit ⁊ h frigidus aer interius ſumpt⁹ excitat mẽbra: ⁊ defluentia ⁊ ſopita fortificat. Diſcordãt aũt Eraſiſtratus ⁊ Aſclepiades adinuicẽ: quũ quidẽ aſclepiades dicebat inductionẽ ſpirit⁹ fieri ppter ſpiritũ aĩalem. Eraſiſtrat⁹ vo ppter vitalẽ fortitudinẽ. Nos aũt dicimus ꝙ collatis illoꝝ rõnibus adinuicẽ ⁊ vera ⁊ conſona inuenieť opinio: etenĩ ppter vtraqꝫ fit inductio ſpirit⁹: venit aũt ſpiritus. ⁊ pmo excitat vitalẽ virtutẽ: poſtea ſic aſcẽdit ⁊ etherẽ⁹ ⁊ ſplendidus factus aptus efficiť ad ſplendoreʒ rõnalis anime: ⁊ h quidem de inductione ſpiritus: de eductione vo nihil dixerunt. Nos igit dicimus ꝙ eductio ſpirit⁹ fit vt fumoſe ſuperfluitates que ſunt in nobis egrediant: ⁊ h hʒ pſens intentio. ¶ Carnes trahunt. Dictũ eſt autem nobis: quoniã naturalẽ virtutẽ h dicit Hippo. attractiuã ⁊ ꝙ Eraſiſtratus ⁊ Aſclepiades deſtruxerunt naturales virtutes. Sed oportet nos ſcire ꝙ magis Eraſiſtrat⁹ vituperandus eſt ꝗ̃ Aſclepiades: quũ Aſclepiades quideʒ ꝓprie opinioni intendens ꝓpoſuit deſtruere nãlem virtutẽ: ⁊ ppter hoc nãles virtutes nõ cõcedebat eſſe: Eraſiſtratus vo naturaʒ ſupponens virtutes ipſius deſtruit. ¶ Et interius ⁊ exterius. Didiciſtis enim quomodo fit attractio ⁊ interius ⁊ exterius. Gal. vo in ꝓpria hyſtoria credit ſermoni ꝙ attractio fit ab exteriorib⁹: ſicut enim quidaʒ ambulans in ſole ⁊ deſiccatus balneatus eſt: ⁊ in balneo humectatũ eſt corpus: ⁊ ſitis huic ſuperueniens ppter eſtũ: ⁊ diſſoluta eſt in balneo: ⁊ vnde hoc cõtingit ⁊ manifeſtũ eſt ꝙ vaſa appetitiua attraxere humiditatem balnei ad pfundũ. rarefactis enĩ poris ex caliditate niſi velimus dicere ꝙ humiditas balnei nõ puenit ad pfunditatẽ: ſed quũ humor qui erat extrinſecus: diffuſus eſt ex caliditate balnei: ⁊ humectauit appetitiua vaſa ⁊ ſitis ceſſauit. Ex his igit habes ꝙ nõ ſolũ ſpiritus induciť ex inſpiratione ⁊ cõſtrictione arteriarũ: ſed etiam humiditas ſicut declarauit nobis teſtimoniũ hui⁹ ſmonis. ¶ Manifeſtũ ſenſui. Quidã aũt libroꝝ habent ſenſui in datiuo caſu: quidã aũt ſenſus in nominatiuo. Quidã enim cõſiderãtes ſoloeciſmũ eſſe in nominatiuo: datiuũ poſuerũt: quaſi dicat manifeſtum eſt ſenſui: quidam autem Senſus ſcribunt in nominatiuo dicentes: ꝙ ſenſus faciet tibi hoc manifeſtum eſſe.

Ane violentia vacui attrahantur extra naturam moueri dicantur.

Nõ opiones multas de inductione ſpiritus.

Qualr Eraſiſtrat⁹ ⁊ aſclepiades virtutes nãles deſtruxerunt.

II.

¶ In calidioribus venis ſanguinis multitudo ſubleuat cauſonides ⁊ cõfeſtim expellit.

¶ Quidã aũt dicunt ꝙ h ſermo alius eſt a pdicto: dicimus enim ꝙ vult hic differentiã dicere tertianc: quoniaʒ tertiana aut extra vaſa fit ⁊ putreſcit ⁊ eſt deficiens: aut intra vaſa: ⁊ appellať cauſon. Nos vo dicimus ꝙ cõtinuus eſt h ſermo predicto: in illo enim de inductione ſpirit⁹ fecit mentionẽ. hic aũt ⁊ de eductione ipſius intendit. ⁊ qd eſt ꝙ dicit calidiorẽ venã: ⁊ dicimus diſtemperatũ quidem habẽs calidã inequalitatem: venã intelligit arteriã ſicut alibi dixit. Si vene que ſunt in tẽporibus pulſant. Quid aũt eſt hoc qđ dicit h: ⁊ dicimus ꝙ in arteria fit inequalitas: ⁊ diſtẽperatus fit ſanguis calidus qui eſt in ea: ⁊ exinde multa fumoſitas cõtineť indigeſta materia que eſt in ea: ⁊ infirmata alteratiua: ⁊ tũc excitať expulſiua ⁊ expellit ⁊ remouet hanc fumoſitatẽ: nõ enim eſt inconueniens alteratiua infirma exiſtente: expulſiuã fortẽ eſſe: ⁊ conſidera quomodo ſignificatiuis dictionib⁹ vtiť Hippo. Dicit enim ꝙ ⁊ cõfeſtim expellit. fit aũt huiuſmodi fumoſitas hoc mõ: multotiens enĩ multitudo ſanguinis cõtineť in arteria: ⁊ ex hac multitudine ſubleuať ⁊ videť ⁊ egreditur ⁊ diſſoluiť calida inequalitas quã inequalitatẽ cauſonidẽ nominauit. Hic aũt rurſus vituperať Eraſiſtrat⁹. iſte enim dicebat ſanguinẽ nõ cõtineri in arterijs: ſed ſpiritum ſolum ⁊ vbi materia incidit ad arteriã hanc remouet ad terminos arteriarũ ⁊ ibi cõſtringi ⁊ effici apoſtemata. Hippo. vo dicit ꝙ materia contineť: ⁊ ipſa multotiens ſuperabundat ⁊ extra naturam fit: quotiens autem dico materiam que eſt in arterijs multã nõ dico tantam quãta eſt in venis: ſed reſpectu ipſarum arteriarum aut reſpectu ſubſtantie virtutis.

Nõ tm̃ ſpũs ſʒ ⁊ ſanguis in arterijs cõtinetur.

III.

¶ Quibus pinguis quidem cholerã rubeã: ſanguis vero nigram.

¶ Vult per h Hippo. ⁊ cauſas humoꝝ aſſignare ⁊ dicit. ꝙ cholera rubea generať ex pinguibus: ⁊ impinguantibus: nigra vo cholera ex ſanguine: ſanguis enĩ aut diſtemperatus fit ⁊ fumoſus ⁊ generat nigraʒ cholerã: aut groſſus ⁊ terreſtris efficit melãcholicũ humorem: ſemper enĩ melancholicus humor ex groſſiorib⁹ hʒ generationẽ.

Nigra cholera humor melancolicus.

¶ Ratiõe memoria odoratu ⁊ alijs: ⁊ fame organoruʒ ſtudium labores balnea cibi potus ſomni libidines: omnia menſurata.

¶ Hic aũt ſermo naturalis eſt ⁊ pronoſticus: ⁊ ſcientiam cognitionis oſtendit. Sed primo volo dicere quomodo eſt naturalis: oportet autẽ a prepoſitionẽ cõſtruere ſer-

Rõne memoria odoratu.

moni ⁊ dicere a ratione a memoria ab odoratu. Et hͦ ſermo a quibuſdam in tres diuidit̄: a quibuſdā v̓o in duas: ⁊ ad tres quidē iſta eſt prima pars. Ratione: memoria: odoratu: ⁊ alijs ⁊ fame. Secūda v̓o organorū̄ ſtudium labores. Tertia. Balnea cibi ⁊c̄. Ad duas autē diuiditur hͦ ſermo ſic. Primus quidē eſt. Ratione memoria odoratu: ⁊ alijs: ⁊ fames organorum ſtudiū. ſecūda v̓o. Labores balnea ⁊c̄. ¶ Incipiamus autē a primo: ⁊ oſtēdamus qualiter eſt naturalis hͦ ſermo. intendit autē hͦ Hip. ⁊ de animalibus virtutibus mentionem facere ⁊ de ſenſibilibus: de animalibus quidē vt dominantiū exemplū accepit rationē. ſ. intellectū: ⁊ medici quidē cōplexionem dixit eam ſequi: Phi quidē dixerūt ꝙ rationalis anima vtit̄ cōplexione tanquā organo. mentionē autē fecit ⁊ de memoria: ⁊ ipſa enim per cōplexionem agit ſicut ⁊ phantaſia. didiciſtis enim ꝙ memoria per ſiccam cōplexionem ſeruatur: phantaſia v̓o per humidū. ¶ Senſuū v̓o accepit exemplum odorem percipiens nos ⁊ aliorum facere mentionem: ex eo ꝙ medius eſt viſus ⁊ auditus: et quoniam ipſe odoratiuus ſenſus videt̄ aliquo modo animalis eſſe ꝓpter id quod nō in ſenſibili membro eſt: ſed in reſpirabilibus cerebri que ſunt in ſpē mamillarū: ⁊ ipſe quidē de odore cōmemorat: alios v̓o ⁊ alios intellige: propter hoc ipſe dixit. Et alijs. ¶ De fame autē mentionem fecit: vt inueſtiges vnde fit ipſa fames ⁊ appetit᷒: ⁊ quoniam primus eſt ⁊ ipſe appetitus actio nature ſm̄ quā ⁊ cōtactus nobis fit in appetitu: ſm̄ hoc ⁊ animalis dicitur appetitus. ¶ Organorum v̓o ſtudiū dicit quaſi ſanitatē organorū. Et quod ſuperius dixit: defectiue ſtudium ſanitatis: irrepletio nutrimēti: hoc autē hͦ latius intēdit tradere. dicit enim ꝙ fit ipſa ſanitas organorū per labores balnea ⁊ cibos: ⁊ vniuerſaliter omnia cōſequentia. per labores quidē vt per exercitium euaporent ſuperfluitates. balnea autē vt reliquie ſuperfluitatū que non expurgate ſunt in exercitio in balneo euaporent ⁊ humectentur mēbra deſiccata exercitio: cibos v̓o dicit vt nutriat̄ noſtrum corpus: ⁊ ꝙ autē cibi traditi nō fiant ſicut lapis et gipſum in noſtro corpore propter hoc potū appetimus vt tanquā paſta fiat cibus: quoniā autem ipſe cibus nō ſimiliter digerit̄ in vigilia ⁊ in ſomno: propter hoc de ſomno cōmemorat. De luxuria enim cōmemorat vt oſtendat tibi: ꝙ nō oportet his vti neqꝫ repletū: neqꝫ vacuū: ſed neqꝫ etiā per malā delectationem: ſed per generationem. ¶ Et ſciens notaꝙ ſpēs poſuit: ⁊ ordinationē ſtatuit ⁊ quātitatē cōmēſurauit: ⁊ ſpeciē quidē propter cōnumerationē hoꝝ ſex. ſ. laborū balneoꝝ ⁊ aliorum cōſequentiū. ordinationē autē aſſignauit hoc modo: quātitatem cōmenſurauit per vnā dictionē dicendo: omnia cōmenſurata ſic. Siquidē igit̄ habes ꝙ naturalis eſt hͦ ſermo. ¶ Quomodo autē oſtendimus ꝙ dat nobis cognitionē: ⁊ eſt pronoſticatiue: de ratione mentionē fecit: [illegible]ras verum alienat patiens aut dormit. de memoria vt ex ipſa accipiamus cognitionē. ſic enim multotiens aliquis habet leſam memoriā: ⁊ dicit deferas mihi hoc vas: ⁊ ſtatim obliuiſcit̄ que dixit: ab odore autem cognoſcimus ex eo ꝙ odorabilia cogitat eſſe fetida. A fame autē ſiue ſm̄ naturā eſt appetitus ſiue frigidus ſit humor qui cōtinet̄ ⁊ caninus ſit appetitus. ¶ Cōſiderans autē artem. Gal. potius v̓o dilectionē quā habuit erga hominē. cū enī Hip. hic de his ſex mentionem voluit facere: hoc accepit Gal. ⁊ fecit ſex libros de ſanis. Inquiſiuit enim de laboribus. ſ. exercitijs: labores autē hͦ dicit exercitia. Inquirimus autē in his quale oportet habere exercitiū. oportet enim ſimilia facere: vt ſi totū corpus volueris exercere vtere partis circulatione: ſi v̓o oculos lege: ſi v̓o manus ſcribe: ſi v̓o pedes ambula: ⁊ iterū inquirimus ſi cū oleo oportet facere fricationem: ⁊ debent eſſe in exercitio aut ſine illo fricare ⁊ inquātū hͦ expediunt fieri: hͦ omnia inueſtigās fecit ꝑmū librum. ¶ In ſcōo v̓o inueſtigauit de balneis: que ⁊ in megatechni dixit ꝙ quatuor ſūt partes balnei: eſt enī qđ eſt aeris: poſtea aūt qđ eſt aque calide aque: ⁊ tertiū qđ eſt frigide: ⁊ quartū qđ eſt fricationū: ⁊ opꝫ inquirere vtrū corp᷒ indiget euaporatione: ita ꝙ facias ipſum ſtare plurib᷒ horis: ſi v̓o humectare in calida regione: ſi v̓o extinguere calidā inequalitatē ī frigida. ſi v̓o humiditatē vti fricationib᷒: multotiēs. n. ad pedes volum᷒ attrahere māni: ⁊ tūc vtimur dēſis fricationib᷒. ſi v̓o volum᷒ hoc facere ſed deſiccare ſolū ſimplr fricationib᷒: opꝫ aūt cōſiderare balnea: vtrū ſint aquarū dulcium vt dictū eſt: aut nitroſa aut ſulphurea: aliquotiēs aūt his indigemus. ¶ In tertio v̓o libro igrit de cibis: aut bene digeſtibiles ſunt: aut male: aut groſſi humores: aut boni: aut multū nutriēt: aut parū: ⁊ aut nutriūt ſolū: aut medicine iuuamētū retinēt. ¶ In quarto v̓o ſermone de potib᷒ determinat: quidā enī ſunt qui oino nō vtunt̄ vino. quidā autem vtunt̄ vino: ⁊ vino aut rubeo: aut albo: aut aliquo huiuſ: hoc nō ſolū ſm̄ differentē regionē ſcribit: ſed ſm̄ differentem etatē: ⁊ in his oībus diligētiā exhibuit Gal. pueris. n. lactentib᷒ lac damus ⁊ nō vinū: iuuenibus aūt vinū: ſenibus v̓o ⁊ multū vinū. ¶ In quinto v̓o libro de ſomno inquirit: aut ante cibū aut poſt cibū fiat ſomnus: qm̄ in humidis nō opꝫ ſomnū aſſumere neqꝫ patiētib᷒ ſtupores: ſed vigiliā: in calidis v̓o ⁊ ſiccis ſomnū. iñt ⁊ ſi poſt cibum dormiat vt cibi nō ſupnatēt: ſed ꝑmo moueat̄ moderate vt cibus reſideat ⁊ ſtet in ſuperficie: ⁊ nō ſolū hoc: ſed vt caliditas maior efficiat digeſtionē. ¶ In ſexto v̓o inquirit de luxuria: ⁊ dicit ꝙ nō opꝫ poſt repletionem hac vti: ſed poſt digeſtionē: qm̄ ad crudū humorē permutat̄ nutrimentū ⁊ oppilationes efficit ⁊ apoplexiā: in hac enim motione ⁊ perturbatione mouent̄ oīa membra ꝑncipalia: ⁊ nō ꝑncipalia: mouet̄ aūt materia: ⁊ ipſa multotiens fert̄ ad cor: ⁊ efficit ſyncopim. Multotiēs aūt ad cerebrū: ⁊ efficit apoplexiā. vnde ⁊ huiuſmodi hyſtorie reminiſcitur Gal. ꝙ vir qdā poſt cenā repletus cibis iacuit cū muliere ⁊ agens in ipſam ſtatim vehemēter reſpirans mortuus eſt: ſicut mulier teſtata eſt: ⁊ iam hͦ mulier deducta in iudiciū accuſabat̄ de homicidio: que reſpōdens negabat homicidiū verū negocij cām recitabat dicēs: ꝙ ego nō interfeci ipm̄: ſed poſt cibū replens cibis: ⁊ habēs rē mecū apoplecticus factus mortuus eſt: ſuper quo interrogati medici: ſi pōt hoc fieri: qui reſpondentes dixerūt ꝙ ſic: ⁊ mulierē a cruciaminib᷒ liberarūt. Ex his itaqꝫ habes ꝙ nō oportet per malā cōcupiſcentiam vti libidine neqꝫ in quolibet tempore: ſed poſt digeſtionē ⁊ propter generationem. Et hec omnia oportet cōmēſurata agere: ⁊ hec habet preſens intentio. IIII.

¶ Perfrigidior aer in frigido tempore ⁊ in regione: percalidior erit.

¶ Si bene recolitis multis modis excitans nos Hippo. docet nos curas: ſic igitur ſuperius per calidaꝫ cōplexionem curans per infrigidantia vniuerſaliter: cōſequenter intendit hͦ ⁊ de contraria inequalitate curam aſſignare. ſ. frigida: ⁊ dicit: quoniā hͦ per frigida curat̄. ¶ Sed quidam Cōmentatoꝝ hͦ nō intelligētes Hippo. dixerūt ꝙ ſi calida inequalitas eſt cum frigidis curat̄: quomodo poſſibile eſt ⁊ frigidā ex eiſdem curari. ¶ Deridendi ſunt aūt iſti. Ignorāt enim hi ꝙ duplex eſt ſpecies curationis. curatio enim aut ſm̄ primam rationē eſt: ſicut contraria ex cōtrarijs diſſoluunt̄. aut ſm̄ accidens: ſicut ſimilia ex ſi-

Marginal notes (left): De odoratu. — Libri ſex Gal. primus de exercitio.

Marginal notes (right): Secūdus de balneo. — Tertius de cibis — Quartus de potibus. — Quintus de ſomno. — Sextus de luxuria. — Duplex ſpēs curationis.

mitibus: ſicut in cōgelatione ventiū portulacā offerimus ⁊ in thetano aquā frigidā: de quo dixit Hippo. Eſt autē ⁊ in thetano vbi ſine vulnere iuuene bene carnoſo eſtate media frigide multe aque infuſio: caloris reuocationem facit. calida autem infundunt̄ h omnia. Sed conſidera: quoniā nō oportet ad vnāquāq; frigiditatē frigidis vti: vt h nō tendant ad profundū ⁊ extinguant naturalē calorē: ſed quādo vides ꝙ eſt aliquid ꝙ poteſt reſiſtere frigiditati: ſicut Hippo. bene carnoſo dixit: ſic ⁊ tu conſidera ſi fuerit patiens bene carnoſus: ſiue habuerit fortē virtutē: ⁊ tunc offeras frigida: ꝙ enim quidē opus eſt reſiſtentie vt macreſcat (aliter magneſcat) pfunditas. Manifeſtū ex auibus rapacibus: quoniā in his nō eſt multa diſtātia ſuperficiei ad profundū: ideoq; quidē in eſtate agreſtes ſunt: ⁊ nō bene venantes. in hyeme ꝟo: qꝛ frigiditas tendit ad pfundū: ⁊ has graciliora: ideoq; ſicut graciles ſunt ⁊ facile ad manus peruenientes: ⁊ hoc eſt quod intendit. ¶ Percalidior erit. Dux autē veniens Gal. dixit: ꝙ per prepoſitio male preponit̄: nō enim inſātū calefacim⁹ vt ad cōtrariā veniamus qualitatem: ⁊ iterū cogamur infrigidare: ⁊ iterum calefacere: ⁊ ſic inueniemur telam penelopes texere. V.

¶ Dolorum proximum ventrē purgare: ſanguinis ꝟo ventrem diuidere incisione cuſtio: eſtus: infrigidatio: ſternutatio: plantarum humores ex quibus virtutem ⁊ habēt ⁊ chichcon: male operātium: lac. allia: vinū feruidum: acetum: ſales.

¶ Transfert ſe Hippo. ad aliū ſermonē mirabilis autē eſt ⁊ medicinalis: ſed oportet me preaſſumere quedā: ⁊ ſic deuenire ad medicinā. ¶ Quoniā aūt de dolore mentionem facit inueſtigemus quid eſt dolor: ⁊ que ſunt mēbra que dolent: ⁊ tertiū vtrū vnū eſt efficiens membrū: vel plura: ⁊ quartum ſiue interius ſiue exterius. vltimo ꝟo differētias hoꝝ. ¶ Incipiamus igitur a primo. dolor eſt ſenſus rei nociue: ſed per primū ⁊ ſcdm nobis videtur. ſi enim dolor eſt ſenſus rei nociue: ⁊ manifeſtum eſt ꝙ membra ſenſibilia dolent: verbi gratia carnes: neruī: lacerti. vnde ⁊ oſſa ſicut inſenſibilia patiunt̄ quidē nō tamē ſentiūt. Tertio aūt eſt inquirere: ſiue vna ſit cauſa efficiens dolorē ſiue multe: ſed hoc cum quarto capitulo apparebit. Quartū enim eſt inquirere ſiue interius ſiue exterius: ſi ꝟo ⁊ interius ⁊ exterius ſint cauſe: manifeſtū eſt ꝙ nō eſt vnū: ſed plures. vnde dicamus horū exempla. ¶ Et exterioꝝ quidē exemplū ſic: verbi gratia nix: ignis: lapis: ſed lapis: aut obtundens cōterit ſolū aut acutus incidit: ſimiliter ⁊ enſis diuiſione efficit dolorē. Sed cōſidera h ꝙ dolor iſte fiendorū nō factoꝝ eſt: inquātū quidem enim eſt enſis efficiens fiendorū dicitur. quādo mouet̄ ꝟo enſis factorū dicitur: ſi ꝟo dubitabit aliquis dicat nōne poſt remotionem enſis nō dolet membrum: audiat autem a nobis ꝙ materia eſt que poſterius ſluit: que dolorem efficit: quoniā nō enſis. Et h ſunt exempla exteriorū. ¶ Interiorū ꝟo ſicut cholera rubea eſt corroſionem agens: ⁊ tanquā acus pungens: eſt autē ⁊ flegmaticus humor infrigidans: ⁊ aſſimilat̄ niui: ⁊ efficit dolorē. Sed oportet nos ſcire: ꝙ omnia alia ſubita tranſmutatione efficiunt. infrigidatio ꝟo multo tēpore eget ad efficiendū dolorem: ⁊ quid dicimus ꝙ nō ſimpliciter ꝑpter repentinā tranſmutationē efficit dolorē infrigidatio: ſed propter inequalitatē que fit a calido ad frigidum: ſciuit enim natura in omni inequalitate perturbari ⁊ ledi: ⁊ h ſunt de flegmate. melancholicus ꝟo humor ꝓportionatur lapidi obtundenti propter grauitatē: nigra ꝟo cholera ſi a ſanguine ſit quoniā h ſanguis groſſior eſt cholera rubea ⁊ ſiccior aſſimilat̄ lapidi incidenti: ſi ꝟo a cholera rubea exuſta ſic aſſimilat̄ gladio incidenti. ⁊ he ſunt particulares cauſe dolorē agentes. ¶ Quoniā autem nō oportet nos de omnibus particularibus pertranſire: igit̄ redacam⁹ hec ad aliqua duo generaliora: ⁊ dicamus ſic: ꝙ omnis dolor fit aut propter repentinā mutationē: aut propter diſſolutionem cōtinuitatis. qualitates quidē enī propter repentinam mutationem efficiunt dolorem: materia ꝟo ꝑpter diſſolutionē cōtinuitatis. ¶ Sed poſtq̄ cauſas dolorum vidiſtis: veniamus ad vltimum: ⁊ dicamus differentiam hoꝝ doloꝝ. Dolor enim ſuperuenit aut propter qualitatem: aut propter quātitatem humoris: aut propter aliquē tumorem. propter qualitatē quidē. ſicut ſi a calido in frigidū fiat trāſmutatio: aut a frigido in calidum: aut a ſicco in humidū: aut ab humido ad ſiccū: aut in ſenſibus hominum. ꝙ autē ⁊ ſiccitas poteſt facere dolorē manifeſtū eſt ex diſtenſione cutis: ⁊ ſic quidem a qualitate. a quātitate ꝟo materie quēadmodum quādo multa exiſtens materia facit oppilationē aut grauedinem aut aliquem alium huiuſmodi dolorem. a tumore ꝟo ſicut cum fit aliquis tumor recto inteſtino dolor ſuperuenit veſice: ipſa enim veſica depreſſa ⁊ coanguſtata a tumore ſimul ⁊ dolet ⁊ retinet vrinā: ſimiliter ⁊ in mulieribus tumore ſuperueniente circa femur coanguſtantur ea que ſunt circa matricem ⁊ dolent: ⁊ propter hoc dicimus ꝙ ⁊ a tumore ſuperueniēte fit dolor: fortaſſis aūt ⁊ propter diſtenſionē. in tumore enim diſtenſio fit: ⁊ in diſtenſione huiuſmodi dolor ſuperuenit: ⁊ hoc eſt verum ⁊ manifeſtum. ſic eſt ſi fiat tumor in frigida materia: ipſa frigiditas groſſiorem efficit materiam: ⁊ diſtendit autem: ⁊ in diſtenſione fit dolor. Habes igit̄ ⁊ ex his differētias doloꝝ. ¶ Sed poſtq̄ prediximus h: veniamus ⁊ ad ipſas curas: ⁊ videamus per hoc qd dixit Hip. verbi gratia: ſi aliquod corp⁹ patiens aut a quātitate materie aut a qualitate: aut ab vtraq;. ⁊ ſiquidē eſt quātitas debemus flobothomare: ſi ꝟo qualitas purgare: ſi ꝟo vtrūq; ⁊ flobothomare ⁊ purgare. Sed inueſtigemus modū flobothomie. ſiquidē enim ſuperuenit dolor capitis propter multitudinē ſanguinis: tunc oportet incidere venam que venit a muſculis ſcapularū. Si ꝟo pleuretica diſpoſitio ſit a multitudine ſanguinis: tunc illa que eſt in aſcellis: ſicut dictum eſt in regimēto acutoꝝ: ſi ꝟo nephretica diſpoſitio eſt: tunc incide venā que eſt in tibia. In mulieribus ꝟo ſi retentio menſtruoꝝ ſit: tunc incide venā que eſt in nodo: ⁊ vniuerſaliter ſemper adiacentes venas incide: ⁊ h quidē ſi quātitas fuerit ſuperabundās: ſi ꝟo eſt qualitas: tunc purga: ſed ⁊ tunc per cōuenientia membra: verbi gratia: ſi eſt qualitas in inteſtinis: tūc per inferiora efficies purgationē: ſi ꝟo in pectore: per tuſſientia ⁊ expuentia. ſi ꝟo in ore ſtomachi per vomitus: ſi ꝟo in renibus per diuretica: ⁊ vniuerſaliter que dicta ſunt in afoꝛiſmis: vbi vtiq; reperit per ꝯueniētia loca fieri euacuationes: ſi ꝟo in cerebro ſit paſſio: tūc per loca conuenientia facimus purgationē: vtimur enī his que ſunt per nares ⁊ ſternutatiuis medicinis: ⁊ his que fiunt per guttur: ⁊ ſic euacuamus materiam. Sed oportet nos ſcire ꝙ vtimur ſternutatiuis: quando non patitur pectus: quoniā ſi iſtud patiatur ⁊ appoſuerimus ſternutatiua motio fit cerebri in ſternutatione: ⁊ moto cerebro: mouetur ⁊ pectus. Iſte autem motus mittit fumos ad cerebrum perturbata materia que eſt in eo: ⁊ ſic diſtenduntur ea que ſunt cephalagie. ⁊ hoc quidem ſi eſt qualitas vincens. Si ꝟo vtrunq;: tunc ⁊ flobothomamus ⁊ purga-

Quid ſit dolor ⁊ que ſint mēbra dolentia.

Cā de doloris interiores ꝙ exteriores.

De cauſis ⁊ differētijs dolorum.

De curatione cum flōmia ⁊ purgatione.

Sternutatoria nocēt pectori.

gamus:vt primo fortiorem efficiamus virtutē:euacuā-tes per flōmiam multā materiā:⁊ ſic fortis exiſtens vir-tus expellit reliq̄ materiam: ⁊ multotiens autem neq̄ flobothomia vtimur neq̄ purgatione ſed vſtione:ſicut in ſciaticis ⁊ in bubonibus hernioſorū in quibus ſuper-abūdat humiditas:vt hanc deſiccemus ⁊ liberemus mē-brū a paſſione aliquotiens eſtu vtimur.eſtum autem di-cit aut calefactoriū quod fit in oculis:aut caliditatem que eſt a balneis: aut calefactoria dicta in regimento acutorum:que fit per milium ⁊ ſal ⁊ hui9 talia.¶ Mul-totiens autem ⁊ flobothomaui ⁊ purgaui:⁊ etiā exuſtio-ne vſus ſum:⁊ eſtum miniſtraui:⁊ tamē per hec oino nō potui ꝓficere patiēti:⁊ tūc trāſfero me ad medicinalem ſpēm noſtre artis:⁊ ingro plātas:nomē.n.plātarum cō-muniter dicit̄ ⁊ de herbis ſpinis ⁊ arborib9 tanq̄ Theo-phraſto videtur.⁊ omniū horum plantarū facio inue-ſtigationem:⁊ ex ipſis inquiro curā.ſed non arborē aut ſpinā:aut herbā offero patienti:ſed horū humores:humo-

Amoniacū eſt gūma nardi.

res aūt dicit Hip.cōiter ſuccū herbarum ⁊ gummā:Gū-ma namq̄ eſt amoniacum:amoniacum autē gumma eſt nardi.ſic autē ⁊ nos dicimus fructus lentiſci.vnde oleū lentiſci.ſic autem ⁊ raſa ex pinu.multotiens autem ⁊ gū-ma arborum a ciuitate denominatur ſicut dicimus.gum-ma cyrenei cum gumma indicū:verumtamē ⁊ ex plan-tis denominatur gumma.ſicut dicitur opoponax gūma

Opoponax ē gūma panaci.

panaci:⁊ hec quidē ſunt de gummis.Quid autē eſt ſuc-cus:verbi gratia. quando ſumimus morellam: aut ſem-peruiuam:aut lactucam:aut aliquid tale,⁊ hanc contera-mus:⁊ quod ex ipſa habemus dicitur ſuccus.ſic autem ⁊ oleum dicimus ſuccum oliuarum:etenim oliue contrite faciunt ſuccū.i.oleum:hoc:hoc autē oleo vtimur multo-tiens in dolore capitis.ſed ſi a calida:diſtemperantia ſu-peruenīat cephalagia:tūc oleo roſato vtimur.ſi ꝟo in fri-gido:tūc oleo camomillino:aut oleo nardino:aut hederi-no aut aliq̄ alio oleo calido.ſi ꝟo virtutē volumus ɔfor-

Lac

tare:tunc vino vtimur.Si ꝟo voluerim9 humectare vti-mur lacte.hoc.n.lac ⁊ humectat ⁊ ad equalitatē ducit.Si

Allium.

ꝟo ſit frigida inequalitas:tunc allijs vtimur.hoc namq̄ calidiſſimū eſt.Similiter in animalibus venenoſis:vt in ſcorpione:q2 virus horum frigidiſſimum eſt.⁊ qui vul-nerati ſunt ab his:videntur tanq̄ a gelu comprimi:tunc

Acetum.

vtimur allijs.Si ꝟo groſſius humor fuerit vincens:tunc vtimur aceto vt ſubtilienus mām ⁊ alteret mām:⁊ bene expulſiuā ipſam efficiat niſi fuerit iſte humor frigidus. Si vero fuerit valde frigidus:tunc offero calefaciētia.vt

Sal

piper ⁊ ſynapim ⁊ hui9.Si ꝟo humiditas fuerit ſupabū-dans:tunc ⁊ ſale vtimur.hoc habet deſiccatiuam q̄dam virtutem:hec habet preſens intentio.¶ Proximum vē-trem purgare:ſanguinis ꝟo ventrē diuidere.Ecce Hip. dicit nobis:quandoq̄ oportet proximam patienti mem-bro venam incidere.⁊ qm̄ propter vicina membra opor-tet facere euacuationem:ventrem autem hic dicit omnē concauitatē ⁊ cerebri ⁊ ſtomachi ⁊ inteſtinoꝝ ⁊ renum ⁊ aliorum membrorum.Sanguinis ꝟo ventrem dicit ve-nam.¶ His ita ſe habētibus oportet te ſcire q̄ preſens ſermo ⁊ medicinalis eſt ⁊ preconſeruatiuus ⁊ fallax:ete-nim medicinā tradit ⁊ conſeruationem ⁊ modum falla-cie:medicinalis quidem eſt q2 dicit:q̄ ſi q̄titas eſt flobo-thoma.ſi ꝟo qualitas euacua.ſic.n.in opthalmia aut in alio mēbro reumatiçato.verbi gratia.in vulnere primo quidē medicinalibus canonibus vtimur:⁊ aut flobotho-mamus:aut purgamus:poſtea ⁊ conſeruatiuis.ſi.n.in me-dicinalibus non diſſoluta fuerit paſſio:preſeruatiuis vti-mur:vt emplaſticis:vt per hoc reperatiam fluxū.ſi ꝟo hoc modo nō inuero tūc vtor deceptiuis:vbi gratia.in co-

De cura opthalmie.

licis obtali ſtupefacientia.Similiter oculoꝝ diſpoſitiōe exiſtente:⁊ oculis reumatiçatis ex toto flobothomaui:po-ſtea purgaui.⁊ tūc emplaſticis vſus ſum colyrijs.poſtq̄ autē in his non ceſſauit opthalmia deceptiuis vſus ſū. hoc aūt tibi dico vt nō facias ſicut fecit medicus qui fuit Rome:qui dicebatur optimus medicus oculorum eſſe: ⁊ neſciebat curare opthalmiam.Si ꝟo ſm̄ primitiuam paſſionem oculi facta eſt opthalmia tunc curabat.ſi ꝟo ſm̄ colligantiā totius corporis:tunc non curabat.neq̄.n. ſciuit primo vti vniuerſalibus euacuatiōibus neq̄ par-ticularibus aut localibus medicinis.¶ Poſtq̄ autē di-ximus in ſermone iſto:q̄ ſi q̄titas quidē eſt oportet flo-bothomare.ſi ꝟo q̄litas purgare:ſi ꝟo vtrūq̄ flobotho-mare ⁊ purgare.ideo primo purgare priuſq̄ flobotho-mare:quoniam difficilia ɔtingunt:⁊ neq̄ mā ſicut opor-tet euacuatur:⁊ hic ordo non ſolū in his euacuationibus

Stiptica ante cibū ɔſtipāt. poſt ꝟo ɔfortāt expulſiuā ⁊ expellunt.

cōuenit:ſed ⁊ in cibis.Si.n.ante cibū offeramus ſtiptica: tunc conſtipatur venter.ſi ꝟo poſt cibum:tunc conforta-tur expulſiua virtus:⁊ ſic expellit ſuperfluum:vnde ⁊ a quibuſdam inueſtigatur propter quid granatum vel ſu-macum conſtipat ventrem:aliquotiens ducit ipſum:an-te cibum quidem conſtipat.poſt cibū ꝟo ducit.¶ Exu-ſtio.Oportet autem ſcire quoniam nos exuſtiōe vtimur ⁊ extra dominos.ſed domini quidem modos anime con-ſtruentes:⁊ malam operationē anime affligentes:⁊ hāc facientes caſtam:⁊ incidentes malorum proceſſum ⁊ au-gmentum:ignem dant peccanti:medicus ꝟo augmentū paſſionis ⁊ humiditatis incidere volens nocumentum ⁊ deſiccare:offert exuſtionem.ſed hanc facimus aut ferrū calefacientes:⁊ ponentes:aut frigido cauterio vtentes:ſi-cut quando cōſtruimus puluerē ſulphure ⁊ calce ⁊ hui9 viſibilium.¶ Plantarum humores ex quibus virtutē habent.Hoc tertio exponamus.Ex quibus autem dicit aut ad virtutem oblatarū medicinarū:aut ad paſſiones ſubiectas: aut ad membra patientia . ad medicinas qui-dem igitur dicit q̄ oportet cōſiderare cuius virtutis eſt: ſi contingat oleum camomillinum:cuius roſatum ⁊ vni-uerſaliter cuius virtutis ſint oblate medicine:vt ſi contin-gat q̄ roſatum infrigidat.camomillinū ꝟo relaxat.nar-dinum calefacit.oleum ꝟo pomorum confortat.abſyn-thium ⁊ confortat ⁊ moderatam efficit inanitionem . ſic igitur ad medicinas.Unde non oportet te eſſe medicum ſolum ſermonibus: ſed ſcire virtutes medicinarum:vt veniens ad patientē non dicas ſic vniuerſaliter exhibere ei vnctiones amellino ⁊ oleo camomille ⁊ maſticino:ſed conſidera ſubiectam paſſionem.⁊ ſi apoſtema eſt in ſto-macho:⁊ volueris hoc diſſoluere: tunc ſuperfluum po-ne oleum camomillinum.ſi ꝟo confortare magis ſuper-fluum milium.ſi ꝟo infrigidare roſatū.ſi ꝟo ⁊ cōmen-ſuratam euacuationem volueris facere: ſimul autem ⁊ confortare virtutem:abſynthio ſuperfluo vtere.⁊ hec ſūt ex medicinis . in ſubiectis autem paſſionibus damus medicinas: aut virtutem medicinarum.ſi enim ſuper-uenit colica paſſio quibuſdā egrotantibus duobus mul-totiens:ſed hec quidē a cholera ru.ſuperuenit illa iunior paſſio:alia ꝟo a flegmate:⁊ in flegmate quidem.offero antidotum: quod eſt per calamentum quod euacuati-uum eſt flegmatis:in cho.ru.hierampigram:multotiens autem ⁊ ipſa eſt paſſio ⁊ ab ipſa materia facta eſt:diffe-rentia autē ſunt membra patientia:⁊ ꝓpter hoc differē-tes ſunt medicine.ſi.n.fit apoſtema in oculo in pelliculis ſub coſtis ⁊ in femore:⁊ fit eadem materia ⁊ eadem paſ-ſio in oībus:verūm in oculis colyrijs vtimur:in pellicu-lis ſub coſtis ſaccalis:⁊ in femore colyriū nō offerimus: ſed alias medicinas.¶ Et chicheon.Et de his chicheis

Homerus mentionẽ facit:cõponitur autẽ ex farina ⁊ vino ⁊ his maxime vtimur ꝓ ꝯfortare vãtẽ ⁊ ꝯſtipationẽ vẽtris facere:farina ordei quidẽ deſiccãs ꝯſtipat ventrẽ: vinũ confortat.❡ Male operantiũ:male operantia dicit mala operantia vt humorẽ ferinum ⁊ venenoſuʒ:aut virus animalis venenoſi.de allys ĥo mentionem facit.

Suba ſubſtã/tie ꝯtrariat.

aut qꝛ calidũ eſt:aut qꝛ ſubſtantia alliorꝫ ꝯtrariatur:multotiẽs.n.ſubſtãtia ſube ꝯtrariatur:⁊ ſuba ſuba gaudet.ecce.n.epar gaudet ficubus ſiccis ⁊ melle ⁊ iure ſpice:ſuba aũt ſube ꝯtrariaꝛ ſicut lepus marinus pulmoni ⁊ cantarides veſice.ſed hec oĩa nõ ſicut ꝯtraria ꝯtrariaꝛ:tanq̃.n. ꝯtraria ſolc qualitates:ſed ſermone improprio ⁊ ꝓpriete quadã ꝯtraria ſuba eſt ſube.❡ Uinũ feruidũ. Uinum offerimus vt ꝯfortemus virtutes ⁊ calefaciamus mãm. feruidũ aũt dicit:aut ꝙ eſſe elixatũ dicit:quotiẽs vinum ſm ſe calefaciam⁹:aut feruidũ dicit vt calidã aq̃ miſceamus vino ſuperfluã:vt neqꝫ ipſo ꝯtactu infrigidet vinũ. multotiẽs aũt bõ vinũ cũ pane prebemus quotiẽs ſupuenit dolor capitis vt nõ ſolũ tẽdat vinũ ad ſuperiora ⁊ cõgregẽt ſpũs ⁊ augeãt dolorẽ capitis. Sed prebe panem cũ vino vt panis catena fiat vini ⁊ contentum ⁊ digeſtuʒ efficiat ſuã bonã opationẽ.qdã aũt dicunt ꝙ vinuʒ feruidũ dicit qñ ꝯmiſcemus cum ipſo ⁊ bulliamus tedas aut ſcamoneam aut aliquid tale. Gal.autẽ dicit ꝙ feruidum nominat decoctioneʒ qñ hec decoctio fit vino elixo ⁊ reducto ad tertiã partẽ:⁊ põt mitigare ferinũ hu.vñ hñtibus aſcharides aut lũbricos ꝓhem⁹ decoctionẽ.❡ Acetũ ſales. Acetis multotiẽs vtimur ad ſubtiliãdũ materiã groſſaʒ:aut vt faciat ꝓceſſuʒ ſicut ĩ aceto roſaceo:ſale aũt vtimur quotiens multa humiditas eſt. VI.

❡ Homo ex laboribus ex itinere debilitas ⁊ põdus:expuit extuſſiuit nãqꝫ ex vertice:feb. acuta ad manus ſubmordens:ſcdo vero capitis grauedo:lingua exarſit: naſus vngula ſcalptus non egeſſit ſanguineʒ:ſiniſter ſplen magnus durus doluit.

❡ Iterꝫ Hip.de egritudine determinat:egritudine auteʒ ab aſtre cã factã:⁊ huius egritudinis dans mẽtionẽ ⁊ ſiue ſalubris fuerit ſiue mortalis nõ dicit.nõ.n.de vrina facit mẽtionẽ neqꝫ de egẽſtionibus neqꝫ de indigeſtis neqꝫ de digeſtis.dicit igiꝛ ꝙ fuit qdã hõ.ignorabat.n.nomẽ ipſius: ⁊ iſte laborauit valde.vnde nõ dixit:ex labore ſingulꝛ: ſꝫ ex laborib⁹ plꝛ:vt deſignet multũ laborẽ:qñ igiꝛ laborauit iſte in itinere ⁊ in exercitio itineris: debilitate ſunt igiꝛ eidẽ virtutes:maxime volũtarie.i.motiue.Et exĩde ex motiõe põdus ſuperuenit eidẽ.❡ Hic autẽ quidẽ dubitãt qũo factũ ẽ põdus:debebat.n.eſſe ꝯtrariũ ĩ motione euaporato corpore leui⁹ fieri.Et quidã.n.dixit ad hoc ꝙ põdus factũ eſt:qñ mã quieſcẽs mota ẽ:⁊ mota fecit põdus:noſter aũt doctor:cuius aĩa ſuit diuina:ꝯſtituit ꝙ põdus factũ ẽ:qꝛ debilitata ẽ.qñ.n.debilitata ẽ virt⁹:tũc grauiter mouẽtur mẽbra corporis:maxĩe aũt ⁊ ſi multa fiat diaphoreſis. Tuſſis aũt ipſi ſupuenit a vertice.i.a capitẽ:verticẽ autẽ dicit caput a ſupiore parte denominãs totũ:ipſa autẽ tuſſis nõ ſm primitiuã cauſã fiebat:qñ ex pectore debebat fieri:ſꝫ ſm accñs pectore cõpatiẽte cerebro:multotiẽs.n.infrigidaꝛ cerebrũ:⁊ ꝯdẽſaꝛ hui⁹ ſuperficies:⁊ ſic ferꝛ mã ad pect⁹:multotiẽs ṽo calã ẽ inequalitas q̃ ẽ ĩ cerebro ⁊ ipſa in modũ vẽtoſe attrahit mãm:⁊ hãc iterꝫ remittit pectori:⁊ ſic mouet tuſſiʒ.qdã aũt dicũt ꝙ a vertice dicit quaſi a pricipio egritudis.nõ ẽ aũt hoc verꝫ:nõ.n.ſm tẽpus egritudis ſigna nobis tradit.❡ Dicit ãt ꝙ febris acuta fuit ⁊ vehemẽs:⁊ medico ꝯtĩgẽti acuta qualitas videbaꝛ:⁊ vlt qõ dictũ ẽ ſuperi⁹. Febres hec qdẽ demordentes manum:he vero mediocres hoc.⁊ hic modũ motiõis febris volẽs oñdere que eſt a profunditate ad ſupficiẽ facta.Ergo qñ ex multa caliditate ſoluebatur mã generabantur ſpiritus:⁊ hi deferebantur ſuperius:propter hoc ⁊ capitis grauedo facta eſt:ꝓpter multam ṽo caliditatẽ ⁊ lingua erat aduſta.❡ Sic itaqꝫ ⁊ patiens induxit digitũ ad narẽ:⁊ aperuit venã manu:⁊ ſcalpſit vngue.vñ dicit. Naſus vngula ſcalpt⁹.⁊ tñ non emiſit ſanguinẽ:iterũ incert⁹ eſt ſermo:incertus.n.qdẽ eſt:qꝛ nõ dicit ſiue nullo mõ emiſit ſanguinẽ ſiue guttã aliquã: iterum incertus.qꝛ nõ dicit:ꝙ ſiue per groſſitiẽ humoris non emiſit:ſiue propter debilitatẽ virtutis:opꝫ autẽ nos ſcire ⁊ antiqui medici quibuſdã talibus inſtrumẽtis vtebantur ſcalptruis ad aperiendã venã:⁊ tñ his vtentibus non egreſſus eſt.❡ Dicit itaqꝫ ſiniſter ſplẽ:qdã autẽ conſtruunt cũ naſo:ſiniſtra vero multotiens quaſi quotiens ſiniſtra hypocondria patiuntur:tunc ex ſiniſtra nare ſperam⁹ educi ſanguinẽ ꝓpter rectitudinẽ loci.ſi ṽo dextra a dextro:⁊ hec ſi ꝯſtruaꝛ cũ naſo:ſi ṽo ꝯſtruiꝛ cũ ſplene: qñ ſiniſter ſplen patiebaꝛ. Siniſtrũ aũt dixit aut qõ eſt ex neceſſitate ſicut lac albũ ⁊ ſpõdiles q̃ ſut in ſpina.aut ſiniſtrũ dicit ſplẽ quaſi ſiniſtre ptes ſplenis. Habet nãqꝫ ſplen ⁊ ſiniſtras partes ⁊ dextras.⁊ dextra quidem ipſius declinata ſunt ad ventrẽ ⁊ ſtomachum:ſiniſtra vero ad coſtas.vnde qꝛ pectus patiebatur propter tuſſim:propter hoc ⁊ ſiniſtre partes ſplenis patiebantur.aut hoc dicas:aut qñ ille partes habiles ſunt ad patiendũ.⁊ ſm primitiuã cauſam paſſe ſunt:dicit itaqꝫ factus eſt ſplen durus.⁊ ꝙ non credas ſchiroſam eſſe hui⁹ paſſionem inducit:dicens:qñ dolebat:in ſchiro autem dolor non fit.hoc habet preſens intentio.❡ Homo ex laboribus ex itinere:Oportet hoc in titulo ſic intelligere.deĩde incipere de paſſionibus a debilitate. Secũdario vero capitis grauedo.❡ Hic aũt dubitabit aliquis ꝙ ob antecedentibus cauſis ſuperuenit iſta febris debebat effimera eẽ:⁊ quomodo dicit:ꝙ ſecũda die facta ſunt conſequẽtia ſynthomata. Ad quod dicendũ ꝙ multotiens antecedẽtes ſunt cauſe ⁊ faciunt fe.effimeram.ſicut autem acuta ſuperuenit ⁊ decipit patientem ⁊ medicum:⁊ decidere ad eã que fit ex putrefactione. VII.

Splen habet ptes dextras. ⁊ ſiniſtras.

❡ A quartanis cõmoti magno morbo nõ accipiuntur.ꝙ ſi declinentur prius ⁊ ſuperuenit quartanus pauſat.

❡ Mirabilis eſt hic ſermo.ſed oportet ſumere que dicta ſunt multotiens ꝙ egritudo in egritudine pauſatur ſicut pleureſis aut periplaumonia in apoſtemate:⁊ egritudo in ſynthomate ſicut pleureſis in alienatione:⁊ ſynthoma in ſynthomate ſicut melia in hemorroide ſicut ſpaſmus in fe.ſic.n.dictum eſt:quoniam fe.in ſpaſmo melius eſt fieri q̃ ſpaſmũ in fe. His itaqꝫ ſic preſumptis de epilepſia mẽtionem facit hic Hip.diſſoluta in quartana vocat ipſam magnum morbum propter dignitatem:nominatur autem epilepſia ⁊ maximus morbus ⁊ herculeus morbus ⁊ puerilis.❡ Dubitatur vtrum diuinus ſit morb⁹ hic vtrũ human⁹.dicit.n. Hip. ĩ li.de aere locis ⁊ aqs: ꝙ nõ ẽ diuin⁹ morb⁹:nõ ẽ.n.diuin⁹ aut diuinior morbus aut hũan⁹ hũanior morb⁹.❡ Iterꝫ dubitaꝛ vtrũ ĩ anterioribus vẽtriculis cerebri fit aut in poſterioribus.❡ Quidam aũt dicũt ꝙ in anteriorib⁹:dicit itaqꝫ ꝙ magis fit ĩmobilitas q̃ inſenſibilitas.demonſtratũ aũt eſt ꝙ mot⁹ a poſterioribus partibus fit vbi eſt ⁊ nucha:fit aũt epilepſia a flegmatico humore ⁊ viſcoſo cõtento in ventriculis cerebri.ſi ṽo veniat ad eſſentiaꝫ tunc ⁊ corruptio fit.

Epilepſia magnus morbus dicitur.

Dubitatio.

Dubitatio.

Solutio.

Tuſſis catarralis.

fit aũt epilepſia aut in ipſo cerebro cõtentis materiis:aut multotiẽs in crure cõtinet̃ ⁊ fumi aſcendunt ad cerebrũ: ⁊ tunc efficiunt epilepſiã. vnde ⁊ patiẽtes ſentiunt aſcenſum humoris ſtatim ꝙ occupat humor cerebrũ:tũc non ſentiunt.epilepſiã quidem igit̃ multotiens iuuenilis etas diſſoluit.multotiens aũt ⁊ feb.ſed feb.habens rigorẽ habens declinationẽ multos habens ſudores. veruntamẽ ꝙ ⁊ chronica ſit talis eſt quartana:q2 tertiana nõ durat multum:neq3 habet multã declinationem:amphimerina ṽo nõ habet declinationẽ:ſed habet modicam:propter hoc dixit quartanã diſſoluere epilepſiã:aut propter hoc qm̃ epilepſiã dicit que fit a melancholico humore:melãcholicus humor nãq3 ſi fuerit in cõcauitatibus cerebri efficit epilepſiam:ſic enim dicẽdum eſt in hoc negocio:quoniam melancholici epileptici:⁊ epileptici melancholici. ſi ṽo extra eſſentiaꝫ veniat h̃ melãcholicus efficit melãcholiam. VIII.

¶ A quibus morbi.

¶ Hic autem oportet opponere ad quales.vult nãq3 docere nos a qualibus ad quales morbos fit tranſmutatio: multotiẽs enim ſuperuenit opthalmia ⁊ ſtatim ipſa diſſoluitur diaria ſuperueniẽte niſi ſuperueniet diaria propter indigeſtionem:multotiens iminet pleureticus morbus ⁊ ſuperuenit alienatio ⁊ diſſoluitur pleureſis:multotiens melancholia eſt:⁊ h̃ diſſoluit̃ vt chirſo ſuperueniẽte aut hemorroide.Sic autẽ ⁊ ſi lienteria ſit ⁊ ſuperueniat acetoſa eructuatio manifeſtum eſt ꝙ icipit natura digerere:⁊ eſt bona ſpes:ſic autẽ ⁊ in epatica diſpoſitione exiſtente ſi ſuperueniat podagra:aut alia huiuſmodi egritudo diſſoluitur. IX.

¶ Cholerã vt dixi auium qm̃ cholerica.

¶ Dicit ꝙ cholera fit ex quib⁹ dixi:ꝙ a pinguibus ⁊ dulcibus.quidam autẽ ſermonem hunc inferiori adiciunt ⁊ dicunt ꝙ cholera vt dixi auiũ quoniã cholerice.Dicunt enim quoniã cholerice ſunt aues:⁊ credunt plures eo ꝙ ſurſum volant.ſurſum autẽ ferri propriũ eſt calidi:iterũ credunt ex eo ꝙ diuinatrices ſunt aues . ad diuinationẽ nãq3 calidum magis declinat q̃ frigidum:dicit aũt Gal. qđ interpoſitus eſt hic ſermo. X.

¶ Caliditas acredinis ſignum grauedines ⁊ tranſitus.

¶ Didiciſtis enim multotiens ꝙ quedam ſignoꝝ ⁊ cauſarum rationem habẽt ⁊ ſignoꝝ.ſic enim vigilia ⁊ deſiccationis eſt ſignuꝫ ⁊ cauſa.augmẽtat enim deſiccationẽ. ſimiliter ⁊ caliditas eſt cauſa acuitatis ignis ⁊ ſignum:ſignum autem acuitatis nõ ſoluꝫ caliditas:ſed graueditas ⁊ tranſitus.i.motiones in itineribus h̃ excitãt:calidum ⁊ acutũ ipſum efficiunt ⁊ ſignum ⁊ cauſa fit:aut igit̃ hoc dicit aut dicit tranſitus membra que habent vias.Sciendum eſt autẽ ꝙ ſuperuenit vulnus in collo veſice:⁊ tunc cum tranſitat vrine fit dolor ⁊ ſignũ acuitatis que eſt ibi. ſimiliter aũt ⁊ in recto inteſtino ſi generet̃ vulnus idem ſuperuenit cum ſeceſſus egeruntur.ſi aũt in aliquo membro ſit vulnus non habenti tranſitum:tunc non fit mordicatio:neq3 enim tranſitus:ſed moleſtia.i.grauedo ſuperuenit. XI.

¶ Alineantibus deficiunt dolores laterum: eſt autem ⁊ quibus febris.eſt autem ⁊ quibus non:ſed cum ſudoribus.eſt autem quibus cum grauedine:eſt ṽo quibus aridum ⁊ diſtenſum corium ⁊ ſalſuginoſum.

¶ Intendit autem h̃ dicere ꝙ in pleuretica diſpoſitione ſi ſuperueniat alienatio:diſſoluitur pleuretica diſpoſitio: quoniã aũt in pleureſi ⁊ feb.fit remota materia a pelliculis coſtarum vel diaphragmate:diſſoluitur febris: multotiens autem per ſudores expurgatur materia ⁊ diſſoluitur paſſio:cõtingit autẽ ⁊ cũ grauedine:ſed propter turbationem ventris aut per vrinã:tunc enim quotiens per vrinã aut per vẽtrem debet expurgari materia:tũc perturbatio fit ⁊ moleſtia:⁊ hoc dicit cũ grauedine.Multotiens autem fit ſicca cutis:⁊ ſic ceſſat humiditas efficiens morbũ:ſalſuginoſum autem dicit pro ſudoribus.hi enim aut a cho.fiunt aut a flegmate ſalſo.hoc autẽ dicit vt nõ guſtes tu o medice:ſed patiens:ſi ṽo habet ſalſuginoſitaꝫ per vnũ ⁊ hoc reſpectu coꝝ dicit ſalſuginoſum coꝝ habens ſqualorẽ:aut ſicut fit in balneatis in mari. XII. *Nota de ſudore.*

¶ Stupores q̃les ex aurib⁹ ⁊ q̃les hyſchiã in auribus ⁊ ex auribus multa occidunt.

¶ Dictum eſt aũt vobis multotiens ꝙ vndiq3 nos Hip. in particularibus exercitat.⁊ nunc de particulari quodam mentionem facit.dico autem ſtuporẽ.¶ Sed opꝫ nos ſcire ꝙ ſtupor duplex eſt:aut quidẽ ſubito fit ab humore flegmatico humiditate ſubmergente neruos:⁊ male ſenſibiles ipſos efficiente.dictũ eſt enim ⁊ in libro de cauſis:ꝙ ſtupor eſt inſenſibilitas ſenſus ⁊ imobilitas mẽbrorum. huiuſmodi autem ſtuporeꝫ inuenimus multotiens in hyſchiaã factũ ſuperuenire humiditate ſibi ſubmergente membra.eſt autẽ ⁊ alius ſtupor qui in nobis inuenitur:ſicut quando eſt imoderatus dolor:⁊ hunc volentes curare: potius ṽo non curare:ſed mitigare offerimus ſtupefacientia:ſicut in colica diſpoſitione ſuperius opio vtebamur ⁊ huiuſmodi ſtupefacientibus. ¶ His itaq3 bene ſe habentibus quem ſtuporẽ h̃ dicit Hippo. ⁊ dicim⁹ ꝙ vtriuſq3 mentionẽ facit de auribus ⁊ hyſchiã in aure quidem ſtuporem qui a nobis inuentus eſt dicit ſicut dicit Gal. In aure non videtur tanta humiditas ſuperabundans ꝙ ſtuporẽ facit.in hyſchiã ṽo ſubitũ ſtuporem qui ſuperuenit ex hu.dicit Hippo.Conſidera igitur dicit quales ſtupores ⁊ ſi ſint ab hu.cure: cura remoue illum humorem:illam humiditatem:⁊ diſſolues ſtuporem.h̃ habet preſens intentio.¶ In auribus ⁊ ex auribus multa occidũt.Mirabilis eſt h̃ ſermo ⁊ pronoſticus:reminiſcitur autem de dolore auriuꝫ:didiciſtis tamẽ hoc ꝙ in iuuenibus ⁊ mors fit in auribus.iuuenes nãq3 cum habeant ſenſum promptuꝫ plus dolent aliis:⁊ propter imoderatũ dolorem mors cõtingit.dicit itaq3 Hip. ꝙ in auribus ⁊ ex auribus mors ſuperuenit .Quid autẽ eſt hoc quod dicit in auribus ⁊ ex auribus mors.Et ſciẽdum ꝙ multotiens materia multa que continetur in aure primo patiente:⁊ fit flegmon ⁊ imoderatus eſt dolor: etiam ſtatim ceſſat dolor:⁊ idiota quidem gaudet conſiderans dolorem ceſſare:artiſta ṽo medicus inueſtigat quare ceſſauit dolor:vtrum ꝓpter turbationem ventris: aut propter euacuationem aliam:⁊ cum nihil horum inuenit:ſed inuenit ꝙ ſubito factum eſt:⁊ declinatus fact⁹ eſt patiens ⁊ taciturnus ⁊ attractus ad ſomnum qui eſt extra naturam ⁊ ilico:dico ꝙ malum eſt hoc ⁊ mortale:⁊ hoc eſt qđ dicit.Ex auribus:qđ ṽo dicit in auribus:quoniam eſt multotiẽs multitudo in capite ⁊ fertur vſq3 ad aurem pars materie ei non ſm̃ permutationem:ſed per traductionem:⁊ ſignuꝫ fit hoc mortis.⁊ hoc eſt quod dicit in auribus. XIII. *Stupor duplex.*

¶ Quibus coria circũtenduntur ſicca ⁊ dura ſine ſudore:quibus ṽo relaxata ⁊ mollia cum ſudore finiuntur.

Determinatio et modus determinationis.

¶ Tranſfert ſe Hippo. ad aliū ſermonē: et tradit nō ſimpliciter determinationē: ſed modū determinationis. aliud enim eſt determinatio et aliud eſt modus determinationis. determinatio quidē eſt quādo dico ꝙ hic patiens cras morieẗ aut ſanus erit. modus aūt determinationis ſicut quādo dico: qm̄ per fluxū ſanguinis ſanus erit: aut per ſudores aut per talia. hoc igiẗ dicit Hippo. ꝙ finientes aut cū ſudore finiūt aut ſine ſudore. et ipſe qdē de ſudoribus fecit mentionē: tu ₒ intelligas et a perturbatione vētris et ab alijs purgationibus. et verū quādoqȝ per ſudores finiūt: qńqȝ ₒ ſine ſudorib⁹. Dicit aūt ꝙ quādo eſt humidum corpus tūc dicas qm̄ ſudores fient. ſi ₒ ſiccū et durum fuerit corpus: tūc ſine ſudorib⁹ finiunt. Sudorē aūt hic dicit nō eū qui ſm̄ nāȝ fit: ſed ſudorē ſyncopticuȝ: ſic quidē exponimus ſermonē ſi finiunt quaſi moriunẗ intelligas. ſi ₒ finiunt ſicut dictū eſt in afoꝛiſmis ſimpliciter loco permutanẗ dicas ſic: qm̄ habētes rarū corp⁹ et molle ſudoꝛibus ipſis ſuperueniētibus ſani ſiunt: qui ₒ hn̄t ſiccū corp⁹ per aliā expurgationē permutanẗ. Et ꝓpter qd mentionē fecit de ſicco et de duro et diſtenſo. nō enim ſunt idē: et dicim⁹ ꝙ minime. humidū aūt ſicco opponitur: et diſtenſo remiſſuȝ: et duro molle. verū Hippo. videẗ dicere ꝙ idē ſunt ꝙ ſicco et diſtenſo: durū molle et ſolum cōſtituit tanquā molli et remiſſo et humido ad idē cōcurrentibus. in veritate tamē differunt adinuicē: ſicut in exēplo vteris. vter nāqȝ plenus vino diſtendiẗ qdē: nō tamē eſt durus neqȝ ſiccus. XIIII.

Siccus dur⁹ et diſtenſus nō ſunt idē.

¶ In mutabilibus permutationes iuuāt his permutare priuſqȝ malignentur incongrua vt eberioni cōmouētia ex qb⁹ excreatiōes.

¶ Mirabilis eſt hic ſermo. qd aūt dicit. In mutabilib⁹. quidā dicūt ꝙ male cōſuetis factis moꝛbis dicit. falſum eſt autem hoc. non enim cācrum aut elephātiā imutabilem nominamus moꝛbū. qdā ₒ iterū dicūt ꝙ de male cōſuetis qdem dicit nō tamē de oībus. dicamus aūt nos p̄mā expoſitionē: qd eſt facile ꝯuertibilis moꝛb⁹: et qd ē facile cōuertibilis homo. et dicimus iraſcibilē et iterū mitem: et cōfeſtim qdeȝ qńqȝ diligentē qńqȝ ₒ odientem. Si autē volueris vtemur melioꝛi et manifeſtioꝛi exēplo: facile cōuertibilis homo eſt infidelis: ſic enim et egritudinem dicimus infidelē que qńqȝ qdē pauſationē hȝ qńqȝ additionē. quādoqȝ pauſationē hȝ et iterū additionem: et hoc multotiens. Sed conſidera vtrum hec imutatio per propriā naturā cōſequiẗ egritudinē: aut per culpā patiētis. ſiquidē eſt per culpā patientis: hoc bene curabile eſt: remoue culpā et curabiẗ paſſio. ſi ₒ per naturā egritudinis hoc eſt difficile. quare autem ſit difficile: et dicimus qm̄ quādo quieuerit egritudo et cōſideramus ipſam ceſſare: vtimur adiumēto diete et potius ledimur: ꝓpter hoc igiẗ nō opȝ hac vti dieta ſicut cōtingit. ſi ₒ vtamur moderate debemus vti et ante hanc cōſeruatiuā dietā moderate euātes. bene aūt dixit euātes vt nō perfectā curationē ſumamus. multotiēs aūt cū indigeſta ſit egritudo poſt cōſeruatiuā dietā opȝ nos vti dieta locali et permutare loca. et ſi egritudo nō fuerit obediens tunc vti circulationibus nos opoꝛtet: et iterum dieta aſſumptiua vti: et iterū cōſeruatiua: et iterum oꝛdinatiua. hoc eſt qđ dicit Hippo. permutare incōgrua. itaqȝ et exemplum adducit huius ſermonis breuiter hyſtoꝛiçando: et dicit ſic. vt eberioni cōmouentia: ex quibus exſcreationes. et quidā autē libꝛoꝛum habent miliatia. quidā ſcreationes ſiquidē igitur habet miliatia: deſignat ꝙ reſuſcitationes quedam parue facte ſunt ſicut milium: et he acute erant et motum facientia. Si ₒ hȝ ſcreationes deſignat ꝙ reuma acutū et mobile deſcēdebat a cerebꝛo ad guttur: et faciebat ſcreationem que erat principium tuſſis. XV.

¶ Diffinitio quidem quibus ſanis efficiunt relinquitur ſublate occaſionis vel mundandum vel educendū vel abſcindendum vel nectendū vel exurendū: quib⁹ ₒ nō: nō.

¶ Sermo iſte chirurgicus eſt: multotiens enim ſupponitur paſſio indigēs chirurgia. v.g. ipſa debȝ chirurgiçari: aut ſcrophule aut fiſtula aut os aut aliquid tale: ꝙ opoꝛtet ꝙ chirurgicus incidat quātū debet incidere. Hoc determinat Hippo. et terminū inciſionis ſtatuit et dicit. q. intm̄ cōuenit incidere quouſqȝ perueniat ad coꝛpus ſanum. multotiens aūt nō vſqȝ ad coꝛpus opoꝛtet incidere: ſed vſqȝ ad modicuȝ: et obuiant nobis vene magne: et timoꝛ eſt ne fluxus ſanguinis fiat venis inciſis: aut ſpaſmus neruis patiētibus: aut thetanus aut aliqua huiuſmodi paſſio: et tūc opoꝛtet parū incidere: et reliquum aut puluere coꝛroſiuo aut exuſtione auferri. hoc igiẗ dicit Hippo. q. ſi remanet particula ſcrophularum: aut apatis occaſionē nāqȝ paſſionem nominat. ſi igiẗ huius paſſionis particula remanet: hanc opoꝛtet aut puluerib⁹ mūdificare aut extrahere cum vngulis: aut cū filo ligari: aut vrere mundanduȝ: aut intelligendū eſt mundificationē carniū: aut mundanduȝ dicit quaſi purgare paſſionē per mellicratū: aut iure purgatiuo: et quare autē dicit iterū incidere: et dicimus: ꝙ quidam chirurgicoꝝ ſi viderint in chirurgia aliqueȝ ſyncopiçantem: tunc dimittunt eum quieſcere: et alterum in ſequenti die reliquum incidunt: hoc ſciuit Hippo. et hoc eſt quod dicit. XVI.

De terminis inciſionis apoſtematū aut vlcerū.

¶ Quib⁹ ſanguis fluit multus et multotiēs ex naribus quibus quidem mali colores pura modice proſunt: quibus ₒ rubei colores diſſimiliter: et quibus capita bene ferentia purum prodeſt: quibus ₒ nō; nō.

¶ Iterum de particulari moꝛbo. vȝ. fluxu ſanguinis mētionem facit Hippo. tamē hoc volo vobis ꝑdicare ꝙ quidam putāt hunc ſermonē dare nobis ſciētiā cognitionis: quidā ₒ putant eſſe ꝓnoſticū: nos ₒ dicimus ꝙ eſt curatiuus: ſed hoc opoꝛtet ꝓus aſſumere: quoniā fluxus ſanguinis per nares ſuperuenit aut ꝓpter debilitateȝ virtutis: aut per multitudinē ſanguinis. ſiquidē igiẗ ꝓpter debilitatem ſuperueniat: tunc mali coloꝛes fiunt: et tunc opȝ nos iuuare: et qꝛ in huiuſmodi fluxu ſanguinis euacuatus eſt ſpiritus animalis vitalis et naturalis: et virtutes debilitate ſunt: opoꝛtet nos tunc offerre aliqđ qđ poſſit et confoꝛtare virtutes et reſtaurare euapoꝛatū ſpiritū: et ꝓpter hoc miniſtramus nutrimētū: et dico quidē nutrimentum nō comeſtionē ſed potū: et potū dico nō aquā ſed vinuȝ. Quia vinū facile digeriẗ: ſpargitur appoñiẗ conglutinatur: nutrit membꝛa: confoꝛtat virtutes. ſi ₒ ſuperueniat fluxus ſanguinis ꝓpter multitudinē materie: tunc nō fit malus coloꝛ: ſed potius rubicundus fit coloꝛ et tunc non opoꝛtet pꝛebere vinum qꝛ vinum caliditate diſcurſionē operatur et reumatiſmum: et difficilioꝛa accidentia. vnde dicit Gal. ꝙ in podagriçantibus nō opoꝛtet pꝛebere vinum: quoniā diſcurſione ſuperueniente mouentur reumata: et non deferunẗ niſi ad debilioꝛa membꝛa. opoꝛtet autē nos ſcire ꝙ attēdendū eſt hoc quādo pꝛebemus vinum ꝙ caput nō ſit facile patiens: qꝛ ſi ſic non debemus ꝓbere: ſi ₒ eſt bene ferēs pꝛebe. ¶ Sanguis fluit multus et multotiens ex naribus. Bene autē dixit. multus et multotiens: vt et multus ſit ſanguis et continue fluens. ſi enī

Fluxus ſanguinis per nares

modicus

modicus eſt ⁊ cõtinue fluat:aut malus quidẽ ⁊ interpol latum fluat.ſimiliter aũt ⁊ hõ caſus virtutis accidit. Pura modice his proſunt.quidã aũt librorũ hñt pura modica pſunt.ſed non bñ hñt.ſed pura modice.q.d.vina pura modice proſunt quaſi modice moderate data:vt modice accipiamus pro aduerbio. XVII.

¶ Aut quibus nares humidiores natura:⁊ ſemen humidius ⁊ plus ſani ſunt hi: morbidiores quibus econtra.

¶ Ad aliũ ſermonẽ transfert ſe Hip.⁊ differentes dicunt hec expõnes.qdam enim dicũt pmũ eſſe añs:ſecũdũ vo ⁊ tertiũ ꝯñs.qdã vo dicũt pmũ ⁊ ſecũdũ ⁊ tertiũ conſequẽs.⁊ qui faciũt pmũ antecedẽs vident dicere ꝙ ſemen a cerebro deſcendit ſiue aut per nuchã ſiue per alia membra.in preſenti nõ intẽdimus inueſtigare:dicunt itaqȝ hi ſic.quibus nares humidiores:⁊ ſemen humidius eſt:ecce primũ ⁊ ſecũdũ añs.his ſanitas ſit.⁊ ecce tertiũ ꝯſequẽs. iterũ differentes expõnes dicũt iſti eniȝ ſani ſunt:vt quidã dicũt.qm multa eſt humiditas:⁊ hec euacuat:hac euacuata humiditate ſiue ſuperfluitate:⁊ purum manet corpus:⁊ exinde ſanitas ſit.qdã vo dicũt ꝙ humiditate euacuata ſiccitas vincit:⁊ ſiccitate ſit ſanitas.quidã vo dicũt ꝙ ex quo corpus eſt humidũ: ppter hoc ⁊ ſanũ eſt. Humiditate nãqȝ gaudet nã ⁊ efficit ſanitatẽ:contrarijs vo morbus generat.⁊ poſuit exẽplũ ſuperiorũ partiũ corpis nares.inferiorũ vo ſemẽ exide.manifeſtũ eſt nobis ꝙ in huiꝰ cõtinẽtia totũ corpus ſanũ eſt. XVIII.

¶ Rotũda ſputa repercuſſoria vt in plinthio adiacente a calore.⁊.v.die fluxu ſanguinis ex naribus bene determinatus eſt morbus.

¶ Dictus eſt hic ſermo ⁊ in pnoſticis vbi ingrebat ſputa:q̃ egrediebant a pectore ſm colorẽ cõſiſtẽtiam ⁊ figuram ſm aſcenſionẽ ⁊ modũ aſcẽſionis.hic aũt Hip.de figura ſolũ facit mẽtionẽ:qm in patiẽtibus alienationẽ rotũda ſũt ſputa. Sputũ eni ſit rotũdũ aut ꝙ humor viſcoſus eſt:⁊ figurat in trachea arteria:aut qꝛ multotiẽs eſt caliditas:⁊ eſt corrodẽs angulos ſputi ⁊ efficit ipſa rotũda.multotiẽs ergo ſupuenit cauſon aut tertiana:⁊ multa eſt caliditas:⁊ exinde alienatio ſit ppter caliditatẽ q̃ cõtinet mãm ⁊ ſpiritus aſcẽdũt ad cerebrũ ⁊ rotũdũ ſit ſputũ ppter caliditatẽ:qm aũt ſcivit Hip.ꝙ ſputũ qḋ eſt a viſcoſo hu.eſt rotondũ manifeſtat dicens ꝙ a caliditate factũ eſt hoc rotũdũ ſicut in iacente in plinthio.plinthiũ aũt locus erat ciuitatis ſic denoĩatus vbi iacebat patiens. Hip.ignorabat nomẽ illius:⁊ ppter hoc loci cõmemorationẽ facit: dicit ꝙ hoc ſputũ factũ eſt rotundũ:qꝛ multa fuerat caliditas in ipſo.itaqȝ.v.die determinata eſt egritudo tanquã acuta exiſtens fluxu ſanguinis ſupueniente ex naribus:ꝙ aũt dicit determinatus eſt q̃ſi diſſolutꝰ eſt dicit abuſiue. ⁊ nota ꝙ intercidentis diei recordatus eſt.ſ.quinte cũ nõ fuerit cretica.intercidẽtẽ vo diẽ p morbũ determinat.cretica vo ppter id qḋ nã ſeruat periodos. XIX.

¶ Urinam multam hypoſtaſim habens liberat repercuſſionem.

¶ Dicit eni Hip.ꝙ ſi vrina egrediat multam hypoſtaſiȝ hñs in alienatione:tũc alterationem deſignat paſſionis: cũ expurgetur per vrinam materia.alienationem nũc dicit nõ que ſit ſm primitiuã cãm:ſed illam que ſit ſm colligantiaȝ.alienationẽ que ſit ſm pmitiuam cãm nõ oĩno diſſoluit vrina multa egreſſa.

¶ Ut que dexippi cum lapſu.

¶ Ecce de particulari reminiſcit exemplo. Cuidam ſupuenit ppter groſſas vrinas permutatio alienationis.cum lapſu aũt dicit aut cũ caluicie.aut lapſum dicit caſum capillorũ ſuperuenientẽ ab humore ſaliente ſalſo ad caput: vnde ſit ⁊ ophiaſis ⁊ alopicia. XX.

¶ Quartanus vo ad vnum annum.

¶ Quartanus durat plus vno anno:⁊ videmus qñqȝ ꝙ durat duobus annis:⁊ qñqȝ minus vno anno:⁊ ipſe dicit ꝙ niſi ad vnũ annũ.⁊ ad hoc dicimus aut ꝙ pluribꝰ ſupuenit dixit Hip.⁊ vt in pluribus quidẽ per annuȝ durat. aut ⁊ ſm veritatẽ annꝰ ſolus ſufficit quartano ad digõnẽ niſi peccatum fiat a medico aut ab egro aut ab exterioribus. XXI.

Annus ſufficit quartano ad digõnem niſi fiat peccã

¶ Cuiqȝ eſtatis iactus:quintus eſt aũt quãdo ⁊ prolixius.

¶ Quidã aũt librorũ habent. Cui datiuũ:quidã aũt librorũ: Aures ſi quidẽ hñt.cui in datiuo caſu deſignat hoc ꝙ cui ſuperuenerũt eſtiui morbi.verbi grã.cauſones tertiam phrenetici ⁊ ſilr calidi ⁊ ſicci morbi.hi in.5.die p fluxum ſanguinis determinant. Qm acute egritudines determinant ⁊ nõ diſſoluunt:⁊ terminant per apa aut per expurgationẽ.dico aut per ſudores aut p fluxũ ſanguinis: eſtatis aũt dicit nõ eſtatẽ ſimplr:ſed calidũ ⁊ ſiccũ aerẽ:tpa nãqȝ nõ agunt nominibus ſed cauſis:⁊ hoc quidẽ ſi hñt cui in datiuo caſu. ¶ Si vo hȝ aures dicit ꝙ aures patiẽtes eſtiuũ morbũ:⁊ eſt eſtiuus morbus iſte:non qui ſit a flegmate neqȝ a melancholico hu.ſed flegmon:vl q ſit a ſanguine.huiꝰ itaqȝ flegmon in 5ᵃ die iactu ſoluitur:iactũ aũt dicit:aut qm fluxus ſanguinis ſit:aut qa flegmõ poſt putrefactionẽ alr maturationẽ mãci rũpitur:⁊ ſic ſit diſſolutio aut 5ᵃ die aut prolixiori.ſ.ſeptima aut nona aut vndecima. XXII.

¶ Que circa gingiuas ⁊ linguaȝ putreſcent ſeptenis: maxime vo hoc iuxta nares putrefactiones.

¶ Per hic vult oñdere ꝙ apata ſuperueniẽtia circa gingiuas ⁊ linguã periodicis ⁊ creticis diebus determinant:quidam aũt librorũ hñt expuũt.qdã vo putreſcunt.ſi quidẽ igit hñt expuũt deſignat ꝙ per ſputũ 7ᵃ die determinabitur:ſi vo habẽt putreſcent:deſignat ꝙ 7ᵃ die putreſcet apa. vtrũqȝ aũt bñ ſe hȝ:ſed melius eſt putreſcent:quaſi per expurgationẽ putrefactionis determinabit.ſilr autẽ Hip.ꝙ hoc apa melius expuat vt nõ permanẽs tẽdat ad interiora:⁊ diſtillet ad cãnales pulmonis aut ad pulmonẽ:ꝙ ⁊ melior textus ſit:expurreſcent q̃ expuent:manifeſtũ ex eo ꝙ ꝯñr de putrefactione mẽtionẽ facit dicens:iuxta nares putrefactiones. XXIII.

¶ Quibus in dentibus dolor a ſupcilio ſubtilis venit his a pipere cõueniente pinguiori poſteriori deuenit.

¶ Transfert ſe Hip.ad aliũ ſermonẽ:hic aũt opȝ nos ſcire ꝙ ſupuenit diſcurſio mãe ſic ꝙ corroſionẽ dẽtiũ operatur: ſilr igit diſcurſio facta eſt mãe a cerebro in dentes:⁊ ibi pmanens facit flegmonẽ.vñ quotiẽs dicit ꝙ dolor ſit dẽtiũ non opȝ dubitare circa hoc:qꝛ aut dentes hñt aliquid ſpãle pluſq̃ alia oſſa.vȝ.ſentire ſicut dictũ eſt in anathomia:aut dic ꝙ dolor ſupuenit dẽtibus nõ pp dẽtẽ ſed pp apa:⁊ tñ hoc nõ poſſumus diſſoluere niſi pmo cãm venientẽ remouerimus:ſicut eniȝ nõ eſt poſſibile riuũ aque hauriri dũmõ fons det ei aquã:ſilr ⁊ hic nõ eſt poſe dolorẽ dẽtiũ ceſſare niſi ceſſauerit diſcurſio que deſcẽdit a capite. Opȝ nos igit vti repcuſſiuis vt iure roſarũ ⁊ lẽticularũ ⁊ huiꝰ taliũ:⁊ tũc deuenire ad curas locales:⁊ iam vſus

ſum his repercuſſiuis ⁊ non profuit ⁊ tunc vtor mollifica tiuis ⁊ moderatate euaporatiuis: ſed nō hoc mō ceſſauit dolor: ⁊ tūc timens ne imoderato dolore diſſoluat̄ virt⁹ offero ſtupefaciētia: ⁊ decipio ſenſū. ſi vero hoc mō non ceſſauerit dolor: tūc pcipio ꝙ mā q̄ ꝯtinet̄ ibi eſt groſſa: ⁊ tūc piper ꝯtritū appono dēti ſuauiter: vt non cōmotione augmētet dolorē: ⁊ h mō expurgata eſt mā cū eēt groſſa: qm̄ aūt illa gdē a cerebro ſubtilis extitit: ꝟo groſſa fuit pp id qḋ māſit in dentibus a ſup cilio ſubtilis venit a ſu percilio dicit quaſi a cerebro.

ℂ Si quidem alia non obtinet.

ℂ Que alia dicit: ⁊ dicimus ꝙ alia dicit vt repercuſſiua mollificantia ⁊ ſtupefacientia.

ℂ Si ſippo. n. ſomnolentum exinde non obtinuit: magis ꝟo iterū ⁊ ꝑualuit ⁊ violētus.

ℂ Aut q2 violēter appoſitū eſt ſtupefaciens pp inexpientiā medici ⁊ violētior factus eſt dolor: ⁊ dicimus ꝙ nō eſt h: ſi eni h eēt oportebat ſtatī iterū ceſſare dolorē: ſꝫ dicimꝰ q2 hī appo^ta ſtupefaciēte medicina violētior factꝰ eſt dolor cū mā n̄ euaporatur: ſꝫ potiꝰ ꝯdēſata ē. XXIIII.

Medicine ſtupefactiua aliqñ dolorem augē.

ℂ E capite oſſium natura deinde neruorum ⁊ venarum.

ℂ Si hn̄ recoliſtis dictū eſt vobis ꝙ multa ⁊ mirabilia do cumēta tradit vobis Hip. in p̄ſti tractatu ⁊ demſtratiua ⁊ pnoſtica ⁊ medicinalia ⁊ anathomica ⁊ nāliter nūc itaqꝫ ab egritudinibꝰ tranſfert ſeipm ad nām nr̄orū corporum. Sicut eni artifex nauis aut rector nō pōt opari circa ligna ignorās h eadē: ſilr ⁊ medicus nō pōt opari circa corpa hūana ignorās nāꝫ horū ⁊ cōplonē. dicit eni ꝙ opꝫ hoc inquirere: ⁊ ex quot elemētis ꝯſtat nr̄m corpꝰ: qm̄ ex q̄tuor: ex qbus ⁊ dicimꝰ q2 ex igne aqua terra ⁊ aere: ⁊ quō ſe habēt hꝫ adinuicē: ⁊ qm̄ q̄litatibus cōmixtis ſubſtātiꝑ ꝟo ſm analogiā extāt. ℂ Ex his igit̄ elemētis ſiūt humores. q̄ ⁊ hos opꝫ inueſtigare quot ſūt ⁊ q̄les ⁊ quō ſe hn̄t in nobis: ⁊ quō ſūt q̄tuor: ſanguis: cho. ru. flegma: melicus humor: ꝙ ex his nutriunt̄ nr̄a mēbra: mēbrorū enim hec gdē a ſanguine nutriūt̄ puro: h aūt a ſanguine mixto cho lere: hec aūt a flegmate: alia ꝟo a melico hu. Qm̄ igit̄ ex his fiūt mēbra ingramꝰ ⁊ v̄tutes mēbrorū: ſꝫ q2 virtutes ex actionibꝰ cognoſcamꝰ. debemꝰ ingrere ⁊ actiōes mēbrorū: vt p ipſas ēt ſciamꝰ v̄tutes quō ſe hn̄t. ℂ Qm̄ aūt ⁊ q̄dā mēbrorū iuuamētū p̄bēt ingramꝰ ⁊ iuuamētū ipſorū. Aliud eni eſt iuuamētū: ⁊ aliud ē actio. iuuamētū gdē eſt qm̄ p aliud mēbrū aliḋ agit. actio ꝟo qm̄ ipm p ſe agit. ℂ Qm̄ aūt ⁊ ꝯcauitates ſūt in qbuſdā mēbris. determinemꝰ ⁊ de ꝯcauitatibꝰ. ſunt aūt ꝯcauitates cerebri cordis pectoris ⁊ ſtōchi: in oībꝰ aūt his opꝫ nūc epilogū dicere: ꝙ ſi gdē h ſꝫ nām ſe hn̄t: opꝫ ⁊ ꝯſeruare in eiſdē: ſi ꝟo ex̄ nām opꝫ reducere ad id qḋ eſt ſm nāꝫ: ⁊ pp h ꝑcepit nobis ea q̄ ſunt ſm nām ingrere: opꝫ aūt medicū ſcire ⁊ exteriora alterantia nr̄m corpus. verbi grā. ꝯuerſiones tēporū: aut vnius tpis: aut duo2um: aut totius anni. Silr aūt ⁊ ꝑticularē opꝫ ingrere aerē. ſ. diurnū. dies nāqꝫ imitat̄ annū. dici gdē tpis oriētale aſſimilat̄ veri: meridianum ꝟo eſtati: occidēs ꝟo autūno: nocturnū ꝟo tps hyemali: ſed poſtq̄ h dixímꝰ exponamꝰ ſermonē Hip. vt ꝯcordemus ipm nr̄is dictis. ℂ A capite oſſiū nā. Cōueniēter incipit Hip ab oſſibꝰ capitis: qm̄ oſſa aut fundamēti iuuamētū exhibēt aut coopimēti aut cuſtodie. oſſa aūt cerebri: ⁊ cuſtodiūt cerebrū ⁊ iuuamētum fundamēti exhibent cuti ⁊ ſubiectis carnibus. aut igit̄ pp hoc: qm̄ cerebrū dignius eſt. aut ⁊ ꝑncipale mēbrū: pp hoc ex ipſo incipit. aut q2 cerebro ꝓportionat̄ totū nr̄m corpus. Siqdē eni eſt magnū

Neceſſarium ē medico nāꝫ ⁊ cōplexionē corporum cognoſcere.

Iuuamentū ⁊ actio mēbri.

Dies proportionat̄ anno.

Cerebro proportionat̄ totum corpus.

cerebrū: magna eſt ⁊ nucha: magne ſunt ⁊ ſpōdiles ⁊ coſte: ⁊ extremitates ſpatularū ⁊ nodi earū p̄n^m adiutorij qḋ deuenit ad iūcturā. ergo ⁊ adiutoriū magnū ⁊ cubitꝰ magnus ⁊ extrema manꝰ: ⁊ h qdeꝫ in ſuperioribꝰ: ſilr aūt ⁊ inferiora mēbra ꝓportionant̄ cerebro: qm̄ eni magnū eſt cerebrū magna ⁊ nucha magne ⁊ ſpōdiles vſqꝫ ad lūbos. lūbis aūt adiacent oſſa anche oſſa magna exiſtentia ⁊ cū his p̄n^m huius femoris tendēs ad ſciā: itaqꝫ magnū eſt ⁊ femur magna ⁊ tibia ⁊ cauilla ⁊ extremitas pedis ⁊ ꝯcauitas pedis ⁊ raſcha: vides quō cerebro ꝓportionat̄ totū corpus: ideoqꝫ ab h īcipit. Igit̄ opꝫ ingrere ⁊ neruos ⁊ arterias ⁊ venas: ſicut eni in exterioribꝰ eſt fons ⁊ ex ipſo fluuiꝰ ⁊ ex fluuio alij riui parui: ⁊ ſic eſt ſtipes arboris: deide ex ipſo ramus magnꝰ: ⁊ ex h ramo alij ramuſculi: ſic ⁊ in noſtris corpibꝰ cerebrū aſſilat̄ fonti ⁊ ſtipiti: eſt aūt ex ipſo nucha aſſilata fluuio: aut magno ramo: ⁊ poſt nuchā ſunt nerui ex ipſo pcedētes ⁊ p̄bētes mēbris ſenſū ⁊ motū: ſilr aūt in arterijs eſt cor poſt qḋ adorti: ⁊ ex adorti pcedūt arterie q̄ ferunt ad mēbra vitalē virtutē. ſilr ⁊ in venis eadē ꝓportio ꝯſeruat̄: eſt nāqꝫ epar: ⁊ in eo eſt vena chilis: ⁊ ex ipſa ramificant̄ vene q̄ miniſtrāt mēbris nutrimētū. ſi ꝟo volueris dicas ꝙ ē porta aſſimilās fluuio: ⁊ ex ipſa iterū diuiſiōes venarū ferunt̄: ſꝫ dignū ē ingrere quare Hip. de neruis ⁊ venis ſolū mētionē fecit: nō autē de arterijs: ⁊ dicimꝰ ad h ꝙ p venas ſubintelligit ⁊ arterias: q2 ꝯſuetudinē hꝫ noīare venas: ⁊ venas ꝓprie ⁊ arterias. qdā aūt dicūt ꝙ h p neruos dicit ⁊ arterias: qm̄ nerui a corde oriunt̄ exinde ⁊ arterie hn̄t ortū. h aūt dnt qui opinant̄ in corde eē virtutē regitiuā: qm̄ inuenientes ligamētū quoddā in corde arbitrati ſunt qḋdā neruū eē: ⁊ dixerūt exinde eſſe p̄n^m neruorū: vn̄ ⁊ Ariſt. aſſerunt in teſtē ſicut opināte in corde eſſe regitiuā: male aūt dicunt hui9. Ari. n. dicit. Ubi eſt p̄n^m neruorū ibi ⁊ regitiua: ⁊ ſi oſtēſum eſt in anathomia ꝙ p̄n^m neruorū in cerebro eſt. manifeſtū eſt qm̄ ⁊ regitiua in cerebro eſt. habes igit̄ ꝙ p venas ſubintelligit ⁊ arterias: ⁊ nō p neruos: ſola igit̄ h mēbra opꝫ inquirere ſilr vt induximus opꝫ ingrere p̄ncipātia ⁊ p̄ncipiata mēbra ⁊ hn̄tia aliūde v̄tutes ⁊ inatas v̄tutes ⁊ hn̄tia innatas ſimul ⁊ aliūde. Opꝫ igit̄ h ingrere ⁊ ſi ſe hn̄t ſm nām in eiſdē ꝯſeruare ipſa. ſi ꝟo puertūtur ⁊ aut ruptionē patiāt̄ aut corroſionem: tūc opꝫ reducere ad id quod eſt ſm naturam.

Cerebrū aſſimulat̄ fonti ⁊ ſtipiti reſpectu mēbrorū corporis.

Regitiua virtus in cerebro eſt non in corde.

ℂ Et carnium ⁊ aliorum.

ℂ Dicit ꝙ opꝫ ingrer̄ ⁊ carnes ꝙ iuuamētū p̄bēt. he nāqꝫ carnes adiacēt oſſibꝰ: ⁊ lacertis iuuamētū exhibēt ⁊ nō ſolū hoc: ſed qm̄ lacertoſū genꝰ cōponit̄ a neruis et carnibus: ⁊ ex multa motione debebat deſiccari neruoſū. pp hoc fecit carnoſū genꝰ vt humectet neruos. Aliorū autē dicit. q̄ſi aliorū mēbrorū. verbi grā. ligamētorū cartilaginū pelliculaꝝ: aut hoc aut et aliud dicas q̄ſi virtutis mēbrorū et actionis et iuuamēti: de his nāqꝫ nō fecit mētionem manifeſte Hip. q2 ſubintelliguntur cum membris. membra nāqꝫ et virtutem habent et actionem.

De iuuamento carnis.

ℂ Et humorum ⁊ aliorum.

ℂ Dicit ꝙ humores ingri opꝫ quot ſunt et quales et quō ſe hn̄t adinuicē: et quō nutriunt̄ mēbra que ſunt in nobis: et ſi ſm nām ſe hn̄t nihil facias. ſi ꝟo extra nām: tūc ſi humor deficit p nutrimētū reſtaura: ſi ꝟo ſupabundauerit euacua. Sciēdū aūt ꝙ gdam librorū non hn̄t et humorū: ſed humorū ſolū ſine ⁊. et eſt huiꝰ ꝯſtructio attica. ꝙ ꝟo dicit ⁊ aliorum: dicit ꝙ ingras alios humores q̄ ſūt extra nām: humorē venenoſum viridē cholerā nigrā ⁊ hꝫ aut hoc intelligas: aut aliorū dicit quaſi ſpūꝫ. nr̄a nāqꝫ corpora non ſolum a ſolidis ⁊ humidis mēbris componuntur:

ſed a

ſed a ſpiritibus ſi volueris hoc intelligere dicas ꝙ ſpūs deſignauit ꝓ eo ꝙ mētionē fecit de neruis venis ⁊ arterys: aialis aūt ſpūs miniſtrat̃ ⁊ ducit̃ ꝑ neruos corpori: vitalis vō ꝑ arterias: naturalis per venas.

¶ Et ſuperiorum ⁊ inferiorum ventrium.

¶ Quidā aūt dicit ſupiores ⁊ inferiores vētres. vbi gr̃a. cerebrū q̃tuor hꝫ vētriculos: duos qdē āteriores ⁊ duos poſteriores: ⁊ ex āterioribus quidē ꝓcedūt ſpiracula in ſpēꝫ mamillarū: vnū qdem mediū in quo eſt rō: quartuꝫ vō poſteriorē in quo eſt memoria: ⁊ he ſunt cerebri cōcauitates. ſunt aūt ⁊ alie ſicut via gutturis: ordinant̃ eni ⁊ vie cū cōcauitatibus: qm̄ nihil fere adinuicē differūt. itaqꝫ ⁊ in cōi diſciplina de cauſis: de eiſdē aſſignat̃ poris ⁊ cōcauitatibus. ſunt aūt ⁊ pectoris ꝯcauitates ⁊ cordis in his in q̃ cōtinet̃ nālis calor ⁊ ſtōchi ⁊ inteſtinorū ⁊ veſice: has dicit inferiores ⁊ ſupiores vētres. Sꝫ opꝫ nos ſcire ꝙ hoꝝ vētrium hi qdē neceſſariorū ſunt retētiui ſicut hi qui ſunt cerebri ⁊ pectoris ⁊ cordis ⁊ ſtōchi. alij vō ſuperfluitatū ſicut que ſunt inteſtinorum.

¶ Et rationis ⁊ modorum ⁊ factorum ſm̄ annum tempore quodam tunc intempeſtiuius anni.

Inter virtutes aiales aliꝯ digniores regitiue motiue ⁊ ſenſitiue digniores.

¶ Ecce h̄ de virtutibus dicit: ſed qm̄ virtutes aut aiales ſunt aut nāles: aut vitales: ⁊ digniores ſunt animales: ⁊ in aialibus digniores regitiue motiue ⁊ ſenſitiue. iōqꝫ de his que valde digne ſunt mētionē fecit vt rōnis. Ingre igitur dicit ⁊ rōnem. qd aūt debeo ingrere in rōne dicit Gal. ⁊ dicit ꝙ opꝫ ingrere vtrū infirma mēte eſt hō aut iterū quoſqꝫ ſanus erat taciturnus fuit: nūc vō verboſus aut ecōtrario. aut p̄mo qdē verboſus nūc taciturnus ⁊ in timore ⁊ in puſillanimitate eſt. ¶ Ingrit aūt ⁊ modū rōnis. qd aūt dicit modū q̄ſi dr̄iam: dictū eſt aūt ⁊ in libro de cāis: ⁊ in libro de differētijs febriū quot modis dr̄ febris quaſi dr̄ia fe. q̃ aūt eſt h̄ dr̄ia rōnis: ⁊ dicit ꝙ ꝯſideremus q̃ eſt cōplexio efficiēs rōnē ſm̄ medicos ⁊ dr̄ias cōplexionū. ⁊ q̃ eſt cōplexio ſeruiēs rōni ſm̄ phōs. ſm̄ qdē medicos: cōplexio eſt cā effectiua rōnis. ⁊ h̄ qdē dicimꝰ ſi in penultima ponamus accētū dicēdo ꝛim. ſi vō circūflexe dicimꝰ tropoꝝ exponēdo ꝯuerſionū: aliud pelagus expōnis habebit nos. ⁊ dicimus ꝙ ipſe dicit: ꝯuerſiones factas viuere: qm̄ ab exterioribus alterat̃ ⁊ trāſmutatur noſtrū corpus. Periodo nāqꝫ celeſtiū corporū ordinant̃

Aſtrologia ē neceſſaria ipſi medico.

⁊ regunt̃ h̄ inferiora corpora. Iōqꝫ opꝫ nos de his ſciam certā hēre vt nō videamur eſſe peiores piſcatoribus q ⁊ ꝯuerſiones ſciūt: ⁊ laguſtarū augmentū ⁊ diminutionem trāſmutātē ſe cū luna: ⁊ nō credas ꝙ nō ſolū luna trāſmutat h̄ corpa: ſed ⁊ ſol nāqꝫ trāſmutat: ſiqdē ipe ordinationē principis hꝫ. luna vō comitis ⁊ intm̄ luna tranſmutat: maxime aūt ⁊ hoc ꝙ luna ex ipſo hꝫ lucē: vn̄ ⁊ trāſmutat ea q̃ ſunt h̄. Opꝫ aūt nos ſcire ꝙ ſi ordinant̃ ⁊ diſponūt ⁊ regunt̃ ea q̃ ſūt in gn̄ōne ⁊ corruptione ex corporibus celeſtibꝰ: nō ꝑꝑ hoc nō ſunt expertes diuine prouidētie: ex infuſione eni diuine ꝓuidētie ſtelle ordinant ea q̃ ſunt h̄ co-

Corpora celeſtia inferiora tranſmutāt ex infuſiōe tñ diuine prouidētie.

rū motu. Vn̄ ⁊ circa corpora ſolū agūt: nō aūt circa aiaꝫ. aut fortunā pn̄t agere ⁊ permutare: qm̄ aūt nō ſolū luna: ſed ſol ꝑmutat ea q̃ ſunt h̄. manifeſtū eſt exinde in alexādria. 24. die ſuperueniēt nocte a ſereno aere vētus ⁊ ingſtimus vn̄ hoc factum eſt. ⁊ dixit noſter maximus ſophiſta ꝙ neqꝫ gr̄a pleniluny hoc factū eſt: q: iam tranſierat: neqꝫ gr̄a ꝯiunctionis q: nōdū erat: ſed qm̄ ſol ab aquario intrauit piſces: ideoqꝫ factus eſt motus vēti. huiꝰ aūt motu ⁊ tranſmutatione celeſtiū ꝑmutant̃ inferiora. ꝑmutatur aūt ⁊ aer ꝯtinēs nos exinde: ⁊ tēpora anni ꝑmutātur: ⁊ aut vnum tēpus aut duo aut plura: ⁊ aut prius aut tardius: ⁊ dicimus ſicut qn̄ multotiens finis hyemis vernalis fit aut finis veris eſtiualis. tardius aūt ſicut qn̄ principiū veris hyemale fit. aut p̄ncipiū eſtatis vernale. quid aūt fit in temporibus hoc: ⁊ in die. dictum eſt autēꝫ ⁊ p̄us ꝙ proportionatur dies anno.

¶ Ut exanthimata ⁊ ſimilia: ſimile qbuſdā quotidie tempeſtiuius occupatis aut tardiꝰ ſimiliter.

¶ Huiꝰ aūt exanthimata. i. naſcentie in vere fiūt tēperantia facta in corpore ⁊ nā expurgante ſupfluitates a ſupficie. ſunt eni hꝰ exanthimata ſignū veris ſicut ⁊ tertiana ſignū eſtatis. ſimilia aūt dicit quaſi vulnera apoſtemata ⁊ quecunqꝫ ſunt ſimilia. XXV.

¶ Per cholericum ⁊ per ſanguineum corpus melancholicū nō habens extractiones.

¶ Tranſfert ſe Hip. ad aliū ſermonē. mirabilis aūt eſt: ⁊ dicit. ꝙ ſupponāt̃ duo infirmi. quorū h̄ qdē hꝫ ſanguineū humorē. alter vō ex cho. ru. ſiqdē igit̃ maneat cho. ru. in ſui mēſura: nihil malū ſuperuenit. ſi vō ꝑmutat̃ ad id qđ eſt extra nām ⁊ putrefiat: tūc efficit ferinū hūo. i. nigram cho. q̃ furioſa eſt corroſiua ⁊ ferina efficit ferinas egritudines. vbi gr̄a. cācrū elephātiā q̃ ferine egritudies dicūt̃ aut q: ferarū hn̄t nōia: aut q: ſerpūt iterius ⁊ occultant̃. ⁊ iterū apparēt ſubito: ⁊ iterū occultant̃: ⁊ iterū apparēt ſic fere. ⁊ ſi vis appella ꝯuertibiles egritudines ꝑꝑ incertuꝫ ⁊ ꝯuerſiuū: ⁊ h̄ qdē ſunt in cholera ru. ſilr̄ aūt ⁊ in ſanguine. Sanguis eni ſi ſe hꝫ ſm̄ nāꝫ nutrit mēbra: ſi vō putrefiat ⁊ fiat groſſior ⁊ extra nām efficit melancholicum hu. q ⁊ ſi euacuet̃ nihil mali fecit. ſi vō maneat in corpe quēadmodū nigra cholera difficiles: ⁊ iſte hu. efficit morbos: verū opꝫ nos ſcire ꝙ nigra cholera nō ſolū a ru. cholera gn̄at̃: ſed a ſanguine: acutior aūt eſt q̃ gn̄at̃ a cholā ru. ea q̃ gn̄at̃ a ſanguine: qm̄ aūt cholera ru. acutior eſt ſanguine: extractiones aūt dicit q̄ſi euōnes ꝓ eo ꝙ exhibi dꝫ hūor.

Cholera ru.

Sanguis.

¶ Lycinio vltima ſplen magnus dolens in quarta vel in quinta.

¶ Opꝫ aūt nos ꝑtranſire hūc ſermonē: qm̄ ex hoc nullaꝫ hēre poſſumꝰ vtilitatē. de noie ſolo patiētis mētionē facit: ⁊ paſſionis ſic. lycinio factus eſt ſplē magnus ⁊ dolēs. nō aūt cām dixit ꝑꝑ qd factus eſt: neqꝫ quouſqꝫ: ſi eniꝫ ⁊ dixit in 4ᵃ aut 5ᵃ incertū nobis eſt: ⁊ aut ſalubris fuit egritudo aut mortalis: ⁊ ſiue determinata eſt ſiue ſoluta: ⁊ h̄ incertū eſt ꝑꝑ hoc: opꝫ nos hec ꝑtranſire: q: ſicut in cōmemoratiōe ſcribēs Hip. enigmatice appoſuit hūc ſmonē.

¶ Explicit ſexta particula. Incipit ſeptima. I.

Uiſes ceperunt circa ſolis tropas hyemales niualibus conſiſtentijs factis vel quinta vel decima vel vigeſima die ex mutatione denſa: auſtralium ⁊ borealium ventorum ⁊ niualium.

Completa eſt a nobis ſexta particula preſentis negocij in qua ⁊ cognitiuas ſpeculationes ⁊ pronoſticas et anathomicas ⁊ nāles tradidit nobis. Nunc aūt tranſfert ſe Hippo. et ad ſeptimam particulam et tradidit documenta conſona titulo lib. De epidimicis aūt morbis mentionēꝫ facit: et quid dicit: quoniā permutatio facta eſt aeris: vbi aūt facta ſit h̄ permutatio nō dicit ſicut habuit conſuetudinem: aut in thaſſo aut in cranone aut in naſo. ſi aūt volumus coniecturari regionē

Quum ex dictis ſuis que dicit:niualibus inſtantijs factis. niuales aũt inſtantie ſunt circa trachiam ſicut frigidiori/ bus exiſtentibus illis locis.que aũt fuerit facta permuta/ tio:⁊ dicimus ꝙ auſtrinus factus eſt aer.vʒ.calidior ⁊ hu midior.Auſter eni ſm ꝙ flat a meridie calidius eſt:non tñ eſt ita calidus ꝙ euaporet mãm:⁊ deſiccet corpus:ſed ſolũ diffuſſionẽ efficit:ꝓpter hoc humidius dr̃:qm̃ igitur auſtrinus fuit aer:exinde ſuperuenerunt predicte paſſio/ nes que ſunt in aſo.vbi grã.auſtrini flatus grauant audi/ tus ⁊c̃. Deinde poſt auſtrum inceperunt flare boreales vẽti qui frigidi ſunt ⁊ ſicci ſicut ex partibus borealibus flãtes:⁊ huiꝰ boreales vẽti in ꝑncipio quidẽ forſitan iuue rũt frigiditate ⁊ ſiccitate:poſterius ꝟo durantes leſerunt: dictũ eſt enim quotiẽſcũqʒ ħ ventus vincit hoc eſt durat: tũc egritudines fiunt:qm̃ itaqʒ vicerunt borealis vẽti fri/ giditate oppilationẽ mãe fecerunt ⁊ denſitatem ſuperfi/ ciei.⁊ ad modũ ſpongie preſſe mã preſſa iaculabatur ad quedã mẽbra:paſſum eſt itaqʒ cerebrũ ſicut nudium exi/ ſtens:⁊ primo ꝯſequens aerẽ:deinde iſtud cerebrum aut valde debile erat ⁊ retinebat penes ſe mãm:⁊ ſuperuenit apoplexia que eſt imobilitas ⁊ inſenſibilitas totius cor/ poris cũ leſione ꝑncipaliũ actionũ:aut forte erat ⁊ mode/ rate ⁊ ad vicina mittebat mãm:aut valde forte ad ſpira/ tiua ⁊ nutritiua membra emittebat materiam.nutritiua autem membra ſunt os ſtomachi ſtomachus ⁊ iſopha/ gus:ſpirabilia aũt vt guttur trachea arteria ⁊ pectꝰ ⁊ viſ differentes ſuperuenerũt paſſiones ſm differẽtiã ⁊ habi/ litatẽ mẽbrorũ:⁊ hoc eſt qđ dicit. ¶ Tuſſes ceperunt cir ca ſolis tropas hyemales:niualibus conſiſtẽtijs factis vl quinta vel decima vel vigeſima die ex mutatione dẽſa au/ ſtraliũ ⁊ borealiũ ventorum ⁊ niualiũ.Ecce tempus dicit qñ ſuperuenere tuſſes ⁊ dicit ꝙ in capricorno hyemali cõ uerſione qñ factus eſt aer frigidus:eſt aũt hyemis cõuer ſio vt in capricorno ⁊ veris in ariete:⁊ eſtatis in cancro:⁊ autũni in libra:tuſſes aũt ſuperuenerũt qñ vt ꝓpter pre/ dictam cauſaʒ mã miſſa eſt a cerebro ad pectus:aut qñ inſpirabant frigidiorẽ aerẽ.Dictum eſt aũt vobis ꝙ ab inſpiratione frigidi aeris fiunt tuſſes.vel quinta vel deci ma vel vigeſima die:hoc aũt fiebat ſm differentem vir/ tutem:ſiquidẽ enim fortis fuerat virtus:tunc viceſima ſu peruenere paſſiões.ſi ꝟo debilis:tũc a quintadecima.

Nota de nãis auſtri ⁊ boree ⁊ de eorũ egri tudinibus.

Nota de tuſſes in con uerſione hye mali.

¶ Ex his hec quidem breuiora:hec ꝟo pro/ lixiora facta ſunt.

¶ Et hoc iterũ ſm differentem virtutẽ.ſiquidem eniʒ for tis erat virtus:breuiores fiebant paſſiones:ſi ꝟo debilis prolixiores.

¶ Et peripleumonica condenſa.

¶ Condenſe eniʒ fiebant peripleumonice paſſiones:quo/ niã materia erat parata ad efficiendum flegmonẽ ⁊ pul/ mo aptus ad patiendum.

¶ Poſt hec autẽ circa iſmeriam mox redita uerunt plurimis vt multum quadragenis ab initio.

¶ Mirabile quodãmodo dicit Hippo.ꝙ rediterationes fiebant a principio quadrageſime circa iſmeriam.a prin/ cipio enim hoc eſt ab hyemali tropico vſqʒ ad vernalem iſmeriam:hoc eſt equinoctiũ non ſunt.xl.dies.habes eniʒ capricorni.xxx.vel minus:⁊ aquarij.xxx.⁊ piſcium.xv.⁊ ſiũt non ſolum.xl.dies.ſed.lxxv.quid ergo dicemus:⁊ di cimus ꝙ non dixit Hippo.certe in ipſa iſmeria ſed circa iſmeriam tempore accedente:⁊ appropinquãte iſmerie.

¶ Et quibuſdam quideʒ nimis breuia ⁊ cu/ crita facta ſunt:his ꝟo fauces flegmonem paſſe ſunt:illis auteʒ chinanche:his ꝟo pa/ rapligica.

¶ Iterum ſm differentem virtutẽ his quidem breues fie bant paſſiones ⁊ cacrite hoc eſt cito determinabiles.alijs ꝟo prolixiores ⁊ difficiliores:⁊ iterũ ſm aptitudineʒ mẽ/ brorum ſiquidẽ fauces acceperunt.fiebant chinãchi.Si ꝟo guttur chinanchia.ſi ꝟo medium corporis paplígia. ſi ꝟo pars vna fiebat paralyſis.

¶ Quibuſdam ꝟo nictilopes.magis autem pueris.

¶ Varia aũt expoſitio eſt hec.quidam eniʒ dr̃t ꝙ nictilo pes nocte ſolum vident.alij ꝟo dicunt in die ⁊ huiꝰ dicit ſuperueniebant egritudines ꝙ in nocte videbant:⁊ in die autẽ non:aut ecõtrario hoc autem fit:⁊ dicimus ꝙ ſi mul tus ſpiritus ⁊ nociuus inducitur:⁊ groſſus ad oculos:tunc in nocte quidẽ non vident.in die ꝟo vident groſſitie diſ/ ſoluta a luce.ſi ꝟo inducatur modicus ſpiritus ⁊ purus tũc in die non vident qꝛ diſgregatur hic modicus ſpiritꝰ a multa luce.in nocte ꝟo vident.congregato aũt ⁊ acutio/ ri accepto:ꝯgregato eniʒ ab obſcuritate qđ fit ⁊ in leoni/ bus:⁊ hoc dicit nictilopas:hoc aũt dicit.maxime pueris fiebat ꝓpter quid aũt pueris:ſm quidem ſuperficialem expoſitionem qñ pueri humidiores ſunt.ſm ꝟo ꝓfundio/ rem conſequenter dicemus vbi ⁊ de varijs coloribus de/ bemus determinare.

Nictilope ⁊ eius cauſa.

¶ Peripleumonica ꝟo nimis breuia fcã ſũt.

¶ Quomodo ſuperius cõdenſas dicit fieri ꝑipleumonia/ cas paſſiones:hic aũt breues:⁊ dicimus quoniã in princi/ pio quidem condenſa fiebant huiꝰ.poſterius auteʒ in re/ diteratione breuia:quoniaʒ contingit forſitan multa an/ te rediterationem diſſolui.

¶ Nictilopes quidem non tuſſierũt poſtre/ mo ſed nimis breuia pro tuſſi facta ſunt:fau ces autem breues:magis autem noctilopis: chinanchie autẽ ⁊ papligica aut dura ⁊ ſic/ ca vel parua ⁊ modice rationata.

¶ Hic vult dicere Hippo.ꝙ ſi fiebat tuſſis materia deri/ uata ad pectus non fiebant vtiqʒ nictilopes aut alia q̃dã paſſio.attamen ſi non fiebat tuſſis iam nictilopes fiebãt: quid enim quãdo tuſſe non facta chinanchia fiebant aut ſynanchia aut alia huiꝰ paſſio:Chinãchie autem ⁊ para/ pligica dura ⁊ ſicca vel parua modice rationata.Matu/ ra autem ex quibus ⁊ fortiter.Lx parapligica appoſitũ eſt in medio ſermonis ad dura ⁊ ſicca ⁊c̃.non autem eſt reddendum ad parapligica dura ⁊ ſicca:ſed ad chinan/ chiam:in ſquinãchis enim paſſionibus reducũtur aut du ra aut humida:dura autem dicit non ſicut lignũ aut os:ſʒ dura dicit terrena ⁊ groſſa:in quibuſdam autem ⁊ matu/ ra erant:in quibuſdaʒ ꝟo ⁊ nimis matura:hoc eſt in qui/ bus virtus erat valde fortis.

¶ Hi ergo plus voce exercitantes vel rigen/ tes in chinanchias magis finiebant: manu ꝟo laborantes in manum ſolum parapligi/ ci:hi autem equitantes aut viam ambulan/ tes aut aliud quid cruribus exercitantes his in lumbis vel crura circa.

¶ Ubi aũt emperici ſunt dicentes experimentum ſolum cõſequi Hippo.⁊ a demonſtratione ⁊ a ratione efficit ar gumẽtum ⁊ cauſas aſſignat.dicit enim ꝙ quidam circa guttur ⁊ huiꝰ membra patiebantur:ꝓpter quã cauſam ⁊ quidam vocalia:aut circa vocẽ exercitantes:ꝓpter ħ pa tiebantur

liebantur voceſ.ſ.vocalia mēbra.quid aūt dicit. Rigētes quaſi infrigidati ex exteriori aere:vt nō ꝯſideres ꝙ educta eſt mā a cerebro:ſed ꝙ infrigidationē patiebanť.⁊ hͦ quidē ſunt innocantibus.ſi vero aliquis ꝯſuetudinē habuit ambulandi crura patiebanť:ſi vo ſcribēdi ⁊ remigandi manus:ſi vo equitandi lūbos:dictū eſt aūt in lib.de aere aquis ⁊ locis:ꝙ equitantes patiunť ea q̄ ſunt circa lūbos. dictū eſt.n.vobis ꝙ recipiētia mēbra:aut ꝑ totū recipiūt aut per caliditatē aut ꝑ ꝯcauitatē aut per dolorem.

ℭ Uel circa irretentiones paraplegice ⁊ in femur ⁊ tibias.

ℭ Irretētiones aūt dicit incontinentiā crurium ⁊ diſſolutiones ſicut ⁊ alibi dixit.Cruriū irretentiones.

ℭ Et labor ⁊ dolor duriſſimi vo ⁊ fortiſſimi in vicina agentes omnia autem hec.

ℭ Uidetur autē ſoloeciſtica eſſe huiꝰ conſtructio.dixit enim dolor ⁊ labor dixit duriſſimi ⁊ dicimus ad hoc ꝙ antiquiſſima ⁊ attica eſt huiuſmodi conſtructio.multotiens enim in cōſtructionibus ⁊ genera permutanť eiſdē rebus manentibus ſicut Homerus dicit.Uenit autem in anima Tibei Tyreſia aureū ſceptrū.⁊ ly habens/nō ad animā conſtruxit ſed ad hominē.ſimiliter aūt dicimus ꝙ venit mulier cui annūtiauimus hͦ ⁊ hoc:⁊ ly qd̄/non ad mulierē conſtruitur:ſed ad mulier hec:ſimiliter ⁊ in Uirgilio.Preneſte ſub ipſa.ly ipſa/non conſtruitur cū preneſte:ſed ad ciuitatē que ſubintelligitur:q2 preneſte eſt neutri generis.ſimiliter ⁊ hoc dicit Hip. Labor ⁊ dolor:non ad hoc reddidit conſtructionem ſed ad dolorē:qm̄ enī labor ⁊ dolor dolorē ſignificant:ad dolorem inſpexit ⁊ dixit.Duriſſimi ⁊ fortiſſimi fiebant:violentiores autem fiebant dolores in rediterationes:quoniam ⁊ debilior erat tunc virtus q̄ȝ in principio.

ℭ Multis autem horum inſuperabiles tuſſes in medio conualuerunt ⁊ non demutate ſunt cito:ſed poſt hypoſtrophin quibus voces rumpebantur intuſſiculoſum horū plurimi non febricitabant:alij quidem breuiter etiam neqȝ ꝑipleumoniaca facta ſunt:nulli horum neqȝ paraplegia neqȝ alius nullus factus eſt morbus.

ℭ In medio autē dicit fortificate ſunt tuſſes:⁊ vt nō credas ꝙ inſuperabile dicit quaſi recipientes permutationē ꝑpter hoc induxit:⁊ nō demutate ſunt cito:ſed poſt rediterationeȝ erant inſeparabiles:niſi euaporatio cōmenſurata fieret materie.

ℭ Quibus voces abſciſe ſunt.

ℭ Hoc vult dicere ꝙ quibus deſtructio vocis fiebat.hoc enim fiebat:ſignificat ꝙ abſciſe ſunt ſicut dicit Gal.⁊ deſtructionē vocis repentinā deſtructionē : his igitur dicit nulla ſuperuenit paſſio:retenta tota materia circa vocalia membra.

ℭ Sed in voce determinata eſt.

ℭ Aut ꝙ omnis mā accedebat circa vocem:hoc eſt circa deſtructionē vocis:aut ꝙ ⁊ alie paſſiones terminabantur ⁊ curabantur deſtructione vocis.

ℭ Nictilopica vo ſederunt vt ex alijs occaſionibus ſunt facta.

ℭ Ly ſederunt:quidam dicunt quaſi ceſſauerūt:⁊ nō ſic ſe habet.ſed ſederunt dicit quaſi firmabantur ⁊ fortia fiebant.quid autem dicit:vt ex alijs occaſionibus quaſi ſm propriam paſſionem habentes paſſionem. II.

ℭ Facta ſunt autem nictilopica pueris.

ℭ Si recolitis Hip.egritudines conſonas titulo nos docet.de epidimicis enim morbis mentionē fecit:⁊ dictum eſt aūt vobis ꝙ huiꝰ epidimia facta eſt aere permutato:⁊ in ꝑncipio quidem auſtrinis flatibus dominātibus:poſterius vo borealibus:⁊ exinde condenſata eſt mā ex infrigidatione ⁊ paſſum eſt cerebrum:⁊ non ſolum ipm̄:ſed ⁊ alijs mēbris traduxit malū ⁊ differentes ſuperuenerūt paſſiones ſm differentē virtutē ſm differentem habilitatē mēbrorū ⁊ huiꝰ paſſiones ſuſceperūt etates genera fortune pueris augmaſtica:⁊ peraugmaſtica ſenilis:⁊ genera quidem viri ⁊ mulieris:fortune aūt diti ⁊ ſerui:qm̄ igitur facte ſunt multe paſſiones contingit in his fieri ⁊ nictilopicas paſſiones.didiciſtis enī quid eſt huiꝰ paſſio. Quī nictilopica eſt paſſio:aut in die quidē videre:in nocte vo non:aut in nocte qdem videre:in die autē non:⁊ habetis vtriuſqȝ horū cauſas ꝙ huiꝰ ſunt:aut ꝑpter groſſum ⁊ turbidum viſibilis ſpiritus:aut ꝑpter debile virtutis viſibilis ⁊ modicū ſpiritus. ℭ Nūc aūt vult de hꝰ paſſione mentionē facere:⁊ iam dicit hic ꝙ fit pueris maxime:⁊ ꝙ hoc ſit verū qd̄ dicit ꝓbatur ex experimento ⁊ rōne. Ex experimēto qdem qm̄ videmus plures in die quidē vidētes in nocte vo nō.opȝ enim nos ſcire:ꝙ vidētium qdē alij acute vident.alij vo debiliter.alij aūt medie.⁊ acute qdem vident quicunqȝ in die legunt ⁊ in nocte ſub lucerna ⁊ ſub lumine lune.infirme aūt vident quicunqȝ in die qdē vidēt:in nocte vo nō:neqȝ ſub lucerna neqȝ ſub luna:medie aūt vident quicunqȝ in die vident ⁊ in nocte ſub lucerna:in luna autē non vident:⁊ iſti dicunť nictilopicā paſſionē habere:⁊ hͦ qdē ſunt ab experiētia. Ut aūt dicamus ꝓbationem a ratione:opȝ nos exinde incipere.

ℭ Sciendū eſt ꝙ cerebrū mittit virtutē viſibilē ad oculos:mittit ⁊ ſpūm viſibilē.fit aūt mala viſio:aut viſibili ſpiritu patiēte:aut viſibili virtute infirmata:aut flegmone exiſtē in oculis aut ſuꝑuenientē opthalmia aut vlcere: de qbus nō determinat hͦ Hip.nō enim inquirit malam viſionē ſuperuenientē in opthalmia aut in vlcere:ſed infirmitate ſpūs aut virtutis.ſicut in exteriori exēplo eſt.vbi gr̄a.eſt aqua aut in mari aut in palude:⁊ in fundo iſterius aquarū eſt aut lignum aut lapis aut aliud huiꝰ:ſunt itaqȝ aque ⁊ qd̄ videť ⁊ vidēs:⁊ fit mala viſio aut ꝑpter aquas groſſas exiſtētes:aut propter multas ⁊ nigras:aut turbidas:aut ex aere turbido obſcuratas:⁊ ꝑpter hoc nō videtur lapis qui eſt in ꝓfundo:ſi vo ſunt aque pure ⁊ clare: tūc videť lapis:ſic itaqȝ ꝑpter aquas fit nō videre.Quō aūt ꝑpter id qd̄ videtur:⁊ dicimus ꝙ hoc qdem videtur ſicut lapis:aut aliud ſimile:ſi qdē in ꝓfundo eſt aquarum nō videť propter multam diſtātiā que eſt a viſu noſtro. ſi vo eſt circa ſuperficiem aquarū:tūc videť:ſic igiť ⁊ id qd̄ videť fit non videre.Quō aūt fit ⁊ per videntem non videre.⁊ dicimus ꝙ ſi iſte habet viſibilē ſpūm infirmū: aut aliquā aliā cauſam predictarū:tūc etiā fit nō videre:⁊ hoc exemplum qd̄ eſt in exterioribus eſt inuenire ⁊ in nobis:aquis enī aſſimilanť humida que ſunt in oculo ſicut albugineū ⁊ vitreū:lapidi aūt qui in aquis iacet aſſimilatur cryſtallinus : videnti aūt aſſimilatur viſibilis virtus ⁊ viſibilis ſpiritus. Incipiamus aūt ab humidis:ſi quidē moderate ſe habent ⁊ ſm nām:tūc debitum iuuamentū tradūt cryſtallino.ſi vo permutenť aut abūdauerint aut turbida et groſſa fiant:tūc efficiunt non videre.Cryſtallinum aūt ſi quidem iacet exterius videndum:tūc fit acuta viſio.ſi vo in profundo tunc fit mala viſio.ſȝ viſibilis virtus ſi quidem fortis aut ſine macula:emittit actioneȝ.

Nota quid ſit nictilopica paſſio.

Qui ſunt acute videntes ⁊ q male ⁊ q medie videntes.

ſi ꝟo debilis fuerit:tunc ſuperueniet mala viſio quemad⸗modum ſi viſibilis ſpiritus modicus educatur aut turbi⸗dus:ꝛ tunc mala viſio fit.multotiens aūt tanta eſt humi⸗ditas in oculo ꝙ fert̄ ꝛ circa pupillam:ꝛ cū illud fert hu⸗midum minorem efficit pupillā:ꝛ exinde fit mala viſio. ❡ Sed opꝫ nos ſcire ꝙ Gal. ↄtrariū dicit.ꝙ habentes paruas pupillas illi acute vident. Quid ergo dicemus ꝛ dicimus ꝙ vterqꝫ ipſorū verū dicit. Gal. quidem mode⸗ratam pupillā intēdit paruā. Hip. ꝟo valde paruā.ꝛ hoc dicit nigrū fieri oculū:aut ꝓp multam humiditatē:aut ꝓp infirmitatē viſibilis virtutis:varius ꝟo fit ꝓp inequalita⸗tē cōplexionis:ꝛ nō credas ꝙ nigri a caliditate fiant.non enī eſt tāta caliditas ꝙ viſionē efficiat:ꝛ exinde niger co⸗lor ↄſequat̄. Sed ꝓp multā humiditatem hoc fit.vnde ꝛ Hip. dixit. Nigri capilli ꝛ recti.nigrū ꝟo ꝓp calidū.rectū ꝟo ꝓp hūiditatē.ꝙ aūt multa fuerit humiditas manife⸗ſtū ex eo ꝙ magnus fit oculus ꝓp multā humiditatē. Di⸗dicſtis enī multotiens ꝙ ꝓp multitudinē māe niſi af⸗fuerit multa humiditas magnū fit mēbrū ꝛ exinde mala viſio ſupuenit. Vn̄ dixit:pueris maxime h̄ fit.i.nictilo⸗pica paſſio.ſed ꝛ ſi paruus fuerit vt viſibilis ſpūs paucus aūt ſicut in brutibus caropos oculos:ꝛ in his mala viſio fit:ſicut enī leones in die non vident neqꝫ in nocte ſi indu⸗cant̄ eis lāpades:ſed fugiunt faciē nō ꝓp hoc ꝙ fugiant ignē:ſed ꝓp hoc ꝙ impediunt videre. Minus enī lumē a maiori diſgregatur ꝛ in his eſt intentio.

Niger ocul' varius.

Leões fugiūt lāpades.

❡ Facta ſunt autem nictilopica pueris maxi⸗me oculorū autē pernigra ꝛ ſubuaria que⸗cunqꝫ pupillas quidē paruas habent oīno autem nigrum in multum.magnorum ocu⸗lorum autē magis ꝛ non rectorū ꝛ paruo⸗rum ꝛ rectorum criniū plurimi ꝛ nigrorū.

❡ Ly maxime/dixit aut ad viros:qꝛ magis viris pueris ſuperuenerunt huiꝰ paſſiones ſicut humidioribus exiſti⸗bus.aut ly maxime/dixit ꝑ cōparationē puerorū inter ſe. pueris enim ſuperuenere huiuſmodi paſſiones:maxime ꝟo humidioribus puerorum. III.

❡ Mulieres non ſimiliter laborauere a tuſſi ſed pauce paſſe ſunt ꝛ modice in peripleu⸗monicā venerunt:ꝛ ipſe ꝟo que paſſe ſunt vetuſtiores erant ꝛ omnes circum aduenie⸗bant.cauſabat autē hoc ꝛ non exire ſimili⸗ter viris:ꝛ ꝙ neqꝫ aliter ſimiliter occupant̄ viris ex quibꝰ ꝛ virtus debilis exiſtit ꝛ mē⸗ſtrua purgatio nequaꝗ̄ facta eſt ꝛ in eiſdē mulieribus ſeruiētes magis:dominarū ꝟo aut nec paſſa eſt aut vna aut due ſolum:ꝛ ipſe chinanchiā ſecute ſunt boni moris:hāc ꝟo non omnino valentes tranſglutire ſolū nimis boni moris ꝛ bene ferenda.

❡ Exinde tranſfert ſe Hip. ad ſexū mulierū:ꝛ dicit ꝙ mi⸗nus patiebant̄ mulieres viris ꝑ duas cāas.pmo gdē ꝙ vi⸗ri ambulabant ꝑ ciuitatē:ꝛ inducebat̄ eis aer corruptus peſtifer:mulieres ꝟo exiſtētes in domo minus patiebant̄ viris.2° ꝟo mulieres mēſtruali purgatione purgabant̄ ſupfluitatibꝰ:ꝛ ꝓp hoc minꝰ patiebant̄ viris:ataqꝫ valde modice piplemoniace ↄſtituerūt paſſiones:qꝛ pulmo valde purgabat̄ ſicut his cognationē ad gn̄atiua mēbra ꝑ q̄ purgatio fit. Sꝫ opꝫ verū dicere.nō debat enī Hip. dicere ꝙ modice patiebant̄ peripleumonicas paſſiones:

Mulieres mi⸗nus paſſe ſūt in epidimia ꝙ̄ viri.

ſed aut oīno ꝙ modice patiebant̄ paſſiones pectoris.nō enim colligātia hꝫ pulmo gn̄atiuis mēbris:ſed pectus ꝛ māme:ꝛ mēbra q̄ ſunt circa pectus:ꝛ dicimus ꝓ Hip. ꝙ merito dixit paucis ſuperuenire piplemoniacas paſſio⸗nes nō faciēs cōparationē ad ea q̄ ſunt in pectore:ſꝫ hn̄t reſpectū ad paſſiones q̄ ſunt capitis faucis ꝛ gutturis.pul⸗mo enī magis capite magis fauce magis gutture:vicinoꝛ enī exiſ pectori:ſicut ad cōparationē illarū paſſionū.ꝛ nō ad paſſiones pectoris dixit modicas fieri peripleumō⸗nicas paſſiones.ꝛ ipſe gdē que paſſe ſūt vetuſtiores erāt in quibus ꝛ virtus debilis exiſtit ꝛ mēſtrualis purgatio nequaꝗ̄ facta eſt. ❡ Habes igit̄ cāas ꝑ q̄s minꝰ viris pa⸗tiebant̄ mulieres:ſꝫ ꝛ in mulieribus ſeruientes magis pa⸗tiebant̄:qꝛ inſpirabant exteriorē aerē euntes ad ſeruitia dn̄arū ſuarū. Dn̄arū ꝟo aut nec vna paſſa eſt aut due:ſic dicit Hip. ꝛ ipſe chinācbiā ↄſecute ſunt boni moris:quā aūt dicit chinācbiā boni moris.ꝛ dicimus boni moris di⸗cit ꝛ ſm laudē ad cōparationē difficilis:ꝛ ſm laudem in⸗tēdo bonos mores ꝛ bonos modos.qd itaqꝫ dicimus:ꝙ boni moris dicit chinācbiā nō eā que eſt mali moris:ſed magis eā q̄ eſt hn̄ ↄuertibilis ſicut ꝛ alibi dixit. Febriū enī hn̄ ↄuerte ꝛc.eſt aūt chinācbia boni moris minime. Et qd dicimus:ꝙ magis cōiori nōie chinācbia dicit ſqui⸗nācbiā:ꝛ per ſquinācbiā qua moderatiores ſunt paſſiōes chinanchia:aut igit̄ hoc dicas:aut qꝛ raro ſic due paſſe ſunt.ꝛ ſic chinanchia boni moris fiebat raro:ꝛ earū autē que ſunt raro regulas nō damus. ❡ Opꝫ aūt nos ſcire ꝙ ſynācbia gdē eſt flegmon interiorū lacertorum gutturis. ſquinācbia aūt eſt flegmō interiorū lacertorum gutturis. chinācbia ꝟo flegmon interiorū lacertorū. Nō oīno va⸗lentes tranſglutire ſolū nimis boni moris ꝛ hn̄ ferende.

❡ Ingrauꝰ quā dicit boni moris chinācbiā. Opꝫ itaqꝫ nos ſcire ꝙ diia ſynthomata veniunt in ſquinācbia.ſi igi⸗tur hoc ſolum ſynthoma ſuperueniat nō poſſe tranſglutī⸗re cibos:ꝛ vt dicit Gal. per nares redūdare potus:tūc ha⸗bemus ſpē ſalutis:manifeſtū enim qꝛ circa iſophagū ſolū ſunt reliquie māe:ꝛ h̄ quouſqꝫ ceſſant.ſi ꝟo nō potē⸗tes tranſglutire cibos incerte loquunt̄ voce impedita.dif⸗ficilior eſt huiꝰ paſſio priori:qꝛ tantā deſignat māam ꝙ vſqꝫ ad vocalia mēbra venit ꝛ ad linguā ꝛ dentes ꝛ oſſa. ſi ꝟo cū his ꝛ aliud ſynthoma ſupueniat ꝙ vene ꝛ arterie timporū repleāt̄ ꝛ ſubleuatio circa gulā:difficilior ē egri⸗tudo.deſignat enī additionē māe ꝛ nō mutationē:ſi enī eſſet mutatio:tūc fieret alteratio egritudinis:ſi ꝟo cū his ꝛ ſpūs ſubleuet̄ ꝛ orthomia ſupueniat:ꝛ talis violentia re⸗ſpirationis ꝙ lacertos altos moueat peſſima ꝛ difficilli⸗ma deſignatur paſſio:ꝛ hoc eſt quod dicit.

Seruientes magis paſſe ſunt ꝙ̄ dn̄e.

Synanchia Squinachia Chinanchia.

Que chinan⸗chia ſit difficilior.

❡ Grauiora ꝛ prolixiora:hi nāqꝫ ꝛ diſputā⸗tes cum his in manifeſte grauiora ꝛ proli⸗xiora:quibus autem ꝛ vene circa timpora ꝛ collum ſubleuantur malitioſa:his autem ꝛ ſpiritus ſubleuabatur malus.

❡ Grauiora dicit ledētia ↄtinue ꝛ appoſitiua.plixiora ꝟo diuturna. Diuturnū aūt duplex eſt.aut reſpectu patientis aut egritudinis.reſpectu patientis gdē ſicut qꝛ dicimus: ꝙ talis forte habuit ſqnācbiā vſqꝫ ad tres mēſes. Scdo ꝟo egritudinē ſicut cū dicimꝰ ꝙ ſquinanchia paſſio dura⸗uit ab hyemali conuerſione vſqꝫ ad vernalē.ꝛ horum hi quidē in tribus diebus mortui ſunt.alij in.4.alij in.5.aut pluribus:aut paucioribus:nunc igitur prolixiorem dicit reſpectu egritudinis non patientis.

Diuturnum duplex eſt.

❡ Hi nāqꝫ ſupertepefacti ſunt.

❡ Supertepefacti ſunt dicit quaſi in profunditate caleſce⸗bant.ſm

bant. ſm ſuperficiem ꝟo moderate tepebant. malo enim tendente circa profunditatem.

℃ Ut ſcriptum eſt neq̄ȝ contingentie paſſionum fuerunt prima quidem ſcripta ſine poſterius ſcriptis ſacta ſunt: que ꝟo poſterius non ſine prioribus.

Fortunam antiqui cōtingētiam appellabant.

℃ Contigētia aūt dicit fortunā. antiqui eniȝ fortunā cōtingētiā appellabant. dicit aūt ꝙ huiꝰ ꝯtingentieꝛ facte ſunt paſſionū: ita ꝙ prima qdē fuerūt ſine ſecūdis: poſteriora ꝟo non ſine primis. vbi grā. ſupueniēs tuſſis in ꝑncipio: ⁊ ipſa ſola erat ſine ſquinanchia: aut nictalopus: aut altera quadā paſſione. deinde poſterius bis ſuperuenientibꝰ non ceſſāuit tuſſis: ſed adhuc durabat. ⁊ ꝓpter hoc dixit ꝙ poſteriora non fiebant a primis. IIII.

℃ Citiſſime ꝟo non moriebantur quibus rigor in febribꝰ ſuperuenit hos depreſſos nō dignum ſermone nil iuui tunc vſus ſum flobothomia ⁊ purgatione ⁊ nihil profeci: ſed finiti ſunt iſti vt ſuperior cauſa eſt vt celeſtis cohabuit circulus.

Rigores in febribus venientibus mortales.

℃ Adhuc de epidimicis egritudinibus determinat Hip. ⁊ dicit ꝙ febribꝰ ſuperuenerūt rigores: ⁊ hoc erat mortale. deſignabat eni inequalitatē egritudinū: ⁊ mortē: ⁊ maxie ſi debilis erat virtus. ſic eni ⁊ in aforiſmis dicit. ꝙ in feb. vrēti rigore ſupueniēte febri mortale. ℃ Quid aūt dicit depreſſos: ⁊ quidā librorū nō hñt depreſſos: ſed diſtēſionē: ⁊ qd aut eſt diſtēſio eſſe ſine cibo. ſic itaq̄ȝ dicimus diſtēdamꝰ ipm quaſi ſeruemꝰ ipm ſine cibo. qdā aūt librorū hñt depreſſos. ⁊ nos nō poſſumus dicere qd eſt depſſos: niſi ꝑus dicā vobis de quo hic determinat Hip. ⁊ dicimus ꝙ de minori chinanchia determinat. q̄ aūt eſt minor chināchia. vidiciſtis eni multotiēs ꝙ ſpōdiles nuche pueruntꝛ. Aut ad interiora ⁊ noiaꝛ ſtruma: aut ad poſteriora ⁊ appellaꝛ gibboſitas: aut ad latera: ⁊ dicꝛ tortuoſitas. ſic igiꝛ ⁊ hic feruntꝛ multotiēs ſpōdiles colli ad anteriores ptes ⁊ reprimūt iſophagū ⁊ guttur: ⁊ hec eſt minor chināchia. in huiꝰ eni deprimere dicit Hip. Impellere cū digito ad ſupiora ſpōdilē. nō aūt hoc dicit: nec huiꝰ ſupponit chināchiā: ⁊ vꝛ hoc manifeſtū eſt: qm de flobothomia mentionē fecit. I minori aūt chinanchia nō facit mētionē flobothomie. Opȝ eni nos ſcire ꝙ chinanchia h̄ dicit flegmonē gutturis. ⁊ in huiꝰ itaq̄ȝ dicit flegmone gutturis ꝑmo vſus ſum ſtipticis diaphoreticis ⁊ repercuſſiuis pharmacis. h̄ eni fuit ꝯſuetudo Hip. a localibus incipere ⁊ deuenire ad vles curas ſicut fecit ⁊ in pleureſide in regimēto acutorū. ꝑmo qdē vſus eſt calefactorijs ⁊ infuſionibus: ⁊ nihil ꝓficit: ⁊ tūc venit ad vniuerſales curas: dico aūt purgationē ⁊ flobothomiā. ſic igiꝛ ⁊ h̄ dicit Hip. vſus ſtipticis medicinis ⁊ diaphoreticis: h̄. n. dicit deprimere euaporare ⁊ repercutere ⁊ viuificare: aut dicas ⁊ aliud ꝙ in chināchia qm̄ eſt paſſio circa guttur: vtimur ſtipticis vtimur ⁊ vnctionibus qbuſdā. verbi grā. diamorō. ⁊ hac vngimur digito circa fauces interius: quotiens itaq̄ȝ Hipp. vſus eſt vehementiori impſſione vtebaꝛ ea impreſſione q̄ eſt digiti: ⁊ ꝓꝑ hoc dixit depreſſos: qm̄ itaq̄ȝ his vtēs nihil ſentiebat: tūc dicit. Utebar flobothomia ⁊ purgatione: ⁊ nihil ꝓficiebat: ſed moriebantꝛ iſti: ſicut deſup erat corruptio ⁊ celeſtis ſe habuit circulus: ⁊ h̄ nō fruſtra dicit Hip. ſed vt excitet auditorē: ⁊ credat ipm h̄ velle dicere: qm̄ opȝ te ſicut medicum oia ad ſanitatē agere: ſi ꝟo ⁊ ſuperna reſiſtat periodus ⁊ eger moriaꝛ: non credas tuū eſſe peccm̄.

Conſuetudo fuit Hipp. in primo a localibus incipere.

Struma. Gibboſitas. Tortuoſitas. Chinanchia.

℃ Neq̄ȝ ventris turbatio.

℃ Neq̄ȝ perturbatio ventris ſupueniens aut a natura aut ab arte iuuabat hos. V.

℃ Incidi autem ⁊ ſub lingua venam.

℃ Et hic cura particularis eſt: ſunt autē ſub lingua inferiꝰ vene quas dicit Hip. ꝙ incidit in chinanchia.

℃ Hos ꝟo ſuperius curaui: hec igitur oīno in eſtate vt ⁊ ſupericcta multa.

℃ Quidā aūt dicūt ſuperiorē pharmaciā eā q̄ eſt per vomitū. nō aūt hoc dicit: qꝛ vomitu magis diſtendiꝛ chinanchia. qdā aūt dicūt ſupiorē pharmaciā euaporationē glādularū eā q̄ eſt ꝑ euaporatiuas pharmacias facta. nō eſt aūt hoc verū: ſed ſuperiorē pharmaciā dicit hanc: qm̄ cerebrū erat patiens ⁊ mittēs gutturi mām̄. ℃ Propter h̄ voluit Hip. cerebrū purgare: ⁊ vſus eſt ſternutatiuis gargariſmis ⁊ purgatiuis flegmaticis: ⁊ he. n. pharmacie de gñe purgatiuorū ſunt. h̄ igiꝛ ⁊ oīno i eſtate dicit ꝙ ab hyemali tropico durauerūt vſq̄ȝ ad eſtiualem: vt ⁊ ſuprupta qdē dicit multa. ſuprupta qdē dicit: aut qm̄ ruptio fiebat flegmonis: aut quoniam lenticule fiebant ⁊ erumpebantꝛ: ⁊ deſignabant difficilem eſſe paſſionem ⁊ ferinum humorem vincentem. VI.

Sternutatoria ⁊ gargariſmata ſunt de genere purgatiuorum.

℃ Primuȝ in ſiccis opthalmijs occurrere cū dolore.

℃ Poſt auſtrinū aerē qui eſt calidus ⁊ humidus factꝰ eſt aer borealis q eſt frigidus ⁊ ſiccus: ⁊ ſiccitate faciebat opthalmias: qm̄ aūt dico ſiccā opthalmiā: aut intelligas eam q̄ eſt ſm ſubām: ⁊ tunc opȝ vti humectantibus vt balneis ⁊ vino hñ temperato: ſi ꝟo fuerit vinū vincens oīno caliditate diſtendit ſiccitatē: aut ſiccā opthalmiam intelligas eſſe eā que eſt ꝓꝑ ſupfluitates. ſiccā: qm̄ cōcludunꝛ ſuperfluitates: ⁊ nō extraducūꝛ: ⁊ tūc opȝ diaphoreticis te vti: qm̄ aūt in huiꝰ ſiccitate diſtenſio ſuperueniebat: ⁊ dolor: ⁊ ꝓpter hoc dixit cum dolore. VII.

Sicca opthalmia.

℃ Venarum ſanguinis diſcurſus lippotomia figura irrepens.

℃ Quoniā in egritudinibus ſupuenit fluxus ſanguinis ꝑ nares: ſiquidē moderatus fiat placet nobis: ſi ꝟo imoderatus opȝ nos ſiſtere ⁊ ꝯſtringere. Et quō ꝯſtringemꝰ fluxū ſanguinis. Et ſciendū ꝙ multotiēs abſq̄ȝ arte fluxum ſanguinis ſoluit ſynthoma ſupueniens. ſynthoma aūt lippotomia fuit. ſed qm̄ dico lippotomiam non dico imoderatā diaphoreſiȝ nālis caloris ſed moderatā lippotomiā ſicut adapertionē. Multotiēs eni ille q patiꝛ fluxū ſanguinis ex naribus vidēs ſanguinē multū exire ꝑturbatus eſt ⁊ obſtupuit: deinde frigidus factus eſt nālis calor ⁊ reductus eſt ſanguis: ⁊ ſic conſtrictus eſt fluxus ſanguinis: hoc aūt dicit ⁊ Triſeudemon maximus noſter ſophiſta inuenire in hyſtorijs: qđ qdam incidens venā ſicut medicus dixit cū vidiſſet: ⁊ poſt duos dies acerbis vtens cibarijs ⁊ vino ſuperfluo paſſus eſt fluxū ſanguinis. fuerunt enim ⁊ caniculares eſtus vt credas nos dicere ꝙ caliditate ſupuenit apertio vaſis ⁊ vtiq̄ȝ multa faciētes nō ꝯſtrinximus huius fluxū ſanguinis: ſed ſuperuenit ipſi patienti lippotomia: ⁊ ſic ceſſauit fluxus ſanguinis ꝓpter ſupradictā cām. ⁊ hec eſt vna cauſa reſtringendi fluxū ſanguinis. ℃ Soluiꝛ aūt ⁊ figura repēte ſi ad ꝯtrariā ptē morꝰ ſanguinis declinemus membrū. Soluiꝛ aūt iterūȝ ⁊ ſi in refectione vtamur. ſ. ſi accipiamus vas vnde eſt fluxus aut venam: aut arteriam: ⁊ aut ligemus ipſam: aut omnino incidamꝰ ipſam. Ceſſat aūt exitus ſanguinis: ⁊ ſi puluere conſolidatiua cum ſtuellis vtamur ſiquidem laborans patiatur: ⁊ ſi in profundo ciſio ⁊ vulnus vt nos im

Diſtentio fluxus ſanguinis narium.

ꝓfundo imitam⁹ ſtuellū:ſi ꝟo nō pariaẽ in ſupꝼicie apponamus ſtuellaꝫ. Multotiēs etiā ⁊ ſupligatio ſoluit fluxum ſanguinis:ſic enim dictum eſt in libro de articulis ⁊ iuncturis q̄ valde ꝓficit nobis ſuperligatio ſm differentem modū vſus:opꝫ enīꝫ ſiquidem eſt concauitas ſubiacens tunc a ſuperioribus ligare:⁊ ſic tēdere ad inferiora: vt ⁊ carnē cōiungamus ⁊ ſaniem expellamus:ſi ꝟo ⁊ diſtenſio facta eſt:tūc oportet ab inferioribus ad ſuperiora ligare ſicut dicit Hipp. longe tendere. ſic igitur ⁊ in fluxu ſanguinis a vulnere oportet fieri conſtrictionem:⁊ ſic ceſſat motus ſanguinis. VIII.

¶ Sed interceptio.

¶ Quidā totum ſimul ſicut antecedēs cōſtruūt:q̄daꝫ aūt non ſed ſolum. interceptionem aūt dicit quaſi diſtinctionem:aut per totum inciſio vt concidant vaſa:oportet aūt nos ſcire q̄ venarum nomē in hoc ſermone ⁊ pro venis ⁊ arterijs oportet intelligere. IX.

¶ Bubonum autem neqꝫ pleraqꝫ propter quod epatica:ſi auteꝫ ⁊ arterie male conſuete malum ſignum.

¶ Quidam aūt dicunt bubon quaſi q̄ ad inflationē eleuatur multo ſanguine collecto:nō aūt hoc dicit:ſed opꝫ nos ſcire q̄ ſi vulneretur vas ⁊ fiat fluxus ſanguinis diſſolutio eſt:multotiens quidē ſuperficiem profunditatis non prouidentes ⁊ manet inferius vas adhuc ferēs ſanguinē: ⁊ ſiquidem arteria eſt ferens vocatur dilatatio:ſi ꝟo vena eſt vocatur inflatio:⁊ quia poſt cōſolidationē manet vas portans ſanguinem:⁊ ꝓpter hoc congregatur ſanguis:⁊ in tumorē ſubleuat cutē:⁊ ſicut bubō fit. Fortaſſis aūt nō hoc dicit Hip. ſed intellige ipm ħ tibi dicere. ¶ Qm̄ video multotiens bubonē fieri:⁊ inquiro cauſaꝫ ꝓpter quā bubon fit ⁊ hui⁹ dicit cauſam. Rurſus quideꝫ dicit q̄ arteria eſt que defert ſpiritū ⁊ humiditateꝫ ſimul:⁊ quotiēs inducuntur ad bubones:tunc ibi iacentes glandule retinent in modum ſpongie humiditatē ⁊ fit bubon. Gal. ꝟo non hanc dicit cauſam:ſed dicit q̄ natura currit ad locuꝫ dolentem cū proprijs auxilijs. ſ. ſanguine ⁊ ſpiritu:⁊ quia per bubones tranſit materia:manet ibi:⁊ facit buboneꝫ. ¶ Quid autē dicit Hip. Epatica ⁊ quidam dicunt q̄ ipſe dicit chilim venam. non eſt aūt hoc verum:non enīꝫ inciditur hec propter hoc q̄ð in profundo iacet. ⁊ ſi vtiqꝫ aliquando incidatur deſtruiẽ animal. epaticā aūt dicit magnam venam ad cōparationem venarū capillarīuꝫ que inciſe concidunt ⁊ non faciunt fluxum ſanguinis:ſed magne vene ſole.

De cauſa bubonum.

¶ Sicut poſſidonie ſanguinem emittens.

¶ Cuidam mulieri nomine Poſſidonia ſuperuenit hui⁹ paſſio fluxus ſanguinis.

¶ Finientes non ſudarūt in fronte ſanguinē emittentes ſed incidentes ⁊ concidentes.

¶ Dicit q̄ finientes propter fluxus ſanguinis non paſſē ſunt circa frontem inciſiuum ſudorem:quoniam in exitu ſanguinis continebatur tota materia. X.

¶ Finiebant autem concidentes ⁊ pneumatie:⁊ q̄ ſudoribus diſperſe laborioſum.

¶ Hec autē particula nō eſt Hip. quas eñi dicit pneumaticas neſcimus ⁊ quid velit omnino dicere. Iſte enim ſermo non eſt manifeſtus. inquiramus enim ſiquidem quid ſunt pneumatie. ⁊ dicimus q̄ pneumaticas dicit habētes ventoſitatibus plenū ventrem:aut reſpirantes magna. nō manifeſtus eſt igitur ħ ſermo ⁊ non verus:ſi ꝟo ⁊ voluerīs ipſum dicere eſſe Hippo. dico tibi hanc expoſitioneꝫ q̄ qui habebant ventoſitates cum ſudoribus finiebant. ventoſitates enim ducte ad ſuperficiem ⁊ inuenientes ibi aliquam humiditatem expellebant ipſaꝫ ⁊ faciebant ſudores: quidam autem librorum habent ſub ſudoribus: non enim a ſudoribus dicit:vt ſudorem intelligas qui in ventoſitate fit. ſ. tympanite:multi enim ventoſitates habētes ſub ſudoribus malis finiebant. XI.

¶ Ventrium bone ſufferentie turbationum ſicut poſſidonie.

¶ Poſtq̄ꝫ determinauit Hippo. de epidimiacis egritudinibus redit itaqꝫ ⁊ ad particulares:⁊ iterum quid vult dicere per ħ:⁊ dicimus q̄ tenuimſcimr ſermonis: quem ⁊ in afoxiſmis dixit. In perturbationibus ventris ⁊ vomitibus qui ſponte fiunt ſiquidem qualia oportet purgari purgentur:⁊ confert:⁊ bene ferunt. ſi ꝟo ꝯtraria ħ igiẽ ⁊ ħ dicit. ſi enīꝫ ſuperueniat perturbatio vētris non ab arte ſed ſponte:non propter malitiā egritudinis: ſed propter induſtriā nāe ſufferētia ſuperuenit:ſufferentia eñi ſignificatio bonorū q̄ fiunt a nā itaqꝫ ſi exponitur.

¶ In perturbatiōe vētriū bone ſufferētie declarāt q̄ fiāt ſm naturaꝫ vt poſſidonie et ferina qualia procreantur.

¶ De paſſione ꝓdicta poſſidonie mulieris mētionem facit. ſ. de ea que fuit cōionis ⁊ ꝑturbatiōis vētris patiētis:⁊ dicimus q̄ generata ſūt ei ferina:ferina aūt dicẽ lūbricos. q̄d aūt eſt qualia procreant. ⁊ dicimus q̄ qualia procreant: aut ad cāas ſolū intelligas quaſi quales cauſe faciebant ferina:aut ad ſynthomata que inferebant quaſi qualia ſynthomata inferebant ferina:dicamus tamē proximam expoſitionem quales cauſas dicit lumbricorum:aut primitiuas aut antecedētes. ꝓmitiuas quidē:verbi gratia:caſeū panē multum:⁊ quecumqꝫ ſunt groſſi humoris. Antecedētem aūt cauſam dicit:ſicut humiditatem multam:⁊ moderatam caliditatem vt putrefactio fiat:fiat aūt putrefactio. ⁊ ſic generātẽ lūbrici:itaqꝫ pueris ſi ſuperueniat modica caliditas aut modica febris hñt multam humiditateꝫ multi lūbrici ipſis generant:⁊ ħ quidē eſt ꝓma expoſitio ſermōis. Secūda aūt expoſitio q̄ ad ſynthomata hoc dixit ſuperuenire:ſuperueniunt itaqꝫ ex lumbricis ſynthomata:verbi gratia mordicatio lippotomie non appetitus ſtrophi ſyncope:⁊ quecūqꝫ ſunt hui⁹. XII.

De cauſis lumbricorum.

¶ In tenuitate circūtenſio ante faciem et vmbilicus productus vlcerum eius ante facieꝫ et ferida abeuntia circa dentem.

¶ Hic auteꝫ de hydropica diſpoſitione determinat Hip. ⁊ quidam particularem accipiunt ſermoneꝫ ſicut in poſſidonia dicebamus:quidam iteruꝫ vniuerſaliter incipiūt pro quolibet hydropico:ſiue auteꝫ vniuerſaliter accipiāt ſermonem ſiue accipiant particularem:eadem erit ſynthomatum ſcientia. In hydropiſi auteꝫ fertur humiditas ⁊ conſiſtit in medio peritoneo ⁊ inteſtinorum:exinde appetitus ⁊ nutrimentum non fuit totius corporis ⁊ tenuitas: propter ſuperfluam autem humiditatem que ibi congregatur fit venter inflatus ⁊ vmbilicus productus. quidam autem librorum non habent vmbilicus vlceratus:ſed melius eſt vt dicatur. Umbilicus vlceratus eſt quaſi vlcus habuit. Quoniaꝫ autem ſuperflua humiditas non eſt aliqualis:ſed acuta ⁊ corroſiua ⁊ fetida propter hoc:ꝓp acutū ⁊ corroſiuū vlcus ſuperuenit circa vmbilicum ⁊ non ſolum vlcus ibi:ſed circa os ⁊ gingiuas: quoniaꝫ autem fetida fit huiuſmodi humiditas propter id q̄ð manet ⁊ non expellitur. ⁊ propter hoc tibi traditi circa dentes fetidi fiunt: quidam autem dentes dicunt

ſiophagum:

Dens aliqñ p iſophago ⁊ guttur ponitur.

iſophagum:q: adiacet ſede ſpondili colli quem Hippo. nominat dentē in libro de articulis ⁊ iuncturis:⁊ Gal. in anathomia dicit:igitur fetida fiunt abeuntia per dentem: hoc eſt per guttur. XIII.

¶ Quia multa de vnoquoqꝫ eſt recte determinare:hꝫ quidē eadem valentia:hec vō nō qualia ſunt huiuſmodi.

¶ Per hoc oſtenditur ꝙ Hippo. ſciuit dialecticā:qd aūt ſit idem ⁊ nō idem:quid ſimile:⁊ quid cōtrariū dictū eſt ab Ariſto. ⁊ aliis phis. Et dicimus ꝙ idē tripliciter dicitur:ſicut lib. 10. pme phie tradit:aut ſm gen⁹:ſicut homo ⁊ equus ſunt idē ſm aial:aut ſm ſpeciē ſicut Socrates ⁊ Pla. ſunt idē inquātū homo:aut ſm indiuiduū ſicut Socrates eſt idē ipſe ad ſeipſum ⁊ eſt idē ꝓprys accidentibus:ſed q: huiuſmodi phica ſunt exempla:dimittamus ⁊ veniamus ad noſtra:idē eſt ſicut quādo egritudine imminente dicat aliquis medicus:q: opꝫ flobothomare ⁊ flobothomabit:alius vō dicat qꝺ opꝫ purgare ⁊ purgabit:hꝫ enim differunt inquantū flobothomia ⁊ purgatio: q: aliud ⁊ aliud ſunt:tamē eundē habent finē.ſ.purgationem. itē ſuperueniēt heriſipila ⁊ pcepit aliquis ſuccū vite ïfundi:alter ſuccū morelle:alius lēticulā de loco aquoſo:alius lactucā:⁊ omnes natura differentes ordinant curas ſm ſpeciē:ſed idē ſunt ſm virtutē:omnia enim infrigidant:ſunt aūt quedā ⁊ ſm ſpeciē differētia ⁊ ſm virtutem:ſicut calidū ⁊ frigidū:flegmone enī ſubiacente alius repercuſſiuis vtitur frigidis:alius mollificatiuis vt raſe: alius calidis:⁊ aliud eſt repercutere ⁊ aliud mollificare aut maturare:vnde dixit Hippo.

Idē tripliciter dicitur.

Nota de cura heriſipile.

¶ Per caliditatem quidem diffundere educere:per frigiditatem vō condenſare ⁊ vbi oportet.

¶ In cōdenſatione enīꝫ repercuſſio fit materie:⁊ ſi aliqs voluerit dicere:ꝙ infrigidatio relaxat illud quod cōdenſat ſuperficiem ⁊ cōgregat naturalē calorē:⁊ ſm hoc idē eſt calidum ⁊ frigidum:ſed differens eſt:quoniā diffuſio ⁊ cōdenſatio nō eſt idem:manifeſtuꝫ eſt ⁊ in exteriorib⁹: que enim cōgelantur a frigiditate congelanꝫ:que enim a frigiditate cōgelanꝫ a caliditate liquanꝫ:⁊ nihil plus habent cōdenſatio ꝙ̄ diffuſio:verbi gratia:vas aque cōgelate ⁊ diffuſe ⁊ eandem menſurā ſeruat:⁊ idem pōdus: verum nō veraciter idem pondus:quoniā in diffuſa:ſpiritus eſt qui ſubleuat ipſum ⁊ graue fit cōgelatum:vnde es viſum poſtq̄ cōſumit aereum ⁊ leue grauius fit:ita ꝙ centum libre eris aduſti fiunt centūuiginti:ſic aūt ⁊ viuentia corpora quideꝫ leuia ſunt:mortua vō grauiora fiunt: ſed omnia hꝫ preter intentionem quoniā dixit Hippo. diffundere enim vtrūqꝫ euacuationem deſignat per hoc induxit educere:⁊ qꝺ cōmune eſt vtriſqꝫ q̄ſi extra patiens membrū educere materiā:hoc igiꝫ dicit Hippo. ꝙ multa ſunt percipere ⁊ ordinare hoc eſt multas curas ad ſingula ⁊ apud laborantem ⁊ egrotantem:curare autē ſunt eius ⁊ non eius. XIIII.

Corpa viuentia ſunt leuiora corporib⁹ mortuoꝝ.

¶ Et ſtratum demutare vbi oportet non temerarium.

¶ Stratum quidam dicunt permutare ⁊ flobothomare: nō eſt aūt hoc verum:ſed ſtratū dicit ipſum in quo dormimus:permutare autē ſurgere:quoniā oportet. quid eſt aūt hoc quod dicit:⁊ dicimus ꝙ multotiens quis chronica egritudine occupatur ⁊ tempore cōtradicit maxime ſi fuerit imbecillis anime:⁊ tunc oportet teipſum excitare a lecto ⁊ dicere ipſi ꝙ deus iuuit te:⁊ ſperamus ꝙ iuuabit te:ſurge vade muta aerem:vade ad loca nemoroſa:

hoc autem oportet te facere. Et vbi oportet non temerarium. Quaſi ſi materia non eſt occulta in profundo ⁊ in motu manifeſtetur malum:quid autem dicit. non temerarium:⁊ dicimus ꝙ conſidera vt aliquis non patiatur ⁊ egrotet ex ſuſpitione ſicut ille qui habuit ſuſpitionem ꝙ ſerpentem deglutiuit ⁊ alius ex opinione credit latrones inſpicere:⁊ tunc facias ipſos audere ⁊ confidere inconſueta itaqꝫ hꝫ dicit. Non temerarium. Aut quoniam ſubeth habet huiuſmodi aut melancholicus ipſi ſuperabūdat humor:⁊ tunc deſidentia occupatur ex tremore:⁊ tūc oportet ipſos excitare ⁊ facere ipſos deuenire. XV.

¶ In que poſtpoſuerunt.

¶ Quid auteꝫ eſt hoc quod dicit. In que poſtpoſuerunt: quaſi incōſueta que poſtpoſuere ⁊ qb⁹ deficiūt. XVI.

¶ Aquoſos cito incidere ptiſicos īcidere cōtinuo ſecare capita ⁊ talia.

¶ De hydropica diſpoſitione determinat hꝫ Hippo. De hydropico mentionem enim facit videlicet aſclite facto ꝓpter humiditatem. ⁊ quid dicit ꝙ ſi hydropiſis eſt ⁊ ſi ptiſis aut os fractum capitis oportet ſtatim incidere:⁊ quidam autem incidere dicunt quaſi flobothomare:vniuerſaliter accipientes in omnibus. quidam autem in ſola hydropiſi ſicut Alexander ⁊ Gal. incidere autem dicit aut flobothomare ſicut fecit ipſe Gal. rome cuidam mulieri que patiebatur hydropiſim propter retentionem menſtruorum:aut incidere dicit chirugiçare. Multi aūt medicorum ſicut illi qui fuerunt ſub diocle ⁊ in niſitheo in omnibus dicebant:flobothomare:quod erat inconueniens:in ptiſica enim diſpoſitione:⁊ ſi pus cōtineaꝫ circa pulmonē. Si vō os capitis fractum ſit:tūc opꝫ ferro incidere vt os nō cōprimat durā matreꝫ aut ſubtilem que pia mater dicta eſt:aut ipſam cōcauitatem cerebri:⁊ mō apopletico deſtruaꝫ animal. Quidā aūt dicunt ꝙ prius ſanies fiat:⁊ tūc īcidunt os. Hec aūt oīa opꝫ ⁊ cito ⁊ cōtinuo facere antequā deficiat virtus:quoniam ſi defecerit nō amplius poſſumus chyrugiçare:vnde ⁊ in oſſe capitis precipiunt chyrugici poſt duos dies aut tres nō chyrugiçare. XVII.

¶ Hydropicum non contingit medico neqꝫ introrſum:ſimilem enim genicularis.

¶ Uidetur enim Hippo. hꝫ ſibiipſi cōtradicere:ſuperius enim dixit ꝙ oportet incidere cito:⁊ nūc dicit ꝙ nō opꝫ incidere:⁊ dicimus ad hoc ꝙ hꝫ anaſarchā dicit hydropiſim:⁊ ꝙ in hac nō oporteat ſicut ꝯtingit incidere in anaſarcha. n. hydropiſi diffuſa eſt humiditas ⁊ nō collecta:⁊ ſi incidamus nō egrediꝫ totū humiduꝫ:ſed ⁊ difficiliora inducimus ſynthomata qualia ⁊ in genicularis:multotiēs enim paſſione exiſtente in genibus ⁊ ventoſitatibus inflantibus cutē quidā incidunt:⁊ crude ⁊ ante tēpus incidunt:⁊ ſi nō egrediaꝫ ſanies amplius incidūt:⁊ in illa inciſione difficilia ſuperueniunt ſynthomata:ſic enim ⁊ in hydropiſi quidā incidunt:⁊ ſi nō egrediaꝫ ſanies ampli⁹ incidunt in ꝓfunditate cōſiderantes eſſe ſaniē:⁊ cōſiderant ꝙ ſi hꝫ appareant accipiant mercedē ⁊ vſqꝫ ad profunditatem incidunt:propter hoc dixit Hippo. Neqꝫ introrſus. XVIII.

¶ Que circa cor xenarcho ⁊ calidum ſufficiens flatum attrahere in vlcus pro euacuatione calefacere conuenit a primordio.

¶ Iſte ſermo dubius eſt ſicut nō exiſtēs Hippo. videtur enim nō eſſe intelligibilis:verū dicamus ipſi⁹ expoſitionem. Quidā aūt libroꝝ habēt. Que circa cor:quidā circa cor. ſiquidē habēt. Que circa cor:ſignificat vētoſitatibus

eꝑiſtentibus circa cor:ſi ꝟo habēt circa cor:ſignificat cardiacā ſyncopim.quid aūt eſt hoc qḋ dicit:⁊ dicimus ꝙ ſi habēt circa cor:hoc intēdit ꝙ in peripleumonica diſpōne nō opꝫ frigidū inſpirare:quoniam frigidū eſt inimicū vulneribus:ſed calidū.Si aūt habēt ⁊ que circa cor:⁊ huius dico expoſitionē ꝙ calore naturali infirmato ⁊ materia veniente ad cor:tunc nō opꝫ accipere euacuationē:qꝛ virtus nō fert ⁊ deſtruit animal:ſed opꝫ tunc calefacere vt ad ſtomachū oleum afferre:verbi gratia:nardinū:aut aliquid tale vt ſi caliditate diffuſio fiat māc ⁊ euaporatio.Qꝛ aūt poſuit ꝑenarcho:ad cōmemorationē ſui dixit ꝙ illi ſuperuenit hoc.Jllud aūt qḋ dicit.Cōuenit a ꝑmordio quinqꝫ huic ſermoni adiiciunt.Quaſi a primordio egritudinis:melius autem eſt ad inferiora ꝯſtruere alioquin inuenietur non intelligibilis. XIX.

Frigidum eſt inimica vulneribus:calidum vero amicum.

A ſigno furoris ⁊ talium ⁊c̄.

Jtem ad particularē ſermonē transfert ſe Hippo.ſed h̄ differentes dixit expōnes ⁊ differētes textus.Quidā dicunt a quo vnū ſignū:quidā a ſigno incipiunt.ſiquidem igit̄ hꝫ a quo vnū ſignum:hoc deſignat ꝙ a quo videbis vnū ſignū poſt digeſtionē ⁊ creticā diem:poſt dicas ⁊ de alijs:verbi gratia:ſi videbis veluti lampades fieri ꝑdic ꝙ fluꝑus ſanguinis a naribus fiet:ſi ꝟo obſcura phantaſmata dicas ꝙ vomitus ſuperueniet:⁊ h̄ quidem ſi habent a quo vnū ſignū.Si ꝟo a ſigno incipiamus:dicimꝰ ꝙ hoc vult dicere Hippo.ꝙ ſunt quidā qui a motu oculoꝝ ⁊ colore huius apprehēdūt animales cōſuetudines. Uerbi gratia:quoniā qui hꝫ perturbatos oculos iracundus eſt:qui ꝟo imobiles hꝫ trepidus eſt ⁊ modeſtus:ſed Hippo.nō vult h̄ de phyſionomia dicere:ſed ſolū egritudines cognoſcere:igit̄ dicas ⁊ ſi videris aliquē quietum ꝑmo nūc ꝟo habentē oculos perturbatos:dicas ꝙ alienabit iſte:ſi ꝟo iterū tarde dicas ⁊ audaꝑ fuerit:nūc ꝟo taciturnus videtur:dicas ꝙ ſtupor ipſi expectatur aut ſubeth ⁊ melancholia:ſic autem ⁊ in egritudinibus:verbi gratia:in ptiſica diſpoſitione ſi videas ꝙ contracti ſunt vngues:dic ꝙ ptiſis eſt ⁊ diſnia.

Uoꝫ qualis furibundus ſi talis eſt non furentibus natura ⁊ oculi quibus vtiqꝫ fuerunt natura mobiles ⁊ quales quomodo iraſcuntur non tales ⁊ alia ſm̄ rationem ⁊ morborum qualem ptiſicam fecit ſpeciem: vel ſi talis nā fuerit in tali egritudine aderit ⁊ alia ita.

Qḋ dictū eſt de oculis idē ⁊ de voce:ſi enim eſt voꝫ talis deſignat ꝙ iſte alienabit vel erit melācholicꝰ. XX.

Tuſſes laborioſe attingūt debilia ſed maxime articulos.

Didiciſtis multotiēs cauſas efficiētes tuſſim ⁊ ꝙ labor dicit̄ ⁊ qui eſt a ꝑmitiua cauſa factus:⁊ qui eſt ab antecedente:⁊ a ꝑmitiua quidē cauſa ſicut ab itinere:ab antecedente ꝟo ſicut a plectorica:vnde labores ſpōtanei declarant morbos:⁊ nō dicit̄:⁊ ab antecedente cauſa laborē vulneratiuū:h̄ aūt nō hunc dicit:ſed cū qui fit in multitudine:qn̄ igit̄ multitudo ſubiacet:h̄ multitudo:quo fert: ⁊ māifeſtū ꝙ ad quedā.ſ.ad debilia ⁊ que ſunt iſta debilia calida ⁊ cōcaua.ſ.ad articulos:huc aūt fertur materia ⁊ caliditate prouocata ⁊ motu ducente ⁊ concauitate recipiente. XXI.

Jn laborioſis ſc.tuſſes ſicce fiunt.

Hic laborē dicit qui eſt a ꝑmitiua cauſa:vbi gr̄a:ab itinere ⁊ dicit Gal.ꝙ ego hoc paſſus ſum:cōtingit eni mihi per frigidū locū tranſire:⁊ exinde ſuperuenit mihi tuſſis poſtea ex ambulatione ⁊ labore feb.tuſſim aūt dicit ſiccam:nō eā que eſt ꝑpter debilitatem materie:aut ꝑpter groſſam materiā aut potū:aut viſcoſitatē aut ſubtilitatē dixit diſcurrētē:ſed eā que ſuperuenit ex infrigidatione: quādo inequalis diſtemperantia verberat ⁊ ledit guttur in huiuſmodi tuſſi ⁊ ſc.ad articulos fertur materia:⁊ hoc ſuperfluum habet ſermo iſte.

Cum febre fieri ſi derelinquuntur.

Ly qḋ ſi derelinquunt̄ quidā libroꝝ habēt:quidā non hn̄t.ſimilr̄ aūt ⁊ ſp̄us qdā libroꝝ hn̄t:qdā nō hn̄t:⁊ qdā ly ꝙ ſi derelinquunt̄ cū ſuperiori cōſtruūt dicētes:ꝙ ſi in tuſſi nō educat̄ materia:ſed relinquat̄ in corpore:tūc in corpore ad articulos fert̄ materia.Spiritꝰ aūt quidā cum derelinquuntur conſtruunt:quidam cum conſequenti ſermone:melius autem eſt cum cōſequenti:ſi enim cū primo cōſtruamus ipm̄:inuenief ſine intellectu ſermo:ſꝫ cū cōſequenti oportet ipm̄ cōſtruere.⁊ dicere. XXII.

Spiritus ptiſicis abſconſi mali ⁊ ſterilibus quecunqꝫ alia talia ex eadem inſtātia.

Quid aūt intendit dicere h̄ Hippo.⁊ dicimus ꝙ nihil aliud ꝙ̄ qḋ in aforiſmis dictū eſt.ſpiritus aūt dicit h̄ diſniā aut magnā ⁊ velocē reſpirationē:dicit eni huiuſmodi reſpiratio fit ptiſi ſubiacente ⁊ caliditate circa pectus: huiuſmodi autē multotiens repente ceſſat ⁊ fit paruus:⁊ idiota qdē credit bonū eſſe hoc:artiſta ꝟo turbat̄:ſcias enī ꝙ quādo infrigidatur calor naturalis debilitata eſt ⁊ virtus:⁊ ꝑpter hoc ſuperuenit parua reſpiratio:idem aūt ⁊ ſuperuenit ⁊ in febricitātibus:in his enī ꝑpter fe.fit pulſus magnus ⁊ veloꝫ ⁊ ſpiſſus:⁊ h̄ eſt intentio ꝑſentis ſermonis.Uel verius aut dicā:ſpiritus dicit ⁊ matricis irreſpirationem que fit in mulieribus viduis nō coeuntibus omnino viris:ꝑpter id qḋ cōgregat̄ ſperma ⁊ mittit frigidas ventoſitates ad cerebrū ⁊ ad cor:itaqꝫ cerebro infrigidato motus non miniſtratur:corde infrigidato debilitatur virtus:⁊ per omnia fit matricis irreſpiratio. XXIII.

Propter qd frequenter accidit viduis ſuffocatio matricis.

Ptiſicis autūnus malus:malum autem ⁊ ver cū ficus folia cornicis pedibus adequantur.

De ptiſica diſpoſitione determinat:⁊ quid dicit ꝙ ptiſicis difficilis eſt autūnus:autūnus enim exiſtens inequalis perturbat maxime equalitate naturā:vtiqꝫ autūnus difficilis eſt ꝑpter quid ⁊ ver:nō eſt iſte qui dicit in aforiſmis:ver ꝟo ſaniſſimū ⁊ minime mortiferum.aut dicimus ꝙ ver ſm̄ ſe:vt bene tēperatū ſanū eſt:ſm̄ ꝟo accidens in diffundendo ⁊ manifeſtando materiā cōmodā occultā exiſtentē a frigiditate hyemis malum fit ⁊ inimicum paſſionibus:⁊ huiuſmodi quidē eſt intentio ſermonis niſi quod indignū eſt Hippo.deſignare ver per ſimilitudinem frōdium ficus ad pedes cornicis.Eſiodo poete magis cōueniebat dicere:ꝙ quando erit ſol in ariete: tunc eſt ver.

Nota quiſte expoſitor nō recte reꝑhendit Hippo.Nā alr̄ diſtiguunt̄ tēpora āni apd̄ medicū ⁊ alr̄ apud aſtronomū:vt dicit princeps ſecunda primi doctrina ſecunda ſūma prima:⁊ tertio ⁊ primo capitulo de naturis temporum.debes aūt ſcire inquit ꝙ tempora iſta ſm̄ medicos alia ſunt ab eis que ſunt ſm̄ aſtronomos:quatuor namqꝫ tempora ſm̄ aſtronomos ſunt mutationes ſolis in vnaquaqꝫ quarta circuli ſignorum ā puncto incipiens vernali. XXIIII. Additio

Jn pyrintho vere plurimi concauſale ꝟo

tuſſis hyemalis incōſueta preualuit: ⁊ alijs quecunqꝫ longeua: etenim quibus dubitanter habuerunt affirmata ſunt: eſt nāqꝫ quibus prolixorum non ſuperuenit vt nefreticos dolores habentibus: ſed etiam in alijs ſicut homo ad quem ciniſcus induxit me.

℄ Hic autem cōtrarium ſuppoſitione patimur. Suppoſuimus enim primo dictiones exponere: deinde intētionem afferre: nunc autē primo intentionē dicimus: ⁊ ſic dictionem explanamus. Que autē eſt intētio: dicit ꝙ in pyrintho ciuitate priſtice egritudines superuenerunt: ⁊ quoniam ſicut hyems fuit in dubio habemus ſiue priſtice fuerūt paſſiones ſiue nō his tuſſis ſuperuenit ⁊ ver diffuſionem fecit materie: manifeſtauit tūc priſticas paſſiones: ⁊ vtiqꝫ his quidem chronicam habentes paſſionem: verbi gratia nefreſim aut melancholiā aut arteticā aut aliquid tale nō habuerūt priſim. in diuturnas enim egritudines hi priſim paſſi ſunt. quidam vero ⁊ chronicā habētes paſſionem ⁊ priſim ſuſtinuerunt: itaqꝫ reminiſcit̄ cuiuſdam hominis hanc paſſionem ſuſtinentis aut chronicam ſolū aut priſim ſolam aut vtrūqꝫ: huiuſmodi aūt hominis patientis nomen neſciuit: ⁊ cū vero qui duxit ad illū dixit chuniſcum: huiuſmodi autem egritudines epidimicas dicit fieri ex eo qḋ dixit. Tuſſis occurrit: concauſale vero dicit huiuſmodi priſis tuſſim quaſi cum vere ⁊ tuſſim cōcauſale fieri. XXV.

℄ Dolorum in coſtis ⁊ in pectore ⁊ in alijs tempora. ſi vero magnum diſtant ad diſcendūꝫ: quia quando melius hn̄t cōfeſtim peius habebunt lꝫ nihil offendentes.

℄ Quod ⁊ dictum eſt in aforiſmis dicit ꝙ dolores differunt aut ſm ſpeciem aut ſm locum aut ſm magnitudinem. ſm ſpeciem quidem aut aggrauatiuus eſt aut pungitiuus aut vlceratiuus. ſm vero locum aut in pectore: aut in femore aut in brachio: ſm magnitudinem vero aut vehementior aut debilior. Uerum h̄ qḋ eſt temporū adijcet. dicit enim ꝙ oportet te inquirere ꝙ in temporibus quādo vident̄ bene ſe habere patientes: tunc magis exacuunt̄: ⁊ vtrum hoc verum eſt: quid igit̄ ſi cōtingit tertianus ꝑ paroxiſmꝰ peius eſt ſecundo aut quartus tertio inquātū procedit egritudo: moderatior fit quare mēdax ex Hippo. minime aūt. dicimus enim ꝙ dictuꝫ eſt hoc ⁊ alibi de temporibus ꝙ quedā ſm quedā tempora ⁊ fiūt ⁊ exacuuntur. vꝫ. ſuperuenit ſi cōtingit quartana in eſtate: ⁊ h̄ boni moris eſt. eſtiue nāqꝫ quartane vt in pluribꝰ fiunt breues: autumnales lōge: ⁊ ꝑfecto debet iſta quartana circa finem diſſolui: ſed autumnus adueniens difficiliorem efficit quartanā: ſimiliter aūt amphimerina in autūno ſuperuenit: ⁊ h̄ debet ceſſare ſed hyems ſuperueniēs diſtendit egritudinem: ⁊ hoc dicit ex temporibus exacui. fieri aūt in temporibus: dicit quādo vnaqueqꝫ egritudo in ꝓprio tēpore ſuperuenit: verbi gratia tertiana in eſtate: quartana in autūno: amphimerina in hyeme: hoc igit̄ eſt qḋ dicit Hippo. Et nihil peccantes egrotantes circa dictā difficilior fit egritudo ꝓp tēpora. XXVI.

n.L. tertianarius

℄ In diuturnis diſſinterie malum faſtidiuꝫ malum aliter qdeꝫ ⁊ ſi ſuperfebricitauerit.

℄ In diſſenterijs aūt dicit que fiunt cum feb. ſi fiunt patientes cibo abſtinentes omniū guſtationum difficile eſt huiuſmodi febrem: aut dicit quotiens flegmon eſt aut circa inteſtina: ⁊ in flegmone generatur feb. ſed dubitamus quomodo eſt hoc difficile fieri patientes ſine cibo quidē itaqꝫ nō videmus: ꝙ multi diſſinteriam patiētes abſqꝫ cibo permanſerunt propter id qḋ in principio fluxit ſuperfluitas circa os ſtomachi: ⁊ tamē poſterius curati ſūt. Et dicimꝰ ꝙ in diuturnis dixit egritudinibꝰ: ⁊ in his que ſunt cū fe. in huiuſmodi nāqꝫ diſpoſitionibꝰ ⁊ ſuperfluitatibꝰ diſcurrentibꝰ ad os ſtōchi: a febre appoſitiua proſtrat̄ appetitiua virtus nō expellunt̄ ſuperfluitates: exinde deſignat virtutē occidētē: ⁊ difficile eſt huiꝰ. XXVII.

℄ Circa defluxiua vlcera male ꝯſuetudinis.

℄ Defluxio eſt paſſio capilloꝝ capitis quotiens cadūt capilli ꝓpter humorē corroſiuū aut mordicatiuū: ſi igit̄ ab huiuſmodi humore ſuperueniat paruū vlcus ad manuꝫ vt ⁊ radices corrodat capilloꝝ: fit aūt in ventre magnus flegmon ſm phantaſiam ſolū magnus: difficilior aūt eſt paſſio que eſt manus ea que eſt vētris: qm̄ que eſt manꝰ ſm potentiā eſt magna: ea vero que eſt ventris ſm phantaſiam: amplius aūt ⁊ difficilius fuit hoc qḋ in manu fuit vulnus q̄ꝫ ꝙ in ventre factū eſt: q̄re habes ꝙ neqꝫ parua neqꝫ magna oportet deſpicere. XXVIII.

℄ Oſphin dolenti excurſus ad latus ⁊ ſimata qualia putredo vocantur.

℄ Adhuc de differētibꝰ flegmonibꝰ determinat Hippo. ſcilicet eoꝝ qui ſunt ſm phantaſiam magni: aut ſm potentiā: aut ſm phantaſiam ⁊ ſm potentiā: ⁊ dicit ꝙ ſi ſuperuenit flegmon in oſphi. i. in lumbis: ⁊ h̄ cōfeſtim deperdat̄: idiota quidē gaudet credens diſſolui paſſionem: artiſta vero perturbat̄: inquirit eniꝫ ⁊ inuenit loca ꝙ dolor ſuperuenit ad oſphios ad ventrem aut ad latus: ⁊ hoc eſt difficilius priore: qm̄ venter nobilior eſt oſphios. melius aūt eſt a nobili ad ignobile membrū ferri materiā q̄ꝫ ab ignobilibus ad nobilia. Nobile aūt ⁊ ignobile aut ꝓfunditate indicat̄ ⁊ ſuperficie: aut ſurſuꝫ ⁊ deorſum: ſicut mēbra que iacent in profundo ſunt nobiliora eis que ſunt in ſuperficie ſimiliter ſuperiora inferioribus: vnde venter nobilius eſt lumbis: venter vero pectus ⁊ cor pulmone: ⁊ cerebrū pectore: ⁊ iterū femur nobilius eſt genu: genu tibia: tibia extremitate pedis: ⁊ in ipſis nobilibus mēbris h̄ quidem ſunt nobiliora: alia vero minus nobilia. qḋ autē dicit Hippo. qualia putredo vocant̄ oportet nos ſcire ꝙ flegmon fit cum putredine ⁊ ſine putredine ⁊ de difficiliori mētionē facit facto cū putredine ⁊ dixit. Qualia putredo vocant̄: ⁊ tu ſubintellige mala. XXIX.

[illegible] quid nobiliora ⁊ ignobiliora mēbroꝝ [illegible]

℄ Nefreticas non vidi ſanatas ſuper quinquaginta annos.

℄ Hic autem diuerſa dicitur ſcriptura: quidam enim librorum habent nefreticas: quidam freneticas: ⁊ vterqꝫ ſermo verus eſt: ſiquidem igitur habent nefreticas: hoc vult dicere. ℄ Sciendum eſt ꝙ quemadmodū epaticā diſpoſitionē dicimus quotiēs infirmat̄ virtus ſanguinis generatiua ſic ⁊ nefreſis dicit̄ quādo lapis generat̄ in nefreſis. i. in lumbis a frigiditate: quoniam igit̄ indigemus tunc ad ſanitatē calore naturali: fortiore ⁊ multa virtute: in ſenibus aūt debilitatus calor naturalis: ⁊ ꝓpter hoc nō curant̄: ſed morit̄ ſimul cum eis paſſio: vnde ⁊ in aforiſmis dictū eſt. Senes iuuenibus plerūqꝫ minus egrotāt: quecūqꝫ vero in eis chronice egritudines fiunt multotiēs cōmoriunt̄: ſic aūt ⁊ artiſteꝰ admirabilis dicit ꝙ quemadmodū impoſſibile eſt efficere aliquā parientē nō cōcipere: ſic ⁊ paſſionē huius lapidis difficile eſt huius etate curare: ſic quidem igit̄ exponimus ſi habent nefreticas. ℄ Si vero habent freneticas dicimus ꝙ ⁊ hoc malū eſt: ſi enim ſenili etate vbi eſt frigiditas fiat freneſis: diffici-

Epatica diſpoſitio. Nefreſis.

le eſt hoc:manifeſtū enim eſt ꝙ maxima cauſa coegit:⁊ nō ſuſtinet virtus ⁊ finiunt iſti:dictū eſt ⁊ de hoc ab ipſo in afoꝛiſmis. In moꝛbis minus periclitant̄ egrotātes ꝗbus ꝓprie nature ⁊ etatis ⁊ habitudinis:⁊ etiā tempoꝛis egritudo ineſt magis quidem quibus nō propꝛia ſm aliquid hoꝝ ineſt. Et ipſe dixit. Super quinquaginta ānos: tu autem dicas:⁊ ſuper quadraginta ⁊ ſuper triginta ad menſurā caloꝛis naturalis. Non enim caloꝛ naturalis determinatur tempoꝛe:ſed propꝛia menſura. XXX.

Que in ſomnis cōmota ⁊ quibus ſummitates circumfrigeſcunt ⁊ mens turbat̄ ⁊ alia quecūqꝫ circa ſomnū talia ⁊ quibꝰ ꝯtraria.

Naſis caloꝛ nō epe:ſꝫ ꝓpꝛia nā determinat.

Hoc autem qḋ dictum eſt ab eo ⁊ in afoꝛiſmis. In quo moꝛbo ſomnus laboꝛem facit moꝛtale:ſi ꝟo ſomnus iuuerit nō moꝛtale.opoꝛtet aūt nos ſcire ꝙ in ſomno congregatur caloꝛ naturalis ad pꝛofunditatem ⁊ circūfrigeſcunt extrema itaqꝫ velaminibus indigent.Ħ autem non dicit huiuſmodi circūfrigidationem:ſed circūfrigiditatē dicit eam que propter debilitatem caloꝛis naturalis fit ſicut deſignant conſequētia ſynthomata:ſiquidem enim eſt foꝛtis caloꝛ naturalis digerit cibum:⁊ nutriuntur membꝛa bona ſufficientia fit:ſi ꝟo eſt debilis caloꝛ naturalis non digeritur ſm rationem cibus ⁊ inde inoꝛdinate mouetur materia ⁊ fertur quādoqꝫ ad cerebꝛū ⁊ efficit alienationem ⁊ mens turbatur:quandoqꝫ ꝟo ad coꝛ ⁊ efficit ſyncopim lippothomiam:quandoqꝫ autē ad alia membꝛa ⁊ fit differens doloꝛ:deinde ex doloꝛe difficulter doꝛmiunt ⁊ difficulter ferunt̄ ꝓiciūtur ſyncopiçāt. Multotiens enim ꝓpter id qḋ naturalis caloꝛ eſt infirmus in febꝛicitantibus ante ſomnum eſt magnus pulſus:poſt ſomnum ꝟo paruus ⁊ anhelitus ante ſomnum quidē magnus poſt ſomnū ꝟo paruus:⁊ hoc eſt quod dicit:⁊ alia quecunqꝫ circa ſomnum talia contraria:tu autem appone bona. XXXI.

Quare in febꝛicitātibꝰ ante ſomnū pulſus ſepiꝰ magnificat:poſt ꝟo paruificat.

Quibus nihil quidem eſt infra oꝛdinatū tempus ſingulis partus fetus fiunt.

Exinde vſqꝫ ad finem huius parti.de mulierībꝰ determinat:mulieres enim quedam habent plus viris ſicut illud quod eſt menſtrualis purgationis ⁊ qḋ eſt pregnationis ⁊ partus ⁊ lactis. Quoniā aūt deus oꝛdinat ⁊ celeſtis periodus ⁊ natura ⁊ totꝰ mūdus ⁊ omnis natura deſuper pꝛocedit.omnis enī oꝛdinatio ex materia fit. Propter hoc deſuper ſunt que ſunt ſm naturam:⁊ que ſunt extra naturam ſicut egritudines:igitur ⁊ partus oꝛdinationem habet quādam ⁊ ſuperioꝛibus periodis ducitur: vnde ⁊ natura mouetur ⁊ foꝛmatiua adiuuatur:⁊ omnes naturales virtutes cōmouentur:igitur periodus partus aut in ſeptimo menſe fit aut in nono ⁊ que in his pariuntur fetus fiunt niſi aliquando ante ſeptimū menſem aut nonum ledatur:ſi enim fiat permutatio aeris aut iraſcatur mulier aut ſaliat aut menſtrua educātur:propter hec omnia aboꝛſus fit. XXXII.

Deſuꝑ ſūt ꝗ ſunt ſm nāꝫ ⁊ ꝗ ſūt extra nām.

Apparentia in quibus menſibus fiunt.

Apparentia dicit aut menſtrua:qḋ cōſiderare opoꝛtet quando feruntur menſtrua:ſiquidem eſt in pꝛincipio in pꝛimo menſe aut in ſecūdo nō eſt difficile:ſi ꝟo poſt hos quando amplioꝛi eget nutrimento embꝛio:educant̄ mēſtrua:difficile eſt hoc:nō nutrit̄ embꝛio. Feruntur autem menſtrua in pꝛegnatione:non per os matricis:hoc enim clauſum eſt:ſed per vaſa que ſunt extra collum per que ⁊ virgines purgantur:nō intantum inquirit quando ferūtur ſuperuenientia.ſ.menſtrua ſed quoniā mulieribus a pꝛincipio vſqꝫ ad finem partus feratur ſanguis ⁊ nihil le dit:qꝛ eſt abundans ſanguine:ſiquidem ſic igitur exponimus ſi ſuperuenientia itelligemus quaſi mēſtrua. Si aūt ſupuenientia itelligamus quaſi appetitū ciboꝝ dicimus. Dic ſic inquire ſuperuenientia quando fiunt:quaſi ſuperuenit appetitus:ſi enim in fine fiat bonū:ſi autē in pꝛincipio malum:inquire autem ⁊ magnitudinem appetitus ⁊ ſpeciem vtrum foꝛtioꝛ aut debilioꝛ eſt:debile eſt bonū ⁊ foꝛte:⁊ iterum ſpeciem inquire:verbi gratia:que appetunt vtꝝ ꝯſueta ⁊ acetoſa aut ſalſa bonū eſt hoc ſufferēs eſt appetitus:ſi ꝟo carbones appetunt aut terram:aut lateres difficile eſt hoc:⁊ hoc dicit:cōuenientēr ꝙ aut Ħ quidem manifeſta Ħ ꝟo nō manifeſta:adhuc aūt manifeſta nobis:aut nō manifeſta:ſi volueris dicas:ꝙ ꝓpter talem humoꝛem appetunt contraria ⁊ incōſueta. XXXIII.

Pꝛegnātiū ⁊ virginū mēſtrua per os matricis non egrediunt.

Laboꝛes in periodis:quia in ſeptem mouentur in triplicibus finiuntur:⁊ quia in nouem mouentur etiam in triplicitate terminantur.

Opoꝛtet nos ſcire ꝙ doloꝛes.al's doloꝛes dicit exercitia nō doloꝛes:ſed ſuperuenientia in ꝑgnatione ſicut creationem aut perfectionem:⁊ aut motum partꝰ:ſicut moꝛbi † circuitibus determinantur:acuti ꝗdē aut in quarto aut in ſeptimo:aut in q̄rtodecimo vſqꝫ ad viginti:⁊ diuturna ꝟo a quadrageſimo vſqꝫ ad octogeſimum ⁊ centeſimumuigeſimum ⁊ cōſequenter:ſic ⁊ matrix circuitus quoſdaꝫ habet nō ſm acutos moꝛbos:ſed ſm diuturnos in menſibus habens hos circuitus. Uolumus autem deſuper quodam modo incipere:dictum eſt autem vobis ⁊ in libꝛo de natura pueri quando imitit̄ virile ſperma ⁊ cōmiſcet̄ mulieri:⁊ pꝛimo cōmiſcet̄ poſtea creatur ⁊ foꝛmatur animatur nutritur mouet̄:⁊ vſqꝫ ad quadrageſimum diem ⁊ trigeſimū perficitur:⁊ in reliquo tempoꝛe augetur:ſic a quadrageſimo quieſcit ⁊ mouetur in ſeptuageſimo aut in nonageſimo:ſi igit̄ in ſeptuageſimo moueatur:dicas ꝙ in ſeptimo mēſe opoꝛtet eſſe partus: ſi ꝟo in nonageſimo:dic ꝙ in nono menſe debet parere: ſi ꝟo in centeſimo dicas ꝙ decimo menſe:ſi ꝟo octogeſimo moueatur moꝛitur ⁊ etiam fit aboꝛſus:vnde ⁊ in libꝛo de natura pueri animari viſus eſt dictionibus:mentionem faciens de ſeptimo ⁊ nono menſe in generatione ⁊ in partu:e octauo ꝟo reminiſcens dixit:incaſſum:itaqꝫ ⁊ alexandrini octauum mēſem ſm antifraſim leuem nominant ſicut hermas heumedas:ſed opoꝛtet te ſcire ꝙ loco ſeptuageſimi dici ſeptimi mentionem fecit ⁊ loco nonageſimi noni:vt eꝰ multiplices per decem ſeptimum ⁊ nonum. XXXIIII.

a.l. in oꝛbis (beside "bi † circuitibus")

Tꝑs partus ſm tꝑs motus fetus indicatur.

Quod poſt mulicbꝛia dextra ſiniſtra quidem effundens.

Mulicbꝛia nunc dicit opera mulierum:verbi gratia: conceptionem pꝛegnationem partum lac habere:nō aūt membꝛa mulicbꝛia ſicut matricem collum matricis:Ħ enim ſemper cum additione dicit mulicbꝛia opera:mulicbꝛia membꝛa:quotiens ꝟo ſine additione dicit mulicbꝛia:tunc menſtruū intellige:ſicut ⁊ Ħ. Quid autem dicit ꝙ ſi generationem filioꝝ deſideras:opoꝛtet te poſt purgationem coire poſt vnam aut duas dies euacuationis quādo nondū clauſuꝫ eſt os matricis:ſed eſt purū:⁊ cōſidera que pars aut que cellula magis aperta eſt ⁊ magis purgata eſt:ſi ꝟo dextra mas eſt qḋ debet generari:ſi ꝟo ſiniſtra mulier effundens quidem dixit apertum effundens. XXXV.

Humoꝛoſitas per pꝛocedentia dicta deſiccatoꝛia. Quia citius determinatum cōmo

tum augetur tardius.

Signa humiditatis matricis ⁊ ſiccitatis.

¶ Dicit ꝙ ſi hūida eſt matrix:⁊ hoc cognoſcas ex eo ꝙ procedentia ſunt ſero ſimilia vel aquoſa.ſ.expulſa.i.menſtrua:ſi enim groſſa ſunt deſiccationē deſignāt:ſiquidem igiꝰ eſt humida matrix ⁊ appetis generationē filioꝝ tūc ſiccam ordina dietā:dietā ꝟo dicit nō ſm̄ cibos ⁊ potus: ſed ſm̄ omnē cōuerſationē:nō aūt ad imoderatā ducas deſiccationē:quoniā nunquā cōcepit.omnis enim diſcraſia ꝓſtrat vel infirmat virtutes ⁊ membra.Determinatum dicit formatū in matrice:aut diuiſum ⁊ generatū a matrice:hoc autē dicit ꝙ mas quidem in matrice citius formatꝰ ꝓpter multū calidū:femina ꝟo tardius:in augmēto ꝟo femina ꝓpter multā humiditatē citius augetꝰ:mas ꝟo propter menſuratū humidū tardiꝰ augetꝰ.idem aūt eſt videre ⁊ poſt partum. XXXVI.

Mas citius formatur: tardiꝰ ꝟo augetur: femina aūt eꝫ.

¶ Labores trino quino ſepteno vel quarto vel ſexto vel octauo.

¶ Hoc vult dicere Hippo.ꝙ ꝓpter pauloante dictū eſt ꝙ periodis fiunt ⁊ motus:itaqꝫ mouetur embrio ſm̄ tres menſes:aut.iij.v.vij.mouetur:vt numeremus.iij.iiij.v.⁊ iterum.v.vj.vij.⁊ iterum.vij.viij.ix.⁊.vj.⁊.viij.mēſe ſic vt.iiij.v.vj.⁊ iterum.

¶ Explicit ſeptima particula. Incipit octaua ⁊ vltima.

QUe ex parua tabula perſcrutanda dicte fiat repletio inanitio ciborum ⁊ potuum permutatio horum ex qualibus in qualia vt habet.

COmpleta eſt a nobis ſeptima particula preſentis negocij:exinde deueniamus ⁊ ad octauam.ſ.vltimā:⁊ nō credas pro eo ꝙ vltima eſt ꝓpter hoc eſt vilior.multa enī ⁊ hꝫ ⁊ ꝑcognitiua ⁊ ꝓnoſtica ⁊ curatiua documēta tradit:ſed hꝫ quidē per enigmata:alia ꝟo per ſigna.Aliud aūt eſt enigma aliud ſignū:enigma enī eſt oīno occultū:ſignū ꝟo quidē habet intentionē explanationis.Quoniā autem multotiens vidiciſtis ꝙ Hippo.hꝫ documēta in ſui cōmemoratione deſignauit:aut in paruis aut in magnis libris: aut in paruis tabulis:ꝓpter hoc dicit que in parua tabula ſcripta volo tradere:hꝫ aūt volo vos ſcire ꝙ ex parua tabula quidā ſuperiori ſermoni cōſtruunt dicentes:ꝙ hꝫ omnia vſqꝫ nunc dicta parue tabule ſunt ⁊ ꝑncipium ſermonis faciunt perſcrutanda.quidā ꝟo inferiori ſermoni ipſm̄ cōſtruunt ꝙ que ex parua tabula volo tradere ⁊ ꝑncipiū octaue particule faciunt que ex parua tabula ſicut in ꝓgrāmatice legunt.quidā ꝟo cū perſcrutāda cōſtruūt dicētes ſic:que ex parua tabula perſcrutāda:perſcrutanda hic particulares opꝫ accipere ſicut in potu ⁊ cibis:ſolum aūt vniuerſale ⁊ inquirere ⁊ perſcrutari:⁊ que dicta ſunt a Gal.in libro de interioribus expulſa retēta:⁊ leſiones actionū appropriatos dolores ꝓprietates ſynthomatū ꝓſumptoriū iudiciū.dictū eſt enim ⁊ ab ipſo Hippo. nihil fruſtra nihil deſpiciendū nō ſolum hꝫ:ſed inquire ⁊ dietam:quibus cibis vtimur:qꝛbus potibus ⁊ quātis.Quid aūt dicit repletionē ⁊ inanitionē:ſunt enim cibi euacuantes ita replentes quidē ſunt:nō euacuantes autē dicimus ꝙ euacuant dicit que habēt purgatiuā virtutē ſicut dicit in libro de nutrimento:euacuare optimū aut dic hoc ait ꝙ cibus replet ⁊ euacuat:abſentia ꝟo euacuat ꝓpterea: qꝛ ſine cibo ⁊ eſſe abſqꝫ cibo inanitionē dixit:aut hoc dicas ꝙ multū nutritiuos replentes dixit paruꝫ nutritiuos euacuantes aut laxatiui quidē euacuant:alij ꝟo cōſtipāt ⁊ replent:vnde ſeclum.i.hlictis gdē ventris laxatiuū eſt:

Enigma Signum

malua ꝟo viſcoſitate lubricū facit:ſi ꝟo viſcoſitate repletionē faciat:tūc nō euacuat ſed replet.Uinū ꝟo acerbū replet in cōſtringendo ventrē:calidū ꝟo euacuat:ſic aūt mellicratū euacuat faciēdo effuſionē ⁊ ſubtiliationē materie:⁊ hec qdē in quāto:itaqꝫ inquire ⁊ quale eſt vbi lactucā accipimus:ibi ꝟo ſynapim ⁊ piper.opꝫ aūt te ingerere a quibus ⁊ ex qualibus ad que ⁊ qualia opꝫ permutari a multis ⁊ frigidis:ad pauca ⁊ calida aut ecōtrario: aut permutatim:hec per hec tradidit Hippo.Permutatio horum ex qualibus in qualia vt habent.Sciendū eſt ꝙ hec permutatio ⁊ hic ſermo nō ſolū in potibus ⁊ cibis conuenit ſed ⁊ curis. II.

Uinū acerbū replet: calidū ꝟo euacuat.

¶ Odores releuatorij delectabiles replentes ꝑficientes:permutationes ex qualibus vt habent.

Nota hic de odorabilibus odoribus.

¶ De odoribꝰ determinat Hippo.ſed opꝫ ducere ad memoriā perfecti auditoris ea que multotiens dicta ſunt a nobis.dictū eſt enī ꝙ cōſtat noſtroꝝ corpꝰ ex ſolidis ex humidis ex ſpiritibꝰ:⁊ ſpiritibꝰ dico alalibus naturalibꝰ ⁊ vitalibꝰ:⁊ ꝙ firma ex firmis nutriuntꝰ:humida ex humidis:augentꝰ aūt ex ſpiritibꝰ ſpiritus ⁊ cōfortantꝰ.Opꝰ enim habemus odorabilibus ⁊ fetidis ſpiritibus:ſed ſm̄ differentē diſpoſitionē ſubiectā:frigida enim ſi cōtingat paſſione ſubiecta:tunc bugloſſa tūc olibanum irroro vel thus ramos oliue offerro ad odorandū ⁊ ramos quercꝰ: ⁊ vniuerſaliter omnia calida.ſi ꝟo aduſtio eſt ⁊ accenſio multa ⁊ feb.venetūc myrtum tunc roſas offerro:tunc ⁊ terram aqua irroro:multotiens enim ⁊ frondes vinearum ⁊ ſalicis ſubſterno.Quoniā enī hoc ſit verū vtimur quādoqꝫ odorabilibꝰ vt ꝯfortentꝰ virtutes:ſic multotiēs ⁊ ſyncopiçantibꝰ odorabilia offerimus ⁊ ꝯfortamus virtutes:ſed ⁊ hꝫ aut calida ſunt odorabilia:aut frida ſm̄ differentē eāꝫ faciētē lippothimiā.Quid aūt dicit replētes quaſi repletionē operātes:multotiens enī fit diaphoreſis nō ſolū ſpirituū:ſed ⁊ humidoꝝ.Et offero vinū:⁊ hoc vinum in eo qḋ eſt vinū humiduꝫ efficit repletionē humidoꝝ:inquātū odorabile cōfortat ſpiritꝰ.¶ Oportet aūt nos ſcire illud ꝓfundius:qm̄ nō ſolū odorabilibus indigemus in operibus artis:ſed ⁊ fetidis.Sic igitꝰ ſi mulier nō pōt parere ⁊ nō emittitꝰ embrio difficiliter operatur: tūc capillos vrimus aut fruſta pānoꝝ aut aliquid tale fetidū:⁊ offerimus mulieri ad odorandū vt fetore nā facta horrida retrahatꝰ:⁊ retractione expellat retentū.¶ Et ꝙ hoc ſit verū ꝙ odores ⁊ maxime odorabiles confortent virtutes:dicunt quidā mirabile de democrito:quādo democritus qui vitā deridebat voluit decedere a vita iſta: feſtiuitas debebat celebrari i abdiris.i.i ciuitate illa vbi erat Democritus:ſic abdiritani petierunt ꝙ ipſe nō decederet vt nō in feſtiuitate tribulationeꝫ haberet ciuitas:⁊ dicit eis Democriꝰ vſqꝫ ad quot dies vultis ꝙ expectē: qui dixerunt vſqꝫ ad tres aut ꝗtuor dies qui ſunt feſtiuitatis:⁊ ꝑcepit Democritus duci vas mellis:⁊ in ipſo odorans permanſit in illis quatuor diebus.Et ſic alij dixerunt precepit furnum aperiri ⁊ in ipſo panes decoqui:⁊ ſic ex odore panis permāſit:igitur ſi vis credere credas: eſt autem verum dicere ꝙ poſſibile eſt dicta pure anime ad diuinam permanere diuturnius animaꝫ in corpore:⁊ multotiens hoc fecit Democritus:ſed hanc cauſam ſicut medici non acceptamus:itaqꝫ ⁊ Gal.ſicut medicus medicū arguit theſalū in ſex mēſibꝰ dicentē tradere medicinā.Theſalus ꝟo nō hanc dicebat medicinaꝫ tradere ſex menſibus:ſed ſciendū ꝙ iens hinc ad egyptū adiutꝰ eſt orādo a virtute ſuperna ⁊ hanc dicebat per ſex menſes tradere.¶ Permutatiōes ex qualibus vt hꝫ.Ecce

Nō ſolū odoribꝰ ſꝫ ⁊ fetidis idigemꝰ aliquādo.

Democritus ꝯſeruauit ſe i vita odorando mel ⁊ panem.

cōmunis epilogus inquirendi a qualibus in qualia opoꝛtet fieri permutationes ab odoꝛabilibus ad fetida aut econtrario. III.

⁋ Incidētes ⁊ intrantes ſpiritus ⁊ coꝛpoꝝ.

⁋ Hic differentes feruntur expoſitiones. Spiritus enim quidā dicūt cōtinentē aerē: ⁊ dicit inquire ꝙ ſi a frigido calidus factus eſt aut ecōtrario: ⁊ quoniā h̄ ⁊ ab exterioꝛi icidit in coꝛpoꝛa noſtra ⁊ per os inſpirat̄ propter hoc dixit. Incidentes ⁊ intrantes. ⁋ Quidā ꝟo ſpiritus dr̄it anhelitū: ⁊ dicit: inquire hoꝝ permutationes: vtrū a parua reſpiratione magna facta ē aut a magna pua. ⁋ Quidam dicunt. Spirituū permutatione. vt inueſtiges qui ſpiritus permutati ſunt aiales nāles vitales. ⁋ Quidaꝫ ꝟo permutationē ſpirituū dicūt vt iquiras vtrū calidus eſt qui inſpiratur aut frigidus. ⁋ Quidā autem iterū dicunt: permutationē ſpirituū quaſi ad egritudinem: verbi gratia: ſi eſt calida egritudo opoꝛtet te ad frigidū locum ⁊ frigidos ventos ducere: ſi ꝟo frigida eſt paſſio ad calidos ventos. ⁋ Quid aūt dicit. Et coꝛpoꝛuꝫ. quid eſt hoc nōne hucuſqꝫ de coꝛpoꝝ ſubiectoꝝ permutationib⁹ determinauit. quid ergo. dicimus ꝙ coꝛpoꝝ nunc ad differentiam ſpirituū dicit cibi ⁊ potus. IIII.

⁋ Audit⁹ hi melius ſunt peioꝛes: hi ꝟo meſtificantes.

⁋ Poſt doctrinam humidoꝝ ⁊ firmoꝝ ⁊ ſpirituū: nunc transfert ſe Hippo. ad auditū. Auditū aūt nunc dico nō audibilē poꝝ: ſed aut lectionē aut talē ſonū: ſicut ſunt quidam acuta voce gaudentes: alij ꝟo graui: alij altera voce. ⁊ rurſus quidā gaudent armonia: quidā in ꝯſonantia: ⁊ opꝫ vbiqꝫ delectabilia quidē dicere ⁊ facere: non delectabilia autem dimittere: ſic aūt ⁊ in electione opoꝛtet cōuenienter delectabilia dicere: verbi gratia: ſi eſt nauclerus opoꝛtet dicere ꝙ ſaluata eſt nauis. melius autē ⁊ peius eoꝝ que ſunt ad aliqd ſunt: nō eni eſt oībus idē triſtabile: ſed oia mala ad aliquid ſunt bona. V.

⁋ Et lingue guſtus ex qualib⁹ qualia aduocantur delectabilia.

⁋ Quod autem dicit: in auditu hoc ⁊ in guſtu: ſi enim nō habet appetitum iſte: opoꝛtet multotiens acetoſa aut et amara quedam huiuſmodi dare ipſi: potentia curare ipſum ⁊ appetitum mouere. ſi autem gaudet dulcibus opꝫ tunc ⁊ amara ⁊ dulcia cōmiſcere: vt amara quidē faciāt iuuamentum. dulcia ꝟo fallant. VI.

⁋ Spirit⁹ ſimiliter calidioꝛ ſiccioꝛ frigidioꝛ pinguioꝛ ſubtilioꝛ: ſiccus humidus minuēs replens: ⁊ plus vnuſquiſqꝫ quibus permutationes qualia qualibus vt habent.

⁋ Spiritus. hic iterum dicit aerem cōtinentem: quoniaꝫ opoꝛtet cōuenire ad ſubiectam diſpoſitionē: ſiquidē eni frigida paſſio ſuperuenerit opoꝛtet ipm̄ ferre ad calidioꝛem aerem: ſi ꝟo calida eſt paſſio in frigidum: ⁊ iterū: ſi groſſus eſt ſpiritus qui eſt in eo elige ſubtilioꝛem aerem. ſiccum ſicut litoꝛeum: aut euꝫ qui eſt in locis altis: ſic eni ⁊ rome eſt mons ad quem mittebant medici patientes a groſſo ⁊ nebuloſo ſpiritu: ſi ꝟo ſubtilis eſt ſpiritus ⁊ multa fiat euapoꝛatio: tūc ducas ad groſſos ⁊ nebuloſos: v̄bi gratia: ad paluſtres: aut ad fluuiales: qui groſſitie multaꝫ fieri exhalationem prohibent: igitur opoꝛtet inquirere ſi infirmata eſt virtus ⁊ paucus eſt ſpirit⁹: tunc in parua domūcula opoꝛtet includere hos ſicut in ethicis: vt nō multus aer ſpiratus ſuffocet naturalem caloꝛem: ſi ꝟo ignea ſubiaceat diſpoſitio: tunc opoꝛtet ad multum aerem ferre hunc maxime: ⁊ ſi virtus ſufficiat vt infrigidatio fiat ex aere. VII.

De electione loci in q̄ eligꝫ mala ſpiritus diſpoſitione.

⁋ Habentia vel habita vel mobilia.

⁋ Hunc ſermonem ſuperius opoꝛtebat oꝛdinari vbi de odoꝛibus determinabamus: hoc enim dicit ꝙ noſtrum coꝛpus cōplexum eſt ex ifirmis ⁊ humidis ſpiritibus: ⁊ quoniam firma quidem vt membra habent ⁊ continent humida ⁊ receptiua ipſoꝝ ſunt: propter h̄ habētia membra vocauit: humida ꝟo habita: quoniam autem ſpiritus nō mouent̄ in nobis ⁊ vehementer mouent̄: quando ꝟo ſtant moꝛs ſuperuenit: propter hoc ex motu ipſoꝝ dixit mobilia: inſpice autem quomodo in tribus plurali voce vſus eſt: qꝛ mēbꝛa multa ⁊ humida ⁊ ſpirit⁹. VIII.

⁋ Sermones ſilentiū non proferre que vult vel quib⁹ loquitur ſi magni ſi multi ſi parui ſi pauci ſi veri ſi friuoli.

⁋ Sermo duplex eſt: aut diſpoſitiuus: aut pronuntiabilis: nunc autem nō dicit diſpoſitiuū: ſed pronuntiabilem: dicit itaqꝫ ꝙ opoꝛtet inquirere ſermonem patientis ⁊ ſilentium: verbi gratia: ſi modeſtus fuit olim ⁊ paucis vtebatur verbis in locutionibus: nunc ꝟo multis ⁊ inoꝛdinate. dic ꝙ alienatio ipſi expectatur: ſi ꝟo ſit conſuetudinem habens multa dicere ⁊ in curſu: nunc ſilentium ſeruat dicas ꝙ magis ſubeth ei vel ſtupoꝛ ſuperuenit: opoꝛtet aūt ⁊ alias differentias inquirere: verbi gratia: vtrum ea que vult loquit̄. manifeſtū: quoniaꝫ bona eſt in eo ſpes: ſi ꝟo quādo nō conuenit h̄ dicit difficile eſt: ⁊ ſi loquat̄ ea que nō vult inquire: ⁊ ſi magnos faciat ſermones aut multos. Quidā aūt āntiquoꝝ dicūt ꝙ Hippo. ad cōmemoꝛationē ſui ſcribēs ſcripſit. Et magni ⁊ multi: vt aut ly magni eligamus aut ly multi: ſimiliter aūt ⁊ in ly parui: aut pauci: vt aut ly parui accipiamus aut ly pauci: nos etiā dicim⁹ ꝙ opoꝛtet omnia ſcribere. alius eni eſt ſermo magnus: ⁊ alius mult⁹. Magnus quidē eſt ſermo quando in narratione ampliamus ⁊ nō diſtēdamus. multus aūt eſt: quādo in eodē multas rōnes adiungamus: v̄bi grā: ſi incipiētes que eſt achillis narrationē mētionē faciamus in medio ⁊ hectoris ⁊ diomedis ⁊ narrationē alioꝝ multoꝛuꝫ: quoniā igit̄ vidicimus differentiaꝫ hoꝝ: opoꝛtet nos oia recipere ⁊ inquirere ſiue multos dicit ſermones patientes ſiue magnos ſiue paruos ſiue paucos. Cū his aūt opꝫ iquirere: ⁊ ſiue veri ſunt ſermones quos loquit̄ ſiue falſi: verbi gratia: ſi in ſubeth ⁊ multa humiditate patit̄ iſte: ⁊ dicat ꝙ vigilauit ⁊ mēnt̄: ſimiliter in ardoꝛe ⁊ choleꝛa rubea ſi patiat̄ ⁊ dicat tibi: quoniā multū doꝛmiuit: tunc mētitur: ſiccitas enim ⁊ ardoꝛ vigiliā fecit: ⁊ h̄ quidē ſunt falſa. Igit̄ inquire ⁊ vera vtrū in tēpoꝛe ꝯuenienti: vera dicit aut nō incōuenienti: verbi gratia: ſi veniat ad ipſuꝫ ⁊ eſt foꝛſan geometer: ⁊ dicat ꝙ ſupꝛa datā rectā lineā neceſſe eſt triangulū cōſtituere. ſit data linea a.b. centrū ſit. a. diſtantia. b. circulus ſcribat̄ ⁊c. h̄ eniꝫ vera dicit vt geometer: ſꝫ qꝛ nō ſm̄ tp̄s: ꝓpter hoc eni declarat̄ malitia egritudinis. Inquire autē adhuc: ⁊ ſi incidat̄ ei vox aut in loquēdo balbutiat: aut enim debilitatē deſignat hoc virtutis: ⁊ nō leſis vocalibus oꝛganis: ⁊ ꝓpter humiditatē aut ſiccitatē balbutit: hec oia opꝫ te inquirere. IX.

Sermo duplex.

Magn⁹ ſermo.
Mult⁹ ſmo

⁋ Procedentia ſudoꝛ vnde incepit ſiue quo pauſauit vel quibus extirpatur: coloꝛeꝫ his vel calidioꝛes vel ſalſuginem aut dulcedinē aut pinguedinem: aut equaliter: aut inequaliter: coꝛpus: tempus.

⁋ Exinde de ſudoꝛib⁹ determinat: ⁊ ex his accipit cogni-

Sudor bon⁹

tionē ſubſtantie egritudinis:ſi eni in toto corpore fiat ſudor ⁊ poſt digeſtionē ⁊ calidus ⁊ multus fiat ⁊ in cretica die ⁊ bonā ſufferentiā adducit ⁊ permutationē egritudinis:tūc bonū eſt ſignū huiꝰ. Si ꝟo circa caput ⁊ frontē ſuperueniat ſolū inciſiuus iſte:⁊ deſignat virtutis debilitatē. Unde incepit dicit quaſi vbi eſt paſſio:verbi grā:ſi fuerit in vētre vt ⁊ inde ſudor incipiat. Inquiro ꝙ nō diuiſus ſit ſudor:quādo fit ſudor modicus:⁊ iterū fit ⁊ iterū ſtat:hoc aūt deſignat debilitatem virtutis. Inequalis aūt eſt ſudor quādo duo ſunt ſubiecti humores contrarij flegma ⁊ cholera rubea:⁊ a flegmate quidē fit frigidus ſudor:a cholera ꝟo rubea calidus. Dicit autē inueſtiga ⁊ colorē ſudorū:colorē aūt inquirimus vt ſudores ex cholere veſtigiū quibꝰ induūt egrotās:ſic enim videmus ꝙ a cholera quidē rubea rubeus eſt color. Inquire itaq; ⁊ q̄litates ſudorū:vt ſalſuginoſi ſunt ſudores aut amari aut dulces:hoc aūt dico ꝙ nō opꝫ medicū guſtare ſudores patiētis:ſed quādo a nare ⁊ per labia laborātis ferē particula quedā ſudoris ad os ⁊ ſic egrotātes guſtāt qualitatem ſudorū. Inquire aūt ⁊ tp̄s ſudorū ſiquidē in p̄ncipio ſupueniat aut in augmēto totius morbi difficile eſt hoc: ſi ꝟo in fine ſtatus ſuperueniat ſudor:bonū eſt hoc. ſimiliter ⁊ in particulari paroxiſmo nō opꝫ ſimul quādo aggredit̄ febris ſuperuenire ſudorem:quoniā ⁊ hoc difficile eſt neq; in augmēto:ſed in ſtatu ⁊ declinatione. X.

Sudor mal⁹ · Sudor diuiſus · Sudor inequalis · Sudoris color · Sudoris ſapor · Sudoris tp̄s

Permutationes quales ex qualitatibus habent.

Si recolitis dictū eſt vobis qm̄ in particularibꝰ p̄fert ſermonē:⁊ ꝙ nūc ſicut de ſudoribꝰ determinat:dicit itaq; ꝙ inquiras permutationes quales ex qualibus fiunt:qd aūt eſt quales ex qualibus quaſi ſi a multis ſudoribꝰ ad paucos ſudores fiat tranſmutatio:aut ab humilibus ad acutos tranſmutent̄. idē autē inquiras ⁊ in egeſtionibus ⁊ vrinis ſiue a principio quidē albe egrediant̄:aut poſterius nigre aut ⁊ in principio nigre educant̄:poſterius albe. ſi ꝟo ex principio nigre:verbi gratia:in p̄ncipio egritudinis aut in augmēto:difficile eſt hoc:deſignat enim infridationē ⁊ mortificationē caloris naturalis. ſi ꝟo poſt digeſtionē tales egrediant̄ noli perturbari:induſtria eni nature egreſſe ſunt:⁊ vnde hoc manifeſtū eſt ꝙ īduſtria nature fiunt:ex eo ꝙ conſueta eſt virtus ab eo ꝙ erat debilis:⁊ ex hoc ꝙ bona ſufferētia facta eſt a mala:⁊ ab eo ꝙ facta eſt bona reſtitutio a mala:ſi ꝟo contraria fiant non eſt induſtria materie. XI.

De ſignificatiōe ſupra ab egeſtione ⁊ vri̇a.

Obtinuit ⁊ non obtinuit.

Quidam hoc ſic exponunt. ſi morbus obtineat:aut natura ⁊ hic dicit:inſpice ſi obtinuit natura expurgatione: expurgatione dico aut vomitus aut per vrinas aut per egeſtiones aut per ſudores:aut nō obtinuit. XII.

Lachryme volūtarie ⁊ inuolūtarie multe pauce calide frigide pinguedo.

Hic de lachrymis determinat Hippo. Lachryme aūt aut volūtarie ſunt aut inuolūtarie:volūtarie ſicut quādo rogamus deū:inuolūtarie ſicut in vulneribus:aut in flegmone panniculorum cerebri extraſudante materia:aut in obthalmia:aut in multitudine:aut in debilitate retentiue virtutis:ſuppoſitas eni debilitas eſt alteratiue:inuolūtarias autem egredi deſignat debilitatē retētiue. Hec igitur lachryme aut calide egrediunt̄ aut frigide:vnde ⁊ nos mitigatiuis colyrijs vtimur:aut calefactiuis. contingit quādoq; ꝙ ſubtile eſt qd̄ ducit̄:⁊ tunc emplaſticis. i. ingroſſatiuis colyrijs vtimur:ſi groſſum eſt tūc ſubtiliatiuis:aut multis:⁊ tunc reſtrictiuis. Hec aūt lachryma cū difficilibus ſignificationibus:difficilis eſt:cū bonis autē bona. vnde ⁊ in p̄noſticis non p̄ficiens dixit eas Hippo. quidā aūt h̄ decepti a dictione dicūt ꝙ p̄pter quid ſicut dixit. calide frigide multe pauce:nō dixit groſſe vel pingues ſubtiles:ſed pinguedinis mentionem facit:ſubtilitatē ꝟo tacuit:⁊ dicimus ad hoc ꝙ Hippo. ſciuit dialecticam ſpeculationem:vnde qꝛ contrariorum eadem eſt diſciplina:propter hoc dicens pinguedo ſubintelligitur et ſubtile. XIII.

Guſtus ſputū vnde excreatū vel extuſſiuit vel vomitus.

Quid autem dicit guſtum:dicit ꝙ patiēs guſtet lachrymas ⁊ videat que eſt qualitas:⁊ quomodo poteſt guſtare lachrymas:oportet nos ſcire quoniam dictum eſt vobis in anathomia:quoniam iuxta magnū angulum oculi eſt foramen tranſiens vſq; ad naſum ⁊ palatum:⁊ per illud igitur foramē guſtant qualitatē lachryme:⁊ ſi amara quidem eſt qualitas dic ꝙ a cholera rubea:ſi ꝟo dulcis ꝙ a flegmate:⁊ h̄ quidem eſt p̄ma expoſitio. Secunda expoſitio eſt h̄:dicit enim inquire guſtum. ſi enim eſt amarus guſtus:tunc cholera rubea ſuperabundat:⁊ dic ꝙ ictericat iſte:ſi ꝟo dulcis eſt qualitas:dic ꝙ hydropiſat ⁊ hydropiſis ei ſuperueniet ⁊ aut amphimeria aut aliquid tale a multa humiditate factum. ſputum autem dicit nō digeſtum ſicut in p̄noſticis ſed indigeſtū. Hoc igitur ſputum egreditur:aut in ipſo ore generatū:⁊ propter hoc dixi. vnde aut in capite:⁊ propter hoc dixit. Extuſſiuit:aut in ore ſtomachi:⁊ p̄pter hoc de vomitu mentionem facit:dicit itaq;. inquire ⁊ ſputū ⁊ quātū ⁊ colorē ⁊ cōſtitutionem ⁊ modum egreſſus. XIIII.

Qualitas lachrymarū.

Sputum

Sol eſtus frigus liquor deſiccatio.

Omnes paſſiones que ab ipſo determinantur non ſine cauſa fiunt ſed cum cauſis:aut primitiua aut antecedentes propter hoc ⁊ h̄ ⁊ de cauſis mentionem facit. multotiens enim a ſole ſuperuenit diffuſio materie ⁊ exinde egritudo:ſed quoniā nō ſolū a ſole eſt caliditas ſed a balneo ⁊ ab igne:⁊ propter hoc id quod eſt vniuerſalius appoſuit ⁊ dixit eſtus:fit autem egritudo ⁊ a frigore:aut p̄pter gelu aut propter niues:fit autē ⁊ per liquorē. ſ. per humiditatem ſicut a pluuia vel infuſione:fit autē ⁊ per deſiccationem ſicut a labore itineris in arena:inquire igit̄ ſiue a caliditate ad frigus trāſmutatus eſt aut ecōtrario:aut ab humiditate ad deſiccationē aut ecōtrario. XV.

Labores ocia ſomni ⁊ vigilie.

Et h̄ cauſe ſunt egritudinis:inquire autem dicit ſiue ab exercitijs. labores autem dicit exercitia:h̄ ad ociū tranſmutari aut econtrario:inquire autem ⁊ que per ſe:⁊ que ex his ſm̄ accidens fiunt:verbi gratia:exercitium per ſe calefacit ⁊ deſiccat:per accidēs ꝟo multa euaporatione infrigidat. ſic autem ⁊ ocium ſm̄ accidens incluſus ocio ſumoſis ſuperfluitatibus ⁊ nō exhalatis:ſed acutioribus factis:accenditur calida egritudo. ſ. feb. que autem dixi ⁊ in exercitio ⁊ ocio:h̄ inquire ⁊ in vigilia ⁊ in ſomno. p̄portionatur enim exercitijs vigilia. XVI.

Exercitium p̄ ſe calefacit et exiccat p̄ accidēs ꝟo infrigidat.

Que in ſomno ſomnia.

Arbitrant̄ quidā dictionē ſic male ſe habentē nō conueniebat ipſum dicere. Que in ſomno ſomnia:quid eniꝫ eſt hoc:ſunt ⁊ ſine ſomno ſomnia:⁊ dicimus ad hoc ꝙ illud quod ſequitur ex neceſſitate dixit:ſicut lac album:qui ꝟo hoc dubitant dicunt:ꝙ non eſt cōtinuus ſermo:ſed aliud eſt que ex ſomno:⁊ aliud ſomnia. Dicit enim inquire que in ſomno fiunt vt modū dormiēdi:⁊ ſi apertū eſt ei os:⁊ ſi oculi ⁊ ſi loquit̄ quedā verba dormiēdo. Inquire dicit

⁊ ſomnia: nõ ſicut pħs: ſed ſicut medicus. Pħs enim di-
cit ſomnia fieri a diuina virtute ſicut quãdo aliqs in hy-
dropiſi dormiens videat aliquẽ dicentez ei: qm̃ hoc fac ⁊
eris ſanus: aut a pura anima: in quib⁹ enim eſt pura vita:
verbi gratia ſeparat̃ in ſomno aĩa a corpore ⁊ facta ſm̃
ſe ꝓcognoſcet futura cõtingẽtia ipſi ſoli: aut ⁊ toti ciuita-
ti: aut e cõuerſo a peiorib⁹: ſicut quãdo phantaſmata que-
daz fallunt homines: fiunt ergo ſomnia aut ⁊ a virtute di-
uina aut ab aĩa: aut a peiorib⁹. Nos vero ſic medici nõ hꝫ
inquirimus cauſas: ſed ſi ꝯtingat ⁊ ſomniat aliquis vide-
re ſeipſum vri multotiens cum domo ſua aut cũ tota ci-
uitate: dicas ꝙ cholera rubea ipſi ſupabũdat: ⁊ ſi videat
in aqa ſuffocari dic ꝙ flegma ſupabũdat ei. XVII.

Aia pura in ſomno ſepat a corpore.

Manſiones in quibus ⁊ a quibus.

Manſiones quidam dicunt modũ iacendi aut in figu-
ra que eſt ſm̃ naturam dormit: ⁊ ſiue ad inferius ⁊ crura
fert̃ ⁊ manus extra iacet ſicut dictũ eſt ⁊ in ꝓnoſticis. q̃-
dam aũt manſionẽ dicunt locũ vbi iacet manſio. Ga. vero
ipſaz manſionẽ ⁊ lectũ dicit: ⁊ dicit ꝙ opꝫ inquirere ſub-
iectã paſſionẽ. Et ſi frigida eſt paſſio: tũc laneis vtere ve
ſtibus ſicut potẽtib⁹ calefacere: ſi vero calida eſt egritudo:
tunc lineis ⁊ veterib⁹ ſicut potentib⁹ infrigidare: ⁊ iterũ
ſi fiat ſudor ⁊ cõfortet̃ virtus: tunc vtere calefacientibus
veſtibus vt magis egrediat̃ ſudor: ſi vero debilitat̃ virtus
⁊ ſudor in principio fiat: nõ vtaris calefacientib⁹ in plus
proſternis virtutem: ſed potentibus infrigidare ⁊ cõfor-
tare virtutem. vnde ea que ſubſternũt̃ deſignauit dicẽs.
in quibus ſunt ſuppoſita velamina dicens: aut a quibus:
aut h̃ in quibus ⁊ a quibus dicit: in q̃bus morbus ⁊ a qui-
bus fit permutatio. XVIII.

Veſtimẽta lanea calefaciunt: linea vero ⁊ antiq̃ infrigidant.

Animi vel mentis notitia deficit ipſa ſm̃ eadem abſqꝫ organis: ⁊ rebus delectatur ⁊ triſtatur ⁊ timet ⁊ cõfidit ⁊ ſperat ⁊ deſpe- rat vt paſſa eſt domeſtica hippothoi mẽtis ſue ſm̃ eandẽ ſciens exiſtens ſupuenientiũ in egritudine.

Animuz dicit h̃: ridere cõfidere delectari ⁊ huiuſmodi
inquire ſi repente fiat: verbi gratia: ſi laborãs rideat nul-
lo preſente ridere faciẽte ſignificat ſanguineũ humorez:
ſi vero cõfidit ⁊ delectat̃ nullo p̃ſente faciente ipſum cõfi-
dere: deſignat dilatationẽ nature: ſi vero taciturnus eſt ⁊ di-
mittit oculos ⁊ iraſcit̃ deſignat ꝙ melancholicus humor
eſt. Abſqꝫ organis quidẽ dicit: quaſi abſqꝫ cauſis effi-
cientibus riſum: ⁊ h̃ eſt vna expõ. Eſt aũt ſecũda ex-
poſitio: ⁊ eſt h̃: ꝙ animũ dicit rationez. Eſt eñi phantaſia
rationis memoria: ⁊ dicit inquire: ſi permutat̃ ſalua rõne
phantaſie: abſqꝫ inſtrumẽtis quidẽ dicit quaſi abſqꝫ or-
ganis memorie peruertit̃ ſola ratio: ſicut in illo prouciẽ-
te ſacerdotẽ: ⁊ nõ ſolũ in hoc: ſed iterũ fuit quidã patiens
⁊ accipiens h̃ enſem: enſem quidẽ ipſe tenuit: vaginã vero
enſis tradidit medico. ⁊ dicit ipſe pugnemus: alius inue-
niens ſaccũ plenũ farina ⁊ effundens farinã in terrã dicit
medico ecce puluis veni pugnemus: dicit aũt ꝙ talis paſ
ſio ſupuenit hyatri hypothei. hyatri aũt dicit famulũ aut
vxorẽ aut ſororẽ: ſiue dicas quã velis. XIX.

Nõ ꝙ phantaſia ſit eẽ rõnis memoria.

Etas quidem etatis ⁊ etatẽ prius vel po- ſterius conueniẽtem.

Dicit inquire ⁊ etate: potes aũt ⁊ ex his etatib⁹ appre-
hendere ꝓcognitionẽ: ſi enim ⁊ cõ ſone etatibus ſuperue-
niũt egritudines nõ valde perturberis: verbi gratia: ſi in
ſenili etate: paralyſis: ſtupor: ſubeth. ſi vero in augmaſtica
etate freneſis: aduſtio. ſi vero ꝯtraria ſuperueniãt difficile

Nõ ſcĩ nobis prout cognitio etati.

eſt hoc inueſtiga aũt ⁊ particularia etatũ: quẽadmodũ. n.
annus in q̃tuor diuidit̃ tempora: in ver: eſtatẽ: in autũnuz:
in hyemẽ: ⁊ in ſeptẽ ver eſtatẽ fructũ autũnũ ſeminabile
hyemẽ plantabile: ſic etates in quatuor diuidunt̃: vt pue-
rilẽ iuuenilẽ peraugmaſticã ⁊ ſenium: aut in plura: pueri-
lis aũt aut qui eſt ſub lacte deſignat: aut cui oriunt̃ dẽtes
aut ad pubertatẽ aut ad adoleſcentẽ: ſimiliter aũt ⁊ ſeni-
lem ſenẽ deſignat: aut in vltimo poſitũ. Quid aũt di-
cit. Prius aut poſterius cõueniẽti: opꝫ nos ſcire ꝙ in for-
tibus eſt nãlis calor ⁊ multus ſicut intenſus multo tẽpo-
re in etatib⁹. ſ. puerili iuuenili ⁊ reliqs. in quibuſdã autez
modicus ⁊ debilis: ſic ꝙ in quadrageſimo anno ſenectus
ipſi ſuperuenit: ſi igit̃ ſuperueniat morb⁹ ⁊ debet deter-
minari nono die: ſi qdez fortis eſt calor nãlis: ⁊ cognoſcas
ex etate ipſius. dic ꝙ criſis perueniet: ⁊ ſeptima die fiet:
ſi vero calorẽ naturalẽ habet debilem: dicas ꝙ vndecima
morb⁹ determinabit̃. Habes igit̃ qd ꝓdeſt nobis id qꝺ
eſt etatũ ⁊ ad ꝓcognitionẽ egritudinũ.

Dentium depunctiones pilorum ortus ſemen.

Quaſi dentiũ origo capillorũ: ortũ dicit cũ qui eſt gena-
rum: qm̃ qui eſt capitis ⁊ ſuperciliorũ ⁊ palpebrarũ a ge-
neratione ſunt: capillorũ enim quidã ꝑniſi fuerunt ꝓpter
ornamentũ: alij ꝓpter cooperimentũ: alij vero ꝓpter cu-
ſtodiã. Semen vero dicit tẽpus iuuẽtutis in quo ſemẽ
⁊ ſperma viri emittitur.

Magis ⁊ minus.

Bene hoc appoſitũ eſt vt oſtẽdat tibi particulare eta-
tis: dixit enim prius ⁊ poſterius. prius enim dicẽs: verbi grã:
in puerili etate. ſ. exiſtente ſub lacte. poſterius vero ⁊ tar-
dius ad ortũ dentium. nunc aũt dicit: quoniã eſt: ⁊ magis
prius ⁊ minus prius: ⁊ magis poſterius ⁊ min⁹ poſterius.
⁊ iterũ: verbi gratia: idem eſt calidũ quibuſdã duobus: ⁊
eſtimo vtrũqꝫ ipſorum permanere vſqꝫ ad quinquagin
ta ãnos: ſed vnus quidẽ magis ꝑmanſit vſqꝫ ad quadra-
gintaquinqꝫ: ⁊ alius minus vſqꝫ ad quadraginta.

Capillorum augmentum.

Cõueniebat ipſaz dicere: capillorũ additionẽ: qm̃ capil
li nõ augent̃: qꝛ augmentũ fit ſm̃ tres dimẽſiones.

Impinguatio continentia diminutio.

Impinguationẽ carniũ. ſ. cõſolidationẽ ipſarũ: aut im-
pinguationẽ dicit augmentũ ab vna dimenſione: ⁊ alias
ꝑcipiens ſubintelligi. Cõtinentiã dicit fortificationez
cõſolidationem. hoc autẽ dicit iuuenilẽ etatẽ: quando oĩa
fortificata ſunt ⁊ ſolida. Volens autẽ ſenilẽ etatẽ deſi
gnare dixit diminutionem: quoniam in ipſa diminuunt̃
⁊ terminantur ⁊ mortificantur. XX.

Quod affine ⁊ quidem ſm̃ ſeipſum.

Dictum eſt vobis ſuperius ꝙ particulares ſunt ſermo-
nes: ⁊ incipiens hanc particulã dixit: quoniã que ex par-
ua tabula perſcrutanda: ⁊ h̃ itaqꝫ preſens ſermo particu-
laris eſt: ⁊ oportet in hoc appropriare perſcrutandũ: di-
cit enim ꝙ oportet te inquirere qꝺ affine. Affine autẽ
quid dicit: differentes ſcripture ſunt: ⁊ quidã dicunt quo-
niam oportet inquirere que membra habent affinitatem
ad alia membra ſicut caput ad os ſtomachi: ⁊ os ſtoma-
chi ad caput: ⁊ ſicut generatiua ad ea que ſunt pectoris:
que autem nõ ſunt affinia: ſed ſm̃ ſe ſicut glandule: pelli-
cule ⁊ huiuſmodi: ⁊ eſt ꝑma expoſitio. Secũda expo-
ſitio ꝙ affinia dicit ſimilia: verbi gratia: inquire ſi ea que
generantur affinia ſunt patribus: quedam enim parenti-
bus aſſimilãtur: quedã enim propinquis: quedã alijs: quedã
vero aſſimilantur ſuperfluitati que eſt in matrice: aſſimi-
lari quidẽ

lari quidē parentibus ⁊ in animalibus irrōnalibus inue-niunt̄. ⁊ non ſolum in rōnalibus ſed magis irrōnalibus: qm̄ irrōnabilia ⁊ tp̄s nutrimēti determinatū hn̄t ⁊ coitū. vocata aūt rōnalia ⁊ vino multo ⁊ mala dieta: ⁊ alijs de-licijs vtunt̄: ⁊ ꝓpterea nō oino genita parentibus aſſimi-lant̄. qm̄ aūt ⁊ irrōnalibus eſt aſſimilatio: manifeſtuz eſt ꝑ eo ꝙ ſtudemus coire equos optimos ⁊ canes vt ⁊ geni-ta ex his optima ſint. ⁊ h̄ eſt ſecūda expoſitio. ¶ Tertia expoſitio eſt h̄. Affine dicit ⁊ vt inquiras ſubam paſſionē: ſi eſt affinis ⁊ a gn̄one aut non. ſiquidem enī eſt affinis vt epilepſia aut artetica aut podagra aut aliquid tale incura-bile eſt. ſi ꝟo ex culpa quadā ſupueniat egritudo h̄ facile curat̄. ſi ꝟo affinis eſt paſſio ⁊ dicta eſt mala difficilioꝛ fit egritudo. ⁊ hoc eſt quod intendit. XXI.

Quare aialia irrōnalia magis aſſimilant parentibus ꝙ rationalia.

¶ Anni tempus in quo ⁊ mane aliud ⁊ ve-ſpere aliud tempus factum pluuioſum aut ſiccum aut frigidum aut calidum cuz vento aut ſine vento ⁊ qualium ventoꝛuz ſuperue-nientes aut frigus aut caloꝛ tempoꝛis ⁊ vbi tēpoꝛis aut medio aut vltimo aut per totuz: aut preterito aut preſente.

¶ Hic enim de tēpoꝛibus determinat. ꝑſcrutanda habet in oibus. perſcrutanda enī dicit ſunt ⁊ tpa oṗz eniz dicit īgrere de tēpoꝛibus vtrū ſm nām ſe hn̄t tpa: aut tēpoꝛa ꝑmutata ſunt: ⁊ ſi ꝑmutata ſunt: aut vnū tp̄s ꝑmutatū eſt aut duo aut tria aut ⁊ totus ann⁹: ⁊ ſm vnā q̄litatē facta eſt ꝑmutatio: aut ſm duas ⁊ ad ſimile ſpeciei aut ad ete-roides. i. ad aliud ſpecie ⁊ vtrū cōſone tpibus. verbi gr̄a. i eſtate tertiana: cauſon: phreneſis: i hyeme ꝟo lythargia: ſtupoꝛ: amphimerina: ꝯtraria ꝟo ſi eſtate lythargia ⁊ hꝯ: in hyeme ꝟo tertiana ⁊ hmōi. q̄ aūt dico in tēpoꝛibus: ea-dē intelligas ⁊ in etatibus a iuuenili ſenili ⁊ alijs ⁊ in die-ta ⁊ in alijs ſtitichis. i. ſilibus elemētis: inquire aūt ⁊ ſi ma-ne vel in principio tempus permutatum eſt vel veſpere aut tardius. verbi gratia. mane quidem ſicut quando vl-tima hyems vernalia ſiunt: in fine ꝟo vernalis conſti-tutio. XXII.

¶ Tempus in quo generatum eſt.

¶ Dicit enim īgre tēpus in quo generate ſunt egritudi-nes vtrū in ꝑncipio ꝑmutatū eſt tp̄s aut in medio aut in vltimo aut in oibus qꝺ dicit ꝑ totū: ⁊ vtrū in ipſo tēpoꝛe generata eſt egritudo: aut in ꝑterito tp̄e facta eſt: in hoc. n. manifeſta eſt: ſicut eſt hyems q̄ multotiēs nām generās ver manifeſtauit aut eſtas. ſic eniz dictū eſt. Et ſi quidez hyems auſtralis ⁊ pluuioſa: ver ꝟo boreale ⁊ pluuioſuz: neceſſe eſt in eſtate fieri egritudines. īngre aūt ⁊ ventos: vtrū in vnoquoqz tēpoꝛe cōuenientes venti flant: aut ſic dictuz eſt ſuperius primū q̄dē auſtrales flant: poſtea ꝟo boꝛeales: ⁊ itaqz inquire cerebꝛum paſſum eſt: miſit dif-ferētib⁹ mēbꝛis: ex īde diuerſe ſiūt egritudies. XXIII.

¶ Tempus egritudinis ſuperuenientia.

¶ Iterum intellige perſcrutandū tēpus ⁊ ſuperueniētia. qꝺ aūt dicit. Tēpus id qꝺ eſt egritudinū ⁊ tp̄is: aut in op-portuno tp̄e facta eſt egritudo ſicut in eſtate tertiana: aut ſuperueniencia dicit ſigna que econtrario diuiduntur cō comitantib⁹: dictum eſt enim ⁊ in libro de criſi: ꝙ ꝯcomi-tantia ſigna ſunt ſicut in pleureſi tuſſis: diſnia: febꝛis: pun-gitiuus doloꝛ: ſuperueniētia ꝟo ſicut doloꝛ capitis: lippo-tomia ſyncopes. ⁊ ꝙ hic ſuperueniētia aut maliciam de-ſignant egritudinis aut debilitatem virtutis aut criſim egritudinis ⁊ diſſolutionem. XXIIII.

Signa. Ecōcomitātia. Superuenientia.

¶ Periodi ⁊ periodoꝛum maioꝛes ⁊ vel ꝑ multitudinē ſuperdatio: ⁊ aut totius moꝛbi ſuperdatio vel diſtenſio vel ſtatus: ⁊ quib⁹ quidem maius ⁊ quidem minus determina-uimus ⁊ quādo ⁊ qualiter ⁊ in quo tempo-re ⁊ etate.

¶ Rurſus adde ꝑſcrutanda: dicit enī inquire ⁊ periodos ſi igit̄ diuturna eſt egritudo aut acuta ⁊ cōtinua aut inter-polata. ⁊ ſi multam habet interpolationē ſicut in quarta-na bonū eſt. Hic deſignat eniz ꝙ quietē recipiens nā ma-gis ſuperat moꝛbū. ſi ꝟo modica eſt interpolatio pꝛoſter-nit̄ virtus a cōtinuis paroxiſmis. Inquire aūt ⁊ ſi pluri-bus hoꝛis durat interpolatio ꝗ̄ paroxiſmus. ſiq̄dē inter-polatio multis hoꝛis durat: bonum eſt hoc. ſi ꝟo paroxiſ-mus magis diſtendit̄: difficile eſt hoc: ſicut dictū eſt in li-bꝛo de differētijs febꝛiū: tertiana nō mota. ſuperdationē aūt dicit h̄ diſtenſionē. diſtēſionē aūt aut totius moꝛbi ſi-cut totius: qm̄ ſi contingit duobus aut tribus annis durat egritudo. aut ſuperdationē dicit diſtēſionē vnius vniuer-ſalium tēpoꝛū aut ꝑncipij aut augmenti aut ſtat⁹ aut de-clinatiōis. aut ſuperdationē dicit diſtēſionē particulariū paroxiſmoꝛū. foꝛtaſſis aūt ſi oṗz certiſſimū dicere. Sup-dationē dicit pꝛincipiū augmētū. videt̄ aūt de ſtatu q̄dē manifeſte ⁊ nominatiz mentionē facere: de declinatione ꝟo ꝓpter hoc qꝺ dixit: remiſſio. in declinatione enim re-miſſio fit ⁊ pauſatio omniū cārū moꝛbū efficientiū. In-quire aūt ⁊ hoꝛū tēpoꝛū tu magis ⁊ minus: magis diſtē-ſus eſt ſtatus: aut minus eſt diſtēſus. ſimilr̄ aūt ⁊ in alijs. ¶ Et quādo ⁊ qualiter: ⁊ in quo tēpoꝛe ⁊ etate. Ly quan-do deſignat diez: quaſi dicat inueſtiga in qua die fit cri-ſis aut in nocte: ⁊ iterum in eſtate aut hyeme: ⁊ in iuuenili etate aut in ſenili: ſi quidē in die fit criſis manifeſtum ꝙ in nocte ſuperuenit grauis ſufferentia que eſt an̄ criſiz. ſi ꝟo in nocte fit criſis in die ꝑcedit acumē. Meli⁹ aūt eſt in die fieri acumen qm̄ ⁊ lux eſt: ⁊ diaphoꝛeſim efficit ſup-fluitatum ⁊ amicoꝛū eſt pꝛeſentia: ⁊ affinū eſt ſocietas ⁊ parentuz aſpectus ꝗ̄ in nocte: qm̄ ⁊ nox cōdenſat ſuperfl-ciē: includit nām ⁊ amicoꝛum ⁊ affiniū abſētia ⁊ diffici-lioꝛ videtur fieri grauis ſufferentia: iterum in eſtate me-lius fieri criſim: ꝗ̄ in hyeme: quoniam in eſtate caliditas pꝛoficit ad ſubtiliationez ⁊ euapoꝛationem nāe. hyems ꝟo contrariatur condenſatione. idem autez eſt dicere de iuuenili etate ⁊ ſenili. ly qualiter autem deſignat moduz ⁊ motum egritudinis. XXV.

Melius eſt criſim fieri in nocte ꝙ i die ⁊ in eſtate ꝙ i hyeme.

¶ Epidimicoꝛum moꝛboꝛum modi.

¶ Dixit enim inquire ⁊ epidimicos moꝛbos ⁊ hoꝛum mo-dos quomodo mouentur. ſicut in libꝛo de cauſis dicteba-mus: ꝙ non ſolum opoꝛtet ſcire ſi officialis eſt egritudo: ſed que officialis eſt aut eſt iuxta plaſmationem aut iux-ta poſitionem aut iuxta numerum: iuxta magnitudinem vel q̄ntitatem: ⁊ ſic h̄ non ſolū oṗz ſcire ꝙ epidimicus eſt moꝛbus: ſed qualis ⁊ quādo ⁊ quō moueṫ. XXVI.

¶ Et ſi quis inceptoꝛū inceperit vix vomēs: aut bene vomens ⁊ ſine bibentes quidez ſi-ue continentes ſiue tarde purgati.

¶ Dicit enim ꝙ opoꝛtet te inquirere vtruz egrotans ſi ha-beat multotiens materiaz circa os ſtomachi: aut bene vo-mens eſt: aut vix vomens. ſiquidem enim eſt bene vo-mens ⁊ dum erat ipſe ſanus: tunc offer medicinas facien-tes vomere: ſi ꝟo vix vomens non offeras: ſolum enim motum operantur materie: ⁊ ex motu difficilioꝛa ſynthō-mata ſuperueniunt: ⁊ tunc per ſuppoſitoꝛia ⁊ purgatiua euacua materiam. ſunt quidam difficulter vomentes. g.

dam autem bene vomentes:quidaꝫ ſunt ſi bibūt aliquid aut comedant poſt paululū vomūt.quomodo poſt paululū:qm̄ manet p̱ vnam horam potio ad ſubtiliandū materiā:maxime aūt ⁊ ſi fuerit viſcoſus humor. ℭ Purgati aūt dixit.aut per medicinas facientes vomere:aut per purgatiuas ſi non eſt bene vomens. XXVII.

ℭ Ignitum forte qui exalbati quorū ⁊ labia.

ℭ Huc accedētes Gal.dicit q̄ exalbatos dic̄ Hip.īfirmū calorē nālē habentes.dicit enim q̄ hi ⁊ alias oēs egritudines faciles ſubſiſtētes patiunt̄ ⁊ febres: ſicut aūt noſter maximus ſophiſta dixit:hyſtoricus eſt hui⁹ ſermo:aut.n. exalbatos dicit habentes infirmū nālem calorem: ꝑpter quid non ſiūt epilepſie:ſtupores:ſubeth ⁊ hꝫ frigide paſſiones:aut amphemerine febres:ſed exalbatos dicit flegmaticos.in hoc enim Hip.dicit. Inueni raro vrētem fe. fieri.vnde propterea raro ⁊ forte additū eſt:quoniā aūt vrens eſt fe.⁊ acumine itaqꝫ ⁊ labia corrodebantur ⁊ exacerbantur. XXVIII.

Nota q̄ i flegmaticis raro fuit fe. vrens.

ℭ Qualis modus que tempora.

ℭ Dicit enim inquire in habentibus colorem album:modū febris ⁊ tp̄s īquātū durat:⁊ ſi vehemēs eſt. XXIX.

ℭ Opus corpus in ſpeculatiōe agere viſus: audit⁹:naſus:tactus:lingua rōne addiſcere.

ℭ Hunc ſermonē q̄dam predicto conſtruūt:⁊ credas ip̄m dicere:qm̄ dixi q̄ opꝫ inquirere modū:⁊ omnia ſm̄ ptēꝫ vniuerſaliter.opꝫ enim vīr in toto corpore patientis medicū diligenter intendere:⁊ oīa que ſiunt in corpore eius inquirere. ℭ Quidā aūt cū ſequētibus ꝯſtruūt hunc ſermonem ⁊ dicūt q̄ opus ⁊ ſtudiū fiat medico totū corpus exercere ad precognitionē egritudinis:viſum vt videas ſiue rubicūda ſunt que expurgantur ſiue alba ſiue nigra. ⁊ auditum vt interroges ⁊ cauſas egritudinis vt audias. Similiter aūt ⁊ naſum vt faſtidioſe odorabiles ſiue fetide ſunt egritudines:⁊ deſignant multam putrefactionem: aut vrine valde fetide:guſtū aūt penes patientem dixit vt patiens guſtet ſuos ſudores:⁊ ad ip̄m medicū.ſi enim fuerit medicus iuſte viuens ⁊ timeat ne multotiens a negligentia mentiat̄ in qualitate ſudorū.eſt aūt ⁊ periculoſa egritudo:opꝫ tūc ⁊ medicū guſtare ſudores:tactū autē vt videas ſiue dure aut groſſe aut humide ſūt egeſtiones: ⁊ hec quidem a ſenſibus.Quoniam aūt multotiens fallit̄ ſenſus:propter hec dixit q̄ opꝫ hec reducere oīa ad rōnē cōmunē iudicem omniū ſenſuum. XXX.

Ois infirmo p̱ ſenſus exteriores cognita debēt ad rōnes oium ſenſuū iudicē duci.

ℭ In palpebris ſupiorībus derelicti tumores alijs circumgraciliaris rediterationes in ſomno.

ℭ Dicit eniꝫ inquire palpebras ſuperiores.⁊ ſi ſunt he inflate inquire vt indigeſtio non facta ſit neqꝫ inflatiuos cibos comedit.ſi eniꝫ hoc fuerit nō eſt malū.exhalant.n. ventoſitates.ſi ꝟo nihil horū anteceſſerit:tūc ſignificat q̄ occultate ſūt reliquie materie ⁊ rediteratio ſperatur.⁊ ꝑpter q̄d ſuperioris palpebre mentionē fecit:qm̄ hꝫ multūꝫ mouent̄.vbi aūt multus motus ibi ⁊ paſſiones ſiūt:alia aūt membra macilentia ſiūt aut ab eo q̄d eſt abſqꝫ cibo aut a tp̄e egritudinis:q̄re aſſumptiu⁹ eſt hꝫ ſmo. XXXI.

ℭ In extremo ꝟo ſubrubea dura ⁊ minus bis moleſta.

ℭ Dicit enim inquire ⁊ extrema palpebrarū:ſi enim ſunt ſubrubea deſignat ſanguineū humorem ſuperabundantem.ſi ꝟo ⁊ dura fuerint ſignificant māīm groſſam.⁊ hoc dicit ⁊ cū bis valde ſignificat rediterationem.ſunt eniꝫ ⁊ mala ſiue idea ſiue forma:vt ⁊ mala ſm̄ ſe exponens.

ℭ Et extantia ⁊ inbibita vel habita.

ℭ Galenus idem dicit ex duobus ſignificari permanere māīm multo tp̄e.nos ꝟo dicimus q̄ extantia dicit facta.

ℭ Inbibita ꝟo vt farſali ⁊ polimedi.

ℭ Que multo tempore manent.mentionem ergo facit farſali ⁊ polimedi quorū virorūꝫ quibus huiuſmodi ſuperuenerunt paſſiones. XXXII.

ℭ Reiectatorios tumores vel liuores ſiue in opthalmijs ſiue in vlceribus:ſed etiam que ex ſimatib⁹ ⁊ empimatibus declara qꝫ ſigna.

ℭ Dicit enim multotiens:in inteſtinis aut in ventre ſit vlcus ⁊ in vlcere flegmon:⁊ abſqꝫ vlcere ſupuenit flegmō: ⁊ hic putreſit ſicut deſignat irrationalis rigor ⁊ dolor ⁊ fe. dictū eſt enim q̄ circa generationem ſanici dolores ⁊ fe. ſiūt:poſt generationem ꝟo ſanici ruptio fient ⁊ perturbatio ventris.que ꝟo in naſcentijs rumpuntur in cute manifeſtam habent expurgationem. XXXIII.

ℭ Meſſio torſiones circa vmbilicū ⁊ dolores eſt qb⁹a porris ēt ⁊ allijs ⁊ hic poſteri⁹.

ℭ Meſſionē dicit quaſi quotiens meſſio ſit in eſtate:tunc enim qm̄ chole.ru.ſuperabūdat ex acumine mordicatio ſit ⁊ torſiones circa vmbilicum:eſt q̄nqꝫ aūt non a cho.ru.hoc ſit:ſed a dieta.ſic enim quidam comedens porrū paſſus eſt hꝫ aut alia:⁊ oportet te interrogare nō ſolū que comedit in illa die ſꝫ que comedit añ duos aut tres dies. dictum eſt enim vobis in microtechni q̄ porrū quidem ilico in prima die oſtendit ſuam chachochimiā:allia ꝟo in principio ⁊ iuuant fortaſſis ad ſubtiliandum materiaꝫ ⁊ educendum ventoſitates.poſterius ꝟo oſtendunt chachochimiam:⁊ poſt duos dies quandoqꝫ faciunt torſiones ⁊ dolores:ꝑpter hoc dixit poſterius. XXXIIII.

Nota hic de operationibus porri ⁊ allij.

ℭ Herisipila eſt qbus a ceruice ⁊ corū que circa ipſam in facie determinata eſt nigra.

ℭ Scitis enim quid eſt heriſipila que ſit a cholera rubea ⁊ ſanguine mixto.hec igitur dicit ſi venerit a collo ad faciem determinatur.Gal.ꝟo dicit q̄ non debebat dicere determinatur ſed finit.ly determinatur in bono dicitur: finit aūt in malo.ſiquidem venit materia ad ſuperficiem colli male dicebas q̄ non determinatur qm̄ ab ignobili membro ad nobile venit.ſ.faciem.debebat dicere.moritur.quid ergo dicemus:⁊ dicimus q̄ determinatur.dixit quaſi alterationem tradit collo vnde diſceſſit.aut non habet determinatur:ſed determinabatur.ſ.hyſtoria.cuꝫ eſt hoc.dixit enim q̄ vidit Hippo.ex raro q̄ a collo ad faciē veniens determinabatur māīa in bono ſm̄ rariꝫ vt dixit.

Determinari in bono dicit finire ꝟo i malo.

ℭ Nigra ⁊ quibus ceruices mala ⁊ quibus flictene mala: ⁊ quibus cōmouentia mala.

ℭ Nigra dicit aut heriſipilata nigreſcentia ⁊ deſignantia mortificationem naturalis caloris ⁊ viam ⁊ ad cancrum. aut nigra dicit que generatur a melācholico humo.dicit eni q̄ hꝫ nigra ⁊ maxime que in collo ſupueniūt difficilia ſunt.ſi ꝟo ⁊ expurgatio ſit tunc ⁊ hoc difficile eſt quoniā deſignat maliciam egritudinis.ſiquidem enim poſt digeſtionem facta eſt ⁊ perturbatio ventris:induſtria nature hoc factum eſt.intm̄ aūt indigeſta eſt māā ⁊ putrida ⁊ ferina q̄ ⁊ flictene ſiunt. XXXV.

ℭ Melancholicus adomantus a peplis vomuit quandoqꝫ nigra aliquando a cepis.

ℭ Pertranſeamus huiuſmodi ſermonem.ſicut eniꝫ dicit Gal.non poſſumus ex hoc iuuari.dixit enim melancholicus ſiue per compoſitionem melancholicus ſiue in ſplene patiens

ne patiens melancholicam habuerit:neſcimus.reminiſcitur enim ⁊ nominis:ꝙ adomanto cuidam viro vomitus ſuperuenit melancholici humoris:differens aūt eſt ħ ſcriptura.quidam librorum habent a peplis.peple aūt ſunt herbe purgatiue maxime ventoſitatū.vnde in hydropico tympanite ħ offerimus.quidam aūt librorum:ab illis tortuoſis que ſunt in vite:multotiens enim ex illis caulez comedit ⁊ indigeſſit:⁊ diaria eidem ſuperuenit aut vomitus.quidam aūt habent ⁊ tortuoſis aſparagum.ex his enī multotiens aut a cepis comedens indigeſſit:⁊ hoc ſuſtinuit. XXXVI. — *Peple*

Febres quibus vlcerantur labia forte intermittentes quidem ⁊ tertianis infrigidationes:que ꝟo circũiurentes confeſtiz ad manum ſolute ſemper.

Iſte ſermo magis debebat ſuperius poni: vbi dixit ꝙ labia vlcerantur.in vrentibus enim feb.corroduntur ⁊ vlcerantur labia ſicut in tertiana:⁊ amphimerina:amphimerina enim acuta quidem eſt ⁊ multā habens aduſtionē.mox aūt ſoluta ⁊ minorificata manu. XXXVII.

Qualis eſt in articulis videndum inciſionem non experiaris ſi non inſaniem ſunt.

Flegma in quibus membris plus generet. — Hic ſermo chirurgicis ſcriptus eſt: quoniam enim flegma aut in cerebro generatur propter naturalē ſui complexionez:aut in ſtomacho propter continuas indigeſtiones:aut in articulis propter motum ⁊ frigidum propter irrorandum ipſos deſiccatos multo motu membrorum: Si ſuperabundauerit flegma in articulis ⁊ vt mucilago multa fiat.deinde veniens idiota medicus vidit tumorē ⁊ credidit eſſe ſaniem ⁊ incidit:⁊ difficilliora ſynthomata ſuperuenerunt. XXXVIII.

Conſuetudinem ꝟo ex quibus ſani ſim⁹ dictis operimentis laboribus ſomnis libidinibus mente.

Multa mirabilia documenta tradidit nobis Hippo. ſed quoniā omniū eſt natura operatrix habeat primū ordinem natura:quoniaz aūt ⁊ conſuetudo ſicut natura eſt habeat ſecūdū ordinē.⁊ conſuetudo etiam cauſa quandoqz fit aut egritudinis:aut ſanitatis:nunc itaqz de conſuetudine Hippo.determinat:⁊ quid dicit:ꝙ oportet te conſiderare circa conſuetudinem ⁊ circa dietam:⁊ circa alia oīa.verbi gratia.ſi conſuetudinem habuit ħ multa comedere aut pauca:aut frigida:aut calida:⁊ in potu idem inquire: quoniam aūt ⁊ per cauſam dicit. Hic nō ſolū conſuetudinez que eſt in comeſtibilibus ⁊ potabilibus dicit:ſed oīa in quibus dietatur ⁊ balnea ⁊ omnia huiuſmodi inquire ſi conſuetudinez habuit ſemel balneari aut bis. Unde dictum eſt a Gal.amatores balneorum ⁊ ſi bis lauabit aliquis non peccabit. Dicit enim inquire ⁊ operimentum ſi conſuetudinem habuit ħ ſub aere dormire:aut ſub tecto: operimētū hic dicit:aut propinquū:aut remotum:⁊ propinquū quidem dicit illud quod eſt veſtiū quaſi conſuetudinem vtrum habuit iſte totū corpus cooperire velaminibus dormiendo aut partem corporis aut manuz ſolam:aut caput:aut pectus ſolum. Remotū operimentuz dicit id quod eſt domus:ſi conſuetudinē habuit iſte ſub aere abſqz tecto dormire. Inquire aūt ⁊ labores:ſi conſuetudinem habuit exercitari:aut non habuit.⁊ vtrum ꝑ ſcribere per remigare:aut per viam aut per luctam:⁊ ſi per luctam:quomodo oleo multa fricatione vteris ⁊ hac vehementi:aut mollibus cum manibus ⁊ ante cibuz ⁊ poſt cibū:ante balneū aut poſt balneū. Inquire aūt ⁊ ſomnos — *Operimētū duplex.*

ſi conſuetudinem habuit parū dormire:nunc ꝟo multūz dormit conſidera ſic aut ſubetb.ſi ꝟo habuit conſuetudinem multū dormire:nūc ꝟo vigilat:inſpice ne deſipiētia ipſi expectatur alicubi.eſt enim quedaz materia pungēs hunc ⁊ excitans ⁊ non permittens dormire.inueſtiga aūt ⁊ ſi profundus fiebat ei ſomnus aut ſuperficialiter dum erat ſanus.⁊ ſi in die dormiebat aut nocte. Perſcrutari aūt ⁊ coitus ſi multis vtebatur aut paucis:⁊ luxabatur aut ledebant.ſunt enim quidam immoderate vtentes qui ⁊ ſanguinem emittunt. ħ omnia conſidera:⁊ vniuerſaliter quod dictū eſt ſuperius:⁊ hic tradit labores:balnea:cibi: ſomni: afrodiſia:omnia moderata. Quid aūt dicit mente:ꝙ mente oportet ħ omnia cōmenſurari.⁊ ſuperius mēſurata dixi.propter hoc dixit mente.dixit menſurans.aut hoc dicas:aut dic:⁊ aliud ꝙ oportet inquirere ⁊ mentem quomodo conſuetudinem habuit diſponi ſm mentem.⁊ aut gaudere ⁊ triſtari.ſi enim conſuetudinem habuit eſſe ſollicitus dum erat ſanus ⁊ nunc eſt ſollicitus:nihil malū eſt.ſi ꝟo non habens conſuetudinem:nunc eſt ſollicitus malū eſt hoc. Et ꝙ hoc ſit verū itelligas me.volo eniz per hyſtoriam ħ facere fidē:⁊ ad pelagus intrare:⁊ tamē hec eſt prima hyſtoria. Fuit quidaz nomine menāder augur qui quolibet anno in die natiuitatis aſcendebat ad altū locū:⁊ ex auibus futura contingentia ſibi in toto illo anno vidit.ſic aūt in quodā anno venit ad altū locū:⁊ inſpicit aquilam facientem ſymbolū.i.ſignum quoddā denunciatiuū ſue mortis:qui cognoſcens deſcendit ⁊ incepit triſtari ⁊ nō comedere:⁊ ex hoc facies attenuata eſt.etiaz amicus ſuus quidam obuiauit ei ⁊ interrogauit eū quid haberet.qui dixit ei paſſionem: ⁊ dicit ei amicus ſuus. quid igitur propter hoc triſtaris.vade ſolaciare.menander ꝟo nihilominus paſſione occupatus permanſit: quī itaqz exiſtens abſqz cibo ⁊ potu febricitans mortuus eſt. Itē ſecūda hyſtoria. Mulier quedā habuit quandaz aliam mulierem amicā:⁊ contingit ipſam dormientem mori:ſciuit aūt ipſa ⁊ credidit ꝙ ſomnus fecit mortem:⁊ ob hoc non dormiebat.exinde igitur ex vigilia febris ſuperuenit ei ⁊ mortua ē. Itē alia hyſtoria. Grāmaticus quidā fuit in comi ciuitate ⁊ ħ audiēs ꝙ aduſta eſt biblioteca ſua in qua ⁊ ipſe habuit libros ⁊ labores:irat⁹ eſt cōtriſtatus aūt:⁊ ex triſtitia vigilia ſuperuenit ⁊ febricitans mortuus eſt. Itē alia hyſtoria. Alius exiſtens amicus pecuniarū ⁊ diſſipans pecunias ſuas triſtatus eſt.⁊ cū triſtitia vigilauit febricitauit ⁊ mortuus eſt. Itē alia hyſtoria.alter quidā capadocus audiēs ꝙ athlas ſuſtinet celū triſtabat̃ dicēs ꝙ iquātū mortuo athlāte debet diruī celū ⁊ cū ipſo deſtrui.⁊ ſic triſtatus mortuus eſt.inſpice qūtū facit cōſuetudo mētis ſuperata.⁊ hoc eſt qḋ intēdit. — *Hyſtorie de menandere ſic mētis ſuperata.*

Conſuetudinē ex qbus ſani ſumus. Propter quid dixit ex qbus ſani ſumus:ꝙ ꝯſuetudine obſeruata.fit enī nobis ſanitas aut qz nō opꝫ ꝑmutare cōſuetudinē.ſi ꝟo ⁊ volueris ꝑmutare non in egritudine qn̄ virtus iſirmat̃ ſꝫ aut oīno i ſanitate qn̄ eſt fortis ꝟtus ⁊ fert. XXXIX. — *Conſuetudo nō eſt tēpore egritudinis mutanda.*

Qualiter egritudines a qb⁹ quas figuras.

Dicit eniz inquire ⁊ egritudines vtrū ab iterpolatis ad cōtinuas:aut a cōtinuis ad interpolatas figuras: figuras aūt ħ nō dicit modū iacēdi patiētis ſiue iacētis i ſiniſtris aut deferentis ſe ad pedes:ſed figuras dicit periodos.

Ex quibus modis ⁊ locis generantur inchoant:imminent:pauſant.

Mirabilis eſt ⁊ ħ ſermo:vt aūt manifeſtus ſit nobis. volo ħ incipere ꝙ oīs egritudo ꝑmo quādā inequalitatē hꝫ ⁊ difficultates mā incipiente gr̄ari:poſterius ꝟo gr̄at̃ egritudo ⁊ manifeſtatur:⁊ in alio tpe auget̃ ⁊ in alio pau

ſat.dicit enim ingre differens hͦ tempus egritudinis:hū aūt dixit pauſat:aut in vita aut in morte. XL.

¶ In quibus incontinens pauendus.

Pauendus Timens. Timendus Trepidus

¶ Dictū eſt aūt vobis ⁊ in lib.de igenio ſanitatis ꝙ pauē dus dicitur ⁊ timens ⁊ timendus ⁊ trepidus:vbi dicebat de fugiētibus aquā:ꝙ vidi pauēdū te faciens ex p̄dictis. his ſic ſe habentibus differentes expoſitiones ſunt huius ſermonis.quid aūt dicit incontinens qui nō continet ſe a deſiderijs.ſicut eni ↄtinētē dicimus q continet ſe a delectationibus.qd aūt dicit ꝙ ſi vides incontinentē egruꝫ ⁊ inordinatū terre ipſiꝫ ⁊ trepidū ipm fac:predicens ei futura contingentia ſibi mala ex mala dieta.aut hoc dicas. aut ſi eſt incontinens terribilem fac cauſam ⁊ opꝫ tunc medicum parū cōcedere deſiderio patientis.dictū eſt.n. parum deterior cibus ⁊ potus ⁊c̄. XLI.

¶ Contrarie in morbo diete.

¶ Per hͦ vniuerſalē ſermonē conſtruit.ꝙ cōtrarijs ↄtria curant̄:opꝫ eniꝫ cōtraria morbo facere:aut ſm ſe ſicut in tertiana infrigidātia:aut ſꝫ accidēs ſicut in thetano aque frigide infuſio. XLII.

¶ Quod bene fertur:qͦ vix fertur.

¶ Dicit eniꝫ inquire verū a bona ſufferentia ad malā permutatur patiens difficile eſt hoc.ſi vo a mala ſufferentia ad bonā.bonū inquire iterū quō circa malā ſufferentiā diſponitur.vtrum facile ſuffert malā ſufferētiā:aut puſillanimis eſt ⁊ valde triſtatur in hoc. XLIII.

¶ Dieta q̄ꝫtum cognoſcere non inconſpicere congrue nam multe.

¶ Hic differens eſt ſcriptura ⁊ differentes ſunt expōnes. aut enim cognoſcere habet aut mente ⁊ inconſpicere:aut ↄſpicere:ſi qdē hꝫ cōſpicere exponim⁹ ſic ꝙ opꝫ dieticā partē noſtre artis ſcire.hoc enī vtile eſt ⁊ valde nobis ꝓficuū. ¶ 2ͣ expō opꝫ ſtudioſe videre q̄ꝫtū ⁊ diete ⁊ medicinarū.opꝫ enim in his ingrere ſpēm medicinarū ⁊ q̄ꝫtum ⁊ tēpus ⁊ modū vſus.⁊ qꝛ opꝫ q̄ꝫtitatē ſcire ſicut maxime nobis ꝓficientē.declarauit aūt ⁊ alibi dicens.Magnum q̄ꝫtū cōueniens inconueniens in fortitudine ſpēm qdem medicinaruꝫ ſimpliciter.Et idiota medicus ſciuit ꝙ calis frigida opꝫ offerre.q̄ꝫtitatem vo vix niſi artiſta ſcit.multe eni ſunt cōferentie quaſi multe ſunt cāe efficiētes differentes morbos.hec eſt ſecunda expoſitio. ¶ Si vo non habet cognoſcere:ſed non incognoſcere dicimus qͦ dicit Hip.qm̄ oportet medicū venientem ad egrum ſi alicubi audierit cōſiliū alicui⁹ in domo dictū:aut de aliq̄ conſiliantes illi qui ſunt in domo:multa enī mala hominibus accidit.non extra dicat alicui:de quibus non fiat cā homicidij ⁊ multorū malorū.⁊ hͦ eſt prima expō. ¶ Secunda vo eſt.Quidam multotiens ⁊ ſiue per dn̄icū mandatum:aut per debitū:aut per aliam neceſſitatē proditione ſibi machinata indicant egrotantem ⁊ venit ad ipſum medicus:⁊ inuenit ꝙ nihil mali habet:ſed ſollicitus ſolū.

Qualiter debeat medicus ſe habere circa publicationem egritudinis infirmi.

Et ſi exiuit medicus ab ipſo ⁊ iterrogabit̄ ab aliquo quō inuenit ipſum diſpoſitū:non dicas ꝙ nihil mali habet:ſꝫ ecōtrario ꝙ male ſe habet ⁊ periclitat̄ mori ⁊ magnitudine egritudinis diminuant̄ ea que ſunt proditionis.Multotiens eniꝫ habēt paſſionē amoris ⁊ non opꝫ dicere ⁊ publicare paſſionē:ſic enim Heraſiſtratus accedēs ⁊ cognoſcens amorem ſeleuci amantis nouercam ſuam vxorem antiochi. XLIIII.

¶ Bonis vo medicis ſimilitudines errores ad deriuationes ſed econtra occaſio.

¶ Bonos medicos dicit videntes ſubtiliter artem medicine.quid aūt dicit:qm̄ oportet bonos viros diligentem curam hēre de egritudinibus:multotiens enim fallacia fit propter ſimilitudinē:aut cauſarū:aut egritudinum aut ſynthomatū.verbi gratia.ſuperuenit hiſcuria duobus viris:ſed vna quidē habet oppilationē in lapide.alia vo in trōbis:⁊ idiote quidē medicus eaſdeꝫ affert curas duobus:⁊ vbi ledit vbi iuuat:⁊ ecce propter ſimilitudinē cauſarum in vtroqꝫ eſt phraſis ⁊ fallacia eſt ⁊ error. Bono vo ⁊ hippocratico medico non fit error:fit aūt ⁊ propter ſimilitudinē egritudinuꝫ:eſt enim quibus duobus colica diſpoſitio:ſed vna qdē in ventoſitate:alia vo in cho.ru.⁊ in ventoſitatibus vtor oleo ruthe aut cētaurea.in alia vo non vtor:qꝛ ledo:quidam aūt eiſdem curis vtuntur decepti ſimilitudine egritudinū.quare ⁊ hͦ colica eſt diſpoſitio ⁊ in alio.ſimiliter aūt ⁊ in ſimilitudine ſynthomatum.

Bono ⁊ hippocratico medico nō accidit error.

¶ Scio qꝛ difficile eſt rationari ſpeculantes vias aut figuram ſi modo ſubaridus cholericus bene vomēs vel vix vomēs color dieta exiſtens certe ſimul hic ad alia confiteri ⁊ in magis ⁊ minus difficile.

¶ Iterū aliā vobis conditionē trahit Hip.⁊ dicit ꝙ oportet vias inueſtigare ⁊ rōnari:vias aūt dicit methodos:fortaſſis aūt vias dicit iterrogationes. Uñ methodus dicta eſt cum interrogatione inuentio.Differens aūt eſt hͦ ſcriptura.quidā eniꝫ librorū habent ꝙ difficile.quidā aūt:ꝑꝑ quid difficile:⁊ ꝑꝑ qd doctrinatiuū magis:qꝛ vo cōmemoratiuū ſicut dicit ⁊ Gal. Hip.eni ſicut multotiēs didiciſtis ad cōmemorationē ſui ſcribebat:hoc aūt exponēs Ruffus exponit ſic:qm̄ opꝫ rōnari vias.I.omniū cauſaꝝ egritudinū ⁊ ſynthomatū:⁊ hͦ iterū ſpēs.nos aūt dicimus ꝙ magis ſermo eſt de figura capitis.dictū eſt eni ꝙ opꝫ vias ingrere in figura capitis ⁊ in ſymmo ⁊ in alijs.Gal. aūt dicit ꝙ iſte ſermo ↄtinuus eſt ſuperiori:⁊ exēplū ſuperioris ſermonis hͦ tradit:que aūt ſunt exēpla.vbi gr̄a.figura ⁊c̄.⁊ credas Hip.hͦ tibi dicere.Inquire figurā verū extra nām eſt:aut ſm nām:dictū eſt nobis ⁊ in prohemio pn̄tis negocij:ꝙ figura capitis qn̄qꝫ ſm nāꝫ eſt:qn̄qꝫ extra nām vbi dicebamus ꝙ figure he quidē tenaces ceruice fortes ⁊ alie:ſi vo debiles ⁊ auribus fluētes. Inquire iterū ⁊ ſymmo ſiue ꝑ debilitatem mā̄e hͦ factū eſt:aut ꝑꝑ multā humiditatē:qm̄ ⁊ ꝑ multā humiditatē hoc fit manifeſtū ē ex eo qͦ cog̃ſcim⁹ ex ſymmitate ꝙ multis afrodiſijs iſte vtit̄. Inquire aūt dicit ſubaridus.qdā aūt librorū:ſubaridū habent:ſi quidem habent ſubaridū.dicit eni ingre cōplexionē ſi eſt ſicce cōplexiōis:aut humide:ſi vo hn̄t ſubaridū qdā dicūt ꝙ aridā faciē deſignat.qdā autē ſubtilitatē manuū ⁊ pedū:ſic̄ aūt Gal.dicit ſubariduꝫ eſt habere extra ſe habētes armos ⁊ ſubtiles. Inquire aūt ſi cholericū ſiue ſupabūdat in eo cho.ru.⁊ deſignat ſibi ſuperuenire tertianas egritudines:ſiue flegmaticus aut melicus:⁊ hoc iterū inquire ſi inueneris ꝙ cholericus eſt:⁊ ꝙ cholera ei ſupabūdat. Inquire que cholera:vtruꝫ ru.aut venenoſa:aut heruginī eris ſimilis:aut viridis ad modū praſſij:adhuc aūt inueſtiga ſi eſt bene vomens aut vix vomens.⁊ ſi hn̄ vomēs eſt offer faciētia vomere:ſi vo vix vomens tūc purgatiuis per inferiora purga. Inquire aūt ſi eſt niger:aut albus:aut rufus colore.hui⁹ enim colores declaratiua ſunt ſubiecti humoris. Inueſtiga aūt ⁊ dietam ipſius verū ordinatā ⁊ moderatā fecit dietā:aut inordinate dietat̄:⁊ inſpice quō mirabilr̄ Hip.dixit hūc ſermonē:fruſtra dietatus. Hec oīa inquire ⁊ cū his illud epilogiꝫ magis ⁊ minus:vbi gr̄a.ſi magis vomēs aut minus:magis aūt eſt vomēs qui ⁊ abſqꝫ aliquo eſt vomēs: minus aūt q cū potione aut aliquo alio tradito: hoc pn̄s ſermo habet.

Methodus dicta eſt cum interrogatione inuentio.

habet. ¶ Quia difficile eſt rōnari ſpeculantes vias. Hī addidit Hip. ſpeculātes ⁊ difficile ꝓpter magnitudinem dictionis auget noſtrā artē: ⁊ qd̄ dixit ſuperius ꝙ bonis viris ſimilitudines errores ⁊ deriuationes faciunt. hoc ⁊ hī dicit ꝙ opꝫ ⁊ artiſtā valde ſtudioſe rationari vias noſtre artis. XLV.

¶ Quod fiſtoloſum ſuperiactauit impediuere tuſſes manere.

Nota quid ſit fiſtula. ¶ Hyſtoricus eſt hī ſermo: ſed dicamus qd eſt fiſtula ⁊ vn̄ nominat̄ fiſtula ⁊ vnde fit fiſtula. igit̄ eſt vulnus nō concurrens nō conſolidatū nō incarnatū ⁊ cōcauū. nominata aūt eſt fiſtula a metaphora fiſtularū. ſ. inſtrumētorū muſicorū. fit aūt fiſtula a diſcurſione quotiens mā̄ fertur ad patiens membrū. ſꝫ mā̄ eſt q̄ntitate ꝯtriſtans q̄litate mordens: aut q̄ntitate ⁊ qualitate cōtriſtans: vn̄ multotiens cōſolidat̄ vulnus: ⁊ poſt flegmonē ⁊ ꝯſolidationem reuma declatū renouat vulnus ⁊ iterū mouet ipm̄: qd̄ Hip. dixit ſupiactauit: ſꝫ qd̄ reumatiſmus. i. diſcurſio humoris ſuperuenit hī multotiēs motus operat̄: ſic igit̄ tuſſis motu renouat fiſtulā: ⁊ maxime ſi eſt circa pectus fiſtula. hoc vidit Hip. aut hoc dicas ꝙ tuſſis impediuit manere curaꝫ: aut dicas ꝙ anceſſit tuſſis. deinde poſterius fiſtula ſupuenit: ⁊ hī fiſtula impediebat tuſſim ſuperuenire. hoc autēꝫ approbauit noſter ſophiſta. XLVI.

¶ Quoniā ſymmitas epatis duplicata eſt cū tuſſi ⁊ continuo dolor pauſauit.

¶ Hyſtoricus eſt ⁊ hī ſermo ſicut dicit Gal. non eniꝫ ex hī potes accipe cognitionē. ſi enī duplicata ē ſymmitas epatis incertū eſt niſi volueris dicere ꝙ luctās iſte multotiēs.
Nota hic de epate. aut ab alto loco cadēs ad partē corporis dextri. Opꝫ aūt nos ſcire ꝙ eſt epar vnā ſymmā hn̄s ⁊ ſolā: aliō ꝟo duas: aliud ꝟo tres. hyſtoriçat̄ enim epar quatuor habēs ⁊ neſcimus q̄ ſymma duplicata eſt: ⁊ dicit Gal. q̄n de dextra parte dicit. debemus eniꝫ itelligere ſymmitatē in dextra pte epatis. dicit itaqꝫ Hip. ꝙ duplicata eſt ei ſymmitas ⁊ accipiens ipſuꝫ cōmouit: ⁊ ceſſauit ei paſſio. ⁊ iſpice ꝙ ex hoc ſermone habes ꝓcognitiuū canonē ex iuuantibus ⁊ ledentibus niſi in cōmotione ceſſauerit dolor incertū eēt ſymmitas epatis. XLVII.

¶ Satyrus in thaſo apud nos vocatus grippalopix circa annos. v. ⁊. xx. ex quibus effundit multotiēs: proceſſit ꝟo ei in die plerūqꝫ factus eſt autem circa annos. xxx. ptiſicus ⁊ mortuus eſt.

¶ Hyſtoricus eſt hic ſermo. mētionē aūt facit ⁊ de thaſo nō ſicut epidimiacū morbū tradens: ſed pp̄ propriā commemorationē: vnde ⁊ de abditis mentionē facit ꝓcedēs in alijs ſermonibus ꝓpter eandē cām̄: qd eſt qd̄ vult hic tradere. ⁊ dicim⁹ fuit qdam in thaſo ſatyrus noīe ⁊ ꝓnomine grippalopix. grippalopix āt dicebat̄: aut. q2 grippū
Grippalopix habebat naſuꝫ. i. curuū: aut q2 ſubtiles hēbat armos ⁊ anguſta ea que ſunt circa thoracē ſicut vulpes: vn̄ ⁊ aptus fuit ad ptiſim: ⁊ q2 anguſta erant ei ea que ſunt circa pectus ⁊ ferebat̄ ei humiditas ꝓpter cōcomitantiam patiebantur igit̄ ⁊ gſſatina: ⁊ ꝓpter hoc gomorrea eidē ſupueniebat die ac nocte. deinde poſtea ptiſicus fact⁹ eſt ⁊ mortuus eſt. ¶ Triſedemon aūt ⁊ maxim⁹ ſophiſta ptiſicā
Triſedemon ſophiſta. Gomorea. dicit hī conſumptionē corporis: q̄n aūt gomorrea ſupuenit ꝓpter debilitatē multotiēs ſpermaticorū vaſorū: aut ꝓpter multitudinē ſeminis. exinde contingit nō nutrimētū ⁊ conſumptio: ⁊ hoc hyſtoriçat dicens: in altero quodā ſuperuenit ⁊ mirabile dicebat. ꝙ extra ſpem ſaluat⁹ eſt alter: ⁊ maxime iuuenis etatis hoc cooperatum. melius aūt eſt primā expoſitionē tenere. ꝙ vlcus factum eſt pulmonis. niſi eniꝫ a. xx. annis vſqꝫ ad. xxx. poterat ſufficere conſumptione facta. XLVIII.

¶ In abdiris paleſtre conſeruator clyſteuus factus pugnans plus verſus fortiorem ⁊ ruens ſuper caput abiens bibit aquaꝫ multam frigidaꝫ ⁊ ei vigilia facta eſt ⁊ anguſtia ⁊ infrigidatio extremitatuꝫ.

¶ Hyſtoricus eſt ⁊ hic ſermo. mentionē aūt fecit cuiuſdā qui paleſtre cōſeruator erat aut ſeruans locū in quo luctabant̄ luctatores vt nō ſint inordinati circa dietā. Clyſteuus aūt qdā homo fuit: ⁊ iā cōtigit iſtuꝫ ſimul luctari cū fortiori: fortior aūt aſſumēs ipſuꝫ proſtrauit ſup caput ⁊ vulneratus eſt in capite ⁊ in ſpina. deinde in nocte bibit: ⁊ bibit multā aquā: ⁊ in vulnere aliud ſuperaddidit. vulneratū eſt ei cerebrū ⁊ nucha ex cōgelatione aque: exinde vigilia ei ſupuenit ⁊ grauis ſufferentia ⁊ īfrigidatio extremitatū. Et ſecūda die induxi ei ſuppoſitoria. non eniꝫ patiebant̄ clyſtere: ⁊ mediocriter egeſſit ⁊ minxit: poſtea illa nocte ſiue Hip. iubente ſiue per ſe motus balneauit ſe: ⁊ nihilominus grauē ſufferētiā ⁊ vigiliā ſuſtinuit: deinde poſterius febricitans ⁊ ſudans ſyncopico ſudore ⁊ mellicratū bibens mortuus eſt: nō ꝙ ſudor fecerit mortē neqꝫ mellicratū fecit ſudorē: niſi volueris dicere ꝙ caliditate rarefacti ſunt pori. ⁊ ne moueant nobis riſum q̄ dicta ſūt ꝙ mortuus eſt. Hip. eniꝫ ꝓcepit oēm curā adhiberi ad ſanitatē ⁊ nō negligere. ſi ꝟo ꝓpter ſuperiorē motū ſuperuenit mors noli perturbari.

¶ Poſteriori ꝟo adueniens: intulit ei ſuppoſitoriū ⁊ mediocriter egeſſit ⁊ minxit prius aut nō minxit: in nocte vigilauit non minus vigilia ei facta: in mala ſufferentia. exiſtenti autem tertia die infrigidatio extremitatum poſtea febriens ⁊ ſudans ⁊ mellicratuꝫ bibens mortuus eſt.

¶ Quidam autem librorum aduenit habent. quidam ꝟo adueniens. ſi autem habent aduenit in tertia perſona: dic ꝙ iſte paleſtre conſeruator poſtq̄ꝫ cecidit manſit in exercitio: ⁊ ibi potauit aquam: ⁊ poſteriori die venit domū. ſi ꝟo hꝫ adeniens in p̄ͣ pſona: credas dicere Hip. ꝙ poſtq̄ꝫ cecidit: ſexta die adueni ⁊ vidi ipſum. XLIX.

¶ Melācholici ⁊ epileptici ſoliti ſunt fieri: plerumqꝫ ⁊ epileptici melancholici.

Epilepſia. ¶ Sciendū eſt ꝙ epilepſia eſt ſpaſmoſa diſpoſitio totius corporis cū leſione principaliū actionū: ſuperuenit autēꝫ epilepſia a flegmate replente ventriculos cerebri qd̄ flegma ſi venerit ad cōplexionē. ſ. ad ēētiā cerebri: ſubeth operat̄. ſi ꝟo eſt melancholicus humor: q̄n ⁊ hic groſſus eſt: ⁊ ſi venerit ad vētriculos cerebri: ⁊ hic epilepſiā efficit: ſi ꝟo venerit extra ſubam cerebri: tunc efficit melancholiam: melancholia eſt inſania ſine fe. in melancholi- Melācholia
co humore facta. ⁊ abſqꝫ febre dixi propter alienationeꝫ. in melancholico humore dixi ꝓpter maniam: que a choru. fit. Q̄n aūt didicimus ꝙ a melācholico humore ⁊ epileptici fiunt ⁊ melancholici. fiūt aūt ⁊ a flegmate epileptici. bene igitur Hippo. dixit: melancholici epileptici ⁊ epileptici melancholici plerūqꝫ fiunt.

¶ Horū aūt alterū magis fit ſup que repſerit morbus: ſiquidē in corpus epileptici. ſi ꝟo

innotitiam melancholici.

¶ Morbū aūt dicit hic groſſaʒ mãm: ⁊ ꝙ eadẽ materia ſiquidem in corpus reperierit. ſ. in concauitatẽ cerebri efficit epilepſiam. ſi vo in notitiam. ſ. in complexionem ⁊ in eſſentiam cerebri: efficit melancholiam: ſed quando dico ꝙ venit materia in complexionẽ cerebri ⁊ efficit melancholiam: ſicut medicus dico: quoniam phi non dicunt cõplexionem effectiuam eſſe virtutum anime ſicut nos: ſed econtrario inſtrumentum eſſe ⁊ miniſtrã dicũt complexionem rationalis anime. L.

Nota ꝙ medici dicũt cõplexionẽ eſſe effectiuã: phi loſophi do inſtrumẽtũ aĩe rationalis.

¶ In abditis factbuſa hyppotoy mulier ſuperfecunda exiſtens anteriori tempore: viro aūt eius fugiente: pudica manens oĩno muliebria defecerunt ⁊ pilos emiſit: ⁊ virilis facta eſt: poſtea facta eſt ei artbetis ⁊ multa fecimus vt menſtrua ei venirent ⁊ nihil profecimus ſed tempore diſparijt.

¶ Et iſte ſermo hyſtoricus eſt: quid aūt vult dicere: ⁊ dicimus ꝙ fuit qdã mulier quõdam multa pariens. repente aūt pp aliquã cãm fugit vir eius: permanſit itaqʒ illa caſta ⁊ ſuperabũdauerũt ei mẽſtrua: ꝑpter qd conſumebatur hactenus ſanguis in pueros: nunc in pariendo permãſit ille ſanguis: ⁊ exinde permanẽs retinebatur ⁊ ſperma: neqʒ enim veniebat ad cõmixtionẽ oĩno: ſed ſupabũdabat in ea. exinde nõ dubites ꝙ quo difficilia nõ poterant fieri: ⁊ dicimus ꝙ virtus fortis erat: ⁊ ita ꝙ ſicut fortis non patiebatur vnde calidior facta ꝙ̃ erat cõdenſata eſt ⁊ pilos emiſit: omnino aūt habebat ⁊ habilitatem faciendi: itaqʒ in principio: aut ſpermate acutiori facto aut ſanguine deducta eſt materia ad articulos: ⁊ facta ẽ artetis. Sed quidam queſtionãtur quare non facta eſt matricis ſuffocatio: ⁊ dicimus ꝙ ſolũ ſanguis acutus factus eſt: ⁊ propter hoc aut dicas ꝙ conſuetudinem habuit mulier menſtruari ipſa in pregnatione: ⁊ propter hoc non fiebat ſynthoma niſi quoddam rarum. verum dico tibi ⁊ ſolutionem ꝙ quemadmodum ſunt viri effeminati: ſic ⁊ mulieres ſunt viriles. fortaſſis autem ꝙ virilis fuit ergo dicit Hippo. ꝙ multa fecimus ⁊ nihil iuuimus: ſed tempore diſperijt.

Nota ꝙ ex ſpermate ⁊ mẽſtruorum retẽtiõe qñqʒ fit artetica.

¶ Et vox ei exaſperata eſt.

¶ Quia dictũ eſt ſuperius ꝙ ea que ſunt pectoris multaʒ colligantiaʒ habent ad generatiua ſanguine permanente: ⁊ hoc acuto facto apertius fecit pectus: ⁊ propter hoc facta eſt ⁊ vox aſpera. LI.

¶ Contigit ⁊ noami gorippi mulieri in thaſo eadem: viſum eſt autẽ omnibus medicis quos ego noui ſpeʒ vnã eſſe effeminari: ⁊ in hac multa fecimus ⁊ nihil profecimus quia non omnino mulieres omnes curantur.

¶ Similia dicit ſuperuenerunt in thaſo alij mulieri oĩa ꝙ̃ prime que videbant̃ omnibus medicis. quid aūt facere ⁊ menſtrua ipſi reuocare: ⁊ quoniã in his maxime mulier deſignatur: ⁊ tũc mulier non dicitur quando mẽſtrua ipſi retinentur. huius gratia dixit ꝙ ſpes fuit ſaluari aut effeminari. ſ. ꝙ menſtrua ipſius prouocarentur. aut hoc dic ꝙ preordinauit effeminari vir agi: quoniam enim dixit ſuperius vir facta eſt: huius cauſa dixit effeminari: quomodo aūt potuit effeminari: ſi aſperam vocem emiſit ⁊ menſtrua prouocata ſunt: ⁊ in hac dicit multa fecimus ⁊ nihil profecimus vel hortatur: confortat autem auditorẽ dicens ꝙ non omnino omnes mulieres curantur: neqʒ cõcupiſcere: ſed permanere ꝙ ſuperior motus cooperetur. bene autem dixit Hippo. ꝙ non ſolus fuit ſed alij fuerũt medici: ⁊ multa fecimus ⁊ nihil profecimus.

¶ Expliciunt cõmenta epidimie Hippo. a voce Joanis alexandrini magni medici ⁊ ſophiſte.

¶ Incipit liber Hippo. de natura puerorum vel de natura fetus: aut de natura embrionis: idem enim ſunt.

SI ſperma ab vtriſqʒ permanſerit in matrice mulieris primũ quidem miſcetur ſimul tanꝗ̃ muliere non quieſcente: ⁊ colligitur ⁊ ingroſſatur calefactum: deinde quando repletur ſpiritum habet ſicut exiſtens in calido ꝑma matrice ſpirante. deinde quando repletur ſpiritus viã ſibiipſi extra facit: ⁊ ſm medium ſpermatis ſpiritus exit. cum autem via fit extra ſpiritui calido exiſtenti iterum alius frigidus ſpirat a matrice: ⁊ hoc facit per totum tempus. ¶ Calefit quidẽ ſicut in calido exiſtens: frigidũ aūt habet a matrice ſpirante. omnia autẽ quecunqʒ calefiũt ſpiritum habent: ſpiritus autẽ frangit ⁊ facit ſibiipſi viã ⁊ tendit extra: ipſum autem qd calefit attrahat ad ſeipſm ſpiritum frigidum per fricationeʒ a quo nutritur. ¶ Hoc autẽ fit ⁊ in lignis ⁊ in frondibus ⁊ cibis ⁊ potibus quecunqʒ vehementer calefiunt: intellectum autem prebent. ligna cum aduruntur. omnia enim ligna faciunt hoc. maxime autem ſubuiridia emittunt ſm ſectionem ſpiritũ: ſpiritus autem quando extra tendit reuoluetur circa ſectionem: ⁊ hoc fieri videmus. manifeſta igitur ratiocinatio eſt ſpiritus ꝙ in ligno exiſtens calidum attrahit alterum frigidum a quo nutritur ⁊ a ſe dimittit: ſiquidem enĩ nõ attraheret nõ vtiqʒ reuolueretur ſpũs extra tendens. omne enim calidum frigido nutritur moderato: ⁊ quando calefit humidum quod in ligno exiſtit ſpiritus factus tendit extra ⁊ ita exiens extra calidum quod eſt in ligno econtra attrahit alium frigidum a quo nutritur. ¶ Faciũt autem hec ⁊ frondes virides quando vruntur. ſpiritum enim habent deinde erumpit ſpiritus ⁊ facit viam: ⁊ tendit extra reuoluens ſe. tendens autem ſonum prebet: ſm ꝙ inſpirationem prebet: ⁊ legumina ⁊ frumentum ⁊ fructus calefacta ſpiritum habent ⁊ extra venit ruptionem faciendo: ⁊ ſi humidiora fuerint plus ſpiritum habent ⁊ emittunt: ⁊ ruptionem maiorem faciunt: ⁊ quid oportet prolongare ſermonem. omnia enim quecunqʒ calefiunt ſpiritum emittunt: ⁊ alterum frigidum ſm hec econtra attrahunt quo nutriuntur: ⁊ huiuſmodi neceſſitates inducte ſunt a me ꝙ ſperma calefactum in matrice ſpiritum habet ⁊ emittit: ſimul autem ⁊ a matrice ſpirante ſpiritũ habet ⁊ ſperma: quando enim matrix frigidum attraheret ab aere ad ſe inflatur ſperma: calidum autem eſt tanꝗ̃ in calido exiſtens: ⁊ tunc vtiqʒ ſpiritum habet ⁊ emittit. ¶ Et ſperma inflatum facit panniculum: extenditur autem circa ipſum exterius continuus factus ſicut viſcoſus tanquam in pane aſſato ſubtile in ſpecie pãniculi ſtat ſuperficialiter calefactus ⁊ inflatus panis eleuatur ſm ꝙ inflatur ſicut panniculus fit. Spermati autem calefacto ⁊ inflato toto panniculis exterius circumfit. iuxta mediũ autem ſpermatis ſpiritui tranſitus ⁊ intus ⁊ extra fit per panniculum: ⁊ hoc panniculo diſtat tenui: ⁊ ſperma in ſe paruum eſt: hoc aūt aliud ſperma rotundum eſt in pãniculo. ¶ At vo ſex diebus manens in mr̃ice ⁊ ſperma extra cadẽs ego vidi: ⁊ quale mihi videbatur in mente: tunc ab illis reliqua argumẽta feci: qualr aūt vidi ſpma ſex dieꝝ exiſtens ego narrabo. Mulieris propria famula erat: precio ad viros iens: quam non oportebat concipere in

vtero

vtero qualiter nõ eſſet inhonorata. audiebat autem cantatrix qualia mulieres dicunt adinuicem: cum mulier debet concipere in vtero non egreditur ſperma: ſed interius manet. ħ audiens intendebat ⁊ obſeruabat ſemper: ⁊ poſtea vt non ſenſit exire ſemen, dixit domine ſue: ⁊ verbum peruenit vſq; ad me. ego autem audiens precepi ipſam ſalire ad terram: ⁊ ſepties vtiq; ſaliit: ⁊ ſperma defluxit ad terram: ⁊ ſonus factus eſt. illa videns aſpiciebat ⁊ admirata eſt. Quale autem hoc erat ego dicam: vt ſiquis oui crudi exteriorem corticem circumauferat: ⁊ in interiori panniculo interius humidum appareat. modus quidem talis fuit ſufficienter vt dicere oporteat. erat autem rubeum ⁊ rotundum: in panniculo autem videbantur exiſtere fila alba ⁊ groſſa cum groſſo ſanguine ⁊ rubeo: ⁊ circa panniculum exterius veſtigia: in medio autẽ panniculi diſtabat ſubtile: quod mihi videbatur eſſe vmbilicus: illum autem ſpiritum interius ⁊ exterius facere primum: ⁊ panniculus ex illo tendebatur totus continens ſperma. tale autem ego vidi ſextum exiſtens ſperma. ❡ Dicam autem ⁊ aliam cognitionem ⁊ in hoc poſterius apparentem cuilibet volenti ſcire de hoc: ⁊ ad argumentum omni meo ſermoni qui eſt virtus vt dicat homo de huiuſmodi re: ⁊ ħ quidem adhuc dicta ſunt a me. qđ autem ſperma in panniculo eſt ⁊ ſpiritum habet interius ⁊ exterius: ⁊ augetur a ſanguine matricis deſcendente ad matrices. ❡ Menſtrua autẽ egrediuntur quando mulier concipit a ſe ſi debet puer ſanus eſſe: ſine quibus ſuperſignificat ſm primum menſem quantum modicum. ❡ Sed deſcendens ſanguis a toto corpore mulieris circulariter ſtat circa panniculum exterius: ſimul autem ſpiritu attracto interius: ſanguis per panniculum ſm perforatum ⁊ diſtans coagulatur ⁊ auget: quod debet fieri animal. quando autem tempus fiet rurſus alij panniculi equaliter primi panniculi ſubtiles circumtenduntur multi tali modo quo ⁊ primus panniculus factus eſt. tenſi autem ſunt ⁊ iſti ex vmbilico ⁊ adinuicem ligamenta habent quando vtiq; ħ fieri deſcendẽte ſanguine a matrice ⁊ coagulato ⁊ caro fit: ſm medium autem carnis vmbilicus diſtat per quẽ ſpirat ⁊ augmentum habet. ❡ Mulier autem quando in vtero habet a menſtruis non deſcendentibus propter hoc non dolet: quia ſanguis non perturbatur: ⁊ affluenter deſcendens quolibet menſe: ſed tendit quiete paulatim ſine dolore quotidie ad matrices ⁊ in matricibus exiſtens augetur. quotidie autem huiuſmodi cauſa tendit: ſed non ſemel ſm menſem: quoniam in matricibus ſperma exiſtens attrahit a corpore ſemper. ❡ Quomodo vtiq; ⁊ potentie habet: ſic ⁊ ſpiritus. Et primum quidem paruus ſpiritus fit: ⁊ ſanguis modicus tendit a matrice: quando autem ſpiritus in plus fit magis attrahit ſanguinem: ⁊ in plus deſcendit ſanguis ad matrices. ❡ Non habentibus autem in vtero quando menſtrua non egrediuntur propterea dolor fit. primum quidem perturbatur ſanguis in corpore ſm quemlibet menſem a neceſſitate huiuſmodi: quia menſis a menſe differt multum: ⁊ ſm frigiditatem ⁊ caliditatem: ⁊ hoc ſentit mulieris corpus: humidius enim eſt ꝗ̃ viri: ⁊ perturbato ſanguine ⁊ replente venas deſcendit ab ipſo. Et qualiter hoc a principio nature fuit. ❡ Quare ſiquidem euacuatur a ſanguine mulier concipit in vtero: ſi autem repleta fuerit non vacuis autem matricibus ⁊ venis factis a ſanguine concipiunt a ſe mulieres pueros: poſt menſtruorum ſiquidem purgationem mulieres maxime concipiunt in vtero. cauſa autem quod dicitur. quando autem perturbatur ſanguis ⁊ non tendit extra ſegregatus: ſed ad matrices: matrices autem non remittuntur. ❡ Calefacte autem a ſanguine diuturno matrices parant alteri corpori caliditatem. eſt autem quandoq; ⁊ tantũ de ſanguine in venis corporis: vt ⁊ vene replete doleant ⁊ tumorem prebent. eſt autem quandoq; ⁊ periculum ex hoc purgari. eſt autem quandoq; ⁊ ad veſicam preconſiſtunt ⁊ comprimunt ⁊ claudunt veſicam ⁊ ſtranguriam prebet: eſt autem quando replete ſanguine exiſtentes matrices declinant aut ad iſciam aut ad lumbos: ⁊ dolorem prebent. Eſt autẽ quando ⁊ diuturnus fuerit ſanguis quinq; menſibus: aut ſex: in matricibus putrefactis putredo fit: in quibuſdam autem ſm teſticulum egreditur. eſt autem quibus iuxta femur ſicut apoſtema fit: ⁊ inde ſanies facta egreſſa eſt: ⁊ alia multa huiuſmodi mulieribus fiunt cum non purgantur menſtrua: ſed non oportet dicere hoc ħ. dictum enim eſt in mulieribus egritudinibus. ❡ Sed vnde dimiſi ſermonem complebo. quando autem fit caro: tunc panniculi aucto eo quod eſt in matricibus augentur ⁊ ipſi ⁊ cauantur maxime exteriores: ⁊ ſanguis qui eſt matrice deſcendens quodcunq; caro fuerit ſpirans attraxerit: ⁊ augmentum fit: ⁊ ſi vtile non fuerit in concauitates panniculorum ſegregatur: ⁊ quando cauantur ⁊ ſanguinem recipiunt: tunc autem nominatur regio. ħ autem a me in hac parte dicta ſunt. ❡ Caro autem aucta a ſpiritu articulatur ⁊ venit in ipſa ſingulum ſimile vt ſimile: ⁊ denſum ad denſum: ⁊ rarum ad rarum: ⁊ humidum ad humidum: ⁊ vnumquodq; venit in propriam regionem: ſm cognatum a quibus ⁊ factum eſt queaunq; a denſis ſunt ⁊ fiunt: ⁊ queaunq; ab humidis humida ſunt. Et alia ſm eãdem rationem fiunt: ⁊ augmẽtatis ⁊ oſſa indureſcunt a caliditate coagulata: et iam ramificantur vt arbor melius interiora corporis ⁊ exteriora. ⁊ caput fit diſtans a ſpatulis ⁊ brachia ⁊ cubiti a lateribus: ⁊ crura diſtant ab inuicem: ⁊ nerui inuoluuntur circa naturas articulorum: ⁊ ipſum habet os: ⁊ naſus et aures eleuantur in carne et perforantur. oculi replentur humido puro: et teſticulus manifeſtus fit qualis eſt: et viſcera articulantur: et iam a ſuperioribus ſpirationem facit ore et naſo: et venter inflatur: et inteſtina inflata ſm ſuperiora accipiunt ſpiritum qui eſt per vmbilicum et obturatur: ⁊ ad inteſtinum via fit a ventre: ⁊ ab inteſtinis extra. ❡ Singula autem horum articulantur a ſpiritu ſingula inflata quidem cum diſtant omnia ſm cognitionem: etenim ſi volueris fiſtulam ligare ad veſicam ⁊ per fiſtulam immittere in veſicam terram ⁊ harenam ⁊ plumbi fruſta ſubtilia: ⁊ aquam infundens fiſtulam inflare. primum quidem illa miſcentur aque: deinde tempore inflata: veniet plumbum ad plumbum ⁊ harena ad harenam: ⁊ terra ad terram: ⁊ ſiquis ipſa deſiccare dimitteret ⁊ circumfrangeret veſicam inueniet: ⁊ videbit ipſorum ſimile ſicut ad ſimile veniens. itaq; autem ⁊ ſperma ⁊ caro articulatur, ⁊ veniet vnumquodq; ſimile ad ſimile. ❡ Hec autem adhuc dicta ſunt a me: ⁊ factus eſt vtiq; puer: ⁊ ad hoc accedit. femina quidem in quadraginta diebus ad longiſſimum: ſicut enim accidit in plus in hoc tempore aut paulo plus: aut paulo minus hoc articulari. ❡ Etenim purgatio fit in mulieribus poſt partum aut in plus. accidit autem in puella quidem id eſt in muliere pariente puellam in diebus quadragintatres: ita quidẽ diuturniſſima ⁊ finalis. periculum vtiq; erit: ⁊ in trigintaquinque diebus purgaretur. in maſculo autem mundificatio fit in diebus triginta ita diuturniſſima ⁊ finalis. periculum vtiq; eſſet ⁊ ſi in. xx. die-

bus purgaretur: poſtremo autem tempore nimia egreditur purgatio. in iuuenibus autem paucis diebus purgantur. in vetuſtioribꝰ autē pluribus. ¶ Maxime autē dolent mulieres in partu ⁊ in purgatione partus p̄mo parientes: ⁊ in mora parientes magis dolent. ¶ Purgationes autē mulieribus ex partu huiuſmodi cauſa fiunt: q̄ in priori temporis vſq̄ ad quadrageſimū diem ⁊ duos in puella: in puero aūt vſq̄ ad .xxx. diem minimus ſanguis deſcendit in augmentū puerorū: h̄ autē in his plus quouſq̄ pariat̄ op̄ vtiq̄ purgationē retribui in purgatione partus ⁊ exire foras ſm̄ purgationē dierū. ¶ Principium autem fit huiuſmodi mulieribꝰ in dolore: perturbatur ſanguinis mulieris ⁊ calefit totus a motu pueri forti exiſtente. perturbatus autē primo quidē venit extra: poſt puerum autem putredo groſſa ſanguinea: ⁊ meatus egreſſus factus eſt chimus ſicut aqua lmenſa: deinde poſt illud ſm̄ plurimos dies egreditur purgatio vſq̄ ad dictum tempus ſm̄ ſimilitudinem hore mēſis cotile: id eſt pugilli: aut tota aut media: primo autem paulo plus: aut paulo minus ſm̄ rōnem huiuſmodi quouſq̄ finiat. Egreditur autem ſanguis vt ab occiſa victima ſi ſana fuerit mulier ⁊ debet ſana eſſe: ⁊ cito coagulatur. ſi autem mulier nō fuerit ſana neq̄ debet ſana eſſe: egreditur purgatio minor: ⁊ ſm̄ ſpeciē prauior: ⁊ nō coagulabilis. ¶ Ita autem hoc habet ſiqua mulier in vtero habens egritudinem habuerit nō exiſtentem cognatam purgationi partus deſtruitur niſi purget̄ in anterioribus diebus in vtero habens mox ſana exiſtens mox inutē: ſi manſerit autē ipſi purgatio ſiue a medicinis ſiue ⁊ ſpōtanea ſubito ſm̄ rationem dierum egredietur: quibus nō egredietur in ſemel vel ſimul. ¶ Si autem non purgata fuerit mulier purgatione partus egritudo ipſi magis erit ⁊ periclitabitur mori: neq̄ ſi curam habuerit in breui: ⁊ ipſa decurſu agat purgatione. ¶ Hec autem redixi h̄ propterea qualiter enuntiem q̄ puerorum ſit ſegregatio membrorum longiſſima. in puella quidē in .xlij. diebus: in puero āo in .xxx. diebus diuturna. ¶ Debeo autem ſm̄ nūc nominare cauſam explanationis. dico enim retribui q̄ in matricibus exiſtenti ſpermati minimus ſanguis venit a muliere ad matrices habente femineū ſperma in .xlij. diebus: in his autem diebus articulantur membra infantiū. ab hoc autem tempore ipſi in plus venit ſanguis in puero ſm̄ ipſum numerum ⁊ rationem .xxx. dierum: ſic aūt habet aliud argumentum h̄ q̄ h̄ vera ſunt. primis autē .xxx. diebus quando ſperma in matricē cadit minimus ſanguis venit ad matrices a muliere: deinde in plus. ſi .n. coadunatꝰ ⁊ multus veniret: nō vtiq̄ ſperma poſſet ſpiritum habere: ſuffocaretur vtiq̄ a ſanguine veniente multo. Retribuitur autem in purgatione ecōtrario. egreditur autem purgatio partus in primis diebus plurima: deinde in minus donec finiatur. ¶ Multe vtiq̄ mulieres corruperunt puerum paulo ante trigeſimum diem: ⁊ inarticulatus apparuit: quecūq̄ āo poſterius aut ſimul .xxx. diebus articulata apparebant exiſtentia: ⁊ in puella ſm̄ rationem .xlij. dierum quando corrumpetur videtur articulatio membrorum: ſiue prius corrumpat̄ puer ſiue poſterius: ſic videt̄ ⁊ ratione ⁊ neceſſitate articulatio exiſtens: in puella quidem in .xlij. diebus: in puero in .xxx. teſtatur enim abortus infantium ⁊ immundificationes partus. Cauſa autē eſt: q̄ femina coagulatur poſterius ⁊ articulatur: q̄ ſperma inferius ⁊ humidius mulieris q̄̄ viri: ⁊ neceſſe eſt ſm̄ hanc rationē poſterius feminam coagulari q̄̄ maſculū: ⁊ mundificatio diuturnior huiuſmodi cauſa: cum in femina magis de ſubſtantia fit q̄̄ in maſculo. ¶ Redibo autem iterum retro vnde diſceſſi: quādo autem articulatur infans ſm̄ formas membrorū ipſo aucto oſſa ⁊ membra duriora fiunt ⁊ cauantur: ⁊ h̄ a ſpiritu fiunt: concaua autem exiſtētia attrahunt ad ſe a carnibus ſanguinis pinguiſſimū. Et tempore procedente ramificantur iterum extrema oſſiū ſicut arboris extrema poſtremo ramificantur: ita ⁊ pueri diſtant adinuicem digiti manuum ⁊ pedū. In extremis autem vngues oriuntur: finiunt autē vene hominis omnes in digitos manuū ⁊ pedū: ⁊ groſſiſſime quidem ſunt vene que ſunt in corpore ⁊ que in capite: deinde autē in cruribus ⁊ brachijs ⁊ cubitis. in pedibus autē ⁊ manibus ſubtiliſſime ⁊ denſiſſime ⁊ plurime vene ſunt: ⁊ nerui ſubtiliſſimi ⁊ denſiſſimi ⁊ plurimi. digitis autem manuum ⁊ pedum hi maxime ſunt: ex digitis autem ſicut ex habētibus denſa oſſa parua ⁊ venas ⁊ neruoſitā ⁊ vngues oriunt̄ ex ipſis ſubtiles ⁊ denſe: ⁊ accipiunt extrema venarum q̄ non amplius augeantur ipſe: neq̄ emineat aliqua altera: quare nō eſt mirandum q̄ vngues in extremo corporis denſiſſimi ſunt. Similiter autē ⁊ vnguibꝰ ⁊ capilli in capite radicant̄. ¶ Habet aūt ſic que ſunt de natura capillorum. oriuntur enim maximi ⁊ plurimi vbi corporis cutis rariſſima eſt: ⁊ hoc vbi capilli moderatam humiditatē in nutrimentum habent. Et vbi cutis poſterius rara fit: ⁊ ibi pili poſterius oriuntur in mento ⁊ pectine ⁊ ſicubi: ſimul enim ſpermate facto caro rara fit: ⁊ cutis ⁊ vene aperiuntur magis q̄̄ in priore tempore puero exiſtenti: ſubtilibꝰ enim venis exiſtentibus non deſcendit per ipſas ſperma ⁊ de menſtruis puelle eadem cadit ratio: ſimul autē via fit ⁊ menſtrualibus ⁊ ſpermati virginibus: ⁊ capillat̄ pecten pueri ⁊ puelle rarefacta cute ⁊ ſimul crinis vel cutis humiditatem temperatam in nutrimentum habet: ⁊ non minorem: ita ⁊ barba viri habet. rara enim fit cutis tendente in ipſam humiditate a capite: ſimul quidem enim ⁊ in coitu. pariter autem ⁊ in medio tempore crinis menſuratam habet humiditatem in nutrimentum: tunc maxime quando tempus fit humido deſcendenti a capite: ⁊ in coitu deſcendendo a pectore ad barbam. ¶ Significatio autem: quia in rariſſimis cutis oriuntur pili: ſiquis voluerit adurere cutim ⁊ cruſtam ſolum facere ⁊ ſanare denſa facta cutis in cicatrice pilos non producet. Quicunq̄ autem eunuchi pueri exiſtentes fiunt: propter hoc neq̄ pilos habent in pectore neq̄ in mento: lenes fiunt toti: quia via non facta ſpermati rarificat cutim in toto corio. cecatur autem via ſpermatis ſicut mihi dictum eſt paulo ante. Et mulieres autem lenes fiunt ſm̄ mentū ⁊ corpus: quia in coitu ipſarum humidū non ſimiliter iectigatum ſicut id quod eſt viri cutim non facit raram. ¶ Quicunq̄ autem calui fiunt: iſti autē flegmatici ſunt: ⁊ in capite ipſorum ſimul coitu iectigatum ⁊ calefactum flegma cadens in cutim vrit capillorū radicē ⁊ effluūt capilli. Eunuchi propter hoc non fiunt calui: quia ipſorū non fit motus vehemens neq̄ calefactum flegma in coitu vrit capillorū radices. ¶ Cani aūt propter hoc fiunt: quia multo tempore deſcendente humido in homine ſequeſtratur albiſſimum ⁊ cadit ad cutim: ⁊ crinis albiorem humiditatem habens q̄̄ in priori tempore albior fit: ⁊ cutis vbi cani ſunt albior altera fit: ⁊ quicunq̄ ex genitura caniciem quandam habent in capite: illis vbi canicies eſt albior alia eſt: illic enim albiſſimum humidum eſt: habet autem ⁊ hoc fit vbi vtiq̄ caro humiditatem attrahit ſiue albam ſiue rubeam ſiue nigram: tales ſm̄ colorem ⁊ pili fiunt: hec autem dicta ſunt a me. ¶ Adhuc veniam autē ad reſiduum ſermonis: quando

vtiq; extrema corporis pueri ramificant̄ extra: ⁊ vngues
⁊ capilli ramificabunt̄: tunc vtiq; ⁊ mouetur ⁊ tēpus ad
hoc fit maſculo quidem tres menſes: femine vero. 4. ſic. n.
in plurimū accidit: eſt autem ⁊ quoſdam puerorum ante
hoc tempus moueri. Mouet̄ autē ante maſculus: q2 eſt
fortior femina: ⁊ ante coagulatur maſculus: a groſſiori. n.
⁊ fortiori ſpermate fit maſculus femina. ¶ Quando aūt
mouebitur embrio: tūc vtiq; ⁊ lac ſuperſignificat matri:
mamille enim eleuant̄ ⁊ papille quieſcunt: luceſcunt aut
liueſcunt: lac vero nō egreditur: ⁊ feminis denſarū carniū
poſterius lac ſuperſignificat ⁊ venit: rararū aūt carnium
ante. ¶ Propter hanc neceſſitatē fit lac quādo matrices
tumoroſe fuerint a puero cōprimunt ventrem mulieris.
huiuſmodi aūt quādo repleta repſſio fit: reſilit pinguiſſi-
mum a cibis ⁊ potibus extra ad omentū ⁊ carnem: ſicut
ſiquis coriū inungat oleo multo: ⁊ permittat imbibere: ⁊
poſtꝗ̄ imbiberit reprimat corium repreſſo corio reſilit
extra oleum: ita vtiq; ⁊ ventre habente in ipſo pingue a
cibis ⁊ potibus repſſo a matricib⁹ reſilit pingue ad omē-
tum: ⁊ carnē: ⁊ ſi fuerit mulier rare carnis citius ſentit ſal
tum: ſi vero nō poſterius. Et beſtie in vtero habētes ſiqui-
dem nō egrotauerint ab eodē cibo ⁊ potu pinguiores fiūt
ꝓpterea. ſimiliter aūt ⁊ femina a pingui calefacto ⁊ albo
exiſtente qđ dulcoratū a caliditate que eſt in matricibus
repreſſum venit ad mamillas: ⁊ ad matrices parū venit
per eaſdē venas: ꝓcedunt enim vene ad mamillas ⁊ ad
matrices ⁊ he ⁊ alie ſimiles: ⁊ quādo accidit ad matrices
lac: puer ab ipſo auget̄ parū. mamille vero recipiētes lac
eleuantur replete. ¶ Et quādo partꝰ principio motus fa
cto: tendit lac ad has mamillas ſi lactauerit: habet enim
ſic lactantibus mamillis ampliores fiunt vene ſm ma-
millas. ampliores aūt facte vene a vētre attrahētes pin-
gue tradunt mamillis. etenī ſi vir coierit multū amplio-
res fiunt vene: ⁊ magis ducunt coitū. ¶ Habet autem ⁊
hoc ſic. Nutrimentū ⁊ augmentū puerorū fit quādo in
matricibus vadunt que ſunt a matre: ⁊ quomodo mater
habet ſana ⁊ infirma: ita ⁊ puer habet quēadmodū ⁊ que
in terra vegetabilia nutriunt̄ a terra: ⁊ qualiter vtiq; ter
ra ſe hꝫ: ita ⁊ vegetabilia ſe habent ⁊ que in terra. Semē
enim quādo deponit̄ in terra: humiditate replet̄ a terra:
hꝫ enī in ſeipſa terra humiditatē omnimodā qua nutriū-
tur vegetabilia. humiditate aūt repletum ſemen inflat̄ ⁊
tumeſcit ⁊ cogit̄ ab humiditate cōuerti virtus que eſt le-
uiſſima in ſpermate. cōuerſa aūt virtus a fronde ⁊ humi
ditate facta frondes rumpit ſperma: ⁊ oriunt̄ ꝑmo exte-
rius frōdes. Orientia aūt quādo nō amplius poſſunt nu
triri frondes ab humiditate que eſt in ſpermate: rumpū-
tur inferius ſperma ⁊ frondes: ⁊ coactū a frondibus trāſ-
mittit̄ a potentia in deorſum: aut in ipſo delinquit̄ ꝓpter
grauitatē: ⁊ fiunt radices ex frondibus deſe. Quādo aūt
deorſum firmiter radicatū fuerit vegetabile: ⁊ nutrimē-
tum a terra faciet: tunc vtiq; euacuauit omne ⁊ qđ con-
ſumptum eſt ⁊ vegetatū preter corticem: quia ſolidiſſi-
mus eſt: iterum autem cortex putreſcens in terra im̄ma-
nifeſtus fit tempore vtiq;: ⁊ ramificantur quedam fron-
dium ex ſpermate. Igitur ſicut ab humido factū: tamen
molle exiſtens ⁊ aquoſum ⁊ augmentum motū ⁊ in deor
ſum ⁊ ſurſum nō poteſt fructum emittere: nō enī eſt ipſi
virtus fortis ⁊ pinguis ex qua ſemen cōuertetur: quando
autem firmabitur magis ⁊ radicabit magis vegetabile
ad genus a tēpore: tunc vtiq; ⁊ venas habet amplas ⁊ in
ſurſum ⁊ deorſum: ⁊ tunc vtiq; ex terra extrahit̄ nō am-
plius aquoſum ſed groſſius ⁊ pinguius ⁊ plus vt calefa-
ctum a ſole ebullit ad extrema: ⁊ fit fructus ſm cognitū
ex quo ⁊ factum eſt ⁊ multus ex medico: ⁊ ꝓpter hoc fit:
q2 attrahit vnumquodq; vegetabilium ex terra poten-
tiā magis ꝗ̄ ex quo factū eſt. Et extra viuit nō ſm vnū:
ſed ſm multa: quādo aūt fructus egredit̄: nutrit̄ a vege-
tabili: attrahēs enim vegetabile a terra fructū tradit. ſol
aūt maturat ⁊ ſolidat fructū attrahens ab ipſo ab aquo-
ſo ad ſe. Et hec dicta ſunt a me de vegetabilib⁹ a terra ⁊ aꝗ̄
⁊ ſemibus. ¶ Que aūt plantant̄ ex arborib⁹ plante fiunt
hoc modo. vulnus aūt vnus habet ramus in infimo ver-
ſus terrā ſm q2 ab arbore ruptū eſt: vnde ⁊ radices emit
tuntur. hoc modo dicto tranſmutant̄ quando planta que
eſt in terra humiditatē ſumit a terra inflat̄ ⁊ ſpiritū hꝫ.
que aūt ſuper terrā vnde ſpiritus hic ⁊ humiditas conuer-
tunt̄ ad inferius plante virtute quecūq; erat grauiſſima
rumpit in deorſū: ⁊ fiunt ex ipſo radices molles: quādo
aūt inferius accipiant̄: tunc attrahit a radice humiditatē
⁊ tradit exiſtenti ſuper terra: ⁊ tunc rurſum ſuperius in-
flatur: ⁊ ſpiritū hꝫ: ⁊ quāta virtus in planta leuis eſt ꝯuer
ſa frondes facta germinat: ⁊ in ſuperius augmentū facit
⁊ ad inferius. ¶ Ita in cōtrarium accidit vtiq; eoꝝ que
fiunt ex ſemine ⁊ plantarū de germine. ꝑmū enī ex ſemi-
ne frondes oriunt̄: deinde radices ad inferius emittunt̄:
arbor aūt radicat̄ ꝑus deīde frondeſcit. Propter hoc q2
in ſemine quidem ipſo humiditatis multitudo ineſt: ⁊ in
terra omni exiſtenti nutrimentum ineſt primo ſufficiens
frondi: vnde frons nutriat̄ quouſq; radicet̄. in ramo aūt
nō ſic: nō enī fit ex aliūde frons primū nutrimētū hꝫ:
ſed ipſe ramus eſt ſicut ⁊ arbor ſe hꝫ: ⁊ hec ſuper terrā eſt
multa: quare nō poterat ſuper terrā repleri humiditate
niſi ex inferiori magis virtus quedam veniens extraderet
qđ ſuperius eſt humiditatis. ⁊ ꝑmo qđ plātat̄ neceſſe eſt
in ſeipſo nutrimentū facere a terra radicibus: deinde ſic
a terra attrahens ſurſum tribuere ⁊ frondes mouere in
germen ⁊ augmentū. ¶ Quādo aūt auget̄ planta rami-
ficat̄ ab huiuſmodi neceſſitate: quā dicā quādo plus hu-
miditatis ipſi adueniat ex terra extracte a multitudine
rumpit ſm q2 plurima erat ⁊ ſic ramificat̄ plāta. Auge-
tur aūt ⁊ in latitudinem ⁊ in ſuperius ⁊ inferius: propter
hoc: q2 inferius terre hyeme quidē calidū eſt: eſtate vero
frigidū. Hoc aūt propter hoc eſt: q2 terra humida hye-
me ab aqua que a celo deſcendit: ⁊ reprimitur in ſe ſicut
grauiori exiſtēte humiditate: denſior aūt ab hac: ⁊ nō hꝫ
aliquā reſpirationē: nō enim amplius ineſt magnū rarū:
⁊ ꝓpter hoc iſtius terre hyeme magis eſt calidū. Etenim
fimus collectus quidem calidior eſt ſm q2 rarus exiſtit
⁊ aliter. humida aūt repreſſa a ſeipſis calide fiunt: ⁊ in ve
loci valde a caliditate cōbuſta putreſiunt: nō enim tran-
ſit reſpiratio per ipſa tanquā denſa exiſtentia. Si autem
ſicca fuerint ⁊ rare poſita multo minus calefiunt ⁊ nō pu
treſcunt. Sic aūt ⁊ frumēta ⁊ ordea humida exiſtentia ⁊
infuſa calidiora ſunt ꝗ̄ ſicca fuerint ⁊ rare poſita: ⁊ indu-
menta colligata ⁊ cōpreſſa fortiter inuoluta vrunt̄ a ſe-
ipſis: ſicut ego vidi iam tanquā ab igne: ⁊ alia ſiquis vo-
luerit eſtimare: omnia quecūq; reprimunt̄ a ſeipſis cali-
diora inuenit ꝗ̄ rare poſita. nō enim hꝫ reſpirare frigidū
a ventis. Ita aūt ⁊ terra inferius repleta exiſtente: ⁊ ipſa
a ſeipſa repreſſa tanquā graui ⁊ denſa exiſtēte ab humi-
ditate calidum eſt hyeme: non enim eſt ipſius exhalatio
aliqua calidi: ſed quando ceciderit ex celo aqua in ipſam
quando reſpirat in terra ab ipſo non tranſit ante tanquā
terra exiſtente denſa: ſed ſpiritus retro ad aquam venit.
Et ꝓpter hoc fontes calidiores ſunt hyeme ⁊ maiores ꝗ̄
in eſtate: quia reſpirante ſpiritu retro venit ad aquā tan-
quā terra denſiori exiſtente ⁊ nō tranſit per eā ſpūs ⁊ aꝗ̄
multa exis iquātū ſi ꝯtigat: hec aūt rūpit diſtēdēs ⁊ viā ſi-
bi ipſi facit āpliorē ꝗ̄ ſi modicus fuerit aꝗ̄. n. in terra nō

ſtat:ſed ſemper tendit in decliuius:ſi aūt tranſiret hyeme
ab aqua ſpiritus terre per ſe minor aqua procederet ab
ipſo ex ipſa:ꝛ fontes nō eſſent vtiq3 hyeme magni:h aūt
dicta ſunt a me:quia terre inferius calidius videtur exi/
ſtens hyeme ꝗ̄ eſtate. ¶ Nunc autem volo dicere:quia
eſtate inferius terre frigidius videtur exiſtēs ꝗ̄ hyeme:
eſtate enim rara eſt terra ꝛ leuis tanquam ſole attra/
hente ad ſe ab ipſa humiditatem:habet autē terra in ſe
aquam plus aut minus. ſpiritus autem omnes ſunt no/
bis ex aqua huiꝰ autē ſimile eſt:q2 ita ſe habet.ab omni/
bus enim fluminibus ꝛ nubibus ſpiritus ꝓcedunt quo/
tidie ꝛ cōtinue.nubes aūt ſunt aqua ꝯtinua in aere:ꝛ tūc
vtiq3 terra rara eſt ꝛ leuis eſtate ꝛ aquam in ipſa habēs:
ꝛ aqua fluit ad decliuia.deſcendēte aūt aqua ſemper ex/
pirat exinde alius ſpiritus ex alio.qui autē exhalat per
terrā venit leuem ꝛ raram exiſtentē:ꝛ frigus terre facit:ꝛ
ipſa aqua ſimilr infrigidat. ¶ Hꝫ aūt ſic quēadmodū ſi/
quis in vtre aquā exiſtentē repreſſerit fortiter ꝛ exhala/
tionem aqua fecerit in puncta vel in punctura:aut ma/
gna aut parua acus ꝛ vtrem pēdens ſuſtinet nullus ſpi
ritus per perforatū ꝓcedet ſed aque:nō enim hꝫ ampli/
tudinē qua expirat aqua:ſicut aūt hꝫ hyeme de aqua in
terrā:ſi aūt aqua in vtrem amplitudinē fecerit ꝛ pēdens
ſuſtentabis vtrem ſpiritꝰ ꝓcedet per perforatū.ampli
tudo enim eſt ſpiritui ab aqua mota exire per vtrē ꝛ per
perforatū ſpūs ꝓpter hoc ꝓcedit:ſic aūt hꝫ ſe aqua eſta
te in terra.amplitudo enim eſt ipſi tanquā terra rara exi
ſtente ꝛ ſole attrahente ab ipſa humiditatē ad ſe:ꝛ trāſit
ſpiritus tanquā frigidus exiſtens ab aqua per ipſam ra/
ram exiſtentē ꝛ leuē ꝓpter hoc inferius ipſius exiſtens
frigidū eſtate:ꝛ aque magis ſpiritu qui eſt in terra frido
exiſtēte:ꝛ ipſa dimittit ſibiipſi ſpiritū ad terrā. ¶ Et pa/
riter gdē que haurit̃ in puteo ſemꝑ mouet ſpiritū tāquā
flabellū:ꝛ ipſum facit frigus ꝓbere aque:que aūt nō hau
rit̃ aqua eſtate:ſed eſt ſtans denſum exiſtēs nō ſimiliter
recipit ſpiritū ad ſe a terra:neq3 in terrā ad ſe tradit:ꝛ pa
riter a ſole ꝛ aere nō diſperſo in puteo:ſed ſtabili exiſtēte
calefit ꝑmo ſuperficiale ipſius:deinde alterum ab altero
ad inferius tradit caliditate:ꝛ propter hoc aqua que non
haurit̃ eſtate calidior eſt ea que haurit̃.fontes aūt ꝓfun
di aquarū eſtate valde ſunt fridi.Et aqua hauſta hyeme
a terra calida exiſtēte.cōfeſtim eni calida eſt:quādo aūt
tꝑs fit:frigida eſt ab aere frigido exiſtēte.exarceſcit eni3
a vento ꝛ ſpiritus per ipſam tranſit:quēadmodū ꝛ aqua
que haurit̃ eſtate quādo haurit̃ frigida cōfeſtim fit cali/
da:propter hoc:q2 terra rara exiſtente ꝛ ſpiritu exiſtente
pauco in ipſa infrigidat̃:quādo aūt haurit̃ cū tꝑs fiat ſta
bilis fit:calefit enim ab aere calido exiſtēte:quēadmodū
ꝛ aqua que nō haurit̃ in puteo eſtate:ꝛ ꝓpter hoc calida
fit:h quidē adhuc dicta ſunt a me. ¶ Reſumam iterum
quare eſtate terre inferius frigidius eſt:hyeme aūt cali/
dum:ſuperius aūt terre cōtrariū huiꝰ.Et opꝫ arbori duo
nō calida fieri neq3 duo frigida ſimul ſi debet ſana eſſe:
ſed ſi ex ſuperiori calor aduenit:ex inferiori opꝫ frigidū
aduenire ſibi:radices aūt quādo attraxerint arbori retri
buunt ꝛ arbor a radicibus:ꝛ ita fit conſeruatio ꝛ frigidis
calidi. Tāquā ꝛ hominibꝰ intrantibꝰ in ventrē cibis quo/
cunq3 digeſta calefaciunt opꝫ infrigidare tradēdo arbo/
ri a loco ꝛ arbori:ita ꝛ arbori ex inferiori opꝫ retribuere
ad ſuperiora ꝛ ecōuerſo. ¶ Et auget̃ arbor ꝛ ſuperius ꝛ
inferius:ꝓpter hoc:q2 nutrimentū eſt ꝛ ex ſuperiori ꝛ in/
feriori.Et ꝗ̄uiſq3 mollis fuerit vehemēter nō fructificat:
nō eni eſt ipſi pinguis virtus neq3 groſſa que in fructum
cōferunt qualis eſt:quādo aūt tꝑs fit tūc vtiq3 in ipſa ve
ne ample facte faciunt in ipſa ex terra pinguē ꝛ groſſum

ſuccū.ſol aūt diffundens ſpiritū ipſum facit extrauidere
vel exire ſicut leuē exiſtentē in extremitatibꝰ ꝛ fructifica
re:ꝛ ſubtile quidē humiditatē a fructu aufert:groſſa autē
maturans ſol ꝛ calefaciens dulcorat:arbores hō que nō
fructificant nō habent pinguedinē in ſeipſis quāta in fru
ctū tradāt extra.Omnis aūt arbor quādo a tēpore firma
bitur ꝛ ſumat ex inferioribus vtiq3 a radicibus terre ceſ
ſat augeri. ¶ Quibuſcūq3 aūt arboribus ab alijs arbo/
ribus oculi inſiti ſunt:ꝛ arbores facti in arboribus viuūt
ꝛ fructificant ꝛ fructū nō ſimilem quibus inſite ſunt tali
mō hoc fit. ¶ Accidit oculo ꝑmū quidē germinare:ali/
mentum enim habuit primū quidē ab arbore a qua deci
ſus eſt:deinde in qua ſitus eſt:quādo aūt germinabit ita
tranſmittit in arborē radices ab ipſa ſubtiles.ꝛ ꝑmū au/
get̃ ab humiditate que eſt in arbore in qua ſitus eſt:dein
de tempore facto mittit radices in terram ꝓpterea ꝙ in
qua ſitus eſt:ꝛ eleuat̃ a terra attrahens humiditatē ꝛ nu/
trimentū ipſi:ꝛ exinde eſt quare nō eſt admirandū inſi/
tas arbores alterius fructꝰ eſſe:viuūt eni a terra. Hec aūt
dicta ſunt a me de arboribus ꝛ fructibus propter hoc:q2
nō eſt poſſibile mihi ſermonē ſemper factū derelinque/
re. ¶ Redibo aūt iterū retro cuius ſermonis cauſa h de
his dicta ſunt.dico enim vegetabilia in terra omnia viue
re ab humiditate terre:ꝛ qualiter ſe habet terra humidi/
tate que eſt in ipſa:ita ꝛ vegetabilia habere:ita ꝛ puer vi/
uit a matre in matricibus:ꝛ quomodo mater ſana ſe ha/
bet:ꝛ ita puer ſe habet.Siquis autem voluerit intellige/
re ea que dicta ſunt de huiuſmodi inueniet ex principio
ad finem:naturam omnem ſimilē exiſtere:vegetabiliū
enim ex terra ꝛ humana natura.Et h a me ad hoc dicta
ſunt. ¶ Puer autē in matricibus exiſtens:manus habet
apud mentum ꝛ caput prope pedes:ꝛ nō eſt vere iudica
re:neq3 videbis in matricibus puerum viuum caput ſu/
perius habet aut inferius:ex vmbilico diſtenſi ſunt pan/
niculi propoſiti ſibi. ¶ Nunc autem dico cognitionem
quā dixi enuntiare pauloante ſicut poſſibile eſt humane
menti manifeſtā exiſtentē cuilibet volenti ſcire de hoc
q2 ſperma in pāniculo eſt:ꝛ ſm medium ipſius vmbili/
cus eſt:exinde primum ſpirationem attrahit ad ſe ꝛ tran
ſit extra ꝛ ex vmbilico panniculi ſunt in aliam naturam
pueri ſic ſe habētem quā dixi inuenies totam vſq3 ad fi/
nē:qualiter a me in ſermonibus nō fuerit aſſertū. ¶ Si
voluerit enim aliquis teſtibus quibus debeo dicere vti.
ſiquis enim voluerit oua.xx.aut plura qualiter excoriā/
tur ſuperponere gallis vel gallinis ſiue duobꝰ aut pluri/
bus:ꝛ incipiens ſingula die a ſecunda vſq3 ad vltimam
ſm ꝙ deficiet ouum auferas frangendo intendens inue/
niat omnia habentia ſm meam rationē vt congruit auis
naturam comparare nature hominis: ꝙ enim panni/
culi ſunt ex vmbilico diſtenſi:ꝛ alia quecunq3 dicta ſunt
de puero ita ſe habere in ouo auiculari inuenies ex prin/
cipio vſq3 ad finem:ꝛ etiam ſiquis nondum ſciuit admi/
rabitur in ouo auis exiſtere vmbilicum:h autem ſic ſe
habent:ꝛ h a me dicta ſunt. ¶ Quando autem mulieri
partus aduenit:accidit tūc puero moto ꝛ calcitranti ma/
nibꝰ ꝛ pedibꝰ rumpere aliquē interiorꝫ pāniculorꝫ.rupto
aūt vno alq vtiq3 infirmiorē fortitudinē hñt ꝛ rumpun/
tur.ꝑmū quidē illius ꝯtigui deinde poſtremus:qñ autē
frangantur pāniculi:tunc ſoluitur a ligamento embrio:ꝛ
tendit extra ſecūdum:venientibus enim pāniculis ab
anterius ꝛ his apertis matrices nō habent amplius po/
tentiam puerum retinere:ſimul capiuntur vel cooperiū/
tur enim ꝛ pāniculi matricum quando puer circūuolui/
tur non multa potentia:quando autem egreditur puer:
cogit ꝛ dilatat matrices in exitu tanquam molles exiſtē/

tere egreditur anteꝗ ad caput ſi ſm naturam exierit.grauiora enim ſunt ipſi ſuperiora ex vmbilico liberata:exiſtens in matricibꝰ incōtinens magis fit.¶ Ex paniculis ſm ruptionem ſimul decimo menſe quādo partus matri aduenit.Si autem violentam paſſionem paſſus fuerit puer ⁊ ante hoc tempus ruptis paniculis egreditur:⁊ hoc ſi nutrimentum prauis fiat a matre pueroꝛ:⁊ ſic prius partus matri aduenit:velocius autem decem menſibus egreditur.¶ Sed quicunqꝫ opinati ſunt habere puerū tempus plus decem mēſibus:etiam enim multotiens hoc audiui:extraxerūt hoc mō quo debeo dicere.¶ Quādo matrices ſpiritum acceperunt in ſeipſas a ventre ventoſitatem prebente inflabuntur.ſi eñ hoc poterant vel putant uti mulieres ad ſe haberet:tunc ⁊ ſi menſtrua nō exiſtentia conuertantur in matricibus ⁊ fuerint diuturnioꝛa ſemper defluunt in matrices.eſt quidem quando a ventoſitate que eſt a ventre.eſt autem quādoqꝫ ⁊ calefacta:ſed etiam tunc in vtero putant habere mulieres tanquā menſtruis non egredientibus ⁊ matricibus inflatis:deinde quando menſtrua rumpuntur ſpontanea:aut alijs ſuperdeſcendentibus ad matrices ⁊ ducentibus deoꝛſum prioꝛa:⁊ ventoſitas egreſſa eſt.¶ Et mulieris vtiqꝫ cōfeſtim poſt purgationem matrices aperte ſunt:⁊ ad teſticulum conuerſe ſunt ⁊ coeuntes cum viris mulieres cōceperunt ad ſe eodem die aut ſimul paucis diebus:putāt autem mulieres inexperte harum rationum ⁊ cauſarum illo tempoꝛe in ventre habere tunc quādo menſtrua nō egrediebantur ab ipſis ⁊ matrices inflate erant.¶ Qđ autem non eſt diuturnum decē menſibus habere in ventro dicam.¶ Nutrimentum ⁊ augmentū quidem a matre deſcendens non amplius ſufficiens puero eſt:quando decem menſes aduenerint ⁊ embrio augeat̃.attrahit eñ ad ſe ſanguinem dulciſſimum:pariter autem ⁊ a lacte augeatur parum:cū autem ipſi rarioꝛa hec ſumet groſſioꝛ exiſtens puer petens plus nō exiſtente nutrimento calcitrat ⁊ paniculos rumpit.¶ Et mulieres primo parientes hec patiuntur magis:deficit enim nutrimentum pueris ſufficiens vſqꝫ ad decem menſes. plus deficit autem his propter hoc:ſunt autem hec que purgantur a mēſtruis plurimis.alie vero paucioꝛibus hoc autem ſemper fit:⁊ natura ⁊ in genere matricum eſt.que autem menſtrua modica tranſmittunt:nutrimentū rarius ſe prebent pueris in vltimo tempoꝛe:quando vtiqꝫ ergo ſuperioꝛi nutrimento indigent faciunt calcitrare:⁊ ante decē menſes egredi.parū enim ab ipſis egreditur ſanguis:ſic autem in plus accidit ⁊ ſine lacte magis eſſe has mulieres que modica menſtrua mittūt durioꝛis eñ carnis ⁊ denſe carnis ſunt.¶ Hac autem ratione:q: deficiente nutrimento egreditur embrio:niſi aliqua paſſio violenta accidat.¶ Teſtimonium autem eſt auis que fit ex vitello oui hoc modo:accubante matre calefit ouum:⁊ qđ exiſtit in ouo a matre mouetur.calefactum autem qđ exiſtit in ouo ſpiritū habet ⁊ attrahit aliū frigidum ab aere per ouum:ouū enim rarum ita tanquā aptū ſpiritum attractū ſufficientem ire exiſtente inferius ⁊ augetur auis in ouo ⁊ articulatur hoc modo ⁊ ſimili quo ⁊ puer:ſicut ⁊ prius dictum eſt a me:fit autem ex vitello oui:nutrimentū autem ⁊ augmentū eſt ab albo qđ eſt in ouo:⁊ hoc vtiqꝫ manifeſtū eſt omnibus factū quicūqꝫ ⁊ itellectū intendūt.¶ Quādo autem deficit nutrimentū auicule ex ouo non habens ſufficiens a quo viuat mouetur foꝛtiter in ouo appetens nutrimentū plus:⁊ paniculi circūfrangunt̃:⁊ quādo mater ſentit auiculam moueri foꝛtiter rumpēs extrahit:⁊ hec accidunt ſibi in viginti diebus.⁊ manifeſtum eſt ꝙ ita ſe hꝫ:quādo enim ſculpſit auis in coꝛtice oui:nihil eſt humidum qđ ſit dignū ratione:cōſumptū enim eſt in auiculā.

¶ Ita aūt ⁊ puer quādo augetur nō amplius pōt mater prebere nutrimentū ſufficiens:appetens igit̃ plus nutrimentū preſente embrione calcitrans frangit paniculos.⁊ ſolutū a ligamento tendit pariter foras:hec fiunt in decem menſibus ad longiſſimū:⁊ ſm hanc ratonē ⁊ beſtijs ⁊ feris partꝰ aduenit tēpoꝛe in quo ſingulū parit ad longius. vnicuiqꝫ enim animaliū neceſſe eſt tēpus eſſe in quo nutrimentū rarius eſt embrioni:⁊ deficiet:⁊ partus adeſt. Et que quidē habent minus nutrimentū embrionibꝰ minus pariunt:que vero plus poſterius:⁊ hec quidē ad hoc dicta ſunt a me.¶ Puer autē quādo circūfrangunt̃ paniculi:ſi quidē vtiqꝫ in exitu ad caput facile parit mulier.ſi autē ſm latus aut ſm pedes egredit̃.fit enim hoc ſi ita egreſſus accidat.factus aūt ab amplitudine matricū ⁊ ſi mater in doloꝛe nō quieſcat.primū aūt ⁊ ſi ita egredit̃ difficulter pariet mulier.multe vtiqꝫ aut ipſe deſtructe ſunt aut pueri aut ſimul.¶ Parientes aūt mulieres maxime dolent que primo pariunt ꝓpter inexperientiā doloꝝ:⁊ maxime dolent quedā ſm lumbos ⁊ anchas:dolēt aūt ⁊ totū coꝛpus.diſtant aūt ⁊ anche ipſarū:que aūt maxime experte partus minus dolent ꝓmo parientibꝰ:que vero multotiens minus dolent.¶ Si ad caput ierit embrio:caput primo extra egredit̃:deinde alia mēbra cōſequentia:poſtremo aūt vmbilicus.ex vmbilico autē regio tenſa eſt.poſt hoc aūt putredo venit ſanguinea a capite ⁊ ab alio coꝛpoꝛe:ſegregata a coactione ⁊ laboꝛe ⁊ caliditate ⁊ fecit vel facit viam purgationi partus poſt exitū putridi.¶ Mūdificatio fit ſm tpſ prius dictū:⁊ mamille ⁊ alia mēbra mulierū quecūqꝫ humidioꝛa ſunt:rumpūtur minus quidē in primo partu:deinde tanquā pluribꝰ coꝛrūpunt̃ partibꝰ adhuc magis rumpunt̃ euacuatis venis a mundificatione partus.hec aūt a me dicta ſunt ad hec.¶ Gemelli aūt fiunt ab vno coitu.habēt enim vētres ⁊ ſinus matrices denſos.hos quidē longioꝛes:alios vero ꝓpinquioꝛes teſticulis ⁊ multoꝝ generatiua animaliū plures habent paucoꝝ generatiuis:ſimiliter aūt oues ⁊ beſtie ⁊ aues:quādo aūt mulieri accidat diuerſa aut diuiſa accidens ad duos ventres ⁊ matrices rapiant ſperma ⁊ ventriū:neqꝫ alter ad alterū ventrē relaxet:diuiſum aūt in vtroqꝫ ventre panniculat̃ ⁊ viuificat̃ eodē modo quo ⁊ nunc dictū eſt.ꝙ aūt ab vno coitu gemelli fiunt:hoc eſt ſignū canis ⁊ ſus ⁊ alia aīalia ſunt:quecūqꝫ ab vno coitu pariunt ⁊ duo ⁊ plura:⁊ ſingulū aīaliū in matricibus in vētre ⁊ paniculo ſunt:⁊ hec nos ipſi dicamus fieri:⁊ hec pariūt eadē die ⁊ omnia vt multū.ſic aūt ⁊ mulieri ab vno coitu pueri facti:vterqꝫ in vētre ⁊ in regione eſt:⁊ pariūtur eadē die vtriqꝫ:⁊ primum alter egredit̃ foras ⁊ regio ipſius.¶ Qđ aūt femina ⁊ maſculus gemelli fiunt:dico in femina ⁊ in viro ⁊ inde vnoquoqꝫ aīali ſperma eſſe ⁊ infirmius ⁊ foꝛtius:⁊ non in ſimul egredit̃ ſperma:ſed in duas ⁊ tres eiectiones:⁊ nō eſt poſſibile ſemꝑ ſimile eſſe totum foꝛte:qđ primo egredit̃ ⁊ qđ poſterius.ſiquidem cōtingat groſſum ⁊ foꝛte ſperma intrare in alterū vētriū illic maſculus fit:ſi vero in alterū humidius ⁊ imbecillius:ibi femina fit.ſi vero in vtroqꝫ foꝛte ingrediat̃:vtriqꝫ maſculi fiunt.ſi vero īfirmū vtreqꝫ femine fiunt.¶ Iſte ſermo ſic dictus totus finem habet. Deo gratias.

¶ Explicit liber Hippo.de natura pueroꝝ tranſlatus de greco in latinum a magiſtro Bartholomeo de Meſſina ſiculo:iuſſu ac mandato illuſtriſſimi viri Māfredi ſereniſſimi regis Sicilie ſcientie amatoris ⁊ Emēdatus per magiſtrum Gregoꝛium a vulpe de Vincentia artium ⁊ medicine doctoꝛem.

¶ Ludouicus Bonaciolus emerito philoſophο, ac medico Nicolao Leoniceno. S. D.

Ceſarem Neronem culpant pleriqȝ, q Senecaȝ preceptorem, τ ſenem grauiſſimum, Lucanum conſociuȝ, τ vatem clariſſimum, piſonianę coniurationis labe notatos ad imanem mortem ſibiipſis cōſciſcendā imaniter coegerit. q Agrippinam aſtutiſſimam genitricem (impiiſſimuȝ quidem) feminco furore irritatam, eidemqȝ imperium ſurrepturam minanteȝ funeſtiſſime occidi, cremariqȝ mandauerit. Unus tamen Nero in preceptorem, in conſocium, in parentem occaſione preſtita ſeuiſſimus ſeuitudinem exercuit. Proindeqȝ multo magis eos culpandos cenſeo, qui ampliſſimos in arte medica adeo erroribus, mendacitatiſqȝ contagionibus interpellatos conſcripſerunt codices, vti in dies, eorum per verſa doctrina imbuti, non vnus tm̄, ſed Nerone neroniores innumeri repullulent, Quippe qui hac ſua inſcitia, ignorationeqȝ ducti, ſinguli ęgrotis ſingulis, ſuę ſpectatę peritię (perinde ac ſi dii forent) cōmiſſis omnem citra ruborem, ſūmaqȝ impunitate letum in trepide afferant. Etenim Pſytacus haud quicq̄ȝ aliud, q̄ȝ didicerit balbutit, couitia edoctus die, noctuqȝ maledectis obſtrepens conuitiabitur, Ec quid mortaliū generi adęque peſtilens exitialeqȝ: At ſi Pſytacuȝ conuitii inſontem velis, excidenda prorſus lingua eſt. Quod vnus ipſe noſtra hac tempeſtate Nicolae Leo. cumulatiſſime facis, qui ſolus omniuȝ mendas, hancqȝ medices labem deprehendere compos tuis exactis īterpretationibus bonarum artiuȝ ſtudia reuehis, pollutiſſimas fruges obſtirpas, malas artes conuellis, τ quod alienum cenſetur abdicas, ac veluti profanum ab ipſo veſtibulo ſacrarum literarum eliminas. O rem inclytę vocis, tibiqȝ digniſſimo viro digniſſimam. Nihil eniȝ excelſius, nihil ſpecioſius, nil deniqȝ mortalibus conducibilius. Tua hac diligentia, τ prouida ſolertia, qua Gal. vera medices ars polleat ac vigeat. Hoc abs te vno omnes τ efflagitant τ expectant. Nequeunt eniȝ homines (pręſertim eruditi ac ſtudioſi) ſumma ſibi omnia de te etiānum tacente non polliceri. O quantuȝ mortales tibi debent, qui nō modo Gal. volumina (hactenus adeo barbara, adeoqȝ mendoſa vt Galenicam illā eloquentiam, doctrinam, maieſtatemqȝ neutiq̄ȝ redolerent) in latinuȝ ſermonem conuertas, verum τ quod plus admodum eſtimandum, quo nam pacto intelligenda ſint fideliter admoneas. Quo fit vt tu Gal. laudes cumules, atqȝ admodum ingens occurras. Difficile ſane Galeno fuit verum medices dogma ſcribere. at difficillimum quis dixerit, omnibus etiānum fide dignis perperam Gal. interpretantibus veriſſimas eiuſdem ſententias expalpare, explicare, publiceqȝ edocere. Quod tu ipſe quotidie affatim peragis. Ceterum vſqȝ adeo his tranſlationibus inſudandum duxiſti, vt non modo Gal. libros in Romanam linguam propenſo animo vertas. Sed τ verſos ſumma diligentia (vt bene cum literis agatur) caſtiges indicio eſſe poterunt in arte parua, cc. fere loca librariorum, vitio partim deprauata partim penitus omiſſa nuperrime per te ipſuȝ recognita reſtitutaqȝ. Perge igitur perſeuera, τ hoc Gal. abs te Nico. ſuſceptuȝ patrocinium non deſere, hoc perpetim identidem propoſitum ſpecta aſſiduęqȝ preme, Niſi futurum velis: vt quę reuiuiſcere decreta occeperunt, conſeneſcant denuo, decedant, obliterenturqȝ. Id equidem temporibus tuis futurum facile ſperare poſſumus, vti te volēte (nam potes) Galeni dogmata quę vſqȝ in hunc diem peſſuȝ ierint euibrentur, atqȝ ad priſtinam illam dignitatem faberrime reuocentur. Uale.

¶ Nicolai Leoniceni in libros Galeni e greca in linguam latinam a ſe tranſlatos prefatio communis.

Quam difficile ſit ex greca lingua in latinam libros cõuertere teſtant̃ illi qui circa B grecos autores interpretãdi ſtudiũ ſumma cũ laude fuere verſati. Inter quos oium iudicio Theodorus Gaça pmas obtinet partes. Hic ꝟo in ſua ad Xiſtũ pont. in libros de aialibus pfatione ad alias interpretãdi difficultates, hanc quoqꝫ ſcribit accedere, ꝙ exemplaria greca ſi qñ librarioꝝ culpa, vel aliquo alio caſu habent̃ mendoſa corrigere ſit neceſſariũ. Alioquin vel ipſi interpreti vel autori cuius opus interpretãdũ ſuſcipit̃ parat̃ infamia. Solere aũt hoies potius de interprete, ꝙ̃ de autore operis male iudicare, idẽ Theodorus enunciat (qua ſi diuinaret fore vt ꝛ ipſe aliqñ hui⁹ iudicij notã ſubiret.

Theodorus gaça primus interpretũ iudicij ſui notã ſubijt.

Nã etſi eius trãſlationes ſint alijs elegantiores, ꝛ fideliores. Ita tñ aliqñ bon⁹ dormitat Theodorus, vt nõ poſſit vel ipſe, vel Ariſtoteles quẽ nobis latinũ fecit, culpaꝫ erroris effugere, qualis eſt ille libro ſeptio de hyſtoria aialiũ manifeſtus, vbi Ariſtoteles eodẽ Theodoro Gaça interprete ſcribit hec verba. Canes trib⁹ laborãt vitijs, rabie, angina, podagra, facit rabies furoreꝫ: ꝛ que momorderit oia rabiũt excepto hoie. Intereunt canes hoc morbo: ꝛ que morſa ſunt excepto hoie. Hec Ariſtoteles, aut Ariſtotelẽ interpretãs Theodorus. Sed que eſt tã puerilis iperitie: que neſciat ex morſu canis rabidi rabire hominẽ, ſicuti alia animalia, ꝛ miſerabiliter ex rabie obire:

Albert⁹ magnus Ariſto. vel Theodori errorẽ obũbrat.

¶ Hũc tñ pmaximũ Ariſtotelis (ſi ita ſcripſit) errorem conat̃ Albertus cognomẽto magnus leui admodũ rõne obũbrare, ſcribẽs in hũc modũ. Libro ſuo itidẽ ſeptio de hyſtoria aialiũ capite 2° de infirmitatibus, ꝛ pfectibus quadrupedũ aialiũ iſcripto. Canina aũt rabies mutat̃ in inſaniã demoniacã: ꝛ eſt ipſa infirmitas cũ veneno qd̃ in humore dentiũ trãſfundit̃ in vulnera eoꝝ, qui mordent̃ a cane rabido furiũt: ꝛ moriunt̃ pter hoiem qui per medicinã poterit iuuari: multi tamẽ ex hoibus moriunt̃. Jã eni vidi hoiem morſuꝫ a cane rabido in brachio: ꝛ anno ſeptimo poſt icepit inflari locus cicatricis: ꝛ mortuus eſt infra duos dies.

Cõtra Albertum.

¶ In qbus ꝟbis neſcio vtrũ Albertus magis accuſet Ariſtotelẽ an excuſet. Nam multos hoies ex morſu canis rabidi mori idẽ Albert⁹ fatet̃ qd̃ in ꝟbis paulo antea ſcriptis videt̃ oino negare Ariſtoteles in quibus neqꝫ rabire hoies morſos a cane rabido: neqꝫ mori, ſicuti reliqua aialia, ſcribit ꝛ pterea in his qui nõ rabiũt, aut non moriunt̃ hoibus talẽ affert Albertus cãm que ꝛ in alijs quoqꝫ aialibus afferri põt. Nã ꝛ ipſa auxilio medicine iuuari pñt, qd̃ neqꝫ brutis deeſt, ꝙ̃uis arte medicine careãt cũ ſint ꝛ veterinarij: ꝛ qui mulomedici nuncupant̃: ꝛ curatores alij qui quorũdã brutoꝝ ſaluti puidẽt: qñ ꝛ Albertus ipſe nõ dedignat⁹ eſt ad porcorũ morbos remedia ſcribere. Quare ſi ea cã hoiem excipit Ariſtoteles qui neqꝫ rabiat: neqꝫ ex rabie moriat̃: qa per medicinam iuuari poſſit, vt inquit Albertus: tũc ꝛ equos, ꝛ muloꝛ: ꝛ caneꝫ quoqꝫ debuit excipere, quos conſtat a rabie eadẽ ope qua hoies, ſepe fuiſſe ſeruatos. Nã canis rabidus ita ſuuꝫ genus ſicut alienũ dentibus impetit.

Gentis belli Ariſtotelis.

¶ Ego autem nõ puto aliter hũc locũ Ariſtotelis poſſe pro vero defendi, niſi verbũ vnum qd̃ fuit librarioꝛũ culpa viciatum prius in greco codice (vt etiã in alijs faciẽdũ Theodorus precipit) caſtigetur, qd̃ vna tñ, aut altera litera hic cõmutata facilime poſſumus facere. Naꝫ vbi greca ſcriptura habet πλὴν ἀνθρώπου. i. excepto homine, ſi loco πλὴν qd̃ verbuꝫ ſignificat preter πρὶν ſcripſeris qd̃ ſignificat prius: tũc verus ſenſus Ariſtoteli erit reſtitutus: ꝛ vna ſyllaba vel duabus vt diximus literis in greco codice permutatis totius loci trãſlatio ita ſe recte habebit. Canes tribus laborãt vitijs, rabie, angina podagra. facit rabies furorẽ, ꝛ que momorderint oia rabiũt, prius hoie. Intereunt canes hoc morbo, ꝛ que morſa ſunt, prius homine, quoꝛũ verboꝛũ ſenſus non caret veritate. eſt enim talis, ꝙ omnia aialia morſa a cane rabido prius rabiunt, ꝛ conſequenter obeunt, ꝙ̃ homo. Tardiſſime autem ex cunctis aialibus rabire hominẽ, atqꝫ ex rabie interire, ꝛ ipſe Albertus teſtatur exemplo illius qui morſus a cane rabido ſeptimo ab inde anno ex rabie interijt. Auicenna quoqꝫ quorundã recitat opionẽ qui aiunt homines poſt duodecimũ a morſu annuꝫ in rabiem aliquãdo incidere.

Auicenna.

Quãuis autẽ nõ ſint prefinita animalibus morſis rabiẽdi tempora: qa ꝛ canis mordentis virus, ꝛ animalis quod mordetur habitus multis modis põt variari: puto tamẽ ſi omnia agantur paria verum eſſe qd̃ dicit Ariſto. idem quoqꝫ experientia comprobante, tardius rabire hominẽ a cane rabido morſuꝫ, ꝙ̃ cetera aialia, qd̃ fieri põt ppter maiorẽ inter hominẽ, ꝛ brutũ nature diſſidentiam, ſicuti eiuſdeꝫ nature conſenſus cauſa eſt vt canis citiſſime pre cunctis aialibus a cane rabido morſus in rabieꝫ agatur, qd̃ etiam vſu ſolet euenire in morbis non ſine veneno cõtagioſis, nã craſſante peſtilentia hoies ab hoib⁹: ꝛ affines ab affinibus citius contagiũ patiunt̃. Nos quidẽ ita hũc locũ Ariſtotelis interpretamur atqꝫ ab errore nõ paruo vendicamus. Siquis ꝟo nouerit melius ſũmũ phm Ariſtotelẽ rerũ nature cõſultiſſimũ, neqꝫ rõni, neqꝫ experiẽtie ꝯtraria hoc loco ſcribentẽ demõſtrare, ſalua etiã greci codicis ſcriptura, ꝛ Theodori Gaçe iterptatione, ſciat ſe nõ mõ alijs, qui ꝛ Ariſtoteli, ꝛ eius interpreti Theodoro plurimũ afficiunt̃: ſed mihi quoqꝫ ſummopere placiturũ.

Ariſtoteles rerꝫ nature cõſultiſſimus.

Neqꝫ eñi hec eo animo ſcripſimus, vt Theodoruꝫ de literis, atqꝫ vniuerſa phia optime meritũ, tanꝙ̃ malũ interpretem damnaremus: ſed potius vt noſipſos eiuſdẽ Theodori autoritate tueremur, ſi quãdo in nr̃is tranſlationibus verba greca negligimus: ꝛ veram autoris ſentẽtiam malumus interpretari, vbi preſertim paruo deflexu literarũ factũ in greco codice errorem poſſumus coniectari, quem parua litura valeat emendare. Neqꝫ tamẽ hoc temere, aut nimiũ licenter agimus: ſed vbi neſcimus aliter illũ quem interpretamur autorẽ, aut a cõtradictione, aut a falſo manifeſto defendere, ſicuti ob hec ipſa incõmoda euitãda duo tñ in duob⁹ artis medicinalis Galeni, que vulgo ars parua noiat̃, locis, ꝟba caſtigauimus ꝛ aliter ꝙ̃ in multis alijs etiaꝫ antiquis codicibus ſcripta inueniant̃, legenda cenſuimus.

Duo loca caſtigat in arte parua que ꝯdictionẽ in vitio Gal. facẽ videntur.

¶ Primus locus eſt in tertio eiuſdẽ libri tractatu: vbi Galenus docẽs curare iaꝫ factã egritudinẽ, ſcribit hec verba ſm tranſlationẽ, que in vſu habetur. Facta ꝟo egritudo curabitur diſpoſitione a qua principaliter ſm naturam operatio leditur ablata, quam ꝛ ipſam dicimus egritudinis cauſam. In his verbis due ſunt ꝯtradictiones manifeſte. Prima eſt qua Galenus ſuo dogmati contradicit, ſi ita dicat diſpoſitionem ledenteꝫ pncipaliter operationes nõ eſſe egritudinẽ, ſed cauſam egritudinis. Secunda cõtradictio eſt, qua verba

Prim⁹ loc⁹.

ipſa ſibiipſis repugnãt. Nam ſi talis diſpõ de qua Galenus loquit̃ ſit cauſa egritudinis: quõ poteſt ledere p̃ncipaliter ideſt imediate operationes: Sicuti enĩ propriũ eſt egritudinis imediate ledere operationes, ita propriũ eſt cauſe non p̃ncipal'r ſiue imediate, ſed per cauſaʒ mediam eaſdem ledere operationes.

Hali expõ.

¶ Huius quideʒ loci difficultatẽ tam arabes q̃ etiam latini Galeni expoſitores animaduertẽtes varijs expoſitionibus eã ſoluere tẽtauerunt. Hali primus arabicã exponens tranſlationem putat hunc locũ eſſe defectũ, ⁊ vnum, aut duo verba, ſupplet, vt ita dicat̃: facta ꝟo egritudo curabit̃ diſpoſitione ablata a qua oritur diſpoſitio, que p̃ncipal'r ledit operationes. Veruʒ hic exponẽdi modus p̃ter id qd̃ eſt violentus: ⁊ quandã ſapit barbariem, etiã hoc habet incommodi, q̄ dum vnũ vulnus ſanat, aliud exulcerat. Videri enĩ facit egritudinẽ factã habere cauſaʒ: qd̃ tamẽ multis in locis Galenus negat. Quare hanc Hali expoſitionem, tanq̃ a Galeni placitis abhorrẽtẽ reſpuit.

Pluſq̃ cõmentatoris expoſitio.

Pluſq̃ cõmẽtator, ⁊ alterã affert tolerabilioreʒ: q̄ nihil ponit Galeno cõtrariũ. Barbarã tamẽ ſicuti primã Hali ⁊ tam grece, q̃ etiã latine lingue repugnantẽ. Nam non cauſam caſu accuſatiuo, ſed cauſa caſu ablatiuo legẽdũ putat, atq; ita vult verbũ relatiuũ quã, nõ referre diſpoſitionẽ ledenteʒ p̃ncipal'r operationẽ ſed ipſam operationeʒ leſam cuius egritudo ſit cauſa: verũ ſi hũc Galenus habuiſſet intellectum, non ita balbutiſſet: ſed hoc, vel alio modo minime barbaro locutus eſſet. Exẽpli grã ſic. Facta egritudo curabit̃ diſpoſitione ſoluta a qua p̃ncipal'r, que ſm naturã operatio leditur qd̃ ex egritudine fieri dicimus: tunc enĩ illud relatiuũ qd̃, potuiſſet referre verbũ infinitiuũ ſcilʒ ledi operationẽ qd̃ relatiuũ quã, non poteſt referre: ſicuti neq; etiã operationẽ leſaʒ cũ hec in ipſo verborũ contextu non ponat̃: neq; etiã poſſit ſubaudiri. Sed ⁊ hic loq̃ndi modus, ſi ita dicatur per ſubauditionẽ operationẽ leſaʒ eſſe cauſam egritudinis, dat nobis intelligi egritudinem eſſe cauſam finalẽ, ⁊ non efficientẽ egritudinis vt ſi quis dixerit ambulationẽ eſſe cauſam ſanitatis, non id ſignificatur ſanitatẽ facere ambulationẽ: ſed ſanitatẽ eſſe id qd̃ querit̃ per ambulationẽ.

¶ Verũ hic mihi occurret aliquis philoſophaſter e numero illoꝝ, qui bonas odere literas, qui in ea hereſi ſunt, nõ poſſe queq̃ ⁊ recte loqui, ⁊ recte philoſophari, atq; ita inquiet. Hoc genus argumẽtandi ſumptũ ex loq̃ndi norma, nõ eſt phõꝝ, aut medicorũ ſed grãmatiſtarũ propriũ. Nos non iſtas curamus rhetorias, vel potius pedagogias, qui nõ eloquentiaʒ: ſed ſapientiaʒ querimus.

¶ Si hec mihi obiecerint qui barbaram colunt, vel phiam, vel medicinaʒ, ⁊ velim ad oĩa reſpondere, cogar ſubire alteram multo priore longiorẽ diſputationẽ, de genere dicendi phõꝝ tactam quideʒ, ⁊ a veteribus prideʒ: nouiſſime aũt etate noſtra iter Picuʒ, atq; Hermolaũ tanta eloq̃ntia aptã, vt appeat nõ poſſe illos qui ſe lingua fatentur barbaros ſine ea cui ſemp fuere īſenſiſſimi eloq̃ntia defendi. Sed hac omiſſa que non eſt vel huius temporis, vel iſtiuſ queſtione, remittam illos, ſiue medicos, ſiue phõs ſiue vtroſq;, qui mihi iſta obiectauerint, ad Ariſtoteleʒ, atq; Galenũ: ⁊ quoniã forte nondum ipſos legerunt, vel nunq̃ lecturi ſunt, cuʒ pleriq; eoꝝ iſtis poſt habitis Auerroim, atq; Auicennã deos ſibi alterũ phie alterũ medicine fecerint oſtendaʒ locos vbi, tam Ariſtoteles, q̃ etiã Galenus ex recto vſu loq̃ndi argumentent̃.

Aliqui omiſſo Ariſtotele atq; Galeno Auerroim ⁊ Auicennã ſibi deos fecerũt

Ariſtoteles quidẽ libro 2° moraliũ nicomachiorũ. Inter alias rationes quibus probat virtutem non eſſe affectũ, vnaʒ etiã ponit que innititur dicendi cõſuetudini: ſcribens in hunc moduʒ. Inſuper ſm affectus moueri dicimur, ſed ſm virtutes ⁊ vitia nõ moueri: ſed certo modo diſpoſiti eſſe. Galenus ꝟo in expoſitione afoziſmi illius qui in ſcda particula per hec verba profertur, ſm antiquã tranſlationẽ. Vbicũq; cibus preter naturã intrat, hic egritudinẽ facit. Tres tangit eiuſdẽ afoziſmi expoſitiones, ⁊ tertiã nõ alia improbat ratione: niſi q̄ ex ea ſequitur Hippocratẽ vſum fuiſſe inſueto loq̃ndi modo, ſicuti, ⁊ nos pauloantea expõnẽ Pluſq̃ cõmentatoris infringebamus: q̄ñ ex illa ſequeret̃ Galenuʒ virum in ſua lingua eloquentiſſimũ, fuiſſe infantiſſimũ, vel qd̃ abhominandũ dictu barbariſmũ. Sed age etiam conceſſo phis, ⁊ medicis barbaris taleʒ eſſe ſenſuʒ illoꝝ verboꝝ, que Galeno aſſcribunt̃ .ſ. egritudinis cauſa, qualem putat Pluſq̃ cõmentator, nõne per illa etiã quoddã cõmittitur nugamentũ. Nam qui dicit egritudinem eſſe diſpoſitionẽ ledentẽ operationes: ⁊ poſtea ſubiũgit egritudinis cauſa: ſiue ex egritudine, vt cauſa efficiẽte fieri leſionem operationum, idem bis dicit per verba diuerſa.

Cõciliatoris expoſitio.

¶ Conciliator aũt de hoc Gal. loco, ⁊ ipſe diſa 169ª facit mentioneʒ, ⁊ neq; alia verba ſupplens, ſicuti Hali, neq; priora cõmutans, ſicuti Pluſq̃ cõmentator, aliam affert verboꝝ Galeni expoſitionẽ, per quã ſe putat nihil dicere a Galeno diſſonũ: cũ tamẽ pluribus modis peccet in eadem expoſitione que talis eſt. Facta ꝟo egritudo remouebit̃ diſpoſitione ſoluta: ideſt cauſa coniuncta que principal'r ledit operatiões nõ ſimpl'r, ſed reſpectu cauſe antecedentis. Verũ ex hac expoſitione multa contingunt abſurda: ⁊ que oĩno Gal. dogmatibus aduerſant̃. Primum circa aliquã diſpoſitionẽ p̃ncipal'r ledentẽ operationes: ⁊ tamẽ illam non eſſe egritudinẽ: ſed egritudinis cauſaʒ. Unde pari modo cõcedi poſſet aliqd̃ aĩal eſſe rationale, ⁊ mortale: ⁊ tamẽ non eſſe hoĩem quum hoc totũ .ſ. diſpoſitio ledens p̃ncipal'r operationes ſit eque diffinitio egritudinis apud medicos, ſicuti animal rationale: ⁊ mortale hominis apud phõs: neq; obſtat id qd̃ ait Cõciliator cauſam coniunctaʒ p̃ncipal'r ledere operationẽ non ſimpl'r: ſed reſpectu cauſe antecedẽtis: q̄ hoc etiã dici poſſet aliquãdo de antecedente cauſa reſpectu cauſe primitiue, q̄ videlicet ⁊ ipſa p̃ncipal'r lederet opationes. Quare illud verius exiſtit ſm Galeni ſniam, q̄ nulla diſpoſitio p̃ncipaliter ledit operationes p̃ter egritudinẽ. Cauſa auteʒ, vel antecedẽs, vel coniuncta ſi ledunt operationẽ nõ p̃ncipaliter hoc agunt, ſed per egritudinẽ mediam. Scdm Gal. repugnãs eſſe aliquã egritudinẽ factam que habeat cauſam, cum tamẽ Gal. tractatu 3° artis paruę, ⁊ plurib⁹ alijs locis oĩno neget egritudinẽ factã habere cauſam, ſiue antecedentẽ, ſiue cõiunctã. Tertiũ etiã a Galeno placitis alienũ, cauſam dari coniunctã egritudinis, in quo non ſoluʒ Conciliator ſed etiã Pluſq̃ cõmentator, ⁊ oẽs medici iuniores decipiunt̃, putantes, ita apud Galenũ, ſicuti apud alios medicos, qui alia dogmata colunt cauſas cõiunctas egritudinũ aſſignari: cũ tamẽ ipſe Galenus in libro cui tituluʒ fecit de cauſis continuis ideſt coniunctis, phõs ſtoicos ſcribat primos cauſam cõtentiuã noiaſſe: ⁊ Atheneum Atalcum, p̃pter eam quã habuiſſet cũ Poſſydonio phõ ſtoico cõſuetudinem: primũ cepiſſe de cauſis contentiuis ſiue cõiunctis in medicina loqui. Alijs ꝟo medicis: qui alia colunt dogmata, atq; his p̃ſertim, qui volunt diſpoſitionẽ ledenteʒ operationẽ, ⁊ nõ operationem leſam, eſſe egritudinem, qd̃ eſt ipſius etiam Galeni dogma, non conuenire dicere aliquas eſſe cauſas egritudinum cõtentiuas. Unde Auicẽna viderit qui ſe Galeni fatet̃ interpretẽ ne male in hoc Gal. interpretet̃, qui egritudinẽ eodẽ mõ, quo etiaʒ Gal. diffinit, ⁊ nihilo min⁹ cãs ponit egritudinũ contentiuas ſiue coniunctas. Quartũ abſurdũ qd̃ ſequit̃ ad Cõciliatoris expoſitionẽ, Galenus in arte parua

Cauſa cõiuncta egritudinis apud Galenũ non aſſignat̃.

Atheneus, Atalcus. Poſſydoni⁹ phõ.

Auicenna.

te partia non oĩs ęgritudinis factę: ſed eius tñ antius cauſa antecedẽs in coniunctã deſierit, curationẽ docuiſſe, qđ tamẽ repugnat eiuſdem libri inſtituto, in quo Galenus ſe potius vniuerſalia q̃ particulariora docere profitetur. ℂ Hę ſunt (vt mihi videt̃) fortiſſimę rõnes quę mihi facile perſuadent hũc, de quo diſputamus Gal. locũ nõdũ fuiſſe recte a latinis expoſitum neq̃ etiã conuenienter a Plusq̃cõmentatore emendatum. Et ſi eñi q̃maxime cũ Plusq̃cõmentatore cenſeam eundem locum in eodem verbo librarij grȩci culpa fuiſſe viciatũ: nõ tamẽ eodem etiã modo puto caſtigandũ: ſed alio potius: ex quo nulla in Galeni ſermone barbaries, nulla nugatio, nulla in eius dogmatibus repugnãtia cõſequit̃, & ex quo etiã illud haberi põt, qđ in ſua primũ ſcribit expoſitione Plusq̃cõmentator locũ de quo diximus tractatu 3° artis paruę, cõmentatione 34.ª exponens per hęc ṽba. Deinde dixit facta ṽo &c. Sed facta diſcraſia, ſiue illa ſit quę eſt pars fientis, ſiue quę abſolute facta dicit̃, curabit̃ per ablationem diſpoſitionis principalr̃. i. imediate lędentis operationẽ, quę nihil aliud eſt, q̃ ipſa ęgritudo. Nam ęgritudinis diffinitio, ſicuti Gal. dicit tertia particula de morbis & accidentibus, eſt q̧ ęgritudo eſt compoſitio, vel diſpoſitio pręter naturã p̃ncipalr̃ lędens operationes. Ea eñiz nõ p̃ncipalr̃ lędit operationes: ſed mediante ęgritudine. Hęc Plusq̃cõmentator, qui idẽ ſcribit qđ etiã Galenus loco de quo diximus, ſi recte emendet̃. ℂ Erit autem recta emendatio ſi pro verbo cauſaz, eſſentiã ſiue ſubaz poſueris, vt totum ita ſcribat̃. Facta ṽo ęgritudo iaz curabitur diſpoſitione a qua p̃ncipalr̃, quę ſm naturã operatio lęditur ſoluta, quã & ipſam eſſe eſſentiã ęgritudinis dicimus. Hęc eñi verba idem ſignificabũt qđ p̃ma pars expoſitionis Plusq̃cõmentatoris. Naz reliquũ eius expoſitionis qđ nos antea reprę̃hendimus, occaſionẽ habꝫ ex illo ṽbo cauſa, pro quo nos eſſentiã ſcribimus. Si cui ṽo videt̃ eẽ nimis diſſona caſtigatio ꝓpter magnã duorum verborũ cauſę. ſ. & eſſentię, nõ ſoluꝫ in ſcriptura, ſed etiam in prolatione diſſimilitudinẽ. Siquis inquaz hanc mihi obijciat diſſonantiã ſciat me non verbum latinum cauſaz: ſed gręcũ αἰτίαν qđ idem ſignificat apud gręcos, quod apud latinos cauſa, primo emendare a quo ad οὐσίαν alterꝫ verbũ gręcũ: qđ eſſentiã ſignificat, eſt breuiſſimus trãſitus cũ vna fere ſyllaba diſtent. Hanc aũt duorũ gręcoꝝ nominũ vicinitatẽ fuiſſe cauſam erroris librarij. Indicio eſſe poſſunt quidaz gręci codices in q̃bus loco ṽbi οὐσία, ſcribit̃ aliquãdo vitioſe αἰτία. ℂ Sed & illud aduerſus nos quiſpiã dicere poſſit hanc noſtraz, ſiue in gręco ſiue in latino codice caſtigationẽ eſſe ſuperuacuam, cum idem ſenſus elici queat ſtante ſcriptura quę habet cauſam, ſicuti ſi loco cauſę eſſentia ſcribat̃ quia ſi per cauſam nõ cauſaz efficientẽ, ſed formalẽ intelligam⁹, eadẽ erit Galeni verboꝝ quę habent̃ in antiqua trãſlatione ſnĩa. Nam cauſa formalis, & eſſentia, idem vident̃ importare. ℂ Huic aũt obiectioni facillime reſpondet̃, nõ eſſe Galeni neq̃ alioꝝ medicoꝝ cõſuetudinẽ per cauſam ſimplr̃, cãm formalẽ intelligere ſed efficientẽ tñ modo: qđ probãt duoꝝ libroꝝ Galeni inſcriptiones, alteri⁹ de cauſis morboꝝ, alterius de cauſis accidẽtiũ, in quorũ neutro cauſę formales: ſed efficientes ſolę explicant̃. De ſolis etiã cauſis efficientibus, ac cõſeruantib⁹ medico eẽ ſermonẽ teſtat̃ Alexander in ſuo libro de febribus. Hoc ipſum cõfirmat Auicenna p̃mo libro ſui canonis, ita ſcribens. Dicemus q̧ cauſa in libris medicoꝝ eſt id qđ p̃mo eſt: & ex quo ꝓuenit inuẽtio alicuius diſpoſitionis in corpore humano: aut ei⁹ fixionis. Cauſaz aũt hoc modo acceptam ſolũ dici de cauſa efficiente, vel conſeruante: etiam

Recta emendatio p̃dicti loci & cõuenit cũ Plusq̃cõmentatore &c.

Cã ſimpliciter ſumpta in libris medicoꝝ nõ formalẽ ſed efficientẽ ſignificat.

Alexander. Auicẽna.

Iacobus in ſuis expoſitionib⁹ annotauit. Quare ſi αἰτία in gręco codice, cauſa autẽ in latino retineat̃, nullo modo poterimus difficultates antea tactas euitare.

Iacobus.

ℂ Venio ad alterũ artis pue locũ, quẽ etiã duxim⁹ in gręco codice emẽdãdũ: cũ & huic gręci codicis errori annexus ſit & alter quẽ puto fuiſſe errorẽ trãſlatoris: & nõ codicis. Hic tñ alter error, qui p̃or occurrit eſt vtriq̃ trãſlationi cõmunis: & gręcę. ſ. & arabicę. Nos, etſi nõ ſit noſtrũ hoc in loco propoſitũ loqui de erroribus trãſlationũ, qui culpa interpretũ ꝓdigerũt: ſed potius de his qui vitio gręcorũ codicũ accidere, in quibus fere omnibus idẽ error ſecũdę partis inueniť: hoc tamẽ etiã de altero diſſeremus: quoniaz ſecũdus ex primo magis clareſcere põt. ℂ Eſt aũt error hic in eodẽ tractatu 3° artis paruę, vbi Galenus docet curare flegmonẽ in corpore plethorico. i. abundante humoribus: & ſm gręcã trãſlationẽ, quę in vſu eſt ſcribit in hũc modũ. Si igit̃ fuerit totũ corpus plethoricũ nõ oportet per ipſaz patientẽ partẽ euacuare. Si eñi caraxationib⁹, & inciſionibus ſenſibilr̃ euacuauerimus, dolẽtes partes, attrahemus ꝓpter dolorẽ amplius. Si ṽo calefaciẽtib⁹ diaphoreſin aggreſſi fuerimus facere, trahem⁹ ꝓpter calefactionẽ amplius in partes, q̃ diaphoreſin faciam⁹. Si ṽo velimus recurrere, qđ eſt influxũ, nõ recipiet plenuꝫ exiſtens corpus. Et hucuſq̃ quidẽ trãſlatio vna cũ expoſitione Plusq̃cõmentatoris recte ſe habet. Sequẽs ṽo eget correctione, vbi ita ſcribitur. Ad vtraq̃ igit̃ hęc opꝫ euacuare totũ: & deĩde trahere ecõtrario oĩno ad alias regiones id qđ influit patiẽti parti. hoc ṽo faciẽtẽ repellere a parte prius: deĩde diaphoreſin facere aggredi. Paratior eñi euacuatio quanto p̃ maiora. Hęc ṽba exponens Plusq̃cõmentator ita ſcribit. Cum declarauit ſtãte plethoria totius corpis nullã ſpẽꝫ euacuationis, de ſuperius aſſignatis cõuenire poſſe: nullaz aũt aliã a prędictis eſſe apoſtemati competentẽ, oſtendit primo plethoriã totius adhuc impedientẽ eſſe remouendam dans demuꝫ ordinem ipſarũ euacuationũ adinuicẽꝫ: & dicit. Ad vtraq̃ &c. ideſt igitur ꝓpter hęc vtraq̃ indecentia euacuationis p̃ eandẽ partẽ, & ipoſſibilitatẽ recurſionis ab ipſa ad alias, ꝓpter corporis plethoriã opꝫ euacuare totũ corp⁹. Hoc autẽ ꝓpriiſſime fit flobothomia, nõ ſolũ qdẽ in flegmone: ſed in quibuſcũq̃ alijs generibus apoſtematũ, cũ plethoria totius. Argumentũ eñi oĩum humoꝝ in venis ſupequalitatẽ ipſoꝝ nullo melius educit̃, q̃ flobothomia, ſiquideꝫ nec virtus, nec ętas obſtiterit patientis. Deinde dat ordinẽ euacuationũ fiẽdaꝝ adinuicẽ, poſt plethorię amotionẽ, & dicit. Deĩde &c. ideſt demũ amota plethoria oportet trahere illud qđ influit patienti particulę ad regiones oppoſitas, iam quidẽ capaces recurrẽtis obſeruata oppoſitione per vnã diametrum tñ: quia cum ſit oppoſitio per duas, attractio eſt difficilis, aut impoſſibilis non correſpõdẽtibus meatibus. Poſt hoc autẽ ante aggreſſionẽ diaphoreſis prius oportet repellere qđ influxit parti: deinde aggredi diaphoreſin ideſt euaporationẽ facere: & dedit cauſam huius: & dixit. Paratior eniꝫ &c. ideſt quia ſicuti p̃miſſa euacuatione plethorię recurſio erit facilior, vacuis, atq̃ latis exiſtentibus vijs. Poſt recurſionem aũt facilior eſt euaporatio, propter ſcilꝫ latitudines meatuum membri, & hoc intendebat cuꝫ dicit. Paratior enim euacuatio quanto per maiora. conſtrictio eniꝫ meatuum a plethoria, vniuerſali impedit recurſum, a particulari ṽo ipſius membri impedit euaporationẽ. ℂ Hęc omnia Plusq̃cõmentator, qui errores ſequens gręcę: & arabicę trãſlationis, ipſe & errare coact⁹ eſt. Qđ vt ex ei⁹ probabim⁹ expoſitione in qua fatet̃ nõ eſſe aliũ meliorẽ modũ ſanãdi flegmonẽ in corpe plethorico, pręter illum

Secũdus locus caſtigãdus cui inecuł alter error.

Plusq̃cõmentatoris expoſitio.

Cõtra ipſum

quē Galenus ſcribit hoc loco: ſcilꝫ ꝑ euacuationeꝫ totius corporis ꝑmū: deide retractionē humoris fluētis, retractionē īquā ad loca oppoſita. Excipit aūt Pluſq̄cōmētator corpora illa quibus, vel ob etatem, vel virtutis debilitatem, non conuenit flobothomia. Unde ſequitur ſm eius expoſitionē ꝙ flegmon in his ſic ſit morbus inſanabilis: ſiquidē nō poteſt in corpore humoribus redundāte ſanari, niſi per flobothomiā qḋ remedium nō poſſunt aliqui hoīes, vel ꝓpter etatem, vel ꝓpter imbecillitatē corporis tolerare. Abſurdū aūt dictu videṫ tumorē qui ex ſola humorū abundantia fit eſſe in iſtis inſanabilē. Si v̓o Gal. recte intelligaṫ ſanabilis vtiqꝫ fiet. ⁋ Recte autē intelligetur, ſi verba eius que in pluribus grecis codicibus ſcripta inueniunṫ fideliter transferanṫ. Erit aūt fida trāſlatio hoc modo. Ad vtraqꝫ igiṫ hec oportet euacuare totū, vel oīno retrahere ad alias regiones id qḋ influit. Neqꝫ enī hec duo iubet Galenus fieri, ⁊ vnū poſt alterū: ſed alterū tm̄, vel ſcilꝫ euacuationeꝫ totius per flobothomiā, vbi ⁊ etas, ⁊ virtus cōſentiāt, vel per retractionē humoris fluētis a loco, ad quē fluit ad partes oppoſitas. Fit aūt eadē retractio factis in eiſdē partib⁹ oppoſitis ſcarificationib⁹ quas etas tenella, aut vis debilis pōt melius, q̄ toti⁹ euacuationē tolerare. Nam vt ſcribit Galenus in expoſitione aforiſmi ſupra allegati ſcḋe particule aforiſmorū, qui ita ſcribiṫ ſm trāſlationē vſitatā. Ubicūqꝫ cibus preter naturā ingrediṫ, hic egritudinē facit. Exquiſitiſſima euacuatio oīum humorū fit per flobothomiā. proxima autē iſti eſt ſcarificatio circa talos facta. Talē autē moduꝫ curādi flegmonē in corpore plethorico. ſ. vel per flobothomiā, vel ſcarificationē factaꝫ in partib⁹ oppoſitis. Docet etiā Galenus libro 13° artis curatiue, vbi ita ſcribit. Plethorico aūt exiſtente, vel malis humoribus pleno corpe curatio cū calefacientibus facit humorē fluere ad membra: non tamē alia poſſumus vti. Cogimur igiṫ aliquādo euacuare ſanguinē, vel venā icidētes, vel ſcarificātes mēbra nihil patiētia manu quidē male ſe habēte crura. Altero aūt crure patiēte reliquū. Has enīꝫ euationes fieri iubet humoꝝ multitudo, ſicuti humorū malorū viciū, qḋ cacochimia vocaṫ precipit purgationē. Ex his Gal. verbis quibus ſimilia reſpōdent in arte parua ligdo apparet quō hec quoqꝫ in arte parua ita ſūt ſub diſiunctione legenda, ſicuti illa. ⁋ Forte aūt ad hec Pluſq̄cōmētator obiecerit, vel aliquis ſumens ex verbis Pluſq̄cōmētatoris que ſcribit in ſua expōne occaſionē, ꝙ niſi fiat prius euacuatio totius corporis per flobothomiā ſtante adhuc plethoria, nō poterit fieri recurſus humoris fluentis, q̄a vie non ſunt capaces recurrētis. ⁋ Reſpōſio aūt ad obiectionē facillima eſt. Per quas. n. vias fluebat ad locū patientē per eaſdeꝫ etiā poterit retrofluere, vel per alias iaꝫ factas patentiores ꝓpter ſanguinē attractū atqꝫ euacuatū per ſcarificationes in partib⁹, vt etiā fuit antea dictū oppoſitis factas. Quibus ſi ſolū cucurbitule apponerentur ſine ſcarificatione ſole adhuc ſufficerent humorem fluentē ad locū patientē in ꝯtraria retrahere. Sicuti enī fluebat corpore adhuc plethorico exiſtēte, ita adhuc eadem manente plethoria pōt per eoſdē meatus refluere, vbi ſolum medicus velit humorē a loco nobiliori patiente ad ignobiliorē auertere, humorē dico qui iaꝫ fluit, non qui iam fluxit ad locum patientē. Hic enī (vti inquit Galenus) nō pōt retrocedere ꝓpter corpis plenitudinē: ⁊ hec oīa ꝓbant nō eſſe neceſſariū pro curatione flegmonis hec duo facere. ſ. ⁊ euacuationē totius corpis: ⁊ retractionē humoris fluentis ad oppoſita: ꝯ alterū tm̄ ſufficiat, vel euacuatio totius per quā vene exinanite vt ſola vacui ſine alio diuerſionis auxilio poſſunt humorē fluentem reuocare, vel ſi iſta euacuatio totius omittaṫ, aut ꝓpter etatem, aut ꝓpter egrotātis imbecillitatē ſola retractio humoris fluentis, retractio inquaꝫ ad oppoſita loca, preſertim ſi fiat cuꝫ euacuatione locoꝝ oppoſitoꝝ: vt dixi ex auctē Galeni libro 13° artis curatiue ꝑ ſcarificationes prouidere poſſit ad illa vtraqꝫ, que Galenus veretur ſi ad loci patientis veniamus curationē, ante toti⁹ corpis euacuationē, vel humoris fluentis in ꝯtraria retractionē. ⁋ Hanc aūt eſſe Galeni ſniaꝫ etiā in hoc loco tractatus tertij artis parue teſtanṫ greci codices omnes quos ego viderim, in quibus v̓ba illa. Ad vtraqꝫ igiṫ hec opꝫ euacuare totuꝫ: ⁊ deinde ecōtrario trahere oīno ad alias regiones nō copulatim, vt in hac tranſlatione, quā exponit Pluſq̄cōmētator, ⁊ in altera arabica, quā exponit Hali: ſed potius ſub diſiunctiōe leguntᷣ, hoc modo ſcilicet. Ad vtraqꝫ igitur hec opꝫ euacuare totuꝫ, vel oīno retrahere ad alias regiones id qḋ influit patienti parti. ⁋ Lꝫ autē ſupius dixerim errare G. in loco, ⁊ arabicā, ⁊ grecā trāſlationem a qua traxerit Pluſq̄cōmentator ſue expoſitionis errorem. Inueni tamē etiaꝫ in quibuſdā latinis codicibus grecam habentibus tranſlationem hec eadeꝫ v̓ba non cuꝫ copula et, ſed potius cū dictione diſiunctiua aut, ſicuti in grecis exemplaribus ſcribiṫ. Nicolus ſermone ſeptimo, tractatu q̄nto, capite 12° de debita adminiſtratione recurſus, ⁊ extractus, allegat Galenū hoc eodē loco ſub diſiunctione loquentē. Sed qḋ nos volumus eſſe nō parue dubitationis ſolutionē, ipſe Nicolus facit maioris ambiguitatis occaſionē: ſic enī ſcribit capite allegato. Bene Galenus dixit in Techni euacuandū eſſe totū corpus in primis, aut e cōuerſo trahere oīno ad alias regiōes qḋ influxit particule, vt recipere poſſit repulſaꝫ mām recurrentē, ⁊ vt poſſit nō amplius influere particule q̄ ſit illḋ qḋ extrahaṫ ex ea. Hoc idem Serapio ꝑmo breuiarij: ⁊ Auicēna ꝑmi quarta ⁊ omnes voluerūt autores. Quāuis Galenus locutus fuerit per hāc dictionē diſiunctiuā aut, non tamē voluit ꝙ ſtāte repletione multa corporis poſſit aliquādo fieri diuerſio ante euacuationē, quoniā communis ordo eſt vt icipiatur ab euacuatione: ⁊ poſtea fiat diuerſio. Et iſta dictio aut, in dicto verbo non tenetur diſtinctiue: ſed ordinem in curatione oſtendit: ſcilꝫ: ꝙ prius euacuari debet totū corpus, aut pro deide fieri diuerſio. Dicunt tn̄ ꝙ iſta dictio aut, pōt aliqn̄ teneri diſiunctiue, vt cum fuerit plenitudo ſolum in membro mandante, in quo caſu poſſet medicus ichoare a diuerſione, q̄uis melius, ⁊ rectius ſit ſemper inchoare ab euacuatione: ⁊ precipue per oppoſitā partē ſi pars illa oppoſita cōmunicationē habuerit cū apoſtemoſa particula, quēadmodū natura quam medicus ſequi debet, vt dicit Auerrois codeꝫ ſeptimo, quādo creticat apoſtema epatis per fluxuꝫ ſanguinis narium e nare dextra: quoniā iſta euacuatio continet euacuationē, ⁊ cōmutationē. Premiſſis autem ⁊ euacuatione ⁊ diuerſione, deueniēdū eſt ad euacuationē partis apoſtemoſe. ⁋ Hec oīa Nicolus qui neſcio ob quaꝫ cauſam primam quorundā approbet non minus barbaram, q̄ violentam expoſitionē. Nam dictionē diſiunctiuam fieri aliquādo copulatiuā in tali oratione, faciendū hoc, aut illud poſſit barbaris autoribus, qui verboꝝ ꝓprias ſignificationes nihili faciunt conuenire. Illis autēꝫ qui non minus loquendi ſciētia, q̄ reruꝫ peritia excelluere quorum numero Galenus fuit, nullatenus congruit. Uerum ⁊ hec expoſitio nō tam recte loquendi, q̄ etiam recte operandi norme plurimū aduerſatur, cum fruſtra fiat ꝑ plura qḋ pōt fieri ꝑ pauciora. Naꝫ ſi euacuatio totius ꝯuenienter facta (fit aūt ꝯuenienter: vt etiā Nicolus recte annotauit: ſi fiat ꝑ oppoſitā ptē) nō ſolū euacuat humores

Recta cōmendatio loci predicti.

Nicolus.

morem ſuperabūdātem:ſed etiā retrabit ad loca euacuata humorē fluentē ad locum patientem, quid opus eſt alia retractione, ſeu diuerſione, ſi quidē vna operatione ſcilȝ euacuādo totū, vtrūqȝ facimus. Qḋ ſi quęrat̄ cur ergo Galenus vtrūqȝ fieri iubet: & ſub diſiunctione. Sufficiebat eni ſola totius euacuatio, cū hęc etiā (vt obijcit̄) retrahat vi vacui, ſicuti antea dictū eſt. Reſpōſio in promptu eſt & iam in pręcedentibus tacta. Nō poſſe medicū in oībus hoībus totius corpis facere euōnē, quę cōuenientr & maxime fit p venę ſectionē: & hoc ꝓpter ętatē, vel ſenilē, vel puerilē: vel aliā corpis imbecillitatē. Quare recte ſub diſiunctione Galenus p̄cepit, vel totū euacuari: vel ſi hoc fieri nō poſſit ſaltē humorē fluētē ad oppoſitū locū retrahere, faciendo ſimul p eundē locū oppoſitū euacuationē, quę nō eſt euacuatio totius: ſi nō fiat per venę a toto trahentis inciſionē: ſed ſolā loci cōtrarij ſcarificationē. Galenus ergo tali vſus eſt loquēdi modo, quali vteretur quiſpiā ad alterum cuius ſaluti cōſuleret, quę ex mora in aliquo loco periclitaret̄: vel tibi fugiendū eſt, vel diſcedēdū. Forte eni ille cuius ſaluti ꝯſulit poſſet quidē diſcedere: nō tī fugere ꝓpter pedū imbecillitatē, vel equi carentiā. Sicuti eni oīs qui fugit a loco diſcedit etiā: nō tī quicūqȝ diſcedit etiā fugit, ita quicūqȝ euacuat totū corpus, etiam retrahit humorē fluentē, non tamen quicunqȝ retrahit humorem fluentem, etiam totum corpus euacuat.

¶ Quia vero Nicolus Auicennā, Serapionē & Auerroim allegat: quaſi cōtraria Galeno ſentientes, qui ſub diſiunctione iubeat vel euacuationē, vel retractationē humoris fieri. Non puto hoſce autores (quātūuis barbare loquātur) vt vix eoꝝ ſnīa percipiat̄, eē in hac flegmonis curatione a Galeno diſſentiētes, ſi modo in vocabuloꝝ ſignificatibus ꝯueniamus. Nā ſi per humorē, ſiue mām recurrentē intelligamus illā, quę adhuc influit: & nōdū in loco eſt patiēte recepta: neqȝ Auicēna negauerit eā pimū debere retrahi ad partē oppoſitā: nō facta ꝑus altera totius corpis euacuatiōe, vt qui 4° p̊ʳ quā allegat Nicolus ſcribat hęc verba. Quādoqȝ etiā ꝯfert loci, & ſocietatis ſimul ſollicitudinē habere: & hoc qdē eſt in eo qḋ facere debemus: quū materia tota in mēbro fuerit euacuata: & in eo qḋ facere debemus: quū materia adhuc euacuat̄. Qm̄ cū ſcitū fuerit, ꝙ materia ſit adhuc in deſcēſu, a ſuo loco materiā extrahemus, poſtq̄ quatuor cōditionū curā habuerimus. Vna eſt partis diuerſitas, quēadmodū a dextra ad ſiniſtrā trahimus: & a ſuperioribus ad inferiora. Et ſecunda eſt vt ſocietatis etiā curā habeamus: ſicuti mēſtrua ventoſis retinemus, quas etiā mām̄illis ſuperponimus ſocio attrahētes. Et tertia eſt rectitudinū curā habere: quēadmodū in ęgritudinibus ſcilȝ epatis in dextra minutionem facimus de baſilica: & in ęgritudinibus ſplenis de baſilica ſiniſtra. Et quarta eſt cū ſollicitudine elongationis, ne qḋ extrahit̄, valde ſit propinquū. Hęc oia de retractione humoꝝ fluentiū ad aliū locū nihil a Galeno diſſonāt, imo ſunt ex varijs eius locis accepta, pręſertim expoſitionibus duoꝝ aforiſmoꝝ 5ᵉ particulę. Altero qui ita ſcribit̄. Poſteriora capitis dolentia recta vena in fronte inciſa iuuat. Altero vero ita. Mulieri mēſtrua ſi vis retinere ſiciā maiorē ad mamillas pone. Quāuis iſta retractio quę fit per ſiciā. Lucurbitā maiorē ad mamillas appoſitā non faciat ad ꝓpoſitū nr̄m: ſed magis altera facta per venā in fronte inciſam. hęc eni fit cū euacuatione: vt etiā Galenus in eiuſdē aforiſmi expoſitione annotauit. Duplex ſi quidē eſt retractio ad ꝯtriū, quā gręci antiſpaſim vocant. Vna quę fit cū euacuatione de qua loquit̄ Hippocrates in aforiſmo dicto. Poſteriora capitis dolētia: & Galenus in pluribus locis libro 13° artis curatiuę, vbi p̄ſertim agit de cura flegmonis epatis: & Auicēna in verbis paulo antea adductis qbus iubet in ęgritudinibus epatis in dextra minutionē facere ex baſilica. Altera eſt retractio ad ꝯtriū ſine euacuatione: de qua Galenus etiā libro eodē 13° & capite eodē ita ſcribit. Sic vero nexus manuū, ac pedū excogitati ſunt thorace, vel ventre, vel collo, vel capite patiētibus. Et forte Pluſq̄cōmētator, & Nicolus qui voluit Galenū iubere primū fieri totius corporis euacuationē: ſi corpus ſit plethoricū: deinde ad ꝯtraria retractionē: de tali retractione intelligūt, ſ. quę fit abſqȝ euacuatiōe. Sed vt antea obiecimus hęc poſt totius corpis euātionē eſt ſupuacua: q̄ totius corpis euātio: quę maxime fit p venę ſectionē, nō fit ſine retractione, cū partes exinanitę vi vacui attrahant humorē qui prius ad locū fluebat patientē. Nā vt loquit Galenus etiā in libro: & capite libri antea allegatis: nemo eſt qui volēs euacuare, ad locū patientē trahat: ſi etiā de tali retractione, quę fit ſine euacuatione Galenus intelligat: Curatio flegmonis in corpore debili, vel ꝓpter ętatē, vel ꝓpter aliā cām erit ꝑtermiſſa: ſi quidē tale corpus neqȝ pōt ferre flobotomiā, neqȝ ſola ſanari retractione tali, quę fit ſine vlla euacuatione. Caueat autē ipſe Auicēna quē allegat Nicolus 4° p̊ʳ, tāq̄ rectius de curatione flegmonis Galeno ſcribēte, ſi Galenus ſub diſiunctione dixerit, faciendā eſſe, vel totius corpis euātionē, vel humoris fluētis ad ꝯtrariū, retractionē. Caueat inquā Auicēna: vel alij quos allegat Nicolus, ne hāc omittētes diſiunctionē minus ſufficiēter loquant̄, debiliū corporū in ſuo ſermone tacentes curationē. Nā (vt de alijs ſileā) eorū princeps Auicēna 4° p̊ʳ, capite de medicationibus apoſtematū, docēs curare apoſtemata quę ſunt cū repletione totius corpis, ſcribit hęc verba. Et ſi nō ſunt loca vicina euacuātia: nullo modo aliqd ex reſoluētibus eſt applicandū in ꝑncipio, imo membrū expellēs eſt meliorādum, ſi ibi fuerit membrū expellēs: aut totū corpus melioret̄, ſi nō fuerit ibi membrū ſingulare quatenus ad ea perueniat qḋ qd refrenat: & ad diuerſum trahit, & ſtipticū efficit. In his verbis Auicēna (q̄uis barbare ſcriptis & obſcure) nihil aliud videt̄ voluiſſe docere, niſi qḋ etiā Gal. loco de quo diximus tractatu tertio artis paruę qḋ ſcȝ. anteq̄ veniamus ad reſolutionē faciēdā ex loco patiēte corpore exiſtēte plethorico, debemus prius totū corpus meliorare hoc eſt euacuare, vt ad loca euacuata materia ex loco patiēte repulſa per ſiptica, & refrenātia poſſit recedere. Et hęc qdē oīa Auicēna recte, & Galeno cōſona: ſed omiſit quid eſſet faciendū vbi corpus, vel ob ętatem, vel imbecillitatē nō eſſet capax talis meliorationis: idest totius corpis euacuationis. Qḋ ne videat̄ etiā Galenus omittens eandē ſubire inſufficiētię notam: tandē cōcludimus verba Galeni in hoc loco artis paruę, eſſe (vt in gręcis exemplaribus) ita etiā in gręca trāſlatione ſub diſiunctione legenda.

¶ Sed venio ad alteꝝ errorē de quo pręcipue tractare intendebamus, qui nō vitio trāſlationis: ſed potius mendo grecoꝝ exemplariū, in quibus vnum verbū pro altero ſcribit̄, habuit occaſionem. Qui etiam error fuit in cauſa, vt eadē verba varie a diuerſis expoſitoribus exponerent̄. Sunt autē hęc quę ſtatim ſequant̄ illa: de quibus tā longā habuim⁹ cōtra eos, qui ex diſiunctiua faciūt copulatiuā, ꝯtentionē. Nā cū Galenus dixiſſet in corpe plethorico patiēte flegmonē: pimū eē totū corpus euacuādū: aut humorē fluētē ad ꝯtria retrahendū: quid ſit agēdū poſt hoc ſtatim ſubiungit, ita ſcribēs, vt hȝ gręca trāſlatio. Hoc vero facientem opȝ repellere a parte prius: deide diaphoreſin facere aggredi. Parratior eni euacuatio quāto p maiora. Quę verba Pluſq̄cōmētator in hūc modū exponit. Poſt hoc aūt cū aggreſſionē

Auicenna.

Auicenna.

Alter error annexus.

Pluſq̄cōmētatoris expoſitio.

diaphoreſis ꝑus oportet repellere qḋ influxit parti:dein/
de diaphoreſin aggredi.i.euaporationē facē:⁊ dedit cāꝫ
huius.Paratior enīꝫ ⁊c̄.i.quia ſicuti ꝑmiſſa euacuatione
plethoric̨/facilior eſt recurſio vacuis/atqꝫ latis exiſtētib⁹
meatibus:ita poſt recurſionē facilior eſt euaporatio pro/
pter ſcꝫ latitudinē meatuū mēbri:⁊ hoc intendebat cum
dixit.Paratior enī euacuatio quāto ꝑ maiora.Cōſtrictio
enī meatuū a plethoria vl'i īpedit recurſum:a particula/
ri vo ipſius mēbri impedit euaporationeꝫ.Ex his vbis
Pluſq̄cōmentatoris illa pręcipue notāda exiſtimo cuꝫ
dicit.Et dedit cauſaꝫ huius/ſupple ei/qḋ ſtatiꝫ antea Ga/
lenus ꝓcepit oportere.ſ.prius fieri repulſionē a loco pa/
tiente:deinde diaphoreſin.i.euaporationē.Sed quō hu/
ius ordinis duarū operationū a medico faciendarū alte/
rius poſt alterā/vera aſſignabit a Galeno cauſa ꝑ vba il
la.Paratior enī euacuatio quāto per maiora.Per maio/
ra latiores meatus itelligēdo:vt exponit Pluſq̄cōmen/
tator:ꝫ ſit expoſitio ſatis extorta/⁊ parū Gal.cōueniens/
qui ꝑ verbū maiora nihil aliud addēdo nunq̄ ſolet mea/
tus latiores ſignificare.Quō iquā vera aſſignabit cauſa:
ſi ſupponamus etiā Galenū hoc loco a ſua ſcribendi ele/
gātia deuiaſſe.Hoc enīꝫ ⁊ rationi/⁊ experiētię repugnat/
meat⁹.ſ.fore latiores poſt repulſionē quę fit cū ſtipticis/
⁊ infrigidantib⁹/vt parū poſtea Galenus dicit.Stiptica
enī ⁊ īfrigidātia meatus aſtringere/⁊ nō laxare/nemo ar/
tis medicinalis profeſſor ignorat.Cauſa ergo quā Galen⁹
ſubiūgit/cur debeat repulſio anteire euaporationē/poti⁹
īfert ordinē ꝯuerſuꝫ debere.ſ.euaporationē antecedere
repulſionē:ſi tunc ſit euaporatio faciēda a mēbro patien
te:quādo meatus ſunt latiores:⁊ nōdū a ſtipticis ⁊ īfrigi/
dantib⁹ medicamētis obſeruati.¶ Nicolus aūt ſermo/
ne ſexto/capite antea allegato:duas affert hui⁹ loci expo
ſitiones:alterā Hali quę parū differt ab expōne Pluſq̄/
cōmentatoris.Sic enī idē Nicolus ſcribit.Hali tñ in cō/
mento huius paſſus dixit Galenū voluiſſe aſſignare cau/
ſam ꝓpter quā euacuatio totius/⁊ deriuatio per partem
oppoſitā debet pręcedere euacuationē partis:qm̄ qn̄ fa/
cta eſt euacuatio totius/⁊ deriuatio:tūc vię ſunt latiores/
ꝓpter quā cām materia quę influit ⁊ quę locata remāſit
facilius recurrit.Facilius enī ꝑ partē extrahit.Hęc Hali
expoſitio modo quo a Nicolo recitat magnā haberet ꝓ/
babilitatē:neqꝫ alia rōne:ſed ex ſola elocutiōe a Galeno
diſſona poſſet improbari:ſi Gal.poſt illa vba.Oportet
euacuare totū:⁊ deinde ecōtrario trahere ad alias regio/
nes id qḋ īfluit patiēti particulę ſtatim rōnē ſubieciſſet/
per illa vba.Paratior enī euacuatio quanto per maiora.
Sed cū illa vba interponat.Hoc vo faciētē repellere a
parte prius:deinde diaphoreſin facere aggredi/per vba
ſequētia quę ſunt.Paratior enī via quāto per maiora:nō
prioris ordinis ſed poſterioris/magis attulit rationē ſciꝫ
cur repulſio a loco patiēte debeat antecedere eiuſdē loci
euaporationē.Cū etiā euacuatio ptis non poſſit fieri ſine
repulſione:repulſio autē nō ſine ſtipticis ⁊ infrigidātib⁹:
lꝫ meatus per quos materia īfluit ſint facti ex euacuatio/
ne vel deriuatione ꝓcedentibus latiores:ipſa tñ membri
patientis foramina nō ſunt ex neceſſitate ampliata:⁊ per
repulſionē aūtem ad euaporationeꝫ magis/vt diximus/
aſtringunt.Quantū igit attinet ad euacuationē ex patiē/
te loco faciendā/nullo modo Gal.dicere potuit eiuſdem
loci patiētis meatus poſt euacuationē/aut deriuationeꝫ/
eſſe latiores/cū ꝑma iſtrumēta eius quę fit a parte patiē/
te euacuationis ſint ſtiptica ⁊ infrigidantia quę materiā
a loco patiēte repercutiūt:⁊ ꝯſtringēdo:nō aūt dilatādo
meatus mām exprimūt in loco patiēte contentā/atqꝫ ita
ab eodeꝫ euacuāt.¶ Altera eorūdem vboꝝ expoſitio a
Nicolo recitata eſt hęc.Poſtea factis euacuatōe/⁊ diuer
ſione expellere opꝫ/prius a parte mām influentē:deinde
diaphoreſin aggredi facere.Et ratio eſt dicit Gal.qa ipſa
ſciꝫ euacuatio.Paratior eſt quāto fit per maiora:ſiue la/
tiora vaſa:⁊ ſic innuit ꝙ euacuatio per recurſuꝫ fit ꝑ latio/
ra vaſa:quę vo per extractū fit ꝑ ſtrictiora.Etenī extra/
ctus qui fit ꝑ poros cutis diaphoreſin faciēdo/fit ꝑ vias
ſtrictas/recurſus vo fit per venas quę ſūt vię latę reſpe/
ctu poroꝝ cutis.Et ſi diceret faciā extractuꝫ per carapta/
tionē:vel inciſionē quibus faciā viā latā dicendū eſt ꝙ a
tali modo nō eſt incipiēdū ꝓpter dolorē quē caraptatio/
nes inferunt.Hęc Nicolus:vel alter cuius Nicolus reci/
tat expoſitionē.Quę expoſitio ſibiipſi optime obijcit:ſꝫ
male ſoluit:qa factis euacuatione ⁊ diuerſione prius(vt
ſupponit eadē expoſitio)poſſumus audacter locū patiē/
tem/ſi ita neceſſitas vrgeat/ſacrificare nihil verentes ne
dolor attrahat materiā iaꝫ euacuatā:⁊ etiā poſſumus ob
hoc membrū patiens defendere poſitiua:vt poſtmodum
Gal.pręcipit/ſuꝑ loca ſuperiacētia remedijs repercutien
tibus.Neqꝫ puto per hęc vba a Galeno innui ꝙ recurſus
ſiue repulſio fiat per meatus latiores:extractus vo ꝗ fit
euaporationē faciēdo per ſtrictiores/imo ab eiſdē porib⁹
mēbri patiētis primū repellit/deinde euaporat:vt indi/
cant vba Galeni poſtmodū in hanc ſniaꝫ ſcripta:ꝙ ſi cō
tingat totā materiā in mēbro patiēte locatā per repulſio
nē primo factā retrocedere:tūc nulla ampli⁹ neccia eſt eua
poratio/vel ſcariſicatio loci patiētis:ſed ſi ꝓpter humo/
ris craſſitudinē ⁊ glutinoſitatē:aut qa etiam ſi nō ſit talis
natura humoꝝ:ſit tñ ſpatijs mēbri itercepais infuſus:cō
tingat totū nō retrocedere:ſed aliquā ei⁹ portionē in mē
bro patiēte reſidere/tūdē deueniēdū eſt ad loci patiētis
ītegrā euacuationē per ſcarificationē:⁊ medicamēta quę
vim hñt reſoluēdi.¶ Hę ſunt rōnes quibus vt ego ar/
bitror vtraqꝫ expoſitio poſſit refelli/quarū error habuit
originē ex malis trāſlationib⁹/ſicuti his mendū grecorū
codicū/in quibus pro vbo μειονα qḋ ſignificat minora
verbū μειζονα qḋ ſignificat maiora ſcribit dedit erran/
di occaſionē.Quare ſi id vbū in greco codice emendet/
qḋ facillime vna dempta litera facere poſſum⁹:tūc vera
ratio aſſignabit ob quā oporteat primū a mēbro repelle
re:deinde facere euaporationē:ita legēdo.Paratior eniꝫ
euacuatio quāto per minora.Idcirco enī inquit Gal.prius
debemus mām a loco patiēte repellere:qa quāto minor
portio eiuſdē materię poſt repulſionem relinquet:tanto
promptius ꝑ reſolōnē euacuabit:⁊ hanc ipſam rationē:
nō tamē tanq̄ Galeni rōnē:ſed tanq̄ ſuā affert Pluſq̄/
cōmentator circa finē ſuę cōmentationis:volens cauſaꝫ
reddere ob quā reſolutio debeat ſubſequi oēs alias eua/
cuationes.Sic enī ſcribit.Ultimo aūt reſolutio per eua/
porationē decēter efficitur:ꝓpter nō totū recurrere poſ/
ſe:⁊ propter paucū eſſe qḋ reſtat reſolui.Reſolutio enim
qa difficilis eſt/nō eſt per eā elaborandū circa id qḋ mul
tum.Nōne hoc ipſum dicunt Galeni vba recte interpre
tata:Paratior enī euacuatio.ſ.quę fit per euaporationē/
quāto per minora idest per minores agitur partes.Sūt
autē minores:ſeu pauciores partes reſoluēde per euapo
rationē poſt repercuſſionē quę ſufficiēs eſt aliquādo to/
tā materiā a loco patiēte euacuare/nedū ipſaꝫ ad mino/
reꝫ quātitatē redigere.Nulla enī ex euacuationibus ꝓce
dētibus/ſiue ſit euacuatio totius facta per flobothomiā/
ſiue proxima huic facta per partiū cōtrariarū ſcarifica/
tionē:ita euacuat mām in loco patiēte cōgeſtā/quā iunio
res medici cauſaꝫ cōiunctā vocāt ſicuti repercuſſio quę
fit cum ſtipticis:⁊ infrigidantibus.Hęc enim(vt poſtea
Gal.dicit)nō ſolū materiā exprimūt a loco patiēte:ſꝫ in/
ſuper

Nicoli prima expō ⁊ Hali.

Altera Nicoli expoſitio.

Recta emendatio erroris.

ſuper vaſis eiuſdem loci robur adijciunt quo adiuuante a ſe materiã grauantẽ tranſmittũt/loca etiã alia corporis euacuata/nihil ad ſe ex loco patiẽte trahũt/niſi qđ ab eo repellit̃/vt h̃ba illa Galeni manifeſtãt/quę ita deinde ſcribunt̃. Sed ⁊ euacuata ad ſeipſa qđ repellit̃/trahunt. Ex quibus Gal. verbis quiſpiã poſſet arguere/ſolã repulſionẽ ante euaporationẽ/materiã in loco patiente contentaꝫ euacuare/vel totã/vel magnã eius partẽ. Ita vt minimũ relinquat̃ qđ ſit poſtea per reſolutionẽ euacuandũ: ⁊ tanto facilior euacuatio ſubſequat̃/quãto minus de materia in loco patiẽte ex ante repulſione relinquit̃. Recte ergo Galenus precipit prius eſſe repellẽdũ a loco patiẽte: deinde euaporandũ/⁊ rationẽ ſubijcit:q2 tãto eſt euacuatio paratior per reſolutionẽ quãto per minores agitur ptes poſt repulſionẽ remanẽtes. ¶ Hęc ſunt duo artis paruę loca in quibus trãſferẽdis parũ a grȩca ſcriptura diſceſſimus: de quibus p̃cipue libuit in hac p̃fatione facere mentionẽ/ne quis nos forte dãnaret/ꝙ grȩci codicis fideꝫ temere eſſemus aſpernati/cũ ſint potius alij/vel arabes/vel latini interpretes reprȩhẽdendi qui eiuſdẽ grȩci codicis mendã non animaduerterunt. In alijs h̃o locis/in q̃bus eadem h̃ba ſeruantes quę in grȩcis codicibus ſcripta inuenimus: non tamẽ eandẽ ſententiã expreſſimus: quã alij interpretes in ſuis trãſlationibus retulerũt: nõ eſt noſtrum nunc inſtitutũ huius afferre diſcordię rationeꝫ. Illud tñ in p̃ſentiarũ dixerimus: nos ſi in oĩbus p̃ores interpretes ſequẽdos cenſuiſſemus: aut parua quędã: ⁊ leuia tñ mutare libuiſſet nõ potuiſſe effugere qn de nobis hoĩes duorũ alterũ/aut rem actaꝫ voluiſſe agere/aut Apellis opus de integro pingere: vt vna pauciores intus crepidarum anſas ſuppleremus/eſſent iudicaturi. In magna h̃o nr̃ę trãſlationis/⁊ aliarũ differẽtia: vbi clarius/atq3 fidelius Galeni ſenſus aperiant̃/lector eruditus etiã nobis tacentibus pronũtiabit: ſed ⁊ ne quis forte miret̃ de huius nr̃ę prȩfationis prolixitate: quę librũ/in quẽ ſcribit̃ fere magnitudine/ȩquauerit. Illud in calce eius adiũgimus: nos hȩc nõ in paruã artem tñmodo ſed ⁊ in alios quoſcũq3 Galeni libros ĩprimendos formulis ſumus publicaturi/cõmuniter eſſe prȩfatos: in quib⁹ eaſdẽ/⁊ grȩcos codices caſtigãdi neceſſitatis: ⁊ noſtrarũ tranſlationũ ab alijs diuerſitatis/rationes intelligi volumus: ⁊ idẽ de ea diuerſitate iudicium faciendũ lectori erudito relinquimus.

¶ Nicolai Leoniceni in artem medicinalem Galeni clariſſimi medici prȩfatio ad Illuſtriſſimum Principem Alphonſum Eſtenſem Ferrarię Ducem.

ETſi nemo ſit tã feri tãq3 imprudentis animi qui paceꝫ bello prȩferendã nõ iudicet: qm̃ vel ob hoc ipſum aliquãdo belluꝫ expetitur/vt parta victoria in pace quieſcamus. Illud tñ plerũq3 venit in controuerſiã/qui p̃ncipes ſint maiori laude digni/an qui pacis artibus/an qui armoꝝ gloria claruerunt. Hinc illa in Romanoꝝ regũ collatione diſſenſio/alijs Nummaꝫ Pompiliũ regẽ pacis amantiſſimũ/alijs Tullum Hoſtilium qui primus reſides mouit in arma viros anteponẽtibus. Quę etiã cõparatio fieri põt iter te Alphonſe dux excellẽtiſſime/ac fȩlicis recordationis Herculẽ Eſtenſeꝫ genitorẽ tuũ. Quãtũ enĩ hic oẽs ſuę ętatis principes bellica v̄tute ſuperauit: tãtũ tu pacis ſtudijs/quã omni opera ſeruandã ducis/atq3 colendã/antecellis. Qđ quidẽ tui diuini animi inſtitutũ/ideo eſt laudabilius: qm̃ honeſto pacis ocio nõ ad laſciuias/ac corp̄eas voluptates abuteris: ſed ad regnũ tuũ vniuerſuꝫ: ac p̃cipue vrbem iclitã Ferrariã ſanctiſſimis legibus gubernãdã/atq3 optimarũ artiuꝫ ſtudijs exornãdã aſſiduus fueris/eiuſdẽ pacis amore/atq3 illius/ad quã natus videris/humanitatis atq3 cõcordię/tu nõnullis qui in tuã vitã cõſpirauerãt pepciſti/ ⁊ tanti facinoris atrocitatẽ nullo ſatis luendam ſupplicio impunitã reliquiſti/nõ qđ rei maieſtatis pati meruiſſent animaduertẽs. Sed quid te p̃ncipẽ clemẽtiſſimũ/atq3 Herculę ſatũ genitore deceret iſpiciẽs. Qđ igit̃ ſcelus in alios excogitatũ tu p̃nceps iuſtiſſimus ſeuere vĩdicaſſes pene in te quem ſola diuina p̄uidentia ſeruauit/admiſſuꝫ/piẽtiſſimus ſontibus cõdonaſti. In quo facto etiã piis ingẽtes cumulaſti laudes/qui ſimili clemẽtia oĩbus illis cenſuit ignoſcendũ/qui ſibi in regno paterno aſſerendo fuerant aduerſati: ⁊ regno iam parto multoꝝ noĩa qui cõſcij proditionis dicebant̃/quã nepos Ferraria profugus moliebat̃/ad ſe delata/ne legere quidẽ voluit: ſed flãmis/vt a nemine p̃terea alio legerent̃/iuſſit aboleri. Perge igit̃ vt cępiſti/nõ regni tñ: ſed paternę quoq3 v̄tutis heredeꝫ te oſtendẽs: ⁊ qm̃ in hoc quoq3 magnanimũ imitaris patreꝫ/qui ſemꝑ laudis/ac glorię appetens extitiſti/p̄uehe ſtudia literaruꝫ. Hęc enĩ ſola tibi prĩs noĩs dare ĩmortalitatẽ: nã p̄celſa ędificia/⁊ muroꝝ moles ingentes/ſi ad literarũ monumẽta conferant̃/quę nec iouis ira/neq3 ignes/nec poterit ferrũ/neq3 edax abolere vetuſtas breui tẽporis ſpatio ſunt duratura. Nõ deerunt in tuo florẽtiſſimo Ferrariẽſi gymnaſio (ſi tibi curę fuerit viri igenio/ac doctrina prȩſtãtes) qui ſuarũ lucubrationũ opa tuę memorię cõſecrabũt. En ego/ſi modo in eoꝝ numero habẽdus ſum/qui poſſim tibi ꝯdigna ſcripta nuncupare/trãſlationem artis medicinalis Galeni nũc p̃mũ emiſſurus: illam cenſui tui noĩs glorię dedicandã/vt eã quã patri viuenti multoꝝ alioꝝ autoꝝ grecoꝝ trãſlationibus eius noĩe inchoatis/atq3 p̄fectis/oſtendi venerationẽ/atq3 obſeruantiã/apud te quoq3 hoc Galeni opere a me recenter trãſlato: ⁊ tibi inſcripto teſtatã relinquã: qđ mole quidẽ exiguũ extitit: ſed viribus ampliũ. In eo enĩ Galenus illã quã in oĩbus fere alijs libris ſuis viſus eſt affectaſſe/latiloquentiaꝫ euitauit/⁊ totius artis medicinalis prȩcepta mira eſt breuitate cõplexus/faciẽs quẽadmodũ ⁊ ip̄e in p̄hemio fatet̃ doctrinã diffinitiuã quę q̃uo ab alijs duab⁹: quarũ altera reſolutiua/altera cõpoſitiua noiat̃/differat/nos p̄pria cõmentatione declarauimus: in qua neotericorũ de eiſdem doctrinis conati ſumus deſtruere opiones. Sed ne te longa oratione detineamus: hoc vnũ noſtrę apud te p̃fationi adijcimus/ac pollicemur/breui futurũ/ſi ea nobis ocia ſeruaueris/quę optimus parens tuus pridẽ duꝫ vixit effecit: noſtra ſtudia fouẽdo: ⁊ ſuo patrocinio cõtra inuidiam/qua plena ſunt oĩa/protegendo. Breui inquaꝫ fore/vt noſtro labore: tuo aũt ductu/atq3 auſpicijs/vetus medicina quę olim in clariſſima luce verſabat̃: nũc autẽ in libris barbarorũ multis iacet obruta tenebris/tandeꝫ extrat caput: ⁊ in priſtinã claritatẽ: atq3 ſplendoreꝫ reuocetur. Huic tã laudabili/tam vitę neceſſario operi/ne deſis humaniſſime princeps/non ego te tantuꝫ qui primus beneficiũ ſum accepturus/vel potius multo antea tua liberalitate adiutus accepi/expoſco ſupplex/ſed oẽs inſup iuuenes quos recta ſtudia delectant deprȩcant̃/qui non adeo mihi interpreti quantũ tuę celſitudini/cuius fauore fretus/ac gratia hunc interpretandi laborem ſuſceperim debebunt q̃plurimum/ꝙ Galenuꝫ principem medicorum quem pridem legere barbarum/nunc demũ lingua latina loqui incipientem ſunt audituri.

FINIS.

¶ Galeni medicorũ ꝓncipis liber qui Microtechni ſiue Ars parua intitulaẽ cũ trãſlatione quadruplici.vz.Leoniceni:Laurentiani:Antiqua/ ⁊ ea que eſt ex arabico:vna cum commento Hali Rodoam.

Quare hic liber ars parua dicatur.

Præcedimus edere ſermonẽ expo/nentes illud qδ clau/ſuʒ eſt de ſmone Ga/leni in libro ſuo q vo/caẽ ars parua.¶ Di/co ergo ꝙ Gal.noia/uit hunc librũ artem paruã:vt ſignificaret hoc noie:ꝙ liber iſte cõtinet regulas artis medicie oẽs. Qδ eſt: qa ipſe determinauit doctrinã artis medicine in libris ſuis quaʒ poſuit in eis:⁊ aggregauit in hoc libro ſummas eius:qδ cõpleuit cũ ex/poſitione in alijs libris ſuis. Factũ eſt ḡ qδ eſt in h libro paruũ eſt in cõparatione ad illud qδ oẽs illi ↄtinẽt libri: paruũ enĩ ex oĩ re ſilẽ eſt in forma magno cõpleto. Eius autẽ qδ in hoc ↄſiſtit libro cõparatio ad illud qδ in alijs eſt libris eſt ſicut cõparatio pueri ad virũ ꝑfectuʒ.¶ Et q putat ꝙ liber de ingenio ſanitatis eſt ars magna ꝑ cõpa/rõnẽ ad hunc librũ:eius opiõ eſt opiõ vana:qm̃ liber de igenio ſanitatis eſt vna partiuʒ medicine artis:⁊ eſt pars magna que continet regulas curationis tm̃:⁊ remanẽt ex arte medicine ptes multe ſicut canones de regimine ſanita tis:⁊ canones de morbis ⁊ accñtib⁹:⁊ canones criſis:⁊ ca nones pulſus:⁊ res alie multe:⁊ ꝓpter hoc mentiẽ ſermo illius qui noiauit hũc librũ artẽ paruã:cõparatione facta ad librũ de ingenio ſanitatis:⁊ verificaẽ ſermo eius q no/minauit eũ artẽ paruã:cõparatione facta ad cõplementũ artis medicine:qδ ↄtinẽt oẽs libri ſui qui ſunt in ea. Uer noiatio Gal.qua noiauit librũ de igenio ſanitatis:artẽ ma gnã:eſt illud qδ fecit errare iſtos donec opinati ſunt illδ. ¶ Et nos quideʒ exponemus eius ſermonẽ in hoc libro expõne ↄueniẽte ſentẽtijs eius:⁊ vitabimus ꝙ non ſit in ſermone noſtro egreſſus ab intentionibus viri:⁊ affere/mus in ꝓmis dictiones eius vt appareat ꝙ ſermo noſter eſt conueniens ⁊ non egrediens. I.

Cap.i. VERSIO LEONICENI.

Tres ſunt omnes doctrine que ordini inherent.

Cap.i. TRADVC. LAVRENTIANI

Tres ſunt omnes doctrine ordinem ſubſequentes.

¶ De tribus doctrinis ordinarijs. TRANSLA. ANTIQVA.

Tres ſunt omnes doctrine:que ordi ne habentur.

TRADVC. EX ARABICO.

In oibus doctrinis que ſm ordinem currũt:iceſſus ſunt ſm tres ordines.

Quid ſit doctrina.

Doctrina eſt actio doctoris in diſci pulũ:⁊ inceſſus:⁊ ſemita: ⁊ via:ſunt noia ſynonyma.nã ſignificatio cuiuſqʒ eoꝝ eſt eadẽ ſigñationi alterius: ⁊ antiq quidẽ voluerũt ꝑ illud ꝓlationeʒ deſt doctrinã que facit cadere in aiaʒ di/ſcipuli illud qδ proijcit ſup ipſuʒ magr̃ ex intentionibus rei:qua intẽdit docere euʒ:⁊ noiaẽ hec ꝓlatio doctrina:⁊ eq̃le eſt ſiue doctrina ſit ꝓlata dictionib⁹ aut audita ſiue ſcripta aut inſpecta:ex qua itelligant ille eedẽ dictiones. aut indicata manu aut digito:aut ſtatiõe ex qua itelligaẽ illud qδ ſignificant dictiones.Doctrina eni aut eſt ꝓlata actu:aut ꝓlata potẽtia:⁊ nõ eſt dña etiã iter illa.vz.ꝙ do ctor ſit ꝑſens qui doceat diſcipulũ:aut etiã nõ preſens:cũ ipſe iã firmauerit ⁊ ſcripſerit ⁊ exemplificauerit illud ex quo intelligiẽ doctrina donec aſpiciẽs in aliquo libro an/tiquoꝝ ſm ſemitã doctrine addiſcat ex ordine vł editio/ne libri abſqʒ mediatore.Dixit eni Gal.in tractatu primo libri de iuuamẽtis mẽbroꝝ:ꝙ per ſcripturã itelligimus ſermonẽ Platonis ⁊ Ariſt.⁊ Hippo.⁊ reliquoꝝ antiquo/rũ ex phis ⁊ medicis:q̃ſi nos pñtes audirem⁹ doctrinas eoꝝ.¶ Et doctrinã qdẽ currere ſʒ ordinẽ eſt:vt icipias de re aliq̃:deide ꝓcedas ex ea ſm ↄtinuationẽ aut ↄſtiã vſquequo cõſequaris totũ quo idiges:⁊ ipſaʒ currere nõ ſm ordinẽ eſt vt incipias rẽ aliquã:deide nõ ↄtinues eã cũ eo cũ quo ↄtinuaẽ ex reb⁹.Et Gal.qdẽ dixit ꝙ doctri/ne que ſm ordinẽ currũt ſunt tres:⁊ narrauit eas ⁊ tacuit de doctrinis que nõ currũt ſm ordinẽ:qꝛ nõ extrahaẽ ꝑ eas queſitũ:ſicut oſtẽſuʒ eſt in arte dialectice. II.

¶ Prima quidẽ ex notione finis:que per re/ſolutionem fit. Leoniceni

¶ Prima ex finis cognitione per reſolutio/nem efficitur. Laurẽtia.

¶ Prima quideʒ eſt ex finis notione que ſm diſſolutionem fit. Antiqua.

¶ Una eaꝝ quidẽ fit ſm viã ↄuerſionis ⁊ ſo lutionis:⁊ eſt vt ſtatuas rẽ ad quã intendis ⁊ cuius inquiris ſciam in mẽte tua ſm fineʒ cõplemẽti eius.Deide ↄſideres in ꝓpingo/ri:⁊ ꝓpinquiori ex eo ſine quo nõ ſtat res il/la neqʒ completur:vſquequo peruenias ad principium complementi eius. Ex arabico

Quid ſit doctrina reſolutiua.

¶ Hec eſt vna ſpecieꝝ doctrinaꝝ que currũt ſm ordinẽ: ⁊ eſt illa que noiaẽ diſſolutio ꝑ ↄuerſionẽ.Quidã ĩo po/ſuerũt ei exẽplũ dicẽtes:corpus eſt cõpoſitũ ex mẽbris ⁊ mẽbra ſunt cõpoſita ex humorib⁹:⁊ humores ex cibis:⁊ cibi ex elñtis. Hoc aũt exemplũ nõ ↄuenit ſnie Gal.neqʒ ↄuenit ſnie antiquoꝝ.qδ eſt:qa diſſolutio ꝑ ↄuerſionẽ eſt ſm hũc ordinẽ ⁊ modũ.Accipe q̃ſitũ ⁊ ſolue ipʒ in ſubm qδ eſt in eo ⁊ ꝑdicatũ:⁊ ↄſidera ↄtiriã ſubi:deide ↄſequẽ tiã ꝑdicati:⁊ attrahe ꝑ illud rõcinationẽ ei⁹:⁊ ſi inuenis in aliqua ꝓpõnũ rõcinationis eius locũ ↄſiderationis.i.du/bitationis:ſolue etiã iter illã ꝓpõnẽ:⁊ nõ ceſſes facere h ſemꝑ vſquequo deſcendas ⁊ deuenias ad ꝓncipia artis:⁊ ſcias cognitas.Et geometre qdeʒ ⁊ auctores ſciaꝝ ſciunt hũc modũ doctrine.Et Ariſto.quidẽ iam poſuit ipſuʒ in analeticis.i.in libro poſterioꝝ.¶ Galenus ḡ vult ꝑ diſſo lutionẽ hãc itentionẽ:nõ intentionẽ quã qdã itellexerunt itellectu egrediẽte ab oĩbus ſentẽtijs ⁊ ſciẽtijs:⁊ icõueniẽ tẽ ſnie Gal.Eſt nãqʒ ſermo ei⁹:vt ſtatuas rẽ ad quã iten/dis:⁊ cuius ſciaʒ q̃ris:in mẽte tua ſm vltimũ cõplemẽtũ eius.i.vt accipias q̃ſitũ:deide cõſideres in ꝓpingori:⁊ ꝓ/pingori ex eo ſine quo nõ ſtat queſitũ:neqʒ cõpleẽ vſque quo ꝑuenias ad ꝓncipia ei⁹.i.ad ſcias ſcitas ⁊ cognitas ⁊ ꝓncipia ei⁹:⁊ hoc qdẽ eſt res mãifeſta in dialectica.Exẽ/plũ aũt qδ ↄuenit ſnie Gal.eſt ſm hũc modũ.Uolumus addiſcere artẽ medicie:iuenim⁹ ḡ artẽ medicine hẽe ptes

dua

duas:quaꝝ vna eſt acqſitio ſanitatis:⁊ altera ꝯſeruatio ſanitatis.cōſideremꝰ ḡ acqſitionē ſanitatis:⁊ iuenimus eaꝫ exiſtere ꝑ curationē:⁊ cibos:⁊ medicinas:⁊ cōſideramus in ꝯſeruatione ſanitatis:⁊ iuenimus eā eē per cibos ⁊ regimen:deide ꝯſideramꝰ in vnaquaqꝫ haꝝ rerū ⁊ nō ceſſamus deſcēdere vſquequo ꝑueniamus ad ſcīas notas:⁊ vſqꝫ ad ea que opꝫ ponere ꝑncipia medicine. III.

Leoniceni ℭ Secunda ex compoſitione conſtat eorum que ex reſolutione fuerint inuenta.

Laurētia. ℭ Secunda ex compoſitione eoꝛuꝫ que ſunt per reſolutionem inuenta.

Antiqua. ℭ Secūda ꝟo que ex cōpoſitione eſt ſ̄m reſolutionem inuentorum.

Ex arabico ℭ Et ſecūda eſt ſ̄m viā cōpoſitionis ⁊ cōtrarietatē ſemite prime: ⁊ eſt vt incipias a re ad quaꝫ tu perueniſti per viam diſſolutionis ⁊ conuerſionis: deinde redi in illis rebus ⁊ cōpone eas adinuiceꝫ vſquequo peruenias ad poſtremum earum.

ℭ Hec eſt ſcḋa ſpēs doctrinaꝝ que currūt ſ̄m ordineꝫ:⁊ eſt itellectū ex ſermone meo in ꝯtiū eiꝰ qḋ eſt diſſolutio: ⁊ demōſtrationes quidē oēs fiunt in his duabus doctrinis.demōſtratio aūt quare ī fit per cōpoſitionē:⁊ demonſtratio q̄a/fit per diſſolutionem. IIII.

a.l.ꝓpter qḋ

Leoniceni ℭ Tertia ex diffinitionis diſſolutiōe:cui nūc incūbimꝰ. Licet aūt huiuſcemodi doctrinā appellare:nō tm̄ diffinitionis diſſolutioneꝫ: ſed ⁊ explicationem:vt nōnulli vocarūt:vel reſolutionē:vel diuiſionem:vel(vt nonnulli aliȷ̄)explanationem:vel expoſitioneꝫ:vt aliȷ̄.

Laurētia. ℭ Tertia ex diffinitionis diſſolutione de qua nunc tractamus. At licebit talē doctrinā appellemus nō ſolū diffinitionis diſſolutionē: ſꝫ etiā explanationē:q̄uo aliq noīauerūt aut reſolutionē aut diuiſionē aut q̄uo aliȷ̄ qdam explicationē:aut enarrationē q̄uo aliȷ̄.

Antiqua. ℭ Tertia ꝟo ex termini diſſolutione:cui nūc inſiſtimus. Appellare autē licet huiuſmodi doctrinā:non ſolū termini diſſolutioneꝫ:ſed etiam apertionem:vt qdā noīauerūt:aut reſolutionē aut diuiſionē vt aliȷ̄ quidā:aut explicationem:aut expoſitionem vt aliȷ̄.

Ex arabico ℭ Et tertia fit ꝑ viaꝫ diſſolutionis diffinitionis: ⁊ eſt ſemita qua vtimur i hoc nr̄o libro. Et tibi ieſt vt noīes hāc doctrinā loco diſſolutionis termini aꝑtionē termini:ſic̄ noīauerūt etiā eā qdā aliȷ̄:aut reſolōnē termini:aut diuiſionē eius ſicut noīauerūt eā aliȷ̄:aut explicationē:aut expoſitionē eius aut determinationē eius ſicut noīauerūt eā aliȷ̄.

ℭ Hec eſt ſpēs tertia doctrinarū que currūt ſ̄m ordinē:⁊ eſt vt accipias diffinitionē queſiti:⁊ diuidas in ꝑtes eius: ⁊ aſpicias in vnāquāqꝫ ꝑtiū eius ⁊ ꝑtiū ꝑticulariū eius:⁊ cōpleas ꝯſideratione tua totū cuius itellectu idiges in illo queſito. Et Gal.qdē narrat ⁊ numerat in ſermone ſuo hec noīa quibꝰ antiqui hāc nominauerūt doctrinā.vnuſquiſqꝫ eni eoꝝ noīauit eā noīe proprio quo intendit facē intelligere auditorem huius doctrine:ſunt ergo nomina iſta ſynonyma in hac doctrina. V.

Leoniceni ℭ Conati ſūt ⁊ Herophilioꝝ qdā talē facē doctrinā:quēadmodū Heraclides Erythricꝰ.

Laurētia. ℭ Nonnulli igit̄ Herophili ſectatores talem doctrinam efficere ſunt aggreſſi: velut Heraclides erinthrenſis.

Antiqua. ℭ Conati ſunt ergo quidā Herophiloꝝ huiuſmodi facere doctrinaꝫ:quemadmodum Heraclides ⁊ Eritheus.

Ex arabico ℭ Et iā conati ſūt qdā ſocioꝝ Herophilis icedē hac doctrina: ⁊ Heraclides ⁊ Eritheꝰ.

ℭ Uult dicere:ꝙ quidaꝫ medicoꝝ qui fuerūt ante ipſum conati ſunt facere doctrinā artis medicine ꝑ viā diſſolutionis termini. Et ſi ipſi cōpleuiſſent doctrinam eius hoc modo doctrine excuſaſſent Gal.ab iteratione huius doctrine.verū ipſi conati ſunt illud:ſꝫ nō cōpleuerūt. VI.

Leoniceni ℭ Conati ſunt ⁊ eā que ꝑ cōpoſitionē: ⁊ ipſi Herophiliȷ̄: ⁊ quidā Eraſiſtrati ſectatores: ⁊ Athenēus Atalcus.

Laurētia. ℭ Componendi ꝟo doctrinaꝫ ſunt ipſi Herophili ſectatores efficere aggreſſi: ⁊ aliqui qui ab Eraſiſtrato fluxerunt:atqꝫ etiā Attales athenienſis.

Antiqua. ℭ Conati ſūt ⁊ eā q̄ ē ſꝫ cōpōnē ipi Herophili: ⁊ qdā Eraſiſtratoꝝ ⁊ athenieſis athaleꝰ.

Ex arabico ℭ Et conati ſunt etiā ſ̄m viā cōpoſitionis ſociȷ̄ Herophilis: ⁊ quidā ex ſociȷ̄s Eraſiſtratis: ⁊ athenienſis dictus Athaleus.

ℭ Uult ꝙ quidā medicoꝝ qui ante ipſum ꝑceſſerunt conati ſunt facere doctrinā artis medicine per viaꝫ cōpoſitionis:in qua fit inceptio ex ꝑncipȷ̄s medicine ⁊ ī ſciētȷ̄s ſcitis:⁊ cōponit̄:⁊ extrahit̄ per compoſitionē eius totuꝫ qḋ eſt neceſſarium in medicina. VII.

a.l.⁊ ſuis.

Leoniceni ℭ Neminē tn̄ ante nos eā que orit̄ a notione finis ſcripſiſſe cōperimus:ex qua oēs artes via quadā:atqꝫ ordine cōſtituuntur.

Laurētia. ℭ Nemo tn̄ ex maioribus ſcripſit doctrinam ex cognitione finis icipiētē ex qua artes oēs vtentes docēdi via ⁊ ratione cōſiſtunt.

Antiqua. ℭ Nullus tn̄ ante nos ſcripſit eā que ex finis notiōe icipit:ex q̄ oēs artes cōſiſtūt ſꝫ rōnē.

Ex arabico ℭ Et nō vſus eſt aliqs eoꝝ qui fuerūt an̄ nos in aliquo libroꝝ ſuoꝝ doctrina cuiꝰ iceptio eſt ex conamine mētis ad finē rei ad quā itēdit̄:ꝗuis hec via ſit res qua extrahunt̄ oēs artes per viam rationis.

ℭ Uult ꝙ ſolutione ꝑ cōuerſionē nō vſus eſt aliquis medicoꝝ qui preceſſerunt ante ipſuꝫ in doctrina artis medicine:⁊ ſignificat ꝑ ſermonē ſuuꝫ iſtum.ſ.ꝙ hec ſemita eſt res qua extrahunt̄ oēs artes ꝑ viā rōnis:q̄a vult per hāc doctrinā illud qḋ diximus de ſolutione queſiti ad ſubm in eo ⁊ predicatum ⁊ reliquas artis ſolutiones. Qḋ ergo ꝓxiſſimus conueniens eſt ſentētie Galeni:nō eni qḋ expē

pliſicauerunt alij a nobis. VIII.

Leoniceni ℂ Sed illam quidē alio pertractauim⁹ loco.

Laurētia. ℂ Sed illam alibi docuimus.

Antiqua. ℂ Sed ⁊ illam quidē alibi pertrāſiuimus.

Ex arabico ℂ Et iaȝ ſubito vſi ſumus illa doctrīa in alio libro ab iſto.

ℂ Scȝ qa viſus eſt ſolōne p ꝯuerſionē in doctria artis medicie i libris in qb⁹ cōpleuit doctrinā artis medicie. IX

Leoniceni ℂ Hic vero diffinitiuā faciemus doctrinā: que quantū ab ea que ex reſolutione cōſiſtit: ⁊ dignitate: ⁊ ipſo docendi ordine linquit̄: tātuȝ ⁊ ad totius cōpendiū: ⁊ ad ſinguloꝝ memoriā pſtare iueniet̄. Sufficiēter eni facillime memorie cōmēdant̄ ex diffinitionis diſſolutione vniuerſa. Qm̄ totius artis capita in ſe optima diffinitio cōplectitur: quā qdā ſubalē vocāt: ex aduerſo diſtinguentes alijs: que notionales appellant̄. Ille ſi qdē ab his que accidūt rebus diffinitis: he vero ab ipſa eſſentia conſtituuntur.

Laurētia. ℂ Hoc loco diffiniēdi doctrinā ſum⁹ facturi. Quantū eni ſuperat̄ a ſcia reſoluēdi dignitate: docēdiq3 via ⁊ rōne: tātuȝ ſupat cōpēdio artis ac memoria pticulariuȝ p̄ceptoꝝ. Oia eni p̄cepta ſatis in memoria herēt ex diffinitionis diſſolutione: qa optima diffinitio: capita toti⁹ artis in ſeipſa cōplectit̄: quā nōnulli noiant eēntialē ex aduerſo diuiſaȝ accidentalib⁹ appellatis. Ille eni ab accn̄tib⁹ reꝝ q̄s diffiniūt. He ab ipſa eſſentia conſiſtunt.

Antiqua. ℂ Hic vero diffinitiuā faciem⁹ doctrinā. Que quātū relinquit̄ ab ea que eſt ſm diſſolutionē ⁊ dignitate ⁊ rōne: tātū abundans eſt ad cōprehēſionē totius ⁊ memoriā coꝝ que ſm partē. facile eni memorabila ſunt ſatis ex termini diſſolutione oia: eo q̄ cōtineat in ſe totius artis capl'a ⁊ optimū terminū: quem ⁊ ſubalē quidā noiant ecōtrario diuidētes his que notiones appellāt. Et illi ſiqdē ab accidētib⁹ diffiniūt reb⁹. hi vero a ſuba ipa ꝯſiſtūt.

Ex arabico ℂ In hoc aūt libro nos vtimur doctrina que fit ex diſſolutione diffinitionis. Quātū ergo minuit̄ hec doctrīa a prima in dignitate ⁊ in ꝯſitia rōnis: tātū ſupfluit in hoc q̄ ipa aggregat totā rem: ⁊ facit rememorari vnāquāq3 partē ei⁹: qm̄ valde facile fit hoī ſeruare illō ⁊ rememorari illō qō addiſcit per viā diſſolutionis termini: ꝓpterea q̄ diffinitio ꝯtinet ſūmas artis totius qn̄ eſt diffinitio quā qdā noiant ſubalē: vt diſtinguāt iter eā ⁊ iter diffinitiones quas noiant notiōes: qm̄ ille diffinitiones nō diffiniūt niſi ex accidētibus que ꝯcomitant̄ eas: ſȝ diffinitio ſubſtātialis diffinit rem ex ipſa ſubſtantia rei.

ℂ Diffinitio ſubalis eſt que determinat rē diffinitaȝ p res eſſentiales ⁊ diffōnes nolate notiones: ſūt deſcriptiones. Et dīia qdē iter diffinitionē ⁊ deſcriptionē eſt q̄ in diffinitione: ⁊ ponit̄ genus rei: ⁊ adiungit̄ cū dīia aut differentijs que diſcernūt eſſentiaȝ diffiniti ab alijs. Et in deſcriptione ponit̄ genus rei: ⁊ adiungit̄ cū ꝓprietatib⁹ aut accidentib⁹ que diſcernūt deſcriptū ab alijs: ⁊ nō p rē eſſentialē: ⁊ qō remanet ex ſermone ei⁹ itellectū eſt. X. — Differētia inter diffōnes ⁊ deſcriptionē.

ℂ Elaborata aūt eſt a nobis particulatim: ⁊ in pluribus ꝯſcripta tractatibus totius medicine contemplatio: quibus vti quis poſſit ad triplicem doctrinam. — Leoniceni

ℂ Ceterū in multis alijs cōmentarijs omneȝ medēdi ꝯtēplatōeȝ pticulari excoluim⁹: qb⁹ vtaris ad hāc triplicē doctrinā licebit. — Laurētia.

ℂ Que vero ſm parteȝ eſt tractatio vniuerſe medicinalis ſpeculatiōis in mltis alijs a nobis ſcripta eſt negocijs: quibus expedit vti ad tres doctrinas. — Antiqua.

ℂ Tractationi aūt ſm partē totius ſcie medicine iā ꝑuenim⁹ in alijs libris multis in qb⁹ dilatat̄ ⁊ declāt̄ res ad vtēdū doctrinis trib⁹. — Ex arabico

ℂ Uult q̄ ꝑtractauit pticularia medicine in quib⁹ vtunt̄ doctrinis trib⁹ que currūt ſm ordinē: ⁊ iā cōpleuit eaȝ in libris alijs multis ex libris ſuis. doctrine vero que non ſm ordinē currūt ſunt diuiſio ⁊ deſcriptio. ℂ Et Gal. quidē dixit doctrias: vt iuitaret nos ad addiſcēdū artē dialecticē: ⁊ vt faceret nos ſcire: qa impoſle eſt cōprehēdere artē medicie ſine arte dialectice. Niſi ſit hō excellētiſſimi ingenij ſicͭ Hippo. Nā bonitas nature eius: ⁊ ſupfluitas ſolertie ipſius ꝑduxerūt eū ad hoc vt vteret̄ his doctrinis abſq3 dialectice arte naturalr̄: ſicut iuenim⁹ aliquē hoieȝ nō errare: qm̄ nā ei⁹ ꝑduxit eū ad declarationes: ⁊ q̄ſdaȝ coꝝ nō errare: qm̄ cū eis eſt ars: ⁊ q̄ſdaȝ coꝝ errare: qm̄ cū eis nō eſt ars ꝓpt̄ defectū grāmatice. Propter abbreuiationē ḡ naturaꝝ hoīuȝ hui⁹ tēporis Gal. inuitauit nos per hūc ſermonē: ad diſcēdā artē dialecticā. Et facit nos ſcire: qa ſine ea nō cōprehendit̄ ars medicine: ⁊ cuȝ Gal. dicat hoībus ſui tēporis hūc ſermoneȝ: ⁊ bonitates in eis ſint famoſe: ⁊ pbia ſit in eis cōis ⁊ māifeſta: tūc q̄ eſt opio tua de hoīb⁹ huius tpis: in qbus pbia eſt extranea. XI. — De laudibus Hippocratis — Sine dialectica medicine ars cōprehendi non pōt.

ℂ Nunc vero diffinitiuam aggrediemur: hoc vnū p̄ſari qō ſolū capita: ⁊ quedā veluti cōcluſiones eorū: que alibi latius ſunt demonſtrata: nunc a nobis dicentur. — Leoniceni

ℂ Sed hac pte diffiniendi rōnē ꝓſequemur. Id preterea adijciētes nos hoc libro eſſe dicturos ſola capita: ac veluti cōcluſiones eorum: que latius explanata iam ſunt. — Laurētia.

ℂ Sed nūc a diffinitiua incipiem⁹ tm̄ adhuc apponentes: q̄ ſola capitula: ⁊ velut ꝯcl'ones ſm explicationeȝ demſtatoꝝ dicent̄ nūc. — Antiqua.

ℂ Nunc aūt aperiemus librū noſtrū hunc p doctrinā que fit per viā diſſolutionis diffinitionis poſtq̄ faciemus ſcire q̄ nos nō dici — Ex arabico

mus in hoc libro niſi ſūmas eius qđ oſtēdimus ſm expoſitionē in alijs libris: et qđ illud qđ eſt in eo eſt ſic ꝯcloneſ eius qđ eſt in eis.

Clarificauit Galenus intētiones in hoc libro ſuas dicēs. Nos nō dicemus in eo niſi ſummas ei⁹ qđ declarauim⁹ ſm expōnē in alijs libris: et iſte ſūme ſunt ſic ꝯcloneſ ei⁹ qđ eſt in illis libris. Intelligim⁹ ḡ ab eo: qa nō ſunt ꝯnes: ſed ſunt ſimiles ꝯclonib⁹: et ipſe quidē ſuꝑfluitate ſue ſollertie et bonitate ſue ſcie dixit hūc ſermonē: et ſi ipſe dixiſſet ꝙ ſunt ꝯclones: tūc doctrina ei⁹ cucurriſſet nō ſm ordinē. Qui ḡ exiſtimat ꝙ ſunt ꝯclones tūc nō itelligit ꝛ viro. Et qui dicit ꝙ ſunt fruct⁹ illoꝝ libroꝝ: tūc iā elongat valde ab itellectu Gal. qm̄ fructus ſunt id in quo fit iuuamentū ex illis libris. Et Gal. quidē narrat hāc itentionē vt dirigat mentē ꝑfecti et diſcipuli ſimul verſus iuuamētū qđ fit cū eo: qđ eſt in hoc libro. ꝑfecti qdē qa firmāt in mente ſua canones hui⁹ artis: et facit eū rememorari ei⁹ qđ forſitan obliuiſceret in diſpōne ſenij. et diſcipuli qdē qm̄ facit qđ eſt in hoc libro artis medicine iuuentū ei potentiā ꝓpinquā ex apparitione ad actū. Cū ḡ incipit operari aliqđ opationū ſuarū: et aſpicit in aliquo ꝑticularium ſuoꝝ qđ erat in eo occultū ponit ad effectū. ḡ cōplet ei ꝑ vſum artis medicine. Finit prologus.

De vtilitate huius libri.

Incipit tractatus primus.

Leoniceni Cap. 2.

Medicina eſt ſcientia ſalubrium: et inſalubrium: et neutroꝝ. Nihil ſo differt et ſi quis egrorum dixerit.

Laurētia. Cap. 2.

Medicina eſt ſanabilium ſciētia: egrotabilium et neutrorū. Nec intereſt ſi dixeris valitudinariorū.

Antiqua.

Medicina eſt ſcientia ſanorum egrorū et neutrorum.

Ex arabico

Dico ergo ꝙ medicina eſt ſcia rerum pertinentiū cōtinuatarū cū ſanitate: et cū egritudine et cū diſpōne in qua nō euadit homini ſanitas neqꝫ egritudo.

Hec eſt diffinitio ſubalis medicīe. qđ eſt: qa determinat intentionē artis medicine per res eēntiales. Genus qdē eius eſt iſte ſermo. Scia reꝝ ꝑtinētiū ꝯtinuataꝝ. Nā ſcia harū rerū eſt gen⁹ oīuꝫ artiū factaꝝ a principijs ſumptis ex ſcia nāli: ſic agricultura et curatio beſtiarū: et paſtoralis ſcia aīaliū: et medicina. Et dīa eius eſt ſmo eius cū ſanitate et egritudine: et cū diſpōne in qua non euadit hoi ſanitas neqꝫ egritudo. hec eni dīa diſcernit eſſentialr artē medicine ab oībus artibus factis a ꝑncipijs ſumptis ex ſcia nāli. Et dictiones qdē huius diffinitionis ſūt diminute. diminutionē ſo eaꝝ occultauit Gal. in iteratione ſua qua iterauit lrāꝫ. h. dicunt ꝙ lra. h. apud arabes ſignificat cū poſt et ꝯiunctionē: et in hoc ꝙ ſemel rememorauit eſt hoi: et cū manifeſte fuerint oēs dictiones aſſumpte in ea eſt ſm hoc. medicina eſt ſcia reꝝ proportionatarū ꝯtinuatarū cū ſanitate hoi: et reꝝ ꝓportionataꝝ continuatarū cum egritudine hoi: et rerum ꝓportionatarū cōtinuataꝝ cū diſpōne in qua nō euadit homini ſanitas: neqꝫ egritudo: qđ ſi generi medicine ꝓpinquo eius eēt nomē: et dīe ei⁹ nomē aggregaſſet Gal. duo noīa et cōiunxiſſet ea cognitiōe diffōnis: verū ꝓpterea ꝙ nō fuit gnī eius illud neqꝫ dīe ipſius vtit his noībus vt itelligat ex eis itentio gnis ꝓpinqui eius: et dīe que diſcernit eā eſſentialr ab alijs artib⁹ ordinatis ſub gnē. Putat aūt ꝙ in hac diffōne eſt aſſumptū qđ eſt ꝯriū ſermoni Ariſto. in pdīis: ꝙ ſanitas et egritudo ſunt duo ꝯria iter q̄ nō eſt medium: vt ſo de diſpōne que nō eſt ſanitas neqꝫ egritudo: putat ꝙ ipſa eſt media inter eas. Quidā aūt affirmāt iuētionē hui⁹ diſpōnis ꝑ alterationē tm̄ corpis ex ſanitate ad egritudinē: et ex egritudine ad ſanitatē. hec enī alteratio trāſit per mediū qđ eſt diſpō tertia. Qđ ſi iſti itelligerēt ab Ariſto. in pdīis et a Gal. ſm ꝙ dicunt: remoueret eoꝝ ambiguitas. qđ eſt: qa Ariſt. vult ꝙ impoſſibile eſt a corpe ſanitatē et egritudinē ſil' remoueri: et fieri in eo diſpōnē tertiā in q̄ nō ſit portio ſanitatis: neqꝫ portio egritudinis: et hoc eſt verū. Et Gal. vult ꝑ diſpōnē que nō eſt ſanitas neqꝫ egritudo diſpōnē corpis in qua inueniunt aut ſanitas et egritudo ſimulant vna earū in hora vna: et altera in hora alia: aut portio cuiuſqꝫ earū aut ſm ſemitā ꝑmixtionis aut vicinitatis: et ꝑꝑ illud nō ſirmauit iudiciū ſuū ſuꝑ iuuētionē huius diſpōnis tertie: ſed narrat dictionē que ſignificat illđ qđ dixit: et eſt ſermo eius in quo nō euadit hoi: et ego exponā illud in eo qđ futurum eſt de ſermone eius: et hoc etiā poſſe eſt: et nō eſt ei oppoſitio cū ſermone Ari. nedū ꝙ neceſſariā faciat ꝯdictionē. qđ eſt: qa intellectū eſt ex ſermone Ari. ꝙ corpa alterant ex ſanitate ad egritudinē: et ex egritudie ad ſanitatē: et ꝙ in hac alteratione poſſe eſt iuenire hec duo ꝯria aut in ꝑtib⁹ corporis lōginquis aut in ꝑtib⁹ ꝓpinquis aut in horis diuerſis: et vnaqueqꝫ. ſ. ſanitas et egritudo qn̄ alterat ab ea corpus neceſſe eſt vt minuat et addat ei⁹ diminutio vſquequo euaneſcat: et neceſſe eſt vt addat altera: et magnificet ei⁹ additio vſqueꝗ compleat eius eſſe: et hec additio et diminutio inueniunt ſimul: hec ḡ diſpō tertia quā dixit Gal. ꝯuenit etiā ſnie Ari. Et Ariſto. qdē nō ꝓhibuit niſi vt dicat: qa inueniatur diſpō tertia diuerſa ſanitati et egritudini. ſ. vt ſint diſpōnes tres: ordo cuiuſqꝫ quaꝝ ſub gnē ſuo ſit eq̄lis ordini alterius. Nā ſicut Ariſto. hāc intentionē dici ꝓhibet: ſimilr Gal. ꝓhibet eā dici. Duo ergo viri ſunt conuenientes: et diuerſitas ſublata eſt inter eos: cū quis ſit manifeſtū ſermonē Galeni facere opinari illud. II.

Modo ſanitas et egritudo ſit ꝯria inter que cadit medium ſm Galenū.

Leoniceni

Nomen ſo ſcientie cōmunis: non autem proprie accipere oportet.

Laurētia.

Igitur ſcientie nomē cōmuniter et nō proprie intelligere opus eſt.

Antiqua.

Scientie ergo nomē cōmuniter et nō proprie audire oportet.

Ex arabico

Et opꝫ vt intelligas nomē ſcie in hoc loco ſm itentionē cōēꝫ nō ſm itentionē propriaꝫ.

Uult vt intelligat ex eo intētio gnis: ſub quo ordinant oēs artes facte a principijs ſumptis ex ſnia nāli. hoc naqꝫ genus eſt cōmune non propriū iſtis artibus. III.

Leoniceni

Salubre aūt et inſalubre: et neutrū: vnumqđqꝫ tripliciter dicit: hoc quidē vt corpus: hoc autē vt cauſa: hoc ſo vt ſignū. Etenim corpus qđ ſanitatē natura ſuſcipe aptuꝫ eſt: et cauſam que eandē efficere: vel cōſeruare: et ſignū qđ pōt indicare. Hec oia greci ſalubria appellare cōſueuerunt. Eadē rōne et ſuſceptiua morborū corpa: et eoſdē efficientes ꝯſeruāteſqꝫ cauſas: et ſigna indicātia: inſalubria vocant. Necaliter corpora neutra: cau

ſas:ſignaue dixerunt.

Laurētia. ¶ Sanabile ꝟo egrotabile ac neutrū vnumqdqꝫ trifariā dicit̄. Tum corpus ꝛ cauſa:tū etiā ſignū:eteni corpus ſuſcipiens ſanitatem ꝛ cām efficientē atqꝫ cuſtodientē eā: ꝛ item ſignū indicās hec oīa auctores medicine ſana appellant. Simili rōne noiant egra ſuſcipientia egritudinē corpora:atqꝫ etiā cauſas efficientes ꝛ cuſtodientes egritudinē ꝛ indicātia ſigna. Nec ſecus neutra pari modo vocant corpora:cauſas:ſignaqꝫ.

Antiqua. ¶ Sanum aūt ꝛ egrum ꝛ neutrū tripliciter vnūqdqꝫ dicit̄:hoc qdē vt corpus: hoc aūt vt cā:hoc ꝟo vt ſignū:eteni ſuſceptibile ſanitatis eſt corpus: ꝛ efficiēs aut ꝯſeruās eā cā eſt: ꝛ declarās eā ſignū:oīa autē hec vocant helenes ſana. Scdꝫ ꝟo eundē modū ꝛ egra ꝛ ſuſceptiua egritudinū corpa ꝛ efficientes ꝛ ꝯſeruātes egritudines cauſas: ꝛ ſigna declarantia ꝛ neutra ſm eandē rationē: ꝛ corpora ꝛ ſigna ꝛ cauſas.

Ex arabico ¶ Et illud quidē qd̄ cōtinuat̄ cū vnoquoqꝫ hoꝝ triū: ꝛ ꝓportionat̄ ei.ſ.in ſanitate ꝛ egritudine ꝛ diſpōne que nō eſt aliqua earuꝫ eſt vna triū rerū:aut corpꝰ:aut cauſa:aut ſignū. nā oēs noſtre lingue cōparant corpus ſuſcipiens ſanitatē ꝛ cauſam facienteꝫ ꝛ conſeruantē eam: ꝛ ſignū declarās ipſaꝫ ad ſanitatē. Et ſm hāc rōnē cōparāt corpꝰ ſuſcipiēs egritudines ꝛ cās efficiētes ꝛ ꝯſeruātes eas: ꝛ ſigna declarantia eas ad egritudinē: ꝛ ſilr etiā cōparāt corpus ꝛ cāꝫ ꝛ ſignū ſignificās diſpoſitioneꝫ que nō eſt ſanitas neqꝫ egritudo ad illam diſpoſitionem.

¶ Sermo iſte intellꝰ eſt exponens ptē diſſōnis. IIII.

Leoniceni ¶ Et ſm primā quidē rationē:atqꝫ precipuā cauſarū ſalubriū eſt medicia ſcia:pꝫ eas aūt ꝛ aliaruꝫ ſcdo qdē loco inſalubriū: ꝛ tertio neutrarū. Et poſt has eodē modo corporū: primo quidē: ꝛ hic ſalubriū:ſcdo loco īſalubriū:tertio neutroꝝ. Itidē de ſignis dicēdū. In actionibus aūt:prima quidē eſt corporū cognitio que habetur ex ſignis:poſt hec earū que in ipſis inuentio cauſarum.

Laurētia. ¶ At ꝟo medicina primaria rōne ſanarū cauſarū ſcia eſt:deinde egrarū:ac demū neutrarū. Tuꝫ autē corpoꝝ in primis ſanoꝝ:deinceps egroꝝ:poſtremo neutroꝝ. Itidē de ſignis dicēdū. In actiōibꝰ aūt prior corpoꝝ.ſ. cognitio ex ſignis ē. Poſtea ꝟo cārū inētio.

Antiqua. ¶ Et ſm primā quidē rōnē ſcia cārū ſanaruꝫ medicinalis eſt:poſt illā aūt ꝛ aliaꝝ:ſcdo ꝟo ꝛ egraꝝ: ꝛ tertio neutraꝝ: ꝛ poſt h̄ corporū. Primū qdē ſanoꝝ:deīde egroꝝ:deīde ꝛ neutroꝝ ꝛ de ſignis ꝟo ſm eādē rōnē. In actionibꝰ ꝟo prius qdē corpoꝝ cognitio ex ſignis manifeſta eſt:poſt hoc ꝟo ꝛ eaꝝ cāꝝ inētio.

¶ Et prima qdē itentio medici nō eſt niſi ad ſciendū cauſas ſanitatis:deinde ꝓpter illud ꝑuenit ad reliquas cās.ſ.egritudis ī primis: deinde ad cās diſpōnis q̄ nō eſt ſanitas neqꝫ egritudo:deīde poſt hoc ad corpora. Et nō eſt eius intētio iteruꝫ in eis in primis niſi ad ſciendū corpora ſana:deinde poſt ad ſciēdū egra:deīde poſt ad ſciēdū ea q̄ nō ſunt neqꝫ egra neqꝫ ſana: ꝛ ſm hanc intentionē ꝛ rōcinationē currit res ſignoꝝ. In oꝑationibꝰ ꝟo nō eſt in primis niſi cognitio diſpōnis corporum per ſigna:deinde poſt illud iuentio cauſarū ſanitatis corpoꝝ ꝛ egritudinis eorū. *Ex arabico*

¶ Fecit nos ſcire in hoc ſermone dr̄iaꝫ inter doctrinā artis medicine: ꝛ inter oꝑationeꝫ ꝑ illud qd̄ diſcimꝰ ex eis: ꝛ ꝙ diſpō in eis eſt ſm ꝙ dicimus ꝑmū cognīs:vltimū oꝑationis: ꝛ ꝑmū oꝑationis:vltimū cognitionis: ꝛ ſermo eius itellectus eſt: ꝛ nos exponemus diuiſionē ꝛ ipſius explanationē qua diuidit ptes diſſōnis medicine vt dirigatur mens per illud in eo qd̄ eſt poſt illud. ¶ Dico ḡ ꝙ cāruꝫ ſanitatis duo ſunt modi. Unus eoꝝ eſt cārū facientiū ſanitatē: ꝛ iſte eedē ſunt cāe ſanantes egritudinē:ſicut curatio: ꝛ medicine ꝛ cibi: ꝛ canonū harū cauſarū cōpleuit doctrinā in libro de ingenio ſanitatis ꝛ modū. Alter modus eſt cauſaꝝ cōſeruātiū ſanitatē: ꝛ canonū harū cauſarū cōpleuit doctrinā in libro de regimie ſanoꝝ: ꝛ docet in hoc loco artis pᵃᵉ ꝙ medicus ꝑuenit ꝑ cās ſanitatis ad cauſas egritudis in ꝑmis:deide ad cās diſpōnis tertie vt vtatur cauſis ſanitatis ꝛ caueat cās egritudis ꝛ cās diſpōnis tertie:ſicut premiſit illud in libro ſectarū. ¶ Et cāe egritudinis ſunt tres:cauſa aīs ſicut repletio: ꝛ cā ꝯiuncta ſicut putredo faciēs febrē ꝛ cā ꝑmitiua:ſicut caſus aut percuſſio aut obuiatio caloris ſolis aut frigoris aeris: ꝛ ſm hanc ſimilitudinē ſunt cāe diſpōnis que nō eſt ſanitas neqꝫ egritudo. ¶ Deinde docet ꝙ medicus ꝑuenit etiā poſt cognitionē harū cauſarū ad cognitionē corpoꝝ ſanoꝝ:deinde egroꝝ:poſtea illoꝝ que nō ſūt ſana neqꝫ egra. ¶ Deide dicit ꝙ ꝛ ſꝫ hāc rōnē currit res ſignoꝝ.ſ.icipit medicus a cognitione ſignoꝝ ſanoꝝ:poſtea ſignoꝝ egroꝝ:deinde ſignoꝝ diſpōnis q̄ nō eſt ſanitas neqꝫ egritudo. ¶ Deinde dicit:ſꝫ in diſpōne oꝑationis nō eſt in ꝑmis niſi diſpoſitionis cognitio corpoꝝ ꝑ ſigna.ſ.icipit medicus quādo vult oꝑationē medicine: ꝛ ſcit diſpōnē corpis ꝑ ſigna:tūc ſi iuenit in eis ſigna ſanitatis ꝯſeruat ſanitatē eius: ꝛ ſi iuenit in eis ſigna egritudinis:aut ſigna diſpōnis:que nō eſt ſanitas neqꝫ egritudo:curat egritudinē eiꝰ aut curat illaꝫ diſpōnē. ¶ Deide dicit poſtea:ga eſt poſt illud inuentio ſcie cārū ſanitatis corpoꝝ ꝛ egritudinis eoꝝ.ſ.poſtq̄ cognoſcit medicus diſpōnē corpis iuenit ſciam cārū ſanitatis:aut ꝯſuātiū ex eis:aut faciētiū ex eis cū ꝯſuātibꝰ ꝯſeruat ſanitatē eiꝰ: ꝛ cū efficiētibꝰ ſanat eiꝰ egritudinē. ¶ Et poſtq̄ cōpleuit Gal. explanationē diſſōnis medicine ad ptes ſuas: ꝛ iſtā doctrinā q̄ docuit nos eē eaꝝ: ꝛ cōpleuit in diſpōne doctrie ꝛ in diſpōne oꝑōnis:icipit iteꝝ diuidē

Cauſarū ſanitatis duo ſunt modi.

Cauſe egritudinis ſūt tres modi.

vnāquāqz earū:ꝛ explanauit eā ad tria ꝛ dixit. V.

Leoniceni Cap.3. ¶ Sed quoniā ꝛ effectiuū:ꝛ indicatiuū:ꝛ ſuſceptiuū dupliciter vnumqḋqz dicit̄:hoc quidē ſimplr:hoc vō vt nunc:noſce oportet amboꝝ eſſe medicine ſciētiā. Ipſuz vō ſimpliciter duobus dicit̄ modis:ꝛ qḋ ſemꝑ:ꝛ qḋ vtplm:de quoꝝ vtroqz medicia ꝑtractat.

Laurētia. ¶ Porro cū īdicās:ſuſcipiēſqz ꝛ efficiēs ac cuſtodiēs vnūqḋqz bifariaz dicat̄ ſimplr ac nūc. Sciendū eſt de vtriſqz ſcientiā medicinalē tractare. Quinetiā cuz id qḋ ſimplr eſt bifariā dicat̄ ſemper ꝛ plerūqz:de ambob⁹ ſcientia medicinalis conſiderat.

Antiqua. ¶ Sed qm̄ efficiēs ꝛ declarās ꝛ ſuſceptiuū duplr vnūqḋqz dī:hoc quidez ſimplr:hoc vō vt nunc:ſciēdū eſt vtrorūqz ſciaz eē medicinalē. Et ipſuz vō ſimplr duplicit̄ dicit̄:hoc quidē vt ſemꝑ:hoc vō vt multuz:ꝛ eſt vtrorūqz hoꝝ etiā ſciētia medicinalis.

Ex arabico ¶ Et vnūqḋqz qḋ efficit:aut ꝯſeruat:aut ſignificat:aut recipit:dicit̄ ſm vnū duoꝝ modoꝝ:aut abſolute:aut in tēpore pn̄ti:ꝛ medicina vtrorūqz eſt ſcia. Similr ꝛ abſolute dī ſm duos modos:aut ſemꝑ:aut in plib⁹ diſpoſitionib⁹:ꝛ eaꝝ etiā rerū medicia eſt ſcia.

¶ Sermo ei⁹ ex eo qḋ efficit tolerat vt velit cās efficiētes ſanitatē tm̄:ꝛ ſunt ſanātes īfirmitatē:ꝛ tolerat vt velit cū eis cās efficiētes egritudinē:ꝛ cās efficiētes diſpōnez que nō eſt ſanitas neqz egritudo. Et ſermo eius aut cōſeruat: tolerat vt velit cauſas ꝯſeruātes ſanitatē tm̄:ꝛ tolerat vt velit cas ꝛ velit cū eis cās retinētes egritudinē ꝛ diſpōnē que nō eſt ſanitas neqz egritudo:ꝛ ſermo eius:aut ſignat: vult ſigna:ꝛ ſunt tria:ſigna ſanitatis:ꝛ ſigna egritudinis:ꝛ diſpōnis tertie:ꝛ ſermo eius:aut recipit:vult corꝑa. Qḋ autē remanet ex ſermone eius intellectū eſt:ꝛ ſermo eius: medicina eſt ſcia coꝝ oīum:vult rememorari nos ꝙ iſte res ſunt explanatio diffōnis medicine:ꝛ cū ita ſit:tūc medicina eſt ſcientia omniuz coꝝ:ꝛ propterea ꝙ dimiſit in ſermone ſuo iſto rememorari diſpoſitionis tertie:incipit ergo exponere eſſe eius ita ꝛ dicit. VI.

Leoniceni ¶ Neutra vō ꝛ cauſa:ꝛ corpus:ꝛ ſignuz:ꝛ qḋ ſimplr dicitur:ꝛ qḋ vt nunc:triplr vnūqḋqz appellat̄:hoc quidē qa neutrius ꝯtrarioꝝ eſt particeps:hoc vō qa vtriuſqz:hoc vō qa aliquādo huius:aliquādo illius. Horum autez ipſoꝝ ſcḋm rurſus duobus dicit̄ modis:aut quia vtrūqz contrariorū ex equo participat:aut qa aliquando plus alterū.

Laurētia. ¶ Ceterū neutra cauſa:ſignum corpus. Tuz ſimplr:tuz etiā nunc appellatū:vnumqḋqz triſariā dicit̄:aut qa neutri contrarij:aut qa vtriuſqz:aut qa interdū huius:interdū illi⁹ particeps eſt:atqz ex his ipſis ſm duob⁹ dicit̄ modis:aut qa vtriuſqz ꝯtrarij equaliter: aut qa alterius magis compos eſt.

¶ Neutrū vō ꝛ cauſa:ꝛ ſignū:ꝛ corpus:ꝛ qḋ ſimplr dicit̄:ꝛ qḋ vt nūc triplr vnūqḋqz dicit̄. hoc qdē eo ꝙ neutro ꝯrioꝝ ꝑticipet:h̄ quidē eo ꝙ vtriſqz cōtrariorū. hoc aūt eo ꝙ aliqn̄ qdē hoc:aliqn̄ illo. Hoꝝ vō ipoꝝ ſcḋz ſm duos modos dicit̄:aliqn̄ qdē ꝑticipādo vtrorūqz ꝯrioꝝ eq̄lr:aliqn̄ vō ampli⁹ alto. Antiqua.

¶ Qḋ aūt nō ꝓportionat̄ ad ſanitatē neqz ad egritudinē:cū ſit:aut cā:aut ſignū:aut cōp⁹: ſiue dicat̄ abſolute ſiue ī tp̄e pn̄ti:vnūqḋqz ſz tres dī modos. Unus coꝝ eſt:ne ſit proportionatū ad aliqḋ duoꝝ ꝯtrariorū:ꝛ ſcḋs vt ſit ꝓportionatū vtriſqz ſimul:ꝛ tertius vt ꝓportionet̄ qn̄qz ad vnū coꝝ:ꝛ qn̄qz ad alteꝝ:ꝛ ſcḋs hoꝝ triū dī ſz duo ꝯria:aut vt ꝓportionet̄ ad vnūqḋqz duoꝝ ꝯrioꝝ equalr: aut vt ꝓportionet̄ ad vnū plus ꝙ̄ ad alterū. Ex arabico

¶ Res proportionate ꝛ ꝯtinuate iam fuerunt tres.cauſa, corpus,ꝛ ſignū:ꝛ qn̄ multiplicant̄ cū ſanitate ꝛ egritudie ꝛ diſpōne que nō eſt ſanitas neqz egritudo:ꝓuenīunt nouem.proyciat̄ ḡ ex eis illḋ qḋ ꝓportionat̄:ꝛ cōtinuat̄ cū hac diſpōne ꝛ remanebūt ſex:que qn̄ multiplicant̄ cum abſoluto ſemꝑ:ꝛ cū abſoluto ſm plures diſpōnes ꝛ cum tp̄e pn̄ti:ꝓueniūt decē ꝛ octo. Et Gal.quidē rememorat̄ in hoc caplo diſpōnis rerū ꝓportionataꝝ ꝛ cōtinuataꝝ cū diſpōne in qua nō euadit hoī ſanitas neqz egritudo:ꝛ dicit ꝙ hec diſpō eſt trina.ſ.neutralitas in tribus ſignificatis:ꝛ ſignificatū diuidit̄ in duas ꝑtes ꝛ ſcḋm eouz eſt duo.ḡ ſit hec diſpō quatuor:que qn̄ multiplicant̄ cū numero rerū ꝓportionataꝝ ꝯtinuataꝝ cū ea ꝓueniunt aut nouē ſi nō diuidit̄ ſcḋm:aut duodecim ſi diuidit̄ ſcḋm:ſz quando multiplicat̄ illud cū abſoluto ſemꝑ:ꝛ cum abſoluto ſm plures diſpoſitiones:ꝛ cum tēpore pſenti:ꝓoueniunt aut vigintiſeptem:ſi non diuidit̄ ſcḋm:aut triginta ſex:ſi diuidit̄ ſcḋm. Et tu potes notare iſtas diuiſiones in tabula:ꝛ excitabit̄ per illud mēs tua:verificabit̄ numer⁹ partium ad quas diuidit̄ diffinitio medicine. VII.

¶ Eſt vō ꝛ in tota diffōne:ſi vba aīaduertimus:ambiguitas quedā:quā ꝛ ipſaz diſſoluere opz. Cū eni dicit̄ medicinā eſſe ſciaz:ꝛ ſalubriū:ꝛ inſalubriū:ꝛ neutrorū:ſignificat̄ ꝛ ꝙ oium particulariū:ꝛ ꝙ quorūdaz:ꝛ ꝙ qualiū. Sed oiuz qdē īfinitū qḋdā eſt:atqz īpoſſibile:quorūdā diminutū:atqz artificio carens:qualiū vō artificioſum pariter:atqz ſufficiens ad oia artis particularia:qḋ etiaz dicimus in medicīe diffinitione cōprehēdi. Leoniceni

¶ Ceteꝝ de tota diffinitionis dictione ambiguitas quedā eſt:quā quidez ſoluere neceſſe eſt. Cū enim dicit̄ medicinalē ſciaz eſſe ſanabiliū:egrotabiliū ac neutroꝝ:ſignificat̄ eam ipſam ſcientiā medicinalē de oībus particularibus docere:atqz etiā de quibuſdā:ꝛ itez de qualibus. Sed ipſaz de oībus particularibus agere idefinitū ꝛ impoſſe eſt. De qui- Laurētia.

buſdā aūt impfectū nec artificiale. De qualibus ℣o artificiale pariter eſt atqȝ abunde cunctis artis particularibus ſatiſfacit: qd̓ in diffinitione medicine dicimus contineri.

Antiqua. ℭ Eſt aūt de toto termino dubitatio quedaȝ ſm locutionē: quā ⁊ ipſaȝ opȝ determinare. In eo eni ꝙ dicit medicinā eſſe ſciam ſanoꝝ egroꝝ ⁊ neutroꝝ: ſignificat̄ qdē ⁊ oīuȝ partiū: ſignificat̄ aūt ⁊ quarūdā: ſignificat̄ etiaȝ ⁊ qualiū. Sed oīuȝ qdē incōpͥehēſibile eſt ⁊ impoſſ̄e: quarūdā ℣o iperfectū: ⁊ nō artificiale. Qualiū ℣o ⁊ artificiale ſimul ⁊ ſufficiēs ad oēs ptes artis q̄s cōtineri dicimus in medicine diffinitione.

Ex arabico ℭ Et in enūtiatione totius huius diffōnis eſt locus dubitatiōis quā determinare oportet. Qd̓ eſt: qa nos dicimus ꝙ medicina eſt ſcia rerū ꝯtinuatarū cum ſanitate ⁊ egritudine ⁊ diſpōne: que nō eſt ſanitas neqȝ egritudo: lȝ vt intelligat̄ ex hoc ſermone: qa eſt ſcia oīuȝ rerū: ⁊ lȝ vt intelligat̄: qa eſt ſcia quarūdam eaꝝ ſine qbuſdā. Et lȝ vt itelligat̄: qa eſt ſcia cuiuſcūqȝ rei ex eis qd̓ iquirit̄: verū eē oīuȝ earū nō cōpͥehēdit̄ neqȝ ꝯtinet̄: neqȝ ꝑuenit̄ ad illud: eſſe ℣o quarūdā eaꝝ eſt diminutū: ⁊ nō aſſimilat̄ vie artificiali. † Eſſe aūt cuiuſcūqȝ ex eis qd̓ iquirit̄ ſcia aſſimilat̄ vie artis medicine ⁊ ſufficit in oībus rebus medicine ꝑticularibꝰ ⁊ hec eſt itētio i diffōne medicīe.

A. l. Eſſe aūt cuiuſcūqȝ ex eis inquiritur ſcia ⁊c.

ℭ Iterauit Gal. rememorationē diffinitionis ꝑ dictioneȝ ſuaȝ diuerſam a dictione in eo qd̓ preteriit: vt faceret ſcire aſpicientē: quia nō opȝ vt attendat ad dictionē quādo remanent intentiones intellecte cōpͥehenſe. deinde dixit dubitationē: ⁊ fecit ſcire ꝙ intētio ſciētie que accepta eſt genus medicine diſtinctū cū diffa medicine eſſentiali eſt ſciētia cuiuſcunqȝ ſciam inquiris ex partibus medicine. qd̓ eſt: qa indiuidua cuiuſcūqȝ eoꝝ. xxvij. ⁊. xxxvj. ſūt infinita: ⁊ hoc quidē apparet per illud qd̓ oſtēdimus in tractatu ꝑ libri noſtri de iuuamēto: in doctrina artis medicine: ꝙ iactantia modernoꝝ dicētiū ꝟtutes myrabolanoꝝ: ⁊ aliaꝝ medicinarū: ⁊ infirmitatū indiuidualiū nouarūȝ eſt vana: ⁊ indiuidua accepta in medicina ſunt ifinita: ſed nō cōpͥehendunt̄ neqȝ ꝯtinent̄ neqȝ ꝑuenit̄ ad ea ſicut dixit Gal. Et nō ſufficit in eis niſi vt ſint apud nos canones ⁊ regule quibꝰ ꝓhibemus totū qd̓ occurrit ex eis nobis tm̄. ḡ qd̓ dixit de medicinis ſimplicibus in libro ſuo: in iſtis medicinis nō eſt niſi exempla exponētia doctrinā eius in qnqȝ tractatibꝰ ꝑmis eiꝰ. Qd̓ aūt diximus in illo libro cōueniēs eſt ſcie Gal. ℭ Et poſtq̄ docuit nos intētionē medicine explanauit diffōnē eiꝰ ad ꝑtes ſuas: ⁊ inſinuauit ad narrādū eas ſm vnāquāqȝ: ⁊ fecit nos ſcire ꝙ medicina eſt ſcia cuiuſqȝ eaꝝ quaꝝ ingͥs ſciaȝ. ſ. ꝙ medicina eſt canones ⁊ regule qbus ſcit̄ ⁊ intelligit̄ q̄cunqȝ res querit̄ ex ꝑtibꝰ eius. Incepit iterū in hoc vt faceret intelligere vnāquāqȝ partiū medicine ad quas explanauit medicine diffinitionē: ⁊ incipit ex illis cū canonibus corporū ſuſcipientiū. ℭ Finis tractatus ſcd̓s.

ℭ Incipit tractatus tertius.

Leoniceni. PRimuȝ igitur de corporibus dicere aggrediemur: qualia naȝ ſint: ⁊ ſalubria: ⁊ inſalubria: ⁊ neutra: poſt hec de ſignis: ⁊ cauſis diſſeremus.

Laurētia. IN primis igit̄ ordiemur a corꝑibus oſtendentes que naȝ ſanabilia egrotabilia ac neutra exiſtant: moꝝ de ſignis ⁊ cauſis percurremus orationē.

Antiqua. INcipiamus igit̄ a corꝑibꝰ. Primuȝ quidē qualia ſana ⁊ egra ⁊ neutra cōtingat eſſe exiſtentia. poſt hec ℣o de ſignis ⁊ cauſis orationē percurramus.

Ex arabico INcipiamus ḡ rememorari nūc corporū ſanoꝝ ⁊ egroꝝ: ⁊ que non ſunt ſana nec egra: que corꝑa ſint: demuȝ ſequat̄ illud cum rememoratione cauſaꝝ ⁊ ſignoꝝ.

SErmo iſte manifeſtus eſt: ⁊ ſignificatio huius dictionis egra: ⁊ huius dictionis infirma: vna eſt in ſanatiua. II.

Leoniceni Cap. 4. ℭ Salubre ſimpl'r corpus eſt qd̓ ab ipſo nature ortu bonā habet temperaturā in ſimplicibꝰ: ⁊ primis particulis: atqȝ in his: que ex illis cōponunt̄ iſtrumētis: eſt cōmoderatū. ℭ Salubre ℣o nūc eſt corpus qd̓ in preſenſenti eſt ſanuȝ. Eſt ℣o ⁊ hoc eo tēpore quo ſanū exiſtit: bonā hn̄s tēperaturā: ⁊ cōmoderationē: nō tn̄ optimā: at ſibi ꝓpͥā. ℭ Ipſiꝰ ℣o ſalubris ſimpl'r corꝑis: tale qdē eſt ſemꝑ id qd̓ eſt optima tēperātia preditū: ac maxie eſt cōmoderatū. Ut multū aūt qd̓ a cōſtitutione optima nō valde admodum deficit.

Laurētia. Cap. 3. ℭ Sanabile ſimpl'r corpus eſt qd̓ ab ortu nature modice tēperatū eſt in ſimplicibus: primiſqȝ partibꝰ: moderatū ℣o in mēbris: que ex his cōpoſita ſunt inſtr̄alibꝰ. ℭ Sanabile ℣o nūc corpus eſt qd̓ in preſens bene valet. Porro hoc corpꝰ quo tēpore bn̄ valet modice tēperatū moderatūqȝ eſt nō optimo tēperamēto ac moderatione: ſed ꝓpͥo ⁊ ſuo. At ℣o ipſius ſanabilis ſimpl'r corꝑis ſemꝑ tale eſt: q̄ȝ maxime temperatū moderatūqȝ: plerūqȝ ℣o tale ab optima quideȝ preparatione non multum abſiſtit.

Antiqua. ℭ Sanū eſt aūt ſimpl'r corpus eucraton qdē exn̄s ex ḡnatione in ſimplicibus ⁊ primis ꝑticulis: coequale ℣o his que ex his cōponunt̄ organicis. ℭ Sanū ℣o vt nunc eſt corpꝰ qd̓ ſm preſens tēpus eſt ſanū: eſt aūt ⁊ hoc qd̓ ſm tp̄s ſanuȝ eſt corpus eucraton ⁊ coeq̄le: nō ſm optimā eucraſiā ⁊ coequalitatē: ſȝ ſȝ

ꝓpriá ipſius ſani corpis céntiá vel ſm ꝓpriá ipſiꝰ ſani corpis q̃litaté. ¶ Semꝑ tale eſt maxime eucraton: ⁊ maxime coeq̃le. ¶ Et multum ꝟo ab optima compoſitione derelictuꝫ eſt: non multum tamen.

Ex arabico ¶ Dico ergo ꝙ corpus ſanũ abſolute eſt illŏ qŏ noiat̃ eucraton: ⁊ illud qŏ noiat̃ abſolute eucraton eſt illud cuius fabricatio ex principio creationis in ventre mr̃is ſue eſt ſm tẽperamẽtũ cõplexionis mẽbroꝝ ſuoꝝ ſimpliciũ primoꝝ ⁊ eq̃litaté cõpõnis inſtr̃oꝝ cõpoſitoꝝ ex illis. ¶ Et ſanũ corpus vt nũc eſt illud qŏ eſt ita in hora pñti: ⁊ hoc etiá in hora in qua eſt ſanũ: eſt tẽperate cõplexiõis ⁊ eq̃lis cõpoſitionis: verũtamẽ ipſius tẽperantia ⁊ ipſius equalitas nõ ſunt ſm meliorẽ diſpoſitionẽ equalitatis: ſed eſt ei tẽperãtia ꝓpria: ſed ſemꝑ ita eſt in vltimo tẽperãtie cõplexionis ⁊ cõpõnis. Corpus aũt ſanatiuũ eucraticum qŏ ex eo eſt in plibus diſpõnibꝰ ita eſt illud qŏ minuit̃ a meliore diſpoſitionum: diminutione non multa.

¶ Poſtq̃ Gal. explanauit diffinitionẽ medicine ad ſuasꝰ partes ⁊ docuit diſcipulũ qualr̃ ſciat̃ id cuius querit̃ ſcia ex eis. incipit hinc exponere vnáquãq; ꝑtiũ diffinitionis medicine: ⁊ ex eis ſunt corpa ſuſcipiẽtia. h̃ eni ſm ꝙ ipſe determinauit ea ſũt diuerſa. ſana qdẽ paulo ante docuit: q̃ ſunt tria: ⁊ ꝑꝑ illud inceperit in hoc ſermone exponere vnũq̃dq; coꝝ: ⁊ noiauit ſanũ ſemꝑ ſimplr̃ eucraticuꝫ vt ſignificaret ꝑ hãc dictionẽ eucraticũ: aſſiduitatẽ ſanitatis ⁊ exuberãtiá eius: ⁊ ſignificat per hãc dictionẽ cõplexio cõiunctionẽ quattuor qualitatuꝫ que ſunt cal. fri. ſic. ⁊ hu. adinuiceꝫ. Et ſignificat per hãc dictionẽ ſanũ ſimplr̃. hec eni dictio eſt in vſu in ſciẽtijs ⁊ artibꝰ ſm ꝙ ipſa eſt nomẽ cõe. Medici ḡ voluerũt per eaꝫ ꝙ eſt ſimplr̃ ⁊ eſt poſſe vt cõponat̃ cũ alio. ¶ Et mẽbrũ ſil'iũ partiũ eſt oẽ

Mẽbra ſimilium partium. membrũ cuius partes ſil'es ſunt in ſub̃a ſua cũ toto: ⁊ nomen eaꝝ eſt ſicut nomẽ eius. Vbi gr̃a. hoc fruſtũ oſſis eſt ſil'e ſue ſubeꝫ: cũ ſub̃a oſſis ⁊ nomẽ eius os ſicut nomẽ eius totꝰ: ⁊ hoc fruſtuꝫ carnis ſil'e eſt ſub̃e ſue: cũ ſub̃a carnis: ⁊ nomẽ eius eſt caro: ſicut nomẽ ſub̃e carnis totius: ⁊ hoc fruſtuꝫ vene eſt ſil'e ſub̃e ſue: cũ ſub̃a totius vene: ⁊ nomẽ eius vene eſt ſicut nomẽ totiꝰ. Et mẽbra quidẽ ꝑtiũ ſil'iuꝫ ſunt multa: ſicut os / neruus / vene / arterie / caro / pinguedo / cartilago / cutis. ¶ Et inſtr̃ale eſt dictio qŏ ſignificat apŏ

Mẽbra inſtrumentalia. medicos membrũ cõpoſitũ ex membris partiũ ſil'ium: ⁊ intentio. i. diffinitio eius eſt ꝙ eſt iſtr̃m aie exiſtẽs in corpore quo efficit quaſdã ſuas operationes. Et mẽbra qdem inſtr̃alia ſũt multa: ſicut cor / epar / cerebrũ / teſticulus / ſtomachus / ſplen / pulmo / renes / veſica / oculi / aures / naſus / os / manus / pedes / collũ / pectus / dorſum. ¶ Et cõplexio

Complexiones mẽbroꝝ. cuiuſq; membroꝝ cõpoſitoꝝ eſt cõpoſita ex cõplexiõe mẽbroꝝ ꝑtiũ ſil'iuꝫ ex q̃bus cõponunt̃. Cõplexiones aũt mẽbroꝝ ſil'iuꝫ partiũ nõ ſunt res vna ⁊ eadẽ: ⁊ cõplexio oſſis eſt alia a cõplexione nerui: ⁊ cõplexio vene eſt alia a cõplexione arterie: ⁊ ſm hoc exẽpluꝫ vniuſcuiuſq; mẽbrorum ſimiliũ partiuꝫ cõplexio eſt ꝓpria. Et qm̃ vnũq̃dq; eſt cõicans cõplõnẽ ſuá ꝓpriá ꝑuenit ex cõplexionibꝰ earũ oiuꝫ cõplexio tẽperata. Nã declinatio cõplexionis oſſis ⁊ nerui ad frigus tẽperat declinationẽ cõplexionis arterie: ⁊ carnis ad calorẽ. Et cutis quideꝫ inter hec membra

Cõplexio cutis tẽperata. ſil'ium partiũ tẽperate cõplexionis eſt precipue cutis interioris partis palme qm̃ eſt cõplexionẽ ſuá ꝓpriaꝫ ꝑñs. at ꝟo cõplexio fit diuerſa ꝓpter diuerſitatẽ etatis regionis ⁊ operationis ⁊ alioꝝ. ¶ Manifeſtũ ergo eſt ꝙ cõplexioni vniuſcuiuſq; mẽbroꝝ partiũ ſil'iũ eſt latitudo: ⁊ ſanitas eſt in cõplõne vt ꝓportionent̃ cõplexiones mẽbrorũ partiũ ſil'iuꝫ. ſ. vt ſit ſm ſemitá exempli ꝓportio complexionis oſſis in etate pueritie ad cõplexionẽ carnis ſic cõplexio eius ad eam in etate iuuẽtutis aut adoleſcentie aut ſenij: ⁊ ſ'ꝫ hoc exẽplũ in reliquis: ergo corpoꝝ ſanoꝝ ſemꝑ cõplexiones mẽbroꝝ ſil'ium partiũ ſunt ſm ꝓportionalitatẽ vnã: ⁊ hec ꝓportionalitas quidẽ eſt tẽperãtia. ergo vniuſcuiuſq; mẽbroꝝ inſtr̃alium cõpoſitoꝝ ex mẽbris ſil'ium partiũ eſt cõpoſitio ꝓpria in quattuor rebꝰ: quarũ vna eſt numerus. 2ᵃ quãtitas. 3ᵃ forma. 4ᵃ ſitus: ⁊ eq̃litas cõpoſitionis cuiuſq; coꝝ eſt vt ſaluet̃ ſua ꝓpria cõpoſitio in vnoquoq; coꝝ q̃tuor. Manifeſtũ eſt igit̃ ꝙ quãtitates coꝝ ſũt diuerſe. nã ipe nõ ceſſant augmẽtari donec aſſequant̃ vltimũ terminũ ſue adoleſcẽtie: deinde ſtat augmẽtũ coꝝ. eq̃litas ḡ cõpoſitionis eſt ſemꝑ vt remaneãt ſm ꝓportionẽ vnã in ſuis quãtitatibus. Quãdo ḡ aggregat̃ in corpe vno vt ſit tẽperate cõplexionis ⁊ equalis cõpoſitionis: tunc Gal. vocat illud meliorẽ formã corporis: ⁊ iam oſtenſum eſt ꝙ meliori formaꝝ eſt latitudo: nõ tñ latitudo ſuꝑioris ⁊ inferioris: q̃ iaꝫ hẽt intenſionẽ ⁊ remiſſionẽ ſed latitudo ad diuerſa equoca. ſ. ad corpꝰ ſanũ; cãm ſanã: ⁊ ſignũ ſanũ. nã vnũq̃dq; iſtoꝝ dr̃ ſanuꝫ ſemꝑ tale ſiue in meliori formaꝝ: ⁊ h̃ tetigit in multiplicatione diſpõnũ que enumerat ad tertiũ gradũ. Vel dicit̃ latitudo lata cõpoſita ex duobꝰ. ſ. tẽperãtia cõplexionis ⁊ eq̃litas cõpoſitionis ⁊ qm̃ minuit̃ cõplexio a tẽperãtia aut cõpoſitio ab equalitate diminutione qua non videnẗ impediri operationes manifeſte: tũc iaꝫ corpus minuit̃ a meliori formarũ ⁊ ꝙ eſt ita ſanitas eius eſt etiá firma. Verũtñ firmitudo eius eſt iſtra firmitatẽ ſanitatis qŏ eſt in meliori formaꝝ. ſcꝫ ſanatiuũ: ⁊ ꝓpter illud eſt hoc corpus ſanũ ſm plures diſpõnes. ſ. in plibus etatibus ⁊ regionibus ⁊ operationibꝰ: ⁊ ſimilibus. ipſe aũt intelligit ꝑ diſpõnes res has ⁊ earũ operationes. Et qm̃ diminuit̃ cõplexio ⁊ cõpoſitio diminutione plurima donec fiat corpus ſuſceptiuum egritudinis tũc nõ noiat̃ ſanuꝫ niſi in hora pñti. Nam in hac hora ſunt cõplexio in eo ⁊ cõpoſitio ſm aliquã diſtẽperantiã ꝓpriã. ſ. iſtra equalitatẽ ſuã in plibus diſpõnibꝰ. Et manifeſtũ eſt ꝙ ſanitati cuiuſlibet corpis eſt latitudo que eſt preter latitudinẽ eius in corpe alio. nã ſanitas certi hac diſpõne alia eſt a ſanitate claudi. III.

¶ Inſalubre ꝟo ſimplr̃ eſt corpꝰ qŏ ab ipſo ortu nature: vel in cõſimilibus partibus malam habet tẽperaturã: vel in inſtrumẽtarijs incõmoderationem: vel vtrũq; vitium. Leonicenꝰ

¶ Egrotabile corpus ſimplr̃ eſt qŏ ab ortu nature aut imodice tẽperatũ in ſimilaribus: aut immoderatum in inſtrumentalibus aut vtroq; modo affectum. Laurẽtia.

¶ Egrũ ꝟo corpus ſimplr̃ eſt quod ex generatione eſt aut diſtemperatũ in his que ſimiles habẽt partes: aut nõ coequale in organis aut in vtriſq; ſimul. Antiqua.

¶ Corpꝰ egrotatiuũ eſt id quod natũ eſt aut Ex arabico

ſm cōplexionē malā mēbroꝝ ſiliuз partiuз: aut ſm icq̄litatē mēbroꝝ iſtrumētaliuз: aut ſm duas res ſimul.

℄ Quia poſtq̄ peruenis cum corpe ſano abſolute ad corpus ſanū in hora pñti: ꝛ appet ꝙ hoc corpus eſt male cōplexionis aut cōpoſitiōis aut vtriuſq̄з ſimul: ꝛ qa nō puenit ad ipſum eq̄litas niſi q̄dā in hora ꝓpria in qua eſt ſanū: declaꝛ ide ꝙ hoc eſt ex corpib⁹ qđ eſt egrotatiuū: nūc manifeſtū eſt ꝙ ꝓpalauit ipſuз in hoc ſermone eſſe natū aut ſm cōplexionē malā mēbroꝝ priū ſiliuз aut ſm ieq̄litatē mēbroꝝ officialiū: aut ambas res ſimul. Et egrotatiuū qdē nō eſt egrū: ſed eſt illud ad qđ appropiant ꝛ ꝓperāt egritudines ex cauſis iſirmātib⁹: q̄uis debiles ſint aut pue: ꝛ nō ſiut in eo qđ pteryt oſtēſuз ei h̄ corp⁹: ꝛ ꝓp illud nō nūerauit ipꝫ in ptib⁹ diſſōnis. poſtq̄ aūt declatū eſt ei dixit illđ in veſtigio loci i quo declatū eſt ei. IIII.

Leoniceni ℄ Inſalubre ỽo nūc eſt corpus qđ eo tēpore quo tale dicit egrotat: neq̄з obſcurū eſt: ꝙ ꝛ hoc ipſum: eo quo dicit tempore egrotans: vel in cōſimilibus malā habet temperaturā: vel in inſtrumētarÿs incōmoderationeз: vel vtrūq̄з. ℄ Eſt ỽo ꝛ ſemper iſalubre: qđ ex ipſo nature ortu vel peſſimā habet temperaturā in ſimplicibus: ꝛ primis particulis oībus: vel aliquibus: vel his que obtinēt principatū: vel in inſtrumētarÿs: incōmoderatū exiſtit. Silr aūt in his: vel omnibus: vel aliquibus: vel illis que obtinent principatum. ℄ At multuз ỽo iſalubre eſt corpus qđ ab huius quidem vitio recedit: nondum tamen mediocritatem attingit.

Laurētia. ℄ Egrotabile nūc corpus eſt egrotās: eo tēpore quo dr̄ tale eſſe. At ꝯſtat: vt hoc quoq̄з eo tēpore quo dicit eſſe egrotabile ſit imodice temperatū ſimilaribus: aut imoderatū in inſtrumētalibus: aut vtroq̄з modo affectū. ℄ Quin etiā egrotabile ſp corp⁹ eſt qđcūq̄з exiſtit ab ortu nature: aut imodice tēperatuз ſimplicibus: primiſq̄з partib⁹ oib⁹: aut quibuſdā: aut principaliſſimis: aut etiā iſtrumētalib⁹ ſimilr imoderatū: aut oibus: aut quibuſdā: aut principaliſſimis. ℄ Corpus autē plerūq̄з egrotabile eſt: de ab hoc vitio abſiſtit qdē: nōdū tñ eſt in medio collocatum.

Antiqua. ℄ Egrū ỽo vt nūc eſt corpus egrotās in tpe in quo dicit tale exñs. Manifeſtū eſt autem ꝙ ꝛ hoc ꝙ ſm tps dicit eē egrū aut diſtēperatū eſt in ſiles hñtibus partes: aut inequale in organicis: aut in vtriſq̄з. ℄ Et ſemꝑ qdeз egrū eſt qđcūq̄з ex gñatione aut diſtēperatū ſatis exiſtēs in ſimplicibus particulis: aut in oibus: aut in quibuſdā: aut maxie dominantibus: aut etiaз inequale in organis. Similr ỽo ꝛ his aut oibus: aut qbuſdā aut maxime dominātibus: aut etiam inequale organicis. ℄ Quaſi mltū ỽo egꝝ ē corp⁹ ab huiuſmōi malitia derelictū: nōdū ỽo i medio ꝯſtitutū.

Ex arabico ℄ Et corpus egrū vt nūc eſt illud qđ eſt iſirmū in hora in qua dr̄ ꝙ eſt ita: ꝛ hoc etiaз in hora i qua dicit qa eſt iſirmū eſt male cōplexionis in mēbris ſiliuз partiū aut ab eq̄litate egreſſum in mēbris inſtr̄alib⁹: aut aggregās ambas res ſimul. ℄ Et corpus egrū ſemper eſt illud qđ eſt natū ſꝫ cōplexionē lōginquā ab equalitate in mēbris ſimplicibus primis oibus aut vnitione coꝝ: aut ipſoꝝ ſublimioribus: aut ſm cōpoſitionē longinquā ab eq̄litate in mēbris inſtr̄alib⁹ oibus: aut vnitione ipſoꝝ: aut coꝝ ſublimiorib⁹. ℄ Corpus ỽo egruз in plurib⁹ diſpōnib⁹ eſt illud qđ iā diminuit: ꝛ nō ſequit diſpoſitionē mediam.

℄ Narrauit Galenus in ptibus diſſōnis corpus iſirmū ꝛ multiplicauit ipſuз ꝑ abſolutū ſemꝑ: ꝛ ꝑ abſolutū ſꝫ plures diſpōnes: ꝛ ꝑ tps pñs: ꝛ ſic icepit in corpibus ſanis a meliori eoꝝ oium: ſilr icipit a corpibus iſirmis a meliori eoꝝ oium. Nā corpus iſirmū in hora pñti tñ: eſt in alia hora ſanū: in alia iſirmū: aut eſt in diſpōne que nō eſt ſanitas nec egritudo: ꝛ corpus iſirmū ſemꝑ eſt in tota vita ſua iſirmū: ꝛ nō eſt ei hora in q̄ dicaꝛ ꝙ eſt ſanū. Et egrū corpus in plibus diſpōnib⁹ eſt corp⁹ qđ eſt iſirmū in plurimo vite ſue: ꝛ malitia ei⁹ minor eſt malitia egritudinis ſemꝑ. Et ſermo eius: ꝛ nō ꝯſequit adhuc diſpōnē mediā: ſcilꝫ corpora que neq̄з ſunt ſana neq̄з egra ſemꝑ: ſunt media ꝛ meliora eo. Iā ḡ declatū eſt ꝙ melius corpoꝝ iſirmoꝝ eſt illud qđ eſt infirmū in hora pñti: ꝛ ſanuз in alia: deinde qđ eſt iſirmū in plibus diſpōnib⁹. Deinde qđ eſt infirmū ſemꝑ: hoc eni corpus eſt in formis deterioribus: ſicut corp⁹ ſanatiuū eſt in formis meliorib⁹. Et a ſermōe eius: lōginquū ab eq̄litate eſt intellectū: qa vult malitias cōplexionis aut cōpoſitionis. malitia qdē cōplexiōis eſt in mēbris priuз ſimiliū: ſꝫ malitia cōpōnis eſt in mēbris inſtrumētalib⁹: ꝛ eſt mutatio aut in numero ei⁹ ex quo cōponit membrū inſtrumētale: aut in quātitate eius: aut in forma aut in ſitu. V.

Leoniceni ℄ Quoniā ỽo ꝛ neutrū corpus triplr dicebat: vnū qdē qđ neutri⁹ erat extreme diſpōnis particeps: aliđ aūt qm̄ vtriuſq̄з: aliđ qm̄ aliqñ huius: aliqñ ỽo illius. Iuxta primum ſignificatū neutrū erit corp⁹: qđ exq̄ſite mediū eſt: ꝛ ſaluberrimi: ꝛ iſaluberrimi cōpis.

Laurētia. ℄ Cū neutrū corp⁹ trifariā dicaꝛ: aut qa neutre affectionis extreme ſit particeps: aut qa vtriuſq̄з: aut qa interdū huius: iterdū illius compos ſit: neutꝝ corpus ex prima ſignificatione erit qđ diligenter mediū exiſtit: ſanabiliſſimi corporis egrotabiliſſimiq̄з.

Antiqua. ℄ Qm̄ aūt ꝛ neutꝝ corpus triplr dicebatur. hoc qdē in eo ꝙ neutra extremarū diſpōnuз pticipet: hoc ỽo vtraq̄з: hoc aūt eo ꝙ aliqñ qdē hac: aliqñ ỽo hac. ſꝫ primū qdē ſignificatum

catum neutrum erit corpus mediū vere exiſtens ſaniſſimi corporis ⁊ egerrimi.

Ex arabico ¶ Diximus iam ꝙ corpus qḋ neqȝ eſt ſanuȝ neqȝ egrū dicit̄ ſm tres modos quoꝝ vnus eſt vt nō ſit in eo neqȝ vna duarū diſpōnū cōtrariaꝝ ſm vltimitatē ipſarū: ⁊ ſcḋs eſt vt in eo aggregent̄ due diſpōnes: ⁊ tertius eſt vt ſit in eo vna duaꝝ aliqñ: ⁊ altera aliqñ. Corpus aūt qḋ nō eſt ſanū neqȝ egrū ſm intētionē primā eſt mediū ſm veritateȝ ⁊ ꝑſcrutationeȝ iter illud qḋ eſt in vltimo ſanitatis: ⁊ inter illud qḋ eſt in vltimo egritudinis.

¶ Due he diſpōnes ſunt ꝯrie.ſ.ſanitas ⁊ infirmitas ⁊ vltimū ſanitatis eſt melior formaꝝ: ⁊ vltimū egritudinis eſt deterior formarū. Et diuiſit diſpōnē que non eſt ſanitas: neqȝ egritudo tribus diuiſionib⁹. quarū vna eſt vt nō ſit in eo neqȝ vna ex ſanitate ⁊ egritudine ſm vltimitatē earū: ⁊ dixit in hoc q̄a eſt mediū ſm veritatē ⁊ ꝑſcrutationē iter meliorē formaꝝ ⁊ deteriorē eaꝝ: ſed lōgitudo ei⁹ ab vnaquaqȝ eaꝝ eſt lōgitudo vna. ſignat ḡ ꝑ id qḋ ſanitas eſt in eo cōmixta cū egritudine: ſicut oleū cū aqua: ⁊ vtrūqȝ ab alio diſcernit̄: ⁊ ſcḋa eſt vt aggregent̄. ſanitas ⁊ egritudo ſimul in eo: ⁊ eſt ſic ſi ſint q̄daȝ mēbra ſana: ⁊ q̄dā eoꝝ infirma. Et 3ᵃ eſt vt ſit q̄nqȝ ſanū: q̄nqȝ egrum. Declarauit igit̄ ꝑ id qḋ nō diuerſificant̄ ſnīe Ariſ. in hoc ꝙ nō eſt iter ſanitatē ⁊ egritudinē alia diſpō eq̄lis i gñe. Et iſti tres modi qñ multiplicant̄ cū abſoluto ſemꝑ: ⁊ cū abſoluto in plibus diſpōnibus: ⁊ eo tpe pñti cōueniūt nouem diſpōnes ⁊ ipſe explanat illud in h ſermone. VI.

Leoniceni ¶ Et hui⁹ hoc qdē ſimplr̄ tale: qḋ ab ipſo ortu nāe ita eſt ꝯſtitutū: h vō vt nūc: qḋ in pñti tpe medium exq̄ſite exiſtit ſaluberrimi: atqȝ iſaluberrimi corꝑis. Ipſi⁹ āt ſimplr̄: ſꝑ qdē tale ē id qḋ i oib⁹ etatib⁹ tale ꝑdurat. Ut mltū āt qḋ nōnullas recipit mutatōes. ¶ Juxta vō ſcḋm ſignificatū neutrū erit corp⁹ qḋ ab ip̄o ortu nāe ꝯriā ſil eſt ꝑticeps diſpōnū: aut. ſ. i vna pte: aut in duab⁹ dn̄tib⁹. in vna qdē ſi ſm alterā oppōnē effectiuarū q̄litatū bonā habuerit tēperaturā: vel etiā ſm vtrāqȝ: ſed in formatione: ⁊ magnitudine: ⁊ nuō partiū: vel ſitu delinquat: aut ꝯ in his qdē recte ſe hēat: vl̄ oībus: vel qbuſdā: peccet aūt in tēperatura: in dn̄tib⁹ vō ꝑtibus: ⁊ iuxta oēs oppōnes pōt qcq̄ȝ ſil ꝑticeps eē ꝯrioꝝ. Et ſꝑ qdeȝ tale qḋ ꝑ oēs etates in eodeȝ habitu ꝑſeuerat. Ut multuȝ vō qḋ aliqua ex ꝑte euariat. Jta vō ⁊ nunc neutrū erit corp⁹ iuxta ſcḋm ſignificatū: q̄a vel pte in vna hec quidē ipſi ſalubria exiſtūt: illa vō iſalubria: vel in differētib⁹ ita afficit̄ ꝑtib⁹. ¶ Juxta vō tertiū ſignificatū neutrū erit corp⁹: qḋ aliqñ qdem ſalubre: aliqñ vō iſalubre exiſtit: vt nōnullis accidit qui in pueritia ſalubritate corꝑis vigēt: quū vō ad iuuētutē ꝑuenerint iſalubres euadūt: aut ꝯtra. Jn vno aūt tpe qḋ ita eſt neutrū ꝯſiſtere neq̄t: lati⁹ vō ſi accipiat̄ ꝯtigit. Nouim⁹ aūt qḋ nūc duplr̄ dicit̄.

Laurētia. ¶ Et item ex eo ipſo ſimplr̄ tale qḋcūqȝ ab ortu nāe ita fuerit preparatū: nūc vō tale qḋcūqȝ ꝑſenti tpe mediū diligēter exiſtit ſanabiliſſimi corꝑis egrotabiliſſimiqȝ. Porro ſimplr̄ neutrum ſemꝑ eſt tale: ſi cūctis etatib⁹ tale ꝑmaneat: pleriqȝ vō ſi quaſdaȝ ſuſcipiat mutationes. ¶ Ceterū ex ſcḋa ſignificatione corpus neutrū erit: ſi ꝯriaꝝ diſpōnū ſimul ſit ꝑticeps ab ortu nāe: aut in vno mēbro: aut etiā duobus differētib⁹: in vno qdē ſi ꝑ alterā oppōnē efficiētiū qualitatū modice fuerit tēꝑatū: aut ꝑ ambas quidē: ſȝ circa ſigmētū vel magnitudinē vel numerū partiū vel pōnē fuerit affectū: aut econtrario: in his qdē imperpeſſuȝ oīb⁹ vel qbuſdā: ſed tēperamēto perpeſſuȝ. Jn mēbris aūt dn̄tib⁹ fieri pōt: vt aliqd ſimul ꝑ oēs oppōnes ꝯrioꝝ ꝑticeps ſit. Ac ſemper tale erit: ſi ꝑ oēs etates maneat. Pleriqȝ aūt ſi aliquatenus ꝑmutet̄. Nec ſecus neutrū nūc corpus erit ex ſcḋa ſignificatione: ſi aut circa vnū membrū partim ſanabile ſit: partiȝ egrotabile aut circa dr̄ia mēbra. ¶ Neutrū aūt corpus ex tertia ſignificatōe erit: qḋ iterdū ſanabile: iterdū egrotabile inuicē reddit̄: quēadmodū nōnulli extiterūt: pueri qdē ſanabiles: prectiores vō etate egrotabiles: aut contra. At vno tēpore ita neutrū conſiſtere non cōuenit. Porro conſtat vt illud nunc bifariam dicat̄.

¶ Et huiuſmodi qdē hoc ſimplr̄ tale eſt: qm̄ ex gñatione tale ꝯſtitutū eſt. Hoc vō vt nūc qḋcūqȝ in pñti tpe mediū vere exiſtit ⁊ ſaniſſimi corporis ⁊ egerrimi. Ei⁹ vō qḋ ſimplr̄ eſt: hoc qdē ſemꝑ tale: qm̄ in oibus etatibus ſemꝑ maxie ꝑmanet tale. Hoc vō vt multū: qm̄ mutationes q̄ſdā eſt accipiēs. ¶ Scḋm vō ſcḋm ſignificatū neutrū erit corp⁹ ꝯrijs ſimul diſpōnibus ꝑticipans ex gñatione: aut ſm vnā ptē: aut ſm duas dn̄tes. Scḋȝ vnā qdeȝ: vt ſi ſm alterā opiōnē eucraton fuerit effectiuaꝝ qualitatū: aut ſȝ vtraſqȝ qdē oppoſitiones: ſed circa formationē aut magnitudinē: aut numeꝝ particulariū: aut poſitionē lapſuū: aut ecōuerſo: in his qdē correctū: aut oibus: aut in qbuſdaȝ: in craſi vō delinques. Jn dn̄tibus vō ꝑtib⁹ ⁊ ſm oēs oppoſitiones pōt aliqd ꝯrioꝝ ꝑticipare ſimul. Et ſemꝑ qdē tale eſt ſm oēs etates manēs ſic. vt multū vō eſt: qḋ ⁊ ꝑmutat̄ ſm aliqd. Jta vō ⁊ qḋ vt nūc neutrū erit corpus ſm ſignificatū: aut eo qḋ ſm vnā ptē: hec habeat ſana: hec vō egra: aut inherētiū ei: aut circa ꝑtes differētes. ¶ Scḋm vō tertiū ſignificatū neutrū erit corp⁹: qḋ qdē mō ſanū modo egrū in pte ſit tpis: quēadmodū iberet aliqbus pueris qdē exñtib⁹ ſanos eſſe: adoleſcētibus vō factis egros vel ecōuerſo. Jn vno vō tpe ita neutrū vere quidē nō cōtingit cōſiſtere: ſm vō latitudineȝ cōtingit. Scimus vō qm̄ nunc dupliciter dicitur. Antiqua.

Ex arabico ¶ Et id qḋ dicit̄: qm̄ ita eſt ſermone abſoluto eſt natū ſm illā formā: ⁊ qḋ dicit̄: qḋ ita

eſt nūc: eſt illud qđ eſt in hora pñti. Mediū vo in eo qđ eſt īter ſanius corpoꝝ coꝝ: ꝛ inter egriꝰ corpoꝝ. Et ex eo qđ dr̄ ex eo qđ eſt ſermone abſoluto: eſt qđ eſt ita ſemꝑ: ꝛ eſt illđ qđ remanet in oibꝰ etatibꝰ ſm̄ illā diſpōnē. Et ex eo qđ eſt in pl'ibus diſpōnibus: eſt illud cui accidūt mutationes q̄dā. ¶ Et corpus qđ nō eſt ſanū nec egrū ſm̄ intentionē ſcđaꝫ: eſt illud qđ natū eſt ſm̄ aggregationē duaꝝ diſpōnū ꝯ̄riaꝝ in eo: aut in mēbro vno aut in diuiſis: in mēbro qdē vno qñ eſt in vna duaꝝ ſpēꝝ ꝯ̄rietatis īter q̄litates efficaciores tꝑamētū: aut qñ eſt tꝑamētū in duabꝰ ſpēbꝰ ſil': verūtñ hꝫ nocumētū in forma ſua aut in quātitate ſua: aut in nuō ſuaꝝ pñū: aut in ſitu ſuo. ꝛ qñ eſt ſꝫ ꝯuerſionē illꝰ qđ eſt in iſtis: tūc eſt ſanū in oibꝰ iſtis: aut in q̄buſdā earū. verūtñ eſt lapſuꝫ ī ſua cōplone: ī mēbris vo diuiſis eſt poſſe cū illo vt aggreget corpꝰ vnū duo ꝯ̄ria in oibꝰ ſpēbꝰ ꝯ̄rietatis: ꝛ qđ eſt ita ſemꝑ: eſt qđ remanet in oibꝰ etatibꝰ ſm̄ illā diſpōnē. ꝛ qđ eſt ita in plibꝰ diſpōnibus: eſt illđ cui iā accidit mutatio: ꝛ ſilr̄ etiā corpus qđ dr̄ ꝙ nō eſt ſanū neqꝫ egrū vt nūc: ſꝫ itētionē ſcđaꝫ: aut eſt qđdā eiꝰ qđ eſt ī eo ſanū: ꝛ qđdā eius eſt egrū: aut in mēbro vno aut in mēbris eſt diuerſis. ¶ Et corpus qđ non eſt ſanū neqꝫ egrū ſꝫ itentionē tertiā: eſt illđ qđ eſt qñqꝫ ſanū qñqꝫ egruꝫ: ſicut accidit in q̄buſdā qui ſani fuerūt in pueritia: ꝛ poſtq̄ fuerūt adoleſcētes īfirmi fuerūt: aut ecōuerſo. In hora aūt vna nō eſt poſſe vt ſit corpus ſm̄ hāc itētionē neqꝫ ſanū: neqꝫ egrū: ꝙ ſi tu eſtimaueris hore latitudinē: tunc iā poſſe eſt illđ: ꝛ nos ſcimꝰ ꝙ nūc dr̄ ſm̄ duos modos.

¶ Iſte ſermo apparēs eſt: verūtñ nō ſit diuerſus in diſpoſitione que nō eſt ſanitas neqꝫ egritudo ſnīe Ariſto. ꝛ hꝰ ſermonis plimū eſt intellm̄: verūtñ in eo eſt dictio poſt dictionē expōne īdigēs: ꝛ ex eo eſt ſermo eius nūc. nā hec dictio nūc ſignificat apud medicos horā pñtē: ꝛ ſignificat apud phos punctū diuidētē īter tps pteritū ꝛ futurū: ꝛ hora pñs apud medicos dr̄ ſm̄ duos modos. vnꝰ eoꝝ eſt q̄titas eiꝰ pua: ꝛ Hippo. noīauit hāc horā ſtrictā: ꝛ alter modus eſt q̄titas eiꝰ ampla: ſicut iſte dies: aut ſicut iſta ſeptimana: vel ſicut iſte menſis: vel ſicut iſte annus. Et ex illo eſt ſermo eius: q̄litates eius actiue: iſte enī qualitates ſunt caliditas ꝛ frigiditas. Caliditas quidē noīaꝰ actiua: qm̄ ſeparat eius partes cui ſuperuenit: ꝛ ꝑpter illud diffinit eā Gal. q2 ipſa ſeparat res diuerſas: ꝛ diffinit eā Ariſ. q2 diſgregat res homogeneas. frigiditas vo noīaꝰ actiua: qm̄ ipſa aggregat partes eius cui ſuperuenit ꝛ ꝓhibet ſeparationē eius: ꝛ ꝑpter illud inuenimus ꝙ ipſa aggregat res. Qualitates aūt paſſiue ſunt humiditas ꝛ ſiccitas: humiditas vo noīaꝰ paſſiua: q2 per eā ſit facilis paſſio eius cui ſuperuenit: ſed ſiccitas noīaꝰ paſſiua: qm̄ per eam ſit paſſio difficilis eius cui ſuperuenit. ꝛ duarū ſpecierū vna eſt ſpecies actiuarum qualitatū: ꝛ altera eſt ſpecies paſſiuarum qualitatum. VII.

Nūc aliud ſignificat apud medicos: ꝛ aliud apud phos

Quare q̄daꝫ q̄litates dicū tur actiue: ꝛ q̄dā paſſiue.

¶ Salubre igiꝰ: ꝛ inſalubre: ꝛ neutruꝫ corpus quot modis dicaꝰ: ꝛ quale vnūqđqꝫ ſit ſufficiēter explicauimus. De ſignis vo deinceps dicendum. — Leoniceni

¶ Igiꝰ corpꝰ ſanabile: egrotabile: neutꝝ quot modis dicaꝰ: ꝛ qđ nā vnūqđqꝫ ſit abunde diffinitū iaꝫ eſt. Reſtat vt de ſignis agamus. — Laurētia.

¶ Sanū vo ꝛ egrū ꝛ neutrū corpꝰ quotiēs dicitꝰ: ꝛ q̄le vnūqđqꝫ eſt: ſufficiēter determinatū eſt. De ſignis vo deinceps dicēdū eſt. — Antiqua.

¶ Iam determinauimꝰ de eſſe ſani corpis ꝛ egri: ꝛ eiꝰ qđ neqꝫ ſanū neqꝫ egrū: ꝛ oſtēdimus ſm̄ quot modos vnūqđqꝫ eoꝝ dicitꝰ: ꝛ que res ſit vnūqđqꝫ eoꝝ determinatione ſufficienti: ꝛ oportet vt ſequamur illud rememorando eſſe ſignorum. — Ex arabico

¶ Iam determinauit qdē ꝙ corpora ſana ſunt tria: ꝛ īfirma tria: ꝛ que non ſunt ſana neqꝫ infirma nouē: ꝛ egrotatiua vnuꝫ. Sunt ergo oīa corpora ſumpta in diffinitione medicine ſexdecim. Cognitionē diſpōnis cuiuſqꝫ ipſoꝝ cōpleuit: incipit hinc in cognitione ſignorum.

¶ Finis liber primus qui eſt de corporibus.

¶ Incipit Liber Secundus de Signis.

Unt aūt ꝛ ex his ſalubria qdē quecūqꝫ preſentē indicant ſanitatē: ꝛ futuraꝫ ꝓnuntiant: ꝛ preteritam memorie ſubijciunt. — Leoniceni Cap. 7.

Indicantia igiꝰ ſanitatē ſigna ſunt: ſi preſentē ſanitatē oſtēdunt. Prognoſtica ſi futurā. Cōmemoratiua ſi pteritā in animū reuocāt. — Laurētia. Cap. 1.

Unt aūt hoꝝ ſignoꝝ: ſana qdeꝫ quecūqꝫ pñtis ſanitatis ſunt ſigna demonſtratiua: ꝛ future pronoſtica: ꝛ prius facte rememoratiua. — Antiqua.

Dico ergo ꝙ ſignoꝝ alia ſūt ſanitatis: alia egritudinis alia diſpōnis: que nō eſt ſanitas nec egritudo: ſigna ergo que ſanitatis ſūt: alia ſignificāt ſanitatē preſenteꝫ: aut indicant eā anteq̄ ſit: aut rememorantur eius poſtq̄ iam fuit. — Ex arabico

Signa ſanitatis pñtis ſunt vt currant opationes ſm̄ ꝙ eſt in eis natura abſqꝫ ꝓhibitione: ꝛ lucrū hoꝝ ſignoꝝ eſt vt cōſeruetꝰ ſm̄ ꝙ ipſa eſt: ꝛ quādo videt medicus ꝙ aliqđ eoꝝ corrūpit permutatio aliqua: inquirat ablationē eius qđ mutauit ipſum donec remaneat ſanitas ſm̄ diſpoſitionē ſuā. ¶ Et ſigna ſanitatis indicatiua ſunt multa: quorū omnium fortiora ſunt ſigna vehementie virtutis in diſpoſitione egritudinis: ꝛ conualeſcentie eius poſt eius ſeparationē: deide ſigna digeſtionis: poſtea ſigna criſis ſalutꝭ: ꝛ hec quideꝫ ſigna indicant aduentum ſanitatis in diſpoſitione egritudinis: ꝛ lucruꝫ horum ſignorum medico quidem eſt: quoniam cōfortat per ea ſeipſum ꝛ preparatur ei vt conueniat de cōditione premij: ꝛ firmat qđ per fidē ſpopōdit de eo qđ in cōditiōe fuit: ꝛ īfirmo qdē qm̄ īdicat ei medicus illđ qđ videt: ꝛ

Signa ſanitatis preſentis.

Signa ſanitatis future.

det: ⁊ indicat ſuis amicis: ⁊ facit eos ſcire ſalutē eius: ⁊ qñ euadit ex egritudine ſua fit bona fama ei⁹: ⁊ extollit eum ſuis narrationib⁹ īfirmus. ¶ Et ſigna ſanitatis rememoratiua ſunt illud qđ ſeruat medicus de diſpōne ſanitatis añ īfirmitatē. ſ. qualr fuit cōplexio corpis ⁊ forma ei⁹ in raritate ⁊ ſpiſſitudie ⁊ aliis. ꝙ ſi medicus nō fuerit sciēs īfirmū ante egritudinē eius tūc ipſe idiget vt diſcat ꝑ interrogationē ⁊ eſtimationē qualr fuit diſpō ei⁹ in ſanitate donec ſciat ꝑ illō declinationē corpis a ſanitate ſua: ſicut ſi iterroget de appetitu eius quo appetebat cibū: aut qđ ſuſcipiebat ex eo: ⁊ ī qua hora ſuſcipiebat eū. Et qñ egritudini nō ſunt paroxiſmi ⁊ iterpolationes in qb⁹ cibetur infirmus: cibet in hora ꝯſuetudinis ſue in ſanitate dū nō ꝓhibet ab illo iceptio paroxiſmi: ⁊ ſi ꝯtingat vt ſit iterpolatio paroxiſmi in hora ꝯſuetudinis ſue accipiēdi cibum: detur illa hora cibus ſm fiduciam. II.

Signa ſanitatis preterite.

Leoniceni. ¶ Inſalubria vero que ⁊ preſentē indicāt egritudinē: ⁊ futurā ꝑnūtiant: atqꝫ ꝑteritā memorie ſubjiciūt.

Laurētia. ¶ Nec ſecus egra ſigna ſi ꝑſentē egritudinē demōſtrant: indicātia exiſtūt: ſi futurā: ꝓgnoſtica. Cōmemorantia vero ſi preteritā in mentem reponunt.

Antiqua. ¶ Egra vero ſigna: ⁊ ꝑſentis egritudis demōſtratiua ſunt: ⁊ future pronoſtica: ⁊ prius facte rememoratiua.

Ex arabico ¶ Et ſigna egritudis pñtis ſūt que ſignificāt egritudinē pñtē: aut idicāt egritudinē q̄ erit añq̄ ſit: aut rememorari faciūt eius qđ fuit.

¶ Signa egritudinis pñtis ſūt ablatio opationū: ⁊ exiſtētia egritudinis: ⁊ hoꝝ ſignoꝝ lucrū eſt cognitio egritudis q̄re reſiſtat ei cū eo qđ eſt ei ꝯtriū. ¶ Et ſigna indicatiua egritudis ſūt diminutio opationū a ſuis diſpōnib⁹ in ſermone abſoluto aut mutatio opationum a diſpōnib⁹ ſuis nālib⁹: ⁊ lucrū hoꝝ ſignoꝝ eſt vt antecedat medicus ad ꝑſeruationē: ⁊ euīet corpus aut mutet illō qđ eſt accñs in eo donec ꝓhibeat per illud caſus corpis in egritudinē. Et ſigna que rememorari faciūt egritudis ⁊ ei⁹ qđ ꝑceſſit ex ea ſunt ſicut diſcoloratio: ⁊ extenuatio: debilitas multa ⁊ ſimilia. Et lucrū eoꝝ ſicut dicit Hippo. in ꝑ libro ꝓnoſticoꝝ eſt vt ꝯfidat de eo īfirm⁹ ⁊ ſui: ⁊ cōmittit ſe in manib⁹ eius: ⁊ ſit ei potētia curādi eū ſm ꝙ opꝫ: ⁊ appareat ſolertia ei⁹ cū arte: ⁊ bonitas ſcie ei⁹: ⁊ alia que ſūt ſicut iſta. III.

Leoniceni ¶ Eadē rōne neutra dicūtur: que neutrā diſpōnē oſtendunt: prenuntiāt: ⁊ memorie ſubjiciunt: ⁊ que nihil oīno de diſpōnibus indicāt: vel nihilo magis ſalubrē: q̄ inſalubrē diſpōnē oſtēdūt: ⁊ partim quidē ſalubrē: partim vero iſalubrē indicāt diſpōnē: ⁊ que aliqñ qdē ſalubrē: aliqñ vero inſalubrē: ⁊ hec quoqꝫ ſm tria tēpa: veluti ſalubria: ⁊ iſalubria appellant.

Laurētia. ¶ Pari mō ſigna neutra idicātia: ac ꝓgnoſtica. Itē cōmemorātia dicūtur: aut vbi nullā penit⁹ idicēt affectionē: aut nihilomagis ſanā q̄ egrā diſpōnē: aut aliquatenus ſanā: aliquaten⁹ egrā diſpōnē: aut vbi iterdū ſanā: iterdū egrā. Nā ⁊ hec quoqꝫ pro triū tēporū diuerſitate ſimiliter indicātia: prognoſtica: ac commemorantia cenſentur.

Antiqua. ¶ Scdm vero hoc ⁊ neutra et que neutrarum diſpoſitionū demōſtrantia ſunt ⁊ ꝓnoſtica: ⁊ rememoratiua: ⁊ ſunt ſigna ſm aliquid quidem ſanam: ſm vero aliquid quidem egram declarantia diſpoſitionem: ⁊ hec quidē ſm tempora ſanis ⁊ egris inſunt.

Ex arabico ¶ Et ſꝫ hoc exēplū ſigna diſpōnis que nō eſt ſanitas neqꝫ egritudo ſunt q̄ ſignificāt illam diſpōnē qñ eſt ꝑſens: aut idicant eā añq̄ ſit: aut rememorant ei⁹ poſtq̄ fuerit: ⁊ ſunt illa que oīno nō ſignificāt aliquā duaꝝ diſpōnū: ſcilꝫ ſanitatis ⁊ egritudis plus q̄ alterā: aut que ſignificāt vno mō diſpōnē ſanitatis: ⁊ alio mō diſpōnē egritudis: aut q̄ ſignificāt qñqꝫ diſpōnē ſanitatis: ⁊ qñqꝫ diſpōnē egritudis: ⁊ iſtoꝝ iteꝝ eē currit ſm tria tēpora ſm ſimilitudinē qua currit eſſe ſignoꝝ egritudinis: ⁊ eſſe ſignorum ſanitatis.

Al. potius.

¶ Audi ſermonē ei⁹ diſpōnis. nā ipſe ſignificat ꝑ ipſuꝫ ꝙ ipſe ſunt tres neutralitates: ⁊ ſi fueris memor eius qđ preteriit de expōne nr̄a vbi dixim⁹: ꝙ hec diſpō eſt compoſita ex ſanitate ⁊ egritudine: aut ſm cōmixtionē vtriuſqꝫ aut ſm cōpōnē aliquarū: tūc ſcies ex ſignis ſanitatis: ⁊ egritudinis ſigna haꝝ diſpōnū triū: ⁊ mltiplica ea cū abſoluto ſemꝑ: ⁊ cū abſoluto ſm ples diſpōnes: ⁊ cū tpe pñti: deinde multiplica vnūqđqꝫ hoꝝ triū cū ꝑterito: ⁊ ſcies rememoratiua illius diſpōnis ⁊ futura: ⁊ ſcies idicatiua eius in pñti: ⁊ ſcies ei⁹ ſigna pñtia: ⁊ ſcies ꝑ illud qđ diximus lucrum cuiuſlibet hoꝝ ſignoꝝ: ⁊ determinabit qdem Gal. in eo qđ futurū eſt de eſſe ſignoꝝ: qa preparabit tibi vt inuenias ex teipſo totum quo idiges ex eis. IIII.

Leoniceni ¶ Vocant aūt nōnūq̄ a vetuſtiorib⁹ medicis h̄ oīa ſigna ꝑnūtiatiua: q̄uis pñtiū: ac ꝑteritoꝝ idicatia.

Laurētia. ¶ At q vocāt iterdū h̄ oīa ſigna ab antiqs medicis ꝓgnoſtica: q̄uis pñtē aut ꝑteritā ſignēt diſpōnē.

Antiqua. ¶ Appellant aūt hec oīa qdeꝫ ſigna a veteribus medicis ꝓnoſtica: ⁊ ſi preſentiū aut preteritorū: aut futurorū declarantia ſunt.

Ex arabico ¶ Et q̄uis iā appropriauim⁹ ſigna q̄ ſignāt rē pñteꝫ noīe ſignificatiua: ⁊ ſigna q̄ ſignāt rē futurā idicatiua: ⁊ ſigna q̄ ſignāt rē que iā fuit rememoratiua: tñ nos inuenimus antiquos noīaſſe oīa ſigna idicatiua: q̄uis ſignificent rem pñtem vel rem que iam fuit.

¶ Sermo iſte eſt intellectus. V.

Leoniceni ¶ Uſus vero nō paruus ex ꝑnuntiatiuis: atqꝫ idicatiuis: minor autē ex his que memorie ſubjiciunt.

Laurētia. ¶ Ac maior vtilitas eſt indicātium ⁊ pronoſticoꝝ: minor commemorantium.

Antiqua. ¶ Et vtilitas qdē magna eſt: ⁊ demōſtratiuorū ⁊ ꝓnoſticoꝝ: minor vero rememoratiuorū.

Ex arabico ¶ Et maior qdē vtilitas nō eſt niſi ſignoꝝ ſignātiū rē pñtē aut futurā: vñ vtilitas ſignoꝝ rememoratiuoꝝ ei⁹ qđ fuit eſt minor illis.

¶ Utilitas vero ſignoꝝ rē pñtē ſignātium eſt necīa in arte medicie ꝑꝑea ꝙ opōnes medicine pticulares oēs ꝓcedētes: ⁊ pēdētes ſūt ex eis: ⁊ ꝑptcrea ꝙ ꝑ ſigna idicatiua ſcit qđ futurū eſt: ⁊ ꝑparas ei qđ neceſſariū ē: ⁊ accipis ei ꝑparationē ſuā: ⁊ ꝯſiliaris in eo añ ꝑparationē ſuā: fuit ꝓpinq̄ neceſſarius in opōnib⁹ medicie pticularib⁹. ꝑ ſigna vero rememoratiua nō fit iuuamētū in opōnib⁹ medicie pticularib⁹ cui ſit q̄titas: ⁊ ꝑꝑ illō nō ſūt necīa neqꝫ ꝓxima neceſſ. VI.

Leoniceni ¶ Cū ꝟo ſint ſalubria corꝑa: hec qdē ſimplr: hec ꝟo vt nūc: que ⁊ bñ valētia dñr. Salubriū ſimplr corpoꝝ duplicē dixim⁹ eē dr̃iaȝ: qm̄ nōnulla qdē ſp: nōnulla ꝟo vt mltū eēnt talia: ⁊ ſp qdē q̄ optimā ꝯſtōnē ſortita ſūt: vt multū ꝟo que nō magnopꝫ ab illa recedūt.

Laurētia. ¶ Cū igiť corꝑa ſint ſanabilia ſimplr ⁊ nūc: q̄ etiā beneualētia noiant̄ ſimplr ſanabiliū corpoꝝ duplicē hūi dr̃iaȝ docuim⁹: eo ꝙ hec ſp talia: illa pleruq̄ȝ exiſtāt: ſp qdē quoties optimā hēant ꝑparationeȝ: pleruq̄ȝ ꝟo quoties ab ea ipſa optiā ꝑparatione nō lōge abſiſtāt.

Antiqua. ¶ Exñtib⁹ ꝟo corꝑib⁹ ſanis. his qdē ſimplr: his ꝟo vt nūc q̄ ēt ſana dñr: ſimplr ſanoꝝ corpoꝝ duplicē dixim⁹ eē dr̃iaȝ: hec qdē coꝝ ſp eſſe talia: hec ꝟo vt multū: ſemꝑ qdē talia q̄cūq̄ȝ hñt optimā cōpōnē: vt multū ꝟo quecunq̄ȝ ab hac non multum deficiunt.

Ex arabico ¶ Et corꝑa ſana ƀm duos modos dñr ex eis abſoluto ƀmone: ⁊ ex eis vt nūc. Etiā dixim⁹ ꝙ corpoꝝ q̄ dñr ſana abſoluto ƀmōe due ſūt ſpēs: ꝓꝑea ꝙ q̄dā coꝝ ſūt ſana ſp: ⁊ q̄dā coꝝ ſūt ſana in plib⁹ diſpōnib⁹. ſana qdeȝ ſp q̄ ex eis ſūt ƀȝ meliorē formaꝝ: ⁊ ſana qdē in plibus diſpōnib⁹ ſūt q̄ ex eis diminuunt̄ ab illa forma: ſȝ nō eſt diminutio coꝝ multa.

¶ Iterauit ſermonē ſuū Gal. in corꝑib⁹ ſanis vt faciat rememorari aſpicientē in lib° ſuo ei⁹ qđ ꝑteryt vt repñtet ſemꝑ in mēte ſua in oī loco id qđ pēdet cū eo: ⁊ ex eo in q̄ ꝑteryt ſermo. poſtq̄ȝ eni ipſe adheſit ſuꝑ ſciaȝ ſignoꝝ coꝝ facit nos rememorari ſermonis ſui in eis. VII.

Leoniceni Cap. 8. ¶ Moꝝ āt dignotiōes ſumēde ſūt ab his: q̄ ƀȝ eēntie rōnē ipis īſt: ⁊ ab his q̄ ex neccitate ꝯſequūt̄ opōnib⁹ caſibuſq̄ȝ: q. ꝓꝓe accñtia vocāt̄

Laurētia. Cap. 2. ¶ At cognoſci talia opȝ ab his q̄ īſūt ƀȝ ſubē rōnē ⁊ actionib⁹ neccio ſubſequētib⁹ ⁊ caſibus: que ꝓprie accidētia nominamus.

Antiqua. ¶ Cognitiones ꝟo coꝝ ⁊ ab inherentib⁹ ƀm ſubē coꝝ rōnē opȝ fieri: ⁊ ab his que neceſſitate hec cōſequunt̄ effectibus ⁊ caſibus que etiā accidentia vocamus ꝓprie.

Ex arabico ¶ Opȝ vt ſignificeť ſuꝑ ea ex rebus q̄ ſunt ex eis in diffōne ſubē coꝝ: ⁊ ex opationib⁹ ⁊ accidentibus que ſequunt̄ iſta neceſſario.

De trib⁹ gñib⁹ ſignoꝝ corpoꝝ ſanoꝝ. ¶ Signa corpoꝝ ſanoꝝ tria ſūt. vnū coꝝ eſt qđ eſt aſſūptū ex eo qđ in eis eſt in diffōne coꝝ ſube: ⁊ iſta ſigna ſūt neccie verificatōis. ⁊ ſcđa ſūpta ſūt ex opōnib⁹ mēbroꝝ. ⁊ iſta itex ſūt apparētis ꝟitat. ⁊ tertia ſūt ſūpta ex accñtibus ꝯñtib⁹ ab eo qđ eis eſt in diffōne ſube coꝝ ꝯñtibus itex ab opōnib⁹: ⁊ iſta mltotiēs ſunt veridica: ⁊ qđ ex eis mēnť raꝝ eſt ƀȝ min⁹: qđ ē optie tēꝑerātie ſignū. VIII.

Leoniceni ¶ Ab eēntia qdē ipa coꝝ q̄ optimā hñt ꝯſtōnē: cōmoderatōe ꝯſiliū qdē: in caliditate: frigiditate: hūiditate: ⁊ ſiccitate. Inſtroꝝ ꝟo: i q̄ñtitate: ac nuō: coꝝ ex qb⁹ cōponunt̄: ac ꝑterea formatiōe: ſitu ꝑtiū ſingulaꝝ ac toti⁹ inſtri.

Laurētia. ¶ Ab ipſa qdē ſuba optie ꝑparatiōis corꝑa dignoſcunt̄: quoties ꝑtes ſiłares: calore: frigore: ſiccitate: hūiditate modice ꝯſtēt. Inſtrales ꝟo mediocriť accōmodent̄ q̄ñtitate ac numero caꝝ: quibus cōponunt̄: atq̄ȝ etiā figmento ſingularū partiū: totiuſq̄ȝ inſtri.

Antiqua. a. l. ⁊ eā tēperantia. ¶ A ſuba qdē ipa coꝝ q̄ i optia ꝯpōne ſūt ⁊ cō tēꝑerātia ſiłes qdē ꝑtes hñtiū i caliditate ⁊ frigiditate: ⁊ ſiccitate: ⁊ humiditate: organicorū ꝟo in q̄ñtitate ⁊ q̄litate cōponentiuȝ ea: ⁊ adhuc in formatione ⁊ poſitiōe particularum vniuſcuiuſq̄ȝ ⁊ totius organi.

Ex arabico ¶ Suba qdē ipa tūc qñ corp⁹ ē ƀm melioreȝ formā: nā ex ſignis ei⁹ eſt eq̄litas mēbroꝝ ei⁹ ꝑtiū ſiłiuȝ in calore ⁊ frigore: humiditate ⁊ ſiccitate: ⁊ eq̄litas mēbrorū eius inſtraliū in q̄ñtitatib⁹ ꝑtiū: ex qb⁹ ſūt cōpoſita: ⁊ numero coꝝ ⁊ forma cuiuſlibet partiū ⁊ in loco: ⁊ forma inſtralis totius ⁊ loco eius.

¶ Iaȝ ꝑteryt ex ƀmone nr̃o ꝙ eq̄litas cōplonis in vnoq̄ȝ mēbroꝝ ꝑtiū ſiłiuȝ eſt cōplo ꝯueniēs eis: ⁊ iſta qdē mēbra diuerſa ſunt. ⁊ ex eis eſt mēbrū ſuꝑ qđ caliditas eſt magna vincēs ſicͥ caro: ⁊ ex eis eſt mēbrū ſuꝑ qđ eſt frigiditas vicēs ſicͥ neru⁹. Et in corꝑe qdē toto qñ ꝓportionalitas cōplonū mēbroꝝ ſiłiū ꝑtiuȝ eſt ꝓportionalitas ex q̄ ſit cōplo corꝑis eq̄lis. Et cōpō mēbroꝝ iſtraliū ē ēt duob⁹ modis. vn⁹ coꝝ eſt cōpō iſtralis toti⁹: ⁊ alter eſt cōpō mēbroꝝ officialiū. cui⁹ exēplū ē ꝙ man⁹ eſt mēbrū iſtrale vnū cōpoſitū etiā ex mēbris iſtralib⁹: ⁊ ſūt digiti vola: raxeta: ⁊ brachiū ⁊ adiutoriū. ſūt ģ man⁹ due ꝯpōnes. q̄ꝝ vna eſt cōpō toti⁹ man⁹: ⁊ altera eſt cōpō ꝑtiuȝ ei⁹. Cū ģ ꝯuenit cū eq̄litate cōpōnis corꝑis vt ſint mēbra iſtralia ⁊ eq̄lis cōpōnis in duobus modis ſił. ille ģ res ſunt ſigna ſūpta ex diffōne ſube corꝑis: qb⁹ ſciť melior foꝛaꝝ. IX.

Nota ꝙ ſicut reꝑit duplex cōplexio: ita ⁊ duplex cōpō.

Leoniceni ¶ Ex his ꝟo q̄ ex neccitate ꝯſequuntur ꝯſilia: quātū qdē attinet ad tactū a mediocritate: q̄ in mollitie: ac duritie ꝯſiſtit. Quātum ꝟo ad aſpectum: a colore optimo: ⁊ leuitatis: atq̄ȝ hiſpiditatis mediocritate.

Laurētia. ¶ Porro ab his q̄ neccio ſubſequuntur: tactu qdē duritiei ac mollitiei mediocritas. Viſu ꝟo ſi nec oīno leuis nec admodū hirtus apparet. Si coloratus exiſtit.

Antiqua. ¶ Ab his ꝟo q̄ ex neccitate h ſequunt̄: ſiłes q̄dē ꝑtes hñtia q̄ñtū qdē ad tactū in duritie ⁊ mollitie mediocritas: ⁊ q̄ñtū ad viſū bon⁹ color: ⁊ ƀm lenitatē ⁊ aſꝑitatē mediocritas.

Ex arabico ¶ Ex reb⁹ āt q̄ ꝯſequunt̄ neccio: qm̄ ex ſignis q̄ ꝯſequunt̄ mēbrū ſiłium ꝑtiū eſt qđ declaꝛ̄ ſenſui tact⁹: ⁊ eſt eq̄litas iter duritiē ⁊ lenitatē: ⁊ ex eis eſt qđ oſtēdit̄ ſenſui viſus: vt eſt bonitas coloris: ⁊ eſt eq̄litas inter paucitatē pilorum: ⁊ eorum multitudinem.

¶ Poſtq̄ȝ oñdit ſigna ſūpta ex corꝑis ſuba ſignantia meliorē formaꝝ icipit oñdere ſigna ſignantia hāc formā ex eis que

eis que ſequunẗ hũc formas ex accñdib⁹: ⁊ dicit ꝙ ipſa in mẽbris ſiliũ ꝑriuꝫ ſũt due res: quaꝝ vna eſt que declaẗ ⁊ appet ſenſui tact⁹. nã qñ tu ponis manũ ſup corpus iue nis ipꝫ eq̃le iter durinẽ ⁊ lenitatẽ: ⁊ alia eſt q̃ declaẗ ⁊ apparet ſenſui viſus. Nã qñ tu aſpicis corp⁹ iuenis ipꝫ boni coloris tẽꝑatũ iter paucitatẽ piloꝝ ⁊ mltitudinẽ eoꝝ. X.

Leoniceni ¶ In operationibus: a perfectione: quam ⁊ ipſarum virtutem appellamus.

Laurẽtia. ¶ Si actiones perfectas habet.

Antiqua. ¶ Scd̃m ꝟo effectus operationũ perfectio: quã ⁊ virtutẽ eoꝝ nominamus.

Ex arabico ¶ Et ex eis qđ appet in opationib⁹ ⁊ eſt cõplementũ earũ qđ noiant ipſarũ bonitatẽ.

¶ Oſtẽdit ꝑ hũc ſermonẽ ꝙ ſignificãtia meliorẽ formaꝝ ſũpta ſũt ex opõnib⁹ mẽbroꝝ ꝑriũ ſiliuꝫ: vt ſunt opationes eoꝝ cõplete: ⁊ oñdit ꝙ cõplemẽtũ eoꝝ eſt illđ quod noiant medici bonitatẽ eorum. XI.

Leoniceni ¶ Ab his ꝟo q̃ iſtrũarias ꝑtes ꝯſequunẗ: a cõmoderatione: ⁊ pulchritudine oiuꝫ toti⁹ corporis iſtrũoꝝ: ac p̃terea eaꝝ q̃ ipſis iſũt ꝟtute opationũ. Optime igiẗ cõſtitutionis corporum ſigna indicatiua ſunt hec.

Laurẽtia. ¶ Si iſtrũales ꝑtes ſe hñt mediocriẗ. Si deco re inſtrũoꝝ toti⁹ corꝑis ꝯſpicue ſunt: ⁊ actionum virtute pollent. Atq; hec optime preparationes corporis indicia ſunt.

Antiqua. ¶ Eoꝝ ꝟo q̃ organica ꝯſequunẗ in coeq̃litate ⁊ pulchritudĩe ois corꝑis organicoꝝ ampli⁹ ⁊ iherẽtiũ eis effectuũ i ꝟtute: optie ğ cõpõnis corꝑis demõſtratiua ſigna ſunt hec.

Ex arabico ¶ Et ex ſignis q̃ ſequunẗ mẽbra iſtrũalia ẽ eq̃litas inſtrũalis cõis corꝑis toti⁹ ⁊ bonitas ei⁹: ⁊ ꝟtus opationis: que ſunt per ea.

¶ Oſtẽdit ꝑ hũc ſermonẽ duas res: quaꝝ vna eſt q̃ ꝯſeq̃ẗ ab eq̃litate cõpõnis mẽbrorũ inſtrũaliũ corꝑis. ꝯſeq̃ẗ eni eã vt ſit totũ corp⁹ eq̃le pulchre forme: ⁊ ſigñant iſta ſigna meliorẽ formarũ. Et altera eſt ꝑfectio opationũ mẽbrorũ inſtrumẽtaliũ quã noiant ꝟtutẽ eorũ ⁊ bonitateꝫ: ⁊ illa ſignificãt meliorem formarum. XII.

Leoniceni ¶ Eoꝝ aũt que ab ip̃a deficiũt: ⁊ adhuc tñ ſalubria exiſtũt: nõnulla qdẽ in ꝯſiliuꝫ tẽperatura vitiũ aliqđ ꝑuũ hñt: nõnulla ꝟo in iſtrũarioꝝ cõmoderatiõe: ⁊ hoc quoq; ꝑexiguũ. Accĩt ãt h: vl'i oib⁹: vl'i aliqb⁹: aut i vtriſq;.

Laurẽtia. Cap. 3. ¶ Ceteꝝ q̃ ab ea abſunt corꝑa ſed inſuꝑ ſana ſunt: partiꝫ ſimilariũ tẽꝑamẽto ĩpedita ſunt exiguo quodã ĩpedimẽto: partiꝫ iſtrũaliũ leſione affecta ſunt: exiguo quoq; impedimẽto aut omniũ aut quarundã partiũ.

Antiqua. a. l. lapſa ſunt a temperãtia. ¶ Eoꝝ ꝟo q̃ qdẽ đficiũt ab hac: ſana ꝟo ſũt: hec qdẽ in ſiĺes ꝑtes hñtiũ † lapſa ſũt ſm cõtẽperãtiã ſꝫ ꝑuũ quẽdã lapſuꝫ. hec ꝟo ⁊ coeq̃litate organicoꝝ ꝑuuꝫ aliqd ⁊ hic lapſus aut eſt oium: aut aliquoꝝ: aut ſm vtrunq;.

Ex arabico ¶ Ex corꝑibus aũt q̃ iã diminuunẗ a meliori formaꝝ: ſꝫ ſũt adhuc in ſua ſanitate ſunt illa in qb⁹ eſt leſio ĩ cõplõne mẽbroꝝ ſiliuꝫ ꝑriũ: ⁊ eſt cũ hoc ꝑua: ⁊ ex eis eſt in qb⁹ eſt leſio in cõpõne mẽbroꝝ iſtrũaliũ: ⁊ illa leſio iteruꝫ eſt parua: ⁊ leſio qdẽ in cõplexione mẽbroꝝ ꝑriũ ſiliuꝫ: aut in cõpõne mẽbroꝝ iſtrũaliũ eſt aut in omnibus aut in qbuſdam eorum.

¶ Poſtq̃ꝫ poſuit ſigna ſigñantia meliorẽ formaꝝ: incipit oſtẽdere ſigna ſignificãtia formã q̃ eſt minor ea pauca diminutione: ⁊ eſt forma corporũ ſanorũ ſꝫ pleſ diſpõnes. Et leſio in cõplexione eſt vt in cõplõne mẽbroꝝ partiuꝫ ſiliuꝫ ſit addita qdã q̃tuor q̃litatũ: aut minuaẗ ab eo qđ ꝯuenit ei. Et leſio in cõpõne mẽbri iſtrũalis eſt aut in nuõ ſuo: aut in q̃ꝺtitate: aut forma: aut ſitu ſuo. Et cõditionauit vt ſit leſio pauca: ⁊ ꝯſequaẗ ab illo vt ſit ſanitas eius ſm pleſ diſpõnes: ⁊ leſio ꝑua ſm ſniaꝫ ei⁹ eſt que nõ appet ſenſui. Et medici qdẽ noiant eã debilitatẽ mẽbri. attende ergo ſermonẽ ei⁹: ⁊ itelligas ipm ſm ꝙ oportet. XIII.

Leoniceni ¶ Vitioꝝ ꝟo gñia eadẽ ſr his q̃ ꝟtutẽ ꝑficiũt. Tẽꝑatura qdẽ in ꝯſilib⁹. Numerus autẽ: ⁊ formatio: ⁊ magnitudo: ⁊ ſitus: in iſtrũarijs. Vtriſq; ꝟo cõmunis vnitas: quã ⁊ ipſoruꝫ continuitatem appellamus.

Laurẽtia. ¶ Impedimẽtũ ꝟo gñia eadẽ hñr his q̃ ꝟtutẽ eoꝝ abſoluũt. Tẽperamẽtũ in ꝑtib⁹ ſimilarib⁹. Numer⁹ aũt: figmẽtũ: magnitudo: ac poſitio in inſtrũalibus. Vtriſq; aũt cõis vnio eſt: quã ſane cõtinuitatẽ earũ noiamus.

Antiqua. ¶ Gñia ãt lapſuũ eadẽ ſũt cũ his q̃ ꝟtutẽ eoꝝ cõplẽt: tẽperãtia in hñtib⁹ ſiĺes ꝑtes: numerus ꝟo ⁊ formatio: ⁊ magnitudo: ⁊ poſitio in organicis: vtriſq; ꝟo cõe vnitas: quam ⁊ continuitatẽ eorũ nominauimus.

Ex arabico ¶ Et gñia leſionũ ſunt gñia reꝝ qb⁹ cõpleẗ ꝟt⁹ eoꝝ: ⁊ ſũt in mẽbris ꝑriũ ſiliũ cõplõ: ⁊ ẽt in mẽbris inſtrũalibus: numerus: quãtitas: forma: ſitus: ⁊ ꝯtinuitas cõmunis inter eas.

¶ Silentiũ Gal. de ſcia ſignoꝝ ſignificãtiũ corp⁹ ſanũ in hora pñti ſigñat: q̃ ſũt itellecta ꝟtute ſui ſermonis in ſignis corpoꝝ q̃ minuunẗ a meliori formaꝝ diminutione ꝑua: ⁊ ꝑ ſermonẽ ſuũ gñia leſionũ ſũt gñia reꝝ qb⁹ cõpleẗ eoꝝ ꝟtus ⁊ ſũt in mẽbris ſiliũ ꝑriũ cõplõ ⁊ in mẽbris inſtrũalib⁹ nũerus: q̃ꝺtitas: forma: ⁊ ſitus ⁊ ꝯtinuitas cõis iter vtraq;. Ex leſione eni cõplõnis aut cõpõnis ledimẽ operationes mẽbroꝝ ſiliũ: aut iſtrũaliũ: vult ꝙ ꝟtus mẽbroꝝ ꝑriũ ſiliuꝫ eſt ꝑfectio opõnũ eoꝝ: ⁊ cõplemẽtũ opationũ eoꝝ nõ ſit niſi ab equalitate cõplexionis eoꝝ. cũ ğ nõ eſt cõplexio eoꝝ eq̃lis: tũc igrediẗ ſuꝑ ea leſio. Et exponit ꝙ hec leſio eſt malitia cõplexionis. Et ꝟt⁹ mẽbroꝝ iſtrũaliũ eſt ꝑfectio opationũ eoꝝ: ⁊ ꝑfectio opationũ eoꝝ non ſit niſi ab eq̃litate cõpõnis eoꝝ in vnoquoq; q̃tuor que noiauit. ſ. nuõ: q̃ꝺtitatib⁹: ſoia: ſitu. Cũ ğ cõpoſitio eoꝝ nõ eſt eq̃lis: tũc igrediẗ ſuꝑ ea nocumẽtũ. Deide dixit ⁊ cõtinuitas cõis iter vtraq;. ſ. iter mẽbrũ ſiliuꝫ ꝑriuꝫ ⁊ mẽbra inſtrũalia ⁊ leſio itrans in ea eſt ſolo ꝯtinuitatis. XIIII.

Leoniceni ¶ In his autẽ ipſis generibus ſunt corporuꝫ inſalubrium vitia ſm vtrũq; inſalubritatis modũ. Terminus aũt qui vtrũq; diſtinguit

eſt operationum leſio ſenſibilis.

Laurētia. ¶ Porro in his ipſis generibus egrotabiliū corporū vitiū habet ex vtraqꝫ egrotabilis corporis ſignificatione. Termin⁹ aūt interſtinguens eſt: ſenſibilis actionum leſio.

Antiqua. ¶ In eiſdem vo ipſis generibus lapſum ⁊ egroꝝ corpoꝝ eſt vitiū ſꝫ ſingulū egri ſignificatuꝫ. Terminus vo vtriuſqꝫ diſcretiuus eſt operationis ſenſibilis leſio.

Ex arabico ¶ Et in iſtis gnībus eiſdem eſt vitiū īfirmoꝝ corporū ſm̄ quācūqꝫ duarū intētionū quas nomē illud ꝯtinet: ⁊ itelligas eſſe vtriuſqꝫ: ⁊ termin⁹ quo fit ſeparatio corpoꝝ ſanoꝝ ⁊ īfirmoꝝ īter vtraſqꝫ: eſt ſenſibilis opōnū leſio.

Genera leſionis tria. ¶ Dīa leſionis ſunt tria. Leſio accīs in opōne mēbroꝝ ſilliū priū ⁊ leſio in cōpōne iſtrāliū mēbroꝝ accīs: ⁊ leſio accīs in ꝯtinuitate mēbroꝝ. ⁊ vna duaꝝ itētionū quas ꝯtinet nomē corpoꝝ īfirmoꝝ eſt corpora egrotatiua. ⁊ alia corpora infirma. Et dīa inter vtraqꝫ eſt: ꝙ nocumētum operationis in egrotatiuis eſt īſenſibile occultū: ⁊ in corporibus infirmis eſt apparēs ſenſibile. XV.

Leoniceni ¶ Que vo ab optima corporū conſtitutione breue aliqd deficiunt: reuera quidē ⁊ ipſa in aliquo ſūt offenſa: nō tn̄ id ſenſu cōprehēdit.

Laurētia. ¶ Que vo ab optīa preparatione abſunt paulum corpora: ipſa etiaꝫ reuera leſa ſunt: attamen id ſenſibile nequaꝗ̄ eſt.

Antiqua. ¶ Ab optima vo deficiētia cōpōne: corpora quidem breue leſa ſunt ⁊ ipſa ſm̄ veritateꝫ: non tamen ſenſibile eſt hoc.

Ex arabico ¶ Supra corpa vo que minuunt parū a meliore formaꝝ igredit leſio ex modis aliqb⁹: verum illud eſt inſenſibile.

¶ Uult. ſ. ꝙ ſup corpa ſana diminuta a meliore formarū igrediat leſio aliqb⁹ modis. ſ. aut in cōplexione mēbroꝝ ſilliū priū: aut in cōpōne mēbroꝝ iſtrāliū: verū illa leſio occulta eſt valde ⁊ inſenſibilis. XVI.

Leoniceni ¶ Diſtinguunt vo ex eo: ꝙ magis: minuſue in operationib⁹ exiſtit: ac qa cauſis que egritudinē pariunt: non eque reſiſtunt.

Laurētia. ¶ Igitur diffinit id eo ꝙ magis: minuſqꝫ ex actionibus morboſis cauſis obſiſtant.

Antiqua. ¶ Determinat aūt ea magis ⁊ minus in operationibus ⁊ egris cauſis repugnare.

Ex arabico ¶ Cognitio coꝝ eſt ꝑ cōparationē in operationib⁹ ⁊ in reſiſtētia cauſis īfirmātib⁹: ꝓpter ꝙ ſup̄ corpa egrotātia ⁊ egra ⁊ corpa diminuta parūꝑ a meliore forāꝝ oīno igredit leſio.

¶ Dedit Gal. in h̄ ſmone canones in cogne iſtoꝝ ab illis ⁊ dixit. Illō aūt⁹ eſt hec itētio corpoꝝ egrotatiuoꝝ opōnes ſūt magis diminute: ⁊ reſiſtētia coꝝ cāis īfirmātib⁹ ē debilis: ⁊ corpoꝝ diminutoꝝ parūper a meliore forarū opōnes ſūt ꝑfectiores: ⁊ reſiſtētia coꝝ cāis īfirmātib⁹ eſt vehemēs: ⁊ iſta corpora cōparant in ſanitate ſm̄ cōparationē operationū eorū ⁊ cōparationē reſiſtentie coꝝ cauſis infirmantibus. XVII.

Leoniceni ¶ Que autē ſimplr inſalubria ſunt corpora: diſtīguunt: ob id qđ facile a cauſis que morbos cōmittēdi vim habēt: ſuperant. Et qm̄ in vigore operationū plurimum deficiunt.

Laurētia. ¶ Simpliciter vo egrotabilia corpora diffinita ſūt: ꝓpterea ꝙ facile ꝺ cauſis morboſis vincant: ⁊ qa mltū ex opōnū ꝟtute abſiſtāt.

Antiqua. ¶ Simplr vo egra corpa determinata ſunt eo ꝙ facili⁹ ab egris cāis vincant ⁊ ab eo ꝙ ſm̄ mltū aliqd ſm̄ ꝟtutē opōnū delinquat.

Ex arabico ¶ Corpoꝝ aūt q̄ dn̄r eē egra ſermōe abſoluto cognitio eſt ꝑ h̄ ꝙ cāe īfirmātes cōuertūt ea veloci⁹ ⁊ dn̄ant eis facile: ⁊ ꝑꝑ hoc ꝙ diminutio coꝝ in virtute operationū eſt multa.

Dīa iter corpora egrotatiua ⁊ ſana vel mulum. ¶ Hec eſt illa dīa īter egrotatiua corpa ⁊ diminuta a meliore formaꝝ parūper. corpa enī egrotatiua vincūt velociter cāe īfirmātes ⁊ dn̄ant eis facile: ⁊ diminutio coꝝ in fortitudine operationū eſt multa apparēs: ſed nō eſt illud corꝑib⁹ diminutis parū a meliore formarū. XVIII.

Leoniceni ¶ In medio āt amboꝝ collocant ea que neutra ſimplr appellant: ⁊ cū latitudine q̄dā.

Laurētia. ¶ Igit i medio vtroꝛūqꝫ neutra diligēter corpora collocant: necnō ⁊ q̄ lati⁹ neutra dn̄r.

Antiqua. ¶ Sunt vo hoꝝ vtroꝛūqꝫ in medio neutra: ⁊ q̄ vere dn̄r neutra ⁊ q̄ cū latitudie q̄daꝫ.

Ex arabico ¶ Sunt ḡ corpa q̄ nō ꝓportionant ad ſanitatē: neqꝫ ad egritudinē media inter has duas ſpēs diſpōnū ſiue ſint illa corpa ex illis que vocant talr̄ ſꝫ veritatē: ſiue ſint ex eis qbus latitudo aliqua ineſt.

¶ Uult ꝙ latitudo ꝯſequat ab eo qđ oſtēdit vt ſint corpa q̄ nō ꝓportionant ad ſanitatē neqꝫ ad egritudinē. media īter corpa ſana ⁊ egra: ſiue ſint corpa ſana ⁊ egra ex eis q̄ vocant talr̄ ſm̄ vitatē: aut ſint ex eis qbus ineſt latitudo aliq̄ in ſanitate aut egritudine. XIX.

Leoniceni ¶ Quo fit vt tota ſanitatis latitudo in tres ꝑtes: quaꝝ ſingule latitudinē hn̄t nō paruā: diuidat. Erit aūt prima qdē ſalubriū corpoꝝ: ſecunda neutrorum: tertia inſalubrium.

Laurētia. ¶ Secabiturqꝫ toti⁹ ſanitat̄ latitudo in ꝑtes tris latitudinē inſigneꝫ habentes. E quibus prima ſanabilium corporuꝫ erit. Scđa neutrorum. Tertia egrotabilium.

Antiqua. ¶ Et diuidit totius ſanitatis latitudo in tres ꝑtes latitudinē hn̄tes ⁊ ipſas multā: quarū prima quidem erit ſanorū corpoꝝ: ſcđa vo egrorū: tertia neutrorum.

Ex arabico ¶ Sic ḡ latitudo toti⁹ ſanitat̄ diuidit in tres ꝑtes: ⁊ vnicuiqꝫ ꝑtiū illarū eſt latitudo magna. ⁊ pria illaꝝ triū eſt corpoꝝ ſanoꝝ: ſcđa eſt illoꝝ q̄ nō ꝓportionāt ad ſanitatē neqꝫ ad egritudinē: tertia corporū egrotatiuorū.

¶ Uult ꝙ latitudo ſanitatis habeat ex longitudine illud qđ eſt īter ſanitatē corporū que ſunt in meliore formaꝝ:

⁊ illud

⁊ illud qḋ eſt inter corpa egrotatiua: ⁊ iaʒ oſtēdit in eo qḋ preteriḋt latitudinē corpoꝝ ſanoꝝ ⁊ latitudinē corporuʒ que nō ꝓportionanť ad ſanitatē neqʒ ad egritudinē ⁊ latitudinē corpoꝝ egrotatiuoꝝ. latitudo ġ ſanitatis eſt magna. qḋ eſt: qa corpa egrotatiua nō ſunt egra: ſed eis eſt ſanitas agitatiua: ſunt ġ numerata in corpibus ſanis. ſimilr corpa que nō ꝓportionanť neqʒ ad ſanitatē neqʒ ad egritudinē ſunt in iudicio corpoꝝ ſanorū. Declarauit ġ Gal. in hoc ſermone ꝙ ſanitas ⁊ egritudo ſunt due diſpōnes ꝯrie inter quas nō eſt diſpoſitio aliqua que ſit ſm veritatem equalis eis vtriſqʒ in veritate. qḋ eſt: qa nolanť corpora iſta media in corporibus ſanis. XX.

Leoniceni ¶ Poſt que deinceps ſequunť que iaʒ egrotant corpora que ſenſibilibus operationum leſionibus diſtinguuntur.

Laurētia. ¶ Quibus deinceps habenť corpora iā egrota leſione operationuʒ ſenſibili interſtincta. Igitur dolorifica corpora: queqʒ motiones obtinēt impeditas aut penitus abolitas perſpicuos terminos habent.

Antiqua. ¶ Quibus deiceps ſunt egrotatiua corpora leſionibus ſenſibilibus opōnū determinata.

Ex arabico ¶ Et poſt iſta corpa ſunt que iaʒ ceciderunt in egritudinē ⁊ cōpleta ſunt: ⁊ dr̃ia inter illa ⁊ alia eſt per leſionem ſenſibilem operationum que apparet in eis.

¶ Uult ꝙ ꝯſequanť corpora egrotatiua corpora īfirma: ⁊ ſermo eius eſt intellectus. XXI.

Leoniceni ¶ Que igitur dolore infeſtanť: ⁊ quorū motus ſunt vitioſi: aut oīno interierunt: manifeſtā hn̄t determinationē. Que ṽo imbecilles edunt operationes: in magnis quidē diſtantijs facile diſcernunť: in paruis ṽo ambigua ſūt atqʒ idcirco in eo genere noxe collocať: que neutrius contrarioꝝ participat diſpoſitio: quā ⁊ ipſam neutrā diximus appellari.

Laurētia. ¶ Que ṽo infirmas gerunt actiones ſi maxime abſcedunt facile iudicanť: ſin parū ambigua remanēt: ⁊ ob eam rem hoc leſionis genere neutre ꝯtrarie operationis pṙceps affectio ꝯſiſtit: quā dixim⁹ neutrā cognominari.

Antiqua. ¶ Uolentia ṽo ⁊ quoꝝ motiones ſunt delinquentes aut oīno perierunt: manifeſtos hn̄t terminos. Queccunqʒ ṽo infirmas habent operationes: in maximis quideʒ diſceſſibus facile diſcernuntur: ſm ṽo minores ambigua ſunt: ⁊ ꝓpter hoc ſʒ hoc genus leſionis neutro contrario participans conſiſtit in illa diſpōne quā ⁊ ipſaʒ neutrā dicim⁹ noīari.

Ex arabico ¶ Et corpa qbus iaʒ accidit dolor ⁊ in quoꝝ motibus iā eſt agitatio aut motus eoruʒ deſtruitur oīno: termin⁹ eſt manifeſtus. Corpoꝝ aūt quoꝝ opationes debilitanť: tūc ſi illa debilitas elōgať lōgitudine multa valde a diſpōne ſanoꝝ diſcretio facilis eſt. Et ſi elōgat pauca lōgitudine: tūc in eē coꝝ eſt ambiguitas: ⁊ ꝓpter illud fit ꝙ diſpoſitio que nō ꝓportionať ad aliqḋ duoꝝ ꝯtrarioꝝ eſt vna tm̄. ſ. corporū que nō proportionanť neqʒ ad ſanitatē neqʒ ad egritudinem: ⁊ nō eſt niſi in hoc genere leſionis. i. neutrali.

¶ Hoc genus leſionis eſt leſio in qua dubitatur. ſ. non apparens ſenſui: qa nō eſt ſignū ſanitatis neqʒ egritudinis: ⁊ reſiduum ſermonis intellectum eſt. XXII.

¶ Ita tamē vt hoꝝ oīum ſenſus ſit iudex: nō ipſa natura rerum inſpiciatur: ne periculuʒ ſit in dogma perpetue paſſibilitatis īcidere. Leoniceni

¶ At cūcta hec ſenſu īterſtingui debent non ipſa rerum natura: alioquin cōprobes oportebit medendi facultatem nunꝗ̄ non affecta corpora conſiderare. Laurētia.

¶ Oībus his ſenſu diiudicatis nō ſm ipſam reꝝ naturā: periculū enī eſt ſempiterne paſſionis irrepere. i. incurrere dogma. Antiqua.

¶ Iſte oēs res nō diſcernunť niſi per ſenſuʒ: nō ꝑ ipſaʒ rerū nām: qm̄ ſi poniť coꝝ diſcretio ſm hūc modū: tūc nō ſecuranť q hac via ꝓcedūt: qn cadāt in ei⁹ ſciaʒ qui videt ꝙ oīa corpa ſunt in egritudine ſemper. Ex arabico

¶ Omniū ſignorū ſignantiū diſcretio eſt per ſenſum: non per naturā rerū. qḋ eſt: qa cum aſpiciať in his ſm naturā rerū inueniť omne corpus reſolui occulta diſſolutione ſeparata a ſenſu. hec ergo leſio eſt inſenſibilis: ⁊ facit cadere in ſciaʒ ei⁹ cui videť ꝙ corpa in egritudine ſunt ſemꝑ. ¶ Docet ergo per hūc ſermonē ꝙ ꝯſideratio medicinalis ſemper ſit ſm ſenſuʒ: ⁊ ꝙ de illo qḋ a ſenſu egreditur non eſt medicine conſideratio. ¶ Et ſi dixeris membra interiora: ⁊ eorū egritudines ſunt res non ſenſu percepte ⁊ aſpect⁹ in eis eſt medicinalis. ¶ Reſpondemus ꝙ eis ſunt ſigna ſenſibilia: ⁊ eorū leſiones ſūt ſenſibiles: īfirm⁹ nāqʒ ſentit qḋ ei accidit ex iſtis vel ex ipſis. XXIII. Cōſideratio medicinal' eſt ſemꝑ ſm ſenſum.

¶ Et quidem ſigna ſanorum corporū. Sed que inſalubria: ſalubriaqʒ: ⁊ neutra exiſtunt quantitate diſtantie different. Leoniceni

¶ Ceterū indicia benevalentiū corporuʒ: ſed aut egrotabiliū: ſanabiliūqʒ diſtantie quātitate inuicem diſcrepabunt. Laurētia.

¶ Signa ṽo hoꝝ que ſananť corpoꝝ ⁊ egrorum ⁊ ſanoꝝ vt nunc exiſtentiuʒ quantitate diſtantie differunt. Antiqua.

¶ Inter ſigna que ſignificant corpa que nunc ſunt ſana: verūtamē egrotatiua ſūt egritudine occulta: aut ſanatiua: aut nō ſana: neqʒ infirma: ſi eſt differentia: niſi in quātitate lōgitudinis a duobus extremis. Ex arabico

¶ Uult ꝙ dr̃ia inter ſigna cuiuſqʒ corpoꝝ ſciať per longitudinē eius a ſignis corporū que ſunt a meliore formaꝝ: ⁊ ab eis que ſunt a deteriore formarū: ⁊ ipſe determinat hoc ſermone abſoluto. XXIIII.

Leoniceni ¶ Duobus inuicē ɔ̃rijs terminis a nobis ſtatutis: optima videlicet ɔſtitutione corporis: ⁊ nuper facta egritudine: ac deinceps conſiderātibus vtri coꝝ viciniora ſunt ea: que ad examen corpora veniūt. Que eni proximiora ſunt optime cōſtitutioni ſalubria: que vero ab hac longius diſtāt: atq̃ʒ ad ea que iā egrotant magis accedunt: inſalubria. Que autē intermedia: atq̃ʒ equaliter ab vtriſq̃ʒ diſtare videnē: neutra. Optime igitur cōſtitutionis corporis indicia explicauim⁹. Eorū vero que ab ipſa deficiunt: totidē ſunt numero genera que in magis: ⁊ minus ſecari poſſunt. Cū autem in tres latitudines diuiſa ſint.

Laurēti. ¶ Ubi cōſtituerimus extremos terminos ſibimuicē ɔ̃rios: tū optimā pparationē: ac nuper cōfectā egritudinē ɔſiderātes huic ne an illi fuerint ppinquiora. Si eni fuerit ppinquus optime pparationi ſanabile eſt. Sin lōgius: ſed iam egroto corpi ppinquius egrotabile eſt. Si vero in medio amborū fuerit equalr̄ ab vtriſq̃ʒ recedēs neutrū id erit. Itaq̃ʒ optime preparationis indicia dicta iaʒ ſunt. Eorū vero que abſunt ab ea ipſa pparatione: gn̄a nnō paria ſūt: maioris minoriſq̃ʒ rōne inicē diſtincta. Porro cū hec diuiſa ſint trifariaʒ.

Antiqua. ¶ Ponentibus nobis duos extremos terminos ɔ̃rios alterutrū optimā. ſ. cōpōnē ⁊ nūc factā egritudinē. Cōſiderantibus vero cui horū ſūt viciniora que pbanē corpa: ppinquus eni eſt optime cōpōni ſanū: qd̓ vero ab hac lōgius iā vero egrotāti ppinquus egrū: vtroruſq̃ʒ vero mediū equalr̄ ab vtroq̃ʒ abeſſe apparēs neutrū erit hoc. Optie ḡ cōpōnis corpis dicte ſunt cognitiones. Deficiētiū vero ab hac: eq̄lia qdē nuō ſunt his gn̄a: ⁊ magis ⁊ min⁹ diuidi potētib⁹ ⁊ ſepatis in tres latitudines.

Ex arabico ¶ Oportet vt ponamus meliorē formarū ⁊ egritudinē que iaʒ accidit duos terminos in duabus extremitatib⁹ ɔ̃rijs donec qn̄ voluimus experiri corpus: ⁊ ſciimus in quo termino eſt ɔſideram⁹ ad quā duarū extremitatuʒ ſit ppinquus. nā corpus qd̓ eſt ad meliorē formarū ppinquus eſt ſanatiuū: ⁊ corpus qd̓ eſt a meliori formarū lōginquus ⁊ ad corpus qd̓ cecidit in egritudinē ppinquus egrotatiuū: ⁊ corpus qd̓ eſt iter vtrūq̃ʒ: ⁊ lōgitudo ei⁹ ab vtriſq̃ʒ eſt lōgitudo eq̄lis eſt id qd̓ nō pportionatē ad ſanitatē neq̃ʒ ad egritudinē: ⁊ nos qdē iā noiauimus ſignū melioris formaruʒ corpis. Corpa aūt que minuunē ab ea: poſſe eſt vt diuidanē diuiſionib⁹: quarū numerus nō cōprehendiē p viā multitudinis ⁊ paucitatis: verūtamē nos aggregamus ea in trib⁹ terminis habentibus latitudinem.

¶ Jam diximus q̄ vult per dictionē ſanatiuū qd̓ eſt exuberantis: al's exuberatoris ſanitatis ⁊ durabilioris: ⁊ poſuit in hoc ſermone ſanatiuū oppoſitū egrotatiuo vt intelligaē q̄ latitudo ſanitatis eſt iter vtrūq̃ʒ ⁊ eſt vnū terminoꝝ. vnus eſt ſanatiuū. ſcd̓s eſt illud qd̓ nec pportionaē ad ſanū nec ad egrū. terti⁹ egrotatiuū eſt: ⁊ ipſe qdē in eo qd̓ iam p̄terijt noiauit meliorē formaꝝ corpus ſanatiuū: ⁊ poſuit ipſuʒ hic diminutū a meliore formaꝝ: ⁊ illud eſt manifeſte ɔ̃rietatis. Et ego dico q̄ Galenus nō fuit oblit⁹ ſui ſmonis. Uerūtā ipſe poſuit meliorē formaꝝ vltimū ſinē eq̄litatis: ⁊ hec res fortaſſe nō inueniē: ⁊ ſi inuenitur: occultū eſt a ſenſu. poſtq̄ ḡ ſciuit q̄ medicus nō ɔſiderat in eo qd̓ eſt occultū a ſenſu: poſuit ſanatiuū qd̓ appropinquat ad meliorē formaꝝ valde vel ad terminū qui non apphēdiē ſenſu: ⁊ nō cōprehendiē niſi cognitione ⁊ ratione. Corpus ḡ ſanatiuū eſt melior formaꝝ apd̓ ſenſuʒ: ⁊ manifeſtū eſt q̄ hoc minuiē a meliore formaꝝ ſm̄ intellectū pp̄ reſolōnē occultā a ſenſu: ⁊ pp̄ diuerſitatē cōplōnis occultā a ſenſu: ⁊ pp̄ diuerſitatē occultā a ſenſu in etatib⁹: ⁊ qd̓ remanet de ſmone ei⁹ intellectū eſt. XXV.

Gl. optima ſanitas inueniē ſenſu apprehēdi nō poſſʒ

Leoniceni ¶ Corporis inſalubris ſimplr̄ indicia tradeimus. Ex his eni ⁊ reliq̄ due latitudines innoteſcēt. Gn̄alr̄ igiē prius a nobis in eo quē de optia cōſtitutione ſermonē habuimus: ſpecialr̄ aūt nūc dicetē: ſi prius ptes diuiſerim⁹.

Laurēti. ¶ Simplr̄ egrotabilis corpis indicia exponemus. Ex illis eni due reliquie latitudīes pſpicue erūt. Gn̄atiʒ igiē antea dictū eſt: dum de optia agerem⁹ preparatione. Speciatī hoc loco dicem⁹: ſi prius ptes corpoꝝ diuiſerim⁹.

Antiqua. ¶ Signa vero egri corpis ſimplr̄ dicemus: ex his eni erūt reliquie due latitudines manifeſte. Scd̓m ḡ genus dictuʒ eſt prius in optie cōpoſitionis ōrone. ſm̄ vero ſpēm nūc diceē prius nobis diuidentibus partes.

Ex arabico ¶ Et nos ſumus narrātes ſigna ſignificantia corpus de quo dr̄: q̄ eſt īfirmū abſoluto ſermone: quū qn̄ narramus ſigna huius corpis declanē ex eis ſigna duoꝝ terminoꝝ reliquorū: ⁊ nos iā narrauim⁹ gn̄a coꝝ ante in ſmone nr̄o in meliore formarū: ⁊ nos ſum⁹ narrantes nunc eoruʒ ſpēs poſtq̄ diuiſimus ⁊ narrauimus in primis omnia membra.

¶ Jaʒ oſtēdit ſigna corpoꝝ que ſunt in meliore formaꝝ: ⁊ oſtēdit q̄ ſup corpa diminuta ab eis īgrediē vnū triuʒ generū leſionū aut duo ex eis aut tria. Et poſtq̄ cōpleuit illud oſtēdit q̄ corpa diuidunē diuiſionib⁹: quaꝝ numerus nō cōprehendiē p viā diuiſionis multitudinis ⁊ paucitatis: ⁊ q̄ cognitio vniuſcuiuſq̃ʒ coꝝ eſt pp̄ter ppinquitatē ſignoꝝ: ⁊ longitudinē coꝝ a duab⁹ extremitatib⁹: q̄rū vna eſt melior formaꝝ: ⁊ reliq̄ deterior formaꝝ: ⁊ qd̓ eſt mediū inter illa eſt illud qd̓ nō pportionaē ad ſanitatē nec ad egritudinē: ⁊ oſēdit q̄ vniuſq̃ʒ corpoꝝ ſanorū eſt latitudo: ⁊ īfirmoꝝ ſilr̄. Poſtq̄ ḡ cōpleuit cogn̄e illi⁹ terminus ɔ̃rijs

tiue:piſo fuit illi vt oſtenderet ſigna corpoꝝ egroꝝ:ſicut oſtēdit ſigna ſanoꝝ corpoꝝ. Et qm̄ egritudinis tria ſunt genera:quoꝝ vnū eſt malitia complonis:ꝛ ſunt ei multe ſpēs.alterū eſt malitia cōpōnis:ꝛ ſunt ei mlte ſpēs.tertiū eſt ſolutio cōtinuitatis:ꝛ ſunt ei ſpēs multe. Et vnaqueqꝫ ſpecieꝝ hoꝝ triū generꝫ diuerſificaꝫ ſm̄ diuerſitatē mēbrorum:ꝛ ꝓpter illud conſecutū eſt ei vt diuidat:ꝛ narret in primis mēbra omnia:ꝛ oſtendit diſpoſitionē cuiuſlibet eorum ꝛ narrat. XXVI.

Leoniceni Cap. 9. ¶ Sunt ꝟo caꝝ quatuor vniuerſe dñe. Quarū nōnulle earū principia exiſtūt:alique ꝟo ab ipſis originē hñt:alique nec aliarū gubernationi ꝑſunt:neqꝫ aliūde gubernanꝫ:quū inſitas habeāt a natura potentias:a quibus reguntur. Quedam ꝟo ſunt que inſitas ſimul: ꝛ aliunde emanantes habent.

Laurētia. Cap. 4. ¶ Omnes caꝝ differētie quatuor ſūt. Quedā eni ꝑcipue partes exiſtūt:alie ab illis naſcunꝫ. Nōnulle ꝟo nec alias gubernāt neqꝫ ab alijs gubnanꝫ:īſitas hñtes qb⁹ gubernāt ſe vires. Alie ꝟo īſitas hñt pariꝫ ꝛ īfluxas.

Antiqua. ¶ Quatuor aūt ſunt caꝝ dñe oēs.quedā eni earū ſunt pricipales:quedā ꝟo ab illis exorte ſūt:quedā ꝟo neqꝫ aliaꝝ dominanꝫ neqꝫ alie dñanꝫ earū inatas hñtes ꝟtutes ꝛ regētes eas:q̄dā ꝟo ꝛ inatas ſil' hñt ꝛ īfluentes.

Ex arabico ¶ Et ſpēs oīm mēbroꝝ ſunt q̄tuor.qd̄ eſt:qr ex eis ſunt radices: ꝛ ex eis ſunt rami qui naſcunꝫ ex radicib⁹ illis: ꝛ ex eis ſunt que non dñanꝫ ſup regimē alioꝝ neqꝫ alia dñanꝫ ſup regimē coꝝ:qm̄ virtutes qb⁹ fit coꝝ regimē īnate in eis ſunt: ꝛ ex eis ſūt qb⁹ ſunt ꝟtutes īnate ꝛ ꝟtutes currētes ad illa ex ill' radicib⁹.

De ꝟtute vnicuiqꝫ mēbro propria. ¶ Uirtus eſt quedam cā que dicitꝫ efficiens ꝛ in oī mēbro eſt virtus fixa in eo qua facit ſuā oꝑationē ꝓpriā:ꝛ ſubāhuius ꝟtutis ſm̄ ſuā ſniam eſt cōplexio ei ꝓpria.ſ.forma cōplonis. Et ſm̄ ſniam Ariſt. eſt cōplexio inſtr̄alis cordis ſcilꝫ ꝑma qua operaꝫ ꝟtus:ꝛ ꝟtus eſt nā mēbri qua ſuſtētaꝫ:ꝛ diuerſitas hec nō nocet in aliqua oꝑationū medicine:ꝛ iā ꝑſcrutati ſumus de eo in libro nr̄o in medicatiōe. ꝛ Ariſtoteli iterū videꝫ ꝙ mēbrū ꝑncipale eſt cor.ꝛ Galenus ponit ea quatuor,cor,cerebrum,epar,ꝛ teſticulos:ꝛ hec diuerſitas iterū nō nocet in aliqua oꝑationū medicine:ꝛ iā determinauimus iſtud in libro nr̄o in medicatione:ꝛ videbimus in expōne huius libri:vt taceam⁹ de oī diuerſitate que nō nocet in oꝑationib⁹ medicine in eo qd̄ ſumus eſt:ꝛ rememoremur diuerſitatis:que nocet in arte medicine tm̄:ꝛ moneam⁹ in ea ad illud quo fit iuuamētū in medicina tm̄. Dico ḡ ꝙ vnicuiqꝫ mēbroꝝ aut ieſt ꝟt⁹ fixa in eo tm̄:aut ieſt ei cū ea tm̄ ꝟt⁹ alia fixa a mēbro alio aut ples ꝟtutes fixe a mēbris plurimis. XXVII.

Leoniceni ¶ Pricipia igiꝫ ſūt cerebꝝ:cor:epar:teſticli.

Laurētia. ¶ Precipue ḡ ſunt cerebrū:cor:iecur:teſtes.

Antiqua. ¶ Principalia igitur ſunt cor:cerebrū:epar: ꝛ teſticuli.

Ex arabico ¶ Radices ḡ ſūt cerebꝝ cor:epar: ꝛ teſticuli.

¶ Cerebrū quidē eſt radix ſenſus ꝛ mot⁹ volūtarij:ꝛ cor qdē eſt fons vel radix vite ꝛ caliditatis inate.epar qdē eſt radix oꝑationū nālīū virtutū:ꝛ ſunt attractio:retentio:digeſtio:ꝛ expulſio:nutrimentū ꝛ augmentum:ꝛ ſilia iſtis. Teſticuli ſunt radix ſpermatis. XXVIII.

¶ Ab illis ꝟo ortum habēt:atqꝫ eiſdem ſubminiſtrant. Nerui qdem: ꝛ ſpinalis medulla cerebro. Cordi ꝟo arterie:epati vene. Ipſa ꝟo ſeminaria vaſa teſticulis. Leoniceni

¶ Ab illis ꝟo naſcunꝫ illiſqꝫ ſubſeruiūt nerui ac dorſalis medulla cerebro. Cordi autem arterie:vene iecori:ſeminaria vaſa teſtibus. Laurētia.

¶ Ab illis ꝟo exorta ſunt: ꝛ illis famulantur nerui qdē ꝛ ſpinalis medulla cerebro:cordi ꝟo arterie:vene epati:ſemīalia vaſa teſticuꝫ. Antiqua.

¶ Et rami q naſcunꝫ ex his radicibus ꝛ danꝫ ab eis illi qdē qui naſcunꝫ ex cerebro ꝛ danꝫ ab eo ſunt nerui: ꝛ nucha: ꝛ illi q naſcunꝫ a corde ꝛ danꝫ ab eo ſunt vene pulſatiles: ꝛ illi qui naſcunꝫ ab epate ꝛ danꝫ ab eo ſunt vene nō pulſatiles:qui aūt oriunꝫ a teſticulis ꝛ dantur ab eis ſunt vaſa ſpermatis. Ex arabico

¶ Nucha oriꝫ ex poſteriori cerebro ſicut oriꝫ crus arboris ꝛ nerui oriunꝫ ex cerebro ꝛ nucha:ꝛ fit cerebrum loco radicis arboris ex qua oritur crus magnū qd̄ eſt nucha:ꝛ rami ſunt nerui qui naſcunꝫ ex cerebro:ꝛ naſcunꝫ ex nucha iterū nerui multi:ſicut rami naſcētes ex crure arboris:ꝛ illud diſpergiꝫ in toto corpe. ¶ Et vene pulſatiles oriunꝫ ex corde ſm̄ illud exēplū.qd̄ eſt:ꝗa naſciꝫ ex latere ſiniſtro cordis arteria magna loco cruris arboris:ꝛ oriunꝫ ex hac arteria oēs arterie corpis. Fit ḡ cor ſicꝫ radix arboris:ꝛ arteria magna ſicut crus:ꝛ qd̄ oriꝫ ex eo ſūt ſicꝫ rami. ¶ Et ſm̄ hanc ſilitudinē eſt diſpoſitio epatis.ipm̄ eni ſicꝫ radix eſt arboris ex q̄ oriꝫ crus:ꝛ eſt vena ꝯcaua:ꝛ oriunꝫ ex ea relique vene.ꝛ oriꝫ ex corde altera vena vꝫ arteria:ꝛ ſilr ab epate oriꝫ alia vena. ¶ Et ex teſticulis oriunꝫ vaſa ſpermatis.ſunt ergo ipſi ſicut radix arboris:ꝛ ſpermatis vaſa ſunt ſicut rami q naſcunꝫ ex eis. ¶ Et qm̄ tu ꝯſideras corpus ſm̄ ꝙ dixim⁹ inuenis ea que ramificanꝫ ex radicibus in modū retis miſceri adinuicem ꝛ pendere:ꝛ inuenis oſſa ſicꝫ ſuſtentamēta ꝛ ſcutū:ꝛ inter iſtas res inuenis q̄dā iplentia que iplent ea:ꝛ ſunt mēbra cōpoſita inſtr̄alia ſicꝫ lacerti ꝛ pulmo ꝛ ſtomachus ꝛ mēbra ſimiliū partiū:ſicut caro glādoſa:ꝛ inuenis pāniculos qui ſeparāt ea abinuicē:ꝛ ꝯcauitatem:ꝛ cutis eſt pāniculus quo cōtinenꝫ oīa de foris.cōpleꝫ ḡ ex oībus iſtis ſicꝫ viſum eſt corpus. ¶ Et illud qd̄ dant nerui ꝛ nucha a cerebro eſt ſpūs aīalis ab aīa quo fit ſenſus ꝛ motus volūtarius.ꝟtutes eni iſte ſūt res que currūt in nucha ꝛ neruis a cerebro ad mēbra ſenſibilia ꝛ motiua voluntarie. ¶ Et illud qd̄ dat arteria magna:ꝛ qd̄ oritur ex ea ꝛ ex arterijs a corde eſt ſpūs aīalis vel vitalis:quo exiſtūt vita ꝛ caliditas inata.ꝟtutes eni iſte ſūt res que currūt a corde in arterijs ad reliqua mēbra corpis: ꝛ qm̄ abſcindunꝫ ab eis moriunꝫ: ſicꝫ qm̄ abſcidunꝫ ꝟtutes ſenſus ꝛ motus volūtarij deſtruunꝫ ſenſus ꝛ motus volūtarius. ¶ Et illud qd̄ dāt vene nō pulſatiles ab epate eſt ſpūs nālis quo exiſtunt ꝟtutes nāles.iſte eni ꝟtutes currūt ab epate in venis ad reliqua mēbra:ꝛ qm̄ abſcindunꝫ a mēbro deſtruiꝫ ei⁹ nutrimētū. ¶ Et illud qd̄ dant vaſa ſpmatis a teſticulis eſt ſpūs cōpoſitus ex tribus ſpiritibus quo currit generatiua virtus in

ſpmate. hoc eſt ꝗ̃ quo fit iuuamētū in medicina. ¶ Ariſt. autē vult ꝙ relique v̄tutes īfluāt a corde: verūtamē ſenſibilis ⁊ motiua volūtarie exiſtūt ī corpe mediāte cerebro ⁊ nāles ſunt in eo mediāte epate: ⁊ gñatiue mediātib⁹ vaſis ſpermatis. ¶ Et Hippo. vult ꝙ ſperma a toto corpe veniat in hora motus coitus: verū nō eſt hic aliqd huius diuerſitatis: qḋ noceat in ope medicinē qñ credūt ꝙ cerebruꝫ eſt cā p̄ma aut ſcḋa nec̄ia in motu ⁊ ſenſu: ⁊ ꝙ epar eſt cā p̄ma aut ſcḋa nec̄ia in v̄tutib⁹ nālibus: ⁊ ꝙ teſticuli ſunt cā p̄ma aut ſcḋa nec̄ia in v̄tutib⁹ gñōnis. Qñ eni res eſt cā p̄ma aut ſcḋa nec̄ia: tūc mutanť aut deſtruunť opationes p īfirmitates ei⁹ qḋ oriť ex eis ⁊ dat ad ea: ⁊ iā certificauimus illud totū in libro medicationis īter Ariſt. ⁊ Gal. ⁊ cōuenit nobis in opatione medicine vt accipiam⁹ ſniam Gal. cū nō ſit diſ̄a in eo qḋ eſt iuuamētū in medicina: ⁊ īter iſtas ſnias hoꝝ duoꝝ viroꝝ ſic oſtēdim⁹ in illo libro. cui⁹ exēplū eſt: qa qñ deſtruiť ſenſus mēbri aut motus ei⁹ aut vtraqꝫ ſil' ſm ſniaꝫ qdē Gal. intendiť in curatione loci nerui aut nuche cui accidit leſio a q̄ fuit illa deſtructio: ⁊ ſm qdē ſniaꝫ Ariſto. intendiť curatio illi⁹ mēbri eiuſdē ſm ꝙ nos oſtēdim⁹ in libro medicationis: qm̄ nō cōpleť illa opatio niſi p hunc modū nerui aut nuche due ergo curationes ſunt vna īter quas nō eſt diuerſitas: q̄uis Gal. videať diceř ꝙ hec eſt p̄ma cā ⁊ Ariſto. videť: ꝙ hec eſt ſcḋa nec̄ia in illa opatione. Et pp illud melior eſt in arte medicine ſnia Gal. ꝗ̃ Ariſto. qm̄ ſnia Ariſtotelis facit errare medicos. XXIX.

Leoniceni ¶ Que autē a ſcipſis gubernantur ſunt: cartilago: os: copula: ſeu ligamentuꝫ: mēbrana: adenes: adeps: caro ſimplex.

Laurētia. ¶ Porro ſeipās gubnāt cartilago: oſſa: copula: mēbrana: adenes piguedo: caro ſimplex.

Antiqua. ¶ Ipſa v̄o ſcipſa regūt cartilago: oſſiū ꝯiunctio: mēbrana: glādula: pinguedo: caro.

Ex arabico ¶ Membra aūt quoꝝ regimen eſt ex ſcipſis ſunt cartilago ⁊ os: ligamētuꝫ ⁊ pāniculus: ⁊ caro mollis: ⁊ piguedo ⁊ caro ſimplex.

¶ Iſtis mēbris inſunt v̄tutes inate in eis qbus exiſtit eorū regimē in cibo ⁊ eſt eſſentia eoꝝ. qḋ eſt: qa nō ꝯtinuať cū eis arteria que det eis a corde: nec deſcēdit eis vena q̄ det eis ab epate: nec īuenit eis neruus q det eis a cerebro: ⁊ in eſſe eorū eſt dubitatio an ꝑueniāt ad ea ex iſtis radicib⁹ res capillares occulte a ſenſu: aut nō veniat ad ea penitus ex eis aliqd: ⁊ ꝯſideratio in hac dubitatione eſt opificis ſcie nālis: medico v̄o nō eſt ꝯſideratio in illa: ppterea qa nō videt ſenſu rē que ꝑuenit ad ea. ppter h̄ ꝗ̃ abſcindit Gal. ſup h̄ ꝙ regimē eoꝝ eſt ex ſcipſis vt doceat p illḋ qḋ ꝯſideratio medicinalis nō ꝑtrāſit ſenſuꝫ. XXX.

Leoniceni ¶ Relique v̄o partes: cū vna cū iſtis habeāt ex ſcipſis regimen: arterijs: neruis: ⁊ venis inſuper eguerunt.

Laurētia. ¶ At alie oēs partes cōem habētes gubernationem arterijs: venis ac neruis egent.

Antiqua. ¶ Alie v̄o oēs partes cōe his habētes ad ſui ipſi⁹ regimē arterijs: ⁊ venis ⁊ neruis īdigēt.

Ex arabico ¶ Reliqua v̄o oīa mēbra cōicāt his mēbris que diximus in hoc ꝙ regimē eorū eſt ex ſeipſis ⁊ ſunt cum illo indigentia venis pulſatilibus ⁊ nō pulſantibus ⁊ neruis.

¶ Lacertus quidēꝫ ois ⁊ reliqua mēbra remanētia exceptis eis quoꝝ rememoratio preterijt ſicut pulmo: ſtomachus: ⁊ renes: ⁊ ſplen: vel alia ex mēbris extriſecis ⁊ īntrinſecis ſunt in vnoquoqꝫ quoꝝ eſt v̄tus innata fixa in eo: ⁊ veniūt eis ex trib⁹ radicibus que ſunt cerebrū cor. epar/ virtutes alie: ⁊ nerui quidē lucranť eis v̄tuteꝫ ſenſus aut motus voluntarij: aut vtriuſqꝫ ſimul. Arteria v̄o facit ea adipiſci virtutē vite ⁊ caliditatē inatā: ſed vena facit ea acquirere virtutē nutritiuam. XXXI.

¶ Capilloꝝ autē: atqꝫ vnguiū: neqꝫ regimē vllum eſt: ſed generatio tantūmodo. Leoniceni

¶ Pilorum v̄o ⁊ vnguium nulla gubernatio: ſed generatio ſola cenſetur. Laurētia.

¶ Capilloꝝ v̄o ⁊ vnguium neqꝫ regimē eſt aliquod ſed generatio ſola. Antiqua.

¶ Capillis autem ⁊ vnguibus nō eſt regimē in ipſis corporibus ſuis: ⁊ nō eſt eis niſi generatio ⁊ eſſe tm̄. Ex arabico

¶ Capilli ⁊ vngues gñanť a materijs quas expellit natura ad corporis exteriora expulſione continua: ⁊ illud qḋ generat eos eſt natura: ⁊ nō ſunt eis ex ipſis v̄tutes inate: nec veniunt eis ex radicibus virtutes. Et manifeſtuꝫ eſt ꝙ capilli ⁊ vngues ſunt ingredientes in numero mēbrorum ſicut pili palpebrarum: ⁊ ſuperciliorꝫ. ¶ Iam ergo ſiunt mēbroꝝ quinqꝫ ſpēs. Meliora ergo ſunt radices: deīde que naſcunť ex radicibus: deinde in qbus ſunt v̄tutes inate: ⁊ v̄tutes alie venientes ex radicibus: deīde illa in quib⁹ ſunt v̄tutes inate tm̄: deīde capilli ⁊ vngues in qb⁹ nō ſunt v̄tutes inate: nec veniūt eis alie v̄tutes. XXXII. Quinqꝫ ſpēs membroꝝ.

¶ Hc igitur ſunt partium differentie. Leoniceni

¶ Hc igiť partiū differētie ſunt. Indicia aūt vniuſcuiuſqꝫ temperamenti deinceps dicentur ſumentes initium a cerebro. Laurētia.

¶ Hec quidē partiū ſunt dr̄ie. ſigna v̄o vniuſcuiuſqꝫ craſeos deinceps dicentur. Antiqua.

¶ Iſte ergo ſunt ſpēs mēbroꝝ: ⁊ nos ſumus narrātes poſt illud ſigna que ſignificant cōplexionem vniuſcuiuſqꝫ eorum. Ex arabico

¶ Poſtꝗ̃ diuiſit membra ſm v̄tutes eoꝝ qbus efficiunt opationes ſuas: ⁊ v̄tus nālis ſm ſniam eius eſt ſuba a cōplexione ſumpta promittit ſigna ſignificantia cōplexionem cuiuſqꝫ eorū naturalē: ⁊ ſignificantia complexionis eius mutationes. XXXIII.

¶ Indicia autē ſingularū temperature ſumpto a cerebro initio: deīceps dicemus. Sūt v̄o quinqꝫ inſita genera que ipſius naturaꝫ oſtendunt. Primū qdē totius capitis diſpoſitio. Scḋm v̄o ſenſibiliū operationū virt⁹ ⁊ vitium. Et tertiū actiuarū. Quartū earuꝫ que tenent principatū. Et quintū naturaliū. Aliud v̄o genus preter hec oīa: ea que extriſecus aduenit alteratio. Leoniceni Cap. 10.

¶ Propria ſignoꝝ gña quinqꝫ exiſtūt. Primū totius capitis diſpoſitio eſt. Scḋm ſenſibiliū operationū virtus ⁊ vitiū. Tertium v̄o adminiſtrantiū. Quartū principalium. Quintū naturaliū. Demū aliud gen⁹ ab his Laurētia. Cap. 5.

oib⁹ ē alteratio quā extrīſec⁹ īcidētia ꝯuebūt.

Antiqua. ¶ Principiū aūt a cerebro nobis facientib⁹. Sūt eni qnqꝫ inata gn̄a cognū ei⁹. Primuꝫ qdē totius capitis diſpō. Scdm ṽo ſenſibiliū oparionū ṽtus vel vitiuꝫ. Tertiū oparinoꝝ. Quartū principaliū. Et qntū nālium. Aliud eſt genus in his oibus generibus ab his que extrinſecus ei acciduūt alteratio.

Ex arabico ¶ Et incipiamus rememorari ſignoꝝ ſignificantiū cōplexiones cerebri: ⁊ gn̄a qdē ſignorū īnata ſunt vlr̄ qnqꝫ. Unū eoꝝ eſt diſpoſitio toti⁹ capitis. Scdm eſt rectificatio actionum qbus fiunt opationes ⁊ corruptio eaꝝ. Et tertiū eſt rectificatio actionū eius ſenſibiliū ⁊ earū corruptio. Et quartū eſt rectificatio actionū qbus fit regimē ⁊ eaꝝ corruptio. Quintū eſt rectificatio vlr̄ actionū qbus fit regimē eius nāliū ⁊ corruptio eaꝝ: ⁊ hic eſt aliud gen⁹ ab iſtis omnibus que narramus: ⁊ eſt qd̄ accidit cerebro de mutatione ex rebus que mutant complexionem.

¶ Cerebrū eſt capitis medulla ⁊ ſigna ſignātia cōplexionē eius nālē ⁊ difficultatē paſſionis eius. ⁊ ſignātia cōplexionē eius qua mutaṫ ſunt ſex ſpēs: qnqꝫ earuꝫ ſumpte ſūt ab eo: ⁊ ſextū ſumptū eſt ex velocitate paſſionis ipſi⁹: ⁊ difficultate ipſius paſſionis a cauſis īfirmātib⁹ extra. ſ. ſicut aer. Et Gal. determinauit vnūqdq̄ iſtoꝝ in eo qd̄ futurum eſt. XXXIIII.

Leoniceni ¶ Et qdē totius capitis diſpoſitio ex magnitudine: ⁊ figura ſumiṫ: atqꝫ capillis.

Laurētia. Cap. 6. ¶ Uniuerſi capitis diſpoſitio ex magnitudine: figura: capilliſqꝫ ducitur.

Antiqua. ¶ Potius qdē capitis diſpō ex magnitudine ⁊ figura eius ⁊ capilloꝝ accipitur.

Ex arabico ¶ Diſpō aūt capitis toti⁹ ſciṫ ex quātitate ei⁹ ⁊ figura eius qd̄ eſt in ipſo ⁊ ex capillis.

¶ Ex hoc primo vedis ꝙ diſpoſitio totius capitis ſcitur ex tribus rebus. ſ. quātitate eius: ⁊ figura ipſius: ⁊ eius qd̄ eſt in ipſo ex capillis. XXXV.

Leoniceni Cap. 11. ¶ Paruum igitur caput vitioſe ꝯſtitutionis cerebri proprium eſt indicium.

Laurētia. ¶ Igitur paruuꝫ caput praue cerebri ꝑparationis peculiare indicium eſt.

Antiqua. ¶ Paruum ṽo caput praue cōpoſitionis cerebri proprium eſt ſignum.

Ex arabico ¶ Caput ergo paruum eſt ſignum propriuꝫ male forme cerebri.

Cauſa quare paruitas capitis ſit ſignum proprium male forme cerebri ¶ Abſcindēdo dixit Gal. ꝙ paruū caput eſt ſignū ꝓpriū male forme cerebri. Et cā illius eſt cōſtrictio ventriū cerebri: ⁊ debilitas eius qd̄ gn̄aṫ ex cerebro de neruis ⁊ nucha. qd̄ eſt: qa ſi radix eſt parua: tūc qd̄ naſcitur ex ea eſt paruū: ⁊ ſequiṫ a paruitate eius ꝯſtrictura ventriū eius ⁊ meatuū ipſius: qa nō eſt ſpūi aīali latitudo in qua cōuerſetur: ⁊ caput quidē paruū gn̄aṫ a paruitate materie: ꝙ ſi figura eius cū illo incōueniēs eſt: eſt malitia in forma cerebri maior. Et manifeſtum eſt ꝙ paruitas capitis comparatur forme cerebri. ſequiṫ ergo ab illo vt malitia forme cerebri comparetur. XXXVI.

Leoniceni ¶ Magnū ṽo nō neceſſario indicat bonā cerebri cōpoſiturā. Sed ſi qdeꝫ ob iſite ṽtutis robur: que multaꝫ: atqꝫ optimā mām afformauerit eueniat: optimū eſt ſignum: at ſi ob materie tm̄ multitudinē: haud quaq̄ bonū. Diſtiguēda ṽo ſunt hec: ⁊ ex figura ipſa: ⁊ ex his que ab eo habēt ortū. A figura qdem ipſa: ſi cōcinna. Semꝑ eni h̄ bonū eſt ſignū. Ex his aūt que ab eo ortuꝫ hn̄t: ſi valida eſt ceruix: ⁊ ſi aliȷ̄s oſſibus optime conſtet: atqꝫ oīs ꝑterea neruoſa ſub̄a boni ſit habitus: ac robur habeat intentū. Propria autē capitis figura eſt: veluti ſi excogitares ſpherā exqſite rotūdā: ex cera ꝯſtructā: paulatiꝫ vtrinqꝫ depreſſaꝫ. In hac eni neceſſe eſt: vt poſteriores: prioreſue ꝑtes plus gibbe fiāt: q̄ ſphere ꝯueniat. Que ṽo vtrinqꝫ ꝯſiſtūt mag̃ recte,

Laurētia. ¶ Magnuꝫ ṽo nō necc̄io bone preparationis indiciū eſt. Sed ſi pre robore extitit: facultatis ibi exiſtentis mām probā multāqꝫ preparantis indiciū bonū eſt. Si ṽo ꝑꝑ ſolā māe multitudinē: nō bonū eſt. Id aūt diffiniri dꝫ tm̄ figuratū ēt adnexis mēbris. Figura qdē: ſi idonea ſit: h̄ enim bonū ſignū ſemꝑ habeṫ. Mēbris ṽo adnexis: quoties ceruix valida ſit: ac reliqua oſſa optime ſint diſpoſita: atqꝫ etiā ꝑs oīs neruoſa: vegeta firmaqꝫ ſit. Capitis porro figura ꝓpria habeṫ velut ſi cogites ſpherā diligēter cereā vtrinqꝫ leniter adſtrictā. Ita nāqꝫ fiet: vt priora ſphere poſterioraqꝫ ꝓmineāt. Latera ṽo rectiora reddanṫ.

Antiqua. ¶ Magnū ṽo nō ex neceſſitate bōe cōpōnis eſt ſignū. ſi eni ꝑꝑ vehemētiā factū ē magnū eius que īeſt ṽtutis in mām multā ⁊ bonaꝫ operātis: bonū eſt ſignū. Si ṽo ꝑꝑ ſolā materie multitudinē: nō bonū eſt ſignū. Determinandū ꝗ eſt ea ex figura ⁊ ex his que ab eo nata ſunt: figura qdē ſi bone forme eſt: ſemꝑ eni bonū eſt hoc ſignū: his ṽo que ab eo nata ſunt vt ſi colluꝫ forte eſt: ⁊ in aliȷ̄s oſſibus optime diſpoſitū eſt: ⁊ ſi omne qd̄ eſt ei⁹ neruoſuꝫ eſt ⁊ plenū ⁊ viuidū. Propria ṽo capitis figura eſt velut ſi videas ſpherā ꝑfectā cereā ex vtraqꝫ ꝑte leuiter cōpreſſam. Necēe eſt eni huius talis gibboſa qdē ſm̄ ſpheram poſteriora fieri ⁊ anteriora. Rectiora ṽo fieri que ex vtraqꝫ parte.

Ex arabico ¶ Et caput magnū nō ſign̄at necc̄io bonitateꝫ forme cerebri. qd̄ eſt: qa ſi magnitudo ei⁹ nō

ꝑuenit niſi ex virtute loci: ꝛ ex natura ꝛ vſu ei⁹ in arte ſua qua opata eſt inām multā bonā: tūc eſt ſignū bonū: ꝛ ſi nō ꝑuenit niſi pp multitudinē materie tm̄: tūc nō eſt ſignū bonū: opꝫ ḡ vt diſtinguaƭ iter ea p figurā: ꝛ per res que naſcunƭ ex capite: per figurā quidēꝫ vt cōſideres an ſit forme bone an non. forma eni bona eſt bonū ſignū ſemp. Per ea ꝟo q̄ naſcunƭ ex capite eſt vt cōſideres an groſſuꝫ ſit collū forte: ꝛ diſpō reliquoꝝ oſſiuꝫ ſit melior diſpōnum: ꝛ oēs nerui groſſi fortes aut nō. Et figura que appropriaƭ capiti eſt. q. tu eſtimes ſpherā cereā ſane rotunditati: cuius duo latera ſunt paꝝ cōpreſſa. nā qn̄ exiſtit caput taliter ſcis ꝓculdubio φ necē eſt φ ſit ex anteriori parte capitis: ꝛ poſteriori ipſi⁹ magis exiens ex termino rotunditatis ſphere: ꝛ duo latera eius ſunt magis intrantia ꝛ ꝓpinquiora ad planiciem.

A quo bonitas forme cerebri fit.

¶ Ex iſto ſermone intelliges φ ex ſignis bonitatis forme cerebri eſt magnū caput qn̄ eſt cū figura quā exēplificauit in forma cerea: ꝛ cū groſſitudine colli ꝛ reliquoꝝ neruoꝝ ꝛ oſſiuꝫ. Et magnū caput qn̄ eſt cū figura diuerſa: ꝛ cū ſubtilitate in neruis ꝛ collo: ꝛ oſſibus: tūc eſt ſignū malitie forme cerebri. Et manifeſtū eſt φ bonitas forme cerebri ꝛ malitia forme ei⁹ cōparaƭ ſm̄ φ eſt in illo de additione vel diminutiōe. qd̄ eſt: q̄a bonitas forme cerebri fit a forti ꝟtute ꝛ mlta materia obediēte: ꝛ malitia forme eius: qn̄ eſt cum magnitudine figure capitis: ſignificat φ fuit virtus debilis: aut φ materia nō fuit obediens: ſeqƭ ergo ab illo malitia in eius complexione. XXXVII.

Leoniceni

¶ Oꝛ ſi ea que ſm̄ occiput eminētia minuaƭ: ſimul intueri opꝫ neruos: atqꝫ ceruicēꝫ: vna cū oſſibus alijs. Nā ſi ſm̄ nāꝫ ꝯſtiterint materie defectu: nō ꝟtutis ībecillitate cōtingit. Illis ꝟo nō recte ſe hn̄tib⁹ principiū eſt debile: ſꝫ magna ex parte defectus: q occipiti eueniunt: ꝯſequiƭ eoꝝ que antediximus ībecillitas: rariſſimeqꝫ aliter euenire cōſueuit. Caput etiā qd̄ ſm̄ occiput in acutiē tendit: animaduertere opꝫ: hiſdē adhibitis diſtiguēdi rōnibus: quibus antea in capite grādiori facto vtebamur. Templum ꝟo: ꝛ hic optimū eſt ſignū figura concinna eius ptis: que cerebro adhereret: quā nōnulli medici poſterius cerebrū appellare ꝯſueuerūt: quēadmodū ꝛ poſteri⁹ exiſtit ea futura que grece litere. λ. formam prefinitā. Eſt ꝟo huiuſmodi pars ſpinalis medulle principiū: ꝛ eius rōne neruoꝝ oīuꝫ qui actionib⁹ obſeruiūt. Ipſa aūt pars poſterior p ſeipſam paucos admodū ſenſitiuos obtinet neruos: plurimos ꝟo actiuos: ſicuti ꝛ anterior: ſenſitiuos qdē plimos: paucos admoduꝫ actiuos. Quare vbi bn̄ fuerit affecta vtraqꝫ pars: robuſtas habebūt eas q̄ ab ipſis deriuationes. Eedē quoqꝫ diſtictiones adhibēde ſunt ad partes capitis anteriores ad frontē attinētes: que etiā ad poſteriores: earūdēqꝫ: ꝛ paruitatē: ꝛ magnitudinēꝫ inſpicere opꝫ: atqꝫ itidē figurā: ꝛ ſenſus ibi collocatos: viſum guſtū: atqꝫ odoratū. Hec eni ſeinuicē indicāt: atqꝫ atteſtantur: ꝛ que a principijs oriunƭ: principij virtutē: vł vitiū: ꝛ principiū eoꝝ que ab ipſo naſcunƭ.

¶ At quoties occipitiuꝫ minuaƭ: conſideres oportebit neruos ac collū vna cū ceteris oſſibus. Si eni habeant p nām: inopia materie: haudquaq̄ facultatis infirmitas: ſi vitioſa: debilis facultas exiſtit. Sed magna ex parte occipitio incertiori p̄dictoꝝ īfirmitas comitatur: raroqꝫ aliter accidit. Nec ſecus ꝓminens occipitiū cōſiderabis pariter cum alijs oīb⁹ finitionib⁹. Si eni cerebelli figura idonea ſit idiciū bonū eſt. Quidā medici nomināt cerebrū poſtremū. Ut igiƭ poſtremum eſt: futura ad ſpeciē labde litere definituꝫ: ita dorſalis medulle initiū eſt p quā ꝛ neruos in vniuerſo aīali mouētes ordiƭ. Pars aūt ipa poſterior ex ſe penit⁹ paucis pricipat ſentiētib⁹: mltis mouētib⁹: quēadmodū prior altera ſentiētib⁹ mltis: mouētib⁹ paucis. Quocirca ſi ꝓbe affecte ſint: firmas vtraqꝫ ſuas appēdices hēbūt: atqꝫ he ipſe in pte capitis priore finitiones exiſtūt: vt circa frontē: vbi pua fuerit aut magna. Itidē in ſenſib⁹. ꝟ. ḡ. viſu: guſtu: odoratu. Hec. n. ſibiinuicē īdicia ſunt: ac ſibiinuicē aſtipulanƭ: tū q̄ ab aliquo mēbro pricipali oriunƭ: ꝟtuti: vitioqꝫ pricipalis: tū etiā principale his q̄ ab ſe oriunƭ. Laurētia.

¶ Si ꝟo ſm̄ occipitiū eminētia ſit minor alicui: cōſidera ꝛ neruos ꝛ collū cuꝫ alijs oſſibus ſm̄ nām ſiquidē his ſe hn̄tibus īdigētia māe nō ꝟtutis ībecillitate talr̄ factū eſt hoc. Ineptioribus ꝟo exītib⁹ īfirmū eſt principiū. In plib⁹ ꝟo ſm̄ occipitiū īdigentiā ībecillitas eoꝝ que dicta ſunt ſequiƭ ꝛ rarum valde ꝛ tale ꝯtigit. Groſſius ꝟo ſm̄ occipitium ꝯſidera caput eodē mō in toto magno nato determinatis. In plib⁹ ꝟo ꝛ hec bona figura facta p acephalidos bonū ſignū: quā quidā medicoꝝ poſterius cerebruꝫ noiant. Quēadmodū igiƭ ꝛ eſt poſteri⁹ determinatū: forma velut lauda hn̄te cōmiſſurā. Spine ꝟo principiū hec pars eſt ꝛ p illaꝫ oīum ſm̄ totū aīalis corpus fiūt neruoꝝ actiones. Antiqua.

Ipſa ꝟo poſterioꝛ pars ſm ſe in oib⁹ paucoꝝ ſenſibiliū participat: multoꝝ ꝟo opatiuoꝝ. Sic igiť anterius ſenſibiliū qdē plurimoꝝ: paucoꝝ ꝟo opatiuoꝝ. Itaqȝ hec ꝛ bñ diſpoſita pfectas hñt nãs ſm vnūqđqȝ proprias. Ecdē ꝟo ꝛ in anterioꝛib⁹ capitis coꝛū que ſunt ſm frōtē determinationes ſunt his que ſunt ſm poſterius ad paruitatē ꝛ magnitudinē ei⁹ nobis reſpiciētib⁹ ꝛ figurā ꝛ qui ſunt in his ſenſus. ſ. viſuȝ guſtū ꝛ odoꝛatuȝ. Alterutrū eni ſunt cognitiones: ꝛ ſibiínuicē atteſtātes: ꝛ a principio nata pꝛicipiū ꝟtuti ꝛ vitio: ꝛ principiū his que ab eo nata ſunt.

Ex arabico ℭ Oꝛ ſi videris eminētiā que eſt a poſterioꝛe pte minui: cōſidera tūc cū illo in neruis ꝛ oſſibus ꝛ collo. nā ſi iſta ſunt ſ₃ nālē diſpōnē: tūc non pueniť illa diſpō niſi ex diminutione mãe: nō ex debilitate ꝟtutis. Et ſi iſte res q̄s narrauim⁹ ſm deterioꝛē diſpōnē diſpōne naturali inueniunť: tūc ſcias ꝙ radix eſt debilis. Et in pl'ibus qdē diſpōnib⁹ ſequiť diminutionē occipitij debilitas haꝝ rerū q̄s narrauimus: ꝛ nō foꝛſitā res eadē cadit cū diuerſitate illius niſi raro. ℭ Et qñ iuenis iterū occipitiū capitis vehemētis eminētie tūc cōſidera in illo qđ deterioꝛ eſt ſm cōſiderationē ꝛ dterminationē in capite toto qñ eſt magnū: ꝛ inuenis in hoc etiā ꝛ in pl'ib⁹ diſpōnib⁹ poſterioꝛē ptē cerebri: ꝛ qđ cōtinet ipm ex capite qñ eſt cū figura bone foꝛme: qđ eſt ſignuȝ bonū: ꝛ qdā medicoꝝ noiant hāc ptē cerebri cerebrū poſteri⁹: ꝛ eſt poſterius ſicut noiauerūt ipſuȝ: ꝛ determinauit ipſuȝ cū cōmiſſura: que aſſimilať laude litere in libro grecorū. Et hec ps cerebri eſt radix ex qua oziť nucha: ꝛ qñ eſt radix ei: tūc ē radix oib⁹ neruis qb⁹ fit mot⁹ voluntari⁹ in toto coꝛpe aialis: ex ipa aūt nō oziunť niſi pauci nerui numero ad ſenſuȝ: multi ꝟo ad motū: ſic ex altera pte que eſt in anterioꝛi naſcunť nerui mlti valde numero ex neruis ſenſus ꝛ nerui pauci in numero ex neruis motus. Cū ḡ iſte due partes ſunt ſm diſpōnē bonā ſunt res q̄ naſcunť ex vnaquaqȝ caꝝ foꝛtes. ℭ Et oia q̄ abbreuiauimus ꝛ terminauim⁹ ex eē poſterioꝛis ptis capitis: opȝ vt obſeruenť in anterioꝛi pte capitis. qđ eſt: qa opȝ vt cōſideres in quātitate eius ꝛ ipſius figura ꝛ in ſenſib⁹ q ſūt in anterioꝛi pte capitis: ꝛ ſunt viſus guſtus ꝛ olfatus. Iſte eni res ſignificāt ſup ſeiuicē ꝛ teſtificanť ſibi adinuicē. ſ. ex radice naſcentes res ſignificant: ꝛ teſtificanť radicis rectificationem ꝛ coꝛruptionē eius ꝛ radix ipſa teſtificatur coꝛruptionē rerum que ex ipſa ramificantur ꝛ rectificationem earum.

ℭ Si fueris memoꝛ ei⁹ qđ pterijt de expōne nr̄a: tūc ſermo iſte totus eſt itell'ſ tibi: ita ꝙ non idigebis expōne in eo: verū fac ꝯſiderationē ei⁹ bonā teneri: ꝛ foꝛma lr̄e laude eſt ſm h. Et manifeſtū eſt ꝙ cōpleuit tres ſpēs ſignorū: q̄rū vna eſt diſpō totius capitis: ꝛ ſcđa eſt rectificatio actionū qbus fiunt opationes ꝛ coꝛruptio eaꝝ: ꝛ iſte opationes ſunt que fiunt p neruos: qñ eniȝ oſſa ꝛ nerui groſſi ſunt ꝛ foꝛtes: ſūt opationes foꝛtes: ꝛ cutis capitis eſt vehemens: ꝛ qñ ſunt ſubtiles debiles ſūt opationes: ꝛ cutis eſt vilis. Et tertia eſt opationū ſenſibiliū rectificatio ꝛ coꝛruptio earū: ꝛ ego expōnā iſta in eo qđ ſumitur eſt paulopoſt expōne vltima magis ꝛ melioꝛe. XXXVIII.

ℭ Earū aūt operationū que obtinent pꝛicipatuȝ: virtus: ac vitiū ſunt ipſius principij ſeoꝛſuȝ tm̄modo indicia. Uoco aūt opōnes pꝛicipatū obtinētes: q̄ a ſolo pꝛicipio pueniūt. Leoniceni Cap.12.

ℭ Principaliū opationū virtus ac vitiū mēbri principalis vnius p ſe indiciū eſt. Intelligo aūt principales opationes: que ab aliquo membro principali tm̄modo efficiunť. Laurētia. Cap.7.

ℭ Principaliū eñ operationū ꝟtus et vitiuȝ eiuſdeȝ principij ſolius ſm ſeipſum ſunt cognitiones. voco aūt pꝛicipales operationes eas que a ſolo principio fiunt. Antiqua.

ℭ Rectificatio aūt opationū qb⁹ fit regimē: et earū coꝛruptio: ſunt ſigna radicis ſoli⁹ ita ꝙ nō alioꝛū: et ſignificatio p actiones qb⁹ fit regimē: ſunt opōnes ipſius radicis ſolius. Ex arabico

ℭ Uult p radicē cerebrū ꝛ eſt medulla capitis. huic enim medulle ſūt ꝯcauitates. ſ. vētres: ꝛ in ea eſt rhete ex arterijs mirabile. q. ſit nūeratio rhetiū ſeinuicē igrediētiuȝ: ꝛ poſitū eſt ſup eā ꝛ repletū eſt qđ eſt intus de medulla capitis: ꝛ ꝯtinent ipm duo velamina mirabilia. ſ. dura mr̄ ꝛ pia mr̄: ꝛ ſunt ei ab anterioꝛi pte eius duo vētres qbus fit imaginatio: ꝛ in medio ei⁹ vēter quo fit cogitatio: ꝛ in poſtremo ei⁹ vēter quo fit rememoratio: ꝛ p ipſum totū ſūt ꝟtutes qb⁹ fit regimē: ꝛ iſte ꝟtutes infixe ſunt in eo ꝛ ſunt foꝛma ei⁹. qđ eſt: qa vitalis ſpūs vel ſpūalis digeriť i rhetib⁹ ſuis ipſius cerebri inuolutis ab arterijs: ꝛ gñať ab eo in cerebro aialis ſpūs: ꝛ p iſtū ſpiritū ſit penetratio virtutis cerebri ad reliqua membꝛa. XXXIX. Aīs ex ſpū vitali generať animalis.

ℭ Ingeniū quidē igitur ſubtilē cerebri ſubaȝ indicat: tarditas ꝟo intellectus craſſam. Leoniceni

ℭ Si quis igiť ſolers eſt cerebri mā tenuioꝛ indicatur. Si tardus craſſioꝛ. Laurētia.

ℭ Facilis igiť itellectus ſubtilis ſube cerebri eſt cognitio: tarditas ꝟo itell'is pinguioꝛis. Antiqua.

ℭ Et pñtia ergo mētis et ſolertie ſignificāt ꝙ ſuba cerebri eſt ſuba ſubtilis: et tarditas mētis ſignificat qđ ſuba cerebri eſt groſſa: quapropter ſit hñs eā velocis diſcipline pp velocitatē ſigillationis foꝛmarum rerum. Ex arabico

¶ Intellige ſubtilē in hoc ſermone puriā ⁊ clarā ſubām ⁊ groſſā ⁊ turbidā ſubā ꝫ.qñ enī ſuba cerebri eſt pura:penetrant in ea virtutes aīe:⁊ qñ eſt turbida:difficilis eſt penetratio earum in ipſa. XL.

Leoniceni ¶ Dicendi ꝟo facilitas:formarū facile ſuſceptiuam:memoria autem:ſtabilem:ac firmā.

Laurētia. ¶ Si docilis eſt: ſubſtantia cerebri mollior eſt. Si memoria pollet:ſtabilis eſt.

Antiqua. ¶ Facilitas ꝟo diſcēdi eſt mollis:⁊ memoria permanentis.

Ex arabico ¶ Et velocitas diſcēdi ſignificat ꝙ ſuba eius eſt ſuba in qua velociter ſuſcipit̄ ſigillatio rerum:⁊ bonitas ſeruationis.i.memorie ſignificat ꝙ ſuba eius eſt ſuba cui eſt firmitudo.

¶ Quādo ſuba cerebri eſt mollis clara pura feſtinat in eo ſigillatio formarū rerū:quapropter fit hñs eā velocis diſcipline ꝑpter velocitatē ſigillationis formaꝝ rerū:⁊ qñ nō eſt mollis:⁊ eſt turbida:fit difficilis ſigillatio in ea formarū rerū:qñ ſigillant̄ in ea forme rerum:tūc ſi retineat eas ⁊ firmant̄:noiant̄ fixa ſuba ei⁹:⁊ eſt illud bonitas ſeruationis ei⁹ qua ſeruat̄ illud qđ in ea ſigillatū eſt:⁊ ſi nō ſeruat eas noiat̄ ſuba ei⁹ fluida:quare eſt illa malitia ſeruationis eius.ſ.ſi nō ſigillat̄ in ea aliqd deformis:⁊ apparens eſt ex toto qđ ꝓceſſit.ſ.ꝙ claritas ſube cerebri fit ex eq̄litate cōplexionis ei⁹ ꝓpter ꝙ turbulētia eius fit ex mutatione cōplexionis ei⁹ ab eo qđ eſt neceſſe ei nāe:⁊ ꝙ retētio ei⁹ q̄ retinet illō qđ ſigillat̄ in ea ex formis ſigñat quādā ſiccitatē cerebri:⁊ fluxibilitas ei⁹ hūiditatē. XLI.

Leoniceni ¶ Sicuti ⁊ diſcendi difficultas:formarū nō facile ſuſceptiuam:⁊ obliuio fluidam.

Laurētia. ¶ Nec ſecus ſi indocilis fuerit:cerebrum durius eſt. Si obliuioſus fluens.

Antiqua. ¶ Sic ꝟo ⁊ difficultas diſcendi dure: obliuio ꝟo fluentis.

Ex arabico ¶ Et ſimilr̄ etiā tarditas diſcēdi ſignificat ꝙ ſuba eius eſt ſuba in qua difficile ſuſcipitur formatio rerū. Et obliuio ſigñat ꝙ ſuba ei⁹ eſt ſuba turbida fluida:cui nō eſt firmitudo.

¶ Jam preterijt expoſitio eius ſermonis. XLII.

Leoniceni ¶ Mobilitas quoqꝫ in opinionibus:calidā: ſtabilitas autem:frigidam.

Laurētia. ¶ Ceterū:quoties opiniones facile mutet:caloris:quoties retineat:frigoris īdiciū exiſtit.

Antiqua. ¶ At bene mobile in opinionibus eſt calide: manens ꝟo frigide.

Ex arabico ¶ Et multitudo opionū ⁊ permutationis in volūtatib⁹ ſignificat qđ ſuba cerebri eſt ſuba calida:⁊ fixio in conſilijs ſignificat ꝙ ſubſtātia cerebri eſt ſubſtantia frigida.

¶ Intellige ab eo ſermonē eius:calidū aut frigidū:aut humidū:aut ſiccū ꝫ.ſ.ꝙ in cōplexione ei⁹ cōpoſita ex q̄tuor qualitatibus vincit illud.nā ſi dī calm̄:tūc caliditatis q̄litas eſt augmētata in eo:⁊ ſi dicim⁹ frigidū:tūc q̄litas frigiditatis eſt augmentata in eo. XLIII.

Leoniceni ¶ Adhuc aūt duo indiciorū genera mihi videor pretermiſiſſe:de quibus ſum ab initio me dicturū pollicitus:quoꝝ alteꝝ ad operationes attinet nāles:alteꝝ ꝟo ad ea que extrīſecus occurſant. Erit aūt ī vtriſqꝫ ſmo cōis.

Laurētia. ¶ At duo ſignorū genera videor dimiſiſſe:q̄ ſtatim ab initio docere ꝓmiſi. Unū ex actionib⁹ nālibus ductū. Alterū ab his q̄ extrīſecus īcidūt. Sꝫ de vtriſqꝫ ꝓmiſcue ſmo erit.

Antiqua. ¶ Adhuc ꝟo mihi videnť:duo qdē deeſſe genera cognitionū que ex principio ſuſcepi dicere:vnū qdē nāliū:alterū ꝟo extriſecus accidentiū.erit aūt cōis de vtriſqꝫ ratio.

Ex arabico ¶ Et iquātū mihi videt̄ iā remanēt duo gñā ex gñibus ſignoꝝ que promiſi me dicturū in principio mei ſermonis:quoꝝ vnūꝫ eſt gen⁹ operationū nāliū:⁊ alterū genus eſt ei⁹ qđ occurrit capiti extrinſecus:⁊ ego ponēs ſuꝫ ſermonē meū in vtriſqꝫ ſermone vnū cōem.

¶ Hic ſermo eſt intellectus. XLIIII.

Leoniceni Cap.13. ¶ Si qdē cerebrū ſortiat̄ bonā quatuor primaꝝ qualitatū tēperaturā:oia que diximus habebit moderata:⁊ excremēta que vel per palatū:vel aures:vel nares:vl̄ oculos expurgant̄:hec quoqꝫ modice ſe hēbunt: atqꝫ ab his que extriſecus occurſant minime ledet̄: que ſcilꝫ vel calefaciunt:vel frigefaciunt:vel humectant:vel exiccant.

Laurētia. Cap.8. ¶ Si cerebrū bñ tēperatuꝫ exiſtit in quatuor qualitatibus:oia predicta mediocriter obtinebit:⁊ oia excrementa q̄cūqꝫ ex palato aut aurib⁹ excernunt̄ mediocriter obtinebit: ac mime ledet̄ ab oib⁹ q̄ extriſec⁹ īcidūt:q̄cūqꝫ calefaciūt:refrigerāt:exiccāt:humefaciunt.

Antiqua. ¶ Jam ſi eucraton cerebrū exiſtit ſꝫ quatuor q̄litates oia que dicta ſūt hēbit cū mō ⁊ menſura:⁊ ſupfluitates:q̄cūqꝫ ꝑ palatū:aut nares:aut aures:aut oculos purgant̄:⁊ hec habebit moderate:⁊ minime leditur ab oibus quecūqꝫ extrinſecus calefaciūt ⁊ infrigidāt: ⁊ deſiccant:⁊ humectant.

Ex arabico ¶ Dico ergo ꝙ qñ cerebrū eſt tēperatū in q̄litatibus quatuor:tūc oēs res quas diximus ſunt in eo ſꝫ equalitatē:⁊ ſupfluitates quas expellit ad fauces ⁊ ad aures ⁊ ad nares et oculos ſūt ſm equalitatē:⁊ fortaſſe nō venit ei nocumētū ex oib⁹ que occurrūt capiti extrinſecus ex eis que calefaciunt ipſuꝫ et infrigidāt ipm et exiccant illud et humectant.

¶ Complexio cerebri nālis eſt vt ſint caliditas ⁊ ſiccitas paciores q̄ꝫ frigiditas ⁊ humiditas.l.vt frigiditas:⁊ humiditas ſint in eo augmētate pariť:⁊ hec qdē cōplo nominat̄ eq̄lis cōparatione ſui ad cerebrū:qñ eſt couenięs naturali ſubſtantie. XLV.

Leoniceni ¶ Talibus igiť capilli capitis: cū adhuc ſunt infantes ſubruffi: cū vo pueri: ſubflaui. cū iā adoleuerint flaui fiunt: medijqȝ ſunt inter eos qui oino ſunt criſpi: ⁊ ſimplices. Nō tamen facile caluitium patiuntur.

Laurētia. ¶ In talibꝰ capilli qdē ſi īfantes ſint ſubruffi: ſi pueri ſubflaui exiſtūt: medij quodāmō īter criſpos ſimpliceſqȝ: nō tn̄ facile calueſcūt.

Antiqua. ¶ Talibus qdē infantibꝰ exiſtibꝰ capilli fiūt ſubruffi: pueris vo ſubrubei: pfectis vo rubei. Medij vo quodāmō exiſtes criſpoꝝ ⁊ ſimpliciū. i. planoꝝ: neqȝ calui fiunt facilius.

Ex arabico ¶ Et cuiꝰ eſt hec diſpō capilli q naſcunť ſup caput eius dū eſt infans declināt ad ruffedinē ſine flauitatē que trahit ad citrinitatē. cū ergo ſit puer: tūc capilli declināt ad flauitatē que trahit ad rubedinē: ⁊ cū ipſe puenit ad diſpōnē cōplemēti: tūc capilli eius ſunt flaui tendētes ad rubedinē: ⁊ ſūt cū illo medij īter illos q ſūt criſpi ⁊ īter capillos planos: ⁊ nō fortaſſe ei cuiꝰ eſt hec diſpō aduenit caluitiū.

¶ Diuiſit Gal. in hoc ſermone etatē adoleſcentie ab etate infantie: ⁊ ab etate pueroꝝ: ⁊ dedit ſigna piloꝝ ſignificātiū equalitatē cōplexionis cerebri: ⁊ māifeſtū eſt q vult pilos capitis tm̄: ⁊ ſmo eius eſt intellectus. XLVI.

Leoniceni ¶ Que vo dicunť ac poſterius dicenda indicia ſunt: accipere opȝ: vt in bonā habētibus temperiem habitationibus.

Laurētia. ¶ Sed intelligere oportet dicta ac dicēda indicia in regionibus moderatis.

Antiqua. ¶ Audire vo opȝ q̄ dicte ſunt ⁊ q̄ dicēde ſūt cognes vt in bn̄ tēperatis habitationibus.

Ex arabico ¶ Et opȝ vt itelligas ea oīa q̄ narraui: ⁊ narrabo ex ſignis ſȝ qd̄ ſermo noſter nō eſt niſi in eo cuius habitatio eſt regio equalis.

De regiōe tēperata. a. I. quinti. ¶ Regio tēperata eſt que eſt in fine climatis tertij: ⁊ que eſt in climate q̄rto: ⁊ melior earū oīuȝ regionū eſt que eſt a pncipio climatis q̄rti vſqȝ ad mediū climatis ſeiuſdē. Et melior earū oīuȝ regionū eſt que eſt detecta: quā mōtes nō cooperiūt: quo ſanguaria. i. montanee ⁊ colles ampli ſūt: ⁊ nō eſt fabrice in eo altitudo ſupflua: ⁊ ex eis que ſunt decliniores ad clima: tertiū melioris q̄litatis eſt que eſt ſupra mare ſalſum: ⁊ ſermone abſoluto regio tēperata eſt ſup cuius aerē nō vincit aliqua qualitatū quatuor. Et ſigna quoꝝ ſignificationes mutanť ſm mutationē cōplexionū regionis ſunt ea quibus manifeſte occurrūt ſicut aer ꝯtinēs ⁊ color pili. In iterioribus aūt ex qbus nō apparēt niſi opationes eaꝝ parum imprimit aer continens niſi ſuperfluus. XLVII.

Leoniceni ¶ Que aūt ad capillos attinēt: nō ad locoruȝ tm̄: ſed ad humorū quoqȝ tēperaturā qui cerebri tēpature pportiōe rn̄dēt: ſūt referēda.

Laurētia. ¶ Que vo de capillis dicta ſunt nō in terris ſolū moderat: ſed quoties humoꝝ tēpamētū cerebri tēperamēto pportione reſpōdeat.

Antiqua. ¶ Queciqȝ vo ſm capillos nō in regionibꝰ tm̄: ſed in humorū tēperātia pportionē hn̄t temperātie eorū que ſunt ſm cerebrum.

Ex arabico ¶ Intellige ergo rē ſm q ſermo noſter eſt in eis que ex iſtis ſignis ſūt in capillis ppie cū eo qd̄ narrauimus de diſpōne regionū ſȝ q cōplō chimoꝝ ꝯueniēs eſt cōploni cerebri.

¶ Capilli generanť ex vapore fumoſo reſoluto a chimis qui ſunt in corpe. dicit ergo Galenus q nō certificať eorū ſignificatio niſi qn̄ chimi ſunt etiā ſȝ ſilitudinē cōplexionis cerebri. Sequiť ergo q ſignificatio capilloꝝ non certificať niſi regio ſit equalis ⁊ cōplexio chimoꝝ ſit ſm ſilitudinē cōplonis cerebri: q̄ ſi diuerſificeť illō: nō erit ſignificatio eoꝝ veridica. cū ḡ regio eſt equalis: ⁊ cōplexio cerebri ⁊ cōplexio chimoꝝ eſt eq̄lis eſt vapor fumoſus q eſt mā̄ piloꝝ eq̄lis iter illū qui eſt aduſtus niger: ⁊ inter illū q eſt groſſius albus: ppter illud ḡ capilli q declinant ad flauitatē que trahit ad citrinitatē in etate īfantie ſignificat equalitatē cōplexionis cerebri. Et qn̄ infans fit puer augmentať caliditas: ⁊ ſunt capilli decliues ad flauitatē que etiā declināt ad rubedinē. Cū ergo ſit fortis caliditas eius in etate adoleſcētie fiunt capilli decliues ad rubedinē: ⁊ ſunt ppter equalitatē materie ſue medij inter criſpos ⁊ planos. Iſte ḡ ſignificationes capilloꝝ ſunt ſȝ equalitatē capilloꝝ qn̄ regio eſt eq̄lis ⁊ chimi ſunt equales. Si ergo mutanť ab illo: ⁊ regio eſt eq̄lis ⁊ chimi ſunt equales ſignificāt mutationē cōplexionis cerebri: ⁊ declinationē eiꝰ ad ptē ad quā declināt capilli. XLVIII.

Ratio indicationis ſumpta a capill ſit certa.

Leoniceni ¶ Si vo calidius ſit q̄ȝ oporteat: in altera vo oppoſitione bonā hēat tēperaturā: ſi quidē in caliditate exceſſerit: oīa que dicenť validiora erunt indicia: ſed ſi paruus fuerit exceſſus ībecillia. Cōis aūt hec rō ſtatuať ī oībꝰ ptibꝰ q̄rū in tēpatur̄ vniūſis idicia ſumꝰ tradituri.

Laurētia. ¶ Or ſi calidiꝰ fuerit moderato: in altera antē oppoſitione bene tēperatū. Si admodū fuerit calidiꝰ indicia dicēda cūcta validiora reddenť. Si vo exceſſus puus exiſtat debiliora. Atqȝ hic ſermo promiſcue ſit pditus in cunctis ptibꝰ: quaꝝ tēperamēta ſumꝰ idicaturi.

Antiqua. ¶ Si vo calidius tēpato fuerit cerebruȝ: ſm vo alterā oppoſitionē eucratō: ſiqdē plurimū fuerit calidius fortiora oīa que dicta ſunt ⁊ dicēda fiēt ſigna. Breui vo ſupabūdātia exiſtēte leuia: cōis vo hec ratio ſit in oibus que dicēde ſunt mihi partibus earuȝ que in oībꝰ temperantijs dicende ſunt cognitiones.

Ex arabico ¶ Or ſi cerebrū calidius eſt tēperato: ⁊ eſt in humiditate ⁊ ſiccitate tēperatū: tūc ſi ſuperfluitas caliditaťeiꝰ ſup equalitatē eſt ſupfluitas mlťa: ſūt iſta ſigna q̄ narrabo poſt fortiora: ⁊ ſi ſupfluitas caliditatis eiꝰ ſup eq̄litatē eſt ſupfluitas pauca: ſunt ſigna eiꝰ debilia: ⁊ ſmo iſte eſt cōis ſmo in oībꝰ ſignis que ego narrabo in oibus ſpeciebus cōplexionis.

¶ Poſtq̄ narrauit ſigna cōplexionis cerebri eq̄lis ⁊ cōi

pleuit ea.Incipit narrare ſigna cõplexionis cerebri quãdo
egredit̃ ab eq̃litate ſua ꝓpria multũ. Dicit ĝ φ ſi egredit̃
ab eq̃litate ſuã ꝓpria multũ ſunt ſigna qualitatis ad quã
egredit̃ fortia:τ ſi exitus eius eſt paruus ſunt ſigna eius
debilia. XLIX.

Leoniceni Cap.14. ℭ Deínceps igit̃ ſigna cerebri caliditatis:pter
ea que nuper diximꝰ:ſunt φ ea que circa ca-
put oĩa rubicũnda:τ calida magis:τ que in
oclĩs vene mag̃ ſenſuĩ patẽt. Capilli quoq̃ȝ
in his ſtatiȝ in lucẽ editis habẽt:in capite or-
tum:τ quũ plurimũ in caliditate a mediocri
tẽperatura receſſerint:nigri:τ robuſti:τ cri-
ſpi fiunt. Cũ vo nõ multũ:ſubflaui qdeȝ ab
initio fiunt:deinde nigricant:ac progredien-
tibus etatibus caluitiũ patiunt̃:atq̃ȝ eo ma-
gis qui plus modico ſunt calidiores. Excre
menta vo que per palatũ:τ nares:τ oculos
τ aures:pauca:τ cõcocta ipſis exiſtũt: quũ
integrã habuerint ſanitatẽ:cuȝ vo eis caput
repletur:cõtinuo enĩ ac tũ preſertim:cũ nul-
lam victus ſeruauerint rõnẽ:tale qd eis acci
dit:plura quidẽ in ipſis excremẽta:atq̃ȝ incõ
cocta generant̃:implẽturq̃ȝ:atq̃ȝ aggrauant̃
eorum capita a calidis cibis:τ potibus:odo
ribus:atq̃ȝ hiſce omnibꝰ que extrinſecus oc-
curſant:in quoꝝ numero eſt:τ qui nobis cir
cunfunditur aer:ſed preterea magis: ſi non
ſolum nature calida:ſed etiam humida talia
corpora extiterint. Breuibus autem ſomnis
huiuſmodi temperature contente ſunt:neq̃ȝ
admodum profundis.

Laurẽtia. Cap.9. ℭ Reſtat vt ab his q̃ dicta ſũt cerebri calidio
ris indicia noiemus. Caput igit̃ vniuerſum
rubet caletq̃ȝ in oclĩs vene ſenſibiles exiſtũt.
Capilli vo in talibꝰ celerit̃ oriunt̃. Qui ſi mul
to calidiores fuerint q̃ȝ qui modice ꝯſtãt ni-
greſcunt ac validi τ criſpi reddunt̃. Si vo
nõ multo calidiores exiſtãt:in primis qdem
ſubflaui ſunt:deinde nigreſcũt:ac procedẽte
etate calueſcunt:maximeq̃ȝ qui admodũ ca-
lidi ſunt. Excremẽta aũt per palatũ: oculos
τ aures exigua cõcoctaq̃ȝ excernũt quoties
ad integrũ bene valẽt. Ubi vo caput implet̃
(ſepe enĩ eis potiſſimũ ſi negligenter viuant
id accidit)multa quidẽ ſed nõ cruda excre-
mẽta reddunt̃. Caput aũt iplet̃ grauaturq̃ȝ
ex calido cibo:potu:odore:τ oĩbus que ex-
trinſecus incidũt:in qbꝰ eſt circũueniẽs aer.
Preſertiȝ ſi talia nõ ſolũ calida ex nã:ſȝ etiã
humida ſunt:τ vt ſomnꝰ ꝑ huiuſmodi tẽpe
ramẽta breuis ita nequaq̃ȝ ꝓfũdus ſufficiet.

Antiquo. ℭ Deinceps vo ſigna eius que in cerebro eſt
caliditatis in his que prius dicta ſunt rubicũ
diora τ calidiora que ſunt circa caput oĩa τ
que in oculis vene ſenſibiles. Capilli horuȝ
natoꝝ citius in capite naſcunt̃:multũ qdẽ ca
lidioribus exñtibus bñ tẽperatis nigri τ for-
tes τ criſpi fiunt. Nõ multũ vo calidioribꝰ
ſubrubei qdẽ primũ fiunt:deide nigreſcunt:
accedẽtibꝰ vo etatibꝰ calui fiũt τ magis plu
rimũ calidi:ſupfluitates vo ſm palatũ τ na
res τ oculos τ aures breues τ digeſte his
ſunt qñ irreprehẽſibilr ſani ſunt. Repleto aũt
aliqñ capite ꝯtinue:τ maxime his qñ dietaȝ
negligẽter obſeruant h̃ tale accidit:plurima
qdẽ ſed nõ digeſta fiũt ſupflua. Replet̃ aũt
τ grauat̃ caput ex cibis calefaciẽtibꝰ τ poti-
bus τ odoribꝰ τ extrinſecus accidẽtibꝰ oibꝰ
calefacientibꝰ in qbus eſt τ cõtinẽs nos aer.
Adhuc aũt magis ſi nõ ſolũ calida ſint taliũ
nã:ſȝ τ humida:breuibꝰ ſomnis huiuſmodi
tẽperãtie dñant̃ adhuc ne ꝓfundi ipſi fiant.

ℭ Et ſi ex eo φ ſignificat̃ caliditas cerebri eſt Ex arabico
cũ eo qđ narrauimus qñq̃ȝ opȝ φ caput cũ
toto qđ in eo vehemẽtis rubedinis ſit τ ve-
hemẽtioris caliditatis:τ φ vene que ſunt in
oculis declarent̃ ſenſui:τ ſup caput eiꝰ cuiꝰ
eſt hec diſpoſitio:capilli naſcunt̃ poſt natiui
tatẽ velociter:τ ſi eſt calidius tẽperato mul-
tum ſunt capilli qui naſcunt̃ ſup caput eius
nigri fortes criſpi. Et qñ nõ eſt calidius eq̃li
multũ:ſunt capilli qui naſcunt̃ ſup caput eiꝰ
in primis.i.iſantia declines ad flauitatẽ que
trahit ad rubedinẽ:deide nigreſcũt:τ qñ ex-
tendit̃ cũ eo etas iuuentutis:accidit ei calui-
tiũ ꝑcipue qñ eſt caliditas i cerebro eiꝰ mul-
ta:τ ſuperfluitates in faucibus τ naribus τ
oculis et auribꝰ in hñte huiuſmodi diſpõnẽ
ſunt pauce ſupfluitates τ digeſte nõ pmanet
etiã ſanis. ℭ Sequit̃ ergo φ ſignificatio ca-
pillorũ nõ certificat̃ donec regio equalis ſit:
et cõplexio cbimoꝝ ſit ſm ſilitudinẽ comple
xionis cerebri:et nõ hȝ infirmitatẽ. Cũ ergo
accidit ei in capite ſuo repletio:et multotiẽs
aduenit ei illud:et precipue qñ non ſeruat̃ in
regimine ſuo. Nam ſupfluitates in his locis
maxie multiplicant̃:verũtñ nõ ſunt digeſte.
Et accidit eis repletio et grauitas i capite ex
oĩbꝰ rebus calefaciẽtibus:ſiue ſint cibus aut
potus:aut odores:aut res que occurrũt cor
pori exterius in quoꝝ numero eſt aer ꝯtinẽs
nos:et precipue ſi res iſte cuȝ caliditate ſua
ſint humide:et habẽti hãc cõplexioneȝ ſuffi-
cit ſomnus

cit ſomnus paruus: ⁊ hoc eſt ꝙ nõ ſubmergit ipſum ⁊ grauatur in eo.

¶ Iſta ſunt ſigna cõplexionis cerebri qñ egredit̃ ab equalitate ſua ad caliditatẽ tñ: ⁊ ſunt hñti ꝯuenĩẽtes ad illõ ſcʒ addit̃e caliditatis: ⁊ eſt regio equalis. Et vult ꝑ pilos qui naſcunt̃ ſuꝑ caput ei⁹ pilos barbe ⁊ grimoniũ: ⁊ gñationũ: ⁊ augmẽtũ piloꝝ cranei: ⁊ natiuitatẽ piloꝝ ſuꝑciliorũ. Iã enĩ vidi ꝙ natus ſuꝑcilioꝝ pilos nõ habuit: deinde nati ſũt pili poſt natiuitatẽ ei⁹. Et ſermonẽ qdẽ abſoluto oẽs pili illi capitis nolant̃. Intellige ĝ illud ⁊ nõ eſt neče vt ipleat̃ cerebrũ velociter in hac cõplexione niſi qñ caliditas attrahit humiditates ex corpe ad ipm. cũ ĝ aggregant̃ in ipſo: replet̃ ex eis caput: ⁊ redeũt effuſe iterũ ⁊ multotiẽs redeũt frigide: ſicut accidit in aſcẽſione vaporis in balneo. Aſcẽdit enĩ calidus vapor ⁊ aggregat̃ in cacumine balnei: ⁊ redit deſcẽdẽs frigidus. Propter illud ergo multiplicant̃ in iſtis mucilagines ⁊ ſputũ: ⁊ reliqua que dicta ſunt in hac cõplexione ſunt itellecta. L.

Leoniceni Cap. 15. ¶ Frigidioris ṽo ꝙ̃ oporteat cerebri idicia ſũt plura: in ꝓprijs meatib⁹ excremẽta: ⁊ capilli recti: ⁊ ruffi: ⁊ ſtabiles: ⁊ q longo poſt natiuitatẽ tꝑe naſcunt̃ tenues: atqʒ ab initio male nutriti: ⁊ facile a cauſis frigidis offendunt̃: atqʒ hoc ipõ offenſionis tꝑe diſtilationib⁹: ⁊ grauedinib⁹ capiunt̃: neqʒ ſi tetigeris ptes ad caput attinẽtes admoduʒ calide ſentiuntur: neqʒ ſi inſpexeris: rubicunde apparent: ⁊ oculorum vene omnino viſum effugiunt: ⁊ ſomnolenti quodãmodo ſunt.

Laurẽtia. Cap. 10. ¶ Frigidioris ꝙ̃ cõuenit cerebri indicia ſunt excremẽta multa ex ꝓprijs emiſſaculis: capilliqʒ recti: ruffi: prolapſi: ⁊ qui tarde erũpant tenues: exiles: facileqʒ ex fridis cauſis offendunt̃: ac tãtiſper dũ offendunt̃ defluctione ⁊ grauedine afficiunt̃: nec tãgenti caput calim appet: neqʒ cernẽti rubrũ: ac venule oculorũ viſuʒ effugiũt: ⁊ ſonolẽtiores quodãmõ ſũt.

Antiqua. ¶ Frigidioris ꝙ̃ opʒ cerebri cogñes ſũt pliima ſuꝑflua ſʒ ꝓprias effuſiões: ⁊ capilli ruffi ⁊ recti ⁊ manẽtes: ⁊ poſt mltũ tp̃s naſcẽtes ſubtiles ⁊ exiles ꝑmũ. Et facile a cãis fridis ledunt̃: ⁊ ſʒ idẽ tp̃s leſiõis catarris ⁊ corizis ꝯſumũt̃ neqʒ tãgẽtib⁹ cal'a q̃ circa caput ſũt: neqʒ iſpiciunt̃ rubea ⁊ oculorũ vene iuiſibiles: ⁊ ſomnolentiores quodãmodo ſunt.

Ex arabico ¶ Signa aũt cerebri qd̓ eſt fridi⁹ ꝙ̃ opʒ ſũt: qñ ſuꝑfluitates in meatib⁹ cerebri ſunt plẽs ⁊ ꝙ ſũt pili plani flaui trahẽtes ad citrinitatẽ ſixi: ⁊ nõ naſcunt̃ pili ſuꝑ caput hñtis hãc cõplexionẽ niſi poſtꝙ̃ naſcũt̃ tꝑe magno: ⁊ primi qdẽ ex eis naſcunt̃ ſubtiles dbiles: ⁊ ꝓperat ad ipſos leſio ⁊ nocumẽtũ ex reb⁹ fridis: ⁊ in hora q̃ aduenit illis illud nocumẽtũ accidit eis coriza ⁊ catarrus itriſec⁹: ⁊ qñ tangit caput ſuũ nõ iuenis caliditatẽ ei⁹: ⁊ qñ aſpicis ipſuʒ nõ inenis coloreʒ ei⁹ rubeũ: ⁊ vene que ſunt in oculis nõ apparẽt viſui: ꝙ̃uis ſit hñs hãc cõplexionẽ dormiens parum.

¶ Cum egredit̃ cerebrũ ab equalitate ſua ad frigus accidũt iſta accñtia oĩa: ⁊ ſũt itellecta ſʒ ꝙ ſmo ꝓceſſit. LI.

¶ Siccioris aũt cerebri idicia ſũt: pauce ſuꝑfluitates effluẽtes: ⁊ ſenſuũ ꝑſpicacitas. Sũt aũt ad vigilias prõpti: ⁊ capillos hñt robuſtos: ⁊ q celerrime eis ſtati inaſcunt̃. Criſpi aũt potius ſũt: ꝙ̃ recti. Cito aũt calui fiunt. Leoniceni Cap. 16.

¶ Humidioris ṽo cerebri idicia: capilli plani: ⁊ nequaꝙ̃ calui fiunt. Senſus aũt turbulẽti: ⁊ excremẽtoꝝ mltitudo: ſoni multi atqʒ ꝓfundi. Et he qdẽ ſimplices ſunt itẽꝑature. Cap. 17.

¶ Siccioris idicia cerebri ſunt: ſi emiſſacula vacãt excremẽtis. Si ſenſus diligẽtiores exiſtũt. Si inſomnes exiſtũt. Si capillos validiſſimos hñt ac ociſſime erũpẽtes: magiſqʒ criſpos ꝙ̃ rectos: ſi cito calui efficiũt̃. Laurẽtia. Cap. 11.

¶ Humidioris aũt capilli ſimplices ſunt: ac nullo mõ calui efficiuntur. Porro ſenſus marcidi ſũt atqʒ excremẽtoꝝ affluit multitudo. Somnus multus profundu ſqʒ eſt: atqʒ he ſimplices cerebri intemperies ſunt. Cap. 12.

Antiqua. ¶ Siccioris ṽo cerebri cogñes: nõ ſuꝑfluũt in effluxionib⁹ ⁊ ſenſuũ ꝑfectio: vigilãtes ṽo ſũt ⁊ capillos fortiſſimos hñt: citiſſimeqʒ ꝓducũt nati criſpos magꝫ ꝙ̃ rectos: calui i breui fiũt. ¶ Humidioris ṽo cerebri capilli fiũt plani: ⁊ nõ oĩno calui fiũt: ⁊ ſenſus hebetes ſunt: ⁊ ſuꝑfluitatũ multitudo. Et he quideʒ ſimplices diſtemperantie ſunt.

Ex arabico ¶ Signa aũt cerebri qd̓ tẽperato eſt ſicci⁹ ſũt mũdificatio cerebri a ſuꝑfluitatib⁹ ⁊ claritas ſenſuũ: ⁊ hñs hãc cõplõnẽ vigilat mltũ ⁊ naſcunt̃ ſuꝑ caput ei⁹ poſtꝙ̃ naſcũt̃ capilli fortes valde: ⁊ ſũt magis ꝓpinquores criſpitudini ꝙ̃ planiciei: verũtñ accidit eis caluiciũ velociter. ¶ Signa ṽo cerebri qd̓ eſt humidi⁹ tẽperato ſunt qñ capilli ſunt plani: ⁊ nõ accidit hñti caluiciũ: ⁊ ꝙ ſenſus ei⁹ ſunt turbidi: ⁊ ꝙ ſuꝑfluitates in meatib⁹ ſunt multe: ⁊ ꝙ ſomnus eſt eis grauis ⁊ multus. Iſte ĝ ſũt complexionis cerebri ſimplices ſpecies.

Spẽs cõplexionis ſũt noue. ¶ Spẽs cõplõnis ſunt nouẽ. vna eq̃lis: ⁊ octo egrediẽtes ab eq̃litate. egrediẽtiũ ab eq̃litate: q̃tuor ſũt ſimplices ⁊ ſunt ille in vnaquaqʒ quaꝝ vincit vna q̃tuor qualitatũ: ⁊ quatuor ex eis ſunt cõpoſite: ⁊ ſunt ille in vnaquaqʒ q̃rũ vincunt due q̃litates ex q̃litatib⁹ q̃tuor: ⁊ ſunt iſte: calida ⁊ humida: frigida ⁊ ſicca. ¶ Et caluiciũ qdẽ accidit abſciſione gñationis vaporis fumoſi: ⁊ abſciſio huius fit: aut a caliditate que cõburit ipſuʒ ⁊ deſtruit̃ eius gñatio: aut ex ſiccitate exiccãte ipſuʒ ⁊ deſtruit̃ gñatio eius. ¶ Et opʒ vt itelligas in vnaquaqʒ ſpẽꝝ cõplexionis cerebri nouẽ De caluicio.

ſm eq̃litatē regionis ⁊ declinationē chimoꝝ: viſus decli-
nationē cōplexionis cerebri: ⁊ cōplexio quidez qñqz eſt
ſine mã: ⁊ qñqz vt ſit cũ mã. ſūt ğ cōplexionis egrediētis

Spēs cōplexionis inequalis ſunt ſexdecim. ꝑ ā. ita ꝙ noī quibuſdã.

ab eq̃litate ſpēs ſexdecim: octo cũ mã: ⁊ octo ſine mã: ⁊
accidit qñqz vt ſit malitia cōplexionis in vno vētriũ ce-
rebri ⁊ abſqz qbuſdã: ⁊ in qbuſdã vētriũ eius aut venatuz
eius. Cũ ğ duplaṫ illud ſm partē cerebri: eueniunt ex eo
multe ſpēs ex ſpēb⁹ cōplexionis egrediētis ab equalita-
te: ⁊ ſm hunc modũ itellige in alijs mēbris ⁊ in corpe to-
to: ⁊ ſermo ei⁹ eſt intelſo in cōplexionib⁹ cerebri egrediē-
tibus a curſu nãli. Et ipſe qdē iaz narrauit ex eis quinqz:
vnã eq̃lē ⁊ q̃tuoꝛ ſimplicesqꝫ que ſūt calidũ, frigidũ, ſiccũ,
humidũ. Et ponit vnicuiqz haꝝ q̃tuoꝛ duas manſiones:
exitus pauci ⁊ exitus multi: ⁊ docuit ſigna cuiuſlibz eaꝝ:
⁊ ipſe quidē nunc rememoꝛat quatuoꝛ cōpoſitaꝝ: ⁊ facit
ſcire quamlibet earum. LII.

Leoniceni Cap. 18. ¶ Cōpoſite aūt primũ cal'a ⁊ ſicca: ſm quaz:
⁊ ſupfluitatib⁹ carēt: ⁊ ſenſib⁹ vigēt: ⁊ plu-
rimũ vigilãt: ⁊ cito calui fiũt: ⁊ p̃ria qdē ca-
pilloꝝ gñatio celerrima eſt: ac plurimo abū-
dãs alimēto. Capillos vo hñt nigros ⁊ cri-
ſpos: ⁊ tāgētib⁹ caput calidũ ſentiunt: ⁊ ſunt
rubicūdi vſqz ad etatē cōſiſtentie.

Laurētia. Cap. 13. ¶ Cōpoſite vo: p̃ria qdē cal'a ſiccaqz eſt in q̃
ſēſus diligētes exiſtũt: atqz excremēt̃ vacāt:
maxieqz iſomnes agũt: ac cito calui efficiũṫ.
At q p̃ria capilloꝝ gnõ: celerrima: atqz abū-
dātiſſima eſt: capillos nigros criſpoſqz hñt:
caputqz cal'z: atqz rubēs ad vigoꝛ vſqz etatē.

Antiqua. ¶ Cōpoſita qdē ca. ⁊ ſic. p̃ria qdē eſt ſm quã
nō abūdātes ſūt in ſupfluitatib⁹ ſꝫ pfecti ſen-
ſib⁹: ⁊ vigilātiſſimi ⁊ calui fiũt cit⁹: p̃ria tñ
gñatio capilloꝝ citiſſima eſt eis ⁊ pleniſſima:
⁊ nigri capilli ⁊ criſpi fiũt: ⁊ calidi ſūt tāgē-
tibus caput ⁊ rubicūdi vſqz ad ſtatus tp̃a.

Ex arabico ¶ Cōpoſitaꝝ ğ p̃ria eſt ca. ⁊ ſic. qñ vicit h̄ cō-
plexio ſup cerebrũ ſūt meat⁹ ei⁹ mũdi a ſup-
fluitatib⁹: ⁊ ſunt ſenſus clari: ⁊ hñs hāc cō-
plexionē eſt plus vigilãs q̃ alij hoīes: ⁊ acci-
dit ei caluiciũ velociṫ. Natiuitas ãt capilloꝝ
in p̃mis in eis eſt veloꝝ valde: ⁊ ſūt cuz eis
in illo ſpiſſitudo ⁊ foꝛtitudo ⁊ nigredo ⁊ cri-
ſpitudo: ⁊ qñ tāgis caput ei⁹ iuenis ip̃z calz:
⁊ qñ aſpicis coloꝛē ei⁹ iuenis eũ rubeũ: ⁊ h̄
ē diſpō ei⁹ vſqz ad hoꝛã ſtat⁹ adoleſcētie ei⁹.

De nãli complexione cerebri. ¶ Jam diximus in eo qđ preterijt ꝙ equalitas cōplexio-
nis cerebri ꝓpꝛia eſt vt ſit equalitas diminute qualitatis
ſeu caliditatis ⁊ ſiccitatis: ⁊ addite frigiditatis ⁊ humidi-
tatis. Ari. qdē vult ꝙ iſtō poniṫ vt īfrigideṫ: ⁊ humecteṫ
ſupfluitas caliditatis ⁊ ſiccitatis arteriaꝝ ex qbus rhete
cerebri eſt cōtextũ. Et Gal. qdē vult ꝙ illud poniṫ vt īfri-
gideṫ ⁊ humecteṫ: qđ facit accidere caliditas motus cere-
bri ex caloꝛe ⁊ ſic. ſed q̃cũqz duaꝝ ſniaꝝ ſit illud quo idi-
get medicus eſt vt ſciat ꝙ cōplexio cerebri nãlis eſt frigi-
dioꝛ ⁊ humidioꝛ. Cũ ğ eſt calidũ ⁊ ſiccũ: tūc iã egrediṫ ex-
tra mlto ab eo qđ ei natũ eſt: ⁊ nō pōt remanere ſupra ſa-
nitatē quãdaz: aut ſupfluūt caliditas ei⁹ ⁊ ipſius ſiccitas:
⁊ ꝓpter hoc nō ponit Gal. cōplexioni ei⁹ ca. ⁊ ſic. mãſio-
nē tñ additionē ⁊ diminutionē ponit. LIII.

Leoniceni Cap. 19. ¶ Si vo humiditas adiungaṫ calitati: paruz
vtriſqz q̃litatib⁹ ſuperãtib⁹ mediocritatē: co-
loꝛ bon⁹: ⁊ q̃ circa oc'los calidioꝛa: vene ma-
gne: ⁊ plura excremēta: ⁊ mediocriṫ cocta: ⁊
capilli recti: ſubflaui: ⁊ nō facile calui fiunt.
Implenṫ vo atqz aggrauanṫ coꝝ capita a ca-
lidis. At ſi humectenṫ: primus multo magis
excremētoꝝ hñt multitudinē. Et ſi plimũ ca-
liditas atqz humiditas creuerit: his caput ē
egritudinib⁹ obnoxiũ: atqz excremētis abun-
dãs: ⁊ qđ facile a calefaciētibus: atqz hume-
ctãtib⁹ offendaṫ. Auſter vo ſemp eis adū-
ſaṫ: atqz optie in aqlone ſe hñt: nō tñ diu vi-
gilare pñt: ⁊ cũ ſe ad ſomnũ ꝯuerterit: ſil' ğui
ſomno tētanṫ: ⁊ vigilãt: ⁊ ſomnia hñt ima-
ginationib⁹ plena: viſus eis turbulenti: neqz
ſatis ſenſib⁹ vigēt. ¶ Qđ ſi plimũ in calitate
cerebrũ a mediocritate receſſerit: paululũ ãt
humidi⁹ extiterit: cal'e tēperature idicia pſe-
feret: cũ qb⁹ leuia q̃dã humiditatis ſigna cō-
iungenṫ: veluti ſi lōge qdē humidius: paulu-
lũ vo calius: vehemētia qdē erũt: ac maniſe-
ſta hũiditat̃ idicia: debilia aũt calitat̃. Cōis
vo h̄ rō in oīb⁹ cōpoſitis itēperaturis exiſtit.

Laurētia. Cap. 14. ¶ Qđ ſi humiditas cũ caloꝛe affuerit nec ad-
modũ vtraqz q̃litas excedat modũ: coloꝛa-
tioꝛes: calidioꝛeſqz ſunt ac vene in oc'is grã-
dioꝛes: atqz excremēta plura: mediocriterqz
concocta ⁊ capilli recti: ſubflauiqz: nec faci-
le calui efficiunṫ. Caput pterea repleṫ ac gra-
naṫ ex cauſis calefaciētibus. Qđ ſi humeſiat:
multomagis id accidet: ⁊ vbi multitudine
abūdet excremētoꝝ. At q quoties plimũ ca-
lidi ⁊ humidi fuerint: his caput moꝛboſum
eſt atqz excremētoſum: facileqz ab humidis
⁊ calidis cauſis lediṫ: auſter illis nūq̃ nō ini-
micus exiſtit: ſꝫ optie degũt flãte aqlone: nō
tñ vigilare diuti⁹ queũt: ſꝫ ꝯuerſi in ſomnuz
pariter ſomnolēti: vigileſqz exiſtũt: ac iſom-
nia vidēt. Viſus marcidus eſt: ac ſenſus idi-
ligētes. ¶ At ſi cerebrũ multo calidi⁹ mode-
rato fuerit: ſꝫ paulo humidius exuperabunt
calidi tēperamēti idicia: pmiſcenṫ illis ſigna
humiditatis icertioꝛa: queadmodũ ſi multo
humidi⁹ fuerit: paulo vo calius: humiditat̃
ſigna validioꝛa erũt: calitat̃ debilioꝛa. Atqz
h̄ ſmo p vnãquãqz itēperiē ꝯpoſitaz cōis ē.

Antiqua. ¶ Si vo humiditas accedat caliditati paruz
quidē ſupegrediētib⁹ vtriſqz mediocritatez
ſit bon⁹ coloꝛ ⁊ calitas ⁊ in oculis vene ma-
gne: ⁊

gue: ⁊ ſupfluitates plīme mediocriter digeſte: ⁊ capilli recti ⁊ ſubrubei: ⁊ nō calui fiūt facile. Replenf aūt ⁊ grauanf capita a calefaciētibꝰ. ſi ꝟo bumectenf mlto magis ſtati ſupabūdātiaꝫ hñt ſupfluitatū. ℂ Qñ ꝟo ad plimū hūiditatis ⁊ caliditatis venerint: egrū bis caput ⁊ ſupfluitatibꝰ plenū ⁊ facile ex calefaciētibꝰ ⁊ bumectātibꝰ ledif. Morbus ꝟo bis ſemp ꝯtinus: optime ꝟo in borea degūt: neqꝫ excitari poſſent vſqꝫ ad mltū: ⁊ ad ſomnū ꝯuertētes ſeipſos: ſilr ⁊ grauanf dormiētes ⁊ vigilātes: ⁊ phātaſias vident ⁊ ſenſus ſunt iperfecti. ℂ Si ꝟo mltū tēperato ſit calidius cerebrū: paꝝ ꝟo bumidiꝰ remanebūt calide craſſeos cognes: miſcebunf aūt eis leuiter bumiditatis cognes velut ecōtrario: ⁊ ſi mlto qdē ſit bumidius cerebrū: paulo ꝟo calidius: māifeſte qdē erūt ⁊ vebemētes bumiditatis: leues ꝟo caliditatis cognes. ℂ Et ſi q̄litates itēdunf: ⁊ ſigna erūt itēſiora. ſi ꝟo remiſſe remittunf ⁊ ſigna. Cōis ꝟo rō eſt h̄ in oībus ſm cōplexionē diſtemperantijs.

Ex arabico ℂ Si aūt calida eſt cōplexio cerebri ⁊ bumida ⁊ eſt ſupfluitas vtriuſqꝫ ſil' ab eq̄litate ſupfluitas pua: tūc ex ſignis hñtis eaꝫ eſt vt ſit boni coloris. Et qñ tāgis caput eius inenis calidū: ⁊ qñ ꝯſideras oculos eiꝰ inenis in eis venas groſſas: ⁊ iuenis ſupfluitates in meatibꝰ cerebri in eo multas ad digōneꝫ que eſt pauca: ⁊ inuenis capillos planos flauos qui trabūt ad rubedinē: ⁊ nō accidit babenti bāc diſpōnē caluitiū cito: ⁊ accidit repletio ⁊ grauitas in capite eius ex rebꝰ calefaciētibus: ⁊ precipue ſi accidit cū bac calefactione bumiditas ⁊ multiplicanf ſupfluitates in meatibꝰ cerebri apud illō. ℂ Et qñ ſupfluitas bumiditatis cerebri ⁊ calitas eiꝰ ab eq̄litate exiēs eſt ſupfluitas multa valde eſt hñs cām multarū iſirmitatū in capite ſuo: ⁊ ſūt ſupfluitates in eo multe: ⁊ ꝑperāt ad eū leſio ⁊ nocumentū ex rebꝰ bumectātibꝰ ⁊ calefaciētibus. Et meridies eſt ex nocibilioribꝰ rebꝰ ⁊ magꝭ inimicꝰ bāc diſpōnē hñtibꝰ. Et melior diſpoñū eiꝰ eſt qñ flat ſeptētrio: ⁊ nō pōt lōgo tpe manere vigilās: ⁊ qñ querit ſomnuꝫ: accidit in eo ei ſubetb cū vigilijs ⁊ imaginationibꝰ in viſionibꝰ: ⁊ viſus hñtꝭ bāc diſpōnē eſt turbidus: ⁊ ſenſus eiꝰ nō ſunt clari. ℂ Et ſi ſupfluitas calefactionis cerebri ab equalitate eſt multū ſupflua: ⁊ ſupfluitas bumiditatis eiꝰ eſt ab ea pua: tūc ſigna calidi cerebri vincunt ⁊ cooperiūt ea ſigna debilia ex ſignis bumiditatis cerebri ab eq̄litate exeuntibꝰ: ⁊ ſimilr etiā ſi ſupfluitas bumiditatis cerebri exeūtis ab eq̄litate eſt ſupfluitas multa: ⁊ ſupfluitas calitatꝭ eis eſt ſupfluitas pauca: tūc ſigna bumiditatis in hñte ipaꝫ manifeſta ſunt fortiora: ⁊ ſigna caliditatis ſunt debilia occulta: ⁊ iſte ſmo eſt cōis in omni cōplōne cōpoſita.

ℂ Qñ cōplō cerebri eſt exiēs ab eq̄litate ſua ad calitateꝫ ⁊ bumiditatē: tūc manifeſtū eſt ꝙ exitꝰ eiꝰ ad calitatē eſt multꝰ ⁊ exitꝰ eiꝰ ad bumiditatē puus: verūtñ bumiditas eiꝰ in eo eſt mlta etiā: qm ipſuꝫ nā bumidū: ⁊ bumiditas qñ eſt cū caliditate tolerat diuerſitas eius in additione ⁊ diminutione: ⁊ toleranf etiā additio caliditatis eiꝰ ⁊ diminutio eiꝰ. Propter illō poſſe eſt in cerebro vt ſint ei mlte ſpēs ⁊ diuerſe in additione ⁊ diminutione calitatis ⁊ bumiditatis: ⁊ iō docuit Gal. canones eorūꝫ ſignoꝝ in h̄ ſermone: ⁊ qm̄ vētus meridiei eſt calidus ⁊ bumidus fit ꝙ qñ flat nocet cerebro cuiꝰ eſt bec diſpō: qm̄ addit ei calorē ⁊ bumiditatē: ⁊ qm̄ ventus ſeptētrionis frigidus eſt ⁊ ſiccus fit: ꝙ qñ flat ꝯferat cerebro: cuiꝰ eſt bec diſpō: qm̄ minuit ex calore eiꝰ frigiditate ſua: ⁊ ex bumiditate eius ſua ſiccitate. ℂ Et ſm h̄ exēplū ꝯuenit tibi vt intelligas iuuamēta ⁊ nocumēta oium que occurrūt cerebro extrinſecus in oībus cōplōnibꝰ eiꝰ: ⁊ h̄ tñ eſt itrans in curatione qñ ſupfluit malitia cōplexionis: ⁊ in ꝯſeruatione ſanitatis qñ nō ſupfluit malitia complexionis. LIIII. Canon in curatione.

ℂ Frigide ꝟo ⁊ ſicce cerebri itēperature frigidiſ: ⁊ minime coloratū ſui rōne caput reddūt. Semp enī memoria repetēda que a nobis ab initio eſt diſtinctio poſita: vt preterea aduertamꝰ quātū ex bumoꝝ tēperatura alterenf que circa ipſuꝫ ꝯſiſtunt. Protinus aūt buiuſcemodi tēperature venis carentes hñt oclos: ⁊ a cauſis fridis facile ledunf. Quare ⁊ iequali ſanitate fruunf: qm̄ nōnunq̄ leuiſſima hñt capita: ⁊ excrementoꝝ moderatos effluxus: nōnūq̄ ꝟo ⁊ grauedinibꝰ: ⁊ diſtillationibꝰ minima ex cā capiunf. ℂ Senſus aūt coꝝ i iuuētute qdē oēs vigēt: atqꝫ oi vitio carēt: ſꝫ ꝑgrediēte etate cito marceſcunt. Et vt ſummatim dicaf: oēs celerrimā circa caput ſenectutē oſtēdunt. Quare ⁊ cito cani fiūt. Capilli ꝟo ipſis qdē genitis vix exeunt: ⁊ male nutriunf: ⁊ ruffi ſunt: in ꝑgreſſu aūt etatꝭ: ſuperāte magꝭ fridītate calitatē: q̄ ſiccitate hūiditatē: mltū nō caluescūt. Ecōtra ꝟo ſi ꝯtigerit ſiccitatē qdē plimū dñari bumiditati: fridītatē ꝟo calitati: paꝝ calui fiunt hi. Leoniceni Cap. 20. Cap. 21.

ℂ Frigidum ſimul ac ſiccuꝫ temperamētuꝫ: caput efficit frigidū: decolorqꝫ quātuꝫ in ſe ipſo eſt. Semp enī meminiſſe dicte diſſōnis opꝫ: vt capitis partes quātū eſt ex bumoruꝫ natura afficianf: porro tale tēperamentū venis iā oculis vacat: ⁊ ex cauſis frigidis facile Laurētiꝰ Cap. 15.

offendiť: quapropter inequalr ſani degū t iterduꝫ capite leuiſſimi: ⁊ emiſſaculis purgatiſſimi: interdum grauedine ac defluxione ex leui cauſa prompte afficiunť. ℭ Senſus aūt in eis in iuuētute diligētes ⁊ integri ex toto ſunt: ꝓceſſu ꝟo cito emarcēt: ⁊ vt ſemel dicať: caput vniuerſuꝫ cito ſeneſcit. Quocirca cito canitiē ſentiūt capilli vix ab ortu erūpūt exiles: ruffi. Procedēte āt tēpore ſi frigiditas plus ſuperat caliditatē ꝙ̄ ſiccitas humiditatē: haudquaꝙ̄ calui efficiūť. Ecōtrario ꝟo ſi ſiccitas plurimū ſupe͛t humiditatē: frigiditas aūt calītatē paꝝ tales calui efficiunť.

Antiqua. ℭ Frigide ꝟo ſimul ⁊ ſicce craſeos cerebri frigiduꝫ ⁊ ſine colore perficiunt caput quātum in ipſis eſt. Semper enī opꝫ meminiſſe eius que in principio determinationis eſt dicta. cōſiderandū autē quātū ex humorū craſi alteranť que circa illud ſunt. Statiꝫ ꝟo huiuſmodi craſes ſine venis circa oculos ſūt ⁊ a frigidis cauſis cito leduntť: ideo iequaliter ſūt ſani. Aliqñ qdēꝫ leuiſſima ſunt capita: ⁊ nō ſunt ſuꝑflue effluxiones. aliqñ ꝟo corizis ⁊ catarris in paruis cauſis cito conſumunť. ℭ Senſus ꝟo eis in pueritia qdē ꝑfecti: ꝓuectis ꝟo emarceſcūt citi⁹. Et vt breuiter dicā cito ſenes circa caput ſunt oēs: ideo caneſcunt citius. capilli ꝟo eis nati qdēꝫ veniunt vix exiles ⁊ ruffi. Accedente ꝟo tpe dn̄ante qdē amplius frigiditate ꝙ̄ ſiccitate nō calui fiunt plurimū: ecōtrario ꝟo ſi accidat ſiccitatē quidē amplius dn̄ari humiditate: frigiditatē ꝟo caliditate paꝝ huiuſmodi calui fiūt.

Ex arabico ℭ Cōplexio aūt frigida ⁊ ſicca qñ vincit ſuꝑ cerebrū tūc ipſa ponit caput frigidū mali coloris ſ̄m ꝙ facit ei nocīuꝫ hec cōplexio. Jam ergo opꝫ vt hoc qȯ oſtēdi ⁊ determinaui in principio ſermonis mei ſeruās ſemꝑ ſis. Et eſt vt attēdas cōſideratione tua in cōplexiōe quārū opꝫ mutari caput: ⁊ qȯ eſt in eo ꝓpt͛ cōplexionē chimoꝝ. Et in oculis qdē hn̄tis hāc cōplexionē nō apparēt vene: ⁊ properāt ad eū leſio ⁊ nocumētū ex frigidis cauſis: ⁊ ꝓpter hoc ſanitas eius eſt inſtabilis ſanitas diuerſa: qm̄ qñ eſt leuis capitī valde: ⁊ meatus ei⁹ mūdi a ſuꝑfluitatib⁹: ⁊ qñqꝫ aduenitnt ei corize et catarrus iterior velociť ex q̄libet cā. ℭ Et ſenſus ei⁹ in adoleſcētia ſūt clari cū qb⁹ nō eſt īfirmitas oino. cū ꝗ̄ ꝓtendiť cū eo etas extinguunť et debilitanť velociter ex q̄libet cā: et velociť ſeneſcit⁹ feſtinat ad ipꝫ in capite cū oib⁹ q̄ ſūt in eo: et ꝓp̄ h̄ cito adueniūt ei cani: et tardať natiuitas capilloꝝ ſuper caput ei⁹ poſtq̄ naſcūť valde: et ſūt ſubtiles: debiles: flaui: ad citrinitatē dcliues. cū ꝗ̄ ꝓlōgať cū eo tp̄s: tūc ſi victoria frigiditatꝭ eſt amplior ꝙ̄ victoria ſiccitatis: non accidit ei caluiciū: et ſi accidat ei diuerſuꝫ illius donec ſit victoria ſiccitatꝭ multa valde: et victoria frigoris ſuꝑ calītatē pauca: accit ei caluitiū.

ℭ Cum ergo egrediť cerebrū ab eq̄litate ſua ꝓpria ad frigiditatē ⁊ ſiccitatē: tūc manifeſtū eſt ꝙ frigus ei⁹ eſt additū ab eo qȯ opꝫ: ⁊ ſiccitas eius eſt ſuperflua. Si aūt cōtingat vt ſit cōplexio chimoꝝ ſ̄m modū hūc nec̄io ꝓueniant ab eis in illo oīa ſigna que dixit Gal. nā hec cōplexio eſt ſenectutis nature: ⁊ iterū difficultas motuū multotiens accidit ab ea: ⁊ qñ ſuꝑfluit eſt mors: ⁊ ꝓp̄ illud non ſpecificauit ei Gal. ſpecies diuerſas iſtius corporis: ſicut fecit in cōplexione calida ⁊ humida. LV.

ℭ Humide ꝟo et frigide cerebri itēperature faciūt hoies ꝗ̄ui ſomno tētari: et ad ſomnuꝫ facile ꝯuerti: ſenſib⁹ quoqꝫ minime vigētes: atqꝫ excremētis redūdātes: et qui caput frigiditati: ac repletioni habent obnoxiū: ac diſtillantibus: et grauedinibus facile tentanť: neqꝫ tamen hi calui fiunt. Leoniceni Cap.xx.

ℭ Humidū p̄terea ac frigidū tēpamentū obſtupidum cōmittit ſomnuꝫ: redditqꝫ hoies ſomniculoſos aſcēſus vitioſos: et excrementis redundantes: atqꝫ etiā caput efficit frigiditati: repletioniqꝫ paratū: et defluctiōi grauediniqꝫ: non tamen calui efficiuntur. Laurētia. Cap.16.

ℭ Humide ꝟo ⁊ frigide craſes cerebri grauiť faciunt dormiētes: ⁊ ſomnolētos: ⁊ inutiles ſenſibus ⁊ facile patientes a frigore: ⁊ facile repletos caput: ⁊ facile patiētes catarrum ⁊ corizam: neqꝫ calui fiunt huiuſmodi. Antiqua.

ℭ Cōplexio autē frigida ⁊ humida qñ vincit ſuꝑ cerebrū: tūc vincit ſuꝑ hn̄tē ipm ꝓfunditas ſomni: ⁊ ſomnus eius ⁊ ſenſus ſunt mali ⁊ ſunt ſuꝑfluitates in eo multe: ⁊ properat ad caput frigus: ⁊ accidit in eo repletio velociter: ⁊ cito adueniūt coriza ⁊ catarrus: ⁊ nō accidit etiā habēti hāc diſpōnē caluitium. Ex arabico

ℭ Cum egrediť cerebrū ab equalitate ſua ad frigiditatē ⁊ humiditatē: tūc nō fit multe declinationis ab equalitate vera ⁊ nāli. Si aūt addiť exitus eius ad illud: cadit habens eā in apoplexiā ⁊ filia ei⁹: ⁊ ꝓpter h̄ nō eſt huic cōplexioni diuerſitas cū additione ⁊ diminutiōe quā nec̄e fuerit Gal. narrare: ꝓpter hoc ꝙ ſi addiť frigus eius aut ipſius humiditas: cadit hn̄s eaꝫ in paralyſim: aut in apoplexiā: aut in mortē. cū igiť illud ita ſit: tūc quātitas exit⁹ eius ad frigus ⁊ ad humiditatē eſt parua tn̄: ⁊ ſequuntur eū oīa accidia que noīauit Gal. ⁊ nō ſequiť illud qȯ dixit in cōplexionib⁹ cerebri nouē: niſi qñ cū eo fit cōparatio: ⁊ vt cōplexio chimoꝝ declinet: ſicut eſt declinatio cōplexionis cerebri: ⁊ vt ſit cōplexio eq̄lis regionis. qȯ eſt: qȯ

nō eſt

nō eſt qd ꝓhibeat qn ſit cōplexio chimorū declinior ad caliditatē ⁊ ſiccitatē: ⁊ tūc nō ſequunt̄ illud accñtia cerebri humidi: aut ſit cōplexio chimoꝝ ad calidū ⁊ ſiccū ⁊ ſit cōplexio cerebri declinior ad frigidū ⁊ humidū: ⁊ nō ſequunt̄ illud accidētia frigidi cerebri ⁊ humidi. Et ſilr eſt diſpoſitio in ſpēbus cōplexionis ⁊ diſpoſitio aeris regionis in humiditate: ⁊ reſiſtūt quedā harū rerū qbuſdā: ⁊ ꝓpter illd qn̄ vides cōplexionē cerebri declinē ad maliciā cōplexionis: tunc intende vt declines cōplexionem chimoꝝ ad illud qd eſt ei ꝯriū. nā tu expelles per illd nocumentū deſcēdēs ad cerebrū: ⁊ attrahes per ipſum ad illud qd facit iuuamētū magnū. Et ex rebus que circus imprimunt in cerebro eſt aer cōtinēs nos: ⁊ qd ꝯtinuat̄ ei ex vaporibus: vel qn̄ aer ꝑuenit ad ipſum abſq3 medio ex auribus ⁊ naribus: ⁊ poris. ⁊ iam declarauit illud Galenꝰ in alio libro ab iſto. LVI.

De rebꝰ cūtꝰ cerebro iprimētibꝰ ē aer.

Leoniceni ¶ Hec igitur indicia ſunt cerebri tēperature.

Laurētia. ¶ Atq3 hec tēperamēti in cerebro ſigna ſunt.

Antiqua. ¶ Hec igit̄ ſūt ſigna caꝝ q̄ in cerebro craſiu3.

Ex arabico ¶ Iſta ḡ ſunt ſigna ſpēꝝ cōplexionis cerebri.

¶ Iſte ſermo duas h3 expōnes. vna q̄rū eſt vt intelligas per ipſu3 oīa gñia ſignoꝝ cōplexionis cerebri nouē: ⁊ tolerat vt itelligas ꝑ illd ſigna ſumpta ex rebꝰ nālibꝰ cerebri: ⁊ ſigna ſūpta ex eis q̄ occurrūt ei extrinſecus. LVII.

Leoniceni ¶ A quibus ſi ꝓgrediaris ad vnūqdq3 ſenſoriuin dignotiones transferre licebit.

Laurētia. ¶ Ex his aūt dictis ſignis ad vnūqdq3 opifi ciū ſenſus cognoſcendū te conferas licebit.

Antiqua. ¶ Ex his ḡ tendens ad vnūqdq3 organū ſenſus ſcies cognitiones trāſferēs te de alio ad aliud. Sufficiet ꝟo in oculis tm̄ dicere.

Ex arabico ¶ Quādo ergo vis ſcire cōplexionis ſpecies cuiuſq3 inſtrumētorū ſenſus: tūc incede hac ſemita qua ꝓceſſiſti in extractione ſignoꝝ cerebri: ⁊ permuta ea ad ipſu3: ⁊ ſufficiat tibi vt rememoret̄ tibi eiſc oculorum tm̄.

¶ Senſus ſunt qnq3: ⁊ oēs inuenti ſunt in capite: ⁊ Gal. dicit in hoc ſermone qvia cognīs ſermonis in ſignis cōplexionis cuiuſlibet equalis: ⁊ octo egrediētiū ab equalitate eſt via eadē quā dixit in cōplōnibꝰ cerebri: ⁊ ꝯditionē ponit in ea eq̄litatē cōplōnis ⁊ regiōis: ⁊ declinationē cōplōnis chimoꝝ ad declinationē cōplōnis mēbri iſtr̄alis ſiue ſenſibilis. ⁊ Gal. qdē non ponit exēplū in ſenſibꝰ qnq3 q ſūt: viſus, auditꝰ, guſtꝰ, odoratꝰ, ⁊ tactꝰ. niſi in viſu. qd eq̄ iter oculos ⁊ cerebrū eſt conueniētia plus: ⁊ vniuſcuiuſq3 ſenſus inſtrm̄ eſt cognitū ex iſto inſtro excepto inſtro tactus. Ipſe nāq3 eſt cōis in toto corpe: ⁊ tactus qdē nō eſt res vna ꝓpter hoc qa cōprehēdit diuerſas ꝯrietates. qd eſt: qa ipſe apprehēdit calidū ⁊ frigidū: ſiccū ⁊ humidu3: durū ⁊ molle: aſperū ⁊ lene: ſed vnuſquiſq3 ſenſuū aliorū nō apprehēdit niſi vnā ꝯrietatē: ⁊ ꝑuenit mediatione eiꝰ ad illud qd eſt poſt ipſum. viſus enī apprehendit colore3 albū ⁊ nigrū ⁊ qui ſunt iter vtroſq3: ⁊ auditus apprehēdit vocē acutam ⁊ grauē: ⁊ que ſunt iter vtraſq3: olfatus apprehendit bonū odorē ⁊ fetidū: ⁊ qui eſt inter vtroſq3: ⁊ guſtus apprehēdit dulce ⁊ amaꝝ: ⁊ que ſunt iter vtroſq3: ⁊ ſignificat̄ circa cōplexionē cuiuſq3 eoꝝ per ſex genera que dixit in cerebro. Cōſidera ergo illud ⁊ intellige illud ⁊ non queras a me expōnē cuiuſq3 dictionis. nā nos non exponimꝰ niſi qd clauſu3 eſt ex ſmone eiꝰ tm̄. LVIII.

¶ Sed ſufficiet de oculis facere mentione3. Quicūq3 tāgētibus quidē manifeſte calidi exiſtunt: ⁊ facili a cerebro motu cient̄: ⁊ venas latas hñt: hi calidi oēs ſunt. Frigidi ꝟo his ꝯrīj. Et humidi quidē molles ſil: ⁊ mlta humiditate pleni. Sicci ꝟo duri ſil ⁊ aridi. Leoniceni Cap. 23.

¶ De oculis diſſeruiſſe ſat erit. Si igit̄ oculi calidi perſpicue ſint: ac facile moueant̄ ⁊ ſepe: venaſq3 latiuſculas habeāt: calī oēs ſūt. Frigidi ꝟo qui ꝯtra hñt. Quicūq3 ꝟo molles pariter ſint: atq3 humiditatis pleni: humidi ſunt. Quicunq3 aute3 ſqualidi pariter ſunt ac duri: ſicci ſunt. Laurētia. Cap. 17.

¶ Quicūq3 ḡ tāgētibꝰ oculi manifeſte ſūt calidi: ⁊ mouent̄ facilius ⁊ frequēter: ⁊ venas latas hñt. calidi ſunt oēs hi: frigidi ꝟo q his ꝯrīj. humidi qdē q molles ſil ⁊ mlte humiditatis ſiūt: ſicci ꝟo q duri ſil ⁊ aridi ſunt. Antiqua.

¶ Dico ergo ꝙ qn̄ oculi dū tangis eos calidi ſunt: ⁊ motꝰ eoꝝ velox multu3 ⁊ vene in eis groſſe ſunt ⁊ ample: tūc ipſi ſunt calidi: ⁊ qn̄ ſunt ſm diuerſitate3 illius tūc ſunt frigidi: ⁊ qn̄ ſunt molles leni humiditate: tūc ſunt humidi: et qn̄ ſunt ſicci duri: tunc ſunt ſicci. Ex arabico

¶ Sermo eius. ſ. qn̄ ſunt ſm diuerſitatē illiꝰ ſignificat ꝙ qn̄ ſiunt accidētia illius ꝯria accidētibus precedentibus: tunc ipſi. ſ. cōplexio eoru3 ſunt frigidi: ⁊ ſermo eius totus intellectus eſt: ⁊ fuit ſemita trāſlationis vt enūciaret: ⁊ qn̄ ſunt ſm ꝯriū illius vt eēt ſermo manifeſtior. LIX.

¶ A ſimilibus aute3 ſue temperature cauſis facile offenduntur: iuuantur autem a modico contrariorum vſu. Leoniceni

¶ Ac leduntur his que tēperamento ſilia habentur: iuuant̄ cōtrarijs moderato vſu. Laurētia.

¶ Et ledunt̄ qdē a ſilibꝰ cauſis ſue craſi facile. iuuant̄ ꝟo a ꝯrijs ſed moderato vſu. Antiqua.

¶ Et ꝓperat ad eos leſio ex rebꝰ quaꝝ cōplexio ſilis eſt cōplōni coꝝ: et iuuant̄ ex rebꝰ ꝯrijs eis in cōplōne qn̄ vtunt̄ vſu temperato. Ex arabico

¶ Quādo cōplexio oculoꝝ eſt declinās ad vna3 qualitatē feſtinat ad eos leſio ex ꝯuenientibus rebus cōplexioni eoꝝ: ⁊ res que ſunt ꝯrie cōplexioni eoꝝ ſūt cōferētes eis qn̄ adminiſtrant̄ eis vſu tēpato: ⁊ vſus qdē tēperati duo ſunt modi. vnus eoꝝ eſt ille qui eſt tēperatꝰ iter quatuor qualitates: ⁊ alter eſt cuiꝰ declinatio ad ptē ꝯriā eſt eq̄lis cōplexionis declinationi oculoꝝ. ⁊ illiꝰ exēplū eſt ꝙ qn̄ oculi calidi ſunt: tūc aer calidus ⁊ chimi calidi addūt eis caliditate3: q̄re ſupfluit q̄litas eoꝝ: ⁊ fit illud egritudo: ⁊ res tēperate nō nocēt eis ſed cōferūt eis iuuamētū minꝰ. res aūt iuuatiue ſūt eis ꝑ h̄ ꝙ minuūt caliditatē eoꝝ. nā ſi caliditas eſt eis in pmo gradu: ⁊ iuuamētū eſt eis cuius frigus iterū eſt in primo gradu: qn̄ ꝟo ſupfluit frigus eis: tunc ledit ⁊ nocet. LX.

¶ Sed hoc qdē cōe in omni cuiuſcunq3 ptis tēperature dignotione oportet meminiſſe. Leoniceni

Laurētia. ¶ Sed hoc promiſcue de cuiuſlibet tēpera-
menti cognitione ꝑditū eē itelligi oportebit.

Antiqua. ¶ Et hoc cōmune in omni cognitiōe craſeos
omnis partis meminiſſe oportet.

Ex arabico ¶ Et opꝫ vt cōſiderando ſerues hoc ⁊ acci-
pias illud radicē cōem in ſignificatione eius
ſuper oēm cōplexionē in omni membro.

¶ Uult ꝙ opꝫ vt preſentē facias mētē tuā in omni com-
plexione in quocūqꝫ mēbroꝝ eſt: in quo impꝛimūt cāe:
nā ſi ledit̄ a cauſis calidis ⁊ iuuat̄ a cauſis frigidis: tunc
eſt calidū: ſi ecōuerſo tūc eſt frigidū: ⁊ ſm hāc itentioneꝫ
eſt in humidis ⁊ ſiccis: ⁊ in cōplexionib⁹ cōpoſitis etiaꝫ.
Et manifeſtū eſt ꝙ iuuamentū qđ fit aut eſt ꝑ cās ꝯrias
equalis cōplexionis cōplexioni egredienti mēbri: aut per
cās equales: aut illaꝝ quarū declinatio eſt parua. Cuius
exēplū eſt vt ſit hoc mēbrū qđ mutat̄ calidūꝫ ⁊ ſiccū in
ꝑ gradu: tūc iuuamētū huic mēbro eſt aut eq̄le aut decli-
ue ab eq̄litate ad frigus ⁊ humiditatē quantitate gradus
vnius: ꝙ ſi addunt̄ frigus eius ⁊ humiditas ipſius extra-
hit mēbrū a ſua cōplexione: ⁊ facit ꝑuenire ipſuꝫ ad ma-
lā cōplexionē. Et opꝫ vt itelligas ꝙ Gal. in ſermone ſuo
viſus eq̄li: dixit vt adminiſtret̄ cā ꝯria ſm gradationeꝫ ⁊
ordinē: ⁊ nō erraueris in ipſa vl̄ ꝑma vice: ⁊ adminiſtres
eam ⁊ non ledes membrum. LXI.

Leoniceni Cap. 24. ¶ Magnitudo oculoꝝ quidē: vbi ꝯcinnitas:
⁊ opationū virtus: multitudinē bene tēpera
te ſubſtātie oſtēdit: ex qua ſūt ꝯformati: que
ſi deſint multā quidem ſubſtantiā: non tamē

Cap. 25. bene temperatā oſtendunt. ¶ Paruitas ꝟo
oculoꝝ: adiuncta quidē cōcinnitate: ac ꝟtu-
tum operatione: paucā quidē: ſed bene tem-
peratā ſubſtātiā oſtēdit: ex qua ſunt ꝯforma
ti. Si ꝟo ſociā habuerint icōcinnitateꝫ quā-
dam: atqꝫ operationū vitium: tunc paucam
ſimul: ac vitioſam materiam oſtendunt.

Laurētia. Cap. 18. ¶ Magnitudo oculoꝝ ſi idonea ſit: ⁊ oculus
ſuo munere ⁊ officio probe fungat̄: multitu
dinē ſubſtātie de qua ſint cōfecti bene tēpera
tā oſtēdit. Si ꝟo ſine his ſit: ſubſtātie copiā

Cap. 19. qdē: ſed male tēperatā oſtēdit. ¶ Paruitas
oculoꝝ ſi idonea ſit ⁊ oculus ſuo munere ⁊
officio probe fungat̄: exiguam quidē ſubam
ſed minime vitioſam deſignat. Si ꝟo non ⁊
paruam ⁊ vitioſam ſubſtantiam deſignat.

Antiqua. ¶ Magnitudo ꝟo oculoꝝ cū ꝓportione qdē
⁊ operationū ꝟtute multitudinē ſube eucra
tam ex qua oculi facti ſunt oſtēdit: que ꝟo ſi-
ne his multā qdē ſubaꝫ: ſed nō eucratā decla
rat. ¶ Paruitas oculoꝝ ꝟo cuꝫ ꝓportione
qdē ⁊ virtute operationū: paruā quideꝫ ſed
eucratā declarat ſubaꝫ: ex qua facti ſunt ocu
li: cū nō ꝓportiōe ꝟo quadā ⁊ vitio opatio-
nū: ꝑuā ſit ⁊ inutilē eſſe ſignat ſubaꝫ oculoꝝ.

Ex arabico ¶ Magnitudo qdē oculoꝝ qñ eſt cuꝫ ꝓpor-
tiōe ⁊ bonitate ſuaꝝ opationū: tūc ſignificat
ꝙ materia vñ creati ſunt fuit multa ⁊ equa-
lis. Et ſi nō eſt magnitudo oclōꝝ ab his dua
bus ꝓprietatib⁹ quas narrauimus: tūc ſigni-
ficat ꝙ materia fuit multa ſꝫ nō fuit equalis.
¶ Paruitas ꝟo ſi eſt cū ꝓportione ⁊ boni-
tate operationū: tunc ſignificat ꝙ materia ex
qua ꝯcauſati ſunt fuit pauca: ſed tñ equalis: a. l. creati.
⁊ ſi eſt cū malitia ꝓportionis ⁊ malitia opa-
tionū ſuaꝝ: ſignificat ꝙ illa ſuba ex qua ꝯcau a. l. creati.
ſati ſunt fuit pauca ⁊ mala.

¶ Quādo magnitudo oculoꝝ eſt cū ꝓportione ⁊ bonita-
te viſus ſignificat ꝙ mā ex qua creati ſūt oculi mlta fuit
⁊ eq̄lis: ex qua poſſe fuit vt virtus cauſatiua aut creatiua
faceret oculos magnos ꝓportionales fortitudini viſuꝫ:
⁊ ſi eſt magnitudo oculoꝝ abſqꝫ ꝓportiōe: ⁊ nō eſt ꝟtus
in viſibus: tūc eſt ſignificatio ꝙ mā multa fuit ⁊ ineq̄lis. non
igit̄ ꝓportionatuꝫ fuit ꝟtuti vt faceret ex ea qđ oportuit:
in paruitate aūt oculoꝝ dixit: ꝙ ſi eſt cū ꝓportione ⁊ bo
nitate opationū eoꝝ: tūc eſt ſignificatio ꝙ mā ex qua ſūt
fuit pauca ſed eq̄lis: ſed ſi eſt cū malitia ꝓportionis ⁊ ma
litia opationū ipſoꝝ ſignificat ꝙ illa ſuba ex qua fuerūt
creati fuit pauca mala. Diuerſitatē ğ fecit iter ſermonem
ſuū hūc ⁊ illud qđ dixit in cerebro. qđ eſt: qa vituperauit
cerebrū paruū ſm quācūqꝫ formā fuerit factū: ⁊ nō vitu
perauit oculos paruos ſm quācūqꝫ diſpōnē. Et cāꝫ qdē
in vituperatione ſua qua vituperauit puitatē cerebri iaꝫ
premiſimus: ⁊ explanauimus illud qđ ipſuꝫ eſt radix nu
che ⁊ neruoꝝ. Et iſtis qdē opꝫ vt ſit magnitudo ⁊ virtus.
oculi aūt ſūt rami: ⁊ nō radix: nō ergo nocet paruitas eo-
rū qñ eſt cū ꝓportione ⁊ bonitate in viſibus. qđ eſt: quia
ꝟtus cū inuenit mām paruā equalē: fecit ex ea oculos bo
nos paruos. Cū ꝟo eſt paruitas eoꝝ cū ꝓportione mala:
neqꝫ bonitas eſt in viſib⁹ tūc mā ex q̄ fuerūt fuit pauca
mala: ⁊ ꝓpt̄ hoc fuit nečio ab ea qualitas ſiue debilitas
ꝟtutis cātiue: fecit ğ oculos malos. LXII.

¶ Que ꝟo ad colores attinēt: ita diſtinguere Leoniceni Cap. 26.
oportet. Glauci quidē oculi: qui pura humi
ditate: ac nō multa prefulgent: tales fiunt ob
ſplendidi luminis abundantiā. Econtra ꝟo
nigri: ⁊ qui itermediā naturā ſeruāt: cauſas
quoqꝫ intermedias habent.

¶ Ceſius oclu̅s mūdo lucidus humore nec Laurētia. Cap. 20.
multo ſplendidi copia humoris cōſiſtit: ni-
ger ecōtrario. Medius ꝟo ꝑꝑ medias cās.

¶ Ea ꝟo que ſunt ſm colores ſic opꝫ deter- Antiqua.
minari: glauci quidē oculi ſplēdētes humi-
ditate pura ⁊ non multa: luminis ſplendidi
ſunt cōtinentia: nigri ꝟo ecōtrario. medij aūt
ſunt ſm medias cauſas.

¶ Eſſe aūt coloris oculoꝝ hac via oportet te Ex arabico
determinare. dico ğ ꝙ glaucedo vincit ſuper
oculos ex multitudine ſplendoris clari q ꝓ-
fluit in humiditate clara nō multa: ⁊ ꝙ nigre
do vincit ſuꝑ oclo̅s ecōtrario illi⁹: medi⁹ ꝟo
iter glaucedinē ⁊ nigredinē fit ꝑ cās medias.

¶ Exponit ſermonē ſuū iſtū per hūc ſermonē. LXIII.

¶ Glaucus igit̄ oculus fit vel ꝓpter magni- Leoniceni Cap. 27.
tudineꝫ

tudinē: vel ꝑpter ſplendorē humoris: qui a
grecis cryſtalloides noiat̄: vel ꝑpter ſitum
prominētē: aut ꝑpter tenuis ⁊ aquei humo
ris: qui in pupilla exiſtit: paucitatē: ⁊ purita/
tem: atq; oībus quidē in vnū ꝯuenientib⁹ fit
glauciſſimus oculus. Q: ſi aliq̄ adſint: aliq̄
vero nō: tūc maior: minorue glaucedo ꝯbit.

Laurētia. ¶ Ceſius ergo oculus aut ꝑpter magnitudi/
nem aut ſplendorē cryſtalloidis ita a glacie
noīati aut propenſaȝ poſitionē: aut ꝑpter te/
nuis ⁊ aquoſi in pupilla humoris paruita/
tem: mundiciamq; efficitur. Si igitur cun/
cta ſimul concurrant: q̄ maxime ceſius red/
ditur. Si vero quedam adſint: quedaȝ deſint:
magiſq; ⁊ minus ceſius euadit.

Antiqua. ¶ Glaucus vero oculus aut ꝑpter magnitudi
nem aut ſplendorē cryſtalloidos aut in ſum
mo poſitioneȝ: aut per ſubtilis ⁊ aquoſi hu/
moris qui eſt ſm pupillā paucitatē ⁊ purita
tem fit: oībus quidē ſimul cōuenientibus ſūt
glauciſſimi. Si vero hec quidem horum ad/
ſint: hec vero non: magis ⁊ minus in glauce/
dine conſiſtunt.

Ex arabico ¶ Glaucedo autē vincit ſuper oculos aut ꝑ/
pter magnitudineȝ humiditatis grandinee:
aut ꝑpter claritatem eius: aut quoniā locus
eius eſt locus eminens: aut propter pauci/
teȝ humiditatis ſubtilis aquoſe que eſt in lo
co pupille ⁊ claritatē eius: ⁊ qn̄ aggregant̄
iſte cauſe oēs eſt oculus in vltimo glaucedi/
nis: ⁊ ſi quedā earū ſunt inuente: ⁊ quedam
earum non: eſt augmentum ⁊ diminutio in
glaucedine ſm illud.

¶ Intellm̄ eſt ex hoc ſermone ꝙ ſplēdor clarus eſt clari/
tas humiditatis grādinee: ⁊ magnitudo ei⁹ ⁊ reliqua que
ipſe dixit: ⁊ ꝙ ſplēdor nō clarus eſt ſm ꝯtrā illi⁹. Et Gal.
quidē narrat cauſas fuſcedinis q̄s noiauit in eis que pre/
miſſa ſunt in nigredine oculorū. LXIIII.

Leoniceni ¶ Niger vero oculus fit: aut ob paruitateȝ cry
ſtalloidis: aut ꝑpter ꝑfundū ſitū: vel quoniā
ſplēdidus: ac fulgidus exq̄ſite nō eſt: vel qm̄
tenuis humor: vel ſupabūdat: vel purus nō
exiſtit: vl' ꝑpter vnā aliquā ex his: quas ante
diximus cās: aut ꝑꝑ oēs: fieri ꝯſueuit. In ipis
aūt magis ⁊ min⁹ (vt antea diximus) reperit̄.

Laurētia. Cap. 21. ¶ Niger oculus aut ꝑpter paruitatē cryſtal/
loidis ita a glacie noīati: aut ꝑpter in ꝑfūdo
poſitionē: aut quia ſplendidus: clarusq; exq
ſite nō eſt: aut q̄a tenuis humor aut abūdās
aut immundus eſt: aut propter horū aliqua
aut omnia fieri ſolet: atq; ea in re: magiſq; ⁊
minus eſt: vt antea docuimus.

Antiqua. ¶ Niger vero oculus fit: aut ꝑpter in ꝑfundo
poſitionē: aut ꝑpter paruitatē cryſtalloidis:
aut q̄a ſplendidū ⁊ rutilās ꝑfecte nō eſt: aut
qm̄ ſubtile humiduȝ aut amplius: aut purū
non eſt: aut ꝑpter quedā horū: aut ꝑpter oīa
natū eſt fieri magis ⁊ minus in eis: quemad
modum dictum eſt prius.

Ex arabico ¶ Fuſcedo autē vincit ſuꝑ oculū: aut ꝑpter
paruitateȝ humiditatis grādinee: aut quādo
locus eius eſt locus profundus: aut quādo
non eſt clara neq; luminoſa: aut qn̄ humidi/
tas eſt ſubtilis: aut eſt ī pupilla plus q̄ opȝ:
⁊ non eſt clara: aut ꝑpter aggregationeȝ ali/
cuius haꝝ cauſaꝝ ⁊ additio fuſcedinis ⁊ di/
minutio ei⁹ fit ſȝ ꝙ dixim⁹ nuꝑ in glaucedie.

¶ Sermo iſte eſt intellectus. LXV.

Leoniceni ¶ Tenuis igit̄ humor quo magis ad aq̄ nāȝ
accedit: ⁊ ſupabūdat: hūidiorē oculū oñdit:
quēadmodū ſi craſſior: ac mior fiat: ſicciorē.

Laurētia. ¶ Itaq; tenuis humor ſi aquoſior ſit ⁊ abū/
dans humectiorem oculum reddit: quēad/
modū ſi craſſior ſit aut īcertior ſicciorem.

Antiqua. ¶ Subtile quidē huiuſmodi humidū aquo/
ſius ⁊ ampli⁹ factū humidiorē demrat oculū
quēadmodū ſi ſpiſſi⁹ ⁊ minus fiat ſicciorē.

Ex arabico ¶ Et humiditas ſubtilis que eſt ī pupilla qn̄
eſt ſubtilior ⁊ amplior q̄ opȝ vides oculuȝ
humidiorē q̄ opȝ: ⁊ ſilr ſi eſt illa humiditas
groſſior ⁊ minor q̄ opȝ eſt oculus ſiccior.

¶ Pupilla eſt foramē qḋ videtur in oculo: ⁊ eſt foramen
vuee tunice. ⁊ humiditas ſubtilis que eſt in hoc foramine
vocat̄ albuginea ꝑpter ſilitudinē ſuā cum albugine oui
ſubtilis. hec ḡ humiditas ſi eſt ſubtilis ⁊ mlta eſt oculus
humidior: ⁊ ſi eſt pauca ⁊ groſſa ē oclus ſiccior. LXVI.

Leoniceni ¶ Cryſtalloides aūt: ſi quidē durior exiſtat:
ſicciorē efficit oculū. Si vero mollior humi/
diorē: ſic ⁊ ſi plus modico tenuē humorē ex/
ceſſerit: ſicciorē: ſi aūt defecerit cōtrariū.

Laurētia. ¶ Cryſtalloides aūt ita dictuȝ ꝙ glaciei ſilis
eſt. Si durior fuerit ſicciorē oculuȝ facit: ſin
mollior humidiorē. Nec ſec⁹ ſi ſuper tenuis
mediocritatē hūoris ſiccior ē: ſi ſupet̄ ꝯtrio.

Antiqua. ¶ Cryſtalloides vero ſiqdē durius ſit ſicciorē
operat̄ oculū: ſi vo mollius humidiorē. Ita
vo vt ſiqd ſupaddat̄ ꝯtēperātie ſubtilis ſic/
ciorē: ſi vo deficiat contrarium.

Ex arabico ¶ Humiditas autē grandinea ſi eſt durior q̄
opȝ: facit oculuȝ ſicciorē: ⁊ ſi eſt mollior q̄
opȝ facit oculū humidiorē: ⁊ ſimilr etiam ſi
ſuperfluit ſuꝑ humiditatē ſubtilē donec non
equetur ei: ponit oculū ſicciorē: ſi minuit̄ ab
ea: ponit oculū ſm cōtrarium illius.

¶ Humiditas aūt grādinea eſt qua fit viſus: q̄a in ea fit:

manē imagines coloꝝ eoꝝ que videnē: ⁊ oīa que ſunt in oculo ex tunicis ⁊ humoꝛib⁹: aut ſunt inuātia in ea aut ſer uientia ei: ꝓpter hoc ḡ qñ induraē facit oculū ſicciorē: ⁊ qñ mollificaē facit oculū humidiorē: ⁊ humiditas albu ginea rorat eā deſoris. cū ḡ ſupfluit grādinea ab ea remo uet ex ea qd nō rorat eā albuginea. q̄re fit durior: ⁊ qñ fit durioꝛ fit oculus ſiccioꝛ: ⁊ ſi minuaē grādinea ab albugi nea: alterat eā albuginea: q̄re facit eā molliorē: quapropē fit oculus humidioꝛ. ℂ Hoc eſt ḡ vltimū qd dixit Gal. i ſignis cōplexionis oculoꝝ: ⁊ manifeſtū eſt ex eo ꝙ aggre gauit in eo ſex gña ſignoꝝ que dixit in cerebro. Cōſidera ḡ illud ⁊ ingre vt extrahas ſigna cuiuſqꝫ ſenſuū reliquo rū per hūc modū. nā qñ tu exercitatus fueris cuꝫ viſu in eo qd diximus ex ſignis cōplexionis cerebri: ⁊ ex ſignis cōplexionis oculi nō occultabunē tibi cetera ſigna cōple xionis auditus: neqꝫ ſigna cōplexionis odoratus: neqꝫ ſi gna cōplexionis tactus: neqꝫ ſigna cōplexiōis guſtus. Et itellige a me: ꝙ volo ꝑ auditū inſtr̄m auditus: ꝑ odoratū iſtr̄m odorat⁹: ꝑ guſtū iſtr̄m guſtus: ꝑ tactū inſtr̄ꝫ tactus. Exēplū illi⁹ in inſtr̄o guſtus eſt: q̄a ſi ligua eſt magna cū ꝓportōe ⁊ v̄tute ſenſus guſtus: ⁊ eſt cū eo difficile patiēs a cauſis calefaciētib⁹ ⁊ īfrigidātibus ⁊ exiccātib⁹ ⁊ hume ctantib⁹: tūc cōplexio eius eſt equalis: ⁊ mā ex qua gñata eſt multa ⁊ equalis. Et ſm hūc modū ſtabis ſi fueris re memoratus oīa que dixit Gal. ⁊ extrahes oēs cōplōnes ſimplices ⁊ cōpoſitas. Et Gal. qdē dimiſit dicere in ocu lis q̄tuoꝛ cōplōnes cōpoſitas: ⁊ ſunt ca. ⁊ ſic. ca. ⁊ hu. fri. ⁊ ſic. fri. ⁊ humi. qm̄ ſunt cognite ex illis ſimplicibus. cuius exēplū eſt: ꝙ ſi cōplō oculoꝝ ſit calida ⁊ ſicca: tūc aggre ganē in ea ſigna cōplōnis ca. ⁊ ſigna cōplōnis ſic. Sūt ḡ oculi ca. ⁊ vene eoꝝ groſſe ⁊ ample ⁊ oculi cum hoc ſunt duri ⁊ ſic. ⁊ nō eſt poſe vt ſit motus eoꝝ velox: qm̄ eoꝛuꝫ ſiccitas ꝓhibet ab illo: ⁊ ſi ſunt ca. ⁊ hu. tūc calidi ſūt ocu li ⁊ velocis mot⁹ ⁊ vene eoꝝ ſunt groſſe ⁊ ample: ⁊ vide bis eos plenos humiditate: ⁊ ſm h̄ exēplū rōcinare: ⁊ nō expectes a Gal. nec a me vt dicam⁹ tibi oīa ꝑticlaria. I.

ℂ Incipit tractatus de corde.

Leoniceni Cap. 28. — DE cordis aūt tēperaturis deinceps di cendū eſt. Si prius hec in memoriam reuocauerimus: ꝙ vnāquāqꝫ par tem ſeipſa: vel calidiorē: vel frigidiorem: vel ſicciorē: vel humidiorē dicimus factā: nō ali cui rei alteri cōparantes. Ut cūqꝫ eni extite rit coꝛ natura frigidius: multo ſane calidiorē tēperaturā poſſidebit calidiſſimo cerebro.

Laurētia. Cap. 22. — DE cordis tēperamēto deinceps aga mus id prius in animū reuocātes: vt vnāquāqꝫ partē aut calidiorē aut fri gidiorē aut ſicciorē aut humidiorē eſſe cōpa rantes: nō ad aliquā aliā ſed ad ſeipſaꝫ dica mus. Ita eni fit: vt coꝛ frigidiſſimū nā mlto calidi⁹ tēꝑamēto ſit q̄ꝫ cerebrū calidiſſimū.

Antiqua. — DE cordis aūt craſibus deiceps dicaē prius hoc cōmemorātibus nobis ꝙ vnāquāqꝫ ꝑtē calidiorē aut frigidio rē aut ſicciorē aut humidiorē ſeipā factā eſſe dicimus: nō ad aliquā aliā cōparantes: quā tūcūqꝫ eni coꝛ fiat q̄dā nā frigidiſſimū mlto calidius eſt ſm craſim calidiſſimo cerebro.

Ex arabico — OPortet aūt vt dicamus nūc eſſe ſpe cificū cōplexionū cordis: ⁊ dicemus in primis: q̄a nos qñ dicimus in vno quoqꝫ hoꝝ mēbroꝝ ꝙ eſt calidius aut frigi dius aut humidius aut ſiccius q̄ꝫ eſſe dꝫ nos nō dicimus illud cōparantes illud ad aliud: naꝫ coꝛ ſi conſequatur in frigore qd eſt vlti mū qd eſt poſſibile ipſuꝫ ꝯſequi in humana natura: tūc cōplexio eius ſm diſpōneꝫ ei⁹ eſt in vltimo calidioꝛ cōplexione cerebri: ⁊ ſi cō ſequaē cerebrū vltimū qd poſe eſt ipſum cō ſequi ex caliditate hoīs in nā tūc cōplexio ei⁹ eſt multū frigidioꝛ cōplexione cordis.

In hoc ſermone oſtēdit Gal. ꝙ cōplexio cuiuſlibet mēbroꝝ nālis eſt alia etiā a cōplexione alte rius: ⁊ ꝙ equalitas cōplexionis in vnoquoqꝫ mēbroꝝ eſt ꝓpria illi mēbro. Et qñ dicié: in eo qd eſt calidius aut fri gidi⁹ aut ſiccius aut humidius nō dicié illud niſi per cō parationē ad cōplexionē ei⁹ naturalē: nō per cōparatio nem ad cōplexionem alterius membri. II. — Non graduātur mēbra niſi ꝑ cōparationem ad cōplexionē ei⁹ nāolem.

Leoniceni Cap. 29. — ℂ Calidioris igiē cordis: vt admoduꝫ qui ei propriꝰ eſt: atqꝫ cōueniens: indicia quedaꝫ ſunt inſeparabilia: ⁊ propria: magnitudo re ſpirationis: ⁊ pulſus velocitas: ⁊ frequētia: ⁊ audacia: ⁊ ad actiones natura prōpta: ꝙ ſi multū in caliditate exceſſerit: tunc furibūda quedam iracundia: ⁊ temeritas adſunt. Eſt aūt his thorax hiſpidus: ⁊ preſertim pectus ⁊ quecūqꝫ illis partes ꝓximiores. Magna ꝟo ex parte calidi cordis tēperatura: vniuer ſum corpus calidum reddit: niſi epar vehe mentius obſtiterit. Dicemus autē paulo in ferius totius corporis indicia.

Laurētia. — ℂ Calidioris ergo cōparatione ꝓprie mode rationis īdicia ſunt īſeꝑabilia ac ꝓpria: ſi ſpi ratio magna: ac pulſus velox ſpiſſuſqꝫ eſt: ſi audax homo atqꝫ ipiger eſt. Ꝙ ſi caliditas plurimū augeé: iracundus: efferus: furibū duſqꝫ eſt. Thorax ꝑterea hirſutus maxieqꝫ pect⁹ eſt: atqꝫ etiā in aliijs loca quecūqꝫ ꝓpe poſita ſunt: ac magna ex ꝑte totū corpus ca lidū ex corde calido reddié niſi iecur admo dum contra egerit. Sed paulopoſt oīa cor poris indicia dicentur.

Antiqua. — ℂ Calidioris ḡ vt ad ꝓpriū moduꝫ referam⁹ cordis ſigna inſeparabilia q̄deꝫ ⁊ familiaria hec ſunt: magnitudo reſpirationis: ⁊ pulſus velocitas: ⁊ frequētia: ⁊ audacia: ⁊ ad actio nes impigrū. Si ꝟo coꝛ ad plimū veniat ca liditatis: furoꝛ eſt eis ⁊ maniaca confidētia. Eſt aūt ⁊ piloſuꝫ eis pectus: ⁊ que circa hy pocundria ⁊ his ꝓxima. in plib⁹ ꝟo ⁊ totuꝫ corp⁹ ca. ex calido corde fit niſi maxime ꝯtra

operet̄ epar. Dicent̄ autez paulo poſterius
totius corporis cognitiones.

Ex arabico ¶ Signa ergo cordis ꝙ eſt calidius ſua com
plexione equali que ei ſunt iſeparabilia et ꝓ
pria ſunt magnitudo reſpirationis et veloci/
tas pulſus et frequētia eius et virilitas: et fe/
ſtinantia ad actionez: ꝙ ſi fortis caliditas ſit
valde in corde tūc ex ſignis ei⁹ velocitas ire:
⁊ audacia et furor. Et pect⁹ hñtis hāc diſpō/
nē eſt multoꝝ piloꝝ: et precipue anterior ps
eius et qđ eſt in ventre et laterib⁹ et locis ꝓ
pinquis cordi vel pectori: et in plibus diſpo
ſitionib⁹ ei⁹ totū corpus calefit calefactione
cordis ſi nō reſiſtat ei epar reſiſtētia vehemē
ti: et dicā poſt paululū ſigna toti⁹ corporis.

¶ Magnitudo reſpirationis ſit vt ſit qđ igredit̄ de aere
frigido plus ꝗ ꝙ egredit̄ de vapore fumoſo gñato a ca/
lore cordis: ⁊ ſilr eſt diſpoſitio in frequentia ⁊ velocitate
pulſus eius: ⁊ ſequit̄ vt ſit pulſus etiā maior. qđ eſt: q2 ve
locitatē ⁊ frequētiā eius ꝑcedit pulſus magnitudo. dicit ḡ
Gal. velocitatē pulſus ⁊ frequētiā eius tñ: ⁊ tacet de ma/
gnitudine eius: qm̄ illud eſt res ꝯñs dū etiā in corpe non
eſt egritudo que debilitet virtutē: ⁊ cū mores aīe ſūt ſequē/
tes cōplexionē corpis ſequunt̄ ad caliditatē cordis viri/
litas ⁊ feſtinātia ⁊ reliqua que dixit de morib⁹: ⁊ poſſe eſt
qdē per phias acqri iſtos mores ⁊ caſtigatiōes ⁊ diſcipli
nā legū: ⁊ ꝓpter h̄ eſt intellectū ex ſermone ei⁹ ꝙ iſti mo
res ſunt ſequētes a caliditate cordis: dū nō ꝓhibet aliqđ
ab eis: ⁊ multitudo qdē piloꝝ eſt ꝯſequēs multitudinem
mãe coꝝ: ⁊ eſt vapor fumoſus ex quo gñant̄ pili. III.

Leoniceni ¶ Eſt quidez et latitudo thoracis caliditatis
indiciū: niſi et hic quoq3 cerebrū plurimum
obſtiterit: qm̄ ei magna ſpinalis medulla re/
ſpondet: tāte ꝟo erunt vertebre: quāta et ſpi
nalis medulla: quare et ſpina vniuerſa. Con
figit̄ ꝟo thorax ad eā ſpine partē que metha
phrenon. i. dorſuz dr̄: tanꝗ ad carinā nauis:
quare neccio eius lōgitudo equabitur dorſo:
latitudo ꝟo erit pro vertebrarū ratione: qñ
ad ꝓportionē earū graſſitudinis fuerit cōſti
tut⁹. Cū ꝟo cordis caliditas ſuperās pflaue
rit: ac dilatauerit: in primo ſui ortu thoracē:
erit eiuſdē caliditati ꝓportione reſpondens.
Quare cū caput paruū: thorax aūt latus ex/
titerit: maximū hoc tibi fuerit cordis calidi/
tatis indiciū. Cuz ꝟo magno exiſtēte capite:
paruus fuerit: propriiſſimuz hoc erit cordis
frigidioris ſignum. Si ꝟo capiti fuerit ꝓpor
tiōe rñdēs: tūc aliis ſignis d̄ cōde diſtigues:
ex ipſi⁹ thoracis amplitudine nihil aſſumēs.

Laurētia. ¶ Quinetiā thoracis amplitudo caloris indi
ciū cēſet: niſi cerebrū admodū ꝯ egerit. Cuz
dorſalis magnitudo medulle magna ex pte
illi ꝓportionet̄. Vertebrarū aūt magnitudo
tanta: quāta dorſalis medulla: ꝑindeq3 tota
ſpina eſt. Thorax eni adnectit̄ dorſo: veluti
nauigiū carine: quocirca neccio lōgitudinem
habebit parē dorſo: latitudinē aūt ꝓportio/
nalē corpulētie vertebraꝝ: vbi pro nã illaruz
inextus ſit. Sed vbi cordis calor exuperās i/
flet: amplificetq3 ſtatim a pria origine thora
cē: ꝓportionalē calori illius latitudinē obti/
nebit: et ob eā rez quotiēs capite paruo tho/
rax amplior habeat̄: indiciū caloris in corde
eſt maximū. Quoties ꝟo magno capite par
uus exiſtat: id quoq3 eſt indiciuz frigiditatis
in corde maxime peculiare. Sed ſi ꝓportio/
nale caput habeat ceteris īdiciis definiri cor
ipſum oportebit perinde quaſi de thoracis
quātitate nullū ſis indicium accepturus.

¶ Eſt aūt latitudo pectoris calidi cordis co/ Antiqua.
gnitio: niſi et huic aliqñ cerebrū maxie cōtra
operet̄: qm̄ āt ſpinalis medulle magnitudo
ꝓportionalis eſt illi plurimū: et tāta ſūt ſpō/
dilia ſm magnitudinē quāta ſpinalis medul
la: itaq3 et ſpina tota. Cōiūgit̄ ꝟo thorax ad
poſteriorē partē ſm lōgitudinē quidez eq̄lis
methafreno: ſm latitudinē ꝟo cū quadā ꝓ
portionali groſſitudine ſpōdiliū ꝯiunctio ſit
ſm illā ſpinā. cuz ꝟo caliditas cordis dñata
fuerit augmētabit thoracem: ⁊ dilatabit ſm
primā gñationē ꝓportionalr huius calidita/
tis: ideo etiā ⁊ cū in ꝑuo quidē capite thorax
poſitus fuerit: maxia ſm cor ſit cognitio ca/
liditatis: qñ ꝟo in magno paruus maxime ⁊
hoc ꝓpriū ſignū eſt cordis frigidioris. ſi ꝟo
ꝓportionē habeat cū capite: aliis ſignis de/
terminanduz erit de corde ita vt ex thoracis
quātitate nihil accepturus ſis.

¶ Amplitudo pectoris etiā eſt ex ſignificatio Ex arabico
nib⁹ calidi cordis niſi reſiſtat cordi in illo ēt
cerebrū reſiſtētia vehementi. qđ eſt: q2 quā/
titas nuche in plibus diſpōnib⁹ eſt ꝓportio/
nalis cerebro ⁊ quātitas ſpōdiliū eſt ſꝫ quā/
titatē nuche. opz ḡ vt ſit quātitas dorſi toti⁹
ſm illud: ⁊ pectus quidē cōpoſitū eſt ſupra
partē dorſi ⁊ ſunt duodecim ſpōdiles ab eo
qđ eſt ſub ceruice ſicut cōponit̄ nauis ſup li/
gnū: ſup qđ eſt eius fabricatio. ex illo ḡ opz
neccio vt lōgitudo pectoris ſit ꝓportionalis
lōgitudini duodecim ſpōdiliuz ſup quas eſt
cōpoſitū. amplitudo aūt eius tunc eſt qñ eſt
ꝓportionalis cōpoſitio eius quātitati ⁊ ſpiſ/
ſitudini ſpōdiliū ſm ſpōdiles: ⁊ qñ vincit ca
liditas in corde aperit pectus: ⁊ dilatat ipm

in principio gñationis ſue.ḡ ſm caliditatem cordis eſt amplitudo pectoris: et ſilr qñ eſt amplitudo pectoris cũ paruitate capitis tũc illud eſt ex maioribus ſignis et magis ſignificantibus caliditatẽ cordis: ꝛ qñ eſt ſtrictura pectoris cũ magno capite: tũc illud eſt ex ꝑ prioribus ſignis frigiditatis cordis: ꝛ qñ pectus eſt capiti ꝓportionale tũc pone ðterminationẽ tuã ĩ cõplexiõe cordis ex alijs ſignis ꝓpterea: quia tu non potes ſignificare tũc ex quãtitate pectoris ſup aliqd ex eſſe cordis.

Magnitudo ꝛ paruitas pectoris ſequũt duas res. ℂ Cor aũt caliditas aperiat mẽbra qñ ↄtingit inueniri ipſaʒ additã in ꝑncipio gñationis illud verũ eſt: qm ipſa extendit mẽbra ꝛ amplificat ea: verũtñ ꝙ magnitudo pectoris ꝛ eius paruitas ſint ſeqntes res duas: quarũ vna eſt diſpoſitio nuche: ꝛ altera eſt diſpoſitio cordis: illud etiaʒ eſt verũ: nucha qdẽ orit̃ in poſteriori pte cerebri. cũ ergo cerebrũ eſt magnũ eſt illud qḋ gñat̃ ab eo ꝓportionale ei in magnitudine: ꝛ ſequit̃ ab eo magnitudo ſpõdiliũ q̃ ſũt tutamẽ nuche: ꝛ qm magnificatũ eſt illud qḋ ab eo fabricat̃ ſup eas eſt magnũ: ꝛ pectus qdẽ fabricat̃ ſup duodecim ſpõdiles ex eis. Diſpoſitio aũt cordis eſt qm pectus eſt creatũ vt ſit tutamẽ cordis ꝛ defenſio. ḡ ſm diſpõneʒ cordis eſt diſpoſitio pectoris: opʒ ergo vt ab illo mutetur figura pectoris vt in paruitate ꝛ magnitudĩe: ꝛ ſm mutationẽ quãtitatis capitis ꝛ quãtitatis cordis: ꝛ manifeſtuʒ eſt ꝙ qñ cor eſt calidi⁹ ꝙ̃ opʒ: tũc eſt maioris quãtitatis ſm ꝙ diximꝰ: qꝛ caliditas extẽdit mẽbra mollia tenera: ꝛ dilatat ea in ꝑncipio gñationis ꝛ eſt augmẽtatio eoꝝ in ſequẽtibus ſeqũs motũ eoꝝ in ꝑncipio rei. Intellige ḡ a me iſtud ꝛ intelliges ꝑ illud ſermonẽ Gal. totũ. Et qñqʒ accidit: raro tñ vt ſit q̃titas nuche nõ ꝓportionalis quãtitati cerebri: ꝛ nõ eſt ꝓportionalis cerebri quãtitati quãdo cõtingit in diſpõne gñationis vt ſit mã mala ꝛ virtus debilis: ꝛ illud qdẽ parũ ꝛ raro contingit: ꝛ ꝓp illud dixit Gal. ꝙ quãtitas nuche in plibus diſpõnibꝰ eſt ꝓportionalis q̃titati cerebri: ꝛ nõ dixit ꝙ illḋ eſt ſeqũs ſp. IIII.

Quãtitas nuche nõ ſemp proportionalis quãtitati cerebri.

Leoniceni Cap.30. ℂ In frigidiore ꝟo corde pulſus minores exiſtunt: ꝙ̃ modo nature cõueniat: nõ tamẽ neceſſario tardiores: vel rariores.

Laurẽtia. Cap.23. ℂ In corde frigidiori pulſus minor ꝙ̃ moderatus eſt: nõ tñ tardior nec͠ꝯo rariorue.

Antiqua. ℂ In frigidiori ꝟo corde pulſus minores ſũt complectẽtibus: non tamẽ ex neceſſitate tardiores aut rariores.

Ex arabico ℂ Et qñ cor eſt frigidius ſua cõplexione eq̃li eſt pulſus minor eq̃li: ꝛ non opʒ ꝓculdubio vt ſit tardior aut vehemẽtioris raritatis eo.

ℂ Paruitas quidẽ pulſus eſt qñ frigus cordis nõ indiget introitu aeris frigidi multũ: neqʒ gñat̃ ab eo vapor fumoſus multus cuius exitus ſit neceſſarius cũ feſtinatione ꝛ vtute: at ꝟo qꝛ non opʒ ꝓculdubio vt ſit tardior ꝛ vehementior rarus eſt: qm ſi frigus cordis eſt paruũ: tũc paruitas pulſus ſufficit in eo quo idiget calor innatus: ꝛ ſi ſuperfluit frigus cordis nõ ſufficit paruitas pulſus cũ illo. indiget ergo paruitas caloris innati vt tardet̃ motus pulſus ꝛ rarificet̃ quies eius. V.

Leoniceni ℂ Reſpiratio aũt: ſi quidẽ tãto thorax minor extiterit: quãto cor frigidius: pulſibꝰ erit ꝓportionalis. Si ꝟo maior fuerit: ꝙ̃ pro frigiditatis vehemẽtia: nõ minoreʒ tñ: ſed etiam tardiorem: ꝛ rariorẽ naturam oſtendit.

Laurẽtia. ℂ Spiratio ꝟo vbi tãto minor thorax exiſtit: quãto cor frigidius pulſui ꝓportione rñdet. Ubi ꝟo maior fuerit ꝙ̃ frigiditatis quãtitas poſtulet: non ſolũ minorẽ: ſed etiã tardiorẽ: rarioremqʒ naturam oſtendit.

Antiqua. ℂ Spũs ꝟo ſi qdẽ tãto minor thorax ſit quãto cor frigidiꝰ pulſibꝰ eſt ꝓportionalis. ſi ꝟo thorax maior fuerit ſm quãtitatẽ frigiditate cordis nõ minorẽ tñ: ſed tardiorẽ declar̃at nã.

Ex arabico ℂ Reſpiratio aũt ſi quãtitas paruitati pectoris eſt ꝓpẽ quãtitatẽ additionis frigoris cordis tũc eſt ꝓportionalis pulſui: ꝛ ſi quãtitas pectoris eſt maior quãtitate additiõis frigoris cordis: nõ eſt reſpiratio minor tñ: ſed cũ illo tardior ꝛ vehemẽtioris raritatis.

ℂ Quãdo cor eſt frigide cõplexionis nã: tũc quãtitas eiꝰ eſt minor ꝛ cõſequit̃ ab illo ꝑuitas pectoris. Cũ ḡ pectus eſt paruũ ſequit̃ vt ſit diſpõ reſpirationis ſic diſpoſitio pulſus eq̃liter. ſ. vt ſit reſpiratio parua ꝛ non ꝓculdubio ſit tardior ꝛ vehemẽtius ſit rara: ꝛ qñ nucha eſt magna: ꝛ ſequit̃ a magnitudĩe eiꝰ magnitudo pectoris: opʒ vt diuiſet̃ reſpiratio eiꝰ a pulſu vt. ſ. ſit reſpiratio ꝑua rara. VI.

Leoniceni ℂ Tales aũt timidi ſunt: ꝛ ſine audacia: ꝛ ſegnes: ꝛ nudũ pilis hñt pectus. De eius ꝟo paruitate diſtinguendum vt diximus prius. Eodẽ modo ꝛ de totius corporis caliditate.

Laurẽtia. ℂ Tales timidi ſunt: obliuioſi ꝛ cogitabũdi. In his pectus leue eſt ac pilis nudũ: de paruitate ꝑterea diffiniendũ quẽadmodũ antea dictũ eſt. Itidẽ ꝛ de totius corpis qualitate.

Antiqua. ℂ Tales ꝛ timidi ꝛ curioſi: ꝛ nudũ eis pilis eſt pectus: de paruitate ꝟo eius determinãdum eſt vt prius dictuʒ eſt: ſm hoc ꝟo ꝛ de totius corporis qualitate.

Ex arabico ℂ Et habẽs hãc diſpõnẽ a nã ſua eſt timidus ꝛ nõ eſt ei furioſitas vel virilitas vl' animoſitas: ꝛ eſt habẽs tarditatẽ: ꝛ ꝓlongationeʒ. ꝛ anterior pars pectoris eſt nuda pilis. quãtitatẽ aũt pectoris opʒ vt ðtermines ſʒ ꝙ diximꝰ añ: ꝛ ſilr eſt eẽ frigidioris corpis totiꝰ.

ℂ Sequit̃ frigus cordis totũ qḋ dixit de moribꝰ dũ non remouet eos phia: aut caſtigatio: aut aliqd ex cõſuetudinibus. Et dixit in ſermone ſuo. In caliditate cordis ꝛ frigore eiꝰ eſſe corpis totius: vt itelligas ab eo ꝑ illud: qꝛ ſi cor eſt ca. cõplonis: ſeq̃t̃ ipm caliditas totꝰ corpis. VII.

Diſpõ totius in frigiditate ꝛ caliditate ſequi diſpõnẽ cordis.

Leoniceni Cap.31. ℂ Cor autẽ ſiccius pulſus efficit duriores: ꝛ irã nõ promptã quidẽ: ſed ferã: ꝛ que nõ facile ſedari queat: magnaqʒ ex parte vniuerſum corpꝰ ſiccius exiſtit: niſi epar obſtiterit.

Cap.32. ℂ Cordis ꝟo hũidioris ſigna: pulſus molles: ꝛ mores ad irã qdẽ proclines ſed talem

que facile ſedari poſſit: ⁊ vniuerſuȝ corpus bumidius extiſtit: niſi epar obſtiterit.

Laurētia. Cap.24. ¶ Siccius vero cor pulſuȝ efficit duriorē: atqȝ iracundiā nō promptā qdē: ſed efferā: ac cūctantē: ⁊ qđ ꝓpe dixerim corpus oē ſiccius

Cap.25. reddit niſi iecur cōtra egerit. ¶ Humidioris cordis indicia ſunt ſi pulſus mollis eſt: ſi facile mouet̃ ad irā ſed faciliter ſedat̃. Si corpus omne bumidius eſt niſi iecur ꝯ egerit.

Antiqua. ¶ Siccū vero cor pulſus opat̃ duriores ⁊ furorē nō promptū quidē: ſȝ ferocē ⁊ difficile placabilē: vt multū vero ⁊ totū corpus ſiccū ſi nō epar ꝯtra opet̃. ¶ Humidioris vero cordis ſigna ſunt pulſus molles: ⁊ ꝯſuetudo facile mobilis ad irā: ⁊ facile placabilis ⁊ totū corpꝰ bumidiꝰ: niſi ea q̃ ſm epar ꝯ operent̃.

Ex arabico ¶ Et qñ cor eſt ſiccius ſua cōplexione equali facit duriorē pulſuȝ: ⁊ iſte nō eſt cū velocitate motus ad iraȝ: verūtñ qñ excitat̃ ſit parua ⁊ ſit difficilis ſedatio motus eius: ⁊ totū corpus eius apud illđ totalr̄ in plibꝰ diſpōnibꝰ eſt ſiccius cōplexione ſua equali niſi reſiſtat epar cordi. ¶ Et qñ cor eſt bumidiꝰ ſua cōplexione equali eſt mollis pulſus: ⁊ motus babētis ipm̄ ad irā velox: verūtamē ſedatio eius eſt velox ⁊ totuȝ corpus erit bumidius niſi reſiſtat epar cordi.

¶ Non rememoratus eſt Bal. reſiſtentie epatis cordi in diſpōne cōplexionis cordis calide: ⁊ in cōplexione eius frigida: ꝓpterea q̄ cor eſt origo caloris inati. nā ſi eſt calidū: ponit calorē inatū in corpe ampliorē ⁊ maiorē: ꝓpt̃ boc calefit ab eo totū corpus neceo: ⁊ nō poſe eſt aliquid q̄ntis cōſequat̃ in frigore qđ eſt vltimum: qđ forſitan eſt poſe vt cōſequet̃ vt reſiſtat calori inato gñato a cōplone cordis calidi ⁊ ſm boc exēplū qñ cor eſt frigidū ponit calorē inatū in corpe minorē: q̄re īfrigidat̃ totū corpus neceſſario: ⁊ nō eſt poſe aliqđ q̄ntis cōſequat̃ in caliditate qđ eſt vltimū vt ꝯſequat̃ ex eo vt reſiſtat paucitati caloris inati a cōplexiōe cordis frigidi gñati. ¶ Et Bal. qdē dimiſit ſigna extrinſeca ꝓpter apparētiā eox. qđ eſt: q̄ ſi cauſe calide īprimūt in corpus caliditatē cū velocitate: tūc ipſe ſignificāt caliditatē cordis ſcipue ſi febres properant ad corpus ⁊ que currūt curſu earū: ⁊ cauſe frigide qñ īprimūt in corpus frigiditatē cū velocitate: tūc ſunt ſignificātes frigus cordis: ⁊ ſm būc modū eſt diſpō in cauſis exiccatiuis ⁊ cauſis bumectatiuis: ⁊ qđ ex ſmone Baleni remanet itellectū eſt ſm ſmones ꝑteritos. VIII.

Leoniceni ¶ Scđm vero cōiugationē qualitatū primarū vitioſe cordis temperature ita ſe bñt. ¶ Ca-

Cap.33. lidi ⁊ ſicci cordis pulſus duri ſunt: ⁊ magni ⁊ veloces: ⁊ frequētes: ⁊ reſpirationes magne: ⁊ veloces: ⁊ frequētes: ⁊ multo magis ad velocitatē: ac frequētiā vergunt: thorace cordi non aucto proportionaliter.

Laurētia. Cap.26. ¶ Temperamēta aūt cōpoſita cordis in primis qualitatibus ita ſe bñt. ¶ Calidi ac ſicci cordi pulſus durus: magnuſqȝ eſt ⁊ velox ⁊ ſpiſſus ac ſpiratio magna velox: ſpiſſa: ac multomagis ī velocitatē creſcit ⁊ ſpiſſitudinē q̄tiēs thorax cū corde nō ex ꝓportōe augeat̃.

¶ Scđm cōpoſitionē vero primarū qualitatū diſtēperātie cordis ſic ſe bñt. ¶ Calidi qdeȝ ⁊ ſicci cordis ſigna ſūt pulſus duri ⁊ magni: ⁊ veloces ⁊ ſpiſſi ⁊ ſpūs ſunt magni: ⁊ veloces ⁊ frequētes: ⁊ multo magis ad velocitatē accedunt: ⁊ frequētiā non creſcente ſm proportionem cordis thorace. Antiqua.

¶ Specierū aūt cōplexionis cordis cōpoſitarū ex qualitatibus primis diſpoſitio eſt bec. Ex arabico ¶ Ex ſignis qdeȝ cōplōnis calē ⁊ ſicce cordis eſt vt ſit pulſus durꝰ: magnꝰ: velox: frequēs: ⁊ ſit reſpiratio magna velox frequēs: ⁊ dignꝰ eſt vt mltiplicet̃ additio eius in velocitate: ⁊ frequētia qñ nō ē ſupfluitas amplitudis pectoris ſȝ ſupfluitatē calitađ cordis.

¶ Jam diximus in eis que ſunt pmiſſa q̄ cor eſt in loco radicis arboris: ⁊ arteria eius magna naſcēs ex vētre eiꝰ ſiniſtro eſt ſilis cruri arboris: ⁊ boc crus qñ elōgat̃ a corde diuidit̃ in duas diuiſiones magnas: quarū vna vadit aſcendēdo ſurſuȝ: ⁊ altera deſcēdit īferius: ⁊ ramificant̃: ex vnaquaqȝ duax diuiſionū rami multi: ſicut vīge quox vnuſqſqȝ vadit ad mēbrū: ⁊ ſic ramificant̃ ex vnoquoqȝ maiox ramox rami minores: ⁊ ex iſtis itex rami magis parui: ⁊ nō ceſſat taliter illud eſſe donec perueniat̃ ad arterias capillares ſparſas in cute ⁊ in alijs mēbris. ¶ Et qñ dilatat̃ cor: dilatant̃ oēs arterie corpis ſil: ⁊ qñ ꝯſtringit̃ cōſtringunt̃ oēs ipſe ſimul: boc qdē eſt qñ permanet corpus ſm diſpōnes ſanitatis: aut ſm diſpōnē in qua nō mutat egritudo diſpoſitionē arteriarū: ⁊ per dilatationes eax attrabit̃ aer frigidus ab exterioribus corpis ad interiora eius ⁊ in cōſtrictione eax exprimitur vapor fumoſus gñatus in eis: ⁊ extrabit ipſuȝ ad exteriora corporis: ⁊ illud eſt ex orificijs ſuis capillaribus cōtinuatis cum eo quod apparet de cute. Et Balenus quidem vult q̄ calor inatus euentet̃ ꝑ illud ſic̄ euentat̃ ignis ꝑ flabellū: ⁊ ſtringit̃ ⁊ figit̃ eius acceſſio per euētationē: ⁊ equat̃ cōplexio eiꝰ. Et Ariſ. vult q̄ ſmo Bal. ſit verax: ⁊ q̄ remāſit ſuꝑ ipſuȝ aliud reſiduū qđ eſt radix in eo qđ dixit Bal. Et ꝓ reſiduū eſt q̄ motus cordis ⁊ arteriaruȝ generāt ꝑ fricationē eax calorē inatū ⁊ euentāt ipſuȝ ſilr: ⁊ ꝑ būc motū generat̃ ſpūs aīalis deferēs ſubam aīe: ⁊ ꝓpter illud cuȝ ex arterijs gñatis ab eo qđ aſcēdit ad cerebrū ex duabꝰ arterijs: quax vna aſcēdit ⁊ altera deſcēdit: texant̃ rbetis in ſcinuicē mirabilr̄ intrantia ⁊ moueant̃ motu mirabili valde: gñat̃ ab eis ſpēs ſpūs deferētis ex ꝑtibus aīe partem eiꝰ rōnalē. Et vtriſqȝ quidē videt̃ q̄ vita ſit a motu cordis ⁊ arteriarū: ⁊ q̄ vtutes motiue ⁊ ſunt viuificantes ſunt fixe in corde: ⁊ currūt in arterijs ad vnāquāqȝ partē corpis: ⁊ acqrunt eis vitā ſibi ꝓpriā ⁊ calitatē inatā propriā. ¶ Et diſpō pectoris in eo q̄ ipſum trabit ſua cōſtrictione de vapore fumoſo gñato in corde: ⁊ qđ attrabit de aere frigido ad cor erit diſpō cordis ⁊ arteriarū in eo qđ attrabunt de aere frigido ⁊ in eo qđ faciūt exire de vapore fumoſo. Et dr̄ia inter vtraſqȝ eſt q̄ pectus mouet̃ voluntarie: ⁊ facit exire qđ aggregat̃ in eo ex eo qđ expellit ad ipſum cor: ⁊ facit itrare ad ꝯcauitates ſuas aerē frigi-

In dilatatiōe cordis dilatant̃ oēs arterie.

a.l. ⁊ quia.

dū quē attrahit cor. Et ego quidē vidi in anathomia rē mirabilē: ⁊ eſt ꝙ īromiſi manum meā in aīali decollato adhuc ſe agitāte ad corīta ꝙ ſecui pect⁹: ⁊ tetigi ipſuz vehemētis caliditat: ⁊ fortis flāme. ¶ Et cū res ſit ſicut dixi: tūc manifeſtū eſt ꝙ reſpiratio ⁊ pulſus mutant̄: ⁊ figunt̄ ſm̄ tres cās. vna eaꝝ eſt neceſſitas: ⁊ eſt ꝯſeruatio caliditatis inate ⁊ euentatio ei⁹: ⁊ gñatio ſpūs aīalis. Et ſcda eſt v̄tutes motiue: nā ſi ipſe ſūt fortes: faciūt oꝑationes ſuas abſq3 ꝓhibitione: ⁊ ſi ſunt debiles alterant̄ eaꝝ oꝑōnes. Et tertia eſt inſtr̄i obediētia. nā pectus ⁊ arterie qñ ſunt ſana: obediūt v̄tutibus in oꝑationibus ſuis: ⁊ qñ ſunt īfirma nō obediūt. Et manifeſtū eſt ꝙ ipſe v̄tutes ſūt q̄tuor ſpēs: v̄tutes. ſ. dilatātes: ⁊ iſte agūt cū ſpē villoꝝ: ⁊ v̄tutes retinētes: ⁊ iſte agunt per ſpēm aliā villoꝝ: ⁊ v̄tutes que retinēt ⁊ faciūt quietē poſt dilatationē: ⁊ v̄tutes retinētes faciētes duas quietes oꝑant̄ oībus ſpēbus villoꝝ mēbri in arterijs. Hoc qdē eſt manifeſtuz in anathomia ꝙ ipſe hn̄t duas tunicas. ſ. tunicā cuius villi ſunt lōgitudinales: ⁊ tunicā cuius villi ſunt latitudinales: ⁊ aggregāt vtroſq3 villi capiētes exterius trāſuerſe. In pectore v̄o iſte ſpes in villis inueniunt̄ in lacertis pectoris. Et lacerti quidez pectoris mouent̄ per illud qd̄ aduenit eis ex neruis: ⁊ ꝓpter hoc eſt motus pectoris per voluntatez. Et ſapientia quidez creatoris ſublimis in vnaquaq3 harum rerū eſt mirabilis compoſitionis valde. ¶ Manifeſtuz eſt ergo ex eo qd̄ narrauimus: ꝙ quādo cor eſt calidius ⁊ ſiccius natura q̄ꝫ cōuenit ei: tunc corpus eius ⁊ corpus arteriarū eſt ſiccius ⁊ durius ꝓpter exiccationē: ⁊ reſpiratio ⁊ pulſus ſunt veloces magni ⁊ frequentes. ⁊ magnitudo qdez eſt vt ingrediatur per eam aer frigidus plus: ſed per velocitatē intellige vt tp̄s motus in dilatatione ſit plus: ⁊ in cōſtrictione minus: ſ3 frequētia ſit qñ duo tp̄a quietis ſūt minora. qd̄ eſt. q2 nō ſufficit magnitudo cū eo qd̄ neceſſe eſt: vtit̄ nā velocitate: ⁊ cū nō ſufficit cū illo vtit̄ frequentia. intellige ḡ illud totū qd̄ dixi tibi: ⁊ ſcies ꝑ illud totum quo idiges ex eſſe ſignificationis frigoris ꝑ inſpirationē: ⁊ per pulſuz ſimul: ⁊ intellige ꝑ illud ſermonē Gal. cuius exemplum eſt: ꝙ ſi caliditas augmentat̄: augmentat̄ magnitudo: ⁊ nō ceſſat magnitudo addi additione ei⁹ vſque quo conſequat̄ natura finē ſuū: ⁊ tunc vtit̄ natura velocitate ꝑ additionē caliditatis. Cū ḡ nō ſufficit velocitas: vtit̄ etiā frequētia: ⁊ ꝯtrario qñ minuit̄ caliditas: tūc ꝑmū qd̄ accidit eſt diminutio frequētie q2 rarificat̄ ges: ⁊ cū addit̄ diminutio ei⁹ addit̄ raritas: ⁊ cū ꝯſequit̄ effectū ſuū tardat̄: ⁊ nō ceſſat tarditas addi donec ꝯſequat̄ ſtatū ſuū: tunc ḡ magnitudo īcipit minui: minoratur ḡ pulſus: ⁊ nō eſt tibi vt ꝓuideas per pulſuz vermiculoſuz ⁊ formicalē. iſti enī nō ſunt veloces neq3 magni ſed ſunt ſpiſſi: frequētes ꝓpter debilitatē v̄tutis. Et nos nō ponim⁹ tibi exēpluz niſi ſm̄ neceſſitatē tm̄: ⁊ eſt caliditas. nā alterant̄ reſpiratio ⁊ pulſus ſm̄ virtutē ⁊ ſm̄ inſtr̄m etiā: ⁊ totuz illud eſt intellm̄ ꝑ virtutez ſermonis nr̄i. Et tu ſtude in eo ex libris Gal. in reſpiratione ⁊ pulſu: ⁊ nō eſt malū vt ponā tibi exemplū etiā ex diſpōne v̄tutis: ⁊ exēplū in diſpōne inſtr̄i. Uirtus enī qñ eſt ſalua fortis efficit oīa que diximus in eo qd̄ p̄terijt: ⁊ qñ debilitat̄ nō pōt extendere venam: ⁊ extendere ipſaz in oēs diametros eius: ⁊ ꝓpter hoc minuit̄ magnitudo: ⁊ cuz diminutione magnitudinis addunt̄ frequētia ⁊ velocitas: ⁊ addit̄ frequētia vt cōpleat̄ per eā illud qd̄ deficit a cōplemēto ſui per magnitudinē ⁊ velocitatem. Inſtr̄m v̄o ⁊ eſt corpus vene ſi eſt obediēs dilatat ipſuz virtus: ⁊ ſi nō eſt obediēs minuit̄ magnitudo ⁊ accidit in loco eius mutatio in motu ⁊ quiete. IX.

Reſpiratio ⁊ pulſus mutātur ⁊ figūtur ſm̄ tres cās.

Motus pectoris eſt voluntarius.

Quid ſit velocitas: ⁊ qd frequētia ī pulſu

Leoniceni ¶ Hi v̄o pre cūctis pectus hn̄t maxime hirſutum: ⁊ ilia. Ad actiones aūt prompti ſunt ⁊ iracundi: ⁊ ſubiti: ⁊ mores tyrānicos hn̄t: ad furorem faciles: nō facile v̄o placabiles. De totius aūt corporis temperatura: ⁊ thoracis amplitudine: his que ante diximus ꝓportionaliter eſt diſtinguendum.

Laurētia. ¶ Hi ex oībus pectus hn̄t q̄ꝫ maxime piloſuz ⁊ ilia. Ad actiōes obeūdas prōpti aīoſiq3 ⁊ celeres ſunt: ac morib⁹ imitant̄ tyrānos iracundi efferi. De totius aūt corporis tēperamēto: atq3 etiā thoracis amplitudine: qd̄ ꝓportione reſpōdeat ſupradictis agendū eſt.

Antiqua. ¶ Omniū piloſiſſimi ſunt hi ſm̄ pectus ⁊ hypocūdria. Ad actiones v̄o parati ⁊ animoſi ⁊ veloces ⁊ tyrānici: moribus etenī furioſi ſunt ⁊ difficile placabiles. De totius v̄o corporis craſi adhuc ⁊ thoracis amplitudie ꝓportionalr̄ his q̄ pri⁹ dcā ſūt dterminādū ē.

Ex arabico ¶ Et hn̄s hāc diſpōnez ē plus piloſus q̄ꝫ alij hoīes in anteriori pte pectoris: ⁊ ꝙ ſequitur pectus ex vētre ⁊ laterib⁹ ⁊ curioſus ⁊ paratus ad actiones velox fortis ire: ⁊ mores ei⁹ ſunt mores tyrāni vincētis: qm̄ ira eius mouetur velociter ⁊ fit difficilis quies ei⁹. Eſſe aūt cōplexionis toti⁹ corpis ⁊ eē amplitudis pectoris opꝫ vt dtermines ſm̄ ꝙ añ dixim⁹.

¶ Totus iſte ſermo itellis eſt ſm̄ ꝙ diximus nuper. X.

Leoniceni Cap. 34. ¶ Si v̄o caliditas vna cū humiditate dominabit̄: minus qdez his quos antea diximus. hi ſunt hirſuti: ad actiones v̄o nihilo minus prompti: nō tm̄ ferior eſt animus: ſed ad iraz ꝓcliuis tm̄modo: pulſus v̄o magni: ac molles: ⁊ veloces: ⁊ frequētes exiſtūt. Et reſpiratio: cū thorax cordi fuerit ꝓportiōal̄: eādē pulſibus formā ſeruabit. Si v̄o minor extiterit: tanto illis velocior erit: ⁊ frequentior: quāto ⁊ thorax minor extiterit. Si aūt mlt̄a facta fuerit euerſio in tēperatura: ac ſi hoc p̄ſertim in humiditate ꝯtigerit: p̄ter ea que diximus: cōtingēt etiā ex putredine morbi his qui in ipſis fuerint humoribus corruptis: ac putrefactis. Expirationes autem maiores ſunt: ac velociores inſpirationibus: ⁊ ſubmiſſio arterie in pulſibus velox.

Laurētia. Cap. 27 ¶ Si caliditas ſimul cū humiditate exuperet piloſi minus predictis ſunt. Ad actiones aūt obeundas nihilominus prōpti: nō tm̄ effera iracundia eſt: ſed ad iraz proni dūtaxat: pulſus p̄terea mollis: magnus: velox: ac ſpiſſus eſt: ⁊ ſpiratio quoties thorax cordi ꝓportione rn̄deat: perinde vt pulſus exiſtit. Quoties v̄o minor ſit tāto velocior ac ſpiſſior p̄dicta: quāto thorax minor habet̄: ceteꝝ vbi inſtuz

a mediocritate tēperamēti recedit: maxīeqȝ ſi accedat per humiditatē ad ea que ſunt ꝓdi ta: putride egritudies: corruptis humorib⁹: putrefactiſqȝ icidunt ac ſpiratio maior: velocior: ȝ in pulſu diſtractio velox.

Antiqua. ¶ Si vo humiditas obtinuerit cū caliditate. Philoſi qdeȝ minus his qui prius dicti ſunt huiuſmodi ꝛ parati ad actiones nō minus il lis: nō tñ ferociores in furore: ſed in iram tñ parati. Pulſus vo molles ꝛ magni ꝛ veloces: ꝛ frequētes: ꝛ ſpūs thorace qdē ꝓportionalr ſe hñte cordi ſm eandē formā erit ſimilis pulſib⁹. Minor vo exiſte tanto velocior ꝛ frequētior eſt predictis ſpūs quāto ꝛ thorax minor. multa vo ꝯuerſione ſm craſim facta: ꝛ maxime ſi ſꝫ humiditatē accidit hoc preter ea que dicta ſunt: adhuc ꝛ in putridas egritudines ex corruptis ꝛ putreſcētibus in eis humoribus incidunt: ꝛ expirationes maiores ꝛ velociores inſpirationibus ꝛ in pulſibus ſyſtoles velox.

Ex arabico ¶ Et quādo vincit ſuper cor humiditas cuȝ caliditate ſunt pili in hñte hāc diſpōnē min⁹ ꝗ̄ in illo quē diximus ante: verūtamē nō minuunt̄ in curioſitate ad actiones: ꝛ nō fit pma ira ei⁹: ſed eſt velox tñ. Pulſus vo eſt magnus mollis: nō velox frequēs: verū reſpiratio eius qñ pectus eſt ꝓportionale cordi: eſt ſm modum ſm quē eſt pulſus: ꝛ qñ pectus eſt minus: tūc reſpiratio addit̄ in velocitate: ꝛ frequētia ab eo qd̄ mōſtrauimus ſm paruitatē quātitatis pectoris: ꝛ qñ eſt reſpiratio in hac cōplōne multa ſupflua: ꝑcipue ſi accidit illud vt ſit illud in humiditate: tūc cuȝ eo qd̄ narrauimus accidunt egritudines ex putrefactiōe: qm̄ humores in hñte hāc diſpōnē corrumpunt̄ ꝛ putreſiunt: ꝛ fit exitus reſpirationis maior ꝛ velocior itroitu eius: ꝛ eſt cū eo ꝯſtrictio pulſus venaꝝ velox.

¶ Totus iſte ſermo eſt intellectus ſm ꝙ diximus in eo qd̄ preteriit: ꝛ iā explanauit in eo ſup hoc totū qd̄ dixit de eſſe reſpirationis: ꝛ pulſus: ꝛ canones qbus ſciunt̄ ꝑticularia pulſus ex diſpōnib⁹ ſanitatis ꝛ egritudinis. qd̄ eſt: qa qñ cordis cōplexio eſt calidior ꝗ̄ opꝫ: ꝛ humidior: ponit totū corpus calidius ꝛ humidius ſi nō reſiſtat ei epar in humiditate ſua. Et qñ addunt̄ caliditas ꝛ humiditas ipſius ꝛ nō reſiſtit ei epar in humiditate fit cōplexio chimoꝝ recipiens putrefactionē ꝛ corruptionē: ꝛ ꝓpter hoc acci- De nā pulſuſ omniū febriū putridarum. dunt ab eis febres putride. Et ꝓprius pulſus oibus feb. putridis eſt vt ſit exit⁹ reſpirationis ꝑ ꝯſtrictionē pectoris: ꝛ per ꝯſtrictionē arteriarū maior ꝛ velocior introitu eius per dilatationē earū. qd̄ eſt: qa gñat̄ a putrefactione humoꝝ vapor fumoſus plus: quare eſt neceſſe extrahere ipſum ꝛ expellere ipſuꝫ a corpe plus ꝗ̄ idigeat calor inatus itroitu aeris frigidi. calor eni inat⁹ in diſpōne febriuꝫ eſt minor ꝑ declinationē eoꝝ. qd̄ eſt: qa feb. eſt calor accidētalis: ꝛ calor inatus eſt caliditas nālis: quē debilitat calor extraneus: ꝓp debilitatē ḡ caliditatis inate nō eſt neceſſe vt intret aer frigidus multus quo eueniret: ꝛ ꝓpt putrefactionē humoꝝ gñat̄ vapor fumoſus multus: in cui⁹ egreſſione eſt neceſſaria magnitudo ꝯſtrictionis ꝛ velocitas ei⁹. Et ꝓpter illud ſequit̄ ab eo ꝙ diximus res ꝓprias cū putrefactiōe: ꝛ eſt frequētia pulſus poſt dilatationē. i. vt ſit requies poſt dilatationeȝ minoris temporis: ꝗ̄ quies facta poſt conſtrictionem. XI.

Leoniceni Cap. 35. ¶ Humidioris vo: ꝛ frigidioris cordis: pulſus quidē molles: moribus aūt nequaꝗ̄ audaces: ſꝫ timidi ꝛ segnes exiſtūt. Tales etiā glabri pectus habēt: minimeqȝ irā retinent ſicuti ꝛ ad iram nō ad modū ſunt prompti. Que vo ad thoracē: ꝛ vniuerſuȝ attinēt corpus: diſtiguere opꝫ: ſicuti ea que aū dixim⁹.

Laurētia. Cap. 28. ¶ Humidioris frigidioriſqȝ cordis pulſus mollis eſt. Hi preterea timidi: meticuloſi pigriqȝ ſunt: ac pectus nuduȝ pilis: minimeqȝ iraſcunt̄: vtpote qui etiā ad iracundiā ꝓmpti non ſint. De thorace preterea: ac toto corpore perinde ac de predictis agendū eſt.

Antiqua. ¶ Humidioris vo ꝛ frigidioris cordis ſigna: pulſus molles ꝛ ꝯſuetudo timida: ꝛ formidoloſa ꝛ pigra. Sūt vo ꝛ nudi pilis hi ſꝫ pectora: ꝛ minime iraſcunt̄: ꝛ in irā nō ſūt parati. qd̄ vo circa thoraceȝ ꝛ totum corpus his que prius dicta ſūt ſilr determinādū eſt.

Ex arabico ¶ Et qñ cor eſt frigidius ꝛ humidius ſua cōplexione equali: tūc pulſus eſt mollis: ꝛ hñs hāc cōplexionem eſt priuatus virilitate timidus piger: ꝛ eſt anterior pars pectoris eius nuda pilis: ꝛ fortaſſe nō retinet odium: neqȝ properat ad ipſuȝ ira. Diſpōnē aūt pectoris ꝛ diſpōneȝ totius corporis opꝫ te determinare ſm illud qd̄ premiſſum eſt.

Diuerſificat̄ pulſus ex diuerſitate arteriaꝝ. ¶ Iam perduxi te in ſermone qui eſt ante iſtū ad ſciēduȝ qualitatē mutationis pulſus a mutatiōe neceſſitatis que eſt inata caliditas: ꝛ gñationis fumoſi vaporis. Et inui illud tibi ad ſciēdū qualitatē alterationis pulſus ab alteratione inſtrū. nā qñ arterie ſunt molles aut dure alterāt̄ pulſus. Mollities quidē earū ꝯſentit virtuti motiue: ꝛ per duritiē earū ſit difficilis motus eaꝝ: ꝛ ꝓp hoc idiget virtus vt aggreget̄ vehemētia eius. Et manifeſtū eſt ex hoc ſermone ꝙ opꝫ vt pectus ſit ſtrictius ꝛ mollius: ꝛ ſimilr cor minorat̄: ꝛ arterie molliores: ꝛ ſtrictiores fiūt: ꝛ ſequit̄ ab illo vt ſit totū corp⁹ declinans ad frigiditatē ꝛ humiditatē: ꝛ ſequit̄ a frigiditate cordis ꝛ humiditate ipſius totuȝ qd̄ narrauit in hoc ſermone: de timore ꝛ pigritia ꝛ paucitate gnōnis vaporis fumoſi ex quo gñant̄ pili. XII.

Leoniceni Cap. 36. ¶ Frigidius vo cor: ꝛ ſiccius: pulſus quidē duriores reddit: ꝛ paruos: reſpirationē aūt: ſi qdē thorax paruitatē cordis frigiditati ꝓportionalē habuerit moderatā: ſi vo maior extiterit rarā ac tardā. Hi vo pre oib⁹ mini-

me ad iraſcendū prompti. Cū aūt coacti fuerint iraſci quibuſdā retinēt iram. Habēt aūt maxime oīum nudū pilis pectus. De paruitate aūt thoracis: ac p̄terea totius corꝑis frigiditate ſimiliter diſtinguendum.

Laurētia. Cap. 29. ¶ Cor frigidius ꝛ ſiccius pulſum duriorem efficit ac paruū. Spirationē vero ſi paruitas thoracis ꝓportionet frigiditati moderatā: ſi maior fuerit: rarā ac tardā. Tales ex oībꝰ minime iraſcunt: ſed vbi iraſci cogant cōſeruāt iram: tales p̄terea oīum maxime pectus hn̄t nudū pilis. De thoracis vero ꝑuitate: atq; ēt totius corꝑis frigiditate ſimilr agendū eſt.

Antiqua. ¶ Frigidū vero ꝛ ſiccū cor pulſus qdē duros operat ꝛ paruos: ſpūs vero ſiqdē ꝓportionaliter frigiditati paruus thorax ſit cōpetētes. ſi vero maior rarū ꝛ tardū: minime vero oīum iracūdi: hi coacti tn̄ aliquibus iraſci ſeruant memoriā. Sunt vero ꝛ hi non piloſi pectora oīum maxime. De ꝑuitate vero thoracis ꝛ totius corꝑis fridītate ſilr determinādū eſt.

Ex arabico ¶ Cōplexio aūt frigidi ꝛ ſicci qn̄ vincit ſuper cor: tūc ipſa ponit pulſu; paruū ꝛ durū. Reſpirationē vero ſi pectus eſt minꝰ cōparatione frigoris cordis: tūc ipm̄ ponit equalē: ꝛ ſi pectus eſt minus additione frigoris cordis: eſt ſic̄ diſpoſitio pulſus: ꝛ ſi eſt diſpō pectoris maioris cōparatiōe frigoris cordis: ſit reſpiratio rara ꝛ tarda: ꝛ hn̄s hāc cōplonē eſt minoris ire q̄3 hoīes alij: verūtn̄ qn̄ aliquo mō egredit ad irā ſeruat eius memoriā: ꝛ eſt minus alijs hoībꝰ piloſus in anteriori p̄te pectoris. Diſpōnē vero in ꝑuitate pectoris ꝛ diſpōnē in frigore corꝑoris totius op; te determinare ſm illud qd̄ premiſſum eſt.

¶ Illud qd̄ ſequit a frigore cordis eſt: vt ſit cor minꝰ ꝛ pectus minus: niſi reſiſtat ei cerebrū ꝛ nucha. q; ſi quātitas pectoris ꝓportionalis quantitati cordis ſic ſit reſpiratio equalis. Et ſi quātitas pectoris eſt iproportionalis quātitati cordis alterat reſpiratio. ꝛ ſ; hoc exēplū ſi cor eſt frigidum: ꝛ pectus eſt magnū amplū. Manifeſtū eſt q; frigus cordis nō indiget introitu aeris plurimi: neq; egreſſione vaporis multi: ꝓpter illud g̃ ſequit vt rarificet tēpus quietis pectoris: ꝛ tardet motus eiꝰ. Pone ergo ſm hoc exēplū vnāquāq; cōplexionē cordis: ꝛ pone in directo cuiuſq; earū amplitudinē pectoris ꝛ ſtrictionē eius: ꝛ ꝓportionē eius: ꝛ ſcies per illud ꝛ intelliges totū cuius intellectu idiges ex eo qd̄ ſequit ab illo de malitia reſpirationis: ꝛ totū itellectū eſt qd̄ ipſe dixit de imutatiōe reſpirationis facte ab alteratione cōplexionis cordis. Intellige ergo cōparationē eius in motu arteriarū. reſiduū aūt ſermōis itellm̄ eſt ſ; B qd̄ pteryt de expōne nr̄a. XIII.

Leoniceni ¶ Unū illud cōe in hiſce oībꝰ memoria repetentibus: q; quecūq; de moribus: ſiue nunc: ſiue quouis alio ſermone explicata ſūt ad temperature cognitionē: nō de optimis moribꝰ: aut vitioſis: qui ex phīa hoībus adueniunt: ſed de inſitis: ac naturalibus nos expoſuiſſe.

Laurētia. ¶ Id vnū ꝓmiſcue in cunctis p̄terea addētes vt quecūq; de moribus hoc loco aut alio libro diſſeruimus in cognitione; tēperamēti: haud quaq̄3 de illis dicta ſūt: quos ſapiē ſtudiū bonos aut malos iuerit. S; d̄ his quos natura ſtatim ab ortu vnicuiq; iniecit.

Antiqua. ¶ Unū cōe in oībus his que dicta ſunt cōmemorantes q; quecūq; de moribus aut nunc aut ſm aliā aliquā ſcripta ſūt orōnē ad agnitionem craſeos: nō pro bonis aut prauis moribus ex philoſophia exercitatoꝝ: ſed pro naturalibus vnicuiq; dictum eſt.

Ex arabico ¶ Et op; vt ſis rememorās rerū que cōicant cis que narrauimus: ꝛ eſt: q; per illud qd̄ diximus nūc aut in ſermōe alio ab iſto de eſſe moꝝ volētes per illud cognitionē cōplexionis nō ſignificamꝰ mores quos acqrit hō ex contēplatione ꝛ phīa ſi boni ſunt mores aut mali: ſ; nō itelligimꝰ ꝑ illō niſi mores inatos ſm quos vnuſqſq; hoīum natus eſt nāliter.

¶ Moꝝ alij ſunt inati: ꝛ ſunt ſm q; dixit Gal. ſequentes cōplexionē corꝑis: ꝛ ſm q; dixit Ariſto. id qd̄ recipit cōplexio corꝑis ex p̄paratione ad quoſdā mores: ꝛ alij ſunt acqſiti ꝑ diſciplinas ꝛ leges ꝛ ꝑ phīa;. Et nō cōuenit medico vt per aliquē ex moribꝰ acqſitis ſignificet ſuꝑ cōplexionē. ¶ Mores aūt inati ſunt ſm p̄parationē ad quos naſcit hō. vel ſunt ſm q; op; medicū ponere ſigna ſignificātia ſuꝑ cōplonē nālē. quaꝓpt op; eu; g ſignificat ꝑ eos vt caueat ab errore moꝝ acqſitoꝝ. Et via cauēdi iſtud eſt vt conſideret ſi illud quo morigerat homo eſt ex lege ad quē intendit ex quo morigeratus eſt ꝛ ex conſuetudinibus eoꝝ qui ſunt de doctrina ſua: ꝛ moꝝ g ſunt de arte ſua: ꝛ p̄teritū ſue ↄſuetudinis. v. g. lex qn̄q; p̄cipit vnū aut ꝓhibet: tūc iā morigerat oīs qui obedit ei ꝑ illōe ꝛ ſilr ↄſuetudines regionis. Occidētalibꝰ enī ſunt mores eis cōicātes: ꝛ turcis ſunt mores cōicantes eis: ꝛ arabibꝰ ſunt mores cōicantes eis: ꝛ ſilr opifices artiū. na; mores ſcriptoꝝ ſunt alij a moribꝰ militū: ꝛ alij a moribꝰ mercatoꝝ. q; ſi ↄtigat vt ſint leges ꝛ ↄſuetudines eoꝝ de regione ꝛ artes ↄueniāt: ꝛ egreretur hō aliquos ex moribus: ꝛ ille hō nō inueniet ex ſeipſo mores ſeparatos ab alijs moribus. Et qn̄ mouet ipſu; aliq̄ ex rebꝰ tunc dimittit mores ſuos acqſitos ꝛ apparēt ex eo mores ſui inati. Illi g̃ mores ſunt ſeruātes ſignificationes ſuꝑ cōplexionē eius. Et ego qdē iā vidi virū calidi cordis ꝛ ſicci natura: ꝛ fuerūt mores eiꝰ ſupinimā ſuꝑ ſeruos ſuos ꝛ ſuꝑ ſeruiētes ſuos ꝛ oēs ſuꝑ quos hēbat diuiu;: ꝛ dilecta erāt ei bona ꝛ operationes pulchre electe ex lege: ꝛ cōmixtio eoꝝ que ſunt ex ea: ꝛ caſtitas: ꝛ religio ꝛ idumēta iuſtoꝝ ex cōparibꝰ ꝛ induſtria iuſtoꝝ ex operationibꝰ ſuis: ꝛ inquiſitio queſtus licit in lege: ꝛ oīa ↄtria: ꝛ morigeratus eſt cū religioſo ꝛ bono: ꝛ cū hoc qn̄ aliqua res mouebat irā eius cōmouebat ei ira: ꝛ ꝓperabat ei ira: ꝛ iraſcebat: q̄uis morigeratus eēt ex religione. Et poſtq̄3 ↄſecutus eſt etatē p̄me ſenectutis multiplicatū eſt illud qd̄ g̃rat cōplo eius ca. ꝛ ſic. ex cho. ni. Et ſecuti ſunt illud humores melici: ꝛ apparuerunt in

corpe eius puſtule multe etiaꝫ ex hoc humore vſquequo preterijt humor: etiā perditū fuerat multum ex eo quod acquiſitū fuit. fuit ergo qḋ apparuit de lapinoſitate eiꝰ ⁊ ipſius duritie in diſpōne caſtitatis eius ⁊ eiꝰ religione nimia ſignificatio verax valde ſup victoriaꝫ caliditatis: ⁊ ſic ſup cōplōnē cordis eiꝰ ſm hoc exēplū age in ſignis ſumptis ex moribꝰ. Hoc enī caplm eſt magni lucri ⁊ iuuamēti in medicina ⁊ phia. in medicina qdē: qm̄ ſcit̄ cōplō vincens ex moribꝰ vincentibꝰ nāi: ſed in phia: qm̄ ſcit̄ cōplexio vincens cū maloꝝ moꝝ. inclinet̄ ergo cōplō ad ꝯriū eius ſic dicit̄ in regimīe ſanitatis: ⁊ acgret hn̄s eā mores acqſitos ꝯrios moribꝰ nālibus in eo aut p diſciplinā: aut per cōplōnē ⁊ phiā: aut p legē ⁊ caſtigationē: ⁊ hoc quidē eſt magis iuuatiuū in nutritione infantiū. ipſi nāqꝫ velocius ſunt recipiētes illud qḋ recipiunt ex diſciplinis: ⁊ ſit conſuetudo in eis id. q. res eſſet innata eis. I.

De vtilitate huius capli.

℄ Incipit tractatus de epate.

Leoniceni Cap. 37.

Epatis calidioris īdicia: venaꝝ latitudo: ruffa bilis abundātior: in cōſiſtēti vo etate etiam atra: calidior ipſis ſanguis: atqꝫ eadē rōne corpꝰ vniuerſuꝫ: niſi obſtiterit cor. His venter ⁊ ilia birſuta.

Laurētia. Cap. 30.

Iecoris calidioris ſigna ſunt amplitudo venarum: flaua bilis multa: ac ſub ipſo vigoris tpe etiā nigra. Sanguis ꝑterea calidior proinde totuꝫ corpus habeb̄: niſi cor ꝯ egerit vēter ⁊ itē ilia piloſa.

Antiqua.

Epatis vo calī cognes ſunt venaruꝫ amplitudo cho. rub. multa. in tēpore vo auguſtice etatē nigra. calior eniꝫ eſt ſanguis eis: ⁊ ꝑpt hoc vniuerſuꝫ corpus calidius niſi ea que ſm cor ꝯ opent. denſitas vo coꝝ q̄ ſm hypocūdriū ⁊ vētrē.

Ex arabico

Epatis aūt ſigna qn̄ eſt calidum ſunt amplitudo venarū nō pulſatiliū: ⁊ qḋ eſt cho. ci. plurima: ⁊ in hora ſtatus adoleſcētie multiplicat̄ cū ea cho. nigra: ⁊ qḋ ſanguis eſt calidior: ⁊ ꝑpter hoc calet totuꝫ corpus niſi reſiſtat cor epati ⁊ multiplicant̄ in eo pili quod eſt in eo quod eſt ſub hypocundrijs ⁊ ventre.

Jam diximus qḋ caliditas qn̄ eſt magis vincēs nā a ꝑncipio creationis in aliq̄ mēbroꝝ: tūc ipſa dilatat illud ⁊ facit ipſuꝫ maius: ⁊ ꝑpt̄ illud ſequit̄ ab ea qn̄ inata eſt ei addita in epate vt epar ſit maius: ⁊ ſit etiā ab eo qḋ naſcit̄ ꝑportionale: ⁊ naſcēs ex ipſo eſt ſicut crus: ⁊ eſt vena ꝯcaua ꝓfunda: ⁊ ex ea ramificant̄ oēs vene nō pulſatiles: ⁊ diuidunt̄ in membris corpis oībꝰ. Et qn̄ fūt epar ⁊ vene ca. caleſit ſanguis plus: q̄re gn̄at̄ in eo cho. ci. plīma: ⁊ qn̄ ſeqt̄ adoleſcētia ſtatuꝫ ſuū: ⁊ declinat corpus ad humorē melācholicū: aduritur cho. ci. ⁊ fit cho. ni. qḋ eſt: quia humores melīci duo ſunt modi: quorū vnus eſt fex ſanguinis ⁊ ſupfluitas eius. ⁊ h̄ ꝑprie eſt qui humor melancholicus noiat̄: ⁊ alter eſt qui gn̄at̄ ex aduſtione humoꝝ: ⁊ humores qdeꝫ qui naſcunt̄ ſunt multi: ⁊ ſunt flegma ſalſuꝫ: ⁊ humor melācholicus ꝫ ſanguis ⁊ cho. ci. Cū g̃ adurit̄ cho. ci. noiat̄ qḋ ex ea adurit̄ cho. ni. ⁊ gn̄ant̄ ab vnoquoqꝫ hoꝝ humorū qn̄ adurunt̄

Maioris melācholici duo ſunt modi.

egritudines multe diuerſe. Et manifeſtū eſt etiaꝫ qḋ epar qn̄ eſt ca. multiplicat̄ gn̄atio vaporis: qui eſt mā piloꝝ. ꝑ illud g̃ multiplicat̄ gn̄atio piloꝝ in eo qḋ eſt ſub hypocūdrijs ⁊ ventre: ⁊ ſequit̄ a caliditate ſanguis: ⁊ inflāmatione eiꝰ p caliditatē epatis: ⁊ venaꝝ qḋ caleſiat corpus totū niſi reſiſtat ei cor. Cor nāqꝫ qn̄ eſt frigidius ponit corpus frigidius: ⁊ ꝑp illud ſequit̄ qḋ qn̄ quātitas frigoris cordis eſt ſicut quātitas caliditatis epatis: vt ſit cōplexio corporis equalis inter caliditatē ⁊ frigiditatē: quoniā frigus cordis ⁊ caliditas epatis ſunt permixta. II

℄ Frigidioris vo: anguſtia venaruꝫ: pituita abundantior: ſanguis frigidior: ⁊ totius corporis habitus: niſi a corde caleſiat: venter ilia glaber eſt: atqꝫ ilia.

Leoniceni Cap. 38.

℄ Frigidioris vo ſigna ſunt anguſtia venaꝝ: multa pituita: ſanguis frigidior: atqꝫ etiā vniuerſa corpis habitudo frigidior: niſi caleſiat ab ipſo corde. Nuda autē pilis ilia ⁊ venter.

Laurētia. Cap. 31.

℄ Frigidioris vo epaꝭ cognitiones anguſtia venaꝝ: flegma plurimū ſanguis frigidior: ⁊ vniuerſa corporis habitudo frigidior: niſi ea que circa cor calida fuerūt: nuda pilis hypocundria ⁊ venter.

Antiqua.

℄ Et quādo epar eſt frigidū: tunc ſigna eius ſunt ſtrictura venaꝝ nō pulſatiliū vt ſit plus flegma: ⁊ ſāguis frigidior ⁊ vt ſit totū corpꝰ ꝑpinquus ad frigꝰ niſi calefaciat cor ipꝫ: ⁊ vt ſit qḋ ē ſub hypocūdrijs ⁊ vētre nudū pilis.

Ex arabico

℄ Flegma naturale eſt ſanguis diminute digōnis. Cum g̃ epar eſt frigidū: ſequit̄ a frigore eiꝰ paruitas eiꝰ: ⁊ qḋ generat̄ ex eo ex venis: ⁊ debilitas digōnis ſanguis: ergo generat̄ ab eo flegma: ⁊ ꝑpt̄ diminutionē caliditatis ipſius epatꝭ accidit flegmati vt īfrigidet̄. Gn̄ant̄ aūt a flegmate nāli qḋ eſt flegma dulce ſpēs famoſe ⁊ multe diuerſi flegmatis. Acetoſum quidē eſt qḋ ex eo eſt ſubtile: ⁊ frigus eius ꝑpinquū. ſalſuꝫ vo ex eo eſt cū accidit vt ei dñetur caliditas ſup ipm exiccās humiditatē eius ſubtilē dulcē. qḋ eſt: q̃a ſubtile eius ſuffumigat̄ ⁊ reſoluit̄ ⁊ remanet ſalſum: qm̄ accidit ei ſile qḋ accidit aque maris. Vitreū vo gn̄at̄ ꝑpter ſupfluitatē frigoris ſup ipſuꝫ: ⁊ ſanguis iterū qn̄ in toto corpe eſt frigidior ſequit̄ ab eo frigus corpis: niſi reſiſtat ei cor. Nā cor qn̄ eſt calidius calefacit totum corpus: ⁊ ſi eſt quātitas declinatiōis frigoris epatis plus declinatione quantitatis caliditatis cordis: ſequit̄ ab illo vt ſit corpus equale inter caliditatē ⁊ frigiditatē: ⁊ paucitas generationis piloꝝ apparens eſt qm̄ materie eorum gn̄atio minorat̄ per frigus epatis. III.

De gn̄ōne flegmatis nālis ⁊ ſuarū ſpēꝝ.

℄ Siccioris āt ſāguis qdē craſſior: ⁊ minꝰ abūdās: vene duriores: ⁊ totiꝰ cōpis hītꝰ ſiccior.

Leoniceni Cap. 39.

℄ Siccioris vo ſigna ſunt: vbi ſanguis craſſior ac parcior ſit: item vene duriores: ⁊ vniuerſa corporis habitudo ſiccior.

Laurētia. Cap. 32.

℄ Siccioris vo epatis ſanguis quidē ſpiſſior ⁊ paucior: vene dure: ⁊ vniuerſa corpis habitudo ſiccior vel durior.

Antiqua.

℄ Et qn̄ epar eſt ſiccū: tūc ex ſignis eiꝰ eſt qḋ ſanguis groſſior ⁊ paucior eſt: ⁊ qḋ vene nō

Ex arabico

pulſatiles ſūt dure: ⁊ corp⁹ totū ſiccius eſt.

¶ Sermo iſte iā eſt itellectus: ⁊ iā dimiſit ex eo rememorationē reſiſtētie cordis epati. Et cā illius eſt: qa origo humiditatis toti⁹ corpis eſt ex epate: ſicut origo caliditatis totius corpis eſt ex corde. cū ḡ epar eſt ſiccū minorat̄ humiditas corporis: ſicut quādo eſt cor frigidū ifrigidatur corpus ſm omnem diſpoſitionem.

Leoniceni Cap. 40. ¶ Humidioris aūt ſanguis qdē abūdantior: atqꝫ humidior: vene autē molliores: ita ſᵭo ⁊ vniuerſum corpus: niſi partes ad cor attinentes obſtiterint.

Laurētia. Cap. 33. ¶ Humidioris ſigna ſunt: vbi ſanguis humidior ⁊ abundantior ſit: ac vene humidiores: atqꝫ etiā corpus vniuerſuꝫ: niſi cor ꝯ egerit.

Antiqua. ¶ Humidioris ſᵭo epatis cognitiones: ſanguis quidē plurimus ⁊ humidus: vene aūt molliores: ita ſᵭo ⁊ vniuerſuꝫ corpus niſi ea que circa cor contra operentur.

Ex arabico ¶ Et qñ epar eſt humidius cōplone ſua eq̄li: tūc ex ſignis ei⁹ eſt ꝙ ſanguis eſt plurim⁹ ⁊ humidior ⁊ ꝙ vene nō pulſatiles ſūt molliores: ⁊ ſilr corp⁹ totū niſi reſiſtat ei cor.

¶ Iſte ſermo itellectus eſt. qḋ eſt: qa reſiſtentia cordis eſt in hac diſpōne ſm hoc ꝙ cōplo eius exiccat humiditatē epatis. ⁊ Gal. quidē exponit illud poſt paululū. V.

Leoniceni Cap. 41. ¶ Calidioris ſᵭo ſimul ac ſiccioris epatis idicia: ilia plurimū hiſpida: ſanguis craſſior ſimul: ac ſiccior: ruffa bilis plurima eſt: ꝯſiſtēte aūt etate ⁊ atra: venarū aūt latitudo: ⁊ duritiess. Sic ſᵭo ⁊ vniuerſuꝫ corpus ſe habet.

Laurētia. Cap. 34. ¶ Calidioris ſimul atqꝫ ſiccioris iecoris indicia ſūt ilia q̄ꝫ maxime piloſa: ſanguis paucior ſimul ac ſiccior: flaua bilis plīma: ac ſub ipſo vigoris tēpore etiā nigra: amplitudo venaꝝ: ac durities. Itidē vniuerſum corpus exiſtit.

Antiqua. ¶ Calidi qdē ſil' ⁊ ſicci epatis ſigna piloſum hypocūdriū dextruꝫ ſanguis ſpiſſior ⁊ paucior amara cho. multa: circa augmaſticā ſᵭo etatem nigra: venaꝝ amplitudo ⁊ duritia: ita ſᵭo ⁊ vniuerſum corpus.

Ex arabico ¶ Et qñ epar eſt cal'ꝫ ⁊ ſiccū: tūc ex ſignis ei⁹ eſt ꝙ pili in eo qḋ eſt ſub hypocundrijs ſunt multi: ⁊ ꝙ ſanguis eſt paucior ⁊ groſſior: ⁊ ꝙ cho. ci. eſt ſm plurimum qḋ eſt: ⁊ in hora ſtatus adoleſcentie multiplicat̄ cho. nigra: ⁊ ꝙ vene nō pulſatiles ſunt ample dure: ⁊ ſilr eſt diſpoſitio totius corporis.

¶ Cibus ⁊ potus aggregant̄ in ſtomacho: ⁊ cōprehendit eos ⁊ decoq̄t eos donec fiat totū illud in eſſentia aque ordei. Et Ariſto. qdē hoc chilū noiauit. ⁊ Gal. elegit h̄ nomen etiā. deīde epar attrahit hui⁹ chili ſubaꝫ a ſtomacho ⁊ ab inteſtino ieiuno ꝑ venas multas epatis que noiant̄ meſeraice epatis ex porta epatis ramificate: ⁊ eſt vena q̄ naſcit̄ ex cōcauitate epatis: ⁊ cōtinuant̄ quedā earū cum corpe ſtomachi: ⁊ plurime earū cōtinuant̄ cū iteſtino qḋ noiat̄ ieiunū. Cū ergo ꝑuenit ſuba chili in epate decoq̄t ipſum iterū: ⁊ fiunt ex eo quatuor humores. ⁊ Ari. qdem noiauit eos chimos: ⁊ Gal. qdē elegit h̄ nomen. ex eo igit̄ qḋ eſt ex ipſo crudū: ⁊ qḋ nō eſt ꝑfecte digōnis gñat̄ chimus flegmatis. Et ex eo qḋ de ipſo digeſtū eſt qḋ eſt ꝑfecte digōnis gñat̄ ſanguis purus: ⁊ ex eo qḋ ex ipſo eſt ſuperfluitas ⁊ fex: gñat̄ humor melācholicus: ⁊ ex eo qḋ de ipſo eſt ſpuma gñat̄ humor cholericus. Et creator qdeꝫ ſublimis ordinauit ſplenē vt attraheret humorē melicū donec mundificet̄ chimus ſanguis ex eo: ⁊ ordinauit fel vt attraheret humorē cholicū donec mūdificet̄ ſanguis ex eo. Et nō ordinauit humori flegmatis mēbrū ꝓpriū ex quo mundificet̄ ſang. imo poſuit ipſuꝫ ꝑmixtū in ſanguine vt cōpleat̄ digeſtio in eo poſt tpe: ⁊ fiat ſanguis in venis: ⁊ humectet mēbra: ⁊ ꝓpter iuuamēta alia: ⁊ hic nō eſt locus numerādi oia ea. Et qñqꝫ in venis gñant̄ etiaꝫ in ceteris mēbris iſti chimi q̄tuor: ⁊ gñant̄ in vnoquoqꝫ eoꝝ modi diuerſi. qḋ eſt: qa aſſociat̄ eis oībus ſanguis a ꝑncipio gñationis ſue in epate: ⁊ currit cū eo ex eis cuius attractio euadit ſplenē ⁊ fel. Et ordinauit creator ſublimis duos renes vt attrahāt aquoſitatē ſanguinis. Cum ḡ epar eſt cal's ⁊ ſiccus facit ſāguinē groſſuꝫ declinīorē ad calitatē ⁊ ſiccitatē: ⁊ gñant̄ ab eo oia q̄ noiauit Gal. VI.

Diſa hec chilūꝫ ⁊ chimū.

Flegmati nō ordinatū ſuit receptaculū propriū ſicut aliqs.

¶ Nam que ex corde caliditas originē habet pōt obtundere eā que ab epate naſcitur frigiditatē: ſicuti ⁊ frigiditas caliditatē. Leoniceni

¶ Caliditas eniꝫ de corde precedens vincere pōt de iecore procedentē frigiditateꝫ: quemadmodum frigiditas caliditatem. Laurētia.

¶ Caliditas ſiquidē a corde prorūpēs vincere pōt prorūpentē ab epate frigiditateꝫ quēadmodū ⁊ frigiditas quidē caliditatem. Antiqua.

¶ Caliditas que ꝓfluit ex corde pōt vincere frigiditatē que profluit ab epate ſicut frigiditas cordis etiā vincit caliditatē epatis. Ex arabico

¶ Cor eſt fons totius caloris: ⁊ ex eo ꝓcedit in membra totius corpis mediātib⁹ arterijs: ⁊ in vnoquoqꝫ mēbroꝝ figit̄ caliditas que eſt ei ꝓpria ſꝫ ꝙ acquirit̄ ex corde in ꝑncipio gñōnis: ⁊ ſequit̄ cor ī caliditate epar: qꝛ eſt creatū vt decoquat ſubam chili: ⁊ faciat eū chimum: ſequit̄ ḡ ab illo illud qḋ dixit Gal. in hoc ſermone. VII.

¶ Siccitatem ſᵭo non pōt humidius cor ad contrarium habitum transferre. Leoniceni

¶ Siccitas ſᵭo a corde humidiori in contrarium duci nequaq̄ꝫ poteſt. Laurētia.

¶ Siccitatē ſᵭo impoſſibile eſt ad contrariū a corde humidiori facto adduci. Antiqua.

¶ Siccitatē ſᵭo que eſt ꝓpter epar nō pōt cor q̄ꝫuis ſit humidius vincere eam ⁊ conuertere ad contrarium. Ex arabico

¶ Epar eſt fons humiditatis corpis. qḋ eſt: qa ipſuꝫ eſt illud qḋ gñat chimos. cū ḡ ipſuꝫ ſit fons vel radix humiditatis corporis ⁊ ſit ſic. nō pōt aliḋ mēbrū ꝯuertere corp⁹ ad hu. ſ. vt reſiſtat ſic. ei⁹ in ꝑmis: deīde addat ſup illo: ⁊ ꝯūtat corp⁹: ⁊ fac̄ ipꝫ poſtq̄ꝫ fuerit ſiccū nā hūidū. VIII.

¶ Media ſᵭo inter has que dicte ſunt ea que ab epate humiditas orit̄. Magis. n. a cordis ſiccitate ſuperat̄: q̄ꝫ ſiccitas ab humiditate. Leoniceni

¶ Media

Laurētia. ❡ Media ꝟo eſt de iecore ꝑcedens humidi-
tas. magis eniȝ a cordis vincitur ſiccitate q̄ȝ
ſiccitas ab humiditate.

Antiqua. ❡ Media ꝟo eſt q̄ ab epate humiditas coꝝ q̄
dicta ſūt: ⁊ magis ſiqdeȝ ab ea q̄ in corde eſt
vincit̄ ſiccitate q̄ȝ ſiccitas ab humiditate.

Ex arabico ❡ Humiditas ꝟo que eſt pp epar eſt media
īter duas diſpōnes q̄s diximꝰ. qđ eſt: q̄a ſicci
tas cordis vincit eaȝ plus q̄ȝ humiditas que
eſt ꝑpter cor: ſiccitatē que eſt ꝑpter epar.

De humiditate epatis. ❡ Non eſt facta epatis humiditas media inter hec vt ſit
vincens ſuper ſiccitatē cordis: ⁊ victa ſit a caliditate epa
tis: niſi ꝑpterea ꝙ q̄n cor eſt ſiccū calefacit totū corpus ⁊
exiccat ipſuȝ. qđ eſt: q̄a calitas addita nā ſuper caliditatē
oīum mēbroꝝ iuuat ſiccitatē in deſiccādo humiditates:
quapropter ſequit̄ vt vincat humiditateȝ epatis. Et q̄n
epar eſt fons hu. ſeq̄t̄ ab illo vt ſit humiditas eiꝰ media
inter h vt ſit vincēs: ⁊ victa magis q̄ȝ calitas epatis. IX.

Leoniceni ❡ Minus aūt caliditate: adhuc ꝟo multo mi
nus frigiditate. Hec eni īter oēs qualitates q̄
ab epate eueniunt facillime vincitur.

Laurētia. ❡ Minus ꝟo q̄ȝ caliditas: item minus q̄ȝ fri
giditas. Hec eniȝ ex qualitatibus a iecore ꝑ
cedentibus maxime vincitur.

Antiqua. ❡ Minus ꝟo caliditate: amplius aūt minus
frigiditate: facile eni vincibilis eſt hec earuȝ
que ab epate prorumpunt qualitatum.

Ex arabico ❡ Et frigus q̄dē cordis vincit caliditatē epa
tis plus q̄ȝ vincat ſiccitas eius humiditatem
ipſius: ⁊ caliditas cordis frigus epatis: m̄lto
plus eſt vincens q̄ȝ ſiccitas cordis humidita
tem epatis propterea ꝙ frigus qđ eſt ex epa
te eſt velocius ⁊ propinquius ad vincendū
q̄ȝ omnes qualitates que ſunt ex eo.

❡ Canon quo itell'r totū illud eſt ꝙ plūi chimoꝝ q̄ gene
rant̄ in epate attrahit cor ex vena ꝯcaua ſimerſa: ⁊ epar
effundit illud in ventrē cordis ſiniſtruȝ: ⁊ decoquit illud
cor iterū. Ariſto. ꝟo vult ꝙ cor eſt illō qđ decoquit ⁊ ge-
nerat ſanguinē purū mūdū quo nutriunt̄ mēbra nobilia.
⁊ Gal. cōuenit ei ſm hoc: ⁊ diuerſificatur in eo ꝙ eſt poſt
illud. Ariſto. quidē videt̄ ꝙ cor partit̄ nutrimentuȝ: ⁊ in-
fluit ꝟtutes nutritiuas ad reliqua mēbra que ſunt ſub eo
mediāte epate. At ꝟo Gal. vult ꝙ epar partit̄ nutrimen
tū ⁊ influit ꝟtutes nutritiuas ad reliqua mēbra abſq; me
dio: ⁊ hec q̄dē diuerſitas nō nocet in arte medicine. Pro-
pterea ꝙ epar ſm ſniam Ariſto. etiā eſt membrū nobile
ad qđ īfluit cor ꝟtutes ſuas nutritiuas: ⁊ figunt̄ in eo: ⁊ ſu
ſtentant̄ in eis: ⁊ influit eas cor ad reliqua mēbra: que ſūt
ſub eo mediāte epate. Et Gal. vult ꝙ epar īfluit has ꝟtu-
tes mēbris abſq; medio: ⁊ īfluit eas ad mēbra ſuperiora
mediante corde. Sequit̄ ḡ a duabus ſententijs ſimul ꝙ
epar eſt mēbrum nobile: cuiꝰ alteratione alterat̄ corpus:
⁊ ſunt qualitates coꝝ. ſ. cordis ⁊ epatis reſiſtentes: ⁊ ſic to
tum corpus ſm ꝙ dixit Galenus. X.

Leoniceni ❡ Liquet autem ꝙ cum in vnum cōuenerint
vtriuſq; principij temperature: totum exqui
ſite ſm illas afficitur corpus: paulo ꝟo infe-
rius ipſius dicentur indicia.

Laurētia. ❡ Quocirca perſpicuuȝ eſt: vt ſi temperamē
ta amboꝝ mēbroꝝ principaliū in idem con-
currant vniuerſum corpus pro illarū natura
afficiat̄: ac paulopoſt illaꝝ īdicia exponemꝰ.

Antiqua ❡ Manifeſtū eſt ḡ q̄n ſi in idipſuȝ ꝯcurrāt
principioꝝ: vtroꝝq; craſes totum corpus
ꝑfecte circa eas diſponet̄. Dicent̄ ergo pau-
loposterius totius corporis cognitiones.

Ex arabico ❡ Jam ergo manifeſtuȝ eſt ꝙ q̄n aggregant̄
haꝝ duaꝝ radicū cōplexiones ſuper rē vnā:
tūc totius corpis ſm rectitudinē ⁊ veritateȝ
cōplo ſit vtriuſq; cōplexio ⁊ enuntiabo poſt
paululum ſigna que ſignificant iſta.

❡ Sermo iſte eſt intellectus ex ꝑterita expōne nr̄a. XI.

Leoniceni Cap. 42. ❡ Humidius autē ac ſimul calidius epar: mi
nus quidem q̄ȝ calidius: ⁊ ſiccius ilia reddit
hiſpida. Plurimum ꝟo ſanguinis: ⁊ venas
amplas: habituq; calidioreȝ atq; humidio-
rem facit: niſi obſtiterit cor. Si ꝟo amplius
in ambabus qualitatibus a nature modo re-
cedat: a morbis qui ex putredine: ac vitioſis
humoribus fiunt: facillime capitur. Adhuc
autē magis ſi plurimū augeatur humiditas:
caliditas ꝟo non ita. Si aūt cōtra: parū q̄dē
humiditas creſcat: plurimū ꝟo caliditas: mi
nime vitioſis humoribus laborant.

Laurētia. Cap. 35 ❡ Calidioris ſimul ⁊ humidioris iecoris īdi
cia ſunt: q̄ȝ calidi ⁊ ſicci ilia minꝰ piloſa: ſan-
guis ꝟo plurimus: amplitudo venarū maxi
ma. Totius temperamentū calidū ⁊ humi-
dū: niſi cor ꝯtra operet̄. Si ꝟo plurimū his
q̄litatibꝰ auget̄ ab ea: que ſm naturā medio-
critate: putridis prompte corripiunt̄ egritu-
dinibus: q̄n malis humoribꝰ repleti ſunt: ⁊
adhuc magis ſi plūmū auget̄ humidū ſupra
calm. Si ꝟo ecōtra: paulo. ſ. humidiꝰ: m̄lto
calius moderato minꝰ replēt̄ malis hūoribꝰ.

Antiqua. ❡ Humidū q̄dē ſil' ⁊ calm epar minꝰ q̄dē ca-
lido ⁊ ſicco ea q̄ circa hypocūdria ſunt ope-
rat̄ piloſa. Plurimū ꝟo ſanguineȝ ⁊ venas
magnas ⁊ corpis habitudinē humidā ⁊ cali
dā ſi nō ea que circa cor ſūt ꝯtra operent̄. Si
ꝟo amplius vtriuſq; q̄litatibꝰ auctat̄ ab eo
ꝙ ſm nām ꝑmpte ꝯſumunt̄ a cacbochimis
⁊ putrefacietibꝰ egritudinibꝰ. adhuc ꝟo ma
gis ſi plūmū augeat̄ humidū: paululū ꝟo ca
lidum. ſi ꝟo ecōtrario parū quidē humidū:
plūmū ꝟo calm mime cacbochimi fiunt.

Ex arabico ❡ Et q̄n epar eſt calidū ⁊ humidū: tūc ipſuȝ
facit pilos in eo qđ eſt ſub hypocūdrijs mi-

nus q̄ȝ in hn̄te epar ca. ⁊ ſic. ⁊ facit ſanguinē ſm plurimū qḋ eſt: ⁊ facit venas nō pulſatiles magnas ⁊ totū corpus humiduȝ ⁊ calīm ſi nō reſiſtat cor epati: ⁊ ſi elōgeť cōplo epatis in duab⁹ q̄litatib⁹ ſil' plus hoc a nāli diſpoſitione: feſtināt ad habētē ipſuȝ egritudines putride que ſunt ex additione chimoꝝ: ⁊ p̄cipue ſi adduneť humiditates additione multa valde ⁊ addať caliditas additione parua: ⁊ ecōtrario. ſ. vt ſit additio humiditatie parua ⁊ additio caliditatis magna valde: tūc forte nō accedit hn̄ti hāc diſpōnē malitia chimoꝝ.

De mō generatiōis putredinis ⁊ oppilationis.

¶ Totus iſte ſermo intellectus erit qñ intellexeris eſſe putrefactionis que gñať ex additione chimorū: ⁊ intellectus eoꝝ eſt ſm hunc modū. Qñ multiplicanť chimi mali in corpe: aut multiplicať vnus eoꝝ: aut plures vno: aut currunt in mēbris: aut reſoluunť a mēbris ſupfluitates eoꝝ: aut ꝓhibet curſuȝ earū: ⁊ reſolutionē ſupfluitatū eoꝝ res alia: ⁊ hec res alia aut eſt debilitas virtutis: ⁊ eſt vt pigra ſit vtus a delatione eaꝝ ⁊ ipſaꝝ regimine: ⁊ vocať repletio ſm vtutē: aut ipleanť vaſa ⁊ extendanť in diametris ſuis: ⁊ vocať illud repletio ſm effuſionē: ⁊ accidit etiā lȝ ſit vtus fortis vt ꝓhibeāt reſolutionē ſupfluitatū eorum oppilationes gñate ab eis: aut ſpiſſitudo poroꝝ: q̄re coartanť: ⁊ ꝓhibeť eoꝝ reſolō: ⁊ nō reſoluunť: ⁊ qñqȝ refundunť ad quedā mēbra ⁊ inuiſcanť in eis: ⁊ qñqȝ nō effundunť: verūtñ qñ coartanť ⁊ ꝓhibeť eoꝝ reſolō putreſiūt: ⁊ qñ putreſiūt generať a putredine earū calor extrane⁹: ⁊ a putredie eaꝝ gñanť gdē paſtule oēs ⁊ apata ⁊ corruptiones mēbroꝝ: ⁊ feb. putride: ⁊ alie egritudīes. Et Gal. gdē totū illḋ in B libro ſūmatiȝ tetigit: ⁊ tu videbis iſtud in eo qḋ eſt poſt. ⁊ ex eis que generant oppilationes ſunt viſcoſitas humoꝝ: ⁊ groſſities eoꝝ. Et plimuȝ gñōis illius eſt ab additione humiditatis: ⁊ ex eis que reſoluunt oppilatiōes: ⁊ ꝓhibēt coarctationē: ⁊ reſoluūt viſcoſitatē humoꝝ: eſt additio calitat: qm̄ ipa liquat humorē ⁊ ſubtiliat ipſuȝ. Intellige ḡ illud ⁊ cōpara iſtḋ cū eo qḋ p̄terijt de expōne nr̄a: ⁊ intelliges p illud ſermonē Galeni. XII.

Leoniceni Cap. 43. ¶ Humidius aūt: ⁊ frigidius epar habet ilia glabra: ſanguinē vo ad pituite nām accedētē generat: cū venarū anguſtia: ſic ⁊ reliquū afficit corp⁹: niſi a corde ad ꝯriā nāȝ trāſferať.

Cap. 44. ¶ Frigidi⁹ aūt ⁊ ſiccius epar cū pauco ſanguine: ⁊ venarū anguſtia efficit corpus: atqȝ frigidius: ⁊ ilia glabra: niſi ⁊ hic cor d̄ñetur.

Laurētia. Cap. 36. ¶ Humidius rurſus ac frigidius iecur ilia hȝ nuda pilis ac ſanguinē efficit pituitoſiorē cū anguſtia venarū: atqȝ etiā vniuerſuȝ corpus ſilr affectū: niſi in cōtrariū ab ipſo corde ducať.

Cap. 37. ¶ Frigidius vo ac ſiccius iecur ſanguinem efficit parcioreȝ venulaſqȝ anguſtas: ac corp⁹ fridi⁹. Itē ilia nuda: niſi cor ipȝ vicat.

Antiqua. ¶ Humidius vo ⁊ frigidius epar ſine pilis quidē hȝ hypocundriū: ſanguinē vo magis operať flegmaticū cū venarum gracilitate ⁊ vniuerſuȝ corpus ſimilr ſe hn̄s niſi ea que a corde ſunt ad ꝯtraria illud traducāt. ¶ Frigidū vo ⁊ ſiccū epar pauci ſanguinis ⁊ graciliū venaꝝ efficit corp⁹: ⁊ frigidi⁹ ⁊ hypocūdriū nudū pilis: niſi ⁊ hic vincat cor.

Ex arabico ¶ Et qñ epar eſt frigidū ⁊ humidū: tunc qḋ eſt ſub hypocūdrijs eſt nudū pilis: ⁊ in ſanguine vincit flegma cū ſtrictura venarū non pulſatiliū: ⁊ eſt totū corpus ſm ꝓpinquitatē diſpōnis huius: niſi cōuertat ipſuȝ cor ad cōtrariuȝ. ¶ Et quādo eſt epar frigidū ⁊ ſiccū tūc corpus eius eſt pauci ſanguinis ſtrictura venarum: ⁊ qḋ eſt ſub hypocundrijs nudum pilis niſi vincat cor.

Sanguis ſumitur dupl'r. ¶ Nomē ſanguis apud Hippo. Et Gal. eſt cōe. ſignificat eñi vnāquāqȝ duaꝝ intentionū: quaꝝ vna eſt aggregatio chimoꝝ pmixtoꝝ in venis: ſicut illud qḋ videm⁹ in flobothomia egredi. Iſte eñi ſanguis nō eſt purus: ſȝ in eo ſūt oēs chimi q̄tuor: ⁊ qm̄ ſanguis purus tingit ipſum colore ſuo ꝓprio ꝓpť multitudinē ſuā: ⁊ illḋ eſt ꝙ ipſe eſt plus alijs humorib⁹ nā: tūc noiať ſumma eoꝝ noie eius. Et 2ª eſt ſanguis purus: ⁊ hic parū ſit ſingularis: ⁊ purificať ita ꝙ nō aſſocieť ei ali⁹ chimoꝝ. Cū ḡ eſt epar ſiccū deſiccantur humores: ⁊ ꝓpter frigus eius eſt parū decoquēs eos debilr: ſequiť ḡ ab illo paucitas chimoꝝ: ⁊ ſūt illi de qb⁹ enunciat Gal. in hoc ſermone. ſ. ſanguis: ⁊ reſiduū ſermonis eius eſt intellectus ſm ꝙ p̄terijt de expōne Gal.

¶ Incipit tractatus teſticulorum.

Leoniceni Cap. 45. TEmperatura vo teſticuloꝝ: calida quidē ad venerem procliuis eſt: ⁊ maſculoꝝ generatrix: ⁊ fecunda: celerrimeqȝ genitales partes obſepit pilis: ſimul aūt ⁊ circūiacentes attigit ptes.

Laurētia. Cap. 38. CAlidū teſtium temperamentū venereis appetitiſſimū eſt: marem gignit ac fecundū eſt. Pili in partib⁹ genitalibus cito naſcuntur: ⁊ attingunt membra que circiter ſunt.

Antiqua. TEſticulorum vo craſis calida qdē maxime venerea eſt ⁊ maſculoruȝ generatrix ⁊ citius pubeſcunt eis partes genitales.

Ex arabico QUando aūt cōplexio teſticuloꝝ eſt calidior caliditate nāli: tunc habēs eam eſt venereus multe gnōnis ꝓficiens ⁊ feſtinat in eo natiuitas piloꝝ in mēbris gneratiuis: ⁊ cōtinuať cum eo quod eſt in eorum circuitu.

Galenus exponit in hoc ſermone: ⁊ in hoc qḋ cōtinuať cū eo ex ſermone: in teſticulis: ⁊ cām p̄ncipatus teſticuloꝝ. qḋ eſt: q2 ipſi alterant totū corpus: ⁊ vtutes ale ſunt ſm mutationē cōplonis eoꝝ. Ex illo eſt ꝙ videmus de mutatione corpoꝝ holuȝ ⁊ aialiū caſtratoꝝ que ꝯuertunť ⁊ declināt ad naturas mulierū p abſciſionē teſticuloꝝ. Et ex eo eſt reliquū qḋ narrauit Gal. in diuerſitate cōplonis eoꝝ. Nā qñ cōplo teſticloꝝ eſt ca. ſit hō deſiderās coitū: ⁊ fortis ſup eo multe gnōnis ꝓficiēs: ⁊ multiplicať in eo qḋ ſequiť eos gñatio vaporis qui

ris qui eſt mã piloꝝ. apparet ergo p hũc ſermonẽ ꝙ qñ cõplexio coꝝ eſt ca. calefaciũt totũ corpus. ¶ Jam ergo dixit Yppo. ꝙ ſperma venit ex toto corpore in diſpõne motus coitus: ⁊ gñat in teſticulis ſicut ſpuma in orificijs equoꝝ qñ ſtimulanť: ſicẽ gñaťs pcuſſione vndaꝝ maris. Et Gal. qdẽ dixit ꝙ teſticuli ſunt in qbus gñať ſperma. Ariſto. qdez dixit ꝙ ſperma gñať in venis inuolutis. ſ. in vaſis ſpermatis: ⁊ cõpleť eius gñatio in teſticulis. At ꝟo qualitcũqʒ diuerſificenť diſpõnes: vĩus que facit ſperma deferẽs ipſum in diſpõne coitus. ſ. vĩus gñatiua ex oĩbus vĩutibus corporis ad teſticulos currit: ⁊ fit ſperma cõprehendẽs eã: ſequiť ḡ vna duarũ reꝛũ: aut vt ſit vĩus gñatiua fixa in teſticulis: aut vt adueniat teſticulis in diſpõne coitus vĩus gñatiua: ⁊ figať in ſpermate itra teſticulos ⁊ egrediať ſperma deferens donec gñeť ex eo ⁊ ſanguine mẽſtruo embrio. Et qñcũqʒ illoꝝ fuerit mãifeſtũ eſt ab eo ꝙ teſticulis eſt ꝑncipat⁹ ſequẽs epatis ꝑncipatũ. II.

De varijs ſpermatis generationibus.

Leoniceni ¶ Frigidior ꝟo contraria efficit.

Laurẽtia. ¶ Frigidum autem econtrario habet.

Antiqua. ¶ Frigida ꝟo craſis eſt contraria.

Ex arabico ¶ Et qñ cõplexio coꝛuʒ eſt frigida fiunt tunc ſigna eius cõtraria iſtis que narrauimus.

¶ Significauit ꝙ ipſi infrigidãt corpus: ⁊ hñs eos tepeſcit a coitu: ⁊ eſt pauce gnõnis: ⁊ nõ ꝑficiẽs: ⁊ minoranť in eo qỏ ſequitur pectinem ⁊ coxas ⁊ partem vmbilici: ⁊ quod eſt ſub eo: pili. III.

Leoniceni ¶ Et hũida qdẽ mĺto ⁊ hũido ſemie abũdat. Sicca paucũ: ⁊ modice craſſuʒ gñat ſemen.

Laurẽtia. ¶ Humidũ ꝟo ſeminis efficit multũ. Siccũ ꝟo parum ſeminis ac modice craſſum.

Antiqua. ¶ Humida qdẽ ⁊ mĺti ſemis ⁊ hũidi eſt. Sicca ꝟo ⁊ pauci ſemis ⁊ mediocriter ſpiſſi eſt.

Ex arabico ¶ Et qñ cõplexio coꝝ eſt humida tũc habẽs eos eſt exuberantis ſpermatis. Quãdo complexio coꝝ eſt ſicca: tũc hñs eã eſt pauci ſpermatis: ⁊ ſpma ei⁹ eſt ad groſſitiẽ paꝝ declinãs.

¶ Quãdo teſticuli ſũt humide cõplexionis declinat corpus ad humiditatẽ: ⁊ exuberat illud in vtriſqʒ qỏ gñať ex ſpermate ꝑpter multitudinẽ mãe: ⁊ ꝑpť illud eſt ſperma multũ ſubtile: ⁊ ecõtrario qñ ſunt ſicci. Et cũ in multitudine ſpmatis ⁊ paucitate ei⁹ ⁊ ipſius ſubtilitate ⁊ groſſitie ⁊ proficuo ⁊ nõ ꝑficuo illius eſt illud ſm ꝙ eſt teſticuloꝝ cõplexio. qỏ eſt: qa cõtinuanť cũ eis arterie multe ⁊ vene: ⁊ nerui magni multi qui deferũt eis ſpiritũ ⁊ ſanguinẽ ⁊ reliquas vĩutes. Decoquũt ḡ ipſuʒ ſanguinẽ ⁊ cõuertunt ipſuʒ in ſperma: ⁊ figunť in eo vĩus gñatiua ⁊ reliquę virtutes. Ariſto. ꝟo dicit ꝙ in ſpermate eſt quedaʒ itelligẽtia diuina: que eſt cõtinẽs. ſ. circũdans illud qỏ generat embrionẽ: ſequitur ḡ qñ cõplexio coꝝ eſt humida vt mĺtiplice̋ť in eis mã ſpmatis: ⁊ ſanguis: qñ ꝟo cõplo coꝝ eſt ſicca ſequiť vt minoreť in eis materia ſpermatis: ſcilicet ſanguinis. IIII.

Ariſto. ponit in ſpermate intelligentiam.

Leoniceni Cap. 46. ¶ Calidior ꝟo ac ſiccior: ⁊ craſſum ſemen habet: ⁊ fecundiſſima eſt: ac celeriter ab initio protinus ad coitũ excitat aĩal. Sed ⁊ his genitales partes citiſſime hiſpide fiũt: atqʒ oẽs que circunſtat ſupra quidẽ vſqʒ ad vmbilicuʒ: infra ꝟo vſqʒ ad media femora. Petulca igitur eſt: ⁊ ad libidinem prona huiuſcemodi temperatura: ſtatim ꝟo ſatiatur: ⁊ ſi cogatur offenditur.

Laurẽtia. Cap. 39. ¶ Calidum ⁊ ſiccũ temperamẽtum craſſum obtinet ſemen: ⁊ ꝗʒ maxime fecundum: atqʒ ociſſime excitat ſtatim ab initio aĩal ad cõcubituʒ. Porro tales in ꝑtibus genitalibus celerrime pilos hñs: ⁊ in cũctis mẽbris que circa ſunt ſupra vſqʒ ad vmbilici ſedẽ ĩfra vſqʒ ad media femora. Hoc nãqʒ temperamentũ ad rẽ venereã nimiuʒ cõmoueť: ſed ociſſime impletur atqʒ offendiť: vbi inferas vim.

Antiqua. ¶ Calida ꝟo ⁊ ſicca craſis ⁊ ſpiſſi ſemis eſt: ⁊ maxime generatrix maſculoꝝ: ⁊ citiſſime ad coitum excitat. A pricipio ḡ ⁊ hmõi citiſſime pubeſcũt in ꝑtibus genitalib⁹ ⁊ in oĩb⁹ in circuitu ſui: ſurſum qdẽ vſqʒ ad regioneʒ circa vmbilicũ: deorſuʒ ꝟo vſqʒ ad mediuʒ coxaruʒ. Petulca igitur eſt huiuſmodi craſis ſatis ad venerem. Citiſſime ꝟo ſatiatur: ⁊ ſi cogatur nocet.

Ex arabico ¶ Et qñ cõplexio coꝝ eſt caĺa ⁊ ſicca: tũc ſperma eſt groſſuʒ: ⁊ eſt habẽs eã multe gnõnis valde ⁊ excitať ad coitum valde velociter in pricipio pubertatis ſue: ⁊ naſcunť eis pili in locis mẽbroꝝ gñatiuoꝝ velociter: ⁊ in oĩb⁹ que ſunt in circuitu coꝝ: ⁊ ꝯtinuanť deſuper ad ꝑtes vmbilici ⁊ iferius ad mediũ coxaꝝ. ⁊ hñs hãc cõpĺonẽ ſtimulať ad inquirẽdum coitũ cũ ꝟtute: verũtñ laſſať ⁊ abſcindiť velociter: ⁊ ſi agat ſuper ſeipſuʒ ⁊ multiplicet aduenit ei inde nocumentum.

¶ Non fit ꝙ ſtimulať hñs eã velociter valde ad coitũ in ꝑncipio iuuẽtutis ſue niſi qñ calor ſtimulat eũ: ⁊ ſperma eius eſt mediũ. ſ. temperatũ eſt in ꝑncipio pubertatis ſue ꝑpter illud qỏ remanet cũ eo de humiditate infantie. Et manifeſtũ eſt: qa eſt ꝑficiẽs gnõni in hac diſpõne. Cũ igiť multiplicať coitus: inflãmať mã ſpermatis ꝑ caliditateʒ teſticuloꝝ: ⁊ ipſoꝝ ſiccitatẽ: quare laſſať ⁊ abſcindiť velociter. ſi aũt multũ fatiget ſeipſum ſuꝑ additionẽ in eo aduenit ei nocumentũ ex illo. ſ. accidunt ei egritudines que generanť ex malitia cõplexionis ca. ⁊ ſic. Reſiduum ſermonis eius intellectum eſt. V.

Leoniceni Cap. 47. ¶ Si aũt caĺitas humiditati ꝯiungať: hirſuti qdẽ tales min⁹: plus ꝟo ſemie abũdãt: nõ tñ plus ceteris appetũt: ſed minori detrimento preter modum venereis indulgent: qỏ ſi ſatis excreuerint: ⁊ caliditas ⁊ humiditas non ſine detrimento a venereis abſtinent.

Laurẽtia. Cap. 40. ¶ Ubi caliditas cũ humiditate ꝯcurrat tales piloſi minus exiſtũt: ſed magis abũdant ſemine: nõ tñ magis ꝗʒ alij appetunt: minuſqʒ offendunť vbi ſepius cõcumbãt. Qz ſi ambo nimiũ creuerint: tum calor: tum etiaʒ humiditas nõ ſine leſiõe a reb⁹ venereis abſtinẽt.

Antiqua. ¶ Cõueniẽtibus ſiqdẽ caliditate ⁊ humidi-tate: piloſi qdẽ minus hmõi hiis ꝗ dicti ſunt: multi ꝟo ſeminis magis: nõ cõcupiſcũt ꝟo magis alijs. Sufficiunt ꝟo ſine leſione magis venereis plurimis. Si ꝟo ſatis augeatˀ vtraqꝫ ⁊ calidum ⁊ humidum: non ſine leſione abſtinent a venereis.

Ex arabico ¶ Et qñ aggregatˀ cũ caliditate in teſticulis humiditas: tũc pili ſunt in hñte eos in locis gñõnis minus: ⁊ ſperma eius plus: verũtñ deſideriũ eius ad coitũ non eſt plus ꝗꝫ deſideriũ alterius: ⁊ tolerat coitũ multũ preter ꝙ eueniat ei nocumẽtũ ex eo: qꝛ ſi adduntur due qualitates ſimul additione multa ⁊ caliditas ⁊ humiditas nõ põt hñs hãc cõplexionẽ ꝓhiberi a coitu ꝗ eueniat ei nocumentũ.

¶ Hec complexio facit exuberare ſperma: ⁊ multiplicat ipm ⁊ ſtimulat ad coitũ ſicut ſtimulat cõplõ ca. qḋ eſt: qꝛ caliditas ſtimulat animã: ⁊ humiditas exuberat ſpma: ſequuntˀ ergo oĩa ſigna que dixit Gal. qñ ergo vides eas ſcꝫ ſignificationes aggregatas: tunc ſcias ꝙ cõplexio teſticulorum calida ⁊ humida ſit natura. VI.

Leonicenus Cap. 48. ¶ Si ꝟo frigidiorẽ ⁊ humidiorẽ tẽperaturã teſticuli habuerit: partes circũpoſite glabre ſũt: ⁊ tarde rẽ venereã exercere icipiũt: neqꝫ proni ad actũ huiuſcemodi ſunt. Aquoſuꝫ ꝟo ⁊ tenue ipſis eſt ſemẽ: inſecũdũ: ⁊ feminarũ generatiuũ: vel omnino non generans.

Laurẽtius. Cap. 41. ¶ Ubi teſtes frigidiores: humidioreſqꝫ temperamẽto ſint: partes que circũ ſunt pilis vacant: ac tarde cõcũbere incipiũt: nec ad tale munꝰ admodũ cõmouentˀ. Aqſuꝫ ꝑterea ac tenue ſemẽ eſt atqꝫ iſecũdũ ⁊ feminã gignit.

Antiqua. ¶ Si ꝟo frigidi ⁊ humidi ſm̃ craſes fiunt teſticuli: nuda fiũt que ſunt in circuitu pilis: ⁊ tarde coire incipiunt: neqꝫ vehemẽtes ſunt ad operationes: aquoſuꝫ ꝟo ⁊ tenue ſemen eis ⁊ parũ generans vel nõ generãs. ⁊ ſi generat: feminas generans eſt.

Ex arabico ¶ Et qñ cõplexio teſticulorũ eſt frigida ⁊ humida: illḋ qḋ eſt i circuitu eoꝝ ẽ nudũ pilis: ⁊ hñs eã tardat i pricipio cũ ipe vtitˀ coitu ⁊ nõ fortiter deſiderat ipm: ⁊ ſperma eiꝰ ẽ aqſuꝫ ſubtile pauce gñõnis generãs feminas.

¶ Paucitas quidẽ pilorũ eſt ſequens paucitatem materie pilorũ ex qua generantˀ: ⁊ illud qḋ generat hãc mãm eſt caliditas: ⁊ qñ frigus teſticulorũ ⁊ humiditas eoꝝ ponũt eos ita ꝙ nõ decoqtˀ ſanguis. nec digerũt ipſuꝫ nec faciũt ex eo ſperma equale: tũc ſequuntˀ ab illo oĩa que diximꝰ.

De cã gñõnis maſculorũ ⁊ feminarum. ¶ Et Gal. qdẽ inducit in hoc ſermone queſtionẽ: ⁊ eſt ſermo eius generans feminas: nã putatˀ in eo ꝙ ſperma qḋ eſt calidũ ⁊ ſiccũ: eſt generãs maſculos. Quarˀ ergo tacuit Gal. in eo qḋ preterijt de ſermone ſuo. ¶ Dico ergo ꝙ Hip. oñdit in libro de embrione: ꝙ cã in generatione maſculorũ eſt virtus ſpermatis: ⁊ in gñõne feminarũ eſt debilitas ſpermatis. virtus aũt ⁊ debilitas ſunt ſm̃ ſniam Gal. hoc modo. virtus aũt ſpermatis eſt ſequẽs equalitatẽ cõplexionis: ⁊ debilitas eſt ſequens exitũ cõplexionis ab equalitate. ⁊ Gal. qdẽ exponet hanc intẽtionẽ in eo qḋ eſt poſt: ⁊ qñ eſt ſm̃ ꝙ diximus: tũc cõplexio eſt ca. ⁊ ſiccati: debilitat ẽ virtutẽ. ergo generat feminas: ⁊ generatio feminarũ eſt a dbilitate virtutis ſpmatis: niſi occurrat ei ex viro aut vxore eius aliqḋ quo tẽperetˀ ⁊ gñat maſculos. Apparet ergo ꝑ illḋ qḋ diximꝰ ꝙ Gal. facit nos rememorari ſermonis eiꝰ: ꝙ ſperma fridũ ⁊ hu. generat feminas: ſꝫ generatio feminarũ eſt a debilitate virtutis ſpermatis: ⁊ generatio maſculorum eſt a virtute ſpermatis. ⁊ ideo dixit Hippo. cõplõ calida generat maſculos: ⁊ frigida feminas. ⁊ Gal. dixit in expõne illius ꝙ virtus ſpermatis ſm̃ plimũ eſt ſequẽs cõplexionẽ calidã: niſi ſuperfluat hꝫ cõplõ ⁊ redeat debilitans eã ⁊ deſtruatˀ gñatio: ⁊ ꝙ debilitas ſpmatis ſm̃ plurimũ eſt ſequẽs cõplexionẽ frigidã niſi minoretˀ hec cõplexio ⁊ nõ debilitet eã. Et ſi nõ eſſet illud: nõ eſſet poſſibile vt gñaretˀ maſculus in latere ſiniſtro mñicis raro: ⁊ femina i latere dextro raro. Nã ſi res eẽnt ſequẽtes ſermonẽ Hip. hũc: eẽt ſemꝑ maſculus in latere dextro: ⁊ femina in latere ſiniſtro mñicis: ⁊ hoc ꝑ vitã meã eſt exꝑtũ plimũ: ⁊ qñqꝫ fit diuerſuꝫ raro ⁊ ſꝫ minorationẽ rerũ: intellige ergo illud: ⁊ fac illud. Cũ ḡ venit ad te querẽs ⁊ rogans vt te facias ipſuꝫ generare maſculos: tũc extrahe ſigna ſignificãtia eqlitatẽ cõplõnis ſpermatis: ⁊ da ei ⁊ vxori eius ex regimine ⁊ cibis: ⁊ medicinis bibitis: ⁊ ex eis qbus fit ſuppõ. i. peſſariũ: ⁊ emplaſtrũ ⁊ inunctio aliqḋ: qꝛ qñ aggregatˀ ſpma vtriuſqꝫ in mñice eſt cõplõ aggregati equalis. cuiꝰ exẽplũ eſt ꝙ ſi ſũt ſigna ſignificãtia ꝙ ſpma vnius eorũ eſt frigi. ⁊ hu. aggrega inter eũ ⁊ inter illũ cuiꝰ eſt ſperma calidũ ⁊ ſiccũ. ⁊ da frigido ⁊ humido calida ⁊ ſicca que frigiditatẽ eiꝰ minorent ⁊ ipſius humiditatẽ: ⁊ da calido ⁊ ſicco frigida ⁊ humida vt minorẽt calitatẽ eiꝰ ⁊ ſiccitatẽ ipſiꝰ: ⁊ adminiſtra ex exercitio ⁊ fricatione in balneatione ⁊ cibos totũ qḋ cõfortat ⁊ ꝑparat ad exercitiũ coitus. VII.

Ad generandũ maſculos

Leonicenus Cap. 49. ¶ Frigidior ꝟo: ⁊ ſiccior tẽperatura ſimilis quidẽ in reliquis eſt antedicte. Craſſius ꝟo in ipſa ſemen exiſtit: atqꝫ omnino paucũ.

Laurẽtius. Cap. 42. ¶ Frigidum ac ſiccum temperamẽtũ ſimile quidem in reliquis predictis eſt. Sed ſemẽ craſſius ac penitus exiguum eſt.

Antiqua. ¶ Sicca quidẽ ⁊ frigida craſis ſilis quidem plurimũ ei que predicta eſt craſi: ſpiſſius ꝟo ſemen eis ⁊ omnibus magis exiguum.

Ex arabico ¶ Et qñ cõplõ teſticulorũ eſt frigida ⁊ ſicca tũc eſſe habentis eos eſt in ceteris diſpõnibꝰ ſuis ſicut diſpoſitio eiꝰ qui eſt ante ipm: verũtamẽ ſperma eius eſt groſſius ⁊ eſt parũ garhen: ideſt exiguum valde.

¶ Qḋ aũt calida cõplõ adiuuet ad generandũ maſculos: ⁊ frida ad gñandũ feminas iſtud eſt: qñ calitas adiuuat ſup digõnẽ qñ eſt nãlis. Cũ ergo digeritˀ ſpma: virtus eſt in eo magis cõpleta: ⁊ qñ fridités ꝓhibet a digõne: ſiue nãlis ſiue accñtalis ſit. Et qñ eſt ſperma crudũ ⁊ indigeſtũ: virtus eius eſt debilior. Et propter hoc fit ꝙ latus dextrũ adiuuat ad generãdũ maſculos ꝓpter caliditatem ſuam: ⁊ latus ſiniſtrum ad generandum feminas ꝓpter frigiditatẽ ſuam: ⁊ non eſt adiutorium caliditatis. ⁊ prohibitio frigiditatis exiſtens cauſa eſſentialis in illo: ſed cauſa eſſentialis eſt illud quod diximus nuper ex hoc

ꝙ equalitas

q̄ equalitas cōplexionis facit meliorē virtutē:τ exit⁹ ab equalitate facit eā debiliorē:hoc eſt ergo qđ opꝫ te ſeruare τ opari in eo. ¶ Et manifeſtū eſt q̄ frigus teſticulorꝫ facit ſperma idigeſtū:τ eorꝫ ſiccitas minorat ipſum. Cuꝫ ergo aggregaẗ in eo vt ſit frigidū groſſuꝫ paucū noïaẗ gaiben.i.exiguū. Intellige ḡ illud τ ſcies q̄ñ nō eſt gñatiuū ꝓpter frigus ſuū τ ſuā groſſitiē τ paucitatē ſuā. Qđ ſi cōueniat ei in mſice aliud ſperma exuberantis caliditatis: poſſibile eſt vt generet embrionē maliū:aut ſedorꝫ membrorꝫ aut diminute forme.qđ eſt:qa fetus eſt ſm illđ ſm qđ eſt cōplexio ſpermatis maſculi τ femine:dū nō accidit ei in hora ipregnationis ꝓhibēs aut alterās itra matricē ꝓpter humores aggregatos in corpe mſicis:vł ꝓpt cām aliā q̄cūqꝫ ſit. ¶ Iā ḡ declaratuꝫ eſt ex eo qđ dixit Gal.diſpō ꝑncipatus cordis:τ q̄ eſt cor ꝑnceps ꝑmus:τ ſequiẗ ipſuꝫ in ꝑncipatu cerebrū:τ ſequiẗ cerebrū epar:τ ſequunẗ epar teſticuli.Et ſciuiſti ſigna ſignificātia diſpoſitionē cōplonū vnuiſcuiuſqꝫ horꝫ membrorꝫ.Et ſciuiſti q̄ illud qđ ſeqẗ vł qđ naſciẗ ex vnoq̄ꝫ horꝫ diſpō cōplonis ei⁹ eſt:ſic eſt diſpō cōplonis radicis ex q̄ oriẗ. VIII.

Leoniceni Cap.50. ¶ Totius aūt corpis habitus diximus:τ ſuperius q̄ño τ eparis:τ cordis naturā ſequātur:ei autē magis aſſimilanẗ:quod vnam aliquā ex primis qualitatibus potentiorem habuit:quas τ effectiuas appellant.

Laurētia. Cap.43. ¶ Toti⁹ corpis hītudo vt antea diffinitū iam eſt ſilis reddiẗ cordi:iecoriqꝫ. Exuperat aūt ſilitudo hñtis q̄libet primarū qualitatum fortiorē:quas ſane actiuas cognominant.

Antiqua. ¶ Totius ꝟo corpis habitudines dicte q̄deꝫ ſūt prius in his que aſſimilanẗ cordi τ epati. dñaẗ ꝟo ſilitudo vehemētiorꝫ hñtis mēbri q̄libꝫ ꝑmarꝫ q̄litatū q̄s τ opatiuas noïam⁹.

Ex arabico ¶ In diſpōnibus aūt corporis totius iaꝫ ante diximus q̄ ſūt ſiles cordi τ epati:verūtamē vincit in eo ſilitudo cuiuſqꝫ eorꝫ cuꝫ quo eſt qualitas fortior queciūqꝫ qualitatū fuerit ex primis que nominanẗ actiue.

¶ Res ſilis q̄ñqꝫ eſt ſm veritatē ſicut ſilis ei:τ q̄ñqꝫ eſt nō ſilis ei ſm veritatē in re qua aſſimilaẗ ei:ſed eſt ſilitudo ꝓpinquior aut lōgingor. Diſpōnes ḡ corpis totius aſſimilanẗ cordi τ epati:aut ſm veritatē:aut ſm ꝓpinquitatē eorꝫ valde:τ aſſimilanẗ cerebro τ teſticulis per ſilitudinē longingorē illa:ſicut accidit vt ſit pectus ꝓportionale cerebro τ nuche per ſpōdiles ſup quas eſt fabricatuꝫ.

De hoībus q̄ caſtrantur. Et ſic accidit q̄ q̄ñ caſtraẗ hō vt aſſimileẗ corpus eius τ mores ipſius corpib⁹ mulierū τ morib⁹ ipſarꝫ. Intellige ergo illud a Galeno. Qualitates autē ꝑme que noïantur actiue:ſunt caliditas/frigiditas/humiditas/τ ſiccitas. Ariſtoteles aūt noïauit eas actiuas:aut eni faciūt aliquid in corpe:aut q̄ñ corpus τ aïa patiunẗ ab eis ſm q̄ oſtendit in libro ꝑdicamentorꝫ:in tertia ſpē ex ſpēbus qualitatis. Et multotiēs q̄dē noïanẗ caliditas τ frigiditas actiue:τ nominanẗ humiditas τ ſiccitas paſſiue. Caliditas enim q̄ñ ipſa calefacit τ digerit:ſed frigiditas q̄ñ ingroſſat τ coagelat τ aggregat. Humiditas ꝟo q̄ñ ꝑ eā fit paſſio rei facilis:ſed ſiccitas q̄ñ ꝑ eā fit paſſio rei difficilis:τ Gal.q̄dē noïat eas oēs actiuas in hoc loco ſequēdo ſniās dialecticas.qđ eſt:qa q̄litates actiue τ paſſiue in vno terminorū ſiue capitulorꝫ dialectice continenẗ. IX.

Leoniceni ¶ Totius ꝟo corporis habitus in illis maxie diciẗ partibus que prime oculis ſubijciunẗ: ſunt ꝟo he muſculi qui oīa ambiūt oſſa:carnes quedā cōpoſite ex prima:τ ſimplici carne:τ filis quibus inaſcunẗ. Propria eni muſculorum ſubſtātia his duobus conſtat:que ꝟo ad ipſos vaſa pertingūt: veluti riui quidam ſunt:qui non ſubſtantiaꝫ complent:ſed eis ſubminiſtrant:vt in vita permaneant.

Laurētia. ¶ Toti⁹ ꝟo corpis habitudo de illis potiſſimū diciẗ partibus:quecūqꝫ cernētibus prie ſubiacēt. Tales ꝟo muſculi ſunt cūctis oſſibus obuoluti:cōpoſite quedā carnes ex ſimplici primaqꝫ carne atqꝫ etiā fibris:quib⁹ he adnexe ſunt. Propria eni ſuba muſculoruꝫ hec vtraqꝫ eſt. Vaſa aūt ad eos ꝑinētia velut aque ductus quidā ſūt nequaq̄ abſoluētes ſubam:ſed ſeruientes ad ſalutem.

Antiqua. ¶ Totius ꝟo corpis habitudo in illis maxie diſcerniẗ partibus quecūqꝫ vidētib⁹ primo ſubiacēt. Muſculi ꝟo ſunt hi oibus oſſibus circūuoluti:τ cōpoſite q̄dā carnes ſūt ex ſimplici τ prima carne τ neruis q̄bus he circūuolute ſūt. Propria eni muſculorꝫ ſuba hec eſt:vtraqꝫ ad eos ꝟo ꝯueniētia:h̄ vaſorꝫ velut riui quidam ſunt non cōplentes eorꝫ ſubſtantiā:ſed ſeruientes ad cōſeruationē.

Ex arabico ¶ Et quādo diſpōnē totius corpis dicimus tunc plurimuꝫ qđ ſignificamus per illud ex mēbris eſt illud qđ cadit in primis ſub viſu: τ illud eſt muſculi inuoluti ſuper oīa oſſa. Et muſculus q̄dē eſt caro cōpoſita ex carne ſimplici pria:τ ex villis qui inuoluuntur:τ ſuper quos cōponiẗ caro. Et ſuba quideꝫ muſculi ꝓpria nō eſt niſi due iſte res:vene aūt que cōtinuanẗ cū eis nō ſunt eis niſi ſicut rami τ riui aquarū:τ nō ſunt cōplētes eorꝫ ſubſtātiā: ſed adiuuant ad hoc vt remaneant.

¶ Villi qui inuoluunẗ τ ſup quos cōponiẗ caro ſunt q̄dā neruí qui cōtinuanẗ cuꝫ carne muſculi:τ ponunẗ in ea:τ ſiūt villi quib⁹ cōtexiẗ caro muſculi. Cū ḡ appropinquāt fini eius redeūt diſpartiti:τ aggreganẗ:τ fiet ex eis chorda que cōtinuaẗ cū mēbro. Cū ḡ colligiẗ muſculus ꝟſus radicē ſuā attrahiẗ mēbrū cū quo continuata eſt chorda ad ptē in qua muſculus eſt poſit⁹:τ ꝯtinuaẗ cū muſculo. Iā arterie q̄ dāt ei caliditatē inatā τ ſpm aïalē cū eo cōtinuanẗ:τ cōtinuanẗ cū eo vene que imbibūt ipſum.ſ.que dant ei nutrimētū. Cū ḡ arterie dant ei calorē inatū τ ſpiritū aïalē τ ſanguinē ſubtilē:τ vene nō pulſatiles dant ei ſanguinē ex quo nutriẗ:noïauit Gal.totuꝫ qđ diſpartiẗ in ptibus muſculi ex venis nō pulſatilib⁹ τ arterijs noīe cōi vtriſqꝫ:τ eſt vene. Et dixit q̄ illđ nō cōplet ſubaꝫ muſculi. Et nō dāt ei niſi ſic riui.ſ.vene nō pulſatiles:τ adiuuāt eū ad h̄ vt remaneāt.ſ.vene pulſatiles.ſ.arterie. Intellige ḡ illđ ab eo τ nō obliuiſcarꝫ ſmōis ei⁹. Et q̄ñ dixim⁹ diſpō Que muſculorꝫ ſubaꝫ ingrediantur:τ que non.

nē totius corpis:tūc plurimū qđ per illud ſignificatur eſt muſculus:ſed iā remāſerūt ex corpe res alie multe:ꝛ ſunt reliqua mēbra q̄ ſūt pter radices.4.ꝛ q̄ ex eis naſcunt:ꝛ q̄ ſunt pter muſculos ſicut oſſa ꝛ ligamēta ꝛ pāniculi:ꝛ reliqua mēbra officialia:ſicꝫ ſtōchus ꝛ pulmo:ꝛ renes:ꝛ veſica ꝛ alia.Corpus enī totū cōpoſitū eſt ex oībus mēbris ſicut ex muſculis ꝛ alijs. X.

Leonicenͦ ¶ Dicent igit:ꝛ boꝝ tēperature indicia:in bn̄ tēperata habitatione:nā q̄ male tēperate ſunt cutē pmutāt ex ſeipſis formātes:ꝛ q̄dā ex indicijs corrūpūt:ita ꝛ in bn̄ tēperata regione:ſi qs ſe tpe eſtatis nudū ſoli expoſuerit:pmutabit indicia q̄ ex colore:ꝛ duritie:ꝛ mollitie ſumūt. Si vo quēadmodū bonā tēperiē obtinet locus:ita ꝛ ipſe bn̄ tpato victu vſus fuerit:vt q neqꝫ ſe ſingulis dieb⁹ in ſole torrefaciat:neqꝫ ſicuti pleriqꝫ more puellarum ꝯtinue in vmbra degat:hic certa atqꝫ exq̄ſita tēperature indicia pſeferret:tāq̄ꝫ igit de hoc futuro ſermōe nūc ad ip̄ꝫ accedem⁹.

Laurētia. ¶ Boꝝ igit indicia dicent in regionib⁹ moderatis. Immoderata enim regio pmutādo cutē p nā ſua format:ac nōnulla ſigna corrūpit. Pari mō ſi qs in regione moderata per eſtatē ſeipm̄ ſoli nudū exponat:idicia q̄cūqꝫ dicūtur ex colore ac mollitie ꝛ duritie varia hūt. At ſi qnēadmodū regio moderata habetur:ꝛ ipſe moderate viuat:neqꝫ exuſtus in ſole nudus vnoquoqꝫ die plurimū. Sꝫ nec inſtar virginis vt qdā in vmbra nutritus:ſigna tēperamēti diligētiora reddētur. De his igitur diſputātes indicia moderati in vniuerſo animalis corpore conſideremus.

Antiqua. ¶ Dicent igitur ꝛ eoꝝ craſeos cognitiones ſꝫ bn̄ tēperatā habitationē:pmutāt enī diſtēperātie regionū cutes ſm ſe formātes:ꝛ corrūpūt q̄ſdā cognitiōes:ita vo ꝛ ſm bn̄ tēperatā regionē tpe meſſis ſeip̄ꝫ ſoli aliqs nudū exponat:ꝛ pmutabit eas cognitiones q̄cūqꝫ ſm colores ſunt:ꝛ in mollitie ꝛ in duritia ſꝫ ꝯſiſtētiā. Si vo vt bn̄ tēperata eſt regio:ita ꝛ ipſe bn̄ temperata dieta vtatur:neqꝫ exuſtus in ſole iaceat nudus vnaquaqꝫ die plurimū:neqꝫ vt qdaꝫ more virginis in vmbra degens: pfecte craſeos dmrabūt ſigna:q̄ſi i his igit i orōne futura itēdam⁹ iā itellꝫ eſt.

Ex arabico ¶ Ego ſuꝫ tibi narrās oīa ſigna compl'onis muſculoꝝ in hitatione tēpata:hitationes.n. male cōpl'onis mutant cutē ꝛ inclināt eam ad illud qđ ꝯuenit eis:ꝛ corrūpūtur q̄dā ſigna:ꝛ ſilr ēt ſi aliqs exponat ſe in regiōe tēperata ſoli i hora eſtatis:ꝛ corp⁹ ei⁹ ſit detectū tūc pmutat ex ſignis corpis ei⁹ q̄ ſunt ex via coloris ꝛ duritie ei⁹ ꝛ mollitie. Et ſi regio eſt tēperata ꝛ itēdit hn̄s corp⁹ in regiōe ſua in itētiōe eq̄litatis:ꝛ nō exponit ſe corpe ei⁹ nudo ſoli i oī die lōgo tpe donec ſol aduſrat eū:ꝛ nō hitet i vmbra ſic faciūt qdā more virginis puelle:tūc ſigna cōpl'onis ei⁹ dclarant oīa ſꝫ virtutes ſuas. Intelligēdū ḡ illđ a me qđ dico tibi.ſ.ꝙ ſermo me⁹ nō eſt:niſi in eo cuius eſt hec diſpoſitio.

¶ Iſte ꝯditiones itellecte ſunt.rege ergo eas ꝛ cōpara ſm eas ſigna cōplexionis mēbroꝝ ſeu muſculoꝝ in omni regione ꝛ in vnaquaqꝫ ꝯſuetudine hominū.q̄dā enim regiones ꝛ ꝯſuetudines mutāt ſigna muſculoꝝ ita ꝙ inclinant ea ad ca.ꝛ ſic.ſicut faciūt regiones cale ꝛ ſicce:ſicut regio ethiopū:ꝛ ſicut faciūt artes cale ꝛ ſicce ſicut ferraria:ꝛ q̄dā regiones ꝛ ꝯſuetudines mutant ſigna cōpl'onis muſculoꝝ ita ꝙ iclināt eos ad frigus ꝛ hu^{re}:ſicut facit regio fri.ꝛ hu.ſicut regio ſclauoꝝ:ꝛ pcipue ſi ſint ex eis qui habitāt ad latus fluminis:ꝛ ſicut faciūt artes fri.ꝛ hu.ſic ille cui⁹ ꝯſuetudo eſt balneari oī die.cū ḡ cauebis ab oībus cauſis q̄ mutāt cōplexionē muſculoꝝ ꝛ extrahunt eā ab eq̄litate:tūc ſigna muſculoꝝ q̄ dicit Gal.certificant ꝛ verificāt:ꝛ ſi nō caueas ab illo:tūc nō certificat:neqꝫ verificantur illud quod narrabit in eo qđ ſequitur de ſigno muſculorum. XI.

Que muſculorū cōplexionem variare poſſunt.

Leonicenͦ Cap.51. ¶ Moderate tēperature indicia ſꝫ totū aialis habitū. Color qdē ex rubro ꝛ albo cōmixtus:capilli vo flaui:ꝛ vtplurimū mediocriter criſpi. Carnoſitatis aūt mediocritas i q̄litate ꝛ quātitate. Mediū eſt enim exq̄ſite hmōi corp⁹ inter oēs exceſſus:vt q ad ipſuꝫ dicant:ꝛ cognoſcātur:nā ꝛ craſſuꝫ corpus ad h̄ cōparatū dicit craſſuꝫ:ꝛ tenue ad h̄ eodē mō:ꝛ carnoſuꝫ:ꝛ macilētū:ꝛ pingue:ꝛ durū:ꝛ molle:ꝛ hiſpidū:ꝛ glabrū:nullius igit hoꝝ mediocritas eſt. Sꝫ q̄lis Polycleti regula ad ſummū toti⁹ puenit mediocritatis:adeo vt neqꝫ tāgētib⁹ molle videat neqꝫ duꝝ:neqꝫ calidū:neqꝫ frigidū:inſpicientib⁹ vo:neqꝫ hirſutum:neqꝫ glabruꝫ:neqꝫ craſſum:neqꝫ tenue:aut aliquem alium habens exceſſum:vel defectum.

Laurētia. Cap.44. ¶ Color ex rubro cādidoqꝫ pmixtus eſt. Capilli modice flaui ac magna ex pte criſpi reddūtur:caro modica in q̄litate ꝛ quātitate exiſtit:tale.n.corp⁹ mediū oīuꝫ exceſſuū quodāmō eſt:vt qđ hui⁹ ipſius cōparatiōe pingue ꝛ gracile noīatur. Itidē cōparatiōe hui⁹ obeſuꝫ:macilētū:duꝝ:molle:piloſuꝫ: nudūqꝫ dr:nullū ḡ tale moderatū eſt. Sꝫ q̄ſi regula Polycleti ſūmā obtinuit mediocritatē: ita vt attrectāti:neqꝫ molle appcat:neqꝫ durū: neqꝫ calidū:neqꝫ fridū. Cernēti vo neqꝫ piloſum:neqꝫ nudū:neqꝫ pigue:neqꝫ gracile: neqꝫ aliqua alia imoderatione affectum.

¶ Cōpetētis

Antiqua.

¶ Cōpetētis ꝟo craſeos cognes ſm totā aīalis habitudinē ſunt: color qdē ex rubeo ⁊ albo cōmixtus. Capilli ꝟo rubei ⁊ mediocrit̄ criſpi vt in plibus. Mediocritas ꝟo carnoſitatis in quātitate ⁊ qualitate. Mediū enī ꝑfecte eſt huiuſmodi corpus oium ſuꝑfluitatū vt hec dicanť ⁊ intelligant ad hoc neceſſe eſt: etenī ſpiſſuz corpus ad hoc dicit̄ ſpiſſuz ⁊ tenue: ſilr adhuc ⁊ multā carnē hñs ⁊ paucam carnē: ⁊ craſſuz ⁊ macrū ⁊ molle ⁊ durū: ⁊ piloſuz ⁊ nudū pilis. Nihil igit̄ horuz eſt mediocre: ſed quaſi Policleti regula ad ſummū venit mediocritatis vniuerſe: vt tangentib⁹ qdē neq₃ molle neq₃ durꝫ appareat: neq₃ calīn: neq₃ frigidū. videtib⁹ ꝟo neq₃ piloſuz neq₃ nudū pilis: neq₃ groſſū: neq₃ gracile: neq₃ aliquā aliā habēs itēperātiā.

Ex arabico

¶ Ego qdē dico ꝙ ſigna cōplexiōis in corpe toto ſunt ꝙ color eſt cōpoſitus ex albedine ⁊ rubedine capilli ſunt flaui ad rubedinē ⁊ criſpitudinē tēperati ſm plimū ⁊ ꝙ caro eſt tēperata in qualitate ſua ⁊ quātitate ſua: qm̄ h̄ corpus eſt mediū īter oēs ſpēs ſuꝑfluitatū: ꝓpterea qa oīs ſuꝑfluitas nō dicit̄ nec ītelligit̄ niſi cōparatione ad ipſuz qḋ eſt: qa corp⁹ ſpiſſum nō dicit̄ qa ſpiſſum eſt: niſi ꝑ cōparationē ad hoc corpus: ⁊ ſilr extenuatū nō dr̄: qa eſt extenuatū: niſi per cōparationē ad ipꝫ: ⁊ ſm hoc exēplū cōparat̄ ad ipm multā carnē hñs: ⁊ paucā carnē ⁊ craſſuz ⁊ macrū: ⁊ molle ⁊ durū: ⁊ piloſuz ⁊ nudū pilis. Et nō eſt aliqḋ hoꝝ corporū equale: ſed equale eſt qḋ eſt ſm exēplū qḋ ꝑparauit Policletus: ⁊ noīauit ipm canonē q ↄſecutus eſt vltimū equalitatis totius donec fit qn̄ tangit̄ vt non appeat: qa eſt molle: neq₃ qa eſt duruꝫ: neq₃ qa eſt calidū: neq₃ qa eſt frigidū: ⁊ qn̄ aſpicit̄ ad ipſuz nō inuenit̄ piloſuz neq₃ nudum pilis: neq₃ groſſum neq₃ gracile: neq₃ vincit ſuper eum aliqd ſuperfluitatis.

¶ Iſta ſunt ſigna corpis qḋ eſt in meliori formarūꝫ: ⁊ hoc corpus q̄uis nō ſit inuentū ſm veritatē: eſt tñ canon ad quē cōparat̄ totū qḋ eſt in medicina: ſic fecit Policletus. Iſte enī fecit ſtatuā in vltimo qḋ poſſe eſt ab equalitate: ⁊ poſuit eā canonē per quē ꝑueniat̄ in operatione ſtatuarꝫ. Cū ergo dicit medicus in cibo aut medicina aut in ſigno aut in eā ꝙ eſt equale: aut calidū aut frigidū aut humidū aut ſiccū: ⁊ quāta ſit ſūma gradus eius in caliditate ſua: aut in frigiditate: aut in alio ab illo: tūc illḋ nō eſt niſi ſm cōparationē eius cū meliori formarū: qa melior formaꝝ eſt canon medicoꝝ ſm intentionē logicoꝝ. Conſidera ḡ ſm ſermonē Gal. ⁊ itera locutionē eius multotiēs ⁊ inuenies ipſum intellectum ⁊ ſcies per illud certificationem expoſitionis huius. XII.

Leoniceni Cap. 52.

¶ Queccūq₃ autē in caliditate a medio recedunt: nō tamē in humiditate: ⁊ ſiccitate: hec quātū ad carnoſuz genus attinent. (De hoc enī preſens eſt ſermo) videnť quidē tāgentibus calidiora tantū quātuꝫ ⁊ eorū tēpatura calidior. Tāto ꝟo magis hirſuta ſūt: quāto ⁊ calidiora: ⁊ minus pinguedinis hñt: colorem aūt rubeū: ⁊ capillos nigros habent.

Laurētia. Cap. 45.

¶ Queccūq₃ ꝟo carnē moderato calidiorem hñt: non tñ ſicciorē aut humidiorē. De tali enī preſens ſermo eſt. Apparet enī attrectāti tanto calidior: quanto etiam temperamento calidior eſt: tanto ꝓterea piloſior erit quanto calidior. Pinguedinis ꝟo minus habebit. Colorē ꝟo rubrum ac capillos nigros.

Antiqua.

¶ Queccūq₃ ꝟo tꝑato calidiora qdē ſunt: nō tñ humidiora aut ſicciora ſm carneꝫ: de his enī ꝑſens nō eſt: apparēt qdē ⁊ tāgētib⁹ calidiora tāto quāto ſm craſim ſunt calidiora: ⁊ pinguedinis min⁹ habētia: colore ꝟo rubea: ⁊ nigros capillos habentia.

Ex arabico

¶ Ex corporib⁹ aūt que ſunt calidiora tꝑato: ⁊ nō ſunt humidiora eo neq₃ ſicciora ipſo: ⁊ cōplexio eius eſt hec cōplexio in gn̄e carnis: ſermo eniꝫ noſter nō eſt niſi in hoc ꝙ caliditas apparet ſenſui tactus magis addita caliditate tēperata: ⁊ ſuꝑfluitas caliditatis cōplexionis eoꝝ ſuꝑ corpus tēperatū ſm caliditateꝫ eoꝝ multitudo piloꝝ: ⁊ paucitas adipis in eis. In colore aūt ſunt magis addite rubedinis: ⁊ capilli in eis ſunt nigri. Iſta ḡ ſunt ſigna complexionis calide.

¶ Iſte ſermo eſt intellectus ſi memor fueris oīuꝫ q̄ preterierunt. Et cā nigredinis capilloꝝ ⁊ albedinis ipſoꝝ ⁊ flauitatis eoꝝ ⁊ mutationis coloris eoꝝ eſt materia eoꝝ ex qua fuerūt. Et hec qdē mā eſt vapor fumoſus per quem mūdificat nā caliditatē inatā. qḋ eſt: qa calitas inata eſt vapor tēperatus quē gn̄at cor ⁊ arterie ſemꝑ: ⁊ vapor fumoſus eſt ſuꝑfluitas calitatis inate. qn̄ ergo caliditas eſt fortior facit hūc vaporē aduſtū nigrū: ⁊ iſte qdem vapor egredit̄ ⁊ ex poris expellit̄ ſm cōtinuitatē. quotiēs ergo egredit̄ ex eo aliqd coagulat̄ in capillū: eſt ergo color capilloꝝ ſm colorē huius vaporis: ⁊ ꝓpter hoc eſt color capilloꝝ ſignū caliditatis. nā ſi eſt niger ſignificat ſuꝑfluitates caliditatis: ſi eſt alb⁹ ſignificat frigus cōplexionis: ⁊ ſi eſt flauus ſigr̄at equalitatē caliditatis. ¶ Et ego iaꝫ vidi regulā qōnis que currit in capillis īter medicos arabicos ⁊ miratus ſum ex ea. Et qſtio erat q̄re fit ꝙ qn̄ capilli liniunt̄ pſilotro: abradunt̄ ex radicib⁹ ſuis: ⁊ nō aduriť eos pſilotrū. ¶ Et ſolutio hui⁹ qōnis eſt: qa pſilotrū caliditate ſua liquefacit illud qḋ eſt in poris cutis de fumoſo ⁊ groſſo vapore q eſt mā capilloꝝ: ⁊ reſoluit illud: q̄re abſcindit̄ ꝯtinuitas capilloꝝ ex radicibus ſuis: ⁊ cadunt ⁊ abradunt̄ vſquequo redeat iterū exitus vaporis huius ſm continuitatem: ⁊ coaguletur exiens ⁊ generentur ex eo pili. XIII.

Caliditas innata eſt vapor tēperatus: et ꝰ ſuꝑfluitas eſt vapor fumoſus.

Propter qḋ pſilotrū abradit capillos: ⁊ nō adurit eos

Leoniceni Cap. 53. ¶ Frigidioris aũt tẽperature indicia ſunt: pilorũ carẽtia: pinguedo: ⁊ friditas ꝗ tãgẽtibꝰ obuiat. Color ãt vna cũ capillis: ruffus. Et vbi friditas exceſſerit liuidus ꝗdãmõ exiſtit: quẽ nõnulli medici colorẽ plũbeũ appellãt.

Laurẽtia. Cap. 46. ¶ Frigidioris tẽperamẽti idicia ſunt: ſi pilis vacat: ſi pingue corpꝰ eſt: ſi frigidũ attrectãti apparet: ſi calor rubidus vna cũ capillis ẽ. Ubi vero multa frigiditas habeatur: liuidus quodãmõ eſt: ac pleriqꝫ medicorum ſolent tales homines liuidos nominare.

Antiqua. ¶ Frigidioris craſeos corporis ſigna nõ piloſum ⁊ pingue fridũ tãgẽtibꝰ. Color vero corpꝫ cũ capillis magis ruffus: multa vero frigiditate: exiſtente liuida quodãmodo eſt caro: ſed vocare conſuetudo quibuſdam medicorũ eſt hos tales plumbei coloris.

Ex arabico ¶ Signa aũt cõplexionis frigide ſunt ꝙ hñs eã nõ eſt piloſus ſꝫ multe pinguedinis: ⁊ qñ tãgẽs cũ inuenis ipm frigidũ ⁊ vides colorẽ corpis eiꝰ ⁊ capillorꝫ ipſiꝰ ad flauitatẽ declinantẽ ꝗ trahit ad citrinitatem: ⁊ qñ eſt frigiditas ſuperflua tunc color eſt quaſi liuidus: ⁊ de conſuetudine medicorum eſt vt nominẽt hunc colorem: colorem plumbeum.

¶ Iſta ſunt ſigna fride cõplõnis in gñe carnis. ſ. in muſculo: ꝙ ſi gñis carnis frigus eſt minus: ſũt ſigna ſm ꝙ narrauit in pmis: ⁊ ſi frigus eiꝰ eſt plus: eſt cũ eis color corporis liuidus plũbeꝰ: ⁊ capilli flaui ſignãt ſup eq̃litatẽ caliditatis. cũ ḡ ſit ꝙ trahũt ad citrinitatẽ: ſignãt diminutionẽ equalitatis p additionem frigiditatis in carne. XIIII.

Leoniceni Cap. 54. ¶ Siccior aũt tẽperatura tãto gracilior eſt: ⁊ durior bona tẽperatura ꝗ̃to maior eſt ſiccitas. In reliquis aũt eodem modo ſe habet.

Laurẽtia. Cap. 47. ¶ Siccius p̃terea tẽperamẽtũ tanto gracilẽtius ac durius moderato eſt ꝗ̃to ſiccius fuerit moderato: in reliquis ſubſimile eſt.

Antiqua. ¶ Sicca vero craſis gracilior eſt ⁊ durior bene temperata tanto quãto ſiccior: ⁊ alia vero proxima ſigna ſunt his.

Ex arabico ¶ Signa cõplexionis ſicce ſunt vt hñs eã eſt gracilior ⁊ durior: corpore tẽperato ſꝫ ſuperfluitatem ſiccitatis ſue. Reliqua autẽ ſigna ſm exemplum primum.

¶ Signa aũt cõplõnis ſicce in gñe carnis. ſ. muſculi ſũt vt ſit corpus gracilꝰ ⁊ durius tm̃: ⁊ nõ ĩprimit ſiccitas plus in illo qñ ſit ſingularis. ſola remanent ergo ſigna oĩa alia ſm ſilitudinẽ ſm quã ſunt in cõplexione tẽpata. XV.

Leoniceni Cap. 55. ¶ Et humidior ẽt in reliquis ꝗdem eodẽ mõ ſe habet: melius aũt carnoſa: ⁊ mollior.

Laurẽtia. Cap. 48. ¶ Humidius vero temperamentum in reliqs ſubſimile eſt: carnoſius aũt ac mollius eſt.

Antiqua. ¶ Et humida vero alia ſigna quidem ſimiliter magis carnoſa vero ⁊ mollior.

Ex arabico ¶ Et ſilr ẽt reliqua ſigna hñtia cõplexionem humidã currũt ſm hoc exẽplũ: verũtñ caro eius eſt plus ⁊ corpus eius mollius.

¶ Humiditas ẽt nõ imprimit qñ eſt ſingularis in carne ꝫ plus additione carnis ⁊ mollitie eius tm̃: ⁊ pp̃ h̃ remanet reliqua ſigna altera ſm ſilitudinẽ ſm quã ſunt in cõplõne tpata. Etiã declarat̃ ex illo ꝙ calitas ⁊ frigiditas ſunt actiue: qñ ipſe mutant oĩa ſigna eq̃litatis: ⁊ ſiccitas ⁊ humiditas ſũt paſſiue: qñ nõ mutãt eq̃litatẽ mutatione ꝺ ꝗ ſit atrãdũ. ꝺ ſiccitate ꝗdẽ vult vt ponat corpꝰ difficilioris paſſiõis cũ ꝗcilitate ⁊ duritie: ⁊ hũiditas ꝗdẽ ponit ipſꝫ facilioris paſſiõis cũ mltitudine carnis ⁊ mollicie. XVI.

Leoniceni Cap. 56. ¶ Et quidẽ ſm ꝯiugationẽ qualitatũ primarũ facte intẽperature cõpoſitã hñt indiciorꝫ formã. ¶ Calior ſil̃: ac ſiccior ẽ hirſuta magis: ac calĩa: ⁊ dura exiſtit: ⁊ piguedine caret tẽuiſqꝫ ẽ: ⁊ capillos nigros hꝫ. Si vero mltũ in caliitate excedat color ꝗqꝫ niger illi adeſt.

Laurẽtia. Cap. 49. ¶ Ceterꝫ cõpoſita primarũ q̃litatũ tẽperamẽta: cõpoſitã quoqꝫ ſignorum ſpeciẽ habent. ¶ Calidius ac ſiccius tẽpamẽtũ piloſiꝰ: calidius durius: atqꝫ extenuatũ eſt ⁊ gracile: capilloſqꝫ nigros habet: ⁊ corpus nigrum: ſi calor admodum augetur.

Antiqua. ¶ Et ſm cõpilationẽ primarꝫ q̃litatũ ꝗ ſiunt diſtẽperãtie cõpoſitã cognitionũ formã habẽt. ¶ Calida ꝗdẽ ⁊ ſicca craſis piloſior ⁊ durior ⁊ calidior ⁊ minꝰ piguis eſt ⁊ gracilis ⁊ nigri capilli: ſi vero ad ampliꝰ caliditas veniat ⁊ nigri coloris cutis.

Ex arabico ¶ Et qñ cõponunt̃ qualitates prime ⁊ ſunt ex eis cõplexiones ineq̃les ſunt ſigna ꝗ ſignificãt eas cõpoſita. qḋ eſt: q: cõplexionẽ ca. ⁊ ſic. hñs eſt plĩmũ capillorũ ⁊ magis additẽ calefactionis ⁊ duritie: ⁊ eſt priuatꝰ pinguedine ⁊ gracilis ⁊ ſũt capilli eiꝰ nigri: ꝙ ſi addat̃ victoria caloris i eo: tũc ẽ nigri coloris.

¶ Non ſis oblitus eius qḋ exponit Gal. ꝙ iſta ſigna oĩa certificantur ⁊ verificantur in regione temperate complexionis ⁊ in regione equali tm̃. XVII.

Leoniceni Cap. 57. ¶ Calidior aũt: ⁊ hũidior tẽpatura mollior: ⁊ calidior ⁊ carnoſior tãto eſt bona tẽpatura quãtũ ⁊ vtriſqꝫ q̃litatibꝰ aucta fuerit. Qꝫ ſi plurimũ augeat̃ cito a putredinis corripit̃ morbis: qñ ⁊ hũorũ vitio ꝓmpte laborat. Si vero parũ ꝗdẽ humidior ſit: multo vero calidior: molliores ꝗdẽ parũ hmõi ſunt his: ꝗ bonã hñt tẽperaturã: ⁊ magis carnoſi: non parũ vero hirſutiores: ⁊ tãgẽtibꝰ nõ parũ calidiores. Nigri vero eis capilli: ⁊ caro pinguedine caret. Si vero ꝗdẽ calior: multo vero hũidior mollis his caro ẽ: ⁊ mlta: ⁊ color cõmi

ꝑtus eſt ex albo: ⁊ rubro: ⁊ tāgētibus paulo calidiores. Et vt ſummatī dicatur in oībus temperature coniugationibus: ſemꝑ ſupexcedētis qualitatis indicia eminebunt.

Laurētia. Cap. 50.

¶ Calidius ac humidius tēperamētū mollius ⁊ carnoſius optio tēperamēto tāto eſt: quāto qualitatibus augeť. Ubi plurimū augeť putridis ꝓpte corripiť morbis: qñ malis repleť humoribus. Ubi ꝟo fuerit multo calidius: paulo ꝟo humidius moderato tales carnoſiores: nec paulo piloſiores exiſtunt: nec ſecus attrectanti nō paulo calidiores habeť. Capilli ꝟo nigri ſunt nec ſine pinguedine caro eſt. Qꝛ ſi paulo calidius fuerit: mlto aūt humidius in his caro mollis multaqȝ eſt: ac color ex rubro cādidoqȝ ꝑmixtus: ac tangenti paulo calidiores apparēt. Et vt ſemel dicať in tēperamētis cōpoſitis ſemꝑ exuperantis qualitatis indicia exuperabunt.

Antiqua.

¶ Humida ꝟo ⁊ calida craſis mollior ⁊ calidior ⁊ multo carnoſior optima craſi iquātū aucte fuerint vtreqȝ qualitates. Ad plimū ꝟo aucte putridis cōſumunť egritudinibus ⁊ cachochimi cito fiunt. Si ꝟo parū qdē humidior ſit: multo ꝟo calidior molliores qdē parū tēꝑato hi tales ⁊ magis carnoſi: piloſiores ꝟo nō modicū ⁊ tāgētibus nō paꝝ calidiores: nigri ꝟo his ſunt capilli: ⁊ caro non ſine piguedie. Si ꝟo parū qdē ſit calidior: mlto ꝟo humidior mollis eſt his caro ⁊ multa ⁊ color cōmixtus ex albo ⁊ rubeo: ⁊ tāgētibus paululū calidiores. Ulr ꝟo eſt dicere ꝙ ſm copulationeȝ craſeos ſemꝑ dominātis qualitatis dominabuntur ſigna.

Ex arabico

¶ Cōplexionē aūt calidā ⁊ humidaȝ habens eſt mollioris corꝑis ⁊ calidioris ⁊ plus carnis hñs ꝗ̄ hñs meliorē formaꝝ ſm ſuꝑfluitatē additionis duaꝝ qualitatū in ea ſuper illud corpus: ⁊ qñ ſuꝑfluit hec cōplexio in eo properāt ad ipſum egritudines que accidūt ex putrefactione: ⁊ fiunt chimi qui ſunt in eo mali. ꝙ ſi ſuꝑfluitas humiditatꝭ pauca ſit in eo: ⁊ ſuꝑfluitas caliditatꝭ in eo ſit multa erit ſuꝑfluitas mollíciei eius ⁊ multitudo carnis eius ſuꝑ corpus temperatū pauca: ⁊ eſt ſuꝑfluitas additionis piloꝝ in eo ſuꝑ illud ⁊ nō pauca. Cū ergo tāgis ipm inuenis ipſuȝ calidius multū: ⁊ capilli eius ſunt nigri: ⁊ caro eius eſt nuda pinguedine. ꝙ ſi ſuꝑfluitas caliditatis in eo eſt pauca: ⁊ ſuꝑfluitas humiditatis in eo eſt mlta eſt caro eius caro mollis multa: ⁊ eſt color eius color ꝑmixtus ex rubedine ⁊ albedine. Et qñ tangis ipſum: inuenis ſuꝑfluitatē caliditatis eſſe paucā. Et vlr quideȝ inuenis in omni cōplexione cōpoſita ſigna magis vincentiuȝ qualitatū magis dominantia ⁊ manifeſtiora.

¶ Intellige ſermonē eius qñ ſuperfluit hec cōplexio in eo: ꝓperāt ad ipſuȝ egritudines que fiunt ex putrefactiōe: ⁊ fiunt chimi q ſunt in eo mali: qꝛ qñ humiditas qñ multiplicať generať i chimis graſſitudo ⁊ viſcoſitas que oppilāt poros: ⁊ ꝓhibēt diſſolutionē ſuꝑfluitatū: ⁊ qñ mltiplicať humiditas etiā ꝓperat ad eos putrefactio: ꝑcipue qñ exſpirare ꝓhibeť qḋ reſoluiť: ⁊ expirat ab eis de ſuꝑfluitate: ⁊ nomē qdē humiditatis eſt cōe: qñqȝ eni per eā noiatur cōplexio: ⁊ qñqȝ ꝑ eā noiant chimi hoia eni iſta ſunt humiditates aquoſe: ⁊ qñqȝ volūt ꝑ eam oīa alia ab iſtis ex humiditatibus aquoſis: ſicut ſuccos ⁊ gñā lactis ⁊ aquas. Et manifeſtū eſt ꝙ cū multiplicať caro corꝑis: tūc illud ſit a multitudine chimoꝝ ex qbus gñatur caro: ⁊ nutriť: ⁊ qñ multiplicanť chimi ⁊ inuiſcanť: fiunt chimi mali. ꝙ ſi accidit alicui hoꝝ vt coarteť qḋ reſoluiť ab eo ⁊ nō expiret ⁊ effundanť ad quedā mēbra putreſiunt: ⁊ gñať ex putredine eoꝝ genus egritudinuȝ. Et egritudines putrefactionis ſūt multe quas inuimus ubi in eo qḋ ꝑterijt de expōne nr̄a. Qꝛ aūt remanet de ſmone Gal. intellm ē. XVIII.

Hoc nomen humidus ē cōmune.

Leonicenꝰ Cap. 58.

¶ Frigidior autē atqȝ humidior tēperatura: ſi paꝝ quidē vtraqȝ augeať pilis nuda eſt: ⁊ alba: ⁊ mollis: ⁊ craſſa: ⁊ piguis. Si ꝟo magis excelſerit. reliqua quidē ſunt ſm ꝓportionē augmēti qualitatū. color autē vna cuȝ capillis ruffus: quēadmodū ſi plurimū vtraqȝ augeať liuidus. Si ꝟo q̄litatū augmētū fuerit ieq̄le eius q̄ ſupexceſſerit: idicia eminebūt.

Laurētia. Cap. 51.

¶ Frigidius ꝟo atqȝ humidius tēperamētuȝ quoties ambo paꝝ augenť ſine pilis eſt candiduȝ: molle: craſſum: pingue. Quoties ꝟo amplius augeť in alijs qdeȝ: qḋ ꝓportioneť augmēto qualitatuȝ. Color auteȝ ſimul cuȝ capillis ruffus: quemadmoduȝ ſi plurimuȝ augeanť liuidus eſt: ꝙ ſi augmētū inequale fuerit qualitatum indicia auctioris qualitatis propria exuperabunt.

Antiqua.

¶ Frigida ꝟo ⁊ humida craſis paululū qdē vtriſqȝ augmētatꝭ ſine pilis eſt ⁊ alba ⁊ mollis ⁊ ſpiſſa ⁊ pinguis. ſi ꝟo amplius alia q̄litas augmēteť: cōſideranť ſigna qdē ſm proportionē augmentationis qualitatuȝ. Color ꝟo cū capillis magis ruffus quēadmodū ⁊ plurimū vtriſqȝ augmētatꝭ liuidus ſit in eis cutꝭ color. ſi ꝟo ieq̄lis ſit augmētatio q̄litatū dñabūť magꝭ augmētate q̄litatꝭ ꝓpria ſigna.

Ex arabico

¶ Qñ aūt ſuꝑfluitas cōplōnis frigide ⁊ humide eſt in iſtis duabus q̄litatibus ab eq̄litate ſuꝑfluitatis pauca: tūc ipſa eſt nuda pilis: alba: mollis: groſſa: pinguis. ꝙ ſi ſuperfluitas

iſtaꝝ duaꝝ qualitatū ab equalitate eſt multa ſupfluitas: tūc ei⁹ ſigna addunť ſm additionē duarū qualitatū: ⁊ capilloꝝ etiā color ⁊ cutis eſt flauus ad citrinitatē. Et qñ ſunt iſte due qualitates ſm plurimū qđ eſt: tūc color eſt liuidus. Si aūt additio duaꝝ qualitatuʒ nō eſt ſm equalitatē: tūc ꝓprietates q̄litatis cuius additio eſt plus ſunt magis vincētes.

¶ Iſta ſūt ſigna cōplōnis frigide ⁊ humide cū vincit ſup carnem: ⁊ iaʒ determinauit ea Hal. ꝑ minus ⁊ plus: ⁊ poſuit ſermonē ſuū intellectū in eis. XIX.

Leoniceni Cap. 59. ¶ Si aūt frigiditas vna cū ſiccitate equaliter augeať nā durum ac tenue: ⁊ glabrū corpus hñt: ⁊ tāgētibus frigidū: pinguedo tñ ipſis: ⁊ ſi graciles ſint ꝑ carnes diſpſa. Capilli aūt ⁊ color friditati modū: ac ꝓportōeʒ ſequunť.

Laurētia. ¶ Sʒ ſi ſil' frigus cū ſiccitate ex equo augeať nā durū ⁊ gracile corpus hñt: ac nudū: attrectanti frigidū. Pinguedo vo ipſis alioquin extenuatis carni diſpſa eſt. Capilli vo ac color menſure frigiditatis ꝓportionanť.

Antiqua. ¶ Si vo frigidū cū ſicco equal'r augmenteť: naťaliter durū ⁊ gracile habeť corpus ⁊ nō piloſum ⁊ tangentib⁹ frigidū. Pinguedo vo ſil'r eſt eis ⁊ gracilibus exiſtentibus diſperſa eſt per carneʒ: capilli vo ⁊ color proportionaliter ſunt menſure frigiditatis.

Ex arabico ¶ Or ſi vincit nā in corpe frigus cuʒ ſiccitate ſm equalitatē: tūc eſt durū gracile ⁊ nudum pilis: ⁊ qñ tāgiť inueniť frigiduʒ: ⁊ ħ corpus q̄uis ſit gracile: tñ cōmiſceť carni eius pinguedo. capilli aūt ⁊ color ſunt ſm frigus.

¶ Non permiſceť pinguedo carni in hac cōplexione niſi ꝓpter frigus: ⁊ frigus gñat pinguedinē. ſ. adipē: ⁊ ſiccitas generat gracilitatē: ⁊ ſm victoriā cuiuſcunqʒ. ſ. frigoris ⁊ ſiccitatis apparet ſignū ꝓpriū eis plus: ⁊ qđ remanet de ſermone eius eſt intellectum. XX.

Leoniceni ¶ Ubi vo calida: ⁊ ſicca tēperatura in tēpore decremēti: in frigidū ⁊ ſiccū labiť habitū: tūc hi graciles fiunt ⁊ duri: atqʒ atra bilis in eis dominatur: ⁊ ob id nigri ſimul ⁊ hirſuti euadunt. Ubi igiť altera qualitas plurimuʒ dominať: altera vo parū a mediocritate recedit: ſuperabūt ei⁹ que dominať: exilia autē erunt alterius qualitatis indicia.

Laurētia ¶ Ceterū vbi calidū ⁊ ſiccū tēperamentū: in ipſo vigoris tpe vertiť ad habitū frigidioreʒ ac ſicciorē. Corpus taliū gracile: durū ac melancholicū: ꝓindeqʒ nigrū ſimul piloſumqʒ eſt. Sed vbi altera qualitas multū exuperat altera parū a mediocritate euariet: exuperabunt quidem exuperantis: alterius vo ſigna reddentur debiliora.

Antiqua. ¶ Decidēte vo calida ⁊ ſicca craſi: in tēpore paugmaſtice etatis in frigidā ⁊ ſiccā. habitudo vo taliū gracilis qdē ſimul ⁊ dura ⁊ melācholica eſt: ⁊ ꝓpterea nigra ſimul ⁊ piloſa. Dñante vo altera q̄litate mltū: altera vo parū a mediocri mutata dñabunť qdē dñantis ſigna: mediocres vo erūt alterius cognes.

Ex arabico ¶ Cū g̃ ꝯuertiť cōplexio calida ⁊ ſicca in hora declinationis etatis ad cōplexionē frigidā ⁊ ſiccā: tūc corpus eſt ex gracilitate ⁊ duritie ſm diſpōnē quā narrauim⁹: verūtñ cholera nigra vincit ſup ipm: ⁊ ſil'r vincit ſup ipſum nigredo: ⁊ multiplicanť in eo pili. Cū g̃ vna iſtaꝝ duaꝝ qualitatū vincit multuʒ: ⁊ altera nō excedit equalitatē niſi parū: tūc ſigna magis vincentis qualitatis ex duabus qualitatibus ſunt magis vincentia: ⁊ ſigna qualitatis alterius ſunt magis debilia.

¶ Rememorari nos fecit Hal. ꝑ hūc ſermoneʒ rei cōis: ⁊ eſt: ꝙ ois cōplexio cōuertiť in fine etatis ad cōplōnē frigidā ⁊ ſiccā: nā ſi in iceptione eſt caliditas ⁊ ſiccitas: tunc manifeſtū eſt ꝙ cho. ni. dominať i ea: ⁊ vincit aduſtio humoꝝ: ⁊ ſi nō eſt caliditas: tūc non multiplicať in ea cho. ni. ſed mutať ab eo ſm ꝙ eſt: ⁊ declinat ad frigiditateʒ ⁊ ſiccitatē. apparent ergo ſigna cōplexionis ſcđe: cōmixta ſignis cōplexionis pme. ¶ Sequiť g̃ vt ſit breuioris vite nā q̄ alij hoies ille: cuius cōplexio eſt a principio ipſo frigida ⁊ ſicca. deinde ſequiť ipſuʒ cuius cōplexio eſt frigida tñ: deinde ſequiť ipſuʒ cuius cōplexio eſt ſicca tñ. deinde ſequiť ipſuʒ cuius cōplexio eſt frigida ⁊ humida: deīde ſequiť illū cuius cōplō eſt calida ⁊ ſicca. poſtea ſequiť illū cuius cōplexio eſt humida tñ. poſtea ſequiť eū ille cuius cōplexio eſt equalis: deīde ſequiť eū cuius cōplexio eſt calida ⁊ humida: ⁊ eſt lōgioris vite inter hoies diſtēperataꝝ cōplexionū: iſte eni qñ ꝯſeruať eius cōplexio ⁊ equanť chimi ipſius: ⁊ euadit ab egritudinib⁹ putrefactionis eſt lōgioris vite q̄ alij hoies natura: ⁊ ꝓpter illud laudauit phs in lōgitudine vite terrā calidā vicinā mari ꝓpter humiditatē aeris ei⁹ ⁊ caliditatē ipſius: ⁊ laudauit etiā cū illo cōplōneʒ ca. ⁊ hu. Cōplexionis vo ca. ⁊ hu. duo ſunt modi. Alia eni eſt que eſt nālis in corpe: ⁊ eſt illa que eſt ab ipſo initio ſue creationis in ventre matris ſue. Et alia eſt ſibi accidētalis: ⁊ hec eſt vituperabilis: ꝓpterea q2 eſt velox ad putrefactionē. XXI.

[margin: Que complexio ſit breuioris vite: ⁊ que longioris.]

Leoniceni ¶ In oibus vo de quib⁹ ſupradiximus: ⁊ poſtea dicemus: cōe eſt tēperature indicium ſi mēbrū facile frigeſit: vel frigiditatis: vel raritatis. Si vo nō facile: vel caliditatis: vel denſitatis. Si vo a deſiccantibus offendatur: ⁊ aridum: ⁊ ſiccū: ⁊ non facile mobile fiat ſiccitatis: quēadmodū: ⁊ ſi ab humectantibus grauiter ſe habeat humiditatis.

Laurētia. ¶ At vo pterea quecūqʒ dicta ſunt aut dicēda cōe tēperamēti indiciū eſt vbi mēbrū facile refrigereť frigiditatis aut raritatis vbi difficile refrigereť calitatī aut denſitatis. Si vo ledať ab exiccātibus: reddaturqʒ ſiccū ſqua-

lidum: rigidū: ſiccitatis: quēadmodū ſi grauet ab humectantibus humiditatis.

Antiqua. ¶ In oībus vero que predicta ſunt: et que dicenda ſunt: cōis agnitio craſeos: ſiqdē facile frigeſcēs ſit pars: aut frigiditate aut raritate fit. ſi vero difficile frigeſcēs: aut calore aut ſpiſſitudine. Si vero ex deſiccātib9 fit aridū et ſiccū et difficile mobile fiat: ex ſiccitate fit quēadmodum ſi grauet humidus ab humiditate.

Ex arabico ¶ Et dabo tibi ſignū cōe cū oībus que narraui et narrabo: q̄ ſignificabit tibi cōplexionē: qa ſi mēbrū īfrigidat velocit̄: tūc iſtud ſignificat frig9 ex eo aut raritatē: et ſi nō infrigidat niſi cū difficltate: tūc illd̄ ſignificat ex eo aut caliditatē aut ſpiſſitudinē. Et qñ vides ex rebus exiccantibus mēbro accidere vt aridū fiat: et exiccet et difficilis fiat motus eius: tūc illd̄ ſignificat ex eo ſiccitatē. Et ſimilr̄ qñ vides mēbrū grauari a reb9 humectātib9 tunc illud eſt ſignū ſuper humiditatem eius.

¶ Poſtq̄ fecit ſcire ſigna ſumpta ex ipſis mēbris facit et ſcire ſigna ſumpta extrīſecus. Corpus enī aut aliqd̄ mēbroꝝ eius qñ velociter accipit cōplexionē rei extrīſece: tunc illud eſt ſignū q̄ cōplexio eſt ꝯueniēs cōplexioni illius cauſe: et ſi ſit difficilis paſſio corpis aut alicuius mēbroꝝ eius: tūc eſt ſignū illd̄ q̄ cōplo ei9 eſt ꝯria cōplexioni illius cāe. Et qñq3 accidit vt euaneſcat certificatio huius canonis qñ corpus eſt rarū aut ſpiſſuz. raritas quidē facit corp9 velociter patiēs a cauſis frigidis que pyciunt ſup ipm extrinſecus ſicut frigus aeris cōtinētis: qm̄ ingredit̄ ipſuz abſq3 ꝓhibitione et infrigidat ipſuz q̄uis ſit nā calidū: et ſilr̄ facit ipſuz pati a cauſis calidis extrinſecus: q̄uis ſit nā frigidū. Spiſſitudo aūt facit corpus difficile patiēs a cauſis extrinſecis. et oſtēdet Galenus illud in eis que ſunt poſt declaratione meliore et ꝑfectiore. XXII.

Leoniceni ¶ Inſpicere aūt op3 ſi candē omnes muſculi ſeruant temperaturā: vel minime eandem.

Laurētia. ¶ Cōſiderandū ꝑterea vnde oēs muſculi ſilē an diſſimile inicē habuerint tēperamentū.

Antiqua. ¶ Cōſiderare vero op3 et ſi ſilem adinicē oēs muſculi: aut nō ſilem craſim hñt ſimul.

Ex arabico ¶ Et op3 vt cōſideres an cōplexio oium muſculoꝝ ſit vna in naturis ſuis: aut non.

¶ Iſte canō ali9 eſt: qa poſſe eſt vt diuerſificet̄ muſculoꝝ cōplo: et ſit in qbuſdā mēbris aliqd: et ſit in alijs mēbris alia res. ſac̄ q̄ illd̄ errare cū q enūciat mēbra. XXIII.

Leoniceni ¶ Atq3 in oībus animaduertere ſubiectoꝝ oſſiu3 quātitatē. Nōnunq̄ enī gracile videt̄ membrū: cū tamē nō ſit gracile quo ad muſculos attinet: ſed ꝑpter oſſiu3 tenuitatē tale vr̄: ſic et craſſi9 qbuſdā plerūq3 appet: nō ob oſſiū amplitudinē: ſ3 ob mltitudinē carnis.

Laurētia. ¶ Scrutātes in oībus ſubiectoꝝ oſſiu3 quātitatē. Nā interdu3 pars gracilioꝛ videt̄ que haudquaq̄ gracilis: quātū ex muſculis eſt. Sed ꝑpter anguſtiā oſſiū talis appet. Itidē craſſioꝛ interdū videt̄ non ꝑpter oſſiu3 amplitudinē: ſed ꝑpter carnis multitudinē.

Antiqua. ¶ Similr̄ op3 ꝯſiderare in oībus quantitatē inuolutoꝝ oſſium. Aliqñ eni3 gracilioꝛ videt̄ eē pars nō exiſtēs gracilioꝛ quātū ad muſculos: ſed ꝑp anguſtiā oſſiū talis videt̄ eē apparens. Silr̄ aūt et ſpiſſioꝛ vr̄ eē mltotiēs nō ꝑp amplitudinē oſſiū: ſ3 ꝑp carnis multitudinē.

Ex arabico ¶ Et aſpice cū ꝯſideratiōe tua in eē oiu3 muſculoꝝ in quātitatib9 oſſiu3 ſup que muſculi poſiti ſūt. Fortaſſe. n. putas q̄ mēbrū minutū ſit: et nō eſt minutū ꝑpter muſculos: ſ3 tu vides ipſu3 taliter ꝑpter minutionē oſſis: et ſimilr̄ etiā multotiēs eſtimat̄ q̄ membrū eſt groſſu3: et nō venit groſſitudo ei9 ꝑp groſſitudinē oſſiu3: ſ3 ꝑpter multitudinē carnis.

¶ Iſte canon alius eſt ſumptus ex ꝓportione carnis ad os: et plenarie eſt intellectus. XXIIII.

Leoniceni ¶ Que vel aucta vl̄ cōminuta: vl̄ durioꝛ: aut mollioꝛ effecta: ſiccius: aut humidius membrum oſtendit. Pauca igit̄ ac dura: ſiccius. multa autē et mollis: humidius.

Laurētia. ¶ Que et creſcens et decreſcens et durioꝛ et mollioꝛ effecta partē mō ſiccioꝛē: mō humidioꝛē facit. Sin igit̄ pauca: duraq3 ſit partē3 efficit durioꝛē. Si mlta ac mollis: hūidioꝛē.

Antiqua. ¶ Que aucta et diminuta et durioꝛ et mollioꝛ dum ſit ſiccioꝛ aut humidioꝛ apparet paru3 pars: ſiquidem pauca et dura ſiccioꝛ: ſi vero multa et mollis humidioꝛ.

Ex arabico ¶ Et caro ſm additionē ſui eſt et ſui diminutionē: et ſm additionē ſuā in duritie et mollitie ponit diſpoſitionē mēbri in quo eſt in ſuperfluitate ſiccitatis: et in ſupfluitate humiditatis. qd̄ eſt: qa caro pauca et dura diſponit membru3 ſiccius: et caro multa et mollis ponit membrum humidius.

¶ Iſte canon alius ſumptus eſt ex diſpoſitione carnis in ſeipſa: et eſt intellectus. XXV.

Leoniceni ¶ Sic et inter media ſpatia ſimilariū corpoꝝ vt plus vel min9 humide ſubſtātie in ſeipſis cōtinent: vel craſſius: vel tenuius: vel humidius: vel ſiccius mēbrū oſtēdūt. Humidius qdē vbi ſubtilioꝛ: et plurima eſt humiditas: ſiccius vero vbi craſſioꝛ ſimul et minoꝛ. Ipſe enī ſolide corpis partes que vere ſolide ſunt ac prime: nullo mō pñt effici humidiores: at ſatis eſt: ſi qs eas celerius exiccari ꝓhibeat. Intercepta aūt in ipſis ſpatia hac vel illa humiditate cōplere poſſibile. Hec vero eſt ꝓpriū partiū ſimilariū alimētū: qd̄ ex appoſitione

fit: ⁊ nõ per vaſa attrahit̃. Cõis aũt hec ratio ⁊ oĩum partiũ exiſtit. Et iterũ in ſalubrium atq̃ iſalubriũ cauſarũ doctrina repetet̃: nũc aũt ea que ordine ſequũtur attingamus.

Laurẽtia. ¶ Nec ſecus ſimilariũ corpoꝝ itercepti|ones plus humiditatis aut minus in ſeipſis ꝯtinẽtes: partẽ reddũt aut craſſiorẽ: aut gracilio|rem aut humidiorẽ aut ſicciorẽ. Humidiorẽ quidẽ quoties humiditas tenuior: multaq̃ fit. Sicciorẽ vero quoties craſſior: paucaq̃ habeat̃. Ipſas eni partes corpis ſolidiores: que vere ſolide: priceq̃ ſunt nullo pacto fie|ri põt: vt efficias humidiores: ſed ſatis erit ſi prohibeas eas cito nequaq̃ exiccari. Sedes aũt iterceptas repleas humore tali vel tali li|cebit. Tale eſt ꝓpriũ alimẽtũ partiũ ſimila|riũ ex adiectione nõ ꝑ venas attractũ. Atq̃ hic ſermo cunctis ptibus ſimilaribꝰ cõis eſt: ac rurſus dicetur dum de cauſis ſanis aget̃. Nunc ad reliqua veniamus.

Antiqua. ¶ Similr̃ vero ⁊ medie regiones ſil'es ptes ha|bentiũ corpoꝝ aut ampliorẽ aut minorẽ hu|miditatẽ in ſeipſis cõtinẽtes aut ſpiſſiorẽ: aut tenuiorẽ: aut humidiorẽ: aut ſicciorẽ demõ|ſtrãt partẽ. Humida qdẽ ps eſt vbi tenuior ⁊ amplior eſt hũiditas: ſicca vero vbi ſpiſſior ⁊ ſimul minor; ipſas tñ corpis ſolidas ptes vere ſolidas ⁊ primas ſm nullũ modũ poſſe eſt humidiores facere: ſ; ſatis eſt ſiqs prohi|beat eas ſiccari nõ cito: eas vero ꝯtinẽtes regio|nes licet replere humiditate aut tali. Id vero ꝓpriũ eſt nutrimentũ ſil'es ptes hñtiũ ex ap|poſitione nõ ꝑ vaſa factũ: cõis vero hec rõ eſt oĩum partiũ: ⁊ de h̃ dicet̃ poſtea in ſanaꝝ ⁊ egraꝝ cãꝝ doctrĩa. nũc vero q̃ ſequũt̃ dicamꝰ.

Ex arabico ¶ Et ſilr̃ etiã loca que ſunt iter mẽbra ſiliũ ptiũ ſm multitudinẽ eius q̃ ꝯtinẽt de humi|ditate ⁊ ſm paucitatẽ eiꝰ ⁊ ſupfluitatẽ groſſi|tudinis aut ſubtilitatis eiꝰ ponũt diſpõnẽ mẽ|bri in quo ſunt in ſupfluitate humiditatis eiꝰ ⁊ ſiccitatis ipſius. qd̃ eſt: q2 iſta humiditas: quãto eſt tenuior ⁊ amplior: tãto plus ponit̃ membrũ humidũ: ⁊ quãto eſt groſſior: ⁊ mi|nor ponit mẽbrũ ſiccũ. nã mẽbra corpis fixa que vere ſũt dura nõ eſt poſſe aliquo modoꝝ vt ponat ea humidiora q̃ ſunt: ſed ſufficit vt cuſtodiat ea ⁊ ꝓhibeat ea exiccari velociter. loca aũt que ſunt iter ea poſſe eſt cũ humidi|tate implere: ⁊ ſunt cũ diſpõne: ⁊ ſunt abſq̃ diſpõne: ⁊ hec qdẽ humiditas eſt nutrimẽtũ ꝓpriũ mẽbris ſimiliũ partiũ qd̃ trahũt ꝑ vi|cinitatẽ nõ ex venis. Et hic qdẽ ſermo meus in eo eſt cõmunis in oĩbus que dixi ⁊ dicam ipſum etiam cum dicam cauſas ſanatiuas ⁊ egrotatiuas. nũc aũt ego veniens ſum ſuper iſtud qd̃ cõtinuat̃ in eo in quo fui.

¶ Iſte eſt canon alius ſumptus ab humiditate poſita in ſpatijs que ſunt iter ptes mẽbroꝝ ſimiliũ partiũ ex qua nutriunt̃ iſta mẽbra. hec eni humiditas mutat cõplonẽ mẽbri ſm illud ſm q̃ eſt eius cõplexio ⁊ ipſius groſſitu|do: ⁊ eiꝰ tenuitas: putat̃ g̃ q̃ mẽbrũ eſt humidiꝰ: ⁊ nõ eſt humidiꝰ: aut q̃ eſt calidiꝰ ⁊ nõ eſt calidiꝰ: aut q̃ eſt ſicciꝰ: ⁊ nõ eſt ſicciꝰ: aut q̃ eſt frigidiꝰ ⁊ nõ eſt frigidiꝰ. vñ illud accidit mẽbro ꝓpter illd̃ ſup qd̃ eſt humiditas poſita in vacuitatibus corpoꝝ mẽbroꝝ ſilium partiũ. Et Gal'. qdẽ facit te ſcire in hoc canone quo docet diſpõnẽ cõplonis corpis aut cõplonis alicuius membroꝝ eius: ⁊ canon eſt multi iuuamẽti. ⁊ eſt: q2 qñ vides cõplonẽ corpis aut cõ|plexionẽ alicuius mẽbroꝝ declinata nã ab eq̃litate ſua: ⁊ vis eã reducere ad equalitatẽ aut diminutionẽ a decli|natione ſua: tũc imple ſpatia illa humiditate: complexio cuius ſit ꝯtria cõplexioni eius. qd̃ eſt: q2 mẽbra ſimilium partiũ nutriunt̃ hac humiditate. iclinat g̃ hec humiditas ad partẽ cõplonis ſue ſm lõgitudinẽ tpis paulatĩ ſicut oſtẽdit in libro de cõplonibus: ⁊ in libro de virtutibꝰ medi|cinaꝝ ſimplicium: ⁊ in libro de cibis: ⁊ i libris alijs ab iſtis. qd̃ eſt: q2 vnũqdq̃ mẽbrũ attrahit ex venis que veniũt ei mãm nutrimẽti ſui: ⁊ reponit eã in locis vacuis ⁊ dige|rit ipſam: ⁊ ꝯuertit ipſaꝫ ad ſilitudinẽ ſue ſubẽ: ⁊ neccẽ eſt vt imprimat hec humiditas etiã in ipꝫ aliqd poſt aliqd: ⁊ ſm lõgitudinẽ tpis mutet ipſuꝫ ⁊ ꝑmutet cõplexionẽ eius ad ptẽ cõplonis ſue. Iam g̃ declatũ eſt per illud qd̃ dixit Gal'. qualr̃ ſciant̃ ſigna que faciũt nos lucrari cogni|tionẽ cuiuſlibet cõplonis corpis: ⁊ cõplonẽ cuiuſlibꝫ mẽ|brorum abſq̃ errore ⁊ deceptione. nã cũ tu ſciueris oẽs canones ſecurus es ne erres in aliquo ex illis. I.

¶ Incipit tractatus de ventre.

Leonicenꝰ Cap. 60. Ventriculi indicia: eius qdẽ qui natura ſiccior exiſtit: ſi celeriter ſitibũdi fiant: ⁊ paucus eis ſufficiat potꝰ: a plimo aũt aggrauent̃: fluctuatõibꝰ iſeſtent̃: aut ſupflui|tet id qd̃ abũdat: ⁊ cibis ꝺlectent̃ ſiccioribꝰ.

Laurẽtia. Cap. 52. Ventriculi ſigna natura ſiccioris ſunt ſi cito ſitiat: ac paruus potꝰ ſufficiat ac multo grauetur ⁊ dolorẽ ſentiat: quatenus ſuperfluus fluitat: eſculen|tiſq̃ gaudeat ſiccioribus.

Antiqua. Ventris cognitiones nã quidẽ ſiccio|ris velocius ſitiẽtes fiunt: ⁊ paruus eis ſufficit potꝰ ⁊ grauant̃ ampliori: ⁊ fluctuationes hñt: ⁊ ſupnatat ſup|fluum in eis: cibiſq̃ gaudet ſiccioribus.

Ex arabico Ideo ergo q̃ ſigna vẽtris qui in nã ſua eſt ſiccior cõplexione ſua equali ſunt vt ſitiens hñs eã ſit velociter ⁊ ſuffi|ciat ei ex potu paꝝ: ⁊ ſi bibat multuꝫ grauat̃ ſuper eũ ⁊ accidit ei ex eo fluctuatio in ventre quãdo natat ſuperfluitas: ⁊ peruẽ|

nit in ſuperiori parte ventris ⁊ accidit vt deſideret illud qđ ex cibis eſt ſiccius.

Poſtq̄ cōpleuit nobis Gal. canones quibus ſcitur cōplexio cuiuſqȝ mēbroꝝ: abbreuiat illud per ſermonē in ventre ⁊ pulmone: ⁊ neceē eſt vt edoceat nos ꝑ iſtos canones ⁊ faciat adipiſci qualr̄ operemur in eis ⁊ extrahamus ex illo ꝙ ei qui hȝ ventrē qui in nā ſua eſt ſiccior accidit ſitis velociter ꝓpter ſiccitatē vētris ſui: ⁊ qñ bibit multū grauat̄ ſup cū ⁊ natat in ſuperiori parte ventris ⁊ accidit ab eo fluctuatio: ⁊ de ꝓprietate qdē oīs mēbri eſt vt attrahat nutrimētū illud qđ eſt ꝯueniēs ei: ⁊ ꝑp illā fit vt ille cuius ventris cōplō eſt ſicca deſideret cibos deſiccatiuos: ⁊ nō deſideret bibere vinū aut aquaꝫ donec ꝓuocet ipſum ad illud ſitis: ⁊ qñ bibit multuꝫ natat in ventre eius ⁊ fluctuat. II.

Leoniceni. Cap. 61. ¶ Humidioris autē: ſi neqȝ ſitibundi fiant: ⁊ ſuperabundans humidū facile tolerent: ⁊ cibis gaudeant humidioribus.

Laurētia. Cap. 53. ¶ Humidioris ꝟo ſigna ſunt ſi non ſitiat: ac potū ampliorem innocue ferat: eſculentiſqȝ gaudeat humoribus.

Antiqua. ¶ Humidioris ꝟo vētris ſigna ſi neqȝ ſitientes fiant: ⁊ ampliorem humiditateꝫ moleſte ferant: cibiſqȝ gaudent humidioribus.

Ex arabico ¶ Et ſigna vētris qui eſt humidior cōplexione ſua equali ſunt vt hñs eaꝫ ſit pauce ſitis: ⁊ nō tolerat mltū ex receptione rei humide: ⁊ vt deſideret cibos qui ſunt humidiores.

¶ Qñ mēbrū attrahit ſibi ex cibo illud qđ ꝯuenit ei: ſic manifeſtū eſt ꝙ hñs ventrē humidū deſideret cibos qui ſunt humidiores: ⁊ potū humidū. Gal. enī nō dixit ꝙ nō deſideret potum: ⁊ non dixit ꝙ eſt pauce ſitis: ſed dixit: ⁊ non tolerat potum multum. III.

Leoniceni Cap. 62. ¶ Calidior ꝟo natura vētriculus: melius q̄dem cōcoquit: q̄ȝ appetat: ⁊ multo magis q̄cūqȝ dura ſunt: ⁊ nō facile alterationē ſuſcipiunt: nam que facile alterant̄ in ipſo corrūpunt̄: gaudetqȝ calidis potib⁹: ac cibis: neqȝ a fridis vllā ꝑcipit noxā: ſi modice iꝑis vtat̄.

Laurētia. Cap. 54. ¶ Calidior ꝑterea ventriculus cōcoquit melius q̄ȝ appetat: ac multo magis quecūqȝ dura ſunt ⁊ alterari difficilius queūt. Que eniꝫ facile alterant̄ in eo corrūpunt̄. Porro gaudens calidis eſculentis ⁊ poculētis minime leditur a frigidis ex vſu moderato.

Antiqua. ¶ Calidior ꝟo natura vēter digerit qdē melius q̄ȝ appetat: ⁊ magis quecūqȝ dura ſunt: natura ⁊ difficile mutabilia: corrūpunt̄ eniꝫ in eo facile mutabilia. gaudet ꝟo calidis cibis ⁊ potibus: neqȝ a frigidis nihil leditur ſm moderatum vſum.

Ex arabico ¶ In ventre aūt qui eſt calidior in natura ſua cōplexione ſua equali ſigna ſunt vt ſit habēs eā pauce ſitis: ⁊ digeſtio eſt melior q̄ȝ appetitus: ⁊ ꝑcipue digeſtio duroꝝ ciboꝝ: quoꝝ alteratio eſt difficil: qm̄ cibi quorū alteratio eſt velox corrūpunt̄ in eo: ⁊ deſiderat hñs eā cibos ⁊ pot⁹ calīdos: ⁊ nō nocēt ei in eo frida ſi vtit̄ illis ſm intentionē ⁊ equalitatem.

Calidorum cōplexionum ventre oppoſitū non ledit ab eo qđ eſt ſibi contrarium. ¶ Vēter calidus pōt caliditate ſua digerere cibos duros difficilis alterationis: ⁊ cōburit cibos molles facilis alterationis. Et manifeſtū eſt ꝙ hñs eū deſiderat illđ qđ cōuenit cōplexioni eius: ⁊ nō ledit̄ ab eo qđ eſt ꝯriū ei: ⁊ ſilr̄ eſt diſpoſitio in vnaquaqȝ cōplexionū ventris. Illū eniꝫ cuius cōplexio vētris eſt ſicca nō ledūt cibi humidi: ⁊ ei cuius cōplexio vētris eſt humida nō nocēt cibi exiccatiui. inter hoc nāqȝ vt deſideret hō aliqđ: ⁊ inter hoc vt noceat ei res aliqua: eſt differentia apparens. IIII.

Leoniceni Cap. 63. ¶ Frigidus ꝟo natura ventriculus: ad appetendum quidē plurimū viget: ad cōcoquendum aūt minime: tales ꝑſertim cibos qui frigidi ſunt: ⁊ nō facile alterationeꝫ ſuſcipiunt. Cito itaqȝ in ipſo aceſcunt: atqȝ ideo acidis eructationibus talis vētriculus plurimum abundat: ⁊ gaudet quidē frigidis: ſed ab eorū vſu imodico offenditur: ita ⁊ ea que extrinſecus frigida occurſant: neqt tolerare: quēadmodum neqȝ calidus calida.

Laurētia. Cap. 55. ¶ Frigidior natura vētriculus bene appetit quidē ſȝ nō bñ ꝯcoquit: potiſſimuꝫ quecūqȝ eſculēta frigida ſunt atqȝ alterari difficulter queūt: vt que celeriter in eo aceſcāt: ⁊ ob eam rem talis vētriculus ructat acidū: ac gaudet frigidis: qbus niſi ſeruet moduꝫ facile ledit̄: nec ſecus ea que extrinſecus incidāt diutius adhibita nequaq̄ȝ tolerat: quēadmodū neqȝ calidus ventriculus tolerat calidiora.

Antiqua. ¶ Frigidius ꝟo nā venter appetere qdē bonus: digerere ꝟo nō bonus: ⁊ maxie qcūqȝ difficile mutabiles: ⁊ frigidi ciboꝝ fiunt: aceſcunt enī cito in eo: ꝓpterea ⁊ acide ructuās eſt huiuſmodi vēter. ⁊ gaudet qdē frigidis: leditur ꝟo facilius imoderate vtens: ita ꝟo extrinſecus ei accidentibus frigidis non fert coꝝ diuturnam diſpoſitionē quemadmodū neqȝ calidus calidorum.

Ex arabico ¶ In vētre aūt qui in natura ſua eſt frigidior: appetitus eſt melior q̄ȝ digeſtio: ⁊ precipue digeſtio ei⁹ eſt deterior qua digerit cibos frigidos quoꝝ mutatio eſt difficilis ꝓpterea ꝙ aceſcunt in eo velociter. Et ꝓpter hoc ille cuius venter eſt cū diſpōne hac: acetoſam eructationem emittit: ⁊ deſiderat res frigidas. verūtamē feſtinat ad ipſuꝫ nocumentū coꝝ in vētre ſuo etiā ſi ſuperfluit in eis ſupfluitate pauca. Et ſimilr̄ etiā nō tolerat ipſe cuius diſpoſitio ventris eſt hec vt occurrāt ei lōgo tempore res frigide: ⁊ ſimilr̄ hñs ventrē ca

lidum non tolerat eius venter vt obuient ei longo tempore res ca. extrinſecus.

¶ Iſtud qḋ exponit̃ de ſermone hoc eſt ſermo eius: appetitus in eo eſt melior ꝙ̃ digeſtio. appetitus eni ciboꝝ fit per os ventris: ⁊ hoc natura declinius eſt ad frigus: cum ergo cōplexio vētris eſt frigida cōueniēs eſt ei nāe: ⁊ digō fit p cōcauitatē vētris: ⁊ eius cōplexio eſt calida nā: ergo quādo complexio vētris frigida eſt accidunt ei ex ea oīa que dicit Gal. in ſermone ſuo iſto. VI

Leoniceni ¶ Male ḋo tēperature que morbi rōne ventriculū occupant: hoc differūt ab his que naturales exiſtūt: qm̄ cōtraria: non autē ſimilia appetunt: quemadmodum naturales.

Laurētia. ¶ Intēperies eni ꝓpter egritudinē in vētriculo hic diſſidēt ab his que natiue exiſtūt: ꝙ cōtraria appetunt nō ſil'ia quēadmodū natiue.

Antiqua. ¶ Ex egritudinibus m̃ in vētre diſtēperantie in hoc differunt a naturalibus ſm ꝙ ꝯria cōcupiſcūt ⁊ nō ſil'ia qūēadmodū ⁊ nāles.

Ex arabico ¶ Inter cōplexionē malā accidentē in ventre ex egritudine ⁊ īter cōplexionē eius que eſt natura dñ'a eſt ꝙ hñs cōplexionē mala accidentalē deſiderat ꝙ eſt ꝯriū cōplexioni ventris ſui: nō ꝙ eſt cōueniēs ei ⁊ ſimile ſibi: ſic deſiderat hñs cōplōnē malā fridā ī vētre nā.

¶ In iſto ſermone oſtēdit differētiā Gal. inter cōplexionē malā nāe ⁊ malā per accidēs. Cōplexio eni mala nature impoſe eſt vt ſit egrediēs a latitudine ſanitatis: ⁊ ꝓpter hoc deſiderat hñs eā qḋ ꝯuenit ei ⁊ aſſimilat̃ ſibi. Et cōplexio mala p accidēs poſe eſt vt ſit egreſſa a latitudine ſanitatis ⁊ fiat egritudo. Et curatio malitie complexiōis accidētalis fit per illud qḋ eſt ei ꝯriū: ⁊ iterū mēbrū ſm ꝙ diximus attrahit ſibi ſm ꝙ eſt cōueniēs in diſpōne ſanitatis: ⁊ attrahit ad ipꝫ qḋ eſt ꝯriū cōplexioni ſue in egritudinis diſpōne. Qḋ aūt dixit in vētre itellige illud etiā in alijs mēbris ſm ꝙ diſpoſitio eoꝝ eſt hec eadē diſpoſitio: verūtamē illud nō eſt ſenſatū ꝓpterea ꝙ appetitus nālis in eis eſt tm̄: ⁊ appetitus in ventre eſt cōpoſitus ex virtutibus naturalibus ⁊ ſenſibilibus ſimul. VI.

Membrū ſanum attrahit qḋ eſt ſibi cōueniēs egrum vo qḋ eſt ſibi contrarium.

Leoniceni Cap. 64. ¶ Male aūt tēperature in ventriculo cōiugate: ex cōpoſitione ſimplicium cognoſcunt̃.

Laurētia. ¶ Intemperies autem compoſite ex ſimplicium compoſitione cognoſcentur.

Antiqua. ¶ Scḋꝫ cōplexionē ḋo in vētre diſtēperātie cōpoſite p ſimplicia cognoſcunt̃ cōpōnes.

Ex arabico ¶ Spēꝝ aūt cōpoſitaꝝ cōplōnis male facte in vētre cognitio eſt p ꝯpōnē ſimpliciū ſpēꝝ.

¶ In cōplexione calida ⁊ ſicca in ventre vincente aggregant̃ ſigna cōplexionis calide ⁊ ſigna cōplexionis ſicce. ⁊ in cōplexione gdē ca. ⁊ hu. aggregant̃ ſigna cōplexionis ca. ꝑmixta cū ſignis cōplōnis humide. cōplexio aūt fri. ⁊ hu. ⁊ cōplō fri. ⁊ ſic. ſūt ſm modū quē narrauim⁹. VII.

Leoniceni ¶ Oportet aūt eas que iam ſunt dicte diligēter aduertere: eaſdē ab his que dicent̃ diſtinguētes. Nō ſolū eni ventriculus ſitibundos: ⁊ minime ſitiētes facit: ⁊ frigidi: calidiue potus appetentes: ſed ea quoqꝫ viſcera que in thorace ſunt: vt cor: ⁊ pulmo.

¶ At ḋo diligēter cōſiderare opꝫ que ſunt dicta iterſtinguētes ab his que dicēda ſūt. Nō ſolū eniꝫ ventriculus facit vt ſitias: aut nō vt ſitias: aut vt appetas frigida aut calida: ſꝫ ēt viſcera in thorace condita: cor ac pulmo: aliquid tale efficiunt. Laurētia.

¶ Diligenter ḋo opꝫ adhibere intellectū his que dicta ſunt diſcernētes ea ab his que dicēda ſunt. Nō ſolū eni vēter ſitiētes ⁊ nō ſitientes operat̃: ⁊ frigidū ⁊ calidū potum deſiderantes: ſed etiā ea que circa thoracēꝫ: ⁊ epar: ⁊ cor: ⁊ pulmonem. Antiqua.

¶ Et opꝫ iā vt multū adhibeas ꝯſiderationē in eo qḋ diximꝰ: vt diſcernas īter iſtud ⁊ īter illud qḋ ſumꝰ dicētes: ⁊ eſt qa nō ꝓp vētrē tm̄ fit hō ſitiēs aut nō ſitiēs aut deſiderās potū fridū: aut ḋſiderās potū calꝫ: ſꝫ †ēt fit illḋ ꝓp iſtum qḋ eſt in pectore ſꝫ cor ⁊ pulmonē. Ex arabico

a. i. ſed ꝓpter inſtrumēta ēt fit illud q ſūt in pectore. ſ. cor ⁊ pulmonem.

¶ Qū ex ſignis cōplōnis ca. ⁊ ſic. in ventre nā fit ſitis: ⁊ ex ſignis cōplōnis huiꝰ in vētre per accñs fit appetitus potus frigidi: ⁊ ex ſignis complōnis fri. ⁊ hu. nā in ventre fit paucitas ſitis: ⁊ ex ſignis huiꝰ cōplōnis p accñs in vētre fit appetitus potꝰ cali. ⁊ res iſte accidūt hoī ꝓpter membra alia ſic ꝓpter mēbra que ſunt in pectore. ſ. cor ⁊ pulmonē: dixit Gal. hunc ſermonē de nā ventris donec non erres: ⁊ putes ꝙ ſitis ⁊ appetitus potus frigidi aut potus ca. ſint ſigna ꝓpria cōplexionis vētris: ⁊ Gal. exponit ſermonem ſuum iſtum ⁊ dicit. VIII.

Appetitꝰ potus fri. aut ca. nō eſt ꝓprium ſignū cōplōnis ventris.

¶ Sꝫ q ob hoꝝ ſitiūt calitatē plus īſpirāt ⁊ lōgiꝰ expirāt: atqꝫ eſtū in thorace ſentiūt: nō ſicuti q vētriculi rōne ī illijs calitatē patiunt̃: ⁊ cū potauerint nō ſtatim ſedat̃ ſitis: ⁊ magis cū frigidū hauſerint: ꝙ̃ cū calidū nimis. Refrigerat aūt eoſdē: ⁊ frigidi aeris īſpiratio: que nihil eos iuuat qui vētriculi rōne ſūt ſitibundi: ita ⁊ hi qui ꝯtrario modo ſe hñt a frigida inſpiratione ſenſibilē ſentiūt affectū. Leoniceni

¶ Et hoc maximū fit frigidi pulmonis indicium: vt ḋo frigidum inſpirantes manifeſte dolorem ſentiunt: ⁊ frigiditatem: ita ⁊ caliditas eſt ipſis amica: ſed ⁊ pituite excrementa cum ſcreatu ⁊ tuſſi expuunt. Cap. 65.

¶ Sed qui pre caliditate taliū partiū ſitiunt: aerē inſpirāt pleniorē: lōgūqꝫ efflant: atqꝫ in thorace ſentiunt eſtum: non circa ilia quēadmodū qui pre caliditate vētriculi ſitiūt. Qui etiā bibētes nō ſtatim quieſcunt: ac frigidus potus ſitim eorū potius ſiſtit ꝙ̃ multus calidus. Frigidus ꝓterea aer inſpiratus refrigerat eos: nequaꝙ̃ leuās eos quibus vētriculi calor ſitim affert. Item qui ecōtrario hñt ab inſpiratione frigida inſigniter afficiunt̃: idqꝫ Laurētia.

frigiditatis in pulmone ſignū eſt maximū: ⁊ quēadmodū iſpirādo frigidū perſpicuā ſentiunt frigiditatē ac leſionē: ita calor illis amicus eſt. Excrementa preterea expuunt pituitoſa: ac cum tuſſi excreant.

Antiqua. ℭ Sed ꝓpter hoꝝ caliditatē ſitientes inſpirāt amplius ⁊ exufflant longius: ⁊ ſentiunt ſm thoracē cauma: nō quēadmodū q ꝓpter vētrē ſm hypocūdriū patiunt̄ calorē hi qdem bibētes nō ſtatim qeſcūt: ⁊ frigidus pot⁹ ſiſtit magis eorū ſitiz q̄ʒ multus calidus. refrigerat aūt eos ⁊ frigidus aer inſpiratus: nihil alleuiās ex vētre ſitiētes. ita ſᷓo ⁊ ecōtrario hñtes a frigida īſpiratione ſenſibilr̄ ledunt̄.

ℭ Et maxime hec eſt cognitio in pulmonis friditate quēadmodū frigidū inſpirātes ſentiūt manifeſte leſionem ⁊ infrigidationem. ita calidum eſt eis amicum: ſed etiā flegmaticas ſupfluitates loq̄ntes ⁊ cū tuſſi expuūt.

Ex arabico ℭ Verūtñ ille cuius ſitis eſt ꝓpter caliditatē in iſtis inſtrumētis ipſe attrahit d̄ aere plus. ⁊ eſt in attractione qua attrahit aerē ⁊ in inſpiſſatione ſpatiū ⁊ lōgitudo: ⁊ ſentit in pectore ſuo inflāmationē. nō in eo q̄ eſt ſub hypocūdrijs. ſicut ſentit ille cuius ſitis eſt ex caliditate in vētre: ⁊ qñ bibit ēt nō ſedat̄ ei⁹ ſitis ſtatim: ⁊ potus frigidus ſedat eā plus q̄ʒ ſedet eā pot⁹ multū calidus. Et qñqʒ ſedat ſitim eius cui⁹ eſt hec cōplexio aer frigidus ēt qñ attrahit eū: ⁊ nō ſedat ſitim ei⁹ cā cui⁹ ſitis eſt caliditas in ventre. Et ſilr̄ ille qui eſt ſm cōtrariū huius diſpoſitionis ſentit leſionē ab aere frigido qñ inſpirat eū: ⁊ iſtud eſt ex maioribus ſignificationis ſup frigus pulmonis. ℭ Et ſic hñs hāc diſpōnē qñ attrahit aerē fridū ſētit ex eo leſionē manifeſte: ⁊ fridus ſilr̄ amat attractionēʒ aeris cali ⁊ expuit ſupfluitates flaticas qñ loq̄t̄ ⁊ cū tuſſi.

ℭ Differētiā ponit Gal. inter ſigna vētris calidi ⁊ fri. ⁊ inter ſigna pulmonis ca. ⁊ fri. aſſumpta pp ſitiz donec non fiat error in aliquo eorū. Et ſermo eius eſt itellectus: ⁊ ipſe ēt cōplebit ſermonē in ſignis cōplōnis pulmonis ſicut fecit in ſignis ventris. IX.

Leoniceni Cap. 66. ℭ Pulmonis aūt ſiccitates excremētis vacāt: ⁊ pituita: ⁊ vocem claram efficiunt quēadmodū humiditates obſcurā reddūt: ac raucam: ⁊ cum vehemētius: aut acutius loqui ſtuduerint: tunc intercidunt excrementa.

Laurētia. ℭ At qui pulmōis ſiccitas excremētis vacat: ac pituita neq̄ꝗʒ habʒ vocē clarā: quēadmodū hūiditas obſcurā raucāqʒ vocem emittit atqʒ excremēta icurrūt: vbi clari⁹ loq libeat.

Antiqua. ℭ Siccitas ſᷓo pulmōis ſine ſupfluitate ſūt: ⁊ pure a flegmate: ⁊ vocē hñt clarā: quēadmodū ⁊ humiditates obſcuram quidem ⁊ raucā operātur vocē. Incurrūt aūt eis ſupfluitates magis ⁊ acutius loqui volentib⁹.

Ex arabico ℭ Eius aūt cuius eſt pulmo ſiccus nō eſt ſupfluitas quā expuat: ⁊ vox eius eſt clara. Illius aūt cui⁹ pulmo eſt humidus vox eſt nō clara rauca. Et qñ vtit̄ ex voce q̄ eſt maior ⁊ acutior currūt i cāna ei⁹ plmōi ſupfluitates.

ℭ Ille cuius pulmo eſt ſiccus nā non expuit ſupfluitates flegmaticas neqʒ cū ſermōe neqʒ cū tuſſi neqʒ cū vtroqʒ ſimul: ⁊ ille cui⁹ pulmo eſt hu. expuit ſupfluitates flegmaticas aut cū loq̄la aut cū tuſſi aut cū vtroqʒ ſimul: ⁊ ſignū aliud illi⁹ cuius pulmo eſt ſiccus eſt vox clara: ⁊ illi⁹ cui⁹ eſt hu. eſt vox rauca: ⁊ qñ vtit̄ ēt ex maiore voce ⁊ acutiore currūt in cānā pulmonis ei⁹ ſupfluitates flatice. X.

Leoniceni Cap. 67. ℭ Non tamen ipſa vocis magnitudo a caliditate: ſicuti neqʒ paruitas a frigiditate ineſt. ſʒ altera qdē aſpere arterie latitudinē ſequitur: ⁊ vehementiorem efflatum: paruitas ſᷓo a contrarijs aduenit cauſis.

Laurētia. ℭ Nō tñ vocis magnitudo calore efficit̄ quēadmodū nec paruitas frigore cōſiſtit. Sed hoc amplitudinē aſpere arterie efflationēqʒ vehementiorē. Paruitas ſᷓo ꝯria comitat̄.

Antiqua. ℭ Nō ſᷓo ipſa vocis magnitudo a calitate fit quēadmodū neqʒ ꝑuitas a friditate fit: ſed hᷓ qdē ab āplitudine trachee arterie fit ⁊ ex exufflatiōe vehemētiori: ꝑuitas ſᷓo ꝯria ſeqt̄.

Ex arabico ℭ Verūtñ magnitudo vocis nō fit ꝓpter caliditatē: ſed magnitudo vocis fit ꝓpter amplitudinē cāne pulmonis: ⁊ ſupfluitatē virtutis exitus aeris ex pectore ſubito ⁊ paruitas vocis eſt ſequēs cās q̄ ſunt ꝯtrarie iſtis.

ℭ Propterea q̄ dixerat añ q̄ q vtit̄ ex voce qđ eſt ma⁹ ⁊ acutius: ⁊ cōcurrūt ꝑ illud in cānā pulmonis ei⁹ ſupfluitates: tūc ſignū eſt illud hūiditatis pulmonis ei⁹. Cōſeq̄nter ponit hūc ſermonē ita ⁊ dixit q̄ magnitudo vocis ⁊ paruitas eius nō ſunt ſigna alicui⁹ cōplōnis donec non erret aliqs ꝑ ſermonē ei⁹ ꝑmū. Deinde dicit q̄ magnitudo vocis eſt ſequēs amplitudinē cāne pulmōis: ⁊ ſupfluitatē virtutis exitus aeris ex pectore ſubito: ⁊ paruitas vocis eſt ſequens ſtricturam cāne pulmonis: ⁊ debilitatem virtutis exitus aeris ex pectore ſubito. XI.

Leoniceni Cap. 68. ℭ Quare neqʒ ſemper: neqʒ primū: ſʒ ex accidēti: ⁊ ſolas nāles tēperaturas: nō aūt aduēticias vocis magnitudo: aut ꝑuitas ſeqt̄.

Laurētia. ℭ Quo circa vocis magnitudo: paruitaſqʒ nec ſemꝑ: nec primaria rōne: ſed ex accidēti ſolūqʒ natiuū tēꝑamētū nō aduēticiū ſeqt̄.

Antiqua. ℭ Itaqʒ neqʒ ſemꝑ neqʒ principalr̄: ſʒ ſʒ accidēs ⁊ ex ſolis nālib⁹ craſib⁹ ſupueniētib⁹ nō ꝯſequit̄ vocis magnitudo ⁊ paruitas.

Ex arabico ℭ Nō ergo opʒ ſemꝑ vt ſequat̄ magnitudo

vocis: ⁊ eius puitas calitatē ⁊ friditatē: neq̄ꝫ etiā qñ cū magnitudie vocis ei⁹ ſunt calitas ⁊ frigiditas eſt illud ex eis ipſis ſignū: verū tamē nō eſt ex eis niſi ꝑ accñs: ⁊ ſequit̄ illud cōplexio nālis: nō cōplexio accidentalis.

¶ Jam diximus ꝙ caliditas qñ eſt addita nā dilatat mēbrū: ⁊ qñ eſt frigiditas addita nā ↄſtringit mēbrū: ꝓpter hoc ḡ accidit vt mutet̄ vox in magnitudine ⁊ paruitate a cōplone cāne pulmonis: nō per eſſentiā ſed per accidēs: qm̄ calitas nālis qñ eſt addita in hoc mēbro dilatat ipꝫ: tūc ſi eſt vtus pectoris fortis extrahēs aerē ſubito fit vox magna: ⁊ ſi nō eſt fortis nō eſt vox magna. Et ſi fridiitas nālis cōſtringit cānā pulmonis: tūc ſi vtus pulmonis eſt fortis expellēs aerē vice vna eſt ab illo vox acuta: ⁊ ſi nō expellat ipſum ſequit̄ ipſum vox parua: nō eſt ḡ magnitudo ei⁹ neq̄ꝫ puitas ſignū ꝓpriū alicui⁹ caliditatis neq̄ꝫ frigiditatis: ſed ſunt ſigna ꝑ accidēs. Cōplexio aūt contingens.i. frigida per accidēs nō imprimit oīno aliqd in magnitudine vocis: neq̄ꝫ in paruitate ei⁹ niſi aſſiduet̄: ⁊ ſtet in membro vocali loco cōplexionis radicalis. XII.

Leoniceni ¶ Quoniã eteniꝫ talia īſtrumēta tēperature rōne ſūt facta: ad hec aūt ↄſequit̄ huiuſmodi vox. Jdcirco ↄtingit ex voce de nāli temperatura

Cap.68. ratiocinari. ¶ Nā ⁊ lenis vox: arterie lenitatem ↄſequit̄: ſicuti ⁊ aſpera aſperitatē. Lenitas igit̄ arterie moderatā ſequit̄ tēperaturā: aſperitas ꝟo ſiccitatē. Aſperitas eteni fit ab inequalitate duri corꝑis: arteriā ꝟo duraꝫ ſimilariū partiū ex qbus cōſtat ſiccitas: īequaleꝫ ꝟo diſperſe in eiſdē humiditatis defect⁹.

Cap.69. ¶ Eodē mō neq̄ꝫ acuta nā vox ſine anguſtia fauciuꝫ: neq̄ꝫ grauis ſine latitudine fieri pōt. Anguſtia igit̄ ab īſita: atq̄ꝫ īnata naſcit̄ frigiditate: latitudo aūt a caliditate. Differentijs igit̄ naturaliū vocū he que ex affectu aliquo fiunt: ſunt ꝓportionales: que ⁊ ipē īdicia ſūt cauſarū a quibus oriuntur: de qbus in libris de voce ſufficienter diſtinxi.

Laurētia. ¶ Opificia eni tēperamēto tali extiterūt. Jdcirco talis vox comitat̄: ex voce p̄terea natiuū tēꝑamentū colligas licebit. ¶ Eteni vox lenis arterie ſeq̄t̄ lenitatē: quēadmodū aſpa aſperitatē. Arterie igit̄ lenitas temperamēti ſequit̄ mediocritatē: aſꝑitas ſiccitatē. Aſperitas eni corꝑis ineq̄litate efficit̄ ſiccioris: arteriā aūt durā ſimilariū ipſius partiū ſiccitas. Jnequalē ꝟo diſperſi humoris inopia facit. ¶ Silr̄ mō neq̄ꝫ acuta vox ꝑ nām ſine anguſtia fauciū: neq̄ꝫ grauis ſine amplitudine fieri pōt. Anguſtia igit̄ natiue frigiditatꝭ alūna eſt: amplitudo caliditatis. Cetez diſcrimina vocum per affectiones efficiunt̄: ꝙ proportione reſpondeant naturalibus. Nam ⁊ illa efficientium cauſarum indicia ſunt: de qbus in libro de voce abunde perpenſuꝫ iā eſt.

¶ Quoniã ꝟo huiuſmodi organa ꝓpter craſim facta ſūt talia.ſ. ampla vel ſtricta talis vox cōſequit̄: ⁊ ꝓpterea ex voce eſt aliquid de nāli craſi colligere. ¶ Eteni vox lenis lenitatē trachee arterie ſequit̄: ⁊ aſpera aſperitatē. Lenitas ꝟo arterie contēꝑerantiā craſeos ſequit̄: aſperitas ꝟo ſiccitatē. Aſperitas ſiqdē īequalitas q̄dā eſt ſꝫm corpus durum. Arteriã ꝟo opat̄ durā omiomeron partiū eius ſiccitas: inequalē ꝟo eius diſperſe humiditatis indigētia. ¶ Ad eūdē ꝟo modū neq̄ꝫ acuta vox nā ſine anguſtia gutturis: neq̄ꝫ grauis ſine latitudine fieri pōt. Anguſtia eni nālis filia eſt frigiditatis: amplitudo ꝟo caliditatis. ꝓportionabilr̄ ꝟo naturalib⁹ diffīs vocuꝫ que ſꝫm paſſionē ꝑficiunt̄ cognitiones exiſtētes efficientiū cāꝝ: ſunt de qbus oīb⁹ in his que de voce dicta ſunt ſufficienter determinatū eſt. — Antiqua.

¶ Quod eſt: qa cuꝫ mēbra officialia nō ſunt ſꝫm diſpōnē ſꝫm quā ſunt niſi ꝓpter cōplexioneꝫ ſuā ⁊ diſpoſitio vocis fit ſequēs diſpōnē mēbrorꝫ officialiū: opꝫ ꝓpt̄ hoc ꝙ cōpares ex voce ſꝫm cōplexionē ſuā nāleꝫ: idē eſt ꝙ vox lenis ſeq̄t̄ lenitatē cāne pulmōis: ⁊ vox aſpa ſequitur aſꝑitatē ei⁹: ⁊ lenitas cāne pulmōis ſquit̄ equalitatē cōplonis ſue: ⁊ aſꝑitas eius ſequit̄ ſiccitatē ipſius. qđ eſt: qa aſꝑitas non eſt niſi diuerſitas in corꝑe duro. Et nō fit cāna pulmonis dura niſi ꝑꝑ ſiccitateꝫ mēbroꝝ ſiliūm partiū ex qb⁹ eſt cōpoſitio eius: ⁊ nō fit in ea diuerſitas niſi ꝑꝑ diminutionē humiditatis ſparſe in ea. Et ſilr̄ iterū vox acuta nā nō eſt poſſe vt fiat niſi cū ↄſtrictiōe cāne pulmonis ⁊ epigloti: vox grauis nō fit niſi cum amplitudie ei⁹: ⁊ ſtrictura ei⁹ gñat̄ ex frigore ei⁹ inato: ⁊ amplitudo eius gñat̄ ex calitate ipſi⁹ inata: ⁊ ſꝫm cōꝑationē ſpēꝝ vocis nāliū ſūt ſpēs que accidūt ꝑꝑ egritudines: ſiūt ḡ ⁊ illa ſigna ſignificātia cauſas faciētes eas. Jā ergo determinauim⁹ oīa illa determinatione ſufficienti in libro noſtro de voce. — Ex arabico

¶ Jn hoc ſermone oſtēdit Gal. ꝙ lenitas vocis fit ꝓpter humiditatis multitudinē ſparſe in mēbro. nā ipſa rorat ⁊ humectat ipſum: ⁊ qñ minuit̄ exiccat̄ mēbruꝫ ⁊ gñat̄ in eo aſperitas. qđ eſt: qa ptes eius remanēt eleuate: qm̄ loca in quibus erat humiditas euacuant̄ ab humiditate: q̄re diuerſificat̄ ſitus partiū eius. accidit ḡ aſperitas: ⁊ hec humiditas qñ addit̄ ad eā eleuant̄ loca ei⁹. diuerſificant̄ ergo partes cāne pulmonis: ⁊ accidit ex hoc vt aſperetur vox. Et dīa iter illā ⁊ p̄mā eſt: qa cum hac eſt raucedo ⁊ ſputū ſuꝑfluitatū flegmaticarū. Et qñ res iſte ſunt expoſite: tūc iaꝫ faciūt etiā egritudines mutationis in voce ab eiſdē cauſis: ⁊ curatio cuiuſlibꝫ eaꝝ eſt per eās ↄrias. Jntellige ḡ illud: ⁊ tunc eſt ſermo eius intellectus. XIII. — De lenitate vocis.

Reliq̄ue

Leonicenꝰ ¶ Relique ꝟo partes aīalis interiores exilia hn̄t tēperature idicia. Tentādū tm̄ ea ex iuuātibꝰ atqꝫ nocētibꝰ agnoſcere: ac ꝑterea nālium potētiarū oꝑationes. Dictū ꝟo eſt in tertio de cauſis accidētiū: ꝙ cuiuſqꝫ potētie ꝟtus: ꝛ vitiū temperatura principalis exiſtat. Temperaturarū itaqꝫ indicia iam explanauimus.

Laurētia. ¶ At alie corporis partes aīalis iteriores obſcura temperamēti idicia hn̄t. Sed enitēdū tamē eas cognoſcere ex his que iuuant ac nocent: atqꝫ etiā naturaliū virium actionibus. Dictum eſt tertio libro de cauſis accidētiū: vt pregreſſum tēperamentū: virtus ac vitiū vniuſcuiuſqꝫ facultatis exiſtat. Ac de temperamentorum ſignis dictum iam eſt.

Antiqua. ¶ Alie ꝟo aīalis partes que itrinſecus ſūt nō leues craſeos hn̄t cognitiones. Tentādū eſt tm̄ ea per adiuuantia ꝛ nocentia cognoſcere. amplius ꝛ ſm̄ nālium potētiarū oꝑationes. Dictū eſt autē in tertio loco de cauſis q̄ vniuſcuiuſqꝫ potentie ꝟtutis ꝛ vitiȷ̄ dn̄atrix eſt craſis. Craſeos igit̄ cognꝰes ꝛ ſpēs dicte ſūt.

Ex arabico ¶ Reliquoꝝ mēbroꝝ cōplōnis ſigna ſuꝑ eaꝫ ſignificātia ſunt occulta: verūtamē cōuenit tibi vt inde coneris ſm̄ diſpoſitionē vt ſignifices ſuꝑ ea per ea per que iuuant ea ꝛ nocent eis: ꝛ per operationes ꝟtutū eaꝝ naturaliū. Operationes aūt ꝟtutū nāliū iam dicte ſūt in tertio tractatu microtecbni in cauſis ꝑ q̄s cōplexionis fit rectificatio cuiuſqꝫ illaꝝ virtutū. Et bonitas earū eſt ꝑ quā cōplexioneꝫ etiam fit ꝛ corruptio earū ꝛ ipſaruꝫ malitia. Et ego quidem iaꝫ compleui rememorationem ſignorum complexionis.

¶ Iſte ſermo cōis eſt cōprehēdēs canones ſignoꝝ cōplexionū mēbroꝝ interioꝝ. Et ſunt tres canones. vnus eoꝝ eſt per illud qꝺ iuuat illa mēbra. nā qn̄ nos videmus aliquid cōferre eis: extrahimus ꝑ illud cōplexionē eorū. Et ſcꝺs eſt ꝑ illud qꝺ nocet eis mēbris. nā qn̄ videmus aliquid nocere illis mēbris: per illud extrahimus cōplexionē eoꝝ. Tertius eſt ꝑ operationes ꝟtutū eoꝝ nāliū. nam qn̄ mutant̄ ſcimus ex mutatione eoꝝ ꝙ cōplexio eoruꝫ iam mutat̄. Membra aūt iteriora que nō dixit Gal. nominibꝰ ſuis ꝛ ſignis cōplexionū ſuaꝝ in eo qꝺ ꝑterijt ſūt inteſtina ꝛ renes ꝛ veſica ꝛ matrix ꝛ barbalō vrine .i. virides porꝛ ꝛ diaphragma: ꝛ fel: ꝛ ſplen: ꝛ reliq̄ mēbra ſiliū partiū intrinſeca: quoꝝ eſſe nō expoſuit in eo qꝺ preterijt.

Per frigidi- tatē nō operā- ꝟtutes nāles. ¶ In canone aūt alio ſumpto ex oꝑationibꝰ ꝟtutū nāliū eſt nece intelligē in tractatu 3° ex tractatibꝰ ſuis: in cauſis. qꝺ eſt: q2 oſtēdit in hoc libro ꝙ ex ꝟtutibus nālibus non eſt aliq̄ penitꝰ que operet̄ ꝑ frigꝰ: ꝛ ꝙ ipſe nō operant̄ niſi ꝑ calitatē qn̄ ſit cōpar humiditas aut ſiccitas: ꝛ ꝑ eiꝰ additionē ꝛ diminutionē eoꝝ opat̄ vnaq̄qꝫ ꝟtus. v.g. attractiue ꝯplō q̄ opat̄ eſt calitas q̄ eſt plus ꝛ ſiccitas tēperata: ꝛ retētiue calitas eq̄lis: ꝛ ſiccitas que eſt plus. Digeſtiue ꝟo calitas addita ꝛ humiditas tēꝑata ꝛ expulſiue calitas ꝛ humiditas tēꝑate. Intellige ḡ illō ꝛ nō errabis ſicut errauit Dyhēmeſange: ꝛ Iſaac iſraelita: ꝛ qui tenēt ſnias amboꝝ ꝛ putāt ꝙ retētiua opet̄ ꝑ frigus ꝛ ſic. ꝛ expul. ꝑ frigꝰ ꝛ hu. Hoc eſt ḡ vltimū ſmonis i ſignis cōplōnis mēbroꝝ. Et māifeſtū eſt ꝙ q ſtudet ꝛ exercet̄ in oibꝰ que narraui nō occultabit̄ ei modus: neqꝫ cauſa ſignorū ois cōplōnis ſiue ſit nālis in quibuſdā mēbris: aut accidētalis: aut in diſpōne que nō ꝓportionat̄ neqꝫ ad ſanitatē neqꝫ ad egritudinē. Iā ḡ cōpleuit ſigna gn̄is ꝑmi .ſ. complexionis: ꝛ remanēt duo alia gn̄a .ſ. genus ſumptū in mēbris officialibus: ꝛ genus cōmune in membris ſimilium partium: ꝛ membris officialibus. XIIII.

¶ Circa magnitudinē ꝟo vel formationē: vel numerū: vel ſitum: quecūqꝫ quidē ſenſibus ſubijciunt̄ errata: cognitu facilima ſunt: que autē ſenſu percipi nequeūt: quedā cognitionem hn̄t difficilē: quedam ꝟo facilem. Leonicenꝰ Cap. 70.

¶ Partes que magnitudine aut figmēto: aut numero: aut poſitione ſunt impedite: q̄cūqꝫ ſubiacent ſenſibus cognoſci facile poſſunt. Quecūqꝫ ꝟo nō ſubiacēt ſenſibus aut difficulter cognoſci: aut nullo pacto poſſunt. Laurētia. Cap. 56.

¶ Que ꝟo ꝓpt̄ magnitudinē aut plaſmationē: aut numeꝝ: aut poſitionē labunt̄ ita ſe habent. Quecūqꝫ igit̄ cadunt ſub ſenſu: cognoſci facilia ſunt. Eoruꝫ ꝟo que nō cadunt ſub ſenſu: hec quideꝫ difficilia ſunt ad cognoſcēdum: hec ꝟo ignota ſunt. Antiqua.

¶ Membroruꝫ que leſa ſunt in magnitudine ſua: aut in forma ſua: aut in ſuo numero: aut in ſitu ſuo: quecūqꝫ ſub ſenſibus cadunt eoꝝ cognitio eſt facilis. Eoꝝ ꝟo que ſub ſenſibꝰ nō cadunt: alia ſunt quoꝝ cognitio eſt difficilis: alia quoꝝ cognitio oīno impoſſibilis. Ex arabico

¶ Poſtq̄ cōpleuit cognꝰē canonū ſignoꝝ oīuꝫ ois cōplexionis ſiue ſit in corꝑe ſiue in aliquo mēbroꝝ: ꝛ eſt ꝑmū genus leſionis nā: icipit hic in cognitione canonū ſignorū gn̄is ſcꝺi ex gn̄ibꝰ leſionū nā: ꝛ eſt illud qꝺ fit in cōpōne mēbroꝝ officialiū: ꝛ dicit ꝙ ſignoꝝ huius gn̄is ſunt tres ſpēs: quaꝝ vna eſt facilis cognꝰis: ꝛ h̄ eſt que cadit ſub ſenſu. hec enī nō idiget niſi ſtudio per viſuꝫ tm̄: ꝛ ſcꝺa idiget vt extrahat̄ eiꝰ cognitio ex eo qꝺ ꝯtinet ꝛ cōprehendit. h̄ eſt difficilis cognꝰis: verūtn̄ eſt poſſibilis. Tertia aūt cognitio eſt ipoſſis oīno: ꝛ nō eſt i ea poſſe niſi eſtimatiōe ꝓpinq̄ nā: ꝛ ipſe exponit has tres ſpēs in ſequētibꝰ. XV.

Leonicenꝰ ¶ Capitis igitur magnitudo ac figura: ꝛ cerebri ſimul: in ꝓpatulo ſunt: ꝛ de his antea diximus: ſic ꝛ que thoracis ſūt: ꝛ quecūqꝫ ad ſcapulas: ꝛ humeros: vel brachia: vel cubitos: vel extremas manꝰ: vel coxas; vl̄ femora: vel tibias: vel pedes attinent: non eſt difficile agnoſcere: ſiue ſm̄ formationeꝫ: ſiue ſm̄ magnitudinem: ex his aliquid nō recte ſe habeat: ſiue ſm̄ numerum: vel partium: ex quibus conſtant compoſiturā: ſingularū etiam operationis detrimenta facile patent.

Laurētia. ¶ Capitis igitur magnitudo ac figura ſimul cū cerebro perſpicua eſt: vt antea docuim⁹: atqꝫ etiam figura: magnitudoqꝫ thoracis ſimili modo ſcapule: humeri: brachia: cubit⁹: ſumme man⁹: coxe: femora: tibie pedes: vtꝝ ſint figmēto: numero: magnitudine an pōne ſimplicium impedita: cognitu nequaq̄ʒ difficile eſt. Item leſiones operationum: in vnoquoqꝫ perſpicue ſunt.

Antiqua. ¶ Capitis igitur magnitudo ⁊ figura: ⁊ cum eo cerebri manifeſta eſt vt prius dictum eſt: ſm hoc ꝟo ⁊ thoracis: ita ꝟo ⁊ queciiqꝫ habuerit ſꝫ homo plātas: aut humeros: aut brachia: aut cubitos: aut ſūmas manus: aut hyſchion: aut ſuras: aut pedes: non eſt difficile cognoſcere: ſiue ſm plaſmationē lapſum ſit aliquid taliuꝫ: ſiue ſm magnitudinē: ſiue ſm numerum aut ordinationeꝫ componentium eā. Manifeſte ꝟo ⁊ operationum in vnoquoqꝫ ſunt leſiones.

Ex arabico ¶ Magnitudinis capitis ⁊ figure eius ⁊ magnitudinis cerebri cū illo ⁊ figure eius illud omne eſſe manifeſtuꝫ eſt: ⁊ iam noiauimus illud ante: ⁊ ſimilr̄ eſt diſpoſitio in pectore: ⁊ ſm hoc exemplū nō eſt difficilis cognitio eſſe ſpatularū ⁊ humeroꝝ ⁊ adiutoriorūʒ ⁊ brachioꝝ: ⁊ volarū: ⁊ ancharum: ⁊ coxarū: ⁊ crurum ⁊ pedum. fit autē nocumentuꝫ in vnoquoqꝫ horum in forma: aut in quātitate aut numero: aut in compoſitione partiū que ſunt in vnoquoqꝫ eorū ex quibus ipſum eſt compoſitum: ⁊ nocumentū cuiuſlibet horū operationis eſt manifeſtum.

¶ In hoc loco oſtēdit Galenus ꝙ ſigna eius qḋ accidit ex nocumēto in compoſitione cuiuſlibet membrorū apparentiū ſenſu ſciunt̄ per ſenſum: ⁊ ſigna eius qḋ accidit ex nocumēto in cōpoſitione cuiuſlibet membroꝝ interioꝝ que cōtinēt ⁊ comprehendunt membra apparētia ſciunt̄ ex membris cōſimilibus ſenſatis que cōtinēt ipſtꝫ. Cui⁹ exemplū eſt cerebrū. ipſum enī eſt membrū iterius ⁊ cōtinetur: ⁊ comprehēdunt illud oſſa capitis: ergo ſm illud ſm ꝙ ſunt figure horūʒ oſſium ſequit̄ illud etiā cerebrū: ⁊ ſimiliter etiā pectus. magnitudo aūt ei⁹ ⁊ ipſius paruitas qñ ſūt nō ſequētes illō ſm ꝙ ſunt ſpōdiles dorſi: nūc ipſa ſunt duo ſigna quātitatis pulmonis ⁊ cordis. XVI.

Leoniceni ¶ Que aūt itra corp⁹ ſūt nō oīa pn̄t agnoſci.

Laurētia. ¶ Ad partes corporis interioris cognoſci nō omnes poſſunt.

Antiqua. ¶ Ea ꝟo que intra corpus ſunt non oīa ſunt cognoſci poſſibilia.

Ex arabico ¶ In membris auteꝫ interioribus omnibus: non eſt poſſibile cognoſcere eorum eſſe.

¶ Poſtq̄ʒ euigilare fecit nos ſuper ſigna nocumēti in cōpoſitionibus membroꝝ apparentiū: ⁊ ſuper ſigna nocumenti in cōpoſitione eius qḋ eſt ex membris interiorib⁹: verūtamen continent illud: ⁊ cōprehendunt ſuper ipſum membra apparentia: ⁊ proportionauit etiaꝫ hoc ad illud qḋ cadit ſub ſenſu: dicit hunc ſermonē vt faciat ſcire per ipſum eſſe ſignoꝝ membroꝝ interiorū: quia etiā ipſa diuerſificant̄ diuerſitate alia. XVII.

¶ Cuiuſdam enim ventriculum adeo paruū ac rotundum: ac pronum ſm ilia ſitum habētem inſpexi: vt manifeſte ex circūſcriptione propria: ⁊ videntibus: ⁊ tangentibus appareret. Leoniceni Cap.71. ¶ Sic ⁊ cuiuſdam veſicam contingit intueri: ita expoſitam: ac paruā: vt ſi quando vrinam tardius excerneret: tumor quidā circūſcriptus manifeſte cerneretur: nō tū aliud ex interioribus quicq̄ʒ mihi vnq̄ʒ manifeſtū prebuit indicium. Cap.72. Tentare aūt opꝫ q̄ʒmaxie fieri poteſt virtutem ipſorum: ac vitium: ⁊ ſi non certiſſima ſcientia: artificioſa ſaltem coniectura comprehendere.

¶ Vidi enim ventriculū cuiuſdā ita paruum rotundum: ac propenſum in ilia: vt propria circūſcriptio perſpicue appareret ſpectanti ⁊ attrectāti. Laurētia. ¶ Nec ſecus vidi veſicā ita poſitam: vt ſi quādo vrine ſecretio cunctaretur moles circūſcripta perſpicue appereret. Nulla alia pars interior perſpicuaꝫ aliquādo mihi prebuit cognitionē: ſꝫ eniti virtutē cognoſcere ꝓut fieri pōt: ac vitiū earuꝫ q̄ʒq̄ʒ nō firma ſcientia ſed artifici coniectura cōueniet.

¶ Ventrem ſiquidem cuiuſdam ita paruum ⁊ rotundum ⁊ propenſum iuxta hypocundriuꝫ vidi: vt manifeſte appareret ſm circūſpectionē ꝓpriam ⁊ videntibus ⁊ tangentibus. Antiqua. ¶ Similr̄ vidi ⁊ veſicaꝫ cuiuſdā extra poſitam ⁊ paruā: ita vt ſi aliquādo tardaret ad egeſtionē vrinarum tumor circūſcriptus appareret manifeſte: nō tamē aliorū que itrīſecus ſunt manifeſtā dedit mihi cognitionē aliquādo. Tentare tamē opꝫ cognoſcere vt poſſibile eſt per virtutem ⁊ vitium eorum: ⁊ ſi non ſm diſciplinam certam: ſed ſm coniecturam quandam artificialem.

Ex arabico ¶ Stomachū quidem iam vidi in quodā homine paruuꝫ rotundum eminentem in locis que ſub hypocūdrio ſūt donec declaret̄ aſpicienti ipſum ⁊ tangenti terminus eius ꝓprius ſm rotunditatē declaratione ſufficiēti. ¶ Et ſimilr̄ vidi veſicam eminentem paruā ita ꝙ quādo habens eam tardaret parum ab vrina: apparebat in loco eius iflatio determinata termino manifeſto. De reliquis aūt membris interioribus nō ſcio ꝙ aliquid apparuerit mihi

rit mibi

rit mihi ex eis apparatione manifeſta: verū tamē oportet vt conemur ī quantū poſſum⁹ vt ſciamus ſalutem eorum ⁊ eoꝝ corruptionem: ⁊ ſi non eſt poſſibilis eoꝝ cognitio cognitione vera: tunc ſaltem eſt per eſtimationem propinquam.

¶ Diſtinxit in hoc ſermone Gal. inter ſigna nocumentorū compoſitionis īteriorū membroꝝ: ⁊ euigilare fecit ſuper vnumquodqȝ eorū ⁊ dixit: ꝙ ex eis ſunt quorū cognitio eſt poſſibilis in quibuſdam corporibus: ⁊ ſunt membra in quibus eſt poſſibile vt emineāt ⁊ eleuetur ſuper illud qḋ cōtinet ea extrinſecus ⁊ illis ſimilia: ⁊ ex eis eſt quorū cognitio penitus eſt impoſſibilis per ſigna manifeſta: ⁊ ſunt membra in quibus impoſſibile eſt vt emineat ⁊ eleuetur quod eſt ſuper ea: ita vt non ſit poſſibile in eis cognoſcere ſigna eorum: quādo nō eminent neqȝ eleuantur qḋ eſt ſuper ea. redit ergo eſſe eorū ad hoc vt fiat cognitio ſignoꝝ eorū per eſtimationē ꝓpinquā. ⁊ illius exemplum ſunt ſtomachus ⁊ veſica cum in quibuſdam hoīb⁹ emineat: ⁊ eleuetꝰ qḋ ſuper eos eſt de muſculis: poſſibilis eſt cognitio ſignoꝝ eorū ex figura muſculoꝝ: qui ſunt ſupra ea: tūc nō eſt cognitio ſignoꝝ eoꝝ poſſibilis niſi per eſtimationē propinquā: ⁊ illud eſt cauſa quare nos inquiſiuimus cognitionē ſignoꝝ vtriuſqȝ: ſicut inquirimus cognitionē alioꝝ ſignoꝝ ab vtriſqȝ ex mēbris interioribus: quorum nihil cadit ſub ſenſu: non enī eſt via ad cognitionem ſignoꝝ horum membrorū ſignificantium ſuper nocumenta eorum natura ſm veritatem: ⁊ non cognoſcunꝰ ſigna eorū niſi per eſtimationē ꝓpinquā veritati. ⁊ Gal. vigilare fač ſup hāc eſtimationē ꝓpiquā ⁊ dicit. XVIII

Leonicení Cap. 73. ¶ Veluti: exempli gratia: in epate. Vidi eniȝ aliquos: ⁊ quidē ꝗ́plures quibus vene erāt anguſte: ⁊ totum corpus colore priuatuȝ: ꝙ ſi pluſculuȝ cibi aſſumpſiſſent qui preſertim flatibus excitandis aptus eſſet: ⁊ craſſus: ac tenax: nōnulli quidem veluti pondus qḋdaȝ inſidens: atqȝ ſuſpenſuȝ in profundo dextre iliorum partis ſentiebant: nōnulli ꝟo quādā cum dolore tentionem. In his quideȝ veriſimile eſt epar eſſe paruum: atqȝ anguſtos meatus habere.

Laurētia. ¶ Agamus de iecore gratia exēpli. Vidi non paucos iam habere venas anguſtiores ac totum corpus decolor: qui ſi pauloplus accepiſſent cibi potiſſimum inflantis craſſi ⁊ glutinoſi: quaſi pondus poſitū: ac pendens circa dextrum ilium in profundo ſentiebāt aut triſtem extenſioneȝ. In his igitur par eſt: vt iecur paruū: anguſtūqȝ meatibus habeat.

Antiqua. ¶ Velut ſi ita accidat epati vidi quoſdam iaȝ ⁊ multos graciles quidem venas habentes: ſicut colore vero vniuerſuȝ corpus: ⁊ ſi paulo amplius cibi intulerint ⁊ magis ſi ſint inflantia ⁊ ſpiſſa ⁊ glutinoſa: hos quideȝ velut quodam pondere impoſito ⁊ ſuſpenſo ſm dextrum hypocundrium ſentientes in profundo: hos ꝟo cum extenſione quadam dolentes. in his ergo conueniens eſt paruū eſſe epar ⁊ anguſtum in ſuis exitibus.

¶ Et ego pono tibi exemplū in epate. iam enī quoſdā vidi quorū numer⁹ eſt mult⁹: quoꝝ vene erant ſtricte: ⁊ colores eorū in toto corpore erant ſedi: ⁊ ſi ſumebant de cibo ſuperfluitatē ꝑcipue ſi cibus erat inflatiuus groſſus viſcoſus: ſentiebant quidā eorum in latere dextro ab eo qḋ eſt ſub hypocundrijs ꝗ̄ſi in profundo eſſet res grauis poſita ſuper aliquid ⁊ ſuſpenſa cum aliquo: ⁊ ſentiebant ꝗdam eorum tenſionem doloroſam. Eſtimaui ergo ſuper iſtū cuius eſt hec diſpoſitio ꝙ epar eius paruū eſt ſtrictorum meatuū. Ex arabico

¶ Eſtimauit Gal. eſtimatione propinqua veritati: ſciꝫ ꝙ epar eſt paruum ſtrictoꝝ meatuū ex tribus rebus. vna earū eſt ſtrictura venarū. nam cum vene naſcanꝰ ex epate: ſignificat ſtrictura earū paruitateȝ eius: ⁊ quādo epar eſt paruum: meatus eius ſunt ſtricti. Et ſcḋa eſt ex colore ſedo. hoc enim ſignificat frigus complexionis epatis. Et tertia eſt ex eo qḋ facit cibus inflatiuus groſſus ⁊ viſcoſus: hoc eniȝ ſignificat ſtricturā meatuū epatis. ſignificat etiam paruitatē eius ⁊ ſtricturā meatuū epatis. qḋ eſt ꝗ facit in eo oppilationes accidere ⁊ groſſitudines ꝗ̄ ſequūtur oppilationes tenſio eorū: ⁊ facit groſſitudo eoꝝ dolorem grauem ⁊ nō faceret iſte cibus illud accidere in epate niſi eſſent meatus eius ſtricti: ⁊ non eēt vt meatus epatis eſſent ſtricti ſi non eſſet paruitas eius. XIX. De ſigno paruitatis epatis

¶ Alterum vidi cuius totus habitus pituitā pre ſe ferebat: quotidie tamen bilem ruffam euomebat. Cenſui igitur inſpicienda alui excremēta: in quibus minimū bilis apparebat. Quare coniectura quadā comprehendi euȝ meatum qui bilioſum egurgitat humorē nō minimā eiuſdem parteȝ ad imum ventriculi locū: quē greci pyloron. i. hoſtiariuȝ vocant effundere: vt in quibuſdā apparet aīalibus. Leonicení Cap. 74.

¶ Vidi preterea alium pituitoſuȝ quidē tota habitudine vomere ſingulis dieb⁹ croceā bilem. Noui igitur oportere ſcrutari excrementa ipſius: ac paruȝ bilis habebāt. Exiſtimaui igitur meatū emittenteȝ humorem ſelleum non paruam ſui partem ad hoſtiolum ventriculi qḋ piloꝝ noīant: trāſmittere: quēadmodū in quibuſdā accidit animalibus. Laurētia.

¶ Alterum autem vidi flegmaticū totuȝ ſm habitudinem: vomentem ꝟo quotidie choleram pallidā: agnoui ergo oportere me egeſtiones eius videre: ⁊ minimum habuerunt fellis. Cognoui ergo ex hoc ſigno ſeleum humorem emitentem poruȝ non paruam eius partem in pileron ventris tranſmittere: vt in quibuſdam apparet animalibus. Antiqua.

Ex arabico ¶ Et vidi virum in cuius toto corpore erant teſtimonia victorie flegmatis: ꝛ cum illo vomebat omni die cholera citrina. Uidi ḡ ꝙ oportebat me aſpicere ꝛ cõſiderare diſpoſitionem egeſtionis eius: ꝛ vidi choleram in egeſtione paruã valde. Judicaui ergo in hoc viro ꝙ ex meatibus in quib⁹ expellitur cholera procedit pars magna ad inferiorẽ ptem ſtomachi: ꝛ eſt locus quẽ dicũt medici portanarium: ſicut iam vidimus in quibuſdam animalibus illud.

De ſignis effuſionis cholere ad inferiorem partẽ ſtomachi. ¶ Eſtimauit Gal. ſcḋo eſtimatiõe ꝓpinqua veritati ꝙ ex meatib⁹ ex quibus expellit̃ cho. procedit pars magna in inferiorẽ partẽ ſtomachi ex tribus reb⁹. Una earũ eſt ꝙ vidit teſtimonia flegmatis vincẽtis in corpe viri: ꝛ hoc nõ ſignificat ꝙ corpus ſit cholericũ. Et ſcḋa ſignificatio eſt ex vomitu cho. ci. in oĩ die. hoc enĩ ſignificat cho. q̃ aggregata eſt in ſtomacho. Et tertia eſt ex ↄſideratione egeſtionis. hic enĩ exigit vt ſit effuſio cho. ci. ꝛ eius exitus cũ ea omni die: ꝛ illud iam pꝛiuatũ erat. Poſtq̃ȝ ergo aggregate ſunt iſte tres res: ꝛ iam viderat hic in quibuſdã aĩalib⁹ per anathomiã: iam cõuenit vt ſit pars meatuũ cho. ampla effundẽs cho. i ſtomacho: eſtimauit ḡ ꝙ ex iſtis meatibus amplis in illo viro venit pars maior ad inferiorẽ partẽ ſtomachi ꝛ fundit in eo cho. ꝛ euomit ille omni die. Sciuit ergo ꝑ hãc eſtimationẽ ꝙ erat flegmatici corpis: ꝛ ꝙ illḋ qḋ veniebat ex eo omni die nõ ſignificauit in eo victoriã cho. naturalis: ſed amplitudinẽ eius qḋ ↄiũgit̃ cum ſtomacho ex poꝛo kiſtis fellis. XX.

Leoniceni ¶ Ex quibus id conſtat: ꝙ plurimũ ad eoꝝ que latent ſenſum: cõfert cognitionẽ: ea que ex ſectionis iſpectione habet̃ peritia: ꝛ operationũ: atq̧ vtilitatũ inuẽtio. Quicũq̧ igit̃ facultatẽ dignoſcendi huiuſcemodi corpora que ita lapſa ſunt cõſequi cupit: opꝫ ipſuꝫ in ſectionibus: ac in operationũ: atq̧ vtilitatuꝫ inuẽtionibus exercitari. Scripſimus ꝟo de omnibus ſeorſuꝫ in tractatibus aliis: de qb⁹ in fine libꝛi oĩno ꝓpoſuim⁹ facere mẽtionẽ: vt diſcendi cupidi intelligant quecũq̧ diſcẽ optarit: ex quonã poſſint haurire tractatu.

Laurẽtia. ¶ Ex quibus perſpicuũ eſt vt in his que ſenſu cognoſci nõ queunt cognitio diſſectionis operationũ ꝛ vſus partiũ admodũ ↄducat. Si cui ergo libet vt eſt dictũ cognoſcẽ ipedita corpa diſſecandi exerceat arteꝫ ꝛ operationes: vſuſq̧ partium cognoſcat. Sed de vtriſq̧ ſeorſum dicato volumine docuim⁹: de quibus in fine libꝛi dicet̃: vt artis ſtudioſi ſcire valeant: ex quo nam libro talia precepta colligere conueniat.

Antiqua. ¶ Ex quib⁹ manifeſtũ eſt ꝙ in remotis a ſenſibus valde ꝓficit ad cognitioneꝫ ex anathomiis apparentiũ membroꝝ notitia ꝛ operationũ ꝛ vtilitatũ inuentio. Quicũq̧ igit̃ cognitoꝛ eſſe vult ſicut dictũ eſt nũc lapſoꝝ corpoꝝ in anathomiis ei exercẽdũ eſt: ꝛ opationũ ꝛ vtilitatũ inuentionib⁹. Scriptũ eſt aũt de oĩbus his ſeparatim in aliis negociis: de quib⁹ in fine totius oꝛonis dicet̃ gr̃a cognoſcẽdi amãtes diſcere: ſinguli quoꝝ deſiderãt ſcire ex quo materie negocio eligere oportet.

¶ Res aũt iſte ſignificãt ꝙ cognitio eius qḋ apparet in anathomia: ꝛ iuentio operationũ membroꝝ ꝛ vtilitatũ: ꝛ iuuamentũ eoꝝ eſt magni iuuamẽti cognitiõe eius qḋ occultat̃ a ſenſu. Qui ergo vult vt fortis fiat ſuper ſignificationẽ in corporibus in quibus ſunt ſimilia iſtis nocumentis conuenit ei vt exerceatur in anathomia: ꝛ in inuentione operationum membroꝝ ꝛ iuuamentoꝝ eoꝝ. Et ego quideꝫ iam ſcripſi in omni ſpecie ex iſtis ſpeciebus libꝛuꝫ ſingularẽ: ꝛ rememoꝛaboꝛ libꝛoꝝ alioꝝ in fine ſermonis in iſto libꝛo: vt ſciat diligens diſciplinam in quo libꝛo inueniat ſcientiaꝫ cuiuſlibet rei ex eo cuius neceſſaria eſt ſcientia. — Ex arabico

¶ Per ſmonẽ ſuũ iſtũ: ꝛ iſte res ſignificãt: vult ꝙ ſtrictura venarũ ſignificet ꝙ in paruitate epatis eſt leſio ꝛ ſtrictura meatuũ eius: ꝓpterea ꝙ vene ſunt nate ex epate: ꝛ opꝫ ꝙ quãtitates earũ ſint ſm quãtitatẽ epatis: ꝛ hec eſt res que apparet in anathomia: ꝛ ꝙ etiã inuenit̃ ꝙ vomitus cho. in omni die cũ apparitione ſignoꝝ flegmatis ſignificat ꝙ in poꝛis fellis eſt leſio: qꝛ venit ex eis ad ſtomachũ qui eſt maioꝛ ꝛ amplioꝛ q̃ȝ opꝫ: ꝛ iſtud eſt res que raro appet in anathomia: ꝛ videt̃ in quibuſdã aĩalib⁹ ſm ↄſiliũ illius qḋ opꝫ extrahi: ꝛ illud qḋ opꝫ eſt illud qḋ ↄuenit ex eo ad ſtõchũ ſit mai⁹ ꝛ ampli⁹. ¶ Poſtq̃ȝ ḡ euigilare fecit nos ſup hoc ꝙ iſte extbit iſtas res ꝑ anathomiã ḋdit canonẽ cõeꝫ i cogñe iuuamentoꝝ ꝛ nocumẽtoꝝ ſignoꝝ cõpoſitionis mẽbꝛoꝝ interioꝝ nãꝫ ꝛ dixit ꝙ illud ſcitur ex cognitione mẽbꝛoꝝ interioꝝ per anathomiã: ꝛ ex cogñe opationũ membꝛoꝝ: ꝛ ex cogñe iuuamẽtoꝝ eoꝝ. ḡ cum iſta tria ꝓueniũt nobis eſtimamus ex eis eſtimatione ꝓpinqua ſup nocumẽta mẽbꝛoꝝ interioꝛũ facta in eis nãꝫ: ꝛ iaꝫ quidẽ Gal. edidit in vnoquoq̧. ſ. ex anathomia: ꝛ ex opationibus: ꝛ iuuamẽtis libꝛũ faciẽs adipiſci totũ cuius ſcia eſt nec̃ia ex quib⁹ docet̃ qui vult ſtudere ſup ea per preſentiã ꝛ viſuꝫ: ꝛ rememorat̃ ex impreſſione cognitionis eoꝝ eius qḋ oblitus eſt ex eis. qui ergo vult hĩc cognitionẽ diſpõnis cõpõnis cuiuſlibet mẽbꝛoꝝ interioꝝ incedat via Gal. ꝛ extrahat illud de anathomia ꝛ opationib⁹ iuuamẽtis ſicut extrahit Gal. paruitatẽ epatis ꝛ ſtricturã meatuũ, ꝛ venarũ eius ex paruitate venarum ꝛ ex coloꝛe malo. Nã coloꝛ malus ſignificat̃ ex mutatione iuuamẽti epatis: ꝛ ex oppilatione ciboꝝ inflatiuoꝝ groſſoꝝ viſcoſoꝝ: ꝛ ex doloꝛe ꝛ e ↄtenſione in parte dextra. XXI.

¶ Sed tamen de hiſce ſatis. — Leoniceni

¶ Sed de his ſatis. — Laurẽtia.

¶ Sed de his ſufficienter dictum eſt. — Antiqua.

¶ Et in eo quod diximus de hoc capitulo eſt ſufficientia. — Ex arabico

¶ Significat per hoc capłm: capłm nocumẽtoꝝ factoꝝ

natura

natura in mēbris qđ eſt eis in cōplone: τ qđ eſt ex eis in cōpōne: τ ex iſtis nocumētis nō eſt aliqđ qđ ſit egritudo: verūtamē nocumētū in ipſa nā membri accidit ei: aut ex ipſo pncipio gñationis fuerant poſt illud: ṽcmū ſequitur ipſum τ ſit ei ſicut naturalis diſpoſitio in eo. XXII.

Leoniceni Cap.75.

¶ Quecūqz ꝟo vt nūc iſalubria ſunt: hoc eſt que iā egritudinē patiunt̄: dignoſcere τ hec ipſa opꝫ. Que qdē ſubijciunt̄ ſenſui ex eoꝝ que ipſis inſunt ſm nām pmutatione: in magnitudine colore: figura: τ numero: τ ſitu: τ ea que eſt ſm duritiem: τ mollitiem: τ frigiditatem: τ caliditatem: differentia.

Laurētia. Cap.57.

¶ At quecūqz corpa nunc egrotabilia ſunt. i. quecūqz egrotāt cognoſci opꝫ ſi ſenſib⁹ ſubiacēt mutatione naturaliū affectionū: veluti coloris: figure: numeri: poſitionis mollitiei: duritiei: caliditatis: frigiditatis.

Antiqua.

¶ Quecūqz ꝟo in preſenti egra ſunt corpora cognoſcere opꝫ. Sed hec qdē ſenſib⁹ ſubiacentia in mutatione coꝝ cognoſcunt̄ que ſm nām eis inſunt in magnitudine τ colore τ figura: τ numero: τ poſitiōe: τ duritia τ mollitie: τ caliditate: τ frigiditate differentia.

Ex arabico

¶ Corpora aūt que ſunt infirma nūc. ſ. corpa que iam infirmata ſunt opꝫ vt ſignifices ſup ea ſi ſint cadētia ſub ſenſu pmutationeꝫ eius qđ hīt in ſuis naturis de quātitate magnitudinis: τ coloris: τ figure: τ numeri: τ ſitus: τ diuerſitate in duritie τ mollitie: τ caliditate τ frigiditate.

¶ Permutat̄ Galenus poſtq̄ euacuatus eſt a dictione canonū ſignoꝝ nocumentoꝝ membroꝝ nāliū ad dandos canones ſignoꝝ nocumentoꝝ mēbroꝝ egroꝝ. Et quādo verificat̄ nomē nocumētoꝝ nāliuꝫ ſunt ſm iſtaꝫ eius quedaꝫ nocumēta nō nālia: τ quedā nō exeuntia a nā. nō naturalia aūt ſunt ppter exitū eoꝝ ab eqlitate nāli: non exeuntia aūt a natura ſūt: qꝛ nō nocēt opationi nocumēto ſenſato. Nocumenta ꝟo egra ſunt quoꝝ vnūqđqz nocet operationi mēbroꝝ nocumēto ſenſibilī: τ ppter illud nominant̄ nocumēta exeuntia a nā. Et ſigna nocumentoruꝫ eoꝝ ſunt eadē que τ ſigna nocumētoꝝ prioꝝ ſūt: ſed diſs inter vtraqꝫ eſt qꝛ iſta nocēt opationib⁹ nocumēto ſenſibili: τ illa nō. Et diuidit ipſe hec nocumēta: τ dicit qꝛ nocumenta membroꝝ que cadūt ſub ſenſu ſunt facilis cognitionis: qꝛ ſunt ſumpta ex eo qđ videt̄ in iſtis mēbris ex mutatione quātitatū eoꝝ τ colore ipſoꝝ τ figurarū eoꝝ τ ſitus ipſoꝝ τ diuerſitate ipſoꝝ in duritie τ mollitie τ caliditate τ frigiditate. Diſcipulus eni qui exercet̄ in opatione plagarū τ colyrioꝝ nō occultant̄ ei ex iſtis reb⁹ ſigna cuiuſqꝫ egritudinis mēbroꝝ apparentium. XXIII.

De diuiſione nocumētoꝝ: τ de differentia inter ea.

Leoniceni

¶ Que autem viſum effugiunt: vt ſummatiꝫ dicaꝫ: ex operationū leſionibus: aut his que excernunt̄: aut doloribus: aut tumorib⁹ pter naturam: aut horum quibuſdam: vel oibus.

Laurētia.

¶ Et vt in totū dicat̄ leſione opationū aut excretione humoꝝ aut dolore aut tumore pter naturā: aut omnibus his: aut quibuſdam.

Antiqua.

¶ Nō apparentia ꝟo τ vniuerſalr qdē diſcere ſit leſionibus operationū aut egeſtionib⁹ aut doloribus: aut tumoribus: preter naturā autem quibuſdam horum: aut omnibus.

Ex arabico

¶ Et ſi ſunt ex eis que nō apparēt ſenſui: tunc opꝫ vt ſignificet̄ ſup ea vlr: aut p opationuꝫ corruptionē: aut p ea que pcedūt ex eis: aut per dolorē: aut per groſſitudinē: aut per minorationē eorum: aut per ea omnia.

¶ Propterea qꝛ nocumētū opationis factū a leſione accidente a nā eſt inſenſibile: τ dedit in eis que premiſſa ſunt canonē in ſignis eius: τ nocumētū opationis factū a leſione egra eſt ſenſibile. dat in ſignis eius canonē aliū qui eſt pter pmū. Primus quidē ſumptus eſt ex tribus. ſ. ex anathomia: τ opationibus: τ iuuamētis. Hic aūt eſt ſumptus ex quatuor rebus. ¶ Una earū eſt operationū mutatio τ eaꝝ corruptio. Et opationū qdē alie ſunt cōmunalie ſunt pprie. Cōes aūt ſunt opationes triū radicū. ſ. pulſus. ipſe aūt mutat̄ mutatione cuiuſlibet mēbroꝝ: τ ſicut eſt ſenſus τ mot⁹ voluntarius: τ ipſi etiā mutant̄ p diſpōnes egras: τ ſic cibatio. Opationes eni eoꝝ mutant̄ mutatione mēbroꝝ. Et iam oſtēdit Hippo. in libro pnoſti. plures harū rerū: τ perſcrutatus eſt expſſte Gal. aliaꝫ cognitionē rei pulſus toti⁹ corporis. Proprie aūt ſunt opationes q̄ appropriant̄ vnicuiqꝫ mēbro: ſic renes qui attrahunt aquoſitatē humoꝝ: τ eſt vrina: τ fel attrahit cho. τ ſplen melicum humorē: τ inteſtinū expellit illud qđ aggregat̄ in eo ex egeſtione: τ attrahit ſibi a ſupiorib⁹ aliqđ aliō. ¶ Et ſcđa eſt illud qđ pcedit a ſupfluitate quā expellūt mēbra interiora ab interiorib⁹ ad exteriora: ſicut vrina: τ qđ egredit̄ cū ea: τ egeſtio: τ qđ egredit̄ cū ea: τ ſputū: τ qđ egredit̄ cuꝫ eo: τ muciꝫ: τ ſudor: τ ſordities aurium: τ lachryme: τ reliqua que ſequunt̄ has ſupfluitates: τ que currunt curſu earuꝫ ex coloribus τ odoribus τ ſubſtantijs. ¶ Et tertia eſt ex dolorib⁹ cū oi mēbro appropata eſt ſpēs doloris. Doloris aūt ſpēs multe ſunt. Ex eis eniꝫ eſt dolor pulſatiuus: τ eſt ille qui vicinat̄ arterijs. τ dolor ſtimulatiu⁹: τ eſt ille qui factus eſt in pānicalo: τ dolor grauatiuus: τ eſt ille qui factus eſt in mēbro pauci ſenſus: aut cui penitus nō eſt ſenſus: τ dolor pūgitiuus: τ eſt ille qui factus eſt in mēbris ſup que vincit nā pānicaloꝝ: τ dolor apoſtemoſus: τ dolor mordicatiuus: τ dolor extenſiuus: τ dolor ſtupefactiu⁹. ¶ Et quarta eſt groſſitudo ptrāſiens rē nālē. Figura eni huius groſſitudinis multotiēs figurat illū qđ eſt ſub illo mēbro: cuius exemplū eſt qđ videt̄ in apate gibboſitatis epatis muſculus q eſt ſup ipſuꝫ lunaris figure: qñqꝫ etiā diuerſificat̄ egritudo vl groſſitudo ſm materiā que gñat ipſuꝫ. Et ex ea eni eſt ſanguinea: τ cholica: τ flegmatica: τ melica. Ex iſtis eni q̄tuor reb⁹ extrahitur canon cōis in cognĕ egritudinis interioꝝ membroꝝ: aut p vnā eaꝝ: aut p ples q̄ vna eaꝝ: aut p oēs eas. XXIIII.

Operationes ſunt cōes τ ppie.

Doloris multe ſpecies.

Leoniceni Cap.76.

¶ Particulatim aūt que qdē ſunt in cerebro egre diſpōnes: aut dementie ſpēbus: aut ſenſuū: vel imaginationū: leſionibus: aut actuū q̄ ſm electionē fiūt: aut ex his que excernuntur: per palatuꝫ: vel nares: vel aures: aut horum: qui ei dolores eueniunt differentijs.

Laurētia.

¶ Particulatim ꝟo cerebri affectiones morboſe cognoſcuntur delirio ſenſuum: aut cogitationis: aut motuuꝫ leſione: aut excretio-

ne humoꝝ ex palato:naſo:oculis:auribus aut dolore qui in ipſo fatiget.

Antiqua. ¶ Secùm ꝟo partem ſm cerebrū ꝗdez egre diſpoſitiones:aut deſipientie ſpeciebus:aut ſenſibilium:aut phantaſiarum leſionib⁹:aut appetituum voluntarioꝝ mouendi:aut egeſtionibus per palatū ⁊ aures ⁊ nares ⁊ oculos:aut ſm illud doloꝝ differentijs.

Ex arabico ¶ Oportet aūt vt ſuper vnūqdqz membroꝝ ſm hoc exemplū ſignificet̃ ſup egritudines quidē que ſunt in cerebro:opꝫ vt ſignificet̃: aut per ſpēs ꝑmixtionis mētis:aut per ſpēs imaginationis eius qđ imaginat̃ ex reb⁹ ſenſibilibus:aut in nocumētis motuū voluntarioꝝ:aut per illđ qđ ꝓcedit ex palato:aut ex auribus ⁊ naribus:aut per ſpecies doloꝝ que accidunt in eo.

¶ Poſtq̃ dedit Gal. canonē cōem in cognitione egritudinū mēbroꝝ īterioꝝ:⁊ oēs res cōes ſunt ſufficiētes in doctrina donec expandant̃ ad particularia:īcipit ꝑticulariꝫ in cognitiōe ſignoꝝ egritudinū cuiuſqz mēbroꝝ:⁊ īcipit a cerebro ſicut īcepit ab eo in cognitiōe ſignoꝝ diſpōnū nālium. ¶ Numerauit ḡ ſpēs ſignoꝝ egritudinū eius:⁊ dixit ꝙ ſunt qnque. Una earū eſt ſpēs ꝑmixtionis mētis.ī. deſipientieꝫ qñ cū iſta ſunt voces ⁊ ſaltus:ſignat victoriā cho.ci.aut cho.ni.aduſte:⁊ qñ cū ea ſunt qes ⁊ taciturnitas:ſignat victoriā humoris melēci aut flegmatici:⁊ qñ cū ea ſunt vigilie ſignat victoriā ſiccitatis:⁊ qñ cū ea eſt ſubeth ⁊ ſtupor ſignat victoriaꝫ humiditatis. ¶ Et ſcđa eſt ſpēs imaginationis eius qđ imaginat̃ ex rebus ſenſatis.in hac enī qñ imagines ſunt conuenientes rebus ſenſatis:tūc duo ventres anteriores ex vētrib⁹ cerebri ſunt ſalui:⁊ qñ ſunt īcōuenientes:⁊ ſunt nō ordinate ordine bono: ſignificāt egritudinē vētris medij:⁊ corruptionē cogitationis:⁊ qñ obliuiſcit̃ ⁊ nō recordat̃:ſignat egritudinē vētris poſterioris:⁊ qñ ſunt nō ꝯuenientes ſignant egritudinē duoꝝ vētriū anterioꝝ. Qñqz autē corrūpit̃ imaginatio ⁊ remanet memoria ſicut ꝯtingit de viro de quo dicit Gal. ꝙ putabat ꝙ in domo eius eēnt qdā tubicines:⁊ ꝑcepit eos expelli.poſtq̃ ḡ ꝯualuit recordat⁹ eſt iſtius:⁊ non eſt obliuis ei⁹. Et qñqz corrūpit̃ cognitio ⁊ remanet memoria ⁊ imaginatio ſic̄ accidit in alqueſgues.ī.mētis alienatione qñ hō ſolus loquit̃ ſecū. ¶ Et tertia eſt nocumēta motuū voluntarioꝝ:⁊ opꝫ tibi vt intelligas cū his etiam nocumēta ſenſuū.naꝫ qñ iſti.ſ.motus ⁊ ſenſus deſtruunt̃ ex toto in corpe:ſignificant aut apoplexiā:aut paralyſim vlem aut cōgelationē aut prefocationē mr̃icis. Et qñ deſtruunt̃ ex vna duaꝝ partiū corpis ſignificāt paralyſim: ſed apoplexia ⁊ paralyſis accidūt vlr ex oppilatione in

Apoplexia. cerebro accidente. Apoplexia qdē ſit ab oppilatiōe que

Paralyſis. implet cerebrū ⁊ ꝓhibet curſuꝫ ſpūs aialis. Et paralyſis quidē fit ab oppilatione que īplet vnā duarū partiū cerebri:⁊ qñqz deſtruit̃ ſenſus ⁊ motus aliquoꝝ mēbroꝝ ſine alijs ⁊ ſignat illđ oppilationē in nucha:aut in neruis

Deſtruit̃ ſenſus remanēte motu. venientib⁹ ad illud. Et ego iam vidi virū cuius ſenſus pedū oīno deſtructus fuit a coxis vſqz ad pedes:donec īcideret aliqs aut ſecaret cū ſpada aliqua mēbra pedū eius ⁊ nō ſentiret illud:⁊ motus eius fuerūt remanentes:⁊ moratus eſt donec factus eſt hydropicus ⁊ mortuus eſt. Judicaui ḡ ſup illū ꝙ euenit extreme ꝑti nuche nocumētū nō cōpletū ⁊ deſtructus eſt ſenſus pedū eius:⁊ nō deſtructus eſt motus eoꝝ:⁊ ſi nocumētū eēt cōpletū deſtrueretur etiā mot⁹ eoꝝ. Et ꝙ ꝑuenit ex hoc nocumēto vapor ad epar eius:⁊ corrūpit cōplōnē eius:⁊ ſecutus eſt illud hydropiſis. Et multotiēs quidē apoſtemat̃ cerebrū aut nucha:aut nerui abſcindunt̃:⁊ ſequit̃ illud deſtructio ſenſus ⁊ motuū voluntarioꝝ qui ꝓcedūt ad mēbra que ſunt ſub loco nocumēti illoꝝ mēbroꝝ. Et qñqz accidit vt apoſtemet̃ cerebrū:aut quidā panniculoꝝ eius:q̄re ꝑmiſcet̃ intellectus:⁊ declaratio hoꝝ mēbroꝝ ꝙ hoc mēbrum ſit apatū:ex trahit̃ ex dolorib⁹. ¶ Quarta eſt ſpēs eius qđ ꝓcedit ex palato:⁊ aurib⁹ ⁊ naribus:⁊ ex ſupfluitatibus, ſubie enī haꝝ ſupfluitatū:⁊ colores eaꝝ ⁊ odores eaꝝ humorē nocentē in cerebro ſignificant:ſicut accidit mihi in ꝑiti tpe. deſcēdit enī ex cerebro meo ⁊ ex palato ⁊ cū mucho humiditas ſalſa calīa vehemētis putredinis:⁊ aīt illđ pereperā itinere lōgo in ſole eſtatis:⁊ fatigaueram mētem meā multū valde:⁊ replet⁹ fueram cibo. accidit ergo mihi hec egritudo timoroſa. ¶ Et eſt qnta ſpēs doloꝝ q accidunt in eo.

De ſpeciebus ſode. iſti eniꝫ dolores ſunt diuerſi:⁊ ipſi oēs noiant̃ noie cōi ſoda.qđ eſt:ꝙ ex eis eſt qdā pulſatiuus.⁊ alius eſt quē ſentit hō cū ſtimulatione ⁊ mordicatiōe vehemēti.⁊ alius eſt quē ſentit cū extēſione vehemēti a circuitu. ⁊ alius eſt quē ſentit cū reuolutione aut tinnitu:⁊ loca ſode ſunt diuerſa.alius eſt enī qui cōprehēdit caput totū:⁊ noiat̃ dolor oualis.alius qui cōprehēdit vnā duarū ꝑtiū cerebri:⁊ noiat̃ emigranea.⁊ alius eſt q ſentit̃ ex craneū. ⁊ alius eſt qui ſequit̃ itra craneū in ꝓfundo:⁊ iſte qnque ſpēs ſūt expoſite in libro cogñis egritudinū mēbroꝝ īterioꝝ. Et tu qdē inuenis mltos medicoꝝ ſpecificātes vnūquāqz eaꝝ:⁊ dicūt ꝙ ſignū tale ſignificat egritudinē talē que accidit a cā tali ſic̄ epilepſia:⁊ melia : ⁊ ſcotomia:⁊ ſpaſmus:⁊ thetanus:⁊ mater infantiuꝫ:⁊ incubus:⁊ tu ꝗdem ſtabis ſuper vnumqđqz ſignoꝝ egritudinū cerebri propriarū ei:ſimilr etiā accidentiū ei per cōmunitatē qđ ipſe nō nominauit ⁊ egritudinū que accidunt a nocumēto qđ ſequit̃ illud qđ naſcit̃ ex cerebro:ſcꝫ nocumētū qđ ſequitur nuchā:aut quoſdā neruos:aut cōſiderabis egritudinē que accidit cerebro ex nocumento qđ aſcendit ad ipſum ex quibuſdam mēbris vt a ſtomacho:aut ex renibus:⁊ ex eo qđ nō numerauit:cuius quidem eſt egritudo: ⁊ cuius quidē eſt accidens ſequens egritudinē ſicut epilepſia:⁊ ſpaſmus:⁊ ſtupor ⁊ tremor:⁊ ſaltus ex libris Galeni in quibus ipſe exquiſite periſcrutatus eſt doctrinā harum rerum:ſicut liber eius in morbis ⁊ accidentibus:⁊ liber ei⁹ in cogñe paſſionū īterioꝝ mēbroꝝ ſciet. XXV.

¶ Que ꝟo in corde fiunt:ex difficilis anhelitus ſpēb⁹:⁊ tremulis motib⁹ q ipſi ꝯtingūt: ex pulſib⁹ quoqz eius:atqz arteriarū:ab excandeſcēdi celeritate:aut tarditate a febrib⁹: ⁊ refrigerationibus:⁊ in colore differētijs: ac eis qui ipſi adueniunt doloribus. Leonicenꝰ Cap. 77.

¶ Cordis ꝟo egritudines cognoſcunt̃ difficultate ſpirādi:ſubſultione cordis:pulſu arterie:iracūdia placiditate:febribus : frigore: coloꝝ diuerſitate ac dolore q in ipſo fatiget. Laurētia.

¶ Eas ꝟo que ſm cor patiunt̃ ex diſnie ſpeciebus ⁊ motibus ſm ipſuꝫ:⁊ adhuc ex pulſibus ſm ipſum ⁊ arterijs ⁊ animoſitatibus ⁊ puſillanimitatibus ⁊ febribus ⁊ infrigidationibus:⁊ in colore differentijs ⁊ dolorib⁹ qui circa ipſum ⁊ circa arterias. Antiqua.

¶ Sup

Ex arabico. ℭ Sup egritudines aũt que accidũt in corde opʒ vt ſignificet̃ ex ſpēbus mutationis iſpirationis: ⁊ ex tremore accidēte in ipſo ex pulſu eius ⁊ pulſu venarũ: ⁊ ex velocitate ire ⁊ tarditate ei⁹ ⁊ ſebre ⁊ frigore corꝑis ⁊ ſpēb⁹ coloris ⁊ dolorib⁹ accidentibus in eo.

ℭ Non eſt poſſe vt apoſtemet̃ cor aut accidat oppilatio in eo ipſiens vētres eius ſicut poſſe eſt illud in cerebro. nã mors antecedit ad illuʒ antꝫ eſt ante illud. ℭ Plurimi (De his q̃ moriunt̃ ſubito: aut ex gaudio aut ex timore) enĩ qui moriunt̃ ſubito non accidit eis niſi ꝙ effundatur humor ad corda eoꝝ ſubito: aut aperiantur panniculi eoꝝ ⁊ quieſcũt cordis motus ꝑ illud: ⁊ morit̃ ſtatim hō ſine cã manifeſta. ℭ Qui aũt morit̃ ex timore terribili aut gaudio magno facto ſubito: tunc illud eſt ꝓpter reſolutionẽ ſpũs a corde. In gaudio quidẽ egredit̃ ſpũs ⁊ ſanguis ſubito ſimul ad exteriora: quare extinguit̃ caliditas innata ſicut extinguit̃ ignis ex vehemẽtia euentationis. In timore ỽo redit ſpũs ⁊ ſanguis ad interiora: ⁊ extinguit̃ etiã caliditas inata ſubito: ſicͭ extinguit̃ ignis qui cooperit̃ cum re aliqua prohibēte eius exſpirationẽ. ℭ Et ſigna qdẽ ſignificãtia egritudines cordis ſunt octo ſpecierũ. Una earũ eſt inſpirationis malitia. Inſpiratio nãqʒ magna ⁊ velox ⁊ frequēs ſignificat caliditatẽ additã in corde: ⁊ earũ ꝫria ſignificãt frigus additũ in corde: ⁊ ſermone abſoluto vniuſcuiuſqʒ modoꝝ malitie inſpirationis eſt ſignificatio ꝓpria. ⁊ Gal. quidẽ exquiſite ꝑſcrutatus eſt determinationẽ illius in libro ſuo qui eſt de malitia iſpirationis. ℭ Et ſcḋa eſt tremor cordis accidẽs in eo. hoc enĩ ſignificat effuſionẽ materie ad cor aut panniculos eius: qḋ eſt aut vapor melãcholic⁹ aut humiditas: ⁊ facit malitiã cõplexionis in ipſo. ℭ Et tertia eſt mutatio pulſus in gn̄ibus ſuis decẽ. vnaqueqʒ enĩ ſpēꝝ pulſus ⁊ ꝑticularia eius habent ſignificationẽ ꝓpriã ſup illũ qḋ accidit cordi ex nocumẽtis ꝓprijs ſibi: aut qḋ accidit ſibi ꝑ cõitatẽ deforis. ℭ Et quarta eſt ex velocitate ire ⁊ tarditate eius. velocitas enĩ eius ſignat caliditatẽ: ⁊ tarditas ipſius ſignat frigiditatẽ: ⁊ neceſſe eſt tibi vt cõpares oẽs iſtas res per res nãles. ℭ Et qnta eſt ſpēs ſebriũ. ⁊ Gal. qdẽ exquiſite ꝑſcrutat⁹ eſt ſmone in eis in libro ſeb. ⁊ in libro criſis: ⁊ in libro de ingenio ſanitatis. ℭ Et ſexta eſt ex frigore corꝑis: ⁊ ſmo in eo eſt ꝫrius ſermoni in feb. ⁊ qñ ſcit̃ vnũ ꝫrioꝝ, ſcitur ⁊ reliquũ. nã cauſe frigoris corꝑis oẽs ſunt ꝫrie cauſis ſeb. ꝓpterea ꝙ ſeb. eſt calor in toto corꝑe. ℭ Et ſeptĩa eſt ex colore corꝑis. Color enĩ corꝑis mutat̃ ⁊ alterat̃ mutatiõe diſpõnis cordis ⁊ alteratiõe ei⁹. ℭ Et octaua eſt ex dolorib⁹ accidẽtib⁹ in eo: ⁊ hoꝝ doloꝝ plēs ſũt accñtia aie ſicͭ triſtitia ⁊ anguſtia ⁊ furor. ꝙ aũt accidat ei dolor i ſeipſo (Dolor in corde ꝓlõgari nõ poteſt quin iterficiat.) illud minus vel parũ morat̃ ⁊ ꝓlongat̃ ꝓpterea ꝙ aial morit̃ ante ꝯfirmationẽ doloris in corde. XXVI.

Leoniceni Cap. 78. ℭ Que autẽ in epate ex defectu humoꝝ atqʒ abundantia: ⁊ ad id qḋ ꝑter nãm euerſione: ⁊ colore malo: ac preterea ex ꝑmutatione nature in his que ad alimẽti diductionẽ: aut ſuperfluitatũ atinent excretionẽ: ſed ⁊ ex grauitatibus: ⁊ tumoribus: ⁊ dolorib⁹: nõ modo his qui in eo ortum habent: verũ ⁊ illis qui cõpatiendi ratione proueniũt: quẽadmoduʒ in aliqua: vel ſpiritus grauis: vel tuſſis ſpẽ.

Laurētia. ℭ Iecoris ỽo diſpõnes cognoſcunt̃ humoꝝ inopia aut copia ac mutatione ad habitũ preter naturã pallore itẽ diſtributione: cõcoctione: aut excrementorũ mutatione: atqʒ etiam pondere: loci tumore: dolore non ſolum qui ibi affligat: ſed qui ratione ꝯſenſus ſpirationis afferat difficultatem aut tuſſim.

Antiqua. ℭ Eas ỽo que ſm epar ex humoꝝ idigẽtia ⁊ abũdantia: ⁊ cõuerſione coloris in nõ nãles diſcolorationes: ⁊ adhuc ex his que ſunt ſm digõnẽ aut nutrimentũ aut ſuperfluoꝝ egeſtionem imutatis: ſed ponderibus ſm ipſuʒ ⁊ tumoribus ⁊ doloribus nõ in regione epatis tm̃: ſed ſm compaſſiones quecũqʒ fiunt alicui membro: vt ſunt diſnie ſpēs ⁊ tuſſis.

Ex arabico. ℭ Super egritudines aũt que accidũt in epate opʒ vt ſignificet̃ ex diminutione chimorũ ⁊ additione eoꝝ: ⁊ mutatiõe eoꝝ a diſpõnib⁹ ſuis nãlib⁹ ad diſpõnẽ egredientẽ a natura ⁊ ex malitia coloris ⁊ ex mutatiõe que accidit ex ſparſione nutrimẽti in corꝑe aut in aſſimilatione ſui cũ mẽbris: aut in expulſione eius qḋ expellit̃ ex eo ex ſupfluitatibus: ⁊ ex grauitate etiã que ſentit̃ in eo ⁊ apatib⁹ ⁊ doloribus quoꝝ quidã fiũt in loco epatis ipſius: ⁊ quidã eoꝝ per cõitatẽ ⁊ per ſpēm quãdaʒ mutationis etiã ⁊ inſpirationis ⁊ tuſſis.

ℭ Spēs ſignoꝝ egritudinũ epatis ſũt qnqʒ ſpēs. ℭ Prima eſt ſumpta ex operationib⁹ eius: ⁊ eſt mutatio ei⁹ que mutat chimos in quãtitate ⁊ qualitate. In quãtitate qdẽ eſt diminutio chimoꝝ ⁊ additio eoꝝ. In qualitate ỽo eſt mutatio humoꝝ a diſpõnibus ſuis nãlibus ad diſpõneʒ exeuntẽ a natura: ⁊ ſermo in hac ſpecie eſt longus: ⁊ ſufficit in eo in hoc loco rememoratio ſũme vnius ſignificationis ſup reſiduum eius: ⁊ hec ſumma eſt: ꝙ epar a ſtomacho ⁊ ab inteſtino ieiuno ſuggendo ex cibis ⁊ potib⁹ attrahit cibum ⁊ decoquit ipſum ⁊ facit ex eo chimos q̃tuor. ſ. ſanguinẽ: cholam: flegma: ⁊ meliaʒ. Cũ g̃ accidit in eo egritudo ꝓhibet ipſum ab hoc vt faciat chimos iſtos quatuor ſm ꝙ opʒ: ꝙ ſi egritudo eſt malitia cõplonis frigide addit in gñatione flegmatis: ⁊ minuit reliquos eoꝝ: ⁊ ſi eſt malitia cõplexionis cale addit in gñatione cho. ⁊ minuit reliquos eoꝝ. Et multotiẽs quidẽ apat̃ epar aparte calido: aut accidit in eo malitia complonis ca. ⁊ adurit hu. ⁊ gñant̃ modi cho. diuerſarũ ſpēꝝ. Spēs aũt cho. ci. ſunt rubea clara citrina ſubalbis ⁊ citrina ſilis vitello oui (Spēs vniuſcuiuſqʒ humoris ſũt multe.) ⁊ praſſina ⁊ que habet colorẽ indicũ: ⁊ que eſt vt ꝫiniar. i. viride eris. flegmatis aũt ſpēs ſunt dulce acetoſuʒ ⁊ iſipidũ ⁊ ſalſuʒ ⁊ vitreũ: ⁊ ſpēs humoris melĩci ſũt duob⁹ modis. Unus eoꝝ eſt ei⁹ qḋ attrahit ſplen: ⁊ eſt fex ſanguis ⁊ ſupfluitas ei⁹: ⁊ alter eſt q adurit̃ ex hũorib⁹. humores aũt q aduruntur ⁊ ꝯuertunt̃ in cho. ni. ſũt ſpēs cho. ci. ⁊ flegma ſalſuʒ ⁊ humor melĩcus ⁊ ſanguis. Iſte ergo ſũt ſpecies nouẽ cho. ni. ſez ex aduſtione cuiuſlibʒ ſpēꝝ cho. ci. ⁊ vna ex flegmate ſalſo: ⁊ vna ex humore melãcholico: ⁊ vna ex ſanguie. Et ſanguinis ipſius ſũt duo modi: purus ⁊ impurus. purus eſt mã nutrimẽti mẽbroꝝ: ipurus eſt qui effuſus eſt in venis cũ alijs humoribus ꝑmixtus. iſte nãqʒ eſt ſilis oib⁹ hũorib⁹ reliqs ꝓp̃ ꝯmixtiõnẽ q̃ rememorari nõ eſt i hac hora. Quiqʒ aũt ꝯcinãt ſang. ⁊ vnuſqſqʒ hũoꝝ a ꝯplone ſua eq̃li ꝑ egritudies epatis: ⁊ fit aut mut⁹

aut plus:aut magis addite calidiatis:aut magis addite frigiditatis:aut magis addite humiditatis:aut magis addite ſiccitatis:⁊ qñ mutaẽ ſignat egritudinẽ in epate. ℂ Et ſpēs ſcđa eſt ſumpta ex malitia coloris.color enī mutaẽ ad maliciã:aut ꝓpter coꝛ aut ꝓpter epar.Cū ergo coꝛ eſt ſaluū tūc mutatio eius ꝓpter epar eſt ſolū:⁊ ſciẽ ꝙ mutatio eius eſt a corde aut ab epate per illud qđ eſt cū eo de corpibus aliis.ſ.ex ſignis.nã qñ tñ ꝓpter epar fit ſignũ aliud appropriaẽ ei.exẽplũ illius eſt color plũbeus qđ ſignificat frigus in epate qñ inſpiratio ⁊ pulſus ſunt ſm diſpõnes ſuas. ℂ Et ſpēs tertia eſt ſumpta ex mutatiõe ſua que accidit in ſparſione nutrimẽti:⁊ aſſimilatione eiꝰ cū mẽbris:⁊ in eo qđ expellitẽ de ipſo ex ſuperfluitatibꝰ.ſ. ex vrina.epar enī qñ īfirmaẽ gñat humores quos abhorrent mẽbra:qre accidũt ab illo egritudines diuerſe:ſicut ſcabies ⁊ ipetigo:⁊ albaras:⁊ verruce:⁊ moꝛphea:⁊ lepra ⁊ alopicia:⁊ alia ex eis quarũ ꝓprietas eſt vt gñeẽ in eo qđ appet de corpe ex egritudinibus:⁊ eſt illud ꝗa mẽbra expellunt iſtas ſuperfluitates ad cutẽ:⁊ coartanẽ in ea ꝓpt groſſitudinẽ ſuã:⁊ debilitatẽ eius ad hoc vt faciat eos vaporẽ qui reſoluaẽ ex poris eius:⁊ multotiẽs diligunt eas mẽbra ⁊ nõ expellunt eas ad ptẽ cutis:ſed remanẽtes in mẽbris reſudãt ad epar:qre generaẽ ab eis ſpēs hydropiſis aut ſpēs fluxus vẽtris epatici:aut ſpēs vomitus:aut ſpēs ꝓuocationis vrine:aut ꝓuocationis mẽſtruoꝝ:ſicut ſcies ex vbis Hippo.⁊ Gal. ℂ Et ſpēs q̃rta eſt ſumpta ex ſenſibilitate epatis:⁊ per illud qđ accidit in eo ex oppilationibus:⁊ apatibꝰ.epar enī qñqꝫ ſentit malitiã cõplexionis in ſe diuerſe:⁊ moꝛdicationẽ ⁊ tẽſionẽ. ℂ Et ſpēs gnta eſt ſumpta ex ſenſibilitate mẽbroꝝ iter que ⁊ ipſuꝫ eſt cõitas.nã qñ epar apaẽ:trahitẽ furcula ipſius inferius ⁊ ſentitẽ grauitas ipſius in furcula:⁊ coartaẽ velamẽ:q̃re mutatur inſpiratio ⁊ accidit tuſſis. XXVII.

Leoniceni Cap.79. ℂ Sic ⁊ ventriculi affectus agnoſcitẽ vbi in concoctione:⁊ appetitu humidi vel ſicci alimenti:vel ſuperfluitatũ excretione delinquitẽ. Ita ẽt ex ſingultibꝰ:eructuationibꝰ:nauſeis:vomitibꝰ:⁊ ipſis eoꝝ que euomunẽ ſpēbꝰ.

Laurẽtia. ℂ Pari mõ vẽtriculi egritudines inoteſcũt:ꝯcoctione appetitu humidi ſicciqꝫ:⁊ excrementoꝝ ſcreatiõe euariãtiũ. Itidẽ ſingultu:ructu:nauſea:vomitu:ac ſpẽ maẽ reiecte ꝑ vomitũ:doloꝛ:tumoꝛe:⁊ ſpirãdi difficltate.

Antiqua. ℂ Ita vo ⁊ ſm ventrẽ circa digõnẽ ⁊ orexim humide aut ſicce oblationis aut ſuperfluoꝛuꝫ egeſtionibꝰ peccãtibꝰ.Similr vo ⁊ nauſeis ⁊ ſingultibus ⁊ eructionibus ⁊ vomitibus:⁊ ipſis coꝛum que vomuntur foꝛmis:⁊ doloꝛibus ⁊ tumoꝛibus ⁊ diſnẽſis.

Ex arabico ℂ Et ſimilr etiã opꝫ vt ſignificeẽ ſuꝑ egritudines que fiunt in ventre per nocumẽta que accidunt ei in digõne ⁊ in appetitu eiꝰ qđ recipit de humido ⁊ ſicco:⁊ in expulſione ſuperfluitatũ generataꝝ in eo.Et ſimilr ſignificaẽ ſuper eas ꝑ ſingultũ eructuationẽ ⁊ nauſeam ⁊ vomitum:⁊ per ſpēs eius qđ egreditur cum vomitu:⁊ per doloꝛes ⁊ apoſtemata ⁊ mutatione inſpirationis.

ℂ Species ſignoꝝ egritudinũ vẽtris ſũt octõ. ℂ Prima eaꝝ eſt nocumẽta accidẽtia in digõne:⁊ ſũt ſm viã vlẽꝫ tria.ſ.coꝛruptio digõnis:⁊ digõnis minoꝛatio:⁊ dẽſtructio digõnis.vnaqueqꝫ aũt haꝝ ſignat malitiã complonis in ventre.Et ſpēs malitie cõplonis ſunt nouem:aut.17.Aut ſignificant egritudinẽ officialẽ in eo:⁊ qñ coꝛrũpitẽ ex eis digeſtio aut fit minoꝛ:aut deſtruitẽ ⁊ nõ gñaẽ ex eo chilus ex quo epar gñet chimos:⁊ appet coꝛruptio digõnis in grauitate nutrimẽti.egeſtio enim qñqꝫ egreditẽ mollita:qñqꝫ egreditẽ groſſa non mollita:⁊ qñqꝫ egreditẽ mutati odoꝛis:⁊ egreditẽ cũ ea aliqđ aliud ex eo:in quo iã exq̃ſite perſcrutati ſunt Hippo.⁊ Gal.ſermonẽ in libro ꝓnoſti.⁊ in libro de moꝛbo ⁊ accñtibus. ℂ Et ſcđa eſt ſumpta ex appetitu hu.⁊ ſicci. Iã enī declaratũ eſt in eo qđ pterijt ꝙ dña eſt iter cõplonẽ malã factã a nã in vẽtre:⁊ factaꝫ per accñs:ꝗa hñs nãlem appetit qđ eſt ꝯueniẽs ⁊ ſile eiꝰ cõploni:⁊ ꝙ hñs accñtalẽ appetit ꝯ̃riũ cõploni eiꝰ qđ eſt in vẽtre.appetitus ḡ humidi ſignat aut caliditatẽ aut ſiccitatẽ in vẽtre:aut vtrũqꝫ ſimul:⁊ appetitus ſicci ſignat aut hu.in ventre dñari:aut frigus:aut vtrũqꝫ ſil:⁊ ꝓpter hoc tacuit Gal.de appetitu cali ⁊ frigidi. ℂ Et tertia eſt ſumpta ex expulſione ſuperfluitatuꝫ gñataꝝ oium in eo.⁊ vẽter qđẽ expellit illas ſuperfluitates aut ad meri:⁊ egrediunẽ cũ ſputo aut cũ vomitu ⁊ cuꝫ ſaliua:aut ad inteſtina ⁊ egrediunẽ cũ egõne. ℂ Et quarta eſt ſumpta ex ſingultu.ſingultus enī accidit ſicut accidit ſpaſmꝰ.Et cãe facientes ipſum aut ſunt repletio:aut ſiccitas:venter vo qñqꝫ repleẽ humiditate aut humoꝛe moꝛdicatiuo. Et ſiccitas faciẽs ſingultũ:ſi appropriaẽ vẽtri ſoli:tũc poſſis eſt ſanatio eiꝰ:⁊ ſi eſt coꝛpis totius tunc iam finita eſt humiditas eius per aliquam egritudinẽ:⁊ nõ eſt poſſis curatio eius. ℂ Et gnta eſt ſumpta ex eructuatione:ipſe enī ſignificat per oꝛdinẽ ſuũ illud qđ eſt infuſuꝫ in vẽtre:⁊ diſpõnẽ cõplexionis vẽtris.Eructuatio qđẽ fumoſa aut ſignat caliditatẽ:aut humoꝛẽ cholericũ.acetoſa qđeꝫ ſignat aut frigus aut humoꝛẽ melãcholicũ aut flegma acetoſũ.fetida vo ſignat humoꝛẽ putridũ effuſuꝫ in vẽtre in ciali.ſalſa vo ſignat humoꝛẽ male qualitatis in eo infuſuꝫ:cũ iaꝫ finita eſt humiditas ꝑ aliquã egritudinẽ:⁊ nõ eſt poſſis eiꝰ curatio. ℂ Et ſexta eſt ſumpta ex nauſea.nauſea enim ⁊ ſubuerſio aĩe ſignificãt humoꝛẽ malũ quẽ ebibit venter ⁊ factus eſt viſcoſus in eo qđ eſt iter tunicas eius ꝙ ſi accidat cũ eo vomitus:⁊ geſcat per ipſum nauſea:tunc ille malus humoꝛ infuſus in vẽtre etiã ſi iã penetrauerat:⁊ virꝰ eius ad tunicas illiꝰ qui qñ egreditẽ per vomitũ deſtruitẽ qualitas eius moꝛdicatiua.Et humoꝛ qđẽ effuſus in ventre aut attrahitẽ ad ipſum ex toto:aut ita eſt vt extrahat ipſuꝫ:ſicut accidit in fame vehemẽti:q̃a tũc ipſe redit ⁊ attrahit ex mẽbris circũſtantibus:⁊ effundunẽ ad ipſum ſpēs veneni diuerſe:aut ita ꝙ membra ipſa expellunt ad ipſum illud qđ aggregaẽ in eis de veneno:⁊ multotiens qđẽ gñanẽ in vẽtre ipſo ex ſuperfluitatibꝰ ciboꝝ ⁊ potuuꝫ humoꝛes mali aut flaticꝰ:aut choſa poꝛalis aut melãcholia:aut que eſt ſicut indicũ. ℂ Et ſeptia eſt ſumpta ex vomitu egrediunẽ.enī cuꝫ vomitu ſpēs multe humiditates flegmaticoꝝ aut cholericoꝝ aut melãcholicoꝝ:⁊ ſpecies veneni ſunt diuerſe:⁊ venenũ qđẽ eſt humiditas aquoſa ſubtilis hoꝛribilis q̃litatꝭ:⁊ q̃litas veneni eſt diuiſa.qđ eſt:ꝗa aliud eſt lõginquũ:⁊ aliud qđ eſt ꝓpinquũ humoꝛibꝰ cõuenientibꝰ coꝛpi.⁊ aliud eſt qđ hꝫ qualitatẽ malã venenoſaꝫ valde. ℂ Et octaua eſt ſumpta ex doloꝛibꝰ.qđ eſt:ꝗa veniũt ad vẽtrẽ multi nerui:⁊ ꝓcipue ad os eius.ſ.ad illud qđ eſt ſuperius eius.quapropter ſentit ſenſibilitate foꝛti nocumentũ qđ eſt in eo:⁊ fiunt ex eo doloꝛes hoꝛribiles praui valde donec multi coꝝ faciũt ſyncopiꝫ.⁊ Gal.

quidem loquitur in doloribus: ⁊ dicit ꝙ eſe eorū aut ſunt ſolutio ꝯtinuitatis. aut malitia cōplonis diuerſe: ⁊ illō qđ accidit eis in ventre ſignat egritudinē: ⁊ eſt generatio ei⁹ aut ab humore mordicatiuo: ⁊ iſte humor aut eſt choleri cus aut acetoſus aut ſalſus: aut eſt a malitia cōplonis diuerſe in ſtōcho: ⁊ eſt malitia cōplonis diuerſe vt aggregenſ in eo qđ calefacit calefactione forti: ⁊ ꝙ ifrigidet infrigidatione forti ſimul aut humectet aut ſiccet. ¶ Et nona eſt ſumpta ex apatibus accntibus in vētre. apata ꝟo ſunt. 4. ſ. ſanguinea: flegmatica: cholica: ⁊ melica ⁊ ex eis ēt eſt ꝙ eſt cōpoſitū: ⁊ multotiēs qdē oñdunſ iſta apata ſenſui ꝑ hoc ꝙ impellūt lacertos qui ſunt ſupra ventrē. ¶ Et decima eſt ex mutatione inſpirationis. Uēter enī qñ in eo eſt apa aut humor infuſus aut mēbrū tendiatur tenſione multa ⁊ coarctat velamen ⁊ extendit ipſum: mutatur per illud inſpiratio. XXVIII.

Leoniceni Cap. 80. ¶ Ita ⁊ thoracis agnoſcunſ affectus exſpirādi difficultatibus: tuſſibus: ⁊ dolorib⁹: qui in ipſo fiunt: ⁊ ex eorū q̄ expuunſ differētia.

Laurētia. ¶ Quinetiā thoracis diſpoſitiones cognoſcuntur ſpirationis difficultate: tuſſi: dolore loci: ſecretione.

Antiqua. ¶ Ea ꝟo q̄ ſm pectus ex diſnijs ⁊ tuſſibus ⁊ doloribus adhuc ⁊ ex eorum que expuunſ differētijs: opꝫ cognoſcere in pñti egra.

Ex arabico ¶ Super egritudines aūt que accidūt in pectore opꝫ vt ſignificetur ꝑ ſpecies iminutationis inſpirationis ⁊ tuſſim ⁊ dolores accidentes in eo: ⁊ ꝑ ſpēs ei⁹ qđ expuitur ex eo.

¶ Spēs ſignorū egritudinū pectoris ſunt. 4. vna eax eſt mutatio inſpiſſationis: nā cū per dilationem pectoris ingrediaſ aer: ⁊ ꝑ ꝯſtrictionē ei⁹ egrediaſ vapor fumoſus: ſequiſ qñ infirmaſ vt mutenſ motus eius. ergo ꝑ illud imutaſ ei⁹ inſpiratio. ¶ Et 2ᵃ ſumpta ex tuſſi qñ ꝑuenit in pectore res doloroſa mouetſ virtus nālis vt expellat cū tuſſi: ⁊ tuſſis qdē accidit ex cāis multis valde: ſed h̄ nō eſt hora numerandi eas. ¶ Sed 3ᵃ eſt ſumpta ex doloribus accntib⁹ in pectore: ⁊ iſti qdē dolores ſunt diuerſi. ex eis eni ſūt q fiūt ab egritudīe i lacertis coſtarū: ⁊ ex eis ſūt q fiūt ab egritudīe i pāniculis pectoris: ⁊ ex eis q fiūt i pulmone. ¶ Et 4ᵃ eſt ſūpta ex ſpēb⁹ ei⁹ qđ expuiſ ex pectore cū tuſſi. ⁊ ſpēs ei⁹ qđ expuiſ ſūt mlte. Ex eis. n. eſt ſputū ſanguinis: ⁊ ſignat ſolonē ꝯtinuitatis vene. ⁊ ex eis eſt ſputū ſcreatiōis: ⁊ h̄ ē ex eo qđ ſignat victoriā flegmatis. ⁊ ex eo eſt qđ ſignat victoriā ſanguinis. ⁊ ex eo eſt qđ ſignificat victoriā cho. ⁊ ex eo eſt qđ ſignat victoriā melie. ex eis eſt ſputum ſaniei: ⁊ eius ēt ſunt ſpēs multe. ⁊ ex eis eſt qđ ſignificat ſputū ventoſi humoris: aut in pectore: aut q attrahitur ad pectus. XXIX.

Leoniceni ¶ Sic ⁊ aſpere arterie egritudines: difficiles anhelitus: ⁊ dolor in loco: ⁊ q̄ expuuntur: ⁊ vocis offenſiones: oſtendunt.

Laurētia. ¶ Morbi ꝟo aſpere arterie cognoſcuntur: ſpirationis difficultate: tuſſi: ac dolore loci: ſcreatione: vocis leſione.

Antiqua. ¶ Et ſm tracheā arteriā egritudines diſnia ⁊ tuſſis: ⁊ ſm locum dolor ⁊ ſputum ⁊ vocis leſio innoteſcunt.

Ex arabico ¶ Sup egritudines accntes aūt in cāna pulmonis ſignificāt mutatio inſpirationis ⁊ tuſſis ⁊ dolor accñs in illo loco ei⁹: ⁊ qđ expuitur ex eo: ⁊ nocumenta accidētia voci.

¶ Species ſignorū egritudinū cāne pulmonis ſunt qnqꝫ. Mutatio inſpirationis ⁊ tuſſis: ⁊ dolor accñs in loco ei⁹: ⁊ qđ expuiſ ex pāniculis eius ⁊ cānis eius: ⁊ nocumenta accñtia voci. ¶ Et Gal. quidē tacuit de numeratione ſpecierū ſignorū egritudinis pulmonis: qꝛ ipſe eſt intra pectus. Et ſpēs ſignorū egritudinū eius ſunt cōpoſite ex ſignis cānaliū ei⁹ ⁊ ex ſignis egritudinis pectoris. Et qñqꝫ qdē accidit ex apatibus pulmonis mutatio coloris maxille faciei: ⁊ cū dolore accñte in eo ſentiſ grauitas in eo qđ eſt inter ſpatulas: ⁊ ſeqtur cū malitia inſpiratiōis ⁊ tuſſis. Et ſputū ſpumoſum eſt ꝓpriū ei. qđ eſt: qꝛ ex eo qđ expuitur ex pectore aut ex cānalib⁹ ei⁹: nō eſt al qđ ſpumoſū.

Sputum ſpumoſum eſt ꝓpriū pulmōis.

¶ Et tacuit Gal. ēt de numeratione ſpērū ſignoꝝ egritudinū renū: ⁊ ſpērū ſignorū egritudinū inteſtinorū ꝓpter duas res. Breuiter vna eſt aſſimilatio harū ſpērum in ꝑncipio rei: ⁊ altera eſt qꝛ ſunt intellecte ex opationib⁹ eoꝝ: ⁊ ex eo qđ ꝓcedit ex eis ⁊ locis doloris ⁊ apatib⁹ ⁊ alijs. Urina enim ⁊ qđ egrediſ cū ea appropriaſ renibus ⁊ veſice. ⁊ egeſtio ⁊ quod egreditur cū ea ſignificat ſup inteſtina. ⁊ Gal. qdē colligit ſigna egritudinū eius qđ remanſit ex mēbris interioribus in ſumma vna. XXX.

Leoniceni ¶ Secūdum ꝟo eandem proportionem: ⁊ in alijs omnibus accidit partibus: nam ex tumore: dolore: ⁊ opationū leſione: ⁊ excrementoru. n differentia: ſumentur indicia.

Laurētia. ¶ Atqꝫ in reliquis omnibus quod proportione reſpondeat: ex tumore: dolore: leſione operationum: atqꝫ etiam excretione humorum indicia ducuntur.

Antiqua. ¶ Proportionabiliter ꝟo his ⁊ in omnibus alijs partibus ex tumore ⁊ dolore ⁊ leſione operationum amplius ⁊ egeſtionum differentijs cognitiones erunt.

Ex arabico ¶ Et ſm hanc proportionem ſunt ſignificationes ſuper egritudines reliquorū mēbrorum ex groſſitudine ⁊ dolore accidētib⁹ in eis: ⁊ ex nocumētis accidentib⁹ opationib⁹ eoꝝ ⁊ ſpēbus eorū q̄ procedunt ex eis.

¶ Iſte canon cōmunis eſt in ſignificatione ⁊ cognitione egritudinū mēbrorū iteriorū: ⁊ qđcūqꝫ eſt ex eis eſt ſpēs ſignorū egritudinis: cuius cām iam narrauit ⁊ enumerauit de qbuſcūqꝫ eſt ex eis eſt de quo tacuit. ⁊ iſte ca. ſumptus eſt ex. 4. ſpēbus. quarū ꝑma eſt groſſitudo: ⁊ ſecūda dolor: ⁊ tertia nocumēta accñtia opationi mēbri: ⁊ quarta eſt ex eis qui ꝓcedūt ex eis. Et manifeſtū eſt ex iſtis. 4. ꝙ in eis eſt neceſſaria ſcia triū reꝝ. quarū ꝑ⁹ eſt ſciētia mēbroꝝ ꝑ anathomiā: ⁊ 2ᵃ eſt ſcia opationū eoꝝ. ⁊ 3ᵃ eſt cognitio iuuamētorū eoꝝ. ¶ Per cognitionē aūt mēbroꝝ ꝑ anathomiā ſciunſ ſcientie eorū ⁊ que ꝯtinuanſ cū eis ⁊ cōicant cū eis: ⁊ q̄ veniūt ad ea ab alijs: ⁊ ſermone abſoluto vti ſciunſ ꝑ anathomiā forme: ⁊ ſitus eorū: ⁊ q̄ntitates ipſoꝝ: ⁊ numerus eoꝝ: ⁊ igrediſ in numero eoꝝ illud qđ venit ad ea ex venis ⁊ ēt arterijs ⁊ neruis: ⁊ relique q̄ ſūt in eis. ¶ Cognitio aūt opōnū mēbroꝝ ⁊ iuuamētoꝝ eorū eſt neccia: qꝛ vnūqđqꝫ eorū eſt creatū ꝓp opationem ſuā ꝓpriā: ⁊ operationū eius ſunt iuuamēta q̄ currūt curſu arboris illius opōnis. Cū ḡ mutaſ iuuamētum ſignat

De iuuamētis anathomie.

mutationē mēbri: ⁊ ſilr qñ mutaṫ opatio ſignificaṫ mutatio mēbri: ⁊ multotiēs gdē ſunt vni mēbro iuuamenta multa. quoꝝ ꝗdā ſunt ꝑpria: ꝗdā cōloꝛa: ⁊ ꝗdaꝫ anterioꝛa: ⁊ ꝗdā poſterioꝛa: ⁊ nō eſt poſſe vt ſit mēbro vni numero plus opatione vna numero. Cerebꝛū eni ꝗuis ſit mēbꝛū vnū ⁊ ſint ei opationes mlte diuerſe: tñ ptes eius nō ſunt vne numero: ⁊ quātitas numeri eaꝝ eſt ſm quātitatem numeri partiū opationū eaꝝ. ⁊ ſilr coꝛ ⁊ arterie dilataṫ per ſpēm villoꝝ ⁊ geſcūt per ſpēm aliaꝫ villoꝝ. qḋ eſt: ga vnaqueqꝫ arteriaꝝ hꝫ duas tunicas: ⁊ inueniuṫ in ea per anathomiā villi per lōgitudinē: ⁊ villi per latitudinem: ⁊ villi poſiti ſm tranſuerſuꝫ: ⁊ coꝛpus coꝛdis totius eſt cōpoſitum ex iſtis ſpeciebus villoꝝ. vnāquāqꝫ ergo opationū ſingulariū numero efficit membꝛum ſingulare numero. Intellige ergo totum illud ⁊ ſcies ex eo locū nocumenti ipſius. Et Galenus quideꝫ determinauit partes huius canonis ⁊ dicit. XXXI.

Non eſt poſſe vni membꝛo plures operationes eſſe.

Leoniceni ¶ Excreſcentie autem non naturales: in inflāmationibus: duriſqꝫ: ac laxis tumoꝛibus: ⁊ hereſipelatis: ſunt exploꝛande.

Laurētia. ¶ Tum aūt ꝑter naturam inflāmatione: duritie: tumoꝛe deſcribitur.

Antiqua. ¶ Ex tumoꝛibus quidem preter naturam vt in flegmonibus ⁊ ſcliroſi ⁊ inflationibus ⁊ heriſipilis inſpiciendum eſt.

Ex arabico ¶ Et vbicūqꝫ in coꝛpe eſt groſſitudo pertrāſiens quātitatē nālez opꝫ vt inquiramus an ſit ex apoſtemate calo: aut ex apoſtemate graui duro: aut ex molli inflante.

¶ Apoſtema calidū aliud eſt ſimplex ſicut apa factuꝫ de ſanguie noiatū flegmon: ⁊ apa calm noiatū hereſipila. Et aliud eſt cōpoſitū ſicut ſpēs carbūculi: ⁊ igrediuṫ in eo oēs puſtule cale. ipſe eni ſunt itrātes ſub intētione apatis calidi: ⁊ iſtis quidem puſtulis ſunt noia multa: ſicut ignis pſicus: ⁊ variola ⁊ foꝛmica ⁊ furunculi: ⁊ alie ex puſtulis. ¶ Et variole ⁊ moꝛbillis eſt ꝑprietas aliqua. qḋ eſt: ga ipſi currūt curſu criſium malarū: qꝛ antecedit eos fe. putrida ⁊ ꝯcluſa. i. ſynocha ꝯtinua: ⁊ nā gdē expellit totā ſuꝑfluitatē ad ſupficiē coꝛpis ⁊ gñanṫ ex ea variola ⁊ moꝛbillus. In flegmone autē ⁊ heriſipila ⁊ carbunculo: ⁊ que currūt curſu eoꝝ feb. ſequiṫ donec cōpleṫ digeſtio ſuperfluitatis in eis: ⁊ egyptij quidē noiant carbūculū ſicaſen. ⁊ apa graue duruꝫ: aliud eſt cuius gñatio eſt ab humoꝛe melācholico: ⁊ noiaṫ ſcliroſis. ⁊ aliud eſt cuius gñatio eſt a choła nigra: ⁊ noiaṫ cācer. ⁊ aliud eſt cuius gñatio eſt a flegmate viſcoſo caſeato: ſicut nodus chus ⁊ ſcrophule: ⁊ egyptij nolant ſcrophulas vētū altegriā. i. caſeatuꝫ. Apa aūt molle. i. inflatiuū eſt duob⁹ modis. vnū eoꝝ noiaṫ inflatio: ⁊ alteꝝ noiaṫ athelcigi: ⁊ ſunt eis ſpēs multe diuerſe: ſicut puſtule noiate aſſen ⁊ filie noctis: ⁊ iſta gñanṫ ex flegmate ſubtili calo aut ſalſo aut alterius ſpēi cui cōmiſceṫ choła parua: ⁊ ex ſpēbus eius ſunt reliqꝫ iflationes cū gbus aliter nō eſt pulſatio. ¶ Et tu gdē potes cognoſcere nām apatis ex coloꝛe eius ⁊ doloꝛe: ⁊ feb. ꝯcomitāte ipſuꝫ: ⁊ ex velocitate motus eius ⁊ tarditate eius ⁊ tactu eius ⁊ ex cōpꝛeſſione ſup ipꝫ cū digitis: expōne vole ſup ipſuꝫ. ¶ Et iſta gdē apata qñqꝫ cōponunṫ adinuicē: qꝛ gñanṫ in coꝛpe ſpēs multe apatū: quoꝝ aliud cōpoſituꝫ eſt ex ſanguine ⁊ cho. ⁊ aliud ex ſanguine ⁊ melia: ⁊ aliud ex ſangule ⁊ flegmate: ⁊ aliḋ ex flegmate ⁊ cho. ⁊ ex iſtis apatibus cōpoſitus eſt cui nomē eſt ſiē adubellati ⁊ extura: ⁊ ex eis eſt cui nō eſt nomē: ⁊ ſm hāc ſilitudineꝫ eſt ſermo in reliqs eoꝝ. ¶ Et manifeſtū eſt q gñaṫ in mēbris interioꝛib⁹ ex iſtis apatib⁹ ſile ei qḋ gñaṫ in mēbꝛis apparētib⁹: verūtñ qddā eoꝝ facit accelerare moꝛtē patientib⁹ ipſiꝫ ꝑpter nobilitatē mēbꝛoꝝ iterioꝝ ⁊ vehementiā feb. ⁊ doloꝛis: ⁊ quoddā eoꝝ fit ſpatioſuꝫ ⁊ pepara ṫ ei⁹ curatio. ¶ Et diuerſificanṫ noia apatū: ꝑpṫ noia mēbꝛoꝝ. qddā nāqꝫ noiaṫ pānaritiū: ⁊ eſt illud qḋ egrediṫ ſub vngue: ⁊ qddā eoꝝ noiaṫ peripleumonia: ⁊ pleureſis: ⁊ epaticū: ⁊ ſpleneticū ⁊ apa renū. Et gbuſdā eoꝝ ſūt noia ꝑpria: ſicut noiaṫ apa cerebri: aut apa pānicu loꝛū eius carabitus aut ſyrſen. i. freneſis: ⁊ ſic noiaṫ pleureſis aſoſati: ⁊ ſicut noiaṫ apa velaminis. i. diaphꝛagmatis birſen: ⁊ ſicut noiaṫ apa carnis mollis thabanri: ⁊ ſm h exemplum in reliquis eoꝛum. XXXII.

Varioleꝫ moꝛbilli differūt ab aliis puſtulis in febꝛe.

Diuerſe cōpoſitiones apoſtematum.

Apa gñanṫ in mēbꝛis intrinſecis ſic in extriſecis.

Noia apatū q̃ñqꝫ diuerſificanṫ ſm mēbꝛoꝝ diuerſitatem.

Leoniceni ¶ Doloꝛ aūt quēcūqꝫ obſederit locū: aut ꝯtinuitatꝫ ſolōnē: aut ſubitā alteratione oñdit. Soluiṫ aūt ꝯtinuitas icīſione: exeſione: fractione: ⁊ tentione. Alteratur ꝟo ſuba a caliditate: frigiditate: humiditate: ſiccitate.

Laurētia. ¶ Doloꝛ quouis loco fatiget aut ſolutionem cōtinuitatis aut alteratione ſignificat ſubitā: cōtinuitas ꝟo ſoluitur vbi membꝛū eroſum ſit aut icīſuꝫ aut colliſuꝫ aut extenſuꝫ ſuba alteraṫ calītate: friditate: hūiditate: ⁊ ſiccitate.

Antiqua. ¶ Doloꝛes ꝟo ſm quē icumbūt locū aut cōtinuitatis ſolutionē: aut alterationes ſubitas oſtendunt. Soluitur igitur cōtinuitas icīſione ⁊ comeſtione. i. coꝛroſione ⁊ fractura ⁊ tenſione. Alteraṫ ꝟo ſubſtātia caliditate: frigiditate: ſiccitate: ⁊ humiditate.

Ex arabico ¶ Doloꝛes aūt vbicūqꝫ ſint in coꝛpe fixi: aut ſignificāt ſolutionē cōtinuitatis: aut mutationē multā accidentem ſubito. Cōtinuitas ꝟo ſoluiṫ inciſione coꝛroſione ⁊ tēſione ⁊ ſciſſura: ⁊ ſubſtātia mēbꝛi mutaṫ calītate: frigiditate: ſiccitate: ⁊ humiditate.

¶ Iſte ſermo facit fidē expōnis partis ſcḋe canonis cōis in extractione egritudinū mēbꝛoꝝ interioꝝ: ⁊ eſt intellectus ex expōne nr̃a ꝑcerita. qḋ eſt: ga ſciſſura eſt ſpēs rupture. ⁊ algae. i. obtuſio eſt ſpecies attritionis. Et attritio eſt ex ſpēbus ſolōnis ꝯtinuitatis: cōpoſita ex inciſione iꝑfecta: ⁊ extenſione ⁊ ſciſſura: ⁊ noianṫ oēs ī gabaē: ⁊ accidūt aut ex obtuſione ⁊ caſu aut ꝑcuſſione: cuꝫ ligno aut lapide aut qḋ currit hoc curſu. Soluunṫ ergo in eis ptes villoꝝ mēbꝛi ī algebē ſolōne nō apparēte ſenſui: ⁊ mutatio ſubē membꝛi per caloꝛem ⁊ frigus: ⁊ ſiccitatē ⁊ humiditatem eſt malitia cōplōnis diuerſe. XXXIII.

In alio gabau.

In alio algahen.

Leoniceni ¶ Leditur aūt opatio tripliciter: aut ga vix: aut quia vitioſe: aut quia nullo modo ſit.

Laurētia. ¶ Virtus preterea aut debilē facit operationem aut mendoſam aut nullam.

Antiqua. ¶ Noceṫ autem ⁊ opatio: aut leuiter: aut mediocriter: aut omnino non ſit.

Ex arabico ¶ Et nocumentum accñs in opatione eſt ſm vnū triuꝫ modoꝝ: aut ita vt debiliteṫ: aut ita vt muteṫ a parte ſua: aut ita vt deſtruatur.

¶ Debilitas opationis eſt ſiē malitia digōnis abſqꝫ cor

De triplici opōnū leſiōe.

ruptione ciborū: ſʒ ſi ita eſt vt mutet a pte ſua eſt ſicut cū reſoluit ſtomachus illud qḋ puenit ad ipm de cibis: ſa cis ipſʒ aut aceto ſuʒ aut ſcbicatū.i.illius odoris cui ſūt piſces aut fumoſuʒ: ſed ſi ita eſt vt deſtruat eſt ſicut ſi egrediant cibi crudi ſm diſpōnē ſuā in qbus ſtōchus nō operatus eſt pax neqʒ mutat: ʒ ſm hāc ſilitudinē eſt ſermo in opōne cuiuſqʒ mēbroꝝ interiorū ʒ apparētiū. ʒ Gal. quidem exquiſite perſcrutatus eſt doctrinam illius in libro ſuo de morbo ʒ accidente. XXXIIII.

In alio ſcbicatum.

Leoniceni Cap. 81. Quecūqʒ aūt excernunt: nōnulla quidem ſunt veluti partes patientiū locorū: nonnulla vo tanq̄ excrementa.

Laurētia. Et quecūqʒ excernuntur ſiue pates affectarū partium ſiue excrementa.

Antiqua. Quecunqʒ vo egrediuntur: hec quidēʒ vt particule eorum que patiuntur: hec vo vt in ipſis contenta ſm naturam.

Ex arabico Res aūt que effluunt ʒ procedunt ex eis alie ſunt que ſunt partes mem broꝝ in quibus ſunt leſiones: ʒ alie ſunt que ſūt ſupfluitates: ʒ alie ſūt res cōprehēſe in eis natura.

Pcedūt de mēbris ʒ effluūt res multe diuerſe ex qbus ſunt q̄ ſunt nā. ʒ ex eis ſunt q̄ ſunt accidēs. ille aūt q̄ ſunt nā ſunt ſicut egeſtio ʒ vrina: ʒ vapor egrediēs ex poris corpis: ʒ p inſpirationē. illa aūt q̄ ſunt p accidēs ſunt ea q̄ egrediūt ex iſtis. Iſte eni vapor ſignificat p odores ſuos illud qḋ eſt in corpe: qr aliud eſt cui eſt odor bonus: ʒ aliud eſt cui eſt odor fetidus: ʒ aliḋ eſt cui eſt odor horribilis: ſic eſt ille q apparet ex titillicis. i. ſubaſcellis: ʒ apparitio boꝝ odorū i ſudore eſt manifeſtior. Et Gal. qdē diuiſit illud qḋ pcedit in corpe in tres ptes. Prima earū eſt illud qḋ eſt partes mēbrorū: ʒ nos qdē vidimus illud in multis egritudinib⁹ ſicut qḋ egredit cum ſputo ʒ tuſſi aliqḋ ex pāniculis cānalis pulmonis in vlcere pulmonis ʒ vlcere cānalis ei⁹: ʒ ſicut qḋ egredit ex partib⁹ inteſtini in vlceribus inteſtinoꝝ cū egeſtiōe. Scḋa eſt illud qḋ eſt ſupfluitas in mēbris: ſicut vrina in renibus ʒ veſica ʒ egeſtio in inteſtinis. ʒ manifeſtū eſt q nō eſt poſſe in egritudinib⁹ hoꝝ mēbroꝝ vt ſupfluitates iſte ſalue egrediātur: verūtñ aſſociat eis qḋ ſignificāt eoꝝ egritudines ſicut lapis ʒ ſanies ʒ achorti. i. mucilago ʒ ſpēs ſupfluitatis ʒ putredinis: ʒ ſpēs vermiū: ʒ egrediūt in egritudinibus factis in pectore ſpēs ſputi ʒ in egritudinib⁹ factis in cerebro: ʒ in egritudinib⁹ factis in epate: ſic deſcēſiones ſiles lotüre aq carnis ʒ reliq̄ ſpēs ſolutiōis epatice. Et 3ª eſt qḋ eſt cōprehēſuʒ i mēbris nā: ſicut ſanguis cōprehēſus nā in venis: ʒ nā qñ ipſe egredit ſignat ſolonē ꝯtinuitatis in vena. ʒ ſm hoc exemplum eſt ſermo in vnoquoqʒ eorum. XXXV.

Odores corpis ſignificant nobis id qḋ ē in corpore.

Nō eſt poſſibile in egritudinibus mēbroꝝ ſuas ſupfluitates eē ſalnas.

Leoniceni Que vo in ipſis naturaliter continentur: ſingula propriam facient indicationem.

Laurētia. Siue materie in mēbris condite propriaʒ exhibebunt ſignificationem.

Antiqua. Et oſtionem propriam vnūqḋqʒ faciet.

Ex arabico Et vnaqueqʒ haꝝ ſpērū ſignat rē ppriaʒ.

Significant p iſtas ſpēs res q̄tuor q̄ ſunt ſpecies canonis: ʒ ſunt ille: cuiuſqʒ quaꝝ determinationē cōpleuit: vnūqḋqʒ eni particulariū eoꝝ ſignificat egritudinē ppriam aut aliquam partium egritudinis. XXXVI.

Leoniceni Dictū eſt aūt plenius de hiſce oibus in tractatu de mēbris paſſis: quē nullus ante nos: aut in artē redegit: aut ad abſolutā pfectionē deduxit: queādmodum ʒ in omnibus alijs euenit qbus initiū quidē aliqḋ ab antiquis eſt datum: non tamen abſolutum eſt opus.

Laurētia. Sed de his libro de affectis partibus lati⁹ definitum iam eſt: quē nullus ex maioribus in viā docēdi ʒ rōnē redegit aut ad integruʒ tradidit: nec aliquā aliā cōmētationē q̄s antiquores icboarūt qdē: ſʒ nequaq̄ abſoluerūt.

Antiqua. Dictū eſt aūt de hmōi oibus ampli⁹ impatientiū locoꝝ: negocio nullo hoc in artē pri⁹ redigente aut perfecte aſſignante: quemadmodum igitur aliud nihil eorum que incipiunt perfecerunt veteres.

Ex arabico Etiam locuti ſumus in oibus iſtis rebus ſermonem ampliorē iſto in libro meo in locis dolētibus: ſed nō pceſſit nos aliquis ad incedēdū in illa intentione per viam bonam cōpēdioſam ppriam: neqʒ conſecutus eſt in illa finē ſicut nō eſt cōſecutus etiā in aliqua intētionum aliquis antiquoꝝ: verū inceperūt eas ʒ non compleuerunt ipſas.

Locutus eſt Gal. in libro cognitionis egritudinū mēbroꝝ patiētiū in egritudinibus cuiuſqʒ mēbrorū interiorū ſermonē latiorē in quo libro ſubtilr pſcrutatus eſt doctrinā ſignoꝝ cuiuſqʒ egritudinis ex egritudinibus mēbroꝝ: ʒ pſcrutatus eſt in reſiduo eius doctrinam canonis in ſignis cuiuſqʒ egritudinis mēbrorū: ʒ qr nō intellexit Raſis illud putauit q Gal. abbreuiauerit ʒ dimiſerit egritudines quarū ſigna nō docuit: ʒ dixit in determinatione ſua qua determinauit eſtimationē ſuā quā habuit de intētionibus libri Gal. in mēbris paſſibilibus q Gal. dimiſit ʒ nō docuit oia ſigna. ʒ q opʒ vt nolet liber ei⁹ cognitio egritudinis quorūcūqʒ mēbrorū patiētiū: ʒ nō pcepit q Gal. fuerit ꝯtētus in eo q dimiſit in canonib⁹ ſuis q̄s docuit in eis: vt excitet diſcipulus in inueniendo illud p illos canones. Sigillauit ergo in ſeipſo artē ʒ nō idiguit imētione ꝯſiderationis in libro hoc. ʒ hoc eſt lucrum magnum q meretur Gal. maximam laudem: ʒ conſequitur Raſis in vituperatione per hoc q ſuo malo intellectu tetigit Gale. ʒ manifeſtum eſt ex ſermone Gale. q ipſe eſt cōplēs doctrinā artis medicine: ʒ nos iam expla nauimus illud in libro noſtro quē nominauimus in doctrina artis medicine. XXXVII.

Leoniceni Egrotātiū itaqʒ corporum ex tractatu illo indicia ſunt ſumēda. Eoꝝ aūt qui in egritudinē lapſuri ſunt: ʒ qui ſanitati reſtituendi preſens doctrina complectitur.

Laurētia. Cap. 58. Egrotātiū igitur indicia ex illo volumine pducūtur. Egrotaturi vo cōualituriqʒ: ſigna hac via ʒ ratione diſcuntur.

Antiqua. Egrotātiū qdē corporū ex illo negocio diſcere opʒ cognitiones. egrotaturoruʒ vo ʒ ſanādorum ex pñti ſunt facultate.

Ex arabico Etiā cōuenit tibi vt accipias ſigna corpoꝝ

que iam ſunt egra ex illo libro: ſed ſigna corporꝫ que iam proxima ſunt vt infirmenť: aut vt ſanenť oportet ſumere ex iſto libro.

¶ Cum in egritudinibus manifeſtis cadētibus ſub viſu ⁊ tactu nō ſit neceſſariū edere librū quo ſcianť ſigna earuꝫ abſcindit Gal. ſermonē: ⁊ finiēdo dicit ꝙ liber eius in cognitione paſſionū membrorꝫ īteriorꝫ ſufficit in cognē ſignorꝫ egritudinū. qḋ eſt: q̄ qui ſtudet in eo ſcit etiā ſigna egritudinū mēbrorꝫ apparētiū: ⁊ reſiduū ſermonis eius eſt intellectum: ⁊ ipſe complebit expoſitionem eius in eo quod futurum eſt. XXXVIII.

Leoniceni Cap. 82. ¶ Eorūꝫ igiť indicia quibus egritudinis periculū īminet: mediā formā hn̄t inter ea que ſanis: ⁊ que egrotantib⁹ eueniūt: ſi qdē ſanis oīa ſm nām inſunt: p̄ter nāꝫ ꝟo egrotātib⁹.

Laurētia. ¶ Egrotaturi igiť ſigna media quodāmodo ſunt inter ea que ſanis egriſqꝫ accidūt. In ſanis enim cuncta per naturā exiſtunt: in egris preter naturam inquantum egri ſunt.

Antiqua. ¶ Ea qdē que ſunt ſigna egrotatiuorꝫ in medio ſm formā corꝫ ſunt que ſanis ⁊ egrotantib⁹ accidūt: ſm nāꝫ qdē oīa ſanis īſūt: p̄ter nām ꝟo egrotantibus inquantū egrotant.

Ex arabico ¶ Et ſigna corporꝫ que appropiquāt ad hoc vt īfirmenť ſunt media īter illḋ qḋ accidit ſanis: ⁊ illud qḋ accidit infirmis: oīa eni que inueniunť in ſanis currunt ſm rē nālē: ⁊ oīa q̄ inueniunť in īfirmis ex via qua ſunt infirmi: ſunt ſm contrarium rei naturalis.

¶ Poſtq̄ꝫ proceſſit Gal. ⁊ docuit ſigna que accidūt ſanis ex nocumentis currentibus ſm rem naturalē: ⁊ docuit ſigna que accidūt infirmis ex nocumētis currentibus ſm contrariū rei nālis: ⁊ docet in hoc ſermone ꝙ ſigna que ſignificant ꝙ corpus qḋ appropinquat ad hoc vt īfirmeť ſunt media inter illa. i. permixta ſunt ex ſignis ſanorum ⁊ ex ſignis egrorum. XXXIX.

Leoniceni ¶ In cōfinio aūt horū ea que ſunt corporum neutrorꝫ īdicia: quorꝫ nōnulla qdē ſūt ex eorꝫ genere que ſm naturā: ſed vel qualitatibus: vel quātitatibus: vel temporib⁹ permutata: quedam aūt ex his que preter naturā: at minora his que egritudinibus adſunt.

Laurētia. ¶ In cōfinio horꝫ ſunt ea que ſignificant egritudinē. Quedā q̄ per naturā quidē exiſtūt: ſed qualitate aut quātitate: aut tempore cuariant: quedam preter naturā ſunt quidē: ſed minora: q̄ꝫ que in morbis habentur.

Antiqua. ¶ In medio ꝟo his ſunt declaratiua omninꝫ egritudinū futurarū: quedā quidē ex genere exiſtētia corꝫ que ſunt ſm naturā: ſed in quātitatibus: aut tp̄ibus p̄mutata. quedaꝫ ꝟo ex his que ſunt p̄ter naturā quidē: ſed minora his que in egritudinibus ſunt.

Ex arabico ¶ Signa aūt corporū que approximant egritudini ſunt ſm terminos in eo qḋ eſt inter illa ⁊ iſta. Et ex his eni ſunt que ſūt ex genere rerꝫ naturaliū: verūtamē permutanť in quātitatib⁹ ſuis: aut in ſuis diſpōnibus: aut in horis ſuis. Et ex eis ſunt que ſunt ex genere rerꝫ que egrediunť a nā: verūtn̄ ſūt minora ⁊ magis diminuta q̄ꝫ ea q̄ accidūt in īfirmitatib⁹.

¶ Hec eſt expoſitio. alī diſpō. ſignorꝫ corporꝫ que appropinquāt infirmitati. qḋ eſt: q̄ ſunt permixta ex ſignis ſanitatis ⁊ ex ſignis egritudinis. Et ex ſignis qdē ſanitatis: tūc qñ permutanť ſigna iſta ab eo ſm ꝙ ſunt aut in quātitatib⁹ ſuis: ita ꝙ adduncť aut minuunť: aut in q̄litatib⁹ ſuis ita ꝙ permutanť eorūꝫ diſpōnes nāles ad illud qḋ egrediēs eſt a natura aut in horis ſuis: ita vt permutenť hore ſigni vniuſcuiuſqꝫ exemplū eſt vt antecedat appetitus cibi aut tardeť. Ex ſignis aūt egritudinis qñ ex iſtis ſignis apparet aliqd in corpe ſano: tunc in p̄ncipio apparitionis eius quātitas eſt parua: ⁊ virtus eius eſt debilis. deinde addiť: ⁊ ſignificat propinquitateꝫ caſus corpis in egritudinē: ⁊ qñ cōpleť cadit corp⁹ in egritudinē. XL.

Leoniceni ¶ Atqꝫ idcirco he quidē corporꝫ diſpōnes: q̄ in egritudinē caſura monſtraui: ſunt ex neutrorꝫ genere: atqꝫ vna ea que ipſa indicant ſigna. Primo eni hec ſanitatē oſtēdūt. Scḋo aūt egritudinē: ⁊ fiunt eadē ſigna ſm ad aliquid habitudinē: neutra: ⁊ inſalubria.

Laurētia. ¶ Et ob eā rē corporꝫ diſpōnes q̄cūqꝫ egrotatura ſunt neutre cenſenť: ac ſigna earū primaria rōne indicant ſanitatē: ſecūdaria egritudinē. Ita fit vt hec ipſa ſigna per diuerſitatē habitudinis tū neutra: tū etiā egra dicantur.

Antiqua. ¶ Et p̄pter hoc ⁊ diſpōnes he corporꝫ q̄cūqꝫ egrotatiua eſſe videnť: neutrorꝫ ſunt: ⁊ declarantia ꝟo ipſa ſunt ſigna. Primo qdē h̄ ſanitates deſignant: ſcḋo ꝟo egritudines: ⁊ fiūt eadem ſigna ſm primam habitudinem ⁊ ſana: ⁊ egra: ⁊ neutra.

Ex arabico ¶ Et ſimilr̄ eſt diſpoſitio corporꝫ que appropinquant egritudini ipſi ex diſpōnib⁹ que nō p̄portionanť ad ſanitatē neqꝫ ad egritudinē: ⁊ ſigna etiā ſignificātia ipſaꝫ nō ſignificāt in primis niſi illā diſpōnē: deinde ſignificāt mō ſcḋo egritudines. fit ergo vnū ſignū in cōparatione ad aliqḋ ex ſignis p̄ter aliqd ex ſignis que nō ſignificāt ſanitatē nec egritudinem.

¶ Iam quidē fuit diſpoſitio que nō p̄portionať neqꝫ ad ſanitatē neqꝫ ad egritudinē triū ſpecierū. Et ſigna corporū que appropinquāt egritudini ſunt ſigna huius diſpōnis. neceſſe eſt ergo vt ſint etiā ſpēs ſignorꝫ corporꝫ que appropinquāt egritudini tres: ⁊ hec quidē ſigna ſunt: aut permutatio ſignorꝫ ſanitatis: aut diminutio ſignorꝫ egritudinis: ⁊ debilitas corꝫ. ergo ſignificatio horū ſignorum diuerſificatur ſm cōparationē corꝫ. ipſa nāqꝫ quādo cōparanť ad ſanitatē ſignificāt eā: ⁊ qñ cōparanť ad diſpoſitionē mediā ſignificāt ipſaꝫ modo alio: ⁊ qñ cōparanť ad egritudinem ſignificant eam. XLI.

Leoniceni ¶ Que quidē preſentē diſpōnē oſtendūt neutra: que ꝟo futurā p̄mōſtrāt: inſalubria.

Laurētia. ⁋ Neutra quatenus p̄ſentē indicāt affectio-
nē. Egra quatenus prenunciant futuram.

Antiqua. ⁋ In eo quidē ꝙ iam exiſtētē diſpōnē demō
ſtrāt neutra: i eo ꝟo ꝙ futurā declarāt egra.

Ex arabico ⁋ Et ex ſignis que ſignificant egritudinē ex
via quidem qua ſignificāt diſpoſitionē que
eſt in corpore: nō ſignificant ſanitatem neqȝ
egritudinē: ⁊ ex via qdē qua ſignificāt diſpo
ſitionē que fiet poſt ſignificant egritudineȝ.

⁋ Signa que ſignificāt corpus eē ꝓpinquum egritudini:
ipſa qdē in p̄mis ſignificāt diſpōnē p̄ūtē in corpore: q̄re
eſt ſignificatio eorū preſens ſupra diſpōnē mediā: ⁊ ſigni
ficatio eorū futura ſup egritudinē que erit. XLII.

Leoniceni ⁋ Eadem ꝟo rōne: ⁊ quecunqȝ egrotantib⁹
ſigna ſalutaria apparēt dicenē qdē ſalubria:
q: futuram ſanitatē oſtendunt: dicētur etiaȝ
egra quatenus preſentē oſtēdūt egritudinē.
Neqȝ in ambiguo eſt: ꝙ que ſunt vtrorūqȝ
indicatiua: neutra dicētur: ſm vnum quod-
dam neutri vocabuli ſignificatum.

Laurētia. ⁋ Simili modo ſe hñt quecūqȝ ſigna ſana in
egrotis apparent: vt ſana ſint: q: futurā ſigni
ficāt ſanitatē: egra ꝟo inq̄ꝫtū preſentē diſpo
ſitionē oſtēdūt: ita efficiē vt quecūqȝ ſigna
ambas ſignificāt diſpoſitiōes: neutra exiſtāt
ex vna neutre vocis ſignificatione.

Antiqua. ⁋ Secūdū ꝟo eādem rōnem quecūqȝ appa
rent in egrotantibus ſigna ſanitatis: dicētur
qdē ſana eo ꝙ futurā ſanitatē denūtiēt. Di-
cenē ꝟo ⁊ egra inq̄ꝫtū egritudinē exiſtētem
oſtendūt. Et manifeſtū eſt qdem ꝙ ſi vtro-
rūqȝ ſunt declaratiua: dicenē neutra ſm vnū
aliqđ ſignificatorum neutrorūȝ voce.

Ex arabico ⁋ Et ſm hāc rōcinationē ēt ſigna que appa-
rēt in infirmis ⁊ ſignificant euaſionē dicitur
ꝙ ſigna ſunt ſalutis: qm̄ ipſa indicāt ſanitatē
que fiet in eo qđ eſt poſt. ⁊ dicitē ēt ꝙ ipa ſūt
ſigna egritudinis ꝓpterea ꝙ ſignificāt egri-
tudinē p̄ūtē: ⁊ qñ ſignificāt duas diſpōnes:
tūc ſunt ex ſignis que nō ꝓportionanē ad ſa-
nitatē ꝓprie neqȝ ad egritudinē ꝓprie ſm ali
quē modorū quos ſignificat hec dictio. ſ. ſer
mo noſter nec ſanitas nec egritudo.

⁋ Signa que apparēt i ifirmis ⁊ ſignificāt euaſionē ſicut
ſigna digōnis ⁊ vehemētie virtutis ⁊ tolerātie eius ſigni
ficant duas diſpōnes. vna earū eſt ꝙ ſignificatio earum
eſt preſens ſuper egritudinē: ⁊ ſignificatio earū futura
eſt ſuper ſanitatē. qñ ergo ſignificant ſuper infirmitatem
⁊ ſuper ſanitatem ſimul: tūc ſunt ex ſignis vnius modoꝝ
diſpōnis que nō eſt ſanitas neqȝ egritudo. XLIII.

Leoniceni ⁋ Neqȝ ꝟo mirari opȝ eadem ſigna tres in
diuerſis habitudinibus ſeruare rōnes: que
⁊ ſalubria: ⁊ egra: ⁊ neutra dicātur.

Laurētia. ⁋ Porro nequaq̄ꝫ videri mirabile debet vt
ea ipſa ſigna ꝑ habitudinē diuerſaȝ tres obti
neāt rōnes: tum ſana ⁊ egra: tum ēt neutra.

Antiqua. ⁋ Nihil ꝟo mirādum eſt eadē ſigna tres ha
bere rationes in differētibus habitudinib⁹:
⁊ ſana: ⁊ egra: ⁊ neutra dici.

Ex arabico ⁋ Et nō eſt mirū ſi ſignū vnū ꝓportionetur
ad iſtos tres modos ꝑ cōparationes diuer-
ſas ⁊ dicaē ꝙ eſt ſignum ſanitatis ⁊ ſignum
egritudinis: ⁊ ſignuȝ neqȝ ſanitatis proprie:
neqȝ egritudinis proprie.

⁋ In ſignis digōnis complete ſunt ſignificationes tres.
Una earꝫ eſt: ꝙ ipſa ſignificant egritudinē p̄ūtē. ⁊ ſcđa
eſt: q: ſignificant ſanitatē q̄ fiet in proximo. ⁊ tertia eſt:
q: ſignificāt diſpōnē que neqȝ eſt ſanitas neqȝ egritudo:
⁊ ſm hoc exēplū eſt rōcinatio oīs ſignificātis ſignificatio
nes diuerſas ⁊ ꝓportiones diuerſas. qđ eſt: q: nō eſt mirꝫ
ſi ſignuȝ vnum ſignificet ꝑ comparationes diuerſas res
diuerſas. XLIIII.

Leoniceni ⁋ Secūdū ꝟo alterū ſignificatum: quecūqȝ
his qui a morbo referūtur inſunt: ſigna neu
tra appellamus: neqȝ in alio ſignificato acci
piūt ea que ſenibus inſunt: hec qdeȝ oīa plu
ribus: ⁊ ꝯceptibus: ⁊ rōnibus ſubijciuntur.

Laurētia. ⁋ Ac vt ex vtraqȝ ſignificatione quecūqȝ ſi-
gna in ꝯualeſcētibus exiſtūt neutra vocenē:
quēadmodū ſigna q̄ i ſenectute habēē. Hec
ḡ cūcta plib⁹ notionib⁹: rōnibuſqȝ ſubiacēt.

Antiqua. ⁋ Secūdū ꝟo alterū ſignificatuȝ quecunqȝ
ex egritudinibus cōualeſcētibus inſūt ſigna
dicimus neutra ſm ꝙ arbitror: ⁊ ea q̄ ſunt
in ſenectute. Hac igitur rōne omnia ſub plu
res cadunt intellectus ⁊ rationes.

Ex arabico ⁋ Et dicimus ſm intētionem aliā preter hāc
itētionē ꝙ ſigna q̄ inueniūtur i corpore que
morātur ab egritudine ſūt ex ſignis q̄ nō ſi-
gnificāt ſanitatē neqȝ egritudinē: ⁊ ſilr ſigna
que inueniūtur in corporibus ſenū ⁊ oīa ſi
gna iſta ꝓportionāē diuerſis ꝓportionib⁹

⁋ Intentio illa eſt intentio in qua nō ſunt ſigna ſignifica
tia egritudinē p̄ūtē: ſed ſignificant aut egritudinē p̄terita
ſicut ſigna inuēta in corpibus cōualeſcētiū: aut diſpōne.
aliā ſicut ſigna q̄ inueniunē in corporibus ſenū ſignificā
tia debilitatem caliditatis innate ⁊ victoriam frigoris ⁊
ſiccitatis ſuper membra radicalia. XLV.

Leoniceni ⁋ Quecūqȝ ꝟo his qui itegra ſanitate ſerū-
tur: iter ſalubria tm̄modo computātur.

Laurētia. ⁋ Quecūqȝ ꝟo in ſanis ad integruȝ ſunt: ſo
li ſanorum ſubiacent notioni.

Antiqua. ⁋ Quecūqȝ ꝟo ſigna perfecte ſanis iſunt ſub
ſola ſanorum cadūt cognitione.

Ex arabico ⁋ Signa aūt que inueniunē in corporibus ſa-
nis in quibus nō eſt egritudo nō proportio-
nantur niſi ad ſanitatem.

⁋ Hoc intellectum eſt ſupra. XLVI.

Leoniceni ⁋ Et quecūqȝ egrotātibus inſunt: neqȝ futu

rum prenunciant ſanitatem: ſoli ⁊ hec egrorum conceptui ſubijciuntur.

Laurētia. ¶ Item quecunqꝫ in egris habentur nequaquam premonſtrantia ſanitatem futuram.

Antiqua. ¶ Et quecunqꝫ egrotantibus non ſunt manifeſtantia futuram ſanitatē: ſub ſola ⁊ hec egrorum cadunt cognitione.

Ex arabico ¶ Et ſigna que inueniunt in infirmis: ⁊ non indicant ſanitatem futuram ipſa etiā nō proportionant niſi ad egritudinē tm̄.

¶ Hoc eſt intellectum ⁊ expoſitum. XLVII.

Leoniceni ¶ Sed de his quidem poſtea dicetur.

Laurētia. ¶ Sed de his deinceps dicemus.

Antiqua. ¶ De his quidem deinceps dicetur.

Ex arabico ¶ Et dicent alia ſigna in eis que ſunt poſt.

¶ Quia ipſe reiterabit rememorationem ſignoꝝ egritudinis in eo quod futurum eſt. XLVIII.

Leoniceni ¶ Nūc que futurā pmōſtrāt egritudinē ꝓus exequamur. Cum vo ſit coꝝ dīa duplex.

Laurētia. Cap. 59. ¶ De ſignis ꝓgnoſticis in primis agendum eſt. Cūqꝫ duplex eorū differentia ſit.

Antiqua. ¶ Future vo egritudis ſigna ꝓnoſtica ꝑcurramus prius: duplici vo exiſtēte coꝝ dīa.

Ex arabico ¶ Et dicam⁹ in primis ſigna q̄ idicāt egritudinē futurā: ⁊ iſtoꝝ ſicut diximꝰ ſunt due ſpēs:

¶ Scilicet ſignoꝝ ſpēs ſanitat qn̄ ꝑmutaẽ: ⁊ ſpēs ſignoꝝ egritudinis qn̄ eſt magis diminuta ⁊ debilior. XLIX.

Leoniceni ¶ Prius ea pertractemus que quātitatibus: qualitatibus: ⁊ temporibus: nō autē proprijs ſpeciebus ab eo qđ ſm naturam euariant.

Laurētia. ¶ In primis: aggrediemur ea que quantitate aut qualitate aut tempore nō ipſa forma euariant ab indicijs naturalibus.

Antiqua. ¶ Aggrediamur priora quātitatib⁹ aut qualitatibus aut tpibus non ipſis ꝓprijs formis ꝑmutata ab his que ſunt ſm naturam.

Ex arabico ¶ Et dicamus in primis illud ſignū ꝙ ex his nō eſt permutās rē nālē niſi in quātitatib⁹ ⁊ diſpōnib⁹ ⁊ in horis nō in ipſis gn̄ibus eius.

¶ Vult ſigna ſanitatis. ipſa nāqꝫ in gn̄ibus ſuis ſiūt ſignificantia ſanitatem: ⁊ permutatio coꝝ in quātitatibus ſuis aut in ſuis diſpoſitionib⁹: aut in horis ſuis ſignificāt egritudinē que accidet: ⁊ Galenus quidē numerat ea ſm ſemitam exempli: ⁊ dicit. L.

Leoniceni ¶ Veluti ciborū appetentia intenta: vel diſſoluta: aut que non ſeruet tempus conſuetum.

Laurētia. ¶ Verbi grā. Appetitum cibi intenſum aut exolutum aut tempore non conſuetudo.

Antiqua. ¶ Velut orexim ciborū intenſā aut remiſſā aut que nō ſm tempus conſuetum fit.

Ex arabico ¶ Si ſit cibi appetit⁹ additus aut diminut⁹: aut pertranſeat horā in qua currit ꝯſuetudo vt moueatur: aut declinet ad cibos cum qb⁹ non currit conſuetudo.

¶ Declinatio eius ad cibos cū quib⁹ nō currit ꝯſuetudo: eſt mutatio eius in diſpōnibus ſuis: ⁊ reliquum ſermonis eius eſt intellectum. LI.

Leoniceni ¶ Aut que de edulia non vſitata ferat: aut excretiōes cibi ſupfluitatū: que aut pauciores: aut plēs: aut hūidiores: aut duriores exiſtāt.

Laurētia. ¶ Aut nō ſoliti cibi aut excretionem materie humidioris aut durioris.

Antiqua. ¶ Aut nō ſꝫ ꝯſuetā ciboꝝ egeſtionē ſupfluorū: ſꝫ ſm egeſtionē eē paucoꝝ aut plurimoꝝ aut humidorum aut duriorum.

Ex arabico ¶ Et vt ſint ſuperfluitates cibi que procedūt pauciores quātitate: aut plures ea: aut leniores: aut duriores.

¶ Diminutio eaꝝ aut ipſarū multitudo eſt earū permutatio in quātitate: ⁊ earū lenitas: aut durities ipſarū eſt eaꝝ permutatio in qualitate: ⁊ dimiſit ſermonē ſuum in horis ſuis: qm̄ eſt manifeſtuꝫ. qđ eſt: qa egrediunt ante horam cōſuetudinis quādo ſunt plures ⁊ leniores: ⁊ tardaẽ earū exitus qn̄ ſunt pauciores aut duriores. LII.

Leoniceni ¶ Sic humidoꝝ excrementoꝝ: vel defectus: vel ſuperabundantia preter conſuetudinem naturalē: aut in colore: aut in conſiſtentia varietas aliqua: aut in tempore excretionis.

Laurētia. ¶ Itidem excrementorū humētiū inopia aut exuperantia preter naturā: aut coloris: cōditioniſue mutatio: aut tēporis euacuationis.

Antiqua. ¶ Ita vo ⁊ humidorū ſuperfluū indigentia aut abundantia preter nām: aut coloris: aut conſiſtentie ꝑmutatio: aut tēporis euōnis.

Ex arabico ¶ Et ſimilr etiā eſt in diminutione ſupfluitatum humidarū ⁊ additione eaꝝ mutantiū rē nālē: aut mutatio coloꝝ eaꝝ aut eētiaꝝ eaꝝ: aut horarū euacuationis earum.

¶ Supfluitates humide que ſunt natura ſūt vrina: ⁊ aliq̄ que deſcendūt cū ea. vrina enī ꝑmutaẽ in quātitate ſua ⁊ minuiẽ aut addiẽ ⁊ permutaẽ in qualitate ſua: ⁊ mutanẽ colores eius ⁊ eētie eius: ⁊ ꝑmutanẽ in horis ſuis: ⁊ egrediẽ in horis ſuis diuerſis: ⁊ vnūqđqꝫ iſtoꝝ qn̄ non currit ſm conſuetudinē idicat egritudinē: qm̄ ſignificat cauſā in corpore facientem neceſſariā mutationē eius. LIII.

Leoniceni ¶ Et vigilie plures: ac ſomnus: aut nō ꝯſueto tēpore. Eodē modo pot⁹ pluris: aut paucioris: calidi aut frigidi: inſolēs appetitus: ſicuti ⁊ circa reꝝ venereaꝝ vſuꝫ in modica: aut intēpeſtiua ꝯcupiſcētia: ⁊ plures aut pauciores ſudores his qui ſint opportuni: ⁊ ad motus torpor: aut ſi moueri tentauerit grauitas aut vehemēs exolutio: mēſtruoꝝ occultatio vel īmodica: aut diminuta euacuatio. Sic ⁊ que per ora venarū (greci hemorroidas appellant) ſit ſanguinis effuſio: ſed nō eadē que prius in cibo: potuqꝫ voluptas: ſunt future indicia egritudinis: hebetudoqꝫ animi nō naturalis: aut obliuio q̄dā incōſueta: aut ſomni

qui pluribus imaginationibꝰ abūdāt: ꝙ priꝰ auditus: ⁊ odoratꝰ viſuſue hebetiores: aut turbulētiores. Et vt ſimplr dicā quecūqз ſʒ nām incrāt: hec qdem augmētata: hec vo cōminuta: hec vo tēporibus qbuſdā: aut qualitatibus imutata. Si qdeз ⁊ ipſius corporis moles: aut maior: aut minor: aut magis alba: aut magis rubra: queādmoduз liuidior: aut nigrior: ructuſqз: ac ſternutamēta: ⁊ flatus plures: aut pauciores his qui ſm nāз: ſic ⁊ quecūqз per nares: vel palatū: vel aures: ꝑ quos meatus cerebrū expurgat: vel tēporibus: vel quātitatibus: vel qualitatibꝰ imutata. Hec igitur oia ex gñe eoꝝ ſūt q̄ ſm nāз.

Laurētia.

Et inſomnia ac ſomnꝰ plurimus: aut in tēpore minime cōſueto. Pari modo circa potū multū aut paruū aut calidū aut frigidum cupiditas minime conſueta. Queādmoduз circa rei veneree vſum imoderata aut importuna cupiditas: ſudor amplior iuſto aut minor. Pigrities circa motū aut tētanti moueri grauitas aut exolutio, fortis: mēſtruorum ſuppſſio: maiorue aut minor euacuatio: nec ſecus vacuatio ex mariſcis. Quinetiaз circa edulia aut potionē nō ſilis ſupiori voluptas futuri morbi indiciū eſt. Eodē modo mētis hebetudo nō nālis aut inſolita obliuio aut in ſomno viſa nō cōſueta atqз ēt auditus: olfactus ac viſus hebetiores marcidioreſqз ⁊ in vniuerſum quecūqз per nām extiterūt partim creſcētia ac decreſcētia: partiз tpe aut ꝗ̄titate variātia. Itidem corporis moles maior aut minor. Et vbi maior ſit: rubidiorqз ⁊ albidior: aut velut liuidior: nigriorqз: nec ſecus ructus: ſternutamētū ac flatus amplior aut incertior ꝙ qui ꝑ nām eſt. Pari ratione quecūqз ex naribus: aut auribus aut palato excernuntur quibus cerebrū expurgat ꝗ̄titate: qualitate: aut tempore variantia. Itaqз hec omnia ſub naturali genere cōtinentur.

Antiqua.

Et vigilie ⁊ multus ſomnus: aut in tpe nō ꝯſuetudo: ſm hoc vo ⁊ ſupfluitas: aut amplior: aut minor aut calidi aut frigidi cōcupiſcētia pter ꝯſuetudinē: queādmodū ⁊ circa venereorū vſum imēſurata ⁊ nō ſm tpa cōcupiſcētia: ⁊ ſudores plures ꝙ oporteat aut pauciores: aut pigritia ad motionē: aut tētātibus moueri aggrauatio: aut diſſolutio maxima ⁊ valida: mēſtruorū ēt retētio aut amplior aut minor euacuatio. Sic vo ⁊ q̄ per hemorroidas: ſʒ ⁊ ſm eūdē cibū ⁊ potū nō ſilis ei que prior fuit delectatio: cognitio eſt future egritudinis. Silr ⁊ itellectus hebetudo nō ſm nām aut obliuio in nō ꝯſuetis: aut phātaſtici ſomni magis ꝙ prius: ⁊ ſi quideз auditus ⁊ odoratus ⁊ viſus hebetiores ⁊ īfirmiores. Et ſimplr dicere eſt quecūqз ſm nām ſunt hec qdeз aucta hec vo diminuta: hec vo tpibus qbuſdā: aut ꝗ̄titatibus pmutata: ⁊ corpis tumor ⁊ minor ⁊ maior factꝰ: ⁊ rubicūdior aut albior aut liuidior aut nigrior. Et eructuatiōes ⁊ ſternutatiōes ⁊ vētoſitates plēs aut pauciores a nālibus: ſigna ſunt future egritudinis. Ita vo ⁊ q̄cūqз per nares ⁊ aures ⁊ palatū qbꝰ cerebrū expurgatur ꝗ̄titatibus aut qualitatibꝰ aut temporibus permutata. hec igitur omnia generis ſunt eorum que ſunt ſm naturam.

Ex arabico

Et vigilie aut ſomnꝰ additi aut facti in hora in q̄ nō currit ꝯſuetudo ⁊ ſm rōcinationē ēt illius currit eē appetitus potus pluris aut paucioris aut calī aut frigidi cōtra ꝯſuetudinē: ⁊ vſus coitus ſupfluus ⁊ factus in hora nō ſua: ⁊ ſudor qn̄ eſt plus ꝙ opз aut minꝰ ꝙ opз: ⁊ pigritia a motibus: ⁊ grauitas qn̄ conat hō vt moueat: ⁊ mollificatio ⁊ debilitas vehemēs: ⁊ retētio mēſtruoꝝ ⁊ euacuatio eorū plus ꝙ opз aut minꝰ ꝙ opз. Et ſilr ēt euacuatio ſāguinis ex orificijs venarū que ſunt in ano ⁊ vulua: ⁊ defectio ēt delectationis eius qđ comedit ⁊ bibit qn̄ eſt diuerſa ab eo ſm q̄ currit eſſe eius: ipſa nāqз indicat egritudinē futurā: ⁊ ſilr ēt hebetudo mentis qn̄ hn̄s eā nō eſt aptus natꝰ ſup illud: ⁊ obliuio accn̄s ei q nō ſciuit illđ ex ſeipo: ⁊ ſomnꝰ qn̄ i eo eſt ex imaginatione ⁊ viſionibꝰ plus ꝙ fuit antea: ⁊ auditꝰ ⁊ odoratꝰ ⁊ viſus qn̄ vnuſqſqз eoꝝ augmētat aut debilitat: ⁊ vlr oēs res nāles qn̄ addunt aut minuuntur aut mutant ab horis ſuis aut a diſpoſitionibus ſuis ex eo eſt tumor vel magnitudo corpis qn̄ minuit aut addit: aut declinat ad rubedinē aut ad albedinē aut ad liuiditatē aut nigredinē. Et eructuatio ⁊ ſternutatio ⁊ ventoſitas que egreditur inferius quando addūtur aut minuunt la ꝗ̄titate naturali. ⁊ ſimiliter etiam qđ deſcendit ex naſo aut ex palato: aut egreditur ex naribus ex eo quo mundificatur cerebrum quando mutatur ꝗ̄titas eius aut diſpoſitio eius aut ipſiꝰ hora: ⁊ omnes iſte res quas diximus: ſunt ex genere rerum naturalium.

¶ Canon in iſtis oībus ſignis eſt res vna: et hec res vna eſt vt cōſideres vnūqōqʒ operū et iuuamentū ipſoꝝ mēbrorū nālium et ratiocineris ipſuʒ. Cū ergo inueneris illud iā additū aut diminutū: aut permutatū in qualitate ſua: aut in hora ſua: tunc illud accidit a cā in corpore: que ſi dimittatur faciet egritudinē. Et hec cauſa qñqʒ eſt debilis: et ſufficit natura ad ſanādū eā: et qñqʒ eſt fortis et ꝓpē facit egritudinē: et qñqʒ eſt media et nō facit egritudinē ex propinquo. Et Gal. qdē determinabit vnāquāqʒ cauſarū faciētiū hec ſigna in eo qd̄ futurū eſt poſt ceſſationē eius a numeratione ſpecierū omniū ſignorū. LIIII.

Leoniceni ¶ Morſus quoqʒ ventris: vel in ore ventriculi: vl' in aliquo iteſtinoꝝ: aut cū aluus ſubducit̄: aut cū vomitus excitat̄: aut cū mingit̄: ſiue aliqs alius dolor moderat⁹: ex genere quidem exiſtit eoꝝ que preter naturā: non tamē qui ita ſe habēt: egrotare dicunt̄.

Laurētia. ¶ Mordicatio ꝟo ventris aut ſtomachi: aut inteſtinoꝝ: aut deijciendo: aut vomēdo: aut mingēdo: aut aliquis alius dolor moderat⁹: ſub genere preter naturā cōtinent̄. Nonduʒ tamen egrotare ita ſe habentes dicuntur.

Antiqua. ¶ Torſio ꝟo in vētre: aut ſm̄ ſtomachū: aut ſm̄ aliqd̄ inteſtinoꝝ: aut in egeſtionibus: aut in his que euomunt̄: aut mingunt̄: aut aliqs ali⁹ mediocris dolor de gñe ē eoꝝ q̄ ſūt ꝑter nām. Nōdum ꝟo egrotare ita ſe hñtes dñr.

Ex arabico ¶ Mordicatio āt accñs in vētre: aut i mery: aut in aliquo inteſtinoꝝ: aut apud egōnē: aut vomitū: aut vrinam et dolor paruus: ſunt de genere rerum egredientiuʒ a natura: verūtñ cui accidit illud nondum infirmatur.

¶ Poſtq̄ ceſſauit a numeratiōe eius qd̄ ſignificat egritudinē futurā ex ſignis ſanitatis ꝑmutat̄ ad numerationeʒ eoꝝ que ſignificāt egritudinē futurā ex ſignis egritudis: et dicit ex eis in primis mordicationē que accidit in ventre: aut in mery: aut in aliquo inteſtinoꝝ: aut accidit apud egeſtionē: aut vomitū: aut vrinā: deinde dicit dolorē paruū qui accidit in epate. Dolor enī qñ incipit poſtq̄ non fuit dum ꝑmanet paruus nō ſignificat egritudinē preſenteʒ: ſed ſignificat egritudinē futurā: quoniā ſignificat cauſaʒ nociuam in epate. LV.

De indicatione ſignis a dolore.

Leoniceni ¶ Sicuti neqʒ qui capite grauant̄: aut dolēt: aut vigilant: cum nōdum in conſuetis impediunt̄ operationibus. Hic enī in huiuſcemodi diſpoſitionibus terminus eſt.

Laurētia. ¶ Quemadmodū neqʒ grauati caput aut dolentes: quoties nōdū ob illa ſolite operationes impediantur: atqʒ egrotādi terminus talibus diſpoſitionibus talis eſt.

Antiqua. ¶ Queādmoduʒ grauati caput aut dolentes caput: aut vigilātes: aut dormiētes qñ nōdū ꝓpter hec a ꝯſuetis opationū impediunt̄: et terminus quidē iſte eſt egritudinis in talib⁹ diſpoſitionibus diſcretiuus.

Ex arabico ¶ Et ſimilr̄ eſt diſpoſitio eius qui ſentit in capite ſuo grauitatē aut dolorē diuʒ perſeuerat illud nō ꝓhibēs illū ab operationib⁹ cū qb⁹ cucurrit cōſuetudo eius: et iſte quidē eſt terminus egritudinis in huiuſmodi diſpōnib⁹.

¶ Non vult in hoc ſermone terminū ſm̄ diffinitionē egritudinis ſubaʒ egritudinis ſignificantē: ſʒ vult deſcriptionē que diſtinguit iter egritudinē: et alia ex diſpōnib⁹ corporis. dolor enī et vnūqōqʒ ſignoꝝ egritudis qñ accidunt in corpe ſano dum ꝓhibet ipſuʒ a cōuerſione in actionibus ſuis: cū qbus cucurrit ꝯſuetudo eius: ſunt ſigna ſignificantia egritudinē futurā: et qñ ꝓhibet ipſuʒ cōuerſari in actionibus ſuis cū qbus cucurrit cōſuetudo eius: nūc ſunt ſigna ſignificātia egritudinē pñtē: et ipſe quidē oſtēdit in libro criſis q ꝑmus dierū egritudinis eſt hora in qua apparet nocumentū operationis ſenſibile: et ꝑmū qd̄ cōputat̄ ex diebus egritudinis eſt hora in qua incipit ex nocumento opationis qd̄ ꝓhibet cōuerſari ifirmū in occupationib⁹ ſuis: aut ꝯuerſari mēbrū in opōne ſua ꝓpa. LVI.

¶ Atqʒ idcirco in eo qd̄ ad aliqd cādē diſpoſitionē egrā: atqʒ neutrā appellabimus. Nā pro vigore potētie que vel facile ſuſtinet: vl' vincit̄: vnaqueqʒ ex his: quas antea diximus: vel morbus eſt: vel neutra diſpoſitio. Leoniceni

¶ Quocirca ex habitudie cādē diſpoſitioneʒ morboſaʒ neutrāqʒ dicemus. Nā cōparatione roboris ferētis aut euicte facitat̄; vnaqqʒ diſpō ꝑdicta aut morb⁹ aut neutra diſpō eſt. Laurētia.

¶ Et ꝓpterea ad aliqd candē diſpōnē et egrā et neutrā dicimus adhuc. ad vigorē enī ferētis facilius q̄ iā victe ꝟtutis: aut egra eſt: aut neutra diſpō ſingularꝫ earū que dicta ſunt. Antiqua.

¶ Et ꝓpter illud noiat̄ diſpō vna per cōparationeʒ ad aliqd ſine alio: qñqʒ egritudo: et qñqʒ neqʒ ſanitas neqʒ egritudo. qd̄ eſt: qa vnaqueqʒ harū diſpoſitionū quas narrauimus ſm̄ quātitatē ꝟtutis et tolerātie qua tolerat eas: et fuge eius ab eis eſt aut egritudo: aut diſpō q̄ nō eſt ſanitas neqʒ egritudo. Ex arabico

¶ Poſtq̄ dixit ſigna ſignificātia egritudinē: et fuit intellectū ex ſermone eius q dolorē et vnūqōqʒ ſignoꝝ egrorū efficit cauſa in corpe: dicit qd ſit illud qd̄ facit accidere illā cām in corpore: et dicit q accidit diſpoſitio que eſt per comparationem ad aliquid ſine aliquo: qñ dicit̄ egritudo quando prohibet conuerſationeʒ in occupationibus. deinde oſtendit cām in hoc: et dicit q illud nō eſt niſi ſm̄ quātitatē virtutis et tolerātiā eius qua tolerat eā et fugam eius qua fugit ab ea. nā ſi ipſa tolerat eā nō eſt illa diſpoſitio egritudo: ſed diſpoſitio media: et ſi vincitur ab ea eſt diſpoſitio illa egritudo. LVII.

¶ Sic et quecūqʒ in ſenſib⁹: nō in eo qd̄ magis: aut minus inuicem differūt: ſed toto genere ſunt ꝑter nāʒ. Et hec ſunt ſigna morborū: donec modica fuerint: et nōdū hoieʒ a cōſuetis opibus ſufficiunt ammouere. Leoniceni

¶ Nec ſec⁹ vbi ſenſus nō maioris: minoriſqʒ rōne a ſe inuicē diſſidēt: ſʒ ꝑter nāʒ exiſtūt: indicia morboꝝ Laurētia.

dicia morboꝝ ſunt:quo ad exigua fuerit:nec dum ſolitas abducere queant opationes.

Antiqua. ¶ Ita vero ⁊ alia nocumēta quecūqȝ fiunt ſm ſenſus nō in eo qḋ eſt ⁊ magis ⁊ minus differunt alterutrū:ſed toto genere preter nām ſūt: ⁊ hec ſunt egritudinū ſigna:q̃zdiu tn̄ fuerint pua ⁊ nōdū a ꝯſuetis vnicuiqȝ actionib⁹ impedire ſufficiētia dicimus neutra.

Ex arabico ¶ Et ſimiliter omnia nocumēta que fiunt in ſenſibus ſunt diuerſa adinuicē nō in multitudine ⁊ paucitate:ſed in genere toto etiā ſunt exeuntia a natura.ipſa enī etiaȝ ſunt ex ſignis egritudinis dum permanēt parua: ⁊ nō prohibent illum cui accidunt ex operationibus quibus currit conſuetudo eius.

¶ Sermo eius eſt intellectus:ſed in genere toto vult genus nocumētoꝝ que mutant ſenſus in multitudine ⁊ paucitate ⁊ quātitate quā cōprehēdit ſenſus.ſpecies enī hui⁹ generis ſunt multe: ⁊ ex eis ſunt que mutant ſenſus in q̄litate ⁊ ſimilibus.hinc etiaȝ exponit Gal.ſpecies huius generis ⁊ dicit. LVIII.

Leoniceni ¶ Talia vero ſūt in guſtu qdē:cū vel ſalſe:vel amare:aut alicuius alterius qualitatis ſapoꝛ nobis indicatur:ſine in omnibus que bibuntur:aut mādicant̄:aut preter q̄ aliquid aſſumatur:ſaliua ipſa talis ſentiatur.

Laurētia. ¶ Verbi gr̄a in guſtu quoties ſalſaȝ:aut amarā:aut aliquā aliā qualitatē ſentiat ſemꝑ comedendo aut bibendo:aut etiaȝ nulla re tali ingeſta ſaliua ipſa talis appareat.

Antiqua. ¶ Talia vero ſunt ſm guſtū quidē qn̄ ſalſe aut amare aut alicuius alterius qualitatis manifeſtatio eſt in comeſtis ⁊ bibitis oibus aut ſine acceptione cibi ſaliua eis videt̄ talis.

Ex arabico ¶ In guſtu quidē quādo ſentit homo ſaporē oium que comedit ⁊ bibit ſalſum aut amarū:aut i eo aliqd ex reliqs ſaporib⁹:aut ſentit ꝑter q̄ recipiat ſaliua ſua aliquē hoꝝ ſapoꝝ.

¶ Iam oſtendit Hippocrates in libro de humoribus q̄ ſenſus guſtus mutat̄ ſm illud qḋ miſcet̄ humiditati naturali poſite in lingua ex humoribus: ⁊ ſentit ſaporeȝ humoris vincentis in corpore. LIX.

Leoniceni ¶ In odoratu autem quando alicuius vnius qualitatis ſenſuȝ habemus:nullo odore preſente:aut quum plura differentia naribus admouemus:omnia veluti ſimilia ſentim⁹. Sepius vero nihil ſentimus:aut aliqd fetēs: etiam ſi nihil adſit quod feteat.

Laurētia. ¶ In odoratu vero quoties aliquā vnā ſentiamus qualitatem:nullo odorabili ꝑſente:aut etiā preſentibus plura ac diuerſa cūcta perinde quaſi ſimilia ſentiamus. Sepe vero nullus ſenſus aut rei male olētis efficitur nulla re preſente male olente.

Antiqua. ¶ Scōm odoratū vero qn̄ aliquādo ſentimus vnā qualitatē odoratui nullo preſente odorabili aut afferentes plurima ⁊ diuerſa oia vt ſimilia ſentim⁹. Plerūqȝ vero omnino ſenſus nobis eſt nullius aut fetoris alicuius:lȝ nullo preſente fetore.

Ex arabico ¶ Et in odoratu quādoqȝ ſentit homo odorez vnū: ⁊ nō eſt in preſentia eius aliquid qḋ odoretur:aut applicant̄ ei res multe diuerſe ⁊ ſentit ex oibus eis odorē vnū: ⁊ qn̄qȝ non ſentit hō ex odore aliquid penitus:aut ſentit odorē fetidū: ⁊ eſt in pn̄tia ei⁹ aliqd fetidū.

¶ Mutatio inſtrumēti odoratus eſt ſm modū mutationis inſtrumenti guſtus:ergo ſm illud qḋ reſoluit̄ ex humoribus corporis vapor ſicq; etiā mouet ſenſum odoratus.quādo ergo in corpore humor malus eſt : reſoluit̄ ex eo vapor: ⁊ cōprehēdit odorē ei⁹ ſenſus odorat⁹. LX.

Leoniceni ¶ Quantum vero ad auditum ſoni ⁊ ſtrepit⁹ ad id quod preter naturam pertinent.

Laurētia. ¶ In auditu vero ſonit⁹ ac ſtrepitus ꝑter nāȝ.

Antiqua. ¶ Scōm auditū vero ſonitus ⁊ ſtrepitus generis coꝝ que preter naturam ſunt.

Ex arabico ¶ In auditu aūt qn̄ tinitus ⁊ ſonitus ſunt ex gn̄e rerū egredientiū a curſu naturali.

¶ Senſus auditus mutat̄ etiā ſm id qḋ reſoluitur ex vapore humoꝝ vincentiū in corpore.iſti enī humores quādo mutant̄ imprimunt in ſenſuȝ auditus aliqd : ſicut imprimunt in ſenſum guſtus ⁊ in ſenſuȝ odoratus: ⁊ quādo ſunt ſm rem nālem nō imprimunt in eo aliquid. LXI.

Leoniceni. ¶ Quemadmodū in viſu quecūqȝ ante oculos apparere credūtur nigra: ⁊ atra: ⁊ cerulea: ⁊ ruffa: ⁊ rubra: ⁊ nōnulla rotunda:nōnulla autem oblonga:quedaȝ gracilia : quedam craſſa oculis pretendi videntur.

Laurētia. ¶ Quemadmoduȝ in viſu quecunqȝ obuerſari vident̄ nigra:turbida:cerulea:ruffa:flaua rotunda:oblonga:extenuata. Craſſa cuncta ob oculos volitantia.

Antiqua. ¶ Quemadmodū ⁊ ſm viſuȝ quecūqȝ ante apparere vident̄ nigra ⁊ alba ⁊ rubea ⁊ ruffa:hec qdē rotūda:hec vero oblōga:hec qdē gracilia:hec vero groſſa ⁊ ꝑteruolare oia vn̄r.

Ex arabico ¶ In viſu autez ſiquādo imaginat̄ homo qa videt ex rebus nigris aut tenebroſis:aut filibus indico ⁊ citrinis ⁊ rubeis:quaſdā rotūdas: ⁊ quaſdam longas: ⁊ quaſdā minutas paruas: ⁊ quaſdam groſſas: ⁊ imaginantur ei omnia quaſi volantia.

¶ Iſti colores ſignificant chimos corporis vincētes: ⁊ ſumit̄ ex vnoquoqȝ eoꝝ ſignificatio propria ſicut ſumitur ex vaporibus ⁊ odoribus ⁊ vocibus. LXII.

Leoniceni ¶ In ſenſu autem tactus quum inequalitas aliqua:vel ſpiſſitudo:vel grauitas:vel tētio:

vl torpida: vl vlceroſa diſpoſitio in toto corporis habitu ſentitur.

Laurētia. ¶ In ſenſu ꝟo tangendi quoties inequalitas quedam: aut denſitas: aut grauitas: aut extē ſio: aut ſtupor: aut vlceroſa affectio vniuerſa corporis habitudine appareat.

Antiqua. ¶ Scdm tactum ꝟo quādo inequalitas quedam aut ſpiſſitudo: aut grauitas: aut tenſio: aut ſtupida: aut dolens diſpoſitio apparet ſm totam habitudinem.

Ex arabico ¶ In ſenſu autē tactus quādo ſentit homo diuerſitatē ⁊ agitationem: aut ſpiſſitudinē: aut grauitatem: aut tenſionem: aut alterationem in corpore ſuo toto.

¶ Iaꝫ determinauit Galenus iſtas diſpoſitiones in libro multitudinis: ⁊ ego itero determinationeꝫ ſermonis eius in ſignis ſumptis ex mutatione ſenſuum modo altero.

In ſenſu guſtus. ¶ Dico ergo in ſenſu guſtus quādo nō comedit cibū aliquem ⁊ ſentit ſaporē: tunc ille ſapor ſignificat chimū malum qui mouetur in corpore eius: tunc ſi eſt ille quē inuenit amarus ſignificat cho. ⁊ ſi eſt acetoſus ſignificat melancholiā aut flegma acetoſum. Et differētia īter vtraqꝫ eſt ꝙ cuꝫ flegmate acetoſo eſt ſuperfluitas humiditatis in lingua: ⁊ cum melancholia ſiccitas: ⁊ ſi eſt ſalſus ſignificat flegma ſalſum: ⁊ ſi eſt dulcis ſignificat ſanguinē: ⁊ ſi eſt acutus ſignificat choleram aduſtam: ⁊ ſi eſt ponticus ſignificat melancholiā.

In ſēſu odoratus. ¶ In ſenſu ꝟo odoratus quādo non eſt preſens homini aliquid cui ſit odor: ⁊ aeris cōtinē tis odor non mutaꝫ ⁊ inuenit hunc odorē: tunc ipſe ſignificat chimū malum: qui mouetur in corpore ſuo. odores ergo fetidi ſignificant chimū putridū: ⁊ acuti ſignificant acutū: boni ſignificant chimū laudabilē.

In ſenſu auditus. ¶ Verumtamē in ſenſu auditus quū non ſit preſens vox extrinſecus neqꝫ ſonitus ⁊ ſentit homo vocem aut ſtrepitum aut ſonitum: tunc illud eſt ſignificatio vaporis chimi mali in capite ſuo.

In ſenſu viſus. ¶ In ſenſu autē viſus colores nigri: ⁊ tenebroſi ſignificāt chimū nigrū: ⁊ ſimiles indico ſignificant chimū ſimilem ⁊ citrinū chimū cho. ⁊ rubei ſanguineū. Et imagines que videnꝫ in oculo ⁊ diuerſificanꝫ earū figure ſm illud qđ formaꝫ in humiditate grādinea de vapore qui aggregaꝫ in foramine vuee ⁊ videnꝫ quedam earū rotunde: ⁊ qđā earum longe: ⁊ fortaſſe fiunt figure quorūdā aīalium: ſicut muſcarū ⁊ cimicū: ⁊ ſermone abſoluto imagines ſubtiles ſignificant chimū ſubtilem: ⁊ groſſe ſignificant chimum groſſum.

De differentijs ſenſus tactus. ¶ In ſenſu autē tactus accidunt oēs ſpēs laſſitudinis facte ex ſeipſis: ⁊ ſunt laſſitudo vlceroſa: ⁊ laſſitudo extenſiua: ⁊ laſſitudo apoſtemoſa: ⁊ vnaqueqꝫ ſpecieꝝ ē laſſitudinis accidit a multitudine in corpe: ⁊ hec multitudo grauat virtutē ſenſibileꝫ: ⁊ comprehendit eam tactus aut aggrauat virtutē aīalē: ⁊ cognoſciꝫ per pulſum ⁊ aggrauat virtutē nālem ⁊ accidit ex cōuerſione cibi in corpore. Et multitudo etiā eſt genus ad illud qđ ſcdm chimū effuſum eſt in vaſis. ⁊ Gal. quidem narrat oēs iſtas res quādo intendit in doctrinam cauſarum. LXIII.

Leoniceni ¶ Sic ⁊ in ſingulis partibus: vel tentio: vel compreſſio: vel morſus: vel grauitas: quando modice fuerint: ac minime firme: neutrā quidem diſpoſitionem adeſſe demonſtrant: futuram ꝟo egritudinem prenunciant.

Laurētia. ¶ Quemadmoduꝫ in quauis parte extenſio: aut colliſio: aut mordicatio: aut gͣuitas: quoties exigua fuerint: nec diutius immorētur: diſpoſitionem quidem neutram eſſe oſtendunt: prenunciant ꝟo morbum.

Antiqua. ¶ Ita ꝟo ⁊ ſm quālibet partē tenſio aut tribulatio: aut pūctio: aut grauitas quādo parue quidem fiunt ⁊ nō manentes: diſpoſitionem quidem neutrā eſſe declarant: pronunntiant ꝟo egritudinem futuram.

Ex arabico ¶ Et ſimiliter etiam quādo eſt in aliquo mēbrorum quodcūqꝫ membruꝫ fuerit extenſio aut coarctatio aut mordicatio aut grauitas: ⁊ quando vnaqueqꝫ haruꝫ eſt parua: aut nō eſt fixa tunc ſignificat ꝙ diſpoſitio corporis non eſt diſpoſitio ſanitatis neqꝫ egritudinis: ⁊ indicant egritudinem futuram.

¶ Sermo iſte intellectus eſt quādo pſentes fiunt in mēte tua conditiones quas conditionauit in ſermone eius: quia vnūqđqꝫ eorū eſt paruum. i. ex iſtis accidentibus que numerauit: ⁊ dicit ꝙ ſunt tenſio aut coarctatio aut mordicatio aut grauitas. Et iam enuntiauit ꝙ grauitas eſt per cōparationē ad illud qđ tolerat virtus. LXIIII.

Leonicen Cap. 85. ¶ At que in iaꝫ egrotantibus ſigna videntur: ex quibus nōnulla ſalutem: nōnulla mortem portendunt. Prima quidem ſalubria: altera ꝟo genere quidem egra: ſm ſpeciem autem pernicioſa dicunꝫ. Sumunꝫ autē: vt vniuerſaliter dicamus: ex opationū ꝟtute: ac vitijs: ſm partē ꝟo ex particulariū operationibus.

Laurētia. Cap. 60. ¶ Quecūqꝫ ſigna in egrotis apparent indicātia ſanitatem ac morteꝫ. Prima quidē ſana. Alia ꝟo generatim quideꝫ egra ſunt: ſpeciatim exitioſa dicuntur. Ducunꝫ vt in vniuerſum dicatur ex operationuꝫ virtute vitioqꝫ: particulatim ex operationibꝰ particularibꝰ.

Antiqua. ¶ Quecūqꝫ ꝟo iaꝫ egrotantibus ſunt ſigna; hec quidem ſanitatem demonſtrant: hec ꝟo mortem. Sana quidem priora: altera ꝟo genere quidem egra: ſm ſpeciem ꝟo pernicioſa dicuntur. Accipiunꝫ ꝟo vniuerſaliter quidem differentie ex operationuꝫ virtute ⁊ vitio: ſm ꝟo partem ex his que ſunt ſm partem operationibus.

Ex arabico ¶ Signorum autem que apparent in eo qui iam infirmatur quedam ſignificant ſanitatē: ⁊ quedam eorū mortem. Et prima eoꝝ proportionanꝫ ad ſanitatem: ⁊ ſcđa proportionantur ad egritudinem in genere: ⁊ ad egritudinem mortiferam in ſpecie. Et hec quidē ſigna ſumūtur vniuerſalr ex bonitate operationum ⁊ malitia earum: ſm ſpecificationeꝫ ꝟo ſumunꝫ ex operationibꝰ particularibus.

¶ Accidūt in egris ſigna diuerſa: ex eis eni ſunt que ſignificant ſup

ficant ſup ſalute3:⁊ ſunt ſigna digõnis cõplete ſumpta ex vehemẽtia ṽtutis nãlis:⁊ ſigna vehemẽtie ṽtutis aialis: ⁊ ex eis ſũt que ſignificãt perditionẽ ſicut ſigna criſis q̃ appareñt ante digeſtionẽ.ex ſignis eñi criſis due ſũt ſignificatiões.ſ.ſignificatio ante digeſtionẽ ⁊ ſignificatio poſt digeſtionẽ.Lum apparẽt ante digeſtionẽ ſignificant perditionẽ:⁊ cũ apparẽt poſt digeſtionẽ ſignificãt euaſionẽ: ⁊ ex ſignis que apparẽt in egritudine etiã p̄uate digeſtionis:tunc ipſa quãdo apparent ſi cũ eis participet debilitas in virtute:tũc eger morit̃ ꝓculdubio:⁊ manifeſtũ eſt ꝙ ſigna que apparẽt in egrotis ſunt ſumpta ex bonitate operationũ ⁊ malitia earũ.Bonitas ergo opationũ ſignificat ſanitatẽ:⁊ eaꝝ malitia ſignificat perditionẽ:⁊ omnia iſta ſigna aut ſunt in diſpoſitione p̄ſenti:⁊ ſignificãt egritudinẽ:aut in diſpoſitione futura:⁊ ſignificãt aut euaſionem: aut lõgitudinẽ egritudinis:aut perditionẽ:⁊ cõparantur iſta ſigna.ex eis eñi ſignificationib⁹ ſunt ſigna:quoꝝ ṽtus eſt magna valde ⁊ ſunt ſigna ſumpta ex bonitate opationũ mẽbroꝝ p̄ncipaliũ ⁊ malitia eoꝝ:⁊ ex eis ſunt ſignificationibus quoꝝ virtus eſt debilis:⁊ ſunt ſumpta ex bonitate opõnũ mẽbroꝝ ignobiliũ ⁊ malitia eoꝝ. LXV.

Signorũ criſis due ſũt ſignificatiões.

Leonicenꝰ. ¶ Quarum genera antea diximus. Primũ qdẽ eorũ que principia exiſtunt. Scõm ṽo illorum que a principijs ortũ habẽt. Et tertium eoꝝ que ex ſeipſis gubernant̃:a principijs autẽ quaſdã deriuationes habẽt. Quartum ſiquide3 genus eoꝝ que tunc diximus: ex ſe quidẽ ad aliquid preno ſcẽdũ inutile eſt: ſm accidẽs aũt: ⁊ ex his aliquãdo precognitiões erũt:quẽadmodũ: ⁊ ex excremẽtis:ex his quidem cõpatiẽdi ratione:ex excremẽtis aute3 quoniã cõcoctionis: ⁊ inconcoctionis ſigna continent. Quare fieri non poteſt quin oĩno ſignificent:aut naturã materiei:aut materiã nature:aut neutrum neutro dominari. Salubria quidem ſigna dicentur:natura ſuperante:inſalubria ṽo ſuperata:neutra autẽ que pugnas habent equales.

Laurẽtia. ¶ Quaru3 genera antea docuimus. Primõ genere cõtinent̃ ꝑtes principales. Scđo ṽo partes illi annexe. Tertio genere collocãtur partes que ſeipſas gubernãt. Sed a mẽbris principalibus appendices quaſdã ſuſcipiũt. Porro quartũ genus eoꝝ que dicta ſunt ad preſciendũ inutile eſt:ſed ex accidenti iterdũ prenotio fieri poteſt quẽadmodu3 ex oĩbus excrementis:ex his quidẽ ratione ꝯſenſus ex excrementis:q͡a cõcoctionẽ cruditatẽq3 indicant. Quocirca nequaq̃ fieri poteſt:vt non ſemꝑ aut naturã dñari materie:aut materia3 nature:aut neutrũ alterius indicent. Si igit̃ dominet̃ natura:ſana ſigna dñr. Si nã vincat̃:egra:neutra ṽo quoties equal̃r pugnẽt.

Antiqua. *Illo͂ pncipiorum.* ¶ Quoꝝ genera pri⁹ dicta ſunt. Primũ qdẽ pricipaliũ ẽ. Scõm ṽo eoꝝ que ab illis nata ſũt. Et tertiũ qdẽ ꝓpriũ hñtiũ regimẽ:a pricipijs ṽo q̃dã ſupplemẽta recipiẽtiũ. Quartũ ṽo genus eoꝝ q̃ dicta ſunt ex ſe qdẽ inutile eſt ad cognitiones.ſm accidens ṽo ⁊ ex his erit aliquãdo prenotatio quẽadmodu3 ⁊ ex ſuperfluitatibus: ⁊ ex his quidẽ ratione cõpaſſionis: ⁊ ex ſuperfluitatibus ṽo ſemper: quoniam digeſtionis ⁊ indigeſtionis in his erunt ſigna:itaq3 non contingit nõ demõſtrare ea ſemꝑ:aut naturã ſuperare materiã:aut materiã ſuperare natura3:aut neutrum neutrum. Sana igitur dicentur ſigna ſuperante natura:egra ṽo ſuperata natura:neutra ṽo in equalibus pugnis.

Ex arabico ¶ Et iam determinauimus genera eoꝝ ante. Et primũ eoꝝ eſt genus membroꝝ que ſunt radices. Scõm genus mẽbroꝝ que ſũt rami ab illis radicib⁹ nati. Et tertiũ eſt genus mẽbrorũ quibus ex ſeipſis eſt regimẽ propriu3 ⁊ adueniunt eis ex radicibus rami quidam. Et quartũ eſt genus mẽbroꝝ:quoꝝ regimẽ eſt ex ſeipſis: ⁊ nõ ſunt radices alijs nec alia ſunt radices eis:neq3 alicui hoꝝ que ſunt in eis: ⁊ per hoc genus quartu3 ex ſeipſo nõ fit iuuamentũ in pronoſticatione.per accidens ṽo quãdoq3 ſumitur ꝓnoſticatio ex illo genere ſicut ſumit̃ ex ſuperfluitatibus: verũtamen ꝓnoſticatio que ſumitur ex iſtis mẽbris nõ ſumit̃ niſi ſm ſemitã cõmunitatis in leſionibus. ꝓnoſticatio ṽo que ſumit̃ ex ſupfluitatibus:ſumit̃ ſemꝑ qm̃ in eis ſunt ſigna digeſtionis ⁊ cõtrarij eius. Eſt ergo neceſſe ne a ſignificatione vacuent̃ ſemꝑ ſm ꝙ natura eſt vincens materia3 aut materia naturã:aut non eſt aliqua earũ vincens alterã. Et qñ ſignificant ꝙ natura eſt vincens ꝓportionatur ad ſanitatẽ: ⁊ quãdo ſignificiãt ꝙ natura eſt victa ꝓportionant̃ ad egritudinẽ: ⁊ qñ ſignificant ꝙ pugna iter materiã egritudinis ⁊ naturã eſt alternata nõ ꝓportionant̃ neq3 ad ſanitatem:neq3 ad egritudinem.

¶ Docuit Galenus in hoc ſermone quãtitatẽ ṽtutis ſignorum ſumptorum ex bonitate operationum membroꝝ:⁊ malitia eoꝝ:⁊ poſuit ea quatuor genera.ſub genere p̄mo ſunt quatuor ſpecies.vna eſt ſumpta ex bonitate operationũ cerebri ⁊ malitia earũ:cuius exemplũ eſt ꝙ facilitas motus in reſupinatione ⁊ ſeſſione eſt ex ſignis bonitatis opationũ lacerti:⁊ operatio lacerti eſt ab eo qđ influit cerebrũ ei.⁊ ſecũda eſt ſumpta ex bonitate opationũ cordis ⁊ malitia earũ:⁊ hoc ſcit̃ ex pulſu.⁊ tertia eſt ſumpta ex bonitate operationũ epatis ⁊ malitia earũ:⁊ cognoſcit̃ ex digeſtiõe:qđ declarat̃ in vrina.⁊ quarta eſt ſumpta ex bonitate ⁊ malitia operationũ teſticulorũ:⁊ hoc ſcitur ex

Sig⁹ ab operationib⁹ mẽbroꝝ p̄ncipaliũ.

virtute in venere ⁊ debilitate ⁊ nõ eſt huic ſpẽi virtus que deciſe dicatur: neqꝫ in ſanitate ⁊ euaſiõe ab egritudĩe neqꝫ in perditione: ſed eſt in eis ſignificatio ſuper longitudinẽ egritudinis ⁊ breuitatẽ eius: ⁊ hoc genus totum eſt genus ſignoꝝ ſumptoꝝ ex bonitate operationũ membroꝝ que ſunt radices corporis ⁊ malitia earũ. Et manifeſtũ eſt ꝙ quãdo radix eſt debilis: tunc illud cui eſt radix eſt etiam debile: ⁊ ſimilr quã eſt fortis: tũc illõ cui eſt radix eſt etiaꝫ forte: et ſm hunc modũ currit ſermo in vnoquoqꝫ ſignorum ſumptoꝝ ex operationib⁹ radicũ. ¶ Et genus 2^m eſt ſigna ſumpta ex bonitate operationũ mẽbroꝝ q̃ ſunt rami illarũ radicũ ⁊ malitia earuꝫ: ⁊ iam oſtenſum eſt ꝙ cerebri rami ſunt nerui nucha ⁊ rami cordis arterie: ⁊ rami epatis: vene nõ pulſatiles ⁊ rami teſticuloꝝ vaſa ſpermatis. ¶ Et genus tertium eſt ſigna ſumpta ex bonitate ⁊ malicia operationum membroꝝ quibus ex ſeipſis eſt regimen propriũ: ⁊ adueniunt eis ex radicibus virtutes alie: ⁊ iam oſtenſum eſt ꝙ membra iſta ſunt multa: ſicut venter ⁊ ſplen ⁊ inteſtina ⁊ renes ⁊ reliqua mẽbra: ⁊ omne cui eſt virtus ex ſeipſo: ⁊ virtutes venientes eis ex illis radicibus. ¶ Et genus quartũ eſt ſignũ ſumptũ ex bonitate ⁊ malitia operationũ membroꝝ: quoꝝ regimen eſt ex ſeipſis tñ: ⁊ non ſunt ipſa radices aliis: neqꝫ alia radices eis ſicut caro ſimplex ⁊ pinguedo ⁊ pãniculi. ¶ Fortiora ergo ſigna ⁊ certioris ſignificationis ſunt genus primũ: deinde ſequitur ea in virtute ⁊ ſanitate genus ſcðm: deinde ſequit̃ hoc gen⁹ tertiuꝫ ⁊ debilioris ſignificationis eis oĩbus eſt genus quartũ: ⁊ iam expoſuit Galenus eſſe eius: ⁊ ſermo eius in eo eſt intellectus. LXVI.

Sig⁹ ab operationib⁹ mẽbroꝝ que ſũt rami ꝑncipalium.

Sig⁹ ab operationib⁹ mẽbroꝝ que nõ ſũt ꝑncipalia nec rami eoꝝ

Sig⁹ ab operationib⁹ mẽbroꝝ hñtium ex ſeipſis regimen ⁊c.

Leoniceni ¶ Sed que quidem manifeſtam indicant cõcoctionem ex ſalubribus ſunt.

Laurẽtia. ¶ Perſpicue igit̃ ꝯcoctionis ſigna ſana ſũt.

Antiqua. ¶ Manifeſte quidẽ digõnis ſigna ſanoꝝ ſũt.

Ex arabico ¶ Et ſigna que ſignificant ſanitatem manifeſta ſunt ex ſignis ſanitatis.

¶ Quoniã ſignificãt ꝙ virtutes nãles iam vicerunt materiã egritudinis ⁊ digeſſerũt eã: ⁊ iſta ſigna ſũt ſicut vrina ruffa ⁊ citrina ⁊ equalitas ſubſtãtie vrine: ⁊ nubes rubea ⁊ alba: ⁊ ſedimẽ albũ lene planũ: ⁊ q̃ ſũt ſic iſta. LXVII.

Leoniceni ¶ Sicut que cruditatem: egra.

Laurẽtia. ¶ Quemadmodũ cruditatis indicia egra.

Antiqua. ¶ Quẽadmodũ ⁊ indigeſtionis egroꝝ ſigna.

Ex arabico ¶ Et ſigna que ſignificãt priuationẽ digeſtionis ſunt ex ſignis egritudinis.

¶ Sicut vrina aquoſa ⁊ alba: nigra ⁊ ſubſtantie ſubtilis ⁊ groſſitudo eius: ⁊ nubes nigra ⁊ ſedimẽ nigrũ ⁊ arena: ⁊ ſimilr furfurea ⁊ crinoſa ⁊ petalis. LXVIII.

Leoniceni ¶ Que v̓o neqꝫ coctioneꝫ: neqꝫ cruditatem oſtendunt: ex neutrorum ſunt natura. Sunt v̓o ⁊ neutra quecũqꝫ nunc quidẽ hoc: nunc v̓o ꝯtriũ ſignificãt veluti digiti denigrati. Talia ſunt etiã critica .i. decretoria accidentia.

Laurẽtia. ¶ Ubi v̓o neqꝫ concoctionẽ perſpicue indicent: neqꝫ cruditatẽ neutra dicãtur. Neutra preterea ſunt: quecũqꝫ modo hoc modo cõtrarium indicant: quemadmodum digiti nigreſcentes ſigna decretoria talia ſunt.

Antiqua. ¶ Neqꝫ digeſtionẽ v̓o neqꝫ idigeſtionẽ manifeſte indicantia nature neutroꝝ ſunt. Neutra v̓o ⁊ quecũqꝫ nunc quidez hoc: nũc v̓o ꝯtriũ declarãt: quẽadmoduꝫ denigrati digiti: tales v̓o ſunt ⁊ cretice ſuperfluitates.

Ex arabico ¶ Et ſigna que non ſignificant penitus neqꝫ digeſtionẽ: neqꝫ priuationẽ digeſtionis ſunt ſigna que nõ proportionant̃ ad ſanitatẽ neqꝫ ad egritudinẽ. Et ex ſignis etiã q̃ non ꝓportionant̃ neqꝫ ad ſanitatẽ: neqꝫ ad egritudinẽ ſunt ſigna que ſignificant quãdoqꝫ aliquid: quandoqꝫ contrarium eius ſicut nigredo digitoꝝ: ⁊ ſilr accidẽtia que ſunt ante criſim.

¶ Signa que ſunt ante criſim ſunt mala: ⁊ non eſt ex eis aliquid qð ſignificet ſignificationẽ omnimodaꝫ neqꝫ ſuper ſanitatẽ neqꝫ ſuper egritudinẽ: ⁊ nõ ſignificant niſi ſuper luctam inter naturã ⁊ materiaꝫ morbi: ꝙ ſi apparuerint ante digeſtionẽ ſignificãt magnitudinẽ egritudinis ⁊ prauitatẽ eius: ⁊ ſi apparẽt poſt digeſtioneꝫ ſignificant nãm ſuperaſſe materiã egritudinis ⁊ victoriã eius ſuper ipſaꝫ: ⁊ ſi apparent in diſpoſitione digeſtionis nõ complete ſignificant virtutẽ nature ⁊ virtutẽ egritudinis ſimul: quapropter nõ ꝓponunt̃ iſta ſigna neqꝫ ad ſanitatẽ neqꝫ ad egritudinẽ: ſed quãdoqꝫ ꝓportionant̃ ad ſanitatẽ quãdo apparẽt poſt digeſtionẽ cõpletã: quãdoqꝫ etiã ꝓportionant̃ ad egritudinẽ quãdo apparent ante digeſtionem: ⁊ quãdoqꝫ non proportionant̃ ad aliquid quãdo apparẽt in diſpoſitione digeſtionis nõ complete. LXIX.

Leoniceni ¶ De quibus omnib⁹ in libris de criſi dictuꝫ eſt: ſicuti etiam de his que ad vnãquãqꝫ attinent operationem: in his libris in quibus de cauſis accidentiũ agit̃. Quare oẽm hoꝝ ſinguloꝝ materiã ex eiſdẽ libris colligere opꝫ.

Laurẽtia. ¶ De quibus lib. de indicijs perpenſum iam eſt: quẽadmoduꝫ de ſingulis operationibus lib. de cauſis accidentiuꝫ. Ex his igitur locis particularẽ mãm oẽm colligere conuenit.

Antiqua. ¶ Dictum eſt aũt de his omnibus in his que de criſib⁹ quemadmodũ ⁊ de vniuſcuiuſqꝫ virtutis operatione in libro de cauſis accidẽtium morboꝝ dictũ eſt. Ex eis ergo opꝫ ſm partẽ oẽm naturã ſignoꝝ colligere.

Ex arabico ¶ Et iam locuti ſumus in oĩbus illis accidentib⁹ ⁊ ſignis in libro de criſi: ⁊ locuti ſumus etiaꝫ in accidentibus que fiunt in vnaquaqꝫ operationũ in tractatibus in quib⁹ narrauimus cauſas egritudinum.

¶ Perſcrutatus eſt Galenus exquiſite omnia accidentia: ⁊ ſunt illa que noiant̃ etiã ſigna in duobus libris: quoruꝫ vnus eſt liber eius in criſi: ⁊ alter tres tractatus ꝑmi libri qui noiatus eſt liber morboꝝ ⁊ accidentiũ. in libro enim criſis ipſe exquiſite perſcrutatur ſermonẽ in ſignis ſumptis ex ſuperfluitatib⁹: ſed in trib⁹ tractatib⁹ poſtremi libri morboꝝ ⁊ accidẽtiũ ꝑſcrutat⁹ eſt ſermonẽ in ſignis operationũ mẽbroꝝ ⁊ ſignis ſignantib⁹ eẽ cuiuſqꝫ eoꝝ. LXX.

Leoniceni ¶ Ego v̓o prolixitati parcẽs: his ſermoni de ſignis finem faciam: tranſgrediar autem ad illum qui de cauſis.

Ipſe breuitati

Laurētia. ¶ Ipſe breuitati ſtudens hic ſiſto ſermonem de ſignis: deinceps de cauſis agemus.

Antiqua. ¶ Ego aūt iam longitudini parcens hic quidem finio de ſignis orationē: tranſeo ꝟo ad eam que de cauſis.

Ex arabico ¶ Ego autem cauendo a prolongatione ſum abſcidēs in hoc loco ſermonē meū in ſignis: ⁊ ſum veniēs ſup ſermonē meū in cauſis.

¶ Poſtq̄ euigilauit ſup libros in quibus perſcrutatus eſt eſſe oīuꝫ ſignoꝝ: ponit diſcipulo īuentionē ꝑuū ex ſignis ex illis libris: ⁊ abſcindit in hoc loco huius libri ſermonē in eis: q2 iā cōpleuit oīa ſigna coꝝ: ⁊ poſuit hūc ſermonē ſigillationē ſmonū ī cāis ⁊ dicet ī eo oēs ſūmas caꝝ. I.

¶ Incipit liber tertius de cauſis.

Leoniceni Cap. 84. Quoniā ꝟo ⁊ harū he qdeꝫ ſalubres: he aūt inſalubres: he ꝟo neutre. primū de cauſis ſalubrib⁹ erit ſermo.

Laurētia. Cap. 1. Cum cauſe ſane: egre: neutreqꝫ ſint: in primis de cauſis ſanis agemus.

Antiqua. Quoniā ꝟo ⁊ harū cauſarū q̄daꝫ ſunt ſalubres: quedaꝫ egre: quedā neutre: primum de cauſis ſanis ſermo erit.

Ex arabico Et cauſarū quedā ſunt cauſe ſanitatis: q̄dam cauſe egritudinis: ⁊ quedā neqꝫ cauſe ſanitatis nec egritudinis: ⁊ ego ſum narrans ī primis cauſas que ſūt ſanitatis.

Ex iſto ſermone intellectum eſt ꝙ cauſe ſunt tres. II.

Leoniceni ¶ Quia ꝟo ⁊ harū: nōnulle qdē cōſeruatrices: nōnulle ꝟo effectrices. Sūt aūt ⁊ tēpore: ⁊ dignitates priores conſeruatrices.

Laurētia. ¶ Cūqꝫ earū ipſarū he cuſtodiant ſanitateꝫ: ille efficiant: ſintqꝫ cuſtodiētes priores efficientibus tēpore ac dignitate.

Antiqua. ¶ Quī ꝟo ⁊ harū ipſarū he qdeꝫ ꝯſeruātes ſunt: he ꝟo efficientes ſanitatē: ſunt ꝟo ⁊ dignitate ⁊ tpe priores ꝯſeruātes facientibus.

Ex arabico ¶ Et cauſarū ſanitatis due ſūt ſpēs: ex eis eni ſunt que cōſeruāt ſanitatē: ⁊ ex eis ſunt q̄ efficiūt eā: ſꝫ cāe q̄ ſanitatē ꝯſeruāt ſunt priores in tpe ⁊ nobiliores cauſis que eam efficiūt.

¶ Jam oſtendimus in expōne nr̄a qua expoſuimus librū in regimine ꝙ cauſe ꝯſeruantes ſanitatē ſunt quibus vtimur ex cibis ⁊ regimie cū exercitio ⁊ cū fricatione ⁊ balneatione: ⁊ ꝙ cauſe efficiētes ſanitateꝫ ſunt que adminiſtranē in egritudine ex cibis ⁊ medicinis ⁊ ſpēb⁹ curationis. ergo ars medicine per ſe. i. eſſentialiter quidē eſt ſcīa cauſarū ſanitatis tm̄: ſed per accidēs cuꝫ ea eſt necīa ſcīa cauſarū egritudinis ⁊ cauſarū diſpōnis tertie vt caueanē iſte cauſe: ⁊ qm̄ egritudo ⁊ diſpoſitio tertia ſunt intrantes ſup ſanitatē: ſunc facte ſunt cauſe cōſeruantes ſanitatem ꝑores cauſis que faciunt eam redire. III.

Medicīa eſt ꝑ ſe ſcīa cauſarū ſanitatiſ tm̄ per accīs ꝟo cauſarū egritudinis ⁊ neutralitatis.

¶ Incipiendum eſt a cōſeruatricibus. Leoniceni

¶ A cuſtodientibus exordiemur. Laurētia.

¶ A ſeruantibus incipiendum eſt. Antiqua.

¶ Et ego ſum īcipiens in primis rememorationē cauſarū ſanitatē conſeruantium. Ex arabico

¶ Compleuit Gal. cauſas ꝯſeruantes ſanitatē in libro ſuo de regimine ſanitatis. IIII.

¶ Quū igiē non vnū tm̄ ſit ſanuꝫ corpus: ſed plura: vt ſupra diffiniuimus: in coꝝ ſingulis propria erit cauſa cōſeruatrix. Siquideꝫ oīs cauſa in eo quod ad aliquid exiſtit. Leoniceni

¶ Cum ergo ſanum corpus non ſimplex ſit: ſed multiplex vt antea definitum iam eſt: in vnoquoqꝫ eorū cauſa cuſtodiens ꝓpria erit: quādoquidem cauſa ad aliquid eſt. Laurētia.

¶ Cum igiē ſit nō vnum ſanū corpus ſed plura: quemadmodū prius determinatū eſt ſm̄ vnumquodqꝫ eorū erit conſeruatiua cauſa: quoniā ⁊ omnis cauſa eſt ad aliquid. Antiqua.

¶ Dico ergo ꝙ cū corpus ſanū nō ſit vnū: ſꝫ ſint ſpēs multe ſicē determinauimus ante: tūc opꝫ vt vnicuiqꝫ ſpecierū eius ſit cā cōſeruatiua ꝓpria: qm̄ oīs cauſa non eſt cauſa: niſi ꝑ ſemitā cōparationis ad aliquid. Ex arabico

¶ Oſtēdit Gal. in initio hui⁹ libri ꝙ ſanitati ieſt latitudo: cui⁹ quātitas eſt id qđ eſt inter cōpationē corpis ſanatiui vel eucratici qđ eſt in meliori diſpōnū: ⁊ qđ eſt iter corp⁹ egrotatiuū. Et iaꝫ dixit ꝙ numer⁹ ſanoꝝ corpoꝝ eſt in q̄tuor modis. ſ. corpus qđ eſt in meliori diſpoſitionū ⁊ corpus ſanū ſm̄ plurimū: ⁊ corpus ſanum in hora preſenti: ⁊ corpus egrotatiuū. Et inter vnūqđqꝫ iſtoꝝ quatuor: ⁊ inter illud qđ ſequiē ipſum in ſanitate: ſunt corpora multa ſm̄ cōparationē cōplexionis mēbroꝝ ſimiliū partium ⁊ cōparationē cōplexionis mēbroꝝ officialiū. Et qm̄ corpora iſta ſunt diuerſa: tūc vnūqđqꝫ eorū īdiget cauſis cōſeruantib⁹ ipſiuꝫ ſm̄ illud ſm̄ ꝙ eſt: ⁊ iſte cauſe ſunt due: ſꝫ cauſe que ſunt ei ſimiles: ⁊ que cōſeruāt ſuper ipſum cōplexionē eius ⁊ illius cōpoſitionē ex cibis ⁊ exercitio ⁊ fricatione ⁊ balneatione. V.

¶ Hic igitur denuo ſumendū initiuꝫ ab optima corporis conſtitutione: ac que ei ſalubria ſint conſiderandum. Eorum autē inuentionem ipſius rei natura inſinuat. Leoniceni

¶ Rurſus igiē hoc loco ab optima corpis ꝓparatione petito initio cauſas comparatione illius ſanas conſideremus. Earū inuentionē rei ipſius natura ſubminiſtrabit. Laurētia.

¶ Rurſus igiē principiū hic ab optima cōpoſitione corpis faciendꝫ eſt cōſiderātes que ſunt ad hac ſalubres. Inuentionem ꝟo earū rei ipſius natura demonſtrat. Antiqua.

¶ Et opꝫ vt ponā principiū ſermonis mei in meliori diſpōnū corpis: ⁊ iquirā cauſas que ſunt ꝯſeruātes ſanitatē illius corpis: ſꝫ iuentio illarū cauſarū eſt ex ipſa re queſita. Ex arabico

¶ Per ſermonē ſuū ex ipſa re queſita: velut equalitatē ſm veritatē per hoc q res queſita in meliori formarū eſt cōſeruatio ſanitatis. eſt ergo neceē vt ſint cauſe cōſeruantes hāc diſpoſitionē cibi exiſtētes temperati in quātitate ſua: ꝛ ſua qualitate ꝛ hora ſuſcipiēdi eos: ꝛ ſilr exercitium fricatio ꝛ balneatio: quoꝝ vnūqdq; ſit tēperatū in quātitate ſua ꝛ q̄litate ſua ꝛ hora vtēdi eo ꝛ pre viſus illi⁹. VI.

Leoniceni ¶ Si enī impꝯtibile: atq; inalterabile eēt corpus: ſemper optima cōſtitutio perduraret: neq; artis preſidio indigeret. Qm̄ vero alterat̄ corrūpit̄: ꝛ vertitur: neq; eundē ſeruat prioris ſtatus tenorē: ea rōne auxiliū deſiderat.

Cap. 85. ¶ Scd̄m quot igit̄ alterat̄ modos: tot auxilioꝝ: h eſt cāꝝ ꝯſeruatriciū genera habebit.

Laurētia. ¶ Si enī corp⁹ nō poſſet pati: nec alterari ſꝑ optīa ꝑparatio ꝑmaneret: nec indigeret arte gubernāte. Sed cū alteret̄ corrūpat̄ ac ꝑmutetur minime cuſtodiēs q̄ ab initio obtinuit ꝯditionē: idcirco auxilio eget. ¶ Ergo quot modis alterat̄: tot genera auxilioꝝ habebit: ideſt cauſarū cuſtodientiū ſanitatē.

Antiqua. ¶ Si enī eēt impaſſibile ꝛ inmutabile corpus ꝛ ſemꝑ maneret in optima cōpoſitione: tunc nihil indigeret arte conſtituente ipſum. Qm̄ vero mutat̄ ꝛ corrūpit̄ ꝛ cōuertit̄ non ſeruās quā habuit ex principio ꝯſiſtentiā ꝓcuratione ſm hoc idiget. ¶ Scd̄m hoc igitur quot modis alteratur corpus: totidē ꝛ gnā ꝓcurationū habebit: hoc eſt cōſeruantiū cauſarū.

Ex arabico ¶ Quod eſt: qa ſi corpus nō reſolueret̄: ꝛ non doleret: ſ; maneret corpus cui eſt melior formarū: ſemꝑ ſm diſpoſitionē ſuā: nō idigeret arte regiminis: verū cū reſoluat̄ ꝛ mutet̄ nō ſeruās diſpōnē ſm quā natū eſt a principio ſui eſſe: idiget adiuuantibus per qualitatem iſtius: ꝛ per quātitatē numeri modoꝝ ex quibus mutat̄. ¶ Eſt ergo neceſſe vt ſit numerus modorū adiuuantiū ipſum equalis alterationi: itelligitur per illud numerus cauſarum conſeruantium ipſum.

¶ Cauſe que mutant corpus qd̄ eſt in meliori formaꝝ natura ſm q oſtendit Gal. in tractatu p̄mo de regimine ſanitatis: aut ſunt intrinſece in eo qd̄ aggregat̄ ex ſuꝑfluitatibus ciboꝝ ꝛ potuū cū additione ſiccitatis ꝛ diminutione caliditatis inate: aut extrinſece ſicut aer cōtinēs ꝛ reliqua que reſoluunt ipſum ſpūm aīalē vitalē ꝛ nālem. Et quādo applicant̄ oīa ea indiget vnūqdq; eoꝝ cauſis ꝓhibentibus mutationē melioris formaꝝ. ergo per quātitatē numeri modoꝝ qui mutant hāc formā eſt quātitas numeri cauſarū cōſeruantiū eā a mutatione. VII.

Leoniceni ¶ Quas ex his que dicta ſunt liquet eē ex correctiuarū genere. Sed quia paulatim correctiones faciūt: anteq̄ ois ingruat noxa: non preſeruātes a futuro malo: ſed preſentis ſtatus cōſeruatrices medici appellant.

Laurētia. ¶ Que vt ꝯſtat ex dictis corrigētes cauſa gnē ſunt. Sed qa paulatim corrigunt prius q̄ leſio vniūſi; icidat medici nequaq̄ dicūt futurū ꝑcaueri malū: ſ; pn̄tē cuſtodiri ꝑparationē.

Antiqua. ¶ Que manifeſta ſunt iā ex his que dicta ſūt vt corrigentia ex genere accidit exiſtē. In eo vero qd̄ velociter faciūt correctiones prius q̄ ſimul occurrat leſio non ꝑſeruatiua a futuro malo appellata ſunt a medicis: ſed ſeruantia preſentem conſiſtentiam.

Ex arabico ¶ Et manifeſtū eſt ex eo qd̄ diximus q ille cauſe ſunt ex genere cauſarū que rectificant corruptionē. Verū ipſe nō rectificāt niſi paulatī anteq̄ accidat leſio multotiens ſubito: ꝓpterea qa multotiens accidit nocumentū ſubito: nā nō numerant eas medici in numero cauſarū que antecedūt ꝛ cōſeruant corp⁹ a malo qd̄ vult ſuperuenire ei: ſed medici numerant eas in numero cauſarū que cōſeruāt diſpoſitionem eius preſentem.

¶ Cauſe que rectificāt corruptionē ſunt duobus modis. Alie enī ſunt que adminiſtrant̄ in curatōe egritudinis ex cibis ꝛ medicinis ꝛ regimine ꝛ ſpeciebus medicationis: ꝛ alie que adminiſtrant̄ in parte medicine noīata preuiſione cū ꝯſeruatione. ꝛ iſte quidē ꝓprie ſunt que cōſeruant corpus a malo: qd̄ vult accidere ſuper ipſum. Et corpus quidē qd̄ eſt in meliori formarū nō indiget aliqua iſtarū penitus: ꝛ nō indiget niſi illis que cōſeruant in omni hora diſpōnē ꝑſentē eius donec nō mutet̄. VIII.

Leoniceni ¶ Alteratur igit̄ corpus a nōnullis quidē neceſſario: a quibuſdā vero nō neceſſario. Dico aūt neceſſario: que nulla eſt euitādi ratio: nō neceſſario aūt reliqua: nam aerē quidē nos ambientē ſemper attingere: comedereq;: ac bibere: ꝛ vigilare: ꝛ dormire eſt neceſſariū. Enſibus aūt: ꝛ exitialibus feris obuiare: nō neceſſariū. Quare circa primum cauſarū genus verſatur ars corporis cōſeruatrix. circa ſecundum autem minime.

Laurētia. ¶ Corpus igit̄ alterat̄ a quibuſdā neceſſario: a quibuſdā nō neccīo. Intelligo neccīo alterari ab illis qbus abſtineri non poteſt. Nō neceſſario vero quib⁹ pōt abſtinē. Ergo in aere circūeunte neceſſario diuerſat̄: comedit: bibit: vigilat: dormit neccīo. Gladio nō vtit̄ neceſſario nec beſtijs. Quocirca i prio cāꝝ gnē ars circa corp⁹ ꝯſiſtit: in ſcd̄o mīme ꝯſiſtit.

Antiqua. ¶ Alterat̄ igit̄ corpus a quibuſdā ex neceſſitate: ꝛ a quibuſdā nō ex neceſſitate. Dico autē ex neceſſitate qdē quib⁹ impoſſibile eſt ipſum nō approximare. Non ex neceſſitate vero vt ſunt reliqua: nāq; ſemꝑ in cōtinēti imorari ꝛ comedere ꝛ bibere ꝛ vigilare neceſſariū eſt ei.

Gladys

Gladijs ſcʒo ⁊ beſtijs nõ nečium eſt vti: vñ in priori quidẽ genere cauſaruʒ circa corpus ars cõficitur: circa ſcõm ſcʒo nequaq̃.

Ex arabico ¶ Et corpora mutantur a cauſis quibuſdam neceſſario: ⁊ a cauſis quibuſdã non neceſſario. itellige per cauſas que mutãt corpus neceſſario: qb⁹ nõ eſt excuſatio qn corpi occurrant: ⁊ itellige per cauſas que nõ mutãt corpus nečio reliquas cãs. qd̓ eſt: qa nõ eſt excuſatio qn corpi occurrat aer. qd̓ eſt: qa comeſtione ⁊ potu ⁊ ſomno ⁊ vigilia ⁊ motu ⁊ quiete ⁊ cõſtrictione ⁊ euacuatione ⁊ accidẽtib⁹ aĩe neče eſt cuʒ vti. Gladij ſcʒo ⁊ lupi ⁊ venenoſa aĩalia nõ ſunt ex eis que neceſſe eſt occurrere corpi: ⁊ per illud nõ eſt opatio medicine: niſi in gñe primo cauſaruʒ: in gñe ſcʒo cauſaꝝ ſcðo nõ eſt medicine operatio.

¶ Genus primũ coꝝ eſt ex quo nõ eſt excuſatio corpi neceſſario: ⁊ ars medicine mẽſurat vnũquodq; cauſarũ que ſũt ſub eo in quãtitate ⁊ qualitate ⁊ parte viuo. Et genus 2ᵐ eſt qd̓ non mutat corpus nečio. qd̓ eſt: qa eſt poſſe: vt euadat ab eo corpus vita ſua tota ſicut percuſſio cũ enſib⁹: ⁊ punctio cum lãceis: ⁊ morſus lupoꝝ ⁊ habẽtiũ venenũ: ⁊ reliqua que accidũt corpi extrinſecus ex eis de quoꝝ ꝓprietate eſt vt cõtingãt aut fortuitu aut accidentaliter aut extra corp⁹. Et nõ eſt arti medicine opatio in cauſis que ſunt ſub hoc gñe opationũ in ꝯſeruatione eius: ſʒ eſt ei opatio in curatiõe eius qd̓ ipmit in corpe hoc genus: ſic curatio morſus canis rabioſi ⁊ vipere ⁊ curatio attritionis facte ex percuſſione ⁊ caſu: ⁊ curatio fracture ⁊ diſlocationis: ⁊ ſutura plagaꝝ: ⁊ his ſĩlia. Intellige ergo a Galeno q nõ eſt in eo medicine operatio. i. opatio in ꝯſeruatione ſanitatis ab eo qd̓ ipmũt iſte cauſe extrinſece: tñ ſicut poſſe eſt vti arte medicine vt ꝯſeruet ſanitatẽ a gñe pmo: ſed in curatione egritudinis eſt ei opatione: eſt ſermo Galeni in aliquo ex curatione egritudinũ: ſed loquit̃ in illo parum poſt. IX.

Leoniceni ¶ Quot igit̃ numero ſint ea que ex neceſſitate corp⁹ alterãt diſtinguẽtes: ꝓpriũ in ſingulis coꝝ: cãꝝ ſalubriũ genus inueniemus.

Laurẽtia. ¶ Si igit̃ quecũq; corpus alterãt neceſſario diuiſerimus in vnoquoq; coꝝ propriuʒ genus cauſarum inueniemus.

Antiqua. ¶ Quot igit̃ ex neceſſitate alterãtia ſunt corpus diuidẽtes ſm ꝓpriũ vnũquodq; coꝝ aliquod genus cauſaꝝ ſalubriũ ineniamus.

Ex arabico ¶ Qñ nos determinauimus quot ſunt cauſe que mutant corpus neceſſario: inuenimus in vnoquoq; generũ cauſarũ genus proprium cauſarum cõſeruantiũ ſanitatem.

¶ Uult q vnaqueq; harũ cauſaꝝ neceſſariaꝝ corpi mutet ipſum ſpeciebus mutationis malis ⁊ ꝯſeruãtiũ ſanitatẽ ex ſpecieb⁹ ſuis eſt ꝓpria forme corpis. nã ſi eſt melior formaꝝ: tunc ꝓpria eſt ei equalitas: ⁊ ſi eſt infra formã optimã: tunc ꝓpria eſt que aſſimilat̃ illi forme. X.

Leoniceni ¶ Ineſt igitur vnũ quidẽ ex ambientis aeris adheſu: alteꝝ ſcʒo ex motu ⁊ quiete: ⁊ totius corporis: ⁊ ptiuʒ ſingularũ: tertiũ ex ſomno ⁊ vigilia: quartũ ex his que aſſumuntur: quintum ex his que excernuntur ⁊ retinẽtur: ſextum ex anime affectibus.

Laurẽtia. ¶ Primũ itaq; eſt aer circũueniens. Alterũ motus ac quies totius corporis ac partium. Tertium ſomnus ac vigilia. Quartũ ea que ingeruntur. Quintuʒ ea que excernuntur ac ſubſiſtunt. Sextum aĩales affectiones.

Antiqua. ¶ Eſt igitur vnũ quidẽ ex cõtinẽte nos aere. Alteꝝ ſcʒo ex motione ⁊ qete ⁊ totius corpis ⁊ ſm ptẽ. Tertiũ ſcʒo ex ſomno ⁊ vigilijs. Et q̃rtũ ex his q̃ offerunt̃. Quintũ ex his q̃ egerunt̃ ⁊ retinent̃. Sextuʒ ex aĩe paſſionibus.

Ex arabico ¶ Et primũ generũ cauſarũ que mutant corpus neceſſario eſt ex obuiatione aeris ꝯtinẽtis corpa nr̃a. Et ſcðm genus eſt ex motu ⁊ quiete in toto corpe: ⁊ in vnoquoq; mẽbroꝝ ei⁹. Et tertiũ eſt ex ſomno ⁊ vigilijs. Et q̃rtuʒ eſt ex eis que ſumunt̃. Et qntũ eſt ex eis que fluunt ex corpore ⁊ conſtringunt̃ in eo. Et ſextum eſt ex accidentibus anime.

De ſex rebus nõ nãlibus. ¶ Intellexit ab eo ſermonẽ eius ſex: ipſe eñ vult q vnaqueq; ꝯſeruãtiũ ex illis ſex ſint res vna ꝓpria: ⁊ relique ſunt in circuitu illius vnius mutãt corpus a forma ſua ꝓpria: ⁊ exponit totũ illud ⁊ dicit. XI.

Leoniceni ¶ Ex his enim neceſſe eſt aliquo modo affici corpus. Ab aere quidẽ ambiẽte: quia aut caleſit: aut frigeſit: aut exiccat̃: aut humectat̃: vel ſm horum patitur coniugationeʒ: aut in tota alteratur ſubſtantia.

Laurẽtia. ¶ Corp⁹ igit̃ ab aere circũeunte: aut caleſit: aut frigeſit: aut exiccat̃: aut humectat̃: aut cõiunctim afficitur: aut ex tota ſuba alteratur.

Antiqua. ¶ Sub his eniʒ oib⁹ neceſſe eſt corpus quodãmodo diſponi ſub cõtinẽte quidẽ: aut calefactum: aut infrigidatũ: aut humectatuʒ: aut ſiccatũ: aut ſm cõplõnẽ coꝝ aliquid patiẽs: aut ſm totã ſubſtantiã alteratum totum.

Ex arabico ¶ Qd̓ eſt: qa neceſſe eſt corpi vt alteretur ⁊ mutetur ab oibus iſtis cauſis donec fiat cuʒ diſpoſitione aliqua ex aere quidẽ: qñ calefit aut ĩfrigidat̃: aut humectat̃: aut ſiccatur: aut accidunt ei aliqua ex iſtis rebus ſm cõpoſitionẽ: aut mutatur ſubſtãtia eius tota donec conuertatur: ideſt corrumpatur.

¶ Aer cõtinens mutat̃ ⁊ fit qñq; calidus ⁊ alia vice frigidus: ⁊ qñq; ſiccus: ⁊ alia vice humidus: ⁊ ſm cõpoſitionẽ etiã fit ca. ⁊ ſic. ca. ⁊ hu. fri. ⁊ hu. fri. ⁊ ſic. Et qñ ꝯuertit̃ ẽt ſuba eius ⁊ putreſcit: aut a vapore corpoꝝ mortuoꝝ qui eleuat̃ ad ſpatiũ ⁊ deſcẽdit ad aliquã partiũ: ⁊ putreſcit aer illius partis: aut coartat̃ in vno loco ⁊ non mouetur ⁊ putreſcit etiam. XII.

Leoniceni ¶ Ex motu ῾vo: ⁊ quiete: cum vtraq; modũ exceſſerint: aut calefactum: aut refrigeratũ: aut humectatũ: aut exiccatũ: vel aliquid ſm horum patiens coniugationem.

Laurẽtia. ¶ Porro ab ipſo motu: quieteq; : ſi vtrũq; fuerit imoderatũ: calefit aut frigeſit aut exic caẗ aut humectaẗ aut coniunctim afficitur.

Antiqua. ¶ Ex motione ῾vo ⁊ qete imoderatis vtriſq; exiſtentibus: aut calefactũ aut infrigidatũ: aut ſiccatum: aut humectatũ: aut ſm copulationem eorum aliquid patiens.

Ex arabico ¶ Ex motu autẽ ⁊ quiete tũc qñ vnuſqſq; eorũ eſt exiens ab equalitate ſua.

¶ Motus modi ſunt diuerſi ⁊ multi. ex eis enim eſt qui eſt exercitiũ tm̃: ⁊ ex eis eſt q eſt exercitiũ ⁊ labor ſil. qḋ eſt: qꝛ oẽs opõnes ⁊ itinera ⁊ labor ſunt intrantia ſub motu. Et quietis ẽt ſunt modi multi diuerſi. Alia enĩ eſt que eſt qes a laſſitudine quã fecit motus: ⁊ alia eſt que eſt trãquillitas ⁊ requies ⁊ pigritia a motibus. Motus enim ⁊ quies qñ vnũqḋq; eorũ pertrãſit qualitatẽ intẽſionis ꝑmutat corpus. Motus enim facit accidere in corpore caliditatẽ ⁊ qñ ſupfluit ↄ̃uertit ipſum ad frigus. Et quies facit accidere in corpore frigiditatẽ ⁊ qñ ſuperfluit extinguit caliditatẽ innatã. ⁊ cõſeruans ſanitatem eſt qḋ ex eis eſt cum equalitate. XIII.

De diuerſitate modorum mot᷒ ⁊ quie.

Leoniceni ¶ Sic ⁊ ex ſomno: ⁊ vigilia ipſum pati eſt neceſſariũ ſm eãdẽ rõnẽ. Et ex aĩe affectib᷒.

Laurẽtia. ¶ Itidẽ ex ſõno ac vigilia neceſſario afficiẗ.

Antiqua. ¶ Ita ῾vo ⁊ ex ſomno ⁊ vigilia neceſſe eſt pati ipſum ſm eandem rationem.

Ex arabico ¶ Et ſimiliter ẽt non eſt excuſatio qñ muteẗ corpus ex ſomno ⁊ vigilijs.

¶ Vigilie calefaciũt corpus: ⁊ qñ ſuperfluũt exiccãt ipm ⁊ ſomnus infrigidat corpus in ꝓmis. ⁊ qñ ſuperfluit infrigidat ipſum infrigidatione forti. ⁊ conſeruans ſanitatem in vtriſq; eſt quantitas que intenditur. XIIII.

De ſomno ⁊ vigilia ſuperflua ⁊ moderata.

Leoniceni ¶ Ex his que aſſumuntur.

Laurẽtia. ¶ Simili modo ex his que ingeruntur.

Antiqua. ¶ Et ex his que offeruntur.

Ex arabico ¶ Et ſm hãc ſilitudinẽ eſt neceſſe vt muteẗ corpus ex eis q̃ recipit ex cibis ⁊ potib᷒.

¶ Cibus ⁊ potus mutant corpus ſm ſuas q̃titates ⁊ qualitates ſuas ⁊ horas etiã vſus eorũ ſpeciebus multis mutationis: ⁊ ↄſeruãs ſanitatem eſt quod eſt ex eis configuratum corpori tm̃. XV.

De ſupfluitatib᷒ nãlibus.

Leoniceni ¶ Aut excernuntur: aut retinentur.

Laurẽtia. ¶ Aut excernuntur aut ſubſiſtunt: ⁊ ex animalibus affectionibus.

Antiqua. ¶ Aut egerũẗ: aut retineẗ: ⁊ ex aĩe paſſiõib᷒.

Ex arabico ¶ Et ex eis que procedunt ex ipſo: ⁊ cõſtringuntur in eo: ⁊ paſſionibus anime.

¶ Superfluitates corporis que procedunt a nã ſunt ſicut vrina ⁊ egeſtio ⁊ mẽſtrua in horis ſuis: q̃ qñ mutanẗ ita vt addaẗ egreſſio aut ↄſtringaẗ intra corp᷒ mutãt corp᷒: ⁊ ↄſeruans ſanitatẽ ex eis eſt q̃titas intẽtionis. Et nõ ſunt que ꝓcedant ⁊ ↄſtringunẗ cãe ſanitatis aut egritudinis niſi ꝓpterea: qꝛ qñ addiẗ earum proceſſio: accidit malitia diſpoſitionis in corpore: cuius exemplum eſt illud qḋ videmus de eſſe vrine: nos enim multotiẽs retinem᷒ eã ꝓpter occupationẽ que accidit nobis. cũ ergo ceſſam᷒ ab illa occupatione ⁊ volumus mingere: fortaſſe fit difficile nobis emittere vrinam: aut accidit nobis ex ea mordicatio aut aduſtio. ⁊ ſm hanc rõcinationem eſt ſermo ĩ reliquis que fluunt ex corpore nã: aut cõſtringunẗ in eo.

¶ Et ex accidẽtibus que accidunt in aĩa quedã eorũ accidẽtiũ mouent ſpũm ab interioribus ad exteriora: ſicut ira ⁊ gaudium. Ira quidẽ mouet ſpũm motu forti: ⁊ gaudiũ qdem mouet ſpũm paulatim: ⁊ quedã eorũ mouent eũ ab exterioribus ad interiora: ſicut anguſtia ⁊ triſtitia ⁊ timor: ⁊ quedã eorũ qdez mouent eũ ab exterioribus ad interiora: ⁊ ab interioribus ad exteriora ſimul: ſicut hebes dolor. Et manifeſtũ eſt ꝙ qñ ſpũs moueẗ cũ eo caliditas ĩnata moueẗ ⁊ multotiens moueẗ ſanguis. qḋ eſt: qꝛ ſpũs ⁊ caliditas ĩnata ſunt duo vapores in corpore. ſ. corpora qdã aerea: ⁊ qdã ſubtilia. Et dĩa inter vtraq; eſt ꝙ ſpũs eſt ſubtilior calore ĩnato: ⁊ calor inatus eſt groſſior ⁊ pluris humiditatis: ⁊ ꝑ motũ harũ rerũ accidit corpori vt caleſiat pluſq; opꝫ: aut infrigideẗ: aut deſiccẽẗ: aut humecteẗ: aut ſm cõpoſitionẽ harũ qualitatum. ſ. vt calefiat ⁊ exicceẗ ſimul: aut calefiat ⁊ humecteẗ: aut infrigideẗ aut deſicceẗ: aut infrigidetur aut humectetur. XVI.

De accidentibus anime.

Spũs eſt ſubtilior calore innato.

¶ Hec ſiqdẽ oĩa partim quidẽ euidẽter: ptim ῾vo per alias cauſas medias alterant corp᷒. Leoniceni

¶ Etenim cuncta hec partim perſpicue: partim per medias cauſas alterant corpus. Laurẽtia.

¶ Omnia enim hic: hec quidez manifeſte: hec ῾vo per medias cauſas alias alterãt corpus. Antiqua.

¶ Omnes enim res quas narrauimus neceſſario mutãt corp᷒: quedã ex eis per ſeipſas: ⁊ quedam ex eis per cauſas alias medias. Ex arabico

¶ Sex cãe ſunt ex qbus non eſt excuſatio corpori a mutatione corporis neceſſaria: qñ ſunt nõ ſm equalitatem aut intẽtionẽ: tũc quedã caꝝ mutãt corpus ſine dubio: ſicẗ facit aer. nam ipſe ingrediẗ corpus cũ inſpiratione ꝑ pect᷒ ⁊ arterias: ⁊ ſiẗ ſpũs corporis ſm ſimilitudinẽ diſpõnis eius. qḋ eſt: qꝛ corpus expirat ⁊ expellit vaporẽ fumoſuꝫ: ⁊ attrahit aerẽ ex duobus locis ⁊ duobus modis: quorũ vnus eſt per apertionẽ pectoris: ⁊ alter ꝑ apertionẽ arteriarũ ex poris cutis. Et ſi non eſſet velocitas alterationis aeris: appareret impreſſio eius in corpore in omni diſpõne in qua mutaẗ aer: verũ aer decoquiẗ ⁊ alteratur in corpore: quare nõ apparet impreſſio eius in ipſo donec ſuperfluat: ⁊ ꝑ hanc cãm nõ ĩfirmanẗ oẽs hoĩes apud mutationẽ ſubẽ aeris. nã corpus cuius chimus non eſt ꝓparatus mutat aerẽ ⁊ reſoluit eũ anteq̃ altereẗ ab eo. ⁊ quedã cãrũ mutant corpus mediante diſpoſitione aliarum in corpore: ⁊ ſunt ꝓparationes chimoꝝ ⁊ cõplexionis. qḋ eſt: qꝛ cõplexio qñ mala eſt nã: properat ad ipſaꝫ corruptio ex cauſis additis in ea. ⁊ ſil'r ad chimos malos ꝓperat corruptio ex cauſis conformibus malitie eorũ. Aer enim qñ occurrit in corpore cum corpore rei recipiẽtis impreſſionẽ eius mutat corpus mediatione illius rei. XVII.

¶ Et ſanitatem corrumpunt. Leoniceni

¶ Corrumpuntq; ſanitatem. Laurẽtia.

¶ Et corrumpunt ſalutem. Antiqua.

¶ Et ſi perſeueret ⁊ multiplicetur illa mutatio corrumpit ſanitatem. Ex arabico

¶ Vult ꝙ impreſſio cuiuſq; cauſarum ſex qñ perſeuerat ⁊ multiplicaẗ ſanitatẽ corrũpit: ⁊ facit accidere egritu

dinē: ⁊ ſi nō pſeueret ⁊ multiplicet: nō facit accidere egritudinē: ſed mutat ſanitatē mutatiōe quadā: aut ita ꝙ ſufficit nā in eius ſanatione: aut ita vt ꝓcedat cū ꝓceſſione cōſeruationis: ⁊ deſtruit antequā faciat egritudinē accidē: ſed mutat ſanitatē mutatione quadam. XVIII.

Leoniceni ¶ Et de horum ſingulis ſeorſum ſcripſimus in tractatu: qui de ſalubribus inſcribitur.

Laurētia. ¶ Ac de his ſeorſuz perpenſuz iam eſt: libro qui eſt de tuenda valitudine.

Antiqua. ¶ Et ſcriptū eſt de his oībus ſeparatim ꝑ ſingula inſalubrium cauſarum negocio.

Ex arabico ¶ Et iā locuti ſumus in oīb⁹ iſtis cauſis in libro noſtro de regimine ſanitatis.

¶ Docuit in libro de regimīe ſanitatis in tractatib⁹ ꝓmis eius regulas ꝯſeruationis ſanitatis corporuz que ſunt in meliore formaꝝ ⁊ corpoꝝ que declinā̄t ab ea elōgatione parua: ⁊ docet in tractatib⁹ poſtremis eius canones ꝯſeruationis ſanitatis corpoꝝ elongatoꝝ a meliore formarū elongatione in qua nō ꝑuenit ad terminuz egritudinis: ⁊ canones anteceſſionis ꝯſeruatiōis corpoꝝ que iā expoſta ſunt ſup egritudinē adeo donec euaſerint: ⁊ ſaluata ſūt ab egritudine ante caſum eius. XIX.

Leoniceni ¶ Oia igit̃ nunc dicta gn̄a materie q̄daz ſunt ſalubriū cauſarū. At vſu opportuno adhibito cauſe fiunt cōſeruatrices: atqꝫ ſalubres: ſꝫ vbi a modo deliquerit: inſalubres reddunt̃.

Laurētia. ¶ Cūcta ꝫ dicta gn̄a ſanaꝝ cauſaruz materie q̄pia ſūt: ꝯgrueqꝫ adhibite ꝯſeruāt ſanitatē. Incongrue ꝟo morbos cōmittunt.

Antiqua. ¶ Hec igit̃ oia nūc dicta gn̄a ſalubriū cauſaꝝ materie quedā ſunt ⁊ cū cōpetenti vſu cauſe ſunt cōſeruātes ⁊ ſalutē ꝓſtantes: peccantes ꝟo a cōtēperantia egre conſtituunt̃.

Ex arabico ¶ Et iſta oia que narrauimus ex gn̄ibus cauſarū: ſunt tolerātia cōuerſionē: ⁊ qn̄ adminiſtrant̃ ſm qḋ opꝫ: fiūt tūc ꝯſeruātes ſanitatē ⁊ qn̄ ꝑtrāſeūt i ea eq̄litatē: fiūt cāe egritudis.

¶ Iſte eſt canon cōis in eo qḋ iprimūt cauſe. vi. nam ipſe qn̄ adminiſtrant̃ ſm ꝙ figurat̃ cōplexioni corporis. i. vt mēſuret̃ in quātitatib⁹ ſuis ⁊ ſuis q̄litatibus ⁊ ꝑtib⁹ vſus eaꝝ ſm ꝙ opꝫ cōſeruāt ſanitatē: ⁊ qn̄ adminiſtrant̃ non ſm ꝙ opꝫ ⁊ ꝑtranſeūt in illo: faciūt accidere egritudines qn̄ pſeuerat trāſitus ⁊ multiplicat̃. ſerua ꝫ has ꝯditiones ſm ꝙ vnaqueqꝫ cauſarū. vi. nō corrūpit ſanitatē: ⁊ facit accidere egritudinē donec ꝑtranſitur in ea illud qḋ opꝫ: ⁊ perſeuerat illa trāſitio ⁊ multiplicat̃: cuius exēplū eſt: qa ſi cōtinuat aliquis ſanoꝝ comeſtionē ciboꝝ ca. ⁊ ꝑtrāſit in eis illud qḋ opꝫ: ⁊ multiplicat̃ ex eis ꝑmutāt ſm tranſitū duaꝝ cōplexionū eius. nā ſi natura eſt frigide cōplexionis: reducūt eā i primis ad equalitatē: deinde ꝯuertūt eā ab eq̄litate ad maliciā cōplexionis ca. ⁊ ꝓpter illḋ eſt egritudo praua magis ⁊ groſſior ꝓpter vehemētiā lōgitudinis eius a re nāli: ⁊ ſi ſit natura calide cōplōnis infirmat ipm cū facilitate: ⁊ ē egritudo ei⁹ minor ⁊ ꝓpinquoris acceptionis ꝓp ꝓpinqtatē lōgitudis ei⁹ a re nāli. XX.

Leoniceni ¶ Unde ēt liquet ex his nō alias ꝓter has: aut ſalubres: aut iſalubres a nob̄ exiſtimari oportere. At eaſdē poti⁹ qn̄qꝫ qdē ſalubres: qn̄qꝫ ꝟo iſalubres: in eo quod ad aliquid eſſe.

Laurētia. ¶ Quocirca perſpicuū ex his eſt: vt non alia ſubſtantia cauſa ſana ſit: alia egra. Sed eadē ſubſtantia ex habitudine interduz ſana: interdum egra reddatur.

Antiqua. ¶ Itaqꝫ ꝟo ex hoc iam manifeſtū eſt ꝙ non alias quidē ſubſtātias eaꝝ que extra has reꝝ ſanas nobis: alias ꝟo egras arbitrandū eſt: ſed eaſdem in ad aliquid aliquādo quidē ſanas: aliquādo ꝟo egras factas.

Ex arabico ¶ Iam ergo manifeſtū eſt ex hoc qḋ nō oportet vt eſtimet̃ qḋ ſubſtātie rerū que ſūt extra corpus ex eis que cōſeruāt ſanitatē eius: aut faciunt eā redire qn̄ ſeparant̃ ſint alie a ſubſtantijs rerū que faciūt egritudinē ⁊ ꝯſeruāt eā. verū ipſe eedē ſunt qn̄qꝫ cauſe ſanitatis: ⁊ quādoqꝫ cauſe egritudinis: ⁊ per cōparationem ad aliquid ſine aliquo.

¶ Cauſe ſex faciunt ſanitatē ⁊ ꝯſeruāt eā: ⁊ faciūt egritudinē ⁊ ꝯſeruāt eā. faciūt qdē ſanitatē qn̄ egritudo eſt ꝓſens: aut adminiſtrant̃ adminiſtratiōe que eſt ꝯtra egritudinē ſicut ſi īfrigidet̃ aer in egritudine ca. ⁊ ſumant̃ cibi infrigidātes: faciūt ſanitatē ⁊ deſtruunt egritudinē. Sanitatē ꝟo cōſeruāt: qm̄ ipſe qn̄ adminiſtrant̃ ſm ꝯfigurationez cōſeruant ſanitatē. Egritudinē aūt faciunt qm̄ qn̄ ſanitas eſt preſens ⁊ adminiſtrant̃ nō ſm ꝙ opꝫ ⁊ ꝑtranſeunt in ea ⁊ cōtinuat̃ ꝑtrāſitio in eo ⁊ multiplicat̃: faciunt egritudinē. Cōſeruant ꝟo qm̄ qn̄ ipſe adminiſtrant̃ ſm ꝙ configurant̃ egritudini ꝯſeruāt eā. Et ꝓpter hoc dixerūt antiqui ꝙ iſta gn̄a ſex: ſunt ex cauſis cōtinētibus ſanitatē ⁊ egritudinē. Et Gal. exponit hāc intētionē ⁊ dicit. XXI.

Leoniceni ¶ Nā vbi motū corp⁹ deſiderat: exercitatio quidē ſalubris: ociū aūt inſalubre. Quū ꝟo eget quiete: ociū qdē ſalubre: exercitatio aūt inſalubris. Eodē modo de cibis: ⁊ potib⁹: ⁊ de alijs oībus ſtatuēdū. Hoꝝ enī ſingula qn̄ (vt neceſſitas corpis exigit) cuz menſura: ac qualitate opportuna adhibent̃: ſalubria fiūt. At cum citra omnē neceſſitatē: ac preter modum afferuntur inſalubria.

Laurētia. ¶ Ubi enī corpus idiget motu: exercitatio ſana: quies egra habet̃. Ubi quiete idiget: qes ſana eſt: exercitatio egra. Nec ſecus de cibo: potu ⁊ alijs oībus dicēdū eſt. Unūqḋqꝫ enī vbi egenti corpi adhibeat̃ cū ꝓpria quātitate ⁊ q̄litate: ſanū efficit̃. Ubi ꝟo aut nullo pacto egēti corpori precipiatur: aut nequaq̄ꝫ cōgrua menſura morboſum conſiſtit.

Antiqua. ¶ Quādo ſiqdē motione idiget corpus gymnaſiū qdē ſanuz: qes ꝟo egra. Qn̄ ꝟo qete: quies qdē ſana: egrū ꝟo in cibis ⁊ in potib⁹: ⁊ in alijs oībus. Singulū enī ſi indigēti corpori adducat̃: ⁊ cū cōpetenti quātitate ⁊ q̄litate: ſalubre ſit. Nihil ꝟo idigēti oīno obla-

tum:aut non in competenti menſura ⁊ quā‐
titate egrum conſtituit.

Ex arabico ℭ Q̄ð eſt:qa quādo corpus īdiget motu:tūc
exercitiū eſt ei cā ſanitatis:⁊ qes cauſa egri‐
tudinis:⁊ qñ corpus indiget ocio:tūc quies
eſt ei cauſa ſanitatis:⁊ exercitiū cauſa egritu
dinis:⁊ ſimilr eſt diſpoſitio in cibis ⁊ potib⁹
⁊ reliquis rebus alijs.nā vnaqueqȝ caꝝ cau‐
ſarū qñ occurrit corpi ſ̄m ꝙ indiget ea:⁊ eſt
quātitas eius cū quātitate neceſſitatis:eſt cā
ſanitatis:⁊ qñ occurrit corpi nō indigēti ea
aut in plus eſt cum quātitate neceſſitatis:fit
cauſa egritudinis.

ℭ Iſte ſermo itellectus eſt ⁊ ſufficit vt rememoreť ex eo diſpōnis ciboꝝ ⁊ potuū. Nā qñ corpus eſt indigēs eis ⁊ vtitur ex eis quātitate neceſſitatis:ſūt cauſe ſanitatis aut cōſeruātes:aut efficiētes. Cōſeruātes ergo ſunt:qñ admīniſtranť in diſpōne ſanitatis in hora qua corpus indiget eis:⁊ cū quātitate neceſſitatis ei⁹:⁊ ſpēs cōplōnis cauſaꝝ cōſiguratis eſt ſpeciei cōplexionis eius. Et faciētes ſanitatem ſunt que adminiſtranť in diſpōne egritudinis in hora qua corpus idiget eis:⁊ cū quātitate neceſſitatis ei⁹. Et ſpēs cōplexionis eaꝝ ꝯtraria eſt ſpēi cōplexionis egritudinis. Jā ḡ oſtēdit Gal. in tractatu. 10. libri de ingenio ſanitatis:ꝙ op꒱ vt denť īfirmis qbuſdā cibi eoꝝ:⁊ ſi ſint in pncipio paroxiſmi ne dū ab eo qð eſt poſt illud. Cibi eni ⁊ potus qñ adminiſtranť īfirmis in hora neceſſitatis eoꝝ ⁊ cū quātitate neceſſitatꝫ:⁊ cū ſpecie que ꝯuenit:faciūt ſanitatē. Et ſ̄m hāc ſilitudinē regit medicus eē aeris cōtinētis:⁊ ſomni:⁊ vigilie:⁊ ꝯſtrictionis:⁊ euacuationis:⁊ mot9 ⁊ q̄tis:⁊ accidētiū aīe. Nā qdā medicoꝝ itrabāt ad virū ex ducibus militū:⁊ corpus eius iaꝫ īfrigidatū erat a debilitate caliditatis īnate:⁊ fecerāt eā redire ad īteriora corpis eius donec extincta erat. Dixit ḡ medicus regi: precipe auferre arma huius ducis ſeruiētib⁹ qbuſdaꝫ de circuitu eius:⁊ pcipe eis vt faciant illud qð dicā. Dixit ḡ rex qbuſdā ſeruiētibus:facite qð pcipiet vobis medicus. Dixit ergo medicus:tenete hūc ducem ducētes ⁊ faciētes donec cadat ei hoc aut hoc. excitata eſt ḡ ei per illð quod fuit ex eo ſortitudo ire q̄re ſaluit dux vt acciperet arma ſua:q̄ſiuit ⁊ nō inuenit ea:⁊ nō ceſſauit medicus excitare aīam donec ſciuit ꝙ iā ꝯſecutus erat neceſſitatis quātitatē. Q̄euit ergo per illud egritudo ducis:⁊ rediȝt p illud ſanitas eius:⁊ cōparia hui⁹ opationis medicine ſunt mlta valde. Et de ꝓprietate eius ḡ mereť nomē huius artis ex medicis eſt vt faciat ea:⁊ Gal. iā edidit librū de hac itentione ſ̄ꝫ hāc ſilitudinē ſingularē quā nolauit Neguai ꝓnoſticationis:⁊ narrauit ex ea in libris ſuis ⁊ in expōnib⁹ librorū Hippocratis narrationes multas. XXII.

Leonicenj ℭ Atqȝ he due ſunt circa ſalubre:⁊ inſalubre
itētiones rei.ſ.que adhibeť q̄litas ac q̄ntitas.

Laurētia. ℭ Ac duplex intētio circa ſanū:egrūqȝ eſt rei
ad hibite qualitas ac quantitas.

Antiqua. ℭ Et he ſūt due ꝯſiderationes circa ſalubre ⁊
egrū.ſ.qualitas ⁊ quātitas eius qð offertur.

Ex arabico ℭ Et iſta duo ſūt itētiones due in vnaquaqȝ
cauſaꝝ ſanitatis ⁊ egritudis ſcȝ ſpēs rei que
occurrit corpori ⁊ quātitas eius.

ℭ Sermo eius:iſta duo ſunt:eſt dictio cōprehēdēs quātitatē ⁊ qualitatē cuiuſqȝ cauſaꝝ ſex:⁊ iā noiata eſt in hoc ſermone ſpecies qualitatis rei:⁊ quātitatis. XXIII.

Leonicenj ℭ Neqȝ eni eſt rationi cōſentaneū:etiā tēpo‐
ris occaſionē:que in his que dicta ſūt ꝯtineť:
veluti tertiū aliqð ab eiſdē diuſuꝫ itroduceť.

Laurētia. ℭ Inſerre aūt tp̄s ceu tertiū ab his diuerſuꝫ:
alienū eſt a rōne:qñ qdē in his ipſis ꝯtineat.

Antiqua. ℭ Eteni tēpus velut alteruꝫ aliqð ab his ter‐
tium inducere in his que dicta ſunt cōtentū:
⁊ non bene dictum eſt.

Ex arabico ℭ Et nō oportet vt nomineť hora neceſſitatis
intentio tertia cū iſtis duab⁹ quaſi ſit res alia
ab iſtis duab⁹:cū ſit cōprehēſa i his vtriſqȝ.

ℭ Iſta duo ſunt quātitas eius ⁊ qualitas:quo indiget corpus ex vnaquaqȝ cāꝝ ſex:⁊ ꝓpter hoc nō noiať hora neceſſitatis itentio tertia que ſit pter quātitatē ⁊ qualitatē:⁊ Gal. quidem determinat hoc in ſermone. XXIIII.

Leonicenj ℭ Si eni tali:⁊ tāta re allata egeat corp⁹:ne‐
mini dubiū qn etiā in tēpore opportuno af‐
ferať occaſio. Siqdē tēporis ide ortū habꝫ:
qm̄ fluxibile:ac facile mutabile eſt mortale
corpus:ac pro trāſmutationis mō alijs alio
tēpore eget auxilijs. Quare nō eſt tertiū ali‐
qð preter ea que dicta ſunt:tēpus. Sepius
aūt eo tāq̄ tertio quodā ob eā quā diximus
cauſam ad docendum vti conſueuimus.

Laurētia. ℭ Si eni re tali ac tanta opus eſt ſcȝ ⁊ cōgruo
tēpore adhibeať neceſſe eſt:atqȝ idcirco tp̄s
induciť:qa corpus morti obnoxiū eſt:ac faci
le mutať ⁊ fluit:ac ꝓ diuerſitate mutationuꝫ
alias alijs ſubſidijs indiget. Quapropter tē‐
pus in his que ſunt dicta ḡne tertiū nequaq̄
eſt:ſꝫ ad faciliorē doctrinā ſepenumero tāq̄
tertio vtimur ob cauſam predictam.

Antiqua. ℭ Si eni indiget corpus tāta ⁊ tali oblatione
manifeſtū eſt:qm̄ ⁊ ſ̄m tēpus opportunum
offertur. Et ḡnatio idigētie tēporis eſt ex eo
qð fluxuꝫ eſt ⁊ mutabile:⁊ mortale corpus
idiget ſ̄m mutationes alias alterātiū:⁊ alias
adiuuātiū. Itaqȝ nō eſt qdē genere tertiū in
his q̄ dicta ſunt tp̄s. ad doctrinā ꝟo pleruqȝ
quaſi tertio vtimur pp̄ eā que dicta eſt cām.

Ex arabico ℭ Q̄ð eſt:qa ſi corpus idiget obuiatione ali‐
cuius ſpecierū cū alia quātitate:tūc manife‐
ſtū eſt ꝙ obuiatio ei⁹ qð occurrit ei eſt in ho
ra in qua indiget:⁊ nō eſt facta hora neceſſi‐
tatis ex eo qð op꒱ vt ꝯſidereť in eo ad locuꝫ:
niſi qa corpus qð moueť ⁊ reſoluiť ⁊ mutať
velociter indiget ſ̄m quātitatē ſpēi mutatio‐
nis eius in horis diuerſis:vt ſint res qb⁹ intē
ditur ad iuuamētū eius ſpērū diuerſarū. Jā
ergo manifeſtuꝫ eſt ex hoc ꝙ hora neceſſitať
nō eſt intētio tertia que ſit abſqȝ ḡne primaꝝ

duarum intẽtionum: verũtamẽ nos vtimur ea iam ſm viam doctrine multotiens ꝑpter cauſam quam narrauimus.

¶ Cauſa quã narrauit eſt ꝙ corpus cũ mutet̃ ⁊ alteretur indiget in horis diuerſis: diuerſis reb⁹: ſicut idiget in eſtate eo qḋ infrigidat: in hyeme eo qḋ calefacit. ſit ergo hore iudiciũ faciens neceſſario mutationẽ q̃litatis ⁊ q̃ntitatis cuiuſqꝫ cãrũ. vi. ⁊ reſiduũ ſermõis ei⁹ intellꝫ eſt. XXV.

Leoniceni ¶ Quoniam ṽo in his ipſis intẽtionibus: ⁊ alie cãe ſalubres: ⁊ id qḋ propoſitũ eſt gen⁹ continetur: rurſus eaſdem repetamus.

Laurẽtii. ¶ Sed cũ in his intentionibus tum alie cauſe ſane: tum ẽt propoſitũ genus eſt: rurſus eas ipſas cauſas recenſebimus.

Antiqua. ¶ Quoniã autẽ in his cõſiderationibus duabus ſunt alie ⁊ alie cauſarum ſalubrium: ⁊ nunc nobis propoſitũ eſt hoc genus cañ: rurſus repetamus eas.

Ex arabico ¶ Et cum eſſentie cauſarũ ſanitatis in quib⁹ locuti ſumus ⁊ reliquarũ cauſarum ſanitatis de quibus nõ ſumus locuti: ⁊ non neceſſario adueniunt corpori ſint per iſtas intentiones duas: tunc oportet vt intẽdamus ad illas cãs ⁊ inueniamus eas in eis.

¶ Duarũ intẽtionũ vna eſt qua itur ad ptẽ q̃litatis cãe: ⁊ altera qua itur verſus equalitatẽ ⁊ q̃litatẽ: ⁊ ille cãe ſunt genera cãrũ ſex que ↄſeruãt ſanitatẽ ⁊ egritudinẽ. Quando ergo aliqs vult conſeruare ſanitatẽ intẽdat ad iſta ſex genera cauſarum: ⁊ inquirat ex vnaquaqꝫ cañ id quo fit iuuamẽtũ in ſanitate tñ: ⁊ adminiſtret illud corpori ſm illũ modũ. ⁊ Gal. determinat hũc modũ ⁊ dicit. XXVI.

Leoniceni ¶ Optime igitur corporis cõſtitutioni cum circũfuſus aer fuerit in tẽperie poſitus: carũ rerum de quibus nuper diximus: quietis. ſ. ac mot⁹: ſomni: vigilie: ⁊ eorũ que aſſumũt̃: atqꝫ excernunt̃: q̃ntitas moderata ↄueniet.

Laurẽtii. ¶ Optime igitur preparationis corpori: vbi circũueniẽs aer fuerit moderatus: cõgruent etiam alie cauſe moderate: quas proxime docui: puta quies: motus: ſomnus: vigilia moderata: ⁊ que igerũt̃ atqꝫ egerũt̃ moderata.

Antiqua. ¶ Perfecte igitur cõpoſitionis corporis qñ ſiquidem bene tẽperatũ fuerit cõtinens: conueniet vt ſit cõtẽperantia ⁊ aliorũ perfecta: de quibus mõ diximus: qetis. ſ. ⁊ motionis ⁊ ſomni ⁊ vigilie: ⁊ oblatorum ⁊ egeſtorũ.

Ex arabico ¶ Dico ergo ꝙ ſi corpus eſt ſm meliorẽ formarũ: deinde aer qui occurrit ei eſt equalis: tunc illud qḋ cõuenit ei eſt equalitas ſana ex quiete ⁊ motu ⁊ ſomno ⁊ vigilijs ⁊ eo qḋ ꝓcedit: ⁊ reliquis que diximus ante.

¶ Dixit aũt ſex genera cãrũ ⁊ numerauit h̃ ex eis. 5. Una carũ eſt cõtinens. Secũda eſt motus ⁊ quies. Tertia eſt ſomnus ⁊ vigilie. Quarta eſt cibus ⁊ potus: ⁊ nominauit hanc id qḋ ſuſcipit̃. Quinta eſt cõſtrictio ⁊ proceſſio: ⁊ nominauit eaꝫ illud qḋ ꝓcedit: ⁊ tacuit de genere ſexto: ⁊ eſt accidẽtia alalia. Et nõ tacuit ð hoc niſi quoniã rectificãs ⁊ medicãs accidentia animalia nõ eſt ars medicine. verũ rectificat ea ⁊ curat ea ars alia: q̃ eſt aut philoſophia aut leges. Et qñ mẽſurat ea medicus: tũc mẽſuratio illius eſt ꝑ ſpẽs que eſt ꝑter medicinã. ⁊ eſt alia ſpẽs philoſophie aut legum ſpecies. XXVII.

Nõ medici ẽ accidentia aĩ moderare ſed phi.

Leoniceni ¶ Cum ṽo aer a tẽperie receſſerit: tãtũ a mediocritate euariare oportet: quantus fuerit ab optima temperantia receſſus.

Laurẽtii. ¶ Sed vbi fuerit imoderat⁹ tãtũ a mediocritate recedendũ: q̃tũ a mediocritate variat.

Antiqua. ¶ Quãdo ṽo diſtemperatũ fuerit continẽs intantũ ⁊ cõtẽperantias minui opꝫ inquãtũ eucraſia corrupta fuerit.

Ex arabico ¶ Et quãdo corpus eſt ſm illã formã ⁊ aer eſt inequalis: tũc oportet vt cõſideret̃ q̃tũ receſſit aer ab equalitate: deinde inclinentur cauſe ille alie ab equalitate ad diuerſitatem partis ad quam declinat aer per q̃titatẽ qua receſſit aer ab equalitate.

¶ Jam docuit in capitulo qḋ eſt ante. illud vt ingrat̃ in cõſeruatione ſanitatis qḋ eſt in meliori formarũ equalitas i vnaquaqꝫ cauſarũ quare infrigidet̃ aer calidus: ⁊ ſiccus humectet̃ cũ effuſione aquaꝝ ⁊ flabellis: ⁊ roratione aquarũ ab altis ⁊ ramis arborũ: ⁊ herbis: ⁊ odoriferis fructib⁹ infrigidantibus: ⁊ humectantibus: ⁊ ſeſſio ſit in palatijs ⁊ domibus ſubterraneis: ⁊ apertio portarum aeris ſeptẽtrionalis. Et calefiat aer frigidus cum accenſione ignium ⁊ coopertura: ⁊ apertione portarum ex quibus intrant radij ſolis: ⁊ clauſione portarũ aeris: ⁊ ceſſione ſuper illud qḋ calefacit corpus ⁊ coopertura. ⁊ vt̃r ignieſ donec aer fiat equalis. ⁊ ſimiliter ingrat̃ vt ſit illud qḋ comedit̃ ⁊ bibit̃ in qualitate ſua equale ⁊ q̃titate: ⁊ ſimile huius inquirat̃ in vnaquaqꝫ cãrũ ſex. Et docuit in hoc capitulo canonem ſuũ q eſt: ſi declinet aliqua cãrũ ſex ab equalitate ſciatur q̃ta eſt q̃titas declinationis eius: ⁊ ſumma q̃titatis ei⁹. deinde inquirat̃ rectificatio illius declinationis: ⁊ deſtruat̃ illõ qḋ fecit eã accidere in corpe: ⁊ inclinet̃ reſiduũ cãrũ ad ptẽ cõtrariã parti declinationis illius donec fiat ꝑ illõ in corpore impreſſio rectificãs impreſſionẽ illius: ⁊ ſint ↄtrarie due impreſſiones ⁊ deſtruat vnaqueqꝫ cãrũ alterã: ⁊ remanet equalitas que eſt in meliore formaꝝ ſeruata ſm illud qḋ fuit: ⁊ poſuit aerẽ exẽplũ huius canonis: ⁊ ſermo eius in eo eſt intellẽ. Et Gal. qdẽ aggregauit canonẽ ꝓmũ in quo dixit inquirat̃ vnaqueqꝫ cãrũ vt inueniat̃ in ſanitate eius equalitas in q̃titate eius ⁊ in ipſius qualitate: ⁊ canonẽ 2^m in quo docuit illud qḋ opꝫ facere qñ declinat aliqua cauſarum ab equalitate ⁊ dixit in vtriſqꝫ ſił hunc ſermonem. XXVIII.

¶ Hi ṽo ſunt mediocritatis termini: in aere quidem ambiente: vt neqꝫ horreat propter frigus: neqꝫ ſudet propter eſtum. Leoniceni

¶ Intentiones mediocritatis ſunt in aere quidem circũeunte: vt minime rigeas propter frigus: neqꝫ ſudes propter eſtum. Laurẽtii.

¶ Conſiderationes ṽo cõtẽperantie in continente he quidẽ ſunt: vt neqꝫ rigere ꝑ frig⁹: neqꝫ ſudare propter eſtum. Antiqua.

Ex arabico ¶ Et opʒ vt ponaẗ eq̃litas in qualitate aeris vt non horripileẗ corpus ꝓpter frigus ſuuʒ: ⁊ non ſudet propter calorem eius.

¶ Qd̾ eſt: q̃a inter iſta duo ē eq̃litas i q̃litate aeris. XXIX

Leoniceni ¶ In exercitijs aũt: cum primum laſſari cepe rit corpus: confeſtim quieſcere.

Laurẽtia. ¶ In exercitatione autẽ vbi primũ ceperit ſu dare: corpus ſtatim quieſcere neceſſe eſt.

Antiqua. ¶ In gymnaſijs v̾o qñ primũ incipit dolere corpus: quieſcere ſtatim remedium eſt.

Ex arabico ¶ Et in exercitio vt precipiat corpus quieſcẽ quando incipit in corpore laſſitudo.

Per exercitia cõſumunẗ ſuperfluitates i muſ. uliis con tente. ¶ Iſte eſt terminus equalitatis in motu q̃ eſt exercitium: ⁊ intelligiẗ ex eo equalitas que eſt in q̾te. Et eſt vt preci pias motum quãdo ꝯtentũ eſt corpus cũ quiete: ⁊ idiget exercitio qd̾ expirare facit ex muſculis ſuperfluitates cõ tentas in eis. XXX.

Leoniceni ¶ In cibis autẽʒ coctionis perfectio: ⁊ excre mentoꝝ modus: in quali: quãtoq̃ꝫ ꝯueniẽs.

Laurẽtia. ¶ In edulijs cõcoctionis diligẽtia: excremẽ tiq̃ꝫ mediocritas in quãtitate ⁊ qualitate.

Antiqua. ¶ In cibis v̾o ꝑfectio digẽſtionis ⁊ egeſtionis modus ſm quantitatem ⁊ qualitatem.

Ex arabico ¶ In cibis v̾o eſt ſanitas digẽonis ⁊ equalitas egeſtionis in qualitate ſua ⁊ diſpõne ſua.

Signa bone digeſtionis. ¶ Dum ex cibis bonis quãdo nõ digeruntẗ: chimus gñeẗ malus: ⁊ ex cibis malis gñeẗ chim⁹ laudabilis: dicit Gal. digẽone tñ q̃ ꝑ eã gñaẗ chim⁹ laudabilis. Eq̃litatis v̾o digẽonis opʒ vt ſit quãtitas ſm cõparationẽ ſuperfluitatis eius qd̾ ſumiẗ ex cibis: ⁊ vt ſit in eſſentia lene ꝯtinuũ cui nõ ſit odor horribilis valde: ⁊ color eius trahat ad citri nitatẽ: ⁊ egrediaẗ in hora ꝯſuetudinis: ⁊ opʒ vt intelligas cõpar eius in equalitate eius qd̾ bibitur: ita vt cõſideres etiã i vrina: qm̃ ip̃a ſig̃at diſpõnẽ digẽonis i venis. XXXI.

Leoniceni ¶ Equalis v̾o in his quodãmodo eſt coctio ni appetitus. Quare neq̃ꝫ preſide egent: qui ſingulorꝫ que aſſumunẗ quãtitatẽʒ metiatur. Optima ſiquidem natura: quantuʒ appetit: tantum etiam concoquit.

Laurẽtia. ¶ Ceterũ in his appetit⁹ equatur quodãmo do cõcoctioni. Quo fit vt nõ opus ſit prece ptis: ac regulis quãtitatẽ adhibendoꝝ dime tientibus. Nam optima natura quãtũ appe tit: tantum bene concoquit.

Antiqua. ¶ Equatur v̾o quodãmodo in his orexis di geſtioni ita vt preceptore nõ idigeat quãtita tem in oblationibus metiente. Optima eniʒ natura tãtũ appetit quãtũ digerere põt.

Ex arabico ¶ Et quãdo corpus eſt ſm meliorẽ formarũ tũc quãtitas appetitus in eo eſt equalis quã titati digẽonis. nõ ergo indiget mẽſuratore q menſuret quãtitatẽʒ eius qd̾ ſuſcipit. qd̾ eſt: q̃a corpus qñ eſt ſm meliorẽ formarũ: tunc q̃ãtitas quã appetit ex eo qd̾ ſuſcipit eſt quã titas quam poteſt digerere.

Optima natura tantũ appetit quantũ digerere poteſt. ¶ Nã oſtẽſuʒ eſt in eo qd̾ p̾teriit q̃ qñ ſtomachus eſt ſm rẽ nãlẽ: tũc appetit illud qd̾ eſt ꝯueniẽs cõplexioni eius: quapropter excepit in hoc ſermone eẽ appetitus: ſequiẗ eni in eo qñ ſanitas eſt inuenta in ſtomacho ſm meliorẽ formaꝝ: vt hõ appetat illud qd̾ ꝯuenit ei: ⁊ nõ appetit in eo additionẽ nec diminutionẽ. ergo eſt nã eius mẽſurans qualitatẽ ciboꝝ ⁊ potuũ: ⁊ quãtitatẽ eorum: ⁊ nõ indiget adiutorio medicine extrinſecus. XXXII.

Leoniceni ¶ Sic ⁊ ſomno modum ipſa natura preſinit: his qui optimã corporis conſtitutionẽʒ ſunt ſortiti: ⁊ tunc a ſomno excitantur: cũ corpus ampliori quiete non eget.

Laurẽtia. ¶ Simili mõ nã ipſa ſomni metiẗ quãtitatẽʒ in habentibus optimã ꝑparationẽ: ac excitã tur a ſomno: qñ corpus nõ inſuper indiget.

Antiqua. ¶ Ita v̾o ⁊ ſomni q̃ãtitatẽ metiẗ ipſa natura in his qui ſũt in optia cõpõne: ⁊ qeſcũt ſtati dormiẽtes cũ nõ amplius indiget corpus.

Ex arabico ¶ Et ſimilr̾ diſpõ in quãtitate ſomni. nã eniʒ mẽſurat quãtitatẽ ei⁹ qua idiget ex ſomno in corꝑe qd̾ eſt ſʒ meliorẽ formaꝝ: ⁊ nõ recedit ab eo ſõn⁹ niſi qñ cũ eo remanet neccitas ei⁹.

¶ Intellige ſimile huic eidẽ in vigilia. natura eniʒ ſufficit mẽſurare illud ⁊ facere ipſum currere ſm quantitatẽ ne ceſſitatis abſq̃ꝫ adiutorio medicine: etiã ⁊ ſermo eius in tellectus eſt. XXXIII.

Leoniceni ¶ Cũq̃ꝫ talem victus rõnẽ adhibuerint: nul lum eſt in eoꝝ excremẽtis delictũ: que vel ꝑ ventrẽ: vel ꝑ vrine meatus: vel ꝑ totũ corp⁹ egeruntẗ. Nã priora q̃dẽ ex modo eoꝝ q̃ aſſu munẗ temperanẗ: totũ v̾o corpus ſalubriter perflari facit exercitij vſus moderatus.

Laurẽtia. ¶ Quinetiã ipſis ita viuẽtib⁹: per excremẽta aut excretiones alui: vrine: ac toti⁹ corꝑis ni hil cõmittiẗ. Illa nãq̃ꝫ mediocritas adhiben doꝝ ſana reddit. Totius aũt corꝑis ſpiratio nẽ exercitatio moderata efficit ſalutarẽ.

Antiqua. ¶ Et ita eis dicta vtẽtib⁹ in egeſtionib⁹ nihil derelinquiẗ circa vẽtrẽ ⁊ vrinas ⁊ totũ cor pus. has eni egeſtiones tẽperãtia metiẗ obla tionũ: ſm v̾o totũ corpus reſpirationẽ gym naſioꝝ mediocris ⁊ ſalubris efficit vſus.

Ex arabico ¶ Et qñ eſt regimẽ ei⁹ hoc regimine nõ acci dit ei leſio penitus in ꝓceſſione eius qd̾ ꝓce dit ex eo cũ egẽone ⁊ vrina ⁊ reſolutione cor poris totius: qm̃ equalitas eius qd̾ ſumiẗ ex cibo ⁊ potu: exigit vt ſint egeſtio ⁊ vrina ſm diſpõnẽʒ ſm q̃ ſunt in ſanitate. Et equalitas exercitij idiget vt ſit qd̾ reſoluiẗ i corꝑe toto ſm diſpoſitionẽ ei⁹ qd̾ reſoluiẗ ex ſanis.

¶ Dixit Galenus in regimie ſanitatis corporis qd̾ eſt ſm meliorẽ formarũ: equalitatẽ aeris: ⁊ equalitatẽʒ motus ⁊ quietis: ⁊ equalitatẽ ciboꝝ ⁊ potuũ: ⁊ equalitatẽʒ ſomni ⁊ vigilie: ⁊ remãſit ſup eũ ex eo q̃ nõ dixit equalitatẽ eius qd̾ ꝓcedit ⁊ conſtringitur. Docet er go in hoc ſermone q̃

regimen quandoqȝ eſt ſm hoc ꝙ dixit. Ex equalitate: ⁊ tunc ſequit̃ ipſum vt ſit illud qḋ pcedit: ⁊ cōſtringit̃ etiā ſm equalitatē: ⁊ vt egeſtio qdē ⁊ vrina ſint eq̄les pp eq̄litatē ciborū ⁊ potuū in q̄ntitatibus eoꝝ ⁊ qualitatib⁹ ipoꝝ: ⁊ ppter bonitatē digōnis: ⁊ ſanitatem opōnū nālium: ſed ⁊ illud qḋ reſoluit̃ ex toto corpe eſt ſm eq̄litatē pp ſanitatem opōnum nāliu: ⁊ pp exercitiuū tēperatū. quod expirare facit ⁊ reſoluit ſuperfluitates lacertorum cum equalitate. XXXIIII.

Leoniceni ℂ Liquet autē ab ipſis caueri oportere: oēs animi imodicos affectus: videlicet: ire: triſtitie: furoris: timoris: inuidie. Hec enī alterāt: atqȝ a naturali ſtatu corpus auertunt.

Laurētia. ℂ Ubi preterea fugiant. ſ. opȝ exceſſum oīum animaliū affectionū: ire: triſtitie: furoris: timoris ⁊ inuidie. Hec enim remouet nālem conditionem: corpuſqȝ alterant.

Antiqua. ℂ Abſtinere ꝟo manifeſtū eſt qm̄ ab intēperātia oportet oīum aīe paſſionum ſcilicet ire triſtitie ⁊ gaudij ⁊ furoris ⁊ timoris ⁊ inuidie ⁊ ſollicitudinis. Exterminātenim hec ⁊ mutāt corpa ab ea q̄ eſt ſm nām cōſiſtētia.

Ex arabico ℂ Et cōuenit habēti hoc corpus vt prohibeatur a ſuperfluitate in oībus accidētibus aīe. ⁊ ſignifico p accidētia aīe noſtre iram triſtitiam gaudium: ⁊ furorē ⁊ inuidiā. nam iſta omnia accidentia anime imutant corpus ⁊ extrahunt ipſum a diſpoſitione naturali.

ℂ Intellige ſermonem Gal. ⁊ iam opȝ hñti hoc corpus vt phibeat̃ a ſupfluitate in aliquo accñtiū aīe. Nam cū ſit ſpeculatio in hoc genere: ⁊ eſt ſextū: ⁊ ex generibus cāruȝ ꝯſis corpus phyſici: dixit Gal. q2 opȝ hñti corpus meliorē formarū vt phibeat̃ p phiam: aut per leges poſitas a ſuperfluitate in aliquo accñtiū aīe. qḋ eſt: q2 medicina non ꝯtemplat̃ in illo neqȝ mēſurat illud: ⁊ nō vtit̃ eo niſi i diſpoſitione egritudinis tñ ſm ſemitā medicationis. Et philoſophia qdē nominat eq̄litatē accidētiū aīe ſm ſanitatē eius. Et opȝ vt intelligas a Gal. dr̃iam inter furorē ⁊ iraȝ.

Dr̃ia inter irā ⁊ furorem. Ira qdē eſt vt deſideret hō vindictā. Furor enim eſt vt exciteṫ ira: ⁊ non eſt poſe cū eo ex vindicta. ℂ Et accñtia qdem aīe ſunt multa: ⁊ illud qḋ numerauit Gal. ex eis eſt exēplificatio eius qḋ remāſit ex eis: ⁊ quedā eorū faciunt accidere caliditatē ſuperfluā ſicut ira ⁊ furor. ⁊ q̄dā eorū faciunt accidere calitatē equalē: vt gaudiū ⁊ letitia. ⁊ q̄dā eorū faciūt accidere frigus additū: ſicut timor ⁊ pauor: ⁊ q̄dā eorum faciunt accidere frigus tēperatū: ſicut triſtitia ⁊ inuidia: ⁊ q̄dā ſiccitatem ſicut anguſtia: ⁊ totū qḋ faciūt iſta accidētia nō faciunt niſi mediatione motus ſpūs. Et illud qḋ ꝯuenit cū meliori formarū ex eis eſt illud qḋ eſt tēpatū: ⁊ illud ex eis qḋ nō eſt ſupfluū. XXXV.

Leoniceni Cap. 86. ℂ Venereorū: ꝟo iuxta epicuri ſententiam: nullus eſt vſus ſalubris. Re vera aūt cōfert: ſi tātū interualli in eorum vſu adhibeat̃: vt neqȝ reſolutio aliqua ſentiat̃: ⁊ ipſe ſe ipſo homo quodāmodo leuior factus: ac melius ſpirare videtur.

Laurētia. ℂ At qui rei veneree vſus: apud Epicurum nullus ſalutaris habetur. Sed reuera ſanus eſt ex tāto temporis interuallo: vt corpus in vſu: neqȝ ſentiat exolutionem: ac leuius ſpirantiuſqȝ redditur.

ℂ Venereorū ꝟo ſm Epicurū nullus vſus ſalubris: ſm ꝟo verū ex interuallis tātis: vt in vſib⁹ coit⁹ neqȝ diſſolutionē ſentiat ⁊ lenior ipe ſeipo videat̃ fact⁹ ⁊ meli⁹ dormiēs. Antiqua.

ℂ Videt̃ aūt Epicuro ꝙ ex vſu coitus nō eſt aliqd penitus qḋ ſit cauſa ſanitatis. veritas aūt eſt qm̄ ex vſu eius eſt aliquid in numeris cauſarū ſanitatis: ⁊ eſt vt ſit iter horas vſus eius ex longitudine illud cum quo nō ſentiat vtens eo quādo vtitur ipſo mollificationem ⁊ debilitationeȝ: imo ſentiat ꝙ corpus eius poſtq̄ȝ vſus eſt eo ſit leuius q̄ȝ erat añq̄ȝ vteretur eo: ⁊ anima etiam melior q̄ȝ erat ante. Ex arabico

ℂ Coitus eſt ex accñtibus aīe: ⁊ Gal. qdē in hoc loco fecit ei caplm ſuū ſingulare in quo docuit illud qḋ ꝯuenit ſanitati ex eo. Et ſnia qdē epicurorū eſt deſtructa ppterea ꝙ aggregat̃ in corpe ſupfluitas ex ſpmate. ſi ergo nō egreditur p coitū coarctat̃ in corpe ⁊ gñant̃ ex ea egritudines male. qḋ ē: q2 ex coarctatiōe ei⁹ gñant̃ ex eo vapores mali q aſcēdūt ad cor ⁊ cerebrū ⁊ ſtōchū: ⁊ corrūpūt ſanitatē illorū mēbrorū ⁊ generāt egritudinē. Et fortaſſe ex eo eſt aliq ſile in potētia veneno viperino: ſicut accidit ei q ꝯſueuit coitū ⁊ dimittit eū lōgo tpe ex debilitate appetit⁹ cibi: ⁊ pigritia a motibus ⁊ gnōne humoris melā. Et fortaſſe corrūpit̃: ⁊ exiccat̃ ex eo qḋ eſt ſile virtuti veneni: ſicut illud qḋ accidit viduis ex prefocatiōe mr̃icis: ⁊ maltis virorū qui moriunt̃ ex eo ſubito: ⁊ pp hoc q euadit ex egritudine coarctationis ſpermatis eſt ille ex cuius corpe reſoluit̃ hō ſuperfluitas: aut p exercitiuȝ ⁊ hemorroidas vt in viris: aut p purgationē mēſtruorū vt in mulieribus: aut p aliā prē ex eo de ppꝛietate cuius eſt carminare ſupfluitates ⁊ ſoluere eas a corpe. Coitus igit̃ eſt cā ſanitatis qñ egrediet̃ ſpma qḋ iā coarctatū erat: ⁊ ē cā corruptionis ſanitatis qñ eſt in corpe ſpma coarctatū. quapropter opȝ vt ſit eius vſus eq̄lis. Et Gal. qdē iam docuit ei⁹ eq̄litatē ⁊ dixit: vt ſit inter horas vſus eius ex ſpatio illud cuȝ quo nō ſentiat vtens eo qñ ipſo vtit̃ mollificationē ⁊ debilitationē: ſȝ ſentiat poſt vſum eius leuitatē in corpe ei⁹ ⁊ ſiat aīa eius melior q̄ȝ fuit. ⁊ Gal. qdem determinat horas vſus ei⁹ qñ eſt indigētia ei⁹ ⁊ dicit. XXXVI. Nota hic de coitu.

ℂ Tempus ꝟo ad vtēdum opportunū: cum in exceſſuū omniū mediocritate corpus fuerit conſtitutū. Cum. ſ. neqȝ ſupra modū plenū: neqȝ vacuū extiterit: aut in calore: aut frigore: aut ſiccitate: aut humiditate exceſſerit corpus. Et ſi aberrare contigerit paruus ſit error. Melius autēȝ illi calefacto: magis q̄ȝ infrigidato: ⁊ pleno: q̄ȝ vacuo: ⁊ humecto potius corpore: q̄ȝ exiccato: vti venereis. Leoniceni

ℂ Porro cōcūbendi tempus eſt: quādo corpus diligenter mediū fuerit: oīum exterioꝝ intēperierū: neqȝ nimiū repletum: neqȝ ieiunum: neqȝ nimiū refrigeratū: neqȝ nimium calefactū aut exiccatū aut humefactū imo- Laurētia.

formarum diſpoſitione ſua: deinde nõ eſt di minutio eius multa ab ea: tunc cāe que conſeruant ſanitatem eius ſunt remote ab equalitate ꝑ quãtitatẽ remotionis eius ab ea.

¶ Iſte canon eſt cõis in ꝯſeruatione ſanitatis corpis decliuis a meliori formaꝝ: ⁊ ſermo in eo ſm intẽtionẽ Gal. eſt manifeſtus agitatus valde: q2 dicit in hoc libro: q2 opꝫ vt ſit decliuis ad ꝑtem declinationis eius: q2 dicit in lib. eius de regimine ſanitatis: ⁊ in lib. ciborũ ⁊ in alijs: q2 opꝫ vt ſit decliuis ad ꝯriũ ptis declinationis ei⁹. XLI.

Leoniceni ¶ Sed cũ multa ſint huiuſcemodi corpora: per ſingula genera ſeorſum dicendum.

Laurẽtia. ¶ Sed cum hec corpora multa ſint: de vnoquoqꝫ eorum ſeorſum agendum eſt.

Antiqua. ¶ Pluribus ṽo talibus exiſtibus corpibus ſm ſingulũ genus ſeparatim dicendum eſt.

Ex arabico ¶ Et ſpecies corporuꝫ que ſunt ſm hũc modũ ſunt multe. oportet ergo vt in omni ſpecie ex eis loq̄mur ſingulr̄ ſꝫ ſingularitatẽ ei⁹.

¶ Uult q2 opꝫ vt ſingulare fiat vnũqdqꝫ corporũ declinatũ a meliore formaꝝ ⁊ ſingulare fiat ad ꝯſeruationẽ ſanitatis eius: ⁊ ad reductionẽ ipſi⁹ ad formã optimã caplm in quo doceaẽ qũo conſeruet̃ ſanitas eius: aut quomodo redeat ad meliorem formarum. XLII.

Leoniceni ¶ Quod igiẽ in tẽperatura euariat: inſtrumẽtariarũ aũt partium ſeruat cõmoderationeꝫ: duplicem habet ſalubrium cauſarũ formaꝫ: alterã quidẽ earuꝫ que ipſius ꝯſeruant tẽperaturã: alterã ṽo eã q̄ ad optimã trãſferũt.

Laurẽtia. Cap. 2. ¶ Corpus igiẽ temperamento varians: mediocritate aũt partium officialiuꝫ nõ variãs duplicẽ habet formam ſanarum cauſarum. Alterã cuſtodiẽtiũ ipſius tẽperamẽtũ. Alterã ꝑducẽtiũ ad optimam preparationem.

Antiqua. ¶ Craſi igitur permutatũ corpus: in organicarũ ṽo partiũ cõueniẽtia non permutatuꝫ duplicem hñt formam ſalubrium cauſaruꝫ: alterã qdem ſeruantium eius craſim: alterã ṽo earũ que ad optimam ducunt.

Ex arabico ¶ Dico ergo q2 cauſe ſanitatis corporis qđ iam pertranſiuit equalitatem in cõplexione ſua: ⁊ non permutauit equalitatem in compoſitione mẽbrorũ officialiuꝫ ſunt duobus modis. vnus eorum ſeruat complexionem eius ſm q2 eſt. alter permutat complexioneꝫ eius a meliori formarum.

¶ Iſte ſermo eſt intellectus. XLIII.

Leoniceni ¶ Que itaqꝫ ipſius temperaturã cõſeruant: tãtũ a cauſis optime tẽperate nature diſtabunt quãtum ⁊ totius corporis temperatura ab illa euariabit.

Laurẽtia. ¶ Cauſe igiẽ cuſtodientes temperamentum tantũ variabunt a cauſis nature optime conuenientibus: quãtũ totius corporis tempera mentum ab illa variat.

¶ Seruantes ṽo eius craſim tantũ permutantur ab eucrata natura cauſe q̃tuin ⁊ totius corporis craſis ab illa ꝑfecta mutatur. Antiqua.

¶ Et cauſe que conſeruant cõplexionẽ eius ſunt reflexe a cauſis que cõſeruãt cõplexionẽ eius que eſt in vltimo equalitatis per q̃titatẽ reflexiõis cõplonis illi⁹ corpis qđ ꝯſeruãt a cõplõne que eſt in vltimo equalitatis. Ex arabico

¶ Iſte canon eſt in conſeruatione ſanitatis eius cuius cõplexio vel corpus declinat a meliori formarũ. ſ. vt mẽſurenẽ cāe ſer. mẽſuratione reflexionis ab eq̄litate ꝑ q̃titatẽ declinationis corporis a meliori formarũ. XLIIII.

¶ Calidiora ſi quidẽ corpora calidioris vict⁹ rõnem expoſcũt. Frigidiora aũt frigidioris: ⁊ ſicciora ſiccioris: ⁊ humidiora hũidioris: ac ſm coniugationẽ calidiora: ac ſicciora calidioris: ac ſiccioris: eadem in reliquis etiaꝫ cõiugationibus proportione ſeruata. Leoniceni

¶ Corpus enim calidius victu indiget calidiori: frigidius frigidiori: ⁊ ſiccius ſicciori: ⁊ humidius humidiori. Simili modo copulatim calidius ac ſiccius: calidiori ac ſicciori: ⁊ in reliquis tribus copulis: quod ꝓportione reſpondeat. Laurẽtia.

¶ Calidiora enim corpora calidioribus indigent adiutorijs: frigidiora frigidioribus ⁊ ſicciora ſiccioribꝫ: humidiora ṽo humidioribus: ⁊ ſm cõplexiones calidiora ⁊ ſicciora calidioribus ⁊ ſiccioribus: ⁊ his ꝓportionaliter in reliquis tribus complexionibus. Antiqua.

¶ Quod eſt: q2 corpora que ſũt calidiora eo indigent regimine qđ eſt calidius regimine quo indiget habens illaꝫ primã cõplexionẽ. Et corpora que ſunt frigidiora eo indigent regimine qđ eſt frigidius: ⁊ corpora que ſũt ſicciora eo indigẽt regimine ſimiliter qđ ſiccius eſt: ⁊ ſimiliter corpora que ſunt humidiora indigent regimine quod eſt humidius, ⁊ ſm hoc eſt cõpoſitio: nã corpora que ſunt calidiora ⁊ ſicciora indigent regimine quod eſt calidius ⁊ ſiccius: ⁊ ſm rõcinationẽ hui⁹ currit res triũ ſpẽrum aliarum cõpoſitaruꝫ. Ex arabico

¶ Iſte eſt ſermo in hoc libro: ⁊ eſt contrarius ſermoni ei⁹ in alijs libris ſuis: q2 ipſe dicit in lib. de regimine ſanitatis: ⁊ in lib. ciborũ. q2 corpora que ſunt caliora indigent ex regimine eis que ſunt frigidiora: ⁊ ſm hãc rõcinationem in reliquis: ⁊ per illud obſcurauit ſermonẽ ſuũ: ꝑcipue q2 ipſe non diſtinxit inter regimẽ cõſeruatiuum: ⁊ inter regimẽ permutatiuũ. ⁊ dixit in regimie ꝑmutatiuo q2 opꝫ vt regant̃ corpora calidiora rebus frigidis donec redeãt ad equalitatẽ: ⁊ ſm hanc rõcinationem eſt in reliquis corporibus declinatis a meliori formarũ. Et ego dico q2 Gal. nõ oblitus eſt ſermonis ſui neqꝫ cõtrarietatem opponit: ⁊ q2 non intellexit ꝑ regimẽ cõſeruatiui ſ̃niſi vt detur Dubitatur in dicto Gal. Solutio.

babēti cōplōnē ca. cibi qui cōſeruēt cōplōnē eius ca. ſup ipſum: τ ſermone abſoluto regat ipſum regimine qḋ facit remanere ſuper ipſum cōplexionē ſuā calidā ſm̄ diſpōnē ſuā abſqꝫ additione τ ſine diminutiōe: φ ſi vult ꝑmutare cōplexionē eius ad equalitatē: tunc addat in frigore illud cū quo regat̄ vſquequo minuat̄ eius caliditas τ ꝑueniat ad equalitatē: cuius exēplū eſt vt ſit ꝯſeruatio corporis ſeparati ab equalitate ad caliditatē duobus gradibus cum regimine qḋ īfrigidat in gradu p̄mo: τ ꝑmutatio eius ad equalitatē cū regimine qḋ īfrigidat in ſcḋo gradu. Et māifeſtū eſt φ regimē ꝯſeruatiuū eſt minoris infrigidationis q̄ regimē permutatiuū: qa regimē cōſeruatiuū eſt in p̄mo gradu: τ tibi ſeſt vt noīes id qḋ eſt parue infrigidationis minus calefaciens: τ qm̄ ſermo eius in hoc libro eſt ſumme que ſunt ſicut ꝯclaſiones: dicit iſtud vt tu ſis intelligens ab eo volūtatē eius τ eius intētionē. ꝓpter hoc ergo manifeſtū eſt φ voluntas Galeni per ſermonē ſuū. ſ. φ corpora que ſunt calidiora indigēt regimine ex eo qḋ eſt calidius regimine quo indiget habēs formaꝫ optimā: τ eſt vt ſit cōſeruatio eius per illud qḋ facit remanere ſuper ipſum caliditatē eius declinatā ab equalitatē: τ ſi vellet vt regeret̄ cū cibis calidis ſic ſi adderet̄ in exercitio eius: τ calefaceret aer cōtinēs eū: τ darentur calefaciētes cibi: ſequeret̄ accio φ adderet̄ eius declinatio ab equalitate ad caliditatē plus τ generarent̄ in eo ſuperfluitates cholerice: τ facerēt eū cadere in egritudines cholericas: τ huiꝰ menſure ſilr̄ nō occultat̄ a Gal. τ iam determinauit illud in libro de regimine ſanitatis: τ in libro de cibis. Res ergo ſm̄ φ dixi eſt: qa vult vt regatur totū corpus cū eo qḋ facit remanere ſuper ipſum cōplexionē eiꝰ primā qn̄ vult cōſeruationem ſanitatis eius. Et qn̄ vult permutationē eius ad meliorē formarū addant̄ in regimine eius additiones permutātes eaꝫ. Intellige ḡ illud: qa nō eſt locus paruus: τ multi hoium ignorāt: τ putant φ ſit contrarietas. XLV.

Leoniceni ℭ Recte ſi quidē cauſarum vtetur materia: q naturales earum potentias agnouerit.

Laurētia. ℭ Utetur enim materia cauſarum recte: qui vires earum inſitas agnoſcit.

Antiqua. ℭ Utetur ṽo τ materijs cauſarū: recte innatas virtutes earum ſciens.

Ex arabico ℭ Et nō pōt his cauſis quas nuper diximus vti: qn̄ permutant̄ taliter φ fiant cauſa ſanitatis ſm̄ φ oportet: niſi qui ſcit virtutes earum ſm̄ quas apte nate ſunt.

ℭ Iſte ſermo certificat illud ad qḋ intendimus de expoſitione ſermonis eius. Conſidera ergo eaꝫ: τ ſtabis ex eo ſuper illud qḋ diximus τ ſcies voluntatē eius. qḋ eſt: qa vult per ſermonē ſuū ṽtutes earum ſm̄ quas apte nate ſunt illā qḋ facit vnuſquiſqꝫ ciboꝝ τ alioꝝ ex cauſis ſex in corpore. qḋ ergo cōſeruat ipſuꝫ ſm̄ illud ſm̄ qḋ eſt: eſt cōſeruans ſanitatē: τ qḋ addit in declinatione eius a meliore formaꝝ eſt infirmans ipſum: τ qḋ permutat ipſum ad meliorē formarū eſt permutans ipſum. XLVI.

Leoniceni ℭ Ueluti φ motus: defectus alimētī: vigilie: excretio: τ oēs animi affectꝰ corpus exiccāt.

Laurētia. ℭ Uerbi grā: vt motus: inedia: inſomnia: excretio τ oēs affectiones aīales exiccēt corpꝰ.

Antiqua. ℭ Qm̄ motio qdē τ indigētia τ vigilie τ egeſtio τ oēs aīe paſſiones ſiccant corpus.

Ex arabico ℭ Cuius exēplū eſt φ motus τ minoratio cibi τ potus: τ vigilie τ euacuatio τ oīa aīe accidentia alia exiccāt corpus humidum.

ℭ Qm̄ iſta euacuāt humores eius: τ minuūt ex eis: ꝓpter illud ergo addunt in ſicco corpore ſiccitatē: τ qḋ parui eſt ex eis ꝯſeruat corpus humidū quādo adminiſtrat̄ ſꝫ φ opꝫ τ permutat ipſuꝫ ex eis illud quod opponitur ei ſm̄ equalitatem. XLVII.

ℭ At que his contraria exiſtunt: humectant. Leoniceni

ℭ Contraria ṽo his humectent. Laurētia.

ℭ Contraria ṽo his humectant. Antiqua.

ℭ Et cōtraria eoꝝ humectant corpus. Ex arabico

ℭ Hoc iudicium eius eſt ſimile iudicio qḋ eſt ante ipſum in conſeruatione: τ mutatione ſimul. XLVIII.

ℭ Ita ṽo τ calefacientia: τ refrigerantia vite inſtituta: τ ciborum ac potuum. Leoniceni

ℭ Eodē modo de calefacientibus ac refrigerantibus ſtudijs: poculentis: eſculentis. Laurētia.

ℭ Ita ṽo τ in calefacientibus τ infrigidātibus ſtudijs vtetur τ cibis τ potibus. Antiqua.

ℭ Et ſimilr̄ eſt diſpoſitio in rebus que calefaciūt τ īfrigidāt ex opōnibꝰ τ cibis τ potibꝰ. Ex arabico

ℭ Iſte ſermo intellectus eſt ſm̄ eandē rōnem quā dixit in eo quod preterijt. XLIX.

ℭ Atqꝫ: vt ſimplr̄ dicā: oīum que corpi afferunt: materias quis noſcens: atqꝫ potētias: ſalubribus vtetur cauſis: ſimilia ſilibꝰ afferēdo: ſiqdē eius ꝓpoſitū fuerit in eodē in quo acceperit: corpis ſeruare temperaturam. Leoniceni

ℭ Et vt ſimplr̄ dicet̄: qui oīum circa corpus cāꝝ agnoſcit māā ac vires: cauſis ſuis vtet̄. Siles ſilibus adhibēdo: quoties priſtinum corporis libuerit cuſtodire temperamentū. Laurētia.

ℭ Et ſimpliciter eſt dicere oibus his que ſm̄ corpus ſunt cognoſcēs aliqs māas τ ṽtutes: ſalubribus cauſis vtet̄ ſilia ſilibus offerens qn̄ ſeruare vult corpis craſim qualē accipit. Antiqua.

ℭ Et vniuerſalr̄ qui ſcit ſpēs oīum rerū que agunt in corpus τ virtutes earū: tunc ſi vult ponere eas cauſas ſanitatis eligat corpi illud ex eis quod figurat̄ ei τ aſſimilatur ipſi quādo vult conſeruationem cōplexionis vel cōpoſitionis eiꝰ ſm̄ diſpōnē ſm̄ quā iuenit eā. Ex arabico

ℭ Uult per ſermonē ſuū vīr abſolutū φ qui vult ꝯſeruationē ſanitatis corpis declinis ab equalitate ſm̄ illud qḋ eſt: adminiſtret ei ex regimine qḋ ꝯſeruat ſuper ipſuꝫ cōplexionē eius abſqꝫ additione: τ ſine diminutione ita φ eligat ei ex ṽtutibus ciboꝝ τ potuū τ alioꝝ qḋ cōſeruet ſuper ipſum cōfigurationē cōplexionis eius: τ iſte eſt canon primus quē ipſemet determinauit per dictionē aliā vt figat ipſum in aīa diſcipuli: τ ſermo eiꝰ eſt iſte. L.

ℭ Cꝫ ſi permutare: atqꝫ ad melius traducere ſtatuerit alterū eſt hic ſalubriū cauſaꝝ genꝰ: his qdē quas nuper diximꝰ ꝯtriū: equalis ṽo declinās ad alterā ptē: a bn̄ tēperatis: τ medijs: q̄ optimis ꝯuenire naturis dicebamus. Leoniceni

ℭ Quoties

Laurētia. ❡ Quoties ſᵭo libuerit permutare ⁊ ad habitum ducere meliorē: aliud eſt cauſarꝫ genus ſanū predictis cōtrariū equaliter in diuerſuꝫ recedens a cauſis tēperatis ac medijs: quas optime nature congruere docuimus.

Antiqua. ❡ Si ſᵭo permutare vult ⁊ trāſire ad melius aliud eſt genus ſalubriū cauſaruꝫ cōtrarium quidē ſupradictis: equale ſᵭo diſtās ab altera craſi eucratarū ⁊ mediarū quas optimis naturis conuenire dicebamus.

Ex arabico ❡ Et quādo vult permutare eaꝫ ⁊ conuertere ipſam ad cōplexionē que eſt melior cōplexione eius: tunc ſunt ei alia genera cauſarum ſanitatis cōtrariaꝫ cauſis quas diximꝰ: ⁊ lōgitudo earū a cauſis equalibus medijs quas diximus que cōueniunt habēti cōplexionem equalē optimā ad cōtrariū partis ad quā declinat illud corpus eſt longitudo equalis.

❡ Iſte eſt canon permutans ſanitatē malaꝫ ad ſanitatem equalem ⁊ bonā: ⁊ eius intentio eſt vt ſit ſciens virtutem partiū cuiuſqꝫ cauſarū ſex: ⁊ cōſideret quāta ſit quātitas receſſionis ſanitatis ab equalitate: ⁊ eligat ex partibus cuiuſqꝫ cauſaꝫ ſex ex eo qḋ eſt ꝯtrariū iſti ſanitati quātitates equales quātitati receſſionis eius: ⁊ regat eaꝫ eis corpus. ⁊ Gal. determinat illud ⁊ dicit. LI.

Leoniceni ❡ Calidior ſi quidē: ac ſiccior tēperatura a calidioris: ac ſiccioris victꝰ rōne ad exactiſſimū bone tēperature habitū minime trāſſerē. At taliuꝫ erit vſus neceſſarius que tātū eis: que bene temperata exiſtunt frigidiora ſint: atqꝫ humidiora: quantū ⁊ natura naturam in caliditate: ⁊ ſiccitate ſuperabat.

Laurētia. ❡ Calidius eni ⁊ ſiccius victus nequaꝗ̄ efficiet bene temperatum diligenter calidius ac ſiccius temperamētum. Sed victus tāto frigidior ⁊ humidior moderato: quantum natura fuerit calidior: ſiccioraꝫ.

Antiqua. ❡ Calidiorē eni ⁊ ſicciorē craſim nō calide ⁊ ſicce diete faciūt eucratā pfecte: ſed que tātū eucrata craſi frigidiora ⁊ humidiora quantū natura eius erat calidior ⁊ ſiccior.

Ex arabico ❡ Qḋ eſt: qa corpꝰ qn̄ eſt calidius ⁊ ſiccius: tunc regimē calefaciēs ⁊ exiccans nō reducit ipſum ad equalitatē ſanā: ſed regimen qḋ eſt frigidius ⁊ humidius cōplexione equali per quātitatē ſupfluitaꝫ calefactionis illiꝰ cōplōnis ⁊ ſiccitatis eius ſup cōplōnē equalem.

❡ Iſte ſermo eſt intellectus. oſtendit eniꝫ Galenus in eo canonē permutantē ſanitatē malam ad ſanitatē bonam. conſidera ergo eum. LII.

Leoniceni ❡ Nam tale cauſarum genus naturales corrigit intemperantias: alteruꝫ ſᵭo de quo ſupra diximus temperaturam conſeruat.

Laurētia. ❡ Tale eni cauſaꝫ genus natiuas corrigit itēperies. Alterū ſᵭo qḋ eſt pdictū cuſtodit.

Antiqua. ❡ Hoc ſiquidē genus cauſarū corrigit inatas diſcraſias: alterū ſᵭo prius dictū cōſeruat.

Ex arabico ❡ Et hoc quidē genus cauſarū rectificat cōplexionē malā natura: ⁊ genus aliḋ qḋ diximus ante conſeruat cōplexionē malam natura ſm̄ diſpoſitionem ſuam.

❡ Nominauit regimen permutans cōplexioneꝫ malam: genus: ꝗ̄ ⁊ ſimilr̄ nolauit cōſeruans eā genus: vt intelligaꝰ ab eo ꝙ ipa ſunt duo gn̄a ex generibus medijs ſub parte medicine: qḋ nominat regimē ſanitatis: ⁊ vt intelligatur per illud qḋ ſub vtriſqꝫ ſunt ſpecies alie. LIII.

Leoniceni ❡ Eſt autēꝫ vtriuſqꝫ viciſſim apud medicos vſus neceſſariꝰ: nā cū plurimū ſuppetit ocij: corrigere opꝫ: ac ſenſiꝫ ad meliora trāſferre. Neqꝫ eni nā patiꝰ eas que ſubito fiūt alterationes: hoiem aūt neceſſarijs occupationibꝰ diſtrictū: in eodē preſtat habitu cōſeruare.

Laurētia. ❡ Ac medici vtroqꝫ cauſarū genere inuicem vtunꝰ. Verū corrigere iſtā intēperiē ex multo ocio opus eſt paulatiꝫ deducēdo corpus ad habitū meliorē. Natura eni nō tolerat ſubitā alterationē. Per negocia ſᵭo neceſſaria in eadem diſpoſitione cuſtodire oportet.

Antiqua. ❡ Utilitas ſᵭo vtroꝛūqꝫ eſt in parte medicis. Corrigere quideꝫ ex multo ſtudio paulatim trāſferentes in melius: nō eni ſuſtinet natura repentinas imutationes. Seruare ſᵭo in eiſdem ſm̄ neceſſarias occupationes.

Ex arabico ❡ Et medicus indiget vtriſqꝫ ſimul in horis diuerſis. qḋ eſt: qa quādo habēti cōplexionē malā eſt euacuatio longa cum qua eſt poſſibile ei vt rectificet complexionē malaꝫ: tunc medicus itēdit in ea ad illud genus occaſionum: ⁊ permutat corpus paulatim a cōplexione ſua ad cōplexioneꝫ que eſt melior: qm̄ natura nō tolerat alterationeꝫ ſubito. Et qm̄ habens complexionē malā natura: eſt occupatus in occupationibus neceſſarijs: tūc maius qḋ pōt medicus eſt vt conſeruet eaꝫ ſm̄ complexionē ſuam naturalem.

❡ Uult per occupationes neceſſarias cās ſex ad ſciēdum virtutes particulariū. quare docet modū neceſſitatis medici. Et non facte ſunt nature tolerantes permutationem ſubito: niſi quonīā iſta permutatio mutat eas mutatione forti que facit accidere nature motū ſupfluuꝫ: ſcꝫ alterationē ſuperfluam. multotiens eni diſſoluiꝰ per eam ſ̄tus aut debilitatur ex ea natura: aut reſoluiꝰ per eaꝫ ſpiritus: quare ſit id cauſa permutationis ſanitatis: ⁊ reſiduūꝫ ſermonis eius eſt intellectum. LIIII.

Natura nō tolerat repentinas mutationes

Leoniceni ❡ Quo pacto igiꝰ ⁊ hoc ipſuꝫ primū cauſaꝫ genus conſeruatiuū appellamus: nam forte magis alteratiuū: ⁊ curatiuū: ⁊ naturalium

defectuū correctiuū vocare ꝯueniat. Qm̄ ad vniuerſum ſanitatis genus referentes: nō ad eas que ſm ſpēm differētias quecūq; ſanos conſeruant: ꝯſeruatiua oīa vocamus: ſiue ꝓpter id qđ ſanitatē conſeruant ad melius totā traducant temperaturā: ſiue priſtinum tm̄modo habitum tueantur: at que deteriorem ſtatum efficiunt: inſalubria.

Laurētia. ¶ Sed quodāmodo tale cauſarū gen⁹ cuſtodiens appellauimus. Forte eni rectius dixeris alterans curans: ⁊ impedimentū inſitum corrigens appellari: qa ad vniuerſu; genus ſanitatis reſpiciētes nō ad ſpeciales eius differentias: quecūq; cuſtodiunt ſanitatē cuſtodiētes cunctas cās noīauimus ſiue adeo cuſtodiant ſanitatē: vt etiā deducāt ad habitu; meliorē: ſiue priſtinā corpis ꝑparationē tm̄modo cuſtodiant ⁊ ꝯſeruent. Quecūq; ꝟo diſpoſitionē efficiunt deteriorē morboſas.

Antiqua. ¶ Quo igitur ⁊ huiuſmodi ſpeciē cauſarum conſeruantē nominamus. Conueniebat eni magis eā forſitan permutantē ⁊ curantē ⁊ inata peccata corrigentē vocari: qm̄ ꝟo ad totum genus ſanitatis referētes: nō ad eas que ſm ſpēz ſunt in ea drias: q̄cūq; quidē ſanos cuſtodiunt: ſeruātes oēs vocabim⁹: ſiue cōſeruādo ſalutē ad melius ducāt totā craſim: ſiue ꝯſeruēt exiſtētē a principio: quecūq; ꝟo deteriorē faciunt conſiſtentiam egre.

Ex arabico ¶ Si aūt dixeris quo noīauimus hoc genus cauſaꝝ cōſeruatiuū cū eſſet dignius vt nominaret ꝑmutatiuū ⁊ ſanatiuū ⁊ rectificatiuu; nocumentoꝝ naturaliū. Dicimus ꝙ nos nō adiungimus has cauſas niſi ad genus ſanitatis: nō ad ſpecies eius: ⁊ nominauimus oēs iſtas cauſas que conſeruant corpus ſm ſanitatem ſuā cōſeruatiuas: ſiue ſint cōſeruatiue: aut ſint ex eis que conſeruatione ſua permutant complexionē tota; ad id qđ eſt melius: aut ſint ex eis que ꝯſeruant complexionē ſm diſpoſitionē ſua; primā: ⁊ nominamus eas que permutant cōplexionē ad id qđ eſt deterius cauſas infirmatiuas.

Tali gen⁹ regiminis ſanitatis ꝯtinetur ſub gn̄e conſeruatiuo. ¶ Iſto ſermone deſtruit̄ dubitatio in gn̄e regiminis permanentis ꝓpterea ꝙ nominauit ipſu; cōſeruatiuū ſanitatis. Et deſtructio dubitationis eſt: qa rem noīauim⁹ nomine ſui gn̄is. Cū ergo ſit cadens ſub regimine ſanitatis: ⁊ genus regiminis ſanitatis totū nominet̄ in arte medicine cōſeruatio ſanitatis: noīamus permutatiuū etia; noie ſui generis: ſc; cōſeruatiuū: q̄uis ſit permutatiuū: ⁊ ſanatiuū ⁊ rectificatiuū nocumentoꝝ. Et ſm hanc ſimilitudinē nominant̄ oēs cauſe que permutāt cōplonē ad id qđ eſt deterius cauſe infirmatiue: q̄uis ſint ꝑmutatiue ad infirmitatē ⁊ corrūpentes ſanitatē ꝓpterea qa ſunt ſub genere cauſarum infirmantium toto. LV.

Leonicen ¶ Quecūq; igit̄ ſimilē habēt in omnib⁹ corporis partibus intemperiem: eadē egent ꝓcuratione: que ꝟo diſſimilem: diſſimili.

Laurētia. ¶ Ubi igitur oēs corporis partes male tēperate ſimilit̄ ſunt: ſimilia adhibeātur ſubſidia: vbi diſſimiliter diſſimilia neceſſe eſt.

Antiqua ¶ Sile; igit̄ diſcraſiā hn̄tib⁹ oib⁹ cōpis ptib⁹ ſilis eſt ꝓcuratio: diſſimilē ꝟo diſſimilis.

Ex arabico ¶ Et quādo complexio que eſt in oibus mēbris eſt vna; tūc medicatio eius eſt vna: ⁊ qn̄ cōplexio mala non eſt in oibus mēbris vna: tūc nō eſt medicatio illius corporis vna.

¶ Poſtq̄ docuit regimē ſanitatis ſeparate a meliore formarū cōſeruans eam: ⁊ permutans ea; ſimul quādo eſt eius ſeparatio in cōplexione tn̄: rememorat̄ eius qđ docuit de illo in hoc ſermone ⁊ dicit: qn̄ eſt dclinatio ſanitatis a meliore formarū: deinde eſt illud in omnibus mēbris: tunc medicatio eius. ſ. cōſeruatio eius ⁊ ipſius ꝑmutatio eſt ſm ꝙ expoſuimus: ⁊ ſi eius receſſio eſt in quibuſdam membris ⁊ in quibuſdā nō: tunc medicatio eius ſc; eius cōſeruatio ⁊ permutatio ipſius idiget canonib⁹ alijs qui fidem faciunt generis alterius regiminis: ⁊ ipſe facit ſcire hoc genus per exempla: ⁊ dicit. LVI.

Leonicen ¶ Nā fieri pōt vt ventriculus frigidior ſit: q̄ oporteat: caput ꝟo calidius: atq; vtrūq; ꝓprijs egeat auxilijs: ac rōne eadē ſingule alie ꝑtes cū fuerint: aut ꝑter modū humidiores: aut ſicciores: aut calidiores: aut frigidiores: ſue intemperiei victum exigūt accōmodatū. Neq; igit̄ modo eodē oēs tales corpis partes exercebimus: neq; equaliter humectabimus aut exiccabimus: aut tale aliud quippiā agemus. Plenius ꝟo de his diximus volumine illo: qđ de ſalubribus inſcribitur.

Laurētia. ¶ Fieri enim poteſt vt ventriculus frigidior iuſto exiſtat. Caput autē calidius ⁊ vtrunq; proprijs remedijs egeat. Itidem ⁊ aliarum vnaqueq; partiu; aut humidior: aut ſiccior: aut calidior: aut frigidior moderato victu indiget ꝓprio intemperiei. Non igit̄ equaliter exercebim⁹ oēs tales corporis partes: neq; ſimiliter humectabimus ⁊ exiccabimus: aut aliquid aliud tale efficiem⁹. Ac de his libro de tuenda valitudine latius definitum iā eſt.

Antiqua. ¶ Poteſt enim venter alicui quidē frigidior q̄ oporteat eſſe: caput ꝟo calidius: ⁊ indigere adiutorijs proprijs ſingula: ſm ꝟo hoc ⁊ aliarū vnaqueq; pars aut humidior aut ſiccior aut frigidior aut calidior exiſtens preter modum proprijs diſtemperantie idiget dietis. Non igit̄ exercebimus equaliter omnes huiuſmodi corporis ptes: neq; ſimiliter humectabimus

inectabimus: aut ſiccabimus: aut aliquid bonum faciemus. Amplius vero dicem̄ de his in negocio de ſalubribus cauſis.

Ex arabico ℭ Quod eſt: qa eſt poſſibile vt ſit venter alicuius frigidior q̄ oportet ⁊ caput etiā calidius q̄ op3: ⁊ indiget vnumquodq3 eorū qd̄ conuenit ei: ⁊ ſimiliter eſt diſpoſitio in vnoquoq3 mem̄brorū reliquorū quādo eſt humidius cōplexione ſua equali: aut ſiccius ea: aut frigidius aut calidius. nam indiget ex regimine eo ſm q̄ cōuenit cōplexioni eius. Ergo eſt neceſſe quādo cōplexio membrorū corporis eſt diuerſa vt non ſit membrorū corporis omnium regimen equale: ⁊ non ſit humectatio eorū: aut eorundem exiccatio: aut aliud ex eis que fiunt eis ſm ſimilitudinē vnam: ⁊ nos quidē exponemus iſtud in expoſitiōe ampliori hac in libro noſtro de regimine ſanitatis.

ℭ Uult q̄ canon in conſeruatione ſanitatis corporū recedentium ab equalitate in quibuſdā membris: ⁊ in quibuſdam nō: eſt compoſitus ex particularibus canonibus in cōſeruatione ſanitatis corporū recedentium ab equalitate in cōplexione corporis totius. cuius exemplū eſt: qa quādo venter eſt frigidior ⁊ caput calidius: vtimur in cōſeruatione ſanitatis ventris eo qd̄ cōſeruat ſuper ipſum qd̄ eſt ſimile cōplexioni eius: ⁊ in ꝯſeruatione ſanitatis capitis eo qd̄ conſeruat ſuper ipſum qd̄ eſt ſimile cōplexioni eius: ſiue ſint emplaſtra ſiue embroce vel aliqua ex cauſis ſex. Et quādo volumus permutare cōplexionē ventris ad equalitatē: ⁊ complexionē capitis permutare ad equalitatē: vtimur in ventre rebus calidis: ⁊ in capite rebus frigidis: ⁊ ſm hanc ſimilitudinē faciemus in regimine reliquorū membrorū. ⁊ ꝓpter hoc eſt neceſſe vt ponamus exercitium qd̄ cōſeruat membrum ſm diſpoſitionem ſuā: aut permutet ipſum ad diſpoſitionē aliā in vnoquoq3 membrorū diuerſum ab eo qd̄ eſt in alio. ⁊ ſimil'r vnumquodq3 particularium cauſarum ſex. nam quādo volumus infrigidare membrū emplaſtramus cū rebus infrigidantibus: ⁊ quando volumus ipſum calefacere emplaſtram9 ipſum cum rebus calidis. LVII.

Leoniceni Cap. 87. ℭ Inſtrumentariarū autē partium cauſe ſalubres: quemadmodū ⁊ hic ab optima conſtitutione delinquitur: ita ⁊ inuicem diſtabūt. Alie eni ſunt ſalubres erroribus qui in formatione cōſiſtunt: alie his qui in magnitudine: vel numero: vel poſitu.

Laurētia. Cap. 3. ℭ Cauſe partium officialium ſane partim impedimentorum figmenti: partim magnitudinis numeri poſitionis exiſtunt.

Antiqua. ℭ Organicorū vero cauſe ſalubres ſm lapſus: ⁊ he ab optima compoſitione adinuicē differunt. Alie ſiquidem ſunt ſalubres circa plaſmationē lapſuum: alie vero eorū que circa magnitudinem aut numerū aut poſitionē.

Ex arabico ℭ Cauſe autem ſanitatis membrorū officialium que habent nocumentū: ſm illud nocumentum ſunt diuerſe a cauſis ſanitatis corporis: qd̄ eſt ſm meliorem formarū. qd̄ eſt: qa cauſe ſanitatis mēbrorū que habēt nocumētum in plaſmatione: alie ſunt a cauſis ſanitatis membrorū que hn̄t nocumentū in quātitate ſua: aut in ſitu ſuo: aut in numero ſuo.

ℭ Iā docuit Gal. q̄ ſpēs cōpōnis lapſuum ſunt 4or. quorū vn9 eſt lapſus in plaſmatiōe. ⁊ ſcd̄s eſt lapſus in q̄ntitate. ⁊ terti9 eſt lapſus in nuō. ⁊ q̄rtus lapſus in ſitu: ⁊ docuit q̄ iſti lapſus q̄tuor qn̄ ꝓhibēt mēbrū ab opatione ſua. ſ. nocent opationi eius ſunt egritudo: ⁊ quādo nō ꝓhibēt operationē: nō ſunt egritudo: ſed forma mala ex formis ſanitatis: ⁊ poſtq̄ cōpleuit dictionē canonis regiminis ſanitatis recedentis ab equalitate in cōpoſitione: ſic ante illud explanauit hunc ſermonē a quo receſſimus: deinde expoſuit cum hoc ſermone. LVIII.

De ſpeciebus cōpoſitionis lapſuum.

Leoniceni ℭ In formatione igitur plures cōtingūt errores: nam ⁊ figura partis: ⁊ ſi qua in ea cauitas eſt: ſm naturā: vel meatus: vel orificium: vel aſpitas: vel lenitas: quādo a naturali mediocritate receſſerit. Si quidem parum hoc patiantur: ſalubriū corporum retinent appellationem: ſi vero amplius: inſalubrium. Et ſi tantus fuerit receſſus: vt operationi afferat detrimentum: iam egrotare dicentur.

Laurētia. ℭ In figmento igitur multa impedimēta habentur. Nam figura partis ⁊ ſicubi in ea cauum eſt per naturā aut hoſtiolum: aut meat9 aut aſperitas quedam: aut leuitas quoties exceſſerint ꝓpria mediocritate parū quidē affecta ſana corpora nominantur. Multum vero perpeſſa dicunt̄ egrotabilia. Quoties autem tantum affecta ſint vt offendant operationem iam egrota vocantur.

Antiqua ℭ In plaſmatione quoq3 ſunt plures lapſus. Etenim figure partis ⁊ ſi alicubi in ea curuitas aliqua eſt vel cōcauitas eius que ſm naturam aut pori aut conſtrictio aut orificium: aut aſperitas: aut lenitas quādo eſt aliqd ex propria iam contemperantia: parum quidem hoc patiens corpus ſanorum corporum appellationem habebit: amplius vero ⁊ neutrorum. Si vero ſit tantum vt noceat operationi: iam egrotare videtur.

Ex arabico ℭ Et accidunt in plaſmatione lapſus multi. qd̄ eſt: qa ſi mutetur figura membri ab equalitate ſua: aut ſit in eo ꝓfunditas multa naturalis ⁊ mutetur vt accidat ei lapſus in meatu q eſt in eo: aut in orificio meatus aut in aſperitate: aut in lenitate: deinde ſit lapſus paruus: tunc habens illud corpus dicitur quod eſt ſanus. ſi autē lapſus eſt plus illo: dicitur egrotatiuus. q̄ ſi ꝯſequitur lapſus in ipſo ad hoc

vt noceat operationi tunc eſt eger.

De ſpeciebus lapſus i plaſmatione. ℂ Enunciat φ lapſus in plaſmatione eſt vna quinque ſpecierũ. prima earũ eſt mutatio figure. ⁊ ſcḋa eſt mutatio profunditatum. ſ. gibboſitas ⁊ ꝯcauitas. ⁊ tertia oppilatio in meatibus aut in orificio meatus. ⁊ quarta eſt aſperitas. ⁊ quinta eſt lenitas. vnuſquiſq; ergo lapſuum ſi eſt paruus: tũc habens ipſum exercitaẽ in occupationibus ſuis cum illo membro: ⁊ dicitur ꝑpter illud lapſus ſanus: ⁊ ſi eſt multus ⁊ non prohibet membrũ ab operatione penitus niſi in aliquo dicĩ qḋ eſt egrotatiuus: ⁊ ſi eſt multus ⁊ prohibet mẽbrũ ab exercitatione: dicĩ qḋ eſt īfirm⁹. LIX.

Leoniceni ℂ Secundum quantitatẽ aũt exceſſus: atq; defectus ad eaſdem ducit differentias.

Laurẽtia. ℂ In quantitate ergo exceſſus ac defectus ad eas ipſas deducunt differentias.

Antiqua. ℂ Secundum quãtitatẽ ꝟo ſuperfluitas ⁊ defectus: ad eaſdẽ deducunt differentias.

Ex arabico ℂ In quantitate ꝟo multum ⁊ paruũ faciũt ꝑuenire corpus ad ſpẽs quas narrauimus.

De ſpeciebus lapſus in natura q̃titatis. ℂ Species quas narrauit ſũt tres. vna earũ eſt: qꝛ ſi quãtitas mẽbri magnificeĩ ab eo qḋ opꝫ aut minuaĩ: tunc ſi magnitudo eius aut eiꝰ diminutio eſt parua: dicĩ φ eſt ſanũ: ⁊ ſi eſt magna ⁊ nõ peruenit ad hoc vt noceat operationi: dicĩ φ eſt egrotatiuũ. ⁊ ſi eſt multa ⁊ peruenit ad hoc vt noceat operationi: dicĩ φ eſt infirmum. LX.

Leoniceni ℂ In numero ꝟo: ſiue vna: ſiue plures queq; cũq; ex ſimilaribus partibus fuerint: aut deficiant: aut ſuꝑabundent. Ex hoc genere etiã ſunt quecunq; in nobis ſubſtantie preter naturam conſiſtunt.

Laurẽtia. ℂ In numero ꝟo excedens aut deficiẽs quelibet ſimilarium partium aut plures hoc genere continetur. Item quecũq; ſubſtantie in nobis preter naturam conſiſtunt.

Antiqua. ℂ In numero ꝟo deficiens aut abundãs: velut homiomeron vnum aut plura huiuſmodi generis ſunt: ⁊ quecũq; preter naturaꝫ in nobis ſubſtantie conſiſtunt.

Ex arabico ℂ In numero autem additio aut diminutio partis vnius ex partibus multis: ⁊ res que in corꝑe gñanĩ ꝯ nãm ſunt huiuſmodi generis.

De ſpeciebus lapſuũ in natura numeri. ℂ Uult φ additio numeri ⁊ partiuꝫ membri: aut diminutio earũ facit etiã illos lapſus tres: quoꝝ vnus dicitur ſanus: alter dicĩ egrotatiuus. ⁊ tertius dicĩ infirmus. Sanus quidẽ quãdo additio aut diminutio eſt parua. Egrotatiuus ꝟo qñ eſt multa nõ perueniẽs ad hoc vt noceat operationi. ⁊ ſermo eius: ⁊ res que generantur in corpore preter naturã ſunt huiuſmodi generis. vult illud qḋ generatur in corpore ⁊ facit vnam harũ triũ ſpecierum. Uidi eñ multos in inteſtinis quoꝝ erant vermes: ⁊ ex eis ſunt quoꝝ inteſtina proportionanĩ ad ſanitatẽ: ⁊ ex eis ſunt q̃ ꝓportionanĩ ad egritudinẽ: ⁊ ex eis ſunt quoꝝ inteſtina ex illo iam īfirmata ſunt egritudine completa. LXI.

Leoniceni ℂ Reliquũ eſt aliud genus: qḋ ad ſitũ cuiuſlibet ſimplicis attinet ꝑtis: in quo ⁊ ipſo quatuor ſunt oẽs differẽtie: pria quidẽ que optima exiſtit: ſcḋa ꝟo que parũ exariat: atq; iõ ſalubre adhuc efficit corpus: ⁊ tertia que īſalubre: quando amplius a modo receſſerit: ⁊ quarta que iaꝫ egrũ receſſu plurimo reddit.

Laurẽtia. ℂ Reſtat aliud gen⁹ poſitionis cuiuſlibꝫ ſimplicis partis: in quo quatuor differentie exiſtunt: prima inquã optima eſt: ſcḋa paululũ quiddam variat: ⁊ ob eam rem ſanuꝫ adhuc efficit corpus: tertia egrotabilis eſt vbi multum exceſſit: ac quarta iam egroti corporis vbi plurimum remouetur.

Antiqua. ℂ Reliquum ꝟo genus ꝑpter vniuſcuiuſq; poſitionem ſimplicium partiũ in quo ⁊ ipſe quatuor ſunt omnes differentie. prima quidem optima. ſecunda ꝟo paruꝫ permutata: ⁊ propter hoc adhuc ſanum perficiens corpus. ⁊ tertia egrũ quãdo amplius extra nãm fit. quarta ꝟo iaꝫ egrotans quãdo plurimũ.

Ex arabico ℂ Et iam remanet genus aliud qḋ eſt in ſitu cuiuſlibet membrorũ cõſimiliuꝫ in organo: ⁊ in ipſo ſunt quatuor ſpecies. prima earum eſt corpus qḋ eſt ſm meliorem formaruꝫ in hoc capitulo. ⁊ ſcḋa eſt corpus: qḋ eſt remotum ab eo in ipſo parumper. ⁊ tertia eſt corpus quod eſt in eo egrotatiuum: ⁊ eſt illud in quo eſt mutatus ſitus membroꝝ mutatione non multa. ⁊ quarta eſt corpus quod iam egrotat: ⁊ integre receſſit a ſanitate: ⁊ eſt illud in quo eſt mutatus ſitus membroꝝ mutatione multa.

De nocumento i ſitu partiũ membroꝝ. ℂ Nocumentũ in ſitu partium membri aut eſt paruum: ⁊ proportionaĩ ad hoc qḋ eſt ſanum: aut eſt multũ ⁊ proportionaĩ ad hoc qḋ eſt egrotatiuũ: aut eſt multũ nocẽs operationi ⁊ eſt proportionatũ ad hoc qḋ eſt infirmum. currit ergo eſſe ſitus curſu cuiuſq; generũ nocumentorũ in cõpoſitione. verum Galenus dixit in hoc ſermone modum primũ ſitus: qui eſt ſm meliorem formarũ vt faceret nos rememorari cõpariũ eius in plaſmatione: ⁊ quãtitate ⁊ numero. intellige ergo illud. ⁊ poſtq̃ ceſſauit a numeratione ſpecierũ nocumentoꝝ cõpoſitionis membrorum: incipit determinare canonem cuiuſq; eorũ. LXII.

Leoniceni ℂ Quecũq; igiĩ partes in figura delinquũt: veluti que bleſe: varre: ⁊ oblique appellanĩ: he quuꝫ nuper natus adhuc tenellus eſt formatione: atq; alligatione: ad naturalẽ traducuntur habitum: φ ſi iaꝫ aucto infante ad duritiem peruenerint emendari non poſſunt.

Laurẽtia. ℂ Quecũq; ergo partes peccant figura quẽadmodum bleſi: vari: diſtorti: ſi recenter affecte ſint fingendo ac ligando ad habituꝫ naturalem reuocãtur. Si duriores effecte ſint corrigi minime poſſint.

Antiqua. ℂ Quecũq; igiĩ peccauerunt partes ſm figuram quidẽ quemadmodũ quecũq; diſtorte

intus

intus vel extra ⁊ he recẽter nate quidẽ exiſtẽtes ⁊ molles plaſmatione ⁊ ſupligatione ad id qđ ſm naturaꝫ eſt reuertunt̃. Dure ꝟo ⁊ ſi contingat ad augmentũ peruenire ad correctionem non perueniunt.

Ex arabico ℂ Et membra que nocumentũ habẽt in figura ſua ſunt ſicut pedes conuerſi ad exteriora aut ad interiora: ⁊ caput planũ quidẽ in infantibus quãdo naſcunt̃ duꝫ membra coꝝ permanẽt mollia: poſſibile eſt vt redeãt ad diſpoſitionẽ naturalẽ cum equatione ⁊ tenſione ⁊ ſtrictura: in corporibꝰ aũt que ſunt exiccata ⁊ aruerunt ⁊ indurata ſunt: nõ eſt poſſibile vt rectificentur.

De reductiõe lapſuum prauã membroꝝ in figura. ℂ Enunciat in hoc ſermone ꝙ poſſibile eſt vt figura mẽbri rectificet̃ ⁊ redeat ad diſpõnẽ ſuã nãlem tunc quãdo naſcitur homo. Si aũt indurant̃ mẽbra eiusnõ eſt poſſibile vt reducant̃: ⁊ exemplificauit illud per pedes ↄuerſos: ⁊ per caput planum: ⁊ eſt vt rectificet̃ membrũ ⁊ extendatur ⁊ conſtringatur ſm ꝙ oportet vt remaneat ei figura rectificata. LXIII.

Leoniceni ℂ Sic errores quidẽ qui ad cauitateꝫ attinẽt: cum adhuc augeri perſeuerant correctioneꝫ admittunt. Cum aũt iam ad vltimũ peruenerint: nullus eſt remedio locus. Cauitates igitur quiete: atqꝫ alligatiõe parue reddunt̃. Magne ꝟo partium operatione: ⁊ ſpiritus retentione: ſic ⁊ queciiqꝫ foramina: oraqꝫ.

Laurẽtia. ℂ Eodem modo quecũqꝫ peccant cauo ſimiliter increſcentes corriguntur: vbi perfecte ſint emendari non poſſunt. Itaqꝫ deligatio ac quies paruum efficit cauum: functio partium ac ſpirationis cohibitio magnum: ſimili modo hoſtiolum aut meatum.

Antiqua. ℂ Et quecũqꝫ quidem circa curuitatem peccauerint: ⁊ hec ſimiliter quideꝫ poſſunt corrigi adhuc augmentãde: perfecte ꝟo nõ pñt. Paruas igitur curuitates alligatio ⁊ quies: magnas ꝟo operatio partiuꝫ ⁊ retẽtio ſpũs opat̃. ita ꝟo ⁊ q̃cũqꝫ ſm poros aut orificia.

Ex arabico ℂ Et membra que habent nocumentũ ſimilr̃ in concauitate ⁊ profunditate que ſunt in eis poſſibile eſt vt rectificetur illud nocumentũ dum permanent in augmento. ſi autẽ iam cõpleta ſunt non eſt poſſibilis coꝝ rectificatio. Et illud qđ minorat ↄcauitatẽ ⁊ profunditatem quãdo eſt maior q̃ꝫ oportet eſt quies ⁊ ſtrictura: ⁊ illud qđ magnificat cõcauitatem membrorũ ⁊ eorum profunditatem quãdo eſt minor q̃ꝫ oportet eſt motus illorũ membrorũ ⁊ retentio ſpiritus: ⁊ intentio retentionis ſpiritus eſt vt attrahatur ſpiritus ⁊ ipellatur ad interiora impulſione vehementi: ⁊ ſm hanc ſimilitudinẽ etiam dilatantur ⁊ cõſtringuntur meatus ⁊ orificia eorum.

De cura ſuperfluitatũ pectoris ⁊ lacertoꝝ eius. ℂ Enunciat que membra dum ꝑmanẽt in augmẽto poſſibile eſt vt rectificet̃ nocumentũ parũ accidens in cõcauitate coꝝ ⁊ ipſorum profunditate ⁊ coꝝ gibboſitate. Et augmentũ quidẽ ex quo naſcit̃ homo vſquequo cõſequatur ſtatum adoleſcentie ⁊ eſt finis viginti qꝫ annoꝝ: ⁊ docet quid ſit illud qđ minorat concauitatẽ: ⁊ ſtringit ꝓfunditatẽ: ⁊ dixit ꝙ illud ſit cum motu ⁊ cõpreſſione anhelitus. facit ergo rememorari in cõpreſſione ſpũs q̃uo exercent̃ membra que ſunt in pectore donec reſoluat̃ id qđ eſt in eis de ſuperfluitatibꝰ ↄgregatis in lacertis coꝝ. Et coarctatio ſpiritus eſt vt trahat̃ aer ad iteriora pectoris attractione forti: deinde ipſum teneat quãtũ põt. ex eis etiã ſunt operationes que generant altas voces: ⁊ voces que fiunt cum fiſtula ⁊ eleuatio ſermonis: ⁊ voces vehementes: ⁊ ſilia his que exigit diſpõ ꝑſens. LXIIII.

Leoniceni ℂ Et quideꝫ que naturalẽ magnitudinẽ partes exuperant: quiete: ac cõmoda alligatione minores redduntur: augẽtur autẽ ⁊ naturali motu: ⁊ fricatione moderata: ⁊ quibuſcũqꝫ aliĳs plus ſanguinis attrahere natura aptis.

Laurẽtia. ℂ Quotiẽs fuerint equo maiora quies ac deligatio minora efficere ſolet maiores efficiũt ꝑtes motu nãli ſil̃ cũ moderata frictione ⁊ aliĳs q̃cũqꝫ plus ſanguinis trahere aſſolent.

Antiqua. ℂ Et quecũqꝫ quidẽ maiora q̃ꝫ oportet q̃es ⁊ alligatio apta nata eſt minora efficere: maiores ꝟo efficit partes motio ſm naturã cuꝫ fricatione moderata ⁊ aliĳs q̃cũqꝫ nata ſunt ad ſuperficiẽ ſanguinẽ trahere multum.

Ex arabico ℂ Et membra etiam que ſunt maiora q̃ꝫ opꝫ quies ⁊ ſtrictura ↄueniens minorat ea ⁊ mẽbra que ſunt minora q̃ꝫ oportet motus naturalis coꝝ ⁊ fricatio temperata ⁊ reliqua res que trahunt ſanguinẽ plurimuꝫ ad ipſa adiuuant ad magnificandum ea.

De ſpeciebꝰ fricationis. ℂ Iſte ſermo eſt intellectus: ⁊ ſpẽs quidẽ fricationis ſunt multe. ex ea enim eſt leuis vel mollis: ⁊ ex ea eſt dura: ⁊ ex ea eſt parua: ⁊ ex ea eſt multa: ⁊ ex ea eſt equalis. ⁊ iaꝫ exquiſite perſcrutatus eſt Galenus ſermonẽ in ea in regimine ſanitatis. Elige ergo ex ſpeciebus fricationis in omni membro illud qđ cõuenit ei: ⁊ cũ quantitate que neceſſaria eſt in eo: qui ergo vult ſcire illud quo indiget de eſſe fricationis accipiat illud ex libro illo. LXV.

Leoniceni ℂ Deficientes ꝟo partes quecũqꝫ ex ſanguine ortũ habuerũt: corrigi quidẽ nõ eſt ipoſ̃e: que aũt ex ſemine: prope modũ impoſſibile exiſtit: lꝫ tamẽ aliquando loco eorũ alia facere que vſum haud diſſimilem preſtent.

Laurẽtia. ℂ At partiũ deficientiũ quecũqꝫ ex ſanguine gignunt̃ nequaq̃ꝫ ipos emẽdatio eſt. Quecũqꝫ ꝟo ex ſemine creant̃ ꝓpe impoſſibilis eſt. Verũtamẽ interdum loco carũ alia efficias ſimilẽ habẽtia vſum licebit.

Antiqua. ℂ Deficientiũ ꝟo partiũ quecũqꝫ q̃dẽ ex ſan

gnine bn̄t gn̄ationē nō impoſſibilis eſt eorū correctio. Queciiqz ꝟo ex ſemine pauco bn̄t gn̄ationē earū impoſſibilis eſt correctio: eſt tamen pro bis aliquādo facere alia proxima bis babentia vtilitatem.

Ex arabico ¶ Membra aūt quoꝝ numerus eſt diminutus: tunc quorūcūqz ex eis gn̄atio eſt ex ſanguine poſſibile eſt vt cōpleanť: ⁊ quorūcūqz ex eis gn̄atio eſt ex ſpermate forſitan complemētū eſt impoſſibile: verūtamē poſſibile eſt mēbris multis vt ꝑmuteť loco eius qđ diminuitur aliqđ qđ ſtet loco ⁊ cōpleat illud.

¶ Membra quoꝝ gn̄atio eſt ex ſanguine ſunt caro: ⁊ que currunt curſu eius: ⁊ nobis quidē poſſe eſt vt faciam⁹ naſci carnē in vlcere ꝓfundo cū perijt vel diminuta eſt pō carnis ⁊ recētē carnē cū medicinis que calefaciūt calefactione parua ⁊ abſtringunt ⁊ abſtergunt ſorditiem: ſicut ariſtologia: orobus: ⁊ olibanū: ⁊ pix: ⁊ mel. Membra ꝟo quoꝝ gn̄atio eſt ex ſpermate ſunt: oſſa ⁊ nerui: ⁊ reliqua mēbra alia radicalia. Et nobis qdē poſſe eſt vt cābiamus loco oſſis deubacū vel teſſabadā .i. poꝝ. ⁊ ſm ſilitudinē eſt ſmp in reliqs. Et Gal. qdē oñdit ꝙ faciēs cōplemētū ei⁹ qđ diminutū eſt: ⁊ cābiū ei⁹ eſt nā ⁊ dicit. LXVI.

Leoniceni ¶ Eſtruz ꝟo omnium natura opifex eſt: medicus autem miniſter.

Laurētia. ¶ Ac oīuz eaꝝ nā opifex: medic⁹ miniſter eſt.

Antiqua ¶ Omnium aūt boꝝū natura quidem operatrix: medicus ꝟo miniſter.

Ex arabico ¶ Et faciēs totū qđ ex iſtis rebus generať nō eſt niſi nā: medicus ꝟo eſt niſi miniſter.

¶ Iſte ſermo tolerat duas expōnes. Una earū ꝙ natura eſt que faciat cōſeruationē ſanitatis: ⁊ redire eā facit. ſ. cōſeruat ſanitatē: ⁊ ſanat īfirmitatē: ⁊ medicus eſt miniſter eius. ſ. preparat ei totū quo indiget in illo: ⁊ iſte ſermo eſt verus. Et expoſitio alia eſt ꝙ natura eſt que cōplet diminutionē in mēbris factis ex ſanguine: ⁊ cambiat loco mēbroꝝ factoꝝ ex ſpermate aliqđ qđ ſtet loco eoꝝ: ⁊ medicus miniſter ei ad hoc neceſſarius: ⁊ iſte ſermo eſt verus. ⁊ eſt pars eius qđ diciť in expōne pͥma. ⁊ Galenus qdez vult per naturā hic ꝟtutē regentē corpus. qđ eſt: qa natura eſt nomē cōe in arte medicine: qa dī ſm quatuor modos. vnus eoꝝ eſt ꝟtus regēs corpus. ⁊ ſcđs eſt cōplexio. ⁊ tertius forma corporis. ⁊ quartus eſt perſona. ideſt natura indiuidualis. LXVII.

Ꝙ natura q̄tuor mōis dī.

Leoniceni ¶ Que ꝟo numero excedunt: his ablatio cauſa ſalubris exiſtit. Inſpicere ꝟo oportet in quibus id fieri poſſit. Nā ſi ipoſſibile appareat: tranſponere tentandum eſt.

Laurētia. ¶ Queciiqz ꝟo exuperant numero: ſublatio cauſa ſana eſt. Sed cōſiderandū eſt in quib⁹ de fieri: aut nequaq̄ fieri poſſit: ꝙ ſi non cōmutare tentandum eſt.

Antiqua. ¶ Queciiqz ꝟo abundant ſm numerū ablatio eorū cauſa ſalutis eſt. Cōſiderādū ꝟo in quibus poſſibile eſt. ſi ꝟo impoſſibile appareat tranſponere tentare oportet.

¶ In mēbris aūt quoꝝ numerus eſt additus cauſa ſanitatis eoꝝ eſt diminutio eius qđ in eis eſt additū: ⁊ opꝫ vt ꝯſideres in qbus mēbris poſſibile eſt illđ. ꝙ ſi vides ꝙ nō eſt tibi poſſibile vt auferas illā rem additam: tūc inquire vt permutes eam. Ex arabico

¶ Precepit Galenus in additione partiū mēbri vt ꝯtemplens ⁊ cōſideres mēbrū. ſi ergo poſſibile eſt tibi abſcindere illā additionē ⁊ eradicare eā: ſicut ſi eſt digitus addit⁹: aut verruca: ⁊ tunc abſcinde eā: ⁊ ſi nō eſt tibi poſſibile: tunc perquire vt permutes eā a loco: ⁊ in hoc ſermone nō abſcindendo dicit Galenus permutandam eſſe additionē: ſed dixit. inquire. ſ. prepara te in permutatione eius ſicut facimus in lapide. nos eni quādo nō poſſumus extrahere ipꝫ ingrim⁹ remotionē ei⁹ a meatu vrine cū iſtro noiato alcathatir. ſ. ſyringa: ⁊ q̄ ſunt ſic hec. LXVIII.

¶ Eadē eſt ⁊ eoꝝ q̄ in ſitu vitia ſūt emēdatio. Leoniceni

¶ Simili modo poſitionis vitia emendātur. Laurētia.

¶ Eadem ꝟo ⁊ eorū que ſm poſitionē peccant: eſt correctio. Antiqua

¶ Et mēbroꝝ ēt q̄ in ſitu ſuo lapſa ſūt: nō ē rectificatio niſi ꝑ cōmutationē eoꝝ ad loca ſua. Ex arabico

¶ Sicut diſlocatio. eius eni rectificatio eſt ꝑmutatio iuncture ad locū ſuū. Et ego quidē iam vidi adoleſcentē iuncturā humeri cuius lubricabat ſemꝑ ꝓpter humorē mucoſum qui aggregatus erat in pixide eius: ⁊ ꝯſeruabatur in occupatiōe ſua. cū ergo accidebat ei diſlocatio tenebat brachiū ſuū: ⁊ precipiebat ꝙ reducerēt eū in locū ſuum. deinde redibat ad occupationē ſuā. LXIX.

¶ Neqz in obſcuro eſt ꝙ duo ſepius: aut tria vitia eandem partem poſſunt occupare. Leoniceni

¶ Ceterū cōſtat vt duo aut tria ſepenumero impedimenta circa vnam partem cōſiſtant. Laurētia.

¶ Manifeſtuz eſt autem ꝙ duo vel tria plerūqz peccata conſiſtere poſſunt circa eandē vnamquamqz partem. Antiqua.

¶ Et manifeſtū eſt ꝙ poſſe eſt vt accidāt mēbro vni duo vel tria ex iſtis nocumētis. Ex arabico

¶ Significat ꝙ eſt poſſibile vt cōponātur iſta nocumēta que numerauit in cōpoſitione membroꝝ. ſ. quibus egrediť cōpoſitio mēbroꝝ ab eo ꝙ opꝫ adinuicem. indiget ḡ illud cōpoſitione curationis. ſ. vt ponanť partes curationis ſm partes nocumentoꝝ: ⁊ iam feſtinat eſſe vt ſit vnū nocumentū fortioris nocumenti: ⁊ tunc intendimus cum curatiōe ad illud donec qn̄ rectificas illud redeas ad illđ qđ cōponiť cū eo ⁊ rectificat illud etiam. LXX.

¶ Sicuti in eo qui vētriculū ꝑuū ſimul: atqz rotundū: atqz aduerſus ſeptū habuit incūbētem. In ipſo eteni: magnitudo: formatio: ac ſitus erāt deprauati: tēperatura quoqz frigidior exiſtebat: hic nullo artificio ad nālē habitū trāſferri poterat: at ne adeo infeſtaretur erat remedio locus: nā qn̄ repleto vētriculo difficultate ſpirādi premebať: minus cibi: at magis alimēto opportuni: ⁊ qui nō difficulter ſubduceret: ter die aſſumebat. Leoniceni

¶ Quēadmodū

Laurētia. ¶ Queādmodū in eo qui habebat vētriculū
paruū ſimul ac rotundū ac ſuper ſepto trāſ/
uerſo poſitū3:peccabat eni in eo magnitudo
figmentū3:ac poſitio:qui ſi frigidior tēpera/
mento extiterit ad habitū nālē reuocari mini
me pōt. Quippe q ab ipō tēperamēto ledat.
Cū eni difficulter ſpiraret repleto ventricu/
lo parū cibi τ q nō grauet:ac multū nutriat
bis aut ter in die afferatur neceſſe eſt.

Antiqua. ¶ Quemadmodū in habēte ventrē paruum
ſimul τ rotūdū ſm diaphragma poſitū:pec/
cauit eni3 in eo τ magnitudo τ plaſmatio τ
poſitio.ſi ℞o τ natura frigidior hūc in id qđ
eſt ſm naturā ducere ipoſſibile eſt. Quādo
aūt difficulter reſpirāt repleto vētre paucio/
ra τ nutrientia τ non tardius exeuntia offe/
rantur bis vel ter in die.

Ex arabico ¶ Ex illo eſt ꝙ ego vidi virū cuius vēter erat
paruus τ rotūdus poſitus ſup diaphragma
eius.fuit ergo lapſus in eo in quātitate ſua τ
in ſua figura τ in ſitu ſuo τ erat cōplexio ei⁹
frigidior ꝙ̄ oportebat: τ nō fuit poſſe reducē
hunc ventrē ad diſpōnē nālē3.ꝙ aūt poſſe in
eo fuit:eſt qa poſui illud quo ledebat habēs
ipſum minus.qđ eſt:qa qñ implebat venter
ei⁹ grauis fiebat ſup eū reſpiratio ei⁹.poſui ğ
cibū ei⁹ cibū paucū multi nutrimēti q nō eēt
tarde deſcēſionis tribus vicibus in die.

¶ Oſtendit Galenus ꝙ lapſus in hoc ventre erat cōpoſi/
tus ex quattuor lapſibus.vnus eoꝝ in quātitate τ eſt par/
uitas eius.τ ſcđs in figura τ eſt rotunditas eius:τ oporte/
bat vt eſſet oblongus:τ inferius eius magis amplū ꝙ̄ ſu/
perius eius.τ tertius in ſitu:qm̄ oportebat vt eēt poſitus
ſub diaphragmate tangens ipſum.τ quartus in cōplone
Cibus multi nutrimenti. qm̄ erat frigidior.τ cibus paucus multi nutrimēti eſt ſicut
aqua carnis quādo fit cum vino citrino:τ teritur cum eo
medulla panis recenter facti. LXXI.

Leoniceni ¶ Alteri ℞o cui obſtructio in epate ob vaſo/
rum anguſtiam ſepius cōtingebat:extenuās
victus pro remedio inuentus eſt.

Laurētia. ¶ In alio vbi infartio in iecore ſubīde exiſte/
ret ob anguſtia3 vaſorum victus extenuans
curauit infartionem.

Antiqua. ¶ Alijs ℞o enfraxim in epate habentib⁹ pro/
pter anguſtiam vaſorum cōtinue factam ſa/
lubris cauſa inuenta eſt extenuans dieta.

Ex arabico ¶ Et vidi virū aliū cui acciderāt in epate ſuo
oppilationes multe ꝓpter ſtricturā meatuū
eius:ingeniaui ergo ita ꝙ poſui ei⁹ regimen
ſubtile:fuit ergo cauſa ſanitatis eius.

¶ Hoc epar hēbat duos lapſus:vnus eoꝝ erat ſtrictura
meatuū3 eius.alter erat oppilatio in eo.vtile ergo fuit ei
Regimē ſubtiliatiuum. regimē ſubtiliās.Regimē ſubtiliatiuū eſt acceptio cibo/
rū ſubtiliatiuoꝝ ſicut cibi in quib⁹ eſt ſynapis:aut piper
aut meripſa:τ acetū:τ capparis: τ reliqua que currunt
hoc curſu. LXXII.

¶ Reliquū igitur id morbi genus eſt:qđ τ ſi/ Leoniceni
milaribus: τ inſtrumētarijs partibus cōmu Cap. 88.
ne exiſtit:ſolutio.ſ.cōtinuitatis.

¶ Sequens eſt vt agamus de ſolutione con/ Laurētia.
tinuitatis que ineſt ſimilaribus partibus ac Cap. 4.
officialibus communis eſt.

¶ Reliquū igiť adhuc gen⁹ vnū cōe eſt omio Antiqua.
meron τ organicorū ſolutio cōtinuitatis.

¶ Etiā remāſit vnū genus nocumēti cōicās Ex arabico
membris ſimiliū partiū τ membris inſtru/
mentalibus τ eſt ſolutio continuitatis.

¶ Hoc genus tertiū eſt de gñib⁹ nocumētoꝝ. LXXIII.

¶ Quā quiſpiā forte his vnꝙ̄ adeſſe negaret Leoniceni
qui integra ſanitate fruunť:qm̄ ſemꝑ ſit paſ/
ſio. Quē ſane latet eādē in omnibus gñibus
fore dubitationē. Niſi eni operationis leſio
ſenſibilis:ſanitatem ab egritudine ſepet : ſed
qualitatē tm̄modo diſpōnis itroſpiciamus:
perpetue paſſibilitatis dogma neſcio recipie
mus:cu3 nullus ſit qui omnes operationes
optimas habeat. Sed de hoc quidem: vt qđ
ad logicam potius pertineat contemplatio/
nem:ſeorſum conſideretur.

¶ Ac forte quis nō cōcedet interdū ea3 ineſſe Laurētia.
integre ſanis:quippe que ſemper affectio ſit
nequaꝙ̄ vidēs ſimilē dubitationē ſuꝑ vno/
quoq3 genere futurā. Niſi eni ſenſibilis ope
rationis leſio morboꝝ interſtinguata ſanita/
te:ſed ex qualitate diſpōnis tm̄modo cōſide/
retur:aſſidue affectionis decretu3 admittas
neceſſe erit:cu3 nemo ſit qui opationes cun/
ctas optimas habeat. Sed hec queſtio vtpo
te contemplationē requirēs diligentiorē per
ſe ſeorſum dicato opere tractabitur.

¶ Quā forſitan aliquis nō cōcederet perfecte Antiqua.
ſanis ineſſe:alioquin eni eſſe ſemꝑ paſſione3
diceret neſciens ſimilē eſſe dubitatione3 pro
omnibus lapſuu3 generibus futurā.ſi enim
opationis ſenſibilis leſio nō determinat egri
tudinem a ſanitate:ſed ſm qualitatē cuiuſq3
diſpōnis agnoſciť tm̄:tūc neceſſariū eſt ſem/
piterne paſſionis īrrepere dogma nullo opti
mas habēte opationes oēs:ſ3 hec qde3 ergo
vt ſubtilior ꝯſideratio ſm ſe tractatū habeat.

¶ Fortaſſe quidā hoīes nō ꝯueniūt nobiſcū Ex arabico
ſuper hoc ꝙ id nocumētū ſit ei qui eſt ſanus
qui egritudinē nō h3:ſed qñ ipſu3 eſt:tūc eſt
egritudo: τ huiuſmodi qdē ſermonis actor
neſcit:qa illud qđ ſequiť in hoc:ſequiť in re/
liquis generibus nocumentorū.qđ eſt:qa ſi

non ponimus nocumentū opationis ſenſibi
le eſſe dīiam iter egritudinē ⁊ ſanitatē: ⁊ eſti
mamus ꝙ egritudo non eſt niſi in equalitate
cōpōnis corpis tm̄: tunc cogimur dicere ſer
monē illius qui dicit ꝙ corpus non ceſſat ab
egritudine: qm̄ nō inuenit̄ aliquis hoīu3 cui
ſaluent̄ oēs opationes mēbroꝝ eius ſm me
liores diſpōnes coꝝ. Et inquiſitio ſuper hoc
ſimilior eſt cū dialectica ꝙ̄ cū medicina. op3
ergo vt ei faciamus ſermonē ſingulare3 ſm
ſingularitatem ſuam.

Solutio cōtinuitatis multis modis fit.

In alio. quedā parua attritiōe aut ſao.

¶ Solutio cōtinuitatis eſt multis modis. aliqua enim eſt
que eſt parua: ſicut diſruptio cū ferro: aut vulnus paruū
qḋ nō elōgat̄ a ſpiſſitudine cutis: ⁊ obuiatio leuis ex qua
accidit ſgnalle parua ab attritione: aut falleri: ⁊ ſic flobo
thomia: aut eruptio grauis: aut puſtule parue aut forun
culi: aut qḋ eſt ſile illis. nā oēs modi iſti ſolutionis ꝯtinui
tatis nō ꝓhibēt hoiem ab occupationib⁹ in gbus cōuer
ſat̄. qḋ eſt: qa nocumentū opationis in eis nō forſitan eſt
ſenſibile. Et alia eſt que eſt multa: ſed non ꝑuenit ad hoc
vt accidat in cōuerſatione nocumentum opationis ſenſi
bile ex ea. ⁊ iſti duo modi numerant̄ in ſanitate. Tertia
eſt ſolutio cōtinuitatis cuius multitudo iam peruenit ad
hoc vt accidat in ea nocumentū operationis ſenſibile ab
opationibus. ſiunt ḡ ſpēs nocumentoꝝ opationis in ſolu
tione ꝯtinuitatis cōpares ſpēbus nocumēti opationis in
cōplexione. ⁊ cōpares ſpēbus nocumēti opationis in cō
poſitiōe. ⁊ iā fuerūt due ſpēs ꝑmi nocumēti opationis in
cōplexione ⁊ cōpoſitionē numerate in ſanitate. ſ. ſpecies
parua: ⁊ ſpēs multa: cuius mltitudo nō ꝑuenit ad hoc vt
abſcindat a ꝯuerſatione in occupationib⁹. ſequit̄ ergo vt
ſint due ſpēs ꝑme ſolōnis cōtinuitatis numerate in ſani
tate: ꝙ ſi illud nō eſt ita. ſ. vt apponat̄ dīia inter egritu
dinē ⁊ ſanitatē nocumentū opationis ſenſibile ⁊ mutatio
ſenſibilis: hoc eſt illud cū quo nā iam peruenit ad hoc vt
abſcindat a cōuerſatione in occupationib⁹: tunc ſequitur
vt corpora prorſus non ſeparent̄ ab egritudine: ꝓpterea
qa ipſa ſūt in fluxu ſempiterno quē reſtaurāt ſm aſſimi
lationē cibi ⁊ potus ⁊ reliqne ſpēs regiminis quo regunt̄
ſani. Et ſi cōſideret aliqs hoīum vnūquēq3 ſanoꝝ nō in
uenit eū ita. ſ. vt ponat̄ dīia iter egritudinē ⁊ ſanitatē no
cumentū opationis ſenſibile ⁊ ſaluent̄ ei ſemꝑ oēs ope
rationes mēbroꝝ eius ſm meliorē diſpōne3 coꝝ: ⁊ eſſet
hec cōſideratio ⁊ inquiſitio in arte topica dignior ⁊ ſimi
lior ei ꝙ̄ ſit ꝯſideratio inqſitionis medicinalis. Cōſidera
tio eni totius medicine nō ꝑtrāſit ſenſuꝫ: ⁊ ꝓpter id op3
vt ſingulariter īponamus huic inqſitioni topicali ſermo
nē ſm ſingularitatē ſui egredientē ab arte medicine: ⁊ in
gredientē in arte dialectice in parte topicali. hec eni pars
noiat̄ noīe gñis ſui. ſ. dialectica. Cōſideratio vo medicīe
nō pertrāſit ſenſibile oīno. qḋcūq3 ḡ ex corꝑibus eſt tale
ꝙ habenti ipſum eſt poſſe ꝙ ſatagat in opationibus ſuis
quas cōſueuit eſt ꝓportionatio ad ſanitatē ſiue ſit in me
liore formarū: aut recedens ab ea in cōplexione ſua aut
in cōpoſitione mēbroꝝ ſuoꝝ: aut in ſolutiōe ꝯtinuitatis:
⁊ qḋ ex eis eſt cuius ſenſus iam cōſecutus eſt nocumētū
opationis vt ꝓhibeat̄ ab aliqua opationū ſuaꝝ quas cō
ſueuit eſt proportionatū ad egritudine3: ⁊ certificat illud
qḋ diximus illud ſm ꝙ inuentio eſt corpoꝝ. hoies enim
ſani nō vident oculis ſuis viſionē vnā: neq3 feſtinant in
opatione manibus ſuis feſtinatione vnā: neq3 ambulant
pedibus ſuis ambulatione vnā: ⁊ ſimilr̄ eſt diſpoſitio in

Totius medicine cōſideratio nō ꝑtrāſit ſenſum.

inuentione cuiuſq3 operationū mēbroꝝ coꝝ: ex eis enī3
ſunt fortes ⁊ ex eis ſunt medij ⁊ ex eis ſūt debiles: ⁊ ſpēs
diuerſitatis earu3 ſunt ſpēs multe valde: ſm illud ſm ꝙ
eſt inuentio: ⁊ oēs hoies dicūt in illis ꝙ ipſi ſunt ſani: dum
permanēt ita ꝙ nō ſequit̄ eos nocumentū opationis ad
hoc vt abſcindant̄ ab occupationibus coꝝ quas faciunt
cum illo membro leſo. LXXIIII.

¶ Salubres vo cās: vt his quos nemo dubi tat egrotare: deinceps percurramus: a mala tēperatura exordiū facientes. Hic vo prius diſtiguam⁹ que oēs fere medici ꝑtermittūt: alias qdē eē ſalubres cauſas ei⁹ itēperature: que iam facta eſt: alias aūt illi⁹ que ⁊ adhuc fit: ſicuti etiā alias eius que futura eſt. Leoniceni

¶ De cauſis corpoꝝ cōfeſſe egrotantiū: dei ceps agendū eſt ab intēperie petentes initiū. Laurētia.

¶ Diffiniendū antea eſt id qḋ oēs fere me dici pretermittunt: vt alie cauſe ſint itēperiei iam cōfecte: alie eius que preterea cōficiatur quemadmodum alie future. Cap. 5.

¶ Ad manifeſtos vo egros: ſalubres cauſaꝝ: deiceps percurramus a diſcraſie incipiētes genere. Determinādū eſt igitur hic prius ꝙ oēs fere medici pretermittunt: ꝙ alie quide3 ſunt ſalubres iam facte diſcraſie: alie vo eius que adhuc fit: quēadmodum ⁊ future. Antiqua.

¶ Et op3 vt nunc narremus cauſas ſanitatis corpoꝝ: de quibus non eſt dubitatio qn ſint egra: ⁊ ponamus principiū ſermonis noſtri in gñe cōplōnis male: ⁊ op3 vt determinem⁹ in primis in hoc loco rem quā multi medico rū dimiſerunt: ⁊ eſt ꝙ cāe ſanitatis corpis in quo iam accidit cōplō mala: ⁊ cōpleta eſt iā: alie ſunt ꝙ̄ cāe ſanitatis corꝑis: ꝙ ꝓpinquū eſt vt accidat in eo complexio mala. Ex arabico

¶ Iſte cāe ſunt ſpecies medicationis. ſ. medicationis egri
tudinū: ⁊ ſunt partes curationis ⁊ partes ciboꝝ: ⁊ partes
medicinarū ſm ꝙ dicā in eo qḋ futurū: ⁊ etiā ſpēs ꝑceſ
ſionis cū defenſione: ⁊ dicā illō etiā: ⁊ iſte res oēs dicunt̄
cauſe facientes ſanitatē. ⁊ Gal. dixit ꝙ pleriq3 medici di
miſerunt dīiam iter ſpēs cauſarū curationis egritudinis:
⁊ iter ſpēs cauſaꝝ preceſſionis cū defenſione: ⁊ explanat
ꝙ ſpecies cauſarū preceſſionis cū3 defenſione ſunt duo
bus modis. quorū vnus modus eſt ſpecies cauſarū ſani
tatis corporis: cuius complexio eſt mala in diſpoſitione
eius qḋ accidit: ⁊ alter eſt ſpēs cauſarū corporis ſanitatis
qḋ iā appropinquat vt accidat in eo cōplexio mala: ⁊ nō
eſt ſermo Galeni ꝙ pleriq3 medici dimittūt iſtas dīias:
faciēs neceſſitatē ꝙ ipſi iā dimitūt iſta capla medicine:
ſed tolerat ꝙ ipſi iam dimiſerant ea: ⁊ etiā tolerat ꝙ ipſi
iam dixerūt ea permixta in regimine ſanoꝝ: ⁊ in regimi
ne egroꝝ: ⁊ nō diſcernerēt ea ſic diſcernit ipſe. LXXV.

¶ Huius itaq3 poſtreme: hec quidē in preſer uatiua artis ꝑte cōtinent̄: hec vo in ſalubri. Leoniceni

¶ Supreme ergo intēperiei: que futura eſt cāe ꝑtim ſub ipſa ꝑcautionis diligētia: partī3 Laurētia.

ſub ipſa

ſub ipſa ſanitatis ↄſeruatione cõtinentur.

Antiqua. ¶ Et huiuſmodi quidem vltime he quidem in preſeruãte pte artis ſunt: he vo in ſalubri.

Ex arabico ¶ Quod eſt: q: cauſe ſanitatis corporis eius quod dixi poſtremo: alie ſunt intrantes in capitulo preceſſionis in defenſione: alie intrantes in capitulo cõſeruationis ſanitatis.

¶ Uult ꝙ cãe cõſeruationis ſanitatis corporis qꝺ appropinquat ad hoc vt accidat in eo cõplo mala ſunt duobus modis. vnus eorũ eſt ſumptus ex parte medicine noiata ꝓceſſio in defenſiõe: ⁊ alter eſt ſumptus ex pte medicine noiata conſeruatio ſanitatis. LXXVI.

Leoniceni ¶ Prime aũt īter oẽs ī curatiua tãtũmodo.

Laurẽtia. ¶ Prima ſub ipſa tm̃ curatiua collocatur.

Antiqua. ¶ Prime vo omniũ in curante parte ſola.

Ex arabico ¶ Cauſe aũt ſanitatis corporis quas diximꝰ in primis ſũt ītrãtes ī caplõ medicatiõis tm̃.

¶ Uult ꝙ cãe ſanitatis corporũ egrorũ. ſ. cãe faciẽtes ſanitatem in eis ſunt pars medicine nominata egrorum tm̃ medicatio. LXXVII.

Leoniceni ¶ Sed eius: quã mediam inter vtrãqꝫ locauimus in preſeruatiua: ⁊ curatiua.

Laurẽtia. ¶ Intemperiei aũt inter vtrãqꝫ medie cauſe ſub ipſa precautionis vigilantia ac curandi ratione collocatur.

Antiqua. ¶ Utrarũqꝫ vo medie dicte in preſeruante ⁊ curante.

Ex arabico ¶ Cauſe aũt ſanitatis corporis quas diximꝰ inter vtraſqꝫ: ingrediuntur in caplm̃ ꝓceſſionis ⁊ in defenſiõe: in caplõ medicatiõis tm̃.

¶ Uult ꝙ cãe ſanitatis corporũ quorũ cõplõ mala eſt in diſpõne in qua fit: ſunt duobꝰ modis. vnꝰ quorũ ſumptus eſt ex parte medicine nominata ꝓceſſio in defenſione: ⁊ alter eſt ſumptus ex parte medicine nominata medicatio egrorum. LXXVIII.

Leoniceni ¶ Iam enim factam: atqꝫ exiſtentem egritudinem curare oportet.

Laurẽtia. ¶ Morbus enim ſi iam exiſtat confectuſqꝫ ſit curetur oportet.

Antiqua. ¶ Iam ſiquidem factam ⁊ exiſtentem egritudinem: medicari oportet.

Ex arabico ¶ Quod eſt: quia egritudo quando iaꝫ facta eſt completa opꝫ vt intendatᷣ ad ſanitatẽ eiꝰ.

¶ Huius exẽplũ eſt febris: intẽtio eni in ea eſt ſanatio eiꝰ cũ eo cũ quo curatᷣ ſimile eius. LXXIX.

Leoniceni ¶ Sed que nondum quidem adeſt: at futura eſt: probibendum eſt ne fiat: ab ea que eſt in corpore diſpoſitione.

Laurẽtia. ¶ Prohibeatᷣ aũt ſi nõdũ exiſtat: ſꝫ futurus ſit ex diſpoſitione in corpore.

Antiqua. ¶ Nõdũ vo exiſtentem futuraꝫ vo ex diſpoſitione que eſt ſm corpus prohibere fieri.

Ex arabico ¶ Et quando egritudo nondũ facta eſt: ſed eſt parata vt fiat propter cauſam in corpore: tũc oportet vt tollatur ⁊ prohibeatur fieri.

¶ Hoc eſt illud qꝺ iam appropinquat egritudini: ⁊ exemplũ eius ex diſpõnibꝰ corpis eſt laſſitudo facta ex ſeipa. vt ſunt ſigna ꝓpinqtatis corporis ad egritudinẽ. ſ. corpꝰ ꝙ ꝓparatũ eſt vt fiat in eo egritudo a cã faciente laſſitudinẽ: ⁊ pp illud opꝫ vt auferatᷣ hec cã ⁊ ꝓhibeatᷣ egritudo fieri in ea: aut cũ exercitio iterato in eo ſicut dĩ in regimine ſanitatis: aut cũ medicina ſolutiua aut ꝑmutante cõplexionem: aut cum abſtinẽtia a cibo: aut cum flobotomia vene. LXXX.

Leoniceni ¶ Eius aũt que adhuc fit: qꝺ qdẽ factum eſt curare opꝰ eſt: qꝺ ãt futurũ ꝓhibere ne fiat.

Laurẽtia. ¶ Ubi vo ↄficiatᷣ: qꝺ ↄfectũ ẽ curetᷣ. Quod vo futurum eſt prohibeatur neceſſe eſt.

Antiqua. ¶ Eius vo que adhuc fit: ſanare qꝺ iam factũ eſt: quod futurum eſt prohibere fieri.

Ex arabico ¶ Egritudo aũt que eſt in diſpoſitiõe in qua fit: ⁊ ex ea eſt quoddã factum ⁊ completũ: ⁊ oportet vt intendatur ad ſanationem eius: ⁊ ex ea eſt aliquid paratum vt fiat: ⁊ oportet vt abſcindatur ⁊ prohibeatur fieri.

¶ Hoc eſt corpus cuius cõplõ mala eſt in diſpõne in qua fit. ⁊ Gal. quidẽ docet ꝙ cõplexio mala que eſt in diſpõne in qua fit eſt cõpoſita ex egritudine que iam eſt ⁊ completa eſt: ⁊ ex egritudine alia ꝓparata vt fiat: ⁊ pp illꝺ eſt curatio ptis eiꝰ pme que iã eſt ⁊ cõpleta eſt ex caplõ curationũ egritudinis. ⁊ curatio partis eius ſecũde que nõdũ eſt ſed ꝓparata eſt vt fiat: eſt ex caplõ ꝓceſſionis in defenſione. Et exẽplũ in illo eſt fe. ephimera oppilatiua. nã in corpore in hac fe. eſt qdã egritudo ⁊ cõpleta eſt: ⁊ eſt feb. effimera: ⁊ eſt ꝓparatũ vt fiat in eo egritudo alia ſicut fe. putrida: ⁊ eſt poſe vt ſit illud in egritudine vna ſicut apa ca. qꝺ generatᷣ in qbuſdã mẽbris. corpus eni ꝑ ipm eſt ꝓparatũ vt aſcẽdat calidims ad cor: ⁊ effluat ex ipſo ad totũ corpus: ⁊ generetᷣ ab apoſtemate febris: ⁊ curatio eius eſt per ablationẽ cãe ex q̃ eſt eiꝰ euẽtus. LXXXI.

Leoniceni ¶ Prohibebitur autem ſublata ea diſpõne: quã ſequi natura apta eſt. Talis vo diſpoſitio cauſa antecedens appellatur.

Laurẽtia. ¶ Porro prohibebitur diſpoſitione: qua fieri ſolet ſublata: ac talis diſpoſitio nominatur cauſa progreſſa.

Antiqua ¶ Prohibetur igitur diſpoſitione in qua nata eſt fieri ablata. nominatur autē huiuſmodi diſpoſitio cauſa precedens.

Ex arabico ¶ Et abſciſio eius qꝺ eſt preparatũ vt fiat ⁊ prohibitio eius ad hoc vt non fiat eſt ꝑ ablationẽ cauſe ex qua eſt eius aduentus.

¶ Sicut ſi aperiantᷣ oppilationes aut ꝓhibeatᷣ putredo: aut ꝓhibeatᷣ aſcẽſio caliditatis ad cor. LXXXII.

Leoniceni ¶ Facta ãt egritudo curabitᷣ ſoluta ea diſpoſitione a qua primũ: ea q̃ ſm nãm leditᷣ operatio: quã qdẽ ⁊ ipaꝫ morbi eẽntiã dicimꝰ eẽ.

Laurẽtia. ¶ Morbus vo qui iam cõfectus eſt curabitᷣ diſpoſitione: qua primum naturalis operatio leditᷣ ſoluta: quã egritudinis cãꝫ noiamꝰ.

Antiqua ¶ Facta vo egritudo curabitᷣ diſpõne a qua

principalr que ſm nãm opatio lediť ablata: quá ⁊ ipſaȝ dicimus eſſe egritudinis cãm.

Ex arabico ¶ Et ſanatio egritudinis que iam facta eſt ⁊ cõpleta fit pmutatione diſpõnis a qua ꝓprie fit nocumentũ operationis: ⁊ illa, diſpoſitio eſt preter egritudinem.

¶ Iſte ſermo eſt diminutus in litera vna aut in duabꝰ:⁊ ſignificat diminutioné eius illud qd́ docuit nos Galenus

Curatio egritudinis tribꝰ modis fit. de curatione egritudinis. Curatio eniȝ egritudinis fit aut cũ tribus rebus: aut cũ duabus ex eis: aut cuȝ vna. ⁊ vna quidẽ triũ eſt permutatio cauſe añtis: ⁊ deſtructio eiꝰ ſicẽ euacuatio humoris. ⁊ ſcđa eſt mutatio cauſe coniuncte ⁊ permutatio eius. ſ. deſtructio eius ſicut deſtructio putredinis. ⁊ tertia eſt mutatio cõplexionis ſicẽ humectatio corporis ⁊ infrigidatio eiꝰ in diſpõne feb. ꝓpterea qa eſt ca. ⁊ ſic. ⁊ nocumentũ opationis fit ab egritudĩe ſine medio: ſicut nocet feb. caliditati inate ⁊ opationibus nãe abſqȝ

Nocumenta egritudinum dupľr nobis eueniunt. medio: ⁊ fit a cauſa egritudinis mediãte egritudĩe. Diſpõ igiť a qua accidit nocumentũ egritudinis eſt duobꝰ modis. vnus eoꝝ eſt abſqȝ medio: ⁊ eſt egritudo. ⁊ alter per mediũ: ⁊ eſt cauſa egritudinis. Et quidẽ Gal. poſuit diſpoſitioné que facit permutationẽ eius in hoc ſermone aliaȝ ab egritudine. Sequiť ergo ꝙ voluit cãȝ egritudinis. nõ eſt ergo hec diſpoſitio ipſa a qua fit ꝓprie nocumentum opationis: opȝ itaqȝ vt addať in ſermone Galeni lr̃a vna aut lr̃e due: ⁊ dicať diſpoſitio. ſ. cauſa a qua accidit diſpõ ſcȝ morbus a qua ꝓꝑe fit nocumẽtũ opationis: ⁊ lȝ ꝙ iſta additio cecidit a ſcriptore ⁊ dimiſit eã. LXXXIII.

Leoniceni Cap. 89. ¶ Curatio ꝟo vnã ꝑcipuã: ac cõmuniſſimaȝ habet intentionẽ: ad id qđ eſt diſpõni auferẽ de cõtrariũ. Ex hoc ſiquidẽ genere ſunt cauſe ille omnes que ſanitatẽ efficiunt.

Laurẽtia. ¶ Sanatio ꝟo vnã habet ac primã ⁊ maxime propriã intentionẽ diſpoſitioni que eſt ſoluẽda ꝯtrariã. Hoc eni genere omnes cauſe efficientes ſanitatem continentur.

Antiqua. ¶ Curatio qdẽ vnũ hȝ modũ: ⁊ maxime cõmunẽ itẽtionẽ. ſ. ei qđ ſoluẽdũ eſt ꝯriũ. hmõi eni gñis ſunt oẽs ꝑficiẽtes ſalutẽ cauſe.

Ex arabico ¶ Et medicationis qua fit ſanatio itẽtio prĩa cõis eſt ꝯrietas rei ad cuiꝰ ſolutionẽ ⁊ expulſionem intenditur: ⁊ omnes cauſe facientes ſanitatem ſunt huiuſmodi generis.

De canõe cõmuni in curatione. ¶ Iſte eſt canon cõmunis in curatione egritudinũ: ⁊ Hippocrates enunciat de eo ſic. Quecũqȝ egritudo eſt ex repletione: ſanatio eius fit per euãtionẽ. ⁊ quecũqȝ earũ ex euãtione ſanatio eius eſt ꝑ repletionẽ: ⁊ ſanatio reliquaꝝ egritudinũ per cõtrarietatẽ fit. LXXXIIII.

Leoniceni ¶ Scđm ꝑtẽ ꝟo: ex vnicuiqȝ diſpõni ꝯrijs.

Laurẽtia. ¶ Particulatim pro natura diſpoſitionũ cõtrarie eleganter conueniet.

Antiqua. ¶ Scđm ꝟo partẽ ſunt ex ſingulis cõtrarijs.

Ex arabico ¶ Intentiones ꝟo particulares ſumuntur ex cõtrarietate cuiuſcũqȝ egritudinũ.

¶ Sed appropriať canon cõmunis ſm regulas particularũ egritudinũ: ⁊ fit compar materia cũ materia: ⁊ Gal. exemplificat illud ⁊ dicit. LXXXV.

Leoniceni ¶ Calido igiť affectui: cã frigida ꝯria exiſtit: frigido aũt cal'a: eadẽqȝ in ceteris ꝓportiõe.

¶ Itaqȝ calide diſpõni frigida cauſa ꝯria eſt frigide calida: ⁊ in alijs eodem modo dđm. Laurẽtia.

¶ Calide igiť diſpõni frigida cã ꝯria eſt: frigide ꝟo calida: ⁊ ſic in alijs ꝓportionaliter. Antiqua.

¶ Contraria ergo egritudini calide eſt cauſa infrigidans: ⁊ cõtraria egritudini frigide eſt cauſa calefaciẽs: ⁊ ſimilr eſt diſpoſitio in reliquis egritudinibus ⁊ cauſis. Ex arabico

¶ Uult cauſas egritudinũ añtes ⁊ cõiunctas: ⁊ cauſe curationũ harũ cauſarũ ſunt per mutationẽ earũ: aut per euacuationẽ antecedentiũ: aut permutationẽ cõtinuatarũ. ſ. cõiunctaꝝ: ⁊ tolerať vt velit cauſas pmutationis ſeu medicationis. nã cauſe curationis egritudinis calide ſũt que ſunt ex illis gñibus ſex infrigidãtes: ſicut aer frigidus: cibus ⁊ potus: ⁊ medicine ĩfrigidãtes: ⁊ ges: ⁊ trãquillitas: ⁊ patiẽtia vite ⁊ ſomnus. ¶ Et cauſe curationis egritudinis frigide ſunt que ſũt ex gñibus ſex calefaciẽtes: ſicẽ aer calidus: ⁊ cibus ⁊ potus: ⁊ medicine calefaciẽtes ⁊ motꝰ ⁊ vigilie: ⁊ accñtia aĩe: ⁊ vnicuiqȝ duarũ expõnũ eſt modus ſuus: ⁊ rectius qdem eſt aggregare duas expões ſiľ donec ſit ꝙ ipſe velit per cauſas egritudinis ⁊ cauſas medicationis ſimul: cũ quedã eaꝝ ſint ꝯrie qbuſdã. Et Gal. dat cauſam in canone medicationis ⁊ dicit. LXXXVI.

¶ Eteni ſi omne imoderatũ eſt ꝑter naturã: moderatũ ꝟo ſm naturaȝ: neceſſe eſt oino: vt immoderatũ ab imoderato contrario ad mediocritatem redigatur. Leoniceni

¶ Si eni qcqd eſt preter nãȝ imoderatũ eſt: quicquid ꝟo per nãm moderatum: qđlibet imoderatũ ab imoderato contrario ad habitum naturalem reuocetur neceſſe eſt. Laurẽtia.

¶ Si eni imoderatũ eſt omne ꝑter nãm: moderatũ ꝟo ſm nãm neceſſe eſt omne imoderatum ab imoderato ſm contrariuȝ ad moderatum adduci. Antiqua.

¶ Qđ eſt: qa cuȝ ſit omne qđ eſt egrediens a natura inequale: ⁊ omne qđ eſt nãle eq̃le ſit: opȝ neceſſario ꝙ res egrediẽtes ab equalitate nõ redeãt ad equalitatẽ niſi ex re alia egrediente ab equalitate ei contraria. Ex arabico

¶ Hec eſt demõſtratio canonis cõis in medicatione per ꝯria. ⁊ iam oſtenſuȝ eſt ex eo ꝙ opȝ vt ſit cauſaꝝ medicationis lõgitudo ab equalitate ſicẽ lõgitudo egritudinis ab equalitate equalr: ⁊ ſit vnaqueqȝ earũ decliuis ad ꝯriuȝ: cuius exẽplũ eſt egritudo frigida: ⁊ lõgitudo eiꝰ ab equalitate gradus tres ſint. opȝ q̃ vt ſit cã ſanãs eã calida: ⁊ lõgitudo eius ab eq̃litate gradus tres. LXXXVII.

¶ At manifeſtũ eſt ꝙ ſm potẽtiã: nõ aũt imaginationẽ: ⁊ calefaciẽs: ⁊ refrigerãs: ⁊ quecũqȝ alia huiuſcemodi opȝ aſſumere. Uoco aũt ſm potentiaȝ: qđ re ipſa vere tale exiſtit: quale eſſe diciť. Scđm imaginationẽ aũt qđ ex ꝓmpto quidẽ ſenſu tale eſſe imaginamur: cũ tñ vere tale nõ ſit. Sed q̃ ſint hec rõne diſtingueñda: diximus in his libris: in quibꝰ de Leoniceni

ſimplicium medicaminū poteſtatibus agiẗ.

Laurētis. ¶ Hac conſtat vt calidum ac frigidū: potentia non ipſa imaginatione ſumendum ſit. Intelligo potentia tale quod proprie vereq; tale eſt. Ipſa aūt imaginatiōe quod primo ſenſui tale eſſe videatur: ſed vere tale minime ſit. Sed quonāmodo talia cognoſci cōueniat libro de ſimplicib⁹ medicamētis ꝓpēſuz iā ē.

Antiqua. ¶ Manifeſtū ſ॰o ꝙ ſm virtutē nō ſm apparitionē calefaciēs ⁊ infrigidans: ⁊ quecūq; huiuſmodi alia accipiendū eſt. Dico autem ſm virtutē qꝺ eſſentialiter ⁊ proprie ⁊ vere eſt vt dicitur: ſm ſ॰o apparitionez quod ſm preſentem ſenſum huiuſmodi eſſe videtur: eſſentialiter ſ॰o non exiſtēs huiuſmodi. Quomodo ſ॰o opʒ cognoſcere: ea in negocio de ſimplicibus pharmacijs eſt dictum.

Ex arabico ¶ Et manifeſtū eſt ꝙ non oportet vt ſumaẗ aliquid quod calefaciat aut infrigidet aut faciat aliquid ex eis que ſunt ſimilia ei ex operationibus niſi cū virtute ſua nō aliquid quod eſtimatur in eo quod apparet de eſſe ſuo. Et quia eſt ita ſignifico per ſermonē meū ꝙ res operatur virtute ſua vt faciat illā operationē de qua dicitur ꝙ efficit eā cūz certitudine ⁊ veritate: ⁊ ſignifico per ſermonem meuz ꝙ eſtimatur de re q̄ efficit illud de quo diciẗ: quia facit illud qꝺ in manifeſto ſentitur vt ꝺ eo videatur quaſi faciat illā operationem: ⁊ non eſt cum veritate ſm ꝙ putatur de eo. ⁊ iam narraui in libro meo de virtutibus medicinarum ſimplicium: qualiter oportet vt experiantur iſte res ⁊ ſciantur.

¶ Hec caſtigatio iuuatiua eſt valde in caplo ciboꝝ ⁊ medicinaꝝ. qꝺ eſt: q̄ ſunt multi ⁊ eſſe coꝝ eſt vehemētis cooperture ꝑꝑ illud qꝺ cadit de falſitate ⁊ permutatiōe nominū ⁊ aſſimulatione. Putatur ergo ꝙ cuidam eorū ſit virtus cuiuſdā. cū ergo vtiẗ ex eis aliqs eo qꝺ nō ſcit ⁊ cuius virtutē nō eſt expertus poſſe eſt vt ſit ꝯtriū ⁊ ꝑueniat ad nocumētū infirmi: quare heſitat medicus ⁊ nō ſcit cāz attrahentem illud nocumentum: ⁊ contingit in medicinis ēt vt appareat alicui earum oꝑatio ꝑ accñs: ⁊ eſtimeẗ ꝙ oꝑatio eius eſt ꝑ eſſentiam: ſicut calefactio aque frigide ⁊ infrigidatio piperis hora qua poniẗ ſupra corpus. Gal. ſ॰o caſtigat te in hoc ſermone vt non gratuleris ꝑ aliquā oꝑōnū virtutū ciborū ⁊ medicinarum donec ſcias ipſaz ⁊ experiaris ipſam: ⁊ ſcias ex ea ſm certitudinem ⁊ veritatē oꝑōnes eius eſſentiales ⁊ vtaris eis: per oꝑōnes accidētales ⁊ nō gratuleris cū eis. ⁊ q̄m multe ſunt plante ⁊ ſpēs multe: ⁊ ſilr mineralia: ⁊ diuerſificantur etiā iſta ꝑꝑ aquas ⁊ loca generationis earū: ⁊ ſilr eſt diſpoſitio in aialibus: neceſſe eſt ergo medico vt experiaẗ illud qꝺ inuenit de iſtis rebus cū rōcinatione: ⁊ ſciat certitudinē ei⁹ cum

Medicus ꝺʒ vti experimēto ⁊ rōcinatione. experimēto: ⁊ ſit cōtentus in eo cū quo medicaẗ ille cui⁹ experientiā ꝯtinuauit ꝑ ſemetipʒ ⁊ ſciat certitudinē ⁊ ei⁹ veritatē ⁊ vtilitatē: ⁊ nō finiat vitā ſuā in inquiſitione cu-

iuſq; eorū: particularia enim eorum ſunt infinita: ⁊ ꝑpter illud exponit Gal. in lib. de medicinis ſimplicibus canones quibus ſciat illud ꝙ tibi ſit preſens ex eo quo indiges ex medicinis ⁊ ſis ꝯtēt⁹ eis: ⁊ ꝓijce reliq̄. LXXXVIII.

¶ Ad inuentionem aūt ſalubrium cauſaruz: quecunq; quidem: vt ad eam que iam facta eſt egritudinem: cauſe ſalubres exiſtunt: via illa doctrine vtendū: qua id quod imaginamur: ab eo quod talē hʒ ꝑtātem ſeparatur. Leonicen

¶ Ad inueniēdas igitur cauſas ſanas in morbo qui iam confectus eſt docendi via vtendum eſt qua talia potentia interſtinguantur ab his que imaginatione talia videntur. Laurētis.

¶ Ad inuentionē ſ॰o ſalubriū cauſaruz quecunq; quidem cauſe ad iam factam egritudinem ſunt ſalubres: illa ratione vtendum eſt qua illud quod ſm apparitionē determinaẗ ab eo quod eſt ſm virtutem. Antiqua.

¶ Et oportet vt vtamur inuentione cauſarū facientium ſanitatē cū deſtructione egritudinis que iam facta eſt ⁊ cōpleta via cū qua fit differentia inter rem que eſtimatur ꝙ eſt ſʒ diſpoſitionem ſm quā narratur: ⁊ inter rez que eſt in virtute ſua ſm ꝙ narratur. Ex arabico

¶ Inuētio cārū faciētiū ſanitatē cū deſtructione egritudinis eſt inuentio ciborū ⁊ medicinarū ꝯferentiū in illo. Et inuētio ciborū ⁊ medicinarū ꝯferētiū in illo eſt duobus modis. vnus eorū eſt enūtiatio in q̄bus ꝯfidēdū eſt in eis ſicut illꝺ qꝺ eſt in libro Diaſcoridis: ⁊ in lib. Gal. de cibis in ſex tractatibus poſtremis libri ſui in medicinis ſimplicibus: ⁊ poſſibile eſt vt cadat dubitatio in iſtis ꝑꝑ antiq̄tatē tp̄is in quo accidit vt permutentur iſte medicine ⁊ cadant nomina q̄rūdā earū ſuper quaſdā: ⁊ ꝑꝑ illud cū quo falſificanẗ ex obliuione homum in multis ex eis. Et alter eſt experientia earū viſibilis: ⁊ eſt vt ſcias per rōcinationē virtutes earum ⁊ ꝓbes illud cū experimēto. ergo certificatur tibi veritas rei in eis: ⁊ via qua experiẗ eſt illud quod ꝑcipit tibi Gal. in hoc ſermone: ⁊ iam docuit illud ī lib. ſuo de medicinis ſimplicib⁹: ⁊ eſt q̄ntus tractat⁹ p̄mi libri ei⁹: ⁊ fecit te ſcire q̄litatē cōpōnis eaꝝ in medicinis cōpoſitis: ⁊ ſūt. xix. tractat⁹. vij. noianẗ cathagenis. ⁊. x. nominanẗ medicine cōpoſite ſm mēbra patiētia: ⁊ duo tractatus in cōfectionibus. ⁊ fecit cauere Gal. in hac caſtigatione a gratulatione cū medicinis q̄bus eſtimanẗ ineſſe virtutes tales: ⁊ tales: ⁊ nō ſunt in eis illcimo poſſe eſt vt inſint eis virtutes ꝯtrarie ei qꝺ eſtimaẗ in eis: ⁊ iſta eſtimatio accidit aut propterea ꝙ credimus enūtiationi in eis: aut ꝑꝑ virtutes accñtales: que accident eis: ergo faciēt eſtimari diuerſuz ab eo quod ineſt eis eſſentialiter. Et vi Gal. vt non curet cū medicina: neq; detur cibus donec ꝓcedat ei cognitio cū experientia: cū videaẗ ei ꝙ recipiaẗ caſtigatio Hip. que eſt ita opʒ vt deẗ medicina ad hoc vt conferat. ſi aūt nō ꝯferat: tūc nō opʒ vt noceat. Gal. ſ॰o dicit ꝙ ꝯuenit tibi vt certificeris in medicina ꝙ non noceat aliquo modo: tūc inquiras poſt hanc certificationez vt ſit iuuatiua: ⁊ ꝑꝑ hoc non recipit ſermonem eoruz qui ꝑceſſerunt ipſum in medicinis donec probauit eas ⁊ ſcripſit illud qꝺ expertus eſt ex eis in lib. ſuo in eis: ⁊ applicauit ante illud canones quibus experiuntur: ⁊ fecit ſcire veritatē rei in vnaquaq; earū: ⁊ operatus eſt cū eis cum ſit

Inuētio ciborū ⁊ medicinarū facientiū ſanitatē duobus mo. ſit ⁊c.

Nota qꝺ dicit de vſu medicinarū ſm Gale.

poſſibile vt permittent̃ nola eaꝝ ⁊ ſumat̃ loco vnius earũ alia. ⁊ manifeſtũ eſt ꝙ ſufficit pfectus in arte medicine famoſus ex eis in regione ſua ⁊ premittit experiẽtiã eaꝝ. ⁊ experit̃ meliorẽ ⁊ meliorẽ ex eis. deinde facit curationẽ infirmoꝝ cũ eo ꝙ elegit: ⁊ ſi pſtat ei aliqs bolum: ex eis medicinã cuius expientia preceſſit etiã ipſe cũ experiẽtia ſua ſi nõ eſt ei excuſatio ex ipſa: deinde curat cũ ea: ⁊ non eſt neceſſitas ex ea niſi qñ eſtimat i ea: q̃ eſt medicĩa nobilis artis in ſuis cõparib⁹ ex medicinis in qbus ſunt virtutes ꝯſeruãtes virtutes mẽbroꝝ iterioꝝ ⁊ exterioꝝ ⁊ ſtringunt̃ ex eis: ſicut medicine ſimplice aromatice pcipue qb⁹ ex eis eſt virtus pura a virtutib⁹ malis fraudulẽtis: ſicut eſt virtus venenoꝝ: ⁊ que ex eis ſunt etiã velocioris valitudinis in opatione ſua ſunt magis vltime. LXXXIX.

Leoniceni ❡ Quecunqʒ vero vt ad eam que adhuc fit: ⁊ hac eadem via: atqʒ illa preterea: ex qua egritudinum cauſe inueniuntur.

Laurẽtia. ❡ In morbo vero qui preter ea conficit̃ ea ipſa docendi via vtendum eſt atqʒ etiam ea que morborum cauſe inueſtigentur.

Antiqua. ❡ Quecunqʒ vero cauſe ad eam que adhuc fit ipſa eadẽ cõſideratione vtendũ: ⁊ adhuc ſm quã inueniunt̃ egritudinũ cauſe.

Ex arabico ❡ Et vtimur in inuentione cauſarũ faciẽtiũ ſanitatẽ in corpore cui⁹ egritudo eſt in diſpoſitione que fit cũ via quã dixi: vel etiã via qua extrahuntur cauſe egritudinum.

❡ Inuentio cauſarũ facientiũ ſanitatẽ in corpe cuius egritudo eſt in diſpõne qua fit idiget duabus vijs. vna earuʒ eſt via qua curat̃ egritudo donec ſanat̃. cum hac eni via medicat̃ illõ qđ accidit de egritudine in corpe: ⁊ ſcđa eſt via cũ qua deſtruunt̃ cauſe efficientes egritudinẽ: ⁊ manifeſtũ eſt ꝙ neceſſaria eſt in hac via ſcia cauſarũ facientiũ egritudines donec caueant̃ ⁊ deſtruant̃ aut cũ medicina ſolutiua: aut cũ medicina pmutatiua: aut cuʒ exercitio ⁊ fricatione: aut cuʒ ieiunio: aut cũ flobotomia: aut ſignifices ex illa qđ neceſſariũ eſt tibi. XC.

Leoniceni ❡ Eſto eni ſi ita contigerit in humoribus putreſcentibus accẽdi febrẽ. Indicatio in hmõi eſt euacuatio: atqʒ alteratio: hec qdẽ que putredinẽ finiat manente adhuc ſuba. Euacuatio vero que totã ex corpe ſubſtãtiã educat.

Laurẽtia. ❡ Fingamus putridis humoribus accẽdi febrem: indicatio in his eſt alteratio euacuatioqʒ. Alteratio quidẽ ſedans putredinem manente cauſa. Euacuatio vero omnẽ de corpore educens ſubſtantiam.

Antiqua. ❡ Ferunt eni ſi ita cõtingat in humoribus putrefactis accendi febrẽ demõſtratio in talib⁹ eſt euacuatio: ⁊ alteratio. Alteratio qdeʒ eſt faciẽs ceſſare putredinẽ manẽte ſuba: euatio vero totã a corpore educẽs ſubſtantiam.

Ex arabico ❡ Et nos exemplificamus tibi exẽplũ in illo vt intelligas illud. Pone ꝙ vt humores putreſiant ⁊ generet̃ ex eis febris. dico ꝙ ꝙ ꝯuenit tibi vt ſignifices ex illo ꝙ neceſſe ẽ tibi vt facias alterationẽ ⁊ euacuatõeʒ. Alterationẽ qdeʒ vt facias qeſcere putrefactionẽ: ⁊ ſuba que fuit añ putrefactionẽ ſit remanẽs in corpore: euacuationẽ vero quãdo euacuas ſubaʒ que fuit ante putrefactionẽ totam.

❡ Humor qñ coarctat̃ ⁊ nõ reſpirat putreſcit: ⁊ qñ putreſcit inflãmat̃ in eo caliditas extranea ex qua gñat̃ feb. ⁊ feb. eſt mala diſcraſia ca. ⁊ ſic. iam ergo apparet per illud qđ diximꝰ ꝙ putredo eſt cauſa retinẽs feb. ⁊ ſi vis vt ipſa dicat̃ cauſa cõiuncta dic: nõ eni eſt dicta in illo: ⁊ qñ illud eſt ita: tunc indiges tribus intẽtionibus. quaꝝ duas dicit Gal. ⁊ tacet de tertia: ⁊ ꝓpter declarationẽ eius: ⁊ qm ſermo eius eſt in ꝯſeruatiõe ſanitatis. Duaꝝ aũt quas dixit vna eſt mutatio humoris donec qeſcat putrefactio: ⁊ iſta mutatio eſt dare illud qđ adiuuat nãm ſup digõnẽ: ⁊ vel medicinis digerẽtibus. Digeſtio eni non eſt aliquid plus q̃ vt dominet̃ natura vt vincat humorẽ maluʒ quicũqʒ ſit. Et altera ẽ euacuatio humoris putridi ⁊ extractio ei⁹ a corpore totaliter. Tertia aũt de qua tacuit Gal. eſt curatio feb. ipſius. nã inquãtũ eſt malitia cõplexionis ca. ⁊ ſic. indiget eo qđ ifrigidat ⁊ humectat: ⁊ plurimũ qđ infrigidat ⁊ humectat prohibet digeſtioneʒ ꝑter q̃ in materijs ca. ⁊ ſic. ſ. cholera citrina ſola. XCI.

Putredo eſt cã ꝯiũcta feb.

Digeſtio hu. quid ſit.

Qđ ifrigidat ⁊ humectat vt plurimũ phĩbet digõnem.

Leoniceni ❡ Sed dicta quidẽ alterationis ſpẽs ꝯcoctio exiſtit: quã vbi inuenerimus a quibuſnã cauſis fieri cõtingat: tunc vtiqʒ eoꝝ que hoc pacto ſalubria ſunt ſcientiam tenebimus.

Laurẽtia. ❡ Sed ṗdicta ſpẽs alterationis cõcoctio eſt: quã a nõnullis cauſis fieri cõuenit iueniẽtes in illis: an habeamus ita ſanoꝝ cognitionẽ.

Antiqua. ❡ Sed dicta quidẽ ſpecies alterationis digeſtio eſt quã a qbuſdã cauſis ꝯtingit facẽ ſciẽtes erimus in illis ſi habeamus iaʒ cognitionem ita cauſarum ſalubrium.

Ex arabico ❡ Et hec ſpẽs mutationis quã narraui eſt digeſtio. cũ ergo extrahimꝰ ⁊ ſcimus ex qb⁹ eſt poſẽ vt ſit digeſtio: adipiſcemur ſciaʒ cauſarum facientium ſanitatem hoc modo.

❡ Uult ꝙ qñ apud nos eſt ſcia cauſarũ digerentiũ vnũquẽqʒ hũoꝝ ꝓhibemus putrefactionẽ: ⁊ qñ ꝓhibemꝰ putrefactionẽ nõ gñat̃ ex ea feb. Cauſarũ aũt digerentiũ alie ſũt cib⁹ ⁊ pot⁹: alie ſũt medicĩe: alie ſũt exercitiũ. cibi qdẽ ⁊ pot⁹ qcũqʒ ſũt ex eis ex qb⁹ gñat̃ hũm⁹ laudabilis: ⁊ quãtitates eorũ eq̃les. medicine vero ſunt ſicut crocus ⁊ ſpica ⁊ cinnamomũ ⁊ piper albũ: ⁊ ʒinʒiber ⁊ macropip. Exercitiũ aũt eſt ſicut fricatio equalis ⁊ motus ⁊ balneatio: ⁊ ſermone abſoluto ſi humor eſt groſſus idiget eo qđ ſubtiliet eũ: ⁊ ſi eſt viſcoſus indiget eo qđ incidat euʒ: ⁊ ſi eſt calidus indiget eo qđ infrigidet eũ: ⁊ ſi eſt frigidus idiget eo qđ caleſaciat eũ. qđ eſt: q̃ a intẽtio in digeſtione eſt vt preparetur humor ita ꝙ poſſibile ſit vt natura vincat eum: ⁊ dominetur ſuper eum. XCII.

Cibi ⁊ potus ac medicine ⁊ exercitiũ ſunt digeſtiua humorum.

Que ſit intẽtio in digõne.

Leoniceni ❡ Euacuationes autẽ fiunt: ⁊ per ſanguinis emiſſionẽ: ⁊ clyſteris vſuʒ: ⁊ per vrine vias: atqʒ eam que per cuteʒ fit tranſpirationẽ: ac preterea per eaʒ que fit ad partes oppoſitas attractionẽ: atqʒ ad alias propinquas deriuationeʒ. Nam ⁊ ad hoc idem genus pertinet citare menſtrua: atqʒ ora venarum: que gre-

ci hemoꝛroidas appellant: aperire: ac per palatum: nareſq; expurgare.

Laurētia. ℂ Euacuatio efficit ſanguinis miſſione: clyſteri: vrina ⁊ ſpiratione per cutē. Atq; etiā auocando: deriuando ad aliū locum. Hoc genere continentur mouere menſtrua: aperire mariſcas: purgare ex naſo: palato.

Antiqua. ℂ Euacuationes ſūo p flōmiā clyſtere ⁊ per vrinas ⁊ per reſpirationes ſm cutem fiunt. Amplius ſūo per contrariaꝫ detractionē ⁊ deriuationem ad alia. huiuſmodi enim generis ſunt ⁊ mēſtrua mouere ⁊ hemoꝛroidas aperire: ⁊ per nares ⁊ per palatū purgare.

Ex arabico ℂ Euacuatio autem per flobothomiam venarum ⁊ per clyſtere ⁊ per vrinam ⁊ per reſolutionē ex cute: ⁊ per attractionē ad loca contraria: ⁊ per mutationem ad loca propinqua fit: ⁊ ingrediuntur in hoc genere prouocatio menſtruoꝛum ⁊ operatio oꝛificioꝛum venarum que ſunt in ano ⁊ vulua: ⁊ mūdificatio per nares ⁊ palatum.

ℂ Poſtq̄ꝫ narrauit cās digōnis: incipit narrare cās euōnis multitudinis hūoꝛis. chimus enī non putrefit donec ꝓhibet̄ eius expiratio: ⁊ nō ꝓhibet̄ eius expiratio donec multiplicat̄. ⁊ nō tolerat eū virtus ⁊ ceſſat a regimine eiꝰ: ⁊ qñ ceſſat ab eiꝰ regimine putrefit. ⁊ curatio gdē multitudinis eſt p euonē. gcūq; ergo ex chimis eſt cū quo addunt̄ ipſi oēs donec implent̄ vene ⁊ vaſa: tūc curatio eiꝰ eſt p flobothomiā. qḋ ſi nō eſt poſſe pp etatē ⁊ horā pñtē: tūc p vētoſas. ⁊ q̄ꝫto ſunt vētoſe ꝓpinquioꝛes calcaneis eſt magis vtile. ⁊ gcūq; eoꝛum eſt g ſolus addit̄ tñ: opꝫ vt euacuet̄ p medicinā q̄ appꝛopriat̄ ei attractione eius ⁊ clyſteri: aut attrahamꝰ ipm p ꝓuocationē vrine: aut p reſolutionē ex cute: aut p attractionē eiꝰ ad loca ꝯtraria. ⁊ reſiduū ſermonis eiꝰ eſt manifeſtū ⁊ apparens: in eo etiā eſt vſus medicinarū reſolutiuarū. nos enī qñ euacuamꝰ chimū qḋ remanet ex eo expirat: ⁊ qñ virtus tolerat illud qḋ remanet ex chimo ⁊ incipit regere ipm. q ſi ſic incipit añ illud totū: tūc Hip. docet eē cauēdū ab euone hūoꝛis añ digōnē niſi hūoꝛ ſit furioſus. ℂ Et Gal. declarat q illud eſt pp duos modos. quoꝛū vnus eſt debilitas virtutis ⁊ ceſſatio eiꝰ a regimine. cū ergo bibit̄ in hac diſpōne medicina ſolutiua: nō ſecurat̄ nocumētū eius. Et ſcdus eſt qñ plures medicine ſolutiue ſunt ca. ⁊ ſic. q̄re addūt ⁊ inflāmāt caliditatē fe. ⁊ nō accidit illud qñ digerit̄ humoꝛ. nā enī pōt ſupra ipſū: ⁊ regit medicinā ſolutiuā: ⁊ exibit hūoꝛē malū totū. ℂ Qñ ergo cogeris euacuare chimū in pnꝰ egritudinis vt alleuiet̄ reſiduū eiꝰ ſup nām: ⁊ fiat eius facilis digō: tūc ꝯuenit tibi vt vtaris ex medicinis ea cuius eſt virtꝰ in ꝯmutatione cōplōnis male ⁊ lenificatione nāe: ⁊ minuat̄ p illud ex mā egritudinis: ⁊ pp illud minuit̄ ex hūoꝛe p flobothomiā venarū ⁊ p clyſtere leue qḋ extrahit ſupfluos hūoꝛes: ⁊ p ꝓuocationē vrine: ⁊ p reſolutionē ex cute cū fricatione ⁊ medicinis reſolutiuis. ℂ Et qñ vides hūoꝛē nocētē declinē ad mēbꝛū nobile: trahe ipm ab eo aut ꝯmuta ipm ab ipſo ad aliud: ⁊ ſm hūc modū fac de vnoquoq; eoꝛū mēbꝛoꝝ q̄ numerauit Gal. verū tñ nō ꝯuenit tibi vt euacues cū attractiōe forti niſi in flōmia ſola: ipſa enī euacuat euōne forti ex venis. Et manifeſtū eſt q vſus flōmie eſt neceſſariꝰ qñ cā egritudinis eſt intra vaſa. ſ. vt ſit diſpō in coꝛpe q̄ nolat̄ repletio: ⁊ etas virtuſq; ⁊ hoꝛe adiuuāt. Et Hipp. gdē iā dedit ſignū certū euōnis: ⁊ eſt vt inueniat infirmꝰ ei leuitatē. aut ſit tolerās eā cū facilitate. ⁊ iterū euō p mūdificationē nariū fit: aut p emūctionē ⁊ p ſternutationē. ⁊ p palatū fit p ſcreatū ⁊ p gargariſmū ⁊ p collutionē oris. cū g̃ digerit̄ hūoꝛ euacua eū medicinis foꝛtibꝰ. XCIII.

Hemoꝛ ſoꝛti- mur vbi non pōt fieri flobo- thomia.

In febribꝰ cauēdum eſt ab euacuatione añ digeſtionem.

Qñ cogeris euacuare añ digō- nē: quibus vtēdū eſt pharmacis

Diuertēdus ē hūoꝛ a mem- bꝛis nobilibꝰ.

Flōmia ē euō foꝛtis ⁊ qñ vſ fieri.

Leoniceni ℂ Cum igitur ⁊ hic materias inuenerimus: quibus in qualitate: ⁊ quantitate: ⁊ modo vſus: adhibitis: euacuatio fit.

Laurētia. ℂ Inuenientes materias quibus qualitate ⁊ quantitate ⁊ mōvſus adhibitis euō efficiat̄.

Antiqua. ℂ Scientes igitur ⁊ hic materias ⁊ virtutes quibus in tempoꝛe ⁊ qualitate ⁊ quātitate ⁊ modo vſus oblatis euacuatio fit.

Ex arabico ℂ Et quando nos extrahimus in capitulo ēt ſpecies quibus fit euacuatio: deinde vtimur eis in hoꝛa qua conuenit: ⁊ cum q̄ꝫtitate que neceſſaria eſt: ⁊ via eiꝰ vſus ad rectitudinē: iā tūc extrahemus cās ſanitatis ī hoc caplo.

ℂ Et docuit nos in hoc ſermone Gal. q ſunt necie in euōne hu. mali. iiij. ꝯditiōes. Una earū eſt ſpēs medicinarū gbus hūoꝛ euacuat̄. opꝫ enī vt eligat̄ ex eis illud qḋ ꝯuenit ei. Et ſcda eſt hoꝛa in qua opꝫ vt dent̄ medicine aut in qua euacuat̄ coꝛpꝰ: ſicut vt euacuet̄ in hoꝛis tpis paroxiſmoꝛū cū rebꝰ leuibꝰ: aut poſt digōnē cū medicinis foꝛtibus. Et tertia eſt q̄ꝫtitas quā opꝫ euacuare poſt digōnem ex hūoꝛe. Et q̄rta eſt pars vſus euōnis. hec enī pꝫ fit diuerſa: qñ ſi hūoꝛ eſt decliuis ad vētrē: tūc ꝯuenit eis euō p vomitū: ⁊ ſi eſt decliuis ad inteſtina: tūc opꝫ vt eiꝰ euō fiat aut p clyſtere aut p illud qḋ facit fluxibilē egōnem ⁊ emittit ipſam: ⁊ ſi eſt decliuis ad ptes epatis aut renū: tūc opꝫ vt fiat eiꝰ euō p ꝓuocationē vrine: ⁊ ſi eſt decliuis ad cutē: tūc p reſolutionē. ⁊ ſi eſt decliuis ad pectus tūc p illḋ qḋ fac facile ſputū. ⁊ ſi eſt decliuꝰ ad caput: tūc p nares ⁊ palatū. ⁊ ſi eſt in venis: tūc p flōmiā: ⁊ ſm hāc ſilitudinē in vnoquoq;: cūq; ergo complcueris has. iiij. ꝯditiones iā extraxiſti cās ſanitatis in caplo euōnis: ⁊ qñ tu facis cōpar cū eis illḋ qḋ mutat putredinē ⁊ adiuuat ſup digōnē complees cauſas gbus pꝛohibetur fieri fe. ſequens putredinem humoꝛis. XCIIII.

Humoꝛ con ditiões neceſ- ſarie i euōne mali hūoꝛis.

Per quas re giōes fiat eua cuatio ſcd'm declinatio nē mā ad eas.

Leoniceni ℂ In ipſa artis parte ſalubꝛia inueniunt̄: atq; eoꝛum omnium inuentio traditur in eo volumine: quod de arte curatiua inſcribitur. Eadē rōne in alijs tribus intemperaturis.

L aurētia. ℂ In hac artis parte ſanas inueniēmꝰ: ac de modo inueniendi tales cauſas libꝛo de curādi via ⁊ ratione dictum iam eſt. Simili modo ⁊ per alias tres intemperies.

Antiqua. ℂ Secundū hanc parteꝫ artis inuenimus ſalubꝛia: ⁊ ſcripta eſt omniū inuentio in terapentico negocio: ſm eundum ſūo modum ⁊ in alijs tribus diſcraſijs.

Ex arabico ℂ Et iam locuti ſumus inuentionem cauſarum omniuꝫ in libꝛo de ingenio ſanitatis: ⁊ ſm hanc ſimilitudinem inueniuntur cauſe ſanitatis in tribꝰ alijs ſpēbus in cōplōne mala.

¶ Significat ꝙ deſtruit̃ vnaqueq; ſpecierũ malitiei cõplexionis triũ. quarũ vna eſt cõplexio frigida. ⁊ ſcḋa cõplexio humida. ⁊ tertia cõplexio ſicca per deſtructionez cauſarũ facientiũ eas ſicut cũ deſtruit̃ malitia cõplexionis calide: ⁊ eſt febris putrida per deſtructionẽ cauſe eiꝰ: ⁊ eſt putredo. XCV.

Leoniceni. ¶ Si vnũ cõmune preceptũ obſeruabimus: vt vnãquãq; prius que efficit cauſam reſcindamus: deinde ita ad illam que ab eadẽ cauſa facta eſt: egritudinẽ accedamus: cauſaruz ſalubrium inuentionem faciemus.

Laurētia. ¶ Eteni vnũ cõmuneq; habẽdo p̃ceptũ vnãquãq; cauſam efficientẽ excidere: tũ autẽ ire ad egritudinẽ: que cõfecta eſt: cauſarũ ſanaꝝ inuentionem adipiſcemur.

Antiqua. ¶ Vnũ cõmune habẽtes preceptũ efficientẽ vnãquãq; earũ cauſaꝝ abſcindere prius: deinde ſic venire ad eã que facta eſt ab illa egritudinẽ: ſalubriũ cauſarũ inuentionẽ facturos.

Ex arabico. ¶ Et intendimus in eis inuentionẽ vnã cõem ⁊ eſt vt auferamꝰ in primis cãm egrã: deinde pueniãmꝰ ad egritudinez que facta eſt ab ca.

Canō cõis in omnibꝫ egritudine. ¶ Canon in omni egritudine eſt iſte. ⁊ eſt: ſi eſt cauſa eius remanens intendit̃ in primis ad auferendã cauſaz eius. deinde intendimus ad illud qḋ impſſit illa cauſa ex egritudine ⁊ auferꝫ: ⁊ ſi nõ eſt cauſa eius remanẽs in corpore intendimus ad ipſam egritudinẽ ⁊ auferimus ipſaz. ⁊ h quidem non eſt proprie niſi in egritudinibus que ſunt primitiue tm̃. XCVI.

Leoniceni. ¶ Scḋm vo cõpoſitas itẽperaturas: ex ſimplicibꝰ cõpõ cõmõſtrabit ſalubria p̃cepta: cũ hic quoq; ſtuduerimꝰ ꝓ magnitudie itẽperature eidẽ ↄuenie̾s inuenire remedium.

Laurētia. ¶ Itidẽ per itẽperies cõpoſitas ſimpliciũ cõpoſitio p̃cepta ſanitatis indicabit: ſi ſtuduerimus: vt magnitudini itemperiei qḋ proportione reſpondeat cauſa ſana peruestigetur.

Antiqua. ¶ Scḋʒ vo cõpoſitas diſcraſias ex ſimplicibus cõpoſitio oſtendit̃ ſalubria p̃cepta ⁊ hic habẽtibꝰ nobis medicamẽ ꝓportionale magnitudini diſcraſie ad illã cõueniens inuenire.

Ex arabico. ¶ Cõplexionis autẽ cõpoſite male cõpoſitio eſt ex rebus ſimplicibus: ⁊ ſignificat tibi cauſas facientes ſanitatẽ vt ſit intentio ad quã intendit̃ in hoc caplõ: ⁊ vt ponas quãtitatẽ rei cum qua intenditur ſanitas cuʒ quãtitate cõplexionis male quã curas cum ea.

¶ Complexio mala ſimplex vna eſt ex quattuor qualitatibus primis ca. fri. ſic. ⁊ hu. ⁊ cõplexio mala cõpoſita eſt vna ex quattuor ca. ⁊ ſic. ca. ⁊ hu. fri. ⁊ ſic. fri. ⁊ hu. Cũ ergo accidit aliqua egritudinũ malitie cõplexionis conſidera malitiã egritudinis. ſi ergo eſt ſimplex ⁊ eſt in diſpoſitione vt ſiat circa eam poſt detractionẽ cauſe facientis eam ſm ꝙ intellexiſti ab eo: ⁊ ſi iã facta eſt ⁊ deſtructa eſt cauſa eius: cura eam per cõtrariũ ipſius. Et ſi eſt compoſita ſignificant tibi res ex quibus eſt cõpoſita illud qḋ facias in ea aut deſtructionẽ cauſe facientis eam quãdo preſens eſt: aut reſiſtentiã egritudinis ipſius cũ eo qḋ eſt ei ↄ̃trariũ. ca. ergo ⁊ ſic. curat̃ per fri. ⁊ hu. ⁊ ſm hanc ſilitudinez eſt in reliqs eaꝝ ⁊ ponat̃ quãtitas ↄ̃trarij eiꝰ eq̃lis quãtitati eiꝰ. Et Gal. determinat illḋ cũ exemplo ⁊ dicit. XCVII.

Leoniceni. ¶ Veluti ſi ita contigerit ꝙ in decẽ quidẽ numeris ad caliditatẽ maiorẽ ea que nature cõueniat: decidat corpus: ſeptẽ vo ad ſiccitatez maiorẽ: tũc ſalubrẽ cauſam in huiuſcemodi affectibus eſſe oportebit: decẽ quidẽ numeris frigidiorẽ: ſeptẽ vo humidiorem.

Laurētia. ¶ Verbi grã ſi qs decẽ numeris receſſit a naturali in diſpoſitionẽ calidiorẽ: ſeptẽ i ſicciorem: cauſa ſana per talez diſpoſitionẽ decem numeris recedat in habituz frigidiorem: ſeptem in humidiorem oportet.

Antiqua. ¶ Velut ſi ita accidat: ſi decẽ quidẽ numeris ſm calidius excedit aliqd ab eo qḋ ſm nãm: ſeptẽ vo ſm ſiccius eſſe opꝫ ⁊ ſalubrez cãm in talibus diſpõnibus: frigidiorẽ quidẽ decẽ numeris: ſeptem vo humidiorem.

Ex arabico. ¶ Et exẽplũ illius eſt vt ponas ꝙ mẽbrũ aliqḋ mutat̃ a cõplexione ſua nãli: ⁊ ḋclinat ad calitatẽ decẽ gradibꝰ ⁊ ad ſiccitatẽ ſeptẽ. opꝫ g̃ vt ſint in cã ſanãte h mẽbrũ ex frigore decẽ gradus: ⁊ in ea ex humiditate ſeptẽ gradus:

¶ Querit̃ hic quare dicit Galenꝰ decẽ gradus ⁊ ſeptẽ gradus: cũ gradus oẽs ſint quattuor ſm ꝙ ipſe ponit in libro de ſimplicibus medicinis. huic vo qõni due ſunt reſponſiones. vna earũ eſt: q2 exẽplũ huius nõ eſt verũ. ⁊ altera eſt: q2 vnuſquiſq; quattuor graduũ diuidit̃ in tres mãſiones. ſ. primã ſecũdã ⁊ tertiã. ſiunt g̃ quattuor gradus duodecim manſiones. Galenus ergo enumerat decẽ gradus volens primã i manſionẽ quarti: ⁊ ſeptẽ volens primam manſionẽ gradus tertij. XCVIII.

Vnuſquiſq; gradus diuiditur in tres manſiones. i vel melius ſecundaz.

Leoniceni. ¶ Si igit̃ ipſi particule patienti admoueatur tale remediũ: tãto erit frigidius: atq; humidius: quantũ exigit partis affecte indicatio.

Laurētia. ¶ Si igitur tale medicamentum affecte parti adhibeatur tanto frigidius ac humidius erit quantum indicatio precipit.

Antiqua. ¶ Si igit̃ ipſi parti patiẽti adducas hmõi medicamentũ intãtũ frigidius ſit ⁊ humidius: inquãtũ ptis patiẽtis manifeſtatio preceſſit.

Ex arabico. ¶ Et ſi medicina occurrit ipſi mẽbro in quo eſt egritudo: tũc opꝫ vt ſit cum ea ex frigore ⁊ humiditate per quantitatem cauſe quaʒ ſignificat ipſa egritudo.

¶ Hec egritudo in hoc ſermone eſt malitia cõplexionis calide ⁊ ſicce. XCIX.

Leoniceni. ¶ Qr ſi particula affecta in penitioribus locis ſita ſit: machinari oportet iſuper tale inuenire ſalubre remedium: cuius vis nequaq̃ in itinere antea ſoluatur.

Laurētia. ¶ Ac vbi ps affecta poſita fuerit in ꝓfundo:

moliri opʒ tale efficere medicamentum quo minus in itinere prius exoluatur.

Antiqua. ¶ In profundo ꝟo poſita que patitur parte conſiderare oportet huiuſmodi efficere ſalubre vt non contingat exolui in via.

Ex arabico ¶ Et ſi membrum in quo eſt egritudo eſt lōginquū ſubmerſum in profundo tunc oportet vt ingenietur in hoc vt ſit cū cauſa ipſum ſanante ſuperfluitas virtutis alicuius cū qua fiat ſecuritas ne debilitet virtus eius in via anteq̄ perueniat ad mēbrū in quo eſt egritudo.

¶ Uult vt cōſideres quante longitudinis ſit membrum infirmū: et eſtima ſcḋm q̄titatem que neceſſaria eſt vt addat in virtute eius medicine donec perueniat ad membrū et remaneat in ea virtus equalis virtuti egritudinis. qḋ ē qz virtus medicine minuit et debilitat in via: et pp illud neceſſe eſt vt addatur in virtute eius per q̄titatem ei9 qḋ minuit ex ea in via. C.

Leoniceni ¶ Si itaqʒ calidius eſſe oportuerit eo qḋ eſt moderatū: non ſolum tantam habeat caliditatem: quantam exigit morbus: ſed vltra eandem menſuram tantum adijciatur: quantuʒ ex ſitu (vt pertingere poſſit ad locuʒ patientem) ſit neceſſarium.

Laurētia. ¶ Si igitur opus ſit medicamento calidiore moderato: non ſolum tanto ſit calidius q̄to indiget paſſio: ſed ex ſuperabundanti adijciatur id qḋ pp poſitionē fuerit neceſſarium.

Antiqua. ¶ Si igitur calidius eſſe oportet moderato non in tanto ſit ſolum calidius q̄to indiget paſſio ſed ſuper modum apponatur propter poſitionem neceſſario adueniens.

Ex arabico ¶ Et ſimiliter ſi membrum eſt longinquum et indiget vt ſit cauſa ſanans ipſum calidior equali: tunc non oportet vt caliditas eius ſit cū q̄titate qua indiget egritudo tm̄: ſed opʒ vt addatur virtute eius ſcḋm illud qḋ neceſſarium eſt ex additione in ea propter locuʒ lōgitudinis loci membri.

¶ Egritudo in hoc ſermōe eſt egritudo frigida: et ponam9 q eſt in renibus et q eſt frigida in gradu ſecūdo: et peruenit medicina que bibitur ad renes poſtq̄ tranſit per os deinde per iſophagū: poſtea per ventrem: deinde per inteſtinū ieiunū et per vias epatis que nominant meſaraice: et per epar et venā cōcauā. nā qz caliditas eius minuit in hac via duobus gradibus: opʒ vt ſit caliditas eius intēſa per quatuor gradus. CI.

Leoniceni ¶ Si ꝟo frigidius: non ſimpliciter tātū frigiditateʒ oportet augere: ſed et materia quoqʒ prius eſt animaduertenda. Si eni craſſa ſit: non admodum poterit ad profunda penetrare: at potius contrarium preſtabit effectum: ſpiſſando ſuperficiem: atqʒ denſando. At ſi tenuioribus partibus cōſtet: poterit ſane plurimum ſubire profundum.

¶ Si frigidior nō ſimpliciter: tanto frigidi9 efficere oportet: ſed etiam materiaʒ conſiderare neceſſe eſt. Si enim craſſior fuerit: nequaq̄ pfunde admodū penetrabit: ſed ecōtrario efficiet cōdenſando cutem. Si ꝟo tenuior fuerit fieri poterit vt profunde ad modum ſe inſinuet. Laurētia.

¶ Si ꝟo frigidius ſit: non ſimpliciter oportet tanto facere illud frigidius: ſed materiam medicaminis conſiderare prius. Si eni pacrhimeres eſt: non perueniet vſqʒ ad pfundum multū. contrariū ꝟo operatur aliquando ſpiſſam ſuperficiē. Si ꝟo leptomeres ſit poſſe eſt peruenire vſqʒ ad plurimū pfundū. Antiqua.

¶ Et ſi indiget membrum vt ſit cauſa ſanans ipſum frigidior equali: tunc non oportet vt intendatur ad hoc vt ſit frigidior per illā q̄titatem tm̄: ſed opʒ vt cōſideretur in primis in ſubſtantiā eius. Naʒ ſi eſt groſſa: nō eſt poſſibile vt ſubmergatur in profundo vſqʒ ad ſpatium multū: verūtamē et multotiens efficit contrariū illius per hoc qḋ conſtringit ſuperficiem corporis. ſi aūt eſt ſubtilis: tūc poſſibile eſt vt ſubmergatur et perueniat ad pfundum vſqʒ ad ſpatiū longinquum. Ex arabico

¶ poſtq̄ docuit q in medicinis ca. opʒ vt addat ex caliditate p quātitatē que peruenit ad mēbrū et remaneat in ea qḋ ſit equale frigiditati eius: et quare in medicinis frigidis nō eſt poſſe illud: ideo tunc dedit in medicinis frigidis hūc canonē: et eſt vt cōſideres in ſuba earū. ſubſtantia enim groſſa nō penetrat: et nō ſubmergit: ſed multotiens inſpiſſat mēbrū in primis cui occurrit et coarctat caliditatē intus. q̄re duplat in egritudine: et addit in q̄titate eius. fit ergo plus q̄ fuit mā egritudis cā. ſubſtātia ꝟo ſubtilis poſſe eſt q ſubmergat et perueniat ad pfundū vſqʒ ad ſpatiū longinquū. cuius exēplū eſt vt ſit in epate egritudo et ex malitia cōplonis ca. in ſcḋo gradu: et opʒ vt emplaſtret epar emplaſtro infrigidāte. q ſi ſuba medicine cuꝫ qua ſit emplaſtrū fuerit groſſa inſpiſſat cutē: et coarctat caliditatē intus: quare inflāmat cū hoc emplaſtro. Si aūt ſuba medicine eſt ſubtilis: poſſe eſt vt ſubmergat et penetret in lacertis vſquequo perueniat virtus ei9 ad epar et reſiſtat egritudini eius. et opʒ vt addas in frigore ei9: et ſubtilitate tm̄ q nō debilitet virtus eius in via. CII. In alio ſit ergo poſt q tale medicina cā egritudinis.

¶ Idem in humectantibus: atqʒ exiccātibus accidit: in quibus craſſitudo: atqʒ ſubtilitas partium ſubſtantie eſt inſpicienda. Leoniceni

¶ Itidem in humefacientibus et exiccātib9 craſſior ac tenuior ſubſtātia ſumenda eſt. Laurētia.

¶ Ita ꝟo et in humectantibus et deſiccantibus pacrhimeres et leptomeres ſubſtantie conſiderande ſunt. Antiqua.

¶ Et ſcḋm hāc ſimilitudinem opʒ vt conſideres in rebus humectātibus et deſiccātib9 in groſſitudine ſubſtātie earū et ſubtilitate ei9. Ex arabico

¶ per hoc exēplū intelligis Gal. canonē medicinarū calo

facientiū: ⁊ canonē medicinarū infrigidātiū: ſed cōſidera que earū eſt poſſibilis vt ſubmergat ⁊ penetret. ⁊ eligat eā ſup ipſam: ⁊ que nō ſubmergit ⁊ non penetret: ⁊ menſura vnāquāqꝫ earū. ſꝫ q̄ pueniat ad mēbrū infirmū: ⁊ cū ea ſit virtus reſiſtens egritudini. ⁊ in hac mēſuratione eſt neceſſariū vt experiaris medicinas. ⁊ ſcias p rōnē ⁊ experimētū q̄titates virtutū earū: ⁊ quātitates groſſitudinis ſubſtantiarum earū ⁊ ſubtilitatem earum. CIII.

Leoniceni ¶ A ſitu quidem loci: vt nuper diximus inuenit indicatio ſalubre remedium.

Laurētia. ¶ Ac ab effecte partis poſitione indicatio ſanam veſtigat cauſam: quemadmodum hoc loco diffinitum iam eſt.

Antiqua ¶ Expoſitione quidē patiētis loci manifeſtatio inuenitur ſalubre vt dictum eſt nunc.

Ex arabico ¶ Et ſm hanc ſimilitudinē ſignificat ex loco membri cauſa attrahens ſanitatem.

¶ Uult q̄ locus mēbri ſignificet tibi quātitatē medicine: cū qua occurrat egritudini eius aut ſm ſemitā medicine que bibit: aut ſm ſemitam caputpurgij: aut clyſteris: aut ſyringe. CIIII.

Leoniceni ¶ A formatione aūt ⁊ ſitu ſimul quādo effluxus ſenſibiles: atqꝫ ad alium locū foraminibus patentes habuerint: aut his oīno caruerint. Quos eni effluxus ad pñcipales deferri partes cognouerim⁹: auertemus: atqꝫ ad illas impellemus que nullū hñt principatū.

Laurētia. ¶ A figmento vo ac poſitione quoties emiſſacula ſenſibilia habeat paruia tendētia alioſum: aut quoties nihil eiuſmodi hēat. Emiſſacula igit deferētia in membra pñcipua auocabimus: ac in nō pñcipua mēbra irritabim⁹.

Antiqua. ¶ Ex plaſmatione vo ⁊ poſitione qn̄ fluxus ſenſibiles habet cōſuetos ad aliud membrū aut nullū habet. nāqꝫ ad principalia qui feruntur fluxus aduertemus: prouocabimus vo eos ad non principalia.

Ex arabico ¶ Ex forma autē ⁊ cōmunitate eius ad illud qd ſequit ipſum: tunc aut eſt ei meatus ſenſibilis apertus ad mēbra alia: aut nō eſt meat⁹ ei. q̄d eſt: qa ſi mēbro eſt meatus in quo currunt ſupfluitates eius ad mēbra que ſunt nobiliora eo: phibemus illas ſupfluitates currere ad illa mēbra: ⁊ qn̄ in membro ſūt meatus in quibus currunt eius ſuperfluitates ad mēbra que ſunt viliora eo: ſtimulamus illas ſuperfluitates vt currant ad illa membra.

¶ Iſte canon eſt ſumptus in medicatione ex forma membroꝝ ⁊ cōitate eoꝝ: cuius partē exponit Gal. ⁊ dimiſit partē eius. illō aūt qd de eo explanat eſt: q̄ ſi mēbro eſt meatus apertus ad quedā mēbra cōicantia: cōſideremus tūc ſi mēbrū ad qd eſt os apertū ſit nobilius: ⁊ tunc phibemus ſupfluitates currere ad ipſum: ſi eſt vilius ſtimulamus eas vt currāt ad ipſū. Qd aūt dimiſit explanādū eſt: q̄ ſi eſt meatus ei apertus in quo peruenit medicina ad ipſū: ingeniamus in hoc vt perueniat medicina in illo meatu ad mēbrū: ſicut facimus in cerebro cū caputpurgio: ⁊ in ventre cum clyſteri. CV.

¶ Illud vo manifeſtū: q̄ eaꝝ q̄ intēperaturā efficiūt cauſarū: curatio fit per eūationē: nā ipſe intemperature ſola alteratione ſanant. Leoniceni

¶ Cōſtatqꝫ vt ſanatio efficientiū intēperiem caꝝ: per eūationē exiſtat. Ipſarū eni intēperierū tm̄modo alteratio ſanatio eſt. Laurētia.

¶ Manifeſtū vo q̄ facientiū cauſarū diſcraſiam per euacuationē ſanatio eſt: ipſarū aūt diſcraſiarū alteratio ſanatio eſt. Antiqua.

¶ Et manifeſtū eſt q̄ medicatio per euacuationē nō eſt niſi cauſarū facientium complexionē malā: ipſa vo complexio mala nō medicatur niſi per mutationem. Ex arabico

¶ Hec eſt cōcluſio eius qd preceſſit in curatione malitie cōplōnis. malitia aūt cōplexionis qñqꝫ eſt cum materia que eſt cauſa eius ⁊ intendimus ad eūationē illi⁹ materie faciētis cōplexionē malā: ⁊ qñqꝫ eſt malitia cōplōnis ſine mā: ⁊ intendimus ad hoc vt permutemus eā cū eo qd eſt ei cōtrariū tm̄. hoc eſt vltimū qd dedit ex canonib⁹ in curatione vnius gñis egritudinū: ⁊ eſt genus nominatū malitia complexionis. CVI.

¶ Continuitatis aūt ſolutionis: curatio intentionē quidē hꝫ vnionē: que in partibus qdē inſtrumētarijs impoſſibilis eſt: in ſimilarib⁹ vo non ſemper poſſibilis. At qñqꝫ ſicuti in carnoſis ſanitas conglutinatione perficitur. Leoniceni Cap. 90.

¶ Ceterū vbi ſoluatur cōtinuitas ſanationis intentio vnio eſt: que nūquā in partibus officialibus impoſſibilis eſt. In ſimilaribus vo non ſemper poſſibilis eſt. Sed in quibuſdā vt in carnoſis agglutinatio ſanatio eſt. Laurētia.

¶ Soluta vo cōtinuitate curationis quidem intentio vnitio eſt: in organicis quidē ptibus impoſſibilis eſt; in homiomeris vo nō oīno impoſſibilis: ſed in quibuſdā poſſibilis: vt in carnoſis ⁊ conglutinatio eſt ſanatio. Antiqua.

¶ Continuitas aūt qn̄ diſrumpit: tunc inuentio in medicatione eius eſt continuitas: ⁊ nō eſt poſſibile vt ſit illud in mēbris officialib⁹: in membris vo ſimiliū partiū nō eſt impoſſibile ſemp hoc: ſed poſſibile eſt in quibuſdā eoꝝ: cuius exemplū eſt: qa in mēbris carnoſis ſanatio huius egritudinis eſt cōglutinatio. Ex arabico

¶ Nō eſt poſſibile vt ↄtinuet illud qd diſrumpit ex mēbris officialibus niſi qn̄ ipſa ſunt cōpoſita ex mēbris ſimiliū partiū. diſrumpunt ergo mēbra in eis diuerſarum ſubſtantiarū: quoꝝ vnūqdqꝫ indiget medicinis que ſunt alie a medicinis quibus indiget aliud: ⁊ multa iſtorū mēbroꝝ ſimiliū partiū impoſſibile eſt ſolidari: ⁊ ſunt illa quoꝝ gñatio eſt ex ſpermate ſicut os ⁊ neruus: ⁊ veꝝ poſſibile eſt vt cōtinuent per rē aliquā que ↄtinuat quaſdā ptes eoꝝ cū quibuſdā ſicut eſt aldebuduch. i. porus: mēbra aūt carnoſa poſſibile eſt vt cōtinuent: quoniam gñatio eoꝝ eſt ex ſanguine: ⁊ ſanguinis intentio eſt remanens in corpore.

¶ Et expurgit

Propter qd ramí in plantis abſciſſi regñant: ⁊ ſic cauda in quibuſdã aialib⁹

¶ Et exurgit hec queſtio que eſt: quare ſit q̈ multe ex plantis quãdo ſit q̈ ex eis abſcinduntur rami naſcantur loco eius alij rami: ⁊ in multis ex animalibus quãdo abſcinditur ex eis mẽbrum aliud naſcitur loco eius ſicut cauda ſerpentum ⁊ ſtellionis. in homine ḃo ⁊ quod perfectum eſt ex animalibus non eſt poſſibile illud. ¶ Perſcrutatio autem de hac queſtione eſt phyſica: ⁊ nõ eſt lucrum de ea medicis in perſcrutatione nec in aliquo curationis infirmorum: nec in aliqua re conſeruationis ſanorum: ⁊ nos abbreuiamus reſponſionẽ de ea vt nõ deſideret aliquis ſciam illius. Dico ergo q̈ plante quidẽ materia ſunt elũta precipue terra ⁊ aqua: ⁊ eſt ei iuncta ⁊ radices eius ex ea ſemper trahunt nutrimentum. Et autem in animalibus naſcũtur membra illud eſt ꝓpter duas res: vna earum eſt q̈ illa membra ſunt ſuperflua quibus natura fecit ea bona ſicut cauda. ⁊ hec ſuperfluitas eſt ex ſuperfluitate nutrimenti eorum ⁊ non eſt ex materia membrorum eius radicalium ſm ſimilitudinẽ eius ſm q̈ currit diſpoſitio in pennis ⁊ pilis ⁊ cornibus ⁊ vngulis: quoniam earum generatio eſt ſm viam accidentis ſicut dicit Galenus in libro ſuo. ⁊ quedam eorum generant̃ ex ſuperfluitatibus que aggregantur in corporibus ſuis ⁊ igniuntur: ⁊ creſcit in eis caliditas temperata exiens a caliditate corporis ⁊ generat ex eis natura membra loco membrorum que ceciderunt: ſicut accidit vt naſcantur dentes ſenibus qui ſunt in fine ⁊ denigrantur pili eorum. Ex membris aũt hominum ⁊ animaliũ completorum ſunt quorũ generatio eſt ex ſpermate: ⁊ quãdo iſta diſrumpuntur non eſt poſſibilis eorum reductio ꝓpter inuentionem materie poſt ſiccitatẽ eorum: ꝓpterea q̈ ſperma ex quo generata ſunt finitũ eſt totũ in eis ⁊ remanſit ex eo aliquid: ⁊ ex eis ſunt quorum generatio eſt ex ſanguine. quãdo ergo iſta diſrumpunt̃ poſſibilis eſt earum reductio ꝓpter inuentionem materie ex qua generant̃. Reditus aũt dentium infantiũ in natiuitate poſt caſum eorum eſt: quia materia ex qua generantur dentes primi eſt ſuperflua debilis. generant̃ ergo ex ea in primis dentes debiles. Cum ergo confortatur natura vilipendit eos ⁊ proijcit eos: ⁊ facit naſci illos qui ſunt meliores eis. CVII.

Mẽbra aialiũ perfectorum abſciſſa nõ regenerant.

Quare dẽtes infantiũ poſt eorum caſum regenerantur.

Leoniceni ¶ Nihil ḃo differt: neqꝫ ſi coalitum appellaueris.

Laurẽtia. ¶ Nec intereſt vbi licebat appellare coalitũ.

Antiqua. ¶ Non differt ḃo ſi cõſolidationẽ nomines.

Ex arabico ¶ Et non eſt differentia inter hoc vt dicam cõglutinationẽ aut cõſolidationem.

¶ Scilicet illa duo noĩa ſynonyma ſignificãtia ꝯtinuationem eius quod diſruptum eſt. CVIII.

Leoniceni ¶ Ipſam ḃo antecedit quãdo vulnus maius extiterit partium applicatio diſtantium: que ex formationis genere exiſtit.

Laurẽtia. ¶ At qui ipſam antecedit: quoties vulnus grãde extiterit: adductio diſſidentium partium que ſub ipſo figmenti genere cõtinuetur.

Antiqua. ¶ Precedit aũt eam quãdo maius fuerit vulnus adductio diſtantium partium ex genere plaſmationis exiſtens.

Ex arabico ¶ Ante conſolidationẽ partiũ quãdo vulnus eſt magnũ eſt aggregatio partium que diſrupte ſunt: ⁊ illud eſt ex gñe equationis forme.

¶ Scilicet anteq̃ cõſolidet̃ mẽbrũ ſeparatũ indiget vulnus qũ eſt magnum vt aggregent̃ partes eius diſrupte in primis ⁊ equent̃ ſm figurã ſuã p̃mã: ⁊ hoc eſt intrans in capitulum equationis figure membri: ⁊ eſt ex genere curationis egritudinum forme. CIX.

¶ Ut autem hec ipſa firma ac ſtabilis fiat: ⁊ alligatio cogens in vnum que diſtant: ⁊ fibule: ⁊ ſuture vtiles ſunt. Leoniceni

¶ Ut ḃo deligatio adducens diſſidentes partes ſtabilis maneat: ⁊ habende ac ſuture vtiles ſunt. Laurẽtia.

¶ Ut ḃo ea fiat permanens: ſuperligatio cõducens diſtantia labia ⁊ conſuture vtiles ſunt ad hoc. Antiqua.

¶ Et vt firmentur ille partes ſuper aggregationem indigent ligamento quod partes cõiũgit diſruptas: ⁊ plumaceolis duplati quorũ figura ⁊ ſitus exigunt illud ⁊ ſuturis. Ex arabico

¶ Ligamento quidem indiget vt conſeruet figuram eorum ſm illud ſm q̈ ſunt aggregate: ⁊ plumaceolis quidem duplatis vt ſit poſſibile vt impellant partes diſruptas ⁊ ſtringant eas: vt per eos ſit poſſibile ligamẽto cõſeruare partes quas aggregaſti: ſuturis ḃo vt retineant̃ partes adinuicem. CX.

¶ Coaleſcere autem facit ea que inuicẽ diſtãt ac priſtinam reſtituit vnitatẽ ipſa natura. Noſtrum ḃo opus eſt: vt diximus applicare extrema diſtantium partium: atqꝫ ita vt in vnũ coacta ſunt conſeruare: ⁊ tertio loco cauere ne qd labris vlceris intercidat: ⁊ quarto ipſam partis ſubſtantiam conſeruare ſalubrem. Leoniceni

¶ Natura autem agglutinat diſſidentes partes: ac priſtinã reddit vnitatem. Medici ḃo officium eſt in primis vt eſt proditũ adducere in vnum diſſidentes partes: deinde cuſtodire quemadmodum adducte ſunt. Poſtea prouidere quominus inter labia aliquid incidat: ac demum ipſam partis ſubſtantiam ſanam cuſtodire. Laurẽtia.

¶ Conglutinat ḃo diſtantia ⁊ eam que eſt in principio vnionẽ reddit natura. Noſtrũ ḃo opus eſt primum quidem vt dictum eſt cõducere in idipſum diſtãtia labia. ⁊ ſcdm opus ḃo ſeruare in quo conducta ſunt. ⁊ tertium vt nihil incidat intra labia prouidere. ⁊ quartum ipſam partis ſubſtantiã ſanam ſeruare. Antiqua.

¶ Et natura quidem eſt que conglutinat partes que ſunt diſrupte ⁊ reducit eas ad illud ſm q̈ fuerunt ex cõtinuatione. Operatio aũt quã efficit medicus alia eſt ſicẽ dixi vt aggreget partes que diſrupte ſunt: ⁊ cõplicet eas adinuicem: ⁊ alia eſt que conſeruat eas ſuper aggregationem earum: ⁊ tertia eſt vt caueat ne cadat inter labia vulneris aliquid. ⁊ Ex arabico

quarta eſt vt conſeruet ſubſtantiam membri ſm ſanitatem ſuam.

Nota quatuor canones in cura ſolonis ↄtinuitatis i carne.

⁋ Uult hic per naturā virtutē regentē corpus ⁊ ars medicine non recipit in operationib⁹ ſuis niſi hanc vtutē: ⁊ ſeruit ei medicus ita ꝙ preparat ei materias ⁊ cauſas quibus efficit operationes ſuas in corpe: ⁊ melior operatio medicine eſt que ſurgit cum miniſtratione ſua ſm ꝙ opꝫ. Et Gal. numerat hic in curatione ſolonis ↄtinuitatis ſimplicis facte in carne quatuor canones. Quoꝝ vn⁹ eſt aggregatio ptiū q̄ ſunt diſrupte ⁊ cōplicatio eaꝝ adinuicē donec figura eaꝝ ſilis ſiat figure ſue nāli. ⁊ h̄ qdē fit cū ſtrictione ⁊ equatione. Et ſecūdus eſt illud qḋ cōſeruat figurā quā coequauit ⁊ equauit donec remaneat ſuꝑ aggregationeꝫ ſuā: ⁊ hoc fit cum ſutura ⁊ poſitione plumaceoloꝝ duplicatoꝝ ⁊ ligamē toꝝ. Et tertius eſt vt caueat̄ ne cadat iter labia vulneris aliquid ꝓhibens nām vt cōtinuet carneꝫ diſruptā adinuiceꝫ. Et quartus eſt vt cōſeruet̄ ſubā mēbri ſm ſanitatē ſuā. ſ. vt cōſeruet̄ cōplexio eius nālis cuꝫ medicinis ⁊ cibis quorū cōplexio cōplexioni ei⁹ eſt ſilis: ⁊ addatur ſuper eam parum in exiccatione. CXI.

Leoniceni ⁋ Sed quo pacto ⁊ primū ⁊ ſecūdū impleamus officium: dictum eſt. Tertiū vero in cogendo in vnum partes diſtātes exequemur: ſi nihil extrinſecus icidere permittamus: qm̄ ſepius vſu euenit: vt pilus: aut oleūꝫ: aut aliqua alia humiditas interueniēs earū que copulande ſunt partium: vnitatē impediat. In eo autē quod ſequitur tēpore per ſuffluxiones tertia intentio retinetur. Ipſam vero ſuffluxionem ex eiuſdem: ⁊ contrarij loci diuiſione: ⁊ figura opportuna comparandum. Partis autē ſubſtātiā ſalubrem cuꝫ mediocriter exiccantibus cōſeruabimus. Hec qdeꝫ eſt ſolute continuitatis curatio: cum ipſa ſola ſeorſum in carnoſa parte conſtiterit.

Laurētia. ⁋ Primū ac ſecundū: quonāmodo facere liceat dictuꝫ iam eſt. Tertiū adducendo partes diſſidentes fiet ſi nihil extrinſecus incidere ſinamus: queadmodū ſepenumero pilus aut oleum: aut alius humor cadens iter partes agglutinandas: earūꝫ prohibuit vnionē. Poſtea vero tempore ſequēti tertia intentio perficitur ſi materia affluat. Effluet autē materia incidendo ac cōgrue figurādo. Porro ſubſtantia membri ſana cuſtodietur: per ea que mediocriter exiccent. Atqꝫ hec curatio eſt ſolutionis cōtinuitatis in membro carnoſo quoties ipſa per ſe ſola exiſtat.

Antiqua ⁋ Primū quidē ⁊ ſcḋm opus quomodo aliquis faciat dictum eſt. Tertiū vero in conducendo diſtantiā fiet quidē ſi nihil extrinſecus incidere permittamus: ſicut plurimū pilus: aut oleū: aut humiditas alia in medio conſtituta conglutinandoꝝ prohibet eoꝝ vnitionē. In poſteriori vero tēpore per effluxiones tertie itētionis cuſtodia eſt. Ad effluxiones vero ipſas ex ſubdiuiſione ⁊ contraria diuiſione ⁊ figura apta accedendū eſt. Subſtātia vero partis ſana ſeruabitur per mediocriter deſiccantia. Hec quidem curatio eſt cōtinuitatis ſolutionis in carnoſa parte facte eius ſm ſeipſam ſolius.

⁋ Et iam oſtendi quomodo operatio prima ⁊ ſecūda fiat. Operatio quidē tertia fit in hora in qua aggregant̄ partes diſrupte quādo non dimittitur vt cadat aliquid deforis inter eas. qḋ eſt: qa quādo cadit in eo qḋ eſt inter partes diſruptas de quibus vis vt cōſolides eas: pilus aut oleū aut aliud ex humiditatib⁹ prohibet illas partes cōtinuari. In eo aūt qḋ eſt poſt conſeruatio cū hac intentione. tertia eſt quando ingeniat̄ vulneri vt qḋ aggregat̄ in eo currat ex inferiori: ⁊ opꝫ vt ſit: aut per additionem in apertione orificij vulneris donec amplificet̄: aut ita vt ponat̄ vulneri orificium aliud inferius ⁊ cum figura conuenientе ad illud. Subſtātia vero mēbri cōſeruatur ſm ſanitatē ſuā medicinis que exiccant exiccatione equali. Hec eſt ergo curatio ſolutionis ↄtinuitatis quādo eſt in mēbro carnoſo: deinde eſt ſola ⁊ non eſt cum ea illud. Ex arabico

⁋ Iſte ſermo manifeſtus eſt: ⁊ illud qḋ idiget ex eo expoſitione eſt ꝙ vulnus qḋ eſt magnū idiget vt ↄſeruet medicus in hora qua ſuit ipſuꝫ ⁊ ſuſtēnet ipſuꝫ: ⁊ liget illud: ⁊ caueat ne cadat in eo qḋ eſt inter partes eius aliqd qḋ ꝓhibeat a cōſolidatione earū. Quiqꝫ enim generat̄ in eo virus ⁊ ſordities que indigent vt fiat eis orificiuꝫ ex quo currat totū qḋ aggregat̄ in eo ex veneno ⁊ ſorditie. ⁊ hoc orificiū aut eſt inferius apertuꝫ donec currat illud quod aggregat̄ in eo qḋ eſt vt dimittat̄ ex labijs vulneris qḋ fiat orificiū vt currat ex eo ⁊ egrediat̄ qḋ aggregat̄ ex eo in illo: aut vt ſit orificiū vulneris ſuperius. ⁊ figuret̄ membrū figura qua fiet orificiū vulneris inferi⁹ donec currat ex eo qḋ aggregat̄ in ipſo. ⁋ Et per ſermonē ſuū: ſꝫ ſubā membri cōſeruet̄ ſm ſanitatē ſuā cū medicinis que exiccant exiccatione equali: vult ipſum locū vulneris ex illo mēbro: ⁊ oportet vt ſint medicine exiccantes complexionis equalis complexioni membri: ⁊ addas ſuper eā in ſiccatione per quātitatē principij primi gradus ex gradu exiccationis: ꝙ ſi mēbrum fuerit ſiccū in primo gradu: tūc opꝫ vt ſit medicina exiccans in pͥncipio ſcḋi gradus. ⁋ Et per ſermonē ſuuꝫ: ⁊ h̄ eſt curatio ſolonis cōtinuitatis quādo eſt in mēbro carnoſo dū eſt ſola ⁊ nō eſt cū ea aliud: vult vt vulnus ſit ſimplex. ſ. nō pereat ex membro aliqd plus q̄ ſolutio cōtinuitatis tm̄. Si autēꝫ pereat caro aut aliud componitur vlcus ⁊ idiget intentionibus alijs quas oēs dicam in eo quod futurum eſt. CXII.

Nota ꝙ medicine exiccātes debēt excedere mēbrum exiccandum.

Leoniceni ⁋ Or ſi alicui alteri morbo coniungat̄: plures ſunt indicationū intentiones quas in compoſitorū vel complicatorū: ſiue vt cuiqꝫ appellare libuerit doctrina trademus.

Laurētia. ⁋ Or ſi cui alteri permiſcetur morbo plures

indicationū

indicationū intentiones habentur quas dein
ceps docebimus: vbi de compoſitis aut im-
plexis preceptis agemus.

Antiqua. ¶ Si ꝟo alicui alteri miſceaꝛ egritudinū erūt
plures intentiones ꝓceptoꝝ curationū quas
in cōpoſitoꝝ doctrinis deinde dicemus.

Ex arabico ¶ Cū ergo componiꝛ cū egritudine alia ſunt
intentiones que ſignificāt eius curationē plu
res: ⁊ dicā eas in eo qḋ erit poſt quādo dice
mus egritudines compoſitionis.

Vulneris cō-poſitio ē multiplex. ¶ Significat ꝙ vulnus quādoqꝫ eſt ſimplex: ⁊ eſt illḋ in
quo diſrumpunꝛ partes carnis tm̄: quādoqꝫ eſt cōpoſi-
tum ⁊ cōpoſitio eius eſt multa ⁊ diuerſa. qḋ eſt: qa qn̄qꝫ
perit ex carne aliquid: aut accidit cū eo fractura in oſſe:
aut incidiꝛ neruus: aut cōtuſio aut aliud: ⁊ qn̄qꝫ cōponiꝛ
ex duabus haꝝ reꝝ: aut ex tribus: aut ex quatuor: ⁊ pro-
mittit ꝙ docebit curationē eius dando canones curatio-
nis eius quando componitur. CXIII.

Leoniceni ¶ In preſenti aūt ſermone ad reliquas vnita-
tis ſolutiones accedendum.

Laurētia. ¶ Hoc loco ad reliquas cōtinuitatis ſolutio-
nes eundum eſt.

Antiqua. ¶ In preſenti ꝟo ad reliquas vnitionis ſolu-
tiones oratione veniendum eſt.

Ex arabico ¶ Tunc autē veniamus ad reliquas ſpecies
ſolutionis continuitatis.

¶ Vult vt doceat in ꝑmis canones curationis ſolōnis cō
tinuitatis cuiuſqꝫ membri qn̄ eſt ſimplex: nec eſt cum ea
aliud donec quādo ceſſauerit ab illa redeat ⁊ oſtēdat ca-
nones curationis ſolōnis cōtinuitatis ſimplicis ſingula-
ris in carne: ⁊ ipſe ꝯſequitur illud cū curatione ſolutionis
continuitatis oſſis ⁊ dicit. CXIIII.

Leoniceni Cap. 91. ¶ Fractio igiꝛ eſt cōtinuitatis in oſſe ſolutio
que quantū ad intentionē primā: inſanabilis
exiſtit. Quo ad ſcḋam ꝟo quodāmodo ſana
bilis fit. Prima igitur intentio eſt coalitus
partium qui ob oſſis duritiem fieri non po-
teſt. Secunda alligatio que fit callo ſuperna
to partes fractas alligante.

Laurētia. Cap. 6. ¶ Fractura ergo continuitatis ſolutio in oſſe
eſt: que inquaꝫ curari nō poteſt: quantum ex
prima intentione eſt: ſed ſcḋo quodā modo
curari aliquatenus poteſt. Prima igiꝛ inten
tio vt in vnum coaleſcat fieri minime poteſt
propter duritiem partis. Secūda ꝟo deliga
tio eſt: quā facere poteſt porus. i. tophus la-
pis ligatus circa fracturam.

Antiqua. ¶ Fractura igitur in oſſe eſt quidē cōtinuita-
tis ſolutio: inſanabilis ꝟo quantuꝫ in prima
cōſideratione: iuxta ꝟo ſcḋam ſm̄ quēdam
moduꝫ curabilis quoquo modo fit. Prima
igiꝛ ꝯſideratio eſt cōſolidatio īpotēs ꝑꝑ du-
ritiē ptis fieri. Scḋa ꝟo ligatio ꝯtingēs fieri
per poꝝ ligantē in circuitu fracturā.

¶ Dico ꝗ ꝙ fractura eſt ſolutio cōtinuitatis Ex arabico
oſſis ⁊ non ſanaꝛ per viā intētionis prime: ſꝫ
ſanaꝛ ꝑ viā intentionis ſcḋe. Et intentio qdē
prima eſt cōſolidatio: ⁊ nō eſt poſſibile vt fit
cōſolidatio in oſſe ꝓpter eiꝰ duritiā. Et intē-
tio ſcḋa eſt ligatio partiū oſſis qḋ iam fractū
eſt: ⁊ poſſibile eſt vt fit illa ligatio per poruꝫ
qui naſcitur ſuꝑ locū fracture oſſis: ⁊ reſol-
uitur ſuper ipſum donec ligatum eſt.

¶ Intentio quidē prima eſt illud qḋ dixit in cōſolidatio-
ne carnis quādo cadit in ea vulnus ſimplex. ⁊ ipſe qdeꝫ
iam dixit in eo qḋ ꝓterijt ꝙ carnis ptes cōtinuanꝛ: ⁊ oſtē
dit ꝙ illud eſt ꝓpter gn̄ationē carnis ex ſanguine: ⁊ dicit Membra ſpermatica nō cōſolidātur ⁊c.
ꝙ os ⁊ reliqua mēbra: quoꝝ gn̄atio eſt ex ſpermate non
cōſolidaꝛ: ⁊ oſtēdit ꝙ illḋ eſt ꝓpter ꝑuationē materie ex
qua generaꝛ: ⁊ ipſe in hoc ſermōe dicit ꝙ oſſis partes nō
cōtinuanꝛ ⁊ nō cōſolidanꝛ ꝓpter duritiē ſuā. Dat ergo i-
geniū aliud quo fit neceſſariū ⁊ eſt: ꝙ quādo humidū eſt
os ſicut oſſa infantiū: tunc poſſibile eſt vt cōtinuenꝛ par-
tes oſſis: ⁊ quādo nō eſt poſſibile vt ꝯtinuenꝛ ptes oſſis:
tunc neceſſaria eſt in eis alia intentio: ⁊ eſt vt extendanꝛ
⁊ equenꝛ ſm̄ ſuā figurā primā ⁊ liganꝛ. Cū ergo facit in
eo medicus illḋ tūc generat natura regitiua corpis in cir-
cuitu fracture porum quo liganꝛ partes oſſis diſrupte ⁊
reſoluitur ſuper ipſum ⁊ ſtringit ipſuꝫ ab omni parte do
nec fit ſuper ipſum naturale ligamentum. CXV.

¶ Calli autem generatio qua quidem ex ma- Leoniceni
teria: ⁊ a natura fit: eſt ⁊ ad alia communis.
Qua ꝟo formam oſſi vicinaꝫ habet: ex eiuſ-
dem fit alimento.

¶ Porus. i. tophus lapis inquātum ex mate Laurētia.
ria ⁊ a natura efficitur cōmunis cum ceteris
eſt. Inquantuꝫ ꝟo ꝓpe formam oſſis ex ali-
mento illius fieri debet.

¶ Gn̄atio ꝟo pori inquantū ex materia ⁊ na- Antiqua.
tura fit cōis eſt ad alia: īquantuꝫ ꝟo ꝓpe eſt
formam oſſis ex illius eſt alimento.

¶ Et generatio illius pori eſt cōmunis gene- Ex arabico
rationi alioꝝ in hoc qḋ eſt ex preſentia mā̄e:
⁊ ex operatione nature: verūtamen qa eius
ſubſtantia fit propinqua ſubſtantie oſſis eſt
generatio eius ex nutrimento oſſis.

¶ Hoc eſt antecedēs eius: qḋ vult docere ex operatione
medici ſcilꝫ quādo generaꝛ porus ex nutrimēto oſſis: tūc
oportet vt det medicus infirmo cibos cōuenīētes nutri-
mento oſſis: ⁊ os quidem nutritur ex ſanguine groſſo ⁊
ſpiſſo. CXVI.

¶ Molle ꝟo ⁊ puerile os coaleſcere poteſt. Leoniceni

¶ Ceterū molle ac puerile os coaleſcere pōt. Laurētia.

¶ Molle ꝟo ⁊ puerile os conſolidari quidē Antiqua.
poſſibile eſt.

¶ Os aūt molle in puero: poſſe eſt ꝯſolidari. Ex arabico

¶ Poſſibilis eſt cōſolidatio oſſis in corporibꝰ pueroꝝ ꝑꝑ
duas res. vna eſt remanētia virtutis ſpmatis ex quo gn̄aꝛ
os. ⁊ ſecūda eſt mollities oſſis. CXVII.

¶ Sed perraro fit talis affectus: quin cū alte Leoniceni
ro ſocieꝛ. Magna enī ex parte muſculi adia-

centes vna corporibus alijs fractis oſſib⁹ patiunť. Quare τ curationis intentio oriť duplex: quarū altera quidē circa oſſa: altera vero circa corpa adiacētia verſať. Sed hec qdē in carnoſarū partiū cōplicatis diceť affectibus: nūc vo de fractionibus dicendum.

Laurētia. ℂ Sed raro huius affectionis gnātio eſt ſine implicatione aliorū. Nā magna ex parte muſculi adiacētes ſimul cū alijs corpib⁹ patiunť effracto oſſe. Quocirca curationis intentio duplex eſt altera in oſſe: altera in corporib⁹: que circa ſunt. Sed de tali intentione imple pis affectibus partiū carnoſarū dictum iam eſt. De fractura hac parte agendum eſt.

Antiqua. ℂ Raro vo τ huiuſmodi paſſionis gnātio ſine compaſſione alterius membri eſt. ſepiſſime eni circūpoſiti muſculi cū alijs partibus corporis compatiunť fractis oſſibus. Itaq; τ intentio curationis duplex eſt: altera qdē in oſſibus: altera in his que circa ea ſunt corporib⁹: hec qdē talis in carnoſarū ptiū diſpōnib⁹ diceť: de fracturis vo dicendū eſt hic.

Ex arabico ℂ Et raro fit hec egritudo ita q nō ſit cum ea egritudo alia ab ea. qđ eſt: qa qn̄ frangiť os: tunc muſculi qui ſunt in circuitu eius τ reliq̄ corpora que ꝯtinuanť cū eo patiunť cū eo. Sunt ergo curatiōis egritudinis due itentiones. vna earū ſumiť ex oſſe: τ altera ſumitur ex corporib⁹ que ſunt in circuitu eius: τ ego dicam has intentiones cū dicemus ſolōnem cōtinuitatis cōpoſitā factā in mēbris carnoſis: nūc vo opꝫ vt loquamur in fracturis.

ℂ Iſte ſermo intellectus eſt nec indiget plus q̄ vt cōſideret trāsnarrat enim in eo illud qđ accidit ſm plurimum ex attritione carnis τ contuſione muſculorū τ reliquis ex ſpeciebus algaban: ideſt cōquaſſationis accidentibus cū fractura oſſis. CXVIII.

Leoniceni ℂ Quoniā eni harū ſanitas calloſitate ꝓcurať vt callus genereť: proprij oſſis alimenti ſupfluitatē nature ſuggerere oportet.

Laurētia. ℂ Cuꝫ igitur affectionis ſanatio ex poro. i. topho lapide ſit ꝓprio oſſis alimēto opus eſt. Cuius excrementuꝫ ad pori. i. tophi lapidis generationē ſubijciatur nature oportet.

Antiqua. ℂ Quoniā vo harum curatio eſt ex poro: vt vo hic fiat proprij alimenti oſſis eſt opus. Oportet igiť ſuperfluitatē nutrimēti ad pori generationē nature ſubmitti.

Ex arabico ℂ Dico ergo q cum reſtauratio oſſis nō fiat niſi per porū: τ in gnōne illius pori ſit neciuꝫ nutrimētū oſſis: tūc opꝫ vt inueniat nā ſupfluitatē illius nutrimēti ex qua gñet porum.

ℂ Scilicet vt addat medicus in cibo infirmi τ cōſideret ipſum donec infirmus digerat ipſuꝫ ſm q opꝫ. Cibi aūt qui conueniunt oſſi fracto ſunt ex qbus generať ſanguis groſſius τ ſpiſſus: ſicut aſſatura τ frumentū coctū in aqua almurdacaltata: τ ea que fiunt ex farina tritici: τ totū qđ generat qn̄ digeriť ſanguinē groſſuꝫ τ ſpiſſum. CXIX. Cibi cōueniētes oſſi fracto

ℂ Hanc vo ſupfluitatē in qualitate: ac quātitate ſeruare modū eſt neceſſarium. Leoniceni

ℂ Quod moderatum quantitate τ qualitate ſit neceſſe eſt. Laurētia.

ℂ Superfluitas vo hec τ quantitate τ qualitate moderata eſſe debet. Antiqua

ℂ Et oportet vt ſit illa ſupfluitas equalis in quātitate ſua τ ſua qualitate. Ex arabico

ℂ Uult Galenus per ſupfluitatē additionē cibi quā addit medicus in cibo infirmi. τ hec ſuperfluitas nō eſt niſi ſuperfluitas addita ſuper nutrimentū oſſis qn̄ ꝯuenit digeſtio cibi in ſtomacho τ in epate τ in venis. Ex cibis eni qn̄ nō digeruntť gñanť ſupfluitates male que nō ꝯueniūt in aliquo quo fiat iuuamētū in cauſa ſanitatis: ꝓpter illđ indiget medicus vt det ex cibis illud cuius quantitas ſit parua: τ ſit virtus eius in nutrimento corpis multa: ſicut aſſature τ triticū coctum: τ ꝯſideret egeſtionē τ vrinā vt ſciat ex eis diſpōnē digeſtionis: τ qñq; addat τ minuat: τ qñq; cōponat cū cibis aliqd cū quo digeranť excoquibilia τ taguebil. i. confortet digeſtio ſicut cinnamomū τ piper τ ȝinȝiber τ miriptia. i. ſalſa τ vinū ſm q exigit diſpoſitio preſens. CXX.

Leoniceni ℂ Unde τ ratio victus eſt adhibēda que tantum ac talē influere oſſibus ſanguinē preparet: qualis τ quantus generādo callo ſit opportunus. Qm̄ vo perfracti oſſis cauernas idē effundiť ſanguis: eiuſdē qualitatē τ multitudinē animaduertere oportet: atq; ita vel ſicciorē: vel humidiorem victum inſtituere. Sed hec omnia in libris: in quibus de curādi ratione tractať plenius ſunt explicata.

Laurētia. ℂ Et ob eā rem ſanguis talis ac tantus eo ducēdus eſt: quali quātoq; porus. i. tophus lapis fieri poſſit. Cūq; ille effluat per fiſtulas effracti oſſis cōſiderare cōuenit ipſius quātitatē ac qualitatē: τ ita ducere ſicciorē aut humidiorē. Sed de his oībus libro de curandi via τ ratione diffuſius dictum iam eſt.

Antiqua. ℂ Propterea deductione indiget talē τ tātū influentē ſanguinē oſſibus preparante ex q̄li τ quāto fiat porus: qm̄ vo pertrāſit hic per cōcaua fracti oſſis attendere opꝫ eius multitudinē τ qualitatē: τ ita ſicciorē opꝫ facere deductionē vel magis humectātē: q̄ amplius in terapētice facultatis lr̄is ſunt dicta.

Ex arabico ℂ Et ſimiliter oportet vt cibes habentem fracturam ex cibis qui ponunt ſanguinem qui currit ad os in quantitate ſua τ qualitate ſua ſm q conuenit vt generetur ex eo porus: τ

quando

quando ille ſanguis currit ex locis raris oſſis: oportet vt conſideretur ipſius quantitas ⁊ eius qualitas: ⁊ ſm̃ illud inclinetur cibus ad ſiccitatem aut humiditatem: ⁊ exponam illud ⁊ oſtendam ipſum oſtenſione plurima in libro de ingenio ſanitatis.

De cibis qui conueniũt gñationi pori.

¶ Cibus ex quo generat̃ ſanguis qui cõuenit in quãtitate ⁊ qualitate ſua ad hoc vt generet̃ porus: eſt quidẽ ex pane qui eſt de ſimila decenter ⁊ recẽter factus: ⁊ ſorbitiones facte de tritico ⁊ ex cãdaruſo. Ex aĩalib⁹ ṽo vt caro porcina. ſi ṽo nõ comedit̃: fiat loco eius caro vituli lactãtis qui iã preparat̃ vt comedat: deinde caro hirci annualis ⁊ duoꝝ dentiũ. Et ex auibus caro galline: ex potibus ṽo vinũ rubeũ groſſum: ⁊ ex ſpeciebus decoctionis: tũc ſm̃ q̄ premiſimus eius narrationẽ ex ſpecieb⁹ aſſaturarũ: ⁊ eſt triticũ coctũ in aq̃ ⁊ aliundacata: ⁊ agenudebeb ⁊ algaycar: ⁊ tu quidẽ potes ſcire vnũquodq; horũ ciboꝝ ex libris editis in virtutib⁹ ciboꝝ: ⁊ in libris editis q̃ ſunt in acceptione eoꝝ qui nominant̃ libri decoctionis. Cũ g̃ tu iam adminiſtras infirmo hos cibos: tũc cõſidera ſuperfluitates eorũ in egeſtione ⁊ vrina: ⁊ in eo qd̃ teſtificatur diſpoſitio membri infirmi. Si igit̃ vides ipſum declinãtẽ ad ſiccitatẽ humecta ipſum. ⁊ ſi vides ipſum declinãtẽ ad humiditatẽ adde in eo qd̃ exiccet ipſum: ⁊ iam q̃dẽ ꝑſcrutatus eſt exquiſite ſermo in cognitione eſſe eius qd̃ eſt a digeſtione in ſtomacho: ⁊ in epate ⁊ in venis in regimine ſanitatis. ⁊ iam premiſſi ſunt canones illius in eo qd̃ preterijt de hoc libro. Et cognitio eẽ eius qd̃ eſt ex illo libro in mẽbro fracto eſt per ſtudiũ ⁊ teſtimoniũ. per viſũ. quãdoq; enĩ embrocas ipſum cũ aqua calida: ⁊ inũgis ipſum cũ oleo: aut ponis ſuper ipſum emplaſtrũ qñ vides ipſum ſiccius q̃ opꝫ: ⁊ qñq; ponis ſuper ipſũ medicinas exiccatiuas quãdo vides ipſum humidius q̃ opꝫ. Curſus aũt ſang. ex locis clauſis oſſis idiget vt aperiant̃ iſta loca in fluxibilitate ſanguinis. apertio quidẽ eoꝝ fit cũ eo qd̃ diximus ex embrocatione cũ aqua calida. ⁊ abſterſione ⁊ fricatione leui: ſed fluxibilitas ſanguinis fit ex bonitate digõnis. per illud enĩ fit equalitas eius in q̃litate ſua ⁊ quãtitate. Hoc eſt ergo vltimũ qd̃ dedit ex canonibus in reſtauratiõe oſſis qñ eius fractura eſt ſola: ⁊ qd̃ eſt in circuitu eius ex oſſibus eſt ſaluum. CXXI.

Leoniceni Cap. 92.

¶ Nerui ṽo ⁊ chorde punctura: ꝓpter ſenſus vehemẽtiã: ⁊ qm̃ hec pars principio cõtinuat̃: prompta eſt ad neruorũ cõuulſionẽ excitandã: ac tum preſertim: cũ nihil extrorſum expirat obcecato cutis vulnere. Aperiẽdum eſt igit̃: atq; exiccandũ ſubſtãtia tenui que vſq; ad ima nerui offenſi poſſit penetrare. De his ṽo exacte dixim⁹ in libris de arte medendi conſcriptis. In ſimplicibus quidẽ huius generis affectibus: ſalubrium cauſarum forma talis exiſtit.

Laurẽtia. Cap. 7.

¶ Nerui preterea ac tendonis pũctio: ꝓpter exuperantẽ ſenſum: ⁊ quia pars cõtinua origini eſt: prompte aduocare põt cõuulſionẽ: maximeq; quoties nihil poſſit foras efflari: occecato vulnere cutis. Id igit̃ apire oportet ac ſiccare materia tenuiore: que ſe inſinuare in profundũ poſſit vſq; ad neruũ vulneratum. Ac de hoc libro de curandi via ⁊ ratione ſatis iam dictum eſt. Hactenus de ſimplicium diſpoſitionum cauſis ſanis.

Antiqua.

¶ Nerui ṽo ⁊ thenãtos punctura ꝓpter plurimum ſenſum: ⁊ ꝓpter hoc q̄ continua eſt ſm̃ principiũ particula parata eſt aduocare ſpaſmũ: ⁊ maxime cũ non reſpiret exterius excecata cutis perforatiõe. Hãc igit̃ opꝫ aperire ⁊ exiccare ſubſtãtia leptomeri ꝑtranſire potenti ad profundum vſq; ad perforatum neruũ: dictũ eſt aũt de hoc ꝑfecte in terapẽtice facultatis literis. In ſimplicibus igit̃ huiuſmodi generis diſpoſitionibus ſalubrium cauſarũ eſt forma talis quam dixi.

Ex arabico

¶ Solutio aũt continuitatis facte in neruo ⁊ cordis ꝓpter ſuperfluitatẽ ſenſus hoꝝ membroꝝ: ⁊ ꝓpt̃ ꝯtinuitatẽ eoꝝ cũ cerebro attrahit ſpaſmũ velociter: ⁊ ꝑcipue qñ nõ reſoluunt̃ ſuperfluitates que ſunt in ea ad exteriora: ⁊ illud fit qñ cõſtringit̃ ſciſſura cutis. Et ꝓpter hoc opꝫ vt aperiat̃ hec ſciſſura: ⁊ exiccetur vlcus cũ medicina cuius ſuba ſit ſubtilis ita vt ſit poſſibile vt ſubmergat̃ ⁊ perueniat ad ꝓfundũ donec ꝑueniat ad neruũ quẽ ꝯſecuta eſt ſciſſura. Et iã narraui illud narratione cõpleta in libro de igenio ſanitatis.

De triplici neruoꝝ ſignificatione.

¶ Nomen nerui in ſermone medicoꝝ cadit ſuper tres ſignificationes. vna earũ eſt neruus natus ex cerebro ⁊ nucha: ⁊ eſt ille quo fit ſenſus ⁊ motus. ⁊ ſcḋa eſt ligamenta que ligãt iuncturas ⁊ mẽbra ligata cũ oſſibus. ⁊ tertia eſt chorda. ⁊ chorda eſt naſcẽs ex muſculo. qd̃ eſt: q̃a muſculus eſt cõpoſit⁹ ex carne ſimplici ⁊ neruis ꝯtextis ⁊ itrãtibus in eo. Cũ ergo ꝑuenit̃ ad vltimũ eius redit neruus ⁊ g̃nat̃ ex eo chorda. ⁊ Gal. quidẽ itellexit in hoc ſermone neruũ naſcentẽ ex cerebro ⁊ nucha: ⁊ chordas g̃natas ex eo tñ ſine ligamẽtis. cũ g̃ cadit in iſtis mẽbris vuln⁹ eſt dolor eoꝝ vehemẽs valde ꝓpter ſupfluitatẽ ſenſus eoꝝ ⁊ ꝯtinuitatẽ eoꝝ cũ cerebro. multotiẽs enĩ attrahit vehementia doloris eoꝝ ſpaſmũ: q̄ ſi adiungat̃ ad vehementiã doloris eoꝝ ꝓhibitio reſolõnis veneni ⁊ ſorditiei generate in vulnere: addit̃ ſuper illud dolor ⁊ fit ſpaſmus maior. Si ergo nõ fit feſtinatio cũ eo qd̃ opꝫ in curatiõe hoꝝ membroꝝ: rõne hoꝝ membroꝝ perducit ad mortẽ velocẽ. ⁊ Galenus dat canones in curatione eorũ mẽbrorũ qñ ſoluitur cõtinuitas eoꝝ ⁊ dicit. opꝫ in ꝑmis vt aperiat̃ ſciſſura ⁊ dilatet̃ donec currat ex ea virus ⁊ egrediatur ſorditiés: deide medica vlcus cũ medicina deſiccãte ipſum cũ equalitate: ⁊ opꝫ vt ſit ei virtus calefaciẽs vt reſoluat ex eo illud qd̃ aggregat̃ in ipo. qd̃ eſt: q̃a medicine oẽs frigide nocẽt neruis nocumẽto ꝑmordiali. deide opꝫ vt ſit harũ medicinaꝝ ſuba que calefaciũt membrũ cũ equalitate ⁊ exiccãt ipſum plus equali ſubtilis vt ſubmergat̃ ⁊ perueniat ad profundũ. Nerui enĩ ſunt poſiti nã in profundo: vt quicq̃d eſt ſuper eos cooperiat eos ⁊ defendat eos a nocumentis extrinſecis: ⁊ medicine que calefaciunt cũ equalitate ⁊ exiccant ipſum plus equalitate ⁊ ſũt cũ illo ſubtilis ſube: ſunt g̃ña lactis extracta ab arborib⁹ ⁊ gũme ⁊ olea ſubtilia: quibus iuoluit̃ mẽbrũ. g̃ña ṽo la

Medicine cõuenientes neruis ⁊ chordis vulneratis.

cis ⁊ gũme ſunt de ſicut alimbat.i.terebentina ⁊ opoponacũ ⁊ euforbiũ:⁊ ſerapinũ. Olea ꝟo ſubtilia ſũt ſicut oleũ de cheruaꝛ:⁊ oleũ antiquũ:⁊ ſermõe abſoluto:relique gũme ⁊ olea quibus eſt caliditas tepida ⁊ exiccatio:⁊ eſt ei ſubtilitas in ſubaꝛ:⁊ de ꝓprietatibus eoꝝ eſt vt perueniãt ⁊ ſubmergant̃ ⁊ penetrẽt ad mẽbra interiora qñ ſiunt ex eis emplaſtra ⁊ emplaſtrant̃ ex eis loca infirma aut inÿciant̃ in vlcere. ℭ Dicit ergo Galenus tria vulnera ſimplicia: vnũ eoꝝ eſt vlnus qđ eſt in carne ſimplex.⁊ ſcđm eſt fractura oſſis quãdo id qđ eſt in circuitu ei⁹ eſt ſaluũ. ⁊ tertiũ vulnera nerui ſimplicia ſicut puncture nerui cuꝫ acu aut cultello ſubtili.⁊ oſtẽdit canonẽ in curatione cuiuſqꝫ hoꝝ vlcerũ triũ ſimpliciũ:⁊ innuit ad hoc ꝙ ipſe iaꝫ determinauit illud determinatiõe vltima in libro ſuo de ingenio ſanitatis. Deinde ipſe cõtinuauit hunc ſermoneꝫ cum datione canonis in curatione ſolutionis continuitatis compoſite. CXXII.

Leoniceni ℭ In cõpoſitis ꝟo cõplicat̃ vlceribus: prima quidẽ cauitas quã nõ alterũ affectũ: ſed vlceris differentiã eſſe arbitrant̃. Eſt aũt nõ dĩa huiuſcemodi res: ſed alterũ aliqđ toti⁹ egritudinis genus: in quo ipſius ſubẽ iactura facta eſt. Et qdẽ curatio in duplici morbo: duplicẽ exigit itentionẽ. nã ꝯtinuitat ſolo vnitate: ſubẽ aũt iactura: generatione indiget.

Laurẽtia. Cap.8. ℭ De impletis deinceps agendũ eſt. In vlcere ergo implicat̃ in primis quidẽ cauũ quaꝫ nõ aliã diſpoſitionẽ: ſed vlceris differentiaꝫ eſſe exiſtimant. Eſt aũt nõ vlceris differẽtia: ſed alterũ genus totius morbi in quo ſubſtãtie corruptio facta eſt. Itaqꝫ ſanatio duplici affectu: duplici eget intentione. Nam continuitatis ſolutio vnionem. Subſtantie corruptio generationem requirit.

Antiqua ℭ Scđm cõpoſitas ꝟo cõplere: vt in vlceribus: prima quidẽ eſt cõcauitas quã qdã non aliã diſpoſitionẽ: ſed vlceris tm̃ arbitrantur: dĩaꝫ. Eſt aũt nõ tm̃ dĩa hoc tale: ſed alterũ quoddã genus egritudinis toti⁹ in quo ſubẽ ipſius eſt ꝑditio. Igit̃ ⁊ curatio ipſius in duplici paſſione duplici idiget intentione. Cõtinuitatis enim ſolutio vnione: ſubſtantie ꝟo perditio generatione indiget.

Ex arabico ℭ Cum ergo ſolutio ꝯtinuitatis eſt cõpoſita: tunc primũ qđ cõponit̃ cũ vlcere eſt cõcauitas. ⁊ putauerũt quidã ꝙ illud nõ eſt egritudo alia niſi vlcus: ⁊ qa ipſa nõ eſt niſi aliqua ſpecierũ eius: verũ cõcauitas non eſt aliqua ſpẽs vlceris: ſed eſt genus aliud egritudinis in quo perdit̃ ex ſnba membri aliquid. ⁊ hec egritudo cũ ſit cõpoſita ex duabus egritudinibus neceſſe eſt vt ſit eius curatio cõpoſita ex duab⁹ intentionibus. qđ eſt: qa ſolo continuitatis indiget conſolidatione: ⁊ ꝑditio ei⁹ qđ perditum eſt de ſubſtantia membri indiget generatione ⁊ reſtauratione.

ℭ Sermo iſte eſt intellectus. oſtẽdit eniꝫ in eo Gal. ꝙ qñ cũ vlcere eſt perditio partis carnis aut alterius donec ſit ei profunditas nõ eſt vlcus ſimplex: ſed vlcus cõpoſitũ ex duabus rebus: quarũ vna eſt ſolo cõtinuitatis mẽbri: ⁊ altera perditio partis membri: quare opꝫ vt reſtauret̃ qđ ſit loco ꝑtis ꝑdite: deinde cõſolidet̃ ſolo. CXXIII.

ℭ Paulo ꝟo ſupra generationis intẽtiones expoſite ſunt. Leoniceni

ℭ Ac generationis intentiones pauloante explanate iam ſunt. Laurẽtia.

ℭ Dicte ꝟo ſunt paulo pri⁹ gnõnis itẽtiones. Antiqua.

ℭ Et iam narrauimus pauloante intẽtiones generationis carnis. Ex arabico

ℭ Intentiones in gnõne ſubẽ perdite ex vlcere eſt ꝯſeruatio mẽbri ſuper illud ſm ꝙ eſt natura: ⁊ dare medicinas in quibus eſt abſterſio veneni ⁊ ſordiciei: aut ſm ſemitaꝫ emplaſtrandi: aut cũ emplaſtris: aut cũ lycinÿs: aut cum iniectionibus: ⁊ dare cibos ⁊ potus ex quibus generatur ſanguis qui ſit bona materia conueniens ex qua generet natura cambiũ ſubẽ perdite ex vlcere. CXXIIII.

ℭ Ex aũt primũ quidẽ hunc affectũ oporteat ſanare: demũ vnitatẽ reſtituere tentare: ipſa rerũ natura cõmonſtrat. Cũ itaqꝫ repletum quidẽ fuerit cauum: vlcus ꝟo ad equalitateꝫ perductum: alterã intentionẽ aboleri contingit. Nam media exiſtente inter labia vlceris ea carne que nuper eſt genita: partes quideꝫ diſtantes vniri eſt impoſſibile. Leoniceni

ℭ Quin etiã rerũ natura oſtẽdit: vt in primis talẽ ſanare diſpoſitionẽ: deinde vnire aggredi opus ſit. Quoties ergo pars inanis repleta fuerit: vlcus ꝟo equale extiterit: alterã intentionem auferri contingit. Interpoſita eni recens genita carne inter vlceris labra: ꝑtes vniri diſſidentes impoſſibile eſt. Laurẽtia.

ℭ Et quideꝫ oportet curare primũ hanc diſpoſitionẽ: deinde aggredi vnire ſicut ipſa natura rerũ indicat. Quãdo igit̃ repletũ fuerit qđ cõcauũ ⁊ equale vlcus extiterit: tunc alteram intentionẽ afferri oportet. Media eniꝫ noua carne exiſtente labiorum vlceris vniri quidem impoſſibile eſt diſtantiam. Antiqua.

ℭ Et ipſa res ſignificat tibi ꝙ non conuenit tibi niſi vt intendas in primis ad hanc egritudinem: ſcilꝫ diminutionẽ: deinde conueris ad cõſolidationẽ ſolutionis ꝯtinuitatis: verũtñ quãdo implet̃ locus ille concauus ⁊ equat̃ ſuꝑficies cutis: accidit vt deſtruat̃ vna duaꝝ intentionũ. qđ eſt: qa caro que generat̃ in vlcere quãdo ſit in eo qđ eſt inter duo labia ei⁹ aliquid non eſt poſſibile vt cõſolidentur ille partes que fuerant ſolute adinuicem. Ex arabico

ℭ Per ſermonẽ ſuũ ⁊ ipſa res ſignificat tibi vult qñ ipm

vlcus in quo eſt profunditas.ſ.ex quo perdita eſt ps mẽbri ſignificat tibi q̄ tu indiges in p̄mis vt cõpleas diminutionẽ. Cũ ergo cõpleueris eaz conare vt ↄtinues illud qḋ diſruptũ eſt ex p̄tibus mẽbri: ⁊ res que cõplet diminutionẽ eſt manifeſta: q̄a fit in eo qḋ eſt iter duo labia vlceris: q̄re p̄hibz aggregari labia vlceris. quapropter eſt neceſſaria in cõſideratione ſolonis partiuz vlceris via alia que eſt preter aggregationẽ partiũ: ⁊ vnitionẽ eaz in lĩtione ⁊ ſutione ⁊ ipſarũ ſuſtẽtatione cũ plumaceolis duplicatis: ⁊ ſtrictura earũ cũ ligamẽto cõueniẽte ad aggregationem partium diſruptarum. CXXV.

Leoniceni ℭ Unde fit vt alia ſit intẽtio perquirẽda. Intentionẽ aũt cõſequemur: ex eo qḋ eſt ſm naturã ipſi parti cõparãdo: erat aũt eidem cute obduci naturale. Quare hoc ipſum a nobis procurãdũ: aut ſi hec intentio effectũ ſortiri nõ põt: ſimile aliquid cuti carnez.ſ. que cutis nature vicina ſit inſtaurandũ. Eſt aũt hmõi que ⁊ ſicca: ⁊ calli ſilitudinez pre ſe fert. Ad cicatricẽ igĩ obducẽdã neċia erũt exiccãtia: ac ſine mordacitate adſtrigẽtia medicamĩa.

Laurẽtia. ℭ Sed aliam intentionez curationis inueniri opz. Inuenimus aũt ſi naturã ipſaz ↄſideremus partis cui p naãm ineſt tegi cute. Id igĩ a nobis efficiendũ eſt. Or ſi impoſſibilis itentio eſt: ſimile aliq̄d cuti: ideſt carnẽ cuti ſubſimilẽ efficiẽdũ. Talis ṽo ſiccior atq̄z adſtrictior eſt. Quocirca ſiccantibus: ac ſtringentibus medicamentis minime mordentibus cobaleſcendo vlceri opus eſt.

Antiqua. ℭ Intẽtionez ḡ curationis aliam inenire opz. Inuentionẽ ṽo ex eo qḋ ſm naãm habebimꝰ qḋ circũfacere parti ↄuenit: ſm naãm ṽo erat eaz coopire cute. Hoc igĩ nobis eſt faciẽdũ aut ſi ipoſſibilis eſt intẽtio: aliq̄d ſĩle cuti carnẽ.ſ. calloſaz faciendũ eſt. Erit aũt hmõi caro ſicca ſĩlis priori cuti ⁊ calloſa. Siccantibꝰ igĩ ⁊ ſtipticis ſine mordicatione erit opus pharmacijs ad cicatrizationes.

Ex arabico ℭ Et opz vt ingenies intentionẽ ad ſanationẽ partiũ. Et iuentio illius intentionis eſt ex renãli que opz fieri in mẽbro: ⁊ iam fuit membrũ in natura ſua quãdo fuit coopertũ cute. opz ergo vt facias illud in eo q̄ ſi hec intẽtio nõ eſt poſſibilis vt cõpleaẽ: tũc opz vt faciamus rem ſimilẽ cuti: ⁊ opz vt ingenieẽ ſup̄ficies carnis illius vt fiat ſimilis cuti: ⁊ non fiat ita niſi q̄ñ exiccaẽ ⁊ induraẽ: ⁊ ꝑpter illḋ indigent vlcera que iaz completa ſunt carne donec conſolidenẽ medicinis que exiccant ⁊ conſtringunt abſq̄z mordicatione.

ℭ Poſtq̄ꝫ oſtendit ante hoc: q̄a q̄ñ naſciẽ in profunditate vlceris caro donec implet ꝓfunditatẽ eius totã: ⁊ iam ꝓhibet hec caro nata a cõſolidatione labia vlceris: docet in hoc ſermone: q̄a opz vt naſcaẽ ſup hãc carnẽ cutis que cooperiat eã ſm q̄ fuit in p̄mis mẽbro nã. Et natiuitas cutis nõ eſt poſſibilis. opz ergo vt ſiccaẽ ſup̄ficies huius carnis ⁊ induraẽ donec fiat in eſſentia cutis loco eius. Et medicine quidẽ que exiccant hanc carnez ⁊ indurãt eam ſunt ille que exiccant ⁊ cõſtringunt abſq̄z mordicatione: ſicut pellicule granatoꝝ ⁊ cortices eoꝛuz: ⁊ calx abluta: ⁊ lythargiriũ: ⁊ ſcoria argenti: ⁊ alcedico: aut ſimplicia aut cõpoſita: ⁊ reliqua que currũt hoc curſu.ſ. que exiccant ⁊ ↄſtrigũt mẽbrũ carnis donec fiat illḋ ſĩle cuti. CXXVI. *Medicine q̄ cicatrizant.*

Leoniceni ℭ Ita ⁊ ſi ſordities aliqua fuerit adnata: intẽtio quidem erit abſtergendi: ⁊ erit medicamen ſalubre abſterſiuum.

Laurẽtia. ℭ Nec ſecus vbi ſordes affuerint intentio eſt detergere. Medicamentum ṽo ſalutare deterſorium eſt.

Antiqua. ℭ Ita ṽo ⁊ ſi vlcus in putredinem vertatur: intentio quidem eſt purgare: pharmacũ ṽo ſalubre ripticon.

Ex arabico ℭ Et ſimilr̃ ſi generẽ in vlcere ſordities: tũc oportet vt ſit intentio tua abſterſio illius ſorditici: ⁊ medicina afferens ſanitatez tunc eſt medicina abſterſiua.

ℭ Occultauit enĩ Galenus in hoc ſermone illḋ qḋ voluit dicere ⁊ docere occultatione vehemẽti. qḋ eſt: q̄a in ꝓfundo vlceris ĝnaẽ q̄nq̄z ſordities.ſ. putredo ⁊ virus ex cauſis multis. quaꝝ vna eſt ex ſup̄fluitate nutrimẽti mẽbri. ⁊ ſc̄da eſt ex malitia regiminis īfirmi: q̄ñ permiſcet in cibis ⁊ potibus. ⁊ tertia eſt ex errore medici q̄ñ ponit ſup vlcus medicinã icõueniẽtẽ. ⁊ q̄ñ ĝnaẽ in vlcere ſorditie ꝓhibet naãm ad hoc vt faciat naſci in eo carnẽ loco eius qḋ perditũ eſt ex ea. Galenus ḡ p̄cepit tibi vt ponas in vlcere medicinã que abſtergat illã ſorditiẽ donec p̄parẽ nature vt faciat naſci carnẽ. Si aũt medicina quã tu ponis ĩ vlcere eſt vehemẽtis abſterſionis.ſ. vt abſtergat plus q̄ꝫ opz: addit in ꝓfunditatẽ vlceris: ⁊ prohibet natiuitatez carnis in eo: ⁊ ſi eſt pauce abſterſionis ſeu vt abſtergat minus q̄ꝫ opz: remanet reſiduũ ex ſorditie qḋ ꝓhibet natiuitatẽ carnis: ⁊ ꝓpter illud opz vt cõſideretur vlcus ⁊ attendaẽ natura in eo: ⁊ mundificeẽ: aut cũ lana aut cũ cotto. ⁊ ſcias cauſaz ꝓhibentẽ natiuitatẽ carnis in eo ⁊ deſtruas eam: ⁊ ponas ſuper ipſuz ex medicinis abſtergentibus que cõſeruãt cõplõnez mẽbri ⁊ abſtergunt illud qḋ generaẽ in eo de ſorditie cũ quãtitate ſufficiẽte abſq̄z additione ⁊ ſine diminutione. CXXVII. *Modi ex cauſa ĝnaẽ putredo ⁊ virus in vlceribus. Qualis dēt eſſe medicina abſterſiua.*

Leoniceni ℭ Eorũdẽ ṽo materiã in libris: in quibus de medicaminibus agitur ſcripſimus.

Laurẽtia. ℭ Ac de his libro de medicamẽtis dictũ iã ẽ.

Antiqua. ℭ Dicta eſt autez hoꝛum in his que de pharmacijs medicina.

Ex arabico ℭ Et iam dixi medicinas que abſtergunt in libris quibus poſui eſſe medicinarũ.

ℭ Ex libris in quibus narrauit eſſe medicinarũ eſt liber eius in medicinis ſimplicibus: ⁊ liber eius qui nominatur catagenis: ⁊ liber eius qui nominatur aliuchomir. ⁊ liber eius in medicinis iuentis in omni loco: ⁊ liber eius in cõfectionibus: ⁊ liber eius in virtutibus ciboꝛum. ⁊ liber eius in bonitate chimi ⁊ malitia eius: ⁊ liber eius in regimine ſubtiliatiuo: ⁊ canones curationis vlceris in tracta-

tibus primi libri qui noiaт Ingeniū ſanitatis: ⁊ tractatus ſcōs libri ſui qui noiaт ad Glauconē. ¶ Et ego exēplificabo tibi medicinas abſtergentes: ⁊ illas que faciūt naſci carnē. Dico ergo ꝙ ſunt ſicut thus ⁊ ariſtologia ⁊ orobus ⁊ reſina. i. gūmi pini: ⁊ pix. ⁊ ſunt iſte medicine multe inuentionis ex qbus cōponunт emplaſtra ⁊ puluercs ⁊ alia q̄ ponunт ſup vlcera. ¶ Et poſtq̄ꝫ dedit Galenus canones natiuitatis carnis in ꝓfundo vlceris ex quo perdita eſt pars carnis: ⁊ canonē abſterſionis eiꝰ qḋ apparet de carne nata cum natura carnis: narrat qualr̄ componunт oīa vlcera. ⁊ dicit. CXXVIII.

De quibuſdā medicinis abſtergētibus ⁊ facientibꝰ naſci carnem.

Leoniceni ¶ Et quidē ſi aliqua inflāmatio: vel attritio: aut tumor praedurus: vel mollis: ⁊ laxus cū vlcere fuerint: prius eoꝝ curationi intendere oportet: eas ſequēdo vias: ac rōnes q̄s prius expoſuimus. Sic ⁊ ſi aliqḋ vlceri illabitur: ad illabentiū curationē intendendū. Eodem pariter modo ſi aliqua intemperies vlceratū locum obſederit: ad eiuſdeꝫ intemperiei remedia antea veniendum.

Laurētia. ¶ Quinetiā vbi inflāmatio q̄dā aut effractio aut durities tumor ex vlcere fatiget: illa priꝰ curari predicta via oportet. Itidē ſi qḋ vlceri affluat: ſanādus antea fluor eſt. Eodē modo ſi intēperies quedā in vlcere affligat intēperiei auxilia antea adhibenda ſunt.

Antiqua. ¶ Et quidē ſi flegmon ⁊ caſſatio ⁊ ſcliroſis: aut tumor cū vlcere fuerit: curādū illa prius per eas que dicte ſūt rōnes: ita ꝟo ⁊ ſi influat aliquid vlceri: curanduꝫ eſt ſm̄ influentium curationem. Similr̄ ꝟo ⁊ ſi diſcraſia aliqua fiat ſm̄ vlceratum locum: ad diſcraſie prius ire oportet adiutoria.

Ex arabico ¶ Et ſimilr̄ ſi cū vlcere eſt apa calidū aut durū molle aut caſſatio: tunc opꝫ vt intendas in primis ad curationē hoꝝ accidētiū per vias quas narrabo: ſilr̄ ⁊ ſi effundiт ad vlcus humiditas: tūc opꝫ vt cures illud cuꝫ eo qḋ eſt ꝯueniēs ad abſcindendū illud qḋ currit ⁊ attrahiт: ⁊ ſilr̄ eſt ſi cōplexio mēbri in quo eſt vlcus iam corrupta eſt: tūc opꝫ vt inuenias in primis cū medicis que rectificāt corruptionem complexionis eius.

¶ Multotiens effundiт ad locū vlceris mā ⁊ gñaт ex eo apoſtema. ſi ergo mā effuſa aut attracta eſt ſanguis aut humor cholericus: gñaт ex ea apa calidū. ſi aūt eſt melācholia vel flegma que ſunt caſeata generaт apa durū: ⁊ ſi eſt flegma ſubtile: gñaт ex eo apa molle: ⁊ fortaſſe accidit cū vlcere caſſatio: aut excoriatio: aut ꝑcuſſio: aut attritio ⁊ fractura: aut multotiēs effundiт: aut attrahiт ad vlcus humiditas ſubtilis venenoſa: ⁊ fortaſſe mutaт cōplexio mēbri: quecūqꝫ g̃ res accidūt ex iſtis: faciūt vlcus cōpoſitū ex ea ⁊ ex ipſo vlcere. ⁊ Gal. quidē precipiт tibi vt incipias ante curationē vlceris cū curatione cuiuſqꝫ hoꝝ qḋ accidit cū vlcere: ꝓpterea ꝙ iſte res necant naturam mēbri: ⁊ prohibēt eā a gñatione carnis ⁊ ꝯſolidatione ſolutionis ꝯtinuitatis: ⁊ multe ex eis faciunt vlcus malum fraudulētū difficilis ſanationis: ſicut corruptio cōplexionis mēbri. hec eni egritudo qñ cōponiт cum vlcere facit ipſuꝫ vlcus malū ſeuiēti ⁊ fraudulentū: ⁊ ſimilr̄ virus: ⁊ fortaſſis effundiт ad ipſuꝫ cho. ni. ⁊ fit vlcus cācroſuꝫ.

¶ Et canon cōis in egritudinibus cōpoſitis eſt vt ꝯſideres timoroſitatē earū: ⁊ que eſt vehemētioris ex eis periculi: ⁊ que nō ſanaт donec ſaneт que eſt ante eā: tūc ergo incipe cū ea que eſt magis timoroſa. Exēpluꝫ illius eſt in vlceribus cācroſis vt euacues corpus ex cho. ni. ⁊ mundifices ipſum: ⁊ ponas ſup ipſum vlcus qḋ refrigeret: ⁊ exſiccet: ⁊ ſiccet abſqꝫ mordicatiōe: ſicut emplaſtrū factū ex thutia abluta. ⁊ ſi mēbri cōplexio iā corrupta eſt: ⁊ videmus inciſioneꝫ eius iam fieri debere ꝓperamus cum inciſione eius ex loco ſaluo: ⁊ ꝓximus ipſuꝫ cū toto mēbro corrupte cōplonis: ⁊ fortaſſis indigemꝰ in quibuſdā vlceribus cauterio cū igne. Et melior eſt medicoꝝ q̄ pōt curare vlcera mala fraudulēta corrodētia cuꝫ medicinis quas ponit: ⁊ faciunt illud qḋ facit iciſio cū ferro aut cauterium cum igne. In hoc eniꝫ apparet prudentia medici operatio ſuper imprudentē: ⁊ ꝓpter illud dicit Gal. medicinas in iſtis vlceribꝰ: ⁊ tacuit de iciſione eoꝝ cū ferro: ⁊ cauterizatione eorum cum igne. CXXIX.

Canō in egritudinibꝰ compoſitis.

Melior medicoꝝ eſt ille qui pōt curare vlcera mala cū medicis ſine cauterio.

Leoniceni ¶ Sed de his quidem ſatis.

Laurētia. ¶ Sed de his ſatis.

Antiqua. ¶ Et de his quidem ſufficienter dictuꝫ eſt.

Ex arabico ¶ Et iā ſufficit in caplo illḋ qḋ narrauimus.

¶ Significat per caplm̄ hic caplm̄ curationis vlcerū cōpoſitoꝝ. ipſe eni dicit in eo ſermonē cōeꝫ: ⁊ eſt vt icipias in curatione eoꝝ ab eo ſine ꝑceſſione ſanationis cuius in primis impoſſibilis eſt eorum ſanatio. CXXX.

Leoniceni Cap. 93. ¶ Nūc ꝟo trāſcundū eſt ad formationis genus: qḋ in plures ſecatur dr̄ias. At ab eo qḋ euidentiſſimū exiſtit exordiū eſt ſermonis faciendū: qḋ ex figure permutatione cōtingit.

Laurētia. Cap. 9. ¶ De figmento deinceps agendum eſt: qḋ in plures dr̄ias ſecari pōt. Sed ab euidenti icipiendū eſt: qḋ ex figure mutatione efficitur.

Antiqua. ¶ Ad id ꝟo qḋ ꝓpter plaſmationē veniēduꝫ iam eſt genus in plures differētias diuiſuꝫ: ſed a manifeſtiſſimo pricipiū orationi ponēdū eſt qḋ ſm̄ figure permutationē fit.

Ex arabico ¶ Et oportet vt veniamꝰ iam ad aliud genus egritudinis ⁊ eſt egritudo que eſt in forma: ⁊ hoc genus diuiditur in ſpecies mltas: verūtamen oportet vt incipias a manifeſtatione earum: ⁊ illa eſt mutatio figure.

¶ Poſtq̄ꝫ ceſſauit a doctrina canonuꝫ curationis ſolonis ꝯtinuitatis: redit ad illḋ qḋ eſt poſtremū eiꝰ ex rememoratione canonū curationis egritudinū cōpoſitionis membroꝝ. ⁊ ſunt quatuor gña: forma: quātitas: numerus: poſitio. ⁊ icepit a gñe egritudinū forme. ⁊ ſpēs eiꝰ ſunt egritudo que fit in figura: ⁊ egritudo q̄ fit in gibboſitate ⁊ egritudo que fit in cōcauitate: ſicut oppilatio: aſperitas: lenitas: ⁊ incepit cum egritudinibus huius ab ea que eſt manifeſtior apud ſenſum: ⁊ eſt mutatio figure. CXXXI.

Quatuor ſūt gña egritudinū cōpōnis.

Leoniceni ¶ In his igitur qui adhuc creſcunt: poſſibile eſt pluriū partiuꝫ figuram emendare: in his

autem qui

autem qui iam aucti ſunt minime.

Laurētia. ¶ Corporis igitur ſi increſcat figura multaꝝ partium corrigi poteſt: ſin increuit emendari vlterius non poteſt.

Antiqua. ¶ Eoꝝ igit̃ que adhuc creſcunt poſſibile eſt figurā plurimarū artiū corrigere: hoꝝ ꝟo que exercuerunt nequaquam.

Ex arabico ¶ Dico ergo ꝙ cum corpus eſt permanēs in augmēto poſſibile eſt vt rectificet̃ figura pluriū mēbroꝝ eius: quādo ꝟo cōplet̃ corpus: nō eſt poſſe vt rectificet̃ figura mēbroꝝ eius.

Augmentū quid ſit ⁊ in qua etate plꝰ vel minꝰ ſiat. ¶ Augmentū aūt eſt extenſio mēbroꝝ ⁊ augmentū eoꝝ. dum ḡ ꝑmanent mēbra ita ꝙ extendunt̃ ⁊ creſcunt: tunc corpus eſt in augmēto: ⁊ diuerſificat̃ in hoc. qḋ eſt: qa augmētū eſt plus in pubertate ꝙ̄ ſit in etate illius qui ſeqt̃ pubertatē: ⁊ augmentū in iſtis eſt plus ꝙ̄ in illis qui ſunt maioris etatis: ⁊ augmētū in illis qui ſunt maioris etatis eſt plus ꝙ̄ ſit in adoleſcentibꝰ: ⁊ apud poſtremū adoleſcentie ſtat extēſio membroꝝ ⁊ augmētū eoꝝ: ⁊ qñ plus puer eſt minoris etatis: ſtat augmentū eiꝰ plus: ⁊ quādo plus eſt maioris etatis: eſt augmentū eius minus. Et nos iā diximus in eo qḋ preterijt ꝙ poſſe eſt vt os reſtauret̃ in pueritia: ꝓpter duas res. Quarū ꝓma eſt ꝓpinquitas tēporis cū gnōne ꝓpter remanentiā v̄tutis ſpermatis in mēbris. Et altera ꝓpter lenitatē oſſis in pueritia. In alijs ꝟo nō eſt poſſibile vt reſtauret̃ ꝓpter duas res. vna eſt lōgitudo tēporis a gnōne ꝓpter ꝯſumptionē v̄tutis ſpermatis ex mēbris gñatis ex ſpermate. ⁊ ſcḋa eſt ꝓpter duritiē ipſius oſſis. ⁊ plurimū figura mēbroꝝ eſt ſꝫ figurā

Figura membroꝝ ſequit̃ figurā oſſis. oſſis. nā ſi os eſt equale ſm reꝫ nālē: fit figura mēbri equalis: qm̄ os ſtat in mēbro officiali loco fundamenti ſup qḋ fabricat̃: ergo diſpō in figuris mēbroꝝ eſt ſm diſpōneꝫ in figuris oſſium dn̄tiuꝫ ea. Nā ſi eſt poſſibile in oſſe vt equet̃ figura eius donec equet̃: poſſibile eſt ſile illius in mēbro: ⁊ ſi nō eſt poſſibile illud in oſſe: non eſt poſſibile vt ſit illud in mēbro. Iā ḡ declaratū eſt per illud qḋ diximus ꝙ figuras mēbroꝝ poſſibile eſt rectificari in corporibus que ſunt in augmēto: ⁊ nō eſt poſſibile eoꝝ rectificatio in corpibus que tranſeunt augmentū: ⁊ quāto eſt plus

Figure membroꝝ facilius reſtaurant̃ in oībus que ſūt in augmento ꝙ̄ in auctis. corpꝰ creſcēs eſt rectificatio figurarū mēbroꝝ eiꝰ potior: ⁊ ꝓpingoris acceptionis ꝙ̄ illud qḋ eſt poſt. CXXXII.

Leoniceni ¶ Intentio tamē quo ad fieri pōt curationeꝫ adhibere ad cōtrariuꝫ euerſionis adducēdo.

Laurētia. ¶ Intentio autem in his que curari poſſunt: in diuerſum abducit diſtortionis.

Antiqua. ¶ Intentio ꝟo vt ſi poſſibile eſt curari ad cōtrarium adducere diſtorſionis.

Ex arabico ¶ Et opꝫ vt ſit intētio tua in mēbris in qbus eoꝝ rectificatio eſt poſſibilis reducere ea a parte ad quā torta fuerūt ad diuerſum eius.

¶ Membra figurarū quoꝝ rectificatio eſt poſſibilis ſūt illa que ſunt in augmēto. Iſta enī mēbra non tendunt̃ ad diuerſitatē partis ad quā torta ſunt ⁊ equat̃ eoꝝ tortuoſitas: ⁊ ſuſtentant̃ cū plumaceolis aut tabellis: ⁊ bene ligant̃ ⁊ embrocant̃ in hora ſolutionis eoꝝ cū aqua calida: ⁊ inungunt̃ cū aliquo oleo calido: ⁊ quādo aſſiduat̃ illud ſuper ea: rectificant̃ eoꝝ figure torte. CXXXIII.

Leoniceni ¶ Si ꝟo fractione aliqua nō recte cōformata alicuius mēbri figura fuerit viciata: cui ſuba callosa inaſci ꝓuenerit: ſi quidē hec adhuc recens extiterit: perfringere oportet: ac rurſus recte afformare: deinde calluꝫ ſupinducere.

Laurētia. ¶ Or ſi fractura nō recte explanata alicuiꝰ mēbri figura peccet cōtracto iam poro. i. topho lapide. Si ꝓterea porus. i. tophus lapis recens fuerit: effringēdo rurſus recte fingere: deinde inducere porū. i. tophū lapidē opꝫ.

Antiqua ¶ Si ꝟo fractura nō recte plaſmata peccauerit alicuius mēbri figura ſi adhuc recens porus extitat: iteꝝ frangere opꝫ: ⁊ hoc plaſmare confeſtim recte: deinde fieri porum.

Ex arabico ¶ Et quādo eſt corruptio figure manuū ⁊ pedū ꝓpē fracturā que nō fuit equata ⁊ reſtaurata ſm ꝙ oportuit: deinde os qḋ fractū fuit reſtauratū eſt reſtauratione firma: tunc opꝫ vt dimittas ipſum ⁊ nō facias ei cōtrarietatē: ⁊ ſi reſtauratio eius nō eſt firma ⁊ ſtricta vel fortis: tunc opꝫ vt frangas ipſum denuo: deinde equa ipſum: poſtea ingenia vt naſcatur in eo porus ⁊ reſtauretur cum eo.

¶ Iſte ſermo eſt cōis in oībus mēbris in qbus frangitur os figure. figure nāqꝫ eoꝝ mutant̃ per fractioneꝫ oſſis. ⁊ Gal. quidē caſtigat te in eis vt cōſideres: nā ſi mēbrū iaꝫ fractū equatū eſt: ⁊ iaꝫ rectificatū ⁊ reſtauratū ſꝫ ꝙ opꝫ: tūc eſt illud qḋ ꝓſcitū eſt: ⁊ ſi nō eſt iā rectificatū: tūc cōſidera. nā ſi inuenis ipſum nō reſtauratū reſtauratione firme: ſed reſtauratū eſt reſtauratione nō firma: tunc itera fracturā eius: ⁊ equa ipſum ⁊ rectifica eū ⁊ liga euꝫ: ⁊ fac in eo illud qḋ faceres in ipſo ſi eſſet hora fracture donec reſtauret̃: ⁊ firmet̃ eius reſtauratio ſm figurā ꝯuenientē. ⁊ ſi inuenis ipſuꝫ iā reſtauratū ſm tortuoſitatē: ⁊ firmata eſt eius reſtauratio tūc dimitte illud ſm diſpōnē ſuam: ⁊ nō facies opus nouū qñ corpus iā ꝑtrāſit augmentū. ⁊ ſi corpus eſt in augmēto: tūc conare equationē figure mēbri ipſius totiꝰ ſi eſt tortū in ſua forma: ſm ꝙ narro tibi ꝓter ꝙ facias ꝯtrietatē fracture oſſis cuius reſtauratio iaꝫ firmata eſt. ⁊ ego narro tibi rē quā teſtificatus ſuꝫ. Uidi ſenem ſeptuaginta annoꝝ cuiꝰ ancha fracta fuit: ⁊ reſtaurata ſm tortuoſitatē reſtauratione firma. poſtꝙ̄ ergo vidi eū: precepi ei vt embrocaret cū aqua calida: ⁊ poneret ſup ipſaꝫ qḋ leniret eā vt alleuiaret̃ groſſities ⁊ durities que erat in loco fracture. fecit ergo illḋ: ⁊ ambulauit ſup pedes ſuos ambulatione debili ſm claudicationeꝫ: ⁊ iſte quidē ſenex fuit multi cēſus: quare nō placuit ſibi ambulatio eius. vocauit ergo vnū reſtauratorē: ⁊ interrogauit eū ſi eēt ei euaſio a claudicatione. eſtimauit ḡ ille reſtaurator ꝙ rectificaret eū poſtꝙ̄ frāgeret̃ ancha eiꝰ denuo: deīde reſtauraret eā: ⁊ cōuenit cū eo ſuper quinquaginta aureos. poſtea ſenex miſit ad me vt faceret ſcire me illḋ qḋ fuerat inter ipſuꝫ ⁊ reſtauratorem. Dixi ḡ ei: tu es vir multi cenſus: ⁊ nō remanet ex vita tua in quo expendas cenſuꝫ tuū: ⁊ nō eſt tibi neceſſariū vt fias curſor ⁊ ambules via longinqua: ſis ergo cōtentus in claudicatione tua: ⁊ nō decipiat te ſermo huiꝰ reſtauratoris: ⁊ receſſi ab eo: ⁊ venit poſt me reſtaurator ⁊ ſtrixit in ancha eius funes cōſtrictorio forti: ⁊ ſtrinxit eū ⁊ cōtuſa fuit eius coxa. fuit ergo illud cauſa mortis ſue feſtine anteꝙ̄ cōpleret̃ pars operis reſtauratoris. Et opꝫ vt ſcias ꝙ os qñqꝫ frangit̃

Reſtaurator volens reſtaurare interfecit reſtaurandū.

latitudinaliť: ⁊ lōgitudinaliť: ⁊ trāſuerſe ⁊ rotunde: ⁊ quā doq; cadit ſuper ipſum aliqd qđ cōtundit ipſuʒ ſeu frangit ipſuʒ faciēdo fruſta in ipſo: ⁊ cogitatio tua cuiuſq; boni eſt per tactum cum manu: ⁊ per cōſiderationē cū oculo: ⁊ ſtudium in operatione. CXXXIIII.

Leoniceni Cap. 94. ¶ Eſt vero ⁊ obſtructio ex eodeʒ genere egritudinum.

Laurētia. ¶ Infartio ꝑterea hoc genere morbi cōtineť.

Antiqua. ¶ Eſt aūt ⁊ emphraſis ex h̄ gn̄e egritudinū.

Ex arabico ¶ Et oppilatio etiā eſt ex h̄ gn̄e egritudinū.

¶ Dicit ꝙ oppilatio eſt vna ex ſpeciebus generis egritudinum factarum in forma. CXXXV.

Leoniceni ¶ Que quidē ex lentis: ⁊ craſſis humoribus fit: vnā ⁊ ipſa habēs intentionē morbo ꝯriā: dico aūt apertionē. Cauſe vero ſalubres ſunt abſtergētia: atq; incidentia medicamina.

Laurētia. ¶ Ubi igiť ab humore craſſo ac glutinoſo efficiať: vnā hēbit intētionē ꝯriā affectioni intelligo infarctionē. Cauſa aūt ſana detergēs: atq; incidens medicamentum exiſtit.

Antiqua. ¶ Hec quidē a glutinoſis: ⁊ pinguib⁹ humoribus fit: vnā quidē ⁊ eandē intentionē hn̄s cōtrariā paſſioni emphraſis. Cauſe vero ſalubres riptica ⁊ inciſiua pharmaca.

Ex arabico ¶ Et qn̄ oppilatio eſt ex ſuperfluitate groſſa viſcoſa: tunc intētio in medicatione eius eſt intētio vna cōtraria ipſi egritudini ⁊ eſt apertio. Et cauſe attrahētes ſanitatē in ea ſūt medicine que abſtergunt ⁊ incidunt.

¶ Superfluitas groſſa ⁊ viſcoſa inuiſcatur ⁊ cōculcať in meatibus ⁊ cōcauitatibus ⁊ oppilat eos: ⁊ cōculcat illud qđ currit in eis: ⁊ ꝓpter illud eſt intētio apertio meatuū: ⁊ apertio meatuū ex ſuperfluitate groſſa ⁊ viſcoſa eſt cū medicis que incidūt ſupfluitatis groſſitudinē: ⁊ ſubtiliāt eā: quare deſtruiť eius viſcoſitas: ⁊ eſt neccīuʒ vt ſit in eis ſupfluitas abſterſionis: vt abſtergāt illđ qđ ꝯculcatū eſt ex ea in meatu: ⁊ intende ſermonē Gal. ſupfluitate groſſa viſcoſa. Nā ſupfluitas in vnoquoq; mēbroꝝ gn̄ata concauoꝝ eſt ꝓpinqua nature inſtrī ei⁹. qđ eſt: qa ſupfluitas in vnoquoq; mēbroꝝ eſt illđ qđ ſupeſt a nutrimēto ei⁹: ⁊ ꝓpter hoc fit oppilatio in neruis faciens paralyſim difficilis ſanationis: ꝓpterea ꝙ nutrimentū nerui eſt ꝓpinquū nature eius. ſ. humor groſſus viſcoſus. ergo ſupfluitas eius ſm̄ hāc rōcinationē eſt deterior eo in groſſitudine ⁊ viſcoſitate: ⁊ aqua deſcēdēs in oculū ei⁹ eſt huiꝰ. qđ eſt: qa oppilatio in pupilla ſeu in foramine vuee eſt que ꝓhibet ſpirituū viſibilem ſicut ꝓhibet oppilatio in neruo ſpm̄ aīalem a penetratione vt moueat mēbra ⁊ faciat ea ſentire. Et nos quidē ꝑmutam⁹ eā cū cadat a pupilla ad inferiora vuee ⁊ remoueť oppilatio. Cuʒ ergo ꝑuenit ad inferiora vuee figiť in ea ⁊ adheret cum ea: ⁊ reſoluiť ſm̄ dies. oppilatio aūt in neruo idiget digeſtione ſuperfluitatis ex qua generať ⁊ ſubtiliatione ei⁹ ⁊ ipſius euacuatione ⁊ abſterſione eius. CXXXVI.

Superfluitas in mēbris generata nature illorū aſſimilatur.

De cura cataracte.

Leoniceni ¶ Que vero fit a ſtercore duro: qđ iterſepit inteſtinū: primū qdē hēbit duritiei remedium ex humidis: pinguibuſq; clyſteribus: demū ex acribus euacuationem expoſcet.

Laurētia. ¶ Ubi a ſtercore duro efficiatur oppilato inteſtino: in primis qdē habebit duritiei emendationem ex humido ac pingui clyſteri: deinde euacuationem ex acriori.

Antiqua. ¶ Que vero ex ſtercore duro qđ adheſit inteſtino priorē quidem habebit in duritie correctionē ex humidis ⁊ piguib⁹ cliſmatib⁹. i. clyſterijs: deīde vero euacuationem ex acribus.

Ex arabico ¶ Et ſi oppilatio eſt ex ſtercore duro qđ fixū eſt in loco ineſtini: tūc intētio prima in medicatiōe iſtius ſtercoris eſt lenificatio duritiei illius ſtercoris cū clyſteri humido ⁊ pingui: ⁊ itētio ſcđa eſt euatio ei⁹ cū clyſteri acuto.

Cauſe colice ⁊ ei⁹ cura.

¶ Colica eſt oppilatio in inteſtino: ⁊ ipſa qdeʒ fit ex ſtercore duro qđ iam adheſit in concauitate inteſtini: ⁊ fit ex flegmate viſcoſo qđ inaſciť in inteſtino: ⁊ ledit per duas res. ſ. per frigus ſuū: ⁊ per hoc qa oppilatio eſt in iteſtino: ⁊ fit ex vētoſitate groſſa: inflante cui⁹ penetratio eſt difficilis: quare extēdit inteſtinū: ⁊ fit ex apate: ⁊ fit ex hu. cholerico qui inuiſcať in tunicis inteſtini: ⁊ mordicat ipſum: quare facit ipſum dolere: ⁊ ꝓhibet ad ipſum currere egeſtionē ſm̄ ꝯſuetudinē ſuā: ⁊ intentio cuiuſq; eoꝝ in curatione ſumpta eſt ex eo. Et Gal. quidē ponit vnius eorum exēplū vt ſit iſta: ⁊ ſup illud in curatione ei⁹ qđ accidit ex reliquis: ⁊ ſermo eius eſt intellīs. qđ eſt: qa curatio ſtercoris duri fixi in inteſtino eſt lenificatio duritiei eius cū clyſteri humido pingui: tūc qn̄ leniť ⁊ humectať euacuať cū clyſteri acuto. ergo curatio flegmatis vitrei groſſi viſcoſi eſt calefactio eius ⁊ ipſius inciſio: ⁊ deſtructio viſcoſitatis eſt cū clyſteri acuto in quo ſunt medicine calide ſubtiles abſtergētes: deīde euacuatio eius cū clyſteri acuto: ⁊ ſm̄ hoc exemplū curať ventoſitas groſſa inflatiua cū eo qđ carminat eā ⁊ reſoluit ipſam: ⁊ extrahit ipſam ab inferiori. Et curať cholera cū eo qđ facit eā deſcēdere: ⁊ extrahit eā. ⁊ curatio apatis eſt intrās in medicationē apatū interioꝝ: ⁊ ipſe dicet eā in eo qđ futurū eſt. CXXXVII.

Leoniceni ¶ Que aūt a lapide fit in veſica: in ꝑſenti qdē trāſpoſitionem requirit: integre vero ſanitatis cauſa inciſionem: ⁊ extractionem.

Laurētia. ¶ Ubi vero a calculo in veſica efficiať tātiſper propellendus eſt. Gratia vero omnimode curationis: ex inciſione conuellendus.

Antiqua. ¶ Que vero ex lapide circa veſicaʒ ex preſenti quidē tranſpoſitione indiget: curationis vero perfecte grā per inciſionē eſt cura.

Ex arabico ¶ Et ſi oppilatio eſt ꝓpter lapideʒ in veſica: tunc intentio in curatione eius feſtināter eſt remotio lapidis a meatu qui eſt oppilat⁹: ſanatio vero fit ꝑ ſectionē ⁊ extractionē lapidis.

¶ Dixit Galenus ex curatione lapidis gn̄ati in veſica grauius eſt: qđ eſt vt ſit ſignās ſuper illud qđ eſt ante ipſum. qđ eſt: qa lapis generať in multis locis corpis: verūtamē gn̄atio eius in veſica eſt manifeſtior: ⁊ in renibus ſimiliť: ⁊ in alijs locis eſt occultior ⁊ rare inuentionis. ¶ Et nos quidē curamus lapidē generatū in veſica ⁊ in renib⁹ cuʒ medicinis que frāgunt lapidē ⁊ faciūt ipſuʒ harenā ſicut vitrū cōbuſtū: ⁊ lapis iudaicus: ⁊ cinis ſcorpionis: ⁊ lapis natus in ſpongia: ⁊ ſemina ꝓuocātia vrinā: ⁊ reliqua que

Lapis gn̄ať in multis locis corporis. Cura lapidis in veſica ⁊ renibus.

ſunt his ſimilia. ⁊ nō eſt in omni mēbro nobis poſſe remouere lapidē ab orificio meatus neqꝫ ſecare locū ⁊ extrahere lapidē ex eo. exēplū illius ſunt renes: nō eſt eni ad remouēdū lapidē ab orificio meatus ingeniū cū inſtro qḋ intromittam⁹ in eis: neqꝫ ad ſecādū renes. Uerūtñ lapis generatus in renibus eſt minor ⁊ ſubtilior q̄ lapis generatus in veſica. ⁊ forma ei⁹ eſt generalr̄ rotunda. ⁊ currit cū vrina p̄ hoc ꝙ nā expellit ip̄m qñ adiuuamus eā cum medicinis: ⁊ nō eſt ſtudiū nec cū veſica ſicut ſtudiū eius cū renibus. ⁊ pp̄ hoc indiget veſica in multis horis remotione lapidis ab orificio meatus: aut ita vt inclinemus infirmū ⁊ eleuemus pedes eius ſurſuꝫ ⁊ ꝯcutiamus ipſum donec recedat lapis ab orificio meatus aut p̄ introitū inſtrumēti noiati alcatar. hoc eni inſtrm̄ impellit lapidē ab orificio meatus ⁊ currit vrina ex foramine qḋ eſt in eo: q̄ꝛ remouent̄ difficultates vrine facte ab oppilatiōe qua lapis oppilauit meatū. ſectionē aūt loci ⁊ extractionē lapidis ꝓhibet Hip. aut qñ hoc opus nō erat aſſuetū aut ſcitū in tp̄e ſuo: aut vt faceret nos ſcire: q̄ꝛ nō ꝯuenit nobis vt conemur qḋ neſcim⁹ ex feſtino tp̄e cum ferro. aut qñ apud eū erant medicine ⁊ modus alius curationis quem neſciuit aliqs quo ꝯtētus erat a ſectiōe lapidis: ⁊ iā firmauerūt ſectioneꝫ a lapide oēs q̄ ediderūt librū in opōne cū ferro: ⁊ ſi tu quoqꝫ inſtructus fueris ope anathomie nō indigebis vt addiſcas aliqd opōnis cum ferro ab alio a te: imo tu eris magis audēs ⁊ prudētior omni q̄ edidit in illo librū: ⁊ pp̄ illud abſtinuit Gal. ab inſtructione operis cū ferro in lib° hoc: cū ſit illud qḋ narrauit in ope anathomie ſufficiēs quāuis iā ꝓmiſerit ꝙ faceret illud: ſed nos non videmus illud. CXXXVIII.

Lapis generatus in renibus eſt minor q̄ generatus in veſica.

Alo alcatar.

Hipp. prohibuit ſectioneꝫ ad extrahēdū lapidem.

Leoniceni ℂ Humiditas autem que preter naturā continetur: ſanatio in omnimoda euacuatione cōſiſtit: quēadmodum etiam in ſupuratis.

Laurētia. ℂ Ceterum humoris preter naturam contenti ſanatio omnimoda euacuatione efficitur: quemadmodum in purulentis.

Antiqua. ℂ Jus vero que preter naturam in parte continetur humiditatis eſt curatio ī perfecta euacuatione: quēadmoduꝫ in putredinibus.

Ex arabico ℂ Et quādo aggregatur humiditas in loco membrorum: deinde illa humiditas eſt egrediens a natura: tūc curatio eius eſt extractio eius totius: ſicut ſanies q̄ coarctat̄ ī pectore.

Edo ſaniei fit diuerſimode.

ℂ Jſtud iterū eſt modus oppilationis. ſanies eni qñ currit ⁊ ꝑuenit ad ꝯcauitatē alicuius mēbroꝝ ꝑuenit oppilatio in illa ꝯcauitate. ⁊ curatio ei⁹ eſt euacuare ipſaꝫ totā aut cū medicinis aut cū apriōe aut cū cauterio p̄ ignē in quo eſt intētio exiccare saniē ⁊ finire eā. Et ſanies qdē que aggregat̄ in pectore plurimū euacuat̄ p̄ tuſſiꝫ: ⁊ opꝫ vt medicine dent̄ infirmo allēuiātes ſputū: ſicut hyſſopus ſicca ⁊ praſſiū ⁊ capilli veneris ⁊ ficus ⁊ hydromel ⁊ calamentū: ⁊ reliqua que ſunt ſimilia illis. CXXXIX.

Leoniceni ℂ Jmmodica autem repletio īmodica euacuatione curatur: vt cum ſanguis intra venas redundat.

Laurētia. ℂ Sed īmoderata repletio īmoderata euacuatione diſcutitur: quemadmoduꝫ ſanguine in venis condito.

Antiqua. ℂ Jmmoderata vero repletio indiget īmoderata euacuatione: quemadmodum eſt in ſanguine circa venas.

Ex arabico ℂ Repletionis autem ſuperflue medicatio eſt euacuatio equalis. ſicut ſanguinis multi aggregati in venis.

ℂ Cū ſit canon cōis in curatione egritudinū medicatio cōtrariū p̄ ꝯtrariū: ſeq̄t̄ vt ſit curatio repletiōis ſuperflue eūo ſuperflua. Uerū eūonē ſuperfluā nō tolerat virtus mltotiēs: aut qñ ipſa eſt grauata ita ꝙ iā debilitat̄: aut pp̄ ſuperfluitatē frigoris tp̄is p̄ntis: aut pp̄ ſuperfluitatē caloris ei⁹: aut ꝓpter etatē infantie: aut pp̄ etateꝫ ſenectutis: aut qñ corpus eſt debilis virtutis: aut cū alia: aut triſticia: aut raritas: aut timor: aut aliud. Cū ergo inuenim⁹ in corp̄e repletionē ſuperfluā: ⁊ virtus eſt fortis tolerās euacuam⁹ illud corpus eūone ſuperflua: aut p̄ flōmiā q̄rūdā venarū: aut p̄ medicinā ſolutiuā: aut p̄ ſudorē ⁊ exercitiū ſuperfluū: ꝙ ſi virtus ei⁹ eſt debilis nō tolerans euacuamus corpus paulatim oī die partē vſquequo deſtruat̄ repletio ſuperflua. ℂ Et cū Gal. docuit in hoc li. illud qḋ intelligit diſcipulus: ⁊ ꝑfectus medicus in arte ꝑcepit in curatione repletionis ſuperflue eūonē fieri equalē. hec eni euacuatio cōfert in repletione ſuperflua ⁊ nō nocet corporibus debilibus nocumēto magno. Facit ergo ſcire modū curationis cōuenientē oīb⁹ corp̄ibus: donec nō erret aliquis ex eis q̄bus nō eſt ſtudiū: ⁊ attrahit ſuper quedā corpora nocumētū magnum p̄ eūonē ſuperfluā. qḋ eſt: q̄ꝛ magis ꝯueniēs ⁊ maiorē cautelā faciēs eſt euacuatio equalis: ⁊ ſanguis q̄ in venis eſt nō eſt purus: ſed ſunt oēs humores ſup̄ quos vincit ſanguinis nā: ⁊ melior eūo in hac ſpecie egritudinis eſt flōmia. Qa ſi nō tolerat eā etas ⁊ virtus ⁊ tp̄s: tūc vētoſe ⁊ ſcarificationes ſunt meliores ſup̄ calcaneos: ſi vero nō tolerat illud: tūc minoratio cibi ⁊ pot⁹: ⁊ aſſiduatio ſudoris ⁊ motus cū aere balnei ⁊ cū fricatione eſt melior. CXL.

Edo ſuperflua qñ fieri poſſit ⁊ qñ non.

Edo equalis eſt cōueniens oīb⁹ corp̄ib⁹.

Cū nō pōt fieri flōmia fiāt vētoſe ⁊ fricationes.

Leoniceni ℂ Sic ⁊ quibuſcūqꝫ: vel in vētriculo: vel in inteſtinis: vel arteria aſpera: vel pulmone: pus: aut ſanguis cōtinetur: integra euacuatio eſt neceſſaria.

Laurētia. ℂ Simili modo ſi quibus in ventre aut inteſtinis aut arteria aut pulmone pus aut ſanguis continetur: oīmoda indiget eūone.

Antiqua ℂ Quibuſcūqꝫ vero circa vētrem ⁊ inteſtinū ⁊ tracheā arteriaꝫ ⁊ pulmoneꝫ putredo aut ſanguis ꝯtinet̄: ꝑfecta euacuatione indiget.

Ex arabico ℂ Et ſimiliter etiam quando aggregatur in ſtomacho: aut īteſtino: aut in cānali pulmonis: aut in pulmone ſanies aut ſanguis: tunc neceſſe eſt ipſum totū euacuare.

ℂ Eius aūt qḋ aggregat̄ in ventre aut in inteſtino eūo eſt cū medicinis q̄ abſtergant ⁊ leniūt nām ſicut hydromel ⁊ aqua ficuū. ⁊ cū cibis ablnentib⁹ ſicut ſiſſa ordei ⁊ aqua eius. Eius aūt qḋ aggregat̄ in cānali pulmonis aut in pulmone eūo eſt cū medicinis q̄ faciunt euenire tuſſim ⁊ alleuiant ſputū. Et opꝫ vt ꝯſideres illud qḋ aggregat̄ in inſtrumētis pectoris: ⁊ ſi eſt ſubtile nō aſcēdens cū tuſſi: ingroſſa illud cū medicinis que faciant illud groſſuꝫ viſcoſuꝫ: ⁊ illud ingroſſant: ſicut amidū ⁊ decoctio ſebeſtē: ⁊ ſepapa. ⁊ ſi eſt groſſuꝫ viſcoſum: ⁊ nō tolerat ip̄m aer exterior cū tuſſi: ſubtilia ip̄m: ⁊ incide ip̄m ſi inueneris cū oxymelle ſquillitico ⁊ ſecaniabin ⁊ medicinis que incidunt ⁊ ſubtillant ⁊ faciunt facile ſputum. CXLI.

Alia ſeriba.

Cura eius qḋ aggregat̄ in inſtrumētis pectoris.

Leoniceni ℂ Superflui aūt cibi: aut potus adhuc recē

tis aſſumptio euacuatione corrigitur.

Laurẽtia. ¶ Quibus ṽo plus cibi aut potus adhuc recentis continentur: euacuatio ſanatio eſt.

Antiqua. ¶ Amplioris ṽo cibi τ potus recẽtis adhuc ſm euacuationem correctio eſt.

Ex arabico ¶ Et quãdo in ventre eſt ſuperfluitas cibi τ potus cuius tẽpus nõ elongatur: tunc medicatio eius eſt euacuatio partis ipſius.

¶ Quãdo in ſtomacho eſt cib⁹ τ potus: cuius tps nõ elongaẗ ex multitudine cuius cõſequiẗ vt debiliteẗ a cõprehenſione ſup ipſuȝ τ decoctione eius: tũc medicatio eius eſt vt euacueẗ pars eius per vomitũ: qñ nõ eſt lõginquũ tps ei⁹ donec ſtõchus ſit tolerãs reſiduũ eius. CXLII.

Leoniceni ¶ Quecunqȝ igitur in pulmone: vel pectore continentur: cum tuſſi educuntur: aut a medicaminibus extenuantibus.

Laurẽtia. ¶ Quecũqȝ ergo in pulmone aut thorace cõtinentur: cum tuſſi euacuatio: ac cum medicamentis extenuantibus fieri debet.

Antiqua. ¶ Quecũqȝ igitur in pulmone τ thorace cõtinentur: cum tuſſibus quideȝ euacuatio eſt τ pharmacijs extenuantibus.

Ex arabico ¶ Et quãdo ſuperfluitas eſt in pulmone vel in pectore: tũc euacuatio eius eſt per tuſſim cum medicinis ſubtilibus.

¶ Iam diximus exempla harum medicinarum in eo qđ preterijt. CXLIII.

Leoniceni ¶ Quecũqȝ ṽo in epate: vel venis: vel arterijs: vel renibus: aut per vrinã: aut per vẽtriculũ. Sed per vrinã quidẽ: ab his que vehementer extenuant: per ventrẽ ṽo ab his que attrahendi: aut aperiendi ora vim habent.

Laurẽtia. ¶ Quecunqȝ ṽo in iecore aut venis aut arteria aut renibus aut ꝑ vrinã aut per aluũ euacuari ꝯuenict. Per vrinã qdẽ adhibitis medicamentis vehementer extenuantibus: per aluum ṽo adhibitis medicamentis trahentibus atqȝ aperientibus.

Antiqua. ¶ Quecũqȝ ṽo ſm epar aut venas aut arterias aut lumbos aut per vrinas aut per ventrem debent euacuari. Sȝ per vrinas quidẽ ab extenuantibus vehementer: per ventrem ṽo attrahentibus τ aperientibus.

Ex arabico ¶ Et qñ ſuperfluitas eſt in epate aut in venis aut in renibus: tũc euacuatio eius eſt aut per vrinam aut per ſol'onẽ ventris: τ eũatio ei⁹ per vrinã fit cũ medicinis que ſubtiliãt ſubtiliatione forti: τ eũatio ei⁹ per ſol'onẽ vẽtris fit cũ medicinis que attrahunt τ aperiunt.

¶ Ex epate ṽo poſſibile eſt euacuare ſuperfluitatẽ ꝑ vrinam τ per ſol'onẽ vẽtris ſimul ſm terminũ vniũ: τ ſimiliẗ eſt diſpoſitio in venis: nã eũatio ſupfluitatis ei⁹ eſt poſſibilis per vrinã τ per ſol'onẽ vẽtris: ex renib⁹ ṽo ſupfluitatis eũatio per vrinã eſt magis poſſibilis ꝙ ſit per ſol'onẽ vẽtris. Et Gal. quidẽ iam narrauit medicinas ꝓuocantes vrinã canone cõi: τ eſt vt ſint medicine que ſubtiliant ſubtiliatione forti: ſicut ſemẽ apij: τ ꝑcipue ſyluestris: τ ſemẽ ſparagi: τ reliqua ſemina: τ medicine que ꝓuocãt vrinã cũ virtute: τ narrauit etiã medicinas ſolutiuas ex canone cõi: τ eſt ꝙ ſint medicine que attrahũt ſupfluitateȝ interius τ aperiunt meatus. Et Galenus quidem docet in tractatu 5° de medicinis ſimplicibus: ꝙ nõ eſt via ad cognitionẽ medicinaruȝ ſolutiuarũ per rõcinationẽ: ſȝ ipſe ſciunẗ per experimentũ: ſicut ſcamonea τ pulpa colloquintide: τ agaricus: τ polypodiũ: τ turbith. CXLIIII.

Medicie ſolutiue ſolo experimento cognoſcuntur.

Leoniceni ¶ Quecũqȝ ṽo ĩ ſupiori vẽtre cõprehẽdunẗ: ꝑ vomitũ: que aũt in iferiori: ꝑ ſubductionẽ.

Laurẽtia. ¶ Quecũqȝ in vẽtre ſuperiore ꝯtinenẗ: vomitu: q̃cũqȝ iſeriore deiectione euacuãda ſunt.

Antiqua. ¶ Quecũqȝ igiẗ ſm ſupiorẽ vẽtrẽ ꝑ vomitũ: q̃cũqȝ ṽo ſm iſeriorẽ per ſubductionem.

Ex arabico ¶ Et quando ſupfluitas eſt in ſtomacho: tũc euacuatio eius eſt per vomitũ: τ qñ eſt in inteſtinis: tũc eũatio ei⁹ eſt per ſol'onẽ vẽtris.

¶ Iſte ſermo eſt intellectus. CXLV.

Leoniceni ¶ Sed quecũqȝ ſub cute ꝑ ſectionẽ: vel ignẽ aut per medicamina adurentia.

Laurẽtia. ¶ Quecũqȝ ſub cute incidendo: perurendo: aut adhibitis medicamẽtis perurentibus.

Antiqua. ¶ Quecũqȝ ṽo ſub cute per inciſionem aut per cauterium aut pharmaca cauſtica.

Ex arabico ¶ Et quando ſuperfluitas eſt ſub cute: tunc euacuatio eius eſt per apertionẽ τ per cauterium aut per medicinas comburentes.

¶ Intelligit per hanc ſuperfluitatẽ illud qđ aggregaẗ de ſanie τ putredine in apoſtẽatibus que putreſcũt. Et ipſe dicit ꝙ eũatio huius ſaniei ſit tribus modis: aut per apertionẽ loci τ eũonẽ ſaniei ex eo: aut per cauteriçationẽ ei⁹ cũ igne vt finiat ignis ſanieȝ τ exiccet qđ remanet ex ea: aut per medicinas cõburentes τ ſunt ille que noiãẗ cauteriçantes: ſicut calx nõ abluta: τ arſenicũ citrinũ τ rubeum: τ ſal armoniacum: τ que currunt hoc curſu ex medicinis comburentibus. CXLVI.

Eũatio ſaniei apoſtẽatũ tribus modis fit.

Leoniceni ¶ Sic ṽo aliquando quecũqȝ in aliqua naturali cauitate: vt in thorace.

Laurẽtia. ¶ Simili modo quecũqȝ in cauo aliquo naturali conduntur velut in thorace.

Antiqua. ¶ Ita ṽo τ quecũqȝ ſm concauitatem naturalem vt in thorace.

Ex arabico ¶ Et quando euacuaẗ etiaȝ ſuperfluitas que eſt in concauitate nãli hac via: ſicut illud qđ fit qñ aggregaẗ in pectore ſanies.

¶ Per hãc viã inuit cauteriũ per ignẽ aut per medicinas cõburentes τ cauteriçantes. nos eni cauteriçamus pect⁹ aut ponimus ſuper ipſum medicinas cauteriçãtes: τ euacuamus qđ aggregaẗ in eo de ſanie: τ nos quidẽ nõ facimus illud niſi poſt mundificationẽ corpis donec non attrahaẗ ad pectus τ trahaẗ ad ipſuȝ a corpe mã alia que altereẗ τ fiat ſanies ſimilis prime. CXLVII.

De cauteriçatione pectoris.

Leoniceni ¶ Et vt ſũmatiȝ dicã: q̃cqd ꝑter nãm in aliquibus ptib⁹ ꝯtineẗ: ſanationis itẽtio eſt abla-

tio:que ſi fieri non poſſit tranſpoſitio.

Laurētia. ¶ Et vt ſemel dicat̃:eorum que preter naturam in quibuſdam partibus continentur intentio ſanationis ſublatio eſt.

Antiqua. ¶ Uno vero caplo breuiter me expediā horū quidem que a toto genere ſunt preter naturā in quibuſdam partibus contentorum intentio curatiōis ablatio eſt. ſi vero impoſſ͠e eſt ita fieri: trāſpoſitio ſiat ad minꝰ periculoſum locū.

Ex arabico ¶ Et vniuerſaliter q꞉ quādo eſt in aliquo mēbrorū corporis res retenta ꝛ eſt genus illius rei egrediēs a natura: tunc intentio in ſanatione ex ea eſt euacuatio eius. ſi autem nō eſt poſſibile illud qȯ complet hanc intētionem: tunc intentio ſecunda in ſanatione ex ea eſt permutatio eius.

¶ Iſte canon cōis cōprehendēs oēm ſuperfluitatē egrediētē a nā ſiue ſit illa ſuperfluitas oppilatio in meatu aut ſanies aggregata aut repletio aut aliud. nā curatio eiꝰ melior

Modi euacuationum. eſt extractio eiꝰ a corpe ſicut eūo eiꝰ p medicinā ſolutiuā: aut p vrinā: aut p flōmiā: aut p aptionē: aut p ſputū: aut p vomitū: aut p gargariſmū: aut p ſanichi .i. qn̄ fricant̃ gingiue cū corticibꝰ vel alijs rebꝰ: aut p emūctionē: aut p ſternutationē. q̄ ſi nō eſt poſſ͠is extractio eius a corpe: tūc curatio eius eſt ꝑmutatio ipſiꝰ a loco in quo eſt ad locū aliū in quo ſit nocumētū eiꝰ ſecuriꝰ ꝛ ꝓpinquoris acceptionis q̄ȝ nocumētū eius in ꝑmo mēbro. CXLVIII.

Leoniceni ¶ Que vero nō ſunt ex genere ꝑter naturā: at quātitate dānant̃: in his intentio eſt abeūo.

Hic deficit Laurentiani textus cōmēti 148. cū vltis preter. c. 147 ¶ Quecunq꞉ vero non ſunt toto genere preter naturam ſed ſm quantitatē intentio horum ſanandorum tm̄ ſuperflui euacuatio eſt.

Antiqua.

Ex arabico ¶ Etiam quando rei coarctate in membro non eſt genus a natura egrediens ſed quantitas eius: tunc intentio eius in medicatione eſt euacuatio partis eius.

Tribꝰ modis ſuperfluitas. ¶ Superfluitas eſt tribus modis. vna ear eſt ſuperfluitas ledēs q̄litate ſua: ſi q̄litas eiꝰ tm̄ eſt egrediēs a nā ſicut ſanguis qn̄ calefit: ꝛ facit fe. effimerā: tūc intētio in medicatione eiꝰ eſt reducere ipm ad cōplōnē ſuā. Et ſc͠da eſt ſuperfluitas ledēs q̄titate ſua: ꝛ q̄litate ſil͠r. ꝛ hoc genus eſt egrediēs a nā ſicut ſanies q̄ gn̄at̃ ꝛ aggregat̃ in q̄buſdaȝ mēbris: ꝛ eſt ſpēs oppilatiōis. Intētio ergo in hac eſt extrahere eā totā a corpe. Et tertia eſt ſuperfluitas ledēs q̄titate ſua tm̄: ſi q̄titas eiꝰ tm̄ eſt egrediēs a nā ꝛ q̄litas eiꝰ eſt ꝯueniēs: tūc intētio eſt in hac extractio ꝑtis eiꝰ ſeu extractio q̄titatis eius addite tm̄: ſicut ſi hō comedit cibuȝ cōuenientē: verūtn̄ multitudo eiꝰ ꝑuenit ad h̄ q̄ ſtōchus nō pōt ꝯtinere ipm ꝛ coquere ipm: ꝛ ſicut eſt repletio fcā in venis. nā intētio in iſtis duobus eſt extractio vtriuſq꞉ ꝑtis. cibi q̄dē partis eſt extractio p vomitū: ꝛ ꝑtis repletionis in venis eſt extractio p flōmiā. CXLIX.

Leoniceni ¶ At inuentio eorum que ad ipſorū ſanationem perducunt: partim quidem ex affectu: ſed precipue ex ipſis affectis ꝑiculis ſumit̃.

Laurētia. ¶ Talia inueniuntur partim ex ipſa diſpoſitione: ſȝ magna ex ꝑte ex ipſis locis affectis.

Antiqua. ¶ Intentio vero ſanandorum ſm partem quidem aliquam ex ipſa accipitur diſpoſitione. plurima vero ex patientibus particulis.

Ex arabico ¶ Et inuētionis cauſaruȝ ſanationis pars ex ipſa egritudine: ꝛ plurimum eius ex mēbro eſt in quo eſt egritudo.

Cognitio cauſarū ſanitatis ſũpta eſt a nā egritudinis. ¶ Cauſe ſanationis ſunt res q̄bꝰ medicat̃ ſicut cibi ꝛ medicine: ꝛ curatio cū manu ꝛ regimine. Et Gal. docet in hoc ſermone q̄ cognitio q̄ eſt neceſſaria ex illis cāis eſt ſumpta a nā egritudinis. nā qn̄ tu cognoſcis egritudinē q̄ eſt: ſcis p hāc cognitionē cās ſanātes eā: ꝛ ſunt ꝯtrarie nāles. Hoc eſt ergo caplm ꝑm cognitionis cārū ſanātiū: ꝛ poſt ipſum ſūt capl'a maiora eo. qȯ eſt: q꞉ ſcia Gal. in eo eſt: q꞉ eſt minus capitulū capitulorꝫ medicine ꝛ magis iuuatiuū ſicut oſtdit in lib. ſuo de ingenio ſanitatis. Et ꝓꝑ illud dixit hoc q̄ pars cognitiōis iſtarꝫ cārū eſt ex ipſa egritudine. ꝛ plurimū eius eſt ex mēbro infirmo: ſed ex mēbro īfirmo ſcit̃ illud qȯ eſt necīū ex cāis ſanātibꝰ egritudinē multo plus q̄ȝ ſit cognitio cārū ex ſcia egritudinis. ergo cognitio cārū ſanātiū ex mēbro infirmo eſt maiꝰ capitulū ex capitulis medicine: ꝛ ſublimius eis in curatiōe egritudinis. Quod

Nā mēbri ſignificat illud qȯ eſt neceſſariū ex medicinis. eſt: q꞉ nā mēbri ſignat illud qȯ eſt neceſſariū ex medicinis ꝛ curatione: ꝛ ſil͠r eſt diſpoſitio mēbri in ꝑncipatu ſuo ꝛ vtilitate ſua ꝛ loco ſuo ꝛ diſpōne ꝯtrarietatis eiꝰ ad aliō: ꝛ an ſit ei meatus ꝛ alia. Iā. n. oſtſum eſt in eo qȯ ꝑterijt q̄ ex oppilatione cognoſcit̃ ſignatio. qȯ eſt: q꞉ opꝫ vt aperiant̃ meatꝰ in eo i q̄ eſt ꝛ eradicet̃ oppilatio tota. Hoc eſt ergo ſignificatio ſumpta ex egritudine ipſa ſm q̄ ſit iuuamētū p ipſam in curatione eius: ꝛ nō eſt hec ſignatio res vna ꝛ eadē in omni oppilatione: ſed ſit diuerſa diuerſitate mlta ſm diuerſitatē mēbrorū: cuiꝰ exēm eſt: q꞉ poſſ͠e eſt vt i veſica itromittat̃ alchatatir ꝛ ſecet̃ ꝛ egrediat̃ ex ea lapis q eſt oppilatio i ea: ꝛ i pupilla poſſ͠e eſt vt remoueat̃ aq̄ q̄ aggregat̃ in ea: ꝛ in iteſtino poſſ͠e eſt vt clyſterizetur cū eo qȯ remouet ab eo oppilationē: ꝛ poſſ͠e eſt in pectore vt det̃ in potu bibēti ipm qȯ alleuiat ſputū: ꝛ vene poſſ͠e eſt vt euacuent̃ p flōmiā aut p medicinā ſolutiuā aut p medicinā ꝓuocātē vrinam: ꝛ oppilatio q̄ eſt in neruo indiget eo qȯ ſubtiliat ipm ꝛ abſtergit ꝛ euacuat ſuperfluitatē nerui. Et ſm hoc exēplū indiget vnūqȯq꞉ mēbrorꝫ eo qȯ eſt aliud ab eo quo indiget aliud. Et ꝓꝑ illud ſermo eorū qui vtunt̃ ingenio: q꞉ ſufficit in curatiōe egritudinis vnꝰ ſignatio ſumpta ex nā eius: falſus eſt. CL.

Leoniceni Cap. 95. ¶ Queeūq꞉ partes vero ob id q̄ exaſperate naturalem amiſerint habitū: his lenitas naturalis eſt reſtituēda: oſſa q̄dē leuigādo: arteriā autē: ꝛ linguaȝ leniēdo: hūidis q̄ nihil mordeant: ꝛ lentorem habeant.

Laurētia. ¶ At queeūq꞉ preter naturam ſunt rōne aſperitatis ducunt̃ ad habitū nālē p leuitatē. In oſſe quidē radendo: in arteria vero aut lingua leuigādo adhibitis humidis minime mordentibus ac glutinoſis.

Antiqua. ¶ Queeūq꞉ vero aſpera facta ſunt preter nām eā que ſm nām eis adducendū eſt lenitateȝ: ſm os quidem radentes: ſm tracheā vero arteriam aut linguam lenienteȝ per humida ſine mordacitate ꝛ per glutinoſa.

Ex arabico ¶ Et qȯcūq꞉ mēbrū egredit̃ a nā ſua p hoc

ꝙ exaſperatꝰ:tunc opꝫ vt ĩgenief in reductio-ne lenitatis ſue ſuper ipſuꝫ: ⁊ illud fit in oſſe quidem cum fricatione: ⁊ in cãnali quidem pulmonis ⁊ lingua per humiditatem viſco-ſam cui non eſt mordicatio.

De cura aſperitatis diuerſorum mẽbrorum.

℄ Iſta ſunt exẽpla curationis aſperitatis egredientis a nã vt eaꝫ ſuper eã in reliqs mẽbris:in oſſe quidẽ qñ accidit aſperitas ſicut accidit multotiẽs ligue:lenimus eã cũ fri-catione cũ meſeigith.i.cũ corticibus nucũ ⁊ alijs.Qñ ṽo accidit in palpebris tũc lenimus eã per fricationẽ cũ zuc-charo aut ſpatmeli noiato hyẽcincium.Qñ ṽo accidit in cãnali pulmonis:tũc lenimus eã cũ coagulo vue.i.cũ me-dulla vuarũ paſſarũ vel cũ lacte recenter mulſo:⁊ cũ de-coctione ficuũ:⁊ cum oleo amigdalino.Qñ ṽo accidit in lingua vel ore ſicut accidit in quibuſdã egritudinibꝰ acu-tis vel febribꝰ:tũc lenimus eã cũ mucilagine ſeminis cy-doniorꝫ ⁊ zucchara ⁊ nebotb.i.cãdi cũ iulep ⁊ cũ aqua or-dei:⁊ cũ aqua granati dulcis.Iã ergo apparet ꝙ diuerſi-tas curationis aſperitatis mẽbrorꝫ eſt caplm magnuꝫ in mutatione ſpeciei rerũ quibus medicaꝰ. CLI.

Leoniceni

℄ Sed qbuſcũqꝫ lenitas ineſt nõ nãlis:aſpe-ritas eſt reuocãda:medicaminibus que ſuffi-cienter abſtergant: ⁊ parum adſtringant.

Laurẽtia.

℄ Porro quecũqꝫ recedunt a natura ſua ra-tione lenitatis aſperitas naturalis ĩducenda eſt ex medicamẽtis ad modũ detergẽtibꝰ ac paulum reprimentibus.

Antiqua.

℄ Quecũqꝫ ṽo lenitatẽ preter nãm hñt ad eã q̃ ſm nãm eſt eis adducẽdũ aſpitatẽ p phar-maca ſufficiẽter ruptica ⁊ p breuẽ raſurã.

Ex arabico

℄ Et qdcũqꝫ membrorꝫ egrediꝰ a nã ſua per hoc ꝙ ſit lenius q̃ꝫ opꝫ;tunc opꝫ vt ingenieꝰ in reductiõe aſperitatis eiꝰ nãlis: ⁊ illud qdẽ fit in quibuſdaꝫ membris cuꝫ medicinis que abſtergunt abſterſione forti: ⁊ in quibuſdaꝫ eorum cum fricatione parua.

De cura lenificationis mẽbrorum.

℄ Intentio in curatione aſperitatis iam fuit intentio vna ⁊ eſt lenificatio:⁊ diuerſificaꝰ ſm diuerſitatẽ membrorꝫ. Et ſimilr eſt intentio in curatione lenificationis vna ⁊ eſt exaſperatio:verũtñ diuerſificanꝰ ſm diuerſitates mem-brorꝫ.quedã eni mẽbra qñ leniunꝰ indigent in reditione ſue aſperitatis nãlis medicinis que abſtergunt abſterſio-ne forti vt abluaꝰ humiditas viſcoſa que leniuit mẽbruꝫ aut ſordities aggregata in ſupficie mẽbri ſic exaſperaꝰ matris lenificata cũ lana in qua poniꝰ humiditas cũ bau-rach.⁊ qñqꝫ idigẽt medicinis abſtergẽtibus cũ ṽtute vt mordicẽt ea ⁊ faciãt in eis euenire aſpitateꝫ ſic fit quãdo miſcemꝰ cũ hydromelle piper tritũ:⁊ ſicut facimꝰ in oxi-do ſecaniabin fortis acetoſitatis:⁊ qñqꝫ accidit in vlceri-bus vt detegãꝰ qdẽ oſſa ⁊ fiãt leniora q̃ꝫ opꝫ:fricamꝰ ẽ ea cũ pãno lineo:aut exaſperamus ea cũ re alia vt ſuſpe-daꝰ cum eis caro que naſcitur in eis. CLII.

Leoniceni

℄ Quecũqꝫ ṽo vel obſtructiones: vel angu-ſtie meatuũ:alias ſeqnunꝰ egritudines:ab il-larũ curatione prius eſt incipiendum.

Laurẽtia.

℄ Uerũ quotiens infarctio aut anguſtia alijs comitetur morbis hi prius curandi ſunt.

Antiqua.

℄ Quecũqꝫ ṽo emphraxes ⁊ anguſtationes egritudines alias ſequunꝰ curandũ eſt prius illas per eas que dicte ſunt rationes.

Ex arabico

℄ Et qñ eſt oppilatio aut cõſtrictio ſequens egritudines alias:tũc opꝫ vt ĩtẽdaꝰ in primis intẽtio medicationis illarꝫ egritudinũ.

℄ Significat ergo Galenus in hoc ſermone ꝙ medicatio diuerſificatur:⁊ quãdoqꝫ accidit egritudo ab egritudine alia:⁊ ſanatur ſcda ſanatione prime. CLIII.

Leoniceni

℄ Oſtenſum ſi quidẽ eſt in libro de differen-tijs morborũ:ꝙ ⁊ inflãmationibꝰ: ⁊ duris:la-tiſqꝫ tumoribꝰ ⁊ ſiccitatibꝰ:aliqñdo imo-dicis:ac preterea vitioſis partiũ cõtinentiuꝫ figuris:ea que nuper diximus:ſepius adue-niunt:ſicuti ⁊ quibuſdã tumoribus eorꝫ que ſunt in ambitu corporum.

Laurẽtia.

℄ Ceterũ in libro de morborꝫ dñia dictũ iam eſt:vt dicte diſpõnes iflãmationi ac duritiei: tumoriqꝫ ⁊ ſiccitati interdũ imoderate: ⁊ itẽ prauis figuris ꝯtinentiũ corporũ ſepenume-ro comiteꝰ:quemadmodum quibuſdã tu-moribus corporum que circa ſunt.

Antiqua.

℄ Oſtenſuꝫ eſt aũt in tractatu de egritudinũ dñia ꝙ de flegmonibus ⁊ ſcliroſi ⁊ inflatio-nibus ⁊ ſiccationibus imoderatis adhuc ⁊ ineptis figuris ipſorꝫ cõtinẽtiũ corporꝫ cõſe-quunꝰ plerũqꝫ ea que dicta ſunt:quẽadmo-dum ⁊ in tumoribus quibuſdam eoruꝫ que ſunt in circuitu corporum.

Ex arabico

℄ Et iam oſtendimus in tractatu in quo nar-rauimus ſpẽs egritudinũ:ꝙ oppilatio ⁊ ſtri-ctura conſequunꝰ multotiens apata calida ⁊ dura ⁊ mollia ⁊ ſiccitatẽ ſupfluã: ⁊ figuras molles q̃ accidũt in mẽbris que currunt in il-lis meatibꝰ q oppillanꝰ aut ꝯſtrigunꝰ in eis.

℄ Iſte tractatus eſt pmus liber de morbis ⁊ accidẽtibus ⁊ apa eſt egritudo cõpoſita ex malitia cõplexionis ⁊ ex quãtitate ⁊ figura:⁊ qñqꝫ fit ab eo egritudo noiata oppi-latio qñ apa fit in quibuſdã ꝯcauitatibꝰ meatuũ:⁊ ſimilr verruce.⁊ qñqꝫ fit ab eis ſtrictura qñ apa eſt ad latꝰ mẽ-bri in quo eſt meatus:⁊ coartat ipſuꝫ donec cõſtringitur eius meatus:⁊ ſiccitas ſuperflua eſt ex egritudinibꝰ ma-litie cõplexionis:⁊ accidit ex ea oppilatio aut conſtrictio qñ in mẽbro accidit hec egritudo in quo eſt meatus:tunc cõtrahit ipſuꝫ aut exiccat humiditatẽ currentẽ in meati-bus eius ⁊ ſtat ⁊ nõ currit:⁊ figure male ſunt ⁊ accidit ab eis oppilatio aut cõſtrictio quãdo mutaꝰ figura membri donec inuoluatur aut torqueatur. CLIIII.

Leoniceni

℄ Quod ſi nõnulla ex proxime dictis inuicem cõ-plicenꝰ: varias habebunt indicationes.

Laurẽtia.

℄ Quod ſi inuicem quidem taliũ morborũ ipli-canꝰ indicationes varias obtinebunt.

Antiqua.

℄ Si ṽo adinuicẽ eorũ que dicta ſunt ample-ctunꝰ alique:oſtenſiones habebũt varias.

Ex arabico

℄ Et qñ cõponunꝰ iſte res adinuicẽ ſũt ſpẽs ſignationes ſm illud qd medicẽꝰ multe diuiſe.

¶ Vec eſt ↄclo totius eius qđ expoſuit in hoc ꝙ ſignatio ſumpta ex nã egritudinis eſt debilis ⁊ deſpecta per comparationẽ ſignificationis ſumpte ex nã mēbri:⁊ reſiduuꝫ eius eſt intellectū qđ ipſe numerauit in illo.manifeſtum eſt igiť ꝑ illud qđ dixit:q: opꝫ vt ponas ſpēm in oi egritudine cōpoſita ex ſpēbus diuerſis.nã ſi egritudo eſt cōpoſita:aut ſit ab egritudie alia ⁊ eſt cū ea illa egritudo timoroſa donec cogaris ꝑmittere pař curationis ⁊ poſtponere ptē eius tūc eſt medicatio pluris cōpōnis. Et melior medicorū eſt cuius eſtimatio artificialis in hoc eſt ꝓpinquior veritati:⁊ nō ꝓparať illud niſi cum multitudine ſtudij in opōne hui⁹ artis ⁊ bonitate ſcie ꝓcedēris ꝑ ingeniū ſanitatis.i.microtechni:⁊ reliqua que ſunt neceſſaria in arte medicine:⁊ propter illud oportet vt mediciꝰ ſit rememorãs formationis bone velocis ſollertie ſani intellectus ⁊ bone viſionis. CLV.

Melior medicorum.

Leoniceni ¶ Sufficiet autem in vno exemplo habuiſſe ſermonem:quoniã de omnibus in libris de arte curãdi plenius ſumus exequuti. Supponatur cuipiam particule multitudinẽ ſanguinis influi:adeo vt intendanť in ea vene: nō maiores tm̄:ſed etiã parue que prius ſenſum effugiebant:nūc ꝟo iam plene viſu cōprehendūtur:ſicuti plerīqꝫ:in oculis ob tunice albedinem manifeſtiſſime patet. Par ſi quidem eſt:ꝙ ⁊ alia vaſa que latent ſenſum: iam plena diſtendantur:nōdū ⁊ ipſa ob paruitatem viſui manifeſta:⁊ iam periculū imĩnet:ne quod ex vaſis exſudat: ad ſpatia vacua que in medio ſunt effundatur:aut ne iaꝫ parum aliquod ſit effuſum.

Laurētia. ¶ Ac ſufficiat ſuper vno veluti exemplo facere orationem. Nam de his omnibus in libro de curandi via ⁊ ratione latius perpenſum iã eſt. Subijciať ergo ſanguinis multitudinem cuidã parti affluere: ita vt vaſa in parte illã extendantur:non maiora ſolum:ſꝫ etiam minora que antea effugiebant viſum: nunc apparentia q: repleta ſint:queadmodū in oculis perſpicue cernitur interdum propter albedineꝫ tunicule:ac par eſt:vt alia vaſa que non videntur extēdantur repleta: nōdum tamen apparentia propterea ꝙ exigua ſunt. Sane materia reſudans ex vaſis effunditur:aut etiam aliquid effuſum iam eſt ad interceptas ſedes inanes.

Antiqua. ¶ Sufficiet aūt manifeſte vt ĩ vno exemplo faciamus orationeꝫ. Amplius eñi de his oĩbus in terapēticis dicitur literis. Subiaceat igitur in exēplo alicui influere parti multitudinem ſangninis vt diſtēdãtur que ſm partē ſunt vaſa:nō magna ſolū ſed etiã parua:pri⁹ effugiētia viſioneꝫ. Ex plenitudine ꝟo nunc apparētia queadmodū in oculis videtur manifeſtum aliquando propter albedinem tunice oculorum:conueniens ꝟo eſt alia vaſa minora his que dicta ſunt vaſis diſtendi repleta:nōdum ꝟo ea apparere propter paruitatem:⁊ periculum eſt effundi aliquid magnū reſudãs ex vaſis:in eas q̃ in medio ſunt regiōes vacuas aut effuſuꝫ iã eē aliqd ꝑuū.

¶ Et ſufficit nūc nobis vt narremus rē vnaꝫ quã ponamus exemplum quo ſignificeť id qđ eſt preter illud:⁊ loquamur in toto illo ſermone latiore in hoc libro de ingenio ſanitatis. Pone ergo ꝙ trahatur ad aliqđ mēbrorum ſanguis multus donec tēdantur vene que ſunt in eo:⁊ accidit ex eo tēſio in venis magnis ⁊ in venis paruis que erãt prius occulte a ſenſu:deinde fit ꝙ apparēt propter repletionē earū:ſicut videmus illas venas apparere in oculis multotiens quas tegebat albedo:⁊ fortaſſe etiam vene alie ſtrictiores illis venis tēduntur cauſa repletionis earū: ⁊ nō apparent propter conſtrictionem eaꝝ. ⁊ quãdo illud eſt fortaſſe reſudat ex venis aliquid ⁊ effunditur ad loca vacua que ſunt inter partes mēbrorum:⁊ fit qđ currit ad ea res parua ⁊ euacuatur.

Ex arabico

¶ Expoſuit Gal.in hoc ſermone qualitateꝫ gñōnis apoſtematis,ſ.qualr generať apa in corpe.docet ergo per illud ſpēm ſignificationis ſumpte ex apate ſm gñōnē ſuã: deinde oñdit q̃liter fiat hec ſignatio diuerſa ꝑ diuerſitatem mēbrorū.fit ergo totū qđ ipſe dixit in hac dictione exēplū de quo ipſe eſtimat ꝙ ſufficit ei in ſignatione ſup illud qđ neceſſariū eſt in medicatione:iſte ergo ſermo eſt ꝑn⁹ partiū exēpli:⁊ apa qdē gñať in mēbro ſm hūc modū qñ accidit malitia cōplonis in qbuſdã mēbris:⁊ aut impelliť ad ea ſupfluitas ex mēbro fortiore eis:⁊ qñ nō pōt ħ mēbrū expellere eã a ſeipo ſtat ſupfluitas in eo ⁊ fit ex illa apa in mēbro:⁊ via gñōnis eius eſt vt attrahať ad mēbrū ſanguis.ſi ergo nō eſt in ſanguine ex hūorib⁹ aliquis vincēs magis apa gñať ſanguineū:⁊ eſt qđ noiať flegmō: ⁊ ſi magis eſt vincēs cholera rubea ſup ſanguinē gñatur ex ea apa qđ noiať heriſipila.⁊ ſi eſt magis vincens hūor melic⁹ gñať ex eo apa durū:⁊ ſi eſt magis vincēs flegma gñať ex eo apa molle ⁊ vocať ꝑinia:⁊ ſi eſt vincēs ex eo cholera nigra aduſta vehementis aduſtionis:⁊ gñať ex ea cācer.⁊ ſi eſt ſanguis groſſus flegmaticus inflãmatus vehemētis aduſtionis gñať ex eo apa qđ noiať carbo ⁊ carbūculus:⁊ eſt illud qđ appellať antrax oſtracū aut teſtcū.⁊ ſm hoc exēplū diuerſificanť nāc apatū ⁊ puſtularū etiã que in cute apparent.eſt diſpoſitio hec.Deinde ſi qñ ſanguis trahiť ad mēbrū impleñť ex eo vene magne ⁊ vene parue do:ec perueniať ad minores ꝑtes venas q̃ ſunt in eo:⁊ tunc qñ vene fuit plene tūc reſudat ex poris earū ad illud qđ eſt in circuitu eaꝝ ex locis vacuis qđ implet ⁊ illa loca vacua q̃ ſunt īter ꝑtes mēbri:⁊ tūc fit ex aggregatione illius apa.ſi ergo accidat vt ꝓhibeať ei⁹ expiratio accidit inde vna duaꝝ rerū aut vt infrigideť aut vt ignlať ⁊ putreſiat ⁊ aggregat ſaniē. ¶ Et curationis eius ſunt due vie.vna eaꝝ eſt gñōnis ꝓhibitio:⁊ illud fit ante cōplemētū eius gñōnis:⁊ altera eſt digeſ[illegible] poſt complemētū gñōnis.Et Gal.qdē memorať in primo vie qua

Ԛuo generet apoſtema.

preparaſ ꝓhibitio gñationis eius donec nõ aggregeſ ſanies: τ nõ accidat ab eo aliq̃ aliud ſicut febris ſequẽs collectionẽ ſaniei in apoſtemate magno: τ dicit. CLVI.

Leoniceni ℂ Huius quidẽ affectus ſanatio intentionem habebit euacuationẽ: aut (vt manifeſtiori vocabulo vtamur) abuacuationẽ: ſi quidẽ morbus erat imoderata partis repletio.

Laurẽtia. ℂ Huius igitur affectio intentionem habebit euacuationẽ. Cũq; affectio ſit: q: pars imoderate repleta fuerit.

Antiqua. ℂ Cuiuſmodi ṽo paſſiõis curatio hẽbit q̃dẽ ꝯſiderationẽ ꝑ eũonẽ: aut ṽo dicamus manifeſtius ex parte eũonez: qm̃ paſſio erat in eo q̃ repleta eſſet pars imoderate.

Ex arabico ℂ Dico ergo q̃ hui⁹ egritudinis curationis intentio nõ eſt niſi euacuatio: τ melius τ manifeſtius eſt vt dicã eũationez partis ei⁹ que eſt in mẽbro: qm̃ hec egritudo nõ accidit niſi propterea: quoniã membrum eſt repletum repletione ſuperflua.

ℂ Jam dixit in eo qđ p̃terijt q̃ canon in medicatione repletionis ſupflue eſt eũatio equaliter nos oſtẽdimus cãz huiꝰ ſermonis: ꝓpter illud q̃ dixit in hoc ſermone eũonẽ partis eius qđ eſt collectũ in membro. CLVII.

Leoniceni ℂ Neceſſariũ igiſ eſt: vt aut ſupfluitas retrocedens eiiceſ: aut ꝑ ipſaz patiẽtẽ pticulã. Retrocedet aũt vel ipulſa: vel attracta: vel traſmiſſa: vl' hoꝝ vno aliquo modoꝝ: vel oib⁹.

Laurẽtia. ℂ Neceſſe eſt excremẽtũ euacueſ aut recurrẽdo aut ꝑ ipſaz affectã partẽ. Recurret igitur aut pellẽdo aut trahẽdo aut traſmittẽdo aut aliquo hoꝝ aut oibus modis euacuando.

Antiqua. ℂ Neceſſariũ aũt eſt aut ꝑ recurrẽs eũari ſuperfluũ aut per ipſam patiẽtẽ partẽ. Rurſus igiſ recurret aut per pulſum: aut per tractũ: aut ꝑ traſmiſſuz: aut ſꝫ aliq̃d hoꝝ: aut ſꝫ oia.

Ex arabico ℂ Euacuatio illius ſupfluitatis ſanguinis fit nečio aut ita vt redeat retro: aut ita vt currat ex mẽbro in quo eſt egritudo: τ reditio eius retro fit aut ita vt ipellaſ: aut ita vt attrahaſ: aut ita vt currat ꝑ duas res ex iſtis quas narrauimus: aut per eas omnes.

ℂ Declarauit Galenus per hũc ſermonẽ q̃ eũatio partis eius qđ collectũ eſt ex ſanguine in membro firmato fit ꝑ duas res. quaꝝ vna eſt vt reducaſ donec redeat ad illud qđ eſt poſt ipſuz: τ altera eſt vt euacueſ ex membro ipſo ſicut ſumi ſi perforeſ mẽbrũ apoſtemoſuz ipſum: deinde dicit reditionẽ ſanguinis ad illđ qđ eſt poſt ipſuz: τ dicit q̃ redit ita vt impellaſ ad poſteriora: aut ita vt attrahaſ: aut ita vt currat paulatim: aut per duas ex iſtis trib⁹: aut per res eas oẽs: τ manifeſtũ eſt q̃ impulſio fit per cõfortationẽ membri cũ medicinis apocruſticis: τ q̃ attractio fit aut per ventoſas: aut per medicinas attractiuas: aut ꝑ flobothomiã ex latere diuerſo. CLVIII.

Leoniceni ℂ Per locũ ṽo patiẽtẽ eũabiſ: ptẽ q̃dẽ manifeſte τ ſenſibilr: ptẽ ṽo i vapores reſoluta.

Laurẽtia. ℂ Per ipſaz ṽo ptez euacuabiſ aut ꝑſpicue τ euidenter: aut in vapores extenuatum.

Antiqua. ℂ Per ipſam autẽ que patitur partẽ euacuabitur: hoc quidẽ manifeſte τ ſenſibiliter: hoc ṽo per euaporationes extenuatum.

Ex arabico ℂ Ex eũatio ei⁹ ex mẽbro in quo eſt egritudo alia eſt que fit ꝑ viã mãifeſtã ſenſibilẽ: τ alia eſt que fit ita q̃ ſubtiliaſ donec fiat vapor.

ℂ Poſtq̃ dixit vnã duaꝝ reꝝ q̃bus euacuaſ illud qđ collectũ eſt in mẽbro τ eſt id per qđ redit ſanguis retro vel ad poſteriora ſua: dicit etiaz in hoc ſermone illud per qđ euacuaſ ſang. ex ipſo loco leſo: τ dicit q̃ illud fit duabus rebus. quarũ vna eſt apparẽs manifeſta ſicut carraxatio τ apertio τ flobothomia. τ altera eſt occulta inſenſibilis: ſicut operatio medicinarũ que ſubtiliant ſang. donec fiat vapor qui reſoluiſ ex poris membri. Jaz eni docuit que ſit natura apoſtematis: τ accepit ex ea ſignificationẽ ſupꝫ hoc q̃ opꝫ vt euacueſ illud qđ collectũ eſt in mẽbro per duas res tñ. vna earuz eſt vt ſang. redeat ad poſteriora ſui. τ altera eſt ita vt euacueſ ex ipo membro: τ per illud declarat poſt hoc qualr diuerſificaſ hec ſignificatio ſm medicationẽ ꝓpter repletionem: τ dicit. CLIX.

Leoniceni ℂ Si igiſ vniuerſum corpus plus equo plenũ fuerit: ꝑ patiẽtez locũ minime euacuãdũ. Nã ſi ſcarificationib⁹: aut ſectionibus ſenſibiliter euacuabim⁹ plus ratione excitati doloris attrahem⁹. Si ṽo calefaciẽtib⁹ diſpergere tẽtabimus: plus erit id qđ vi caloris ad partẽ attraheſ: q̃ʒ diſperſum. Et ſi in eo elaborabim⁹: vt qđ influxit retrocedat: corpus plenum non admittet. Ad hec igitur ambo totũ corp⁹ eũare opꝫ: aut oino ad ꝯtraria loca retrahere: quod patienti particule influit: quo perfecto opere: prius a pte repellendũ: mox diſpergendũ. Quanto eni per minora fit tanto expeditior eſt euacuatio.

Laurẽtia. ℂ Si igiſ totũ corpus fuerit repletũ ꝑ ipſum affectum locũ euacuare minime cõuenit. Si eni icidẽdo: ac ſecãdo euidẽter euacuemus: inferentes dolorẽ plus materie attrahemus ꝓpter dolorẽ. Si ṽo calefaciẽtib⁹ diſcutere aggrediamur: trahem⁹ per calorẽ magis ad affectã partẽ q̃ʒ diſcutiamus. Et ſi rurſus libeat cogere: vt materia que fluxit recurrat: corpus vtpote plenũ nequaq̃ʒ admittet. Ut ergo ambo hec fieri poſſint totũ corpus euacuare opꝫ. Aut oino auocare ad aliũ locum materiã que in partẽ affectaz influit: atq; ita efficiendum vt de parte affecta prius expellatur quo fieri poteſt per loca ampliora. Nã euacuatio promptior eſt.

Antiqua. ℂ Si igitur fuerit totũ corpus plectoricũ nõ opꝫ ꝑ ipſam partẽ patientẽ euacuare. Si eni

carraxationibus

caraxationibus ⁊ inciſionibus ſenſibil' euacuauerimus partes dolētes: attrahemus ꝑpter dolorē amplius. Si vo calefacientib' diaphoreſim aggreſſi facere fuerim': trahemus per calorē amplius in ptē patiētē ꝙ̄ diaphoreſim faciamus. Si vo velim' recurrere cogere qđ influxū eſt: nō recipiet plenū corpus exiſtens. ad vtraqꝫ igit̃ hec opꝫ euacuare totū corpus aut ꝯtrario trahere oino ad alias regiones qđ eſt influxū patiēti parti: hoc eni patiente repellere a parte prius: deinde diaphoreſim facere aggredi: paratior enim euacuatio quanto per maiora.

Ex arabico ¶ Uerūtamē qñ totū corpus repletū eſt: tūc non opꝫ vt euacues ſuperfluitates ex mēbro in quo eſt egritudo. qđ eſt: qa ſi tu coneris vt perfores ipſuꝫ donec egrediant̃ ſuperfluitates ex ipſo: ⁊ euacues ipſuꝫ euacuatione manifeſta ſenſibili: accidet in ipſo per illud dolor ⁊ attrahet̃ cauſa illius doloris ad ipſum mā plus. Et ſi tu coneris reſoluere illā ſuperfluitatē cū medicinis calefaciētibus: attrahet̃ ad ipſuꝫ per caliditatē ipſarū medicinaruꝫ plus ꝙ̄ ſit illud qđ reſoluit̃ ex eo. Et ſi coneris ēt vt cogas illā rē q̄ currit ad mēbrū vt redeat: nō recipiet illud corp' ꝑpter repletionē ſuā. Propter iſtas ḡ duas res ſimul opꝫ vt euacuet̃ corpus totū: deinde attrahat̃ illđ qđ ex eo currit ad mēbrū ad loca ꝯtraria ei. Cuꝫ ḡ feceris illud: tūc conare in primis vt impellas ex illo mēbro ſuperfluitatē retentā in eo: deinde conare poſt illud eā reſoluere. nā euacuatio eius tunc obediet tibi cum facilitate: qm̄ eſt tūc cum meatibus latioribus.

Nota de cura apāe. ¶ Docet in hoc ſermone Galenus qualr diuerſificet̃ modus curationis ſm ſignificationē. Et ex illo eſt: qa tardat̃ curatio egritudinis donec cōpleat̃ curatio eius qđ eſt an̄ ipſaꝫ: ⁊ oſtēdit illud per viā reſolutionis per cōuerſionē. qđ eſt: qa ponit apa in corpe exemplū. deinde dicit. Si tu curas apa ipſum attrahes ſuper īfirmū malitiā magnaꝫ. nam ſi tu conaris vt euacues membrū euacuatione ſenſibili ſicut ſi perfores ipſum ⁊ ex ipſo euacues ſuperfluitatem ſequit̃ operationē tuā hāc dolor vehemens per hoc ꝙ tu frāgis parteꝫ membri: ⁊ dolor attrahit ad ipſum ex corpore mām qđ eſt plus ꝙ̄ illud qđ euacuaſti ex eo per perforationeꝫ: ⁊ ſi tu conaris vt euacues ex ipſo euatione occulta a ſenſu: ⁊ ponas ſup ipm medicinas calefaciētes vt ſiat illđ qđ eſt in eo vapor qui reſoluit̃ ex poris trahūt ad eū ille medicine caliditate ſua ex corpe māꝫ que erat plus ꝙ̄ illud ſit qđ euat̃. Iaꝫ ḡ eſt monſtratū p hoc ꝙ nō opꝫ vt curet̃ apa corpe repleto cum eo qđ euat mām ex ipſo mēbro: ⁊ ipſe oſtēdit ꝙ nō opꝫ vt reducat̃ ad poſteriora ⁊ dicit: ꝙ ſi coneris etiā vt reducas illđ qđ currit: ⁊ collectū eſt in mēbro donec redeat ad poſteriora ſui non recipiet illđ corp' ꝑpter repletionē ſuā. Poſtꝙ̄ ergo docuit ꝙ euatio eius qđ collectū eſt in mēbro non eſt neccia corpe repleto: dixit ſm ſentētiam ꝯnis. ꝑpter ḡ iſtas duas res. ſ. qñ iā deſtruunt̃ due res qbus euat̃ ſanguis ex mēbro. quarū vna eſt reductio ſang. ad poſteriora ſui: ⁊ altera eſt euatio eius ex ipſo mēbro: dixit: opꝫ vt euacues totū corpus in pmis. ſ. ꝑpterea ante oēm rē: ⁊ euacua totū corpus donec ei' repletio remoueat̃: aut p flōmiā ſi poſſe eſt illud in eo: aut per vētoſas ſup cauillas: aut per medicinā ſoluētē humorē nocentē: aut p fricationē ⁊ exercitiū ſm ꝙ exigit illius diſpō. Poſtꝙ̄ ḡ ceſſauit a declaratiōe ei' dixit etiā: ⁊ opꝫ poſt euationē corpis toti' vt attrahas illud qđ currit ad mēbrū ad loca alia ꝯtria mēbro. nā per illđ ꝓhibebis curſuꝫ ad mēbrū qñ ſanguis ſit currēs ad mēbrū diuerſuꝫ. cui' eſt exēplū: ſi apa eſt in manu dextra attrahat̃ ſangus ad manū ſiniſtrā ⁊ econtrario: ⁊ ſi eſt in pede dextro: trahe ſang. ad pedē ſiniſtruꝫ: ⁊ ecōuerſo. ⁊ ſi eſt ſurſuꝫ: trahe ſang. eius inferius ex latere qđ eſt in directo ipſi'. ⁊ ſi eſt ante: trahe ſang. retro: ⁊ ecōuerſo in alijs oībus ſilr. nā poſtꝙ̄ euacuas corpus totū qñ facis attractionē diuerſaꝫ: reſoluit̃ mā ⁊ ꝓhibet̃ attractio ⁊ effuſio ad mēbrū ipſuꝫ. Inquit ergo. cū ergo ceſſaueris ab hoc toto: redibis tūc ad mēbrū ipſuꝫ: ⁊ incipe ita vt coneris reductionē ſang. donec redeat ad poſteriora ſui. cūꝫ ḡ ceſſaueris ad hoc: conare poſt illud vt reſoluas illđ qđ remanet in eo de ſanguine. Inquit ⁊ illđ qđ facies ex iſtis duob'. ſ. reductiōe ſang. retro ⁊ reſolōne ei' qđ remāſit ex eo: obediet tibi cū facilitate: qm̄ meatus facti ſūt latiores: ⁊ corpus recipit illud ⁊ nō remanet mā quā attrahas ad ipm. Cōſidera ḡ qualr accipis curationē apatis ipſius ꝑpter repletionē corpis donec pcedant eā due ſpēs curationis: quaruꝫ vna eſt euatio corpis totius: ⁊ altera eſt reſolutio materie cū attractione diuerſa. Et Gal. quidē determinauit poſtꝙ̄ ipſe docuit illud per qđ ſit illud per qđ ſit euacuatio ſang. ex membro ipſo ⁊ dicit. CLX.

¶ A patiēte vo loco adſtringēdo: ac refrigerando repellemus: ſed ⁊ exinanita loca attrahunt ad ſeipſa quecūqꝫ repercutiunt̃. Hoc ſi quidē oſtēſuꝫ eſt in eo volumine: in quo de potentijs nālibus agitur: ⁊ vaſa ꝑterea vigore ex medicaminibus adſtringentibus addito: a ſe ad alia remittent. Si igit̃ hac via ſuꝑfluum omne retroceſſerit: bene ſe res habet. Leoniceni

¶ Euacuabimus aūt de parte affecta: ſi reprimamus aut refrigerem'. Sed etiā loca euacuata ad ſe attrahūt. Idē eniꝫ libro de virib' nālib' definitū iā eſt. Et trāſmittēt vaſa corroborata reprimentibus medicamentis. Si igit̃ cuncta ita recurrāt res bene ſe habet. Laurētia.

¶ Repellemus autē a patiēti parte ſi īfrigidemus ⁊ ſtiptica apponam': ſed euacuata ipſa vaſa qđ repellit̃ ad ſeipſa attrahēt. Oſtenſuꝫ eni eſt ⁊ hoc per phyſicarū virtutū ōonem ⁊ tranſmittēt vaſa confortata ſtipticis pharmacijs. Si igitur omne ita recurret rurſus bene ſe habebit pars. Antiqua.

¶ Expulſio tua qua illđ expelles a mēbro qđ currit ad ipſuꝫ ſit per hoc ꝙ cōſtringis ⁊ infrigidas ipſuꝫ ⁊ ad venas etiā que euānt attrahit̃ illa res quā euacuas a mēbro īfirmo: Ex arabico

⁊ iaꝫ oſtendimus illud in libro de ꝟtutibus naturalibus: ⁊ quādo tu euacuas venas que ſunt in membro infirmo cum medicinis ſtipticis: conuertis illam ſuperfluitatē a mēbro infirmo ad illud qđ eſt poſt ipſum: ⁊ quādo tu facis illud: tunc ſi redit ad corpus totū qđ currit ex eo ad illud membrum infirmum: tunc bene eſt.

Nota qualr̄ repercutiatur mā in membro collecta ad poſteriora ſui. ℂ Docuit Gal. in hoc ſermone qualiter repercutit illđ qđ eſt in membro collectū vel colligiꝑ donec redeat ad poſteriora ſui ⁊ dixit: qm̄ pars eius redit per attractionē diuerſam: qm̄ attractio diuerſa trahit illū ſang. in venas ad poſteriora eiꝰ: ⁊ iterū qm̄ ꝯfortas mēbrū: ⁊ qđ in eo eſt ex venis cū medicinis que infrigidant ⁊ ſtipticitatē faciunt ipellis illud qđ collectū eſt in eis ex repletione ad poſteriora ſui: ⁊ redit illud cū facilitate: qm̄ ex eo qđ eſt poſterius eis ex venis euacuata eſt iaꝫ repletio. ꝓpter illud ǵ recipit illud qđ redit ad ipſuꝫ: tūc ſi redit ad corpus totū qđ currit ex eo ad illud mēbrū tunc erit bene: ⁊ ſi non redit ad totum illud: indiget illud qđ remanet ex eo vt euacuetur ex ipſo membro. ⁊ ipſe hanc diſpoſitionē exponit ſecundam ⁊ dicit. CLXI.

Leoniceni ℂ At ſi aliquid fuerit in parte retentū: coniecturandū erit id lentum: ac craſſum exiſtere: atqꝫ ea ratione iam coactū: atqꝫ adſtrictum: vt cuꝫ difficultate ſolui poſſit. Fieri aūt pōt: etiā ſi non eius nature ſit: vt ad ſpatia que in medio ſit effuſum: in quo caſu tūc ad id veniendū eſſe tēpus ſuadet: vt hoc ipſuꝫ quod reliquū eſt per patiētē locū euacuemus iponendo ſupra iacentibus partibꝰ ea: que iſluētem humorem repellendi vim habent.

Laurētia. ℂ Si quid autē in parte remanſerit: conijciēdū eſt glutinoſum exiſtere aut craſſuꝫ. Proindeqꝫ ſtipatū vehementer. Quinetiaꝫ fieri poteſt: vt nequaq̄ꝫ tale ſit: ſed ad interceptas ſedes effuſum. Id igitur per locum affectuꝫ euacuari neceſſe eſt adhibendo medicamenta repellentia.

Antiqua. ℂ Relicto ꝟo aliquo ſuperfluo in parte: opꝫ quidem ſignificari hoc conglutinoſum eſſe aut ſpiſſuꝫ: ⁊ ꝓpter hoc cōpactū eſſe idiſſolubiliter. Poteſt igitur ⁊ nō tale exiſtēs in eas que in medio ſunt regiones effundi: tūc igitur iam eſt tēpus venire ad euacuandum illud per partem patientem ſupponentes ſupra iacentibus partibus apocruſticas influētium virtutes.

Ex arabico ℂ Et ſi colligatur in membro aliqđ ex ea: tūc oportet vt ſcias ꝙ illa res que colligiꝑ in ipſo eſt viſcoſa aut groſſa: ⁊ ꝓpter illud figiꝑ ⁊ inuiſcatur ⁊ remanet etiam in mēbro: ⁊ ſit difficilis eius reſolutio: ⁊ poſſibile eſt vt non ſit ita: ⁊ eſt cauſa in fixione eius ⁊ permanētia ipſius in membro quod currit ex venis: ⁊ ſit inter membra ſimiliū partiuꝫ: ⁊ eſt hora illa in qua neceſſe eſt tibi vt euacues illud ex ipſo membro quādo tu ponis ſuper ipſuꝫ qđ eſt ſupra illud membrum medicinas que expellunt illud quod currit ad ipſum.

De cauſis remanentie ſanguinis in mēbro poſt reditionē ad poſteriora. ℂ Declarat Galenus in hoc ſermone cauſas in remanētia eius qđ remanet in mēbro ex ſang. poſt reditionē eiꝰ qđ redit ex eo ad poſteriora ſui. deinde docet medicationeꝫ eius: ⁊ dicit: ſi eſt ſang. qui remanet intra venas que ſunt in mēbro: tūc illud eſt qm̄ ꝑ viſcoſitatē aut groſſitudineꝫ eius figitur in venis minutis ⁊ iuiſcaꝑ in ipſis: ⁊ ſit difficilis eius reſolutio: ⁊ ſi nō eſt itra venas: tūc cauſa remanētie eius in mēbro eſt: q2 egrediꝑ a venis ſm̄ ſemitā reſudationis: ⁊ peruenit in vacuis locis mēbroꝝ ſimiliū ꝑtiū que ſūt in circuitu venaꝝ. ſ. in carne. Poſtq̄ꝫ ǵ docuit cauſaꝫ in remanētia eiꝰ qđ remanet ex ſang. in mēbro dixit: tūc neceſſe eſt tibi apud hoc vt euacues illud ex illo mēbro ⁊ nō coneris illđ facere redire ad poſteriora ſui: ⁊ qm̄ vis euacuare illud ex ipſo mēbro: tūc pone in primis ſuꝑ illud qđ eſt ſupra membrū leſum ex mēbris illud qđ expellat illud qđ currit ex eo ad mēbrū. nā ſi non facis hoc nō ſis ſecurus etiā quin trahaꝑ ad mēbrū ſang. alius per hoc ꝙ euacuas illud qđ eſt in eo ex eoipſo: ⁊ ſignificat ꝑ membra que ſunt ſuper membra ex quibus venit nutrimentum ad membrum. CLXII.

ℂ Maxime ꝟo euacuabis ſi in ſpatijs intermedijs aliquid contineri coniectura aſſequeris: ⁊ ſcarificationū auxilio: ⁊ medicaminuꝫ que vim habeant diſpergendi. Leoniceni

ℂ Porro euacuabis potiſſimū: ſi in locis interceptis conieceris aliqđ ꝯtineri ſcarificando pariter ac diſcutiendo medicamentis. Laurētia.

ℂ Euacuatio ꝟo ſit maxime ſi ſm̄ medias regiones ſignificeꝑ contineri aliquid per caraxationes ſimul ⁊ ꝑ pharmaca diaphoretica. Antiqua.

ℂ Euacuatio ſit per perforationeꝫ ⁊ per medicinas reſolutiuas precipue ſi eſtimas ꝙ in locis qui ſunt inter membra ſimilium partiū ſit aliquid contentum. Ex arabico

ℂ Uult ꝙ euacuatio ipſius mēbri ſit ꝑ ꝑforationē ⁊ medicinas reſolutiuas: ⁊ diſtinguit iter vtraqꝫ: ⁊ dicit ꝙ medicine reſolutiue ſunt magis iuuatiue q̄ꝫ ꝑforatio: qm̄ reſudat ex ſang. aliquid ⁊ peruenit in locis vacuis qui ſunt iter membra conſimilia. ⁊ oſtendit ꝙ perforatio adminiſtratur quādo non confert operatio medicinaꝝ reſoluentium: ⁊ quando congregat apa ſaniem: ⁊ qñ eſtimat medicus ꝙ ſi remāſerit ſanies putrefiet mēbrū velociter. ꝓperet ergo cū ꝑforatione anteq̄ꝫ accidat ſuper mēbrū nocumentū aliqđ maius: ⁊ itrat ſub ꝑforatione ſcarificatio membri ipſius aut appoſitio ventoſaruꝫ ſuper ipſuꝫ: aut flobothomia vene in ipſo. CLXIII.

ℂ Sed quoniā hec oīa vires calidas habent: eiuſdem ꝟo temperature opus eſt mordere quando moduꝫ exceſſerit cauenda ex eis ſūt vehementiſſime calida: ac tum preſertim cū patiens locus inter ſumma fuerit. neqꝫ enim paruus excitabitur dolor: ſi preter propriuꝫ

effectum

affectum inſuper mordeatur: omniſq; preterea dolor fluctiones commouet. Quod igitur mediocrem caliditatē obtinet: in his ſenſum doloris non inuehit: atq; eo amplius omni dolore vacat: ſi humidum extiterit.

Laurētia. ¶ Sed cū oīa medicamēta diſcutiētia calida viribus exiſtāt: mordēt quoties imodice calida fuerint: cauendū igitur eſt a nimis calidis: maximeq; quoties affecta pars ſummotenus fuerit: nō paruz enim dolebit: ſi locus ſimul fuerit affectus: ac mordeatur: omniſq; dolor irrat fluctiones. Modice ergo calidum ſedat dolorē: maximeq; ſi humidum extiterit.

Antiqua. ¶ Sed qm̄ diaphoretica oīa calidis ſunt virtutibus: eius vero craſeos eſt opus mordere quādo imoderatius fuerunt calida: obſeruādum igitur in eis ne oīa ſint nimis calida: et maxime ſi in ſuperficie corpis fuerit mēbruz qd̄ patitur: dolebit enī nō paruz ſi ſimul patitur et mordetur. Et omnis dolor puocat reuma: Mediocriter igitur calido anodino in his vtē dum eſt: et magis ſi humidum ſit.

Ex arabico ¶ Et medicinarū reſoluentiū oīum cōplexio calida eſt: et ex operatiōe huius cōplexionis eſt mordicatio qm̄ eſt ſupflue caliditatis. Opz igitur vt caueas in his locis vſum medicinarū quibus eſt caliditas fortis pcipue ſi mēbruz infirmū eſt procedēs apparēs. nam ſi tu adminiſtras ſilia iſtis ex medicis donec aggreges ſuper ipſum cū egritudine ipſius mordicationem: accidit in eo ex dolore res nō parua: et oīs dolor ſtimulat et attrahit materiā: ergo medicina cum qua eſt caliditas eqlis eſt que non facit in huiuſmodi mēbris dolorē: et precipue ſi eſt cum illa humiditas.

Medicīa reſolutiua debz eſſe cōplexiōis calē et humide tēpate. ¶ Iſte ſermo eſt intellectus. docet eniz in eo q medicine reſolutiue ſunt calide: et ga opz vt ſit calefactio earū que calefaciūt mēbrū calefactio equalis: et ga opz vt ſit cū caliditate eorū equalis humiditas. ſ. humectās etiā: et caliditas qdē equalis et humiditas equalis ſunt iter quas et caliditatē mēbri et humiditatē eius eſt aſſimilatio: et ſunt magis addite parū q̄ in q̄litate pris gdus pmi. CLXIIII.

Leoniceni ¶ Et quidē quicqd per ſumma heret: potēs eſt id medicamē diſpergere: qd̄ etiā validas nō habuerit ad diſpergēdū vires. Et ſi ſumme quidē partes omni noxa caruerint: id vero qd̄ euacuari oporteat in penitioribus ptibus fuerit: intendendus: atq; augēdus diſpergētis medicaminis calor: cū dubitanduz ſit ne prius q̄ pfundas attigerit partes: interiz vires amittat: neq; tn̄ ex eo ſuperiores ptes aliquē dolorē ſentient: cū omni vacent affectu. Quare nūc hec duo ſimul iuitāt ad calidorū pariter: atq; acriū medicaminū vſuz: et ſume partes que tolerāt: et pfunde que egēt. Hec igitur ex patiēte pticula idicatio aſſumebatur.

Laurētia. ¶ Ceterū ſufficit diſcutere poſitam ſummotenus mām q̄q̄ diſcutiens medicamentum vehemens minime fuerit. Et ſi ſumme partes imperpeſſe penitus exiſtant. Qd̄ aūt indiget euacuatione fuerit in profundo: intendere atq; augere oportet diſcutientis medicamenti caliditatez: quia periculum foret: ne prius exolueretur q̄ iret in profundum: non tamen afficeret ſummas quas tāget partes: vtq; minime affecte ſint. Quocirca ambo in idem concurrunt ad medicamenti calidioris acrioriſq; vſum: cum ſumme partes admittant: ac profunde indigeant. Hāc itaq; expoſitione duximus indicationem.

Antiqua. ¶ Et tamen ſufficiēs eſt diaphoreſim facē in ſupficie ſi nō vehemēs ſit diaphoreticū pharmacū. Si vo ea que in ſupficie ſunt ſine paſſione oīno exiſtant: in profundo vo ſit pars euacuatione indigēs: intēdere et augere opz diaphoretici pharmaci virtutē et calitatē. euaneſcet enī deficiens prius q̄ ad profundum veniat: neq; tamē ledet aliquid ea que in ſuperficie ſunt que attinget: quoniam nō paſſa ſunt. Itaq; et nunc in idipſuz vtraq; accidūt ad calidorū ſimul et acriorum vſum medicaminum: et qui in ſuperficie cōſiſtentia ſunt et que in profundo indigentia: Hanc igitur expoſitione partis accipiamus oſtenſionem.

Ex arabico ¶ Et ſufficit nobis medicīa reſolutiua: q̄uis non ſit fortis in reſolutione membrorū procedentiū poſitorū in eo qd̄ apparet de corpore: q ſi membra extriſeca egritudinez nō habēt: et membrū qd̄ indiget euacuatione eſt in pfundo ſubmerſuz: tunc opz vt cōfortetur medicina reſolutiua et addatur in caliditate eius: quoniā non ſit ſecuritas quin debilitetur et deſtruatur virtus eius anteq̄ conſequatur et perueniat ad profundū corporis: neq; timetur ſuper loca exteriora quibus occurrit ex ea nocumētuz: qm̄ non hnt egritudinē. Iam ḡ cōueniēs res eſt ex duobus modis ſimul in adminiſtratione medicinarū que ſunt calidiores et acriores pptera q membra apparentia tolerant eas et membra interiora indigent eis: et hanc ſignificationē ſumpſimus ex loco membri.

Medicine calefaciētes intrinſeca ſunt calidiores medicinis calefacientibus extrinſeca. ¶ Iſte eſt modus alius ſignificationis quez ſumpſit loco mēbri. naz ſi eſt apparens pcedēs: ſiue ſuperficialis medicine que calefaciūt et humectāt cū equalitate ſunt ſufficientes eis: et ſi eſt intrinſecū vel longinquū: indiget vt ad

dantur in caliditate medicine ⁊ humiditate eius ꝑ quātitatē qua ↄ̃ricē ei v̄tus eius: ⁊ iam diminuta eſt vſquequo cōſequaẽ eq̄litatē. ⁊ ſermo eı⁹ in hac ſignificatione ītellı̄s eſt qñ multū ītendiẽ ſignificatio in eo. CLXV.

Leoniceni ℂ Deinceps v̄o ſi quid ad ſanitatē deficiat: conſideremus.

Laurētia. ℂ Deīceps ↄſiderem⁹ ſi qd reſtet ad curatōēꝫ

Antiqua. ℂ Dehinc v̄o intēdamus ſi deeſt aliquid ad curationem.

Ex arabico ℂ Et opꝫ vt cōſideremus an remāſerit aliqd ex eo qđ neceſſarium eſt in curatione.

ℂ Scilicet in curatione apoſtematis. CLXVI.

Leoniceni ℂ Neqꝫ eni paruū aliquid deeſſe vr̃. Affecte ptes: in qb⁹ fluctiōis ſupfluitas retineẽ: nōnulle quidē rare: ⁊ laxe: ⁊ molles nā exiſtūt: nōnulle autem denſe: ⁊ preſſe: ac dure.

Laurētia. ℂ Videntur enim non pauca reſtare affectarum partium: in quibus eſt excrementū fluxiōis. Quedā ḡ ptes rare: laxeqꝫ: ⁊ molles nā ſūt: alie denſe ⁊ adſtricte ac dure.

Antiqua. ℂ Videẽ aūt deeſſe nō paꝝ: ipſoꝝ eni mēbrorū que patiunẽ in qbus eſt ſuperfluitas reumatis: quedaꝫ rara ⁊ laxa ⁊ mollia ſm nām ſunt: quedā v̄o ſpiſſa: ⁊ ſtricta: ⁊ dura.

Ex arabico ℂ Et videẽ mihi ꝙ remanēt res: non pauce. qđ eſt: quia ex membris infirmis in quib⁹ eſt ſuperfluitas que ad ea currit: alia ſunt q̄ ſunt rara in natura ſua laxa: mollia: ⁊ alia que ſūt viſcoſa: ſpiſſa: dura.

ℂ Vult ꝙ modus curationis ⁊ medicationis ſit diuerſus etiā ſm diuerſitatē mēbroꝝ in raritate ⁊ lenitate ſpiſſitudine ⁊ duritie ⁊ fluxibilitate ⁊ ſubtilitate. CLXVII.

Leoniceni ℂ Priores igiẽ facile euacuanẽ: relique autē acriorib⁹ euāntib⁹: ac p̄terea tenuiores ptes hn̄tib⁹: egēt: atqꝫ eo etiā magis: quāto ꝓfundiorē ſitū habuerint. Hec igiẽ tibi rurſus ſit īdicatio: altera a particule patiētis ſubſtātia.

Laurētia. ℂ Priores ergo facile euacuanẽ: alie acrioribus egent euacuantibus. Iteꝫ tenuiorib⁹: ac multo magis id fieri debet: vbi in profundo ponuntur. Atqꝫ hec rurſus alia īdicatio erit a ſubſtantia affecte partis.

Antiqua. ℂ Priora igitur facile euacuantur: altera v̄o acrioribus indigent euacuatorijs ⁊ medicaminib⁹ euacuātibus ea: ⁊ eis que ſunt leptomera. Si v̄o ⁊ ſm multā poſita ſunt ꝓfunditatē: amplius aūt ⁊ magis indigēt his. hec igiẽ rurſus oñſio altera ē a ſuba patiēti ptis.

Ex arabico ℂ Quodcūqꝫ ḡ ex mēbris eſt ſm modū primū euacuaẽ velociter: ⁊ qđ eſt ſm modum ſcđm idiget vt euacueẽ medicis que ſūt acutiores illis. ⁊ indiget vt ſint ille medicīe ſubtiliores. ꝙ ſi cū illo ſint ille ptes ſubmerſe valde poſite in ꝓfundo: tūc ſunt magis idigētes illo multū. Cōſerua ḡ hunc modū ſignationis ſꝫ curationē ſūptā ex ſuba mēbri īfirmi.

ℂ Modus p̄mus eſt vt ſint mēbra rara fluxa leuia: nam qđ in iſtis eſt euacuaẽ velociter: ſufficit ḡ eis ex medicis reſolutiuis debiles ex iſtis medicinis. Et modus ſcđs eſt vt ſint mēbra ſpiſſa viſcoſa dura. difficile eſt eni vt qđ in iſtis eſt euacueẽ: quapropter idigēt ex medicinis reſolutiuis que ſunt fortiores ⁊ ſubtiliores: ⁊ qñ plus ſunt lōginquiora in ꝓfundo indigēt eo qđ eſt vehemētioris v̄tutis ⁊ pluris ſubtilitatis. Iam ḡ diuerſus eſt ⁊ iſte modus curationis ſm diuerſitatē diſpōnis mēbroꝝ. CLXVIII.

Nota ꝙ quāto mēbra ſūt magis ſpiſſa: dura: ⁊ in ꝓfundo: tanto fortiorib⁹ idigent medicis

ℂ Alia v̄o a formatione ſimul: ac ſitu. Leoniceni

ℂ Alia ducitur a figmēto ſimul ac poſitione. Laurētia.

ℂ Alia v̄o a plaſmatione ⁊ poſitione. Antiqua.

ℂ Et ſumiẽ ſignificatio alia ſm curationeꝫ ex forma membri ⁊ cōmunitate eius ad aliud. Ex arabico

ℂ Intelligiẽ ꝙ nō ſufficit in ſignificatiōe ſm modū curationis totū illud qđ p̄miſimus donec fiat ei cōpar etiā ſignificatio ſumpta ex forma mēbri ⁊ cōitate eius ad aliđ. Et Galenus quidē ponit huic caplo exēplū quo exponit illud: ⁊ ꝑſcrutaẽ exquiſite ſermonē in eo. CLXIX.

ℂ Supponaẽ eniꝫ ſi ita cōtigerit in epate eſſe proxime dictū affectū: in anguſtijs vaſorum finib⁹ irruſis humoribus: qui vel lenti: ac tenaces: vel craſſi exiſtāt: vel ſupabūdēt. Nōne in prōptu eſt: primū qdē craſſitiē: vna cuꝫ lentore: ⁊ tenacitate: cibis: ac potib⁹ extenuātibus: ad ſubtilioꝝ ptiū ſubaꝫ trāſferri oportere: Scđo aūt loco nō ꝑ anguſtos: atqꝫ inuiſibiles: ſed latiores meatus qcqd infeſtū exiſtit: eſſe euacuandū. Sunt eni in epate vene nō minus amplitudine: q̄ꝫ numero excedentes: terminant aūt: he qdē in gibbis ad venā cauā: he v̄o in cauis ad portaꝫ. Unde haud difficile tibi futurū vbicūqꝫ preſſi: ac ſtipati humores fuerint: eoſdeꝫ expedite euacuare: trahēdo qdē ad vētrē eū his que attrahendi vim habēt medicaminib⁹: qcunqꝫ ex ipſis in venis ad caua epatis ptinētib⁹ acceruati: ad vrine v̄o meatus promouēdo ꝑ cauā venaꝫ qcūqꝫ in venis ad eā pertinentibus ſunt. Leoniceni

ℂ Subijciaẽ eni in iecore predictā eſſe diſpoſitionē in anguſtis finibus vaſoꝝ ſtipatis humorib⁹ aut glutinoſis aut craſſis aut mītis: nōne promptū erit eſculētis ac poculētis extenuātib⁹. Craſſitudinē qdē in primis ſimul cū lentore facere tenuiorē: moꝝ nō ꝑ inuiſibiles: atqꝫ anguſtas vias: ſed amplas materiā nocuā euacuare. Ampliores eni in iecore vene quēadmodū plurime ſunt: ac deſinunt he in gibbo ad venā cauā: ille in ſymmo ad portam. Quocirca faciliimuꝫ erit vtrouis loco ſtipenẽ humores prompte eūare trahēdo in Laurētia.

ventrem

ventrē humores quicūq3 in ſymmo: p vrinā
vo quicūq3 in gibbo condantur.

Antiqua.

℄ Supponaᵗ eni ſi ita accidat i epate p̄dictā3
eē diſpōnē in anguſtis finib⁹ vaſoꝝ ꝯſtrictis
humoribus aut conglutinoſis aut ſpiſſis aut
mltis. Igiᵗ p̄ꝓpriū eſt vti cibis ⁊ potib⁹ exte-
nuantib⁹. Spiſſitudinē qdē primū ⁊ glutino
ſitatē tenuē efficē. Scđo vo nō p inuiſibiles
vias ⁊ anguſtas ſolū vt in alijs ptib⁹: ſʒ p po
ros ⁊ p vias amplas euacuare: ampliſſime
vo ſūt ſm epar vene queadmodū ⁊ plīme:
finiunᵗ vo he qdem in gibbis ad chilim: he
vo i ſymmis ad pilā. Itaq3 iā tibi facillimū
in qbuſcūq3 fuerit ꝯſtrictiōes eñare p̄ꝓpte
eas. trahēti qdē in vētrē p trahētia medicami
na qcūq3 humoꝝ ꝯſtricti erāt ſm eas que in
ſymmis ſunt venaꝝ: ad vrinas vo ꝯuertenti
p chilim venā q̄cūq3 ſʒ eas q̄ i ea ſūt venas.

Ex arabico

℄ Pone ergo ꝙ egritudo quā dixim⁹ paulo
ante acciderit in epate: ⁊ qa iā iā inuiſcanᵗ in
extremitatib⁹ ſtrictis venaruʒ que ſunt in eo
humiditates viſcoſe ⁊ groſſe ⁊ mlte. Dico ꝗ
qa qñ illđ eſt ſubtile: facile eſt vt admiſtrenᵗ
cibi ⁊ pot⁹ ſubtiliātes: ⁊ ſubtilianᵗ in primis
cū eis groſſitudo ⁊ viſcoſitas: deīde euacueᵗ
res nocitiua nō p vias ſtrictas que nō videnᵗ
tantū ſicut euacuanᵗ aliqua mēbra: ſʒ p vias
amplas. qđ eſt: qa vene que ſunt in epate ſūt
ex latioribus venis: ⁊ ſunt pluris numeri ea-
rū: ⁊ que ſūt ex illis venis in gibboſitate epa
tis ꝓueniūt ad venā magnā q̄ noiaᵗ ꝓfunda:
⁊ que ſunt ex illis venis in latere epatis cōca-
uo ꝓueniūt ad venā que noiaᵗ porta: ⁊ ꝓpᵗ
illđ facile fit qñ accidit in venis epatꝪ in quo-
cūq3 duoꝝ laterū fuerit viſcoſitas: vt cūetur
ſupfluitas faciēs illud cū qualib3 re parua ⁊
adiutorio eius paruo. Cū ergo humiditas i-
uiſcata eſt in venis q̄ ſunt in latere epatis cō-
cauo attrahas eā ad vētrē cū medicis attracti
uis: ⁊ qñ iuiſcata eſt in venis q̄ ſūt i gibboſi-
tate epatꝪ euacua ip̄a3 p vrinā ex vena ꝓfūda.

Cura oppilationis epatis.

℄ Quādo accidit op̄a in epate ꝓperamus ⁊ euacuamus
corpus totū. ⁊ ſi eſt vincens ſang. tūc per flobotomiā: ⁊
ſi eſt humor cholericus: tūc illđ qđ educit cholerā: ⁊ ſi eſt
humor melācholicus tūc p illud qđ educit melācholiā: ⁊
ſm hoc exemplū in reliquis: ⁊ accidit poſt illud attractio
diuerſa. deinde ꝯſideramꝰ ſi iuiſcate ſunt in extremitati-
bus venaꝝ eius ſtrictarū humiditates viſcoſe aut groſſe
aut multe: adminiſtramus cibos ⁊ potus cōuenientes. ſ.
ſubtiliātes vt ſubtilieᵗ per eos groſſitudo ⁊ viſcoſitas in
p̄mis. deīde euacuamus poſt illud qđ collectū eſt in epa-
te. ſi ergo eſt illud in gibboſitate epatis conamur euacua
re illud per vrinas. ⁊ ſi eſt in cōcauitate epatis: conamur
euacuare illud per medicinas attractiuas: ⁊ ſic ſacimus
in emplaſtris que ponimus ſup ipſuʒ: ⁊ ſi tu fueris reme-
morans totū qđ preteriuit: intelliges ex teipſo ſermonem
Galeni. ipſe eni eſt intellectus nō idigens expōne ⁊ nō ve
xinchos ⁊ potus ſubtiliātes in attractione eius qđ iuiſca
tum eſt in epate niſi ꝓpterea ꝙ medicatio cibi ⁊ pot⁹ eſt
melior medicatiōe que eſt cū medicinis: ⁊ determinabo
determinatione ampliori hoc illud p illud qđ ſequiᵗ ex
ſermone in caplo epatis: ⁊ meliores cibi ſubtiliātes epar
ſunt cappares cōditi cū aceto: ⁊ aqua ſimul eodē: ⁊ me-
liores potus ſubtiliantes ſunt ſecaniabin: ⁊ que currunt
curſu hoc.

Medicatio cibi ⁊ potus melior eſt in diſpōne epatis medicatione cū medicinis

CLXX.

Leoniceni

℄ Sed preter ſupradictas alia eſt idicatio ab
epate ipſo: veluti a venarū principio: nā cuʒ
nō tantū ſeipſuʒ regere natura aptū ſit: vt ple
req3 aialis partes: ſed venis preterea virtutē
largiaᵗ periculū iminet: ne ſi eius vigor ma-
defactionibus: ac relaxantibus cataplaſma-
tibus fuerit reſolutus: ⁊ ipſuʒ primū: ad ſui
opus: atq3 omnes ſubinde vene eius ratione
ībecilles efficianᵗ. Quare in ei⁹ curationib⁹
aliq̄ ex adſtringētib⁹ medicamib⁹ miſcē op3.

Leoniceni.

℄ Ceterū alia indicatio duciᵗ a iecore: cuʒ ſit
initium venarū: cū eni nō ſeipſum ſolū quē-
admodū multe aialis partes ſolent guberna
re: ſed influit vires venis: periculū eſt quo-
ties ꝓhibeamus ipſius firmitatē rigādo aut
laxādo cataplaſmatibus: in primis iecur ip̄3
debilitare circa actionē: ac debiles venas cū-
ctas efficere: quapropter p̄miſcere reprimēs
aliqđ medicamētū curādo ipſuʒ neceſſe eſt.

Antiqua.

℄ Altera vo conſideratio in his que predicte
ſunt oſtēſionibus ab epate quaſi a principio
venarū. Qm̄ vo nō ſeip̄3 ſolū queadmodū
plurime aialis partes regere natuʒ eſt: ſed i-
mittit ſuā vtutē venis: periculū eni eſt ſi diſ-
ſoluamus eius virtutē embrocis ⁊ catapla-
ſmatibus calaſticis: ⁊ ipſum principiū debi-
litare circa operationē ⁊ imbecilles oēs ve-
nas efficere: vnde admiſceri op3 ſtipticoruʒ
aliquid pharmacorū in curationibus eius.

Ex arabico

℄ Et ſumitur cū eo qđ narrauimus ſignifica
tio alia ſm curationē epatis: ꝓpterea qa ip̄3
eſt radix omniū venaꝝ. qđ eſt: qa cū regimē
ei⁹ nō ſit ſibiipſi neceſſariū tantū ſicut maior
pars membroꝝ ſed effluat ex eo vtus in ve-
nis non ſit ſecuritas ſi mollificamus vtuteʒ
eius infundendo ipſum cū oleis ⁊ cuʒ admi
niſtratione emplaſtroꝝ mollificantiū ⁊ reſol
uentiū quin debiliteᵗ ipſuʒ in primis in ope-
ratione ſua: deinde debiliteᵗ ipſius debilita
te omnes vene: ⁊ ꝓpter illud oportet vt mi-
ſceantur cum eo quod ponimus ſuper epar
quedam medicine ſtiptice.

℄ Iſte eſt modus alius ſignificationis ſumpte ex virtute

mẽbꝛi:cũ ergo epar ſit membꝛũ principale ⁊ principiũ naturaliũ ṽtutũ:⁊ ſit ex canonibus cũationis eius qḋ collectũ eſt in membꝛo poſitio medicinarũ reſoluentiũ ſupꝛ membꝛũ. Declarat Galenus hoc ſermone ꝙ iſte canõ ſit in mẽbꝛis ꝑncipalibus diuerſus:qm̃ iſta mẽbꝛa egent vt ꝯſeruent̃ virtutes eoꝝ ſuper ea.⁊ ꝓpter illud opꝫ vt miſceant̃ cũ medicinis reſoluẽtibus quedã medicine cõfoꝛtantes:⁊ melioꝛes medicine ꝯfoꝛtantes ſunt que ſunt ſtiptice ⁊ in qb⁹ eſt aromaticitas ſicut eſt roſa ⁊ xyloaloes ⁊ ſandali ſm̃ ꝙ ipſe oſtendit in hoc ſermone. CLXXI.

Medicine reſoluẽtes non ſũt ſupꝛa mẽbꝛa ꝑncipalia ponende niſi cum ſtipticis miſceantur.

Leoniceni ❡ Sed qm̃ in ꝓfundo admodũ loco ſitũ eſt: dubitãdũ erit ne adſtringẽtis medicaminis vis debilitet̃:niſi ab aliq̃ altera ſubtiliũ priuꝫ ſubſtãtia:qualis aromatũ eſt traducat̃. Melius ṽo fuerit:ſi ⁊ ipſuꝫ adſtringẽs medicamen vnum ꝓtinus ex aromatũ genere fuerit: nam ſi duas habuerit natura inſitas q̃litates: ac poteſtates valentius operabitur.

Laurẽtia. ❡ Sed cũ profunde admodũ poſitũ ſit periculum eſt ne vires medicamẽti repꝛimentis exſoluant̃:niſi manu ducat̃ ab aliqua alia mã tenuioꝛe:qualis aromatuꝫ eſt:ac rectius eſt: ſi ipſuꝫ repꝛimẽs medicamẽtũ ſtatim aromaticũ extiterit. Inſitas enim habẽdo duas q̃litates ac vires vehementius operabitur.

Antiqua. ❡ Sed qm̃ eſt in ꝓfundo:periculũ eſt diſſolui ſtiptici ṽtutẽ ſi nõ deducat̃ ab aliq̃ ſuba liꝑmeri q̃lis eſt aromatũ. Meli⁹ ṽo ſi ipm̃ ſtipticũ pharmacũ ſtatim ſit ⁊ aromaticuꝫ: inſitas eni duas habens qualitates ⁊ virtutes foꝛtius operabitur.

Ex arabico ❡ Et cũ ſit locus epatis locus lõginque ꝓfunditatis nõ ſit ſecuritas qn debilitet̃ ṽtus medicine ſtiptice ⁊ deſtruatur anteq̃ȝ veniat ad ipꝫ ſi nõ ſit cũ illa ſuba ſubtilis faciẽs eã ꝑuenire ſicut eſt nã rerũ aromaticarũ. ⁊ melius quidẽ eſt vt medicina ſit aggregãs duas res ſcꝫ vt ſit ſtiptica ⁊ aromatica. nã qñ ipa aggregat has duas ṽtutes:eſt ei⁹ opatio foꝛtioꝛ.

❡ Iam preterijt expoſitio huius ſermonis in eo qḋ preteritum eſt. CLXXII.

Leoniceni ❡ Et quidẽ euacuet̃ qḋ ꝑter nãm in mẽbꝛuꝫ confluxit. Seruet aũt humoꝛuꝫ moduꝫ nature ꝯueniẽtem. Quare ⁊ illa animaduerſio a nobis eſt adhibenda:ne qd ab humoꝛis cõfluẽtis qualitate:eiuſdẽ mẽbꝛi tẽperies ſit alterata:ſi pituite nãm tenuerit ad frigiditateꝫ. ſi ṽo bilis ad caliditatẽ:vt hãc ipſaꝫ curãtes intẽperiẽ ſanitati reſtituam⁹. Curabim⁹ aũt ꝯtriã ex aduerſo afferẽtes q̃litatẽ: queadmodum in intẽperaturaꝝ curationib⁹ diximus.

Laurẽtia. ❡ Ubi igit̃ ſupuacuus humoꝛ fuerit euacuatus:ac mẽbꝛũ habeat nãlẽ humoꝝ mediocritatẽ:cõſiderari opꝫ nũ q̃litatẽ aliquaꝫ fluctio
inulerit: vt ſi pituitoſa ſit frigiditatẽ:ſi bilioſa caliditatẽ vt hac ſublata ſanã ꝑtẽ integre efficiam⁹. Curabimus ṽo ꝯtriã iprimẽtes qualitatẽ queadmodũ dũ de curatiõe intẽperiei ageret̃ docuim⁹:quãto aliqd calidius extitit tãtuꝫ refrigerando. Quo ſit vt neceſſariũ ſit cognoſcere naturalem ipſius temperiem.

Antiqua. ❡ Igit̃ euacuet̃ qḋ qdẽ ꝑter nãꝫ in ꝑtẽ illatuꝫ eſt vt hẽat ꝯtẽperãtiã humoꝝ ſm̃ nãꝫ. Cõſiderãdũ igit̃ nobis in hoc ne aliqd a reumate q̃litate imutatũ ſit ſm̃ craſim. Si igit̃ magis erit flegmaticũ ifrigidatũ eſt. ſi ṽo eſt magis cholericũ:calefactũ eſt: vt ⁊ hanc eius diſtẽperãtiã ſanãtes ꝑfecte ſanũ relinquam⁹ illḋ: ſanabim⁹ ṽo ꝯtriã adducẽtes q̃litatẽ:queadmodũ in diſtẽperãtiaꝝ dcm̃ eſt curationib⁹.

Ex arabico ❡ Pone ḡ ꝙ tu euacuaſti rẽ q̃ erat in hoc mẽbꝛo cõtẽta ſm̃ diuerſitatẽ rei nãlis: ⁊ redit ab inequalitate chimoꝝ ad rẽ nãlẽ. opꝫ ḡ apud illud vt tu cogites ⁊ ꝯſideres vt nõ ſit cõplexio epatis mutata ex q̃litate illius humiditatꝭ que erat retẽta in ipſo ⁊ infrigidatuꝫ ſit epar ex ea qñ fuit flegma:aut calefactũ ex ea ſi fuerit ex gñe cholere donec rectifices cõplõneꝫ eius ſi eſt coꝛrupta: ⁊ facias ipſum redire ad ſanitatẽ reditione itegra: ⁊ rectificatio cõplexionis eſt vt itromittas ſuper ipſum qualitatem contrariam ei ſicut iam diximus in curatione complexionis male.

❡ Intellige illud qḋ dixit in epate in hoc ſermone in reliquis membꝛis in quibus fuerũt apata. Nam tu indiges poſt euãtionẽ mãe ⁊ eradicationẽ eius ex illo mẽbꝛo vt cõſideres membꝛũ:nam ſi accidit iã ab illa mã in eo malitia cõplexionis:tunc remanet in curatione eius medicatio huiuſmodi egritudinis: ⁊ ſermo Galeni eſt itellectus. conſidera ergo ipſum. CLXXIII.

Leoniceni ❡ Quãtũ vnũqḋq; calidius:aut frigidius factum eſt:tãtũ refrigerantes:aut calefaciẽtes. Quare vt hic rurſus agnoſcẽda eſt ipſi⁹ ſm̃ nãm temperies:nã quo pacto ſciemus quãtũ in frigiditate:ac caliditate a nature mõ receſſerit:aut quãdo a frigefaciẽdo ſupſedebimus:ſi nos latuerit ea que eſt ſm̃ nãꝫ caliditas. Ita ṽo ⁊ ſi frigidius effectuꝫ calefaciemus:ignoꝛãtes frigiditatꝭ naturalis moduꝫ: neq; oppoꝛtune calefacere:neq; in tẽpoꝛe a calefaciendo deſiſtere poterimus.

Laurẽtia. ❡ Nã quo pacto ſcire poſſumus quãto nã calidius fuerit aut qñ calefacere deſinas nõ cognoſcentes eni mẽſurã nãlis caliditatis fieri minime põt vt abũdes copia medicamẽtoꝝ calefaciẽtiũ aut calefacere deſinas.

Antiqua. ❡ Inquantũ ṽo vnũqḋq; factuꝫ eſt calidius

intātū īfrigidantes. Itaqȝ hic rurſus neceẜ eſt ſcire eā que ſm nām eucraſiam ei⁹. Quō enī ſciemus quātū ab eo qđ ſm nām eſt frigidius: aut calidius: aut qñ īfrigidātes ceſſabimus: nō cognoſcētes modū ei⁹ que ſm nām caliditatis. Ita ꝟo ⁊ ſi frigidius factū eſt calefaciamus nō cognoſcētes modū eius que ſm naturā frigiditatis impoſſibile eſt nobis neqȝ calefaciens inuenire medicamen cōuenienter: neqȝ calefacientes ceſſare.

[Ex arabico] ¶ Et opȝ ſi ſit calefactū vt ſit quātitas infrigidationis medicie nře qua infrigidam⁹ ipſuȝ per quātitatē qua eſt calefactū. ſ. per quātitatē quā addit ſup cōplexionē equaleȝ. Eſt neceſſariū in hoc etiā vt ſis ſciēs equalitatē naturalē in hoc membro. qđ eſt: qa ſi tu nō ſcis quātitatē caliditať epatis nālis nō ſcies quātū ſit nūc calidi⁹ cōplōne ſua nāli: neqȝ quātum oportet te ceſſare ⁊ abſtinere ab eius infrigidatione. Et ſimilř ſi īfrigidať aliqđ mēbroꝝ ⁊ intendis vt calefacias ipſum: deinde neſcis quāte quātitatis ſit frigus ei⁹ nāle non peruenis ad ſciam medicine cum qua opȝ te calefacere ipſum ꝑprie: neqȝ potes ſcire qñ opȝ te abſtinere ⁊ ſtare a calefactione eius.

[Neceſſarium eſt medico cognoſcere cōplexionē nālē cuiuſcunqȝ membri.] ¶ Oſtendit Gal' per hūc ſermoneȝ qa neceſſe eſt medico vt ſciat cōplexionē cuiuſqȝ mēbroꝝ nālē ⁊ cōſeruet eaȝ in mente ſua. Cuȝ ḡ accidit in eo apa aut egritudo alia ex egritudinibus: aſpiciat per ꝯſiderationē ſuā in curatione egritudinis ⁊ cōplementū eius cuius quantitatis ſit illud qđ mutauit egritudo de cōplōne mēbri: ⁊ caret illud eo qđ equať quātitati eius ex eo qđ eſt ꝯ̃riū ei: ⁊ ponit exemplū in hoc caplo ſignificās epar. nā qñ accidit in eo apa ⁊ curamus ipſam vſquequo cōpleať ei⁹ ſanatio: nō ſtam⁹ ⁊ nō abſtinemus a curatione donec conſideram⁹ quante quātitatis ſit illud qđ mutauit cōplexionē epatis a diſpoſitione ſua nāli. ſi ḡ factū eſt caliditas īfrigidamus ipſuȝ cū quātitate ei⁹ qđ addit caliťas eius. ⁊ ſilř ſi īfrigidať calefacimus ipm: ⁊ ſi humectať exiccam⁹ ipſuȝ: ⁊ ſi exiccať humectam⁹ ipſuȝ: ⁊ cū ḡ reducim⁹ ipſuȝ ad cōplōnē ſuam nālē: abſtinemus tūc a medicatione: ⁊ poſtq̄ȝ ceſſauit ab hoc exēplo in epate: indicauit iudiciū cōe in oīb⁹ mēbris: ⁊ dixit. Et ſilř ſi īfrigidať aliqđ mēbrū opȝ vt ſcias quāte quātitatis ſit frigus eius a re nāli: ⁊ tūc calefac ipſum cuȝ illa quātitate donec redeat ad cōplexionē ſuā nālē. ⁊ ipſe iam dixerat in eo qđ ꝓteriit paulo ante ꝙ chimi ḡ attrahunť donec apoſtemenť ex eis mēbra mutāt cōplōnem mēbri: ad qđ trahunť ſ3 quātitatē ſuā. chimi gdē flegmatici īfrigidāt: ⁊ cholerici calefaciūt: ⁊ ſm hāc viā īfrigidat melācholicus humor: ⁊ diuerſa ſit diſpō in cholera aduſta. nā ſi remanet cū ea reſiduū caliditatis: aut ſūt humores aduſti exiſtes aduſti cholerici: tūc calefacit. ⁊ ſi nō remanet reſiduuȝ caliťatis in ea aut humores aduſti ſicut flegma ſalſum aut humor meliās tūc infrigidat: ⁊ apud hāc diſpōnē ꝯſidera que apata curaſti: ⁊ ꝯſidera mēbrū in quo accidit: ⁊ ꝯſidera quantū receſſit eius cōplō nālis. Reduc ergo ipſuȝ ad cōplexioneȝ ſuā ⁊ naturā ſuā cum medicis ꝯ̃rijs: ⁊ pone quātitates ⁊ qualitatis earū eq̄les quātitati exit⁹ mēbri a cōplōne ſua. CLXXIIII.

[Leoniceni Cap. 96.] ¶ Sed qm̄ de his ſatis dixim⁹: trāſire iaȝ tp̄s ad ea in qb⁹ numerus non eſt ſm naturā.

[Laurētia. Cap. 10.] ¶ Sed cū de his abunde dictū iam ſit: tēpus eſt vt ad egritudines numeri veniamus.

[Antiqua.] ¶ Qm̄ ꝟo ⁊ de his ſufficiēter dictū eſt trāſire iam tempus eſt ad ea que ſm numerū nō ſm naturam ſe habent.

[Ex arabico] ¶ Et quia iam locuti ſumus in illo per illud in quo eſt ſufficientia: nūc opȝ vt veniamus ſuper ipſa membra que ſunt in numero egredientia a curſu nāli: ⁊ eſt illđ ſ3 duos modos: quoꝝ vnus eſt additio: ⁊ alter eſt diminutio.

¶ Poſtpoſuit Gal. ſermonē in canonib⁹ curatiōis egritudinis facte in quātitate ꝑ duas res. vna eaꝝ eſt: qa numerus ꝓcedit quātitatē nā. ⁊ altera eſt qa plimū ſermōis in curatione duarū egritudinū eſt vnū: ſicut appebit ex ſermone eius in ſubſequētib⁹: ⁊ ꝓpter has duas res ꝓmittit ſmonē in canonib⁹ curationis egritudinis facte in numero. deide ꝟo ſequiť ipſuȝ cū canonib⁹ curationis egritudinis facte in quātitate: ⁊ illđ qđ vult ꝑ ſermonē ſuū iſtū eſt: qa cū ceſſauit a doctrina canonū curationis egritudis facte in forma: ⁊ determinauit canones curatiōis in apatibus: eſt id docēs diſcipulū ad hoc vt fiat ſup eū ſcia curationis oīs egritudinis: quapropter ſequiť illud dicēdo canones curationis egritudis facte in numero: ⁊ ſpēs ei⁹ ſūt due. vna eaꝝ ē additio: ⁊ altera diminutio. CLXXV

[Leoniceni] ¶ Cum ꝟo duplex ſit eorū differētia quibus quidem aliqua particula deficit his: intentio eſt alteraȝ efficere ſubminiſtrādo nature: eo quo diximus paulo ante modo.

[Laurētia.] ¶ Cūqȝ duplex earū dřia ſit: in quibus pars quepiā deeſt eam efficere intentio eſt: ſubſeruiendo ſcȝ nature qūo antea diffinitū iaȝ eſt.

[Antiqua.] ¶ Duplici ꝟo exiſtente eorū differentia quibuſcūqȝ quidē deficit particula operari hāc intētio eſt ſeruiētes videlicet nature ſm modum quem paulo ante diximus.

[Ex arabico] ¶ Cum ergo aliqđ membrum minuitur tūc intentio in curatione eius eſt reducere illam rem que diminuta eſt: ⁊ illđ eſt vt miniſtres nature ⁊ adiuues eam ſuper operationē ſuā ſm modū quem narraui paulo ante.

[De mō gnāmo mēbri diminuti.] ¶ Modus queȝ narrauit paulo ante de ſeruitio nature ⁊ adiutorio eius ſup hoc vt gñet qđ diminutuȝ eſt: eſt dare īfirmo cibos ⁊ potus cōuenietes: ⁊ facere digeſtionē bonā in ſtomacho ⁊ in epate ⁊ in venis: ⁊ rectificare cōplexionē mēbri: ⁊ ſilř iuuat fricatio eius ꝑua lenis: ⁊ embrocatio eius cū aqua tepida ⁊ inunctio eius cū aliquo oleo: ⁊ poſitio medicinarū attrahentiū ſuper ipſuȝ cū equalitate vt attrahať ad ipſuȝ ex ſanguine illud ex quo faciat naturam membrum diminutum. CLXXVI.

[Leoniceni] ¶ At qb⁹ ſupabūdat: hāc reſecare opȝ: aut ferro: aut igne aut medicamie: qđ vicēdi vim hȝ.

[Laurētia.] ¶ In quibus exuperat eā excidere vel gladio vel igne vel medicamēto purēte ꝓpoſitū eſt.

Antiqua. ¶ Quibus vero ſuperabundat pricula itentio eſt hāc abſcindere ipſam aut per nouaculaꝫ aut per ignē: aut per pharmacū cauſticū.

Ex arabico ¶ Et qn̄ addit̄ aliqd in aliquo mēbroꝝ: tunc itentio in curatione ei⁹ eſt inciſio ei⁹ cū ferro: aut cū igne: aut cum medicina adurente.

Mēbrū ad ditū trib⁹ ingenijs poteſt incidi. ¶ Dixit Galenus tres res incidentes membrū additū ſcꝫ ferrū ſicut cultellū ꝛ ſpatinule ꝛ forfices: ꝛ cauteriū cum igne: ꝛ cauteriū cū medicina adurente: vt ſimus faciētes ex his tribus illud quod exigit teſtificatio de virtute ifirmi ꝛ debilitate eius: ꝛ virilitate ipſius ꝛ timore eius: ꝛ ex eo qđ exigit eſtimatio artificialis. Inciſio nāqꝫ mēbrorū diuerſa fit ſicut inciſio hemorroidaꝝ: ꝛ carnis addite: ſcꝫ ꝛ nate in vlcere. nos enī quādoqꝫ incidimus illud cū ferro: ꝛ qn̄qꝫ cū igne illud incidimus: ꝛ qn̄qꝫ icidimus illud cum medicinis adurentibus: ꝛ nos nō facimus vnūqđqꝫ hoꝝ triū niſi ſm cōuenientius ꝛ magis vltimū vel certi⁹ in iuuamento curationis. CLXXVII.

Leoniceni ¶ Hec igit̄ oia ſanare poſſe eſt: at nō eque oia gn̄ari pn̄t: vt in libro de ſemine diximus.

Laurētia. ¶ Cuncta igitur hec fere ſanare poſſibile eſt. Cūcta autē gignere ipoſſibile: quemadmodum libro de ſemine docuimus.

Antiqua. ¶ Hac igitur ratione poſſibile eſt fere omnia curare. Gignere vero oia nō eſt poſſibile: vt in ea que de ſemine oſtenſum eſt oratione.

Ex arabico ¶ Et fere in omni membro in quo fit additio poſſibile eſt vt fit in eo ſanatio: ꝛ nō in omni mēbro qđ minuit̄ eſt poſſibile vt generet̄ qđ minuit̄ ex eo: ſicut oſtēdi in libro de ſpmate.

Monſtra in additiōe ꝛ diminutiōe mēbrorum. ¶ Quādoqꝫ fit additio in ipſa forma ꝛ diminutio: ꝛ qn̄qꝫ fit poſt cōplemētū forme. Ego enī vidi ex additione viꝝ qui habebat veretrū ꝛ teſticulos ꝛ vuluā mulieris ſimul: ꝛ vidi digitū additū multotiēs: ꝛ vidi virū quēdā natum habērē duo capita ſeparata. ¶ Ex diminutione vero vidi virū qui vſqꝫ hodie viuus eſt ꝛ nō fuerūt ei manus ꝛ pedes: ꝛ vidi qui natus eſt cū vno teſticulo tn̄: ꝛ vidi q natus eſt: ꝛ nō habebat neqꝫ vuluā: neqꝫ priapū viri: neqꝫ teſticulos: ꝛ erat in forma ſua: ꝛ in ſuis morib⁹ ſm aſſimilationē caſtrati: ꝛ erat ei foramē minimū ex quo mingebat tn̄. ꝛ vidi iteꝝ qui natus fuerat cū barba ꝛ pilis pectinis ꝛ pilis titillicoꝝ. ¶ Poſt natiuitatē aūt accidunt res cū quibus minuunt̄ mēbra: ſicut abſciſio manus: aut pedis aut naſi aut anus aut teſticuloꝝ: aut priapi: ꝛ ſicut circūciſio viri ꝛ mulieris. ꝛ hoc eſt multū famoſum. De additione aūt vidi virū qui natus eſt hn̄s dētes additos ꝛ cuius quedā mēbra magnificata ſunt: ꝛ vngula etiā eſt membrū additū in oculo: ꝛ ſimilr̄ hemorroides mēbra addita. Et iā vidi mulierē que eſt vſqꝫ hodie in vita ꝛ nata erat intra vuluā ſuā hemorrois ad longitudinē digiti indicis: ꝛ eius groſſitudinē hn̄s donec ꝓhibuit virū poſſe coire cū ea: ꝛ rogauit me icidere eā ꝛ curare ipſā: ꝛ nō fuit mihi ꝯueniēs facere illud qm̄ ipſa habebat ꝑncipatum in mundo ꝛ cenſū multū: ꝛ vir eius eſt vnus rex hodie. Manifeſtū eſt igit̄ ex oībus illis ꝙ mēbra mlta ſūt addita quoꝝ diminutio eſt ipoſſi: ꝛ multa mēbra diminuta quoꝝ additio nō eſt poſſi. ꝛ iā oſtēdit Gal. in libro de ſpermate: ꝙ nō eſt poſſe vt redeant qn̄ minuunt̄ mēbra que generant̄ ex ſpermate: ꝛ oſtēdit iterū ꝙ mēbra qn̄ iduranť nō eſt poſſibile vt addant̄. CLXXVIII.

Hemorrois i vulua ad lōgitudinē indicis.

Leoniceni ¶ Quedā vero ſunt que ꝛ ſi gn̄ari nō pn̄t: licet tn̄ pro ipſis alterū efficere: queadmodum in oſſe ex toto ſublato: alterā ſubāꝫ in eius ſede reponere a carne atqꝫ oſſe differētē. Eſt enī que in eius gignit̄ loco quedā veluti caro calloſa: vel callus carnoſus: ꝛ proceſſu tēporis magis ac magis ad calli duritiē trāſfert̄: cū ab initio carnis potius imitetur naturā.

Laurētia. ¶ Quedā vero ꝛ ſi ea ipoſſe eſt gignere: poſſibile tamē eſt aliqd alterū facere. Ergo loco ei⁹ ſubāꝫ aliā efficere poſſibile eſt: vt in quibus pars quepiā oſſis integre ſublata eſt: ſubam alterā loco eius diſſidentem ab oſſe carneqꝫ. Que vero loco ei⁹ gignit̄ ſuba caro eſt tophi lapidis inſtitutione cōſiſtens: aut tophus lapis carnis inſtitutione cōſiſtens: ac tempore procedente topho lapidi ſimillima efficitur. Inter initia vero carni ſubſimilis poti⁹ habet̄.

Antiqua. ¶ Quedā vero ꝛ ſi ea ipoſſe eſt gignere: poſſibile eſt tn̄ aliquid alterū facere pro eis: vt in oſſe perfecte ablato alterā ſubam ſm eundē locū differentē ab oſſe ꝛ carne. Eſt enī ſuba que fit ſm locū ei⁹ vt quedaꝫ caro poroidis: aut porus ſarcoidis ꝛ tēpore procedente in durius tranſmutat̄: ſm principiū vero ſarcoidos magis exiſtens.

Ex arabico ¶ Et ex mēbris ſunt mēbra que quāuis nō ſit poſſibile vt gn̄ent̄ ipſa eadē: tn̄ poſſe eſt vt generent̄ loco eoꝝ alia ex eis que ſūt loco eoꝝ: ex illo eſt ꝙ qn̄ cadit ex aliquo mēbroꝝ os totū: poſſibile eſt vt generet̄ loco ei⁹ ſuba alia preter os ꝛ ꝑter carnē. Suba enī que gn̄at̄ loco oſſis eſt quaſi caro poroidis aut porus carneus. ꝛ quāto plus in ea extendit̄ tēpus: eſt ad poruꝫ decliuior: ꝛ in principio ſui eſſe fuit ad carnem decliuior.

Por⁹ ſarcoides medi⁹ eſt inter os ꝛ carnem. ¶ Iſte ſermo eſt itellectus. ꝛ ipſe quidē in capl̄o de curatione fracture oſſis: oſtēdit ꝙ parū gn̄at nā de nutrimento oſſis. Et ſermo qdē iſte exigit vt ſit nā pori iter nāꝫ oſſis: ꝛ inter nām carnis. Eſt g̊ illud qđ gn̄at nā loco oſſis diminuti mēbrū mediū iter nāꝫ oſſis ꝛ nām carnis: qm̄ os ei⁹ ex cuius nutrimēto oportuit ipſum gn̄ari iā priuatū eſt: quapropter dixit Galenus ꝙ ſit caro poroidis aut porus carnoſus: ꝛ quāto plus extendit̄ cum eo tēpus tanto indurat̄ ꝛ ſit ad naturam pori decliuior. CLXXIX.

Leoniceni ¶ Quacūqꝫ vero parte ſublata: cū neqꝫ eandē ſm ſpēm ſubſtātiā: neqꝫ ſimilē efficere poſſumus. Tertia nobis intentio quēdā decorē inuenire: quēadmodū in mutilationibus.

Laurētia. ¶ Ceterum quāuis parte ſublata: neqꝫ eādē ſubſtantiā ſm ſpeciem: neqꝫ ſimilē efficere poſſumus. Tertia intentio honeſtamentum quoddam inuenit: vt in mancis.

¶ Scđm vero

Antiqua. ¶ Secūdū vero quācūq3 partem predictam nec eādē ſubſtātiam ſm ſpēm neq3 ſimilem operari poſſumus. Tertia nobis intētio eſt inuenire aliquā cōpōnē: vt in decorationib⁹.

Ex arabico ¶ Cum ergo perdit᷑ aliqđ mēbrū ꝛ non eſt poſſe ita vt generet᷑ ipſummet: neq3 aliud ſimile ei qđ ſtet loco eius: tūc intētio tertia tua eſt vt ingenietur membro decoratio aliqua: ſicut fit in membris que curantur.

¶ Qñ diminuit᷑ aliqđ mēbroꝝ: ſicut ſi incidat᷑ vna manuū: tūc nō eſt poſſe vt naſcat᷑ quapꝑ decorat᷑ locus inciſiōis. ita vt faciam⁹ ipm rotūdū lene vt color eius ſit color corporis aut ꝓpinquus ei. qđ eſt: q2 ſi pars ei⁹ ſit magis addita: ꝛ ps eius eſt magis diminuta: ꝛ qđdā eius eſt magis eleuatū: ꝛ qđdā ei⁹ eſt magis depreſſum: ꝛ color ei⁹ in vltimo diſſilis colori corpis: tūc eſt fedū ꝛ ēt inboneſtū ei q curat ipm ex medicis. CLXXX.

Leoniceni Cap. 9. ¶ Cōmunicat aūt hoc genus totum cum eo qđ ad magnitudinē pertinet. Nam qđcunq3 ex eo eſt ſ3 naturā: illi propinqnū exiſtit. Id vero tm̄ ſeiunctū eſt: ac ſeparatū: qđ inter ea que ſunt e genere nō naturali cōnumeratur.

Laurētia. ¶ At hoc genus eādē cū quātitate init rōnē3. Quod eni circa nature diſpōnem verſat᷑: illi propinquat. Qđ aūt genere preter naturam eſt: illi tantūmodo diſſidet.

Antiqua ¶ Epichenō vero manifeſtū quoniā eſt genus totū hoc eorū que ſm quantū. Quātū enim ei⁹ circa hoc quod ſm naturā eſt: appropinquat illi: hoc vero quod in genere preter naturam ſeparatum eſt tm̄.

Ex arabico ¶ Et hoc genus egritudinis qđ eſt in numero eſt cōmunicās generi qđ fit in magnitudine: qđ eſt quoniā ſpecies ei⁹ qđ eſt in numero rerū nālium eſt propinqua generi qđ eſt in magnitudine: ꝛ nō fit diuerſa ei niſi in ſpecie eius altera que eſt in numero rerum que ſunt in genere eius egredientes a natura.

¶ Res egrediētes a nā in quātitate officialis ꝛ nō in numero: ꝛ vni⁹ nāe ſunt ſicut caro ſuperexceſcēs in officiali: vel pinguedo: vel os vel aliqđ tale: ſicut fit albula groſſa in oculo vel aliquid ſimile in cute. CLXXXI.

Leoniceni ¶ In quo quidē prima intentio eſt ablatio: ſi vero hec impoſſibilis exiſtat: ſecunda eſt trāſpoſitio: quemadmodum in ſuffuſionibus.

Laurētia. ¶ In quo prima quidē intentio ſublatio eſt. Si vero impoſſibilis ſit: ſequēs eſt vt trāſferatur quēadmodum per ſuffuſiones.

Antiqua. ¶ In quo quidem prima intētio eſt ablatio. Si vero impoſſibilis eſt iſta: tranſpoſitio eſt ſecūda intentio vt in infuſionibus.

Ex arabico ¶ Et intētio prima in curatione hui⁹ ſpeciei eſt extractio illius rei generate ſm diuerſitatē curſus nature ꝛ ablatio eius a membro in quo generatur. Si aūt vides q2 hec itētio nō eſt poſſibilis vt cōpleat᷑: tūc intētio ſecunda in eius curatione eſt vt permutes eam ſicut permutatur aqua que generatur in oculo.

¶ Genus qdē egritudinis facte in numero mēbroꝝ: cui⁹ ſpēs ſunt additio ꝛ diminutio eſt cōicās generi egritudinis in quātitate: cui⁹ ſpēs ſūt magnitudo ꝛ puitas. qđ eſt: q2 ꝑ additionē magnificat᷑ mēbrū: ꝛ ꝑ diminutionē diminuit᷑. Et diuerſitas inter vtraq3 eſt q2 illud qđ additur in egritudine facta in numero: ꝛ qđ diminuit᷑ eſt egrediens a nāe: ꝑꝑ illud intētio in curatione ei⁹ eſt ablatio rei gn̄ate ſm diuerſitatē curſus nāe vel remotio ei⁹ a mēbro ſicut vngula. ipſa enī eſt mēbrū in ꝯiunctiua oculi. q2 ſi non eſt poſſis ei⁹ ablatio ꝛ remotio a mēbro: tūc intentio ſcđa eſt ꝑmutatio ei⁹ a mēbro: ſicut ꝑmutat᷑ aq̄ q̄ gn̄at᷑ in foramine vue ad inferiorē ꝯcauitatē vue. CLXXXII.

De diuerſitate inter gen⁹ egritudis fac i nuō ꝛ genus egritudinis i q̄ntate.

Leoniceni ¶ Quecūq3 vero non integris partibus: ſed partiū tantūmodo particulis deficiunt: aut excedūt nature modū: refectio quidem: vel generatio in his que deficiunt: ablatio vero ꝛ abolitio in his que ſuperabundant.

Laurētia. ¶ Porro quecūq3 non in totis partibus: ſed partibus partium deſunt aut exuperāt: ſi deſint reficiēda ſunt generatione: ſi exuperēt excidenda: auferendaq3 ſunt.

Antiqua. ¶ Quecūq3 vero non in totis partibus: ſed in partibus partiū deficiūt: ꝛ ſuperabundant ab eo qđ ſm nām nutrimētū quidem ꝛ generatio in deficientibus: ablatio vero ꝛ purgatio in ſuperabundantibus.

Ex arabico ¶ Et quādo diminutio nō eſt diminutio mēbri totius: ſed diminutio partis mēbri: ꝛ eſt additio ēt ſm hanc ſimilitudinē: tunc intētio in curatione eius qđ eſt diminutū eſt aut nutrimentū mēbri aut generatio eius qđ diminutū eſt ex eo: ꝛ intētio in curatione eius qđ additur eſt inciſio rei addite ꝛ extenuatio ei⁹ ꝛ liquefactio ipſius.

¶ Vult q2 additio ꝛ diminutio qñ nō ſunt in mēbro toto: ſicut digitus addit᷑ aut diminuit᷑ tot⁹: tūc illō nō eſt ex egritudine facta in numero: ſed ex egritudine fcā in q̄ntitate: ꝛ hec additio ꝛ diminutio fiūt in mēbro remanēte: ita ſm numerū totū ſuū. diminutio qdem ſicut ſi extenuat᷑ aliqđ mēbrū: ꝛ minuat᷑ ei⁹ quātitas. Tūc intētio ei⁹ in curatiōe hui⁹ diminutionis eſt ēt dare cibos ꝛ pot⁹ ꝯueniētes: ꝛ facere vt bona ſit digō ꝛ embrocatio mēbri cū aq̄ tepida. ꝛ fricatio ei⁹ tēperata: ꝛ inunctio ei⁹ aut cū oleo tepido: ꝛ poſito medicinaꝝ calefaciētiū ꝛ mordicatio ꝑ percuſſionem cū virga ꝛ emplaſtratio cū pice: ꝛ reliq̄ q̄ ad ipm trahant ſan. quo nā reducat diminutionē ei⁹ donec redeat ad q̄ntitatē ſuā quā opȝ. ꝛ additio qdē ei⁹: ſicut ſi igroſſat᷑ aliqđ mēbrū ꝛ magnificat᷑ ei⁹ q̄ntitas tūc intētio in curatione hui⁹ additionis eſt ciboꝝ ꝛ potuū minoratio: ꝛ fricatio multa dura: ꝛ medicine reſoluētes: ꝛ ſomnus ſup terrā ꝛ ꝑprie durā ꝛ arenoſā: ꝛ exercitiū forte: ꝛ reliq̄ q̄ reſoluūt ex mēbro ꝛ minuūt ex nutrimēto eius. CLXXXIII.

De cura mēbri peccātis i quantitate.

Leoniceni ¶ Quare neq3 in ipſis altera itētio: neq3 medicaminum forma genere diuerſa.

Laurētia. ¶ Ita fit vt neqꝫ alia intētio: neqꝫ ſpecies alia medicamentorū genere fit.

Antiqua. ¶ Unde nec itētio in eis altera nec forma medicaminum altera ſm genus.

Ex arabico ¶ Et ꝓpter illud nō eſt intentio in curatione baꝝ rerū alia ab intentione in curatione eius qͦ narrauimus ante eas: neqꝫ nā medicinaꝝ que conueniunt eis in genere eſt alia a natura medicinarū que conueniunt illis.

¶ Uult ꝙa iam oſtenſum eſt de curatione egritudinis facte in quātitate: ꝙa eſt ſimilis curationi egritudinis facte in numero ⁊ intētiones ſunt vne. ſ. ſilr: ⁊ ſimilr eſt diſpoſitio in natura medicinarū. nā medicine quibus inquirit̄ ⁊ acquirit̄ diminutio in duab⁹ egritudinib⁹ ſunt vne nā: ⁊ medicine quibus acquirit̄ additio in duab⁹ egritudinibus ſunt vne etiā in natura: ſimiliter ⁊ reliquū regimen. hoc eſt ergo vltimuꝫ qͦ loquit̄ in curatione egritudinis facte in quātitate. CLXXXIIII.

Leoniceni Cap. 98. ¶ Sꝫ iā veniēdū eſt ad reliquū ſalubriū cauſaꝝ gen⁹ qͦ ea corpa emēdat: que in ſitu ſunt vitiata: veluti luxatiōes: ⁊ itestinū in ſcoꝛto.)

Laurētia. ¶ Sed ad aliud cauſarum ſalutarium genus eundum eſt: qͦ poſitionis impedimēta emēdat: luxationes inteſtinoꝝ ac teſtium.

Antiqua. ¶ Sed ad reliquū adhuc genus veniendum ſalubriū quidē cauſarū qͦ eſt correctiuū eorū que ꝓpt̄ poſitionē lapſa ſūt corpoꝝ vt ex archimetra: ⁊ qn̄ labunt̄ inteſtina in oſſeuꝫ.

Ex arabico ¶ Et opꝫ vt veniamus ſuꝑ genus aliud cāꝝ ſanitatis: cuius rememoratio ſuꝑ nos remāſit: ⁊ eſt genus qͦ rectificat nocumēta accidentia in ſitu mēbrorū ſicut diſlocatio ⁊ iteſtinum; qͦ deſcendit ⁊ cadit in ciſtim: ideſt burſam teſticulorum.

¶ Hoc genus eſt vltimū generū nocumentoꝝ accidētiuꝫ in ꝯpōne mēbroꝝ: ⁊ ſmo ei⁹ in eo eſt itell'ſ. CLXXXV

Leoniceni ¶ Fit autē hoc ex violenta tentione: atqꝫ ipulſu. Hoc ꝟo ex dilatato: ac rupto cōtinente.

Laurētia. ¶ Hec fiūt aut ꝙa violēter tēdunt̄ aut pellunt̄: aut ꝙa mēbrū ꝯtinēs laxat̄ aut effringitur.

Antiqua. ¶ Fit aūt hoc quidē in contrariū ex violenta tenſione aut ex impulſione: hoc ꝟo ex raritate aut ex ruptura continentis.

Ex arabico ¶ Et diſlocatio quidēꝫ fit aut ex tenſione: aut ex impulſione laborioſa: ⁊ deſcenſus inteſtinorū ad ciſtim teſticulorū fit aut ex ruptura que accidit in panniculo qui ꝯtinet inteſtina: aut ex diſlocatione meatus qui deſcendit ex illo panniculo ad ciſtim teſticulorum.

¶ Docuit in hoc ſermone cāſ diſlocationis iūcture ⁊ deſcenſus inteſtini ad ciſtim teſticuloꝝ: donec accipiat eoꝝ ſignificationē ſuꝑ curationē eoꝝ. CLXXXVI.

Leoniceni ¶ Quare ⁊ duplex ſanādi modus: alter ꝗdeꝫ ad oppoſitā ptēꝫ ei a qua facta eſt permutatio: intendendo atqꝫ impellendo: alter ꝟo id qͦ cōtinet firmius ſolidiuſqꝫ reddendo.

¶ Quocirca curatur partim ꝙa ecōtrario tendunt̄: aut in diuerſum pellunt̄: partim quia membrum continens anguſtius efficiatur. Laurētia.

¶ Itaqꝫ ⁊ curatio quidēꝫ huic ex ꝯtraria tenſione ⁊ in contrarium in pulſione. huic ꝟo ſi fiat ſolidum ex eo continens. Antiqua.

¶ Et ꝓpter illud fit diſlocationis rectificatio per tenſionē ⁊ ipulſionē ad diuerſitatē illius partis ad quā ſeparata fuit iunctura ⁊ deſcēſus inteſtini ad ciſtim teſticuloꝝ ita vt ingeniet̄ in conſtrictione eius qͦ dilatatuꝫ eſt ex illo panniculo qui continet. Ex arabico

¶ Sicut ſi tu iā ꝯſecutus es operationes medicine ꝑticulares: nūc iſte ſermo eſt tibi itellectus. reductio ꝗdem diſlocationis manifeſta eſt. ruptura ꝟo ⁊ eius cōſtrictio quod diſlocatū eſt fiunt cū medicinis exiccatiuis: ⁊ cū medicis cauterizantib⁹: ⁊ cū cauterio ꝑ ignē: ⁊ cuꝫ ligatura ꝑ ligamentū: ⁊ cū poſitione pile ex coreis: ⁊ ſtrictura eius ſuper emunctoriū: ⁊ melius eſt vt ſub pila fiat emplaſtrū compoſituꝫ ex medicinis exiccatiuis ⁊ calefactiuis ſicut ſunt folia cupreſſi ⁊ nux eius ⁊ aloes ⁊ calx ⁊ achacia ⁊ thus: ⁊ que ſunt ſicut illa. CLXXXVII.

¶ Quibus ꝟo vijs ac rōnibus ſingula inueniri pñt in libris de arte curandi explanauim⁹. Leoniceni

¶ Sꝫ qua via ꝑticularia ꝙs veſtiget p̄cepta: Libro de curādi via ⁊ rōne perpēſuꝫ iaꝫ eſt. Laurētia.

¶ Ex quibus ꝟo facultatibus aliqs ea q̄ ſunt ſm partem inueniat per terapeutice facultatis negocium declaratum eſt. Antiqua.

¶ Et ego quidē iam cōfirmaui in libro de ingenio ſanitatis: vias per quas oportet te incidere in inuētione cauſarū particulariū ꝗbus oportet te has res habere. Ex arabico

¶ Uult ꝙ iaꝫ ſcripſit in libro de ingenio ſanitatis ſm determinationē ⁊ certificationē: ⁊ iquiſitionē oēs canones: ⁊ vias quibus curat̄ vnaqueqꝫ egritudinū quas narrauit vl' numerauit in hoc libro: ⁊ dat canones vniuſcuiuſqꝫ curationis eaꝝ ſm ſemitā ſumme: ⁊ ſm exqſitionē ⁊ determinationē: h eſt ḡ vltimū qͦ ipſe dedit in doctrina ſua in h lib⁹ de canonib⁹ curatiōis egritudinū. CLXXXVIII

¶ Conſequens eſt vt ea omnia exequamur: quecūqꝫ in ſuperiori ſermone dicere diſtulimus. Uocant autem eadem preſeruatiua. Leoniceni Cap. 99.

¶ Sequitur vt dicamus quecūqꝫ in precedētem diſtulimus orationē. Hāc medici nominant precautionem. Laurētia. Cap. 11.

¶ Deinde ꝟo dicendum eſt de eis quecūqꝫ ſm priorem orationem accipiebamus. Uocant autem ea preſeruatiue. Antiqua.

¶ Et iam remanſit ſuper nos vt narrem⁹ cauſas quas ſumpſimus ad dicendū in eo quod p̄terijt de ſermone noſtro: ⁊ ſunt cauſe que precedunt ⁊ preſeruant. Ex arabico

Uult cās ꝗ̄ ꝑmittit medicus ⁊ ꝯſeruat cū eis corp⁹ ⁊ facit ipm̄ euadere a caſu in egritudinē. CLXXXIX.

Leoniceni Eſt aūt boꝝ triplex ſm̄ genus differētia. Prima quidē hominis qui integra fruit̄ ſanitate: ſecūda vero eius qui nō integre valet: tertia ei⁹ qui egrotat. Primū igit̄ genus ad ſalubrē attinet artē: atqȝ in duas: vt antea diximus: diuiditur partes. Secūdū vero ad preſeruatiuam ſpectat. Tertium ad curatiuaȝ.

Laurētia. Uerū triplex corporū differētia ē. Quoddā enī integre ſanū eſt. Quoddā nō integre: aliquod vero egrotat. Primū igit̄ genus ſub ſanitatis cōſeruatiōe cōtinetur: ac duplex eſt vt antea docuimus. Secūdū ad precautionis vigilantiam. Tertium ad curationis diligentiam relegatur.

Antiqua. Triplex vero eſt ⁊ boꝝ ſm̄ genus differentia. prima quidē perfecte ſani hominis: ſecūda vo impꝑfecte: tertia vo egrotātis. Primū igit̄ genus eſt ex ſalubri negocio duplex exiſtens vt prius dictū. Secūdū vo ex ꝓſeruatiuo. Tertiū vo ex terapentico.

Ex arabico Et genera harū cauſarū ſunt tria. genus primū eſt genus cauſarū que precedūt ⁊ cōſeruant corpus ſanū ſaluū. ⁊ genus ſecūdū eſt genus cauſarum que precedūt ⁊ conſeruāt corpus qđ eſt ſaluū: ſed negat̄ ex eo aliquid. ⁊ tertiū genus eſt gen⁹ cāꝝ q̄ añcedūt ⁊ cōſeruāt corpus infirmū. Et ſciētia generis primi eſt ex ſcientia conſeruationis ſanitatis. ⁊ hoc genus eſt ſicut ante diximus duob⁹ modis. Et ſciētia generis ſecūdi ē ex ſciētia añceſſionis in preſeruatione. Et ſciētia tertij generis eſt ex ſciētia ingenij ſanitatis.

Uult ꝙ anteceſſio cū ꝯſeruatiōe cōpleat̄ ꝑ cōtēplationē in iſtis trib⁹ gn̄ibus q̄ numerauit. genus qdē p̄m eſt cōſeruatio ſanitatis: ⁊ illud eſt in duob⁹ modis. vnus eoꝝ ē ꝯſeruatio ſanitatis corpis: qđ eſt in meliori ſoīaꝝ: ⁊ alter ē ꝯſeruatio corpoꝝ ſanoꝝ ⁊ diminutoꝝ a meliori ſoīaꝝ. gen⁹ aūt 2m eſt ſm̄ certitudinē ⁊ veritatē añceſſio cū cōſeruatione. ⁊ eſt ꝙ qn̄ mutat̄ aliqđ ex ſignis ſanitatis ꝓperat medicus ⁊ deſtruit cām mutātē añq̄ magnificet̄ ⁊ fiat fortis ⁊ faciat euenire egritudinē. genus vo tertiū eſt ſumptū ex ingenio ſanitatis: ⁊ eſt reſiſtētia cāꝝ īfirmātiū ⁊ deſtructio eaꝝ. ⁊ Gal. determinat illud ⁊ dicit. CXC.

Leoniceni Hoc autē vniuerſuȝ genus circa humores precipue negociatur.

Laurētia. Atqȝ totum hoc genus in humoribus potiſſimum conſiſtit.

Antiqua. In humoribus vo maxime habet conſiſtētiam omne hoc genus.

Ex arabico Et huius generis totius eſſentia proprie eſt in chimis.

Uult genus cōe tribus gn̄ibus cāꝝ quaꝝ ꝓceſſit numeratio ⁊ cāꝝ ſcientia. CXCI.

Leoniceni Quos neqȝ lentos eſſe oportet: neqȝ craſſos: neqȝ aquoſos: neqȝ plurimos: neqȝ vehenter calidos: ac frigidos: neqȝ mordaces: neqȝ putredini obnoxios: neqȝ veneni nature affines.

Laurētia. Quos minime ꝯuenit glutinoſas eē: neqȝ craſſos: neqȝ multos: neqȝ admodū calidos aut frigidos: neqȝ mordaces: neqȝ putres: neqȝ venenoſos.

Antiqua. Quos neqȝ glutinoſos opȝ eſſe neqȝ ſpiſſos nec aquoſos: neqȝ multos: neqȝ calidos amplius aut frigidos: neqȝ mordaces: neqȝ putridos: neqȝ venenoſos.

Ex arabico Et non oportet vt ſint chimi: neqȝ viſcoſi: neqȝ groſſi: neqȝ ſubtiles aquoſi: neqȝ multi neqȝ calidiores q̄ȝ opȝ neqȝ fridiores: neqȝ mordicatiui: neqȝ putridi: neqȝ ſit eis qualitas mala venenoſa.

Intellectū eſt ex h̄ ſermone ꝙ vult vt ſint chimi tēꝑati laudabiles. ⁊ opȝ nū exponē hui⁹ ſermonis vt intelligas nomē chimi qđ ſit illud qđ ſignat. Dico ḡ ꝙ cib⁹ ⁊ potus cōmiſcent̄ in ſtōcho ⁊ decoquūt̄: ⁊ ſit ex eis res quā noiauit Aui. chilū ꝑ I. deinde epar attrahit ex h̄ chilo meli⁹ qđ eſt i ſuba ei⁹: ⁊ decoqt illud i ſe: ⁊ facit ex eo ſanguinē quē noiauit Aui. chimū ꝑ m. vt ſit dr̄ia iter ipȝ ⁊ p̄mū. ⁊ Gal. qdē oñdit ꝙ diſpō h⁹ ſanguis i epate eſt ſic diſpō vini. ſicut enī vinū in p̄n⁹ ſui eſt ꝑmuſtū ex̄pſſuȝ ſilr eſt ſanguis. cū ḡ cōplet̄ vinū ei ſunt qnqȝ ſpēs. vna eaꝝ eſt fex ei⁹ ⁊ ipſi⁹ ſupfluitas. ⁊ ſcđa eſt illud qđ nō digerit̄ ex ipo. ⁊ tertia eſt vinū ipm̄. ⁊ q̄rta eſt illud qđ natat ſup ipm̄. ⁊ qnta eſt aq̄ſitas ei⁹ ſubtilis q̄ ſit vapor ⁊ reſoluit̄ ab ea. Et ſilr ſanguini ſiūt qnqȝ ſpēs q̄ noīant̄ chimi. vna eaꝝ eſt fex eius: ⁊ noiat̄ hūor melicus: ⁊ creator ſublimis qdē ordiauit ſplenē vt attrahat hūc hūorē ex ſanguine. ⁊ ſcđa eſt illud cu⁹ digō ex ſanguine nō cōplet̄: ⁊ noiat̄ flegmaticus humor. Et nō ꝓparauit ei mēbrū qđ attrahat ipm̄: qm̄ poſe eſt vt alteret̄ ⁊ cōpleat̄ digō ei⁹ ⁊ fiat ſanguis. ⁊ tertia ē ſanguis purus ipſemet. ⁊ q̄rta eſt illud qđ caleſit ex eo ⁊ natat ſup ipm̄ vt ſpuma: ⁊ noiat̄ hūor cholicus. ⁊ creator qdē ſūm⁹ ꝓparauit ad attractionē hui⁹ hūoris fel. ⁊ qnta eſt aquoſitas ei⁹ ⁊ attractiōi hui⁹ ſupfluitatis ordinauit creator ſublimis rēbos. deinde ſanguis fluit ex epate in venis ⁊ aſſociant̄ ei reliquie hoꝝ hūoꝝ: ⁊ multotiēs ēt illud qđ gn̄at̄ cū eo in cōcauitatibus venaꝝ. Et pp̄ illud dr̄ ꝙ ſanguis eſt deferens humores ſcilicet q2 in eo inueniuntur omnes humores: q̄uis enim in ſanguine qui eſt in venis ſit vincens natura ſanguinis: tamen in eo eſt ēt ex vnoquoqȝ hūoꝝ ps pp̄ iuuamēta: quoꝝ rememorationis nō eſt locus ēt q2 vnūqđqȝ mēbroꝝ attrahit ex venis q̄ veniūt ſibi illud qđ eſt cōueniēs ſibi ex ſanguine: ⁊ reſoluit illud ⁊ aſſimilat ꝑ ſubaȝ virtutū nutritiuaꝝ nālium q̄ ſunt in eo. Iā ergo apparet ꝑ illud qđ determinauim⁹ ꝙ chimi ſūt aggregati cū ſanguine. ſi ergo ſint viſcoſi aut groſſi eſt vincēs ſup eos nā flegmatis aut hūoris melici: ⁊ ſi ſunt ſubtiles aquoſi: eſt vincēs ſup eos nā aquoſi ſanguinis: ⁊ ſi ſint multi: ſūt oēs ipſi additi ſm̄ ꝓportionē. ⁊ ſi ſint caliores q̄ȝ opȝ eſt vincēs ſup eos nā cholere. ⁊ ſi ſint fridiores eſt vincēs ſup eos aut flegma aut hūor melic⁹: ⁊ ſi ſint mordicatiui eſt vincēs ſup eos acuitas ⁊ ſubtilitas: ⁊ ſi ſint putridi eſt vincēs ſup eos corruptio. ⁊ gn̄ant̄ ex corruptiōe eoꝝ ſpēs multe maleficiū ſpēs cholere citrine egreſſe a

Chylus.

Chimus.

Sicut cū vinū nō cōplet ſuas qnqȝ res ſic cū ſanguis cōpletur.

Sāguis eſt deferens oēs humores.

natura ꝛ ſpecies flegmatis mali egreſſi a natura: ꝛ ſpecies choꝛice: ꝛ fortaſſe generatur ex corruptione eoꝛ illud cuius natura eſt nã veneni. ꝛ corrũpit corp⁹ totũ: ſicut illud qđ fit ex corruptione ſpmatis intra corp⁹. Et ſicut elevatur ex pollice vapoꝛ g generatur ex hũoꝛe malo in eo ꝛ aſcēdit ad cerebrũ, ꝛ facit epilepſiaꝫ. Gal. aũt vidit hãc ſpēm epilepſie ꝛ vidim⁹ ēt nos ſpēꝫ epilepſie mirabilē: ꝛ eſt q̄ gdã ſcriptoꝛ ſentiebat ĩ brachio ſuo dextro in mēſe ſeł aut bis deambulationē rei frigide aſcēdētis ſurſũ donec perueniebat ad caput eius: cũ ꝙ perueniebat ad caput eius accidebat ei paroxiſmus epilepſie leuis. CXCII.

Nota de q̄dã mirabili ſpecie epilepſie quã gal. vidit

Leoniceni ¶ Nam vbi aucti fuerint generãt moꝛbos.

Laurẽtia. ¶ Increſcẽtes enĩ cauſa moꝛboꝝ cõſiſtũt.

Antiqua. ¶ Augmẽtati eniꝫ mali humoꝛes cauſe conſiſtunt egritudinum.

Ex arabico ¶ Iſti enĩ chimi quãdo adduntur in iſtis diſpoſitionibus ſunt cauſe egritudinum.

¶ Chimi groſſi ꝛ viſcoſi faciũt oppilatões ꝛ alias flegmaticas egritudines ꝛ melãcbolicas: ꝛ ſimilr chimi frigidi ꝛ chimi ſubtiles aquoſi faciunt egritudines aquoſas: ſicut hydropiſim: ꝛ multitudo facit egritudines repletionales: ꝛ calidi faciunt egritudines cholericas ꝛ reliquas egritudines: ꝛ mordicatiui faciũt egritudines in quib⁹ eſt moꝛdicatio foꝛtis: ꝛ putridi faciũt ex egritudinibus putridis ſpẽs diuerſas egritudinũ ſicut febres putridas: ꝛ vlcera alchabaril idest putrida: ꝛ ſm hanc ſimilitudinẽ in vnoquoqꝫ eoꝛum. CXCIII.

Leoniceni ¶ Augent̃ ꝟo nõnunq̃ eadẽ ex cauſa que ab initio gñãtur. Illõ aũt plerũqꝫ accidit: vt ſua alteratione ĩficiãt eos q ſũt in coꝛpe hũoꝛes.

Laurẽtia. ¶ Increſcũt aũt interdũ ab eadẽ cã: q̄ eos primũ genuit. Eſt qñ ſeinuicẽ in coꝛpe alterãt.

Antiqua. ¶ Augmentant̃ ꝟo aliqñ qdẽ ab eadẽ cã que eos genuit primũ. Eſt aũt qñ ſũt cõmutãtes eos ſibi qui ſm coꝛpus ſunt humoꝛes.

Ex arabico ¶ Et qñqꝫ eſt additio eoꝛũ ex illa cã que fuit eis radix: ꝛ ex qua fuit coꝝ gñatio: ꝛ qñqꝫ eſt ꝓpterea quia recipiũt aliquos alios humores qui ſunt in coꝛpoꝛe: ꝛ alterant eos ad ſilitudinem eius ſm q̄ ipſi ſunt.

Nota q̄ multiplicatio humoꝛũ maloꝝ duob⁹ modis fit.

¶ Uult q̄ additio cuiuſqꝫ eoꝛuꝫ que dixit in chimis fit a duabus rebus aut cauſis gñantibus ipſos ſicut a cepis ꝛ allijs gñatur ꝛ ex pipere chimus calidus: ꝛ a lacte ꝛ piſcib⁹ generatur chimus frigidus: ꝛ a carne tauroꝝ ꝛ aialiuꝫ ſylueſtriũ ꝛ que ſũt de gñe eoꝝ gñatur chimus groſſus niger. ꝛ altera eſt vt antecedat in coꝛpe humoꝛ malus ꝛ cũ peruenit ad ipꝫ ſanguis laudabilis bon⁹: reſoluit ꝛ alterat ipꝫ ꝛ corrũpit ipꝫ ꝛ ꝑmutat ipꝫ ad nãꝫ ſuã malã. CXCIIII.

Leoniceni ¶ Intentio ꝟo ꝛ hoꝛũ ſanationis duplex extitit: alteratio: atqꝫ euacuatio.

Laurẽtia. ¶ Intentio ꝟo ſanationis hoꝛum duplex eſt: alteratio: euacuatioqꝫ.

Antiqua. ¶ Intẽtio ꝟo in his curationibus duplex eſt: alteratio: ꝛ euacuatio.

Ex arabico ¶ Et medicationi eoꝛũ ſunt due intentiones: quarũ vna eſt alteratio alia euacuatio.

¶ Medicationis maloꝝ chimoꝝ ſũt due intẽtiones. vna earũ eſt alteratio malitie chimi donec redeat ad q̄litatem ſuã bonam: ꝛ altera eſt euacuatio chimi mali ꝛ a coꝛpoꝛe ipſius extractio. CXCV.

¶ Alterant̃ igit̃: vel ab ipſo coꝛpoꝛe cõcocti: aut ab aliquibus alijs facultatibus que vim medicaculã hñt: ꝛ quoꝝ nũõ etiã ſunt ea que exitialiũ ferarũ venenis aduerſant̃: ac p̃terea pharmaca q̃ venena appellant̃ trãſmutant. Leoniceni

¶ Alterat̃ igit̃ aut ab ipſo coꝛpe cõcocti aut a qbuſdã medicamẽtis: in qbus ꝯtinent̃ medicamina curantia venena aialiuꝫ venenatoꝝ. Item medicamina venenoſa permutant. Laurẽtia.

¶ Alterant̃ igit̃ aut digeſti ab ipſo coꝛpe: aut a quibuſdã pharmaticis virtutib⁹ in quibus ſunt: ꝛ quedaꝫ ꝟtutes que virus venenatorum animaliũ curant ad hoc de tiriria pharmaca recipientes. Antiqua.

¶ Alteratio chimoꝛuꝫ fit aut ab ipſo coꝛpoꝛe qñ digerit eos: aut a ꝟtutib⁹ quarũdã medicinarũ: ꝛ etiã in hoc genere medicinarũ ingrediunt̃ ille q̃ ſanãt ex medicis hñtiũ venena: ꝛ ex medicinis que ſunt ex genere venenoꝝ. Ex arabico

¶ Alteratio chimi mali donec redeat ex malitia ſua ad bonitatẽ fit per duas res. vna earũ eſt vt vincat eũ nã ꝛ digerat ipſuꝫ. Et digeſtio eſt duobus modis. vnus eoꝝ eſt vt vincat nã mẽbri malũ chimũ ꝛ vincat malitiaꝫ eius ꝛ permutet ipſuꝫ ad ſanguinẽ bonũ ꝛ nutriat inde mẽbruꝫ ſicut digerit flegma dulce ꝛ permutat ipſuꝫ ad ſanguinẽ. ꝛ altera eſt vt mutet nã mẽbri chimũ malũ ꝛ alteret eius maliciã ꝛ faciat eũ iter ipſuꝫ qui eſt nãlis: ꝛ inter ipſum q eſt extra nãꝫ ſic facit in ꝑmutatione chimi mali in apate ꝛ digerit ipſum ꝛ facit ipſuꝫ pus: ꝛ ſic facit in feb. qa digerit humoꝛẽ ꝛ euacuat ipm in hora criſis. Et altera eſt ex virtutib⁹ medicinarũ facientiũ euadere: qñ in qbuſdam medicinis ſũt ꝟtutes faciẽtes euadere ex malitia chimoꝛũ: ꝛ nõ eſt via ad cognitionẽ harũ ꝟtutũ faciẽtiũ euadere niſi per experimentũ ſolũ ſic oſtẽdit Galen⁹ in tractatu 5° libri ſui in medicis ſimplicib⁹: ꝛ de ꝓprietate medicinaꝝ faciẽtiũ euadere eſt vt ꝯfoꝛtẽt mẽbra iteriora ſicut cõfoꝛtãt ea medicine aromatice ſtiptice. ſi g̃ aggregat̃ in medicina faciẽte euadere vt ſit aromatica ſtiptica faciẽs euadere ſimul: tũc nõ eſt aliqd melius ea in cõfoꝛtatione ꝛ ꝯſeruatione mẽbroꝝ iterioꝝ: ꝛ in faciẽdo euadere coꝛpus ex malitia chimoꝝ: ꝛ de gñe medicinaꝝ faciẽtiũ euadere ſunt que faciũt euadere ex venenis hñtiũ venena: ꝛ in medicinis iterficiẽtib⁹ ad cognĩ quarũ nõ eſt via niſi per experimentũ. Galenus quidẽ oſtẽdit in trac. 5° q̄ nõ eſt ſemita ad cognoſcẽdũ aliqd ex ꝟtutib⁹ medicinarum ſoluentiũ: ꝛ medicinarũ iterficientiũ: ꝛ medicinarũ facientiũ euadere quib⁹ efficiunt opationes has niſi p experimẽtum ſolũ. ꝛ tyriaca qdẽ eſt cõpoſita ex medicinis faciẽtibus euadere ex venenoꝝ ꝛ ex medicinis faciẽtib⁹ malitiã chimoꝝ euadere: ꝛ ex medicinis iterficiẽtib⁹: ꝛ opꝫ vt inquirant̃ medicine faciẽtes euadere ex malitia chimoꝛũ. illud aũt qđ eſt ex malitia chimoꝝ: cuius ꝟtus eſt venenoſa: manifeſtũ eſt q̄ tyriaca cõfert in eis. Spẽi aũt eius qđ ex malitia eoꝝ eſt: cuius ꝟtus nõ eſt venenoſa: manifeſtũ eſt ga opꝫ vt inquirant̃ ſpẽs medicinaꝝ faciẽtium euadere que faciãt euadere ex eo. Et ego quidẽ iã expertus ſum ꝛ inueni cãphoꝛã medicinã facientẽ euadere ex putredine chimoꝝ: ꝛ ꝓpter illud ego dedi illã in potu in

Digeſtio chimi eſt duob⁹ modis.

Uirtus medicinarũ digerẽtium chimos ſolo experimẽto cognoſci poteſt.

Nota hic de camphoꝛa.

egritudinibus peſtilẽtialibus ⁊ in febrib⁹ putridis: ⁊ miſcui cũ ea illud qđ vidi eẽ iuuatiuũ: ⁊ minuim⁹ in vnaq̃ꝗ egritudinũ putrefactionẽ. Cruditateꝗ aũt chimi digerunt medicine digerẽtes ſicut crocus ⁊ ſpica ⁊ aſſaꝝ caſſialignea ⁊ cinnamomũ. ex viſcoſitate aũt huoꝝ ⁊ groſſitudine eoꝝ faciũt euadere medicine ſubtiliantes: ⁊ ex frigore eoꝝ faciũt euadere medicine calefaciẽtes: ⁊ ex calore eorũ faciunt euadere medicine infrigidãtes: ⁊ ex eoꝝ ſubtilitate faciũt euadere medicine igroſſantes. CXCVI.

Leoniceni. ¶ Euacuant̃ autẽ ſatis calidis medicaminibus: ⁊ purgationibus: ⁊ clyſterib⁹: ⁊ ſudoribus: ⁊ vomitibus. He quidem igitur ſunt cõmunes euacuationes.

Laurẽtia. ¶ Euacuant̃ aũt a medicamẽtis admodum calidis: ac purgatiõe ⁊ clyſtere ac ſudore ⁊ vomitu. Atqȝ cões eũones exiſtunt.

Antiqua. ¶ Euacuantur ṽo ſufficienter a calidis pharmacijs ⁊ purgationibus ⁊ clyſteribus ſudoribuſqȝ ⁊ vomitibus. He igitur bone ſunt communes euacuationes.

Ex arabico ¶ Et eũo chimorũ fit per medicinas calefacientes fortiter: ⁊ per ſolutionẽ ⁊ per clyſtere ⁊ per ſudorẽ ⁊ per vomitũ. Et iſte quidem ſunt ſpecies euacuationum cõium.

¶ Euacuatio oĩs chimi fit per illud qđ attrahit ipꝫ ex medicinis ſolutiuis ſine alio conamine ꝉ eſt adiutorio. Ueruntamẽ medicĩe attractiue ineſt ꝙ ſi ↄfortet̃ euacuat illũ qui ſeq̃t̃ illũ chimũ: cui⁹ exẽplum eſt medicina q̃ euacuat cholaꝫ: ſi ↄfortet̃ eũat poſt cholaꝫ fl̃a: poſt fl̃a meliã: poſt meliã ſanguinẽ. medicina ṽo q̃ euacuat hu. melicũ ſi confortet̃ euacuat poſt ipm fl̃a: poſt flegma cho. poſt cholerã ſanguinẽ. Et manifeſtũ eſt ꝙ chim⁹ ſanguis nõ opꝫ vt euacuet̃: q2 qñ ipſe fit malus ꝑmutat̃ ad vnũ chimorũ q̃ ſũt ſuperfluitates ei⁹. ſ. aut ad meliã: aut ad cholaꝫ: aut ad fl̃a: aut ad aquoſitatẽ: ⁊ illud qđ alterat̃ fit vn⁹ iſtoꝝ chimoꝝ. Subſtã ṽo ipſi⁹ ſanguis ↄueniẽs eſt nãcquã ꝑ oĩa mẽbra ſumũt ex eo nutrimẽtũ ſuũ. ⁊ Gal. qdẽ ꝑcepit viꝝ q̃ inuenit medicinã ſãguinẽ euacuãtẽ occidi: vt nõ ſciret eã ex illo ali⁹. ⁊ poſtq̃ ꝑcepit eũ interfici: ꝑcepit vt clauderent̃ oculi ei⁹: ita vt nõ apperet ⁊ inueret eã ⁊ ſciret ali⁹ ⁊ mereret̃ alter interfectionẽ. in flõmia ṽo ⁊ in vẽtoſis nõ eſt itẽtio eũo ſanguinis puri: ſꝫ eũo multitudinis q̃ eſt cũ oẽs hũores ſũt additi ſꝫ ꝓportionẽ. Flõmia aũt euacuat mltitudinẽ chimoꝝ ex venis magnis: verũtñ ſcarificatio ⁊ vẽtoſe euacuãt mltitudinẽ chimoꝝ ex venis paruis. Et Gal. qdẽ docet in ꝉ ſmõe cões eũones: ⁊ dic̃ ꝙ ſũt. 5. vna eaꝝ eſt illũ qđ euacuat̃ ꝑ medicinas q̃ calefaciũt ⁊ attrahũt calefactione forti. iſte eñ medicine ꝑ ſuperfluitatẽ calefactiõis ſue euacuãt ⁊ attrahũt hũores: ⁊ q̃dã illaꝝ faciũt eos vaporẽ q̃ reſoluit̃ i aerẽ. ⁊ q̃dã eoꝝ qñ attrahũt ipos medicine iſte currũt ex loco ad locũ ad quẽ ꝑuenit. ⁊ ſcda eſt ſolo vẽtris ꝑ medicinas: in q̃b⁹ ſũt virtutes ſolutiue: ⁊ tertia eſt ꝑ clyſtẽ ſolutiuũ. ⁊ quarta ꝑ ſudorẽ: ⁊ ſudor q̃dẽ fit ꝑ aerẽ calĩn ⁊ cũ coopturã: ⁊ cũ medicinis calefaciẽtib⁹ aũt. ⁊ q̃nta eſt ꝑ vomitũ. ⁊ vomit⁹ q̃dẽ fit aut itromiſſione digiti aut pẽne in guttur: aut per medicinã facientẽ nauſeam: aut per medicinam in qua eſt virtus fortis qua attrahuntur chimi ad os ventris. iſte ergo ſunt euacuationes communes. CXCVII.

Leoniceni ¶ Proprie aũt ex locis in quibus coacervantur: aſſumunt̃: vt in libris de ſalubribus oſtẽdimus: tertio preſertiꝫ: ac quarto: in quibus de laſſitudinibus egimus: ac reliquis diſpoſitionibus q̃ laſſitudini nã proxime ſunt.

Laurẽtia. ¶ Proprie ṽo ex locis in quibus colligunt̃ conſiſtunt: queadmodũ tertio ⁊ quarto volumine de tuenda valitudine diximus dñ de diſpõnibus laboroſis ⁊ annexis agere mus.

Antiqua. ¶ Proprie ṽo a loco in quo congregati fuerint accipiunt̃: queadmodũ in ſalubrib⁹ declaratũ eſt ſecũdũ tertiũ ⁊ quartũ: maxime nobis de laboribus tractantibus ⁊ queciq̃ꝫ adiacent alijs laborioſis diſpoſitionibus.

Ex arabico ¶ Proprie ṽo ſumunt̃ in locis in quib⁹ aggregant̃ illi mali chimi ſicut oſtendi in libro de regimine ſanorũ: ⁊ proprie in tractatu tertio ⁊ quarto illius libri cũ nos narrauimus laſſitudinẽ ⁊ reliq̃s cãs ſimiles laſſitudini.

¶ Uult ꝙ eũo ꝓpria cuiuſqȝ chimoꝝ opꝫ ꝙ fit ex membris ꝓpinquioribus mẽbro in quo eſt chimus: ⁊ ipſe determinat hanc intentionem. CXCVIII.

Leoniceni ¶ Promptius eñ euacuant̃ per ventrẽ: quecũqȝ in primis venis cõtinent̃ ſuperfluitates. Que aũt in his que in epate ſunt: per vrine meatus. At que in toto corpore: ꝑ ſudorem: ſicuti qui in capite: vel per palatũ: vel per nares: vel per vtrũqȝ: que ṽo ſunt in ſpatijs pectoris latioribus: per guttur ſimul cũ tuſſi: q̃ in renibus ſunt: vel veſica per vrinam.

Laurẽtia. ¶ Euacuant̃ eniꝫ prõptius ſi in primis venis ſint: per aluũ. Si in iecore per vrinam. Si in habitu toti⁹: per ſudorẽ. Queadmodũ ſi in capite exiſtant per palatũ: aut nares aut per vtrũqȝ meatuꝫ. Si in thorace per fauces ſimul ac tuſſiꝫ. Si i renib⁹ aut veſica ꝑ vrinã.

Antiqua. ¶ Euacuant̃ enim promptius qui q̃dẽ in primis venis per vẽtrem: qui ṽo in his qui ſm epar per vrinas: qui ṽo ſunt ſm totã habitudinẽ per ſudorem: queadmodũ ⁊ qui ſm caput aut per palatũ aut ꝑ nares: aut ꝑ vtraqȝ: qui ṽo in thoracis latitudinibus purgat̃ per guttur cum tuſſibus: qui ṽo ſm renes ⁊ veſicam per vrinas.

Ex arabico ¶ Et euacuatio chimorũ fit facilior qñ euacuatur illud qđ ex eis eſt in venis primis per ſolutionẽ ventris: ⁊ euacuat̃ qđ ex eis eſt in eo qđ eſt facilius poſt epar ex venis per vrinã: ⁊ euacuat̃ qđ ex eis eſt in corpore toto ꝑ ſudorem: ⁊ qđ eſt in capite per palatũ: aut ꝑ nares: aut per vtraqȝ ſimul: ⁊ qđ eſt in pectore euacuatur illud per tuſſim: ⁊ qđ eſt in renibus aut veſica per vrinam.

¶ Uene prime ſunt que ſunt inter epar ⁊ inteſtinũ ieiunuꝫ

⁊ vocanť meſeraice:⁊ iam oſtēdit in eo qđ preterijt q̄ to
tuʒ corpus eſt muſculi.ipſe ergo vult per illud qđ ex chi
mis eſt in corpe toto illud qđ ex eis eſt in muſculis:⁊ reſi
duum ſermonis eius eſt intellectū. CXCIX.

Leoniceni ¶ At trahēdi ex omni loco ad oppoſitas par
tes cōis indicatio eſt:ad q̄ maxime diſtātia.

Laurētia. ¶ Ceterū nāq̄ auocať ꝓmiſcue ab oib⁹ ptib⁹.
Indicatio eſt vt ⁊ ad loca q̄ maxie longinq̄.

Antiqua. ¶ Antipaſcos ꝟo cōis omniū partiū oſtēſio
ad ea que longiſſima ſunt.

Ex arabico ¶ Euacuatio ꝟo que fit per viā attractionis
eſt ſignificatio cōis oibus mēbris que ſūt ex
locis longinquioribus illo loco ex quo inten
dimus ad attractionem.

¶ Sicut pulpa collogntide ⁊ agaricus attrahūt in ſtoma
cho qñ applicanť in ſtomacho ex cerebro ⁊ nucha ⁊ ner
uis ſuperfluitates coꝝ:⁊ ſicut attrahit medicina ſolutiua
ventris qñ bibiť ſuperfluitatē ex lacertis.Et nobis qđeʒ
preparať vt ponamus medicinas in eo qđ eſt ſub vmbi
lico ⁊ attrahanť humores ex corpe:⁊ vt retineať medici
na in manu ⁊ attrahit humores ex corpe:⁊ vt ponať me
dicina ſub pede ⁊ attrahit hu.ex capite:⁊ totū illud ſcit il
le qui multū ſtuduit in hac arte:⁊ nō opʒ vt ſciat illđ qui
non meretur illud:⁊ fiat nocumentū eius per hoc q̄ vtiť
illo plus q̄ ſit iuuamentum per ipſum. CC.

Leoniceni ¶ Deriuatio ꝟo ad vicina.

Laurētia. ¶ Deriuatur ꝟo ad loca vicina.

Antiqua. ¶ Deriuatio ꝟo ad proxima loca.

Ex arabico ¶ Euacuatio que fit per viā extractiōis eius
qđ collectū eſt in mēbro fit ex locis ꝓpinqs.

¶ Iſte ſmo ſcđs eſt ⁊ iā preterijt expoſitio eius. CCI.

Leoniceni ¶ Quecūq; ꝟo huiuſcemodi curant diſpoſi
tionem cauſas ſalubres appellamus.

Laurētia. ¶ Quecūq; ergo curant tales diſpōnes ſalu
tares cauſas appellamus.

Antiqua. ¶ Omnia igitur quecūq; curant huiuſmodi
diſpoſitiones ſalubres vocantur cauſe.

Ex arabico ¶ Et omnes iſte res que ſanāt has diſpoſitio
nes nominantur cauſe ſanitatis.

¶ Iſte res ſunt que digerūt chimos:⁊ que adiuuāt ſuper
digōnē coꝝ:⁊ que faciūt euadere a malitia coꝝ:⁊ q̄ eua
Cura febrium cuāt eos:⁊ manifeſta eſt ex eo qđ premiſſum eſt curatio
oium febriū eius qđē que ex eis eſt malitia cōplexionis
tm̄:ſicut feb.diei vnius.i.effimera ⁊ feb.ethica curatio eſt
intrās in curatione malitie cōplexionis calide ⁊ ſicce atʒ
eo qđ īfrigidat ⁊ humectat ex cibis ⁊ potib⁹ ⁊ medicinis
⁊ inclinatione oium cauſarū cōtinētiū corpus ad illđ qđ
infrigidat ⁊ humectat ⁊ qđ reſoluit vaporē earuʒ:ſic bal
neatio cū aqua dulci tepida:⁊ inunctio cū oleo violaceo:
⁊ que currunt ei⁹ curſu:⁊ olfactio odoꝝ frigidoꝝ aroma
ticoꝝ:⁊ vſus multus in potibus harū rerū facit te ſcire q̄
iſte eſt canon curationis earū.ei⁹ aūt qđ eſt ex feb.ex pu
tredie chimoꝝ eſt curatio cōpoſita ex eo qđ adiuuat ſup
digōnē humoꝝ:ſicut medicie quaꝝ caliditas eſt ſiſis ca
liditati corpis inate:⁊ ꝯfortatio nāe donec digerat eos:⁊
alteratio putredinis coꝝ:⁊ euātio coꝝ:⁊ infrigidatio ei⁹
qđ facit accidē febres in corpe ex calore ⁊ ſiccitate.ꝗ cu
ratio huius generis febriū eſt cōpoſita ex curatione feb.
que eſt malitia cōplexionis calide ⁊ ſicce:⁊ ex curatione
malitie chimoꝝ:⁊ cū putredo mltotiēs ſequať oppilatio
nes ⁊ ꝓtrationes expirationis neceſſariū eſt in illo vt ape
rianť oppilationes ⁊ q̄ minuat multitudinē donec eam
cōſumat virtus ⁊ expiret a corpore. CCII.

¶ Sicuti inſalubres eas que adaugent. Leoniceni

¶ Quemadmodum que augent morboſas. Laurētia.

¶ Quemadmodum exacuentia egre. Antiqua.

¶ Et omnes res que ſtimulant diſpōnes has Ex arabico
⁊ addūt in eis:nominanť cauſe egritudinis.

¶ Uult p diſpōnes illud qđ nocuit ex malitia chimoꝝ
⁊ per res cauſas que ſtimulant vnāquāq; ſpecieꝝ mali
tie chimoꝝ.Et docuit iam q̄ ipſe ſunt duo gña.vnū eoꝝ
eſt qđ ſuperuenit corpi ex cibis ⁊ potibus ⁊ alijs extrin
ſecis:⁊ generāt chimū in eo illaudabilē.⁊ alterū eſt vt in
corpe ſit chimus illaudabilis:⁊ ſumat cibos ⁊ pot⁹ gene
rātes chimos laudabiles.cū ergo ꝑuenīūt in corpe reſol
uit eos chimos chimus illaudabilis ad nāʒ ſuā:⁊ permu
tať de bonitate ad malitiā.⁊ ꝓp illđ dixit Hippocrates.
Corpora que non ſunt mūda quanto plus nutries addes
eis malitiam. CCIII.

¶ Et neutras que neq; obſunt:neq; iuuant. Leoniceni

¶ Ac neutras quecūq; nec ledūt:neq; iuuāt. Laurētia.

¶ Neutre ꝟo neq; ledentia nec adiuuantia. Antiqua.

¶ Res ergo que nō nocēt neq; ꝯferūt eis:no Ex arabico
minanť neq; cauſe ſanitatis neq; egritudis.

¶ Uult oēs cauſas ſex cōtinētes corpus.vna quarum eſt
cibi ⁊ potus.⁊ ſcđa aer cōtinens.Ex iſtis eni eſt qđ nocet Et nō poſſint
in chimis ⁊ gñat in eis malitiā neq; cōfert in eis:qđ autē dari uniuerſa
nocet eis eſt oē qđ gñat malitiā coꝝ:ſed qđ cōfert eis eſt dentur nō no
omne qđ deſtruit malitiā coꝝ:qđ ꝟo nō ꝯfert nec nocet centia.
eſt omne cui nō eſt impreſſio manifeſta in aliqua egritu
dinū.Et in iſtis dixit Hippocrates.opʒ vt ſumanť in po
tu medicine que cōferāt:q̄ ſi nō conferat ad minus tñ ſit
ex eo qđ nō nocet:ſed qñ nō inuenimus cibos ⁊ potus cō
ferentes damus ex eis qđ nō nocet.Et ſimilr facimus in
omnibus cauſis. CCIIII.

¶ Poſſet ꝟo quiſpiā:neq; oīno cās appella Leoniceni
re quēadmodū maior pars ſophiſtaꝝ q̄ reꝝ
quidē differētiā inuenire ꝯtemnūt:plurimū
ꝟo temporis in nominibus conterunt.

¶ Ac fieri pōt vt eas ne cauſas quidē noient: Laurētia.
quēadmoduʒ pleriq; ſophiſte contemnētes
quidē inueſtigare differētias rerū:plurimū
temporis in ſermonibus conterentes.

¶ Pōt autē aliqs eas neq; cauſas appellare Antiqua.
oīno quales ſunt multi ſophiſtarū:negligen
tes quidē ipſaꝝ rerū inuenire dr̄iam.in noib⁹
ꝟo plurimū tēporis conſumentes.

¶ Et poſſibile eſt vt nō noientur cauſe oīno Ex arabico
ſicut faciūt multi ſophiſtarū ex eis qui negli
gunt ſpeculationē in inuentione diuerſitatis
ſumme rerū:⁊ finiunt vitā ſuā in noibus.

¶ Res quibus nō eſt impreſſio manifeſta:neq; in ſanitate:
neq; in egritudine:poſſibile eſt vt nō noienť cāe penit⁹:
verūtamē hec ſpeculatio eſt egrediens ab arte medicine:
⁊ occupatio cū ea eſt ex opatione medicoꝝ ſophiſtarū:q
finiunt vitas ſuas in phātaſia ⁊ ſophiſticatione p ſmonē
in noibus:⁊ negligūt cōſiderationē in eo quo fit iuuamē

tū in medicinis: ꝛ via eorū eſt vt noient medici ſermonis. Medici ꝟo ſm veritatē ſunt medici opōnis: ꝛ ex opōne iſtoꝝ eſt occupatio cū cōſideratione in eo quo fit iuuamētū in medicina. ꝛ qui intelligūt illud quo indigent ex intētionibus rerum non curant qualiter ſint noīa. CCV.

Leoniceni ¶ Contra quos in alijs vberius diſſeruimus. At pars quidem artis preſeruatiua talis eſt.

Laurētia. ¶ Sed aduerſuz eos alibi diffuſius diſputauimus. Ac precauendi ars ita ſe habet.

Antiqua. ¶ Dictū eſt aūt amplius i alijs negocijs aduerſus eos: pſeruatia qdē ſpēs artis talis ē.

Ex arabico ¶ Etiam locutus fui in alio libro ab iſto ſermonem magis expoſituz iſto in deſtructione iſtorum dictorum.

¶ Oſtēdit Gal. in alio libro ex libris alijs ſuis φ occupatio cū noībus eſt ſupflua cū qua nō fit iuuamētū qñ intētiones ſunt intellecte: ꝛ oſidit in libro ſuo de noībus medicinalib⁹ φ res q̄ nō ꝯſerūt neqꝫ nocēt ſunt ex cāis diſpōnis tertie q̄ dr neqꝫ ſanitas neqꝫ egritudo. CCVI.

Leoniceni ¶ Que aūt reficit: atqꝫ reſtaurat: in ꝯualeſcētibus: ac ſenib⁹ locū habet. Que ꝟo ſit hoꝝ diſpoſitio: ꝛ a quibus precipue cauſis: ad naturalem reducitur habitū.

Laurētia. ¶ Deinceps de modo recreandi: reficiēdiqꝫ corpus agendū eſt. Sed que nā hoꝝ diſpoſitio ſit ꝛ a quibus cauſis ad habitum nature reuocetur.

Antiqua. ¶ Reſumptiua ꝟo ꝛ enutriēs in cōualeſcentibus ex egritudinibus ꝛ ſenibus: qualis ꝟo eſt ꝛ eoꝝ diſpoſitio ꝛ a quibus cāis maxime ad id quo ſm nām eſt reuertuntur.

Ex arabico ¶ Iam cōpleui narrationem ſpeciei medicine dicte cum cōſeruatione ꝛ ex medicina eſt ſpecies alia que noīatur confortatio ꝛ nutritio: ꝛ vtimur ea in eo qui ſanatus eſt ex infirmitate ꝛ in ſenectute.

¶ Confortatio ꝛ nutritio ſunt capitulū medicine qḋ admīniſtrat in eo q iā ſanat⁹ eſt ex egritudine: ꝛ noīat illud regimē ꝯualeſcētis: ꝛ in ſenectute noīat illud retētio reſidui vite ſenis: ꝛ inter ꝯfortationē ꝛ nutritionē eſt drīa. Confortatio qdē eſt illud qḋ addit in virtutib⁹ membroꝝ. Nutritio ꝟo eſt illud qḋ mutat ꝛ digerit ſm φ opꝫ: ꝛ cū q̄ntitate qua opꝫ ꝛ quod nutrit. CCVII.

Confortatio. Nutritio.

Leoniceni ¶ In libris in quib⁹ de medendi arte tractauimus: abunde explicauimus: ſed nunc per capita dicetur.

Laurētia. ¶ Summatim hoc loco dicetur.

Antiqua. ¶ Perfecte quidem in terapētice facultatis literis demonſtratum eſt: per capitula ꝟo dicatur ꝛ nunc.

Ex arabico ¶ Et iam oſtēdi illud in libro de ingenio ſanitatis declaratione cōpleta: diſpōnem aūt corporū iſtoꝝ ꝛ ex quib⁹ cāis redeāt ad diſpoſitionem nālem ego ſum narrans tibi cū abbreuiatione in hoc loco.

¶ Vult φ iā exquiſite perſcrutat⁹ eſt doctrinā regiminis cōualeſcētis ꝛ retētionis reſidui vite ſenis in libro ſuo q noīat regimē ſanitatis ſeu ingeniū ſanitatis: ꝛ φ illud qḋ dicit in libro hoc eſt abbreuiatio illius. CCVIII.

¶ Diſpoſitio quidē igitur talis eſt: optimus quidē: ſed exiguū eſt ſanguis: atqꝫ vna cum ipſo ſpūs animalis: atqꝫ vitalis. Ipſe ꝟo particule ſolide ſicciores: ꝛ idcirco eoꝝ vires ſunt imbecilliores: atqꝫ earūde rōne corpus vniuerſum frigidius. Leoniceni

¶ Diſpoſito igitur talis eſt. Sanguis quidē bonus: ac exiguus eſt. Itē ſpiritus vitalis nomine ꝛ animalis. Itidem ſe habēt partes ita ſolide ſicciores: proindeqꝫ vires eoꝝ debiliores exiſtunt: ꝛ ob eam rem vniuerſuz corpus frigidius eſt. Laurētia.

¶ Si igitur diſpoſitio eſt talis bonus quidez eſt ſed paucus ſanguis: ꝛ cū eo vitalis q appellatur ſpūs ꝛ aīalis: ipſe ꝟo ſolide partes ſicciores: ꝛ propterea virtutes earū debiliores ꝛ īfirmiores: ꝛ pp has totū cōp⁹ fridi⁹. Antiqua.

¶ Dico ergo φ diſpoſitio iſtoꝝ corporū. ſ. cōualeſcētiū ꝛ ſenū eſt φ ſanguis q eſt ī corporibus eoꝝ eſt ſanguis bonus: verūtamē q̄ntitas eius eſt parua: ꝛ ſimiliter etiā eſt diſpoſitio ſpūs vitalis ꝛ aīalis. mēbra ꝟo eoꝝ ſixa ſunt ꝛ ſicca: ꝛ ꝓpter illud ꝟtutes eoꝝ ſunt debiles: ꝛ ꝓpter debilitatem haruz virtutum totum corpus eſt frigidius. Ex arabico

¶ Quod ipſe dixit eo φ cōicant cōualeſcētes ex egritudinibus ꝛ ſenes: verū cāe in eis diuerſificant in cōualeſcētib⁹ qdē egritudines: ꝛ qḋ cū eis accidit ex doloribus cōminuūt ex ſanguinib⁹ ꝛ ſpiritib⁹ ipſoꝝ: ꝛ ex hūiditatibus ſparſis in mēbris q̄ rorāt mēbra radicalia: ꝛ oīa q̄ accidūt eis inde ſūt p accidēs nō nālia in eis: ꝛ ꝓpter illud poſſe eſt vt deſtruant oīa accidētia. ꝛ iterū eſt manifeſtū φ ſit ī mēbris eoꝝ pp iſtas res malitia cōplōnis q̄ facit virtutes eorum debiles: ꝛ pp paucitatē ſanguinis in eis ꝛ debilitatē virtutū ſit qḋ vincit ſup totū corp⁹ frigus. ¶ Senū ꝟo corpora radicalia frigida ſunt ꝛ ſicca nā ꝛ ſanguines eoꝝ ſunt pauci: qm calor in eis innatus iā debilitat a digōne ei⁹ qḋ aduenit corpi ex potu ꝛ cibo: q̄propter aggregant in corporibus eoꝝ hūiditates multe ꝛ hūores crudi: ꝛ pp iſtas res debilitat ī eis ſpūs tres. ꝛ dnat ī eis ſup eos ꝺbilitas nāe: ꝛ ſiūt corpa eoꝝ frigidiora nā q̄ fuerint. Iā ergo declarat p illud qḋ dixim⁹ ꝯueniētia corpoꝝ ꝯualeſcētiū ꝛ corpoꝝ ſenū in paucitate ſanguinis ꝛ ſpirituū ꝛ ſiccitate mēbroꝝ ſpūalū radicaliū ꝛ debilitate virtutū ꝛ victoria frigoris ſupra totū corpus: ꝛ ꝓpter illud ponit Gal. canonē curationis vnū in cōualeſcētibus ꝛ ſenib⁹: ꝛ pp illud opꝫ vt diſcernas ipm ꝛ appropries cōualeſcētes ſm cāe facientes in eis: ꝛ appropries ſenes ſm cās agētes in eis: ꝛ iam declaratum eſt φ cauſe diſpoſitionis iſtoꝝ ſunt alie a cauſis diſpoſitionis illorum. CCIX.

¶ Cauſe ꝟo ſalubres que hanc emendāt diſpōnē: vt vno cōprehendā capite: ſunt quecūqꝫ preſentaneū: atqꝫ ſecurū exhibēt alimētū. Secūdū partē autē: in moribus modera Leoniceni

tis ⁊ cibis:potibuſq3:ac ſomnis conſiſtunt. Sunt ỽo motus materie:vehicula:ambulationes;frictiones:⁊ balnea.

Laurētia. ¶ Porro cauſe ſalutares huiuſmodi corrigētes diſpoſitionē:vt ſemel dicaꝛ. Sūt q̄cūq3 celerem quidē ac ſecurā efficiunt nutritionē. Particulatim ỽo motu moderato ac cibo: potu:ſomno:genera motuu3 ſunt:geſtatio; deambulatio:frictio:balnea.

Antiqua. ¶ Cauſe ỽo ſalubres eam que dicta eſt corrigentes diſpoſitionē. vno qdē caplo vt apprehendanꝛ q̄cūq3 pfectā ⁊ velocē digōnē operanꝛ.ſm partē ỽo imoderatis motionibꝰ ⁊ cibis ⁊ potibus ⁊ ſomnis ſunt materie quidem motionum:ſunt ſuſpenſiones ⁊ deambulationes ⁊ fricationes ⁊ lauacra.

Ex arabico ¶ Q: ſi vis vt aggregē tibi cauſas que rectificant hāc diſpoſitionē ⁊ attrahūt hn̄ti ipſam ſanitatē:tunc ſunt oīa que adiuuāt ad hoc vt ſupueniat corpi nutrimētu3 velociter cuſtodiēs; ⁊ ſi amas vt diſtinguā tibi eas:tunc ſūt motus eq̄les ⁊ cibꝰ ⁊ potus equalis ⁊ ſomnus eq̄lis: ⁊ ſpēs motus ſunt in vehitione ⁊ deambulatione ⁊ fricatione ⁊ balneatione.

¶ Oportet vt reganꝛ regimine equali in vnaquaq3 cauſarū ſex:que ſunt aer ꝯtinēs:cibus ⁊ potus:motus ⁊ geſ: ſomnus ⁊ vigilia:⁊ euātio:⁊ ꝯſtrictio:⁊ accītia aīe. verūtamē Galenꝰ dixit in illis tria vt ſignificet ſuper reſidua per ea:⁊ dixit ex ſpeciebꝰ particulariū motus vehitionē ⁊ deambulationē vt ſignificet ſuper oīa pticularia motꝰ: ⁊ intelliganꝛ ex pticularibꝰ motus pticularia etiā vniuſcuiuſq3 cauſarū ſex:⁊ perſcrutatus eſt exquiſite ſermonē in eis in duobus libris:quoꝝ vnus eſt liber de ingenio ſanitatis ⁊ alter eſt de regimine ſanoꝝ. CCX.

Leoniceni ¶ Et vbi nō paꝝ ſe ex his profeciſſe ſenſerint: paulatim ſe ad ꝯſueta opera transferant.

Laurētia. ¶ Ac multo meliora ſunt ſi paulatim fiant: ⁊ actiones ſolitas paulatim attingant.

Antiqua. ¶ Et ſi multū meliores adhuc fiant:ad conſueta opera paulatim attingant.

Ex arabico ¶ Et ſi rectificāt rectificatōe multa poſt vſu3 harū rerū:tūc op3 conuerſari in pauco ex eis in q̄bus ꝯſueuerūt ꝯuerſari ex opationibus.

¶ Quādo tu adminiſtras in regimine ſanitatis ꝯualeſcentis ⁊ retentionis reſidui vite ſenis cibū ⁊ potu3 equalē in quātitate ſua ⁊ ſua qualitate ⁊ bonitate digōnis eorum ⁊ adminiſtras ſomnū equalē ⁊ motū equalē facile que cōfortāt mēbra coꝝ:⁊ expirare faciūt illud qꝺ aggregatur in eis ex vapore aut p vehitionē:aut p ambulationē:aut p fricationē equalē:aut p balneationē:aut p duo ex iſtis: aut p plura duobus.⁊ vides eos q̄ iam rectificati ſunt p ea rectificatione multa poſt adminiſtrationē coꝝ:tūc p̄cipe eis vt inquirāt cōuerſationē in pauco ex eis in quo currit ꝯſuetudo coꝝ ꝯuerſari:⁊ ĩgredianꝛ in eo paulatī: ⁊ gradeꝛ in eo donec redeāt ad cōſuetudinē coꝝ ex operationibus quas conſueuerunt. CCXI.

Leoniceni ¶ Cibos aūt aſſumant:in principio qdem humidos: ⁊ concoqui faciles:neq3 frigidos:ac cum progreſſi fuerint:eos etiā qui plurimu3 preſtant alimentum.

Laurētia. ¶ Cibus inter initia humidus:ac cōcoctio facilis eſſe debet:nec frigidus procedente tempore magis nutriens.

Antiqua. ¶ Ciboꝝ ỽo in principio quidem humidi ⁊ bene digeſtibiles ⁊ non frigidi: poſtea ỽo magis nutrientes.

Ex arabico ¶ Cibi aūt op3 vt in primis ſint ex rebus humidis velocis digeſtionis que nō ſunt frigide. cū ergo extendiꝛ in eis tēpus:tunc op3 vt ſint ex eis quoꝝ nutrimentum eſt plus.

¶ Jam ſciuiſti ex canone curationis cōmuni.l.ex curatione ꝯꝛij per ꝯꝛiū:q2 cū virtutes ꝯualeſcentiū ⁊ ſenum ſint debiles idigent cibis humidis velocis digeſtionis:ſicut ſūt ſorbitiones:⁊ aqua pulloꝝ:⁊ ius gallinaꝝ:⁊ quoꝝ ĩfrigidaꝛ cōplexio:indigent calefactione mēbroꝝ ſuoru3 cum cibis:quapropter op3 vt illꝺ qꝺ das eis in cibo ex eis nō ſit frigidū:⁊ gradare eos in iſtis rebus ex minori ad plus paulatim:⁊ ſimiliter oportet vt facias in motibus ⁊ vnaquaq3 cauſarum. CCXII.

Leoniceni ¶ Potus ỽo opportunꝰ eſt:vinū etatē qde3 habēs mediocrē:in ſuba aūt purū atq3 plucidum:qꝺ.ſ.vel ſubflauū:vel ſubalbū exiſtat: atq3 ſuauiter olens. Guſtui ỽo neq3 aquoſū oīno:neq3 cū aliq̄ iſigni q̄litate:aut dulcedie aut acritudine:aut amaritudine ſentiatur.

Laurētia. ¶ Potus idoneus vinū eſt etate moderatu3 ac purum ⁊ ſplēdidū aut albū aut ſubflauū: ita vt odore ſuaue moderatū guſtui ſit:neq3 ex toto aquoſum:nec vehementē aliquā indicans qualitatē:neq3 dulcedinē:neq3 acrorem:nec amarorem.

Antiqua. ¶ Potus ỽo aptus vinū eſt:etate qde3 mediū:forma ỽo purū:lucidū:in colore ỽo aut albū aut ſubrubeū:odore ỽo ſuaue:in guſtu ỽo nec aquoſum oīno nec aliquā vehementem qualitate3 oſtendens:nec ſtipticam:nec amaram nec dulcem.

Ex arabico ¶ Potus aūt rectior eis eſt vinū equale inter antiquū ⁊ nouum: ⁊ qn̄ aſpicis ipſu3 vides ipſum clarū lucidū: ⁊ color eius aut albꝰ aut declinis ad rubedinē; ⁊ qn̄ ipſu3 odoras inuenis ipſu3 boni odoris cū equalitate: ⁊ qn̄ guſtas inuenis ipſum ſaporis non mortui neq3 fortꝭ valde donec nō ſit vicēs ſup ip̄3 pōticitas aut ſtipticitas aut amaritudo aut dulcedo.

¶ Rectior potuū ꝯualeſcētibus ⁊ ſenibus eſt vinu3 tēperate cōplexionis:⁊ nō eſt ſuper te ſiue ſit antiquū ſiue nouū poſtq̄ ſunt ſigna equalitatis apparētia in eo:⁊ ſūt illa que numeraui:t color quidē albus aut declinis ad rubedinē ſed in ſubſtantia eſt clarū lucidū:odor ỽo eſt bonꝰ cū equalitate:

equalitate: ſed ſapor eſt nō mortui ſaporis nec fortis valde: ſed medium eſt inter ponticitatē ⁊ ſtipticitatē: ⁊ inter amaritudinem ⁊ dulcedinem. CCXIII.

Leoniceni ℭ Ut aūt prime diximꝰ de hiſce oībꝰ i libris de arte curādi cōſcriptis: plenius diſeruimꝰ.

Laurētia. ℭ Ac de his quēadmoduȝ diximꝰ pauloante libro de curandi via explanatum iam eſt.

Antiqua. ℭ Dictū eſt autē vt modo dixi in terapentica facultate amplius ſuper his.

Ex arabico ℭ Et iam narraui oēs iſtas res ſicut dixi pauloante narratiōe magis expoſita hac in libro de ingenio ſanitatis.

ℭ Iſte ſermo tolerat duas expoſitiones. vna earuȝ eſt vt velit oēs canones curatiōis: ⁊ altera eſt vt velit totū quo regant̄ cōualeſcētes ⁊ ſenes. Prima ꝯo expoſitio eſt ſermo cōis quo facit nos rememorari totius qd̄ narrauit in hoc libro: ⁊ ꝓpter illud ponit cū ſigillatione eius. Expoſitio aūt ſcda eſt ſermo ꝓprius quo facit nos rememorari ꝙ corpa cōualeſcentiū ⁊ ſenū cū ſint frigida: idigēt eis que calefaciūt ea ex cibis ⁊ potibus ⁊ motu: ⁊ reliqs cauſis calefactione equali: ⁊ ſi ſint debilia indigēt eis que cōfortant ea ex cibis ⁊ potibus ⁊ ſpeciebus exercitij. ⁊ cuȝ ſint diminuta ex ſanguine ⁊ ſpiritibꝰ indigēt eo qd̄ addat illō in illis ex cibis ⁊ potibꝰ: ⁊ bonitate digeſtionis: ⁊ exercitio ⁊ gaudio. Et eius ſunt ſpēs multe: ſicut aſpectus rerꝫ boni aſpectus: ſicut celuȝ ⁊ ſtelle ⁊ aque ⁊ colores boni ⁊ ſtatus alti: ⁊ vaſa ꝓcioſa: ⁊ que bonā faciūt aiaȝ ex narrationibus facientibꝰ ridere: ⁊ que faciūt ſuper aiam letitias ⁊ ſuffumigatio bona: ⁊ odores delectabiles: ⁊ reliqua que ſunt illis ſimilia: ⁊ cū ſint mēbra illorꝫ ſiccata: eis indigent que humectāt ea. In cōualeſcentibus quidē afferat̄ cum hiis eiꝰ qd̄ reſoluerūt dolores ex eis ⁊ humoribꝰ: in ſenibꝰ ꝯo extrahat̄ cū facilitate illud qd̄ aggregat̄ in corporibus eorꝫ de ſuperfluitatibꝰ: ⁊ ingrat̄ calefactio mēbrorꝫ ⁊ ipſorū humectatio cū cibis ⁊ potibꝰ ꝯuenientibꝰ ⁊ fricatione ⁊ balneatione: ⁊ ſimilibꝰ iſtis ex illis que qn̄ ponis illas radices ſunt ſuſtentamentū tuū: ⁊ vtens vnoquoqꝫ particulariū ſm̄ ſe ꝯſequeris ītētionē tuā ꝙſitā. ℭ Et cū poſt Gal. ⁊ Diaſcoridē: ſint herbe inuente vltimi iuuamēti velocis valoris: ſicut valor cāphore in egritudinibꝰ peſtilētialibꝰ calidis: ⁊ muſcus in egritudinibus peſtilētialibꝰ frigidis: ⁊ ſicut velocitas herbe aſodilli: cuius flos ſimilatur celeſti faciētis euadere ex punctura ſcorpionū: ⁊ ex morſu ſerpentiū ⁊ viperarū: donec dicit̄ ꝙ qui bibit ex ea aliquid: ⁊ mordet ipſum vipera aut ſerpens aut ſcorpio: nō ſentit per eos dolorē: ⁊ ſi eēt ex rebus que ſunt deteriores iſtis rebus ⁊ maligniores eis: ⁊ qa ita ſtat anno vno qd̄ nō imprimit in corpus eius venenū: tūc iaȝ poſſe eſt vt ſint etiā medicīe que ꝓhibeāt a velocitate ſenectutis ſcȝ a frigore mēbrorꝫ: ⁊ ſiccitate eorꝫ: ⁊ prolonget̄ per illud vita hoīs qn̄ regimē eius ſit bonū: ſicut dī ꝙ hoīes vixerūt centuȝ annis: ⁊ vnū qd̄ inuenit̄ in illo eſt medicina indica: ⁊ noīat̄ tripbera: ipſa nāqȝ bonā efficit digeſtionē ⁊ colorē bonū. ⁊ prolōgat iuuentutē tēpore ⁊ ſpatio lōgo qn̄ cū vſu eius bonū eſt reliquū regimen: ⁊ fortaſſe illi qui diu vixerunt inuenerūt iam medicinas qbus ꝓlongate ſunt vite eorū: quarū cognitio nō ꝑuenit ad grecos nec ad aliquē eoruȝ qui venerūt poſt eos vſqȝ hodie: ⁊ fortaſſe illud inuenit̄ in eo qd̄ futurū eſt ex tēpore. nā qn̄ tripbera eſt ſm̄ ꝙ dixim̄: tūc poſſe eſt īuenire ꝙ ea eſt magis vltimū: verūtamē nō eſt poſſibile oīno inuenire medicinā ꝓhibenteȝ a morte vllo modo ⁊ cōſeruantē vitā ſemꝑ. Galenus aūt demōſtratione ꝓbauit in tractatu ꝑ de regimine ſanorū:

Medicine inuente ſūt poſt Galenū valde.

Poſſibile eſt inuenire medicinas ꝓhibentes velocitatē ſenectutiſ.

Nō eſt poſſibile inuenire medicinā ꝓhibētē a morte.

ꝙ hec res eſt impoſſibilis in nā hoīs cuȝ ſit cōpoſitus ex ſpermate ⁊ ſanguine menſtruoſo. CCXIIII.

Leoniceni ℭ Nunc eniȝ neqȝ oīa particulatim recenſere eſt noſtri ꝓpoſiti inſtitutū. Sed ſolū capitū mentionē facere intēdimus: eorꝫ que in alijs voluminibus latius explicauimus. Quorū omnium ſi prius ⁊ numerum: ⁊ qualitatem expoſuero: finem libro imponam.

Laurētia. ℭ Hoc loco nō decreuimus docere oīa particularia. Sed capita rerꝫ tm̄modo ꝑcurrere: de quibꝰ alijs libris latius diſeruimꝰ: quos ſcribēs quot quiqȝ ſint finē faciā orationi.

Antiqua. ℭ Nunc eni percurrere nō oīa ꝑticularia nobis propoſitū erat: ſolūmodo ꝯo rememorari capitula. In alijs eni negocijs fecimus tractationē que perſcribens quidem quot ſunt ⁊ qualia determinabo orationem in eis.

Ex arabico ℭ Et non eſt intentio mea in hoc libro vt narrē oēs res particulariter: veruntamē nō intēdo in h̄ libro niſi vt rememorer ſummas eiꝰ qd̄ expoſui ⁊ oñdi in libris meis alijs: ⁊ ego ſum dicens illos libros alios quot ſunt ⁊ qui ſunt: ⁊ diſtinguā vnūquēqȝ eorꝫ: deide abſcidā: poſtq̄ꝫ narrauero illud: librum iſtum.

ℭ Iam palam dixit Galenus in hoc ſermone illud ad qd̄ intendimus de hoc ꝙ noīauimus hūc librū artē paruaȝ: ⁊ ꝙ ipſe noīauit ipſum hoc noīe vt ſignificet: qa in eo ſūt ſumme totius artis medicine quā expoſuit in libris ſuis ⁊ nō noīauit eū hoc noīe ꝑ cōparationē eius ad libruȝ de ingenio ſanitatis ſolū ſicut putat cui non eſt intellectus: ⁊ iſta ſunt noīa librorꝫ eius in quibus docuit artē medicine ſm̄ expoſitionē ⁊ determinationē: ⁊ dicit intētiones ſuas in eis cum conditionibus ſuis. CCXV.

Leoniceni ℭ Diximus itaqȝ priꝰ ꝙ alter eſt liber in quo de cōſtitutione artis medicine diſeruimus: antecedūt aūt eū alij duo de cōſtitutione artium: ſed hi quidē vna cū hoc cui nūc extremā manū adiecimus: ſeorſuȝ ſunt ab alijs libris in quibus plenior doctrina explicetur. Illi ꝯo talem inter ſe ordinem habent.

Laurētia. Cap. 13. ℭ Itaqȝ ſupra dictū iam eſt: vt alius liber ſit in quo de ſtatuēda medendi arte tractamus. Hunc duo alij de ſtatuendis artibus antecedunt. Sed hi ſil' cū eo: quē nūc abſoluimus ſūmatiȝ ſūt effecti. Illi ꝯo hūc ordineȝ hn̄t.

Antiqua. ℭ Dictū igit̄ quidē eſt ⁊ prius: qm̄ eſt vnus alius liber in quo de cōſtitutione ⁊ inuentione artis medicīe tractauimꝰ. Antecedūt aūt eū duo priores qui ſunt de artiū ꝯſtitutione: ſed hi nunc expleto eorꝫ numero que fine tractione ſunt operationum.

Ex arabico ℭ Iaȝ dixi pauloante: qa ego ſcripſi tractatū in quo narraui qualr̄ eleuata eſt medicina ⁊ precedunt hūc tractatū duo tractatus in qbꝰ

narraui eſſentiā oīuꝫ artiū: verūtamē iſti tractatus cū hoc tractatu quoꝝ iſta eſt cōſumatio ſunt preter libros quos edidi ſm expōnē ⁊ dilatationem in ſermone. illoꝝ autē libroꝝ iſte ſunt ordinationes.

¶ Audi ordinē libroꝝ in quibus ꝑſcrutatus eſt exquiſite Galenus doctrinā artis medicine. CCXVI.

Leoniceni ¶ De elementis quidē ſm Hippocratē liber vnus. Poſt hunc aūt tres de tēperaturis: ex quibꝰ quidē duo ſunt: de tēperaturis aīaliū. Tertius vo de his que ſimpliciū medicaminū ſunt. Quāobrē ⁊ tractatū illuꝫ in quo de ſimpliciū medicaminū poteſtatibꝰ agit: nemo recte itelligētia aſſequi pōt: niſi priꝰ tertij libri de temperaturis integrā cognitionē fuerit adeptus. Eſt ⁊ alius liber paruus qui ordine ſequit duos priores alios de tēperaturis: inſcribit aūt de inequali intemperatura. Sil aūt ⁊ hūc alij duo parui: alter qdēꝫ de optima corpis ꝯſtōne: alter de bono habitu.

Laurētia. ¶ De elementis Hippocratis vnus liber eſt. Deinde tres libri de tēperamētis. Quoꝝ duo de aīaliū tēperamētis. Tertius de tēperamentis medicamentoꝝ expoſuit. Et ob eā rē librū de viribus ſimpliciū medicamētoꝝ nō bene intelliges: niſi tertiū de tēperamētis diligēter euolueris. Alius ꝑterea liber ꝑuus eſt ſequēs duos primos libros de tēperamētis qui de inequali itēperie inſcribit. Itidē alij duo parui ſunt. Alter de optima corporis preparatione. Alter de bono habitu.

Antiqua. ¶ De his quidē igit que ſm Hippocratē ſūt elēta vnus liber eſt: poſt aūt eū tres de complexionibꝰ: quoꝝ duo qdē de his que in aīalibus ſunt cōplexionibꝰ. Tertius aūt de his que in pharmacijs. Ideoqꝫ ⁊ de ſimpliciuꝫ pharmacoꝝ vtutis ope nō poſſibile eſt ſcire ꝑfecte ſi nō diligēter ſtudeas legere tertiū de cōplexionibus. Eſt aūt ⁊ alius liber paruus ſequēs duos primos de cōplexionibus qui de anomala diſcraſia inſcribit. Hunc aūt ſūt alij duo quoqꝫ ꝑui: hic qdē de cōpōne optima corporis: hic vo de bona habitudine.

Ex arabico ¶ Primus liber eorū eſt in quo narraui eſſe elementoruꝫ ſm ſniām Hippocratis: ⁊ poſt eū ſunt tres tractatus in qbus narraui eē cōplexionis. Narraui ſiqdē in duobus tractatibus primis ex eis eſſe cōplexionis aīaliuꝫ: ⁊ narraui in tertio eſſe cōplexionis medicinaꝝ ſimpliciū: ⁊ ꝓpter illud fit impoſſe aliquē intelligere librū meū de vtutibꝰ medicinaruꝫ ſimpliciū ſm ꝙ opꝫ ſi non antecedat ⁊ legat tertiū librū meū de cōplexione: ⁊ ꝑſcrutetur exquiſite itellectū eius: ⁊ poſt eū eſt tractatꝰ vnus paruus qui ꝯtinuat cū duobꝰ tractatibus primis libri mei in cōplexione: ⁊ inſcriptio eius eſt de cōplexione mala diuerſa: ⁊ duo alij tractatus: quoꝝ vnius inſcriptio eſt de meliore habitudine corpis: ⁊ alterius eſt inſcriptio de bona habitudine corporis.

¶ Iſti tractatus omnes ſunt pendentes ⁊ precedentes cū complexione. CCXVII.

Leoniceni ¶ Alius vo tractatus eſt qui tres complectitur libros de potētijs naturalibus: queꝫ ſi qs legere velit: poſt librū de temperaturis: ſiue poſt librum de elētis vtrūqꝫ erit ꝯſentaneū.

Laurētia. ¶ Porro alius liber eſt in tria volumia diuiſus qui de viribꝰ nālibus eſt: quē poſt duos libros de tēperamētis: aut etiā poſt librū de elementis euoluas licebit.

Antiqua. ¶ Tripartita eſt alia operatio de virtutibus naturalibus: quā ſiue poſt duos de complexionibus: ſiue poſt eum qui de elementis legere quis velit poteſt hoc conſequi.

Ex arabico ¶ Et poſt librū de cōplexionibꝰ eſt liber aliꝰ in quo ſunt tres tractatus qibus narraui eē virtutū nālium: ⁊ poſſe eſt poſt hoc vt legas hūc librū poſtqꝫ legeris duos tractatus primos de cōplōne: ⁊ poſtqꝫ legeris tractatum in quo narraui eſſe elementoruꝫ: vt ſit lectio tua ſm ordinem continuum.

¶ Scilicet lege ⁊ vide librū de vtutibꝰ nālibꝰ poſt duos tractatus primos de complexione: ⁊ lege ante iſtos duos primos tractatus librum de elementis. CCXVIII.

Leoniceni ¶ Poſt hunc in pluribus alijs libris de operationibus animalibus diſſeruimus.

Laurētia. ¶ Poſt hunc in multis libris de actionibus animalibus diſputamus.

Antiqua. ¶ Poſt hūc autē in multis operibus de animalibus operationibus tractauimus.

Ex arabico ¶ Et ſunt mihi poſt hunc librū libri multi in quibus narraui eſſe operationum aīaliū.

¶ Vult ꝙ ſunt ei poſt librum de virtutibus animalibus libri multi. CCXIX.

Leoniceni ¶ Sed qm̄ ad earū demōſtrationes nō paꝝ cōferūt que ꝑ ſectiones oſtēdunt: in illis exercitari opꝫ. Eſt aūt maxie iter alios vtilis ille tractatus q de ſectionū aggreſſibꝰ iſcribit. Alij aūt ſūt poſt eū plures: duo qdē de diſcordia ſectionis: vnus vo de ſectiōe mortuoꝝ: poſt quos ſequunt hi in qbꝰ agit de ſectiōe viuorū. In alijs vo qbuſdā ꝑticulari ob eos ſcripſimꝰ q introducunt de oſſibꝰ: ſectio quoqꝫ muſculoꝝ: ⁊ neruoꝝ: ⁊ arteriarū: ⁊ venaꝝ: ⁊ qdā alia huiuſcemodi ex eodē numero exiſtunt ⁊

ſtunt: ⁊ liber etiam in quo queritur nunquid in arterijs continetur ſanguis naturaliter.

Laurētia. ℭ Cūq; ad eoꝝ demſ̄ationes nō paꝝ ↄducat ex diſſectione cognitio in ea primū exerceri opꝫ. Atq; vtiliſſimi ſūt ↄgreſſus diſſectionū etiā alij plures libri: vnus qdē de diſcordia diſſectionū: alter de diſſectione defunctoꝝ: qbus deiceps exiſtūt duo alij de diſſectione viuentiū. In alijs qbuſdā pticulatim iſtruē dis diſcipulis fecimus diſſectionē oſſiū: muſculoꝝ neruoꝝ atq; venaꝝ ⁊ arteriarū. Itē aliqui libri alij ex qbus eſt aliꝰ in quo diſſerit vtrū ſanguis per nām in arterijs cōtineat.

Antiqua. ℭ Qm̄ ⁊ in demſ̄ationibꝰ eoꝝ nō pua vtilitas eſt que ꝑ anathomiā apparēt: primū in illis exerceri opꝫ. Eſt aūt vltima ⁊ vtiliſſima q̄dā eoꝝ (que vocat̄ anathomia) diſputatio ⁊ diſpoſitio: ⁊ alie cū ea multe. In duobꝰ qdē de anathomie diūſitate: in vno aūt de ea q̄ mortuoꝝ anathomia: poſt hos aūt duos de ea q̄ viuoꝝ: in alijs aūt qbuſdā ſ̄m ptes itroducēdis faciemus eā que de oſſibus: ⁊ eā que de muſculis eſt anathomia: ⁊ eā que neruoꝝ: ⁊ eā que arteriarū ⁊ venaꝝ: ⁊ quidā tales alij taliū ſunt: ⁊ ſi ſ̄m nām q in arterijs ſanguis.

Ex arabico ℭ Veruntamē cū in demſ̄atiōe ſuꝑ ea q̄ apparent in anathomia iuuamētū ſit nō puū: opꝫ vt an̄cedat ſtudiū in anathomie libris: ⁊ magis cōſecutiuus libroꝝ in qbꝰ narraui anathomiā eſt liber curationis anathomie: ⁊ poſt ipſū ſunt libri alij multi ex qbꝰ ſunt duo tractatus in qbꝰ narraui eſſe eiꝰ qȝ cadit in anathomia de diuerſitate: ⁊ ex eis eſt tractatꝰ in quo narraui eē anathomie aīaliū mortuoꝝ: ⁊ ↄtinuant̄ cū eo duo tractatꝰ in qbꝰ narraui eſſe anathomie aīaliū viuoꝝ. Et ex eis ſunt tractatꝰ alij quos poſui diſcipulis in anathomia oſſiū ⁊ lacertoꝝ ⁊ neruoꝝ ⁊ venaꝝ non pulſatiliū ⁊ pulſatiliū: ⁊ tractatꝰ alij ſimiles iſtis: ⁊ ex eis q īgrediunt̄ in ordine iſtoꝝ eſt tractatus in quo oſtēdi ꝙ ſanguis eſt retentꝰ in venis pulſatilibus natura.

ℭ Liber curatiōis anathomie eſt. 15. tractatꝰ: ⁊ tractatus quos poſuit diſcipulis ſunt qnq; qui aggregati ſunt in libro vno ⁊ noiat̄ poſt illud anathomia partiū. CCXX.

Leoniceni ℭ Qui ꝟo earūdē partiū oꝑationes demonſtrāt: duo qdē ſunt de motu muſculoꝝ: tres autem de pectoris ⁊ pulmonis motu: poſt quos ſequitur liber de cauſis reſpirationis: poſt hunc liber de voce.

Laurētia. ℭ Ceterū alij idicātes actionē eaꝝ. Duo qdē ſūt de motu muſculoꝝ. Tres de thoracis ac pulmonis motu. Quibꝰ deiceps eſt liber de cauſis ſpirationis: qbꝰ ſequit̄ liber de voce.

Antiqua. ℭ Demōſtrātes ipas oꝑationes: duo qdē ſūt de muſculis ⁊ motibꝰ: tres aūt de thorace ⁊ pulmonis motu: poſt hos qui de reſpirationis cauſis: quos ſequit̄ qui de voce.

Ex arabico ℭ Eſſe aūt operationū narraui in duobꝰ tractatibꝰ in qbꝰ narraui motū lacertoꝝ. Et tres tractatꝰ ſūt in qbus narraui motū pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ ſequitur hūc librū liber noſter de cauſis reſpirationis: ⁊ poſt hunc ſunt tractatus quos edidi de voce.

ℭ Iſti ſunt quattuor tractatus qui aggregati ſunt ⁊ noiant̄ libri vocis. CCXXI.

Leoniceni ℭ De principatu aūt aīe ⁊ de oībus alijs que de naturalibus: vel animalibꝰ operationibꝰ in qōnē trahunt̄: in lōgo volumie ſcripſimꝰ: q de dogmatibꝰ Socrati ⁊ Plōnis iſcribit̄.

Laurētia. ℭ De parte animi ac ꝟtute que princeps eſt: ⁊ alijs oībꝰ quecūq; de naturalibꝰ ⁊ aīalibꝰ actionibꝰ querunt̄: multis editis voluminibus docuimꝰ: que de Hippocratis ac Platonis decretis inſcripſimus.

Antiqua. ℭ De principali autē ⁊ de alijs oībus q̄cūq; circa nāles aut aīales oꝑationes querunt̄: in multipartito oꝑe manifeſtauimꝰ qȝ de Hippocratis ⁊ Platonis dogmatibꝰ iſcripſimꝰ.

Ex arabico ℭ Eſſe aūt ꝟtutū que noiant̄ regitiue ex ꝟtutibꝰ aīe ⁊ reliquoꝝ de qbꝰ eſt nec̄cia iquiſitio de eē oꝑationū nāliū ⁊ aīaliū oſtēdi in libro in quo ſūt tractatus multi: quoꝝ iſcriptionē poſui de ſentētijs Hippocratis ⁊ Platonis.

ℭ Iſte liber eſt nonus tractatus: ⁊ tractatū decimū fecit reſpondendo de dubitatione qua dubitabant quidā homines ſui temporis. CCXXII.

Leoniceni ℭ Ad eiuſdē gn̄is ↄtēplationē ꝑtinet liber de ſemine ſeorſum cōſcriptus: ⁊ amplius de ſectione ſ̄m Hippocratē: quos oēs ordine ſequit̄ tractatio de vtilitate partium.

Laurētia. ℭ Eodem cōſiderandi gn̄e ↄtinent̄ libri de ſemine ſeorſū editi. Item libri de diſſectione Hippocrat: qbꝰ oībꝰ de vſu partiū ſequit̄.

Antiqua. ℭ Ex huiꝰ gn̄is ſunt q̄ ⁊ in ↄſideratiōe que de ſpermate ſcripta ſūt ſingularitates: ⁊ adhuc que de Hippo. anathomia: que oīa qdē de vtilitate membroꝝ ſequitur operatio.

Ex arabico ℭ Et ingrediunt̄ in hoc genere doctrine duo tractatus quos edidi de ſpermate: ⁊ liber de anathomia Hippo. deinde poſt iſtos libros oēs ſequit̄ liber de iuuamētis membroꝝ.

ℭ Liber de iuuamētis membrorum eſt decem ⁊ ſeptem tractatus. CCXXIII.

Leoniceni ℭ Ad dignoſcēdas aūt egritudines: vtilis eſt

liber ille in quo de mēbrorū paſſionibꝰ agit̃. Itidē ⁊ ille in quo de pulſibꝰ ſcribit̃: in quo ⁊ p̃cognitiones edocemꝰ. Librū ſ̃o de pulſibus p̃cedūt alij duo: alter q de vſu reſpirationis: ⁊ q de vſu pulſuū. Is ſ̃o de pulſibꝰ in q̃tuor diuidit̃ p̃tes: primā que eoꝝ differētias: ſecūdā que dignotiones: tertiā que coꝝ cauſas: quartam que illam que per eoſdem fit: continet precognitionem.

Laurētia. ℭ In dinotionē p̃terea morboꝝ liber ꝺ̓ locis affectꝭ ⁊ venis liber de pulſibꝰ vtilis eſt: quo loco etiā p̃ſenſiones docemꝰ. Antecedūt p̃terea libꝝ de pulſibꝰ duo alij libri. Alter ꝺ̓ vſu ſpiratōis. Alter de vſu pulſuū. Liber p̃terea de pulſibꝰ in q̃tuor p̃tes diſtributꝰ eſt. Pria eſt de dr̃ia eorū. Scd̃a de dinotione. Tertia de cāis pulſuū. Quarta de p̃ſenſiōe pulſuū.

Antiqua. ℭ Ad cognes aūt egritudinū: ⁊ q̃ de patiētibus locis: ⁊ q̃ de pulſibꝰ opatio vtilis exiſtit ſʒ quā ⁊ p̃cognes docemꝰ. Añcedūt aūt eū qui de pulſibꝰ duo libri q de vtilitate pulſuū. hic aūt q de pulſibꝰ in q̃tuor p̃tes diuiſus ē. pria qdē de differentijs eoꝝ. ſcd̃a de cogne. tertia de his que in pulſibꝰ cauſis: ⁊ q̃rta de ea que p pulſus p̃cogne huius generis eſt.

Ex arabico ℭ Ex libris aūt qbꝰ fit iuuamētū i cogne egritudinū eſt liber cognis egritudinū mēbrorū iterioꝝ patiētiū: ⁊ ex eis eſt liber de pulſu in quo narraui pnoſticationē q̃ fit ex pulſu. Et añcedūt librū pulſus duo tractatꝰ: quoꝝ vnꝰ eſt in nec̃itate reſpiratiōis: ⁊ alter in nec̃itate puſus. Liber aūt nr̃ in pulſibꝰ diuidit̃ in q̃tuor diuiſiones: in cuiꝰ prima diuiſiōe narrauimꝰ ſpēs pulſus: ⁊ narrauimus in ſcd̃a qualr̃ cognoſcunt̃ ille ſpēs: ⁊ narrauimꝰ i diuiſiōe tertia cās faciētes illas ſpēs: ⁊ narrauimꝰ in diuiſione q̃rta pnoſticationē q̃ fit ex illis ſpēbꝰ.

ℭ Unaq̃qʒ harū diuiſionū eſt 4ᵘˢ tractatꝰ. CCXXIIII.

Leonicenꝰ ℭ Ex codē gn̄e eſt ille qui his q itroducunt̃: de pulſibꝰ ſcriptꝰ eſt. At ſ̃o i aīo ē aliū ſcribē librū: veluti qddā oiuʒ iſtoꝝ cōpēdiū: quēʒ iſcribā: vel artē de pulſibꝰ: vel cōpēdium.

Laurētia. ℭ Ex codē genere eſt liber qui ſcribit̃ de inſtituendis diſcipulis de quo artem aut de pulſibus compendium inſcribam.

Antiqua. ℭ Ex hoc gn̄e eſt q in itroducēdis de pulſibꝰ ſcriptꝰ eſt. In mēte aūt habeo ⁊ aliuʒ facere librū vnū velut inciſionē oiuʒ: quē artem de pulſibus ſiue epithoma inſcribam.

Ex arabico ℭ Et igredit̃ in h̃ gn̄e tractatꝰ quē poſuimꝰ itroducēdis in pulſu. Et ego qdē i mēte hēo vt ponā tractatū aliū in quo ſūmatī ponā totum qd dixi in iſtis tractatibꝰ q ſūt de pulſu: ⁊ forſitā ponā inſcriptionē illiꝰ tractatus aut artem pulſus: aut ſummas eſſe pulſus.

ℭ Illud qd cōſequit̃ eſt: q2 poſuit hūc tractatū verū promiſit illum ⁊ dimiſit ipſum ⁊ mortuus eſt ſine ipſo ſm̃ capi. octoginta ſeptem annorum. CCXXV.

Leonicen. ℭ Ad hāc quoqʒ iuuāt ꝯtēplationē: que a me exponunt̃: ⁊ ſil̓ iudicant̃ i libro Archigenis de pulſibꝰ. Ad p̃cognitionē aūt plimū ꝯfert liber de criſibꝰ: ideſt ꝺ̓cretis nāc: quē p̃cedit alter de decretorijs diebꝰ. Sed liber etiaʒ q de difficili anhelitu iſcribit̃: ⁊ ad dignoſcendū p̃ſentē affectū: ⁊ ad p̃ſciēda bona vl̓ mala que egrotāti ſunt euentura: conducit.

Laurētia. ℭ Utiles p̃terea ſūt ad hāc ꝯſiderationē liber de pulſibꝰ aduerſus Archigenē: in quo enarro ac iudico. Porro vtilis ad p̃ſenſiones eſt liber de iudicijs. Hūc p̃cedit liber de diebus ꝺ̓cretorijs. Quinctiā liber de ſpiratōis difficultate i cognē pn̄t̃ diſpōnis ac pn̄tionē futuroꝝ maloꝝ aut bonoꝝ circa egꝝ vtil̓ exiſtit.

Antiqua. ℭ Utilia aūt ad hāc iſcriptionē ſūt ea q̃ p cōmēta ⁊ iudicia eiꝰ q de pulſibꝰ Archigenis liber dicta ſūt. Ad p̃cognitiōes aūt vtillima maxie que criſis opatio: añcedit aūt hāc que de creticis: ſʒ q̃ de diſnia ⁊ ad cognes p̃ſentꝭ diſpōnis: ⁊ ad cognitiones futuroꝝ bonorū vel malorū circa laborantē vtilis exiſtit.

Ex arabico ℭ Et ex his qbus fit iuuamētū ex hac ſcia ſūt tractatꝰ in qbꝰ expoſui illud qd dixit Archigenes in pulſu: ⁊ qd expertus eſt: ⁊ oſtēdit rectū eius ex eo qd errauit vel narrauit. Libri aūt qbus fit iuuamentū in pnoſticatione magis vltimus eorū eſt liber criſis: ⁊ p̃cedit ipʒ liber de creticis diebus: ⁊ liber queʒ edidi in malitia reſpirationis quo fit iuuamētū in cognitione rei pn̄tis ⁊ in pronoſticatione rei future ex bono aut malo quod accidit ifirmo.

ℭ Uniſqſqʒ hoꝝ libroꝝ eſt tres tractatus. CCXXVI.

Leonicen. ℭ Sūt etiā de medicamētoꝝ ſimpliciū viribus libri de quibꝰ ſupra meminimus: ⁊ qui de medicamentorum compoſitione.

Laurētia. ℭ Libri de ſimpliciuʒ medicamentoꝝ viribꝰ ſunt: quorum antea fecimus mentionē. Iteʒ libri de compoſitione medicamentorū.

Antiqua. ℭ Et qui de ſimpliciū pharmacorum virtute ſunt quoꝝ prius memini. Et hi qui de compoſitione pharmacorum.

Ex arabico ℭ Et vndecim tractatus in qbus narraui eſſe medicinarū ſimpliciū: ⁊ iā diximꝰ eos añ ⁊ decē ſeptē tractatus in qbus narrauimꝰ compoſitiones medicinarū ⁊ eſſe cōpōnis eaꝝ.

ℭ Septē tractatus nominant̃ cathagenes ⁊ decē noiant̃ almeiamir

almeamur: in quibus dixit medicinas cōpoſitas ſm mēbra patientia. CCXXVII.

Leoniceni ¶ Hi igitͤ oēs atqȝ vna cū ipſis tractatus qdā vno tm̄ libro cōprehēſi cognitu vtiles ſunt: ſicuti illis qui de p̄incipiētib⁹ cauſis iſcribitͤ: ꝛ de medicinali experientia: ꝛ de extenuante victu: ꝛ q de venaꝝ ſectione ad Eraſiſtratū: ꝛ qui de tumorib⁹ p̄ter nām: ꝛ qui de multitudine: atqȝ alij p̄terea ſimiles. Pre ceteris autē ad curādi ſciaȝ maxime neceſſarius exiſtit qui de morboꝝ differētijs agit: ꝛ de accidentibus: ꝛ tertius p̄ter illos in quo morborū cauſas explicauimus: poſt quos ſunt tres alij qui accidentium cauſas explanant.

Laurētia. ¶ Hi igitͤ oēs libri: ac cū eis alij qdā ſunt libri ſingulares: quos euoluere vſui eſt. Qualis eſt liber de cāis ꝓcatarticis. Ac liber de peritia medicinali. Ac liber de victu extenuāte. Itē liber de mittēdo ſāguinē adūſus Eraſiſtratū. Ac liber de tumorib⁹ p̄ter nāȝ. Itidē liber de nimietate: ꝛ alij iſtiꝰ. Veruȝ maxie neceij ſūt ad curādi viā ꝛ rōneȝ liber de morboꝝ dr̄ia. Ac de diūſitate accn̄tiū. Ac terti⁹ liber in quo morborū cās docuim⁹: a qb⁹ alij tres exiſtunt: accidentiū cauſas enarrantes.

Antiqua. ¶ Hec igitͤ oia ꝛ cū eis ſūt q̄dā ad cognoſcendū vtilia: queadmodū ꝛ q de ꝓcatarticis cauſis: ꝛ q de medicinali emperia: ꝛ q de ſubtiliāte dicta: ꝛ ampli⁹ q de flōmia ad emalerū vel ꝯ Eraſiſtratū: ꝛ q de his q p̄ter nām tumorib⁹ ſunt: ſilr aūt ꝛ alij q de mltiplicitate humoꝝ: ꝛ alij qdē tales: oiuȝ āt vtiliores ad terapēticā mercedē ſūt: ꝛ qui de egritudinū dr̄ia: ꝛ q de accn̄tib⁹: ꝛ tertius de his in quo cās egritudinū tractauim⁹ cū qb⁹ alij tres in quib⁹ que in accn̄tib⁹ cauſas cōmētauimus.

Ex arabico ¶ Et oēs iſti libri ꝛ tractat⁹ alij cū eis ſingulares eſt neēe vt legantͤ ꝛ regantͤ ꝛ p̄parentͤ: ꝛ ex eis eſt tractatus in quo narraui eē cārū primitiuaꝝ: ꝛ ex eis eſt tractat⁹ in experiētia medicinali: ꝛ ex eis eſt tractatus in regimine ſubtiliāte: ꝛ ex eis eſt tractat⁹ in flōmia venarū in quo ꝯdixi Eraſiſtrati: ꝛ ex eis eſt tractatus in ap̄atib⁹: ꝛ ex eis eſt tractatus in multitudine humoꝝ: ꝛ alij ex eis qui ſūt ſiles illis: ex qb⁹ nō eſt excuſatio in īellectu libri de igenio ſanitatis: ꝛ tractat⁹ quo narraui egritudines: ꝛ tractat⁹ i quo narraui accn̄tia: ꝛ tractatus terti⁹ i quo narraui cās egritudinū: ꝛ tres tractat⁹ poſt illū in qb⁹ narraui cās accn̄tiū.

¶ Aggregati ſunt iſti tractatus ſeptem in libro vno ꝛ nominatur liber cauſarū accidentium. CCXXVIII.

Leoniceni ¶ Quos ſequuntͤ libri de arte curandi: his q de ſalubrib⁹ iſcribuntͤ: ſeorſuȝ a nob ꝯſcripti.

Laurētia. ¶ Quibus libri de curandi via ꝛ ratione ſequuntur priuatim ſcripti. Atqȝ etiaȝ libri de tuenda valitudine.

Antiqua. ¶ Que de terapētice ſeqnantͤ methodo ſcripta ſunt a nobis ſingulr̄ ꝛ que de op̄atione.

Ex arabico ¶ Et ſequitͤ hos libros liber de ingenio ſanitatis: ꝛ liber de regimine ſanorū.

¶ Ipſe aūt dicit in libro de ingenio ſanitatis: opȝ vt legatͤ poſt libruȝ de ingenio ſanitatis liber de medicinis compoſitis: ꝛ opȝ vt legantͤ medicine ſimplices ante librum de ingenio ſanitatis. CCXXIX.

Leoniceni ¶ Q̄ ꝟo ante hoſce oēs pri⁹ exercitari oportear: in libris de demr̄atione. Si qs hāc artē cum ratione ſit tractaturus monſtratuȝ eſt a nobis in libro qui de optima iſcribitͤ hereſi.

Laurētia. ¶ Ceterū vt ante exerceri opȝ in libris de demonſtratione eum qui ſit artem medendi rationabilem profeſſurus: libro de optima hereſi diffinitum iam eſt.

Antiqua. ¶ Qm̄ auteȝ ꝛ ante oia hec exerceri opȝ in ea que de demonſtratione operatione futuraȝ operari artem in ea que ad optimam hereſiȝ demonſtratum eſt operatione.

Ex arabico ¶ Et iam oſtendi in tractatu in quo narraui melius ingeniuȝ: qa opȝ ante hos libros oēs vt exerceantͤ in libro meo quem edidi in demonſtratione qui vult vti hac arte per viam ratiocinationis ꝛ exerceri in ea.

¶ Docuit ꝑ hūc ſmonē modū neceſſitatis que eſt de arte dialectice in arte medicine. Manifeſtū eſt enī ꝙ nō ſcitͤ rectum ꝛ certum: nec rectificatur ab errore niſi per arteȝ dialecticam ſolam. CCXXX.

Leoniceni ¶ De alijs aūt libris: ꝛ cōmētationibus a nobis ſcriptis: tra̅ſigere nūc mime neceſſariuȝ: cū de hiſce oib⁹ alibi ſimus tractaturi in vno fortaſſis: aut duob⁹ libris qui ita iſcribentur. Galenus de voluminibus ab eo cōſcriptis.

Laurētia. ¶ Ceterū de alijs libris ac cōmētarijs: quos ſcripſim⁹ minime neceſſe eſt h loco ꝓſequi. Nā de his oib⁹ alibi dicturi ſum⁹: forte vno aut duob⁹ libris editis habituris iſcriptionē.

Antiqua. ¶ De alijs aūt ꝯſcriptionib⁹ ꝛ rememorationibus quas ſcripſimus nō neceſſe eſt tractare nūc de oibus futuros dicere alios forſitan in vno vel duobus libris iſcriptionē habiturus Galeni de proprijs libris ꝯſcriptionib⁹.

Ex arabico ¶ Reliquos aūt libros ꝛ expōnes quas edidi nō cogit me aliqs dicere in hoc loco: qm̄ de cōſilio meo eſt vt applicētͤ oēs eos in tractatu vno aut i tractatib⁹ duob⁹: ꝛ ponā iſcriptionē libri Galeni: i rememoratōe libroꝝ ſuoꝝ.

¶ Jam fecit hoc Galenus in duobus tractatibus quos nominauit partitas libroꝝ vl̕ noīatio libroꝝ Galeni. Et ex libris quos dixit in hoc loco ⁊ libris quos dixit in noīatione libroꝝ ſuoꝝ: ⁊ ſunt illi qui exierunt ab arabica lingua vel ad arabicā linguā: ⁊ eſt plurimū eorū ad illud ad qḋ vocat neceſſitas in doctrina artis medicine. ⁊ ex eis ſunt quos nō vidi vſqꝫ ad diem hunc: ſicut librū in quo expoſuit illḋ qḋ dixit Archigenes in pulſu: ⁊ ſicut libri eius in anathomia Hippo. Et ab iſtis duobꝰ libris fit excuſatio per illud qḋ oſtēdit in libro ſuo de pulſu: ⁊ per id qḋ oſtēdit in libro ſuo de anathomia. Et ſimilr̃ fit excuſatio per canones quos dixit in qnqꝫ tractatibꝰ p̱mis medicinarū ſimpliciū a toto illo qḋ poſuerūt q venerūt poſt eum ex medicinis quas oſtēdit ſe inueniſſe. Et ſimilr̃ fit excuſatio per librū ſuū de criſi: ⁊ per librū de ingenio ſanitatis a libro ſuo de febribus. Ipſe enī exqſite perſcrutatus eſt eē febriū in his duobus libris. ⁊ ſm hāc viā neceſſe eſt tibi vt intelligas intentiones Galeni: ⁊ agas cū eis: ⁊ addiſcas artem medicine ſm ꝙ magis completum eſt.

¶ Explicit Cōmentum Haly filij Rodbon ſupra techni Galeni: in quo ipſe Haly exponit librum Galeni archiatros filij Abicalis: q noīaṫ Microtechni: ideſt ars parua.

¶ Incipit libellus de diuiſione librorū Galeni.

Teſtatur Galenus in cōmentarijs ſupra dicta Hippocratis ſe librū cōpoſuiſſe de ordine legēdi ſuos libros: ⁊ lꝫ hic in fine huius libri Microtechni multos numeret libros quos compoſuit ⁊ ordinem legēdi aliquoꝝ tradat: verū ex h̄ nō habeṫ totꝰ libroꝝ numerꝰ neqꝫ totus ordo. vt ḡ hec duo habeanṫ: opepreciū vtile eſſe duxi hic ſub epilogo dicta Galeni in illo libro ſꝫ ſētētialis mētē in mediū adducē. ¶ Dico ḡ in primis ꝙ Gal. cōpoſuit libros de quibuſdā p̄cedētibꝰ ad ſciaꝫ medicīe: ⁊ ſunt numero tres: in qbus inſinuat docet ⁊ declarat quō medicina ipſa ⁊ quelibet alia ſcia doceri debeat: vt ipſe dicit in fine huiꝰ vbi dixit iā dixi paulo an̄: qa ego ſcripſi tractatū in quo narraui qualr̃ eſt medicina: ⁊ p̄cedūt hūc tractatū duo tractatus in qbus narraui eēntiā oīuꝫ artiū. Et fecit librū de demr̃atiōe ſeu artiū ꝯſtitutiōe qui liber logica q̄dā eſt: de quo mentionem fecit in fine huius tertij libri vbi dixit. Et iaꝫ oſtēdi in libro in quo narraui meliꝰ ingeniū: qa opꝫ ante hos libros oēs vt exerceaṫ in libro meo quē edidi in demr̃atione q vult vti hac arte ꝑ viaꝫ ratiocinatiōis ⁊ exerceri in ea: de quo libro etiā mētionē facit tertio de ſimplici medicina. c. vltimo. Scḋs eſt que ſit medicoꝝ laudabilis ſecta: ⁊ ſic eſt liber de ſectis. Tertius eſt vocabuloꝝ ſiue noīuꝫ medicinaliū expō: ⁊ ſic eſt liber qui noīaṫ de noībus medicinalibꝰ: de quo mētionē facit ſcḋo de differētijs febriū: illo caplo. Sed qm̄. ⁊ fecit libros de medicina vel de p̄ncipijs qbuſdaꝫ medicine: ⁊ ſic eſt liber dictus introductoriꝰ: aut de tota medicina: ⁊ h̄ duplr̃. vl̕ in cōi: ⁊ ſic eſt liber iſte microtechni quē nuper emēdauimꝰ: vel in ſpāli de ſcibilibus p̱ticularibus ⁊ determinatis. Et qa medicina eſt ars opatiua ⁊ mechanica pace doctrine huiꝰ dixerim: ideo ꝯſiderat ſubꝫ finē ⁊ modū īducēdi finē in ſubm̄ teſte Auer. p̊ collectorij. ſubꝫ aūt qḋ eſt corpꝰ humanū pͦ aſoꝝ ꝯͦ p̊. hꝫ q̄tuor cās. libri igiṫ Galeni qdā ſunt de cā mālī ſic liber de elmtis. elmta enim mā ſūt miſtoꝝ corpoꝝ teſte p̊ncipe pͦ p̊ caplo de elmtis ⁊ caplo de cōplōnibꝰ: ⁊ liber de cōplōnibꝰ: ⁊ tertio liber de humoribꝰ: de quo mētionē facit ſcḋo de v̄tutibꝰ nālibus: ⁊ huic libro de humoribus annectiṫ liber de ſpmate:

Infra dicit ꝙ Galenꝰ fecit libros ō iſtrumentis medicinalis ſcie.

qa ex his. ſ. humoribus ſperma hꝫ originē ⁊ p̊ncipiū teſte Auicēna de cauſis ſpmatis: de quo libro etiā in fine huiꝰ meminit cū dixit: ⁊ īgredīṫ in hoc gn̄e doctrie duo tractatus quos edidi de ſpermate: neqꝫ me fugit hūc librum poſſe alibi collocari: ad hūc ēt librū accedit liber de cholera nigra: ⁊ ad hāc cām mālē adhuc p̱tinet: liber de medicatiōe anathomie: cuiꝰ etiā meminit in calce huiꝰ tertij libri: ⁊ iſtoꝝ etiā. ſ. de anathomia viuoꝝ ⁊ de anathomia mortuoꝝ cuꝫ īngt: ⁊ in eis eſt tractatꝰ in quo narraui eſſe anathomie aīaliū mortuoꝝ: ⁊ ꝯtinuanṫ cū eo duo tractatus in qbus narraui eſſe anathomie aīaliū viuoꝝ: de qbꝰ etiā teſtaṫ 3ͦ interioꝝ caplo 2ͦ. accedit etiā ad hos liber de vtilitate p̱ticularū: cui adheret liber de diſa organicorū ⁊ ꝯſimiliū mēbroꝝ. ¶ Sunt inſup libri de cā formali. ſ. cōplexiōe: ⁊ eſt liber de cōplōne: ⁊ eſt liber de cōplexionibꝰ ⁊ de malitia cōplexionis diuerſe: de qbus in fine huius dicit. ⁊ poſt eū ſunt tres tractatꝰ in qbus narraui eē cōplōnis: ⁊ īfra dicit eodē textu. Qui ꝯtinuaṫ cū duobus tractatibꝰ p̱mi libri mei in complexione: ⁊ inſcriptio eius eſt de cōplexione mala diuerſa: qbus nō īmerito ꝯiungiṫ liber de v̄tute ꝯſuetudis: ⁊ liber de calore iuuenis ⁊ pueri: quē teſtaṫ feciſſe in 2ͦ illius aforꝭ p̊ p̱ticuleꝗ creſcunt. De cā formali. ſ. cōpōne ſunt libri anathomie: qbus inoteſcunt mēbroꝝ cōpōnes: quoꝝ iuuamētū ipſe dicit cū ait: opꝫ vt antecedat ſtudiū ī anathomie libri: ſup ea enī que apparēt in anathomia fit iuuamētū nō paruꝫ. Sed libri de cauſa formali. i. v̄tute ſunt multiplices. qdā enī eorum ſunt gn̄ales: vt libri de dogmatibus Platonis ⁊ Hippo. quos memorat in 3ͦ huius dicēs. Quoꝝ inſcriptionē poſui de ſentētijs Hippo. ⁊ Pla. Et 9ͦ terapē. c. 7ͦ. ⁊ liber de v̄tutibꝰ diſpēſantibꝰ nr̃m corpus: ⁊ de ſuba v̄tutū nāliuꝫ: ⁊ de v̄tutibꝰ nālibus: de v̄tutibꝰ aīalibꝰ in gn̄ali credēdū eſt feciſſe librum. dicit tn̄ in fine microtechni ſe in multis operibꝰ dixiſſe de eis. dicit enī eſſe aīaliū v̄tutū oſtēdi in libro in quo ſunt tractatus multi: de v̄tute tn̄ motiua que vna eſt ex ſpēbus aīalis v̄tutis fecit librū aut ꝯhendo ſermonē ad maſculoꝝ motus: vt in libro de motibꝰ liquidis vel manifeſtis vl̕ occultis: quē inuit etiā feciſſe in fine tertij microtechni: aut ad motꝰ maſculoꝝ determinate p̱tis: ⁊ ſic eſt liber de voce: liber de vtilitate reſpiratiōis: liber de cauſis reſpirationis: liber de iuuamēto anhelitꝰ: liber de motu pectoris: ⁊ liber de īſtrumēto odoratus: quē recitat feciſſe in fine ſcḋi de īterioribꝰ. De v̄tute vitali credēdū eſt ipſuꝫ feciſſe librū. De opatione aūt eiꝰ que eſt pulſare: fecit libros multos: p̊mo liber de vtilitate pulſus: liber de pulſu ꝯ Archigenē: ⁊ liber qui dr̃ p̱noſticū pulſus: de quo facit mētionē p̊ de dijs febriū. c. 7ͦ. cū īngt. Archigenes enī qeqd dīligē: ⁊ circa īntelligētiā ⁊ cognē duri pulſus ⁊c. ⁊ liber cōpendiū pulſus: ⁊ liber introductorius ad Carolū: cōmentaꝫ pulſus: liber de dijs pulſus. ¶ Fecit etiā libros de cauſis efficiētibꝰ: ſicut liber de cauſis p̱catarticis: ⁊ liber de cauſis corp̱alibus: cui adiacet liber de plenitudine: cuiꝰ meminit 13ͦ terapē. ¶ De cauſis finalibus nō oportuit facere librū: qa ſcia opationuꝫ ꝯtineṫ in ſcia v̄tutū: ⁊ qa ſcia ſpirituū vadit etiā cū illis: fecit etiam librū de ꝯtento in arterijs ꝯ Archigenē: vt in fine microtechni dicit. hic enī dicebat in venis pulſatilibꝰ ſolū ſpūꝫ ꝯtineri ⁊ nō ſāguinē: ſic etiā recitat 6ͦ epidimiaꝝ Joānes alexādrinꝰ. Fecit ēt libros de fine. ſ. de ſanitate p̊mo. ſcḋo de egritudīe. de ſanitate qdē ſm ſe fecit librū de optima habitudie ⁊ librū de eucraſia. de mō aūt ꝯſeruationis in gn̄ali ipſius ſanitatis fecit librū de regimine ſanitatis: ſed de regimine in ſpāli vel p̄ſeruatione fecit librū de exercitio cū parua ſphera: ⁊ librū de attenuāti dieta: ⁊ libruꝫ de his qbꝰ ꝯuenit purgatio ī vere cuiꝰ reminiſciṫ in cōmēto

illius

illi⁹ aforiſmi ſexte pticule. Quib⁹ flobotbomia aut pharmacia ꝯuenit. ¶ Et cū ꝯſiderauit egritudinē: pmo fecit librum ad ſciendum ſimulationem egritudinū: qui dicitur de mō ſciēdi ⁊ redarguēdi ſimulātes egritudinē. Scđo fecit ēt de egritudine libros multos: ꝯſiderauit ēni egritudinū diuerſitatē i gñali: ⁊ ſic fecit librū de accñti ⁊ morbo. diuerſitates aūt ſpāles ſūt ſm gña egritudinū: fec̄ igit̄ librū de mō male cōplonis librū de differētijs febriū. ⁊ annectit̄ ei liber de tabe: ſalt̄ q̄ntū ad primā eius partē. Fecit etiā librū de mala cōpoſitione ſiue ſoluta vnitate: ⁊ librū ō diſlocatiōe quē allegat Raſis. 15. ꝯtinētis. ¶ De morbo cōpoſito fecit librū de tumorib⁹ pter nām. i. apoſtbumatib⁹: apa enī eſt morb⁹ cōpoſit⁹ ex triplici gñe morboꝝ. ſ. mala cōplone: mala cōpoſitione: ⁊ ſoluta vnitate: ſecūda pmi. c. 5. ¶ Cū aūt ꝯſiderauit egritudinē locoꝝ: fec̄ librū de iteriorib⁹: ⁊ cū ꝯſiderauit tpa morboꝝ ſiue mēſurātia ſiue terminātia: fecit librū de quatuor tpib⁹ morbi vlib⁹: ⁊ de q̄tuor tpibus particularib⁹: ⁊ librū de creticis dieb⁹: cui adberet liber de criſi. ⁊ cū ꝯſiderauit accñtia egritudinū fecit librū de rigore: tremore: ſpaſmo: iectigatiōe: ⁊ de diſnia: ⁊ de typo: ⁊ librū ō comate: ⁊ librū ō ſternutatiōe: cuius recordat̄ in cōmēto illi⁹ aforiſmi qnte particule. Mulieri q̄ a mēſce. ¶ Rurſus ꝯſiderās pnoſticationē ⁊ iudiciū: fecit librum pnoſticoꝝ diuiſū in libros duos. ⁊ adiacet huic notitie liber de ea q̄ in ſomnijs dignotione.

¶ Cōſiderās aūt modos curādi rōnales gñales ⁊ cōes magis: fecit librū terapēutice: ⁊ librū decē tractatuū. Specialiores aūt modos cōſiderās: fecit ſpāles regulas cure: ⁊ ſm hoc fecit librū de febrib⁹ ad Glauconē: ⁊ librū de cura ictericie ⁊ librū de cura lapidis. ⁊ ꝯſiderās experimenta fecit librū de ſecretis ⁊ expimētis ad varias egritudines: ⁊ librū de facile his acqſibilib⁹ cui⁹ meminit. 13. terapēutice. caplo rurſus. ¶ Fecit ēt libros de inſtrīs medicinalis ſciētie. ſ. cibo ⁊ potu ⁊ manuali opōne. de cibis fecit librū de alimentis ⁊ librum de euchimia ⁊ chacochimia. de potu fecit librū de aqua ⁊ librū de vino: cui adiecit librū de vndimijs. de medicinis aūt ſimplicib⁹ fecit librū de ſimplici medicina. de cōpoſitis etiā medicis credo ipſū feciſſe antidotariū. his oīb⁹ āneciit̄ liber ō pharmacijs ⁊ liber ō q̄dragintaſex plātis: quē bēm⁹ cū cōmēto humain: liber ēt de virtutib⁹ cētaureeq; quē Nicolaus de Regio trāſtulit: ⁊ liber dinamidioꝝ: ⁊ eſt dinamidi⁹ locus vbi ſcribunt̄ virtutes reꝝ: ⁊ liber de cōmoditatib⁹ tyriace: ⁊ liber de tyriaca ad ceſarē: quē allegat Raſis frequēter. Cū aūt ꝯſiderauit manualē opōnē fecit librū de chirugia ⁊ ei annectit̄ liber de flobotbomia: ſʒ forte cōuenietius ponerēt̄ inter libros de cauſis efficiētibus: ⁊ ſic multi libri Galeni ſunt poſiti in multis locis ſm aliquā ꝯſiderationē q̄ ſm aliā poſſunt alibi ſituari. Hoc tamē ſcias: ipſum Galenū centū ⁊ quinquaginta volumina in medicina cōpoſuiſſe teſte Joāne tortellio in ſua orthographia. Hec collegi a dictis ſpeculatoris in medicina.

¶ Finit libellus de diuiſione librorum Galeni.

¶ Incipit liber Hippocratis de lege: q introductorius dicit̄ traductus p Arnaldū de villa noua de greco in latinum.

Medicina artiū pclariſſima ⁊ excellētiſſima pp īdiſciplinā vtētiū ⁊ īdicāntiū talis vana in defectus eſt vtiqʒ magis oīb⁹ artib⁹. hoꝝ aūt peccatū maxie mihi vr̄ hēre cāʒ hāc: q: ⁊ ꝯmeritū medicine ſoli⁹ in ciuitatib⁹ nullū determinatum eſt pter ingloriatione. h aūt nō vulnerat cōpoſitos ex ea. ſimillimi. n. iſti ſūt introductis in tragedia: ⁊ enī illi figurā ⁊ indumētū ⁊ faciem ⁊ ſpēm hypocrite hñt nō ſūt aūt hypocrite. ſic aūt ⁊ medici noie qdē multi: ope aūt valde pauci. Cōgruit. n. vt ſiqs medicinalē ſciētiā vere doceri hoꝝ pcipē eē nāe: diſcipline: doctrine: loci: aſſiduitatis: laboris: ⁊ tēporis. Primū qdē opus eſt nā vt ſup oīa hēat hāc. hac enī ꝯ opante vana ſūt oīa. nā ꝯo introducta ars doctrinalis ſit: q̄ā cuʒ ſapiētia facere opꝫ: diſciplinatū factū in h loco q apt⁹ natus fuerit ad diſciplinā: ampli⁹ aūt iducere laborē in tpe multo curādo q̄ten⁹ diſciplina in nām ꝯuerſa apte ⁊ bñ creſcat ⁊ fruct⁹ afferat: q̄lis aūt eſt ſpeculatio vegetabiliū q̄ ſūt in terra talis eſt ⁊ medicine diſciplina: nr̄a enī nā eſt q̄lis eſt regio: doctrine aūt docētiū q̄lia ſemina: diſciplina aūt q ipſa cadat in terrā cultā ſm tps: locus in quo eſt diſciplina eſt q̄le nutrimētū qđ eſt ex ꝯuenienti aere factū vegetabilib⁹: labor aūt cultura. tps aūt corroborauit oīa ⁊ fecit nutriri pfecte. Hec aūt qb⁹ idigēt medicine artē addiſcētes ⁊ vere ipſi⁹ notitiā accipiētes ita p ciuitates euntes nō ꝯbo ſʒ ope medicos reputari faciūt. Ignorātia autē eſt malus theſaur⁹ ⁊ mala repoſitio hñtib⁹ ipaʒ ⁊ ſomniū ⁊ viſio hilaritatis ⁊ gaudij expers: ⁊ timiditatis ⁊ audacie nutritio: timiditas infirmitatē ſignat: audacia ꝯo inartificialitatē: duoꝝ enī h qdē ſcire facit: alteꝝ ꝯo neſcire: opinio aūt ignorare. ſacre aūt res exiſtētes ſacris hoībus oſtendunt̄ prauis aūt nequaq̄ prius q̄ pficiant̄ ſecretis ſcientia.

¶ Explicit liber Hippocratis de lege: qui introductorius dicit̄ traduct⁹ p Arnaldū ō villa noua de greco i latinnū.

¶ Hoc eſt Hippocratis iuſiurandum in cuiuſdam ſui libri principio inuētum: ⁊ e greco in latinum cōuerſum p Petrum paulum vergerium factum.

Eſtor apollinē ⁊ eſculapium higieqʒ ⁊ panaciā eſculapij filias: ⁊ deos ⁊ deas oēs: me: q̄ in me erit ⁊ q̄ īgeniū meū valebit: hec oīa obſeruaturū: q h iureiurādo atqʒ his tabulis ꝯtinētur: tributuꝝ me pceptori meo: q̄ hanc artē edoct⁹ ſuꝫ: nō min⁹ q̄ parētib⁹ q̄ ſuꝫ genitus: vitā cū eo cōicaturꝫ: res oēs: q̄s illi neciās eē intelligā p virib⁹ meis ſubminiſtraturū: pgeniē ei⁹ fratrū loco hiturū: hāc artē ſine mercede ⁊ ſine pactiōib⁹ edocturū: pcepta oīa libēter ⁊ fidelr̄ traditurū meis ⁊ pceptoris mei liberis: ceteriſqʒ diſcipulis: q ſe legib⁹ medicine aſtrixerit: atqʒ iurati fuerit: alij pterea nemini in curādis egrotis p virib⁹: ⁊ p igenio meo neceſſarijs reb⁹ vſurū: nemini egritudinē dilataturū nihil p iniuriā facturꝫ: rogatū nemini daturū: neqʒ id cuiq̄ ꝯſulturꝫ: neqʒ pgnanti mulieri ad interficiēdū ꝯceptū fetū potionē porrecturū: vitā meā atqʒ artē meā purā atqʒ īegrā ſeruaturū: laborāti lapillo haud queq̄ exciſurū: ſʒ expertis ei⁹ artis h negociū pmiſſurū: quācūqʒ domū igreſſus fuero dūtaxat liberādis egrotis opaʒ daturū: oēʒ iniuriā oēʒ corruptelā oē gen⁹ turpitudis res ēt venereas ſpōte mea uitaturꝫ: ſiue muliebria corpa curauero ſiue virilia: ſiue hoīs liberi ſiue ſui: q iter curādū vel videro vel audiero vl̄ ēt ex curā i vita hoīum cognouero q̄ reticēda eē itelligā nemini apturꝫ: ſʒ itemeratā taciturnitatē ſeruaturū. Pñs igit̄ iuſiurādū itegre atqʒ incorrupte ſeruāti mihi oīa tā i vita q̄ i arte mea pſpera feliciaqʒ ſuccedāt: ⁊ gloria in eternū parata ſit: tranſgrediēti ꝯo atqʒ periurio contraria omnia eueniant.

¶ Explicit Hippocratis iuſiurādum in cuiuſdaʒ ſui libri pncipio inuentum: ⁊ e greco in latinum conuerſum p Petrum paulum vergerium factum.

¶ Incipit tabula ſup libros Microtechni. Et nota ꝙ inuenies in pſenti tabula ſequi ꝙ plurima capitula vnicum numerũ: que omnia continentur in charta ſignata tali numero.

¶ Capitula primi libri
Charte 84
Tres ſunt oẽs.
Prima quidem
85
Scda vo que
Tertia vo ex
Donati ſunt ergo
Conati ſunt ⁊ eam
Nullus tamẽ ante
Sed ⁊ illaꝫ qdem
Hic vo diffinitiuã
Que vo ſm
Sed nunc a
86
Medicina eſt ſcia
Scie ergo nomen
Sanum autem
Et ſm primã.
87
Sed qñ efficiens
Neutrum vo ⁊
Eſt autem de
Incipiamus igiť
Sanũ eſt autẽ
88
Egrum vo corpus
Egrum vo vt nunc
Quoniã autẽ ⁊ neu.
89
Et huiuſmodi qdẽ
Sanum vo ⁊
¶ Capitula ſecũdi libri microtechni
Sunt autẽ ⁊ hoꝛꝫ
90
Egra vo ſigna
Secundũ vo hoc
Appellanť autem
Et vtilitas
Exiſtentibus vo
Cognitiones vo
Subſtantia quidẽ
Ab his vo que
91
Scdm vo effectus
Eorum vo que or.
Eorũ vo que quidẽ
Genera autem la.
In eiſdem vo
Ab optima vo
Determinat autem
Simpliciter vo
Sunt vo horum
Et diuidiť
92
A quibus deinceps
Dolentia vo ⁊
Omnibus his ſen.
Signa vo horum
Ponentibus no.
Signa vo egri.
93
Quatuor autem
Principalia igitur
Ab illis vo ex
Ipſa vo ſcipſa
Alie vo omnes
Capillorum vo
De quidem partiuꝫ
94
Principium auteꝫ
Totius qdẽ capitis
Paruum vo caput
Magnum vo non
Si vo ⁊ ſm occi.
95
Principalium
Facilis igitur
Facilitas vo
Sic vo ⁊ difficultas
Et bene mobile
Adhuc vo mihi
Iam ſi eucraton
96
Talibus quidẽ in
Audire vo
Quecũqꝫ vo
Si vo calidus
Deinceps vo ſigna
97
Frigidioris ꝙ opꝫ
Siccioris vo
Compoſita qdem
Si vo humidi
98
Frigide vo ſimul
Humide vo ⁊
99
Hec igitur ſunt
Ex his ergo tendẽs
Quicũqꝫ ergo tan.
Et ledunť quidem
Et hoc cõmune in
Magnitudo
Ea vo que ſunt ſm
100
Glaucus vo
Niger vo ocu.
Subtile quidem
Criſtalloydes
¶ Tractat' de corde
De cordis autem
Calidioris ergo
101
Eſt auteꝫ latitudo
In frigidiori vo
Spũs vo ſiquidem
Tales ⁊ timidi
102
Siccum vo cor
Scdm cõpoſitio
Omniũ pſoſiſſimi
103
Si vo humiditas
Humidioris vo
Frigidum vo ⁊
Unum cõe in omni.
104
¶ Tractat' de epate
Epatis vo cal.
Frigidioris vo
Siccioris vo
Humidioris
Calidi quideꝫ ſimul
Caliditas ſiquidem
Siccitatem vo in
105
Media vo eſt
Minus vo calidi
Manifeſtũ eſt ergo
Humidũ quidem
Humidius vo
¶ Tractatus teſticulorum.
Teſticulorum vo
106
Frigida vo craſis
Humida quidem
Calida vo ⁊ ſicca
Cõuenienđus ſiqdẽ
Si vo frigidi
Sicca quidem
Totius vo corpis
107
Totius vo corpis
Dicentur igitur ⁊
108
Competentis vo
Quecũqꝫ vo
Frigidioris cra.
Sicca vo craſis
Et humida vo
Et ſm cõpilationeꝫ
109
Humida vo ⁊
Frigida vo ⁊
Si vo frigidum
Decidente vo
110
In oĩbus vo que
Conſiderare vo
Similr opꝫ cõſi.
Que aucta
Similiter vo ⁊
¶ Tractat' de vẽtre
Uẽtris cognitiones
111
Humidioris vo
Calidior vo natura
Frigidus vo natura
Ex egritudinibus
Scdm cõplexioneꝫ
Diligenter vo
112
Sed propter hoꝛꝫ
Siccitates vo
Non vo ipſa
Itaqꝫ neqꝫ ſemper
Quoniã vo huiꝰ
113
Alie vo animalis
Que vo propter
Capitis igitur ma.
Ea vo que intra
Uentrem ſiquidem
114
Uelut ſi ita
Alterum autem
Ex quibus ma.
Sed de his ſufficiẽ.
115
Quecũqꝫ vo in
Non apparentia
Scdm vo partem.
Ea vo que ſm
116
Ea vo que ſm epar
Ita vo ⁊ ſm
117
Ea vo que ſm pecť
Et ſm tracheam
Proportionaliter
Ex tumoribus qdẽ
Dolores vo
Nocetur autem ⁊
118
Quecũqꝫ vo egre
Et oſtenſionẽ ppriã
Dictum eſt autem
Egrotantium qdem
Eadẽ qdeꝫ que ſunt
In medio vo
Et propter hoc
119
In eo quidem
Scdm vo eandeꝫ
Nihil vo miranduꝫ
Scdm vo alterũ
Quecũqꝫ vo ſi.
Et quecũqꝫ egro.
De his quidem
Future vo
Egrediamur
Uelut orexim
Aut non ſm
Ita vo ⁊ humi.
120
Et vigilie
Coitio vo in
Quemadmodum
Et ppterea ad
121
Ita vo ⁊ alia
Talia vo ſunt ſm
Scdm odoratũ
Scdm auditum
Quemadmoduꝫ
Scdm tactum
Itaqꝫ vo ⁊ ſm
Quecũqꝫ vo
122
Quarum genera
Manifeſte quideꝫ
Quemadmodũ ⁊
Neqꝫ digeſtionem
Dictum eſt auteꝫ
123
Ego autem iam
¶ Sequitur capla tertij libri techni
Quoniã vo ⁊ hariꝫ
Quoniã vo ⁊ harũ
A ſuãtib' icipiẽdũ
Cuꝫ igitur ſit non
Rurſus igiť pn̄
Si n. eẽt ipoſſibile
Que manifeſta ſũt
124
Alteratur igitur
Quod igitur
Eſt igitur vnum
Sub his eni oĩbus
Ex motione vo
Itaqꝫ vo ⁊ ex
Et ex his que
Aut egeruntur
Omnia enim hec
Et corrumpunt
125
Et ſcriptum eſt
Hec igitur omnia
Itaqꝫ vo ex
Qñ ſiqdẽ motione
Et he ſunt due
Etenim tp̃s velut
Si eniꝫ indiget cor
126
Qñ autem in his
Perfecte igitur
Quando vo diſ.
Conſiderationes
In gymnaſijs
In cibis vo per.
Equaľ vo quo.
Ita vo ⁊ ſomni
Et ita eis dieta
127
Abſtinere vo
Venereorum
Tempus vo viꝰ
Qualitatem
Vox vo que cõe
Similiter vo ⁊
Si vo ſm aliquid
Pluribus

128
Pluribus vo talibus
Craſi igitur per.
Seruantes vo
Calidiora enim
Utetur vo ⁊
Quoniam modo
Contraria
Ita vo ⁊ in calefacien.
Et ſimpliciter eſt
129
Si vo permutare
Calidiorem enim
Hoc ſiquidem ge.
Utilitas vo
Quomodo igitur ⁊ huiꝰ
Similem igitur diſ.
Poteſt enim venter
130
Organicorum
In plaſmatione
Scdm quantitatem
In numero
Reliquum vo ge.
131
Quecūqꝫ igitur.
Et quecūqꝫ quidē circa
Et quecūqꝫ quidē maiora
Deficientium
Omnium autē horum
Quecūqꝫ vo abun.
Eadem vo ⁊ eorum
Manifeſtum eſt autem
132
Quemadmodum in
Aliis vo emphra.
Reliquum igitur adhuc
Quam forſitan
Ad manifeſtos
133
Et huiuſmodi quidem
Prime vo omnium
Utrarūqꝫ
Iam ſiquidem factam
Nondum vo exi.
Eius vo que adhuc
Prohibetur igitur
Facta vo egritudo
Curatio quidem
Scdm vo per.
Calide igitur diſpoſitio
Si enim imoderatum
134
Manifeſtum vo
Adinuentionem
Quecūqꝫ vo calida
Ferunt enim ſi ita
Sed dicta quidem
135
Euacuationes
Scientes igitur
Scdm hanc partem
Unum cōmune habentes
Scdm vo compoſ.
Uelut ſi ita accidat
Si igitur ipſi parti
136
In profundo vo
Si igitur calidius eſſe
Si vo frigidius
Ita vo in humido
Expoſitione quidem
Ex plaſmatione
Manifeſtum vo
Soluta vo cōtinuitate
137
Non differt vo
Precedit aūt
Ut vo ea fiat ꝑmanens
Conglutinat vo
Primum quidem
138
Si vo alicui alteri
In preſenti vo ad
Fractura igitur in oſſe
Generatio vo pori
Molle vo ⁊ puerile
Raro vo ⁊ huiuſmodi
Quoniam vo harum
Superfluitas vo hec
Propterea deductione
139
Nerui vo ⁊ thenantos
Scdm cōpoſitas
Dicte vo ſunt paulo
Et quidem oportet
140
Intentionem ergo
Ita vo ⁊ ſi vicus
Dictum eſt autem horū
Et quidē ſi flegmon
Et de his quidem
Ad id vo qd propter
141
Eorū igitur que adhuc
Intentio vo vt ſi
Si vo fractura non
Eſt autem ⁊ emphraſis
Hec quidem a glutinoſis
Que vo ex ſtercore
Que vo ex lapide
142
Eius vo que preter
Immoderata vo repletio
Quibuſcūqꝫ vo circa
Amplioris vo cibi
Quecūqꝫ igiꝛ in pulmone
Quecūqꝫ vo ſm
Quecūqꝫ vo ſub cute
Ita vo ⁊ quecūqꝫ
143
Uno vo capitulo
Quecūqꝫ vo non ſunt
Intentio vo ſanandoꝝ
Quecūqꝫ vo aſpera
Quecūqꝫ vo lenitatem
Quecūqꝫ vo emphra.
Oſtenſum eſt autem
Si vo adinuicem
144
Sufficiet aūt manifeſte
Huiuſmodi vo
Neceſſarium autem
Per ipſam autem
145
Si igitur fuerit totum
Repellemus autem a
Relicto vo aliquo
Euacuatio vo fit
146
Sed quoniam diaforetica
Et tamen ſufficiens eſt
Dehinc vo intendamus
Priora igitur facile
Alia vo a plaſmatione
147
Supponatur enī ſi ita
Altera vo cōſideratio
Sed qm̄ eſt in profundo
Igitur euacuetur quod
148
Inquantū vo vnūqdqꝫ
Quoniā vo ⁊ de his
Duplici vo exiſtente
Quibus vo ſupabundat
Hac igitur ratione eſt
Quedam vo ⁊ ſi ea
149
Scdm vo quācūqꝫ
Epichenon vo
In quo quidem prima
Quecūqꝫ vo non in
Unde nec intentio in eis
Sed ad reliquum adhuc
Fit autem hoc quidem
Itaqꝫ ⁊ curatio quidem
Ex qbus vo facultatibus
Deinde vo dicendum
150
Triplex vo eſt ⁊ horum
In humoribus vo
Quos neqꝫ glutinoſos
Augmentari enim mali
Augmentantur vo
Intentio vo in his
Alterantur igitur aut
151
Euacuanē vo ſufficienter
Proprie vo in quo loco
Euacuantur enī prōprius
Antipaſcos vo
Deriuatio vo ad
Omnia igitur quecūqꝫ
Quemadmodum
De vtre vo neqꝫ
Poteſt autem aliquis
152
Dictum eſt autem ampliꝰ
Reſumptiua vo
Perfecte quidem in
Si igitur diſpoſitio
Cauſe vo ſalubres
Et ſi multū meliores
Ciborum vo in principio
Potus vo aptus
153
Dictum eſt autem
Nunc enim percurrere
Dictum igitur qui.
De his quidem
Tripartita eſt
Poſt hunc autem
154
Quoniam autem ⁊ in
Demonſtrantes
De principali autem
Et huius generis
Ad cognitiones
Ex hoc genere
Utilia autem ad
Et qui de ſimplicium
155
Hec igitur omnia
Que terapeutice
Quoniam autē ⁊ ante
De aliis autem

FINIS

¶ Nicolai Leoniceni in opus de tribus doctrinis ordinatis ſm̃ Galenum, pręfatio ad Franciſcum Caſtellum Illuſtriſſimi Ferrarię Ducis medicum benemeritum.

MEam de tribus doctrinis ordinatis ſm̃ Galeni ſententiaꝫ diſſertationem cui magis q̃ tibi Franciſce Caſtelle dedicauerim, qui optimi parentis tui, tum in alijs rebus, tum in hac maxime veſtigia imitaris, ꝙ bonarũ artiũ ſtudia apud Illuſtriſſimũ Ferrarię Ducem Alphonſum Eſtenſem, cui ob medicinę facultatẽ, atqꝫ ad oĩa obſequia tui ingenij dexteritatem merito chariſſimus es, foues, atqꝫ ſuſtẽtas aduerſus iniuriam temporũ, quę hactenus eiſdẽ ſtudijs fuere inimica. Nam ⁊ diluuia aquarũ, ⁊ peſtilentia grauiſſima, quę pridẽ ciuitatẽ Ferrariã infeſtarunt cũ reliquarũ artiũ, tũ pręcipue literarũ ſtudia ita perturbarant vt vix ſperãdũ eſſet hęc in priſtinũ cultũ, atqꝫ ſplendorẽ in eadẽ ciuitate poſſe recuperare. Tãdẽ diuina grã, ⁊ nr̃i Principis ſũma ꝓuidẽtia te pręcipue exhortãte, gymnaſiũ Ferrarięſe nobis fuit reſtitutũ. Unde oẽs ſtudioſi, ⁊ deo imortali in primis, ⁊ Illuſtriſſimo Duci Alphonſo, ⁊ tibi fatent̃ debere q̃plurimũ. Ego ꝟo pręcęteris tibi obligatum me ſentio quẽ dũ religꝫ ⁊ medicinę ⁊ phĩę profeſſores ꝓpter eas quas dixi difficultates ſuis vacarẽt ſtipendijs, tu noluiſti gratis ociari. Hoſce ergo ocij nõ inutilis tibi offero fructus vberiores in poſterum oblaturus, ſi eo quo cępiſti fauore ſtudia noſtra promoueris, ⁊ noſtrę vitę ſtatum feceris lętiorem. De noſtris ſunt iſta ſcholis. Impoſſibile, aut certe nõ facile pręclare ab eo agi cui deſunt facultates quę ꝟba ſapientiſſimi phĩ Ariſtotelis, in oĩbus quidẽ laude dignis operibus, ſed maxime in his quę ab ingenio proficiſcunt̃ veriſſima cõprobant̃. Honorẽ aũt alere artes, omneſqꝫ accendi ad ſtudia cupiditate glorię, ſummi oratoris eſt dictum. Cui ⁊ ager tuſculanus, ⁊ prępotẽtũ hominũ clientelę, ingentes opes ſuppeditabant, adeo ꝙ oĩbus fortunę bonis abundans, nihil aliud pręter gloriã cõcupiſceret. Nos neqꝫ magnas diuitias neqꝫ inanem quęrimus gloriã: ſed tñ qḋ vitę ſufficiat, vt alioꝝ vitę prodeſſe poſſimus in trãſferendis, atqꝫ exponẽdis Galeni de medicina libris, quos nõ fuiſſe hactenus a iunioribus medicis ꝓpter barbaras tranſlationes intellectos, indicio erit noſtra hęc cõtra neotericos de tribus doctrinis ordinatis diſputatio: quã ſi tu approbãdã duxeris, nihil erit cur maliuoloꝝ, aut oblatrantis inuidię morſus pertimeſcamus.

¶ Nicolai Leoniceni de tribus doctrinis ordinatis ſm̃ Galeni ſententiam.

INter ceteras qõnes quę agitari ſolent in artis paruę Galeni expoſitione, illa que eſt de tribus doctrinis ordinatis quas Galenus in eius libri ꝓhemio ſtatim notat, difficillima habet̃. Sed pręcipue de duabus, altera que reſolutiua, altera que compoſitiua notat̃. Nam de tertia que diffinitiua dicit̃ nõ aduerti latinos Galeni expoſitores eẽ ad modũ differẽtes. In duabus ꝟo quas diximꝰ ita inuicẽ aduerſant̃, vt alij aſſerãt

Opĩo Pluſq̃ cõmẽta. doctrinã reſolutiuã eſſe demonſtrationẽ q̃obrẽ, ſiue propter quid: cõpoſitiuã ꝟo demõſtrationẽ ꝙ ſit, ſiue q̃ ſit (Liceat enĩ mihi aliquãdo cõmunioris intelligentię grã, neotericoꝝ ꝯſuetudinẽ in loquẽdo imitari) ¶ Alij contraria diſſerant reſolutiuã doctrinã ex poſterioribus ad priora procedere: cõpoſitiuã ꝟo vice verſa, ex prioribus poſteriora demõſtrare. Prime aſſertiõis auctor, ⁊ ꝓnceps fuit Druſianus cognomẽto Pluſq̃cõmentator. Secũde Petrus aponẽſis dictus Cõciliator. ¶ Quo circa factũ eſt, vt in tãta horũ magne cuꝰ nr̃o auctoritatis diſcordia nondũ ſatis Galeni de hiſce doctrinis exploratus ſit intellectus, quẽ nos volentes hoc opere declarare, neceſſariũ habemus prius quid antiqui phĩ de doctrinis principalibus ſenſerint, quot, ⁊ quales exiſtant, explicare. Demũ ꝙ aliter hi de quatuor modis doctrinarũ, aliter Galenus de tribus doctrinarũ ordinibus, locuti fuerint, rẽ nõduꝫ a recentioribus Galeni expoſitoribꝰ animaduerſã, veritatis amatoribus, manifeſtare. ¶ Hammonius phũs apud

Opio Cõciliatoris.

Hãmoniꝰ de q̃tuor modis doctrinal. hꝰ. grecos grauiſſimus in his que prefat̃ ad libri Porphyrij de quinqꝫ vocibus expoſitionẽ, ita de quatuor doctrinis ſcribit. Quatuor ſunt modi doctrinales diuiſiuus, diffinitiuus, demonſtratiuus, ⁊ reſolutiuus. Dicunt̃ autẽ doctrinales, quia vnuſquiſqꝫ aliq̃d docens vtit̃ eoꝝ aliquo, veluti ſi oſtenſurus ſim ꝙ aĩal eſt genus, vtor diuiſiuo, ⁊ dico. Quĩ dicimꝰ genꝰ eſſe qḋ diuidit̃ in multas ſpecies, hominẽ. ſ. caprã, ⁊ bouẽ: igit̃ aĩal eſt genus. Si aũt hominis naturã oſtendere volo, vtor diffinitiuo. Ita enĩ dico. Homo eſt aĩal rationale intellectus, ⁊ diſcipline capax. Si aũt velim oſtẽdere ꝓpter q̃d homo eſt aĩal, vtor demonſtratiuo, atqꝫ ita ratiocinor. Homo eſt rõnalis, omne rõnale eſt aĩal, oĩs igitur homo eſt aĩal. Si aũt velim oſtendere hominẽ eſſe compoſitum, vtor reſolutiuo: ⁊ dico. Homo cõponitur ex anima, ⁊ corpore: corpus quoddaꝫ totũ eſt: oĩs totalitas ex aliquibus partibus conſtat: corpus igitur imediate cõponitur ex partibus organicis. Organice aũt partes ſunt, caput, pedes, ⁊ reliqua: qm̃ vnuſquiſqꝫ iſtis vtens inſtrumẽtis operat̃. Singule ꝟo ex his organicis partibꝰ cõpoſite ſũt, ex venis, arterijs, muſculis carnibꝰ, ⁊ oſſibus: que oẽs ſunt ptes ſimilares cõpoſite: ⁊ ipſe ex ſanguie, pituita, flaua bile, ⁊ nigra. Hi ꝟo quatuor humores ex quatuor elñtis, igne, aere, aqua, ⁊ terra, conſiſtunt.

¶ Idẽ Hãmonius in cõmẽtarijs in ꝓores reſolutorios Ariſtotelis, ita ſcribit. Quatuor ſũt methodi dialectices: que ſunt q̃dã facultates, ⁊ veluti germina eiſdẽ, diuiſiua, diffinitiua, demõſtratiua, ⁊ reſolutiua, ⁊ tribus methodis prioribus opponitur reſolutiua. Percurramus autẽ ſingulas, vt quemadmodũ eis opponit̃ perdiſcamus. Diuiſiua quidem vnum in multa diuidit. Diffinitiua aũt plura q̃ue vni rei inſunt colligens in vnũ, eandẽ rem ab alijs ſeperat, atqꝫ diſtinguit. Demõſtratiua ꝟo aliud alij ineſſe demonſtrat. Reſolutiua ꝟo a cõpoſitis ad ſimplicia regredit̃, ⁊ reſolutiuã quidem opponi diuiſiue nemo dubitat. Hec enim vnũ in multa partit̃. Reſolutiua aũt multa in vnum cogit. Opponit̃ autẽ ⁊ diffinitiue. Hec enĩ ex pluribus que alicui inſunt veluti ex genere, ⁊ differẽtijs, vnam compoſitiuã perficit diffinitionẽ. Reſolutiua ꝟo compoſitum in ſimplicia reſoluit. Conſiderat enim ⁊ genus, ⁊ differẽtias, ex quibus eſt conſtitutũ. Opponit̃ aũt ⁊ demonſtratiue. Hec eniꝫ aliud alij coniungit, veluti aĩe ineſſe imortalitatẽ, cõpoſito ſyllogiſmo ſyllogiſtice oſtẽdit. Reſolutiua autem eundẽ diſiungit. Ut aũt ſummatim dicatur: diuiſiua quidẽ genera ſecat in ſpecies: reſolutiua ꝟo ſpẽs in genera colligit. Rurſus diffinitiua ex partibus totũ aliqḋ conſtituit. Reſolutiua aũt a toto ad ptes tranſcendit, ex quibus cõponit̃ totũ. Rurſus demõſtratiua ex cauſis cauſata demonſtrat. Reſolutiua aũt a cauſatis ad cauſam aſcendit: oĩbus igit̃ opponit̃ reſolutiua.

Reſolutiua tribꝰ aliqs methodis oppõitur.

¶ Querit aũt Hãmoniꝰ in eiſdẽ cõmẽtarijs cur duo ꝓmi libri in quibus agit Ariſtoteles de ſyllogiſmo ſimplr

Hõ hãmonij circa libros priorũ Ariſt. de nõibus.

inſcripti ſunt priores reſolutiui: Scdi aũt duo, in quibus
tractat de ſyllogiſmo demõſtratiuo, reſolutorij poſterio-
res ſimplr̃ iſcribanẽ: atqꝫ his queſtionibus, ita ſatiſfacit.

Solõ i ſyllogiſmis eſt cõpoſitio ⁊ reſolutio ſicẽ apd grãmaticos.

¶ Dicimus iquit ꝙ in ſyllogiſmis eſt cõpoſitio. Eſt aũt
⁊ reſolutio, queadmodũ, ⁊ apd grãmaticos eſt cõpoſitio
⁊ reſolutio. Cõpoſitio quidẽ ſm quã ex elemẽtis, vel ſyl-
labis noia cõponunẽ, ac vba. Reſolutio aũt ſm quaꝫ ea
que cõpoſita ſunt reſoluunẽ in ſimplicia ex quibus com
ponunẽ, videlꝫ in ſyllabas ⁊ elñta. Eſt aũt ⁊ apud phyſi-
cos cõpoſitio, ac reſolutio. Cõpoſitio quidẽ quãdo a ſim
plicibus formis veniunt ad cõpoſitas: veluti a per ſe bo-
no, ad id qd̃ eſt in mente bonuꝫ, ad id qd̃ in aĩa, ad id qd̃
in corpibus. Reſolutio autẽ eſt quãdo a formis que ſunt
in ſenſibilibus aſcendũt ad formas que ſunt in itelligibi-
libus. Eſt ⁊ amatoria reſolutio, qua vtiẽ Plato in ſympo
ſio, a pulchritudine, que in ſenſibilibus reperiẽ, ad intelli
gibilẽ pulchritudinẽ aſcẽdens. ¶ Eſt ⁊ geometrica reſo-
lutio, vnde queriẽ qũo totus ſcd̃s liber Euclidis reſoluiẽ.
Talẽ aũt reſolutionẽ Geminus diffiniuit hoc mõ. Reſo-
lutio eſt inuẽtio demꝓationis. A cõcluſione eni incipiunt
qui reſoluere dicunẽ, ꝙ ſi inuenerit ſe opportune reſoluiſ-
ſe, poſtmodũ cõponẽtes que per reſolutioneꝫ inuenerint
faciũt demõſtrationem, quare recte Geminus diffiniuit.
Reſolutio eſt demõſtrationis inuentio. ¶ Eſt aũt ⁊ apd̃
aſtronomos cõpoſitio, ⁊ reſolutio. ¶ Eſt ⁊ i ſyllogiſmis,
⁊ cõpoſitio quidẽ diciẽ collectio propoſitionum, ⁊ ipſius
ſyllogiſmi generatio, veluti ſi velim demonſtrare ꝙ aĩa
ſit imortalis, colligo ꝓpoſitiones aliquas ex quibus con-
ſtituo ſyllogiſmũ, hoc mõ. Omne ꝑ ſe mobile eſt ſemper
mobile, aĩa eſt per ſe mobilis: igiẽ ſemper mobilis. Item
omne ſemper mobile eſt imortale aĩa eſt ſemꝑ mobilis.
igiẽ eſt imortalis: hec quidẽ cõpoſitio appellaẽ. Reſolu-
tio vo quãdo inuento ſyllogiſmo apud aliquẽ auctoreꝫ,
querimus ad quã figurã reducaẽ: atqꝫ ita ipſam in ꝓpo
ſitiones reſoluimus ex quibus eſt ꝯſtitutus, veluti nuper
dictũ ſyllogiſmũ apud Platonẽ inuentũ ſi reſoluere vo-
luero incipio a concluſione, ⁊ dico aĩa eſt imortalis: vnde
hoc ꝓbatũ eſt ex eo videlꝫ ꝙ oẽ ſemꝑ mobile, eſt imor-
tale, ⁊ oẽ ꝑ ſe mobile eſt ſemꝑ mobile: ⁊ ita reſoluo ſyllm̃
in ꝓpoſitiones ex quibus eſt cõſtitutus. Ipſas quoqꝫ ꝓ-
poſitiones ſi reſoluere voluero, reſoluã in terminos. Ois
eni ꝓpoſitio hꝫ oĩno ſubm̃, ⁊ predicatũ. Dicit aũt in hiſce
libris, ⁊ de reſolutione: neqꝫ eni qui nouit qdẽ cõponere:
neſcit autẽ reſoluere, hic methodi ſyllogiſtici ſciam tene-
bit. Ipſe quideꝫ Ariſtoteles prepoſito tractatu de gene-
ratiõe ſyllogiſmoꝝ, hoc eſt de cõpoſitione eorũdẽ: deide
de inuentione ꝓpoſitionũ qua. ſ. via, ac ratione quiſpiam
poſſit inuenire ꝓpoſitiones ex qbus cõponiẽ ſyllogiſm⁹,
ſubiungit: deinde ⁊ de reſolutione: ⁊ dicit qũo reſoluere
oporteat. Incipiẽs aũt tractare de reſolutione, dicit ꝙ eſt
neceſſariũ de reſolutiõe dicere. Qui eni nouit cõpoſitio-
nẽ ſyllogiſmoꝝ, ⁊ facultatẽ hꝫ propoſitionũ inuentiuam,
⁊ reſoluẽdi ſciam habẽs, hic propoſitũ recte aſſequetur,
hoc eſt ſciam habebit ſyllogiſtici methodi: tanqꝫ nõ ſuffi
ciat ſolũ ſcire cõpoſitionẽ: ſed etiã reſolutionẽ opꝫ cogno
ſcere, que cõpoſitioni opponiẽ. Hec eni a ſimplicibus ad

Quid reſolõ qd cõpoſitio

cõpoſita procedit: reſolutiua vo ecõtra, a compoſitis ad
ſimplicia. Inquit aũt ipſe incipiens a ſermone de reſolu-
tione. Si eni componere nouerim⁹: ⁊ facultateꝫ iueniẽdi
habuerimus: adhuc aũt ⁊ reſoluẽdi terminũ habebit, qd̃
erat a ꝑncipio ꝓpoſitũ. Tanqꝫ nõ de ſola compoſitione
dicere propoſuiſſet, ſed etiã de reſolõne ſyllogiſmi doce-
re in duobus propoſitis libris, ⁊ in alijs duobus ſequẽti-
bus oẽs reſolutorios appellauit. ¶ At obijceret aliquis

Obiectio

ſi de cõpoſitione, ⁊ reſolutiõe docet, quare nõ appellauit
cõpoſitiuos, atqꝫ inuẽtiuos, ſed potius reſolutorios, que

Solutio.

naꝫ hec ſortitio; ¶ Reſpõdemus ꝙ a parte magis arti-
ficioſa, ac digniore noiauit. Qui eni artificioſe ſcit reſolue
re, nouit etiaꝫ cõponere, veluti Architectus qui reſoluere
nouit, ⁊ materias ſeruare incorruptas, oĩno, ⁊ cõponere
nouit. Scit eni quid primũ, quid mediũ, ⁊ quid vltimum
compoſitũ ſit, ⁊ ita reſoluit. Quia igiẽ reſolutiua dignior,
atqꝫ artificioſior exiſtit: ⁊ plura cõplectẽs, atqꝫ ꝑfectior
ob id qd̃ diximus cũ qui ſciat reſoluere, ſciat ⁊ oĩno com
ponere: nõ ꝯtra, qui cõponere ſciat, oĩno, ⁊ ſciat reſoluere
de reſolutione, reſolutorios appellauit. Et breuitatis phs
affectator ſatis habuit a ꝑfectiori parte: nõ aũt a duobus
inſcribere. ¶ Dico etiã ⁊ aliter, ꝙ ſyllogiſmis, multi etiã
alij ante Ariſtotelez vſi ſunt, ſicut Plato, ⁊ plerīqꝫ alij: ⁊
ipſi ꝑterea vulgares hoĩes in agendo, ac diſputãdo ſyllo-
giſmis vtunẽ. Nemo tamẽ ante Ariſtotelẽ artẽ ſyllogiſti
caꝫ tradidit, neqꝫ tres figuras adinuenit, ad quas oẽs ſyl-
logiſmi reducunẽ. Gloriaẽ igiẽ Ariſtoteles, ⁊ merito glo-
riaẽ in triũ figurarũ inuentione, atqꝫ excogitatione, ꝙ tres
ſũt figure, ⁊ neqꝫ plures, neqꝫ pauciores, ad quas oẽs ſyl-
logiſmi reducunẽ: oiſqꝫ fides, ſiue inductiua, ſiue qualiſ-
cũqꝫ fuerit, ad aliquã iſtaꝝ triuꝫ figurarũ reduciẽ. Quia

Gloriaẽ Ariſtoteles ⁊ merito de inuẽtiõe triũ figuraꝝ in ſyllis.

igiẽ qui reſolutione vtiẽ, oẽm ſyllogiſmũ, fidẽqꝫ oẽm ad
aliquã vnã harũ triũ figurarũ reſoluit, ideo hoſce libros
reſolutorios vocauit. Sed qm̃, vt dictũ eſt, rectus ordo,
⁊ cõſentaneus expoſtulat, vt primuꝫ que cõiter inſunt oĩ
ſyllogiſmo doceamus, deinde que proprie huic, vel illi.
Idcirco hoſce duos ꝑmos libros in qbus docet de ſyllo-
giſmo ſimplr̃: priores reſolutorios vocauit. Alios autem
duos in qbus nõ de ſyllogiſmo ſimplr̃, ſꝫ demõſtratiuo
pertractat, poſteriores reſolutorios appellauit: ⁊ hec qdẽ
quãtũ ad inſcriptionẽ attinẽt. ¶ In eandẽ pariter ſniaꝫ

Joãnes grãmaticus.

ſcribit Joãnes grãmaticus in cõmẽtarijs prioꝝ reſoluti-
uoꝝ, vbi cauſam inſcriptionis inquirit, ita ſcribẽs. Cãm
aũt inſcriptionis querere opꝫ, cur nã reſolutorij, ⁊ nõ de
ſyllogiſmis inſcribunẽ: nã reſolutio pluribꝰ modis diciẽ.

Reſolõ pluribus modis dicitur.

Eſt eni reſolutio totius in ptes, ⁊ cõpoſitoꝝ in ſimplicia,
qua vtunẽ geometre, ⁊ corpoꝝ naturaliũ in elñta quatuor,
⁊ etiã reductio ſyllogiſmoꝝ in ꝓprias figuras. Alioquin
aũt cuꝫ reſolutionis nomen multiplr̃ dicaẽ. Licet ⁊ ſm
hoc dicere reſolutionẽ eſſe regreſſionẽ quandã ad id qd̃
prius eſt: ⁊ cauſa cõpoſitionis exiſtit. ¶ Unde querendi

Cur libros prioꝝ reſolutorioꝝ nõ cõpoſitorios vocauit.

datur occaſio, cur cũ ſyllogiſmus cõpoſitio ſit: ⁊ plurium
propoſitionũ collectio: nõ aũt reſolutio, libros in quibus
de ſyllis ꝑtractat, reſolutorios vocauit: Oportuit eni po
tius cõpoſitorios inſcribere. ¶ Ut igiẽ ſil' ⁊ inſcriptionis
cãm, ⁊ toti⁹ voluminis diuiſionẽ explicemus, ita dicim⁹.
Diuidiẽ hoc volumẽ in tria capita. Docet aũt nos in prio
qdẽ cõpõnẽ ſyllogiſmoꝝ: in ſcd̃o vo quo pacto nobis ꝓ-
poſitionũ copia ſuggeraẽ. in tertio aũt agit de ſylloꝝ re-
ſolõne. Ex tertio igiẽ capite, vt qd̃ ceteris dignitate ꝓſta-
ret (ois ſi qdeꝫ ſylls ex reſolõne cognoſciẽ in qua figura
ponaẽ) hoſce libros cẽſuit iſcribẽdos. Alioqn q reſolõnẽ
nouit, pariter ⁊ cõpõnẽ nouit. Que eni diſſoluit, hec eadẽ
haud magna cũ difficultate cõponitat vo ꝯtra ſe res hꝫ.
Nã ⁊ vulgares hoĩes ſciunt qdẽ cõponere: veluti noia, ⁊
vba, ⁊ orõnẽ ꝯſtituere, atqꝫ ꝓferre, veluti Socrates am
bulat: ipſaꝫ aũt reſoluere neſciũt: ⁊ docere qd naꝫ eoꝝ ſit
vbũ, qd nomẽ. Idcirco ãt priores dixit: qm̃ de ſyllo ſimplr̃
q mãci ꝓportiõe rñdet, cũ nullã formã hẽat, ꝓ in loco ꝑ-
tractaẽ. Et qm̃ genus ſuas ſpẽs añcedit, eſt aũt vlr̃ ſyllo
genus: ⁊ demõſtratiuoꝝ: ⁊ reliquaꝝ ſpecieruꝫ. non abſqꝫ
rõne libros in quibus de eoꝝ genere pertractat priores:
in quibus vo de ſpeciebus poſteriores reſolutorios iſcri
pſit. Hec aũt Joãnis grãmatici rõ, cauſam tñ aperit, ob

Cur ⁊ libri poſterioꝝ reſolutorij dicā‍tur.

quã hi duo poſtremi libri/in quibus de ſyllogiſmo agit᷑ demõſtratiuo/qui eſt ſpẽs ſyllogiſmi ſimpl'r/poſteriores dicant᷑. Cur aũt reſolutoꝝ/ſicuti ⁊ duo añtes/hoc in loco nõ explicat:ſed in cõmetarijs in 2ᵐ librũ poſterioꝝ quorũ alteri/latini verbũ ex verbo:vt videt᷑ ex greca lingua tranſlati proliri tamẽ/⁊ p̄oribus in p̄ᵐ librũ de demõſtratione cõmẽtarijs eiuſdẽ Joãnis grãmatici expoſitionũ/ac dubitationũ copia r̄ndẽtes/alteri ṽo greci habentur/multo latinis breuiores/adeo vt veluti qđdã eoꝝ cõpendiũ eſſe videant᷑/cãm aſſignãs cur duo libri ſequẽtes in quibus agit᷑ de demõſtratione/reſolutoꝝ inſcribant᷑/ita ſcribit. Qm̃ aũt ⁊ hoc antiqui expoſitores p̄termiſerunt/cãm verã aſſignare ob quã demõſtrãdi ratio reſolutoria ſit appellata/hanc quoq꜠ afferre eſt neceſſariũ. Quã eni꜠ expoſitores in p̄oribus reſolutorijs inſcriptionis cãm attulerũt/illis qdẽ cõuenienter aſſignari videm᷒. His ṽo qbus demõſtrandi ſciẽtia tradit᷑ minime. Neq꜠ eni demõſtrãdi ſciẽtia ĩpfectior eſt/ea que ſingulos ſyllogiſmos docet in ꝓprias figuras reducere/adeo vt ex illa nũcupationẽ traxiſſe videat᷑/ſi qdẽ oĩa q̃ de ſyllogiſmis tractant᷑/ad demõſtrationẽ/tanq̃ ad finẽ referunt᷑/qđ ẽt Ariſto. ipſe in p̄mo p̄oꝝ reſolutiuoꝝ exordio teſtat᷑/cũ ita ſcribit. Primũ dicere op꜠/circa qđ/⁊ de quo cõſiderat᷑:q꜠ circa demõſtrationẽ ⁊ de ſciẽtia demõſtratiua ⁊c̃.

Nõ vocabuli reſolutionis ſiue reſolutorij. Et q͛ eſt multiplex.

¶ Quid igitur de reſolutoꝝ vocabulo dicemus: videt᷑ qdẽ impoſitũ ad ſignificãdũ ꝓgreſſum/ab his que ex p̄cipijs orta ſũt/ad ipſa p̄ncipia/qđ ⁊ ipſiuſ reſolutionis nomẽ oñdit. Eſt eni reſolutio effectuũ poſterioꝝ in p̄ora ac ſupiora/ex quibus conſtant/videturq꜠ p trãſlationẽ ſumptu꜠ ab his q poſt peregrinationẽ/ad ꝓprios lares reuertuntur. Nã q a patria recedũt ac deinde regrediunt᷑/reſoluere dicunt᷑. Sicut aũt ⁊ diffinitio ⁊ demõſtratio multipl'r dicit᷑/ita ⁊ reſolutio. Eſt eni reſolutio trãſitus a cõpoſitis ad ſimplicia ex quibus tanq̃ ex ꝓprijs p̄ncipijs/ideſt elemẽtis/ſunt cõſtituta. Eſt ⁊ ſyllogiſmoꝝ reſolutio in figuras/veluti in p̄ncipia q̃dã ac regulas artificioſas/⁊ ſciẽtiã pariẽtes:eſt ⁊ alia eoꝝdẽ ſyllogiſmoꝝ reſolutio in p̄ncipia/hoc eſt in ꝓpoſitiones/ac terminos/ex qbus p̄mis fuere cõſtructi. Dicit᷑ ẽt reſolutio ad vniuerſalia a particularibus aſcẽſus:vt a ſingularib᷒ ad ſpẽs ſpãliſſimas:⁊ ab his ad ſuprema gñã/qđ reſolutionis genus Ariſto. vt que magis ſit diffinitionis inuẽtioni accõmodata diuiſioni p̄ponit. Dicit᷑ ⁊ reſolutio/cũ notũ aliqđ in p̄ncipia/⁊ cãs ex qbus/⁊ q̄ ſit/⁊ q̄ noſcat᷑ h꜠ reſoluimus/iuxta qđ reſolutionis ſignificatũ ſciẽtia demõſtrãdi reſolutoria appellatur. Qđ eni luna interiectu terre deficiat ex poſterioribus ad p̄ora aſcẽdẽtes agnoſcimus/ac poſtmodũ inuenta cã demõſtrationẽ cõponimus. Nã lunã qdẽ deficere/ſenſu cõprehẽdimus/huius deinde cãm intellectu inueniẽs/de eadẽ ſcientiã inſtituit hoc pacto. Luna qdẽ deficit qđ deficit aliqđ h꜠ qđ obijcit᷑. Hic ab effectib᷒ ad cãs ꝓgreſſus reſolutio appellat᷑/poſt quẽ ſeqt᷑ demõſtratio deſcendẽs a cauſis ad effectus hoc mõ. Lune aliqđ obijcit᷑/cuicũq꜠ obijcit᷑ deficit/luna igit᷑ deficit. Jtẽ terra mouet᷑/cũ aũt mouet᷑ ventus in penitiorib᷒ eius cauernis includit᷑/igit᷑ terra ventũ h꜠ introcluſum/hec qdem reſolutio dicitur. Poſtmodũ ſit demõſtratio hoc pacto. Vẽtus in terre cauernis includit᷑/vento aũt introcluſo/terra tremit/igitur eſt tremor terre. Aut igit᷑ hanc ob cãm demõſtrãdi ſciẽtia reſolutoria appellat᷑/aut quoniã medius terminus in demõſtratione vim obtinet oẽm. Hic aũt eſt rei diffinitio que ex reſolutione inuenit᷑:vt ipſe Ari. ſentit. atq꜠ ideo ars demõſtrandi reſolutio dicit᷑/vt que ſine reſolutione conſtare nõ poſſit. ¶ Poteſt aũt quis ⁊ illud affirmare/p̄ores qdem libros dici reſolutorios ob cãm p̄ius aſſignatam:quoniã nulla eſt in ipſis contemplatio perfectior ea p quã ſyllogiſmi in ꝓprias figuras reſoluunt᷑/ac p̄m᷒ liber poſterioꝝ q antecedit hũc ob cãm ſupius expoſitã: qm̃. ſ. demõſtrationis p̄ncipia p reſolutionẽ inueniuntur. Propoſitus aũt liber. ſ. ex duob᷒ poſteriorib᷒/ſcđs ideo reſolutorius inſcribit᷑:qm̃ in ipſo de medio demõſtrationis qđ ẽ ipſa diffinitio rei/tractat᷑. Hec aũt p aſcẽſu꜠ a cõtinẽtibus ad cõtẽta inueniunt᷑/q modus qđã reſolutiõis exiſtit:vt ipſe Ariſto. in ſequẽtib᷒ indicabit:atq꜠ hoc pacto ſingulis libris/ſue inſcriptionis cã erit aſſignata. Fortaſſis aũt ex hac eadẽ inſcriptione mõſtrat᷑ non placere Ariſto. modũ illũ inueſtigandi diffõnẽ p diuiſionẽ/que꜠ Platonici maxime ꝓbabãt. Jn alijs aũt cõmẽtarijs grecis/q ẽt ad Jo. grãmaticũ referunt᷑ auctorẽ/in eandẽ fere ſciam iſta ſcribunt᷑/q̃ cãm exponũt/cur p̄mus liber/atq꜠ ſecũdus poſteriores eque/ac duo p̄ores reſolutoꝝ inſcribunt᷑. Qm̃ medius terminus in demõſtratione eſt diffinitio ex accidẽti ẽt de diffinitiõe in hoc libro ꝯſiderat᷑. Nã ꝓprius de diffõne diſſerẽdi locus eſt in 7ᵒ eius voluminis libro/qđ poſt nãlia inſcribit᷑. Hic aũt nõ tanq̃ de diffõne:ſed de cã poti᷒/⁊ medio/doctrinã iſinuat. Cũ ṽo ⁊ demõſtratio reſolutio dicat᷑/pars aũt demonſtrationis eſt iſta tractatio/vt q̃ de medio eiuſdẽ edoceat/idcirco ⁊ ipſa reſolutoria vocat᷑. Primus aũt liber demõſtratiue ſcientie reſolutorius inſcribit᷑/nõ eadẽ rõne qua duo antecedentes. Jlli eni a potiori artis ſyllogiſtice parte/talem ſortiti ſunt iſcriptionẽ. Nã prior/atq꜠ p̄ſtãtior eſt ille tractatus in quo docet᷑ quõ ſinguli ſyllogiſmi in ꝓprias figuras reſoluunt᷑:ſi qdẽ ſyllogiſmũ in ꝓpoſitiones reſoluim᷒/has in terminos/⁊ mediũ aſſumimus/atq꜠ hinc ſyllogiſmi figura reperit᷑. Et ſi illa oĩa pp̄ dmõſtrationẽ q̃runt᷑:vt ipſe Ariſto. in p̄ncipio triũ figuraꝝ inquit/q᷑. vz. ꝯſideratio d̄ demõſtratione exiſtit. Finis aũt dignitate p̄cellit ea q̃ ad finẽ ſunt oib᷒ q̃ ante ipſa꜠ ſũt/dignior erit demõſtratio. At qm̃ ſpẽs q̃dã demõſtrationis eſt demõſtratiua ſcia/idcirco reſolutoria appellat᷑/nã eius p̄ncipia a nobis p reſolutionẽ inueniunt᷑/cũ ab his q̃ nobis p̄ora ſũt ad ea q̃ nãa anteceduũt. vz. ad cãs ipſas aſcẽdimus. Primũ eni p̄cipim᷒ ſenſu lunã deficere intellectus deinde cãm rimat᷑/⁊ inuenit/ita eni ratiocinat᷑. Qđ deficit ei aliqđ obijcit᷑ hec reſolutio ad cãs ex effectib᷒ ꝓgredit᷑. Deinde demonſtratio deſcẽdit a cauſis ad effect᷒/hoc mõ. Lune aliqđ obijcit᷑/cui aliqđ obijcit᷑ deficit/luna igit᷑ deficit. Rurſus ẽt terrã ꝯcuti videmus/vñ ita dicimus. Terra ꝯcutit᷑/cũ terra ꝯcutit᷑ ventus in eius cauernis includit᷑. Hec quidẽ reſolutio eſt:deinde ſeqt᷑ demõſtratio. Jn terre cauernis ventus includit᷑/vẽto incluſo fit terre tremor:in terra igit᷑ tremor fit. Vel igit᷑ ex hac cã iſcriptioni occaſio data eſt/vl' qm̃ in demõſtratione medi᷒ terminus ſũmã obtinet vi꜠. Hoc aũt eſt diffinitio rei. Jpſa ṽo diffinitio p reſolutionẽ inuenit᷑. Cũ eni hoiẽ ꝯſpicim᷒ i illa reſoluim᷒ ex qb᷒ ipm̃ nã cõſtituit. vz. aial rationale/mortale/intelligentie ac diſcipline capax:atq꜠ ita hec omnia aſſumentes hominis diffinitionẽ cõponimus. Dicit᷑ ẽt reſolutio a p̄ticularib᷒/ac ſingularib᷒ ad vniuerſalia/donec ad ipm̃ generaliſſimũ p̄tingam᷒/aſcenſus. Eſt ẽt reſolutio a re aliq̃ nota ad p̄n᷒ cauſaſq꜠/ex qbus res ipſa ꝯſtat/atq꜠ inoteſcit regreſſus/iuxta qđ reſolutiõis ſignificatũ ẽt demõſtratio dicit᷑ reſolutio. Eſt ẽt reſolutio ex effectib᷒/ac poſteriorib᷒ ad p̄ncipia cauſaſq꜠ ex qb᷒ effect᷒ ꝯſiſtũt/recurſus. Sũptũ eſt reſolutionis vocabulũ p trãſlationẽ ab hijs q poſt peregrinationẽ in patriã reuertunt᷑:nã ad ꝓprios lares ab externis regiõib᷒ redit᷒ reſolutio vocat᷑. Di ẽt reſolõ a cõpoſitis ad ſimplicia ex quibus componitur trãſitus. Eſt aũt ⁊ ſyllogiſmoꝝ in figuras reſolutio:ſi quide꜠ eoſdẽ in

Diffinitio per reſolutionem inuenitur.

propoſitiones/⁊ terminos reſoluimus.¶ Hec quoq; ex cõmẽtarijs Joãnis grãmatici in ſcõm librũ reſolutiuoꝝ poſterioꝝ/vel potius ex eoꝛũdẽ cõpendio/ſumpta ſunt/ ſed ⁊ idẽ Joãnes grãmaticus in magnis cõmentarijs dictoꝝ libroꝝ Ariſtotelis nõ minus ꝙ̃ ceteri greci expoſitores/de quattuoꝛ doctrinis/quales nã ſũt:⁊ cur tot numero exiſtãt/tã docte/ꝙ̃ copioſe etiã cõſcripſit/cum inquit.

Jo. grãmatici de q̃tuoꝛ methodis.

Quattuoꝛ ſunt genere methodi quib⁹ oĩs doctrina/ac diſciplina artificioſa perficit. Diffinitiua ſcʒ ac demõſtratiua/diuiſiua/ac reſolutiua. Haud iure ſuperuacuũ videret/cũ de demonſtratione/ac diffinitione ſermo habeat/ de quattuoꝛ pariter doctrinarũ modis explanare/⁊ quid ſint:⁊ ꝓpter qd ſint:⁊ qð nã ſinguloꝝ ſit opus:ac quo pacto adinuicẽ ſe habeãt. Sunt eñi vie quedã/ac rões intellectuales/cũ quibus humana mens ꝓprias inquiſitiones apprehẽdit. Ad hunc eñi inuente ſunt finẽ/vt earũ adminiculo ea que ſunt occulta/atq; recõdita/itellectus inueniat.

Diffinitiue opus. Demonſtratiue opus. Diuiſiue op⁹

Eſt aũt diffinitiue quidẽ opus/propriaʒ rei ꝓpoſite ſubam oſtendere. Demõſtratiue vo per ſe accidẽtia per medias cauſas/ꝓprijs ineſſe ſubiectis demõſtrare. Diuiſiue aũt genera ſpecierũ/ſiue ſubalternarũ/ſiue ſpecialiſſimarũ aſſumere/atq; eadẽ ſpecificis differẽtijs diuidẽ/ nihil p̃tereũdo itermediũ.

Reſolutiue opus.

Reſolutiue vo ex indiuiduis/ ac ſingularib⁹/aſcẽdere ad ſpecialiſſima/atq; a ſpecialiſſimis ad ſubalterna/ſimpliciterq; a poſtremis ad p̃ora/ ⁊ p̃dicata. Cũ eñi plurima ſint reſolutionis/ac diuiſionis ſignificata/he ſole que dicte ſũt ꝓpriã habẽt appellationem/vt que ad diffinitionẽ/ac demõſtrationẽ cõducant/ quas etiã ambas Ariſtoteles ipſe in hoc libro propoſito ad diffinitionũ accipit inuentionẽ. Utraſq; qdẽ ad idem cõferre aſſerens:reſolutiuaʒ vo diuiſioni preponẽs. Hec quidẽ ſũt quattuoꝛ doctrinarũ ſua ſingulis opa deputata.

Cõparat doctrinas q̃tuoꝛ adinuicem.

¶ Reliquũ eſſet quo pacto ſeinuicẽ habeãt exponẽ. Eſt eñi dubitatiõe dignũ/nunqd p̃ncipales exiſtãt/⁊ an diffinitiã/ac demõſtratiuã relique due/veluti cauſe cõſtituãt: ſi quidẽ per eas diffões inueniri videmus/vel nõ ita ſe res hʒ:ſed he potius tanq̃ miniſtre illis ſubijciunt/eiſdẽ quodãmodo ſubſeruiẽtes/ac rõni ſcie comite/illã que rebus aduenit/ab illis ſpecificationẽ ꝑparãtes. Si eñi tãq̃ illarũ cauſe hasce p̃cederẽt/ipſe per ſeipſas ꝑfectionẽ:⁊ nõ relationẽ ad illas haberẽt. At nũc īmeri licet ipſas ad illas reſpicere/ac nõ aliter ꝙ̃ arte ſecandi/⁊ qua metalla effodiunt/fabris lignarijs/atq; aurificibus/habileʒ illis mãʒ/perficere/ſi quidẽ genera ſunt diffinitionũ materie/ que cũ ſint indeterminata/aſſumẽs diuiſio differẽtijs diſtinguit/atq; idonea ad diffinitionũ formationẽ operat. Demũ ita elaborata gña ſuſcipiẽs/⁊ cõuenientẽ eis ordinẽ/ac cõpoſitionẽ adiungens/diffinitiones īſtituit/eodeʒ modo reſolutiua ab īdiuiduis ad ſpecialiſſima aſcendit/ atq; ab his ad ſuperioꝛa genera/ac ſemꝑ ſubiectas cõia perquirit/que demum inuẽta diffinitiue ſuppeditat/que deīde ipſa diffinitiua ſuſcipiẽs/ac ꝯueniẽti ordine iũgẽs/ ex his quidẽ que ſunt cõia/ſingularib⁹ ſpecierũ/conficit diffões/ac rurſus ex his que ſunt cõia ſpẽbus/generum cõſtruit diffões. Quare ſi quis diuiſiue/ac reſolutiue cũ auferat vſum quẽ diffinitionibus preſtãt/atq; ab illaruʒ reſpectu ſeiungat/imperfecte/⁊ nihil/aut paruʒ aliqd vtilitatis afferre videbit. Hec igit ita ſe hñt. At diffinitiua ipſa eſt ꝑ ſeipſaʒ ꝑfecta/⁊ reꝝ explicat ſubſtãtias:ipſaſq; demõſtratiuã ꝯſtituit cũ illi mediuʒ ſubminiſtret/⁊ cãm ſine qua demſ̃ationẽ fieri eſt impoſſe/oẽm ſi qdẽ vim ab illa demſ̃atio nãciſcit. Poſt hãc vo eſt demõſtratiua ſita tuẽda. Relique haꝝ miniſtre/ac famule exiſtũt/ſʒ p̃ncipaliter qdẽ diffinitiue:ꝑ hãc aũt mediã/etiaʒ demſ̃atiue. Nõ abſq; rõne autẽ diffinitiua demſ̃atiue ꝓponit/illa ſi qdẽ rerũ ſubas explicat/hec reb⁹ ipſis aſſequẽtia demõſtrat. Sicuti aũt ſe hʒ ſuba ad illa que ipſaʒ conſequunt/ ita diffinitiua ad demõſtratiuã.

Cur nõ q̃tuoꝛ doctrinarum cõmunes vie.

¶ Neq; vo ſuperuacaneũ videt de numero earũ aliqd dicere. Cur nã cões doctrinaꝝ/ac diſciplinaꝝ vie/ac rões ſint tñmodo q̃tuoꝛ/ neq; maioꝛi numero/neq; minoꝛi comprehendant. Uel igit ſubſtãtiaꝝ certam querimus hic ſciam/aut eoꝝ que eaſdẽ ſubſtãtias cõſequunt. Ad ſubſtãtiaꝝ cognitionem vtimur diffinitiua. Ex his aũt que qð qd eſt manifeſtant in cõſequẽtiũ veniẽtes notionẽ/ad eoꝝ ꝓbationẽ vtimur demõſtratiua. Quia vo diffinitiue neccia eſt mã/eandem diuiſio/ac reſolutio ſuppeditãt. Naʒ cũ diffinitiones ſint/ vel ſpecialiſſimarũ/vel ſubalternaꝝ/aut a ſuperioꝛibus/ aut ab inferioꝛibus/iſtas ingrimus/⁊ cũ a p̃oꝛib⁹ rimari placuerit/vtimur diuiſione:ſic cũ a poſterioꝛib⁹/reſolutione/adeo ꝙ p̃ncipales quideʒ ſcie ſunt/diffinitiua/ac demõſtratiua:ad has aũt dirigunt/diuiſiua/⁊ reſolutiua.

Joannes damaſcenus.

¶ Joãnes quoq; damaſcen⁹ in libꝛo in quo de arte/que logica dicit/tractãs de eiſdeʒ q̃tuoꝛ doctrinis:ita ſcribit. Sciendũ eſt ꝙ quattuoꝛ ſunt dialectice .i. logice methodi: diuiſiua que genus in ſpecies per differẽtias ſecat:diffinitiua que ex genere/⁊ differẽtijs quib⁹ vſa eſt diuiſiua/ꝓpoſite rei diffinitionẽ cõſtituit. Reſolutiua que id qð magis cõpoſitũ exiſtit in ſimpliciora reſoluit:hoc eſt corpus in humores/hos in q̃tuoꝛ elñta:hec aũt in mãʒ/⁊ formã. Demſ̃atiua aũt eſt que ꝑ mediũ aliqð rẽ ꝓpoſitã demõſtrat. veluti ꝓpoſitũ eſt mihi demſ̃are ꝙ aĩa eſt imoꝛtal/ ꝑ h̃ mediũ. Qð ſemꝑ moueᵱ eſt imoꝛtale:aĩa ſꝑ moueᵱ: igit aĩa eſt imoꝛtalis. Jllud quoq; noſſe opʒ ſyllogiſmos ad dẽmſ̃ationẽ ꝑtinere.

Reſolutio triplex.

¶ Neq; nos lateat reſolutiuã eẽ triplicẽ. Eſt eñi reſolutio nãlis/cuius paulo ſupra exẽplũ attulimus. Eſt ⁊ reſolutio logica/quãdo ꝓpoſitũ ſyllogiſmum in ꝓpriã figurã reſoluimus. Eſt etiã mathematica reſolutio/quãdo accipimus id qð querit tanq̃ cõceſſuʒ/ atq; ab eodẽ progredimur/donec ad aliqd oĩum opiõne cõceſſum perueniamus/ex quo poſtmodũ propoſitũ adſtruit/veluti ſi in q̃õnẽ ducat/nunquid aĩa ſit imoꝛtalis/ hoc ipm qð querit accipio tãq̃ ꝯceſſuʒ/atq; ita rõcinoꝛ. Quĩ qdẽ aĩa eſt imoꝛtalis/ſunt ꝓ malis/⁊ bonis actionib⁹ p̃mia repẽſa:ſi ſunt ꝓ bonis/⁊ malis actionib⁹ p̃mia repẽſa/eſt qð iudicat/⁊ iudicat:ſi eſt qð iudicat/⁊ iudicat/eſt qð ꝓuidet. Ex ꝓuidẽtia tandẽ in ꝓuidentiã deuenimus/ quã omnes cõcedũt/moꝛ per cõpoſitionẽ dico. Quãdo quidẽ eſt prouidẽtia/atq; iudiciũ/premia reprehẽdunt: ſi premia reprehendunt/eſt aliqð qð iudicat:ſi eſt aliqð qð iudicat/anima eſt imoꝛtalis.

Alexãder in p̃oꝛib⁹ reſo.

¶ Alexãder etiã in commentarijs p̃oꝛũ reſolutiuoꝝ Ariſtotelis aſſignans ⁊ ipe cauſaʒ eoꝛũdẽ libꝛoꝛũ inſcriptionis/multiplex reſolutionis ſignificatuʒ his verbis oſtendit. Jdeo aũt reſolutoꝛij dicunt/quoniã cõpoſiti cuiuſq; ad ea ex quibus cõpoſitio facta eſt reditus/reſolutio vocat. Nã ecõtra ſe habet reſolutio/ꝙ̃ compoſitio. Si quidẽ cõpoſitio a principijs via eſt ad ea que ex principijs oꝛiunt:reſolutio aũt reditus a fine ad p̃ncipia/nam ⁊ geometre reſoluere dicunt/ quoniã a concluſione principiũ facientes/oꝛdine quodaʒ per ea que ad cõcluſionis demonſtrationẽ aſſumunt/ad principia propoſite queſtionis aſcendunt. Sed ⁊ qui cõpoſita corpoꝛa in ſimplicia reducit/reſoluere dicitur:⁊ qui ſimplicium vnumqðq; in ea ex quibus coꝝ eſſentia eſt conſtituta ſcilʒ in materiã/⁊ formam. Sed ⁊ qui oꝛationem in partes diuidit/⁊ eaſdem partes in ſyllabas/⁊ has in elemẽta:hic quoq; reſoluere dicitur. Pꝛopꝛie aũt reſolutio appellatur/cum ſyllogiſmi compoſiti in ſimplices reſoluuntur/ſed ⁊ ſimplices in propoſitiones ex quibus conſtant:ſed ⁊ ſyllogiſmoꝛũ imꝑfectoꝛũ ad ꝑfectos

reductio/reſolutio quedā exiſtit/iuxta qđ maxime reſolu
tionis ſignificatū hi libri reſolutorij inſcribunť. Nam in
fine pmi libri quādā viā/ac rōnē Ariſto. tradit/ꝑ quā hoc
cōmode facere valeamus/nec minus quo pacto ſimpli/
ces ſyllogiſmos in ꝓpoſitiones ex qb⁹ ꝯſtāt reſoluamus
idē Ariſto. docet. Eūdē quoqꝫ auctorē inuenimus aliqñ
dicere: quō ſyllogiſmi cōpoſiti ex ſimplicib⁹ fiant/ac quo
pacto ad eoſdem reducanť. In qb⁹ igiť libris de ſyllogiſ
moꝝ reſolutione ptractat hos reſolutorios ṗores: in qb⁹
aūt de demōſtrationib⁹/hos qdē reſolutorios ⁊ ipſos: ſed
poſteriores iſcripſit. ¶ Alcinous ꝗqꝫ phs Platonicus i
libello: in quo placita Platonis exponit/de quatuor do/
ctrinis/ex eiuſdē Platonis ſnīa/facit mētionē. Cui⁹ dicta
nō grauabor apponere: vt vnuſqſqꝫ facile intelligat/vtri/
uſqꝫ ſecte: ⁊ Platōice/⁊ Ariſtotelice familiares phōs/nō
lōge diuerſa/de quatuor doctrinis/⁊ multiplici reſolutio/
nis ſignificato: ſed eadē ꝓpe modū literis tradidiſſe. Sūt
aūt hec Alcinoi in eodē libro verba. Maxime ꝟo ꝓpriū
atqꝫ intimū dialectices eſſe arbitratur/vniuſcuiuſqꝫ rei
ſubam inſpicere/deinde accidētia. Cōtēplať aūt qd vna/
queqꝫ res ſit/vel ex ſupioribus/ꝑ diuiſionē/ac diffōnem/
aut ex inferioribus ꝑ reſolutionē. Accidētia aūt que ſub/
ſtātijs inſunt vel ex cōtētis/per inductionē/vel cōtinen/
tibus/ꝑ ſyllogiſmū: adeo vt rōnabilr he ſint dialectices
partes/vna diuiſiua/altera diffinitiua/altera reſolutiua/
ac ṗterea iductiua/ac ſyllogiſtica/ſiue collectiua. ¶ Diui/
ſio igiť/alia eſt partitio gn̄is in ſpēs/alia eſt totius in par/
tes: veluti cū animā diuidimus in rōnalē/atqꝫ paſſibilē/
ac rurſus paſſibilē in iraſcibilē ac cōcupiſcibilē. Alia eſt
partitio vocis in plura ſignificata: vt qñ vnū/⁊ idem no/
mē plura ſignificat/alia eſt accidentiū in ſubiecta: vt cum
dicimus. Bonorū alia animā/alia corp⁹ exornāt/alia ſūt
que externa appellanť. Eſt ⁊ ſubiectoꝝ in accidētia diui/
ſio: vt cū dicim⁹. Dominū/alij boni/alij mali alij medij.
Oportet igiť in pmis vti partitione gn̄is in ſpēs: vt vniuſ
cuiuſqꝫ rei eſſentiā cognoſcam⁹: hoc aūt ſine diffōne fieri
nō pōt. Diffinitio aūt ex diuiſione ortum hꝫ hoc modo/
rei que diffinienda ſit genus diſcere opꝫ/veluti qꝛ genus
hoīs eſt aīal: deinde ipſum genus per ꝓximas ſecare dif/
ferētias vſqꝫ ad ſpēs deſcendendo/veluti ꝑ rōnale/⁊ irra
tionale: ⁊ mortale/⁊ imortale: ita ꝙ ſi ꝓxime differentie
cū genere cōiunganť ex ipſis/hoīs diffinitio conſtituitur.
¶ Reſolutionis aūt ſpēs tres ſūt: vna eſt aſcēſus a ſenſi/
bilibus ad itelligibilia pma: alia eſt a demōſtratis/⁊ ſub/
demōſtratis ad indemōſtrabiles: ⁊ imediatas ꝓpoſitio/
nes regreſſus: alia eſt a ſuppoſitione aſcēdēs ad pncipia
q̄ ſuppōne nō egent. Et p⁹ hꝫ talem nām/veluti ſi a bono
corporis trāſeamus ad aīe bonū: ab hoc aūt ad bonū qđ
in legibus eſt: deinde ad infinitū pelagus bonitatis: vt ꝭ
mō indagātes ipm ꝑ ſe bonū repiam⁹. ¶ Scđa reſolu/
tionis ſpēs talis exiſtit. Supponere opꝫ id qđ queriť/ac
cōtēplari qnā ſint illa ṗora/atqꝫ a poſterioribus ad ṗora
aſcēdēdo/demſtrare/donec ꝑuētū ſit ad p͂m/atqꝫ cōfeſſū: a
quo rurſus icipiēdo ad rē q̄ſitā ꝑ cōpoſitiōis modū dſcē
damus: veluti ſi queram⁹. Nūqd aīa ſit imortalis: ꝭ ipm
ſupponēs quero an ſemꝑ mobilis: deinde hoc demōſtra
to/iterū q̄ro an id qđ ſemꝑ mobile/ſit ꝑ ſe mobile: quo
demōſtrato/rurſus quero/an ꝑ ſe mobile pncipiū motus
exiſtat: deinde ſi pncipiū an ingenitū/qđ veluti ꝓ ꝯfeſſo
habeť cū qđ ingenitū eſt ēt incorruptibile ſit. Sūpto igiť
ab ꝭ/qđ ex ſe pꝫ/initio/talis demōſtratio cōponiť. Prin/
cipium ingenitū eſt/⁊ incorruptibile/pncipiū motus eſt
id qđ ꝑ ſe mouetur/aīa aūt eſt per ſe mobilis/igiť ingeni/
ta/incorruptibilis/atqꝫ imortalis eſt aīa. Que aūt ꝑ ſup/
poſitionē reſolutio fit/talis eſt. Qui aliqd inquirit/id eſſe

ſupponit/deinde quid ſequať ad ipſum ſuppoſitū inſpi/
cit/ac poſtmodum ſi ſit de ſuppoſitione ratio afferenda/
aliā faciens ſuppōnem inquirit/an id qđ ṗus ſupponeba
tur ad aliā ſeqť ſuppōnem/ea nunꝗ̄ inquiſitione ceſſan/
te/donec ad aliqđ pncipiū ꝑueniamus/qđ ſuppōne non
egeat. De inductione aūt/⁊ ſyllogiſmis/quibus/⁊ quēad/
modum/⁊ alijs dialectices partibus/vſus eſt Plato plu/
ra ſubiungit Alcinous que prolixitatis euitande gratia
ṗtermitto. ¶ Nec min⁹ Proclus philoſophus eximius
qui ṗcipue Platonis dogmata excoluit/in primi libri ele
mentorum Euclidis expoſitionis prefactione/ita de qua/
tuor dialectices facultatibus ſcribit. Sic dialectica philo
ſophie puriſſima pars ſuper diſciplinas proxime exten/
ditur/omnēqꝫ illarum continet inuolutionem/atqꝫ earū/
dem doctrinis varias ex ipſa tribuit facultates que perfe
ctiue ſunt/iudicatiue/atqꝫ intellectuales: reſolutiuam di/
co/diuiſiuam/diffinitiuam/ac demonſtratiuam/quibus
adiuncte/atqꝫ perfecte he diſcipline/que a grecis mathe/
matice vocantur/nōnulla quidem per reſolutionem inue
niuntur: nōnulla per compoſitionem/⁊ alia quidem per
diffinitionem/alia per modum diuiſionis ponuntur: nōnul
la autem queſita per demonſtrationes abſoluunt/haſce
facultates ſuis adoptātes ſubiectis/ſinguliſqꝫ ad medio/
rum vtentes contemplationem. Quo fit vt in eiſdem di/
ſciplinis/reſolutiones/diffinitiones/diuiſiones/atqꝫ de/
monſtrationes/ſint proprie/ac ſm̄ modum diſciplinarū
cognitioni congruentem reuoluantur. Recte igitur diale
ctica ſpecies diſciplinarum appellatur. Hec ſunt que gre
ci auctores/nō minus platonice/ꝗ̄ Ariſtotelice ſecte fami
liares/de quatuor doctrinarum modis/⁊ varijs reſolutio
num ſignificatis/concordi fere ſententia ſcripſere. Illud
autem in eorum ſcriptis diligens lector animaduertet/
omnes eos/quos cōmemorauimus auctores reſolutiuā
doctrinam/demonſtratiue/ac reliquis duabus/tanqꝫ ab
illis diuerſam oppoſuiſſe. ¶ Latini aūt expoſitores Ga
leni in hoc omnes conueniunt/ꝙ doctrina reſolutiua/de
qua Galenus loquiť in prohemio artis parue/ſit doctri/
na demonſtratiua. Sed vtrum hec vtatur eo demōſtra/
tionis genere/que demōſtratio ꝓpter quid/an altero que
demōſtratio quia/a Neotericis nominať: vt circa initia
operis diximus/adhuc ſub iudice lis eſt. Et ſi ꝟo nōnul/
la que ſupra ex veterū philoſophoꝝ ſententijs ſunt a no/
bis expoſita/de eo reſolutionis mō/quo a compoſitis ad
ſimpliciora aut a poſterioribus ad priora/ſiue ab effecti/
bus ad cauſas accedimus/probare videanť illorū opio/
nem/qui aiunt doctrinam reſolutiuā eſſe demonſtratio/
nem/que a recentioribus philoſophis demōſtratio quia/
nuncupať. Si quis tamē eorūdem veterum philoſopho
rū/nō mō ſcripta: ſed etiā intimos ſenſus diligenter/ſub/
tiliterqꝫ ſcrutať/inueniet id oēs fere inuere/nō eſſe veraꝫ
demōſtrationē/niſi cū a prioribus que ꝑ reſolutionē inuē
ta ſūt. Ad poſteriora cōponēdo/procedim⁹/adeo vt vera
cōprobeť Gemini ſnīa/reſolutionē nihil aliud eē/niſi de/
mōſtrationis inuētionē cui ēt ſnīe adſtipulantur verba
Themiſtij in paraphraſi pmi libri poſteriorū reſoluto/
riorū Ariſto. ita ſcribētis. Demōſtratio ꝟo ſemꝑ priora
que ſm̄ nām ſunt priora deſiderat: ꝙ ſi ex prioribus ſm̄
nos demōſtratio aliqua nectiť: vt demōſtratio appellari
poſſit/nō tñ ſimplr: ſꝫ ſm̄ nos demonſtratio diciť. ¶ Idē
pariter Simplicius adſtruit/in expoſitione primi libri
Ariſtotelis de phyſica auſcultatione. Ubi querit qualis
ſit cognitio que habeť de rebus nālibus/ab his qui harū
principia/⁊ cauſas ex compoſitis/⁊ iam confuſis inuene/
runt. Manifeſtum enim eſſe inquit/ꝙ ꝯiecturalis eſt hꝫ
cognitio principiorum/⁊ non demonſtratiua. Unde ꝯclu

Alcinous.

Diuiſionum modi.

Reſolutiōis ſpēs tres.

Proclus.

Geminus.

Themiſtius in poſte.

Simplicius.

Plato. dit Simplicius Platonẽ recte phyſiologiã:ideſt rerum nãliũ ſciam eſſe quãdã icotologiã:ideſt cõiecturalẽ locu/ tionẽ/putaſſe: cui etiã opioni inquit Ariſtotelẽ cõſentire/ qui illã que eſt ꝓprie demõſtratio/vult fieri ex imediatis:ↄ pncipijs per ſe creditis:ↄ ex his que proprie ſunt cauſe/ↄ natura priores. Neqꝫ illud reſolutionis genus quo mathe matici frequẽtiſſime vtunt᷑:ad aliud tendit/niſi ad prin/ cipiorũ ex quibus demõſtratio cõponit᷑ inuẽtionẽ. Quare ijdẽ mathematici reſolutionẽ/ac cõpoſitionẽ hoc modo diffiniunt. Reſolutio eſt aſſumptio queſiti tanq̃ cõfeſſi p ↄſequẽtia ꝓgrediẽs ad verũ aliqđ:atqꝫ cõfeſſum. Cõ/ poſitio eſt aſſumptio cõfeſſi per cõſequẽtia ꝓcedens ad queſiti cõprehẽſionẽ. Sũt aũt mathematicorũ libri:ↄ pci Euclidis. 13. pue tertiuſdecimus liber elemẽtorũ Euclidis ex editione Theonis ↄ reſolutionũ ↄ compoſitionum pleni. Idcirco Haly. Haly in expoſitiõe artis parue Galeni:q̃uis nõ explicet qualis ſit doctrina reſolutiua qua vtuntur mathematici: aĩt tñ hãc ipſaꝫ doctrinã eẽ mathematicis notã. ¶ Quo Aduerſus Pluſq̃cõmentatoꝛ. quidẽ Haly teſtimonio fruſtra Pluſq̃cõmẽtator ſuã de doctrina reſolutiua opiõnẽ tentauit aſſeuerare. Si enim vt teſtat᷑ Haly/mathematici vtunt᷑ reſolutione/ſiue do/ ctrina reſolutiua:nõ aũt eſt apd eos viſitata demõſtratio q̃a/ ſed potius ꝓpter qđ/hinc ſe colligere arbitrat᷑ idẽ Pluſ/ q̃cõmẽtator doctrinã reſolutiuã eſſe demõſtrationẽ ꝓpter qđ. Nos autẽ ex his que ſupra expoſuim⁹/ſatis conſtare arbitramur mathematicos/ↄ diuiſionib⁹/ↄ diffinitionib⁹ ↄ demõſtrationib⁹/ↄ reſolutionib⁹ vti/nihilqꝫ aliđ apud ipſos eẽ reſolutionẽ niſi demõſtrationis ꝓpter qđ inuẽ/ tionẽ/nõ ipſaꝫ demõſtrationẽ ꝓpter qđ. Unũ aũt mathe matice reſolutionis exemplũ nõ grauarer apponere/niſi ſcribẽdi fugerẽ prolixitatẽ/in re preſertim quã vnuſq̃ſqꝫ qui mathematicorũ diſciplinas vel mediocriter deguſta rit/poſſit ex eorũdem mathematicorũ libris prediſcere. Aduerſus Cõciliatorẽ. ¶ Unde nõ poſſum nõ parũ admirari Cõciliatorẽ/qui habitus eſt etate ſua/vt nr̃a quoqꝫ habet᷑/in mathemati/ cis ſciẽtijs/vſqꝫ ad necromãtie ſuſpitionẽ/excellẽtiſſim⁹ auſuꝫ ↄtra Haly ſniaꝫ/diã 8ᵃ ꝓnũtiare/mathematicos nõ noſſe doctrinã reſolutiuã:vel ſi eã ſciunt:nõ tñ vti ea. Quare ait Haly ſuos ſectatores in ignorantie barathruꝫ detruſiſſe. ¶ At q Proclus ↄ Euclidis expoſitor:ↄ oĩuꝫ Proclus Mathematicus. grecorũ iudicio mathematicus excellẽtiſſim⁹/teſtat᷑ ma/ thematicos:nõ min⁹ reſolutiua/q̃ reliqs alijs tribus dia lectices facultatib⁹ vti. Queadmodũ eiuſdẽ Autoris v̓ba que ſupra de quattuor doctrinis recitauimus apertiſſime oſtẽdũt/ac queadmodũ etiã ſine aliquo Procli teſtimo/ nio/mathematicorũ libri pleni reſolutionũ/ac cõpõnum/ vt diximus/manifeſtant. Quocirca Haly vere potuit aſ/ firmare/mathematicos/ↄ noſſe/ↄ vti doctrina reſolutiua: ſi modo eã potius eſſe demõſtrationis inuentiuã/q̃ demon ſtratiuã/ vt nos ex veterũ phorũ auctte ꝓbauimus/itelle/ xerit. Alioqn Cõciliatorẽ nõ temere ↄ ipſuꝫ inuehi/in ꝓ/ ceſſu huius nr̃e diſputationis ↄcedemus:qui tñ Cõcilia/ tor ↄ ipſe viſus eſt ignoraſſe:ↄ qđ ſit reſolutio mathema/ tica/ↄ cur priores/ac poſteriores libri Ariſtotelis/reſoluto rij noĩari talẽ ſortiti ſint appellationẽ/que oĩa nos in pce dentib⁹/ex ſnia veteruꝫ phorũ abunde docuim⁹. Sed vt tandẽ ad pncipale nr̃i inſtituti ꝓpoſitũ reuertamur/ad oſtendendũ ſcꝫ que fuerit Galeni de trib⁹ doctrinis ordi/ natio:ↄ de illa pſertim quaꝫ dicit in ꝓhemio artis parue/ ex notione finis inchoare/ↄ fieri ſm reſolutionẽ/ſentẽtia. ¶ Illud neceſſariũ habemus adijcere/q̄ pter ſupra tactos reſolõnũ modos:eſt qđã alius qui/vt teſtat᷑ Ariſ. libro 3° moraliũ/eſt reſolutioni mathematice ſiſis quẽ Galenus pcipue Methodũ reſolutionis noĩat:qđaꝫ ex neotericis ſyllm practicũ vocãt. Fit aũt hoc modo. Proponit᷑ finis

quẽ aſſequi intẽdimus:deinde inquirunt᷑ illa per que eun/ dem finẽꝫ poſſumus attingere:nunq̃ ceſſante inq̃ſitione donec ad aliqđ vltimũ puenerim⁹/qđ ſit actionis princi pium. ¶ De tali reſolõne ſimili/illi quã diximus mathe maticã appellari/Ariſtoteles libro allegato loqt᷑ in hũc modũ. Nec ſane de finib⁹ cõſultamus:ſed de his q̃ ſunt ad finẽ. Medicus enĩ nõ cõſultat an ſanũ faciat/nec ora/ tor an perſuadeat:neqꝫ gubernator reipu. an bñ iſtituat ciuitatẽ/neqꝫ aliorũ quiſquã de fine deliberat:ſed poſito fine/queadmodũ ad illud perueniat᷑ ↄſiderat:ↄ ſi per mul/ ta fieri poſſe cõſtat/per qđ illorũ faciliſſime ↄ optime fiat/ pergrunt:ſi v̓o per vnũ/queadmodũ p vnũ fiat/ↄ id rur ſus per qđ/donec perueniãt ad primã cãm/qđ in inuentione vltimũ eſt. Qui enĩ cõſultat/videt᷑ querere/ac reſoluere pdicto modo/q̃ſi diagrãma. ¶ Eiuſdẽ reſolõnis q̃ a fine ꝓpoſito ſummit initiũ/habet exemplũ etiã apud Ariſto 7° metaphy. telẽ libro ſeptimo prime phie/quã metaphyſica:ideſt poſt nãlia noĩant:vbi ſcribunt᷑ hec v̓ba. Fit aũt ſanũ ita cogi/ tante ſcꝫ medico. Qm̃ ſanitas eſt tale qđ:neceſſe eſt ſi ſa/ nũ futurũ ſit/vt hoc adſit ſcꝫ equalitas:ↄ ſi hoc/caliditas/ ↄ ita ſemp ratiocinat᷑ donec reduxerit ad hoc qđ ipſe ef/ ficere põt. ¶ Hoc in loco Ariſto. vult oſtẽdere quõ fiat ſanitas:nõ quõ facta ſit/vt male exponit Auerrois cõmẽ tator/qui dedit Conciliatori errandi occaſionẽ/vt paulo infra oſtendemus:oſtẽdit inquã Ariſtoteles quõ ſanitas a medico reſtituat᷑/ſi quẽ contingat egrotare/ita ſcꝫ eodẽ medico ratiocinante. Si ſanitas eſt equalitas calidorũ/ↄ frigidorũ/opꝫ factã in his inequalitatẽ ad equalitatẽ pue nire:ita q̄ alterũ nõ ſuperexcedat alteruꝫ:ſed modice ſe habeat. Si v̓o debeat eſſe equalitas/opꝫ vt adſit calidi/ tas. Supponat᷑ enĩ frigiditatẽ ſuperabundare. At ſi cali ditatẽ adeſſe cõuenit/opus eſt frictione. ¶ Incipit ergo medicus a frictione/quã facere põt/que qđem frictio vl/ tima eſt ſm intentionẽ ad ſanitatẽ/ↄ equalitateꝫ/ↄ calidi/ tem collata. Primum enĩ medicus mente cõcipit ſanita/ tem:deinde equalitatẽ:deinde caliditatẽ:vltimo loco fri/ ctionẽ:que tamẽ in opere primas partes habet. Primuꝫ enĩ frictio caliditatẽ/caliditas equalitatẽ/equalitas ſani/ tatem:ↄ hoc eſt illud qđ dicit᷑:q̄ pncipiũ operationis/eſt finis cognitionis:ↄ pncipiuꝫ cognitionis eſt finis opatio/ nis:que poſtrema verba cõmuniter dicta vſurpat etiam Auerrois. Cõmentator in huius loci expoſitione cõmẽto 23°. Sed preter hec v̓ba reliqua expoſitio falſa eſt:ↄ ſenſum Ari/ ſtotelis oĩno deprauat. Neqꝫ enĩ proponit ſanitatẽ quaꝫ medicus facere intendat:ſed iam factam ſupponit:neqꝫ equalitatẽ noĩat quã adeſſe oporteat/ſi ſanitas futura ſit ſed fluxum nature qui ſi fuit/oportuit affuiſſe caliditatẽ: ↄ ſi caliditas affuit/oportuit bibiſſe pharmacuꝫ:ſeu laxa/ tiuũ:vt vtar vocabulo/quo Auerrois/cum tamẽ Ariſto/ teles in ſuo exẽplo/non de fluxu:ſed de equalitate quali/ tatũ/non de pharmaco:ſed de frictione loquatur:que fa/ ciens caliditatem:facit etiam equalitatem:ↄ cõſequẽter ſanitatem. Laxatiuũ autẽ tam frigiditatẽ/q̃ etiam cali/ ditatem poſſe facere:ſi nõ per ſe/ſaltem ex accidenti/ne/ mo medicus neſcit/ex frictione de qua loquitur Ariſtote teles fieri caliditateꝫ tam a vulgo/q̃ etiã a medicis ſcit᷑. ¶ Non eſt aũt admirandum ſi Auerrois expoſitio cor/ rupta eſt/cum etiam tranſlatio/quaꝫ ipſe exponit ſit de/ prauata/qđ vnuſquiſqꝫ poterit animaduertere qui trãſ/ lationem arabicam grece contulerit:que lꝫ ↄ ipſa barba/ ra ſit:multo tñ fidelior eſt altera/quã Auerrois ſequutus ↄ ipſe grauiter errauit/ↄ philoſophos noſtre etatis(de il/ lis loquor qui nõ ei minorẽ/q̃ Ariſtoteli adhibent fidẽ) tetra inſcitie caligine obtenebrauit. mille enim ſunt huiꝰ loca:ne dicaꝫ decem milia apud Ariſtotelẽ male e grecis

in arabicã linguã tranſlata: ⁊ cõſequenter perperã a Cõmẽtatore declarata. Sed de hoc ipſo loco libri ſeptimi de pma phie nõ ſatis recte a Cõmẽtatore expoſito, ẽt inferius loquemur: vbi de Cõciliatore ſuã ex Auer. expoſitione opionem: de doctrina reſolutiua, cõfirmãte, verba faciem⁹. Iã ad id vñ digreſſi fuimus reuertamur. ¶ De tali ẽt reſolutione q̃ a fine cõcepto ſumit initiũ facit mentionẽ Simplicius: in expoſitione libri ſcdi Ariſtotelis de nãli auſcultatiõe: vbi Ariſt. conaſ oñdere quo pacto eodẽ fere modo in mathematicis: ⁊ in his q̃ a nã fiũt inueniaſ neceſſitas. Uerba aũt Simplicij locũ illũ exponentis hec ſunt. Habere aũt ꝯſecutio ſiſitudinẽ: ſi quis finem tanq̃ nã pmũ cõſiderauerit: qñ ⁊ pp hũc, ⁊ mã eſt. Hoc aũt ⁊ ipſe Ariſtoteles cõfirmat ex artib⁹. Quiſpiã eñi ſtatim ab initio cõcipiẽs vſum domus, atq̃ vtilitatẽ: ⁊ pro figurã aĩo fingens: ſic apponit mãm: eſt eñi finis notio pncipiũ ſpeculationis ſed nõ actionis. Duplex eniʒ pncipiũ: alterũ ſpeculatiõis: alterũ actionis: ⁊ notio qdeʒ finis eſt ſpeculationis pncipiũ. Quia egem⁹ defenſione: iõ ⁊ tectũ facere opʒ: igiſ ⁊ parietes: ⁊ fundamẽta: finis ꝟo ſpeculatiõis eſt pncipiũ actiõis. ¶ Idẽ Simplicius i expoſitione libri pdicamẽtorũ Ariſto. volẽs oñdere quã pſtet vtilitatẽ hic liber: cũ ad totius phie: tum ad artis logice introductionẽ. Declarat obiter ſm quã methodũ fuerint oẽs partes ſyllogiſmũ demõſtratiuũ cõſtituẽtes ab Ari. inuẽte ſm methodũ. ſ. reſolutiuã: ⁊ eodẽ vtitur exẽplo artis edificatiue: in hũc modũ ſcribẽs. Utilis aũt horum doctrina ad totũ philoſophice ⁊ logice tractationis introductionẽ. Liquet enim q̄ ſimpliciora ad elemẽtationeʒ ſunt vtilia: pp qð ⁊ geometer a ſimplicioribus inchoans pmũ de triãgulis: deinceps de q̃drãgulis docet: ⁊ tũc de quinquãgulis: ⁊ de alijs q ordine ſequunſ multangulis. Et qui numerorũ ſtudiũ hñt: quid par: qd impar: atq̃ ita qd pariter par: ⁊ qd pariter ipar. Q aũt ad logicã tractationẽ vtilis ſit ſimpliciũ vocũ pncipiũ: hinc manifeſtum. Cõtẽplatio, ⁊ actio aduerſuʒ iter tenent. Etenĩ cõtẽplatio a fine incipiẽs, via incedit ad pncipiũ. Actio aũt a pncipio ad finẽ pgrediſ: veluti in domo. Nã ipſi⁹ cõtẽplatio vſuʒ primus cõcipit pp quẽ eſt domus: q̄ pp tegumẽtũ: quod a vẽtis, ibribus, atq̃ eſtu defendit: ⁊ quo mõ hoc fieri poſſit cõſiderãs inuenit: q̄ ſine parietib⁹ tegumentũ nequit ſubſiſtere: parietes aũt ſine fundamẽtis firmari nõ pñt: ſed neq̃ hec poſſe eſt vt iaciãſ: niſi prius terra fodiaſ: ⁊ hic deſinit: vnde actio incipiẽs pmũ fodit terram: deinde fundamẽta iacit: ⁊ his ſupadſtruit parietes: vltimo tectũ ſup imponit. Hic igiſ ẽt mihi ſimile obſeruã. Sicuti eniʒ indigemus domo q̃ nos teneaſ ab ea quã vẽti, ⁊ imbres, ⁊ eſtus faciũt corruptionẽ: ita ⁊ egemus demõſtratiõe: que phibeat illã que vere ſit a falſo in cõtẽplatione: ⁊ a malo in actione corruptionẽ. Sicuti enim in cõtẽplatione opponiſ vero falſuʒ: ſic ⁊ i actiua phia malũ opponiſ bono ⁊ aliquo egem⁹ inſtrumẽto quo ipſa ſeparet: atq̃ diſtinguat: ne falſis pro veris: ⁊ malis p bonis incidam⁹. Hoc aũt iſtrumẽtũ eſt dmõſtratio: qð eſt examẽ vniuſcuiuſq̃ rei: neq̃ permittit nos debili forte, vel veri, vel boni ſilitudine decipi: ſed oĩa aperit, ⁊ explorat. Sicuti igiſ domũ q̃liter fiat cõſiderantes: in terre foſſionẽ deſinimus: ſic ⁊ demõſtrationis gnõnẽ cõtẽplantes: qñ demõſtratio aliquid alicui ineſſe dicit: ⁊ aliqd nõ ineſſe alicui, nõ ſimplr: ſed ⁊ cãm apponẽs ob quã inſit: vel nõ inſit, manifeſtum eſt q̄ nõ eſt ſimplex oratio: ſed pluꝛ collectio: ⁊ eius qð ineſt: ⁊ cui ineſt, ⁊ cãe: i. duas ad minimũ ppoſitiones, collecte. Nã qui demõſtrat animã eſſe imortalẽ: p medium h: p ſe mobile. Ita dicit. Anima eſt p ſe mobilis: p ſe mobile eſt imortale: ⁊ ita ſubinfert ꝯclonẽ: q̄ aĩa eſt imortalis. Syllogiſmus igiſ demõſtratiu⁹ eſt demõſtratio. Sʒ quõ diſceremus ſyllogiſmũ demõſtratiuũ: niſi prius diſcamus ſyllogiſmũ ſimplr: Neq̃ eñi ſcribere hanc vel illã formã poterim⁹: niſi antea ſimplr ſcribere didicerimus. Syllogiſmũ aũt ſimplr quõ ꝯtingit diſcere: niſi ea, ex qbus cõſiſtat, pdiſcamus: Hec aũt ſunt ppoſitiones: verũ ⁊ he ex nolbus ſunt: ⁊ verbis: his qdẽ ſubiectis: his ꝟo pdicatis: q̃re ⁊ horũ cognitio eſt neceſſaria: ⁊ neq̃ vſq̃ ad has reſolutio terminaſ. Nã ⁊ has ipſas ãtcedit ſimpliciũ vocũ ꝯtẽplatio: ſm quã oĩa ſunt noĩa: qñ p⁹ ipoſitio tãq̃ nominũ extitit. Cũ eñi neceſſariũ haberẽt hoĩes res inuicẽ ſibi ſignificare: q̃ a cõi diſtabãt intellectione: huic qdẽ nomẽ corpus ipoſuerũt: huic ꝟo dextrũ: ⁊ alteri facere, vl pati: nõdũ facta differẽtia: ſʒ quã hec qdẽ ſubijciunſ: hec ꝟo pdicanſ: ⁊ hec qdẽ cõſignificãt tps: hec ꝟo nõ. Accedit igiſ vocũ ſimpliciũ cõtẽplatio: ⁊ ab his incipiẽdũ volẽti facere demõſtrationẽ. Cõuenienter igiſ a pdicamẽtis inchoamus: qñ p ipſa ad orationẽ ſignificatiuã: ⁊ ad res ſignatas introducimur: a ſimplicioribus ad cõpoſitiora. Nã poſt ſimplices voces: qd nomẽ: qd verbũ addiſcim⁹: deinde qd affirmatio: qd negatio: ⁊ que ſint harũ diẽe: q̃ in libro de interpretatione doceñ: deinde qd termin⁹: qd ppoſitio: qd ſyllogiſmus: ⁊ q̃ ſyllogiſmorũ ſpẽs: ⁊ quot in vnaquaq̃ figura: ⁊ quot iſingulis figuris modi ſiãt: que diſcimus in prioribus reſolutorijs: ⁊ ita ad demõſtratiuaʒ venimus tractationẽ: quã poſteriora reſolutoria iſcripſit Ariſ. ¶ Recte igiſ a libro pdicamẽtorũ, ⁊ logice tractationis: ⁊ totius phie initiũ facim⁹: ⁊ ex his q̃ dicta ſunt habemus ordinẽ libri ppoſiti lectionis. Sed ⁊ Gal. ipſe de cuius opione diſcrimus: vſum Methodi reſolutiue lib. 11° artis curatiue, tali exẽplo declarat. Hijs igiſ q febrẽ ſanare conanſ: neceſſariũ eſt putredinẽ amouere: q̃re due ſiũt intẽtiones: altera a febre: altera a putredine: vt qð quideʒ febris factũ iam eſt, curet: qð ꝟo iaʒ ſit, phibeat. Sʒ rurſus alie due intẽtiones ſuboriunſ: ⁊ iam factã putredineʒ auferre: ⁊ eã q̃ iam fit phibere. Hec aũt que iã fit, cãm hʒ carẽtiã trãſpirationis: nã nihil phibet ita nolare clarioris doctrine gratia. Quare ⁊ ab hac, due alie rurſus erũt indicationes: ⁊ qð iam retẽtũ eſt euacuãtibus: ⁊ qð futurũ eſt: vt retineaſ phibẽtibus. Prohibebiſ aũt ſanãtib⁹ nobis obſtructionẽ: citius ⁊ ipſi⁹ id qð iam factũ eſt, ſanare opʒ: qð ꝟo futurũ, phibere. Sanabiſ aũt id qð factũ ab apperẽtibus, phibeſ ꝟo futurũ: ſi hũorũ influxũ q obſtructionẽ faciũt coerceamus. ¶ Qð igiſ vltimũ inuẽtũ eſt: ſm methodũ reſolutiuã: hoc pm facere opʒ in curatione. Hoc eſt verũ exẽplũ doctrine reſolutiue lib. 11° capite 10° a Galeno poſitũ: ⁊ nõ illud qð ſcribit Cõciliator: dĩa octaua: ex eiuſdẽ libri capite p, ⁊ ſcdo ſumptũ: dũ ſuã pbare nititur opionẽ: q̄. vʒ. doctrina reſolutiua ſit demõſtratio q̄a, ⁊ nõ pp quid, q ẽt Cõciliator eiuſdẽ pbationis grã, citat Auerroim: locũ illũ Ariſto. ſupra a nobis adductũ in exẽplũ methodi reſolutiue: ex lib. 7° de p̊a phia, exponẽtem his verbis. Et cũ iſte infirmus eſt: nõ ſanus: neceſſe eſt vt fluxus nãe fuerit: ⁊ ſi fluxus nãe fuerit: neceſſe eſt caloreʒ fuiſſe: ⁊ ſi calor eſt: neceſſe eſt poteſſe laxatiuũ: ⁊ hoc intẽdebat cũ dixit: ⁊ ſi hoc eſt iã fuit calor: ⁊ ſm hũc modũ diſcemus vnũ poſt aliud. i. ⁊ ſic dicemus vnũ poſt aliud: ſm diſſolutionẽ. ſ. incipiẽdo a poſteriori: ⁊ ꝑueniẽdo ad pmũ pncipiũ in cognitione. Deinde dicit: ⁊ motus qui ex h eſt actio ⁊c. i. motus qui incipit ab vltimo in diſſolutiõe: ⁊ eſt cõpoſitio: diciſ actio pcedens ad ſanitatẽ: ita q̄ accidat: q̄ ſanitas que eſt extra animã, ſit a ſanitate que eſt in anima: ⁊ intendebat q̄ eſſe ſanitatis que eſt in aĩa, eſt in cõpoſitione ad eſſe ſanitatis: que eſt extra animã: ⁊ hoc eſt illud qð dicitur: q̄ pncipiũ operationis eſt finis cognitionis: ⁊ pncipiũ

Simplicius.

Finis notio.

Contra conciliatorem.

niet pncipiū cognitionis eſt finis operationis. Hec quidē Auerrois, qui in aliquibus verbis plurimā oſtēdit reſolutionis a notione finis inchoantis cum reſolutione mathematica ſimilitudinē. Quem enī motū Ariſtoteles, atq; Simplicius vocant actionem, vel factionē. Cōmentator nominat compoſitionē, quaſi actio in agibilibus compoſitioni in mathematicis, ꝛ ſimpliciter in omnibus ſpeculabilibus proportione reſpondeat, verum in multis ab Ariſtotele diſſidet, ꝛ ſibiipſi non conſentit, nam poſtremum dictum: quod eſt cōmune dictum ꝛ maxime Galeni libro vndecimo artis curatiue, quem antea allegauimus, ꝙ videlicet finis cognitionis, eſt principium actionis, ſm methodū reſolutiuā, ſicuti principiū cognitionis eſt finis operationis, hoc inquā olum, ꝛ precipue Galeni dictum veriſſimum exiſtit, cui tamē repugnāt verba pora Cōmentatoris dicentis, ꝙ in diſſolutione vnum poſt aliud dicit, incipiēdo a poſteriori, ꝛ perueniēdo ad pmū pncipiū in cognitione. Neq; enī in methodo reſolutiua quā Auerrois diſſolutionē nōiat, incipimus a poſteriori, neq; ab eo peruenimus ad principium cognitionis, imo cōtra, incipimus a pncipio cognitionis, qđ eſt notio finis ſm Simpliciū, donec perueniamus ad vltimū cognitionis, qđ eſt pncipiū actionis. ¶ Primus aūt pgreſſus vocatur ab Ariſtotele cogitatio, ſiue vt habet in greca trāſlatione, intelligentia. Scđm aūt factio, ab Auerroi autē, vt diximus, cōpoſitio. Quare ex hoc loco Ariſtotelis libri ſeptimi de pma phīa: male meo iudicio apud arabes interpretato, ꝛ peius etiā ab Auerroi cōmētatore expoſito, cōtrariū elicit ei qđ vult habere pro ſua opinione adſtruenda Conciliator. Illud enī a quo icipit doctrina reſolutiua, qđ ſm Galenū eſt notio finis, ſiue principiū cognitionis, nihil aliud eſt niſi finis mente cōceptus, vt declarat Simplicius in verbis ſupra a nobis adductis, ex expoſitione libri ſcđi Ariſtotelis de phyſica Auſcultatione, exēplo artis edificatiue. Ipſe ꝟo Ariſtoteles loco ſtatim antea allato ex libro ſeptimo de pma phīa duobus exemplis, altero artis medicinalis cuiꝰ finis eſt ſanitas: altero artis edificatiue, cuius finis eſt domus, ſiue eiꝰ vtilitas, vt Simplicius in allegata expoſitiōe declarat: quē finē vult idem Simplicius poſſe cōſiderari, tanq̄ natura priorem his que ſunt ppter ipſum, ſi eodē modo, dino ꝛ in mathematicis, ꝛ in his que a natura fiunt, debeat neceſſitas inueniri. Quā neceſſitatis ſimilitudinē videt Ariſtoteles in ſuis ꝟbis que exponit Simplicius inſinuare, quā etiā Simplicij expoſitionē confirmat Ariſtoteles libro 2ᵒ de partibus aīaliū, vbi ſm trāſlationē Theodori, ſcribit hec ꝟba. Sed cū cōtra in generatione, atq; eſſentia agatur. Que enī poſteriora ſunt generatiōe, hec natura priora ſunt: ꝛ qđ primū eſt natura, id vltimū eſt generatione. Non enī edes laterū aut lapidū gratia ſunt: ſed hec gratia edium petunt. ¶ In eandē ſniam ſcribit etiā Simplicius, in expoſitione eoꝝ que poſtpredicamenta nominant, exponens quot modis dicatur prius atq; poſterius ſm peripatheticoꝝ opinionē, atq; illū quoq; inter alios adducit quo aliquid dicit eſſe cōceptu prius, ſicuti finis. Sunt autem hec eiuſdem Simplicij verba. Illud autē qđ eſt cōceptu prius, eſt ſicuti finis, quoniā precintelligimus finē, ſicuti tegumentū ante parietes, ꝛ fundamēta, ꝛ effoſſionē. Hoc igit ſub illa ponet que ſunt priora tēpore. Ipſius ꝟo ſubſiſtere poſterius eſt tēpore: ſubſtātia autē prius. Prima ꝟo ſm ſubaz que ſunt perfectiora: qđ prioris ſignificatū nō videt mihi pretermiſiſſe Ariſtoteles, vt Iamblicus inquit, ſed in quarto modo cōprehendiſſe in quo honorabilius, ꝛ optimum pmum dicebatur. ¶ Ex his Simplicij verbis apparet finē dupliciter cōſiderari, vel quatenus in mente eſt: ꝛ ſic notio finis, ſiue cōceptus, finis nominat, ꝛ hoc modo acceptus prior eſt tēpore his que ppter finē eſſe dicunt, vł quatenus extra aīam ſubſiſtit, ꝛ ſic poſterior eſt tempore, ſed prior dignitate, ac perfectione, atq; etiaz natura, vt ꝟba Ariſtotelis manifeſtant: que quartū modum prioris in his, que poſt predicamenta vocant, exponūt. Sunt autez hec. Adhuc ꝟo melius, ꝛ honoratius prius eē natura videt. ¶ Hāc etiā duplicē finis cōſiderationē tangit Auicēna 6ᵒ libro eius operis, qđ metaphyſica inſcribitur, inquiens. Cauſa finalis nō eſt cauſa inuenta extra, ſed inuenta in intentione agentis. ¶ Quā Auicēne ſniam cōfirmat Alexander in expoſitione quinti libri de pma phīa, ſtatiz circa initia eiuſdē libri, vbi Ariſtoteles quot modis pncipiū dicatur exponit. Sunt aūt verba Alexādri hec. Principiū vocat ſcilz Ariſtoteles, finis, ꝛ propoſiti cognitionē. Hoc enim in agibilibus primum principiuz, ꝛ cauſa, vt agibile fiat. Quare qđ ſcribit Cōciliator ſupra allata dīa, ex Boetij in topicis auctoritate, ꝙ finis, ꝛ effectus, idē ſūt, ꝛ vterq; poſterior. De fine quidē qui extra aīam ſubſiſtit, ꝛ in idē coit cū effectu, illis ꝯcedemus ꝙ ſit poſterior ſm tēpus, ſz nō ſm eſſentiā, vel naturā. ¶ De fine aūt mente cōcepto qui notio finis, ſiue conceptus finis appellat, qui eſt principiū ſpeculationis, vt ait Simplicius, ſiue cognitionis, vt Auerrois loquit, minime aſſentiemur. Hic enī illa etiā que ad finē extra animā ſubſiſtentē querunt, ne duz finem ipſum quē aſſequi intendimus, tempore proculdubio antecedit, vel hoc ipſum Auerrois expoſitione cōfirmante, que dicit ex intētione Ariſtotelis ſanitatē que eſt in anima, eſſe in cōpoſitione ad eſſe ſanitatez que eſt extra aīam. Hic ꝟo modus prioritatis, ſm tempus pmus eſt, atq; precipuus, iuxta Ariſtotelē, in eo tractatu quem diximꝰ poſtpredicamēta notari. ¶ Ex his oībꝰ volumꝰ eſſe cōcluſuz nō poſſe Cōciliatorē ex eo ꝙ Galenus ſcribit in pħemio artis parue, doctrinā reſolutiuā fieri ex notione finis, nō poſſe inquā ſuā aſſeuerare opinionē, ꝙ doctrina reſolutiua ſit demōſtratio qa cū ex eiuſdē Galeni verbis ꝯtrariū potius colligat, eandē. ſ. doctrinā ex priori nō aūt ex poſteriori pcedere. ¶ Neq; tñ Pluſq̄cōmentator qui aduerſam Conciliatori tenet opinionez, quicq̄ ex tali cōcluſione lucratur, imo ex multis que ſupra a nobis dicta ſunt de notione finis ex auctoritate Simplicij, liquere pōt quantū idem Pluſq̄cōmentator a vera Galeni ſententia deuiauerit, nam ſm Pluſq̄cōmentatoris expoſitionē, notio finis ſequitur reſolutionē. Scđm autē Simpliciū, atq; Galenū, vt etiā magis ac magis poſtea declarabimꝰ, notio finis antecedit reſolutionē. Sed anteq̄ vtriuſq; opinionis tam. ſ. Pluſq̄cōmentatoris, q̄ etiam Conciliatoris falſitatē oſtendamus, prius eſt a nobis vera Galeni ſnia aperienda, nam ex recto, vt dici ſolet, obliquum magis apparet. Nos quidē hactenus de cōceptu, ſiue notione finis generaliꝰ fuimus locuti. ¶ Si ꝟo velimus ad opinionē Galeni de doctrina a notione finis inchoante explicandā, propius accedere. Notio finis in ea oratione Galeni, que ſtatim proponit in prohemio artis parue in his verbis. Tres ſunt oēs doctrine que ordini inherent: prima que fit ex notione finis ſm reſolutionez, hoc inquaz qđ notio finis dicit, arctius eſt accipiendum. Nam Galenus de doctrinis loquens per notionez finis, nō quēlibet finē notū intelligit quez vnuſquiſq; ſibi aio proponit, ꝛ aſſequi intēdit, ſed ſolū ſpecialē finē alicuius artis, vel ſcientie quam doctor intendit conſtituere, atq; obiter conſtituendo docere. Per doctrinaz aūt a notione finis incipientem ꝛ factā ſm reſolutionē, nō methodum aliquā, ſiue doctrinalē modū, ex illis quattor apud vete-

Cogitatio. Ariſtoteles. Simplicius. Prius. Iamblicus. Auicenna. Alexander. Doctrina reſolutiua. Notio finis. Snia Galeni

res celebratis/de qbus nos ab initio latiſſime ſcripſim⁹.
℄ Idem Galenus videt̃ accipere/ſed quandã aliam ſui
generis doctrinã/que ab ordine potius/quez in docendo
ſeruat/q̃ a mõ docendi/vel diuiſiuo/vel reſolutiuo/vel
diffinitiuo/vel demõſtratiuo/ſuã recipit denominationẽ.
Neqz eni ideo reſolutiua dicit̃/quia/vl̃ reſoluere doceat
vel reſolutionibus frequẽter vtat̃:ſed qa ſequit̃ ordinez
reſolutionis a notione finis inchoãtis/vt poſtea plenius
ſumus oſtenſuri. Naz prius illud oportet declarare/q̃uo
Galenus velit vnãquãqz ſcientiã/vel artẽ propriã babe/
re ex ſui finis notione cõſtitutionẽ. Hinc eniz ⁊ vna ape/
riet̃ ſenſus illoꝝ verboꝝ/que in antiqua trãſlatione ſcri/
bunt̃ in hunc modũ. Nemo tamẽ ante nos ſcripſit eam
que ex notione finis icipit/ex qua omnes artes cõſiſtũt/
ſm rationẽ. Que verba male intellecta magnam dedere
duarũ opinionũ cõtrariarũ aſſertoribus inuicẽ altercãdi
occaſionẽ/vtriſqz ſtudentibus/hoc oẽs artes cõſtituendi
munus/doctrine adſcribere demõſtratiue/ſed alteris de/
Galenus. monſtrationi ꝑpter quid/alteris demſtationi qa/a iunio/
ribus phis vocitate. ℄ Galenus in libro cui titulus eſt.
Numqd ſalubre pertineat ad artẽ medicinalẽ/vel gym/
naſticã/ſiue arthetticam/volẽs oſtendere q̃uo vnaqueqz
ars a ſuo fine propriã hz cõſtitutionẽ/ſcribit hec verba.
Manifeſtuz igit̃/ꝙ neqz ex materijs oportet artes iudi/
care. Neqz eni ſi quis alias quidez cõmunes materias:⁊
vt quiſpiam diceret/ſm accidens/alias ꝑprias ⁊ proxi/
mas vnicuiqz arti ſupponens. Quatenus quidẽ naturale
eſt corpus noſtrũ/diceret eſſe ſcie naturalis mãm. Qua/
tenus ꝟo ſanabile/medicinalis. Quatenus ꝟo optio ha/
bitu preditum gymnaſtice/neqz ſic aliquis ex alio/q̃ ex
fine artes diſtingueret. Dicere eni hoc aliqd corpus eſſe
ſanabile/eſt eius qui finez cognoſcat. Neqz ꝟo ſi quis ex
theorematibus artes diſtinguat/ac ſeparet/aliunde potẽ
tia icipit/q̃ ex fine. Propria eni vniuſcuiuſqz artis theo/
remata ſunt que quiſpiã cognoſcẽs/iuuatur ad finez. Nã
⁊ in grãmatica/⁊ in arte fabrili/⁊ i muſica/⁊ quauis alia/
rũ quecũqz/vel ipſum finẽ manifeſte/vel idipſum quod
melius/vel citius afferre poſſunt/ꝑpria ſunt artis. Que/
cũqz ꝟo nihil iuuant ad finis factionez/hec propria non
ſunt. Undequaqz igit̃ ratio iubet ad finẽ venire/⁊ p hũc
artes iudicare. ꝑpter hunc eni ⁊ per actiones vl̃es/⁊ per
propria theoremata/atqz ꝑncipia:ſi quidẽ ⁊ hec ipſa va/
riant̃ ſm fines artiũ. Sanitas eni finis eſt:ipſa ꝟo in ca/
lidis/frigidis/humidis/ac ſiccis:in his ꝟo ⁊ materie ꝑnci
piũ/⁊ ſpeculationis principiũ circa horũ noticiã. Sed nõ
eodẽ modo/medico/⁊ naturali/hoc ipſuz ꝟo ꝙ nõ eodẽ
modo a fine ſcientiarũ cognitũ fuit/ac diiudicatũ/⁊ cõue
nienter ſemꝑ ratio adinuenit finẽ/regulã/atqz iudicium
oium que tractant̃ in artibus:nã vniuſcuiuſqz artis con/
ſtitutio/hinc ſumpſit initiũ. Neqz eni quiſpiã artẽ medi/
cinalẽ cõſtituere properaſſet/ſi prius ſanitatẽ nõ deſide/
raſſet:neqz artẽ edificandi domũ/niſi domuz appetiſſet:
neqz textoriã/niſi veſtem cõcupiſſet/ſed ⁊ que oẽs artes
iuenit/hinc ſumpſit initiuz. ℄ Oſtenſuz aũt eſt alibi q̃uo
quiſpiã fine preſuppoſito artẽ eius ſm methodum.i.viã
quandã/atqz ordinatũ progreſſum/adinueniret. Et ꝑmũ
opꝫ in illo libro exercitari qui vult ad vnguez ea que hic
ſcribimus itelligentia cõprehendere:nã manifeſte diſcet
ꝙ ambe medicine partes ſalubris.ſ.⁊ curatiua ſub eãdẽ
cadunt cõtemplationẽ. ℄ Hec Galeni ꝟba aperte decla
Quid ſit notio finis. rant quid ſit notio finis apud ipſuz.ſ.finis artis alicuius
mente cõceptus/ac deſideratus:⁊ q̃uo ſumpto a notione
finis initio/oẽs artes ſm methodũ.i.viam quandaz/atqz
ordinatũ progreſſum/cõſtituunt̃. Nam fine artis ſemel
conſtituto/atqz propoſito/inueniunt̃ principia/ac theore/
mata eiuſdẽ artis per relationẽ ad finẽ. Ut enim Galen⁹
inquit/finis eſt regula/⁊ examẽ omniũ que in quauis ar/
te/aut ſciẽtia traduntur. Illa eniz ꝑncipia/atqz theoremata *Theoremata artis. Galenus.*
artis eſſe dicunt̃/que ad finẽ eius artis/vel facilius/vel ci
tius aſſequẽdũ vtilia ſunt. Alioqn ſi nullum preſtarẽt ad
finẽ artis vſum/nec theoremata quidẽ:vt ait Galenus/in
libro qui de optima doctrina iſcribit̃/dicerent̃. ℄ Ex eiſ/
dem etiã Galeni verbis nobis aperit̃ ſenſus illorum ver/
borũ/que in prohemio artis parue/ſm antiquã tranſlatio
nem grecã/ita ſcribuntur. Nemo tamẽ ante nos ſcripſit
illam.ſ.doctrinã que ex notione finis incipit/ex qua oẽs
artes conſiſtunt ſm rationem. In qua tranſlatione nulla
ambiguitas eſſe poteſt/ſi leges grãmatice ſequimur/que
volunt ꝟbũ relatiuũ referre illud qd ſtati antecedit:nulla
inquã dubitatio eẽ poteſt quin relatiuũ qua/referat notio
nem finis que proximior eſt/⁊ nõ doctrinã:vt cõmuniter
oẽs medici iuniores referri putarũt. Unde ſemetipſos in
inextricabiles difficultates iniecerunt:querẽtes que ſit il/
la doctrina/ex qua omnes artes cõſtituant̃. ℄ Nos aũt/
⁊ ſi fateamur omnes artes a ſuo fine propriam habere cõ
ſtitutionẽ/hoc ipſum nõ vno in loco:ſed pluribus Galeno
teſtificante. Nã ⁊ in libro qui inſcribit̃ de cõſtitutione ar/
tis medicinalis/clariſſima voce pronunciat/ex veterum
philoſophorũ ſententia/vnicuiqz arti fieri a ſuo fine con/
ſtitutionem:⁊ vt primo libro artis curatiue etiam ex pro/
prio aſſeuerat/omnes artes que ſm aliquã methodum.i.
viam atqz ordinatũ progreſſum conſtituunt̃/notionem
finis ſue cõſtitutionis habere principiũ. Licet inquã nos
hoc crebrum Galeni dictuz veriſſimũ eſſe ꝯcedamus/nõ
tamẽ cogimur aſſignare quenã ſit illa doctrina ex tribus
in prohemio artis parue a Galeno numeratis/cuius hoc
munus exiſtat/omnes artes cõſtituẽdi/cũ nõ dicat Gale.
inibi doctrinã ex notione finis incipiẽtem/omnes artes
conſtituere:ſed ſolum a notione finis/a qua doctrina inci
pit que fit ſm reſolutionem/omnes artes conſiſtere/ſiue
propriam habere cõſtitutionẽ:quaſi voluerit iſti doctri/
ne/vel ex hoc ipſo quãdam dignitatez corrogare/ꝙ inde
ſumat initium:vnde omnes artes/atqz ſciencie ſuam ha/
beant conſtitutionem/⁊ ſi ipſa aliq̃ artem/non ſolum do/
ceat:ſed etiã inueniat/atqz cõſtituat/ꝙ hoc habeat ex eo/
vnde ſummit initium/idem Galenus nobis ſtuduerit inſi
nuare:aut forte Galenus cum primũ dixiſſet ſe alibi.i.in
libro de conſtitutione artis medicinalis ſcripſiſſe doctri/
nam que incipit a notione finis per verba ſequentia:a q̃
ſcilicet notione finis oẽs artes conſiſtunt/nobis intende/
rit declarare/nõ ſolũ artẽ medicinalẽ:ſed omnes alias ꝓ/
priã hẽre ex ſuorũ finiuz notione conſtitutionẽ. ℄ Pluri/
mũ aũt intereſſe cenſeo/an dicat̃ ex doctrina a notione fi
nis inchoante/an ex ipſa notione finis/oẽs artes cõſtitui.
Nam de notione finis nulla põt eſſe controuerſia/ſi ver/
ba Galeni que ex libro cui titulus eſt. Nũquid ſalubre ad
artem attineat medicinalẽ vel gymnaſticaz/paulo ſupra
allegauimus ſane intelligant̃. Sed nunquid illa doctrina
que incipit a notione finis:⁊ fit ſm reſolutionẽ/poſſit oẽs
artes/atqz ſcientias cõſtituere/atqz eodez ordine quo ab
ipſa cõſtituunt̃/edocere:⁊ quo noĩe hec ipſa doctrina fue
rit a veteribus iſignita. ℄ Hec eſt illa queſtio que iunio/
res medicos/atqz phos miſerabiliter perturbauit:⁊ que
inter eos magnam diſcordiã/⁊ qddã veluti ciuile bellum
ſuſcitauit. Fruſtra tñ ab ipſis ſuſceptũ/quãdo quidẽ Ga/
lenus/vt diximus/ſicuti alijs in locis q̃plurimis/ita ⁊ in
prohemio artis parue/non ex doctrina aliqua ordinata q̃
reſolutiua vocet̃:ſed tñ ex finis notione dixit oẽs artes
cõſiſtere/ſiue propriam habere conſtitutionẽ. Sed nihil
refert inquiet aliquis/ſiue Galenus dixerit ex notione fi/
nis oẽs

nis oēs artes conſtitui, ſiue ex methodo aliqua q̄ ſemper a notione finis ſumit initiū. Qualis eſt illa q̄ ab eodē Ga/leno libro vndecimo artis curatiue, methodus reſolutiua nominat̄, ſm quā illud qđ eſt p̄mū in opere, eſt vltimū in inuentione. Video eniꝫ aliquos ex his Galeni verbis ma

Expō Haly.

xime motos, credere Haly in ſua artis parue expoſitiōe aſſerenti, hanc eſſe illā methodū, quā et Gale. innuit in p̄hemio artis p̄ue cū ait. Primū fieri doctrinā ex notiōe finis ſm reſolonē, quā pariter doctrinam putat Haly eſſe demonſtrationē q̄a, ſicuti alterā huic oppoſitā q̄ fit ſm cō/poſitionē inuentorū per reſolutionē, eſſe demōſtrationē ꝓpter qđ, atq3 ideo ait idē Haly, idcirco voluiſſe Galenū de his duab⁹ doctrinis, atq3 vna de diffinitiua facere in p̄hemio artis parue mētionē vt nos ad diſcēdā artē dia

Cōtra Haly.

lectice initiaret. ❡ Sꝫ q̄lis erit iſta exhortatio: q̄ñ q̄dem (ſi vera ſit expoſitio Haly) tres idē Galen⁹ nobis totius dialectice.i. artis logice, ſuſtulit p̄tes, ⁊ vnā tm̄.ſ. demonſtratiuā nominauit: nā diffinitiua de q̄ ipſe loq̄t̄, diuerſa eſt ab ea q̄ alijs trib⁹ artis logice partibus a priſcis p̄hís annumerat̄. In nullo igit̄ numero Galenus habuit, neq3 verā diffinitiuā, neq3 diuiſiuā neq3 illā q̄ ꝓprie dicit̄ re/ſolutiua q̄ opponit̄ diuiſiue: q̄s duas.ſ. diuiſiuā, ac reſolutiuā Plato voluit eſſe duas p̄cipuas dialectice partes, q̄/rū altera docet vnū in multa partiri, altera vnū in multa colligere. Quas et duas Plato ſentit ⁊ in dialogo q̄ dicit̄

Plato in Phedro ⁊ Phileco dialogis.

Phedrus ⁊ in altero et q̄ Phileb⁹ nominat̄, ad artiū con/ſtitutionē eſſe maxime neceſſarias. Tacuit ergo Galen⁹ ſm Haly expoſitionē, nō ſolū Platonis, cui⁹ alioquin magnū ſe vbiq3 imitatorē oſtēdit, reſolutiuā: ſed illaꝫ etiā q̄ mathematici vtunt̄ q̄ ob id reſolutio mathematica nominat̄, de qua nos ſupra inter alias reſolutionū ſp̄es fecim⁹ mētionē. ❡ Si vero Haly exiſtimat: vt ſane videt̄ exiſti/mare in ſua expōne, hanc mathematicā reſolutionē eſſe demōſtrationē q̄a, magno eſt i errore: ⁊ iure ob hāc a Cōciliatore reprehēdit̄, q̄ multos in barathrū ignorātie de/truſerit, niſi q̄ ⁊ ipſe Cōciliator in idē incidit barathrū, in altera parte aſſentiēs Haly: q̄ doctrina reſolutiua, de q̄ Galen⁹ loq̄t̄ in prohemio artis parue, ſit demōſtratio q̄a. Hāc eni opinionē, partiꝫ ſatis antea falſaꝫ oſtēdim⁹, par/tim magis ſumus in ſequētib⁹ deſtructuri. ❡ Quicquid aūt ſit doctrina reſolutiua, de qua recētiores medici inter ſe tātopere digladiarūt, ſiue demōſtratio q̄a, ſiue ꝓpter qđ, ſiue ſui generis doctrina, q̄ vnū poſt aliud q̄rit̄ quaꝫ eſt vbi Galen⁹ methodū reſolutiuā nominat, harū nulla ſeorſuꝫ pōt oēs artes cōſtituere atq3 docere: vñ merito dicat̄ doctrina ex q̄ oēs artes cōſiſtūt ſm rōnē. Qđ autē hec verba vere dici poſſint de notione finis, ſatis eſt an/tea ex varijs Galeni locis declaratū, q̄b⁹ etiā illa conſo/

Principia ſcie ab eius fine ſumunt̄.

nant q̄ a recētiorib⁹ p̄hís cōcedunt̄, a fine p̄ncipali ſcien/tie, ⁊ p̄cipue practice ſumi p̄ncipia eiuſdē ſciētie: ſed ideꝫ finis eſt p̄mū ſciētie ſubiectū, de quo loq̄t̄ Ariſtoteles 4° libro p̄me p̄hie his verbis. Vbiq3 p̄mū proprie eſt ſcien/tia ex quo alia depēdēt: ⁊ ꝓpter qđ dicunt̄, hoc greci auctores Scopon appellāt, q̄ſi metā, vel ſignum dicere velint. Trāſlatū eni eſt nomē a ſagittarijs. Nam ſicuti hi ſi/gnū habēt ante oculos ad qđ intendūt ſagittas: ita doctor artis, vel ſcientie ad finē aliquē reſpicit: ⁊ eius gratia illa ſcribit q̄cūq3 ſcribit. Quālibet artē vel ſciāꝫ ſuā capere a ꝓprio fine cōſtitutionē: ⁊ ab ab alijs diſtinctionē: vt Gal. ſentit veriſſimū exiſtit, nō ſolū in ſciētijs practicis: ſed et ſpeculatiuis: q̄m ⁊ he p̄ ſuos fines ſpecificant̄: vt declarat̄ ex verbis Ariſtotelis libro p̄mo p̄me p̄hie, vbi volēs oſtē/dere q̄d ſit ſapiētia, ait eā eſſe veritatis cōtēplatricē, quē

Alex. verba.

locū expōnes Alexāder, in hunc modū ſcribit. Cū vius fuiſſet veritatis nomine in p̄hia, nūc q̄ rōnabiliter ita vocat̄, oſtēdit. Qđ eni p̄hie noīe intelligat ſpeculatiuā, p̄ ea q̄ ſubinfert, declarat, inquiēs. Speculatiue eni finis eſt veritas: ⁊ adhuc magis iſti⁹ illa p̄s q̄ de p̄mis p̄ncipijs agit ⁊ cauſis que oīno a ſenſu ſunt ſeparate: ⁊ ſua nā entia quā ſapiētiā nominat. Qđ aūt prius dixerat, hoc modo ꝓbat.

Finis philoſophie ſpeculatiue eſt veritas

Cum finis p̄hie ſpeculatiue ſit veritas, a fine aūt ꝓpoſito vnaqueq3 methodus ſpecificet̄: ⁊ eſſentiā habeat, cōue/nienter a veritate ipa noiat̄. Hec eniꝫ ipſius eſt finis, hec q̄dē Alexāder. ❡ Si q̄s vero obijciat aliq̄s eſſe ſcientias

Obiectio.

Solutio.

ſpeculatiuas, veluti mathematicas q̄ fine careāt. ❡ Huic quoq3 obiectioni occurrit Alexāder in alia expoſitione libri de p̄ma p̄hia de eiſdē mathematicis faciēs mētioneꝫ atq3 ita ſcribēs. Adhuc aūt nō oē bonū ſua nā agibile eſt, cū ſit aliud bonū agibile, aliud ſpeculabile: ⁊ non agibile qđ eſt in mathematicis: nā circa ea veritas bonū exiſtēs ipſis eſt finis. Ex q̄b⁹ verbis Alexādri idē pōt colligi qđ et habeatur ex libro Galeni ſupra allegato cui titulus eſt. Nūq̄d ſalubre attineat ad artē medicinalē, vel gymnaſticā. differētias ſpecificas p̄ quas ſciētie inuicē diſtinguūt̄: a fine accipi, quo fit vt de eadē re etiā varie ſciētie cōſiderēt ſed diuerſo mō, ꝓpter ſuoꝝ finiū diuerſitatē. Ut eniꝫ in/

Ariſt. p° moraliū.

quit Ariſtoteles libro p̄mo moraliū faber q̄dē, ac geometer differēter rectū p̄grūt, alter quātū ad opus vtile eſt, alter q̄d ſit ⁊ q̄le, cōtēplator eni veritatis. Si ergo vnaqueq3 ſciētia a fine ꝓprio ſuā h3 eſſentiā, qđ vult Ariſto/teles ſm Alexādri expoſitionē, cōuenienter vt Galen⁹ ſentit a fine noto ſiue ſubito ſm formalē eius rōnem q̄ a fine ſumitur, ſm ipm̄ cōſiderato illa ſumunt̄ q̄ faciunt ad eiuſ/dē artis cōſtitutionē: ⁊ hec ipſa p̄ quēdā modū reſolutio/nis inueniunt̄, ſicuti etiam p̄ reſolutionem, quam q̄dam recētiores ſyllogiſmū practicū vocāt, fine ſemel cōſtituto, illa p̄quirim⁹ q̄ ad eūdē finē aſſequēdū ſūt neceſſaria, nō tñ ꝓpterea cōcedim⁹, id qđ in ſua expoſitione Haly videtur cōcedere, doctrinā reſolutiuā, de qua Galen⁹ in p̄he/mio artis parue p̄mū facit mētionē, eſſe methodū q̄ alibi a Galeno methodus reſolutiua, a neotericis aūt aliq̄ñ ſyllogiſmus practicus noiat̄. Nā lꝫ hac methodo vtat̄ ad inueniēda illa q̄ artē cōſtituūt, vtit̄ nihilomin⁹: ⁊ alijs.ſ. ⁊ diuiſiua: ⁊ diffinitiua: ⁊ demōſtratiua: tā3 q̄ ex priorib⁹, q̄3 q̄ ex poſteriorib⁹ demrāt, quēadmodū diſcere licꝫ legē/tib⁹ librū de cōſtitutione artis medicinalis, in quo Galen⁹ ſcripſit doctrinā ex notione finis incohantem: ⁊ factā ſm reſolutionē quā ob id reſolutiuā noiat. ❡ Qđ et aiaduer

Hugo ſenē.

tit, nō minor pene p̄hs, q̄3 medicus Hugo ſenēſis, q̄ vt de ſeipſo fatet̄, in expoſitione p̄hemij artis parue, duas que ſuo tp̄e erāt celebrate, ſicuti ⁊ noſtro quoq3 ſūt, ſecut⁹ eſt de doctrina reſolutiua: ⁊ cōpoſitiua opiones mox cū ad ei⁹ man⁹ p̄ueniſſet liber Gal. de cōſtitutione artis medici/nalis, in quo Galen⁹ doctrinā facit reſolutiuā, eaſdē opio/nes p̄ falſis: ⁊ minime Galeni ſentētie cōgruentib⁹ repu/diauit. Sꝫ lꝫ Hugo fateat̄ diuiſiones, reſolutiones, diffi/nitiones: ⁊ oīs generis demōſtrationes, ad eā admitti doctrinā q̄ reſolutiua noiat̄. Nō tñ cur magis reſolutiua nominet̄, q̄3 vel diuiſiua, vel demōſtratiua: ⁊ q̄ differat quā ve cōueniat cū alijs duab⁹.ſ. cū cōpoſitiua, diffinitiua, ſatis explicauit, q̄ oīa in p̄ſentiarū declarare aggrediemur.

Opio p̄pia ad fit doctrina reſolutiua.

❡ Nos doctrinā reſolutiuā nō a docēdi mō, vt Juniores medici ſunt opinati: ſed ab ordine poti⁹ quē in docendo ſeruat, ſortitā hāc appellationē exiſtimam⁹, q̄3 q̄3 Galenus, nō reſolutiuā dicat: ſed factā ſm reſolutionē. Unde illā medici Juniores reſolutiuā appellarūt. Sicuti enim doctrina diffinitiua apud Galenum dicit̄: vt teſtat̄ etiam Pluſq̄3 cōmētator, nō q̄a diffinire doceat, vl̄ q̄a ipſaꝫ dif/finitionē cōcludat, ſeu q̄ ſemp̄ diffiniendo ꝓcedat: ita doctrina p̄ma reſolutiua ideo vocatur, nō q̄a doceat reſolue

re/vel q̄ʒ reſolutionibus frequēter vtaꝛ: ſed quia in docē/
do ſciētiā aliquā/ſeruat ordinē illoꝝ que per reſolutionē
a notione finis incipientē inueniunꝛ, quem quidē ordinē
ſeruatū a Galeno videmus in libro de cōſtitutione artis
medicinalis: cuius libri doctrinā dicimus eſſe reſolutiuā.

Exemplum in medicina.

Primū enī que ſit finis notio declaraꝛ/ſanitas.ſ. deinde
queriꝛ per viā reſolutionis que ſint ad faciendā vel ꝯſer/
uandā ſanitatē neceſſaria/⁊ primum occurrit q̄ cognitio
corporū ſanoꝝ/⁊ egroꝝ habēda eſt. Hec igiꝛ q̄uo habea
tur/primo loco doceꝛ. Quia ꝟo corpa ſana egent conſer/
uatione: egra aūt curatione/ſʒ maioꝛ neceſſitas vrget ad
corpus egrū priſtine ſanitati reſtituendū/q̄ꝫ ad ſanū con/
ſeruandū. Ideo methodus curatiua/que eſt vna ex prin/
cipalibus partibus artis medicinalis, oībus alijs in docē
do preponiꝛ. Sed quia hec pars medicine curatiua non
pōt exerceri ſine altera parte eiuſdē artis, que pars dia/
gnoſtica greco vocabulo nominaꝛ/quia per ipſas ſingu/
los moꝛbos preſertim intrinſecos/atq̄ʒ latētes docemur
cognoſcere/ideo poſt curatiuā/diagnoſtica ſcđo traditur
loco. Quia etiā pars altera artis medicinalis que progno
ſtica a grecis noīatur, nō mediocrē preſtat ad curandas
egritudines vtilitatē, idcirco ⁊ iſta poſt diagnoſticaʒ ſuo
loco docetur. Atq̄ʒ ita omnes alie eiuſdem artis medici/
nalis partes/vel principales, vel principalium conſtitu/
tiue/quo ordine per reſolutionem inueniuntur/eodē etiā
in libro/quem diximus de conſtitutione artis medicina/
lis inſcripto/a Galeno traduntꝛ. ¶ Pars ꝟo ſanitatis cō
ſeruatrix/cum ſibi adiacentibus ob id vltimo loco doce/
tur, ne interim ordo partium que ad partem curatiuam
recte exequendaʒ perquiruntur interrumpatur. Sed ni/
hilominus, ⁊ ipſa methodus ſanitatis conſeruatrix/ſicuti
⁊ omnes alie per relationem ad finem, inueniatur, atq̄ʒ do
cetur/nam quecūq̄ʒ in eo libro ſcribuntur/principium ha/
bent/ſeu cauſam gratia cuius/quam greci Scopon appel
lant/ſanitatem. Ad harum autem omniuʒ partium artis
medicinalis perfectaʒ doctrinam tradendam/omnia af/
feruntur inſtrumenta opoꝛtuna/⁊ diuiſiones.ſ.⁊ diffini/
tiones/⁊ demonſtrationes, tam ex prioꝛibus/q̄ꝫ ex poſte/
rioꝛibus quicq̄ꝫ probantes/ſicuti materia ſubiecta/vel ha
rum/vel illarum eſt capax demonſtrationum/que etiam
inſtrumenta ad eaſdem partes artis medicinalis edocē/
das: ſub alio tamen ordine in doctrina diffinitiua adhi/
bentur. Neq̄ʒ enim tres doctrine/de quibus ſtatim in ꝓ/
hemio artis parue Galenus facit mentionem/modis do/
cendi differunt/ſicuti iunioꝛes medici intellexerunt: ſed
ordine potius. Nam per doctrinā que actio eſt doctoris
in diſcipulū poſſumus tam ordinē eorum que doceꝛ q̄ꝫ
modum ipſum doctrinalē intelligere. ¶ Sed q̄ Galen⁹
in his verbis ꝓhemij allati. Tres ſunt oēs doctrine/ordi
nes potius/q̄ꝫ modos doctrinarū nobis inſinuauerit: de/
clarant alia verba que ſtatim ſubiunguntꝛ.ſ. ordinē habē/
tes/vel que ordini inherent/ſm noſtrā tranſlationeʒ. Qđ
ſi Galenus illū habuiſſet intellectū quem ex verbis eius
medici iunioꝛes exceperūt/auctoꝛe Haly/ac Pluſq̄ꝫcō/
mētatoꝛe/qui in hac expōne ſequiꝛ Haly/q̄ videlicet do
ctrina ordinaria ſit illa per quā extrahiꝛ queſtiū: vel per
quā res eſſe certificaꝛ (talibus enī ipſi vtunꝛ vocabulis)
tunc Galenus ad doctrinas quas innuebat/nō illa verba/
ordinem habentes/addidiſſet/ſed potius hec/ſcire facien
tes/q̄ꝫq̄ꝫ ⁊ hec foꝛte fruſtra fuiſſent adiecta, cum ſit nulla
doctrina que ſcire non faciat/qualiſcunq̄ʒ ſit illa ſcia/ſiue
certiſſima/ſiue minus certa, ⁊ quodāmodo cōiecturalis.

Dubitatio.

¶ Quare qui per doctrinā ordinariaʒ modum doctrine
intelligunt ex quo extrahitur queſitū/huic ſignificatui/tū
greca lingua, in qua Galenus ſcripſit/q̄ꝫ etiā noſtra repu/
gnante/in eandem ⁊ ipſi cadūt dubitationē/cur Galenus
doctrinas dixerit ordinatas/vel ordinarias (ſic enim ipſi
loquuntur) Cuʒ nulla ſit exoꝛdinata/vel inoꝛdinata ideſt
que non certificet aliquo modo queſituʒ. ¶ Huius autē

Solutio Pluſq̄cōmentatoris.

dubitationis Pluſq̄ꝫcōmentatoꝛ duplicez affert ſolutio/
nem/ſcribens in hunc modū. Cum autem Galenus dixit
tres ſunt doctrine oꝛdinarie, ſupponere videtur aliquas
eſſe īoꝛdinarias/aut foꝛtaſſe dixit tres ſunt doctrine oꝛdi/
narie ad ſimilitudinez eius/q̄ dicitur ſpondiles doꝛſi: nō
enī hoc dicīꝛ quia alibi ſint ſpondiles q̄ꝫ in doꝛſo/ſed mo
dus hic loquendi potius innuit q̄ doꝛſo ſunt pꝛopꝛie. Si/
militer ibi foꝛtaſſe nō dicitur/q̄ tres ſint doctrine oꝛdina
rie non q̄ alie quedam ſint inoꝛdinarie: ſed quia doctri/
nis pꝛopꝛiuʒ eſt oꝛdinē habere. ¶ In hac pꝛima ſolutio/

Cōtra pluſq̄ cōmētatorē.

ne Pluſq̄ꝫcōmentatoꝛ non videtur meminiſſe Galenum
fuiſſe medicum, atq̄ʒ philoſophū, non aliquem e numero
poetarum/quos decent figurate locutiones/vt cum dicūt
ſidera celi: cum tamē ſidera nullibi ſint preterq̄ꝫ in celo.
Nam per eandē figuram que Pleonaſmos nominatur:

Figura pleonaſmos.

putat Galenum/vel alterum medicum minime barbarū
aliquādo dicere ſpondiles doꝛſi cum tamē in nulla alia
parte coꝛpoꝛis preterq̄ꝫ in doꝛſo ſpōdili.ſ. vertebre quas
ipſe ſpondiles coꝛrupto vocabulo nominat ſint. Simili
errore vel aliquanto maioꝛe pauloposſt in eodem pꝛohe/
mio artis parue Pluſq̄ꝫcōmentatoꝛ ait, Galenum verba
illa de ſuis libꝛis, quibus expedit vti ad tres doctrinas/
per figurā hypallagē pꝛotuliſſe/vt ſit ſenſus/ad quos ex/
pedit vti tribus doctrinis. Ex qua expōne Pluſq̄ꝫcōmē/
tatoꝛis nobis coniecturari ipſum quidez foꝛte fuiſſe vel
medicū/vel pħm egregiuʒ: parūā tamē habuiſſe bonaꝝ
lr̄aꝝ eruditionem/vt qui neſcierit figuraʒ Hyppallagen

Figura hypallage.

a grammaticis dictam/neq̄ʒ oꝛatoꝛibus, nedū medicis/
atq̄ʒ philoſophis licitam: ſed ſolis poetis eſſe conceſſam/
qui cogente metri neceſſitate: quādoq̄ʒ dicunt dare claſſi
bus auſtros idest dare claſſes auſtris. Sed obſecro illos
qui barbaram/vel medicinam/vel philoſophiam pꝛofi/
tentur/ne tantam credant affuiſſe Gal. viro in ſua lingua
diſſertiſſimo loquendi imperitiam/q̄ oꝛdinariū pꝛo ſciē/
tifico dixerit/⁊ q̄ in ſuis ſermonibus/quos de medicina
ſcripſit/adeo frequenter figuris vtatur, quibus etiā oꝛa/
toꝛes/tam greci/q̄ꝫ latini cauent/cuʒ pꝛeſertim poſſimus
eoſdem Galeni ſermones ſine vlla figura conuenienter
exponere. Naʒ ſpondillos doꝛſi/ſicubi Galenus dicit/nō
per figuram pleonaſmuʒ dicit: ſed ad oſtendendam dif/
ferentiā inter hos ⁊ ſeptem ſpondilos colli: ⁊ alios q̄nq̄ʒ
qui ad lumbos attinent. Sunt enim omnes ſpōdili idest
vertebꝛe numero viginti quatuoꝛ, ſepteʒ colli/duodecim
doꝛſi/quod aliquando Galenus noton idest doꝛſum/ali/
quādo metaphrenon idest poſt pꝛecoꝛdia/nominat/⁊ re/
lique quinq̄ʒ ad lumbos: vt diximus attinentes. Quomo
do autem intelligantur illa alia verba pꝛohemij/quibus
expedit vti ad tres doctrinas/recte vt iacēt ſine obliqua
figuratione, in ſequentibus declarabimus. ¶ Alteraʒ af/

Secūda ſolutio Pluſq̄cōmentatoris.

fert ſupꝛadicte dubitationis ſolutionem Pluſq̄ꝫcōmen/
tatoꝛ his verbis. Aut reuera ſupponēdo aliquas inoꝛdi/
narias/vocat omne id quo quoquo modo aliquid certifi
catur eſſe doctrinam/vt topicam inductionem/⁊ exem/
plum/⁊ diuiſionem/⁊ deſcriptionē/in quibus ſine dubio
non attendiatur oꝛdo/cum certificent rem per ea que ſunt
extranea a re ipſa/nec ſunt veriſſime doctrine: quia non
extrahitur per ipſas queſitum ex neceſſitate. ¶ Hec ſo/

Cōtra illam.

lutio illam quā antea notaui barbariem pꝛe ſe fert/quia
vult ꝑ oꝛdinariū itelligi id qđ reʒ ꝑ ꝓpꝛia/⁊ nō extranea
certificat. Excludit etiaʒ doctrinā diuiſiuā a numero do/
ctrinaꝝ veraꝝ/quo nihil pōt eē Gal. qui Platonicus fuit

contrariꝫ magis. Sed de hoc poſtea latius diſſeremus/
cum illoꝝ opiones qui falſis falſa ſunt coacti defendere/
refellemus. Excludit etiã topicam inductionem/⁊ exem-
plum/quas Ariſtoteles in principio librorũ poſteriorum
reſolutoriorũ pro veris doctrinis cõputat. Alioquin non
ex his quoqꝫ/ſicuti ex ſcientiis mathematicis traheretur
argumentum/ꝙ ois doctrina/⁊ diſciplina intellectiua/ex
precedenti fiat cognitione. Neqꝫ enĩ ad rationẽ vere/vel
veriſſime doctrine exigitur/vt oia ex neceſſitate probet.
Alioquin neqꝫ grãmatica/neqꝫ ſciẽtia moralis/imo neqꝫ
medicinalis eſſent vere doctrine/quoniã grãmatica non
rationibus/ſed ſolis cõſtat auctoritatibus: moralis autẽ/
Ariſtotele teſte in libro pmo moraliũ/circa iuſta/⁊ hone-
ſta verſatur/que tantaꝫ varietatẽ habẽt/vt lege dũtaxat
nõ autẽ natura cõſtare videant̃. Qui etiã Ariſtoteles in
eodẽ libro poſtea concedit in materia morali nullaꝫ eſſe
certitudinẽ/ſicuti neqꝫ in ſanis/adeo ꝙ ſm ipſum neqꝫ
phia moralis/neqꝫ ſcia medicinalis/que tractat de ſanis/
non habẽt oino neceſſarias ↄcluſiones/ſiue in vniuerſũ/
ſiue particulatim: vt etiã Ariſtoteles apertiſſime oſtẽdit
verba illa ſubiungens. Cũqꝫ hoc habeat vniuerſum ge-
nus/multomagis in ſingulis eſſe eſt exiſtimandũ. Galenᵘˢ
quoqꝫ in diffinitione que dicit medicina eſt ſcia/ſcientie
nomen cõmunis inquit audiri oportere/innuens per hec
verba medicinã nõ eſſe certe/⁊ exquiſite veritatis ſciaꝫ/
lato tamẽ vocabulo ſcientiam nolari. Scda ergo ſolutio
Pluſq̃ cõmentatoris/in dubitatione antea tacta/nõ mõ
Platoni/⁊ Ariſtoteli/verũ ipſi quoqꝫ Galeno repugnat/
de cuius opinione diſputat̃. ¶ Scdm vo nr̃am expoſi-
tionẽ/qui per tres doctrinas ordinẽ habẽtes/itelligimus
tres ordines doctrinarũ/facilimũ eſt eandẽ ſoluere dubi-
tationẽ. Idcirco enĩ dicimᵘˢ Gal. doctrine vocabulo adie-
ciſſe ordinate/ſiue ordinẽ habẽtes/quoniã ſũt alique etiã
exordinate: ſiue carentes ordine vniuerſali/qualis eſt do-
ctrina aforiſtica/⁊ quales multas alias poſſumus ima-
ginari: que lꝫ ſuas ↄcluſiones/ex neceſſitate demonſtrẽt:
non tñ eandẽ ordineꝫ ſeruant in vna aliqua tota ſcientia
tradenda. Quem duplicem ordinẽ. ſ. vniuerſalẽ/ſeu gene
ralem/⁊ particularẽ etiã notauit Jacobus in quinto nota-
bili ſue queſtionis de tribus doctrinis ordinariis. Veruꝫ
ipſe aliter ordinẽ/⁊ doctrinã ordinariã capit. Eſt eniꝫ do-
ctrina proprie ordinaria/ſm ipſuꝫ/que inter ſuas partes
generalẽ/eſſentialẽqꝫ continet ordinẽ: atqꝫ ideo doctrina
diffinitiua ſm ipſum/eſt doctrina ordinaria/q͠a inter diſ-
finitionẽ ⁊ diffinitũ eſt ordo huiuſmodi eſſentialis/ac ge
neralis. Similiter doctria reſolutiua/ac cõpoſitiua/ideo
ſunt doctrĩe ordinarie: quia iter cauſaꝫ/⁊ effectũ/vel ecõ-
tra/eſt ordo dictus. Verũ hic modus diffiniẽdi doctrinã
ordinariã/videri facit doctrinã diffinitiuã eſſe magis or-
dinariã/atqꝫ perfectiorẽ/doctrina reſolutiua/cũ eſſentia-
lior ſit ordo inter diffinitionẽ/⁊ diffinitũ/q̃ꝫ inter effectũ/
⁊ cauſam/qđ (ſcilꝫ doctrinã diffinitiuã eſſe reſolutiua di-
gniorẽ) neqꝫ Gal. vult/neqꝫ ipſe Jacobus opinat̃. Tres
ergo doctrine ordinate apud Galenũ non modis docẽdi
differunt: ſed ordine potius: neqꝫ ordine tali/qualẽ Jaco-
bus/Conciliator/⁊ Pluſq̃ cõmentator exiſtimarunt: ſed
qualẽ nos ex Galeni ſentẽtia ſupra declarauimus: ⁊ ma-
gis etiã in proceſſu nr̃e diſputationis oſtendemus. ¶ Qꝫ
autẽ tres doctrĩe ordinate nõ ſint docẽdi modi/tali argu
mento colligit̃. Doctrine ordinarie ſiue ordines doctrina
rũ ſm Galenũ ſunt tñ tres: modi autẽ doctrinales ſupra
antiquos phos ſunt plures q̃ꝫ tres/ad minimũ quatuor:
ergo modi doctrinales nõ ſunt doctrine ordinate/de qbᵘˢ
Galenus loquitur. Ordines autẽ ſub quibus vnaqueqꝫ
ſcia doceri põt/eſſe tñmodo treſ/ita probat̃. Scia que
doceretur/aut eodẽ ordine docetur/quo inuenit̃/⁊ primuꝫ
in mente cõſtituit̃: ⁊ hic ordo docẽdi vocat̃ reſolutorius/
vel ordine cõuerſo/⁊ hic ordo vocat̃ cõpoſitorius. Ut ſi
quis volẽs docere artem cõſtituende domus: primũ do-
ceret qua forma/⁊ qua materia tectũ ſit ↄſtruendũ. ſcdo
loco quo parietes ſint erigendi. tertio loco vt ſint iaciẽda
fundamẽta. vltimo loco qualiter terra excauãda/hic or-
dinẽ docẽdi ſeruaret reſolutoriũ/qui a notione finis inci-
pit. Tegumentũ enĩ ⁊ defenſaculũ a frigoribus/⁊ imbri-
bus/eſt finis quẽ ſibi ꝓponit qui domũ vult conſtruere.
Si vo cõtrariũ ſeruaret ordinẽ. ⁊ primũ doceret quo ter
ra effodienda. ſcdo loco vt iacienda fundamenta. tertio
quo parietes attollẽdi. vltimo loco qua forma/⁊ qua ma
teria tectũ ſit fabricãdũ/talis ordo diceret̃ cõpoſitorius/
qui ordo cõgruit ordini quo fit domus/ſicut primus reſo
lutorius eſt idẽ cũ ordine quo ratio faciende domus iue-
nitur. Si q͠s vo diffiniat ſciam quaꝫ intendit docere: ⁊ in
docendo ſequat̃ ordinẽ partiũ diffinitionis/hic doctrinã
facit diffinitiuã quã ſe facturũ promittit Gal. in ꝓhemio
artis parue. ¶ Quare recte dixit Pluſq̃ cõmẽtator huᵘˢ
doctrine ordinẽ pendere ex ordine partiũ diffinitionis: ſꝫ
cur nõ dixit etiã doctrinã reſolutiuaꝫ pendere ex ordine
reſolutionis/⁊ cõpoſitiuã ex ordine cõpoſitionis eorum
que per reſolutionẽ fuiſſent inuẽta/vt par ratio ſeruaret̃
in tribus doctrinis ſuarũ denominationũ. Duoꝝ quidem
ordinũ doctrinarũ/pmi. ſ. ⁊ tertij habemus exẽpla apud
Galenũ manifeſta: reſolutiui q̃dẽ in libro de cõſtitutio-
ne artis medicinalis: diffinitiui autẽ in arte parua. ¶ In
his enĩ duobus libris ſeorſum/ſub duobᵘˢ etiã ordinibus ſe-
paratim totã Gal. docuit artem medicinaleꝫ ſummatim
tamẽ/⁊ per capita tñ: veluti ⁊ ipſe Galenus in multis ho
ruꝫ libroꝝ locis profitet̃/remittẽs nos ad alios libros/in
quibus earundẽ rerũ doctrina tradit̃ copioſior. Cũq̃ꝫ ta-
lem ſummariã. ſ. ⁊ per capita tñ compendioſam totam
artem docẽtẽ medicinalẽ/nõ poſſe eſſe doctrinã illã que
reſolutiua vocat̃/putet Pluſq̃ cõmentator multa ſup h
cõtra Haly̅ diſputans: q͠m neſciuit ideꝫ Pluſq̃ cõmẽta
tor ordinẽ a modo/ita in doctria reſolutiua/ſicuti in diffi
nitiua diſtinguere. Videt̃ enĩ putaſſe doctrine nomẽ taꝫ
apud Galenũ q̃ꝫ apud Ariſtotelẽ equiuoce dici: ſed quis
putauerit taꝫ accurate viros eruditionis ſuos voluiſſe li-
bros ſtatiꝫ a ꝓpoſitione ambigua/in qua nomẽ poneret̃
equiuocũ exordiri: Ariſtoteles quidem vbi vult docere
ſciam demõſtrationis/in qua fugiendas eſſe oẽs equiuo-
cationes cẽſet Auer. cõmẽtator. Galenus vo vbi docere
intendit per modũ compendij totã artem medicinalẽ/in
qua quãto plus fugiende ſunt ambigue orationes/quãto
in ea maiori periculo/q̃ꝫ in quacunqꝫ alia arte peccatur.
¶ Hũc aũt errorẽ adſcribi a Pluſq̃ cõmentatore Ariſ.
in doctrine vocabulo/etiã ſupra monſtrauimus/vbi ideꝫ
Pluſq̃ cõmentator ſyllogiſmũ/inductionẽ/⁊ exemplum
a numero eximit doctrinarũ verarũ/quas tñ Ariſ. veras
putat eſſe doctrinas/per eas probans omnẽ doctrinam
⁊ diſciplinã intellectiuã ex precedẽti fieri cognitione. Qꝫ
ſi doctrinas nõ veras ſũmeret in exẽplum/futilis eſſet/⁊
vana probatio/⁊ nequaq̃ꝫ tanto digna pho. ¶ Qꝫ aũt in
eandẽ rurſus errorẽ trahat Gal. Pluſq̃ cõmen. patet ex
eo ꝙ vult doctrine nomen de tribus doctrinis equiuoce
dici: q͠m cũ de diffinitiua dicit̃ ordineꝫ tñ docẽdi totam
ſciam/vel capitũ totius ſcie numerationẽ videat̃ ſignifi-
care/cũ de aliis duabus modos demõſtrandi/vel ex prio-
ribus/vt in reſolutiua/vel ex poſterioribᵘˢ/vt in cõpoſiti-
ua. ¶ Hec enĩ ſunt verba Pluſq̃ cõmẽtatoris rationeꝫ
afferentis ob quã Ariſto. nullã de genere doctrine diffini
tiue/de qua Galenus loquit̃ in prohemio artis parue/ſe-

cerit mētionē. Et de hoc genere doctrine Ariſto. nequaqꝫ
mentionē feciſſe videt̄, eo ꝙ hoc gen⁹ doctrine nō videt̄
aliqđ ignotū ꝑ notū declarare, ſicuti ex cōcluſione: vnde
nec eo vtimur ad ꝑticularia queſita ſcie declarāda, ſicuti
alijs duobus, ſed vtimur eo ad tradendū ſcientiā totam
ſub vno ordine ſimul: imo ad numerāda capl'a ſcie gene-
ralia, vt habeat̄ per id aliqua memoria ſcie totius: nā ha-
bitis capitibus vlibus, facilē hꝫ hō progreſſum ad ꝑticu-
laria capitula, facilēqꝫ memoriā eorundem: ꝛ ꝓpter hoc
ſubtiliter inſpiciendo pōt dici, ꝙ vtimur eo ad memorā-
dum, ꝛ non ad docendū, vel diſcendū, ex quo nec rationa-
biliter ſibi viſum eſt eſſe genus doctrine. ℂ In his v̄bis
Pluſꝗcōmētator manifeſtū ſe facit, ꝙ putet doctrinam
diffinitiuā, quā Galenus facit in arte parua, pro quadam
ordinatione potius, ꝛ capitū accipi numeratione, ꝗꝫ pro
modo doctrinali, imo nec eſſe genus doctrine, ſi quidem
rationabiliter inquit Ariſto. illud ſilentio pretermiſiſſe.

Arguit pluſ-ꝗcōmētato-rem.

ℂ Nos v̄o ita Pluſꝗcōmentatorē coarguemus. Si ra-
tionabilr Ariſto. doctrinā diffinitiuā, de qua Galenus lo-
quit̄, ipſe reticuit, vt que doctrina nō ſit, irrationabiliter
illā Gal. alijs duob⁹ doctrinis annumerat. Sed rationa-
biliter illā Gal. hꝫ in numero doctrinarū: ergo irrationa-
biliter fuit ab Ariſto. ꝑtermiſſa. Nōne ad has anguſtias
redigit̄ Pluſꝗcōmētator, vt ipſi ſit neceſſariū, vel princi-
pem phoꝝ, vel regē medicoꝝ coarguere irrationabilita-
tis: ℂ Nos v̄o hos laqueos facilr euitamus ꝗ volumus
doctrinā, reſolutiuā, cōpoſitiuā, ꝛ diffinitiuā equaliter eē
doctrinas, ꝛ qua doctrine ſunt, nihil aut parū inuicē diſta-
re: ſed quaten⁹ altera reſolutiua, altera cōpoſitiua: tertia
v̄o diffinitiua noiat̄, eatenus eſſe differentes, ꝛ ſic nō va-
rios modos doctrinaꝝ, ſed ordines potius apud Galenū
ſignificare, ꝛ oſtendere poſſumus, vbi Ariſto. vel in inue-
niendo, vel in docēdo hiſdē tribus vtatur ordinib⁹, quos
Galenus tres doctrinas ordinatas appellat. Ariſtotelem
quidē viſum fuiſſe ordine reſolutiuo in arte logica iueniē-
da declarant v̄ba Simplicij ſupra a nobis recitata: in q-
bus idem Simplicius viſum libri predicamentoꝝ, atqꝫ
ordinē ad alios libros Ariſtotelis de arte logica editos ni-
titur declarare. nā ꝛ reſolutionē noīatim exprimit, iquiēs
reſolutionē ad ſimplices voces terminari. Declarāt autē
ꝛ ordinē cōpoſitiuū v̄ba ſequētia que dicunt illū ꝗ vult
facere demōſtrationē, a ſimplicibus vocibus debere in-
choare, qm̄ a ſimplicioribus ad cōpoſitiora ꝓcedimus.
Nam poſt ſimplices voces, quid nomē, ꝛ qđ ſit verbum
addiſcimus: deinde qđ affirmatio, qđ negatio, ꝛ que hoꝝ
differentie: deinde qđ terminus, qđ ꝓpoſitio, qđ ſyll's, ꝛ
que ſyllogiſmorum ſpēs, ꝛ quot in ſingulis figuris: ꝛ ſic in
demōſtratione deſinimus. ℂ Hūc aūt ordinē cōtrariū
eſſe reſolutiuo, ipſa euidentia demonſtrat, ꝛ Simplicius
ipſe per illa v̄ba, etiā ſupra allegata, declarat: que dicunt
ſpeculationē, ꝛ actionē aduerſum iter tenere: qm̄ ſpecula-
tio a fine incipiens, via progredit̄ ad ꝓncipiū: actio aūt a
ꝓncipio ad finem pergit, ſicuti in domo. Hec eniꝫ verba
Simplicij nihil aliud innuunt niſi reſolutionē incipere a
notiōe finis que eſt ſpeculationis ꝓncipiū, ꝛ terminari ad
principiū actionis, qđ eſt finis ſpeculationis. Motus aūt
qui hinc incipit, tum actio, tum etiā cōpoſitio nominat̄,
vt etiā ſupra docuimus auc̄te Ariſtotelis ꝛ Auerrois cō-
mentatoris libro 7° de ꝓma phia. Illud aūt ſciri oportet
ordinē docēdi reſolutiuū maxime artib⁹, que factiue vo-
cant̄, ꝯgruere: quēadmodū in arte edificatiua, ſupra mō-
ſtrauimus que eodē ordine doceri pōt, quo etiā inuenit̄,
qđ nō cōtingit in ſpeculatiuis que ordine quidē reſoluto-
rio inueniunt̄, ꝛ ob hoc dicunt̄, ꝛ ipſe ſuā habere a notio-
ne finis cōſtitutionē: ordine aūt cōpoſitiuo docent̄, vt in

geometria, arithmetica, ꝛ demū in logica, Simplicius lo-
co ſupra allato declarat. Reliquū eſt, vt oſtēdamus Ari.
viſum fuiſſe in ſuis de phia libris, etiā ordine diffinitiuo,
eodēqꝫ docendi cauſa, ꝗuis videat̄ Pluſꝗcōmenta. do-
ctrina diffinitiua ſolum ad memoriā: nō aūt ad diſcendū
conferre, atqꝫ ideo oīno fuiſſe ab Ariſtotele pretermiſſa.
ℂ Hic ipſe Phs libro 2° de nāli auſcultatione volēs qđ
ſit natura declarare, hāc ita diffiniuit. Natura eſt ꝓncipiū
motus, ꝛ quietis: ꝛ poſtea libro 3° qđ ſit motus oſtendit: ꝛ
quia motus nō pōt eſſe niſi in loco, ꝛ in tempore, ideo in
quarto ſubiungit de vtroqꝫ diligentē tractationē. Sic in
nicomachijs moralibus, cū in ꝓmo volumine eius libri
felicitatē diffiniuiſſet: ꝙ eſt opatio ſm̄ v̄tutē, mox in ſequē-
tibus de humanis operationib⁹ que fiunt ſm̄ electionē,
exactā doctrinā tradidit que quatenus explanat partes
diffinitionis, ꝛ ſm̄ illarū procedit ordinē, pōt diffinitiua
noīari, lꝫ nō ſit ordo gn̄alis in ea ſub quo tota ſcia docea-
tur: qa neqꝫ eiuſdē ſcie prius aſſumpta eſt diffinitio ſed
quarūdā rerū tn̄modo: de quibus in ſcia tractat̄. Patet
ergo hoc doctrine genus nō omni ex parte latuiſſe Ariſt.
alioquin eo varijs in locis nō eſſet vſus. Liquet etiā do-
ctrinā diffinitiuā nō eē ordinē merū, alioquin male a Ga-
leno doctrina diceret̄: ꝛ fruſtra etiā Gal. ipſam ad totam
artem medicinalē per modū cōpendij edocendā facilio-
ris memorie gratia elegiſſet. Nam ꝙ Gal. in arte parua
nō ſolū memorie ſtudeat, ſed doctrine magis, illō pōt eē
argumēto, qđ idem Gal. vbicūqꝫ de hoc libro meminit,
quē nos artē paruā vocam⁹, ipſe artē medicinalē appel-
lat, quaſi in eo tota ſcia medicinalis: ſub quodā tn̄ cōpen-
dio doceat̄. Neqꝫ ob id qđ hec eadē doctrina diffinitiua,
ꝛ nō demōſtratiua noīat̄, putandū eſt ipſaꝫ carere omni
genere demōſtrationū, ꝓpter quā carentiā nec ꝓprie do-
ctrina dici mereat̄, ob quā etiā cauſam fuerit vt Pluſꝗ-
cōmentator exiſtimat ab Ariſto. repudiata. Nā ꝛ demō-
ſtrationē qa, ꝛ ꝓpter quid, venire in vſum doctrine diffi-
nitiue, coactus eſt ipſa veritate impellente tandē fateri
idē Pluſꝗcōmēta. qui libro 3° cōmentatione 66° ſcribit
hec v̄ba. Et eſt hic attentione dignū ꝙ doctrina hui⁹ li-
bri dicit̄ diffinitiua ꝑ cōparationē ad explanationē diffi-
nitionis ꝓpoſite de medicina in ꝓncipio libri: ad hui⁹ eni
explanationē totus liber ordinat̄. Sed nihilomin⁹ ꝓpter
hoc etiā apō talē explanationē alicuius partiū diffōnis
accidit vtū, ꝛ reſolutiua, ꝛ compoſitiua. His eniꝫ duabus
maxime vtimur ad ꝑticularia ꝓblemata ſcie declarāda,
ſicuti icipiētes dicebamus: diffinitiua v̄o maxie ad tot⁹
ſcie cōpendiationē. Hoc ipm qđ dicit eſſe attentione di-
gnū Pluſꝗcōmenta. ait per alia v̄ba, nō eſſe negandū
Cōciliator, qui ꝛ ipſe dija 8ª, in hunc modū ſcribit. Sed
neqꝫ negandū eſt quin ſepe in ſciam vna doctrinaꝝ poſ-
ſit cadere in cauſa doctrine aliaꝝ ordinariaꝝ, ꝛ inordina-
riarū, ſicuti apparet per Galenum vtentem in techni do-
ctrina diffinitiua: ꝛ tn̄ vtit̄ improprie doctrina ordinaria,
cū nitit̄ probare hoc ꝓncipiū. Ois cura ſit per cōtrariū,
iductiōe ac ſyll'o. ℂ Hec qdē duo viri ꝓcipua iter alios
qui de tribus doctrinis ſcripſere auc̄te, qui mirū imodū
nr̄e opioni ſuffragant̄, qui volumus tris doctrinas apud
Galenū nō modis docēdi, ſed ordinib⁹ eē differētes. Vn̄
mirandū eſt ipſos qui ꝯtrariā ſequunt̄ opionē, ꝛ tres do-
ctrinas, tres eſſe docēdi modos arbitrant̄, poſtmodum
eoſdē modos reſolutiue ac diffinitiue, ꝓmiſcue aſſigna-
re. Atqui audire potuerūt Gal. in prohemio artis parue
ambas doctrinas manifeſte ſeparantē his v̄bis. ℂ Sed
hanc quidē. ſ. doctrinā reſolutiuā, alibi ſcripſimus. Hic
v̄o diffinitiuā faciemus, atqꝫ iſup alterā alteri methodo,
ꝛ dignitate preferentē: qđ fieri nō poſſet, ſi nihil aliō eēnt

ipſe

ipſe doctrine / ꝙ̄ modi doctrinales: tñ eiſdē modis do/
ctrinalibus vterent̃: tunc enī eadē doctrina ipſa ſeipſam
ſuparet: ⁊ nō alterā a ſe diuerſaʒ. Sʒ accidit ingr̄ Pluſq̄ꝫ/
cōmētator doctrīe diffinitiue vti reſolutiua. Improprius
etiā vſuʒ eſſe ait Cōciliator doctrine reſolutiue, in doctri/
na diffinitiua. ℂ Nā ⁊ ipſi viſi ſūt aliaducere obiectio/
nem que fieri pōt cōtra illā quā faciūt doctrinarū nō pa
rū differētiū / cōfuſionē: cui obiectioni voluerūt ꝑ verba
iam dicta ſatiſfacere. Sed hec nihil excuſant: qd̄ enī acci
dit: aut improprius eſt in aliqua doctrina rariſſimum eſſe
debet. Uſus aūt demōſtrationis / tū q̄a / tuʒ ꝓpter quid in
doctrina diffinitiua / nō ſolū in duob⁹ locis quos notaue/
re / ⁊ Pluſq̄ꝫcōmētator / ⁊ Cōciliator: ſed in pluribꝰ alijs:
ſi diligēter inſpiciat̃ / inueniet̃ / quos ego vitāde plixitatis
grā in mediū adducere pretermitto. Cū p̄ſertim ipſe Gale/
nus teſtet̃ in ꝓhemio artis parue ea que ſcripturus eſt in
eo libro in quo ꝓculdubio doctrinā facit diffinitiuā / eſſe
quaſdā veluti ꝯcluſiones illoꝝ que in alijs ſuis libris latius
demōſtrauit. Signāter aūt loquit̃: neqʒ enī dicit eſſe ſim
pliciter ꝯnes: ſed veluti ꝯnes. Qd̄ aūt eſt veluti tale / non
eſt oīno tale: ſi vō eſſent tm̄ modo ꝯnes / Pluſq̄ꝫcōmēta/
tor ⁊ Cōciliator / qui quantū ad hoc vident̃ eſſe ꝯcordes
forte aliqd̄ dicerēt dicētes doctrinā diffinitiuā nō eſſe ꝓ/
priē doctrinā: q̄a nihil in ea ſyllogiſtice / vel (vt eorū vtar
vbis) nihil ignotū ꝑ notū ꝓbaret̃: ⁊ ideo nō ad docēdū /
ſeu diſcēdum: ſʒ tm̄ ad memoriā foret opportuna. Uerū
ꝙ in doctrina diffinitiua aliqd̄ reſolutiue ꝓbet̃ / exempli
grā / nō eſſe faciēdā euacuationē p̄tis ꝑ ſcariſicationē / ſeu
vt vtar vbo Pluſq̄ꝫcōmēta. per ſcalpellationem. Idem
Pluſq̄ꝫcōmentator cōmētatione 66ᵃ antea a nobis alle/
gata / cōcedit / ꝙ etiā ꝯria ꝯrijs curent̃ ꝓbari a Galeno ⁊
ſyllogiſmo / ⁊ inductione / in eadē doctrina Cōciliator nō
inficiat̃. Sed neqʒ ambo p̄nt negare / q̄n oſſa fracta non
poſſe ꝓpter eoꝝ duritiē in grādiori etate cōſolidari / etiā
inibi demōſtret̃ / vt taceā alia que ſimili modo ꝓbant̃ / ⁊
breuitatis cauſa, vt nuper dixi / a me preteream̃. Qd̄ vō
inquit Pluſq̄ꝫcōmentator eadē libri tertij cōmētatione
66ᵃ nos maxime vti doctrina diffinitiua ad cōpendiatio/
nē (tali enī ipſe vtit̃ vbo) totius ſcie / falſuʒ eſſe ſupra mō
ſtrauimus. ℂ Sed nūc quoqʒ repetimus nō eſſe ꝓpriū
doctrine diffinitiue per capita tm̄ / ⁊ quaſdā veluti ꝯnes /
cōpendioſaʒ facere traditionē: īmo hoc eſt ipſi cū reſolu/
tiua cōe / vt patere pōt legenti librū Galeni de cōſtitutio/
ne artis medicinalis / in quo Gal. fatet̃ ſe ſūmas tm̄ / ⁊ ge/
nerales regulas ꝑtractare: ⁊ ſepe lectorē remittit ad vbe
riorē earūdē reruʒ que habent̃ in alijs libris ſuis / tracta/
tionē / qd̄ etiā facit vt diximus in arte parua. Quare ſi ꝓ/
pter breuitatē demōſtrationū / doctrina diffinitiua nō eſt
vera doctrina / nō erit ⁊ reſolutiua. Nos autē putamus
ambas eē doctrinas: ab alio aūt habere ꝙ doctrine ſint:
ab alio vō ꝙ altera reſolutiua / altera diffinitiua dicatur.
Nā a demōſtrādi modis qui in vtraqʒ idē ſūt / ambe do
ctrine dicunt̃: a vario aūt ordie / q̄ in tota medicinali ſcia
docēda ſuat̃ / hec diffinitiua illa reſolutiua noiat̃. Eoſdē
eſſe in duabus doctrinis docēdi modos: tuʒ ex pluribus
alijs / vt dictū eſt diſcere licet / tū ex illo ipſo p̄ncipio cui⁹
meminit Cōciliator diſa 8ᵃ / qd̄ eque per ſyllm̄. ⁊ inductio
nē in libro de cōſtitutione artis medicinalis a Galeno ꝓ/
bat̃ / ſicuti ⁊ in arte parua. Quin ſi loca cōtuleris nō mō
rōnes ſimiles: ſed eadeʒ ꝓpe vba perpendes: ⁊ ſicuti in
vno libro oēs partes ſcie medicinalis ſub quodā cōpen/
dio docent̃: ita ⁊ in altero ordine tm̄: vt ſepe diximus va/
riato. Unde nō abſ q̄ʒ rōne Gal. alterū librū inſcripſit de
cōſtitutione artis medicinalis / alterū de arte medicinali:
q̄ꝛ in hoc artē tm̄ docet medicinalē ſub ordine diffiniti/
uo: in illo vō cōſtituit / ⁊ cōſtituēdo docet ſub ordine reſo
lutiuo. ℂ Uerū ad hec quiſpiā poſſʒ obijcere / certū q̄dē
eſſe ꝙ in libro qui ars medicinalis a Galeno / a nobis aūt
ars parua noiat̃ doctrina ſit diffinitiua: ſed nō ita ꝯſtare
id qd̄ veluti pro certo / atqʒ idubitato accipit Hugo ſenē/
ſis in libro de ꝯſtitutiōe artis medicinalis / doctrinā fieri
reſolutiuā. Age igit̃ hoc ipſum nō alterius / ꝙ̄ ipſius Gal.
teſtimonio ꝓbemus: lʒ forte ſatis / ⁊ antea ꝓbauerimus /
cū ordinē doctrine reſolutiue / qui in eodē libro a Galeno
ſeruat̃ / conati fuimus declarare. Nūc tñ idē ex ꝓhemio
artis parue demonſtremus / in quo ſcribunt̃ hec vba ſm
veterē trāſlationē que in vſu habet̃ / quā potius ꝙ̄ nr̄aʒ /
vbi nō ſit error / allegamus / ne videamur nr̄is ꝓbationi/
bus quaſdā veluti ſuppetias ex ꝓprijs vbis corrogare.
Uerba inquam antique trāſlationis hec ſunt. Nullus tñ
ante nos ſcripſit illaʒ que ex notione finis incipit ex qua
oēs artes cōſiſtunt ſm rationē. Sed illā quidē alibi per/
tranſiuimus. Hoc vbuʒ alibi exponit Pluſq̄ꝫcōmenta/
tor. i. in varijs libris ſuis. ℂ Sed ꝙ Galenus ꝑ alibi / nō
varios libros ſuos itelligat de medicina editos: ſed vnuʒ
tm̄ / qui de cōſtitutione artis medicinalis iſcribit̃ / ex ipſo
Gal. probat̃ qui circa finē artis parue / vbi oium librorū
ſuoꝝ numeruʒ ordinēqʒ recenſet: de hoc ipſo libro facit
mentionē: ⁊ de eo ait / ſe antea. ſ. in ꝓhemio dixiſſe: ita enī
ſcribit. Dictū q̄dē ⁊ antea eſt / ꝙ eſt vnus ali⁹ liber in quo
de cōſtitutiōe artis medicinalis tractauimus. Nuſq̄ꝫ aūt
Galenus in tota arte parua / inuenitur de illo libro quicq̄ꝫ
dixiſſe niſi in ꝓhemio, in quo lʒ noiatiʒ nō exꝓmat librū
de cōſtitutione artis medicinalis: per alia tñ vba eū no/
bis dedit intelligendū: cū dixit ſe doctrinaʒ ex notione fi/
nis incipientē / alibi ſcripſiſſe. In eo enī libro q̄d ſit notio
finis nobis euidenter oſtēdit. Et quē ex illo quiſpiā pro
motus poſſit artē medicinalē / ſm quādā viā, ⁊ ꝓgreſſuʒ
cōſtituere ſm quē ⁊ alie artes ex ſuoꝝ finiū notione pri/
mū inueniunt̃ / ac cōſtituunt̃. ℂ Uerba aūt Galeni illud
qd̄ diximus declarātis / hec ſunt. Quā igit̃ in priore libro
didiciſti methodū / in huiꝰ artib⁹ tēpus eſt transferre ad
illā quā intēdis ꝯſtituere: idē ⁊ hic ſermoni initiū faciēs /
qd̄ in oibus illis poſuiſti. ſ. notionē finis quā vnde adepti
ſumus iaʒ tēpus eſt explicare. Primū eſt facta cognitio
de nobis, ꝙ ſani / ⁊ de alijs pariter hoib⁹. Scd̄o poſt hāc
etiā de egrotantib⁹ / vnde ⁊ nos cepit deſideriū bene va/
lendi ⁊ cōſtituēdi artē que bonā valetudinē / ſeu ſanitatē
efficiat. ℂ Ex his Galeni vbis duo colligere poſſumus:
⁊ ꝙ liber de cōſtitutione artis medicinalis ſit ille in quo
Gal. teſtat̃ in ꝓhemio artis parue ſe ſcripſiſſe doctrinaʒ
ex notione finis incipientē. ſ. ex ſanitate in nobis cognita
⁊ deſiderata, ⁊ ꝙ nō recte duarū que adhuc celebrantur
antiſtitum opionū / Gal. ſenſum de notione finis interpre/
tent̃ / quoꝝ alter per notionē finis itelligit vltimā cauſaʒ
que per reſolutionē inuenit̃ / alter effectuʒ quēlibet q̄ ſua
cauſa notior exiſtat: cū tñ Galen⁹ quēadmodū ex hoc lo/
co / ⁊ mltis alijs ſupra a nobis adductis cognoſci pōt per
notionē finis itelligat finē notū eius ſcie vel artis quā cō/
ſtituere intendimus / atqʒ obiter cōſtituēdo docere: ſicuti
in arte medicinali finis eſt ſanitas / cui⁹ deſiderio / ⁊ amo/
re quiſpiā permotus / artē medicinalē ſanitatis cōſerua/
tricē atqʒ effectricē cōſtituit / ⁊ viā eius cōſtituēde tradit
rōnē / ſimul eiuſdē artis affert diſciplinā. ℂ Quia vō ſu/
pra diximus tris doctrinas / de q̄b⁹ in ꝓhemio artis p̄ue
Galen⁹ loquit̃ varijs differre ordinib⁹ potius ꝙ̄ modis /
Altera dubitatio ſuborit̃ / q̄a hoc nō videtur coherere his
que a Galeno in ꝓhemio artis p̄ue ſcribunt̃ / vbi doctri/
nā reſolutiuā cōparat diffinitiue: cū nā in ea collatiōe videt̃
ponere inter eaſdē doctrinas / nō modo quātū ad ordineʒ:

Solutio mo/nachi nō ſa/tiſfacit.

Non eſſe ꝓ/priā diffiniti/ue cōpendia/tionem.

Hugo ſenē/ſis.

Cōtra Mo/nachum.

Dubitatio.

ſed etiã quantũ ad modos diſſ;z Reſolutiuã ingens/rõne
quidez ⁊ dignitate preſtare diffinitiue:ſicuti diffinitiua/⁊
totius cõpendio/⁊ facilitate memorie excedit reſolutiuã.
¶ Nos ꝟo hãc dubitationẽ volẽtes ſoluere/dicim⁹ eã:
ſicuti pleraſq; alias ex mala trãſlatione habere occaſio-
nem. Ubi enĩ interpres dicit rõne/grecus Gal. codex hʒ
methodo/qđ verbũ apđ grecos ſignat viã/atq; ordinatũ
pgreſſuʒ ad cognoſcibile aliqđ. In h aũt ordie pcedẽdi
vult Gal. doctrinã diffinitiuã a reſolutiua ſuperari/quare
verba illa pbemij recte interpretata magis nr̃am cõfir-
mant opiõnẽ qui volumus tres doctrinas varijs ordini-
bus eſſe differẽtes/quoꝝ alter/⁊ altero põt eſſe artificio-
ſior/atq; ita facẽ doctrinã excellentiorẽ. Idcirco aũt etiã
dignitate dicit̃ doctrinã reſolutiuã eẽ diffinitiua ſupiorẽ:
qa cũ ex notione finis icipiat:⁊ fiat ſm reſolutionẽ/hʒ ex
hoc/ꝙ nõ ſolũ docere:ſed etiã iuenire/ac pmũ cõſtituere
artẽ aliquã põt/ſiue ſciaʒ:quoꝝ alteꝝ põt efficere diffini
tiua. ſ. docere tñmodo. Cũ ꝟo laus debeat̃ inuentioni:⁊
pme cõſtitutioni qs dubitauerit doctrinã reſolutiuã an-
teire dignitate diffinitiuã: Sicuti ꝟo reſolutiua hʒ ex pn
cipio ſuo. ſ. notione finis:⁊ eo queʒ ſeruat ordine ꝙ ſit ad
inueniendas/⁊ pmũ cõſtituendas artes accõmodata/ita
diffinitiua ex ipſa diffõne ſcie quã docet/⁊ ordine partiũ
eiuſdẽ diffõnis quẽ in docẽdo ſequit̃/hoc plus hʒ ſupra
reſolutiuã ꝙ facit ſciam/vel artẽ perdiſcẽdã facilius totã
ſub quodã veluti cõpẽdio cõprehẽdi ⁊ eſſe etiã ſm pteʒ
memorie cõmẽdabiliorẽ. Nã vt inquit Gal. bene memo-
rie mãdant̃ ſufficiẽter oĩa ex diffõnis diſſolutione/ob id
qđ optima diffinitio/quã ſubalẽ qdã terminũ vocãt/totĩ⁹
artis capita in ſe ↄtineat. ¶ Non eſt aũt ppter hec ꝟba
Galeni exiſtimãdũ id qđ putat Pluſq̃cõmẽta. doctrinã
reſolutiuã nõ poſſe:⁊ ipſaʒ totã artẽ medicinalẽ per capi
ta/⁊ gñales ſummas in vno volumie tradere/ſicuti diffi-
nitiuã. Hoc enĩ fieri etiã in doctrina reſolutiua/ſiue ordi-
neʒ ſeruãte reſolutiuũ pbat/vt ante diximus/liber de cõ
ſtitutione artis medicinalis/in quo eadẽ doctrina/vt etiã
paulo ſupra pbauimus/cõtinet̃. Nihil autẽ aliud voluit
Gal. per verba ſtatiʒ antea adducta nobis inſinuare/niſi
ꝙ ambe qdẽ doctrie. ſ. ⁊ diffinitiua/⁊ reſolutiua/ſub quo-
dam cõpendio totã artẽ medicinaleʒ cõplectunt̃/ppter
qđ etiã ambe ad memoriã ↄferũt:in his tñ duobus. ſ. ⁊ in
cõpẽdio totius ſcie docẽde/⁊ in memoria faciliori parti-
cularium/doctrina diffinitiua primas ptes hʒ/⁊ nihil vetat
reſolutiuã ſcđas obtinere. Sicuti iʒ reſolutiua/⁊ metho-
do/⁊ dignitate vicat diffinitiuã:nõ tñ ideo diffinitiua oĩs
eſt methodi expers/ac dignitatis:aliogn id ſequeret̃ ab-
ſurdũ/in qđ etiã ſupra dixim⁹ icidere opiõnẽ Pluſq̃cõ-
mentatoris duas doctrinas non dici vniuoce doctrinas/
atq; ita nõ eſſe inuicẽ cõparabiles/qđ eſt ↄtra Gal. alte-
rã alteri/vt apparet manifeſte cõparãtẽ. Uerũ falſus in-
tellectus prime ppõnis pbemij. Tres ſunt oẽs doctrine
ordinẽ habẽtes fecit tñ Pluſq̃cõmẽta. nõ etiã Cõciliato-
rẽ plurima dicere/que etiã ſunt a Galeno placitis aliena.
Pluſq̃cõmentator aũt tanto maiorẽ habuit aberrandi
occaſionẽ/quãto fungẽs officio expoſitoris: ꝟba oĩa Ga-
leni in pbemio artis parue ſcripta cogebat̃ ſue de tribus
doctrinis opiõni cõſona demõſtrare. Qz ſi hec ipſa ppo-
ſitio talẽ habeat ſenſuʒ/qualẽ nos illi tribuim⁹/mille ſũt
obiectiões que nõ faciliime diluant̃/nulli occurrũt nodi
Obiectio qui ſtatim nõ diſſoluant̃. ¶ Nã ⁊ illud qđ qſpiaʒ poſſet
obijcere ex auctẽ Pluſq̃cõmẽtatoris/cõmẽtatione pma
libri pmi artis parue/ordinẽ nõ facere doctrinã ſed ma-
Solutio. gis cõſequi/nõ hʒ difficilẽ diſſolutionẽ:poſſumus enĩ no-
ſtre inĩtẽtes expõni/ita dicẽ. ¶ Doctrinas qdẽ qbus vna
tota aliqua ſcia docet̃ nõ ſortiri ex vario docendi ordine

(de tribus ordinibus nobis itelligẽtibus de qbus Gale-
nus loquit̃) nõ ſortiri inquã ex his vel maiorẽ vel mino-
rẽ certitudinẽ:ideo neq; ex his ipſis hẽc potiſſimũ ꝙ do-
ctrine dicant̃. Sʒ ꝙ hec reſolutiua dicat̃/hec cõpoſitiua/
illa diffinitiua noiet̃/hoc ſingule ex ſuo ordine ſortiunt̃.
Qui tñ ordo dat ipſi doctrine/nõ ſoluʒ denoiationis:ſed
etiã rei quãdã pcipuã ppͥetatẽ. Nã ex ordine reſolutiuo
q a fine artis initiũ ſumit qđ eſt pn̄m ſpeculationis/hʒ do-
ctrina reſolutiua/ꝙ ſit ad artẽ iuenicdã/⁊ ↄſtituendã ido
nea:ex ordie ꝟo cõpoſitiuo/doctria cõpoſitiua aptiſſima
exiſtit ad eãdẽ artẽ iuẽtã/⁊ ſũmatiʒ ſiue p capita traditã/
poſtea magĩ ſm ptẽ amplificãdã. Ex ordie aũt diffinitiuo
quẽ hʒ doctrina diffinitiua ex ptib⁹ diffõnis fit eadẽ do-
ctria/ad artẽ cui⁹ aſſumit diffõnẽ totã ſub cõpẽdio docẽ-
dã/⁊ facilr memorie ſuggerẽdã cõmodiſſima. Qz ſi dixe-
rim⁹ ordinẽ etiã ad doctrie eẽntiã ↄferre aliqd/nõ erit h
diſſonũ a Gal. dogmate/q li⁹ p artis curatiue volẽs oñdẽ
Iter medicos rõnales/⁊ illos qui ab experiẽtia ſe empiri-
cos vocãt/diñtiã/ſcribit hec ꝟba. Querere igit̃ cum me-
thodo qcq̃ iuenire opponitur ei qđ fortuna ⁊ caſu fit. eſt
aũt veluti via quadã atq; ordine/ita ꝙ eſt aliqđ primuʒ
in inquiſitione/⁊ ſcđm ⁊ tertiũ/⁊ quartuʒ:⁊ ita ſeriatim alia
vniuerſa/donec quiſpiam pueniat ad id qđ fuit ab initio
ppoſitũ. Qui igit̃ ſe ab experiẽtia empiricos vocãt/recte
agentes ↄfitent̃/ꝙ neq; ad inuentionẽ/neq; ad doctrinã
ipſis neceſſarius eſt ordo:qa inartificioſuʒ quoddã/⁊ ex-
pers rõnis eſt/experiẽtia ⁊ bona fortuna idigẽs. Qui ꝟo
rationẽ/atq; ordinẽ ſibi ducẽ fecere iuentionis:⁊ viã vnã
ad ſinẽ pducẽtẽ ſuppoſuerũt/his neciũ eſt a pͥo aliquo
icipiẽtibus cõfeſſo apud oẽs hoies/ſic trãſigere reliqua.
Ex his ꝟbis Gal. liqdo apparet/ꝙ medicorũ rõnalium
doctrina/nõ ſolũ rõnẽ:ſed etiã ordinẽ in ſe cõtinet/⁊ ꝙ in
hoc differt a doctrina empiricoꝝ/que neq; rõnẽ hʒ/neq;
ordinẽ. Liquet etiã ꝙ cũ methodo aliqd q̃rere/nihil aliđ
eſt/q̃ʒ via quadã/atq; ordine ad iueniẽdũ pcedẽ. ¶ Hec
aũt ꝟba Gal. vna ↄfirmãt nr̃aʒ expõneʒ quã ſupra ſcri-
pſimus/quõ. ſ. doctrina reſolutiua methodo vincat diffi-
nitiuã. ¶ Hac difficultate diſſoluta que ex ꝟbis Pluſq̃-
cõmentatoris/volẽtis ordinẽ nõ facere doctrinã/ſed ma-
gis ſequi/habuit occaſionẽ iam ⁊ alĩs que in nr̃am cadere
pñt de trib⁹ doctrinarũ ordinib⁹ opiõnẽ diluam⁹. Non
temere enĩ quiſpiã dubitauerit/ſi ſint tres doctrinaꝝ or-
dines/vbi Gal. vſus fuerit cõpoſitiuo. nã de reſolutiuo/⁊
diffinitiuo ſatis ex his que antea dicta ſunt puto eſſe ma-
nifeſtũ/cur etiã Gal. q̃rtũ nõ adiecerit. ſ. diuiſiuũ. ¶ De
enĩ ſunt due ambiguitates que ſi fuerint a nobis ↄueniẽ-
ter diſſolute/nõ parũ nr̃e expõnis veritatẽ ↄfirmabunt/
⁊ aliarũ coarguẽt falſitatẽ. Nã vt inqt Ariſto. libro pmo
moraliũ. Uero qdẽ oĩa ↄſonãt:falſo aũt cito diſſonat ve-
rum. ¶ Primã dubõnẽ ſtultã putat Pluſq̃cõmẽtator:
qñ in ea hereſi eſt ꝙ nõ ſit poſſibile pticulariter trade-
re totã artẽ medicinalẽ ſub vna aliqua ſpecieꝝ doctrine:
⁊ ꝙ vtimur trib⁹ doctrinis ad illud/in quã etiã opionem
ductus eſt idẽ Pluſq̃cõmẽtator ex malo itellectu illorũ
ꝟboꝝ Gal. que in antiqua trãſlatione ſcribunt̃/in hunc
modũ. Que ꝟo ſm ptẽ eſt tractatio vniuerſe medicina- Aduerſus cõ ciliatorem ⁊ Pluſq̃cõ mentatorẽ.
lis ſpeculationis in multis alijs a nobis ſcripta eſt nego-
cijs/qbus expedit vti ad tres doctrinas. Que poſtrema
ꝟba p figurã hypallagẽ exponẽs Pluſq̃cõmẽta. in hũc
ſenſum. ſ. ad que negocia expedit vti trib⁹ doctrinis ↄſe-
quẽter affirmat/ꝙ poſſimus etiã in vno libro vti tribus
doctrinis. Sed duo dicta ex his vera ſunt:ſi p doctrinas
modos doctrinales itelligam⁹/⁊ nõ ordines doctrinarũ/
de qbus Gal. itellexit in illa ppõne. Tres ſũt oẽs doctri-
ne ordinẽ hñtes. impoſſe enĩ eſt totã artẽ medicinalẽ/vel
in vno

in vno libro vel in multis ſub varijs doceri ordinibus. Ars eni tota medicinalis/ita in arte parua docet ſub ordine diffinitiuo ſeorſuz/q nō admittit reſolutiuū/vel cōpoſitiuū. Sic etiā tradit in libro de ꝯſtōne artis medicinalis ſub ordine reſolutiuo/q reliq duo ei nō ꝯiungunt. Sic quoqꝫ in multis alijs libris eadē ars vniuerſa/vberiore ſcribit tractatione/vt poſtea magis liquebit/ſm ordinē cōpoſitiuū/q ipſi nō cōpetit ordo ꝫtius q dicit reſolutiuus:neqꝫ etiā diffinitiuus/vt etiā in ſequētib ostendemus. ¶ Primū aūt dictū Pluſq̄cōmentatoris/q videlicz nō ſit poſſe ſm partē/ſiue particulariter tradere totā medicinā ſub vna aliqua ſpecierū doctrine/etiaz Gal. repugnat/qui nō ſolū in cōpendio totius/ſed etiaz in memoria pticulariū pfert doctrinā diffinitiuā doctrine reſolutiue:que cōparatio vana foret/niſi ſub doctrine ordine diffinitiue tota ars medicinalis/etiā ſm partē/ſiue pticulariter in arte parua tradere:ſicuti fuit in multis alijs libris ſm ptez/eadē ars tota cōſcripta/qd vba Gal. ſupra a nobis allata manifeſtāt. Aliogn etiā vī ipoſſe totā artez medicinalē ſcribi in doctrina diffinitiua/ꝛ nō ſm partez/cū totū nō ſit pter ptes. Et ſi p pticularia Pluſq̄cōmentator intelligat q̄dā ſpecialiora ad que doctrina diffinitiua nō deſcēdit/neqꝫ taliū tractatio pticulariū doctrine repugnat diffinitiue/neqꝫ reſolutiue/ſicuti neqꝫ compoſitiue. Quid eni vetuit Gal. vel in libro de ꝯſtōne artis medicinalis ſm ordinē reſolutiuū/vel in arte parua ſm ordinez diffinitiuū nō breuiter/atqꝫ conciſim/ſed late ac copioſe vſqꝫ ad ſpecialiſſima pgredientē/totā ſcribere artē medicinalē:qd in multis alijs libris ſe feciſſe teſtat:in qbus ſeruauit/vt poſtea declarabimus/ordinē cōpoſitiuū. Sꝫ lꝫ potuerit ſm triplicē ordinē vberē facere tractationez:libuit tñ ei ſm duos ordines tñ. ſ. diffinitiuū/ac reſolutiuū/cōpēdioſaz totius ſcie medicinalis facere traditionē/vt de doctrina diffinitiua ipſe Gal. ſtatim in phemio teſtat/cuꝫ ait. Ea que in hac doctrina dicūtur eſſe ſola capita/ꝛ veluti ꝯnes q̄ alibi latiꝰ fuere demōſtrata. ¶ De vtraqꝫ aūt tā. ſ. reſolutiua/q̄ꝫ diffinitiua circa finē opis/vbi loquit/q liber de ꝯſtōne artis medicinalis/ꝛ alter cui extremaz manū adiecit. ſ. ars pua in q̄ doctrinā tradit diffinitiuā/ſicuti in altero reſolutiuā/ſeorſū ſūt ab alijs/in qbꝰ plenior doctria explicat. Expediebat aūt imo oino fuerat neceſſariū/vt ſicuti i vno libꝰ docuerat modū inueniēde/ac pꝰ ꝯſtituē de artis medicinalis ſm ordinē reſolutiuuz:in altero vo eādē artē totā ordine ſcripſerat ad memoriā aptiore/ſcꝫ diffinitiuo:ſic in mltis alijs libris vniuerſaz pariter totiꝰ ſcie medicinalis cōtēplationē/latius atqꝫ diffuſius cōplecteret:qbꝰ libris ad tres doctrinas/vti poſſemꝰ. i. ad tres doctrinaꝝ ordines. Que eni ſub duaꝝ ordinibꝰ doctrinarū ſunt abbreuiata/ꝛ quodāmō decurtata pp̄ter cōpendioſaꝫ:ꝛ p capita tñ eoꝝ traditionē poſſumꝰ ex alijs ſupplere libris ſm vberiorē/vt Gal. iqnt/tractationē ꝯſcriptis. Nā ad hūc finē quodā in loco artis parue Gal. ingꝫ ſe de illis oībus circa finē opis facturū mētionē/vt ſciret lector vnde eēnt ſupplēda q̄ in doctria diffinitiua pp̄ter nimiā eiꝰ breuitatez deſiderarent:q ſane artis pue locus māifeſte demōſtrat vba illa phemij. ¶ Quibꝰ expedit vti ad tres doctrinas/male fuiſſe a Pluſq̄cōmētatore p figurā hypallagen expoſita/q̄ figura/vt diximꝰ tñ poetaꝝ eſt pp̄ia:ꝛ a medicis atqꝫ phis/qn etiā oratoribꝰ euitāda. Utimur eni libris in qbꝰ elaborata eſt. i. plene ac pfecte tradita ſeorſuꝫ ſm ptē. i. p ſingulas ptes totiꝰ ſcie medicinalis cōtēplatio:ſicuti in libris q terapēutica. i. curatiua inſcribunt ps curatiua:in his qbus de ſalubribꝰ tituli eſt ps ſanitatis ꝯſeruatrix:ꝛ in libris q de mēbris paſſis apō grecos/apud nos de iterioribꝰ noiant ps illa que a grecis

Verba phemij male exponunt a monacho.

diagnoſtice. i. dignoſcitiua dr̄. Utimur iquā his libris ad doctrinā diffinitiuaz/vbi que ſunt in iſta defecta/ſupplemus/atqꝫ ampliamꝰ/qd facere poſſumꝰ/nō variato ordine doctrine diffinitiue:ꝛ hic eſt ſenſus illoꝝ vboꝝ q̄ ſup diximꝰ male fuiſſe a Pluſq̄cōmēta. intellecta/adeo vt putauerit Gal. iuuere nos vti tribꝰ doctris ad dictos libros/ꝛ nō libris ad tres doctrinas. Eūdē aūt vſuz qdē libri ſm vberiorē tractationē ꝯſcripti pbēt/etiā ad doctrinā reſolutiuā q̄ ꝛ ipſa quoqꝫ breuis eſt/atqꝫ ꝯciſa:vt q̄ ſit magis ad inueniēdā/ac ꝯſtituēdā q̄ꝫ ad docēdā artē/accōmodata. Quare Gal. ita in libꝰ de ꝯſtōne artis medicinal/ſicuti in arte parua/ad memoriā plerūqꝫ reuocat loca illoꝝ libroꝝ/ſm vberiorē tractationē cōſcriptoꝝ/vñ poſſimus eiuſdē libri in quo doctrina dr̄ reſolutiua ſupplere breuitatē. ¶ Iā q̄ liquet q̄lis ſit vſus libroꝝ Gal. in qbꝰ elaborata eſt ſm ptē totiꝰ ſcie medicinalis ꝯtēplatio/ad duas doctrinas. ſ. ad diffinitiuā/ac reſolutiuā. Pꝛōprior aūt eſt hoꝝ ipſoꝝ libroꝝ vſus ad doctrinā cōpoſitiuaz/ſi eo legant ordine quo circa finē artis parue a Gal. diſponunt. Talē eni ordinē nō eē diffinitiuū/in oībꝰ liq̄re pōt/cū ex nulla medicinal ſcie diffōne depēdeat:ſꝫ neqꝫ reſolutiuꝰ eſt/vt ſtati pbat:relinqt q̄ q ſit cōpoſitiuꝰ. Talē aūt ordinē libroꝝ ſiue doctrie q̄ in ipſis dr̄/nō eē reſolutiuū/eo pōt ꝯſtare argꝰ/q icipit ab elnis/ſm Hippo.ꝰ/ad q̄ ea q̄ ſit in libꝰ de ꝯſtōne artis medicinalis/reſolō terminat/dū cognitio querit corpoꝝ ſanoꝝ/ꝛ egroꝝ/vt notio finis exigebat. Ultimus aūt in eo ordine libroꝝ Gal. quē dicimus eē cōpoſitiuū/eſt liber de arte curatiua/que ptia docet iter alias ptes ſcie medicinalis/que p reſolōne iueniūt/in eodē libꝰ de ꝯſtōne artis medicinalis in quo diximus ſeruari ordinē doctrine reſolutiue. Libri vo medij iter pmū de elnis:ꝛ vltimū de arte curatiua/liq̄do oſtendūt ordinē doctrie cōpoſitiue. Nā a libꝰ de elnis pgreſſus ſit ad libros de tēperamtis/ſiue cōplonibus/ꝛ ab his ad libros de potētijs nālibꝰ/atqꝫ aīalibꝰ/atqꝫ ad alios libros q in eo loco a Gal. ꝯnumerant/donec ad illos pueniat/q ꝯtinēt illā ſcie medicinal ptē q̄ diagnoſtice noiat:de qua ēt ſup ſecimꝰ mētionē. Hec aūt medicie ps i ordine doctrine reſolutiue ſcdo docet loco poſt curatiuā/q̄re in ordie doctrie cōpoſitiue debuit pcedē/in quo ordie ēt libri ptē pgnoſticā cōplectētes/antecedūt:que tñ ps tertio docet loco poſt curatiuā in ordie doctrie reſolutiue. Deniqꝫ oēs Gal. libri q circa finē artis pue eo ordine numerant:quē nos dicimꝰ eſſe cōpoſitiuū/ita ſūt inuicē priores/atqꝫ poſteriores:ſicuti ſcie medicinalis ptes que in illis cōprehendunt/ſūt duabꝰ eiuſdē ſcie ptibꝰ/que finales appellant/curatiue. ſ. atqꝫ ſalubris/vel pximiores/vl remotiores. ¶ Hūc ordinē doctrie cōpoſitiue viſus eſt voluiſſe ſuare i ſuis libris/q̄s de medicia edidit Auicēna:ſꝫ cū aliq̄n iterrupit:q: prius ſcripſit canones gnales de curatione morboꝝ/q̄ꝫ de ſimplicibꝰ medicamētis/de qbꝰ egit in ꝫꝰ libꝰ/ſicuti de cōpoſit egit/in vltio. ſ. in ſꝰ/q̄ due tractationes ſm ordinē libroꝝ Gal. cōpoſitiuuꝫ/libros de arte curatiua/antecedūt. Adeo/vt Gētil expoſitor Auic. i mltis in qbꝰ aīaduertit Auic. a recto ordine cōpoſitiuo deuiare nullā aliā ſcit afferre male ꝯtinuati ordis rōnē/niſi q ita pncipi placuit. Dicit tñ Gētil ēt Gal. voluiſſe in libris de arte curatiua libros de cōpōne pharmacoꝝ/eiſdē libris de arte curatiua eē poſteriores. Atq Gal. i ordie illo q̄ libros ſuos circa finē artꝫ pue ꝯnumerat/libros de ꝯpōne pharmacoꝝ/arti curatie ppōit:q̄ dubō fuit digna ſpeculatōe apō Gēti. pſerti/q pp ſuaꝝ qōnū ſubtītatē/eſt ſpeculatoris cognomēn adeptꝰ. ¶ Ne vo q̄ſpiā Gal. ſibiipſi i varijs locis ī ordie hoꝝ libroꝝ repugnaſſe ſuſpicet/breuit dicemꝰ/duplicē eē ꝯpoōi pharmaca rōnē. Unā qdē q̄ ſta-

Ubi doctrina compoſitiua Galenꝰ vtit.

Auicenna

Gentilis.

Duplex medicamentoꝝ cōpoſitio.

biliſ eſt/atq; imutabiliſ/ſicuti de theriaca Andromachi
tā Gal. ꝙ̄ Auicē. cōiter ſentiūt/ꝙ nō ſit ab Andromachi
inſtituto in numero/ac pōdere ſimpliciū medicamētorū/
ex qb⁹ eadē Andromachi theriaca tēpaī/diſcedēdū/ꝙ̄
uis Auic. Gal. quodā mō ꝑ calūniā reprehēdat. ꝙ ſibi vo
lens toti⁹ cōpoſitionis gloriā vſurpare/nōnulla citra ne
ceſſitatē de cōpoſitiōe Andromachi cōmutarit: ⁊ hęc cō
poſitio/ſeu ratio cōponēdi medicamēta imutabiliſ debz
ꝓcedere ordine libros de arte curatiua: qḋ videt̄ voluiſſe
Gal. in librorum ſuorum circa finē artiſ paruę cōnumeratione.
Alia eſt cōpoſitio medicamētorum q̄ fit ꝑ medici arbitrio
varias ſumētis ab ęgrotātiū varijs diſpōnibus/ac tēporum
diuerſitatib⁹/indicationes: ⁊ hęc rōnabiliter ſeq̄t̄ libros
de arte curatiua: vt in eiſdē libris Gal. videt̄ inſinuare.
¶ Sȝ hęc obiter dicta ſint volētib⁹ nobis ſoluere alterā
dubitationē/qua dubitabat̄: vbi Gal. doctrinā ſcripſerit
cōpoſitiuā/ſiue totā artē medicinalē ſub ordine tradide
rit cōpoſitiuo. Liquet enī hoc ipſuȝ feciſſe in varijs libris
eius/ſm pleniorē tractationē cōſcriptis. Que plenior tra
ctatio doctrine diffinitiue/ac reſolutiue ſupplet breuitatē/
⁊ ſimul rē ſeruit doctrine cōpoſitiue abſq; hoc ꝙ triū or
do doctrinarum varieṫ: adeo ꝙ veriſſime Gal. ait/nos poſ
ſe vti huiuſcemodi libris ad tres doctrinas/hoc ē/vt nos
exponim⁹/ad tres ordines doctrinarum/ſiue tres docēdi or
dines/⁊ nō ꝑ figurā hypallagē trib⁹ doctrinis ad libros.
Quia ſi ꝑ doctrinas modi doctrinales itelligerent̄/plib⁹
ē ꝙ̄ trib⁹ doctrinis ad eos vti poſſum⁹: vt ſane Gal. viſus
eſt. ſ. diuiſiua/reſolutiua/diffinitiua/⁊ dēmōſtratiua/⁊ qui
buſdā alijs: vt ſatis ſupra fuit a nobis declaratū. ¶ Uerum
ex nūc tacte dubitationis ſolutione altera ſuboriṫ dubi
tatio cur Gal. nō eque totā artē medicinalē in vno libro
eadē breuitate cōplexus fuerit ſub ordie cōpoſitiuo/qua
ipſum fuiſſe viſum videm⁹ in tradēda eadē arte ſub duo
bus ordinib⁹. ſ. diffinitiuo/⁊ reſolutiuo: Ad quā dubōnez
ſoluēdā m̄demus/potuiſſe qdē: ⁊ ſub ordine cōpoſitiuo
idē Gal. facere: verū forte liber ille fuiſſe ſuꝑuacuus: nam
q̄tū ad docēdū/viā/atq; ordinē ꝯſtituēde artis medici
nalis/eandemq; artem ſimul ſub breuitate docendam
vnus liber ſufficiebat: qui de conſtitutione artis medici
nalis inſcribiṫ/ſcriptus ſub ordine reſolutiuo: quātū vero
ad faciliorē totius artis memoriā/cōmodius ē ſub cōpē
dio tradite/alter ſat erat q ars parua vocaṫ/ordinē conti
nēs diffinitiuū. Quis aūt fuiſſet viſus tertij libri eādē ſer
uātis breuitatē: ſ. tota arte medicinali docēda ſub ordine
cōpoſitiuo: nō facile eſt excogitare ꝙ̄doq̄dē ordinē talē
ſibi vberior tractatio eiuſdē artis vēdicabat/quā ꝑ plꝛes
trāſigi libros in omni arte/vel ſciētia ꝑfecte tradenda ſit
neceſſariū: nā ſi verū fateri velimus/doctrina reſolutiua
eſt ꝑꝑ cōpoſitiuā. Primū enī inuenire opȝ ſciētie/vel ar
tis ꝑncipia/ac theoremata ꝑ reſolutionē: deinde hec breui
ter tradita: poſtea cōponētes ꝯuerſo ordine lati⁹ explica
re. Quare videm⁹ Gal. doctrinā reſolutiuā/nō cōpoſiti
ue: ſȝ diffinitiue tm̄/i methodo/ac dignitate ꝑferre. ¶ Si
tn̄ queraṫ a nobis vtra duarum altera dignitate ꝑcedat/re
ſolutiua ne/an cōpoſitiua (nā via eadē eſt ſm ſubiectuȝ/
ſȝ differat ſm rōnē) Dicimus reſolutiuam vno qdez re
ſpectu/quatenus. ſ. artē primū inuenit/atq; cōſtituit eſſe
digniorē: quatenus vero ea q̄ per reſolutionē inuenit ad hūc
ipſum finē inuenit: vt cōpoſitiua ſuo ordine digerat: atq;
cōponat ac copioſius edoceat: hac ꝯſideratione dicimus
cōpoſitiuā eſſe ꝑfectiorē/ac ꝑſtātiorē/ſicuti finis ꝑſtātior
eſt his que ſunt ꝑꝑ finez. ¶ Gloriat̄ aūt Gal. in ꝓhemio
artis parue neminē ante ipſuȝ doctrinā ſcripſiſſe a notio
ne finis incipiētē: qꝛ plures ſcientiarū opifices illā quidez
inuenerunt ꝑ ordinē reſolutiuū: ſed poſtea docuerunt ſub

Galenus.

ordine cōpoſitiuo. Quorum vtrūq; feciſſe Ari. in inueniē
da atq; docēda tota arte logica/ſupra ex Simplicij au
ctoritate mōſtrauim⁹. Sic veteres medici/ſicuti Hero
phili/⁊ Eraſiſtrati ſectatores: ⁊ Athenęus/de qb⁹ in ꝓhe
mio artis parue cōmeminit: vt forte inuenerint ſciētiā me
dicinalē ꝑ methodū reſolutiuā/eādē tn̄ ſub ordine doctri
ne cōpoſitiue docuerūt. Uere igitur Gal. gloriat̄ ſe ꝑmū
ex medicis: atq; ꝑbis doctrinā ſcripſiſſe ſeruātē ordinem
q a notione finis icipit reſolutiuū. ¶ Supeſt altera dubi
tatio diluēda. Cur Gal. trib⁹ doctrinarum ordinib⁹ nō adie
cerit q̄rtū. ſ. diuiſiuū. Hāc dubitationē ſoluētes dicim⁹: or
dinē diuiſiuū reduci ad ordinē reſolutiuū. Eodē enī fere
ordine partes oēs artē medicinalē ꝯſtituētes ꝑ methodū
reſolutiuā: ſicuti ꝑ methodū diuiſionis inueniunt̄: vt pa
tere pōt legēti librū Gal. de ꝑtib⁹ artis medicatiue. Unde
in eodē lib. Gal. methodū diuiſionis ꝑ quā docet partiri
artē medicatiuā vocat reſolutionē: ⁊ hec quoq; in eo lib.
initiū ſumit a ꝑtibus fini ꝓpinquorib⁹: ⁊ terminat̄ ad eas
q̄ ſūt remotiores: ⁊ ꝑme in ordine cōpoſitiuo. Uerba aūt
Gal. in lib. allegato ſunt hec. Dico igitur eſſe medicatiue
qdē ꝑmas/⁊ ꝓprias/⁊ maxime ꝑtes illas ꝑ q̄s nobis ad
uenit finis artis. Alie vero ſunt his ſupiores. Prime qdem
igitur: ⁊ proxime/tot ſunt numero/quot ſunt mōe ꝓpinq
ſime eius: ꝓpinquiſſima aūt mā medicatiue artis ſunt diſpo
ſitiones noſtri corporis/ſiue due ſint ſm genus/ſiue tres/
ſiue plures: deinde paulo inferius Gal. ſubiūgit. Alie qdē
igiṫ ſunt ꝑme ⁊ ꝓpinquiores artis fine quib⁹ nō ſunt he.
Prima qdē igiṫ ſignatiua/cuius ſunt partes due: hec qdē
dignoſcitiua ꝑſentiū/hec vero futurorū ꝓcognitiua: neq;. n.
abſq; ꝙ dignoſcaṫ paſſio curationē eius poſſe eſt inueni
re: neq; abſq; hoc ꝙ cognoſcaṫ termin⁹ criſeos/poſſe eſt
curare cōuenienter. Has aūt rurſus neceſſariū eſt ꝑcedere
illā ꝑtē q̄ eſt circa cognitionē diuȝ ꝑtiū aialis q̄ in anatho
me/ſiue diſſectiōe corporū inueniṫ. Secūdario vero ex ſup
abūdāti illā q̄ eſt de actib⁹: ⁊ tertio eā q̄ de vtilitate earū
eſt. Ipſas autē rurſus has/eam que de cōtemplatione cir
ca elementa corporis: ⁊ ſecūdo eā que de virtutibus natu
ralibus/que inueniuntur ex diſſectione animaliū: ad tot
enim principia reſoluitur pars ſignificatiua quā precede
re curatiuā/⁊ ſalubrem penitus diximus. Hec quidē Gal.
in libro quē diximus inſcripto de partibus artis medica
tiue: in quo/⁊ partes ſcientie medicinalis ꝑncipales: ⁊ ꝑn
cipalium conſtitutiuas eodē fere modo inueniri per me
thodum diuiſionis/quo etiā per viā reſolutionis inueniū
tur/nobis inſinuat/cū ait. Ad tot enim principia reſoluiṫ
pars illa que ⁊ curatiuā/⁊ ſalubrē antecedit. In lib. etiam
de conſtitutione artis medicinalis Gal. ait/ſe nō in eo ꝓ
poſuiſſe tractare ea/que ad artem pertinent medicinalez
oīa trāſigere: ſȝ ſolū ex qbus/⁊ quot ꝑncipijs/⁊ ꝑ q̄s vias
eadē ars ꝯſtituaṫ edocere/q̄ oīa inibi quo ordine ꝑ reſo
lutionē inueniunṫ/eodē ē docenṫ. In hoc enī differt liber de
ꝯſtōne artis medicinalis a lib. de ꝑtib⁹ artis medicatiue:
qm̄ in hoc ſolū ꝑtes eiuſdē artis inueniunṫ: in illo vero nō ſo
lū inueniunṫ: ſȝ ē docenṫ/ſȝ vt ſepe dixim⁹ breuiter/atq;
ꝯciſe. Cū vero in eiſdē ꝑncipijs ſiue ꝑtib⁹ ꝯſtituētib⁹ artē
medicinalē inueniēdis/idē fere ordo ſuerit in lib. de ꝯſtōne
artis medicinalis ꝑ methodū reſolutiōis/⁊ in lib. vero de ꝑti
bus artis medicatiue ꝑ methodū diuiſiōis ob hāc (vt ar
bitror cāȝ) Gal. tris tm̄/⁊ nō q̄tuor docēdi ordies enume
rauit: vt q diuiſiuū cōpetet cū reſolutiuo/ſeu diuiſiuū re
ducat ad reſolutiuū. ¶ Unde ⁊ Petr⁹ leo/q iter alios me
dicine ꝑfeſſores maxīa meruit etate nr̄a Patauij ſtipēdia
doctrinā reſolutiuā eādē cū diuiſiua apd̄ Gal. eē ſeri puta
uit ⁊ recte: qdē ſi ꝑ tres doctrinas docēdi ordies itellexiſ
ſet: ſȝ qꝛ ꝑtes doctriarum: ⁊ ipſe modos doctriales accepit/ip

[illegible]

eaſdē cū aliis incidit difficultates: & tāto magis/ quanto a
numero doctrinarū excludē cogebat demōſtratiuā: q̄m
reſolutiua eadē eſſet ſm ipſ cū diuiſiua/ vnde nō potuit
neq ipſe ſeruare numer doctrinar apō antiquos phos/
nō ſolū Ariſto. ſed etiā Platonē/ cuius ſectator hi volebat/
celebratar. Ordinē aūt diuiſiuū ſeu doctrinaȝ hunc
ſeruantē ordinē/ eſſe vnā ex tribus a Galeno enumeratis/
viſi ſunt qdaȝ etiā ex recentiorib' olfeciſſe/ quos lȝ odorē
veritatis ſentiētes: reprehēdit tn̄ pluſq̄cōmentator his
vbis. ¶ Credūt aūt aliqui ſicuti in eorū expoſitionibus
reperit/ nō imitari in hoc Galyn/ q ordinatio capitulor
in ſcia/ ſiue libro vel reductio ipſor/ ſiue ipſarū ptiuȝ ſcie
ad vnā diuiſionē principalē & generalē cōtinet oēs ptes/
ſicuti genus cōtinet oēs ſpēs: & q viſr ordinatio partium
ſcie ad totā ſciaȝ ſit genus doctrine alterū. ſ. duor qō eſt
falſum: q̄m prima diuiſio generalis in ſcia cū ſubdiuiſionibus
ab illa dependentibus nihil eſt pbans: ſed nititur
ipſa tn̄ diuerſitati acceptionis ſubtie ſpecierū/ & partiuȝ
ſubiecti/ cū diuerſitate ſuar paſſionū/ & ppterea nō eſt dicenda
doctrina. Sed illud vnde dependet ordinatio capitulor
& libror/ & vniuerſalr oium partiū ſcie. ppterea
in hoc nulla diuerſitas eſt iter ſcias. Ois eniȝ ſcia diuidit
diuiſione pma ptinēte quaſi infinitas ſubdiuiſiones/ que
oēs ad illā reducunt/ ſicuti in medicina notū eſt: & in nālē
& oēs ſcie ab illa incipiūt: & ſic ſequit qō vnicum tn̄ eſt
genus doctrie qō nihil eſt. Hec vba pluſq̄cōmētatoris
tendunt etiā aliquo mō cōtra opionē nr̄aȝ/ qui putamus
ordinē reſolutiuū parū a diuiſiuo differre/ & alterū reducī
ad alterū: & tn̄ diuerſa ponimus genera doctrinarū ga
& diuerſos ordines: quos tn̄ pluſq̄cōmētator vnū tn̄ eē
opinat in quacūq ſcia/ vel arte. ſ. diuiſiuū. Nos tn̄ preter
hunc qui in idē cois cū reſolutiuo/ vel ad ipſuȝ reducitur/
duos alios docēdi ordines: luce clarius manifeſtauim'. ſ.
cōpoſitiuū/ & diffinitiuū. Neq ipſe pluſq̄cōmentator ſi
ſtare velit in his que de doctrina diffinitiua: & ei' ordine
determinauit qui ſumit a ptibus diffōnis & non ſubiecti
ſcie/ vl artis/ negare poſſit ordinē diffinitiuū differre ab
ordine reſolutiuo ſeu diuiſiuo/ quē facit oibus ſcientijs eē
cōem/ cū aliud ſit ſubiectū ſcie diuidere in ptes/ & partes
partium: aliud diffinitionē ſcie: & alius ordo ex hac alius
ex illa diuiſione pueniat/ vt liquere poteſt legēti duos libros:
alterū cui titulus eſt de partibus artis medicatiue/
alterum qui ars parua noiatur. ¶ Qō aūt etiam obijcit
pluſq̄cōmentator diuiſionē illā a qua ordo ſumit capitulor/
nihil pbare & ideo non eē doctrinā/ facile ſoluitur
ex his que antea nos ſepiſſime declarauimus: cū alia ratione
tris doctrinas cōmuni vocabulo doctrinas noiari:
alia hanc reſolutiuā: hanc cōpoſitiuā: hāc vo diffinitiuaȝ
diximus nuncupari: & paulo antea in hoc differre librum
Galeni de partib' artis medicatiue/ a libro de cōſtitutione
artis eiuſdē/ ſignificauim'/ q̄m in hoc tota ars medicinalis
docet ſub ordine reſolutiuo: in illo autē ſole partes
tot' artis p methodū diuiſionis īueniunt: nō aūt etiā ſub
eodē ordine diuiſiuo docent/ ſicuti in altero ſub ſolutiuo:
quos tn̄ ambos ordines vnū eē/ vel ſaltē alter reduci ad
alter arbitramur: vt q nō magno iter ſe diſcrimie diſtēt.
¶ Quia vo ēt ſupra dixim' ordinē cōpoſitiuū obuerſuȝ
eſſe ordini reſolutiuo: idq manifeſtari ex ordine libror
quē ponit Galenus circa finē artis parue/ quē credimus
eſſe cōpoſitiuuȝ. Illud quoq lectorē ad monendū duximus/
q ſi nō ad vnguē hi duo ordines ſua ſibi inicē ɔtietate
reſpōdēt/ nihil oporteat admirari/ cū idē liber in eodem
ordine poſſit varijs reſpectib' eſſe altero prior/ atq
poſterior. ¶ Qō etiā ita eſſe declarat magna expoſitor
Ariſto. de eius libror ordine/ nō ſolū in phia/ ſed etiā in
logica cōtrouerſia. Sufficit aūt in his dē quibus diximus/
vt ordo cōpoſitiu' ordini reſolutiuo magna ex pte
videat oppoſitus. Sed & illud fieri pōt vt in diuerſis doctrinar
ordinib' eadē pars alicuius ſcie vltimo loco doceat/
ſicuti ps illa que de ſalubribus titulū hȝ/ tn̄ in libro
de cōſtitutione artis medicinalis in quo ordo ſeruat reſolutiuus/
q̄ȝ in ordine libror Galeni ſm vberiorē doctrinā
ſcriptor/ qui eſt cōpoſitiuus/ vt dixim' vltimū ſortit
locū. Qō ideo fit in ordine reſolutiuo ne ordo partiū que
partē curatiuā cōſtituūt/ doctrina partis ſalubris iterpoſita
dirimat: in ordine aūt cōpoſitiuo/ eadē etiā pte dilata/
vt melius idē ordo cōpoſitiuus cōtinuaret. Sed ſatis
eſt in his duobus ordinib'/ q maxima ex parte diuerſificent/
& q ſua ſequant pncipia/ alter notionē finis. i. pncipiū
ſpeculationis/ alter actionis/ ſiue cōpōnis pncipiū qō
eſt vltimū/ vt ſupra oſtēſuȝ fuit/ ſpeculationis. ¶ Quantumuis
aūt tris ordines dicti ſint inter ſe diuerſi/ & varia
ſequant pncipia: in oibus tn̄/ qō etiā ſupra mōſtrauim'/
ſunt ydē doctrine modi. ſ. tā demōſtratio que ex pori'/
q̄ȝ altera que ex poſteriorib'/ aliqd pbat. Alioqn nō poſſemus
vti eiſdē Gal. libris ad tres doctrinas/ ſiue tres ordines
doctrinar: neq poſſȝ tota ſcia medicinalis ſub ſingulis
ordinib' ſeorſuȝ doceri/ quor pmū poſſe fieri/ ipſe
Galenus teſtat in phemio artis parue. Scōm vo oſtendunt
libri duo/ alter ſtatim dictus/ alter qui de cōſtitutione
artis medicinalis iſcribit: in quor vtroq ſepatim eadē
ars tota: breuiter tn̄ atq cōciſim/ in altero ſub ordine
diffinitiuo: in altero ſub ordine reſolutiuo docet/ vt ſepi'
antea dictū fuit: nā eadē crebro repetere eſt nobis neceſſariū
volētibus illa que a maxima viris auctre ſant pnegata/
aſſeuerare. Hoc eni eſt q duob' auctorib' de hiſce
doctrinis ɔtia diſputātibus plurimū aduerſat: neq eniȝ
pſit ſuis opionib' ihērētes oſtēdere q̄o Gal. totā docuerit
artē medicinalē ſub ordine reſolutiuo/ & cōpoſitiuo/ ſicuti
ſub ordine diffinitiuo/ ſiqdē pluſq̄cōmētator & ipſe
fatet nō eſſe poſſibile in oibus q̄ſitis vti doctrina reſolutiua.
Quare illi fateri eſt nec̄ium doctrinā reſolutiuā dici
ordinariā/ in vno/ aut pluribus ſcibilib' pticularib'/ & nō
in tota ſcia que docet. ¶ In eandeȝ etiā trahit difficultatē
Cōciliator/ qui vult doctrinā cōpoſitiuaȝ eē demrationē
ppter quid/ cū neq ſub huius doctrine ordine poſſit
tota medicinalis ſcia doceri: neq etiā nālis in qua nō
raro cognitio cauſar ex effectib' iueſtigat. ¶ Unde caueat
idē Cōciliator ne male alleget dicta 8' Cōmētatorēȝ
ſup doctriā/ que p anthonomaſiā dicit ordinaria/ que eſt
doctrina cōpoſitiua ſm eūdē Cōciliatorē & eſt/ vt ait idē
Cōmentator/ incipere a cogne cauſar primar rei cognoſcēde
pfecte: deinde intēdere ad cognē cauſar remotar
ſm ordineȝ/ donec pueniat ad cās ppinquas. ¶ Innuit
aūt per hec vba Cōmentator ordinē quē ſeruat Ariſto.
in tradenda ſcia nāli/ in qua ſicuti dixi/ nō ſolū effectus p
cauſas: ſed etiā cauſe p effectus demonſtrant/ quēadmodum
etiā in ſcia medicinali ſub quocūq doceat ordine/
ſiue diffinitiuo/ ſiue reſolutiuo/ ſiue cōpoſitiuo. Etſi enim
ordo cōpoſitiuus hoc hȝ precipuū/ q illa que in eo priora
ſunt vim habeāt pncipior ad illa que ſequunt: tn̄ in hoc
ordine vniuerſo ſiue in libris hūc ſeruantib' ordinē multe
ſiūt demrationes ex poſteriorib'/ veluti in li° de elīntis
ſm Hippocratē: qui tn̄ pmus eſt in ordine cōpoſitiuo/ vt
ſupra a nobis fuit declaratum. In hoc nāq libro corpus
humanū nō eſſe ſimplex/ ex eo pbat/ q dolet/ & q ſit ex
4°r elīntis ɔſtitutū/ ex eo q q̄tuor humores illis pportionales
i delectionib'/ ſeu ſpōte/ ſeu arte factis appareāt/ vt
nō par mihi ſubeat de Cōcilia'r admirari/ q volēs oſtēdē
vbi Gal. viſus fuerit doctriā cōpoſitiua/ adducit i exēplū

Conciliator periclitat ne male alleget Auerroim.

Error Conciliatoris.

librū de elītis ſm Hippocratē. In quo tñ libro Gal.plu-
rimū vtitur doctrina reſolutiua/ſi p doctrinā reſolutiuā
intelligamus vt intelligit Cōciliator illā/que ex effectib⁹/
cāis/ ex poſterioribus/priora demonſtrat. Illud autem
verius de eodē lib. dici poſſit/ꝙ eſt primus in ordine cōpo
ſitiuo/cui nō repugnat/neqꝫ demōſtratio ga/neqꝫ ꝓpter
qd/ſicuti neqꝫ duobus alijs ordinib⁹ queadmodū a no-
bis in p̄cedētib⁹ abūde fuit declaratum. ¶ Habēt ēt ꝛ h
due famoſe opiones icōmodū/ꝙ nō poſſunt/vel ꝓbabilē
afferre cām/ob quā Gal. toti artē medicinalē ſub quodā
cōpēdio traditurus/de artis logice methodis/voluerit ꝓ-
hemiari. Nā qd ait Haly fuiſſe id Gal. ꝓpoſitū ſtatī nos
Contra haly. ad ſtudiū dialectice excitare/huius cāe aſſignatio ꝑter id
ꝙ incidit in repugnantiā/vt ſupra notauimus/etiaꝫ alteri
ſubijcit note. Neqꝫ eni vlla rō afferri pōt cur Gal. in h
ꝓhemio/p̄cipue libri artis pue tali genere exhortationis
vti libuerit/vbi. vꝫ. minime fuit neceſſariū/qm̄ in eo lib.
vt Gal. ingt/nō plene demōſtrationes: ſed coꝝ que alibi
latius fuere demōſtrata/q̄dā veluti ꝯnes tantūmō conti-
neant. Adde ꝙ hec eadē exhortatio circa finē eiuſdem li
bri ſupfluo repeteret: vbi Gal. facta oium libroꝝ ſuoruꝫ/
quos ſm vberiorē doctrinam ꝯſcripſit/cōmemoratione/
admonet nos prius q̄ ad eoꝝdē librorū lectionē ꝑuenia
mus/in libris de demōſtratione debere exercitari: ꝛ recte
admonet/qm̄ in his illa latiſſime demōſtrant̄ que in arte
pua ꝑ modū veluti ꝯnū breuiſſime perſtringunt̄. Quare
illoꝝ qdem lib. noie ea exhortatio fuit quodāmō neceſſa
ria: ſed lib. artis parue fere gn̄a ſupuacua. ¶ Pluſq̄cō.
Ho ꝑter hanc/ꝛ aliā inuit eiuſdē ꝓhemij rōnē ſtatim eni
Contra Pluſ-q̄cōmentato-rem. in p̄ncipio expoſitiōis ſcribit hec verba. Tardituris me-
dicinā. ſ. Gal. ſub inſueto genere docēdi ſciētias/opi p̄mit
tit ꝓhemiū de diuiſionibus doctrinaꝝ: vt eliciat quā intē
dit. Ego aūt nō puto doctrinā diffinitiuā eſſe inſuetū do-
cēdi genus/cū fuerit ex pte/ēt apud Ariſto. vt nos antea
oſtēdimus/vſitatū: quo etiā teſte Gal' qdā Herophili ſe-
ctatores: ꝛ Heraclides Erethrieus vſi fuere. Quare incō-
ſuetū docendi genus potuit dicere verius eſſe doctrinam
reſolutiuā/quā ſe ſolū ſcripſiſſe Gal. gloriat̄. ¶ Rō autē
ꝓbabilior ob quā Gal. voluerit librū ſuū ab hac oratione
exordiri. Tres ſunt oēs doctrine ordini inherētes/eſt iſtaꝫ
[illegible] tres ordines gn̄ales q ſeruari poſſunt in tota ali
qua ſcia doc[illegible] reſolutiuus/cōpoſitiuus/ꝛ diffinitiuus/
volens ſtatim [illegible] notificare quē ex his trib⁹ in arte pua
eſſet ſecuturus. [illegible] diffinitiuū ꝓꝑ totius ſciētie medicinalis
cōpēdioſaꝫ traditionē: ꝛ memoriā illorū q̄ ſub illo ordine
docerēt̄/faciliorē. In multas ēt alias icidūt/tā Cōciliator/
q̄ ēt Pluſq̄cōmē. difficultates/quas nō poſſunt ſubter-
fugere/vel veriſimili rōne diſſoluere. Nā ſi ꝑ doctrinas
ordinarias docendi modos/ſeu methodos logicas/ſicuti
demōſtrationē ga/ꝛ ꝓꝑ qd/Gal. intellexit/cur his nō an-
numerauerit diuiſiuā: cur nō ēt diffinitiuā q̄ docet artem
diffiniēdi: de qua Ariſto. ac Theophraſtus apud grecos/
Boetius/ꝛ alij apud latinos/tā accurate ſcripſere. Si di-
uiſiuā dixerint fuiſſe a Gal. a numero doctrinaꝝ q̄ ordi-
narie dicant̄ excluſam: qm̄ nihil ꝓhibet/nō aīaduertent
ſe Gal. ſentētiā volētes interpretari/ipſum ſibi ipſi facere
repugnātē/q multis in locis idē munus cōſtituēdi oēs ar
tes ex opione Platonis tribuit diuiſiue/qō tā Cōciliator
q̄ ēt Pluſq̄cōmē. dant reſolutiue qualiſcūqꝫ ipa ſit/ſiue
demōſtratio ga/ſiue ꝓꝑ qd. Anceps ſane locus: ꝛ nequaq̄
ab illis diſſimulandus q inter ſe de opione Gal. ſup trib⁹
doctrinis tā operoſa diſputatione cōtēderunt. Oportuit
eni pios cū de Gal. opione diſceptarent/eundē Gal. non
Ariſtoteli a quo nō raro diſſentit: ſed magis Platoni cu-
ius ſem ꝑ ſūmus fuit imitator/oſtēdere cōſentiētem/q̄q̄

neqꝫ cū dicant doctrinam diuiſiuā nihil probare/atqꝫ iō
nō eē ordinariā/oino in hoc placent Ariſtoteli/q libro 2⁰
reſolutoriorū poſteriorū vult methodū diuiſionis ꝓbare
aliqd/ſicuti ꝛ inductionē: lꝫ nā earum ſyllogiſtice ꝓbet.
¶ Inductionē ſane Ari. in p̄mo ſtatiꝫ initio libri p̄mi po
ſteriorū reſolutorioꝝ inter alias doctrinas intellectiuas
numerat/q̄ ex antecedēti fiunt cognitione: vt ēt antea dixi
mus. Sed viā diuiſionis eſſe certiorē via inductionis/cē
ſet Auerrois in expoſitione libri qnti Ariſt. de nāli auſcul
tatione/cōmēto. 7. vbi ait. Ariſto. poſtq̄ enumerauerat il
la ꝑ que determinant̄ ſpecies motus: ex inductione velle
enumerare eadē ſm diuiſionem que eſt via certior. Qua-
re ſequit̄ ſm Cōmētatorē/ꝙ ſi inductio doctrina aliqua
ſit/ſiue aliqd doceat/multo magis diuiſionē/ſiue metho-
dū diuiſionis eſſe doctrinā/ꝛ debere alijs doctrinis/ēt ſm
ꝑipatheticos annumerari. ¶ Galenus ſane in libris ſuis Galenus.
frequenter vtitur methodo diuiſiōis: ſiue ad ꝓbandū ali
quid/ſiue docendū: nā aperte ait in libro de differentijs
morboꝝ cui titulus eſt apud neotericos/de accidenti ꝛ
morbo/ꝑ methodū diuiſionis oſtendi nō eſſe plura mor-
boꝝ genera/q̄ illa que ipſe inibi numerat/vel mēbris ſi-
milaribus/vel diſſimilarib⁹ ꝓpria/ſolutionē Ho cōtinui-
tatis eſſe morbū vtriſqꝫ cōem. In libro aūt de febribus
ad Glauconē/dicit errores medicoꝝ/quācūqꝫ hereſiꝫ ꝓ-
fiteant̄/maximā/atqꝫ precipuā hēre cām vitium diuiſio-
nis. ¶ Plato Ho hanc eandeꝫ methodū diuiſionis adeo Plato.
extollit/atqꝫ admirat̄: vt in dialogo/q iſcribit̄ Phedrus
dicat ex ꝑſona Socratis ſe hoīs qui diuidendi artē recte
ptractet/a tergo tāq̄ dei veſtigia reſpicere. Equidē miror
fuiſſe aliquos q taleꝫ/qualē nos conamur refellere de me
thodo diuiſionis opionē tā a Platonis dogmatib⁹ abhor
rentē/Gal. hoī Platonico adſcribere auſi ſint. ¶ Sꝫ fac
ipſum fuiſſe: vt ſane in multis fuit Ariſtotelicū/nō ne alte
ro ſimili de doctrina diffinitiua implicant̄ errore: de illa
loquor/de qua Ariſto. p̄cepta accuratiſſime tradidit. Nā Diffinitiua & demōſtratiua digniores.
hanc quoqꝫ volunt fuiſſe a Gal. exēptā de numero doctri
narū ordinariaꝝ q̄ tñ tanto dignior eſt doctrina demon-
ſtratiua/quāto cognitio principiorum certior eſt cognitio-
ne cōcluſionū/quāto ēt eſt illa doctrina p̄ſtātior q̄ rei eēn
tiā explicat q̄ q̄ accidētia ſubſtātie cuipiā ineſſe demon-
ſtrat. O quāta dignius foret Gal. reprehēſione/ſi ſuaꝫ do-
ctrinā diffinitiuam nihil ꝓbantē/atqꝫ iō (vt videt̄ ſentire
Pluſq̄cōmētator) nihil docētē: ſed tñ ad memoriaꝫ fa-
cientē/alijs duabus doctrinis ordinarijs annumeraſſet/al
terū aūt docētē diffinire/nē tātopere in omni phie genere
expetēdā/pro doctrina inordinaria repudiaſſet. Qui qdē
audēt hāc adeo abſurdā Gal. tribuē opionē: ꝙ. vꝫ. doctri
na q̄ docet diffinire/nō ſit vera doctrina/nō parū videnē
ipſum Gal. infamare/nō parū ēt Ariſto. detrahere exiſti-
mationi/q circa artē diffiniēdi tñ ope/ſtudijqꝫ ꝯſumpſe-
rit. ꝛ nihil aliud niſi doctrinā inordinariā pegerit/q ſapiē
tis officiuꝫ eſſe iudicauit/poſſe diffinire. Que facultas/ſi
vana foret/nullus eſſet actus ſapientie/in quo vltimū fi-
nē hoīs ille phūs collocauit/atqꝫ ita ad incertū vita huma
na laboraret. Uiderint aūt/tā Cōciliator/q̄ ēt Pluſq̄cō
mē. ne nō mō veterū placita deſtruant: ſed ēt ſibiipſis re
pugnantia ſcribāt. Nā ſi doctrina diuiſiua nō ſit vera do
ctria/nō erit neqꝫ diffinitiua: ꝛ ſi diffinitiua nō ſit/nō erit
neqꝫ demōſtratiua: diffinitio ſi quidem p̄ncipium eſt de-
monſtrationis: ad diffinitionē aūt inueniendaꝫ diuiſio eſt
neceſſaria. Quare ſi due p̄me doctrine vacillabunt: laba-
bit ꝛ tertia. Patet ergo ipſos neqꝫ veterib⁹: neqꝫ ſibiipſis
in ſuis ſcriptuſis cōſentire. ¶ Non pñt etiā verba Gal.
que in prohemio artis parue ſcripta inueniunt̄/ſuis oſten
dere opinionibus conſona. Nā p̄ma expoſitio Pluſq̄cō.

verborum illorū Galeni. Tres ſunt omnes doctrine ordinē habentes: prima ex notione finis que per reſolutionem fit, oino eſt diſſona grece literature: ſm quā illud relatiuum que, non poteſt referre notionē finis, ſed doctrinam tñ: et vt etiā antea ex Simplicij, atqʒ ipſius Galeni auctoritate fuit declaratū notio finis nō fit ex reſolutiōe, ſed antecedit reſolutionē. Ait Gal. in ꝓhemio dicto: nemi nem ante ipſum ſcripſiſſe doctrinā ex notione finis incipiētem ex qua oēs artes cōſiſtunt ſm rōnem, vt hꝫ antiqua tranſlatio, quā exponit Pluſq̄cōmentator. Sed mirum quātū hic expoſitor a vero Gal. ſenſu deerret: dum conatur oſtendere primū Gal. in ſcia medicinali tradēda vſum fuiſſe demōſtratiua doctrina, que ex prioribus ꝓbat: quā idem Pluſq̄cōmentator putat eſſe reſolutiuam, ex qua Gal. dixerit oēs artes cōſiſtere ſm rōnē: neqʒ hic verum intelligens relationē illius verbi, que qđ refert notionē finis, et non doctrinam: vt antea diximus. Cauſa inquit Pluſq̄cōmēta. ꝓpter quā antiquoꝝ nullus in medicina tradenda vſus fuerit iſta doctrina: q̄a in alijs non dubitamus pħos qui preceſſerunt Gal. ſicuti Ariſtotelē: et alios ipſa vſos fuiſſe: q̄a hec doctrina valde difficilior eſt compoſitiua. Facilius enī eſt videre ꝙ homo habeat febrē: q̄a habet ea que conſueuerunt concomitare febrem, que ſunt, dolor capitis, ſitis, pulſus ſpiſſitudo, et intenſio caloris vrine: et ſimilia q̄ȝ diſcernere ꝓpter quid hꝫ febrem: quia habet putredinem calefacientem. Antiqui enim q̄ſi rudes: et p̄mi ſcriptores de medicinalibus a ſenſibilibus inchoantes, a poſterioribus venerunt in non ſenſibilia: et priora. Hec omnia ad literā Pluſq̄cōmentatoris quem nollē tam male de antiquis medicis iudicaſſe, cum p̄ſertim Gal. cuius cōparatiōe eoſdē medicos veteres deprimit Pluſq̄cōmenta. ipſe inquā Gal. fateat̄ plures ex illis fuiſſe, nō ſolū in medica: ſed etiā in logica arte preclaros, veluti Herophilū quē ob precipuā diſſerendi facultatem, dialecticum noiat, atqʒ Philotimū eius ꝯdiſcipulū, et amborū preceptorē Praxagorā, qui ab Eſculapio originem duxit: et cuꝫ his: atqʒ ante hos Eraſiſtratū, Dioclim, Mneſitheū, Dieuchen, Philiſtionē, Pliſtonicū, et Hippocratem ipſum, quibus Gal. ꝯquerit̄ in p̄mo libro artis curatiue auſum ſe preponere Theſſalū quendā, omnis methodi: et demōſtrandi ſciētie ignarum. At qui ſi libuit Pluſq̄cōmenta. oēs priſce etatis medicos dānare hebetudinis: nō debuit ꝑfecto intra eandē aleam etiā Hippocratem ponere, ex cuius Phyſiologia multa Platonem, plurima etiam Ariſtotelem accepiſſe, pluribus in locis Gal. teſtificatur: qui etiā in libro cui titulum fecit, ꝙ optimus medicus: ſit etiam optimus pħs: hoc ipſum nullius alterius: ſed tñ Hippocratis ꝓbat argumento qui nō ſolum medicam facultatē: ſed oēs pħie partes fuerit adeptus. Cuius etiā imitatione alios medicos exhortat̄: ad artē logicam capeſcendā, tñ a vero abeſt id qđ ſcripſit Haly: et vulgus medicorū poſtea credidit fuiſſe quidem Hippocratē medicū excellentē: ſed logice artis expertē, ſolaqʒ ingenij bonitate tantū: quātus habet̄ ab omnibus medicum euaſiſſe. Quare ſi nihil aliud hoc vnum ſaltē Gal. de Hippocrate teſtimoniū ꝓbare poſſit: falſum eſſe Pluſq̄cōmentator de antiqua medicina iudiciū. Unde et falſa eſſe expoſitio cōuincitur, per quā inuit, p̄mū Gal. ex medicis vſum fuiſſe doctrina reſolutiua, per hanc intelligens demōſtrationē ꝓpter quid, quā nulli antiquoꝝ propter rationis ſubtilitatē potuerant attingere. ¶ Sed quantū pertinet ad dignotionē febris, neqʒ ipſe Galenus arbitrat̄: aliā eſſe methodum magis artificioſam ꝑ quā poſſimus morbos latentes: et eoꝝ cauſas perquirere, q̄ȝ ex accidētibus que ſunt poſteriora. Sic enī et ipſe docet ni in libro de conſtitutione artis medicinalis: vbi quemadmodū vera methodus huius partis totius ſciētie medicinalis inueniat̄, oſtendit. Neqʒ ꝟo cum eandē methodū ad particulariora deducit, qđ facit in libro qui apud latinos de interioribus inſcriptus eſt, aliam ſequitur ad membroꝝ intrinſecas paſſiones inueniendas doctrine rationem. Quare ſi medici veteres: qui hac inceſſere via, rudes fuerunt iudice Pluſq̄cōmenta. rudis etiā Galenꝰ fuit qui eandē viam ſecutus eſt: et alios docuit. Sed mlto etiā maioris ignorantie argumēt̄ antiqui medicine interpretes, ex ſentētia Cōciliatoris: ſi neqʒ ex effectibꝰ: quod ſit humane rōni facillimum, ſciuerint demōſtrare. Quis enī nō videat hoc ſequi: ſi primus ex ipſis Gal. doctrinā ex notione finis ideſt ex effectibus ꝓcedentē (Sic enim exponit Conciliator) in ſcia ſcripſerit medicinali, ex qua doctrina: vt idē cenſet Conciliator, omnes artes cōſiſtūt ſm rationem ideſt doctrine ſm quas facilius ꝓcedit humana ratio: et quales ſunt in quibus ſeruatur ꝓceſſus q̄a. Nam ſic etiam exponit verba Galeni Cōciliator: vel Jacobus Forliuienſis pro Cōciliatore. Que ſane expoſitio viderit facit antiquos medicos: nō dico homines rudes: atqʒ hebetes, vt iudicat Pluſq̄commentator: ſed plane aſinos extitiſſe, qui illum etiam proceſſum ignorauerint, qui ſit humanam habenti rationem expeditius: hāc tamē vetuſtatis infamiā tentauit Jacobus per alia verba quodāmodo excuſare, inquiens nullū medicum ante Gal. ſciuiſſe effectus debitos, et ſm ordinem in aliqua doctrina totali, in ſuas cauſas reſoluere. Sed neqʒ Gal. ſciuit hoc facere, vt māifeſtū ſe reddit in. 13. artis curatiue, vbi agit de medicinis dolorū qui ex venenis ꝓueniunt, quas dicit non ratione: ſed ſola experientia cognoſci, et vbicūqʒ fatetur plurima eſſe quorū cauſe ſunt inexplicabiles: quoniā non a qualitate fiunt manifeſta: ſed a tota ſubſtātia, que [illegible] formam ſpecificam vo[illegible]nt: neqʒ etiam Galenus vſq̄ [illegible] tius ſcientie medicinalis doctrinam ita ordinauit: vt [illegible] per v[illegible]tur demonſtrationibus q̄a, et non aliquā [illegible] quid. ¶ Quare vt venerabilem antiqui[illegible] rantia, et ſimul Galenus inanis iactātie [illegible] mus: illud dicamus quo nihil ſit [illegible] diximus. Primū Gal. ſub tali [illegible] rauimus, reſolutiuo, totā ar[illegible] cum nulla extent de medicina [illegible] in tota medicina tradenda ſeru[illegible] lo poſſimus aſſeuerare. Gal. prim[illegible] medicis: ſed etiā pħis, doctrinam ſcripſiſ[illegible] [illegible]one finis incipientem, et ordine factam reſolutiuo. Et ſi etiam vltimū fuiſſe diximus: non procul a vero deflexerimus. Neqʒ enim obſtat id qđ de ſe ſcribit Haliabas, ꝙ modū elegerit doctrine diuiſiuū, nā vt ēt antea ſepe declarauimꝰ, aliđ eſt modus doctrine, aliđ ordo, neqʒ repugnat modus doctrine diuiſiuus ordini doctrine compoſitiuo: et nihil ſuꝑ obſtat eē quinqʒ modos doctrinarū, quot Haliabas enumerat. Ordines ꝟo tñmodo tres, q̄uis videatur neqʒ ipſe Haliabas ſciuiſſe doctrinarū modos ab ordinibus ſeparare, atqʒ diſtinguere, et ideo anſam dediſſe poſterioribus, tot ac tantarū de numero doctrinarū, altercationū. Ait enī idem Haliabas Galenus in arte parua vſū fuiſſe modo doctrine diffinitiuo: qđ tamē falſum eſt, cū in eo libro Gal. neqʒ doceat diffinire, neqʒ ſemꝑ diffiniēdo ꝓcedat. Sicubi ꝟo Gal. ſeruauit modū doctrīe diffinitiue, hoc fecit in libro q ad ipm referī auctorē ſub titulo. Diffinitiones medicinales, in quo libro omnū fere rerū, de q̄bus in medicina tractat̄, ſole ſcribunt̄ diffinitiones. Sed redeamꝰ ad Pluſq̄cōmētatorē, q eſt cū minori dedecore veteꝝ medicoꝝ: nō minus tñ et ipſe barbare, q̄ȝ Cōcilia.

Alſcoloris.

Jacobus forliuienſis.

Haliabas.

atq; a vero Galeni ſenſu diſſone exponit eadem verba Galeni que in veteri tranſlatione ita ſcripta leguntur. Nemo tamē ante nos ſcripſit eam que ex notione finis īcipit: ex qua oēs artes conſiſtunt ſm rationē.i. vt Pluſq̃cōmētator exponit ex qua extrahitur queſitū in omni arte p viā rationis.i. per cauſam cuius expoſitionis falſitatem oſtēdit liber Galeni de cōſtitutione artis medicinalis: ꝛ antea a nobis ſuper hoc allegatus, in quo libro Galenus p eadē fere verba, eandē ſcribit ſententiā ex veterū phorū ſnīe, ꝙ videlicet vnicuiq; arti a notione finis ſua ſit conſtitutio: ꝛ per notionem finis, neq; cauſam remotā, neq; effectum poſtremū intelligit: ſed finem artis mente ꝯceptum, vt ſupra declarauimus. Per artes etiam hoc ipſo in loco Galenus intelligit neq; ſolū ſcias ſpeculatiuas in quibus eſt vſus demonſtratione propter quid, vt intelligi vult Pluſq̃cōmentator: neq; ſolas actiuas, vel factiuas, que ex effectibus: ꝛ oīno ex poſterioribus ratiocinant: quēadmodum opinatur Cōciliator: ſed vtraſq; vt pluriū artiū exemplis manifeſtat: quorū alie finē habēt opus, alie contemplationem. Adeo illi duo Galeni expoſitores, quanto ingenioſius ſtuduerunt verba eiuſdē Galeni antea dicta interpretari, tanto magis a vero illorum ſenſu deuiarunt: verba etiam illa Galeni de ſuis libris, quibus licet vti ad tres doctrinas, neuter poteſt auctor ſue opioni ſtāte verborū eorū ſerie, vt iacent accōmodare. Quare coactus eſt Pluſq̃cōmētator nō ſolū verba: ſed etiā ſenſum figura inſueta fruſtra accerſita peruertere. Lōgior fuerim, ſi velim etiam alias adducere rationes vtrāq; opionem pbātes, longe a vera Galeni ſententia deerrare. Poſſunt enī hec que iā a nobis ſunt dicta ſufficere: ſi etiā illa addenē quibus ſe mutuo vtraq; opinio deſtruit: cum hoc ipſum ſit maximum duarū opinionum falſitatis argumentum, [illegible] pari auctoritate magiſtrorū in illis opionibus ſi[illegible]em aduerſantur, quanto duo cōtraria que ſimul [illegible] falſa eſſe poſſunt: ſimul vero veritatem cōtinere nō [illegible]de illud. Sic cōſecuti ſumus, vt icindente [illegible] duas [illegible] queſtio de doctrinis reſo[illegible] reſoluta. Nos vero ii q[illegible] futuri [illegible] mancipariūt, quin poſ[illegible] veritati ſperamus his [illegible] [illegible] ſe tenebrarū. Quare ſicuti [illegible] artis exercitantur grām [illegible] quē illi ex Egypto vſq; [illegible] magna in Italia abundā[illegible] [illegible] medicine ſtudia emulantib⁹ po[illegible] ſcimus [illegible] tam longo diſpendio de tribus doctrinis ſm Galeni opionē diſputādi. Hec enī queſtio mō quo fuit hactenus in publicis literarū gymnaſijs pertractata, perplexas habuit ꝛ inexplicabiles dubitationes. Scōm aūt opionē noſtrā ſi ad doctrinarū ordinē transferaē tam facilem habet explicationē: vt me peniteat in ea diſſoluēda, tam multa verba cōſumpſiſſe. Sed nō facile fuit inueteratas opiniones illorū preſertim qui habent etate nrā: non ſolum in medicina: ſed etiā in omni phīa, admirabiles, ex animis hominū, qui vt aſſueti ſunt, ita loquunē, extare abolere. Atq; vtinā hic noſter conatus, nō modo temerarius, ſed pene furioſus a pluribus nō iudiceē. Sed ſentiant alij quid velint, nos hec oia animo non ad oſtētationem: ſed ſolam veritatem ſpectante, ſcripſimus de tribus ordinibus doctrinarum, ſm veram (niſi noſtra fallimur opinione) Galeni ſententiā, quibus ſi forte plures inueniantur: nos tamen de illis diſſeruimus, quos Galenus precipue approbauit, ſub quibus ꝛ ipſe totā ſcripſit medicinalem ſciam, ſed ſub duobus cōpendioſam, ſub tertio vero vberiorem faciens tractationem. Et hoc quidem breuiſſimo epilogo noſtra omnis hec diſputatio quadam veluti coronide terminetur.

¶ Venetijs in Edibus Heredum dñi Octauiani Scoti ciuis Modoetienſis: ac ſociorum. Anno chriſti natiuitate. 1523. die. 14. Januarij.

Regiſtrum

a a b c d e f g h i k l m n o p q r
ſ t v x y z ꝛ ꝯ.
A B C D E F G H J K L M
N O P Q R S T V X.

r ſ ꝛ K terni. E quinternus: Ceteri alij ſunt Quaterni.